BIBLIA SACRA

Utriusque Testamenti

Editio Hebraica et Graeca

THE AREA AROUND JERUSALEM
in Old Testament Times
Scale 1 : 930 000
0 5 10 15 20
Kilometre
0 5 10
Miles
PALESTINE
in Old Testament Times
Scale 1 : 1 800 000
0 10 20 30
Kilometre
0 10 20
Miles
Approximate border between Judah and Israel during the period of the kings
under –200 m
–200 - 0 m
0 - 100 m
100 - 300 m
300 - 600 m
600 - 900 m
900 - 1500 m
over 1500 m
under – 656 feet
–656 - 0 feet
0 - 328 feet
328 - 984 feet
984 - 1968 feet
1968 - 2952 feet
2952 - 4920 feet
over 4920 feet
WEST SEA, GREAT SEA
Modein
Beeroth?
Bethel
Ai
Ephron?, Ophrah
Rimmon
Mizpah?
Gilgal?
Jericho
Michmash
Ramah
Geba
Gibeon?
Chephirah
Gibeah
Anathoth
Ascent of Adummim
Nob
Nephtoah
Jerusalem
Banurim
Chesalon
Zorah
Aijalon
Beth-shemesh
Zanoah
Beth-haccherem?
Bethlehem
Etam
Netophah
Adullam
Tekoa
Gedor
Keilah
Sidon
Lebanon Mts.
6078
Amana
Anti-Lebanon Mts.
Helbon
Damascus
Zarephath
Hermon, Senir?
9230
Ijon?
Pharpar
Tyre
Abel-beth-maacah
DAN
Laish, Dan
Kedesh
3949
Lake Semechonitis
230
Achzib
3962
Hazor
Merom
Acco
Ramah
Chinnereth
Cabul
Nahalal?
Valley of Iphtahel
1791
Helkath
ZEBULUN
Gath-hepher
Sea of Chinnereth
-695
Aphek
Ashtaroth
Carmel
Harosheth
Jokneam
Kishon
Tabor
1929
Daberath
ISSACHAR
Sarid
En-dor
Dor
Shihor-libnath?
Megiddo
Shunem
Ophrah?
Jezreel
Taanach
Gilboa
Edrei
Ramoth-gilead
Ibleam
Beth-shan
Jabesh-gilead
Dothan
Bezek
Socoh
Thebez
Samaria
Tirzah?
4090
MANASSEH
Ebal
3083
Shechem
Pirathon?
Michmethath
Succoth
Penuel
Jabbok
Gerizim
Kanah
Me-jarkon
Aphek
Arumah
Mahanaim?
Mizpah?
Tappuah
Adam
Joppa
Ono
Lebonah
Shiloh
Betonim
Jogbehah
Timnath-serah
Hadid
Lod
3332
Bethel
Beth-nimrah
Rabbah
Jabneel, Jabneh
Lower Beth-horon
Upper Beth-horon
Michmash
Gilgal?
Jericho
Jazer?
Ekron?
Gezer
Ramah
Geba
Abel-shittim
Gibbethon?
Gibeon??
BENJAMIN
Elealeh
Timnah?
Gibeah
2693
Beth-hoglah
Heshbon
Ashdod
Eltekeh?
Beth-shemesh
Jerusalem
2630
Azekah
3270
Valley of Achor
City of Salt
Medeba
Ashkelon
Libnah?
Bethlehem
Baal-meon
Moresheth-gath
Gath?
Tekoa
Mareshah
Keilah
Beth-zur
3342
Lachish
Hebron
Ataroth
Gaza
Adoraim
Eglon?
Ziph
Bn-gedi
-1286
Dibon
Aroer
Jattah
Debir
Carmel
Maon
Arnon
3493
Gerar?
Kiriath-sepher
Ziklag
Bshtemoa
Jattir
Raphia
SIMEON
Beer-sheba
Arad
Aroer
Zoar
Zered
Valley of Salt
Dead Sea
Wilderness of Judah
Shephelah
Negeb
PHILISTIA
JUDAH
A
B
C
D
E
1

MEDITERRANEAN SEA
PHOENICIA
ITURAEA
ABILENE
GAULANITIS
TRACHONITIS
BATANAEA
GALILEE
PLAIN OF SHARON
SAMARIA
PEREA
DECAPOLIS
HAURANITIS
IDUMEA
JUDEA
NABATAEA
Sidon
Zarephath
Tyre
Damascus
Caesarea Philippi
Lebanon Mts.
Anti-Lebanon Mts.
Hermon
6078
9230
Lake Semechonitis
230
3949
Gischala
3962
Ptolemais
Chorazin
Julias
Bethsaida
Capernaum
Cana
Sea of Galilee
Gergesa?
Raphana?
Magdala
Tiberias
-695
Hippos
Dion
Zebulun
Sepphoris
1791
Carmel
Nazareth
Tabor
1929
Nain
Abila
Gadara
Caesarea
Scythopolis
Pella
Ginaea
Salim?
Aenon?
4090
Gerasa
Sebaste
3083
Sychar?
2890
Shechem
Antipatris
Acrabetta
Alexandrium
Joppa
Arimathea?
Thamna
Phaselis
3332
Jordan
Lydda
Gophna
Archelais
Philadelphia
Modein
Ephraim?
Jamnia
Jericho
Emmaus?
Livias
2693
Jerusalem
Bethany
2650
Azotus
Hyrcania
Qumran
Medeba
3270
Bethlehem
Ascalon
Herodium
Beth-zur
3342
Machaerus
Hebron
Gaza
En-gedi
-1286
Dead Sea
3493
Raphia
Masada
Zoar
Nabatea
A
B
C
D
E
1
2
3
4
5
6
7
8
PALESTINE
in New Testament Times
Scale 1 : 1 800 000
0 10 20 30
Kilometre
0 10 20
Miles
I Roman province of Judea (4 B.C.- A.D. 6, Tetrarchy of Archelaus)
Northern boundary of Judea proper
IIa and IIb Tetrarchy of Herod Antipas (4 B.C.- A.D. 39)
III Tetrarchy of Philip (4 B.C.- A.D. 34)
IV Roman province of Syria
V Tetrarch of Lysanias
VI Territory of Decapolis
Fortresses
For elevations, see map of Palestine in Old Testament Times

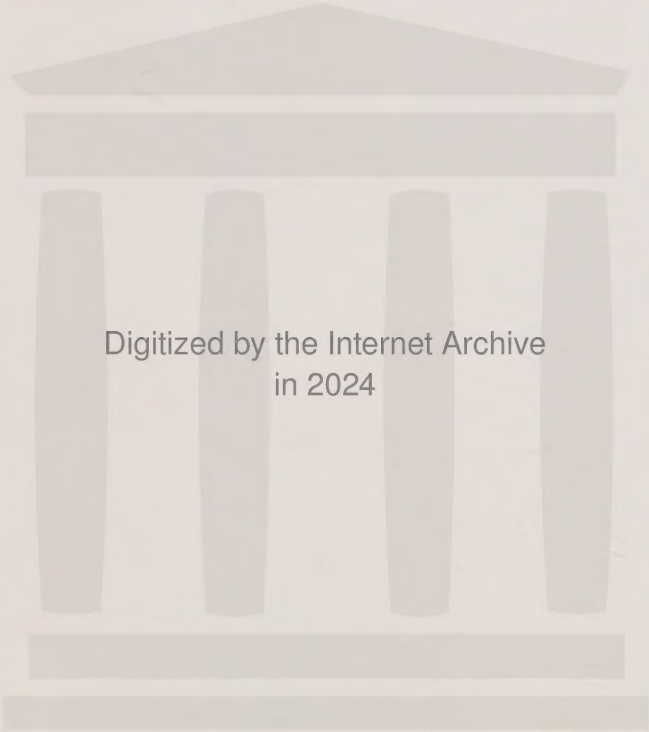
Digitized by the Internet Archive
in 2024

https://archive.org/details/bibliasacautrius0000unse

BIBLIA SACRA HEBRAICA ET GRAECA

BIBLIA SACRA UTRIUSQUE TESTAMENTI EDITIO HEBRAICA ET GRAECA

DEUTSCHE BIBELGESELLSCHAFT

Novum Testamentum Graece
27. revidierte Auflage
8. korrigierter und um die Papyri 99–116
erweiterter Druck 2001
© 1898 und 1993 Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart
Alle Rechte vorbehalten
Gesamtherstellung: C. H. Beck, Nördlingen
Printed in Germany

VORWORT

Die vorliegende 27. Auflage des Novum Testamentum Graece sollte ursprünglich nur Korrekturen enthalten, um damit die fortlaufend korrigierten Drucke der 26. Auflage zusammenzufassen und ihre allmählich unübersichtlich werdende Folge zu beenden. Während der Arbeit ergab sich dann doch der Wunsch nach einer weitergehenden Revision. Über sie wird in der Einführung (S. 3*ff.) Rechenschaft abgelegt.

So bleibt hier nur der aufrichtige und herzliche Dank. Er gilt zunächst den Mitarbeitern des Instituts für neutestamentliche Textforschung. Sie waren alle in je unterschiedlicher Weise an der Arbeit beteiligt und haben sie mit Hingabe zu ihrer eigenen Aufgabe gemacht. Allen voran sind Gerd Mink und Beate Köster zu nennen, ohne deren konstruktiv kritischen Gesprächsbeitrag in vielen Einzelfragen diese Auflage wie auch andere Arbeiten nicht zustande gekommen wären. Im einzelnen waren folgende Mitarbeiter insbesondere in den angegebenen Arbeitsgebieten tätig: Klaus Witte hat den kritischen Apparat aufgrund überprüfter Kollationen erneuert, dabei auf den Arbeiten von Klaus Junack aus der 26. Auflage aufbauend. Klaus Wachtel hat ihn dabei mit Wolfgang Richter, vor allem im Bereich der Papyri und Majuskeln, tatkräftig unterstützt. Die Bearbeitung der orientalischen Versionen lag in den Händen von Andreas Juckel (syrisch) und Gerd Mink mit Franz-Jürgen Schmitz (koptisch). Ute Hagemann hat mit anderen die gründliche Revision der Zitate bei den lateinischen und griechischen Kirchenschriftstellern unternommen. Die Handschriftenliste haben Michael Welte (Papyri und Majuskeln) und Beate Köster (Minuskeln) erweitert und präzisiert. Horst Bachmann stand unermüdlich mit Gustav Wendt für Spezialkorrekturen bereit. Frau Marlene Just hat die anfallenden schwierigen Schreibarbeiten zum Teil unter großem zeitlichen Druck mit Könnerschaft erledigt.

Mehrere der Genannten gehören heute nicht mehr dem Institut an. Unser herzlicher Dank mag sie auch auf diese Weise erreichen. Auch manche studentischen Mitarbeiter sind inzwischen aus der Arbeit des Instituts ausgeschieden. Alle Studierenden haben besonders bei Kollationen und Exzerptionen von Zitaten ihren Teil an der Ausgabe geleistet. Für ihren Einsatz danken wir ihnen herzlich.

Erroll F. Rhodes hat wieder die Einführung ins Englische übersetzt. Auch ihm, der diese schwierige Aufgabe mit seinem textkritischen Sachverstand gemeistert hat, gilt unser aufrichtiger Dank.

Die Deutsche Bibelgesellschaft hat mit der Biblia-Druck in Stuttgart wieder die Satz- und Druckarbeiten in gewohnt hervorragender Weise ausgeführt. Ihr und allen ihren Mitarbeitern wird sich jeder Leser gewiß dankbar verpflichtet fühlen, ebenso wie der Hermann Kunst-Stiftung zur Förderung der neutestamentlichen Textforschung und der Westfälischen Wilhelms-Universität Münster, die die finanzielle Unterstützung der Arbeit trugen.

Dank sagen wir schließlich auch unseren Rezensenten und Kritikern. Wir haben aufmerksam von ihnen gelernt und bitten sie, mit allen Benutzern, weiterhin zur steten Verbesserung der Ausgabe beitragen zu wollen. Wir bitten darum im Interesse der wissenschaftlichen Erforschung des Neuen Testaments.

Münster/W., 2. April 1993

Barbara Aland
Kurt Aland

FOREWORD

This 27th edition of Novum Testamentum Graece as initially planned was to be limited to corrections, formally concluding the series of 26th edition reprints with their piecemeal and unsystematically incorporated corrections. But as the work progressed the desirability of more extensive revision became apparent. This is discussed in the Introduction.

Here we must express our sincere and profound gratitude, first of all to our colleagues in the Institute for New Testament Textual Research, who have all contributed in special ways, participating in their respective areas with rare dedication. Special credit is due Gerd Mink and Beate Köster, without whose critical and constructive counsel in so many details it would have been impossible to achieve the present edition, not to mention many other projects as well. The following colleagues were individually responsible for various aspects of the undertaking. Klaus Witte revised the critical apparatus from newly reviewed collations, building on the work of Klaus Junack with the 26th edition. Klaus Wachtel together with Wolfgang Richter was responsible especially for data on the papyri and the uncials. The review of oriental versions was entrusted to Andreas Juckel (Syriac) and Gerd Mink aided by Franz-Jürgen Schmitz (Coptic). A thorough review of the Latin and Greek patristic citations was undertaken by Ute Hagemann and others. The list of manuscripts was expanded and verified by Michael Welte (papyri and uncials) and Beate Köster (minuscules). Horst Bachmann and Gustav Wendt were ready and indefatigable proofreaders. Ms. Marlene Just was the very model of efficiency in dealing with all the clerical difficulties that arose, often under extreme pressure from deadlines.

Many of the scholars mentioned above are no longer with the Institute, and we take this opportunity to express our gratitude to them. We are also indebted to the many students who have participated through the years in the work of the Institute, collating manuscripts and excerpting patristic citations. We are grateful to them for their contribution.

Erroll F. Rhodes has again translated the Introduction into English.

He has earned our sincere gratitude by the grasp of textual criticism which he brings to this difficult task.

Once again the German Bible Society and Biblia-Druck in Stuttgart have demonstrated their usual excellence in composition and printing. Every reader is certainly indebted to them and their associates, and also to the Hermann Kunst Foundation for Promoting New Testament Research, and the Westphalian Wilhelms University of Münster for their financial support.

Finally, a word of thanks is due the scholars who have reviewed and criticized our work. We have learned much from them, and we earnestly request that they, and all our readers, will continue to contribute toward the improvement of this edition, that the cause of New Testament scholarship may be advanced.

Münster/W., April 2, 1993

Barbara Aland
Kurt Aland

Einführung 1*–43*

I. Die Ausgabe 1*
1. Zur Geschichte der Ausgabe 1*
2. Die 27. Auflage 3*

II. Der Text der Ausgabe 6*
1. Zielsetzung und Methode 6*
2. Kritische Zeichen und Sigla im Text 7*

III. Der kritische Apparat 8*
1. Aufbau und Sigla 8*
Kritische Zeichen 10*
Gliedernde Elemente des Apparats 11*
Die Verzeichnung der einzelnen Varianten und ihrer Bezeugung 11*
Die Darbietung der Bezeugung 12*
Weitere Abkürzungen im Apparat 14*
2. Die griechischen Zeugen 16*
Die ständigen Zeugen für die Evangelien 16*
Die ständigen und häufig zitierten Zeugen für die Apostelgeschichte 18*
Die ständigen und häufig zitierten Zeugen für die Paulusbriefe 18*
Die ständigen und häufig zitierten Zeugen für die Katholischen Briefe 20*
Die ständigen Zeugen für die Apokalypse 21*
3. Die alten Übersetzungen 22*
Die lateinischen Übersetzungen 23*
Die syrischen Übersetzungen 24*
Die koptischen Übersetzungen 27*
Die übrigen Übersetzungen 29*

4. Die Zitate bei den Kirchenvätern 31*
Sigelverzeichnis für die Kirchenväter 33*

IV. Die Beigaben am äußeren und inneren Rand 35*
Abkürzungen für die im Randapparat genannten Schriften 35*

V. Die Appendices 39*
Appendix I: Codices Graeci et Latini 39*
Appendix II: Variae lectiones minores 41*
Appendix III: Editionum differentiae 41*
Appendix IV: Loci citati vel allegati 42*
Appendix V: Signa, Sigla, Abbreviationes 43*

Introduction 44*–83*

I. The Edition 44*
1. The History of the Edition 44*
2. The 27th Edition 45*

II. The Text of the Edition 49*
1. Goals and Methods 49*
2. Critical Signs Used in the Text 49*

III. The Critical Apparatus 50*
1. Structure and Critical Signs 50*
Critical Signs 52*
Organization of the Apparatus 53*
Presentation of Variant Readings 53*
Presentation of Witnesses 54*
Other Abbreviations in the Apparatus 56*
2. The Greek Witnesses 57*
Consistently Cited Witnesses in the Gospels 58*
Consistently and Frequently Cited Witnesses in Acts ... 59*
Consistently and Frequently Cited Witnesses in the Pauline Letters 60*

Consistently and Frequently Cited Witnesses in the Catholic Letters 62*
Consistently Cited Witnesses in Revelation 63*
3. The Early Versions 63*
Latin Versions 64*
Syriac Versions 65*
Coptic Versions 68*
Other Versions 70*
4. The Church Fathers 72*
Abbreviations for the Church Fathers 74*

IV. Notes in the Outer and Inner Margins 76*
Abbreviations Used in the Marginal Notes 76*

V. The Appendices 80*
Appendix I: Codices Graeci et Latini 80*
Appendix II: Variae lectiones minores 81*
Appendix III: Editionum differentiae 82*
Appendix IV: Loci citati vel allegati 83*
Appendix V: Signa, Sigla, Abbreviationes 83*

Eusebii epistula ad Carpianum et Canones I–X 84*–89*

Novi Testamenti textus 1–680
Κατὰ Μαθθαῖον 1
Κατὰ Μᾶρκον 88
Κατὰ Λουκᾶν 150
Κατὰ Ἰωάννην 247
Πράξεις Ἀποστόλων 320
Πρὸς Ῥωμαίους 409
Πρὸς Κορινθίους α′ 441
Πρὸς Κορινθίους β′ 472
Πρὸς Γαλάτας 493
Πρὸς Ἐφεσίους 503
Πρὸς Φιλιππησίους 515
Πρὸς Κολοσσαεῖς 523
Πρὸς Θεσσαλονικεῖς α′ 531
Πρὸς Θεσσαλονικεῖς β′ 538
Πρὸς Τιμόθεον α′ 542
Πρὸς Τιμόθεον β′ 550
Πρὸς Τίτον 556
Πρὸς Φιλήμονα 560
Πρὸς Ἑβραίους 563
Ἰακώβου 588
Πέτρου α′ 598
Πέτρου β′ 608
Ἰωάννου α′ 615
Ἰωάννου β′ 625
Ἰωάννου γ′ 627
Ἰούδα 628
Ἀποκάλυψις Ἰωάννου 632

Appendices 683–812
I. Codices Graeci et Latini 684
II. Variae lectiones minores 721
III. Editionum differentiae 750
IV. Loci citati vel allegati 772
V. Signa, Sigla, Abbreviationes 809

EINFÜHRUNG

I. DIE AUSGABE

1. Zur Geschichte der Ausgabe

Vor knapp 100 Jahren erschien 1898 Eberhard Nestles († 1913) erste Ausgabe des Novum Testamentum Graece bei der Württembergischen Bibelanstalt. Es wurde seitdem, nachdem es 1904 auch von der Britischen Bibelgesellschaft übernommen worden war, in mehreren hunderttausend Exemplaren verbreitet. Nestle schuf durch seine einfache, aber geniale Ausgabe einen ausgezeichneten Text, der auf der großen textkritischen Forschung des 19. Jahrhunderts beruhte. Wie häufig beschrieben, verglich er die Ausgaben von Tischendorf, Westcott/Hort und Weymouth (von 1886, ab 1901 dafür die Ausgabe von Bernhard Weiss 1894/1900), übernahm die von zwei Ausgaben bevorzugte Lesart für seinen Text und setzte die abweichende dritte in den Apparat seiner Ausgabe. Auf diese Weise vermied er in seiner Textausgabe manche extremen Entscheidungen seiner großen Vorlagen. Es entstand insgesamt ein hervorragender Arbeitstext für Forschung und Lehre. Ebendies, einen brauchbaren Arbeitstext zu bieten, ist seither das Ziel aller in Nestles Nachfolge stehenden Auflagen.

Nestles Sohn Erwin Nestle fügte der Ausgabe 1927 in ihrer 13. Auflage erstmals einen textkritischen Apparat bei, nachdem der Vater mit der Verzeichnung einiger großer Handschriften (insbesondere D) begonnen hatte. Aufgrund des neuen Apparates sollte der Benutzer in die Lage versetzt werden, ein selbständiges Urteil über die Textgestaltung zu fällen. Einige Textstellen wurden auch, abweichend vom bisherigen Mehrheitsentscheid, geändert.

Mit der 21. Auflage von 1952 wurde Kurt Aland Mitherausgeber der Ausgabe. Auf Erwin Nestles Wunsch wurden durch ihn die Angaben des textkritischen Apparates an den Originalen überprüft sowie durch neue Zeugen erweitert und damit schließlich auf den Stand der 25. Auflage gebracht (1963). Sie wurde häufig nachgedruckt.

Zu Beginn der 50er Jahre begann Aland im Einverständnis mit

Erwin Nestle († 1972) mit den Vorbereitungen für eine gründliche Bearbeitung des Textes, die dessen Neukonstitution und eine Neufassung des Apparates in der 26. Auflage zum Ziel hatte. Sie war angesichts der großen Handschriftenfunde des 20. Jahrhunderts, insbesondere der frühen Papyri, dringend notwendig geworden. 1955 wurde K. Aland mit M. Black, B. M. Metzger, A. Wikgren und zunächst A. Vööbus, später C. M. Martini (seit 1982 auch B. Aland und J. Karavidopoulos) in das Herausgeberkomitee des Greek New Testament berufen, das eine griechische Textausgabe mit kritischem Apparat an ausgewählten Stellen für die beruflichen Übersetzer in aller Welt vorbereitete (1. Auflage 1966, 2. Auflage 1968). Die Arbeit an beiden Ausgaben verlief über lange Zeit parallel. Die intensive Zusammenarbeit dieses Gremiums über lange Jahre hin erwies sich als so fruchtbar und anregend für alle Beteiligten, daß sich K. Aland entschloß, seine Textvorschläge aus der Vorarbeit für das Novum Testamentum Graece in das Greek New Testament einzubringen. Seitdem wuchs die Textkonstitution beider Ausgaben zusammen, so daß sie in der 26. Auflage des Novum Testamentum Graece (1979) und von der 3. Auflage des Greek New Testament (1975) an mit gleichlautendem Text erscheinen konnten.

Die Zielsetzung beider Ausgaben ist nach wie vor verschieden. Das für Übersetzer konzipierte Greek New Testament bietet nur an ausgewählten Stellen einen Apparat, der dann aber jede Verzweigung der Textüberlieferung, so weit sie bekannt ist, dokumentiert. Häufig handelt es sich um Stellen, an denen Übersetzungen der Neuzeit differieren. Dem Übersetzer soll eine Möglichkeit geboten werden, sich hier zu orientieren. Das Novum Testamentum Graece dagegen soll den Benutzer in die Lage versetzen, die Textgestaltung insgesamt kritisch nachzuvollziehen. Es bietet daher einen Apparat über die gesamte Breite des Textes, der besonders auch die Eigenart der frühen Überlieferung erfaßt. Vollständigkeit ist aber weder erstrebt noch sinnvoll (s. dazu unten S. 8*-9*).

Der identische Text beider Ausgaben wurde von den United Bible Societies übernommen. Er liegt aufgrund einer Vereinbarung zwischen dem Vatikan und den United Bible Societies allen neuen Übersetzungen und Revisionen in ihrem Bereich zugrunde. Das ist sicherlich im Blick auf das interkonfessionelle Gespräch zu begrüßen. Daß dieser Arbeitstext - ganz im Sinne der 100jährigen Tradition des «Nestle» - damit keine festgeschriebene Größe ist, sondern im Gegenteil zur Anstrengung um die Begründung und Sicherung des neutestamentlichen Textes aufruft, versteht sich von selbst. In der gegenwärtig vorliegenden Auflage war allerdings der Zeitpunkt für Textänderungen aus vielerlei Gründen noch nicht gekommen.

2. Die 27. Auflage

Die Zielsetzung der vorliegenden 27. Auflage des Novum Testamentum Graece blieb unverändert die der 26. Auflage. Sie soll dem Benutzer einen begründeten Arbeitstext bieten und ihn zugleich in die Lage versetzen, diesen nachzuprüfen, bzw. gegebenenfalls zu korrigieren. Die Ausgabe enthält entsprechend alle dafür notwendigen Varianten so vollständig, wie es im vorgegebenen Rahmen möglich ist. Dazu gehört es, daß die inhaltlich und rezeptionsgeschichtlich wichtigen Varianten geboten werden. Ebenso muß ein zutreffender Eindruck von der grundsätzlichen Dichte der Variantenbildung in der neutestamentlichen Überlieferung, der Eigenart dieser Varianten im Ganzen, sowie den Motiven und Ursachen für ihre Entstehung gewonnen werden können.

Der *Text* der Ausgabe blieb unverändert der der 26. Auflage. Folglich wurde, von wenigen Ausnahmen abgesehen, auch die Absatzgliederung und Interpunktion nicht geändert. Dies war notwendig, weil der Seitenumbruch so weit wie möglich erhalten bleiben sollte. Der Text der vorliegenden Auflage ist also wie bisher identisch mit dem des Greek New Testament, jetzt in 4. neubearbeiteter Auflage erschienen. Derselbe Text liegt auch den Konkordanzen, dem Lexikon zum Neuen Testament und der Synopsis quattuor Evangeliorum zugrunde.

Der *kritische Apparat* der 27. Auflage hat dagegen erhebliche Veränderungen erfahren, um die Ausgabe im Sinne der oben bezeichneten Zielsetzung noch zuverlässiger, aussagefähiger und bequemer benutzbar zu machen. Dafür wurden umfassende Korrekturen aller Elemente des Apparates durchgeführt. Allzu komplizierte Apparatnotierungen sind übersichtlicher gestaltet worden (z. B. Jud 5 bei ′ ; Röm 15,18 bei ′). Die Auswahl der Apparatstellen wurde, von Ausnahmen abgesehen, aus vielen Gründen beibehalten.

Über alle weitergehenden Verbesserungen der 27. Auflage gegenüber der vorhergehenden wird im folgenden zusammenfassend und noch vor der Gesamteinführung in die Ausgabe berichtet, um dem alten und dem neuen Benutzer präzise Information übersichtlich zu bieten.

Die *Auswahl der handschriftlichen Zeugen* im Apparat wurde so revidiert, daß die Aussagen im ganzen übersichtlicher wurden und Entbehrliches zugunsten einiger neu aufgenommener und aussagekräftigerer Zeugen gestrichen wurde. Die Fülle der Majuskelfragmente unter den sogenannten «ständigen Zeugen» wurde vermindert.

Nicht mehr zitiert werden unter ihnen einige Majuskelfragmente meist kleineren Umfangs, die in ihrem Textbereich in aller Regel den Mehrheitstext bestätigen. Dazu gehören:

R, 052, 053, 054, 061, 063, 064 (+ 074 und 090), 065, 093, 0103, 0104, 0120, 0133, 0134, 0135, 0136 (+ 0137), 0197, 0253, 0255, 0265, 0272, 0273.

Die in Klammern gesetzten Nummern sind als Teile der jeweils vor der Klammer stehenden Handschriftennummer identifiziert worden. Sie werden daher in der Regel mit der niedrigsten Nummer zitiert. Solche Zusammenfügungen begegnen häufiger (vgl. 081 jetzt 0285; 0121b jetzt 0243; 0276 jetzt *l* 962). Wer eine früher verwendete Handschriftennummer vermißt, vergleiche daher stets die in Appendix I gegebene Handschriftenliste. Die dort vorgenommenen Zuordnungen entsprechen denen der von K. Aland herausgegebenen «Kurzgefaßten Liste der griechischen Handschriften des Neuen Testaments», 2. Auflage).

Ebenfalls ausgeschieden wurden die folgenden sehr kleinen Fragmente, die an den Apparatstellen dieser Ausgabe Koinetext bieten oder einer Variante nicht sicher zuzuordnen sind:

0174, 0230, 0263, 0264, 0267, 0268.

Nicht mehr ständig zitiert werden schließlich die folgenden Koine-Minuskeln:

28 (in Mt, Lk und Joh) und 1010.

Sie gehörten in der 26. Auflage denjenigen ständigen Zeugen an, die nur bei Abweichungen von 𝔐 angeführt wurden.

Neu zitiert werden stattdessen zusätzlich zu den bisherigen Handschriften als ständige Zeugen erster Ordnung, d.h. als stets genannte Zeugen (dazu vgl. u. S. 8*f.), die folgenden Majuskeln, die wegen ihrer Textqualität, ihres Alters oder ihrer Fundgeschichte Interesse beanspruchen können:

075 (in 1 Kor, Phil, Kol), 0277, 0278, 0279, 0281, 0282, 0285, 0289, 0291, 0293, 0294, 0296, 0298, 0299, 0301.

Dazu kommen die Papyri $\mathfrak{P}^{90}$, $\mathfrak{P}^{91}$, $\mathfrak{P}^{93}$ – $\mathfrak{P}^{116}$ und ferner als ständiger Zeuge zweiter Ordnung (vgl. dazu u. S. 9*): 0292.

Auch Minuskeln werden erstmals, wenn sie erhebliche Bedeutung für die Textkonstitution bzw. die Textgeschichte haben, unter die ständigen Zeugen aufgenommen. Als ständige Zeugen erster Ordnung werden zitiert:

die Minuskeln 33, 1739, 1881 (in den Paulinen) und 2427;

als ständige Zeugen zweiter Ordnung:

die Minuskeln 579 und 2542, sowie die Lektionare *l* 249, *l* 844, *l* 846 und *l* 2211. Außerdem wird jetzt statt der 2495 (15. Jh.) die eng verwandte, beträchtlich ältere 1505 (12. Jh.) als ständiger Zeuge zweiter Ordnung für die Apostelgeschichte, die Paulinischen und die Katholi-

schen Briefe geführt; 2495 wird nur noch bei interessanten Abweichungen von 1505 zitiert. Beide Handschriften hängen in ihrem Textcharakter eng mit der griechischen Vorlage zusammen, nach der Thomas von Harkel im Jahre 616 seine syrische Übersetzung (in dieser Ausgabe zitiert als sy^{h}) fertigte. Ihre Textform hat daher ein beträchtliches Alter.

Darüber hinaus werden in folgenden Punkten neue Informationen geboten:

Handschriften, deren Lesarten nur geringfügig von einer im Apparat gegebenen Variante abweichen, stehen, wie bekannt, in runden Klammern (vgl. Mt 25, 29 bei ^{T}; Lk 22, 34 bei $'$ *et passim*). Der genaue Text dieser in Klammern gebotenen Zeugen wird jetzt in Appendix II (Variae lectiones minores) aufgeschlüsselt. Damit wird das dargebotene Variantenmaterial so erweitert, daß der einzelne Variantenkomplex noch klarer hinsichtlich seiner Entstehung zu überschauen ist. Die Lesart jedes zitierten ständigen Zeugen wird also jetzt im genauen Wortlaut notiert.

Sämtliche Papyri ($\mathfrak{P}^{1}$ – $\mathfrak{P}^{116}$) werden jetzt an allen Apparatstellen, soweit sie klar lesbaren Text bieten, mit allen Sonderlesarten geboten. Ohnehin waren wichtige Sonderlesarten der Papyri schon bisher als Apparatstellen notiert worden. Damit werden die Papyri, einem oft geäußerten Wunsch entsprechend, so reichlich zitiert, wie es vertretbar erschien. Schlüsse e silentio über das Gebotene hinaus sind nicht erlaubt. Im allgemeinen kann man aber davon ausgehen, daß alle wichtigen Papyruslesarten erfaßt sind[1]. Eine ähnlich ausführliche Verzeichnung aller Sonder- und Singulärlesarten ist bei frühen Pergamentmajuskeln, auch wenn sie insgesamt gleiche Bedeutung haben wie die Papyri, im Rahmen dieser Ausgabe nicht möglich. Darauf sei hingewiesen. Wir warnen vor dem Trugschluß, der Beschreibstoff bestimme primär die Bedeutung einer Handschrift. Neue Fragmente zu $\mathfrak{P}^{41}$, $\mathfrak{P}^{66}$ und $\mathfrak{P}^{75}$ wurden nach den genannten Grundsätzen ebenso eingearbeitet wie die bisher noch nicht verzeichneten $\mathfrak{P}^{90}$, $\mathfrak{P}^{91}$ und $\mathfrak{P}^{93}$ – $\mathfrak{P}^{116}$.

Die Bezeichnungen für die verschiedenen Korrektoren der großen Majuskeln ℵ, B, C, D (05 und 06) wurden vereinheitlicht und präzisiert. Mehrere Korrektoren-Hände müssen, wie bisher üblich, zusammengefaßt werden. Folgende Sigel werden in der angegebenen Bedeutung benutzt:

ℵ (01): $\aleph^{1}$ (4. - 6. Jh.); $\aleph^{2}$ (ca. ab 7. Jh.); $\aleph^{c}$ (12. Jh.);
B (03): B^{1} (etwa zeitgleich mit B); B^{2} (6./7. Jh.);

[1] Dabei muß jedoch folgende Regel beachtet werden: Bei der Inhaltsangabe der Papyri und anderer fragmentierter Handschriften in Anhang I gilt wie bisher ein Vers als vorhanden, wenn ein Buchstabe von ihm erhalten ist (s. dazu u. S. 40*).

C (04): C^1 (etwa zeitgleich mit C); C^2 (ca. 6. Jh.); C^3 (ca. 9. Jh.);
D (05): D^1 (6. - 7. Jh.); D^2 (etwa 9. Jh.); D^c (12. Jh.);
D (06): D^1 (etwa 7. Jh.); D^2 (etwa 9. Jh.); D^c (Alter nicht festzulegen, aber jünger als die übrigen Korrektoren).

Diese Angaben entsprechen der ausführlichen Sigel-Synopse der Korrektoren, die in der 2. Auflage von K. u. B. Aland, Der Text des Neuen Testaments, 1989, 322f. gegeben ist.

Die Notierungen der lateinischen, syrischen und koptischen Übersetzungen wurden gründlich überprüft und gegebenenfalls korrigiert. Dabei wurde wieder nach dem auch bisher schon gültigen Grundsatz verfahren, nach dem nur das aufzunehmen ist, woraus zuverlässig die der Übersetzung zugrundeliegende griechische Vorlage zu erkennen ist (s. dazu u. S. 22*).

Völlig neu bearbeitet wurden die neutestamentlichen Zitate aus den griechischen und lateinischen Kirchenschriftstellern. Hier ergaben sich starke Veränderungen. Bei diesem wichtigen Überlieferungszweig, der es erlaubt, eine Textform in Zeit und Raum festzumachen, wurde besonders sorgfältig darauf geachtet, nur die textkritisch verwertbaren Zitate zu notieren (vgl. zu den Prinzipien der Auswahl im einzelnen u. S. 31*f.).

Schließlich wurde die Einführung in die Ausgabe neu geschrieben, um die nötigen Informationen so übersichtlich und klar wie möglich zu geben. Wir entsprechen auch damit einem Wunsch. Immer noch bleibt es aber die beste Empfehlung, Text und Apparat gründlich zu lesen. Vieles erschließt sich dann von selbst und prägt sich ein. Wenn man nachschlagen muß, so wird das aufgrund der jetzigen Form der Einführung leichter werden.

II. DER TEXT DER AUSGABE

1. Zielsetzung und Methode

Die Kriterien, nach denen die Textkonstitution erfolgt, sind herkömmlicherweise die sog. inneren und äußeren Kriterien, die stets in angemessener Kombination anzuwenden sind. Die *inneren Kriterien* der Textkritik werden durch exegetische Arbeiten, die uns die Denkweise und Sprachform der neutestamentlichen Verfasser im ganzen wie an der einzelnen Stelle genauer verstehen lehren, beständig verbessert.

Die Verfeinerung der *äußeren Kriterien* kann damit aber schon wegen der Materialfülle nicht schritthalten. Allerdings ist die Erschließung dieses Materials so weit vorangeschritten, daß die fest-

gefügten textgeschichtlichen Dogmen aus einer Zeit mit weitaus schlechterer Quellenlage heute als überholt gelten können. Der Aussagewert einzelner Zeugen und Zeugengruppen ist durch eine Reihe von Untersuchungen deutlicher geworden. Die Formulierung einer umfassenden Theorie der Überlieferung jedoch, die alle Ergebnisse der neueren Textforschung integrieren könnte, ist noch nicht möglich. Daher schien es vertretbar, ja gefordert, den Text der Ausgabe unverändert zu belassen.

2. Kritische Zeichen und Sigla im Text

Kritische Zeichen im Text (°, ▫...⸌, ⌜ etc.) verweisen auf den kritischen Apparat. Sie werden im Zusammenhang mit diesem erläutert (vgl. unten S. 10*f.). Diese Zeichen waren seit je das Kennzeichen der Ausgaben in Nachfolge Eberhard Nestles. Sie ermöglichen eine knappe und präzise Verzeichnung der Varianten im Apparat. Ihr besonderer Vorteil liegt darin, daß der Leser schon bei der Lektüre des Textes darauf hingewiesen wird, wo ihn eine Variante erwartet und welcher Art diese ist. Derjenige Benutzer, der nur einen Lesetext wünscht, kann leicht und ohne Störung des Leseflusses über sie hinweggehen.

Eckige Klammern im Text ([ ]) zeigen an, daß der eingeklammerte Abschnitt textkritisch nach dem heutigen Erkenntnisstand nicht gänzlich gesichert werden konnte (vgl. Mt 18,19; Apg 16,1; die Stellung des Wortes betreffend: 1 Kor 10,20). Diese Stellen sind immer mit einem ausführlichen Apparat versehen, so daß der Benutzer sich ein Urteil bilden kann. Die in den Text aufgenommene Lesart markiert im allgemeinen, zu welcher Entscheidung die Herausgeber tendieren. Aus praktischen Gründen beziehen sich daher auch die Apparatangaben immer auf die im Text stehende Lesart. Eckige Klammern markieren aber immer besondere Schwierigkeiten der Textfindung! [ ]

Doppelte eckige Klammern im Text (⟦ ⟧) zeigen an, daß das eingeschlossene, meist längere Textstück mit Sicherheit nicht zum ursprünglichen Textbestand gehört. Texte dieser Art sind aber in einem sehr frühen Stadium der Überlieferung entstanden und haben häufig in der Geschichte der Kirche von früh an eine erhebliche Rolle gespielt. Daher sind sie nicht in den Apparat versetzt worden (vgl. Joh 7,53-8,11). ⟦ ⟧

Alttestamentliche Zitate sind in Kursivdruck gesetzt.

III. DER KRITISCHE APPARAT

1. Aufbau und Sigla

Eine Handausgabe des griechischen NT kann weder das Variantenspektrum in seiner ganzen Breite noch alle textgeschichtlich wichtigen Zeugen erfassen. Beides wird erst, freilich auch dann in begründeter Auswahl, die Editio critica maior bringen. Spezialstudien zur Textgeschichte oder einzelnen Handschriften sind aufgrund einer Handausgabe grundsätzlich nur in verhältnismäßig engen Grenzen möglich. Die vorliegende Ausgabe will dem Benutzer vor allem die Grundlage für ein Studium des Textes und der für die Textkonstitution wichtigen Varianten an die Hand geben. Darüber hinaus dokumentiert der Apparat eine Fülle von Lesarten, die für die Textkonstitution nur mittelbar von Bedeutung sind, aber nicht selten ein textliches Problem erst bewußt machen; außerdem zeigen auch die weniger wichtigen Varianten, mit welchen Gründen und Motiven für die Variantenbildung überhaupt zu rechnen ist.

Daher sind grundsätzlich zwei Arten der Verzeichnung von Zeugen zu unterscheiden:

Mit positivem Apparat werden alle wesentlichen Varianten zitiert, also diejenigen, die für die Konstitution des Textes besonders wichtig sind; d. h.: hier wird die *Bezeugung pro et contra* geboten. Dabei erscheint stets als letzte Notierung die Bezeugung für den Text (= *txt*) dieser Ausgabe.

Mit negativem Apparat werden Varianten von vornehmlich textgeschichtlichem oder texterschließendem Interesse zitiert; d. h.: hier wird nur die *Bezeugung contra textum* geboten.

Entsprechend werden die griechischen Handschriften je nach ihrer Bedeutung für die Textkonstitution in unterschiedlichem Maße, entweder ständig oder häufig oder nur gelegentlich, herangezogen.

Ständige Zeugen sind die griechischen Handschriften, denen für die Textkonstitution die größte Bedeutung zukommt und deren Varianten folglich das größte Gewicht haben. Das Zeugnis dieser Handschriften wird an allen Apparatstellen berücksichtigt.

Häufig zitierte Zeugen sind Handschriften, die vorrangig textgeschichtliche Bedeutung haben oder inhaltlich interessante Varianten bieten.

Gelegentlich zitierte Zeugen sind Handschriften, die in ihrem wesentlichen Textbestand zur Koine gehören und nur dann genannt werden, wenn sie an textgeschichtlich oder exegetisch interessanten Stellen von der Koine abweichen.

Hinsichtlich ihrer Qualität und der Art ihrer Verzeichnung sind *ständige Zeugen erster und zweiter Ordnung* zu unterscheiden.

Zu den *ständigen Zeugen erster Ordnung* zählen die Papyri, die Majuskeln, soweit sie sich von der byzantinischen Koine abheben, und einige Minuskeln, die eine alte Textform bieten. *Ständige Zeugen zweiter Ordnung* sind die wichtigsten Koine-Majuskeln und eine Reihe von Minuskeln von besonderem textgeschichtlichen Interesse, die ebenfalls dem Text der byzantinischen Koine näherstehen. Daher ist es zweckmäßig, sie an Stellen mit positivem Apparat wie die Mehrheit der Handschriften unter dem Sigel 𝔐 (= *Mehrheitstext*, vgl. dazu u. S. 14*) bzw. *pm* (= *permulti*, vgl. ebd.) zusammenzufassen. Im einzelnen unterscheidet sich die Verzeichnung der ständigen Zeugen erster und zweiter Ordnung wie folgt:

An *Stellen mit positivem Apparat* werden die ständigen Zeugen erster Ordnung immer, die ständigen Zeugen zweiter Ordnung nur bei Abweichung von 𝔐 ausdrücklich zitiert. An diesen nicht seltenen Stellen wird also dem Benutzer vollständige Information über die ständigen Zeugen geboten.

An *Stellen mit negativem Apparat* werden alle ständigen Zeugen ausdrücklich zitiert, wenn sie die gebotene(n) Variante(n) haben. In diesen Fällen werden also die ständigen Zeugen zweiter Ordnung auch dann ausdrücklich zitiert, wenn sie die gleiche Variante bezeugen wie die mit 𝔐 bezeichnete Mehrheit aller Handschriften. Damit ist auch an solchen Stellen ersichtlich, daß diese ständigen Zeugen zweiter Ordnung nicht den Text dieser Ausgabe lesen. Auch an Stellen mit negativem Apparat werden alle wesentlichen Varianten der ständigen Zeugen und eine Fülle weiteren Materials geboten. Lückenlose Information kann jedoch hier nicht erwartet werden.

Eine Handschrift kann natürlich nur zitiert werden, wenn sie lesbaren Text hat. In der Handschriftenliste (Appendix I) werden größere Lücken im Text ständiger Zeugen angegeben. Bei Fragmenten wird der Inhalt positiv verzeichnet[2].

Mängel der Handschriften, die kurze Textabschnitte betreffen (z. B. Wasserflecken, verblaßte Schrift, Fehlstellen im Beschreibstoff) können aus Platzgründen nicht sämtlich verzeichnet werden. Daher ist nicht auszuschließen, daß in einigen Fällen ein nicht genannter ständiger Zeuge weder in 𝔐 enthalten ist noch mit dem Text dieser Ausgabe übereinstimmt.

Eine Auflistung sämtlicher ständiger sowie der häufig zitierten Zeugen s. unter III.2 unten S. 16*ff.

[2] Im Inhaltsverzeichnis gilt ein Vers schon dann als vorhanden, wenn von ihm mindestens ein Buchstabe erhalten ist. Deshalb sind bei Fragmenten Schlüsse auf den genauen Wortbestand nicht zulässig (s. dazu u. S. 40*).

Kritische Zeichen

Die folgenden kritischen Zeichen im Apparat beziehen sich auf die identischen Zeichen im Text, und zwar im jeweils angegebenen Vers bzw. - selten - der angegebenen Versfolge (vgl. Lk 22,17-20). Sie markieren den genauen Ort und die Art der im Apparat verzeichneten Varianten. Innerhalb eines Verses oder einer Versfolge wiederholen sich dieselben Zeichen nicht; gelegentlich vorkommende Ausnahmen erklären sich leicht aus ihrem Kontext (vgl. Lk 20,25 ᵀ).

° ° Das im Text nachfolgende *Wort* wird in den angegebenen Handschriften *ausgelassen.*

□ ⧈ Die im Text nachfolgenden *Wörter, Satzteile oder Sätze* werden in ⧹ den angegebenen Handschriften *ausgelassen.* Ein ⧹ im Text kennzeichnet das Ende des ausgelassenen Abschnitts.

⌜ ⌜ Das im Text nachfolgende *Wort* wird in den angegebenen Handschriften durch ein oder mehrere andere *ersetzt.*

⟨ ⟨ Die im Text nachfolgenden *Wörter* werden von den angegebenen ⟩ Handschriften durch anderen Text *ersetzt.* Ein ⟩ kennzeichnet das Ende des ersetzten Abschnitts.
Dabei müssen oft auch bloße Umstellungen miterfaßt werden. Soweit der Wortbestand mit dem gedruckten Text übereinstimmt, wird er im Apparat durch kursive Ziffern angegeben, die jeweils der Stelle des Wortes im gedruckten Text entsprechen (vgl. Mt 27,51).

ᵀ ᵀ An der durch dieses Zeichen markierten Stelle werden von den angegebenen Handschriften *ein oder mehrere Wörter,* manchmal auch ganze Verse, *eingefügt.*

ˢ ˢ Die im Text nachfolgenden *Wörter* werden in den angegebenen ⁽ Handschriften *umgestellt.* Ein ⁽ im Text kennzeichnet das Ende des betroffenen Abschnitts.
Die Reihenfolge der umgestellten Wörter wird, soweit nötig, im Apparat durch kursive Ziffern angegeben, die jeweils der Stelle des Wortes im gedruckten Text entsprechen (vgl. Mt 16,13).

: Hochgestellte Doppelpunkte verweisen auf Interpunktionsvarianten.

ˢ ˢ bezeichnet die *Umsetzung* des folgenden Wortes oder Textabschnitts an den im Apparat bezeichneten Platz (vgl. Lk 6,5; Joh 13,8).

°1 °2 / □1 ⧈2 / ⌜ ⌜1 ⌜2 / ⟨ ⟨1 ⟨2 / ᵀ ᵀ1 ᵀ2 / ˢ1 ˢ2 / :1 :2
Durch Punkte oder Exponenten nach den kritischen Zeichen werden mehrere Varianten der gleichen Art im selben Apparatabschnitt voneinander unterschieden.

□...⧹ / ⟨...⟩ / ˢ...⁽ Die Zeichen □...⧹, ⟨...⟩ und ˢ...⁽ umschließen manchmal einen längeren

Abschnitt über mehrere Verse. Der Umfang solcher Abschnitte wird durch die entsprechenden Verszahlen angegeben (vgl. Lk 3,23-31.38; 4,5-12). Überschneidungen mit gleichgearteten anderen Varianten gibt es grundsätzlich nicht. Der Benutzer muß die Endmarkierung suchen.

Gliedernde Elemente des Apparats

Ein fetter Punkt vor der Verszahl hebt die ebenfalls fett gedruckte Verszahl hervor und trennt die einzelnen Apparatabschnitte voneinander. Innerhalb dieser Abschnitte kommen die gleichen kritischen Zeichen nicht zweimal vor, sondern werden durch die beschriebenen Punkte und Exponenten voneinander unterschieden (zu gelegentlichen Ausnahmen vgl. o. S. 10* und u. S. 15*). Die Apparatabschnitte umfassen im allgemeinen einen Vers. Nur bei längeren versübergreifenden Varianten wird nach dem Punkt der Umfang des Apparatabschnittes durch Angabe mehrerer Verse bezeichnet (vgl. Lk 22,17-20). •

| trennt Varianten zu *verschiedenen* Stellen des Textes innerhalb eines Verses oder Apparatabschnittes. |

¦ trennt verschiedene Varianten zu *derselben* Stelle des Textes. Alle diese Varianten ergeben ein Variantenbündel oder eine Varianteneinheit. ¦

txt (= textus) eröffnet die Verzeichnung der Zeugen für den Text dieser Ausgabe. Das Kürzel steht immer als letztes Notat eines Variantenbündels bzw. einer Varianteneinheit. *txt*

Die Verzeichnung der einzelnen Varianten und ihrer Bezeugung

Varianten werden im allgemeinen im vollen Wortlaut wiedergegeben. *Abkürzungen* sind in sich verständlich. Sie beziehen sich auf den Text der Ausgabe.

Folgende Abkürzungen kommen vor:

Es werden nur Anfangs- (vgl. Lk 19,43 ⌜) oder Endbuchstaben (vgl. Lk 19,37⌝; Mt 2,23⌜ -ρεθ) gegeben. In seltenen Fällen werden Anfangs- und Endbuchstaben einer Variante zitiert (Mt 1,10 ⌜M-σσην | ⌜M-σση). Bei längeren Einfügungen beziehen sich Abkürzungen auf die erstgenannte, stets voll zitierte Variante (vgl. Lk 19,45⌝).

Drei Punkte (...) vertreten den Text der Ausgabe, wenn er mit der zitierten Variante übereinstimmt (vgl. Lk 20,25⌝). ...

2 3 1 4 5 Varianten in der Wortfolge werden durch kursiv gestellte Ziffern angegeben, die sich auf die Reihenfolge im Text beziehen (*1* = 1. Wort im Text usw.). Angaben dieser Art sind nicht nur nach dem Umstellungszeichen (ˢ) zu erwarten, sondern auch nach anderen Zeichen, wenn in einer Varianteneinheit von mehreren Varianten zur selben Textstelle eine der Lesarten einen neuen Wortbestand bietet (vgl. Joh 12,18 ᶜ). Die Notierung ᶜ*2* $\mathfrak{P}^{75}$ | *1* ℵ zu Lk 22,24 ᶜ bedeutet z.B.: zum Text in Lk 22,24 ᶜδὲ καὶ› bietet $\mathfrak{P}^{75}$ nur καί, ℵ nur δέ.

Nur in bestimmten Fällen wird eine Variante im Apparat nicht mit ihrem vollen Wortlaut geboten, und zwar bei Subvarianten mit geringer Differenz zur Hauptvariante. Bei dieser wird der jeweilige Zeuge der Subvariante genannt. Es gilt dann folgende Regel:

( ) In Klammern ( ) werden Zeugen verzeichnet, die geringfügig von der Variante abweichen, bei der sie stehen (vgl. bei Mt 9,27 ᶜ die Minuskel 700; bei Mt 26,60 ᵀ sy^{s}; bei Mt 5,36 ᶜ Clemens von Alexandrien). Werden mehrere Zeugen in der Klammer durch Komma getrennt, differieren ihre Abweichungen (vgl. bei Mk 9,17 ᶜ C, W 067 *f* $^{1.13}$ 2542). Bei einer geringfügigen Abweichung der ersten Hand oder des Korrektors einer Handschrift steht der entsprechende Exponent in Klammern (vgl. ℵ$^{(*)}$ bei Mt 9,5 ᶜ oder D$^{(2)}$ bei Apg 12,5 ᶜ).

Die Auflösung dieser Klammern, d.h. die genaue Lesart der eingeklammerten Zeugen, findet der Benutzer in dieser Auflage erstmals für sämtliche griechische Handschriften in Appendix II der Ausgabe. Er erhält damit eine vollständigere Dokumentation der Zeugen, insbesondere auch der wichtigen ständig zitierten Handschriften. Gewichtigere Subvarianten werden nach wie vor im Apparat innerhalb des Variantentextes in den Klammern verzeichnet (vgl. Mt 7,21 ᵀ; Mt 24,48 ᶜ).

[ ] In eckigen Klammern [ ] stehen Konjekturen, die den Text und die Interpunktion betreffen.
Bei Textkonjekturen wird entweder der Autor genannt (vgl. Mt 5,5 ᴰ) oder summarisch mit «comm» (= commentatores) auf die Kommentare verwiesen (vgl. Eph 4,21ᶜ). Bei Interpunktionskonjekturen (vgl. Mt 2,4 ·| und ·|) wird kein Autor genannt.

Die Darbietung der Bezeugung

Die *Reihenfolge* für die Bezeugung der Varianten ist immer die gleiche: griechische Handschriften, Versionen, Zitate bei Kirchenvätern (vom Vorangehenden durch ; getrennt). Die griechischen Handschriften werden in der Folge Papyri, Majuskeln, Minuskeln, Lektionare geboten, die alten Versionen in der Folge lateinisch, syrisch, koptisch, armenisch, georgisch, gothisch, aethiopisch, kirchenslawisch.

Die griechischen Handschriften werden mit ihrer Nummer nach der griechischen Handschriftenliste zitiert. Nähere Angaben zu jeder Handschriftennummer (Alter, gegenwärtiger Aufbewahrungsort, Inhalt der Handschrift) findet der Benutzer in Appendix I der Ausgabe.

Folgende *Exponenten nach der Handschriftennummer* bezeichnen verschiedene Lesarten in derselben Handschrift oder (bei ^{vid}) schränken die Sicherheit der Zuordnung ein.

* bezeichnet den ursprünglichen Text an Stellen mit Korrekturen. *

^{c} bezeichnet eine Korrektur von späterer, manchmal auch von erster Hand. c

$^{1.2.3}$ weist eine Korrektur dem 1., 2., 3. Korrektor zu[3]. 1.2.3

$^{v.l.}$ (= *varia lectio*) bezeichnet eine in der Handschrift vermerkte Alternativlesart ($^{v.l.}$ korrespondiert mit dem Exponenten ^{txt}). v.l.

^{txt} (= *textus*) bezeichnet (als Exponent!) die Textlesart einer Handschrift, auf die sich eine *varia lectio* bezieht (^{txt} korrespondiert mit $^{v.l.}$). txt

^{mg} (= *in margine*) bezeichnet eine vom Text der Handschrift abweichende *Randlesart*, die dort weder als Korrektur noch als *varia lectio* ausgewiesen ist. mg

^{s} (= *supplementum*) bezeichnet Lesarten aus nachträglichen Ergänzungen verlorengegangener Blätter oder Lagen einer Handschrift. Die supplementierten Textabschnitte werden in der Handschriftenliste (Appendix I) für die ständigen Zeugen angegeben. s

^{vid} (= *ut videtur*) steht dann, wenn nicht mit letzter Sicherheit zu entscheiden ist, welche Lesart eine Handschrift bezeugt. Dies betrifft besonders Papyri und Palimpseste. Häufig ist die Verzeichnung mit ^{vid} auch bei Korrekturen erforderlich, wenn der ursprüngliche Text der Handschrift nicht mehr eindeutig zu lesen ist. Eine Notierung mit ^{vid} beruht jedoch immer auf einer hohen, in der Regel an Buchstabenresten darstellbaren Wahrscheinlichkeit. Wo ein Schluß aus dem bloßen Umfang einer Lücke zugrundeliegt, wurde sorgfältig darauf geachtet, daß die Handschrift nicht mit gleichem Recht auch für eine andere überlieferte Lesart zitiert werden könnte. vid

Folgende Sammelsigel werden benutzt (unter ihnen ist das erstgenannte, 𝔐, von besonderer Wichtigkeit):

[3] Bei den Majuskeln ℵ, B, C und D (05 u. 06) bezeichnen die Exponenten $^{1\,2.3.c}$ Korrektorengruppen. (Zur Aufschlüsselung und chronologischen Zuordnung dieser Gruppen s. oben S. 5*f. und vgl. K. u. B. Aland, Der Text des Neuen Testaments, Stuttgart ^{2}1989, S. 322f.)

𝔐 𝔐 (= *Mehrheitstext, einschließlich des byzantinischen Koine-Textes*) bezeichnet die Variante, die von der Mehrheit aller Handschriften, d.h. immer auch der Koinehandschriften im engeren Sinne, bezeugt wird. 𝔐 bezeichnet also die Lesart des Koinetextes, zusätzlich derjenigen ständigen Zeugen zweiter Ordnung, die an der jeweiligen Stelle mit der Koine lesen. 𝔐 wird an allen Apparatstellen wie ein ständiger Zeuge erster Ordnung behandelt. Das bedeutet, daß auch an Stellen mit nur negativem Apparat, an denen also die Bezeugung für den *txt* (= textus) nicht gegeben ist, die Lesart von 𝔐 zu erschließen ist: sie stimmt mit dem Text überein, wenn 𝔐 nicht bei der zitierten Variante steht.

Die Einführung des Sigels 𝔐 anstelle des bis zur 25. Auflage verwendeten ℵ (= Koine) hat sich bewährt, weil es die platzsparende Verzeichnung der ständigen Zeugen zweiter Ordnung ermöglicht.

pm *pm* (= *permulti*) wird anstelle des Sigels 𝔐 verwendet, wenn der Mehrheitstext in zwei (in seltenen Fällen auch drei) Varianten mit zahlenmäßig etwa gleich starker Bezeugung gespalten ist. Das Kürzel *pm* erscheint dann in der Regel bei beiden Varianten des Mehrheitstextes. Stimmt eine dieser Varianten an Apparatstellen ohne *txt*-Notierung mit dem Text überein, erscheint *pm* nur einmal, so daß die ständigen Zeugen zweiter Ordnung für die *txt*-Lesart erschlossen werden können, wie bei 𝔐-Varianten ohne *txt*-Notierung.

Bei *pm*-Varianten mit *txt*-Notierung werden alle ständigen Zeugen zweiter Ordnung ausdrücklich genannt (wie bei 𝔐-Varianten mit *txt*-Notierung).

Nach den ausdrücklich genannten griechischen Zeugen können die folgenden *Pauschalangaben* stehen, die einen Eindruck von der Verbreitung der Lesart geben:

pc *pc* = *pauci*: wenige Handschriften, die außer den ausdrücklich genannten an dieser Stelle vom Mehrheitstext abweichen.

al *al* = *alii*: andere Handschriften (eine größere Anzahl als bei *pc*), die außer den ausdrücklich genannten an dieser Stelle vom Mehrheitstext abweichen.

pm *pm* = *permulti*: sehr viele Handschriften bei gespaltener Mehrheitstextbezeugung (s. oben).

rell *rell* = *reliqui*: die übrigen Handschriften (einschließlich 𝔐) als *txt*-Bezeugung (vgl. Lk 5,39 °); vor *rell* können einzelne besonders wichtige Zeugen hervorgehoben werden (vgl. Joh 8,16 °).

Weitere Abkürzungen im Apparat

(*!*) (*!*) = *sic!* steht bei genauer Wiedergabe einer unsinnig scheinenden Lesart (vgl. Apg 24,5 °).

h.t. (= *homoioteleuton*) bezeichnet eine durch gleiche Endung zweier Wörter, Satzteile oder Sätze bedingte Auslassung (Augensprung: der Schreiber verwechselte die gleich endenden Wörter oder Wortfolgen und ließ dadurch den dazwischen stehenden Textabschnitt aus). — *h.t.*

add. = *addit/-unt* — *add.*

om. = *omittit/-unt* — *om.*

+ – stehen anstelle von *add.* und *om.*, wo auch bei knappster Verzeichnung die Verständlichkeit der Notierung gewahrt bleibt (vgl. Röm 16,25-27 u. *Subscriptio*). — + –

pon. = *ponit/-unt* — *pon.*

a. = *ante* — *a.*

p. = *post* — *p.*

id./ead. = *idem/eadem* (derselbe Wortlaut) — *id./ead.*

ex err. = *ex errore* (irrtümlich, durch Fehler eines Schreibers entstanden) — *ex err.*

ex itac. = *ex itacismo* (durch Verwechslung von Buchstaben mit dem gleichen Lautwert entstanden) — *ex itac.*

ex lat? = *ex versione latina?* (wahrscheinlich aus einer lateinischen Lesart entstanden) — *ex lat?*

bis (= zweimal) steht direkt hinter dem kritischen Zeichen. Es verweist auf zwei gleiche Wörter im Text und deren Variante(n). Sie sind daher ausnahmsweise mit identischen kritischen Zeichen versehen (vgl. Mt 1,9 ⌜; Mt 1,10 ⌜). — *bis*

Alle darüber hinaus vorkommenden lateinischen Abkürzungen sind in Appendix V aufgelöst.

Die folgenden *Zeichen und Hinweise*, die jeweils *direkt hinter dem kritischen Zeichen* stehen, geben Erläuterungen zu der Variante, zu der sie gehören:

Ein Kreuz verweist auf Änderungen im Text der vorliegenden Ausgabe gegenüber der 25. Auflage. Die so gekennzeichnete Variante stand damals im Text (vgl. Mt 7,18 ⌜ und ⌜; Mt 20,18 ⌜). - An diesen Stellen handelt es sich immer um schwierige Textentscheidungen. Der Benutzer kann aus Appendix III (Editionum differentiae) für alle Stellen dieser Art ersehen, welche Entscheidung andere Editoren getroffen haben. — †

p) verweist auf die Parallelüberlieferung in den Evangelien, die am Anfang der entsprechenden Perikope am Rande angegeben wird. — *p)*

Eine Stellenangabe in Klammern vor einer Variante verweist direkt auf eine Parallelstelle in einer anderen Schrift des NT (vgl. bei Mt 1,25 ⌜ den Hinweis auf Lk 2,7). Ist keine Schrift in Klammern ange- — (L 2,7) (22,3) (12)

geben, z.B. (22,3), so wird auf eine Parallele innerhalb derselben neutestamentlichen Schrift (vgl. bei Apg 21,39 ᶠ den Hinweis auf 22,3) oder desselben Kapitels verwiesen (vgl. bei Mt 2,13ᵀ den Hinweis auf Vers 12).

(19 *v. l.*) Die Angabe eines Verses vor einer Variante mit *v. l.* bedeutet, daß die Lesart wahrscheinlich aus einer *varia lectio* des genannten Verses stammt (vgl.Mt 2,13 ᶠ, wo auf die gleiche Wortstellung in der Umstellungsvariante zu 2,19 hingewiesen wird).

(Jr 38,15 𝔖) Die Angabe einer Stelle aus der Septuaginta vor einer Variante verweist auf eine parallele Formulierung im Septuagintatext (vgl. bei Mt 2,18ᵀ den Hinweis auf Jer 38,15 𝔖).

2. Die griechischen Zeugen

Bei den griechischen Texthandschriften sind nach ihrer Textqualität, der Art ihrer Verzeichnung und dem Maß ihrer Berücksichtigung im Apparat vier Gruppen zu unterscheiden: a) die ständigen Zeugen erster Ordnung, b) die ständigen Zeugen zweiter Ordnung, c) die häufig zitierten Handschriften, d) die gelegentlich zitierten Handschriften (vgl. S. 8*f.). In den folgenden Listen werden die Handschriften der Gruppen a)-c) aufgeführt; die Handschriften der Gruppe d) sind nur in der Handschriftenliste in Appendix I verzeichnet.

Den mit (!) hervorgehobenen Papyri und Majuskeln kommt schon aufgrund ihres Alters (sie sind alle bis zum 3./4. Jahrhundert entstanden) besondere Bedeutung zu.

Die ständigen Zeugen für die Evangelien

a) *Ständige Zeugen erster Ordnung*

Alle in Betracht kommenden Papyri:

für Mt: $\mathfrak{P}^{1}$(!), $\mathfrak{P}^{19}$, $\mathfrak{P}^{21}$, $\mathfrak{P}^{25}$, $\mathfrak{P}^{35}$, $\mathfrak{P}^{37}$(!), $\mathfrak{P}^{44}$, $\mathfrak{P}^{45}$(!), $\mathfrak{P}^{53}$(!), $\mathfrak{P}^{62}$, $\mathfrak{P}^{64(+67)}$(!), $\mathfrak{P}^{70}$(!), $\mathfrak{P}^{71}$, $\mathfrak{P}^{73}$, $\mathfrak{P}^{77}$(!), $\mathfrak{P}^{83}$, $\mathfrak{P}^{86}$, $\mathfrak{P}^{96}$, $\mathfrak{P}^{101}$(!), $\mathfrak{P}^{102}$(!), $\mathfrak{P}^{103}$(!), $\mathfrak{P}^{104}$(!), $\mathfrak{P}^{105}$, $\mathfrak{P}^{110}$.

für Mk: $\mathfrak{P}^{45}$(!), $\mathfrak{P}^{84}$, $\mathfrak{P}^{88}$.

für Lk: $\mathfrak{P}^{3}$, $\mathfrak{P}^{4}$(!), $\mathfrak{P}^{7}$, $\mathfrak{P}^{42}$, $\mathfrak{P}^{45}$(!), $\mathfrak{P}^{69}$(!), $\mathfrak{P}^{75}$(!), $\mathfrak{P}^{82}$, $\mathfrak{P}^{97}$, $\mathfrak{P}^{111}$(!).

für Joh: $\mathfrak{P}^{2}$, $\mathfrak{P}^{5}$(!), $\mathfrak{P}^{6}$, $\mathfrak{P}^{22}$(!), $\mathfrak{P}^{28}$(!), $\mathfrak{P}^{36}$, $\mathfrak{P}^{39}$(!), $\mathfrak{P}^{44}$, $\mathfrak{P}^{45}$(!), $\mathfrak{P}^{52}$(!), $\mathfrak{P}^{55}$, $\mathfrak{P}^{59}$, $\mathfrak{P}^{60}$, $\mathfrak{P}^{63}$, $\mathfrak{P}^{66}$(!), $\mathfrak{P}^{75}$(!), $\mathfrak{P}^{76}$, $\mathfrak{P}^{80}$(!),$\mathfrak{P}^{84}$, $\mathfrak{P}^{90}$(!), $\mathfrak{P}^{93}$, $\mathfrak{P}^{95}$(!), $\mathfrak{P}^{106}$(!), $\mathfrak{P}^{107}$(!), $\mathfrak{P}^{108}$(!), $\mathfrak{P}^{109}$(!).

Die folgenden Majuskeln:

für Mt: ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (05), L (019), W (032), Z (035), Θ (038), 058, 067, 071, 073, 078, 085, 087, 089, 094, 0102, 0106, 0107, 0118, 0128, 0148, 0160, 0161, 0164, 0170, 0171(!), 0200, 0204, 0231, 0234, 0237, 0242, 0249, 0271, 0275, 0277, 0281, 0293, 0298.

für Mk: ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (05), L (019), W (032), Θ (038), Ψ (044), 059, 067, 069, 072, 083, 087, 099, 0107, 0126, 0130, 0131, 0132, 0143, 0146, 0167, 0184, 0187, 0188, 0213, 0214, 0269, 0274.
für Lk: ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (05), L (019), T (029), W (032), Θ (038), Ξ (040), Ψ (044), 070, 078, 079, 0102, 0108, 0115, 0130, 0147, 0171(!), 0177, 0181, 0182, 0239, 0266, 0279, 0291, 0303.
für Joh: ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (05), L (019), T (029), W (032), Θ (038), Ψ (044), 050, 060, 068, 070, 078, 083, 086, 087, 091, 0101, 0105, 0109, 0127, 0145, 0162(!), 0210, 0216, 0217, 0218, 0234, 0238, 0256, 0260, 0299, 0301.

Die Minuskelfamilien f^{1} und f^{13} (für alle Evangelien) sowie die Minuskeln 33 (für alle Evangelien) und 2427 (für Mk).

f^{1} = 1, 118, 131, 209, 1582 *et al.*, vgl. K. Lake, Codex 1 of the Gospels and its Allies, (Texts and Studies VII/3) Cambridge 1902, Neudruck 1967.
f^{13} = 13, 69, 124, 174, 230, 346, 543, 788, 826, 828, 983, 1689, 1709 *et al.*, vgl. K. u. S. Lake, Family 13 (The Ferrar Group), (Studies and Documents XI) London 1941 [= Mk]; J. Geerlings, Family 13 (The Ferrar Group), (Studies and Documents XIX–XXI) Salt Lake City 1961-1962 [= Mt, Lk, Joh]; W. H. Ferrar, A Collation of Four Important Manuscripts of the Gospels, ed. by T. K. Abbott, Dublin/London 1877.

Die unter f^{1} und f^{13} zusammengefaßten Handschriften werden in der Regel nur mit ihrem Gruppensigel angeführt. In besonderen Fällen können Einzelzeugen dieser Familien gesondert zitiert werden, wenn sie von ihrer Familie und von 𝔐 abweichen (vgl. Lk 11,25$^{\tau}$, wo die 69 die gleiche Wortvariante bezeugt wie f^{13}, aber in der Wortstellung abweicht).
Für f^{1} gilt die folgende Sonderregelung: Weicht die Leithandschrift 1 von den übrigen Familienhandschriften und zugleich von 𝔐 ab, wird nur die Handschrift 1 zitiert und das Sigel f^{1} erscheint nicht, da die übrigen Handschriften der Familie mit 𝔐 übereinstimmen (vgl. Lk 24,53$^{\tau}$).

b) *Ständige Zeugen zweiter Ordnung*

K (017), N (022), P (024), Q (026, nur für Lk, J), Γ (036), Δ (037), 0292 (nur für Mk), 28 (XI, nur für Mk), 565 (IX), 579 (XIII), 700 (XI), 892 (IX), 1241 (XII), 1424 (IX/X), 2542 (XIII, nur für Mk und Lk), *l* 844 (IX), *l* 2211 (X).

Häufig zitierte Zeugen gibt es für die Evangelien nicht. Dafür ist die Zahl der ständigen Zeugen zweiter Ordnung entsprechend größer.

Die ständigen und häufig zitierten Zeugen für die Apostelgeschichte

a) *Ständige Zeugen erster Ordnung*

Alle in Betracht kommenden Papyri:
$\mathfrak{P}^{8}$, $\mathfrak{P}^{29}$(!), $\mathfrak{P}^{33(+58)}$, $\mathfrak{P}^{38}$(!), $\mathfrak{P}^{41}$, $\mathfrak{P}^{45}$(!), $\mathfrak{P}^{48}$(!), $\mathfrak{P}^{50}$, $\mathfrak{P}^{53}$(!), $\mathfrak{P}^{56}$, $\mathfrak{P}^{57}$, $\mathfrak{P}^{74}$, $\mathfrak{P}^{91}$(!), $\mathfrak{P}^{112}$.

Die folgenden Majuskeln:
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (05), E (08), Ψ (044), 048, 057, 066, 076, 077, 095, 096, 097, 0140, 0165, 0166, 0175, 0189(!), 0236, 0244, 0294.

Die Minuskeln 33 und 1739.

b) *Ständige Zeugen zweiter Ordnung*

L (020), 81 (1044), 323 (XII), 614 (XIII), 945 (XI), 1175 (X), 1241 (XII), 1505 (XII).

c) *Häufig zitierte Zeugen*

6 (XIII), 36 (36a, = 2818; XII), 104 (1087), 189 (XII), 326 (X), 424 (XI), 453 (XIV), 1704 (1541), 1884 (XVI), 1891 (X), 2147 (XI/XII), 2464 (IX), 2495 (XV).

Die ständigen und häufig zitierten Zeugen für die Paulusbriefe

a) *Ständige Zeugen erster Ordnung*

für Röm:
$\mathfrak{P}^{10}$, $\mathfrak{P}^{26}$, $\mathfrak{P}^{27}$(!), $\mathfrak{P}^{31}$, $\mathfrak{P}^{40}$(!), $\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{61}$, $\mathfrak{P}^{94}$, $\mathfrak{P}^{99}$, $\mathfrak{P}^{113}$(!);
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), Ψ (044), 048, 0172, 0209, 0219, 0220(!), 0221, 0278, 0285, 0289;
33, 1739, 1881.

für 1 Kor:
$\mathfrak{P}^{11}$, $\mathfrak{P}^{14}$, $\mathfrak{P}^{15}$(!), $\mathfrak{P}^{34}$, $\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{61}$, $\mathfrak{P}^{68}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 048, 075, 088, 0121, 0185, 0199, 0201, 0222, 0243, 0270, 0278, 0285, 0289;
33, 1739, 1881.

für 2 Kor:
$\mathfrak{P}^{34}$, $\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{99}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 048, 098, 0121, 0186, 0209, 0223, 0225, 0243, 0278, 0285, 0296;
33, 1739, 1881.

für Gal:
$\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{51}$, $\mathfrak{P}^{99}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 062, 0122, 0176, 0254, 0261, 0278;
33, 1739, 1881.

für Eph:
$\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{49}$(!), $\mathfrak{P}^{92}$(!), $\mathfrak{P}^{99}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), I (016), Ψ (044), 048, 082, 0278, 0285;
33, 1739, 1881.

für Phil:
$\mathfrak{P}^{16}$(!), $\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{61}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), I (016), Ψ (044), 048, 075, 0278, 0282;
33, 1739, 1881.

für Kol:
$\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{61}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 048, 075, 0198, 0208, 0278;
33, 1739, 1881.

für 1 Thess:
$\mathfrak{P}^{30}$(!), $\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{61}$, $\mathfrak{P}^{65}$(!);
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 048, 0183, 0208, 0226, 0278;
33, 1739, 1881.

für 2 Thess:
$\mathfrak{P}^{30}$(!), $\mathfrak{P}^{92}$(!);
ℵ (01), A (02), B (03), D (06), F (010), G (012), I (016), Ψ (044), 0111, 0278;
33, 1739, 1881.

für 1 Tim:
$\mathfrak{P}$ –;
ℵ (01), A (02), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 048, 0241, 0259, 0262, 0285;
33, 1739, 1881.

für 2 Tim:
$\mathfrak{P}$ –;
ℵ (01), A (02), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 048;
33, 1739, 1881.

für Tit:
$\mathfrak{P}^{32}$(!), $\mathfrak{P}^{61}$;

ℵ (01), A (02), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 048, 088, 0240, 0278;
33, 1739, 1881.

für Phlm:
$\mathfrak{P}^{61}$, $\mathfrak{P}^{87}$(!);
ℵ (01), A (02), C (04), D (06), F (010), G (012), I (016), Ψ (044), 048, 0278;
33, 1739, 1881.

für Hebr:
$\mathfrak{P}^{12}$(!), $\mathfrak{P}^{13}$(!), $\mathfrak{P}^{17}$, $\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{79}$, $\mathfrak{P}^{89}$, $\mathfrak{P}^{114}$(!), $\mathfrak{P}^{116}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), H (015), I (016), Ψ (044), 048, 0122, 0227, 0228, 0243, 0252, 0278, 0285;
33, 1739, 1881.

b) *Ständige Zeugen zweiter Ordnung*

K (018), L (020), P (025), 81 (1044), 104 (1087), 365 (XII), 630 (XII/XIII), 1175 (X), 1241 (XII), 1505 (XII), 1506 (1320), 2464 (IX), *l* 249 (IX), *l* 846 (IX).

c) *Häufig zitierte Zeugen*

6 (XIII), 323 (XII), 326 (X), 424 (XI), 614 (XIII), 629 (XIV), 945 (XI), 2495 (XV).

Die ständigen und häufig zitierten Zeugen für die Katholischen Briefe

a) *Ständige Zeugen erster Ordnung*

für Jak:
$\mathfrak{P}^{20}$(!), $\mathfrak{P}^{23}$(!), $\mathfrak{P}^{54}$, $\mathfrak{P}^{74}$, $\mathfrak{P}^{100}$(!);
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), P (025), Ψ (044), 048, 0166, 0173, 0246;
33, 1739.

für 1 Petr:
$\mathfrak{P}^{72}$(!), $\mathfrak{P}^{74}$, $\mathfrak{P}^{81}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), P (025), Ψ (044), 048, 0206, 0247, 0285;
33, 1739.

für 2 Petr:
$\mathfrak{P}^{72}$(!), $\mathfrak{P}^{74}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), P (025), Ψ (044), 048, 0156, 0209, 0247;
33, 1739.

für 1 Joh:
$\mathfrak{P}^{9}$(!), $\mathfrak{P}^{74}$;

ℵ (01), A (02), B (03), C (04), P (025), Ψ (044), 048, 0245, 0296; 33, 1739.

für 2 Joh:
$\mathfrak{P}^{74}$;
ℵ (01), A (02), B (03), P (025), Ψ (044), 048, 0232; 33, 1739.

für 3 Joh:
$\mathfrak{P}^{74}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), P (025), Ψ (044), 048, 0251; 33, 1739.

für Jud:
$\mathfrak{P}^{72}$(!), $\mathfrak{P}^{74}$, $\mathfrak{P}^{78}$(!);
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), P (025), Ψ (044), 0251; 33, 1739.

b) *Ständige Zeugen zweiter Ordnung*

K (018), L (020), 81 (1044), 323 (XII), 614 (XIII), 630 (XII/XIII), 1241 (XII), 1505 (XII).

c) *Häufig zitierte Zeugen*

69 (XV), 322 (XV), 623 (1037), 945 (XI), 1243 (XI), 1846 (XI), 1852 (XIII), 1881 (XIV), 2298 (XII), 2464 (IX), 2495 (XV).

Die ständigen Zeugen für die Apokalypse

Die Überlieferung der Apokalypse weist im Vergleich mit den übrigen neutestamentlichen Schriften viele Besonderheiten auf[4]. Zu diesen Besonderheiten gehört, daß der Text der byzantinischen Mehrheit in zwei unterschiedlichen Traditionssträngen vorliegt:

$\mathfrak{M}^{A}$ faßt die große Zahl der Handschriften mit dem Apokalypse-Kommentar des Andreas von Caesarea zusammen,
$\mathfrak{M}^{K}$ die eigentlichen Koinehandschriften.
$\mathfrak{M}$ wird hier nur bei Übereinstimmung von $\mathfrak{M}^{A}$ und $\mathfrak{M}^{K}$ verwendet.

Die Minuskeln 2344 und 2377 konnten wegen ihres schlechten Erhaltungszustandes oft nicht verzeichnet werden; bei diesen Handschriften sind also Schlüsse e silentio nicht möglich.

a) *Ständige Zeugen erster Ordnung*

$\mathfrak{P}^{18}$(!), $\mathfrak{P}^{24}$, $\mathfrak{P}^{43}$, $\mathfrak{P}^{47}$(!), $\mathfrak{P}^{85}$, $\mathfrak{P}^{98}$(!), $\mathfrak{P}^{115}$(!);
ℵ (01), A (02), C (04), 051, 0163, 0169, 0207, 0229.

[4] Vgl. dazu J. Schmid, Studien zur Geschichte des griechischen Apokalypse-Textes (3 Bde., München 1955/56).

b) *Ständige Zeugen zweiter Ordnung*

P (025) (wird nur bei Abweichung von $\mathfrak{M}^A$ ausdrücklich genannt);
046 (wird nur bei Abweichung von $\mathfrak{M}^K$ ausdrücklich genannt);
1006 (XI), 1611 (X), 1841 (IX/X), 1854 (XI), 2030 (XII), 2050 (1107), 2053 (XIII), 2062 (XIII), 2329 (X), 2344 (XI), 2351 (X), 2377 (XIV).

c) Die Kategorie der *häufig zitierten Zeugen* gibt es für die Apokalypse nicht.

3. Die alten Übersetzungen

Im Rahmen der vorliegenden wissenschaftlichen Handausgabe des Neuen Testaments werden schwerpunktmäßig die lateinische, syrische und koptische Version herangezogen. Diese Übersetzungen sind zweifellos direkte, frühe Übertragungen aus dem Griechischen. Sie sind insgesamt am besten erforscht. Vor allem ist ihr Zeugenwert für die griechische Überlieferung des Neuen Testaments, auf den es in diesem Rahmen ankommt, seit Jahrzehnten in der Diskussion und zeichnet sich immer klarer ab. Das kann von den übrigen Versionen nicht gesagt werden (s. dazu unten S. 29*f.). Die drei genannten Übersetzungen sind wichtige Zeugnisse für die Textkonstitution. Das Folgende bezieht sich auf ihre Verwendung in der vorliegenden Ausgabe.

Die Versionen werden nur dort herangezogen, wo der ihnen zugrundeliegende griechische Text ihrer Vorlage zuverlässig zu rekonstruieren ist. Im allgemeinen werden sie nur an den Stellen zitiert, an denen die betreffende Lesart auch durch andere griechische oder unabhängige versionelle Zeugen belegt ist. Nur in seltenen Fällen (vgl. Jak 1,17ᶠ) werden sie allein für eine griechische Variante notiert. Die unterschiedliche Sprachstruktur der griechischen Vorlage und der jeweiligen Sprache, in die übersetzt wurde, mußte sorgfältig beachtet werden. Durch Sprache oder Übersetzungsstil bedingte Abweichungen bleiben unberücksichtigt. Generell können alle Versionen nur mehr oder weniger begrenzt ihre griechische Vorlage in allen Einzelheiten wiedergeben[5]. In Zweifelsfällen wurde daher eine Bezeugung durch Versionen nicht notiert[6].

Übersetzungen haben immer noch eine große Bedeutung für das textkritische Urteil, da sie griechische Zeugen aus früher Zeit repräsentieren

[5] Vgl. dazu die betreffenden Beiträge in K. Aland (Hrg.): Die alten Übersetzungen des Neuen Testaments, die Kirchenväterzitate und Lektionare [ANTT 5]. Berlin-New York 1972, und B.M. Metzger, The Early Versions of the New Testament. Their Origin, Transmission and Limitations, Oxford 1977.

[6] In seltenen Fällen wird eine nicht völlig sichere Entscheidung mit ? eingeschränkt.

sentieren. Durch die große Menge der in unserem Jahrhundert gefundenen griechischen Zeugen auf Papyrus und Pergament ist der Wert aber gegenüber früheren Zeiten relativiert.

Die lateinischen Übersetzungen

Für die lateinische Überlieferung des Neuen Testaments sind zwei Kategorien von Zeugen zu unterscheiden: die vom 2. Jahrhundert an entstandenen altlateinischen Übersetzungen und die im 4./5. Jahrhundert durchgeführte, mit dem Namen des Hieronymus verbundene Revision nach dem griechischen Text, die seit dem Mittelalter Vulgata genannt wird[7].

Der Notierung der altlateinischen Zeugen liegen die folgenden Editionen zugrunde:

in den Evangelien
Itala. Das Neue Testament in altlateinischer Überlieferung. Nach den Handschriften hrsg. von A. Jülicher, durchgesehen und zum Druck besorgt von W. Matzkow† und K. Aland (Bd. I Matthäus-Evangelium ²1972, Bd. II Marcus-Evangelium ²1970, Bd. III Lucas-Evangelium ²1976, Bd. IV Johannes-Evangelium 1963);

in den Paulusbriefen
für Eph–Kol Bd. 24/1-2 der Vetus Latina, hrsg. von H. J. Frede, 1962-1971, für 1 Thess–Hebr Bd. 25/1-2 der Vetus Latina, hrsg. von H. J. Frede, 1975-1991;

in den Katholischen Briefen
Bd. 26/1 der Vetus Latina, hrsg. von W. Thiele 1956-1969.

Die Angaben für Apg, Röm-Gal und Offb beruhen auf Kollationen der in Appendix I genannten Handschriften.

Die lateinische Bezeugung wird zitiert wie folgt:

it (= Itala) faßt alle oder die Mehrheit der altlateinischen Zeugen zusammen. — it

Einzelne altlateinische Handschriften werden mit den herkömmlichen Abkürzungen und Buchstaben bezeichnet[8]; ihre Nummern nach der Beuroner Zählung sind der Handschriftenliste (App. I) zu entnehmen. — a a^2 aur b c

vg (= Vulgata) steht dann, wenn die wichtigsten Ausgaben der Vulgata die lateinische Entsprechung der gleichen Lesart im Text haben. Für die einzelnen Ausgaben werden folgende Abkürzungen gebraucht: — vg

[7] Für die altlateinische Überlieferung wird im folgenden *pars pro toto* der herkömmliche Begriff "Itala" verwendet. - Zu Charakter und Struktur der lateinischen Überlieferung vgl. die Veröffentlichungen des Beuroner *Vetus-Latina*-Instituts.

[8] Die lateinischen Texte d, f und g der Bilinguen D (05/06), F (09/010) und G (011/012) werden nur dann zitiert, wenn sie von ihrem griechischen Pendant abweichen.

vg^{cl} Biblia Sacra Vulgatae Editionis Sixti Quinti Pont. Max. iussu recognita atque edita (vg^{cl} = *Editio Clementina*), Rom 1592.

vg^{s} Biblia Sacra Vulgatae Editionis ad concilii Tridentini praescriptum emendata et a Sixto V. P. M. recognita et approbata (vg^{s} = *Editio Sixtina*), Rom 1590 (wird nur bei Abweichung von vg^{cl} genannt).

vg^{ww} Novum Testamentum Domini Nostri Iesu Christi Latine Secundum Editionem Sancti Hieronymi, ed. J. Wordsworth, H. J. White *et al.*, Oxford 1889-1954 (vg^{ww} = *Wordsworth/ White*).

vg^{st} Biblia Sacra iuxta Vulgatam versionem, adiuvantibus B. Fischer OSB, J. Gribomont OSB, H. F. D. Sparks, W. Thiele recensuit et brevi apparatu instruxit R. Weber OSB, editio quarta emendata quam paravit Roger Gryson cum sociis B. Fischer, H. J. Frede, H. F. D. Sparks, W. Thiele, Stuttgart 1994 (vg^{st} = *Vulgata Stuttgartiensis*).

$vg^{ms/mss}$ $vg^{ms/mss}$ bezeichnet einzelne von vg abweichende Vulgatahandschriften.

latt latt steht, wenn die gesamte lateinische Überlieferung die gleiche griechische Lesart bezeugt.

lat(t) lat(t) zeigt an, daß die gesamte lateinische Überlieferung mit Ausnahme einiger Zeugen, die innerversionell bedingte Abweichungen aufweisen, die gleiche Lesart bezeugt.

lat lat steht bei Lesarten, die von der Vulgata und einem Teil der altlateinischen Überlieferung bezeugt werden.

Die syrischen Übersetzungen

Die verschiedenen syrischen Übersetzungen (*Vetus Syra* ca. 3./4. Jh.; *Peschitta* ca. 4./5. Jh.; *Philoxeniana* A.D. 507/08; *Harklensis* A.D. 615/16) sind durch jeweils verschiedene Übersetzungsintentionen gekennzeichnet. Von sehr freier, idiomatisch korrekter Übertragung in den Anfängen geht die Entwicklung zu einer größtmöglichen Konformität mit der griechischen Vorlage, die sich zu Lasten des syrischen Ausdrucks auswirkt. Die Verzeichnung dieser Versionen als Zeugen für den griechischen Text muß dem Rechnung tragen. Entsprechend kann die späteste, formal wörtliche Übertragung relativ am häufigsten zitiert werden, da sie die Rekonstruktion ihrer Vorlage meist eindeutig gestattet.

Zur Verzeichnung der syrischen Versionen gilt folgendes:

sy^{s} sy^{c} Die Vetus Syra ist in zwei Handschriften (Syrus Sinaiticus und Syrus Curetonianus) erhalten. Sie weisen beträchtliche Textdifferenzen auf und werden daher immer nach beiden Handschriften getrennt zitiert. Der gleichartige Übersetzungsstil und die immer noch erheblichen Übereinstimmungen weisen sie jedoch als früheste syrische Überset-

zung der vier Evangelien aus. Der Syrus Curetonianus bietet eine revidierte Form der im Syrus Sinaiticus vorliegenden älteren Übersetzung. Sie werden nach folgenden Ausgaben zitiert:

sy^s (= Syrus Sinaiticus). The Old Syriac Gospels or Evangelion da-mepharreshê, being the text of the Sinai or Syro-Antiochene Palimpsest, ed. by Agnes Smith Lewis. London 1910.
Diese Evangelienhandschrift (Palimpsest des 4./5. Jhs.) enthält folgende Lücken: Mt 6,10-8,3; 16,15-17,11; 20,25-21,20; 28,7-Ende. - Mk 1,1-12; 1,44-2,21; 4,18-41; 5,26-6,5. - Lk 1,16-38; 5,28-6,11. - Joh 1,1-25; 1,47-2,15; 4,38-5,6; 5,25-46; 14,10-11; 18,31-19,40.

sy^c (= Syrus Curetonianus). Evangelion da-mepharreshê. The Curetonian Version of the Four Gospels, ed. by F. Crawford Burkitt. Cambridge 1904.
D. L. McConaughy, A recently discovered folio of the Old Syriac (Sy^c) text of Luke 16,13-17,1 -- Biblica 68 (1987) 85-88.
Auch diese Evangelienhandschrift (Pergamenthandschrift des 5.Jhs.) ist lückenhaft, hier fehlen: Mt 8,23-10,31; 23,25-Ende. - Mk 1,1-16,17. - Lk 1,1-2,48; 3,16-7,33; 24,44-51. - Joh 1,42-3,5; 8,19-14,10; 14,12-15; 14,19-21.24-26; 14,29-Ende.

sy^p (= Peschitta). Die Peschitta (deren Kanon die kleinen Katholischen Briefe und die Apokalypse nicht enthält) ist die im syrischen Bereich am stärksten verbreitete Übersetzung. Sie wird nach der Ausgabe der British and Foreign Bible Society verzeichnet: sy^p

J. Pinkerton und R. Kilgour, The New Testament in Syriac. London 1920 (mehrere Nachdrucke).
Diese Ausgabe hat keinen kritischen Apparat, sie übernimmt aber für die Evangelien den Text der kritischen Ausgabe von
Ph. E. Pusey und G.H. Gwilliam, Tetraevangelium Sanctum iuxta simplicem Syrorum versionem. Oxford 1901.
Für die Peschitta vgl. außerdem die unten S. 26* unter sy^h angegebene Ausgabe von Aland bzw. Aland/Juckel mit der Einführung ANTT 7, S. 104-110 und ANTT 14, S. 47-59.

sy^{ph} (= Philoxeniana). Diese erste monophysitische syrische Bibelübersetzung, veranlaßt durch den Bischof Philoxenos von Mabbug im Jahre 507/508, ist als Ganzes verloren. Erhalten sind in einer Reihe von Handschriften die kleinen Katholischen Briefe (2 Petr, 2/3 Joh, Jud) und die Apokalypse. Ihre Zuweisung zur Philoxeniana ist nicht gesichert. Es handelt sich aber auf jeden Fall um eine Übersetzung des 6. Jhs. Sie wird nach folgenden Ausgaben verzeichnet: sy^{ph}

Remnants of the Later Syriac Versions of the Bible, Part I: New Testament, the Four Minor Catholic Epistles in the Original Philoxenian Version, ed. by John Gwynn. London/Oxford 1909 (Amsterdam 1973).
The Apocalypse of St. John in a Syriac version hitherto unknown, ed. by John Gwynn. Dublin/London 1897 (Amsterdam 1981).
Für die Philoxeniana vgl. außerdem die unten S. 26* unter sy^h angegebene Ausgabe von B. Aland mit der Einführung, ANTT 7, S. 128-136. Die Philoxeniana ist außerhalb der kleinen Katholischen Briefe und der Apokalypse am ehesten aus den Zitaten der späteren Schriften des Philoxenos von Mabbug zu erheben.

sy^{h} sy^{h} (= Harklensis). Die Übersetzung des Thomas von Harkel aus dem Jahr 616 ist die einzige syrische Version, die für das gesamte Neue Testament erhalten ist. Sie muß zum größeren Teil noch nach der alten *Editio princeps* zitiert werden, in der im wesentlichen die Handschrift New College 333 (Bodleian Library, Oxford) zugrundegelegt ist. Der Editor J. White identifizierte sie irrtümlich mit der Versio Philoxeniana.

Sacrorum Evangeliorum versio Syriaca Philoxeniana cum interpretatione et annotationibus (Oxonii 1778). - Actuum Apostolorum et Epistolarum tam Catholicarum quam Paulinarum versio Syriaca Philoxeniana cum interpretatione et annotationibus (Oxonii 1799-1803).

Whites Vorlagehandschrift endet bei Hebr 11,27. Der Rest des Hebräerbriefes und die Apokalypse werden nach folgenden Ausgaben zitiert:

R.L. Bensly, The Harklean Version of the Epistle to the Hebrews Chap. XI.28 - XIII.25. Cambridge 1889.

A. Vööbus, The Apocalypse in the Harklean version. A facsimile Edition of MS. Mardin Orth. 35, fol. 143r-159v (CSCO 400/subs. 56). Louvain 1978.

Die großen Katholischen Briefe sowie der Römer- und 1. Korintherbrief der harklensischen Version werden nach der folgenden neuen Ausgabe zitiert, in der jeweils die gesamte syrische Überlieferung des Neuen Testaments einschließlich der wichtigsten Zitate bei den syrischen Kirchenschriftstellern dokumentiert ist.

B. Aland, in Verbindung mit A. Juckel, Das Neue Testament in syrischer Überlieferung I. Die Großen Katholischen Briefe, hrsg. und untersucht, ANTT 7. Berlin-New York 1986.

B. Aland, A. Juckel, Das Neue Testament in syrischer Überlieferung II. Die Paulinischen Briefe, Teil 1: Röm und 1. Kor, hrsg. und untersucht, ANTT 14. Berlin-New York 1991; Teil 2: 2. Kor, Gal, Eph, Phil und Kol, ANTT 23, 1995.

Die harklensische Version besitzt einen kritischen Apparat, in dem der Übersetzer Thomas von Harkel durch kritische Zeichen bzw. Lesarten am Rand auf Varianten des griechischen Textes hinwies, die von seinen griechischen Vorlagehandschriften abwichen. Diese Varianten, in syrischer Übersetzung geboten, stammen wohl meistens aus der *Versio Philoxeniana* (s. dazu ANTT 14, S. 36-39). Auf sie wird mit folgenden Zeichen verwiesen:

sy^{hmg} sy^{hmg}: Marginallesart der Harklensis. Sie geht auf die griechische Lesart zurück, die von der im harklensischen Text übersetzten verschieden ist.

sy^{h**} sy^{h**}: Durch kritische Zeichen (Asteriskos und Metobelos) im harklensischen Text eingeschlossene Lesarten. Eine so markierte Lesart stimmt nicht mit der griechischen Vorlage des Übersetzers überein.

Folgende *Sammelsigel* werden für die syrischen Versionen benutzt:

sy sy: Alle zur Stelle vorhandenen syrischen Versionen bezeugen die entsprechende griechische Variante. Durch Klammern wird jeweils,

wie bei den griechischen Handschriften (s. oben S. 12*), darauf verwiesen, daß syrische Zeugen von der Variante, bei der sie verzeichnet sind, geringfügig abweichen.

(sy): Alle zur Stelle vorhandenen syrischen Versionen bezeugen - mit geringfügigen Abweichungen - die entsprechende griechische Variante. (sy)

$sy^{(p)}$: Alle zur Stelle vorhandenen syrischen Versionen bezeugen die entsprechende griechische Variante. Nur die in Klammern stehende Version weicht davon geringfügig ab. $sy^{(p)}$

(sy^{s}); (sy^{c}) usw.: Die in Klammern stehende syrische Version weicht geringfügig von der entsprechenden griechischen Variante ab. (sy^{s}); (sy^{c}) usw.

Die koptischen Übersetzungen

Das sog. Koptische besteht aus verschiedenen Dialekten, die erst in christlicher Zeit Schriftform erlangten. Übersetzungen des Neuen Testaments begannen im 3. Jahrhundert und sind in folgenden Dialekten nachzuweisen:

ac	= achmimisch	ac
ac^{2}	= subachmimisch (= lykopolitanisch)	ac^{2}
bo	= bohairisch	bo
mae	= mittelägyptisch (= mesokemisch)	mae
mf	= mittelägyptisch-faijumisch	mf
pbo	= protobohairisch	pbo
sa	= sahidisch	sa

Gesamtübersetzungen des Neuen Testaments liegen in Sahidisch und Bohairisch vor und sind wohl auch für das Faijumische und Mittelägyptische anzunehmen. Direkt aus dem Griechischen sind - unabhängig voneinander - die sahidische und bohairische Version übertragen. Inwieweit die Übersetzungen in die übrigen Dialekte unabhängig voneinander entstanden sind, ist nicht in jedem Fall feststellbar.

Die Sigel ohne weiteren Zusatz bezeichnen jeweils die gesamte handschriftliche Überlieferung des angegebenen Dialekts. ac, ac^{2}, usw.

Folgende *Sammelsigel* werden für die koptischen Versionen benutzt:

co: Alle zur Stelle vorhandenen koptischen Versionen bezeugen die angegebene griechische Variante. co

Bei der sahidischen und der bohairischen Version wird durch Exponenten angezeigt, wieviele Handschriften die angegebene Lesart vertreten. Wegen des unterschiedlichen Umfangs der spärlicher bezeugten sahidischen und der reich bezeugten bohairischen Version gelten dabei folgende differierende Regelungen:

sa^{ms}, bo^{ms} — sa^{ms}, bo^{ms}: Eine sahidische oder bohairische Handschrift bezeugt die angegebene Variante.

sa^{mss} — sa^{mss}: Zwei oder mehr sahidische Handschriften bezeugen die angegebene Variante.

bo^{mss} — bo^{mss}: Zwei bis vier bohairische Zeugen überliefern die angegebene Variante.

bo^{pt} — bo^{pt} (= bo^{partim}): Fünf oder mehr bohairische Zeugen überliefern die angegebene Variante.
Die in der Ausgabe von Horner (s. unten) durch ein Sammelsigel (Buchstabe ohne Exponent) als zusammengehörig gekennzeichneten *bohairischen* Handschriften werden dabei als *ein* Zeuge gewertet. Als mehrere Zeugen werden sie nur dann gezählt, wenn auch Horner differenzierte.

$bo^{ms/mss}$ – bo — Wenn bo^{ms} oder bo^{mss} von der übrigen bohairischen Überlieferung abweichen, wird diese mit bo bezeichnet. Wenn bo^{pt} von ihr abweicht, wird der Rest ebenfalls als bo^{pt} notiert.

$sa^{ms/mss}$ – $sa^{ms/mss}$ — Die sahidische Überlieferung besteht im allgemeinen nur aus relativ wenigen Zeugen. Wenn daher sa^{ms} oder sa^{mss} von der übrigen sahidischen Überlieferung abweichen, wird auch der Rest mit sa^{ms} oder sa^{mss} verzeichnet.

( ) — ( ) Die griechische Vorlage der in Klammern stehenden Version weicht geringfügig von der Variante, bei der sie notiert ist, ab.

Selten begegnet die folgende Art der Verzeichnung, wenn die Zuordnung zu mehreren Varianten derselben Stelle möglich ist:

sa? bo? usw. — sa? bo? usw.: Die Version bezeugt nicht mit letzter Sicherheit die angegebene Variante.

sa? - sa? / bo? - bo? usw. — sa? – sa? / bo? – bo? usw.: Einem versionellen Ausdruck können zwei verschiedene Varianten zu einer Stelle zugrundeliegen. Eine dritte Variante desselben Komplexes kann mit Sicherheit ausgeschlossen werden (vgl. Mt 5,32^{f}).
Diese Verzeichnung wird nicht bei geringfügigen Abweichungen von der Hauptvariante verwendet, die in Klammern stehen. (Vgl. z. B. Mk 1,1 ^{f} *txt*: die Versionen stehen nicht mit ? bei der eingeklammerten Subvariante, obwohl sie auch diese bezeugen könnten.)

Den Angaben zu den koptischen Übersetzungen liegen folgende Ausgaben und/oder die entsprechenden Handschriften zugrunde:

Für das Sahidische:

G. Horner, The Coptic Version of the New Testament in the Southern Dialect, otherwise called Sahidic and Thebaic, 7 Bände, Oxford 1911-1924;
R. Kasser, Papyrus Bodmer XIX, Évangile de Matthieu XIV,28-XXVIII,20; Épître aux Romains I,1-II,3 en sahidique, Genf 1962 (benutzt für Mt, 4./5. Jhdt);
H. Quecke, Das Markusevangelium saïdisch. Text der Handschrift PPalau Rib.

Inv. Nr. 182 mit den Varianten der Handschrift M 569, Barcelona 1972 (Mk, 5. Jhdt);
H. Quecke, Das Lukasevangelium saïdisch. Text der Handschrift PPalau Rib. Inv. Nr. 181 mit den Varianten der Handschrift M 569, Barcelona 1977 (Lk, 5. Jhdt);
H. Quecke, Das Johannesevangelium saïdisch. Text der Handschrift PPalau Rib. Inv. Nr. 183 mit den Varianten der Handschriften 813 und 814 der Chester Beatty Library und der Handschrift M 569, Barcelona 1984 (Joh, 5. Jhdt);
H. Thompson, The Coptic Version of the Acts of the Apostles and the Pauline Epistles, Cambridge 1932, Chester Beatty Codex A/B (Apg und Paulus, A um 600, B 7. Jhdt);
K. Schüssler, Die Katholischen Briefe in der koptischen (sahidischen) Version, [Pierpont Morgan M 572], CSCO 528/529, Louvain 1991 (Kath. Briefe, 9. Jhdt).

Für das Bohairische:

G. Horner, The Coptic Version of the New Testament in the Northern Dialect, otherwise called Memphitic and Bohairic, 4 Bände, Oxford 1898-1905.

Für das Achmimische:

F. Rösch, Bruchstücke des ersten Clemensbriefes nach dem achmimischen Papyrus der Straßburger Universitäts- und Landesbibliothek mit biblischen Texten derselben Handschrift, Straßburg 1910 (Joh, Jak, 4. Jhdt).

Für das Subachmimische:

H. Thompson, The Gospel of St. John according to the earliest Coptic manuscript, London 1924 (Joh, 4. Jhdt).

Für das Mittelägyptische:

H.-M. Schenke, Das Matthäus-Evangelium im mittelägyptischen Dialekt des Koptischen (Codex Scheide), Berlin 1981 (Mt, 4.?/5. Jhdt);
H.-M. Schenke, Apostelgeschichte 1,1-15,3 im mittelägyptischen Dialekt des Koptischen (Codex Glazier, G 67), Berlin 1991 (Apg, 5. Jhdt).

Für das Mittelägyptisch-Faijumische:

E. Husselman, The Gospel of John in Fayumic Coptic (P. Mich. Inv. 3521), Ann Arbor 1962 (Joh, 4./5.(?)Jhdt).

Für das Protobohairische:

R. Kasser, Papyrus Bodmer III, Évangile de Jean et Genèse I-IV,2 en bohaïrique, CSCO 177, Louvain 1958 (Joh, 4./5.(?)Jhdt).

Die übrigen Übersetzungen

Die Übersetzungen ins Armenische, Georgische, Gotische, Äthiopische und Altkirchenslawische werden in der vorliegenden Ausgabe nur in Ausnahmefällen herangezogen, und zwar insbesondere dann, wenn ihrem Zeugnis innerhalb eines Variantenkomplexes zu einer Stelle besondere Bedeutung zukommt (vgl. Mk 16,8). Für eine Handausgabe schien uns dieses Verfahren angesichts der Fülle der übrigen Zeugen nach wie vor vertretbar zu sein. Zwar sind in den letzten Jahrzehnten einige wichtige Spezialausgaben zur armenischen, georgi-

schen, äthiopischen und altkirchenslawischen Version erschienen. Die Erforschung der jeweiligen Gesamtübersetzung ist aber noch keineswegs abgeschlossen. Insbesondere ist das Verhältnis der jeweiligen Version zur griechischen Überlieferung und der Entstehungsprozeß der Versionen so ungeklärt, daß auf eine durchgängige Verzeichnung dieser Übersetzungen verzichtet werden konnte. Für die genannten Versionen sind folgende Ausgaben wichtig:

arm *für das Armenische*:

Yovhannes Zōhrapean, Astuacašunč' Matean Hin ew Nor Ktakaranac' IV. Venedig 1805.
Fr. Macler, L'Évangile arménien. Édition phototypique du manuscrit nº 229 de la Bibliothèque d'Etchmiadzin. Paris 1920.
Beda O. Künzle, Das altarmenische Evangelium. Teil I. Edition; Teil II. Lexikon. Bern 1984.

geo *für das Georgische*:

Robert P. Blake, The Old Georgian Version of the Gospel of Matthew from the Adysh Gospels with the Variants of the Opiza and Tbet' Gospels, ed. with a Latin translation. (PO XXIV,1). Paris 1933. - Blake, Robert P., The Old Georgian Version of the Gospel of Mark ... (PO XX,3). Paris 1928. - Blake, Robert P./Brière, Maurice, The Old Georgian Version of the Gospel of John ... (PO XXVI,4). Paris 1950. - Brière, Maurice, La version géorgienne ancienne de l'Évangile de Luc, d'après les Évangiles d'Adich, avec les variantes des Évangiles d'Opiza et de Tbet', éditée avec une traduction latine. (PO XXVII,3). Paris 1955.
Gérard Garitte, L'ancienne version géorgienne des Actes des Apôtres d'après deux manuscrits du Sinai (Bibliothèque du Muséon 38). Louvain 1955.
K'. Dzocenidze / K'. Daniela, Pavles epistolet'a k'art'uli versiebi. Tbilisi 1974.
K'. Lort'k'ip'anidze, Kat'olike epistolet'a k'art'uli versiebi X-XIV saukunet'a helnacerebis mihedvit'. Tbilisi 1956.
I. Imnaišvili, Iovanes gamoc'hadeba da misi t'argmaneba. Dzveli k'art'uli versia. Tbilisi 1961.

got *für das Gotische*:

W. Streitberg, Die gotische Bibel (Germanische Bibliothek II,3). Heidelberg 1908 (2. verb. Auflage 1919). 5., von E. A. Ebbinghaus durchgesehene Auflage 1965.

aeth *für das Äthiopische*:

Petrus Aethiops, Testamentum Novum cum Epistola Pauli ad Hebraeos. Rom 1548.
T. Pell Platt, Novum Testamentum Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi Aethiopice. London 1830.
L. Hackspill, Die äthiopische Evangelienübersetzung (Math. I - X), Zeitschrift für Assyriologie 9 (1896) 117-196; 367-388.
Rochus Zuurmond, Novum Testamentum Aethiopice. The Synoptic Gospels. General Introduction, Edition of the Gospel of Mark (Äthiopistische Forschungen 27). Stuttgart 1989.
J. Hofmann, Die äthiopische Übersetzung der Johannes-Apokalypse (CSCO 281/282, script. aeth. 55/56). Louvain 1967.
S. Uhlig / J. Hofmann, Novum Testamentum Aethiopice. Die Katholischen Briefe (Äthiopistische Forschungen 29). Stuttgart 1993.

für das Altkirchenslawische: slav

V. Jagić, Quattuor evangeliorum codex glagoliticus olim Zographensis nunc Petropolitanus. Berlin 1879 (Graz 1954). - Ders., Quattuor evangeliorum versionis palaeoslovenicae codex Marianus glagoliticus. Berlin 1883 (Graz 1960).

J. Vajs, Evangelium sv. Matouše. Text rekonstruovaný. Praha 1935; Evangelium sv. Marka. Text rekonstruovaný. Praha 1935; Evangelium sv. Lukáše. Text rekonstruovaný. Praha 1936; Evangelium sv. Jana. Text rekonstruovaný. Praha 1936.

J. Vajs / J. Kurz, Evangeliarium Assemani. Codex vaticanus 3. slavicus glagoliticus, vol. I - II. Praha 1929/1955.

V. Ščepkin, Savvina kniga. St. Petersburg 1903 (Graz 1959).

Ae. Kałużniacki, Actus epistolaeque apostolorum palaeoslovenice ad fidem codicis Christinopolitani. Wien 1896.

G. A. Il'inskij, Slepčenskij apostol XII veka. Moskva 1912.

D. E. Stefanovic, Apostolos-Lektionar aus Sisatovac in der Fruska Gora aus dem Jahre 1324 [in Vorbereitung].

R. Kovačević / D. E. Stefanović, Matičin-Apostol (13. Jh.). Belgrade 1979.

Arch. Amfilochij, Apokalipsis XIV veka Rumjancevskago muzeja. Moskva 1886.

4. Die Zitate bei den Kirchenvätern

Die neutestamentlichen Zitate bei den Kirchenschriftstellern erlauben Rückschlüsse auf Zeit und Raum, in der die zitierte Textform im Gebrauch war. Sie sind daher von erheblicher Bedeutung für Textgeschichte und Textkonstitution. Allerdings muß, so weit wie irgend möglich, gewährleistet sein, daß der neutestamentliche Text des zitierenden Autors erfaßt wird, nicht dessen eigenmächtige Änderungen zur Stelle.

In der vorliegenden Ausgabe waren daher für die Aufnahme von Zitaten zwei Hauptkriterien maßgeblich. Ein Zitat muß textkritisch verwertbar sein, d.h. der neutestamentliche Text, den der Autor zitiert, muß erkennbar sein. Paraphrasierungen, Variierungen, bloße Anspielungen des zitierenden Autors sind im Apparat einer kritischen Ausgabe des griechischen Neuen Testaments im allgemeinen ohne Belang. Außerdem muß ein Zitat eindeutig einer Stelle des Neuen Testaments zuzuweisen sein. Verknüpfungen und Harmonisierungen von Zitaten, insbesondere im Bereich der synoptischen Evangelien, wurden nicht berücksichtigt. Der Benutzer muß das beachten, falls er an einzelnen Stellen eine Angabe vermissen sollte. Der Vorteil dieses restriktiven Verfahrens besteht in einer höheren Zuverlässigkeit der gebotenen Notate.

Nach diesen Kriterien wurden sämtliche Angaben zu den Vätern aufgrund der neuesten wissenschaftlichen Ausgaben überprüft. Es werden nur noch griechische und lateinische Väter geboten. Auf Angaben aus syrischen und koptischen Vätern wurde ganz verzichtet,

weil ihr Zeugnis bisher weder ausreichend repräsentativ noch ihr Aussagewert für die griechische Überlieferung genügend deutlich war. Ebenso werden einige späte griechische Väter des 6.-8. Jahrhunderts nicht mehr berücksichtigt. Der Schwerpunkt der Auswahl liegt bei den besonders wichtigen frühen griechischen Vätern. Hier wird, trotz Geltung der restriktiven Aufnahmekriterien, weit mehr Material geboten als bisher.

Vollständig aufgenommen sind an allen vorhandenen Apparatstellen die Zitate des Irenäus und Clemens Alexandrinus. Dem liegen neue Gesamtkollationen der Werke dieser Autoren nach textkritischen Gesichtspunkten zugrunde. Erheblich stärker bis nahezu vollständig erfaßt sind die Zitate aus Hippolyt, Origenes (griechisch), Methodius, Eusebius von Cäsarea und Epiphanius, abgesehen von wenigen Werken dieser Autoren, die nur in veralteten Editionen vorliegen. Neu aufgenommen wurden die Lesarten der Kirchenväter, die in den Randnotizen der griechischen Handschrift 1739 verzeichnet sind. Ebenso sind die Zitate der frühen Autoren des 2. Jahrhunderts neu dargeboten, sofern sie eindeutig identifizierten Text aufweisen. Alle übrigen Autoren, die die Sigelliste nennt, sind in jedem Zitat überprüft, gegebenenfalls nach neuen Editionen korrigiert und ebenfalls nach Möglichkeit vermehrt angegeben worden. Grenzen setzt hier jedoch schon der vorhandene Raum im Apparat einer kritischen Handausgabe.

Autoren, die nur indirekt durch Zitate bei anderen Vätern überliefert sind, werden mit Verweis auf ihre Quellen im Exponenten verzeichnet (vgl. Mar[cus/Marcosii]^{Ir}). Abweichend von dieser Regel erscheint nur der Gnostiker Theodot unter dem Sigel Cl^{exThd}, um anzudeuten, daß in den Excerpta ex Theodoto ursprüngliches Zitat und clementinische Bearbeitung nicht sicher unterschieden werden konnten.

Die Herkunft der Zitate wird aber vor allem jetzt für die Notate aus Marcion angegeben. Hier wird jeweils vermerkt, ob die Angaben Tertullian, Epiphanius oder Adamantius (vgl. Mcion$^{T/E/A}$) entnommen sind. Der Benutzer wird damit angesichts der bekannt schwierigen Überlieferungssituation in die Lage versetzt, sich ein eigenes Urteil über die Vertrauenswürdigkeit einer Angabe zu bilden. Die Frage, welchen Text die marcionitische Ausgabe bot, ist nach wie vor ungeklärt. In der vorliegenden Auflage des Novum Testamentum Graece sind die Verzeichnungen zu Marcion im wesentlichen auf die genannten direkten Quellen beschränkt worden. Nur gelegentlich sind marcionitische Zitate aus der übrigen griechischen und lateinischen Literatur berücksichtigt worden.

Die Zitate aus lateinischen Vätern sind entsprechend behandelt. Neu bearbeitet wurden hier vor allem Tertullian und Cyprian. Bei

Autoren mit wichtigem Zitatgut werden Angaben aus Vätern bis zum 8. Jahrhundert aufgenommen.

Folgende Abkürzungen und Sigla begegnen im Zusammenhang der Zitate aus den Vätern:

( ) Das Zitat weicht geringfügig von der Variante, zu der es angegeben ist, ab. ( )

ms, mss: Ein Autor verweist darauf, daß ihm eine oder mehrere neutestamentliche Handschriften bekannt sind, die die angegebene Variante lesen. ms, mss

txt-com: In einem Kommentar unterscheidet sich der der Auslegung *vorangestellte Bibeltext* (txt), auch Lemma genannt, von dem aufgrund des *Kommentarteils* (com) zu erhebenden Wortlaut des Kirchenväterzitats[9]. txt-com

lem: Das Zitat entstammt einem *Lemma*, also dem laufenden Bibeltext. Eine Rekonstruktion des Textes des Vaters aus dem Kommentarteil ist nicht möglich. (Eine gewisse Vorsicht ist bei Angaben dieser Art geboten.) lem

pt/pt (partim/partim): Ein Autor bietet bei mehrfachem Zitieren dieselbe Stelle in verschiedenen Varianten. Beide Sigla ergänzen einander und sind, wo möglich, stets beide verzeichnet. pt/pt
Fehlt eine der beiden Gegenlesarten, so hat dies seinen Grund entweder darin, daß die Text-Lesart zu einer Variante im Apparat nicht ausgewiesen wird, oder daß der Kirchenvater eine weitere Lesart bietet, die sich nicht in den Rahmen des Variantenspektrums einfügt.

vid (videtur): *Wahrscheinlich* bezeugt der Autor die Bezugsvariante. Die Angabe ist jedoch nicht völlig sicher zu begründen. vid

v.l. (varia lectio): Nur eine oder mehrere Handschriften eines Vaters bezeugen die angegebene Variante aus der Überlieferung. v.l.

1739mg: Marginalnotiz der griechischen Handschrift 1739 mit Lesart eines Kirchenvaters (z.B. Eph. 3,18). 1739mg

Sigelverzeichnis für die Kirchenväter

Acac	Acacius Caesariensis	† 366
Ad	Adamantius	300/350
Ambr	Ambrosius	† 397
Ps Ambr	Ps Ambrosius	
Ambst	Ambrosiaster	366-384

[9] Derartige Unterschiede begegnen in Kommentarwerken häufig, da nicht selten der gesamte laufende Bibeltext in späteren Handschriften durch eine andere neutestamentliche Textform ersetzt wurde. Zitate aus dem Kommentarteil geben daher häufig den Text des Kirchenvaters zuverlässiger wieder.

Apr	Apringius Pacensis	531-548
Arn	Arnobius der Jüngere	† p. 455
Ath	Athanasius Alexandrinus	† 373
Athen	Athenagoras	a. 180
Aug	Augustinus	† 430
Basil^{Cl}	Basilides apud Clementem	II
Bas	Basilius Caesariensis	† 379
BasA	Basilius Ancyranus	† ca. 374
Bea	Beatus von Liébana	VIII
Beda	Beda Venerabilis	† 735
Cass	Cassiodorus	† p. 580
Chr	Johannes Chrysostomus	† 407
Cl	Clemens Alexandrinus	† a. 215
Cl^{lat}	Clemens Al. lat. Übersetzung	
Cl^{exThd}	Clemens ex Theodoto	
Cl^{hom}	Pseudoklementinische Homilien	IV?
2Cl	2 epistula Clementis	II
Cn	Johannes Cassianus	† ca.435
Cyp	Cyprianus	† 258
Cyr	Cyrillus Alexandrinus	† 444
CyrJ	Cyrillus von Jerusalem	† 386
Didache	Didache	um 100
Did	Didymus Alexandrinus	† 398
Dion	Dionysius Alexandrinus	ca. 264/265
Epiph	Epiphanius Constantiensis	† 403
Eus	Eusebius Caesariensis	† 339/40
Firm	Firmicus Maternus	† p. 360
Fulg	Fulgentius	† 527?
GrNy	Gregorius Nyssenus	† 394
Hes	Hesychius	† p. 451
Hier	Hieronymus	† 420
Hil	Hilarius	† 367
Hipp	Hippolytus	† 235
Ir	Irenaeus	II
Ir^{lat}	Irenaeus, lat. Übersetzung	a. 395
Ir^{arm}	Irenaeus, armen. Übersetzung	IV/V
JulC^{Cl}	Julius Cassianus apud Clementem	II
Ju	Justinus	† ca. 165
Lact	Lactantius	† p. 317
Lcf	Lucifer	† ca. 371
Mcion$^{T/E/A}$	Marcion nach Tertullian/Epiphanius/ Adamantius	II
Marc	Marcus Eremita	† p. 430
Mar^{Ir}	Marcus/Marcosii apud Irenaeum	II
MVict	Marius Victorinus	† p. 363

Meth	Methodius Olympius	† p. 250
Nic	Nicetas v. Remesiana	† p. 414
Nil	Nilus Ancyranus	† ca. 430
Nov	Novatianus	† p. 251
Ophites$^{Ir\ lat}$	Die Ophiten nach Irenäus	
Or	Origenes	† 254
Or^{lat}	Origenes, lat. Übersetzung	
Or^{s}	Origenes Supplementum bezeichnet ein langes Lemma (Joh 2,12-25) in Origenes' Johannes-Kommentar (vor Buch X,1; ed. Preuschen 170), das anstelle des ausgefallenen Originals schon früh in den Text eingefügt wurde.	
Oros	Orosius	† p. 418
Pel	Pelagius	† p. 418
Polyc	Polycarpus Smyrnensis	† 156
Prim	Primasius	† ca. 567
Prisc	Priscillianus	† 385/6
Prosp	Prosper	† p. 455
Ptol	Ptolemaeus	a. 180
Ptol^{Ir}	Ptolemaeus apud Irenaeum	
Qu	Quodvultdeus	† ca. 453
Spec	Speculum, Pseudo-Augustinus	V
Tert	Tertullianus	† p. 220
Thret	Theodoretus Cyrrhensis	† ca. 466
Theoph	Theophilus Alexandrinus	† 412
Tit	Titus Bostrensis	† a. 378
Tyc	Tyconius	† p. 390
Vic	Victorinus Petavionensis	† 304
Vig	Vigilius v. Thapsus	† p. 484

IV. DIE BEIGABEN AM ÄUSSEREN UND INNEREN RAND

Der *Apparat am äußeren Rand* verweist auf Parallelen und gleichsinnige Formulierungen in den neutestamentlichen Schriften sowie auf alttestamentliche Zitate und Anspielungen. Die Abkürzungen, die die einzelnen Schriften bezeichnen, sind knapper gehalten als üblich.

Abkürzungen für die im Randapparat genannten Schriften

I. Für die alttestamentlichen Schriften:

Gn (Genesis), Ex (Exodus), Lv (Leviticus), Nu (Numeri), Dt

(Deuteronomium; Genesis - Deuteronomium: 1. - 5. Mose), Jos (Josua), Jdc (Judicum, Richter), Rth (Ruth), 1Sm, 2Sm (1./2. Samuel; in Septuaginta: 1./2. Reg(nor)um, Könige), 1Rg, 2 Rg (1./2. Reg(nor)um, Könige; in Septuaginta: 3./4. Reg(nor)um, Könige), 1Chr, 2 Chr (1./2. Chronik; in Septuaginta: 1./2. Paralipomenon), Esr (Esra, Esdras), Neh (Nehemia; in Septuaginta: Esdrae II, 1-10 = Esra, Esdrae II, 11-23 = Nehemia), Esth (Esther), Job (Hiob), Ps (Psalmen), Prv (Proverbia, Sprüche), Eccl (Ecclesiastes, Prediger), Ct (Canticum, Hohes Lied), Is (Isaias, Jesaja), Jr (Jeremia), Thr (Threni, Klagelieder Jeremias), Ez (Ezechiel, Hesekiel), Dn (Daniel), Hos (Hosea, Osee), Joel, Am (Amos), Ob (Obadja, Abdias), Jon (Jona), Mch (Micha, Michaeas), Nah (Nahum), Hab (Habakuk), Zph (Zephania, Sophonias), Hgg (Haggai, Aggaeus), Zch (Zacharja, Zacharias), Ml (Maleachi, Malachias).

II. Für die Apokryphen und Pseudepigraphen des AT:

3Esr, 4Esr (3./4. Esra, Esdras; in Septuaginta: Esdrae I = 3. Esra), 1-4 Mcc (1.-4. Makkabäer), Tob (Tobit, Tobias), Jdth (Judith), Sus (Susanna), Bel (Bel et Draco, Bel und der Drache), Bar (Baruch), EpistJer (Epistel Jeremias), Sir (Jesus Sirach, Siracides = Ecclesiasticus), Sap (Sapientia, Weisheit Salomos), Jub (Liber Jubilaeorum, Buch der Jubiläen), MartIs (Martyrium Isaiae, des Jesaja), PsSal (Psalmen Salomos), Hen (Henoch), AssMosis (Assumptio Mosis, Himmelfahrt des Mose), BarAp (Baruch-Apokalypse), ApcEliae (Apokalypse des Elias), (die Testamente der Zwölf Patriarchen:) TestRub (des Ruben), TestLev (des Levi), TestSeb (des Sebulon, Zabulon), TestDan (des Dan), TestNaph (des Naphthali), TestJos (des Joseph), TestBenj (des Benjamin), VitAd (Vita Adae et Evae, Leben Adams und Evas).

III. Für die neutestamentlichen Schriften:

Mt (Matthäusevgl.), Mc (Markusevgl.), L (Lukasevgl.), J (Johannesevgl.), Act (Actus Apostolorum, Apostelgeschichte), (die Paulinischen Briefe:) R (an die Römer), 1K, 2K (1./2. Korinther) G (Galater), E (Epheser), Ph (Philipper), Kol (Kolosser), 1Th, 2Th (1./2. Thessalonicher), 1T, 2T (1./2. Timotheus), Tt (an Titus), Phm (an Philemon), H (Hebräerbrief), (die Katholischen Briefe:) Jc (Jakobus), 1P, 2P (1./2. Petrus), 1J, 2J, 3J (1.-3. Johannes), Jd (Judas), Ap (Apokalypse, Offenbarung des Johannes).

Diese Abkürzungen werden auch in Appendix I verwendet.

Im übrigen gilt folgendes Verzeichnungssystem:

Parallelperikopen stehen in größerer, *Einzelverweise* in kleinerer Schrift. Die Bezugsverse sind jeweils kursiv angegeben.

Z. B. steht bei Mt 1,2 am Rand: *2-17:* L 3,23-38; d. h.: Die Perikope Lk 3,23-38 bildet eine Parallele zu Mt 1,2-17. — *2-17*: L 3,23-38

Bei Mt 1,3 steht am Rand: *3-6a:* Rth 4,12.18-22; d.h. zu den Versen Mt 1,3-6a vgl. Rut 4,12.18-22. — *3-6a:* Rth 4,12.18-22

Stellenangaben aus der neutestamentlichen Schrift, um die es sich jeweils handelt, werden nur mit Kapitel und Vers verzeichnet. Fehlt auch die Kapitelangabe, handelt es sich um eine Stelle im selben Kapitel.

Z. B. verweist der Randapparat bei Mt 1,16 auf Mt 27,17, bei Mt 2,12 auf Mt 2,22. — 27,17 / 22

p nach einer Stellenangabe verweist zusätzlich auf die synoptischen Parallelen, die an der angegebenen Stelle verzeichnet sind (z. B. bei Joh 6,71 verweist Mt 26,14p auf die Mt-Perikope samt Parallelen, die dort angegeben sind). — p

Ein Ausrufungszeichen kennzeichnet die zentrale Stelle eines Anspielungs- oder Zitatkomplexes, an der die meisten Verweise aus dem gleichen Zusammenhang gegeben werden. (Vgl. z. B. Mt 4,1, wo der Randapparat mit H 4,15! auf die Stelle verweist, an der weitere Belegstellen aus dem gleichen Zusammenhang zu finden sind.) — !

Die Verweise auf das AT beziehen sich in Text und Zählung auf die Biblia Hebraica, wenn sie nicht anders gekennzeichnet sind.

𝔊 kennzeichnet Verweise auf die Septuaginta, wobei gelegentlich auch Sonderlesarten bestimmter Handschriften angegeben werden: — 𝔊

𝔊 (A) bedeutet z. B., daß der neutestamentliche Text einer Lesart des Codex Alexandrinus in der Septuaginta entspricht. — 𝔊 (A)

Aqu, Symm, Theod kennzeichnen Verweise auf die Übersetzungen von Aquila, Symmachus oder Theodotion. — Aqu, Symm, Theod

Direkte Zitate werden durch Kursivdruck hervorgehoben (z. B. *Mch 5,1.3* bei Mt 2,6); Anspielungen stehen in der Normaltype (vgl. zu Mt 4,4 die Angabe von Zitat und Anspielung *Dt 8,3*; Sap 16,26). — *Mch 5,1.3*

Die Belegstellen werden parallel zu dem Vers angegeben, auf den sie sich beziehen.

Ein senkrechter Strich beschließt die Notate, die sich auf denselben Vers beziehen. Dies ist dann erforderlich, wenn zu einem Vers eine größere Zahl von Verweisen gegeben wird, die nicht alle genau auf der Höhe des entsprechenden Textes angeordnet werden können (vgl. zu Mt 6,9 und 10). — |

Ein Hochpunkt trennt Angaben zu verschiedenen Abschnitten desselben Verses. — ·

. / ; Ein Tiefpunkt trennt Versangaben aus demselben Kapitel, ein Semikolon Stellenangaben aus verschiedenen Kapiteln derselben Schrift.

s/ss s/ss (= sequens/sequentes) schließt den oder die nächstfolgenden Verse in die Angabe ein (vgl. Mt 6,5; das zusätzliche p verweist auf die Parallelen zu Mt 23,5).

app app schließt den Apparat zur angegebenen Stelle in den Verweis ein (vgl. bei Mt 11,15).

? Ein Fragezeichen wird vorangestellt, wenn eine Beziehung zur angegebenen Stelle zweifelhaft erscheint.

Beispiele:

Randapparat zu Mt 1,2: *2-17:* L 3,23-38
1 Chr 1,34 · Gn 25,26; · 29,35

Lk 3,23-38 ist Parallelperikope zu Mt 1,2-17. Die kleiner gesetzten Verweise auf Stellen aus dem Alten Testament beziehen sich nur auf Vers 2. Diese Angaben sind durch Hochpunkte voneinander getrennt, beziehen sich also auf verschiedene Abschnitte von Vers 2; das Semikolon trennt lediglich Angaben aus verschiedenen Kapiteln der Genesis.

Randapparat zu Mt 1,20/21: 18! | Gn 17,19

Hier bezieht sich 18! noch auf Vers 20, Gn 17,19 auf Vers 21.

1 2 3 4 usw. Am *inneren Rand* kursiv gesetzte Zahlen in großer Schrift entsprechen der am häufigsten verwendeten Kapitelzählung (den *Kephalaia*) in den Handschriften. Dabei ist zu beachten, daß der erste Abschnitt einer Schrift (außer bei Apg, Offb und einigen Briefen) nicht gezählt wurde. Z. B. beginnt die Kephalaiazählung in Mk erst bei 1,23, in Mt bei 2,1.

$\frac{1}{III}$ oder $\frac{2}{X}$ usw. In den Evangelien werden am inneren Rand außerdem die eusebianischen *Sektions- und Kanonzahlen* angegeben (Eusebs Brief an Karpian, der das System erklärt, und die Kanontafeln selbst sind S. 84*ff. wiedergegeben[10]). Sie stehen immer zu Beginn einer Sektion oder Perikope, deren fortlaufende Nummer die obere arabische Zahl angibt. Die römische Zahl verweist auf einen Canon mit Parallelperikopen. So gliedert Euseb durch Einteilung in kleine Sinnabschnitte den gesamten Stoff der Evangelien und ordnet sie seinen zehn Canones zu. Canon I bezieht sich auf Parallelperikopen aller vier

[10] Text und Apparat sind unverändert nach der maßgeblichen kritischen Ausgabe von Eberhard Nestle wiedergegeben wie in der 25. und 26. Auflage. Im Apparat zum Karpianbrief bzw. den Kanontafeln finden sich die Abweichungen der früheren Ausgaben von E(rasmus)$^{2\text{-}5}$, Stephanus (ς), M(ill), Ma(thaei), L(loyd) 1828 und 1836, Scr(ivener), Ln (Lachmann), Ƭ(ischendorf), 𝔚(ordsworth-White) und vS(oden).

Evangelien, die Canones II-IV auf Parallelperikopen in jeweils drei, die Canones V-IX in jeweils zwei Evangelien. Der Canon X zählt das Sondergut der vier Evangelien auf.

$\frac{1}{III}$ am inneren Rand bei Mt 1,1 bedeutet, daß zum ersten Abschnitt des Matthäusevangeliums die Parallelperikopen in Canon III zu finden sind. Der Tafel III (S. 87*) ist zu entnehmen, daß der 1. Perikope des Mt die 14. des Lk (= Lk 3,23-38) und die 1., 3. und 5. des Joh (= Joh 1,1-5.9-10.14) entsprechen. $\frac{1}{III}$

$\frac{2}{X}$ bei Mt 1,17 verweist auf Canon X, d. h. zu dieser Perikope gibt es keine Parallelperikopen; es handelt sich hier um Sondergut des Mt. $\frac{2}{X}$

* im Text kennzeichnet Stellen, an denen die Absatz- oder Kapitelgliederung dieser Ausgabe von der Einteilung in Kephalaia oder Sektionen abweicht (z. B. Lk 2,48; 1 Tim 5,4). *

Eusebs synoptisches System der Sektions- und Kanonzahlen gibt einen Einblick in seine bemerkenswerte Arbeit an den Evangelien. Noch heute ist es von Nutzen. Denn es wird in vielen Handschriften verwendet und ist dort ein effizientes Mittel zur Gliederung des fortlaufend geschriebenen Textes. Bei Kollationen bedeutet es eine wesentliche Orientierungshilfe. In diesem Sinne kann es auch dem Benutzer dieser Ausgabe dienlich sein.

V. DIE APPENDICES

Appendix I: Codices Graeci et Latini

Diese Liste enthält alle Handschriften, die in der vorliegenden Ausgabe benutzt wurden.

Bei Minuskelnummern, die bisher doppelt vergeben bzw. mit a, b, c bezeichnet waren, wird auf die neue Nummer verwiesen, die sie in der 2. Auflage der «Kurzgefaßten Liste der griechischen Handschriften des Neuen Testaments», hg. v. K. Aland, bekommen haben (vgl. z. B. bei [2 ap]: vide 2815). Im Apparat dieser Ausgabe wurden dagegen die alten Nummern noch beibehalten.

Die ständigen Zeugen werden durch die folgenden vorangestellten Zeichen hervorgehoben:

* ständiger Zeuge erster Ordnung, *

(*) ständiger Zeuge zweiter Ordnung, (*)

[*] ständiger Zeuge erster oder zweiter Ordnung in einzelnen Teilen des Neuen Testaments; bei der Angabe des Inhalts in der vierten Spalte der Liste sind diese Teile durch * (= die Handschrift ist hier [*]

ständiger Zeuge erster Ordnung) oder (*) (= die Handschrift ist hier ständiger Zeuge zweiter Ordnung) gekennzeichnet (vgl. bei P 025 S. 693).

Im Inhaltsverzeichnis in der rechten Spalte (cont.) wird angegeben, welche neutestamentlichen Schriften die Handschriften enthalten. Für die Inhaltsangabe der ständigen Zeugen werden dieselben knappen Abkürzungen verwendet wie im Randapparat, falls eine summarische Angabe nicht möglich ist (s. das Verzeichnis oben S. 36*).

e a p r — e a p r bezeichnet den Inhalt summarisch (e = Evangelien, a = Apostolos, d.h. Apostelgeschichte und Katholische Briefe, p = Paulinische Briefe, r = revelatio, Apokalypse des Johannes).

act, cath — act, cath bezeichnet Apg bzw. Katholische Briefe, wenn zwischen beidem unterschieden werden muß.

vac. — vac. (*vacat*, = *fehlt*) bezeichnet den Umfang von Lücken. Dieses Kürzel wird der summarischen Inhaltsangabe nachgestellt (vgl. bei W/032). Bei Fragmenten mit geringem Textbestand bzw. zur Verkürzung der Angaben wird der Inhalt positiv angegeben. Für das Inhaltsverzeichnis gilt ein Vers dann als vorhanden, wenn von ihm mindestens ein Buchstabe erhalten ist. Das ist bei der Verzeichnung von ständigen Zeugen im Apparat besonders zu *beachten*!

† — † (= mutiliert) bezeichnet bei nicht ständigen Zeugen die unvollständige Erhaltung des angegebenen Inhaltsbereichs (z.B. bei X/033: eK†).

K — K nach der Inhaltsangabe kennzeichnet Kommentarhandschriften.

l — *l* bezeichnet Lektionare mit Text der Evangelien nach der Leseordnung der byzantinischen Kirche.

Bei Lektionaren kommen die folgenden speziellen Abkürzungen vor:

*l*ª — *l* ª: Lektionar mit Text des Apostolos (Apg, Katholische und Paulinische Briefe).

l+ª — *l* +ª: Lektionar mit Text des Apostolos und der Evangelien.

U-*l* — U-*l*: Unziallektionar (Majuskelschrift).

*l*e — *l*e: Lektionar mit Lesungen für alle Wochentage (ἑβδομάδες).

*l*esk — *l*esk: Lektionar mit Lesungen für die Wochentage (ἑβδομάδες) zwischen Ostern und Pfingsten und für die Sonnabende/Sonntage (σαββατοκυριακαί) der anderen Wochen.

*l*sk — *l*sk: Lektionar mit Lesungen nur für die Sonnabende und Sonntage (σαββατοκυριακαί).

*l*sel (Jerus.) — *l*sel (Jerus.): Lektionar mit Lesungen für ausgewählte Tage (*selectae*) nach der Jerusalemer Ordnung.

Für die summarische Auflistung der Handschriften des byzantinischen Textes (s. S. 714 «ad 𝔐 pertinent») gilt:

Zwar gehören alle hier genannten Handschriften der byzantinischen Textform (Koine) an. Dennoch kann daraus *nicht* erschlossen werden, daß sie an *jeder* Stelle des kritischen Apparates den Text von 𝔐 bieten. Da auch Koinehandschriften niemals reine Kopien ihrer jeweiligen Vorlagen sind, können sie von 𝔐 abweichen, ohne daß das im Apparat - den Prinzipien der Ausgabe gemäß - verzeichnet wird (vgl. jedoch oben S. 8* die Erklärung der gelegentlich zitierten Handschriften).
Angenommen werden darf dagegen, daß die genannten Handschriften *in der Regel* mit 𝔐 lesen.
Die Liste der byzantinischen Handschriften ist daher auch bewußt in dieser Auflage nicht verlängert worden, da dadurch keine zusätzliche Information zum kritischen Apparat geboten worden wäre. Wer ausführlicher über den Umfang der zur Koine gehörigen Handschriften unterrichtet werden möchte vgl. die erschienenen Bände zu «Text und Textwert der griechischen Handschriften des Neuen Testaments», hrsg. von K. Aland u. a., Katholische Briefe (ANTT 9-11), Paulinische Briefe (ANTT 16-19), Apostelgeschichte (ANTT Band 20-21), Synoptische Evangelien: Markusevangelium (ANTT 26-27), Matthäusevangelium (ANTT 28-29), Lukasevangelium (ANTT 30-31).

Appendix II: Variae lectiones minores

In diesem neuen Anhang werden die Lesarten der griechischen Texthandschriften aufgeschlüsselt, soweit sie im kritischen Apparat in Klammern stehen, d.h. geringfügige Abweichungen von der Variante bieten, bei der sie notiert sind (vgl. oben S. 12*). Der Benutzer findet den Wortlaut der gesuchten abweichenden Lesart in Appendix II bei der entsprechenden Buch-, Kapitel- und Versangabe unter demselben kritischen Zeichen wie im Apparat.

Appendix III: Editionum differentiae

Dieser Anhang gibt einen Überblick über die Textentscheidungen der wichtigsten neuzeitlichen Editionen des griechischen Neuen Testaments im Vergleich zum Text der vorliegenden Ausgabe. Kapitel- und Versangaben sowie die kritischen Zeichen stellen den Bezug zum Apparat dieser Ausgabe her.

Die folgenden Editionen werden dokumentiert:

Tischendorf, Editio octava critica maior, 1869/72;	T
Westcott/Hort, 1881;	H

S von Soden, 1913;

V Vogels, 1922 ([4]1955);

M Merk, 1933 ([10]1984);

B Bover, 1943 ([5]1968);

N Nestle/Aland, [25]1963.

Die Angaben zu Westcott/Hort differenzieren zwischen

H H: Text bei Westcott/Hort ohne gleichberechtigte Alternativlesart am Rand,

(H) (H): Text bei Westcott/Hort mit gleichberechtigter Alternativlesart am Rand,

h h: gleichberechtigte Alternativlesart zum Text bei Westcott/ Hort.

[ ] Das Sigel einer Ausgabe steht in eckigen Klammern, wenn sie den Text einer Lesart in eckigen Klammern bietet.

Beispiele:

ᵀ V Mt 1,6ᵀ V: Vogels hat die im Apparat dieser Ausgabe bei Mt 1,6ᵀ notierte Zufügung von ὁ βασιλεύς im Text seiner Ausgabe.

ᶠ *bis* VB Mt 1,7/8 ᶠ *bis* VB: Vogels und Bover lesen *zweimal* (bei Mt 1,7 ᶠ und 1,8 ᶠ) Ἀσά statt Ἀσάφ.

ᶠ *bis* SVMB *ut* 𝔐 Mt 1,5 ᶠ *bis* SVMB *ut* 𝔐: Soden, Vogels, Merk und Bover lesen an den angegebenen Stellen *wie* 𝔐 *zweimal* Βόοζ gegen den Text dieser Ausgabe.

ᶜ TMN *ut* ℵ Mt 4,2 ᶜ TMN *ut* ℵ: Tischendorf, Merk und Nestle/Aland[25] lesen hier wie ℵ καὶ τεσσεράκοντα νύκτας.

° [HN] Mt 1,25 ° [HN]: Westcott/Hort und Nestle/Aland[25] lassen οὗ an dieser Stelle nicht aus, sondern haben [οὗ] im Text.

° TS; [HN] *ut txt* Mt 1,24 ° TS; [HN] *ut txt*: Tischendorf und von Soden lassen hier ὁ vor Ἰωσήφ aus, während Westcott/Hort und Nestle/ Aland[25] [ὁ] Ἰωσήφ lesen.

Appendix IV: Loci citati vel allegati

Der Anhang enthält das Register der Zitate und Anspielungen aus dem Alten Testament, den Apokryphen und den nichtchristlichen griechischen Schriftstellern. Es faßt die am äußeren Rande der Ausgabe gegebenen Verweise zusammen. Direkte Zitate sind bei den neutestamentlichen Bezugsstellen *kursiv*, Anspielungen *in Normaldruck* gesetzt.

Kapitel- und Verszählung erfolgen nach der Biblia Hebraica. Diese Zählung liegt auch bei Septuagintazitaten und -anspielungen[11] (mit Ausnahme der nur griechisch überlieferten Texte) zugrunde. Weicht in einer alttestamentlichen Schrift die Kapitel- und Verszählung der Biblia Hebraica von der Septuaginta bzw. den weiteren Übersetzungen ab, wird der Zitatenliste zu einer alttestamentlichen Schrift jeweils eine Synopse der Zählungsdifferenzen vorangestellt.

Appendix V: Signa, Sigla, Abbreviationes

In diesem Anhang werden die in der Einführung näher erklärten Zeichen und Sigla aufgelistet und nochmals knapp erklärt. Lateinische Abkürzungen allgemeiner Art werden aufgelöst.

[11] Nach der Ausgabe von A. Rahlfs.

INTRODUCTION

I. THE EDITION

1. The History of the Edition

It was almost a century ago that in 1898 the Württemberg Bible Society published Eberhard Nestle's (†1913) first edition of the *Novum Testamentum Graece*. Shortly afterward in 1904 the British and Foreign Bible Society also adopted the text, and it has since enjoyed distribution in hundreds of thousands of copies. In a simple yet brilliant stroke, Nestle created an outstanding text based on the work of the great textual critics of the nineteenth century. It is well known how he compared the editions of Tischendorf, Westcott and Hort, and Weymouth (1886, replaced from 1901 by the 1894-1900 edition of Bernhard Weiss), adopting the agreements of two for his text and placing the reading of the third in his apparatus. In this way he avoided the more extreme decisions of his great predecessors and achieved an excellent tool for research and study. It has remained the goal of all subsequent editions to serve as a useful text for scholarly purposes.

When Nestle's son Erwin Nestle issued the 13th edition in 1927 he introduced the feature of a separate critical apparatus, following the lead of his father who had begun indicating the attestation of several major manuscripts (especially D). This new apparatus made it possible for the reader to evaluate textual decisions independently. Furthermore, in several passages exceptions were made to the traditional practice of decision based on the majority principle.

With the 21st edition of 1952 Kurt Aland became an associate editor. At Erwin Nestle's request he reviewed the critical apparatus, collating it against original sources, expanding the number of witnesses cited, and eventually producing the 25th edition of 1963. This was reprinted frequently.

Beginning in the 1950s and with the consent of Erwin Nestle (†1972), Aland undertook preparations for a thorough revision of the text which culminated in the new text and apparatus of the 26th edition. The great manuscript discoveries of the 20th century, especially

of the early papyri, made this a matter of urgency. In 1955 K. Aland was invited to participate in an editorial committee with M. Black, B. M. Metzger, A. Wikgren, and at first A. Vööbus, later C. M. Martini (and from 1982 B. Aland and J. Karavidopoulos) to produce *The Greek New Testament,* an edition of the Greek text with a critical apparatus of selected passages designed for the use of professional Bible translators throughout the world (1st ed. 1966, 2nd ed. 1968). Work on both editions continued for some while in parallel. The intensive cooperation of the committee through the years proved so fruitful and stimulating to the participants that K. Aland decided to contribute his preliminary work toward a new text of the *Novum Testamentum Graece* to the preparation of *The Greek New Testament.* The texts of both editions then proceeded to grow together so that eventually the 26th edition of *Novum Testamentum Graece* (1979) and the third edition of *The Greek New Testament* (1975) shared the same basic text.

These two editions were originally planned for different purposes, and they differ accordingly. *The Greek New Testament* was designed for translators, and while its critical apparatus is restricted to selected passages, the information on the textual tradition in these passages is as complete as possible. These passages are most often those in which modern translations are found to differ, and translators need to be aware of the reasons for their differences. *Novum Testamentum Graece,* in contrast, seeks to provide the reader with a critical appreciation of the whole textual tradition. Its apparatus is correspondingly more extensive, devoting particular attention to the transmission of the text in the early period. For this purpose, however, exhaustive detail is neither intended nor would it be useful (cf. below, pp. 50*-51*).

The text shared by these two editions was adopted internationally by Bible Societies, and following an agreement between the Vatican and the United Bible Societies it has served as the basis for new translations and for revisions made under their supervision. This marks a significant step with regard to interconfessional relationships. It should naturally be understood that this text is a working text (in the sense of the century-long Nestle tradition): it is not to be considered as definitive, but as a stimulus to further efforts toward defining and verifying the text of the New Testament. For many reasons, however, the present edition has not been deemed an appropriate occasion for introducing textual changes.

2. The 27th Edition

The purpose of the 27th edition remains the same as that of the 26th edition. It intends to provide the user with a well-founded

working text together with the means of verifying it or alternatively of correcting it. Correspondingly the edition contains all the variants necessary for this purpose in as complete a form as possible within its limitations. The variants included are important either for their content or for their historical significance. The user can also gain an accurate impression of the amount of variation in the New Testament textual tradition, as well as of the general character of these variants, and of the motives and origins they reflect.

The *text* of this edition reproduces that of the 26th edition unchanged. Consequently, with rare exceptions, the paragraphing and punctuation remains the same, avoiding the necessity for altering the page makeup. Thus the text of the present edition is identical as before with that of *The Greek New Testament,* now in its 4th revised edition. The same text underlies the concordances, the *Lexikon zum Neuen Testament,* and the *Synopsis quattuor Evangeliorum.*

The *critical apparatus* of the 27th edition has in contrast been considerably revised to make it more reliable, expressive, and convenient to use in accordance with the purposes stated above. Extensive corrections have been made in all aspects of the apparatus. Complex notes have been simplified (e.g., Jd 5′ ; Rom 15,18′). For a variety of reasons, and with few exceptions, the passages selected for the apparatus have not been changed.

For the benefit of those familiar with earlier editions and for the information of new users, the improvements made in the 27th edition will be summarized before proceeding to the general introduction.

The *selection of manuscript witnesses cited* in the apparatus was reviewed for clarity, replacing some insignificant witnesses with other new witnesses of greater importance. The number of uncial fragments included among the consistently cited witnesses has diminished.

Several uncial fragments are *no longer cited.* For the most part these comprise only small portions of text and are related to the Majority text. They include:

R, 052, 053, 054, 061, 063, 064 (+ 074 and 090), 065, 093, 0103, 0104, 0120, 0133, 0134, 0135, 0136 (+ 0137), 0197, 0253, 0255, 0265, 0272, 0273.

The numbers shown in parentheses have been identified as belonging to the manuscript immediately preceding, and are usually cited by the lowest number. This convention is followed elsewhere as well (cf. 081 now 0285, 0121b now 0243, 0276 now *l* 962). When a number used earlier is now missing, it should be checked in the manuscript list of Appendix I, which corresponds to K. Aland, *Kurzgefaßte Liste der griechischen Handschriften des Neuen Testaments,* 2nd edition.

Also omitted are the following very brief fragments whose wit-

ness in the passages selected for the apparatus of this edition either coincides with the Koine text, or cannot be determined with confidence:

0174, 0230, 0263, 0264, 0267, 0268.

Finally, the Koine minuscules

28 (in Mt, Lk and Jn) and 1010

are no longer cited consistently. In the 26th edition these were among the witnesses cited consistently but noted only when they differed from 𝔐.

Newly cited, replacing the above deletions and in addition to the consistently cited witnesses of the first order (i.e., those always cited where extant, cf. below p. 50*f.), are the following uncials whose claim to attention rests on the quality of their text, their age, or the circumstances of their discovery:

075 (in 1 Cor, Php, Col), 0277, 0278, 0279, 0281, 0282, 0285, 0289, 0291, 0293, 0294, 0296, 0298, 0299, 0301.

Also included are $\mathfrak{P}^{90}$, $\mathfrak{P}^{91}$, and $\mathfrak{P}^{93}$–$\mathfrak{P}^{116}$, and additionally as a consistently cited witness of the second order (cf. below p. 51*): 0292.

Furthermore, minuscules which are of importance for the history or establishment of the text have been included among the consistently cited witnesses for the first time. Consistently cited witnesses of the first order include

the minuscules 33, 1739, 1881 (in the Pauline letters) and 2427;

consistently cited witnesses of the second order include

the minuscules 579 and 2542, as well as the lectionaries *l* 249, *l* 844, *l* 846 and *l* 2211. Also in place of 2495 (15th century), the closely related but considerably earlier 1505 (12th century) is cited consistently in Acts and the Pauline and Catholic letters; 2495 is cited only when it differs significantly from 1505. In their textual character both manuscripts are closely related to the Greek base used by Thomas of Harkel for his Syriac translation in 616 (cited in this edition as sy^{h}). The text they attest is therefore considerably older.

The following features are also new. Manuscripts which agree with a variant in the apparatus but show some slight variation from it have traditionally been included in parentheses among its supporting witnesses (cf. Mt 25,29 ^{r}; Lk 22,34 ^{c} etc.). The actual readings of these witnesses in parentheses are now recorded in Appendix II (Variae lectiones minores). This permits the principal variants to be presented with greater clarity, and also readings of the consistently cited witnesses to be recorded with greater accuracy.

All the papyri ($\mathfrak{P}^{1}$–$\mathfrak{P}^{116}$) with all their special readings are now

cited in every passage selected for the apparatus whenever they are clearly legible. In earlier editions the more important of their special readings were noted. And now, fulfilling an often expressed wish, the papyri are cited in as much detail as is practicable. However, inferences should not be drawn from silence in the evidence. It can generally be assumed that all important readings of the papyri are recorded.[1] It has not been possible to represent similarly within the limits of this edition all of the special and singular readings of the early parchment uncial manuscripts, even though they may in general share an equal significance with the papyri. This should be noted because one must always be aware of the fallacy that a manuscript's material determines its importance. New fragments of $\mathfrak{P}^{41}$, $\mathfrak{P}^{66}$ and $\mathfrak{P}^{75}$ have been incorporated as well as the readings of $\mathfrak{P}^{90}$, $\mathfrak{P}^{91}$, and $\mathfrak{P}^{93}$–$\mathfrak{P}^{116}$, here reported for the first time.

Signs for the various correctors of the great uncials ℵ, B, C, D (05 and 06) have been standardized and defined more precisely. We have merged the hands of several correctors, as is customary, and represent them as follows:

ℵ (01): $\aleph^1$ (4th-6th century); $\aleph^2$ (ca. 7th century); $\aleph^c$ (12th century)
B (03): B^1 (about contemporary with B); B^2 (6/7th century)
C (04): C^1 (about contemporary with C); C^2 (ca. 6th century); C^3 (ca. 9th century)
D (05): D^1 (6th-7th century); D^2 (ca. 9th century); D^c (12th century)
D (06): D^1 (ca. 7th century); D^2 (ca. 9th century); D^c (date unknown, but later than the other correctors)

This summarizes the more detailed table of signs for the correctors in the second edition of K. and B. Aland, *The Text of the New Testament* (Eerdmans, ^{2}1989), p. 108.

The evidence of the Latin, Syriac and Coptic translations has been thoroughly reviewed, and corrected where necessary. This has been done consistently with the principles followed in earlier editions of citing evidence only where the translation's dependence on a Greek base can be demonstrated with confidence (cf. below p. 63*f.).

The New Testament quotations of Greek and Latin Church Fathers have been thoroughly reviewed, resulting in numerous changes. These are significant as the only branch of the textual tradition which can confirm the date and locality of a text type, and consequently special pains have been taken to cite only those quotations which are critically significant (cf. the discussion below p. 72*f.).

Finally, we have rewritten the introduction to this edition by re-

[1] It should be understood that in the description of the papyri and other fragments in Appendix I a verse is counted as present if even a single letter of it has been preserved (cf. below p. 80*).

quest in order to present essential information as precisely and clearly as possible. Yet our best advice is to read the text and apparatus very carefully. Most things will be self-evident and become a matter of habit. But if a reference manual becomes necessary, the present introduction may serve conveniently.

II. THE TEXT OF THE EDITION

1. Goals and Methods

The criteria used for determining the text are traditionally those of internal and external criticism, which must always be applied with an appropriate sense of balance. The *internal criteria* of textual criticism are constantly being improved through exegetical research on the forms of thought and expression of the New Testament writers, both generally and in individual passages.

The fine-tuning of *external criteria* cannot keep up with the mass of evidence available. But research has advanced sufficiently to warrant progressing beyond the historical constructions of the text inherited from a period favored with far fewer sources. The value of a number of individual witnesses as well as groups of witnesses has been defined with greater clarity by a whole series of special studies. But it is not yet possible to formulate a comprehensive theory of the textual tradition that would accommodate all the results of recent textual research. For this reason it is advisable, even imperative, to let the text of this edition remain unaltered.

2. Critical Signs Used in the Text

Critical signs in the text (°, ▫...⸌, ⌜ etc.) refer to the critical apparatus, and are explained in that connection (cf. below p. 52*). These are the traditional signs of Eberhard Nestle's editions. They indicate the variants in the apparatus accurately and efficiently, with the advantage of alerting the reader to both their location and their nature without glancing away from the text. Readers who are interested only in the text can easily ignore them.

Square brackets in the text ([ ]) indicate that textual critics today are not completely convinced of the authenticity of the enclosed words (cf. Mt 18,19; Ac 16,1; for word order, 1 Cor 10,20). These passages are always noted explicitly in the apparatus so that the reader may evaluate them independently. The reading given in the text shows the preference of the editors. For practical reasons the evidence given in the apparatus always includes the support for the reading in the text. [ ]

Square brackets always reflect a great degree of difficulty in determining the text.

[[ ]] Double brackets in the text ([[ ]]) indicate that the enclosed words, generally of some length, are known not to be a part of the original text. These texts derive from a very early stage of the tradition, and have often played a significant role in the history of the church (cf. Jn 7,53-8,11).

Quotations from the Old Testament are printed in italics.

III. THE CRITICAL APPARATUS

1. Structure and Critical Signs

No manual edition of the Greek New Testament can offer the full spectrum of textual variants or cite all the witnesses significant for the history of the text. These are possible goals only for the *Editio critica maior*, and even then with certain qualifications. A manual edition is therefore of limited usefulness for specialized studies of the history of the text or of individual manuscripts. The present edition provides the reader primarily with the basis for studying the text and evaluating the most important variants. The apparatus also offers a wealth of readings which are only indirectly of value for establishing the text, but which may often signal the presence of a textual problem. Variants of lesser significance are also valuable for revealing the causes and motives involved in the origin of textual variants.

Consequently the support of witnesses is indicated in two different ways. A *positive apparatus* is given for all the substantive variants, including those important for establishing the text. In these instances the evidence both *for and against* the text is shown, with the support for the text (= *txt*) always appearing last. A *negative apparatus* is given for variants which are cited mainly for their relevance to the history of the text or of its interpretation. For these readings only the evidence *against* the text is shown.

Greek manuscripts are cited consistently, frequently, or only occasionally, depending on the significance of the individual manuscript for establishing the text.

Consistently cited witnesses include those Greek manuscripts which are of the greatest value for establishing the text, and whose readings accordingly have the greatest authority. The witness of these manuscripts is always cited in the passages selected for the apparatus.

Frequently cited witnesses include manuscripts of outstanding significance for the history of the text, or with readings of interest for their content.

Occasionally cited witnesses include manuscripts essentially representing the Koine text type. These are cited explicitly only when they diverge from the Koine text in passages of special interest for the history of the text or for exegesis.

Two orders of consistently cited witnesses are distinguished on the basis of their quality and the way they are cited. The *first order of consistently cited witnesses* includes the papyri and the uncials which are independent of the Byzantine Koine text type, and a small number of minuscules which preserve an early form of the text. The *second order of consistently cited witnesses* includes the more important uncials of the Koine text type, and a group of minuscules which are of special interest for the history of the text although they are related to the Byzantine Koine text type. For practical purposes these are subsumed with the Majority text under the symbol 𝔐 (= *Majority text,* cf. below p. 55*) or *pm* (= *permulti,* cf. ibid.). The following distinctions are observed in the citation of consistently cited witnesses of both orders.

In the *positive apparatus* the consistently cited witnesses of the first order are always cited explicitly, while those of the second order are cited explicitly only when they differ from 𝔐. In these instances the reader is given complete information about the consistently cited witnesses.

In the *negative apparatus* all consistently cited witnesses of both orders are cited explicitly when they support the reading(s) noted. In these instances the regular witnesses of the second order are cited explicitly even when they agree with 𝔐, the majority of all manuscripts. This makes it absolutely clear in such instances that these regular witnesses of the second order do not support the text of the present edition. The negative apparatus also exhibits any substantive variant attested by consistently cited witnesses and other relevant evidence. But exhaustive information is not to be expected.

Naturally, a manuscript can be cited only if its text is legible. Major lacunae in the text of consistently cited manuscripts are indicated in the List of Manuscripts (Appendix I). The contents of fragments are described positively.[2]

Restrictions of space do not permit the recording of all the flaws affecting the text of a manuscript, such as foxing, imperfections of the writing material, or the fading of inks. Thus the possibility should not be ruled out that on occasion a consistently cited witness is neither subsumed in the symbol 𝔐 nor in agreement with the text of this edition.

[2] When listing the contents of a fragment a verse is described as extant if a single letter of it is preserved. Therefore inferences about the precise extent of a fragment may not be justified (cf. below p. 80*).

Consistently and frequently cited witnesses are listed in III. 2 (cf. below p. 58*ff.).

Critical Signs

The following signs in the critical apparatus refer to corresponding signs in the text of a given verse, or more rarely, sequence of verses (cf. Lk 22,17-20). They show the exact location and nature of the variant recorded in the apparatus, and are not repeated within a single verse or within a verse sequence constituting an apparatus unit. Apparent exceptions are easily explained by their contexts.

° ° The *word* following in the text is *omitted* by the witnesses cited.

□ □ The *words, clauses or sentences* following in the text are *omitted* ⌝ by the witnesses cited. The sign ⌝ marks the end of the omitted text.

⌜ ⌜ The *word* following in the text is *replaced* with one or more words by the witnesses cited.

⌜ ⌜ The *words* following in the text are *replaced* with other words by ⌝ the witnesses cited. The sign ⌝ marks the end of the replaced text. Frequently this involves the transposition of words. To the extent the words are identical with those in the text, they are indicated by italic numerals corresponding to their position in the printed text (cf. Mt 27,51).

⊤ ⊤ This sign marks the location where *one or more words*, sometimes a whole verse, is *inserted* by the witnesses cited.

ſ ſ The *words* following in the text are *transposed* by the witnesses ⸣ cited. The sign ⸣ in the text marks the end of the portion of text transposed. The sequence of the transposed words is indicated when necessary by italic numerals corresponding to the position of the words in the printed text (cf. Mt 16,13).

: A raised colon indicates a variant form of punctuation.

ſ ſ The word or verse of text is *transposed* as indicated in the apparatus (cf. Lk 6,5; Jn 13,8).

°1 °2 / □1 □2 / ⌜1 ⌜2 / ⌜1 ⌜2 / ⊤1 ⊤2 / ſ1 ſ2 / :1 :2

Centered dots and superscript numerals distinguish between multiple occurrences of the same kind of variant within a single unit of the apparatus.

□...⌝ / ...⌝ / ⌜...⸣ The signs □...⌝, ⌜...⌝ and ſ...⸣ occasionally enclose longer passages spanning several verses. In such instances the verse references are indicated (cf. Lk 3,23-31.38; 4,5-12). There are no instances of confusion possible due to the overlapping of similar variants; it is always necessary to look for the sign of closure.

Organization of the Apparatus

A large dot followed by a bold verse number opens each new section of the apparatus. Critical signs do not occur twice within a single section; their repetitions are distinguished by the addition of centered dots or italic numerals. Apparatus sections usually span a single verse; when variants extend over several verses, this is made explicit by the reference following the large dot (cf. Lk 22,17-20). •

| A solid vertical line separates the instances of variation from each other within a single verse or section of the apparatus. |

¦ A broken vertical line separates the various alternative readings from each other within a single instance of variation. These readings taken together comprise a group of readings, or a variation unit. ¦

txt This sign (= textus) introduces the list of witnesses supporting the text of this edition. It always occurs as the last member of a group of readings, or variation unit. *txt*

Presentation of Variant Readings

Variant readings are usually spelled out in full in the apparatus; any *abbreviations* are readily explained by reference to the text above.

The following types of abbreviation may be noted:

Only the distinctive element of a variant form may be given, whether it is the first part of a word (cf. Lk 19,43 ˡ) or the last (cf. Lk 19,37 ʳ ; Mt 2,23 ˡ -ρεθ). In rare instances both the first and last letters of a variant may be given (Mt 1,10 ʳM-σσην | ʳM-σση). Abbreviations found in longer insertions may be explained by reference to the first form of the variant, which is always given in full (cf. Lk 19,45 ᵀ).

Three periods (...) represent the text of the edition where the variant form cited is in agreement with it (cf. Lk 20,25 ᵀ). ...

Variants of word order are represented by italic numerals which correspond to the order of the words in the text (*1* = the first word in the text, etc.). This convention is followed not just for variants of transposition indicated by the sign ˢ , but also for alternative forms within a single variation unit (cf. Jn 12,18 ˢ). Thus the note at Lk 22,24 ˢ *2* $\mathfrak{P}^{75}$ ¦ *1* ℵ means that for the text at Luke 22,24 (δὲ καὶ), the reading witnessed by $\mathfrak{P}^{75}$ is καί, and the reading of ℵ is δέ. *2 3 1 4 5*

In a limited number of instances, where a subvariant differs only slightly from a main variant, the wording in the apparatus is not given

in full. In such instances the witness for the subvariant is duly given with the following qualifications.

( ) Witnesses which show only minor differences are noted in parentheses ( ) along with the witnesses for the main variant (cf. the minuscule 700 at Mt 9,27 ᶠ ; sy^{s} at Mt 26,60 ᵀ ; Clement of Alexandria at Mt 5,36 ᶠ). Witnesses within parentheses are separated by commas when they represent different subvariants (cf. Mk 9,17 ᶠ C, W 067 $f^{1.13}$ 2542). Parentheses enclose the appropriate superscript sign when the first hand or a later corrector of a manuscript witnesses some minor variation (cf. ℵ(*) at Mt 9,5 ᶠ or D(²) at Ac 12,5 ᶠ).

The use of parentheses is supplemented by Appendix II where the reader will find for the first time the full readings of the Greek manuscripts they enclose. This appendix provides complete documentation for the witnesses, especially for the important witnesses that are consistently cited. The more important subvariants, however, continue to be noted within the parentheses of the apparatus as before (cf. Mt 7,21 ᵀ ; Mt 24,48 ᶠ).

[ ] Brackets [ ] enclose conjectures with regard to both the text and its punctuation.
Textual conjectures are identified either by their author (cf. Mt 5,5 ᴰ) or by a more general reference "comm" (= commentators; cf. Eph 4,21 ᶠ). Conjectures with regard to punctuation are not identified by their authors (cf. Mt 2,4 · and :1).

Presentation of Witnesses

The witnesses for a reading are always given in the same *sequence:* Greek manuscripts, versions, patristic citations (separated by semicolons). For Greek manuscripts the order of papyri, uncials, minuscules and lectionaries is observed, and for the early versions the order of Latin, Syriac, Coptic, Armenian, Georgian, Gothic, Ethiopic and Church Slavonic.

Greek manuscripts are cited in their numeric order according to the list of manuscripts. In Appendix I further information about each manuscript may be found (date, present location and content).

The following superscript signs following manuscript numbers distinguish various readings in the same manuscript or qualify (as ᵛⁱᵈ) the relative certainty of a decision:

* * identifies the original reading when a correction has been made.

ᶜ ᶜ identifies a correction made by a later hand, but sometimes also by the first hand.

$^{1.2.3}$ identifies a correction made by the first, second, or third corrector.[3] 1.2.3

$^{v.l.}$ (= *varia lectio*) indicates a reading recorded in a manuscript as an alternative reading ($^{v.l.}$ is coordinated with the superscript sign ^{txt}). v.l.

^{txt} (= *textus*) as a superscript sign indicates the reading in the text of a manuscript which also records an alternative reading (^{txt} is coordinated with the superscript sign $^{v.l.}$). txt

^{mg} (= *in margine*) indicates a reading in the margin of a manuscript without being identified as either a correction or an alternative reading. mg

^{s} (= *supplementum*) indicates a reading derived from a later addition to a manuscript, usually replacing a lost folio or section of a manuscript. Such replacements are identified in the Manuscript List (Appendix I) for the consistently cited witnesses. s

^{vid} (= *ut videtur*) indicates that the reading attested by a witness cannot be determined with absolute certainty. This is frequently true of papyri and palimpsests. Corrections may also require the sign ^{vid} if the original reading of the manuscript is no longer clearly legible. The sign ^{vid} always indicates a high degree of probability, usually based on some surviving letters or parts of letters. When an inference is drawn from the extent of a lacuna, it is carefully verified that the manuscript cannot be cited equally well for other readings in the tradition. vid

The following group signs are used (the first one, 𝔐, is particularly important):

𝔐 (= *Majority text, including the Byzantine Koine text*) indicates readings supported by the majority of all manuscripts, i.e., always including manuscripts of the Koine type in the narrow sense. 𝔐 therefore represents the witness of the Koine text type, together with the witness of all consistently cited manuscripts of the second order which agree with it in a given reading. 𝔐 has the status of a consistently cited witness of the first order. Consequently in instances of a negative apparatus, where support for the text is not given, the reading attested by 𝔐 may safely be inferred: if it is not otherwise explicitly cited, it agrees with *txt* (= the text). The sign 𝔐 was introduced to replace the sign ℵ (= Koine), which had been used through the 25th edition, because it made possible the space-saving representation of consistently cited witnesses of the second order. 𝔐

[3] For the uncial manuscripts ℵ, B, C and D (05 and 06) the superscript signs $^{1.2.3.c}$ identify groups of correctors. These are explained above on p. 48*, and also in K. and B. Aland, *The Text of the New Testament*, Grand Rapids: Eerdmans, ^{2}1989, p. 108.

pm *pm* (= *permulti*) is used in place of the sign 𝔐 when the witness of the Majority text is divided in fairly equal strength between two (rarely three) variant readings. The abbreviation *pm* appears then with both Majority text readings. If one of these readings is in agreement with the text, and the apparatus does not list the support for *txt*, the sign *pm* appears only once and the support of consistently cited witnesses of the second order may be inferred for the text, just as with 𝔐-variants when the support for *txt* is not shown.

If one of these readings is in agreement with the text, and the apparatus lists support for *txt*, all consistently cited witnesses of the second order are shown explicitly, just as with 𝔐 variants when the support for *txt* is given.

After the Greek witnesses have been named the following relative terms give an impression of further support for a reading:

pc *pc* = *pauci*: a few manuscripts, other than those explicitly mentioned for a given reading, which differ from the Majority text.

al *al* = *alii*: some manuscripts (more than represented by *pc*), other than those explicitly mentioned for a given reading, which differ from the Majority text.

pm *pm* = *permulti*: a large number of manuscripts, when the Majority text is divided (see above).

rell *rell* = *reliqui*: the rest of the manuscript tradition (including 𝔐) supporting *txt* (cf. Lk 5,39 °); a few specially authoritative witnesses may precede *rell* (cf. Jn 8,16 °).

Other Abbreviations in the Apparatus

(*!*) (*!*) = *sic!* indicates an accurate transcription of an apparently absurd reading (cf. Ac 24,5 ᵛ).

h.t. *h.t.* (= *homoioteleuton*) indicates an omission due to the similar endings of successive words, phrases, or sentences (a visual error: the scribe's eye skips from the first to the second, in effect omitting the text between them).

add. *add.* = *addit/-unt*, add(s)

om. *om.* = *omittit/-unt*, omit(s)

+ - + – are used in place of *add.* and *om.* where such brevity is not inconsistent with clarity (cf. Ro 16,25-27 and *Subscriptio*).

pon. *pon.* = *ponit*, place(s), transpose(s)

a. *a.* = *ante*, before

p. *p.* = *post*, after

id./ead. = *idem/eadem,* the same wording	*id./ead.*
ex err. = *ex errore,* erroneously, by scribal error	*ex err.*
ex itac. = *ex itacismo,* by itacism, the substitution of letters with the same phonetic value	*ex itac.*
ex lat? = *ex versione latina?* apparently derived from a Latin reading	*ex lat?*
bis (= twice) immediately following a critical sign, refers to two similar words in the text and their variant(s) which are exceptionally identified by the same critical sign (cf. Mt 1,9 ⌜ ; 1,10 ⌜1).	*bis*

All other Latin abbreviations are explained in Appendix V.

The following *signs and notes come immediately after critical signs* with an explanation of the variant reading(s) presented:

A cross marks a change in the text from the 25th edition, where the reading so marked stood in the text (cf. Mt 7,18 ⌜ and ⌜ ; 20,18 ⌜). These passages always represent very difficult textual decisions. The reader may consult Appendix III (Editionum differentiae) for the decisions of other editors in such passages.	†
p) refers to parallel passages in the Gospels, which are listed in the margin at the beginning of the pericopes.	*p)*
A parenthetical reference to a passage standing before a variant reading refers to a parallel passage in another New Testament book (cf. the reference to Lk 2,7 at Mt 1,25 ⌜). If the parenthetical reference does not name a book, e.g., (22,3), the parallel is found within the same book (cf. the reference to Ac 22,3 at Ac 21,39 ′), or the same chapter (cf. the reference to verse 12 at Mt 2,13 ⊤).	(L 2,7) (22,3) (12)
A parenthetical reference to a verse with *v.l.* standing before a reading suggests that the reading derives from a variant reading in the verse indicated (cf. Mt 2,13 ′, which refers to the same transposition at 2,19).	(19 *v. l.*)
A reference to a passage in the Septuagint standing before a variant suggests a parallel expression in the Septuagint text (cf. the reference to Jr 38,15 𝔊 at Mt 2,18 ⊤).	(Jr 38,15 𝔊)

2. The Greek Witnesses

Four groups of Greek New Testament text manuscripts may be distinguished on the basis of their textual quality, designation, and frequency of citation in the apparatus: a) consistently cited witnesses of the first order, b) consistently cited witnesses of the second order, c) frequently cited manuscripts, and d) occasionally cited manuscripts (cf. above p. 50*f.). Manuscripts of the first three groups are listed below; while manuscripts of group d) are listed only in Appendix I.

Witnesses distinguished with the sign (!) include papyri and uncial manuscripts of particular significance because of their age (all are ascribed to the 3rd/4th century or earlier).

Consistently Cited Witnesses in the Gospels

a) *Consistently cited witnesses of the first order*

All extant papyri:
for Mt: $\mathfrak{P}^{1}$(!), $\mathfrak{P}^{19}$, $\mathfrak{P}^{21}$, $\mathfrak{P}^{25}$, $\mathfrak{P}^{35}$, $\mathfrak{P}^{37}$(!), $\mathfrak{P}^{44}$, $\mathfrak{P}^{45}$(!), $\mathfrak{P}^{53}$(!), $\mathfrak{P}^{62}$, $\mathfrak{P}^{64(+67)}$(!), $\mathfrak{P}^{70}$(!), $\mathfrak{P}^{71}$, $\mathfrak{P}^{73}$, $\mathfrak{P}^{77}$(!), $\mathfrak{P}^{83}$, $\mathfrak{P}^{86}$, $\mathfrak{P}^{96}$, $\mathfrak{P}^{101}$(!), $\mathfrak{P}^{102}$(!), $\mathfrak{P}^{103}$(!), $\mathfrak{P}^{104}$(!), $\mathfrak{P}^{105}$, $\mathfrak{P}^{110}$;
for Mk: $\mathfrak{P}^{45}$(!), $\mathfrak{P}^{84}$, $\mathfrak{P}^{88}$;
for Lk: $\mathfrak{P}^{3}$, $\mathfrak{P}^{4}$(!), $\mathfrak{P}^{7}$, $\mathfrak{P}^{42}$, $\mathfrak{P}^{45}$(!), $\mathfrak{P}^{69}$(!), $\mathfrak{P}^{75}$(!), $\mathfrak{P}^{82}$, $\mathfrak{P}^{97}$, $\mathfrak{P}^{111}$(!);
for Jn: $\mathfrak{P}^{2}$, $\mathfrak{P}^{5}$(!), $\mathfrak{P}^{6}$, $\mathfrak{P}^{22}$(!), $\mathfrak{P}^{28}$(!), $\mathfrak{P}^{36}$, $\mathfrak{P}^{39}$(!), $\mathfrak{P}^{44}$, $\mathfrak{P}^{45}$(!), $\mathfrak{P}^{52}$(!), $\mathfrak{P}^{55}$, $\mathfrak{P}^{59}$, $\mathfrak{P}^{60}$, $\mathfrak{P}^{63}$, $\mathfrak{P}^{66}$(!), $\mathfrak{P}^{75}$(!), $\mathfrak{P}^{76}$, $\mathfrak{P}^{80}$(!), $\mathfrak{P}^{84}$, $\mathfrak{P}^{90}$(!), $\mathfrak{P}^{93}$, $\mathfrak{P}^{95}$(!), $\mathfrak{P}^{106}$(!), $\mathfrak{P}^{107}$(!), $\mathfrak{P}^{108}$(!), $\mathfrak{P}^{109}$(!).

The following uncials:
for Mt: ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (05), L (019), W (032), Z (035), Θ (038), 058, 067, 071, 073, 078, 085, 087, 089, 094, 0102, 0106, 0107, 0118, 0128, 0148, 0160, 0161, 0164, 0170, 0171(!), 0200, 0204, 0231, 0234, 0237, 0242, 0249, 0271, 0275, 0277, 0281, 0293, 0298;
for Mk: ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (05), L (019), W (032), Θ (038), Ψ (044), 059, 067, 069, 072, 083, 087, 099, 0107, 0126, 0130, 0131, 0132, 0143, 0146, 0167, 0184, 0187, 0188, 0213, 0214, 0269, 0274;
for Lk: ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (05), L (019), T (029), W (032), Θ (038), Ξ (040), Ψ (044), 070, 078, 079, 0102, 0108, 0115, 0130, 0147, 0171(!), 0177, 0181, 0182, 0239, 0266, 0279, 0291;
for Jn: ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (05), L (019), T (029), W (032), Θ (038), Ψ (044), 050, 060, 068, 070, 078, 083, 086, 087, 091, 0101, 0105, 0109, 0127, 0145, 0162(!), 0210, 0216, 0217, 0218, 0234, 0238, 0256, 0260, 0299, 0301.

The minuscule families f^{1} and f^{13} (for the Gospels), and also the minuscules 33 (for the Gospels) and 2427 (for Mark).

f^{1} = 1, 118, 131, 209, 1582 *et al.*, cf. K. Lake, *Codex 1 of the Gospels and its Allies*, (Texts and Studies VII/3) Cambridge 1902, reprint 1967.
f^{13} = 13, 69, 124, 174, 230, 346, 543, 788, 826, 828, 983, 1689, 1709, *et al.*, cf. K. and S. Lake, *Family 13 (The Ferrar Group)*, (Studies and Documents XI) London 1941 [= Mark]; J. Geerlings,

Family 13 (The Ferrar Group), (Studies and Documents XIX-XXI) Salt Lake City 1961-1962 [= Matthew, Luke, John]; W. H. Ferrar, *A Collation of Four Important Manuscripts of the Gospels,* ed. T. K. Abbott, Dublin/London 1877.

The manuscripts comprising families f^1 and f^{13} are usually cited only by their group sign. If they differ both from their own family and from $\mathfrak{M}$, they may in special cases be cited individually (cf. Lk 11,25 $^{\tau}$, where 69 supports the reading of f^{13} but with a different word order).
For f^1 there is a special rule: if the leading manuscript 1 differs from the other members of the family and also from $\mathfrak{M}$, it is cited as 1; the sign f^1 is not used because the other members of the family agree with $\mathfrak{M}$ (cf. Lk 24,53 $^{\tau}$).

b) *Consistently cited witnesses of the second order*

K (017), N (022), P (024), Q (026, for Lk, Jn), Γ (036), Δ (037), 0292 (for Mk), 28 (XI, for Mk), 565 (IX), 579 (XIII), 700 (XI), 892 (IX), 1241 (XII), 1424 (IX/X), 2542 (XIII, for Mk and Lk), *l* 844 (IX), *l* 2211 (X).

There are no manuscripts in the category of frequently cited witnesses in the Gospels; the number of consistently cited witnesses of the second order is correspondingly more extensive.

Consistently and Frequently Cited Witnesses in Acts

a) *Consistently cited witnesses of the first order*

All extant papyri:
$\mathfrak{P}^8$, $\mathfrak{P}^{29}$(!), $\mathfrak{P}^{33(+58)}$, $\mathfrak{P}^{38}$(!), $\mathfrak{P}^{41}$, $\mathfrak{P}^{45}$(!), $\mathfrak{P}^{48}$(!), $\mathfrak{P}^{50}$, $\mathfrak{P}^{53}$(!), $\mathfrak{P}^{56}$, $\mathfrak{P}^{57}$, $\mathfrak{P}^{74}$, $\mathfrak{P}^{91}$(!), $\mathfrak{P}^{112}$.

The following uncials:
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (05), E (08), Ψ (044), 048, 057, 066, 076, 077, 095, 096, 097, 0140, 0165, 0166, 0175, 0189(!), 0236, 0244, 0294.

The minuscules 33 and 1739.

b) *Consistently cited witnesses of the second order*

L (020), 81 (1044), 323 (XII), 614 (XIII), 945 (XI), 1175 (X), 1241 (XII), 1505 (XII).

c) *Frequently cited witnesses:*

6 (XIII), 36 (36a, = 2818; XII), 104 (1087), 189 (XII), 326 (X), 424 (XI), 453 (XIV), 1704 (1541), 1884 (XVI), 1891 (X), 2147 (XI/XII), 2464 (IX), 2495 (XV).

Consistently and Frequently Cited Witnesses in the Pauline Letters

a) *Consistently cited witnesses of the first order*

for Rom:
$\mathfrak{P}^{10}$, $\mathfrak{P}^{26}$, $\mathfrak{P}^{27}$(!), $\mathfrak{P}^{31}$, $\mathfrak{P}^{40}$(!), $\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{61}$, $\mathfrak{P}^{94}$, $\mathfrak{P}^{99}$, $\mathfrak{P}^{113}$(!);
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), Ψ (044), 048, 0172, 0209, 0219, 0220(!), 0221, 0278, 0285, 0289;
33, 1739, 1881;

for 1 Cor:
$\mathfrak{P}^{11}$, $\mathfrak{P}^{14}$, $\mathfrak{P}^{15}$(!), $\mathfrak{P}^{34}$, $\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{61}$, $\mathfrak{P}^{68}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 048, 075, 088, 0121, 0185, 0199, 0201, 0222, 0243, 0270, 0278, 0285, 0289;
33, 1739, 1881;

for 2 Cor:
$\mathfrak{P}^{34}$, $\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{99}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 048, 098, 0121, 0186, 0209, 0223, 0225, 0243, 0278, 0285, 0296;
33, 1739, 1881;

for Gal:
$\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{51}$, $\mathfrak{P}^{99}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 062, 0122, 0176, 0254, 0261, 0278;
33, 1739, 1881;

for Eph:
$\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{49}$(!), $\mathfrak{P}^{92}$(!), $\mathfrak{P}^{99}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), I (016), Ψ (044), 048, 082, 0278, 0285;
33, 1739, 1881;

for Php:
$\mathfrak{P}^{16}$(!), $\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{61}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), I (016), Ψ (044), 048, 075, 0278, 0282;
33, 1739, 1881;

for Col:
$\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{61}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 048, 075, 0198, 0208, 0278;
33, 1739, 1881;

for 1 Thess:
$\mathfrak{P}^{30}$(!), $\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{61}$, $\mathfrak{P}^{65}$(!);
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 048, 0183, 0208, 0226, 0278;
33, 1739, 1881;

for 2 Thess:
$\mathfrak{P}^{30}$(!), $\mathfrak{P}^{92}$(!);
ℵ (01), A (02), B (03), D (06), F (010), G (012), I (016), Ψ (044), 0111, 0278;
33, 1739, 1881;

for 1 Tim:
$\mathfrak{P}$ –;
ℵ (01), A (02), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 048, 0241, 0259, 0262, 0285;
33, 1739, 1881;

for 2 Tim:
$\mathfrak{P}$ –;
ℵ (01), A (02), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 048;
33, 1739, 1881;

for Tit:
$\mathfrak{P}^{32}$(!), $\mathfrak{P}^{61}$;
ℵ (01), A (02), C (04), D (06), F (010), G (012), H (015), I (016), Ψ (044), 048, 088, 0240, 0278;
33, 1739, 1881;

for Phm:
$\mathfrak{P}^{61}$, $\mathfrak{P}^{87}$(!);
ℵ (01), A (02), C (04), D (06), F (010), G (012), I (016), Ψ (044), 048, 0278;
33, 1739, 1881;

for Heb:
$\mathfrak{P}^{12}$(!), $\mathfrak{P}^{13}$(!), $\mathfrak{P}^{17}$, $\mathfrak{P}^{46}$(!), $\mathfrak{P}^{79}$, $\mathfrak{P}^{89}$, $\mathfrak{P}^{114}$(!), $\mathfrak{P}^{116}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), D (06), H (015), I (016), Ψ (044), 048, 0122, 0227, 0228, 0243, 0252, 0278, 0285;
33, 1739, 1881;

b) *Consistently cited witnesses of the second order*

K (018), L (020), P (025), 81 (1044), 104 (1087), 365 (XII), 630 (XII/XIII), 1175 (X), 1241 (XII), 1505 (XII), 1506 (1320), 2464 (IX), *l* 249 (IX), *l* 846 (IX).

c) *Frequently cited witnesses*

6 (XIII), 323 (XII), 326 (X), 424 (XI), 614 (XIII), 629 (XIV), 945 (XI), 2495 (XV).

Consistently and Frequently Cited Witnesses in the Catholic Letters

a) *Consistently cited witnesses of the first order*

for Jas:
$\mathfrak{P}^{20}$(!), $\mathfrak{P}^{23}$(!), $\mathfrak{P}^{54}$, $\mathfrak{P}^{74}$, $\mathfrak{P}^{100}$(!);
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), P (025), Ψ (044), 048, 0166, 0173, 0246;
33, 1739;

for 1 Pet:
$\mathfrak{P}^{72}$(!), $\mathfrak{P}^{74}$, $\mathfrak{P}^{81}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), P (025), Ψ (044), 048, 0206, 0247, 0285;
33, 1739;

for 2 Pet:
$\mathfrak{P}^{72}$(!), $\mathfrak{P}^{74}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), P (025), Ψ (044), 048, 0156, 0209, 0247;
33, 1739;

for 1 Jn:
$\mathfrak{P}^{9}$(!), $\mathfrak{P}^{74}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), P (025), Ψ (044), 048, 0245, 0296;
33, 1739;

for 2 Jn:
$\mathfrak{P}^{74}$;
ℵ (01), A (02), B (03), P (025), Ψ (044), 048, 0232;
33, 1739;

for 3 Jn:
$\mathfrak{P}^{74}$;
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), P (025), Ψ (044), 048, 0251;
33, 1739;

for Jd:
$\mathfrak{P}^{72}$(!), $\mathfrak{P}^{74}$, $\mathfrak{P}^{78}$(!);
ℵ (01), A (02), B (03), C (04), P (025), Ψ (044), 0251;
33, 1739.

b) *Consistently cited witnesses of the second order*

K (018), L (020), 81 (1044), 323 (XII), 614 (XIII), 630 (XII/XIII), 1241 (XII), 1505 (XII).

c) *Frequently cited witnesses*

69 (XV), 322 (XV), 623 (1037), 945 (XI), 1243 (XI), 1846 (XI), 1852 (XIII), 1881 (XIV), 2298 (XII), 2464 (IX), 2495 (XV).

Consistently Cited Witnesses in Revelation

The manuscript tradition for the Book of Revelation differs greatly from that of the other New Testament writings.[4] One peculiar characteristic is the division of the Byzantine Majority text into two distinct textual traditions:

$\mathfrak{M}^{A}$ represents the large number of manuscripts with the commentary on Revelation by Andreas of Caesarea.
$\mathfrak{M}^{K}$ represents the Koine tradition proper.
$\mathfrak{M}$ represents the agreement of $\mathfrak{M}^{A}$ and $\mathfrak{M}^{K}$.

The minuscules 2344 and 2377 frequently cannot be cited due to their poor state of preservation, consequently the witness of these manuscripts cannot be inferred from silence.

a) *Consistently cited witnesses of the first order*

$\mathfrak{P}^{18}$(!), $\mathfrak{P}^{24}$, $\mathfrak{P}^{43}$, $\mathfrak{P}^{47}$(!), $\mathfrak{P}^{85}$, $\mathfrak{P}^{98}$(!), $\mathfrak{P}^{115}$(!);
ℵ (01), A (02), C (04), 051, 0163, 0169, 0207, 0229.

b) *Consistently cited witnesses of the second order*

P (025) is cited individually only when it differs from $\mathfrak{M}^{A}$.
046 is cited individually only when it differs from $\mathfrak{M}^{K}$.
1006 (XI), 1611 (X), 1841 (IX/X), 1854 (XI), 2030 (XII), 2050 (1107), 2053 (XIII), 2062 (XIII), 2329 (X), 2344 (XI), 2351 (X), 2377 (XIV).

c) No *witnesses are cited only frequently* for Revelation.

3. The Early Versions

In the present scholarly manual edition of the Greek New Testament the principal emphasis is on the Latin, Syriac and Coptic versions. These versions were unquestionably made directly from the Greek and at an early period. They are also the most fully studied. And finally, their value as witnesses to the textual tradition of the Greek New Testament, which is our concern at present, has become increasingly clear through decades of debate. The same cannot be said of the other versions (cf. below p. 70*f.). These three versions are important witnesses for establishing the text. The following remarks discuss their use in the present edition.

The versions are cited only where their underlying Greek text can be determined with confidence. They are generally cited only where their readings are also attested by some other Greek or independent versional evidence. Only in rare instances do they appear as the sole

[4] Cf. J. Schmid, *Studien zur Geschichte des griechischen Apokalypse-Textes* (3 vols., Munich 1955/1956).

support for a Greek reading (cf. Jas 1,17ʳ). Differences in linguistic structure between Greek and the languages of the versions must be carefully noted. Variant readings reflecting idiomatic or stylistic differences are ignored. On the whole, versions can only reveal with more or less precision the particular details of their Greek base.[5] In instances where the witness of a version is doubtful, it is not noted.[6]

The versions still enjoy an important role in critical decisions because they represent Greek witnesses of an early period. But their value for scholarship today in comparison with earlier generations has been modified by the great number of Greek manuscripts on papyrus and parchment discovered in the twentieth century.

Latin Versions

For the Latin version of the New Testament there are two groups of witnesses to be distinguished: the Old Latin versions which originated in the II century, and the revision associated with the name of Jerome which was made in the IV/V century on the basis of the Greek text, and which has been known since the late medieval period as the Vulgate.[7]

The citation of Old Latin witnesses in this edition is based on the following editions:

in the Gospels:

Itala. Das Neue Testament in altlateinischer Überlieferung. Nach den Handschriften hrsg. von A. Jülicher, durchgesehen und zum Druck besorgt von W. Matzkow† und K. Aland (vol. I. *Matthäus-Evangelium* ²1972, vol. II. *Marcus-Evangelium* ²1970, vol. III. *Lucas-Evangelium* ²1976, vol. IV. *Johannes-Evangelium* 1963);

in the Pauline letters:

for Eph-Col, vol. 24/1-2 of *Vetus Latina*, ed. by H. J. Frede, 1962-1971; for 1 Thess-Heb, vol. 25/1-2 of *Vetus Latina*, ed. by H. J. Frede, 1975-1991.

in the Catholic letters:

Vol. 26/1 of *Vetus Latina*, ed. by W. Thiele, 1956-1969.

Information for *Acts*, *Romans–Galatians*, and *Revelation* is derived from collations of the manuscripts listed in Appendix I.

[5] Cf. the relevant essays in K. Aland (ed.), *Die alten Übersetzungen des Neuen Testaments, die Kirchenväterzitate und Lektionare* [ANTT 5], Berlin-New York 1972; and B. M. Metzger, *The Early Versions of the New Testament: Their Origin, Transmission and Limitations*, Oxford 1977.

[6] The rare instances where a decision is not completely certain are marked with the sign ?.

[7] The Old Latin tradition is referred to below by synecdoche using the conventional term "Itala". On the character and structure of the Latin tradition, cf. the publications of the Vetus-Latina Institute, Beuron.

The following symbols identify the Latin witnesses:

it (= Itala) represents all or the majority of Old Latin witnesses as a group.	it
Individual Old Latin manuscripts are designated by their conventional abbreviations and letters;[8] their numbers in the Beuron registry are found in the Manuscript List (Appendix I).	a a^2 aur b c
vg (= Vulgata) represents agreement of the most important editions of the Vulgate in support of the same Greek reading. The individual editions are represented by the following signs:	vg
Biblia Sacra Vulgatae Editionis Sixti Quinti Pont. Max. iussu recognita atque edita [vg^{cl} = Editio Clementina], Rome 1592.	vg^{cl}
Biblia Sacra Vulgatae Editionis ad concilii Tridentini praescriptum emendata et a Sixto V. P. M. recognita et approbata [vg^{s} = Editio Sixtina], Rome 1590 (cited only when differing from vg^{cl}).	vg^{s}
Novum Testamentum Domini Nostri Iesu Christi Latine Secundum Editionem Sancti Hieronymi, ed. by J. Wordsworth, H. J. White, et al., Oxford 1889-1954 [vg^{ww} = Wordsworth/White].	vg^{ww}
Biblia sacra iuxta Vulgatam versionem, adiuvantibus B. Fischer OSB, J. Gribomont OSB, H. F. D. Sparks, W. Thiele recensuit et brevi apparatu instruxit R. Weber OSB, editio quarta emendata quam paravit Roger Gryson cum sociis B. Fischer, H. J. Frede, H. F. D. Sparks, W. Thiele, Stuttgart 1994 [vg^{st} = Vulgata Stuttgartiensis].	vg^{st}
$vg^{ms/mss}$ indicates individual Vulgate manuscripts with independent readings.	$vg^{ms/mss}$
latt represents the entire Latin tradition in support of the same Greek reading.	latt
lat(t) represents the entire Latin tradition, with a few exceptions due to intraversional differences, in support of the same reading.	lat(t)
lat represents the support of the Vulgate and a part of the Old Latin tradition for a reading.	lat

Syriac Versions

The various Syriac versions (*Vetus Syra* ca. 3/4 cent.; *Peshitta* ca. 4/5 cent.; *Philoxeniana* A.D. 507/508; *Harklensis* A.D. 615/616) are characterized by different translation principles, from a very free, idiomatically correct rendering at the beginning, to a degree of

[8] The Latin texts d, f and g of the bilinguals D (05/06), F (09/010) and G (011/012) are cited only when their witness differs from that of their accompanying Greek texts.

fidelity to the Greek text so extreme that it violates natural Syriac idiom. Any evaluation of these versions as witnesses to the Greek text must bear this in mind. The latest versions, with their literal and formal parallelism, are most frequently cited because their translation base is most easily determined.

The Syriac versions are indicated as follows:

sy^{s} sy^{c} Vetus Syra is preserved in two manuscripts (Syrus Sinaiticus and Syrus Curetonianus). They exhibit textual differences, and are always cited individually. Their stylistic similarity and their extensive agreements mark them as the earliest Syriac translation of the four Gospels. Syrus Curetonianus offers a revised form of the translation preserved by Syrus Sinaiticus. They are cited from the following editions:

sy^{s} (= Syrus Sinaiticus). *The Old Syriac Gospels or Evangelion da-mepharreshê, being the text of the Sinai or Syro-Antiochene Palimpsest,* ed. by Agnes Smith Lewis, London 1910.
This Gospels manuscript (palimpsest, IV/V) contains the following lacunae: Mt 6,10-8,3; 16,15-17,11; 20,25-21,20; 28,7-end; Mk 1,1-12; 1,44-2,21; 4,18-41; 5,26-6,5; Lk 1,16-38; 5,28-6,11; Jn 1,1-25; 1,47-2,15; 4,38-5,6; 5,25-46; 14,10-11; 18,31-19,40.

sy^{c} (= Syrus Curetonianus). *Evangelion da-mepharreshê. The Curetonian Version of the Four Gospels,* ed. by F. Crawford Burkitt, Cambridge 1904.
D. L. McConaughy, "A recently discovered folio of the Old Syriac (Sy^{c}) text of Luke 16,13-17,1", *Biblica* 68 (1987): 85-88.
This Gospels manuscript (parchment, V) is also defective, with the following lacunae: Mt 8,23-10,31; 23,25-end; Mk 1,1-16,17; Lk 1,1-2,48; 3,16-7,33; 24,44-51; Jn 1,42-3,5; 8,19-14,10; 14,12-15; 14,19-21.24-26; 14,29-end.

sy^{p} sy^{p} (= Peshitta). The Peshitta is the most widely accepted of the Syriac versions (its canon lacks the shorter Catholic letters and Revelation). It is cited from the British and Foreign Bible Society edition:

J. Pinkerton and R. Kilgour, *The New Testament in Syriac,* London 1920 (frequently reprinted).
This edition has no critical apparatus, but derives its text of the Gospels from the critical edition of:
Ph. E. Pusey and G. H. Gwilliam, *Tetraevangelium Sanctum iuxta simplicem Syrorum versionem,* Oxford 1901.
For the Peshitta cf. also the editions mentioned below (p. 67*) under sy^{h} by Aland and Aland/Juckel with the Introduction ANTT 7, pp. 104-110, and 14, pp. 47-59.

sy^{ph} sy^{ph} (= Philoxeniana). This first Monophysite Syriac Bible version, commissioned by Bishop Philoxenus of Mabbug in A.D. 507/508, has not survived in its entirety. The shorter Catholic letters (2 Pet, 2/3 Jn, Jd) and Revelation have been preserved in a group of manuscripts. Their assignment to Philoxeniana is not positive. In any event the version was made in the sixth century, and is cited here from the following editions:

John Gwynn (ed.), *Remnants of the Later Syriac Versions of the Bible,* Part I: *New*

Testament, the Four Minor Catholic Epistles in the Original Philoxenian Version, London/Oxford 1909 (Amsterdam 1973).
John Gwynn (ed.), *The Apocalypse of St. John in a Syriac version hitherto unknown,* Dublin/London 1897 (Amsterdam 1981).
For the Philoxeniana cf. also the edition with introduction by B. Aland, ANTT 7, pp. 128-136, listed below under sy^{h}. Other than for the shorter Catholic letters and Revelation, citations of the Philoxeniana are best derived from the later writings of Philoxenos of Mabbug.

sy^{h} (= Harklensis). The version made by Thomas of Harkel in A.D. 616 is the only Syriac version containing the entire New Testament. For the most part it must still be cited from the old *editio princeps* based essentially on the manuscript New College 333 (Bodleian Library, Oxford), which its editor, J. White, erroneously identified with the Philoxenian version. sy^{h}

Sacrorum Evangeliorum versio Syriaca Philoxeniana cum interpretatione et annotationibus (Oxford 1778). *Actuum Apostolorum et Epistolarum tam Catholicarum quam Paulinarum versio Syriaca Philoxeniana cum interpretatione et annotationibus* (Oxford 1799-1803).
White's exemplar ends at Heb 11,27. The rest of Hebrews and Revelation are cited from the following editions:
R. L. Bensly, *The Harklean Version of the Epistle to the Hebrews Chap. XI.28–XIII.25.* Cambridge 1889.
A. Vööbus, *The Apocalypse in the Harklean version. A facsimile Edition of MS. Mardin Orth. 35, fol. 143r–159v* (CSCO 400/subs. 56), Louvain 1978.

The longer Catholic letters and also the Pauline Letters in the Harclean version are cited from the following new editions in which the whole of the Syriac tradition of the New Testament text as well as the more significant patristic evidence is documented.

B. Aland, in conjunction with A. Juckel, *Das Neue Testament in syrischer Überlieferung* I. *Die Grossen Katholischen Briefe, hrsg. und untersucht,* ANTT 7, Berlin-New York 1986. – B. Aland, A. Juckel, *Das Neue Testament in syrischer Überlieferung* II. *Die Paulinischen Briefe, Teil 1: Röm und 1. Kor, hrsg. und untersucht,* ANTT 14, Berlin-New York 1991; *Teil 2: 2. Kor, Gal, Eph, Phil und Kol,* ANTT 23, 1995; Teil 3: 1./2. Thess, 1./2. Tim, Tit, Philem und Hebr, ANTT 32, 2002.

The Harklean version has a critical apparatus: the translator, Thomas of Harkel, used critical signs and marginal notes to indicate Greek variant readings which differed from the Greek exemplar he was using. These variant readings, translated into Syriac, probably derived mostly from the *Versio Philoxeniana* (cf. ANTT 14, pp. 36-39). These are cited with the following signs:

sy^{hmg}: A marginal reading of the Harklensis, based on a Greek reading which differs from the one translated in the Harklean text. sy^{hmg}

sy^{h**}: Readings of the Harklean text enclosed by critical signs (asterisk and metobelos). These readings do not represent the translator's exemplar. sy^{h**}

The following *group signs* are used for the Syriac versions:

sy — sy: All the Syriac versions extant for the passage witness to the Greek reading indicated. Parentheses mark those Syriac versions which show some minor difference (as with Greek manuscripts, cf. above p. 54*).

(sy) — (sy): All the Syriac manuscripts extant for the passage witness with some slight variation to the Greek reading indicated.

$sy^{(p)}$ — $sy^{(p)}$: All the Syriac versions extant for the passage witness to the Greek reading indicated. Only the version shown in parentheses shows some slight variation.

(sy^{s}); (sy^{c}) etc. — (sy^{s}); (sy^{c}) etc.: The Syriac version shown in parentheses shows some slight variation from the Greek reading indicated.

Coptic Versions

What is known as Coptic consists of a variety of dialects which did not achieve written form before the Christian era. Translations of the New Testament, beginning from the third century, represent the following dialects:

ac — ac = Akhmimic
ac^{2} — ac^{2} = Subakhmimic (= Lycopolitanic)
bo — bo = Bohairic
mae — mae = Middle Egyptian (= Mesokemic)
mf — mf = Middle Egyptian Fayyumic
pbo — pbo = Proto-Bohairic
sa — sa = Sahidic

The entire New Testament exists in Sahidic and Bohairic, and probably also once existed in Fayyumic and Middle Egyptian. The Sahidic and Bohairic versions were made independently directly from the Greek. It is not known precisely to what extent each of the versions in the other dialects originated independently.

ac, ac^{2}, etc. — The signs used without further qualification represent the whole manuscript tradition of the respective dialects.

The following *group signs* are used for the Coptic versions:

co — co: All the Coptic versions extant for the passage witness to a particular Greek reading.
For the Sahidic and Bohairic versions, the number of manuscripts supporting a particular reading is indicated in superscript. Because of the sparsity of Sahidic evidence in comparison to the wealth of evidence for the Bohairic version, the following distinctions are observed:

sa^{ms}, bo^{ms}: One Sahidic or Bohairic witness supports the particular reading. — sa^{ms}, bo^{ms}

sa^{mss}: Two or more Sahidic manuscripts support the particular reading. — sa^{mss}

bo^{mss}: Two to four Bohairic witnesses support the particular reading. — bo^{mss}

bo^{pt} (= bo^{partim}): Five or more Bohairic witnesses support the particular reading. — bo^{pt}

Bohairic manuscripts considered in Horner's edition (see below) as closely related and designated by a single group sign (a letter without exponent) are treated as a *single* witness. They are treated as several witnesses only when Horner also makes the distinction.

When bo^{ms} or bo^{mss} differ from other Bohairic witnesses, bo represents the latter. When bo^{pt} supports a particular reading, the remaining witnesses are also represented by bo^{pt}. — $bo^{ms/mss}$ – bo

The Sahidic tradition generally comprises relatively few witnesses. When sa^{ms} or sa^{mss} differ from the rest of the Sahidic tradition, the remaining witnesses are also represented by sa^{ms} or sa^{mss}. — $sa^{ms/mss}$ – $sa^{ms/mss}$

( ) The Greek reading is supported, but with some slight variation, when the version is shown in parentheses. — ( )

The following signs are used on rare occasions to indicate a relative degree of possibility:

sa? bo? etc.: The version's support for a reading is possible, but not certain. — sa? bo? etc.

sa? - sa? / bo? - bo? etc.: The version may support either of two variant readings in a passage in contrast to a third variant (cf. Mt 5,32 '). This form is not used for instances where minor differences from a main variant are indicated by parentheses. (Cf. for example Mk 1,1 ' *txt:* the versions are not included with a question mark among the witnesses for a subvariant shown in parentheses, although they may very well support it.) — sa? - sa? / bo? - bo? etc.

The Coptic versions are cited from the following editions and/or manuscripts:

For the Sahidic:

G. Horner, *The Coptic Version of the New Testament in the Southern Dialect, otherwise called Sahidic and Thebaic,* 7 vols., Oxford 1911-1924.

R. Kasser, *Papyrus Bodmer XIX, Évangile de Matthieu XIV,28–XXVIII,20; Épître aux Romains I,1–II,3 en sahidique,* Geneva 1962 (used for Mt, IV/V cent.).

H. Quecke, *Das Markusevangelium saïdisch. Text der Handschrift PPalau Rib. Inv. Nr. 182 mit den Varianten der Handschrift M 569,* Barcelona 1972 (Mk, V cent.).

H. Quecke, *Das Lukasevangelium saïdisch. Text der Handschrift PPalau Rib. Inv. Nr. 181 mit den Varianten der Handschrift M 569,* Barcelona 1977 (Lk, V cent.).

H. Quecke, *Das Johannesevangelium saïdisch. Text der Handschrift PPalau Rib. Inv. Nr. 183 mit den Varianten der Handschriften 813 und 814 der Chester Beatty Library und der Handschrift M 569,* Barcelona 1984 (Jn, V cent.).
H. Thompson, *The Coptic Version of the Acts of the Apostles and the Pauline Epistles,* Cambridge 1932: Chester Beatty Codex A/B (Ac and Paul, A ca. 600, B VII cent.).
K. Schüssler, *Die Katholischen Briefe in der koptischen (sahidischen) Version.* [Pierpont Morgan M 572], CSCO 528/529, Louvain 1991 (Catholic letters, IX cent.).

For the Bohairic:

G. Horner, *The Coptic Version of the New Testament in the Northern Dialect, otherwise called Memphitic and Bohairic,* 4 vols., Oxford 1898-1905.

For the Akhmimic:

F. Rösch, *Bruchstücke des ersten Clemensbriefes nach dem achmimischen Papyrus der Straßburger Universitäts- und Landesbibliothek mit biblischen Texten derselben Handschrift,* Straßburg 1910 (Jn, Jas, IV cent.).

For the Subakhmimic:

H. Thompson, *The Gospel of St. John according to the earliest Coptic manuscript,* London 1924 (Jn, IV cent.).

For the Middle Egyptian:

H.-M. Schenke, *Das Matthäus-Evangelium im mittelägyptischen Dialekt des Koptischen (Codex Scheide),* Berlin 1981 (Mt IV?/V cent.).

H.-M. Schenke, *Apostelgeschichte 1,1–15,3 im mittelägyptischen Dialekt des Koptischen (Codex Glazier, G 67),* Berlin 1991 (Ac, V cent.).

For Middle Egyptian Fayyumic:

E. Husselman, *The Gospel of John in Fayumic Coptic (P. Mich. Inv. 3521),* Ann Arbor 1962 (Jn, IV/V(?) cent.).

For Proto-Bohairic:

R. Kasser, *Papyrus Bodmer III, Évangile de Jean et Genèse I–IV,2 en bohaïrique,* CSCO 177, Louvain 1958 (Jn, IV/V(?) cent.).

Other Versions

The Armenian, Georgian, Gothic, Ethiopic and Old Church Slavonic versions are rarely cited in the present edition, and then only if they are of special significance for a particular reading (cf. Mk 16,8). We believe this treatment is still justified for a manual edition in view of the wealth of other relevant material. While it is true that several important studies of the Armenian, Georgian, Ethiopic and Old Church Slavonic versions have appeared in recent decades, research in these textual traditions has by no means yet achieved conclusive results. In particular, the origins and development of these versions and their relationship to the Greek textual tradition remains so controversial that no thoroughgoing use of their

evidence is possible. Following are the significant editions of these versions:

for the Armenian: arm

Yovhannes Zōhrapean, *Astuacašunč' Matean Hin ew Nor Ktakaranac'*, IV, Venice 1805.
Fr. Macler, *L'Évangile arménien. Édition phototypique du manuscrit n° 229 de la Bibliothèque d'Etchmiadzin*, Paris 1920.
Beda O. Künzle, *Das altarmenische Evangelium.* Part I. *Edition;* Part II. *Lexikon*, Bern 1984.

for the Georgian: geo

Robert P. Blake, *The Old Georgian Version of the Gospel of Matthew from the Adysh Gospels with the Variants of the Opiza and Tbet' Gospels, ed. with a Latin translation* (PO XXIV, 1), Paris 1933.
___, *The Old Georgian Version of the Gospel of Mark ...* (PO XX, 3), Paris 1928.
___, and Maurice Brière, *The Old Georgian Version of the Gospel of John ...* (PO XXVI, 4), Paris 1950.
Maurice Brière, *La version géorgienne ancienne de l'Évangile de Luc, d'après les Évangiles d'Adich, avec les variantes des Évangiles d'Opiza et de Tbet', éditée avec une traduction latine.* (PO XXVII, 3), Paris 1955.
Gérard Garitte, *L'ancienne version géorgienne des Actes des Apôtres d'après deux manuscrits du Sinai (Bibliothèque du Muséon 38)*, Louvain 1955.
K'. Dzocenidze and K'. Daniela, *Pavles epistolet'a k'art'uli versiebi*, Tiflis 1974.
K'. Lort'k'ip'anidze, *Kat'olike epistolet'a k'art'uli versiebi X–XIV saukunet'a helnacerebis mihedvit'*, Tiflis 1956.
I. Imnaišvili, *Iovanes gamoc'hadeba da misi t'argmaneba. Dzveli k'art'uli versia*, Tiflis 1961.

for the Gothic: got

W. Streitberg, *Die gotische Bibel* (Germanische Bibliothek II, 3), Heidelberg 1908 (2nd revised ed. 1919; 5th ed. revised by E. A. Ebbinghaus 1965).

for the Ethiopic: aeth

Petrus Aethiops, *Testamentum Novum cum Epistola Pauli ad Hebraeos*, Rome 1548.
T. Pell Platt, *Novum Testamentum Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi Aethiopice*, London 1830.
L. Hackspill, "Die äthiopische Evangelienübersetzung (Math. I–X)", *Zeitschrift für Assyriologie* 9 (1896) 117-196; 367-388.
Rochus Zuurmond, *Novum Testamentum Aethiopice. The Synoptic gospels. General Introduction. Edition of the Gospel of Mark* (Äthiopistische Forschungen 27), Stuttgart 1989.
J. Hofmann, *Die äthiopische Übersetzung der Johannes-Apokalypse* (CSCO 281/282, script. aeth. 55/56), Louvain 1967.
S. Uhlig and J. Hofmann, *Novum Testamentum Aethiopice. Die Katholischen Briefe* (Äthiopistische Forschungen 29), Stuttgart 1993.

for the Old Church Slavonic: slav

V. Jagić, *Quattuor evangeliorum codex glagoliticus olim Zographensis nunc Petropolitanus*, Berlin 1879 (Graz 1954).

___, *Quattuor evangeliorum versionis palaeoslovenicae codex Marianus glagoliticus,* Berlin 1883 (Graz 1960).
J. Vajs, *Evangelium sv. Matouše. Text rekonstruovaný,* Prague 1935.
___, *Evangelium sv. Marka. Text rekonstruovaný,* Prague 1935.
___, *Evangelium sv. Lukáše. Text rekonstruovaný,* Prague 1936.
___, *Evangelium sv. Jana. Text rekonstruovaný,* Prague 1936.
___, and J. Kurz, *Evangeliarium Assemani. Codex vaticanus 3. slavicus glagoliticus.* 2 vols, Prague 1929/1955.
V. Ščepkin, *Savvina kniga,* St. Petersburg 1903 (Graz 1959).
Ae. Kałużniacki, *Actus epistolaeque apostolorum palaeoslovenice ad fidem codicis Christinopolitani,* Vienna 1896.
G. A. Il'inskij, *Slepčenskij apostol XII veka,* Moscow 1912.
D. E. Stefanovic, *Apostolos-Lektionar aus Sisatovac in der Fruska Gora aus dem Jahre 1324* [forthcoming].
R. Kovačević and D. E. Stefanović, *Matičin-Apostol (13. Jh.),* Belgrade 1979.
Arch. Amfilochij, *Apokalipsis XIV veka Rumjancevskago muzeja,* Moscow 1886.

4. The Church Fathers

Quotations from the New Testament in the writings of the Church Fathers provide clues of the times and places where particular text types were in use. Consequently they have considerable importance for the history and establishment of the text. It is all the more important, then, to distinguish clearly between the New Testament text that is quoted, and any adaptations of it to the immediate context.

Accordingly two principal criteria for inclusion of patristic quotations have been observed in the present edition. First, the quotation must be useful for textual criticism, i.e., the New Testament text quoted by the author must be recognizable as such. An author's paraphrases, variations, or sheer allusions have no place in the apparatus of a critical edition of the New Testament. Furthermore, the quotation must be clearly identified as from a particular passage in the New Testament. Sequenced quotations of related passages and harmonizations are ignored, especially in the Synoptic Gospels. The reader should be aware of this fact when noticing that some familiar evidence is missing. An advantage of this disciplined approach is the greater reliability of the evidence that is presented.

On the basis of these criteria all the patristic evidence was examined in the latest critical editions. And only Greek and Latin Fathers have been considered. The Syriac and Coptic Fathers have been omitted because their witness is still not adequately representative, and their value for the Greek textual tradition is not sufficiently clear. Several late Greek Fathers of the sixth to eighth centuries are also no longer included. The selection has been weighted toward the

more important Greek Fathers of the early period. And for them, despite the restrictive criteria, more evidence is now offered than before.

The quotations by Irenaeus and Clement of Alexandria are fully represented in the apparatus passages, based on a fresh critical collation of their works. A considerably more thorough if not exhaustive representation of the quotations by Hippolytus, Origen (Greek), Methodius, Eusebius of Caesarea, and Epiphanius has been made, except for a few of their works which are available only in obsolete editions. Newly added evidence includes patristic quotations recorded in the margins of Greek manuscript 1739, as well as quotations by early authors of the second century where the texts they cite can be identified with confidence. The quotations by all the other authors in the list below have been checked, corrected from new editions, and expanded where possible within the limits set by the space afforded in a critical manual edition.

Authors whose quotations are known only indirectly through the writings of another Father have their source indicated in superscript (cf. Mar[cus/Marcosii]^{Ir}). The only exception to this rule is the Gnostic Theodotus who is cited as Cl^{exThd}, because it is difficult to distinguish between the original quotation and the editorial hand of Clement in his *Excerpta ex Theodoto*.

The sources of quotations attributed to Marcion are now always identified with a superscript indicating whether they derive from Tertullian, Epiphanius, or Adamantius (cf. Mcion$^{T/E/A}$). This assists the reader in making an independent evaluation of the evidence in a textual tradition recognized for its difficulties. The problems concerning the original wording of Marcion's text still remain unsolved. In the present edition of the *Novum Testamentum Graece* Marcion's quotations are derived essentially from the sources named above. Only occasionally are quotations from Marcion taken from other Greek or Latin writings.

The quotations of Latin Fathers are treated correspondingly. The writings of Tertullian and Cyprian have been thoroughly reviewed. Patristic evidence through the 8th century has been included for the more important writers.

The following signs and abbreviations are used for patristic evidence:

( ) The quotation supports the given reading, but with some slight variation. ( )

ms,mss: The Father indicates knowledge of one or more New Testament manuscripts supporting the given reading. ms, mss

txt-com: In citing patristic commentaries the distinction is drawn be- txt com

tween the *text commented on* (txt), called the lemma, and the text of the Father ascertained from the *commentary proper* (com).[9]

lem — lem: The reading represents the *lemma*, i.e., the running biblical text of a commentary. This sign is used when the text of a Father cannot be reconstructed from the commentary proper, and advises a degree of caution.

pt/pt — pt/pt (partim/partim): The Father cites the particular passage more than once and in more than one form. This sign comprises a complementary pair, and both elements are always shown whenever possible. When one is not shown, this is either because the evidence for the reading in the text is not cited in the apparatus, or because the Father is witness to a further reading which is not cited in the apparatus.

vid — vid (videtur): The witness of a Father for the reading given is *probable*, but not completely certain.

v.l. — v.l. (varia lectio): In the manuscript tradition of the Father, one or more manuscripts support the reading given.

1739mg — 1739mg: Patristic evidence noted in the margin of the Greek manuscript 1739 (e.g., Eph 3,18).

Abbreviations for the Church Fathers

Acac	Acacius Caesariensis	†366
Ad	Adamantius	300/350
Ambr	Ambrose	†397
Ps Ambr	Ps Ambrose	
Ambst	Ambrosiaster	366-384
Apr	Apringius Pacensis	531-548
Arn	Arnobius the Younger	†p. 455
Ath	Athanasius of Alexandria	†373
Athen	Athenagoras	a. 180
Aug	Augustine	†430
Basil^{Cl}	Basilides according to Clement	II
Bas	Basil of Caesarea	†379
BasA	Basil of Ancyra	†ca. 374
Bea	Beatus of Liébana	VIII
Beda	The Venerable Bede	†735
Cass	Cassiodorus	†p. 580
Chr	John Chrysostom	†407
Cl	Clement of Alexandria	†a. 215

[9] This distinction occurs frequently in biblical commentaries because especially in later manuscripts the running biblical text has often been replaced by a different text type. The text as ascertained from the commentary proper reflects the text of the Father more accurately.

Cl^{lat}	Clement of Alexandria, Latin translation	
Cl^{exThd}	Clement *ex Theodoto*	
Cl^{hom}	Ps-Clementine homilies	IV?
2Cl	II Clement	II
Cn	John Cassian	†ca. 435
Cyp	Cyprian	†258
Cyr	Cyril of Alexandria	†444
CyrJ	Cyril of Jerusalem	†386
Didache	Didache	ca. 100
Did	Didymus of Alexandria	†398
Dion	Dionysius of Alexandria	ca. 264/265
Epiph	Epiphanius of Constantia	†403
Eus	Eusebius of Caesarea	†339/340
Firm	Firmicus Maternus	†p. 360
Fulg	Fulgentius	†527?
GrNy	Gregory of Nyssa	†394
Hes	Hesychius	†p. 451
Hier	Jerome	†420
Hil	Hilary	†367
Hipp	Hippolytus	†235
Ir	Irenaeus	II
Ir^{lat}	Irenaeus, Latin translation	a. 395
Ir^{arm}	Irenaeus, Armenian translation	IV/V
$JulC^{Cl}$	Julius Cassianus according to Clement	II
Ju	Justin Martyr	†ca. 165
Lact	Lactantius	†p. 317
Lcf	Lucifer	†ca. 371
$Mcion^{T/E/A}$	Marcion according to Tertullian, Epiphanius, Adamantius	II
Marc	Marcus Eremita	†p. 430
Mar^{Ir}	Marcus/Marcosians according to Irenaeus	II
MVict	Marius Victorinus	†p. 363
Meth	Methodius of Olympus	†p. 250
Nic	Nicetas of Remesiana	†p. 414
Nil	Nilus of Ancyra	†ca. 430
Nov	Novatian	†p. 251
$Ophites^{Ir\ lat}$	Ophites according to Irenaeus	
Or	Origen	†254
Or^{lat}	Origen, Latin translation	
Or^{s}	Origen, *Supplement* refers to a long lemma (Jn 2,12-25) in Origen's commentary on John (before Bk. X,1; ed. Preuschen 170), an early insertion replacing the original text.	
Oros	Orosius	†p. 418

Pel	Pelagius	†p. 418
Polyc	Polycarp of Smyrna	†156
Prim	Primasius	†ca. 567
Prisc	Priscillian	†385/386
Prosp	Prosper	†p. 455
Ptol	Ptolemy	a. 180
$Ptol^{Ir}$	Ptolemy according to Irenaeus	
Qu	Quodvultdeus	†ca. 453
Spec	Speculum, Ps-Augustine	V
Tert	Tertullian	†p. 220
Thret	Theodoret of Cyrrhus	†ca. 466
Theoph	Theophilus of Alexandria	†412
Tit	Titus of Bostra	†a. 378
Tyc	Tyconius	†p. 390
Vic	Victorinus of Pettau	†304
Vig	Vigilius of Thapsus	†p. 484

IV. NOTES IN THE OUTER AND INNER MARGINS

The *apparatus in the outer margin* refers to parallels and similar expressions in the New Testament writings, as well as quotations from and allusions to the Old Testament. The abbreviations for the books of the Bible are shorter than the conventional ones.

Abbreviations Used in Marginal Notes

I. For the Old Testament writings:

Gn (Genesis), Ex (Exodus), Lv (Leviticus), Nu (Numbers), Dt (Deuteronomy), Jos (Joshua), Jdc (Judges), Rth (Ruth), 1Sm, 2Sm (1/2 Samuel; 1/2 Kingdoms in the Septuagint), 1Rg, 2Rg (1/2 Kings; 3/4 Kingdoms in the Septuagint), 1Chr, 2Chr (1/2 Chronicles; 1/2 Paralipomenon in the Septuagint), Esr (Ezra; 2Esdras 1-10 in the Septuagint), Neh (Nehemiah; 2Esdras 11-23 in the Septuagint), Esth (Esther), Job, Ps (Psalms), Prv (Proverbs), Eccl (Ecclesiastes), Ct (Song of Songs), Is (Isaiah), Jr (Jeremiah), Thr (Lamentations of Jeremiah), Ez (Ezekiel), Dn (Daniel), Hos (Hosea), Joel, Am (Amos), Ob (Obadiah), Jon (Jonah), Mch (Micah), Nah (Nahum), Hab (Habakkuk), Zph (Zephaniah), Hgg (Haggai), Zch (Zechariah), Ml (Malachi).

II. For the Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament:

3Esr, 4Esr (3/4 Ezra; 3Esr = 1Esdras in the Septuagint), 1-4 Mcc

(1-4 Maccabees), Tob (Tobit), Jdth (Judith), Sus (Susanna), Bel (Bel and the Dragon), Bar (Baruch), EpistJer (Letter of Jeremiah), Sir (Sirach, Ecclesiasticus), Sap (Wisdom of Solomon), Jub (Jubilees), MartIs (Martyrdom of Isaiah), PsSal (Psalms of Solomon), Hen (Enoch), AssMosis (Assumption of Moses), BarAp (Apocalypse of Baruch), ApcEliae (Apocalypse of Elijah), (the Testaments of the twelve Patriarchs are cited individually:) TestRub (of Reuben), TestLev (of Levi), TestSeb (of Zebulon), TestDan (of Dan), TestNaph (of Naphthali), TestJos (of Joseph), TestBenj (of Benjamin), VitAd (Life of Adam and Eve).

III. For the New Testament writings:

Mt (Matthew), Mc (Mark), L (Luke), J (John), Act (Acts of the Apostles), (the Pauline letters:) R (Romans), 1K, 2K (1/2 Corinthians), G (Galatians), E (Ephesians), Ph (Philippians), Kol (Colossians), 1Th, 2Th (1/2 Thessalonians), 1T, 2T (1/2 Timothy), Tt (Titus), Phm (Philemon), H (Hebrews), (the Catholic letters:) Jc (James), 1P, 2P (1/2 Peter), 1J, 2J, 3J (1-3 John), Jd (Jude), Ap (Revelation).

These abbreviations are also used in Appendix I.

The following conventions are also observed:

References to *parallel pericopes* are given in larger type, and to *smaller units* in smaller type; the verses concerned are shown in italics, thus:

The note *2-17:* L 3,23-38 in the margin at Matthew 1,2 indicates that the pericope Luke 3,23-38 parallels the pericope Matthew 1,2-17. — *2-17*: L 3,23-38

The note *3-6a:* Rth 4,12.18-22 in the margin at Matthew 1,3 indicates that the passages indicated in Ruth are relevant to the verses Matthew 1,3-6a. — *3-6a:* Rth 4,12.18-22

References to other passages within the same New Testament book are specified only by chapter and verse; if the chapter number is omitted, the reference is to a verse (or verses) within the same chapter, thus:

27,17 in the margin at Matthew 1,16 refers to Matthew 27,17; — 27,17

22 in the margin at Matthew 2,12 refers to Matthew 2,22. — 22

p following the reference to a passage means the synoptic parallels which are noted at the reference indicated (thus at John 6,71 the reference Mt 26,14p refers to the pericope in Matthew and to the parallel passages indicated there). — p

An exclamation mark indicates where a principal reference list of passages related by a common theme or expression is found (cf. the reference to H 4,15! at Mt 4,1 for further related references). — !

References to the Old Testament assume the text as well as the chapter and verse numbers of *Biblia Hebraica* when not otherwise indicated.

𝔊 𝔊 refers to the Septuagint, occasionally distinguishing parenthetically the readings of particular manuscripts, e.g.:

𝔊 (A) 𝔊 (A) identifies a reading of Codex Alexandrinus in the Septuagint.

Aqu, Symm, Theod Aqu, Symm, Theod refer to the Old Testament translations of Aquila, Symmachus, and Theodotion.

Mch 5,1.3 Direct quotations are indicated by italics (cf. *Mch 5,1.3* at Mt 2,6), and allusions by normal type (cf. references at Mt 4,4 to both a direct quotation, *Dt. 8,3,* and an allusion, Sap. 16,26).

Cross references are positioned directly beside the verses and words they serve.

| A solid vertical line marks the limit of notes related to a single verse when the references extend into the margin opposite the following verse (cf. Mt 6,9 and 10).

· A raised dot separates references to different parts of the same verse.

. / ; A period separates the verse numbers within a chapter, and a semicolon the chapter numbers within a book.

s/ss s/ss (= sequens/sequentes): s and ss added to a reference includes the following verse or verses (cf. Mt 6,5; the additional p refers to the parallels of Mt 23,5).

app app includes the apparatus at the reference indicated (cf. Mt 11,15).

? A question mark placed before a reference indicates that its relevance is doubtful.

Examples:

The marginal apparatus at Mt 1,2: *2-17:* L 3,23-38
1 Chr 1,34 · Gn 25,26; · 29,35

Luke 3,23-28 is a parallel pericope for Mt 1,2-17. The Old Testament references in small type relate only to verse 2; they are separated by raised dots, and are therefore related to separate parts of the verse. The semicolon serves only to separate the chapter numbers within Genesis.
The marginal apparatus at Mt 1,20/21: 18! | Gn 17,19
Here 18! is related to verse 20, and Gn 17,19 to verse 21.

1 2 3 4 etc. Italic numbers of normal size in the *inner margin* represent the chapter divisions (*kephalaia*) most widely used in the manuscripts.

It should be noted that the first section of each writing is not numbered (with the exception of Acts, Revelation, and several letters). Thus the kephalaia begin at 1,23 for Mark, at 2,1 for Matthew, etc.

For the Gospels the Eusebian *section and canon numbers* are also shown in the inner margins. (For Eusebius' letter to Carpian explaining the system and for the canon tables, see p. 84*ff.[10]) They always stand at the beginning of sections, with the section number shown in arabic numerals above the line. The roman numeral below the line identifies the canon table showing the parallel pericope numbers. Thus Eusebius divided the four Gospels into small units by content, and organized them into ten canons. Canon I lists the pericopes represented in all four Gospels, canons II–IV those in three, canons V–IX lists those found in only two Gospels, and canon X lists the sections which are peculiar to each Gospel.

$\frac{1}{III}$ or $\frac{2}{X}$ etc.

$\frac{1}{III}$ in the inner margin at Mt 1,1 means that parallel pericopes for section 1 of the Gospel of Matthew are listed in canon III. From canon table III (p. 87*) we find that section 1 of Matthew corresponds to section 14 of Luke (L 3,23-38) and sections 1, 3 and 5 of John (Jn 1,1-5.9-10.14).

$\frac{1}{III}$

$\frac{2}{X}$ at Mt 1,17 refers to canon table X, indicating that for this pericope there are no parallels, and that it represents material peculiar to Matthew.

$\frac{2}{X}$

* is used to mark places where the chapter or verse divisions of the present edition differ from those of the kephalaia or Eusebian sections (e.g., L 2,48; 1Tim 5,4).

*

Eusebius' synoptic system of sections and canon tables provides a glimpse of his remarkable work on the Gospels. It remains useful even today. It is used in so many manuscripts as a very practical means of organizing the continuous text. In collating manuscripts it is an effective tool for locating passages. In this sense it can be useful in the present edition.

[10] The text and apparatus are reprinted unchanged from the standard critical edition by Eberhard Nestle in the 25th and 26th editions. The apparatus to the letter to Carpian and also the canon tables record variants found in the earlier editions of E(rasmus)[2-5], Stephanus (ς), M(ill), Ma(thaei), L(loyd) 1828 and 1836, Scr(ivener), Ln (Lachmann), Ƭ(ischendorf), 𝔚(ordsworth-White), and vS(oden).

V. THE APPENDICES

Appendix I: Codices Graeci et Latini

These lists contain all the manuscripts used in the present edition. The numbers for minuscules which have hitherto occurred twice or had multiple assignments (distinguished as a, b, c) are now referred to their new numbers in the second edition of K. Aland, *Kurzgefaßte Liste der griechischen Handschriften des Neuen Testaments* (e.g., for [2ap]: vide 2815). In the apparatus of this edition the former numbers have been retained.

Consistently cited witnesses are signalled by the following signs:

* * for a consistently cited witness of the first order,

(*) (*) for a consistently cited witness of the second order,

[*] [*] for a consistently cited witness of the first or second order in certain parts of the New Testament. In the fourth column of the list these parts are specified by the sign * (where the witness is cited as of the first order), or (*) (where the witness is cited as of the second order) (cf. p. 693, P 025).

In the column to the right (cont.) are listed the New Testament writings represented in the manuscripts. For consistently cited witnesses the same minimal book abbreviations are used as for the marginal apparatus (see above p. 77*), when a manuscript's contents cannot be indicated in summary form.

e a p r e a p r indicate the contents of manuscripts in summary form (e = Gospels; a = Apostolos, i.e., Acts and the Catholic letters; p = Pauline letters; r = Revelation).

act, cath act, cath indicate Acts and the Catholic letters respectively when they must be distinguished.

vac. vac. (= vacat) is used to identify the extent of lacunae, and is placed after the summary indication of contents (cf. for W 032). The actual contents are indicated positively for witnesses of lesser extent, e.g., fragments, or for conciseness of detail. It should be noted that for purposes of description here a verse is counted as present if a single letter of it is preserved. This qualification is especially significant with regard to consistently cited witnesses in the apparatus.

† † (= defective) is used with witnesses other than those consistently cited to indicate incomplete preservation of the contents described (e.g., for X 033: eK†).

K following the description of contents indicates a commentary manuscript.	K
l indicates a lectionary with the text of the Gospels of the Byzantine Church tradition.	*l*
The following special abbreviations are used for lectionaries:	
l ^{a}: a lectionary with the text of the Apostolos (Acts, Catholic and Pauline letters);	*l*^{a}
l $^{+a}$: a lectionary with the text of the Apostolos and the Gospels;	*l*$^{+a}$
U-*l*: an uncial lectionary;	U-*l*
*l*e: a lectionary with readings for the weekdays (ἑβδομάδες);	*l*e
*l*esk: a lectionary with readings for the weekdays (ἑβδομάδες) from Easter to Pentecost, and for the Saturdays and Sundays (σαββατοκυριακαί) of the other weeks;	*l*esk
*l*sk: a lectionary with readings only for Saturdays and Sundays (σαββατοκυριακαί);	*l*sk
*l*sel (Jerus.): a lectionary with readings for select days (selectae) according to the Jerusalem order.	*l*sel (Jerus.)

It should be noted that while the manuscripts included in the summary list of Byzantine type manuscripts (p. 714) are representative of the Byzantine (Koine) type, they do not all agree invariably with 𝔐 wherever it is cited in the critical apparatus. Even manuscripts of the Koine type never reproduce the text of their respective exemplars with photographic accuracy, and thus may differ from 𝔐 without being noted in the apparatus (following the principles of this edition; but cf. the explanation for occasionally cited witnesses on p. 51* above). It should be assumed only that *as a rule* the manuscripts enumerated agree with 𝔐.

The list of Byzantine type manuscripts has not been expanded in this edition because it would not have served to provide any additional information to the critical apparatus. More detailed information on the scope of the Koine type manuscripts may be found in K. Aland et al. (eds.), *Text und Textwert der griechischen Handschriften des Neuen Testaments: Katholische Briefe* (ANTT 9-11), *Paulinische Briefe* (ANTT 16-19), *Apostelgeschichte* (ANTT 20-21), *Synoptische Evangelien: Markusevangelium* (ANTT 26-27), *Matthäusevangelium* (ANTT 28-29), *Lukasevangelium* (ANTT 30-31).

Appendix II: Variae lectiones minores

This new appendix makes explicit the information represented by parenthetically cited Greek manuscripts in the critical apparatus, i.e.,

witnesses which show minor differences from the main variants recorded (cf. above p. 54*). The specific differences are arranged by book, chapter and verse, and under the same critical sign as in the apparatus.

Appendix III: Editionum differentiae

This appendix provides a survey of the textual differences from the present edition exhibited by the most important modern editions of the Greek New Testament. Reference to the critical apparatus is indicated by chapter, verse and critical signs.

The following editions are reviewed:

T Tischendorf, *Editio octava critica maior,* 1869/72;

H Westcott/Hort, 1881;

S von Soden, 1913;

V Vogels, 1922 ([4]1955);

M Merk, 1933 ([10]1984);

B Bover, 1943 ([5]1968);

N Nestle/Aland, [25]1963.

For Westcott/Hort distinctions are observed between:

H H: Westcott/Hort text, without an alternative reading of equal value in the margin,

(H) (H): Westcott/Hort text, with an alternative reading of equal value in the margin,

h h: an alternative reading of equal value in the margin of Westcott/Hort.

[ ] The sign for an edition is bracketed when the reading indicated is bracketed in its text.

Examples

ᵀ V Mt 1,6ᵀ V: the text of Vogels reads the addition of ὁ βασιλεύς, which is noted in the apparatus of the present edition at Matthew 1,6ᵀ.

ᶠ *bis* VB Mt 1,7/8 ᶠ*bis* VB: Vogels and Bover *twice* read Ἀσά in place of Ἀσάφ (at Mt 1,7ᶠ and 1,8ᶠ).

ᶠ *bis* SVMB *ut* 𝔐 Mt 1,5 ᶠ*bis* SVMB *ut* 𝔐: von Soden, Vogels, Merk and Bover *twice* read Βόοζ in this passage in agreement with 𝔐.

ᶜ TMN *ut* ℵ Mt 4,2 ᶜ TMN *ut* ℵ: Tischendorf, Merk and Nestle[25] read καὶ τεσσεράκοντα νύκτας here with ℵ.

Mt 1.25 ° [HN]: Westcott/Hort and Nestle[25] do not omit οὗ here, but have [οὗ] in their text. ° [HN]

Mt 1.24 ° TS; [HN] *ut txt*: Tischendorf and von Soden omit ὁ here before Ἰωσήφ, while Westcott/Hort and Nestle[25] read [ὁ] Ἰωσήφ. ° TS; [HN] *ut txt*

Appendix IV: Loci citati vel allegati

This appendix lists quotations from and allusions to the Old Testament, the Apocrypha, and non-Christian Greek writers. Included are the references found in the outer margin of the present edition. Direct quotations are represented by italics, and allusions by normal type.

Chapter and verse numbers follow the usage of the *Biblia Hebraica*, even for quotations and allusions to the Septuagint[11] (except for text transmitted only in Greek). For books where the chapter and verse numbers of the *Biblia Hebraica* differ from those of the Septuagint or other versions, a table of these differences is given preceding the list of quotations.

Appendix V: Signa, Sigla, Abbreviationes

Here the signs and symbols which are explained more fully in the introduction are listed with brief explanations. The Latin abbreviations are also given in expanded form.

[11] Following the edition by A. Rahlfs.

EUSEBII EPISTULA AD CARPIANUM ET CANONES I–X*

Εὐσέβιος Καρπιανῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἐν κυρίῳ χαίρειν.

'Αμμώνιος μὲν ὁ 'Αλεξανδρεὺς πολλὴν ὡς εἰκὸς φιλοπονίαν καὶ σπουδὴν εἰσαγηοχὼς τὸ διὰ τεσσάρων ἡμῖν κατα-
λέλοιπεν εὐαγγέλιον, τῷ κατὰ Ματθαῖον τὰς ὁμοφώνους
τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν περικοπὰς παραθείς, ὡς ἐξ ἀνάγκης συμβῆναι τὸν τῆς ἀκολουθίας εἱρμὸν τῶν τριῶν διαφθαρῆναι ὅσον ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως· ἵνα δὲ σωζομένου καὶ τοῦ τῶν λοιπῶν δι' ὅλου σώματός τε καὶ εἱρμοῦ εἰδέναι ἔχοις τοὺς οἰκείους ἑκάστου εὐαγγελιστοῦ τόπους,
ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν φιλαλήθως εἰπεῖν, ἐκ τοῦ πονήματος τοῦ προειρημένου ἀνδρὸς εἰληφὼς ἀφορμὰς καθ' ἑτέραν μέθοδον κανόνας δέκα τὸν ἀριθμὸν διεχάραξά σοι τοὺς ὑποτεταγμένους. ὧν ὁ μὲν πρῶτος περιέχει
ἀριθμοὺς ἐν οἷς τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν οἱ τέσσαρες,
Ματθαῖος Μάρκος Λουκᾶς 'Ιωάννης· ὁ δεύτερος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Μάρκος Λουκᾶς· ὁ τρίτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Λουκᾶς 'Ιωάννης· ὁ τέταρτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Μάρκος 'Ιωάννης· ὁ πέμπτος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Λουκᾶς· ὁ ἕκτος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Μάρκος·
ὁ ἕβδομος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος 'Ιωάννης· ὁ ὄγδοος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Λουκᾶς Μάρκος· ὁ ἔνατος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Λουκᾶς 'Ιωάννης· ὁ δέκατος, ἐν ᾧ ἕκαστος αὐτῶν περί τινων ἰδίως ἀνέγραψεν. αὕτη μὲν οὖν ἡ τῶν ὑποτεταγμένων κανόνων ὑπόθεσις, ἡ δὲ σαφὴς αὐτῶν διήγησίς ἐστιν ἥδε. ἐφ' ἑκά-
στῳ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ἀριθμός τις πρόκειται, κατὰ

Inscr. E–L Υποθεσις κανονων της των ευαγγελιστων συμφωνιας Ma 'Ευσεβίου κάνονες (*sic*) **3** *codd* – ο **13** vS των αριθμων (err. typ.) **23** Ma Scr L^{nunc} ~ περί τινων ἕκ. αὐτ. ς'–L^{36} Ln περὶ τίνων ἕκ. αὐτ. E – περι τινων **25** *cod* – εστιν **26/27** ς'–L προκ. κ. μ., αρχ.

*Über die Kanontafeln des Euseb und seinen Brief an Karpian, welcher deren Anlage erklärt, ist das Notwendige bereits S. 38*f. ausgeführt worden.

The Canon Tables of Eusebius and his letter to Carpian which explains their arrangement have already received due discussion on p. 79 above.

μέρος ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ πρώτου, εἶτα δευτέρου καὶ τρίτου, καὶ καθεξῆς προϊὼν δι' ὅλου μέχρι τοῦ τέλους τῶν βιβλίων. καθ' ἕκαστον δὲ ἀριθμὸν ὑποσημείωσις πρόκειται διὰ κινναβάρεως, δηλοῦσα ἐν ποίῳ τῶν δέκα κανόνων κείμενος ὁ ἀριθμὸς τυγχάνει. οἷον εἰ μὲν α΄, δῆλον ὡς ἐν τῷ πρώτῳ· εἰ δὲ β΄, ἐν τῷ δευτέρῳ· καὶ οὕτως μέχρι τῶν δέκα. εἰ οὖν ἀναπτύξας ἕν τι τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ὁποιονδήποτε βουληθείης ἐπιστῆσαί τινι ᾧ βούλει κεφαλαίῳ, καὶ γνῶναι τίνες τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν, καὶ τοὺς οἰκείους ἐν ἑκάστῳ τόπους εὑρεῖν, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν, ἧς ἐπέχεις περικοπῆς ἀναλαβὼν τὸν προκείμενον ἀριθμόν, ἐπιζητήσας τε αὐτὸν ἔνδον ἐν τῷ κανόνι ὃν ἡ διὰ τοῦ κινναβάρεως ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν, εἴσῃ μὲν εὐθὺς ἐκ τῶν ἐπὶ μετώπου τοῦ κανόνος προγραφῶν ὁπόσοι τε καὶ τίνες περὶ οὗ ζητεῖς εἰρήκασιν· ἐπιστήσας δὲ καὶ τοῖς τῶν λοιπῶν εὐαγγελίων ἀριθμοῖς τοῖς ἐν τῷ κανόνι ᾧ ἐπέχεις ἀριθμῷ παρακειμένοις, ἐπιζητήσας τε αὐτοὺς ἔνδον ἐν τοῖς οἰκείοις ἑκάστου εὐαγγελίου τόποις, τὰ παραπλήσια λέγοντας αὐτοὺς εὑρήσεις.

27 E *cod* – του **28/29** E–Ln του βιβλιου **29/30** E δια του μελανος εγκειται ʃ–Ln ~ δια κινναβ. προκ. **32** ʃ–Ln ουτω καθεξης μ. **34** E–Ln επιστηναι | E τι **35/36** *cod* οικ. εκαστου **36** E το αυτο **38** E – εν **39** E μελανος | E μεν + ουν **40** E–Ln – τε **41** περι ου ζητ.] E–Ln τα παραπλησια **43** E αριθμος παρακειμενος | τε] E *cod* δε **45** E–Ln – αυτους | *fin* E ʃ *codd* + Ερρωσο εν Κυριω.

CANON I, IN QUO QUATTUOR

Mt	Mc	Lc	Ioh	Mt	Mc	Lc	Ioh	Mt	Mc	Lc	Ioh
8	2	7	10	98	96	116	120	220	129	261	88
11	4	10	6	98	96	116	129	244	139	250	141
11	4	10	12	98	96	116	131	244	139	250	146
11	4	10	14	98	96	116	144	274	156	260	20
11	4	10	28	133	37	77	109	274	156	260	48
14	5	13	15	141	50	19	59	274	156	260	96
23	27	17	46	142	51	21	35	276	158	74	98
23	27	34	46	147	64	93	49	280	162	269	122
23	27	45	46	166	82	94	17	284	165	266	55
70	20	37	38	166	82	94	74	284	165	266	63
87	139	250	141	209	119	234	100	284	165	266	65
87	139	250	146	211	121	238	21	284	165	266	67
98	96	116	40	220	122	239	77	289	170	275	126
98	96	116	111	220	129	242	85	291	172	279	156

I. 87^{2} *etc*] – E–Ma 98^{1-6}] E^{2} *in Joh* 120. 111. 40. 144. 129. 131, *it.* ʃ–Scr, *sed* – 144, *cf. can. X.* 166^{1} *etc*] – E^{2}; Ma *in Mc* 64, 220^{1-3}] E^{2} *in Joh* 85. 88. 77 220^{3}] ʃ–Scr *in Mc* 122

Mt	Mc	Lc	Ioh	Mt	Mc	Lc	Ioh	Mt	Mc	Lc	Ioh
294	175	281	161	314	195	291	166	332	210	318	197
295	176	282	42	314	195	291	168	334	212	321	201
295	176	282	57	315	196	292	175	335	214	324	199
300	181	285	79	318	199	300	176	336	215	317	198
300	181	285	158	320	200	302	178	336	215	319	198
302	183	287	160	320	200	302	180	343	223	329	204
304	184	289	170	325	204	310	184	348	227	332	206
306	187	290	162	326	205	311	188	349	228	333	208
306	187	290	174	326	205	313	194	352	231	336	209
310	191	297	69	328	206	314	196	352	231	336	211
313	194	294	172	331	209	315	197				

CANON II, IN QUO TRES

Mt	Mç	Lc	Mt	Mc	Lc	Mt	Mc	Lc	Mt	Mc	Lc
15	6	15	94	86	97	179	99	197	251	146	255
21	10	32	94	86	146	190	105	195	253	148	204
31	102	185	103	1	70	192	106	216	258	150	257
32	39	79	114	24	41	193	107	121	259	151	258
32	39	133	116	25	42	193	107	218	264	155	156
50	41	56	116	25	165	194	108	152	269	154	228
62	13	4	116	25	177	194	108	219	271	42	230
62	13	24	121	32	127	195	109	220	278	160	263
63	18	33	122	33	129	198	110	221	281	163	268
67	15	26	123	34	147	199	111	173	285	166	265
69	47	83	130	35	82	201	112	222	285	166	267
71	21	38	131	36	76	203	114	270	296	177	280
72	22	39	135	38	78	205	116	224	296	177	284
72	22	186	137	44	167	206	117	232	301	182	286
73	23	40	143	57	90	208	118	233	308	189	305
74	49	85	144	59	12	217	127	240	312	193	299
76	52	169	149	66	35	219	128	241	316	197	293
79	29	86	149	66	43	223	130	243	317	198	295
80	30	44	153	69	36	225	134	245	322	202	309
82	53	87	164	79	144	226	133	244	338	218	322
82	53	110	168	83	95	229	135	137	339	219	325
83	54	87	168	83	206	229	135	246	340	220	327
83	54	112	170	85	96	242	137	237	342	222	323
85	55	88	172	87	98	242	137	248	344	224	328
85	55	114	174	91	99	243	138	249	346	225	330
88	141	148	176	93	101	248	143	209	353	232	337
88	141	251	178	95	102	248	143	253	354	233	338
92	40	80	178	95	217	249	144	254			

295[1.2]] E[2] *in Joh* 57.42. 300[1.2]] E[2] *in Joh* 158.79, *sed scribit* „ρθγ" *pro* 79 320[2] *etc*] – E–Scr, *cf. can. IV.* 352[2]] Ϛ *in Joh 209*

II. 32[1.2]] E–Scr *in Lc* 133.79 67] Ma *in Mc 35* 83[1]] E[3–5] *in Lc 88* 85[1.2]] E[2] *in Lc* 114.88 149[1.2]] E[2] *in Lc* 43.35. 168[2]] Ϛ–L[28] *in Lc 96* 178[2]] Ma *in Lc 117* 201] Ma *in Lc 122* 229[1]] E Ϛ *in Lc 237* 264] M–L[28] *in Lc 256*

CANON III, IN QUO TRES

Mt	Lc	Ioh	Mt	Lc	Ioh	Mt	Lc	Ioh	Mt	Lc	Ioh
1	14	1	64	65	37	111	119	148	112	119	87
1	14	3	90	58	118	112	119	8	112	119	90
1	14	5	90	58	139	112	119	44	112	119	142
7	6	2	97	211	105	112	119	61	112	119	154
7	6	25	111	119	30	112	119	76	146	92	47
59	63	116	111	119	114						

CANON IV, IN QUO TRES

Mt	Mc	Ioh	Mt	Mc	Ioh	Mt	Mc	Ioh	Mt	Mc	Ioh
18	8	26	204	115	135	279	161	72	307	188	164
117	26	93	216	125	128	279	161	121	321	201	192
117	26	95	216	125	133	287	168	152	323	203	183
150	67	51	216	125	137	293	174	107	329	207	185
161	77	23	216	125	150	297	178	70	329	207	187
161	77	53	277	159	98	299	180	103	333	211	203
204	115	91									

CANON V, IN QUO DUO

Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc
3	2	46	153	68	105	119	126	183	198	240	141
10	8	47	134	78	108	125	62	187	199	241	175
12	11	48	191	84	111	127	128	197	272	255	202
16	16	49	150	86	109	128	132	213	235	256	205
25	46	51	59	93	145	129	130	221	181	257	213
27	48	53	125	95	160	132	81	228	139	261	207
28	47	54	54	96	182	134	120	231	179	262	212
30	49	55	170	96	184	138	168	231	215	265	157
34	194	57	61	102	69	156	57	232	142	266	155
36	162	58	60	104	71	158	226	234	136	266	157
38	53	60	171	105	193	162	161	236	135	267	158
40	52	61	64	107	73	175	200	237	138	270	229
41	55	65	172	108	115	182	187	238	140	272	231
43	123	66	66	110	118	182	189				

III. 59] $E^{4.5}$ *54* 112[1–8]] E^{2} *in Joh* 87. 44. 61. 76. 90. 8. 154. 142. 112[1]] Ma *in Joh 5* 146] $E^{3–5}$ *in Lc 47 in Joh 97.*

IV. 216[1–4]] E^{2} *in Joh* 150. 128. 137. 133 216[1]] $E^{4.5}$ *in Mc 115* 279[1.2]] E^{2} *in Joh* 121. 72 307 *etc*] + E–Scr 321. 201. 180, *cf. can. I*[illegible]

V. 27 *etc*] E–L^{28} *26.* 47. L^{36} Scr 26. 48 (*cf. et. can. X Mt*) 28 *etc*] E–L^{28} *in Lc 48* 102] ζ *in Lc 160* 231[1]] 𝔗𝔚 *in Lc 176* 231[2]] E^{3} „σσλ" $E^{4.5}$ „σολ" 232] $E^{2–5}$ „οβ" 266[2] *etc*] – E–L^{29} (*hab.* L^{36} Scr).

CANON VI, IN QUO DUO

Mt	Mc	Mt	Mc	Mt	Mc	Mt	Mc	Mt	Mc	Mt	Mc
9	3	145	60	165	80	224	131	275	157	309	190
17	7	148	65	169	84	246	140	282	164	311	192
20	9	152	68	173	89	247	142	286	167	330	208
22	11	154	71	180	100	250	145	288	169	337	217
44	126	157	72	189	103	252	147	290	171	341	221
77	63	159	73	202	113	254	149	292	173	347	226
100	98	160	76	214	120	260	152	298	179	350	229
139	45	163	78	215	124	263	153	305	185		

CANON VII, IN QUO DUO

Mt	Ioh	Mt	Ioh	Mt	Ioh	Mt	Ioh
5	83	19	32	120	82	207	101
19	19	19	34	185	215		

CANON VIII, IN QUO DUO

Lc	Mc	Lc	Mc	Lc	Mc	Lc	Mc	Lc	Mc
23	12	27	28	89	56	103	97	277	216
25	14	28	17	91	61	247	136	335	230
27	16	84	48	100	75				

CANON IX, IN QUO DUO

Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh
30	219	274	227	303	186	307	190	340	213	341	225
30	222	274	229	303	190	312	182	340	217		
262	113	274	231	307	182	312	186	341	221		
262	124	303	182	307	186	312	190	341	223		

CANON X, IN QUO MATTH. PROPRIE

2	33	56	106	136	181	210	235	319
4	35	75	109	140	184	212	239	324
6	37	81	113	151	186	218	245	327
13	39	89	115	155	188	222	268	345
24	42	91	118	167	191	227	273	351
26	45	99	124	171	196	230	283	355
29	52	101	126	177	200	233	303	

VI. 139] E 134 275] E ,,σρε".

VII. 19[1]] M *in Joh* ,,εθ" 120] E[4.5] ꝟ *in Joh* ,,βπ".

VIII. 335 *etc*] + E 340. 234, + ꝟ–Scr 339. 235.

IX. 274[1.2]] E[2] *in Joh* 229. 227. 303[1]–312[3]] E[2] 303. 307. 312 *ter* 303[2] 307[2] 312[2]] E[3–5] *in Joh* ,,ρπξ" *ter* 340[2]] E 341 341[2.3]] E 342 *bis*.

X. Mt 26] E–Scr 27 235] 𝔗 236.

CANON X, IN QUO MARC. PROPRIE

19	43	58	70	81	90	94	104	132	213
31	46	62	74	88	92	101	123	186	

CANON X, IN QUO LUC. PROPRIE

1	31	106	149	176	201	236	278	308
3	50	107	151	178	203	252	283	316
5	51	113	154	180	208	256	288	320
9	67	117	159	183	210	259	296	326
18	68	122	163	188	214	264	298	331
20	72	124	164	190	223	271	301	334
22	75	131	166	192	225	273	304	339
29	104	143	174	196	227	276	306	342

CANON X, IN QUO IOH. PROPRIE

4	31	58	81	108	134	157	181	212
7	33	60	84	110	136	159	189	214
9	36	62	86	112	138	163	191	216
11	39	64	89	115	140	165	193	218
13	41	66	92	117	143	167	195	220
16	43	68	94	119	145	169	200	224
18	45	71	97	123	147	171	202	226
22	50	73	99	125	149	173	205	228
24	52	75	102	127	151	177	207	230
27	54	78	104	130	153	179	210	232
29	56	80	106	132	155			

Mc 213] + E 235, + ς-L[28] 234, + L[36] Scr 234. 236
Lc 339] *casu typogr. excidisse vid in* L[36], – Scr 342] E 343
Joh 143] + (ς *in txt*) M–Scr 144, *cf. can. I.*

NOVI
TESTAMENTI
TEXTUS

Κατὰ Μαθθαῖον 1
Κατὰ Μᾶρκον 88
Κατὰ Λουκᾶν 150
Κατὰ Ἰωάννην 247
Πράξεις Ἀποστόλων 320
Πρὸς Ῥωμαίους 409
Πρὸς Κορινθίους α΄ 441
Πρὸς Κορινθίους β΄ 472
Πρὸς Γαλάτας 493
Πρὸς Ἐφεσίους 503
Πρὸς Φιλιππησίους 515
Πρὸς Κολοσσαεῖς 523
Πρὸς Θεσσαλονικεῖς α΄ 531
Πρὸς Θεσσαλονικεῖς β΄ 538
Πρὸς Τιμόθεον α΄ 542
Πρὸς Τιμόθεον β΄ 550
Πρὸς Τίτον 556
Πρὸς Φιλήμονα 560
Πρὸς Ἑβραίους 563
Ἰακώβου 588
Πέτρου α΄ 598
Πέτρου β΄ 608
Ἰωάννου α΄ 615
Ἰωάννου β΄ 625
Ἰωάννου γ΄ 627
Ἰούδα 628
Ἀποκάλυψις Ἰωάννου 632

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

1 Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ. 18 Gn 5,1; 22,18

2 Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, **3** Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φάρες καὶ τὸν Ζάρα ἐκ τῆς Θαμάρ, Φάρες δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ, Ἑσρὼμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ, **4** Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών, Ναασσὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών, **5** Σαλμὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Βόες ἐκ τῆς Ῥαχάβ, Βόες δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ, Ἰωβὴδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, **6** Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα.

2–17: L 3,23-38 1 Chr 1,34 · Gn 25,26; · 29,35

3-6a: Rth 4,12. 18-22 · 1 Chr 2, 4 s. 9 Gn 38,29 s

4-6a: 1 Chr 2, 10-12.15

Jos 2,1 H 11,31!

Rth 4,13-17

1 Sm 17,12

Δαυὶδ δὲ ⊤ ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, **7** Σολομὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ, Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά, Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, **8** Ἀσὰφ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ, Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν ⊤ τὸν Ὀζίαν, **9** Ὀζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωαθάμ, Ἰωαθὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχάζ, Ἀχὰζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκίαν, **10** Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν [1]Ἀμώς, [1]Ἀμὼς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν,

6b-11: 1 Chr 3,5. 10-16 2 Sm 12,24

Inscriptio: ευαγγελιον κ. Ματθ. (Μαθθ. W) D W f^{13} 33 𝔐 bo ¦ αγιον ευ. κ. M. f^{1} *al* (bo^{ms}) ¦ αρχη συν θεω του κ. M. ευ-ου 1241 *al* ¦ εκ του κ. M. L *al* ¦ *txt* (ℵ B)

¶ 1,3 Ζαρε $\mathfrak{P}^{1}$ B mae • **5** *bis* Βοοζ L (W) $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy^{p} ¦ Βοος C (D^{luc}) 33 *pc* g^{1*} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{1}$ ℵ B *l* 844. *l* 2211 k co • **6** ⊤ο βασιλευς C L W 33 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{1}$ ℵ B Γ $f^{1.13}$ 579. 700 *pc* g^{1} k vg^{mss} sy$^{s.c.p}$ co • **7/8** *bis* Αβιουδ (D^{luc}) f^{13} *pc* it sy^{hmg} | *bis* Ασα L W 33 𝔐 (a) f ff^{1} vg sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{1vid}$ ℵ B C (D^{luc}) $f^{1.13}$ 700. *l* 844. *l* 2211 *pc* it (sy^{hmg}) co | ⊤τον Οχοζιαν, Ο-ιας δε εγενν. τον Ιωας, Ι. δε εγενν. τον Αμασιαν, Α-ιας δε εγενν. (D^{luc}) sy^{c} • **9** *bis* Αχας ℵ (* -αζ^{1}) C (D^{luc}) g^{1*} (k) q mae bo^{ms} ¦ *txt* B L W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat • **10** Μ σσην Δ (*l* 2211*) *pc* | Μ-σση ℵ^{1} B | [1] *bis* Αμων L W f^{13} 𝔐 lat sy mae ¦ *txt* ℵ B C (D^{luc}) Γ Δ Θ f^{1} 33 *pc* it vg^{mss} sa bo

Esr 1,32 Θ **11** Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν ⊤ τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

1 Chr 3,17 **12** Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ, Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβαβέλ, **13** Ζοροβαβὲλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ, Ἐλιακὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ, **14** Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ, Σαδὼκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχίμ, Ἀχὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ, **15** Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν, Ματθὰν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, **16** Ἰακὼβ

1 Chr 3,19 Θ Esr 3,2

L 1,27 δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσὴφ ⸢τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος χριστός⸣.

27,17!

17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.

18–25: L 2,1-7 **18** Τοῦ δὲ ⸢Ἰησοῦ Χριστοῦ⸣ ἡ ⸢γένεσις οὕτως ἦν. μνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν

L 1,27

20 L 1,35 ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. **19** Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν ⸢δειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρᾳ

2,13.19 ἀπολῦσαι αὐτήν. **20** ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσὴφ υἱὸς Δαυίδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν ⸢Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός

18! | Gn 17,19 ἐστιν ἁγίου. **21** τέξεται δὲ ⊤ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα

L 1,31; 2,21 Ps 130,8 Act 4,12 αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν ⸢λαὸν αὐτοῦ⸣ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. **22** τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα

11 ⊤τον Ιωακιμ, I. δε εγενν. M Θ f^{1} 33 *al* sy^{h**}; $Ir^{lat\ vid}$ | (*ord. invers.* του Ιεχονιου του Ιωακιμ του Ελιακιμ *add.* D^{luc}, *i. e.* L 3,23-31) • **16** ⸢ω μνηστευθεισα παρθενος (– q), Μαριαμ εγενν. Ιησουν τον λεγομενον χριστον Θ f^{13} it | , Ιωσηφ, ω μν-θεισα ην M. παρθ., εγενν. I. τ. λ. χρ. sy^{s} | ω μν. ην M. παρθ., ἣ ετεκεν I. χρ. sy^{c} | *txt* $\mathfrak{P}^{1}$ ℵ B C L W (*f^{1}*) 33 𝔐 aur f ff^{1} vg $sy^{p\,h}$ co • **18** ⸢*2 1* B | *1* W | *2 pc* latt $sy^{s.c}$; Ir^{lat} | ⸢γεννησις L f^{13} 33 𝔐; Ir Or | *txt* $\mathfrak{P}^{1}$ ℵ B C P W Z Δ Θ f^{1} *1* 2211 *pc*; Eus • **19** ⸢παραδ ℵ*^{2} C L W Θ f^{13} 33 𝔐; Eus | *txt* ℵ^{1} B Z *f^{1}* • **20** ⸢ Μαριαμ ℵ C D W Z Θ f^{13} 33 𝔐 | *txt* B L *f^{1}* 1241 *pc* co • **21** ⊤σοι $sy^{s.c}$ | ⸢κοσμον sy^{c}

πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ ⊤ κυρίου διὰ ⊤ τοῦ προφήτου λέγοντος·

23 *ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν,* *Is 7,14* ⊛
καὶ ⌜*καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ,*
ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον *μεθ' ἡμῶν ὁ θεός*. **24** ⌜ἐγερθεὶς δὲ ○ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, **25** καὶ □οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως ○οὗ ⌝ἔτεκεν ⌜υἱόν· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. *Is 8,8.10* ⊛ R 8,31

1 **2** Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἰεροσόλυμα **2** λέγοντες· ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. **3** ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης ἐταράχθη καὶ ○πᾶσα Ἰεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, **4** καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο □παρ' αὐτῶν⌝: *5* II ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται:1. **5** οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· L 2,1-7 · Jdc 19,1 s Nu 24,17 2Pt 1. 19 Ap 22,16 21,10 J 7,42

6 *καὶ σὺ Βηθλέεμ*⌜, γῆ Ἰούδα⌝, *Mch 5,1.3*
οὐδαμῶς *ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα·*
ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος,
ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. *2Sm 5,2 1Chr 11,2*

7 Τότε Ἡρῴδης λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, **8** καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλέεμ εἶπεν· πορευθέντες ⌜ἐξετάσατε ἀκριβῶς⌝ περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. **9** οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ⌜ἐστάθη ἐπάνω ⌜οὗ ἦν τὸ παιδίον⌝. **10** ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχά- 16 Is 39,2 Jon 4,6

22 ⌜του L 𝔐; Eus ¦ *txt* ℵ B C D W Z Δ 071 $f^{1\,13}$ 33. 892^{vid}. *l* 2211 *pc* | ⊤ Ησαιου D *pc* it $sy^{s.(c).h}$ sa^{ms}; $Ir^{lat\,pt}$ • **23** ⌜(*cf* Is 7,14) -σεις D *pc* bo^{mss}; Or Eus • **24** ⌜ διεγ- C^3 D L W 087 f^{13} 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C* Z 071 f^1 *pc* | ○ ℵ K Z Γ Δ f^{13} 565. 1241 *al* ¦ *txt* B C D L W f^1 33 𝔐 • **25** □ k sy^s | ○ B* | ⌜ (L 2,7) τον υ. αυτης (– D^2 L d q) τον πρωτοτοκον C D L W 087 𝔐 aur f ff^1 vg^{ww} $sy^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B Z^{vid} 071^{vid} $f^{1.13}$ 33 *pc* it mae $sy^{s.c}$ (sa bo)

¶ **2,3** ○ D ⌝ • **4** □ D Γ *pc* | [: · et :] ;] • **6** ⌜της Ιουδαιας D *pc* it $sy^{s.c\,p}$ ¦ γη των Ιουδαιων ff^1 $bo^{mss(s)}$ • **8** ⌜ C^3 L W 0233 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C* D $f^{1.13}$ 33^{vid}. *l* 844. *l* 2211 *pc*; Eus • **9** ⌜εστη L W 0233 f^{13} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C D f^1 33. *l* 2211 *pc* | ⌜του παιδιου D it

L 2,10 ρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. **11** καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν
οἰκίαν ⌜εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ,
Ps 72,10s. 15 Is 60,6 καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θη-
22 σαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λί-
1 Rg 13,9s βανον καὶ σμύρναν. **12** καὶ χρηματισθέντες κατ'
ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς ⌜Ηρῴδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώ-
ρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

1,20! **13** Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν ⊤ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου
⌜φαίνεται κατ' ὄναρ⌝ τῷ Ἰωσὴφ λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε
1 Rg 11,40 Jr 26, 21-23 · Ap 12,4-6 Ex 2,15 τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον
21 καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ ⌜Ηρῴδης ζητεῖν
τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. **14** ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν
τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν
εἰς Αἴγυπτον, **15** καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς ⌜Ηρῴδου·
ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ ⊤ τοῦ προφήτου
λέγοντος·

Hos 11,1 Nu 23,22; 24,8 *ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.*

16 Τότε ⌜Ηρῴδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων *2*
ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν πάντας τοὺς παῖ-
δας τοὺς ἐν Βηθλέεμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ
7 ⌜διετοῦς καὶ κατωτέρω⌝, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν
παρὰ τῶν μάγων. **17** τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ⊤ διὰ Ἰερε-
μίου τοῦ προφήτου λέγοντος·

Jr 31,15 **18** *φωνὴ ἐν ⌜Ραμὰ ἠκούσθη,*
Gn 35,19 ⊤*κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς* πολύς·
⌜Ραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς,
καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι,
ὅτι οὐκ εἰσίν.

1,20! **19** Τελευτήσαντος δὲ τοῦ ⌜Ηρῴδου ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου
⌜φαίνεται κατ' ὄναρ⌝ τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ **20** λέγων·
ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ
Ex 4,19 πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν
14 ψυχὴν τοῦ παιδίου. **21** ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον

11 ⌜ευρον 474 *al* lat • **13** ⊤ (12) εις την χωραν αυτων B | ' (19 *v. l.*) *2 3 1* C K 33. 700. 892 *pc* ¦ (1, 20) κατ οναρ εφανη B sa mae • **15** ⊤του στοματος Hσαιου sy^{s} • **16** ' διετιας και κατω D* • **17** ⊤υπο κυριου D aur • **18** ⊤ (Jr 38,15 𝔊) θρηνος και C D L W 0233 *f* ^{13} 33 𝔐 sy$^{s.c.h}$ ¦ *txt* ℵ B Z 0250 *f* ^{1} *l* 2211 *pc* lat sy^{p} co; Ju • **19** ' C L W 0233. 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D Z 0250 *f* $^{1\ 13}$ *l* 2211 *pc*

καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ⌜εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ.
22 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας
ἀντὶ ⌜τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρῴδου⌝ ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν·
χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς 12
Γαλιλαίας, 23 καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην
⌜Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν L 1,26; 2,39.51; 4,16
ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται. Jdc 13,5; 16,17 Is 11,1 L 18,37

3 7 XII 3 Ἐν ⁰δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης 1–6: Mc 1,2-6 L 3,1-6 J 1,19-23
ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας L 1,80
2 ⁰[καὶ] λέγων· μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν 4,17p; 10,7p
οὐρανῶν.
8 I 3 οὗτος γὰρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου
λέγοντος·
□*φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·*⌝ *Is 40,3* ⊛
ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
□[1]*εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους* αὐτοῦ.⌝
9 VI 4 αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν
καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, ἡ 2Rg 1,8
δὲ τροφὴ ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. 5 Τότε Lv 11,21s
ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία 11,7ss
καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου, 6 καὶ ἐβαπτίζοντο
ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ⁰ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς
ἁμαρτίας αὐτῶν.
0 7 7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων 7–10: L 3,7-9 12,34; 23,33 Gn 3,15
ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα ⁰αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· γεννή- H 2,3 · L 21,23
ματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλού- R 1,18! 1Th 1,10
σης ὀργῆς; 8 ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας E 5,6! Kol 3,6 ! Act 26,20
9 καὶ μὴ δόξητε λέγειν □ἐν ἑαυτοῖς⌝· πατέρα ἔχομεν τὸν R 2,17-29; 4,12
Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λί- G 3,7 L 3,8!
θων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. 10 ἤδη δὲ ⊤ ἡ

21 ⌜ηλθεν D L W 0233. 0250 *f* [1 13] 33 𝔐 ¦ επανηλ- sa; Eus ¦ *txt* ℵ B C *pc* (bo) • **22** *r 4 1–3* C[3] D L 0233. 0250 *f* [1.13] 33 𝔐 latt; Eus ¦ *txt* ℵ B C* W • **23** ⌜† -ρεθ C K N W Γ (Δ) 0233[vl]. 0250 *f*[(1)] [13] 565 *pm* lat co ¦ -ρα 𝔓[70vid]; Eus ¦ *txt* ℵ B D L 33. 700. 892. 1241. 1424. *l* 2211 *pm* ¶ **3,1** ⁰ D K L N[vid] Γ Δ 565. 700. *l* 844. *l* 2211 *pm* it sy[s] bo[pt] ¦ *txt* ℵ B C W 0233 *f* [1 13] 33. 892. 1241. 1424 *pm* lat sy[p.h] sa mae bo[pt] • **2** ⁰† ℵ B q co ¦ *txt* C D L W 0233 *f* [1.13] 𝔐 lat sy • **3** □ sy[s] *et* [$1] k sy[s] • **6** ⁰ C[3] D L *f* [13] 𝔐 lat mae ¦ *txt* ℵ B C* W Δ 0233 *f* [1] 33. 579. 1424. *l* 2211 *al* q sy sa bo; Or • **7** ⁰† ℵ* B sa mae; Or ¦ *txt* ℵ[1] C D L W 0233 *f* [1.13] 33 𝔐 latt sy[s.c.h] bo • **9** □ b c f g[1] sy[s]; Chr • **10** ⊤*p)* και L *f* [13] 33 𝔐 sy[h] ¦ *txt* ℵ B C D[s] W Δ 0233 *f* [1] 700 *pc* sy[p] co; Or

7,19 L 13,6-9!
13,40 J 15,6

ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν ºκαλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

11s: Mc 1,7s L 3, 15-18 J 1,24-28 Act 1,5!; 13,24s · 11,3p!; 21,9p; 23, 39p J 1,15! 11,27 Act 19,4 H 10,37 Ap 1,4 · Act 2,3s Am 7,4

11 11 Ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν, ὁ δὲ ¤ὀπίσω μου˃ ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· 12 12 οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ καὶ συνάξει τὸν σῖτον ⸢αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην⸣, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

13,30
Mc 9,43

13–17: Mc 1,9-11 L 3,21s J 1,29-34

13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. 14 ὁ δὲ ºἸωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; 15 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν ⸢πρὸς αὐτόν⸣· ἄφες ἄρτι, οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν⊤. 16 βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ⸢εὐθὺς ἀνέβη⸣ ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἠνεῴχθησαν ºἀὐτῷ] οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν º¹[τὸ] πνεῦμα º¹[τοῦ] θεοῦ ⸢καταβαῖνον ὡσεὶ⸣ περιστερὰν º²[καὶ] ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν· 17 καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα⊤· ⸢οὗτός ἐστιν⸣ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

5,17
Ez 1,1 Act 10,11!
1 P 4,14 Is 11,2
J 12,28 · 12,18; 17, 5 Gn 22,2 Ps 2,7 Is 42,1; 62,4 Jr 31,20

1–11: Mc 1,12s L 4,1-13 H 4,15!
Ex 34,28 Dt 9,9 1 Rg 19,8 Gn 3,1-7 1 Th 3,5 6; 27,40.43 p Ps 2,7

4 Τότε ºὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη ⸢εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου⸣. 2 καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσεράκοντα ⸢καὶ νύκτας τεσσεράκοντα⸣, ὕστερον ἐπείνασεν. 3 καὶ προσελθὼν ⸢ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ⸣· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι

14 I
15 II
16 V

10 º 1506 sys • **11** ¤ 𝔓101 a d sa^{mss}; Cyp • **12** ⸢ *1–4 1* B W *pc* ⸣ *2–4 1* L 892. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* b ff^{1} g^{1} sy mae ⸣ *2–4 f* ^{13} *pc* a q; (Did) ⸣ *txt* ℵ C D^{s} 0233 *f* ^{1} 33 𝔐 lat sa bo • **14** º† ℵ* B sa ⸣ *txt* 𝔓^{96} ℵ^{1} C D^{s} L W 0233. 0250 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 lat(t) sy mae bo • **15** ⸢† αυτω 𝔓^{96} B *f* ^{13} *l* 844. *l* 2211 *pc* ⸣ – 0250 sa^{ms} bo^{ms} ⸣ *txt* 𝔓^{64} ℵ C D^{s} L W 0233 *f* ^{1} 33 𝔐 | ⊤ βαπτισθηναι sy$^{s.(c)}$ ⸣ et cum baptizaretur lumen ingens circumfulsit de aqua, ita ut timerent omnes qui advenerant a (g^{1}) • **16** ⸢ *2 1* C L (0233) *f* ^{13} 𝔐 d h sy^{h} ⸣ 2 1391 *pc* sy^{s} ⸣ *txt* ℵ B D^{s} W *f* ^{1} 33^{vid}. 700. *l* 844. (*l* 2211) *pc* lat sy^{p} co | º† ℵ* B *l* 2211 vg^{mss} sy$^{s.c}$ sa; Ir^{lat} CyrJ ⸣ *txt* ℵ^{1} C D^{s} L W 0233 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$ mae bo; Ir | º¹ *bis* † ℵ B bo; Ir ⸣ *txt* C D^{s} L W 0233 *f* $^{1.13}$ 𝔐 | ⸢ καταβαινοντα εκ του ουρανου ως D *pc* it vg^{mss} (sy^{h}) | º²† ℵ* B lat; Ir^{lat} ⸣ *txt* ℵ^{2} C D L W 0233 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 f l vg^{cl} sy; Ir • **17** ⊤προς αυτον D a b g^{1} h sy$^{s.c}$? | ⸢*p)* συ ει D a sy$^{s.c}$; Ir

¶ **4,1** º B Δ 700 *pc* | ⸢ *4–6 1–3 7–10* ℵ K 892. 1424 *pc* sy$^{s.(c.p)}$ ⸣ *1–3 7 4–6* 713 ⸣ *txt* 𝔓^{101vid} B C D L W 0233 *f* $^{1.13}$ 33^{vid} 𝔐 latt sy^{h} sa • **2** ⸢† *1 3 2* 𝔓^{101vid} ℵ D 892 ⸣ *p)* – *f* ^{1} *pc* sy^{c} ⸣ *txt* B C L W 0233 *f* ^{13} 33 𝔐 sy^{h} • **3** ⸢ *4 1–3* C L 0233 𝔐 f (k) sy^{h} ⸣ *4 1–4* (D it) sy$^{s.c}$ sa? ⸣ *txt* 𝔓^{101vid} ℵ B W *f* $^{1.13}$ 33. 700. 892^{vid} *al* aur ff^{1} l vg sy^{p} mae bo

ἄρτοι γένωνται. **4** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· γέγραπται· *οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ⌜ἐπὶ παντὶ ῥήματι □ ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος⌝ θεοῦ.* — *Dt 8,3;* Sap 16,26

5 Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ⌜ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ **6** καὶ λέγει αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ⊤ κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι — 27,53 Is 48,2; 52,1 Dn 3,28 Θ; 9,24 Ap 11,2; 21,2.10; 22,19 · Dn 9,27 | 31

τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ
καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε,
μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. — *Ps 91,11s*

7 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πάλιν γέγραπται· *⌜οὐκ ἐκπειράσεις⌝ κύριον τὸν θεόν σου.* — *Dt 6,16* Θ Is 7,12 1K 10,9 Act 15,10

8 Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν **9** καὶ ⌜εἶπεν αὐτῷ· ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. **10** τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὕπαγε⊤, σατανᾶ· γέγραπται γάρ· *κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.* — Dt 3,27; 34,1 Ap 21,10 · 16,26 · 16,23 · *Dt 6,13* Θ *10,20;* 32,43 Θ

17 VI **11** Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ. — 1Rg 19,5ss 26.53 J 1,51 H 1,6.14

18 IV **12** Ἀκούσας δὲ ⊤ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη ἀνεχώρησεν 19 VII εἰς τὴν Γαλιλαίαν. **13** καὶ καταλιπὼν τὴν ⌜Ναζαρὰ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς ⌜Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλίμ· **14** ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· — *12–17:* Mc 1,14s L 4,14s J 4,1-3. 43-46a · 11,2; 14,3.13p 11,23! L 4,31 J 2,12

15 *γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλίμ,*
ὁδὸν θαλάσσης⁚, πέραν τοῦ Ἰορδάνου,
Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ⁚1 — *Is 8,23 - 9,1* · 1 Mcc 5,15 J 7,52

16 *ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν ⌜σκότει*
φῶς εἶδεν μέγα, — J 1,9 R 2,19

4 ⌜εν C D f^{13} *al*; Or^{lat} | □ D a b g^1 • **5** ⌜ιστησιν L W Θ 0233 f^{13} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C D Z f^1 33 *pc* • **6** ⊤*p)* εντευθεν C* Θ *pc* $sy^{s.hmg}$ bo • **7** ⌜ου πει- D • **9** ⌜ λεγει L W Θ 0233 f^1 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C D Z f^{13} 33 *pc* • **10** ⊤ (16,23 p) οπισω μου C^2 D L Z 33 𝔐 b h *l** $sy^{(s).c.h**}$ sa^{mss} bo^{mss} ¦ retro it; $Ir^{arm\ vid}$ ¦ *txt* ℵ B C^{*vid} K P W Δ 0233 $f^{1\,13}$ 565. 579*. 700. 892*^{vid} *al* f k vg sy^p sa^{mss} mae bo; $Ir^{lat\ vid}$ Or (Θ *lac.*) • **12** ⊤o Ιησους C^2 L W Θ 0233 $f^{1.13}$ 𝔐 it vg^{cl} $sy^{c.p.h}$ bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B C*^{vid} D Z 33. 700. 1241 *pc* ff^1 k vg^{st} sy^s sa mae bo^{pt}; Or • **13** ⌜-ρετ B^2 L Γ 565. 700. 892.1241. 1424. *l* 844. *l* 2211 *pm* aur ¦ -ρεθ ℵ* D K W Θ 0233 $f^{1.13}$ 579 *pm* lat sa bo ¦ -ραθ C P Δ *pc* ¦ *txt* ℵ^1 B* Z 33 k mae | ⌜-περναουμ C L W^c (Θ) $f^{1\,13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D W* Z 0233. 33 *pc* lat(t) co • **15** [⁚ – *et* ⁚1 ·*vl.*] • **16** ⌜† σκοτια ℵ^1 B D W; Or^{pt} ¦ *txt* ℵ* C L Θ $f^{1\,13}$ 33 𝔐; Or^{pt}

L 1,78s
Is 58,10 2P 1,16

καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου
φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· *4* 20 VI
3,2! ○μετανοεῖτε· ἤγγικεν ○γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

18–22: Mc 1, 16-20 L 5,1-11 J 1,40ss 10,2; 16,17s Mc 1,29

18 ⌜Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα □τὸν λεγόμενον Πέτρον⌝ καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς. **19** καὶ λέγει αὐτοῖς· 21 II
2Rg 6,19 · 13,47 Jr 16,16 Ez 47,10 δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ⊤ ἁλιεῖς ἀνθρώπων.
19,27p **20** οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ⊤ ἠκολούθησαν αὐτῷ.
10,2p; 17,1!; 20, 20p; 27,56 Mc 1, 29; 10,41 L 9,54 J 21,2 Act 12,2 **21** □καὶ προβὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. **22** οἱ 22 VI
19,29p δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.⌝

23: Mc 1,39 L 4,44 **23** Καὶ περιῆγεν ⌜ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ⌝ διδάσκων ἐν 23 I
9,35 10,1 L 4,15. 43; 8,1 Act 10,37s ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

24s: Mc 3,7-8a L 6,17 · 9,26! **24** □Καὶ ⌜ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν·⌝
14,35p καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους ○[καὶ] □1δαιμονιζομένους
17,15 καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς⌝, καὶ
Mc 3,7s p ἐθεράπευσεν αὐτούς. **25** καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι
Mc 5,20! πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

c. 5–7: L 6,20-49 14,23; 15,29; 24,3 L 6,12 J 6,3 **5** Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος, καὶ καθίσαν- *5* 24 X
τος αὐτοῦ προσῆλθαν ○αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· **2** καὶ 25 V
Sir 25,7-12 ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων·

11,5 L 4,18 1K 1, 27s Jc 2,5 Ps 33, 19 Θ Is 57,15; 61,1 **3** Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι,
ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

17 ○ *bis* k sy$^{s.c}$; Eus • **18** ⌜*p)* παραγων D it sy^{s}; Eus | □ sy^{s} • **19** ⊤*p)* γενεσθαι ℵ^{1} D 33. *l* 844. *l* 2211$^{(*)}$ *pc* lat sy^{p} • **20** ⊤αυτων K W 565 *al* it sy$^{s.c.p}$ co • **21/22** □ W 33 • **23** ⌜ο Ιησους εν ολη (– ℵ*) τη Γαλιλαια ℵ* C* (^{s} C^{3}) sy$^{s.p.h}$ bo ¦ ο Ιησ. ολην την Γ-αν ℵ^{1} D *f*^{1} 33. 892. 1424. *l* 844. *l* 2211 *pc* lat; Eus ¦ ολην την Γ-αν ο Ιησ. W *f*^{13} 𝔐 ¦ *txt* B (k) sy^{c} sa mae • **24** □ sy^{s} | ⌜εξ- ℵ C *f*^{1} 33. 892 *pc* sy^{hmg} | ○† B C* *f*^{13} 892 *pc*; Eus ¦ *txt* ℵ C^{2} D W *f*^{1} 33 𝔐 latt sa mae | □1 sy^{s}
¶ **5,1** ○ B *pc*

27 V **4** ˢμακάριοι οἱ πενθοῦντες ᵀ,
ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. — Is 61,2s Sir 48,24· Ap 7,16s

26 X **5** □μακάριοι οἱ πραεῖς,
ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν.ˀ˂ — Ps 37,11 Dt 4,38 Hen 5,7 R 4,13

28 V **6** μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην,
ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. — Ps 107,5.8s J 6,35 Ap 7,16s

29 X **7** μακάριοι οἱ ἐλεήμονες,
ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. — 18,33 Jc 2,13 Prv 14,21; 17,5 Θ

8 μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ,
ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. — Ps 24,4; 73, 1 1T 1,5 2T 2,22 Gn 20,5s · Ap 22,4

9 μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί,
ὅτι ºαὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται. — Prv 10,10 Θ Jc 3,18 H 12,14! · Hos 2,1 R 9,26

10 μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης,
ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. — 1P 3,14

30 V **11** μακάριοί ἐστε
ὅταν ᵀ ˢ ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ ⌜διώξωσινˀ καὶ εἴπωσιν ˢ¹πᾶν πονηρὸν ᵀ· καθ' ὑμῶνˀ º[ψευδόμενοι] ἕνεκεν ⌜ἐμοῦ. — 10,22 Is 51,7 Act 5,41 1P 4,14

12 χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας □τοὺς πρὸ ὑμῶν˂ᵀ. — Ap 19,7 · Gn 15,1 23,31 Act 7,52! H 11,33-38 Jc 5,10s

31 II **13** Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ºἔτι εἰ μὴ ⌜βληθὲν ἔξωˀ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. — Mc 9,50p

32 II **14** Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· **15** οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. **16** οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ºἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. — J 8,12! Is 2,2 Ap 21,10s Mc 4,21 L 8,16; 11,33! E 5,8s Ph 2,15 J 15,8 1K 10,31 Ph 1,11 1P 2,12

4/5 ˢ *(vss* 5.4) D 33 lat sy^{c} bo^{ms}; Or Eus | ᵀνυν ℵ^{1} 33. 892. *l* 844 *pc* aur vg^{mss} sa^{ms} bo; Did | [□ *vs* Wellhausen *cj*] • **9** º ℵ C D *f*^{13} *pc* it vg^{cl,st} sy^{p}; Did ¦ *txt* B W Θ 0196 *f*^{1} 33 𝔐 f k vg^{ww} sy$^{s.c.h}$ co • **11** ᵀ*p)* οι ανθρωποι 0133 aur* (g^{1} q vg^{s}) sy$^{s.c}$ | ˢ *4 2 3 1* (D) 33 h k (sy^{c}) mae bo | ⌜ ξουσιν ℵ (D) W Δ Θ *f*^{13} *pc* | ˢ¹ *3 4 1 2* D h k | ᵀ ρημα C W Θ 0196 *f*$^{1\ 13}$ 33 𝔐 q sy$^{p.h}$ mae; Or ¦ *txt* ℵ B (D) lat sy$^{s.c}$ sa bo; Tert | º D it sy^{s}; Tert ¦ *txt rell* | ⌜ δικαιοσυνης D it ¦ (L 21,12) του ονοματος μου sy$^{s.c}$ • **12** □ sy^{s} | ᵀυπαρχοντας D (D* -χοντων) *ex* lat? bo? ¦ *p)* οι πατερες αυτων U b c (k) sy$^{s.(c)}$ • **13** º D W it sy$^{s.c}$ p; Cyp | ⌜-θηναι εξω και (𝔓^{86c}) D W Θ *f*^{13} 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{86*} ℵ B C *f*^{1} 33. 892 *pc* • **16** º B*

R 3,31; 8,4
3,15 J 10,35
R 13,8 G 5,14 |
L 16,17; 21,32sp
Bar 4,1

17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. **18** ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν· ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου ⸆, ἕως ⸇ἂν πάντα γένηται. ⸆ **19** ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· □ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.⸌

Jc 2,10
1K 15,9!
20,26p
6,1
18,3!

20 □Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.⸌

Ex 20,13 Dt 5,17
Ex 21,12 Lv 24,17
E 4,26 Jc 1,19s
1J 3,15 · Dt 17,8-13; 21,18.20?
Mc 11,25 Dn 7,10
23,18s

21 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· *οὐ φονεύσεις*· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. **22** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ⸆ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ⸇ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ ⸆· μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. **23** ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, **24** ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὕπαγε· πρῶτον[1] διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. **25** ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἶ ⸇μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ ⸌, μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ □καὶ ὁ κριτὴς ⸆ τῷ ὑπηρέτῃ⸌ καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ· **26** ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ⸇ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

25s: L 12,57-59; 18,3
18,34

Ex 20,14 Dt 5,18 |
Ex 20,17 Job 31,1
Sir 9,8 2P 2,14
18,9sp

27 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη ⸆· *οὐ μοιχεύσεις*. **28** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι ⸇αὐτὴν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. **29** εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν

33 X
34 V
35 X
36 V
37 X

18 ⸆και των προφητων Θ f^{13} 565 *al*; Ir^{lat} | ° B* *l* 2211 *pc* | ⸆ (24. 35) caelum et terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt. c • **19** □ ℵ* D W bo^{ms} • **20** □ *vs* D • **22** ⸆εικη ℵ² D L W Θ 0233 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 it sy co; Ir^{lat} Or^{mss} Cyp Cyr ¦ *txt* 𝔓⁶⁴ ℵ* B 1424^{mg} pc aur vg; Or $Hier^{mss}$ | ⸇ρακα ℵ* D W mae; Ir^{lat} | ⸆ τω αδελφω αυτου L Θ 0233 $f^{1.13}$ 700 *pc* ff^{1} $sy^{s.c}$ bo; Cyp • **24** [⸉ *vl* ⸊,] • **25** ⸉ *3–5 l 2* Θ 0233 𝔐 lat sy^{h} sa^{mss} mae; Cl ¦ *txt* ℵ B D L W 0275 $f^{1.13}$ 33. 892. *l* 844 *pc* it $sy^{s.c.p}$ sa^{mss} bo^{pt}; Did | □ sy^{s} | ⸆*p)* σε παραδω (D) L W Θ 0233 33 𝔐 lat $sy^{c.p.h}$ co ¦ *txt* 𝔓⁶⁴ᵛⁱᵈ ℵ B 0275 $f^{1.13}$ 892 *pc* k; Cl • **26** ⸇ου L W (0233). 1424 *al* ¦ – 33 *pc* • **27** ⸆ (21.33) τοις αρχαιοις L Δ Θ 0233 f^{13} 33. 579. 892 *pm* lat $sy^{c.h**}$; Ir^{lat} Or^{lat} Eus • **28** ⸇αυτης ℵ¹ f^{1} *al* ¦ – 𝔓⁶⁴ ℵ* *pc*; Tert Cl ¦ *txt* B D L W Θ 0233 f^{13} 33 𝔐 $Ir^{lat\ vid}$

καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου ⌜βληθῇ εἰς γέενναν. **30** □καὶ εἰ ⌜ἡ δεξιά σου χειρ⌝ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου ⌜εἰς γέενναν ἀπέλθῃ⌝.◝ 18,8sp

31 Ἐρρέθη δέ· ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. **32** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ⌜πᾶς ὁ ἀπολύων⌝ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι, ⌜καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται.⌝ Dt 24,1ss 19,3-9p L 16,18 1K 7,10s

33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη □τοῖς ἀρχαίοις◝· οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. **34** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ, **35** μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ, μήτε εἰς Ἰεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως, **36** μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι ⌜μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν⌝. **37** ⌜ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ⌜ναὶ ναί,⌝ οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν. Lv 19,12 Nu 30,3 Dt 23,22 Θ Zch 8,17 23,22 Is 66,1 Ps 11,4 Is 66,1 Ps 99,5 Thr 2,1 · Ps 48,3 2K 1,17 Jc 5,12

38 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· *ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ* ○καὶ *ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος*. **39** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι
38 V τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ⌜ῥαπίζει ⌜εἰς τὴν ⌜δεξιὰν σιαγόνα [σου]⌝, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· **40** καὶ ⌜τῷ θέλοντί⌝ σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες
39 X αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον⊤· **41** καὶ ὅστις σε ⌜ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ ⊤ δύο. **42** τῷ αἰτοῦντί σε ⌜δός, καὶ ⌜τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι⌝ μὴ ἀποστραφῇς. 6,13! *Ex 21,24s Lv 24, 20 Dt 19,21* R 12,19.21 1P 2,23 1Th 5,15! Prv 20,22; 24,29 · Thr 3,30 Is 50,6 1K 6,7 L 6,29s Dt 15,7s

29 ⌜*p)* απελθη D 700^{mg} it sy$^{s.c}$ (mae) bo • **30** □ *vs* D *pc* vg^{ms} sy^{s} bo^{ms} | ⌜η χειρ σου η δεξια (Θ) *f*^{13} | ◝ (29) βληθη εις γεενναν (L) W Θ 0233 *f*^{13} M f vg^{ms} sy$^{p.h}$ sa ¦ *txt* ℵ B *f*^{1} 33. 892 *pc* (lat) sy^{c} (mae) bo • **32** ⌜*p)* ος αν απολυση D (0250). 579 *pm* it sy$^{s.c}$ sa^{ms} bo | ⌜ και ο απολελυμενην γαμησας μ. B *pc* sa?; Or ¦ ~ D *pc* a b k; Or^{ms} ¦ *txt* ℵ(*) L W (Θ) 0250 *f*$^{1.(13)}$ 33 M lat? sy^{h} sa? mae bo • **33** □ k sy^{s}; Ir^{lat} • **36** ⌜ *1–3 5 6 4* M sy^{h} ¦ *1 2 4 3 5 6* 0250 *f*^{13} 700 h ¦ *4* (-ειν D*) *1–3* (*2 1 3* D) *5 6* D *f*^{1} k; (Cl) ¦ *txt* ℵ B (L) W Θ 33. 892. *1* 844 *pc* lat • **37** ⌜εσται B 700 *pc* | ⌜ναι ναι και L (b g^{1} h?) sy$^{s.c.p}$ ¦ το ν. ν. και το Θ *pc*; Ju Cl Cl^{hom} Or Cyr • **38** ○ D *f*^{13} it mae • **39** ⌜-σει D L Θ *f*$^{1.13}$ M mae bo ¦ *txt* ℵ B W 33. 700. 1424. *1* 844 *pc* ¦ ⌜*p)* επι ℵ^{2} D L Θ *f*$^{1.13}$ 33 M ¦ *txt* ℵ* B W *1* 844 *al* | ⌜ *1 3 2* K L Δ Θ *f*^{13} 565. 579. 700. 1424. *1*844 *pm* ¦ *1 2* ℵ W *f*^{1} 33. 892. 1241 *pm* a f (h); Or^{lat} Cyr ¦ *2 3* D k sy$^{s.c}$ ¦ *txt* B; Eus • **40** ⌜ο -λων D | ⊤σου ℵ 33. 1241. 1424 *pc* • **41** ⌜εαν εγγ-ση ℵ (Δ, 33, 892*, *1* 844 *pc*) | ⊤ετι αλλα D it vg^{cl} sy^{s} ¦ αλλα lat sy^{c}; Ir^{lat} • **42** ⌜ διδου L Θ *f*^{1} 33 M ¦ *txt* ℵ B D W *f*^{13} 892 *pc*; Cl | ⌜τω θελοντι δαν. D (k)

22,39p! *Lv 19,18*
Dt 23,4.7; 7,2
Lv 19,34 R 12,14
L 23,34 1K 4,12
Act 7,60 1P 3,9
L 6,35 E 5,1
22,10!

43 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· *ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου* καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. **44** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· ἀγαπᾶτε 40 V
τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν ⸂καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν⸃ διωκόν-
των ὑμᾶς, **45** ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ
ἐν οὐρανοῖς, ⸂ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονη-
ροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.
46 ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν 41 V
ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι ⸂τὸ αὐτὸ⸃ ποιοῦσιν; **47** □καὶ
ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ⸂ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν
Dt 18,13 Lv 19,2 ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ⸂ἐθνικοὶ ⸂τὸ αὐτὸ⸃ ποιοῦσιν;⸃ **48** ἔσε-
19,21 1K 14,20 σθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι ⸂ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ⸂οὐράνιος
Kol 4,12 Jc 1,4 τέλειός ἐστιν.

5,20 **6** Προσέχετε ○[δὲ] τὴν ⸂δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν 42 X
23,5 ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς·
εἰ δὲ μή γε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν
1K 13,3 ○1τοῖς οὐρανοῖς. **2** ˝Οταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλ-
πίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν
ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν
ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν ⸆λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μι-
R 12,8 σθὸν αὐτῶν. **3** σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ γνώτω
ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, **4** ὅπως ⸄ᾖ σου ἡ
6.18 ἐλεημοσύνη⸅ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων
ἐν τῷ κρυπτῷ ⸆ἀποδώσει σοι⸅.

5 □Καὶ ὅταν ⸂προσεύχησθε⸃ οὐκ ἔσεσθε⸃ ὡς οἱ ὑποκρι-

44 *(p)* εὐλογειτε τους καταρωμενους υμας (υμιν D* *pc*; – ε. τ. κ. υ. 1230. 1242* *pc* lat; Eus^{pt}), καλως ποιειτε τοις μισουσιν υμας (– κ. π. τ. μ. υ. 1071 *pc*; Cl Eus^{pt}) και (– W; Eus) προσευχεσθε υπερ των επηρεαζοντων υμας (– D *pc*; Eus) και D L W Θ *f*^{13} 33 𝔐 lat sy$^{(p).h}$ mae; (Athen, Cl) Eus ¦ *txt* ℵ B *f*^{1} *pc* k sy$^{s.c}$ sa bo^{pt}; Theoph Ir$^{lat\ vid}$ Or Cyp • **45** ⸂οστις 1573 *pc* lat?; Eus ¦ ος lat?; Ir$^{lat\ vid}$ Cyp • **46** ⸂ουτως D Z 33 h k sy$^{s.c}$ sa? bo ¦ τουτο *f*^{1} *pc* lat mae • **47** □ *vs* k sy^{s} | ⸂φιλους L W Θ 33 𝔐 f h sy^{h} ¦ ασπαζομενους υμας 1424 ¦ *txt* ℵ B D Z *f*$^{1.13}$ 892 *pc* lat sy$^{c.p}$ co; Cyp | ⸂ (46) τελωναι L W Θ *f*^{13} 𝔐 h sy^{p} ¦ *txt* ℵ B D Z *f*^{1} 33. 892. 1241. 1424 *pc* lat sy$^{c.h}$ co; Bas | ⸂ουτως K L Δ Θ 565. 579 𝔐 h sy$^{c.h}$ bo • **48** ⸂ωσπερ D K W Δ Θ 565. 579 𝔐 | ⸂ εν τοις ουρανοις (D*) K Δ Θ 565. 579. 700 *pm* it; Tert

¶ 6,1 ○ B D W 0250 *f*^{13} 𝔐 lat sy^{c} mae bo^{mss} ¦ *txt* ℵ L Z Θ *f*^{1} 33. 892. 1241. 1424 *al* g^{1} sy$^{p.h}$ bo | ⸂*(p)* ελεημοσυνην L W Z Θ *f*^{13} 33 𝔐 f k sy$^{p.h}$ mae ¦ δοσιν ℵ^{1} sy^{c} bo ¦ *txt* ℵ*^{2} B D 0250 *f*^{1} 892 *pc* lat | ○^{1} ℵ* D Z 0250 *f*^{1} 33 *pc* ¦ *txt* ℵ^{2} B L W Θ *f*^{13} 𝔐 • **2** ⸆αμην ℵ* 13 *pc* • **4** *ʃ 3 2 4 1* ℵ* ¦ *3 4 2 1* D ¦ *txt* ℵ^{2} B L W Z^{vid} Θ 0250 *f*$^{1.13}$ (33) 𝔐 | ⸆αυτος D W *f*^{1} (700) 𝔐 h q sy$^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B K L Z Θ 0250 *f*^{13} 33. 892. 1424. *l* 844 *al* lat sy$^{s.c}$; Or | ⸅ εν τω φανερω L W Θ 0250 𝔐 it sy$^{s.p.h}$ ¦ *txt* ℵ B D Z *f*$^{1.13}$ 33 *al* aur ff^{1} k vg sy^{c} co; Or • **5** □ *vs* sy^{s} | ⸂-χη, ουκ εση (ℵ*) D L W Θ *f*^{13} 33 𝔐 k q sy$^{c.p.h}$ ¦ *txt* ℵ^{2} B Z *f*^{1} 892 lat sy^{hmg} co

ταί, ὅτι φιλοῦσιν ⊤ ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ⊤ φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⊤1 ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν.〉 **6** σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι⊤.

43 V **7** Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὥσπερ οἱ ⌜ἐθνικοί, δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. **8** μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ⌜ὁ πατὴρ ὑμῶν⌝ ὧν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς ⌜αἰτῆσαι αὐτόν⌝.

9 Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς·

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν ⌜τοῖς οὐρανοῖς⌝·
ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·
10 ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου·
γενηθήτω τὸ θέλημά σου,
ºὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ ⊤ γῆς·
11 τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ⌜ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον·
12 καὶ ἄφες ἡμῖν ⌜τὰ ὀφειλήματα⌝ ἡμῶν,
ὡς καὶ ἡμεῖς ⌜ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·
13 καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,
ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.⊤

44 VJ **14** Ἐὰν ºγὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ⌜οὐράνιος·

23,5sp

2Rg 4,33 Is 26, 20 Θ

4!

Is 1,15 Eccl 5,1 Sir 7,14

32p

9–13: L 11,2-4

7,11; 23,9app Is 63,16; 64,7s Sir 23,1.4 1P 1,17 · Ml 1,6 Is 29,23 Ez 36,23 J 17,6 | Act 1,3.6 · 7,21; 26,42p 1 Mcc 3,60

Prv 30,8; 27,1 J 6,32

14s; 18,21-35 Sir 28,2

2P 2,9 Ps 17,30 Θ Sir 33,1 · 5,37 J 17,15 2Th 3,3 2T 4,18 |

12! Mc 11,25s Kol 3,13

5 ⌜στηναι (*sed* ... εστωτες και προσευχομενοι) D it | ⊤ αν W Δ Θ 565. 700.1241. *l* 844 𝔐 | ⊤1 οτι K L W Δ Θ 565. 579. 1241. 1424. *l* 844 𝔐 f • **6** ⌜ (4 *v. l.*) εν τω φανερω L W Θ *f*13 33 𝔐 it sy$^{p.h}$ | *txt* ℵ B D Z *f*1 *pc* aur ff1 k vg sy$^{s.c}$ co; Or Eus • **7** ⌜υποκριται B 1424 sy^{c} mae • **8** ⌜τ ο θεος ο π. υμ. ℵ1 B sa mae; | ο π. υμ. ο ουρανιος 047. 892^{c}. 1424 *pc* sy^{h}; (Or)^{pt} | *txt* ℵ* D L W Z Θ 0170^{vid} *f*(1).13 33 𝔐 latt sy$^{s.c.p}$ bo; Or^{pt} | ⌜ανοιξαι το στομα D h • **9** ⌜τω ουρανω mae; Didache • **10** º D* a b c k bo^{mss}; Tert Cyp | ⊤της D L Θ *f*13 𝔐 | *txt* ℵ B W Z Δ *f*1 *pc* • **11** ⌜cottidianum it vg^{mss} | supersubstantialem vg | perpetuum sy^{c} | necessarium sy$^{(p).h}$ | venientem sa | crastinum mae bo • **12** ⌜την οφειλην Didache | τα παραπτωματα Or | ⌜αφιομεν D (L) W Δ Θ 565 *pc* co? | αφιεμεν ℵ1 *f*13 𝔐 co?; Didache | *txt* ℵ* B Z *f*1 *pc* vgst sy$^{p.h}$ • **13** ⊤αμην 17 vg^{cl} | (1 Chr 29,11-13) οτι σου εστιν η βασιλεια και (– η β. κ. k sa; Didache) η δυναμις και (– η δ. κ. sy^{c}) η δοξα (– κ. η δ. k) εις τους αιωνας (+ των αιωνων 2148 *pc* k sa^{ms})· αμην (– g1 k sy^{p}; Didache) L W Θ 0233 *f*13 33 𝔐 f g1 k q sy sa bo^{pt}; Didache | οτι σου εστιν η βασ. του πατρος και του υιου και του αγιου πνευματος εις τους αιωνας· αμην 1253 (*pc*) | *txt* ℵ B D Z 0170 *f*1 *l* 2211 *pc* lat mae bo^{pt}; Or • **14** º D* L *pc* sa^{ms} | ⌜*p)* εν τοις ουρανοις Θ 700 it | *p)* ουρ. τα παραπτωματα υμων L *f*13 *l* 844 *pc* lat sa^{mss} bo mae; Did

15 ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις ⊤, οὐδὲ ὁ πατὴρ ⌜ὑμῶν ἀφήσει⌝ τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

Is 58,5ss L 24,17 — **16** Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ⌜ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί, ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα ⌜αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⊤ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. **17** σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, **18** ὅπως μὴ φανῇς ⌜τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων⌝ ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν ⌜τῷ κρυφαίῳ⌝· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν ⌜τῷ κρυφαίῳ⌝ ἀποδώσει σοι ⊤.

23,5 — 2 Sm 12,20 Eccl 9,8 — 4! — 45 X — 46 V

19–21: L 12,33s; 12,16-21 · Is 51,8 Jc 5,2s Job 24,16 — **19** Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· **20** θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν ⌜οὐδὲ κλέπτουσιν⌝· **21** ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρός ⌜σου, ἐκεῖ ἔσται ○καὶ ἡ καρδία ⌜σου.

19,21p 1T 6,19 Sir 29,10s 4Esr 7,77 — 47 V — 48 V

22–23: L 11, 34-36 E 1,18 — **22** Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν ○οὖν ⌞ᾖ ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς⌟, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· **23** ἐὰν δὲ ⌞ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ⌟, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον.

20,15 Mc 7,22 Dt 15,9 Sir 14, 10

24: L 16,13; 14,26 — **24** Οὐδεὶς ⊤ δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

25–34: L 12,22-32 · Ph 4,6 1P 5,7 1T 6,6.8 — **25** Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε ⌜[ἢ τί πίητε]⌝, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; **26** ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν

10,29-31p Job 12,7; 38,41 Ps Sal 5,9ss — 49 V

15 ⊤ τα παραπτωματα αυτων B L W Θ 0233 f^{13} 33 𝔐 (b) f q $sy^{c.h}$ sa bo^{pt} | *txt* ℵ D f^{1} 892* *pc* lat sy^{p} mae bo^{pt} | ⌜υμιν αφ. ℵ *pc* | υμων αφ. υμιν D 1241 *pc* it vg^{cl} $sy^{p.h}$ | αφ. υμιν c sy^{c} • **16** ⌜ωσπερ L W Θ 0233 f^{13} 33 𝔐 | *txt* ℵ B D Δ f^{1} 892. *l* 2211 *pc* | ⌜ εαυ- B *pc* | ⊤ οτι L W Θ 33 𝔐 lat | *txt* ℵ B D 0233. 0250 $f^{1\,13}$ 565. 700. *l* 844. *l* 2211 *al* it • **18** ⌞ *3 1 2* B (k) | ⌜κρυφια *et* ⌜κρυφαιω D* | *bis* τω κρυπτω L W Θ 0233. 0250 f^{13} 33 𝔐 | *txt* ℵ B (D^{c}) f^{1} *pc* | ⊤ (4. 6 *v. l.*) εν τω φανερω Δ 0233. 579. 1241. *l* 2211 *pm* it • **20** ⌜και κλ. ℵ f^{1} *l* 844 *pc* it sy^{c} | – W k • **21** ⌜ *bis* υμων L W Θ 0233 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 f sy bo^{pt} | *txt* ℵ B *pc* lat co; Bas | ○ B bo^{ms} • **22** ○ ℵ *pc* lat sy^{c} mae bo^{ms} | ⌞ *2–5 1* L Θ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 it | *txt* ℵ B W *pc* lat • **23** ⌞ (22) *5 1–4* ℵ* W 33 *pc* • **24** ⊤ *p)* οικετης L Δ 1241 *pc* • **25** ⌜και τι πιητε L Θ 0233 𝔐 $sy^{p.h}$ | – ℵ f^{1} 892. *l* 2211 *pc* a b ff^{1} k l vg sy^{c} sa^{mss} | *txt* B W f^{13} 33 *al* it sa^{mss} mae bo; Or $Hier^{mss}$

εἰς ⸢ ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; **27** τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; **28** καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς ⸢αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν⸣· **29** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. **30** εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; **31** μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες· τί φάγωμεν; ἢ· τί πίωμεν; ἢ· τί περιβαλώμεθα; **32** ⸢πάντα γὰρ ταῦτα⸣ τὰ ἔθνη ⸢ἐπιζητοῦσιν· οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων. **33** ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν ⸢βασιλείαν [τοῦ θεοῦ] καὶ τὴν δικαιοσύνην⸣ αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. **34** μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει ⸢ἑαυτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

10,31!

Ps 103,15
1 Rg 10,4ss 2 Chr 9,13ss 1 Esr 1,4

Ps 90,5s

8,26; 14,31; 16, 8; 17,20

8

R 14,17
Ps 37,4.25 Sap 7,11
Ex 16,19

50 II **7** Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· **2** ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε ⸢μετρηθήσεται ὑμῖν. **3** τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; **4** ἢ πῶς ⸢ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου· ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ⸢ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ⁝; **5** ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον ⸢ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ τὴν δοκόν⸣, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

51 V

1–5: L 6,37-42
R 2,1; 14,4 1 K 4,5; 5,12 Jc 4,11s; 5,9 · Mc 4,24

52 X **6** Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶν μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε ⸢καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

10,11-14; 15,26
Ex 29,33 Lv 22, 10 · 2 P 2,22

H 10,29

26 ⸢τας ℵ¹ L *l* 2211 *pc* • **28** ⸢… κοπιουσιν … B (33) | ου ξαινουσιν ουδε νηθουσιν ουδε κοπιωσιν ℵ* | αυξανει· ου κοπια ουδε νηθει L W 0233. 0281 *f* ¹³ 𝔐 | *txt* ℵ¹ (⸢ Θ sy^c) *f* ¹; Ath • **32** ⸢ *3 2 1* ℵ N Δ Θ *f* ¹³ 892. 1241 *al* lat sy^c; Bas | ⸢επιζητει L W 0233 𝔐 | *txt* ℵ B Θ *f* ¹.¹³ 33. *l* 844 *pc* • **33** ⸢† *1 4–6* ℵ (k) l sa bo; Eus | *6 4 5 1* B | βασ. των ουρανων κ. τ. δικ. Cl | *txt* L W Θ 0233 *f* ¹.¹³ 33 𝔐 lat sy mae • **34** ⸢αυτης B* L co? | τα εαυ- K N (Δ) 0233 *f* ¹.¹³ 33; 579. 1241. 1424 *pm* sy^h | το εαυ- Θ 565 | εαυτη(ν) 700 (*pc*) | *txt* ℵ B² W 892 *pm* co?

¶ **7,2** ⸢*p)* αντιμετρηθησεται Θ 0233 *f* ¹³ *al* it vg^cl; Cyr • **4** ⸢ λεγεις ℵ* Θ 0233. 700 lat mae | ⸢ απο K W Δ Θ 565. 579. 700 𝔐 | [⁝.] • **5** ⸢ *5 6 1–4* L W Θ 0233 *f* ¹.¹³ 33 𝔐 latt; Ir^lat vid | *txt* ℵ B C^vid 0281 • **6** ⸢-σωσιν ℵ 0281 *f* ¹ 𝔐; Cl | *txt* B C L N W Θ *f* ¹³ 33 *al*

7–11: L 11,9-13 18,19; 21,22 Mc 11,24 J 14,13! Jc 1,5s Jr 29,13s Prv 8,17

7 Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε, 53 V
κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· **8** πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβά-
νει καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει καὶ τῷ κρούοντι ⌜ἀνοιγήσεται.
9 ἢ τίς ºἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ⌜αἰτήσει ὁ υἱὸς αὐ-
τοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; **10** ⌜ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτή-
σει⌝, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; **11** εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ
ὄντες οἴδατε ⌜δόματα ἀγαθὰ⌝ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν,
6,9! Jc 1,17 πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει
ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

12: L 6,31 Tob 4,15 Sir 31, 15 22,39s R 13, 8-10 G 5,14

12 Πάντα ºοὖν ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ 54 V
ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ
ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

13s: L 13,23s 4Esr 7,6-14

13 Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ⌜ὅτι πλατεῖα □ἡ 55 V
πύλη⌝ καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώ-
λειαν καὶ πολλοί ºεἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· **14** ⌜τί
Act 14,22 στενὴ □ἡ πύλη⌝ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς
22,14p τὴν ζωὴν καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.

24,24! R 16,17s 2T 3,5 Act 20,29! | L 6,44 G 5,19-23 · Jc 3,12 Sir 27,6 Is 5,24 12,33

15 Προσέχετε ᵀ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρ- 56 X
χονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν
λύκοι ἅρπαγες. **16** ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε
αὐτούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν ⌜σταφυλὰς ἢ ἀπὸ 57 V
τριβόλων σῦκα; **17** οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρ- 58 V
L 6,43 1J 3,9 ποὺς ⸢καλοὺς ποιεῖ⸣, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πο-
νηροὺς ποιεῖ. **18** οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πο-
3,10p! νηροὺς ποιεῖν ⌜ποιεῖν οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς
⌜ποιεῖν. **19** πᾶν ᵀ δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκ-
κόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. **20** ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρ-
πῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

8 ⌜-γεται B ¦ ανοιχθησεται Θ • **9** º B* L 565. 1241. 1424 *al* it | ⌜ (ε)αν αιτηση ℵ¹ L W 0281 *f* 1.13 33 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* ℵ* B C(* -σεις) Θ b (a c g^{1} h) sy$^{c.p}$ • **10** ⌜η κ. εαν ι. -ση K^{c} *f* 13 565 *al* (lat sy^{c}) ¦ κ. (ε)αν ι. -ση (L W) Θ 𝔐 sy$^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B C 0281 (*f* 1) 33. (892). 1241. *l* 844. *l* 2211 *pc* (co) • **11** ⌜ *2 l f* 1 it vg^{cl} ¦ *2* L *pc* ff^{1} l vgst | [⁚ ;] • **12** º ℵ* L 1424 *pc* sy^{p} bo^{mss} • **13** ⌜και τι 118* ¦ τι a b h l q vg^{mss} | □ ℵ* *pc* a b c h k; Cl Hipp Or^{pt} Cyp | º ℵ*; Cl • **14** ⌜† οτι ℵ* N^{c} 700^{e} *pc* sa^{mss} mae bo ¦ οτι δε B* sa^{mss} ¦ και 209 ¦ *txt* ℵ^{2} (B^{2}) C L W Θ *f* 1.13 𝔐 lat sy ¦ □ 544 *pc* a (h) k; Cl Or^{pt} Cyp • **15** ᵀ δε C L W Θ 0281 *f* 1.13 33 𝔐 f q sy^{h} sa^{mss} bo ¦ *txt* ℵ B 0250. 565. 1424 *al* sy$^{c.p}$ sa^{mss} mae • **16** ⌜σταφυλην C(* -ηνας) L W Θ *f* 13 𝔐 ¦ *txt* ℵ B 0250. 0281 *f* 1 892 lat sy co • **17** ⸢ B* vg^{mss} • **18** ⌜† ενεγκειν B; Or^{pt} Ad ¦ *txt* ℵ C L W Z Θ 0250. 0281 *f* 1.13 33 𝔐 latt sy; Or^{pt} ¦ ⌜† ενεγκειν ℵ*; Or^{pt} ¦ *txt* ℵ^{1} B C L W Z Θ 0250 *f* 1.13 33 𝔐 lat sy; Or^{pt} • **19** ᵀουν C^{vid} L Z *f* 13 33. 1241 *al* it sy^{c} sa mae bo^{mss}

59 III **21** Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι· κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ 60 V πατρός μου τοῦ ἐν ⁰τοῖς οὐρανοῖς. ᵀ **22** πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· κύριε κύριε, ᵀ οὐ τῷ σῷ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ᵀ ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; **23** καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ⌜*ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ* ᵀ *οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.*

61 V **24** Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους ⁰τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ⌜ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν πέτραν· **25** καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ ⌜προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν, τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. **26** καὶ πᾶς ⌜ὁ ἀκούων⌝ μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ⌜ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησεν ⌜αὐτοῦ τὴν οἰκίαν⌝ ἐπὶ τὴν ἄμμον· **27** καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ⊐ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ⌝ ⌜προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη⊤.

62 II **28** Καὶ ἐγένετο ὅτε ⌜ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο ⌜οἱ ὄχλοι⌝ ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· **29** ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς ⁰αὐτῶν⊤.

6 63 II 8 ⌜Καταβάντος δὲ αὐτοῦ⌝ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. **2** καὶ ἰδοὺ λεπρὸς ⌜προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαί με κα-

21,29 L 6,46 1K 12,3 · 12,50p; 6, 10 R 2,13 Jc 1,22. 25; 2,14 1J 2,17 | L 13,26 Jr 14,14; 27,15 1K 13,1s · Mc 9,38p L 10,20

25,12

25,41 *Ps 6,9* · 13,41 1J 3,4

24–27: L 6,47-49 L 8,21 Jc 1,25

16,18

Job 1,19

Jc 1,22

Ez 13,10-15

11,1; 13,53; 19, 1; 26,1 L 7,1 · 13,54; 19,25; 22, 33 Mc 1,22! L 4,32! Act 13,12 | Mc 1,22.27 J 7,46

2–4: Mc 1,40-45 L 5,12-16 · 10,8; 11,5p L 17,12 Nu 12,10.13

21 ⁰ L W f^{13} 𝔐 | *txt* ℵ B C Z Θ 0281^{vid} f^{1} 33. 892. 1424 *al*; Did | ᵀαυτος (ουτος C^{2} 33 *pc*) εισελευσεται εις την βασιλειαν των ουρανων C^{2} W Θ 33. 1241 *pc* lat sy^{c}; Cyp • **22** ᵀ (L 13,26) ου τω ονοματι σου εφαγομεν και επιομεν και sy^{c}; Ju (Or) | ᵀ πολλα ℵ* • **23** ⌜αναχ- Θ f^{13} *pc* | ᵀπαντες L Θ f^{13} 1424 *al* b vg^{s} • **24** ⁰ B* 1424 *pc* a g^{1} k mae bo^{ms} | ⌜ομοιωσω αυτον C L W 𝔐 f h k q $sy^{c.h}$ bo; Cyp | *txt* ℵ B Z Θ 0281 $f^{(1).13}$ 33. 700. 892. 1241. *l* 844 *al* ff^{1} l vg $sy^{p.hmg}$ sa mae; Or Did • **25** ⌜-εκρουσαν W | *p)* -ερρηξαν Θ Σ 579 *pc*; Eus | -εκοψαν 1424 *pc* • **26** ⌜οστις ακουει *et* ⌜ποιει Θ f^{13} *pc* | ⌝ C L f^{13} 𝔐 | *txt* ℵ B W Z (Θ) f^{1} 700. 892. 1241 *pc* • **27** ⊐ ℵ* | ⌜-ερρηξαν C Θ f^{1} *al* | -εκρουσαν f^{13} *pc* | ᵀσφοδρα Θ f^{13} 33. 1241^{c} *al* mae • **28** ⌜συνετ- L Θ 𝔐 | *txt* ℵ B C W Z^{vid} $f^{1.13}$ 33. 565. 700. 892. 1424 *al*; Or | ⌜παντες 998; Eus | π. οι οχλ. Δ Θ f^{1} *pc* (vg^{ms}) • **29** ⁰ C* L 565. 700. 1424 𝔐 (b) | ᵀκαι οι Φαρισαιοι C* W 33. 1241 *pc* lat sy; Eus^{pt}

¶ 8,1 ⌜καταβαντι δε αυτω ℵ* K L (Δ) 565. 579. 1241. 1424 𝔐 k? • **2** ⌜ελ- C K L W 33. 579. 1241 𝔐 | – 1424

θαρίσαι. **3** καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ ⸢τ λέγων· θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. **4** καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅρα μηδενὶ εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκον τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

9,30; 12,16p Mc 1,34p; 5,43p; 7, 36; 8,30p; 9,9p · Lv 13,49; 14,2-32 L 17,14 · 10,18p; 24,14 Mc 6,11p

5–13: L 7,1-10 J 4,46-54 · 9,1! Act 10,1!

5 ⸢Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναοὺμ⸣ προσῆλθεν αὐτῷ ⸢ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν **6** καὶ λέγων· ⸰κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. **7** ⸰καὶ λέγει αὐτῷ ⸢τ· ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν⸣. **8** ⸢καὶ ἀποκριθεὶς⸣ ὁ ⸢ἑκατόνταρχος ἔφη· κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς, ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται □ὁ παῖς μου⸣. **9** καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν ⸢τ, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. **10** ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⸢παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ⸣ εὗρον. **11** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, **12** οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ⸢ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. **13** καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ⸢ἑκατοντάρχῃ· ὕπαγε, ⸢τ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς ⸰[αὐτοῦ] ⸢ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ⸣. ⸢τ

Mc 1,7p 1K 15,9

Act 10,7

Mc 6,6 15,28 L 18,8

11s: L 13,28s

Ps 107,3 Is 43,5 Bar 4,37 22,32 L 16,22 4Mcc 13,17

22,13; 25,30 · 13,42.50; 24,51 Ps 112,10

9,29; 15,28

9,22; 17,18

7 64 III

65 V

66 V

3 ⸢το Ιησους C^2 L W Θ 𝔐 lat sy sa^{ms} mae ¦ *txt* ℵ B C* $f^{1\,13}$ 33. 892 *al* k sa^{mss} bo; Cyr • **5** ⸢-λθοντι δε αυτω εις K. (C^3) L W Θ 0233 𝔐 ¦ μετα δε ταυτα k (sy^s) ¦ μ. δε τ. εισελ. αυτ. εις K. it (sy^c) ¦ *txt* ℵ B C* Z $f^{1\,13}$ 33. 700. 1241 *pc*; Or | ⸢χιλιαρχος $sy^{s\,hmg}$; Eus • **6** ⸰ ℵ* k $sy^{s.c}$; Hil • **7** ⸰† B 700 it vg^{ww} $sy^{s.c.p}$ sa mae bo^{mss} ¦ *txt* ℵ C L W Θ 0233. 0250 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 lat sy^h bo | ⸢το Ιησους C L W Θ 0233. 0250 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 lat $sy^{c.p\,h}$ sa mae bo^{mss} ¦ *txt* ℵ B 892 *pc* k sy^s bo | [᾽;] • **8** ⸢† αποκρ. δε ℵ* B 33 *pc* sa ¦ *txt* ℵ^1 C L W Θ 0233 $f^{1\,13}$ 𝔐 lat sy^h bo | ⸢χιλιαρχος sy^s; Eus | □ f^1 k sa mae bo^{mss} • **9** ⸢*p)* τασσομενος ℵ B *pc* it vg^{cl} (sa bo) • **10** ⸢*p)* ουδε εν τω I. τοσ. πισ. ℵ C L Θ 0233. 0250 f^{13} 33 𝔐 lat $sy^{(s)\,p.h}$ ¦ *txt* B W (f^1, 0281. 892) *pc* a (g^1) k q $sy^{c\,(hmg)}$ co • **12** ⸢εξελευσονται ℵ* 0250 k $sy^{s\,c\,p}$; Did^{pt} ¦ ibunt it; Ir^{lat} • **13** ⸢χιλιαρχω sy^s; Eus | ⸢και C L Θ 0233 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 lat sy^h bo^{ms} ¦ *txt* ℵ B W 0250. 0281 *pc* it $sy^{s.c.p}$ co; Ir^{lat} | ⸰† ℵ B 0250. 0281 f^1 33 *pc* latt mae bo ¦ *txt* C L W Θ 0233 f^{13} 𝔐 sy sa | ⸢εν τη ημερα εκεινη W 700. 1424 ¦ απο της ωρας ε-ης C N Δ Θ 0250. 33 *al* it vg^{mss} sa^{mss} bo^{pt} | ⸢*p)* και υποστρεψας ο εκατονταρχος εις τον οικον αυτου εν αυτη τη ωρα ευρεν τον παιδα υγιαινοντα ℵ*.^{2} C (N) Θ (0250) f^1 (33. 1241) *al* g^1 sy^h

8 67 II **14** Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν· **15** καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ ἠγέρθη καὶ διηκόνει ⌜αὐτῷ.

14–16: Mc 1,29-34 L 4,38-41 1K 9,5 Mc 5,41 p; 9,27 Act 3,7 · J 4,52 Act 28,8

5 **16** Ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν, **17** ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος·

αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν
καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

Is 53,4

10 68 V **18** Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ⌜ὄχλον περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. **19** καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. **20** καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. **21** ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν °[αὐτοῦ] εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. **22** ὁ δὲ °Ἰησοῦς ⌜λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

Mc 4,35 L 8,22
19–22: L 9,57-62
Ps 84,4
1K 4,11
1Rg 19,20 Tob 4,3
9,9; 19,21 J 1,43!

11 69 II **23** Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς °τὸ πλοῖον ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **24** καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων, αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. **25** καὶ προσελθόντες ᵀ ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες· κύριε, σῶσον ᵀ, ἀπολλύμεθα. **26** καὶ λέγει αὐτοῖς· τί· δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. **27** οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· ποταπός ἐστιν οὗτος ᵀ ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν;

23–27: Mc 4,35-41 L 8,22-25 cf 14,22ssp | Jon 1,4ss
6,30!
Ps 89,10; 107,25-32; 65,8 9,33; 15,31; 21,20 J 7,15.21 Act 2,7

12 **28** Καὶ ⌜ἐλθόντος αὐτοῦ⌝ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν

28–34: Mc 5,1-17 L 8,26-37

15 ⌜*p)* αυτοις ℵ¹ L Δ *f* 1.13 33. 565. 892. 1424. *l* 844. *l* 2211 *pm* lat sy$^{s.c}$ bo • **18** ⌜πολλους οχλους ℵ² C L Θ 0233 *f* 13 33 𝔐 lat sy^{h} | πολυν οχλον (^{r} W *pc* c g^{1}) W 1424 *al* sa^{ms} mae | οχλους ℵ* *f* 1 *pc* bo | *txt* B sa^{mss} • **21** °† ℵ B 33 *pc* it sa | *txt* C L W Θ 0250 *f* 1.13 𝔐 lat sy mae bo • **22** ° ℵ 33 b c k q sy^{s} | ⌜ειπεν L W Θ *f* 13 𝔐 | *txt* ℵ B C *f* 1 33. 892. *l* 844. *l* 2211 *al* • **23** °*p)* ℵ¹ B C *f* 1.13 33. 565. 892. *l* 844. *l* 2211 *pc* | *txt* ℵ*.² L W Θ 𝔐 • **25** ᵀοι μαθηται C² L *f* 13 𝔐 h; Eus | οι μ. αυτου C* W Θ *f* 1 1424 *al* b g^{1} (q) vg^{cl} sy mae | *txt* ℵ B 33^{vid}. 892. *l* 844. *l* 2211 lat sa bo | ᵀ ημας L W Θ 0242^{vid} 𝔐 latt sy; Eus | *txt* ℵ B C *f* 1 13 33. 892 *pc* bo^{mss} • **26** [· ;] • **27** ᵀο ανθρωπος W *pc* • **28** ⌜-θοντων -των ℵ* (vg^{mss}) | -θοντι -τω K L W Δ 565. 579. 700. 1424 𝔐

τῶν ⌜Γαδαρηνῶν ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ
Is 65,4 τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύ-
ειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. **29** καὶ ἰδοὺ ἔκρα-
Mc 1,24!; · 3,11! ξαν λέγοντες· τί ἡμῖν καὶ σοί, ⊤ υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὧδε
18,34 ⌜πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς⌝; **30** ἦν δὲ ⊤ μακρὰν ἀπ' αὐ-
τῶν ἀγέλη χοίρων ○ πολλῶν βοσκομένη. **31** οἱ δὲ δαίμονες
παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ⌜ἀπόστει-
λον ἡμᾶς⌝ εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. **32** καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς ⌜τοὺς χοίρους⌝· καὶ
ἰδοὺ ὥρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη ⊤ κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν
θάλασσαν καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. **33** οἱ δὲ βόσκοντες
ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ
τὰ τῶν δαιμονιζομένων. **34** καὶ ἰδοὺ πᾶσα
25,1 J 12,13 ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ⌜ὑπάντησιν ⌜τῷ Ἰησοῦ καὶ ἰδόντες
αὐτὸν παρεκάλεσαν ⌜ὅπως μεταβῇ⌝ ἀπὸ □τῶν ὁρίων⌝
αὐτῶν.

1–8: Mc 2,1-12 L 5,17-26; · 8,37 4,13; 8,5 p; 11,23; 17,24 Mc 1,21! p J 2,12! **9** Καὶ ἐμβὰς ⊤ εἰς ⊤ πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς 70 I
τὴν ἰδίαν πόλιν.

2 καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης *13*
Act 14,9 βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν
L 7,48 s τῷ παραλυτικῷ· θάρσει, τέκνον, ⌜ἀφίενταί ⌜σου αἱ ἁμαρ-
τίαι⌝. **3** καὶ ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπαν ἐν ἑαυ-
26,65 J 10,33! | 12,25 L 5,22! τοῖς· οὗτος βλασφημεῖ. **4** καὶ ⌜ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυ-
J 2,25 · Zch 8,17 μήσεις αὐτῶν εἶπεν⊤· ἱνατί ⊤ ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς
καρδίαις ὑμῶν; **5** τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ⌜ἀφ-

28 ⌜*p*⌝ Γερασηνων 892^{c} latt sy^{hmg} sa mae ¦ Γεργεσηνων ℵ^{2} L W $f^{1.13}$ 𝔐 (sy^{hmg}) bo; Epiph^{mss} ¦ Γαζαρηνων ℵ* ¦ *txt* B C (Δ) Θ *al* sy$^{s.p.h}$; Epiph • **29** ⊤*p*⌝ Ιησου C^{3} W Θ 0242^{vid} f^{13} 𝔐 it vg^{cl} sy$^{p.h}$ sa bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B C* L f^{1} 33. 892 *al* ff^{1} k l vgst sy^{s} mae bo^{pt} | ⌜ (L 4, 34) ημ. απολεσαι πρ. κ. ℵ* (W) *pc* vg^{mss} bo^{pt} • **30** ⊤ου lat | ○ Θ 565 *pc* (sy^{s}) • **31** ⌜*p*⌝ επιτρεψον ημιν απελθειν C L W f^{13} 𝔐 f h q sy$^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B Θ 0242^{vid} f^{1} 33. 892*. *l* 844. *l* 2211 *pc* lat sy^{s} co; Cyr • **32** ⌜την αγελην των χοιρων C^{3} L W Θ f^{13} 𝔐 f h sy^{h} ¦ *txt* ℵ B C* 0242 f^{1} 33. 892 *pc* lat sy$^{s.p}$ co | ⊤των χοιρων C^{3} K L 565. 579. 700 𝔐 mae bo • **34** ⌜συναντ- C L W 0242^{vid} f^{13} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B Θ f^{1} 33. *l* 844 *pc* | ⌜του ℵ C 33. 892 *pc* | ⌜ινα μεταβη B W ¦ μετάβηναι f^{1} 892; Cyr | □ sy^{s}

¶ 9,1 ⊤ο Ιησους C^{3} (^{r} C* *pc*) F Θ^{c} f^{13} *al* vg^{s} | ⊤ το C* W 0233 𝔐 bo ¦ *txt* ℵ B C^{3} L Θ *f*$^{1.13}$ 33. 565. 892. *l* 844. *l* 2211 *al* sa mae; Or • **2** ⌜αφεωνται C L W Θ 0233. 0281 $f^{1.13}$ 33 𝔐 it ¦ *txt* ℵ B (D) *l* 2211 *pc* lat | ⌜σοι αι αμ. D Δ^{c} *pc* k vg^{ms} ¦ *p)* σοι αι αμ. σου (C^{3}) L Θ 0233^{vid} f^{13} 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ B C* W 0281 f^{1} 33. 892. *l* 844. *l* 2211 *pc* • **4** ⌜† ειδως B (Θ) f^{1} 565. 700. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* sy$^{p.h}$ sa mae ¦ *txt* ℵ C D L (N) W 0233. 0281 f^{13} 33 𝔐 latt sy^{s} bo | ⊤αυτοις D N Θ f^{13} 579 *pc* c h sy$^{s.p}$ sa mae bo^{mss} | ⊤ υμεις L W Θ 0233^{vid} f^{13} 𝔐 sy^{h} sa? ¦ *txt* ℵ B C D 0281 f^{1} 33. 892 *pc* mae bo • **5** ⌜αφεωνται C L W Θ 0233 $f^{1.13}$ 33 𝔐 it ¦ *txt* ℵ(*) B (D) *pc* lat

ἰενταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περιπάτει; **6** ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας – τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ⌜ἐγερθεὶς ἀρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. **7** καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. **8** ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ⌜ἐφοβήθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

28,18!

J 5,8s

14 71 II **9** Καὶ παράγων ⌜ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν⌝ εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Μαθθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ⌜ἠκολούθησεν αὐτῷ.

9–13: Mc 2,13-17 L 5,27-32

10,3p Act 1,13

8,22!p

72 II **10** καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, ᴼκαὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. **11** καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι ⌜ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ⌜ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν⌝;

11,19p L 15,2; 19,7

73 II **12** ὁ δὲ ᵀ ἀκούσας εἶπεν ᵀ· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. **13** πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν· *ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν*· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς ᵀ.

12,7 *Hos 6,6* 1 Sm 15,22 Prv 16,7 Θ H 10,5! L 19,10 1 T 1,15

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες· διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν ⌜[πολλά], οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν; **15** καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ ⌜νυμφῶνος ⌜πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσινᵀ. **16** οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. **17** οὐδὲ

14–17: Mc 2,18-22 L 5,33-38

11,18sp L 18,12

Is 58,3

22,2! J 3,29; 26,11p L 17,22

J 1,17 R 7,6

6 ⌜† *p)* εγειρε, B (D) 0281 *pc* ¦ *txt* ℵ C L W Θ 0233 $f^{1.13}$ 33 𝔐 q • **8** ⌜εθαυμασαν C L Θ 0233 f^{13} 𝔐 (f) sy^{h} ¦ – Ir^{lat} ¦ *txt* ℵ B D W 0281 f^{1} 33. 892. 1424 *al* lat $sy^{s.p}$ co • **9** ⌜ *3 1 2* D N Θ f^{13} 565 *pc*; Eus ¦ *1 2* ℵ* L *pc* bo^{ms} ¦ ⌜-θει ℵ C^{vid} D f^{1} 892 *pc* • **10** ° ℵ D (700). 892 *pc* lat co • **11** ⌜ειπον D Θ 0233 f^{13} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C L W f^{1} 33. 892 *al* ¦ ⌜ *1* a ¦ *p)* εσθιετε και πινετε sy^{s} ¦ εσθιει κ. πινει ο δ. υ. M 565 *al* mae • **12** ᵀ*p)* Ιησους C L W Θ 0233^{c} $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ bo ¦ *txt* ℵ B D 0233*. 0281. 892. *l* 844 *pc* sy^{s} sa mae ¦ ᵀ*p)* αυτοις C^{3} L W Θ 0233 $f^{1.13}$ 33 𝔐 a f h q vg^{mss} $sy^{p.h}$ mae bo ¦ *txt* ℵ B C* 892. 1424 *pc* lat sy^{s} sa • **13** ᵀ*p)* εις μετανοιαν C L Θ 0281 f^{13} 𝔐 c g^{1} $sy^{s.hmg}$ sa mae bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B D N W Γ* Δ 0233 f^{1} 33. 565. *l* 844. *l* 2211 *al* lat $sy^{p.h}$ bo^{pt} • **14** ⌜† – ℵ* B 0281 *pc* sa^{ms} ¦ *p)* πυκνα ℵ^{1} lat? ¦ *txt* ℵ^{2} C D L W Θ 0233 $f^{1.13}$ 33 𝔐 k $sy^{p.h}$ sa^{mss} mae bo • **15** ⌜-φιου D latt ¦ ⌜*p)* νηστευειν D W 1424 *pc* it $sy^{p.hmg}$ sa mae bo^{mss} ¦ ᵀ*p)* εν εκειναις ταις ημεραις D it sy^{hmg}

βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή ° γε, Job 32,19
ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ
ἀπόλλυνται· [1]ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς
καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

18–26: Mc 5, 21-43 L 8,40-56 **18** Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων εἷς ἐλ- *15* 74 II
θὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι
ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐ-
τήν, καὶ ζήσεται. **19** καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν
αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

Lv 15,25 Mc 1,41!; · 6,56 p! Nu 15,38 Dt 22,12 L 6,19 **20** Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη ᵀ προσελ- *16*
θοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ·
21 ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου
αὐτοῦ σωθήσομαι. **22** ὁ δὲ °Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἰδὼν
αὐτὴν εἶπεν· θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.
καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

Mc 10,52 p L 7,50; 17,19 Act 16,31 R 10,9 · 8,13! **23** Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος
καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον
24 ἔλεγεν· ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον
ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. **25** ὅτε δὲ ἐξεβλήθη J 11,11-14
ὁ ὄχλος εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρ- 8,15
θη τὸ κοράσιον. **26** καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην 4,24; 9,31 L 4,14. 37 p; 5,15; 7,17
τὴν γῆν ἐκείνην.

27–31: 20,29-34 p **27** Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν *17*
17,15! Ps 86,3 15,22; 12,23; 21,9 °[αὐτῷ] δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, X
υἱὸς Δαυίδ. **28** ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον
αὐτῷ οἱ ᵀ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πιστεύετε
ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ· ναί κύριε.

17 ° B co | *'p)* ρησσει ο οινος ο νεος τους ασκους D (g[1] k μ sy[s]) | *'p)* απολλυται κ. οι α. D (a) k | *[1] 1 3–6 2 7* C (892). 1424. *l* 844[(*)]. *l* 2211 *pc* | *p)* αλλ *3–7* βλητεον ℵ • **18** ᵀ εἷς προσελ- ℵ[1] B lat | τις προσελ L *f*[13] *al* g[1] | προσελ- ℵ* *pc* (q?) | τις ἐλ- Γ *pc* (h) k | ΕΙΣΕΛ- ℵ[2] C D N W Θ *pc* | εἰσελ- *f*[1] 700 *al* (q?) | *txt* 33 𝔐 d f | – ℵ D *f*[1.13] 33. 892 *pc* lat | κυριε M *pc* f ff[1] h vg[cl] • **19** † -θει ℵ C D 33 *pc* lat | *txt* B L W Θ *f*[1.13] 𝔐 • **20** ᵀ (J 5,5) εχουσα εν τη ασθενεια L *pc* • **21** *' 2 1* D lat | *2* ℵ* a h sy[s] • **22** ° ℵ* D *pc* it sy[s] | επιστρ- C L W Θ *f*[1] 𝔐 | εστη στραφεις D | *txt* ℵ B N *f*[13] 33. 892. *l* 844. *l* 2211 *al* | -τηρ D L N W Θ *pc*; Or[pt] • **24** *'p)* λεγει αυτοις C L W Θ 𝔐 (f g[1]) sy | λεγ. N *pc* | *txt* ℵ B D *f*[1.13] 33. 892 *pc* lat co • **25** ελ D 1424 *pc* it • **26** αὐτῆς ℵ C[(*)] N[vid] Θ *f*[1] 33 *pc* mae bo | αὐτοῦ D 1424 *pc* sa bo[ms] | *txt f*[13] 𝔐 lat sy (αὐ L Γ *pc*; AΥ- B W Δ *pc*) • **27** ° † B D 892 *pc* (k) | *txt* ℵ C L W Θ 0250 *f*[1.13] 33 𝔐 lat sy | *'p)* υιε ℵ C D K L Γ Δ Θ 0250 *f*[1] 579. 892*. 1424 *pm* | κυριε υιε N *f*[13] 892[c] *pc* | *txt* B W 565. (700). *l* 844. *l* 2211 *pm* • **28** ᵀ -θοντος δε αυτου 700 *pc* f | εισελθοντι δε αυτω ℵ* N (1424 *al*) | και ερχεται D | ᵀ δυο ℵ* D *pc* a b h vg[mss] | *' 2 1 3* B N 892 q | *1 3 2* C* | *1* υμιν *2 3* ℵ* (ᵛ lat)

29 τότε ἥψατο τῶν ⌜ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. **30** καὶ ἠνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ⌜ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω. **31** οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ○ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

8,13!

Mc 1,43; 14,5 J 11,33.38

8,4! | 26!

18 **32** Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ○ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. **33** καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες· οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. **34** □οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.⌝

32–34: cf 12,22-30p

15,31; 8,27!

Mc 2.12

10,25; 12,24.27p

76 II **35** Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ⊤.

4,23!

24,14

77 VI **36** Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ⊤ ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ⌜ἐσκυλμένοι καὶ ἐρριμμένοι *ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα*

14,14p; 15,32p; 20,34 Mc 1,41

78 V *ποιμένα.* **37** τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· **38** δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

10,6! 26,31p 1P 2,25 *Nu 27,17 Jdth 11,19 2Chr 18,16* Ez 34,5 1Rg 22,17 | L 10,2 J 4,35 Ap 14,15 1Mcc 12,17 Θ

79 79 II **10** Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν ⊤ πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ⊤.

1–15: Mc 6,7-13 L 9,1-6 L 10,17

4,23!

80 II **2** Τῶν ○δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ○1καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, **3** Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἁλφαίου καὶ ⌜Θαδ-

2–4: Mc 3,16-19 L 6,13-16 J 1, 40-49 Act 1,13

4,18!

4,21!

9,9!

29 ⌜ (20, 34) ομματων D Θ 0250 • **30** ⌜-μησατο B^2 C D L W Θ 0250 f^{13} 𝔐 | *txt* ℵ B* f^1 892 *pc* • **31** ○ ℵ* (sy^s) • **32** ○ † ℵ B f^{13} 892 *pc* $sy^{s,p}$ co | *txt* C D L W Θ f^1 33 𝔐 latt sy^h • **34** □ *vs* D a k sy^s; Hil • **35** ⊤ εν τω λαω C^3 K Γ Θ 579. 700 *pm* c vg^{mss} | και πολλοι ηκολουθησαν αυτω a b h | εν τω λ. κ. π. (– ℵ*) ηκ. αυτ. ℵ* L f^{13} 1424 *al* g^1 • **36** ⊤ο Ιησους C N f^{13} *al* (g^1 vg^{mss}) syp^{h**} mae (♪ G *pc*) | ⌜εκλελυμενοι L V 1424 *pc*

¶ **10,1** ⊤κατα L *al*; Cyr | ⊤ (4,23) εν τω λαω L *pc* b g^1 • **2** ○ D* Θ f^{13} *pc* | ○1ℵc C D L W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy^h co | *txt* ℵ* B Γ *pc* d sy^{hmg} • **3** ⌜Λεββαιος D k μ; Or^{lat} | Λ. ο επικληθεις Θαδδ. (ο και Θ. C*) C^2 L W Θ f^1 33 𝔐 f syp^h | Θαδδ. ο ε. Λ. 13 *pc* | Judas Zelotes it | – sy^s | *txt* ℵ B f^{13} 892. *l* 2211 *pc* lat co

δαῖος, **4** Σίμων ὁ ⌜Καναναῖος ⊤ καὶ Ἰούδας ⌜ὁ Ἰσκαριώτης⌝ ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

28,19 Act 13,46 L 9,52

9,36; 15,24; 18, 12 Jr 50,6 3,2!

Act 9,34.40

8,2! · Mc 16,17! · 2Rg 5,16 Act 8,20; 20,33 | L 10,4!

Nu 18,31 L 10, 7 1K 9,4 1T 5,18 2Th 3,9

L 10,5s

2J 10

L 10,10-12

Act 13,51; 18,6

11,24 Gn 19, 24s R 9,29 2P 2,6 Jd 7 |

L 10,3 Act 20,29! Sir 13,17 · Gn 3,1 · R 16,19 Ph 2,15 *17–22*: 24,9-14 Mc 13,9-13 L 21, 12-19

Act 5,40; 6,12; 22, 19 · 2K 11,23ss · 23,34

5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς ⌜λέγων· εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε καὶ εἰς πόλιν Σαμαριτῶν μὴ εἰσέλθητε· **6** ⌜πορεύεσθε δὲ⌝ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. **7** πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ⌜ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. **8** ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, ⌜νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε⌝· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. **9** Μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, **10** μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ⌜ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης ⌜τῆς τροφῆς⌝ αὐτοῦ. **11** ⌜εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε⌝, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. **12** εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν⊤· **13** καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν, ⌜ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία,⌝ ἡ εἰρήνη ὑμῶν ⌜πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. **14** καὶ ὃς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω □τῆς οἰκίας ἢ⌝ τῆς πόλεως ⊤ ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν ⊤ τῶν ποδῶν ὑμῶν. **15** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ ⌜Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

81 X

82 II

83 II

84 V

85 II

16 Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ⌜ἐν μέσῳ⌝ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς ⌜οἱ ὄφεις⌝ καὶ ⌜ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.

86 V

17 Προσέχετε ○δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ ⌜ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν⌝ μα-

87 I

4 ⌜ Κανανιτης ℵ W Θ *f* 13 𝔐 sy^{h} | *txt* B C (D) L N *f* 1 33. 892 *pc* latt mae | ⊤*p)* και Ιουδας ο του Ιακωβου sy^{s} | ⌜ *2* ℵ^{1} L W Γ *f* 13 565. 579. 892. *l* 2211 *pm* vg^{cl} | Ισκαριωθ C 1424 | ο Σκαριωτης D lat | Σιμωνος Ισκαριωτου Or • **5** ⌜και λ. D it vg$^{s.st.ww}$ | – ℵ* 1424; Or • **6** ⌜υπαγετε D • **7** ⌜ (4, 17) μετανοειτε οτι 251 *pc* sa^{mss} | – B sy^{s} • **8** ⌜ *3–6 1 2* P W Δ *pc* sy^{h} | *3 4 1 2 5 6* 348 *al* | *5 6 3 4* 28 | *5 6* 1424* | *3–6* C^{3} K L Γ Θ 700* 𝔐 f (sy^{p}) sa mae; Eus | *txt* ℵ B C* (D) N 0281^{vid} *f* 1.13 33. 565. 700^{mg}. 892. *l* 2211 *al* lat (sy^{s}) bo • **10** ⌜-δους C L W *f* 13 𝔐 a ff^{1} k μ sy^{h} bo^{ms} | *txt* ℵ B D Θ *f* 1 33. 892. 1424. *l* 2211 *al* lat sy^{p} sa^{mss} mae bo; Eus | ⌜του μισθου K 565. 892 *al* it sy^{hmg} • **11** ⌜ *1–5 8 f* 1 700 it sy^{s} | *1–5 8 6 7* L 0281 *f* 13 *pc* co | η πολις *1 2 4 8* εις αυτην D • **12** ⊤ λεγοντες· ειρηνη τω οικω τουτω ℵ*.2 D L W Θ 0281^{vid} *f* 1 (1424) *al* it vg^{cl} • **13** ⌜ει δε μη γε D | ει δε μη αξια L | ⌜εφ ℵ B W 892. *l* 2211 *pc* • **14** □ D | ⌜η κωμης 𝔓^{110} ℵ (0281) *f* 13 892 *pc* vg^{mss} co | ⌜ εκ ℵ C 0281. 33. 892 *al* lat | απο 𝔓^{110} • **15** ⌜-ρας D L N P Θ *f* 1 1424 *al* h k | γη Γ-ας C *pc* | γη Γ-ων ℵ *pc* • **16** ⌜εις -ον B | ⌜ ο οφις ℵ*; Epiph | ⌜απλουστατοι D • **17** ○ D *pc* it sy^{s} sa^{mss} mae | ⌜ *1–3* W aur* | εις τας -γας αυτ. D 0171

στιγώσουσιν ὑμᾶς· **18** καὶ ἐπὶ ⸢ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε⸣ ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς
88 II ἔθνεσιν. **19** ὅταν δὲ ⸢παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· □δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε·⸣ **20** οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.

21 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ⸢ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. **22** καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται.

89 X **23** ⸢Ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ⸢ἑτέραν· ⸢ ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις ○τοῦ Ἰσραὴλ ἕως ⸢ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

90 III **24** Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον ⸢οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. **25** ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος
91 X αὐτοῦ. εἰ ⸢τὸν οἰκοδεσπότην⸣ ⸢Βεελζεβοὺλ ⸢ἐπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον ⸢τοὺς οἰκιακοὺς⸣ αὐτοῦ.

92 II **26** Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· * οὐδὲν γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθή-
93 V σεται. **27** ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε ἐν τῷ φωτί, καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε ⸢κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.

28 καὶ μὴ ⸢φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· ⸢φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. **29** οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ

Act 25,23; 27,24 · 8,4! Dt 31,26

L 12,11s Ex 4,12

J 14,26 Act 4,8 1K 2,4 35 Mch 7,6

L 6,22p J 15,18! 21 1J 3,13 24,13 2T 2,12 Dn 12,12s · 4Esr 6,25

23,34 Act 8,1; · 14,5s 2K 11,33 · 16,28; · 24,30!

L 6,40 J 13,16; 15,20

9,34!

26–33: L 12,2-9 Mc 4,22p

4Mcc 13,14 1P 3,14 Ap 2,10

H 10,31 Jc 4,12 Ap 14,7.10

18 ⸢ηγεμονων σταθησεσθε D (0171 it sy^{s}) • **19** ⸢-δωσουσιν D L N W 33. 579. 1424 *al* lat ¦ δωσωσιν Φ 892. *l* 2211 *al* ¦ διδωσιν C Θ *f*^{13} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B 0171^{vid} *f*^{1} *pc* | □ D L *pc* g^{1} k vg^{mss}; Epiph • **21** ⸢-σεται B Δ 700 *pc* • **23** ⸢αλλην C D L Θ 0171^{vid} 𝔐; Cl ¦ *txt* ℵ B W *f*$^{1.13}$ 33. 892. 1424 *pc*; Or Thret | ⸢καν (εαν δε D 0171^{vid} h k) εν τη αλλη (εκ ταυτης L Θ *f*$^{1.13}$ 565 *pc*; Or^{pt}) διωκ(ω)σιν υμας. φευγετε εις την αλλην (ετεραν L Θ)· D L Θ 0171^{vid} *f*$^{1.13}$ 565 *pc* it vg^{mss} sy^{s}; Or^{pt} | ○ B D | ⸢† – ℵ* B *pc* ¦ οὗ ℵ^{2} *pc* ¦ *txt* C D L W Θ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 • **24** ⸢αυτου ℵ W *f*^{13} 1424. *l* 2211 *al* sy co • **25** ⸢τω -οτη *et* ⸢τοις -κοις B* | ⸢† Βεεζ- ℵ B *pc* ¦ Beelzebub c (ff^{1}) vg sy$^{s.p}$ ¦ *txt* 𝔓$^{110(vid)}$ C (D L) W Θ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 it sy^{h} co; Cyp | ⸢ λεσαντο ℵ* L N *pc* ¦ εκαλεσαν Θ 0171 *f*^{1} 700. 1424 *pm* ¦ καλουσιν D • **27** ⸢κηρυσσεται (*vl* ετε) D Θ; Or ¦ κηρυχθησεται L • **28** ⸢φοβηθητε B D N W Θ *f*^{1} 33. 892. 1424. *l* 2211 *pm* ¦ *txt* ℵ C K L Γ Δ *f*^{13} 565. 579. 700 *pm* | ⸢ φοβηθητε D L Θ^{vid} *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C W 892. *l* 2211 *pc*

1 Sm 14,45 2 Sm 14,11 L 21,18 Act 27,34 6,26; 12,12

ἐν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. **30** ⸢ὑμῶν δὲ⸣ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ⸢πᾶσαι⸣ ἠριθμημέναι εἰσίν. **31** μὴ οὖν ⸢φοβεῖσθε⸣· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.

1 J 4,2 s.15

32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν ᵒ[τοῖς] οὐρανοῖς· **33** ⸢ὅστις δ' ἂν⸣ ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι ⸢κἀγὼ αὐτὸν⸣ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν ᵒ[τοῖς] οὐρανοῖς.

1 Sm 2,30 Ap 3,5

2 T 2,12 1 J 2,22 s Jd 4 Mc 8,38 p

94 II

34–36: L 12,51-53; 12,49; · 22,36

34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ ⸢μάχαιραν. **35** ἦλθον γὰρ διχάσαι ⸢*ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ* καὶ *θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς* καὶ *νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς*, **36** καὶ *ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ*.

95 V

21 *Mch 7,6*

37 s: L 14,26 s 19,29 Dt 33,9

37 Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος, □καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος·↖ **38** καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. **39** □ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ↖ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν.

96 V

16,24! p

16,25! p

97 III

18,5 p L 10,16 J 12,44; 13,20 G 4,14

13,17; 23,29.34 1 Rg 17,9-24; 18,4 2 Rg 4,9-37 3 J 8

25,35.40 Mc 9,41

40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. **41** ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται, □καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται.↖ **42** καὶ ὃς ἂν ποτίσῃ ἕνα τῶν ⸢μικρῶν τούτων⸣ ποτήριον ⸢ψυχροῦ ᵒμόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ᶠἀπολέσῃ τὸν μισθὸν⸣ αὐτοῦ.

98 I

99 X

100 VI

7,28!

11 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

101 X

30 ⸢αλλα *et* ᵀυμων D it; Ir$^{lat\ vid}$ • **31** ⸢φοβηθητε C Θ *f* ^{13} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D L W *f* ^{1} 892. *i* 844^{vid}. *l* 2211 *pc* | ᵀαυτους W *f* ^{13} 1424 *al* g^{1} vg^{mss} sa • **32** ᵒ 𝔓^{19vid} ℵ D L W Θ *f* ^{1} 𝔐; Cl Or ¦ *txt* B C K *f* ^{13} 565. 892 *al*; Eus • **33** ⸢ *l* 2 B L 1424 *pc* ¦ και οστις W | ᶠ C L *f* ^{13} 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{19vid} ℵ B D W Δ Θ *f* ^{1} 33. 892. *l* 2211 *al* lat | ᵒ 𝔓^{19} ℵ C D L W Θ *f* ^{1} 𝔐 ¦ *txt* B *f* ^{13} 892. 1424 *al* • **34** ⸢μαχην και μαχαιραν 28 ¦ διαμερισμον των διανοιων κ. μ. sy^{c} • **35** ⸢ (Mch 7,6) υιον D *pc* it sy$^{s.c}$ • **37** □ B* D *al* ¦ *om. usque ad* αξιος (*vs* 38) 𝔓^{19} • **39** □ ℵ* • **41** □ D *pc* • **42** ⸢ελαχιστων τ. D latt ¦ μ. τ. των ελαχιστων 1424 *pc* | ⸢-χρουν Z 33. 565 *al* ¦ υδατος -χρου D lat sy$^{s.c}$ co; Or Cyp | ᵒ D *pc* sy$^{s.c}$ | ᶠ·ληται ο μισθος D it sy$^{s.c}$ bo; Cyp

20 2 ʿΟ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα *2–6:* L 7,18-23
102 V τοῦ ⌜Χριστοῦ πέμψας ⌜διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 3 εἶπεν 14,12!
αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ ⌜ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; 4 καὶ 3,11! Ps 118,26
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε· 5 *τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν* ⌜καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν⌝, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ *κωφοὶ ἀκούουσιν*, καὶ ⌜*νεκροὶ ἐγείρονται* καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται⌝· 6 καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ºἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

7 Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς *7–19:* L 7,24-35
ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον· θεάσασθαι:1; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 8 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε· ˢἰδεῖν:1; ἄνθρωπον⌝ ἐν μαλακοῖς ᵀ ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ⌜βασιλέων ºεἰσίν. 9 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ˢἰδεῖν; προφήτην⌝;
103 II ναί λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. 10 οὗτός ᵀ ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται·

ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, *ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν* σου.

104 V 11 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν
105 V τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν. 12 ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. 13 πάντες γὰρ οἱ προφῆται ⌑καὶ ὁ νόμος⌝ ἕως Ἰωάννου
106 X ἐπροφήτευσαν· 14 καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. 15 ὁ ἔχων ὦτα ᵀ ἀκουέτω.
107 V 16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶν παιδίοις καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ⌜ἑτέροις ᵀ 17 λέγουσιν·

Job 11,2; 14,1 etc
18,1p L 1,15; 22,24
L 16,16 J 6,15
1P 1,10
17,10-13p L 1,17
Ml 3,23 Sir 48,10 | 13,9p.43; 25,29app
Mc 4,23; 7,16app
L 12,21app;14,35; 21,4app; Ap 2,7!
Ez 3,27 | 12,41sp

¶ **11,2** ⌜ Ιησου D 0233. 1424 *al* sy^{c} | ⌜*p)* δυο C^{3} L *f* ^{1} 𝔐 lat sy^{hmg} bo; Or ¦ *txt* ℵ B C* D P W Z Δ Θ 0233 *f* ^{13} 33. *l* 844. *l* 2211 *pc* q sy$^{p.h}$ sa mae • **3** ⌜εργαζομενος D* • **5** ʿ *2 3* Z Δ 892 *pc* lat co ¦ – D *pc* | ʿ *4 5 3 1 2* Θ *f* ^{13} *pc* sy^{c} ¦ *1 2* k sy^{s} • **6** ° 0233 • **7** [ⁱ; *et* ⁱ⁻¹ –] • **8** [ⁱ; *et* ⁱ⁻¹ –] ¦ ˢ; ανθ. ιδ. ℵ* | ⌜*p)* ιματιοις C L W Θ 0233 *f* $^{1\,13}$ 33 𝔐 b f h l sy co ¦ *txt* ℵ B D Z *pc* lat | ⌜ λειων K N 565^{c}. 579^{c} *pm* | °† ℵ* B ¦ *txt* ℵ^{2} C D L W Z Θ 0233 *f* $^{1\,13}$ 33 𝔐 latt • **9** ˢ† προφ. ιδ.; ℵ* B^{1} W Z 0281$^{vid.}$ 892 *pc* ¦ *txt* ℵ^{1} B*.^{2} C D L Θ 0233 *f* $^{1\,13}$ 33 𝔐 latt sy sa • **10** ᵀγαρ Ĉ L W Θ 0233 *f* $^{1\,13}$ 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$ co ¦ *txt* ℵ B D Z 892 b g^{1} k sy$^{s.c}$ bo^{mss} • **13** ⌑ sy^{s} bo^{ms} • **15** ᵀακουειν ℵ C L W Z Θ *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy$^{c.p.h}$ co; Ju ¦ *txt* B D 700 *pc* k sy^{s} • **16** ⌜ (*ex itac.?*) εταιροις G 700 *pm* lat sa | ᵀαυτων και (– Θ *f* ^{13} 579*$^{vid.}$ 1424 *pc* sa) C L W Θ *f* ^{13} 33 𝔐 sy$^{c.p.h}$ ¦ *txt* ℵ B D Z^{vid} *f* ^{1} 892 *pc* lat

Ecclˢ 3,4

ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε,
ἐθρηνήσαμεν ⸢ καὶ οὐκ ἐκόψασθε.

3,4p L 1,15

J 10,20!

9,11! 14s · Dt 21, 20 Prv 23,20

18 ἦλθεν γὰρ ⸢ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσιν· δαιμόνιον ἔχει. **19** ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ ⸢τῶν ἔργων⸣ αὐτῆς.

L 11,49

20–24: L 10,13-15 · J 12,37

20 Τότε ἤρξατο ⸢ ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν· **21** οὐαί σοι, Χοραζίν⸣, οὐαί σοι⸣, Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ ⸢ μετενόησαν. **22** πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. **23** καὶ σύ, Καφαρναούμ, ⸢μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ;⸣ ἕως ᾅδου ⸢καταβήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ⸣ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. **24** πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ⸢ ἢ σοί⸣.

108 V

109 X

Mc 6,45; 8,22 L 9,10 · Is 23

Dn 9,3 Jon 3,5s 24; 10,15; 12,36; 2P 2,9; 3,7 1J 4,17 Is 34,8 Jdth 16,17

9,1!p PsSal 1,5 Is 14,13.11.15 Ez 31,14s

22! 10,15!p

25–27: L 10,21s Sir 51,1 Ps 136,26 Tob 7,17 Act 17, 24 · Is 29,14 1K 1,19.26-29 L 19,42

25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ⸢ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· **26** ναί ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. **27** Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός ⸰μου, * καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει ⸢τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς⸣ καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

110 V

111 III

112 III

· 21,16 | 1K 1,21

28,18!

J 10,14s; 17,25

16,17 G 1,15s

28 Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι ⸢, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. **29** ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ◻ἀπ' ἐμοῦ⸣, ὅτι πραΰς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ *εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν*· **30** ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

113 X

Sir 24,19; 51,23 · Ex 33,14 | Sir 51, 26s; 6,24s

21,5 Nu 12,3 2K 10,1 · *Jr 6,16* Sir 6,28s Θ Is 28,12 | Act 15,30 · 1J 5,3

17 ⸢υμιν C L W Θ f^{13} 33 𝔐 it sy | *txt* ℵ B D Z f^{1} 892 *pc* lat co • **18** ⸢προς υμας Θ f^{13} *al* $sy^{c.h}$; Eus • **19** ⸢*p)* τ. τεκνων B^{2} C D L Θ f^{1} 33 𝔐 lat $sy^{s.c.hmg}$ sa^{mss} mae | παντων τ. εργ. f^{13} *pc* (k) | *txt* ℵ B* W *pc* $syp^{.h}$ sa^{ms} bo; $Hier^{mss}$ • **20** ⸢ο Ιησους C K L N W Θ $f^{1.13}$ 565. 579. 892 *pm* g^{1} h vg^{mss} sy sa^{mss} • **21** ⸢και D it | ⸢*p)* καθημενοι ℵ C 33 *pc* | -μεναι Δ f^{1} 892. 1424 *al* sy^{h} • **23** ⸢η εως του (– Δ f^{13} *pc*) ουρ. υψωθεισα (-θης Γ f^{13} 700 *al* f g^{1} q) f^{13} 33 𝔐 f h q $sy^{s.p.h}$; $Hier^{ms}$ | *txt* ℵ B* D W Θ lat sy^{c} co (B^{2} L ℌ, C f^{1} του ου.); Ir^{lat} | ⸢καταβιβασθησῃ ℵ C L Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 $syp^{.h}$ mae bo | *txt* B D W *pc* latt $sy^{s.c}$ sa; Ir^{lat} | ⸢ εγενοντο L W Θ f^{13} 33 𝔐 | *txt* ℵ B C D f^{1} 892. 1424 *al* • **24** ⸢η υμιν D 1424 *pc* it vg^{mss} sa^{ms} bo^{pt}; Ir^{lat} | – 565 • **25** ⸢απεκρ- C L W Θ $f^{1.13}$ 𝔐; Mar^{Ir} | *txt* 𝔓^{62} ℵ B D 33. *l* 2211 *pc* • **27** ° ℵ* *pc* sa^{ms} bo; Ju $Mar^{Ir\ lat}$ | ⸢τον πατερα ει μη ο υιος, ουδε τον υιον τις επιγινωσκει ει μη ο πατηρ N *pc*; (Ju Ir Eus) • **28** ⸢εστε D* *ex* lat? • **29** ◻ ℵ* *pc*

114 II 12 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς ⊤ τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν καὶ ἤρξαντο τίλλειν ⊤ στάχυας ⊤1 καὶ ἐσθίειν. **2** οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες ⊤ εἶπαν αὐτῷ· ⌜ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ◻ἐν σαββάτῳ⌝. **3** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ ὅτε ἐπείνασεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, **4** πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ⌜ἔφαγον, ⌜ὃ οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς 115 X ἱερεῦσιν μόνοις; **5** ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι ⊤ τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; **6** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ ⌜μεῖζόν ἐστιν ὧδε. **7** εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν· *ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν*, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. **8** κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

1–8: Mc 2,23-28 L 6,1-5

Dt 5,14; 23,26

Ex 20,10 J 5,10

1 Sm 21,7

Lv 24,5-9 2 Mcc 10,3 Ex 40,23 etc

21 116 II **9** Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ⊤ ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν· **10** καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ⊤ χεῖρα ἔχων ξηράν. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἔξεστιν ◻τοῖς σάββασιν ⌜θεραπεῦσαι⌝; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. **11** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τίς ⌜ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ⌜ἕξει πρόβατον ἓν καὶ ⌜1ἐὰν ἐμπέσῃ ○τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ ⌜κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ⌝; **12** πόσῳ οὖν ⊤ διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. ὥστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. **13** τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα. καὶ ἐξέτεινεν καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιὴς ◻ὡς ἡ ἄλλη⌝.

9–14: Mc 3,1-6 L 6,6-11

L 14,3

L 14,5!

10,31

117 IV **14** ⌜ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι⌝ συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

22,15 J 5,18!

118 X **15** Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. * καὶ ἠκο-

15 s: Mc 3,7-12 L 6,17-19 · 22,18!

¶ **12,1** ⊤*p)* εν W | ⊤*p)* τους (D) W 700 *pc* sa bo | ⊤1*p)* και ταις χερσιν αυτων ψωχειν (c) sy^{c} • **2** ⊤αυτους C D L Δ Θ *f*^{13} 33 *pc* it vg^{mss} sy$^{s.c.p}$ mae | ⌜τι (c) sy$^{s.c}$ | ◻ ff^{1} k sy$^{s.c}$ • **4** ⌜-γεν 𝔓^{70} C D L W Θ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 latt sy co; Eus ¦ ελαβεν 892* ¦ *txt* ℵ B *pc* | ⌜*p)* ους ℵ C L Θ 0233 *f*^{1} (33) 𝔐 lat sy^{h} sa bo ¦ *txt* 𝔓^{70} B D W *f*^{13} *pc* aur ff^{2*} k q sy^{p} • **5** ⊤εν C D W *pc* • **6** ⌜-ζων C L Δ 0233 *f*^{13} 1424 *pm* lat • **9** ⊤ο Ιησους C N Σ *al* c g^{1} h sy^{p} • **10** ⊤την την 𝔐 b c vg^{mss} ¦ ην εκει την D L (N) Δ Θ (0233) *f*$^{1.13}$ 33. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* (it) sy$^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B C W 892 *pc* l vg | ◻ sy^{s} | ⌜-πευειν B C Θ 0233 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ D L W *pc* • **11** ⌜εστιν D Θ 33. 565. 892. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* f (k) q ¦ – C* L *f*^{13} *pc* it | ⌜ εχει D *pc* it vg^{mss} | ⌜1 ει 700^{c} ¦ – D *f*^{13} 700* *pc* b ff^{2*} sy$^{s.c}$ sa bo | ○ D it sy$^{s.c.p}$ | ⌜κρατησας εγερει αυτο ℵ ff^{1} h ¦ κρατει αυτο και εγειρει D • **12** ⊤μαλλον Θ *f*^{13} 33. 565. (1424) *pc* lat sy mae • **13** ◻ ℵ C^{2} 892* • **14** ⌜ *3 2 4 1* L Θ *f*^{13} 579 *al* ¦ *3 2 4* W Δ *l* 844. *l* 2211 *pc* q ¦ *3 2 4, sed pon. 1 p.* αυτου 0233 𝔐 sy^{h} ¦ και *1 3 4* D 1424 *pc* ¦ *txt* ℵ B C 0281 *f*^{1} 33. 892 *pc* aur c l vg

19,2! λούθησαν αὐτῷ ⸢[ὄχλοι] πολλοί⸣, καὶ ἐθεράπευσεν αὐ-
8,4! τοὺς ⸢πάντας **16** καὶ ἐπετίμησεν⸣ αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν
αὐτὸν ποιήσωσιν, **17** ⸢ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου
τοῦ προφήτου λέγοντος·

Is 42,1-4; 41,9 Hgg 2,23 Act 3, 26! • 3,17! p **18** *ἰδοὺ ὁ παῖς μου* ⊤ *ὃν ᾑρέτισα,*
ὁ ἀγαπητός μου ⸢*εἰς ὃν*⸣ *εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου·*
L 4,18 *θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν,*
καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.
19 *οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει,*
οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ.
20 □*κάλαμον συντετριμμένον* ⸣ *οὐ κατεάξει*
καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει,
ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος *τὴν κρίσιν* ⊤.
Is 11,10 𝔊 R 15,12 **21** *καὶ* ⊤ *τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.*

22–30: Mc 3,22-27 L 11,14-23 **22** Τότε ⸢προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ *22* 119 V
κωφός⸣, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε ⸢τὸν κωφὸν⸣ ⊤ λα-
Mc 2,12; 6,51 L 2, 47; 8,56; 24,22 • λεῖν καὶ βλέπειν. **23** καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ 120 VII
9,27! ἔλεγον· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυίδ; **24** οἱ δὲ Φαρισαῖοι 121 II
ἀκούσαντες εἶπον· οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ
9,34! ἐν τῷ ⸢Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. **25** ⸢εἰδὼς 122 II
9,4! δὲ⸣ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία
μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰ-
κία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. **26** καὶ εἰ ὁ
σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς
οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; **27** καὶ εἰ ἐγὼ ἐν ⸢Βεελ-
Act 19,13 ζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλ-
41 s; 9,34! λουσιν; διὰ τοῦτο ⸣αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν⸢. **28** εἰ δὲ

15/16 ⸢† πολλοι ℵ B *pc* lat ¦ οχλοι N* ¦ *txt* C D L W Θ (⸣ 0233 *pc*) 0281 *f* 1 13 33 𝔐 f h (q) sy$^{p.h}$ sa^{ms} bo | ⸢ παντας δε ους εθεραπευσεν επεπληξεν D (*f* 1) it ¦ π. δε ους εθ. επεπλ. αυτοις και επετιμησεν W ¦ και επετιμα Θ • **17** ⸢οπως L W Θ 0233 *f* 13 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C D 0281 *f* 1 33. 1424 *pc*; Or • **18** ⊤εις D | ⸢† ον ℵ* B 892 *pc* ff^{1} ¦ εν ω D *f* 1 33. 1424; Ir^{lat} ¦ *txt* ℵ^{1} C^{vid} L W Θ 0106. 0233 *f* 13 𝔐 • **20** □ D* | ⊤αυτου X 1424 *al* sy^{h} sa mae • **21** ⊤επι W 0233 *pc* ¦ εν D *pc*; Ir^{lat} • **22** ⸢προσηνεγκαν αυτω δ-μενον τυφλον κ. κωφον B 0281$^{vid.}$ 1424 *pc* sy$^{(s.c.p)}$ | ⸢ τ. κωφ. και τυφλον L W Δ Θ 0233 *f* 1 13 700. *l* 844. *l* 2211 *al* sy$^{p.h}$ ¦ τ. τυφλ. κ. κωφ. C 0281. 33 𝔐 q ¦ – lat ¦ *txt* ℵ B D 892. 1424 *pc* ff^{1} g^{1} k sy$^{s.c}$ co | ⊤και ℵ^{2} C L 0233 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ* B D W Θ 0281 *f* 1 13 33. 892. 1424 *al* • **24** ⸢† Βεεζεβουλ ℵ B ¦ Beelzebub c (ff^{1}) vg sy$^{s.c.p}$ ¦ *txt* 𝔓^{21} C D (L) W Θ 0281 *f* 1 13 33 𝔐 it sy^{h} (co) • **25** ⸢ειδως δε ο Ιησους C L W Θ 0106 *f* 1 13 𝔐 (lat) sy$^{p.h}$ mae ¦ ιδων δε ο Ιησ. 0281$^{vid.}$ 33. 892^{c} *pc* ff^{1} bo^{mss} ¦ ιδων δε 𝔓^{21} ℵ^{1} D 892* (k) sy$^{s.c}$ bo ¦ *txt* ℵ*^{2} B sa • **27** ⸢† Βεεζεβουλ ℵ B (bo^{ms}) ¦ Beelzebub c (ff^{1}) vg sy$^{c.p}$ ¦ *txt* C D (L) W Θ 0233. 0281 *f* 1 13 33 𝔐 it sy^{h} sa mae (bo) | ⸣ *1 2 4 3* Θ *f* 1 *pc* c vg^{cl} ¦ *1 4 3 2* C 0233 *f* 13 𝔐 ¦ *1 4 2 3* L *pc* ¦ *2 3 1 4* W ¦ *txt* ℵ B D 0281. 892. 1424

ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **29** ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ⌜ἁρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν⌝; καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ⌜διαρπάσει⌝. **30** ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει ᵀ.

1J 3,8 · L 17,21 · Is 49,24; 53,12 · Mc 9,40p

123 II **31** Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται ᵀ τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται ᵀ. **32** καὶ ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ᵀ ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, ⌜οὐκ ἀφεθήσεται⌝ αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

31 s: Mc 3,28s L 12,10 · H 6,4.6; 10,26 · 1J 4,16 1T 1,13

124 X **33** Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. **34** γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας 125 V τὸ στόμα λαλεῖ ᵀ. **35** ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ᵀ ἐκβάλλει ᵀ ἀγαθά, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος 126 X ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ᵀ ἐκβάλλει ᵀ πονηρά. **36** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ ⌜λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· **37** ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

33–35: L 6,43-45 · 7,17 · 3,7! · J 8,43! · 15,11! · R 8,7! 13,52 · Jc 3,1.6 Jd 15 · L 16,2! · 11,22! · L 19,22

23 127 V **38** Τότε ἀπεκρίθησαν ὀαὐτῷ τινες τῶν γραμματέων □καὶ Φαρισαίων› λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ 128 V σημεῖον ἰδεῖν. **39** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. **40** ὥσπερ γὰρ ⌜*ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέ-*

38–42: L 11,16.29-32 cf Mt 16,1-4p · J 2,18! · L 23,8 · 1K 1,22 | 45; 16,4; 17,17p · Mc 8,38 L 9,41 · Act 2,40 Ph 2,15 · Dt 32,5 | · *Jon 2,1*

29 ⌜ διαρπασαι ℵ C² D L Θ *f* 13 33 𝔐 | *txt* B C* N W *f* 1 892. 1424 *al* | ⁝ , *et* ⁝|; *et* ⌜ διαρπαση ℵ D K W *f* 13. 565. 700. 1424 *pm* l vgst • **30** ᵀμε ℵ 33 *pc* syhmg bo • **31** ᵀυμιν B *f* 1 *pc* sa mae | ᵀ τοις ανθρωποις C D L W Θ 0271 *f* 13 33 𝔐 it syp,h | αυτω (b) ff1 h sys,c mae bomss | *txt* ℵ B *f* 1 892. 1424 *pc* aur k vg sa bo • **32** ᵀουκ B* | ⌜ου μη αφ- ℵ* | ου μη αφεθη B • **34** ᵀαγαθα D* d • **35** ᵀ*bis* της καρδιας αυτου L (*f* 1) 33 *pc* aur (aur f*) vgmss sys,c | ᵀ τα ℵ C L N Δ *f* 1 33. 1424 *al* samss (bo) | *txt* B D W Θ *f* 13 𝔐 samss mae | ᵀ¹ τα L N Δ 33. 1424 *al* samss bo • **36** ⌜ λαλουσιν D | εαν λαλησωσιν (L) W 0250 *f* 1 13 𝔐 | εαν λαλησουσιν C Θ 33. 700* *pc* | *txt* ℵ B *pc* • **38** ° W 0250 *f* 1 𝔐 mae syp | *txt* ℵ B C D L N Θ *f* 13 33. 892. 1424 *al* lat syh sa bo | □ B *pc* • **40** ⌜εγενετο Θ 1424 *pc* | – D *pc*

16,21; 27,63 E
4,9 1P 3,19
Jon 3,5
27
6
6

ρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ⊤ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. **41** ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. **42** βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.

43–45: L 11,24-26 · Is 34,14

43 Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ οὐχ εὑρίσκει·[1]. **44** τότε λέγει· εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει ⊤ σχολάζοντα ⊤ σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. **45** τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

129 V

L 8,2
27,64 2P 2,20 J 5,14
39!

46–50: Mc 3,31-35 L 8,19-21

46 ⌜Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος⌝ τοῖς ὄχλοις ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω ⌜ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι⌝. **47** ◻[εἶπεν δέ τις ⌜αὐτῷ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασιν ζητοῦντές σοι λαλῆσαι.]⌝ **48** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ⌜τῷ λέγοντι αὐτῷ⌝· τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ⌜καὶ τίνες ○εἰσὶν οἱ ἀδελφοί ○¹μου; **49** καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ○αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. **50** ὅστις γὰρ ⌜ἂν ποιήσῃ⌝ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς αὐτός μου ⊤ ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

130 II

J 20,17!
7,21 J 15,14

40 ⊤και D L W 1424 *al* it sy^{c} bo; Cyr^{pt} • **43** [: *. et* :] • **44** ⊤τον οικον D (sy^{hmg}) ¦ αυτον c ff^{2} h vg^{cl} mae | ⊤† και ℵ C* 1424 *al* it ¦ *txt* B C^{2} D L W Z^{vid} Θ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat • **46** ⌜ *1* δε *2 3* C W Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 q sy^{h} ¦ λαλουντος δε αυτου D L Z 892 sy^{p} ¦ *txt* ℵ B 33. 1424 *pc* lat | ⌜ *1 3 2* D L Θ *f*^{13} 33. 1424 *al* latt sy^{p,h} ¦ – ℵ* • **47** ◻ *vs* ℵ* B L Γ *pc* ff^{1} k sy^{s,c} sa ¦ *txt* ℵ$^{(1)}$ C (D) W Z Θ *f*$^{(1).13}$ (33) 𝔐 lat sy$^{p.h}$ mae bo | ⌜των μαθητων αυτου ℵ^{1} (892) *pc* (bo) • **48** ⌜τω ειποντι αυτω C L Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ τω λεγοντι Z ¦ – W ¦ *txt* ℵ B D 33. 892. 1424 *pc* | ⌜η D W Θ *pc* it sy^{s} mae bo | ○ W *pc* | ○^{1} B* • **49** ○ ℵ* D *al* lat • **50** ⌜ποιει D ¦ αν ποιη C Δ 700 *pc* ¦ αν ποιησει K L Z Γ Θ 579. 1424 *al* ¦ *txt* ℵ B W *f*$^{1.(13)}$ 33 𝔐 | ⊤και Θ *f*^{13} 700. 1424 *al* lat

131 JI 13 Ἐν ⊤τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ⌜τῆς οἰ-
κίας⌝ ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· **2** καὶ συν-
ήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς ⊤πλοῖ-
ον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν
εἱστήκει.

24 **3** Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων·
ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ ⌜σπείρειν. **4** καὶ ἐν τῷ σπεί-
ρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ⌜ἐλθόντα τὰ
πετεινὰ ⊤⊤ κατέφαγεν αὐτά. **5** ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πε-
τρώδη ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέτει-
λεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· **6** ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος
⌜ἐκαυματίσθη καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ⌜ῥίζαν ⌜¹ξηράνθη.
7 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκαν-
θαι καὶ ⌜ἔπνιξαν αὐτά. **8** ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν
καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα,
ὃ δὲ τριάκοντα. **9** ὁ ἔχων ὦτα ⊤ἀκουέτω.

10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ· διὰ τί ἐν
παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; **11** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ᴼαὐ-
τοῖς· ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας
132 V τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. **12** ὅστις γὰρ ἔχει,
δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει,
133 I καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. **13** διὰ τοῦτο ἐν παραβο-
λαῖς ⌜αὐτοῖς λαλῶ⌝, ⌜ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ
ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνίουσιν⌝, **14** καὶ ⌜ἀνα-
πληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέγουσα·

⊤*ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,*
καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε.

1–9: Mc 4,1-9 L 8,4-8 · 36

Mc 2,13; 3,9

10.34sp

4Esr 8,41; 9,31ss

Sir 40,15

Jc 1,11 J 15,6

Job 31,40

11,15!

10–17: Mc 4, 10-12 L 8,9s · 3!

1K 2,10

R 11,25 25,29p Mc 4,25p

Mc 8,18 L 19,42 J 12,40 Jr 5,21 Act 13,40s; 28,26s

Is 6,9s Θ

¶ **13,1** ⊤ δε C D L W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 f h q $sy^{p.h}$ bo | *txt* ℵ B Z 33. 892 *al* lat sy^{s} sa mae bo^{ms} | ⌜εκ της οικιας ℵ Z 33. 892 *pc* | απο της οικιας C L W 𝔐 lat | – D it sy^{s} | *txt* B Θ $f^{1.13}$ 1424 *pc* • **2** ⊤το D K Γ Δ f^{13} 565. 579 𝔐 • **3** ⌜σπειραι ℵ (D) L W Θ $f^{1.13}$ 33. 700. 892. 1241. 1424 *pm* | *p)* σ-ραι τον σπορον αυτου 579 *pc* b ff^{1} h vg^{s} (sy^{s}) | *txt* B K Z Γ Δ 565 *pm* (C *h. t.*) • **4** ⌜ηλθεν (-θον D L Z 33 *al*) *et* ⊤ και ℵ C D L W Z f^{1} 33 𝔐 | *txt* B Θ f^{13} 1424 *pc* | ⊤*p)* του ουρανου K Θ f^{13} 565. 1241. 1424 *al* b ff^{1} h vg^{cl} $sy^{c.h}$ sa mae bo^{mss} • **6** ⌜εκαυματωθη B^{2} | εκαυματισθησαν D sy^{h} | ⌜ βαθος ριζης Θ f^{13} *pc* | ⌜¹-ανθησαν D sy^{h} • **7** ⌜⊤ απεπ- B C L W Z f^{1} 33 𝔐 | *txt* ℵ D Θ f^{13} 565 *pc* • **9** ⊤*p)* ακουειν $ℵ^{2}$ C D W Z Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat $sy^{c.p.h}$ co | *txt* ℵ* B L a e ff^{1} k sy^{s} • **11** ᴼ⊤ ℵ C Z 892 *pc* ff^{1} k bo | *txt* B D L W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy sa mae • **13** ⌜ *2 l* N Θ Σ $f^{1.13}$ 33. 565. 1424 *al* | *2* L *pc* c | λαλει αυτ. $D(^{c})$ | ⌜ *p)* ινα βλ. μη βλεπωσιν και ακ. μη ακουσωσιν μηδε συνωσιν 1424 ff^{1} sa mae | ινα βλ. μη βλεπωσιν και ακ. μη ακουωσιν (-σωσιν D) και μη συνιωσιν (συνωσιν D) μηποτε επιστρεψωσιν D Θ $f^{1.13}$ *pc* it $sy^{s.c}$; (Eus) • **14** ⌜τοτε πλ- f^{1} a | τοτε πληρωθησεται επ D 1424 *pc* it | ⊤ (Is 6,9) πορευθητι και ειπε τω λαω τουτω D it mae; Eus

15 *ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου,*
καὶ τοῖς ὠσὶν ⊤ βαρέως ἤκουσαν
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν,
μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν
καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν
καὶ ἐπιστρέψωσιν καὶ ἰάσομαι αὐτούς.

16,17 L 10,23s Is 52,15 PsSal 18,6s

16 ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν καὶ τὰ ὦτα ○ὑμῶν ὅτι ⌜ἀκούουσιν. **17** ἀμὴν ○γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε καὶ οὐκ ⌜εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν. 134 V

10,41! · H 11,13 1P 1,10 J 8,56

18–23: Mc 4, 13-20 L 8,11-15

18 ⌜Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ ⌜σπείραντος. **19** παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἁρπάζει ⌜τὸ ἐσπαρμένον⌝ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. **20** ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν, **21** οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν, γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζεται. **22** ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος ⊤ καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον καὶ ἄκαρπος γίνεται. **23** ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν γῆν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ ⌜συνιείς, ⌜ὃς δὴ⌝ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. 135 II

6,19-34p L 14, 18-20; 21,34 Mc 10,23s

36-43

24 ⌜Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ⌜σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. **25** ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ⌜ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν. **26** ὅτε δὲ ἐβλάστησεν 136 X

Mc 4,27

15 ⌜αυτων ℵ C 33. 892. 1241 *pc* it vg^{mss} sy$^{s.c.p}$ • **16** ○ B 1424 *pc* it | ⌜ακουει K L W Γ Δ 565. 579 *pm* | ωσιν f^{13} *pc* • **17** ○ ℵ 1241 *pc* it sa^{mss} bo^{pt} | ⌜ηδυνηθησαν ιδειν D • **18** ⌜σπειροντος ℵ^{2} C D L Θ $f^{1.13}$ 𝔐 co | *txt* ℵ* B W 33 *al* • **19** ⌜τον λογον εσπαρμενον sy^{p} mae | το σπειρομενον D W • **22** ⊤τουτου ℵ^{1} C L W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy sa^{mss} mae bo; Or | *txt* ℵ* B D it sa^{mss} • **23** ⌜συνιων C L W $f^{1.13}$ 33 𝔐 | *txt* ℵ B D Θ 892 *pc*; Or | ⌜οτε D it | και lat sy$^{c.p}$ mae | κ. τ. k* sy^{s} • **24** ⌜σπειροντι C D K L Γ Θ f^{1} 565. 579. 700. 1241. 1424 *pm* | *txt* ℵ B N W Δ f^{13} 33. 892 *pm* co • **25** ⌜επεσπαρκεν ℵ* | εσπειρεν C D L W f^{13} 𝔐 e k q; Ir | *txt* ℵ^{1} B N Θ 0281^{vid} f^{1} 33. 1241 *pc*

ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη ○καὶ τὰ ζιζάνια. **27** προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ⊤ζιζάνια; **28** ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ ○δοῦλοι ⸢λέγουσιν αὐτῷ⸣· θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; **29** ὁ δέ ⸢φησιν· οὔ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. **30** ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα ⸢ἕως τοῦ θερισμοῦ, καὶ ἐν ⊤καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε ⸢αὐτὰ εἰς δέσμας⸣ πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον ⸢συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

Ap 14,15

3,12

137 II **31** Ἄλλην παραβολὴν ⸢παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· **32** ὃ μικρότερον μέν ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ ⸢αὐξηθῇ μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν *τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.*

31 s.: Mc 4,30-32 L 13,18 s · 17,20!

Dn 4,9.18 Ez 17, 23; 31,6 *Ps 103, 12* ☸

138 V **33** Ἄλλην παραβολὴν ⸢ἐλάλησεν αὐτοῖς⸣· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. **34** ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις καὶ χωρὶς παραβολῆς ⸢οὐδὲν ἐλάλει αὐτοῖς, **35** ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ ⊤τοῦ προφήτου λέγοντος·

33: L 13,20s

16,6 1 K 5,6 Gn 18,6

139 VI *34:* Mc 4,33 s

3!

ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου,
ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς ○[κόσμου].

Ps 78,2

1 K 2,7!

26 ○ D W Θ *f* 13 1424 *pc* it vgmss sy s.c sa mae bo ms • **27** ⊤τα ℵ* L Θ *f* 13 1424 *al* • **28** ○ B 1424 *pc* h co; Eus | ⸢† 2 *1* B C 0281 *pc* ¦ ειπον αυτω L W Θ *f* 1.13 𝔐 ¦ *txt* ℵ (D) 33 vid. 892. 1241. 1424 *pc* • **29** ⸢εφη L W 0233. 0281 *f* 1.13 𝔐 ¦ εφη αυτοις N Θ *pc* ¦ (– ο δε D) λεγει αυτοις D 33. 1424 *pc* ¦ *txt* ℵ B C 892 *pc* • **30** ⸢αχρι ℵ*.2 L ¦ μεχρι ℵ¹ C W Θ 0233 *f* 1.13 𝔐 ¦ *txt* B D 0281. 892. 1424 *pc* | ⊤τω ℵ*.2 C L 0233. 565. 1424 *al* ¦ *txt* ℵ¹ B D W Θ 0281 *f* 1.13 33 𝔐 | ⸢ *1 3* L Δ *f* 1 (33). 700. 1241. 1424 *al* it vg st ¦ *3* D; Ir lat vid | ⸢ συναγετε B Γ *f* 1 *pc* ¦ συνλεγεται (*sic*) D k • **31** ⸢ελαλησεν D L* N Θ *f* 13 1424 *al* it (sy s.c) • **32** ⸢-ξηση ℵ¹ D *f* 13 *pc* • **33** ⸢ελαλησεν αυτοις λεγων ℵ L Θ *f* 13 *al* h (l) q vgmss sa ms mae ¦ (31) παρεθηκεν αυτοις λεγων C 1241 *pc* sa mss ¦ – D (k) sy s.c ¦ *txt* B W 0233. 0242 vid *f* 1 33 𝔐 lat sy p.(h**) bo ¦ • **34** ⸢*p)* ουκ ℵ² D L Θ 0233 *f* 1 33 𝔐 lat bo ¦ *txt* ℵ* B C W Δ *f* 13 *al* f sy h sa; Cl • **35** ⊤ Ησαιου ℵ* Θ *f* 1.13 33 *pc*; Hier mss ¦ Asaph Hier mss ¦ *txt* ℵ¹ B C D L W 0233. 0242 𝔐 lat sy co; Eus | ○† ℵ¹ B *f* 1 *pc* e k (sy s.c); Or Eus ¦ *txt* ℵ* ² C D L W Θ 0233 *f* 13 33 𝔐 lat sy p.h co; Cl

1

36 Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν⊤. καὶ 140 X
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ⌜διασάφησον
24-30 ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. **37** ὁ δὲ
1J 3,9 ἀποκριθεὶς εἶπεν⊤· ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ⌜ὁ
1K 3,9! υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου⌝, **38** ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος, τὸ δὲ
καλὸν σπέρμα οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάJ8,44!
40.49; 24,3; 28, νια εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, **39** ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας
20 H 9,6 Hen αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος, □ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια ⊤ αἰῶ16,1 4Esr 7,113
νός ἐστιν,⌝ οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. **40** ὥσπερ οὖν
3,10! συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ ⌜[κατα]καίεται, οὕτως
ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος⊤· **41** ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς
24,31! · 25,31-46 τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ
20,21! · 7,23 Ps τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποι141,9 1J 3,4
Dn 3,6 οὔντας τὴν ἀνομίαν **42** καὶ ⌜*βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον*
τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν8,12!
17.2 Jdc 5,31 των. **43** τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ
2Sm 23,3s Dn 12,3 βασιλείᾳ ⌜τοῦ πατρὸς αὐτῶν⌝. ὁ ἔχων ὦτα ⊤ ἀκουέτω.
11,15!

44 ⊤⌜Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ
Prv 2,4 Sir 20,30s κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψεν,
19,21.29 L 14,33 καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ ○πάντα ὅσα
Ph 3,7 ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ○ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· **46** ⌜εὑρὼν
δὲ⌝ ○ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ

36 ⊤ο Ιησους C L W Θ 0233 f^{13} 33 𝔐 f h q $sy^{(p)\,h}$ ¦ αυτου f^{1} 1424 *pc* ¦ *txt* ℵ B D *pc* lat $sy^{s.c}$ co | ⌜φρασον ℵ² C D L W 0106. 0233. 0250 $f^{1.13}$ 33 𝔐 it; Or^{pt} ¦ *txt* ℵ* B Θ 0242^{vid}. 1424 *pc* lat; Or^{pt} • **37** ⊤αυτοις C L W Θ 0106. 0233. 0242. 0250 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 c f h q vg^{cl} sy sa^{mss} bo^{ms} ¦ *txt* ℵ B D 892*. 1424 *pc* lat sa^{mss} mae bo | ⌜ο υιος του θεου 28 ¦ ο θεος Epiph • **39** □ ℵ* | ⊤του ℵ² C L W 0106. 0233. 0250 f^{1} 𝔐 ¦ *txt* ℵ¹ B D Θ f^{13} 33 *pc*; Or • **40** ⌜καιεται C L W Θ 0106. 0233^{vid}. 0242^{vid}. 0250 f^{13} 33 𝔐 ¦ κατακαιονται D ¦ *txt* ℵ B f^{1} 892 *al*; Cyr | ⊤τουτου C L W Θ 0106. 0233. 0242. 0250 $f^{1.13}$ 33 𝔐 f h q $sy^{p.h}$ sa^{ms} bo ¦ *txt* ℵ B D Γ 892 *pc* lat $sy^{s.c}$ sa mae; Ir^{lat} Cyr • **42** ⌜ βαλλουσιν ℵ* D 0250. 565. 1424 *pc* e vg^{mss} ¦ εμβαλουσιν 700 *pc* • **43** ⌜των ουρανων Θ f^{13} 700 *pc* | ⊤ακουειν ℵ² C D L W 0106. 0233. 0250 $f^{1.13}$ 33 𝔐 it vg^{cl} sy co ¦ *txt* ℵ* B Θ 0242. 700 a b e k vg^{st} • **44** ⊤*p)* παλιν C L W Θ 0106. 0233. 0250 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 f h q $sy^{p\,h}$; Or^{lem} ¦ *txt* ℵ B D 0242. 892. 1241 *pc* lat $sy^{s.c}$ co | °† B *pc* bo; Or ¦ *txt* ℵ D 0242 f^{1} 892 *pc* latt $sy^{s.c\,p}$ sa mae (*sed* πωλ. *p.* εχει C L W Θ 0106. 0233. 0250 f^{13} 33 𝔐 sy^{h}) • **45** °† ℵ* B Γ 1424 *pc* ¦ *txt* ℵ¹ C D L W Θ 0106. 0233. 0242. 0250 $f^{1.13}$ 33 𝔐 verss; Or Cyp • **46** ⌜ος ευρων C W 0106. 0250 f^{13} 𝔐 f (q) sy^{h} ¦ *txt* ℵ B D L Θ 0233. 0242^{vid} f^{1} 33. 892 *pc* h sy^{p} co | ° D Θ *pc* it sy^{c}

βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· **48** ⸢ἣν ὅτε⸣ ἐπληρώθη ⸢ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες συνέλεξαν τὰ ⸢καλὰ εἰς ⸢1ἄγγη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. **49** οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ ⸢αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων **50** καὶ ⸢*βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός*· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

22,9s; 4,19p Hab 1,14s

39!

25,32 Ps 1,5 *Dn 3,6* 8,12!

51 ⸢Συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· ναί⸣. **52** ⸢ὁ δὲ εἶπεν⸣ αὐτοῖς· διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς ⸢τῇ βασιλείᾳ⸣ τῶν οὐρανῶν ὁμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

23,34

20,1; 21,33

12,35p · Mc 1,27

53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς
141 I ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν. **54** καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν· πόθεν τούτῳ ⸢ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; **55** οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; ⸢οὐχ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ ⸢Ἰωσὴφ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; **56** καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσιν; πό-
142 I θεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; **57** καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ ⸢πατρίδι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **58** καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ ⸢τὴν ἀπιστίαν⸣ αὐτῶν.

7,28!

53–58: Mc 6,1-6a L 4,16-30

7,28!

14,2

12,46.48p J 2,1. 12; 6,42; 19,25

Act 1,14

Act 12,17!

J 7,15 | 11,6!

J 4,44

48 ⸢οτε δε D Θ 1424 *pc* it | ⸢αναβιβασαντες αυτην P Δ 1424 *al* it ¦ ανεβιβασαν αυτην D | ⸢ καλλιστα D 700 it (sy$^{s c}$) | ⸢1⸣ αγγεια C^{3} (D) L W *f*^{13} 𝔐 ¦ αγγειον 33 ¦ *txt* ℵ B C* N Θ *f*^{1} 700. 892* *pc* • **49** ⸢κοσμου D ¦ αιωνος τουτου N *pc* sa^{ms} bo • **50** ⸢ βαλλουσιν ℵ* D* *f*^{13} 565. 1424 *pc* vg^{ms} • **51** ⸢ λεγει αυτοις ο Ιησους C LW Θ 0233 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 (a) f h q (vg^{mss}) sy$^{(c.p).h}$ (mae) bo^{mss} ¦ *txt* ℵ B D *pc* lat sy^{s} sa bo | ⸢ κυριε C L W 0233. 33 𝔐 it sy$^{p.h}$ co ¦ *txt* ℵ B D Θ *f*$^{1.13}$ 1424 *pc* lat sy$^{s c}$ • **52** ⸢ο δε λεγει B^{1} *pc* f ¦ ο δε Ιησους ειπεν C N Σ 1241 *pc* (c vg^{ms}) sy^{hmg} ¦ λεγει D 892. 1424 lat sy^{p} | ⸢ εν τη β·εια D 579. 700 *pc*; Ir^{lat} ¦ εις την β-ειαν L Γ Δ (0233). 892^{c} *pm* g^{1} • **54** ⸢πασα D 892 *pc* sy^{s} mae ¦ *p)* ταυτα και τις W *pc* • **55** ⸢ουχι D L *f*$^{1 13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C N W Δ Θ 33. 700. 1241 *al* | ⸢ Ιωσης K L W Δ 0106 *f*^{13} 565. 1241 *pm* k q^{c} sa bo^{mss} ¦ Ιωση 700* *pc* sy^{h} bo^{pt} | Ιωαννης ℵ*^{vid} D Γ 579. 1424 *pm* vg^{mss}; Or^{pt} ¦ *txt* ℵ^{2} B C N Θ *f*^{1} 33. 700^{c}. 892 *pc* lat sy$^{s c.hmg}$ mae bo^{pt}; Or^{pt} • **57** ⸢ (J 4,44) ιδια πατριδι ℵ Z *f*^{13} 892 *pc*; Or^{pt} ¦ *p)* πατριδι αυτου L W 0106 *f*^{1} 𝔐 (co); Or^{pt} ¦ ιδια πατριδι αυτου C *pc* ¦ *txt* B D Θ 0281. 33. 700. 1424 a k • **58** ⸢τας απιστιας D 892 k

1s: Mc 6,14-16 L 9,7-9

14 Ἐν ἐκείνῳ ᵀ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τετρα- *25* 143 II
ἀρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, **2** καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν
16,14p αὐτοῦ· ᵀ οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής ᵀ· αὐτὸς ἠγέρ-
13,54 G 3,5 θη ἀπὸ τῶν νεκρῶν καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν
ἐν αὐτῷ.

3–12: Mc 6,17-29 · L 3,19 s 4,12

3 Ὁ γὰρ Ἡρῴδης ᵀ κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν 144 II
ᴼ[αὐτὸν] ⸢καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο⸣ διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυ-
ναῖκα ᴼ¹Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· **4** ἔλεγεν γὰρ ⸢ὁ
19,9p Lv 18,16; 20,21 Ἰωάννης αὐτῷ⸣· οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. **5** καὶ
21,26p θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προ-
φήτην αὐτὸν εἶχον.

6 ⸢Γενεσίοις δὲ γενομένοις⸣ τοῦ Ἡρῴδου ὠρχήσατο ἡ 145 VI
θυγάτηρ ⸢τῆς Ἡρῳδιάδος⸣ ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρεσεν τῷ
Ἡρῴδῃ, **7** ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ
ἐὰν αἰτήσηται. **8** ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς
αὐτῆς ᵀ· δός μοι, ᴼφησίν, ὧδε ◻ἐπὶ πίνακι⸣ τὴν κεφαλὴν
Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. **9** καὶ ⸢λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ⸣
τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆ-
ναι ᵀ, **10** καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν ᴼ[τὸν] Ἰωάννην ἐν τῇ
φυλακῇ. **11** καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ⸢ἐπὶ πίνακι καὶ
ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. **12** καὶ
Act 8,2 προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ ⸢πτῶμα ᵀ καὶ
ἔθαψαν ⸢αὐτὸ[ν] καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

13–21: Mc 6,32-44 L 9,10-17 J 6,1-13 cf Mt 15,32-39p · 4,12!

13 ⸢Ἀκούσας δὲ⸣ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ◻ἐν 146 III
πλοίῳ⸣ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ

¶ **14,1** ᵀ δε D sy$^{s.c.p}$ bo • **2** ᵀμητι D *pc* b f h vg^{mss} | ᵀ ον εγω απεκεφαλισα D *pc* a b ff^{1} h vg^{mss} • **3** ᵀτοτε B Θ *f* ^{13} 700. *l* 2211 *pc* sa mae | ᴼ† ℵ* B 700. *l* 2211 *pc* ff^{1} h q bo^{mss} ¦ *txt* ℵ^{2} C D L W Z Θ 0106 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 lat | ⸢και εθετο εν φυλακη C L W 0106$^{(c)}$ 𝔐 (sy^{h})⸣ ¦ και απεθετο εν τη φυλ. *f* ^{1} 700 *pc* ¦ εν τη φυλακη και απεθετο ℵ^{2} Z^{vid} ¦ εν τη φυλ. D *pc* a e k ¦ *txt* ℵ* B* *f* ^{13} 33. 1424. *l* 2211 *al* ff^{1} h (B^{2} Θ 892: τη φ.) | ᴼ^{1} D lat • **4** ⸢ *2 3* ℵ^{2}⸣ *3 2* D ¦ *1 2* 565 *pc* ¦ *2* ℵ* ¦ *3 1 2* C L W Θ 0106 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 (lat) ¦ *txt* B Z • **6** ⸢γενεσιοις δε αγομενοις *f* ^{1} *pc* ¦ γενεσιων δε αγομενων W 0106. 0136 *f* ^{13} 33^{vid} 𝔐 ¦ γενεσιων δε γενομενων C K N Θ 565. 892. 1241. 1424 *al* ¦ *txt* ℵ B D L Z *l* 2211 *pc* | ⸢ Ηρωδιαδος W Θ *f* ^{13} *pc* ¦ αυτου Ηρωδιας D • **8** ᵀειπεν *et* ° D (W) 0106^{c}. 1424 it vg^{mss} | ◻ D • **9** ⸢ελυπηθη ο βασιλευς· δια δε ℵ C (L) W Z^{vid} 0106. 33^{vid} 𝔐 lat sy co ¦ *txt* B D Θ *f* $^{1.13}$ 700. 1424. *l* 2211 *pc* a | ᵀαυτη Θ *f* $^{1.13}$ (565). 1424 *pc* sy$^{s.c.p}$ sa mae • **10** ᴼ† ℵ* B Z *f* ^{1} ¦ *txt* ℵ^{2} C D L W Θ 0106^{vid} *f* ^{13} 33 𝔐 • **11** ⸢επι τω D ¦ εν τω Θ *f* $^{1.(13)}$ 700. 892. *l* 2211 *pc* • **12** ⸢σωμα W 0106 𝔐 sy^{h} sa mae bo^{mss} ¦ *txt* ℵ B C D L Θ *f* $^{1.13}$ 33. 565. 700. 892. 1241. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* e k sy$^{s.c.p}$ bo | ᵀαυτου ℵ$^{*.2}$ D L 565 *al* it vg^{cl} sy$^{s.c.p}$ | ⸢ αυτο ℵ^{1} C D L W Θ *f* $^{1.13}$ 𝔐 lat bo ¦ *txt* ℵ* B 0106 a ff^{1} bo^{mss} • **13** ⸢και ακουσας C W 0106 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D L Z Θ *f* $^{1.13}$ 33^{vid}. 565. 700. 892. 1424 *al* | ◻ Γ *pc* sy$^{s.c}$

ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ ⌜πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. **14** Καὶ ⌜ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον καὶ ἐσπλαγχνίσθη ⌜ἐπ' αὐ- 9,36! 15,39! p
τοῖς⌝ καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ⌜ἀρρώστους αὐτῶν.

26 147 I **15** Ὀψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ ᵀ λέγοντες· ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ˢ ἤδη παρῆλ- θεν⌝· ἀπόλυσον ᵀᶠ τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς ᵀ¹ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. **16** ὁ δὲ ᴼ[Ἰησοῦς] *16–20:* 2 Rg 4, 42-44
εἶπεν αὐτοῖς· οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν, δότε ˢ αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν⌝. **17** οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. **18** ὁ δὲ εἶπεν· φέρετέ μοι 16,9
⌜ὧδε αὐτούς⌝. **19** καὶ ⌜κελεύσας ⌜τοὺς ὄχλους⌝ ἀνακλιθῆ- ναι ἐπὶ ⌜τοῦ χόρτου⌝, ⌜λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ Mc 7,34 J 11,41; 17,1 Ps 123,1 · Mc
κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ 14,22! · Act 27,35
τοῖς ὄχλοις. **20** καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. **21** οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ⌜ὡσεὶ πεντακισ- χίλιοι χωρὶς ⌜γυναικῶν καὶ παιδίων⌝.

27 148 VI **22** Καὶ ᴼεὐθέως ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς ᵀ ἐμβῆναι εἰς *22–33:* Mc 6, 45-52 J 6,16-21
ᴼ¹ τὸ πλοῖον καὶ προάγειν ᴼ² αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ cf 8,23 ss p
149 II ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. **23** καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀν- 15,39! p · 5,1!
150 IV έβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. * ὀψίας δὲ γενο- L 9,28!
μένης μόνος ἦν ἐκεῖ. **24** τὸ δὲ πλοῖον ᴼ ἤδη ⌜σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν⌝ βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν

13 ⌜πεζοι ℵ L Z 067 *al* sy^{hmg} • **14** ⌜ε. ο Ιησους C (L) W 067. 0106^{vid} 𝔐 f h q sy$^{p.h}$ ¦ – a b ff^{2} sy$^{s.c}$ ¦ *txt* ℵ B D Θ *f*$^{1\ 13}$ 33. 700. 892* *pc* lat co | ⌜*p*⌝ επ αυτους Φ 33. 1424 *pc* ¦ επ αυτον 067 (aur vg$^{st.ww}$) ¦ περι αυτων D | ⌜ αρρωστουντας D • **15** ᵀ*p*⌝ αυτου C D L W Θ 0106^{vid} *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ B Z^{vid} 33. 892. *l* 844. *l* 2211 *pc* b e k | ˢ ℵ Z *f*^{1} *l* 844. *l* 2211 (– ηδη sy$^{c.p}$ sa bo) ¦ *txt* B C D L W Θ 067. 0106 *f*^{13} 33 𝔐 latt sy^{h} | ᵀ† ουν ℵ C Z *f*^{1} 892. 1241 *pc* sy^{hmg} sa^{mss} bo ¦ *txt* B D L W Θ 067. 0106 *f*^{13} 33 𝔐 lat sy sa^{mss} mae bo^{ms} | ᵀ¹*p*⌝ κυκλω C* Θ 33. 700. 1241 *pc* sy^{hmg} sa^{ms} • **16** ᴼ ℵ* D Z^{vid} 579. 1424 *pc* e k sy$^{s.c.p}$ sa bo ¦ *txt* ℵ^{1} B C L W Θ 067. 0106 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy^{h} sa^{ms} mae | ˢ *2 3 1* D ¦ *2 1 3* 892 *pc* • **18** ⌜ *2 1* C L W 0106 *f*^{13} 𝔐 sy$^{p.h}$ ¦ 2 D Θ *f*^{1} 700 it sy$^{s.c}$ ¦ *txt* ℵ B Z^{vid} 33 • **19** ⌜εκελευσεν ℵ Z *pc* e ff^{1} ¦ κελευσατε B* *pc* | ⌜τον οχλον D 892 lat mae bo^{mss} | ⌜ τους χορτους (C^{2} L) 0106 *f*^{13} 𝔐 e sy^{h} bo^{ms} ¦ τον χορτον D 892 *pc* sy$^{s.c.hmg}$ ¦ *txt* ℵ B C* W Θ 067 *f*^{1} 33. 579. 700. 1424 *pc* | ⌜ και λαβων ℵ C* W 067 *pc* ¦ ελαβεν D • **21** ⌜ως D Δ Θ 067 *f*^{1} 33. 700*. *l* 844. *l* 2211 *pc* ¦ – W 0106 *pc* lat sy$^{s.c.p}$ bo | ⌜ *3 2 1* D ¦ παιδων και γυναικων Θ *f*^{1} it • **22** ᴼ ℵ* C* 892* (ff^{1}) sy$^{s.c}$ | ᵀ*p*⌝ αυτου B K P Θ *f*^{13} 565. 579. 892. 1424. *l* 844. *l* 2211 *pm* it vg^{mss} sy co? ¦ *txt* ℵ C D L W Γ Δ 067. 0106. 0277 *f*^{1} 33. 700. 1241 *pm* lat | ᴼ¹ B Σ *f*^{1} 33. 565. 700. 892. *l* 844. *l* 2211 *pc* bo^{ms} mae; Eus | ᴼ² D it • **24** ᴼ D *pc* lat sy$^{c.p}$ co | ⌜απειχεν απο της γης σταδιους ικανους Θ (700) sy$^{c.p}$ ¦ μεσον της θαλασσης ην ℵ C L W 073. 0106 *f*^{1} 33 𝔐 (lat) sy^{h} mae? ¦ ην (+ εις D) μεσον της θαλασσης D 1424 *pc* e ff^{1} mae?; (Eus) ¦ *txt* B *f*^{13} *pc* sa (bo)

8,24 p
Ps 77,20 Job 9,8 Is 43,16
L 24,37
6,30! · 28,17
16,16!
34–36: Mc 6,53-56 J 6,22-25
4,24
Mc 6,56!

κυμάτων, ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. **25** τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ⸂ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ ⸂τὴν θάλασσαν⸃. **26** ⸂οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν⸃ ⸂ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα⸃ ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμά ἐστιν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. **27** εὐθὺς δὲ ἐλάλησεν ⸂[ὁ Ἰησοῦς] αὐτοῖς⸃ λέγων· θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. **28** ἀποκριθεὶς δὲ ⸂αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν⸃· κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ⸜ἐλθεῖν πρός σε⸝ ἐπὶ τὰ ὕδατα. **29** ὁ δὲ εἶπεν· ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ○[ὁ] Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα ⸂καὶ ἦλθεν⸃ πρὸς τὸν Ἰησοῦν. **30** βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ○[ἰσχυρὸν] ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων· κύριε, σῶσόν με. **31** εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; **32** καὶ ⸂ἀναβάντων αὐτῶν⸃ εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. **33** οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ⊤ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

151 X
152 VI
153 II

34 Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ⸂ἐπὶ τὴν γῆν εἰς⸃ ⸂Γεννησαρέτ. **35** καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες ⸂τοῦ τόπου ἐκείνου⸃ ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας **36** καὶ παρεκάλουν ○αὐτὸν ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο διεσώθησαν.

25 ⸂απηλθεν C*vid D K L P W Γ Δ 0106 𝔐 syʰ saᵐˢˢ | ⸌της θαλασσης C D L 33 𝔐; Eus ⸍. *txt* ℵ B P W Δ Θ 073. 0106 *f*¹ ¹³ 700. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* • **26** ιδοντες δε αυτον ℵ* Θ 700 *pc* it sa; Euspt | και ιδοντες αυτον 073 *f*¹ 1241. 1424 *pc* c 1 vg boᵖᵗ; Euspt | και ιδοντες αυτον οι μαθηται C L W 0106 33 𝔐 f? syʰ (boᵖᵗ) *txt* ℵ¹ B D *f*¹³ *pc* mae | ⸂ *4 1–3* Θ 073 *f*¹³ 700 *al* g¹; Eus | – 1424 *pc* b | επι την θ-σσαν περιπ. L W 0106 𝔐 ⸍ *txt* ℵ B C D *f*¹ 33. 892. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* • **27** ⸂ *3 1 2* C L W Θ 0106 *f*¹·¹³ 33 𝔐 f q syʰ | *3* ℵ* D 073. 892 *pc* ff¹ sʸᶜ sa bo; Eus ⸍ *txt* ℵ¹ B (*l* 2211) *pc* • **28** ⸂ *2–4 1* B 1424 *al* g¹ ⸍ *2 3 1 4* 33 ⸍ *2 4* Δ 579 *al* lat ⸍ *1 3 4* D *pc* | ⸌ K L P Γ 565. 1424 𝔐 vgᶜˡ • **29** ○† ℵ B D; Eus ⸍ *txt* C L W Θ 073. 0106 *f*¹·¹³ 33 𝔐 | ⸂ελθειν ℵ¹ C² D L W Θ 073. 0106 *f*¹·¹³ 33 𝔐 latt syᵖ·ʰ mae bo ⸍ ελθειν· ηλθεν ουν ℵ* ⸍ *txt* B C*vid 700 *pc* syˢ·ᶜ (sa) • **30** ○† ℵ B* 073. 33 sa bo ⸍ *txt* B¹ C D L (+ σφοδρα W) Θ 0106 *f*¹·¹³ 𝔐 latt sy (mae) • **32** ⸂εμβαντων αυτων C L W 0106 *f*¹ 𝔐 ⸍ εμβαντι αυτω 1241 (it, vgˢˣ) syˢ saᵐˢˢ mae bo ⸍ *txt* ℵ B D Θ 073 *f*¹³ 33. 700. 892. 1424 *pc* • **33** ⸂ελθοντες D L W 0106. 33 𝔐 lat syᵖ·ʰ mae? ⸍ προσελθ- Θ *f*¹³ 1424 *pc* syˢ·ᶜ mae? ⸌ οντες 118. 209 ff¹·² sa bo? ⸍ *txt* ℵ B C N *f*¹ 579. 700. 892* *pc* ff¹·²? bo? • **34** ⸂ *1–3* C N *f*¹³ 1424 *al* e ⸍ εις την γην L *f*¹ 𝔐 lat ⸍ *txt* ℵ B D W Δ Θ 073. 0106. 33. 579. 892. *l* 844. *l* 2211 *pc* syʰ | ⸂ Γεννησαρ D* (-σαρατ Dᶜ) 700 lat syˢ·ᶜ·ᵖ, Γεννησαρεθ (L) Θ *f*¹³ 𝔐 q (sa bo) ⸍ *txt* ℵ B C (N) W Γ 0106 *f*¹ 33. 579. 892. (1241. 1424). *l* 844. *l* 2211 *al* f (syʰ) mae • **35** ⸂ *3 1 2* Θ *f*¹³ 700 *pc* ⸍ *1 2* ℵ 073. 579 • **36** ○ B* 892 *pc* q

128 B 54 VI

15 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ⊤ ἀπὸ Ἱεροσολύμων ⌜Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς⌝ λέγοντες· **2** διὰ τί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας ○[αὐτῶν] ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. **3** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; **4** ὁ γὰρ θεὸς ⌜εἶπεν· *τίμα τὸν πατέρα* ⊤ *καὶ τὴν μητέρα* ⊤, καί· *ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.* **5** ὑμεῖς δὲ λέγετε· ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς ⊤, **6** ⊤οὐ μὴ τιμήσει τὸν πατέρα ○αὐτοῦ ⊤· καὶ ἠκυρώσατε ⌜τὸν λόγον⌝ τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. **7** ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας λέγων·

1–20: Mc 7,1-23 J 1,19

Kol 2,8 G 1,14

L 11,38

Ex 20,12 Dt 5,16

Ex 21,17 Lv 20,9 | Prv 28,24

22,18

8 ⌜*ὁ λαὸς οὗτος*⌝ *τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ,*
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ⌜*ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·*
9 *μάτην δὲ σέβονταί με*
διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.

Is 29,13 Θ Ps 78,36s

Kol 2,22 Tt 1,14

10 καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· ἀκούετε καὶ συνίετε· **11** οὐ ⊤ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα ⌜κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος ⌜τοῦτο ⌜κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

18; 12,34 Act 10, 15; 11,8 E 4,29 Jc 3,6 R 14,14.20

155 X

12 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταί ⊤ ⌜λέγουσιν αὐτῷ· οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; **13** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται.

¶ **15,1** ⊤*p)* οι C L W 0106. 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D Θ *f*(1) 13 579. 700. 892. 1424 *al* co | ⌜ C L W 0106 𝔐 lat sy$^{s.c.h}$ mae bo^{ms} ¦ *txt* ℵ B D Θ *f* 1 13 33. 565. 579. 892. 1241. 1424 *pc* e ff^{1} sy^{p} sa bo • **2** ○† ℵ B Δ 073 *f* 1 579. 700. 892. 1424 *pc* f g^{1} ¦ *txt* C D L W Θ *f* 13 33 𝔐 lat sy • **4** ⌜ ενετειλατο λεγων ℵ* 2 C L W 0106. 33 𝔐 f sy^{h} ¦ *txt* ℵ^{1} B D Θ 073 *f* 1 13 579. 700. 892 *pc* lat sy$^{s.c.p}$ co; Ptol Ir^{lat} Cyr | ⊤σου C^{2} K L N W Θ *f* 13 33. 565. 579. 1241. 1424 *pm* it vg^{ww} sy | ⊤ σου N W 892. 1424 *pc* it sy$^{s.c.p}$ • **5** ⊤ουδεν εστιν ℵ* • **6** ⊤και K L N W Γ Δ 0106 *f* 13 1424 𝔐 lat sy$^{s.p.h}$ | ○ Θ *f* 1 1424 | ⊤† η την μητερα αυτου C L W Θ 0106 *f* 1 𝔐 aur f ff^{1} vg^{cl} sy$^{p.h}$ ¦ και την μητερα αυτου Φ 565. 1241 *pc* (b) c q (sy^{s}) mae bo ¦ η την μητερα 073 *f* 13 33. 579. 700. 892 *pc* ff^{2} g^{1} | vgst ¦ *txt* ℵ B D *pc* a e sy^{c} sa | ⌜τον νομον ℵ*.2 C 073 *f* 13 *pc*; Ptol ¦ την εντολην LW 0106 *f* 1 33 𝔐 lat sy^{h}; Cyr ¦ *txt* ℵ^{1} B D Θ 579. 700. 892 *pc* it sy$^{s.c.p.hmg}$ co; Ir^{lat} Or Eus • **8** ⌜ (Is 29,13) εγγιζει μοι ο λαος ουτος τω στοματι αυτων και C W 0106 (*f* 1) 𝔐 f q sy^{h} ¦ *txt* ℵ B D L Θ 073 *f* 13 33. 579. 700. 892. 1424 *pc* lat sy$^{s.c.p}$ co; Cl Or | ⌜εστιν D 1424 latt; Cl • **11** ⊤παν D | ⌜*bis* κοινωνει D, *it. vl sim. vs* 18.20 | ⌜ εκεινο D *pc* ¦ – 1241 *pc* a aur e ff^{1} sa (*om.* τουτο… ανθρ. *f* 1 bo^{mss}) • **12** ⊤αυτου C L W 0106 *f* 1 33 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ B D Θ *f* 13 579. 700. 892 *pc* e | ⌜ειπον (ℵ) C L W 0106 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* B D Θ *f* 1 13 33. 579. 700 *pc* (ff^{1})

23,16.24 L 6, 39; R 2,19

14 ἄφετε ⌜αὐτούς· ⌜τυφλοί εἰσιν ὁδηγοὶ [τυφλῶν]⌝· τυ- 156 V
φλὸς δὲ τυφλὸν ⌜ἐὰν ὁδηγῇ⌝, ἀμφότεροι ⌜εἰς βόθυνον
πεσοῦνται⌝.

15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· φράσον ἡμῖν 157 VI
τὴν παραβολὴν °[ταύτην]. **16** ὁ δὲ ᵀ εἶπεν· ἀκμὴν καὶ
ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; **17** ⌜οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευ-
ὁμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς
11! ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; **18** τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στό-
R 1,29! 11! ματος ἐκ τῆς καρδίας ▫ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄν-
θρωπον. **19** ἐκ γὰρ τῆς καρδίας⌝ ἐξέρχονται διαλογισμοὶ
πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρ-
τυρίαι, βλασφημίαι. **20** ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄν-
θρωπον, τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν
ἄνθρωπον.

21–28: Mc 7,24-30 · Mc 3,8

21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ
17,15! μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. **22** καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ 29
9,27! τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ⌜ἔκραζεν ᵀ λέγουσα· ἐλέη-
σόν με, κύριε ⌜υἱὸς Δαυίδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονί-
ζεται. **23** ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόν-
τες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ⌜ἠρώτουν αὐτὸν λέγοντες· ἀπόλυ-
Act 16,17 σον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. **24** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 158 V
10,6! · R 15,8 εἶπεν· οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα ᵀ τὰ ἀπολω-
λότα οἴκου Ἰσραήλ. **25** ἡ δὲ ἐλθοῦσα ⌜προσεκύνει αὐτῷ 159 VI
λέγουσα· κύριε, βοήθει μοι. **26** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν·
7,6 οὐκ ⌜ἔστιν καλὸν⌝ λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βα-
λεῖν τοῖς κυναρίοις. **27** ἡ δὲ εἶπεν· ναὶ κύριε, καὶ °γὰρ
L 16,21 τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ

14 ⌜τους τυφλους D | ⌜ *3 2 1 4* C W 0106 𝔐 q | *3 2 4* K *pc* sy$^{s.c}$ | *3 2 1* ℵ*.2; Epiph | *1–3* B D 0237 | *txt* ℵ^{1} L Z Θ *f* $^{1.13}$ 33. 579. 700. 892. 1241. 1424 *al* lat sy$^{p.h}$ | ⌜ οδηγων σφαλησεται και Θ *f* ^{13} mae | ⌝ εμπεσουνται (πεσ- *f* ^{1}) εις βοθρον D *f* ^{1} *pc* | πεσουνται (εμπεσ- 700) εις τον (– L 0237) βοθυνον L Θ 0237 *f* ^{13} 700 *pc* εις βοθυνον εμπεσουνται W Φ 565. 1424 *al*; Epiph Chr • **15** °† ℵ B *f* ^{1} 579. 700. 892 vg^{mss} sa bo; Or | *txt* C D L W Θ 0106. 0281 (*f* ^{13}) 33 𝔐 lat sy mae • **16** ᵀ Ιησους C L W Θ 0106 *f* $^{1.13}$ 𝔐 f q sy^{h} | *txt* ℵ B D Z 0281. 33. (579). 892. 1424 *pc* lat sy$^{s.c.p}$ co • **17** ⌜ουπω ℵ C L W 0106. 0281 *f* ^{1} 𝔐 f q sy^{h} bo | *txt* B D Z Θ *f* ^{13} 33. 565. 579 *pc* lat sy$^{s.c.p}$ sa mae • **18/19** ▫ ℵ^{c} (W) 33^{vid} bo^{ms} • **22** ⌜εκραξεν ℵ* Z 0281 *f* ^{13} 579. 1241 *pc* | εκραυγαζεν M *l* 844. *l* 2211 *pc* | εκραυγασεν C L W 0106 𝔐 | *txt* ℵ^{2} B D Θ *f* ^{1} 700. 892 *pc* | ⌜αυτω K L W Γ Δ 0106 (*f* ^{1}) 565 𝔐 (lat) sy^{h} οπισω αυτου D | ⌜ υιε ℵ C L Z 0106 *f* $^{1.13}$ 𝔐 | *txt* B D W Θ 565. 700 *pc* • **23** ⌜† ηρωτων L W Θ *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 ηρωτησαν 0106. 1424 *pc* | *txt* ℵ B C D *pc* • **24** ⌜ταυτα D sy$^{s.c.h}$ • **25** ⌜προσε κυνησεν ℵ^{2} C L W 0106 𝔐 lat mae bo | *txt* ℵ* B D Θ *f* $^{1.13}$ 33. 579. 700. 1241. 1424 *al* it • **26** ⌜καλον εστιν 544 *al* | εξεστιν D it sy$^{s.c}$; Or | εστιν 1293; Tert • **27** °*p)* B e sy$^{s.p}$ sa bo^{ms}

τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. **28** τότε ἀποκριθεὶς ⸋ὁ Ἰησοῦς⸌ εἶπεν αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. 8,13!

30 160 VI **29** Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. **30** καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν ⸢χωλούς, τυφλούς, κυλλούς, κωφούς⸣, καὶ ἑτέρους πολλοὺς καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας ⸢αὐτοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς⸣· **31** ὥστε ⸢τὸν ὄχλον⸣ θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς ⸢λαλοῦντας, ⸢κυλλοὺς ὑγιεῖς⸣ καὶ χωλοὺς περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ⸢ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ. *29–31:* Mc 7, 31-37 · 5,1! 19,2! Mc 3,10 8,27! 9,33 · 11,5 L 2,20! 1 Rg 1, 48 Ps 41,14 etc

31 **32** Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς ᵒαὐτοῦ εἶπεν· σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ᵒ¹ἤδη ⸢ἡμέραι τρεῖς ⸣προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, ⸋μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ.⸌ **33** καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; **34** καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπαν· ἑπτὰ καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. **35** καὶ ⸢παραγγείλας ⸢τῷ ὄχλῳ⸣ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν **36** ⸢ἔλαβεν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας ᵒκαὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ⸢ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς⸣, οἱ δὲ μαθηταὶ ⸢τοῖς ὄχλοις⸣. **37** καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν. καὶ ᶠτὸ περισ- *32–39:* Mc 8,1-10 J 6,1-13 9,36!

28 ⸋ D Γ *pc* sy$^{s\,c}$ sa^{mss} • **30** ⸢† *1 3 2 4* B 0281 *pc* sa^{mss} mae | *1 2 4 3* P Γ Θ *f*$^{1\,13}$ 700 *pm* f sy$^{c.p}$ sa^{mss} bo | *1 4 2 3* C K 565 *pm* | *4 1 3* L W Δ *al* l q vg$^{st.ww}$ sy^{h} | *4 2 1 3* 33. (ᶠ *2 4* 579). 892. 1241 (ᶠ *3 1* 1424). *l* 844. *l* 2211 *pc* aur (ff^{1}) vg^{cl} | *1–3* D *pc* ⸢ *txt* ℵ *pc* a b ff^{2} sy^{s} | ⸢του Ιησου C K P W Γ Δ *f*^{1} 565. 1241 𝔐 f q sy$^{p.h}$ | ⸣παντας D *pc* it sa^{mss} bo^{mss} • **31** ⸢τους οχλους B L W 𝔐 lat sy$^{c.p.h}$ sa^{mss} mae bo^{mss} ⸢ *txt* ℵ C D Δ Θ *f*$^{1.13}$ 33. 579. 700. 892. 1241. 1424 *al* | ⸢ακουοντας B Φ *pc* e sy^{hmg} ⸢ ακ. και λαλ. N O Σ | ⸢ και κυλ. υγ. D Θ *f*^{13} 33. (ᶠ 579). 1424 *pc* sy$^{p.h}$ ⸢ – ℵ *f*^{1} 700*. 892 *pc* lat sy$^{s\,c}$ bo ⸢ *txt* B C L W 𝔐 d f q | ⸢ εδοξαζον ℵ L M *f*^{1} 33. 579. 1241. 1424 *al* lat bo • **32** ° ℵ W Θ 700. *l* 844. *l* 2211 a | ᵒ¹ B *pc* l | ⸢ημερας ℵ Θ *f*^{13} 1241. 1424 *al* | ⸣εισιν και D | ⸋ D* • **33** ⸣ αυτου C D L W Θ *f*^{1} 33 𝔐 c f q sy ⸢ *txt* ℵ B *f*^{13} 579. 700. 892. 1241 *pc* lat sa^{mss} bo | ⸣ ουν D Θ *f*^{1} 579. 892. 1241 *pc* lat mae • **35/36** ⸢εκελευσε *et* ⸢και λαβων C L W 𝔐 lat sy^{h} | εκ. *et* και ελαβε 700. (892^{c}) *pc* sy$^{s.c.p}$ ⸢ *txt* ℵ B D Θ *f*$^{1\,13}$ 33. 579. 892*.*pc* | ⸢τους οχλους C 892^{c}. 1424 *al* ⸢ τοις οχλοις L W 𝔐 ⸢ *txt* ℵ B D Θ *f*$^{1\,13}$ 33. 579. 892*. 1241 *pc* lat sy^{h} sa^{mss} mae bo^{mss} | °*p)* C^{2} (* – κ. ευχ.) L* W 𝔐 f ff^{1} sy^{h} ⸢ *txt* ℵ B D L^{c} Θ *f*$^{1.13}$ 33. 565. 579. 700. 892. 1424 *al* lat | ⸢ εδωκεν C L W *f*^{1} 𝔐 ⸢ *txt* ℵ B D Θ *f*^{13} 33. 579. 700. 892. 1241 *pc* | ⸣*p)* αυτου C L W 𝔐 lat sy ⸢ *txt* ℵ B D Θ *f*$^{1\,13}$ 33. 579. 700. 892*. 1241 *pc* c ff^{1} bo | ᶠ*p)* τω οχλω C D W Θ 𝔐 lat sy^{h} sa^{mss} mae ⸢ *txt* ℵ B K L *f*$^{1.13}$ 33. 579. 700. 892. 1241 *al* e f ff^{1} sy$^{s.c.p}$ sa^{ms} bo • **37** ᶠ*p)* *5 1–4* ℵ C L W *f*^{13} 𝔐 f (ff^{1}) q ⸢ *txt* B D Θ *f*^{1} 33. 579.700. 892. *l* 2211 *pc* lat

16,10 σεῦον τῶν κλασμάτων ἤραν˩ ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. **38** οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ⊤ τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς ˹γυναικῶν καὶ παιδίων˩.

14,11.23 **39** Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια ⌜Μαγαδάν.

1–4: Mc 8,11-13 12,38! **16** Καὶ προσελθόντες ○οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ⌜ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. **2** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· 161 IV 162 V

L 12,54-56 □[ὀψίας γενομένης λέγετε· εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός· **3** καὶ πρωΐ· σήμερον χειμών, πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ ⌜οὐρανός. τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ ⌜δύνασθε;]˻ **4** γε- 163 VI

12,39! νεὰ πονηρὰ □καὶ μοιχαλὶς˻ ⌜σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ˩ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ ⊤. καὶ

Jon 2,1 καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν.

5–12: Mc 8,14-21 **5** Καὶ ἐλθόντες ⌜οἱ μαθηταὶ˩ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο *32* 164 II

11 L 12,1 1K 5,7 ˹ἄρτους λαβεῖν˩. **6** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. **7** ⌜οἱ δὲ˩ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι ἄρτους 165 VI

22,18! · Mc 2,8 p οὐκ ἐλάβομεν. **8** γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί διαλογίζεσθε

6,30! ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ⌜ἔχετε; **9** οὔπω

14,17-21 Mc 6,52 νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; **10** οὐδὲ τοὺς

15,34-38 ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; **11** πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ⌜ἄρτων ⌜εἶπον ὑμῖν;

6! προσέχετε δὲ˩ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν ˹Φαρισαίων καὶ Σαδ-

38 ⊤*p)* ως B Θ *f*^{13} 33. 892. (*l* 2211) *pc* ¦ ωσει ℵ 579. 1241 *pc* ¦ *txt* C D L W *f*^{1} 𝔐 lat sy$^{s.c.p}$ sa^{ms} mae bo ¦ ˢ ℵ D (Θ *f*^{1}) 579 lat sy^{c} sa bo ¦ *txt* B C L W *f*^{13} 33 𝔐 f sy$^{s.p.h}$ mae • **39** ⌜ Μαγδαλα L Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 sy^{h} ¦ λαν C N W 33. 565. 579 *al* q mae (bo) ¦ Μαγεδαν ℵ^{2} lat (sa); Eus ¦ *txt* ℵ* B D

¶ 16,1 °*f*^{1} 33. 565 *pc* mae; Or^{lem} ¦ ⌜ηρωτησαν ℵ^{1vid} 892 ¦ ηρωτων ℵ^{2vid} ¦ επηρωτων ℵ*.^{c} Θ *f*$^{1.13}$ 565. 1241. 1424 *pc*; Or • **2/3** □ ℵ B X Γ *f*^{13} 579 *al* sy$^{s.c}$ sa mae bo^{pt}; Or Hier^{mss} ¦ *txt* C D L W Θ *f*^{1} 33 𝔐 latt sy$^{p.h}$ bo^{pt}; Eus ¦ ⌜αηρ D ¦ ⌜ δυν. δοκιμαζειν G N (-σαι W) 33 *al* ¦ δυν. γνωναι 1012 *pc* it vg^{cl} ¦ συνιετε S 700 *al* ¦ *p)* δοκιμαζετε L • **4** □*p)* D it ¦ ⌜*p)* ζητει σημειον κ. D* (ˢ D^{2} Θ) b c e ¦ σημ. αιτει κ. B* ¦ – 700 *pc* ¦ ⊤*p)* του προφητου C W Θ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 it vg^{cl} sy mae bo ¦ *txt* ℵ B D L 579. 700 *pc* lat sa • **5** ⌜οι μαθ. αυτου L W *f*^{1} 33 𝔐 lat sy sa^{mss} mae bo ¦ – Δ *pc* ¦ *txt* ℵ B C Θ *f*^{13} 892 (ˢ D 700 e) *pc* sa^{ms} ¦ ˢ*p)* B K 579. 892. 1424 *al* (e) • **7** ⌜τοτε D it sy^{s} • **8** ⌜ελαβετε C L W *f*^{1} 33 𝔐 f sy sa; Eus ¦ *txt* ℵ B D Θ *f*^{13} 579. 700. 892. 1241 *pc* lat mae bo • **11** ⌜αρτου D W Γ Δ *pm* lat sy$^{p.h}$ bo^{pt} ¦ ⌜ειπον υμιν (– D) προσεχειν D^{c} W 𝔐 sy^{h} ¦ ειπον υμιν (ˢ C^{2}) προσεχειν· προσεχετε δε C^{2} 33. (892). 1241 *al* (q) ¦ ειπον υμιν (– D a b ff^{2})· προσεχετε D* *f*^{13} 1424 *pc* lat sy$^{s.c}$ bo^{mss} ¦ *txt* ℵ B C* L Θ *f*^{1} (579) *pc* sy^{p} co ¦ ˢ 047 *pc* g^{1} mae

δουκαίων⸣. **12** τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης ⸢τῶν ἄρτων⸣ ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν ⸡Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων⸣.

33 166 λ **13** Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· τίνα ᵀ ⸡λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι⸣ ᴼτὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; **14** οἱ δὲ εἶπαν· □οἱ μὲν⸣ Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλίαν, ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. **15** λέγει αὐτοῖς ᵀ· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; **16** ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν ᵀ· σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ⸢τοῦ

167 Χ ζῶντος⸣. **17** ⸢ἀποκριθεὶς δὲ⸣ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· μακάριος εἶ, Σίμων ⸢Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ⸢ἐν τοῖς οὐρανοῖς⸣. **18** κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. **19** ⸢δώσω σοι⸣ τὰς ⸢κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ⸢ὃ ἐὰν⸣ δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται ⸢δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ⸢ὃ ἐὰν⸣ λύσῃς ἐπὶ τῆς

168 ΙΙ γῆς ἔσται ⸢λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **20** τότε ⸢διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς ᵀ ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι ⸢αὐτός ἐστιν ᵀ ὁ χριστός.

21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ⸢ὁ Ἰησοῦς⸣ δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν ⸡εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν⸣ καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων ᵀ καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ ⸢τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερ-

13–20: Mc 8, 27-30 L 9,18-21

14,2p · 17,10 21,11!

14,33; 26,63; 27, 40.43.54 J 1,34. 49; 6,69; 10,24; 11, 27; 19,7; 20,31 | 4,18!

11,27 G 1,15s

J 1,42! E 2,20

1P 2,5 · Job 38,17 Ps 9,14 Sap 16,13

18,18! Is 22,22 Ap 1,18; 3,7

8,4!

21–23: Mc 8, 31-32 L 9,22 17,12.22sp; 20, 18sp; 26,2p L 13, 33 · 28,6! 12,40 Hos 6,2 J 2,19 1K 15,4

12 ⸢του αρτου C W 𝔐 c f q syᵖ·ʰ samˢ boᵐˢˢ | των Φαρισαιων και Σαδδουκαιων ℵ* (33). 579 ff¹ syᶜ | – D Θ *f* ¹³ 565 *pc* a b ff² syˢ | *txt* ℵ² B L 892. 1241 (*f* ¹ 1424) *pc* lat co; Or | ⸡ B 0281ᵛⁱᵈ • **13** ᵀ*p)* με D L Θ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 (⸡ C W *pc*) it vgᵐˢˢ syᵖ·ˢ·ᶜ; Irˡᵃᵗ | *txt* ℵ B 0281. 579. 700 *pc* c vg co; Or | ⸡ *2 3 1 4* ℵ² D 579. 700 a b e q; Irˡᵃᵗ | *2–4 1* ℵ* | *1 4 2 3 f* ¹ ff¹ | ° D • **14** □ D W it • **15** ᵀo Ιησους C 33 *pc* it vgᶜˡ • **16** ᵀαυτω D (ff¹) boᵐˢ | ⸢του σωζοντος D* | – 1 • **17** ⸢και αποκριθεις C L W 𝔐 f ff¹ q syʰ | *txt* ℵ B D Θ 0281 *f* ¹·¹³ 33. 579. 1241. 1424 *pc* lat samˢˢ mae bo | ⸢ βὰρ Ιωνᾶ L Γ *f* ¹·¹³ 33. 565. 700. 892. 1241. 1424 *pm* | ⸢ *1 3* B | ουρανιος 0281 *f* ¹³ 565. 579 *pc* • **19** ⸢και δ. σοι B² C*·³ (⸡ L) W *f* ¹³ 𝔐 syʰ boᵖᵗ; Eus | δ. δε σοι Θ 0281. (⸡ 33). 1424 *pc* (syʰᵐᵍ) samˢˢ boᵖᵗ | σοι δ. D ff¹ | *txt* ℵ B* C² *f* ¹ *pc* samˢ mae boᵖᵗ | ⸢κλεις ℵ² B² C D *f* ¹·¹³ 33 𝔐 | *txt* ℵ* B* L W Θ 0281. 579 *pc* | ⸢ *bis* οσα αν *et* ⸢ δεδεμενα *et* ⸢ λελυμενα Θ *f* ¹ it; Or Cyp Eus Cyr • **20** ⸢† *p)* επετιμησεν B* D e syᶜ; Orᵐˢˢ | *txt* ℵ B² C L W Θ *f* ¹·¹³ 𝔐 lat syᵖ·ʰ co; Orᵐˢˢ | ᵀαυτου L W Θ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 lat sy co | *txt* ℵ B C D 579. 700 *pc* samˢˢ | ⸢ ουτος D Θ q | – e | ᵀ Ιησους ℵ² C (⸡ D) W 𝔐 lat syʰ samˢ mae boᵗ | *txt* ℵ* B L Δ Θ *f* ¹·¹³ 565. 700. 1424 *al* it syᶜ·ᵖ sa; Or • **21** ⸢† Ιησους Χριστος ℵ* B* samˢˢ mae bo | – ℵ¹ 579. 892 *pc*; Irˡᵃᵗ | *txt* ℵ² C (B² D: – o) L W Θ *f* ¹·¹³ 𝔐 latt sy samˢ boᵐˢˢ | ⸡ C L W 𝔐 lat | *txt* ℵ B D Θ *f* ¹·¹³ 33. 579. 700. 892. 1241. 1424 *pc* e; (Irˡᵃᵗ) | ᵀτου λαου Θ *f* ¹·¹³ 1424 mae | *'p)* μετα τρεις ημερας αναστηναι D (*al* it) bo

θῆναι⁵. **22** καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ⸂ἤρξατο 169 VI
1 Mcc 2,21 ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων⁵· ἵλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται ⸃σοι
4,10 2Sm 19,23 τοῦτο⁵. **23** ὁ δὲ ⸂στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω
1Rg 11,14 Θ · Is 8, 14 1P 2,8 R 9,32s 1K 1,23 · 2,11; 3,3 ⸃μου, σατανᾶ· σκάνδαλον ⸂εἶ ἐμοῦ⁵, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ
τοῦ θεοῦ ⸃ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων⁵.

24–28: Mc 8, 34-9,1 L 9,23-27 **24** Τότε ⸂ὁ Ἰησοῦς⁵ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἴ τις 170 II
θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω
10,38sp τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι. **25** ὃς γὰρ ἐὰν
L 17,33 J 12,25 Ap 12,11 θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν
4,8 L 12,20 Jc 4,13 Ps 49,8s ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν.
26 τί γὰρ ⸂ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον
κερδήσῃ τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρω-
19,28; 24,30p; 25, 31 24,31! 2Th 1,7 · R 2,6! *Ps 62,13 Prv 24,12 Sir 35, 22* Θ | J 8,52 H 2,9 10,23; 20,21! ⸃πος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; **27** μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς 171 X
τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε *ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ*
⸂*τὴν πρᾶξιν*⸃ *αὐτοῦ.* **28** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ⸰ὅτι εἰσίν τινες 172 II
⸂τῶν ὧδε ἑστώτων⸃ οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου
ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ
βασιλείᾳ αὐτοῦ.

1–9: Mc 9,2-10 L 9,28-36 26,37p Mc 5, 37p; 13,3 Ex 24,13-16 2P 1,16-18 13,43 Ex 34,29s Ap 1,16 **17** Καὶ ᵀ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν *34*
Πέτρον καὶ ᵀᶠ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ καὶ ⸂ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν ⸂κατ' ἰδίαν⸃.
2 καὶ ⸂μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, ⸰καὶ ἔλαμψεν τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο
λευκὰ ὡς ⸂τὸ φῶς⸃. **3** καὶ ἰδοὺ ⸂ὤφθη αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ
10 Ml 3,22s Ἠλίας ⸡συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ⸢. **4** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ· κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε

22 ⸂ηρξατο αυτω (-τον Θ) επιτιμαν λεγων Θ *f* 1 13 565. 700. 1424 *pc* ¦ ηρξατο αυτω επιτιμαν και λεγειν D (it) ¦ λεγει αυτω επιτιμων B *pc* ¦ *txt* ℵ C L W 𝔐 sy^{h} | ⸃ τουτο σοι D ¦ τουτο a b e ff^{2} sy^{c} • **23** ⸂*p)* επιστραφεις D K L Θ *f* 13 565. 1424 *al* | [⸂ σου Blass *cj*] | ⸂ει εμοι D (*pc*) ¦ εμοι ει 565 ¦ μου ει L W *f* 1 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ B (C Θ) *f* 13 700 *pc* | ⸃ αλλα του ανθρωπου D (ff^{1}) q ¦ – e ff^{2} g^{1} r^{1} • **24** ⸂ Ιησους B* ¦ – 565 *pc* sa^{ms} • **26** ⸂ωφελειται C D W 𝔐 lat sy^{h}; Ju Cl ¦ *txt* ℵ B L Θ *f* 1 13 33.579. 700. 892 *pc* e f q co; Or Cyr • **27** ⸂τα εργα ℵ* *f* 1 1424 *al* it vg^{cl} sy co • **28** ° C D W *f* 1 𝔐 lat ¦ *txt* ℵ B L Θ *f* 13 33. 579. 700. 1424 *al* it | ⸂ωδε εστωτες W Γ (Δ) *pm* ¦ των ωδε εστηκοτων K 565. 579. 1424. *l* 2211 *pm*; Or^{lem} ¦ *txt* ℵ B C D L Θ *f* 1.13 33. 700. 892. 1241. *l* 844^{vid} *pm*; Or

¶ **17,1** ᵀεγενετο D Θ *pc* it vg^{mss} | ᵀ τον ℵ D Θ 33. 892. *l* 844 *pc* | ⸂αναγει D *f* 1; Or | ⸃ λιαν D; Eus • **2** ⸂μεταμορφωθεις ο Ιησους *et* ° D e (sy^{p}) | ⸃ (28,3) χιων D lat sy^{c} bo^{mss} • **3** ⸂ωφθησαν C L W *f* 1 𝔐 f ff^{1} q vg^{cl} sy$^{p.h}$; Cyr ¦ *txt* 𝔓^{44vid} ℵ B D Θ *f* 13 33. 579 *al* lat sy^{c} | ⸡ C D L Θ *f* 13 33 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* ℵ B W *f* 1 579. 892. *l* 844. *l* 2211 ff^{1} ff^{2} q sy$^{c.p}$

εἶναι· ⸢εἰ θέλεις,⸣ ⸢ποιήσω ὧδε ⸣τρεῖς σκηνάς⸣, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ ⸣¹Ἠλίᾳ μίαν⸣. **5** ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ⸣ἀκούετε αὐτοῦ.⸣ **6** καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. **7** καὶ ⸢προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἁψάμενος αὐτῶν εἶπεν⸣· ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. **8** ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ ⸢αὐτὸν Ἰησοῦν μόνον.

L 9,54

3.17!

Dt 18,15

Dn 10,9 Hab 3, 2 Θ

Ap 1,17

9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα ἕως οὗ ὁ 173 VI υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ⸢ἐγερθῇ. **10** Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ᵀ λέγοντες· τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι *Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον*; **11** ὁ δὲ ᵀ ἀποκριθεὶς εἶπεν· *Ἠλίας* μὲν *ἔρχεται* ᵀ ⸢*καὶ ἀποκαταστήσει*⸣ πάντα· **12** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἠλίας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν ἀλλὰ ἐποίησαν ᴼἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· ⸣οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. **13** τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.⸣

8,4! · Act 9,10!

10–13: Mc 9, 11-13

MI 3,23s

Sir 48,10 Act 1,6!

11,14!

14,9s 1Rg 19,2.10

16,21!

35 174 II **14** Καὶ ⸢ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν **15** καὶ λέγων· κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς ⸢πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ ⸢πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. **16** καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. **17** ⸢ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰη-

14–21: Mc 9, 14-29 L 9,37-42

9,27; 15,22; 20, 30sp L 17,13 · 4,24

2Rg 4,31

4 ⸢ θελεις W Θ f^{1} 33 sa^{mss} bo ¦ – c | ⸢-σωμεν (σομεν Φ f^{1} *pc*) C^{3} D L W Θ 0281 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy co ¦ *txt* ℵ B C* 700* *pc* b ff^{1} ff^{2} vg^{mss} | ⸣ B 0281^{vid} e | ⸣¹ B Γ 565. 1241 *pm* q • **5** ⸣ C L W Θ f^{13} 𝔐 lat sy mae ¦ *txt* ℵ B D f^{1} 33. 579. *l* 2211 ff^{1} • **7** ⸢π ηλθεν ο Ι. κ. ηψατο α. και ειπεν D ¦ π-ελθων ο Ι. ηψατο α. και ειπεν C L W f^{1} 33 𝔐 q (sy^{h}) ¦ π ελθων ο Ι. κ. αψαμενος α. ειπεν Θ f^{13} *pc* ¦ *txt* ℵ B 579. 700. 892. *l* 2211 • **8** ⸢τον B^{2} C (D) L $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ – W ¦ *txt* (⸣ ℵ) B* Θ 700 • **9** ⸢*p*) αναστη ℵ C L (⸣ W) Z Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* B D *pc* • **10** ⸢αυτου B C D f^{13} 𝔐 f ff^{2} q sy mae bo^{pt} ¦ *txt* ℵ L W Z Θ f^{1} 33. 700. 892 *pc* lat sa bo^{pt} • **11** ᵀ Ιησους C Θ f^{13} 𝔐 f q $sy^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B D L W Z f^{1} 33. 579. 892. 1424 *pc* lat sy^{c} co | ᵀ πρωτον C (⸣ L) Z f^{13} 𝔐 f q $sy^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B D W Θ f^{1} 33. 579. 700. 1424 *pc* lat sy^{c} co | ⸢αποκαταστησαι D it ¦ απαγγελει υμιν bo | [· ·] • **12/13** ° ℵ D W f^{13} 700. 1241. 1424 *al* it sy^{h} sa^{mss} bo | ⸣τοτε ... αυτοις. ουτως ... αυτων D it • **14** ⸢ελθοντων αυτων C L W Θ 33 𝔐 q? ¦ ελθων D lat ($sy^{s.c}$) bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B Z^{vid} $f^{1.13}$ 579 *pc* q? • **15** ⸢ τ εχει ℵ B L Z^{vid} Θ 579 *pc* ¦ *txt* C D W $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat $sy^{c.h}$ | ⸢ ενιοτε D Θ f^{1} *pc* it mae ¦ – W • **17** ⸢ *3 2 1* ℵ* ¦ τοτε απ. ο Ι. ℵ¹ Z 579. 892 *pc* bo

12,39! Dt 32,5.20 J 14,9 σοῦς˺ εἶπεν· ὦ γενεὰ ⸢ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ⸣μεθ' ὑμῶν ἔσομαι˻; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι
8,13! αὐτὸν ὧδε. **18** καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
10,1 **19** Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν 175 V
εἶπον· διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; **20** ὁ
6,30! δὲ ⸢ ⸢λέγει αὐτοῖς· διὰ τὴν ⸢ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ
13,31 p L 17,6 λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε
21,21 p 1K 13,2 τῷ ὄρει τούτῳ· ⸢μετάβα ἔνθεν˻ ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ
οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. ⸣
22 s: Mc 9,30-32 L 9,43-45 · 16,21! **22** ⸢Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν αὐ- 176 II
τοῖς ὁ Ἰησοῦς· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι
εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, **23** καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ⸢τῇ
28,6! · J 16,6 τρίτῃ ἡμέρᾳ˻ ⸢ἐγερθήσεται. □καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.˺
9,1! **24** Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ 36 177
22,19 τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπαν· ὁ διδά- X
Ex 30,13 s σκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ ⸢[τὰ] δίδραχμα; **25** λέγει· ναί. καὶ
⸢ἐλθόντα εἰς τὴν οἰκίαν προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέ-
γων· τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ ⸢τίνων
λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ
τῶν ἀλλοτρίων; **26** ⸢εἰπόντος δέ˻· ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων,
1K 9,1 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί.˺
R 14,13 1K 8,13 **27** ἵνα δὲ μὴ ⸢σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς ˺ θά-

17 ⸢πονηρα Z Φ *l* 2211 *pc* | ⸣ K L W Γ Δ 1241. 1424 𝔐 lat • **20** ˺ Ιησους C L W *f*[1] 𝔐 b c e f q r[1] vg[cl] sy[p.h] | *txt* ℵ B D Θ 0281 *f*[13] 33. 579. 700. 892 *pc* it vg[st] sy[s.c] co | ⸢ειπεν C L W 𝔐 a f q vg[cl] sy[h] | *txt* ℵ B D Θ 0281 *f*[1.13] 33. 579. 700. 892 *pc* lat | ⸢ απιστιαν C D L W 𝔐 latt sy[s.p.h] | *txt* ℵ B Θ 0281 *f*[1.13] 33. 579. 700. 892. *l* 2211 *pc* sy[c] co; Or | ⸢μεταβηθι ενθεν D 0281 | μεταβηθι εντευθεν C L W 33 𝔐 | μεταβα εντευθεν Θ *f*[13] 579 *pc* | *txt* ℵ B *f*[1] 700 | ˺*p)* **[21]** τουτο δε το γενος ουκ εκπορευεται (εκβαλλ- ℵ[2]; εξερχ- *al*) ει μη εν προσευχη και νηστεια ℵ[2] C D L W *f*[1.13] 𝔐 lat (sy[p.h]) (mae) bo[pt]; Or | *txt* ℵ* B Θ 0281. 33. 579. 892* *pc* e ff[1] sy[s.c] sa bo[pt] • **22** ⸢αναστρεφομενων C (⸣ D) L W Θ *f*[13] 33 𝔐 c (e) ff[1] sa[mss] mae bo | υποστρεφοντων 579 | *txt* ℵ B 0281[vid] *f*[1] 892 lat sa[mss] • **23** ⸢*p)* μετα τρεις ημερας D it sy[s] bo | ⸢*p)* αναστησεται B 047 *f*[13] 892. 1424 *al* | □ K *pc* • **24** ⸢† - ℵ* D mae bo | το W *pc* sa | *txt* ℵ[2] B C L Θ 0281 *f*[1.13] 33 𝔐 sy[h] • **25** ⸢εισελθοντα ℵ*[2] (D) 579 | εισελθοντων Θ *f*[13] (33) | οτε ηλθον C (*al*) | οτε εισηλθεν L W (* + ο Ιησ.) 𝔐 | *txt* ℵ[1] B *f*[1] 892 | ⸢ τινος B *pc* • **26** ⸢ο δε εφη· απο των αλλοτριων. ειπ. δε ℵ bo[pt] | λεγει αυτω ο Πετρος· W *f*[13] 𝔐 (f) q sy[c.p.h] (mae) | λεγ. αυ. ο Π.· απο των αλλοτριων. ειποντος δε (+ αυτου C) C L | λεγει αυτω· D sy[s] | *txt* B Θ 0281 *f*[1] 700. 892* ([mg] + του Πετρ.) *pc* vg[mss] sa bo[pt]; Chr | ˺εφη Σιμων· ναι. λεγει ο Ιησους· δος ουν και συ ως αλλοτριος αυτων 713 • **27** ⸢σκανδαλιζωμεν ℵ L Z | ˺την D S X *f*[13] 565. 700. 1241. 1424 *pm*

λασσαν βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὑρήσεις ⸆ στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ. Mc 14,13

37 78 II **18** Ἐν ἐκείνῃ ⸆ τῇ ⌜ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; **2** καὶ προσκαλεσάμενος ⸆ παιδίον ⸆ ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν **3** καὶ εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. **4** ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. **5** καὶ ὃς ἐὰν δέξηται ἓν παιδίον τοιοῦτο ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. *1–5:* Mc 9,33-37 L 9,46-48 11,11! 5,20; 19,14p J 3, 3.5 10,40!

179 II **6** ⌜Ος δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ⌜περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. **7** Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ ⸆ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ 180 VI τῷ ἀνθρώπῳ ⸆ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. **8** Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον ⌜αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ⸜κυλλὸν ἢ χωλὸν⸝ ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. **9** ⌜καὶ εἰ⸝ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. *6–9:* Mc 9,42-47 L 17,1s Ap 18,21 26,24 5,30 Kol 3,5 5,29

181 X **10** ⸜Ορᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων ⸆· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ⌜ἐν οὐρανοῖς⸝ διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ⸆ H 1,14 L 1,19 Tob 12,15 ℭ

27 ⸆ εκει D it sy$^{s.c}$

¶ 18,1 ⸆ δε B 0281 *pc* e sa^{mss} bo | ⌜ημερα Θ *f*^{1} 33. 700. 1424 *pc* it sy$^{s.c}$; Or^{mss} • **2** ⸆ ο Ιησους D W Θ 078$^{c\ vid}$ *f*^{13} 𝔐 latt sy sa mae ¦ *txt* ℵ B L Z 078*. 0281 *f*^{1} 700. 892*. 1241 bo | ⸆ ἓν D e sy$^{s.c}$ • **6** ⌜εις W Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ επι D 565. 1424 *al* ¦ εν (τω τ-λω) 700 ¦ *txt* ℵ B L N Z 0281. 579. 892 *pc*; Did • **7** ⸆ εστιν ℵ D W *f*^{13} 𝔐 ¦ *txt* B L N Θ 0281^{vid} *f*^{1} 33. 700. 892. 1241. 1424 *pc* | ⸆ εκεινω B (^{r} W) Θ 0281^{vid} *f*^{13} 33 𝔐 it vg^{cl} sa^{mss} ¦ *txt* ℵ D L *f*^{1} 579. 892 *pc* aur g^{1} vg$^{st.ww}$ sy sa^{mss} mae bo; Did • **8** ⌜αυτα W 33 𝔐 sy^{h} bo ¦ αυτην U *pc* aur ¦ *txt* ℵ B D L Θ *f*$^{1.13}$ 579. 892. 1241*. 1424 *al* lat | ^{r} D L W Θ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 e q sy$^{c.p.h}$ co ¦ *txt* ℵ B 0281^{vid} *pc* lat • **9** ⌜το αυτο ει και D • **10** ⸆ (18,6) των πιστευοντων εις εμε D *pc* it vg^{mss} sy^{c} sa^{mss} | ⌜εν τω -ω B (33: *om.* τω). 892 *pc* ¦ – N *f*^{1} aur e ff^{1} sy^{s} sa^{mss}; Or Eus | ⸆ (L 19,10) **[11]** ηλθεν γαρ ο υιος του ανθρωπου (+ ζητησαι και (L^{mg}) 579. 892^{c} *al* c sy^{h} bo^{pt}) σωσαι το απολωλος D L^{mg} W Θ^{c} 078^{vid} 𝔐 lat sy$^{c.p.h}$ bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B L* Θ* *f*$^{1\ 13}$ 33. 892* *pc* e ff^{1} sy^{s} sa mae bo^{pt}; Or Eus

12–14: L 15,4-7
Ez 34,6.12.16
Ps 119,176 1P 2,25 · 10,6!

12 Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ⌜ἀφήσει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ⊤ ☐ἐπὶ τὰ ὄρη⌝ ○καὶ πορευθεὶς ⌜ζητεῖ τὸ πλανώμενον; **13** καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. **14** οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ○ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ⌜ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα ἀπόληται ⌜ἓν τῶν μικρῶν τούτων. *38* 182 V

Lv 19,17 2T 4,2
L 17,3 G 6,1 Tt 3, 10

15 Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ ☐[εἰς σὲ]⌝ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· **16** ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε ⌜μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο⌝, ἵνα *ἐπὶ στόματος ⌜δύο μαρτύρων ἢ τριῶν⌝ σταθῇ πᾶν ῥῆμα*· **17** ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ⊤ ὁ τελώνης. 183 V 184 X

Dt 19,15 J 8, 17! 2K 13,1
1T 5,19 H 10,28 |
2Th 3,14s ·
16,18 1K 5,9-13

16,19 J 20,23

18 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ☐ἔσται δεδεμένα ἐν ⌜οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς⌝ ἔσται λελυμένα ἐν ⌜οὐρανῷ. 185 VII

19 Πάλιν ⌜[ἀμὴν] λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο ⌜συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν⌝ ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν 7,7! αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ 1K 5,4 ἐν οὐρανοῖς. **20** ⌜οὗ γάρ εἰσιν⌝ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς 28,20 τὸ ἐμὸν ὄνομα, ⌜ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν. 186 X

21 Τότε προσελθὼν ⌜ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ⌝· κύριε, πο- 187 V 6,12 σάκις ἁμαρτήσει ⌞εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου⌟ καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; **22** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· οὐ λέγω σοι L 17,4 Gn 4,24 ἕως ἑπτάκις ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.

12 ⌜αφεις *et* ○ ℵ W 078 f^{1} 33 𝔐 q sy^{h} | *txt* B (D) L Θ f^{13} (579). 892 | ⊤προβατα B Θ f^{13} 1424* *pc* sa^{mss} mae | ☐ ℵ* | ⌜ ζητησει Θ f^{13} 565 *pc* d • **14** ○ ℵ f^{13} *pc* ($sy^{s.c}$) bo | ⌜μου B N Γ Θ 078. 0281 f^{13} 33. 579. 700. 892. 1241. 1424 *pm* $sy^{s.h}$ co; Or | *txt* ℵ D (* ημ-) K L W Δ f^{1} 565 *pm* latt $sy^{c.p.hmg}$ | ⌜εἷς W Θ 078 $f^{1.13}$ 𝔐 lat | *txt* ℵ B D L N 0281. 33. 565. (579). 892 *pc* e • **15** ☐† ℵ B 0281 f^{1} 579 *pc* sa bo^{pt}; Or^{lem} | *txt* D L W Θ 078 f^{13} 33 𝔐 latt sy mae bo^{pt} • **16** ⌜ *3–6 1 2* 𝔓^{44vid} B 0281 | *txt* (*sed* σεαυτου ℵ K L N Θ $f^{1.13}$ 33. 892 *pm*) ℵ D L W Θ 078 $f^{1.13}$ 𝔐 lat | ⌜ *1 3 4 2* ℵ Θ 700 *pc* it vg^{cl} | *2 1 3 4* L (579) *pc* | *1 3 4* D • **17** ⊤ως D *pc* ff^{1}* • **18** ☐ D* n | ⌜τοις ουρανοις ℵ D^{2} L 0281. 33. 579. 892 *pc* c f vg^{mss} co | τω ουρανω W 058 f^{1} 𝔐 | *txt* B Θ f^{13} *pc* | ⌜ τοις ουρανοις D L 0281. 33 *pc* c f vg^{mss} co | τω ουρανω W 058 f^{1} 𝔐 | *txt* ℵ B Θ f^{13} *pc* • **19** ⌜ δε N W Δ *pc* sy^{h} | – ℵ D L Γ f^{1} 579. 892 *al* lat sy^{p} bo | *txt* B (Θ) 058. 078 f^{13} 33 𝔐 it $sy^{s.c}$ sa mae bo^{ms} | ⌜ *2 3 1* Θ 058 f^{13} 700 *pc* lat | υμων συμφωνησωσιν K W Γ f^{1} 565. 1241. 1424 *pm* | υμων συμφωνησουσιν N Δ(*) 078^{vid}. (33) *pm* | συμφωνησουσιν εξ υμων ℵ D L 0281^{vid} *pc* | *txt* B 579. 892 *pc* • **20** ⌜ουκ ε. γ. *et* ⌜παρ οις ουκ D* (g^{1}) sy^{s} • **21** ⌜ *4 1–3* ℵ^{2} L W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 aur (e) q $sy^{p.h}$; Lcf | *1–3* ℵ* sy^{s} | *txt* B (D) 0281. 892. 1424 *pc* | ⌞ *3–5 1 2* B Θ f^{13} *pc* | *txt* ℵ D L W 0281^{vid} f^{1} 33 𝔐 latt

39 23 Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώ-
188 πῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων 22,2
× αὐτοῦ. 24 ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν ⌜προσηνέχθη 25,19
⌞αὐτῷ εἷς⌟ ὀφειλέτης ⌜μυρίων ταλάντων. 25 μὴ ἔχοντος
δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ⌜ὁ κύριος⌝ πραθῆ-
ναι καὶ τὴν γυναῖκα ⊤ καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ⌜ἔχει,
καὶ ἀποδοθῆναι. 26 πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος ⊤ προσεκύνει αὐ-
τῷ λέγων· ⊤ μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, ⌜καὶ πάντα ἀποδώ-
σω σοι⌝. 27 σπλαγχνισθεὶς δὲ ⌜ὁ κύριος τοῦ δούλου 24,50
ἐκείνου⌝ ἀπέλυσεν αὐτὸν καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. L 7,42
28 ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ºἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδού- 24,49
λων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατή-
σας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων· ἀπόδος ⊤ εἴ τι ὀφείλεις. 29 πε-
σὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ ⊤ παρεκάλει αὐτὸν λέγων·
μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. 30 ὁ δὲ οὐκ
ἤθελεν ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως ⊤
ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον. 31 ἰδόντες ⌜οὖν οἱ σύνδουλοι αὐ-
τοῦ τὰ ⌜γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα καὶ ἐλθόντες διε-
σάφησαν τῷ κυρίῳ ⌜¹ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. 32 τό-
τε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει ºαὐτῷ·
⌞δοῦλε πονηρέ⌟, πᾶσαν τὴν ὀφειλήν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, R 13,7
7,2p
ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· 33 οὐκ ἔδει ⌜καὶ σὲ⌝ ἐλεῆσαι τὸν 5,7
σύνδουλόν σου, ὡς κἀγὼ ⌜σὲ ἠλέησα⌝; 34 καὶ ὀργισθεὶς 1J 4,11 | 22,7
ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως 8,29
ºοὗ ἀποδῷ º¹πᾶν τὸ ὀφειλόμενον⊤. 35 οὕτως καὶ ὁ πα- 5,26
τήρ μου ὁ ⌜οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος 6,14s Mc 11,26
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν⊤.

24 ⌜† προσηχθη B D *pc* | *txt* ℵ L W Θ 0281 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 latt | ⌞† ℵ* B *txt* ℵ^{2} D L W Θ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 latt | ⌜ πολλων ℵ* co; Or | εκατον c • **25** ⌜ο κυριος αυτου W Θ 0281 *f*^{13} 33 𝔐 it vg^{cl} sy$^{p.h}$ co | – *f*^{1} 700 g^{1} sy$^{s.c}$ | *txt* ℵ B D L 579 lat | ⊤αυτου D L W 0281 *f*^{13} 33 𝔐 lat sy | *txt* ℵ B Θ *f*^{1} 700* *pc* h | ⌜ειχεν ℵ D L W 0281 *f*^{13} 33 𝔐 | *txt* B Θ *f*^{1} *pc* • **26** ⌜εκεινος ℵ^{2} D L Δ Θ 0281. 33. 579. 892 *al* lat sy mae bo | *txt* ℵ* B W 058 *f*$^{1.13}$ 𝔐 q sa | ⊤ κυριε ℵ L W 058. 0281 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 it sy$^{p.h}$ co | *txt* B D Θ 700 *pc* lat sy$^{s.c}$; Or Chr | ⌜ *1 2 4 3* W *f*^{1} 𝔐 f q | *1–3* D 700 b (ff^{1}) ff^{2*} sy^{s} | – Θ | *txt* ℵ B L 0281 *f*^{13} 33. 579. 892 *pc* lat sy^{h} • **27** ⌜ *1–4* B Θ *f*^{1} *pc* sa^{mss} | ο κυριος αυτου sy^{c} | – sy^{s} • **28** ° B *pc* | ⊤μοι C K Γ Δ *f*^{13} 892^{c}. 1241. 1424 𝔐 e f sy bo^{ms} • **29** ⌜εις τους ποδας αυτου C^{2} W *f*^{13} 33 𝔐 f q sy$^{p.h}$ mae | προσεκυνει αυτον και 28 | *txt* ℵ B C* D L Θ 058 *f*^{1} 579. 700. 892. 1424 *al* lat sy$^{s.c}$ sa bo • **30** ⌜οὗ D W Θ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 | *txt* ℵ B C L 892 • **31** ⌜ δε ℵ^{1} C L W Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 sy sa bo | *txt* ℵ*$^{.2}$ B D 33 *pc* e | ⌜ γινόμενα D L 892 *pc* | ⌞¹ αυτων D L Θ *f*$^{1.13}$ 700. 1241. 1424 *al* • **32** ° D Θ 700*. 1424 *pc* bo^{ms} | ⌜ ηλεησα υμας 𝔓^{25vid} • **34** ° B 579^{vid}. 892 *pc* | º¹ D *pc* sy^{s} | ⊤† αυτω ℵ*$^{.2}$ C L W *f*^{1} 33 𝔐 sy$^{p.h}$ | *txt* ℵ^{1} B D Θ *f*^{13} 700. 1424 *pc* latt sy$^{s.c}$ co • **35** ⌜επουρανιος C*^{vid} W Θ *f*$^{(1)\,13}$ 𝔐 | *txt* ℵ B C^{2} D K L 33. 565. 579. 892. 1241. 1424 *al* | ⊤τα παραπτωματα αυτων C W *f*^{13} 33 𝔐 f h sy$^{(p)\,h}$ | *txt* ℵ B D L Θ *f*^{1} 700. 892* *pc* lat sy$^{s.c}$ co

1s: Mc 10,1 7,28! L 9,51!

19 Καὶ ἐγένετο ὅτε ⌜ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. **2** καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ○ἐκεῖ. 185 VI

12,15; 15,30

3–9: Mc 10,2-12 5,31s

3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ⊤ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ λέγοντες⊤· εἰ ἔξεστιν ⌜ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; **4** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν⊤· οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ⌜κτίσας ἀπ' ἀρχῆς *ἄρσεν καὶ θῆλυ* *Gn 1,27; 5,2* *Gn 2,24* ⊛ E 5,31 *ἐποίησεν αὐτούς*⌝; **5** καὶ εἶπεν· *ἕνεκα τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ* ⌜*κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν*⌝[1]. **6** ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ ⌞σὰρξ μία⌟. ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν⊤ ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. **7** λέγουσιν αὐτῷ· τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολῦσαι ○[αὐτήν]; **8** λέγει αὐτοῖς ⊤ ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν⌝, ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. **9** λέγω δὲ ὑμῖν ○ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ⌜μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοιχᾶται⌝⊤. 190 II

Dt 24,1.3

L 16,18

10 Λέγουσιν ○αὐτῷ οἱ μαθηταὶ ○[1][αὐτοῦ]· εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ⌜ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. **11** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον ○[τοῦτον] ἀλλ' οἷς δέδοται. **12** εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰ- 191 X

1 K 7,7.17

¶ **19,1** ⌜ελαλησεν D it bo^{mss} • **2** ○ $\mathfrak{P}^{25vid}$ *pc* h sy^{s} • **3** ⊤οι ℵ D 𝔐 sa^{mss}; Or ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{25}$ B C L W Δ Θ *f*$^{1.13}$ 33. 565. 579. 700. 892 *al* sa^{ms} mae bo | ⊤ αυτω D W Δ 33. 1241. 1424 *pm* c h q sy^{h} mae | ⌜t – ℵ* B L Γ 579. (700). 1424* *pc* ; *p*) ανδρι 1424^{c} *pc* ¦ *txt* ℵ^{2} C D W Θ 087 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 latt • **4/5** ⊤αυτοις C W Θ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy mae ¦ *txt* ℵ B D L 579. 700. 892 *pc* it sa bo | ⌜ποιησας ℵ C D (L) W Z *f*^{13} 𝔐 lat sy ¦ *txt* B Θ *f*^{1} 700 *pc* e co; Or | [⁝ *et* ⁝] | ⌜προσκολ ℵ C K L Z Γ Δ *f*^{1} 33. 565. 579. 700. 892. 1241. 1424 *pm* ¦ *txt* B D W Θ 078 *f*^{13} *pm* • **6** ⌜ℵ D 579 | ⊤εις ἓν D it • **7** ○†ℵ D L Z Θ *f*^{1} 579. 700 *pc* lat ¦ *txt* B C W 078. 087 *f*^{13} 33 𝔐 f q (b c ff^{2}) sy$^{p.h}$ mae bo^{ms} ; (Ir^{lat}) • **8** ⊤ο Ιησους ℵ Φ *pc* a b c mae | [⁝] • **9** ○*p*) B D Z 1424 *pc* it | ⌜ *1–6* (*1–3* N) ποιει αυτην μοιχευθηναι C* N *pc* ¦ (5,32) παρεκτος λογου πορνειας ποιει αυτην μοιχευθηναι B *f*^{1} ff^{1} bo ¦ παρεκτος λογου πορνειας *4–7* D *f*^{13} 33 *pc* it (sy^{c}) sa mae ¦ *txt* ℵ C^{3} L (W) Z Θ 078 𝔐 l vg sy$^{s.p.h}$ | ⊤*p*) και ο απολελυμενην γαμων (γαμησας B Z 𝔐) μοιχαται B C* W Z Θ 078 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$ bo ¦ ωσαυτως και ο γαμ. απολελ. μοιχ. $\mathfrak{P}^{25}$ mae ¦ *txt* ℵ C^{3} D L 1241 *pc* it sy$^{s.c}$ sa bo^{ms} • **10** ○ $\mathfrak{P}^{25}$ ℵ* | ○†† $\mathfrak{P}^{71vid}$ ℵ B Θ e ff^{1} g^{1} sa^{ms} mae ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{25}$ C D L W Z 078 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy sa^{mss} bo | ⌜ανδρος D • **11** ○ B *f*^{1} 892* *pc* e bo^{ms}; Or ¦ *txt* ℵ C D L W Z (Θ) 078 *f*^{13} 33 𝔐 lat sy co; Basil^{Cl} Cl

σὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω.

192 IF **13** Τότε ⌜προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. **14** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν⊤· ἄφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός ⌜με, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. **15** καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

13–15: Mc 10, 13-16 L 18,15-17 9,18! · 20,31 p

Mc 9,38 sp Act 8, 36; 10,47 · 18,2 s

L 9,51!

41 193 II **16** Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν ⸜αὐτῷ εἶπεν⸝· διδάσκαλε⊤, τί ἀγαθὸν ⌜ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον⌝; **17** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ⌜τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός⊤⌝· εἰ δὲ θέλεις ⸜εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν⸝, ⌜τήρησον τὰς ἐντολάς. **18** ⸜λέγει αὐτῷ· ποίας;⌝ ὁ δὲ Ἰησοῦς ⌜εἶπεν· τὸ *οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις,* **19** *τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα,* καὶ *ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.* **20** λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· ⸜πάντα ταῦτα⸝ ἐφύλαξα⊤· τί ἔτι ὑστερῶ; **21** ⌜ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς ᴼ[τοῖς] πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν 195 II ἐν ⌜οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. **22** ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος ⌜τὸν λόγον⌝ ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων ⌜κτήματα πολλά.

13–15: Mc 10, 13-16 L 18,15-17

L 10,26-28

Ex 20,12-16 Dt 5,16-20 R 13,9 22,39! *Lv 19,18*

194 II

5,48 · 13,44

6,20 L 12,33

195 II

8,22! p

23 ῾Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασι-

23–30: Mc 10, 23-31 L 18,24-30

L 6,24

13 ⌜προσηνεχθη K W Γ Δ Θ 078^{vid} $f^{1.13}$ 565. 700 𝔐 • **14** ⌜αυτοις ℵ C D L W f^{13} 579. 892. 1241 *al* lat sy sa^{ms} mae bo ¦ *txt* B Θ 078 f^{1} 33 𝔐 it sa^{mss}; Cl^{vid} | ⌜εμε ℵ L Δ • **16** ˢ C (D) L W f^{1} 33 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ B Θ f^{13} 700. 892 *pc* sa | ⌜*p)* αγαθε C W Θ f^{13} 33 𝔐 lat sy sa mae bo^{pt}; Mar$^{lr\ vid}$ Ju Or^{pt} ¦ *txt* ℵ B D L f^{1} 892* *pc* a e ff^{1} bo^{pt}; Or^{pt} | ⌜π. ινα εχω ζ. αι. (W) $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ *p)* ποιησας ζ. αι. κληρονομησω ℵ L 33. (579). 892. *l* 2211 *pc* (sy$^{s.c.hmg}$) (sa^{ms} bo) ¦ *txt* B C D Θ 700* • **17** ˢ *p)* τι με λεγεις αγαθον; ουδεις αγαθος ει μη εἷς ο θεος C W f^{13} 33 𝔐 f q sy$^{p.h}$ sa bo^{ms}; (Ju) ¦ τι με λεγ. αγ.; εἷς εστιν ο αγαθος Mar^{lr} ¦ *txt* ℵ B (* – εις) (D) L Θ (f^{1} 700) 892*. (1424^{mg}) *pc* a d (lat, sy$^{s.c.hmg}$) mae bo; Or | ⌜ο θεος lat sy^{c} mae bo ¦ ο πατηρ e; (Mar^{lr}) | ˢ W Γ Δ f^{1} 700. 1241. 1424 𝔐 | ⌜† τηρει B D 565 ¦ *txt* ℵ C L W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 • **18** ⌜ποιας; φησιν ℵ L (892) (r^{1}) | ⌜† εφη 𝔓^{71} B f^{13} *pc* ¦ *txt* ℵ C D L W Θ f^{1} 33 𝔐 • **20** ˢ † B D K Γ $f^{1.13}$ 892. 1424 *pm* ff^{1} ¦ *txt* ℵ C L W Δ Θ 33. 565. 579. 700. 1241. *l* 2211 *pm* |. ⌜*p)* εκ νεοτητος μου (– D) ℵ^{2} C D W f^{13} 33 𝔐 it vg^{cl} sy co; Cyr ¦ *txt* ℵ* B L Θ f^{1} 579. 700 *pc* lat; Cyp • **21** ⌜ λεγει B Θ f^{13} | ᴼ† ℵ C L W Z 0281 $f^{1.13}$ 33 𝔐; Cl ¦ *txt* B D Θ co | ⌜ουρανω ℵ L W Z Θ 0281 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat bo ¦ *txt* B C D Γ *pc* e g^{1} sa mae bo^{ms} • **22** ⌜† τον λογον τουτον B 892^{c} *pc* it sy$^{s.c.p}$ mae bo^{mss} ¦ – ℵ L Z 0281 (e f h) ¦ *txt* C D W Θ $f^{1.13}$ (33). 579 𝔐 lat sy^{h} sa bo | ⌜χρηματα B

λείαν τῶν οὐρανῶν. **24** πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, ⊤ εὐκοπώτερόν ἐστιν ⌜κάμηλον διὰ ⌜τρυπήματος ῥαφίδος ⌜1διελθεῖν ἢ πλούσιον ⌜εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ⌝. 7,28! **25** ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ⊤ ἐξεπλήσσοντο ⊤ σφόδρα λέγοντες· τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; **26** ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, Gn 18,14 Job 10, 13 Θ; 42,2 Zch 8, 6 Θ Mc 14,36 παρὰ δὲ θεῷ ⌜πάντα δυνατά⌝. **27** Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς 4,20p L 5,28 ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται J 3,5 ἡμῖν; **28** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι 196 X Tt 3,5! ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν 16,27! Dn 7,9s καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, 20,21 L 22,30 Ap 3,21! · PsSal 17,26.29 ⌜καθήσεσθε καὶ ⌜ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς 197 V δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. **29** καὶ πᾶς ὅστις ἀφῆκεν ⌜οἰ- 198 II 10,37; 4,22 κίας ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς⌝ ἕνεκεν τοῦ ⌜ὀνόματός μου⌝, ⌜ἑκατονταπλασίονα λήμψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. **30** πολ- 20,16 L 13,30 199 II λοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

42 200 X **20** Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώ- 13,52! πῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώ- 21,33ssp σασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. **2** συμφωνήσας 13 Tob 5,15 Θ δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. **3** καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν ⌜εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργοὺς **4** καὶ ἐκείνοις εἶπεν· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶ- Kol 4,1 να⊤, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν. **5** οἱ δὲ ἀπῆλθον.

24 ⊤οτι ℵ C L Z 0281. 579. 892. *l* 2211 *al* aur ¦ *txt* B D W Θ *f*1.13 33 𝔐 ¦ ⌜καμιλον 579. 1424 *pc* arm ¦ ⌜† τρηματος ℵ* B ¦ *p)* τρυμαλιας C K Θ 0281. 565. 700. *l* 2211 *pm* ¦ *txt* ℵ² D L W Z Γ Δ *f*1.13 33. 579. 892. 1241. 1424 *pm* ¦ ⌜1† εισελθειν ℵ C K L (W) Z Δ 0281 *f*1.13 33. 579. 892. 1241. 1424. *l* 2211 *pm* sy$^{s.p.h}$ sa^{mss} bo ¦ *txt* B D Γ Θ 565. 700 *pm* latt sy^{c} sa^{mss} mae ¦ ⌜† *2–6* ℵ L 0281. 565. 892 *pc* (β. των ουρανων Z *f*1 33 *pc* ff1 sy$^{s.c}$ bo^{mss}) ¦ *2–6 l* C W *f*13 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* B D Θ 579. 700 *pc* sy^{p} co • **25** ⊤αυτου C³ W *f*1 𝔐 ff1 sy^{c} mae ¦ *txt* ℵ B C* D K L Z Δ Θ *f*13 33. 565. 579. 700. 892. *l* 2211 *al* lat sy$^{s.p.h}$ sa bo ¦ ⊤ και εφοβηθησαν D it vg^{mss} sy^{c} • **26** ⌜ ℵ L Z 579 *pc* • **28** ⌜καθισεσθε D* K Γ 33. 565. 700. 892. 1241. 1424. *l* 844 *pm* ¦ καθεσθησεσθε Z *f*1 (579) *pc* ¦ *txt* ℵ B C D^{c} L W Δ Θ 0281^{vid} *f*13 *pm* ¦ ⌜† αυτοι ℵ D L Z *f*1 579. 892 *pc*; Or ¦ *txt* B C W Θ 0281 *f*13 33 𝔐 latt • **29** ⌜ *1–9* η γυναικα *10–13* C³ W Θ *f*13 (33) 𝔐 lat sy$^{(c)p.h}$ sa ¦ *3–9* η γυναικα *10–13* η οικιας (– ℵ*) ℵ C* L 579. 892 mae bo ¦ *3–5* η γονεις *10–13* η οικιας *f*1 *pc* ¦ *txt* B (D) *pc* a n (sy^{s}) ¦ ⌜† εμου ονοματος ℵ B Θ *pc* ¦ *txt* C D L W *f*1.13 33 𝔐 ¦ ⌜† πολλαπλασιονα B L 579 *pc* sa mae; Or ¦ *txt* ℵ C D(*) W Θ *f*1.13 33 𝔐 latt sy bo

¶ **20,3** ⌜ (6) ευρεν D 1424 *pc* it • **4** ⊤μου ℵ C Θ *f*13 33. 565. 579. 700 *al* it vg^{cl} sa mae ¦ *txt* B D L W 085 *f*1 𝔐 lat sy bo

πάλιν ○[δὲ] ἐξελθὼν περὶ ˹ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν˺ ἐποίησεν ὡσαύτως. **6** περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ⊤ ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας ⊤ καὶ λέγει αὐτοῖς· τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; **7** λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα⊤. **8** ὀψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος ○αὐτοῖς τὸν μισθὸν ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. **9** ˹καὶ ἐλθόντες˺ οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. **10** ˹καὶ ἐλθόντες˺ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι ⌜πλεῖον λήμψονται· καὶ ἔλαβον ˹[τὸ] ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί˺. **11** λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου **12** λέγοντες· οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ˹ἡμῖν αὐτοὺς˺ ἐποίησας τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. **13** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ˹ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν˺· ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου ˹συνεφώνησάς μοι˺; **14** ἆρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε. θέλω ⌜δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί· **15** ○[ἢ] οὐκ ἔξεστίν μοι ˹ὃ θέλω ποιῆσαι˺ ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; **16** οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι. ⊤

Lv 19,13 Dt 24,14s

22,12

2

6,23!

19,30!

201 II **17** ˹Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς˺ εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα ⌜[μαθητὰς] κατ' ἰδίαν ˹καὶ ἐν τῇ ὁδῷ˺

17–19: Mc 10,32-34 L 18,31-33

L 9,51!

5 ○ B W Θ 085 $f^{1.13}$ 𝔐 it mae bo ¦ *txt* ℵ C D L 33. 579. 892. *l* 844 *pc* lat sy^{h**} sa ¦ ˢ *4 1–3* D f1 ¦ *1 4 2 3* Φ *pc* • **6** ᵀωραν C W $f^{1.13}$ 33 𝔐 it ¦ *txt* ℵ B D L Θ 085. 700. 892* lat; Cyr ¦ ᵀ αργους C^* 3 W $f^{1.13}$ 𝔐 f h q $sy^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B C^2 D L Θ 085. 33. 565. 700. 892 lat $sy^{s.c}$ co; Or • **7** ᵀμου C^3 D Z 085 it vg^{cl} sy^s sa mae; Cyr ¦ και ο εαν ἡ δικαιον λη(μ)ψεσθε C* W f^{13} 33 𝔐 q $sy^{(c)p.h}$ (bo^{mss}) ¦ μου και ο εαν ... (*ut* 𝔐) N 565. 1241 *al* f h ¦ *txt* ℵ B L Θ f^1 892* lat bo • **8** ○ᵗ ℵ C L Z 085; Or ¦ *txt* B D W Θ $f^{1.13}$ 33^{vid} 𝔐 latt sy • **9** ˢᵗ ελθοντες δε B sy^c sa^{mss} bo^{mss} ¦ ελθοντες ουν D Θ f^{13} 33 lat sa^{mss} mae ¦ *txt* ℵ C L W Z 085 f^1 𝔐 sy^h bo • **10** ˢ ελθ. δε ℵ L W Z f^1 𝔐 q sy^h bo ¦ ελθ. δε και N *pc* lat ¦ *txt* B C D Θ 085 f^{13} 33^{vid} *pc* (e) mae ¦ ˢπλειονα ℵ C^2 33 𝔐 ¦ πλειω D ¦ *txt* B C^* L N W Z Θ 085 $f^{1.13}$ 579. *l* 844 *pc* ¦ ˢ *2–5* B ¦ *1–3* 085 d ¦ *4 5 2 3* D W $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ *4 5 1–3* C ¦ *txt* ℵ L Z Θ 33^{vid} • **12** ˢᵗ ℵ D L Z 085 f^{13} 892 *pc* lat ¦ *txt* B C W Θ f^1 33 𝔐 c • **13** ˢ *3 1 2* C L W Z $f^{1.13}$ 33^{vid} 𝔐 e q sy ¦ *2 1 3* B ¦ *txt* ℵ D Θ 085. 700 *pc* lat ¦ ˢ-σα σοι L Z 33. 892 *pc* sy^s sa^{mss} bo • **14** ˢεγω B • **15** ○ᵗ B D L Z Θ 700 $sy^{s.c}$ ¦ *txt* ℵ C W 085 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ co ¦ ˢ *3 1 2* C (W) f^1 𝔐 (b f ff^2) q sy^h co ¦ *txt* ℵ B D L Z Θ 085(*) f^{13} 33. 700 *pc* lat sy^p • **16** ᵀ (22,14) πολλοι γαρ εισιν κλητοι, ολιγοι δε εκλεκτοι C D W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 latt sy mae bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B L Z 085. 892*. 1424. *l* 844 *pc* sa bo^{pt} • **17** ˢᵗ μελλων δε αναβαινειν Ιησους B (f^1) sy^p sa^{mss} bo^{mss}; Or^{pt} ¦ και αναβαινων 13 *pc* ¦ *txt* ℵ C D L W Z Θ 085 f^{13} 33 𝔐 $sy^{s.c.h}$; $(Or)^{pt}$ ¦ ˢᵗ – ℵ D L Θ $f^{1.13}$ 892* *pc* $sy^{s.c}$ bo; Or ¦ μαθ. αυτου 13. 892^c. 1424 *pc* it vg^{mss} sy^p sa^{mss} ¦ *txt* B C W 085. 33 𝔐 lat sy^h sa^{mss} mae ¦ ˢ *2–4 1* C D W 𝔐 e f h q sy ¦ *2–4* 346 mae ¦ *1* 1424 aur g^{1} l vg ¦ *txt* ℵ B L Z Θ 085 $f^{1.13}$ 33. 700. 892 *pc* sa bo; Or

εἶπεν αὐτοῖς· **18** ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἰεροσόλυμα, καὶ
16,21! · J 18,36 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ
γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν ⌜θανάτῳ **19** καὶ
J 18,30.35 Act 21, 11 · 27,29 · J 19,1 · 10,38 · 28,6! παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ
μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ⌜ἐγερ-
θήσεται.

20–28: Mc 10, 35-45 · 4,21! **20** Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου *43* 202 VI
μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι ⌜ἀπ' αὐ-
τοῦ⌝. **21** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· τί θέλεις; ⌜λέγει αὐτῷ⌝· εἰπὲ ἵνα
19,28 καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου εἷς ἐκ δεξιῶν ᴼσου καὶ
13,41; 16,28 L 1, 33: 22,29; 23,42 · J 18,36 εἷς ἐξ εὐωνύμων ᴼ¹σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. **22** ἀποκριθεὶς
δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν
26,39! τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν ᵀ; λέγουσιν αὐτῷ· δυνά-
Act 12,2 Ap 1,9 μεθα. **23** ᵀ λέγει αὐτοῖς ᵀ· τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε ᵀ¹,
τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ⌜καὶ ἐξ εὐωνύμων ᵀ² οὐκ
25,34 ἔστιν ἐμὸν ᴼ[τοῦτο] δοῦναι, ⌜ἀλλ' οἷς⌝ ἡτοίμασται ὑπὸ
τοῦ πατρός μου.

24–28: L 22,24-27 **24** ⌜Καὶ ἀκούσαντες⌝ οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν 203 II
δύο ἀδελφῶν. **25** ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς
1 K 2,6 · Ps 9,26. 31 Ⓒ εἶπεν· οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύου-
σιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. **26** οὐχ
5,19; 23,11 οὕτως ⌜ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ⌜ἐν ὑμῖν μέ-
Mc 9,35 γας γενέσθαι⌝ ⌜ἔσται ὑμῶν διάκονος, **27** καὶ ὃς ⌜ἂν θέλῃ
3 J 9 · 1 K 9,19 ⌜ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος⌝ ⌜ἔσται ὑμῶν δοῦλος· **28** ὥσπερ 204 IV

18 ⌜† εις θανατον ℵ (700) ¦ – B ¦ *txt* C D L W Z Θ 085 $f^{1.13}$ 33 𝔐 • **19** ⌜*p)* αναστησεται B C^2 D W Θ 085 $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ C* L N Z 579. 892 *pc*; Or • **20** ⌜παρ αυ. ℵ C L W Z Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ – 085 ¦ *txt* B D 700 • **21** ⌜η δε ειπεν (+ αυτω 209 *pc*) B 209 *pc* sa | °† ℵ B ¦ *txt* C D L W Θ 085 $f^{1.13}$ 33 𝔐 latt sy | °¹ D Θ f^{1} *pc* lat mae • **22** ᵀ*p)* η (και S 892 *pc*) το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι C W 33 𝔐 (f) h q $sy^{p.h}$ bo^{pt}; (Mar^{lt}) ¦ *txt* ℵ B D L Z Θ 085 $f^{1.13}$ *pc* lat $sy^{s.c}$ sa mae bo^{pt}; Or • **23** ᵀκαι C L W 085. 33 𝔐 h q sy^{h} bo ¦ *txt* ℵ B D Z Θ $f^{1.13}$ 700. 1424 *pc* lat $sy^{s.c.p}$ sa mae | ᵀ ο Ιησους D Δ Θ f^{13} *pc* it $sy^{s.c}$ mae bo | ᵀ¹*p)* και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθησεσθε C W 33 𝔐 f h q $sy^{p.h}$ bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B D L Z Θ 085 $f^{1.13}$ *pc* lat $sy^{s.c}$ sa mae bo^{pt} | ⌜*p)* ἢ B L Θ f^{1} 33. 1424 it vg^{cl} sa mae bo^{pt}; Or Epiph | ᵀ² μου W Γ Δ 700. 1241 *pm* c l sy | °*p)* ℵ B L Z Θ $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy^{p} co ¦ *txt* C D W Δ 085. 33. (565). *l* 844 *al* q $sy^{(s.c).h}$ | ⌜ἄλλοις 225 *pc* d • **24** ⌜ακ. δε ℵ² L Z Θ f^{13} 33. 892. 1424 *pc* aur sy^{p} co • **26** ⌜†*p)* εστιν B D Z 0281 *pc* sa^{mss} ¦ *txt* ℵ C L W Θ 085 $f^{1.13}$ 𝔐 lat sa^{mss} mae bo | ⌜*3 1 2 4* B *pc* ¦ *3 4 1 2* C (579). 1424 *pc* (ff¹) ¦ υμων μεγας γενεσθαι L Z 892 | ⌜εστω ℵ² L S 892 *pm* lat sa^{mss} mae bo • **27** ⌜εαν C L Z Θ 085. 0281 $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ – Y 565 *pc* ¦ *txt* ℵ B D W *pc* | ⌜*1 2 4 3* W *pc* ¦ ειναι υμων πρ. B | ⌜εστω B Γ 1424 *pm* mae bo

ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. ⊤ — Ph 2,7 · 1 T 2,6! Is 53,10ss

44 205 I. **29** Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἰεριχὼ ⸢ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς⸣. **30** καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· ⸢ἐλέησον ἡμᾶς, [κύριε,]⸣ ⸢υἱὸς Δαυίδ. **31** ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μεῖζον ⸢ἔκραξαν λέγοντες· ⸢ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε,⸣ ⸢υἱὸς Δαυίδ. **32** καὶ στὰς ᵒὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; **33** λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν ˢοἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν⸣ ⊤. ⊤ **34** σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο ⸢τῶν ὀμμάτων αὐτῶν⸣, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν ⊤ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

29–34: Mc 10,46-52 L 18,35-43 cf Mt 9,27-31 · 17,15! · 9,27! · 19,13p · 9,36!

45 206 II **21** Καὶ ὅτε ⸢ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ⸢ἦλθον εἰς Βηθφαγὴ ⸢εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ⊤ Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς **2** λέγων αὐτοῖς· ⸢πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν ⸢κατέναντι ὑμῶν, καὶ ᵒεὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ⸢¹ἀγά-

1–9: Mc 11,1-10 L 19,28-38 J 12,12-16 · Zch 14,4 · 26,18

28 ⊤ (cf L 14,8–10) υμεις δε ζητειτε εκ μικρου αυξησαι και (+ μη sy^c) εκ μειζονος ελαττον ειναι. εισερχομενοι δε και παρακληθεντες δειπνησαι μη ανακλινεσθε εις τους εξεχοντας τοπους, μηποτε ενδοξοτερος σου επελθη και προσελθων ο δειπνοκλητωρ ειπη σοι· ετι κατω χωρει, και καταισχυνθηση. εαν δε αναπεσης εις τον ηττονα τοπον και επελθη σου ηττων, ερει σοι ο δειπνοκλητωρ· συναγε ετι ανω, και εσται σοι τουτο χρησιμον. D (Φ it vg^{mss} sy^c) • **29** ⸢ηκολουθησαν αυτω (– $\mathfrak{P}^{45}$) οχλοι πολλοι $\mathfrak{P}^{45}$ D (Γ) 1424 *pc* it vg^{mss} sy^h bo^{mss} • **30** ⸢† *3 1 2* B L Z 085. 0281. 892 *pc* lat sa^{mss} bo ¦ *1 2* ℵ D Θ f^{13} 565. 700 *pc* it sy^c mae ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45vid}$ C W f^1 33 $\mathfrak{M}$ f q $syp^{.h}$ sa^{ms} | ⸢*p)* υιε $\mathfrak{P}^{45}$ C D N 085. 0281 f^1 33. 565. 579. 1241. 1424 *pm* ¦ Ιησου υιε ℵ L Θ f^{13} 700. 892 *pc* c e h n sa^{mss} mae bo ¦ *txt* B K W Z Γ Δ *pm* • **31** ⸢εκραζον C W f^1 33 $\mathfrak{M}$ ¦ εκραυγαζον Θ f^{13} ¦ εκραυγασαν $\mathfrak{P}^{45}$ ¦ *txt* ℵ B D L Z 085. 0281. 700. 892 *pc* | ⸢† (30) *3 1 2* ℵ B D L Z Θ 085. 0281 f^{13} 892 *pc* lat syp sa^{mss} bo ¦ *1 2* 579. 700 *pc* e ¦ *txt* C W f^1 33 $\mathfrak{M}$ f ff^2 q $sy^{c.h}$ sa^{ms} mae | ⸢*p)* υιε ℵ¹ (* υιου) C D L N 085. 0281. 33. 579. 892. 1241. 1424 *al* ¦ *txt* B W Z Θ $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ • **32** ᵒ B • **33** ˢ *3 1 2* C W Θ $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* ℵ² (* υμων) B D L Z 0281^{vid}. 33. 892 *pc*; Or | ⊤και βλεπωμεν σε sy^c | ⊤ (9,28) Quibus dixit Jesus: Creditis posse me hoc facere? qui responderunt: Ita, Domine. c • **34** ⸢ *3 1 2* B ¦ *1 2* Θ ¦ *p)* των οφθαλμων αυτων ℵ¹ (* αυτου) C W f^1 33 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* D L Z f^{13} 892 *pc*; Or | ⊤αυτων οι οφθαλμοι C K N W Γ Δ 565. 579. 1241. 1424 $\mathfrak{M}$ q $syp.h$ sa^{ms}

¶ 21,1 ⸢-σεν C^3 892 *pc* b e ff^2 vg^{mss} $sy^{c.p}$ bo^{mss} *et* ⸢-θεν ℵ* C^3 W Δ 892 *al* e ff^2 q $sy^{c.p}$ sa^{ms} mae; Or | ⸢*p)* πρὸς ℵ D L W Θ $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ lat ¦ *txt* B (C) 33 *pc* it | ⊤ο ℵ C L W Θ $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* B D 700 *pc* (– ο Ιησ. 1241 *pc*) • **2** ⸢πορευθητε C W f^1 $\mathfrak{M}$ ¦ πορευθεντες *l* 844 *pc* ¦ *txt* ℵ B D L Z Θ f^{13} 33. 892. 1241. 1424. *l* 2211 *al* | ⸢ απεναντι W f^1 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* ℵ B C D L Z Θ f^{13} 33. 700. 892. *l* 844. *l* 2211 *al* | ᵒ 482 *pc* it (sy^c) bo | ⸢¹ αγετε B D *pc*

J 13,13 γετέ μοι. **3** καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος ⌜αὐτῶν χρείαν ἔχει· ⌜εὐθὺς δὲ⌝ ⌜ἀποστελεῖ αὐτούς. **4** τοῦ- 207 VII
το δὲ ⊤ γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ⌜διὰ τοῦ προφή-
του λέγοντος·

Is 62,11 Zch 9,9 **5** *εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών·*
ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι
11,29s *πραΰς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον*
καὶ °ἐπὶ πῶλον °¹υἱὸν ὑποζυγίου.

6 πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς ⌜συν- 208
έταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς **7** ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον II
καὶ ἐπέθηκαν ⌜ἐπ' ⌜αὐτῶν τὰ ἱμάτια⊤, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπ-
2Rg 9,13 άνω αὐτῶν. **8** ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ⌜ἑαυτῶν τὰ
ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δέν-
δρων καὶ ⌜ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ. **9** οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προ- 209
ἄγοντες °αὐτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· I
Ps 118,25s • 9,27! *ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ·*
3,11! *εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου·*
Ps 148,1 Job 16,19 *ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.*⊤

2,3 **10** Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶ- 210
σα ἡ πόλις λέγουσα· τίς ἐστιν οὗτος; **11** οἱ δὲ ὄχλοι ἔλε- X
46; 16,14 Mc 6, γον· οὗτός ἐστιν ⌜ὁ προφήτης Ἰησοῦς⌝ ὁ ἀπὸ Ναζαρὲθ
15 L 7,16.39; 24, τῆς Γαλιλαίας.
19 J 7,40.52
12–17: Mc 11, **12** Καὶ εἰσῆλθεν ⊤ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν ⊥ καὶ ἐξέβαλεν 211
15-17 L 19,45s πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ I
J 2,13-16 • Zch 14, τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰς καθ-
21 PsSal 17,30 • έδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς, **13** καὶ λέγει αὐ-
L 2,24 τοῖς· γέγραπται·

3 ⌜αυτου ℵ Θ 579. 1241 *pc* | ⌜και ευθεως D 33 *pc* ¦ ευθεως δε C W f^{1} ^{13} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L Θ 700. 892 *pc* | ⌜*p*⌝ αποστελλει C L W Z Θ f^{1} ^{13} 33 𝔐 d h ¦ *txt* ℵ B D 700* *al* lat sa bo • **4** ⊤ ολον B C^{1} W f^{1} ^{13} 33 𝔐 q vg^{cl} sy^{h} sa mae bo^{ms} ¦ *txt* ℵ C* D L Z Θ 892. *l* 844. *l* 2211 *pc* lat $sy^{c.p}$ bo | ⌜υπο L Z Γ Θ f^{13} 700. 892 *pc* • **5** ° C D W Θ f^{13} 33 𝔐 latt mae bo ¦ *txt* ℵ B L N f^{1} 700. *l* 844 *pc* $sy^{c.p.h**}$ sa | °^{1} ℵ^{1} L Z *pc* • **6** ⌜προσεταξεν ℵ L W Z Θ f^{1} ^{13} 𝔐 ¦ *txt* B C D 33. 700 *pc* • **7** ⌜επανω C W f^{1} 𝔐 sy^{h} ¦ – f^{13} *pc* ¦ *txt* ℵ B D L Z Θ 33. 892*. *l* 2211 *pc* sy^{p} | ⌜ αυτω Θ f^{13} 33 *pc* ¦ αυτον D Φ *l* 2211 | ⊤αυτων ℵ^{1} C L W f^{1} ^{13} 33 𝔐 lat sy co ¦ *txt* ℵ* B D Θ *pc* b e ff^{1} ff^{2} • **8** ⌜αυτων D L W Δ Θ f^{13} 700. 1241. (^{2} 579. 1424) *al* | ⌜ εστρωσαν ℵ* D *pc* bo; Or • **9** °*p*) K N W Γ Δ Θ 565. 579. 700. 1241. 1424 𝔐 lat | ⊤ (*cf* L 19,37; J 12,13) και εξηλθον εις υπαντησιν αυτω πολλοι χαιροντες και δοξαζοντες τον θεον περι παντων ων ειδον (Φ) sy^{c} • **11** ⌜ *3 1 2* C L W f^{1} 33 𝔐 lat sy mae bo^{ms} ¦ *1 2 f* ^{13} 579. 1241 *pc* a aur ¦ *txt* ℵ B D Θ 700 *pc* sa bo • **12** ⊤o D K L N Γ Θ 0281 $f^{1.13}$ 33. 565. 579. 892. 1424. *l* 844 *pm* ¦ *txt* ℵ B C W Δ 700. 1241. *l* 2211 *pm* | ⊤ του θεου C D W f^{1} 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ B L Θ 0281^{vid} f^{13} 33. 700. 892. 1424. *l* 2211 *al* b co

ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, *Is 56,7; 60,7*
ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ⌜ποιεῖτε *σπήλαιον λῃστῶν.* *Jr 7,11*

46
212 X 213 V **14** καὶ προσῆλθον αὐτῷ ⸢τυφλοὶ καὶ χωλοί⸣ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. **15** ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ τοὺς παῖδας ᵒτοὺς κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας· ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ, ἠγανάκτησαν **16** καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ναί. οὐδέποτε ἀνέγνωτε ᵒὅτι 11,5 2Sm 5,8 ◐ · Ps 118,25 · Mc 2,25

ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; *11,25 Ps 8,3 ◐*

214 VI **17** καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ. L 21,37

47
18 ⌜Πρωῒ δὲ ⌜ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασεν. **19** καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ· ᵀ μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς ⌜γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. *18 s:* Mc 11,12-14 · L 13,6 · Hab 3,17

20 Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες· πῶς 215 VI παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ; **21** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασ- 216 IV σαν, γενήσεται· **22** καὶ πάντα ὅσα ⌜ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήμψεσθε. *20–22:* Mc 11, 20-26 · 8,27! · 17,20! · R 4,20 Jc 1,6 · 7,7!

48
217 II **23** Καὶ ⌜ἐλθόντος αὐτοῦ⌝ εἰς τὸ ἱερὸν προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς·; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; **24** ἀποκριθεὶς ᵒδὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ⸢λόγον ἕνα⸣, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ· **25** τὸ βάπτισμα ᵒτὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώ- *23–27:* Mc 11, 27-33 L 20,1-8 · 26,3.47; 27,1 · Act 4,7 · J 1,25.33 · Act 5,38

13 ⌜*p*⌝ εποιησατε C D W *f* 13 33 𝔐 | πεποιηκατε *f* 1; Or^{pt} | *txt* ℵ B L Θ 0281. 892 *pc* bo; Or^{pt} Cyr • **14** ⸢ C K N W Γ Δ (565). 579. 1241. 1424 𝔐 sy^{h} sa^{mss} • **15** ° C K W Δ *f* 1.13 565. 579. 892. 1241. 1424 𝔐 • **16** ° ℵ D it vg^{mss}; Ir^{lat} • **18** ⌜πρωιας ℵ^{2} C L W *f* 1.13 𝔐 | *txt* ℵ* B D Θ *pc* | ⌜† επαναγαγων ℵ* B* L | παραγων D it | υπαγων W | *txt* ℵ^{2} B^{1} C Θ *f* 1.13 𝔐 • **19** ᵀ † οὐ B L | *txt* ℵ C D W Θ *f* 1.13 𝔐 | ⌜γενοιτο ℵ Θ; Or • **22** ⌜εαν C K L W Δ 579. 700 *pm* | – D ˋ • **23** ⌜ελθοντι (εισελθ- K 1424 *al*) αυτω K W Δ 087. 565. 579. (1241). 1424 𝔐 | [· ,] • **24** ° L Z lat sy$^{s.c.p}$ sa^{mss} mae bo | ⸢ C D Φ 579. 1424 *al* • **25** ° D L W Θ 0102 *f* 13 𝔐 | *txt* ℵ B C Z (*f* 1: του) 33 *pc*

πων; οἱ δὲ διελογίζοντο ⌜ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες· ἐὰν εἴπω-
32 μεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· διὰ τί ᵒ¹οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε
46p; 14,5 L 22, 2p Act 5,26 αὐτῷ; **26** ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν
ὄχλον, πάντες γὰρ ⌜ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην⌝.
27 καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν· οὐκ οἴδαμεν. ἔφη
αὐτοῖς ⌜καὶ αὐτός⌝· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
ταῦτα ποιῶ.

L 15,11 **28** Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος ᵀ εἶχεν ˢτέκνα δύοˢ. ᴼκαὶ *49* 218 X
προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν· τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐρ-
γάζου ⌜ἐν τῷ ἀμπελῶνι⌝ ᵀ. **29** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ⌜οὐ
7,21! θέλω, ὕστερον ᴼδὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν⌝. **30** ⌜προσελθὼν
δὲ ʰ τῷ ⌜ἑτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ⌜ἐγώ,
κύριε, καὶ οὐκ ἀπῆλθεν⌝. **31** τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ
θέλημα τοῦ πατρός; λέγουσιν ᵀ· ⌜ὁ πρῶτος⌝. λέγει αὐτοῖς
L 3,12; 7,29; 18,14; 19,1-10 · ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι
L 7,36-50 προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **32** ἦλθεν
2P 2,21 Prv 8,20; 12,28; 21,21 Θ γὰρ ˢ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς˺ ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ
25 J 7,48 L 7,29s ἐπιστεύσατε αὐτῷ, οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευ-
σαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες ⌜οὐδὲ μετεμελήθητε ὕστερον
τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

33–46: Mc 12, 1-12 L 20,9-19 13,52! · 20,1ss Is 5,1 s **33** Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ἄνθρωπος ἦν οἰκο- *50* 219 II
δεσπότης ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ φραγμὸν αὐτῷ
περιέθηκεν καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ᾠκοδόμησεν
πύργον καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν.
22,3 2Chr 24,19 Jr 7,25s; 25,4 **34** ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς
δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς

25 ⌜παρ ℵ C D W Θ 0102 $f^{1\,13}$ 𝔐 ¦ *txt* B L Z 33. 892 *al*; Cyr | ᵒ¹ D L 700. 892 *al* it $sy^{s,c,p}$ sa^{ms} mae bo • **26** ⌜ *3–5 1 2* D W Θ 0102 f^{13} 𝔐 b ff^2 g^1 $vg^{st\,ww}$ sy^h ¦ ειχον *4 5 1 2* f^1 it vg^{cl} ¦ *txt* ℵ B C L Z 33. 892 *pc* $sy^{(s,c,p),h}$ • **27** ⌜ο Ιησους ℵ (0293) *pc* (it) $sy^{c\,p}$ ¦ – 700 l bo • **28** ᵀτις C Δ Θ $f^{1\,13}$ 33. 892^{c}. 1241. 1424 *pm* it vg^{cl} sy | ˢ B 1424 *pc* lat | ᵒ† ℵ* L Z e ff^1 ($sy^{s,c}$) co ¦ *txt* ℵ^2 B C D W Θ 0102. 0293 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ | ⌜εις τον αμπελωνα D 1424 | ᵀ μου B C^2 W Z 0102. 0281. 579. 1241. 1424 *pm* lat sa mae bo^{pt} ¦ *txt* ℵ C* D K L Δ Θ $f^{1\,13}$ 33. 565. 700. 892 *pm* it sy bo^{pt} • **29-31** ⌜† εγω (υπαγω Θ f^{13} 700 *pc*), κυριε (– Θ)· και ουκ απηλθεν *et* ⌜† ου θελω, υστερον (+ δε Θ f^{13} 700 *pc*) μεταμεληθεις απηλθεν *et* ⌜† ο υστερος (εσχατος Θ f^{13} 700 *pc*) B Θ f^{13} 700 *al* (lat) sa^{mss} bo; $Hier^{mss}$ ¦ *txt* (ℵ) C L W (Z) 0102. 0281 f^1 33 𝔐 f q vg^{ww} $sy^{p.h}$ sa^{mss} mae; $Hier^{mss}$ ¦ *txt, sed* + εις τον αμπελωνα *p.* απηλθεν^1 *et* εσχατος *loco* πρωτος D it $sy^{s,(c)}$ | ᵒ ℵ* (B) *pc* it sa^{mss} | ⌜ και προσελθων C W 0102 𝔐 h q $sy^{p.h}$ (– $sy^{s,c}$) ¦ *txt* ℵ B D L Z Θ 0281^{vid} $f^{1\,13}$ 33. 700. 892 *pc* lat mae bo | ⌜† δευτερω ℵ^2 B C^2 L Z f^1 33. 700. 892. 1424 *pm* mae bo; Chr | ᵀαυτω C W 0102 f^1 𝔐 it vg^{cl} sy sa mae bo^{ms} ¦ *txt* ℵ B D L Θ 0281 f^{13} 33. 892 *pc* g^1 l $vg^{st\,ww}$ bo • **32** ˢ D W Θ 0102 $f^{1\,13}$ 𝔐 lat ¦ *txt* ℵ B C L 0281^{vid}. 0293. 33. 892 *pc* c r^1 vg^{mss}; Or | ⌜ου ℵ C L W 𝔐 ¦ – D (c) e ff^{1*} sy^s ¦ *txt* B Θ 0102 $f^{1.13}$ 33. 700. 892 *al* lat $sy^{c.p.h}$

αὐτοῦ. **35** καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. **36** ⌜πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. **37** ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων· ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. **38** οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ ⌜σχῶμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, **39** καὶ λαβόντες ⌝αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν⌞. **40** ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; **41** λέγουσιν αὐτῷ· κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτοὺς καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

Jr 20,2 · 22,6 Jr 26,21-23 Neh 9,26 | 22,4 H 1,1s H 13,12s

42 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς·

λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη
καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ⌜ἡμῶν⌝;

Ps 118,22s Act 4,11 1P 2,4.6-8 · L 9,22! · Is 28,16; 8,14 R 9,33 E 2,20

43 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ⁰ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. □ [**44** καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ λικμήσει αὐτόν.]⌝

Dn 2,34s.44s

220 I **45** ⌜Καὶ ἀκούσαντες⌝ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· **46** καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ⌜ἐπεὶ ⌜εἰς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

27,62 26! 11!

51 221 V **22** Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων· **2** ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ⌜ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ

1–10: L 14,16-24 9,15; 18,23 Ap 19,7.9

36 ⌜και π. ℵ* sy^{p} ¦ π. ουν D ¦ π. δε 579 d • **38** ⌜κατασχ C W 0102 *f*^{13} 𝔐 ff^{1} q sy^{p,h} ¦ *txt* ℵ B D L Z Θ *f*^{1} 33 *pc* (lat) sy^{s,c}; Or • **39** ⌜ *1 7 6 2–5* D it; Lcf ¦ *7 1 6 2–5* Θ; Ir^{arm} • **42** ⌜υμων D* *f*$^{1.13}$ 1424 *al* sa mae • **43** ⁰ ℵ B* Θ 565. 700. 892 *pc* ¦ *txt* B^{2} C D L W Z 0102 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐; Ir^{lat} • **44** □ *vs* D 33 it sy^{s}; Or Eus^{syr} ¦ *txt* ℵ B C L W Z (Θ) 0102 *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat sy^{c,p,h} co • **45** ⌜ακουσαντες δε ℵ L Z 33. 892 *pc* aur sy^{s,c} sa bo ¦ *txt* B C D W Θ 0102 *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat sy^{p,h} mae • **46** ⌜επειδη C W 0102 *f*^{13} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D L Θ *f*^{1} 33. 892 *pc* ¦ ⌜ ως C D W 0102 *f*^{13} 33 𝔐 sy co ¦ *txt* ℵ B L Θ *f*^{1} *pc*

¶ **22,2/3** ⌜ποιων *et* ⁰ Θ *f*^{1}

21,34 Prv 9,3-6 Φ
23,37 J 5,40
21,36
Prv 9,2.5
H 2,3
21,35; 23,37
18,34
Act 13,46
13,47
5,45; 13,48
Ap 19,8 2Rg 10,22
20,13
Sap 17,2
8,12!
20,16app 4Esr 8,3.41
15–22: Mc 12, 13-17 L 20,20-26 12,14
Mc 3,6!
J 3,2 · Gn 18,19 Ps 25,9; 51,15

αὐτοῦ. **3** ○καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. **4** πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· εἴπατε τοῖς κεκλημένοις· ἰδοὺ □τὸ ἄριστόν μου ⌜ἡτοίμακα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα καὶ⌝ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. **5** οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὃς δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· **6** οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. **7** ⌜ὁ δὲ βασιλεὺς⌝ ὠργίσθη καὶ πέμψας ⌜τὰ στρατεύματα⌝ αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. **8** τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι· **9** πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν καὶ ὅσους ἐὰν εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. **10** καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ⌜οὓς εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ ⌜γάμος ⌝ ἀνακειμένων. **11** εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου, **12** καὶ λέγει αὐτῷ· ἑταῖρε, πῶς ⌜εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη. **13** τότε ⌟ὁ βασιλεὺς εἶπεν⌞ τοῖς διακόνοις· ⌜δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἐκβάλετε αὐτὸν⌝ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. **14** πολλοὶ γάρ εἰσιν ⊤ κλητοί, ὀλίγοι δὲ ⊤ ἐκλεκτοί.

222 X

52 223 II

15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. **16** καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν ⌜λέγοντες· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός·

4 □ sy^{s} | ⌜ητοιμασα C^{3} W Θ 0102 f^{13} 𝔐 | ητοιμασται 238 *al* | *txt* ℵ B C* D L 085 f^{1} 33. 700. 1424 *pc* • **7** ⌜και ακουσας ο βασιλευς εκεινος C (D) W 0102. (33^{vid}) 𝔐 f q sy^{h} | ο δε βασιλευς ακουσας Θ f^{13} lat sy^{p} mae bo^{pt} Ir^{lat} | *txt* ℵ B L 085 f^{1} 700. 892* *pc* sy^{s,c} sa bo^{pt} | ⌜ το στρατευμα D f^{1} *pc* it vg^{mss} sy^{c} bo^{pt}; Or^{pt} Lcf • **10** ⌜οσους B^{2} C L W Θ 085. 0102 f^{1} 𝔐 it sy^{h} Ir^{lat} | *txt* ℵ B* D 0161^{vid} f^{13} *pc* lat | ⌜† νυμφων ℵ B* L 0102. 892 *pc* | αγαμος C | *txt* B^{1} D W Θ 085. 0161^{vid} f^{13} 33 𝔐 Ir^{lat} | ⌜των D Θ f^{13} 700 *pc* • **12** ⌜ηλθες D it sy^{c}; Ir^{lat} Lcf • **13** ⌟ C D W 0102 f^{1} 𝔐 lat Ir^{lat} | *txt* ℵ B L Θ 085 f^{13} 33. 565. 700. 892 *pc* ff^{2} | ⌜αρατε αυτον ποδων και χειρων και βαλετε αυτον D it (sy^{s,c}); Ir^{lat} Lcf | δησαντες αυτου ποδας και χειρας (⌜ M Φ 565. 579. 1241. 1424 sy^{h}) αρατε αυτον και εκβαλετε C W 0102. 33 𝔐 f sy^{h} | *txt* ℵ B L Θ 085 $f^{1\,(13)}$ 700. 892 *pc* lat (sy^{p}) co • **14** ⊤*bis* οι L f^{1} 700. 892 *pc* sa • **16** ⌜† λεγοντας ℵ B L 085 *pc* | *txt* C D W Θ 0102. 0281^{vid} $f^{1.13}$ 33 𝔐

οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, **17** □εἰπὲ οὖν ἡμῖν〉 τί σοι δοκεῖ〈· ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ; **18** γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· τί με πειράζετε, ὑποκριταί; **19** ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. **20** ⸢καὶ λέγει αὐτοῖς⸣· τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; **21** λέγουσιν ○αὐτῷ· Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς· ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος ⊤ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. **22** καὶ ἀκού-
53 σαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν.

23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ ⸢Σαδδουκαῖοι, λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν **24** λέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν· *ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ* □*τὴν γυναῖκα αὐτοῦ*〉 *καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ*. **25** ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος ⸢γήμας ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· **26** ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος ἕως τῶν ἑπτά. **27** ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν ⊤ ἡ γυνή. **28** ἐν τῇ ⸢ἀναστάσει οὖν⸣ τίνος ⸣τῶν ἑπτὰ ἔσται⸢ γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν· **29** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ· **30** ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ⸢γαμίζονται, ἀλλ' ὡς ⸢ἄγγελοι ἐν ⸢τῷ οὐρανῷ⸣ εἰσιν. **31** περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος· **32** *ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ* ○*ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ* ○*ὁ θεὸς Ἰακώβ*; οὐκ ἔστιν ⸢[ὁ] θεὸς⸣ νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. **33** καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

1 Sm 16,7

12,15; 16,8; 26,10

15,7

17,24

R 13,7 1P 2,17

J 8,9

23–33: Mc 12, 18-27 L 20,27-39 Act 4,2; 23,6.8 · 1K 15,12

Dt 25,5 Gn 38,8

1K 15,34

8,11 *Ex 3,6*.15s 4Mcc 7,19; 16,25

7,28!

17 □ D *pc* it sy^{s} bo^{mss} | *om. usque ad* δοκει 1424 *pc* | [: ;] • **20** ⸢ο δε λεγει αυτοις C | και (– D it sy$^{s.c}$ mae) λεγει αυτοις ο Ιησους D L Z Θ 0281 *f* ^{13} 33. 892 *pc* lat sy$^{s.c.p}$ mae bo | *txt* ℵ B W 0102 *f* ^{1} 𝔐 sy^{h} (sa) • **21** ○† ℵ B sy^{p} | *txt* D L W Z Θ 0102. 0281 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 latt sy$^{s.c.h}$ co | ⸢τω D K Δ Θ 565. 700^{c}. 892 *al* • **23** ⸢ Σαδδουκαιοι, οι ℵ^{2} K L Θ 0107. 565. 579 *pm* bo | οι Σαδδ. 700 *pc* | οι Σαδδ., οι *f* ^{13} *pc* • **24** □ D • **25** ⸢γαμησας D W 0102.0161^{vid} *f* ^{13} 𝔐 | – sy^{s} | *txt* ℵ B L Θ *f* ^{1} 33. 700. 892 *pc* • **27** ⸢*p)* και D Θ 0102 *f* ^{13} 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$ sa^{mss} mae bo | *txt* ℵ B L W Δ *f* ^{1} 565 *al* (e) sa^{mss} bo^{mss} • **28** ⸢ *2 1* W 0102. 33 𝔐 | *1* 565 *pc* sy^{s} | *txt* ℵ B D L Θ *f* $^{1.13}$ 700. 892 *pc* | ⸣ D lat • **30** ⸢εκγαμιζονται 0102. 0161 𝔐 | γαμισκονται W Θ *f* ^{13} 33. 700 *pc* | *txt* ℵ B D L *f* ^{1} 892. 1424 *al* | ⸢ οι α. Θ *f* ^{1} | α. θεου ℵ L *f* ^{13} 33. 892. 1241$_{s}$ 1424 *al* | α. του θεου W 0102. 0161 𝔐 | *txt* B D 700 sy^{c} | ⸢ 2 D W 0102 𝔐 | -νοις Θ r^{1} sa^{mss} mae | *txt* ℵ B L 0161 *f* $^{1.13}$ 33. 892. 1424 *al* sa^{mss} bo • **32** ○*bis* ℵ | ⸢ θεος ℵ D W 1424* | ο θεος θεος (Θ *f* ^{13}) 0102 𝔐 sy^{h} | *txt* B L Δ *f* ^{1} 33 *pc*

35–40: Mc 12, 28-31 L 10,25-28

Dt 6,5 Jos 22,5 Θ

Lv 19,18.34 5,43; 19,19 Jc 2,8 R 13,9 G 5,14 | 7,12 R 13,10 | *41–45:* Mc 12, 35-37 L 20,41-44

J 7,42

2Sm 23,2

26,64p *Ps 110,1* Act 2,34s H 1,13; 10,12s Ap 3,21

1K 15,25.27 H 2,8

46: Mc 12,34 L 20,40

1–36: Mc 12, 37b-40 L 11,39-52; 20,45-47

54 224 VI

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους συνήχθησαν ⸂ἐπὶ τὸ αὐτό⸃, **35** καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν ⸂[νομικὸς] πειράζων αὐτόν⸃· **36** διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; **37** ⸂ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ⸃· *ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ* ○τῇ *καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ* ○¹τῇ *ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ* ⸂*διανοίᾳ σου*· **38** αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή. **39** δευτέρα ○δὲ ⸂ὁμοία αὐτῇ⸃· *ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.* **40** ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ○ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται.

55 225 II

41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς **42** λέγων· τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστιν; λέγουσιν αὐτῷ· τοῦ Δαυίδ. **43** λέγει αὐτοῖς ⊤· πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι ⸂καλεῖ αὐτὸν κύριον⸃ λέγων·

44 *εἶπεν* ⊤ *κύριος τῷ κυρίῳ μου·*
κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου
⸂*ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου*⸃·;

45 εἰ οὖν Δαυὶδ ⊤ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; **46** καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ⸂ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

226 II

56 227 X

23 Τότε ⸂ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν⸃ τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ **2** λέγων· ἐπὶ τῆς ⸂Μωϋσέως καθέδρας⸃ ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. **3** πάντα

34 ⸂επ αυτον D it sy$^{s.c}$ mae? • **35** ⸂νομ. τις F G H *pc* ¦ *–f* ^{1} e sy^{s} ¦ *txt rell* | ⊤και λεγων D W Θ 0102. 0161^{vid} *f* $^{1.13}$ 𝔐 it sy$^{(s.c).h}$ sa^{mss} mae ¦ *txt* ℵ B L 33. 892* *pc* lat sy^{p} sa^{mss} bo • **37** ⸂ο δε Ιησους εφη (ειπεν W Θ *f* ^{13} 700 *pc*) αυ. W Θ 0102. 0161 *f* $^{1.13}$ 𝔐 q sy$^{p.h}$ mae ¦ εφη αυ. I. D lat bo^{ms} ¦ *txt* ℵ B L 33. 892 *pc* sa bo | ○ ℵ* B W Γ Δ Θ 0102. 0107^{vid}. 0161 *f* ^{13} 579. 700. 1241 *pm* | ○^{1} B W Γ Δ Θ 0102. 0107^{vid}. 579. 700 *pm* | ⸂ισχυι c sy$^{s.c}$ ¦ *p)* ισχ. σου και εν ολ. τη δ. Θ 0107 *f* ^{13} (33) *pc* (sy^{p}) bo^{mss} • **39** ○† ℵ* B *pc* sa^{ms} bo^{mss} ¦ *txt* ℵ^{2} D L W Z Θ 0102. 0107 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 latt sy^{h} sa^{mss} mae bo | ⸂ομ. αὐτη K Γ *f* ^{13} 565. 892. 1424 *pm* sa mae ¦ ομ. αυτης Δ 0102 *pc* ¦ ομ. ταυτη D Z*^{vid} *pc* bo ¦ ομοιως B ¦ *txt* L Θ *f* ^{1} 33. 579. 700. 1241 *pm* (*sine acc.* ℵ W Z^{c} 0107) • **40** ○ ℵ* 1424 sy$^{s.c.p}$ sa bo^{pt} • **43** ⊤ο Ιησους L Z 0281 *f* ^{1} 33. 892. 1424 *pc* f ff^{1} r^{1} vg^{mss} mae bo | *ˢ 1 3 2* ℵ L Z 892 ¦ *3 2 1* W 0102. (0161) *f* $^{1.13}$ 𝔐 e q sy^{h} ¦ *txt* B(* αυτον αυτον) D (Θ) 0107^{vid}. 0281. 33 *pc* lat sy^{p} • **44** ⊤ο L W Θ 0102. 0107. 0161. 0281 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D Z | ⸂υποποδιον W 0102. 0161. 0281 *f* ^{1} 33 𝔐 lat mae ¦ *txt* ℵ B D L Z Γ Θ *f* ^{13} 579. 892 *al* it sa bo | [ˢ.] • **45** ⊤ (43) εν πνευματι D K Δ Θ 0281 *f* ^{13} 565. 1424 *pm* it vg^{mss} sy^{h**} mae bo^{pt} • **46** ⸂ωρας D W *f* ^{1} *pc* a q sy$^{s.c}$ bo^{ms}

¶ **23,1** ⸂ *3 1 2* D *f* ^{13} 700 *pc* ¦ *2 3* B W *pc* ¦ *txt* ℵ L Z Θ 0102. 0107. 0281^{vid} *f* ^{1} 33 𝔐 • **2** ˢ D Θ *f* ^{13} *l* 844 *pc*; Ir^{lat} Did

οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ⊤ ⌜ποιήσατε καὶ τηρεῖτε⌝, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποι- 228 V οῦσιν. **4** δεσμεύουσιν δὲ φορτία ⌜βαρέα [καὶ δυσβάστακτα]⌝ καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, ⌜αὐτοὶ δὲ τῷ⌝ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι αὐτά. 229 II **5** πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσιν γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κράσπεδα ⊤, **6** φιλοῦσιν δὲ ⌜τὴν πρωτοκλισίαν⌝ ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς **7** καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββί ⊤.

Mt 2,7s
R 2,21s
Act 15,10.28
6,1.5.16
Ex 13,9 Dt 6,8; 11,18
Nu 15,38s L 14,7

230 X **8** ⌜Ὑμεῖς δὲ ⌜μὴ κληθῆτε⌝ ῥαββί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ ⌜διδάσκαλος ⊤, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. **9** καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ⌜ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, εἷς γάρ ἐστιν ⌟ὑμῶν ὁ πατὴρ⌝ ὁ ⌜οὐράνιος. **10** μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ⌜ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἐστιν εἷς⌝ ὁ Χριστός. **11** ὁ δὲ μείζων 231 V ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. **12** ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

Jr 31,34
cf 1K 4,14 · Mt 2,10
6,9!
20,26sp
L 14,11! Prv 29,23 Job 22,29

232 V **13** Οὐαὶ ⊙δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. ⊤

Is 5,8.11.18 etc
3J 10

3 ⌜τηρειν W 0102. 0107 *f* 13 33 𝔐 q sy$^{p.h}$ | ποιειν Γ 700 *pc* | *txt* ℵ B D L Z Θ 0281 *f* 1 892 *pc* lat sy$^{s.c}$ co; Ir^{lat} | ⌜ποιειτε και τηρειτε D *f* 1 700 *pc* co? | τηρειτε και ποιειτε W 0102. 0107 *f* 13 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$; Ir^{lat} | ακουετε και ποιειτε sy^{c} | ποιησατε ℵ* (Γ) *pc* sy^{s} | τηρειτε Φ *pc* | *txt* ℵ^{2} B L Z Θ 0281. 892 *pc* co? • **4** ⌜† *1* L *f* 1 892 *pc* it sy$^{s.c.p}$ bo; Ir^{lat} | *3* 700 *pc* | μεγαλα βαρεα ℵ | *txt* B D$^{(*)}$ W Θ 0102. 0107 *f* 13 33 𝔐 lat sy^{h} sa (mae) | ⌜ τω δε W Θ 0102. 0107^{vid} *f* 1 13 𝔐 lat sy^{h} | *txt* ℵ B D L 33. 892 *pc* sy$^{(s.c).p}$ co; Ir^{lat} • **5** ⊤των ιματιων αυτων (– L Δ *pc*) L W 0102. 0107 *f* 13 33 𝔐 f ff^{2*} h q sy bo | *txt* ℵ B D Θ *f* 1 *pc* lat sa mae • **6** ⌜τας πρωτοκλισιας ℵ^{2} L *f* 1 33. 892 *pc* lat sy co • **7** ⊤ραββι D W 0107 *f* 13 𝔐 sy$^{s.c.h}$ | *txt* ℵ B L Δ Θ 0102 *f* 1 33^{vid}. 892. 1241. *l* 844 *al* lat sy^{p} co • **8** ⌜μηδενα καλεσητε Θ (g^{1} vg^{mss} sy$^{s.c}$) | ⌜καθηγητης ℵ*^{2} D L (^{r} W) Θ 0102. 0107 *f* 1 13 𝔐 | *txt* ℵ^{1} B 33. 892* *al* | ⊤ (10) ο χριστος K Γ Δ 0102. 579. 700. 892^{c}.1241. 1424 𝔐 sy$^{c.h}$** • **9** ⌜υμιν D Θ *pc* lat sy$^{s.c.p}$ sa bo; Cl | – 1241. 1424 *pc* l | ^{r} D L W Θ *f* 1 13 𝔐; Cl^{vid} | *txt* ℵ B 0102. 33. 892 *pc* | ⌜ εν τοις (– D W Δ Θ *f* 1 *pc*) ουρανοις D W Θ 0102 *f* 1 𝔐 sy^{h}; Cl | *txt* ℵ B L 0107 *f* 13 33. 892 *pc* • **10** ⌜*1–3'5 4* D *pc* | *1–4* Θ *f* 13 *pc* a d (e r^{1}) sy$^{s.c}$ (*1 -3 f* 1 700 *pc*) | εις γαρ υμων εστιν (⌜ ℵ Δ 0107^{vid}. 579 *al*; – υμ. K W 0102. 565. 1241. *l* 844) ο καθηγητης ℵ W 0102. 0107 𝔐 f q sy$^{p.h}$ co | *txt* B L 33. 892 *pc* • **13** ⊙ ℵ* K W Γ Δ 0102. 0107. 565. 700. 1241. 1424. *l* 844 *pm* f h vg^{mss} sy$^{c.p.h}$ sa^{ms} bo^{pt} | ⊤ [**14**] Ουαι δε υμιν, γραμματεις και Φαρισαιοι υποκριται, οτι κατεσθιετε τας οικιας των χηρων και προφασει μακρα προσευχομενοι· δια τουτο ληψεσθε περισσοτερον κριμα. *f* 13 *pc* it vg^{cl} sy^{c} bo^{mss} | *id., sed pon. p. vs* 12 W 0102. 0107 𝔐 f sy$^{p.h}$ bo^{pt} | *txt* ℵ B D L Z Θ *f* 1 33. 892* *pc* a aur e ff^{1} g^{1} vg$^{st.ww}$ sy^{s} sa mae bo^{pt}

15 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι 233 X
περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ⌜ποιῆσαι ἕνα
Act 13,43! προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης
διπλότερον ὑμῶν.
15,14! **16** Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες· ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν
τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. **17** μωροὶ καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ
χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ⌜ἁγιάσας τὸν χρυσόν; **18** καί· ὃς ἂν
ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ
5,23 ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. **19** ⊤τυφλοί, τί γὰρ
Ex 29,37 μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; **20** ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ
καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· **21** καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ
ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ ⌜κατοικοῦντι αὐτόν, **22** καὶ ὁ
5,34 ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν
τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.
23 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι 234 V
Lv 27,30 Dt 14, 22s L 18,12 Zch 7,9 Is 1,17 Jr 22,3 Mch 6,8 Hos 6,6 1T 1,5 ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον
καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ ⌜τὸ
ἔλεος⌝ καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα °[δὲ] ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα
15,14! μὴ ⌜ἀφιέναι. **24** ὁδηγοὶ τυφλοί, °οἱ διϋλίζοντες τὸν κώ- 235 X
Lv 11,4 νωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.
25 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι 236 V
Mc 7,4 p καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος,
ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ⌜ἀκρασίας. **26** Φαρι-
J 9,40 σαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου⊤,
ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς ⌜αὐτοῦ καθαρόν.
27 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι 237 V

15 ⌜ του ποιησαι Δ Θ f^{13} *pc* ¦ ινα ποιησητε D mae? • **17** ⌜αγιαζων C L W Θ 0102 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 co ¦ *txt* ℵ B D Z 892 • **19** ⊤*p)* μωροι και B C W 0102 f^{13} 33 𝔐 c f $sy^{p\,h}$ co ¦ *txt* ℵ D L Z Θ f^{1} 892 lat $sy^{s,c}$ bo^{ms} • **21** ⌜κατοικησαντι C D K L W Z Γ Δ 0102. 565. 579. 700. 892. 1241. *l* 844 *pm* ¦ οικησαντι 33 ¦ *txt* ℵ B Θ $f^{1\,13}$ 1424 *pm* co • **23** ⌜τον ελεον C W $f^{1\,13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D L Θ 0102. 33. 892. 1424 *al* | ° ℵ D Γ Θ $f^{1\,13}$ 579. 700. 1241. 1424 *pm* lat sa^{ms} mae bo ¦ *txt* B C K L W Δ 0102. 33. 565. 892. *l* 844 *pm* a d h sy sa^{mss} | ⌜τ αφειναι ℵ B L 892 *pc* ¦ *txt* C D W Θ 0102 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 • **24** ° ℵ^{1} B D* L sa^{mss} • **25** ⌜αδικιας C K Γ 579. 700 *pm* f sy^{p} ¦ ακρασ. αδικ. W (sy^{h}) ¦ ακαθαρσιας Σ *l* 844* lat sy^{s} co; Cl ¦ πλεονεξιας M *pc* • **26** ⊤και της παροψιδος ℵ B C L W 0102. 0281 f^{13} 33 𝔐 lat $sy^{p,h}$ co ¦ *txt* D Θ f^{1} 700 a e ff^{2} r^{1} sy^{s}; Ir^{lat}; Cl | ⌜αυτων ℵ B^{2} C L W 0102. 0281. 33 𝔐 $sy^{p\,h}$ ¦ – X *pc* lat mae; Ir^{lat} Cl ¦ *txt* B* D Θ $f^{1.13}$ 700. 1424 *al* a e sy^{s}

⌜παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, ⌜οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν⌝ ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. **28** οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δέ ἐστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

238 V **29** Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, **30** καὶ λέγετε· εἰ ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεθα ⌜αὐτῶν κοινωνοὶ⌝ ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. **31** ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας·. **32** καὶ

239 X ὑμεῖς·1 ⌜πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. **33** ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;

240 V **34** Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· ⊤ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε □καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν⌝ καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· **35** ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου □υἱοῦ Βαραχίου⌝, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. **36** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ⌜ταῦτα πάντα⌝ ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

241 V **37** Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς ⌜αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ⌜ὄρνις ἐπισυνάγει⌝ τὰ νοσσία ⌜αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε·. **38** ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ○ἔρημος. **39** λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε·

εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

Act 23,3

L 16,15

10,41! · Act 2,29

5,12!

1 Th 2,16

3,7!

2 Sm 12,1 Jr 7, 25s; 25,4
1 Th 2,15

10,17

10,23

27,25! Joel 4,19 Jon 1,4 Prv 6,17 · Gn 4,8.10 H 11,4

2 Chr 24,20ss Zch 1,1

37–39: L 13,34*s* 5,12! 1 Th 2,15 · Act 7,59 H 11,37

22,3! L 19,14 | 1 Rg 9,7s Is 64, 10s Jr 12,7; 22,5 Tob 14,4 Act 1,20 6,14 | J 8,59!; 14, 19

3,11! *Ps 118,26*

27 ⌜ομ- B 0281 *f*1 | ⌜οιτ. εξωθ. μ. φαινεσθε τοις ανθρωποις δικαιοι, εσωθ. δε γεμ. 33 (mae) ¦ εξωθ. ο ταφος φαινεται ωραιος, εσωθ. δε γεμει D; Ir*lat* (Cl) • **30** ⌜ *2 l* 𝔓77 ℵ C L W 0102. 33 𝔐 ¦ *2* Θ *pc* g1 ¦ *txt* B D *f*1.13 700 *pc* • **31/32** [: – *et* :1 .] | ⌜-σετε B* *l* 844 *pc* e sams ¦ επληρωσατε D *al*; Acac • **34** ⊤και C D L 𝔐 it vgcl.ww syh bo; Ir*lat pt* ¦ *txt* ℵ B W Δ Θ 0102 *f*1.13 33. 565. *l* 844 *al* e q vgst sys.p; Ir*lat pt* | □ D a; Lcf • **35** □ ℵ* • **36** ⌜ B K W Γ Δ 0102 *f*1-33. 700. 892 *pm* d; Ir*lat* ¦ *txt* ℵ C D L Θ *f*13 565. 579. 1241. 1424. *l* 844 *pm* • **37** ⌜σε D *pc* lat sys | ⌜ C W 0102 𝔐 ¦ *txt* 𝔓77 ℵ B D (K) L Θ *f*1.13 33. 700. 892 *pc* latt; (Cl) | ⌜εαυτης ℵ2 C L Θ *f*1.13 𝔐 ¦ – B* 700; Clpt ¦ *txt* ℵ* B1 D W Δ 0102. 33. 892. 1424 *pc*; Clpt | [: ;] • **38** ○† B L ff2 sys sa bopt ¦ *txt* 𝔓77vid ℵ C D W Θ 0102 *f*1.13 33 𝔐 lat syp.h mae bopt; Cl Eus

1–36: Mc 13,1-37 L 21,5-36

24 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ⸢ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο⸣, καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. **2** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ καταλυθήσεται. 242 II

Jr 7,14; 9,11 etc L 19,44 Act 6,14

5,1! **3** Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν λέγοντες· εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ ⊤ συντελείας τοῦ αἰῶνος; 57 243 II

27.37.39 13,39!

4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ· **5** πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· ἐγώ εἰμι ὁ χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. **6** μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ ⊤ γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω ἐστὶν τὸ τέλος. **7** ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν καὶ ἔσονται ⸢λιμοὶ καὶ σεισμοὶ⸣ κατὰ τόπους· **8** ⸢πάντα δὲ ταῦτα⸣ ἀρχὴ ὠδίνων.

11.24

Ap 1,1! Dn 2,28s. 45 · 2Th 2,2 | Is 19,2 2Chr 15,6

9–14: 10,17-22 J 16,2

9 Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ ⸢πάντων τῶν ἐθνῶν⸣ διὰ τὸ ὄνομά μου. **10** καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν ⸢καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους⸣· **11** καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς· **12** καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. **13** ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται. **14** καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον □τῆς βασιλείας◟ ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. 244 I 245 X 246 VI

Dn 11,41 Θ v. l. 4! 2Th 2,10 2T 3,1-5 · Ap 2,4 | 10,22! 9,35 · 28,19! L 24,47 Ap 14,6 · 8,4!

15 Ὅταν οὖν ἴδητε *τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως* τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου □ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ◟, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, **16** τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ⸢εἰς τὰ ὄρη, **17** ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ ⸢καταβάτω ἆραι 247 VI 248 II

Dn 9,27; 11,31; 12,11 1Mcc 1, 54 · 2Mcc 8,17 Ez 42,13 Act 6,13! Ez 7,16 1Mcc 2,28 L 17,31

¶ **24,1** ⸢ *4 1–3* C W 0102 𝔐 ¦ εκ του ιερου επορευετο B *pc* ¦ *txt* 𝔓83vid ℵ D L Δ (Θ) *f* 1.13 33. 700. 892. 1424 *al* lat • **3** ⊤της D W 0102 *f* 13 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C L Θ *f* 1 33. 565. 892. *l* 2211 *pc* • **6** ⊤παντα C W 0102 *f* 13 𝔐 sypʰ ¦ ταυτα 565 *pc* lat sys ¦ παντα ταυτα (ᵋ 544). 1241 *pc* (f) ¦ *txt* ℵ B D L Θ *f* 1 33. 892 *pc* co; Cyp • **7** ⸢ *3 2 1* ℵ ¦ *p)* λιμοι και λοιμοι και σεισμοι C Θ 0102 *f* 1.13 (565) 𝔐 h q sypʰ mae ¦ λοιμ. κ. λιμ. κ. σεισμ. L W 33. *l* 2211 *pc* lat ¦ *txt* B D 892 *pc* a b e ff² r¹ sys sa • **8** ᶜ W *f* 1.13 *pc* lat sysᵖ • **9** ⸢ *1 3* D* *pc* ¦ *2 3* ℵ* ¦ *1 C f* 1 1424. *l* 2211 *al* l (sys) boᵐˢ • **10** ⸢ (9) εις θλιψιν ℵ ¦ εις θανατον *1–3* Φ *pc* • **14** □ 1424 g¹ (l) r¹; Eus Cyr • **15** □ 1010 sys • **16** ⸢επι ℵ K L W Z Γ *f* 13 33. 565. 579. 1241 *pm* ¦ *txt* B D Δ Θ 094 *f* 1 700. 892. 1424. *l* 2211 *pm*; Ir¹ᵃᵗ • **17** ⸢καταβαινετω W *f* 1.13 𝔐 ¦ *txt* ℵ(² -βητω) B D L Z Θ 094. 33. 700. 892. 1424. *l* 2211 *al*

⌜τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, **18** καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρε-
249 ψάτω ὀπίσω ἆραι ⌜τὸ ἱμάτιον⌝ αὐτοῦ. **19** οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν
γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς ⌜θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς L 23,29 1K 7,26. 28
ἡμέραις.

250 VI **20** προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χει-
251 II μῶνος μηδὲ ⌜σαββάτῳ. **21** ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη Dn 12,1 Theod
οἵα ⌜οὐ γέγονεν⌝ ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν ⌜οὐδ' οὐ⌝ Joel 2,2
252 VI μὴ γένηται. **22** καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖ-
ναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς 2T 2,10
κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι.

253 II **23** Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· ἰδοὺ ὧδε ὁ χριστός, ἤ· ὧδε, L 17,21.23
254 VI μὴ πιστεύσητε· **24** ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ 1J 2,18
ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσιν σημεῖα ⌜μεγάλα καὶ τέρατα⌝ 11; 7,15 2P 2,1
255 V ὥστε ⌜πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. **25** ἰδοὺ 1J 4,1 Act 13,6
προείρηκα ὑμῖν. **26** ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν· ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ Ap 16,13! Dt 13, 2-4 · Ap 13,13! · 4s! Dt 13,6 |
ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε· J 13,19! | L 17,23
256 V **27** ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ L 17,24
⌜φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ 3!
257 V τοῦ ἀνθρώπου· **28** ὅπου ⊤ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθή- L 17,37 Job 39,30 Ap 19,17s Hab 1,8
σονται οἱ ἀετοί.

258 II **29** Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων
ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, Ap 6,12s *Is 13,10; 34,4* Joel 2,10; 3,4; 4,15 Ez 32,7
καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς,
καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ⌜*ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ,*
καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. H 12,26s 2P 3,10
30 καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώ- Zch 12,10.12.14 Ap 1,7
259 II που ⌜ἐν οὐρανῷ⌝, καὶ ⌜τότε κόψονται⌝ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς 10,23; 26,64p
γῆς καὶ ὄψονται *τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νε-* *Dn 7,13s*
φελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς· **31** καὶ 16,27! | 13,41; 16,27p; 25, 31 · 1K 15,52 1Th 4,16 Ap 8,2 Is 27, 13
ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος ⊤ μεγάλης,

17 ⌜*p)* τι D Θ *f*^{1} 33. 1424. *l* 2211 *al* latt; Ir^{lat} | το ℵ* • **18** ⌜τα ιματια W Γ Δ 579. 1241 *pm* f sy^{h} | *txt* ℵ B D K L Z Θ 094 *f*$^{1.13}$ 33. 565. 700. 892. 1424. *l* 2211 *pm* lat sy$^{s.p}$ co • **19** ⌜ θηλαζομεναις D • **20** ⌜σαββατου D L *al* | σαββατων 094 e | εν σαββατω E F 1424 *pm* • **21** ⌜ουκ εγενετο ℵ D Θ 700; Ir | ⌜ουδε D W Δ 700. 1241. 1424 *pm* • **24** ⌜ *2 3 l* 1241. 1424 *pc* bo^{ms} | *p) 2 3* ℵ W* *pc* ff^{1} r^{1} bo^{ms} | *l* sy^{p} | ⌜πλανασθαι L Z Θ *f*^{1} 33 *pc* | πλανηθηναι ℵ D | *txt* B W 0281^{vid} *f*^{13} 𝔐 c f ff^{1} h sy • **27** ⌜φαινει D Θ *f*^{1} 700 • **28**⊤γαρ W *f*^{13} 𝔐 c ff^{2} q sy^{h} mae | *txt* ℵ B D L Θ 0281 *f*^{1} 33. 700. 892 *pc* lat sy$^{s.p}$ sa bo; Ir^{lat} • **29** ⌜*p)* εκ ℵ D 0281 *pc* • **30** ⌜εν τω ουρανω W *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 | του εν ουρανοις D | *txt* ℵ B L Θ 700 | ⌜ *2 l* D Θ *f*$^{1.13}$ 700. 892. *l* 2211 *pc* a | *2* ℵ* *pc* e mae; Cyp • **31** ⊤φωνης B *f*^{13} 33 𝔐 sa (sy^{h**}) | και φωνης D 1241 *al* lat | *txt* ℵ L W Δ Θ *f*^{1} 700. 892*. 1424. *l* 2211 *pc* (e) sy$^{s.p}$ mae bo; Eus

Zch 2,10
Ap 7,1 Dt 30,4

καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων ᵀ οὐρανῶν ἕως ᴼ[τῶν] ἄκρων αὐτῶν.ᵀ¹

32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· **33** οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε

Jc 5,9! ˢπάντα ταῦταˡ, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. **34** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ᴼὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως

5,18 ᴼ¹ἂν ⌜πάντα ταῦτα⌝ γένηται. **35** □ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ

Is 40,8 ⌜παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν□.

Act 1,7 1Th 5,1s Zch 14,7 **36** Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, *58* 260 VI οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν □οὐδὲ ὁ υἱός□, εἰ μὴ ὁ πατὴρ ᵀ μόνος.

37–39: L 17,26s.30 Gn 6,11-13 Is 54,9 · 3! | 2P 2,5; 3,5s **37** ᵐΩσπερ ⌜γὰρ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται ᵀ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **38** ⌜ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ᴿ[ἐκείναις] ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ⌜¹γαμίζοντες, ἄχρι ἧς

Gn 7,7 ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, **39** καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως

3! | *40s:* L 17,34s ἔσται ᴼ[καὶ] ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **40** τότε *262* V ˢδύο ἔσονταιˡ ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς παραλαμβάνεται καὶ εἷς ἀφίεται· **41** δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ ⌜μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται⌝ᵀ.

25,13 Mc 13,35.37! Mc 13,33 L 21,36 · *43–51:* L 12,39-46 **42** Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ⌜ἡμέρᾳ ὁ κύριος *263* VI ὑμῶν ἔρχεται. **43** ᵓΕκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἤδει ὁ *264* II

31 ᵀ των Θ f^{13} 700 *pc* | ᴼ ℵ D L W 𝔐 ¦ *txt* B Θ $f^{1\,13}$ 33.700. 892 *pc* | ᵀ¹ *p)* αρχομενων δε τουτων γινεσθαι αναβλεψατε και επαρατε τας κεφαλας υμων, διοτι εγγιζει η απολυτρωσις υμων D 1093 it • **33** ˢ ℵ D K W Γ 0281 $f^{1.13}$ 33. 700. 892. 1241. 1424. *l* 2211 *pm* lat sy^p ¦ *txt* B L Δ Θ 565. 579 *pm* e q sy^h • **34** ᴼ ℵ W 0281 𝔐 ¦ *txt* B D L Θ $f^{1.13}$ 33. 700. 892. 1424 *al* latt | ᴼ¹ ℵ 1241 *pc* | ᶜ *2 l* D L Θ f^{13} *l* 2211 *al* it $sy^{s.p}$ ¦ *l* 1424 *al* aur b f ff^1 vg^{mss} • **35** □ *vs* ℵ* | ⌜παρελευσονται ℵ² W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 lat ¦ *txt* B D L 33. 892 *al* e; $Ir^{lat\ vid}$ • **36** □ ℵ¹ L W f^1 33 𝔐 g^1 l vg sy co; $Hier^{mss}$ ¦ *txt* ℵ*.² B D Θ f^{13} *l* 2211 *pc* it vg^{mss}; Ir^{lat} $Hier^{mss}$ | ᵀμου K W Γ 579. 1241 *pm* f • **37** ᶜ δε ℵ L W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ ¦ – 565 bo^{ms} ¦ *txt* B D 067 aur e r^1 vg^{mss} $sy^{s.hmg}$ co | ᵀ (39) και D W Θ 067 $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy^h ¦ *txt* ℵ B L Γ 33. 700. 892 *pc* it vg^{mss} $sy^{s.p}$ co • **38** ⌜ωσπερ D W Θ 067 $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L 33. 892* | ⌜ του Νωε 1424; Chr ¦ – ℵ L W Θ 067 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 lat mae bo ¦ *txt* B D 579 *pc* it sa^{ms} sy^h | ⌜¹ γαμισκοντες B *pc* ¦ εκγαμισκοντες W 1424 *pc* ¦ εκγαμιζοντες L Θ 067 f^1 𝔐 ¦ εγγαμιζ- Σ f^{13} 892. 1241 *al* ¦ *txt* ℵ D 33 *pc* • **39** ° (37) B D 892. *l* 2211 *pc* it vg^{mss} $sy^{s.p}$ co ¦ *txt* ℵ L W Θ 067 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy^h • **40** ˢ† ℵ* B 892 *pc* aur h l r^1 ¦ *txt* ℵ² D L W Θ 067 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat • **41** ⌜μυλωνι D Θ 0281 $f^{1.13}$ 565. 700. 892. 1241. 1424. *l* 2211 *pm* ¦ *txt* ℵ B K L W Γ Δ 067. 33. 579 *pm* | ᵀ*p)* δυο επι κλινης μιας· εις παραλαμβανεται και εις αφιεται D f^{13} *pc* it vg^s • **42** ⌜ωρα K L Γ 0281. 565. 579. 700. 1241 𝔐 lat $sy^{s.p}$ sa^{ms} bo^{pt}

οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἴασεν ⌜διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. **44** διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. 1 Th 5,2!

205 V **45** Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος ὃν κατέστησεν ὁ κύριος ⊤ ἐπὶ τῆς ⌜οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι 25,21 Gn 39,4s
266 V αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; **46** μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ⌟οὕτως ποιοῦντα⌞· Ps 104,27; 145,15
47 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ 25,21.23
267 V καταστήσει αὐτόν. **48** ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ○ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει ⌜μου ὁ κύριος⌝, **49** καὶ 25,5 2P 3,4
ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθυόντων, **50** ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, 18,28 L 21,34!
51 καὶ διχοτομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 42! 8,12!

59 268 X **25** Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ⌜ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ⌜ὑπάντησιν ⌜τοῦ νυμφίου⌝⌝. **2** πέντε δὲ ἐξ L 12,35s
αὐτῶν ἦσαν μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι. **3** αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ⌜αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον⊤. **4** αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις ⊤ μετὰ τῶν λαμπάδων ⌜ἑαυτῶν. **5** χρονίζοντος δὲ τοῦ 8,34 7,26.24 24,48 p
νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. **6** μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· ἰδοὺ ὁ νυμφίος, ⌜ἐξέρχεσθε εἰς ⌜ἀπάντησιν [αὐτοῦ]⌝. **7** τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι Mc 13,36

43 ⌜ διορυγηναι B W Θ 0281 *f* 1.13 𝔐 ¦ *txt* ℵ D L 067. 33. 892 *pc* • **45** ⊤αυτου W Θ *f* 13 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ B D L 067. 0204. 0281 *f* 1 33 *pc* it; Ir^{lat} | ⌜οικιας ℵ 0281. 565. 579. 892 *al* q ¦ *p)* θεραπειας D *f* 1 𝔐 e sy^{s} ¦ *txt* B L W Δ Θ 067. 0204 *f* 13 33. 1241 *al* lat sy$^{p.h}$ • **46** ⌟ W 𝔐 f q ¦ *txt* ℵ B C D L Θ 067. 0204. 0281 *f* 1.13 33. 892. *l* 844. *l* 2211 *al* lat; Ir^{lat} • **48** ○ ℵ* Γ Θ 0204 *pc* sy^{s} sa mae | ⌜ο κυριος μου ελθειν W *f* (1).13 𝔐 latt sy mae bo^{mss} (*f* C D L Θ 067. 0281. 579. 1424 *al*) ¦ *txt* ℵ B 33. 700. 892 *pc* sa bo

¶ **25,1** ⌜αυ- ℵ C W 067 *f* 1.13 33 𝔐 ¦ – 0249 ¦ *txt* B D L Θ *pc* | ⌜ απαντ- D L W Θ *f* 13 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C Z *f* 1 892 | ⌜τω νυμφιω C *pc* ¦ των -ων 892* ¦ του ν-ου και της νυμφης D Θ *f* 1 *pc* latt sy$^{s.p.h**}$ mae ¦ *txt* ℵ B L W Z 0249 *f* 13 33 𝔐 • **3** ⌜ t – ℵ L Θ 700 *pc* lat ¦ εαυ. Z *f* 1 *pc* ¦ *txt* B C D W 0249 *f* 13 𝔐 it vg^{mss} | ⊤ (4) εν τοις αγγειοις αυτων D 1424^{vid} *pc* (ff^{1}) • **4** ⊤αυτων˙C W 0249 *f* 13 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* ℵ B D L Z Θ *f* 1 700. 892^{vid}. *l* 844. *l* 2211 *pc* aur h q r^{1} sy$^{s.p}$ | ⌜αυτων D L W Θ 0249* *f* 1.13 33 𝔐 ¦ – C Z^{vid} 1424 *pc* lat ¦ *txt* ℵ B 0249^{c} *pc* • **6** ⌜εγειρεσθε Θ *f* 1 *pc* b^{c} c ff^{2} (bo) | ⌜t απαντησιν ℵ B 700 ¦ υπαντησιν Z ¦ υπαντησιν αυτου Θ *pc* ¦ συναντησιν αυτω C ¦ *txt* A D L W 0249 *f* 1.13 𝔐

ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ⌜ἑαυτῶν. **8** αἱ δὲ μω-
Prv 13,9 Job 18,5 ραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν,
ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. **9** ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ
φρόνιμοι λέγουσαι· μήποτε ⌜οὐ μὴ⌝ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν·
πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε
ἑαυταῖς. **10** ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ
22,4 νυμφίος, καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γά-
μους καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. **11** ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ
L 13,25 αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν.
7,23 L 13,27 **12** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα
24,42! ὑμᾶς. **13** γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν
οὐδὲ τὴν ὥραν ⊤.

14–30: L 19,12-27 Mc 13,34 **14** Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδί- *60* 269 II
ους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ,
R 12,3.6 **15** καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν, ἑκά- 270 V
στῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν ⌜. εὐθέως
16 πορευθεὶς⌝ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐ-
τοῖς καὶ ⌜ἐκέρδησεν ἄλλα πέντε⊤· **17** ὡσαύτως ⊤ ὁ τὰ δύο
⌜ἐκέρδησεν ἄλλα δύο. **18** ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυ-
ξεν ⌜γῆν καὶ ⌜ἔκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.
19 μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων
18,23 ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν. **20** καὶ προσελθὼν
ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τά-
λαντα λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλ-
λα πέντε τάλαντα ⌜ἐκέρδησα. **21** ἔφη ⊤ αὐτῷ ὁ κύριος αὐ-
23; 24,45-47p · L 16,10 τοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ⌜ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ

7 ⌜αυτων C D W Θ 0249 *f* 1 13 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B L Z 892 *pc* • **9** ⌜ουκ ℵ A L Z (Θ) 0249vid *f* 13 33. 565. 579. 700. 1241. 1424. *l* 844. *l* 2211 *pm* ¦ *txt* B C D K W Δ 0249 *f* 1 892 *pm* • **13** ⊤ (24,44) εν η ο υιος του ανθρωπου ερχεται C3 *f* 13 579. 700. 1424c 𝔐 vgmss • **15/16** ⌜ευθεως. πορευθεις δε ℵ2 A C D L W *f* 13 33 𝔐 aur l vg syp.h ¦ . ευθεως δε πορευθεις Θ *f* 1 700 *pc* it sa mae ¦ *txt (sed sine interp.)* ℵ* B *pc* b g1 | ⌜εποιησεν ℵ* Ac W 𝔐 q syh ¦ *txt* ℵ2 A* B C D L Θ *f* 1 13 33. 892. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* lat syp.hmg sa | ⊤ταλαντα ℵ A C D W *f* 1 13 𝔐 f q syh ¦ *txt* B L Θ 33. 892 *pc* lat syp co • **17** ⊤και ℵ2 B C3 D W *f* 1.13 𝔐 it vgcl sy sams mae bopt ¦ δε και A *pc* h r1 bopt ¦ *txt* ℵ* C* L Θ 33 aur b vgst.ww samss boms | ⌜εκ. και αυτος A C3 W Θ *f* 1 13 𝔐 h syh ¦ και αυτος εκερδησεν D ¦ *txt* ℵ B C* L 33. 892. 1424 *pc* lat syp co • **18** ⌜εν (– C2 579) τη γη A C2 D W Θ *f* 1.13 𝔐 lat ¦ την γην C* 700 ¦ *txt* ℵ B L 33 | ⌜ απεκρυψεν W Θ *f* 1.13 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C D L 33. 700. 892. *l* 844. *l* 2211 *al* • **20** ⌜επεκερδησα D Θ 700 lat ¦ εκερδησα επ (εν E 892c. 1424 *al*) αυτοις A C W *f* 1.13 𝔐 syp.h ¦ *txt* ℵ B L 33. 892* *pc* ff1 g1 r1 co • **21** ⊤ δε A W Δ *f* 1.13 565. 579. 1424. *l* 844. *l* 2211 *pm* syh bo ¦ *txt* 𝔓35 ℵ B C D K L Γ Θ 33. 700. 892. 1241 *pm* lat syp sa mae | ⌜επει επ D lat co; Irlat

πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. **22** προσελθὼν °[δὲ] καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα ᵀ εἶπεν· κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ⌜ἐκέρδησα. **23** ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ⌜ἐπὶ ὀλίγα ˢ ἦς πιστός ˢ, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. **24** προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς εἶπεν· κύριε, ἔγνων °σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ⌜ὅθεν οὐ διεσκόρπισας, **25** καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. **26** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ δοῦλε ,καὶ ὀκνηρέ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; **27** ἔδει ˢ σε οὖν ˢ βαλεῖν ⌜τὰ ἀργύριά ˩ μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. **28** ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ
271 II τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ ⌜δέκα τάλαντα· **29** τῷ γὰρ ἔχοντι °παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται, τοῦ
272 V δὲ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ⌜ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ᵀ **30** καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

61 273 X **31** ⁷Οταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ᵀ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· **32** καὶ ⌜συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, **33** καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν ˢ αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. **34** τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς

H 12,2
21!
271 II
13,12!
272 V
L 17,10
8,12!
16,27! Dn 7,13s · 24,31! Zch 14,5 Dt 32,43; 33,2 𝔊 · Hen 61,8; 62,2s; 69,27 | Ap 20,11-13 R 14,10!
13,48s Ez 34,17.20
20,23 1K 2,9

22 °† ℵ* B *pc* sa ¦ *txt* ℵ² A C D L W Θ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 lat syʰ mae bo | ᵀ λαβων ℵ D 𝔐 latt saᵐˢˢ ¦ *txt* 𝔓³⁵ A B C L W Δ Θ *f* ¹ ¹³ 33. 892. 1241 *al* sy^p.h saᵐˢˢ | ⌜επεκ D Θ f vgᵐˢˢ ¦ εκ- επ (εν 892ᶜ. 1424 *al*) αυτοις A C W *f* ¹ ¹³ 𝔐 sy^p.h ¦ *txt* 𝔓³⁵ ℵ B L 33.700. 892* *pc* lat co • **23** ⌜ επει επ D latt co; Ir^lat | ˢ B h r¹; Ir^lat • **24** ° D Θ *pc* lat sa mae | ⌜οπου D W *pc* lat sa • **27** ˢ A D W *f* ¹ ¹³ 𝔐 latt ¦ *txt* ℵ B C L Θ 33. 700. 892. *l* 844. *l* 2211 *pc* | ˩*p*) το αργυριον ℵ² A C D L *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 saᵐˢˢ mae bo; Cl ¦ *txt* ℵ* B W Θ 700 syʰ saᵐˢˢ • **28** ⌜πεντε D • **29** ° D W *pc* sy^p ¦ ⌜ δοκει εχειν L Δ 33. 892. 1241 *al* lat syʰ mae; CyrJ | ᵀ (*ex lectt*) ταυτα λεγων εφωνει· ο ἐχων ωτα ακουειν ακουετω C³ H 892ᵐᵍ *pc* ¦ *add. p. vs* 30 (Γ) *f* ¹³ *pc* • **31** ᵀ αγιοι A W *f* ¹³ 𝔐 f sy^p.h bo^pt ¦ *txt* ℵ B D L Θ *f* ¹ 33. 565. *l* 844. *l* 2211 *pc* lat sa mae bo^pt; Or Eus Cyr • **32** ⌜συναχθησεται A W Γ Δ *f* ¹ 579. 700. 892. 1241. 1424 *pm*; Eus • **33** ˢ *p.* ευων. ℵ (vgᵐˢ) ¦ – A 579 *pc*; Eus

Is 58,7 Ez 18,7. 9.16 Tob 4,17 10,42 · Job 31,32 Sir 7,32-35 H 13,3 Prv 19,17 J 20,17! · 10,42 7,23 Ap 14,10! 2K 12,7 Ap 12,7.9 Job 22,7 Jc 2,15 J 5,29! Dn 12,2

κόσμου. **35** ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, **36** γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθατε πρός με. **37** τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; **38** πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; **39** πότε δέ σε εἴδομεν ⌜ἀσθενοῦντα ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρός σε; **40** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων □τῶν ἀδελφῶν μου⌝ τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. **41** τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ ○[οἱ] κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον ⌜τὸ ἡτοιμασμένον⌝ τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. **42** ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ᵀ ἐδίψησα καὶ οὐκ ⌜ἐποτίσατέ με⌝, **43** ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, ᵀ γυμνὸς ᵀ⁻ καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. **44** τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; **45** τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. **46** καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς ⌜κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

7,28! Dt 31,1 *2–5:* Mc 14,1 s L 22,1 s 16,21! 21,23! 26,57 L 3,2 J 11,49; 18,13 ss Act 4,6 | J 11,53

26 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς □αὐτοῦ· **2** οἴδατε⌝ ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. 274 I

3 Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς ᵀ καὶ οἱ πρεσβύτεροι 275 VI □τοῦ λαοῦ⌝ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου ⌜Καϊάφα **4** καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν

39 ⌜ασθενη ℵ A L W 067 $f^{1.13}$ 33 𝔐 | *txt* B D Θ 0281 *pc*; Cl • **40** □ (45) B* 0128*. 1424 ff^{1} ff^{2}; Cl^{pt} Eus GrNy • **41** ○† ℵ B L 0128. 0281. 33 *pc* | *txt* A D W Θ 067^{vid} $f^{1.13}$ 𝔐 | ⌜τω ητοιμασμενω F *pc* | ο ητοιμασεν ο πατηρ μου D f^{1} it mae; Ir^{lat} Cyp | *txt* $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ A B L W Θ 067. 0128. f^{13} 33 𝔐 lat sy sa bo; Eus Did • **42** ᵀκαι $\mathfrak{P}^{45vid}$ B* L | [⌜εδωκατε μοι πιειν Blass *cj*] • **43** ᵀκαι $\mathfrak{P}^{45}$ Θ | ᵀ⁻ ημην $\mathfrak{P}^{45}$ h vg^{mss} • **46** ⌜ (41) ignem it

¶ 26,1/2 □ D • **3** ᵀκαι οι γραμματεις 𝔐 sy$^{p.h}$ | και οι Φαρισαιοι W | *txt* $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ A B D L Θ 0293 $f^{1.13}$ 33^{vid}. 565. 700. 892. 1424 *al* lat sy^{s} co | □ B* | ⌜ Καιφα D *pc* it vg^{cl} sa mae

δόλῳ κρατήσωσιν ⸢καὶ ἀποκτείνωσιν⸣· **5** ἔλεγον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

52 276 I **6** Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, **7** προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ⸢ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου⸣ ⸢βαρυτίμου καὶ κατέχεεν ἐπὶ ⸢τῆς κεφαλῆς⸣ αὐτοῦ ἀνακειμένου. **8** ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ⸢ἠγανάκτησαν λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; **9** ἐδύνατο γὰρ τοῦτο ⸢πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι ⸢πτωχοῖς. **10** γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο εἰς ἐμέ· **11** πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε· 277 IV **12** βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. **13** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

6–13: Mc 14,3-9 J 12,1-8 cf L 7, 36-50

22,18!

L 11,7!

Dt 15,11 · 9,15

28,19!

Hen 103,4

278 II **14** Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας ⸢Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς **15** ⸢εἶπεν· τί θέλετέ μοι δοῦναι⸣; κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν⸣; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ⸢ἀργύρια. **16** καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ⸣.

14–16: Mc 14,10s L 22,3-6 J 11,57

27,3.9 Zch 11,12

63 **17** Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; **18** ὁ δὲ εἶπεν· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἴπατε αὐτῷ· ⸢ὁ διδάσκαλος λέγει· ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν, πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. **19** καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

17–20: Mc 14, 12-17 L 22,7-14

Ex 12,14-20

21,2s

279 IV **20** Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα⸣.

4 ⸢ B* *pc* • **7** ˢ *2 3 1* A W *f*¹ 𝔐 | *2 1 3* 𝔓⁴⁵ 157 *pc* | *txt* ℵ B D L Θ 0293 *f*¹³ 33. 700. 892. *l* 844 *pc* latt | ⸢*p)* πολυτιμου ℵ A D L Θ 33. 565. 892. 1424 *al* sy^{hmg} | *txt* B W 0293 *f*¹ ¹³ 𝔐 sy^{h} | ⸢την κεφαλην 𝔓⁴⁵ A L W 33 𝔐 | *txt* ℵ B D Θ 0293 *f*¹ ¹³ 700 *pc* • **8** ⸢αυτου AW *f*¹ 𝔐 c f q sy sa^{mss} | *txt* 𝔓⁴⁵^{vid} ⁶⁴^{vid} ℵ B D L Θ 0293 *f*¹³ 33. 700. 892. *l* 844 *pc* lat co • **9** ⸢*p)* το μυρον K Γ *f*¹³ 33. 579. 700. 1241. 1424 *pm* c q | ⸢*p)* τοις A D K W Γ Δ 700. 1241. 1424 *pm* | *txt* ℵ B L Θ 0293 *f*¹ ¹³ 33. 565. 579. 892 *pm* • **14** ⸢ Σκαριωτης D Θ$^{c\ vid}$ lat • **15** ⸢και ειπεν αυτοις D latt (sa^{mss} bo) | [⁝ ; *et* ⁝] | ⸢ στατηρας D a b q r¹; Eus^{pt} | στατηρας αργυριου *f*¹ h • **16** ⸢αυτοις D Θ 892 it sa^{mss} mae bo; Eus • **18** ⸢ A Φ • **20** ⸢† μαθητων ℵ A L W Δ Θ 33. 892. 1241. 1424. *l* 844 *pm* lat sy^{h} sa^{mss} mae bo | μαθητων αυτου 0281 *pc* it vg^{cl} sy^{p} | *txt* 𝔓³⁷^{vid} ⁴⁵^{vid} B D K Γ *f*¹ ¹³ 565. 579. 700. *l* 2211 *pm* (sy^{s}) sa^{mss}; Eus

21–25: Mc 14, 18-21 L 22,21-23 J 13,21-26

21 καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ⁰ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. **22** καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν ⁰αὐτῷ ⸢εἷς ἕκαστος⸣· μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε; **23** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ ἐμβάψας ⸣μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ⸢ οὗτός με παραδώσει. **24** ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. **25** ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν· μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ ⊤· σὺ εἶπας.

280 I
281 II
282 VI
283 X

18,7p

Hen 38,2

26–29: Mc 14, 22-25 L 22,15-20 1K 11,23-25 Mc 14,22! 1K 10, 16

26 ⸢Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν⸣ λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ⊤ ἄρτον ⸢καὶ εὐλογήσας⸣ ἔκλασεν καὶ ⸢δοὺς τοῖς μαθηταῖς⸣ εἶπεν· λάβετε φάγετε, τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. **27** καὶ λαβὼν ⊤ ποτήριον ⁰καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, **28** τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου ⊤ τῆς ⊤ διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. **29** λέγω δὲ ὑμῖν, ⊤ οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ ⸢τούτου τοῦ⸣ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ ⸢πίνω ⸣μεθ' ὑμῶν καινὸν⸢ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου.

64 284 I
285 II
286 VI

Ex 24,8 Zch 9,11 Jr 31,31 · H 7,22! · Is 53,12 Jr 31,34

Act 10,41

30: Mc 14,26 L 22,39 J 18,1 · Ps 113–118

30 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

31–35: Mc 14, 27-31 L 22,31-34 · 11,6!

31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, γέγραπται γάρ·

287 IV
288 VI

Zch 13,7 *πατάξω τὸν ποιμένα,*

9,36 J 16,32 *καὶ ⸢διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης.*

21 ⁰ 𝔓37.45 2542 *pc* • **22** ⁰ 𝔓37vid.45 D Θ *f* 13 700. 1424. *l* 2211 *pc* latt sy^{s} mae bo; Eus | ⸢εις εκ. αυτων 𝔓45vid D Θ *f* 13 *pc* sy$^{s.p.hmg}$ | εκ. αυτων A W 074 *f* 1 𝔐 sy^{h}; Eus | – 𝔓64vid 1424 | *txt* ℵ B C L Z 0281. 33. 892 *pc* sa • **23** ⸣ *3 4 1 2 5–7* 𝔓37.45 (D) Θ 700. *l* 2211 | *1 2 5–7 3 4* C W *f* 1.13 𝔐 | *6 7 1–4* 579 | *txt* 𝔓64vid ℵ A B L Z 0281. 33. 892. 1424. *l* 844 *pc* lat; Cyr • **25** ⊤ ο Ιησους 𝔓45 ℵ 13 *pc* it vg^{mss} sy^{p} • **26** ⸣ D Θ *f* 13 *l* 2211 it | ⊤τον A W 0160vid *f* 13 𝔐 | *txt* 𝔓45 ℵ B C D L Z Θ *f* 1 33. 579. 700. 892. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* co | ⸢*p*) και ευχαριστησας A K W Γ Δ *f* 1.13 565. 579. 1241. *l* 844 *pm* sy^{h} | – 1424 | *txt* 𝔓45 ℵ B C D L Z Θ 0160. 0281. 0298vid. 33. 700. 892. *l* 2211 *pm* sy$^{s.p.hmg}$ co; (Or) | ⸢ εδιδου τοις μαθηταις και (– ℵ*) ℵ* A C W 𝔐 | *txt* 𝔓37.45vid ℵ^{1} B D L Z Θ 0160. 0281. (0298: + αυτου) *f* 1.13 33. 700. 892. 1424. (*l* 844). *l* 2211 *al* • **27** ⊤το 𝔓45 A C D K Γ *f* 13 565. 1241 *pm* | *txt* ℵ B L W Z Δ Θ 0281. 0298 *f* 1 33. 579. 700. 892. 1424. *l* 844. *l* 2211 *pm* co; Or | ⁰*p*) A C L Z Δ *f* 1 33. 892 *pc*; Or • **28** ⊤το A C W *f* 1.13 𝔐 sy^{h} | *txt* 𝔓37 ℵ B D L Z Θ 33. *l* 2211 *pc* | ⊤*p*) καινης A C D W *f* 1.13 𝔐 latt sy sa bo; Ir^{lat} | *txt* 𝔓37.45vid ℵ B L Z Θ 0298vid. 33 *pc* mae bo^{mss}; Ir^{arm} • **29** ⊤*p*) οτι A C L W 𝔐 f ff^{2} r^{1} vg^{mss} | *txt* 𝔓45 ℵ B D Z Θ 0281 *f* 1.13 33. 892*. *l* 2211 *al*; Ir^{lat} | ⸢τουτου 𝔓37* ℵ* C L *pc* | του Δ 892. 1424 *pc* sy^{s} sa^{mss} mae bo; Ir^{lat} | ⸢πιω 𝔓37 D Θ 565. *l* 2211 *pc*; Ir^{lat} Epiph | ⸣ C L Z *f* 1 33. *l* 844 *pc*; Ir^{arm} • **31** ⸢-πισθησεται 𝔓37.45 D K W Γ Δ Θ *f* 1 565. 579. 1424 *pm* | -πισω 4 *pc* | *txt* 𝔓53 ℵ A B C L 067. 0281 *f* 13 33. 700. 892. 1241 *pm*

289] **32** μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλι-
λαίαν. **33** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν ○αὐτῷ· εἰ πάντες
σκανδαλισθήσονται ⌜ἐν σοί, ἐγὼ⌝ οὐδέποτε σκανδαλισθή-
σομαι. **34** ἔφη αὐτῷ ⊤ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ○ἐν
ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ⌜ἀλέκτορα φωνῆσαι⌝ ⌜τρὶς ἀπαρνήσῃ
290 VI με⌝. **35** λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθα-
νεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως ⌜καὶ πάντες οἱ μα-
θηταὶ εἶπαν.

28,7!

J 13,36-38

75

291 I **36** Τότε ἔρχεται ⌞μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς⌟ εἰς χωρίον λε-
292 VI γόμενον Γεθσημανί * καὶ λέγει ⌜τοῖς μαθηταῖς⌝· καθίσατε
⌜αὐτοῦ ἕως ⌜[οὗ] ἀπελθὼν ⌜ἐκεῖ προσεύξωμαι⌝. **37** καὶ πα-
ραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο

36–46: Mc 14, 32-42 L 22,40-46 J 18,1

17,1! 4,21!

293 IV λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. **38** τότε λέγει αὐτοῖς· *περίλυπός*
ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε ⊤ ὧδε καὶ γρηγορεῖ-
294 I τε μετ' ἐμοῦ. **39** καὶ ⌜προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσ-
ωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· πάτερ ○μου, εἰ
δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο·
295 I * πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς σύ. ⊤ **40** καὶ ἔρχεται πρὸς
296 II ⌜τοὺς μαθητὰς⌝ καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέ-
γει τῷ Πέτρῳ· οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆ-
σαι μετ' ἐμοῦ; **41** γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ

H 5,7s | *Ps 42,6. 12; 43,5* Jon 4,9 Sir 37,2 J 12,27

20,22p Is 51, 17.22 J 18,11

J 6,38!

25,5

1P 5,8!; 4,7 E 6, 18 · 6,13 H 2,18; 4,15

297 IV εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ
298 VI σὰρξ ἀσθενής. **42** πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσ-
ηύξατο ○λέγων· πάτερ ○¹μου, εἰ οὐ δύναται ⌜τοῦτο παρ-
ελθεῖν ⊤ ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. **43** καὶ

6,10 Act 21,14

33 ○ 𝔓37 700. 1424 *pc* b c ff2 sy^{s} sa^{mss} | ⌜εν σοι, εγω δε C^{1} K Γ 33. 565. 700. 1241 *pm* h sa^{mss} mae bo ⌟ εγω εν σοι 𝔓53 • **34** ⊤και 𝔓37 | ○𝔓37 D | ⌜αλεκτοροφωνιας 𝔓37vid 45 (L: πρ. ἢ α.) *f*1 (a) | ⌜*2 3 1* A ⌟ *1 3 2* ℵ* 33 *pc* ⌟ τρις απαρνησει με 𝔓53 B C Θ 565. 579. 892. 1424 *al* ⌟ *txt* ℵ2 D L W 067. 0160vid *f*1 13 𝔐 • **35** ⌜ δε Φ 69 sa^{mss} bo^{pt} ⌟ δε και A W Θ 0160vid *f*1 13 𝔐 q sa^{mss} bo^{pt} ⌟ *txt* ℵ B C D L 067vid. 0281. 33. 700 *al* lat sy mae bo^{mss} • **36** ⌞ D W Θ *pc* lat | ⌜*p*) αυτοις Θ *f*13 *l* 844 *pc* ⌟ τοις μαθηταις αυτου ℵ A C D W *f*1 1424 *al* lat sy sa^{mss} mae bo ⌟ *txt* B L 067. 0281. 33 𝔐 vg^{mss} sa^{mss} | ⌜ωδε 33. 700 ⌟ – ℵ C* *pc* | ⌜ αν D K L W Δ Θ *f*1 13 565 *al* ⌟ – ℵ C 0281. 33. 700. 892. 1424. *l* 844 *pc* ⌟ ου αν 𝔓53vid A *pc* ⌟ *txt* B 067 𝔐 | ⌜ *2 1* A C K W Δ 067 *f*1 579. *l* 844 *pm* (-ξομαι ε. Γ 1241. 1424 *pm*) ⌟ προσευξομαι 565 *pc* sy$^{s.p}$ ⌟ *txt* 𝔓53vid ℵ B L 0281. 33. 892 *pc* (ε. -ξομαι D Θ *f*13 700 *pc*) • **38** ⊤ δε 𝔓37vid • **39** ⌜προσ ελθων 𝔓53 ℵ A C D L W Θ 067 *f*1 13 33 𝔐 sy^{h} ⌟ *txt* 𝔓37 B 892. 1424c *al* lat sy$^{s.p}$ co | ○*p)* 𝔓53* L Δ *f*1 892 *pc* a vg^{ww} | ⊤*p) hic add.* L 22,43-44 C^{mg} *f*13 *pc* (*ex lect.*) • **40** ⌜αυτους D1 ⌟ τ. μαθ. αυτου D* *pc* it vg^{cl} sy$^{s.p}$ bo • **42** ○ B g1 | ○1 𝔓37 *pc* a c h^{c} | ⌜τουτο το ποτηριον Θ 𝔐 lat sy$^{s.p}$ mae bo (⌞ D *f*13 *pc* g1 l) ⌟ *txt* 𝔓37 ℵ A B C L W Δ 067 *f*1 33. 565 *pc* b ff2 q sy^{h} sa^{mss} | ⊤απ εμου A C W 067 *f*13 𝔐 f ff2 q vg^{mss} sy^{h} ⌟ *txt* 𝔓37vid ℵ B D L Θ *f*1 33vid. 700. 892. 1424. *l* 844 *pc* lat sy$^{s.p}$

L 9,32 ἐλθὼν ⸢πάλιν εὗρεν αὐτοὺς⸣ καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐ-
τῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. **44** καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς:
2K 12,8 ⸢πάλιν:1 ἀπελθὼν προσηύξατο⸣ □ἐκ τρίτου⸜ τὸν αὐτὸν λό-
γον εἰπών:2○πάλιν:3. **45** τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς ⊤ 299
καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε ○[τὸ] λοιπὸν καὶ ἀναπαύ- IV
εσθε:· ⸢ἰδοὺ ἤγγικεν⸣ ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
2Sm 24,14 | J 14,31 παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. **46** ἐγείρεσθε ἄγωμεν·
ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

47–56: Mc 14, 43-50 L 22,47-53 J 18,3-11 **47** Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν δώ- *65* 300
δεκα ἦλθεν καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν I
21,23! καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.
48 ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· 301
2Sm 20,9 ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν, κρατήσατε αὐτόν. **49** καὶ εὐ- II
27,29; 28,9 θέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν⊤· □χαῖρε, ῥαββί, καὶ
κατεφίλησεν αὐτόν. **50** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ·⸜ ⸡ἑταῖ-
ρε, ἐφ' ὃ πάρει⸣:. τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖ-
J 18,12 ρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. **51** Καὶ 302
ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν I
J 18,26 τὴν μάχαιραν αὐτοῦ καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιε-
ρέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. **52** τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰη-
σοῦς· ἀπόστρεψον ⸢τὴν μάχαιράν σου⸣ εἰς τὸν τόπον
Gn 9,6 Ap 13,10 αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ 303
⸢ἀπολοῦνται. **53** ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαί παρακαλέσαι τὸν X
Ps 91,11s H 12,22 J 18,36 πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ⊤ ⸡ἄρτι ⸢πλείω⊤ δώδεκα
⸢λεγιῶνας ἀγγέλων⸣; **54** πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ
Dn 2,28s.45 ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; **55** Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ 304
I

43 ⸢ *2 3 1* A K W Δ 565. 1241. 1424 *al* sy^{h} ¦ ευρισκει αυτ. παλ. 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{37vid} ℵ B C D L (Γ: ευρισκει) Θ 067 *f*$^{1\ 13}$ 33. 700. 892. *l* 844 *al* (lat) sy$^{s.p\ hmg}$ sa^{mss} mae bo^{pt} • **44** [: , *et* :^{1} – *vl* : – *et* :^{1} ,] | ⸢ *2 1 3* Γ 579. 1424 *pm* f r^{1} sy^{p} ¦ *2 3 1* A K W Δ 565. 1241 *pm* q sy^{h} ¦ *2 3* 𝔓^{37vid} Θ *f*$^{1\ 13}$ 700. *l* 844 *pc* a sy^{s} ¦ *txt* ℵ B C D L 067. 33. 892 *pc* lat sa bo | □ 𝔓^{37} A D K *f*^{1} 565. 1424 *al* it | [:^{2} . *et* :^{3} –] | ○ A C D W 067 *f*$^{1\ 13}$ 33 𝔐 lat sy$^{p\ h}$ sa mae ¦ *txt* 𝔓^{37} ℵ B L Θ *pc* (sy^{s}) bo • **45** ⸢αυτου D W Γ 579. (1424) 𝔐 lat sy$^{s.p}$ bo | ○† B C L W 892. 1241 *al* ¦ *txt* 𝔓^{37} ℵ A D Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 | [: ;] | ⸢ιδ. γαρ ηγγ. B *pc* sy^{s} sa^{mss} ¦ ηγγ. γαρ Θ *f*^{1} mae • **49/50** ⸢αυτω 𝔓^{37} C *pc* (sy^{s}) sa^{mss} mae bo; Eus | □ 𝔓^{37} | ⸡ *2–4 1* D it sy$^{s.p}$ | [: ;] • **52** ⸢ *3 1 2* A C W 𝔐 ¦ *1 2* K Θ 33. 565. 700. 1241 *al* sy$^{s.p}$ bo ¦ *txt* ℵ B D L 0281^{vid} *f*$^{1\ 13}$ 892. 1424. *l* 844 *pc* | ⸢αποθανουνται K W Γ Δ *f*^{13} 565. 579. 1241 *pm* sy$^{p.h}$ mae? ¦ *txt* 𝔓^{37} ℵ A B C D L Θ 0281 *f*^{1} 33. 700. 892. 1424. *l* 844 *pm* sy^{s} sa bo; Cyr • **53** ⸢ωδε ℵ* Θ *f*^{1} (*l* 844) (bo) | ⸡*p.* δυναμαι A C D W Θ *f*$^{1\ 13}$ 𝔐 it sy^{h} ¦ – 4 *pc* f sy^{s} ¦ *txt* ℵ B L 0281. 33. 892. *l* 844 *pc* lat sy^{p} sa bo | ⸢πλειους ℵ^{2} A C L W Θ *f*$^{1\ 13}$ 33 𝔐 ¦ πλειον 1424 ¦ *txt* ℵ* B D | ⊤ ἢ A C W *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat ¦ *txt* ℵ B D L Θ 700 b | ⸢λεγ(ε)ωνων αγγ-ων ℵ* A C K L Θ *f*^{13} 33. 700. *l* 844 *pc*; Did ¦ λεγεωνων αγγελους ℵ^{2} Δ 565 *pc*

Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαι-
305 VI ρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν ⊤ ⸢ἐν τῷ ἱερῷ
ἐκαθεζόμην διδάσκων⸣ καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. **56** τοῦτο
δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφη-
τῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ ⊤ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.
306 I **57** Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς
⸢Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρε-
307 IV σβύτεροι συνήχθησαν. **58** ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ
ºἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως καὶ εἰσελ-
θὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος.
308 II **59** Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ⊤ καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν
ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὅπως ⸢αὐτὸν θανατώσω-
σιν⸣, **60** καὶ οὐχ εὗρον ⊤ πολλῶν ⸣προσελθόντων ψευδο-
309 VI μαρτύρων⸤⊤. * ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο⊤1 **61** εἶπαν·
οὗτος ἔφη· δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ
τριῶν ἡμερῶν ⸢οἰκοδομῆσαι. **62** καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιε-
ρεὺς εἶπεν αὐτῷ· οὐδὲν ἀποκρίνῃ τί οὗτοί σου καταμαρ-
τυροῦσιν; **63** ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ⊤ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν
αὐτῷ· ⸢ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν
εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ⊤. **64** λέγει αὐτῷ
310 I ὁ Ἰησοῦς· σὺ εἶπας⁚. πλὴν λέγω ὑμῖν· ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε
τὸν *υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου* καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως
311 VI καὶ *ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ*. **65** τότε ὁ
ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων· ⊤ ἐβλασφή-

L 19,47!

31 J 16,32
57–68: Mc 14, 53-65 L 22,54s. 63-71 J 18,13-24 3!

69

Ps 27,12

J 8,17!

27,40 J 2,19-21 Act 6,14 · Mc 13, 2app

27,14p

Mc 5,7

16,16!

27,11p

Dn 7,13 Ps 110,1 24,30! **22,44** Mc 16,19 Act 7,55s Ez 1,26 Hen 69,27 -29 | Lv 10,6; 21, 10 Act 14,14 ·

55 [⁚ ·] | ⸢*p*⸣ προς υμας (A) C D W Θ *f* 1 13 𝔐 latt sy$^{p.h}$ mae; Eus ¦ *txt* ℵ B L 0281. 33. 700. 892. 1424 sy^{s} sa bo | ⸢ *4 5 1 -3* (A) W Γ Δ *f* 13 565. 579 *pm* lat sy^{h} ¦ *4 1–3 5* C (D) K 1241 *pm* it sa bo; Eus ¦ *1–4 f* 1 (1424) ¦ *txt* ℵ B L Θ 0281. 33. 700. 892. (*l* 844) *pc* sy$^{s.p}$ mae • **56** ⊤αυτου B 0281^{vid} *pc* it vg^{mss} sy^{s} sa • **57** ⸢ Καιφαν D *pc* it vg^{cl} sa mae • **58** º ℵ C L Δ *f* 1 33. 892 *pm* ¦ *txt* A B D K N W Γ Θ *f* 13 565. 579. 700. 1241. 1424 *pm* • **59** ⊤και οι πρεσβυτεροι A C W *f* 1 33 𝔐 f q sy$^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B D L Θ *f* 13 892* *pc* lat co | ⸢αυτον θανατωσουσιν C^{2} D L N 33. 1424 *al* ¦ θ-σουσιν αυ. A W Δ 1241 *pm* ¦ θ-σωσιν Θ ¦ θ-σωσιν αυ. K Γ 565. 579 *pm* ¦ *txt* ℵ B C*^{vid} *f* 1 13 700. 892 *al* • **60** ⊤ · και *et* ⊤ ουχ ευρον A C^{2} (D) W *f* $^{(1)}$ 13 33 𝔐 it sy$^{(s)h}$ ¦ *txt* ℵ B C* L N* Θ *pc* lat (syp) co | ⸣ C W *f* 13 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ A B (D) L Θ (*f* 1) 33 *pc* | ⊤| ψευδομαρτυρες (A) C D *f* 13 33 𝔐 latt sy^{h} ¦ τινες ψευδομαρ. N W 1241 *al* (sy^{s}) ¦ *txt* ℵ B L Θ *f* 1 *pc* syp co • **61** ⸢αυτον οικοδομησαι ℵ C L 33. 892 *pc* ¦ οικοδ. αυτον A D W 𝔐 lat ¦ *txt* B Θ *f* 1.13 700* *pc*; Or • **63** ⊤αποκριθεις A C (D) W 𝔐 it sy ¦ *txt* ℵ^{2} 𝔅 L Z Θ *f* 1 13 33. 892. 1424 *pc* lat co (ℵ* *h. t.*) | ⸢ορκιζω D L Θ *f* 13 565 *al*; Cyr^{pt} | ⊤ του ζωντος C* N W Δ 1241. 1424 *al* ff^{2} vg^{mss} sy^{h} sa^{mss} mae bo • **64** [⁚ ;] • **65** ⊤οτι A C*^{vid} W *f* 1 13 𝔐 sy^{h} ¦ ιδε ℵ* sy^{p} ¦ *txt* ℵ^{2} B C^{2} D L Z Θ 0281. 33. 700. 892 *pc* latt

9,3! μησεν· * τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκού- 312
σατε τὴν βλασφημίαν ⊤· **66** τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ⌜ἀποκρι- II
J 19,7 Lv 24,16 θέντες εἶπαν· ἔνοχος θανάτου ἐστίν.

27,30p Is 50,6 Mch 4,14 **67** Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολά- 313
φισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν ⊤ **68** λέγοντες· προφήτευ- I
σον ἡμῖν, χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;

69–75: Mc 14,66-72 L 22,56-72 J 18,25-27 · 58 Act 4,13 **69** Ὁ δὲ Πέτρος ⌜ἐκάθητο ἔξω⌝ ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσ- 66 314
ἦλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα· καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ ⌜Γαλιλαίου. **70** ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν ⌜πάν- I
των λέγων· οὐκ οἶδα τί λέγεις ⊤. **71** ⌜ἐξελθόντα δὲ⌝ εἰς 315
τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη ⊤ καὶ λέγει ⌜τοῖς ἐκεῖ· ⊤οὗ- I
τος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. **72** καὶ πάλιν ἠρνή-
σατο μετὰ ὅρκου ⌜ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. **73** μετὰ
μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· ἀλη-
θῶς □καὶ σὺ⌝ ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ ⊤ ἡ λαλιά σου ⌜δῆλόν
σε ποιεῖ⌝. **74** τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι
οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

75 καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκό- 316
34p τος ⊤ ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με· καὶ II
Is 22,4 ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

Is: Mc 15,1 L 23,1 J 18,28 · L 22,66 · 21,23! **27** Πρωΐας δὲ γενομένης συμβούλιον ⌜ἔλαβον πάντες 317
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ II
Ἰησοῦ ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· **2** καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπ- 318
ἤγαγον καὶ παρέδωκαν ⊤ ⊤ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι. I

3–10: Act 1,18s **3** Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ ⌜παραδιδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρί- 67
26,15 θη, μεταμεληθεὶς ⌜ἔστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς 319
X

65 ⊤ αυτου A C W Θ 0281 $f^{1.13}$ 33 𝔐 b f ff^2 q vg^{mss} syp^h (mae) ¦ *txt* ℵ B D L Z 700 lat sa bo • **66** ⌜απεκριθησαν παντες και D it sy^s (bo^{mss}) • **67** ⊤αυτον D G Φ f^1 579. 700 *pc* $sy^{(s)}$ • **69** ⌜ *2 1* A C W 𝔐 sy^h ¦ *1* 565. 892 ¦ *txt* ℵ B D L Z Θ $f^{1.13}$ 33 *al* latt syp | ⌜ (71) Ναζωραιου C *pc* syp • **70** ⌜αυτων K 565. 1424 *al* ¦ αυτων παντων A C* W Γ Δ f^1 579. 700^c. 1241 *pm* ¦ *txt* ℵ B C^2 D L Z Θ 0281 f^{13} 33. 700*. 892 *pm* verss | ⊤*p)* ουδε επισταμαι D (Δ) f^1 it sy^s • **71** ⌜εξελθοντα δε αυτον A C W Θ 0281 $f^{1.13}$ 𝔐 b r^1 ¦ εξελθοντος δε αυτου D *pc* lat ¦ *txt* ℵ B L Z 33. 892 *pc* (a n) | ⊤παιδισκη D it vg^{cl} | ⌜αυτοις A C L Γ Δ f^1 33. 579. 700. 892. 1241. 1424 *pm* (*et · p.* αυτοις *pm*) ¦ – 1010 ¦ *txt* ℵ B D K W Θ 0281 f^{13} 565 *pm* | ⊤ και A C L W Θ 0281 $f^{1.13}$ 33 𝔐 latt syp^h bo ¦ *txt* ℵ B D *pc* sy^s sa mae • **72** ⌜ λεγων D b c ff^2 mae ¦ – ℵ *pc* • **73** □*p)* D Θ f^1 *pc* sy^s sa^{mss} | ⊤ Γαλιλαιος ει και C* Σ syh^{**} | ⌜ομοιαζει D it sy^s • **75** ⊤αυτω A C W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 b f (q) sy sa^{ms} mae bo ¦ *txt* ℵ B D L 0281^{vid}. 33. 892 *pc* lat sa^{mss}

¶ **27,1** ⌜εποιησαν D a c f vg^{mss} mae bo • **2** ⊤αυτον A (C^3) W Θ 0250 $f^{1.13}$ 𝔐 vg^{mss} ¦ *txt* ℵ B C* K L 0281. 33 *al* lat | ⊤ Ποντιω A C W Θ 0250 $f^{1.13}$ 𝔐 latt syh ¦ *txt* ℵ B L 0281. 33 *pc* $sy^{s,p}$ co; Or • **3** ⌜† παραδους B L 0281^{vid}. 33 *pc* co ¦ *txt* ℵ A C W Θ $f^{1.13}$ 𝔐; Eus | ⌜ απεστρεψεν ℵ^1 A C W Θ 0281 $f^{1.13}$ 33 𝔐; Eus ¦ *txt* ℵ* B L 0231^{vid} *pc*; Or

ἀρχιερεῦσιν καὶ ⊤πρεσβυτέροις **4** λέγων· ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ⌜ἀθῷον. οἱ δὲ εἶπαν· τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψῃ. **5** καὶ ῥίψας τὰ ⊤ ἀργύρια ⌜εἰς τὸν ναὸν⌝ ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. **6** Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν· οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν ⌜κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν. **7** συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. **8** διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος ἕως τῆς σήμερον. **9** τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ ⌜Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· *καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο* ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ, **10** καὶ ⌜ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, *καθὰ συνέταξέν* μοι *κύριος*.

24 Dt 27,25
2Sm 17,23
Mc 7,11
Dt 23,19
26,15 *Zch 11,13*
Jr 18,2s; · 32,7-9 · *Ex 9,12* Φ

320 I **11** Ὁ δὲ Ἰησοῦς ⌜ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ⊐ὁ ἡγεμὼν⌝ λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς
321 IV τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη⊤· σὺ λέγεις⁚. **12** καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. **13** τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσιν; **14** καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.

11–14: Mc 15,2-5 L 23,2s J 18, 29-38 · 1T 6,13
26,64
L 23,10 Act 24,2
Is 53,7 L 23,9
26,63 J 19,9s

322 II 323 IV **15** Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ἤθελον. **16** εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον ○[Ἰησοῦν] Βαραββᾶν⊤. **17** συνηγμένων ⌜οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, ⌜[Ἰησοῦν τὸν] Βαραββᾶν⌝ ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; **18** ᾔδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.

15–23: Mc 15, 6-14 L 23,17-23 J 18,39s
22; 1,16

324 X **19** Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δι-

Act 25,17
L 23,47 Act 3,14!

3 ⊤τοις A W $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C L Θ 0231. 0281. 33 *al*; Or Eus • **4** ⌜ δικαιον B^1 L Θ latt sy^s sa^{mss} mae bo; Cyp • **5** ⊤ (3) τριακοντα ℵ *pc* | ⌜εν τω ναω A C W f^1 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L Θ f^{13} 33. 700 *pc* • **6** ⌜κορβαν B* it vg^{mss} mae ¦ κορβοναν K f^{13} (33). 1241 *al* l vg^{mss} • **9** ⌜ Ζαχαριου 22 sy^{hmg} ¦ Ιησαϊου 21 l ¦ – Φ 33 a b $sy^{s.p}$ bo^{ms} • **10** ⌜εδωκα ℵ B^{2vid} W *pc* sy; Eus$^{\check{s}}$ ¦ εδωκεν A*^{vid} ¦ *txt* A^c B* C L Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 latt co; Ir^{arm} • **11** ⌜εστη A W f^{13} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C L Θ f^1 33 *pc* | ○ W Θ $sy^{\text{ˋ}}$ | ⊤αυτω A B W Θ 0250 $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy mae ¦ *txt* ℵ L 33^{vid}. 700.$^{\check{s}}$892 *pc* a d sa bo | [⁚;] • **16** ○† ℵ A B D L W 0250 f^{13} 33 𝔐 latt $sy^{p.h}$ co; Or^{lat} ¦ *txt* Θ f^1 700* *pc* $sy^{\text{ˋ}}$ | ⊤ (*cf* Mk 15,7) ος δια φονον και στασιν ην βεβλημενος εις φυλακην Φ *pc* (f^{13}, vg^{mss} sy^s mae) • **17** ⌜ δε D Θ f^{13} *al* it sa^{mss} mae | ⌜† τον B. B *pc*; Or ¦ Βαραββαν ℵ A D L W f^{13} 33 𝔐 latt $sy^{p.h}$ co; (Or$^{lat\ mss}$) ¦ *txt* f^1 *pc* $sy^{\text{ˋ}}$; Or^{mss} (Ιησ. B. Θ 700* *pc*; Or^{lat})

καίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.

20 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς 325 I
ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπο-
λέσωσιν. **21** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· τίνα
θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν· ᴼτὸν Βαρ-
Act 3,13s; 13,27s· αββᾶν. **22** λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· τί οὖν ⌜ποιήσω Ἰη- 326 I
17! σοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; λέγουσιν ᵀπάντες· σταυ-
ρωθήτω. **23** ⌜ὁ δὲ ἔφη⌝· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ
περισσῶς ἔκραζον λέγοντες· σταυρωθήτω.

24–26: Mc 15,15 L 23,24s J 19,16a Dt 21,6-8 Ps 26,6; 73,13· 4 Sus 46 2Sm 3,28 Act 20,26

24 Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον 327 X
θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ⌜ἀπ-
έναντι τοῦ⌝ ὄχλου λέγων· ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος ⌜τ⌝ού-
του· ὑμεῖς ὄψεσθε. **25** καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν·
23,35 Act 5,28; 18,6 2Sm 1,16; 14,9 Jr 51,35 τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. **26** τότε 328 I
ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελ-
λώσας παρέδωκεν ᵀἵνα ⌜σταυρωθῇ.

27–31: Mc 15, 16-20 J 19,2s

27 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν 329 IV
Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν
σπεῖραν. **28** καὶ ⌜ἐκδύσαντες αὐτὸν ᵀ χλαμύδα κοκκίνην
περιέθηκαν αὐτῷ, **29** καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν
ἐπέθηκαν ἐπὶ ⌜τῆς κεφαλῆς⌝ αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐν τῇ δε-
20,19 Ps 22,8 ξιᾷ αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ⌜ἐνέπαι-
26,49 ξαν αὐτῷ λέγοντες· χαῖρε, ⌜βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων, **30** καὶ 330 VI
26,67 Is 50,6 ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον
εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. **31** καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ⌜ἐξ-
έδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα ᴼκαὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμά-
τια αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

21 ° A D W f^{13} 𝔐 | *txt* ℵ B L Θ f^{1} 33. 892* *pc* • **22** ⌜ποιησωμεν D *pc* it | ᵀαυτω L Γ 579. 700. 892 𝔐 c f • **23** ⌜ο δε ηγεμων εφη A W 0250 𝔐 sy^{h} | λεγει αυτοις ο ηγεμων D L f^{1} 892 *pc* lat sy^{p} mae bo | *txt* ℵ B Θ 0281 f^{13} 33 *pc* sa • **24** ⌜ᵀ κατεναντι B D 0281 | *txt* ℵ A L W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 | ⌜ λαου Θ *pc* | ⌜ᶦ του δικαιου τουτου ℵ L W $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ sa^{mss} mae bo (^{2} A Δ *pc* aur f h) | του δικαιου 1010 *pc* bo^{mss} | *txt* B D Θ *pc* it sy^{s} (sa^{mss}); Or^{lat} • **26** ⌜αυτοις ℵ^{1} D L N Θ f^{1} 892 *al* lat sy^{s} sa^{mss} mae | ⌜σταυρωσωσιν αυτον D Θ *pc* it • **28** ⌜ενδυσαντες ℵ^{1} B D 1424 *pc* it vg^{mss} sy^{s} | ᵀτα ιματια αυτου 33 *pc* sy^{hmg} sa^{mss} mae bo^{mss} | *p)* ιματιον πορφυρουν και D *pc* it (sy^{s}) • **29** ⌜την κεφαλην A D W 0250 f^{1} 𝔐 | τη κεφαλη (33) *pc* | *txt* ℵ B L Θ 0281 f^{13} 892 *pc*; Eus | ⌜ενεπαιζον A W Θ 0250 $f^{1.13}$ 𝔐 lat; Eus | *txt* ℵ B D L Γ 0281. 33. 892 *pc* | ⌜ ο βασιλευς ℵ A L W f^{13} 33 𝔐; Eus | *txt* B D Δ Θ 0250. 0281 f^{1} *al* • **31** ⌜εκδυσαντες *et* ° ℵ (L) 33. 892 *pc*

331 I **32** Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον ⊤ ὀνόματι Σίμωνα, τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

332 I **33** Καὶ ἐλθόντες εἰς ⊤ τόπον ⊤ λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὅ
333 IV ἐστιν ⌜Κρανίου Τόπος λεγόμενος⌝, **34** ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ⌜οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ⌜ἠθέ-
334 I λησεν πιεῖν. **35** Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν *διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια* αὐτοῦ ⌜*βάλλοντες κλῆρον*⊤, **36** καὶ καθήμε-
335 I νοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. **37** Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην·

οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

336 I **38** Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταί, εἷς ἐκ δε-
337 VI ξιῶν ⊤ καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων ⊤. **39** Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν **40** καὶ λέγοντες· ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν, εἰ υἱὸς ⌜εἶ τοῦ θεοῦ⌝, ○[καὶ]
338 II κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. **41** ὁμοίως ⌜καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων ⌜καὶ πρεσβυτέρων⌝ ἔλεγον· **42** ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· ⊤ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστιν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ ⌜πιστεύσομεν ⌜ἐπ' αὐτόν⌝. **43** ⊤ *πέποιθεν ἐπὶ ⌜τὸν θεόν⌝, ῥυσάσθω ⌜νῦν εἰ θέλει αὐτόν*· εἶπεν γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός.
339 II **44** Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ ⌜συσταυρωθέντες ⌜σὺν αὐτῷ⌝ ὠνείδιζον αὐτόν.

32–37: Mc 15,21-26 L 23,26-34 J 19,17-27 · Act 6,9!

Ps 69,22

Ps 22,19

38–43: Mc 15, 27-32a L 23,35-38 · Is 53,12

Ps 22,8; 109,25 Thr 2,15

26,61!

4,3!

L 4,23 · Zph 3,15

Ps 22,9 Is 36,7.20 Sap 2,13.18-20 · 16,16!

44: Mc 15,32b L 23,39-43

32 ⌜εις απαντησιν αυτου D it vg^{mss} | *p)* ερχομενον απ αγρου 33 • **33** ⊤*bis* τον B 0281 | ⌜*3 1 2* A (N W 0250) *f*^{13} 𝔐 r^{l} | *1 2* ℵ^{1} D Γ Θ 0281. 565. 700. 1241. 1424 *al* lat sa bo | *txt* ℵ*.^{2} B L *f*^{1} 33. 892 *pc* ff^{1} vg^{mss} mae • **34** ⌜ (Ps 69,22) οξος A W 0250. 0281 𝔐 c f h q syp.h mae bo^{mss} | *txt* ℵ B D K L Θ *f*$^{1.13}$ 33 *al* lat sy$^{s.hmg}$ sa bo | ⌜ ηθελεν ℵ^{1} A W 𝔐 | *txt* ℵ*.^{2} B D L Θ 0250. 0281 *f*$^{1.13}$ 33. 892 *pc* • **35** ⌜ βαλοντες ℵ A D Θ 0281 *f*^{1} 565. 892^{c} *al* bo | ⊤ (J 19,24) ινα πληρωθη το ρηθεν δια (υπο *f*$^{1.13}$) του προφητου (+ λεγοντος 0250)· διεμερισαντο (·σαν Θ) τα ιματια μου εαυτοις, και επι τον ιματισμον μου εβαλον κληρον Δ Θ 0250 *f*$^{1.13}$ 1424 *al* it vg^{cl} sy^{h} mae; Eus | επ αυτα 892* *pc* sy^{s} co? • **38** ⊤ nomine Zoatham *et* ⊤ nomine Camma c • **40** ⌜ *3 1* B | ○ ℵ^{2} B L W Θ 0250 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy^{h} co? | *txt* ℵ* A D *pc* it sy$^{(s)p}$ • **41** ⌜ δε και D 𝔐 ff^{1} sy^{h} (sa) mae | – ℵ A L W *pc* bo^{pt} | *txt* B K Θ *f*$^{1.13}$ 33. 565. 700 *al* lat sy$^{(s)p}$ bo^{pt} | ⌜και Φαρισαιων D W 1424 *pc* it sy^{s} | και πρεσβ. και Φαρ. 𝔐 f sy$^{p.h}$ bo^{pt} | *p)* – Γ *pc* | *txt* (⌜ ℵ) A B L Θ *f*$^{1.13}$ 33. 700. 892 *al* lat sa^{mss} mae bo^{pt} • **42** [: ;] ⌜ ⌜ει A W Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat sy mae bo | *txt* ℵ B D L 33. 892 *pc* sa | ⌜*p)* πιστευσωμεν ℵ L W Γ Δ Θ *f*^{13} 33. 565. 579. 1424 *pm* | πιστευομεν A 1241 *pc* it vg$^{cl\ ww}$ | *txt* B D K *f*^{1} 700. 892 *pm* vgst | ⌜εις αυτον Σ 047 *pc* | επ αυτω W 𝔐 | αυτω A D Θ *f*$^{1.13}$ 700 *al* | *txt* ℵ B L 33. 892. 1424 *al* • **43** ⊤ει D Θ *f*^{1} *pc* it co | ⌜τω θεω B | ⌜αυτον A 565. 1424 *al* ff^{2} | νυν αυτον D W Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat | *txt* ℵ B L 33. 892 *pc* vg^{cl} • **44** ⌜σταυρωθεντες D L Θ | ⌜μετ αυτου 090 *pc* | αυτω A^{c} W *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 | *txt* ℵ B D L Θ 892 (A* *illeg.*)

45–54: Mc 15, 33-39 L 23,44-48 J 19,28-30 · Am 8,9 Jr 15,9 |

45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ⸢ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν⸣ ἕως ὥρας ἐνάτης. **46** περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ⸢ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων·

Ps 22,2

⸢*ηλι ηλι*⸣ ⸢*λεμα σαβαχθανι*⸣*;*

τοῦτ' ἔστιν· *θεέ μου θεέ μου, ἱνατί με ἐγκατέλιπες*; **47** τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ⸢ἑστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος. **48** καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ⸢ἐξ αὐτῶν⸣ καὶ

Ps 69,22

λαβὼν σπόγγον πλήσας τε ὄξους καὶ περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. **49** οἱ δὲ λοιποὶ ⸢ἔλεγον· ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτόν. ⸣ **50** ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα.

Ex 26,31 ss H 6,19! H 12,26 Ez 37,12 s Is 26,19 Dn 12,2 1 K 15,20! 4,5!

51 Καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ⸢ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο⸣ * καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, **52** καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ⸢ἠγέρθησαν, **53** καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

16,16!

54 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ ⸢γενόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες· ἀληθῶς ⸢θεοῦ υἱὸς ἦν⸣ οὗτος.

55 s: Mc 15,40 s L 23,49 J 19,24 b-27

55 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ· **56** ἐν αἷς ἦν ⸢Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ⸢Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ ⸢Ἰωσὴφ μήτηρ καὶ ἡ μήτηρ⸣ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

Mc 15,40! 61; 28,1 p 4,21!

57–61: Mc 15, 42-47 L 23,50-55 J 19,38-42

57 Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ

45 ⸢εφ ολην την γην ℵ[1] 1424 *pc* | – ℵ* *pc* l • **46** ⸢*p*) εβ B L W 33. 700 *al* | ⸢ελωι ελωι ℵ B 33 vg[mss] co | *txt* A D (L) W Θ *f*[1.13] 𝔐 lat | ⸢λαμα ζαφθανι D* (c: σαφθ-) b ff[2] h | λαμα σαβαχθανι Θ *f*[1] *pc* vg[cl] mae | λιμα σαβαχθανι A (W) *f*[13] 𝔐 (f q) | λεμα σαβακτανει B (892) *pc* lat bo[pt] | *txt* ℵ L 33. 700 *pc* ff[1] • **47** ⸢εστωτων A D *f*[1.13] 𝔐 | *txt* ℵ B C L (W) Θ 33. 700. 892 *pc* | ° ℵ D L Θ 33. 700. 892. 1424 *pc* lat sy[s.p] • **48** □ ℵ • **49** ⸢† ειπαν B (D) *f*[13] *pc* | *txt* ℵ A C L W Θ *f*[1] 33 𝔐 | ⸣ (J 19,34) αλλος δε λαβων λογχην ενυξεν αυτου την πλευραν, και εξηλθεν υδωρ και αιμα ℵ B C L Γ *pc* vg[mss] mae | *txt* A D W Θ *f*[1.13] 33 𝔐 lat sy sa bo • **51** ⸢ *5 6 1–4* A C[3] W *f*[1.13] 𝔐 sy[p.h] mae | *2–6* L sa[mss] | απ ανω εως κατω 1424 | *5 6 2–4* ℵ Θ | εις δυο μερη απο ανωθεν εως κατω D *ex* latt? | *txt* B C* 33 sa[mss] bo • **52** ⸢ηγερθη A C W 𝔐 | *txt* ℵ B D L Θ *f*[1.13] 33. 579 *al*; Or • **54** ⸢† γινομενα B D 33 *pc* | *txt* ℵ A C L W Θ *f*[1.13] 𝔐 sy co | ⸢ *2 1 3* B D aur b h l vg[cl] | υιος ην του θεου ℵ* • **56** ⸢*bis* Μαριαμ C (L) Δ Θ (*f*[1]) *pc* sa[(mss)] | ⸢ Ιωση (-σητος D[c]) *2–5* A B C D[c] *f*[1.13] 33 𝔐 sy[(p).h] sa[mss]; Eus | η Μαρια η Ιωσηφ και η Μαρια η ℵ* | Ιωσηφ και η μητηρ it | *txt* (ℵ[2]) D* L W Θ *pc* lat sy[s.hmg] sa[mss] mae bo

Ἁριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ⌜ἐμαθητεύθη τῷ Ἰησοῦ· **58** οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆ- Dt 21,22s
349 I ναι⊤. **59** καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ 1Rg 13,29s
ο[ἐν] σινδόνι καθαρᾷ **60** καὶ ἔθηκεν ο⌜αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ καὶ προσκυλί- Mc 16,4
σας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν.
350 VI **61** ⌜Ην δὲ ἐκεῖ ⌜Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία 56!
καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.
351 X **62** Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευήν,
συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλᾶτον 21,45
63 λέγοντες· κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος J 7,12.47 L 23,
εἶπεν ἔτι ζῶν· μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. **64** κέλευσον 5.14
οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μή- 40; 12,40
ποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ ο⌜αὐτοῦ ⌜κλέψωσιν αὐτὸν⌝ καὶ 28,13
εἴπωσιν τῷ λαῷ· ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ
ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. **65** ἔφη ⊤ αὐτοῖς ὁ Πι- 12,45!
λᾶτος· ἔχετε ⌜κουστωδίαν· ὑπάγετε ⌜ἀσφαλίσασθε ὡς οἴ- 28,11
δατε. **66** οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον σφρα- Dn 6,17
γίσαντες τὸν λίθον μετὰ ⌜τῆς κουστωδίας⌝:.

352 I **28** Ὀψὲ ο⌜δὲ σαββάτων:1, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν *1–8:* Mc 16,1-8 L 24,1-12 J 20, 1-10 · 1K 16,2! 27,56! Mc 15,47 | 27,51
σαββάτων ἦλθεν ⌜Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλ-
λη ⌜Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. **2** καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγέ-
νετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ ο⌜καὶ
προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον ⊤ καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐ-

57 ⌜εμαθητευσεν A B L W f^{13} 𝔐 | *txt* ℵ C D Θ f^{1} 33. 700. 892 *pc* • **58** ⊤το σωμα A C D W Θ f^{13} 𝔐 lat $sy^{p.h}$ | το σωμα του Ιησου Σ *pc* vg^{ms} sy^{hmg} | το σωμα Ιωσηφ 1424 | αυτω 237 sa mae | *txt* ℵ B L f^{1} 33. 892 *pc* bo • **59** ο ℵ A C L W $f^{1.13}$ 𝔐 g^{1} vg^{st} sa^{mss} mae | *txt* B D Θ *pc* it $vg^{cl\ ww}$ sa^{mss} bo • **60** ο ℵ L Θ f^{13} 33. 892. *l* 844 *pc* • **61** ⌜ Μαρια A D W f^{13} 33 𝔐 sa bo | *txt* ℵ B C L Δ Θ f^{1} *l* 844 *pc* mae bo^{ms} • **64** ο† ℵ B arm geo^{pt} | *txt* A C D L W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 latt sy co | ⌜κλεψουσιν αυτον ℵ | νυκτος κλεψωσιν αυτον C^{3} L Γ 565. 700. 892. 1241. *l* 844 *pm* sy^{s} | κλεψωσιν α. νυκτος S *al* sy^{p} | *txt* A B C* D K W Δ Θ $f^{1.13}$ 33. 579. 1424 *pm* latt co • **65** ⊤ δε ℵ A C D W Δ f^{1} 565. 579. 892. 1424. *l* 844 *pm* sy^{h**} bo^{pt} | *txt* B K L Γ Θ f^{13} 33. 700. 1241 *pm* lat $sy^{s.p}$ sa mae bo^{pt} | ⌜φυλακας D* it vg^{ms} mae bo | ⌜ ασφαλισασθαι ℵ C D W Θ *al* • **66** ⌜των φυλακων D* lat mae bo^{pt} | [: – *et* (28,1) :] .]

¶ **28,1** ο Ł 33. 579. 1241. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* | ⌜ Μαρια A B D W $f^{1.13}$ 33 𝔐 sa bo | *txt* ℵ C L Δ Θ f^{1} 844. *l* 2211 *pc* mae | ⌜ Μαριαμ L Δ Θ • **2** ° A D Θ $f^{1.13}$ 𝔐 | *txt* ℵ B C L W 33. *l* 2211 *al* | ⊤απο της θυρας A C K W Δ 579. 1424 *pm* f h q sy^{p} | απο της θυρας του μνημειου L Γ Θ $f^{1.13}$ 33. 565. 1241. *l* 844$^{c\ vid}$ *pm* sy^{h} mae bo; Eus | *txt* ℵ B D 700. 892. *l* 844*. *l* 2211 *pc* lat sy^{s} sa

Dn 10,6 · Act 1,10 τοῦ. **3** ἦν δὲ ἡ ⌜εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐ-
17,2 Dn 7,9 τοῦ λευκὸν ⌜ὡς χιών. **4** ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθη-
Ap 1,17 σαν οἱ τηροῦντες καὶ ⌜ἐγενήθησαν ⌜ὡς νεκροί. **5** ἀπο- 353 II
L 1,13! κριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναιξίν· μὴ φοβεῖ-
σθε ὑμεῖς, οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζη-
16,21; 17,23; 20, 19; 12,40 τεῖτε· **6** οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν· δεῦτε
ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ⊤. **7** καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴ-
πατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ⊐ἀπὸ τῶν νεκρῶν⊏,
10.16; 26,32 p καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν
ὄψεσθε· ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν.

8 Καὶ ⌜ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου 354
καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς II
9 s: Mc 16,9-11 J 20,14-18 αὐτοῦ. **9** ⊤καὶ ἰδοὺ ⊤ Ἰησοῦς ⌜ὑπήντησεν αὐταῖς λέγων· 355
26,49! χαίρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πό- X
δας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. **10** τότε λέγει αὐταῖς ὁ
L 1,13! · J 20,17! Ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς ⌜ἀδελ-
7! φοῖς μου⌝ ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ⌜ὄ-
ψονται.

27,62-66 **11** Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἰδού τινες τῆς κουστωδίας
ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ⌜ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅ-
παντα τὰ γενόμενα. **12** καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυ-
τέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν
τοῖς στρατιώταις **13** λέγοντες· εἴπατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐ-
27,64 τοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων.
14 καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ⌜ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πεί-
σομεν °[αὐτὸν] καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. **15** οἱ δὲ
λαβόντες °τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ

3 ⌜ιδεα K L W Γ Δ Θ $f^{1.13}$ 33. 565. 1241. *l* 844 *pm* ¦ *txt* ℵ¹(*: – ην … αυτου) A B²(*: ειδε) C D 700. 892. 1424. *l* 2211 *pm* | ⌜ ωσει A C L W Θ f^{13} 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓¹⁰⁵ˢʲᵘ ℵ B D K f^{1} 892 *al* • **4** ⌜εγενοντο A C³ W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓¹⁰⁵ ℵ B C* D L 33. *l* 844. (*l* 2211) | ⌜ ωσει Aᶜ C Θ f^{13} 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ A* B D L W Δ f^{1} 892. *l* 844. *l* 2211 *pc* • **6** ⊤ο κυριος A C D L W 0148 $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy$^{(p),h}$ ¦ το σωμα του κυριου 1424 *pc* ¦ ο Ιησους Φ ¦ *txt* ℵ B Θ 33. 892*. *l* 2211 *pc* e sy^{s} co • **7** ⊐ D 565 *pc* lat sy^{s} arm • **8** ⌜*p*) εξελθ- A D W 0148 f^{1} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C L Θ f^{13} 33 *al* • **9** ⊤ως δε επορευοντο απαγγειλαι τοις μαθηταις αυτου A C L 0148 f^{1} (1424) 𝔐 f (q) sy^{h} ¦ *txt* ℵ B D W Θ f^{13} 33. 700. 892. *l* 844. *l* 2211 *al* lat sy^{p} co; Or Eus CyrJ | ⊤ ο D L W Γ Θ 0148 $f^{1.13}$ 33. 579. 1424. *l* 844. *l* 2211 *pm* ¦ *txt* ℵ A B C K Δ 565. 700. 892. 1241 *pm* | ⌜απηντ ℵ² A D L W 0148. 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ* B C Θ $f^{1.13}$ 565. 700. 892. 1241. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* • **10** ⌜αδ. ℵ* ¦ μαθηταις μου 157. *l* 2211 *pc* | ⌜οψεσθε D e h • **11** ⌜ανηγγειλαν ℵ D Θ 565 • **14** ⌜υπο B D 0148. 892 *pc* | °† ℵ B Θ 33. *l* 844. *l* 2211 e ¦ *txt* A C D L W 0148. 0234 $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy • **15** °† ℵ* B* W 0234 *pc* ¦ *txt* ℵ¹ A B² D L Θ 0148 $f^{1.13}$ 33 𝔐

⸢διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον ᵒ¹[ἡμέρας].

16 Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, **17** καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν⊤, οἱ δὲ ἐδίστασαν. **18** καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν ⸢οὐρανῷ καὶ ἐπὶ ᵒ[τῆς] γῆς. ⊤ **19** πορευθέντες ⸢οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, ⸣βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, **20** διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ⸢μεθ' ὑμῶν εἰμι⸣ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.⊤

27,8

Mc 16,14 L 24,9. 33 Act 1,26; 2,14 · 7!

14,31

9,6p; 11,27p J 3, 35! Dn 7,14 E 1, 20-22 Ap 12,10 | 10,5s; 24,14p; 26, 13 Mc 16,15c Act 1,8 Kol 1,23 · Act 14,21; · 8,12; 2, 38 | J 14.23

18,20 Act 18,10 Hgg 1,13 Θ 13,39!

15 ⸢εφημισθη ℵ Δ 33. 892* *pc*; Or | ᵒ¹ℵ A W 0148ᵛⁱᵈ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 e ff² ¦ *txt* B D L Θ *pc* lat • **17** ⊤αυτω A W Θ 0148 *f* ¹·¹³ 𝔐 ¦ αυτον Γ 700*. 1241 *al* ¦ *txt* ℵ B D 33. *l* 844. *l* 2211 lat • **18** ⸢ουρανοις D | ᵒℵ A W Θ 0148ᵛⁱᵈ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* B D 892 *pc* | ⊤ (J 20,21) καθως απεστειλεν με ο πατηρ καγω αποστελω υμας Θ *pc* syᵖ • **19** ⸢νυν D it ¦ – ℵ A 0148ᵛⁱᵈ *f* ¹³ 𝔐 boᵖᵗ; Irˡᵃᵗ ¦ *txt* B W Δ Θ *f* ¹ 33. 565. 892. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* lat sy sa mae boᵖᵗ | ⸢βαπτισαντες B D • **20** ⸣ℵ D | ⊤αμην. Aᶜ Θ *f* ¹³ 𝔐 it vgᵐˢˢ sy boᵖᵗ ¦ *txt* ℵ A* B D W *f* ¹ 33. *l* 844. *l* 2211 *pc* lat sa mae boᵖᵗ

Act 12,12.25; 13,5.13; 15,37 Kol 4,10 2T 4, 11 Phm 24 1P 5,13

⌜KATA MAPKON⌝

1 ’Αρχὴ τοῦ εὐαγγελίου ’Ιησοῦ Χριστοῦ ⌜[υἱοῦ θεοῦ]⌝. 1 II
□2 Καθὼς γέγραπται ἐν ⌜τῷ ’Ησαΐᾳ τῷ προφήτῃ⌝·
2–6: Mt 3,1-6 L 3,1-6 J 1,19-23 · *Ex 23,20 MI 3,1* Mt 11,10p L 1,76 J 3,28
ἰδοὺ ⊤ *ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,*
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ⊤·
Is 40,3 Θ 3 *φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·* 2 I
ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους ⌜αὐτοῦ,⊤1⌝
Act 13,24; 19,4; · 2,38; 22,16 4 ἐγένετο ’Ιωάννης ⌜[ὁ] βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ⌝ κη- 3 VI
ρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. 5 καὶ
ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ ’Ιουδαία χώρα καὶ οἱ
’Ιεροσολυμῖται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ⌜ὑπ’ αὐτοῦ ἐν τῷ
’Ιορδάνῃ ποταμῷ⌝ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
Zch 13,4 Mt 11, 8p 2Rg 1,8 · Lv 11,21s 6 ⌜καὶ ἦν ὁ ’Ιωάννης⌝ ἐνδεδυμένος ⌜τρίχας καμήλου □καὶ
ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ⌝ καὶ ἐσθίων ἀ-
κρίδας καὶ μέλι ἄγριον.
7s: Mt 3,11 L 3,16 J 1,26s Act 13,25 7 Καὶ ἐκήρυσσεν λέγων· * ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός 4 I
μου ὀπίσω ○μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ○1κύψας λῦσαι τὸν
ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. 8 ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ⊤
J 16,7! ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ○ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

Inscriptio: ⌜ευαγγελιον κ. M. A D L W Θ f^{13} 1. 33. 2427 𝔐 lat ¦ το κ. M. αγ. ευαγγ. 209. 579 *al* (vg^{cl}) ¦ *txt* (ℵ B) *pc*

¶ **1,1–3** ⌜† – ℵ* Θ 28. *l* 2211 *pc* sa^{ms}; Or ¦ – (*et om.* I. Χρ.) Ir Epiph ¦ υιου του κυριου 1241 ¦ *txt* ℵ^{1} B D L W 2427 *pc* (*sed* του θ. A $f^{1.13}$ 33 𝔐) latt sy co; Ir^{lat} | [□ Lachmann *cj*] ¦ ⌜*2–4* D Θ f^{1} 700. *l* 844. *l* 2211 *pc*; Ir Or^{pt} Epiph ¦ τοις προφηταις A W f^{13} 𝔐 vg^{ms} sy^{h} (bo^{mss}); Ir^{lat} ¦ *txt* ℵ B L Δ 33. 565. 892. 1241. 2427 *al* sy$^{p\ hmg}$ co; Or^{pt} | ⊤εγω ℵ A L W $f^{1.13}$ 33 𝔐 vg^{cl} sy^{h} sa^{ms} bo^{ms}; Or Eus ⌝ *txt* B D Θ 28*. 565. 2427. *l* 2211 *pc* lat co; Ir^{lat} | ⊤ (Mt 11,10) εμπροσθεν σου A $f^{1.13}$ 33 𝔐 f ff^{2} l vg^{cl} sy^{h} sa^{mss} bo^{pt}; Eus ¦ *txt* ℵ B D K L P W Θ 700*. 2427. *l* 2211 *al* lat sy^{p} sa^{mss} bo^{pt}; Ir^{lat} | ⌜του θεου ημων (D) it | ⊤1 (L 3,5s) *add* Is 40,4–8 W (c) • **4** ⌜† *1–5* B 33. (892). 2427 *pc* bo^{mss} ¦ *2–6* A W $f^{1.13}$ 𝔐 sy^{h} sa? ¦ *3–5 2 6* D Θ 28. 700. *l* 2211 lat sy^{p} ¦ *txt* ℵ L Δ *pc* bo • **5** ⌜ *3 5 1 2* D$^{(2)}$ (WΘ) 28. 565. 700. (*l* 2211) a ¦ *3–6 1 2* A $f^{1.13}$ 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ B L 33. 892. 1241. 2427. *l* 844 *pc* f l vg co? • **6** ⌜ην δε ο (– A D W Δ *pm*) Ιωαννης A D W Θ $f^{1.13}$ (^{s} 28) 𝔐 it sy^{h} sa bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B L (33. *l* 2211). 565^{c}. 892. 2427 *pc* lat bo^{mss} ¦ ⌜ δερριν D a *et* □ D it • **7** ○ B (Δ 1424. 2542); Or^{pt} | ○1*p*) D Θ f^{13} 28*. 565. *l* 844. *l* 2211 *pc* it • **8** ⊤εν A (D) L W (Θ) $f^{1.13}$ 𝔐 it ¦ *txt* ℵ B Δ 33. 892*. 2427. *l* 2213 *pc* vg; Or | ○† B L 2427 b t vg ¦ *txt* ℵ A D W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 it vg^{mss}; Or

5 I **9** ⌜Καὶ ἐγένετο⌝ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ ⌜Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου. **10** καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον ⊤⌜εἰς αὐτόν· **11** καὶ φωνὴ ⌜ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν⌝· σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

9–11: Mt 3,13-17 L 3,21s J 1, 29-34 · Mt 2,23!

Ez 1,1 Act 10, 11!

9,7p; 14,61; 15,39 Mt 3,17!

6 II **12** Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. **13** καὶ ἦν ⌜ἐν τῇ ἐρήμῳ⌝ τεσσεράκοντα ἡμέρας πειρα-
7 VI ζόμενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, * καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

12s: Mt 4,1-11 L 4,1-13

Job 5,22s Ps 91,11s J 1,51 · 31; 15,41 L 10,40; 22,43

8 IV **14** ⌜Μετὰ δὲ⌝ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ
9 VI Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν * κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον ⊤ τοῦ θεοῦ **15** ⌜καὶ λέγων⌝ ὅτι ⌜πεπλήρωται ὁ καιρὸς⌝ καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

14s: Mt 4,12.17 L 4,14s J 4,1-3. 43-46a · 6,17p

Dn 7,22 Tob 14,5 G 4,4

8,35; 10,29; 13,10; 14,9p Mt 24,14

16 Καὶ παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν ⌜Σίμωνος ⌜ἀμφι-
10 II βάλλοντας ἐν τῇ θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς. **17** καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. **18** καὶ εὐθὺς ἀφέντες ⌜τὰ δί-
11 VI κτυα⌝ ἠκολούθησαν αὐτῷ. **19** Καὶ προβὰς ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα, **20** καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς. καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα

15–16: Mt 4,18-22 cf L 5,1-11

J 1,35-51

2 Rg 6,19 · Jr 16, 16 Ez 47,10 Mt 13,47 · 20; 10,28

Mt 4,21!

18!

9 ⌜*2* B 2427 *pc* ¦ *1* Θ *l* 2211 r¹ ¦ εγ. δε W aur ff² sa^{mss} bo^{pt} | ⌜† -ρεθ D K W Θ *f* 1.13 1424 *pm* sa^{mss} bo ¦ Ναζαρατ A P *pc* ¦ *txt* ℵ B L Γ Δ 28. 33. 565. 700. 892. 1241. 2427. 2542. *l* 844. *l* 2211 *pm* • **10** ⊤ (J 1,33) και μενον ℵ W 33 *pc* lat bo^{pt} | ⌜*p)* επ ℵ A L W Θ *f* 1 33 𝔐 sy ¦ *txt* B D *f* 13 2427 *pc* • **11** ⌜ *2–4* ℵ* D ff² t ¦ *2–4* ηκουσθη Θ 28. 565. (*l* 2211) *pc* ¦ *txt* ℵ² A B L (W) *f* 1.13 33. 2427 𝔐 lat sy co • **13** ⌜εκει K *f* 1 69. 565. 700. 1424. 2542 *al* sy^{s} ¦ εκει εν τ. ερ. W 𝔐 sy^{p,h} ¦ *txt* ℵ A B D L Θ 13. 33. 579. 892. 2427 *pc* lat co; Or Eus • **14** ⌜τ και μ. B D 2427 a ff² bo^{mss} ¦ *txt* ℵ A L W Θ *f* 1.13 33 𝔐 lat sy^{h} sa^{mss} bo^{pt}; Or | ⌜της βασιλειας A D W 𝔐 lat sy^{p} bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B L Θ *f* 1.13 28*. 33. 565. 579. 892. 2427 *pc* b c ff² t sy^{s,h} sa bo^{pt}; Or • **15** ᵉ *2* ℵ¹ A D Γ *pm* it sa^{mss} bo^{ms} ¦ – ℵ* c sa^{mss} sy^{s}; Or ¦ *txt* B K L W Δ Θ *f* 1.13 28. 33. 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2427. 2542 *pm* lat sy^{p,h} bo | ⌜πεπληρωνται οι καιροι D it • **16** ⌜του Σιμωνος A Δ *f* 1.13 1241 *pm* ¦ αυτου D W Γ Θ 28. 33. 579. 1424. 2542 *pm* lat sy^{s,p} bo^{mss} ¦ αὐτου του Σιμωνος K (*l* 2211) *pm* sy^{h} ¦ *txt* ℵ B L 565. 700. 892. 2427 | ⌜ α. τα δικτυα D (Θ) *f* 13 28. 565* *pc* (latt) sy^{p} ¦ *p)* βαλλοντας αμφιβληστρον Γ (*f* 1, ˢ 700. 2542) 579. 892. 1241 *al* ¦ αμφιβαλλ- αμφιβλ. A W 𝔐 ⌜ *txt* ℵ B L 33 *pc* • **18** ⌜τα δ. αυτων A *f* 1 𝔐 f 1 sy sa bo^{mss} ¦ τα λινα 700 ¦ παντα D it ¦ *txt* ℵ B C L W Θ *f* 13 28. 33. 565. 892. 1241. 1424. 2427. 2542. *l* 2211 *pc* lat

αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ⸢ἀπ-
ῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ⸣.

21–28: L 4,31-37 9,33 L 4,23 Mt 4,13; 9,1! — 12 VIII

21 Καὶ □εἰσπορεύονται εἰς ⸢Καφαρναούμ· καὶ εὐ-
θὺς⸣ τοῖς σάββασιν ⸢εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδί-
δασκεν⸣. **22** καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν 13 II
γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ
γραμματεῖς.

5,2 — 1 14 VIII

23 Καὶ °εὐθὺς ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν
5,7p J 2,4 1Rg 17,18 etc 1J 3,8 πνεύματι ἀκαθάρτῳ καὶ ἀνέκραξεν **24** λέγων· ᵀ τί ἡμῖν
καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; ⸢οἶδά
J 6,69 Ps 106,16 Jdc 16,17 Φ (B) 9,25 σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. **25** καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰη-
σοῦς ⸢λέγων· φιμώθητι καὶ ἔξελθε ⸢ἐξ αὐτοῦ⸣. **26** ⸢καὶ
9,20p.26 σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ ⸢φωνήσαν
φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ.⸣ **27** καὶ ἐθαμβήθησαν
ἅπαντες ὥστε συζητεῖν ⸢πρὸς ἑαυτοὺς⸣ λέγοντας· ⸢τί
4,41 · Mt 7,29! ἐστιν τοῦτο; διδαχὴ καινὴ κατ' ἐξουσίαν·⸣ καὶ τοῖς
πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν
Mt 9,26! αὐτῷ. **28** ⸢καὶ ἐξῆλθεν⸣ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ ⸢εὐθὺς πανταχοῦ⸣
εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

29–31: Mt 8,14s L 4,38s Mt 4,18! 21! Act 28,8 — 2 15 II

29 ⸢Καὶ εὐθὺς ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον⸣
εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ
Ἰωάννου. **30** ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσου-
σα, καὶ εὐθὺς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. **31** καὶ προσελ-

20 ⸢*p*⸣ ηκολουθησαν αυτω D W 1424 latt • **21** □ sy^{s} | ⸢ Καπερν A C L f^{1} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D W Δ Θ f^{13} 33. 565. 700. 2427 *pc* latt sa^{mss} bo; Or | ⸢ *5 2–4* ℵ(*: -ξεν) (^{s} C) L f^{13} 28. 565 *pc* (sy^{s}) sa^{mss}; Or ¦ εις την συναγ. αυτων εδιδ. Δ (892, sy^{p}) ¦ *txt* A B W f^{1} (^{s} 33). 2427 𝔐 t sy^{h} (*sed* εδιδ. αυτους D Θ 700 lat sy^{h**} bo^{mss}) • **23** °*p*⸣ A C D W Θ f^{13} 𝔐 latt sy ¦ *txt* ℵ B L f^{1} 33. 579. 2427 *pc* co; Or • **24** ᵀ*p*⸣ ἔα ℵ^{2} A C L $f^{1.13}$ 33 𝔐 sy^{h}; Or ¦ *txt* ℵ* B D W Θ 28*. 565. 2427. 2542 *pc* latt sy$^{s.p}$ co | ⸢οιδαμεν ℵ L Δ 892 bo; Or • **25** ⸢και ειπεν W b (c) e ¦ – ℵ* A* | ⸢εκ του ανθρωπου, πνευμα ακαθαρτον D W (Θ 565^{mg}) it vg^{mss} ¦ απ αυτου L 33. 565*. 579. 700. 892. 1424. 2427. *l* 2211 *al* f ¦ *txt* ℵ A B C $f^{1.13}$ 𝔐; Or • **26** ⸢και εξηλθεν το πνευμα σπαραξαν αυτον και ανεκραγεν φωνη μεγαλη και απηλθεν απ αυτου (D) W e (ff^{2}) | ⸢κραξαν A C Θ $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L 33. (579). 892. 1241. 2427 *pc*; Or • **27** ⸢τ αυτους ℵ B 2427 ¦ προς αυτους L 892. *l* 2211 *al* ¦ *txt* A C D (W) Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat | ⸢ τι εστι τουτο; τις η διδαχη η καινη αυτη; οτι κατ εξουσιαν (A) C (f^{13}, 565^{mg}) 𝔐 lat sy$^{p.h}$ ¦ τις η διδαχη εκεινη η καινη αυτη η εξουσια οτι D (W it sy^{s}) ¦ τι εστιν τουτο; διδαχη καινη αυτη, οτι κατ εξουσιαν Θ (700) ¦ *txt* ℵ B L 33. 2427 (f^{1} 28*. 565*. 579: καιν. αυτη) • **28** ⸢εξηλθεν δε A $f^{1.13}$ 𝔐 f sy^{h} ¦ *txt* ℵ B C D L W Δ Θ 33. (579). 700. 892. 1241. 1424. 2427. 2542 *al* bo | ⸢ *1* A D 𝔐 lat sy$^{p.h}$ ¦ *2* W *pc* b e q bo^{pt} ¦ – ℵ* Θ f^{1} 28. 33. 565. 700. 1241. 1424. 2542 *al* c ff^{2} r^{1} sy^{s} bo^{ms} ¦ *txt* (ℵ^{2}) B C L f^{13} 892. 2427 *pc* sa^{mss} bo^{pt} • **29** ⸢κ. ευ. εκ τ. σ. εξελθων ηλθεν B (^{s} Θ 1424) $f^{1.13}$ 565. 579. 700. 2427 *pc* f vg^{mss} ¦ εξελθων δε εκ της συναγ. ηλθεν D W it (bo^{pt}) ¦ *txt* ℵ A C L 33 𝔐 vg sy$^{(p).h}$ bo^{pt}

θὼν ⌜ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρός⌝· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός⌝, καὶ διηκόνει αὐτοῖς. J 4,52 13!

3 **32** Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ⌜ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας⌝ □καὶ τοὺς δαιμονιζομένους〉· **33** καὶ ⌜ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη πρὸς τὴν θύραν〉. **34** καὶ ἐθεράπευσεν ⌜πολλοὺς κακῶς ἔχοντας 16 VIII ποικίλαις νόσοις〉 * καὶ ⌜δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν〉 καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἤδεισαν ⌜αὐτόν. *32–34:* Mt 8,16s L 4,40s 2,2 Act 16,17s Mt 8,4!

17 VIII **35** Καὶ πρωῒ ἔννυχα λίαν ἀναστὰς ⌜ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν〉 εἰς ἔρημον τόπον κἀκεῖ προσηύχετο. **36** καὶ ⌜κατεδίωξεν αὐτὸν ⌝ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, **37** ⌜καὶ ⌜εὗρον αὐτὸν ○καὶ λέγουσιν〉 αὐτῷ ὅτι πάντες ⌟ζητοῦσίν σε⌞. *35–38:* L 4,42s L 9,28! J 6,24

38 καὶ λέγει αὐτοῖς· ἄγωμεν ἀλλαχοῦ εἰς τὰς ⌜ἐχομένας κωμοπόλεις〉, ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ⌜ἐξῆλθον.

39 Καὶ ⌜ἦλθεν κηρύσσων ⌜εἰς τὰς συναγωγὰς〉 αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν □καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων〈. *39:* Mt 4,23; 9,35 L 4,44

4 18 II **40** Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν ⌜[καὶ γονυπετῶν] καὶ〉 λέγων αὐτῷ ὅτι ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι. **41** ⌜καὶ ⌜σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνας τὴν *40–45:* Mt 8,2-4 L 5,12-16 Mt 9,36!

31 ⌜εκτεινας την χειρα κρατησας (και επιλαβομενος W) ηγειρεν αυτην D W b q r^{1} | ⌝αυτης A C Θ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 lat sy$^{p\,h}$ | *txt* ℵ B L 2427 | ⌝ ευθεως A (^{s} D) 0130 f^{13} 𝔐 (^{s} lat) sy | *txt* ℵ B C L W Θ f^{1} 28. 33. 565. 579. 700. 892. 1424. 2427. 2542 *pc* e co • **32** ⌜† εδυσεν B D 28. 1424. 2427 *pc* | *txt* ℵ A C L W Θ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 | ⌝*p)* νοσους ποικιλαις D it vg^{ms} (sy^{s}) | □ W r^{1} vg^{ms} sy^{s} (ℵ* *om.* και τους ... νοσοις *vs* 34) • **33** ⌜ *3 4 2 5 1* (– Γ *al*) *6–8* A 0233 $f^{1\,(13)}$ 𝔐 | η πολις ολη συνηγμενη ην προς τας θυρας W 28. (565). 700. (2542) *pc* | *txt* ℵ^{2} B C (D) L Θ 33. (579). 892. 1424. 2427. (*l* 2211) *pc* lat • **34** ⌜ *1–3* L 892 | αυτους D | ⌜ τους δαιμονια εχοντας εξεβαλεν αυτα απ αυτων D ff^{2} | ⌜αυτον χριστον ειναι B L W Θ f^{1} 28. 33$^{vid.}$ 565. 2427 *al* l vg^{mss} sy^{h**} sa^{mss} bo | *p)* τον χρ. αυτον (^{s} ℵ^{2} f^{13} 700. 1424. *l* 2211) ειναι ℵ^{2} C f^{13} 700. 892. 1241. 1424 *pc* | αυτον και εθεραπευσεν πολλους κακως εχοντας ποικιλαις νοσοις και δαιμονια πολλα εξεβαλεν D (*cf vs* 34a) | *txt* ℵ* A 0130 𝔐 lat sy$^{s.p}$ sa^{ms} • **35** ⌜ *3* W *pc* it sy^{p} | *1* B 28. 565 *pc* sa^{mss} bo^{pt} | *txt* ℵ A C$^{(3)}$ D L Θ 0130 $f^{1\,13}$ 33. 2427 𝔐 lat sy$^{s.h}$ bo^{pt} • **36** ⌜-ξαν A C D K L W Γ Δ $f^{1\,13}$ 33. 579. 892. 1241. 1424. 2427. *l* 2211 *pm* it | *txt* ℵ B Θ 28. 565. 700. 2542 *pm* lat | ⌝ο A C 0130 𝔐 | ο τε K Θ $f^{1\,13}$ 28. 565. 1424 *al* | τε D* (τοτε D^{c}) | *txt* ℵ B L W 33. 579. 892. 2427. *l* 2211 *pc* • **37** ⌜ λεγοντες W b c | ⌜ευροντες *et* ○ A C Θ 0130 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 | οτε ευρον *et* ○ D | *txt* ℵ B L 892. 2427 e | ⌟ A K Γ f^{13} 565. 892. 1424. *l* 2211 *pm* a f • **38** ⌜εγγυς κωμας και εις τας πολεις D *ex* latt?. | ⌜εληλυθα W Δ f^{13} 28. 565. 892. 1424 *pm* sy$^{s.p\,hmg}$ bo^{pt} | εξεληλυθα A D K Γ f^{1} 700. 124⌜⌞ *l* 2211 *pm* sy^{h} | απεσταλην 2542 | *txt* ℵ B C L Θ 33. 579. 2427 *pc* • **39** ⌜*p)* ην (*et* ⌜εν ταις -γαις Γ 700 *pm* lat) A C D W $f^{1.13}$ 33 𝔐 latt sy | *txt* ℵ B L Θ 892. 2427 *pc* co | □ W • **40** ⌜† *1* ℵ* | *p)* – B 2427 sa^{mss} | *3* D W Γ *pc* it | και γον. αυτον και A C 0130 f^{13} 33 𝔐 (q) | *txt* ℵ^{2} L Θ f^{1} 565. 579. 892. 1241. 2542 *pc* (lat) • **41** ⌜ο δε Ιησους A C (^{s} L) W Θ 0130 $f^{1\,13}$ 𝔐 lat sy sa^{ms} bo^{pt} | *txt* ℵ B D 892. 2427 it sa^{mss} bo^{pt} | ⌜ οργισθεις D a ff^{2} r^{1*}

3,10p; 5,27sp; 6,56p; 7,33; 8,22; 10,13p
χεῖρα ⌜αὐτοῦ ἥψατο⌝ καὶ λέγει ⁰αὐτῷ· θέλω, καθαρίσθητι· **42** καὶ ᵀεὐθὺς ◻ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, ◻¹καὶ⌝ ἐκαθα-

Mt 9,30!
ρίσθη. **43** καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐ-

Mt 8,4!
τὸν⌝¹ **44** καὶ λέγει αὐτῷ· ὅρα μηδενὶ ⁰μηδὲν εἴπῃς, ἀλλὰ

Lv 13,49; 14,2-4
ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ

Mt 8,4!
καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον
αὐτοῖς. **45** ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν ⁰πολλὰ καὶ 19 X

2,2; 4,33; 8,32
διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι ⌜φα-
νερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν⌝¹, ἀλλ' ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις
⁰¹ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πάντοθεν.

1–12: Mt 9,1-8 L5,17-26 · Mt4,13! 15; 3,20; 6,31
2 Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμερῶν 20 I
ἠκούσθη ὅτι ⌜ἐν οἴκῳ⌝ ἐστίν. **2** καὶ ᵀ συνήχθησαν

1,33
πολλοὶ ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ

1,45!
ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. **3** καὶ ⌜ἔρχονται φέροντες πρὸς 5
αὐτὸν παραλυτικὸν αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων⌝. **4** καὶ μὴ
δυνάμενοι ⌜προσενέγκαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγα-
σαν τὴν στέγην ὅπου ἦν⊤, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν
κράβαττον ⌜ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. **5** ⌜καὶ ἰδὼν⌝

10,24
ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· τέκνον,
⌜ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. **6** ἦσαν δέ τινες τῶν γραμμα-
τέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις

Is 43,25 Ps 103, 3; 130,4 · 10,18 ·
αὐτῶν· **7** ⌜τί οὗτος οὕτως λαλεῖ⌝; βλασφημεῖ· τίς δύναται
ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς ὁ θεός; **8** καὶ εὐθὺς ἐπιγνοὺς

41 ⌜*p*⌝ *2 1* A C W Θ *f* 1.13 33 𝔐 ¦ *1 2 1* D lat ¦ *txt* ℵ B L 892. 2427. *l* 2211 *pc* | ⁰ ℵ W *f* 1 *pc* c ff² sy^p sa^mss bo^mss • **42/43** ᵀειποντος αυτου A C Θ 0130 *f* 1 33 𝔐 lat sy^h ¦ *txt* ℵ B D L W *f* 13 565. 892. 2427. *l* 2211 *pc* it sy^(c,)p co | ◻sy^s | ◻¹ W b (aur c e) • **44** ⁰*p*⌝ ℵ A D L W Δ 0130 *f* 13 33. 565. 700. 892. 1241. 1424. 2542. *l* 2211 *al* ¦ *txt* B C Θ *f* 1 (ˢ 2427) 𝔐 sy^h • **45** ⁰ D W latt | ˢ *2 3 1 4* ℵ C L 28. 33. 565. 892. 2542. *l* 2211 *pc* ¦ *1 4 2 3* D ff² vg^cl ¦ *txt* A B W Θ 0130 *f* 1.13 2427 𝔐 lat sy^h | ⁰¹ B 2427 b e

¶ **2,1** ⌜εις οικον A C 0130 *f* 1.13 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ ℵ B D L W Θ 33. 892. 2427 *pc* • **2** ᵀευθεως A C D 0130 *f* 1.13 𝔐 it sy^h ¦ *txt* 𝔓^88vid ℵ B L W Θ 33. 579. 700. 892. 2427 *pc* lat sy^p co • **3** ⌜ *1 3–5 2 6–8* 𝔓^84vid A C¹ 𝔐 ¦ *1 3 4 2 5 8* C* D Θ *f* 1.13 (565). 579. 700. 1241. 2427 *al* a ff² (q vg^cl) sy^(p) h ¦ ιδου ανδρες ερ. πρ. αυ. βασταζοντες εν κρεβαττω παρ. W ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ ℵ B (L) 33. 892. (*l* 2211) *pc* vg^st ww • **4** ⌜προσεγγισαι A C D *f* 1.13 𝔐 it? ¦ προσελθειν W sa^ms it? ¦ *txt* ℵ B L Θ (33). 892. 2427 *pc* lat sy^h co | ᵀo Ιησους D Δ Θ 0130. 700. 1424 *pc* it vg^mss sy^p | ⌜εφ ω 𝔓^84vid A C *f* 1 𝔐 ¦ εφ ου Θ *f* 13 33. 565 *pc* ¦ εις ον W ¦ *txt* ℵ B (D) L 892. 2427 a vg^ms • **5** ⌜ιδ. δε A D W 0130 *f* 1 𝔐 lat sy sa^mss ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ ℵ B C L Θ *f* 13 28. 33. 565. 700. 892. 2427 *pc* e sa^ms bo | ⌜αφεωνται 𝔓⁸⁸ ℵ A C D L W 0130 *f* 1.13 𝔐 b f q sy ¦ αφιωνται (Δ) Θ ¦ *txt* B 28. 33. 565. 1241. 2427. *l* 2211 *pc* lat • **7** ⌜οτι B Θ | ⌜*p*⌝ βλασφημιας A C W Θ (0130) *f* 1.13 33 𝔐 c e f sy^(p) ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ ℵ B D L 2427 lat

ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι ºοὕτως ᵀ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς λέγει º¹αὐτοῖς· τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; **9** τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· ⌜ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ⌜ἔγειρε ⌜καὶ ἆρον τὸν κράβαττόν σου⌝ καὶ ⌜¹περιπάτει; **10** ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ⌜ἀφιέναι ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς⌝ – λέγει τῷ παραλυτικῷ· **11** σοὶ λέγω, ἔγειρε ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. **12** καὶ ἠγέρθη καὶ εὐθὺς ἄρας τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ⌜ἔμπροσθεν πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν ºλέγοντας ὅτι ⌜οὕτως οὐδέποτε⌝ εἴδομεν.

J 2,25 · 8,12! J 5,8s Mt 9,33

6 21 II **13** Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν ⌜παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς.

13–17: Mt 9,9-13 L 5,27-32 4,1

14 Καὶ παράγων εἶδεν ⌜Λευὶν τὸν τοῦ Ἁλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

3,18p Act 1,13 J 1,43!

22 II **15** Καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, ºκαὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοὶ· καὶ ἠκολούθουν ⌜αὐτῷ⌝:¹. **16** καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν Φαρισαίων⌝ ◻ἰδόντες ⌜ὅτι ἐσθίει⌝ μετὰ τῶν ⌜ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν⌝ ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ⌜ὅτι μετὰ τῶν

2,2! L 15,1s

8 º B W Θ 2427 it syᵖ saᵐˢ | ᵀαυτοι 𝔓⁸⁴ᵛⁱᵈ A C *f*¹·¹³ 33 𝔐 syʰ ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ᵛⁱᵈ ℵ B D L W Θ *f*¹ 28. 565. 579. 700. 892. 2427. 2542 *al* | º¹ B Θ ff² • **9** ⌜αφεωνται A C (D) L W Θ 0130 *f*¹·¹³ 33 𝔐 b sy ¦ *txt* ℵ B 28. 565. 2427 lat | ⌜ εγειρου B L Θ 28. 2427 | ⌜ *1 2 5 3 4* Γ Δ 0130. 2542 *pm* ¦ *2–5* C (D) L *f*¹ (33). 579. 700ᶜ. 1424. (*l* 2211) *pc* f l q vgᶜˡ ¦ *p*) – W *f*¹³ *pc* b c e ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ ℵ A B K Θ 28. 565. 892. 1241. 2427 *pm* lat; Epiph | ⌜¹ υπαγε 𝔓⁸⁸ ℵ L Δ 892 boʔ ¦ (11) υπαγε εις τον οικον σου D (33) a ff² r¹ ¦ *txt* A B C W Θ *f*¹·¹³ 2427 𝔐 lat sy sa; Epiph • **10** ⌜ *3 -5 1 2* 𝔓⁸⁸ ℵ C D L Δ 0130. 33. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542. *l* 2211 *pm* lat syᵖ saᵐˢ bo ¦ *1 3–5 2* A K Γ *f*¹·¹³ 28. 565 *pm* syʰ ¦ *1 2* W *pc* b q ¦ *txt* B Θ 2427 *pc* • **12** ⌜εναντιον A C D 0103ᵛⁱᵈ *f*¹·¹³ 𝔐 ¦ ενωπιον Θ 28. 33. 1241. 1424 *pc* ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ ℵ B L (ˢ W) 579. 700. 892. 2427 *pc* | º B W 2427 b | ˢ A C Θ 0130 *f*¹·¹³ 33 𝔐 lat sy ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ ℵ B D L W 892. 2427. *l* 2211 *pc* • **13** ⌜εις ℵ* • **14** ⌜ (3,18) Ιακωβον D Θ *f*¹³ 565 *pc* it ¦ Λευι ℵ* A K Γ Δ 28. 33. 2542 *pm* aur q vgᶜˡ co? ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ ℵ² B C L W 1. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2427. *l* 2211 *pm* f l vgˢᵗ • **15/16** º D W Θ *f*¹ 28 *pc* lat syᵖ | [ː. *et* ːǀ – (*cf mss*)] | ⌜αυτω. και οι (οι δε Σ 700 a c e ff² saᵐˢˢ) γρ. και οι Φ-οι A C (D r¹ *sed* και ειδαν) Θ *f*¹·¹³ 𝔐 lat sy saᵐˢˢ boᵖᵗ ¦ αυτω κατ (– Δ 2427) γραμμ. των Φαρισαιων. και (𝔓⁸⁸ᵛⁱᵈ) ℵ L Δ 33. 2427 *pc* b boᵐˢˢ ¦ *txt* B W 28 *pc* ◻ W e | ⌜ οτι ησθιεν 𝔓⁸⁸ ℵ D 892 c boᵖᵗ ¦ οτι εσθιον (*!*) Θ ¦ αυτον εσθιοντα (ˢ A) C 0130ᵛⁱᵈ *f*¹·¹³ 𝔐 a f q ¦ *txt* B L 33. 565. (579) *pc* b d (ff²) r¹ | ˢ ℵ A C L^c *f*¹·¹³ 𝔐 f ff² l vgᶜˡ sy saᵐˢˢ boᵖᵗ ¦ *txt* B* L* 565. 892. 2427. (*l* 2211) *pc* it vgˢᵗ saᵐˢˢ boᵖᵗ (α. κ. των τ. 𝔓⁸⁸ B¹ D Θ 33) | ⌜τι οτι A *f*¹·¹³ 𝔐 syʰ ¦ *p*) δια τι ℵ D W latt sa boᵖᵗ ¦ τι Θ ¦ *txt* B Cᵛⁱᵈ L 33.1424. 2427 *pc* boᵐˢˢ

τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ⌜ἐσθίει; **17** καὶ ἀκούσας ὁ Ἰη- 23 II
σοῦς λέγει ⁰αὐτοῖς ⁰¹[ὅτι] οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες
J 3,17! ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἦλθον καλέσαι
δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.

18–22: Mt 9,14-17 L 5,33-38 **18** Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ ⌜Φαρισαῖοι
νηστεύοντες. καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διὰ τί οἱ
μαθηταὶ Ἰωάννου ⌜καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων⌝ νη-
στεύουσιν, οἱ δὲ ⌜σοὶ μαθηταὶ⌝ οὐ νηστεύουσιν; **19** καὶ
J 3,29 εἶπεν αὐτοῖς ◻ὁ Ἰησοῦς⌝· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμ-
φῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστιν νηστεύειν; ◻¹ὅ-
L 17,22 · 14,7 p σον χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν οὐ δύνανται
J 16,20 νηστεύειν.⌝ **20** ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ'
αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ. **21** Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει
ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλήρωμα ἀπ' αὐ-
Job 13,28 τοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται.
22 καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς·
εἰ δὲ μή, ⌜ῥήξει ὁ οἶνος τοὺς ἀσκοὺς⌝ καὶ ὁ οἶνος ⌜ἀπ-
όλλυται καὶ οἱ ἀσκοί⌝· ◻ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς
καινούς⌜.⌝

23–28: Mt 12,1-8 L 6,1-5 Dt 23,26 **23** Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν ⌜παραπορεύ- 24 II
εσθαι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο
⌜ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες⌝ τοὺς στάχυας. **24** καὶ οἱ Φαρι-
Ex 31,13-17; 34,21 σαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· ἴδε τί ποιοῦσιν τοῖς σάββασιν ὃ

16 ⌜ εσθιετε Θ ¦ *p)* εσθιετε και πινετε G 565. 700. 1241. 1424 *pc* ¦ εσθιει και πινει 𝔓⁸⁸ A *f*¹ 33 𝔐 c q sy sa^{mss} ¦ εσθιει και πινει (– ℵ aur) o διδασκαλος υμων ℵ (^{s} C) L Δ *f*¹³ (579) *pc* vg co ¦ *txt* B D W 2427 *pc* it • **17** ⁰ 𝔓⁸⁸ D W *f*¹ 28 it | ⁰¹ ℵ A C D L W *f*¹·¹³ 33 𝔐 latt sy ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ B Δ Θ 565. 2427 *pc* • **18** ⌜των Φαρισαιων L *f*¹ 33 𝔐 a l vg^{mss} sy^{hmg} sa^{mss} bo^{pt} ¦ μαθηται των Φαρισαιων W ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ ℵ A B C D K Θ *f*¹³ 565. 1241. 1424. 2427. *l* 2211 *al* lat sy$^{p.h}$ sa^{mss} bo^{pt} | ⌜ *1 2 4 5* C² D *f*¹·¹³ 𝔐 sy^{h} bo^{pt} ¦ *1 4 5* W Δ ¦ και οι Φαρισαιοι Θ 1424 *pc* a ff² ¦ *p)* – A *pc* ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ ℵ B C*^{vid} L 33. 565. 892. 2427 *pc* e sy^{hmg} sa | *'p) l* B 565. 2427 *pc* bo^{pt} ¦ μαθ. σου ℵ (^{s} Δ) Θ 28. 2542 *pc* ¦ *txt* A C D L W *f*¹·¹³ 33 𝔐 • **19** ◻ D W 28. 1424 *pc* b i q bo^{mss} | ◻¹*p)* D W *f*¹ 33. 700 it vg^{mss} ¦ *txt* ℵ B C Θ 28. (565). 892. 2427. (*l* 2211) lat sy$^{(p).h}$ co (𝔓⁸⁸ L 2542: μεθ εαυ ; μεθ εαυ- *a.* εχ. A *f*¹³ 𝔐 f q) • **22** *'p)* ρησσει ο οινος ο νεος (– ο ν. *f*¹³ 28. 579. 700 *pc* c ff²· q*) τους ασκους A (C²) *f*¹·¹³ (33) 𝔐 c e f ff² q* sy^{h} ¦ διαρησσονται οι ασκοι W (a) bo^{mss} ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ ℵ B C* D L Θ 565. 892. 2427 *al* lat sy^{s,p} sa | *'p)* εκχειται (– D it) και οι ασκοι απολουνται (– L) ℵ A C D L (W Θ) *f*¹·¹³ 33 𝔐 lat sy$^{(p)}$ sa ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ B 892. 2427 bo | ◻ D 2427 it bo^{mss} ¦ ⌜ βαλλουσιν W (e f) sy^{s,p} ¦ *p)* βλητεον 𝔓⁸⁸ ℵ¹ A C L Θ *f*¹·¹³ 33 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* ℵ* B • **23** *'p)* διαπορ- B (^{s} C) D 2427 it ¦ παραπορευομενον 565 ¦ πορευεσθαι W (^{s} *f*¹³) ¦ *txt* 𝔓⁸⁸ ℵ Θ 700. 892. *l* 2211 (^{s} A L *f*¹ 33 𝔐) | ⌜οδοποιειν τιλλ. B *f*¹ 892. 2427 *al* ¦ οδοιπορουντες τιλλ. *f*¹³ 565^{mg} *pc* ¦ τιλλειν D W it

οὐκ ἔξεστιν; **25** καὶ ⌜λέγει αὐτοῖς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ ὅτε χρείαν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, **26** ⁰πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ □ἐπὶ Ἀβιαθὰρ ἀρχιερέως⌝ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ ⌜τοὺς ἱερεῖς⌝, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; 1Sm 21,1-7 Ex 40,23 etc Lv 24,5-9

25 II **27** ⌜καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· **28** ὥστε⌝ κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. Ex 20,10; 23,12 Dt 5,14

7 **3** Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς ⁰τὴν συναγωγήν. καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα. **2** καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ ᵀ τοῖς σάββασιν ⌜θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. **3** καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ⌜τὴν ξηρὰν χεῖρα ἔχοντι⌝· ἔγειρε ᵀ εἰς τὸ μέσον. **4** καὶ λέγει αὐτοῖς· ἔξεστιν τοῖς σάββασιν ⌜ἀγαθὸν ποιῆσαι⌝ ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ⌜ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. **5** καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, ⁰συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ ⌜πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖρα⌝. καὶ ἐξέτεινεν καὶ ἀπε- 26 IV κατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. **6** καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθὺς μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν συμβούλιον ⌜ἐδίδουν κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. *1–6:* Mt 12,9-14 L 6,6-11; 14,1-6 Jc 4,17 34; 5,32; 10,23 · J 11,33 · 6,52; 8,17 J 12, 40 R 11,25 E 4,18 8,15; 12,13p Ex 31,14

7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν 27 I ⌜πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλι- *7–12:* Mt 12,15s L 6,17-19 cf Mt 4,23-25

25 ⌜αυτος ελεγεν A f^{1} 𝔐 | αυτος λεγει 28. 1241. 1424 *pc* | αποκριθεις ειπεν D (Θ) a | ελεγεν 𝔓^{88} B 565. 2427. (*l* 2211) bo^{pt} | *txt* ℵ C L W f^{13} 33. (700). 892 *pc* • **26** ⁰ B D 2427 r^{1} t | □*p)* D W *pc* it sy^{s} | ⌜τοις ιερευσιν A C D (L, Θ) W f^{1} 𝔐 | *p)* τοις ιερ. μονοις Δ 33 *pc* sa^{mss} bo (f f^{13} it vg^{mss}) | τοις αρχιερευσιν (Φ) 28. 579. 1241 *pc* | *txt* ℵ B 892. 2427 sa^{mss} bo^{mss} • **27/28** ⌜λεγω δε υμιν οτι το σαββ. δια τον ανθρ. εκτισθη ωστε W (sy^{s}) | λεγω δε υμιν D (it)

¶ **3,1** ⁰† ℵ B | *txt* A C D L W Θ 072 $f^{1.13}$ 33. 2427 𝔐 sa (bo) • **2** ᵀεν ℵ C D H Θ 1241. 2542. *l* 2211 *al* | *txt* A B L W 072 $f^{1.13}$ 33. 2427 𝔐 | ⌜-ευει ℵ W Δ 072. (579) *pc* • **3** ⌜† *1 3 4 2* B (L) (28). 565. 892. 2427. (2542. *l* 2211) (*pc*) a | *4 1 3 2* W lat (*sed 2 3* C^{3}; *sed* εξηραμμενην D) | εξηραμμενην εχοντι την χειρα A 0213 $f^{1.13}$ 33 𝔐 | *txt* ℵ C* Δ Θ (33^{vid}) | ⌜*p)* και στηθι D c (e f) sa • **4** ⌜αγαθοποιησαι A B C L Θ $f^{1.13}$ 2427 𝔐 | τι αγαθον ποιησαι D b e | *txt* ℵ W | ⌜*p)* απολεσαι L W Δ Θ $f^{1.13}$ 28. 565. 579. 700. 892. 1424. 2542. *l* 2211 *al* latt sy$^{s.p}$ sa^{ms} | *txt* ℵ A B C D 2427 𝔐 sy^{h} sa^{mss} bo • **5** ⁰ W b c d | ⌜πηρ- 17 *pc* | νεκρωσει D it sy^{s} | ᵀ*p)* σου ℵ A C D K L P W Δ Θ $f^{1.13}$ 28. 565. 579. 700. 892. 1241. (^{s} 1424). 2542. *l* 2211 *pm* latt sy | *txt* B Γ 2427 *pm* • **6** ⌜εποιησαν ℵ C Δ Θ 892^{mg} *pc* | εποιουν A (W) f^{1} 33 𝔐 | ποιουντες D a | *txt* B L f^{13} 28. 565. 700. 892*^{vid}. 2427 *pc* bo^{mss} • **7/8** ⌜εις D P 579. 2542 *al* | παρα f^{13} 28. 1424 *pc*

λαίας ⸢[ἠκολούθησεν], καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας **8** καὶ ἀπὸ
Ἰεροσολύμων⸣ ▫καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας⸣ καὶ ⊤ πέραν τοῦ
7,24p Ἰορδάνου καὶ ⊤ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα ⸢πλῆθος πο-
λὺ⸣ ἀκούοντες ὅσα ⸢ἐποίει ἦλθον πρὸς αὐτόν.
4,1p **9** καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρ-
5,24 τερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν⊤·
Mt 15,30 **10** πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα
1,41! αὐτοῦ ἅψωνται ὅσοι εἶχον μάστιγας. **11** καὶ ○τὰ πνεύματα
○τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ⸢ἐθεώρουν, προσέπιπτον αὐτῷ
5,7 Mt 8,29 L 4,41 * καὶ ἔκραζον λέγοντες⸣ ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. **12** καὶ 28 VIII
Mt 8,4! πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ ⸢αὐτὸν φανερὸν⸣ ⸢ποιή-
σωσιν.
13–19: Mt 10,1-4 L 6,12-16 **13** Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος καὶ προσκαλεῖται οὓς 8
ἤθελεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. **14** καὶ 29 II
ἐποίησεν δώδεκα ⊤ ⸢[οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν] ἵνα
5,18 ὦσιν μετ' αὐτοῦ⸣ καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν
6,7 **15** ⸢καὶ ἔχειν⸣ ἐξουσίαν ⊤ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια·
16 ⸢[καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα,]⸣ * καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα 30 II
14,37 J 1,42 | Mt 4,21! L 9,54 τῷ Σίμωνι Πέτρον, **17** ⸢καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ
Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς
⸢ὄνομα[τα]⸣ Βοανηργές, ▫ὅ ἐστιν υἱοὶ βροντῆς⸣· **18** ⸢καὶ
Mt 9,9! Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Μαθθαῖον
J 11,16! · 2,14! καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἁλφαίου ⸢καὶ Θαδδαῖ-

7/8 ⸢ *2 4–8* D (*f*[13] 28) *pc* it (sy[s]) bo[pt] (*id., sed pon.* ηκολουθουν αυτω *p.* Σιδωνα W b c) ¦ *2–5* ηκολουθησαν *6–8* ℵ C (Δ, 33) *pc* (vg) ¦ ηκολουθησαν αυτω *2–8* K* 1241. 1424. *l* 2211 *pm* sy[h] sa (bo[pt]) ¦ ηκ-σεν αυτω *2–8* A K[2] P Γ 579. 700. 892 *pm* ¦ ηκ-σεν αυτω *6–8* *2–5* *f*[1] *pc* ¦ *txt* B L (⸢ Θ) 565. 2427 *pc* | ▫*p)* ℵ* W Θ *f*[1] 2542 *pc* c sy[s] | ⊤οι D f | ⊤ οι A D Θ *f*[1.13] 33 𝔐 (lat bo) sy[h] ¦ *txt* ℵ B C L W Δ 892. 2427 sa | ⸢ και πλ. π. *f*[1] ¦ – W a b c sy[s] | ⸢† ποιει B L 892. 2427 sa bo[pt] ¦ *txt* ℵ A C D W Θ *f*[1.13] 33 𝔐 lat sy[h] bo[pt] • **9** ⊤πολλοι D (⸢ a) i ¦ οι οχλοι *f*[13] 28 *pc* (ff[2]) • **11** ○ *bis* D Θ *f*[13] 28 *pc* | ⸢εθεωρει, προσεπιπτεν α. και εκραζεν λεγοντα E H 700 *pm* ¦ εθ-ρει, πρ-πτον (-πτεν *f*[1]) α. κ. εκραζον λεγοντα (-ντες K) A K P Γ *f*[1] *l* 2211 *pm* ¦ † *ut txt, sed* λεγοντα B C L Δ Θ *f*[13] 33. 565. 892. 1241. 1424. 2427. (2542) *pm* ¦ *txt* ℵ D (W) 28. 579 *pc* • **12** ⸢ A L 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C D W Δ Θ *f*[1.13] 33. 565. 892. 2427. 2542 *pc* | ⸢ποιωσιν B[2] D K L W *f*[13] 579. 892 *pc* • **14** ⊤μαθητας W | ⸢† *5–8* A C[2] (D) L *f*[1] 33 𝔐 latt sy sa[mss] ¦ *5–8* *1–4* W (Δ) ¦ *txt* ℵ B (C*) Θ *f*[13] 28 *pc* sy[hmg] co • **15** ⸢το ευαγγελιον και εδωκεν αυτοις D W (lat) bo[pt] | ⊤*p)* θεραπευειν τας (– Θ) νοσους και A C[2] D W Θ *f*[1.13] 33. 579. 700. 1424. 2542 𝔐 (lat sy[h]) (τους νοσουντας sy[s.p]) • **16** ⸢– A C[2] D L Θ *f*[1] 33. 2427 𝔐 lat sy bo ¦ και περιαγοντας κηρυσσειν το ευαγγελιον W a c e vg[mss] ¦ πρωτον Σιμωνα *f*[13] *pc* sa[mss] ¦ *txt* ℵ B C* Δ 565. 579 *pc* sa[ms] • **17** ⸢κοινως δε αυτους εκαλεσεν W e (b c q) | ⸢† ονομα B D 28 *pc* sy[p] bo[ms] ¦ *txt* ℵ A C L Θ *f*[1.13] 33. 2427 𝔐 latt sy[h] co | ▫ sy[s] • **18/19** ⸢ησαν δε ουτοι Σιμων κ. Ανδρεας Ιακωβος κ. Ιωαννης Φ ος *etc* W b c e | ⸢ και Λεββαιον D it ¦ – W e

ον⸣ καὶ Σίμωνα τὸν ⌜Καναναῖον **19** καὶ Ἰούδαν⸣ ⌜Ἰσκαριώθ, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

31 X **20** Καὶ ⌜ἔρχεται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν ○[ὁ] ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ⌜μηδὲ ἄρτον φαγεῖν. 2,2!

21 καὶ ⌜ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ⸣ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη. L 8,19 p J 10,20! Ps 69,9 Is 28,7 Zch 13,3

32 II **22** Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι ⌜Βεελζεβοὺλ ἔχει καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. *22–27:* Mt 12,24-29 L 11,15-22 7,1 Mt 9,34!

33 II **23** Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν; 4,2!

24 καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη· **25** καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δυνήσεται ⌜ἡ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι⸣. **26** καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν ⌜καὶ ἐμερίσθη⸣, οὐ δύναται ⌜στῆναι ἀλλὰ τέλος ἔχει. **27** ⌜ἀλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς⸣ ⸢εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη⸣ αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. Is 49,24 Ps Sal 5,3

34 II **28** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι ⌜ὅσα ἐὰν βλασφημήσωσιν· **29** ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν □εἰς τὸν αἰῶνα⸣, ἀλλὰ *28–30:* Mt 12, 31-33 L 12,10

18/19 ⌜ Κανανιτην A Θ f^{1} 𝔐 sy^{h} sa^{mss}? | *txt* ℵ B C D L^{vid} (W) Δ 33. 565. 579. 1241. 2427 *pc* latt sa^{ms} bo • **19** ⌜ Σ ωθ D lat | Ισ-ωτην A (W) f^{1} 𝔐 vg^{cl} sy^{h} co | *txt* ℵ B C L Δ Θ 33. 565. 579. 892. 1241. 2427 *pc* • **20** ⌜ερχονται $ℵ^{2}$ A C L Θ f^{1} 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ | εισερχονται D | *txt* ℵ* B W Γ 1241. 2427 *pc* b sy^{s} sa bo^{pt} | ○ ℵ* C L* W Θ* f^{13} 33 𝔐 bo^{pt} | *txt* $ℵ^{1}$ A B D L^{c} Δ $Θ^{c}$ 565. 892. 1241. 2427. 2542 *pc* sa^{mss} bo^{pt} | ⌜ μητε ℵ C D Γ Θ f^{1} 579. 700. 1241. 1424. 2542 *pm* | *txt* A B K L W Δ f^{13} 28. 33. 565. 892. 2427 *pm* • **21** ⌜ακ- (οτε ηκουσαν D) περι αυτου οι γραμματεις και οι λοιποι D W it • **22** ⌜† Βεεζε B | Beelzebub vg $sy^{s.p}$ | *txt* ℵ A C D L W Θ f^{1} f^{13} 33. 2427 𝔐 it vg^{mss} sy^{h} co • **25** ⌜† η οικ. εκ. στηναι B L 579. 892. 2427 *pc* | η οικ. εκ. εσταναι D | σταθηναι (στηναι K *pc*) η οικ. εκ. A f^{1} f^{13} 33 𝔐 a sy^{h} | σταθηναι W e | σταθησεται (*et om.* δυνησ.) 1241 | *txt* ℵ C Δ Θ 28 • **26** ⌜και μεμερισται A C^{2} (D) Θ f^{1} f^{13} 33. (1241) 𝔐 | εμερισθη (*sed* – ανεσ.) W sy^{s} | εμερισθη και ℵ* C^{*vid} Δ lat | *txt* ($ℵ^{1}$) B L 892*. 2427 *pc* | ⌜σταθηναι A f^{1} f^{13} 33 𝔐 | *p)* σταθηναι η βασιλεια αυτου D W *pc* it | *txt* ℵ B C L Θ 892. 2427 *pc* • **27** ⌜ουδεις (+ δε Θ *pc*) δυναται A D W Θ 𝔐 lat sy sa^{mss} | αλλ ουδεις δυν. L f^{1} f^{13} 28. 33. 579. 700. 892 *pc* sy^{hmg} | *txt* ℵ B $C^{(2)}$ Δ 2427 *pc* | ⸢ *7 8 4–6 1–3* A D (W) f^{1} f^{13} 𝔐 lat sy^{h} | *6 1–5 7 8* ℵ | *txt* B C L Δ Θ 33. (579). 892. 2427 *pc* • **28** ⌜οσας A C K L Γ f^{1} 28. 33. 565. 700. 892. (1241). 1424 *pm* | *txt* ℵ B D Δ Θ f^{13} 2427. 2542 *pm* sa^{mss} bo^{ms} (W it sa^{ms} *om.* οσα … βλασφ.) • **29** □ D W Θ 1. 28. 565. 700. 2542 *pc* it vg^{ms} (sy^{s}); Cyp

ἔνοχός ⌜ἐστιν αἰωνίου ⌜ἁμαρτήματος. **30** ὅτι ἔλεγον·
22 πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.
31–35: Mt 12, 46-50 L 8,19-21 **31** ⌜Καὶ ἔρχεται⌝ ⌜ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐ- 35 II
τοῦ⌝ καὶ ἔξω ⌜στήκοντες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν καλοῦν-
τες αὐτόν. **32** καὶ ἐκάθητο περὶ αὐτὸν ὄχλος, καὶ λέ-
6,3 p γουσιν αὐτῷ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου □[καὶ
αἱ ἀδελφαί σου]⌝ ἔξω ζητοῦσίν σε. **33** ⌜καὶ ἀποκριθεὶς
αὐτοῖς λέγει⌝· τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ⌜καὶ οἱ ἀδελφοί
5! ○[μου]; **34** καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ
J 20,17! καθημένους λέγει· ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου.
Mt 7,21 **35** ὃς ○[γὰρ] ἂν ποιήσῃ ⌜τὸ θέλημα⌝ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελ-
φός μου καὶ ἀδελφὴ ⊤ καὶ μήτηρ ἐστίν.
1–9: Mt 13,1-9 L 8,4-8 · 2,13 **4** Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν· 36 II
καὶ συνάγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλεῖστος, ὥστε αὐ-
3,9 τὸν ⌜εἰς πλοῖον ἐμβάντα⌝ καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ
πᾶς ὁ ὄχλος ⌜πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς⌝ ⌜ἦσαν.
3,23; 4,11.33 s; 12,1 **2** καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλὰ καὶ ἔλεγεν 9
αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·
3 Ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων ⌜σπεῖραι. **4** καὶ
⌜ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν⌝ ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ
ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό. **5** καὶ ἄλλο ἔπεσεν
Sir 40,15 ἐπὶ τὸ πετρῶδες ⌜ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐ-

29 ⌜εσται ℵ D L Δ 33. 892. 1241 *pc* lat sa^{mss}; Cyp^{pt} Aug ¦ *txt* A B C W Θ *f* $^{1.13}$ 2427 𝔐 b sa^{mss} bo; Cyp^{pt} | ⌜ κρισεως A C^{2} *f* ^{1} (1424) 𝔐 f r^{1} vg^{ms} sy$^{p.h}$ bo^{pt} ¦ κολασεως 348. 1216 *pc* ¦ αμαρτιας C*^{vid} D W *f* ^{13} ¦ *txt* ℵ B L Δ Θ 28. 33. 565. 892*. 2427 • **31** ⌜† κ. ερχονται B C L Δ *f* ^{13} 28. 700. 1241. 1424. 2427. 2542 *pc* lat sy$^{s.p}$ sa^{mss} bo ¦ ερχονται ουν A 33 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ D W Θ *f* ^{1} 565. 892 *pc* it vg^{mss} | ⌜ *5 6 4 1–3* (A *al*) *f* ^{13} 𝔐 sy$^{(s).h}$ ¦ *txt* ℵ B C D L (W) Δ (Θ 565, *f* ^{1}) 33. 892. 1424. 2427. 2542 *pc* it vg^{mss} sy^{p} co | ⌜εστηκοτες (C^{2}, L) *f* ^{1} 700. (892). 2427. 2542 *pc* ¦ εστωτες A D W Θ *f* ^{13} 33 𝔐 ¦ σταντες ℵ ¦ *txt* B C* Δ 28 • **32** □*p)* ℵ B C K L W Δ Θ *f* $^{1.13}$ 28. 33. 565. 892. 1241. 1424. (2427). 2542 *pm* lat sy ¦ *txt* A D Γ 700 *pm* it vg^{mss} sy^{hmg} • **33** ⌜και απεκριθη αυτοις λεγων A D (Θ) 𝔐 f sa ¦ απεκριθη αυτοις και λεγει *f* $^{1\,(13)}$ 28. 700. 2542 *pc* ¦ ος δε απεκριθη και ειπεν αυτοις W (33) ¦ *txt* ℵ B (C) L Δ 892. 2427 *pc* aur vg bo | ⌜η A (D) K 28. 33. 700 *pm* it sy$^{s.h}$ bo^{mss} ¦ *txt* ℵ B C L W Γ Δ Θ *f* $^{1.13}$ 565. 892. 1241. 1424. 2427. 2542 *pm* lat co | ○† B D ¦ *txt* ℵ A C L W Θ *f* $^{1.13}$ 33. 2427 𝔐 latt sy • **35** ○† B (W) 2427 b e bo ¦ *txt* ℵ A C D L Θ *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy sa bo^{mss} | ⌜τα -ματα B 2427 | ⊤μου C 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ A B D L W Δ Θ *f* $^{1.13}$ 28. 33. 565. 700. 892. 2427. 2542 *al* it vg^{mss}

¶ **4,1** ⌜εις το πλ. εμβ. B^{2} D W Δ *pc* ¦ εμβαντα εις το (– K *f* ^{1} 2542 *al*) πλοιον A *f* $^{1.(13)}$ 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ B* C L Θ 33. 565. 892. 1241. 1424. 2427 *pc* | ⌜περαν της θαλασσης D ¦ εν τω αιγιαλω W it | ⌜ην A D W Θ *f* $^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C L Δ 33. 892. 1241. 2427 *pc* d • **3** ⌜*p)* του σπειραι ℵ^{1} A C L Θ *f* $^{1.13}$ 𝔐 ¦ – D sa^{ms} bo^{pt} ¦ *txt* ℵ* B W 33^{vid}. 2427 d • **4** ⌜ – W ¦ *2–4* D lat sy$^{s.p}$ sa • **5** ⌜και οπου B 2427 ¦ και οτι D W it

θὺς ⌜ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· **6** καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος ⌜ἐκαυματίσθη καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. **7** καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. **8** ⌜καὶ ἄλλα⌝ ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ ⌜αὐξανόμενα καὶ ἔφερεν ⌜ἓν τριάκοντα καὶ ⌜ἓν ἑξήκοντα καὶ ⌜ἓν ἑκατόν. **9** καὶ ἔλεγεν· ὃς ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω⊤.

Jc 1,11
Jr 4,3
Mt 11,15!

10 Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνας, ἠρώτων αὐτὸν οἱ ⌜περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα⌝ ⌜τὰς παραβολάς⌝. **11** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμῖν τὸ μυστήριον δέδοται τῆς βασιλείας τοῦ
37 θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ⌜ἔξω ἐν παραβολαῖς ○τὰ πάντα
I ⌜γίνεται,

10–12: Mt 13, 10-17 L 8,9s
Dn 2,27s.47 Sap 2,22
1K 5,12s Kol 4, 5 1Th 4,12 1T 3,7 · 2!

12 ἵνα *βλέποντες βλέπωσιν καὶ μὴ ἴδωσιν,*
καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν καὶ μὴ συνιῶσιν,
μήποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ⌜ἀφεθῇ αὐτοῖς⊤.

Is 6,9 s Act 28,26

13 Καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύ-
38 την, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; **14** ὁ σπεί-
II ρων τὸν λόγον σπείρει. **15** οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδόν· ὅπου σπείρεται ὁ λόγος καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθὺς ἔρχεται ὁ σατανᾶς καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ⌜εἰς αὐτούς⌝. **16** καὶ οὗτοί ⌜εἰσιν οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν ○αὐτόν, **17** καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἶτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζονται. **18** καὶ

13–20: Mt 13, 18-23 L 8,11-15
4Esr 9,31ss; 8,41
2Th 1,4!

5 ⌜ εξεβλαστησεν *f* 1 13 28. 700. 2542 *pc* ¦ ανετ- W • **6** ⌜ θησαν B D a e • **8** ⌜κ. αλλο ℵ1 A Ɗ *f* 1 13 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* ℵ* 2 B C L W Θ 28. 33. 892. 2427 *pc* e | ⌜-μενον A D L W Δ 892 *pc* bo ¦ αυξανοντα C Θ *f* 1 13 33. 2427 𝔐 ¦ *txt* ℵ B *pc* sa (565 *h. t.*) | ⌜τ εις... εν... εν B^{2}(* *sine acc.*) ¦ εις... εν... εν L ¦ *ter* εις ℵ C*^{vid} Δ 28. 700. (2427) *pc* ¦ *ter* εν *f* 1 33^{vid} 𝔐 sy^{h} ¦ *ter* το εν W ¦ *txt f* 13 *pc* lat sy^{p} (A C^{2} D Θ *sine acc.*) • **9** ⊤και ο συνιων συνιετω D it vg^{ms} sy^{hmg} • **10** ⌜(*p*) μαθηται αυτου D W Θ *f* 13 28. 565. 2542 it sy^{s}; (Or^{lat}) | ⌜ την λην A *f* 1 𝔐 vg^{cl} sy$^{p\,h}$ bo^{ms} ¦ · τις η παροβλη αυτη D W Θ *f* 13 28. 565. 2542 it; Or^{lat} ¦ *txt* ℵ B C L Δ 892. 2427 *pc* vgst sy^{s} co • **11** ⌜εξωθεν B Σ 1424. 2427 *pc* | ○ ℵ D K W Θ 28. 565. 1424. 2542 *al* ¦ *txt* A B C L *f* 1 13 33. 2427 𝔐 bo | ⌜ λεγεται D Θ 28. 565. 1424. 2542 *pc* it vg^{ms} (sa) • **12** ⌜-θησομαι D* (αφησω D^{2} it) | ⊤τα αμαρτηματα A D Θ *f* 13 33 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ B C L W *f* 1 28*,892*. 2427. 2542 *pc* b co • **15** ⌜εν ταις καρδιαις αυτων D Θ 33 𝔐 lat sy bo^{pt} ¦ απο της καρδιας αυτων A 1 ¦ εν αυτοις ℵ C L Δ 579. 892 *pc* sy^{hmg} ¦ *txt* B W *f* 1.13 28. 2427. 2542 *pc* • **16** ⌜ τ εισ. ομοιως A B 2427 𝔐 lat sy^{h} ¦ ομ. εισ. ℵ C L Δ 33. 892. 1241 *pc* ¦ *txt* D W Θ *f* 1 13 28. 565. 579. 700. 2542 *pc* it sa sy^{s,p}; Or | ○ Θ *f* 1 13 28. 565. 700 *pc*; Or

ʳἄλλοι εἰσὶνˡ οἱ ʳεἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι□· οὗτοί
L 21,34! · 2Th 2, 10 H 3,13 2P 2,13 εἰσινˡ οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες, **19** καὶ αἱ μέριμναι τοῦ ʳαἰῶνος καὶ ʳἡ ἀπάτη τοῦ πλούτουˡ □καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαιˡ εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσιν τὸν λό-
Tt 3,14 2P 1,8 γον καὶ ἄκαρπος γίνεται. **20** καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ παραδέχονται καὶ καρποφοροῦσιν ʳἐν τριάκοντα καὶ ʳἐν ἑξήκοντα καὶ ʳἐν ἑκατόν.

21–25: L 8,16-18 **21** Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ᵀ μήτι ʳἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα 39 II
Mt 5,15! ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ʳἐπὶ τὴν
Mt 10,26p λυχνίαν τεθῇ; **22** οὐ γάρ ἐστιν ᵀ κρυπτὸν ἐὰν μὴ ἵνα φα- 40 II
Mt 11,15! νερωθῇ, οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον ἀλλ' ἵνα ἔλθῃ εἰς φα- 41 II
Mt 7,2p νερόν. **23** εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. **24** * Καὶ ἔλε-
Mt 13,12! γεν αὐτοῖς· βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρη- 42 II
θήσεται ὑμῖν □καὶ προστεθήσεται ὑμῖνᵀˡ. **25** ὃς γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

26 Καὶ ἔλεγεν· οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ʳὡς 43 X
Jc 5,7 · Mt 13,25 ἄνθρωποςˡ βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς **27** καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. **28** ʳαὐτομάτη ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον ʳεἶτα στάχυν ʳεἶτα ʳπλήρη[ς] σῖτονˡ ἐν τῷ στάχυϊ. **29** ὅταν δὲ παραδοῖ ὁ ʳκαρ-
Joel 4,13 Ap 14,15 πός, εὐθὺς ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

18 ʳ – W Θ *f* 1.13 28. 565. 700. 892. 1424. 2542 *pc* sy^{p} sa^{mss} ¦ ουτοι εισ. *et* □A 33 𝔐 f q sy^{h} ¦ *txt* ℵ B C$^{(2)}$ D L Δ 2427 *pc* lat sa^{mss} bo | ʳεπι ℵ C Δ 579 *pc* ¦ *txt* A B D L W Θ *f* 1.13 33. 2427 𝔐 • **19** ʳ βιου D W Θ 565. 700. 1424 *pc* it vg^{mss} | ʳαπαται του πλ. W (1424) f ¦ απαται του κοσμου D (Θ 565) it ¦ η αγαπη του πλ. Δ | □ D (Θ) W *f* 1 28. (565. 700). 2542 it • **20** ʳ† *ter* ἐν *f* 1.13 33 𝔐 sy ¦ ˙ *ter* το εν W ¦ ἐν ... – ... – B(*) 1424. 2427 ¦ εν... – ... εν C*^{vid} *pc* ¦ *txt* L Θ *pc* lat (ℵ A C^{2} D *sine acc.*) • **21** ᵀ† οτι B L 892. 2427 ¦ ιδετε *f* 13 28 *pc* ¦ *txt* ℵ A C D W Θ *f* 1 33 𝔐 latt | ʳαπτεται D (W *f* 13) it sa^{mss} bo^{pt} | ʳ υπο ℵ B* *f* 13 33 *pc* • **22** ᵀ† τι ℵ A C L Δ 33. 892. 1241. 1424 *pm* lat sy ¦ *txt* B D K W Θ *f* 1.13 28. 565. 579. 700. 2427. 2542 *pm* it co • **24** □*p*) D W 565. 579 *pc* b e l vg^{mss} sa^{mss} | ᵀτοις ακουουσιν A Θ 0107. 0167 *f* 1.13 33 𝔐 q sy sa^{mss} bo^{pt} ¦ credentibus f ¦ *txt* ℵ B C L Δ 579. 700. 892. 2427 *pc* lat bo^{pt} • **26** ʳως ανθρωπος οταν W *f* 1 e sa^{mss} bo^{mss} , ως (ε)αν ανθ. A C 0107 𝔐 sy^{h} ¦ ωσπερ ανθ. Θ *f* 13 28. 565. 700. 2542 *pc* ¦ *txt* ℵ B D L Δ 33. 579. 892*. 1241. 2427 *pc* • **28** ʳα. γαρ W Θ 0167 *f* 1.13 33 𝔐 lat sa^{mss} bo^{pt} ¦ οτι α. D 565. 700 bo^{mss} ¦ *txt* ℵ A B C L 892*. 1241. 2427 *pc* sy^{h} sa^{mss} bo^{pt} | ʳ† *bis* ειτεν (ℵ*) B* L Δ ¦ επειτα ... ειτα 565 (*pc*); Ir$^{lat\ vid}$ ¦ *txt* (ℵ^{1}) A B^{2} C D W Θ 0107. 0167 *f* 1.13 33. 2427 𝔐 | ʳ† πληρης (-ρες B) σιτος B 2427 *pc* ¦ πληρης ο σιτος D W ¦ πληρη (+ τον Θ 565. 700. 892. 1424) σιτον ℵ A C^{2} L Θ *f* 1.13 33 𝔐; Ir^{lat} ¦ *txt* C*^{vid} 28. 2542^{c} • **29** [ʳκαιρος Blass *cj*]

44 II **30** Καὶ ἔλεγεν· πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἢ ἐν τίνι ⌜αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν⌝; **31** ὡς ⌜κόκκῳ σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον ὂν πάντων τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, **32** καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται ⌜μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων⌝ καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ *τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν*.

45 VI **33** Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν· **34** χωρὶς δὲ παρα-
46 X βολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς ἐπέλυεν ⌜πάντα.

10 47 II **35** Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενομένης· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. **36** καὶ ⌜ἀφέντες τὸν ὄχλον⌝ παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ⌜ἄλλα πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ⌝. **37** καὶ γίνεται λαῖλαψ μεγάλη ἀνέμου καὶ τὰ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον. **38** καὶ ⌜αὐτὸς ἦν⌝ ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων. καὶ ⌜ἐγείρουσιν αὐτὸν ○καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; **39** καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ· σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. **40** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί ⌜δειλοί ἐστε; οὕπω⌝ ἔχετε πίστιν; **41** καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ⌜ὑπακούει αὐτῷ⌝;

30–32: Mt 13, 31s L 13,18s Is 40,18 Θ

Mt 17,20! p

Ez 17,23; 31,6 Dn 4,9.18 *Ps 103,12* Θ

33s: Mt 13,34

1 K 3,1 J 16,12

1,45! | 2!

35–41: Mt 8,18. 23-27 L 8,22-25 cf Mc 6,45 ss p

Jon 1,4 ss

L 10,40

Ps 105,9 Θ

6,51 Ps 65,8; 89, 10; 107,25-32

J 14,1.27 2 T 1,7

L 2,9 Jon 1,10.16· 1,27

30 ⌜παραβολη (ομοιωματι f^{1} *pc*) παραβαλωμεν αυτην A C^{2} D Θ 0107^{vid} f^{1} 33 𝔐 lat sy | την παραβολην δωμεν W | παραβολη αυτην θωμεν; παραβαλομεν αυτην f^{13} | *txt* ℵ B C^{*vid} L (Δ) 28. (579). 892. 2427 *pc* (b) bo; Or • **31** ⌜κοκκον A L W Θ 0107 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 | *txt* ℵ B C^{vid} D Δ (*) 565. 2427. 2542 *al* • **32** ⌜μειζων παντ. τ. λαχ. D Δ f^{1} 28. 565. 579. 700. 1424. 2427. 2542 *pm* aur e (^{s} K f^{13} *pm*) | *txt* ℵ B C L W Θ 33. 892. 1241 *pc* lat (^{s}A *pm*) • **34** ⌜αυτας D W it • **36** ⌜αφιουσιν τον οχλον και 𝔓^{45vid} D W Θ f^{13} 28. 565. 700. 2542 *pc* it | αφεντες αυτον A | ⌜αλλα δε πλοια (-αρια L *pm*; + πολλα D 33) ην (ησαν D) μετ αυτου A C^{2} D L f^{13} 33 𝔐 sy^{h} | αμα πολλοι ησαν μετ αυτου W e | τα αλλα τα οντα πλοια μετ αυτου Θ (f^{1} 28, 700). 565 | *txt* (ℵ: ησαν) B C* (Δ) 579. 892. 2427 *pc* vg • **38** ⌜A D W Θ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 sy^{h} | *txt* ℵ B C L Δ 579. 892. 2427. *l* 2211 *pc* | ⌜διεγειραντες (εγ- f^{13}) *et* ○ D W Θ f^{13} 28. 565. 700 *pc* it | διεγειρουσιν A B^{1} C^{2} L 0167^{vid} f^{1} 33 𝔐 | *txt* ℵ B* C* Δ 2427 *al* • **40** ⌜† δειλοι εστε ουτως; πως ουκ A C 33 𝔐 (f) sy$^{(p)\,h}$ | δειλοι εστε ουτως W (e q) | ουτως δειλοι εστε; ουπω 𝔓^{45vid} $f^{1\,13}$ 28$^{(*)}$. (^{s} 892^{c}). 2542 *pc* | *txt* ℵ B D L Δ Θ 565. (579). 700. 892*. 2427 *pc* lat co • **41** ⌜ *2 l* ℵ* C Δ $f^{1\,13}$ 28. 2542 *pc* | υπακουουσιν D ff^{2} i q | υπακουουσιν αυτω A W Θ 33 𝔐 lat | *txt* ℵ^{2} B L 892. 2427

1–20: Mt 8,28-34 L 8,26-39

5 Καὶ ⌜ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώ- *11*
ραν τῶν ⌜Γερασηνῶν. **2** καὶ ἐξελθόντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ
πλοίου ºεὐθὺς ⌜ὑπήντησεν αὐτῷ ⌜ἐκ τῶν μνημείων ἄν-
1,23 θρωπος⌝ ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, **3** ὃς τὴν κατοίκησιν εἶ-
Is 65,4 χεν ἐν τοῖς μνήμασιν, καὶ οὐδὲ ἁλύσει οὐκέτι οὐδεὶς
ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι **4** ⌜διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ
ἁλύσεσιν δεδέσθαι καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις
καὶ τὰς πέδας συντετρῖφθαι⌝⌜, καὶ οὐδεὶς ἴσχυεν αὐτὸν
δαμάσαι· **5** καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας⌝ ἐν τοῖς
μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων
ἑαυτὸν λίθοις. **6** καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν
ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν ⌜αὐτῷ **7** καὶ κράξας φωνῇ
1,24! · 3,11! · Gn 14,18 Act 16,17 μεγάλῃ λέγει· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ
Gn 24,3 Mt 26,63 ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανίσῃς. **8** ἔλεγεν
γὰρ αὐτῷ· ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀν-
θρώπου. **9** καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· τί ὄνομά σοι; καὶ ⌜λέγει
αὐτῷ⌝· ⌜λεγιὼν ὄνομά μοι ⊤, ὅτι πολλοί ἐσμεν. **10** καὶ παρ-
εκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ ⌜αὐτὰ ἀποστείλῃ⌝ ἔξω τῆς χώ-
ρας. **11** ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη
βοσκομένη· **12** καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ⌜λέγοντες· πέμ-
ψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν.
13 καὶ ⌜ἐπέτρεψεν αὐτοῖς⌝. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ
ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ
ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχίλιοι, καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ.

¶ **5,1** ⌜ηλθεν ℵ$^{c\,vid}$ C L Δ Θ f^{13} 28. 579. 700. 892. 1241. 2542 *al* q sy bo; Epiph | ⌜*p)* Γαδαρηνων A C f^{13} 𝔐 sy$^{p\,h}$ | Γεργυστηνων W | Γεργεσηνων ℵ^{2} L Δ Θ f^{1} 28. 33. 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542 *al* sy^{s} bo | *txt* ℵ* B D 2427^{vid} latt sa • **2** º B W 2427 it sy$^{s.p}$ | ⌜απηντησεν A W 33 𝔐 | *txt* ℵ B C D L Δ Θ $f^{1\,13}$ 28. 565. 579. 700. 1424. 2427. 2542. *l* 2211 *al* | ⌜*4 1–3* D W Θ 565. 700 it | *4* 1355 *pc* vg^{ms} sy^{s} • **4/5** ⌜οτι πολλακις αυτον δεδεμενον πεδαις και αλυσεσιν εν αις εδησαν διεσπακεναι και τας πεδας συν τετριφεναι D (W, f^{1}, 28, 565, 700, 2542 lat sy$^{s\,p}$) | ⌜ και μηδενα αυτον ισχυειν δαμασαι. νυκτος δε και ημερας D (W, 565, 700) e • **6** ⌜† αυτον A B C L Δ 892. 1241. 2427 *pc* | *txt* ℵ D W Θ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 • **9** ⌜απεκριθη D *pc* it | απεκριθη λεγων E 565. 700 *pm* | ⌜ λεγεων ℵ^{2} A B^{2} W Θ $f^{1\,13}$ 𝔐 | *txt* ℵ* B* C (D) L Δ 579. 700$^{c\,vid}$. 2427 *pc* | ⊤εστιν B (^{s} D) f^{13} 2427 *pc* lat • **10** ⌜αυτους αποστειλη D f^{13} 𝔐 (^{s}A f^{1} 579. 1241. *l* 2211 *al* it) | αυτον αποστ. ℵ L 2427 *pc* lat sy^{p} bo (^{s} K W 892 *al*) | *txt* B C Δ (^{s} Θ) • **12** ⌜παντες (– K 579 *al*) οι δαιμονες λ. A 33^{vid} 𝔐 | παντα (– D) τα δαιμονια ειποντα D Θ 565. (700) *pc* a | (παρακ-σαντες *et*) ειπον W f^{13} 28. 2542 | *txt* ℵ B C L Δ f^{1} 892. 2427 *al* • **13** ⌜επεμψεν αυτους (+ ο Ιησους 565. 700) Θ 565. 700 | ευθεως κυριος Ιησους επεμψεν αυτους εις τους χοιρους D *pc* (c) ff^{2} (i) r^{1} | επετρεψεν αυτοις ευθεως ο Ιησους A f^{13} 33. (^{s} 1241) 𝔐 lat sy^{h} | *txt* ℵ B C L W Δ f^{1} 28. (579). 892*. 2427. 2542 b e sy$^{s.p}$ bo; Epiph

14 Καὶ οἱ βόσκοντες αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ⌜ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστιν τὸ γεγονὸς **15** καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, ⌜τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγιῶνα,⌝ καὶ ἐφοβήθησαν. **16** καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. **17** καὶ ⌜ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν⌝ ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

48 VIII **18** Καὶ ἐμβαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾖ. **19** καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς καὶ ⌜ἀπάγγειλον αὐτοῖς ὅσα ⌜ὁ κύριός σοι⌝ πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε. **20** καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

3,14

11,3

7,31 Mt 4,25

49 II **21** Καὶ διαπεράσαντος ⌜τοῦ Ἰησοῦ [ἐν τῷ πλοίῳ]⌝ ⌜πάλιν εἰς τὸ πέραν⌝ συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ *12* ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. **22** Καὶ ⊤ ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ⌜ὀνόματι Ἰάϊρος,⌝ καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ **23** ⌜καὶ παρακαλεῖ⌝ αὐτὸν ⌜πολλὰ λέγων ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει, ⌜ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς τὰς χεῖρας αὐτῇ⌝ ἵνα σωθῇ καὶ ζήσῃ. **24** καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ. καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

21–43: Mt 9,18-26 L 8,40-56
1 Rg 17,17-24
2 Rg 4,8.17-37
Act 9,36ss
7,25 J 11,32 Act 10,25

Mt 9,18!

3,9

13 **25** Καὶ γυνὴ ⊤ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος δώδεκα ἔτη **26** καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ ⌜παρ' αὐτῆς⌝ πάντα καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλ-

14 ⌜ανηγγειλαν W Δ f^{13} 28. 565. 2542. *l* 2211 *pm*; Epiph ¦ *txt* ℵ A B C D K L Θ f^{1} 33. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2427 *pm* • **15** ⌜τον εσχ τον λεγεωνα ℵ¹ A B C W Θ 0107 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 ¦ – D lat sy^{s} bo ¦ *txt* ℵ* L Δ 579. 2427 aur vg^{mss} • **17** ⌜παρεκαλουν D Θ 565. 700. 1424 *pc* a sa^{mss} • **19** ⌜ διαγγ- 𝔓45 D W $f^{1\,13}$ 28. 700. 2542 *pc* ¦ αναγγ A L 0132. 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C Δ Θ 579. 2427 *pc* | ⌜*3 l 2* A L W 0132 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 lat ¦ *p)* σοι ο θεος D (1241) ¦ *txt* (ℵ) B C Δ Θ 2427 ff^{2} • **21** ⌜ *l 2* 𝔓45vid D Θ f^{1} 28. 565. 700. 2542 *pc* it sy^{s} ¦ *3–5 l 2* W sa^{mss} ¦ *txt* ℵ A (B) C L 0132 f^{13} 33. (2427) 𝔐 vg syp^{h} sa^{mss} bo | ⌜ *2–4 l* ℵ* D 565. 700 it syp ¦ *l* 𝔓45 f ¦ *2–4* Θ *pc* sy^{s} bo^{mss} ¦ παλιν ηλθεν εις το περαν f^{13} *pc* (sa) ¦ *txt* ℵ¹ A B C L W 0132 f^{1} 33. (2427) 𝔐 aur l vg sy^{h} bo • **22** ⌜ιδου 𝔓45 A C W 0107 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 c f sy^{h} ¦ *txt* ℵ B D L Δ Θ 892. 2427 lat $sy^{s.p}$ co | ⌜ *p)* ω ονομα I. W Θ 565. 700 ¦ - D it • **23** ⌜κ. παρεκ- B W Θ 0107. 0132 $f^{1\,13}$ 2427 𝔐 lat bo ¦ παρακαλων *et* ⌜και D (it sy^{s}) ¦ *txt* ℵ A C L 28. 33. 565. 892. 1241 *pc* sa bo^{ms} | ⌜ ελθε αψαι αυτης εκ των χειρων σου D it ($sy^{s.p}$) • **25** ⊤τις D Θ 0132 f^{13} 𝔐 a f sy ¦ *txt* ℵ A B C L W Δ f^{1} 33. 892. 2427. 2542 *pc* lat • **26** ⌜εαυτης D W Θ f^{1} (⌜ 28). 565. 700. 1424. 2542 *pc* ¦ παρ εαυτης ℵ C K Δ 1241. *l* 2211 *al* ¦ *txt* A B L 0132 f^{13} 33. 2427 𝔐

λον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, **27** ἀκούσασα ⊤ περὶ τοῦ Ἰη-
1,41! σοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν ἥψατο τοῦ ἱματίου
αὐτοῦ· **28** ἔλεγεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἅψωμαι κἂν τῶν ἱματίων
αὐτοῦ σωθήσομαι. **29** καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ
αἵματος αὐτῆς καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μά-
στιγος. **30** καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν
L 5,17! ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ⌜ἔ-
λεγεν· τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων; **31** καὶ ἔλεγον αὐτῷ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε καὶ
3,5! λέγεις· τίς μου ἥψατο; **32** καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν
τοῦτο ποιήσασαν. **33** ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμου-
σα⊤, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ⌜αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐ-
τῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ⌜ἀλήθειαν. **34** ὁ δὲ εἶπεν
Mt 9,22! · 1 Sm 1,17; 20,42 Jdth 8,35 2 Sm 15,9 2 Rg 5,19 L 7,50 Act 16,36 Jc 2,16 | αὐτῇ· ⌜θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰ-
ρήνην καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.
35 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυν-
αγώγου λέγοντες ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι
σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; **36** ὁ δὲ Ἰησοῦς ⌜παρακούσας
⌜τὸν λόγον λαλούμενον⌝ λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· μὴ
φοβοῦ, μόνον πίστευε. **37** καὶ οὐκ ἀφῆκεν ⌜οὐδένα μετ'
αὐτοῦ συνακολουθῆσαι⌝ εἰ μὴ ⌜τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον
Mt 17,1! καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. **38** καὶ ἔρχονται εἰς
τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον ⌜καὶ
κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας⌝ πολλά, **39** καὶ εἰσελθὼν λέ-
Act 20,10 γει αὐτοῖς· τί θορυβεῖσθε καὶ ⊤ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ
J 11,4.11 ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. **40** καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ⌜αὐτὸς
11,15 Act 9,40 δὲ⌝ ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παι-
δίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ καὶ εἰσπορεύεται

27 ⊤ † τα ℵ* B C* Δ 2427 *pc* | *txt* ℵ^{c} A C^{2} D L W Θ 0132^{vid} *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 sy co • **30** ⌜ειπεν D W Θ 565. 700 • **33** ⊤ διο πεποιηκει λαθρα D (Θ) 28. 565. (700) *pc* it | ⌜επ αυτη A W Θ 0132 *f*^{1} 33 𝔐 | επ αυτην Φ *f*^{13} 565. 1241 *pc* | *txt* ℵ B C D L 892. 2427. *l* 2211 *pc* | ⌜αιτιαν αυτης W *f*^{13} (1). 28. 2542 sa^{mss} • **34** ⌜-τερ ℵ A C^{2vid} L Θ 0132 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 | – 579 *pc* | *txt* B D W 28. 2427 *pc* (C* *illeg.*) • **36** ⌜*p*) ακουσας ℵ^{2} D Θ 0126 *f*$^{1.13}$ 28. 565. 700. 892^{c}. 1241. 1424. 2542 *al* lat co | ευθεως ακουσας A C (^{s} N) 0132. 33 𝔐 (a) sy^{h} | *txt* ℵ*^{c} B L W Δ 892*. 2427 *pc* e | ⌜τ. λ. τον λαλ. B (2427) | τουτον τον λ. D it • **37** ⌜ουδ. αυτω συνακ- (ακ A K 33. 1241 *al*) A Θ 0132 *f*^{13} 𝔐 | ουδ. αυτω (^{s} D, W) παρακ- D W *f*^{1} 28. 565. 700. 2542* *pc* | *txt* ℵ B C L Δ 892. 2427 | ⌜μονον W | – A D L Θ 0132 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 | *txt* ℵ B C Δ 2427. 2542 • **38** ⌜κλαιοντων και αλαλαζοντων D (565) a • **39** ⊤τι D Θ 28 it • **40** ⌜ο δε A W 0132 *f*^{13} 𝔐 | ο δε Ιησους Φ *f*^{1} *pc* sy^{h**} | *txt* ℵ B C D L Δ Θ 33. 579. 892. 2427. *l* 2211 *pc*

ὅπου ἦν τὸ παιδίον⸢. **41** καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· ⸢ταλιθα κουμ⸣, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον· τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε. **42** καὶ εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν ⸢[εὐθὺς] ἐκστάσει μεγάλῃ. **43** καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ⸢πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνοῖ τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

Mt 8,15!

L 7,14

Mt 8,4!

50 I **6** Καὶ ἐξῆλθεν ⸢ἐκεῖθεν καὶ ἔρχεται⸣ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **2** καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο ⸢διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ⸣, καὶ ⸢πολλοὶ ἀκούοντες⸣ ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα ⸢τούτῳ, ⸢καὶ αἱ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γινόμεναι⸣; **3** οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ ⸢τέκτων, ὁ υἱὸς⸣ τῆς Μαρίας ⸢καὶ ἀδελφὸς⸣ Ἰακώβου ⸢[1]καὶ Ἰωσῆτος⸣ καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; 51 I καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. **4** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ ⸢πατρίδι αὐτοῦ⸣ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **5** καὶ οὐκ ἐδύνατο ⸢ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν⸣, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθεράπευ-

1–6a: Mt 13,53-58 L 4,16-30

1,22!

J 7,15

L 10,13 Act 19,11

3,31s J 6,42

Mt 12,46! · Act 12,17! · Jd 1

J 7,5

J 4,44 L 13,33

Mt 9,18!

40 ⸢ανακειμενον A C 33 𝔐 (κατακ- W Θ $f^{1.13}$ 28. 565. 700. 2542 *pc*) lat sy ¦ *txt* ℵ B D L Δ 892. 2427 *pc* it • **41** ⸢ταλιθα κουμι A Θ 0126 f^{13} 𝔐 q vg sy^{h} ¦ ταβιθα W a r^{1} (+ κουμι it) ¦ ραββι θαβιτα κουμι D [ρ. θ. *ex* ραβιθα – puella Wellhausen *cj*] ¦ tabea acultha cumhi e ¦ *txt* ℵ B C L f^{1} 28. 33. 892. 1241. 1424. 2427 *al* co • **42** ⸢παντες D it sa^{mss} bo^{mss} ¦ – $\mathfrak{P}^{45}$ A W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 lat $sy^{p.h}$ bo^{mss} ¦ *txt* ℵ B C L Δ 33. 579. 892. 2427 *pc* sa^{mss} bo • **43** ° D 1424 *pc* it

¶ **6,1** ⸢ *1* 13 *pc* ¦ – W ¦ εκ. κ. ηλθεν (απηλ- D) A D 0126 $f^{1.13}$ 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ B C L Δ Θ 892. 2427 *pc* a sy^{hmg} • **2** ⸢ $\mathfrak{P}^{45vid}$ A W 0126 $f^{1.13}$ 𝔐 lat ¦ *txt* ℵ B C D L Δ (Θ) 33. 579. 892 *pc* f (ff²) r^{1} ¦ ⸢† οι πολλοι ακουοντες B 28ᶜ. 892. 2427 *pc* sa^{mss} bo^{mss} ¦ οι πολλοι ακουσαντες L f^{13} 28* *pc* sa^{mss} ¦ πολλοι ακουσαντες D Δ Θ 0126. 565 *al* bo^{pt} ¦ *txt* ℵ A C W f^{1} 33 𝔐 ¦ ⸢αυτω A D W Θ $f^{1.13}$ 33. 2427 𝔐 sy sa^{mss} ¦ *txt* ℵ B C L Δ 892 sa^{mss} bo ¦ ⸢και δυν. … γινονται A C^{2} W $f^{1.13}$ 𝔐 a e f ¦ ινα και δυν. … γινωνται C* D K (Θ 700) *al* it sy^{h} sa^{mss} ¦ και αι δυν. αι τοιαυται αι … γινομεναι ℵ¹ Δ ¦ *txt* ℵ* B (L) 33. 892. 2427 *pc* bo • **3** ⸢του τεκτονος υιος και ($\mathfrak{P}^{45vid}$) f^{13} 33^{vid}. (565. 579. 2542). 700 *pc* it vg^{mss} bo^{mss} ¦ ⸢αδελφος δε A W $f^{1.13}$ 𝔐 q sy^{h} sa^{mss} ¦ ο αδελφος (Θ 2542). 565. 700. 892ˢ *pc* lat ¦ και ο αδελφος ℵ D L 892* *pc* sa^{mss} bo^{pt} ¦ *txt* B C Δ 579. 1241. 1424. 2427 *pc* ¦ ⸢(*p*) και Ιωσηφ ℵ *pc* lat ¦ και Ιωση A C W f^{1} 𝔐 sa^{mss} ¦ – c ff^{2} i ¦ *txt* B D L Δ Θ f^{13} 33. 565. 579. 700. 2427. 2542 *pc* a sa^{mss} bo • **4** ⸢π. εαυτου ℵ* f^{13} ¦ ιδια π. αυτου ℵ² A (L, 892) sa^{mss} ¦ π. τη εαυτου Θ 565 ¦ *txt* B C D W f^{1} 33. 2427 𝔐 • **5** ⸢ *1 3 4 2* A f^{13} 33 𝔐 sy^{h} ¦ *1 3 2 4* D 565. 700 *pc* a ¦ ουκετι ποιησαι δυναμιν W ¦ *txt* ℵ B C L Δ Θ f^{1} 892. 2427. 2542

6b–13: Mt 9,35; 10,1.7-11.14 L 9, 1-6 | 30s · L 10,1 ·

σεν. **6** καὶ ⌜ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. * Καὶ 52 II
περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων. **7** Καὶ ⌜προσ- 14 53
καλεῖται τοὺς δώδεκα καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν II
δύο⌝ δύο καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν
ἀκαθάρτων, **8** καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν ⌜αἴ-
ρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πή-
ραν, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν, **9** ἀλλὰ ὑποδεδεμένους
σανδάλια, καὶ μὴ ⌜ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. **10** καὶ ἔλεγεν 54
αὐτοῖς· ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν II
ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. **11** καὶ ⌜ὃς ἂν τόπος μὴ δέξηται⌝ ὑμᾶς 55
Act 13,51 μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε II
Mt 8,4! τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐ-
τοῖς. ⊤ **12** Καὶ ἐξελθόντες ⌜ἐκήρυξαν ἵνα ⌜μετανο- 56
16,17s! ὦσιν, **13** καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον VIII
L 10,34 Jc 5,14s ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

14–16: Mt 14, 1s L 9,7-9; 3,1! **14** Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης, φανερὸν γὰρ ἐγέ- 15
νετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ⌜ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης ὁ ⌜βαπτί- 57
ζων ⌜ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν⌝ καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ II
8,28p δυνάμεις ἐν αὐτῷ. **15** ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι Ἠλίας ἐστίν· 58
Mt 21,11! ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφήτης ὡς εἷς τῶν προφητῶν. X
16 ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρῴδης ⌜ἔλεγεν⊤· ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα
⌜Ἰωάννην, οὗτος ἠγέρθη⌝.

17–29: Mt 14,3-12 L 3,19s 1,14 **17** Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν 59
Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρῳδιάδα II

6 ⌜† εθαυμασεν ℵ B 565. 2427 *pc* ¦ *txt* A C D L W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 sy^h • **7** ⌜*p)* προσκαλεσαμενος τους δωδεκα μαθητας απεστειλεν αυτους ανα D (f^1, 565, 892^{mg} *pc*) ff^2 sy^s • **8** ⌜αρωσιν ℵ C L W Δ Θ f^{13} 565. 579 *pc* ¦ *txt* A B D f^1 33. 2427 𝔐 • **9** ⌜ενδυσασθαι B^2 892. 2427 *pc* (σασθε B* 33 *pc*) ¦ ενδεδυσθαι L N 1424 *al* • **11** ⌜ *1 2 4 5* C*^{vid} f^1 (579) *pc* sy^s ¦ *p)* οσοι αν μη δεξωνται A C^2 D Θ 0167^{vid}. 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B L W Δ f^{13} 28. 2427 *pc* sy^{hmg} co | ⊤ (Mt 10,15) αμην λεγω υμιν· ανεκτοτερον εσται Σοδομοις η Γομορροις εν ημερα κρισεως ἢ τη πολει εκεινη A $f^{1.13}$ (33) 𝔐 a f q $sy^{p.h}$ bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B C D L W Δ Θ 28*. 565. 892*. 2427. 2542 *pc* lat sy^s sa bo^{pt} • **12** ⌜εκηρυσσον A W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 sy^h ¦ *txt* ℵ B C D L Δ 892. 2427 *pc* sy^{hmg} | ⌜ μετανοησωσιν ℵ A C $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* B D L W Θ 2427 • **14** ⌜ γεν ℵ A C L Θ 0269 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy^c co ¦ *txt* B (D) W 2427 *pc* a b ff^2 vg^{mss} sa^{mss} | ⌜*p)* βαπτιστης D W Θ f^{13} 28. 33. 579. 700. 2542 *al* sa^{mss} | ⌜ηγερθη εκ ν. C Θ (579. 1241. 1424 *pc*) ¦ εκ ν. ηγερθη W 0269 $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ εκ ν. ανεστη A K *al* ¦ *txt* ℵ B D L Δ 33. 565. 700. 892. (2427) • **16** ⌜ειπεν $\mathfrak{P}^{45vid}$ A D W 0269 $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C L Δ Θ 33. 892. 2427 *pc* bo | ⊤οτι $\mathfrak{P}^{45}$ A C W 0269 f^{13} 𝔐 sy^h ¦ *txt* ℵ B D L Θ f^1 28. 33. 565. 700. 892. 2427 *pc* latt $sy^{s.p}$ | ⌜ουτ. Ιωαννης (+ αυτος ℵ^1) ηγ. ℵ* ¦ Ιωαννην (– D), ουτ. εκ νεκρων ηγ. D f^{13} 28. (^{s} 892^c) *pc* lat bo^{mss} ¦ ουτ. εστιν Ιωαννης· αυτος εκ νεκρων ηγ. Θ (f^1) 565. 700 *pc* it ¦ Ιωαννην, ουτος εστιν· αυτος ηγ. εκ νεκρων A (C) 0269 𝔐 ' *txt* ℵ^2 B L W Δ (33). 892*. 2427 co

τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν· **18** ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρῴδῃ ὅτι οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. **19** ἡ δὲ Ἡρῳδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο· **20** ὁ γὰρ Ἡρῴδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ⌜ἠπόρει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν. Lv 18,16 L 3,1! 60 VI

21 Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε Ἡρῴδης ⊤ τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστᾶσιν ○αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, **22** καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς ⌜αὐτοῦ Ἡρῳδιάδος καὶ ὀρχησαμένης ⌜ἤρεσεν τῷ Ἡρῴδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις. ⌜εἶπεν ὁ βασιλεὺς⌝ τῷ κορασίῳ· αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι· **23** καὶ ὤμοσεν ⌜αὐτῇ [πολλὰ]⌝ ⌜ὅ τι⌝ ἐάν ⌜[1]με αἰτήσῃς⌝ δώσω σοι ⌜[2]ἕως ἡμίσους⌝ τῆς βασιλείας μου. **24** καὶ ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· τί αἰτήσωμαι; ἡ δὲ εἶπεν ⊤· τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ ⌜βαπτίζοντος. **25** καὶ εἰσελθοῦσα εὐθὺς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ᾐτήσατο λέγουσα· θέλω ἵνα ἐξαυτῆς δῷς μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. **26** καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς ⌜ἀνακειμένους οὐκ ἠθέλησεν ⌟ἀθετῆσαι αὐτήν⌞· **27** καὶ εὐθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ⌜ἐνέγκαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ⌜καὶ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ **28** καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κορά- Ap 6,15; 18,23 Esth 5,3.6; 7,2

20 ⌜εποιει A C D f^1 33 𝔐 lat sy ¦ α εποιει f^{13} 28 *pc* ¦ – Δ bo^{ms} ¦ *txt* ℵ B L (W) Θ 2427 co • **21** ⊤εν 𝔓45 | ○ D 1. 565 lat • **22** ⌜† αυτης της A C Θ f^{13} 33. 2427 𝔐 sy^h ¦ αυτης W ¦ της f^1 *pc* (aur b c f) $sy^{s.p}$ ¦ *txt* ℵ B D L Λ 565 *pc* | ⌜ και αρεσασης 𝔓45 A C^3 D W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 lat ¦ *txt* ℵ B C* L Δ 33. 2427 *pc* c ff^2 | ⌜† ο δε β. ειπεν ℵ (^{2}A) B C* L Δ 33. 2427 sa ¦ ειπεν ο (+ βασιλευς 𝔓45c) Ηρωδης 𝔓45 ¦ *txt* C^3 D W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 it sy^h bo^{mss} • **23** ⌜† *1* ℵ A B C^{2vid} f^{13} 33. 2427 𝔐 lat $sy^{p.h}$ sa^{mss} bo ¦ *2* 𝔓45vid 28 ¦ – L *pc* sa^{ms} bo^{ms} ¦ *txt* D Θ 565. 700 it (C*vid W Γ f^1 *pc* r^1: *h. t.*) | ⌜† οτι (*vl* ο τι) ὅ ℵ A L Θ f^{13} 𝔐 latt ¦ ει τι D ¦ *txt* 𝔓45 B Δ 33*. 1241. 2427 *pc* (C^c *illeg.*) | ⌜^{1}† *2* ℵ L (N) f^{13} 892. 1424 *al* lat sy^p bo ¦ *2 1* A K *al* ¦ *txt* B C D Θ 33. 2427 𝔐 it sy^h sa | ⌜^{2} και (καν 565 lat) το ημισυ D 565 lat • **24** ⌜αὐτη 28 ¦ αιτησαι 𝔓45 W sa | ⌜-ᾶτου A C D W $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L Δ Θ 565. 2427 • **26** ⌜*p)* συνανακειμενους ℵ A C^2(*illeg.*) D Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 latt sy^h ¦ *txt* B L W Δ 1241. 2427 *pc* | ⌟ A D W $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ ⌞*txt* ℵ B C L N Δ (Θ) 892. (1241). 2427 • **27** ⌜ενεχθηναι A D L W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 sa^{mss} ¦ *txt* ℵ B C Δ 892. 2427 sa^{mss} bo^{pt} | ⌜ ο δε A D Θ f^{13} 𝔐 sy^h ¦ *txt* B C L W Δ f^1 28. 2427 *pc* (ℵ 33 *pc*: *h. t.*)

σιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. **29** καὶ ἀκούσαντες
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον ⌜καὶ ἦραν⌝ τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ
ἔθηκαν ⌜αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

7 L 9,10a; 10,17 **30** Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ 61 VIII
ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησαν καὶ ᵒὅσα ἐδίδα-
ξαν. **31** καὶ λέγει αὐτοῖς ᵀ· δεῦτε ⌜ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν⌝ 62 X
εἰς ἔρημον τόπον καὶ ἀναπαύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ
2,2! ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐ-
καίρουν.

32–44: Mt 14, 13-21 L 9,10b-17 J 6,1-13 **32** Καὶ ⌜ἀπῆλθον ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον⌝ κατ' 63 VI
ἰδίαν. **33** καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ⌜ἐπέγνωσαν
54s ᶠπολλοὶ καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον
ἐκεῖ ⌜καὶ προῆλθον αὐτούς⌝.

Mt 9,36! **34** Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον καὶ ἐσπλαγχνίσθη *16*
Nu 27,17 etc ⌜ἐπ' αὐτούς⌝, ὅτι ἦσαν ◻*ὡς πρόβατα*⌝ *μὴ ἔχοντα ποιμένα,*
καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά.

35ss: cf 8,1-9 **35** Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς ⌜γενομένης προσελθόντες 64 I
⌜αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλεγον⌝ ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τό-
πος καὶ ἤδη ὥρα πολλή· **36** ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελ-
θόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν
ἑαυτοῖς τί φάγωσιν. **37** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ᵒαὐτοῖς·
δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἀπελθόν-
J 4,8 τες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους καὶ ⌜δώσο-
μεν αὐτοῖς φαγεῖν; **38** ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· πόσους ˢἄρτους
ἔχετε⌝; ὑπάγετε ᵀ ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν· πέντε ᵀ,

29 ⌜κηδευσαι W 28 | ⌜*p*) αυτον ℵ W *pc* ¦ – 1010 *pc* sy^{p} • **30** ° ℵ* C* W f^{1} 565. 579 *pc* lat • **31** ᵀo Ιησους D Θ f^{13} 28. 565. 700. 2542 *pc* it sa | ⌜υπαγωμεν D it (sy^{s,p}) • **32** ⌜απηλθον (-θεν Γ *al*) εις ερ. τοπ. τω (εν τω N *al*) πλοιω (-αριω f^{1}) A W f^{1} 𝔐 sy ¦ αναβαντες εις το πλοιον απηλθον εις ερημον τοπον D lat sa ¦ *txt* (ℵ) B L Δ Θ 0187 (f^{13}, 33). 579. 892. 2427 *pc* bo • **33** ⌜εγνωσαν B* D f^{1} 2427 | ᶠ αυτους πολ. ℵ A K L N Δ 33. 579. 892. 1241. 1424 *pm* f q sy$^{(s,p),h}$ sa^{mss} bo ¦ αυτον πολ. Γ 565 *pm* ¦ αυτον f^{13} *pc* ¦ *txt* B D W Θ f^{1} 28. 700. 2427. 2542 *pc* lat sa^{mss} | ⌜κ. προσηλ. αυτοις (L 579) Δ Θ (1241). 1424 *pc* ¦ κ. συνηλ. αυτου D (28. 700, 33 *pc*) b ¦ κ. ηλ. αυτου (f^{1}) 565 *pc* it ¦ κ. προηλ. αυτους και συνηλθον προς αυτον $\mathfrak{P}^{84vid}$ (A, f^{13}) 𝔐 f (q) sy^{h} ¦ – W c sy^{s} ¦ *txt* ℵ B (0187). 892. 2427 *pc* lat co • **34** ⌜επ αυτοις $\mathfrak{P}^{84vid}$ A L W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D 1424. 2427 *pc* | ◻ℵ* • **35** ⌜γιν- ℵ D | ⌜αυτω οι μαθ. αυτου λεγουσιν (W $f^{1.13}$) 𝔐 (aur c f q sy^{p}) sy^{h} ¦ οι μαθ. αυτου λεγουσιν αυτω D K 565. 700. (*l* 2211) *pc* (a b) sy^{s} ¦ οι μαθ. αυτω λεγ. A *al* ¦ *txt* ℵ^{1}(ℵ* Θ 579: *2–5*) B L Δ 0187^{vid}. 33. 892. (2427) *pc* • **37** ° A L f^{1} 33. 892. 2427 sa^{mss} | ⌜δωμεν W Θ f^{1} 𝔐 ¦ δωσωμεν ℵ D N f^{13} 28. 33. 565. 892. 1424 *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45}$ A B L Δ 2427. 2542 *pc* • **38** ˢ† B L Δ Θ 0187^{vid}. 2427. 2542 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ A D W $f^{1.13}$ 33 𝔐 | ᵀκαι A Θ f^{13} 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* ℵ B D L W f^{1} 33. 2427. 2542. *l* 2211 *pc* b c ff^{2} sy^{s,p} | ᵀ*p*) αρτους D 565. 579 *pc* it vg^{mss} sy^{s,p} bo

καὶ δύο ἰχθύας. **39** καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ⸂ἀνακλῖναι πάντας⸃ ⸂συμπόσια συμπόσια⸃ ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. **40** καὶ ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαὶ □⸂κατὰ ἑκατὸν καὶ ⸂κατὰ πεντήκοντα⸃. **41** καὶ λαβὼν τοὺς ○πέντε ἄρτους καὶ τοὺς ○δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κατέκλασεν τοὺς ⊤ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς ○¹[αὐτοῦ] ἵνα ⸂παρατιθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. **42** καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, **43** καὶ ἦραν ⸂κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα⸃ καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. **44** καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες □[τοὺς ἄρτους]⸃ πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

8,19

Mt 14,19! · 14,22!

65 VI **45** Καὶ εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν □εἰς τὸ πέραν⸃ πρὸς Βηθ- 66 II σαϊδάν, ἕως αὐτὸς ⸂ἀπολύει τὸν ὄχλον. **46** καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. **47** καὶ 17 67 IV ὀψίας γενομένης ἦν ⊤τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. **48** καὶ ⸂ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ⸂ἐν τῷ ἐλαύνειν⸃, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς⊤, περὶ τετάρτην φυλακὴν □τῆς νυκτὸς⸃ ἔρχεται □¹πρὸς αὐτοὺς⸃ περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς. **49** οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ⸂ἔδοξαν ὅτι φάντασμά ἐστιν⸃, καὶ ἀνέκραξαν⸂· **50** πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον⸃ καὶ ἐταράχθησαν. ⸂¹ὁ δὲ εὐθὺς⸃ ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς·

45–52: Mt 14, 22-33 J 6,16-21

8,22 L 9,10

Job 9,8

Sap 17,15

39 ⸂t ανακλιθηναι π. ℵ B* (⸂ Θ 565). 0187 *f*¹·¹³ 28. 892ᶜ. 2427. *l* 2211 *al* syˢ ¦ πασιν ανακλιθηναι Or^pt ¦ ανακλιναι αυτους 33 *pc* ¦ ανακλιθηναι 700 ¦ *txt* A B¹ D L W 𝔐 f l vg syᵖʰ; (Or)^pt | ⸂ *l* L W Θ *f*¹·¹³ 565. 579 *pc* ¦ κατα την συμποσιαν D ¦ – a syˢ • **40** □ 𝔓⁴⁵ | ⸂*bis* ανα 𝔓⁸⁴ A L Θ *f*¹·¹³ (33) 𝔐 ¦ ανδρες ... ανα W ¦ *txt* ℵ B D (2427) *pc* • **41** ○*bis* 𝔓⁴⁵ | ⊤πεντε D W it | ○¹t ℵ B L Δ 33. 579. 892. 1241. 1424. 2427 *pc* d sa^mss bo ¦ *txt* 𝔓⁴⁵ A D W Θ *f*¹·¹³ 𝔐 lat sy sa^mss | ⸂παραθωσιν 𝔓⁴⁵ ℵᶜ A D Θ *f*¹·¹³ 𝔐 ¦ *txt* ℵ* B L W Δ 0187^vid. 892. 2427 *pc* • **43** ⸂*p*) κλασματων δωδεκα κοφινους πληρεις A D Θ 𝔐 (b) c syʰ ¦ περισσευματα κλ των δωδ. κ·νους πληρεις (33, 700). 1241. 1424 *pc* lat ¦ κλ-των δωδ. κ·νων πληρωματα ℵ W *f*⁽¹⁾·¹³ *pc* ¦ *txt* 𝔓⁴⁵ B (L Δ, *l* 2211). 892. 2427. 2542 *pc* • **44** □*p*) 𝔓⁴⁵ ℵ D W Θ *f*¹·¹³ 28. 565. 700. 2542 lat sa ¦ *txt* A B L 33. 2427 𝔐 (c) f syᵖʰ bo • **45** □ 𝔓^45vid W *f*¹ q syˢ | ⸂απολυση 𝔓⁴⁵ A N W 33. 1424. *l* 2211 *pm* ¦ απολυσει K Γ *f*¹·¹³ 28. 579. 700. 892ᶜ. 1241 *pm* ¦ απελυσεν Θ 565 syˢ ¦ *txt* ℵ B D L Δ *f*¹ 892*. 2427. 2542 • **47** ⊤παλαι 𝔓⁴⁵ D *f*¹ 28. 2542 *pc* it vg^mss • **48** ⸂ειδεν 𝔓⁴⁵ A *f*¹·¹³ 33 𝔐 (i) syʰ ¦ *txt* ℵ B D L W Δ Θ 579, 892. 1241. 1424. 2427 *pc* lat | ⸂και ελαυνοντας D (⸂ Θ 565. 700 it) | ⊤σφοδρα και 𝔓^45vid W Θ *f*¹·¹³ 28. (565. 700) *pc* ¦ και A D *f*¹ 𝔐 lat syᵖʰ ¦ *txt* ℵ B L Δ 892. 2427. *l* 2211 *pc* a aur b vgˢᵗ co | □ 𝔓^45vid | □¹ D W Θ 565 it • **49/50** ⸂εδοξαν φαντασμα ειναι A D Θ *f*¹·¹³ 2427 𝔐 (⸂ W *f*¹ 28. 2542 *pc*) ¦ *txt* ℵ B L Δ 33. 579. 892 *pc* | ⸂ παντες D Θ 565. 700 it | ⸂¹ ευθυς δε Θ (565. *l* 2211) ¦ και ευθεως A W *f*¹·¹³ 𝔐 lat sy ¦ και D ff² i ¦ ο δε 33. 579 (c) ¦ *txt* ℵ B L Δ 892. (1424). 2427 co

θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. **51** καὶ ἀνέβη πρὸς αὐ- 68 VI
4,39 τοὺς εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ⸢λίαν [ἐκ
περισσοῦ] ἐν ἑαυτοῖς⸣ ἐξίσταντο⊤· **52** οὐ γὰρ συνῆκαν
3,5! ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ⸢ἀλλ' ἦν⸣ αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.
53–56: Mt 14,34-36 J 6,22-25 **53** Καὶ διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς ⸢Γεννη- 69
σαρὲτ □καὶ προσωρμίσθησαν⸣. **54** καὶ ἐξελθόντων αὐ- II
33 τῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν **55** περιέδρα-
μον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κρα-
βάττοις ⊤ τοὺς κακῶς ἔχοντας ⸢περιφέρειν ὅπου ἤκουον⸣
⸢ὅτι ἐστίν⸣. **56** καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ
Act 5,15 ○εἰς πόλεις ἢ ○εἰς ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ⸢ἐτίθεσαν
τοὺς ἀσθενοῦντας καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ
Mt 9,20p Nu 15, 38s • 1,41! • Act 19,11s κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ○¹ἂν
⸢ἥψαντο αὐτοῦ ἐσῴζοντο.
1–23: Mt 15,1-20 **7** Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ τινες *18* 70
3,22 τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων. **2** καὶ X
ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ○ὅτι κοιναῖς χερσίν,
L 11,38p τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ⸢ἐσθίουσιν τοὺς ἄρτους ⊤ **3** – οἱ γὰρ
Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ ⸢πυγμῇ νίψων-
ται τὰς χεῖρας οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν
τῶν πρεσβυτέρων, **4** καὶ ἀπ' ἀγορᾶς ⊤ ἐὰν μὴ ⸢βαπτίσων-
ται οὐκ ἐσθίουσιν, καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον
Mt 23,25 κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων
□[καὶ κλινῶν]⸣ – **5** ⸢καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι 71 VI

51 ⸢ λιαν εν εαυτοις ℵ B (L) Δ 892 (sy⸜ᵖ) co ¦ περισσως εν εαυτοις D (W, f^1, 28, 2542). 565. 700 *pc* b ¦ περιεσωσεν αυτους και Θ (Φ: *id.* + *txt*) ¦ *txt* A f^{13} 33. 2427 𝔐 lat sy^h | ⊤και εθαυμαζον A D W Θ f^{13} 33. (565) 𝔐 it $sy^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B L Δ (f^1) 28. 892. 2427 lat sy^s co • **52** ⸢ην γαρ A D W $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ B L Δ Θ 33. 579. 892. 1241. 1424. 2427 *al* (b r^1) sy^{hmg} co • **53** ⸢ Γεννησαρ D it vg^{mss} $sy^{⸜p}$ bo^{mss} ¦ Γεν(ν)ησαρεθ B* K N Θ $f^{1.13}$ 565 *pm* lat co | □ *p)* D W Θ $f^{1.13}$ 28. 565. 700. 2542 it $sy^{⸜p}$ • **55** ⊤φερειν παντας *et* ⸢ · περιεφερον γαρ αυτους οπου αν ηκουσαν D it | · τον Ιησουν ειναι D it ⸢οτι εκει εστιν A f^{13} 33 𝔐 sy^h (⸢ W 0292 f^1 28. 565. 700. 2542) ¦ *txt* ℵ B L Δ Θ 892. 2427 lat sy^p • **56** ᶜ *bis* A W (Θ) $f^{1.13}$ 𝔐 (b q) ¦ *txt* ℵ B D L Δ 33. 579. 892 *pc* (lat) | ⸢ετιθουν A D W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 sy^h ¦ *txt* ℵ B Δ 892. 1241. 1424. 2427 *pc* | ○¹ℵ D Δ 0292* f^1 33. 579 *pc* | ⸢ ηπτοντο A 𝔐 sy^h ¦ *txt* ℵ B D L W Δ Θ 0274. 0292 $f^{1.13}$ 28. 33. 565. 579. 892. 1241. 2427. *l* 2211 *pc*

¶ **7,2** ○*et* ⸢εσθιοντας A D W Θ $f^{1.13}$ (1241. 1424) 𝔐 a ¦ *txt* ℵ B L Δ 0274. 33. 579. 892. 2427 *pc* ¦ ⸢κατεγνωσαν D ¦ εμεμψαντο K N W Θ 0278 $f^{1.13}$ 28. (33). 565. 579. 700. 2542 *pm* lat $sy^{p.h}$ sa^{mss} ¦ *txt* ℵ A B L Γ Δ 0274. 892. 1241. 1424. 2427 *pm* b sy^s sa^{mss} bo • **3** ⸢πυκνα ℵ W (b) f l vg $sy^{p.h}$ bo ¦ – Δ sy^s sa ¦ *txt* A B (D) L Θ 0131. 0274 $f^{1.13}$ 33 𝔐 it sy^{hmg}; Or • **4** ⸢οταν ελθωσιν D W *pc* it vg^{mss} | ⸢† ραντισ- ℵ B *pc* sa ¦ βαπτιζ- L Δ *pc* ¦ *txt* A D W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 latt; Or | □† 𝔓^{45vid} ℵ B L Δ 28* *pc* (sy^s) sa^{ms} bo ¦ *txt* A D W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 latt $sy^{p.h}$ sa^{mss}; Or • **5** ⸢επειτα A W f^{13} 𝔐 f $sy^{s.h}$ ¦ *txt* ℵ B D L Δ* Θ f^1 33. 565. 579. 700. 892. 2427 *pc* lat sy^p bo

καὶ οἱ γραμματεῖς· διὰ τί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ⸢κοιναῖς χερσὶν⸣ ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον;

6 Ὁ δὲ ⊤ εἶπεν αὐτοῖς· ⊤ καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται ○[ὅτι]

⸢*οὗτος ὁ λαὸς*⸣ *τοῖς χείλεσίν με* ⸢*τιμᾷ,* — *Is 29,13* ⊕
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·

7 *μάτην δὲ σέβονταί με*
διδάσκοντες διδασκαλίας ⊤ *ἐντάλματα ἀνθρώπων.* — Kol 2,22

8 □ἀφέντες ⊤ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν ⸢παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων⊤. **9** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ⸣ καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν ⸢στήσητε. **10** Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν· *τίμα τὸν πατέρα σου καὶ* — *Ex 20,12 Dt 5,16*
τὴν μητέρα σου, καί· *ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ* — *Ex 21,17 Lv 20,9*
τελευτάτω. **11** ὑμεῖς δὲ λέγετε· ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· κορβᾶν, ὅ ἐστιν δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφε- — Mt 27,6
ληθῇς, **12** ⸢οὐκέτι ἀφίετε⸣ αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, **13** ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ⊤ ᾗ παρεδώκατε· ⸢καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.⸣

14 Καὶ προσκαλεσάμενος ⸢πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀκούσατέ μου πάντες καὶ σύνετε. **15** οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ⸢ὃ δύνα- — Mt 23,25p
ται κοινῶσαι αὐτόν⸣, ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευ-
όμενά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. ⊤ — *16:* Mt 11,15!

5 ⸢ανιπτοις χερσιν ℵ² A L 𝔐 it sy; Bas ¦ κοιναις χερσιν και ανιπτοις 𝔓⁴⁵ (*f* ¹ ¹³) ¦ *txt* ℵ* B (D W) Θ *f* ¹ 33. (565). 579. 700. 2427. 2542 *pc* lat co • **6** ⊤αποκριθεις 𝔓⁴⁵ A D W Θ *f* ¹ ¹³ 𝔐 latt sy^h; Bas ¦ *txt* ℵ B L Δ 33. 579. 892. 2427 *pc* sy^(s.p) co | ⊤ οτι 𝔓⁴⁵ A D W *f* ¹ ¹³ 𝔐 b q sy^h; Bas ¦ *txt* ℵ B L Δ Θ 33. 579. 2427 *pc* sy^(s.p) | ○ A D W Θ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 latt sy^h; Bas ¦ *txt* ℵ B L 0274. 892. 2427 *pc* | ⸢*p*⸣ B D 2427 *pc* | ⸢αγαπα D W a b c • **7** ⊤και 𝔓⁴⁵ it vg^cl • **8/9** □ sy^s | ⊤γαρ A *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 aur f l vg sy^(p.h); Bas ¦ *txt* 𝔓⁴⁵ ℵ B D L W Δ Θ 28. 565. 2427 *pc* it co | ⸢εντολην 𝔓⁴⁵ | ⊤ (7,4.13) βαπτισμους ξεστων και ποτηριων και αλλα παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε (A) *f* ¹ ³ 33 𝔐 aur f l vg sy^(p).h (bo^ms) (D, Θ 0131^vid. 28. 565 it: *sim., sed add. a.* αφεντες) ¦ *txt* 𝔓⁴⁵ ℵ B L W Δ 0274 *f* ¹ 2427 *pc* co; Bas | ⸢† τηρησητε ℵ A (B 2427: τηρητε) L *f* ¹ ³ 33 𝔐 aur l vg sy^h co ¦ *txt* D W Θ *f* ¹ 28. 565. 2542 it sy^(s.p); Cyp • **12** ⸢και ο. α. 𝔓⁴⁵ A W 33 𝔐 aur f l vg sy^(s.p).h ¦ οτι ο. α. L ¦ ουκ εναφιετε D ¦ *txt* ℵ B Δ Θ *f* ¹ ¹³. 28. 565. 700. 892. 1241. 2427. 2542 *pc* it co • **13** ⊤τη μωρα D it vg^mss sy^hmg | ⸢ *1 2 4 3 5* ℵ *f* ¹ ¹³ 579. 700. 1241 *al* ¦ *1 2 4 5* Δ *pc* ¦ – W ¦ *txt* A B (D) L Θ 33. 2427 𝔐 lat sy^h • **14** ⸢παντα A W Θ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 f sy sa^mss; Bas ¦ – 565. 579 *pc* c sa^mss bo^mss ¦ *txt* ℵ B D L Δ 892. 2427 lat sy^hmg sa^ms bo • **15** ⸢ *1 2 4 3* A D W *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 ¦ το κοινουν αυτον B 2427 ¦ *txt* ℵ L (Δ) Θ 0274. 892 | ⊤ **[16]** ει τις εχει ωτα ακουειν ακουετω A D W Θ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 latt sy sa^mss bo^pt ¦ *txt* ℵ B L Δ* 0274. 28. 2427 sa^mss bo^pt

17 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς ⸢οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώ- 72
των αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ⸢τὴν παραβολήν⸣. **18** καὶ λέ- VI
γει αὐτοῖς· οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; ⸢οὐ νοεῖτε ὅτι
πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον ⸢εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύ-
ναται αὐτὸν κοινῶσαι⸣ **19** ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ
εἰς τὴν καρδίαν ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ⸢ἀφεδρῶ-
να ἐκπορεύεται·, ⸢καθαρίζων πάντα τὰ βρώματα·⸣; **20** ἔλε-
γεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο
κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. **21** ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν
R 1,28! ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, ⸢πορ-
νεῖαι, κλοπαί, φόνοι, **22** μοιχεῖαι, πλεονεξίαι, πονηρίαι,
Mt 6,23! δόλος⸣, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερ-
ηφανία, ἀφροσύνη· **23** πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκ-
πορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

24–30: Mt 15,21- **24** ⸢Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰς⸣ ἀπῆλθεν εἰς τὰ ⸢ὅρια Τύρου⸣. *19*
28 · 3,8; 7,31 Καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ⸢ἤθελεν γνῶναι, καὶ
1 Rg 17,9-24 οὐκ ⸢¹ἠδυνήθη λαθεῖν· **25** ⸢ἀλλ' εὐθὺς ἀκούσασα γυνὴ⸣
περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν ⸢τὸ θυγάτριον αὐτῆς⸣ ⸢¹πνεῦμα ἀκά-
5,22! θαρτον⸣, ⸢ἐλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ·
26 ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίς, ⸢Συροφοινίκισσα τῷ γένει· 73
καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ⸢ἐκ τῆς θυ- VI
γατρὸς αὐτῆς. **27** καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· ἄφες πρῶτον χορτα-
σθῆναι τὰ τέκνα, οὐ γάρ ⸢ἐστιν καλὸν⸣ λαβεῖν τὸν ἄρ-
τον τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν. **28** ἡ δὲ ἀπε-

17 ⸢τον ℵ (D 565) Δ *pc* | ⸢περι της παραβολης A W Θ *f* [1.13] 𝔐 sa[ms] | *txt* ℵ B D L Δ 33. 579. 892. 2427 lat • **18** ⸢ουπω ℵ L Δ *f* [1] 700. 892 *pc* f sy[hmg] | ⸢ου κοινοι τον ανθρωπον ℵ (sy[s]) • **19** ⸢οχετον D | ⸣; *et* ⸢·. Or Chr | ⸢ ζον K Γ 33. 700. 2542 *pm* | -ζει D (i r[1]) | -ζεται 1047 sy[s] • **21/22** ⸢ *4 1–3 5 -7* (W) *f* [1] 33. (28, 565, 700 it sy[p]). 2542 | *4 1 3 2 5–7* A *f* [13] 𝔐 f (l) vg sy[s.h] | πορνεια κλεμματα μοιχεια φονος πλεονεξια δολος πονηρια D | *txt* ℵ B L (Θ) Δ 0274. 579. 892. 2427 *pc* sa[ms] (co) • **24** ⸢και εκειθεν αναστας A (⸢ D) Θ *f* [1.13] 33 𝔐 sy[h] | και αναστ. W it sy[s] | *txt* ℵ B L Δ 892. 1241. 1424. 2427 *pc* sy[hmg] | ⸢μεθορια A 𝔐 | ορη 565 | *txt* ℵ B D L W Δ Θ *f* [1.13] 28. 579. 700. 892. 2427. 2542. *l* 2211 *pc*; Or | ⸣*p)* και Σιδωνος ℵ A B *f* [1.13] 33. 2427 𝔐 lat sy[p.h] co | *txt* D L W Δ Θ 28. 565 it sy[s]; Or | ⸢ ηθελησεν ℵ Δ *f* [13] 565 *pc*; Or | ⸢[1]⸣ ηδυνασθη ℵ B | ηδυνατο 565 *pc* | *txt* A D L W Θ *f* [1.13] 2427 𝔐 • **25** ⸢ακουσασα γαρ γυνη A W Θ *f* [1.13] 𝔐 a n (q) sy[h] | γυνη δε ευθεως ως ακουσασα D vg[mss] | *txt* ℵ B L Δ 33. 579. 892. 2427 (*pc*) f sy[hmg] sa bo[pt] | ⸢ *2* 𝔓[45] *f* [13] 28. 2542 sa | *1 2* ℵ D W Δ Θ *f* [1] 565. 700. 2427 *al* | *txt* A B L 𝔐 | ⸢[1]⸣ εν πνευματι ακαθαρτω 𝔓[45] W *f* [13] 28. 2542 *pc* | ⸢εισελθουσα ℵ L (Δ) 579. 700. 892 *pc* lat • **26** ⸢ Συρα Φοινικισσα (Φοινισσα W *al*) B N W Γ *f* [13] 700. 2542 *pm* | Φοινισσα D i | *txt* 𝔓[45] ℵ A K L Δ Θ *f* [1] 28. 565. 579. 892. 1241. 1424. 2427. *l* 2211 *pm* | ⸢ απο D | – 𝔓[45] L *f* [1 (13)] 28. 565. 700. 2542 *pc* • **27** ⸢ A W *f* [13] 𝔐 | *txt* ℵ B D L Δ Θ *f* [1] 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2427. *l* 2211 *pc*

κρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· ⸂κύριε· καὶ⸃ τὰ κυνάρια ⊤ ὑποκάτω τῆς τραπέζης ⸂ἐσθίουσιν ἀπὸ τῶν ⸂ψιχίων τῶν ⸂παιδίων. L 16,21
29 καὶ εἶπεν αὐτῇ· διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγατρός σου τὸ δαιμόνιον. **30** καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον ○αὐτῆς εὗρεν ⸂τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός.⸃ J 4,51

20 74 X **31** Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ⸂ἦλθεν διὰ Σιδῶνος⸃ εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. *31–37:* Mt 15, 29-31 · 24!
32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν ○καὶ μογιλάλον καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. **33** καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους ○αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, **34** καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ⸂ἐστέναξεν καὶ λέγει αὐτῷ· ephphatha, ὅ ἐστιν διανοίχθητι. **35** καὶ ○[εὐθέως] ⸂ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ⊤ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. **36** καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ 75 VIII λέγωσιν· ὅσον δὲ αὐτοῖς διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. **37** καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσ- 76 VI σοντο λέγοντες· καλῶς πάντα πεποίηκεν, ⊤ καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ ⸂[τοὺς] ἀλάλους⸃ λαλεῖν. 5,20! · Mt 9,18! · 8,23! | 1,41! · Mt 14,19! · 8,12! · L 13,16 · Mt 8,4! · 1,22! · 9,17 Is 35,5s

21 **8** Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ⸂πάλιν πολλοῦ⸃ ὄχλου ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς ⊤ λέγει αὐτοῖς· **2** σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ⸂ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι⸃ καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· **3** καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις *1–10:* Mt 15,32-39 cf Mc 6,32-44 · Mt 9,36!

28 ⸂† ναι, κυριε, και ℵ B Δ 28. 33. 579. 892. 1241. 2427 *pc* sy^{p} (co); Bas ¦ ναι, κυριε, και γαρ A L f^{1} 𝔐 lat sy^{h} ¦ κυριε, αλλα και D it ¦ *txt* 𝔓^{45} W Θ f^{13} 565. 700 sy^{s} | ⊤τα 𝔓^{45} | ⸂εσθιει A K N Γ 𝔐 | ⸂-χων D W *et* ⸂-δων D • **30** ○ 𝔓^{45} D W f^{1} 28 it bo^{mss} | ⸂την θυγατερα αυτης (– D f^{1} *l* 2211) βεβλημενην επι την κλινην (της κλινης f^{1} 565. *l* 2211) και το δαιμ. εξελ. D Θ f^{1} 565. 700. *l* 2211 a f n q sy^{p} ¦ το δαιμ. εξελ. και την θυγ. βεβλ. επι της κλινης 𝔓^{45} A W f^{13} 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ B L Δ (33. 579). 892. 1241. 1424. 2427 *pc* bo • **31** ⸂ (*cf* 7,24) και Σιδωνος ηλθεν 𝔓^{45} A W 0131 $f^{1.13}$ 𝔐 q sy sa^{mss} ¦ *txt* ℵ B D L Δ Θ 33. 565. 700. 892. 2427 lat sa^{mss} bo • **32** ○ 𝔓^{45} A L $f^{1.13}$ 33 𝔐 sy co ¦ *txt* ℵ B D W Δ Θ 0131. 565. 700. 2427. 2542 latt • **33** ○ ℵ L W 892 c i • **34** ⸂ανεστεναξεν D 0131 f^{13} *pc* • **35** ○ † ℵ B D L Δ 0131* . 0274. 33. 579. 892 *pc* it sa^{mss} bo ¦ *txt* 𝔓^{45} A W Θ 0131^{c} $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy sa^{mss} | ⸂διηνοιγησαν W Θ 565. 700 ¦ διηνοιχθησαν 𝔓^{45} A 0131 f^{13} 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D (L *l* 2211) Δ 0274 f^{1} 892 | ⊤† ευθυς ℵ Δ (L 0274. 892) ¦ του μογγιλαλου 0131 ¦ *txt* A B D W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 latt sy co • **37** ⊤ως B 2427 bo^{mss} | ⸂† 2 ℵ B L Δ 33. 892. 1241. 2427 ¦ – W 28 sy^{s} ¦ *txt* A D Θ 0131 $f^{1.13}$ 𝔐

¶ **8,1** ⸂παμπολλου A K Γ 0131. 700 𝔐 q sy^{h} sa^{mss} bo^{mss} | ⊤αυτου A B W Θ f^{13} 33. 2427 𝔐 sy$^{s.p}$ sa bo^{mss} ¦ παλιν Δ ¦ *txt* ℵ D L N 0131 f^{1} 28. 892. *l* 2211 *pc* latt sy^{h} bo • **2** ⸂-ραις τρισιν πρ. B (2427) ¦ ημ. τρ. εισιν απο ποτε ωδε εισιν D it

εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· καί τινες αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν ⌜ἥκασιν. **4** καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας; **5** ⌜καὶ ἠρώτα⌝ αὐτούς· πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν· ἑπτά. **6** καὶ παραγγέλλει
20 τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν, καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. **7** καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ ⌜εὐλογήσας αὐτὰ⌝ ⌜εἶπεν καὶ ταῦτα
14,22! παρατιθέναι⌝. **8** ⌜καὶ ἔφαγον⌝ καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν ⌜περισσεύματα κλασμάτων⌝ ἑπτὰ σπυρίδας. **9** ἦσαν δὲ ⊤ ὡς τετρακισχίλιοι. καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.

10 Καὶ εὐθὺς ἐμβὰς ⊤ εἰς ○τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰς ⌜τὰ μέρη Δαλμανουθά⌝.

11–13: Mt 16,1-4; 12,38s L 11, 16.29 · J 6,30 **11** Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συζητεῖν 77 IV
αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ⌜ἀπὸ τοῦ οὐρα-
10,2; 12,15 | 7,34 R 8,23.26 2K 5,2.4 νοῦ, πειράζοντες αὐτόν. **12** καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι 78 VI
αὐτοῦ λέγει· τί ἡ γενεὰ αὕτη ⌜ζητεῖ σημεῖον⌝; ἀμὴν ⌜λέγω ὑμῖν⌝, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. **13** καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς ⌜πάλιν ἐμβὰς⌝ ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

14–21: Mt 16,5-12 **14** Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους ⌜καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρ- *22*
τον οὐκ εἶχον⌝ μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. **15** καὶ διεστέλ- 79 II

3 ⌜† εισιν B L Δ 0274. 892. 2427 sa^{mss} bo ¦ ηκουσιν 0131 *f*^{13} 𝔐 ¦ *txt* ℵ A D N W Θ *f*^{1} 28. 33. 565. 579. 700. 1241. 1424. 2542 *al* • **5** ⌜και επηρωτα A D Θ 0131 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ ο δε ηρωτησεν W (c) ' *txt* ℵ B L Δ 579. 892. 1424. 2427 • **7** ⌜ *2 1* W 0131 *f*$^{1.13}$ 28. 565. 2542 *al* ¦ ταυτα ευλογησας A K *pm* ¦ ευλογησας N Γ 33. 579. 700 *pm* ¦ ευχαριστησας D q ¦ *txt* ℵ B C L Δ Θ 892. 1241. 1424. 2427. (*l* 2211) *pc* ¦ ' παρεθηκεν ℵ* ¦ ειπεν παραθειναι (N) W Θ 0131 *f*^{1} 28. 565. 2542 *al* sy$^{s.(p)}$ ¦ ειπεν παραθηναι και αυτα A *f*^{13} 𝔐 sy^{h} ¦ ειπεν και αυτους εκελευσεν παρατιθεναι D ¦ ειπεν· και ταυτα παραθετε C (33). 579 *pc* bo^{mss} ¦ *txt* ℵ^{1} B L Δ 892. (2427). *l* 2211 *pc* bo • **8** ⌜*(p)* και εφ. παντες ℵ 33 *pc* vg^{mss} ¦ εφ. δε A 0131 *f*^{13} 𝔐 sy^{h} sa ¦ *txt* B C D L W Δ Θ *f*^{1} 28. 565. 579. 700. 892. 2427. 2542 *pc* bo | ' *1* W Δ k ¦ τα π ματα κλασματων ℵ C (Θ 1241) *pc* ¦ το π μα των κλ. D 565. (700) ¦ τα περισ σευσαντα κλασματα 33 ¦ *txt* A B L 0131 *f*$^{1.13}$ 2427 𝔐 • **9** ⌜οι φαγοντες A C D W Θ 0131 *f*$^{1.13}$ 𝔐 latt sy sa^{mss} bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B L Δ 33. 579. 892. 1241. 1424. 2427 *pc* sa^{ms} bo^{pt} • **10** ⌜αυτος B 2427 (*l* D it) | ○ L W *f*$^{1.13}$ 28. 33. 579. 700 *al* | ' τα οριa Δ. (N) 1241. 1424 *pc* f ¦ το ορος Δαλμουναι W (28 sy^{s}: Μαγεδα) ¦ τα μερη Μαγδαλα (' γεδα 565 it) Θ *f*$^{1.13}$ 565. 2542 *pc* it ¦ τα οριa Μαγαδα D(* Μελεγαδα) aur c (k) ¦ *txt* ℵ A (B) C L 0131. 0274. 33. 2427 𝔐 l (q) vg sy^{h} • **11** ⌜*(p)* εκ 𝔓^{45} W *f*^{13} • **12** ⌜σ. αιτει 𝔓^{45} ¦ σ. επιζητει A W 0131 *f*^{13} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C D L Δ Θ *f*^{1} 28. 33. 565. 579. 700. 892. (1241). 2427. 2542 | ' *1* B L 892 *pc* ¦ – 𝔓^{45} W • **13** ⌜εμβας παλιν εις (το) πλοιον A 0131 *f*^{1} 𝔐 sy$^{(s)h}$ sa (*f* 𝔓^{45} D W Θ *f*^{13} 28. 33. 565. 579. 700. 892. 2427. 2542 *pc*, 1241, 1424, it vg^{cl}, bo^{pt}) ¦ *txt* ℵ B C L Δ (vgst, bo^{pt}) • **14** ⌜ *2–5 7* D (it) ¦ ενα μονον αρτον εχοντες 𝔓^{45vid} (W) Θ *f*$^{1.(13}$ 28). 565. 700. (2542) k sa

λετο αὐτοῖς λέγων· ⌜ὁρᾶτε, βλέπετε⌝ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν
80 VI Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης ⌜Ἡρῴδου. **16** ⌜καὶ διελογίζοντο Mt 16,6!
πρὸς ἀλλήλους ⊤ ὅτι ἄρτους οὐκ ⌜ἔχουσιν. **17** καὶ γνοὺς J 4,33
⊤ λέγει αὐτοῖς· τί διαλογίζεσθε ⊤ ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; 3,5!
οὔπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε⌜; πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρ-
δίαν ὑμῶν⌝;

18 *ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε* *Jr 5,21* Ez 12,2
καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; Mt 13,13

καὶ οὐ μνημονεύετε, **19** ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα 6,41-44
εἰς τοὺς πεντακισχιλίους⊤, πόσους κοφίνους κλασμάτων
πλήρεις ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ· δώδεκα. **20** ⌜ὅτε τοὺς
ἑπτὰ ⊤ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώ- 6-9
ματα κλασμάτων ἤρατε; ⌜καὶ λέγουσιν [αὐτῷ]⌝· ἑπτά.
21 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ⌜οὔπω συνίετε;

23 81 X **22** Καὶ ἔρχονται εἰς ⌜Βηθσαϊδάν. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ 6,45!
τυφλὸν καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. **23** καὶ 1,41!
ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς ⌜τοῦ τυφλοῦ⌝ ⌜ἐξήνεγκεν αὐ-
τὸν ἔξω τῆς κώμης καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπι- 7,33 J 9,6
θεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἐπηρώτα αὐτόν· εἴ τι ⌜βλέπεις; Mt 9,18!
24 καὶ ἀναβλέψας ⌜ἔλεγεν· βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὅτι
ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας. **25** εἶτα πάλιν ⌜ἐπέθηκεν
τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν καὶ

15 ⌜ *2* D Θ *f* 1 565. 2542 ¦ *1* Δ 700 ¦ ορατε και βλεπετε 𝔓45 C 0131 *f* 13 28. 1424 *pc* aur c f l vgcl ¦ *txt* ℵ A B L W 33. 2427 𝔐 vgst syp.h | ⌜των Ηρωδιανων 𝔓45 W Θ *f* 1 13 28. 565. 2542 *pc* i k samss • **16** ⌜οι δε 𝔓45 W 565 | ⊤*p)* λεγοντες A C L Θ 0131 *f* 13 33 𝔐 aur f l vg sy bo ¦ *txt* 𝔓45 ℵ B D W *f* 1 28. 565. 700. 2427. 2542 *pc* it sa | ⌜ εχομεν ℵ A C L Θ *f* 13 33 𝔐 aur f l vg syp.h bomss ¦ ειχαν D it ¦ *p)* ελαβομεν 579. 1424 *pc* ¦ *txt* 𝔓45 B W *f* 1 28. 565. 700. 2427 *pc* k co • **17** ⊤*p)* ο Ιησους ℵ* A C D (*f* L) W Θ *f* 1 13 33 𝔐 lat sy samss ¦ *txt* ℵ1 B Δ 892*. 2427 aur i samss bo | ⊤*p)* εν εαυτοις, ολιγοπιστοι, 𝔓45 W *f* 13 *pc* (samss) ¦ εν ταις καρδιαις υμων, ολιγοπιστοι (D) Θ 28. 565. 700 *pc* (it) syh** | ⌜ετι (οτι 047. 1424 *pc*) πεπωρωμενην εχετε την καρδιαν υμων A 𝔐 f l vg sy(s.p).h ¦ πεπωρωμενη υμων εστιν η καρδια (D) Θ (0143vid). 565 (it) co ¦ *txt* 𝔓45vid ℵ B C L N W Δ *f* 1 13 (28). 33. 579. 892*. 1241. 2427. 2542 *pc* • **19** ⊤*p)* και ℵ C D Θ *f* 1 33. 565. 579. 1241. 1424. 2542 *al* vgst syh ¦ ανθρωπους και Δ l (it) samss ¦ *txt* 𝔓45 A B L W *f* 13 2427 𝔐 k vgclww syp.h bo • **20** ⌜οτε και ℵ Δ (*f* 892. 2427) lat sa ¦ οτε δε A D W Θ *f* 1 13 33 𝔐 it syh ¦ οτε δε και C N f ¦ *txt* B L 565. 1241. 1424 *pc* vgmss |⊤*p)*·αρτους 𝔓45vid ℵ C W *f* 13 1424 *al* lat sa ¦ *txt* A B D L Θ *f* 1 33. 2427 𝔐 it sy bo | ⌜† *1 2* ℵ *pc* ¦ οι δε ειπον 𝔓45 A D W Θ *f* 1 13 33 𝔐 it syh ¦ *txt* B C L (Δ 579. 892). 2427 *pc* vg • **21** ⌜πως ου B Γ 28. 579. 700. 2427vid. 2542 *pm* b d q ¦ πως ουπω A D N W Θ (*f* 13) 33. 565 *pm* lat syp.h ¦ *txt* ℵ C K L Δ *f* 1 892. 1241. 1424 *al* k sys • **22** ⌜ Βηθανιαν D 1424mg *pc* it • **23** ⌜αυτου 𝔓45 W Θ *f* 1.13 (*f* 28). 565. 700 (*pc*) q | ⌜εξηγαγεν A D W *f* 1 13 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C L Δ Θ 33. 579. 892. 2427 *pc* | ⌜ βλεπει. ℵ A D2 L W *f* 1 13 2427 𝔐 latt syp.h ¦ *txt* B C D* Δ Θ 565. 579 *pc* sys co • **24** ⌜ειπεν 𝔓45 ℵ* C Θ *pc* ¦ λεγει D N W *f* 13 565 *pc* ¦ *txt* ℵ2 A B L *f* 1 2427 𝔐 • **25** ⌜εθηκεν B L 892. 2427 ¦ επιθεις (*et om.* και1) (D) Θ 565. 700 a

ἀπεκατέστη καὶ ἐνέβλεπεν ⌜τηλαυγῶς ἅπαντα. **26** καὶ
ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων· ⌜μηδὲ εἰς τὴν
κώμην εἰσέλθῃς⌝.

27–30: Mt 16, 13-20 L 9,18-21 J 6,67-71 · L 3,1!

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς ⌜τὰς 24 82 I
κώμας Καισαρείας⌝ τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώ-
τα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς· τίνα με λέγουσιν
οἱ ἄνθρωποι εἶναι; **28** οἱ δὲ ⌜εἶπαν αὐτῷ λέγοντες⌝· ⌜[ὅτι]
6,14sp Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, καὶ ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ὅτι
εἷς τῶν προφητῶν. **29** καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς· ὑμεῖς
δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ⌜ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐ- 83
14,61 Hen 48,10 | Mt 8,4! τῷ· σὺ εἶ ὁ χριστός⌝. **30** καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μη- II
δενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ.

31–33: Mt 16, 21-23 L 9,22 9,31; 10,32-34 L 9,22! · 12,10 Ps 118,22

31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ τῶν
πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ
ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι· **32** καὶ
J 10,24 · 1,45! παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος ⌜ὁ Πέ- 84
30 τρος αὐτὸν⌝ ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. **33** ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς VI
καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν ⊤ Πέτρῳ καὶ
1 Rg 11,14 Mt 4,10 λέγει· ὕπαγε ὀπίσω ⌜μου, σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ
θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

34–9,1: Mt 16, 24-28 L 9,23-27

34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς 85
αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· ⌜εἴ τις⌝ θέλει ὀπίσω μου ⌜ἀκολουθεῖν, II
Mt 16,24! ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ
Mt 10,39! ἀκολουθείτω μοι. **35** ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ⌜ψυχὴν αὐτοῦ⌝

25 ⌜ δηλ- ℵ* C L Δ 33. 579 *pc* ¦ *txt* ℵ² A B D (W) Θ *f*¹·¹³ 2427 𝔐 • **26** ⌜υπαγε εις τον οικον σου και μηδενι ειπης εις την κωμην D q ¦ υπαγε εις τον (– Θ 28) οικον σου και εαν εις την κωμην εισελθης μηδενι (+ μηδεν 28) ειπης μηδε (– Θ 565. 2542) εν τη κωμη Θ *f*¹³ 28. 565. 2542 *pc* ff² i (lat sy^{hmg}) ¦ *txt* + μηδε ειπης τινι εν τη κωμη A C 33$^{vid.}$ (892) 𝔐 sy$^{p.h}$ (bo^{pt}) ¦ *txt* ℵ(* W: μη) B L *f*¹ 2427 *pc* sy^{s} sa bo^{pt} • **27** ⌜ Καισαρειαν D it • **28** ⌜απεκριθησαν A *f*¹ 𝔐 sy^{h} ¦ απεκριθησαν αυτω λεγ. D (W) Θ 0143 *f*¹³ 28. (33). 565 *pc* lat ¦ *txt* ℵ B C$^{(2)}$ L Δ 579. 892. (2427) *pc* k | ⌜*p*) οι μεν C² W Δ *f*¹³ 579. 1241. 1424 *pc* vg^{s} sy^{s} sa^{mss} ¦ – ℵ^{c} A D L Θ 0143^{vid} *f*¹ 33 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* ℵ* B C*^{vid} 2427 *pc* • **29** ⌜αποκριθεις δε ℵ C D W Θ *f*¹·¹³ 𝔐 f ff² sa^{mss} ¦ και αποκριθεις A N 33. 892. 1241. 1424. 2427 *pc* it ¦ *txt* B L 579 *pc* aur l vg sy$^{p.h}$ sa^{mss} bo | ⌜*p*) ο υιος του θεου ℵ L *pc* r¹ ¦ ο υιος του θ. του ζωντος W *f*¹³ *pc* b sy^{p} sa^{mss} • **32** ⌜ *3 1 2* ℵ A C W Θ *f*¹·¹³ 33 𝔐 ¦ *1 2* D *pc* ¦ *txt* B L 892. 2427 a • **33** ⊤τω A C W Θ 0214 *f*¹·¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D L 2427 *pc* | [⌜σου Blass *cj*] • **34** ⌜οστις A C² Θ 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ B C* D L W Δ 0214 *f*¹·¹³ 28. 33. 565. 579. 700. 892. 2427. 2542 *al* latt sy^{hmg}; Or | ⌜ *p*) ελθειν ℵ A B C² K L Γ *f*¹³ 33. 579. 892. 1241. 2427. 2542 *al* aur c (k) l bo ¦ ελ. και ακ. Δ sa^{mss} ¦ *txt* 𝔓⁴⁵ C* D W Θ 0214 *f*¹ 𝔐 lat sa^{mss}; Or • **35** ⌜εαυτου ψυχην B 28; Or

σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ⌜ἀπολέσει ⌜τὴν ψυχὴν αὐτοῦ⌝ ἕνεκεν ⌜¹ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου⌝ σώσει αὐτήν. **36** τί γὰρ ⌜ὠφελεῖ ⌜ἄνθρωπον ⌜κερδῆσαι τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῆναι⌝ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; **37** τί γὰρ ⌜δοῖ
86 II ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; **38** ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς ᵒλόγους ἐν τῇ γενεᾷ ⌜ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι⌝ καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ⌜μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

87 II **9** Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν τινες ⌜ὧδε τῶν ἑστηκότων⌞ ⊤ οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ᵒἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

25 **2** Καὶ μετὰ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ ᵒτὸν Ἰωάννην καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους. καὶ ⊤μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, **3** καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα λευκὰ λίαν, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευκᾶναι. **4** καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωϋσεῖ καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. **5** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· ῥαββί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν ⌜τρεῖς σκηνάς⌞, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἠλίᾳ μίαν. **6** οὐ γὰρ ᾔδει τί ⌜ἀποκριθῇ, ⌜ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο⌝. **7** καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα

R 1,4 · 2–10: Mt 17,1-9 L 9,28-36 · Ex 24, 15s · Mt 17,1! · 2P 1,18 · 2K 3,18 · 16,5! Dn 7,9 · MI3,22.24 Dt 18,15 · 11,21; 14,45 · 14,40 · Ex 40,34

1,15! · Ps 49,8s Sir 26,14 · Mt 10,33; 12,39! · 13,27 · J 8,52

35 ⌜-ση A L W 33. 2427 𝔐 *et* ⌜ την εαυτου ψυχην C³ K W Θ *f*¹³ 28. 700. 2427. 2542 *pm* ¦ αυτην D(* *h. t.*) Γ ¦ – q ¦ *txt* 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ ℵ A B C* L Δ 0214 *f*¹ 33. 565. 892. 1241. 1424 *pm* | ⌜¹ *3 4* 𝔓⁴⁵ D 28. 700 it (sy^c) ¦ *l* 33. 579 *pc* ff² • **36** ⌜ωφελησει A C D Θ *f*¹ ¹³ 𝔐 ¦ ωφεληθησεται 33. 2542 *pc* ¦ *txt* ℵ B L W 0214. 892. 1241. 1424. 2427 a n q bo^mss | ⌜ *p)* -πος ℵ* C³ L Γ Δ *f*¹ ¹³ 33. 579. 1241 *pm* ¦ τον πον 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ A C* D W Θ 28. 2542 *al* ¦ *txt* ℵ² B K 0214ᵛⁱᵈ. 565. 700. 892. 1424. 2427 *pm* | ⌜ *p)* εαν κερδηση τ. κ. ο. κ. ζημιωθη 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ A (C) D (L) W Θ *f*¹ ¹³ (33) 𝔐 latt sy sa^mss bo ¦ *txt* ℵ B 0214ᵛⁱᵈ. 892. 1424. 2427 • **37** ⌜ δω ℵ² L ¦ δωσει 𝔓⁴⁵ A C D W Θ *f*¹ ¹³ 33 𝔐 latt ¦ – (*et* ανθρ.) Δ ¦ *txt* ℵ* B 2427ᵛⁱᵈ • **38** ᵒ 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ W k sa | ⌜ *2 3* 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ W a i k n ¦ ταυτη τη πονηρα και μοιχ. Θ | ⌜και 𝔓⁴⁵ W 2542 sy^s

¶ 9,1 ˢ *2 1 3* (ℵ) A C D² L W Θ *f*¹³ (33) 𝔐 sy^h ¦ *2 3 1* 𝔓⁴⁵ *f*¹; Or ¦ *txt* B D* 2427 | ⊤μετ εμου D 565 it | ᵒ 𝔓⁴⁵ W *pc* • **2** ᵒ† A B N Γ Δ Θ 0131. 700. 892. 1241. *l* 844 *pm* ¦ *txt* 𝔓⁴⁵ ℵ C D K L W *f*¹.¹³ (28). 33. 565. 579. 1424. 2427. 2542 *pm* | ⊤*p)* εν τω προσευχεσθαι αυτους (αυτον Θ 28 *pc*) 𝔓⁴⁵ W Θ *f*¹³ (565) *pc* • **5** ˢ A D W Θ *f*¹ ¹³ 𝔐 f q sy^h ¦ *txt* 𝔓⁴⁵ ℵ B C L Δ 33. 579. 892. 1424. 2427 *pc* • **6** ⌜ελαλει Θ d; Or^pt ¦ λαλει 𝔓⁴⁵ W sa ¦ λαλησει A C³ D *f*¹³ 𝔐 ¦ απεκριθη ℵ; Or^pt ¦ *txt* B C* L Δ Ψ *f*¹ 28. 33. 565. 579. 700. 892. 2427. (2542). *l* 844 *pc* k | ⌜ησαν γαρ εκφοβοι 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ A W *f*¹ ¹³ 𝔐 lat sy^p.h ¦ *txt* ℵ B C D L Δ Θ Ψ 33. 565. 579. 892. (1241. 1424). 2427. *l* 844 *pc* it sy^hmg

1,11 p! 2P 1,17 Dt 18,15 ⌜αὐτοῖς, καὶ ⌜ἐγένετο φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός⌝, ⌜ἀκούετε αὐτοῦ⌝. **8** καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον ⌜ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν⌝.

Mt 8,4! **9** ⌜Καὶ καταβαινόντων⌝ αὐτῶν ⌜ἐκ τοῦ ὄρους διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ἃ εἶδον διηγήσωνται, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. **10** καὶ τὸν λόγον 88 X ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συζητοῦντες τί ἐστιν ⌜τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι⌝.

11–13: Mt 17,10-12 *Mt 3,23* **11** Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ὅτι ⌜λέγουσιν οἱ 89 VI γραμματεῖς⌝ ὅτι *Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον*; **12** ὁ δὲ ⌜ἔφη αὐτοῖς· ⊤Ἠλίας ○μὲν ἐλθὼν πρῶτον ⌜ἀποκαθιστάνει πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἵνα

Mt 3,24 Act 1,6 Is 53,3 Ps 22,7 πολλὰ πάθῃ καὶ ⌜¹ἐξουδενηθῇ; **13** ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ

Mt 11,14 · 1Rg 19,2.10 Ἠλίας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθελον, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

14–29: Mt 17, 14-21 L 9,37-42 **14** Καὶ ⌜ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς ⌜εἶδον ὄχλον 90 X πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας πρὸς αὐτούς. **15** καὶ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν καὶ ⌜προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. **16** καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς· τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς; **17** καὶ *26* 91 ⌜ἀπεκρίθη αὐτῷ εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου⌝· διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν II

25; 7,37 υἱόν μου πρὸς σέ, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· **18** καὶ ὅπου ○ἐὰν αὐτὸν καταλάβῃ ῥήσσει ○¹αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς

7 ⌜αυτω 473 sy^{s} | αυτους $\mathfrak{P}^{45vid}$ H* W *f*^{13} 1424. *l* 844 *al* | ⌜ ηλθεν A D Θ (^{r} *f*^{13} 28 *pc*) 33 $\mathfrak{M}$ lat sy^{s,h} sa | – W *f*^{1} *pc* aur c k sy^{p} | *txt* ℵ B C L Δ Ψ 579. 892. 2427. 2542. *l* 844 sy^{hmg} bo | ⊤ον εξελεξαμην 0131 | *p)* εν ω ευδοκησα ℵ^{1} Δ | ⌜ *2 1* A *f*^{13} $\mathfrak{M}$ b f ff^{2} q sy | – Δ | *txt* ℵ B C D L W Θ Ψ 0131 *f*^{1} 28. 33. 565. 579. 892. 1241. 1424. 2427. *l* 844 *pc* lat • **8** ⌜† ει μη τον Ιησ. μον. μεθ εαυ. ℵ (^{s} B 33. 579. 2427) D N Ψ 892. 1241. 1424 lat sy^{h} | ει μη τον (– 0131) Ιησ. μον. 0131 *pc* a k l sy^{s} | *txt* A C L W Θ *f*$^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ sy^{p} • **9** ⌜καταβαινοντων δε A W Θ *f*$^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ f sy^{h} sa | *txt* ℵ B C D L N Δ Ψ 0131^{vid}. 33. 892. 2427. *l* 844 *pc* lat bo | ⌜απο ℵ A C L W Θ *f*$^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ | *txt* B D Ψ 33. 2427 *pc* • **10** ⌜ (9) οταν εκ νεκρων αναστη D W *f*$^{1.13}$ lat • **11** ⌜ *2 3 1* D Θ a | λεγουσιν οι Φαρισαιοι και οι γραμματεις ℵ L *pc* lat • **12** ⌜*p)* αποκριθεις ειπεν A D W Θ *f*$^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat sy^{s,h} | *txt* ℵ B C L Δ Ψ 579. 892. 2427 *pc* sy^{p} co | ⊤ει D sa | ○ D L W Ψ *f*^{1} 28. 565. 892 *pc* latt | ⌜ αποκαταστησει C Θ 565. 579 *pc* | αποκαταστανει ℵ* D (28) | αποκαθιστα *f*^{13} $\mathfrak{M}$ | *txt* ℵ^{2} A B L W Δ Ψ *f*^{1} 33. 2542 | ⌜¹ εξουδενωθη (ℵ 2542: -θενωθη) A C *f*^{13} 33 $\mathfrak{M}$ | *txt* B D Ψ 2427 (L N W Θ *f*^{1} 565. 892 *pc*: -θενηθη) • **14** ⌜ελθων *et* ⌜ειδεν A C D Θ 067^{vid} *f*$^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat sy^{p,h} bo | *txt* ℵ B L W Δ Ψ 892. 2427 *pc* k sa • **15** ⌜προσχαιροντες D it • **17** ⌜αποκριθεις εἷς εκ του οχ. ειπεν A (C, W *f*$^{1.13}$, 067. 2542) $\mathfrak{M}$ aur f l vg sy^{h} | απεκριθη εις εκ του οχλου και ειπεν αυτω Θ | *txt* ℵ B D L Δ Ψ 33. 579. 2427 *pc* it bo • **18** ○ ℵ* *f*^{1} 1241 *pc* | ○¹ ℵ D W k

σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν⊤. **19** ὁ δὲ ἀπο-
κριθεὶς αὐτοῖς λέγει· ὦ γενεὰ ⌜ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑ- L 24,25
μᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός
με. **20** καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτὸν τὸ
πνεῦμα εὐθὺς ⌜συνεσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς 1,26!
γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. **21** καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα
αὐτοῦ· πόσος χρόνος ἐστὶν ⌜ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ
εἶπεν· ἐκ παιδιόθεν· **22** καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν L 8,29!
ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνῃ,
βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. **23** ὁ δὲ Ἰησοῦς
εἶπεν αὐτῷ· ⌜τὸ εἰ δύνῃ⌝, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. Mt 17,20
24 ⊤ εὐθὺς κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου ⊤ ἔλεγεν· πιστεύω·
βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. **25** ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυν- L 17,5
τρέχει ⊤ ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι □τῷ ἀκαθάρτῳ⌝
λέγων αὐτῷ· τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ ⌜ἐπιτάσ- 17!
σω σοι⌝, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. 1,25
26 καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας ἐξῆλθεν⊤· καὶ ἐγέ- 1,26!
νετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε ○τοὺς πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθα-
νεν. **27** ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἤγειρεν Mt 8,15!
αὐτόν, □καὶ ἀνέστη⌝.

92 X **28** Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐ- 33; 10,10
τοῦ κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν· ⌜ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθη-
μεν ἐκβαλεῖν αὐτό; **29** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο τὸ γένος
ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ⊤.

93 II **30** Κἀκεῖθεν ἐξελθόντες ⌜παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γα- *30–32:* Mt 17, 22s L 9,43b-45
λιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνοῖ· **31** ἐδίδασκεν γὰρ L 17,11 J 7,1 | 8,31-33!
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν ○αὐτοῖς ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ

18 ⌜εκβαλειν αυτο D W Θ (ˢ 565) a b sa • **19** ⌜*p)* απιστος και διεστραμμενη $\mathfrak{P}^{45vid}$ (W) f^{13} 2542 *pc* ¦ απιστε D Θ 565 • **20** ⌜εσπαραξεν $\mathfrak{P}^{45}$ A W Θ Ψ 067 $f^{1\,13}$ 𝔐 ¦ εταραξεν D ¦ *txt* ℵ B C L Δ 33. 579. 892. 2427. *l* 2211 *pc* • **21** ⌜εως $\mathfrak{P}^{45}$ B 2427 *pc* ¦ εξ ου ℵ² C* L W Δ Θ Ψ 33. 565. 579. 892. 1241. 1424. *l* 2211 *pc* ¦ αφ ου N f^{13} *pc* ¦ *txt* ℵ* A C³ D f^{1} 𝔐 • **23** ⌜το ει δυνασαι πιστευσαι A C³ Ψ 33 𝔐 ¦ ει δυνη (-νασαι) πιστ. D K Θ f^{13} 28. 565. 700ᵉ. *l* 2211 *al* syᵖ.ʰ ¦ τουτο (– $\mathfrak{P}^{45}$) ει δυνη $\mathfrak{P}^{45}$ W ¦ *txt* (*vl* νασαι) ℵ B C* L N* Δ f^{1} 579. 892. 2427 *pc* k • **24** ⊤και (ℵ*) A C(*) D W (Θ) Ψ $f^{1\,13}$ 33. 2427 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ² B L Δ aur c ¦ ⊤ μετα δακρυων A² C³ D Θ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 lat sy(p).ʰ boᵖᵗ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ A* B C* L W Δ Ψ 28. 700. 2427 *pc* k syˢ sa boᵖᵗ • **25** ⊤ο ℵ A L W Δ Ψ f^{13} 28. 33. 565. 579. 700. 892. 2542 *al* ¦ *txt* B C D Θf^{1} 2427 𝔐 ¦ □ $\mathfrak{P}^{45}$ W f^{1} syˢ ¦ ˢ A D Θ $f^{1\,13}$ 𝔐 lat ¦ *txt* ℵ B C Ι. W Δ Ψ 33. 579. 892. 2427. 2542. *l* 2211 *pc* k vgᶜˡ • **26** ⊤απ αυτου D *pc* lat syˢ sa ¦ ○ C D W Θ $f^{1\,13}$ 𝔐 co? ¦ *txt* ℵ A B L Δ Ψ 0274. 33. 579. 892. 2427 *pc* • **27** □ $\mathfrak{P}^{45vid}$ W k l syˢ.ᵖ • **28** ⌜*p)* δια τι A D K 33. 1424ᵛ.ˡ. *l* 2211 *al* co • **29** ⊤και νηστεια $\mathfrak{P}^{45vid}$ ℵ² A C D L W Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 lat syʰ co (ˢ syˢ.ᵖ boᵐˢ) ¦ *txt* ℵ* B 0274. 2427 k • **30** ⌜εποπευοντο B* D 2427 a aur c f • **31** ○ B 2427 k saᵐˢˢ

2Sm 24,14 Sir 2,18 ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς ⌜μετὰ τρεῖς ἡμέρας⌝
L 9,45! ἀναστήσεται. **32** οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο
αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. 27

33–37: Mt 18,1-5 L 9,46-48 · 1,21!p **33** Καὶ ⌜ἦλθον εἰς Καφαρναούμ. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενό- 94 X
28! | μενος ἐπηρώτα αὐτούς· τί ἐν τῇ ὁδῷ διελογίζεσθε; **34** οἱ 95 II
δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν □ἐν τῇ
Mt 11,11! ὁδῷ⌝ τίς μείζων. **35** καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα
10,43s Mt 20,27p □καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάν-
των ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος⌝. **36** καὶ λαβὼν παι-
10,16 δίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ ἐναγκαλισάμενος
αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς· **37** ὃς ἂν ⌜ἓν τῶν ⌜τοιούτων παιδίων⌝
δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἂν ἐμὲ 96
Mt 10,40! · 39;13,6 ⌜δέχηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με. I

38–41: L 9,49s Nu 11,26-29 **38** ⌜Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης⌝· διδάσκαλε, εἴδομέν τινα 97
Act 19,13 ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια ⌜καὶ ἐκωλύομεν VIII
αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν⌝. **39** ὁ δὲ ⌜Ἰησοῦς εἶπεν·
Mt 19,14! μὴ κωλύετε αὐτόν. οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν
37! · 1K 12,3 ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με·
Mt 12,30 **40** ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ⌜ἡμῶν, ὑπὲρ ⌜ἡμῶν ἐστιν.
Mt 10,42 **41** ⌃Ος γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ⌜ὀνό- 98
1K 1,12! ματι ὅτι Χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἀπ- VI
ολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

42–48: Mt 18, 6-9 L 17,2 **42** Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν ⌜τούτων τῶν 99
⌜πιστευόντων [εἰς ἐμέ]⌝, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον εἰ II

31 *(p)* τη τριτη ημερα A C^3 W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 aur f l vg sy ¦ *txt* ℵ B C^* D L Δ Ψ 579. 892. 2427 *pc* it sy^{hmg} co • **33** ⌜ηλθεν A C L Θ Ψ (*f* 13 700) 𝔐 f q $sy^{s.h}$ bo ¦ *txt* ℵ B D W 0274 f^1 565. 1424. 2427. 2542^{vid} *pc* lat sy^p sa • **34** □ A D Δ *pc* it sy^s • **35** □ D k • **37** ⌜εκ W Θ f^{13} 565. (2542) it ¦ – D Γ *pc* (k) $sy^{s.p}$ | ⌜π. τουτων ℵ C Δ (Ψ) *pc* | ⌜ δεξηται A C D W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* (ℵ) B L Ψ 0274. 892. (1241). 2427 *pc* a aur c f q • **38** ⌜αποκριθεις δε εφη C ¦ και αποκριθεις *et* ⌜ειπεν W f^{13} (565. 700) *pc* ¦ απεκριθη *et* ⌜και ειπεν D (f^1 28. 2542 it bo^{ms}) ¦ απεκριθη δε *et* ⌜ λεγων A 𝔐 f q (sy^h) ¦ *txt* ℵ B (L) Δ Θ Ψ 579. 892. 2427 *pc* sy^p | ⌜† ος ουκ ακολουθει ημιν, και εκωλυομεν αυτον οτι ουκ ηκολουθει ημιν *pc?* (*id., sed* -λυσαμεν *et* ακολ- A 𝔐 sy^h; Bas) ¦ ος ουκ ακολ. (ηκολ- W 565) ημιν (μεθ ημων D) και εκωλυσαμεν (-λυομεν D f^1) αυτον D W $f^{1.13}$ 28. 565. 700. 1241. 1424. (2542) *pc* lat ¦ *txt* ℵ B Δ Θ 0274. (2427) *pc* aur f $sy^{s.p}$ (co) (C 579: -λυσαμεν; C L Ψ 892: ακολ-) • **39** ⌜αποκριθεις D 565 it ¦ – W $f^{1.13}$ 28. 2542 *pc* sy^s • **40** ⌜ *bis p)* υμων A D 𝔐 lat $sy^{p.h}$ bo^{ms} ¦ ημων ... υμων L *pc* ¦ υμων ... ημων X *pc* ¦ *txt* ℵ B C W Δ Θ Ψ $f^{1.13}$ 28. 565. 579. 892. 1241. 2427. 2542 k $sy^{s.hmg}$ co; Bas • **41** ⌜(+ τω D Δ Θ f^{13} 2542 *al*) ον. μου ℵ* C^3 D Θ W f^{13} 𝔐 latt sy^{hmg} ¦ *txt* ℵ^2 A B C^* K L N Ψ f^1 579. 892. 1241. 1424. 2427 *al* sy • **42** ⌜μου W ¦ – K Γ Ψ f^{13} 892 𝔐 | ⌜† / ℵ C^{*vid} Δ it ¦ πιστιν εχοντων D a ¦ *txt* A B C^2 L W Θ Ψ $f^{1.13}$ 2427 𝔐 lat sy sa bo^{pt}

περίκειται μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ Ap 18,21
100 VI βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. **43** Καὶ ἐὰν ⌜σκανδαλίζῃ Mt 5,30
σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν ἐστίν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ⌜ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον⌝ ⊤. Mt 3,12p
45 καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστίν σε εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν⊤ ⊥.
47 καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· Mt 5,29
καλόν σέ ἐστιν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα ⌜βληθῆναι εἰς
101 X ο⊤τὴν γέενναν⊥, **48** ὅπου *ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.* *Is 66,24* Jdth 16,17
102 II **49** ⌜Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται.⌝ **50** * καλὸν τὸ ⌜ἅλας· *49s:* Mt 5,13 L 14,34s
ἐὰν δὲ τὸ ⌜ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; Kol 4,6
ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλα καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις. R 12,18!
103 VI **10** Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰου- *1:* Mt 19,1s L 9,51
δαίας ⌜[καὶ] πέραν⌝ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. L 4,16!
28 **2** ⌜Καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι⌝ ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ *2–12:* Mt 19,3-9
ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. **3** ὁ 8,11!
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς;
4 οἱ δὲ εἶπαν· ⌜ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς⌝ βιβλίον ἀποστασίου Dt 24,1.3 Mt 5, 31!s

43 ⌜† -ιση ℵ B L W Δ Ψ 579. 892. 2427 *pc* ¦ *txt* A C D Θ *f*$^{1\ 13}$ 𝔐 ¦ ⌜ *1–4* ℵ^{1} L Δ Ψ 0274. 700. 892 *pc* sy^{p} ¦ *1 5–9* W *f*$^{1\ 13}$ 28 *pc* sy^{s} ¦ βληθηναι εις την γεεν. οπου εστιν το πυρ το ασβ. D k (a f) ¦ εισελθειν *2–9* ℵ* (r^{1}) ¦ *txt* ℵ^{2} A B C Θ 2427 𝔐 aur l vg (sy^{h}) (sa) bo$^{(mss)}$ | ⊤ **[44]** (48) οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται A D Θ *f*^{13} 𝔐 lat sy$^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B C L W Δ Ψ 0274 *f*^{1} 28. 565. 892. 2427 *pc* k sy^{s} co • **45** ⊤ (43) εις το πυρ το ασβεστον A D Θ *f*^{13} (700) 𝔐 (lat) (sy^{h}) ¦ *txt* ℵ B C L W Δ Ψ 0274 *f*^{1} (28). 892. 2427 *pc* b k sy$^{s.p}$ co | ⊤ **[46]** *ut vs* 44 • **47** ⌜απελθειν D *f*^{1} (1241). 1424 *pc* (c) i sy^{s} ¦ - W | ο B L Ψ 28 | ⊤του πυρος A C Θ *f*^{13} 𝔐 lat sy$^{p.h}$ bo^{ms} ¦ *txt* ℵ B D L W Δ Ψ 0274 *f*^{1} 28. 565. 579. 700. 892. 2427 *pc* it sy^{s} co • **49** ⌜ (Lv 2,13) πασα γαρ θυσια αλι αλισθησεται D it ¦ πας γ. π. (εν π. C) αλ- (αναλωθησεται Θ) και πασα θυσια αλι αλισθησεται (αναλωθησεται Ψ) A C Θ Ψ (2427) 𝔐 lat sy$^{p.h}$ bo^{pt} ¦ *txt* B L Δ 0274 *f*$^{1\ 13}$ 28*. 565. 700 *pc* sy^{s} sa bo^{pt} (ℵ: εν π.; W: αλισγηθησεται); Did • **50** ⌜ *bis* αλα ℵ(*) L W Δ 0274. 892 *pc*

¶ **10,1** ⌜*p) 2* C^{2} D W Δ Θ *f*$^{1\ 13}$ 28. 565. 579. 1241. 1424. 2542 *al* latt sy$^{s.p}$ ¦ δια του περαν A 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ B C* L Ψ 0274. 892. 2427 *pc* co • **2** ⌜οι δε Φαρισαιοι προσελθ. W Θ 565. 2542 *pc* sa$^{ms(s)}$ ¦ και D it sy^{s} (sa^{mss}) ¦ και προσελθ. οι Φ. ℵ C N (*f*^{1}) 579. 1241. 1424 *pm* ¦ *txt* A B K L Γ Δ Ψ *f*^{13} 28. 700. 892. 2427 *pm* bo • **4** ⌜ *2 1* A W *f*^{13} 𝔐 aur f l vg ¦ *1* Θ 565 a c ff^{2} ¦ M. ενετειλατο *f*^{1} (k q) ¦ *txt* ℵ B C D L Δ Ψ (579). 892. 1241. 2427 *pc*

γράψαι καὶ ἀπολῦσαι. **5** ⸂ὁ δὲ⸃ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πρὸς
τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύ-
Gn 1,27; 5,2 την. **6** ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως *ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν*
Gn 2,24 Θ E 5,31 ⸂*αὐτούς*· **7** *ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα*
αὐτοῦ καὶ τὴν ⸂*μητέρα* □*[καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν*
1 K 6,16 *γυναῖκα αὐτοῦ]*⸃, **8** *καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν*· ὥστε
οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σάρξ. **9** ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευ-
ξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.

9,28! **10** Καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθηταὶ περὶ τού- 104 X
του ἐπηρώτων αὐτόν. **11** καὶ λέγει αὐτοῖς· ⸂ὃς ἂν ἀπο- 105 II
L 16,18p 1 K 7,10s λύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοιχᾶται ἐπ'
1 K 7,13 αὐτήν· **12** καὶ ἐὰν ⸂αὐτὴ ⸂ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς
γαμήσῃ ἄλλον⸃ μοιχᾶται⸃.

13–16: Mt 19, **13** Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα ⸂αὐτῶν ἅψηται⸃· 106
13-15 L 18,15-17 II
1,41! 2 Rg 4,27 | οἱ δὲ μαθηταὶ ⸂ἐπετίμησαν αὐτοῖς⸃. **14** ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς
ἠγανάκτησεν καὶ ᵀ εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε τὰ παιδία ἔρχε-
Act 8,36! σθαι πρός με, μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν
ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **15** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται
Mt 18,3! τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς
9,36 αὐτήν. **16** καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ ⸂κατευλόγει τιθεὶς
τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά⸃.

17–22: Mt 19, **17** Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν ⸂προσδραμὼν *29*
16-22 L 18,18-23 εἷς⸃ καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν· διδάσκαλε 107 II
ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; **18** ὁ
δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγα-
2,7 | *Ex 20,12-16* θὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. **19** τὰς ἐντολὰς οἶδας· ⸂*μὴ φονεύσῃς,*
Dt 5,16-20; 24,14 Θ

5 ⸂και αποκριθεις ο A D W $f^{1\,13}$ (1424) 𝔐 (lat) $sy^{(s\,p)}$ | *txt* ℵ B C L Δ Θ Ψ 579. (892*). 2427 *pc* (c) co • **6** ⸂ο θεος D W *pc* it | αυτους ο θεος A Θ Ψ $f^{1\,13}$ 𝔐 lat sy | *txt* ℵ B C L Δ 579. 2427 *pc* c co • **7** ⸂μητερα αυτου ℵ (D) 579. 1241 *pc* it vg^{mss} | □t ℵ B Ψ 892*. 2427 sy^{s} | *txt* D W Θ f^{13} 𝔐 lat $sy^{p\,h}$ co (A C L N Δ f^{1} 579 *al*: τη γυναικι) • **11/12** ⸂εαν απολ. γυνη τ. ανδ. αυτ. κ. γαμηση αλλον μοιχ.· και εαν ανηρ απολ. τ. γυν. μοιχαται W (1, 2542 *pc* sy^{s}) | ⸂γυνη A D (ʲ Θ) f^{13} 𝔐 latt $sy^{p\,h}$ | *txt* ℵ B C L Δ Ψ 579. 892. 2427 *pc* co | ⸂απολυση τ. ανδ. αυτ. και γαμηθη αλλω A 𝔐 f l vg $sy^{p\,h}$ | εξελθη απο του ανδρος και αλλον γαμηση D (Θ) f^{13} (28). 565. (700) it | *txt* ℵ B (C) L (Δ, Ψ) 892. 2427 *pc* co • **13** ʲ A D W $f^{1\,13}$ 𝔐; Or | *txt* ℵ B C L Δ Θ Ψ 579. 892. 1241. 1424. 2427. *l* 844 *pc* f; Bas | ⸂επετιμων τοις προσφερουσιν A D W (Θ $f^{1\,13}$) 𝔐 lat sy; Bas | *txt* ℵ B C L Δ Ψ 579. 892. 2427 *pc* c k sa^{mss} bo • **14** ᵀεπιτιμησας W Θ $f^{1\,13}$ 28. 565. 2542 *pc* $sy^{s.hmg}$ • **16** ⸂ετιθει τας χειρας επ αυτα και ευλογει αυτα D (W) it sy^{h**} | τιθεις τας χειρας επ αυτα ευλογει αυτα A $f^{1\,13}$ 𝔐 aur f l vg | *txt* ℵ B C L^{vid} Δ Θ Ψ 579. 892. 1241. (1424). 2427 *pc* • **17** ⸂ιδου τις πλουσιος προσδρ. A K W (Θ) f^{13} 28. 565. 700. 2542 *al* (sy^{hmg} sa^{mss}) • **19** ⸂*p*) *3 4 1 2* A W Θ f^{13} 𝔐 lat sy^{h}; Cl | *1 2* ℵ* | *3 4* f^{1} *pc* (sy^{p}) | μη μοιχ. μη πορνευσης D (Γ *pc*) k | *txt* ℵ² B C Δ Ψ 0274. 579. 892. 2427. *l* 844. *l* 2211 *pc* aur c sy^{s} co

μὴ μοιχεύσῃς〉, *μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς,* □*μὴ ἀποστερήσῃς,*〈 *τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα*⊤. **20** ὁ δὲ ⌜ἔφη αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. **21** ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐ-
108 II τὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· * ἓν σε ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς ○[τοῖς] πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐ-
109 II ρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι⊤. **22** ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

Sir 4,1 ◐ R 13, 9 1K 6,8; 7,5

J 11,5

L 12,33p

23 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. ⊤ **24** οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν ⊤ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν· **25** □εὐκοπώτερόν ἐστιν ⌜κάμηλον διὰ ○[τῆς] ⌜τρυμαλιᾶς ○[τῆς] ⌜1ραφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.〈 **26** οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες ⌜πρὸς ἑαυτούς〉· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; **27** ἐμβλέψας ⊤ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον⌜, ἀλλ' οὐ παρὰ θεῷ· πάντα γὰρ δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ〉.

23–31: Mt 19, 23-30 L 18,24-30 3,5!

2,5 J 13,33!

1,22!

14,36 Gn 18,14 Job 42,2 Zch 8, 6 ◐ 2Chr 14,10

28 ⁻Ηρξατο λέγειν ὁ Πέτρος αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφή-
110 II καμεν πάντα καὶ ⌜ἠκολουθήκαμέν σοι. **29** ⌜ἔφη ὁ Ἰη-

1,18!

19 □*p)* B* K W Δ Ψ *f* 1.13 28. 579. 700. 2542 *al* vg^{ms} sy^{s}; Cl ¦ *txt* ℵ A B^{2} C D Θ 0274. 2427 𝔐 lat sy$^{p.h}$ co | ⊤σου ℵ* C N W Θ 28. 565. 2427. 2542 *al* it vg^{mss} sy$^{s.p}$ • **20** ⌜αποκριθεις ειπεν (εφη C) A C D W Θ *f* 1.13 𝔐 latt sy ¦ *txt* ℵ B Δ Ψ 0274. 579. 892. 2427 *pc* co • **21** ○ A B W Ψ *f* 13 𝔐; Cl ¦ *txt* ℵ C D Θ 0274 *f* 1 28. 565. 892. 2427. *l* 844. *l* 2211 *al* | ⊤ (8,34) αρας τον σταυρον (+ σου W *f* 13 *pc*) A (^{c} W *f* 1.13 2542) 𝔐 (a) q sy (sa^{mss}) bo^{mss} ¦ *txt* ℵ B C D Δ Θ Ψ 0274. 565. 579. 892. 2427 *pc* lat sa^{ms} bo; Cl • **23** ⊤ταχιον καμηλος δια τρυμαλιδος ραφιδος διελευσεται ἠ πλουσιος εις την βασιλειαν του θεου (*et om. vs* 25) D a b ff^{2} • **24** ⊤τους πεποιθοτας επι (+ τοις D Θ *f* 1.13 28. 565 *al*) χρημασιν A C D Θ *f* 1.13 2427 𝔐 lat sy bo^{pt}; Cl ¦ *txt* ℵ B (W: + πλουσιον *p.* εισελ.) Δ Ψ k sa bo^{pt} • **25** □ (*cf vs* 23) | ⌜καμιλον *f* 13 28. 579 *pc* geo | ○ *bis* ℵ A C (D) K N W Δ Θ Ψ *f* 1.13 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542 *pm* (Γ 28. 565 *al*: *om.* της!) ¦ *txt* B E 2427 *pm*; Cl | ⌜*p)* τρηματος ℵ* ¦ τρυπηματος *f* 13 *pc* | ⌜1 βελονης *f* 13; Cl • **26** ⌜προς αυτον ℵ B C Δ Ψ 892. 2427 co ¦ προς αλληλους M* k sy^{p} ¦ – 579 *pc* bo^{ms}; Cl^{vid} ¦ *txt* A D W Θ *f* 1.13 𝔐 lat sy^{h} • **27** ⊤ δε A C^{2} D W (Θ) *f* 13 𝔐 k sy$^{p.h}$ sa ¦ *txt* ℵ B C* Δ Ψ *f* 1 2427 *pc* sy^{s} bo | ⌜ *1–8 10* B Θ 892 *pc* ¦ *1–7 9 10* (W) 579 ¦ *1–4* Δ Ψ *f* 1 *al* ⌜vg^{ms} ¦ *p)* εστιν, παρα δε τω θεω δυνατον D (it) • **28** ⌜*p)* -θησαμεν ℵ A Θ Ψ *f* 1.13 𝔐; Cl ¦ *txt* B C D W 2427 *pc* • **29** ⌜εφη αυτω ο Ιησους ℵ *pc* ¦ εφη αυτοις Ψ (579) ¦ και (– A W *pm*) αποκριθεις ο Ιησους ειπεν A C W Θ *f* 1.13 565. 700. 2542 *pm* lat sy^{h} ¦ αποκριθεις δε ο Ιησους (– ο Ι. Γ) ειπεν (D) K Γ 28. 1241. 1424 *pm* it; (Cl) ¦ *txt* B Δ 892. 2427 (*pc*) bo

L 14,26 σοῦς᾽· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ
ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ᵀ ἢ τέκνα ἢ
1,15! ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ᵒἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, **30** ἐὰν
R 3,26 μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα ᵒνῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ᶜοἰ-
κίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα
καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ
Mt 19,30! ζωὴν αἰώνιον᾽. **31** πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ 111
ᵒ[οἱ] ἔσχατοι πρῶτοι. II

32–34: Mt 20, 17-19 L 18,31-33 **32** Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἰεροσόλυμα, 112
καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, ᵖοἱ δὲ II
ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο᾽. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς
δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμ-
βαίνειν **33** ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἰεροσόλυμα, καὶ ὁ
8,31! υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ
14,64 τοῖς γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ
15,19s παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν **34** καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ
14,65 Is 50,6 καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ ᵖμαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ
ἀποκτενοῦσιν᾽, καὶ ᶜμετὰ τρεῖς ἡμέρας᾽ ἀναστήσεται.

35–45: Mt 20,20-28 · Mt 4,21! **35** Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης *30*
ᶜοἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες αὐτῷ· διδάσκαλε, θέλομεν 113
ᵖἵνα ὃ ἐὰν ᶜαἰτήσωμέν σε ποιήσῃς ἡμῖν. **36** ὁ δὲ εἶπεν αὐ- VI
τοῖς· ᶜτί θέλετέ [με] ποιήσω᾽ ὑμῖν; **37** οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ·
δὸς ἡμῖν᾽ ἵνα εἷς ᶜσου ἐκ δεξιῶν᾽ καὶ εἷς ᶜἐξ ἀριστε-
ρῶν᾽ καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. **38** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
Mt 26,39! p αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον
L 12,50 R 6,3 ὃ ἐγὼ πίνω ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι;
39 οἱ δὲ εἶπαν ᵒαὐτῷ· δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·

29 ᵀη γυναικα A C Ψ *f* 13 𝔐 f q sy$^{p\,h}$ bo^{mss} | *txt* ℵ B D W Δ Θ *f* 1 565. 700. 892 *pc* lat sy^{s} co | ᵒ A B* 700. 1424 *al* aur c k; Bas • **30** ᵒ D 2542 *pc* a q sy^{s} | ᶜ… μητερα … ℵ^{1} A C W Θ *f* 13 565. 700 *al* sy$^{(s),h}$ | … πατερα και μητερα … ℵ^{2} K *f* 1 579. 892. 1241. 1424. 2542 *al* l | ᵖ ος δε αφηκεν οικιαν και α φας και α-φους και μητ. και τεκνα και αγρ. μ. διωγμου, εν τω αι. τω ερχ. ζ. αι. λημψεται D (it$_{l}$) | *txt* B Ψ 𝔐 vg (ℵ* *om.* οικ. … διωγ.) • **31** ᵒ*p*) ℵ A D K L W Δ Θ Ψ *f* 1 28. 565. 579. 700. 1241. 1424. 2542 *pm* bo | *txt* B C N Γ *f* 13 892. 2427 *pm* sa?; Cl • **32** ᵖ D K *f* 13 28. 700 *al* a b • **34** ᵖ D *pc* (ff^{2}) (k) | ᶜ*p*) τη τριτη ημερα A(*) W Θ *f* 1.13 𝔐 aur f l vg sy; Or | *txt* ℵ B C D L Δ Ψ 579. 892. 2427 *pc* it sy^{hmg} co • **35/37** ᶜt οι δυο B C 579. 2427 *pc* co | – A K N Θ 28. 565. 700. 2542 *pm* | *txt* ℵ D L W Γ Δ Ψ *f* 1.13 892. 1241. 1424 *pm*; Or | ᵖ ℵ* | ᶜ ερωτησωμεν D (Θ 1). 565 *pc* | ᶜ *1 2 4* C Θ *f* 1.13 565. (1241). 1424 *pc* | *1 4* a b i | *4* D | τι θελετε ποιησαι με (ℵ^{2}) A (L W 2427*) 𝔐 | *txt* ℵ^{1} B Ψ 2427^{c} | ᶠ A C^{3} D W Θ *f* 1.13 𝔐 | *txt* ℵ B C* L Δ Ψ 892*. 1241. 2427 *pc* | ᶠ*p*) εξ ευωνυμων D W Θ 1. 565. 1424 *pc* | εξ ευωνυμων σου (ᶠ ℵ) A C 0146 *f* 13 (ᶠ 1241) 𝔐 | σου εξ αριστερων L Ψ 892* | *txt* B Δ 892^{v}. 2427 • **39** ᵒ D W Θ 0146 *f* 1 565. 700. 892. 1424. 2542 *pc* it

τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε, **40** τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι⌜, ἀλλ' οἷς⌝ ἡτοίμασται⊤. Act 12,2

114 II **41** Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. **42** καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ ⌜μεγάλοι αὐτῶν⌝ κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. **43** οὐχ οὕτως δέ ⌜ἐστιν ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὃς ἂν θέλῃ μέγας ⌜γενέσθαι ἐν ὑμῖν ⌜⌝ἔσται ὑμῶν διάκονος, **44** καὶ ὃς ἂν θέλῃ ⌜ἐν ὑμῖν εἶναι⌝ πρῶτος 115 IV ἔσται πάντων δοῦλος· **45** καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. L 22,25-27 1P 5,3 Mt 5,19 9,35p Mt 23,11 1K 9,19 2K 4,5 Is 53,10-12 J 13,1ss 1T 2,6

31 116 II **46** □Καὶ ἔρχονται εἰς Ἰεριχώ.⌝ Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ⌜ἀπὸ Ἰεριχὼ καὶ⌝ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ ὁ υἱὸς Τιμαίου ⌜Βαρτιμαῖος, ⊤ τυφλὸς ⌜προσαίτης, ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν⌝. **47** καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ ⌜Ναζαρηνός ἐστιν ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν· ⌜υἱὲ Δαυὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. **48** □καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· ⌜υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με.⌝ **49** καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν⌜· φωνήσατε αὐτόν⌝. καὶ φωνοῦσιν τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· θάρσει, ἔγειρε, φωνεῖ σε. **50** ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναπηδήσας ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. **51** καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ τυ- *46–52:* Mt 20, 29-34; 9,27-31 L 18,35-43 11,10; 12,35

40 ⌜· ἄλλοις 225 it sa^{ms} | · ἄλλοις δε sy^{s} | *txt* B^{2} Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 2427 𝔐 lat sy$^{p.h}$ bo (*cet. incert.*) | ⊤*p)* υπο του πατρος μου ℵ*^{2} (Θ) *f*^{1} 1241 *pc* a r^{1vid} sy^{hmg} bo^{ms} • **42** ⌜βασιλεις αυτων (– ℵ) C*^{vid} (lat) • **43** ⌜εσται A C^{3} *f*$^{1.13}$ 𝔐 q bo^{ms} | *txt* ℵ B C* D L W Δ Θ Ψ 700. 2427 *pc* lat co | ⌜ ειναι (D, Θ) 0146. (700) *pc* it | ⌜⌝εστω ℵ C Δ 565. 2542 *al* • **44** ⌜υμων ειναι D W *f*^{1} 565. 2542 *pc* | υμων γενεσθαι A C^{3} *f*^{13} 𝔐 | *txt* ℵ B C* L (Δ) Θ Ψ 0146^{vid}. 28. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2427 *pc* c ff^{2} • **46** □ B* sa^{ms} | ⌜εκειθεν μετα D (Θ 700) it; (Or) | ⌜ Βαριτιμιας D it | – W | ⊤ο A C Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 sy^{h} | *txt* ℵ B D L W Δ Ψ 579. 892*. 1241. 1424, 2427. 2542 *pc* co; Or | ⌜εκαθητο παρα την οδον προσαιτων (επαιτ D Θ 565) A C^{2} D W Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat sy sa | *txt* (ℵ) B L Δ Ψ (892). 2427 *pc* k bo (C* 579 *om.* προσαιτης) • **47** ⌜*p)* Ναζωραιος ℵ A C *f*^{13} 𝔐 ff^{2} | Ναζωρηνος D 28 1* q^{c} | *txt* (B 579. 2427: εστ.ὸ N.) L W Δ Θ Ψ *f*^{1} 892 lat; Or | ⌜*p)* υιος D K *f*^{13} 565. 2542 *pc*; Or^{pt} | ο υιος A W *f*^{1} 𝔐 | κυριε υιος 28 | *txt* ℵ B C L Δ Θ Ψ 579. 892. 1241. 1424. 2427 *al*; Or^{pt} • **48** □ *vs* W 1241. 2542 *pc* | ⌜*p)* υιος D *pc* | ο υιος *f*^{1} | κυριε υιος 28 | Ιησου υιε *f*^{13} *pc* • **49** ⌜αυτον φωνηθηναι A D W Θ *f*$^{(1).13}$ 𝔐 lat sy^{h} sa | *txt* ℵ B C L Δ Ψ 579. 892. 1241. 1424. 2427 *al* k sy^{hmg} bo

J 20,16 Mt 9,22! φλὸς εἶπεν αὐτῷ· ⌜ῥαββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. **52** ⌜καὶ ὁ⌝ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν καὶ ἠκολούθει ⌜αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

1–10: Mt 21,1-9 L 19,28-38 J 12, 12-16 · Zch 14,4 **11** Καὶ ὅτε ⌜ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα ⌜εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν⌝ πρὸς τὸ ὄρος ⌜τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ **2** καὶ λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον ἐφ' ὃν ⌜οὐδεὶς οὔπω ἀνθρώπων⌝ ⌜ἐκάθισεν· λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε. *32* 117 II

Zch 9,9 Gn 49,11 1Sm 6,7

14,14 **3** καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε· ⊤ ὁ

5,19 κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει, καὶ εὐθὺς ⌜αὐτὸν ἀποστέλλει πάλιν⌝ ὧδε. **4** καὶ ἀπῆλθον καὶ εὗρον ⊤ πῶλον δεδεμένον 118 II πρὸς ⊤ θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου καὶ λύουσιν αὐτόν. **5** καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; **6** οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. **7** καὶ ⌜φέρουσιν τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἱμάτια ⌜αὐτῶν, καὶ ⌜1ἐκάθισεν ἐπ' αὐτόν. **8** καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐ-

2Rg 9,13 τῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν, □ἄλλοι δὲ στιβάδας ⌜κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν⌝.⌝ **9** καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολου- 119 I θοῦντες ἔκραζον· ⊤

Ps 118,25s ⌜*ὡσαννά·*

10,47! L 1,32 *εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου·*

51 ⌜κυριε ραββι D it • **52** ⌜ο δε ℵ*.2 A C D W Θ *f* 1.13 𝔐 lat syh sams | *txt* ℵ1 B L Δ Ψ 579. 892. 1241. 1424. 2427 *pc* q syp sams bopt | ⌜τω Ιησου Θ 𝔐 syh | *txt* ℵ A B C D L W Δ Ψ *f* 1.13 28. 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2427. 2542 *al* latt sys.hmg co

¶ 11,1 ⌜ηγγιζεν D it syp | ηγγισαν *f* 13 | ⌜ *1 2* Ψ *pc* | *3 1 4* D (700) lat | εις Βηθφαγη και εις Βηθανιαν ℵ C Θ *pc* | *txt* (A, B*, L) W *f* 13 2427 𝔐 f l q vgmss sy(s) sa (bo) (B2 Γ *f* 1 1241 *pm*: Βηθσ-) | ⌜ το B 2427 • **2** ⌜ *2 1 3* K W *al* r1 vgmss syh | *1 3 2* ℵ C *f* 13 (579). 2427 *pc* | *1 3* D Θ *f* 1 𝔐 | ουδεις πωποτε ανθρωπων A 1241 *pc* | *txt* B L Δ Ψ 892. *l* 844 *pc* lat; Or | ⌜κεκαθικεν A D (W) *f* 1.13 𝔐 | *txt* ℵ B C L Δ Θ Ψ 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2427 *pc*; Or • **3** ⊤*p)* οτι ℵ A C D L W Θ Ψ *f* 1.13 𝔐 lat syh; Or | *txt* B Δ 2427 *pc* it | ⌜ *2 3 1* B 2427 | *2 3* Δ | *1 3 2* C*vid | *3 2 1* Θ | *1 2* A C2 *f* 13 𝔐 aur b sy | αυτον αποστελει G W Ψ *f* 1 700 *al* lat | *txt* ℵ D L 579. 892. 1241 *pc* • **4** ⊤τον ℵ C Δ Θ 28 *pm* sa bomss; Orpt | *txt* A B D K L W Γ Ψ *f* 1.13 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2427. 2542. *l* 844 *pm*; Orpt | ⊤ την ℵ A C D *f* 1 𝔐; Orpt | *txt* B L W Δ Θ Ψ *f* 13 565. 892. 2427 bo; Orpt • **7** ⌜*p)* ηγαγον A D 𝔐 sy | αγουσιν ℵ* C W Θ *f* 1.13 28. 2542 *pc* | *txt* ℵ2 B L Δ Ψ 892. 2427 *pc*; Or | ⊤ εαυ- ℵ2 B Θ 892. 2427 *pc* | αυτου D | – W *f* 1 28 *pc* it | ⌜1 -θησαν ℵ*vid *pc* | καθιζει D W *f* 1 28. 565. 700 • **8** □ W i sys | *'p)* εκοπτον εκ των δενδρων και εστρωννυον εις (– D) την οδον A D (Θ) *f* 1.13 𝔐 lat syp.h (bopt) | *txt* ℵ B (C) L Δ Ψ 892*. 2427 (syhmg, sa); Or • **9** ⊤*p)* λεγοντες A D W Θ *f* 1.13 𝔐 lat sy sams bomss | *txt* ℵ B C L Δ (Ψ) 892. 2427 *pc* c ff2 k sams bo; Or | ⌜ωσ. τω υψιστω Θ *f* 13 28. 565. 700 *pc* k | – D W b ff2 r1

10 εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυίδ·
⌜ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. *Ps 148,1 Job 16,19*

120 VI **11** Καὶ εἰσῆλθεν εἰς ⸢Ιεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερὸν καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ⌜ὀψίας ἤδη οὔσης ⸢τῆς ὥρας⸣, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα. *11:* Mt 21,10.17 L 21,37

33 **12** Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας ἐπείνασεν. **13** καὶ ἰδὼν συκῆν ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα ἦλθεν, ⸢εἰ ἄρα τι εὑρήσει⸣ ἐν αὐτῇ, καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα· ⌜ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων⸣. **14** καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῇ· μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. *12–14:* Mt 21,18s L 13,6-9 20

121 I **15** Καὶ ⸢ἔρχονται εἰς ⸢Ιεροσόλυμα. * Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν⸣ ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ◻καὶ τοὺς ἀγοράζοντας⸣ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν, **16** καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. **17** καὶ ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν ○αὐτοῖς· οὐ γέγραπται ὅτι *15–17:* Mt 21, 12s L 19,45s J 2,14-16 · 5,40

ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; *Is 56,7*

ὑμεῖς δὲ ⸢πεποιήκατε αὐτὸν⸣ *σπήλαιον ληστῶν.* *Jr 7,11*

122 I **18** Καὶ ἤκουσαν οἱ ⸣ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς⸢ καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ⸢ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. *18s:* L 19,47s 12,12p; 14,1p 1,22!

123 X **19** Καὶ ὅταν ὀψὲ ἐγένετο, ⸢ἐξεπορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως.

20 Καὶ παραπορευόμενοι πρωῒ εἶδον τὴν συκῆν ἐ- *20–26:* Mt 21, 20-22

10 ⸢ειρηνη W 28. 700 sy^{s} | ειρ. εν ουρανω και δοξα Θ (f^{1}) *pc* sy^{h**} • **11** ⸢† οψε ℵ C L Δ 892 *pc*; Or | οψινης 565 | *txt* A B D W Θ Ψ 069 $f^{1.13}$ 2427 𝔐 | ⸢της ημερας f^{13} 28 *pc* | – B 1424. 2427 *pc* sa^{ms} • **13** ⸢ως ευρησων τι Θ 0188. 565. 700 *pc* a f q | ιδειν εαν τι εστιν D it | ⸢ου γαρ ην καιρος (καρπος 0188) συκων A C^{2} (D W) Θ 0188 $f^{(1).13}$ 33 𝔐 latt sy$^{(s).h}$; Or | *txt* ℵ B C^{*} L Δ Ψ 892. 2427 *pc* sy^{p} • **15** ⸢εισελθων εις Ιερ. και οτε ην εν τω ιερω D | και εισελθων εις το ιερον 28 (sy^{p}) | ◻ W • **17** ○ B f^{13} 28. 2427. 2542 b sy^{s} sa | ⸢p) εποιησατε αυ. ℵ C D W f^{13} 𝔐 (f A Θ f^{1} 33. 565. 579. 700. 1424 *al*) | *txt* B L Δ Ψ 892. (2427) *pc*; Or • **18** ⸣ *4 2 3 1* N Γ f^{13} 1241 𝔐 sy^{h} | γραμμ. και οι Φαρισαιοι 1424 *pc* | ⸢εξεπλησσοντο ℵ Δ 579. 892. 1424. 2542 *al* c vg^{mss} • **19** ⸢εξεπορευετο ℵ C D Θ $f^{(1).13}$ 33 𝔐 lat sy$^{s.h}$ co | – (*!*) L | *txt* A B K (⸣ W) Δ Ψ (⸣ 28). 565. 700. 2427 *al* aur c d r^{1} sy$^{p.hmg}$

14 | 14,72 ξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. **21** καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει
9,5! αὐτῷ· ῥαββί, ἴδε ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται.
22 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ⊤ ἔχετε πίστιν 124 VI
Mt 17,20! θεοῦ. **23** ἀμὴν ⊤ λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ·
ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ
Jc 1,6s ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ ⌜πιστεύῃ ὅτι ὃ λαλεῖ γίνεται,
ἔσται⌝ αὐτῷ. **24** διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα προσ- 125 IV
Mt 7,7! εύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι ⌜ἐλάβετε, καὶ ἔσται
ὑμῖν. **25** Καὶ ὅταν ⌜στήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε 34
Mt 5,23s εἴ τι ἔχετε κατά τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐ- 126 VI
Mt 6,14s ρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. ⊤
27–33: Mt 21, 23-27 L 20,1-8 **27** Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν τῷ ἱε- 35 127 II
ρῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιε-
ρεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι **28** καὶ ἔλε-
1,22 γον αὐτῷ· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; □ἢ τίς σοι
⌞ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην⌟ ἵνα ταῦτα ποιῇς;⌝ **29** ὁ
δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐπερωτήσω ⌜ὑμᾶς ἕνα λόγον,
○καὶ ἀποκρίθητέ μοι καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦ-
Act 5,38s τα ποιῶ· **30** τὸ βάπτισμα ○τὸ Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ
ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι. **31** καὶ ⌜διελογίζοντο
πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· ⊤ ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ·
διὰ τί ○[οὖν] οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; **32** ἀλλὰ εἴπωμεν·
Mt 21,26! ἐξ ἀνθρώπων; – ἐφοβοῦντο τὸν ⌜ὄχλον· ἅπαντες γὰρ
⌜εἶχον τὸν Ἰωάννην ⌜ὄντως ὅτι⌝ προφήτης ἦν. **33** καὶ

22 ⊤ει ℵ D Θ *f* 13 28. 33c. 565. 700 *pc* it sy^{s} • **23** ⊤γαρ A C L W Ψ 33 𝔐 q sy$^{p.h**}$ bo | *txt* ℵ B D N Θ *f* 1 13 28. 565. 579. 700. 2427 *al* lat sy^{s} sa bo^{mss} | ⌜πιστευση το μελλον, ο αν ειπη γενησεται D (it) • **24** ⌜ λαμβανετε A *f* 13 33 𝔐 | λη(μ)ψεσθε D Θ *f* 1 565. 700 *pc* latt; Cyp | *txt* ℵ B C L W Δ Ψ 892. 2427 *pc* sa^{mss} bo^{mss} • **25** ⌜στηκητε B K N W Γ *pm* | στη·τε ℵ | εστηκετε L (Δ 892) | *txt* A C D Θ Ψ *f* 1.13 28. 33. 565. 579. 700. 1241. 1424. 2427. 2542 *pm* | ⊤ **[26]** ει δε υμεις ουκ αφιετε ουδε ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις αφησει τα παραπτωματα υμων A (C, D) Θ (*f* 1.13, 33) 𝔐 lat sy$^{p.h}$ bo^{pt}; Cyp | *txt* ℵ B L W Δ Ψ 565. 700. 892. 2427 *pc* k l sy^{s} sa bo^{pt} • **28** □ D *pc* k | ⌞ *2 3 4 1* A 𝔐 sy^{h} (𝔓^{45vid} Γ *f* 13 1241 *al*: δεδωκεν) | *4 2 3 1* W ff^{2} i q | *1 4 2 3 f* 1 | *txt* ℵ B C L Δ Θ Ψ 33. 565. 579. 892. 1424. 2427. (2542) *al* sy$^{s.p}$ • **29** ⌜*p)* υμας καγω ℵ D W Θ *f* 1 13 33 𝔐 lat sy sa^{mss} bo^{mss} | καγω υμας A K 565. 1424 *pc* | *txt* B C L Δ Ψ 2427 *pc* k sa^{mss} bo | ○ D W Θ 28. 565. 2542 it • **30** ○ W Ψ *f* 1.13 𝔐 | *txt* ℵ A B C D L Δ Θ 33. 579. 2427 • **31** ⌜ελογιζοντο A N Γ 579. 700. 1241 *pm* | *txt* ℵ(*) B C D$^{(c)}$ K L W Δ Θ Ψ *f* 1 13 28. 33. 565. 892. 1424. 2427. 2542 *pm* | ⊤τι ειπωμεν D Θ *f* 13 28. 565. 700 *pc* it | ○ A C* L W Δ Ψ 28. 565. 892. (1241) *al* it vg^{mss} sy$^{s.p}$ sa^{ms} bo | *txt* ℵ B C^{2} D Θ *f* 1 13 33. 2427 𝔐 lat sy^{h} sa^{mss} • **32** ⌜ λαον A D L W Θ Ψ *f* 1.13 𝔐 lat sy^{h} sa^{mss} bo^{ms} | *txt* ℵ B C N 33. 579. 1424. 2427 *pc* sy^{hmg} sa^{mss} bo | ⌜ ηδεισαν D W Θ 565. 2542 it | οιδασι 700 | ⌜ *2 1* A W 33 𝔐 lat | *2* ℵ* Θ *f* 1.13 28. 565. 579. 700. 1424. 2542 *pc* k sy^{s} | οτι αληθως D | *txt* ℵ^{2} B C L Ψ 892. 2427 *pc* sa^{mss}

ἀποκριθέντες ⸢τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν⸣· οὐκ οἴδαμεν. καὶ ᵀ ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

36 12 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖν· ⸢ἀμπε-
1 28 λῶνα ἄνθρωπος ἐφύτευσεν⸣ καὶ περιέθηκεν φραγμὸν
a1 καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον καὶ ἐξ-
έδετο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν. **2** καὶ ἀπέστειλεν
πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον ἵνα παρὰ τῶν γεωρ-
γῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος· **3** ⸢καὶ λαβόντες
αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. **4** καὶ πάλιν ἀπέστει-
λεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κἀκεῖνον ᵀ ἐκεφαλίω-
σαν καὶ ⸢ἠτίμασαν. **5** καὶ ἄλλον ἀπέστειλεν· κἀκεῖνον
ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὓς μὲν δέροντες, οὓς
δὲ ἀποκτέννοντες. **6** ⸢ἔτι ἕνα ⸢εἶχεν υἱὸν⸣ ἀγαπητόν⸣ᵀ·
ἀπέστειλεν ⸢αὐτὸν ⸢ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς⸣ λέγων ὅτι ἐν-
τραπήσονται τὸν υἱόν μου. **7** ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ ⸢πρὸς
ἑαυτοὺς εἶπαν ὅτι⸣ οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀπο-
κτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. **8** καὶ
λαβόντες ⸢ἀπέκτειναν αὐτὸν⸣ καὶ ἐξέβαλον ᴼαὐτὸν ἔξω
τοῦ ἀμπελῶνος. **9** τί ᴼ[οὖν] ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπε-
λῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς καὶ δώσει
τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. **10** οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην
ἀνέγνωτε·

1–12: Mt 21,33-46 L 20,9-19 · 4,2! · Is 5,1s Ps 80,8s

L 14,28

13,34

Mt 21,34!

H 1,1s

Gn 37,20

H 13,12s

33 ⸢ A D f^{1} 𝔐 lat $sy^{p.h}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{45vid}$ ℵ B C L N W Δ Θ Ψ f^{13} 28. 33. 579. 892. 2427. 2542 *pc* a? | ᵀαποκριθεις A D K $f^{1.13}$ (28). 1241 *pm* lat $sy^{s.h}$ sa^{mss} (⸢ W Θ 565. 700. 1424. 2542 *pm*) | *txt* ℵ B C L N Γ Δ Ψ 33. 579. 892. 2427 *al* a c f k sa^{mss} bo

¶ 12,1 ⸢ *1 3 2* A D f^{1} 𝔐 lat sy^{h} | *2 3 1* N *pc* | ανθρωπος τις εφυτευσεν αμπελωνα W Θ f^{13} 565. 2542 *pc* aur c sy^{p} | *txt* ℵ B C Δ Ψ 33. 579. 1424. 2427 *pc* (L 892: εποιησεν) • **3** ⸢οι δε A C W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 lat $sy^{p.h}$ sa^{mss} | *txt* ℵ B D L Δ Ψ 33. 579. 892. 1424. 2427 *pc* it sa^{mss} bo • **4** ᵀ λιθοβολησαντες A C Θ f^{13} 𝔐 $sy^{p.h}$ | *txt* ℵ B D L W Δ Ψ f^{1} 28. 33. 565. 579. 700. 2427 *pc* latt co | ⸢απεστειλαν ητιμωμενον A C Θ f^{13} 𝔐 | απεστ. ητιμασμενον W f^{1} 28. (565. 700) *pc* | *txt* ℵ B (D) L Δ Ψ 33. (579). 892. 2427 *pc* lat sa^{ms} bo • **6** ⸢ετι ουν A C D 𝔐 l q vg sy^{h} | *p)* υστερον δε W Θ (f^{13} 28. 700. 2542). 565 aur c sy^{p} sa^{mss} | *txt* ℵ B L Δ Ψ f^{1} 33. 579. 892*. 2427 *pc* b i r^{1} sa^{ms} bo | ⸢εχων υι. A C* D Θ *pc* | υι. εχων 𝔐 | υι. εχων, τον W $f^{1.13}$ 28. 2542 *pc* | *txt* ℵ B C^{2} L Δ Ψ 33. 579. 892. 1424. 2427 *pc* | ᵀαυτου $\mathfrak{P}^{45vid}$ A W $f^{1.13}$ 33 𝔐 (aur c) sy^{h} sa^{ms} | *txt* ℵ B C D L Δ Θ Ψ 565. 700. 892. 2427 *pc* lat $sy^{s.p}$ sa^{mss} bo | ⸢ και αυτον A C (Ψ) 33 𝔐 sy^{h} | κακεινον (*pon. p.* αγαπ.) D | – W $f^{1.13}$ 28. 565. 579. 700. 2542 *pc* sy^{s} | *txt* ℵ B L Δ Θ 892*. 2427 *pc* | ⸢ *2 3 1* A W f^{1} 𝔐 l vg $sy^{p.h}$ | *2 3* 63 *pc* sy^{s} | *1* D it | *txt* ℵ B C L Δ Θ Ψ f^{13} 33. 579. 892. 1424. 2427 *al* • **7** ⸢ *3 1 2 4* A (D) 𝔐 | *p)* θεασαμενοι αυτον ερχομενον ειπαν προς εαυτους Θ (N, f^{13} 28, 2542). 565. 700 *al* (c) sy^{h**} | *txt* ℵ B C L W (Δ) Ψ (f^{1}) 33. 579. (892). 2427 *pc* • **8** ⸢ A D W Θ f^{1} $^{(13)}$ 33 𝔐 lat | *txt* ℵ B C L Δ Ψ 892. 2427 *pc* ff^{2} (i q) k | ° ℵ L W $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat | *txt* A B C D N Γ Θ Ψ 565. 1241. 1424. 2427. 2542 *al* • **9** °† B L 892*. 2427 *pc* k sy^{s} sa^{mss} bo | *txt* ℵ A C D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ sa^{mss} bo^{ms}

Ps 118,22s Act 4,11 R 9, 33 1P 2,6-8

λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
11 *παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη*
καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

11,18! · Mt 21,26! **12** Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄ- 129 I
χλον, ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν.
□καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.〈

13–17: Mt 22, 15-22 L 20,20-26 **13** Καὶ ἀποστέλλουσιν □πρὸς αὐτόν〈 τινας τῶν Φαρι- *37* 130
σαίων καὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. II
3,6! **14** ⌜καὶ ⌜ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ⌝· διδάσκαλε, οἴδαμεν
ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέ-
Jc 2,9 · Act 18,25 s πεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν
τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξεστιν ⌜δοῦναι κῆνσον Καίσαρι⌝
ἢ οὔ; □δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν;〈 **15** ὁ δὲ ⌜εἰδὼς αὐτῶν τὴν
8,11! ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς· τί με πειράζετε⊤; φέρετέ μοι δη-
νάριον ἵνα ἴδω. **16** οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνος
ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Καίσα-
R 13,7 ρος. **17** ⌜ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν⌝ ○αὐτοῖς· τὰ Καίσαρος ἀπό-
δοτε Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἐξεθαύμαζον
ἐπ' αὐτῷ.⊤

18–27: Mt 22, 23-33 L 20,27-38 **18** Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέ- *38*
Act 23,8 γουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες·
Dt 25,5s **19** διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι *ἐάν τινος*
ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα *καὶ ⌜μὴ ἀφῇ*
τέκνον⌝, ἵνα *λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα* ⊤ *καὶ ἐξ-*
Gn 38,8 *αναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.* **20** ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν·
καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆ-
κεν σπέρμα· **21** καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν καὶ ἀπέθα-

12 □ W • **13** □ D it sa^{ms} • **14** ⌜οι δε $\mathfrak{P}^{45vid}$ A W Θ $f^{1\,13}$ M syp^{h} sa^{mss} | *txt* ℵ B C D L Δ Ψ 33. 579. 892. 2427 *pc* sy^{s} sa^{mss} bo | ⌜επηρωτων αυτον οι Φαρισαιοι D (*pc*) (c ff^{2}) k | ελθοντες ηρξαντο ερωταν αυτον εν δολω λεγοντες (– W 2542 *pc*) W (Θ) $f^{1\,13}$ 28. (565, 700, 2542) *al* (it, sy^{s}) sa^{mss} | ⌜ *2 3 1* A $f^{1\,13}$ (28) M it | δουν. επικεφαλαιον Καισ. D Θ 565 k sy^{s,p} | *txt* ℵ B C L W Δ Ψ 33. 579. 892. 1241. 1424. 2427 *al* lat | □*p)* D (1424) it sy^{s} • **15** ⌜ιδων ℵ* D f^{13} 28. 565 *pc* it | ⌜*p)* υποκριται $\mathfrak{P}^{45}$ N W Θ $f^{1\,13}$ 28. 33. 565. 579. 2542 *al* q vg^{mss} sy^{h**} sa^{mss} • **17** ⌜και αποκριθεις ο Ιησ. ειπ. A (D) $f^{1\,13}$ M (lat) sy$^{(s),h}$ | και αποκριθεις ειπ. W (Θ 565) | και λεγει 1424 | *txt* ℵ B C L Δ Ψ 33 579. 892. 2427 *pc* (sy^{p}) sa bo^{mss} | ○ B D 2427 | [⌜*hic add.* J 7,53–8,11 comm] • **19** ⌜ *3 1* ? W Θ f^{1} 700. 2542 *pc* a c k | τεκνα μη αφη A D f^{13} M lat sy^{p,h} | *txt* ℵ^{1} B L Δ Ψ 579. 892. 2427 *pc* ff^{2} (ℵ* C 33: τεκνα) | ⊤*p)* αυτου A D f^{13} 33 M lat sy^{p,h} | *txt* ℵ B C L W Δ Θ Ψ f^{1} 565. 700. 892. 2427. 2542 *pc* (k) bo

νεν ⌜μὴ καταλιπὼν⌝ σπέρμα· καὶ ⌜ὁ τρίτος ὡσαύτως· **22** καὶ οἱ ἑπτὰ⌝ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ⌜¹ἔσχατον πάντων⌝ ⌟καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν⌞. **23** ἐν τῇ ἀναστάσει ◻[ὅταν ἀναστῶσιν]⌟ τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. **24** ⌜ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς⌝· οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; **25** ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ⌜ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **26** περὶ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι ἐγείρονται οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσέως ἐπὶ τοῦ βάτου πῶς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων· *ἐγὼ ◦ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ* ◦¹[ὁ] *θεὸς Ἰσαὰκ καὶ* ◦¹[ὁ] *θεὸς Ἰακώβ;* **27** οὐκ ἔστιν ᵀ θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ᵀ¹ζώντων· ᵀ¹πολὺ πλανᾶσθε.

Hen 15,6s; 51,4

Ex 3,1s

Ex 3,6.15s

39 131 VI **28** Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, ⌜ἰδὼν ὅτι καλῶς ⌟ἀπεκρίθη αὐτοῖς⌞ ἐπηρώτησεν αὐτόν· ποία ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη πάντων; **29** ⌜ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς⌝ ⌜ὅτι πρώτη ἐστίν⌝· *ἄκουε, Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστιν,* **30** *καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης* ◦*τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης* ◦¹*τῆς ψυχῆς σου* ◻*καὶ ἐξ ὅλης* ◦¹*τῆς διανοίας σου*⌟ *καὶ ἐξ*

28–34: Mt 22, 35-40 L 10,25-28

Dt 6,4 1K 8,6!

Dt 6,5 Jos 22,5 ☪

21/22 ⌜και ουδε αυτος (+ ουκ D) αφηκεν A D (W, Θ) *f*¹ ¹³ 𝔐 lat sy(ᵖ) saᵐˢˢ | *txt* ℵ B C L Ψ 33. 579. 892. (2427) *pc* c saᵐˢˢ bo | ⌜ωσαυτως ελαβον αυτην οι επτα, και D (b) ff² r¹ | · ο τρ. ωσ. ελαβεν αυτην· και οι επτα Θ (*f*¹ 700. 565) | · ο τρ. ωσ.· και ελαβον αυτην (+ ωσαυτως και A *pc* l vg syʰ) οι επτα και A 𝔐 lat sy | *txt* ℵ B C L (W) Δ* Ψ (*f*¹³, 28) 33. 579. 892. 2427 *pc* | ¹⌜εσχ. δε παντων G (Δ) Θ *f*¹.¹³ 28. 33. 565. 700. 2542 *al* q co | εσχατη π. A Γ 1241. 1424 *pm* l vg syʰ | – D c saᵐˢˢ | *txt* ℵ B C K L W Ψ (579). 892. 2427 *pm* aur syˢʸᵖ | ⌜ *4 1–3* A 𝔐 lat sy | *txt* ℵ B C D L (W) Δ Θ Ψ *f*¹ ¹³ 28. 33. 565. (579). 892. 2427 *al* it • **23** ◻*p)* ℵ B C D L W Δ Ψ 33. 579. 892. 2427 *pc* c r¹ k syᵖ co | *txt* A Θ *f*¹.(13) 𝔐 lat syˢ.ʰ (boᵐˢ) • **24** ⌜και αποκριθεις ο Ιησους ειπεν αυτοις A 𝔐 lat sy(ˢ).ʰ (D W Θ *f*¹.¹³ 28. 565. 700 *pc* saᵐˢˢ; απ. δε) | *txt* ℵ B C L Δ Ψ 33. 579. 892. 2427 *pc* syᵖ saᵐˢˢ bo • **25** ⌜οι αγγ. οι B (W) Θ (892). 2427 | αγγελοι οι A Γ Ψ 565 *pm* ᵀ αγγελοι θεου οι *f*¹³ (33) *pc* l vgˢ boᵐˢ | *txt* ℵ C D K L Δ *f*¹ 28. 579. 700. 1241. 1424. 2542 *pm* • **26** ◦ D W 579 *pc* | ◦¹† *bis* B D W 2427 | *txt* ℵ A C L Θ Ψ *f*¹ ¹³ 33 𝔐 • **27** ᵀo ℵ A C Ψ *f*¹ 𝔐 | ο θεος Θ *f*¹³ 33. 1241 *al* syˢ | *txt* B D K L W Δ 28. 579. 892. 2427. 2542 *al* | ᵀ θεος Γ 1241 *pm* q vgᵐˢ syʰ | ᵀ¹ υμεις ουν A D Θ *f*¹³ 33 𝔐 lat syᵖ.ʰ | υμεις δε G *f*¹ 565. 700 *pc* c ff² syˢ | *txt* ℵ B C L W Δ Ψ 892*. 2427 k co • **28** ⌜† ειδως ℵ² A B 33 𝔐 co | *txt* ℵ* C (D) L W Θ Ψ *f*¹.¹³ 28. 565. 700. 892. 2427. 2542 *al* latt syᵖ.ʰ | ⌟ A D 𝔐 | *txt* ℵ B C L W Δ Θ Ψ *f*¹ ¹³ 28. 33. 579. 892. 1424. 2427. 2542 *al* • **29** ⌜ο δε I. απεκρ. αυτω A C 𝔐 aur l vg syʰ | ο δε (αποκριθεις δε ο D) I. (– W *f*¹) ειπεν αυτω D W Θ *f*¹.¹³ 28. 565. 2542 *pc* k (it) (syᵖ) | *txt* ℵ B L Δ (Ψ) 33. (579). 892. 2427 *pc* bo | ⌜οτι πρωτη παντων των εντολων (εντολη A C 33 *al*; + εστιν C *f*¹³ *pm*) A (C) *f*¹³ 33 𝔐 lat (syᵖ.ʰ) | παντων πρωτη D W Θ (ᶠ *f*¹ 2542). 28. 565. 700 *al* it syˢ | – 229 k saᵐˢˢ | *txt* ℵ B L Δ Ψ 579. 892. 2427 *pc* saᵐˢ (bo) • **30** ◦ B D* X *f*¹³ *pc* | ◦¹ *bis* B | ◻ D *pc* c

Lv 19,18 J 15,12 ὅλης τῆς ἰσχύος σου⊤. **31** ⌜δευτέρα αὕτη⌝· *ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν*. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ
L 20,39 ἔστιν. **32** ○καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς· καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες ὅτι *εἷς ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν*
Dt 6,4; 4,35 Is 45,21 *Dt 6,5 Jos 22,5* ℗ *ἄλλος πλὴν αὐτοῦ*· **33** καὶ τὸ *ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης* ○*τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς* ⌜*συνέσεως καὶ ἐξ ὅλης τῆς* ⌝*ἰσχύος* καὶ
Lv 19,18 τὸ *ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν* περισσότερόν ἐστιν πάν-
1 Sm 15,22 Hos 6,6 | των τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ ⊤ θυσιῶν. **34** καὶ ὁ Ἰησοῦς
ἰδὼν ○[αὐτὸν] ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη εἶπεν αὐτῷ· οὐ
Mt 22,46 p L 20,40 μακρὰν ○¹εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

35–37a: Mt 22, 41-45 L 20,41-44 · 10,47 J 7,42 **35** Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱὸς
2 Sm 23,2 ⌜Δαυίδ ἐστιν⌝; **36** αὐτὸς ⊤ Δαυὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ·

Ps 110,1
εἶπεν ⊤ *κύριος τῷ κυρίῳ μου·*
⌜*κάθου ἐκ δεξιῶν μου,*
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου
⌜*ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου.*

37 αὐτὸς ⊤ Δαυὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ πόθεν αὐτοῦ ἐστιν υἱός;

37b–40: Mt 23, 1-36 L 20,45-47 Καὶ ○[ὁ] πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.
L 19,48; 21,38 **38** ⌜Καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν⌝· βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ
L 11,43; 14,7 J 5,44 ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς **39** καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις,
Ex 22,22 Is 10,2 **40** οἱ ⌜κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν ⊤ ○καὶ προφά-

132 X

133 II

40 134 II

135 II

136 VIII

30 ⊤*p)* αὐτη πρωτη (+ παντων 33. 579 *al*) εντολη (– W Θ *pc* k) A D W Θ *f*1.13 33 𝔐 lat sy bo^{mss} | *txt* ℵ B L Δ Ψ 2427 *pc* a co • **31** ⌜και δευτερα ομοια αυτη (ταυτη D *f*13) A (D) W (Θ) *f*1.13 (33) 𝔐 lat (sy) | *txt* (ℵ^{c} + εστιν) B L (Δ Ψ, 579, 892). 2427 *pc* • **32** ○ B *pc* sy$^{s.p}$ • **33** ○ B Ψ *pc* | ⌜ δυναμεως D Θ 565 it | ⌜ ψυχης αυτου D | ψυχης και εξ ολης της ισχυος A 087 *f*13 (33. 1424) 𝔐 lat sy$^{p.h}$ sa^{mss} (bo^{mss}) | *txt* ℵ B L W Δ Θ Ψ 28. 565. 892. 1241. 2427. 2542 *pc* a sa^{mss} (^{f} *f*1 *pc* bo) | ⊤των ℵ L Δ Ψ *f*1 33. 565. 579. 892. 1424 *al* | *txt* A B D W Θ 087 *f*13 2427 𝔐 • **34** ○ ℵ D L W Δ Θ *f*1.13 28. 33. 565. 579. 892. 2542 *pc* lat sy^{s} | *txt* A B Ψ 087. 2427 𝔐 a sy$^{p.h}$ | ○¹ ℵ* L (^{f} ℵ^{2} Δ Ψ 892) • **35** ^{f} A W 𝔐 a c sy^{h} | *txt* ℵ B D L Δ Θ Ψ *f*1.13 33. 565. 579. 892. 1424. 2427 *al* k • **36** ⊤*p)* γαρ A (D) Θ 087 *f*1 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$ | *txt* ℵ B L W Δ Ψ *f*13 28. 565. 579. 2427 *pc* a k | ⊤ ο ℵ A L W Θ Ψ 087 *f*1.13 33 𝔐 | *txt* B D 2427 *pc* | ⌜-θισον B 2427 | ⌜ υποποδιον ℵ A L Θ Ψ 087 *f*1.13 33. 2427 𝔐 lat sy$^{p.h}$ | *txt* B D W 28. 2542 sy^{s} co • **37** ⊤ουν A 087 *f*1.13 33 𝔐 lat sy$^{p.h**}$ bo^{mss} | *txt* ℵ B D L W Δ Θ Ψ 28. 565. 2427 *pc* it | ○ ℵ D W Θ *f*13 28. 565. 700. 2542 | *txt* A B L Ψ *f*1 33. 2427 𝔐 • **38** ⌜ ο δε διδασκων αμα (– Θ 565) ελεγεν αυτοις D Θ 565 a (sy^{s}) • **40** ⌜κατεσθιουσιν *et* ○ D (*f*1.13 *pc*) co | ⊤και ορφανων D W *f*13 28. 565 it

σει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα. Jc 3,1

41 **41** Καὶ ⌜καθίσας ⌜κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος ⌑βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. καὶ πολλοὶ πλούσιοι⌝ ἔβαλλον πολλά· **42** καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα ○πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης. **43** καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ⌜εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων ⌜ἔβαλεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· **44** πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν ὅλον τὸν βίον αὐτῆς. *41–44:* L 21,1-4 2Rg 12,9s J 8,20 Mt 27,6 2K 8,12s

137 II 13 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει αὐτῷ εἷς ⊤ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. **2** ⌜καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ⌝· βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ ○ὧδε λίθος ἐπὶ ⌜λίθον ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ⊤. *1s:* Mt 24,1s L 21,5s Jr 7,14; 9,11 etc L 19,44

42 138 II **3** Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ ἐπηρώτα αὐτὸν κατ' ἰδίαν ⊤ Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας· **4** εἰπὸν ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα; **5** ⌜ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς⌝· βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ· **6** πολλοὶ ⊤ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. **7** ὅταν δὲ ⌜ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ ⌜θροεῖσθε· δεῖ ⊤ γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω *3–8:* Mt 24,3-8 L 21,7-11 Mt 17,1! 9,37! Dn 2,28s. 45 Ap 1,1!

41 ⌜καθισας o Ιησους A 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$ sa^{mss} ¦ καθεζομενος ο Ι. (*sed pon. p.* γαζοφ.) D q ¦ εστως ο Ι. W Θ *f* $^{1.13}$ 28. 565. 2542 *pc* sy$^{s.hmg}$; Or ¦ *txt* ℵ B L Δ Ψ 892. 2427 *pc* a k sa^{mss} bo | ⌜ απεναντι B Ψ 33. 579. 1424. 2427 *pc* | ⌑ D • **42** ○ D Θ 565 it • **43** ⌜ λεγει W *f* $^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B D K L Δ Θ Ψ 33. 565. 579. 700. 892. (1424). 2427 *al* a k; Or | ⌜ βεβληκεν W *f* $^{1(13)}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B D L Δ Θ Ψ 33. 565. 579. 892. 1424. 2427 *al*; Or

¶ **13,1** ⊤εκ A D Δ Θ *f* $^{1.13}$ 28. 565. 579. 700. 892. 2542 *al* co ¦ *txt* ℵ B L W Ψ 33. 2427 𝔐 • **2** ⌜και ο Ιησ. αποκριθεις (⌜ *pm*) ειπεν αυτω A (D) *f* $^{(1).13}$ 𝔐 (lat sa^{mss}) sy^{h} (W Θ: – ο Ι.) ¦ *txt* ℵ B L Ψ 33. 579. 892. (2427) *pc* sy$^{(s)}$ p sa^{ms} bo | ○⊤ι A K Γ 1241. 2542 *pm* lat ¦ *txt* ℵ B D L W Δ Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 28. 33. 565. 579. 700. 892. 1424. 2427 *pm* it sy$^{s.p.h**}$ sa (bo) | ⌜ λιθω A D K 565 𝔐 | ⌜ (14,58) και δια τριων ημερων αλλος αναστησεται ανευ χειρων D W it • **3** ⊤ο ℵ D Θ 565 *pc* • **5** ⌜ο δε Ιησους αποκριθεις αυτοις ηρξατο λεγειν A 𝔐 sy^{h} sa^{mss} ¦ και αποκρ. ο Ι. ειπεν αυτοις D Θ 565. 700. (1424). 2542 *pc* ¦ και αποκριθεις αυτοις ο Ιησους ηρξατο λεγειν W *f* $^{1(13)}$ 28 *pc* ¦ *txt* ℵ B L Ψ 33. (579). 892. 2427 *pc* sy^{p} sa^{mss} bo • **6** ⊤*p)* γαρ A D Θ *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 verss ¦ *txt* ℵ B L W Ψ 2427 • **7** ⌜-ουητε B 2542 ¦ -ουετε *f* ^{13} 2427 | ⌜ θορυβεισθε D *pc* | ⊤*p)* γαρ ℵ^{2} A D L Θ *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 latt sy$^{s.h}$ sa^{mss} bo^{mss} ¦ *txt* ℵ* B W Ψ 2427 sy^{p} sa^{mss} bo

Is 19,2 2 Chr 15,6 τὸ τέλος. **8** ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία
Is 13,13 4 Esr 13,30-32 · Is 8,21 ἐπὶ βασιλείαν, ⊤ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, ⌜ἔσονται
λιμοί⊤· ⌞ἀρχὴ ὠδίνων ταῦτα.

9–13: Mt 10,17-22 L 21,12-17 **9** □Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς·↘ ⌜παραδώσουσιν ὑμᾶς⌝ 139 I
εἰς συνέδρια καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ ἡγε-
Mt 8,4! μόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύ-
16,15! Ap 14,6 1,15! ριον αὐτοῖς·. **10** καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη ⌜πρῶτον δεῖ⌝ 140 VI
κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον⊤. **11** καὶ ὅταν ἄγωσιν ὑμᾶς 141 II
L 12,11 s παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, ἀλλ' ὃ ἐὰν
J 14,26 δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε
ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. **12** καὶ
Mt 10,21! παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέ-
κνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώ-
Mt 24,9 Dn 12,12 4 Esr 6,25 σουσιν αὐτούς· **13** καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ
τὸ ὄνομά μου. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται.

14–20: Mt 24, 15-22 L 21,20-24 *Dn 12,11; 11,31;* 9,27 2 Th 2,3 s Ez 7,12-16 | **14** ″Οταν δὲ ἴδητε *τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως* ἑστηκότα 142 VI
ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω⊤, * τότε οἱ ἐν τῇ 143 II
Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, **15** ⌜ὁ [δὲ]⌝ ἐπὶ τοῦ δώ-
L 17,31 ματος μὴ καταβάτω ⊤ μηδὲ εἰσελθάτω ⌜ἀραί τι⌝ ἐκ τῆς
οἰκίας αὐτοῦ, **16** καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν μὴ ἐπιστρεψάτω
L 23,29 p □εἰς τὰ↘ ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. **17** οὐαὶ δὲ ταῖς 144 II
ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις
ταῖς ἡμέραις.

18 προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ ⌜γένηται χειμῶνος⌝· **19** ἔσον- 145 VI
Dn 12,1 Joel 2,2 ται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλῖψις οἵα οὐ γέγονεν τοιαύτη 146 II
Ex 9,18 Dt 4,32 ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως □ἣν ἔκτισεν ὁ θεὸς↘ ἕως τοῦ νῦν καὶ

8 ⊤και A Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy | *txt* ℵ B D L W Ψ 2427 *pc* co | ⌜και εσ. A f^{1} 13 33 𝔐 q $sy^{p.h}$ sa^{ms} | και D Θ 565. 700 lat sa^{mss} | – W sy^{s} | *txt* $ℵ^{2}$(* *h. t.*) B L Ψ 28. 892. 2427 *pc* | ⊤ και ταραχαι A (W, Θ) $f^{1.13}$ 33 𝔐 q sy sa^{mss} | και λοιμοι και ταραχαι Σ *pc* | και λοιμοι 2542 *pc* | *txt* $ℵ^{2}$ B D L Ψ 579. 2427 lat sa^{mss} bo | ⌜ αρχαι A f^{1} 𝔐 b l | – (*et om.* ωδ. ταυτ.) W c | *txt* ℵ B D K L Δ Θ Ψ f^{13} 28. 33. 565. 579. 892. 1424. 2427. 2542 *al* lat sa • **9** □ D W Θ f^{1} 28. 565. 700 it sy^{s} | ⌜παραδ. γαρ υμ. ℵ A f^{13} 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ sa^{mss} | και παραδ. υμας (W) f^{1} 28 *pc* sy^{s} | ειτα υμας αυτους παραδ. D (Θ, 565). 700 it | *txt* B L Ψ 2427 *pc* sa^{mss} bo | [⁻ – (*cf* W Θ *pc ad vs* 10)] • **10** ⌜ *2 1* A L $f^{1.13}$ 33 𝔐 q sy^{h} | · πρωτον δε δει W Θ 565 *pc* it sy^{p} | πρωτον λαον δει ℵ* | *txt* $ℵ^{c}$ B D Ψ 28. 892. 2427 *pc* lat | ⊤εν πασι τοις εθνεσιν D ff^{2} (sa^{mss}) • **14** ⊤τι αναγινωσκει D a • **15** ⌜τ ο B 1424. 2427. 2542 *al* c co | και ο D Θ 565. 700 lat $sy^{s.p}$ | *txt* ℵ A L W Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 sy^{h} | ⊤εις την οικιαν A D W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 lat $sy^{s.h}$ | *txt* ℵ B L Ψ 892. 2427 *pc* c k sy^{p} co | ⌜τ *2 1* B K L Ψ 892. 2427 *pc* | *1* W 2542 | *txt* ℵ A D Θ $f^{1.13}$ 𝔐 latt • **16** □ℵ D 083. 579 *pc* • **18** ⌜χειμ. γενωνται D | γενηται ταυτα χειμ. (^{s} Θ) f^{13} 28. 565 *pc* (a b n* q vg^{mss}) | χειμ. ταυτα γινεται η σαββατου L (*al* n^{c} sa^{ms} bo^{ms}) | γενηται η φυγη υμων χειμ. $ℵ^{2}$ A Ψ f^{1} 𝔐 (k) $sy^{p.h}$ co | *txt* ℵ* B W 083. 2427 sy^{s} bo^{ms} • **19** □ D Θ 565 *pc* it

147 VI οὐ μὴ γένηται. **20** καὶ εἰ μὴ ⌜ἐκολόβωσεν κύριος⌝ τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας.

148 II 149 VI **21** Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· ἴδε ὧδε ὁ χριστός, ⊤ ἴδε ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε· **22** ἐγερθήσονται ⌜γὰρ □ψευδόχριστοι καὶ⌝ ψευδοπροφῆται καὶ ⌜δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, τοὺς ἐκλεκτούς. **23** ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ⊤ προείρηκα ὑμῖν πάντα.

21–23: Mt 24,23-25

Jr 6,13 ⊛ Dt 13, 2.6 Ap 13,13!

150 II **24** Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλῖψιν ἐκείνην

ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται,
καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς,
25 *καὶ οἱ ἀστέρες ⌜ἔσονται* ἐκ τοῦ οὐρανοῦ *πίπτοντες⌝,*
καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται.

24–27: Mt 24, 29-31 L 21,25-28

Is 13,10 Joel 2, 10; 3,4; 4,15

Is 34,4 H 12,26s Ap 6,13

151 II **26** καὶ τότε ὄψονται *τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις* μετὰ δυνάμεως πολλῆς *καὶ δόξης*. **27** καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους ⊤ καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς °[αὐτοῦ] ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

Dn 7,13s Mt 16, 27! | Mt 24,31!

Zch 2,6

Dt 30,4

28 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ⌜ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς⌝ ἁπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, ⌜γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· **29** οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ⌜ἴδητε ταῦτα⌝ γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.

28–32: Mt 24, 32-36 L 21,29-33

Ph 4.5 Jc 5,9 Ap 3,20

20 ⌜ *2 1* A C D f^1 𝔐 a aur q $sy^{p.h}$ | *1* W 1241 *pc* | ο θεος εκολοβωσεν Θ (f^{13} Ψ) f^{13} 28. 565. 2542 *pc* (b c ff^2 k) | *txt* ℵ B L 892. 2427 *pc* lat • **21** ⊤και B 2427 r^1 sy^p sa^{mss} | ἡ A (C) D K Γ Δ Θ f^1 28 *pm* it sy^h sa^{mss} $bo^?$ | *txt* ℵ L W Ψ 083 f^{13} 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542 *pm* lat sy^s • **22** ⌜† δε ℵ C | *txt* A B D L W Θ Ψ 083 $f^{1.13}$ 2427 𝔐 verss | □ D *pc* i k | ⌜† ποιησουσιν D Θ f^{13} 28. 565 *pc* a | *txt* ℵ A B C L W Ψ 083 f^1 2427 𝔐 lat sy^c co • **23** ⊤*p)* ιδου ℵ A C D Θ $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy bo^{ms} | *txt* B L W Ψ 083. 28. 2427 *pc* co • **25** ⌜του ουρανου εσονται εκπιπτοντες (πιπτ L aur) L f^1 𝔐 aur | vg sy^h | οι εκ του ουρ. εσονται πιπτ. D (f^{13} 28. 2542 *pc*) sy^{hmg} | εκ του ουρ. πεσουνται W (^{s} 565. 700) e | *txt* ℵ (A: εκπιπτ.) B C Θ Ψ (579). 892. 1424. (2427) *pc* a i • **27** ⊤*p)* αυτου ℵ A C Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy; Or^{lat} | *txt* B D L W 083. 2427 it bo^{mss} | ° D L W Ψ f^1 28. 565. 892 *pc* it; Or^{lat} | *txt* ℵ A B C Θ 083 f^{13} 2427 𝔐 la^t sy • **28** ⌜ *4 1–3* K Γ (Δ) f^1 28. 700. 1241 *pm* | *4 2 3* W 1424 *pc* | *txt* ℵ A B C D L Θ Ψ f^{13} 565. 579. 892. 2427. 2542 *pm* | ⌜ *(ex itac.?)* γινωσκεται B^2 D L W Δ Θ 28. 579 *al* bo^{mss} • **29** ⌜ *2 1* W 𝔐 (a) | ιδητε παντα ταυτα D (^{s} 579. 2542) *pc* i sa bo^{pt} | *txt* ℵ A B C L Θ Ψ $f^{1.13}$ 565. 892. 1424 *al* lat

Is 51,6 **30** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ ⸢ταῦτα πάντα γένηται⸣. **31** ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ ○μὴ παρελεύσονται.

Mt 24,36! **32** Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ ⸢οἱ ἄγγελοι⸣ ἐν οὐρανῷ □οὐδὲ ὁ υἱός⸣, εἰ μὴ ὁ πατήρ. *43* 152 VI

33s: Mt 25,13-15 L 19,12s; 21, 36 E 6,18 | 12,1 **33** Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε⸣· οὐκ οἶδατε γὰρ πότε ὁ καιρός ○ἐστιν. 153 VI **34** Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα 154 II

37! Mt 24,42 L 12, 40.38 γρηγορῇ. **35** γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ○ἢ ὀψὲ ἢ μεσονύκτιον ἢ 155 II

Mt 25,5 ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωΐ, **36** μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας. **37** ⸢ὃ δὲ ὑμῖν λέγω πᾶσιν λέγω⸣, γρηγορεῖτε.

Mt 24,42!p Act 20,31 1K 16,13 1Th 5,6.10 1P 5,8

1s: Mt 26,2-5 L 22,1s 11,18! **14** ⸢Ἦν δὲ τὸ πάσχα □καὶ τὰ ἄζυμα⸣ μετὰ δύο ἡμέρας. 156 I καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐ- 157 VI τὸν □[1]ἐν δόλῳ⸣ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν· **2** ἔλεγον γάρ· ⸢μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε⸣ ⸢ἔσται θόρυβος⸣ τοῦ λαοῦ.

3–9: Mt 26,6-13 J 12,1-8 L 7,36-50 **3** Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ *44* 158 I λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου □νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς⸣, ⸢συντρίψασα ⸢τὴν ἀλάβαστρον κατέχεεν ⸢αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς⸣. **4** ⸢ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς⸣· εἰς τί ἡ

30 ⸢ *2 1 3* A D W f^{1} 𝔐 sy^{h} ¦ *2 3* 579. 1424. 2542 *pc* a (c) k* ¦ *2 3 1* 28 *pc* ¦ *txt* ℵ B C L Δ Θ Ψ f^{13} 565. 700. 892. 1241. 2427 *al* d $sy^{s.p}$ • **31** ○† B D* ¦ *txt* ℵ A C D^{c} L W Θ Ψ $f^{1.13}$ 2427 𝔐 • **32** ⸢αγγελος B 2427 bo^{pt} ¦ οι αγγελοι οι A C W Ψ 0116 f^{1} 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ D K* L Θ f^{13} 28. 565. 700. 892. 1241. 1424 *al* ¦ □ X *pc* vg^{mss} • **33** ⸢ (14,38) και προσευχεσθε ℵ A C L W Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy^{co} ¦ *txt* B D 2427 *pc* a c k ¦ ○ D W a c • **35** ○ A D W $f^{1.13}$ 𝔐 lat $sy^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B C L Δ Θ Ψ 892. 1424. 2427 *pc* (k) sy^{hmg} • **37** ⸢α δε υμιν λεγω πασιν λεγω A (W) $f^{(1).13}$ 𝔐 q sy^{h} ¦ εγω δε λεγω υμιν D (Θ 565) a ¦ quod autem uni dixi, omnibus vobis dico k ¦ *txt* ℵ B C K L Δ Ψ 579. 892. (^{s} 1424). 2427 *al* lat co

¶ 14,1 □ D a ff^{2} ¦ □[1] D a i r^{1} • **2** ⸢μηποτε εν τη ε. D it ¦ μη εν τη ε. και Θ 565. (579). 700 ¦ ⸢ *2 1* A W $f^{1.13}$ 𝔐 a sy^{h} ¦ θορυβος γενηται 28. 579. 1424 *pc* lat ¦ θορυβου οντος Δ ¦ *txt* ℵ B C D L Θ Ψ 565. 700. 892. 2427 (k) • **3** □ D ¦ ⸢και συντρ. A C W $f^{1.13}$ 𝔐 sy^{h} ¦ και θραυσασα D Θ 565 ¦ *txt* ℵ B L Ψ 2427 ¦ ⸢ τον ℵ* A D K Γ 28. 565. 892. 1424 *pm* ¦ το G W Θ $f^{1.13}$ 700. 1241. 2542 *pm* ¦ *txt* ℵ[2] B C L Δ Ψ 579. 2427 *pc* ¦ ⸢αυτου κατα της κεφ. A Θ f^{13} 𝔐 k ¦ επι της κεφ. αυτου D lat ¦ *txt* ℵ B C L W Δ (Ψ) f^{1} 28. 892. 2427. 2542 *pc* • **4** ⸢ησ. δε τιν. (+ των μαθητων W f^{13}) αγανακτ. προς εαυτ. και λεγοντες A C^{2} W (^{s} f^{1}) f^{13} 𝔐 lat $sy^{(p)}$ (sa bo^{pt}) ¦ οι δε μαθηται αυτου διεπονουντο και ελεγον D Θ 565 (it) ¦ *txt* ℵ(*) B C* L Ψ 892*. 2427. 2542 *pc* bo^{pt}

ἀπώλεια αὕτη ⸢τοῦ μύρου⸣ γέγονεν; **5** ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι ⸢ἐπάνω ⸤δηναρίων τριακοσίων⸥⸣ καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ⸢ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. **6** ὁ δὲ Mt 9,30
Ἰησοῦς εἶπεν· ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον ἠργάσατο ἐν ἐμοί. **7** πάντοτε γὰρ τοὺς πτω-
Dt 15,11
159 χοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε ⸢αὐτοῖς
IV εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. **8** ὃ ἔσχεν ⸆ ἐποίη- 2,20
σεν· προέλαβεν μυρίσαι ⸤τὸ σῶμά μου⸥ εἰς τὸν ἐντα- 16,1
φιασμόν. **9** ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ
εὐαγγέλιον ⸆ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη 1,15! 16,15!
λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

160 **10** Καὶ ⸆ Ἰούδας ⸢Ἰσκαριὼθ ὁ εἷς τῶν δώδεκα ἀπῆλ- *10 s:* Mt 26,14-
II θεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα ⸢αὐτὸν παραδοῖ⸣ ⸢αὐτοῖς. 16 L 22,3-6
11 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀρ-
γύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτει πῶς αὐτὸν εὐκαίρως ⸢παραδοῖ.

45 **12** Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα *12–16:* Mt 26,
ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ποῦ θέλεις ἀπελ- 17-19 L 22,7-13
θόντες ἑτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; **13** καὶ ἀποστέλ- Ex 12,14-21 Dt
λει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε 16,2 |
εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον Mt 17,27
ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ **14** καὶ ὅπου ἐὰν
εἰσέλθῃ εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι ὁ διδάσκαλος λέ- 11,3
γει· ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμά μου ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν
μαθητῶν μου φάγω; **15** καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον
μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον· καὶ ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν.
16 καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ ⸆ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν
καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

161 **17** Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. *17–21:* Mt 26,
IV 46 **18** καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς εἶ- 20-25 L 22,21-23
J 13,21-26 · Ps
41,10

4 ⸢ W f^1 *pc* a l sy^s • **5** ⸤ 954 *pc* c k sy^s; Or | ⸥ A B $f^{1.13}$ 2427 𝔐 lat ¦ *txt* ℵ C D L W Θ Ψ 565. 579 *pc* it | ⸢ενεβριμουντο ℵ C* W 1424 *pc* • **7** ⸢αυτους A Θ 𝔐 ¦ – ℵ* ¦ αυτοις παντοτε ℵ² B L (Ψ) 892. (2427) *pc* sa bo ¦ *txt* C D W Γ Δ $f^{1.13}$ 565. 579. 700 *al* • **8** ⸆αυτη A C D (⸢ Δ) 𝔐 lat $sy^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B L W Θ Ψ $f^{1.13}$ 28. 565. 579. 2427. 2542 *pc* a (l vg^{mss})⸣ ¦ ⸢ Â C W $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D L Θ Ψ 565. 579. 892. 1424. 2427 *al* k • **9** ⸆*p)* τουτο A C Θ Ψ f^1 𝔐 lat $sy^{p.h}$ co ¦ *txt* ℵ B D L W f^{13} 28. 565. 2427 *pc* it • **10** ⸆ιδου f^{13} *pc* sa^{mss} bo^{ms} ¦ ο Κ 579. 1241 *pm* ¦ ιδου ο W *pc* | ⸢ο (– f^{13} *pc*; Or) Ισκαριωτης A C² W $f^{1.13}$ 𝔐 vg^{cl} sa; Or Eus ¦ ο Ισκαριωθ ℵ² L Θ Ψ 565. 579. 892 *pc* ¦ Σκαριωτης D lat ¦ *txt* ℵ* B C*^{vid} 2427 | ⸢προδοι αυ. D ¦ αυτον παραδω ℵ C L Δ Ψ f^{13} 892. 1424 *pc* (⸢ A Θ f^1 𝔐; Or) Eus ¦ *txt* B 2427 (⸢ W 28) | ⸤ D W Θ f^{13} 28. 565. 2542 *pc* it sy^s; Or • **11** ⸢παραδω *rell* ¦ *txt* B D W 2427 • **16** ⸆αυτου A C D W Θ f^{13} 𝔐 latt sy sa^{mss} bo^{mss} ¦ *txt* ℵ B L Δ Ψ f^1 28. 579. 892. 1424. 2427. 2542 *pc* sa^{ms} bo

πεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με ⸢ὁ ἐσθίων⸣ μετ' ἐμοῦ. **19** ᵀ ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς κατὰ εἷς· μήτι ἐγώ ᵀ; **20** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· εἷς ᵀ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ ᵀ τρύβλιον. **21** ὅτι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ □ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου⸣ παραδίδοται· καλὸν ᵀ αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. 162 I 163 II 164 VI

22–25: Mt 26, 26-29 L 22,15-20 1K 11,23-25 6,41 p; 8,7 L 24, 30 | **22** Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ᵀ ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ⸢ἔδωκεν αὐτοῖς ᵀ καὶ εἶπεν· ᴼλάβετε ᵀ¹, τοῦτό ᴼ¹ἐστιν τὸ σῶμά μου. **23** καὶ λαβὼν ᵀ ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. **24** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου ⸢τῆς διαθήκης⸣ τὸ ⸢ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν⸣ ᵀ. **25** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ⸢οὐκέτι οὐ μὴ πίω⸣ ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 165 I 166 II

Ex 24,8 Zch 9,11 Jr 31,31.34 H 9,20 · Is 53, 11s Θ |

26–31: Mt 26, 30-35 L 22,31-34 J 13,36-38 L 22,39 J 18,1 | **26** Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. **27** καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς * ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε ᵀ, ὅτι γέγραπται· 167 VI 168 IV

Zch 13,7 *πατάξω τὸν ποιμένα,*

Mt 9,36! *καὶ ⸢τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται⸣.* 169 VI

16,7 p **28** ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. **29** ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. **30** καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 170 I

18 ⸢των εσθιοντων B 2427 co • **19** ᵀκαι C 892 *pc* sa^{mss} | οι δε A D W Θ $f^{1\,13}$ 𝔐 latt sy | *txt* ℵ B L Ψ 2427 | ⸢, και αλλος· μητι εγω D Θ f^{1} 𝔐 it (sy^{hmg}); Or | ειμι, κυριε (ραββι A *pc*; – f^{13} f) · και αλλος· μητι εγω A f^{13} 28. 892. 1424 *pc* f | *txt* ℵ B C L P W Δ Ψ 2427 *pc* lat sy co • **20** ᵀεκ A D $f^{1\,13}$ 𝔐 bo^{mss} | *txt* ℵ B C L W Θ Ψ 892. (1424). 2427 *pc* | ᵀ τ ἐν B C* Θ 565 | *txt* ℵ A C^{2} D L W Ψ $f^{1\,13}$ 2427 𝔐 latt sy co; Or • **21** □ D 700 a | ᵀ*p)* ην ℵ A C D Θ Ψ 0116 $f^{1\,13}$ 𝔐 a f k vg^{cl} sy$^{p\,h}$ | *txt* B L W 892. 2427 it vgst • **22** ᵀο Ιησους τον Σ *al* | ο Ιησ. ℵ*^{2} A C L Θ Ψ f^{1} 𝔐 lat sy$^{p\,h}$ bo | *txt* ℵ^{1} B D W f^{13} 565. 2427 it sy^{s} sa | ⸢εδιδου W $f^{1.13}$ 2542 *pc* | ᵀ et manducaverunt ex illo omnes *et* ᴼ k | ᵀ¹*p)* φαγετε Γ 0116 f^{13} 28. 1241. 2427 𝔐 ff^{2} bo^{ms} | ᴼ¹ W • **23** ᵀτο A K P W Γ 565. 1241 𝔐 • **24** ⸢*p)* το (– 579 *al*) της καινης διαθ. A $f^{1\,13}$ 𝔐 lat sy sa^{mss} bo^{pt} | το της διαθ. D* W 2427 | – ff^{2} | *txt* ℵ B C D^{c} L Θ Ψ 565 k sa^{mss} bo^{pt} | ⸢ *2 3 1* D W Δ Θ f^{13} 565. 579. 2427 *pc* sy$^{s\,p}$ | *p)* περι πολ. εκχυν(ν)ομενον A f^{1} 𝔐 sy^{h} | *txt* ℵ B C L Ψ 892 *pc* | ᵀ*p)* εις αφεσιν αμαρτιων W f^{13} *pc* a vg^{ms} (sa^{mss} bo) bo^{mss} • **25** ⸢*p) 2–4* ℵ C L W Ψ 892 *pc* c k bo | ου μη προσθω πειν D (Θ, 565) a f | *txt* A B $f^{1\,13}$ 2427 𝔐 lat sy sa • **27** ᵀεν εμοι Ψ^{c} 28 *pc* it sy^{s} sa^{mss} bo^{ms} | εν τη νυκτι ταυτη *pc* vgst bo^{mss} | *p)* εν εμοι εν τη νυκτι ταυτη A C^{2} K (N) W Θ $f^{1\,(13)}$ 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542 *pm* c vg^{cl} sy$^{p\,h}$ sa^{mss} bo^{mss} | *txt* ℵ B C* D L Γ Δ Ψ* 2427 *pm* b ff^{2} q sa^{ms} bo^{pt} | ⸢ *3 1 2* (+ της ποιμνης K *al*) A Ψ f^{1} 𝔐 lat | *txt* ℵ B C D L (W) Θ f^{13} 565. 892. (1424). 2542 *pc* i k q

ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ ⁰σήμερον ⸢ταύτῃ τῇ νυκτὶ⸣ πρὶν
171 VI ⸢ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι⸣ τρίς με ἀπαρνήσῃ. **31** ὁ δὲ ἐκ- 72
περισσῶς ἐλάλει· ἐὰν ˢδέῃ με˒ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή
σε ⸢ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως ⁰δὲ καὶ πάντες ἔλεγον. J 11,16

172 I **32** Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανὶ *32–42:* Mt 26,36-
173 VI * καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· καθίσατε ὧδε ἕως προσ- 46 L 22,39-46 ·
εὔξωμαι. **33** καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ ⁰[τὸν] Ἰάκωβον καὶ ⁰[τὸν] Ἰωάννην μετ' αὐτοῦ καὶ ἤρξατο ἐκθαμ- Mt 17,1!
174 IV βεῖσθαι καὶ ⸢ἀδημονεῖν **34** καὶ λέγει αὐτοῖς· *περίλυπός ἐστιν* *Ps 42,6.12; 43,5*
175 I *ἡ ψυχή μου* ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. **35** καὶ Jon 4,9 Ⓑ Sir 37,2
⸢προελθὼν μικρὸν ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ προσηύχετο J 12,27
⸢ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ˒ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα, **36** καὶ
ἔλεγεν· αββα □ὁ πατήρ˒, πάντα δυνατά σοι· ⸢παρένεγκε R 8,15 G 4,6 ·
176 I τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· ἀλλ' ⸢οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ 10,27 · 10,38 p
177 II τί σύ˒. **37** καὶ ἔρχεται καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας,
καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν 3,16
ὥραν γρηγορῆσαι; **38** γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα
178 IV μὴ ⸢ἔλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ Mt 6,13 · Ps 51,14
179 VI σὰρξ ἀσθενής. **39** καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο □τὸν
αὐτὸν λόγον εἰπών˒. **40** καὶ ⸢πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς˒
καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ ⸢καταβαρυ-
180 IV νόμενοι, καὶ οὐκ ἤδεισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. **41** καὶ 9,6
ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε ⁰τὸ λοι-
πὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ⸢ἀπέχει· ἦλθεν˒ ἡ ὥρα, ἰδοὺ παρα-
δίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρ- G 2,15

30 ⁰*p)* D Θ f^{13} 565. 700 *pc* it sa^{mss} | ⸢ *2 3 1* W $f^{1\,13}$ 2542 *pc* | εν τη νυκτι ταυτη A 𝔐 lat | *txt* ℵ B C D L Θ Ψ 083. 565. 700. 892. 2427 *pc* it | ⸢ *1 3 4* $C^{(2)}$ it | *3 2 4* Θ f^{13} 565. 700. 2542 *pc* (l vg^{cl}) | *p) 3 4* ℵ D W 579 *pc* | *txt* A B L Ψ 083 f^{1} 2427 𝔐 lat • **31** ˢ (ℵ*) C (D*) W Θ 𝔐 | *txt* ℵ² A B D^{1} L N Ψ 083 $f^{1\,13}$ 579. 700. 892. 1424. 2427. 2542 *al* | ⸢απαρνησωμαι ℵ K Γ 083. 892. 2427. 2542 *pm* | ⁰ B f^{1} 579 *pc* a c k sa^{mss} bo^{mss} • **33** ⁰ *bis* ℵ C D Θ Ψ 083. 0116 𝔐 | *om.* τον *a.* Ιωαννν. L f^{1} 2542. *l* 844 *al* | *txt* A B K W f^{13} 2427 *al* | ⸢ακηδεμ- D* • **35** ⸢προσελθων A C D L Θ Ψ 0116 $f^{1\,13}$ 𝔐 ff^{2} $sy^{p,h}$ | *txt* ℵ B K N W 2427 *al* lat sy^{s} co | ⸢ *2–4 1 5* D W $f^{1\,13}$ 565. 700. *l* 844 *pc* it | ει δυνατον παρελθειν ℵ$^{(2)}$ • **36** [□ Beza *cj*] | ⸢παρενεγκαι ℵ A C K Θ Ψ 0116. 579. 892. 1424. 2542 *al* d | *txt* B D L W 083 $f^{1\,13}$ 2427 𝔐 | ⸢ουχ·ο εγω θελω αλλ ο συ θελεις D (Θ, f^{13} 2542. *l* 844, 565) it vg^{mss} co • **38** ⸢*p)* εισελθητε ℵ² A C D L W Θ Ψ 083. 0116 f^{1} 𝔐 sy | *txt* ℵ* B f^{13} 2427 *pc* q • **39** □ D it • **40** ⸢υποστρεψας ευρεν αυτους παλιν A C (N) W (Θ) $f^{1.13}$ 𝔐 (q) $sy^{(p)\,h}$ | *txt* ℵ B (D) L Ψ 083. 892. ˙2427 *pc* sy^{s} co | ⸢-ρουμενοι D W | *p)* βεβαρημενοι C Γ Θ 28. 565. 700. 2542 *pm* | καταβεβαρημενοι ℵ* 2427 *pc* • **41** ⁰*p)* A C D L W Ψ 28. 892 *pm* | *txt* ℵ B K N Γ Δ Θ $f^{1\,13}$ 565. 579. 700. 1241. 1424. 2427. 2542. *l* 844 *pm* | ⸢ (Lc 22,37) απεχει το τελος, (+ ιδου W) ηλθ. W Θ f^{13} 565. 2542. *l* 844 *pc* it $sy^{(s)}$ | απεχει το τελος και D c q | ηλθεν Ψ 892 *pc* (k) bo^{ms}

J 14,31 τωλῶν. **42** ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ⌜ἤγγικεν.

43–50: Mt 26, 47-56 L 22,47-53 J 18,2-12 **43** Καὶ εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται ᵀ Ἰού- 181 I
δας ᵀ εἷς τῶν δώδεκα καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος μετὰ μαχαι-
ρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ ᴼτῶν γραμματέων
καὶ ᴼ¹τῶν πρεσβυτέρων. **44** δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐ- 182 II
τὸν σύσσημον αὐτοῖς λέγων· ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν,
κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε ἀσφαλῶς. **45** καὶ □ἐλθὼν
9,5! εὐθὺς˪ προσελθὼν αὐτῷ λέγει· ᵀ ῥαββί, καὶ κατεφίλη-
σεν αὐτόν· **46** οἱ δὲ ἐπέβαλον ⌜τὰς χεῖρας αὐτῷ˩ καὶ ἐκρά- 183
τησαν αὐτόν. **47** ⌜εἷς δέ [τις] τῶν παρεστηκότων˩ σπασά- I
μενος ᴼτὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως
καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ⌜ὠτάριον.

48 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὡς ἐπὶ λη- 184
στὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; I
L 19,47 **49** καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων καὶ
Is 53,7 οὐκ ⌜ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. 185 VI
J 16,32 **50** ⌜Καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες˩. **51** * ⌜καί νεανί- 186 X
σκος τις˩ συνηκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα
⌜ἐπὶ γυμνοῦ˩, ⌜¹ καὶ κρατοῦσιν αὐτόν˩· **52** ὁ δὲ καταλιπὼν
Am 2,16 τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν ᵀ.

53s: Mt 26,57s L 22,54s J 18, 13-15 **53** Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ 187 I
συνέρχονται ᵀ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι
καὶ οἱ γραμματεῖς. **54** καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκο- 188 IV

42 ⌜ηγγισεν ℵ C • **43** ᵀ† o A B 2427 ¦ *txt* ℵ C D L W Θ Ψ 083 $f^{1.13}$ 𝔐 | ᵀ o (– 565; Or) Ισκαριωτης A K Θ 565. 579. 700ᶜ. 1241. 1424. 2542 *pm* vgᶜˡ boᵐˢˀ; Or ¦ Σκαριωτης D (lat) | ° A C K N W Δ Ψ 083 $f^{1.13}$ 565. (700). 1424. 2542 *al* ¦ *txt* ℵ B D L Θ 𝔐 (2427: *om.* κ. τ. γρ.) | °¹ ℵ* A W 083 $f^{1.13}$ (700). 1424. 2542 *al* ¦ *txt* ℵ¹ B C D L Θ Ψ 2427 𝔐 • **45** □ D Θ (f^1 2542). 565. 700 *pc* it (syˢ·ᵖ) | ᵀ*p)* χαιρε C² W $f^{1.13}$ 565. 892. 1241. 1424. 2542 *pc* a aur c vgᶜˡ syʰᵐᵍ sa ¦ ραββι A 0116 𝔐 syᵖ·ʰ ¦ *txt* ℵ B C* D L Δ Θ Ψ 579. 2427 *pc* lat syˢ bo • **46** ⌜ (+ αυτω N Σ) τας χειρας αυτων ℵ* C N W Δ Σ 892 *pc* ¦ επ' αυτον τας χειρας αυτων (– *al*) (A K) 𝔐 (lat) ¦ *txt* ℵ² B D L Θ (Ψ) $f^{1.13}$ 565. 700. 2427 *pc* (a k) q sy • **47** ⌜εις δε των π. ℵ A L 579. 700. 2427 *al* aur f syᵖ ¦ και τις D (it) ¦ και εις τις τ. παρεστωτων W (f^1) ¦ *txt* B C Θ Ψ f^{13} 𝔐 a l vg syʰ | ° D W f^1 565. 2427. 2542 *pc* | ⌜*p)* ωτιον A C L W Θ f^{13} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D Ψ f^1 2427 *pc* • **49** ⌜ τειτε (B) Ψ 2427 • **50** ⌜ *1–3 5 4* A D f^1 𝔐 it ¦ τοτε οι μαθηται αυτου αφεντες αυτον παντες εφυγον W aur c l vg (N f^{13} 565 *al*, Θ 2542 *al* sy saᵐˢˢ) ¦ *txt* ℵ B C L Δ Ψ 579. 892. 1424. 2427 *pc* • **51** ⌜νεανισκος δε τις D lat sa ¦ και εις τις νεανισκος A W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 syʰ ¦ *txt* ℵ B C L Ψ 892. 2427 *pc* a | ⌜ γυμνος Θ f^{13} 565 *pc* syᵖ saᵐˢ ¦ – W f^1 c k syˢ saᵐˢˢ | ⌜¹ και κρατ. αυτον οι νεανισκοι A (C²) 𝔐 q syʰ ¦ οι δε νεανισκοι κρατουσιν αυτον (W) Θ $f^{1.(13)}$ 565. 700. 2542 *pc* (saᵐˢˢ) ¦ *txt* ℵ B C*ᵛⁱᵈ D L Δ Ψ 892. 2427 lat syᵖ saᵐˢˢ bo • **52** ᵀαπ αυτων A D W Θ (Δ) $f^{1.13}$ 𝔐 lat syˢ·ʰ ¦ *txt* ℵ B C 2427 (L Ψ 892 aur c k syᵖ co) • **53** ᵀαυτω A B Ψ 2427 𝔐 ¦ προς αυτον C ¦ αυτου l ¦ *txt* ℵ D L W Δ Θ f^{13} 565. 700. 892. 2542ˢ *pc* latt; Or

λούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος □πρὸς τὸ φῶς⌝.

189 II **55** Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ ηὕρισκον· **56** πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, 190 VI καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. **57** καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέγοντες **58** ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ⌜ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω⌝. **59** καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. **60** καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς ⊤μέσον ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων· □οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδὲν⌝ ⌜τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; **61** ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ ⌜οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν⌝. ⌜πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν⌝ καὶ λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ □ὁ χριστὸς⌝ ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; 191 I **62** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ⊤ἐγώ εἰμι, καὶ ὄψεσθε *τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου* ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως □καὶ 192 VI *ἐρχόμενον⌝ μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ*. **63** ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρ- 193 II ῥήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; **64** ἠκούσατε ⌜τῆς βλασφημίας⌝· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ⌜ἔνοχον εἶναι θανάτου⌝. 194 I **65** Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν ⌜αὐτῷ □καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον⌝ καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ· προφήτευσον⊤, καὶ □¹οἱ ὑπηρέται⌝ ῥαπίσμασιν αὐτὸν ⌜ἔλαβον.

47 195 I **66** Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ⌜κάτω ἐν τῇ αὐλῇ⌝ ἔρχεται

55–65: Mt 26, 59-68 L 22,67-71.63-65 J 18, 19-24 · 15,1

Dt 17,6; 19,15

15,29 J 2,19-21; 4,21.23 Act 6,14 · 2K 5,1 H 9,11

15,5 Is 53,7

8,29! · 1,11!

Dn 7,13

Ps 110,1

Lv 24,16 J 19,7

10,33

10,34!

66–72: Mt 26, 69-75 L 22,56-62 J 18,17.25-27

54 □ *f* ¹ *pc* sy^{s} • **58** ⌜αναστησω αχειρ. D it • **60** ⊤το D Θ Ψ *f* ¹ 565. 700. 2542^{s} *al* | □ W | ⌜οτι (*vl* ο τι) B P$^{c\ vid}$ W Ψ 2427 • **61** ⌜ουδεν απεκρινατο A (D) W Θ 067 *f* ¹·¹³ 𝔐; Or^{pt} | *txt* ℵ B C L Ψ 33. 892. 2427 *pc*; Or^{pt} | ⌜ και π. ο αρχιερευς (– W) επηρωτα αυτον εκ δευτερου W *f* ¹³ (Θ, 565, 700, 2542^{s}) *pc* sy^{s}; (Or) | – D a (ff² q) | □ Γ Φ *pc* k • **62** ⊤*p)* συ ειπας οτι Θ *f* ¹³ 565. 700. 2542^{s} *pc*; Or | □ D • **64** ⌜την βλασφημιαν του στοματος (– D *f* ¹ 2542^{s} *pc*) αυτου D W Θ *f* ¹·¹³ (565). 2542^{s} *pc* sy$^{p.hmg}$ | ⌜ *2 1 3* A W Θ *f* ¹·¹³ 𝔐 | *1 3* D ff² | *txt* ℵ B C L Δ Ψ 33. 579. 892. 2427 *pc* l q • **65** ⌜*p)* αυτου τω προσωπω (ᶠ D) Θ 565. 700 (a) f sy^{p} | □ D a sy^{s} bo^{mss} | ⊤νυν G *f* ¹ *pc* (sy^{s}) | ημιν Ψ *pc* c f k (sy^{s}) sa^{mss} | *p)* ημιν (νυν W *f* ¹³ *pc*) Χριστε τις εστιν ο παισας σε N W X (Δ) Θ *f* ¹³ 33. 565. 579. 700. 892. 1424. 2542^{s} *pc* vg^{mss} sy^{h} sa^{mss} (bo) | *txt* ℵ A B C D L 067. 2427 𝔐 lat sy^{p} | □¹ D c k | ⌜ ελαμβανον (ᶠ D) G W Θ *f* ¹·¹³ 565. 2542^{s} sy^{h} *al* | εβαλον E 33. 700. 892. 1241. 1424 *pm* | εβαλλον H 28 *pm* | *txt* ℵ A B C K L N Γ Δ Ψ 067. (579). 2427 *al* • **66** ⌜ *2–4 1* A W *f* ¹·¹³ 𝔐 lat sy^{h} | *2–4* D Ψ 067. 565 *pc* it sy^{s}; Eus | *txt* ℵ B C L Θ 33. 579. 892. 1424. 2427 *pc* sy^{p}

μία ⌜τῶν παιδισκῶν⌝ τοῦ ἀρχιερέως **67** καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει· καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ. **68** ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων· οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ τί λέγεις. * καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον ⸋[καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν]⸌. 196 I

69 ⌜καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν⌝ ⌜ἤρξατο πάλιν λέγειν⌝ τοῖς παρεστῶσιν ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. **70** ⸋ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο⸌. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον ⸋[1]τῷ Πέτρῳ⸌· ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ, ⌜καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ⌝. **71** ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ⌜ὀμνύναι ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. **72** καὶ
30 ⸋εὐθὺς ⸋ἐκ δευτέρου⸌ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. καὶ ἀνε- 197 II
11,21 μνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ⌜ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ⸋[1]ὅτι πρὶν ἀλέκτορα ⌜φωνῆσαι δὶς τρίς με ἀπαρνήσῃ⌝⸌· καὶ ⌜ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν⌝.

1: Mt 27,1s L 22,66; 23,1 J 18,28

15 Καὶ εὐθὺς ⸋[T] πρωῒ συμβούλιον ⌜ποιήσαντες οἱ ἀρ- 198 II
14,55 · J 18,12 χιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ⸋[T] γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, ⸋[T1] δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ⌜ἀπήνεγ- 199 I
καν καὶ παρέδωκαν ⸋[T2] Πιλάτῳ.

2–5: Mt 27,11-14 L 23,3 J 18, 33-37 9.12.18.26.32

2 Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλᾶτος· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς 200 I
τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· σὺ λέγεις. **3** καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά⸋[T]. **4** ὁ δὲ Πι- 201 IV

66 ⌜ παιδισκη ℵ C^{vid} sa^{mss} bo^{mss} • **68** ⸋[1]† ℵ B L W Ψ* 579. 892. 2427 *pc* c sy^{s} sa^{mss} bo ¦ *txt* A C D Θ Ψ^{c} 067 *f* $^{1.13}$ 33. (1424) 𝔐 lat sy$^{p.h}$ (sa^{mss} bo^{mss}); Eus • **69** ⌜παλιν δε ιδουσα αυτον η παιδισκη D Θ 565. 700. (2542^{s}) lat sy$^{s.p}$ (D^{gr} *add. hic vs* 70a: ο δε παλ. ηρνησατο); Eus ¦ ⌜ *1 3* (D) W Θ 565. 579. 700. 2542^{s} latt sy$^{s.p}$; Eus ¦ *2 1 3* A 067 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 sy^{h} ¦ ειπεν B 2427 co ¦ *txt* ℵ C L Δ Ψ 892. 1424 *pc* • **70** ⸋[1] D a ¦ ⌜και γαρ Γαλ. ει και η λαλια σου ομοιαζει A Θ *f* ^{13} (33) 𝔐 q sy$^{p.h}$ bo^{pt} ¦ – W 2427 *pc* a ⁾ *txt* ℵ B C D L Ψ *f* ^{1} 565. 700. 2542^{s} *pc* lat (sy^{s}) sa bo^{pt}; Eus • **71** ⌜ λεγειν D (a) q vg^{mss} ¦ ομνυειν ℵ A C K N W Δ Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 28. 33. 565. 579. 1241. 1424. 2542^{s} *pm* ; Eus ¦ *txt* B L Γ 700. 892. 2427 *pm* • **72** ° A C^{2} Ψ *f* ^{1} 33 𝔐 sy$^{s.h}$ co ¦ *txt* ℵ B C* D L W Θ 0250 *f* ^{13} 565. 579. 700. 2427. 2542^{s} *al* latt sy^{p} sa^{mss} bo^{mss}; Eus ¦ ⸋[2]*p)* ℵ C*^{vid} L 579 *pc* c vg^{mss} ¦ ⌜ ὃ D Θ 𝔐 sy^{hmg} ¦ οὗ M W *f* ^{13} 700 *al* ¦ *txt* ℵ A B C L Δ Ψ 0250. 33. 892. 2427 *pc* sy^{h} sa^{mss} bo ¦ ⸋[1] D a ¦ ⌜† *2 1 3–5* B (Θ 565. 700). 2427 k ¦ *1 3–5* ℵ C*^{vid} W Δ it sa^{mss} bo^{mss} ¦ *1 2 5 4 3* A 0250 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 sy^{h} co ¦ *txt* C^{2vid} L Ψ 892 aur vg sy$^{s.p}$ ¦ ⌜ ηρξατο κλαιειν D Θ 565 latt sa^{mss} ¦ επιβαλων εκλαυσεν ℵ* C ¦ *txt* ℵ^{2} A B L W (Δ) Ψ 0250 *f* $^{1.13}$ 33. 2427 𝔐 sy^{h}

¶ 15,1 ⸋[T]επι το (τω *al*) A W 0250 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 sy^{h} ¦ εγενετο 1424 ¦ *txt* ℵ B C D L Θ Ψ 565. 892. 2427. 2542^{s} *pc* ¦ ⌜† ετοιμασαντες ℵ C L 892 *pc* ¦ εποιησαν *et* ⸋[T1] και D Θ 565. 2542^{s} *pc* it; Or ¦ *txt* A B W Ψ (0250) *f* $^{1.13}$ 33. 2427 𝔐 vg ¦ ⸋[T] των ℵ D W Θ 565. 2542^{s} *pc* ¦ ⌜ απηγαγον (+ εις την αυλην D it) C D W Θ *f* ^{1} 565. 700. 892. 1424. 2542^{s} *al* ¦ ⸋[T2] τω A (W *f* ^{13}) 0250. 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C D L Δ Θ Ψ *f* ^{1} 565. 700. 892. 2427. 2542^{s} *al* • **3** ⌜*p)* αυτος δε ουδεν απεκρινατο N W Δ Θ Ψ *f* ^{13} 33. 565. 579. 1424. 2542^{s} *al* a c vg^{mss} sy$^{s.h}$ sa^{ms}

λᾶτος ⌜πάλιν ἐπηρώτα αὐτὸν⌝ ○λέγων· οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν. **5** ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλᾶτον. 14,61

202 II 203 IV **6** Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον ⌜ὃν παρ-⌝ ἠτοῦντο⌝. **7** ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν ⌜στα-⌝ σιαστῶν δεδεμένος οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. **8** καὶ ⌜ἀναβὰς ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς ⌜ἐποίει αὐτοῖς⌝. **9** ὁ δὲ Πιλᾶτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; **10** ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν □οἱ 204 I ἀρχιερεῖς⌝. **11** οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα 205 I μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. **12** ὁ δὲ Πιλᾶτος πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν αὐτοῖς· τί οὖν ○[θέλετε] ποιήσω ⌜[ὃν λέγετε]⌝ τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; **13** οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. **14** ὁ δὲ Πιλᾶτος ἔλεγεν αὐτοῖς· τί γὰρ ἐποίησεν κακόν; οἱ δὲ ⌜περισσῶς ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. 2! Act 3,13s; 13,27s

206 I **15** Ὁ δὲ Πιλᾶτος ⌜βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι⌝ ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, ⌜καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας⌝ ἵνα σταυρωθῇ. *15:* Mt 27,26 L 23,24s J 19,16a Act 2,36

207 IV **16** Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστιν πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. **17** καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν ⊤πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον· **18** καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν· χαῖρε, ⌜βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων· **19** καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ 208 VI □καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ⌝. **20** καὶ *16–20a:* Mt 27, 27-31a J 19,2s 2! 10,34

4 ⌜παλιν επηρωτησεν αυτον ℵ A Θ f^{1} 0250 𝔐 $sy^{p,h}$ (⌜ C D *pc* ff^{2} k q) ¦ επηρωτα αυτον U 1424 *pc* ¦ *txt* B W Ψ f^{13} 33. 565. 892. 2427 *pc* sy^{hmg} | ○ ℵ* 565. 2542ˢ *pc* a sa^{mss} • **6** ⌜ον αν (– W f^{1} 2542ˢ) ητ- D W $f^{1.13}$ 565. 1241. 2542ˢ *pc* ¦ ονπερ (+ αν Θ) ητ- ℵ² B² C Θ Ψ 0250. 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ* A B* (Δ) 2427 • **7** ⌜συστασ- A 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C D K N W (Θ) Ψ f^{13} 1. 565. 579. 2427. 2542ˢ *al* • **8** ⌜αναβ. ολος D a (k) ¦ αναβοησας (+ ολος *pc*) ℵ² A C W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 sy bo^{ms} ¦ *txt* ℵ* B 892. 2427 lat co ¦ ⌜αει εποιει αυτοις A C^{vid} D $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy^{h} ¦ εθος ην ινα τον Βαραββαν απολυση αυτοις Θ 565. (700) ¦ *txt* ℵ B W Δ Ψ 579. 892. 1424. 2427 *pc* co • **10** □ B 1. 579 *pc* sy^{s} bo • **12** ○† ℵ B C W Δ Ψ f^{1} ^{13} 33. 892. 2427 *pc* sa^{mss} bo ¦ *txt* (+ ινα 1424 *pc* c) A D Θ 0250 𝔐 latt sy | ⌜ *2* B 2427 ¦ – A D W Θ f^{1} ^{13} 565. 700. 2542ˢ *pc* lat sy^{s} sa ¦ *txt* ℵ C Ψ 0250. 33 𝔐 $sy^{p,h}$ bo • **14** ⌜ σσοτερως P Γ 28 *pm* • **15** ⌜ *1 6 4 5 2 3* ℵ C Θ (2542ˢ) *pc* ¦ *p)* – D ff^{2} k r^{1} ¦ *txt* A (B 2427) Ψ 0250 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy^{h} | ⌜*p)* τον δε Ιησουν φραγελλωσας παρεδωκεν D 565. (700). 2542ˢ *pc* (k) ¦ παρεδωκεν δε τον Ιησουν φραγελλωσας B 2427 • **17** ⌜*p)* χλαμυδα κοκκινην και Θ f^{13} 565. 700. 2542ˢ. *l* 844 *pc* • **18** ⌜*p)* ο βασιλευς A C K N Γ Δ f^{13} 28. 33. 579. 892. 1241. 1424. 2542ˢ *pm* ¦ *txt* ℵ B D P Θ Ψ 0250 f^{1} 565. 700. 2427. *l* 844 *pm* • **19** □*p)* D *pc* k vg^{ms*}

ὅτε □ἐνέπαιξαν αὐτῷ,⌉ ἐξέδυσαν αὐτὸν ⊤τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ⌈ἱμάτια αὐτοῦ⌉.

20b–21: Mt 27, 31b-32 L 23,26 J 19,16b-17a · 20 H 13,12 · R 16,13

Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ⌈ἵνα σταυρώσωσιν⌉ ○αὐτόν. 209 I
21 * καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

22–26: Mt 27, 33-37 L 23,33s J 19,17b-19.24

22 Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ ○τὸν Γολγοθᾶν τόπον, ὅ 210 I
ἐστιν ⌈μεθερμηνευόμενον Κρανίου Τόπος. **23** καὶ ἐδίδουν 211 IV
Ps 69,22 αὐτῷ ⊤ἐσμυρνισμένον οἶνον· ⌈ὃς δὲ⌉ οὐκ ἔλαβεν.

Ps 22,19 **24** Καὶ ⌈σταυροῦσιν αὐτὸν καὶ⌉ *διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ* □τίς τί ἄρῃ⌉. **25** ἦν δὲ ὥρα 212 I
J 19,14 ⌈τρίτη ⌈καὶ ἐσταύρωσαν⌉ αὐτόν. **26** καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς 213 X
214 I
αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη·

2! ⊤ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

27–32a: Mt 27, 38-42 L 23,33b. 35 · Is 53,12

27 Καὶ σὺν αὐτῷ ⌈σταυροῦσιν δύο λῃστάς, ἕνα ἐκ δε- 215 I
ξιῶν ⊤καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ⊤. * ⊤1 216 VIII

Ps 22,8; 109,25 **29** Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κι- 217 VI
νοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες· οὐὰ ὁ καταλύων
14,58! Sap 2,17s τὸν ναὸν καὶ ⌈οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις⌉, **30** σῶ-
σον σεαυτὸν καταβὰς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. **31** ὁμοίως καὶ 218 II
οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμ-
ματέων ἔλεγον· ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶ-
2! Zph 3,15 ⓒ σαι· **32** ὁ χριστὸς ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν
32b: Mt 27,44 L 23,39-43 ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν⊤. καὶ οἱ 219 II
συνεσταυρωμένοι ⌈σὺν αὐτῷ⌉ ὠνείδιζον αὐτόν.

20 □ D | ⊤*p)* την χλαμυδα και Θ *f* (1).13 565. 700. 2542s. *l* 844 | ⌈ *l* D | ιματια τα ιδια A 0250 *f* 1.13 33 𝔐 | ιδια ιματια αυτου ℵ (Θ 892) | *txt* B C Δ Ψ 2427 *pc* | ⌈ ινα σταυρωσουσιν A C D L N P Δ Θ 0250 *f* 13 33. 1424 *al* | ινα σταυρωθη 28 *pc* | ωστε σταυρωσαι *f* 1 2542s. *l* 844 | *txt* ℵ B Ψ 𝔐 | ○ ℵ D *f* 1 28. 700. 1424. *l* 844 *pc* ff2 k • **22** ○ A C* D *f* 1 𝔐 | *txt* ℵ B C2 L N Δ Θ Ψ 0250 *f* 13 33. 565. 579. 892. 1424. 2427. 2542s. *l* 844 *al* | ⌈t -ομενος A B N 892. 2427. *l* 844 *pc* k | *txt* ℵ C D L Θ Ψ 0250 *f* 1.13 𝔐 • **23** ⊤*p)* πιειν A C2 (D) Θ 0250 *f* 1.13 33 𝔐 lat sypʰ samss | *txt* ℵ B C* L Δ Ψ 700. 2427 *pc* n sys samss bo | ⌈και D *ex* latt? | *p)* και γευσαμενος *f* 1 *pc* | ο δε A C L Θ Ψ 0250 *f* 13 2427 𝔐 sypʰ | *txt* ℵ B Γ* Σ 33. 579. 892*. 1424* *pc* • **24** ⌈*p)* σταυρωσαντες αυ. ℵ A C D Θ 0250 *f* 1.13 33 𝔐 lat syʰ | *txt* B (L) Ψ 892. (2427) it (syʰᵐᵍ) | □ D *pc* it sys • **25** ⌈εκτη Θ *pc* syʰᵐᵍ | ⌈οτε εστ. *f* 13 *pc* aur sypˢ samss | και εφυλασσον D it samss • **26** ⊤*p)* ουτος εστιν D (33) aur r1 sysˢ·ᵖ • **27** ⌈εσταυρωσαν B 565. 2427 *pc* it vgmss co; Eus | σταυρουνται (*et* λησται) D | ⊤ nomine Zoathan *et* ⊤ nomine Chammata c | ⊤1 [**28**] (Lc 22,37; Is 53,12) και επληρωθη η γραφη η λεγουσα· και μετα ανομων ελογισθη L Θ 083. 0250 *f* 1.13 33 𝔐 lat sypʰ (bopt); Eus | *txt* ℵ A B C D Ψ 2427 *pc* k sys sa bopt • **29** ⌈ *2–4 l* ℵ C *f* 1.13 33 𝔐 l vg syʰ; Eus | *3 4 1* A P Θ 28 *al* | *1 3 4* D 565. 2427 (c) | *txt* B L Ψ 059. 083 it • **32** ⊤αυτω C3 D P Γ Θ *f* 1.13 28mg. 565. 700. 1241. 2542s. *l* 844 *pm* it vgmss sypˢ sa; Eus | ⌈αυτω A C 059* *f* 1.13 33 𝔐 | μετ αυτου Ψ | – D 1241. 1424. 2542s | *txt* ℵ B L Θ 059c. 083. 579. 892. 2427 *pc*

220 II 221 VI **33** Καὶ γενομένης ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. **34** καὶ τῇ ⸂ἐνάτῃ ὥρᾳ⸃ ἐβόησεν ◻ὁ Ἰησοῦς˃ φωνῇ μεγάλῃ·

33–39: Mt 27,45-54 L 23,44-48 J 19,28-30 Am 8,9 |

⸂ελωι ⸂ελωι ⸂λεμα σαβαχθανι⸃; *Ps 22,2*

ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον· *ὁ θεός ○μου* ◻[1]*ὁ θεός μου*˃, *εἰς τί* ⸂[1]*ἐγκατέλιπές με*⸃; **35** καὶ τινες τῶν ⸂παρεστηκότων

222 II ἀκούσαντες ἔλεγον· ⸂ἴδε Ἠλίαν φωνεῖ. **36** δραμὼν δέ τις ⸂[καὶ] γεμίσας⸃ σπόγγον ὄξους περιθεὶς καλάμῳ Ps 69,22

◻ἐπότιζεν αὐτὸν λέγων˃· ⸂ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας

223 I καθελεῖν αὐτόν. **37** ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν.

224 II 225 II **38** Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ⊤ἀπ' Ex 26,31-33

ἄνωθεν ἕως κάτω. **39** Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ⸂ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ⸃ ⸂ὅτι οὕτως ἐξέπνευσεν⸃ εἶπεν· ἀληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος ⸂υἱὸς θεοῦ ἦν⸃. 1,11!

226 VI **40** Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, *40s:* Mt 27,55s L 23.49 J 19,24b-27 · 47; 16,1.9 L 8,2s · L 24,10 · 16!

ἐν αἷς καὶ ⸂Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ⸂ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ ⸂[1]Ἰωσῆτος μήτηρ καὶ Σαλώμη, **41** ⸂αἳ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ ◻καὶ διηκόνουν αὐτῷ˃, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα. 1,13!

48 227 I **42** Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευὴ ὅ *42–47:* Mt 27,57-61 L 23,50-55 J 19,38-42 Dt 21,22s |

34 ⸂ωρα τη ενατη A C 33 𝔐 | *txt* ℵ B D L Θ Ψ 059. 083 *f*[1.13] (565). 579. 892. 1424. 2427. 2542ˢ. *l* 844 *al* c ff²; Eus | ◻ D Θ *pc* i k syˢ boᵖᵗ | ⸂*p) bis* ηλι D Θ 059. 565 *pc* it vgᵐˢˢ; Eus | ⸂† λαμα σαβαχθανι (ζαβαφθ. B) B Θ 059. 1. 565. 2427. 2542ˢ. *l* 844 *pc* vg | λιμα σαβαχθανι (A: σαβακτ-) *f*[13] 33 𝔐 syʰ | λαμα ζαφθανι D (i) vgᵐˢˢ | *txt* ℵ(*: σαβακτ) C L Δ Ψ (083: ζαβ-). 892 *pc* c l vgᵐˢˢ; Eus | ○ A K P Γ Δ Θ 059 *f*[1.13] *l* 844 *pm* i vgᵐˢˢ saᵐˢˢ; Eus | ◻[1] B 565 boᵐˢ | ⸂[1] 2 *l* C (K) Θ *f*[1.13] 33 𝔐 it vgᵐˢˢ (-λειπ- *A al*) | ωνειδισας με D c (i) k | *txt* ℵ B Ψ 059 *pc* vg (-λειπ- L 083. 565. 892. 2427 *pc*); Ptol[lr] Ju Eus • **35** ⸂παρεστωτων ℵ D Θ 33. 565 *al* | *p)* (+ εκει A) εστηκοτων A B 2427 | *txt* C L Ψ 059 *f*[1.13] 𝔐 | ⸂ιδου A 𝔐 | οτι C 565. 2542ˢ. *l* 844 *pc* | οτι ιδου K *al* | – D Θ 700 it vgᵐˢˢ syᵖ saᵐˢˢ | *txt* ℵ B L Δ Ψ *f*[13] 1. 33. 579. 892. 1424. 2427 *al* • **36** ⸂† 2 B L Ψ (*f*[13] 2542. *l* 844) 2427 *pc* c vgᵐˢ | *p)* και πλησας D Θ 565. 700 | *txt* ℵ A C 059. 083 *f*[1] 33 𝔐 | ◻ D | ⸂*p)* αφες ℵ D N Θ *f*[1.13] 28. 565. 579. 700. 2542ˢ. *l* 844 *al* it | *txt* A B C L Ψ 083. 33. 2427 𝔐 vg sy • **38** ⊤μερη D it vgᵐˢˢ • **39** ⸂αυτω W *f*[1] 2542ˢ. (*l* 844) *pc* syˢ·ᵖ | εκει D Θ 565 i n q | ⸂οτι ουτ. (– W Θ 565. 2542ˢ. *l* 844 syˢ) κραξας εξεπν. A C W Θ *f*[1.13] 33. 2427 𝔐 lat sy | ουτως αυτον κραξαντα και εξεπν. (*et om.* ειπεν) D | quia sic exclamavit k | *txt* ℵ B L Ψ 892 *pc* sa (bo) | ⸂ *l 3 2* A C W *f*[1.13] 33 𝔐ᶜ syʰ | *2 l 3* D 565. *l* 844 it | *txt* ℵ B L Γ Δ Θ Ψ (579). 892. 1424. 2427. 2542ˢ *al* aur l n vg ˋ • **40** ⸂ Μαριαμ B C W Θ 0184 *f*[1] 2427 syʰ | *txt* ℵ A D (L) Ψ *f*[13] 33 𝔐 | ⸂*p)* η του A 𝔐 | filia syˢ | – D L Θ Ψ *f*[13] 28. 33. 565. 579. 1424 *al* | *txt* ℵ B C K N W Δ 0184 *f*[1] 892. 2427. 2542ˢ. *l* 844 *al* | ⸂[1] η Ιωσ. B | (+ η Ψ) Ιωση ℵ* A C W Ψ 𝔐 sa | Joseph lat syˢ | *txt* ℵ² D L (Δ) Θ 083. 0184 *f*[(1)13] 33. 565. 2427. 2542ˢ*. *l* 844 *pc* k n bo • **41** ⸂και A C L W Δ *l* 844ᶜ *al* l vg | αι και D Θ *f*[1.13] 𝔐 n syʰ | *txt* ℵ B Ψ 083. 0184. 33. 892. 1424. 2427 *pc* it syˢ·ᵖ co | ◻ C D Δ 579 *pc* n

ἐστιν ⌜προσάββατον, **43** ἐλθὼν Ἰωσὴφ ○[ὁ] ἀπὸ ⌜Ἀριμα-
L 2,38! θαίας εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχό-
μενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς
○¹τὸν Πιλᾶτον καὶ ᾐτήσατο τὸ ⌜σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. **44** ὁ δὲ
Πιλᾶτος ⌜ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν καὶ προσκαλεσά-
μενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν ⌜εἰ πάλαι⌝ ἀπ-
έθανεν· **45** καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο
τὸ ⌜πτῶμα τῷ ⌜Ἰωσήφ. **46** ⌜καὶ ἀγοράσας σινδόνα 228 I
⌜καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι καὶ ⌜¹ἔθηκεν αὐ-
τὸν ἐν ⌜²μνημείῳ ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας καὶ
προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. **47** ἡ δὲ 229 VI
40! ⌜Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ⌜Μαρία ○ἡ ⌜Ἰωσῆτος ⊤ ἐθε-
ώρουν ποῦ τέθειται.

1–8: Mt 28,1-8 L 24,1-9 J 20,1-10 · 15,40! 230 VIII
16 Καὶ □διαγενομένου τοῦ σαββάτου ⊤ Μαρία ἡ Μαγ-
δαληνὴ καὶ Μαρία ⌜ἡ [τοῦ]⌝ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη⌝
14,8 ⌜ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ⌜ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν⌝.
1K 16,2! **2** ⌜καὶ λίαν πρωῒ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων ἔρχονται⌝ ἐπὶ τὸ 231 I
⌜μνημεῖον ⌜ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. **3** καὶ ἔλεγον πρὸς
ἑαυτάς· τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ⌜ἐκ τῆς θύρας

42 ⌜πριν σαβ. D ¦ προς σαβ. A B^2 L Γ Ψ f^{13} 28. 33. 565. 579. 700. 892. 2542ˢ *pm* ¦ *txt* ℵ B* C K W Δ Θ 083. 0212 f^1 1241. 1424. 2427 *pm* • **43** ○ B D W^c 083. 28 *pc* bo^{pt} ¦ *txt* ℵ A C L W* Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33. 2427 𝔐 | ⌜-θιας ℵ^c D 2427 *pc* lat | ○¹ A C D Θ $f^{1\,13}$ 2427 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L W Δ Ψ 33 | ⌜ πτωμα D k syˢ • **44** ⌜-ζεν ℵ D | ⌜ει ηδη B D W Θ 2427 *pc* lat ¦ ει 544 *pc* syˢ ¦ και ειπεν Δ • **45** ⌜σωμα A C W Ψ 083 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 lat $sy^{p\,h}$ co ¦ πτωμα αυτου D syˢ ¦ *txt* ℵ B L Θ 565. 2427 | ⌜ Ιωση B W • **46** ⌜ο δε Ιωσηφ D Θ Σ 565 *pc* lat $sy^{p\,h}$ | ⌜ ευθεως ηνεγκεν και καθελων W (syˢ) ¦ *p)* λαβων D (n) | ⌜¹⌝ τ κατεθηκεν (A) C* (K) 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C^2 D L W Θ Ψ 083 $f^{1\,13}$ 33. 565. 892. 1424. 2427. 2542ˢ *pc* | ⌜²⌝ τ μνηματι ℵ B 2427 *pc* ¦ *txt* A C (D) L W Θ Ψ 083 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 • **47** ⌜ *bis* Μαριαμ Θ f^1 (33). 2542ˢ sy^h | ○ D L $f^{1\,13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ^2 A B C W Δ Θ Ψ 083. 33. 579. 2427 *al* (ℵ*: *h. t.* – 16,1) | ⌜ Ιακωβου D *pc* it vg^{mss} sy^s ¦ Ιακωβου και Ιωσητος Θ f^{13} 565. 2542ˢ *pc* (c) ¦ Ιωση C W Ψ^c 33 𝔐 sa^{mss} ¦ Ιωσηφ A *pc* aur l vg ¦ *txt* ℵ^2 B L Δ Ψ* 083. 2427 *pc* k sa^{mss} bo | ⊤μητηρ W f^{13} 2542ˢ *pc*

¶ 16,1 □ D (k) n | ⊤ τ η ℵ^2 B* L ¦ *txt* A B^2 C W Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33. 2427 𝔐 | ⌜η ℵ* C W Γ Θ Ψ 700. 2542ˢ *pm* ¦ του L *pc* ¦ – E $f^{1\,13}$ 28. 565. 579. 892. 1241. 1424 *pm* ¦ *txt* ℵ^2 A B K Δ 33. 2427 *al* | ⌜πορευθεισαι ηγ. D 2542ˢ aur (c ff^2 n) bo^{pt} ¦ πορευθεισαι ητοιμασαν Θ 565 | ⌜ *3 2* D it $bo^{mss?}$ ¦ εισελθ. αλειψ. αυτ. W ¦ ελθ. αλειψ. τον Ιησουν K X f^{13} 892^{mg}. (1241) *al* vg^{cl} • **2** ⌜και λιαν (– κ. λ. W) πρωι μια των (– f^1) σαββ. ερχ. B W f^1 2427 ¦ και λιαν πρωι της μιας σαββ. ερχ. A C (K f^{13}) 𝔐 sy^h ¦ και ερχ. πρωι μιας σαββατου D ¦ *txt* ℵ L Δ(*) Θ Ψ 33. 565. 892. (*l* 844. *l* 2211) *pc*; Eus | ⌜ τ μνημα ℵ* C* W Θ 565 ¦ *txt* ℵ^2 A B C^3 D L Ψ 083 $f^{1\,13}$ 33. 2427 𝔐; Eus | ⌜ τελλοντος D c n q • **3** ⌜ ab osteo? Subito autem ad horam tertiam tenebrae diei factae sunt per totum orbem terrae, et descenderunt de caelis angeli et surgent (-ntes?, -nte eo?, surgit?) in claritate vivi Dei (viri duo? + et?) simul ascenderunt cum eo, et continuo lux facta est. Tunc illae accesserunt ad monimentum k

τοῦ μνημείου⸣; **4** ⸢καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ⸢ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα⸣.

5 Καὶ ⸢εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς περιβεβλημένον στολὴν λευ- Mt 27,60 9,3 Act 1,10; 10,30
232 II κήν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. **6** ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε □τὸν Ναζαρηνὸν⸣ τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ⸢ἴδε ὁ τόπος⸣ ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. **7** ἀλλὰ ὑπάγετε εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι ⸢προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· 14,28 p
ἐκεῖ ⸢αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς ⸢¹εἶπεν ὑμῖν.

233 II **8** ⸢Καὶ ἐξελθοῦσαι⸣ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου, εἶχεν γὰρ αὐτὰς ⸢τρόμος καὶ ἔκστασις· □καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπαν·⸣ ἐφοβοῦντο γάρ. ⊤

[[¹⊤Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ○ὁ Ἰησοῦς ⊤ ἀπὸ ⸢ἀνατολῆς ○¹καὶ ⸢ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι' αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας. ○²ἀμήν.]]

4 ⸢ην γαρ μεγ. σφ. και ερχονται και ευρισκουσιν αποκεκυλισμενον τον λιθον D Θ 565 c ff² n (sy⸣); (Eus) | ⸢† ανακ- (ℵ) B L 2427 ¦ *txt* A C W Ψ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 • **5** ⸢ελθ- B 2427 • **6** □ ℵ* D | ⸢ειδετε εκει τον τοπον αυτου D(*) (c ff²) ¦ ειδετε· εκει ο τοπος αυτου εστιν W (Θ 565) • **7** ⸢ηγερθη απο νεκρων και ιδου προαγει *f* ¹ *pc* ¦ ιδου προαγω *et* ⸢με *et* ⸢¹ειρηκα D k • **8** ⸢κακουσασαι Θ (565) ¦ και ακουσασαι εξηλθον και W (099) sy^s.(p.hmg) | ⸢φοβος D W *pc* it sa^mss | □ k | ⊤ [[¹ Παντα δε ... σωτηριας. αμην]] *add.* k ¦ [[¹ Παντα δε ... σωτηριας. αμην]] *et* [[² Αναστας δε ... σημειων (= 16,9-20)]] *add.* L Ψ 083. 099. 274^mg. 579. *l* 1602 sy^hmg sa^mss bo^mss aeth^mss ¦ [[² Αναστας δε ... σημειων (= 16,9-20)]] *add.* A C D W Θ *f* ¹³ 33. 2427 𝔐 lat sy^c.p.h bo; Ir^lat Eus^mss Hier^mss (*add. cum obel. f* ¹ *al*) ¦ *nihil hab.* ℵ B 304 sy^s sa^ms arm^mss; Eus Eus^mss Hier^mss

Ad [[¹ Παντα ... σωτηριας. αμην]]: *om.* ℵ A B C D W Θ *f* ¹ ¹³ 33. 2427 𝔐 lat sy sa^ms bo ¦ *txt* L Ψ 083. 099. 274^mg. 579. *l* 1602 k sy^hmg sa^mss bo^mss aeth^mss | ⊤ Φερεται που και ταυτα· L sy^hmg ¦ Εν τισιν αντιγραφων ταυτα φερεται· 099 sa^ms ¦ Εν αλλοις αντιγραφοις ουκ εγραφη ταυτα· *l* 1602 | ○ Ψ 083 | ⊤ εφανη Ψ *l* 1602 k ¦ εφανη αυτοις 099 sa^mss bo^mss aeth^mss | ⸢ανατολων 274^mg ¦ ανατολης ηλιου 099 sa^mss aeth^mss | ○¹ 083 k sy^hmg sa^mss bo^mss | ⸢ μεχρι Ψ | ○²† L bo^mss ¦ *txt* Ψ 083. 099. 274^mg. 579. *l* 1602 k sy^hmg sa^mss bo^ms

9–11: L 24,10s J 20,14.18 18 · 15,40!

⟦[2]T **9** ⌜Ἀναστὰς δὲ⌝ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου ⌜ἐφάνη πρῶ- (234)
τον⌝ ⌜Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ⌜παρ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ
δαιμόνια. **10** ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν ⌜τοῖς μετ' αὐ- (235)
τοῦ⌝ γενομένοις πενθοῦσι ◻καὶ κλαίουσιν⌝· **11** κἀκεῖνοι
ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς ⌜ἠπίστησαν.

12s: L 24,13-35

12 Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανε- (236)
ρώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ πορευομένοις εἰς ἀγρόν· **13** κἀκεῖ- [234]
νοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις
ἐπίστευσαν.

14–18: L 24,36-43 J 20,19-23.26-29 · Mt 28,16 · L 24,25

14 Ὕστερον ○[δὲ] ἀνακειμένοις ○1αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα (237)
ἐφανερώθη καὶ ὠνείδισεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκλη- [235]
ροκαρδίαν ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον ᵀ οὐκ
ἐπίστευσαν.ᵀ **15** ⌜καὶ εἶπεν αὐτοῖς·⌝ πορευθέντες εἰς τὸν (238)
κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει.
16 ᵀ ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπι-
στήσας ⌜κατακριθήσεται. **17** σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν (239)
⌜ταῦτα παρακολουθήσει⌝· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια

13,10; 14,9 Mt 28,18-20 Kol 1,23

J 3,18 Act 2,38; 16,31.33 |

6,7p.13 Mt 10, 8 L 10,17 Act 8,7; 16,18; 19,6 ·

Ad ⟦[2](= 16,9-20)⟧: *om.* ℵ B 304 k sy^{s} sa^{ms} arm^{mss}; Eus Eus^{mss} Hier^{mss} | ⟦[2](= 16,9-20)⟧ *add. p.* ⟦[1] Παντα δε … σωτηριας. αμην⟧ L Ψ 099. 0112. 274^{mg}. 579. *l* 1602 sy^{hmg} sa^{mss} bo^{mss} aeth^{mss} | ⟦[2](=16,9-20)⟧ *add. p.* 16,8: *txt* A C D W Θ *f* [13] 33. 2427 𝔐 lat sy$^{c.p.h}$ bo; Ir^{lat} Eus^{mss} Hier^{mss} (*ad f* [1] *al cf* ᵀ) | ᵀ (*post* 16,8) Εν τισιν των αντιγραφων εως ωδε πληρουται ο ευαγγελιστης εως οὑ και Ευσεβιος ο Παμφιλου εκανονισεν· εν πολλοις δε και ταυτα φερεται *f* [1] (*al*) | (*post* ⟦[1] … ⟧) Εστιν δε και ταυτα φερομενα μετα το εφοβουντο γαρ L Ψ 0112. (099. *l* 1602 sa^{mss} bo^{mss}) • **9** ⌜*l* C* 1 | αναστας δε (– *f* [13] *pc*) ο Ιησους F *f* [13] *pm* aur c ff^{2} vg^{s} | ⌝ *l* W | εφανερωσεν πρωτοις D | ⌜ αφ Λ C^{3} Θ Ψ *f* [1.13] 2427 𝔐 | *txt* C* D L W 0112. 33. 579. 892 *pc* • **10** ⌜τοις μαθηταις αυτου Θ | αυτοις τοις μετ αυτου D | ◻ W • **11** ⌜και ουκ επιστευσαν αυτη D(*) • **14** ○ C L W Ψ 099 *f* [13] 33. 2427 𝔐 l vg sa^{ms} | *txt* A D Θ *f* [1] 565. 579. 892. 1424. 2427 it vg^{s} sy$^{p.h*}$ | ○1 L W 13 *pc* | ᵀεκ νεκρων A C* Δ *f* [1.13] 28. 33. 565. 579. 892. 1241. 1424. (2427). *l* 844. *l* 2211 *al* vg^{ms} sy^{h} bo^{pt} | *txt* C^{3} D L W Θ Ψ 099 𝔐 lat sy^{p} sa bo^{pt} | ᵀ κακεινοι απελογουντο λεγοντες οτι ο αιων ουτος της ανομιας και της απιστιας υπο τον σαταναν εστιν, ο μη εων τα (τον μη εωντα?) υπο των πνευματων ακαθαρτα (-των?) την αληθειαν του θεου καταλαβεσθαι (+ και? *vl* αληθινην *pro* αληθειαν) δυναμιν· δια τουτο αποκαλυψον σου την δικαιοσυνην ηδη, εκεινοι ελεγον τω χριστω. και ο χριστος εκεινοις προσελεγεν οτι πεπληρωται ο ὅρος των ετων της εξουσιας του σατανα, ἀλλὰ εγγιζει ἄλλα δεινα· και υπερ ων εγω αμαρτησαντων παρεδοθην εις θανατον ινα υποστρεψωσιν εις την αληθειαν και μηκετι αμαρτησωσιν ινα την εν τω ουρανω πνευματικην και αφθαρτον της δικαιοσυνης δοξαν κληρονομησωσιν. W | et illi satisfaciebant dicentes: Saeculum istud iniquitatis et incredulitatis substantia (sub Satana?) est, quae non sinit per immundos spiritus veram Dei apprehendi virtutem; idcirco iamnunc revela iustitiam tuam. Hier^{mss} • **15** ⌜αλλα W • **16** ᵀοτι D^{s} 565 *pc* | ⌜κατακριθεις ου σωθησεται W • **17** ⌜ *2 l* A C^{2} 099. 33. 1424. 2427. *l* 2211 *pc* | ακολουθ. ταυτα C* L Ψ 579. 892 *pc* | *txt* C^{3} D^{s} W Θ *f* [1.13] 𝔐 lat sy$^{p.h}$

ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν ᵒκαιναῖς, **18** ᵒ[καὶ ἐν ταῖς χερσὶν]ᵌ ὄφεις ἀροῦσιν κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ, ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ καλῶς ἕξουσιν.

1 K 14,2ss | L 10,19 Act 28,3-6 · Mt 9,18! Jc 5,14s

(240) **19** Ὁ μὲν ᵒοὖν κύριος ⌜Ἰησοῦς μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελήμφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ⌜ἐκ δεξιῶν⌝ τοῦ (241) θεοῦ. **20** ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.⌜]]

19: L 24,50s Act 1,9-11 2Rg 2,11 1T 3, 16! · Ps 110,1 Mt 26,64! | Act 14,3

H 2,4

17 ° C* L Δ Ψ *pc* co (099 *om.* γλωσσ. λαλ. καιν.) ¦ *txt* A C² Dˢ W Θ *f* ¹·¹³ 33. 2427 𝔐 latt sy • **18** □† A Dˢ W Θ *f* ¹³ 2427 𝔐 latt syᵖ ¦ *txt* C L Δ Ψ 099. 1. 33. 565. 579. 892. 1424*. *l* 844. (*l* 2211) *al* syᶜ·ʰ** co • **19** ° C* L W *l* 844 *pc* | ⌜ Ιησους Χριστος W o boᵐˢˢ ¦ – A C³ Dˢ Θ Ψ 𝔐 l vgˢᵗ ʷʷ ¦ *txt* C* K L Δ *f* ¹·¹³ 33. 565. 579. 892ᶜ. 1241. 1424. 2427. *l* 844. *l* 2211 *al* it vgᶜˡ sy co; Irˡᵃᵗ | ⌜εν δεξια C Δ *pc* it; Irˡᵃᵗ • **20** ⌜αμην C* Dˢ L W Θ Ψ *f* ¹³ 2427 𝔐 c o vgʷʷ bo ¦ *txt* A C² *f* ¹ 33. *l* 844. *l* 2211 *pc* it vgᶜˡ·ˢᵗ sy sa

Kol 4,14 Phm 24
2T 4,11
2K 8,18?

⌜ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ⌝

1 ᾽Επειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, 1 X
J 15,27 H 2,3 **2** καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, **3** ἔδοξε κἀμοὶ ᵀ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, **4** ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

Mt 2,1
1 Chr 24,10 Neh 12,4.17
Ex 6,23
Gn 26,5 Dt 4,40 Ez 36,27 Ph 3,6
Gn 18,11

5 ᾽Εγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ῾Ηρῴδου ᵀ βασιλέως τῆς ᾽Ιουδαίας ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας ᾽Αβιά, καὶ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων ᾽Ααρὼν καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς ᾽Ελισάβετ. **6** ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ⌜ἐναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου ἄμεμπτοι. **7** καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ᴼ ἡ ᾽Ελισάβετ στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

Ex 30,7s

8 ᾽Εγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ, **9** κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ⌜κυρίου, **10** καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. **11** ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. **12** καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ᾽ αὐτόν. **13** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος ᵀ·

Dn 9,21 | 22,43 Jdc 6,12etc
Jdc 13,6s

Inscriptio: ⌜ευαγγελιον κ. Λ. (A) D L W Θ Ξ Ψ 33 𝔐 lat sa^{mss} bo^{pt} ¦ το κ. Λ. αγιον ευαγγ. 209. 579 *al* ¦ αρχη του κ. Λ. αγιου ευαγγελιου 1241 *pc* ¦ *txt* (ℵ B) *pc* vgst bo^{ms}

¶ 1,3 ᵀ (Act 15,28) et spiritui sancto b q vg^{mss} • **5** ᵀτου A C D Θ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 sa (bo) ¦ *txt* ℵ B L W Ξ Ψ *pc* • **6** ⌜ενωπιον A C^{3} D L W Θ Ξ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C* Ψ 579. 892. 1241. *l* 844. *l* 2211 *pc*; Ir$^{lat\ vid}$ • **7** ᴼ B W *f*^{13} 1424 *pc* • **9** ⌜ θεου C* D Ψ 579. 1424. 2542 *pc* • **13** ᵀκυριου Θ 700 *pc* c ff^{2} l sa^{mss}

μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία,
διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου,
καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν ⁰σοι
καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην.
14 καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις
καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ ⌜γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται.
15 ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον ⌜[τοῦ] κυρίου⌝,
καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ,
καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται
ἔτι ⌜ἐκ κοιλίας⌝ μητρὸς αὐτοῦ,
16 καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει
ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν.
17 καὶ αὐτὸς ⌜προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ
ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου,
ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα
καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων,
ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.
18 καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. **19** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ ⌜παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα· **20** καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες ⌜πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν.

21 Καὶ ἦν ὁ λαὸς ⌜προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν ⌜ἐν τῷ ναῷ αὐτόν⌝. **22** ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς καὶ διέμενεν κωφός. **23** καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. **24** Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν

30; 2,10 Mt 28,5. 10 Dn 10,12
Act 10,31
Gn 17,19
60
58
32; 7,28 Mt 11,11!
7,33p *Nu 6,3 Lv 10,9* 1Sm 1,11 Θ
41.67
Ml 3,1
Mt 11,14!
Sir 48,10 Ml 3,23
Gn 15,8
Gn 18,11; 17,17
26 Dn 8,16; 9, 21 · Tob 12,15 H 1,14
Act 13,11
Dn 10,7

13 ⁰ D Δ l$_{\text{pc}}$ 579 *pc*; Or^{lat} • **14** ⌜γεννησει Γ Ψ $f^{1.13}$ 33. 700. 1241. 1424. 2542. *l* 844 *pm* • **15** ⌜τ 2 ℵ A C L f^{1} 33. 579. 1241. 2542. *l* 844. *l* 2211 *pm*; Cyr ¦ του θεου Θ Ψ f^{13} 700. 1424 *al* ¦ *txt* B D K W Γ Δ 565. 892 *pm*; Ir^{lat} | ⌜εν -λια W it sy • **17** ⌜προσελευσεται B* C L *al* ¦ προπορευσεται 945 *pc* ¦ *txt* ℵ A B^{2} D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 co • **19** ⌜παρεστως D • **20** ⌜πλησθησονται D (W) Ξ Ψ*; Or • **21** ⌜προσδεχομενος D | ⌜ *4 1–3* ℵ A C D Θ 0130 $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *4* 700 *pc* ¦ *txt* B L W Ξ Ψ 565. 579 *pc*

Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας
Gn 30,23 πέντε λέγουσα **25** ὅτι οὕτως μοι πεποίηκεν ⊤ κύριος ἐν
ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν ⊤ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.
19! **26** Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ
Mt 2,23! ⌜ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς ⌜Γαλιλαίας ▫ᾗ ὄνομα Ναζα-
2,5 Mt 1,18 ρὲθ⌝ **27** πρὸς παρθένον ⌜ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα
2,4; 3,23ss Ἰωσὴφ ἐξ οἴκου ⊤ Δαυὶδ καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μα-
ριάμ. **28** καὶ εἰσελθὼν ⊤ πρὸς αὐτὴν εἶπεν· χαῖρε, κεχαρι-
Jdc 6,12 τωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ ⊤. **29** ἡ δὲ ⊤ ἐπὶ τῷ λόγῳ διε-
ταράχθη καὶ διελογίζετο ⊤ ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗ-
τος. **30** καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ·
13! · Gn 6,8 Ex 33,16 Prv 12,2 μὴ φοβοῦ, Μαριάμ, εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ.
Gn 16,11 Jdc 13,3 Is 7,14 Mt 1,21-23 **31** καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν
καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.
15 · 1,76! **32** οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται
Is 9,6 etc καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ
Mc 11,10 2Sm 7, 12s.16 πατρὸς αὐτοῦ, [νας
Mch 4,7 **33** καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶ-
Dn 7,14 H 7,24 καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος.
34 εἶπεν δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον· πῶς ἔσται τοῦ-
το, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; **35** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος 2 v
εἶπεν αὐτῇ·
Mt 1,18! Act 1,8 πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ
καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι·
2,23 Is 4,3 · J 10,36 διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ⊤ ἅγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ.
36 καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ συγγενίς σου καὶ αὐτὴ ⌜συνεί- 3 x
Mt 19,26!p Gn 18,14 ληφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν
αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ· **37** ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ

25 ⊤o A B Θ Ψ 0130 $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ C D L W 33 *pc* | ⊤ το A B^2 C Θ Ψ 0130 f^{13} 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B^* D L W 1. 565. 579. 700 *pc* • **26** ⌜υπο A C D Θ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L W Ψ 0130 $f^{1.(13)}$ 565. 579. 700. 892. 1241 *pc* | ⌜ Ιουδαιας ℵ* (*pc*) | ▫ D • **27** ⌜μεμνηστευμενην ℵ¹ B^2 C Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐; Or Eus ¦ μεμνησμενην D *l* 2211 ¦ *txt* ℵ*,² A B* L W *pc* | ⊤ (2,4) και πατριας ℵ C L f^{1} 700. 1424 *al*; Eus • **28** ⊤o αγγελος A C D f^{13} 33 𝔐 latt sy bo^{pt} (ℵ Δ 579. 700 *al*: *add p.* αυτ.) ¦ *txt* B L W Θ Ξ Ψ f^{1} 565. 1241 *pc* sa bo^{pt} | ⊤ (42) ευλογημενη συ εν γυναιξιν A C D Θ f^{13} 33 𝔐 latt sy bo^{mss}; Eus ¦ *txt* ℵ B L W Ψ f^{1} 565. 579. 700. 1241 *pc* co; Or^{lem} Epiph • **29** ⊤ιδουσα A C Θ 0130 f^{13} 33 𝔐 lat sy bo^{pt} ¦ ακουσασα 1194 vg^{cl} ¦ *txt* ℵ B D L W Ψ f^{1} 565. 579. 1241 *pc* sa bo^{pt} | ⊤ εν εαυτη D *pc* bo^{ms} ¦ εν εαυτη λεγουσα Ψ 33. 892. 1241. 2542 *pc* sy^{hmg} • **35** ⊤εκ σου C* Θ f^{1} 33 *pc* a c e (r^{1}) vg^{cl} syp; Ir^{lat} Tert Ad Epiph • **36** ⌜συνειληφυια A C D Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐; Epiph ¦ *txt* ℵ B L W Ξ 565. 892 *pc*

⌜τοῦ θεοῦ⌝ πᾶν ῥῆμα. **38** εἶπεν δὲ Μαριάμ· ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ⌜ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα, **40** καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. **41** καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ⌜τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ⌝, ἐσκίρτησεν ⊤ τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ, **42** καὶ ⌜ἀνεφώνησεν κραυγῇ⌝ μεγάλῃ καὶ εἶπεν·

εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶν
καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.

43 καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ⌜ἐμέ; **44** ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. **45** καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.

46 Καὶ εἶπεν ⌜Μαριάμ·

Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον,
47 καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ⌜ἐπὶ τῷ θεῷ
τῷ σωτῆρί μου,
48 ὅτι ἐπέβλεψεν ⊤ ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης
αὐτοῦ.
ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ
γενεαί,
49 ὅτι ἐποίησέν μοι ⌜μεγάλα ὁ δυνατός.
καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ⌜εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς⌝
τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
51 Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ,

Gn 25,22 Θ
15!
11,27 Jdc 5,24 Jdth 13,18 BarAp 54,10 · Dt 28,4
2Sm 24,21
48 H 11,11
46-55: 1Sm 2,1-10
Ps 34,3s; 35,9
Hab 3,18 Is 61, 10; 17,10
1Sm 1,11; 9,16 Gn 29,32 ·
Gn 30,13 Ps 71, 17 Θ Ml 3,12 |
Dt 10,21 Ps 71,19 · Ps 44,4.6 Θ etc ·
Ps 111,9 |
Ps 103,11.17.13; 100,5; 89,2 |
Ps 117,15s Θ; 89, 11 ·

37 ⌜τω θεω ℵ² A C Θ Ψ *f*(1).13 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ* B (*f* D) L W Ξ 565 *pc* • **38** ⌜απεστη D • **41** *f 5 6 l–4* A C² W 33 𝔐 r¹ sy^h ¦ *txt* ℵ B C* D L Θ Ξ Ψ *f* ¹ ¹³ 565. 579. 892. 1424. *l* 844^vid. *l* 2211 *pc* lat | ⊤ (44) εν αγαλλιασει ℵ* 565^c *pc* sy^hmg sa^ms bo^ms; Ir^lat vid • **42** ⌜ανεφωνησεν φωνη A D Ψ *f* ¹ 𝔐; Cyr^pt ¦ ανεβοησεν ϕ. ℵ C Θ *f* ¹³ 33. 892. 1424. *l* 844^vid *pc*; (Cyr)^pt ¦ *txt* B L W Ξ 565. 579. 1241; Or • **43** ⌜με ℵ² A C D L W Ψ *f* ¹.¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ* B Θ Ξ^vid • **46** ⌜ Elisabeth a^c b l*; Ir^arm Or^lat mss Nic ¦ [– comm *cj*] • **47** ⌜εν D lat; Ir^lat • **48** ⊤κυριος D • **49** ⌜μεγαλεια ℵ² A C D² Θ Ξ Ψ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 e ¦ *txt* ℵ*.c B D* L W lat; Or^lat • **50** ⌜εις γενεας γενεων A C² D(*) Θ 33 𝔐 (a b c) sy^h ¦ εις γενεαν και γενεαν ℵ Ψ *f* ¹ ¹³ 579. 700. 1424. 2542. *l* 2211 *al* it ¦ απο γενεας εις γενεαν 565. 1241 *pc* (vg^cl) sa ¦ *txt* B C* L W Ξ vg sy^p bo

Prv 3,34 Θ διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν·

Sir 10,14 · Job 12, 19; · 5,11 Ez 21, 31 | **52** καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων
καὶ ὕψωσεν ταπεινούς,

Ps 107,9 **53** πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν
Job 22,9 | καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς.

Is 41,8s **54** ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ,
Ps 98,3 μνησθῆναι ἐλέους,

Mch 7,20 **55** καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,
2Sm 22,51 τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ⸢εἰς τὸν αἰῶνα⸣.

56 Ἔμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ⸢ὡς μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

2,6 **57** Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτὴν καὶ ἐγέννησεν υἱόν. **58** καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ
Gn 19,19 οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος αὐ-
14 τοῦ μετ' αὐτῆς καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. **59** Καὶ ἐγένετο
2,21 Gn 17,12 Lv 12,3 Ph 3,5 ἐν τῇ ⸢ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ⸣ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. **60** καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· οὐχί, ἀλλὰ
13 κληθήσεται ᵀ Ἰωάννης. **61** καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὴν ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐκ τῆς συγγενείας σου ὃς καλεῖται ⸢τῷ ὀνόματι τούτῳ⸣. **62** ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό. **63** καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν ᴼλέγων· Ἰωάννης ἐστὶν ᵀ ὄνομα αὐτοῦ. ⸢καὶ ἐθαύμασαν πάν-
20 Dn 10,16 τες. **64** ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα⸣ αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. **65** Καὶ
5,26; 7,16; 8,37 Act 2,43! ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος ᵀ τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο ᴼπάντα
9,44! τὰ ῥήματα ταῦτα, **66** καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν

55 ⸢εως αιωνος C Ψ $f^{1.13}$ 700. 1241. 1424. 2542 *pm* aur vg^{mss} • **56** ⸢ωσει A C Θ f^{13} 33 𝔐; Or ¦ – D *pc* it sa bo^{pt}; Or^{lat} ¦ *txt* ℵ B L W Ξ Ψ f^{1} 565 *pc* • **59** ⸢ *3 1* A Θ Ψ f^{1} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C (D) L W Ξ f^{13} 33. 565. 579(*). 892. 1241 *pc* • **60** ᵀto ονομα αυτου C* D *pc* bo^{pt} • **61** ⸢το ονομα τουτο D • **63/64** ᴼ D *pc* e sy^{s} bo^{ms} | ᵀto ℵ A B^{2} C D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* $𝔓^{4}$ B* L Ξ 565. 579. 700. *l* 2211 *pc*; Or | ⸢ (Mc 7,35) και εθαυμασαν ... παραχρημα και ελυθη ο δεσμος της γλωσσης f^{1} *pc* ¦ και παραχρημα ελυθη η γλωσσα αυτου και εθαυμασαν παντες· ανεωχθη δε το στομα D a b vg^{ms} (sy^{s}) • **65** ᵀtους ακουοντας ταυτα και Θ arm | ᴼ ℵ* L 1241. 1424 *pc* $sy^{s.p}$ bo^{mss}

τῇ καρδίᾳ αὐτῶν λέγοντες· τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ ᴼγὰρ χεὶρ κυρίου ᴼ¹ἦν μετ' αὐτοῦ. 2,19! Act 11,21

67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ ⌜ἐπροφήτευσεν λέγων⌝· 15!

68 Εὐλογητὸς ᴼκύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ,
ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, Ps 41,14; 72,18; 106,48 1 Rg 1,48 Ex 4,31 Rth 1,6 · Ps 111,9 |
69 καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν
ἐν ᵀ οἴκῳ Δαυὶδ ᵀ παιδὸς αὐτοῦ, 1 Sm 2,1.10 Ez 29,21 Ps 132,17; 18,3 2 Sm 22,3 · 1 Chr 17,4.24 Ps 18,1 etc |
70 καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος ⌜τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ⌝, Act 3,21 R 1,2 Ap 10,7! |
71 σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς, Ps 18,18; 106,10 2 Sm 22,18 |
72 ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν
καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, Mch 7,20 Ps 105,8 s; 106,45 Lv 26,42 Ex 2,24 |
73 ὅρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, Gn 26,3 Jr 11,5 Mch 7,20 |
τοῦ δοῦναι ἡμῖν **74** ἀφόβως ἐκ χειρὸς ⌜ἐχθρῶν ῥυσθέντας Ps 97,10 Mch 4,10
λατρεύειν αὐτῷ **75** ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ E 4,24
ἐνώπιον αὐτοῦ ⌜πάσαις ταῖς ἡμέραις⌝ ᵀ ἡμῶν.
76 Καὶ σὺ δέ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· 7,26 p; 20,6 · 32; 6,35
προπορεύσῃ γὰρ ⌜ἐνώπιον κυρίου ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, Ml 3,1 Is 40,3 Mc 1,2!
77 τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ
ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν ⌜αὐτῶν, 3,3 p
78 διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν,
ἐν οἷς ⌜ἐπισκέψεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, Is 60,1 s · Zch 3,8; 6,12 Θ Jr 23,5 Θ 2 P 1,19 |

66 ° A C² Θ 0130 *f*¹·¹³ 33 𝔐 sy^{p.h} | *txt* 𝔓⁴ ℵ B C* D L W Ψ 565 *pc* latt sy^{hmg} co | °¹ D it vg^{ms} sy^{s} • **67** ⌜ειπεν D • **68** ° 𝔓⁴ W it vg^{st} sy^{s} sa^{mss}; Cyp • **69** ᵀτω A Θ Ψ 0130 𝔐 | *txt* 𝔓^{4vid} ℵ B C D L W *f*¹·¹³ 33. 565. 579. 700. 892. 1241. *l* 844. *l* 2211 *pc* | ᵀ του A C Θ Ψ 0130 *f*¹·¹³ 33 𝔐 | *txt* 𝔓⁴ ℵ B D L W 565. 579. 892. *l* 844 *pc* • **70** ⌜ *2 5 6 1 3 4* D it; Ir^{lat} | *1–4 6 5* ℵ W; Eus | των αγ. των απ αι. προφ. αυ. A C Θ Ψ *f*¹ 𝔐 | *txt* 𝔓⁴ B L Δ 0130 *f*¹³ 33. 579. *l* 844 *pc* vg • **74** ⌜εχθρων ημων D 33 *pc* | των εχθρ. ημων A C (K) Θ Ψ 0177 𝔐; Or | *txt* ℵ B L W (0130) *f*^{L.13} 565. 892. *l* 2211 *pc* β e; Ir^{lat} Or^{lat} • **75** ⌜πασας τας ημερας ℵ A C D Θ Ψ 0130. 0177 *f*¹·¹³ 33 𝔐; Ir^{lat} Or | *txt* 𝔓^{4vid} B L W 565. 579 *pc*; Or^{lat} | ᵀτης ζωης Γ Θ *f*¹·¹³ 1424. 2542, *l* 844. *l* 2211 *pm* sy^{s}; Or • **76** ⌜προ προσωπου A C D L Θ Ψ 0130 *f*¹·¹³ 33 𝔐 sy; Ir^{lat} | *txt* 𝔓⁴ ℵ B W 0177 *pc*; Or • **77** ⌜ημων A C Θ Ψ *f*¹ 579. *l* 844 *al* vg^{ms} | αυτου W 0177. 565 *pc* | – 2542 *pc* vg^{ms} bo^{pt} | *txt* ℵ B D L Ξ 0130 *f*¹³ 33 𝔐 lat sy sa bo^{pt}; Ir^{lat} Cyr • **78** ⌜επεσκεψατο ℵ² A C D Ξ Ψ 0130 *f*¹·¹³ 33 𝔐 latt sy^{h}; Ir^{lat} | *txt* ℵ* B L W Θ 0177 *pc* sy^{s.p} co

Tt 2,11! Ps 106, 10.14 © Is 9,1; 42,7 Mt 4,16 · Is 59,8 R 3,17 |

79 ἐπιφᾶναι ⊤τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις,
τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

2,40 Jdc 13,24s ·

80 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι,

3,2p Mt 3,1

καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

1–7: Mt 1,18-25 Act 17,7

2 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν δόγμα *1*
παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν

Act 5,37

οἰκουμένην. **2** αὕτη ⊤ἀπογραφὴ ˢπρώτη ἐγένετοˡ ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας ⌜Κυρηνίου. **3** καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ⌜ἑαυτοῦ πόλινˡ.

1,27

4 Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρὲθ εἰς ⌜τὴν Ἰουδαίανˡ εἰς πόλιν Δαυὶδ ἥτις καλεῖται Βηθλέεμ, ˢδιὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυίδ,

1,27

5 ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ⌜ἐμνηστευμένῃ αὐτῷʰˡ, οὔσῃ ἐγκύῳˡ. **6** ⌜Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ

1,57 Gn 25,24 ©

ἐπλήσθησανˡ αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, **7** καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς □τὸν πρωτότοκονˡ, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν ⌜φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος □¹ἐν τῷ καταλύματιˡ.

22,11

8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν *2*

24,4 Act 12,7

ποίμνην αὐτῶν. **9** καὶ ⊤ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ

Act 26,13 · Mc 4,41

δόξα ⌜κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν ⌜φόβον μέγανˡ. **10** καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· μὴ φοβεῖσθε,

1,13!

Mt 2,10

ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην ἥτις ἔσται

Act 5,31; 13,23 J 4,42 1J 4,14 · 9, 20! Thr 4,20 © PsSal 17,32© |

⊤παντὶ τῷ λαῷ, **11** ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ ὅς ἐστιν ⌜χριστὸς κύριοςˡ ἐν πόλει Δαυίδ. **12** καὶ τοῦτο ὑμῖν

79 ⊤φως D (r¹)

¶ **2,2** ⊤η ℵ² A C L W Ξ Ψ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ* B D Θ 0177. 565. 700 *pc* | ˢ ℵ* (D) | ⌜ Κυρινιου *f* ¹³ 565. 579. 892. 1424 *al* ¦ Κυρ(ε)ινου B W 0177 *pc* lat sa • **3** ⌜ιδιαν πολιν A C³ Θ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 sy^h ¦ ιδιαν χωραν C* ¦ εαυτ. πατριδα D *pc* ¦ *txt* ℵ(*) B L W Ξ Ψ 0177. 565. 579. *l* 844 *pc*; Eus • **4/5** ⌜γην Ιουδα D (a) e (r¹) | ˢ απογραφεσθαι ... εγκυω, δια το ... Δαυιδ D (sy^s) | ⌜ γυναικι αυτου aur b c sy^s ¦ μεμνηστευμενη αυτω γυναικι (A 579: εμν-) C³ Θ Ψ *f* ¹³ 33 𝔐 lat sy^h ¦ *txt* ℵ(²) B(²) C(²) D(*) L W Ξ (0177 *f* ¹) 565 (700) *pc* it sy^p co; (Eus) • **6** ⌜ως δε παρεγιναντο ετελεσθησαν D • **7** □ W | ⌜τη φατνη Ψ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ(*) A B D L W Θ Ξ 700. *l* 844 *pc* (co); Eus | □¹ sy^s • **9** ⊤ιδου A D Θ Ψ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 lat sy^p.h bo ¦ *txt* ℵ B L W Ξ 565. 579. 700. 1241 *pc* (e) sy^s sa; Eus | ⌜ θεου ℵ² Ξ Ψ 892 *pc* lat sy^hmg; Eus ¦ – D *pc* it | ⌜ (Mt 17,6) σφοδρα B ¦ φοβ. μεγ. σφοδρα W bo • **10** ⊤και D • **11** ⌜ *2 l* W sy^s.p ¦ χριστος κυριου β r¹

°τὸ σημεῖον, εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον ⸂καὶ κείμενον⸃ ἐν φάτνῃ. **13** καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς ⸂οὐρανίου αἰνούντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων·

14 δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ
καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη
⸂ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας⸃.

15 Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, ᵀ οἱ ποιμένες ⸂ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους· διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλέεμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. **16** καὶ ἦλθαν σπεύσαντες καὶ ἀνεῦραν τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ· **17** ἰδόντες δὲ ⸂ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου °τούτου. **18** καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς· **19** ἡ δὲ ⸂Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. **20** καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

21 Καὶ ὅτε ⸂ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν ⸂αὐτὸν ⸂καὶ ἐκλήθη⸃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ ⸂αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ κυρίῳ, **23** καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι *πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται,* **24** καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ κυρίου, *ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νοσσοὺς περιστερῶν.*

1 Sm 10,1 Is 38,7
1 Rg 22,19 Dn 7, 10 Mt 26,53
19,38 PsSal 18,10
Is 57,19 E 6,15!
10,21;3,22 Ps 51,20
33
51; 1,66 Gn 37,11 Dn 7,28
5,25sp; 7,16; 13, 13; 17,15; 18,43; 23,47 Mt 15,31 Act 11,18! |
1,59!
Mt 1,21!
Lv 12,2-4
R 12,1! |
1,35 *Ex 13,2.12.15*
Lv 5,11; 12,8

12 °† B Ξ sa ¦ *txt* ℵ A D L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐; Eus | ⸂ 2 A K Γ Δ *f*^{13} 700. 1424. 2542 *pm* a ¦ – ℵ* D *pc* • **13** ⸂ουρανου B* D* • **14** ⸂εν (και sy$^{s.p}$, κ. εν sy^{h}) ανθρωποις ευδοκια ℵ^{2} B^{2} L Θ Ξ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 sy bo; Or^{pt} Eus Epiph ¦ ανθρωποις ευδοκιας (bonae voluntatis) it vg^{cl}; Ir^{lat} ¦ *txt* ℵ* A B* D W *pc* vgst (sa); Or^{pt} CyrJ • **15** ᵀκαι οι ανθρωποι A D Ψ *f*^{13} 33 𝔐 q sy^{h} ¦ *txt* ℵ B L W Θ Ξ 1. 565. (579). 700 *pc* lat sy$^{s.p}$ co; Or^{lat} Eus | ⸂ειπον A D L Θ Ξ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ B W 565^{c} • **17** ⸂ διεγνωρισαν A Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 sy^{hmg} ¦ *txt* ℵ B D L W Ξ 565. 579. 1241 *pc* sy^{h} | °D Θ 1. 700 *pc* it sy$^{s.p}$ co • **19** ⸂† Μαρια ℵ* B D Θ 1241. 1424 *pc* sa bo^{pt} ¦ *txt* ℵ^{2} A L W Ξ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 sy^{h} bo^{pt} • **21** ⸂επληρωθησαν Θ 33 *pc* ¦ συνετελεσθησαν D 565 *pc* lat | ⸂ το παιδιον D (Γ) *f*^{13} 33 *pm* β e r^{1} vg^{cl} sy$^{s.p}$; Or^{lat} | ⸂ 2 Θ *f*^{13} 565. 2542 *pc* ¦ ωνομασθη D • **22** ⸂αυτου D *pc* lat sy^{s} sa^{ms} ¦ – 435 *pc* bo^{pt}; Ir^{lat}

25 Καὶ ἰδοὺ ⸢ἄνθρωπος ἦν⸣ ἐν Ἰερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα 3
Συμεὼν καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ ⸢εὐλαβὴς προσ-
δεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον
ἐπ' αὐτόν· **26** ⸢καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον⸣ ὑπὸ τοῦ
πνεύματος τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον ⸢πρὶν [ἢ] ἂν⸣ ἴδῃ
τὸν χριστὸν κυρίου. **27** καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ
ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν □τοὺς γονεῖς⸣ τὸ παιδίον Ἰη-
σοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ ⸢εἰθισμένον τοῦ νόμου
περὶ αὐτοῦ **28** καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας ᵀ
καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ εἶπεν·

29 νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα,
κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ·
30 ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου,
31 ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν
λαῶν,
32 φῶς εἰς ἀποκάλυψιν °ἐθνῶν
καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.

18 **33** καὶ ἦν ⸢ὁ πατὴρ αὐτοῦ⸣ καὶ ἡ μήτηρ ᵀ θαυμάζοντες
ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. **34** καὶ εὐλόγησεν αὐ-
τοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ·
ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν
τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον – **35** καὶ σοῦ
°[δὲ] αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία – ὅπως ἂν
ἀποκαλυφθῶσιν °¹ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

36 Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ 4
φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζή-
σασα μετὰ ἀνδρὸς ⸢ἔτη ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς
37 καὶ αὐτὴ χήρα ⸢ἕως ἐτῶν ⸢ὀγδοήκοντα τεσσάρων, ἣ
οὐκ ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ δεήσεσιν λατρεύ-
ουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. **38** καὶ ⸢αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα

Act 2,5!
38!; 6,24 Jr 17, 7 Is 40,1; 49,13; 52,9
J 8,51 H 11,5 Ps 89,49 9,20!
Gn 15,15; 46,30 Tob 11,9 ℭ · Act 4,24!
3,6 Job 19,27; 42, 5 Ps 98,2s; 67,3 Is 40,5 ℭ; 52,10
Is 42,6; 49,9.6; 46,13
Is 8,14 Dn 11, 41 ℭ Mt 21,42!
Act 28,22!
48 J 19,25
1 T 5,5
Jdth 8,6 Act 26,7

25 ⸢ A D L Θ Ψ 0130 *f*¹ ¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B W 892. 1424 *pc* lat | ⸢ευσεβης ℵ* K Γ 565.700. 1424. *l* 844 *al* sy^{hmg} • **26** ⸢κεχρ-μενος δε ην D | ⸢ *l* 3 B Θ *pc* ¦ *l* W (*f*¹³) 1424. *l* 2211 *pc* ¦ *l* 2 A D 0130 *f*¹ 𝔐 | εως αν ℵ* L ¦ *txt* ℵ² Ψ 33. 892. *l* 844 *pc* • **27** □ 245 *pc* | ⸢εθος D • **28** ᵀαυτου A D Θ Ψ 0130. 0239 *f*¹ ¹³ 33 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ B L W 565* *pc* it • **32** ° D • **33** ⸢ Ιωσηφ (A) Θ (Ψ) *f*¹³ 33 𝔐 it vg^{mss} sy$^{p.h}$ bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B D L W 1. 700. 1241. *l* 2211 *pc* vg sy$^{s.hmg}$ sa bo^{pt}; Or^{lat} | ᵀαυτου ℵ* A L Θ Ψ *f*¹³ 𝔐 it sy ¦ *txt* ℵ¹ B D N W 1. 33. 579. 700. 1241. *l* 2211 *pc* vg • **35** ° B L W Ξ Ψ 579 lat sy^{s}; Epiph ¦ *txt* ℵ A D Θ *f*¹.¹³ 33 𝔐 a e sy$^{p.h}$ | °¹ D sy^{p} sa bo^{mss} • **36** ⸢ημερας sy^{s} • **37** ⸢ως ℵ² W Θ *f*¹.¹³ 𝔐 sy$^{p.h}$ ¦ – D *l* 2211 it ¦ *txt* ℵ* A B L N Ξ Ψ 0130. 33. 579. *l* 844 *pc* f vg | ⸢ εβδομηκοντα ℵ* • **38** ⸢αὐτη αὐτῇ Θ *f*¹.¹³ 𝔐 lat ¦ *txt* ℵ A B D L W Δ Ξ Ψ 0130. 33. 579. *l* 844. *l* 2211 *pc*

ἀνθωμολογεῖτο τῷ θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ⌜ Ἰερουσαλήμ. 25; 23,51 p; 24, 21! Is 52,9

39 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ⌜πάντα ⌝ὸτὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ⌜ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς ⊤ πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέθ⊤. **40** Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο ⊤ πληρούμενον ⌜σοφίᾳ, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό. *39s:* Mt 2,22s Mt 2,23! 52; 1,80

41 Καὶ ἐπορεύοντο ⌜οἱ γονεῖς αὐτοῦ⌝ κατ' ἔτος εἰς Ἰερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. **42** Καὶ ὅτε ἐγένετο ⌜ἐτῶν δώδεκα, ⌜ἀναβαινόντων αὐτῶν⌝ ⊤ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς ⊤ **43** καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ⌜ὑπέμεινεν ⌜Ἰησοῦς ὁ παῖς⌝ ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ οὐκ ⌜ἔγνωσαν οἱ γονεῖς⌝ αὐτοῦ. **44** νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενεῦσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς, **45** καὶ μὴ εὑρόντες ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ⌜ἀναζητοῦντες αὐτόν. **46** καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ Ex 23,14-17 Dt 16,16 ⌋ Ex 12,15.18 4 II ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς· **47** ἐξίσταντο Mt 12,23! δὲ πάντες □οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ⌝ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς J 7,15 ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. **48** καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγη- 4,32! 5 X σαν, * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ· τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ⌜ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ⌝ ὀδυνώ- 35 μενοι ⊤ ⌜ἐζητοῦμέν σε. **49** καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί ὅτι ⌜ἐζητεῖτέ με; οὐκ ⌜ἤδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ 23,46 J 2,16

38 ⌜ εν Ιερουσαλημ A D L Θ Ψ 0130 *f* 13 33 𝔐 sy^{h} ¦ Ισραηλ 1216 *pc* a r^{1} vg^{cl} bo^{ms} ¦ εν τω Ισραηλ *pc* ¦ *txt* ℵ B W Ξ 1. 565* *pc* lat sy$^{s.p}$ co; Ir^{lat} • **39** ⌜απαντα A D Θ Ψ 0130 *f* 13 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L N W Ξ 579. 892. 1241. *l* 844 *pc* | °ℵ D L N Δ Θ 0130 *f* 13 1. 565 *al* | ⌜υπεστρεψαν ℵ^{2} A D L Θ Ψ *f* 1 13 33 𝔐 ¦ *txt* (ℵ*) B W Ξ 0130. 579 *pc* | ⊤ την ℵ^{2} A D^{2} L Θ Ξ Ψ 0130 *f* 13 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ* B D* W 1. *l* 2211 *pc* | ⊤ (Mt 2,23) καθως ερρεθη δια του προφητου οτι Ναζωραιος κληθησεται D a • **40** ⌜πνευματι A Θ Ψ *f* 1 13 33 𝔐 aur f q (r^{1}) sy$^{p.h}$ bo^{mss}; (Epiph) ¦ *txt* ℵ B D L N W *pc* lat sy^{s} co; Or^{lat} | ⌜σοφιας ℵ* A D Θ *f* 1 13 𝔐 ¦ *txt* ℵ^{c} B L W Ψ 33. *l* 2211 *pc* • **41** ⌜ο τε Ιωσηφ και η Μαρια(μ) 1012 *pc* it • **42** ⌜αυτω ετη D L 579 *pc* a b l q | ⌜ανεβησαν οι γονεις αυτου εχοντες αυτον D e (c r^{1}) | ⌜εις Ιεροσολυμα A C^{vid} (N) Θ Ψ 0130 *f* 1 13 33 𝔐 lat sy^{h} (bo^{ms}) ¦ *txt* ℵ B D L W 579. 1241 *pc* β sy$^{s.p}$ co | ⊤ των αζυμων D *pc* a c e • **43** ⌜απεμεινεν D N Ψ *f* 1 33 *pc* | ⌜ *2 3 1* D *pc* lat co ¦ *2 3* ℵ* *pc* ¦ *l* ⌝a e | ⌜ εγνω Ιωσηφ και η μητηρ A C Ψ 0130 *f* 13 𝔐 it sy$^{p.h}$ bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B D L W Θ *f* 1 33. 579. (700). 1241 *pc* lat sy$^{s.hmg}$ sa bo^{pt} • **45** ⌜ ζητουντες ℵ* A Ψ 0130 𝔐 ¦ *txt* ℵ^{2} B C D L W Θ *f* 1 13 33. 579. 892. 1241. 2542 *pc* • **47** □ B W 1241 *pc* • **48** ⌜ιδου ημεις sy^{c} ¦ – a b ff^{2} l ¦ ιδου οι συγγενεις και ο πατηρ σου και εγω C^{vid} (579) (*pc*, β e sy^{h}) | ⊤ και λυπουμενοι D it vg^{mss} (sy^{c}) | ⌜ t ζητ- ℵ* B *pc* co ¦ *txt* ℵ^{2} A C D L W Θ Ψ *f* 1 13 33 𝔐 sy bo^{mss} • **49** ⌜ ζητ- ℵ* W Δ *pc* b sy^{c} co | ⌜ οιδατε D W 1424 *pc* it sy$^{c.p}$ sa; Mar^{Ir}

9,45; 18,34 Mt 2,23!
εἶναί με; **50** καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν
αὐτοῖς. **51** καὶ κατέβη ⌜μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν⌝ εἰς Ναζαρὲθ
19! καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετή-
ρει ⌜πάντα τὰ ῥήματα⌝ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. **52** Καὶ
40! 1Sm 2,21.26 · Prv 3,3s R 14,18 Ἰησοῦς προέκοπτεν ⌜[ἐν τῇ]⌝ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι
παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

3 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου 5 6
Καίσαρος, ⌜ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς III
19; 23,7 Mc 6,14 Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρῴδου,
Mc 8,27; 6,17 Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτου-
ραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβι-
Mt 26,3! ληνῆς τετραρχοῦντος, **2** ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ ⌜Καϊ-
Jr 1,1 ⊛ άφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν
1,80 | *3–6:* Mt 3, 1-6 Mc 1,2-6 J 1, 19-23 · 1,77 Act 13,24; 19,4 ἐν τῇ ἐρήμῳ. **3** καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν ⁰[τὴν] περίχω- 7
ρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς I
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, **4** ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐ-
ου τοῦ προφήτου·

Is 40,3-5 ⊛
φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους ⌜αὐτοῦ·
5 *πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται*
καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται,
καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς ⌜εὐθεῖαν
καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας·
2,30 Act 28,28 Ps 67,3; 97,3 ⊛ **6** *καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον ⌜τοῦ θεοῦ⌝.*

7–9: Mt 3,7-10! 7,29 · **7** Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις ⌜βαπτισθῆ- 8
ναι ὑπ' αὐτοῦ⌝· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν V
φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; **8** ποιήσατε οὖν ⌜καρ-
L 13,16; 16,24; 19,9 J 8,33.37. 39 Act 3,25 ποὺς ἀξίους⌝ τῆς μετανοίας καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν
ἑαυτοῖς· ⊤ πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν

51 ⌜ *1 2* D *pc* co ¦ – C* | ⌜ παντα τα ρημ. ταυτα (+ συλλαβουσα ℵ²) ℵ² C L Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 lat sy$^{c.h}$ ¦ τα ρημ. παντα D ¦ τα ρημ. παν. ταυτα A K (565. 700) *al* ¦ *txt* ℵ* B W *pc* e sy$^{s.p}$ • **52** ⌜ *2* B W 579 *pc* ¦ – A C D Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ L
¶ **3,1** ⌜επιτροπευ- D • **2** ⌜ Καϊφα C D *pc it* vg^{cl} sa • **3** ⁰ A B L N W Ψ *1* 844 *pc*; Or ¦ *txt* ℵ C D Θ *f* 1.13 𝔐 • **4** ⌜υμων D ¦ τω θεω ημων sy$^{s.c.p}$ • **5** ⌜ † ευθειας B D Ξ 892 *pc* lat; Or ¦ *txt* ℵ A C L W Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 it; Ir^{lat} • **6** ⌜κυριου D (r^{1}) sy$^{s.c}$ • **7** ⌜ βαπτ. ενωπιον αυτου D it ¦ βαπτ. sy$^{s.p}$ ¦ – sy^{c} bo^{ms} • **8** ⌜ *2 1* B; Or ¦ *p)* καρπον αξιον D W *pc* e r^{1} sy^{h} bo | ⊤ οτι L Θ 33. 579. 1241 *pc* sy^{h**}

ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. **9** ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν ⸂καρπὸν καλὸν⸃ ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

δ 9 X **10** Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες· τί οὖν ποιήσωμεν⊤; **11** ἀποκριθεὶς δὲ ⸂ἔλεγεν αὐτοῖς· ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. **12** ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι ⊤ βαπτισθῆναι καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν⊤; **13** ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. **14** ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· ⸂τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς⸃; καὶ εἶπεν ⸂αὐτοῖς· μηδένα διασείσητε ⸂μηδὲ συκοφαντήσητε καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.

15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν □περὶ τοῦ Ἰωάννου⸌, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστός, **16** ⸂ἀπεκρίνατο λέγων πᾶσιν 10 I ὁ Ἰωάννης⸌· * ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς⊤· ⸂ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου⸌, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι 11 V ○ἁγίῳ καὶ πυρί· **17** οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ⸂διακαθᾶραι τὴν ἅλωνα αὐτοῦ καὶ ⸂συναγαγεῖν τὸν ⊤ σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην ○αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα ⸂παρακαλῶν εὐηγγελίζετο 12 II τὸν λαόν. **19** ῾Ο δὲ ῾Ηρῴδης ὁ τετραάρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ ῾Ηρῳδιάδος τῆς γυναικὸς ⊤ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ ῾Ηρῴ-

Act 2,37!
Jc 2,15-17
Mt 21,31s!
19,8
15–17: Mt 3, 11s Mc 1,7s J 1,24-28
J 1,20!
Act 13,25
Mc 9,43
19s: Mt 14,3s Mc 6,17s · 1 Act 12,3

9 ⸂ *l* $\mathfrak{P}^{4vid}$ lat; Or ¦ -πους -λους D $sy^{s.c.p}$ • **10** ⊤ (Act 16,30) ινα σωθωμεν D sa^{mss} ¦ ινα ζωμεν b q vg^{mss} sa^{mss} • **11** ⸂ λεγει A C^2 D Θ Ψ $\mathfrak{M}$ ¦ ειπεν W ¦ *txt* ℵ B C* L N $f^{1.13}$ 33. 579. 700. 892. 1241. *l* 844 *pc* • **12** ⊤ομοιως D a ¦ ⊤ ινα σωθωμεν D • **14** ⸂ *3 4 1 2* A C^3 Θ Ψ 33 $\mathfrak{M}$ a sy^h ¦ τι ποιησωμεν ινα σωθωμεν D ¦ *txt* ℵ B C* L W Ξ $f^{1.13}$ 579. 892. 1241 *pc* lat $sy^{s.c.p}$ ¦ ⸂προς αυτους ℵ A C^3 W Ψ f^{13} $\mathfrak{M}$ sy^h ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{4vid}$ B C* D L Θ Ξ 1. 33. 700. 892. 2542 *pc* ¦ ⸂, μηδενα ℵ* H (⸂ 1241). 2542 *pc* $sy^{s.c.p}$ • **15** □ 131 sy^c • **16** ⸂επιγνους τα διανοηματα αυτων ειπεν D ¦ ⊤*p)* εις μετανοιαν C D 892. 1424 *pc* it vg^{mss} ¦ ⸂*p)* ο δε ερχομενος ισχυροτερος μου εστιν D 1 ¦ ○ 64; Tert • **17** ⸂*p)* και διακαθαριει *et* ⸂ συναξει ℵ² A C (D) L W Θ Ξ Ψ $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat sy sa^{mss} bo^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{4vid}$ ℵ* B *pc* (a) e sa^{mss} bo^{pt}; Ir^{lat} (*sed:* ⸂ συναξει) ¦ ⸂⊤μεν (D) G Θ *f*^{13} *pc* ¦ ○ ℵ² D *pc* e bo^{pt}; Ir^{lat} • **18** ⸂παραινων D • **19** ⊤*p)* Φιλιππου A C K W Ψ 33. 565. 579. 1424. 2542 *al* $sy^{p.h}$ sa^{mss} bo

δης, **20** προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν ⁰[καὶ] κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν φυλακῇ.

21s: Mt 3,13-17 Mc 1,9-11 J 1,29-34 9,28!s · Ez 1,1

21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν 13 I καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν **22** καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ⌜ὡς περιστερὰν ⌜ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι· ⌜σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα⌝.

9,35 Ps 2,7 Jr 31,20 Gn 22,2 Is 42,1; 44,21; 62,4 · 2,14!

23–38: Mt 1,1-17 · Act 1,1.22; 10, 37 · Gn 41,46 · 4, 22p J 1,45; 6,42

23 ⌜Καὶ αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς ⌜ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριά- 14 III κοντα, ὢν ⌜υἱός, ὡς ἐνομίζετο⌝, Ἰωσὴφ ᵀ ᴰτοῦ Ἡλὶ **24** τοῦ Μαθθὰτ τοῦ Λευὶ τοῦ Μελχὶ τοῦ Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσὴφ **25** τοῦ Ματταθίου τοῦ Ἀμὼς τοῦ Ναοὺμ τοῦ Ἑσλὶ τοῦ Ναγγαὶ **26** τοῦ Μάαθ τοῦ Ματταθίου τοῦ Σεμεῖν τοῦ Ἰωσὴχ τοῦ Ἰωδὰ **27** τοῦ Ἰωανὰν τοῦ Ῥησὰ τοῦ Ζοροβαβὲλ τοῦ Σαλαθιὴλ τοῦ Νηρὶ **28** τοῦ Μελχὶ τοῦ Ἀδδὶ τοῦ Κωσὰμ τοῦ ⌜Ἐλμαδὰμ τοῦ Ἤρ **29** τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ἐλιέζερ τοῦ Ἰωρὶμ τοῦ Μαθθὰτ τοῦ Λευὶ **30** τοῦ Συμεὼν τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Ἰωνὰμ τοῦ Ἐλιακὶμ **31** τοῦ Μελεὰ ᴰ¹τοῦ Μεννὰ⌝¹ τοῦ Ματταθὰ τοῦ ⌜¹Ναθὰμ τοῦ Δαυὶδ⌝ **32** τοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ ⌜Ἰωβὴδ τοῦ ⌜Βόος τοῦ ⌜¹Σαλὰ τοῦ Ναασσὼν **33** ⌜τοῦ Ἀμιναδὰβ τοῦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ⌝ τοῦ Ἐσρὼμ ᴰτοῦ Φάρες⌝ τοῦ Ἰούδα **34** τοῦ Ἰακὼβ τοῦ Ἰσαὰκ

Esr 3,2; 5,2 1 Chr 3,19 Θ

2 Sm 5,14 1 Chr 3,5; 14,4; 2,15 | 1 Sm 16,1.13 · *32s:* Rth 4,18-22 *32-34:* 1 Chr 2,1-15 | Gn 38,29; 29,35 Rth 4,12 |

20 ⁰† ℵ* B D Ξ b e ¦ *txt* ℵ² A C L W Θ Ψ 070 *f* 1 13 33 𝔐 lat sy • **22** ⌜ωσει A Θ Ψ *f* 1 13 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴ ℵ B D L W 070. 33. 579. 1241 *pc* | ⌜εις D | ⌜ (Ps 2,7) υιος μου ει συ, εγω σημερον γεγεννηκα σε D it; Ju (Cl) Meth Hil Aug ¦ *ut txt sed* εν ᾧ ευδ. X *pc* f boᵖᵗ ¦ outος εστιν ο υι. … εν ᾧ ευδ. 1574 *pc* • **23–31** ⌜ (Mt 1,6–16 *ord. invers.*) ην δε Ιησους ως ετων λ΄ αρχομενος ως ενομιζετο ειναι υιος Ιωσηφ του Ιακωβ του Μαθθαν του Ελεαζαρ του Ελιουδ του Ιαχιν του Σαδωκ του Αζωρ του Ελιακιμ του Αβιουδ του Ζοροβαβελ του Σαλαθιηλ του Ιεχονιου του Ιωακιμ του Ελιακιμ του Ιωσια του Αμως του Μαναση του Εζεκια του Αχας του Ιωαθαν του Οζια του Αμασιου του Ιωας του Οχοζιου του Ιωραμ του Ιωσαφαδ του Ασαφ του Αβιουδ του Ροβοαμ του Σολομων του Δαυιδ D | ⌜ερχομενος 700 ¦ – 1555 *pc* e f syˢ·ᵖ sa | ˢ *2 3 1* A Θ 0102 *f* 13 33 𝔐 syʰ ¦ *txt* 𝔓⁴ ℵ B L W Ψ 070 *f* 1 892. 1241. *l* 2211 *pc* | ᵀτου Ιακωβ Nᶜ Θ *pc* (*cf* ΄ D) | ᴰ (*vss* 23–38) W (579) ¦ *om.* τ. Ηλι τ. Μαθ. c | ⌜ Ελμωδαμ A (Γ) Θ Ψ 0102 *f* 1 (13) 𝔐 aur f q syʰ ¦ Ελμασαμ 𝔓⁴ ¦ *txt* ℵ B L Nᵛᶦᵈ (070). 33. 1424 *pc* lat | ᴰ¹ A | ⌜¹ Ναθαν ℵ² A L Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 sy bo ¦ *txt* 𝔓⁴ ℵ* B *pc* it • **32** ⌜ Ιωβηλ ℵ* B syˢ ¦ Ωβηλ D* ¦ Ωβηδ Dᶜ Θ *f* 1 𝔐 lat syᵖ·ʰ ¦ *txt* ℵ² A L Γ Δ Ψ *f* 13 33. 892. 1241. 1424 *al* c | ⌜ Βοοζ Θ *f* 1 13 𝔐 lat boᵐˢ ¦ – N* ¦ *txt* ℵ A B D L Ψ 33. 565. *l* 2211 *al* it | ⌜¹ Σαλμων ℵ² A D L Θ Ψ 0102 (*f* 1 13) 33 𝔐 latt syᵖ·ʰ bo ¦ *txt* 𝔓⁴ ℵ* B syˢ sa boᵐˢˢ • **33** ⌜ *3–6* B ¦ τ. Αμιναδαβ τ. Αραμ A D 33. 565. (1424). *l* 2211 *pm* lat syᵖ ¦ τ. Αμιναδαβ τ. Αραμ τ. Ιωραμ Κ Δ Ψ 700. (ˢ 892). 2542 *pm* b e (syʰ) ¦ τ. Αμιναδαβ τ. Αραμ τ. Αδμι τ. Αρνι (Ν) Θ (0102, 1) *pc* ¦ τ. Αδαμ τ. Αδμιν τ. Αρνι 𝔓⁴ᵛᶦᵈ ℵ* 1241 *pc* sa *et v. l. al* ¦ *txt* ℵ² L X (Γ) *f* 13 *pc* bo | ᴰ A

τοῦ Ἀβραὰμ τοῦ Θάρα τοῦ Ναχὼρ **35** τοῦ ⌜Σεροὺχ τοῦ Ῥαγαὺ τοῦ ⌜Φάλεκ τοῦ Ἔβερ τοῦ Σαλὰ **36** ⌜τοῦ Καϊνὰμ⌝ τοῦ Ἀρφαξὰδ τοῦ Σὴμ τοῦ Νῶε τοῦ Λάμεχ **37** τοῦ Μαθουσαλὰ τοῦ Ἐνὼχ τοῦ ⌜Ἰάρετ τοῦ ⌜Μαλελεὴλ τοῦ ⌜¹Καϊνὰμ **38** τοῦ Ἐνὼς τοῦ Σὴθ τοῦ Ἀδὰμ τοῦ θεοῦ⌝.

Gn 21,2s; 25,26; 11,10-16 1 Chr 1,24-27 | Gn 5,9-32 1 Chr 1,1-4 |

Gn 4,25s; 5,1-8; 2,7

7 15 II **4** Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι ⌜ἐν τῇ ἐρήμῳ⌝ **2** ἡμέρας τεσσεράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ ⌜διαβόλου. Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ⊤ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ἐπείνασεν. **3** εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ⌜τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος⌝. **4** καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· γέγραπται ὅτι *οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος* ⊤.

Ist 8,3

16 V **5** ⌞Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ⊤ ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας ⌜τῆς οἰκουμένης⌝ ἐν στιγμῇ χρόνου **6** καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν· **7** σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. **8** καὶ ἀποκριθεὶς ⌜ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ⌝· ⊤ γέγραπται· ⌞¹*κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις*⌝¹ *καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.*

Ap 13,2

Dt 6,13; 10,20

9 Ἤγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ καὶ εἶπεν ° αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· **10** γέγραπται γὰρ ὅτι

Ez 8,3

τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ
τοῦ διαφυλάξαι σε

Ps 91,11

35 ⌜ Σερουκ D | ⌜ Φαλεγ A K Γ 0102 $f^{1\ 13}$ 565. 700. *l* 2211 *pm* ; Φαλεχ 1241. 1424 *pc* bo^{pt} • **36** ⌜τ. -ναν A Θ Ψ 0102 f^{13} (565) 𝔐 sy$^{p.h}$ sa^{mss} bo^{pt} ¦ – 𝔓^{75vid} D ¦ *txt* ℵ B L f^{1} 33 *pc* • **37** ⌜-εδ B^{2} D L $f^{1.13}$ 33 𝔐 vg sy sa^{mss} bo^{pt} ¦ -εθ A K Θ Ψ *pc* b c r^{1} bo^{pt} ¦ *txt* 𝔓$^{4vid\ 75vid}$ ℵ B* a aur l q | ⌜ Μελ· ℵ* A N f^{13} *l* 2211 *pc* sa^{ms} bo^{pt} | ⌜¹-ναν A B D Ψ $f^{1\ 13}$ 33 𝔐 sy sa^{mss} bo^{pt} ¦ *txt* 𝔓^{75vid} ℵ L Θ • **38** (*ad* ⌝ *cf* 23)

¶ **4,1** ⌜*p*⌝ εις την ερημον A Θ Ξ Ψ 0102 $f^{1\ 13}$ 33 𝔐 lat ¦ *txt* 𝔓$^{4vid\ 7\ 75vid}$ ℵ B D L W 579. 892. 1241 *pc* it • **2** ⌜*p*⌝ σατανα D *pc* e sy⌝ | ⊤ουδε επιεν f^{13} *pc* • **3** ⌜*p*⌝ ινα οι λιθοι ουτοι αρ τοι γενωνται D r^{1} vg^{mss} • **4** ⊤*p*⌝ αλλ επι παντι ρηματι θεου A (D) Θ Ψ (0102) $f^{1\ 13}$ 33 𝔐 latt sy$^{p.h}$ bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B L W 1241 *pc* sy⌝ sa bo^{pt} • **5-12** ⌜*vss* 5–8 *p.* 9–12 it; Ambr | ⊤*p*⌝ ο διαβολος εις ορος υψηλον A Θ Ψ 0102 (f^{13}) 33 𝔐 it vg^{cl} sy$^{(p).h}$ bo^{mss} ¦ εις ορος υψηλον ℵ^{1} (D, W) f^{1} 700. 2542 *pc* (e) sa^{mss} bo^{pt} ¦ *txt* ℵ* B L 1241 *pc* sa^{mss} bo^{pt} | ⌜*p*⌝ του κοσμου D 1241 *pc* f ¦ της γης W sy⌝^{p} | ⌜ *4 3 1 2* (⌜ A) Θ 0102 𝔐 ¦ *4 1 2 3* D Ψ *pc* ¦ *4 3 2* B ¦ *txt* ℵ L W Ξ $f^{1.(13)}$ 33. 579. 892. 1241. 2542. *l* 844. *l* 2211 *pc* lat | ⊤*p*⌝ υπαγε οπισω μου σατανα A Θ Ψ 0102 f^{13} 𝔐 it sy^{h} (bo^{pt}) ¦ *txt* ℵ B D L W Ξ f^{1} 33. 579. 700. 892*. 1241. 2542. *l* 844. *l* 2211 *pc* lat sy⌝^{p} sa bo^{pt} | ⌞^{1}† *5 1–4* A Θ 0102 𝔐 a r^{1} ¦ *txt* ℵ B D L W Ξ Ψ $f^{1\ 13}$ 33. 579. 892. 1241. 1424. 2542. *l* 844. *l* 2211 *al* lat sy$^{p.h}$ | ° L Ξ e

11 καὶ ⁰¹ὅτι
Ps 91,12 *ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε,*
μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.
12 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ⌜¹ὅτι εἴρηται⌝·
Dt 6,16 Θ Is 7,12 1 K 10,9 H 4,15 22,3 · Act 13,11 *οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.*⌞
13 Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι ⌜καιροῦ.

14s: Mt 4,12-17 Mc 1,14s J 4,1-3.43-46a · 5,17! · Mt 9,26! **14** Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύ- 17 I
ματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ' ὅλης
τῆς ⌜περιχώρου περὶ αὐτοῦ. **15** καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν
Mt 4,23! ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

16–30: Mt 13,53-58 Mc 6,1-6a · Mt 2,23! · Act 22,3 · Mc 10,1 Act 17,2 · Act 13,15.27 | **16** ⌜Καὶ ἦλθεν εἰς ⌜Ναζαρά, οὗ ἦν ⌜τεθραμμένος, καὶ 18 X
εἰσῆλθεν⌝ κατὰ τὸ εἰωθὸς ⁰αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββά-
των εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. **17** καὶ ἐπε-
δόθη αὐτῷ ⌜βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαΐου⌝ καὶ ⌜ἀναπτύ-
ξας τὸ βιβλίον εὗρεν ⁰τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον·
Is 61,1s Θ Act 10,38! **18** *πνεῦμα κυρίου ἐπ' ⌜ἐμὲ*
οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν ⌜με
Mt 5,3! *εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς,*
ἀπέσταλκέν με, ᵀ
κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν
καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν,
Is 58,6 *ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει,*
Lv 25,10 2 K 6,2 **19** *κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν.*
20 καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισεν·
Act 6,15 καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦσαν ἀτενί-
ζοντες αὐτῷ. **21** ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ⁰ὅτι σή-
Mt 5,17 μερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν.
22 Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς 19 I

5-12 ⁰¹ D Γ Δ 0102. 700 𝔐 it sy$^{s.p}$ sa bo^{pt} | ⁽¹ *p)* γεγραπται D W *pc* it • **13** ⌜χρονου D • **14** ⌜χωρας ℵ lat • **16** ⌜ελθων δε εις -ρεδ οπου ην D* *et* ⁰ D | ⌜την -ρετ K 565. 1424 *pm* (B^{2} L 579. 700. 892. 1241. 2542 *al*: – την) ¦ την -ρεθ Γ Ψ *f*^{13} *pm* (W 1 *pc*: – την) ¦ την -ρατ A Θ 0102 *pc* ¦ *txt* ℵ B* (Δ) Ξ (33) *pc* e sa^{mss}; Or | ⌜ανατεθρ. ℵ L W Θ Ξ 0102 *f*^{13} 1. 33. 579. 892 *al* ¦ *txt* A B (D^{2}) Ψ 𝔐 • **17** ⌜ *1 4 2 3* A *f*^{1} 𝔐 it vg^{cl} sy co ¦ ο προφητης Ησαιας D *pc* ¦ *txt* ℵ B L W Θ Ξ Ψ *f*^{13} 33. 579. 892 *pc* a b vgst | ⌜τ ανοιξας A B L W Ξ 33. 579. 892. 1241 *pc*; Eus^{pt} ¦ *txt* ℵ D(*) Θ Ψ *f*$^{1\,13}$ 𝔐 latt; Eus^{pt} | ⁰ ℵ L W Ξ 33 *pc* • **18** ⌜ *bis* (επι) σε sy^{s} | ᵀ (Is 61,1) ιασασθαι τους συντετριμμενους την καρδιαν A Θ Ψ 0102 *f*^{1} 𝔐 f vg^{cl} syp.h bo^{mss}; Ir^{lat} ¦ *txt* ℵ B D L W Ξ *f*^{13} 33. 579. 700. 892* *pc* lat sy^{s} co; Or Eus Did • **21** ⁰ D W *pc* sy^{s}

λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος E 4,29!
20 X αὐτοῦ καὶ ἔλεγον· οὐχὶ υἱός ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτος; **23** καὶ 3,23!
εἶπεν πρὸς αὐτούς· πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν
ταύτην· ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γε- Mt 27,42p
νόμενα ⌜εἰς τὴν⌝ ⌜Καφαρναοὺμ ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ 31 Mt 9,1!
21 I πατρίδι σου. **24** εἶπεν δέ· ἀμὴν ⊤ λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς
22 X προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι ⌜αὐτοῦ. **25** ἐπ' ἀλη- J 4,44
θείας δὲ λέγω ὑμῖν, ⊤ πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις
Ἠλίου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ○ἐπὶ ἔτη 1Rg 17,1; 18,1
τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν Jc 5,17 Ap 11,6
γῆν, **26** καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλίας εἰ μὴ
εἰς Σάρεπτα τῆς ⌜Σιδωνίας πρὸς γυναῖκα ⌜χήραν. **27** καὶ 1Rg 17,9
πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προ- 2Rg 5,14
φήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ Ναιμὰν ὁ Σύρος.
28 καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκού- Act 7,58
οντες ταῦτα **29** καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς
πόλεως καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ
ἡ πόλις ᾠκοδόμητο αὐτῶν ⌜ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν·
30 αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο. J 8,59!

23 √III **31** Καὶ κατῆλθεν εἰς ⌜Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαί- *31s:* Mc 1,21s
24 II ας⊤. καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν· **32** καὶ Mt 9,1! · 13,10
ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ 2,48; 9,43 Mt 7,28!s
λόγος αὐτοῦ.

8 **33** Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα *33–37:*
25 √III ⌜δαιμονίου ἀκαθάρτου⌝ καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· Mc 1,23-28
34 ○ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ⌜ἀπο- 1Rg 17,18etc
λέσαι ἡμᾶς⌝; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. **35** καὶ ἐπ- Mc 1,24! Jdc 16,
ετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· φιμώθητι καὶ ἔξελθε 17 Θ B
⌜ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ῥῖψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ⊤
ἐξῆλθεν ⌜ἀπ' αὐτοῦ □μηδὲν βλάψαν αὐτόν⌝. **36** καὶ ἐγέ-

23 ⌜εν τη Θ Ψ *f* 1 33 𝔐 | εν A K N 0102. 565. 579 *al* | εις D L *f* 13 892 *pc* | *txt* ℵ B W 700 *pc* | ⌜ Καπερναουμ *v. ad vs* 31 • **24** ⊤αμην D 700 *pc* ff2 r1 | ⌜εαυτου ℵ D W 892 *pc* (sa bomss) • **25** ⊤οτι ℵ L W Θ Ψ *f* 1.13 33. 579. 700. 892. 1241. 1424 *al* e f l | *txt* A B D 0102 𝔐 lat | ○ B D 1241 *pc* • **26** ⌜ Σιδωνος 33 𝔐 | *txt* ℵ A B C D L W Γ Θ Ψ *f* 1 13 579. 700. 892. 1241. 2542 *pl* lat | [⌜ Συραν Wellhausen *cj*] • **29** ⌜εις το A C Ψ (1424) 𝔐 | *txt* 𝔓45vid ℵ B D L W Θ *f* 1.13 33. 579. 700. 892. 1241. 2542 *pc*; Or • **31** ⌜Καπερναουμ A C L Θ (Ψ) 0102 *f* 1.13 𝔐 q | *txt* ℵ B D W 33. 579. *l* 844. *l* 2211 *pc* lat; Mcion$^{T, A}$ Or | ⊤*p)* την παραθαλασσιον εν οριοις Ζαβουλων και Νεφθαλιμ D • **33** ⌜ δαιμονιον ακαθαρτον D 579 *pc* (lat) • **34** ○*p)* D 33 *pc* it vgmss sys co | ⌜ημας ωδε απολεσαι D • **35** ⌜*p)* εξ 𝔓75 A C Θ Ψ 0102. 33 𝔐 | *txt* ℵ B D L W Ξ *f* 1 13 579. 700. 892. 1424. 2542 *al*; Or | ⊤ανακραυγασαν τε D | ⌜ εξ 𝔓75 Γ 0102 *pc* | □ W

5,9 νετο θάμβος ⊤ ἐπὶ πάντας καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· τίς ὁ λόγος οὗτος ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν καὶ ἐξέρχονται; **37** καὶ ⌜ἐξεπορεύετο ἦχος⌝ περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

Mt 9,26!

38 s: Mt 8,14s Mc 1,29-31 **38** Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος⊤. πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. *9* 26 II

Mt 8,15! 13,13 **39** καὶ □ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς⌝ ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ καὶ ἀφῆκεν αὐτήν⌜· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει⌝ αὐτοῖς.

40 s: Mt 8,16s Mc 1,32-34 Act 28,9 · Mt 9,18! **40** ⌜Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου ⌞ἅπαντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ ○αὐτῶν τὰς χεῖρας ⌜1ἐπιτιθεὶς ⌜2ἐθεράπευεν αὐτούς. *10* 27 VII'

Mc 3,11! Act 16,17 **41** ⌜ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ○ἀπὸ πολλῶν ⌞κρ[αυγ]άζοντα καὶ λέγοντα ὅτι σὺ εἶ ⊤ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

Mt 8,4! · Act 19,15 καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

42 s: Mc 1,35-38 **42** Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτὸν καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. 28 VII'

8,1 **43** ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί ⌜με δεῖ⌝ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ⌜ὅτι

44: Mt 4,23 Mc 1,39 · 7,17; 23,5 ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην⌝. **44** Καὶ ἦν κηρύσσων ⌜εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς Ἰουδαίας⌝.

36 ⊤μεγας D b r^{1} vg^{mss} sy^{p} bo^{pt} • **37** *(p)* εξηλθεν η ακοη D • **38** ⊤*p)* και Ανδρεου D it vg^{mss} | Πετρου bo^{mss} • **39** □ sy^{s} | ⌜παρ. ωστε αναστασαν αυτην διακονειν D • **40** ⌜ δυσαντος D | δυναντος U Λ 2542 *al* | ⌞ παντες ℵ A D L Q W Ξ Ψ 0102 *f*^{13} 33 𝔐 | *txt* B C Θ *f*^{1} 579. 700 *pc* | ○ D 565. 2542 *pc* lat | ⌜^{1} επιθεις (⌜ ℵ C) A L Θ Ψ 0102 *f*^{1} 33 𝔐 | *txt* B D Q W Ξ *f*^{13} 892. 1241. 1424. 2542. *l* 844. *l* 2211 *pc* | ⌜^{2} *p)* εθεραπευσεν ℵ A C L Θ Ξ Ψ^{c} 0102 *f*$^{1\,13}$ 33 𝔐 | *txt* B D W Ψ* *l* 844* *pc* • **41** ⌜εξηρχοντο ℵ C Θ *f*^{1} 33. 1241 *al*; Or | ○ ℵ W *f*^{1} 1241. 1424 *pc* (b) | ⌞ κραζοντα ℵ(*: -ζοντων) B C K L N Θ Ξ Ψ *f*^{1} 33. 565. 579. 892. 1241. 1424. 2542. *l* 844. *l* 2211 *pm* | *txt* A D Q W Γ Δ (0102) *f*^{13} 700 *pm*; Or | ⊤ο χριστος A Q Θ Ψ 0102 *f*$^{1\,13}$ 𝔐 f q sy$^{p\,h}$ bo^{pt} | *txt* ℵ B C D L W Ξ 33. 579. 700. 1241. 2542 *pc* lat sy^{s} sa bo^{pt}; Meion⊤ Or • **43** ⁄ B (D) W 892 *pc* | ⌜οτι εις (επι 700 *pc*) τουτο απεσταλμαι A Q Θ Ψ 𝔐 | – sy^{s} | *txt* 𝔓^{75} ℵ B (C, D) L W *f*$^{(1)\,13}$ (33). 579. 892. 1241. 2542 *pc* • **44** ⌜εν ταις -γαις (εις τας -γας D Ψ *f*^{13} 2542 *pc*) της Γαλιλαιας A D Θ Ψ *f*^{13} 33 𝔐 latt sy$^{p\,hmg}$ bo^{pt} | εις τας -γας των Ιουδαιων W (1424) | *txt* 𝔓^{75} ℵ B Q 579. 892 *pc* sy^{s,h} sa bo^{pt} (*sed* εν ταις -γαις C L *f*^{1} 1241 *pc*)

29 X 5 ⌜Ἐγένετο δὲ⌝ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ ⌜καὶ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ⌜καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς⌝ παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρὲτ **2** καὶ εἶδεν ⌜δύο πλοῖα⌝ ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες ⌜ἔπλυνον τὰ δίκτυα. **3** ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν ⊤ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ⌜ὀλίγον· ⌜καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν⌝ τοὺς ὄχλους.

1–11: cf Mt 4,18-22 Mc 1,16-20 J 21,1-11

Mt 13,1-3p

11 30 IX **4** Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα· ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. **5** καὶ ἀποκριθεὶς ⊤ Σίμων εἶπεν⊤· ⌜ἐπιστάτα, δι' ὅλης ⊤1 νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου ⌜χαλάσω τὰ δίκτυα. **6** καὶ τοῦτο ποιήσαντες⌝ συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ, ⌜διερρήσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν⌝. **7** καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις ⊤ ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντας ⌜συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα ὥστε ⊤ βυθίζεσθαι

8,24.45; 9,33.49; 17,13

31 X αὐτά. **8** ⌜ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος⌝ προσέπεσεν τοῖς γόνασιν ⊤ Ἰησοῦ λέγων· ⊤ ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε. **9** θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν □καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ⌝ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ⌜ὧν συνέλαβον, **10** ⌜ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς

18,13

4,36

Mt 4,21!

¶ **5,1** ⌜και εγ. $\mathfrak{P}^{75}$ | ⌜του C D Θ Ψ f^{13} 33 $\mathfrak{M}$ lat $sy^{p.h}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A B L W f^{1} 579. 892. 1241. *l* 844. *l* 2211 *pc* c | ⌜εστωτος αυτου D e • **2** ⌜τ δυο πλοιαρια A C* L Q Ψ 33. 1241. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* f ¦ πλοια δυο B W 579. 892 *pc* e ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ(*: *om.* δυο) C^{3} D Θ $f^{1\,13}$ $\mathfrak{M}$ lat | ⌜απεπλυν(α)ν A C^{3} Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C* D L Q W (579). 892. 1241 *pc* • **3** ⊤του A C Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D L W 579 *pc* | ⌜οσον οσον D | ⌜και καθ. ειδ. εκ του πλ. A C (L Q W 579: καθ. δε) Θ Ψ ($f^{1\,13}$) 33^{vid} $\mathfrak{M}$ lat sy^{h} ¦ καθισας δε εν τω πλοιω εδιδασκεν ℵ (D) e sa ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B 1241. (1424) *pc* • **5/6** ⊤o A C (D) W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ (ℵ) B L Δ 1424. *l* 844. *l* 2211 *pc* | ⊤ αυτω A C D L W Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat sy sa ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B 700. 2542 *pc* e bo | ⌜ διδασκαλε D | ⊤! της C D Θ $f^{1\,13}$ $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A B L W Ψ 33. *l* 844. *l* 2211 *pc* | ⌜χαλασω (-ωμεν K Ψ f^{1} *al*) το δικτυον. και τουτ. ποι. A C Ψ $f^{(1)\,13}$ 33^{vid} $\mathfrak{M}$ lat $sy^{p.h}$ (sa^{mss} bo^{pt}) ¦ ου μη παρακουσομαι (-σομεν D^{2}) · και ευθυς χαλασαντες τα δικτυα D (e) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75vid}$ ℵ B L W Θ 579. 700. 892. *l* 844. *l* 2211 *pc* aur c q sa^{mss} bo^{pt} | ⌜ διερρηγνυτο δε το δικτυον (τα ·τυα Θ f^{1} 579 it) αυτων A (C, Θ) Ψ $f^{1\,13}$ $\mathfrak{M}$ b vg $sy^{p.h}$ ¦ ωστε τα δικτυα ρησσεσθαι D (e f^{1}) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L W (33^{vid}) 892. 1241 *pc* sy^{s} • **7** ⊤τοις A C Θ $f^{1\,13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat sa ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{4vid\,75}$ ℵ B D L W Ψ 579. 700 *pc* a | ⌜ βοηθειν D | ⊤ παρα τι D c e r^{1} vg^{cl} $sy^{s.p.hmg}$ ¦ ηδη C* • **8** ⌜ιδων δε ο Σ. W f^{13} 892. 1241 *pc* a b e r^{1} sy^{hmg} ¦ ο δε Σ. D | ⊤του A C L Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33. 579. 1241. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* | ⊤ παρακαλω D it (sy^{p}) • **9** □ D | ⌜ἡ ℵ A C L W (Θ) Ψ $f^{1\,13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat sy^{h} sa ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B D *pc* aur bo • **10/11** ⌜*p*) ησαν δε κοινωνοι αυτου Ιακωβος και Ιωαννης υιοι Ζεβεδαιου· ο δε ειπεν αυτοις· δευτε και μη γινεσθε αλιεις ιχθυων, ποιησω γαρ υμας αλιεις ανθρωπων· οι δε ακουσαντες παντα κατελειψαν επι της γης και D (e)

Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα ⁰ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. **11** καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν ἀφέντες ⌜πάντα⌝ ἠκολούθησαν αὐτῷ. 32 II

Mt 19,27!

12–16: Mt 8,1-4 Mc 1,40-45

12 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ⌜πλήρης λέπρας⌝· ⌜ἰδὼν δὲ⌝ τὸν Ἰησοῦν, ⌜πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ◻ἐδεήθη αὐτοῦ⌝ λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι. **13** καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ ⌜λέγων· θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ⌜ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ⌝. **14** καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσέταξεν Μωϋσῆς, ⌜εἰς μαρτύριον αὐτοῖς⌝. ⊤ **15** διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ⊤ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν· **16** αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος. 12 33 II 17,16 Lv 13,49; 14,2s Mt 8,4! 34 I Mt 9,26! 35 II 9,28!

17–26: Mt 9,1-8 Mc 2,1-12

17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ⌜καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι οἳ ἦσαν ἐληλυθότες⌝ ἐκ πάσης ⌜κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλήμ⌝⌜1⌝· καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ⌝ ἰᾶσθαι ⌜αὐτόν. **18** καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ⁰[αὐτὸν] ἐνώπιον αὐτοῦ. **19** καὶ μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ⌜ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ⌝ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν 36 II 6,17 · 4,14; 6,19; 8,46p 13 37 I

10/11 ⁰ B L | ⌜απ- A C W Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 | *txt* ℵ B (D) L 579. 1424. *l* 844. *l* 2211 *pc* • **12** ⌜*p*⌝ λεπρος D | ⌜ *l* 700 aur f | και ιδ. A C D L W Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 | προσελθων και ιδ. 1424 (*pc*) | *txt* ℵ B 579 e | ⌜επεσεν *et* ◻ D e r^{1} • **13** ⌜ειπων A Ψ f^{1} 𝔐 | *txt* ℵ B C D L W Θ f^{13} 33. 579. 892. 1241 *pc* | ⌜*p*⌝ εκαθαρισθη D e (sy^{p}) • **14** ⌜ινα εις μαρτυριον ην (*i. e.* ᾖ) υμιν τουτο D it; (Mcion$^{\Gamma,\,Ie}$) | ⊤*p*⌝ ο δε εξελθων ηρξατο κηρυσσειν και διαφημιζειν τον λογον ωστε μηκετι δυνασθαι αυτον φανερως εις πολιν εισελθειν, αλλα εξω ην εν ερημοις τοποις, και συνηρχοντο προς αυτον και ηλθεν παλιν εις Καφαρναουμ D • **15** ⊤υπ αυτου (A) C^{2} Θ Ψ 33 𝔐 sy^{h} | *txt* ℵ B C* D L W $f^{1\,13}$ 579. 892. 1241. 2542 *pc* latt sa bo^{pt} • **17** ⌜αυτου διδασκοντος συνελθειν τους Φαρισαιους και νομοδιδασκαλους· ησαν δε συνεληλυθοτες D (e) : αυτου διδασκοντος και ησαν *etc. ut txt* c (sy^{s,p}) | ⌜ *1–5* D | *1–3 6 7* H vg^{ms} | *2–7* 1241 bo | [*2 5–7* Spitta *cj*] | ⌜^{1}του D | ⌜αυτους A C D (K) Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 latt $sy^{p,h}$ bo | *txt* ℵ B L W Ξ 579. 2542 *pc* sy^{s} sa; Did • **18** ⁰ ℵ A C D W Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 | *txt* B L Θ Ξ *pc* • **19** ⌜*p*⌝ ανεβησαν επι το δωμα και αποστεγασαντες τους κεραμους οπου ην καθηκαν τον κραβαττον συν τω παραλυτικω D (b)

⸢τοῦ Ἰησοῦ⸣. **20** καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν· ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. **21** καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ⊤ λέγοντες· ⸢τίς ἐστιν οὗτος ὃς⸣ λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ⸢ἁμαρτίας ἀφεῖναι⸣ εἰ μὴ μόνος ὁ θεός; **22** ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν⊤; **23** τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί ⸢σοι αἱ ἁμαρτίαι σου⸣, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περιπάτει; **24** ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας – ⸢εἶπεν τῷ ⸢παραλελυμένῳ· σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ⸢1ἆρας ⸢τὸ κλινίδιόν⸣ σου ⊤ πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. **25** καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἆρας ⸢ἐφ' ὃ κατέκειτο⸣, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν θεόν. **26** □καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν⸜ καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον.

14 38 II **27** ⸢Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευὶν⸣ καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ ⸢εἶπεν αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. **28** καὶ καταλιπὼν πάντα ἀναστὰς ⸢ἠκο-
39 II λούθει αὐτῷ. **29** Καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λευὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἦν ὄχλος πολὺς τελωνῶν ⸢καὶ ἄλλων⸣ ⸢οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι⸣. **30** καὶ ἐγόγγυζον οἱ ⸢Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν⸣ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες· διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν □καὶ
40 II ἁμαρτωλῶν⸜ ἐσθίετε καὶ πίνετε; **31** καὶ ἀποκριθεὶς ⸢ὁ Ἰησοῦς⸣ εἶπεν πρὸς αὐτούς· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες· **32** οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ⸢ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

7,48
12,17
7,49 J 5,12
Is 43,25; 55,7 | 6,8; 9,46s Mt 9,4!
Mt 28,18!
J 5,8
J 5,9
2,20!
1,65!
27–32: Mt 9,9-13 Mc 2,13-17
Mt 19,27p
15,1
15,2; 19,7
Mt 9,11!
19,10p; 15,7p

19 ⸢ παντων B • **21** ⊤*p)* εν ταις καρδιαις αυτων D it | *(p)* τι ουτος D | ⸢ αφιεναι αμαρτιας ℵ A C W Θ Ψ *f*13 33 𝔐 | *txt* B D Ξ *pc* (L *f*1 579. 2542. *l* 844. *l* 2211: αφιεναι) • 22 ⊤*p)* πονηρα D (*f* it vgs) • **23** ⸢σου αι αμαρτιαι ℵ (C) D W Θ (33. 1241). *l* 844. *l* 2211 *pc* | σοι αι αμαρτιαι N Ψ *pc* lat | *txt* A B L Ξ *f*1.13 𝔐 it sy • **24** ⸢ λεγει D 1424 *pc* | ⸢*p)* παραλυτικω ℵ C D L N W Θ Ξ Ψ *f*13 33. 579. 700. 1241. 1424 *al* | *txt* A B *f*1 𝔐 | ⸢1*p)* αρον *et* ⊤και ℵ D 1424 *pc*; Mcion⊤ | *(p)* τον κραβαττον D 1424 c r1; Mcion⊤ • **25** ⸢την κλινην D (e syp) sa .. • **26** □ D W Ψ 579. 1241 *al* e • **27** *(p)* και ελθων παλιν παρα την θαλασσαν τον επακολουθουντα αυτω οχλον εδιδασκεν· και παραγων ειδεν Λευι τον του Αλφαιου D | *p)*⸜λεγει ℵ D *f*13 • **28** ⸢*p)* ηκολουθησεν ℵ A C Θ Ψ *f*1.13 33 𝔐 | *txt* B D L W Ξ 700. 892 *pc* a • **29** ⸢και αμαρτωλων N W 1424 *pc* bomss | – ℵ* q | ⸢ ανακειμενων D e | *ut txt sed* αυτου B* *f*1 579. 2542 *pc* syhmg • **30** ⸢ *4 5 2 3 1* A Θ Ψ *f*13 𝔐 r1 syh (samss bomss) | *1–4* ℵ (*f* D) *pc* it samss bo | *txt* B C L W Ξ 1. 33. 579. 700. 892. 1241. 2542. *l* 844. *l* 2211 *pc* lat | □ C* D • **31** ⸢ *2* 𝔓4 B | – W 1241 • **32** ⸢ασεβεις ℵ*

33–39: Mt 9,14-17 Mc 2,18-22 Lk 5,33-39

33 Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν· ⊤ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου ⌜νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων⌝, οἱ δὲ ⌜σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν⌝. **34** ὁ δὲ ○Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· μὴ ⌜δύνασθε τοὺς J 3,29 υἱοὺς⌝ τοῦ νυμφῶνος ⌜ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστιν⌝ 17,22 ⌜¹ποιῆσαι νηστεῦσαι¹⌝; **35** ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

6,39; 13,6; 18,1 **36** Ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μή γε, καὶ τὸ καινὸν σχίσει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνήσει ⌜τὸ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ⌝. Job 32,19 **37** καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή γε, ῥήξει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· **38** ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς ⌜βλητέον⊤. **39** □○[καὶ] οὐδεὶς J 2,10 πιὼν παλαιὸν ⊤ θέλει νέον· λέγει γάρ· ὁ παλαιὸς ⌜χρηστός ἐστιν.⌝

1–5: Mt 12,1-8 Mc 2,23-28 Dt 23,26

6 Ἐγένετο δὲ ⌜ἐν σαββάτῳ⌝ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ σπορίμων, ⌜καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ⌝ ⌜¹καὶ ἤσθιον τοὺς στάχυας ψώχοντες ταῖς χερσίν⌝. **2** τινὲς δὲ τῶν J 5,10 Φαρισαίων εἶπαν· ⌜τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν⌝; **3** καὶ ἀποκριθεὶς ⌜πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς⌝· 41 II

33 ⊤*p)* δια τι ℵ* ² A C D Θ Ψ *f* ¹ ¹³ 𝔐 latt sy bo^{pt} | *txt* 𝔓⁴ ℵ¹ B L W Ξ 33. 892*. 1241 *pc* sa bo^{pt} | ⌜*p)* και οι μαθηται των Φαρισαιων νηστευουσιν πυκνα και δεησεις ποιουνται D (it) | ⌜ μαθηται σου ουδεν τουτων ποιουσιν D e • **34** ○ A Θ Ψ 𝔐 lat sy$^{p\,h}$ | *txt* 𝔓⁴ ℵ B C D L W Ξ *f* ¹ ¹³ 33. 579. 892. 1241. 2542. *l* 844. *l* 2211 *al* f sy^{hmg} co | ⌜*p)* δυναται οι υιοι ℵ* D it sa^{mss} bo^{pt}; (Meion^{T}) | ⌜ εφ οσον εχουσιν τον νυμφιον μεθ εαυτων D e | ⌜¹ νηστευειν ℵ* D it; (Meion^{T}) | ποιησαι νηστευειν A C L W Θ Ψ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 | *txt* ℵ² B Ξ (579). 1241 *pc* • **36** ⌜ *3-6 2* D | *3 6* A Ψ 𝔐 | *txt* 𝔓⁴^{vid} ℵ B C L W Θ *f* ¹ ¹³ 33. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542. *l* 844. *l* 2211 *al* lat sy • **38** ⌜*p)* βαλλουσιν ℵ* D it sy^{p}; Meion^{A} | βαλληται W | ⊤*p)* και αμφοτεροι συντηρουνται A C (D) Θ Ψ *f* ¹³ 𝔐 latt sy (bo^{mss}); Meion^{A} | *txt* 𝔓⁴ ^{75vid} ℵ B L W *f* ¹ 33. 579. 700. 1241. 2542 *pc* co • **39** □ *vs p)* D it; Eus | ○ 𝔓⁴ ^{75vid} ℵ² B 579. 700. 892. 1241 | *txt rell* | ⊤ευθεως A C² Θ Ψ *f* ¹³ 33 𝔐 latt sy | *txt* 𝔓⁴ ^{75vid} ℵ B C* L W *f* ¹ 579. 1241 *pc* co | ⌜χρηστοτερος A C Θ Ψ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 lat sy^{h} | *txt* 𝔓⁴ ℵ B L W 1241 *pc* sy^{p} **¶ 6,1** ⌜εν σαβ. δευτεροπρωτω A C D Θ Ψ (*f* ¹³) 𝔐 lat sy^{h}; Epiph | sabbato mane e | *txt* 𝔓⁴ ℵ B L W *f* ¹ 33. 579. 1241. 2542 *pc* it sy$^{p\,hmg}$ sa bo^{pt} | ⌜ οι δε μαθ. αυτ. ηρξαντο τιλλειν D b | ⌜¹ *3 4 1 5–7 2* D (e) f sy^{p} | *3 4 1 2 5–7* (ℵ) A C³ W Θ Ψ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 lat sy^{h} | *txt* 𝔓⁴ B (C*) L (579). 700. 892. 1241. 2542 *pc* • **2** ⌜*p)* ιδε τι ποιουσιν οι μαθηται σου τοις σαβ. ο ουκ εξεστιν D | *ut txt sed p)* εξεστιν ποιειν (ℵ) A C (L) Θ (Ψ) *f* ¹ ⁽¹³⁾ (33) 𝔐 q sy$^{(p),h}$ bo^{pt} | *txt* 𝔓⁴ ^{75vid} B 700 *pc* lat sa bo^{pt} • **3** ⌜ *4 5 1 -3* ℵ L W Θ Ψ *al* vg sy^{h} | *4 5 3 1 2* A C³ (D) K *f* ⁽¹⁾ ¹³ 565. 892. 1241 *al* it sy^{p} | *1 2 4 5 3* 33. 700. 2542 *pc* | *1–3 5* 𝔓⁴ B | *txt* 𝔓^{75vid} C* 𝔐

οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν Δαυὶδ ⌜ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ᵒ[ὄντες], **4** ⌜[ὡς] εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ⌜λαβὼν ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν ᵀ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; ᵀ **5** ˢκαὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ᵀ κύριός ἐστιν ⌜τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου⌝. Lv 24,5-9 1 Sm 21,7

115 142 II **6** ⌜Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν. καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά⌝. **7** παρετηροῦντο δὲ ᵒαὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ ⌜θεραπεύει, ἵνα ⌜εὕρωσιν κατηγορεῖν⌝ ᵀ αὐτοῦ. **8** αὐτὸς δὲ ⌜ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, εἶπεν δὲ⌝ τῷ ἀνδρὶ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγειρε καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον· ⌜καὶ ἀναστὰς ἔστη. **9** εἶπεν δὲ ᵒὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· ⌜ἐπερωτῶ ὑμᾶς ⌜εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ⌜¹ἀπολέσαι; ᵀ **10** καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς ⌜εἶπεν αὐτῷ· ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ⌜ἐποίησεν καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ᵀ. **11** αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας καὶ ⌜διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί ἂν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ⌝.

6–11: Mt 12,9-14 Mc 3,1-6

14,1; 20,20

5,22!

14,3

3 ⌜ᵗ οποτε A Θ f^{13} 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^4$ ℵ B C D L W Δ Ψ f^1 579. 892. 1241. 1424. 2542 *al* | ° $\mathfrak{P}^4$ ℵ B D L W Θ f^1 33. 579. 700. 892. 1241. 2542 *pc* | *txt* A C Ψ f^{13} 𝔐 • **4** ⌜πως ℵ² L Θ $f^{1\,13}$ 33. 700. 1241. 1424 *pc* co | – $\mathfrak{P}^4$ B D sy^p | *txt* ℵ* A C W Ψ 𝔐 | ⌜ελαβεν και A C^3 Ψ 𝔐 | *p)* – ℵ D K W $f^{1\,13}$ 565. 579. 700. 1241. 2542 *al*; Ir^{lat} | *txt* $\mathfrak{P}^{45vid}$ B C* L Θ 892 *pc* | ᵀκαι ℵ A D Θ f^{13} 33 𝔐 sy^h bo | *txt* B L W Ψ f^1 *pc* lat sy^p sa; Ir^{lat} | ⌜ Τη αυτη ημερα θεασαμενος τινα εργαζομενον τω σαββατω ειπεν αυτω· ανθρωπε, ει μεν οιδας τι ποιεις, μακαριος ει· ει δε μη οιδας, επικαταρατος και παραβατης ει του νομου D • **5** *f vs* 5 *post* 10 D | ᵀοτι ℵ² A D L Θ Ψ f^{13} 33 𝔐 latt | *txt* $\mathfrak{P}^{45vid}$ ℵ* B W f^1 579. 700 *pc* | *(p)* ο υιος του ανθρ. και του σαβ. A D L Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 lat sy^h sa bo^{pt}; Mcion^E | *txt* ℵ B W 1241 sy^p bo^{pt} • **6** *(p)* Και εισελθοντος αυτου παλιν εις την συναγωγην σαββατω εν η την ανθρωπος ξηραν εχων την χειρα D • **7** ° A Θ Ψ f^1 𝔐 lat bo^{mss} | *txt* $\mathfrak{P}^4$ ℵ B D L W f^{13} 33. 579. 892. 1241. 1424 *pc* sy co | *(p)* θεραπευσει $\mathfrak{P}^4$ B Θ f^1 (*f*^{13} 33) 𝔐 bo | *txt* ℵ A D L W Ψ 565. 579. 2542 *pc* | ⌜ευρ. κατηγοριαν ℵ² A L W f^{13} 33 𝔐 r^1 sy^{hmg} bo | ευρ. καθηγορησαι D | κατηγορησωσιν Ψ (2542) *pc* bo^{mss} | *txt* $\mathfrak{P}^{45vid}$ ℵ* B Θ f^1 1241 *al* sa | ᵀκατ ℵ² K L W 33. 565. 579. 892. 1424 *al* • **8** ⌜γινωσκων τους διαλογισμους αυτων λεγει D b f | ⌜ο δε A K Γ Δ f^{13} 565 𝔐 sy^h • **9** ° $\mathfrak{P}^4$ B | ⌜ ·τησω A D Θ Ψ $f^{(1)\,13}$ 33 𝔐 it sa bo^{ms} | *txt* $\mathfrak{P}^4$ ℵ B L W bo | ⌜ τι A Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 q r^1 sy | *txt* $\mathfrak{P}^4$ ℵ B D L W 579. 892. 1241 *pc* lat co; Mcion^T | ⌜*p)* αποκτειναι A Θ 𝔐 e sy^h | *txt* $\mathfrak{P}^4$ ℵ B D L W Ψ $f^{1\,13}$ 579. 892. 1241. 2542 *pc* lat sy$^{p\,hmg}$; Mcion^T | ᵀ*p)* οι δε εσιωπων D Λ *al* (bo^{pt}) • **10** ⌜εν οργη ειπ. (λεγει D) D X Θ Λ $f^{1\,(13)}$ (2542) *al* it sy^h | ⌜*p)* εξετεινεν ℵ D (W) $f^{1\,13}$ 1424. 2542 *pc* latt sy$^{p\,hmg}$ co | ᵀως η αλλη A (D) K Q Δ Θ Ψ (*f*^{1}) 565. 2542 *al* it sy^h (*et hic add vs* 5 D) | *p)* υγιης ως η αλλη f^{13} 𝔐 | υγιης W 579 bo? | *txt* $\mathfrak{P}^4$ ℵ B L 33 *pc* lat sa bo? • **11** *(p)* διελογιζοντο πρ. αλλ. πως απολεσωσιν αυτον D

12–16: Mt 10,1-4 Mc 3,13-19 9,28!

12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ ⸋τοῦ θεοῦ⸌. **13** καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ⸢ὠνόμασεν· **14** ⸢Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον⸣, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ᵒκαὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην ᵀ ᵒκαὶ Φίλιππον καὶ

Mt 9,9!

Βαρθολομαῖον **15** ᵒκαὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν ᵀ ᵒ¹καὶ Ἰάκωβον Ἁλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτὴν

J 14,22

16 ᵒκαὶ Ἰούδαν Ἰακώβου καὶ Ἰούδαν ⸢Ἰσκαριώθ, ὃς ἐγένετο προδότης⸣.

17–19: Mt 4,24s Mc 3,7-12 19,37 J 6,60.66 5,17

17 Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολὺς μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ ⸢Ἰερουσαλὴμ ᵀ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, **18** οἳ ἦλθον⸣ ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν· καὶ οἱ ἐνοχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο, **19** καὶ

Mt 9,20s · 5,17!

πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας.

20–23: Mt 5,2-12

20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν·

Is 61,1 Jc 2,5

Μακάριοι οἱ πτωχοί ᵀ,
ὅτι ⸢ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

Ap 7,16s

21 μακάριοι οἱ πεινῶντες ᵒνῦν,
ὅτι ⸢χορτασθήσεσθε.

Ps 126,5s Is 61,2s; 65,18s

⸋μακάριοι οἱ κλαίοντες ᵒνῦν,
ὅτι ⸣γελάσετε.⸌

J 15,19 Mt 10,22

22 μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι ⸋καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς⸌ καὶ ὀνειδίσω-

1P 4,14

12 ⸋ D • **13** ⸢εκαλεσεν D *pc* • **14** ⸢*p)* πρωτον Σ. ον και Π. επωνομασεν D (a r¹) | ᵒ *bis* A Q Θ Ψ f^{1} 𝔐 lat sy^{h} sa^{mss} bo^{pt}; (Eus) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{4\ 75}$ ℵ B D L W (f^{13}) 33. (565. 579. 1241). 2542 *al* it $sy^{s.p}$ | ᵀ*p)* τον αδελφον αυτου, ους επωνομασεν Βοανηργες ο εστιν υιοι βροντης D (ff²) ¦ τους υιους του Ζεβεδαιου sy^{s} • **15** ᵒ A Q Θ Ψ f^{1} 33 𝔐 lat sy^{h} sa^{mss} bo^{mss} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{4}$ ℵ B D L W f^{13} 1241. 2542 *pc* it $sy^{s.p}$; Eus | ᵀ (J 11,16) τον επικαλουμενον Διδυμον D | ᵒ¹ A B D^{2} Q W Θ Ψ f^{1} 𝔐 lat sy^{h} sa^{mss} bo^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{4}$ ℵ D^{*} L f^{13} 33. 700. 1241. 2542 *pc* it $sy^{s.p}$ • **16** ᵒ A Θ Ψ f^{1} 33 𝔐 e f q $vg^{st\ ww}$ sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{4\ 75}$ ℵ B D L Q W f^{13} 892. 1241. 2542 *pc* it vg^{cl} $sy^{s.p}$ | ⸢Ισκαριωτην ℵ² A Q W Θ Ψ $f^{1\ 13}$ 𝔐 vg^{cl} (co); Mcion^{E} ¦ Σκαριωθ D lat ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{4}$ ℵ* B L 33. 579 *pc* d | [:,] • **17/18** ⸢αλλων πολεων ελθυθοτων D | ⸣και της περαιας (ℵ*) W ff² ¦ et trans fretum it vg^{mss} • **20** ⸣*p)* τω πνευματι ℵ² Q Θ $f^{1\ 13}$ 33. 579. 2542 *al* a c f r^{1} vg^{mss} bo^{pt} | ⸢αυτων W ff² sy^{s} sa bo^{mss}; Mcion^{T} • **21** ᵒ *bis* Mcion^{T} (Eus) | ⸢-σονται ℵ* ^{c} *pc* it sy^{s} sa^{mss}; Mcion^{T} Or | ⸋ D | ⸢ -σουσιν W ^{c} sy^{s} sa^{mss}; Mcion^{T} • **22** ⸋ 2542 Mcion^{T}

σιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· Jc 2,7

23 χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε, ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ⸢τὰ αὐτὰ⸣ γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Act 5,41 Jc 1,2 1P 4,13 2Chr 36,16 Act 7,52!

50 X **24** Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις,
ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. Mt 19,23sp Jc 5,1 Hen 94,8· 16,25; 2,25!

25 οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι ᵒνῦν,
ὅτι πεινάσετε. Is 5,22 Is 65,13

οὐαίᵀ, οἱ γελῶντες νῦν,
ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε. Jc 4,9

51 X **26** οὐαὶ ᵀ ὅταν ˢὑμᾶς καλῶς εἴπωσινˢ ⸢πάντες οἱ ἄνθρωποι⸣·
κατὰ ⸢τὰ αὐτὰ⸣ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις ᴰοἱ πατέρες αὐτῶνᴸ. Mch 2,11 Jr 5,31

52 V **27** Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, **28** εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ⸢ὑμᾶς, προσεύχεσθε περὶ τῶν 53 V ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. **29** τῷ τύπτοντί σε ⸢ἐπὶ τὴν σιαγόνα ᵀπάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. **30** παντὶ ᵀ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. *27–35:* Mt 5,39-47 · 35 1,71 | 1P 3,9

54 V **31** Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι 55 V ᵀ ποιεῖτε αὐτοῖς ᵒὁμοίως. **32** καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ ᵀ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. **33** καὶ ᵒ[γὰρ] ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ ᵀ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. **34** καὶ ἐὰν Mt 7,12 1P 2,19s Lv 25,35s

23 ⸢ταυτα ℵ A L Θ $f^{1\,13}$ 33* 𝔐 lat sy^h ¦ *txt* 𝔓^{75} B D Q W Ξ Ψ 0147. 33^c. 892. 1241 *pc* c e bo • **25** ᵒ A D K P Γ Ψ 565. 2542* 𝔐 lat sy^p; Mcion^{Γ} Ir^{lat} | ᵀυμιν 𝔓^{75} A D Q Ψ 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ co ¦ *txt* ℵ B K L T W Θ Ξ 0147 $f^{1\,13}$ 579. 700. 892. 1241. 2542 *al* sy^s • **26** ᵀυμιν D W* Δ 1424 *pc* b r^1 $sy^{s.p}$ co; Ir^{lat} | ˢ*t 2 1 3* (D) Q W Θ Ξ $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ *2 3 1* ℵ A L Ψ 33. 579. 892. (2542) *al* ¦ *txt* 𝔓^{75} B | ᶜ *2 3 1* ℵ ¦ *2 3* D L Γ Δ 892* *pm* vg^{cl} $sy^{s.p}$ bo^{mss}; Mcion^{T} | ᶜ ταυτα *v. vs* 23 | ᴰ 𝔓^{75vid} B 700*. 1241 *pc* sy^s sa • **28** ⸢υμιν 𝔓^{75} L Δ Θ Ψ *pm* • **29** ⸢*p)* εις ℵ* D P W Θ 700: 892. 2542 *pc*; Cl Or | ᵀ*p)* δεξιαν ℵ* (ˢ *a.* σιαγ.: 579. 1424) *pc* bo^{mss} • **30** ᵀτω K L f^1 565. 1241. 1424. 2542 *pc* Cl^{vid} ¦ δε τω A D Θ Ξ Ψ f^{13} 33 𝔐 lat sy^{h**} ¦ *txt* ℵ B W 579. 700. 892*^{c}*pc* • **31** ᵀκαι υμεις ℵ A D L W Θ Ξ Ψ $f^{1\,13}$ 33. (565) 𝔐 lat $sy^{p.h}$; (Mcion^{T}) ¦ καλα r^1 vg^{mss} sy^s ¦ *txt* 𝔓^{75vid} B 579. 700. 1241 it; Ir^{lat} Cl | ᵒ D e; Ir^{lat} Cl • **32** ᵀτουτο ποιουσιν, D (f^{1}*?, h. t. usque ad vs* 33) • **33** ᵒ ℵ^2 A D L W Θ Ξ Ψ f^{13} 33 𝔐 latt sy co ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ* B | ᵀγαρ A D L Θ Ξ Ψ f^{13} 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B W 700. 892*. 1241 *pc* r^1 sy^s

δανίσητε παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ο[ἐστίν]; καὶ ᵀ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα
27 ἀπολάβωσιν ◻τὰ ἴσα◝. **35** πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς
ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε ⌜μηδὲν ἀπελπίζον-
1,76! τες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψί-
Ps 25,8; 86,5 Sap 15,1 στου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ
πονηρούς.

36: Mt 5,48 **36** Γίνεσθε οἰκτίρμονες καθὼς ο[καὶ] ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰ- 56
37–42: Mt 7,1-5 κτίρμων ἐστίν. **37** Καὶ μὴ κρίνετε, ⌜καὶ οὐ⌝ μὴ κρι- II
θῆτε· καὶ μὴ ⌜καταδικάζετε, ⌜καὶ οὐ⌝ μὴ ⌜καταδικασθῆτε.
Mt 18,18! ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε· **38** δίδοτε, καὶ δοθήσεται
ὑμῖν· μέτρον καλὸν πεπιεσμένον σεσαλευμένον ὑπερ-
ἐκχυννόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· ⌜ᾧ γὰρ
Mt 7,2! μέτρῳ⌝ μετρεῖτε ⌜ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.
5,36! **39** Εἶπεν δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς· μήτι δύναται 57
Mt 15,14! τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ⌜ἐμ- V
Mt 10,24s! πεσοῦνται; **40** οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον ᵀ· 58
κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. III

41 Τί ο δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ 59
ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ V
κατανοεῖς; **42** ⌜πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου·
ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ⌜τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ⌝ σου,
⌜αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων;⌝ ὑπο-
κριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου,
καὶ τότε διαβλέψεις τὸ κάρφος ⌜τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ⌝ τοῦ
ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν.

43–45: Mt 12,33-35; · 7,16-20 **43** Οὐ γάρ ἐστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν ⌜καρπὸν σα- 60
πρόν⌝, οὐδὲ ο πάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν ⌜καρπὸν κα- V

34 ° $\mathfrak{P}^{45.75}$ B 700 e ¦ *txt* ℵ A D L W Θ Ξ Ψ 0147 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy^h | ᵀγαρ A D Θ 0147 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L W Ξ Ψ 700. 892 *pc* | ◻ D it sy^s • **35** ⌜μηδενα ℵ W Ξ *pc* $sy^{s.p}$ • **36** °† ℵ B L W Ξ Ψ f^1 579 *pc* c d sy^s co; Mcion^T Cl ¦ *txt* A D Θ f^{13} 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$; Cyp Bas • **37** ⌜*p*⌝ ινα A D W Ψ *pc* a c e f sy^s sa bo^{pt}; Mcion^T Cyp | ⌜ *bis* δικ- $\mathfrak{P}^{75}$ B (579) ¦ ⌜ ινα D W* it sy^s sa; Mcion^T • **38** ⌜τω γαρ (– $\mathfrak{P}^{45}$ Θ f^{13} 700 *pc*) αυτω μετρω ῷ $\mathfrak{P}^{45vid}$ A C Θ Ψ f^{13} 𝔐 lat sy^h; Mcion^T ¦ *txt* ℵ B D L W Ξ f^1 33. 892. 1241 *pc* c e $sy^{(s)}$ ^{p}; (Or) | ⌜*p*⌝ μετ· B* P *pc* b e q • **39** ⌜πεσ· ℵ A C Ξ Ψ 33 𝔐 ¦ *txt* B D L P W Θ $f^{1(13)}$ 579. 700. 892. 1241. 2542 *al* a • **40** ᵀαυτου A C Ψ 𝔐 sy ¦ ουδε δουλος υπερ τον κυριον αυτου 579 *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D L W Θ Ξ $f^{1.13}$ 33. 700. 892. 2542 *pc* latt; Ir^{lat} Or • **41** ° $\mathfrak{P}^{75}$ 1424. 2542 *pc* bo^{pt} • **42** ⌜*p*⌝ η πως A C D L W Θ Ξ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 it vg^{cl} $sy^{p.h}$ sa^{mss} bo ¦ πως δε ℵ 579. 892 *pc* ¦ *txt* B e ff^2 sy^s sa^{ms} bo^{ms} | ⌜ *bis* εκ του οφθαλμου D (33) lat $sy^{s.p}$ | ⌜*p*⌝ και ιδου η δοκος εν τω σω οφθαλμω υποκειται D it sy^s • **43** ⌜-πους σαπρους *et* -πους καλους D it $sy^{s.p}$ | ° A C D Θ Ψ 33 𝔐 lat sy sa ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L W Ξ $f^{1.13}$ 579. 892. 1241. 2542 *pc* b q vg^{ms} bo

λόν˃. **44** ἕκαστον ᵒγὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γι-
61 V νώσκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν ⌜συλλέγουσιν σῦκα οὐδὲ
62 V ἐκ βάτου σταφυλὴν τρυγῶσιν. **45** ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ
τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας ᵀ προφέρει ᵒτὸ ἀγα-
θόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ ᵀ προφέρει τὸ πο-
νηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα
αὐτοῦ.

63 III **46** Τί δέ με καλεῖτε· κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ⌜ἃ Mt 1,6 Mt 7,21!
64 V λέγω; **47** Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με καὶ ἀκούων μου *47–49:* Mt 7,24-27
τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν
ὅμοιος· **48** ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν
ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν
πέτραν· πλημμύρης δὲ γενομένης προσέρηξεν ὁ ποταμὸς
τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτὴν ⌜διὰ
τὸ καλῶς οἰκοδομῆσθαι αὐτήν˃. **49** ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ
ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι ᵀ οἰκίαν
ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ᾗ προσέρηξεν ὁ ποταμός, καὶ
ᵒεὐθὺς ⌜συνέπεσεν καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκεί-
νης μέγα.

18 65 III **7** ⌜⌜˂Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς *1–10:* Mt 8,5-13 J 4,46b-53 Mt 7,28! · 4,31!
ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν˃ εἰς Καφαρναούμ.
2 ˂Ἑκατοντάρχου δέ τινος ⌜δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελλεν
τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. **3** ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ ˂Ἰη-
σοῦ ἀπέστειλεν □πρὸς αὐτὸν˃ πρεσβυτέρους τῶν ˂Ἰουδαί-
ων ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐ-
τοῦ. **4** οἱ δὲ παραγενόμενοι ⌜πρὸς τὸν ˂Ἰησοῦν˃ ⌜παρεκά-
λουν αὐτὸν σπουδαίως λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρ-
έξῃ τοῦτο· **5** ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγω- Act 10,2
γὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. **6** ὁ δὲ ˂Ἰησοῦς ἐπορεύετο

44 ° D Γ 700 *pc* it vg^{mss} sy^{s} bo^{mss} | ⌜εκλεγονται (^{1} D) e • **45** ᵀ αυτου A C (D) L W Θ Ξ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓^{75vid} ℵ B *pc*; Cl Did | ° D W *pc* | ᵀ θησαυρου της καρδιας αυτου A C Θ Ψ f^{13} 33 𝔐 it (vg^{cl}) sy bo^{mss}; (Cl) ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B D L W Ξ f^{1} 579. 700. 892. 1241. 2542 *pc* lat bo^{pt} ¦ • **46** ⌜ο 𝔓^{75} B e • **48** ⌜*(p)* τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν A C D Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 latt syp.h (bo^{pt}) ¦ – 𝔓^{45vid} 700* sy^{s} ¦ *txt* 𝔓^{75vid} ℵ B L W Ξ 33. 579. 892. 1241. 2542 *pc* sy^{hmg} sa bo^{pt} • **49** Σ*p)* την 𝔓^{75} Θ *al* | ° *p)* D a c | ⌜επεσεν A C W Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ ℵ B D L Θ Ξ $f^{1.13}$ 33. 579. 700. 892. 1241. 2542 *pc*

¶ **7,1** ⌜και εγενετο οτε ετελεσεν ταυτα τα ρηματα λαλων ηλθεν D (it sy^{hmg}) | ⌜επει δε ℵ C^{2} L Ξ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ οτε δε Θ *pc* ¦ *txt* A B C* (K) W 579. (892) *al* • **2** ⌜*(p)* παις D(*) • **3** □ D f^{13} 700 *pc* it bo^{mss} • **4** ⌜προς αυτον 700 ¦ – D it | ⌜ηρωτων ℵ D L Ξ $f^{1.13}$ 579. 700. 2542 *pc*

σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ⸢ἀπὸ τῆς
οἰκίας ἔπεμψεν ⸢ φίλους ὁ ἑκατοντάρχης ⸣λέγων αὐτῷ⸣·
8,49p κύριε, μὴ σκύλλου, οὐ γὰρ ⸣ἱκανός εἰμι⸢ ἵνα ὑπὸ τὴν
στέγην μου εἰσέλθῃς· **7** □διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς
σὲ ἐλθεῖν·⸣ ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ⸣ἰαθήτω ὁ παῖς μου.
8 καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος
ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύ-
18,8 θητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ
τῷ δούλῳ μου· ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. **9** ἀκούσας δὲ
ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτὸν καὶ στραφεὶς τῷ ἀκο-
λουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν· ⸢ λέγω ὑμῖν, ⸣οὐδὲ ἐν τῷ 66
Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον⸣. **10** Καὶ ὑποστρέψαντες V
εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες ⸢ εὗρον τὸν ⸢ δοῦλον ὑγιαί-
νοντα.

8,1 **11** Καὶ ⸣ἐγένετο ἐν τῷ⸣ ἑξῆς ἐπορεύθη εἰς πόλιν κα- 19
λουμένην ⸣Ναΐν καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐ- 67
τοῦ ⸢ καὶ ὄχλος πολύς. **12** ⸣ὡς δὲ⸣ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς X
12-16: 1Rg 17, 17-24 2Rg 4,32-37 · 8,42; 9,38 πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο ⸢τεθνηκὼς ⸣μονογενὴς
υἱὸς⸣ τῇ μητρὶ αὐτοῦ ⸣καὶ ⸣αὐτὴ ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς
πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ⸣. **13** καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ ⸣κύ-
10,33 · 8,52 Ap 5,5 ριος ἐσπλαγχνίσθη ⸣ἐπ' αὐτῇ⸣ καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ κλαῖε.
14 καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντες
Mc 5,41p ἔστησαν, καὶ εἶπεν· νεανίσκε⸢, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. **15** καὶ
Act 9,40 · 9,42 1Rg 17,23 | 1,65! ⸣ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐ-
2,20! · Mt 21,11! τὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. **16** ἔλαβεν δὲ φόβος ⸣πάντας καὶ ἐδό-
1,68! ξαζον τὸν θεὸν λέγοντες ὅτι προφήτης μέγας ἠγέρθη ἐν 68
ἡμῖν καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ⸢. **17** καὶ X

6 ° ℵ D $f^{1\,13}$ | ⸢προς αυτον ℵ^{2} (A) C D L (W) Θ Ξ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 latt sy bo ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ* B 579. 892. 1241 *pc* sa | ⸣ *2 l* 𝔓^{75} ¦ *l* ℵ* Θ 579. 700. 2542 lat sa^{ms} bo^{ms} | ⸣ A C D L Θ Ξ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 it vg^{cl} ¦ *txt* 𝔓^{75vid} ℵ B W 700 lat • **7** □ *p)* D 700* it sy^{s} | ⸣*p)* ιαθησεται ℵ A C D W Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 latt bo ¦ *txt* 𝔓^{75vid} B L 1241 sa bo^{mss} • **9** ⸢*p)* αμην D Θ Ψ f^{13} 2542 *pc* lat bo^{mss} | ⸣ουδεποτε τοσ. πισ. ευρ. εν τω Ισ. D • **10** ⸢ δουλοι (*et om.* δουλον) D | ⸢ ασθενουντα A C (D) Θ Ψ f^{13} 33 𝔐 f vg sy$^{p.h}$ ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B L W f^{1} 579. 700. 892*. 1241. 2542 *pc* it sy^{s} co • **11** ⸣τη D e ¦ εγ. τη W ¦ εγ. εν τη ℵ* C K 565. 892. 1424 *pm* sy$^{p.h}$ | ⸣ Ναιμ f^{1} (579) lat ¦ Capharnaum e l* | ⸢ικανοι A C Θ Ψ $f^{(1).13}$ 33 𝔐 b c q sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B D L W Ξ 1241 *pc* lat sy$^{s.p}$ co • **12** ⸣εγενετο δε ως D it | ° A *pc* c | ⸣ A C D Θ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B L W Ξ Ψ 579 *pc* c | ⸣ χ. ουσης και πολυς οχ. της π. συνεληλυθει αυτη D (e) | ⸣† αὕτη B^{2} f^{1} 892. 1241 *al* ¦ *txt* L^{vid} Θ Ψ f^{13} 33 𝔐 (𝔓^{75} ℵ A B* C W *sine acc.*) • **13** ⸣ Ιησους D W f^{1} 700. 1241 *pc* f vg^{mss} sy$^{s.p}$ bo | ⸣επ αυτην ℵ K Γ Ψ f^{13} 33. 565. 700. 892. 1241. 1424. 2542 *al* ¦ – Θ *pc* ff^{2} l • **14** ⸢νεανισκε D a ff^{2} • **15** ⸣εκαθισεν B *pc* e • **16** ⸣απαντας ℵ A C L W Γ Θ Ξ Ψ 33. 579. 892. 1424. 2542 *al* ¦ *txt* 𝔓^{75} B D $f^{1\,13}$ 𝔐 | ⸢ εις αγαθον X f^{13} *al* it sy^{h}

ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ. Mt 9,26! · 4,44!

20 69 V **18** ⸂Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων.⸃ καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ □ὁ Ἰωάννης˃ **19** ⸂ἔπεμψεν πρὸς τὸν ⸂κύριον λέγων⸃· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ⸂ἄλλον προσδοκῶμεν; **20** παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπαν· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ⸂ἀπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ⸂ἄλλον προσδοκῶμεν; **21** ἐν ⸂ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ⸂τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο⸃ βλέπειν. **22** καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ⸂ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε⸃·

18–23: Mt 11,2-6 · J 3,25s

Mt 3,11!; 11,3! Ps 118,26 |

Is 29,18; 35,5.6; 42,18; 26,19; 61,1 Sir 48,5

> ⊤ *τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν,* ⊤ χωλοὶ περιπατοῦσιν,
> λεπροὶ καθαρίζονται ○καὶ *κωφοὶ ἀκούουσιν,*
> *νεκροὶ ἐγείρονται,* πτωχοὶ εὐαγγελίζονται·

23 καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

24–35: Mt 11,7-19

24 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου· τί ⸂ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον· θεάσασθαι:1; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; **25** ἀλλὰ τί ⸂ἐξήλθατε· ἰδεῖν:1; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ⸂ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. **26** ἀλλὰ τί ⸂ἐξήλθατε· ἰδεῖν:1; προφήτην; ναί λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου⊤. **27** οὗτός ⊤ ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται·

1 Rg 14,15 ⊛

Mt 3,4 p

1,76!

70 II

18 ⸂ἐν οις και μεχρι Ιωαννου του βαπτιστου ος *et* □ D (e) • **19** ⸂ λεγει· πορευθεντες ειπατε αυτω D e | ⸂ Ιησουν ℵ A W Θ Ψ *f*[1] 𝔐 it vg[cl] sy bo ¦ *txt* B L Ξ *f*[13] 33 *pc* a ff[2] vg[st] sa bo[mss] | ⸂*p)* ετερον ℵ B L W Ξ Ψ 33. 579. 892. 1241. 1424. 2542 *al* ¦ *txt* A D Θ *f*[1.13] 𝔐 • **20** ⸂απεσταλκεν A D L Θ Ξ Ψ *f*[1.13] 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓[75vid] ℵ B W 1241. 1424 *pc* | ⸂ ετερον ℵ D L W Ξ Ψ *f*[1] 33. 579. 892. 1241 *pc* ¦ *txt* 𝔓[75] A B Θ *f*[13] 𝔐 • **21** ⸂αυτη δε A D Θ Ξ (Ψ) (33) 𝔐 lat ¦ *txt* 𝔓[75] ℵ B L W *f*[1.13] 579. 700. 892. 1241. 2542 *pc* c (e q) co; Cyr | ⸂τυφλους εποιει D (c) e • **22** ⸂ειπατε Ιω. α ειδον υμων οι οφθαλμοι και α ηκουσαν υμων τα ωτα D (e) | ⸂οτι A D 33 𝔐 lat sy[h] ¦ *txt* 𝔓[75vid] ℵ B L W Θ Ξ Ψ *f*[1.13] 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542 *pc* it sa[ms] bo | ⸂*p)* και 𝔓[75*] W Θ Ψ *f*[13] 1241. 1424 *pc* aur e vg[mss] sy[h] | ○ A L Θ Ξ Ψ *f*[1] 33 𝔐 lat sy[h] ¦ *txt* 𝔓[75] ℵ B D W Γ Ξ *f*[13] 579. 892. 1241. 1424 *al* • **24/25** ⸂ *bis* εξεληλυθατε Θ Ψ (700) 𝔐 ¦ *txt* 𝔓[75vid] ℵ A B D L W Ξ *f*[(1)13] (33). 565. 579. (892). 1241. 1424. 2542 *al* | [: *bis* ; *et* :] *bis* –] ⸂ διαγοντες D K 565 *al*; Cl • **26** ⸂εξεληλυθατε A W Θ Ψ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓[75] ℵ B D L Ξ *f*[(1)13] 565. 579. (892). 1241. 1424 *pc* | [: ; *et* :] –] | ⊤οτι ουδεις μειζων εν γεννητοις γυναικων προφητης Ιωαννου του βαπτιστου (*et om. vs* 28a) D (a) • **27** ⊤γαρ Θ Ψ *f*[1.13] 33. 892. 1241. 1424. 2542 *al* b e sy[h] bo[pt]

9,52 *Ex 23,20 Ml 3,1* *ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου* σου, *ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου* ⸢ἔμπροσθέν σου⸣.

1,15 **28** ⸢λέγω ὑμῖν, ⸢μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν ⸢Ἰωάννου οὐδείς ἐστιν⸣· ⸢ὁ δὲ μικρότερος⸣ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστιν. 7 V

3,7.12 Mt 21,31s! **29** Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεὸν βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· 7 X

Ps 33,10s Act 20, 27 R 10,3 **30** οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν ⸢εἰς ἑαυτοὺς⸣ μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ.

31 Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; **32** ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις ⸢ἃ λέγει⸣·

ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε,
ἐθρηνήσαμεν ⸢ καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. 73 V

1,15 J 10,20! **33** ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ⸢μὴ ⸢ἐσθίων ἄρτον ⸢μήτε πίνων οἶνον⸣, καὶ λέγετε· δαιμόνιον ἔχει. **34** ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ

Mt 9,11! λέγετε· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. **35** καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ ⸢πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς⸣.

36–50: cf Mt 26,6-13 Mc 14,3-9 J 12,1-8 · 11,37; 14,1 **36** Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου ⸢κατεκλίθη. **37** καὶ ἰδοὺ γυνὴ ⸢ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει⸣ ἁμαρτωλός, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου **38** καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα τοῖς δάκρυσιν ⸢ἤρξατο βρέχειν⸣ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ταῖς θριξὶν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ⸢ἐξέμασσεν καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας 21 74 I

27 ⸢ D it • **28** ⸢*p)* αμην λ. ℵ L Ξ 579. 892. 2542 *pc* ¦ λ. γαρ A Θ *f*¹ 𝔐 f q vg sy^h ¦ λ. δε D W *f*¹³ *pc* it vg^mss ¦ *txt* B Ψ 33. 700. 1241 *pc* sy^s.p co | ⸢ D (*cf vs* 26) | ⸢ Ιωαννου του βαπτιστου K 33. 565 *al* it sy^hmg sa^mss ¦ προφητης Ιωαννου του βαπτιστου A (D) Θ *f*¹³ 𝔐 lat sy^p.h bo^pt ¦ προφητης Ιωαννου Ψ 700. (³ 892. 1241) *pc* sy^s ¦ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ B L W Ξ *f*¹ 579 *pc* sa^mss bo^pt | ⸢οτι ο μικρ. αυτου D • **30** ⸢ ℵ D *pc* sa • **32** ⸢και λεγουσιν A Θ Ψ 33 𝔐 aur f vg sy^h ¦ λεγοντες D L *f*¹³ 2542 ¦ λεγοντα ℵ² W Ξ *pc* ¦ – sy^s ¦ *txt* ℵ* B *f*¹ 700* | ⸢υμιν A Ψ *f*¹ 33 𝔐 it sy ¦ *txt* ℵ B D L W Θ Ξ *f*¹³ 892. 1241 *pc* lat co • **33** ⸢μητε *et* ⸢ μητε A D L Θ Ψ *f*¹·¹³ 33 𝔐 ¦ μη *et* μηδε ℵ W *pc* ¦ *txt* B Ξ *pc* | ⸢ *2 1 (3) 5 4* A Θ Ψ 33 𝔐 r¹ sy^h ¦ *p) 1 (3) 4* D *f*¹·¹³ 700 *pc* it sy^s.c ¦ *txt* (ℵ) B L (W) Ξ (579). 1241 *pc* aur f vg • **35** ⸢ *2–4 1* A Ξ 33 𝔐 ¦ *p) 2–4* D L Θ Ψ *f*¹ 700. 1241. 2542 *al* ¦ παντων των εργων αυτης ℵ(²) ¦ *txt* B W *f*¹³ 579. 892 • **36** ⸢ανεκλιθη A W Θ Ψ *f*¹³ 𝔐 ¦ κατεκειτο ℵ* ¦ *txt* ℵ² B D L Ξ *f*¹ 33. 579. 700. 892. 1241. *l* 2211 *pc*; Mcion^E Epiph • **37** ⸢ *3–5 1 2* A Θ Ψ 33 𝔐 it sy^h ¦ *3–5* D bo^ms ¦ *txt* 𝔓^3vid ℵ B L W Ξ (*f*¹ 2542. *l* 2211, *f*¹³ 700. 1241) *pc* lat • **38** ⸢εβρεξε D it sy^s.c; Mcion^E | ⸢εξεμαξεν 𝔓³ ℵ* A D L W Ψ 33. 579. 1241 *pc* r¹ ¦ *txt* ℵ² B Θ *f*¹·¹³ 𝔐

αὐτοῦ καὶ ἥλειφεν τῷ μύρῳ. **39** ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ⌜ὁ καλέσας αὐτὸν⌝ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· οὗτος εἰ ἦν ᵀ προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν. **40** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ· διδάσκαλε, εἰπέ, φησίν. **41** δύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. **42** μὴ ἐχόντων ᵀ αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν ᵀ πλεῖον ἀγαπήσει ᶠ αὐτόν; **43** ⌜ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν· ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὀρθῶς ἔκρινας. **44** καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη· βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ⌜μοι ἐπὶ πόδας⌝ οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξὶν αὐτῆς ἐξέμαξεν. **45** φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς ⌜εἰσῆλθον οὐ ⌜διέλιπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. **46** ἐλαίῳ ⌜τὴν κεφαλήν⌝ μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψεν ⌜τοὺς πόδας μου⌝. **47** οὗ χάριν· λέγω σοι, ἀφέωνται ⌜αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί⌝, ⌑ὅτι ἠγάπησεν πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ.⌝ **48** εἶπεν δὲ αὐτῇ· ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. **49** καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; **50** εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· ᵀ ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου ⌜εἰς εἰρήνην⌝.

75 X **8** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, **2** καὶ γυναῖ-

Mt 21,11! J 4,19 Dt 18,15
16,5
Mt 18,27 Kol 2,13
10,28; 20,21 |
Gn 18,4
J 13,5ss 1T 5,10 1Sm 25,41
R 16,16!
5,20p Mt 9,2
5,21!
Mt 9,22! · Mc 5,34!
7,11 · Mt 4,23!
4,43!
23,49 Act 1,14

39 ⌜παρ ω κατεκειτο D e | ᵀ† o B* Ξ *pc* | *txt* ℵ A B² D L W Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 co • **42** ᵀ δε 𝔓³ ℵ A W Θ Ψ 079 *f* 1.13 33 𝔐 it sy sa^{mss} bo | *txt* B D L P Ξ 565 *pc* sa$^{ms(s)}$ | ᵀ ειπε (A: επι) Θ 079 *f* 13 33 𝔐 sy^{h} | *txt* 𝔓³ ℵ B D L W Ξ Ψ *f* 1 579. 892. 1241. 1424. *l* 844 *pc* latt sy^{s,c,p} co | ᶠ *a.* αγαπ. A Θ 079 *f* 1.13 𝔐 f l vg^{mss} | *loco* αυτων *a.* πλειον D lat | – Γ Δ *l* 844 *pc* | *txt* 𝔓^{3vid} ℵ B L W Ξ Ψ 33. 579. 892. 1241 *pc* • **43** ⌜α. δε 𝔓³ ℵ Γ 579. 892. 1241. 1424 *pc* | α. δε ο A Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 | ο δε W 079 *f* 1 700. *l* 2211 *pc* | *txt* B (D) L Ξ *pc* lat • **44** ⌜μοι επι τους π. Ψ 33. 579. 892. 1241 *pc* | μου επι τους π. ℵ L Ξ *pc* | επι τους π. μου A Θ 079(*) *f* 1.13 𝔐 | επι π. μοι D (W) a ff² q | *txt* B e • **45** ⌜-θεν L* *f* 13 *al* lat sy^{p,h} sa^{mss} bo^{pt} | ⌜† -λειπ- ℵ A K L W Δ Ξ 079 *f* 13. 33. 565. 892. 1241. 1424. *l* 844 *pm* | *txt* B D P Γ Θ Ψ *f* 1 579. 700. *l* 2211$^{(*)}$ *pm* • **46** ⌜τους ποδας a e ff² l | ⌜*3 1 2* ℵ K Δ Ψ *f* 1.13 565. 579. 892. 1241. *l* 844. *l* 2211 *pm* | – D W 079 it | *txt* A B (⌜ L) P Γ Θ Ξ 33. 700. 1424 *pm* • **47** [·,] | ⌜*3 1 2 4 5* ℵ A K W Ψ 565. (579). 892. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* (lat) | αυτη πολλα D ff² l | *txt* B L Θ Ξ 079 *f* 1.13 33 𝔐 q | ⌑ D (e) • **50** ⌜γυναι D | ⌜εν ειρηνη D

κές τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων ⌜πονη-
Mc 15,40! p ρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή,
Mt 12,45 | 24,10 ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, **3** καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χου-
ζᾶ ἐπιτρόπου ⌜Ἡρῴδου καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί,
αἵτινες ⊤ διηκόνουν ⌜αὐτοῖς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.
4–8: Mt 13,1-9 Mc 4,1-9 **4** ⌜Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπι- 22 76
πορευομένων πρὸς αὐτὸν εἶπεν ⌜διὰ παραβολῆς⌝· **5** ἐξ- II
ῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. καὶ ἐν
τῷ σπείρειν αὐτὸν ⌜ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδὸν καὶ κατ-
επατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ ⌑τοῦ οὐρανοῦ⌝ κατέφαγεν ⌜αὐτό.
6 καὶ ἕτερον κατέπεσεν ἐπὶ ○τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐ-
Jr 17,8 ξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. **7** καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν
μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν
⌜αὐτό. **8** καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ⌜ἀγαθὴν
καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέ-
Mt 11,15! γων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.
9s: Mt 13,10-17 Mc 4,10-12 **9** Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ⊤ τίς αὕτη εἴη
ἡ παραβολή. **10** ὁ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυ-
στήρια ⌑τῆς βασιλείας⌝ τοῦ θεοῦ, * τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν πα- 77
ραβολαῖς, ἵνα I
Is 6,9s βλέποντες μὴ ⌜βλέπωσιν
καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν.
11–15: Mt 13, 18-23 Mc 4,13-20 · 1P 1,23 **11** Ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος 78
τοῦ θεοῦ. **12** οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδόν εἰσιν οἱ ⌜ἀκούσαντες, II
εἶτα⌝ ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς
1K 1,21! καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. **13** οἱ δὲ
Act 8,14! ἐπὶ ⌜τῆς πέτρας⌝ οἵ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται
Kol 2,7 τὸν λόγον, καὶ ⌜οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἵ πρὸς καιρὸν
1T 4,1 πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. **14** τὸ δὲ
εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ⊤ ἀκούσαντες, καὶ
ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευ-

¶ **8,2** ⌜ακαθαρτων ℵ Θ *pc* it • **3** ⊤και D *pc* it; Mcion^{T} | ⌜αυτω ℵ A L Ψ f^{1} 33. 565. 579. 1241. 2542 *pm* it vg^{cl} sy^{h} co; Mcion^{T} | *txt* B D K W Γ Δ Θ f^{13} 700. 892. 1424 *pm* lat sy$^{s.c.p\,hmg}$ • **4** ⌜συνοντος ℵ* 1424 *pc* | συνελθοντος D f^{13} *pc* | ⌜παραβολην τοιαυτην προς αυτους D it • **5** ⌜α B W *et* ⌜ αυτα $\mathfrak{P}^{75}$ B (sa) | ⌑*p)* D W *pc* it sy$^{\text{>}c.p}$ • **6** ○ $\mathfrak{P}^{75}$ B 579 bo • **7** ⌜αυτα $\mathfrak{P}^{75}$ *pc* sa • **8** ⌜*p)* αγαθην και καλην D (^{s} Θ) *pc* a c e r^{1} sy^{p} | καλην Ψ 1424. 2542 *pc* | *p)* αγ. και εδιδου καρπον sy^{c} • **9** ⊤ λεγοντες A Θ Ψ f^{13} $\mathfrak{M}$ f l q sy^{h} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D L W Ξ 1. 33. 579. 700. 1241. 1424. 2542 *pc* lat sy$^{\text{>}c.p}$ co • **10** ⌑ W 579 *pc* ff^{2} | ⌜ιδωσιν D L W Ξ 1. 700. 2542 *pc* • **12** ⌜ακολουθουντες ὧν D • **13** ⌜την πετραν ℵ* D 1241 *pc*; Or | ⌜αυτοι B* 1241 *pc* a c r^{1} | – D e • **14** ⊤*p)* τον λογον Θ f^{1} *pc* a c f r^{1} sy$^{c.p}$ sa bo^{ms}

ὁμενοι συμπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. **15** τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῆ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ ⸢καλῇ καὶ⸣ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον ⸢τ⸣ κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. Act 16,14 — 21,19 R 2,7 H 10,36; 12,1 Ap 3,10; 13,10; 14,12

79 L$_A$ **16** Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ ⸢λυχνίας ⸢τίθησιν, 80 II ⸢ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς.⸣ **17** οὐ γάρ ἐστιν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται οὐδὲ ἀπόκρυφον ⸢ὃ οὐ μὴ⸣ γνωσθῇ καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. *16–18:* Mc 4,21-25 · 11,33! — Mt 10,26 R 2,16

81 V **18** Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ⸢ὃς ἂν⸣ γὰρ ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Mt 13,12!

82 II **19** ⸢Παρεγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ ⸢τ⸣ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. **20** ⸢ἀπηγγέλη δὲ⸣ αὐτῷ ⸢τ⸣· ἡ μήτηρ ⸢ο⸣σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ⸢ἰδεῖν θέλοντές σε⸣. **21** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς ⸢αὐτούς· μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες. *19–21:* Mt 12,46-50 Mc 3,31-35 Mc 3,21 — Act 1,14! — J 20,17! — 11,28 Mt 7,24

23 83 II **22** Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ⸢καὶ αὐτὸς ἐνέβη⸣ εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης, καὶ ἀνήχθησαν. **23** πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν. καὶ κατέβη λαῖλαψ ⸢ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην⸣ καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευον. **24** προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες· ⸢ἐπιστάτα ἐπιστάτα⸣, ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι ⸢τοῦ ὕδατος⸣· καὶ ⸢ἐπαύσαντο καὶ ἐγένετο γαλήνη. **25** εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ποῦ ⸢τ⸣ ἡ *22–25:* Mt 8,18.23-27 Mc 4,35-41 — 5,5!

15 ⸢⸣ D it | ⸢τ⸣του θεου D sa^{ms} • **16** ⸢τ⸣την λυχνιαν ℵ D K (Θ Ψ 579. 700). 1241. 1424. 2542 *al* sa bo^{pt} | *txt* 𝔓^{75} A B L W Ξ 070 *f*$^{1\,13}$ 33 𝔐 | ⸢ε⸣πιτιθησιν A W Ψ 33 𝔐 | – 1241 *pc* | *txt* 𝔓^{75} ℵ B D L Θ Ξ 070 *f*$^{1\,13}$ 579. 892. 1424. 2542 *al* | ⸢⸣ 𝔓^{75} B *pc* • **17** ⸢⸣ *1 2* A L* W *f*$^{1\,13}$ 𝔐 | *p)* αλλα ινα D (a l) | *txt* 𝔓^{75} ℵ B L^{c} Θ Ξ Ψ 070. 33. 579. 892. 1241. 1424. 2542 *pc*. • **18** ⸢⸣ οσον 𝔓^{75} • **19** ⸢παρεγενοντο ℵ A L W Θ Ξ Ψ *f*$^{1\,13}$ 33 𝔐 lat | *txt* 𝔓^{75} B D 070. 579 *pc* | ⸢τ⸣*p)* αυτου ℵ D 1241 *pc* c e r^{1} • **20** ⸢και απηγγελη A (W) Θ Ψ *f*^{1} 𝔐 lat sy^{h} | *txt* 𝔓^{75} ℵ B D L Ξ *f*^{13} 33. 579. 700. 892. (1241). 1424 *pc* | ⸢τ⸣οτι ℵ D L Θ *f*^{1} 33. 579. 892. 1241 *pc* it | λεγοντων A Ξ *f*^{13} 𝔐 r^{1} | λεγοντων οτι Ψ 1424 *pc* sy^{h} | *txt* 𝔓^{75} B W Δ *pc* vg | ⸢ο⸣ 𝔓^{75} ℵ 579 | ⸢⸣ *1,3 2* ℵ A L W Θ Ψ *f*$^{1\,13}$ 33 𝔐 | *p)* ζητουντες σε D *pc* | *txt* 𝔓^{75} B Ξ • **21** ⸢αυτον 𝔓^{75} b* | ⸣• **22** ⸢και αυ. (– 𝔓^{75}) ανεβη 𝔓^{75} L Θ *f*^{13} *al* sy^{h} | αναβηναι αυτον D (e) • **23** ⸢⸣ 𝔓^{75} B 579 *pc* a • **24** ⸢⸣ *1* ℵ^{c} W Γ 579. 700^{c}. 1424. 2542 *al* lat bo; Cyr | κυριε κυριε D (sy^{c}) | ⸢⸣ D | ⸢-σατο ℵ W Θ Ψ *f*^{1} *pm* lat sa bo^{ms} • **25** ⸢εστιν D *f*^{13} 33 𝔐 | *txt* 𝔓^{75vid} ℵ A B L W Θ Ψ 1. 579. 700. 892*. 2542 *al*

πίστις ὑμῶν; ⌜φοβηθέντες δὲ⌝ ἐθαύμασαν ⌜λέγοντες πρὸς ἀλλήλους⌝· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, □καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ⌝;

26–39: Mt 8,28-34 Mc 5,1-20

26 Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν ⌜Γερασηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντιπέρα τῆς Γαλιλαίας. **27** ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν ⌜ἀνήρ τις⌝ ἐκ τῆς πόλεως ⌜ἔχων δαιμόνια ⌜καὶ χρόνῳ ἱκανῷ⌝ ⌜1οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον⌝ καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. **28** ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀνακράξας □προσέπεσεν αὐτῷ καὶ⌝ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· τί ἐμοὶ καὶ σοί, °Ἰησοῦ υἱὲ □1τοῦ θεοῦ⌝ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς. **29** ⌜παρήγγειλεν γὰρ τῷ ⌜πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ⌜1ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτὸν καὶ ἐδεσμεύετο ἁλύσεσιν καὶ πέδαις φυλασσόμενος καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ⌜2ὑπὸ τοῦ ⌜3δαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους. **30** ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς⌝· τί σοι ὄνομά ἐστιν; ὁ δὲ εἶπεν· ⌜λεγιών⌜, ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰς αὐτόν⌝. **31** καὶ ⌜παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. **32** ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων °ἱκανῶν ⌜βοσκομένη ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἵνα ⌜ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν⌝· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. **33** ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ⌜εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη.

Mc 1,24! 1 Rg 17,18 etc
Gn 14,18 etc
13,16 Mc 9,21 J 5,6
Ap 9,11!

25 ⌜οι δε φοβηθεντες ℵ L 33. 892. 1241 *pc* | ⌜ *2 3 1* L Ξ Ψ 33. 579. 892. 1241. 1424. 2542 *al* it vg^{cl} sy^{h} | *1* ℵ sa^{ms} | □ 𝔓^{75} B 700 aeth • **26** ⌜ Γεργεσηνων ℵ L Θ Ξ *f*^{1} 33. 579. 700*. 1241 *pc* (bo); Epiph | *p)* Γαδαρηνων A W Ψ *f*^{13} 𝔐 sy | *txt* 𝔓^{75} B D latt sy^{hmg} (sa) • **27** ⌜ *2 1* B | *1* D a | ⌜ος ειχεν ℵ^{2} A D L W Θ Ξ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 sy^{h} | *txt* 𝔓^{75} ℵ* B 579. 1241 *pc* | ⌜εκ χρονων ικανων και ℵ^{2} A W Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 lat sy | απο χρονων ικανων ος D (e) | *txt* 𝔓^{75vid} ℵ*.^{c} B L Ξ (*f*^{1}) 33. 579. 1241 *pc* sy^{hmg} | ⌜^{1}ιμ. ουκ ενεδιδυσκετο (ℵ^{1}) A D W Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 latt | *txt* 𝔓^{75} ℵ*^{2} B L Ξ *f*^{1} 33. 579. 1241 *pc* • **28** □ D | ° 𝔓^{75} D *f*^{1} 579 *al* e bo^{pt} | □^{1} D Ξ *f*^{1} 892. 1424. 2542 *pc* l vg^{ms} • **29** ⌜ † παρηγγελλεν ℵ A C K L W Γ Δ 1. 33. 565. 892 *pm* | *p)* ελεγεν D e | *txt* 𝔓^{75} B Θ Ξ Ψ *f*^{13} 579. 700. 1241. 1424. 2542 *pm* | ⌜ δαιμονιω D e | ⌜^{1}*p)* εξελθε D e | ⌜^{2}† απο B Ξ | *txt* 𝔓^{75} ℵ A C D L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 | ⌜^{3}δαιμονος A C^{3} L W Θ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 a | *txt* 𝔓^{75} ℵ B C* D Ξ Ψ 579 *pc* • **30** ⌜ λεγων A C D L W Θ Ξ Ψ *f*^{13} 33 𝔐 lat sy$^{s.c.h}$ bo^{pt} | *txt* 𝔓^{75} ℵ B *f*^{1} 579. 1241. 2542 *pc* it sy^{p} sa bo^{pt} | ⌜ λεγεων 𝔓^{75} ℵ^{2} A B^{2} C D^{2} W Θ Ξ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 sa bo^{ms} | *txt* ℵ* B* D* L Ψ 579 *pc* bo | ⌜ονομα μοι· πολλα γαρ ησαν δαιμονια D c (it) • **31** ⌜*p)* παρεκαλει A K P Γ Δ Θ Ξ Ψ 565. 700. 2542* 𝔐 bo^{mss} • **32** ° D 579 c r^{1} bo^{pt} | ⌜-μενων A C L W Ξ Ψ *f*^{1} 33 𝔐 lat sy$^{s.c.h}$ | *txt* 𝔓^{75} ℵ B D K Θ *f*^{13} 565. 579*. 2542 *al* a sy^{p} | ⌜εις τους χοιρους εισελθωσιν D c (it) • **33** ⌜ωρμησαν D

34 Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονὸς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. **35** ⸢ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονὸς καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ⸢ἐξῆλθεν ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα⸣ παρὰ τοὺς πόδας ○τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν. **36** ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς □οἱ ἰδόντες⸥ πῶς ἐσώθη ⸢ὁ δαιμονισθείς⸣. **37** ⸢καὶ ⸢ἠρώτησεν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου⸣ τῶν ⸢Γερασηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνεί- 1,65!
84 VIII χοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς ⸢εἰς πλοῖον⸣ ⸢1ὑπέστρεψεν. Mt 9,1
38 □ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ·⸥ ⸢ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν λέγων·
39 ⸢ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθεν καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.
25 **40** ⸢Ἐν δὲ⸣ τῷ ⸢ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο *40–56:* Mt 9,18-
85 αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες ⸢αὐτόν. 26 Mc 5,21-43
II 4,42 p
41 καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάϊρος καὶ ⸢οὗτος ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας ○[τοῦ] Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, **42** ⸢ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ ⸢αὐτὴ ἀπέθνῃσκεν⸣. ⸢Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν⸣ αὐτὸν 7,12!
26 οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. **43** Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ⸢ἥτις □[ἰατροῖς προσ-

35 ⸢παραγενομενων δε εκ της πολεως και θεωρησαντων καθημενον τον δαιμονιζομενον σωφρονουντα και ιματισμενον καθημενον (*et om.* και. *a.* εφοβ.) D | ⸢εξεληλυθει A C L W Θ Ξ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 | *txt* 𝔓^{75} ℵ$^{(2)}$ B *pc* aur f vg^{mss} | ○ 𝔓^{75} B • **36** □ 579 *pc* sy$^{s.c}$ | ⸢ο λεγιων D(*) | a legione lat | – c | o ανηρ sy$^{s.c\,(p)}$ • **37** ⸢ηρωτησαν δε τον Ιησουν παντες και η χωρα D | ⸢ηρωτησαν (D) L W Γ Δ Ψ *f*^{1} 565. 700. 1424. 2542 *pm* | παρεκαλεσαν Θ | ⸢ Γεργεσηνων ℵ*^{c} (C^{2}) L P Θ *f*$^{1.13}$ 33. 700*. 1241 *al* (bo) | Γαδαρηνων ℵ^{2} A W Ψ 𝔐 sy | *txt* 𝔓^{75} B C* D 0279. 579 *pc* latt (sa) | ⸢*p*⸣ εις το πλοιον A K P W Γ Δ *f*^{13} 565. 1424 𝔐 sa^{mss} | – D I | [⸢ι υπεστρεφεν P. Schmiedel *cj*] • **38** □ W | ⸢εδιδασκεν W | απεστειλεν L *pc* sy^{hmg}; Cyr • **39** ⸢πορευου D c • **40** ⸢εγενετο δε εν ℵ*.^{c} A C D W Θ Ψ 0279 *f*^{13} 𝔐 latt sy^{h} | *txt* 𝔓^{75} ℵ^{2} B L *f*^{1} 33. 579. 700*. 2542 *pc* sy$^{s.c.p}$ sa | ⸢υποστρεψαι A C D L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33. (565) 𝔐 | *txt* 𝔓^{75} ℵ B 0279. 579. 1241. 2542 *pc* | ⸢ τον θεον ℵ* • **41** ⸢αυτος ℵ A C L W Θ Ψ 33 𝔐 lat sy^{h} | *txt* 𝔓^{75} B D(*) 0279 *f*$^{1.13}$ 579. 1424 *pc* a f r^{1} bo | ○† 𝔓^{75vid} ℵ* B P *pc* | *txt* ℵ^{1} A C D L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 • **42** ⸢ην γαρ θυγ. αυτω μονογ. ετων δωδεκα αποθνησκουσα D | ⸢† αὐτη B^{2} Γ Ψ *f*^{1} 33. 565. 700. 892. 1241. 1424. 2542 *pm* co | *txt* K L^{vid} Θ *f*^{13} 579 *pm* (𝔓^{75} ℵ A B* C W 0279 *sine acc.*) | ⸢ και εγενετο εν τω πορευεσθαι C* D P *pc* lat • **43** ⸢ ἣν ουδε εἷς ισχυεν θεραπευσαι D | □† 𝔓^{75} B (D) 0279 sy^{s} sa; Or | *txt* ℵ(*, C) A L W Θ Ξ (Ψ) *f*$^{1.13}$ 33. (1424) 𝔐 (lat sy$^{c.p.h}$ bo)

αναλώσασα ὅλον τὸν βίον]˃ οὐκ ἴσχυσεν ⌜ἀπ' οὐδενὸς
θεραπευθῆναι˃, **44** προσελθοῦσα ⁰ὄπισθεν ἥψατο ◻τοῦ
Nu 15,38 s κρασπέδου˃ τοῦ ἱματίου αὐτοῦ καὶ παραχρῆμα ἔστη
ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. **45** ⌜καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς˃· τίς
ὁ ἁψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέ-
5,5! τρος⊤· ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβου-
σιν⊤. **46** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἥψατό μού τις, ἐγὼ γὰρ
5,17! ἔγνων δύναμιν ⌜ἐξεληλυθυῖαν ἀπ' ἐμοῦ. **47** ◻ἰδοῦσα δὲ ἡ
γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, ⌜τρέμουσα ἦλθεν˃ καὶ προσπεσοῦσα
αὐτῷ ◻[1]δι' ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ˃ ἀπήγγειλεν ἐνώπιον
παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. **48** ὁ δὲ εἶπεν
Mt 9,22! · Mc 5, 34! αὐτῇ· ⊤ ⌜θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς
εἰρήνην. **49** Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ⌜ἔρχεταί τις παρὰ
τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων˃ ⊤ ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ
7,6 σου· ⌜μηκέτι σκύλλε τὸν διδάσκαλον. **50** ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἀκούσας ἀπεκρίθη ⌜αὐτῷ· μὴ φοβοῦ, μόνον ⌜πίστευσον,
καὶ σωθήσεται. **51** ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ⌜οὐκ ἀφ-
Mt 17,1! p ἧκεν εἰσελθεῖν τινα σὺν αὐτῷ˃ εἰ μὴ Πέτρον καὶ ⌜Ἰω-
άννην καὶ Ἰάκωβον˃ καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν
μητέρα. **52** ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ
7,13! εἶπεν· μὴ κλαίετε, ⌜οὐ γὰρ˃ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει.
53 καὶ κατεγέλων αὐτοῦ εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. **54** αὐτὸς
δὲ ⊤ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων· ἡ παῖς,

43 ⌜υπ ℵ C L W Θ Ξ[c] Ψ *f* [1 13] 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓[75] A B Ξ* 0279 • **44** ⁰ D Ψ *pc* | ◻*p)* D it • **45** ⌜ *p)* ο δε Ιησους γνους την εξελθουσαν εξ αυτου δυναμιν επηρωτα D a | ⊤και οι συν αυτω (μετ αυτου C* Ψ 𝔐) ℵ A C[3] D L W Θ Ξ Ψ *f* [1 13] 33 𝔐 latt sy[p.h] bo ¦ *txt* 𝔓[75] B Π 700* *al* sy[s.c] sa | ⊤*p)* και λεγεις· τις ο αψαμενος μου A C(*, D) W Θ Ξ (Ψ 0291) *f* [13] 33 𝔐 latt sy bo[ms] ¦ *txt* 𝔓[75] ℵ B L *f* [1] 1241 *pc* co • **46** ⌜εξελθουσαν A C D W Θ Ξ Ψ *f* [1 13] 𝔐; Mcion[E] Epiph ¦ *txt* 𝔓[75] ℵ B L 0291. 33. 579. 892 *pc* • **47** ◻ℵ* | ⌜εντρομος ουσα D ¦ timens b ¦ φοβηθεισα και τρεμουσα sy[c] | ◻[1] ℵ • **48** ⊤*p)* θαρσει A C W Θ *f* [13] 𝔐 q sy[p.h] ¦ *txt* 𝔓[75] ℵ B D L Ξ Ψ *f* [1] 579. 1241 *pc* lat sy[s.c] co | ⌜ θυγατερ ℵ A C D Ξ Ψ *f* [1 13] 𝔐 ¦ *txt* B K L W Θ *pc* • **49** ⌜ερχονται απο του αρχισ. λεγοντες D (c) sy[s.c] | ⊤αυτω A C D W Θ Ψ 0291 *f* [13] 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ B L Ξ *f* [1] 33. 700. 1241 *pc* e co | ⌜μη A C L W Θ Ξ Ψ *f* [1 13] 𝔐 lat sy[s.c.p] bo ¦ *txt* 𝔓[75] ℵ B D 0291[vid]. 579 *pc* sy[h**] sa • **50** ⌜τω πατρι της παιδος λεγων 1229 *pc* (lat sy[p]) ¦ αυτω λεγων A C D W Θ Ψ *f* [13] 𝔐 sy[s.h] ¦ *txt* 𝔓[75] ℵ B L Ξ 0291 *f* [1] 33. 579. 892. 1241. 1424 *pc* sy[c] | ⌜*p)* πιστευε ℵ A C D W Θ Ψ 0291 *f* [1 13] 33 𝔐 ¦ *txt* B L Ξ *pc* • **51** ⌜ουκ αφ. εισελθ. ουδενα A C[3] W Ψ *f* [1] (565) 𝔐 sy[s.c]; Ir[lat vid] ¦ ουκ αφ. εισελθ. ουδενα συν α. L Θ 892. 1424 *pc* (sy[h]) ¦ ουδενα αφ. συνεισελθειν αυτω ℵ (*f* [13] 2542) ¦ *txt* B C* ([2] D) 0291. 33. 579. 1241 *pc* | ⌜*p) 3 2 1* ℵ A L 33. 700. 892. 1241. 1424. 2542 *al* vg[cl] sy[s.c.p] sa[ms] bo ¦ *1* 1038 ¦ *3* Ir[lat] • **52** ⌜† ουκ A 𝔐 b e vg sy[hmg] ¦ *txt* ℵ B C D L W Δ Θ Ψ 0291 *f* [1.13] 33. 579. 892. 1241. 1424 *al* it vg[mss] sy[s.c.p h**]; Cyr • **54** ⊤*p)* εκβαλων εξω παντας και (A, C, W, Θ) Ψ *f* [13] (33) 𝔐 f q sy[p.h] co ¦ *txt* 𝔓[75] ℵ B D L 0291 *f* [1] 579. 700. 1241 *pc* lat sy[s.c]

ἔγειρε. **55** καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς καὶ ἀνέστη παραχρῆμα καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. **56** καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός. — 1 Rg 17,22 — Mt 12,23! Mt 8,4! p

27 86 II **9** Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν **2** καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασι- 87 II λείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι [τοὺς ἀσθενεῖς], **3** καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδον μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον μήτε [ἀνὰ] δύο χιτῶνας ἔχειν. **4** καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μέ- 88 II νετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. **5** καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάσσετε εἰς μαρτύριον ἐπ' 89 VIII αὐτούς. **6** ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ. — *1–6:* Mt 10,1.7-11.14 Mc 6,7-13 cf L 10,1-12 — Mt 4,23! — 10,4!

90 II **7** Ἤκουσεν δὲ Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης τὰ γινόμενα πάντα καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων ὅτι Ἰωάννης ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, **8** ὑπό τινων δὲ ὅτι Ἠλίας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. **9** εἶπεν δὲ Ἡρῴδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν. — *7–9:* Mt 14,1 s Mc 6,14-16 — 19 p Mt 3,23 s Sir 48,10 — 23,8

91 VIII 92 III **10** Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδά. **11** οἱ δὲ — *10a:* Mc 6,30 10,17 — *10b–17:* Mt 14,13-21 Mc 6,32-44 J 6,1-13 · Mt 11,21! Mc 6,45!

54 ἐγειρου A W f^{13} $\mathfrak{M}^{t}$ *txt* ℵ B C D L Θ Ψ 0291 f^{1} 33. 579. 892. 1241. 1424 *pc* • **55** ℵ* ¶ **9,1** ἀποστολους ℵ C* L Θ Ξ Ψ 070. 0291 f^{13} 33. 579. 892. 1241. 1424. 2542 *pc* lat sy^{h} bo | *p)* μαθητας αυτου C^{3} *al* it: Eus | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ A B D W f^{1} $\mathfrak{M}$ $sy^{s,c,p}$ sa; Mcion^{A} | B 579 *pc* • **2** ἰ – B $sy^{s,c}$; Mcion^{A} | τους ασθενουντας C W Θ f^{13} $\mathfrak{M}$ | *txt* ℵ A D L Ξ Ψ 070 f^{1} 33. 579. 1241 *pc* • **3** ° ℵ B C* L Ξ 070. 579. 1241 *pc* | *txt* A C^{3} D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ • **5** και A C^{3} f^{13} $\mathfrak{M}$ lat sy | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C* D L W Θ Ξ Ψ f^{1} 33. 579. 892. 1241. 1424. 2542 *pc* a c f co • **6** διηρχ- κατα πολεις και κωμ. (it) sa^{mss}; Mcion^{A} κατα πολεις και ηρχοντο D • **7** ακουσας *et* ηποριετο D | υπ αυτου A C^{3} W Θ Ψ f^{1} 33 $\mathfrak{M}$ lat $sy^{p,h}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C* D L Ξ f^{13} 579. 1241. 2542 *pc* it $sy^{s,c}$ co | εγηγερται εκ νεκρων A W Θ Ψ $\mathfrak{M}$ | εκ νεκ. ανεστη D c e | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C L Ξ $f^{1.(13)}$ 33. 579. 700. 892. (1241). 1424. 2542 *pc* • **8** εἷς A W Θ $\mathfrak{M}^{t}$ lat $sy^{s,c,h}$ sa | – D *pc* a e | *txt* ℵ B C L Δ Ξ Ψ $f^{1.13}$ 33. 579. 892. 1241. 2542 *pc* • **9** ὃ ὃν L Ξ Ψ $f^{1.13}$ 33. 579. 700. 892. 1241 *pc* | *txt* ℵ A C D W Θ $\mathfrak{M}$ | εγω A C^{2} D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat sy^{h} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C*vid L Ξ 565. 579. 892 *pc* e f l • **10** εις κωμην λεγομ- Βηδ- D | *p)* εις τοπον ερημον ℵ* 2 (1241) sy^{c} bo^{mss} | εις κωμ. καλουμ- B. εις τοπ. ερημ. Θ r^{1} | εις τοπ. ερημ. (ερ. τοπ. A f^{13} 565) πολεως καλουμενης B. A C W Ξ^{mg} $f^{(1)\,13}$ $\mathfrak{M}$ $sy^{(p),h}$ | εις τοπ. καλουμενον B. Ψ | – 1010 | *txt* ($\mathfrak{P}^{75}$: Βηδ) ℵ¹ B L Ξ* 33. 2542 *pc* (sy^{s}) co

ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ⊤ ⌜ἰᾶτο.

12 Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπαν αὐτῷ· ἀπόλυσον ⌜τὸν ὄχλον⌝, ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ ⊤ ἀγροὺς καταλύσωσιν □καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν⌝, ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. **13** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· δότε αὐτοῖς ⌜ὑμεῖς φαγεῖν⌝. οἱ δὲ εἶπαν· οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ⌜ἄρτοι πέντε⌝ καὶ ⌜¹ἰχθύες δύο⌝, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. **14** ἦσαν ⌜γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ○[ὡσεὶ] ἀνὰ ⊤ πεντήκοντα. **15** καὶ ἐποίησαν οὕτως □καὶ κατέκλιναν ⌜ἅπαντας⌝. **16** λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας
Mt 14,19! ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ⊤ εὐλόγησεν ⌜αὐτοὺς □καὶ κατέκλασεν⌝ καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς ⌜παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. **17** καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἤρθη
2Rg 4,44 τὸ ⌜περισσεῦσαν ⌜αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.

18–21: Mt 16,13-20 Mc 8,27-30 9,28! **18** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι ⌜αὐτὸν ○προσευχόμενον κατὰ μόνας ⌜συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων· τίνα με ⌜λέγουσιν οἱ ὄχλοι⌝ εἶναι; **19** οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ
7s! Ἠλίαν⌜, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη⌝. **20** εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος
2,11.26; 23,35 J 6,69 δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· τὸν χριστὸν ⊤ τοῦ θεοῦ. **21** ὁ δὲ ἐπι-
22: Mt 16,21 Mc 8,31 · 31.44; 17,25; 18, 32s; 24,7.26.46 τιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο **22** εἰπὼν ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ

28 93 I

29 94 I

95 II

11 ⊤αυτου παντας D | ⌜ιασατο C L Ξ f^{13} 33. 579. 892. 1241. 1424 *pc* • **12** *(p)* τους οχλους $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ² 565. 1424 *pc* lat $sy^{s.c.p}$ sa^{mss} bo | ⊤τους A C D L W Θ Ξ Ψ 33 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B $f^{1.13}$ 579. 700. 1241. 2542 *pc* | □ D • **13** ¹ˆ B b l* | *txt* ℵ A C D L W Θ Ξ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 it | ⌜ *2 1* ℵ² A D L (W) Θ Ξ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 sy^{h} | (Mc 8,5 p) επτα αρτοι C | *txt* ℵ* B 579 *pc* | ²ˆ D L N Ξ Ψ 33. 892. 1241. 1424. 2542 *pc* sy^{h} • **14** ⌜ δε ℵ*.² L 892 *pc* lat bo | ○ A W Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 lat $sy^{p.h}$ bo | *txt* ℵ B C D L Ξ 070. 33. 579. 892. 1241. 2542 *pc* e sa; Or | ⊤*p)* εκατον και ανα Θ • **15** □ D *pc* | ⌜παντας ℵ L N Ξ f^{13} 33. 700. 892. 1241 *pc* • **16** ⊤προσηυξατο και D | ⌜επ αυτ. D it $sy^{(s)c}$; $Mcion^{E}$ | *p)* – ℵ 1241 sy^{p} | □ D q | ⌜ παρατιθεναι A D L W Ξ f^{13} 33 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C N Θ Ψ f^{1} 579. 700. 1241. 2542 *pc* • **17** ⌜περισσευμα D W f^{13} (579). 1424 *pc* | ⊤*p)* των ℵ D e | αυτων των W (579) • **18** ⌜αυτους D *et* ○ D a c e sy^{c} | ⌜ συνηντησαν B* (1424) *pc* f | ⌜*t 2 3 1* ℵ* B L Ξ f^{1} 892. 2542 *pc* | λεγ. οι ανθρωποι A 579. 1241. 1424 *pc* e sa^{mss} bo | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ² C D W Θ Ψ f^{13} 33 𝔐 • **19** *(p)* ἢ ενα των προφητων D e | – $sy^{s.c}$ • **20** ⊤υιον D (892 *pc*) it bo^{ms}

ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ ⸢τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ⸣ ⸢ἐγερθῆναι. Mt 21,42! Hos 6,2

96 II **23** Ἔλεγεν δὲ πρὸς πάντας· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ⸢ἀρνησάσθω ἑαυτὸν ◻καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ⸣ ◻[1]καθ' ἡμέραν⸣ καὶ ἀκολουθείτω μοι. **24** ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ οὗτος σώσει αὐτήν. **25** τί γὰρ ⸢ὠφελεῖται ⸢ἄνθρωπος ⸢[1]κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον ἑαυτὸν δὲ ⸢[1]ἀπολέσας ἢ ⸢[1]ζημιω- *23–27:* Mt 16,24-28 Mc 8,34-9,1 14,27 Mt 16,24s! 1K 15,31 R 8,36

97 II θείς; **26** ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς ○λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. Mt 10,33! R 1,16 2T 1,8 1T 5,21

98 II **27** λέγω δὲ ὑμῖν ⸢ἀληθῶς, εἰσίν τινες τῶν αὐτοῦ ἑστηκότων οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν ⸢τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ⸣. Mt 16,28! 19,11!

30 **28** Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ ○[καὶ] παραλαβὼν Πέτρον καὶ ⸢Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον⸣ ⸢ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. **29** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ⸢προσεύχεσθαι αὐτὸν ⸢τὸ εἶδος⸣ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ⸢ἕτερον καὶ⸣ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ ⸢ λευκὸς ἐξαστράπτων. **30** καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ⸢συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας, **31** οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ⸢ἤμελλεν πληροῦν ⸢ἐν Ἰερουσαλήμ. **32** ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. **33** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ εἶπεν ○ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· ⸢ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς *28–36:* Mt 17,1-8 Mc 9,2-8 Mt 17,1! 3,21; 5,16; 6,12; 9,18; 11,1 Mt 14, 23p Mc 1,35 22! Mt 26,43 J 1,14 2P 1,16-18 5,5!

22 ⸢ *1 2* 𝔓[75*] ¦ *p)* μεθ ημερας τρεις D it; Mcion[A,(E)] | ⸢αναστηναι A C D K *f*[1] 565 *pm*; Mcion[A] • **23** ⸢*p)* απαρνησασθω 𝔓[75] B* C W Ψ *f*[1] 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B[2] D K L Θ Ξ *f*[13] 33. 579 *pc* | ◻ D a l | ◻[1]*p)* ℵ[1] C D 𝔐 it sy[s,hmg] sa[ms] ¦ *txt* 𝔓[75] ℵ*[2] A B K L W Θ Ξ Ψ *f*[1,13] 33. 700. 892. 2542 *al* aur f vg sy[c.p.h**] sa[mss] bo • **25** ⸢*p)* ωφελει ℵ C D (579). 700 *pc* | ⸢*p)* ανθρωπον *et* ⸢[1] κερδησαι *et* ⸢[1]απολεσαι *et* ⸢[1] ζημιωθηναι D* (a) c • **26** ○ D a e l sy[c]; Or[pt] • **27** ⸢*p)* αλ. ατι 𝔓[45] K Π *al* ¦ οτι αλ. D | ⸢*p)* τον υιον του ανθρωπου ερχομενον εν τη δοξη αυτου D; (Or) • **28** ○ 𝔓[45vid] ℵ* B H 579 *pc* it sy[p.h] co ¦ *txt* ℵ[2] A C D L W Θ Ξ Ψ *f*[1,13] 𝔐 lat sy[s,c] bo[ms] ¦ ⸢*p)* 𝔓[45.75vid] C[3] D L Ξ 33. 892. *l* 844 *pc* r[1] vg[cl] sy[s,c.p] sa[mss] bo | ⸢και 𝔓[75] G *pc* sy[s,c.p] • **29** ⸢ (28) προσευξασθαι 𝔓[45] ℵ* Ψ l *pc* | ⸢η ιδεα D; Or | ⸢ ηλλοιωθη και D e sy[s,c.p] co ¦ ετ. (ετερα: Or) και ηλλοιωθη *et* ⸢και εγενετο Θ sy[h**]; Or • **30** ⸢*p)* συνλαλουντες 𝔓[45] (*l* 844) • **31** ⸢ ἐμελλον 𝔓[45] 579. 2542 ¦ μελλει D | ⸢ εις 𝔓[45] D • **33** ○ A W Γ Θ Ψ 565. *l* 844 *pm* | ⸢ διδασκαλε 𝔓[45] X *pc*

ὧδε εἶναι, ⌜καὶ ποιήσωμεν⌝ σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ
μίαν Μωϋσεῖ καὶ μίαν Ἠλίᾳ, μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. **34** ταῦτα
Ex 24,18 δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ⌜ἐπεσκίαζεν αὐ-
τούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ⌜εἰσελθεῖν αὐτοὺς⌝ εἰς τὴν
νεφέλην. **35** καὶ φωνὴ ⌜ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα·
3,22! Is 42,1 Dt 18,15 οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ⌜ἐκλελεγμένος, αὐτοῦ ἀκούετε.
36 καὶ ⊤ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὑρέθη Ἰησοῦς μόνος.
⌜καὶ αὐτοι⌝ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις
ταῖς ἡμέραις ○ οὐδὲν ὧν ἑώρακαν.

37–43a: Mt 17, 14-21 Mc 9,14-29 **37** Ἐγένετο δὲ ⌜τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ⌝ ⌜κατελθόντων αὐτῶν⌝ 99 II
ἀπὸ τοῦ ὄρους ⌜[1]συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς⌝. **38** καὶ *31*
ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ⌜ἐβόησεν λέγων· διδάσκαλε,
7,12! δέομαί σου ⌜ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής
μοί ἐστιν, **39** ⌜καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν καὶ ἐξ-
Mc 1,26 αίφνης κράζει ⊤ καὶ σπαράσσει αὐτὸν⌝ μετὰ ἀφροῦ καὶ
⌜μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρῖβον αὐτόν· **40** καὶ ἐδε-
ήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα ⌜ἐκβάλωσιν αὐτό⌝, καὶ οὐκ
Mt 12,39! ἠδυνήθησαν. **41** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ
J 14,9 ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ
ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ⌜ὧδε τὸν υἱόν σου⌝. **42** ἔτι δὲ
προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ
⌜συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι
τῷ ἀκαθάρτῳ καὶ ⌜ἰάσατο τὸν παῖδα⌝ καὶ ἀπέδωκεν ⌜αὐ-
7,15 4,32! τὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. **43** ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ 100
2P 1,16 Act 19,27 μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ. VIII

43b–45: Mt 17, 22s Mc 9,30-32 Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ⌜ἐποίει εἶπεν 101 II

33 ⌜*p*⌝ θελεις, ποιησω ωδε D* (ff² bo) • **34** ⌜*p*⌝ επεσκιασεν 𝔓⁴⁵ A C D W Θ Ψ *f*¹ ¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ B L 1241. *l* 844 *pc* a | ⌜ *l* 𝔓⁷⁵ ¦ εκεινους εισελθ. 𝔓⁴⁵ A D W Θ Ψ *f*¹ ¹³ 33 𝔐 sy^h sa ¦ *txt* ℵ B (^f C 2542) L 1241 *pc* • **35** ⌜ηλθεν D | ⌜*p*⌝ αγαπητος A C* W *f*¹³ 33 𝔐 it vg^{cl ww} sy^{(c) p h}; Mcion^{T. E} ¦ *p*) αγαπητος εν ω (η)υδοκησα C³ D Ψ *pc* (bo^{ms}) ¦ *txt* 𝔓⁴⁵ ⁷⁵ ℵ B L Ξ (579). 892. 1241 *pc* (*sed* εκλεκτος Θ 1 *pc*) a aur ff² l vg^{st} sy^{s.hmg} co • **36** ⊤εγενετο 𝔓⁴⁵ 1241 | ⌜αυ. δε D e sa ¦ και 𝔓⁴⁵ | ○ 𝔓⁴⁵ D r¹ • **37** ⌜ δια (– 𝔓⁴⁵) της ημερας 𝔓⁴⁵ D it sy^s sa^{ms} | ⌜ θοντα αυτον D (1424) sa^{ms} bo^{ms} | ⌜¹⌝ συνελθειν αυτω οχλον πολυν D • **38** ⌜ανεβοησεν A W Θ 0115 *f*¹ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴⁵ ⁷⁵ ℵ B C D L Ψ *f*¹³ 579. 700. 892. 1241. 2542 *pc* | ⌜ επιβλεψον ℵ D W 0115 *f*¹ 33. 565. 700. 892. 1424. 2542 *pm* • **39** ⌜ λαμβανει γαρ αυτον εξαιφνης πνευμα και ρησσει και σπαρασσει D (e) ¦ ⌜*p*⌝ και ρησσει ℵ (D) Θ *f*¹ 579. (892). 2542 *pc* latt (sy^s) | ⌜ τ μολις B W Θ *f*¹ 700. 1424 *pc* ¦ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ A C D L Ψ 0115 *f*¹³ 33 𝔐 co • **40** ⌜…¦ αυτον 𝔓⁴⁵ ¦ απαλλαξωσιν αυτον D e • **41** ⌜ *2–4* D vg^{mss} ¦ *2–4 l* A C W Θ Ψ 0115 *f*¹³ 33 𝔐 (r¹) ¦ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ B L Ξ *f*¹ 579. 700. 892. 2542 *pc* lat(t) • **42** ⌜συνεταραξεν D | ⌜αφηκεν αυτον *et*⌜ τον παιδα D (e) • **43** ⌜εποιησεν ο Ιησους W 𝔐 ¦ εποιει ο Ι. A C Θ Ψ 0115 *f*¹³ 33. 892 *al* f q r¹ bo^{ms} ¦ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ B D L Ξ *f*¹ 579. 700. 1241. 2542 *pc* lat sy^{s.c} co

πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· **44** θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. **45** οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ⌜ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

1,66; 21,14 22! 2,50! 24,25.45

J 16,19

32 102 II **46** Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. **47** ὁ δὲ Ἰησοῦς ⌜εἰδὼς τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος ⌜παιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ **48** καὶ εἶπεν ○αὐτοῖς· ὃς ἐὰν δέξηται ⸢τοῦτο τὸ παιδίον⸣ ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ □ὃς ἂν ἐμὲ δέξηται, δέχεται⌝ τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτός ⌜ἐστιν ⊤ μέγας.

46–48: Mt 18,1-5 Mc 9,33-37 22,24 | 5,22!

Mt 10,40!

22,26

103 VIII **49** Ἀποκριθεὶς δὲ ⊤ Ἰωάννης εἶπεν· ⌜ἐπιστάτα, εἴδομέν τινα ⌜ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια καὶ ⌜1ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. **50** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ○ὁ Ἰησοῦς· μὴ κωλύετε⊤· □ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ⌜ὑμῶν, ὑπὲρ ⌜ὑμῶν ἐστιν.⌝

49 s: Mc 9,38-41 5,5! 10,17 Nu 11,28

11,23

104 X **51** Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήμψεως αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ⸢τὸ πρόσωπον ἐστήρισεν⸣ τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἰερουσαλήμ. **52** καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς ⌜κώμην Σαμαριτῶν ⌜ὡς ἑτοιμάσαι αὐτῷ· **53** καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν ⌜πορευόμενον εἰς Ἰερουσαλήμ. **54** ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ⊤ Ἰά-

Act 2,1

1T 3,16! 53; 13,22; 17,11; 18,31; 19,28 Mt 19,1 p. 15; 20,17 p 7,27! 10,33; 17,16 J 4, 4-9.40 Act 8,1! Mt 10,5 · 10,10 · 2Sm 17,11 Θ |

45 ⌜*p*) επερωτησαι C D K Π *pc* • **47** ⌜ιδων A C D L W Θ Ξ Ψ 0115 f^{13} 33 𝔐 latt bo; Or ¦ γνους f^{1} *pc* ¦ *txt* ℵ B K 700. 1424. 2542 *al* | ⌜ παιδιου ℵ A L W Θ Ξ Ψ 0115 $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B C D 565. 579. 2542 *pc*; Or • **48** ○ $\mathfrak{P}^{45}$ D 2542 it $sy^{s.c}$ | ⸢ *2 3 1* $\mathfrak{P}^{75}$ D f^{1} 579 *pc* lat | □ D | ⌜εσται A D W Θ Ψ f^{13} 𝔐 e q; Or^{mss} Cyp ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45vid\ 75}$ ℵ B C L Ξ f^{1} 33. 579. 700. 1241. 2542 *pc* lat co; Or | ⊤ο $\mathfrak{P}^{45}$ *pc* co • **49** ⊤ τ ο ℵ A C^{2} L Θ Ξ Ψ f^{1} 33 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45.75}$ B C^{*vid} D W f^{13} 579. 892. 1241 *al* | ⌜*p*) διδασκαλε $\mathfrak{P}^{45}$ C^{*} L Ξ 892 *pc* sy^{hmg} | ⌜ επι A C D W Θ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45.75}$ ℵ B L Δ Ξ Ψ $f^{1.13}$ 33. 579. 700. 892. 1241. 2542 *pc* | ⌜1 λυσαμεν A C D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 co ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75vid}$ ℵ B L Ξ 579. 892. 1241 *pc* a b e l • **50** ○ τ ℵ* B ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45.75}$ ℵ^{2} A C D L W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 | ⊤ου γαρ εστιν καθ υμων L Ξ Ψ 33. 892 *pc* sy^{h**} bo ¦ ου γαρ εστιν καθ υμων ουδε υπερ υμων *et* □ $\mathfrak{P}^{45}$ | *p*) *bis* ημων ℵ^{2} $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ υμων ... ημων ℵ* A Δ *pc* ¦ ημων ... υμων Θ 2542 *pc* ¦ *txt* ℵ^{1} B C D K L W Ξ Ψ 33. 565. 700. 892. 1241. 1424 *al* latt sy co. • **51** ⌜το π. αυτου (– f^{1}) εστηριξεν ℵ A D (f^{1} W) Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ εστηρισεν το π. αυτου (L Ξ) 33. (892) *pc* ¦ το π. αυ. εστ-σεν C 579. 1241 *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45.75vid}$ B 700. 2542 *pc* c • **52** ⌜πολιν ℵ* Γ Ψ f^{13} 1424 *al* lat bo^{ms} | ⌜ τ ωστε ℵ^{2} A C D L W Θ Ξ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45.75}$ ℵ* B it bo^{mss} • **53** ⌜πορευομενου $\mathfrak{P}^{45}$ lat; [Beza *cj*] • **54** ⊤αυτου A C D L W Θ Ξ Ψ f^{13} 33 𝔐 lat sy bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45.75}$ ℵ B f^{1} 579. 700. 1241 *pc* e sa bo^{ms}

Mt 4,21!; · 17,4 · *2Rg 1,10.12*

κωβος καὶ Ἰωάννης εἶπαν· κύριε, θέλεις εἴπωμεν *πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς*ᵀ; **55** στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖςᵀ. **56** καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

57–60: Mt 8,19-22

57 ⌜Καὶ πορευομένων⌝ αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις πρὸς αὐτόν· ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ⌜ἀπέρχη⌝ᵀ. **58** καὶ εἶπεν αὐτῷ ᴼὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. **59** Εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον· ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπεν· ᴼ[κύριε,] ἐπίτρεψόν μοι ⌜ἀπελθόντι πρῶτον⌝ θάψαι τὸν πατέρα μου. **60** εἶπεν δὲ αὐτῷ· ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ ⌜ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **61** Εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος· ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. **62** εἶπεν δὲ ⌜[πρὸς αὐτὸν] ὁ Ἰησοῦς⌝· οὐδεὶς ⌜ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω⌝ εὔθετός ἐστιν ⌜¹τῇ βασιλείᾳ⌝ τοῦ θεοῦ.

33 105 V

1 Rg 19,20

14,33; 17,31 J 6,66 Ph 3,13 Gn 19,17. 26 · 14,35

1–12: Mt 10,7-16 Ex 24,1 Nu 11,16 9,1-6.52

10 ⌜Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος⌝ ᵀ ἑτέρους ἑβδομήκοντα ᴼ[δύο] καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο ᴼ¹[δύο] πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. **2** ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς· ὁ

34 106 X 107 X 108 V

54 ᵀ ως και Ηλιας εποιησεν A C D W Θ Ψ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 it syᵖ·ʰ boᵖᵗ | *txt* 𝔓⁴⁵·⁷⁵ ℵ B L Ξ 579. 700*. 1241 *pc* lat syˢ·ᶜ sa boᵖᵗ • **55/56** ᵀκαι ειπεν· ουκ οιδατε οιου (ποιου D *f* ¹ 700 *al*) πνευματος εστε (+ υμεις K *f* ¹ *al*)· ο (+ γαρ K *al*) υιος του ανθρωπου ουκ ηλθεν ψυχας (-χην Γ *pc*) ανθρωπων απολεσαι (αποκτειναι Γ 700 *al*) αλλα σωσαι K Γ Θ *f* ¹·¹³ (579). 700. 2542 *pm* it vgᶜˡ·ʷʷ syᶜ(ᵖ)·ʰ boᵖᵗ (*sed om.* ο υιος … σωσαι D; Epiph) • **57** ⌜εγενετο δε πορευομενων A (D) W Ψ *f* ¹·(¹³) 𝔐 lat syʰ | *txt* 𝔓⁴⁵·⁷⁵ ℵ B C L Θ Ξ 33. 579. 700. 892. 1241 *pc* syˢ·ᶜ·ᵖ bo | ⌜υπαγης 𝔓⁴⁵ D *pc* | ᵀκυριε A C W Θ Ψ *f* ¹³ 33 𝔐 (*f* b) f q syᵖ·ʰ boᵐˢ | *txt* 𝔓⁴⁵·⁷⁵ ℵ B D L Ξ *f* ¹ *pc* lat syˢ·ᶜ co • **58** ° B • **59** °† B* D *pc* syˢ | *txt* 𝔓⁴⁵·⁷⁵ ℵ A B² C L W Θ Ξ Ψ 0181 *f* ¹·¹³ 33 𝔐 lat syᶜ·ᵖ·ʰ co | ⌜† *2 1* ℵ B (D: -θοντα) Ψ 33. 892 *al* | *1* W | απελθειν πρ. A K (*f* ¹ *f* ¹·¹³ 579. 1424). 2542 *al* | *txt* 𝔓⁴⁵·⁷⁵ᵛⁱᵈ C L (Θ: -θοντα) Ξ 0181 𝔐 • **60** ⌜ πορευθεις D Ptolˡʳ • **62** ⌜ *3 4* 𝔓⁴⁵·⁷⁵ B 0181. 700 saᵐˢˢ | *3 4 1 2* A C W Θ Ψ *f* ¹³ 𝔐 q syʰ | *1 2* Δ *pc* | *txt* ℵ (D) L Ξ *f* ¹ 33. 1241. 2542 *al* lat syˢ·ᶜ·ᵖ | ⌜ ε. (-βαλλων A L W Θ *pc*) τ. χ. αυτου επ αρ. κ. βλ. εις τα οπ. ℵ A C L W Θ Ξ Ψ *f* ¹³ 33 𝔐 vg sy | εις τα οπ. βλ. κ. επιβαλλων τ. χ. αυτ. επ αρ. 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ D it; Cl | *txt* B *f* ¹ (𝔓⁷⁵ 0181: βαλλων) | ⁽¹ εν τη βασ. 𝔓⁷⁵ ℵ² 579. 700. 1241 *pc* q; Ptolˡʳ | εις την βασιλειαν A C D W (Δ) Θ Ψ *f* ¹³ 𝔐 | *txt* ℵ* B L Ξ 0181 *f* ¹ 33. 892. 2542 *pc* lat; Ptolˡʳ ˡᵃᵗ Cl Or

¶ 10,1 ⌜απεδειξεν δε D it | ᵀκαι ℵ A C D W Θ Ψ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 lat syᶜ·ʰ | *txt* 𝔓⁷⁵ B L Ξ 0181. 579. 892. 1424 *pc* r¹ syˢ·ᵖ | ° ℵ A C L W Θ Ξ Ψ *f* ¹·¹³ 𝔐 f q syᵖ·ʰ bo; Irˡᵃᵗ Cl Or | *txt* 𝔓⁷⁵ B D 0181 *pc* lat syˢ·ᶜ sa boᵐˢ; Ad | °¹† ℵ A C D L W Ξ Ψ 0181 *f* ¹ 33 𝔐 | *txt* B K Θ *f* ¹³ 565. *l* 2211 *al* syʰ; Eus

μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ⸂ἐργάτας ἐκβάλῃ⸃ εἰς τὸν
199 V θερισμὸν αὐτοῦ. **3** ὑπάγετε· ἰδοὺ ⊤ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς
110 II ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. **4** μὴ βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μὴ ὑποδήματα, ○καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπά-
111 V σησθε. **5** εἰς ἣν δ' ἂν εἰσέλθητε ⸂οἰκίαν, πρῶτον⸃ λέγετε· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. **6** καὶ ἐὰν ⸂ἐκεῖ ᾖ⸃ υἱὸς εἰρήνης, ⸂ἐπαναπαήσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μή γε,
112 II ἐφ' ὑμᾶς ⸂ἀνακάμψει. **7** ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε ἐσθίοντες □καὶ πίνοντες⸌ τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργά-
113 X της τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ⊤. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. **8** καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν **9** καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς καὶ λέγετε αὐτοῖς· ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ
114 II βασιλεία τοῦ θεοῦ. **10** εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ⸂εἰσέλθητε καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἴπατε· **11** καὶ τὸν κονιορτὸν □τὸν κολληθέντα⸌ ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ○ὑμῶν ⸂εἰς τοὺς πόδας⸃ ἀπομασσόμεθα ○ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε ὅτι ἤγγικεν ⊤ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **12** λέγω ⊤ ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ⸂ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ⸃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

Mt 9,37s!

22.35s; 9,3
2Rg 4,29
9,4

1Sm 25,5s J 20,19

1P 4,14

Ph 4,18 · 1T 5,18
1K 9,4-14 Nu 18,31

1K 10,27 | 9,2

Mt 3,2!

9,5p

Act 13,51; 18,6

Mt 11,24

115 V **13** Οὐαί σοι, Χοραζίν⸍, οὐαί σοι⸃, ⸂Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ⸂ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν. **14** πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ⸂ἐν τῇ κρίσει⸃ ἢ ὑμῖν. **15** καὶ σύ, Καφαρναούμ,

13–15: Mt 11, 21-23 · 9,10
Mc 6,2
Jon 3,5s Dn 9,3
Esth 4,3

4,31! · Mt 11,23!

2 ⸂ℵ A C L W Θ Ξ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat ¦ *txt* (𝔓^{75}) B D 0181. 700. *l* 2211 e • **3** ⊤*p)* εγω C D L W Θ Ξ Ψ 0181 *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat sy$^{s.p.h}$ sa^{mss} bo ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ A B 579 *pc* a e l r^{1} sy^{c} sa^{ms} • **4** ○ ℵ* 0181. 33. 2542 *pc* bo^{mss} • **5** ⸂ *2 l* D* a sy$^{s.c}$ ¦ *l* D^{c} 579 *pc* r^{1}; Or^{lat} • **6** ⸂ *2 l* ℵ A C D L W Ξ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *2* Θ ¦ *txt* 𝔓^{75} B 0181^{vid} ¦ ⸂ παυσεται ℵ^{2} A B^{2} C D L (W) Θ Ξ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ* B* 0181. (579) *pc* ¦ ⸂ *p)* επιστρεψει η ειρηνη υμων D • **7** □ W ¦ ⊤εστιν A C W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B D L Ξ 579. 700. 892. 1241. *l* 2211 *pc* i • **10** ⸂εισερχησθε A W Θ Ψ 0181 𝔐 ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ ℵ B C D L Ξ *f*$^{1.13}$ 33. 579. 700. 892. 1241. 2542. *l* 2211 *pc* • **11** □ *et* ○ *bis* 𝔓^{45} ¦ ⸂εις τ. π. ημων A C K L W Θ Ξ Ψ *f*$^{1.13}$ 33. 579. 700. 892. 1424. 2542. *l* 2211 *al* (f) sy ¦ – 𝔐 aur vg ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ ℵ B D 1241 *pc* it ¦ ⊤εφ υμας A C W Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 f l sy$^{p.h}$ sa bo^{mss} ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ ℵ B D L Ξ 0181. 1. 33. 579. 892. 1241. 1424. 2542. *l* 2211 *pc* lat sy$^{s.c}$ bo; Mcion^{T} • **12** ⊤ δε ℵ D Θ Ξ 892. 1424 *al* a aur f q vg^{mss} bo^{pt} ¦ ⸂εν τη βασιλεια του θεου *et pon. p.* ⸃εσται D e • **13** ⸂και D it ¦ ⸂ Βηθσαιδαν 𝔓^{45} ℵ W Γ *f*$^{1.13}$ 700 *al* ¦ ⸂ εγενοντο A C W Ψ 0115 *f*^{1} 𝔐 ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ ℵ B D L Θ Ξ *f*^{13} 33. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542 *pc*; Did • **14** ⸂*p)* εν ημερα κρισεως *f*^{13} 1424 *pc* c f r^{1} sy^{c} sa^{mss} ¦ εν τη ημ. εκεινη Ψ *pc* sy^{s} ¦ 𝔓^{45} D 1241 *pc* e l

Is 14,13.15.11
Mt 10,40! · J 5,23!; 12,48; 15,23 1 Th 4,8 1 J 2,23

⸂μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ;⸃ ⸆ ἕως ⸋τοῦ ᾅδου ⸂καταβήσῃ.
16 Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ⸂ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με⸃. 11 I

9,10p

17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα ⸋[δύο] μετὰ χαρᾶς λέγοντες· κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. 11 X

9,49 Mc 16,17

18 εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ⸉ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα⸊. **19** ἰδοὺ ⸂δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς ⸋οὐ μὴ⸌ ⸂ἀδικήσῃ. **20** πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ ⸂πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ⸂ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

J 12,31 Ap 12, 8s Is 14,12 Ps 91,13 Gn 3, 15 R 16,20 Mc 16,18 Act 28,6

Ex 32,32 Is 4,3 Ph 4,3 H 12,23 Ap 3,5!

21s: Mt 11,25-27 · Sir 51,1 Ps 136,26 · Tob 7, 17 Θ Is 29,14 · 1 K 2,7s

21 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο ⸂[ἐν] τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ⸃ ⸆ καὶ εἶπεν· ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ ⸋καὶ τῆς γῆς⸌, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ⸉εὐδοκία ἐγένετο⸊ ἔμπροσθέν σου. **22** ⸆πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός ⸋μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατὴρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. 118 V 119 III

2,14!

23s: Mt 13,16s!

23 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς ⸋κατ' ἰδίαν⸌ εἶπεν· μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε⸆. 120 V

15 ⸂ η εως του (– C *pc*) ουρ. -θεισα (-θηση B^2 f^1) A B^2 C W Θ Ψ 0115 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ ¦ *txt* $𝔓^{45.75}$ ℵ B* D *pc* it $sy^{s.c}$ sa^{mss} bo (L Ξ 579. 700: του ουρ.) | ⸆και $𝔓^{45}$ *pc* ¦ η C D* f^1 *pc* it | ⸋ $𝔓^{45}$ ℵ A C D W Θ Ξ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* $𝔓^{75}$ B L 0115 *pc* | ⸂καταβιβασθηση $𝔓^{45}$ ℵ A C L W Θ Ξ Ψ 0115 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ co ¦ *txt* $𝔓^{75}$ B D 579 *pc* $sy^{s.c}$ • **16** ⸂εμου ακουων ακουει του αποστειλαντος με D it ¦ *ead. add. p. txt* Θ f^{13} r^1 $sy^{(s)c.h}$ • **17** ⸋ (*cf* 10,1) ℵ A C L W Θ Ξ Ψ 0115 $f^{1.13}$ 33 𝔐 f i q $sy^{c.p.h}$ bo; Ir^{lat} Cl Or ¦ *txt* $𝔓^{45vid.75}$ B D *pc* lat $sy^{s.hmg}$ sa bo^{mss}; Ad • **18** ⸉ *3–5 1 2 6* B 579 *pc* Or ¦ *1 2 6 3–5* $𝔓^{75}$ *pc* e; Epiph • **19** ⸂ διδωμι $𝔓^{45}$ A C^3 D Θ Ψ 0115 f^{13} 33 𝔐 c sy; Ir^{lat} ¦ *txt* $𝔓^{75}$ ℵ B C* L W f^1 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542 *pc* lat sy^{hmg} sa^{mss} bo; Or Did Cyr | ⸋ ℵ* D; Did^{pt} *et* ⸂† αδικησει ℵ A D L W Γ Θ 1. 33. 1241 *al*; Did ¦ *txt* $𝔓^{45.75}$ B C Ψ 0115 f^{13} 𝔐; Or Cyr • **20** ⸂ δαιμονια D f^1 565. 2542 *pc* e f $sy^{s.c.p}$ bo^{pt}; Did Cyr | ⸂ εγραφη $𝔓^{45vid}$ A C D W Ψ 0115 f^{13} 𝔐 ¦ *txt* $𝔓^{75}$ ℵ B L (Θ) 1. 33. 579. 1241 *pc*; Eus Did • **21** ⸂† τω πνευματι τω αγιω $𝔓^{75}$ B C K Θ f^1 579 *al* aur vg ¦ τω πνευματι A W Ψ f^{13} 𝔐 f ¦ εν τω πνευματι $𝔓^{45vid}$ 0115. 892. 2542 *pc* q; Cl ¦ *txt* ℵ D L Ξ 33.1241 *al* it | ⸆o Ιησους A C W Ψ 0115 f^1 𝔐 f q sy^h bo^{pt} (⸉ *p.* ηγαλλ. L N Θ f^{13} 33. 579. *al* c e ff^2 r^1 vg^{mss} sy^p) ¦ *txt* $𝔓^{45.75}$ ℵ B D Ξ 1241 *pc* lat $sy^{s.c}$ sa bo^{pt} | ⸋ $𝔓^{45}$; $Mcion^{T.E}$ ¦ ⸉ ℵ A C^3 D W Θ 0115 f^{13} 𝔐 ¦ *txt* $𝔓^{45vid.75}$ B C* L Ξ Ψ 070. 1. 33. 892 *pc*; Cl • **22** ⸆ (23) και στραφεις προς τους μαθητας ειπεν A $C^{(2)}$ W Θ Ψ (0115) 𝔐 it $sy^{p.h}$ bo^{ms} ¦ *txt* $𝔓^{45.75}$ ℵ B D L Ξ 070 $f^{1.13}$ 33. 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542 *al* lat $sy^{s.c}$ co | ⸋ D a c l vg^{ww} sy^s; $Mcion^T$ • **23** ⸋ D 1424 *pc* lat $sy^{s.c}$ | ⸆*p)* και ακουοντες α ακουετε D (c e f)

24 λέγω ○γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται □καὶ βασιλεῖς⌝ ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ⊤ ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

35 121 Π1 **25** Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν λέγων· ○διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; **26** ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ ○τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; **27** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· *ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν* ○*σου* ⌜*ἐξ ὅλης [τῆς] καρδίας*⌝ *σου* ○1 *καὶ* ⌜*ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ*⌝ *σου* ⌜1 *καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου*⌝ ⌜2 *καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου*⌝, *καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν*. **28** εἶπεν δὲ 122 X αὐτῷ· ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ. **29** ὁ δὲ θέλων ⌜δικαιῶσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον;

36 **30** Ὑπολαβὼν ⊤ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχὼ καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ⊤. **31** ⌜κατὰ συγκυρίαν⌝ δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ○ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν· **32** □ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης ⌜[γενόμενος] κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν⌝ καὶ ἰδὼν ⊤ ἀντιπαρῆλθεν.⌝ **33** Σαμαρίτης δέ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτὸν καὶ ἰδὼν ⊤ ἐσπλαγχνίσθη, **34** καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. **35** καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ⊤ ἐκβαλὼν ⌜ἔδωκεν δύο δηνάρια⌝ τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί

25–28: Mt 22, 35-40 Mc 12,28-31 cf L 18,18-20

Dt 6,5; 10,12 *Jos 22,5* Θ

Lv 19,18

7,43! · Lv 18,5 Ez 20,21 Neh 9,29

16,15!

Lv 19,16.33s

9,52!

7,13

2 Chr 28,15 Mc 6,13!

24 ○ $\mathfrak{P}^{75}$ *pc* sy^{c} sa^{mss} bo^{mss} | □*p)* D it; Mcion^{T} | ⊤μου $\mathfrak{P}^{75}$ B 070 sa • **25** ○ D • **26** ○ D* *pc* • **27** ○ B* H | ⌜ *1 2 4* $\mathfrak{P}^{75}$ B Ξ 070. *l* 844 *pc* ¦ εν ολη τη (– *f*^{1} *l* 2211) καρδια D *f*^{1} *l* 2211 *pc* it ¦ *txt* ℵ A C L W Θ Ψ *f*^{13} 33 $\mathfrak{M}$ lat | ○^{1} $\mathfrak{P}^{75}$ B | ⌜ εξ ολης της ψυχης *et* ⌜1 κ. εξ ... ισχυος σου *et* ⌜2 κ. εξ ... διανοιας σου A C W Θ Ψ *f*^{13} 33 $\mathfrak{M}$ lat sy$^{(c)}$ ¦ *ut txt, sed* ⌜1 – 1241 bo^{mss}; κ. εξ ... ισχυος σ. 070; ⌜2 – D it; Mcion^{T} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L Ξ (*f*^{1}) 579. 2542. *l* 2211 *pc* • **29** ⌜ δικαιουν A C^{3} W Θ Ψ *f*$^{1\,13}$ 33 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45\,75}$ ℵ B C* (D) L Ξ 070. 579. 892. 1241. 2542 *pc* • **30** ⊤ δε ℵ^{2} A C^{2} D L W Θ Ξ Ψ 070 *f*$^{1\,13}$ 33 $\mathfrak{M}$ latt sy^{h} sa^{mss} bo^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ* B C*^{vid} sa^{mss} bo^{mss} ¦ ⊤ τυγχανοντα A C W Ψ 070 *f*^{13} $\mathfrak{M}$ sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45\,75}$ ℵ B D L Θ Ξ *f*^{1} 33. 579. 700. 1241. *l* 2211 *pc* • **31** ⌜κατα τυχα D ¦ κατα συντυχιαν $\mathfrak{P}^{75c}$ ¦ – it | ○ B 070^{vid}. 1. 579 *pc* • **32** □ℵ* bo^{mss} | ⌜† κατα τον τ. ελθων $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ^{2} B L Ξ 070 *f*^{1} 33. 700. 892. 1241 *pc* ¦ γεν. κατα τον τ. $\mathfrak{P}^{45}$ D *l* 2211 *pc* ¦ *txt* A C W Θ Ψ *f*^{13} $\mathfrak{M}$ q sy$^{p\,h}$ | ⊤αυτον A D Γ Δ 892. 1424. *l* 2211 *al* lat sy co • **33** ⊤αυτον A C D W Θ Ψ *f*^{13} $\mathfrak{M}$ lat sy sa^{mss} bo^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45\,75}$ ℵ B L Ξ *f*^{1} 33. 700. 892. 1241 *pc* it bo^{pt} • **35** ⊤εξελθων A C(*) W Θ Ψ *f*^{13} $\mathfrak{M}$ q sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45.75}$ ℵ B D L Ξ 070 *f*^{1} 33. 579. 892. 1241. 1424. *l* 2211 *pc* lat sy$^{c\,p}$ | ⌜† *2 3 l* ℵ A C L W Θ Ξ Ψ 070 *f*^{1} 33 $\mathfrak{M}$ lat sy ¦ *3 l f*^{13} *pc* ¦ *3 2 l* D c e ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45.75}$ B

με ἀποδώσω σοι. **36** ⸢τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι⸣ γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; **37** ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν ⸢δὲ αὐτῷ ⸦ὁ Ἰησοῦς· πορεύου καὶ σὺ ⸣ποίει ὁμοίως.

38 ⸢Ἐν δὲ⸣ τῷ πορεύεσθαι ⸢αὐτοὺς αὐτὸς εἰσῆλθεν⸣ εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτόν⸣. **39** καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη ⸢Μαριάμ, ⸦[ἥ] καὶ ⸢παρακαθεσθεῖσα πρὸς τοὺς πόδας ⸢τοῦ κυρίου⸣ ⸢¹ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ. **40** ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν· κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με ⸢κατέλιπεν διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. **41** ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ ⸢κύριος· Μάρθα Μάρθα, ⸢μεριμνᾷς καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά, **42** ἑνὸς δέ ἐστιν χρεία⸣· ⸢Μαριὰμ ⸢¹γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ⸣αὐτῆς.

J 11,1s; 12,2s
Act 22,3
1 K 7,35
J 12,2
Mc 4,38

9,28!
5,33
2–4: Mt 6,9-13

38 123 V

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. **2** εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὅταν ⸢προσεύχησθε ⸣λέγετε·

36 ⸢ *1–4 6 7 5* $\mathfrak{P}^{45}$ *f* ^{1} (579. 2542). 700. *l* 2211 *pc* ¦ τινα ουν δοκεις πλησιον D • **37** ⸢ουν A C^{3} W Θ Ψ $\mathfrak{M}$ q sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45\ 75}$ ℵ B C^{*} D L Δ Ξ *f* $^{1\ 13}$ 33. 579. 700. 892. 1241. 2542. *l* 2211 *al* lat sy^{hmg} co | ° B^{*} | ⸣και $\mathfrak{P}^{45}$ • **38** ⸢εγενετο δε εν A C D W Θ Ψ *f* $^{1\ 13}$ $\mathfrak{M}$ latt $sy^{p\ h}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45.75}$ ℵ B L Ξ 33. 579. 892. 1241. 2542 *pc* $sy^{s,c}$ co | ⸢ αυτον εισηλθεν D (*f* ^{1}) sa^{mss} ¦ αυτους και αυτος εισηλθεν A C W Θ Ψ *f* ^{13} $\mathfrak{M}$ lat sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{(45)\ 75}$ ℵ B L Ξ 33. 1241 *pc* a $sy^{s,c,p}$ sa^{mss} bo | ⸣ τ εις την οικιαν (+ αυτης ℵ^{1} C^{2}) $\mathfrak{P}^{3vid}$ ℵ C L Ξ 33. 579 *pc* ¦ εις τον οικον αυτης A D W Θ Ψ 070 *f* $^{1\ 13}$ $\mathfrak{M}$ lat sy bo; Bas ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45\ 75}$ B sa • **39** ⸢ Μαρια $\mathfrak{P}^{45}$ A B^{*} C^{3} D Θ *f* ^{13} $\mathfrak{M}$ sa bo^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B^{2} C^{*} L P W Ξ Ψ 1. 33. 579. *l* 2211 *pc* sy^{h} | ° $\mathfrak{P}^{45\ 75}$ ℵ* B^{2} L Ξ 579 *pc* ¦ *txt* ℵ^{1} A B^{*} C D W Θ Ψ *f* $^{1\ 13}$ 33 $\mathfrak{M}$ sy^{h} | ⸢ παρακαθισασα $\mathfrak{P}^{45}$ C^{3} D W Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 33^{vid} $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{3\ 75}$ ℵ A B C^{*} L Ξ 579 *pc* | ⸢του (– $\mathfrak{P}^{75}$) Ιησου $\mathfrak{P}^{45\ 75}$ A B^{*} C^{2} W Θ Ψ *f* $^{1\ 13}$ 33 $\mathfrak{M}$ vg^{mss} $sy^{s,h}$ sa^{mss} bo^{mss} ¦ αυτου C^{*} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{3}$ ℵ B^{2} D L Ξ 579. 892 *pc* lat $sy^{c\ p\ hmg}$ sa^{mss} bo | ⸣ι σεν $\mathfrak{P}^{3\ 45}$ L Ξ • **40** ⸢τ -λειπ- A B^{*} C L Θ Ξ $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45.75}$ ℵ B^{2} D (W) Ψ *f* $^{1\ 13}$ 565. 579. 700. 892. 1241. 2542 *al*; Bas • **41/42** ⸢ Ιησους (*sed* ο Ι. *a.* ειπεν C^{3} D K Θ *f* ^{13} 565. 1241 *pm*) A B^{*} C D W Θ Ψ *f* $^{1\ 13}$ $\mathfrak{M}$ it $sy^{s,p,h}$ bo; Bas ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{3\ (45)\ 75}$ ℵ B^{2} L 579. 892 *pc* lat sy^{hmg} sa bo^{mss} | ⸢τ μεριμν. κ. θορυβ. περι πολ., ολιγων δε εστιν χρεια (– ℵ*; χρ. ε. B) η ενος $\mathfrak{P}^{3}$ ℵ B C^{2} L 070^{vid} *f* ^{1} 33. (579) *pc* sy^{hmg} bo; Bas ¦ θορυβαζη D ¦ – it sy^{s} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45.75}$ C^{*} W Θ* *pc* (*sed* τυρβαζη A $Θ^{c}$ Ψ *f* ^{13} $\mathfrak{M}$) lat $sy^{(c)\ p,h}$ sa bo^{mss} | ⸢ Μαρια ℵ A C D L W Θ Ψ *f* ^{13} $\mathfrak{M}$ sy^{h} co; Cl ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{3\ 75}$ B *f* ^{1} 579. *l* 2211 *pc* l | ⸣ι δε A C W Θ *f* ^{13} $\mathfrak{M}$ f q vg^{mss} $sy^{p\ h}$ bo^{pt} ¦ – D *pc* lat $sy^{s,c}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{3.75}$ ℵ B L Ψ *f* ^{1} 892. 1241. 1424. 2542. *l* 2211 *al* sa bo^{pt} | ⸣απ $\mathfrak{P}^{3\ 75}$ ℵ^{2} A C W Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat ¦ *txt* ℵ* B D L 579 *pc* it; Cl Or

¶ **11,2** ⸢προσευχεσθε $\mathfrak{P}^{75}$ A C P W Γ Δ Θ *f* $^{1\ 13}$ 33. 1241 *al* ¦ *txt* ℵ B D L Ξ Ψ $\mathfrak{M}$ | ⸣*p)* μη βαττολογειτε ως οι λοιποι· δοκουσιν γαρ τινες οτι εν τη πολυλογια αυτων εισακουσθησονται· αλλα προσευχομενοι D

Πάτερ ⊤,
ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·
⌜ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου⌝· ⊤1
3 τὸν ἄρτον ⌜ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον ⌜δίδου ἡμῖν ⌜τὸ καθ' ἡμέραν⌝·
4 καὶ ἄφες ἡμῖν ⌜τὰς ἁμαρτίας⌝ ἡμῶν,
⌜καὶ γὰρ αὐτοὶ⌝ ⌜ἀφίομεν ⌜1παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν⌝·
καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν ⊤.

124 X **5** Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ ⌜εἴπῃ αὐτῷ· φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, **6** ἐπειδὴ φίλος μου ⌜παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με⌝ καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· **7** κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς ⌜εἴπῃ· μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. **8** ⊤λέγω ὑμῖν, □εἰ καὶ⌝ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι ⌜φίλον αὐτοῦ⌝, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς 125 V δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. **9** Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, □ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε,⌝ κρούετε καὶ ⌜ἀνοιγήσεται ὑμῖν· **10** πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει καὶ τῷ κρούοντι ⌜ἀνοιγ[ήσ]εται. **11** ⌜τίνα

18,5 Mt 26,10p G 6,17

9–13: Mt 7,7-11

2 ⌜*p)* ημων ο εν τοις ουρανοις A C D W Θ Ψ 070 *f* 13 33ᵛⁱᵈ 𝔐 it syᶜ·ᵖ·ʰ co ¦ ημων L *pc* ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B 1. 700 *pc* aur vg syˢ; Mcion⊤ Or | ⌜εφ ημας ελθ. σου η βασ. D ¦ ελθ. το πνευμα σου το αγιον εφ ημας και καθαρισατω ημας (162). 700; (Mcion⊤) GrNy | ⊤1*p)* γενηθητω το θελημα σου ως εν ουρανω και επι της (– ℵ* A C D W Δ Θ 070ᵛⁱᵈ. 892 *al*) γης ℵ(*) A C D W Θ Ψ 070 *f* 13 33ᵛⁱᵈ 𝔐 it vgˢ syᵖ·ʰ bo ¦ γενηθητω το θελημα σου a vgᵐˢˢ sa boᵐˢˢ ¦ *txt* 𝔓75 B L 1 *pc* vg syˢ·ᶜ; Mcion⊤ Or • **3** ⌜σου Mcion^Or ¦ – 4 *pc* syˢ·ᶜ | ⌜*p)* δος ℵ D 2542 *pc* | ⌜*p)* σημερον D 2542 *pc* it vgᶜˡ boᵐˢˢ • **4** ⌜*p)* τα οφειληματα D 2542 b c ff² vgᵐˢˢ ¦ τα αμαρτηματα *f* 1 | ⌜ως και αυτοι ℵ* lat ¦ *p)* ως και ημεις D 2542 it (syˢ·ᶜ) | ⌜αφιεμεν ℵ* L Θ Ξ 070. 33 𝔐 ¦ αφηκαμεν syᵖ·ʰ ¦ *txt* 𝔓75 ℵ¹ A B C D K Pᵛⁱᵈ W Γ Δ Ψ *f* 13 1. 579 *al* | ⌜⌝*p)* τοις οφειλεταις ημων D 2542 it boᵖᵗ | ⌜*p)* αλλα ρυσαι ημας απο του πονηρου ℵ¹ A C D W Θ Ψ 070 *f* 13 33 𝔐 it vgᵐˢˢ syᶜ·ᵖ·ʰ boᵖᵗ ¦ *txt* 𝔓75 ℵ*·² B L 1. 700 *pc* vg syˢ sa boᵖᵗ; Mcion⊤ Or • **5** ⌜ερει A D K W Ψ *f* 13 892. 1424 *al* • **6** ⌜παρεστιν απ αγρου D • **7** ⌜ερει D • **8** ⊤et si ille perseveraverit pulsans it vgᶜˡ | □ D | ⌜αυτου φιλος W *f* 13 ¦ αυτον φιλον A 565. 1424 *pc* ¦ αυτον φιλον αυτου D • **9** □ syᶜ | ⌜ανοιχθησεται D Γ W 1424 *pm* • **10** ⌜ανοιγεται 𝔓75 B D ¦ ανοιχθησεται A K W Γ Δ 565. 1424 *pm* ¦ *txt* 𝔓45 ℵ C L Θ Ψ *f* 1 13 33. 579. 700. 892. 1241. 2542 *pm* • **11** ⌜τις δε εξ υμων τον πατ. αιτ. ℵ L (ˢ 1241) *pc* aur c vg ¦ τινα ... αιτ. τον (– 𝔓75) πατ. ο (– 𝔓75*) υιος 𝔓75 B ¦ τινα γαρ εξ υμ. πατ. αιτησει υιος 𝔓45 (*f* 1) ¦ τις ... τον πατ. ο υιος αιτ. D (ˢ 33. 892) ¦ *txt* A C (ˢ W) Θ Ψ *f* 13 𝔐 syᵖ·ʰ; (Mcion^E Epiph)

δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς⁾ ⊤ ἰχθύν, ⌜καὶ
ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ⌝αὐτῷ ἐπιδώσει⌞; **12** ἢ καὶ ⊤ αἰτήσει
⌜ᾠόν, ⊤ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; **13** εἰ οὖν ὑμεῖς πονη-
Jc 1,17 ροὶ ⌜ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς
τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ⌜[ὁ] ἐξ οὐρανοῦ⁾
R 8,15.26 δώσει ⌜πνεῦμα ἅγιον⁾ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

14–23: Mt 12,22-30 Mc 3,22-27 cf Mt 9,32-34 **14** ⌜Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον ◻[καὶ αὐτὸ ἦν]⁾ κω- *39* 126 V
φόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος ἐλάλησεν 127 II
ὁ κωφὸς καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι⁾. **15** τινὲς δὲ ἐξ αὐ-
Mt 9,34! τῶν ⌜εἶπον· ἐν ⌜Βεελζεβοὺλ τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων
Mc 8,11 p ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· ⊤ **16** ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον 128 V
ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. **17** αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐ- 129 II
τῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία ⌜ἐφ'
ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα⁾ ἐρημοῦται καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον
πίπτει. **18** εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη,
⌜πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν ⌜Βεελ-
ζεβοὺλ ⌜ἐκβάλλειν με⁾ τὰ δαιμόνια. **19** εἰ δὲ ἐγὼ ἐν ⌜Βεελ-
ζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι
ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο ⌜αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ ἔσονται⌞.
Ex 8,15 [19] **20** εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ ○[ἐγὼ] ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια,
17,21 ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **21** ὅταν ὁ
ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν
Is 49,24; 53,12 εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· **22** ἐπὰν δὲ ⊤ ἰσχυ-

11 ⌜*p)* αρτον. μη λιθον επιδωσει αυτω: (+ *vs* 12 C) η και (– ℵ I 33 *pc*) ℵ A C (ᶜ D) L W Θ Ψ *f*¹·¹³ 33 𝔐 lat syᶜ·ᵖ·ʰ bo ¦ *txt* 𝔓⁴⁵·⁷⁵ B 1241 *pc* ff² i l syˢ sa; Mcion^E | ⌜† μη ℵ A C D L W Θ Ψ *f*¹·¹³ 33 𝔐 latt saᵐˢ bo ¦ μη και Γ *pc* ¦ *txt* 𝔓⁴⁵·⁷⁵ B *pc*; Mcion^E | ˢ 𝔓⁴⁵ ℵ A C W Θ Ψ *f*¹·¹³ 33 𝔐 *txt* 𝔓⁷⁵ B D L 700. 892 *pc* a² (c) • **12** ⌜ (ε)αν 𝔓⁴⁵ A (C. D) W Θ Ψ 𝔐 latt sy ¦ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ B L *f*¹·¹³ 33. 1241. 2542 co | ⌜αρτον 𝔓⁴⁵ | ⊤ μη ℵ A C (D) W Θ Ψ *f*¹·¹³ 33 𝔐 latt saᵐˢ bo ¦ *txt* 𝔓⁴⁵·⁷⁵ B L 892 *pc* saᵐˢˢ • **13** ⌜*p)* οντες ℵ D K 1424. 2542 *al* | ⌜ *2 3* 𝔓⁷⁵ ℵ L Ψ 33. 892. 2542 *pc* sa boᵖᵗ ¦ υμων ο ουρανιος 𝔓⁴⁵ (579). 1424 (*pc*) l vgˢ ¦ υμ. ο εξ ουρ. C (*f*¹³) *pc* ¦ *txt* A B D W Θ *f*¹ 𝔐 syʰ | ⌜ πν. αγαθον 𝔓⁴⁵ L *pc* aur vg syʰᵐᵍ ¦ αγαθον δομα D it ¦ δοματα αγαθα Θ (a² syˢ) • **14** *p)* ταυτα δε ειποντος αυτου προσφερεται αυτω δαιμονιζομενος κωφος. και εκβαλοντος αυτου παντες εθαυμαζον D (a²ᶜ c f) ¦ ◻ 𝔓⁴⁵·⁷⁵ ℵ A* B L *f*¹ 33. 892. 1241. 2542 *pc* syˢ·ᶜ co ¦ *txt* Aᶜ C W Θ Ψ *f*¹³ 𝔐 lat syᵖ·ʰ • **15** ⌜ελαλησαν οχυροι λεγοντες 𝔓⁴⁵ | ⌜† Βεεζεβουλ ℵ B (579) Beelzebub (aur) c vg syˢ·ᶜ·ᵖ *txt* 𝔓⁴⁵·⁷⁵ A C D (L) W Θ Ψ *f*¹·¹³ 33 𝔐 it syʰ co (*cf et vss* 18.19) | ⊤*p)* ο δε αποκριθεις ειπεν· πως δυναται σατανας σαταναν εκβαλλειν (-βαλειν D) A D (K) 579 *al* a²ᶜ rᵎ syʰ • **17** · *3 1 2* ℵ A D L 33. 892 *pc* a² (*sed* μερισθ. 𝔓⁴⁵ Ψ) ¦ *txt* 𝔓⁷⁵ B *f*¹·¹³ 𝔐 (*sed* μερισθ. C W Γ Θ 579. 2542 *al*) • **18** ⌜*p)* ου D | ⌜ *v. vs* 15 | ⌜εκβαλλει 𝔓⁴⁵ W *pc* • **19** ⌜*v. vs* 15 | ˢ *1 3 4 2* ℵ *pc* it ¦ *1 4 2 3* 𝔓⁴⁵ ¦ *3 2 1 4* Γ Δ 565. 1424 *pm* ¦ *1 3 2 4* A C K L W Θ Ψ *f*¹·¹³ 33. 892. 1241. 2542 *pm* aur vg *txt* 𝔓⁷⁵ B D 579. 700 *pc* a² (c) • **20** ○ 𝔓⁴⁵ ℵ* A W Θ Ψ *f*¹ 𝔐 lat Zⁱ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵᶜ¹ B C (ᶜ D) L *f*¹³ 33. 579. 892 *al* it syʰ** co • **22** ⊤o A C W *f*¹·¹³ 33 𝔐 syʰ sa ¦ *txt* 𝔓⁴⁵·⁷⁵ ℵ B D L Γ Θ Ψ 700. 892. 1241. 2542 *pc* bo

ρότερος ⌜αὐτοῦ ⌜ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. **23** Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει⊤.

Kol 2,15 1J 4,4

9,50

136 V **24** Ὅταν ⊤ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν καὶ μὴ εὑρίσκων· °[τότε] λέγει· ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· **25** καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει ⊤ σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. **26** °τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἑπτὰ καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ °¹ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.

24–26: Mt 12,43-45

J 5,14

40 131 X **27** Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν °ταῦτα ⌠ἐπάρασά τις φωνὴν γυνὴ ἐκ τοῦ ὄχλου⌡ εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. **28** αὐτὸς δὲ εἶπεν· ⌜μενοῦν μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες.

1,28.42.48

8,15.21 p Ap 1,3 Jc 1,22

41 132 V **29** Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν· ἡ γενεὰ αὕτη °γενεὰ πονηρά ἐστιν· σημεῖον ⌜ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ⊤. **30** καθὼς γὰρ ἐγένετο ⊤ Ἰωνᾶς τοῖς Νινευίταις σημεῖον, οὕτως ἔσται °καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ⊤. **31** βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται □ἐν τῇ κρίσει⌡ μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ ⌜αὐτούς, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε. **32** □ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς

29–32: Mt 12, 38-42 · 1K 1,22!

1Rg 10,1

Jon 3,5

22 ⌜αυτου εστιν ℵ* ¦ – 𝔓45.75 D 1241 | ⌜επανελθων 𝔓45 2542 ¦ ελθων 𝔓75 1241 vgms ¦ – 579 • **23** ⊤με ℵ* 2 C2 L Θ Ψ 33. 579. 892 *pc* sys bo ¦ *txt* 𝔓45.75 ℵ1 A B C* D W *f* 1.13 𝔐 lat syc.p.h sa bomss • **24** ⊤*p)* δε 𝔓45.75 D W 1241. 2542 *al* aur b syh sa bopt | °† 𝔓45 ℵ* A C D W Ψ *f* 1.13 𝔐 lat sys.c.p ¦ *txt* 𝔓75 ℵ2 B L Θ Ξ 070. 33. 579. 892. 1241 *pc* b l syh co • **25** ⊤*p)* σχολαζοντα ℵ2 B C L Γ Ξ Ψ *f* 1.13 33. (*s* 69). 579. 892. 2542 *al* f l r1 syh** bo ¦ *txt* 𝔓75 ℵ* A D W Θ 070 𝔐 lat sys.c.p sa • **26** ° D syc bomss | °¹ C*vid D 33 it • **27** ° 𝔓75 | *s 1 2 4 3 5–7* A C W Θ Ξ Ψ 070 *f* 13 33 𝔐 ¦ *4 2 1 3 5–7* D e ¦ *1 2 4–7 3* K *f* 1 579 *al* ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B L • **28** ⌜μενουν γε B2 C D Θ Ψ (070) *f* 1.13 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓75 ℵ A B* L W Δ Ξ *pc* • **29** ° C K W Γ Δ 565. 579. 1424. 2542. *l* 2211 *pm* syp | ⌜*p)* επιζητει C D W Θ Ψ 070 *f* 1.13 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓45vid.75 ℵ A B L Ξ 700. 892. 2542 *pc* | ⊤*p)* του προφητου A C W Θ Ψ 070 *f* 1.13 33 𝔐 e f q r1 vgcl sys.p.h bo ¦ *txt* 𝔓45.75 ℵ B D L Ξ 700. 892*. 2542 *pc* lat sa bomss • **30** ⊤† o B *pc* ¦ *txt* 𝔓75 ℵ A C D L W Θ Ξ Ψ 070 *f* 1.13 33 𝔐 | °*p)* 𝔓45 Ψ *pc* c sa | ⊤*p)* και καθως Ιωνας εν τη κοιλια του κητους εγενετο τρεις ημερας και τρεις νυκτας, ουτως και ο υιος του ανθρωπου εν τη γη D (a ff2) (e) r1 ¦ σημειον Θ *pc* boms • **31** □ 𝔓45 D (1241) | ⌜αυτην 𝔓45.75 1424 *pc* d vgms • **32** □ *vs* D

ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.

8,16p Mt 5,15 **33** Οὐδεὶς λύχνον ἅψας εἰς ⌜κρύπτην τίθησιν ◻[οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον]⌝ ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ ⌜φῶς βλέπωσιν. 13 II

34–36: Mt 6,22s E 1,18 **34** Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός σου. ὅταν ⊤ ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ⌜ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ⌜ἐστιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν⊤. **35** ⌜σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. **36** εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον ⌜μέρος τι⌝ σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος ⊤ τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.⌝ 13 V

7,36! **37** ⌜Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος ⊤ ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ⌝· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. **38** ὁ δὲ Φαρισαῖος ⌜ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι⌝ οὐ πρῶτον ⌜ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. **39** εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι ⊤ τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. **40** ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ⌟ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν⌞ ἐποίησεν; **41** πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ ⌜πάντα καθαρὰ ὑμῖν ⌜ἐστιν. 42 135 V

Mt 15,2p 12,33

42: Mt 23,23 J 5,42 **42** ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν ○τοῖς Φαρισαίοις, ○ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ⌜πήγανον καὶ πᾶν λάχανον καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ⌜ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ παρεῖναι.⌝ 136 V

43: Mt 23,6s Mc 12,38s 14,7! **43** Οὐαὶ ὑμῖν ⌜τοῖς Φαρισαίοις⌝, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτο- 137 II

33 ⌜κρυπτον 𝔓45 Ψ 1 *pc* | ◻ 𝔓45 75 L Γ Ξ 070 *f* 1 700*. 1241. 2542 *pc* sys sa ¦ *txt* ℵ A B C D W Θ Ψ *f* 13 𝔐 latt sy(c.p).h; (Cl) | ⌜† φεγγος 𝔓45 A K L W Γ Δ Ψ 565. 700 *pm* ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B C D Θ 070 *f* 1 13 33. 892. 1241. 1424. 2542 *pm* • **34** ⊤*p)* ουν A C Θ Ψ *f* 1 13 33 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓45 75 ℵ B (D) L W 070. (579). 1241 *pc* | ⌜παν 𝔓45 D | ⌜*p)* εσται 𝔓45 K L *f* 1 579. 892. 1241. 1424. 2542 *al* lat bopt | ⊤ εσται 𝔓45 K Θ *f* 13 1241. 2542 *al* lat sa ¦ εστιν D 070 *pc* e bo • **35/36** ⌜*p)* ει ουν το φως το εν σοι σκοτος, το σκοτος ποσον D it ¦ *ead. add. a. vs* 36: 1241; *loco vs* 36: sys | ⌜ *2 l* ℵ 𝔐 ¦ *1* C L Γ Θ Ψ 700 *pc* ¦ μελος τι 𝔓45 ¦ *txt* 𝔓75 A B K W 070 *f* 1 13 33. 579. 1241 *al* | ⊤εν B 579 • **37** ⌜εδεηθη δε αυτου τις Φαρισαιος ινα αριστηση μετ αυτου D sys.c | ⊤τις A C (D) W Θ Ψ 33 𝔐 latt syp.h ¦ *txt* 𝔓45 75 ℵ B L 070 *f* 1 13 579. 700. 1241. 2542 *pc* • **38** ⌜ηρξατο διακρινομενος εν εαυτω λεγειν δια τι D (*pc*) lat syc; (Mcion⊤) | ⌟-τισατο 𝔓45 700 • **39** ⊤*p)* υποκριται D b • **40** ⌟ 𝔓45 C D Γ 700 *pc* a c e • **41** ⌜απαντα 𝔓75 L Γ Ψ *f* 13 33. 579. 892. 1241 *pc* | ⌜ εσται 𝔓45 (⌟ D; Mcion⊤) Γ *f* 1 13 *pc* a • **42** ○ *bis* 𝔓45 | ⌜*p)* ανηθον 𝔓45 *pc* e vgms ¦ κυμινον 2542 ¦ ανηθον και το πηγανον *f* 13 *pc* | ⌜ – D (b: *sed pon. p. vs* 41) ¦ *ut txt sed:* δε ℵ* A W *f* 1 𝔐 sys bomss; αφιεναι B2 C W Θ Ψ 0108 *f* 1 33 𝔐, αφειναι 𝔓45 ℵ* 892 *pc*, παραφιεναι A ¦ *txt* 𝔓75 ℵ1 B* L *f* 13 *pc* lat sy(c).p.h • **43** ⌜ Φαρισαιοι ℵ D it vgmss sys.c.p; Cl

καθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ⊤.

38 V **44** Οὐαὶ ὑμῖν, ⊤ ὅτι ⌜ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ⌝ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι ○[οἱ] περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν. *44:* Mt 23,27-28

39 V **45** Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις.

43 **46** ὁ δὲ εἶπεν· καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ⊤ ἑνὶ τῶν δακτύλων ○ὑμῶν οὐ προσψαύετε □τοῖς φορτίοις◝. *46:* Mt 23,4

40 V **47** Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, ⌜οἱ δὲ⌝ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. **48** ἄρα ⌜μάρτυρές ἐστε⌝ ⌜καὶ συνευδοκεῖτε⌝ τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε ⊤. *47s:* Mt 23,29-32 Act 7,52 Act 8,1!

141 V **49** διὰ τοῦτο □καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν·◝ ⌜ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ ⌜διώξουσιν, **50** ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ⌜ἐκκεχυμένον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ⌜ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, **51** ἀπὸ ⊤ αἵματος ⌜Αβελ ⊤ ἕως ⊤ αἵματος Ζαχαρίου ⌜τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου⌝· ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. *49–51:* Mt 23,34-36 · ubi? Mt 11, 19p · Jr 7,25s | Ap 18,24! Gn 4,8.10 2Chr 24,20-22 Zch 1,1

142 V **52** Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ⌜ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· ⊤ αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. *52:* Mt 23,13

143 X **53** ⌜Κἀκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ⌝ ⌜ἤρξαντο οἱ γραμμα-

43 ⊤*p)* και τας πρωτοκλισιας εν τοις δειπνοις C (D. f^{13}) *pc* b l q r^1 • **44** ⊤*p)* γραμματεις και Φαρισαιοι υποκριται A (D) W Θ Ψ f^{13} 𝔐 it $sy^{p.h}$ bo^{pt} | *txt* $\mathfrak{P}^{45.75}$ ℵ B C L f^1 33. 1241. 2542 *pc* lat $sy^{s.c}$ sa bo^{pt} | *1 4* D it $sy^{s.c}$ | *2 1 4 (!)* $\mathfrak{P}^{45}$ | *1 2 4 5* W | ○ $\mathfrak{P}^{75}$ A D W $f^{1.13}$ 𝔐 | *txt* ℵ B C L (Θ) Ψ 33. 579. 1241 *pc* • **46** ⊤ υμεις $\mathfrak{P}^{75}$ B 579 bo^{pt} | ○ $\mathfrak{P}^{75}$ c e | □ D (a) b q $sy^{s.c}$ • **47** ⌜και οι ℵ* C • **48** ⌜μαρτυρειτε $\mathfrak{P}^{75}$ A C D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy | *txt* ℵ B L 700*. 892. 1241. 2542; Or | ⌜ μη συνευδοκειν D (it); Meion^{T} | ⌜αυτων τα μνημεια A C W Θ Ψ 33 𝔐 f q | τους ταφους αυτων $f^{1(13)}$ 2542 *pc* aur c vg | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D L 579. 1241 *pc* it $sy^{s.c}$ sa bo^{pt}; Or • **49** □*p)* D b; Lcf | ⌜*p)* αποστελλω D Θ 579. 1241. 1424. 2542 *pc* b q r^1; Epiph | ⌜ εκδιωξ- A D W Ψ f^{13} 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C L Θ 1. 33. 579. 1241. 1424 *pc* • **50** ⌜ εκχυν(ν)ομενον $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A C D L W Θ Ψ f^1 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{45vid}$ B f^{13} 33. 1241 *pc* lat | ⌜εως D (*pc*) it $sy^{s.c}$ • **51** ⊤ *bis p)* του A (C) W Θ Ψ f^{13} 𝔐 sa | *txt* $\mathfrak{P}^{45vid.75}$ ℵ B D L f^1 33. 579. 892. 1241 *pc* | ⊤*p)* του δικαιου K *al* it sy^{h**} bo^{mss} | ⌜*p)* υιου Βαραχιου ον εφονευσαν αναμεσον του θυσ. και του ναου D (a $sy^{s.c.p}$ sa^{mss} bo^{pt}) • **52** ⌜εκρυψατε D (Θ) *pc* it $sy^{s.c}$ | ⊤και $\mathfrak{P}^{45}$ D f^{13} *pc* it vg^{mss} • **53/54** ⌜ λεγοντος δε αυτου ταυτα προς αυτους A (D) W Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 latt sy (bo^{mss}) | *txt* $\mathfrak{P}^{45vid(.75)}$ ℵ B C L 33. 579. 1241 *pc* co | ⌜ ενωπιον παντος του λαου ηρξαντο οι Φαρισαιοι και οι νομικοι δεινως εχειν και συμβαλλειν αυτω περι πλειονων ζητουντες αφορμην τινα λαβειν αυτου ινα ευρωσιν κατηγορησαι αυτου D (Θ, it, $sy^{s.c}$)

τεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, **54** ἐνεδρεύοντες °αὐτὸν ᵀ θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ᵀ⁾.

12 ⁽'Εν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ⁽ὄ- *44*
χλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους⁾, ἤρξατο λέγειν
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· πρῶτον·¹ · προσέχετε ἑαυτοῖς 144
Mt 16,6! p ἀπὸ τῆς ζύμης ⁽, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις, τῶν Φαρισαίων⁾.
2–9: Mt 10,26-33 · 8,17 p **2** Οὐδὲν ⁽δὲ ⁽συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ ⁽οὐκ ἀποκα- 145
λυφθήσεται⁾ □καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται◡. **3** ἀνθ' V
ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.

J 15,14s 3 J 15 Act 27,3 **4** Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ ⁽φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα ⁽καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι⁾. **5** ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα
23,40 Ps 119,120 H 10, 31 Ap 14,7.10 φοβηθῆτε· °φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν ⁽ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν. ναί λέγω ὑμῖν, τοῦτον ⁽φοβήθητε. **6** οὐχὶ πέντε στρουθία ⁽πωλοῦνται
Mt 10,30s! 1 Sm 14,45 2 Sm 14,11 ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **7** ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ⁽ἠρίθμηνται. μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ᵀ.

Ap 3,5 **8** Λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ⁽ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν □τῶν ἀγγέλων◡ τοῦ θεοῦ·
9,26 p **9** □¹ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρ- 146
νηθήσεται ἐνώπιον □τῶν ἀγγέλων◡ τοῦ θεοῦ.◡¹ II

53/54 ° ℵ Θ Ψ 2542 *pc* vg^{ci} | ᵀ ζητουντες A C (D) W Ψ *f*^{13} 33 𝔐 aur vg syp.h | *txt* 𝔓$^{45vid.75}$ ℵ B L Θ *f*^{1} 579. 1241. 2542 co | ᵀ ινα κατηγορησωσιν αυτου A C (D) W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat vg sy$^{(p).h}$ | *txt* 𝔓$^{45.75}$ ℵ B L 579. 892*. 1241. 2542 *pc* co

¶ 12,1 ⁽πολλων δε οχλων συμπεριεχοντων κυκλω ωστε αλληλους συμπνιγειν D (lat sy) | ⁽ λαου 𝔓^{45} 579 *pc* | [: · *et* :] | | ⁽*p*) *4 5 1–3* 𝔓^{45} ℵ A C D W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy bo; Mcion^{T} Epiph | *txt* 𝔓^{75} B L 1241 e sa • **2** ⁽*p*) γαρ D a sy$^{s.c.hmg}$ | – ℵ *f*^{13} 565 *pc* r^{1} vg^{mss} bo | ⁽*p*) κεκαλ- 𝔓^{45} ℵ C* 1241 | ⁽ου φανερωθησεται D | □ 𝔓^{45} • **4** ⁽πτοηθητε 𝔓^{45} 700 | ⁽ *1–5 7 6 8* L (Θ Ψ) *f*^{13} (33). 892. 1241. 1424 *al* | *1–3 6 4 5 7 8 f*^{1} 700. 2542 | *p*) την δε ψυχην μη δυναμενων αποκτειναι μηδε εχοντων περισσον τι ποιησαι D (157) • **5** ° ℵ D *pc* a sy^{p} | ⁽ βαλειν 𝔓^{45} (⁽ D) W; Mcion$^{T.E}$ Cl$^{ex\ Thd}$ | ⁽ φοβηθηναι 𝔓^{45} • **6** ⁽-λειται 𝔓^{45} D L W 070 *f*^{1} 33 𝔐 (λειτε A *al*) | *txt* 𝔓^{75} ℵ B Θ Ψ *f*^{13} 892. 1241. 2542 *pc* • **7** ⁽*p*) ηριθμημενοι εισιν (– 𝔓^{45}) 𝔓^{45} D Θ 579 *pc* | ᵀ*p*) υμεις D K Θ *f*^{13} 33 *al* (a) e vg^{cl} • **8/9** ⁽ομολογησει A B* D Γ Δ 1241. 1424 *al* | *txt* 𝔓$^{45.75}$ ℵ B^{2} L Q W Θ Ψ 070 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐; Cl | □ *bis* ℵ*; Mcion$^{T.(E)}$ | □^{1} *vs* 𝔓^{45} *pc* e sy^{s} bo^{ms}

47 II **10** Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ⸢τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται⸣.

10: Mt 12,32 Mc 3,28s

48 II **11** Ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ⸢ἐπὶ τὰς ⸣συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς⸣ καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ ⸢μεριμνήσητε ⸢πῶς ἢ τί⸣ ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴπητε· **12** τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.

11s: Mt 10,19s Mc 13,11 cf L 21,14s
E 1,21!
J 14,26 Act 4,8 1K 2,13

45 II 49 X **13** Εἶπεν δέ τις ⸢ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ⸣· διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. **14** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν ⸢κριτὴν ἢ μεριστὴν⸣ ἐφ' ὑμᾶς; **15** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ.

Ex 2,14 Act 7,27.35

46 **16** Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων· ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. **17** καὶ διελογίζετο ἐν ⸢ἑαυτῷ λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; **18** καὶ εἶπεν· τοῦτο ποιήσω, καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ ⸢μείζονας οἰκοδομήσω⸣ καὶ συνάξω ἐκεῖ ⸢πάντα τὸν σῖτον καὶ τὰ ἀγαθά μου⸣ **19** καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ ▫κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, ⸜εὐφραίνου. **20** εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ⸢ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; **21** ▫οὕτως ὁ θησαυρίζων ⸢ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.⸣⸜

Ps 49,17ss | 5,21 16,3!
Hen 97,8-10 Eccl 8,15 Tob 7,10 Jc 4,13s Sir 11,19 | Jr 17,11 Sap 15,8
Ps 39,7 Mt 6,20 1T 6,17-19

150 V **22** Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς ○[αὐτοῦ]· διὰ τοῦτο ⸢λέγω ὑμῖν⸣· μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ⸣τί φάγητε, μηδὲ τῷ

22–32: Mt 6,25-34 · 21,34

10 ⸢ - 579 | *p)* εις δε το πν. το αγ. ουκ αφεθ. αυτω ουτε εν τω αιωνι τουτω ουτε εν τω μελλοντι D (c e) • **11** ⸢εις ℵ D $f^{1.13}$ 579. 700. 1241. 2542 *pc* lat; Cl | ⸢ $\mathfrak{P}^{45}$ | ⸢ μεριμνατε A W 𝔐 | *p)* προμεριμνατε D; Cl *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L Q Θ Ψ 070 $f^{1.13}$ 33. 579. 700. 892. 1241. 2542 *pc*; Or | ⸢πως D *pc* it $sy^{c.p}$; Cl Or | τι r¹ sy^{s} • **13** ⸢ A D W Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 aur $vg^{st.ww}$ sy | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L Q (Θ) 070. 33. (579). 2542 *pc* • **14** ⸢ δικαστην η μερ. A Q W Θ Ψ 𝔐 | κριτην D | δικαστην 28 *pc* | κριτην *vl* δικαστην Mcion^{T} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L 070 $f^{1.13}$ 33. 579. 700. 892. 1241. 2542 *pc* sa^{mss} • **17** ⸢αυτω B L* • **18** ⸢ποιησω αυτας μειζονας D e (q) | ⸢ παντα τα γενηματα μου ℵ* D it $(sy^{s.c})$ | π. τα γεν. μου και τα αγ. μου A Q W Θ Ψ 33^{vid} 𝔐 aur f vg $sy^{(p).h}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{75(*)}$ ($ℵ^{2}$) B L 070 $f^{1.(13)}$ 579. 892. 1241 *pc* co • **19** ▫ D it • **20** ⸢αιτουσιν $\mathfrak{P}^{75}$ B L Q 070. 33. (579) *pc* | *txt* ℵ A (⸢ D; Ir^{lat}) W Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐; Cl • **21** ▫ *vs* D a b | ⸢† αυτω ℵ* B | εν εαυτω (L) W Γ *al* | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ $ℵ^{2}$ A Q Θ Ψ 070 $f^{1.13}$ 33 𝔐 | ⸜ (*ex lect.*) ταυτα λεγων εφωνει· ο εχων ωτα ακουειν ακουετω U f^{13} 579. 892^{c} *al* • **22** ○ $\mathfrak{P}^{45vid.75}$ B 1241 c e | *txt* ℵ A D L Q W Θ Ψ 070 $f^{1.13}$ 33^{vid} 𝔐 lat sy co | ⸢ A Q W Θ Ψ 070 f^{1} 33 𝔐 a b c e | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D L f^{13} 579. 892. 1241 *al* lat | ⸜*p)* υμων $\mathfrak{P}^{45}$ Ψ 070 f^{13} 33 𝔐 a e vg^{cl} $sy^{c.p}$; Cl | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A B D L Q W Θ f^{1} 700. 2542 *al* lat $sy^{s.h}$

σώματι ᵀ τί ἐνδύσησθε. **23** ἡ ᴼγὰρ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. **24** κατανοήσατε ⌜τοὺς
Ps 147,9 Job 38,41 κόρακας⌝ ὅτι ⌜οὐ σπείρουσιν ⌜οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει ⌜αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ᴼὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. **25** τίς δὲ ἐξ ὑμῶν ᴼμεριμνῶν δύναται ˢἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ προσθεῖναι˃ πῆχυν ᵀ; **26** ⌜εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν⌝ μεριμνᾶτε; **27** κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς ⌜αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει⌝· λέγω δὲ ὑμῖν, ᵀ οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. **28** εἰ δὲ ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ⌜ἀμφιέζει, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. **29** καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε ⌜καὶ τί πίητε καὶ μὴ μετεωρίζεσθε· **30** ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ⌜ἐπιζητοῦσιν, ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων. **31** πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν ⌜αὐτοῦ, καὶ ταῦτα ᵀ προστεθήσεται
Is 41,14 Act 20,28 1 P 5,2 22,29 Dn 7,18. 27 Θ | ὑμῖν. **32** Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι ᵀ εὐδόκησεν 151 X
33s: Mt 6,20s 11,41 Mc 10,21 ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν.

33 Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημο- 152 II
18,22 p σύνην· * ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, 153 V
θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει· **34** ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ˢκαὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται˃.

Ex 12,11 1 Rg 18,46 etc E 6,14 1 P 1,13 | **35** ⌜Ἔστωσαν *ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι*˃ καὶ οἱ λύ- 154 X
χνοι καιόμενοι· **36** καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδε-

22 ᵀ † υμων B 070 *f* 13 33. 1424 *al* a vg^{mss} sy^{p}; Cl^{pt} ¦ *txt* 𝔓$^{45vid.75}$ ℵ A D L Q W Θ Ψ *f* 1 𝔐 lat sy$^{s.c.h}$; Cl^{pt} • **23** ° 𝔓^{45} A K Q W Γ Δ Ψ (070). 565. 1424 *pm* lat sa^{mss} bo^{mss} ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B D L Θ *f* 1 13 33. 579. 700. 892. 1241. 2542 *pm* b c e sy$^{s.c.p.h**}$; Cl • **24** ˢ*p*) τα πετεινα του ουρανου D e (f) l r^{1} ¦ τα πετ. του ουρ. και τους κορ. 𝔓^{45} | ⌜† *bis* ουτε ℵ D L Q 579. 892 *pc* e ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ A B W Θ Ψ (070) *f* 1 13 𝔐 lat; Cl | ⌜ αυτα 𝔓^{45} D *f* 13 f r^{1} | ° 𝔓^{75} *pc* • **25** ° D | ˢ *5 1–4* 𝔓^{45} ℵ A D L Q W Θ Ψ 070 *f* 1 13 33 𝔐 latt ¦ *txt* 𝔓^{75} B 579 *pc* | ᵀ*p*) ενα ℵ^{1} A L Q W Θ Ψ 070 *f* 1 13 33 𝔐 lat sy ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ ℵ* B D ff^{2} i l • **26** ⌜και περι των λοιπων τι D it • **27** ⌜ † ουτε νηθει ουτε υφαινει D sy$^{s.c}$ (ˢ a; Mcion^{T}) Cl ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ *rell* | ᵀ*p*) οτι ℵ A D L Ψ *f* 1 13 33. 892. 1424 *al* it; Cl ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ B W Θ 070 𝔐 a vg • **28** ⌜αμφιεννυσιν ℵ A Q W Θ Ψ *f* 1 13 33 𝔐; Cl ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ (B) D L 070. 892 • **29** ⌜*p*) η 𝔓^{75} A D W Θ Ψ *f* 1.13 𝔐 lat sy^{h} sa bo^{pt}; Cl ¦ *txt* 𝔓^{45} ℵ B L Q 070. 33. 565. 579. 892. 1241. 1424 *pc* e sy$^{s.c.p}$ bo^{pt} • **30** ⌜επιζητει 𝔓^{45} A (D) Q W Θ Ψ *f* 1 𝔐; (Cl) ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B L 070 *f* 13 33. 579. 1241 *pc* • **31** ⌜του θεου 𝔓^{45} A D^{1} Q W Θ 070 *f* 1 13 33 𝔐 lat sy; Mcion^{E} ¦ – 𝔓^{75} ¦ *txt* ℵ B D* L Ψ 579. 892 *pc* a c co | ᵀ*p*) παντα ℵ^{1} A D K N Γ Θ Ψ 070 *f* 1 13 33. 565. 579. 700. 1241. 1424. 2542 *pm* lat sy$^{p.h**}$ sa^{mss} bo ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ ℵ* B L Q (W) Δ 892 *pm* a e sy$^{s.c}$ sa^{mss} • **32** ᵀεν αυτω D (e) • **34** ˢ*p*) *5 1–4* D *pc* • **35** ⌜εστω υμ. η οσφυς περιεζωσμενη D

χομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γά- Mt 25,1-13
μων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν Ap 3,20
55 αὐτῷ. **37** μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύ- 43
V ριος εὑρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώ- 17,8 J 13,4
σεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς ◻καὶ παρελθὼν διακονήσει
αὐτοῖς⟩. **38** ⟨κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ Mc 13,35
56 ἔλθῃ καὶ εὕρῃ οὕτως⟩, μακάριοί εἰσιν ⟨ἐκεῖνοι. **39** τοῦτο *39–46:* Mt 24,43-
II δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέ- 51 · 1 Th 5,2!
πτης ἔρχεται, ⟨οὐκ ἂν⟩ ἀφῆκεν διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐ-
τοῦ. **40** ◻καὶ ὑμεῖς ⊤ γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε Mc 13,35
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.⟩

57 **41** Εἶπεν δὲ ⊤ ὁ Πέτρος· κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβο-
V λὴν ταύτην λέγεις ◻ἢ καὶ πρὸς πάντας⟩; **42** καὶ εἶπεν ὁ
κύριος· τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος ὁ φρόνιμος⊤, 16,1 1 K 4,1s!
ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ ⟨δι-
δόναι ἐν καιρῷ ○[τὸ] σιτομέτριον; **43** μακάριος ὁ δοῦλος 37 Mt 25,21
ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ⟩ποιοῦντα οὕτω-
ς⟨. **44** ⟨ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχου-
158 σιν ⟨αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. **45** ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος
V ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ ⟨αὐτοῦ· χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρ- Mt 25,5
χεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδί-
σκας, ἐσθίειν ⟨τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι, **46** ἥξει ὁ
κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ
ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέ-
ρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει.

159 **47** Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου Jc 4,17 · Act 22,14
X αὐτοῦ καὶ ○μὴ ⟨ἑτοιμάσας ἢ ποιήσας⟩ πρὸς τὸ θέλημα R 2,18 2 P 2,21
αὐτοῦ δαρήσεται πολλάς· **48** ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ

37 ◻ ℵ* • **38** ⟨και εαν ελθη τη εσπερινη φυλακη και ευρησει ουτως ποιησει και εαν εν τη δευτ. και τη τριτη D c (*f*^{1} it sy^{c}; Ir^{lat}) | ⟩οι δουλοι εκ. A Q W Θ Ψ 070 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$ sa bo^{pt} ¦ – ℵ* it; Ir^{lat} ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ^{1} B D L e sy$^{s.c}$ bo^{pt} • **39** ⟨*p)* εγρηγορησεν αν (– ℵ^{1}) και ουκ (+ αν A Q Θ 070. 33. 2542 *pm*) ℵ^{1} A B L Q W Θ Ψ 070 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$ sa^{ms} bo ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ* (D) e i sy$^{s.c}$ sa^{ms}; Mcion^{T} • **40** ◻ *vs f*^{1} | ⟩ουν A (D) W *f*^{13} 33 𝔐 sy$^{p.h}$ ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B L Q Θ Ψ 070. 579. 1241. 2542. *l* 844 *pc* lat sy$^{s.c}$ • **41** ⊤αυτω ℵ A Q W Θ Ψ 070 *f*$^{1.13}$ 𝔐 f q vg ṣy sa bo^{pt} ¦ *txt* 𝔓^{75} B D L 33. 579. 700. 1241. 2542 *pc* it vg^{ms} bo^{pt} | ◻ D • **42** ⊤ο αγαθος D c e (sy^{c}) | ⟨ δουναι N W Θ Ψ 700. 1241. 1424 *al* ¦ διαδουναι ℵ* (*pc*) ¦ διαδι-δοναι 𝔓^{75} ¦ ○ 𝔓^{75} B D *f*^{13} bo^{ms} ¦ *txt* ℵ A L Q W Θ Ψ 070 *f*^{1} 33 𝔐 • **43** ⟨*p)* 𝔓$^{45.75}$ ℵ L Ψ 070 *f*^{13} 33. 579. 892. 1241 *pc*; Ir^{lat} • **44** ⟨*p)* αμην D *pc* c | ⟨ αυτω 𝔓^{45} P W Γ Θ 070. 2542 *pc* c e ¦ – • **45** ⟨εαυτου 𝔓^{75} N 33. (892) *pc* | ⟨ τι 𝔓^{75} ¦ – *f*^{13} • **47** ○ 𝔓^{45} | ⟨ *1* L W *f*^{13} it sy$^{s.c.p}$ ¦ *3* 𝔓^{45} D *pc*; Mcion^{A} Ir^{lat} Or Cyr^{pt} ¦ ετ. μηδε ποιη. A Θ *f*^{1} 𝔐 f; Cyr^{pt} ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B Ψ 070. 33. 579. 892. 1241 *pc* (aur vg)

ἄξια πληγῶν δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ ° δὲ ᾧ ⌜ ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ ⌝, καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ, ⌜ περισσότερον αἰτήσουσιν ⌝ αὐτόν.

Act 2,3 **49** Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ⌜ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη 16
Mc 10,38 · 18,31! ἀνήφθη. **50** βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συν- V
51–53: Mt 10, 34-36 ἔχομαι ἕως ὅτου τελεσθῇ. **51** δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρε-
γενόμην ⌜ δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ⌜ ἀλλ' ἢ ⌝
διαμερισμόν. **52** ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἑνὶ
οἴκῳ ⌟ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ⌞ ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρι-
Mch 7.6 σίν, **53** διαμερισθήσονται ⌟ πατὴρ ἐπὶ υἱῷ καὶ *υἱὸς* ἐπὶ
πατρί ⌞, μήτηρ ἐπὶ ⌜ τὴν θυγατέρα ⌝ καὶ *θυγάτηρ ἐπὶ ⌜ τὴν μη-*
τέρα ⌝, πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην ° αὐτῆς καὶ *νύμφη ἐπὶ τὴν*
πενθεράν ⊤.

Mt 16,2s **54** Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· ὅταν ἴδητε ° [τὴν] νε- 16
1 Rg 18,44 φέλην ἀνατέλλουσαν ⌜ ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ° 1 ὅτι V
ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· **55** καὶ ὅταν νότον
πνέοντα ⊤, λέγετε ° ὅτι καύσων ⌜ ἔσται, καὶ γίνεται. **56** ὑ-
ποκριταί, τὸ πρόσωπον ⌜ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ ⌝ οἴδατε
δοκιμάζειν, ⌜ τὸν καιρὸν δὲ ⌝ τοῦτον ⌜ 1 πῶς οὐκ οἴδατε
δοκιμάζειν ⌝;

1 K 6,5 · Act 4,19 **57** Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; **58** * ὡς 162
Mt 5,25s! γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ V
ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ° ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε ⌜ κα-
τασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδώσει
τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς ⊤ φυλακήν.

48 ° $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ* bo^{pt} | ⌜ εδωκαν πολυ, ζητησουσιν απ αυτου περισσοτερον D (e ff^{2} l) | ⌜ πλεον απαιτησουσιν D • **49** ⌜ εις $\mathfrak{P}^{45}$ D Γ Δ 565 *pm*; Meth • **51** ⌜ ποιησαι D e sy^{c} | βαλειν 1424 *pc* b l q r^{1} sy$^{s.p}$ sa^{mss} bo; Mcion^{T} | ⌜ αλλα $\mathfrak{P}^{45}$ D Θ 579. 700 *pc*; Mcion^{T} • **52** ⌟ $\mathfrak{P}^{45}$ D; Eus • **53** ⌟ $\mathfrak{P}^{45}$ *pc* | ⌜ † θ-τερα *et* ⌜ την μητερα B D | θ τερα *et* μητερα ℵ | θ-τρι *et* μητρι A (W) Ψ *f*^{13} 33 $\mathfrak{M}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{45\,75}$ L Θ (070) *f*^{1} 579. 700. 892. (1241). 2542 *pc*; Eus | ° $\mathfrak{P}^{75*}$ ℵ* Δ* *pc* l bo^{pt} | ⊤ αυτης ℵ^{2} A W Θ Ψ 070 *f*$^{1\,13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat sy | *txt* $\mathfrak{P}^{45\,75}$ ℵ* B D L 579. 892 *pc* bo^{pt} • **54** ° † $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A B L N Δ Ψ *f*$^{1\,13}$ 33. 579. 700. 892. 1241 *al* co | *txt* $\mathfrak{P}^{45}$ D W Θ 070 $\mathfrak{M}$ | ⌜ απο $\mathfrak{P}^{45}$ A D W Θ Ψ 070 *f*$^{1\,13}$ 33 $\mathfrak{M}$ sy | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L 1241 *pc* it | ° ^{1} D W 070 *f*^{1} $\mathfrak{M}$ lat sy^{p} | *txt* $\mathfrak{P}^{45\,75}$ ℵ A B K L N Θ Ψ *f*^{13} 33. 579. 2542 *al* e • **55** ⊤ ιδητε $\mathfrak{P}^{45}$ it | ° $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ* D L 579. 892. 1241. 2542 *pc* r^{1} sy^{p} | ⌜ ερχεται $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ* W *pc* l • **56** ⌜ *4 5* Δ* 1424 *pc* | *4 5 3 1 2* $\mathfrak{P}^{45\,75}$ ℵ^{2} D K L N 070. 33. 1241 *pm* it vg^{cl} sy$^{s.c}$ co | ⌜ *1 3 2* ℵ A W Θ Ψ 070 *f*$^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ | *1 2* L | πλην τον καιρον $\mathfrak{P}^{45}$ D *pc* c e | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B 892 *pc* | ⌜ † πως ου δοκιμαζετε $\mathfrak{P}^{45}$ A W Ψ *f*$^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ lat sy$^{p.h}$ | ου δοκιμαζετε D it sy^{c} | πως ουκ οιδατε δοκιμαζετε 070 | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L Θ 33. 892. 1241 *pc* sy^{hmg} (co) • **58** ° B 892. 1241 | ⌜ κατακρινη D it sy$^{s.c}$ | ⊤ την $\mathfrak{P}^{45}$ 2542 *pc*

59 λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ⊤ καὶ ⌜τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς⌝.

147 163 X **13** Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες ○αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα Πιλᾶτος ἔμιξεν μετὰ ○τῶν θυσιῶν αὐτῶν. **2** καὶ ἀποκριθεὶς ⊤ εἶπεν αὐτοῖς· δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ⌜ταῦτα πεπόνθασιν; **3** οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ ⌜μετανοῆτε πάντες ⌜ὁμοίως ἀπολεῖσθε. **4** ἢ ἐκεῖνοι οἱ δεκαοκτὼ ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ⌜κατοικοῦντας ⊤ Ἰερουσαλήμ; **5** οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ ⌜μετανοῆτε πάντες ⌜ὡσαύτως ἀπολεῖσθε.

Act 5,37 ?

J 9,2

Ps 7,13 Θ Jr 12, 17 Θ

J 9,7.11

164 X **6** Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· συκῆν εἶχέν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν. **7** εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὑρίσκω· ⊤ ἔκκοψον ○[οὖν] αὐτήν, ἵνατί καὶ ⌜τὴν γῆν⌝ καταργεῖ; **8** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω ⌜κόπρια, **9** κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν ⌜εἰς τὸ μέλλον· εἰ δὲ μή γε,⌝ ἐκκόψεις αὐτήν.⊤

5,36! *6-9:* Is 5,1-7 Ps 80,9-17 Jr 24,2-6 Hos 9,10.16s

Hab 3,17 · Mt 3, 10p; 21,19 | Lv 19,23-25

48 **10** ⊤Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ⌜ἐν τοῖς σάββασιν⌝. **11** καὶ ἰδοὺ γυνὴ ⌜πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας⌝ ἔτη δεκαοκτὼ καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. **12** ἰδὼν δὲ αὐτὴν ⌜ὁ Ἰησοῦς προσ-

4,31

59 ⊤οὖ (A) D W Ψ f^{13} 33 𝔐 | αν Θ 070 | *txt* 𝔓^{75} ℵ B L 1. 892. 1241 *pc* | ⌜*p*⌝ αποδοις τον εσχατον κοδραντην D it vg^{mss}

¶ **13,1** ○ *bis* 𝔓^{75} • **2** ⊤ο Ιησους A D W Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 it sy sa^{mss} bo^{pt} | *txt* 𝔓^{75} ℵ B L 070. 1_+1 *pc* lat sa^{mss} bo^{pt} | ⌜τοιαυτα 𝔓^{75} A W Ψ 070 $f^{1\,(13)}$ 𝔐 lat sy^{h} | *txt* ℵ B D L Θ 579. 892 *pc* e r^{1} • **3** ⌜-ησητε A D Γ Θ $f^{1.(13)}$ (579). 892^{mg}. 1241. 1424. 2542 *al*; Epiph | ⌜ (5) ωσαυτως A W Ψ 𝔐 | *txt* 𝔓^{75} ℵ B D L Θ 070 $f^{1\,13}$ 33. 579. 892. 1241. 2542 *al* • **4** ⌜ενοικ- D | ⊤εν ℵ A W Θ Ψ 070 f^{13} (1241) 𝔐 | *txt* 𝔓^{75vid} B D L f^{1} 892 *al* e i vg^{mss} • **5** ⌜† (*cf vs* 3) -ησητε ℵ* 2 A D L Θ 070 $f^{1\,(13)}$ 579. 1241. 1424. 2542 *al*; Epiph | *txt* 𝔓^{75} ℵ^{1} B W Ψ 33 𝔐 | ⌜ (3) ομοιως 𝔓^{75} A D W Θ Ψ 070 f^{13} 𝔐 | *txt* ℵ B L f^{1} 33. 579. 892. 1241 *pc* • **7** ⊤φερε την αξινην D | ○† ℵ B D W f^{1} 𝔐 e sy$^{(s)\,c\,p}$ | *txt* 𝔓^{75} A L Θ Ψ 070 f^{13} 33. 579. 892 *al* lat sy^{h} co | ⌜τον τοπον B* 1424 • **8** ⌜κοφινον κοπριων D it • **9** ⌜ *4-7 1-3* 𝔓^{45vid} A D W Θ Ψ $f^{1\,13}$ 𝔐 latt sy | *txt* 𝔓^{75} ℵ B L (070). 33^{vid}. 579. 892. 1241 *pc* co | ⊤ταυτα λεγων εφωνει· ο εχων ωτα ακουειν ακουετω Γ *al* • **10** ⌜ *2 3* (⌜ 𝔓^{45}) Ψ 070 $f^{1\,13}$ *pc* | σαββατω D aur i sa bo^{pt} • **11** ⌜εν ασθενεια την πνευματος D • **12** ⌜ *1 2* D e sa^{ms} | *3 4* 𝔓^{45} b i

εφώνησεν καὶ ⸌εἶπεν αὐτῇ· γύναι, ἀπολέλυσαι ⊤ τῆς ἀσθε-
Mt 9,18! · 4,39 · νείας σου, **13** καὶ ἐπέθηκεν ⊤ αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παρα-
2,20! χρῆμα ἀνωρθώθη καὶ ⌜ἐδόξαζεν τὸν θεόν. **14** ἀποκρι- 16 Π
θεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ
Ex 20,9s Dt 5, 13s ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι ἓξ ἡμέραι
εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ⌜αὐταῖς οὖν ἐρχόμενοι θε-
ραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. **15** ⌜ἀπεκρίθη
δὲ αὐτῷ ὁ ⌜κύριος ○καὶ εἶπεν· ⌜[1]ὑποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν
14,5! τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ
τῆς φάτνης καὶ ⌜[2]ἀπαγαγὼν ποτίζει; **16** ταύτην δὲ θυγα-
3,8! · 2K 12,7
Mt 18,8 · 8,29! τέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ
Mc 7,35 ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ
ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; **17** καὶ □ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ⸍ 16
Is 45,16 Θ κατησχύνοντο ○πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ X
ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν ⌜τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις
ὑπ' αὐτοῦ⸌.

18s: Mt 13,31s Mc 4,30-32 **18** ⸉Ἔλεγεν οὖν· τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ 49 167 II
καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; **19** ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως,
ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς ⊤ κῆπον ⌜ἑαυτοῦ, καὶ ηὔ-
Dn 4,9.18 Ez 17,23; 31,6 *Ps 103,12* Θ ξησεν καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον⊤, καὶ *τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρα-*
νοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

20s: Mt 13,33 **20** ⌜Καὶ πάλιν εἶπεν· τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ 168
1K 5,6 θεοῦ⸌; **21** ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ⌜[ἐν]ἔκρυ- V
ψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων 169 II
9,51! καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς ⌜Ἰεροσόλυμα.

1K 1,18! **23** Εἶπεν δέ τις αὐτῷ· κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σῳζόμενοι; ὁ 50 170
1T 6,12 δὲ ⌜εἶπεν πρὸς αὐτούς⸌· **24** ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς V
Mt 7,13s στενῆς ⌜θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσ-

12 ⊤απο ℵ A D 33. 892 *pc* • **13** ⊤επ 𝔓75 Θ *pc* | ⌜-σεν 𝔓45 D 2542 bo^{pt} • **14** ⌜ταυταις D Θ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓45.75 ℵ A B L N W Ψ 070 *f*1.13 579. 892 *al* • **15** ⌜-θεις *et* ○ 𝔓45 1424 *pc* it vg^{cl} | ⌜Ιησους D N Θ *f*1.13 2542 *al* vg^{mss} sy$^{s.c.p}$ bo^{pt} | ⌜[1]-τα 𝔓45 D W *f*1 579. 2542 *al* f l sy$^{s.c.p}$ | ⌜[2]απαγων ℵ* B* Θ l *pc* • **17** □ D e | ○ 𝔓45 D it | ⌜οἷς εθεωρουν ενδ. υπ αυτ. γινομ. D e (it) • **19** ⊤τον 𝔓45 ℵ1 D 579. 700 *pc* | ⌜αυ- 𝔓45 ℵ D K L Θ Ψ 0303 579. 700. 892. 1241. 1424 *al* | ⊤ μεγα 𝔓45 0303 A W Θ Ψ *f*(1).13 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$ bo^{pt} ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B (D) L 070. (892). 1241. 2542 *pc* it sy$^{s.c}$ sa bo^{pt} • **20** ⌜ (18) η τινι ομοια εστιν η βασιλεια του θεου και τινι ομοιωσω αυτην D (a a^{2} r^{1}) • **21** ⌜† εκρ- B K L N 0303 892. 1424. 2542 *al* ¦ *txt* 𝔓75 ℵ A D W Θ Ψ 070 *f*1.13 l 𝔐 • **22** ⌜ Ιερουσαλημ A D W (Θ) Ψ 0303 070 *f*1.13 𝔐 lat co ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B L 579. 892. 1241. 2542 *pc* a a^{2} • **23** ⌜ειπεν 0303^{c} *f*13 ¦ αποκριθεις ειπ. D ¦ ειπ. πρ. αυτον 71 *pc* (sy$^{s.c}$) bo^{ms} • **24** ⌜*p)* πυλης A W Ψ 0303 *f*13 𝔐 sa ¦ *txt* 𝔓45.75 ℵ B D L Θ (070) *f*1 892. 1241. 2542 *pc*

ἐλθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. **25** ἀφ' οὗ ἂν ⌜ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης⌝ καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν καὶ ἄρξησθε ◻ἔξω ἑστάναι καὶ⌝ κρούειν ◻[1]τὴν θύραν⌝ λέγοντες· κύριε⊤, ἄνοιξον ἡμῖν, καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. **26** τότε ⌜ἄρξεσθε λέγειν·⊤ ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας· **27** καὶ ἐρεῖ ⌜λέγων ὑμῖν·⌝ ⌜οὐκ οἶδα [ὑμᾶς] πόθεν ἐστέ⌝· *ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες ἐργάται ⌜ἀδικίας*. **28** ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, * ὅταν ⌜ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ◻ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω.⌝ **29** καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ⌜καὶ ἀπὸ⌝ βορρᾶ καὶ νότου καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. **30** καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἳ ἔσονται ἔσχατοι.

31 Ἐν ⌜αὐτῇ τῇ ⌜ὥρᾳ προσῆλθάν τινες Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ· ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρῴδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. **32** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ⌜ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ τρίτῃ ⊤τελειοῦμαι. **33** πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ⌜ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἰερουσαλήμ.

34 Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ⌜ὄρνις ◻τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας⌝, καὶ οὐκ

Mt 25,11 s

26 s: Mt 7,22 s

Mt 25,12

Ps 6,9 1 Mcc 3,6

28 s: Mt 8,11 s!

Is 43,5; 49,12; 59,19 Bar 4,37 Ps 107,3 Mt 1,11 Ap 21,13 · 14,15; 22,16

Mt 19,30! p

Mc 6,4 · Mt 16,21!

34 s: Mt 23,37-39 · Mt 21,34-39!

Is 31,5 Dt 32,11 Ps 91,4

25 ⌜εγ. ο δεσποτης $\mathfrak{P}^{75}$ ¦ ο οικοδ. εισελθη D (ˢ f^{13} lat) | ◻ ℵ* bo^{ms} | ◻[1] D it | ⊤*p)* κυριε A D W Θ Ψ 070 0303 $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ it sy$^{c.p.h}$ bo^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L 892. 1241 *pc* lat sy^{s} sa bo^{pt} • **26** ⌜-ξησθε ℵ A D K L N W Γ Δ Θ Ψ 070 f^{13} 579. 1241. 1424. 2542 *pm* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B f^{1} 565. 700. 892 *pm* | ⊤κυριε D • **27** ⌜υμ. ℵ 579 *pc* lat sy^{p} sa bo^{pt} ¦ – 1195 *pc* bo^{pt} , · λεγω υμιν $\mathfrak{P}^{75*}$ A D L W Θ Ψ 070 $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ sy$^{s.c.h}$ (bo^{ms}) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75c}$ B 892 *pc* | ⌜τ *1 2 4 5* $\mathfrak{P}^{75}$ B L 070. 1241. 2542 *pc* b ff^{2} i l ⌝ ουδεποτε ειδον υμας D (e) ⌝ *txt* ℵ A W Θ Ψ $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ lat sy; 2 Cl Or Did | ⌜της αδ. A W Θ 070 $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ ¦ *p)* ανομιας D (1424) bo^{mss}; Epiph ⌝ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L Ψ 892 *pc* • **28** ⌜οψεσθε B* D f^{13} 1241 *al* ¦ ιδητε ℵ Θ ⌝ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ A B[1] L W Ψ 070 f^{1} 33 $\mathfrak{M}$ | ◻ 69 *pc* sy^{s} • **29** ⌜ *1* ℵ A D W Θ Ψ f^{1} $\mathfrak{M}$ lat sy^{h} ¦ *2* $\mathfrak{P}^{75}$ 070 ¦ *txt* B L f^{13} 892 *pc* it • **31** ⌜ταυτη D K W Θ 070. 579 *pc* | ⌜ ημερα B[1] W Θ Ψ 070 $\mathfrak{M}$ lat sy$^{s.c}$ sa^{ms} bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A B* D L $f^{1.13}$ 579. 700. 892 *pc* sy^{hmg} sa^{mss} • **32** ⌜επι A W Θ Ψ $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ ¦ αποτελουμαι D ¦ ποιουμαι και $\mathfrak{P}^{45}$ sy^{p} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L 33. 1241 *pc*; Cl | ⊤ημερα B *pc* it vg^{cl} bo^{mss} • **33** ⌜ερχ- $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ D 1241 *al* bo • **34** ⌜-νιξ ℵ D W | ◻ $\mathfrak{P}^{75}$

1 Rg 9,7s Jr 22,5; 12,7 Ps 69,26 Tob 14,4 ·

ἠθελήσατε. **35** ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν⊤. λέγω ○[δὲ] ὑμῖν, ⊤ οὐ μὴ ˹ἴδητέ με˺ ἕως ˹[ἥξει ὅτε]˺ εἴπητε·

Ps 118,26 Mt 3,11!

εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

7,36!

6,6-11 p; 20,20

14 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ˹ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων ○[τῶν] Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. 17 X

2 Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός ○τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. **3** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων· ⊤ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι □ἢ οὔ˃; **4** οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν. **5** καὶ ⊤ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· τίνος ὑμῶν ˹υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ˹ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; **6** ˹καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι˺ πρὸς ταῦτα. 52 177 II

13,15 Mt 12,11 Dt 22,4

7 Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· **8** ὅταν κληθῇς ὑπό τινος □εἰς γάμους˃, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερός ○σου ˹ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ˺, **9** καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι· δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ˹ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. **10** ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε ˹ἐρεῖ σοι· φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον ○πάντων τῶν συνανακειμένων σοι. **11** ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. 53 178 X 11,43; 20,46 p *8-11:* Prv 25,6s 18,14 Mt 23,12 Ez 21,31; 17,24 2 K 11,7 Ph 2,8s Jc 4,10 179 V

35 ⊤ (Jr 22,5) ερημος D N Δ Θ Ψ *f* 13 33. 700. 892. 1241. 1424 *pm* it vg^{cl} sy$^{c.p.h}$; Ir^{lat} | *txt* 𝔓$^{45vid.75}$ ℵ A B K L W Γ *f* 1 565. 579. 2542 *pm* lat sy^{s} sa; Ir$^{lat\,1/}$ | ○ 𝔓^{45} ℵ* L 2542 *pc* it sy^{c} sa bo^{mss} ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ^{2} A B D W Θ Ψ *f* 1 13 𝔐 lat sy$^{(p)h}$ bo | ⊤ οτι A W Ψ *f* 13 𝔐 lat sy ¦ *txt* 𝔓$^{45vid.75}$ ℵ B D L Θ *f* 1 1241. 2542 *pc* it | *f)* 𝔓$^{45.75}$ D L Ψ *f* 1 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B K W Θ (*f* 13) *al* | ˈ– 𝔓^{75} B L 892 *pc* ¦ *p)* αν 𝔓^{45} ℵ N (Θ) *f* 13 (1241). 2542 *pc* ¦ αν ηξει οτε A W (Ψ *f* 1) 𝔐 ¦ *txt* D

¶ 14,1 ˹εισελ- D Θ *f* 13 579. 892 *al* latt sy$^{s.c.p}$ | ○ 𝔓$^{45.75}$ ℵ B K* 892 *pc* ¦ *txt* A D L W Θ Ψ *f* 1 13 𝔐 • **2** ○ D *f* 1 *pc* it • **3** ⊤ει 𝔓^{45} A W *f* 1 13 𝔐 lat sy ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B D L Θ Ψ 892. 1241. 2542 *pc* f | □ 𝔓^{45} A W Ψ 𝔐 lat sy$^{s.p}$ ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B D L Θ *f* 1 13 579. 892. 1241. 2542 *pc* it sy$^{c.h**}$ co • **5** ⊤αποκριθεις ℵ*^{2} A (W) Θ Ψ *f* 13 𝔐 aur f vg sy^{h} ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ ℵ^{1} B D (K) L *f* 1 892. 1241. 2542 *al* it sy$^{s.c.p}$ co | ˈονος ℵ K L Ψ *f* 1 13 33. 579. 892. 1241. 2542 *al* lat (sy^{s}) bo ¦ ονος Θ (sy^{c}) ¦ προβατον D ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ (A) B W 𝔐 e f q sy$^{p.h}$ sa | ˈ τη A (^{f} D) K L Δ Θ *f* 13 892. 1241. 1424 *al* ¦ εν τη ℵ^{2} W Ψ *f* 1 𝔐 ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ ℵ* B 2542 *pc* • **6** ˈ… αποκρ. ℵ *f* 1 2542 *pc* ¦ … ανταποκρ. αυτω A W Θ Ψ *f* 13 𝔐 sy ¦ οι δε ουκ απεκριθησαν D *pc* ¦ *txt* 𝔓$^{45.75}$ B L 579. 892. 1241 *pc* • **8** □ 𝔓^{75} b sa | ○ 𝔓^{75} 579 | ˈ *1 2* 𝔓^{45vid} it sy$^{s.p}$ bo ¦ ηξει D (sy^{c}) • **9** ˈεση D e • **10** ˈειπη A D W Ψ *f* 1 13 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓$^{75.97}$ ℵ B L N Θ (579). 892. 1241 *pc* | ○ 𝔓^{97vid} D W Ψ 𝔐 lat sy^{s} ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ A B L N Θ *f* 1 13 33. 579. 892. 1241 *al* π r^{1} sy$^{c.p.h}$

180 X **12** Ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν· ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου ⸢μηδὲ γείτονας⸣ πλουσίους, μήποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι. **13** ἀλλ' ὅταν ⸢δοχὴν ποιῇς⸣, κάλει πτωχούς, ἀναπείρους, χωλούς, τυφλούς· **14** καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι, ἀνταποδοθήσεται ⸢γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. 21 Dt 14,29 Tob 2,2 l Mt 6,4 Act 24,15

15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· μακάριος ⸢ὅστις φάγεται ⸢ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 13,29!

54 181 V **16** Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπός τις ⸢ἐποίει δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλοὺς **17** καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις⸢· ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά ⸢ἐστιν. **18** καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραιτεῖσθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· ἀγρὸν ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. **19** καὶ ἕτερος εἶπεν· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ⸢ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον⸣. **20** καὶ ἕτερος εἶπεν· γυναῖκα ⸢ἔγημα καὶ διὰ τοῦτο⸣ οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. **21** Ὁ καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπείρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς ⸢εἰσάγαγε ὧδε. **22** καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· Ὁ κύριε, γέγονεν ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. **23** καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον ⸢τ· ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ⸢ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος· **24** λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ⸢ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου.⸣ *16–24:* Mt 22,1-10 13 Mc 6,45 p

12 ⸢μη γ. $\mathfrak{P}^{75}$ B ¦ μηδε τους γ. σου τους Θ f^{13} 2542 sy ¦ μηδε τους γ. μηδε τους D it vg^{s} • **13** ⸢ *2 l* A D L W Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐; Cl ¦ δ. ποιησης $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ 1241 *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{97}$ B 579. 892 *pc* • **14** ⸢ δε ℵ* N f^{13} 1. 1424. 2542 *pc* it • **15** ⸢ος A D W Θ Ψ 𝔐 sy^{h}; Cl ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ^{1}(⸢ *h. t.*) B L P $f^{1.13}$ 579. 2542 *pc* sy^{hmg} ¦ ⸢ αριστον A* W f^{13} 𝔐 sy$^{s.c}$; Cyr^{lem} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ^{1}(⸢ *h. t.*) A^{c} B D K* L N P Δ Θ Ψ f^{1} 579. 892. 1241. 2542 *al* latt sy$^{p.h}$; Cl Eus Epiph • **16** ⸢εποιησεν A D L W Θ Ψ $f^{1.13}$𝔐; Cl ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B 1 *pc* • **17** ⸢ερχεσθαι ℵ A D K L P W Δ 579 *al* aur vg bo ¦ ⸢ εισιν $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ*.^{2} L Θ 579 *pc* ¦ εστιν παντα A (^{s} D) W Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 lat ¦ εισιν π. ℵ^{1} ¦ *txt* B it • **19** ⸢ (*cf vs* 20) διο ου δυναμαι ελθειν D it; Or^{mss} • **20** ⸢ελαβον· διο D (sy$^{s.c}$) • **21** ° $\mathfrak{P}^{75}$ ¦ ⸢ενεγκε D • **22** ° D c e • **23** ⸢αυτου $\mathfrak{P}^{75*}$ D *pc* a b sy$^{s.c.p}$ bo^{ms} ¦ ⸢ποιησον $\mathfrak{P}^{45}$ *pc* sy$^{s.c}$ • **24** ⸢ανθρωπων ℵ (D) 2542 e ¦ ⸢*(ex lect. vl p)* πολλοι γαρ εισιν κλητοι, ολιγοι δε εκλεκτοι Γ f^{13} (579). 700. 892^{mg} *al*

26s: Mt 10,37s
18,29sp Dt 33,9 Mt 6,24 Mc 10,29
J 12,25
9,23p G 6,14
Gn 11,3ss Mc 12,1
19,42 · 2Sm 8,10; 11,7 Ps 122,6
9,62
Mt 5,13 Mc 9,50
9,62 · Mt 11,15!
5,29-32p
19,7
Mt 9,11! G 2,12

25 Συνεπορεύοντο δὲ ⌜αὐτῷ ὄχλοι ⁰πολλοί, καὶ στρα- 18 V
φεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· **26** εἴ τις ἔρχεται πρός με καὶ
οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ⌜ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυ-
ναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς
ἔτι ⌜τε καὶ τὴν ⌝ψυχὴν ἑαυτοῦ⌞, οὐ δύναται ⌝¹εἶναί μου
μαθητής⌞. **27** ◻⊤ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ
καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.⌝
28 Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν ⌜θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ 55 183 X
πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρ-
τισμόν; **29** ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον ⌜καὶ μὴ
ἰσχύοντος ἐκτελέσαι⌞ πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται
αὐτῷ ἐμπαίζειν **30** λέγοντες ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρ-
ξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. **31** ⁷Ἢ τίς
βασιλεὺς πορευόμενος ἑτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν εἰς πόλε-
μον ⌜οὐχὶ καθίσας πρῶτον ⌜βουλεύσεται εἰ δυνατός ἐστιν
ἐν δέκα χιλιάσιν ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων
ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; **32** εἰ δὲ μή γε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω
ὄντος πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ ⌜τὰ πρὸς⌞ εἰρήνην. 184 V
33 οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν
τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.
34 Καλὸν ⁰οὖν τὸ ⌜ἅλας· ἐὰν δὲ ⁰¹καὶ τὸ ⌜ἅλας ⌜μω- 185 II
ρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; **35** οὔτε εἰς ⊤γῆν οὔτε εἰς
κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν, ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα
ἀκούειν ἀκουέτω.

15 ⁷Ησαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες ⁰πάντες οἱ τελῶναι καὶ 186 II
οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. **2** καὶ διεγόγγυζον
οἵ ⁰τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι οὗτος
ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.

25 ⌜τω Ιησου E *al* ¦ – $\mathfrak{P}^{75}$ | ⁰ D Θ it sy^{c} • **26** ⌜† αυτ- $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ A D W Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ – 579. 2542 e ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B L Ψ *pc* | ⌜ δε $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ A D W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat sy^{h} sa^{mss} bo; Cl ¦ - $\mathfrak{P}^{75}$ sa^{ms} ¦ *txt* B L Δ 33. 892 *pc* | ⁵ $\mathfrak{P}^{45}$ A D L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐; Cl ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B 579. (1241) *pc* | ⁵¹ *2 1 3* $\mathfrak{P}^{45.75}$ K N Ψ *f*^{13} *al* aur vg^{cl} ¦ *2 3 1* A D W Θ *f*^{1} 𝔐 it vg^{ww}; Or ¦ *txt* ℵ B L (579). 892. 1241. 2542 *pc* vgst • **27** ◻ *vs* Γ *al* vg^{ms} sy^{s} bo^{ms} | ⊤*p)* και ℵ^{2} A D W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 latt sy$^{c.p.h}$ sa ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45.75}$ ℵ* B L 579 *pc* • **28** ⌜ο θελων $\mathfrak{P}^{45}$ W Γ *f*^{13} 565. 700 *pm* ¦ θελει $\mathfrak{P}^{75}$ • **29** ⌜μη ισχυση οικοδομησαι και D e • **31** ⌜ου $\mathfrak{P}^{45}$ ¦ ουκ ευθεως D | ⌜ -λευεται A D L W Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B Θ 1241 *pc* b q r^{1} • **32** ⌜προς ℵ* Γ 1241 *pc* ¦ εις B (K) *pc* ¦ – $\mathfrak{P}^{75}$ *pc* ¦ *txt* ℵ^{2} A D L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 aur f vg sy^{h} • **34** ⁰ A D W Ψ *f*^{1} 𝔐 latt sy sa^{mss} bo^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B K L Θ *f*^{13} 579. 892. 1241 *pc* bo^{pt} | ⌜ (*bis*) αλα ($\mathfrak{P}^{75}$) ℵ* D W | ⁰¹ $\mathfrak{P}^{75}$ A W *f*$^{1.13}$ 𝔐 e vg^{cl} sy$^{s.c.h}$ co ¦ *txt* ℵ B D L N Θ Ψ 579. 1241 *pc* a r^{1} sy^{p} sa^{ms} | ⌜ μαρανθη 56 *pc* lat • **35** ⊤την $\mathfrak{P}^{75}$ D *pc*

¶ **15,1** ⁰ W *pc* lat sy$^{s.c.p}$ sa^{ms} • **2** ⁰ (A) W Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D L Θ 892. 1241 *pc*

3 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην ⁰λέγων· **4** τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ⌜ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ⌜ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἓν ⌜οὐ καταλείπει⌝ τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ⌜πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς⌝ ἕως ⊤εὕρῃ αὐτό; **5** καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ χαίρων **6** καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον ⌜συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ ⁰τοὺς γείτονας λέγων αὐτοῖς· συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. **7** λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ⌞ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται⌟ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσιν μετανοίας.

8 ⁻Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα ⌜ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν⌝, οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως ⌜οὗ εὕρῃ; **9** καὶ εὑροῦσα ⌜συγκαλεῖ τὰς φίλας καὶ ⊤γείτονας λέγουσα· συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. **10** οὕτως, λέγω ὑμῖν, ⌜γίνεται χαρὰ⌝ ἐνώπιον ⁰τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

11 Εἶπεν δέ· ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. **12** καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. ⌜ὁ δὲ⌝ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. **13** καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ⌜συναγαγὼν ⌜πάντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν ⌜τὴν οὐσίαν αὐτοῦ⌝ ζῶν ἀσώτως. **14** δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ⌜ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. **15** καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους, **16** καὶ ἐπεθύμει ⌜χορτασθῆναι ⌜ἐκ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ

4–7: Mt 18,12-14 J 10,11 s! — 19,10 Ez 34,11 s.16 — Is 49,22 — Mc 2,17 p — Mt 21,28 — 1 Mcc 10,29 [30] Tob 3,17 — 16,1 Prv 29,3 — 16,21

3 ⁰ D Θ *f* 13 *pc* b e sy^{s,c,p} • **4** ⌜ος εξει D *ex* lat? | ⌜ απολεση B* D | ⌜ουκ αφιησι *et* ⌜ απελθων το απ. ζητει D (lat sy^{s,c,p} co) | ⌜οὐ ℵ A N Δ Ψ *f* 1 13 579. 1424. 2542 *al* • **6** ⌜ειται D N *f* 1 13 1241 *al* | ⁰ 𝔓^{75} Θ *pc* • **7** ⌞ A D W Θ *f* 1 13 𝔐 lat | *txt* 𝔓^{75} ℵ B L Ψ 33^{vid}. (579). 892. 1241 *pc* • **8** ⁻και απολεσασα μιαν D it | ⌜οτου A W Ψ 𝔐 | – D 892 *pc* | *txt* 𝔓^{75} ℵ B L Θ *f* 1 13 33. 579. 1241. 2542 *al* • **9** ⌜-ειται A D W *f* 1 13 𝔐 | *txt* 𝔓^{75} ℵ B K L N Δ Θ Ψ 579. 892. 1424 *al* | ⌜τας A (⌞ D) W Ψ *f* 1 13 𝔐 lat | τους 579 *pc* (e vg^{ms}) | *txt* 𝔓^{75} ℵ B L Θ *pc* • **10** ⁻ *2 l* A W Θ Ψ *f* 1 𝔐 | χ. εσται D N *f* 13 2542 *pc* latt | *txt* 𝔓^{75} ℵ B L 33^{vid}. 579 *pc* | ⁰ B • **12** ⸗και ℵ* D W Θ Ψ *f* 1 13 𝔐 latt sy | - 𝔓^{75} | *txt* ℵ^{2} A B L 579. 892. 1241 *pc* bo • **13** ⌜συναγων 𝔓^{75} *pc* | ⌜ απαντα ℵ A L W Θ Ψ *f* 1 13 𝔐 | *txt* 𝔓^{75} B D 1241 *pc* | ⁻εαυτου τον βιον D • **14** ⁻-ρος W Θ Ψ *f* 13 𝔐 | – b ff^{2} i l sy^{s} | *txt* 𝔓^{75} ℵ A B D L *f* 1 33. 579. 892. *l* 844. *l* 2211 *pc* • **16** ⌜† γεμισαι την κοιλιαν αυτου A Θ Ψ 𝔐 lat sy^{s,p,h} bo | γεμ. τ. κ. και χορτασθηναι W | *txt* 𝔓^{75} ℵ B D L *f* 1.13 579. 1241. 2542 *pc* e f (sy^{c}) sa | ⌜ απο A W Θ Ψ 𝔐 | *txt* 𝔓^{75} ℵ B D L *f* 1.13 579. *l* 2211 *pc*

16,3! χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. **17** εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν
ἔφη· ⌜πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου ⌜περισσεύονται ἄρ-
των, ἐγὼ δὲ ⌜λιμῷ ὧδε⌝ ἀπόλλυμαι. **18** ἀναστὰς πορεύσο-
21 Ex 10,16 Ps 51,6 μαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον
εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, **19** οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος
κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου.
20 καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα ⌜ἑαυτοῦ. Ἔτι
δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ
καὶ ἐσπλαγχνίσθη καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχη-
λον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. **21** ⌜εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς
18! αὐτῷ⌝· πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου,
οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου⊤. **22** εἶπεν δὲ ὁ πα-
τὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ᴼταχὺ ⌜ἐξενέγκατε ⊤ στο-
Gn 41,42 λὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον
εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, **23** καὶ
⌜φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε, καὶ φαγόντες
32 | E 2,1! εὐφρανθῶμεν, **24** ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ⌜ἀν-
19,10 έζησεν, ⌜ἦν ἀπολωλὼς⌝ καὶ ⊤ εὑρέθη. καὶ ⌜ἤρξαντο εὐ-
φραίνεσθαι. **25** ⊤Ην δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος
ἐν ἀγρῷ· ⌜καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν⌝ τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν
Dn 3,5.10.15 συμφωνίας καὶ χορῶν, **26** καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν
παίδων ἐπυνθάνετο ⌜τί ἂν εἴη ταῦτα⌝. **27** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ
ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν
μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν.
28 ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν, ὁ δὲ πατὴρ αὐ-
τοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. **29** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
τῷ πατρὶ ᴼαὐτοῦ· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ
οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδω-

17 ⌜πως οι X Θ *l* 844. *l* 2211 *al* | ⌜ -ευουσιν ℵ D L W Θ Ψ *f*[13] 33 𝔐 | *txt* 𝔓[75] A B P *f*[1] 579. 1241 *pc* | ⌜ *2 l* D N Θ *f*[13] 700. 1241 *al* lat | *l* A W 𝔐 sa[mss] | *txt* 𝔓[75] ℵ B L Ψ 579. 892. 2542 *pc* e ff[2] • **20** ⌜αυ ℵ D K L N P Q Θ *f*[13] 579. 1241. 1424. 2542. *l* 844. *l* 2211 *pm* | *txt* 𝔓[75] A B W Γ Δ Ψ 1. 565. 700. 892 *pm* • **21** ⌜ *l 2 5 3 4* ℵ A W Θ Ψ *f*[13] 𝔐 (lat) | *3 2 4 1 5* D | *txt* 𝔓[75] B L *f*[1] (579. *l* 2211) *pc* | ⊤ (19) ποιησον με ως ενα των μισθιων σου ℵ B D 33. 700. 1241. *l* 844 *pc* vg[mss] sy[h] | *txt* 𝔓[75] A L W Θ Ψ *f*[1.13] 𝔐 lat sy[s.c.p] co • **22** ° A W Θ Ψ *f*[1] 𝔐 syᵖ sa[mss] | *txt* 𝔓[75] ℵ B D L *f*[13] 579. 892. 1241. *l* 2211 *pc* latt sy[s.c.h**] sa[mss] bo | ⌜ενεγκ- 𝔓[75] 579. 1241 *pc* | ⊤την 𝔓[75] D[2] *f*[1.13] 𝔐 | *txt* ℵ A B D* K* L N P Q W Θ Ψ 892 *al* • **23** ⌜ ενεγκατε D 1424 *pc* | ενεγκαντες A W Θ Ψ *f*[1.13] 𝔐 | *txt* 𝔓[75] ℵ B L 579. 1241 *pc* • **24** ⌜ εζ B 579 *pc* | ⌜ *2 l* ℵ[2] P Θ *f*[1.13] 1241 *al* | *2* D Q 579. *l* 844 *al* | – (*et om.* κ. ευρ.) W | και απ. ην (Ψ) 𝔐 sy | *txt* 𝔓[75] ℵ* A B L *pc* | ⊤αρτι D | ⌜ -ξατο 𝔓[75] 1. 579 *pc* • **25** ⌜ελθων δε και εγγισας D • **26** ⌜ *1 3 4* ℵ A W Θ 𝔐 | τινα ειη ταυτα L *pc* | τι θελει τουτο ειναι D | *txt* 𝔓[75] B N P Q Ψ *f*[1.13] 579. 892. 1241. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* • **29** °† ℵ L W Θ Ψ *f*[1] 33 𝔐 sy[h] | *txt* 𝔓[75] A B D N P (Δ) *f*[13] 579 *al* latt sy[s.c.p]

κας ⌜ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου ⌜εὐφρανθῶ· **30** ⌜ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ ⊤πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ⌝ τὸν ⌜σιτευτὸν μόσχον⌝. **31** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν· **32** εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ⌜ἔζησεν, ⌜καὶ ἀπολωλὼς⌝ καὶ εὑρέθη.

58 **16** ⌜Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς⊤· ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. **2** καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου, οὐ γὰρ ⌜δύνῃ ἔτι οἰκονομεῖν. **3** εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ⊤ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. **4** ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ ⌜ἐκ τῆς οἰκονομίας δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ⌜αὐτῶν. **5** καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ· πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; **6** ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν ⌜βάτους ἐλαίου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· δέξαι σου ⌜τὰ γράμματα⌝ καὶ □καθίσας ⌜ταχέως⌝ γράψον⌝ πεντήκοντα. **7** ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπεν· σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν κόρους σίτου. ⌜λέγει αὐτῷ· δέξαι σου ⌜τὰ γράμματα⌝ καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. **8** καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ⌜ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. **9** Καὶ

13
J 17,10
24
12,42
15,13
Mt 12,36 Act 19, 40 R 14,2 H 4,13; 13,17 1P 4,5
12,17; 15,17; 18,4
Is 22,19
7,41
9; 18,6
20,34
J 12,36!

29 ⌜ερ. εξ αιγων D ¦ εριφιον 𝔓75 B *pc* | ⌜αριστησω D lat • **30** ⌜τω δε υιω σου τω κα ταφαγοντι παντα μετα των πορ. και ελθοντι εθ. D e (sy^{p}) | ⊤των A (D) L Q Ψ 579 *pc* | ⌜μ. τον σιτ. A W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B D L Q *l* 844. *l* 2211 *pc* • **32** ⌜ανεζ- ℵ^{2} A D W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓75 ℵ* B L Δ 579 *pc* | ⌜2 D Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 2542. *l* 844 *pc* ¦ απ. ην ℵ 1241 *pc* ¦ και απ. ην 𝔐 ¦ *txt* 𝔓75 A B L W 579. 892. *l* 2211 *pc* sy^{h}

¶ **16,1** ⊤αυτου A W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat sy sa bo^{pt} ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B D L (579). 1241. 2542 *pc* e bo^{pt} • **2** ⌜-νηση A L Ψ 33 𝔐 lat ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B D W Θ *f*$^{1.13}$ 2542 *pc* e (ff^{2}) • **3** ⊤και 𝔓75 B co • **4** ⌜απο L 33. 892 *pc* ¦ – A W Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B D N Θ 070 *f*$^{1.13}$ 579. 1241. 2542 *pc* | ⌜τ εαυ ℵ B N P Ψ 070. 579 *pc* ¦ *txt* 𝔓75 A D L W Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 • **6** ⌜καδους D* 1241 lat ¦ καβ D^{2} *pc* ¦ βαδ ℵ L W Ψ 070. 579. 892 *pc* ¦ *txt* 𝔓75 A B Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 q vg^{mss} | ⌜το μμα A W Θ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 (e l) sa ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B D L N Ψ 070. 579 *pc* bo | □ D bo^{mss} | ⌞ 𝔓75 B 1424 *pc* e • **7** ⌜ο δε λ. D ¦ λ. δε ℵ *f*^{13} 892 *pc* bo^{mss} ¦ και λ. A W Θ Ψ *f*^{1} 𝔐 sy^{h} bo^{mss} ¦ *txt* 𝔓75 B L 565. 579. 1241 *pc* lat sy$^{c.p}$ sa bo^{pt} | ⌜το γραμμα A W Θ *f*^{13} 𝔐 (e l) sa ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B D L N Ψ *f*^{1} 579 *pc* bo • **8** ⌜ διο λεγω υμιν D (a r^{1})

Hen 63,10 ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ⸂ἑαυτοῖς ποιήσατε⸃ φίλους ἐκ τοῦ ⸂μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας⸃, ἵνα ὅταν ἐκλίπῃ δέξωνται ὑμᾶς εἰς
Ap 13,6 Hen 39,4 τὰς αἰωνίους σκηνάς.
19,17 Mt 25,21 **10** Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστιν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. **11** εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; **12** καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ⸂ὑμέτερον τίς ⸂ὑμῖν δώσει⸃⸃;
13: Mt 6,24 **13** Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. 15 V
20,47 p **14** Ἤκουον δὲ ⸂ταῦτα πάντα⸃ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. **15** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· 19 X
10,29; 18,9-14; 20,20 Mt 23,28 ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον ⸂τοῦ θεοῦ⸃.
Prv 24,12 1 Rg 8,39 1 Chr 28,9
Mt 11,12s **16** Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ⸂μέχρι Ἰωάννου⸃· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. **17** εὐκοπώτερον δὲ ἐστιν τὸν οὐρανὸν καὶ 19 V
Act 10,37; 13,24! 19;
Mt 5,18 τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ ⸂τοῦ νόμου⸃ ⸂μίαν κεραίαν⸃ πεσεῖν.
Mt 5,32; 19,9p **18** Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, καὶ ⸂ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς⸃ γαμῶν μοιχεύει. 19 II
Jc 5,5 **19** Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν 59 19 X
Prv 31,22 Ap 18, 12 · 12,19 λαμπρῶς. **20** πτωχὸς δέ τις ὀνόματι Λάζαρος ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλκωμένος **21** καὶ ἐπιθυμῶν
15,16 Mt 15,27p χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ

9 ⸂ℵ¹ A D W Θ Ψ 070 *f* ¹ ¹³ 33ᵛⁱᵈ 𝔐; Ir^lat Cl ⸃ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ* B L *pc* | ⸂αδικου μαμ- D a ⸃ • **12** ⸂τ ημ- B L *pc* ⸃ εμον 157 e i l; Mcion^T ⸃ αληθινον 33ᵛⁱᵈ *pc* ⸃ μεγα 2 Cl Ir^lat ⸃ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ A D W Θ Ψ *f* ¹ ¹³ 𝔐 lat sy co | ⸂τ ℵ D L Θ Ψ 33. 579. 892. 2542 *pc*; Ir^lat ⸃ *txt* 𝔓⁷⁵ A B W *f* ¹.¹³ 𝔐 • **14** ⸂ *l* D 579 i sa^ms ⸃ τ. π. και A W (Γ) Θ *f* ¹ ¹³ 𝔐 sy^h ⸃ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ(*) B L Ψ 1241 *pc* lat sy^s.c.p co • **15** ⸂κυριου B • **16** ⸂εως A D W Θ Ψ 𝔐 ⸃ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ B L *f* ¹ ¹³ 579. 892. 1241. 2542 *pc* | ⸂επροφητευσαν D (Θ) *pc* vg^ms sy^c | ℵ* *pc* • **17** ⸂των λογων μου Mcion^T ⸃ [του νομ. μου Lipsius *cj*] ⸃ B • **18** ⸂πας ℵ A W Θ Ψ *f* ¹ ¹³ 𝔐 sy^p.h ⸃ *txt* 𝔓⁷⁵ B D L 579. 1241. 2542 *pc* lat sy^s.c co; Mcion^T | ° 𝔓⁷⁵ 1241 *pc* | D *pc* sy^s.c.p bo^ms • **19** ⸂ Ειπεν δε και ετεραν παραβολην D (sy^c) *et* ° D Δ* Θ 579 *pc* lat sy^s.c | ⸂ονοματι Νευης 𝔓⁷⁵ (sa) ⸃ Finees Prisc • **20** ⸂την *et* ⸂ος A P(*) W Θ *f* ¹ ¹³ 𝔐 lat sy sa ⸃ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ B D L Ψ 33ᵛⁱᵈ. 579. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* a e; Mcion^A Cl • **21** ⸂ (Mt 15,27) των ψιχιων ℵ² A (D: -χων) W Θ Ψ *f* ⁽¹⁾.¹³ 33 𝔐 lat sy^p.h sa^ms bo^pt ⸃ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ* B L it sy^s.c sa^mss bo^pt; Cl

πλουσίου ⸢· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ⸢ἐπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. **22** ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη ⸣. **23** καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ⸣ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ ⸢. **24** καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν· πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. **25** εἶπεν δὲ Ἀβραάμ· τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ⸢ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. **26** καὶ ⸢ἐν πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ ⸣ ἐκεῖθεν ⸢πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν ⸣. **27** εἶπεν δέ· ἐρωτῶ ⸢σε οὖν ⸣, πάτερ ⸣, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, **28** ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. **29** λέγει δὲ ⸣ Ἀβραάμ· ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. **30** ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν ⸢πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς μετανοήσουσιν. **31** εἶπεν δὲ αὐτῷ· εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδ' ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ⸢ἀναστῇ ⸢πεισθήσονται.

J 1,18 · Mt 8,11!
4 Mcc 13,15
3,8!
6,24
Mt 5,4
Hen 22,9ss
4 Esr 7,36
Act 18,5
J 5,46
J 11

L 97 II **17** Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ ⸢τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν ⸣, ⸢πλὴν οὐαὶ ⸣ δι' οὗ ἔρχεται· **2** ⸢λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ ⸢λίθος μυλικὸς ⸣

1–3a: Mt 18,6s
Mc 9,42

21 ⸣ (15,16) και ουδεις εδιδου αυτω *f* [13] *pc* l vg[cl] | ⸢απελ- W *f* [13] 𝔐 | περιελ 157. *l* 2211 *pc* | ελ D *f* [1] *pc* | *txt* ℵ A B L Θ Ψ 33. 1241. 2542 *pc* • **22/23** ⸢εν τω αδη. ℵ* lat; Mcion[A] | ⸣αναπαυομενον D Θ *l* 2211 it • **25** ⸢οδε *f* [1] 1424 *pc*; Mcion[A.E] • **26** ⸢επι A D W Θ Ψ *f* [1.13] 𝔐 a e | *txt* 𝔓[75] ℵ B L 579 *pc* lat | ⸣οι ℵ[2] A L W Θ Ψ *f* [1] 33 𝔐 bo | *txt* 𝔓[75] ℵ* B D *f* [13] | ⸢ωδε διαπερασαι D lat • **27** ⸢ *2 l* 𝔓[75] ℵ L Θ Ψ *f* [1] 𝔐 lat | *l* W 579 *pc* e f r[1] bo | *txt* A B D *f* [13] *pc* | ⸣ (30) Αβρααμ D N 579 *pc* vg[mss] sy[c] • **29** ⸣αυτω A D W Θ Ψ *f* [1.13] 𝔐 lat sy[c.p.h] co | *txt* 𝔓[75] ℵ B L 579. 892. 1241. 2542. *l* 844. *l* 2211 *pc* d λ sy[s] bo[mss] • **30** ⸢εγερθη 𝔓[75] | αναστη ℵ 579 (*pc*) (it) • **31** ⸢εγερθη 𝔓[75] 579 *pc* | απελθη W it sy[s.c]; Mcion[A] | αναστη και απελθη προς αυτους D r[1]; (Ir[lat]) | ⸢πιστευσουσιν D lat sy[s.c.p]; Ir[lat]

¶ **17,1** ⸢ A D W Θ Ψ *f* [1.13] 𝔐 | *txt* 𝔓[75] ℵ B L 579. 892. 1241 *pc* e | ⸢† ουαι δε A W(*) Θ 𝔐 lat sy[p.h] | *txt* 𝔓[75] ℵ B D L Ψ *f* [1.13] 33. (579). 892. 1241. 2542 *pc* it sy[c.hmg] co • **2** ⸢*p)* συμφερει δε D | ⸢λ. ονικος W *pc* | *p)* μυλος ονικος A Ψ 𝔐 sy bo[mss] | *txt* 𝔓[75] ℵ B D L Θ *f* [1.13] 579. 892. 1241. 2542 *pc* lat co

περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ⌜τῶν μικρῶν τούτων ἕνα⌝. **3** προσέχετε ἑαυτοῖς. 19 v

Mt 18,15! Lv 19,17 Ἐὰν ἁμάρτῃ ⊤ ὁ ἀδελφός σου ἐπιτίμησον αὐτῷ, * καὶ 19 v
Mt 18,21 s Ps 119, 164 ἐὰν μετανοήσῃ ἄφες αὐτῷ. **4** καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ καὶ ⊤ ἑπτάκις ⊤ ἐπιστρέψῃ ◻πρὸς σὲ ⌝ λέγων· μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

22,14 · Mc 9,24 **5** Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ· πρόσθες ἡμῖν πί- 20 v
Mt 17,20! στιν. **6** εἶπεν δὲ ὁ κύριος· εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν ⊤ τῇ συκαμίνῳ ○[ταύτῃ]· ⌜ἐκρι-ζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ⌝· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.

7 Τίς δὲ ○ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαί- 20 x
νοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ⊤ ἐρεῖ αὐτῷ· εὐθέως
παρελθὼν ἀνάπεσε, **8** ⌜ἀλλ' οὐχὶ⌝ ἐρεῖ αὐτῷ· ἑτοίμασον ⊤
12,37 τί δειπνήσω καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; **9** μὴ ἔχει χάριν τῷ δούλῳ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; ⊤ **10** οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε ⌜πάντα τὰ διαταχθέντα
Mt 25,30 2Sm 6,22 ὑμῖν⌝, ◻λέγετε ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν.⌝

9,51! Mc 9,30 **11** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι ⊤ εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ 60
αὐτὸς διήρχετο ⌜διὰ μέσον⌝ Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας ⊤.

12 Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην ⌜ἀπήντη-
Mt 8,2! Lv 13,45 s σαν ○[αὐτῷ] δέκα λεπροὶ ἄνδρες, ⌜οἳ ἔστησαν πόρρωθεν⌝
5,5! **13** καὶ ⌜αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες⌝· Ἰησοῦ ἐπιστάτα,

---

2 *s 4 1–3* ℵ² A D W Θ *f* 1.13 𝔐 | *txt* ℵ* B L Ψ 579. 892 *pc* • **3** ⊤*p)* εις σε D Ψ *f* 13 𝔐 c e q r¹ vg^{cl} bo^{mss} | *txt* ℵ A B L W Θ *f* 1 892. 1241 *pc* lat sy co; Cl • **4** ⊤ το D; Cl | ⊤ της ημερας A W Θ *f* 1.13 𝔐 lat sy$^{p.h}$ sa bo^{pt} | *txt* ℵ B D L Ψ 892. 1241. 2542 *pc* it sy$^{s.c}$ bo^{pt}; Cl | ◻ W Θ *f* 13 𝔐 f i λ | *txt* ℵ A B D L Ψ (*f* 1 2542). 579. 892. 1241 *al* lat sy; Cl • **6** ⊤*p)* τω ορει τουτω· μεταβα εντευθεν εκει, και μετεβαινεν· και D (sy^{c}) | ○ 𝔓^{75} ℵ D L 579 *pc* s sy^{c} bo | *txt* A B W Θ Ψ *f* 1.13 𝔐 lat sy$^{s.p.h}$ sa | ⌜μεταφυτευθητι εις την θ αν D (1424 lat) • **7** ○ 𝔓^{75} (D) L 1241 | ⊤μη D e l bo • **8** ⌜αλλα D it sy$^{s.c.p}$ | ⊤μοι ℵ it sy$^{s.c.p.h**}$ (sa^{mss}) bo^{pt} • **9** ⌜ου δοκω A W Θ Ψ 𝔐 c s sy^{h} | αυτω; ου δοκω D *f* 13 (*pc*) lat sy^{p} | *txt* 𝔓^{75} ℵ¹(* *h. t.*) B L *f* 1 1241. 2542 *pc* e (co) • **10** ⌜ *2–4* ℵ¹(* *h. t.*) 579 *pc* (it) sy$^{s.c}$ | οσα λεγω D (l) | ◻ Mcion^{E} • **11** ⊤αυτον A D W Θ Ψ *f* 1.13 𝔐 | *txt* 𝔓^{75} ℵ B L 579 *pc* | ⌜ *2* D | ανα μεσον *f* 1.13 2542; Tit | δια μεσου A W Θ Ψ 33 𝔐 | *txt* 𝔓^{75vid} ℵ B L 579. 1424 *pc* | ⊤ et Jericho (ᵛ 28) it sy^{c} • **12** ⌜υπ ℵ L N Θ *f* 1.13 579. 892. 1241. 2542 *al* | οπου ησαν D e λ | et ecce it sy$^{s.c}$ | *txt* 𝔓$^{75.111}$ A B W Ψ 𝔐 | ○† 𝔓^{75} B (D) L *pc* | *txt* ℵ A W Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$ | ⌜και ε. π. D bo | ε. π. it | οι ανε-π. B *pc* | –ℵ* • **13** ⌜εκραξαν φωνη μεγαλη D (e)

ἐλέησον ἡμᾶς. **14** καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· ⊤ πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. **15** εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ⌜ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, **16** καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρίτης. **17** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ⌜οὐχὶ οἱ δέκα⌝ ἐκαθαρίσθησαν; οἱ ⁰δὲ ἐννέα ποῦ; **18** ⌜οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι⌝ δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; **19** καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀναστὰς πορεύου· □ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.⌝

Mt 17,15! | Mt 8,4!
Lv 13,49; 14,2–4
2Rg 5,15 · 2,20!
5,12
9,52!
Mt 9,22!

202 V **20** Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν· οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, **21** οὐδὲ ἐροῦσιν· ἰδοὺ ὧδε ⌜ἢ· ἐκεῖ⌝, ⊤ ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν.

19,11!
Mt 24,23p 11,20p
J 1,26

203 X **22** Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν ⊤ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὄψεσθε. **23** καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· ἰδοὺ ⌜ἐκεῖ, [ἢ·] ἰδοὺ ὧδε⌝· ⌜μὴ ἀπέλθητε μηδὲ διώξητε⌝. **24** ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ⊤ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν □εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν⌝ ⌜λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ

5,35p
204 II 205 V
23s: Mt 24,37-39 Mc 13,21s

206 II ἀνθρώπου □1[ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ]⌝. **25** πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς

9,22!

207 V ταύτης. **26** καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· **27** ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ⌜ἐγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν καὶ ⌜ἦλθεν ὁ⌝ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν ⌜πάντας.

26s: Mt 24,37-39
20,34
Gn 6,11-13; 7,7. 17.21s 2P 2,5

208 X **28** ὁμοίως ⌜καθὼς ἐγένετο

14 ⊤τεθεραπευσθε D(*) ¦ θελω καθαρισθητε και ευθεως εκαθαρισθησαν 𝔓75mg • **15** ⌜ εκαθαρισθη D 892. 1424 *pc* lat sy$^{s.c.p}$ sa • **17** ⌜† ουχ οι δ. B L ¦ ουτοι δ. D it sy$^{s.c}$ ¦ ουχ (-χι A) οι δ. ουτοι A W ¦ sy$^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 | ⁰ A D *pc* it sy$^{s.c.p}$ sa^{mss} bo • **18** ⌜εξ αυτων ουδεις ευρεθη υποστρεφων ος δωσει D (it sy$^{s.c}$) • **19** □ B sa^{mss} • **21** ⌜η ιδου εκει A D (W) Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat sy$^{c.p.h}$ ¦ ηκει (*!*) Θ ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B L 1241. 2542 *pc* e ff^{2} i l s sy^{s} | ⊤*p)* μη πιστευσητε D • **22** ⊤τουτων D • **23** ⌜† εκει, (+ και ℵ) ιδου ωδε ℵ L *pc* (sy$^{s.c}$) ¦ ωδε, ιδου εκει (+ ο Χριστος K 2542 *pc*) D K W 33. 2542 *al* lat (sy^{p}) ¦ ωδε η ιδου (– *f*^{13}) εκει (+ ο Χριστ. N sy^{h**}) A Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 it vg^{mss} sy^{h} ¦ ωδε, μη διωξητε· η ιδ. εκει ο Χριστ., *f*^{1} ¦ *txt* 𝔓75 B 579 | ⌜ *1 4* (𝔓75 *f*^{13}: -ξετε) B sa ¦ μη πιστευσητε *f*^{1} sy^{hmg} ¦ *ut txt, sed* ξετε L Δ *al* ¦ *ut txt, sed* εξελθητε 579 *pc* • **24** ⊤η A D 𝔐 ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B L N W Γ Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 579. 892. 1241. 2542 *al* | □ D 700 *pc* it | ⌜αστραπτει D | □1 𝔓75 B D it sa ¦ *txt* ℵ A L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat sy bo • **27** ⌜εξεγ- A W Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B D L Ψ 579. 892. 1241. 1424. 2542 *al* | ⌜εγενετο D e | ⌜απ- ℵ A W Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓75 B D L Θ 579. 892 *pc* • **28** ⌜και ως A D W Θ *f*^{1} 𝔐 sy^{h}; Ir$^{arm, lat v.l.}$ ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B L Ψ *f*^{13} 579. 1241 *pc* lat; Ir$^{lat v.l.}$

Gn 18,20s 2P 2.6s
ἐν ταῖς ἡμέραις Λὼτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν,
ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν· **29** ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λὼτ ἀπὸ
Gn 19,15.24s
Σοδόμων, ἔβρεξεν ⌜πῦρ καὶ θεῖον⌝ ἀπ᾽ οὐρανοῦ καὶ ἀπώ-
Mt 24,39b 1K 1,7!
λεσεν ⌜πάντας. **30** ⌜κατὰ τὰ αὐτὰ⌝ ἔσται ⌜ἡ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς
31: Mt 24,17s Mc 13,15s L 21,21
τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται⌝. **31** ἐν ἐκείνῃ τῇ ⌜ἡμέρᾳ ὃς 209 II
ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ,
9,62! Gn 19,17.26
μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπι-
στρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. **32** μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. 210 X
Mt 16,25!
33 ὃς ⌜ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιποιήσασθαι⌝ 211 III
ἀπολέσει αὐτήν, ⌜ὃς δ᾽⌝ ἂν ⌜ἀπολέσῃ ζῳογονήσει αὐ-
34s: Mt 24,40s
τήν. **34** λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης 212 V
ºμιᾶς, º¹ὁ εἷς παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ⌜ἀφεθή-
σεται⌝· **35** □ἔσονται δύο ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό, ºἡ μία
παραλημφθήσεται, ⌜ἡ δὲ⌝ ἑτέρα ἀφεθήσεται.⌝ ᵀ **37** καὶ 213 V
ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν
Mt 24,28!
αὐτοῖς· ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ ⌜καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθή-
σονται⌝.

5,36! 21,36! R 12,12!
18 ᾿Έλεγεν δὲ ᵀ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάν- *61* 214 X
τοτε προσεύχεσθαι ºαὐτοὺς καὶ μὴ ἐγκακεῖν, **2** ºλέ-
γων· κριτής τις ἦν ἔν ⌜τινι πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμε-
Ex 22,22 Jc 1,27· Ap 6,10
νος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. **3** χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ
πόλει ἐκείνῃ καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· ἐκδίκη-
σόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. **4** καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρό-
16,3!
νον ᵀ. μετὰ ⌟δὲ ταῦτα⌞ ⌜εἶπεν ἐν ἑαυτῷ⌝· εἰ καὶ τὸν θεὸν

29 ⌜ *1* it sy^{c}; Ir^{lat} ¦ *3 2 1* A D K W Θ *f*^{13} *al* r^{1} sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L Ψ *f*^{1} 33 𝔐 lat sy^{s,p} co | ⌜απ- ℵ A W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* B D L Δ 579. 892 *pc* • **30** ⌜κ. ταυτα $\mathfrak{P}^{75vid}$ ℵ* A L W Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat ¦ ουτως 1241 sy^{s,c,p}; Ir^{lat} ¦ *txt* ℵ^{2} B D K N Ψ 579. 892 *pc* | ⌜εν τη ημ. του υιου του ανθ. ἢ αποκαλυφθη D it ¦ και η παρουσια τ. υιου τ. ανθ. 28; (Ir^{lat}) • **31** ⌜ωρα lat sy^{s,c} • **33** ⌜*p)* εαν ζ. τ. ψ. α. σωσαι ℵ A W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 (lat) sy^{h} ¦ (9,24) αν θεληση ζωογονησαι τ. ψ. α. D sy^{s,c,p} sa ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B L 579 | ⌜† και ος A D W Θ *f*^{1} 33 𝔐 lat sy^{h} sa^{mss} bo^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L Ψ (*f*^{13}, 579). 892 *pc* bo^{mss} | ⌜† -σει A L N Γ Δ 579 *al* ¦ *txt* B D W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 (ℵ *incert.*) • **34** º B c vg^{mss} | º¹ A D L W Ψ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B Θ *f*$^{1.13}$ 579. 892. 2542 *pc* | ⌜*p)* αφιεται D K *pc* • **35** □ *vs* ℵ* *pc* l vg^{mss} | º A L W Ψ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ^{1} B D Θ *f*$^{1.13}$ 579. 1241. 2542 *pc* | ⌜και η A D W Θ Ψ *f*^{1} 𝔐 sy ¦ η 1241 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75vid}$ ℵ^{1} B L *f*^{13} 892 *pc* | ᵀ **[36]** *p)* δυο εσονται (– D 579 *pc*) εν τω (– D) αγρω· εις παραλη(μ)φθησεται και ο ετερος (η δε ετερα *f*^{13}) αφεθησεται D *f*^{13} (579). 700 *al* lat sy • **37** ⌜συναχθ οι αετοι A D W Θ Ψ *f*$^{1.(13)}$ 𝔐 sa^{mss} bo^{pt} ¦ *txt* ℵ B L (579). 892. 1241. (2542) *pc* (aur d vg^{cl})

¶ **18,1** ᵀκαι A D W Θ Ψ *f*^{1} 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ B L *f*^{13} 579. 892. 1241 *pc* a b c q co | º ℵ^{1} D *f*^{1} 1424 *pm* sa bo^{ms} • **2** º D *f*^{1} *pc* sy^{s,c,p} | ⌜τη D L Ψ 579 *pc* ¦ τινι τη 33 • **4** ᵀτινα D ¦ multum lat sy^{p,h} sa | ⌜† B L Q T 579. 892. 2542 *pc* ¦ *txt* ℵ A D W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 | ⌜ηλθεν εις εαυτον και λεγει D

οὐ φοβοῦμαι ⌜οὐδὲ ἄνθρωπον⌝ ἐντρέπομαι, **5** διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην ⊤ ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. **6** Εἶπεν δὲ ὁ κύριος· ⌜ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει· **7** ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ ⌜μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς; **8** λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

11,7!
16,8!
Jdc 11,36 ⓐ
Ps 22,3 · Sir 35,22
2 P 3,9
7,9p

52 **9** Εἶπεν δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ ⌜ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς ▫τὴν παραβολὴν ταύτην⌟· **10** Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ○ὁ εἷς Φαρισαῖος καὶ ⌜ὁ ἕτερος⌝ τελώνης. **11** ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς ⌜πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα⌝ προσηύχετο· ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ⌜ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· **12** νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ⌜ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. **13** ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπτεν ⊤ τὸ στῆθος ⌜αὐτοῦ λέγων· ὁ θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. **14** λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ⌜παρ' ἐκεῖνον⌝· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

16,15! Ez 33,13
R 10,3
Act 3,1
16,15!
2 K 2,17
R 1,29!
Mt 9,14
Mt 23,23
Dt 14,22s
23,48
Ps 78,9 ⓒ; 24,11 ⓐ
Dn 9,19 Theod
2 Rg 5,18 ⓒ
Mt 21,31
14,11!

215 V

216 II **15** Προσέφερον δὲ αὐτῷ ⌜καὶ τὰ βρέφη⌝ ἵνα αὐτῶν ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ⌜ἐπετίμων αὐτοῖς. **16** ὁ δὲ Ἰησοῦς ⌜προσεκαλέσατο ○αὐτὰ ⌜λέγων· ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων

15–17: Mt 19,13-15 Mc 10,13-16 39

4 ⌜ και ανθρ. ουκ A D W Ψ $f^{1.13}$ 33^{vid} 𝔐 r^{1} q | *txt* ℵ B L T Θ 579^{vid}. 892. 2542 *pc* • **5** ⊤ απελθων D • **6** ⌜ηκ- 157 *pc* e | – ℵ* Λ • **7** ⌜-θυμων W f^{13} 𝔐 it | *txt* ℵ A B D L Q T Θ Ψ f^{1} 579. 1241. 2542 *al* • **9** ⌜-νουντες 𝔓$^{75(c)}$ B (T) *l* 844. *l* 2211 a | ▫ D • **10** ○ B D T *pc* | ⌜εἷς D c e ff^{2} q • **11** ⌜† *3 1 2* 𝔓^{75} ℵ^{2} B (L) T Θ Ψ f^{1} 579. 892. 1241. *l* 844^{c} *pc* lat | *3* ℵ* *l* 844* (it) sa | *1 2* sy^{s} | καθ εαυτ. τ. D 2542 | *txt* A W f^{13} 𝔐 sy^{h} | ⌜ως D L Q Ψ 892. 1241. *l* 2211 *pc* • **12** ⌜† -τευω 𝔓^{75} ℵ* B T | *txt* ℵ^{2} A D L W Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 • **13** ⊤εις A W Θ f^{13} 𝔐 | *txt* ℵ B D K L Q T Ψ f^{1} 33. 579. 892. 1241. 2542. *l* 844. *l* 2211 *al* | ⌜εαυτ- B Q T *l* 844. *l* 2211 *pc* | ⌞–f^{1} • **14** ⌜η γαρ (– W Θ *pc*) εκεινος A W Θ Ψ f^{13} 𝔐 sy^{h} | ηπερ -νος 157 *pc* | μαλλον παρ εκεινον τον Φαρισαιον D it sy^{p} | *txt* ℵ B L T f^{1} 579. *l* 2211 *pc* aur vg; Or • **15** ⌜*p)* παιδια D | ⌜-μησαν A W Θ Ψ 078 𝔐 e | *txt* ℵ B D L T $f^{1.13}$ 579. 892. 1241. 2542 *pc* bo . • **16** ⌜-λειτο D f^{1} 2542 *pc* | προσκαλεσαμενος *et* ⌜ειπεν A W Θ Ψ 078 (f^{13}) 33 𝔐 lat sy^{h} | *txt* ℵ B L T 579. 892. 1241 *pc* (a) r^{1} | ○ B

ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **17** ἀμὴν ⊤ λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν 21 I
Mt 18,3p μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

18–23: Mt 19,16-22 Mc 10,17-22 cf L 10,25-28

18 Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; **19** εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ○ὁ θεός. **20** τὰς ἐντολὰς οἶδας· ⌜*μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς*⌝, *τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα*⊤. **21** ὁ δὲ εἶπεν· ταῦτα πάντα ἐφύλαξα ἐκ νεότητος⊤. **22** ἀκούσας δὲ ⊤ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ ⌜διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν ⌜[τοῖς] οὐρανοῖς⌝, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. **23** ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ⌜ἐγενήθη· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.

Ex 20,12-16 Dt 5,16-20 ⊖ 6. 21 I

21 II

12,33 Mt 6,20p 22 II

24–30: Mt 19,23-30 Mc 10,23-31

24 Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ○ὁ Ἰησοῦς □[περίλυπον γενόμενον]⌝ εἶπεν· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ⌜εἰσπορεύονται· **25** εὐκοπώτερον γάρ ἐστιν ⌜κάμηλον διὰ ⌜τρήματος ⌜¹βελόνης ⌜²εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. **26** εἶπαν δὲ οἱ ⌜ἀκούσαντες· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; **27** ὁ δὲ εἶπεν· τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ ⌜παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν⌝.

28 Εἶπεν δὲ ○ὁ Πέτρος· ἰδοὺ ἡμεῖς ⌜ἀφέντες τὰ ἴδια⌝ ἠκολουθήσαμέν σοι. **29** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω 22 II
14,26 ὑμῖν ○ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ⌜γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς⌝ ἢ τέκνα ⊤ ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ

17 ⊤γαρ D N *pc* ¦ αμην 1241 *pc* • **19** ○ ℵ* B*2 • **20** ⌜*p*⌝ ο δε ειπεν· ποιας; ειπεν δε ο Ιησους· το ου -σεις, ου σεις (*quater*) D (a e) | ⊤σου ℵ *f*13 𝔐 a b c vgmss syˢ·ᶜ·ᵖ ¦ *txt* A B D K L P W Θ Ψ 078 *f*1 33. 892. 1241. 2542 *al* lat syʰ • **21** ⊤*p*⌝ μου ℵ A L W Θ Ψ 078 *f*1.13 33 𝔐 lat syᵖʰ ¦ *txt* B D 1 • **22** ⊤ταυτα A W Θ Ψ 078 *f*13 𝔐 syᵖʰ ¦ *txt* ℵ B D L *f*1 33. 579. 892. 1241 *pc* syˢ·ᶜ co | ⌜*p*⌝ δος ℵ A D L N Δ *f*1 33. 1241. 1424 *al* | ⌜2 ℵ A L 892 *pc* ¦ ουρανω W Θ Ψ 078 *f*1.13 𝔐 lat ¦ *txt* B D • **23** ⌜εγενετο A D W Θ Ψ 078 *f*1.13 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L 579 *pc* • **24** ○ B | □† ℵ B L *f*1 579. 1241. 2542 *pc* co ¦ *txt* A (ᶠ D) W Θ Ψ 078 *f*13 33ᵛⁱᵈ 𝔐 latt sy | ⌜-ελευσονται ℵ D Ψ 579. 1241. 2542 *pc* (ᶠ *p.* εχοντες A W Θ 078 *f*1.13 𝔐) ¦ *txt* B L 892 • **25** ⌜καμιλον S *f*13 579ᵛⁱᵈ. 1424 *al* | ⌜*p*⌝ τρυπηματος L Θ 1241 *pc* ¦ *p*⌝ τρυμαλιας A W Ψ *f*1.13 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D | ⌜1 *p*⌝ ραφιδος A W Ψ 𝔐 ¦ βελ. μαλιας (*!*) ραφ. Θ ¦ *txt* ℵ B D L *f*1.13 579. 1241 *pc* | ⌜2 διελθειν A D P Θ *f*1.13 2542 *al* lat syˢ·ʰ • **26** ⌜-οντες D L W *f*1 579 *pc* co • **27** ⌜*4 1–3* A (P) Θ *f*13 𝔐 lat; Irˡᵃᵗ ¦ *1 3 4* D W ¦ *txt* ℵ B L Ψ *f*1 579. 892. 1241. 1424. 2542 *pc* • **28** ○A W 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D L N Θ Ψ *f*1.13 579. 700. 892. 1241. 2542 *al* | ⌜αφ. παντα τα ιδια Θ *f*(1).13 it syˢ·ᶜ ¦ *p*⌝ αφηκαμεν παντα και ℵ* A W Ψ 33 𝔐 aur f vg syᵖʰ ¦ *txt* ℵ² B (ᶠ D 2542) L 892 *pc* b ff² r¹ syʰᵐᵍ saᵐˢˢ bo • **29** ○ ℵ* D Δ lat | ⌜*5 4 3 2 1* A W Θ *f*1.13 𝔐 lat sy ¦ *p*⌝ γον. η αδ. η αδελφας η γυν. D Δ Ψ (saᵐˢ) ¦ *txt* ℵ B L (579). 892. (1241) *pc* (saᵐˢˢ) bo | ⊤εν τω καιρω τουτω D

θεοῦ, **30** ⌜ὃς οὐχὶ μὴ⌝ ⌜[ἀπο]λάβῃ⌝ ⌜πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν ⌜τῷ υἱῷ⌝ τοῦ ἀνθρώπου· **32** παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται ⌑καὶ ὑβρισθήσεται⌝ καὶ ἐμπτυσθήσεται **33** καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. **34** καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν καὶ ἦν τὸ ῥῆμα ⁰τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἰεριχὼ τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ⌜ἐπαιτῶν. **36** ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί ᵀεἴη τοῦτο. **37** ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ ⌜Ναζωραῖος παρέρχεται. **38** καὶ ἐβόησεν λέγων· Ἰησοῦ υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. **39** καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα ⌜σιγήσῃ, αὐτὸς δὲ ⁰πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· ⌜υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. **40** σταθεὶς δὲ ⁰ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι ⌑πρὸς αὐτόν⌝. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν ᵀ· **41** τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν· κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. **42** καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. **43** καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν καὶ ⌜ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶς ὁ ⌜λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν ⌜¹αἶνον τῷ θεῷ.

19 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἰεριχώ. **2** Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι ⁰καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ⌜ἦν ἀρχιτελώνης ⌜καὶ αὐτὸς⌝ πλούσιος⌝· **3** καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ

31–34: Mt 20,17-19 Mc 10,32-34
9,51! · 12,50!; 22,37
J 5,39
9,22!
Act 14,5
2,50!
35–43: Mt 20, 29-34 Mc 10,46-52 cf Mt 9,27-31
Mt 2,23
15
Mt 9,22!
2,20! 19,37
J 12,21 Mt 21,31!

30 ⌜ος ου μη A W Θ Ψ f^{13} 33 𝔐 | εαν μη D | *txt* ℵ B L f^{1} 579. 892. 1241 *pc* | ⌜τ λαβη B D *pc* | *txt* ℵ A L W Θ Ψ $f^{1\ 13}$ 33^{vid} 𝔐 | ⌜επταπλ- D it sa^{mss} | *p)* εκατονταπλ 1241 *pc* $sy^{s.c}$ • **31** ⌜περι του υιου D (Θ) f^{13} *pc* latt sa^{mss} bo • **32** ⌑*p)* D L 700. 1241 *pc* it sy^{p} • **34** ⁰ D f^{1} 2542 *pc* it $sy^{s.c}$ sa^{mss} bo^{pt} • **35** ⌜*p)* προσαιτων A W Θ Ψ $f^{1\ 13}$ 33^{vid} 𝔐 | *txt* ℵ B (ʲ D) L T 579 *pc* • **36** ᵀαν D K L Q Θ Ψ $f^{1\ 13}$ 892. 1241. 2542 *al* | *txt* ℵ A B T W 𝔐 • **37** ⌜*p)* Ναζαρηνος D f^{1} (*pc*) lat • **39** ⌜σιωπηση ℵ A Θ $f^{1\ 13}$ 𝔐 | *txt* B D L P T W Ψ *pc* | ⁰ D c sa | ⌜*p)* υιος D | Ιησου υιε ℵ(*) $f^{1\ 13}$ *pc* • **40** ⁰ B D T | ⌑ D f^{1} 2542 *pc* it $sy^{s.c}$ | ᵀ λεγων A W Θ Ψ f^{1} 𝔐 lat ^{s}y | ο Ιησους λ. Q f^{13} *pc* r^{1} | *txt* ℵ B D L T 892. 1241. 2542 *pc* e co • **43** ⌜ -θησεν W* 565 *pc* | ⌜ οχλος Q f^{13} 1424 *pc* | ⌜¹ δοξαν D

¶ 19,2 ⁰ D 892. 1241 *pc* lat sa^{mss} bo^{pt} | ⌜αρχων της συναγωγης υπηρχεν Ψ | ⌜ κ. α. ην Θ *pc* a (c ff^{2} r^{1} vg^{mss}) | κ. ουτος ην A (W) 𝔐 f | κ. ην ℵ L 892. 1241 *pc* bo | – D e sa | *txt* B K T $f^{1.13}$ 579. 2542 *al* lat

ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. **4** καὶ ⌜προδραμὼν ⌑εἰς τὸ⌝ ἔμπροσθεν
ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν ἵνα ἴδῃ αὐτὸν ὅτι ἐκείνης ἤμελλεν
διέρχεσθαι. **5** καὶ ⌜ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας
°ὁ Ἰησοῦς⌝ ᵀεἶπεν πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, ⌜σπεύσας κα-
τάβηθι, σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. **6** καὶ
5,29 σπεύσας κατέβη καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. **7** καὶ ἰδόν-
5,30; 15,2 · Mt 9,11! τες πάντες διεγόγγυζον °λέγοντες ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ
ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. **8** σταθεὶς δὲ ᵀ Ζακχαῖος εἶ-
πεν πρὸς τὸν κύριον· ἰδοὺ τὰ ⌜ἡμίσιά μου τῶν ὑπαρχόν-
3,14 των, κύριε, ⌜τοῖς πτωχοῖς δίδωμι⌝, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκο-
Ex 21,37 Nu 5,6s | φάντησα ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. **9** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν
J 4,53! °ὁ Ἰησοῦς ὅτι σήμερον σωτηρία ᵀ τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο,
3,8! καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ °¹ἐστιν· **10** ἦλθεν γὰρ ὁ 22
15,4-7 Ez 34,16 Mt 9,13p J 3,17! υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός. V
1T 1,15

11 Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παρα- 22
11–27: βολὴν διὰ τὸ ˢἐγγὺς εἶναι Ἰερουσαλὴμ αὐτὸν⌝ καὶ δο- X
Mt 25,14-30 κεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα ˢμέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ
9,27; 17,20; 21, 31; 24,21 Act 1,6 ἀναφαίνεσθαι. **12** εἶπεν οὖν· ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπο- 66 22
Mc 13,34 ρεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ II
ὑποστρέψαι. **13** καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν 67 22
αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ⌜πραγματεύ- V
σασθε ἐν ᾧ ἔρχομαι. **14** οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐ-
τὸν καὶ ⌜ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες·
27 οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. **15** καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν καὶ εἶ-
πεν φωνηθῆναι ⌜αὐτῷ τοὺς δούλους ⌜τούτους οἷς ⌜¹δε-
δώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ ⌜τί διεπραγματεύσαντο⌝.
16 παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· κύριε, ἡ μνᾶ σου

4 ⌜προσδ L T W Γ Ψ 2542. *l* 844 *pm* | δρ 579. 1424 *al* q | προλαβων D | *txt* ℵ A B K Q Δ Θ $f^{1.13}$ 565. 700. 892. 1241 *pm* | ⌑ A D W Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 $sy^{c.h}$ | *txt* ℵ B L T Θ 892. 1241. 2542 *pc* a sy^{s} • **5** ⌜εγενετο εν τω διερχεσθαι D it | ° B T | ᵀειδεν αυτον και A (^{s} D) W (Ψ) f^{13} 33^{vid} 𝔐 latt sy^{h} | *txt* ℵ B L T Θ f^{1} 579. 1241. 2542 *pc* $sy^{s.c.p}$ co | ⌜-σον D *pc* e q vg^{mss} • **7** ° D it sy^{c} sa^{ms} • **8** ᵀο ℵ D f^{1} 2542 *pc* | ⌜ι -ση D^{2} Ψ $f^{1.13}$ 𝔐; Cl | -συ A (W: το -συ) Δ 1241. *l* 844 *al* | *txt* ℵ $B^{(1)}$ L Q Θ *pc* (D* *incert.*) | ⌜ *2 3* B (^{s} 1424) *pc* | *3 1 2* A W f^{13} 𝔐; Ir^{lat} | *txt* ℵ D L Q Θ Ψ f^{1} 33. 892. *l* 844 *pc* • **9** ° B | ᵀεν A D $sy^{s.c}$ sa^{mss} bo^{pt} | °¹ ℵ* L *pc* • **11** ˢ*1 4 2 3* A W Θ f^{13} 𝔐 | *4 1–3* | *pc* | *2 4 1 3* D *pc* | *1 2 4 3* Q Ψ 579. 2542 *pc* (*et v. l. al*) | *txt* ℵ B L 1241 *pc* | ˢ*p.* οτι D | *p.* θεου ℵ W • **13** ⌜-σασθαι ℵ A L Γ *al* | -εσθαι D W Θ 579 *pc* | -εσθε f^{1} | *txt* B Ψ f^{13} 𝔐 • **14** ⌜ενεπεμψαν $D^{(c)}$ • **15** ⌜– W Δ 579 lat bo^{pt} | αυτου D Γ *et* ⌜– D f^{1} 2542 a r^{1} | αυτου Γ Θ (1424) *pc* sa^{ms} | ⌜¹ εδωκεν A W Θ Ψ f^{13} 𝔐 | *txt* ℵ B D L 1. 579. 892. (1241) *pc* | ⌜ᵗ τις τι δ-σατο A (W) Θ 047 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat syp^{h} | *txt* ℵ B D L Ψ 579. (1241: τις, 2542) e $sy^{s.c}$ co; Or

δέκα προσηργάσατο μνᾶς. **17** καὶ εἶπεν αὐτῷ· ⌜εὖγε, ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. **18** καὶ ⌜ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων⌝· ⌞ἡ μνᾶ σου, κύριε⌟, ἐποίησεν πέντε μνᾶς. **19** εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· ⌞καὶ σὺ ἐπάνω γίνου⌟ πέντε πόλεων. **20** καὶ °ὁ ἕτερος ἦλθεν λέγων· κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· **21** ⌜ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ⌝, αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. **22** λέγει αὐτῷ· ἐκ τοῦ στόματός σου ⌜κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. ἤδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, ⌜αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα καὶ ⌜θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα; **23** καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκάς ⌞μου τὸ ἀργύριον⌟ ἐπὶ τράπεζαν; κἀγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ⌜αὐτὸ ἔπραξα⌝. **24** καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ □τὴν μνᾶν⌝ καὶ ⌜δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι – **25** □καὶ εἶπαν 30 II αὐτῷ· κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς⌝ – **26** λέγω ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι ⌜δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ⌜ἔχει 31 V ἀρθήσεται⊤. **27** πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ⌜τούτους τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου.⊤

16,10 J 11,44! Mt 12,37 Mt 13,12! 1 K 15,25 14 1 Sm 15,33

32 II **28** Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο °ἔμπροσθεν ἀναβαίνων ⊤εἰς Ἰεροσόλυμα.

28–38: Mt 21, 1-9 Mc 11,1-10 J 12,12-16 · 9,51!

58 **29** Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ ⌜Βηθανία[ν] πρὸς τὸ ὄρος ⌜τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν⌝, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν **30** ⌜λέγων· ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι

17 ⌜*p)* ευ ℵ A L W Θ Ψ *f* 1.13 𝔐 ¦ *txt* B D 892 lat • **18** ⌜ο ετερος ελθων ειπεν D sy^{s} | ⌞ *4 1–3* A D W Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 lat sy co ¦ *txt* ℵ B L (579). 892. (2542) *pc* • **19** ⌞*4 1–3* D bo ¦ *1 2 4 3* A W Θ Ψ 0182 *f* 13 𝔐 lat ¦ *txt* ℵ B L *f* 1 579 *pc* • **20** °A W Ψ 0182 *f* 1 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D L Θ *f* 13 579. 892. 1241 *pc* • **21** ⌜οτι εφοβηθην σε· αν-ος γαρ ει αυστ. D e • **22** ⌜ κρίνω Θ *al* ¦ *txt* Ψ *f* 1.13 𝔐 a d (ℵ A B D L W *sine acc.*) | ⌜ αιρω *et* θεριζω D 579. 892. 2542 *pc* it • **23** ⌞ D W^{c} *f* 1.13 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B L W* Θ Ψ 0182. 33. 579^{vid}. 892. 1241. 2542 *pc* | ⌜ *2 1* D W *f* 1.13 𝔐 lat ¦ α. ανεπρ- A Θ *pc* ¦ *txt* ℵ B L Ψ 0182. 579. 892. 1241 *pc* f r^{1} • **24** □ D a e s | ⌜απενεγκατε D • **25** □ *vs p)* D W 69 *pc* b e ff^{2} sy^{s,c} bo^{ms} • **26** ⌜προστιθεται D (sy^{s}) ¦ *p)* δοθ. και περισσευθησεται *f* 13 579. 2542 *pc* sy^{c} | ⌜ δοκει εχειν Θ 69 *pc* sy^{c,h**}; Mcion⊤ | ⊤*p)* απ αυτου ℵ^{2} A D W Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ* B L i • **27** ⌜εκεινους A (⌞ D) W Θ Ψ *f* 1.13 𝔐 ¦ *txt* ℵ B K L 1241 *pc* co | ⊤*p)* και τον αχρειον δουλον εκβαλετε εις το σκοτος το εξωτερον· εκει εσται ο κλαυθμος και ο βρυγμος των οδοντων D • **28** °*et* ⊤ δε D e ⌜ • **29** ⌜-νια ℵ* B D* ¦ *txt* ℵ^{2} A D^{2} L W Θ Ψ *f* 1.13 𝔐 | ⌜των Ελ. καλ. D ¦ των ελ. K Π 69 *al* (e) sy^{s} • **30** ⌜ειπων A W Ψ *f* 1 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D L Θ *f* 13 892. 1241. *l* 844 *pc* co

κώμην, ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον ° δεδεμέ-
23,53 1 Sm 6,7 νον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ⌜πώποτε ἀνθρώπων⌝ ἐκάθισεν, °1 καὶ
λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. **31** καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ·
□ διὰ τί λύετε; ⌝ οὕτως ἐρεῖτε ⊤· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεί-
22,13 αν ἔχει. **32** ⌜ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθ- 2
ὡς εἶπεν αὐτοῖς. **33** λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν
οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· τί λύετε τὸν πῶλον; **34** οἱ
δὲ εἶπαν⌝· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. **35** καὶ ⌜ἤγαγον
αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐπιρίψαντες ⌜αὐτῶν τὰ ἱμά-
τια ἐπὶ τὸν πῶλον⌝ ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. **36** πορευο-
2 Rg 9,13 μένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια ⌜αὐτῶν □ ἐν τῇ
ὁδῷ ⌝. **37** ⌜ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ⌝ ἤδη πρὸς τῇ κατα- 23
6,17 βάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν ⌜ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος
18,43 □ τῶν μαθητῶν ⌝ χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ με-
J 18,18 γάλῃ περὶ ⌜πασῶν ὧν εἶδον ⌜1 δυνάμεων, **38** λέγοντες·

Ps 118,26 Mt 3,11! *εὐλογημένος ὁ ⌜ἐρχόμενος,*
ὁ βασιλεὺς⌝ ἐν ὀνόματι κυρίου ⊤·
2,14 ⸢ἐν οὐρανῷ εἰρήνη⸣
καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

39s: Mt 21,15s cf J 12,16-19 **39** καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς 23
αὐτόν· διδάσκαλε, ἐπιτίμησον ⌜τοῖς μαθηταῖς σου⌝. **40** καὶ
Hab 2,11 ἀποκριθεὶς εἶπεν· λέγω ὑμῖν, ⊤ ἐὰν οὗτοι ⌜σιωπήσουσιν,
οἱ λίθοι ⌜κράξουσιν.

J 11,35 2 Rg 8,11 **41** Καὶ ὡς ἤγγισεν ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐ- 23
Dt 32,28s · Mt 13, 13s! · 14,32 · Mt 11,25 ! τὴν **42** λέγων ὅτι εἰ ἔγνως ⌜ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ⌝
τὰ πρὸς εἰρήνην ⊤· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου.

30 ° D | ⌜ *2 1* M *pc* ¦ 2 D e f r^{1} sy$^{s.c}$ | °^{1} ℵ A W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat sy ¦ *txt* B D L 892. *l* 844 *pc* • **31** □ *p)* D it | ⌜αυτω A W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat sy *txt* ℵ B D L 579. 1241. 2542. *l* 844 *pc* it co • **32–34** ⌜και απελθοντες απεκριθησαν D • **35** αγαγοντες τον πωλον επερριψαν τα ιμ. αυτ. επ αυτον και D (e) | ⌜εαυτ- A W Ψ *f*^{13} 𝔐 ⌝ *txt* ℵ B (D) L Δ Θ *f*^{1} 700. (892). 1241. 2542. *l* 844 *al* • **36** ⌜† εαυτ- A B K N W Θ Ψ *al* ¦ – 1241 *pc* ¦ *txt* ℵ D L *f*$^{1.13}$ 𝔐 | □ D *pc* • **37** ⌜ ζοντων δε -των D vg^{mss} sy$^{s.c}$ | ⌜ ξατο D L W 579. 700. 892. 1241. 1424. 2542 *pm* sa^{mss} bo | □ 063 it sy^{c} | ⌜ παντων B D *pc* r^{1} *et* ⌜^{1} γινομενων D r^{1} ¦ γινομενων δυν. Θ *f*^{13} ⌝ – (it) sy$^{s.c}$ • **38** *(p) 1* (D) W *pc* it vg^{mss} bo^{ms} ¦ *3* ℵ* 69^{vid} *pc* ¦ *1 3* ℵ^{2} A L Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* B | ⌜ευλογημενος ο βασιλευς D *pc* it (sy^{h*}) | ⌜ (A) D W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33^{vid} 𝔐 ¦ *txt* ℵ(*) B L 579. 1241. *l* 844 *pc* • **39** ⌜αυτοις it sy^{c} • **40** ⌜οτι ℵ A B^{1} D L Ψ *f*^{13} 33 𝔐 lat sy^{h} ¦ και 1 *pc* ¦ *txt* B* W Θ 69 *pc* it | ⌜-σωσιν Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ σιγησουσιν D ¦ *txt* ℵ A B L N W Δ 579 *al* | ⌜ κεκραξονται A W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐; Epiph Did ⌜ κραξονται D ¦ *txt* ℵ B L (1241) • **42** ⌜ *5 6 1–4* D Θ 2542 *pc* it ¦ και συ και γε εν τη ημ. σου (– A Ψ *f*^{1} *al*) ταυτη A W Ψ *f*$^{1.13}$ (1241) 𝔐 aur (c) vg sy^{h}; (Eus) ¦ και συ σημερον Mar^{lr} ¦ *txt* ℵ B L 579. 892 *pc* | ⌜σου A W Ψ *f*^{1} 𝔐 a sy bo ¦ σοι D *f*^{13} *pc* lat ¦ *txt* ℵ B L Θ 579 *pc* sa bo^{ms}; Mar^{lr}

43 ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ⸢ἐπὶ σὲ⸣ καὶ ⸢παρεμβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσίν σε καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, **44** καὶ ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ
137 II τέκνα σου ⸢ἐν σοί⸣, * καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ⸢λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί⸣, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως ⸢τὸν καιρὸν τῆς⸣ ἐπισκοπῆς σου.

138 I **45** Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ⸢**46** λέγων αὐτοῖς· γέγραπται·

⸢καὶ ἔσται⸣ ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς⸢,
ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν.

239 I **47** Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, **48** καὶ οὐχ εὕρισκον ⸢τὸ τί ποιήσωσιν⸣, ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο ⸢αὐτοῦ ἀκούων⸣.

669 240 II **20** Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ⸢ διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου ἐπέστησαν οἱ ⸢ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις **2** καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν· ⸢εἰπὸν ἡμῖν⸣ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ⸢ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; **3** ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ⸢λόγον, ⸢καὶ εἴπατέ μοι· **4** τὸ βάπτισμα ⸢ Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; **5** οἱ δὲ ⸢συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες ὅτι ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διὰ τί ⸢ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; **6** ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων, ⸢ὁ λαὸς ἅπας⸣ καταλι-

23,29
Is 29.3
Ps 137,9 Hos 10, 14; 14,1 Nah 3,10 · 21,6p 2Sm 17,13 Mt 24,2p
1,68 Jr 6,15 Job 10,12 Θ Sap 3,7 1P 2,12
45 s: Mt 21,12s Mc 11,15-17 J 2,13-16
Is 56,7
Jr 7,11
47 s: Mc 11,18 21,37; 22,53p J 7,14; 18,20 · 20,19! · Act 28,17!
21,38 Mc 12,37
1–8 · Mt 21,23-27 Mc 11,27-33

43 ⸢ D vg^{ms} sy^{sc} | ⸢περιβαλ- A B C^{2} W $f^{1.13}$ 𝔐 lat ¦ επιβαλ- G *pc* ¦ βαλ επι σε (*et om.* σοι) D ¦ *txt* ℵ C* L (N) Θ Ψ 33. 579. 1241 *pc* • **44** ⸢ D | ⸢ λιθ. επι λιθ. εν ολη σοι D (Θ) f^{1} 2542 it ¦ εν σοι λ. επι λιθω A C W Ψ f^{13} (33) 𝔐 aur f vg sy ¦ *txt* ℵ B L (579). 892. 1241 *pc* | ⸢ εις καιρ. D • **45** ⸢*p*) εν αυτω και αγοραζοντας A (C) W Θ (Ψ, f^{13} 2542) 33 𝔐 vg (sy^{sc,p}) ¦ *p*) εν αυτ. κ. αγορ. και τας τραπεζας των κολλυβιστων εξεχεεν και τας καθεδρας των πωλουντων τας περιστερας D it sy^{h**} ¦ *txt* ℵ B L 1. 579. 1241 *pc* co • **46** ⸢ οτι A C D K N W Ψ 33 *al* lat sy *vl* – ℵ* 𝔐 it *et* ⸢εστιν A C* D W (Θ) Ψ 33 𝔐 lat *vl* κληθησεται C^{2} 1241. 1424 *al* e r^{1}; Epiph ¦ *txt* ℵ^{1} B L (Θ) $f^{1.13}$ 892. 2542 *pc* c (l co) • **48** ° D Γ* Δ f^{1} 565. 700 *al* | ⸢αυτω D Θ 579 *pc* lat sy^{sc,p,h**} sa | ⸢ακουειν αυτου D bo^{pt}

¶ **20,1** ⸢εκεινων A C W Θ f^{13} 33 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ B D L Q Ψ f^{1} 579. 1241. 2542 *pc* lat sy^{sc,p} (sa) bo^{t} | ⸢ιερεις A W 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C D L N Q Θ Ψ $f^{1(13)}$ 33. 579. 892. 1241. 1424. 2542 *al* latt sy co. • **2** ⸢ ℵ* C *pc* sy^{s} | ⸢και D 579 a e sy^{p} • **3** ⸢ενα λογον (⸢ A K *al*) C D Θ Ψ f^{13} 𝔐 aur f l vg^{cl,ww} sy^{h**} ¦ *txt* ℵ B L W f^{1} 33. 2542 *al* c q vgst sy^{s,p} | ⸢ ον D • **4** ⸢*p*) το ℵ D L Q *pc* • **5** ⸢-ζοντο ℵ C D W Θ *al* ¦ διελογιζοντο N (*f*^{1}) 1241. 2542 *pc* | ⸢*p*) ουν A C D K N Q f^{1} 33. 2542 *al* lat sy^{h} sa^{mss} • **6** ⸢πας ο λαος A C W Θ Ψ f^{13} (1424) 𝔐 a ¦ *txt* ℵ B (⸢ D) L f^{1} 33. 579. 892. 1241. 2542 *pc* lat

1,76! θάσει ἡμᾶς, πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην
22,68 εἶναι. **7** καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι ⊤ πόθεν. **8** καὶ ὁ Ἰη-
σοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
ταῦτα ποιῶ.

9–19: Mt 21,33-46 Mc 12,1-12 Is 5,1s **9** ⸢Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν⸣ τὴν παραβολὴν 7
ταύτην· ⸢ἄνθρωπός [τις] ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα⸣ καὶ ἐξέδετο 24
αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἱκανούς. **10** καὶ I
⊤ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον ἵνα ἀπὸ
τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος ⸢δώσουσιν αὐτῷ· ⸢οἱ δὲ γε-
ωργοὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες⸣ κενόν. **11** καὶ ⸢προσ-
έθετο ἕτερον πέμψαι⸣ δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες
καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. **12** ⸢καὶ προσέθετο
τρίτον πέμψαι· οἱ δὲ⸣ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ⸢ἐξ-
έβαλον. **13** εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος· τί ποιή-
σω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ⸢ἴσως τοῦτον ⊤
ἐντραπήσονται. **14** ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελο-
H 1,2 γίζοντο πρὸς ⸢ἀλλήλους λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ κληρο-
νόμος· ⊤ ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κλη-
H 13,12s ρονομία. **15** καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος
ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει ○αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπε-
λῶνος; **16** ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς ⸢τού-
τους καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.

⸢ἀκούσαντες δὲ⸣ εἶπαν· μὴ γένοιτο. **17** ὁ δὲ ἐμβλέψας
αὐτοῖς εἶπεν· τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο·

Ps 118,22 Is 28, 16 Mt 21,42! *λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,*
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;

Is 8,14s Dn 2, 34s.44s **18** πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται·
ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

19,47sp **19** Καὶ ἐζήτησαν ⸢οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς⸣ 24
I

7 ⊤αυτους C *pc* ‖ το *f*[13] ‖ αυτ. το D • **9** ⸢ελεγεν δε D (e) ‖ ⸢† *1 3 4* ℵ B L Ψ *f*[1] 33 𝔐 aur f vg ‖ *4 3 1* D it ‖ *4 1 3* C ‖ *txt* A W Θ *f*[13] 1241. 2542 *al* vg[s] sy • **10** ⊤εν A W Ψ *f*[13] 𝔐 ‖ εν τω C N Q Θ (*f*[1] 2542) *pc* ‖ *txt* ℵ B D L 33. 579. 1241 *pc* ‖ ⸢ δωσιν C D W Θ Ψ *f*[1] 𝔐 ‖ *txt* ℵ A B L Q *f*[13] 33. 579. (892). 1241. 2542 *al* ‖ ⸢*p) 1–3 6 5 4* A C W Θ Ψ *f*[1.13] 33 𝔐 it (sy[ph]) ‖ *6 2 5 4* D (e, sy[s]) ‖ *txt* ℵ B L (579). 1241 *pc* • **11** ⸢επεμψεν ετερον D e • **12** ⸢τρ. επεμψεν D e (sy[s]) ‖ ⸢εξαπεστειλαν κενον D 1241 (f) q bo[mss] • **13** ⸢τυχον D ‖ ⊤ιδοντες A W Θ *f*[13] 𝔐 lat sy[ph] ‖ *txt* ℵ B C D L Q Ψ *f*[1] 33. 579. 892. 1241. 2542 *pc* it sy[s.c.hmg] co • **14** ⸢εαυτους A C W Θ Ψ *f*[13] 𝔐 r[1] sy[p.h] ‖ *txt* ℵ B D L *f*[1] 33. 579. 892. 1241 *pc* sy[hmg] ‖ ⊤ δευτε ℵ C D L Θ *f*[13] 33 𝔐 e sy[s.c.p.h**] sa[mss] bo ‖ *txt* A B K N Q W Ψ *f*[1] 2542 *al* lat sa[mss] • **15** ○ D N *al* a c e q vg[mss] bo[mss] • **16** ⸢εκεινους *f*[1] 69 *pc* bo[mss] ‖ -- D e sy[s] co ‖ ⸢οι δε ακ- A D • **19** ⸢ ℵ D Ψ 𝔐 lat sy[s.c.p] sa ‖ *txt* A B (C) K L W Θ *f*[1.13] 33. 2542 *al* e sy[h] bo

ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν, ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς ˢ¹εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην˩. Mt 21,26!

143 GI **20** Καὶ ⌜παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, ⌜ὥστε παραδοῦναι αὐτὸν ˹τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος˺. **21** καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις καὶ ⌜οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· **22** ἔξεστιν ⌜ἡμᾶς Καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὔ; **23** κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν ⌜πανουργίαν εἶπεν πρὸς αὐτούς· ⊤ **24** δείξατέ μοι ⌜δηνάριον· ⊤ τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ˹οἱ δὲ˺ εἶπαν· Καίσαρος. **25** ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τοίνυν ἀπόδοτε τὰ ⊤ Καίσαρος ⊤ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. **26** καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι ˹αὐτοῦ ῥήματος˺ ἐναντίον τοῦ λαοῦ καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν. 7,43! R 2,11! 23,2 R 13,1.7

72 **27** Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, ˹οἱ [ἀντι-] λέγοντες˺ ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ⌜ἐπηρώτησαν αὐτὸν **28** λέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, *ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ* ˹ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος *ἄτεκνος* ⌜*ᾖ*˺, ἵνα *λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.* **29** ˹ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν˺· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος· **30** ˹καὶ ὁ δεύτερος˺ **31** καὶ ὁ τρίτος ◻ἔλαβεν αὐτήν˻, ὡσαύτως ◻¹δὲ καὶ˻ *20–26:* Mt 22,15-22 Mc 12,13-17 6,7!p 2K 11,15 · 16,15! E 1,21! *27–40:* Mt 22,23-33 Mc 12,18-27 · Act 23,8 *Dt 25,5* Gn 38,8

19 ˢ¹ *2–4 1* A C W Θ Ψ *f*¹ 33 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ B (D) L *f*^{13} 892. 2542 *pc* latt • **20** ⌜αποχωρησαντες D Θ it? ¦ υποχωρ- W , μετα ταυτα sy^{c} ¦ ⌜εις το A W Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C D L Θ 579. 892. 1241 *pc* ¦ ˹τω ηγεμονι D e sy^{c} • **21** ⌜ουδενος D sy^{s,c} • **22** ⌜ημιν C D W Θ Ψ *f*¹ 𝔐 ¦ – N 892. 2542 *pc* bo^{pt} ¦ *txt* ℵ A B L *f*^{13} 33. 1241 *pc* • **23** ˹*p*˺ πονηριαν C* D *pc* a e l r^{1} sy^{s,c,hmg} ¦ ⊤*p*˺ τι με πειραζετε (+ υποκριται C *pc*) A C D W Θ Ψ *f*^{13} 33 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ B L 0266^{vid} *f*¹ 579. 892. 1241. 1424. 2542 *pc* e co • **24** ⌜*p*˺ το νομισμα D ¦ ⊤οι δε εδειξαν (+ αυτω ℵ). και ειπεν ℵ C L N(*) 0266^{vid} *f*$^{1.13}$ 33. (579). 892. 1241. 2542 *al* c sy^{h} co ¦ *txt* A B D W Θ Ψ 𝔐 lat sy^{s,c,p} ¦ ˹αποκριθεντες δε A C Ψ *f*^{13} 𝔐 f sy^{h} ¦ αποκρ. D W Γ Θ *f*¹ *pc* lat ¦ *txt* ℵ B L N 0266^{vid}. 33. 579. 892. 1241 *pc* sy^{p,hmg} co • **25** ⊤του … τω D ¦ -- … τω C* L *f*^{13} 892. 1241 *pc* • **26** ˹του ρ. ℵ B L 892. 1241 *pc* ¦ του ρ. αυτου Θ 579 ¦ *txt* A C (D) W Ψ *f*¹ 13 33 𝔐 sy^{p,h} • **27** ˹*p*˺ οι λεγοντες ℵ B C D L N Θ *f*¹ 33. 565. 579. 892. 1241. 2542 *pc* co? ¦ οιτινες λεγουσιν Ψ *pc* ¦ *txt* A W *f*^{13} 𝔐 a sy^{h} ¦ ⌜*p*˺ -ρωτων B (*f*^{13}) 579 *pc* a • **28** ˹ατεκν. εχ. γυν. D e ¦ ⌜αποθανη A W Θ *f*^{13} 𝔐 c f i sy^{h} ¦ *txt* ℵ$^{(1)}$ B L Ψ *f*¹ 33. (579). 892. 2542 *pc* lat co • **29** ˹*p*˺ ησαν παρ ημιν επτα αδελφοι (ℵ^{1}) D q sy^{s} • **30** ˹*p*˺ και ελαβεν ο δευτ. την γυναικα και ουτος απεθανεν ατεκνος A W (Θ) Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy$^{(c)}$ (bo^{mss}) ¦ *txt* ℵ B D L 0266. 892. 1241 *pc* e co • **31** ◻ *et* ◻¹ *et* ˹ουκ αφηκαν τεκνον D (a) e

οἱ ἑπτὰ ⌜οὐ κατέλιπον τέκνα⌝ καὶ ἀπέθανον. **32** ὕστερον
⌜καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν⌝. **33** ⌜ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ⌝ ἀναστάσει
τίνος αὐτῶν ⌜γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυ-
ναῖκα.

16,8 **34** καὶ ⊤ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος
17,27 | 2Th 1,5 τούτου ⊤ γαμοῦσιν καὶ γαμίσκονται, **35** οἱ δὲ καταξιω-
Ph 3,11 θέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς
ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ⌜γαμίζονται· **36** ⌜οὐδὲ γὰρ
Gn 6,2 Φ Mt 5,9! 1J 3,1s ἀποθανεῖν ἔτι ⌜δύνανται, ἰσάγγελοι γάρ εἰσιν □καὶ υἱοί
εἰσιν⌝ ⌜1θεοῦ τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. **37** ὅτι δὲ ἐγεί-
Ex 3,2 *Ex 3,6.15s* Act 3,13; 7,32 4Mcc 7,19; 16,25 | R 14,8 ρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωϋσῆς ⌜ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου,
ὡς λέγει *κύριον τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ* ⊤ *θεὸν Ἰσαὰκ* □*καὶ* ⊤
θεὸν Ἰακώβ⌝. **38** θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων,
πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.

Mc 12,32 **39** Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν· δι-
Mt 22,46 Mc 12,34b δάσκαλε, καλῶς εἶπας. **40** οὐκέτι ⌜γὰρ ἐτόλμων ἐπερω- 24,
τᾶν αὐτὸν οὐδέν. II

41–44: Mt 22, 41-46 Mc 12,35-37a · J 7,42 **41** Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· πῶς λέγουσιν τὸν χριστὸν 73
⌜εἶναι Δαυὶδ υἱόν⌝; **42** ⌜αὐτὸς γὰρ⌝ Δαυὶδ λέγει ἐν ⌜βίβλῳ 24,
ψαλμῶν· II

Ps 110,1
⌜*εἶπεν* ⊤ *κύριος τῷ κυρίῳ μου·*
κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
43 *ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου*
⌜*ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.*
44 Δαυὶδ οὖν ⌜κύριον αὐτὸν⌝ καλεῖ, καὶ πῶς ⌜1αὐτοῦ
υἱός⌝ ἐστιν;

32 ⌜*p*⌝ δε (– *f*^{13} *al* aur vg) παντων (– 892 *pc*) απεθαν. κ. η γυν. A W Θ Ψ *f*^{13} (⌜ 33) 𝔐 aur f q vg sy^{h} sa^{mss} ¦ *txt* ℵ B D (L 1). 579 *pc* ff^{2} r^{1} sy$^{c.p}$ sa^{mss} bo • **33** ⌜*p*⌝ εν τη ουν ℵ(*) A D W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy$^{(s.c)}$ co ¦ *txt* B L 579. 892. 1241 *pc* sy^{hmg} | ⌜*p*⌝ εσται ℵ D L Θ Ψ *f*^{1} 33. 892. 1424 *al* ¦ *txt* A B W *f*^{13} 𝔐 • **34** ⊤αποκριθεις A W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ (33) 𝔐 q sy$^{s.h}$ ¦ *txt* ℵ B D L 579. 892. 1241 *pc* lat (sy$^{c.p}$) co | ⊤ γεννωνται και γεννωσιν D (it sy$^{c.h}$^{mg}); Or • **35** ⌜ -ισκονται B 1241. 1424 *pc* • **36** ⌜ουτε ℵ W Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ ου 892 *pc* ¦ *txt* A B D L P Θ *pc* | ⌜ μελλουσιν D W Θ it sy^{hmg}; Mcion⊤ | □ D *pc* it vg^{ms} sy^{s} | ⌜1 του θ. W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ τω θεω D ¦ – sy^{s} ¦ *txt* (⌜ ℵ) A B L 579. 892. 2542 *pc* • **37** ⌜εδηλωσεν D W | ⊤*bis* τον A (W) Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ B D L 579. 892 *pc*; Epiph | □ W • **40** ⌜ δε A D W Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ B L Ψ 33. 579. 1241 *pc* co • **41** ⌜ *3 2 1* A W Θ Ψ *f*$^{1(13)}$ 33 𝔐 lat ¦ *3 2* D ¦ *1 3 2* 1241. 2542 *pc* ¦ *txt* ℵ B L 579 *pc* • **42** ⌜και αυτος A D W Ψ *f*^{13} 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ B L (Q) Θ *f*^{1} 33. 579. 892. 1241. 2542 *pc* l | ⌜ βιβλ. των P W *f*^{13} *al* ¦ τη β. των D | ⌜ λεγει D a c ff^{2} | ⊤o ℵ A L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* B D *pc* • **43** ⌜*p*⌝ υποκατω D it sy$^{c.p}$ • **44** ⌜1 ℵ D L W Ψ *f*^{13} 33 𝔐 ¦ *txt* A B K Θ *f*^{1} *pc*

446 II **45** Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν ⌜τοῖς μαθηταῖς [αὐτοῦ]⌝· **46** προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν ⌜στολαῖς καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς 447 IIII καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις, **47** οἱ ⌜κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν ○καὶ προφάσει μακρὰ ⌜προσεύχονται· οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

45–47: Mt 23,1. 5-7.14 Mc 12, 37b-40 · 12,1

14,7!

74 **21** Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν πλουσίους. **2** εἶδεν δέ τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ ⌞λεπτὰ δύο⌟ ⊤, **3** καὶ εἶπεν· ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα ⌞αὕτη ἡ πτωχὴ⌟ ⌜πλεῖον πάντων ἔβαλεν· **4** ⌜πάντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα ⊤, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ⌜πάντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν. ⊤

1–4: Mc 12,41-44

2K 8,12

75 248 II **5** Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ⌜ἀναθήμασιν κεκόσμηται εἶπεν· **6** ταῦτα ○ἃ θεωρεῖτε ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ ⊤ ὃς οὐ καταλυθήσεται.

5s: Mt 24,1s Mc 13,1s

19,44

249 II **7** Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν ⊤ λέγοντες· διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται καὶ τί τὸ σημεῖον ⌜ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι⌝; **8** ὁ δὲ εἶπεν· βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· ⊤ ἐγώ εἰμι, καί· ὁ καιρὸς ἤγγικεν. μὴ ⊤ πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. **9** ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ ⌜πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.

7–11: Mt 24,3-8 Mc 13,3-8

1K 15,33!

Dn 7,22 Ap 1,3

1K 14,33

Dn 2,28s.45

10 □Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς·⌝ ἐγερθήσεται ⊤ ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, **11** σεισμοί τε μεγάλοι

Is 19,2 2Chr 15,6

Ez 38,19.22

45 ⌜*t l 2* B D 1. 2542 ¦ προς αυτους Q ¦ *txt* ℵ A L W (Γ) Θ Ψ *f*^{1} 13 33 𝔐 lat sy co • **46** ⌜ στοαις sy^{s,c} • **47** ⌜-εσθοντες D (P Ψ *pc*) *et* ○ D *et* ⌜*p*) -χομενοι D P Θ *f*^{13} 2542 *pc* (e q r^{1} s) ¶ **21,2** ⌞A D W *f*^{1} 13 𝔐 (a) e ¦ *txt* ℵ B L Q Θ Ψ 33. 579. 892. 1241. 2542 *pc* lat | ⊤*p*) ο εστιν κοδραντης D (a s) • **3** ⌞A W Θ Ψ *f*^{1} 𝔐 a s ¦ *txt* ℵ B D L Q *f*^{13} 33. 579. 1241 *pc* lat | ⌜πλειω D Q W Θ Ψ *pc* • **4** ⌜απ- A L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D Δ 579. 2542 *pc* | ⊤του θεου A D W Θ Ψ 0102 *f*^{13} 33 𝔐 latt sy^{p,h} ¦ *txt* ℵ B L *f*^{1} 579. 1241. 2542 *pc* sy^{s,c} (co) | ⌜ απ- A W Θ Ψ 0102 *f*^{1} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D L Q *f*^{13} 33. 579. 1241 *pc* | ⊤ (*ex lect.*) ταυτα λεγων εφωνει· ο εχων ωτα ακουειν ακουετω Γ *f*^{13} 892^{mg} *al* • **5** ⌜αναθεμ- ℵ A (⌞ D) W Ψ 579 *pc* • **6** ○Ḍ L Ψ* *pc* it vg^{mss} sy^{s,c} bo^{ms} ¦ ⊤ωδε ℵ B L *f*^{13} 892. 2542 *pc* sa^{mss} bo (⌞ *f*^{1} 33. 1241 *pc* e sy^{c}) ¦ ⌝εν τοιχω ωδε D a (it) ¦ *txt* A W Θ Ψ 0102 𝔐 aur f vg sy^{p,h} sa^{ms} bo^{ms} • **7** ⊤οι μαθηται D | ⌜*p*) της σης ελευσεως D 1 • **8** ⊤*p*) οτι A D W Θ Ψ 0102 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* ℵ B L 579. 1241. 2542. *l* 844 *pc* c r^{1} | ⊤ ουν A W Θ 0102 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy$^{(p),h}$ ¦ *txt* ℵ B D L Ψ 1241. 2542. *l* 844 *pc* it sy^{s,c} • **9** ⌜φοβηθητε D q • **10** □ *et* ⊤*p*) γαρ D (*pc*) it sy^{s,c,p} bo^{ms}

Is 19,17 ⌜καὶ κατὰ τόπους⌝ ⌞λιμοὶ καὶ λοιμοί⌟ ἔσονται, φόβητρά τε ⌜καὶ ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα ἔσται⌝.

12–16: Mt 10, 17-22 Mc 13,9-12 12,11 Act 8,3; 12,4 **12** Πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς ○τὰς συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου· **13** ἀποβήσεται ⊤ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. **14** θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· **15** ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν ᾗ οὐ δυνήσονται ⌜ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν⌝ ⌜ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. **16** παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων □καὶ ἀδελφῶν◡ καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν, **17** καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. **18** □καὶ θριξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται.◡ **19** ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν ⌜κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

17–19: Mt 24,9b-13 Mc 13,13 Mt 10,30! 8,15! H 10,39

20–24: Mt 24, 15-22 Mc 13,14-20 **20** Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων ⊤ Ἰερουσαλήμ, τότε ⌜γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. **21** τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ⊤ ἐκχωρείτωσαν καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν, **22** ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσιν τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. **23** οὐαὶ ⊤ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς ⌜θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὀργὴ ⊤ τῷ λαῷ τούτῳ, **24** καὶ πεσοῦνται στόματι ⌜μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη πάντα, καὶ Ἰερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν ⊤ □καιροὶ ἐθνῶν◡.

Dt 32,35 Hos 9, 7 Jr 46,10 23,29 1 K 7,26.28 Mt 3,7! | Jr 21,7 Gn 34,26 Sir 28, 18 · Dt 28,64 Ez 32,9 Esr 9,7 · Zch 12,3 Θ PsSal 17,25 Ap 11,2 · Tob 14,5 Dn 12,7 R 11,25 |

11 ⌜*2 3 1* A D W Θ Ψ *f* 1.13 𝔐 latt sy sa^{mss} | *2 3* 0102^{vid}. 892. 1241 *pc* | *txt* ℵ B L 33. 579 *pc* sa (bo) | ⌞† B 1241 *pc* lat sy$^{(s).c}$ | *txt* ℵ A D L W Θ Ψ 0102 *f* 1.13 33 𝔐 e sy$^{p.h}$ co? | ⌜*1 4 2 3 5 6* A$^{(*)}$ W Θ Ψ 0102 *f* 1 𝔐 | *1 4 5 2 3 6* ℵ L (*f* 13) 33. 579. 892. 1241. 2542. *l* 844 *al* | *2 3 1 4 5 6* D e f vg (+ και χειμωνες it sy$^{c.p.hmg}$) | *txt* B • **12** ○A L W Θ Ψ 0102 *f* 1.13 33 𝔐 bo | *txt* ℵ B D *pc* sa bo^{ms} • **13** ⊤ δε ℵ^{2} A L W Θ Ψ 0102 *f* 1.13 33 𝔐 lat sy sa^{mss} bo | *txt* ℵ* B D 579 *pc* sa^{mss} bo^{ms} • **14** ⌜-λετωντες D • **15** ⌜ *1* D it sy$^{s.c.p}$ bo^{ms} | αντειπ. ουδε (η A K *al*) αντιστ. A W Θ 0102 *f* 1 33 𝔐 sy^{h} | *txt* ℵ B L Ψ *f* 13 579. 892. 2542. *l* 844 *pc* e f co | ⌜παντες ℵ A D W Θ Ψ 0102 *f* 1.13 33 𝔐 | – it | *txt* B L 579. 892. *l* 844 *pc* • **16** □ G *pc* a • **18** □ *vs p)* sy^{c}; Mcion^{E} • **19** ⌜† -σεσθε A B Θ *f* 13 33 *pc* lat sa bo^{pt} | σωσετε Mcion^{T} | *txt* ℵ D L W Ψ *f* 1 𝔐 i • **20** ⊤την A L Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 | *txt* ℵ B (^{2} D 579) W *pc* | ⌜γινωσκετε W *f* 1; Did | γνωσεσθε D 1424 *al* e s • **21** ⊤μη D vg^{mss} • **23** ⊤ δε ℵ A C W Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 f vg sy sa^{mss} bo^{pt} | *txt* B D L *pc* it sa^{mss} bo^{pt} | ⌜-ζομεναις D | ⊤ εν W Θ 𝔐 sy^{h} | *txt* ℵ A B C D K L N Ψ *f* 1.13 33. 579. 892. 1241. 1424. 2542 *al* lat • **24** ⌜ρομφαιας D 1241 | ⊤και εσονται B | καιροι και εσ. L 892. 1241 bo | □ D

25 Καὶ ⌜ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ⌜ἐν ἀπορίᾳ⌝ ⌜ἤχους θαλάσσης καὶ σάλου, **26** ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ, *αἱ* γὰρ *δυνάμεις* ⌜*τῶν οὐρανῶν*⌝ σαλευθήσονται. **27** καὶ τότε ὄψονται *τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ* ⌜μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς⌝. **28** ⌜ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ⌜ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

25–27: Mt 24, 29s Mc 13,24-26 · Joel 3,3s · Is 24,19 Θ · Ps 65,8; 46,4; 89,10 Sap 5, 22 Jon 1,15 | *Is 34,4* Joel 2,10 Hgg 2,6.21 H 12, 26s | *Dn 7,13s* Mt 24,30!

Hen 51,2

29 Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς· ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα· **30** ὅταν προβάλωσιν ⌜ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς⌝ τὸ θέρος ἐστίν· **31** οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα ⌜γινόμενα, ⌜γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **32** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ⁰ἂν ⌜πάντα γένηται. **33** ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ ⌜παρελεύσονται.

29–33: Mt 24, 32-35 Mc 13,28-31

J 4,35

19,11!

Mt 5,18!

Is 40,8 Ps 119,89

34 Προσέχετε ⁰δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρηθῶσιν ⌟ὑμῶν αἱ καρδίαι⌞ ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς καὶ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος ἡ ἡμέρα ἐκείνη **35** ⌜ὡς παγίς· ἐπεισελεύσεται γὰρ⌝ ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. **36** ἀγρυπνεῖτε ⌜δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα ⌜κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι καὶ ⌜¹σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Mt 24,49 Mc 4,19 R 13,13 E 5,18 Is 5,11-13 · 12,22 1 Th 5,3 |

Is 24,17 Jr 25,29

18,1.7 R 12,12! Mt 26,41p Mc 13,33 · 1 P 4,7

37 ⌜Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ⌟ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων⌞, □τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος⌝ ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ κα-

19,47!

Mt 21,17p 22,39 J 8,1ss

25 ⌜εσται A C L W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D | ⌜και απορια D $sy^{(s.c).p}$ bo^{ms} ¦ και εν α-ρια ℵ | ⌜ ηχουσης D (W) 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C L N Θ Ψ $f^{1.13}$ 33. (579). 1241. 2542 *al* sy • **26** ⌜*p*⌝ αι εν τω ουρανω D(*) it • **27** ⌜και δυναμει πολλη κ. δοξη D e ($sy^{s.c}$) • **28** ⌜ερχ- D 13 *pc* | ⌜-καλυψατε W Ψ f^{1} • **30** ⌜τον καρπον αυτων, γινωσκεται ηδη οτι εγγυς ηδη D (892^{txt} *pc* lat $sy^{s.c.hmg}$) • **31** ⌜παντα γιν. Δ f^{13} *pc* (e) r^{1} bo^{ms} ¦ – D a | ⌜-εται B* D (N) W Θ 579 *al* • **32** ⁰ ℵ D 33 *pc* | ⌜ταυτα παν. D f^{13} 579. 892 *pc* l $sy^{s.e.p}$ bo? ¦ παν. ταυτα Ψ 070 *pc* • **33** ⌜-ελθωσιν A C Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D L T W 070. 33. 892 *pc* • **34** ⁰ ℵ D $f^{1.13}$ 1241 *pc* l sa^{mss}; Ir^{lat} | ⌟A B T W f^{13} 579. 1424. 2542 *al*; Ir^{lat} ¦ *txt* ℵ C D L Θ Ψ 070 f^{1} 33 𝔐 • **35** ⌜ · ως παγις γαρ επελευσεται A C W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33. (1241) 𝔐 lat sy; (Ir^{lat}) ¦ *txt* ℵ* B D 070 *pc* (επελ- ℵ^{c} L) it co • **36** ⌜*p*⌝ ουν A C L W Θ Ψ 070 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy sa^{ms} bo ¦ – 157 *pc* ¦ *txt* ℵ B D a e sa^{mss} bo^{ms} | ⌜ καταξιωθητε A C D Θ f^{13} 𝔐 latt sy ¦ *txt* ℵ B L T (W) Ψ 070 f^{1} 33. 579. 892. 1241 *pc* co | ⌟¹ στησεσθε D it sy • **37** ⌟ B K T (070) *pc* | □ D

19,48! λούμενον Ἐλαιῶν· **38** καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ. ⊤

1s: Mt 26,2-5 Mc 14,1s

22 ⌜Ἤγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη πάσχα. **2** καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ○τὸ πῶς ⌜ἀνέλωσιν αὐτόν, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

Mt 21,26!

3–6: Mt 26,14-16 Mc 14,10s J 6,70s; 13,2.27

3 Εἰσῆλθεν δὲ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ⌜καλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα· **4** καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ⊤ ⌜καὶ στρατηγοῖς⌝ ○τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῷ αὐτόν. **5** καὶ ἐχάρησαν καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. **6** □καὶ ἐξωμολόγησεν,⌝

Act 4,1! Act 24,18 Mc 14,2

καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν ⌜ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς⌝.

7–14: Mt 26,17-20 Mc 14,12-17 Ex 12,18-20

7 Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα ⌜τῶν ἀζύμων⌝, ○[ἐν] ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα· **8** καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπών· πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα ἵνα φάγωμεν. **9** οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμεν ⊤; **10** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδοὺ εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν ⌜συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν ⌜εἰς ἣν⌝ εἰσπορεύεται, **11** καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας ⊤· λέγει ○σοι ὁ διδάσκαλος· ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; **12** κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον ⌜μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε. **13** ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἰρήκει αὐτοῖς καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

1 Sm 10,2-7

2,7

19,32

17,5

15–20: Mt 26,26-29 Mc 14,22-25 1 K 11,23-26

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν καὶ οἱ ⌜ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. **15** καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν·

1 K 5,7

38 ⊤ *hic add.* J 7,53–8,11 f^{13}

¶ **22,1** ˢ σεν D L it • **2** ○ D 2542 *pc* | ⌜απολεσωσιν D • **3** ⌜επικ A C Θ Ψ 0279 $f^{1.13}$ 𝔐; Eus *txt* ℵ B D K L W 579. 1241 *pc* • **4** ⊤ και (+ τοις C 2542) γραμματευσιν C N 579. 700. 2542. *l* 844 *al* (it) sy bo^{mss}; Eus | και στρ. του ιερου (C) P Θ *pc* sy$^{p.h}$; Eus | και τοις στρ. W f^{13} 579. 892. 1241. 1424. 2542 *al* *p*) – D it sy$^{s.c}$ | *txt* ℵ A B L Ψ f^{1} 𝔐 | ○ D • **6** □ ℵ* C N it sy^{s}; Eus | *3 l 2* W Θ f^{1} 𝔐 c f ff^{2} q r^{1}; Eus | *l 2* D lat | *3 f*^{13} sa^{mss} | *txt* 𝔓^{75vid} ℵ A B C L Ψ 579. 892. 1241. 2542. *l* 844 *pc* b i l • **7** του πασχα D it sy$^{s.c}$ | ○† 𝔓^{75vid} B C D L Ψ 579. 892. 1241 *pc* | *txt* ℵ A W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 • **9** ⌜σοι D P *pc* c e sa | *p*) σοι φαγειν το πασχα B (ff^{2} bo^{mss}) • **10** ⌜υπ- C L 892. 1241. *l* 844 *pc* | απ- D 2542 *pc* | ⌜ού D W Θ $f^{1.13}$ 𝔐 | οὗ (ε)αν A K N P 1424 *al* | *txt* 𝔓^{75vid} ℵ B C L Ψ 579. 892. 1241. *l* 844 *pc* lat • **11** ⊤ λεγοντες ℵ | ○ D N 579. 1241 *pc* q sy$^{s.c.p}$ • **12** ⌜οικον D | οικ. μεγα Θ • **14** ⌜*p*) δωδεκα ℵ^{1} L 1241 *pc* sa^{mss} | δωδ. αποστ. ℵ^{2} A C W Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy$^{p.h}$ bo; Mcion^{E} Epiph | μαθηται αυτου sy^{s} | *txt* 𝔓^{75} ℵ* B D *pc* it (sy^{c}) sa^{mss}

16 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ φάγω αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. **17** καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν· λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε εἰς ἑαυτούς· **18** λέγω γὰρ ὑμῖν, [ὅτι] οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως οὗ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. **19** καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. **20** καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμενον.

21 Πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. **22** ὅτι ὁ υἱὸς μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὡρισμένον πορεύεται, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται. **23** καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. **25** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. **26** ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. **27** τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακονῶν.

13,29! 1K 10,16s

24,30 Act 27,35

Ex 12,14 Dt 16,3

Jr 31,31 Zch 9, 11 Jr 32,40 Ex 24,8 2K 3,6! H 7,22! |

21–23: Mt 26,21-25 Mc 14,18-21 J 13,21-26

24–27: Mt 20,24-28 Mc 10,41-45 · Mt 11,11!

9,48 · H 13,7!

J 13,4-14

16 ° C* D N *pc* l r[1] | ᶜt ουκετι ου μη φ. C W Ψ 0279 *f*[1.13] 𝔐 ¦ ουκετι μη φαγομαι D ¦ *txt* 𝔓[75vid] ℵ A B L Θ 579. 1241 *al* a co; Epiph | ᶜεξ αυτου A C[2] (D) W Θ Ψ (*f*[13]) 𝔐 f sy[h] ¦ *txt* ℵ B C* L *f*[1] (579). 892. 1241 *pc* lat sy[s.c.p.hmg] co; Epiph | ᶜ καινον βρωθη D • **17–20** ᶜ*vss* 17–19a (*usque* σωμα μου) D it (ᶜ 19a. 17. 18 b e) ¦ *vss* 19. 17. 18 sy[c] ¦ *vs* 19 + μετα το δειπνησαι (20a) + *vs* 17 + τουτο μου το αιμα η καινη διαθηκη (20b) + *vs* 18 sy[s] ¦ *vss* 19. 20 (*om. vss* 17–18) *l* 32 sy[p] bo[ms] | ᵀto A D K W Θ *l* 844 *al* | ° D e sy[s.c] | ᶜ εαυτοις A D W Θ Ψ 𝔐 ¦ αλληλοις ℵ* ¦ *txt* ℵ[2] B C (L 579) *f*[1.13] 1241 *pc* lat | °[1] † 𝔓[75vid] B C D L *f*[1] 2542 *pc* e ¦ *txt* ℵ A W Θ Ψ *f*[13] 𝔐 lat | ᶜ[1] – A C Θ Ψ *f*[13] 𝔐 lat sy[h] ¦ *pon. a.* ου D *f*[1] 2542 *pc* (e) r[1] sy[s.c] ¦ *txt* 𝔓[75vid] ℵ B K L W 579. 892. 1241 *al* sy[hmg] co | ᶜοτου A D W(*) Θ Ψ *f*[13] 𝔐 ¦ αν 1241 ¦ *txt* ℵ B C[vid] L *f*[1] 579. 892. 2542 *pc* | ᵖ D it (*om. vs* 20 sy[c]) | ᶠ*p) 4 1–3* A W Θ Ψ *f*[1.13] 𝔐 lat sy[(p).h] ¦ *txt* 𝔓[75] ℵ B L 579 *pc* r[1] • **22** ᶜ και ο μ. υι. A W Θ Ψ *f*[1.13] 𝔐 lat sy[(s.c.p)] ¦ *txt* 𝔓[75] ℵ(*) B (ᶠ D) L T (579, 1241, *l* 844) *pc* | ᶠ *4 1–3* A W Θ *f*[1] 𝔐 f ¦ *txt* 𝔓[75] ℵ B D L T Ψ *f*[13] 579. 892. 1241. 2542. *l* 844 *pc* | ᵖ D e sy[s.c] • **24** ᶜ *2* 𝔓[75] ¦ *l* ℵ it vg[ms] sa[ms] | ᶜ (23) αν ειη D a f q • **26/27** ᶜ *2* 𝔓[75*] *pc* ¦ μικροτερος D | ᶜ μαλλον η D | ᶜ[1] γαρ εν μεσω υμ. ηλθον ουχ ως ο ανακειμενος αλλ' D

28–30: Mt 19,28 H 4,15!

28 ⌜'Υμεῖς δέ ἐστε⌝ οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· **29** κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν ᵀ καθὼς διέθετό

12,32 | μοι ὁ πατήρ μου ⌜βασιλείαν, **30** ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, * καὶ ⌜καθήσεσθε

Mt 19,28! ἐπὶ ᵀ θρόνων ⌟τὰς δώδεκα φυλὰς κρίνοντες⌞ τοῦ 'Ισραήλ.

31–34: Mt 26, 31-35 Mc 14,27-31 J 13,37s · 2K 2,11 Job 1, 6ss · Am 9,9 | J 17,9.11.15 · Ps 51,15 · J 21,15ss | Mt 14,28ss |

31 ᵀ Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· **32** ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου· ⌜καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας⌝ στήρισον τοὺς ⌜ἀδελφούς σου. **33** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· κύριε,

Act 5,18; 12,3 μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. **34** ὁ δὲ εἶπεν· λέγω σοι, Πέτρε, οὐ φωνήσει

61 σήμερον ἀλέκτωρ ⌜ἕως τρίς ⌜με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι⌝.

10,4! **35** Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ πήρας □καὶ ὑποδημάτων⌟, μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν· οὐθενός. **36** ⌜εἶπεν δὲ⌝ αὐτοῖς· ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ

Mt 10,34 ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγορασάτω μάχαι-

18,31! ραν. **37** λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ᵀ τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ

52 *Is 53,12* PsSal 16,5 τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό· *καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη*· καὶ ○γὰρ ⌜τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. **38** οἱ δὲ εἶπαν· κύριε, ἰδοὺ

Dt 3,26 μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ⌜ἱκανόν ἐστιν⌝.

39–46: Mt 26, 30.36-41 Mc 14, 26.32-38 · 21,37!

39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ ○καὶ οἱ μαθηταί. **40** γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς· προσεύχεσθε μὴ ⌜εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. **41** καὶ αὐτὸς ἀπ-

Act 7,60; 9,40 etc εσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολὴν καὶ θεὶς τὰ γόνατα

28 ⌜και υμεις ηυξηθητε εν τη διακονια μου ως ο διακονων D • **29** ᵀ διαθηκην A Θ 579 *pc* sy^{h} | ⌜ διαθηκην 579 • **30** ⌜καθησθε B$^{(1)}$ T Δ (892) *pc* ¦ καθισεσθε K Γ 579. 1424. 2542. *l* 844 *pm* ¦ καθισησθε H *al* ¦ καθεζησθε D ¦ *txt* ℵ A B^{2} L N Q W Θ Ψ *f*^{13} 1. 565. 700. 1241 *pm* | ᵀ δωδεκα ℵ^{2} D (*f*^{13}) 579. 892^{mg}. (2542) *al* it sy$^{c.h**}$ bo^{mss} | ⌟ *4 1–3* ℵ A D L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{75} B T 892 • **31** ᵀ ειπεν δε ο κυριος ℵ A D W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat(t) sy$^{(c.p).h}$ (bo^{mss}) ¦ *txt* 𝔓^{75} B L T 1241. 2542^{c} sy^{s} co • **32** ⌜συ δε επιστρεψον και D e (r^{1} sy$^{s.c.p}$) sa | ⌜οφθαλμους Δ • **34** ⌜πριν η A (Q) W Ψ *f*^{1} 𝔐 ¦ εως οτου D (*pc*) ¦ εως ου K 1241 *al* ¦ *txt* ℵ B L T Θ *f*^{13} 579. 892. 2542 *pc* | ⌜† με απ. μη ειδ. (+ με D sy^{c}) D *f*^{13} 2542 sy^{c} ¦ απ. μη ειδ. με A W 𝔐 lat sy$^{p.h}$ ¦ *txt* ℵ B L T Θ (⌟ Q Ψ *f*^{1}) 579 *pc* sy^{s} • **35** □ Γ *pc* • **36** ⌜ο δε ειπεν ℵ* D Θ e sy^{hmg} ¦ ειπεν ουν A W Ψ *f*^{1} 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ^{c} B L T *f*^{13} 579. 1241 *pc* co • **37** ᵀ ετι Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ A B D L Q T W *f*^{1} 579. 892. 1241. 2542^{c}. *l* 844 *al* b f r^{1} co | ○ D 1424 it sy$^{s.c}$ | ⌜τα A Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 lat sy^{hmg} ¦ *txt* ℵ B D L Q (T) W *f*^{1} 2542. *l* 844 *pc* sy^{h} • **38** ⌜αρκει D • **39** ○ B* 69 *al* sa bo^{mss} • **40** ⌜εισελθητε D ¦ εμπεσειν *f*^{13} ¦ – B*

42 ⌜προσηύχετο **42** λέγων· πάτερ, ⌜εἰ βούλει ⌜παρένεγκε
τοῦτο τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου
83 ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω⌝. ⟦**43** ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' Mt 6,10!
ϰ ⊤οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. **44** καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ 1,11
ἐκτενέστερον προσηύχετο· ⌜καὶ ἐγένετο⌝ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ J 12,27
84 ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος ⌜καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.⟧ **45** καὶ
ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς ⊤ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς
εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης, **46** καὶ εἶπεν
αὐτοῖς· ºτί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ
εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

85 **47** ˇΕτι ⊤ αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄχλος ⊤, καὶ ὁ ⌜λεγόμε- *47–53:* Mt 26,
86 νος Ἰούδας⌝ εἷς τῶν δώδεκα ⌜προήρχετο αὐτοὺς * καὶ 47-56 Mc 14,43-
ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν⊤1. **48** ⌜Ἰησοῦς δὲ⌝ 49 J 18,3-11
εἶπεν ⌜αὐτῷ· Ἰούδα,⌝ φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου Act 1,16
87 παραδίδως; **49** ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ⌜ἐσόμενον
εἶπαν⌜· κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ; **50** καὶ ἐπάταξεν 36
εἷς τις ἐξ αὐτῶν ⌟τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον⌞ καὶ ἀφεῖλεν
88 ⌜τὸ οὖς αὐτοῦ⌝ τὸ δεξιόν. **51** ἀποκριθεὶς δὲ ºὁ Ἰησοῦς
εἶπεν· ἐᾶτε ἕως τούτου· καὶ ⌜ἁψάμενος τοῦ ὠτίου ἰάσατο
αὐτόν⌝.

89 **52** Εἶπεν δὲ ⌜Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ⌜ἐπ' Act 4,1!
αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς ⌜τοῦ ἱεροῦ⌝ καὶ πρε- 37
σβυτέρους· ὡς ἐπὶ λῃστὴν ⌜1ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ 19,47!
ξύλων⌝; **53** ⊤καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ J 7,30!
οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ, ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ὑμῶν
ἡ ὥρα καὶ ºἡ ἐξουσία ⌜τοῦ σκότους⌝. J 19,11 Kol 1,13

41 ⌜προσηυξατο $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ T Γ 579. 892. 1241. *l* 844 *pc* • **42** ⌜ *10–17 1–8* D a c e ff² | ⌜-έγκαι (ℵ) K L *f*¹³ 579. 892. 2542 *al* ¦ ·εγκεῖν A W Ψ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B (D) T Θ *f*¹ 1241. *l* 844ᵖᵗ *al* • ⟦**43/44**⟧ *om.* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ¹ A B N T W 579. 1071*. *l* 844 *pc* f syˢ sa boᵖᵗ; Hier^{mss} (*f*¹³ *om. hic et pon. p.* Mt 26,39) ¦ *add.* (*pt. c. obel.*) ℵ*² D L Θ Ψ 0171 *f*¹ 𝔐 lat syᶜ·ᵖ·ʰ boᵖᵗ; Ju Ir Hipp Eus Hier^{mss} | ⊤ (απο) του D Q Θ Ψ *pc* | ⌜εγ. δε D L Θ (*f*¹³) 𝔐 syʰ ¦ *txt* ℵ*² Ψ *f*¹ *al* | ⌜-νοντος ℵ*² *pc* lat syᵖ • **45** ⊤και 0171 *pc* f syˢ·ᶜ·ᵖ • **46** º D • **47** ⊤ δε D Θ 0171 *f*¹³ 𝔐 it sa^{mss} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A B K L N T W Ψ *f*¹ 579. 1241. 2542 *al* lat syʰ | ⊤*p)* πολυς D syˢ·ᶜ | ⌜καλουμ- I. Ισκαριωθ D 0171ᵛⁱᵈ (*f*¹) *pc* (I) | ⌜προσηρ- $\mathfrak{P}^{75}$ Γ *pc* ¦ προηγεν D *f*¹ 2542* *al* | ⊤¹ τουτο γαρ σημειον δεδωκει αυτοις· ον αν φιλησω αυτος εστιν. D Θ *f*¹³ 700 *pm* aur b c r¹ syᵖ·ʰ • **48** *(p)* ο δε I. A D W Θ Ψ *f*¹·¹³ 𝔐 syʰ** ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L T (579). 892. 2542 *pc* | ⌜ *1* ℵ* ¦ τω Ιουδα· D ¦ • **49** ⌜γενομενον D 0171 *pc* ff² r¹ syᵖ·ʰᵐᵍ | ⌜ τω κυριω· D ¦ αυτω 0171ᵛⁱᵈ • **50** ⌜ $\mathfrak{P}^{75}$ A D W Θ Ψ 0171 *f*¹ 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L T *f*¹³ 892. 1241. 2542 *pc* | ⌜ *3 1 2* A W Θ Ψ *f*¹ 𝔐 ¦ *p)* αυτ. το ωτιον D K *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L T 0171 *f*¹³ 579. 892. 2542 *pc* • **51** º B | ⌜εκτεινας την χειρα ηψατο αυτου και απεκατεσταθη το ους αυτου D it • **52** ⌜ο I. L W Ψ *f*¹³ 𝔐 ¦ – D *f*¹ *pc* b e i l syˢ·ᶜ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A B T Θ | ⌜ προς ℵ* Δ 700*. 892. 2542 *pm* | ⌜του λαου D ¦ – syˢ | ⌜¹ εξεληλυθατε A W Γ Δ 565. 700 𝔐 | ⌟· ⌞ • **53** ⊤το D 0171 | º D *pc* | ⌜, το σκοτος D sa^{mss}

54–62: Mt 26, 57 s.69-75 Mc 14,53 s.66-72 J 18,13-18.25-27

54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον ⸢καὶ εἰσήγαγον⸣ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει ⸢ **55** ⸣περιαψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ συγκαθισάντων⸣ ἐκάθητο ⸢ὁ Πέτρος ⸢μέσος αὐτῶν⸣. **56** ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν· καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. **57** ὁ δὲ ἠρνήσατο ⸢ λέγων· ⸢οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι⸣. **58** καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ⸢ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ⸣. ὁ δὲ ⸢Πέτρος ἔφη⸣· ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. **59** καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διϊσχυρίζετο ⸢λέγων· ἐπ' ἀληθείας⸣ καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. **60** εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ⸢ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. **61** καὶ στραφεὶς ὁ ⸢κύριος ἐνέβλεψεν ⸢τῷ Πέτρῳ⸣, * ⸢καὶ ὑπεμνήσθη ⸢ὁ Πέτρος⸣ τοῦ ⸢ῥήματος τοῦ κυρίου ὡς 34 εἶπεν αὐτῷ ὅτι πρὶν ⸢ ἀλέκτορα φωνῆσαι ⸢σήμερον ⸢ἀπαρνήσῃ με τρίς⸣. **62** ⸢καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν Is 22,4 πικρῶς.⸣

290 I 291 I 292 I 293 II

63–65: Mt 26, 67 s Mc 14,65

63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπαιζον αὐτῷ ⸢δέροντες, **64** καὶ περικαλύψαντες ⸢αὐτὸν ⸢ἐπηρώτων λέγοντες⸣· προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; **65** καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

294 I

66–71: Mt 27,1; 26,63-65 Mc 15, 1; 14,61-64 J 18, 19-24

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ⸢ἀπήγαγον

295 II

54 ⸢ D (Γ) Θ *f* 1 579 *pc* lat sy^{s,c,p} | ⸢*p*) αυτω απο D (070, 0171. 579) *f* 13 *pc* it sy^{h**} • **55** ⸢ αψ. ... συγκ. αυτων A W Θ Ψ *f* 1 13 𝔐 ¦ αψ. ... περικ- D (*l* 844 *pc*) ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B L T 070 *pc* | ⸢και ο D it sy^{s,c,p} bo ¦ - 𝔓75 | ⸢ εν μεσω ℵ A W Θ Ψ *f* 13 𝔐 ¦ μετ D ¦ *txt* 𝔓75 B L T 070 *f* 1 892. 2542. *l* 844 *pc* | ⸢*p*) θερμαινομενος D • **57** ⸢αυτον A D* W Θ Ψ *f* 13 𝔐 aur vg sy^{h} ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B D^{2} K L T 070 *f* 1 579. 892. 1424. 2542. *l* 844 *al* it sy^{s,c,p} co | ⸢ *4 1–3* A W Θ 070 𝔐 lat sy ¦ *1–3* D ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B L T Ψ 1241 *pc* co • **58** ⸢ειπεν το αυτο D sy^{c} | ⸢ειπεν 𝔓69vid D sy^{s} ¦ Π. ειπεν A W Θ Ψ *f* 1 𝔐 ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B K L T 070 *f* 13 1241 *al* • **59** ⸢. επ αλ. λεγω D • **60** ⸢τι ℵ D *pc* sa • **61** ⸢ Ιησους D *f* 1 1241. *l* 844 *pc* vg^{ms} sy^{s,p,h} bo^{pt} ¦ Πετρος *et* ⸢αυτω 𝔓69vid | ⸢ τοτε 𝔓69 | ⸢ D | ⸢1⸣ † λογου A D W Θ Ψ 0250 *f* 1.13 𝔐 ¦ *txt* 𝔓69.75 ℵ B L T 070. 579. 892. 1241 *pc* | ⸢ῆ B Ψ *pc* | °A D W Θ Ψ 0250 *f* 1 𝔐 lat sy^{c,p} sa^{mss} ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B K L T 070 (*f* 13) 579. 892. 1241 *al* b ff^{2} l sy^{s,h**} sa^{mss} bo | ⸢ τρ. απ. με μη ειδεναι με D (*l* 844) (a b l) • **62** ⸢ *vs* it • **63** ° D 0171 *pc* it bo^{ms} • **64** ⸢*p*) αυτον ετυπτον αυτου το προσωπον και A(*) (⸢ D) W Θ Ψ *f* 13 𝔐 lat sy^{h} ¦ αυτου το προσωπον 070 *f* 1 *pc* (a f q r^{1}) sy^{s,c,p} sa ¦ *txt* 𝔓75 (ℵ) B K L T 1241 *al* bo | ⸢ελεγον D sy^{p} ¦ επηρ. αυτον λεγ. (ℵ) A W Θ Ψ *f* 1.13 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* 𝔓75 B K L T 070 *pc* • **66** ⸢ανηγ- A L W Θ Ψ 0250 *f* 1 𝔐 sy ¦ ηγ· N *pc* ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B D K T *f* 13 579. 892 *pc* sy^{hmg}

αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν **67** λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ χρι- J 10,24
296 X στός⸢, εἰπὸν ἡμῖν. εἶπεν δὲ⸣ αὐτοῖς· ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ Jr 38,15 J 3,12; 8,45
πιστεύσητε· **68** □⸢ἐὰν δὲ⸣ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε ⊤.⸣ 20,7
297 **69** ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ Dn 7,13 Ps 110,
298 X δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. **70** εἶπαν δὲ πάντες· σὺ οὖν 1 Mt 22,44!
εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· ὑμεῖς λέγετε
299 II ὅτι ἐγώ εἰμι. **71** οἱ δὲ εἶπαν· τί ἔτι ⸢ἔχομεν μαρτυρίας
χρείαν⸣; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.
300 I **23** Καὶ ⸢ἀναστὰν □ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν⸣ ἤγαγον *1:* Mt 27,2 Mc 15,1 J 18,28
αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλᾶτον.
301 X **2** Ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· τοῦτον εὕ- *2–5:* Mt 27,11-14 Mc 15,2-5 J 18, 33-38 · 1 Rg 18,17
ραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ○ἡμῶν ⊤ καὶ κωλύοντα ⸢φό-
ρους Καίσαρι διδόναι⸣ ⊤ καὶ λέγοντα ἑαυτὸν χριστὸν Act 24,5 · 20,25 · J 19,12!
302 I βασιλέα εἶναι. **3** ὁ δὲ Πιλᾶτος ⸢ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων·
σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ⸢ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ
303 IX ἔφη⸣· σὺ λέγεις. **4** ὁ δὲ Πιλᾶτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιε- 1 T 6,13
ρεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀν- 14s.22
304 X θρώπῳ τούτῳ. **5** οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι ἀνασείει τὸν Mt 27,63!
λαὸν ○διδάσκων καθ' ὅλης τῆς ⸢Ἰουδαίας, ○1 καὶ ἀρξάμε- 4,44! Act 10,37!
νος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε⊤.

6 Πιλᾶτος δὲ ἀκούσας ⊤ ἐπηρώτησεν εἰ ⸢ὁ ἄνθρωπος Act 23,34
Γαλιλαῖός⸣ ἐστιν, **7** καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας
⸢Ἡρῴδου ἐστὶν ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς ⊤ ⸢Ἡρῴδην, ὄντα καὶ 3,1
αὐτὸν ἐν ⸢Ἰεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

8 ⸢Ὁ δὲ ⸢Ἡρῴδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν, ἦν γὰρ
ἐξ ⸢ἱκανῶν χρόνων⸣ θέλων ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν 9,9 J 12,21

67 ⸢ ; ὁ δε ειπεν D • **68** □ *vs* e vg^{ms} | ⸢εαν δε και A W Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 𝔐 aur f vg sy^{h} co ¦ εαν D it ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B L T 579. 892. 1241. (2542. *1* 844) *pc* (c l r^{1}) bo^{ms} | ⊤μοι Θ *f* ^{1} 579 *pc* sa ¦ μοι ἡ απολυσητε A D W Ψ *f* ^{13} 𝔐 lat sy ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B L T 1241. (2542) *pc* bo; Cyr • **70** [⸢ .] | [⸢ ;] • **71** ⸢ *3 1 2* ℵ A W Θ *f* $^{1.13}$ 𝔐 sy^{h} ¦ χρ. μαρτυρων εχ. (⸢ D) Ψ *pc* sy^{p} ¦ *txt* 𝔓^{75} B L T 579. 1241 *pc*

¶ **23,1** ⸢-ντες D Θ *et* □*p)* D • **2** ○A W Θ 𝔐 a r^{1}; Mcion^{E} ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B D K L N T Ψ *f* ^{13} 579. 892. 1241. 2542 *al* lat sy (1: *h. t.*) | ⊤και καταλυοντα τον νομον και τους προφητας it vg^{mss}; Mcion^{E} | ⸢ *1 3 2* D ¦ *2 1 3* (A K) W Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B L T 579. 892. (1241). 2542 *pc* | ⊤ και αποστρεφοντα τας γυναικας και τα τεκνα Mcion^{E} • **3** ⸢επηρ- A D L W Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B T | ⸢ *1 3 5* 𝔓^{75} lat sa bo^{mss} ¦ αυτος εφη W *et v. l. al* | [⸢ ;] • **5** ○ ℵ* *pe* it | ⸢γης D | ○1 𝔓^{75} A D W Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 𝔐 it vg^{cl} ¦ *txt* ℵ B L T 070. 1241 *pc* aur vgst sy | ⊤ (*cf vs* 2) et filios nostros et uxores avertit a nobis, non enim baptizantur sicut et nos nec se mundant (c) e • **6** ⊤ Γαλιλαιαν A (D) W Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 𝔐 latt sy sa ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B L T 070. 1241 *pc* bo | ⸢ *2 3* B* *f* ^{13} 700. 1241 *al* ¦ απο της Γαλιλαιας ο ανθ. D 2542 it (sy^{c}) • **7** ⊤ τον 𝔓^{75} B T Θ *pc* • **8** ⸢ικανου (*et pon.* θελ. *p.* γαρ) A 𝔐 ¦ ικανου χρονου (N W) Ψ *f* $^{(1)\,13}$ 2542 (*al*) sy^{p} ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B (⸢ D) L T Θ 070. 579. 892. 1241 *pc* c sa

Mt 12,38! ⊤περὶ αὐτοῦ καὶ ἤλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. **9** ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς, αὐτὸς δὲ
Mt 27,12p ⌜οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ⊤. **10** □εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. 305 II
11 ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ⌜[καὶ] ὁ⌝ Ἡρῴδης σὺν τοῖς στρα- 79 306
9,22!p τεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας περιβαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ⌜ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. **12** ⌜ἐγένοντο δὲ φίλοι X
ὅ τε Ἡρῴδης καὶ ὁ Πιλᾶτος ἐν ⌜αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ⌜¹αὐτούς.⌝

13 Πιλᾶτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ 307
τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν **14** εἶπεν πρὸς αὐτούς· IX
Mt 27,63! ⌜προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέ-
Act 28,18 φοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας
4! ⌜οὐθὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγο-
ρεῖτε ○κατ' αὐτοῦ. **15** ἀλλ' οὐδὲ Ἡρῴδης, ⌜ἀνέπεμψεν 308
22 Act 23,29! γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς⌝, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου X
J 19,1 ἐστὶν πεπραγμένον ⊤αὐτῷ· **16** παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπο-
λύσω.⊤ (309)
II

[17]. 18–23: **18** ⌜Ἀνέκραγον δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· αἶρε τοῦτον, 310
Mt 27,20-23 ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν ○τὸν Βαραββᾶν· **19** ὅστις ἦν διὰ στά- I
Mc 15,11-14 σιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον ⌜βληθεὶς ἐν
J 18,39s · J 19,15! τῇ φυλακῇ. **20** πάλιν δὲ ὁ Πιλᾶτος προσεφώνησεν ⌜αὐ- 311
τοῖς θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. **21** οἱ δὲ ⌜ἐπεφώνουν I
J 19,6 λέγοντες⌝· ⌜σταύρου σταύρου⌝ αὐτόν. **22** ὁ δὲ τρίτον εἶ- 312
IX

8 ⊤πολλα A W Ψ (𝔩 f^{13}) 𝔐 lat $sy^{p.h}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D K L T Θ 070 f^{1} 579. 1241. 2542 *al* $sy^{s.c}$ co • **9** ⌜ουκ ℵ D *et* ⌜ουδεν D • **10-12** □ sy^{s} | ⌜*t* 2 A B D Θ f^{1} 𝔐 | – W 1241. 2542 *al* | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ L N T Ψ (070) f^{13} 579 *pc* a d sy^{hmg} bo^{pt} | ⌜επεμψεν $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ* L 070. 1241 *pc* c | ⌜οντες δε εν αηδια ο Π. και ο Η. εγ. φιλοι εν αυτη τη ημερα D (c) | ⌜ εκεινη $\mathfrak{P}^{75}$ f^{1} c f r^{1} $sy^{c.p}$ sa^{mss} bo | ⌜¹εαυ- A W Θ Ψ 070 $f^{1.13}$ 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L T • **14** ⌜κατην- D | ⌜ουδεν A D L W Θ Ψ f^{13} 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B T 070 f^{1} 892 *pc* | ○ ℵ A (D) L Θ 070 f^{1} 892. 1241. 2542 *al* | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B T W Ψ f^{13} 𝔐 • **15** ⌜ανεπεμψα γαρ υμας προς αυτον A D W Ψ f^{1} 𝔐 lat sy^{h} | αν-ψε γ. αυτον πρ. υμας f^{13} *pc* vg^{mss} sy^{hmg} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B K L T Θ (070). (579). 892. 1241 *al* aur f vg^{mss} co | ⊤εν D N Γ f^{13} *al* • **16** ⊤*p*) [**17**] αναγκην δε ειχεν απολυειν αυτοις κατα εορτην ενα ℵ (D $sy^{s.c}$ *add. p.* 19) W (Θ Ψ) $f^{1.13}$ (892^{mg}) 𝔐 lat $sy^{p.h}$ (bo^{pt}) | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ A B K L T 070. 892^{txt}. 1241 *pc* a vg^{ms} sa bo^{pt} • **18** ⌜ανεκραξαν A D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 c | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L T 070. 579. 892. 1241. 2542 *pc* a | ○ A W Θ f^{13} 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D L N T Ψ 070 f^{1} 579. 892. 1241. 2542 *al* • **19** ⌜ βεβλημενος ℵ¹ A D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 | – ℵ* | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B L T 070. 579. 892 *pc* • **20** ⌜αυτους D 579 *pc* | – A W Θ 0250 f^{1} 𝔐 sy^{h} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L T Ψ 070 f^{13} 892. 1241 *pc* a • **21** ⌜*p*) εκραξαν D | ⌜ -ρωσον ρωσον A L Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 | -ρωσον W 0250 it bo^{ms} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D 070

πεν πρὸς αὐτούς· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; ⌜οὐδὲν αἴτιον⌝ θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν
313 I ἀπολύσω. **23** οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν ⌜σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν⊤.

4!

314 I **24** Καὶ Πιλᾶτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν· **25** ἀπέλυσεν δὲ τὸν ⌜διὰ στάσιν καὶ φόνον⌝ βεβλημένον ⌜εἰς φυλακὴν⌝ ὃν ᾐτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

24 s: Mt 27,26 Mc 15,15 J 19,16a · Act 3,13 s |

Mt 17,12 Act 24,27

315 I **26** Καὶ ὡς ⌜ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι ⌜Σίμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον⌝ ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

26: Mt 27,31 b. 32 Mc 15,20b.21

80 316 X **27** Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ ⌜γυναικῶν αἳ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. **28** στραφεὶς δὲ ⌜πρὸς αὐτὰς [ὁ] Ἰησοῦς⌝ εἶπεν· θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, μὴ κλαίετε °ἐπ' ἐμέ⊤· πλὴν °ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε καὶ °ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, **29** ὅτι °ἰδοὺ ⌜ἔρχονται ἡμέραι⌝ ἐν αἷς ἐροῦσιν· μακάριαι αἱ στεῖραι καὶ αἱ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ⌜ἔθρεψαν. **30** τότε ἄρξονται *λέγειν τοῖς ὄρεσιν· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς· καλύψατε ἡμᾶς·* **31** ὅτι εἰ ἐν °τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί ⌜γένηται;

Zch 12,10-14?

7,13! Jr 9,19 s · 19,41 | 19,43 s

21,23 p Is 54,1

Hos 10,8 Ap 6,16

Prv 11,31 1 P 4,17 s

317 I **32** ⌜Ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι ⌞κακοῦργοι δύο⌟ σὺν αὐτῷ ⊤ἀναιρεθῆναι.

318 I 319 I 320 X **33** Καὶ ὅτε ⌜ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν * καὶ τοὺς κακούργους⊤, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. **34** □[[ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλε-

33 s: Mt 27,33-36 Mc 15,22-25 J 19,17 s.24

22 ⌜ουδεμιαν αιτιαν D lat • **23** ⌜-ρωσαι B | ⊤και των αρχιερεων A D W Θ Ψ 0250 *f* 1.13 𝔐 (c f) sy bo^{ms} | και των αρχοντων κ. τ. αρχιερ. 1424 | *txt* 𝔓^{75} ℵ B L 070. 1241 *pc* lat co • **25** ⌜ενεκα φονου D | ⌜ εις την φ-ην 𝔓^{75} A C L Ψ 0250 *f* 1 13 𝔐 | εν τη φ-η W 579 | *txt* ℵ B D K Θ 070. 1424 *al* • **26** ⌜απηγον B | ⌜ *2 1 3 4* C D r^{1} | -νος τινος -ναιου μενου A W Θ Ψ *f* 1 𝔐 | *txt* 𝔓^{75} ℵ B (L 070) *f* 13 33. 579. 892. 1241. 2542 *pc* • **27** ⌜ -κες D *pc* c f r^{1} sy$^{s.c.p}$ • **28** ⌜ο I. πρ. αυτ. C (D) 070. 1241 *pc* | † πρ. αυτ. I. 𝔓^{75} ℵ$^{*.2}$ B L | *txt* ℵ^{1} A W Θ Ψ *f* 1 13 33 𝔐 | ° *ter* D it | ⊤μηδε πενθειτε D • **29** ° 𝔓^{75} D *f* 13 2542 *pc* it sy$^{s.c}$ | ⌜ *2 1* ℵ C 070. 1241 *pc* | ελευσονται ημ. D *f* 13 | ⌜εξεθρ- C^{2} D Θ Ψ *f* 1 579. 1241 *pc* | εθηλασαν A W *f* 13 33 𝔐 aur f vg. | *txt* 𝔓^{75} ℵ B C* L 070. 892. 2542 *pc* • **31** °† B C 070 | *txt* 𝔓^{75} ℵ A D L W Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐^{r} | ⌜-νησεται D K *al* • **32** ⌞ A C D L W Θ Ψ 070. 0250 *f* 1 13 33 𝔐 | *txt* 𝔓^{75} ℵ B | ⊤ Joathas et Maggatras l • **33** ⌜απηλθον A W 0250 *f* 1 13 𝔐 sy^{h} | εισηλθον 579 | *txt* 𝔓^{75} ℵ B C D L Q Θ Ψ 070. 33. 892. 1241. 2542 *al* sy^{hmg} | ⊤ομου D (b*) | δυο 070 *pc* b^{c} sa • **34** □ *p)* 𝔓^{75} ℵ^{1} B D* W Θ 070. 579. 1241 *pc* a sy^{s} sa bo^{pt} | *txt* ℵ$^{*.2}$ (A) C D^{2} L Ψ 0250 *f* 1.(13) 33 𝔐 lat sy$^{c.p.h}$ (bo^{pt}); (Ir^{lat})

Mt 5,44! Is 53,12 • Act 3,17! 1K 2,8 • *Ps 22,19*

γεν· πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν.]] 321 I
⌜*διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ* ⌜*ἔβαλον* ⌜¹*κλήρους*.

35–38: Mt 27, 39-43.37 Mc 15, 29-32a.26 • Ps 22,8s • 4,23 9,20 • 9,35 • Is 42,1

35 Καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. * ἐξεμυκτήριζον δὲ 322 II
⌜καὶ οἱ ἄρχοντες⌝ λέγοντες· ἄλλους ⌜ἔσωσεν, σωσάτω
ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς τοῦ θεοῦ⌝ ὁ ἐκλε-
κτός. **36** ⌜ἐνέπαιξαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερ- 323 II
Ps 69,22 χόμενοι, ⌜ὄξος προσφέροντες αὐτῷ⌝ **37** ⌜καὶ λέγοντες·
εἰ σὺ εἶ⌝ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ⌜σῶσον σεαυτόν⌝.
38 ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ⌜ἐπ' αὐτῷ⌝· 324 I
⌜ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος⌝.

39: Mt 27,44 Mc 15,32b Mt 26,68

39 Εἷς δὲ τῶν °κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει *81*
αὐτὸν °¹λέγων· □⌜οὐχὶ σὺ εἶ ὁ χριστός; σῶσον σεαυτὸν 325 II
καὶ ἡμᾶς.⌝ **40** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ 326
12,5 Mt 10,28 ἔφη· οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι ⌜εἶ; X
41 καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπο-
Act 25,5 λαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ⌜ἄτοπον ἔπραξεν. **42** καὶ
Gn 40,14 • Mt 16, 28; 20,21 ⌜ἔλεγεν· Ἰησοῦ, μνήσθητί μου ὅταν ἔλθῃς εἰς τὴν βασι-
λείαν σου. **43** καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμήν σοι λέγω⌝, σήμε-
Ph 1,23 • 2K 12,4! ρον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

44–46: Mt 27, 45.50s Mc 15,33. 37s • Am 8,9

44 ⌜Καὶ ἦν⌝ °ἤδη ὡσεὶ ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο 327 II

34 ⌜ διεμεριζοντο *et* ⌜ βαλοντες D (Θ) c | ⌜¹*p*⌝ κληρον $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C D L W 070. 0250 f^{13} 𝔐 c vg^{mss} sy$^{p.hmg}$ ¦ *txt* A N Θ Ψ f^{1} 33 *pc* lat sy^{h} • **35** ⌜αυτον D ¦ αυτ. οι α. συν αυτοις $f^{1(13)}$ 1424 *pc* aur (f) vg sy^{s}; Eus ¦ και οι α. συν αυτ. A W Θ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ (ℵ: – κ.) B C L Q Ψ 070. 33. 579. 892. 1241 *al* | ⌜… ο χρ. ο υιος τ. θ. $\mathfrak{P}^{75}$ (070) f^{13} *!* 844 *pc* sy^{h} co; Eus ¦ … ει υιος εστ. ο χρ. τ. θ. B ¦ εσωσας· σεαυτον σωσον. ει υιος εἶ τ. θ., ει χρ. εἶ D (c) • **36** ⌜ -ζον A C D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L 070. 1241 bo^{ms} | ⌜και οξ. προσφ. αυτ. C^{3} W Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat ¦ οξ. τε προσεφερον D (it) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A B C* L Q Ψ 070. 579. 1241. 2542 *pc* a • **37** ⌜ λεγ.· χαιρε D c (sy$^{s.c}$) | ⌜*p*⌝ περιτιθεντες αυτω και ακανθινον στεφανον D (c sy$^{s.c}$) • **38** ⌜*p*⌝ γεγραμμενη (επιγ- A D; – ℵ*.^{c}) ε. α. γραμμασιν ελληνικοις και (– ℵ*.^{c} D) ρωμαικοις και (– ℵ*.^{c} D) εβραικοις ℵ*.^{c} A C^{3} D W Θ (Ψ) 0250 $f^{1(13)}$ (33) 𝔐 lat sy$^{(p)\,h}$ (bo^{pt}) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ^{1} B L 070. 1241 sa bo^{pt} (C*. 579* a sy$^{s.c}$ sa^{ms}: + γεγρ.) | ⌜*p*⌝ *1–4* C c ¦ ουτ. εστιν ο β. τ. Ι. A (^{s} D) W Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy^{h} co ¦ ουτ. εστ. Ιησους ο β. τ. Ι. N Q f^{1} 33 *pc* l sa^{ms} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L 070. 579 *pc* it • **39** ° D bo^{ms} | °¹† B D L 1241 e l ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A C W Θ Ψ 070 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy co | □ D e | ⌜ (*vss* 35. 37) εἰ A C^{3} W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy$^{p\,h}$ bo^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C* L 070. 1241 *pc* it sy$^{s.c}$ sa^{mss} bo^{pt} • **40** ⌜εσμεν C* W sy$^{s.c}$ co; Epiph ¦ εἶ και ημεις εσμεν D • **41** ⌜πονηρον D • **42/43** ⌜ελ. τω Ιησου· μν. μου κυριε οτ. ελ. εν τη β-α σου. και ειπ. αυτ. ο Ιησους· α. λεγω σοι A C^{2} W Θ Ψ (070) $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy (sa^{mss} bo^{pt}) ¦ στραφεις προς τον κυριον ειπεν αυτω· μν. μου εν τη ημερα της ελευσεως σου. αποκριθεις δε ο Ιησους ειπεν αυτω τω ε|πι|πλησσοντι· θαρσει D ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B L sa^{mss} bo^{pt} (ℵ C*: εν τη β-α) • **44** ⌜ην δε A C^{3} W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 aur (c) f vg sy$^{p\,h}$ sa ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C* D L (070). 579. 892. 1241 *pc* sy$^{s.c}$ | ° ℵ A C^{3} D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 latt sy$^{s.c.p}$ sa bo^{ms} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B C* L 070. 892. 1241 *pc* sy^{h} bo

328 II 329 I

ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης **45** ⸢τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος⸣, * □ἐσχίσθη δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον.⸜ **46** καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πάτερ, *εἰς χεῖράς σου ⸢παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου.* τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν.⸣

Am 8,3 Θ Ex 26, 31 ss

2,49

Ps 31,6 Act 7, 59 1P 4,19

330 II

47 ⸢Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γενόμενον⸣ ⸢ἐδόξαζεν τὸν θεὸν λέγων· ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.

47 s: Mt 27,54 Mc 15,39 · 2,20! · Mt 27,19!

331 X

48 καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ⸣ ὑπέστρεφον⸢.

H 10,33

18,13

49 Εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ ⸢αὐτῷ ○ἀπὸ μακρόθεν καὶ ⸣ γυναῖκες ○1αἱ συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ὁρῶσαι ταῦτα.

49: Mt 27,55 Mc 15,40a J 19, 25 · Ps 38,12; 88, 9 · 8,2!

82 332 I

50 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ βουλευτὴς ὑπάρχων ⸢[καὶ] ἀνὴρ⸣ ἀγαθὸς ○καὶ δίκαιος **51** – οὗτος οὐκ ἦν ⸢συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν – ἀπὸ ⸢Ἁριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς ⸣1προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, **52** οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ

50–54: Mt 27, 57-60 Mc 15,42-46 J 19,38-42

2,38!

333 I

ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ⸣ **53** καὶ καθελὼν ⸢ἐνετύλιξεν αὐτὸ⸣ σινδόνι καὶ ἔθηκεν ⸢αὐτὸν ἐν ⸢μνήματι λαξευτῷ⸣ οὗ οὐκ ἦν οὐδεὶς ⸢οὔπω κείμενος⸣. **54** ⸢καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν⸣.

Dt 21,22s

334 X

19,30

45 ⸢και εσκοτισθη ο ηλιος A C^3 (D) W Θ Ψ $f^{1\,13}$ 𝔐 lat sy; $Mcion^{Evid}$ $Or^{lat\,mss}$ ¦ – 33 vg^{ms} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75*}$ ℵ C^{*vid} L 070. 579. 2542 *pc* sy^{hmg}; $Or^{lat\,mss}$ ($\mathfrak{P}^{75c}$ B: εκλειπ–; C^2 *ut txt, sed add. v.l.*) | □ D (*sed v. vs* 46) • **46** ⸢-τιθημι D f^1 892. 2542 *al* ¦ θησομαι L f^{13} 𝔐 vg^{ms} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A B C K P Q W Θ Ψ 070. 33. 579. 1241. *l* 844 *al*; $Cl^{ex\ Thd}$ Eus | ⸣ (45) και το καταπετασμα του ναου εσχισθη D (Ψ, *sed in* 45) • **47** ⸢και ο εκατ. φωνησας D | ⸢-ασεν $\mathfrak{P}^{75c}$ A C W Θ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75*}$ ℵ B D L Ψ 070. 892. 1241 *pc* • **48** ⸢και τα μετωπα D (c) | ⸣ dicentes: vae nobis quae facta sunt hodie propter peccata nostra; appropinquavit enim desolatio Hierusalem g^1 ($sy^{s,c}$) • **49** ⸢αυτου ℵ C D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ A B L P 070. 33. 579. 1241 *al* | ○ A C W Θ Ψ f^{13} 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D L 070 f^1 33. 579. 1241 *al* | ⸣αι $\mathfrak{P}^{75}$ B 579. 1241 *pc* | ○1 579 *pc* • **50** ⸢1 2 A B W Θ Ψ 070 $f^{1\,13}$ 𝔐 aur f vg sy ¦ – D Γ it ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ (C) L 33 *pc* | ○ B • **51** ⸢-τιθεμενος ℵ C D L Δ Ψ 070 $f^{1\,13}$ (579). 892. 1424. 2542 *al* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ A B W Θ 33 𝔐 | ⸢-θιας D P W Θ *pc* lat | ⸣1 και πρ. Γ 070 f^{13} *pc* q ¦ *p)* και πρ. και αυτος A W Θ Ψ 𝔐 sy^h ¦ πρ. κ. αυτ. f^1 33. 892. 1424. 2542 *al* lat ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C D L 579. 1241 *pc* it co • **52** ⸣ Pilatus autem cum audisset, quia expiravit, clarificavit dominum et donavit corpus Joseph c • **53** ⸢ *2 1* W Γ Θ Ψ f^1 2542 *al* (b q) ¦ αυτο ενετ. αυτο A 𝔐 sy ¦ ενετ. το σωμα του Ιησου εν D ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C L 070 f^{13} 33. 579. 1241 *pc* (a ff^2) | ⸢αυτο $\mathfrak{P}^{75}$ A L W Θ Ψ 070. 33 𝔐 c ¦ – $f^{1.13}$ ¦ *txt* ℵ B C D *pc* lat | ⸢ μνημειω λελατομημενω D | ⸢ ουδεπω ℵ C K P W Θ f^{13} 33. 892 *al* (^{s} Ψ 𝔐) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ A B L f^1 579. 1241. 2542 *pc* (^{s} D 070 *pc*) | ⸣*p)* και προσεκυλισεν λιθον μεγαν επι την θυραν του μνημειου f^{13} 700 *al* bo ¦ και θεντος αυτου επεθηκεν τω μνημειω λιθον ον μογις εικοσι εκυλιον D (070) c (sa) • **54** ⸢ην δε η ημ. προ σαββατου D (c)

55: Mt 27,61 Mc 15,47 · 49

55 Κατακολουθήσασαι δὲ ⸢αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς Γαλιλαίας ⸣αὐτῷ, ἐθεάσαντο τὸ ⸢μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα⸣ αὐτοῦ, **56** ὑποστρέ- 335 VIII
Ex 12,16; 20,10 Lv 23,8 ψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα. καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν ◻κατὰ τὴν ἐντολήν◝.

1–12: Mt 28,1-8 Mc 16,1-8 J 20,1-13 · 1 K 16,2!

24 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ 336 I
⸢μνῆμα ἦλθον φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ◦ἀρώματα◦τ. **2** ⸢εὗρον δὲ⸣ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνη-
Mc 16,19 Act 1,21; 4,33 μείου, **3** εἰσελθοῦσαι δὲ οὐχ εὗρον τὸ σῶμα ⸢τοῦ κυρί-
2,9! · Act 1,10; 10,30 2 Mcc 3,26 ου ⸣Ιησοῦ⸣. **4** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ⸢ἀπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ ⸢τούτου καί⸣ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ⸢ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ⸣. **5** ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν 337 II
Ap 1,18! καὶ κλινουσῶν ⸢τὰ πρόσωπα⸣ εἰς τὴν γῆν εἶπαν πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; **6** ⸢οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη.⸣ μνήσθητε ⸢ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ **7** λέγων ⸣τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
9,22! ὅτι δεῖ⸢ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ◦ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. **8** καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ.

22s Mt 28,16! **9** Καὶ ὑποστρέψασαι ◻ἀπὸ τοῦ μνημείου◝ ἀπήγγειλαν 338 II
⸣ταῦτα πάντα⸢ τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. **10** ◻ἦ- 339 X
8,2s σαν δὲ◝ ⸣ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία⸢ καὶ Ἰωάννα καὶ Μα-
Mc 15,40 ρία ἡ Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς⸣: ⸢τ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα, **11** καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐ-
25.41 Gn 45,26 τῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ⸢ταῦτα, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς.

55 ⸢ δυο D it vg^{ms} | – ℵ A C W 𝔐 | *txt* 𝔓^{75} B L P Θ Ψ 070 *f*$^{1\,13}$ 33. 579. 892. 1241. 2542 *al* | ⸣*p.* συνελ. A C^{2} W Θ Ψ *f*$^{1\,13}$ 33 𝔐 sy | – D *pc* c | *txt* 𝔓^{75} ℵ B C^{*vid} L 070. 579. 1241 *pc* | ⸢μνημα D • **56** ◻ D

¶ **24,1** ⸢μνημειον 𝔓^{75} ℵ C* Δ *al*; Eus | ◦ D it sy$^{s.c}$ | ᵀκαι τινες συν αυταις A C^{3} W Θ Ψ *f*$^{1\,13}$ 𝔐 f q r^{1} (sy bo^{pt}); (Eus) | *ead. + p)* ελογιζοντο δε εν εαυταις· τις αρα αποκυλισει τον λιθον D (070, c) sa | *txt* 𝔓^{75} ℵ B C* L 33. *l* 844 *pc* lat bo^{pt} • **2** ⸢ελθουσαι δε ευρον D 070 c sa • **3** ⸢του Ιησου 579. 1241 *pc* sy$^{s.c.p}$ bo^{ms} | – D it • **4** ⸢ διαπ A W Θ Ψ *f*^{13} 33 𝔐 | διαπορειν *f*^{1} 2542 | *txt* 𝔓^{75} ℵ B C D L 070. *l* 844 *pc* | ⸢αυτου, D | ⸢ εσθησεσιν αστραπτουσαις A C (L) W Θ Ψ (070) *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 sy^{h} | *txt* 𝔓^{75} ℵ B D lat sy$^{s.c.p}$ • **5** ⸢το προσωπον A C^{3} W Ψ *f*^{13} 𝔐 | *txt* 𝔓^{75} ℵ B (C*) D L Θ 070. 1. 33. 2542. *l* 844. *l* 2211 *al* • **6** ⸢ηγ. εκ νεκρων c | ουκ εσ. ωδε· ηγερθη C* sy^{p}; Gr Ny | ηγ. Mcion^{E} | – D it | ⸢οσα D c sy$^{s.c}$; Mcion$^{T,\,E}$ • **7** ⸣ *5 6 1–4* ℵ^{2} A C^{2} D W Θ Ψ *f*$^{1\,13}$ 33 𝔐 | *txt* 𝔓^{75} ℵ* B C^{*vid} L 070 | ◦ D it • **9** ◻ D it | ⸣ℵ D K Δ Θ 070. 565. 1241. 1424 *pm* c | *txt* 𝔓^{75} A B L W Ψ *f*$^{1.13}$ 33. 579. 700. 892. 2542. *l* 844. *l* 2211 sy$^{p.h}$ • **10** ◻A D W Γ 1241 *al* sy$^{s.c}$ [*et* ⁝ –] | ⸣ *3 1 2* D 579. *l* 2211 lat co | ᵀαἳ ℵ^{2} K Θ Ψ 33. 565. 700. 892. 1424^{c}. *l* 844. *l* 2211 *pm* lat sy^{h**} bo | και 157 | *txt* 𝔓^{75} ℵ* A B D L W Γ Δ 070 *f*$^{1\,13}$ 579. 1241. 1424*. 2542 *pm* sa • **11** ⸢αυτων A W Θ 079 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 f sy^{h} | *txt* 𝔓^{75} ℵ B D L Ψ 070 *pc* lat sy$^{s.c.p}$ co

12 □ʿΟ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια ᵀ ᵒμόνα, καὶ ἀπῆλθεν πρὸς ⌜ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.⌝

83 **13** ⌜Καὶ ἰδοὺ δύο⌝ ἐξ αὐτῶν ˢ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ᵒ ἦσαν πορευόμενοι⌞ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ᵀ ἑξήκοντα ἀπὸ Ἰερουσαλήμ, ⌜ᾗ ὄνομα Ἐμμαοῦς⌝, **14** καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. **15** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν ⌜καὶ αὐτὸς⌝ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς, **16** οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. **17** ⌜εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς⌝· τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες⌜; καὶ ἐστάθησαν⌝ σκυθρωποί. **18** ἀποκριθεὶς δὲ ⌜εἷς ⌜ὀνόματι Κλεοπᾶς εἶπεν πρὸς αὐτόν· σὺ μόνος παροικεῖς Ἰερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; **19** ⌜καὶ εἶπεν αὐτοῖς⌝· ποῖα; □οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ·⌝ τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ ⌜Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ˢ ἔργῳ καὶ λόγῳ⌞ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, **20** ⌜ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν⌝ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. **21** ἡμεῖς δὲ ⌜ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ⌜ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλά γε καὶ σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ᵒ ταύτην ἡμέραν ἄγει ᵀ ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. **22** ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες □ἐξ ἡμῶν⌝ ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὀρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον, **23** καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι ᵒ καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. **24** καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον καὶ

13–35: Mc 16,12s

9.22

31 J 21,4!

Mt 6,16 | J 19,25?

4,34 · Jdc 6,8

Mt 21,11! · Act 7,22; 2,22

1,68; 2,38; 19, 11 Act 1,6 H 9,12

Is 41,14; 43,14; 44, 24

1-11

Mt 12,23!

12 J 20,3-10

12 □*vs* ϯ D it | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ *rell* | ᵀκειμενα A (ᶠ L) Θ Ψ 079 *f*[1.13] 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$ bo^{mss} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B W 070 sy$^{s.c}$ co | ᵒ ℵ* A K 579. 2542. *l* 844 *l* 2211 *al* vg^{ww} sa^{mss} | ⌜αυ- B L 070 *pc* • **13** ⌜ησαν δε δ. D e | και εφανερωθη δυσιν sy$^{s.c}$ *et* ° D e | ˢ *5 6 1–4* (A, D) L W Θ Ψ 070. 079 *f*[1.13] 33 𝔐 lat sy^{h} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ (ℵ) B sy$^{s.c.p}$ | ᵀεκατον ℵ K* N Θ 079^{vid}. *l* 844. *l* 2211 *pc* vg^{mss} | ⌜ονοματι Ουλαμμαους D • **15** ⌜αυτους B* | και ο D a | – c e sy$^{s.c}$ sa | κ. αυτ. ο W Θ *f*[1.13] 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A B[1] L Ψ 070 bo • **17** ⌜ *1 3 4* $\mathfrak{P}^{75}$ *pc* sa^{mss} bo^{mss} | ο δε ειπεν D | ⌜και εστε A^{c} W Θ Ψ *f*[1.13] 33 𝔐 lat sy$^{(s.c)\,p.h}$ | – D | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A* B (L) 070. 579 e co • **18** ⌜ο εις A W 𝔐 | εις εξ αυτων P Θ *f*[13] 33. 579. 1241. 2542*. *l* 844. (*l* 2211) *pc* it sy sa bo^{pt} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D L N Ψ 070 *f*[1] *al* bo^{pt} | ⌜ ω ονομα A D W Θ Ψ *f*[1.13] 33 𝔐 lat | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L N 070. 579. *l* 844 *pc* b • **19** ⌜ο δε ειπεν αυτω *et* □ D | ⌜ ζωραιου A D W Θ Ψ *f*[1.13] 33 𝔐 (b ff^{2}) l sa | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L 070. 079. 2542. *l* 844. *l* 2211 lat | ˢ ℵ D sy^{p} • **20** ⌜ως τουτον παρεδ. D it • **21** ⌜ηλπικαμεν $\mathfrak{P}^{75}$ | ελπιζομεν ℵ Δ Θ *al* e ff^{2} sa^{mss} bo^{pt} | *txt* A B$^{(*)}$ D L W Ψ 070 *f*[1.13] 33 𝔐 lat sy^{h} sa bo^{mss} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D^{2} L 070. 1. 579. *l* 844. *l* 2211 bo • **22** □ D *l* 844 *pc* • **23** ° D c e sy$^{(s.c).p}$

εὗρον οὕτως ⌜καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον⌝, αὐτὸν δὲ οὐκ
9,45! G 3,1 εἶδον. **25** καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς· ὦ ἀνόητοι καὶ
11! Mc 9,19; 16,14 J 20,27 · 46; 9,22! J 20,9 1P 1,11 Dt 18,15 Ps 22 Is 53 Act 3,18.21-25; 8, 30-35 | 44 Act 26,22! βραδεῖς τῇ καρδίᾳ ⸢τοῦ πιστεύειν⸣ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ⌜ἐλάλησαν οἱ προφῆται⌝· **26** ⌜οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ⌜δόξαν αὐτοῦ; **27** καὶ ⌜ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν ⌜διερμήνευσεν⌝ αὐτοῖς ⊤ ἐν ⁰πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ.

28 Καὶ ⌜ἤγγισαν εἰς ⁰τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς ⌜προσεποιήσατο ⌜¹πορρώτερον πορεύεσθαι. **29** καὶ
Act 16,15 παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς
Jdc 19,9 ἑσπέραν ⌜ἐστὶν καὶ κέκλικεν⌝ ⁰ἤδη ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. **30** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλι-
22,19; 9,16 J 21,13 θῆναι αὐτὸν ⸢μετ' αὐτῶν⸣ λαβὼν ⁰τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ ⁰¹κλάσας ⌜ἐπεδίδου αὐτοῖς, **31** ⌜αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ⌝ καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς
16 2Rg 6,17 ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. **32** καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους·
2Mcc 3,34 | Ps 39,4 οὐχὶ ἡ καρδία ⌜ἡμῶν καιομένη ἦν⌝ ⸢ἐν ἡμῖν⸣ ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ⊤ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;
45 Act 17,2s 9 **33** Καὶ ἀναστάντες ⊤ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ εὗρον ⌜ἠθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς
Mt 28,16! 1K 15,4s J 21,15-23 σὺν αὐτοῖς, **34** ⌜λέγοντας ὅτι ⸢ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος⸣ καὶ ὤφθη Σίμωνι. **35** καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ⌜ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

36–43: J 20,19-23 cf Mc 16,14 · 1K 15,5 **36** Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ⊤ ἔστη ἐν μέσῳ 340 IX
αὐτῶν ⸢καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν⸣⊤. **37** ⌜πτοηθέντες

24 ⌜ *1 3–5* $\mathfrak{P}^{75}$ B ¦ ως ειπον αι γυν. D c e • **25** ⸢ D | ⌜ελαλησεν (-σα Mcion$^{A, E}$) προς υμας Mcion$^{T, A}$ • **26** ⌜οτι D | ⌜ βασιλειαν $\mathfrak{P}^{75*}$ • **27** ⌜την αρξ. απο Μ. και παντ. τ. πρ. ερμηνευειν D (it) vg^{ms} | ⌜-ευεν A Θ Ψ *f* $^{1\ 13}$ 33 $\mathfrak{M}$ bo ¦ (+ και ℵ*) -ευειν ℵ* (D) W sa^{mss} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ^{2} B L | ⊤τι ην ℵ L Θ *f* ^{1} 33. 892. *l* 844 *pc* bo | ⁰ ℵ D bo^{mss} • **28** ⌜-ικαν $\mathfrak{P}^{75}$ B | ⁰ $\mathfrak{P}^{75}$ | ⌜ εποιειτο W Θ Ψ *f* ^{13} 33 $\mathfrak{M}$ a ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A B D L *f* ^{1} 565. 579. *l* 844. *l* 2211 *pc* bo | ⌜^{1} -τερω ℵ D L W Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ A B 579 *pc* • **29** ⌜ *3* D it vg^{mss} ¦ ην sy$^{s.c}$ | ⁰A D W Θ *f* ^{13} $\mathfrak{M}$ c l sy$^{s.c.h}$ sa ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L T Ψ *f* ^{1} 33. *l* 844. *l* 2211 *pc* lat sy^{p} bo • **30** ⸢ D e sy$^{s.c}$ | ⁰ D sa | ⁰^{1} D | ⌜εδ- ℵ ¦ προσεδ- D • **31** ⌜ λαβοντων δε αυτων τον αρτον απ αυτου ηνοιγησαν οι οφθ. αυτων D c e • **32** ⌜την ημ. κεκαλυμμενη D sa^{mss} ¦ ... excaecatum c ¦ ... optusum l ¦ ... exterminatum e ¦ ... gravatum sa^{ms} | ⸢ $\mathfrak{P}^{75}$ B D c e sy$^{s.c}$ ¦ *txt rell* | ⊤και A W Θ Ψ *f* $^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ sy$^{p.h}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D L 33 *pc* sy$^{s.c}$ • **33** ⊤ λυπουμενοι D c e sa | ⌜συνηθρ A L W Θ Ψ *f* $^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D 33 • **34** ⌜-οντες D | ⸢ *2–4 1* A W^{c} Θ *f* ^{13} 33 $\mathfrak{M}$ aur vg sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D L P Ψ *f* ^{1} 579. *l* 844. *l* 2211 *pc* it vg^{mss} co (W* *om.* οντ.) • **35** ⌜ οτι D c e • **36** ⊤ο Ιησους A W Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ f (aur vg) sy$^{p.h}$ bo^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B D L 1241 it sy$^{s.c}$ sa bo^{mss} | ⸢† D it ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ *rell* | ⊤ εγω ειμι, μη φοβεισθε P (⸢ W, 579). 1241 *pc* aur c f vg sy$^{p.h}$ bo^{pt} • **37** ⌜ θροη $\mathfrak{P}^{75}$ B 1241 ¦ φοβη- ℵ W ¦ *txt* A (D) L Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$

δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν ⌜πνεῦμα θεωρεῖν. Mt 14,26
38 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τεταραγμένοι ἐστὲ καὶ ⌜διὰ τί⌝
διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ⌜τῇ καρδίᾳ⌝ ὑμῶν; **39** ἴδετε
τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας ᴼμου ὅτι ⌜ἐγώ εἰμι αὐ- 1J 1,1
τός⌝· ψηλαφήσατέ ᴼ¹με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα ⌜σάρκα Act 17,27
καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει⌝ καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. **40** ◻καὶ
τοῦτο εἰπὼν ⌜ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.⌝
341 IX **41** ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμα- 11! · Act 12,14
ζόντων εἶπεν αὐτοῖς· ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; **42** οἱ J 21,5.10
δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος ᵀ· **43** καὶ ⌜λα-
βὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν⌝. Act 10,41

342 X **44** Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· οὗτοι οἱ λόγοι μου οὓς
ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ⌜ἔτι ὢν⌝ σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρω-
θῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ 27 J 5,39.46
⌜τοῖς προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. **45** τότε διήνοι- 9,45!
ξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· **46** καὶ εἶ- J 20,9; 12,16
πεν αὐτοῖς ὅτι ⌜οὕτως γέγραπται⌝ παθεῖν τὸν χριστὸν 26; 9,22! Act 17,2s
καὶ ἀναστῆναι ◻ἐκ νεκρῶν⌝ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, **47** καὶ κη- Hos 6,2
ρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν ⌜εἰς ἄφεσιν Mc 16,15 · Act 2,
ἁμαρτιῶν ⌜εἰς πάντα τὰ ἔθνη⌝:. ⌜¹ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰερου- 38; · 17,30; · 5,31!
σαλὴμ⌝:¹ **48** ⌜ὑμεῖς μάρτυρες⌝ τούτων. **49** ⌜καὶ [ἰδοὺ] ἐγὼ⌝ Mt 28,19! · Act 5,32! |
⌜ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν ◻τοῦ πατρός⌝ μου ἐφ' ὑ- J 16,7! 14,16
μᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ᵀ ἕως οὗ ἐνδύσησθε Act 1,4
⌜ἐξ ὕψους δύναμιν⌝.

37 ⌜ φαντασμα D • **38** ⌜τι $\mathfrak{P}^{75}$ B sy^{p} | ινατι D L | ⌜ταις ιαις ℵ A^{c} L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 aur f vg sy bo | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ A*^{vid} B D it sa • **39** ᴼ $\mathfrak{P}^{75}$ L W Θ *f*^{13} 1. 33. 579. *l* 844 *pc* lat sy^{h} | ⌜*3 1 2* A W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 aur vg$^{st.ww}$ sy^{h} | *1 3 2* D c e vg^{cl} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L 33. (579) it co | ᴼ¹ D W Θ lat sy$^{s.c}$ | ⌜*3 5* Mcion$^{T.E}$ | και σ κα κ. ο. ουκ ε. B | σαρκας κ. ο. ουκ ε. $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ* (D) | *txt* ℵ^{c} A L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy • **40** ◻† *vs* D it sy$^{s.c}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ *rell* | ⌜επεδ A W Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L N *f*^{1} 33. 579. 892. 1241. *l* 844 *al* • **42** ᵀκαι απο μελισσιου κηριου (-ιον Θ *f*^{13} *l* 844. *l* 2211 *al*) Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy$^{c.p.h**}$ bo^{pt}; CyrJ Epiph | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A B D L W 579 *pc* e sy^{s} sa bo^{pt}; Cl • **43** *ut txt, sed add.* και τα επιλοιπα εδωκεν αυτοις K *f*^{13} (*l* 844). *l* 2211 *al* (c r^{1} sy^{c}) bo^{pt}? | φαγων ενωπ. αυτ. λαβ. τα επιλοιπα εδωκεν αυτοις Θ aur vg sy^{h**} bo^{pt}? • **44** ⌜εν ω ημην D | ⌜εν τοις ℵ L | - A D W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B 579 • **46** ⌜ουτ. εδει 72 *pc* sy^{s} | ουτ. γεγρ. και ουτ. εδει A C^{2vid} W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 aur f q vg sy$^{p.h}$ sa^{ms} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C* D L *pc* it sa^{ms} bo; Ir^{lat} (Cyp) | ◻D sa | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ *rell* • **47** ⌜και A C D L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 latt sy$^{s.h}$; Cyp | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B sy^{p} co | ⌜ως επι D | [:. *et* :]. (*cf et v. l. sqq.*)] | ⌜¹ -νον $\mathfrak{P}^{75}$ A C^{3} W *f*$^{1.13}$ 𝔐 sy^{h} | -νων D Δ^{c} *pc* lat | -νος Θ Ψ 565 *pc* | *txt* ℵ B C* L N 33. *l* 844. *l* 2211 *pc* • **48** ⌜υμ. εστε μαρ. ℵ (C* 579) L *l* 844 | υμ. δε εστε μαρ. A (C^{2}) W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy^{h} | και υμ. δε μαρ. D | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B (*pc*) • **49** ⌜ *1 3* $\mathfrak{P}^{75}$ D (ℵ L 33. 579. *l* 2211 *pc*: καγω) lat sy$^{s.p}$ co | *1 3 2* W 1 *pc* | *txt* A B C Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 f q sy^{h} | ⌜† εξαποστ- ℵ^{2} B (L) Δ 33. (892). *l* 2211 *pc* | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ* A C D W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 | ◻ D e | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ *rell* | ᵀ Ιερουσαλημ A C^{2} W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 f q sy$^{p.h}$ bo^{pt}; CyrJ | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C* D L lat sy^{s} sa bo^{pt}; Did | ⌜ A C^{2} D W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C* L 33. 579 *pc*; CyrJ Did

50–53: Mc 16,19
Act 1,4-14
Sir 50,20s

50 Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ⌜[ἔξω] ἕως⌝ ⌜πρὸς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. **51** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς ⌜διέστη ἀπ' αὐτῶν ⌑καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν⌝.

52 Καὶ αὐτοὶ ⌑προσκυνήσαντες αὐτὸν⌝ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς ○μεγάλης **53** καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ⌑ἐν τῷ ἱερῷ⌝ ⌜εὐλογοῦντες τὸν θεόν.⌝

Act 2,46; 3,1; 5,42·
Sir 50,22

50 ⌜† *2* 𝔓75 ℵ B C* L 1. 33. 579. *l* 2211 *pc* a e sy^{s,p} ¦ *l* D lat ¦ *txt* A C^{3} W Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 sy^{h} | ⌜εις A C^{3} W^{c} Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 ¦ – W* e ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B C* D L 1. 33. 579 *pc* • **51** ⌜απεστη D | ⌑† ℵ* D it sy^{s} ¦ *txt* 𝔓75 *rell* • **52** ⌑† D it sy^{s} ¦ *txt* 𝔓75 *rell* | ○ B* • **53** ⌑ A* | ⌜αινουντες D it ¦ αιν. και ευλογ. A C^{2} W Θ Ψ *f*$^{1\ 13}$ 33 𝔐 lat sy^{p,h} ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B C* L sy^{s} | ⌜αμην A B C^{2} Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 lat sy^{p,h} bo^{mss} ¦ *txt* 𝔓75 ℵ C* D L W 1. 33 *pc* it sy^{s} co (*hic add.* J 7,53–8,11 1333^{e})

⌜ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ⌝

1 III **1** Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. **2** οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. **3** πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο ⌜οὐδὲ ἕν⌝·: ὃ γέγονεν·1 **4** ἐν αὐτῷ ζωὴ ⌜ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς □τῶν ἀνθρώπων⌝· **5** καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

1J 1,1s; 2,13 Gn 1,1 · Ap 19,13· 17,5 | Prv 8,22s Sap 9,1 Ps 33,6 1K 8,6 Kol 1, 16s H 1,2 Ap 3,14 | 5,26 1J 1, 2 · 8,12! | 3,19; 12,35 Is 9,1

2 III **6** Ἐγένετο ἄνθρωπος, ἀπεσταλμένος παρὰ ⌜θεοῦ, ⊤ ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· **7** οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. **8** οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός.

Mc 1,4p 5,33 Act 19,4 20; 5,35

3 III **9** ⌜Ην τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. **10** ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω.

8,12! Mt 4,16 1J 2,8 · 3,19; 11,27! 3-5; 14,17 1K 2,8 1J 3,1

4 X **11** εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. **12** ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, **13** ⌜οἳ οὐκ⌝ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς □οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς⌝ ἀλλ' ἐκ θεοῦ ⌜ἐγεννήθησαν.

5,43 G 3,26 E 1,5 1J 3,1 · 20,31 1J 5,13! 3,5s 1P 1,23 1J 4,7! Jc 1,18

5 III 6 I **14** Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. **15** Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων· ⌜οὗτος ἦν ὃν εἶπον·⌝ ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ⊤ ἔμπροσθέν μου γέγονεν,

1T 3,16 Kol 1, 22! · PsSal 7,6 Ez 37,27 Ap 21, 3 · 2P 1,16s 1J 1,1 · 2,11! L 9, 32 · 3,16! · 17! 27.30 Mt 3,11!

Inscriptio: ⌜ευαγγελιον κ. Ι. 𝔓66.75 (A) C D L W^{s} Θ Ψ f^{1} 33 𝔐 vg^{ww} ¦ αγιον ευ. κ. Ι. (28) *al* ¦ *txt* (ℵ B)

¶ **1,3** ⌜ουδεν 𝔓66 ℵ* D f^{1} *pc*; Cl$^{ex\ Thd}$ | :† – *et* :I. ℵ^{c} (Θ) Ψ 050^{c} $f^{1.13}$ 33 𝔐 sy$^{p.h}$ bo ¦ *txt* 𝔓75c C D L W^{s} 050*. *l* 2211 *pc* b vg^{s} sy^{c} sa; Ptol^{lr} Theoph Ir^{lat} Tert Cl Cl$^{ex\ Thd}$ Or (*sine interp. vl incert.* 𝔓66.75* ℵ* A B Δ *al*) • **4** ⌜εστιν ℵ D it vg^{mss} sa?; Ptol^{lr} Ir^{lat} Cl^{pt} Or^{mss} ¦ – W^{s} | □ B* • **6** ⌜κυριου D* | ⊤ην ℵ* D* W^{s} sy^{c}; Ir^{lat} • **13** ⌜ουκ *et* ⌜εγεννηθ- D* ¦ qui non *et* natus est b; (Tert) ¦ *txt* 𝔓66vid ℵ B^{2} C D^{c} L W^{s} Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 sy$^{p.h}$ (*sed* εγενηθ- 𝔓75 A B* Δ Θ *pc*) | □ B* • **15** ⌜ουτ. ην ο ειπων· ℵ^{1} B* C*; Or ¦ ουτ. ην ℵ* | ⊤ος ℵ* W^{s} c

6,62 | Kol 1,19

ὅτι πρῶτός μου ἦν. **16** ⌜ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ 7 X
ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· **17** ὅτι ὁ
R 6,14; 10,4 · Ex 34,6 Ps 25, 10; 40,11; 85,11 | 5,37; 6,46; 14,9 1J 4,12 1T 1,17! · 3,16! · Mt 11,27 1J 5,20
νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ ⌜χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ 8 III
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. **18** Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν
πώποτε⌝· μονογενὴς θεὸς⌝ ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πα-
τρὸς ἐκεῖνος ἐξηγήσατο⊤.

19–23: Mt 3,1-3 Mc 1,2-4 L 3,1-6 · Mt 15,1 p

L 3,15 sp

19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέ- 9 X
στειλαν □[πρὸς αὐτὸν]⌝ οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱε-
ρεῖς καὶ Λευίτας ἵνα ⌜ἐρωτήσωσιν αὐτόν· σὺ τίς εἶ; **20** καὶ
ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, ⌜καὶ ὡμολόγησεν⌝ ὅτι
3,28 Act 13,25 | Mt 3,23 Mt 11,14; 17,10 · 4,19; 6,14; 7,40; 9,17 Dt 18,15 | 8,13
ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ χριστός. **21** καὶ ἠρώτησαν αὐτόν⊤· ⌜τί
οὖν; σὺ Ἠλίας εἶ;⌝ ○καὶ λέγει· οὐκ εἰμί. ὁ προφήτης εἶ
σύ; καὶ ἀπεκρίθη· οὔ. **22** εἶπαν οὖν αὐτῷ· ⊤τίς εἶ; ἵνα ἀπό-
κρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυ-
τοῦ; **23** ἔφη· 10 I

Is 40,3 ⊛

ἐγὼ *φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·*
εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου,

καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης.

24–28: Mt 3,11 Mc 1,7s L 3,15s 9,16 Mt 21,25

24 □Καὶ ⊤ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων.⌝ 11 X
25 □καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν⌝ καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί οὖν βαπτί-
ζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστὸς οὐδὲ Ἠλίας οὐδὲ ὁ προφήτης;
Act 1,5; 19,2ss 31.33 L 17,21 15 Mt 3,11! · Act 13,25
26 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης ○λέγων· ἐγὼ ⊤ βαπτίζω ἐν 12 I
ὕδατι· μέσος ⊤ ὑμῶν ⌜ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, **27** ⌜ὁ
ὀπίσω μου ἐρχόμενος⊤, οὗ οὐκ εἰμὶ ○[ἐγὼ] ⌜ἄξιος ἵνα

16 ⌜και A C^3 W^s Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy bo^{ms} | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ B C* D L 33. 579. *l* 844. *l* 2211 *pc* it co; Or • **17** ⌜χ. δε 𝔓^{66} (^{s} W^s) it sy^{h**} bo • **18** ⌜ · ο μ. θεος 𝔓^{75} ℵ^1 33 *pc*; Cl^{pt} Cl$^{ex\ Thd pt}$ Or^{pt} | · ο μ. υιος A C^3 Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy$^{c.h}$; Cl^{pt} Cl$^{ex\ Thd pt}$ | ει μη ο μ. υι. W^s it; Ir$^{lat\ pt}$ (+ θεου Ir$^{lat\ pt}$) | *txt* 𝔓^{66} ℵ* B C* L *pc* sy^{hmg}; Or^{pt} Did [μ. θεου Burney *cj*] | ⊤ηµιν W^s c sy^c • **19** □ 𝔓$^{66*.75}$ ℵ C^3 L W^s f^1 𝔐 | *txt* B C* 33. 892^c *al* it sy$^{c.p}$ (^{s}*p.* Λευ. 𝔓$^{66c\ vid}$ A Θ Ψ f^{13} 579 *al* lat sy^h) | ⌜ σουσιν 𝔓^{75} L W^s Δ 33. 579 *pc* | επερωτησωσιν ℵ *pc* • **20** ⌜ 2 C^2 L W^s f^1 33 *pc* it bo^{mss} | – ℵ e l sa • **21** ⌜παλιν ℵ W^s it sy^p | ⌜† *1 2 4 5 3* A C^3 Θ 0234 $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy^h | *1 2 4 5* ℵ L a | *3 2 1 4 5* B | *4 5 3* b r^1 co | *txt* (𝔓^{66}: τις) 𝔓^{75} C* (W^s) Ψ 33 *pc* (e) ff^2 l; Or | ○ ℵ a b r^1 bo • **22** ⊤συ 𝔓$^{66c\ 75}$ *pc* (c r^1) • **24** [□ *vs* P. Schmiedel *cj*] | ⊤οι ℵ^2 A^c C^3 W^s Θ 0234 $f^{1.13}$ 33 𝔐 bo^{ms} | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ* A* B C* L T Ψ 086 *pc* co; Or • **25** □ ℵ a e sy^c • **26** ○ 𝔓^{75} f^1 *pc* e | ⊤μεν *et* ⊤ δε f^{13} *pc* it bo^{pt} | ⊤ δε A C^2 W^s Θ Ψ f^1 33 𝔐 latt sy sa^{mss} bo | *txt* 𝔓$^{59\ 66\ 75}$ ℵ B C* L 083 *pc* | ⌜† στηκει B L 083 f^1 *pc*; Or^{pt} | ειστηκει 𝔓^{75} (ℵ) *pc* f vg | *txt* 𝔓^{66} A C T^{vid} W^s Θ Ψ f^{13} 33 𝔐; Or^{pt} • **27** ⌜αυτος εστιν ο A C^3 (Ψ) f^{13} 𝔐 lat sy$^{p.h}$ | – ℵ* B *pc* | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ^2 C* L N T W^s Θ 083 f^1 33. 579. 1241 *al* a sy$^{s.c}$ | ⊤ (1,30) ος εμπροσθεν μου γεγονεν A C^3 (Θ) f^{13} 𝔐 lat sy$^{(p).h}$ bo^{mss} | *txt* 𝔓$^{5\ 66\ 75}$ ℵ B C* L N* T W^s Ψ 083 f^1 33. 579 *al* b l sy$^{s.c}$ co | ○ 𝔓$^{66*\ 75}$ ℵ C L f^{13} 33. 565 *al* aur* q | *txt* 𝔓^{66c} B N T W^s Ψ 083. 579 *pc* (^{s} A Θ f^1 𝔐 lat) | ⌜*p)* ικανος 𝔓$^{66.75}$ *pc*

13 X λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος ⊤. **28** ταῦτα ˹ἐν ˺Βηθανίᾳ ἐγένετο˻ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ○ὁ Ἰωάννης βαπτίζων.

29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρ-
14 I τίαν τοῦ κόσμου. **30** οὗτός ἐστιν ˺ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. **31** κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ⊤ ὕδατι βα-
15 I πτίζων. **32** Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα ˺καταβαῖνον ὡς περιστερὰν˻ ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. **33** κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ⊤ ὕδατι ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ ⊤. **34** κἀγὼ ἑώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ˺ὁ υἱὸς˻ τοῦ θεοῦ.

16 X **35** Τῇ ἐπαύριον ○πάλιν εἱστήκει ○1ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο **36** καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ⊤. **37** ○καὶ ἤκουσαν ˺οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ˻ λαλοῦντος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. **38** στραφεὶς ○δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας ⊤ λέγει αὐτοῖς· ˺τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββί, ὃ ˺λέγεται μεθερμηνευόμενον˻ διδάσκαλε, ποῦ μένεις; **39** λέγει αὐτοῖς· ἔρχεσθε καὶ ˺ὄψεσθε. ἦλθαν ○οὖν καὶ εἶδαν ποῦ μένει καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς ˺δεκάτη. **40** ⊤Ην

11,1 · 10,40; 3,26 Mt 3,6.13

29–34: Mt 3,13-17 Mc 1,9-11 L 3,21s · 36 Is 53,7 Jr 11,19 1P 1,19 Ap 5,6.12· Mt 8,17 1J 3,5 |

15 Mt 3,11! |

26!

Is 11,2

26!

Mc 1,8p 10,36 Mt 16,16! Act 9,20

35–51: cf Mt 4, 18-22 Mc 1,16-20

29!

40

27 ⊤ (Mt 3,11) αυτος υμας βαπτισει εν πνευματι αγιω και πυρι N (*pc*) • **28** ˹ $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ it | ˺ Βηθαβαρα C^2 K T Ψ^c 083 $f^{1.13}$ 33 *pm* $sy^{s.c}$ sa; Or ¦ Βηθαραβα ℵ^2 892^{vl} *pc* (sy^{hmg}) | ○ A L Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B C W^s *pc* • **30** ˺περι ℵ^2 A C^3 L Θ Ψ 0101 $f^{1.13}$ 33 𝔐; Epiph ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{5.66.75.106vid}$ ℵ* B C* W^s *pc* • **31** ⊤τω A f^{13} 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{55vid.66.75}$ ℵ B C L P T W^s Θ Ψ 0260 f^1 33. 579. 892. 1241. 1424. *l* 2211 *al* co • **32** ˹*2 3 1* ℵ ¦ κ. ωσει π. $\mathfrak{P}^{66}$ K P Δ 0101 $f^{1.13}$ 700. 892. 1241. 1424. *l* 2211 *pm* • **33** ⊤τω $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ f^1 *pc* sa^{mss}; Or^{pt} | ⊤ (Mt 3,11) και πυρι $\mathfrak{P}^{75c\ vid}$ C* sa • **34** ˺ο εκλεκτος $\mathfrak{P}^{106vid}$ ℵ* b e ff^{2*} $sy^{s.c}$ ¦ electus filius (a) ff^{2c} sa • **35** ○ $\mathfrak{P}^{5vid}$ ^{75} Γ Ψ *pc* b e r^1 $sy^{s.c.p}$ bo^{ms} | ○1 $\mathfrak{P}^{75}$ B L *pc* • **36** ⊤ (29) ο αιρων την αμαρτιαν του κοσμου $\mathfrak{P}^{66*}$ C* (W^s) 892*. 1241 *pc* a aur ff^2 • **37** ○ ℵ* Ψ f^1 *pc* | ˹ *1 2 4 3* $\mathfrak{P}^{66.75}$ C* L W^s Ψ 083, 33. 579 *pc* ¦ *4 1–3* A C^3 Θ $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy^h ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{55vid}$ ℵ B (892) *pc* b • **38** ○ ℵ* Γ 083 *al* | ⊤αυτω $\mathfrak{P}^{66}$ C* 1241 it $vg^{cl\ ww}$ | ˹τινα Θ pc (e) | ˹ λ. ερμη ℵ* Θ f^{13} 𝔐 ¦ ερμηνευ - εται f^1 *pc* it vg^{ms} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ^2 A B C L N W^s Ψ 33. 579. 892. 1424 *al* • **39** ˹ιδετε ℵ A C^3 Θ f^{13} 𝔐 latt; Or^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{5vid.66.75}$ B C* L W^s Ψ^c 083 f^1 33. 579 *pc* (Ψ* *illeg.*); Or^{pt} | ○ f^1 𝔐 lat sy^h ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ A B C L N W^s Θ Ψ f^{13} 33. 579. 892 *al* sy^{hmg} | ˺ εκτη A

44; 6,8; 12,22 Mc 1,16ssp. 29; 3,16.18p; 13,3 Act 1,13

Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ· **41** εὑρίσκει οὗτος ⌜πρῶτον τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον χριστός. **42** ⊤ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ⌜ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς ⌜1Ἰωάννου, σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος. 17 I

4,25 1Sm 2,10 Ps 2,2

21,15-17 ·

1K 1,12 etc Mt 16,18 Mc 3,16p

4,3! 1Rg 19,19 · 6,5.7; 12,21s; 14,8s · 21, 19.22 Mt 8,22!p |

43 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ εὑρίσκει Φίλιππον. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀκολούθει μοι. **44** ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. **45** εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν ⊤ υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. **46** ○καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ· ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ ○1[ὁ] Φίλιππος· ἔρχου καὶ ἴδε. **47** εἶδεν ○ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. **48** λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ· πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. **49** ἀπεκρίθη ⌜αὐτῷ Ναθαναήλ⌝· ῥαββί, σὺ εἶ ⊤ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ ⌜βασιλεὺς εἶ⌝ τοῦ Ἰσραήλ. **50** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἶπόν σοι ○ὅτι εἶδόν σε ⌜ὑποκάτω τῆς συκῆς⌝, πιστεύεις; ⌜μείζω τούτων ὄψῃ. **51** καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⊤ ὄψεσθε 18 X

2Sm 7,14 Ps 2,7 Mt 16,16! · 12,13! Zph 3,15 Θ |

20,29 · 14,12!

Zph 3,13 Ps 32,2

7,41.52

11,34 2Rg 6,13; 10,16

21,2 · L 24,27

5,39.46 · L 3,23!

40! |

41 ⌜-τος ℵ* L W^{s} 𝔐 | πρωι b e (j) r^{1} sy^{s} | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ^{2} A B Θ Ψ 083 *f*$^{1.13}$ 892 *al* lat sy$^{p.h}$; Epiph • **42** ⌜και A W^{s} Θ Ψ *f*^{13} 33 𝔐 lat sy | ουτος 𝔓^{66c} G *f*^{1} *pc* bo; Epiph | *txt* 𝔓$^{66*.75.106}$ ℵ B L 579 *pc* b | ⌜ εμβ. δε 𝔓^{75} Δ Θ *f*^{13} 33. 892. 1241. 1424 *pm* lat sy^{h**} sa^{mss} bo | και εμβ. W^{s} *pc* a e q sy$^{c.p}$ | *txt* 𝔓^{66} ℵ A B K L Γ Ψ *f*^{1} 565. 579^{vid}. 700 *pm* sy^{s} | ⌜1 Ιωνα A B^{2} Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 c q vg^{cl} sy bo^{ms}; Epiph | Ιωαννα Θ 1241 *pc* vg | *txt* 𝔓$^{66.75.106}$ ℵ B* L W^{s} 33 *pc* it co • **45** ⌜τον A L (W^{s}) Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐; Or^{pt} ⌜ *txt* 𝔓$^{66.75.106}$ ℵ B 33. 579. *l* 2211 *pc*; Or^{pt} • **46** ○ ℵ *pc* a b e sy$^{s.p}$ | ○1 𝔓^{66*} ℵ A W^{s} Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 | *txt* 𝔓$^{66c.75vid}$ B L 33. 579. *l* 2211 *pc* • **47** ○† B Γ *pc* | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ A L W^{s} Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 • **49** ⌜ Ναθ. και ειπεν ℵ (Γ Δ Ψ *al* q) | Ναθ. και λεγει αυτω A Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 r^{1} sy | *txt* 𝔓$^{66.75}$ B L W^{s} 33. 579. 1241. *l* 2211 *pc* aur b (e) | ⌜αληθως 𝔓^{66*} 1241 | ⌜ ει ο βασ. 𝔓^{66} ℵ Θ *f*^{13} 𝔐; Ir^{lat} Epiph ⌝ *txt* 𝔓^{75} A B L W^{s} Ψ *f*^{1} 33. 579. *l* 2211 *pc* • **50** ○ Θ *f*^{1} 33 𝔐 lat | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ A B L W^{s} Ψ *f*^{13} *l* 2211 *pc* a b r^{1} | ⌜υπο την συκην 𝔓^{66} | ⌜-ζονα 𝔓^{66} ℵ *pc*; Epiph | -ζων 𝔓^{75} Δ 579. 1424. *l* 2211 *al* • **51** ⊤ (Mt 26,64) απ αρτι A Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 e q r^{1} sy | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ B L W^{s} 579. *l* 2211 *pc* lat; Epiph

τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. Mt 3,16 Act 7,56 · *Gn 28,12* · 3,13s; 5,27; 6,27.53.62; 8,28; 9,35; 12,23; 13,31 |

1 **2** Καὶ τῇ ⸢ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ⸣ γάμος ἐγένετο ἐν ᵀ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ· **2** ἐκλήθη δὲ ᴼκαὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. **3** καὶ ⸢ὑστερήσαντος οἴνου⸣ λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· ⸢οἶνον οὐκ ἔχουσιν⸣. **4** ᴼ[καὶ] λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. **5** λέγει ἡ μήτηr αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· ὅ τι ⸢ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε. **6** ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρίαι ἓξ κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων ᴼκείμεναι, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. **7** ᵀλέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. **8** καὶ λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· οἱ δὲ ἤνεγκαν. **9** ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον καὶ οὐκ ἤδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ἤδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος **10** καὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς ἄνθρωπος ⸢πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον⸣ τίθησιν καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν ᵀ τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. 1,35.43 · 4,46; 21, 2 · 4,3! Mc 1,24! · 19,26; 20,13.15 · 7.30! | Gn 41,55 Mc 7,3s

11 Ταύτην ⸢ἐποίησεν ἀρχὴν⸣ τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 23! 3,2; 4,54; 6,2. 14.26; 12,18.37; 20,30 · Is 8,23 [9,1] · 1,14; 11,4. 40 |

19 VII **12** Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ ⸢[αὐτοῦ] καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ⸣ καὶ ἐκεῖ ⸢ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας. 4,46; 6,17.24.59 Mt 9,1! · 7,3! Mt 13,55! |

2 20 I **13** ⸢Καὶ ἐγγὺς⸣ ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ⸢εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς⸣. 23; 4,45; 6,4; 11,55; 12,1; 13,1

¶ **2,1** ⸢τρ. ημ. B Θ *f* [13] *pc* | ᵀτη 𝔓[75] • **2** ᴼ 𝔓[66*] 579 *pc* it vg[mss] bo[ms] • **3** ⸢οινον ουκ ειχον οτι συνετελεσθη ο οινος του γαμου· ειτα ℵ* a (b ff[2]) j (r[1]) sy[hmg] | ⸣ οινος ουκ εστιν ℵ* • **4** ᴼ 𝔓[75] ℵ* [2] Ψ *f* [1] 𝔐 a j sy[p] ¦ *txt* 𝔓[66] ℵ[1] A B K L W[s] Δ Θ 0127 *f* [13] 33. 892. 1241 *al* sy[h] • **5** ⸢(οτι *et*) ο αν ℵ 0127. 892 *pc* ¦ α 33 • **6** ᴼ ℵ* *pc* a e • **7** ᵀκαι ℵ W[s] *pc* (e ff[2] l) vg[ms] • **10** ⸣ *2–4 1*.𝔓[75]. 892 a e | ᵀτοτε ℵ[2] A Θ *f* [1.13] 33 𝔐 lat sy ¦ *txt* 𝔓[66.75] ℵ* B L W[s] Ψ 083. 0127. *l* 844. 7 2211 *pc* a e ff[2] l • **11** ⸢επ. την αρχ. ℵ[1] W[s] *f* [13] (⸣ 1241. 1424) 𝔐 ¦ πρωτην αρχ. επ. 𝔓[66*] f g (ℵ*: *add.* πρ. *p.* Γαλ.) ¦ *txt* 𝔓[66c.75vid] A B L N Θ Ψ 083 *f* [1] 33. 565. 579 *al*; Eus • **12** ⸢† 2–5 𝔓[66*.75] B Ψ 0162. (579) *pc* c ¦ *1* ℵ *pc* it ac[2] ¦ *2–4* L *pc*; Or[s] ¦ *txt* 𝔓[66c] A (⸣ K, W[s]) Θ *f* [1.13.]33 𝔐 lat sy | ⸢-νεν 𝔓[66c] A *f* [1] 565. (1241) *al* b sa[mss] ac[2] bo • **13** ⸢εγ. δε ℵ (*pc*) ¦ και εγ. δε 𝔓[66*] | ⸣ *1 2 f* [13] *pc* ¦ *3 4 1 2* 𝔓[66.75] (A) L N 1241. 1424 *al* b j r[1] vg[cl]

14–16: Mt 21, 12s Mc 11,15-17 L 19,45s

Mc 15,15

L 19,23

Zch 14,21

Ps 69,10

4,48; 6,30; 9,16; 11, 47; 7,31 1 K 1,22! | Mt 26,61!

Mt 16,21

1 K 6,19

12,16; 14,26; 20,9

13!

11! 4,48; 6,30; 7,31; 11,47; 12,37; 20, 30s 1 K 1,22! |

16,30

Mt 9,4!

7,50; 19,39

Mt 22,16

2,11! · Act 2,22

14 Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας ⊤ βόας καὶ 21 I
πρόβατα καὶ περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους, **15** καὶ ποιήσας ⊤ φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας
ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ
τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν ⌜τὸ κέρμα⌝ καὶ τὰς τραπέζας
⌜ἀνέτρεψεν, **16** καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν·
ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, ⊤ μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός
μου οἶκον ἐμπορίου. **17** ⌜ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι 22 X
γεγραμμένον ἐστίν· ⊤ *ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί με.*
18 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί 23 IV
σημεῖον δεικνύεις ○ἡμῖν ὅτι ταῦτα ποιεῖς; **19** ἀπεκρίθη 24 X
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ○ἐν
τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. **20** εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι·
τεσσεράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος,
καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; **21** ἐκεῖνος δὲ
ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. **22** ὅτε οὖν
⌜ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι
τοῦτο ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ⌜ὃν
εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ○ἐν τῇ
ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει· **24** αὐτὸς δὲ ⌜Ἰησοῦς οὐκ
ἐπίστευεν ⌜αὐτὸν αὐτοῖς □διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας⌝ **25** καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ
τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

3 ⊤Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνο- 3
μα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· **2** οὗτος ἦλθεν πρὸς
αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ῥαββί, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ
θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ δύναται ταῦτα τὰ
σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ.

14 ⊤τας $\mathfrak{P}^{75}$ *pc* ac2 • **15** ⊤ως $\mathfrak{P}^{66.75}$ L N W^s 0162 f^1 33. 565. 892. 1241 *al* lat sy^{hmg}; Or^s | *txt* ℵ A B Θ Ψ f^{13} 𝔐 l $sy^{p.h}$ co; Or | ⌜† τα ματα $\mathfrak{P}^{66c\ 75}$ B L W^s 083. 0162. 33. 579 *pc* b q; Or^s | *txt* $\mathfrak{P}^{66*}$ ℵ A Θ Ψ (f^1 565 *pc*) f^{13} 𝔐 sy | ⌜ανεστρ- $\mathfrak{P}^{75}$ A L Ψ f^1 33 𝔐; Or^s | κατεστρ- $\mathfrak{P}^{59vid}$ ℵ f^{13} *pc* | *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ B W^s Θ 0162 *pc* • **16** ⊤και $\mathfrak{P}^{66}$ A W^s Θ $f^{1.13}$ 33. 565. 700. 1241 *al* it vg^{cl} $sy^{(p)}$ bo^{ms} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L Ψ 0162 𝔐 lat; Or^s • **17** ⌜εμν. δε A Θ 050 $f^{1.13}$ 33 𝔐 c r^1 vg sy^h | και εμν. W^s *pc* it bo^{ms} | τοτε εμν. a (e); Or^s | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B L Ψ 579 *pc* co | ⊤οτι $\mathfrak{P}^{66.75}$ W^s 050 *pc* • **18** ○ $\mathfrak{P}^{75}$ L • **19** ○ B • **22** ⌜ηνεστη W^s | ⌜ ω A W^s Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75vid}$ ℵ B L 050. 083 *pc* • **23** ○ B • **24** ⌜ο Ιησους ℵ A W^s Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐; Or^s | – 083 e f bo^{ms} | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75vid}$ B L 050. 1241 *pc*; Or^{lem} | ⌜ εαυτον $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ^2 A^c W^s Θ Ψ 050. 083 $f^{1.13}$ 33 𝔐 sy; Or^s | – $\mathfrak{P}^{75}$ 579 *pc* | *txt* ℵ* A* B L 700 *al* | □ sy^s

3 ἀπεκρίθη ⊤ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **4** λέγει πρὸς αὐτὸν ○[ὁ] Νικόδημος· πῶς δύναται ⸢ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν⸣; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; **5** ἀπεκρίθη ⊤ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις ⸢γεννηθῇ ἐξ □ὕδατος καὶ ⸣ πνεύματος, οὐ δύναται ⸢εἰσελθεῖν εἰς⸣ τὴν βασιλείαν ⸢τοῦ θεοῦ⸣. **6** τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστιν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. **7** μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι· δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. **8** τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ ⊤ τοῦ πνεύματος. **9** ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; **10** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; **11** ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. **12** εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια ⸢πιστεύσετε; **13** καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ⊤. **14** Καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, **15** ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ⸢ἐν αὐτῷ⸣ ⊤ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. **16** οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν ⊤ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. **17** οὐ γὰρ ἀπ-

Jc 1,17! · 1J 4,7! 1P 1,23 · Mt 18,3

Ez 36,25-27 1K 6.11; 12,13 Tt 3,5! 2P 1,11

1,13 R 8,5-9 1K 15,50 G 6,8

8,14; 14,17 Eccl 11,5 Sir 16,21

L 1,34

9,30 R 2,20s

32; 5,19; 8,26.38. 40; 15,15 1J 1,1-3

L 22,67! | Sap 9,16

1K 15,40!

31; 6,62; 20,17 Prv 30,4 Dt 30, 12 Bar 3,29 4Esr 4,8 Sap 18, 15s E 4,9s · 1,51! R 10,6 · 31; 6,62

Nu 21,8s · 8,28; 12,32.34 Is 52,13 · 36

R 5,8

18; 1,14.18 R 8, 32 H 11,17 1J 4,9· 5,24!

¶ **3,3** ⊤o ℵ A N Δ Θ *f* 13 33. 579. *l* 2211 *pm* ¦ *txt* 𝔓66.75 B K L Wˢ Γ Ψ 050. 083 *f* 1 565. 700. 892. 1241. 1424. *l* 844 *pm* • **4** ○ 𝔓66.75 B L N Wˢ Θ Ψ 050. 579. *l* 2211 *pm* ¦ *txt* ℵ A K Γ Δ *f* 1 13 565. 700. 892. 1241. 1424. *l* 844 *pm* | ⸢ *2 1 3 4* 𝔓66 *pc* j ¦ *1 3 4 2* ℵ *pc* ¦ ανθ. γεν. ανωθεν γερ. ων H *pc* aur e f • **5** ⊤o B L N *f* 13 33. 1424 *al* | ⸢renatus fuerit lat; Orlat | □ [Wendt *cj*] | ⸢ (3) ιδειν ℵ* *pc* aur boms | ⸢ των ουρανων ℵ* 0141 *pc* e • **8** ⊤ (5) του υδατος και ℵ it sys.c • **12** ⸢-ευετε 𝔓75 050. 083. 579. *l* 2211 *pc* aur ff2 l vgmss bopt • **13** ⊤o ων (ος ην ἑ syc) εν τω ουρανω A(*) Θ Ψ 050 *f* 1 13 𝔐 latt syc.p.h bopt; Epiphpt ¦ ο ων εκ του ου-νου 0141 *pc* sys ¦ *txt* 𝔓66 75 ℵ B L T Wˢ 083. 086. 33. 1241 *pc* co; Eus Epiphpt • **15** ⸢επ αυτω 𝔓66,Ł *pc* ¦ εις (επ A) αυτον 𝔓63vid ℵ A Θ Ψ 086 *f* 1 13 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓75 B T Wˢ 083. (579). *l* 2211pt *pc* aur c l r1 vgst.ww | ⊤ (16) μη απολητα αλλ 𝔓63 A Θ Ψ *f* 13 𝔐 lat syˢ.p.h boms ¦ *txt* 𝔓36.66.75 ℵ B L T Ws 083. 086 *f* 1 33. 565. *l* 2211pt *pc* a fc syc co • **16** ⊤αυτου 𝔓63 ℵ2 A L T Θ Ψ 083. 086 *f* 1.13 33 𝔐 latt sy; Did ¦ *txt* 𝔓66.75 ℵ* B Ws

10,36! G 4,4 · 12,47; 8,15; 5,34; 10,9 L 9,56 app; 19,10 Mc 2,17p | 36; 5,24; 12,48 Mc 16,16

ἐστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν ᵀ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. **18** ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ ᴼδὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ

16!

1,4s.9-11

θεοῦ. **19** αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις ὅτι ᴼτὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ᶠἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκό-

7,7 Kol 1,21

τοςᶠ ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ ᶠ¹αὐτῶν πονηράᶠ τὰ ἔργα. **20** πᾶς

Job 24,13-17

γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται

E 5,13

πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ ᶠτὰ ἔργα αὐτοῦᶠ· **21** ὁ δὲ

Tob 4,6 ℭ 1J 1,6

ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ

4,3; 7,3; 11,7

εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ

26; 4,1

ἐβάπτιζεν.

23 ᵀΗν δὲ καὶ ᴼὁ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς 25 III
τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ

Mt 4,12p

ἐβαπτίζοντο· **24** οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν 26 IV
ᴼὁ Ἰωάννης.

Mt 15,1ss L 11, 37ss

25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ 4 27
L 7,18

ᶠἸουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. **26** καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰω- X

1,26-34 22!

άννην καὶ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. **27** ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ

1K 4,7 H 5,4 Ps Sal 5,3s ·

εἶπεν· οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν ᶠοὐδὲ ἓνᶠ ἐὰν μὴ

6,55; 19,11 Mt 28, 18!

ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. **28** αὐτοὶ ὑμεῖς ᴼμοι 28 I

1,20

μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον ᶠ[ὅτι] οὐκ εἰμὶ ᴼ¹ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ'

1,30 Mc 1,2!

ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. **29** ὁ ἔχων τὴν 29

Mt 9,15p; 25,1-12 2K 11,2 · 1Mcc 9,39 ·

νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ὁ ἑστηκὼς X

17 ᵀαυτου $\mathfrak{P}^{63}$ A (Θ) Ψ 086 f^{13} 33 $\mathfrak{M}$ latt sy | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B L T W^{s} 083 f^{1} 565 *pc* • **18** ᴼ†ℵ B W^{s} ff^{2} l bo^{mss} | *txt* $\mathfrak{P}^{36.63.66.75}$ A L Θ Ψ 083. 086 $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat sy^{h}; Ir^{lat} • **19** ᴼ $\mathfrak{P}^{66*}$ *pc* | *ˢ¹ 1 4 2 3 5 6* $\mathfrak{P}^{66}$ f^{1} 565 *pc* | *2 3 1 5 6 4* ℵ (*pc*) | *ˢ¹* Γ Δ 700. 1424 $\mathfrak{M}$ • **20** ᶠ *3 1 2* $\mathfrak{P}^{75}$ A K W^{s} 1. 565. 892*. 1424 *al* | τα ερ. αυτ. οτι πονηρα εστιν $\mathfrak{P}^{66}$ (L) N Θ (Ψ) f^{13} 33. (892^{c}. 1241) *al* r^{1} co | *txt* ℵ B 050. 083. 086 $\mathfrak{M}$ lat; Ir^{lat} • **23** ᴼ† $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A L Ψ 086 $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ B N W^{s} Θ *pc* • **24** ᴼ†ℵ* B 070 *pc* | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ² A L W^{s} Θ Ψ 086 $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ • **25** ᶠ Ιουδαιων $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ* Θ $f^{1.13}$ 565 *al* latt sy^{c} sa^{mss} bo; Or | [Ιησου Bentley (Baldensperger), των Ιησου J. Markland *cjj*] • **27** ᶠ† ουδεν ℵ A D W^{s} Ψ 083 f^{1} $\mathfrak{M}$ | αφ εαυτου ουδεν L Θ 086 f^{13} 33 *pc* c (e) $sy^{p.h}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ B *pc* • **28** ᴼ $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ Γ 1424 *pm* aur sa^{mss} | ᶠεγω· B | υμιν· f^{13} *pc* a | eis qui missi sunt ab Hierosolymis ad me quia e | † – ℵ A D L W^{s} Θ Ψ 086 f^{1} 33 $\mathfrak{M}$ lat | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ 700 *pc* aur f ff^{2} l | ᴼ¹ D W^{s} 086 a aur ff^{2} j l sy^{c}

καὶ ἀκούων αὐτοῦ χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. **30** ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. 15,11!

31 Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστιν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος □[ἐπάνω πάντων ἐστίν]˥· **32** ⊤ὃ ἑώρακεν καὶ ἤκουσεν ○τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. **33** ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ⊤ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθής ἐστιν. **34** ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ, οὐ γὰρ ἐκ μέτρου 30 III δίδωσιν ⌜τὸ πνεῦμα⌝. **35** ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν καὶ 31 X πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. **36** ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ ○δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν. ⊤

3!; 8,23 · R 9,5 · 1K 15,47 1J 4,5 · 13! · 11! · 8,26 7,16; 12,49; 14,24 · 6,63 · 5,20; 10,17; 15,9; 17,23 ss · Mt 28, 18! · Dn 1,2 Theod! 15.18! 1J 5,12 · 5,24! · L 3,7 R 2,8 · 9,41

4 □Ὡς οὖν ἔγνω ὁ ⌜Ἰησοῦς ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ○ἢ Ἰωάννης˥ **2** – καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' 32 VII οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ – **3** ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν ⊤ καὶ ἀπῆλθεν ○πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 3,22! · 1K 1,17 · 3,22! · 1,43; 2,1; 4,43.54; 7,1.9 Mt 4,12p

33 X **4** Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. **5** ⌜ἔρ- 5 χεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας˥ λεγομένην ⌜Συχὰρ πλησίον τοῦ χωρίου ⌜ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ ○[τῷ] Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· **6** ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ⌜ὡς ἕκτη. **7** ἔρχεται ⊤ γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι πεῖν· L 9,52! · Gn 48,22 Jos 24,32

31 □ $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ* D f^{1} 565 *pc* it sy^{c} sa; Hipp Or^{pt} Eus ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{36vid.66}$ ℵ^{2} A B L W^{s} Θ Ψ 083. 086 f^{13} 33 𝔐 lat $sy^{s.p.h}$ bo; Or^{pt} • **32** ⊤και A Θ f^{13} 𝔐 lat $sy^{s.p.h}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B D L W^{s} Ψ 083. 086 f^{1} 33. 565. 579 *al* it $sy^{c.hmg}$ | ○ ℵ D f^{1} 565. 1424 *pc* it $sy^{s.c.p}$; Hipp ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{36.66.75}$ A B L W^{s} Θ Ψ 083. 086 f^{13} 33 𝔐 lat sy^{h} • **33** ⊤ουτος $\mathfrak{P}^{66c}$ • **34** ⌜ο θεος το πν. A C^{2} D Θ Ψ 086 f^{13} 𝔐 lat $sy^{p.h}$ co ¦ – B* *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B^{2} C^{*} L W^{s} 083 f^{1} 33. 565. 579. 1241 *pc* b e f l; Or • **36** ○ ℵ* a e ff^{2} l | ⊤και μετα ταυτα παρεδοθη ο Ιωαννης 2145 *pc* e sy^{hmg}

¶ 4,1 [□ comm] | ⌜ι κυριος $\mathfrak{P}^{66c.75}$ A B C L W^{s} Ψ 083 f^{13} 33 𝔐 f q $sy^{s.hmg}$ sa bo^{mss} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66*}$ ℵ D Θ ,086 f^{1} 565. 1241 *al* lat $sy^{c.p.h}$ bo; Epiph | ○ A B* L W^{s} Γ Ψ 579. 892. 1424* *al* • **3** ⊤γην D Θ $f^{1.13}$ 565 *al* it vg^{mss}; Epiph | ○ A B* Ψ 𝔐 q sy^{h} bo^{mss} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B^{2} C D L W^{s} Θ 083. 086 $f^{1.13}$ 33. 565. 892 *al* lat $sy^{s.c.p}$; Epiph • **5** ⌜ *l* $\mathfrak{P}^{75*}$ ¦ – ℵ* (*h. t.*) | ⌜ Σιχαρ 69 $vg^{cl\ ww}$ bo^{mss} ¦ Συχεμ sy^{s} | ⌜ ου $\mathfrak{P}^{66}$ C* D L N W^{s} Θ 086 f^{1} 33. 565. 700. 1241. *l* 844. *l* 2211 *pm* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A B C^{2} K Γ Δ Ψ 083 f^{13} 579. 892. 1424 *pm* | ○ A C D L W^{s} Θ Ψ 086 $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B • **6** ⌜ ωσει ℵ^{1} $f^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ*^{2} A B C D L N W^{s} Θ Ψ 086. 33. 579 *al* • **7** ⊤τις ℵ *pc* b j r^{1} $sy^{s.c}$

31 6,5 ! Esr 4,1-3 Sir 50,25 s 7,37 s Ap 21,6 Gn 26,19 Jr 2,13 Zch 14,8 Gn 21,19 8,53 Mt 12,41 sp 7,37 s; 6,35.27.53 s Is 58,11 6,34 1,21! L 7,39 ! Dt 11,29; 27,12; · 12,5 Ps 122 1 Rg 8,27 Is 66,1 Ml 1,11

8 οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. **9** λέγει ○οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρῖτις· ⸢πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν⸣ παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὔσης; □οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρίταις.◺ **10** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι· δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. **11** λέγει αὐτῷ ⸢[ἡ γυνή]⸣· κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν ○οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; **12** μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ⸢ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; **13** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· **14** ⸢ὃς δ' ἂν πίῃ⸣ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ ⸢διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ ⊤ δώσω αὐτῷ γενήσεται ⸣ἐν αὐτῷ πηγὴ⸣ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. **15** λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή· κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ ⸢διέρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. **16** λέγει αὐτῇ⊤· ὕπαγε φώνησον ⸣τὸν ἄνδρα σου⸣ καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. **17** ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν ○αὐτῷ· ⸢οὐκ ἔχω ἄνδρα⸣. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· καλῶς εἶπας ὅτι ἄνδρα οὐκ ⸢ἔχω· **18** πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ· τοῦτο ⸢ἀληθὲς ⸢εἴρηκας. **19** λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· ○κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. **20** οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν □ὁ τόπος◺ ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. **21** λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ⸢πίστευέ μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει

9 ○ ℵ* *f*¹ 565. 579. 892 *al* j sy$^{s.c.p}$ sa^{mss} bo | ⸢ *2–4 1* D it sy$^{s.c}$ sa ac² | □ ℵ* D a b e j ¦ *txt* 𝔓⁶³·⁶⁶·⁷⁵·⁷⁶ *rell* • **11** ⸢† - 𝔓⁷⁵ B sy^{s} ac² ¦ εκεινη ℵ* ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ² A C D L W^{s} Θ Ψ 050. 083. 086 *f*¹·¹³ 33 𝔐 latt sy$^{c.p.h}$ sa bo | ○ ℵ D W^{s} *pc* it sy$^{s.c.p}$ sa^{mss} bo^{mss} • **12** ⸢ δεδ- 𝔓⁶⁶·⁷⁵ C *f*¹³ *pc* • **14** ⸢ο δε πινων ℵ* D | ⸢-ση 𝔓⁶⁶ C³ W^{s} 086 *f*¹³ 33* 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ A B D L N (Δ) Θ Ψ 050. 083 *f*¹ 33^{c}. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* (C*: *h. t.*) | ⸢εγω ℵ D N W^{s} 083. 33. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* a aur b f vg$^{cl\ ww}$ | ⸢ 𝔓⁶⁶ • **15** ⸢ χομαι 𝔓⁷⁵ B ¦ ερχωμαι A C D W^{s} Γ Δ *f*¹ 565. 579. *l* 2211 *pm*; Cyr^{lem} ¦ ερχομαι ℵ² K L N Θ Ψ 086 *f*¹³ 33. 700. 892. 1241. 1424. *l* 844 *pm* ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ* • **16** ⊤ο (– ℵ* A Θ *f*¹·¹³ *al*) Ιησους ℵ A C² D L W^{s} Θ Ψ 086 *f*¹·¹³ 𝔐 lat sy$^{(s)}$ sa^{mss} bo ¦ *txt* 𝔓⁶⁶·⁷⁵ B C* 33^{vid} *pc* a sa^{mss} ac² bo^{mss} | ⸢ *3 1 2* B 086 *pc*; Or^{pt} • **17** ○ † ℵ(*) A D K L W^{s} Γ Δ Θ Ψ *f*¹·¹³ 565. 579. 700. 1424. *l* 844. *l* 2211 *pm* lat sy^{h} sa^{mss} ac² bo^{pt} ¦ *txt* 𝔓⁶⁶·⁷⁵ B C N 086. 33. 892. 1241 *pm* it sy$^{s.c.p}$ | ⸢ *3 1 2* ℵ C* D L 1241 *pc* j r¹ | ⸢εχεις ℵ D it vg^{mss} • **18** ⸢-θως ℵ *pc* lat | ⸢ ειπας 𝔓⁷⁵ • **19** ○ ℵ* *pc* • **20** □ ℵ *pc*; Tert • **21** ⸢ σον C³ Ψ 579. 892 *pc* (⸢ A Θ 𝔐) ¦ *txt* 𝔓⁶⁶·⁷⁵ ℵ B C* L W^{s} 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* (⸢ D *f*¹·¹³ 565 *al*)

τούτῳ οὔτε ἐν Ἰεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. **22** ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. **23** ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· □καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν.\ **24** πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας °αὐτὸν ἐν πνεύματι ⸢καὶ ἀληθείᾳ⸣ ⸢δεῖ προσκυνεῖν⸣. **25** λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· ⸢οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται ὁ λεγόμενος χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ⸢ἅπαντα. **26** λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

Act 17,23
Is 2,3
5,25 R 13,11
E 2,18
R 12,1
2 K 3,17s
1,41!
9,37; 10,25

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν⊤· τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; **28** ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· **29** δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ⸢ὅσα ἐποίησα, μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; **30** ⸢ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.

39

31 ⸢Ἐν τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· ῥαββί, φάγε. **32** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. **33** ἔλεγον οὖν ⸢οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους⸣· μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; **34** λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐμόν βρῶμά ἐστιν ἵνα ⸢ποιήσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. **35** οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι °Ἔτι τετράμηνός ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας ὅτι λευκαί εἰσιν πρὸς θερισμόν:. ἤδη:1 **36** ⊤ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρ-

8
6,27
Mt 16,7
5,30; 6,38 H 10,9s·
5,36; 17,4; 19,28.
30
Mt 9,37!

23 □ *f* 1 *pc* • **24** °† ℵ* D* ff2 (j) ¦ *txt* 𝔓66.75 ℵ2 A B C D1 L Wˢ Θ Ψ 086 *f* 1.13 33 𝔐 lat sy | ⸢αληθειας ℵ* sy^{hmg} | ⸣ ℵ* D a j r1 • **25** ⸢οιδαμεν 𝔓66c ℵ2 L N *f* 13 33. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* f sy^{hmg} sa ac2 bo; Orpt Cyrlem ¦ ιδου syˢ ¦ *txt* 𝔓66* 75 ℵ* A B C D Wˢ Θ Ψ 086 *f* 1 𝔐 lat sy$^{c.p.h}$ pbo; Orpt | ⸢ παντα A C2 D L Θ Ψ 086 *f* 13 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓66 75 ℵ B C* Wˢ *f* 1 565 *pc* • **27** ⊤ αυτω ℵ D *pc* it vgmss syˢ.c samss bo • **29** ⸢† α ℵ B C* (579); Orpt ¦ *txt* 𝔓66.75 A C3 D L Wˢ Θ Ψ 086 *f* 1.13 33 𝔐 lat syh; Orpt • **30** ⸢εξηλ. ουν 𝔓66 ℵ N Wˢ 086 *f* 1.13 565. 700. 892. 1424 *pm* it vgcl ¦ κάι εξηλ. C D b r1 sy ¦ εξηρχοντο (+ δε 1241) L 1241. *l* 844. *l* 2211 *pc* ¦ *txt* 𝔓75 A B K Γ Δ Θ Ψ 33. 579 *pm* a c vgst • **31** ⸢εν δε 𝔓75 A C3 Θ 086 *f* 1.13 33 𝔐 syh samss ac2 ¦ και εν Wˢ *pc* ¦ *txt* 𝔓66 ℵ B C* D L Ψ *l* 844. *l* 2211 *pc* lat samss • **33** ⸢εν εαυτοις οι μαθ. D ff2 q syp • **34** ⸢† ποιω ℵ A *f* 13 𝔐 ¦ *txt* 𝔓66.75 B C D K L N Wˢ Θ Ψ 083. 1. 33. 565. 579. *l* 844. *l* 2211 *al*; Cl • **35** ° 𝔓75 D L 086vid *f* 13 1241. *l* 844* *pm* syc | :– *et* :1. 𝔓75 C3 083 *f* 1.13 𝔐 lat syp.h; Or Cyr (*cf vs* 36⊤) ¦ *txt* ℵc C* D L (Wˢ) Ψ 33. 579 *pc* syˢ.c (*sine interp. vl incert.* 𝔓66 ℵ* A B Θ *al*) *et* **36** ⊤και A C3 Θ *f* 1.13 𝔐 lat syh (*cf vs* 35 :1) ¦ *txt* 𝔓66.75 ℵ B C* D L Wˢ Ψ 083. 33 *pc* it

Is 9,2 πὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα ⊤ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ○ὁ θερίζων. **37** □ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ⊤ ἀληθινὸς
Mch 6,15 Job 31,8 ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων.◝ **38** ἐγὼ ⌜ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ○ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

7,31! **39** Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν □εἰς
29 αὐτὸν◝ τῶν Σαμαριτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι εἶπέν μοι πάντα ⌜ἃ ἐποίησα. **40** ὡς οὖν ἦλθον
L 9,52! · Act 10,48; 18,20 πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. **41** καὶ πολλῷ ⌜πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, **42** τῇ ⌜τε γυναικὶ ἔλεγον ○ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν ⌜σὴν λαλιὰν◝ πιστεύομεν, ⌜αὐτοὶ γὰρ
1J 4,14 ἀκηκόαμεν καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου⊤.

34 VII **43** Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν ⊤ εἰς τὴν
3! 35 I Γαλιλαίαν· **44** αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προ-
Mt 13,57p φήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. **45** ⌜ὅτε οὖν ἦλ- 36 X
2,13! θεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ⌜ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι πάντα ἑωρακότες ⌜[1]ὅσα ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

2,1! **46** ⌜Ἦλθεν οὖν πάλιν ⊤ ⌜εἰς τὴν◝ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, 6
2,9 ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον.

46b–53: Mt 8, 5-13 L 7,1-10 2,12! ⌜Καὶ ἦν◝ τις ⌜βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καφαρ- 37 III
ναούμ. **47** οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν ⌜ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν◝ καὶ ἠρώτα ⊤ ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν, ἤμελλεν γὰρ ἀπο-

36 ⊤ και ℵ A D Θ *f* 13 𝔐 lat sy$^{p.h}$; Ir^{lat} | *txt* 𝔓$^{66.75}$ B C L N W^{s} Ψ 083 *f* 1 33. 565. 892. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* e r^{1} | ○ 𝔓^{66} • **37** □ (*h. t.*) 𝔓^{75} *al* | ⊤o 𝔓^{66} ℵ A C^{3} D Θ *f* 13 𝔐 | *txt* B C* K L N W^{s} Δ Ψ 083 *f* 1 33. 565. 579. 700. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* • **38** ⌜απεσταλκα ℵ D | ○ D* L W^{s} (*pc*) e • **39** □ ℵ* *pc* a e | ⌜οσα 𝔓^{66} A C^{3} D W^{s} Θ Ψ *f* 1 13 33 𝔐 lat sy^{h} | *txt* 𝔓^{75} ℵ B C* L *pc* • **41** ⌜πλειον 𝔓^{75} e r^{1} • **42** ⌜ δε 𝔓^{66} D N *pc* it sy^{h} | ○ B W^{s} *pc* b f r^{1} sy^{c}; Ir^{lat} Or^{lem} | ⌜ λαλιαν σου 𝔓^{75} B; Or | σην μαρτυριαν ℵ* D b l r^{1} | ⌜-του D *l* 2211 a sy^{c} | ⊤o χριστος A C^{3} D L Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 e f q sy$^{p.h}$ bo^{pt} | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ B C* W^{s} *l* 844. *l* 2211 *pc* lat sy^{c}; Ir$^{lat\ vid}$ Or • **43** ⊤και απηλθεν A Θ Ψ *f* 1 33 𝔐 aur vg sy$^{p.hmg}$ | και ηλθεν L *pc* vg^{mss} sy^{h} | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ B C D W^{s} 083^{vid} *f* 13 892. 1241 *al* it sy^{c}; Or^{lem} • **45** ⌜ως ℵ* D e | ⌜ εξεδ- D | ⌜[1] α ℵ* D 𝔐 sy^{h} | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ^{2} A B C L N W^{s} Θ Ψ 086 *f* 1 13 33. 565. 579. 892. 1241 *al* sy^{hmg} • **46** ⊤ ο Ιησους A Θ Ψ *f* 1 13 𝔐 f q sy$^{p.h}$ bo^{mss} | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ B C D L W^{s} 086. 33. 1241 *al* lat sy^{c} | ⌜εν B N *pc* | ⌜ην δε ℵ D L N 083. 33. 892. 1241 *al* bo^{pt} | ⌜-λισκος D a bo^{pt} • **47** ⌜ *l* 𝔓^{75} | ηλθεν (+ ουν ℵ*) πρ. αυ. ℵ* C *f* 1 13 33. 565. 1241 *pc* it | ⊤αυτον A Θ Ψ *f* 1.13 𝔐 lat | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ B C D L W^{s} 083. 086. 33. 892. 1241 *al* it

θνήσκειν. **48** εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. **49** λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ⌜βασιλικός· κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. **50** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου, ὁ υἱός σου ζῇ. ⌜ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ⌜ὃν εἶπεν ᵒαὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπορεύετο. **51** ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος οἱ δοῦλοι ᵒαὐτοῦ ὑπήντησαν αὐτῷ ⌜λέγοντες ὅτι ὁ ⌜παῖς αὐτοῦ⌝ ζῇ. **52** ἐπύθετο οὖν ⌜τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν⌝ ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν· ⌜εἶπαν οὖν⌝ αὐτῷ ὅτι ἐχθὲς ὥραν ⌜ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. **53** ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ᵀ ὅτι ᵒ[ἐν] ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ □ὁ Ἰησοῦς⌝· ὁ υἱός σου ζῇ, καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. **54** Τοῦτο ᵒ[δὲ] πάλιν ˢδεύτερον σημεῖον ἐποίησεν² ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

38 I **5** Μετὰ ταῦτα ἦν ᵀ ἑορτὴ τῶν ⌜Ἰουδαίων ᵀ καὶ ἀνέβη ᵀ¹Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

2 Ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ⌜ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη⌝ Ἑβραϊστὶ ⌜Βηθζαθὰ πέντε στοὰς ἔχουσα. **3** ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος ᵀ τῶν ἀσθε-

2,18! 23! 1 K 1,22!
Act 5,12! Sap 8,8
1 Rg 17,23
Mc 7,30
Mt 8,15! p
Act 11,14!
2,11!
4,3!
6,4; 2,13; 7,2.10
Neh 3,1.32; 12, 39
9,7

49 ⌜ βασιλισκος D*^{vid} bo^{pt} • **50** ⌜και επ. A C Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 it sy pbo bo ¦ επ. δε L 083. 892 *pc* ¦ *txt* 𝔓$^{66\,75}$ ℵ B D W^{ʿ} 1241 *pc* lat sa ac^{2} bo^{mss} | ⌜ ω 𝔓^{66} D W^{ʿ} $f^{1\,13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ^{2} A B C L Θ Ψ 579 *pc* (ℵ* *om.* ...και) | ° 𝔓^{75} K *pc* d l • **51** °† ℵ D L Ψ f^{1} 565. 892. 1241 *pc* lat ¦ *txt* 𝔓$^{66\,75}$ A B C (W^{ʿ}) Θ f^{13} 33 𝔐 (d) q sy | ⌜και ηγγειλαν αυτω (– ℵ) ℵ D b ¦ και απηγγ. (+ αυτω 1424 *pc*) λεγ. 𝔓^{66} A C W^{ʿ} Θ Ψ f^{13} 𝔐 ¦ και ανηγγ. λεγ. K f^{1} 33. 565 *al* ¦ *txt* 𝔓^{75} B L N 579. 892. 1241 *pc* pbo bo | ⌜π. σου Θ Ψ f^{1} 𝔐 sy^{h}; Or ¦ υιος σου (αυτου 185 *pc*) 𝔓^{66c} D K L N 33. 579. 892. 1241 *al* sy$^{c\,p,hmg}$ ¦ π. σου ο υιος αυ. f^{13} ¦ *txt* 𝔓$^{66*\,75}$ ℵ A B C W^{ʿ} *pc* • **52** *'3 4 1 2* L Ψ 𝔐 vg^{ms} pbo bo ¦ τ. ωρ. εκεινην 𝔓^{75} B ¦ *txt* 𝔓^{66} ℵ A C D K N W^{ʿ} Θ $f^{1.13}$ 33. 565. 579 *al* lat | ⌜ *1* 𝔓^{66*} T *pc* e sy$^{c\,p}$ ¦ και ε. ℵ A D Θ f^{13} 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* 𝔓$^{66c\,75}$ B C L N W^{ʿ} Ψ f^{1} 33. 565. 579. 1241 *al* | ⌜ tertia c ¦ nona sy^{c} • **53** ᵀαυτου 𝔓^{66} C N T f^{13} 1241 *pc* e f sy sa pbo bo | °† 𝔓^{75} ℵ* B C T 1. 892 *al* ¦ *txt* 𝔓^{66} ℵ^{2} A D L W^{ʿ} Θ Ψ 078 f^{13} 33 𝔐 e f | □ℵ* N* • **54** ° ℵ A C^{2} D L Θ Ψ 078*^{vid} f^{1} 33 𝔐 latt sy sa bo^{pt} ¦ *txt* 𝔓$^{66\,75}$ B C* T W^{ʿ} 078^{c} f^{13} (579). 1241 *al* pbo bo^{pt}; Or | ᶠ *1 3 2* ℵ W^{ʿ} ¦ *3 1 2* 𝔓^{75} ¦ *2 1 3* 28 *pc*

¶ **5,1** ᵀ ἡ ℵ C L Δ Ψ f^{1} 33. 892. 1424 *pm* | ⌜αζυμων Λ | ᵀ η σκηνοπηγια 131 | ᵀ¹ ο ℵ C T W^{ʿ} Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓$^{66\,75}$ A B D K L Ψ 078 *al* • **2** ⌜εν τη ... η επιλεγομενη (λεγ. D) ℵ^{2} A D L Θ *pc* ¦ επι τη ... τη επιλ. W^{ʿ} ¦ πρ-κὴ κολ. το λεγομενον ℵ* aur e vg^{cl} ¦ natatoria quae dicitur l ¦ in inferiore parte natatoria piscina qu. dic. a (b) ff^{2} ¦ επι τη ... η εστιν λεγ. 𝔓^{66*} ¦ *ut txt sed* λεγ. f^{1} 33. 565. 579 *pc* ¦ *txt* 𝔓$^{66c\,75}$ B C T Ψ 078 f^{13} 𝔐 sy^{h} | ⌜ Βηθεσδα A C Θ 078 $f^{1.13}$ 𝔐 f q sy$^{c\,p,hmg}$ ¦ (1,44) Βηθσαιδα (𝔓^{66} Βηδ-,* -δαν) ^{75} B T W^{ʿ} (Ψ) *pc* aur c vg sy^{h} (co); Tert ¦ Βελζεθα D (a) r^{1} ¦ *txt* ℵ (L) 33 it • **3** ᵀπολυ A Θ Ψ 078 $f^{1.13}$ 𝔐 lat sy^{p,h} ¦ *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ B C D L T W^{ʿ} 33. 579. 1241 *pc* it sy^{c} co

νούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν⸆. ⸆1 **5** ἦν δέ ⸂τις ἄν- 7
Dt 2,14 θρωπος ἐκεῖ⸃ ⸂τριάκοντα ○[καὶ] ὀκτὼ ἔτη⸃ ἔχων ἐν τῇ
ἀσθενείᾳ αὐτοῦ· **6** τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον
L 8,29! καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ⸂ἤδη χρόνον ἔχει⸃, λέγει αὐτῷ· θέ-
λεις ὑγιὴς γενέσθαι; **7** ⸂ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· κύριε,
ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ βάλῃ με
εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ
Mt 9,6p ἐμοῦ καταβαίνει⸆. **8** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἔγειρε ἆρον
τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. **9** ⸂καὶ εὐθέως⸃ ἐγένετο
ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος □καὶ ἦρεν τὸν κράβαττον αὐτοῦ⸌ καὶ
Act 3,7s! περιεπάτει.

9,14 ⸆Ἦν δὲ σάββατον □1ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ⸌. **10** ἔλεγον
Jr 17,21 οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· σάββατόν ἐστιν, καὶ
Mt 12,2p οὐκ ἔξεστίν σοι ἆραι τὸν κράβαττόν ○σου. **11** ⸂ὁ δὲ⸃ 39
ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με ὑγιῆ ἐκεῖνός μοι εἶπεν· X
ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. **12** □ἠρώτη-
L 5,21! σαν ⸂αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι· ἆρον
⸆ καὶ περιπάτει;⸌ **13** ὁ δὲ ⸂ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν, ὁ
⸂γὰρ Ἰησοῦς ⸂1ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. **14** μετὰ
ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ○ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν
8,11 · Mt 12,45p αὐτῷ· ἴδε ὑγιὴς γέγονας, μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖ-
ρόν ⸂σοί τι⸃ γένηται. **15** ⸂ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ⸂ἀνήγ-

3 ⸆ (, παραλυτικων D it), εκδεχομενων την του υδατος κινησιν A^{c} C^{3} D (W^{s}) Θ Ψ 078 *f*^{1} 13 𝔐 lat sy$^{p.h}$ bo^{pt} ¦ *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ A* B C* L T *pc* q sy^{c} co | ⸆1 **[4]** αγγελος γαρ (δε L; + κυριου A K L Δ *f*^{13} (1241) *al* it vg^{cl}) κατα καιρον (– a b ff^{2}) κατεβαινεν (ελουετο A K Ψ 579. 1241 r^{1} vg^{mss}) εν τη κολυμβηθρα (– a b ff^{2}) και εταρασσε (-σσετο C^{3} 078 *al* c r^{1} vg^{cl}) το υδωρ· ο ουν πρωτος εμβας μετα την ταραχην του υδατος (*om.* μετα … υδ. a b ff^{2}) υγιης εγινετο ω (οιω A L *pc*) δηποτε (δ' αν K *pc*; + ουν A) κατειχετο νοσηματι A C^{3} L Θ Ψ 078^{vid} *f*$^{1.13}$ 𝔐 it vg^{cl} sy$^{p.h**}$ bo^{pt}; (Tert) ¦ *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ B C* D T W^{s} 33 *pc* f l q vgst sy^{c} co • **5** ⸂ *1 3 2* 𝔓^{66} Ψ *pc* ¦ *1 2* ℵ ¦ *2 3* D l (⸂ 1241 *pc* it) ¦ ⸂ λη′ ετ. (-𝔓^{75*}; ⸂ 𝔓^{66*}) 𝔓$^{66.75}$ ¦ μ′ και η′ ετ. W^{s} | ○ (𝔓$^{66.75}$) B K Γ Θ 892. 1424 *pm* l vg^{mss} ¦ *txt* ℵ A C D L T (W^{s}) Δ Ψ 078 *f*$^{1.13}$ 33. 565. 579. 700. 1241 *pm* • **6** ⸂ *2 1 3* 𝔓^{75} *f*^{1} 565 *pc* ¦ *1 3 2* 𝔓^{66c} ¦ *3 2* 𝔓^{66*} ¦ *2 3* ℵ 2768 *pc* e • **7** ⸂ λεγει A^{c} D sy$^{s.c}$ | ⸆και λαμβανει την ιασιν 64 ¦ εγω δε ασθενων πορευομαι 69 • **9** ⸂και D W^{s} aur l ¦ – ℵ* | □ sy^{c} | □1 D e • **10** ○† A B C^{3} *f*^{1} 𝔐 e ¦ *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ C* D L N W^{s} Θ Ψ *f*^{13} 579. 892. 1241 *al* lat sy • **11** ⸂† ος δε 𝔓^{75} A B ¦ – C^{3} D Ψ *f*^{1} 𝔐 lat sa^{mss} ac^{2} ¦ *txt* 𝔓^{66} ℵ C* K L N W^{s} Δ Θ *f*^{13} 579. 892. 1241 *al* • **12** □ (*h. t.*?) A* W Γ *pc* b sy^{s} | ⸂ουν 𝔓^{75} ¦ ουν αυ. A^{c} C L Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 aur c vg sy^{h} bo^{ms} ¦ *txt* 𝔓^{66} ℵ B D *pc* it sy$^{c.p}$ | ⸆τον κραβ(β)ατ(τ)ον σου A^{c} C^{3} D Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 latt sy sa^{mss} pbo bo ¦ *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ B C* L sa^{mss} ac^{2} • **13** ⸂ασθενων D b l (r^{1}) ¦ – q | ⸂ δε 𝔓^{75} aur f ff^{2} r^{1} bo^{pt} | ⸂1 ενευσεν ℵ* D* • **14** ○ B | ⸂ ℵ D K W Θ *f*$^{1.13}$ 33. 565. 1241. 1424 *pm* • **15** ⸂απ. ουν ℵ^{2} D N Θ Ψ *f*^{13} 1241 *al* bo ¦ απ. δε W ¦ και απ. A *pc* | ⸂ απηγγ. D K Δ *f*^{13} 33. 1241. 1424 *al* ¦ † ειπεν ℵ C L *pc* a e j q sy$^{s.c.p}$ bo ¦ *txt* 𝔓$^{66.75}$ A B W Θ Ψ *f*^{1} 𝔐 f

γειλεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. **16** καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον ⸂οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν⸃, ὅτι ταῦτα ⸂ἐποίει ἐν σαββάτῳ. 18! Mt 12,14

17 Ὁ δὲ ○[Ἰησοῦς] ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται κἀγὼ ἐργάζομαι· 9,4
18 διὰ τοῦτο ○οὖν μᾶλλον ⸂ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι⸃, ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεὸν ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ. 16; 7,1.19.25.30; 8, 37.40; 11,53 Mt 12,14 · 10,33.36; 19,7 · Sap 2,16

19 Ἀπεκρίνατο οὖν □ὁ Ἰησοῦς⸌ καὶ ⸂ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ⊤ ποιεῖν ⊤ ἀφ' ἑαυτοῦ ⸂οὐδὲν ⸂¹ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ⸂ὁμοίως ποιεῖ⸃. 30; 8,28! 2K 3,5 · 3,11!
20 ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς ⸂θαυμάζητε. 3,35! · 14,12!
21 ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζῳοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζῳοποιεῖ. Dt 32,39 1Sm 2,6 2Rg 5,7 Hos 6,2
22 οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, **23** ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν 40 καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ I τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. 27; 8,15 Dn 7,10. 13s Hen 69,27 Act 10,42! | · L 10,16!
24 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων 41 καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον καὶ εἰς X κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. **25** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα □καὶ νῦν ἐστιν⸌ ὅτε οἱ νεκροὶ ⸂ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ ○οἱ ἀκούσαντες ⸂ζήσουσιν. **26** ⸂ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ⸂καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν⸃ ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. **27** καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν 8,51 · 3,15s.36; 6,40.47; 10,10.28; 11,25s; 20,31; 17,2 · 3,18 R 8,1 · 1J 3,14 | · 28; 4,23 · 1,4 · 6,57

16 ⸂τ. Ιη. οι Ιου. και εζητουν αυτον αποκτειναι A Θ Ψ (*f*^{13}) 𝔐 e q (f r^{1}) sy$^{p.h}$ bo^{pt} | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ B C D L W 33. 579. 892 *al* lat sy$^{(s)c}$ sa ac^{2} pbo (*f* ^{1} 565, 1241 *pc* bo^{pt}) | ⸂εποιησεν 𝔓^{75} 579 bo^{mss} • **17** ○† 𝔓^{75} ℵ B W 892. 1241 *pc* pbo | *txt* 𝔓^{66} A D L Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 latt sy$^{(s)}$ co • **18** ○ ℵ D *pc* it sy^{p} pbo bo^{ms} | ⸂ *3 4 1 2 5* 𝔓^{66} D; Hil⸌ | *1 2 5 3 4* W | • **19** □ 𝔓^{75} B *pc* | ⸂ειπεν A D W Θ Ψ *f*^{13} 33 𝔐 | λεγει *f*^{1} 1241 *pc* j | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ$^{(*)}$ B L 565. 579. 892 *al* | ⊤του ανθρωπου D *f*^{13} *pc* | ⊤ τι *et* ⸂– D | – *et* ουδε εν 𝔓^{66} *f*^{1} 565 *pc* | ⸂¹† αν ℵ B | *txt* 𝔓$^{66.75}$ Ă D L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 | ⸂ *2 1* ℵ D *pc* it | *2* 063 e • **20** ⸂-ζετε ℵ L 579 *pc* | -σητε 𝔓^{75} 1241 • **25** □ ℵ* a b; Tert | ⸂-σωσιν 𝔓^{66} ℵ L W Ψ 070. 1. 33. 565. 579. 892. 1241 *al* | -σονται A Ď Θ *f*^{13} 𝔐 | *txt* 𝔓^{75} B *pc* | ○ 𝔓^{66} ℵ* | ⸂ ζησονται A Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ B D L W 070 *f*^{1} 33. 565. 579 *al* • **26** ⸂ως ℵ* D W; Epiph | ⸂ *4 1–3 5* A D Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy | *1–3 5 4* W *pc* | *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ^{2} B L 070. (579). *l* 2211 *al* (ℵ* 1*: *h. t.*)

Act 10,42! · 1,51!
25!
Is 26,19 Ez 37,12
Mt 25,46 Act 24,15
2K 5,10 1Th 4,16
Dn 12,2 Ap 20,13
8,28! Nu 16,28
8,16
4,34!
8,13s
36s; 8,18 1J 5,9
1,7.19-34
11,42!
3,17!
1,8 Mt 11,7-11
Ps 132,16s · 2K
7,8 G 2,5 Phm 15
32!
4,34!
10,25.38; 14,11s;
15,24 Mt 9,6p;
11,2-6; 12,28 |
8,18; 12,28!
1,18! Dt 4,12
1J 2,14!
Jr 8,8s R 2,17-20 |
1,45! L 18,31;
24,27.44 2T 3,
15-17 1P 1,10 Ap
19,10 ·
1,45! | Mt 23,37
1Th 2,6
L 11,42 2Th 3,5
1J 2,15

αὐτῷ ⊤ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ○ἀνθρώπου ἐστίν. **28** μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι □ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ ⌝ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ⌜ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς αὐτοῦ **29** καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, ⌜οἱ δὲ⌝ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

30 Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ ⌜οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, * ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με ⊤.

31 Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής· **32** ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ ⌜οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. **33** ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ· **34** ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ⌜ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. **35** ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ.

36 Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν ⌜μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ ⌜δέδωκέν μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, ⌜¹αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν. **37** καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ ⌜ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, **38** καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ⌜ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. **39** ἐραυνᾶτε τὰς γραφάς, ⌜ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ⌝· **40** καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με ἵνα ζωὴν ⊤ ἔχητε.

41 Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, **42** ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι ⌞τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε⌟ ἐν ἑαυτοῖς.

4 1
4 X
44 II
45 X

27 ⊤και D Θ *f* 1.13 𝔐 lat sy$^{p.h}$ | *txt* 𝔓66.75 (ℵ) A B L N W Ψ 070. 33. 579. *l* 2211 *al* it vg^{cl} sy^{c}; Or | [° Wendt *cj*] • **28** □ sy^{c} | ⌜ακουσωσιν 𝔓66 ℵ L N W Δ 33. 579 *al* | -σονται A D (Θ) Ψ *f* 1.13 𝔐 | *txt* 𝔓75 B 070 *pc* • **29** ⌜† οι 𝔓66c B a e ff^{2} | και οι 𝔓66* W; Ir^{lat} | *txt* 𝔓75 ℵ A D L Θ Ψ 070 *f* 1.13 33 𝔐 lat sy^{h} • **30** ⌜ουδε εν 𝔓66 G *pc* | ⊤πατρος Γ Θ *f* 13 700. 892. 1241. 1424 𝔐 it • **32** ⌜οιδατε ℵ* D a aur e q sy^{c} | οιδαμεν 61. 1424 *pc* • **34** ⌜-πων D *pc* bo^{ms} | Ιωαννου 485 *pc* • **36** ⌜μειζων 𝔓66 A B N W Ψ *f* 13 33. 579. 1241 *al* | μειζονα D 1424 *pc* | *txt* ℵ L Θ *f* 1 𝔐 | ⌜ εδωκεν A D K Δ Θ 700 𝔐 | ⌜1⌝ ταυτα 𝔓66* | – 𝔓95vid 33. 1241 *pc* • **37** ⌜ αυτος 𝔓66 A Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 lat | εκεινος αυτος D | *txt* 𝔓75.95 ℵ B L W 892. (1241) *pc* a ff^{2} j • **38** ⌜-σταλκεν D Θ *pc* • **39** ⌜εν αις υμ. δοκ. ζωην εχ.· εκειναι ... εμου (it); PEgerton 2 (Ir^{lat}) | *id., sed add. p. txt* a b (ff^{2} sy^{c}) • **40** ⊤αιωνιον D Θ 69 *pc* e sy^{p} • **42** ⌞ *5 6 1–4* (ℵ*) D b e q

43 ἐγὼ ⊤ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. **44** πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου ○θεοῦ οὐ ζητεῖτε;

45 Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ⌜ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν ⊤ Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. **46** εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. **47** εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν ⌜πιστεύσετε;

46 I **6** Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης ⌜τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος⌝. **2** ⌜ἠκολούθει δὲ⌝ αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ⌜ἐθεώρουν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ 47 III τῶν ἀσθενούντων. **3** ἀνῆλθεν ⌜δὲ εἰς τὸ ὄρος ⌜Ἰησοῦς καὶ 48 I ⌜ἐκεῖ ἐκάθητο⌝ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. **4** □ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.⌝

8 **5** Ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος 49 I ὅτι ⌜πολὺς ὄχλος⌝ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λέγει πρὸς ⊤ Φίλιππον· πόθεν ⌜ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; **6** τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἔμελλεν ποιεῖν. **7** ⌜ἀπεκρίθη αὐτῷ⌝ ○[ὁ] Φίλιππος· διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς ἵνα ἕκαστος βραχύ ○1[τι] λάβῃ. **8** λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· **9** ἔστιν παιδάριον ⊤ ὧδε ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψά-

10,25
1,11
Mt 24,5 p !
12,39 · 12,43 Mt 23,5-7 p · 7,18!
R 2,29
2 Rg 19,15.19 Is 37,20 Dn 3,45 Θ
1 T 1,17
7,19! Dt 31,26
1,45! Dt 18,15
L 16,31
1–13: Mt 14,13-21 Mc 6,32-44 L 9,10b-17 cf Mt 15,32-39 Mc 8,1-10 · 21,1 | Mt 15,30 · 2,11!
15 Mt 5,1!
2,13! 5,1!
1,43! · 4,8
8,6
1,40!
2 Rg 4,42 s

43 ⌜ δε $\mathfrak{P}^{66*}$ • **44** ○ $\mathfrak{P}^{66.75}$ B W a b sa ac^{2} pbo bo^{pt} • **45** ⌜υμας D* 1424 *pc* ¦ υμιν $\mathfrak{P}^{75*}$ L 1241 *pc* | ⌜προς τον πατερα B • **47** ⌜πιστευσητε D W Δ Θ *f* $^{1\ 13}$ 565. 579. 1241. 1424 *al* ¦ πιστευετε $\mathfrak{P}^{66.75*}$ B *pc* bo^{pt}; Did ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75c}$ ℵ A L Ψ 33 𝔐 lat

¶ **6,1** ⌜ *1 2* $\mathfrak{P}^{66*}$ *pc* ¦ *3 4* N 0210 *pc* bo^{ms} ¦ τ. Γαλ. εις τα μερη τ. Τιβ. D Θ 892 *pc* b e j r^{1} • **2** ⌜και -θει A Θ Ψ 𝔐 q vg sy^{h} ¦ και -θησαν (*et* οχλοι -λλοι) 1424 *pc* f ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75vid}$ ℵ B D L N W *f* $^{1.13}$ 33. 565. 579. 892. 1241 *al* it sa^{mss} bo^{pt}; Epiph | ⌜-ρουντες (*et om.* οτι) W ¦ † εωρων $\mathfrak{P}^{66*}$ ℵ *f* ^{1} 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66c\ (75)}$ (A) B D L N (Θ) Ψ (*f* ^{13}) 33. 579. 892. 1241 *al* • **3** ⌜ουν D W *f* $^{1.13}$ 565 *pc* lat sa^{ms} ac^{2} | ⌜ o I. ℵ^{2} A L Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 𝔐 ¦ – Δ *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ* B D W | ⌜ *2 1* U *f* ^{1} 565 *pc* ¦ *2* 047 *pc* ¦ εκει (– ℵ*) εκαθεζετο $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ (⌜ D) *f* ^{13}; Epiph • **4** □ *vs* 1634 *pc* • **5** ⌜ $\mathfrak{P}^{66*}$ ℵ D Θ 892 *pc* | ⊤ τον A Θ *f* $^{1\ 13}$ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ B D L N W Δ Ψ 33. 579. 892 *al* | ⌜-σωσιν $\mathfrak{P}^{75vid}$ • **7** ⌜-θη ουν αυ. $\mathfrak{P}^{66}$ (ℵ^{2}) ¦ -νεται ουν ℵ* ¦ -νεται αυτ. D | ○ $\mathfrak{P}^{75}$ A B D Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ L N W 892 *pc* | ○^{1} $\mathfrak{P}^{75}$ B D it ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ A L W Θ Ψ *f* $^{1\ 13}$ 33 𝔐 c f vg sy^{h} • **9** ⊤ ἓν A K Γ Δ Θ 700. 1424 𝔐 lat sy$^{s.p.h}$

ρια· ἀλλὰ ⸢ταῦτα τί ἐστιν⸣ εἰς τοσούτους; **10** εἶπεν ᵀ ὁ
Ἰησοῦς· ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρ-
τος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν ᴼοἱ ἄνδρες τὸν ἀριθ-
μὸν ⸢ὡς πεντακισχίλιοι⸣. **11** ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ
L 22,19 Ἰησοῦς καὶ ⸢εὐχαριστήσας διέδωκεν⸣ ᵀ τοῖς ἀνακειμέ-
21,9s.13 νοις ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. **12** ὡς δὲ
ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· συναγάγετε
τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. **13** συν-
ήγαγον οὖν καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ
τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ ⸢ἐπερίσσευσαν τοῖς βε-
2,11! βρωκόσιν. **14** Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ⸢ὃ ἐποίησεν 50
1,21! σημεῖον⸣ ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ X
11,27! Mt 3,11! ⸢ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον⸣. **15** Ἰησοῦς οὖν γνοὺς
ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ⸢ἵνα ποιή-
12,13! · 2,24 · σωσιν⸣ βασιλέα, * ⸢ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς 51
3! Mt 14,13p μόνος⸣ ᵀ. IV

16–21: Mt 14, 22-32 Mc 6,45-51 2,12! **16** Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 9
ἐπὶ τὴν θάλασσαν **17** καὶ ἐμβάντες εἰς ᵀ πλοῖον ἤρχοντο
πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ. ⸢καὶ σκοτία ἤδη
ἐγεγόνει⸣ καὶ ⸢οὔπω ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς⸣,
Mt 8,24p **18** ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διεγείρετο.
19 ἐληλακότες οὖν ὡς ⸢σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριά-
Job 9,8 κοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ ⸢τῆς
θαλάσσης⸣ καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβή-
θησαν. **20** ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· ἐγώ εἰμι· ᴰμὴ φοβεῖσθε.⸜

9 ⸢ *1 3* D* ¦ *2 3 1* $\mathfrak{P}^{66*}$ *pc* e • **10** ᵀ δε A W Θ Ψ *f* $^{1\ 13}$ 33 $\mathfrak{M}$ b q sy^{h} ¦ ουν $\mathfrak{P}^{66}$ D 1241 *pc* lat ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75vid}$ ℵ B L *pc* a sy$^{s.c\ p}$ | ᴼ $\mathfrak{P}^{66*.75}$ D L N W Ψ *f* ^{1} 33. 565. 579. 892. 1241 *al* | ⸢ωσει π. $\mathfrak{P}^{28vid\ 66}$ A Θ *f* $^{1\ 13}$ 33 $\mathfrak{M}$ ¦ ως τρισχιλιοι ℵ* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ^{2} B D L N W Ψ 579. 892 *al* • **11** ⸢ -στησεν και εδ· ℵ D it sy$^{c\ (p)}$ ¦ στησας εδ. $\mathfrak{P}^{28\ 66}$ N Γ 69. 579 *pc* | ᵀτοις μαθηταις (+ αυτου 1424 *pc*), οι δε μαθηται ℵ^{2} D Θ Ψ *f* ^{13} $\mathfrak{M}$ b e j (sy^{s}) ac^{2} bo^{mss} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{28vid\ 66\ 75}$ ℵ* A B L N W *f* ^{1} 33. 565. 579. 1241 *al* lat sy$^{c\ p.h}$ sa pbo bo • **13** ⸢-σεν ℵ A L Θ Ψ *f* $^{1\ 13}$ 33 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B D W 091 *pc* • **14** ⸢ο επ. σημ. ο Ιησους A L Θ Ψ *f* $^{1\ 13}$ (1424) 33 $\mathfrak{M}$ f q vg^{el} sy$^{p.h}$ (bo) ¦ α επ. σημεια $\mathfrak{P}^{75}$ B 091 *pc* a ¦ *txt* ℵ D W *pc* it vgst sy$^{s.c}$ co; Did^{lem} | ˢ *2–4 1* ℵ D Θ *pc* it • **15** ⸢και αναδεικνυναι ℵ* (q) ¦ ινα π. αυτον D Θ Ψ *f* ^{13} $\mathfrak{M}$ (lat) sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ^{2} A B L N* W 1. 33. 565. 579. 892. 1241 *al*; Or | ⸢φευγει ℵ* lat (sy^{c}) | ᵀ (Mc 6,46) κακει προσηυχετο D (sa^{mss}) • **17** ᵀ το A D W Θ Ψ *f* $^{1\ 13}$ $\mathfrak{M}$ sa ac^{2} bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L Δ 33. 579. 700. 892. 1241 *al* mf pbo | ⸢κατελαβεν δε αυτους η σκοτια ℵ D | ' *1 2 5* (– ℵ) *6 3 4* ℵ D a ¦ *1 3 4 2* (εγεγονει $\mathfrak{P}^{75}$) *5 6* $\mathfrak{P}^{28vid\ 75}$ B N Ψ 579 *pc* ¦ ουκ ελ. πρ. αυ. ο Ι. (+ εις το πλοιον K *pc*) A Θ *f* ^{1} $\mathfrak{M}$ lat sy sa ac^{2} ¦ *txt* (L) W 33 *pc* it pbo bo (*et add.* εις το πλοιον *p.* Ι. *f* ^{13}) • **19** ⸢σταδια ℵ* D *pc* | ⸢την -σαν $\mathfrak{P}^{75}$ • **20** ᴰ sy^{c}

21 ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ⸢ἐγένετο τὸ πλοῖον⸣ ἐπὶ ⸢τῆς γῆς⸣ εἰς ἣν ὑπῆγον. Ps 106,30 Θ

52 X **22** Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης ⸢εἶδον ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν⸣ καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· **23** ⸢ἄλλα ⸢ἦλθεν ⸢πλοιά[ρια]⸣ ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον ⸤εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου⸥. **24** ⸢ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ⸣ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ⸢ἐνέβησαν ⸢αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια⸣ καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. **25** καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· ῥαββί, πότε ὧδε ⸢γέγονας;

22–25: Mt 14, 34-36 Mc 6,53-56

11

2,12! Mc 1,37

26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. **27** ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην ἀλλὰ ⸤τὴν βρῶσιν⸥ τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ⸢ὑμῖν δώσει⸣· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. **28** εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· τί ⸢ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα⸣ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; **29** ἀπεκρίθη ⸰[ὁ] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα ⸢πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος.

2,11!

4,32 4,14! · 1,51!

2K 1,22

1J 3,23

53 IV 54 X **30** Εἶπον οὖν αὐτῷ· τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ; **31** οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστιν γεγραμμένον·

2,18! 23! Mt 12, 38!

49

21 ˢ *2 3 1* ℵ (D) Θ 𝔐 a f ff² vg^{cl} | *txt* 𝔓⁷⁵ A B L N W Ψ *f*¹·¹³ 33. 565. 579. 892. 1241 *al* aur c e q l vg$^{st\ ww}$ | ˂την γην ℵ* *f*¹³ 579. 1424 *al*; Or • **22** ⸢ιδων Ψ *f*¹·¹³ 𝔐 | ειδεν 𝔓²⁸ ℵ D lat | *txt* 𝔓⁷⁵ A B L N W Θ 33 *al* it sy$^{p.h}$ | ⸢εκεινο (– D 33 *pc* sy^{h}) εις ο ενεβησαν οι μαθηται αυτου (του Ιησου ℵ* D^{c} *f*¹³ *pc* sy^{c} sa) ℵ* D(*) Θ *f*¹³ 33 𝔐 a e sy sa | *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ² A B L N W Ψ 1. 565. 579. 1241 *al* lat co • **23** ˂επελθοντων ουν των πλοιων ℵ | αλλων πλοιαριων ελθοντων D (b j r¹) sy^{c} | ⸢ δε -θεν A W Θ (Ψ) *f*¹³ 𝔐 | δε -θον (K) N Γ *f*¹ 565. (1241) *al* | -θον (ᶠ L) 091. 33. 579 *pc* | *txt* 𝔓⁷⁵ B *pc* (d e); (ᶠ Did^{lem}) | ⸢ πλοια 𝔓⁷⁵ (ℵ) B W Ψ *pc* lat | *txt* A (D) Θ 091 *f*¹·¹³ 33 𝔐; (ᶠ Did^{lem}) | ⸤ D 091 *pc* a e sy^{s,c} • **24** ˂και ιδοντες οτι ουκ ην εκει ο Ι. ℵ*^{vid} sy^{c} | ⸢ανεβ. 𝔓⁷⁵ ℵ* L *f*¹ 565. 579 *pc* lat | ελαβον D *f*¹³ it *et* ᶠ εαυτοις πλοιαρ. D it | αυτοι τα πλοιαρ. *f*¹³ b | εις το πλοιον ℵ* | αυ. (και αυ. Γ *f*¹ *pc*) εις τα πλοια A Θ *f*¹ 𝔐 q | *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ² B L N W Ψ (33). 579. 892 *al* • **25** ⸢εληλυθας D | ηλθες ℵ • **27** ⸤ ℵ *al* lat; Cl Epiph | ˂ *2 1 f*¹³ 1424 *al* it vg^{cl} | διδωσιν υμιν ℵ D e ff² j • **28** ˂ποιησωμεν ινα εργ. W Θ *f*¹³ *al* | εργασωμεθα ινα ποιησωμεν D(*) • **29** ⸰† 𝔓⁷⁵ ℵ W Ψ 𝔐 | *txt* A B D K L N T Θ *f*¹·¹³ 33. 579 *al*; Or | ˂-σητε D K W Γ Δ 0145 *f*¹³ 700. 892. 1241. 1424 𝔐

Ps 78,24 Ex 16, 4.15 *ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ* ⌜*ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν*. **32** εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς ⌜δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· 51! **33** ὁ γὰρ ἄρτος ⊤ τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. **34** εἶπον οὖν πρὸς 4,15 Mt 6,11 αὐτόν· κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. **35** εἶ- 55 I 48.51! πεν ⊤ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· * ὁ ἐρ- 56 X 4,14! Sir 24,21 Mt 5,6!p χόμενος πρὸς ⌜ἐμὲ οὐ μὴ πεινάσῃ⊤, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ⌜διψήσει πώποτε.

64! 15,24 **36** Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ ○[με] καὶ οὐ πι- 39; 10,29; 17,2. 6-9.12.24; 18,9 · 44.65 στεύετε. **37** πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς ⌜ἐμὲ οὐ μὴ ἐκβάλω ○ἔξω, **38** ὅτι 57 I 4,34! Mt 26,39 p.42 καταβέβηκα ⌜ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ⌜ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με⊤. **39** □τοῦτο 58 X 37! δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με⊤,〉 ἵνα πᾶν ὃ ⌜δέ- 10,28 s; 17,12; 18,9 · 44.54; 11,24; 12,48 | δωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ⌜ἐξ αὐτοῦ〉, ἀλλὰ ἀναστήσω ⌜αὐτὸ ○[ἐν] τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **40** □τοῦτο γὰρ ἐστιν τὸ θέλημα〉 12,45! · 5,24! s τοῦ πατρός μου, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων 39! εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ○ἐγὼ ○1[ἐν] τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

43.61; 7,32 **41** Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν· 59 I 51! ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, **42** καὶ ἔλε- 7,27 L 3,23! γον· ⌜οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς Mt 13,55!p οἴδαμεν τὸν πατέρα □καὶ τὴν μητέρα〉; πῶς ⌜νῦν λέγει ⊤

31 ⌜ δεδ- ℵ W Θ f^{13} *pc* • **32** ⌜εδ- B D L W *al*; Cl ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A T Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐; Or • **33** ⊤ ο ℵ D Θ • **35** ⊤ουν ℵ D N Γ Θ Ψ f^{13} 33. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* sy^{h} sa^{mss} ¦ δε A f^{1} 𝔐 sy^{hmg} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75vid}$ B L T W 579 *pc* it $sy^{s\,c\,p}$ co | ⌜με A D L W Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B T | ⊤ πωποτε D | ⌜-ση B^{2} K Γ Ψ 565. 700. 892. 1241 𝔐 • **36** ○ ℵ A *pc* a b e q $sy^{s.c}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66\,75vid}$ *rell* • **37** ⌜ † με A B D L W Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66\,75}$ ℵ K T Δ Θ *al* | ○ ℵ* D *pc* a b e $sy^{s.c}$ • **38** ⌜εκ ℵ D Ψ f^{1} 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ A B L T W Θ f^{13} 33. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al*; Did | ⌜ ποιησω ℵ D L* W *pc* | ⊤πατρος D 700. 892. 1424. *l* 2211 *al* it $sy^{(s)\,c}$ • **39** □ (*h. t.*?) ℵ* ² C 565. *l* 2211 *al* sa^{ms} bo^{mss} | ⊤πατρος Θ f^{13} 33 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66\,75}$ ℵ¹ A B D L T W Ψ f^{1} 700. 892. *l* 2211 *al* b e f q $sy^{s\,c\,p}$ | ⌜εδ- $\mathfrak{P}^{75}$ | ⌜μηδεν D sa^{mss} (bo) | ⌜ αυτον L* N W Γ Δ 579. 1241. 1424* *pm* it $vg^{st\,ww}$ | ○ $\mathfrak{P}^{66\,75}$ B C L T W Γ Δ Θ Ψ f^{1} 565. 579. 700. 892. *l* 844. *l* 2211 *pm* e vg^{st} ¦ *txt* ℵ A D K N f^{13} 33. 1241. 1424 *pm* • **40** □ $\mathfrak{P}^{66*}$ | ○ $\mathfrak{P}^{66}$ A D f^{1} *pc* aur b π vg^{mss} bo^{pt}; Cl | ○1 $\mathfrak{P}^{75}$ B C T W Θ 1 𝔐 e ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ A D K L N Ψ f^{13} 33. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* lat; Cl • **42** ⌜ουχι $\mathfrak{P}^{75}$ B T ¦ οτι $\mathfrak{P}^{66*}$ sa^{ms} | □ ℵ* W b $sy^{s\,c}$ | ⌜ ουν $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ A D L Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 lat sy^{h} sa^{mss} bo^{pt} ¦ – 579 *pc* a e $sy^{s\,c}$ sa^{mss} ac^{2} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B C T W Θ 1241 *pc* bo^{pt} | ⊤ουτος (ℵ) A (Ψ) f^{13} 𝔐 lat $sy^{p.h}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ B C D L T W Θ f^{1} 33. 565. 892. 1241 *al* a ff^{2} q $sy^{s.c}$ co

60 X ⌜1ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; **43** ἀπεκρίθη ⊤ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. **44** οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός ⌜με ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ⊤ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ○ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **45** ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· καὶ ἔσονται *πάντες διδακτοὶ θεοῦ*· πᾶς ⊤ ὁ ⌜ἀκούσας παρὰ τοῦ 61 III πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ⌜ἐμέ. **46** οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ἑώρακέν τις εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ ⌜τοῦ θεοῦ⌝, οὗτος ἑώ- 62 ρακεν τὸν ⌜πατέρα. **47** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων 53 X I 64 ⊤ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. **48** Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. **49** οἱ X πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ⌜ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα⌝ καὶ ἀπέθανον· **50** οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καται- 65 I βαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ⌜ἀποθάνῃ. **51** ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ ⌜τούτου τοῦ ἄρτου⌝ ⌜ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ ἄρτος ○δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ⌟ἡ σάρξ μού ἐστιν ⊤ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς⌟. 66 X **52** Ἐμάχοντο οὖν ⌟πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι⌟ λέγοντες· πῶς δύναται ⌟1οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα⌟ ○[αὐτοῦ] φαγεῖν; **53** εἶπεν οὖν αὐτοῖς ○ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ⌜φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ⌟πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα⌟, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. **54** ὁ τρώγων ⌜μου τὴν σάρκα καὶ πίνων ⌜μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ⊤ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

41! 37! 39! *Is 54,13* Jr 31, 33s 1Th 4,9 1J 2, 27 · 8,38 1,18! · 7,29; 9,16. 33; 17,7 5,24! 35.51! 31s · 58 1K 10, 3.5 Nu 14,23 Dt 1,35 33.38.41.35.48 58; 4,14 Mc 14,24p 1,51! 4,14! Lv 17,10-14 Mt 26,26-28 39!

42 ⌜1 εγω ℵ Θ *pc* pbo | εαυτον (*et* … καταβεβηκεναι) D • **43** ⊤ουν ℵ *pc* | ○ 𝔓66 C K *f* 13 *pc* | ουν ο A D W Θ Ψ 1 𝔐 sy^{h} | *txt* 𝔓75 B L T 33. 892. 1241 *al* • **44** ⌜εμε B Δ Θ *al* | ⊤μου 𝔓66 *pc* | ○ 𝔓66c. 75 ℵ Δ Θ *pc* aur e vgst • **45** ⊤ουν A Θ Ψ *f* 1 𝔐 q sy$^{s.p.h}$ | *txt* 𝔓66.75 ℵ B C D L N T W *f* 13 33. 579. 1241 *al* lat sy^{s}; Or | ⌜ακουων D Γ Δ 700. 1424 𝔐 it vg^{mss} sy^{hmg} | ⌜ με 𝔓66 A C D L W Ψ *f* 1.13 𝔐 | *txt* 𝔓75 ℵ B T Θ *pc* • **46** ⌜2 B | τ. πατρος ℵ; Did | ⌜ θεον ℵ* D a b e r^{1} | θεον πατερα sy^{s} • **47** ⊤εις εμε A C^{2} D Ψ *f* 1.13 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$ sa pbo bo; Did | εις θεον sy$^{s.c}$ | *txt* 𝔓66.75vid ℵ B C* L T W Θ 892 *pc* j ac^{2} • **49** ⌜4 5 1–3 𝔓66 ℵ A L Ψ *f* 1.13 33 𝔐 (f) q vg^{ci} sy^{h}; Cyr | τον αρτον εν τη ερ., το μ., D (a) b e r^{1} (sy^{c}) | *txt* B C T W Θ (aur) c ff^{2} vgst • **50** ⌜-θνησκη B • **51** ⌜2 3 1 D 579. 1424 *pc* | του εμου αρ. ℵ a e r^{1} sy^{s} | ⌜ ζησεται 𝔓66 B C T *f* 1.13 𝔐 | *txt* ℵ D L W Θ Ψ 33. 579. 1241 *al* | ○ ℵ D W Γ *l* 844. *l* 2211 *pc* it sy$^{s.c.p}$ pbo bo | ⌟ 5–9 1–4 ℵ; Tert | ⊤ην εγω δωσω Θ *f* 1 13 𝔐 f q sy$^{p.h}$ bo | *txt* 𝔓66 75 (ℵ) B C D L Δ^{1} W* Ψ 33. 579. *l* 844. *l* 2211 *al* lat sy$^{s.c}$ sa ac^{2} pbo; Cl • **52** ⌟ 𝔓75 C D Θ *f* 1.13 33. 565. 579. 1241 *al* lat | ⌟1 2 1 3–5 ℵ C *f* 1 565 *pc*; Or | *1 3 2 4 5* 𝔓66c (579). 1241 *pc* | *1 2 4 5 3* D K Θ *f* 13 *al* ff^{2}-(it vg$^{cl.st}$) | *1 3 4 5* 𝔓66* | *txt* B L T W Ψ 33 𝔐 b f j r^{1}; Cyr^{lem} | ○† ℵ C D L W Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 ff^{2} | *txt* 𝔓66 B T 892. 1424 *pc* lat sy • **53** ○ 𝔓66 B | ⌜ λαβητε D a | ⌟ 3 4 2 1 𝔓66 D a | *1 3 4 2* ℵ 0250 • **54** ⌜ *bis* αυτου D e sy^{s} ac^{2} | ⊤εν C K T Δ 0250 *f* 13 700. 892. 1241 *pm* lat; Or

55 ἡ γὰρ σάρξ μου ⌜ἀληθής ἐστιν βρῶσις, ⌑καὶ τὸ αἷμά μου ⌜ἀληθής ἐστιν πόσις.⌝ **56** ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ⊤. **57** καθὼς ⌜ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα⊤, καὶ ὁ ⌜τρώγων με κἀκεῖνος ⌜¹ζήσει δι' ἐμέ. **58** οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ⌜ἐξ οὐρανοῦ ⌜καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ⊤ καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ⌜¹ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα.

59 Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ⊤.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπαν· σκληρός ἐστιν ⸢ὁ λόγος οὗτος⸣· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; **61** εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς⊤· τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; **62** ἐὰν οὖν ⌜θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ⌜ὅπου ἦν τὸ πρότερον; **63** τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωή ἐστιν. **64** ἀλλ' ⸢εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες⸣ οἳ ⌜οὐ πιστεύουσιν⌝. * ᾔδει γὰρ ⌜ἐξ ἀρχῆς ὁ ⌜Ἰησοῦς ⌑τίνες εἰσὶν οἱ ○μὴ πιστεύοντες καὶ⌝ τίς ⌜ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν⌝. **65** καὶ ἔλεγεν· διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός ⌜με ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός⊤.

66 Ἐκ τούτου ⊤ πολλοὶ ○[ἐκ] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν.

14,20; 15,4-7; 17, 23 1J 3,6.24 5,26 — 49 · 51! — 2,12! — L 6,17 — 52 · 8,43! — Mc 4,33 | 41! — Mt 11,6! | 1,51! · 3,13! — 1,15 1K 15,45! G 6,8 1P 3,18 · 68; 5,24; 15,3; 3,34 | 36; 5,38; 8,45; 10, 26 · 2,25; 18,4 — 71; 12,4; 13,11; 18,2.5; 21,20 — 37! — 3,27!

6 I 68 X — 69 I — 70 IV — 71 X — 72 IV — 73 X

55 ⌜ *bis* -θως $\mathfrak{P}^{66*}$ (D) Θ 0250 $\mathfrak{M}$ lat sy ¦ -θης *et* -θως $\aleph^{2}$ f^{13} *pc* ($\aleph^{*}$: *h. t.*) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66c\ 75}$ $\aleph^{1}$ B C K L T W Ψ f^{1} 565. 579. 892. 1241. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* q vg^{mss} co; Cl Or | ⌑ D • **56** ⊤καθως εν εμοι ο πατηρ καγω εν τω πατρι. αμην αμην λεγω υμιν, εαν μη λαβητε το σωμα του υιου του ανθρωπου ως τον αρτον της ζωης, ουκ εχετε ζωην εν αυτω D (a ff^{2}) • **57** ⌜-σταλκεν $\mathfrak{P}^{66}$ D f^{13} 579. 1241. 1424 *al* | ⊤μου $\mathfrak{P}^{75}$ sy^{s} | ⌜ λαμβανων D | ⌜¹ ζησεται $\mathfrak{P}^{66}$ W 0250 f^{1} $\mathfrak{M}$ ¦ ζη D ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ $\aleph$ B C K L N T Θ Ψ f^{13} 33. 579. 1241 *al* • **58** ⌜εκ του $\mathfrak{P}^{66}$ $\aleph$ D L W Θ Ψ 0250 $f^{1\ 13}$ 33 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B C T 892. 1241 *pc* | ⌜-βαινων $\mathfrak{P}^{66*}$ $\aleph^{*}$ | ⊤υμων D 33 e sy$^{s.c}$ sa ac^{2} pbo bo^{mss} ¦ υμ. το μαννα (^{s} M *pc*) Θ Ψ 0250 $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ lat sy$^{p.h}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ $\aleph$ B C L T W *pc* bo^{pt}; Or | ⌜¹-σεται $\mathfrak{P}^{66}$ D K Γ 0250 f^{13} 700. 1241. 1424 *pm* • **59** ⊤σαββατω D a (aur ff^{2} r^{1} vg^{mss}); Aug • **60** ⸢ *3 1 2* $\mathfrak{P}^{75}$ Γ Δ Θ f^{13} 700 $\mathfrak{M}$ • **61** ⊤ Ιησους $\mathfrak{P}^{66}$ • **62** ⌜ ρησητε $\mathfrak{P}^{66}$ *pc* ¦ ιδητε W *pc* | ⌜ου $\mathfrak{P}^{66}$ D Θ • **64** ⸢ *1 4 2 3* $\mathfrak{P}^{66}$ T 0250. 1424 *al* vg ¦ *2 3 1 4* $\aleph$ D *pc* it | ⌜μη -σουσιν $\mathfrak{P}^{66*}$ | ⌜απ $\mathfrak{P}^{66}$ $\aleph$ | ⌜ σωτηρ $\aleph$ | ⌑ $\mathfrak{P}^{66*}$ *pc* e sy$^{s.c}$ | ○ $\aleph$ *pc* vgst | ⌜ ην ο μελλων αυτον παραδιδοναι $\mathfrak{P}^{66}$ $\aleph$(*) • **65** ⌜εμε $\aleph$ C | ⊤μου C^{3} Ψ 0250 $f^{1\ 13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat sy$^{p.h}$ sa^{mss} ac^{2} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ $\aleph$ B C* D L T W Θ 892 *al* it sy$^{s.c}$ sa^{mss} mf pbo bo • **66** ⊤ουν $\mathfrak{P}^{66}$ $\aleph$ D Θ f^{13} 892 *pc* it | ○† $\aleph$ C D L W Θ Ψ 0250 f^{13} $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ B T f^{1} 33. 565 *pc*

67 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε
14 I ὑπάγειν; **68** ⌜ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, πρὸς
τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις, **69** καὶ
ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ⌜ὁ ἅγιος
7 X τοῦ θεοῦ⌝. **70** ἀπεκρίθη ⌜αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς⌝· οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς
τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν ⸢εἷς διάβολός
ἐστιν. **71** ἔλεγεν δὲ °τὸν Ἰούδαν Σίμωνος ⌜Ἰσκαριώτου·
οὗτος γὰρ ἔμελλεν ⸢παραδιδόναι αὐτόν⸣, εἷς ᵀ ἐκ τῶν
δώδεκα.

7 °Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει °¹ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ Γαλι-
λαίᾳ· οὐ γὰρ ⌜ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι
ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.

2 ⌜Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία.
3 εἶπον οὖν ⸢πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ⸣· μετάβηθι
ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν ⌜Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί
σου ⌜θεωρήσουσιν ⌜σοῦ τὰ ἔργα ἃ⌝ ποιεῖς· **4** οὐδεὶς γάρ
⸢τι ἐν κρυπτῷ⸣ ποιεῖ καὶ ζητεῖ ⌜αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι.
εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. **5** οὐδὲ
γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν ᵀ. **6** λέγει °οὖν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν, ὁ δὲ
καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. **7** οὐ δύναται
ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ
αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. **8** ὑμεῖς ἀνάβητε
εἰς τὴν ἑορτήν· ἐγὼ ⌜οὐκ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύ-

67–69: Mt 16, 15s Mc 8,29 L 9,20 · 70s; 20,24

63 Act 5,20

1J 4,16 · Mc 1, 24! 1J 2,20

13,18! L 6,13!p; · 22,3!

64! · Mt 26,14p

4,3! Mc 9,30p

5,18!

5,1! Lv 23,34 Dt 16,16 etc

5.10; 2,12 1K 9,5 Mt 13,55!

3,22!

2,23! Mt 11,2

11,54; 18,20

14,22 Mt 12,16

3!

30!

15,18!

3,19!s

68 ⌜απ. ουν Γ Δ 0250. 579. 700. 1424 *pm* lat sy^{h} ¦ ειπεν δε D • **69** ⌜ο χριστος Tert ¦ ο χρ. ο αγ. του θ. 𝔓^{66} sa^{mss} ac^{2} bo ¦ ο χρ. (– b sy^{c}) ο υιος τ. θ. του ζωντος (– C^{3} Θ* *f* ^{1} 33. 565 *pc* lat sy$^{s.c}$) C^{3} Θ Ψ 0250 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy bo^{mss} ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B C* D L W sa^{ms} pbo • **70** ⌜ *1* Γ Δ 579. 1424 *pm* sy^{s} ¦ *1 3* 𝔓^{66} ¦ αυτω ο I. 69 *pc* aur q vg^{mss} ¦ I. και ειπεν αυτοις ℵ (N) *pc* a (ff^{2}) ¦ ο I. λεγων D j ¦ ⸢*p.* και ℵ^{2} (– ℵ*) D; Did • **71** °ℵ* D K *f* ^{1} 565 *pc* ¦ ⌜-την *f* ^{1} 𝔐 vg^{el} ¦ απο Καρυωτου ℵ* Θ *f* ^{13} sy^{hmg} ¦ Σκαριωθ D it ¦ *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ^{2} B C L W Ψ 33. 892. 1241 *al* vgst ¦ ⌜ 𝔓^{66} ℵ *f* ^{1} 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{75} B C D L N W Θ Ψ *f* ^{13} 1241 *al* ¦ ᵀων 𝔓^{66} ℵ C^{2} W Θ Ψ 0105 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* B C* D L *pc*

¶ **7,1** ° 𝔓^{66} ℵ*.^{2} C^{2} D 892 *pc* lat sy$^{s.c.p}$ ¦ °^{1} B ¦ ⌜ειχεν εξουσιαν W it sy^{c}; Chr^{com} • **3** ⸢ *3–5 1 2* 𝔓^{66} ℵ *pc* ¦ ⌜ Γαλιλαιαν D ¦ ⌜-ρησωσιν 𝔓^{66} B^{2} Θ Ψ 070 *f* $^{1.13}$ 𝔐 ¦ -ρουσιν ℵ* ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ^{2} B* D L N W Δ 0105. 0250. 33. 1424 *al* ¦ ⌜*1 2 3 1 4* ℵ^{2} L W Ψ 070. 0105. 0250 *f* ^{13} 33 𝔐 ¦ *2 3 4* ℵ* D 1241 *al* it sy$^{s.c.p}$ sa^{mss} pbo bo^{ms} ¦ τα εργ. α συ Θ *f* ^{1} 565 *pc* ¦ *txt* 𝔓$^{66.75(c)}$ B • **4** ⸢ 𝔓^{66} D W Θ (Ψ) 0105. 0250 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ B K L N 070 *al* ¦ ⌜αυτο 𝔓^{66*} B (D*) W 579 *pc* ¦ αυτον E* *pc* r^{1} ¦ – b e pbo • **5** ᵀτοτε D (it sy$^{s.c}$) pbo • **6** °ℵ* D W *pc* e sy$^{s.c.p}$ pbo bo^{pt} • **8** ⌜ουπω 𝔓$^{66.75}$ B L T W Θ Ψ 070. 0105. 0250 *f* $^{1.13}$ 𝔐 f q sy$^{p.h}$ sa ac^{2} pbo ¦ *txt* ℵ D K 1241 *al* lat sy$^{s.c}$ bo

30! Mc 1,15! 4,3! 3! · 5,1! 11,56 Mt 12,35 L 23,50 Mt 27,63! 9,22! L 19,47! | Mt 8,27! Mt 13,54p Act 4,13 8,28!s 3,34! 8,28! Nu 16,28 8,50.54; 5,41.44 8,46! Ps 92,16 5,45.47 Act 7, 53 R 2,17-23 · 5,18! 10,20! 5,16 Gn 17,10-12 Lv 12,3 Act 7,8 R 4,11 Mt 12,5

την, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς ⌜οὔπω πεπλήρωται. **9** ταῦτα ⁰δὲ εἰπὼν ⌜αὐτὸς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ⸢εἰς τὴν ἑορτήν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη⸣ οὐ φανερῶς ἀλλὰ ⁰[ὡς] ἐν κρυπτῷ. **11** οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; **12** καὶ γογγυσμὸς ⌜περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς⌝ ἐν ⌜τοῖς ὄχλοις⌝· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι ἀγαθός ἐστιν, ἄλλοι ⁰[δὲ] ἔλεγον· ⌜οὔ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. **13** οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ⌜ἐλάλει περὶ αὐτοῦ⌝ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

14 Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς ⌜μεσούσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν. **15** ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς; **16** ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ⁰[ὁ] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· **17** ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς πότερον ἐκ ⁰τοῦ θεοῦ ἐστιν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. **18** ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν οὗτος ἀληθής ἐστιν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

19 Οὐ Μωϋσῆς ⌜δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; **20** ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος ⊤· δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; **21** ἀπεκρίθη ⊤ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἓν ἔργον ἐποίησα καὶ ⌜πάντες θαυμάζετε·. **22** ⸢διὰ τοῦτο⸣:1 Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν – οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστὶν ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων – καὶ ⁰ἐν σαββάτῳ περιτέμ-

8 ⌜ουδεπω $\mathfrak{P}^{66}$ • **9** ⁰ ℵ D K Θ 070 *f*1 33. 565. 1424 *al* lat pbo bo^{ms} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ B L T W Ψ 0105. 0250 *f*13 𝔐 f sy^{h} | ⌜† αυτοις $\mathfrak{P}^{75}$ B D^{1} T Θ Ψ 0105. 0250 *f*13 33 𝔐 f q r^{1} sy^{h} ¦ – Λ *pc* e ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ D* K L N W 070 *f*1 565. 1241 *al* lat co • **10** ⸢ *4–7 1–3* D Θ 0105. 0250 *f*1.13 𝔐 lat sy$^{(s).c.h}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B K L N T W Ψ (070). 0238. 33. 892. 1241 *al* sy^{p} | ⁰ ℵ D 1424 *pc* it sy$^{s.c}$ sa ac^{2} mf pbo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75vid}$ B L T W Θ Ψ 070. 0105. 0250 *f*1.13 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$ bo • **12** ⸢ *4 3 1 2* ℵ N Ψ 892 *al* ¦ *3 1 2 4* $\mathfrak{P}^{66c}$ 070^{vid}. 33 *pc* ¦ *4 1–3* 0105. 0250 *f*1.13 𝔐 lat ¦ *1–3* Θ it ¦ *3 1 2* $\mathfrak{P}^{66*}$ D ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B L T W 1241 *pc* b q | ⸢ τω -λω $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ D 33 sa^{mss} pbo bo | ⁰ $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ D L Ψ 0105 𝔐 b e q r^{1} bo^{mss} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75vid}$ B N T W Θ 0250 *f*1.13 33. 565. 892 *al* lat sy^{h} sa pbo bo | ⌜ουκ $\mathfrak{P}^{75}$ ¦ ουχι T *pc* • **13** ⸢ *2 3 1* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ *pc* q ¦ *1* L ¦ ελ. υπ[ ]του $\mathfrak{P}^{75}$ • **14** ⌜μεσαζουσης $\mathfrak{P}^{66}$ D Θ *f*1.13 565 *pc* ¦ μεσης ουσης W it • **16** ⁰† ℵ B (33) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ D L T W Θ Ψ 0105. 0250 *f*1.13 𝔐 • **17** ⁰ $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ D • **19** ⌜† εδ- B D H *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ L T W Θ Ψ 0105. 0250 *f*1.13 33 𝔐 • **20** ⊤και ειπεν D Θ Ψ 0105. 0250 *f*1.13 𝔐 latt sy$^{p.(h)}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B L T W 33. 1241 *pc* co • **21/22** ⊤ο D K L N T W (Θ) 0250. *l* 844. *l* 2211 *al* | ⌜υμεις D | [: – *et* :].] | ⸢ο ℵ* | ⁰ B b e r^{1}

νετε ἄνθρωπον. **23** εἰ περιτομὴν λαμβάνει ⸆ ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος ⸆ Μωϋσέως, ⸆1 ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ⸂ὅλον ἄνθρωπον⸃ ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; **24** μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν ⸂κρίνετε. 10,35 5,8s 8,15 Is 11,3 1Sm 16,7

25 Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; **26** καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; **27** ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ⸂ὁ δὲ χριστὸς⸃ ὅταν ⸂ἔρχηται 5,18! | 18,20 41; 6,42
76 III οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. **28** ἔκραξεν ⸂οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ⸂ὁ Ἰησοῦς⸃ καὶ λέγων· κἀμὲ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ⸂ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· **29** ἐγὼ ⸆ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι κἀκεῖνός με ⸂ἀπέστειλεν. 9,29! | 37; 12,44 8,28! 42 8,19! Mt 11,27
77 I **30** ⸂Ἐζήτουν οὖν⸃ αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ⸂ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι ⸂οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. 32.44; 8,20; 10, 39; 11,57; 5,18! L 22,53 · 6.8; 2,4; 13,1!
78 X **31** ⸂Ἐκ τοῦ ὄχλου ⸂δὲ πολλοὶ ἐπίστευσαν⸃ εἰς αὐτὸν καὶ ἔλεγον· ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτος ⸂ἐποίησεν; **32** ⸂ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι 23! 4,39; 8,30; 10, 42; 11,45; 12,11. 42 · 2,18!
79 I τοῦ ὄχλου γογγύζοντος ⸂περὶ αὐτοῦ ταῦτα⸃, * καὶ ἀπέστειλαν ⸂οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας⸃ ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. **33** εἶπεν οὖν ○ὁ Ἰησοῦς· ἔτι ⸂χρόνον μικρὸν⸃ μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. 6,41! 45; 11,47.57; 18,3 · 30! 80 X 12,35; 13,33; 14,19; 16,16-19
81 X **34** ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετέ ○[με], καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. **35** εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· ποῦ ⸂οὗτος μέλλει⸃ πορεύεσθαι ὅτι ○ἡμεῖς οὐχ 8,21; 13,33.36; 16,10 Prv 1,28 8,22

23 ⸆ † o B N Θ (0250). 33 *pc* ¦ *txt* 𝔓66 ℵ D L T W Ψ 0105 *f*1.13 𝔐 | ⸆ o 𝔓66 ℵ Θ | ⸆1 πως D (f) sa pbo bo | ⸂ *2 1* 𝔓75 • **24** ⸂† κρινατε ℵ Θ 0105. 0250 *f*1.13 𝔐 ¦ *txt* 𝔓66.75 B D L N T W Ψ 700 *al* • **27** ⸂ *1 3 2* 𝔓66 ¦ *1 3* ℵ(*.2 *add. hic vs* 31b) e bomss | ⸂ (31) ελθη 𝔓66 *pc* • **28** ⸂ δε 𝔓66 samss pbo | ⸂ *2* 𝔓75 B2 (⸂ T) W *pc* ¦ – Δ *f*13 *al* ¦ (*pon.* o I. *p.* ουν ℵ D N Ψ *f*1 565. *l* 844. *l* 2211 it) ¦ *txt* 𝔓66 B* L Θ 0105. 33 𝔐 | ⸂-θης 𝔓66 ℵ *pc* • **29** ⸆ δε 𝔓66 ℵ D N *f*1 33. 565. 1241 *al* it vgmss sy samss pbo bo | ⸂-σταλκεν 𝔓66 ℵ D *pc* • **30** ⸂οι δε εζ. 𝔓66* ℵ | ⸂-λλεν 𝔓66 1424 *pc*; Or ¦ εβαλεν T lat | ⸂ ουδεπω 𝔓66 • **31** ⸂ *5 4 6 1–3* 𝔓66 ℵ D *pc* ¦ *5 (4) 1–3 6* Ψ 𝔐 q ¦ *txt* 𝔓75 B K L N T W Θ 0105 *f*1.13 (33). 565. 892. 1241 *al* lat *sed* ⸂ουν K N W 0105 *f*1 565 *al* ¦ – Θ *f*13 *pc* | ⸂ ποιει ℵ* D Θ *f*13 *pc* lat syp • **32** ⸂ηκ. δε 𝔓66 ℵ D c e pbo boms ¦ ηκ. ουν K N 0105 *f*1 565. 892. 1241 *al* a f ff2 samss ¦ και ηκ. Θ *f*13 *pc* sy ¦ *txt* 𝔓75 B L T W Ψ 33 𝔐 lat samss bo | ⸂ *3 1 2* 𝔓66 ℵ Θ ¦ *1 2* D L* *f*1 565 *pc* it syc | ⸂ *6 1–5* 𝔓66 (ℵ) D 892 *al* ¦ *6 4 5 3 1 2* 𝔐 a q r1 syh ¦ *6* 118 *pc* (b e) sys ¦ *om. 6 pc* syc ¦ *txt* 𝔓75 B K L N T W Θ Ψ 0105 *f*13 1. 33. 565. 1241 *al* lat (co) • **33** ○ 𝔓75 | ⸂ D Ψ 0105 *f*1 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓66.75 ℵ B L T W Θ *f*13 892 *al* • **34** ○† 𝔓66 ℵ D L W Θ Ψ *f*1.13 33 𝔐 latt ¦ *txt* 𝔓75 B N T 0105. 565 *al* sy • **35** ⸂ 𝔓66 D L *pc* | ○ ℵ D *pc* lat pbo bopt

Jc 1,1 1P 1,1 12,20

εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασποράν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; **36** τίς ἐστιν ὁ λόγος οὗτος ὃν εἶπεν· ⊤ ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετέ ○[με], καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ○¹ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; ⊥

2; 19,31 Lv 23,36 · 28! · 4,10.14 Is 55,1; 12,3; 49,10 Mt 11,25 Ap 21,6! | *unde?* Is 43,19s Ez 47,1-12 Joel 4,18 Zch 14,8 Prv 18,4 Ct 4,15 Sir 24,40.43 (30s) J 19,34 | 14,16s! 20,22 Act 5,32 · 12,16. 23.28; 13,31s; 17,1.5 | 1,21!

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ⌜ἔκραξεν λέγων· ἐάν τις διψᾷ ἐρχέσθω ⌜πρός με⌝ καὶ πινέτω·. **38** ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ·¹, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. **39** τοῦτο δὲ ⌜εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος ⌈ὃ ⌜ἔμελλον λαμβάνειν⌝ οἱ ⌈¹πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν ⌈²πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς ⌈³οὐδέπω ἐδοξάσθη.

1,46! R 1,3! Mt 2,5s; 22,42p Act 13,23 2Sm 7,12 Mch 5,1 Ps 89,4s Jr 23,5 PsSal 17,21 9,16; 10,19 30! 32! 18,6 Mt 7,28s

40 ⌜Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν⌝ ἀκούσαντες ⊤ τῶν λόγων τούτων ἔλεγον· ⊥ οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης· **41** ἄλλοι ἔλεγον· ⊤ οὗτός ἐστιν ὁ χριστός, *⌜οἱ δὲ⌝ ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται; **42** ⌜οὐχ ἡ γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ ○τοῦ σπέρματος Δαυὶδ καὶ ἀπὸ Βηθλέεμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυὶδ ⌟ἔρχεται ὁ χριστός⌞; **43** σχίσμα οὖν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι' αὐτόν· **44** τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ⌜ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας.

8 V 8 V 8 X 8 I 8 X

45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ ⌜εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; **46** ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· οὐδέποτε ⌜ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος⌝. **47** ἀπεκρίθησαν ○οὖν ○¹αὐ-

36 ⌜οτι $\mathfrak{P}^{66}$ *pc* vg^{ms} | ○† $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ D L W Θ Ψ 0105 *f*^{13} 33 𝔐 lat ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B T *f*^{1} 565. 892 *pc* vg^{ms} sy | ○¹ $\mathfrak{P}^{66}$ Θ *f*^{13} e vgst mf pbo | ⊤ *hic* 7,53–8,11 *add.* 225 • **37/38** ⌜-ζεν $\mathfrak{P}^{66*}$ ℵ D Θ *f*^{1} *al* | ⌜προς εμε $\mathfrak{P}^{75}$ B ¦ – $\mathfrak{P}^{66*}$ ℵ* D b e vg^{ms} | ⌞: – *et* :¹ ·⌟ • **39** ⌜ελεγεν $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ *pc* | ⌜† οὗ $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ D L N T W Γ Δ Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33. 565. 579. 892. 1241. 1424 *pm* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B K 0105. 700 *pm* | ⌜ελαμβανον W | ⌈¹ -ευοντες ℵ D Θ Ψ 0105 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 l q sa^{mss} ac^{2} bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ B L T W *pc* sa^{mss} pbo | ⌈² πν. αγιον $\mathfrak{P}^{66*}$ L W 0105 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ το πν. το αγ. επ αυτους D(*) f ¦ πν. αγ. δεδομενον B *pc* e q sy^{h**}; (Eus) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66c.75}$ ℵ K N* T Θ Ψ *pc* vgst sy$^{s.c.p}$; Or | ⌈³ ουπω ℵ B D Θ *pc*; Or^{pt} • **40** ⌜πολλοι εκ τ. οχ. οι $\mathfrak{P}^{66*}$ ¦ πολλοι ουν εκ τ. οχ. (Θ) Ψ 0105 *f*^{13} 33 𝔐 (f) q sy$^{(p).h}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66c.75}$ ℵ B D L T W *f*^{1} 565 *pc* lat (co) | ⊤αυτου $\mathfrak{P}^{66*}$ ℵ* D (W) Θ (*f*^{13}) *pc* lat sy$^{c.p.h}$ | ⊥† οτι B D *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ L T W Θ Ψ 0105 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 • **41** ⊤οτι D L W 1241 *al* sy^{h**} | ⌜αλλοι $\mathfrak{P}^{66*}$ ℵ D Ψ 0105 *f*^{13} 𝔐 (e) r^{1} sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66c.75}$ B L N T W Θ *f*^{1} 33. 565. 1241 *al* lat • **42** ⌜ουχι ℵ D W 0105 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ B(*) L (N) T Θ Ψ *pc* | ○ $\mathfrak{P}^{66}$ D *f*$^{1.13}$ 565. 1241 *al* | ⌟ $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ (D) Θ 0105 *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B L T W Ψ 33 *pc* aur c vg • **44** ⌜-λλεν $\mathfrak{P}^{66*}$ 1424 e ¦ εβαλεν $\mathfrak{P}^{75}$ B L T *pc* lat ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66c}$ ℵ D W Θ Ψ 0105 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 f r^{1} • **45** ⌜ λεγουσιν $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ e r^{1} • **46** ⌜† ελ. ουτ. ανθ. ως ουτος λαλει ο ανθρωπος *sine test.?* ¦ ουτ. ελ. ανθ. (⌟ N Ψ 33. 1241 *pc*; – ουτ. 700 *pc*) ως ουτος ο ανθ. Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy^{h} sa ac^{2} pbo; Chr^{txt} ¦ ουτ. ανθ. ελ. ως ουτος λαλ. ο ανθ. (– D) $\mathfrak{P}^{66*}$ ℵ* D ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66c.75}$ ℵ^{2} B L T W *pc* vg^{ms} bo; Or Chr^{com} • **47** ○ ℵ D *f*^{1} 33. 579. 1424 *al* it sy$^{s.c.p}$ co | ○¹ B K Θ *f*^{13} *pc* aur l r^{1} ac^{2} pbo bo^{mss}

τοῖς οἱ Φαρισαῖοι· μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; **48** μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; **49** ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν. **50** ⌜λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ⌜ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν [τὸ] πρότερον,⌝ εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν· **51** μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἐὰν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ καὶ ⌜γνῷ τί ποιεῖ⌝; **52** ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐραύνησον καὶ ἴδε ⊤ ὅτι ⌞ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης⌟ οὐκ ἐγείρεται.⊤

Mt 27,63†
12,42 Mt 21,32
Dt 27,26
3,1†s
Dt 1,16s; 19,18
1,46† sed 2 Rg 14,25

⟦**53** □Καὶ ⌜ἐπορεύθησαν ἕκαστος εἰς τὸν ⌜οἶκον αὐτοῦ,⌝

8 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. **2** ˝Ορθρου δὲ πάλιν ⌜παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν· □καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς⌝. **3** Ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ⌜γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ⌝ κατειλημμένην καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ **4** ⌜λέγουσιν αὐτῷ ⊤· διδάσκαλε, ⌜αὕτη ἡ γυνὴ κατείληπται ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη⌝· **5** ⌜ἐν δὲ τῷ νόμῳ ⌜ἡμῖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο⌝ τὰς τοιαύτας ⌜λιθάζειν. σὺ ⌜1οὖν τί λέγεις⊤; **6** □τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ⌜ἔχωσιν ⌜κατηγορεῖν αὐτοῦ⌝.⌝ ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ ⌜κατέγραφεν εἰς τὴν γῆν⊤. **7** ὡς δὲ

L 21,37s
Mc 2,13
Nu 5,12ss
Lv 20,10 Dt 22, 22-24
6,6
Mt 22,15 L 6,7

50 ⌜ειπεν δε $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ f | ⌜† *1–4 6* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ² B T ¦ ο ελθ. νυκτος πρ. αυ. (⌜ K N Δ Ψ 0250 *al* sy^{h}) Ψ 0250 𝔐 lat sy ¦ ο ελθ. νυκ. πρ. αυ. το προτ. Θ *f*$^{1\,13}$ (33). 565. 892. (1241) *al* r^{1} ¦ ο ελθ. πρ. αυ. νυκ. το πρωτον (*sed pon. p.* αυτων) D (sy^{h**}) ¦ ℵ* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ L W • **51** ⌜επιγνωσθη τι εποιησεν D • **52** ⌜τας γραφας D (⌜ W it vg^{cl} sa ac^{2}) | ⌜ *4 1–3* $\mathfrak{P}^{66c}$ ℵ D W Θ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{(66*)\,75vid}$ B L N T Ψ 892. 1424 *al* vg^{cl} | ⊤ ⟦7,53–8,11⟧ *add. hic* D 𝔐 lat bo^{pt}; Hier^{mss} (*cum obel.* S 1424^{mg} *al, cum obel. ab* 8,2 *vl* 8,3 E Λ *al*) ¦ *add.* 7,53 *vl* 8,3 sqq *p.* 7,36 225, *p.* 21,25 *f*^{1}, *p.* L 21,38 *f*^{13}, *p.* L 24,53 1333^{s} ¦ *om.* $\mathfrak{P}^{66\,75}$ ℵ A^{vid} B C^{vid} L N T W Δ Θ Ψ 0141. 0211. 33. 565. 1241. 1333^{txt}. 1424*. 2768 *al* a f l q sy sa ac^{2} pbo bo^{pt}; Or Hier^{mss}

Ad ⟦**7,53–8,11**⟧: **53** □ ff^{2} | ⌜-θη K 579 *pm* ¦ απηλθεν *f*^{13} *pm* ¦ απηλθον Λ 700. 1424^{mg} *al* ¦ *txt* D Γ 1. 892 *pm* | ⌜ τοπον 1. 892 *pc* • **8,2** ⌜παραγινεται D ¦ ηλθεν Λ *f*^{13} 1424^{mg} *pc* ¦ ηλ. ο Ιησους U 700 *al* r^{1} | □ *f*^{13} *pc* ¦ *om.* και^{2} ... αυτους D *pc* • **3** ⌜επι αμαρτια γυν. D (⌜*pc*) ¦ προς αυτον γυν. εν μοιχ. K Π 579 *pm* c ff^{2} (vg^{mss}) • **4** ⌜ειπον U *f*^{13} 1424^{mg} *al* e | ⊤ (6) εκπειραζοντες αυτον οι ιερεις ινα εχωσιν κατηγοριαν αυτου D *pc* ¦ πειραζοντες K Π 579 *pm* | ⌜... ειληπται ... Λ *f*^{13} 892. 1424^{mg} *pm* ¦ ... κατειληφθη ... K Π 579 *pm* ¦ ταυτην ευρομεν επ αυτοφ. μοιχευομενην U 700 *al* ¦ *txt* D 1 *pc* lat • **5** ⌜ M. δε (+ υμιν 1071) εν τ.ν. εκελευσεν (διακελευει 1071) D 1071 (bo^{ms}) | ⌜ημων Γ *pm* ¦ – (D) 118. 209. 579 *pc* ¦ *txt*ˇΛ *f*^{13} 1 *al* (⌜ K Π 892 *pm*, U 700 *al*) lat | ⌜ λιθοβολεισθαι K Π 579 *pm* | ⌜| δε νυν D ¦ δε c ff^{2} r^{1} bo^{ms} ¦ – 1071 | ⊤περι αυτης U Λ *f*^{13} 700. 1424^{mg} *pm* c ff^{2} • **6** □ (*cf* 4. 11 *v. l.*) D M *pc* | ⌜σχωσιν Γ 892 *al* ¦ ευρωσιν 1 *pc* | ⌜-ρησαι αυ. Γ *pc* ¦ κατηγοριαν κατ αυ. U Λ *f*^{13} 579. 700 *pm* c ff^{2} bo | ⌜ εγρ- K U Γ Λ *f*^{1} 700. 1424^{mg} *pm* ¦ εγραψεν *f*^{13} *pc* | ⊤ (8 *v. l.*) ενος εκαστου αυτων τας αμαρτιας 264 ¦ μη προσποιουμενος K 579 *pm*

ἐπέμενον ἐρωτῶντες ⁰αὐτόν, ⌜ἀνέκυψεν καὶ⌝ εἶπεν ⌜αὐτοῖς· ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος ⌜ἐπ' αὐτὴν βαλέτω λίθον⌝. **8** καὶ πάλιν ⌜κατακύψας ⊤ ⌜ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν⊤.
Dt 17,7 R 2,1.22
Mt 22,22
9 ⌜οἱ δὲ ἀκούσαντες⌝ ⌜ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς⌝ ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ⊤ καὶ κατελείφθη ⌜μόνος καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ⌜οὖσα. **10** ⌜ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς ⊤ εἶπεν ⌜αὐτῇ· γύναι,⌝ ⌜ποῦ εἰσιν⌝; οὐδείς σε κατέκρινεν; **11** ⌜ἡ δὲ εἶπεν⌝· οὐδείς, κύριε. ⌜εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς⌝· οὐδὲ ἐγώ
5,14
σε κατακρίνω· ⌜πορεύου, ⌜[καὶ] ἀπὸ τοῦ νῦν⌝ μηκέτι ἁμάρτανε⊤.]]

1,4s.9; 9,5; 11,10; 12,35.46 Is 9,1; 42, 8; 49,6; 60,1.3 1 J 2, 1.11 · Mt 5,14 Ph 2. 15 1 Th 5,5
12 Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ⁰ὁ Ἰησοῦς λέγων· ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ⌜ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. **13** εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς·
5,31 s!
ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. **14** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ⌜ἀλη-
9,29! · 21-23
θής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου⌝, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς ⁰δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ⌜ἢ ποῦ ὑπάγω.
7,24 · 3,17! 5,22!
15 ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ ⊤ οὐ κρίνω οὐδένα.

7 ⁰ D *pc* | ⌜ανακυψας K Γ 579 *pm* ¦ αναβλεψας U Λ *f* 13 700. 1424mg *al* | ⌜προς αυτους K 579 *pm* ¦ – M | ⌜επ αυ. τον (– Γ *al*) λ. βαλ. (⁵ M) 𝔐 ¦ *4 3 1 2* U Λ *f* 13 700. (892). 1424mg *al* ¦ *txt* D (*f* 1) *pc* e • **8** ⌜κατω κυψας *f* 13 𝔐 ¦ κυψας Γ *pc* ¦ *txt* D 1. 892 *pc* | ⊤τω δακτυλω D *pc* ff2 | ⌜ κατεγρ D *pc* ¦ εγραψεν M *pc* | ⊤ ενος εκαστου αυτων τας αμαρτιας U 700 *al* (*cf* 6 *v. l.*) • **9** ⌜ακ. δε 1. 892 *pc* vg bomss ¦ – D Λ *f* 13 *pc et* ⌜ εκαστος δε των Ιουδαιων εξηρ. D *pc* ¦ εξηρ. εις εκαστος 1 *pc* ¦ και εξηλθεν (-θον *f* 13) εις καθ εις Λ *f* 13 1424mg *al* ¦ εις καθ εις ανεχωρησαν M *pc* (⁵ c ff2) ¦ και υπο της συνειδησεως ελεγχομενοι εξηρ. ε. κ. ε. K 579 *pm* bopt ¦ *txt* U Γ 700. (892) *pm* (⁵ lat) | ⊤εως των εσχατων U Λ *f* 13 700. 1424mg *pm* ¦ ωστε παντας εξελθειν D *pc* | ⁰ο Ιησους *f* 13 1424mg *al* ¦ μον. ο Ι. (⁵ U Γ 700 *al*) 𝔐 it vgcl bopt ¦ *txt* D 1. 892 *pc* c vgst | ⌜ εστωσα 1. 892. *al* lat ¦ – e • **10** ⌜ αναβλεψας Λ *f* 13 700 *al* | ⊤ειδεν αυτην και U Λ *f* 13 700. 1424mg *al* ¦ και μηδενα θεασαμενος πλην της γυναικος K 579 *pm* ¦ *txt* D Γ 1. 892 *pm* latt bopt | ⌜ *1* K 579 *pm* ¦ *2* U Λ *f* 13 700. 1424mg *al* ¦ τη γυναικι· D *pc* c ¦ *txt* Γ 1. 892 *pm* lat bopt | ⌜π. εισ. (+ εκεινοι K 579 *pm*) οι κατηγοροι σου *f* 13 𝔐 aur (ff2) r1 vgcl bopt ¦ – 118. 209 *al* ¦ *txt* D Γ 1. 892. 1424mg *al* c e vgst boms • **11** ⌜κακεινη ειπεν αυτω D (*pc*) | ⌜ *3 2 1* D ¦ ειπ. δε αυτη ο Ι. U Γ 700 *al* it vgmss ¦ ο δε (και ο *f* 13) Ι. ειπ. αυ. Λ *f* 13 1424mg *al* ¦ *txt* 1 𝔐 vg | ⌜υπαγε D | ⌜1† *2–4* D *pc* ff2 bopt ¦ *1* K 579. 1424mg *pm* lat ¦ – *f* 13 ¦ *txt* U Γ 1. 700. 892 *pm* c d r1 boms | ⊤ (6) τουτο δε ειπαν πειραζοντες αυτον ινα εχωσιν κατηγοριαν κατ αυτου M

¶ **8,12** ⁰ 𝔓75 B | ⌜† μοι B T; Or ¦ *txt* 𝔓66 ℵ D L W Θ Ψ 0250 *f* 1.13 33 𝔐 • **14** ⁵ *3–5 1 2* 𝔓39vid.75 B W 047. 0141. 1424 *pc* b; Epiph ¦ *1 5 2–4* D | ⁰ ℵ F *al* a samss bopt | ⌜και 𝔓75* ℵ L W Θ *f* 13 𝔐 it ac2 pbo boms ¦ *txt* 𝔓66.75c B D K N T Ψ 070. 0250 *f* 1 700v.l. *l* 844. *l* 2211 *al* lat syh sa bo • **15** ⊤ δε 𝔓75 *pc* d f samss pbo bo

16 καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ⌜ἀληθινή ἐστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με ⁰πατήρ. **17** καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ ⌜γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. **18** ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με
87 III πατήρ. **19** ἔλεγον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; * ἀπεκρίθη ᵀ Ἰησοῦς· οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου·
88 I εἰ ἐμὲ ἤδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ἤδειτε. **20** Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

89 X **21** Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ᵀ· ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. **22** ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει· ὅπου ⁰ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; **23** ⌜καὶ ἔλεγεν⌝ αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ ⌞τούτου τοῦ κόσμου⌟ ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. **24** εἶπον ⁰οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ᵀ ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. **25** ⌜ἔλεγον οὖν⌝ αὐτῷ· σὺ τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ⌜ὁ Ἰησοῦς⌝· ᵀ τὴν ἀρχὴν ⌜ὅ τι⌝ καὶ λαλῶ ὑμῖν·; **26** πολλὰ ⌜ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν, ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστιν, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ ταῦτα λαλῶ εἰς τὸν κόσμον. **27** οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν ᵀ. **28** εἶπεν οὖν ⁰[αὐτοῖς] ὁ Ἰησοῦς ᵀ· ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ ⌜οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατὴρ

5,30
29; 16,32
Dt 17,6; 19,15 Mt 18,16; 26,60 H 6,18
Ap 11,3 1J 5,7-9
5,32!
5,37
55; 7,28s; 14,7; 15,21; 16,3 Mt 11,27
Mc 12,41p
7,30!
7,34!
24; 16,9 Dt 24,16
7,35
3,31
17,16
21!
28.58; 13,19 Is 43,10
1,19
3,34!
3,33 · 3,11!
3,14!
1,51! · 24! · 42; 5,19.30; 7,17.28; 14,10 Is 43,10 ℭ · 3,11!

16 ⌜αληθης $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ Θ Ψ 0250 $f^{1\,13}$ 𝔐 ¦ δικαια 544 *pc* vg^{mss} sy^{hmg} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B D L T W 33. 892. 1241. *l* 844. *l* 2211 *pc* | ⁰† ℵ* D sy$^{s.c}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{39.66.75}$ *rell* • **17** ⌜γεγραμμενον εστιν ℵ • **19** ᵀο ℵ N W Θ f^{13} 33. 1241 *al*; Or^{lem} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ B D L T Ψ 070. 0250 f^{1} 𝔐 • **21** ᵀο Ιησους $\mathfrak{P}^{66c}$ Θ Ψ 070. 0250 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 lat sy sa bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{39vid.66*\,75}$ ℵ B D L T W *pc* b (e) ac^{2} pbo • **22** ⁰ $\mathfrak{P}^{75}$ *pc* pbo bo^{pt} • **23** ⌜ελ. ουν $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ*.^{c} *pc* (r^{1}) ¦ και ειπεν Ψ 0250 f^{1} 33 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ^{2} B D L N T W Θ f^{13} 892. 1241 *al* lat sy^{hmg} ¦ ⌞ *2 3 1* ℵ D L Θ Ψ 0250 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 vg⌟ *txt*$^{⌜}$ $\mathfrak{P}^{66.75}$ B T W 892 *pc* • **24** ⁰ $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ *pc* a e sy$^{s.p}$ sa^{ms} bo^{pt} | ᵀμοι ℵ D Θ f^{13} *pc* e • **25** ⌜και ελ. $\mathfrak{P}^{66}$ ¦ ελ. ℵ Γ sy$^{s.p}$ pbo bo^{pt} ¦ ειπον ουν W *pc* | ⌜ *2* $\mathfrak{P}^{66*.75}$ B *pc* ¦ – 0250 *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66c}$ ℵ.Ḋ L W T Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 sy^{h} | ᵀειπον υμιν $\mathfrak{P}^{66c}$ | ⁽¹ ὅτι (quia) b (d) vgst ¦ qui e vg^{cl} ¦ [ετι Torrey, ουκ εχω οτι Holwerda *cjj*] | [⁝.] • **26** ⌜εχων $\mathfrak{P}^{66}$ e • **27** ᵀτον θεον ℵ* D *pc* it vg^{cl} • **28** ⁰† $\mathfrak{P}^{66*}$ B L T W f^{1} 565. 892. 1241 *pc* a ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66c.75}$ ℵ D Θ Ψ 0250 f^{13} 33 𝔐 lat sy co | ᵀπαλιν ℵ (ᶠ D *pc*) sy ¦ οτι $\mathfrak{P}^{66.75}$ B | ⌜ουδε εν $\mathfrak{P}^{66}$

ᵀ ταῦτα λαλῶ. **29** καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ
16! ἀφῆκέν με μόνον ᵀ, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.
7,31! **30** Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐ-
τόν. **31** ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας
15,7.14 2J 9 Act 11,23! αὐτῷ Ἰουδαίους· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ,
ἀληθῶς μαθηταί μού ἐστε **32** καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν,
36! καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. **33** ἀπεκρίθησαν πρὸς
L 3,8! αὐτόν· σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν καὶ ⌜οὐδενὶ δεδουλεύκα-
1J 2,21 μεν⌝ πώποτε· ᵀ πῶς σὺ λέγεις ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε;
34 ἀπεκρίθη ᵒαὐτοῖς ᵒ¹ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν
R 6,16.20 2P 2, 19 1J 3,8 Gn 4, 7 | G 4,30 ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστιν □τῆς ἁμαρ-
τίας⌝. **35** ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα,
12,34 □ὁ ᵀ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα.⌝ **36** ἐὰν ᵒοὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς
32 R 6,18.22; 8,2 1K 7,23 ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ⌜ἔσεσθε.
2K 3,17 G 5,1 | 5,18! **37** Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με
ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. **38** ⌜ἃ
3,11! ἐγὼ⌝ ἑώρακα παρὰ τῷ πατρὶ ᵀ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ⌜ἃ
⌜ἠκούσατε παρὰ ⌜τοῦ πατρὸς ποιεῖτε⌝⌝. **39** ἀπεκρίθη-
L 3,8! R 4,12 G 3,14 σαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν. λέγει
ᵀ αὐτοῖς ᵒὁ Ἰησοῦς· εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ⌜ἐστε, τὰ ἔργα
5,18! τοῦ Ἀβραὰμ ⌜ἐποιεῖτε· **40** νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι
3,11 Ps 15,2 ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα ἣν ἤκουσα
παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. **41** ὑμεῖς
ᵀ ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπαν ᵒ[οὖν] αὐτῷ·

28 ᵀ μου B 0250 f^{1} 𝔐 f q $sy^{p.h}$ co ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ D L N T (W) Θ Ψ f^{13} 579. 892. 1241 *al* lat sy^{s} bo^{mss} • **29** ᵀo πατηρ 0250 𝔐 f q $sy^{(p).h}$ (bo^{pt}) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B D L N* T W Θ Ψ f^{13} 1. 565. 579. 1241 *al* lat sy^{s} co • **33** ⌜ου δεδ. ουδενι ($\mathfrak{P}^{66*}$) D | ᵀκαι $\mathfrak{P}^{66}$ N *pc* sa^{mss} • **34** ° $\mathfrak{P}^{75}$ *pc* b e sa^{mss} | °¹ $\mathfrak{P}^{66.75}$ B *pc* ¦ *txt* ℵ D L W Θ Ψ 070. 0250 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 sy^{h} | □ D b sy^{s} • **35** □ ℵ W Γ 33. 1241 *al* vg^{ms} bo^{ms} | ᵀ δε $\mathfrak{P}^{66}$ D 070. 0250 *pc* a (b) r^{1} vg^{cl} sy^{c} co • **36** ° $\mathfrak{P}^{75}$ f^{13} 1241 *pc* it sa^{mss} pbo bo^{ms}; Ir^{lat} | ⌜εστε $\mathfrak{P}^{66}$ ¦ γενησεσθε 1241 • **38** ⌜εγω ö Ψ 070. 0250 (^{r} f^{1}) 𝔐 lat ¦ εγ. (+ δε f^{13}) ἃ D L N Θ f^{13} 33. 579. 892 *al* f ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B C W 565 *pc* (1241 *h. t.*) | ᵀμου ℵ Θ Ψ 0250 $f^{1\,13}$ 𝔐 it vg^{cl} sy^{c} ¦ μου, ταυτα D (W) 33. 892 *pc* (b c q) ¦ ημων 579 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ B C L 070 *pc* l vg^{st} | ⌜ ö ℵ^{2} L Ψ 070. 0250 𝔐 a c ff^{2} q ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ* B C D K N W Θ f^{13} 1. 33. 565. 579 *al* lat; Or | ⌜ εωρακατε $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ* D Ψ 070. 0250 𝔐 lat sy^{s} ac^{2} pbo bo^{ms} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ^{2} B C K L W Θ f^{13} 1. 33. 565. 892 *al* f sy^{hmg} bo; Or | ⌜ του πατ. υμων ποι. ℵ C K Θ $f^{1\,13}$ 33. 565. 892 *al* f sy^{hmg} ¦ του πατ. λαλειτε $\mathfrak{P}^{75}$ (*pc*) ¦ τω πατρι υμων (+ ταυτα D) ποι. D Ψ 0250 𝔐 lat sy^{s} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ B L W 070 *pc*; Or • **39** ᵀουν $\mathfrak{P}^{66}$ D (b) e | ° B | ⌜ητε C W Θ Ψ 0250 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 it $sy^{p.h}$; Did^{pt} Epiph ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B D L 070 *pc* lat; Did^{pt} | ⌜ t ποιειτε $\mathfrak{P}^{66}$ B* (700) ff^{2} vg; Did^{pt} ¦ εποι- αν ℵ^{2} C K L N Δ Ψ $f^{1.13}$ 33. 565. 579. 892 *pm* b; Did^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ* B^{2} D W Γ Θ 070. 0250. 1424 *pm*; Epiph • **41** ᵀ δε ℵ^{c} D 565 *al* it $sy^{(s).p}$ sa^{mss} pbo bo^{mss} | °† ℵ B L W 070. 1 it $sy^{s.p}$ co ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ C D Θ Ψ 0250 f^{13} 33 𝔐 aur f vg sy^{h**}

ἡμεῖς ἐκ πορνείας ⌜οὐ γεγεννήμεθα⌝, ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. **42** εἶπεν ⊤ αὐτοῖς ○ὁ Ἰησοῦς· εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ, ⌜ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον⌝ καὶ ἥκω· ⌜οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ⌜ἀπέστειλεν. **43** διὰ τί τὴν ⌜λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. **44** ὑμεῖς ἐκ □τοῦ πατρὸς⌝ τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ ⌜οὐκ ἔστηκεν⌝, ὅτι ⌜οὐκ ἔστιν ἀλήθεια⌞ ἐν αὐτῷ. ⌜ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. **45** ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. **46** □τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ ○μοι;⌝ **47** ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, □ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ.⌝

48 Ἀπεκρίθησαν ⊤ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· οὐ καλῶς ⌜λέγομεν ἡμεῖς⌞ ὅτι Σαμαρίτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; **49** ἀπεκρίθη ⊤ Ἰησοῦς· ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. **50** ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. **51** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⌜ἐάν τις⌝ ⌜τὸν ἐμὸν λόγον⌞ τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ ⌜θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. **52** εἶπον ○[οὖν] αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· ⊤ ἐάν τις ⌜τὸν λόγον μου⌞ τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. **53** μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ □πατρὸς ἡμῶν⌝ Ἀβραάμ, ⌜ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον.

Gn 38,24 · Is 63,16 Ml 2,10

14,15! 1J 5,1 · 16,27! · 28!

5,44; 6,60; 12,39 Mt 12,34 R 8,7 1K 2,14

1J 3,8.10.15 Act 13,10 ·

Sap 2,24 1P 5,8

40 G 4,16 · 6,64! L 22,67!

7,18 2K 5,21 H 4, 15! 1P 2,22! 3,18 1J 3,5 · 18,37! | 1J 4,4.6; 5,19

1J 2,16; 3,10; 4,3

4,9 · 10,20!

Ml 1,6

7,18! · 5,45 1P 2,23 ·

14,23; 15,20; 17,6 1J 2,5 Ap 3,8.10 · 5,24! L 2,26 H 11,5

10,20!

Act 2,29 Zch 1,5

Mt 16,28! p

4,12 Sir 44,19

41 ⌜† ουκ εγεννηθημεν B D* 2 ¦ ου γεγενημεθα 𝔓66 N W 0250 *f* 13 565 *al* ¦ *txt* 𝔓75 ℵ2 C D1 Θ Ψ *f* 1 33 𝔐 (ℵ* L 070: ουκ εγ-); Or • **42** ⌜ουν ℵ D Δ 070 *f* 13 700. 892. 1424 𝔐 aur f vg sams | ○ 𝔓66 B *pc* | ⌜εκ γ. του θ. εξεληλυθα 𝔓66 | ⌜ου 𝔓66 D Θ (579) *pc* it | ⌜ σταλκεν 𝔓66 • **43** ⌜αληθειαν D* *pc* • **44** □ K sy^{s} bo^{ms} | ⌜ουχ ἕστηκεν 𝔓75 B2 *f* 1 𝔐; Cl Or ¦ *txt* 𝔓66 ℵ B* C D L N W Δ Θ Ψ 070. 0250 *f* 13 33. 892. 1241. 1424 *al* | ⌜ *3 1 2* 𝔓66 D Γ 0250 *pc* q vgms | ⌜qui (*i. e.* ος αν) aur c e; Lcf • **46** □ (*h. t.*) D | ○ 𝔓66* (1) • **47** □ D G 579 (sy^{s}) • **48** ⊤ουν K Γ Δ Ψ 700. 1424 𝔐 lat sy^{h} | ⌜ 𝔓66(*ελ-) D L 070. 892. 1241 *pc* aur • **49** ⊤o D N Θ 070 *f* 13 579 *pc* • **51** ⌜ος αν D sy$^{s.p}$ sa ac2 pbo | ⌜ τ. λ. τον εμ. 𝔓66 Θ *f* 1.13 𝔐 ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B C D L W Ψ 070. 33. 579. 892. 1241 *al*; Or | ⌜-σει ℵ Γ 1 *pc* ¦ ιδη 𝔓66 *pc* • **52** ○† 𝔓66 ℵ B C W Θ 579 *pc* it sy$^{s.p}$ sams ac2 pbo bo ¦ *txt* 𝔓75 D L Ψ 070 *f* 1 13 33 𝔐 lat sy^{h} sams | ⊤οτι 𝔓75 070 | ⌜ *3 1 2* 𝔓66 (D) L *pc* ¦ τον εμον λογον 33 • **53** □ D W it sy^{s} pbo | ⌜οτι 𝔓66* D a

τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; **54** ἀπεκρίθη ⊤ Ἰησοῦς· ἐὰν ἐγὼ δο-
7,18! 13,32; 16,14; 17,5 ξάσω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ
μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι ⌜θεὸς ἡμῶν⌝ ἐστιν,
8,19! **55** καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. κἂν εἴπω
ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ⌜ἔσομαι ὅμοιος ὑμῖν⌝ ψεύστης· ἀλλὰ
οἶδα αὐτὸν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. **56** Ἀβραὰμ ὁ πα-
1P 1,8 · Mt 13,17p H 11,13 · 12,41 L 17,22 τὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ⌜ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν,
καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. **57** εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐ-
τόν· ⌜πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις καὶ Ἀβραὰμ ⌜ἑώρακας;
24! Is 43,10.13 | 10,31; 11,8 · 10,39; 12,36 L 4,29s **58** εἶπεν αὐτοῖς ⊤ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν
Ἀβραὰμ ○γενέσθαι ἐγὼ εἰμί. **59** ἦραν οὖν λίθους ἵνα
βάλωσιν ἐπ' αὐτόν. Ἰησοῦς ○δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ
τοῦ ἱεροῦ. ⊤

9 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς⊤. *10*
2 καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ □αὐτοῦ λέγοντες⌝·
34 Ex 20,5 ῥαββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς
L 13,2-5 γεννηθῇ; **3** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε
11,4 οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν
5,17 αὐτῷ. **4** ⌜ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός ⌜με
11,9 Jr 13,16 ⌜1ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργά-
8,12! ζεσθαι⌜. **5** ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς⌝ εἰμι τοῦ κόσμου.
Mc 8,23! **6** ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ
πτύσματος καὶ ⌜ἐπέχρισεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς
2Rg 5,10 ὀφθαλμοὺς ⊤ **7** καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κο-
5,2 L 13,4 Is 8,6 λυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ (ὃ ἑρμηνεύεται ἀπεσταλμένος).
ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο καὶ ἦλθεν βλέπων.

54 ⊤ο ℵ D Δ* Θ *f*^{13} *pc* | ⌜ θ. υμων ℵ B* D Ψ 700. 1424 *al* it vg^{cl} bo^{mss} ¦ ο θ. ημων 𝔓^{66}(* υμ-) L 579 *pc* ¦ *txt* 𝔓^{75} A B^{2} C W Θ 070 *f*$^{1\,13}$ 33 𝔐 sy sa pbo bo • **55** ⌜ *2 1 3* D *pc* ¦ εσ. ομ. υμων (⌜ 𝔓^{66} *f*^{13}) 𝔓^{66} ℵ C L Ψ 070 *f*^{13} 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{75} A B W Θ *f*^{1} 565 *pc* • **56** ⌜ειδη ℵ A B* D^{2} W 070 *al* • **57** ⌜τεσσερακοντα (Λ*) *pc*; Chr | ⌜ εωρακεν σε 𝔓^{75} ℵ* 070 sy^{s} sa ac^{2} pbo • **58** ⊤ο 𝔓^{66} ℵ A D L W Θ Ψ 070 *f*$^{1\,13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{75} B C 579 *pc* | ○ D it • **59** ○ B W | ⊤ (*cf* L 4,30) και διελθων δια μεσου αυτων επορευετο και παρηγεν ουτως ℵ^{1}(⌜ *om.* επ. ... ουτ.) C L N Ψ 070. 33. (579). 892. 1241 *al* (sy$^{p\,h}$) bo ¦ διελθ. δια μεσ. αυ. και παρηγεν ουτ. A Θ^{c} *f*$^{1\,13}$ 𝔐 (f) q ¦ *txt* 𝔓$^{66\,75}$ ℵ* B D W Θ* *pc* lat sy^{s} sa ac^{2} pbo bo^{mss}

¶ **9,1** ⊤καθημενον D • **2** □ D e • **4/5** ⌜εμε ℵ^{1} A C Θ Ψ *f*$^{1\,13}$ 33 𝔐 lat sy ac^{2} bo^{mss} ¦ *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ* B (⌜ D) L W 070 *pc* sa pbo bo | ⌜ ημας 𝔓$^{66\,75}$ ℵ* L W *pc* pbo bo | ⌜^{1} ως C* L W 070. 33 *pc* b d sy^{hmg} pbo bo | ⌜, ... ἡ. φως γαρ sy^{s} • **6** ⌜† επεθηκεν B *pc* ¦ *txt* 𝔓$^{66\,75}$ ℵ A C D L W Θ Ψ 070. 0216 *f*$^{1\,13}$ 33 𝔐 latt sy; Ir$^{lat\,vid}$ | ⊤του τυφλου A C W Ψ *f*^{13} 𝔐 b e f sy (bo) ¦ αυτου D N 892. 1241 *pc* lat ¦ *txt* 𝔓$^{66\,75}$ ℵ B L Θ 070. 0216^{vid} *f*^{1} 33. 565 *pc*

8 Οἱ οὖν γείτονες ⊤ καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι ⌜προσαίτης ἦν⌝ ἔλεγον· οὐχ οὑτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; **9** ἄλλοι ἔλεγον ○ὅτι οὑτός ἐστιν, ἄλλοι ⌜ἔλεγον· οὐχί, ἀλλὰ⌝ ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος ⊤ ἔλεγεν ○¹ὅτι ἐγώ εἰμι. **10** ⌜ἔλεγον οὖν αὐτῷ· πῶς ○[οὖν] ἠνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; **11** ἀπεκρίθη ἐκεῖνος⌝· ὁ ἄνθρωπος ὁ⌝ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶπέν μοι ○ὅτι ὕπαγε εἰς ⌜τὸν Σιλωὰμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. **12** ⌜καὶ εἶπαν⌝ αὐτῷ· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα. 15

13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους τόν ποτε τυφλόν. **14** ἦν δὲ σάββατον ⌜ἐν ᾗ ἡμέρᾳ⌝ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. **15** πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν ○καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐνιψάμην καὶ βλέπω. **16** ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ○[δὲ] ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. **17** λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν· ⌞τί σὺ⌟ λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνέῳξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι προφήτης ἐστίν. 5,9 10 1,24 6,46! 2,18! 7,43! 1,21!

18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ⌜ὅτι ἦν τυφλὸς καὶ ἀνέβλεψεν⌝ ἕως ⌜ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ □τοῦ ἀναβλέψαντος⌝ **19** καὶ ⌜ἠρώτησαν αὐτοὺς

8 ⊤αυτου $\mathfrak{P}^{66*}$ it vg^{mss} sy$^{s.p}$ | ⌜τυφλος ην C^{3} Γ Δ f^{13} 700. 892. 1241. 1424 $\mathfrak{M}$ | τυφ. ην και προσαιτ. 69 (*pc*) it • **9** ○ $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ W Θ / 844. / 2211 *pc* it | ⌜δε οτι A D Ψ f^{13} $\mathfrak{M}$ f 1 sy^{h} ac^{2} mf | δε· ου., αλ. 070 f^{1} 565 *pc* aur vg | δε ελ.· ου., αλ. ℵ (Θ) *pc* vg^{mss} sy^{hmg} | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ B C W *pc* b (r^{1}) sy^{p} (L 33. 892. 1241 *al*: *h. t.*) | ⊤ δε $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ$^{*\,2}$ A C^{2} K N Γ 070 f^{13} 33. 579. 892. 1241 *al* it vg^{cl} sy$^{p.h**}$ co | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ^{1} B C* D L W Θ Ψ f^{1} $\mathfrak{M}$ vgst sy^{s} | ○¹ $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ^{2} L 070 it sy^{s} • **10** ⌜ειπαν $\mathfrak{P}^{66}$ D | ○ $\mathfrak{P}^{75}$ A B W $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat sy$^{s.p}$ sa^{mss} pbo bo | *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ C D L N Θ Ψ 070. / 844. / 2211 *al* it sy^{h**} sa^{mss} ac^{2} • **11** ⌜ *2* D W *pc* | *2 3* $\mathfrak{P}^{75vid}$ C Θ 565 *pc* | και ειπεν· ανθρωπος A Ψ f^{13} $\mathfrak{M}$ it pbo (bo) | *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ B L 070 f^{1} 33 *pc* sa ac^{2} | ○ $\mathfrak{P}^{75}$ A D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ B L 070 *pc* | ⌜την κολυμβηθραν του A Ψ f^{13} 33 $\mathfrak{M}$ lat (sy) sa^{mss} | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B D L W Θ 070 f^{1} 565. 1241 *al* it • **12** ⌜ 2 A / 844*. / 2211 *pc* (e) j vgst sy$^{s.p}$ | ει. ουν $\mathfrak{P}^{66}$ D Ω Ψ 0250 f^{13} $\mathfrak{M}$ it sy^{h} sa^{mss} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L W 070 f^{1} 33. 565. 1241 *al* l vg^{cl} • **14** ⌜ οτε A D Θ Ψ 0250 $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ lat sy$^{p.h}$ | εν τη ημ. οτε 0141 vg^{mss} sy^{hmg} | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B L W (070). 33 *pc* it • **15** ○ $\mathfrak{P}^{66*}$ 892. 1241 *al* lat sy$^{s.p}$ • **16** ○ $\mathfrak{P}^{66.75}$ A L Θ Ψ 0250 $\mathfrak{M}$ lat sy^{h} bo^{mss} | *txt* ℵ B D W 070 $f^{1.13}$ 565 *al* c vg^{cl} sy$^{s.p}$ co • **17** ⌞ $\mathfrak{P}^{75}$ A D W Θ 070. 0250 $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat(t) | *txt* ℵ B L Ψ *pc* • **18** ⌜ *1–3* 28 *pc* b sy^{s} | – D l | ⌜ουν $\mathfrak{P}^{66*}$ D *pc* | □ $\mathfrak{P}^{66*}$ f^{1} 565 *al* it sy^{s} bo • **19** ⌜επηρ- $\mathfrak{P}^{66}$ D *pc*

λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ⸂βλέπει ἄρτι⸃; **20** ἀπεκρίθησαν ⸂οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν· οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· **21** πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἴδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· ⸂αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸς⸃ περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. **22** ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς
7,13; 19,38; 20,19 αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις ⸂αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστόν⸃,
34; 12,42; 16,2 L 6,22 | ἀποσυνάγωγος γένηται. **23** διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι ἡλικίαν ἔχει, ⸆ αὐτὸν ⸂ἐπερωτήσατε.

Jos 7,19 Ps 68,35 L 17,18 Ap 14,7 etc **24** Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου ὃς ἦν τυφλὸς καὶ εἶπαν αὐτῷ· δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ⸂οὗτος ὁ ἄνθρωπος⸃ ἁμαρτωλός ἐστιν. **25** ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος· εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. **26** εἶπον οὖν αὐτῷ⸆· τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; **27** ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἤδη καὶ ◦οὐκ ἠκούσατε· τί ⸆ ⸂πάλιν θέλετε⸃ ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ⸂1αὐτοῦ μαθηταὶ⸃ γενέσθαι; **28** ⸂καὶ ἐλοιδόρησαν⸃ αὐτὸν καὶ εἶπον· σὺ ⸂μαθητὴς εἶ ἐκείνου⸃, ἡμεῖς ⸂δὲ ◦τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μα-
Nu 12,2.8 θηταί· **29** ἡμεῖς ⸆ οἴδαμεν ὅτι Μωϋσεῖ λελάληκεν ὁ θεός⸆,
8,14; 7,27s; 19,9 τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. **30** ἀπεκρίθη ⸂ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς⸃· ⸂ἐν τούτῳ⸃ γὰρ ◦τὸ θαυμαστόν
3,10 ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἤνοιξέν μου

19 ˢ 𝔓66 A Ψ 0250 *f* 1 13 𝔐 lat sy$^{p.h}$ | *txt* 𝔓75 ℵ B D L W Θ 070. 33. 892. *l* 844. *l* 2211 *pc* it sy^{s} • **20** ⸂ δε αυτοις A Ψ 0250 𝔐 sy^{h} | αυτοις D Θ *f* 1 565 *pc* lat | – L W 070 *f* 13 33. 892. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* a e ff^{2} r^{1} co | *txt* 𝔓66 75 ℵ B *pc* • **21** ⸂αυτος ηλικ. εχ., αυτον ερωτ., αυτος A 0250 *f* 13 (ˢ 1241) 𝔐 (l) q (sy) | αυτος ηλικ. εχ., αυτος (– ℵ*) 𝔓75 ℵ* 070 | *3–5* W b sa ac^{2} | *txt* 𝔓66 ℵ^{2} B (D) L Θ Ψ *f* 1 33. 579 *pc* lat bo • **22** ⸂ *1 3 2* N *pc* | *2 1 3* 𝔓66.75 K *f* 13 *al* | ομ. αυ. χρ. ειναι D e (vg^{cl}) | *txt* ℵ A(^{c}) B L W Θ Ψ 070. 0250 *f* 1 33 𝔐 lat • **23** ⸆και 𝔓66 A | ⸂ερ- A L Θ Ψ 0250 *f* 1.13 33 𝔐 | ερωτατε D | *txt* 𝔓66 75 ℵ B W 070 *pc* • **24** ˢ *2 3 1* A D Ψ 0250 *f* 1.13 33 𝔐 e | *txt* 𝔓66.75 ℵ B L W Θ 070. 1241. *l* 844. *l* 2211 *pc* • **26** ⸆παλιν 𝔓66 ℵ^{2} A L Θ Ψ 070. 0250 *f* 1 13 33 𝔐 f q sy$^{p.h}$ | *txt* 𝔓75 ℵ* B D W 579 *pc* lat sy^{s} co • **27** ◦ 𝔓66vid *pc* lat sy^{s} | ⸆ουν 𝔓75 B mf bo^{ms} | ˢ 𝔓66 D Θ *pc* a e r^{1} | ˢ1 𝔓66 ℵ D L Γ Δ Ψ 070. 33. 892. 1424. *l* 844. *l* 2211 *al* | *txt* 𝔓75 A B W Θ 0250 *f* 1 13 𝔐 • **28** ⸂ *2* (+ ουν *f* 13 *l* 844. *l* 2211 *al*) 𝔓66 A *f* 13 𝔐 lat | οι δε ελ. ℵ^{2} D L N Θ Ψ 0250 *f* 1 33. 565. 579. 1241 *al* a f sy | *txt* 𝔓75 ℵ* B W 070 *pc* | ⸂ *2 1 3* 0250 *f* 13 𝔐 it | *1 3 2* 𝔓66 D Θ *pc* lat | *1 3* L *pc* | *txt* 𝔓75 ℵ A B N W Ψ 070 *f* 1 33. 579 *al* | ⸂γαρ 𝔓66 *pc* sy^{p} | – D it | ◦ 𝔓66 • **29** ⸆ δε 𝔓66 *pc* | ⸆ (31) και οτι (+ ο D^{1}) θεος αμαρτωλων ουκ ακουει D • **30** ⸂ *3 4 1 2* 𝔓66* | ⸂ τουτο 𝔓66 e | ◦ A D W Θ 0250 *f* 13 𝔐 | *txt* 𝔓66.75 ℵ B L N Ψ 070. 1. 33. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al*

τοὺς ὀφθαλμούς. **31** οἴδαμεν ⊤ ὅτι ⌜ἁμαρτωλῶν ὁ θεὸς⌝ οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ τούτου ἀκούει. **32** ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἠνέῳξέν τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου· **33** εἰ μὴ ἦν ⌜οὗτος παρὰ θεοῦ,⌝ οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. **34** ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

Is 1,15 Ps 66,18 · Prv 15,8.29 Ps 145,19

6,46!

2 Ps 51,7

22! 3 J 10

35 Ἤκουσεν ⊤ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω καὶ εὑρὼν αὐτὸν εἶπεν ⊤· σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ⌜ἀνθρώπου; **36** ⌜ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· καὶ τίς ἐστιν, κύριε,⌝ ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; **37** ⌜εἶπεν αὐτῷ ᵒὁ Ἰησοῦς· καὶ ἑώρακας αὐτὸν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ⌜ἐκεῖνός ἐστιν. **38** □ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.

1,41 · 1,51!

4,26!

39 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· εἰς κρίμα ἐγὼ ⌜εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον⌝, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. **40** ⌜ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ᵒταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες καὶ εἶπον αὐτῷ· μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν; **41** εἶπεν αὐτοῖς ᵒὁ Ἰησοῦς· εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν, ⌜ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει⌝.

3,19; 5,24

Mt 11,25; 13, 13-15

15,22.24

3,36

10 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ λῃστής· **2** ὁ δὲ ⌜εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ⌜ποιμήν ἐστιν⌝ τῶν προ-

31 ⊤ δε A W Ψ 0250 f^{13} 𝔐 vg $sy^{p.h}$ ac^2 | γαρ 69 q | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B D L Θ 070. 1. 33. *l* 844. *l* 2211 *al* it | ⌜↑ *2 3 l* B D Θ Ψ 070. *l* 844. *l* 2211 *pc* a e | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ A L W 0250 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat (Γ 565. 1241 *al*: -λον) • **33** ⌜ουτος (– Θ) π. θ. ο ανθρωπος $\mathfrak{P}^{66}$ N Θ (f^{1} 1241) *pc* • **35** ⊤ ο $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ² A D L W Θ Ψ 070. 0250 $f^{1.13}$ 33 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ* B *pc* | ⊤ αυτω $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ² A L Θ Ψ 070. 0250 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy co | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ* B D W *pc* e bo^{ms} | ⌜ θεου A L Θ Ψ 070. 0250 $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ bo | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B D W *pc* sy^{s} co • **36** *⌜1–4 6–8* (f ℵ*) L Θ *pc* lat | και τις εστιν, εφη, κυριε $\mathfrak{P}^{75}$ B W (f 070) | απ. εκ.· (+ και $\mathfrak{P}^{66}$) τις εστιν (+ εφη $\mathfrak{P}^{66*}$) κυριε $\mathfrak{P}^{66}$ Λ 1241 *pc* | *txt* (f ℵ¹) D Ψ (0250) $f^{1.13}$ 33 𝔐 $sy^{(p).h}$ • **37** ⌜ει. δε A L 0250 $f^{1.13}$ 𝔐 | και ει. 1241 *pc* | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ (ℵ) B (D) W Θ Ψ 070. 33. *l* 844. *l* 2211 *al* b e sy | ᵒ $\mathfrak{P}^{66}$ A | ⌜ αυτος $\mathfrak{P}^{66}$ ac^2 mf pbo • **38/39** □ $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ* W b (l) sa^{ms} ac^2 mf | *⌜ 5 1–3* $\mathfrak{P}^{66*}$ (1241) *pc*; Did | *5 1–4* $\mathfrak{P}^{66c}$ D *pc* | *ut txt, sed* εληλυθα $\mathfrak{P}^{75}$ 579. 892 *pc* • **40** ⌜και ηκ. A 0250 f^{13} 𝔐 lat $sy^{p.h}$ | ηκ. δε D sa^{ms} bo^{mss} | ηκ. ουν f^{1} 565. 1241 *pc* | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B L W Θ Ψ 33. 579 *al* co | ᵒ ℵ* ² D *al* lat sy^{s} sa^{mss} ac^2 mf bo • **41** ᵒ $\mathfrak{P}^{66.75}$ B 0250 | *txt* ℵ A D L W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 | ⌜αι αμαρτιαι υμων μενουσιν ℵ¹ D L W 33. (1241) *al* ($sy^{s.hmg}$ bo^{ms}) | *ut txt, sed* και η $\mathfrak{P}^{75}$ *pc* sa^{ms} mf bo, η ουν A 0250 f^{13} 𝔐 (a) j l r¹ sy^{h} | *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ* B K Θ Ψ 1. 565. (579) *al* lat (sy^{p})
¶ **10,2** ⌜ερχ- $\mathfrak{P}^{75}$ | ⌜αυτος εστ. ο ποι. D (W it) sa ac^2 (pbo bo^{ms})

βάτων. **3** τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει καὶ τὰ πρόβατα τῆς
16.27; 18,37 Ap 3,20 Ps 95,7 φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει καὶ τὰ ἴδια ⌜πρόβατα ⌜φωνεῖ κατ'
ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. **4** ὅταν τὰ ἴδια ⌜πάντα ἐκβάλῃ,
Ps 80,2 ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκο-
λουθεῖ, ὅτι οἴδασιν ⸢τὴν φωνὴν αὐτοῦ⸣· **5** ἀλλοτρίῳ δὲ
οὐ μὴ ⌜ἀκολουθήσουσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι
οὐκ οἴδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. **6** Ταύτην τὴν
16,25 παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνω-
σαν ⌜τίνα ἦν ἃ⌝ ἐλάλει αὐτοῖς.

7 Εἶπεν ᵒοὖν ⌜πάλιν ⌜ὁ Ἰησοῦς⌝· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν
14,6 ᵒ¹ὅτι ἐγώ εἰμι ⌜ἡ θύρα⌝ τῶν προβάτων. **8** ᵒπάντες ὅσοι
⌜ἦλθον [πρὸ ἐμοῦ]⌝ κλέπται εἰσὶν καὶ λῃσταί, ἀλλ' οὐκ
Ps 118,20 Nu 27,17 ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. **9** ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ
ἐάν τις εἰσέλθῃ σωθήσεται καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύ-
σεται καὶ νομὴν εὑρήσει. **10** ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ
μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν
5,24s ἔχωσιν ◻καὶ ⌜περισσὸν ἔχωσιν⌝.

Ez 34,11-16.23; 37, 24 H 13,20 **11** Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν
15,13! | ψυχὴν αὐτοῦ ⌜τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· **12** ὁ ⌜μισθω-
Act 20,29! τὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια,
θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ
φεύγει – καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει ⊤ –
12,6 **13** ⊤ὅτι μισθωτός ἐστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προ-
βάτων.

14 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ
27 1K 13,12! | Mt 11,27p 17,25 · ⌜γινώσκουσί με τὰ ἐμά⌝, **15** ⊤καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ 90 III

3 ⌜-τια $\mathfrak{P}^{66}$ b q | ⌜ καλει Θ 0250 f^{13} $\mathfrak{M}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{66\,75}$ ℵ A B D L W Ψ f^{1} 33. 565. 579.1241. *l* 2211 *al* • **4** ⌜προβατα A 0250 f^{13} $\mathfrak{M}$ lat $sy^{p\,h}$ | – ℵ* ² | *txt* $\mathfrak{P}^{66(*:\,c)\cdot 75}$ ℵ¹ B D L W Θ Ψ 1. 33. 565. 1241. *l* 2211 *al* a e co | ⸢ *3 1 2* $\mathfrak{P}^{66}$ D Θ *pc* it • **5** ⌜-σωσιν $\mathfrak{P}^{6vid\,66\,75}$ ℵ L W Θ Ψ 0250 $f^{1\,13}$ 33 $\mathfrak{M}$ | *txt* A B D Δ 700 *al* vg^{ww} • **6** ⌜τι $\mathfrak{P}^{66*}$ *pc* lat | τι ην α $\mathfrak{P}^{6}$ • **7** ° $\mathfrak{P}^{66*}$ ℵ* e sy^{s} | ⌜αυτοις $\mathfrak{P}^{45\,66}$ ℵ² W 1. 565. 1241. *l* 2211 *al* it | π. αυ. D L Θ Ψ $\mathfrak{M}$ a sy co (⸢ ℵ*.c A K 0250, f^{13} 33. 1424 lat sy^{h}) | *txt* $\mathfrak{P}^{6vid\,75}$ B | ⸢ *2* B *pc* | – 0250 *pc* | °¹ $\mathfrak{P}^{75}$ B K L Ψ 33. 579. 700. 1241. 1424 *al* a | *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ A D W Θ 0250 $f^{1\,13}$ $\mathfrak{M}$ lat | ⸢ ο ποιμην $\mathfrak{P}^{75}$ sa ac mf • **8** ° D b | ⸢ *1* $\mathfrak{P}^{45vid\,75}$ ℵ* Γ Δ 892ˢ. 1424 *pm* lat $sy^{s\,p}$ sa ac^{2} pbo; Aug | *2 3 1* Θ f^{1} 565. *l* 2211 *pc* | *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ² A B D K L W Ψ (0250) f^{13} 33. 579. 700. 1241 *pm* sy^{h**}; Lcf • **10** ◻ $\mathfrak{P}^{66*}$ D *pc* ff^{2} | ⌜-σοτερον $\mathfrak{P}^{44\,75}$ Γ Ψ 579 *pc* • **11** ⌜ διδωσιν $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ* D lat sy^{s} pbo bo • **12** ⌜ δε μ. $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ D Δ Θ Ψ f^{13} 33. 579. 1241 *pc* (⸢ A 0250 $\mathfrak{M}$) it vg^{cl} sy co | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B L W 1. *l* 2211 *pc* aur $vg^{st\,ww}$ | ⊤τα προβατα A Ψ 0250 f^{13} $\mathfrak{M}$ lat $sy^{p.h}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{44vid\,45\,66.75}$ ℵ B D L W Θ 1. 33. 565. 1241. *l* 2211 *al* sy^{s} co • **13** ⊤ο δε μισθωτος φευγει A^{c} Ψ 0250^{vid} f^{13} $\mathfrak{M}$ lat sy^{s} | *txt* $\mathfrak{P}^{44vid\,45.66.75}$ ℵ A*^{vid} B D L (W) Θ 1. 33. (579). 1241. *l* 2211 *al* e co • **14** ⸢γινωσκομαι υπο των εμων A Θ Ψ 0250 $f^{1\,13}$ 33 $\mathfrak{M}$ $sy^{p\,h}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{45(c)\,66.75vid}$ ℵ B D L W *pc* latt (sy^{s}); Eus • **15** ⊤και $\mathfrak{P}^{45}$

91 IV 92 X κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα, * καὶ τὴν ψυχήν μου ⌜τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. **16** καὶ ἄλλα ⊤ πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνα δεῖ με ⌜ἀγαγεῖν καὶ τῆς φωνῆς μου ⌜ἀκούσουσιν, καὶ ⌜1γενήσονται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν.

15,13!

11,52; 17,20

Ez 34,23; 37,24 E 2,14-18

17 Διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. **18** οὐδεὶς ⌜αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ◻ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ ⌝. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου.

3,35! · 15,13!

Ph 2,8s

14,31

19 Σχίσμα ⊤ πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. **20** ἔλεγον ⌜δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· ⊤ δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; **21** ἄλλοι ⊤ ἔλεγον· ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξαι;

7,43!

7,20; 8,48.52 Mc 3,21s Mt 11,18p

Act 26,24 Sap 5,4

9,16

22 Ἐγένετο ⌜τότε τὰ ἐγκαίνια ἐν ○τοῖς Ἱεροσολύμοις, ⌜χειμὼν ἦν, **23** καὶ περιεπάτει ○ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ ○1τοῦ Σολομῶνος. **24** ⌜ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ. **25** ἀπεκρίθη ⌜αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς⌝· εἶπον ὑμῖν καὶ ⌜οὐ πιστεύετε⌝· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ· **26** ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι οὐκ ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν ⊤. **27** τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ⌜ἀκούουσιν, κἀγὼ γινώσκω αὐτὰ καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, **28** κἀγὼ ⌟δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον⌞

Act 3,11!

Mt 26,63p; 16,16! · 16,25.29 Mc 8,32

4,26!

5.36! · 5,43

6,64!

3! 14

5,24!

15 ⌜διδωμι $\mathfrak{P}^{45.66}$ ℵ* D W pbo • **16** ⊤ δε $\mathfrak{P}^{66}$ D *pc* a (r[1]) sy[p.h] | ⌜συναγ- $\mathfrak{P}^{66}$; Did | ⌜-σωσιν ℵ A W Δ Θ *f*[13] 33. 565. 579. 892[vid]. 1241. 1424 *al* a l vg[mss] ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ B D L (Ψ) *f*[1] 𝔐 lat; Did | ⌜[1]ι -σεται $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ* A *f*[13] 𝔐 lat sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ[2] B D L W Θ Ψ 1. 33. 565. (1424). *l* 2211 *al* f vg[mss] sy[hmg]; Cl (Did) • **18** ⌜[1]ι ηρεν $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ* B sy[p] ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ *rell* | ◻ D l • **19** ⌜ουν $\mathfrak{P}^{66}$ A (D) Θ Ψ *f*[1.13] 𝔐 sy[h] pbo bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B L W 579 *pc* lat sy[s.p] ac[2] • **20** ⌜ουν ℵ*.[2] D *f*[1] 565. 700 *pc* r[1] bo[ms] | ⊤οτι $\mathfrak{P}^{45}$ D • **21** ⊤ δε $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ (W) Θ *f*[13] *pc* d vg[ms] sy[s.p] sa[mss] bo • **22** ⌜ δε $\mathfrak{P}^{66*}$ ℵ A D Θ *f*[13] 𝔐 lat sy[p.h] ¦ – *f*[1] 565. *l* 2211 *pc* a b sy[s] pbo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66c.75}$ B L W Ψ 33. 579 *pc* co | ○ $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ D *f*[13] l 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ A B L W Θ Ψ 33. 579 *al* | ⌜ χ. δε $\mathfrak{P}^{45}$ ¦ και χ. A *f*[13] 𝔐 lat sy bo[mss] ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B D L W Θ Ψ 1. 33. 565. 579. *l* 2211 *pc* ff[2] r[1] co • **23** ○ B | ○[1] ℵ A D *f*[13] 1. 33 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45vid.66.75}$ B L W Θ Ψ 892[s]. *l* 2211 *al* • **24** ⌜-λευσαν B • **25** ⌜ *2 3* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ* D *l* 2211 r[1] sa[ms] bo[mss] ¦ *1 3* B* ¦ *2 3 1* Θ | ⌜ ου π. μοι D Θ *f*[13] *pc* sa ac[2] ¦ ουκ επιστευσατε B 1424 *pc* f • **26/27** ⌜καθως ειπον υμιν (+ οτι $\mathfrak{P}^{66*}$) $\mathfrak{P}^{66*}$ A D Ψ *f*[1.13] 𝔐 it sy pbo bo[pt] ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66c.75}$ ℵ B K L W Θ 33. 1241. *l* 844 *pc* aur c vg sa ac ac[2] bo[pt] | ⌜ακουει $\mathfrak{P}^{75}$ A D Ψ *f*[1] 𝔐; Cl ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ B L W Θ *f*[13] 33. (579). 1241. *l* 2211 *pc*; Or Did • **28** ⌟ *3 4 1 2* $\mathfrak{P}^{66*}$ A D Θ Ψ *f*[1.13] 𝔐 latt; Or ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66c.75}$ ℵ B L W 33. 1241. *l* 2211 *pc*; Did

6,39! καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ⸢οὐχ ἁρπάσει⸣ τις
6,37! αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. **29** ὁ πατήρ ᴼμου ⸢ὃ δέδωκέν μοι
πάντων μεῖζόν⸣ ἐστιν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς
17,11! χειρὸς τοῦ πατρός ᵀ. **30** ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ᵀ ἕν ἐσμεν.
8,59! **31** Ἐβάστασαν ⸢πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ˢλιθά-
σωσιν αὐτόν⸣. **32** ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πολλὰ ⸢ἔργα
7,19.23; 9,3 καλὰ ἔδειξα ὑμῖν⸣ ἐκ τοῦ πατρός ᵀ· διὰ ποῖον ⸢αὐτῶν ἔρ-
γον ˢἐμὲ λιθάζετε⸣; **33** ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι ᵀ·
36 Mt 9,3!p Lv 24,16 · περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφη-
5,18! μίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν ᵀ θεόν.
34 ἀπεκρίθη ⸢αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς⸣· οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ᵀ
Ps 82,6 Ex 7,1; 22,27 𝔖 ἐν τῷ νόμῳ ᴼὑμῶν ὅτι *ἐγὼ εἶπα· θεοί ἐστε;* **35** εἰ ἐκείνους
εἶπεν θεοὺς □πρὸς οὓς ὁ λόγος ˢτοῦ θεοῦ ἐγένετο⸣˽, καὶ
7,23 Mt 5,17s L 16,17 | Jr 1,5 · 3,17; 17,18.21 οὐ δύναται λυθῆναι □ἡ γραφή˽, **36** ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασεν
καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφη-
5,18! 1,34 μεῖς, ὅτι εἶπον· ᵀ υἱὸς ᴼτοῦ θεοῦ εἰμι; **37** εἰ οὐ ποιῶ τὰ
5,36! ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι· **38** εἰ δὲ ποιῶ, κἂν
ἐμοὶ μὴ ⸢πιστεύητε, τοῖς ἔργοις ᶠπιστεύετε, ἵνα γνῶτε ⸢καὶ
14,10s.20; 17,21.23 γινώσκητε⸣ ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κἀγὼ ἐν ᶠτῷ πατρί⸣. 93
7,30! **39** ⸢Ἐζήτουν [οὖν]⸣ ⸢αὐτὸν πάλιν πιάσαι⸣, καὶ ἐξῆλθεν IV
8,59! ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

28 ⸢ου μη -ση ℵ D L (*l* 2211) *pc* • **29** ° ℵ* 892ˢ. 1424 *pc* it sʸˢ pbo | ⸢ος δεδ- (εδ- 𝔓⁶⁶ *pc*) μοι (– 𝔓⁶⁶*; + αυτα *f* ¹³ *pc*) μειζων π. 𝔓⁶⁶ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 | ος δεδ- μ. μειζον π. A (ᶜ B²) Θ *al* sy ο δεδ- (δεδωκως D) μ. π. μειζων ℵ D L W Ψ *pc* | *txt* B* (lat⸣ bo | ᵀμου A D W Θ Ψ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 latt syᵖ·ʰ sa ac² bo | *txt* 𝔓⁶⁶·⁷⁵ᵛⁱᵈ ℵ B L *pc* sʸˢ pbo • **30** ᵀμου W* Δ *pc* e sʸˢ·ᵖ co • **31** ⸢ουν D *l* 844 *pc* it vgᶜˡ saᵐˢ bo | ουν π. 𝔓⁶⁶ A Ψ *f* ¹·¹³ (1241) 𝔐 f syʰ saᵐˢ | – 𝔓⁴⁵ Θ aur ff² gᵏˢᵗ·ʷʷ pbo | *txt* ℵ B L W 33. *l* 2211 *pc* syᵖ saᵐˢˢ ac ac² | ˢ 𝔓⁶⁶ a e • **32** ⸢† *1 3 4 2* B *pc* | *1 3 4* W b | *3 4 1 2* 𝔓⁷⁵ᵛⁱᵈ | *2 1 3 4* 𝔓⁶⁶ D L *f* ¹³ 𝔐 vgᶜˡ | *txt* 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ ℵ A K (Θ) Ψ *f* ¹ 33. 565. 1241. *l* 2211 *al* lat | ᵀμου 𝔓⁶⁶ ℵ² A L W Ψ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 lat syᵖ·ʰ sa pbo bo | *txt* 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ ℵ* B D Θ *pc* e sʸˢ | ⸢ουν W bo | ουν αυ. 𝔓⁶⁶ | ˢ (𝔓⁶⁶: με) A D W *f* ¹·¹³ 𝔐 aur c f l | *txt* 𝔓⁴⁵ ℵ B L Θ Ψ 33. 579. 1241. *l* 844. *l* 2211 *pc* lat • **33** ᵀ λεγοντες D Γ Δ 700. 892ˢ. 1424 𝔐 e vgᵐˢ boᵐˢˢ | ᵀ τον 𝔓⁶⁶* • **34** ⸢ *1 3* 𝔓⁴⁵ B W | I. και ειπεν αυτοις 𝔓⁶⁶ | αυ. ο I. κ. ειπ. D | *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ A L Θ Ψ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 | ᵀεν τη γραφη 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ | ° 𝔓⁴⁵ ℵ* D Θ *pc* it sʸˢ; Cyp • **35** □ *bis* 𝔓⁴⁵; Cyp | ˽ D 892˃ *pc* it • **36** ᶠο 𝔓⁴⁵ | ° 𝔓⁶⁶·ᶜ ℵ D W 1424 *al* • **38** ⸢-ετε ℵ A W Δ Θ *f* ¹³ 1. 33. 565. 579. 1241. 1424. *l* 2211 *pm* | -σητε 𝔓⁶⁶* *pc* | θελετε πιστευειν D latt | *txt* 𝔓⁴⁵·⁶⁶ᶜ·⁷⁵ B K L Γ Ψ 118. 209. 700. 892˃. *l* 844 *pm* | ⸢-σατε 𝔓⁴⁵·⁶⁶ A Ψ *f* ¹³ 𝔐 | -σετε Δ | *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ B D K L W Θ 1. 33. 579. 1241 *al* | ⸢κ. πιστευσητε A Ψ *f* ¹³ 𝔐 | κ. πιστευητε ℵ (579. 1241. *l* 2211) *pc* | – D 1424 (it) sʸˢ | *txt* 𝔓⁴⁵.⁶⁶.⁷⁵ B L (W) Θ 1. 33. 565. *l* 844 *al* co | ᶠ αυτω 𝔓⁴⁵ A Θ Ψ *f* ¹·¹³ 𝔐 it syʰ saᵐˢˢ ac² | *txt* 𝔓⁶⁶.⁷⁵ ℵ B D L W 33. 1241. *l* 844. *l* 2211 *pc* lat syˢ·ᶜ·ᵖ·ʰᵐᵍ (saᵐˢˢ pbo bo); Orˡᵘᵗ • **39** ⸢ *l* 𝔓⁷⁵ᵛⁱᵈ B Γ Θ 700 *pm* vgᵐˢ pbo boᵐˢˢ | εζ. δε 𝔓⁴⁵ f saᵐˢˢ ac² | και εζ. D | *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ A L W Ψ *f* ¹·¹³ 33 *pm* lat syʰ | ᶠ *2 1 3* (*2 3 1 pm*) 𝔓⁶⁶ B Θ *f* ¹³ 𝔐 | *1 3* 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ ℵ* D 579. 1241 *al* lat ac² | *txt* ℵ² A K L W Δ Ψ *f* ¹ 33. 565. 1424 *al* f

40 Καὶ ἀπῆλθεν ᵒπάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου ᵘεἰς τὸν τόπον˃ ⌜ὅπου ἦν Ἰωάννης ⌜τὸ πρῶτον˃ βαπτίζων καὶ 1,28
94 ⌜¹ἔμεινεν ἐκεῖ. **41** καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλε-
X γον ᵒὅτι Ἰωάννης μὲν ˢσημεῖον ἐποίησεν˂ ⌜οὐδέν, πάντα
δὲ ὅσα ⌜εἶπεν Ἰωάννης˃ περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν. **42** καὶ 1,7s.34
⌜πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ˃. 7,31!

11 **11** ᵀΗν δέ τις ᵀ ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ⌜ἐκ
τῆς κώμης ᵀ Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐ- L 10,38s
τῆς˃. **2** ἦν δὲ ᵀ ⌜Μαριὰμ ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ καὶ 12,3
ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἧς ⌜ὁ ἀδελ-
φὸς ᵀ Λάζαρος ⌜¹ἠσθένει. **3** ⌜ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ
πρὸς αὐτὸν λέγουσαι˃· κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ.
4 ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν
πρὸς θάνατον ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ 2.11! 13,31; 9,3
ὁ υἱὸς ⌜τοῦ θεοῦ˃ δι' αὐτῆς. **5** ⌜ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρ- Mc 10,21
θαν καὶ τὴν ἀδελφὴν ᵒαὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. **6** ὡς
οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ⌜ἐν ᾧ ἦν˃ τόπῳ
δύο ἡμέρας, **7** ⌜ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει ⌜τοῖς μαθηταῖς˃·
ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. **8** λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθη- 3,22!
ταί· ῥαββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν 8,59!
ὑπάγεις ἐκεῖ; **9** ἀπεκρίθη ᵀ Ἰησοῦς· οὐχὶ δώδεκα ⌜ὧραί
εἰσιν τῆς ἡμέρας˃; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ 9,4s! Jr 13,16
προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· **10** ἐὰν 8,12!
δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ 12,35!
ἔστιν ἐν ⌜αὐτῷ.

11 Ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος
ὁ φίλος ἡμῶν ⌜κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξ-

40 ᵒ $\mathfrak{P}^{66}$ Γ 047 *pc* e sy^{s} ac^{2} | ᵘ ℵ* *pc*; Chr | ⌜οὗ $\mathfrak{P}^{66}$ 047 | ⌜ *1* 137 *al* ¦ το προτερον $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ Δ Θ *f*^{1} 579 *pc* it ¦ – 33. 1241 *al* | ⌜¹τ εμενεν B ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45\ 66.75}$ *rell* • **41** ᵒ ℵ D *pc* c e | ˢ K L W Ψ 0250 *f*$^{1\ 13}$ 33. 565. 579. 1241 *al*; Or | ⌜ουδε εν $\mathfrak{P}^{45}$ W Θ *f*$^{1\ 13}$ 565 *pc* | ⌜ *2 1* $\mathfrak{P}^{45}$ D ¦ *1* W sy^{s} bo • **42** ⌜ *2 1 3 5* A K Θ 0250 *f*^{13} *al* sy^{h} (*2 1 5 3 4* $\mathfrak{M}$) ¦ *1–4* $\mathfrak{P}^{45vid}$ 1241 *pc* lat sy^{s,p} ac^{2} bo^{mss} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B D L (W) Ψ 1. 33. 565. 579 *al* vg^{ms}

¶ **11,1** ᵀεκει $\mathfrak{P}^{6}$ | ⌜αδελφος Μαριας κ. Μαρθας sy$^{s\ (p)}$ | ᵀ της ℵ D • **2** ⌜αυτη η $\mathfrak{P}^{45}$ (*pc*) e sy^{s,p} sa ac^{2} bo | ⌜ Μαρια $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ A D L W Θ Ψ 0250 *f*$^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ co ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{6vid}$ B 33 sy^{h} | ⌜ και $\mathfrak{P}^{66*}$ ¦ και ο D | ᵀ την $\mathfrak{P}^{66*}$ *et* ⌜¹ ασθενων $\mathfrak{P}^{66vid}$ • **3** ⌜απεστειλεν ουν Μαρια π. α. λεγουσα $\mathfrak{P}^{66*vid}$ • **4** ⌜αυτου $\mathfrak{P}^{45}$ c ff^{2} l sy^{s} sa ac^{2} ¦ του ανθρωπου 0250 ¦ – $\mathfrak{P}^{66}$ • **5** ⌜ εφιλει D a,e | ᵒ $\mathfrak{P}^{66*}$ • **6** ⌜επι τω $\mathfrak{P}^{45}$ D sy^{s} • **7** ⌜ειτα $\mathfrak{P}^{66}$ D *pc* | ⌜τ. μ. αυτου A D K Γ Δ *f*^{13} *l* 844 *ark* lat sy co ¦ αυτοις $\mathfrak{P}^{66*}$ ¦ – $\mathfrak{P}^{45}$ e l ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{6vid\ 66c\ 75}$ ℵ B L W Θ Ψ 0250 *f*^{1} 33 $\mathfrak{M}$ • **9** ᵀο $\mathfrak{P}^{45}$ Θ 0250 *f*$^{1\ 13}$ 565. 579. *l* 2211 *al* | ⌜ωρας εχει η ημερα D • **10** ⌜αυτη D* aur sa^{mss} ac^{2} • **11/12** ⌜ *bis* κοιμαται D

υπνίσω αὐτόν. **12** εἶπαν οὖν ⸢οἱ μαθηταὶ αὐτῷ⸣· κύριε, εἰ
⸢κεκοίμηται ⸢σωθήσεται. **13** εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ
τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοι-
μήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. **14** τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ⸢ὁ Ἰη-
σοῦς⸣ παρρησίᾳ· Λάζαρος ᵀ ἀπέθανεν, **15** καὶ χαίρω δι'
42! ὑμᾶς ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν
14,5; 20,24-28; 21,2 πρὸς αὐτόν. **16** εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος τοῖς
συμμαθηταῖς· ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ'
Mc 14,31 αὐτοῦ.

39 **17** Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς ᵀ εὗρεν αὐτὸν ⸢τέσσαρας ἤδη
ἡμέρας⸣ ⸡ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ⸣. **18** ἦν δὲ ᴼ ἡ Βηθανία
ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ᴼ¹ ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε.
19 πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν ⸢Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς ⸢τὴν
Μάρθαν ⸢καὶ Μαριὰμ⸣ ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ
τοῦ ἀδελφοῦ ᵀ. **20** ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰη-
σοῦς ἔρχεται ὑπήντησεν αὐτῷ· ⸢Μαριὰμ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ᵀ
ἐκαθέζετο. **21** εἶπεν οὖν ᴼ ἡ Μάρθα πρὸς ᴼ¹ τὸν Ἰησοῦν·
32 ᴼ² κύριε, εἰ ἦς ὧδε ⸡οὐκ ἂν ⸢ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου⸣·
16,30 **22** ᴼ [ἀλλὰ] καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν ⸢αἰτήσῃ τὸν θεὸν δώσει
σοι ὁ θεός. **23** λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἀναστήσεται ὁ ἀδελ-
φός σου. **24** λέγει αὐτῷ ᴼ ἡ Μάρθα· οἶδα ὅτι ἀναστήσεται
6,39!s ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **25** εἶπεν ᵀ αὐτῇ ὁ
14,6 1J 5,20 Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις □ καὶ ἡ ζωή ⸣· ὁ πιστεύων
εἰς ἐμὲ κἂν ἀποθάνῃ ⸢ζήσεται, **26** καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πι-
5,24! στεύων □ εἰς ἐμὲ ⸣ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις

11/12 ⸢ *3 1 2* ℵ D K W *al* b ff² ¦ οι μ. αυτου C² L Ψ 0250 *f* ¹ 𝔐 lat sy^h ¦ *3* A *pc* sy^s ¦ *txt* 𝔓^66.75 B C* Θ *f* ¹³ 33. 1241. *l* 844 *pc* | ⸢ εγερθησεται 𝔓^75 • **14** ⸢ Ιησους 𝔓^66 ℵ* *pc* ¦ – 33. 892^s a e r¹ | ᵀ (11) ο φιλος ημων D p • **17** ᵀ εις Βηθαναιαν ℵ² A^c C² D *f* ¹³ 33. 579 *al* sy^s.p bo^pt | ⸢ *1 3 2* ℵ A^c C² L W Ψ 0250 *f* ¹ 33 𝔐 ¦ *2 1 3* 𝔓^66 (l p vg^ms) ¦ *1 3* A*^vid D e sy^p ¦ *txt* 𝔓^75 B C* Θ *f* ¹³ *pc* vg^ms | ⸡ *2–4 1* 𝔓^66 D L W Ψ *l* 844 *pc* lat • **18** ᴼ † ℵ* B 1346 ¦ *txt* 𝔓^66 *rell* | ᴼ¹ D W* sy^s • **19** ⸢ Ιεροσολυμων D | ⸢ τας περι 𝔓^45vid A C³ Θ Ψ 0250 *f* ¹ ¹³ 𝔐 sy^h ¦ – D ¦ *txt* 𝔓^66 75vid ℵ B C* L W 33. 579. 1241 *al* latt | ⸢κ. -ταν 𝔓^66 ℵ A (W) Ψ 0250 *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 ¦ – 28 ¦ *txt* 𝔓^75 B C D L Δ Θ (*l* 2211) *pc* | ᵀ αυτων A C Ψ 0250 *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 lat sy^p.h ¦ *txt* 𝔓^45.66 75 ℵ B D L W Θ *al* ff² l r¹ • **20** ⸢ ια 𝔓^45 66vid 75 ℵ A B C D L W Ψ 0250 *f* ¹ ¹³ 𝔐 co ¦ *txt* Θ 33. 565. 579 *pc* | ᵀ εαυτης 𝔓^66 (*pc*) • **21** ᴼ A Γ Δ 0250. 1424 *pm* | ᴼ¹ † ℵ B C* 213 ¦ *txt* 𝔓^45 66 75vid *rell* | ᴼ² B sy^s | ⸡ *4–6 1–3* 𝔓^45 66 C³ Θ 0250 *f* ¹³ 𝔐 ¦ *1 2 4–6* (Ψ: *6 4 5*) *3* A D Ψ *pc* ¦ *txt* 𝔓^75 ℵ B C* L W *l* 844. *l* 2211 (*f* ¹ 33. 565. 579. 1241: *6 4 5*) *pc* a l p vg^ms *sed* ⸢ετεθνηκει A C² Θ Ψ *f* ¹³ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^45 66 75 ℵ B C* D K L W 0250. 1. 33. 565. 579. 1241. *l* 844 *al* • **22** ᴼ † 𝔓^75 ℵ* B C* 1. 33. 1241. *l* 844. *l* 2211 *pc* bo^mss ¦ *txt* 𝔓^45.66 ℵ² A C³ D L W Θ Ψ 0250 *f* ¹³ 𝔐 lat sy co | ⸢-σης 𝔓^45 66 W *pc* • **24** ᴼ 𝔓^45 75vid ℵ A C³ W 0250 *f* ¹.¹³ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^66 B C* D K L Θ Ψ 33. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* • **25** ᵀ δε ℵ* Θ *f* ¹ 565. 892^s. *l* 2211 *al* b ¦ ουν 𝔓^75 Ψ 1424. *l* 844 *pc* | □ 𝔓^45 l sy^s; Cyp | ⸢-σει 𝔓^45vid • **26** □ W

τοῦτο; **27** λέγει αὐτῷ· ναί κύριε⊤, ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. Mt 16,16! 1,9; 6,14; 12,46; 16,28; 18,37 Mt 3,11!

28 Καὶ ⌜τοῦτο εἰποῦσα ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν ⌜Μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς ⌜¹λάθρᾳ εἰποῦσα· ⊤ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. **29** ἐκείνη °δὲ ὡς ἤκουσεν ⌜ἠγέρθη ταχὺ καὶ ⌜ἤρχετο πρὸς αὐτόν. **30** ⌜οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς⌝ εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν °ἔτι ⌜ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ °¹ἡ Μάρθα. **31** οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν ⌜Μαριὰμ ὅτι ⌟ταχέως ἀνέστη⌞ καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ ⌜δόξαντες ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. 20

32 Ἡ οὖν ⌜Μαριὰμ ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ⊤Ἰησοῦς ⊤ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ ⌜πρὸς τοὺς πόδας λέγουσα °αὐτῷ· κύριε, εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἄν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός. **33** Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς ⌜συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας⌝, ⌜ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν⌝ **34** καὶ εἶπεν· ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. **35**⊤ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. **36** ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. **37** τινὲς δὲ ⌟ἐξ αὐτῶν εἶπαν⌞· οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; 21 Mt 9,30! 12,27; 13,21 1,46! | L 19,41 9,1 ss

38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν ⌜ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' Mt 9,30! Mt 27,60

27 ⊤πιστευω $\mathfrak{P}^{66}$ • **28** ⌜ταυτα $\mathfrak{P}^{66}$ A D Θ Ψ 0250 $f^{1\,13}$ $\mathfrak{M}$ lat sa ac^{2} mf bo^{pt} | *txt* $\mathfrak{P}^{75vid}$ ℵ B C L W 1241. *l* 844 *pc* vg^{ms}ˢʸ pbo bo^{pt} | ⌜ιαν $\mathfrak{P}^{45.66}$ ℵ W Ψ 0250 $f^{1\,13}$ $\mathfrak{M}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{75vid}$ A B C D K L Δ Θ 33. 579. *l* 844 *al* | ⌜¹σιωπη D lat syˢ | ⊤οτι $\mathfrak{P}^{66}$ D W *pc* • **29** °$\mathfrak{P}^{66*}$ A C^{2} Ð Ψ 0250 f^{1} $\mathfrak{M}$ lat | *txt* $\mathfrak{P}^{66c.75}$ ℵ B C* L W Θ f^{13} 33. 579. 1241. *l* 844. *l* 2211 *pc* it sy^{h**} | ⌜†εγειρεται $\mathfrak{P}^{45.66}$ A C^{3} Θ 0250 $f^{1\,13}$ $\mathfrak{M}$ | vg$^{cl\,st\,ww}$ sy^{h} | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B C* D L W Ψ 33. 579. 1241. *l* 844 *al* it vgˢ syˢ$^{p\,hmg}$ | ⌜ερχεται $\mathfrak{P}^{45.66}$ A C^{3} D Θ 0250 $f^{1\,13}$ $\mathfrak{M}$ sy^{h} | *txt* $\mathfrak{P}^{75vid}$ ℵ B C* L W Ψ 579. 1241. *l* 844 *pc* it syˢ^{,p} • **30** ⌜ *l 2 5 3* $\mathfrak{P}^{66}$ 0250 | ου γαρ ι. ελ. D | °$\mathfrak{P}^{45}$ A D L Θ 0250 $\mathfrak{M}$ l sy | *txt* $\mathfrak{P}^{66\,75}$ ℵ B C W Ψ $f^{1\,13}$ 33. 579. 1241. *l* 844 *pc* lat | ⌜επι $\mathfrak{P}^{45.66}$ Θ f^{13} *pc* | °¹$\mathfrak{P}^{45}$ D W *pc* • **31** ⌜-ιαν $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ A C^{3} W Ψ 0250 $f^{1\,13}$ $\mathfrak{M}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ B C* D K L Δ Θ 33. 579. *l* 844 *pc* | ⌟ $\mathfrak{P}^{66}$ | ⌜ δοξαζοντες $\mathfrak{P}^{75}$ 33 | λεγοντες $\mathfrak{P}^{66}$ A C^{2} Θ Ψ 0250 $\mathfrak{M}$ lat syʰ sa ac^{2} | *txt* ℵ B C* D L W $f^{1\,13}$ 579. 700. 1241 *al* syˢ$^{,p\,hmg}$ • **32** ⌜ ια $\mathfrak{P}^{45\,66*}$ ℵ A C^{3} D W Θ Ψ 0250 $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ co | *txt* $\mathfrak{P}^{66c.75}$ B C* L 33. 579. *l* 2211 *pc* | ⊤ο $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ^{2} C^{3} L W Θ 0250 $f^{1\,13}$ $\mathfrak{M}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{66.75vid}$ ℵ* A B C$^{(*)2}$ D K Ψ 33. 579 *pc* | ⊤ και $\mathfrak{P}^{45vid.66}$ | ⌜ εις $\mathfrak{P}^{66}$ A C^{3} Θ 0250 f^{13} $\mathfrak{M}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{75vid}$ ℵ B C* D L W Ψ f^{1} 33. 579. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* | °$\mathfrak{P}^{66}$ D 579. *l* 2211 *pc* a r^{1} pbo bo • **33** ⌜ Ιουδ. κλ. τους -ληλυθοτας μετ αυτης ($\mathfrak{P}^{45vid}$) D it | ληλυθοτας συν αυτ. Ιουδ. κλ. $\mathfrak{P}^{66}$ | ⌜ (13,21) εταραχθη τω πν. ως εμβριμουμενος (-μωμενος $\mathfrak{P}^{66c}$ Θ 1) $\mathfrak{P}^{45vid.66c}$ D Θ 1 *pc* p sa ac? ac^{2} • **35** ⊤και ℵ* D Θ f^{13} *l* 2211 *pc* latt syˢ^{,p} • **37** ⌟ $\mathfrak{P}^{66}$ D lat • **38** ⌜-μησαμενος C* 892^{s}. 1241. 1424 *pc* | -μων W

αὐτῷ. **39** λέγει ὁ Ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ⁻ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα· ⁻κύριε, ἤδη ὄζει,
17 | τεταρταῖος γάρ ἐστιν. **40** λέγει αὐτῇ ⁻ὁ Ἰησοῦς· οὐκ εἶπόν σοι
23.25s · 2,11! ⁻¹ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ;
Mt 14,19!p **41** ἦραν οὖν τὸν λίθον ⁺. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρεν τοὺς ὀφθαλ-
Mt 11,25 μοὺς ⁺ ἄνω καὶ εἶπεν· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς
μου. **42** ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ
15; 5,34; 12,30 · 17,8! τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ
με ἀπέστειλας. **43** καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύ-
γασεν· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. **44** ⁺ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς δε-
20,7 L 19,20 Act 19,12 δεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις καὶ ἡ ὄψις
αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει ⌜αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς⌝·
λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε ⁻αὐτὸν ὑπάγειν.

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων ⌜οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν
7,31! Μαριὰμ⌝ ⌜καὶ θεασάμενοι⌝ ⌜ἃ ἐποίησεν ἐπίστευσαν εἰς
αὐτόν· **46** τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαί-
ους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ⌜ἃ ἐποίησεν ⁺ Ἰησοῦς.

Mt 26,3-5 p **47** Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συν-
Act 4,16 έδριον καὶ ἔλεγον· τί ποιοῦμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος
2,18! 23! | ⌜πολλὰ ποιεῖ σημεῖα⌝; **48** ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως,
12,19 πάντες ⌜πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥω-
4,20 Act 6,13 s μαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.
Mt 26,3! **49** εἷς δέ ⁻τις ἐξ αὐτῶν ⌜Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ
ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν,
18,14 Jon 1,12-15 2K 5,14 **50** οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμφέρει ⌜ὑμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος
ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.

39 ⁻ Θ it sy^{s} ac^{2} | ⁻ 𝔓^{66} • **40** ⁻ 𝔓^{66} A 1 *pc* | ⁻¹ 𝔓^{66} 69 • **41** ⁺οὗ ην A 0250. 1. 579. *l* 844 *al* f sy^{h} | οὗ ην ο τεθνηκως κειμενος C^{3} *f*^{13} 700. 892^{s}. 1424 𝔐 | ⁺ αυτου 𝔓^{66c} D 33. 1241. 1424 *al* ff^{2} r^{1} syp^{h} | αυτου εις τον ουρανον K 892^{s}. (*l* 2211^{c}) *al* (b π) sy$^{s\,hmg}$ • **44** ⁺και ℵ A C^{3} W Θ 0250 *f*$^{1\,13}$ 33 𝔐 it syp^{h}; Ir^{lat} | και ευθυς D (*l* 2211) lat sy^{s} sa^{ms} | *txt* 𝔓$^{45vid\,66\,75}$ B C* L Ψ | ⌜ *2 3 1* L W | *3 1* 𝔓^{75} B C* | *2 3* 700 aur a r^{1} (sy^{s}) | *txt* 𝔓$^{45.66}$ ℵ A C^{2} D Θ Ψ 0250 *f*$^{1\,13}$ 33 𝔐 it vg^{cl} | ⁻ ℵ A C^{2} D W Ψ 0250 *f*$^{1\,13}$ 𝔐 lat sy; Ir^{lat} | *txt* 𝔓$^{45.59vid\,66\,75}$ B C* L Θ 33. 579 *pc* ff^{2} • **45** ⌜οι ε. π. τ. -ιαν 𝔓$^{45\,66c}$(* *om.* προς) ℵ A C^{3} W Θ Ψ 0250 *f*$^{1.13}$ 𝔐 | των ελθοντων π. τ. ιαμ D *l* 2211 | οι ε. μετα -ιας Δ | *txt* 𝔓$^{6\,59vid}$ B C* L 33. (579). *l* 844 *pc* | ⌜ εωρακοτες 𝔓$^{45.66}$ D (*l* 2211) | ⌜ ⁺ ο 𝔓^{66*vid} A^{c} B C$^{(2)}$ D 1 *pc* e | οσα 𝔓^{66c} 0141 *pc* | *txt* 𝔓$^{6\,45}$ ℵ A* L W Θ Ψ 0250 *f*^{13} 33 𝔐 lat • **46** ⌜ο C D *pc* it | οσα A K *f*^{13} *al* | ⁺ο ℵ A W Θ Ψ *f*$^{1\,13}$ 33 𝔐 | *txt* 𝔓$^{6.66}$ B C D L (579: *h. t.*) • **47** ⌜ *1 3 2* 0250 *f*$^{1\,13}$ 𝔐 lat | τοιαυτα ση. π. D it | *txt* 𝔓$^{45vid\,66}$ ℵ A B L W Θ Ψ 33. (579) *pc* • **48** ⌜-σωσιν 𝔓^{66} L Γ Δ 0250 *f*^{13} 1. 33. 579. 700. 1241 *al* | -ουσιν ℵ* 1424 *pc* ff^{2} π vg^{mss} | *txt* ℵ^{2} A B D W Θ Ψ 𝔐 lat • **49** ⁻ 𝔓^{66} 1241 *pc* | ⌜ Καιφας 𝔓$^{45.75vid}$ D it vg^{cl} sa ac^{2} • **50** ⌜ημιν A W Θ Ψ 0250 *f*$^{1\,13}$ 33 𝔐 c f r^{1} vg$^{st.ww}$ sy sa^{mss} ac^{2}; Or | – ℵ sa^{ms} pbo | *txt* 𝔓$^{45.66}$ B D L Γ 1241. 1424 *al* it vg^{cl} bo

51 τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ⌜ἀρχιερεὺς ὢν ⌝τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου⌝ ἐπροφήτευσεν ὅτι ⌜ἔμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνῄσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, **52** καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ᵀ μόνον ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ
§5 IV ⌜διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν. **53** ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας ⌜ἐβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 ⌜⌝Ὁ οὖν Ἰησοῦς⌝ οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ᴼἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ᵀ ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, ᴼ¹εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην ᴼ²πόλιν, κἀκεῖ ⌜ἔμεινεν μετὰ ⌜τῶν μαθητῶν⌝.

Ex 28,30 Nu 27,21

1J 2,2

10,16!

5,18! Mt 26,4p

7,4!

2Sm 13,23?

96 97 I X **55** ᵀΗν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. **56** ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες· τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; **57** δεδώκεισαν δὲ ᵀ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ⌜Φαρισαῖοι ⌜ἐντολὰς ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστιν μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

2Chr 30,17 Act 21,24.26 | 7,11; 12,9

7,32!

7,30!

12 ῾Ο οὖν Ἰησοῦς πρὸ ⌜ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ᵀ, ὃν ἤγειρεν ἐκ νε-
98 I.IV κρῶν ⌜Ἰησοῦς. **2** ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ᴼἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν ᴼ¹ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ.

1–8: Mt 26,6-13 Mc 14,3-9 2,13! · 11,1.43

L 10,40

12 **3** ῾Η οὖν ⌜Μαριὰμ λαβοῦσα λίτραν μύρου ᴼνάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἤλειψεν τοὺς πόδας ᴼ¹τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία

11,2 L 7,38

51 ⌜αρχων W d | ⌜ *1 2* 𝔓⁶⁶ D ¦ – 𝔓⁴⁵ e l syˢ | ⌜ μελλει 𝔓⁵⁹ᵛⁱᵈ 1241. 1424 *pc* b ff² • **52** ᵀ δε ℵ² Ψ 070. 33. 579 *pc* | ⌜εσκορπ- 𝔓⁴⁵.⁶⁶ D 700 ¦ διεσπαρμενα 0250 • **53** ⌜συνεβ- A L Ψ 0250ᵛⁱᵈ *f* ¹ 33 𝔐; Or ¦ *txt* 𝔓⁴⁵.⁶⁶.⁷⁵ᵛⁱᵈ ℵ B D W Θ *f* ¹³ *pc* • **54** ⌜ *3 2* A D Ψ 0250 *f* ¹³ 33 𝔐 syʰ ¦ ο δε Ιησ. 𝔓⁶⁶ *pc* f rˡ syᵖ sa pbo bo ¦ *txt* 𝔓⁷⁵ ℵ B L W Θ *f* ¹ 565. 579. 1241 *pc* ac²; Or | ᴼ 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ D Γ 0250. 579 *al* lat syˢ ac² | ᵀ Σαμφουριν D | ᴼ¹ 𝔓⁶⁶ d syˢ | ᴼ² 𝔓⁶⁶* syˢ | ⌜ διετριβεν 𝔓⁴⁵.⁶⁶ᶜ A D Θ Ψ 0250 *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 lat syʰ ¦ *txt* 𝔓⁶⁶*.⁷⁵ ℵ B L W 579. 1241 *pc* rˡ syʰᵐᵍ; Or | ⌜ τ. μ. αυτου A Θ *f* ¹ ¹³ 𝔐 it vgᶜˡ ʷʷ sy co ¦ αυτων και εβαπτιζεν 33 ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ B D L W Γ Δ Ψ 0250. 565 *al* vgˢᵗ; Or • **57** ᵀκαι D Γ 1424 *al* | ⌜πρεσβυτεροι 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ | ⌜ εντολην 𝔓⁶⁶ A D L Θ Ψ *f* ¹³ 33 𝔐 latt syʰ sa ac ac² ¦ *txt* ℵ B W 0250 *f* ¹ 565. 579 *pc* syʰᵐᵍ mf pbo

¶ 12,1 ⌜πεντε 𝔓⁶⁶* | ᵀο τεθνηκως 𝔓⁶⁶ A D Θ Ψ 0217ᵛⁱᵈ. 0250 *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 lat syˢ·ʰ ac ac² bo ¦ *txt* ℵ B L W *l* 844. *l* 2211 *pc* syᵖ it sa pbo | ⌜ ο (– ℵ*) Ιησ. (ℵ) A D L W Δ 0250 *f* ¹³ 33. (579). 1424* *al* ¦ ~ Θ Ψ *f* ¹ 𝔐 it syˢ ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ B *pc* • **2** ᴼ 𝔓⁶⁶ (D Θ) | ᴼ¹ A D W Θ Ψ 0250 *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ B L; Or • **3** ⌜ ια 𝔓⁶⁶ ℵ A D L W Θ Ψ 0250 *f* ¹³ 𝔐 co ¦ *txt* B 1. 33. 565. 579. *l* 844. *l* 2211 *pc* | ᴼ 𝔓⁶⁶* D it | ᴼ¹ B

ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. **4** λέγει ⌜δὲ ⌜Ἰού- *1.*
6,64! δας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς [ἐκ] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ⌝, ὁ μέλλων
αὐτὸν παραδιδόναι· **5** διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη
⌜τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; **6** εἶπεν δὲ
10,13 τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι
13,29 κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων τὰ βαλλόμενα ἐ-
βάσταζεν. **7** εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἄφες αὐτήν, ○ἵνα εἰς τὴν
ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου ⌜τηρήσῃ αὐτό· **8** □τοὺς πτω-
Dt 15,11 χοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε
ἔχετε.⌝

9 ⌜⌜Ἔγνω οὖν [ὁ] ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων⌝ ὅτι 99
11,56 ἐκεῖ ἐστιν καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν ○μόνον, ἀλλ' X
11,43 ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ⌜ἐκ νεκρῶν⌝.
10 ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον
ἀποκτείνωσιν, **11** ὅτι πολλοὶ ⌜δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰου-
7,31! δαίων καὶ ἐπίστευον⌝ εἰς τὸν Ἰησοῦν.

12–16: Mt 21,1- **12** Τῇ ἐπαύριον ⌜ὁ ὄχλος⌝ πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορ- 100
9 Mc 11,1-10 τήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ○ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἰεροσόλυμα I
L 19,28-38
Lv 23,40 **13** ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντη-
σιν αὐτῷ καὶ ⌜ἐκραύγαζον⊤·

Ps 118,25s *ὡσαννά·*
Mt 23,39
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου,
1,49; 6,15; 18,33. 37.39; 19,3.12 ⌜[καὶ] ὁ⌝ *βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.*
Zph 3,15 ⊕

14 εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς *14*
ἐστιν γεγραμμένον· 101
VII

4 ⌜ουν A D Θ Ψ $f^{1\,13}$ 𝔐 lat sy^h ¦ – L 33. 1241 *pc* a e r^1 sa ac^2 pbo bo^{mss} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ B W 579. *l* 2211 *pc* bo | ⌜εις (– K) εκ (– Q) των μαθ. αυτ. Ιουδ. Σιμωνος (– D vg, o f^1 565) Ισκαριωτης (-του Ψ, απο Καρυωτου D) A D Θ Ψ $f^{1\,13}$ 𝔐 latt sy^h (bo) ¦ *txt* ℵ 1241. *l* 844 *pc* $sy^{(s),p}$ sa ac^2 († $\mathfrak{P}^{66\,75vid}$ B L W 33. 579 *pc*: *om.* εκ) • **5** ⌜ διακ- f^{13} 579. 1424 *pc* • **7** ○ *et* ⌜τετηρηκεν A $f^{1\,13}$ 𝔐 f $sy^{p.h}$ ¦ [⌜ποιηση P. Schmiedel *cj*] ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66\,75vid}$ ℵ B D K L Q W Θ Ψ 33. 579. 1241. *l* 2211 *al* lat sy^{hmg} co • **8** □ *vs* D sy^s ($\mathfrak{P}^{75}$ 892^{s*} *pc*: *om.* μεθ ... εχετε²) • **9** ⌜ *1 2 4–8* $\mathfrak{P}^{(66^*),75}$ ℵ² A B² Θ Ψ $f^{1\,(13)}$ 33 𝔐 (sa ac pbo bo) ¦ *1–4 3 5 7 8* $\mathfrak{P}^{66c}$ W (0250. 579). *l* 2211 *pc* ¦ οχλος δε πολ. εκ τ. Ιου. ηκουσαν D (it) sy^p ac^2 ¦ *txt* ℵ* B* L 892^s. 1241 *pc* bo^{ms} | ○ D *pc* b e sy^s | ⌜ Ιησους εκ των νεκ. D (A 33 *pc*) bo^{mss} ¦ – W • **11** ⌜ *4 5 1-3 6 7* D it ¦ δι αυ. των Ιου. επιστευσαν $\mathfrak{P}^{66}$ • **12** ⌜ *2* $\mathfrak{P}^2$ ℵ A D W Ψ f^1 33 𝔐 ¦ ουν (– $\mathfrak{P}^{66c}$) ο οχλ. ο $\mathfrak{P}^{66c}$ Θ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66*}$ B L f^{13} *al* | ○† ℵ D W Ψ f^1 𝔐 (A L 33. 1241. *l* 844 *al*) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ B Γ Θ f^{13} 579. 892^s. 1424 *al* • **13** ⌜-γασαν $\mathfrak{P}^{66}$ B* ¦ εκραζον A Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐; Or ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ B² D L Q W 579. *l* 844 *pc* | ⊤ λεγοντες $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ A D K $f^{1\,13}$ 565. 892^s *al* a ff^2 $sy^{s.p}$ bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{2vid\,75}$ B L W Θ Ψ 33 𝔐 lat sy^h sa ac ac^2 pbo | ⌜ *2* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ¹ D K Θ f^1 565 *al* sa ac^2 pbo bo^{mss} ¦ – A f^{13} 𝔐 ¦ *txt* ℵ*.² B L Q W Ψ 579 *pc* bo

15 *μὴ φοβοῦ, ⌜θυγάτηρ Σιών·*
ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται,
καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.

Zch 9,9 Is 35,4; 40,9 Zph 3,14s

102 X **16** ταῦτα ⊤ οὐκ ἔγνωσαν ⌜αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ⌝ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ⊥ Ἰησοῦς ○τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. 2,22!

17 ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ⌜ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. **18** διὰ τοῦτο ⌜[καὶ] ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος⌝, ὅτι ἤκουσαν ⌟τοῦτο αὐτὸν⌞ πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. 9 2,11!

19 οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς ⌜ἑαυτούς· θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος ⊤ ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. 11,48 L 19,48 Act 5,28

15 **20** ⌜Ἦσαν δὲ Ἕλληνές τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· **21** οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ ⌜Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. **22** ἔρχεται ○ὁ Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ, ⌜ἔρχεται Ἀν- 7,35 1,43! L 8,20; 23,8 1,40!

103 IV δρέας καὶ Φίλιππος καὶ⌝ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. **23** ὁ δὲ Ἰησοῦς ⌜ἀποκρίνεται αὐτοῖς λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα 13,1!

104 X δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. **24** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. 7,39! · 1,51! 1 K 15,36s

105 III **25** ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ⌜ἀπολλύει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώ- Mt 16,25!p

106 X νιον φυλάξει αὐτήν. **26** ἐὰν ⌟ἐμοί τις διακονῇ⌞, ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου ⌟1εἰμὶ ἐγὼ⌞ ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ Mt 16,24p 14,3; 17,24

15 ⌜ -τερ ℵ Θ Ψ *f* 1 13 𝔐 ¦ η τηρ 𝔓75vid B2 ¦ *txt* 𝔓66 A B* D K L Q W Δ 0218. 0250. 565. 579 *al* • **16** ⊤ δε A D Ψ 0250 *f* 1 13 𝔐 it syp.h samss pbo bo ¦ *txt* 𝔓66 ℵ B L Q W Θ 579 *pc* lat sys ¦ ⌜ *2 3 1* 𝔓66 A D L W Ψ 0250 *f* 1 13 𝔐 ¦ *2 3* K *pc* ¦ *txt* 𝔓75 ℵ B Θ 579 *pc* ¦ ⊤ ο 𝔓66c D W Θ *f* 13 33. 579. 1241 *al* ¦ ○ 𝔓66* W it sys.p • **17** ⌜οτι 𝔓66 D K L 579 *al* it vgmss syp co • **18** ⌜ *2 3 1 4 5* B* ¦ *2–5* 𝔓66* 75c Δ *al* it pbo ¦ *1–3 5* ℵ W *pc* ¦ *2 3 5* 𝔓75*vid ¦ κ. υπηντησαν αυ. οχλοι D (c) ¦ *txt* 𝔓66c A (B2) L Θ Ψ 0250 *f* 1 13 𝔐 aur f vg syh ¦ ⌟ 𝔓66 ℵ vgms • **19** ⌜αυτους 𝔓66* D 579. 1241 *pc* a c e ¦ ⊤ολος D L Q Θ Ψ *f* 13 33. 892. 1241. 1424 *al* latt sys.p.h** ac bo • **21** ⌜ Βηδ- 𝔓66 D K W 0250 *pc* a sa bo • **22** ○ ℵ A D W Θ Ψ 0250 *f* 1 13 𝔐 ¦ *txt* 𝔓66 75 B L 33. 892. 1241 *pc* ¦ ⌜και (– D) παλιν A. κ. Φ. (D, W) Ψ 0250 *f* 1 13 (33) 𝔐 (aur f vg) sy(p).h ¦ και παλιν ο A. δε κ. ο Φ. 𝔓66* b ff2 ¦ A. δε κ. Φ. 𝔓66c (Θ) c (l) sa ac2 pbo ¦ κ. παλιν ερχ. A. κ. Φ. ⌜και ℵ ¦ *txt* 𝔓75vid A B L *pc* a (sys) • **23** ⌜απεκρινατο A D Ψ 0250 *f* 1 𝔐 ¦ απεκριθη Θ *f* 13 *pc* ¦ *txt* 𝔓66 75 ℵ B L W 33. *1* 844 • **25** ⌜απολεσει A D Θ *f* 1 (13) 𝔐 lat co ¦ *txt* 𝔓66.75 ℵ B L W Ψ 33. *1* 844. *1* 2211 *pc* aur ff2 • **26** ⌟ *1 3 2* 𝔐 ¦ *2 1 3* D Θ *f* 1 13 33. 565 *al* ¦ *txt* 𝔓66 75vid ℵ A B K L W Ψ 0250. (579). 892. 1241. 1424. *1* 844. *1* 2211 *al* ¦ ⌟1 𝔓66 D W *pc*

4 Mcc 17,20 ἐμὸς ἔσται· ⌜ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ τιμήσει αὐτὸν ὁ 10 IV
πατήρ⌝.

Ps 6,4s; 31,10 Mt 26,38 sp **27** Νῦν *ἡ ψυχή μου τετάρακται,* καὶ τί εἴπω; πάτερ, *σῶσόν*
με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν 10
5,37 Mt 3,17! ὥραν ταύτην. **28** πάτερ, δόξασόν ⌜σου τὸ ὄνομα⌝⌜.⌝ ἦλθεν X
8,54; 17,4 οὖν⌝ φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ⌝· καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δο-
ξάσω. **29** ὁ ⌜οὖν ὄχλος ὁ ⌜ἑστὼς ○καὶ ἀκούσας ⌜1⌝ἔλε-
Job 37,5 · Gn 21,17 γεν βροντὴν γεγονέναι, ἄλλοι ἔλεγον· ἄγγελος αὐτῷ ⌜2⌝λε-
11,42! λάληκεν. **30** ἀπεκρίθη ⌜Ἰησοῦς καὶ εἶπεν⌝· οὐ δι' ἐμὲ ἡ
14,30; 16,11 1 K 2,6 2 K 4,4 E 2,2 · L 10,18! φωνὴ αὕτη ⌜γέγονεν ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. **31** νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ
3,14! κόσμου ○τούτου, νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ⌜ἐκ-
14,3 βληθήσεται ἔξω⌝· **32** κἀγὼ ⌜ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, ⌜πάν-
21,19! τας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. **33** τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων
ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.

8,35 Ps 89,37 Ez 37,25 · 32 **34** Ἀπεκρίθη ○οὖν αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ
τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς ⌜λέ-
γεις σὺ⌝ ○¹ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; □τίς
1,51! ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;⌞ **35** εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ
7,33! 11,10; 8,12! Ἰησοῦς· ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ⌜ἐν ὑμῖν⌝ ἐστιν. περι-
1 J 2,11 πατεῖτε ⌜ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ⌝ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ·
καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει.
L 16,8 E 5,8 1 Th 5,5 8,59! **36** ⌜ὡς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς
γένησθε. ταῦτα ἐλάλησεν ⌜ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη
ἀπ' αὐτῶν.

2,11! 23! **37** ⌜Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν

26 ⌜εαν δε $\mathfrak{P}^{66c}$ 579 *pc* ¦ και εαν A 0250 𝔐 f sy$^{s.h}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66*.75}$ ℵ B D L W Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 33. 565. 892. 1241. *l* 844^{pt}. *l* 2211 *al* lat sy^{p} | ⌜μου $\mathfrak{P}^{66c}$ Θ 700^{c} *pc* lat ¦ μου ο εν τοις ουρανοις *f* ^{13} *pc* vg^{ms} • **28** ⌜μου το ον. B ¦ (17,1) σου τον υιον L X *f* $^{1\,13}$ 33. 579. 1241. *l* 2211 *pc* vg^{mss} sy^{hmg} bo | ⌜ (17,5) εν τη δοξη η ειχον παρα σοι προ του τον κοσμον γενεσθαι. και εγενετο D | ⌜ λεγουσα D 1241 *pc* it vg^{s} sy$^{s.h}$ bo • **29** ⌜ δε W r^{1} sa^{mss} pbo bo^{ms} ¦ – B a sa^{ms} bo^{mss} | ⌜ εστηκως $\mathfrak{P}^{59vid}$ A D K W Θ Ψ *f* ^{13} 33. 1241. *l* 844 *al* | ○ ℵ D *f* ^{1} 565. 579. 892 *pc* l | ⌜^{1} ελεγον $\mathfrak{P}^{66}$ L *pc* (b) c e l vg^{mss} co | ⌜^{2} ελαλησεν $\mathfrak{P}^{66}$ 1241 • **30** ⌜ *2 3 l* $\mathfrak{P}^{75vid}$ B (L) *pc* ac^{2} ¦ *l* ℵ | ⌜ηλθεν $\mathfrak{P}^{66}$ D ¦ ελυθεν Θ 579 *pc* • **31** ○ $\mathfrak{P}^{66*}$ D W *pc* lat sy^{s} ac^{2} pbo bo^{ms} | ⌜ βληθ εξω $\mathfrak{P}^{66}$ D a aur c ¦ βληθ- κατω Θ it sy^{s} sa; Epiph • **32** ⌜αν B *pc* ¦ οταν 1241 *pc* a e ff^{2}; Or^{pt} | ⌜ παντα $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ* (^{s} D) *pc* latt; Ir^{lat} • **34** ○ A D Θ 0250 *f* $^{1\,13}$ (33) 𝔐 latt sy co ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66.75}$ ℵ B L W Ψ 579. 892. 1241 *pc* sy^{hmg} sa^{ms} | ^{s} $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ A D Θ Ψ *f* $^{1\,13}$ 33 𝔐 sa^{mss} ac^{2} pbo bo^{mss} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75vid}$ B L W 0250. 579 *al* bo | ○^{1} $\mathfrak{P}^{75}$ Γ Δ 700. 1424 *pm* aur vg | □ $\mathfrak{P}^{75}$ *l* 2211 *al* sa^{ms} ac^{2} • **35** ⌜μεθ υμων A Γ Δ(*) 700. 1424 *pm* sy$^{s.p}$ sa ac^{2} pbo | ⌜εως $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ 0250 *f* ^{13} 33 𝔐 lat ¦ *txt* A B D K L W Θ Ψ 1. 565. *l* 2211 *al* | ⌜η ℵ^{2} L Δ Θ *f* ^{1} 565. *l* 844. *l* 2211 *al* • **36** ⌜ εως $\mathfrak{P}^{66}$ 0250 *f* $^{1\,13}$ 𝔐 lat ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A B D L W Θ Ψ 33. 579. *l* 2211 *pc* e | ⌜ο $\mathfrak{P}^{75}$ ℵ A W Θ *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ B D L Ψ • **37** ⌜ταυτα $\mathfrak{P}^{66*}$

αὐτῶν οὐκ ⌜ἐπίστευον εἰς αὐτόν, **38** ἵνα ὁ λόγος Ἠσαΐου
τοῦ προφήτου πληρωθῇ ▫ὃν εἶπεν⌝·
κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; *Is 53,1* Θ R 10, 16
καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;
109 1 **39** διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ⌜ὅτι πάλιν⌝ εἶπεν 5.44; 8,43
Ἠσαΐας·
40 τετύφλωκεν *αὐτῶν* ▫*τοὺς ὀφθαλμοὺς* *Is 6,10* Mt 13,14s! · Mc 3,5!
καὶ ⌜ἐπώρωσεν αὐτῶν⌝ *τὴν καρδίαν,*
ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ ⊤ *νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ*
καὶ ⌜*στραφῶσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς.*
110 X **41** ταῦτα εἶπεν Ἠσαΐας ⌜ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν ⌜αὐτοῦ, καὶ Is 6,1
ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. **42** ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόν-
των πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαί- 7,31!
ους οὐχ ὡμολόγουν ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· 9,22!
43 ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ⌜ἤπερ 5,44
τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.
111 I **44** Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ 7,28! · Mt 10,40! p
πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά με, **45** καὶ ὁ θεω-
112 X ρῶν ἐμὲ θεωρεῖ ⊤ τὸν πέμψαντά με. **46** ἐγὼ φῶς εἰς τὸν 6,40; 14,9!
κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα ○πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκο- 11,27!
τίᾳ μὴ μείνῃ. **47** καὶ ἐάν τίς μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων ⌜καὶ 8,12!
μὴ φυλάξῃ⌝ ⊤, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα 3,17!
κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. **48** ὁ ἀθε-
τῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρί- L 10,16!
νοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν 3,18 H 4,12!
○ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **49** ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, 6,39! | 8,28!
ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ αὐτός μοι ἐντολὴν ⌜δέδωκεν τί 3,34! · 15,10
εἴπω καὶ τί λαλήσω. **50** καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ

37 ⌜ επιστευσαν $\mathfrak{P}^{66}$ f^{13} *pc*; Eus • **38** ▫ $\mathfrak{P}^{75}$ • **39** ⌜και γαρ D • **40** ▫ D | ⌜επηρ- $\mathfrak{P}^{66\ 75}$ ℵ K W *pc* ¦ πεπωρωκεν B^2 f^1 𝔐; Eus^{pt} ¦ *txt* A B* L Θ Ψ f^{13} 33. *l* 844 *al*; Eus^{pt} | ⊤μη $\mathfrak{P}^{66*}$ D a e f (l) vg^{cl} | ⌜ επιστρεψωσιν K L W Θ (f^{13}) 1424 *al*; Eus ¦ επιστραφωσιν A D^{c} f^{1} 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66\ 75vid}$ ℵ B D* Ψ 33. 579 *pc* • **41** ⌜οτε D f^{13} 𝔐 sy; Eus ¦ επει W ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66\ 75}$ ℵ A B L Θ Ψ 1. 33. 579. *l* 844 *al* e co | ⌜ του θεου Θ f^{13} l sy^{h} sa (pbo) bo ¦ τ. θ. αυτου D • **43** ⌜υπερ $\mathfrak{P}^{66c}$ ℵ L W f^{1} 33. 565 *al* ¦ ειπερ Ψ *pc* ¦ η 1241 *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66*.75}$ A B D Θ f^{13} 𝔐 • **45** ⌜και $\mathfrak{P}^{66*}$ e • **46** ○ $\mathfrak{P}^{66*}$ B *pc* sy^{s} • **47** ⌜ *l 3* $\mathfrak{P}^{66c}$ D Θ 070. 579. 1241 *pc* it vg^{ms} ¦ μηδε φυλ. W ¦ και μη πιστευση 0250 𝔐 q sy^{hmg} ¦ – e ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66*.75}$ ℵ A B K L Ψ $f^{1\ 13}$ 33. 565 *al* vg sy | ⌜αυτα $\mathfrak{P}^{66}$ *pc* c r^{1} vg^{mss} sy$^{s.p}$ • **48** ○ $\mathfrak{P}^{66}$ 1241 • **49** ⌜εδ- $\mathfrak{P}^{75vid}$ D L Θ 0250 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ A B W Ψ 070 $f^{1.13}$ 33. 565. 579. 1241 *al*

6,40; 17,2 αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν ⌜ἐγὼ λαλῶ⌝, καθὼς εἴρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

2,13! · 18,4! 12,23; 17,1 7,30! · 16,28! 17,11s 27 L 22,3 Act 5,3 18,4! · 3,35 16,27! 28! L 12,37 Mt 3,14 12

13 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ⌜ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ⌝ ⸢τοῦ κόσμου τούτου⸣ πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. **2** καὶ δείπνου ⌜γινομένου, τοῦ ⸢διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ⌜ἵνα παραδοῖ αὐτὸν⌝ ⌜Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου⌝, **3** εἰδὼς ⸢ὅτι πάντα ⌜ἔδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας * καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, **4** ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν· **5** εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν ⌜νιπτῆρα καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. **6** ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· ⸢λέγει αὐτῷ⸣· κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; **7** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὃ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ⌜ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. **8** λέγει αὐτῷ Πέτρος· οὐ μὴ νίψῃς ⸢μου τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη ⌜Ἰησοῦς αὐτῷ⌝· ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. **9** λέγει αὐτῷ ⌜Σίμων Πέτρος⌝· κύριε, μὴ ⌜τοὺς πόδας μου μόνον⌝ ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. **10** λέγει αὐτῷ ⌜ὁ Ἰησοῦς⌝· ὁ λελουμένος οὐκ ⸢ἔχει χρείαν⸣ ⌜εἰ μὴ τοὺς πόδας νίψασθαι⌝, ἀλλ' ἔστιν

113 IX 16 114 III 115 X

50 ⌜ *2 1* Θ 𝔐 ¦ *2* D Γ 1241 *pc* a bo^{ms} ¦ *txt* 𝔓^{66} ℵ A B L W Ψ 070 *f* 1 13 33^{vid}. 565. 579. 892. *l* 844 *al* lat

¶ 13,1 ⌜εληλυθεν 𝔐 ¦ ηκει 𝔓^{66} ¦ παρην D ¦ *txt* 𝔓^{75} ℵ A B K L W Θ Ψ 070 *f* 1 13 33. 565. 579. 892. 1241. *l* 844 *al* | ⸢ *3 1 2* 𝔓^{66} • **2** ⌜γεν 𝔓^{66} ℵ^{2} A D Θ *f* 1 13 33 𝔐 lat ¦ *txt* ℵ* B L W Ψ 070. 579. 1241 *pc* d r^{1} | ⸣τε 𝔓^{66} A | ⌜ινα δω αυ. 𝔓^{66} ℵ^{2} L W Ψ 070. 1241. *l* 844 *pc* (⸢*et pon. p.* Ισκ. A Θ *f* 1 13 33 𝔐 a e f q sy) ¦ *txt* ℵ* B (D, *sed p.* Καρ.) | ⌜ δα Σ. -του A Θ *f* 1 33 𝔐 f q ¦ Σ. του *f* 13 c pbo ¦ -δα Σ. απο Καρυωτου D e ¦ † -δας Σ. της 𝔓^{66} ℵ B (W, 579) (b) ¦ *txt* L Ψ 070. 1241. *l* 844 *pc* vg^{cl} ⌜(*sed cf* ⌝) • **3** ⸣το Ιησους A Θ Ψ 070 *f* 1 33 𝔐 it sy^{s} sa ac^{2} bo^{ms} ¦ δε ο I. *f* 13 *al* b sy^{p,h**} bo ¦ *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ B D L W 1241 *pc* lat pbo | ⌜ δεδ- 𝔓$^{66.75}$ A D Θ Ψ *f* 13 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B K L W 070. 1. 579. *l* 844 *pc* • **5** ⌜ποδονιπτηρα 𝔓^{66} pbo • **6** ⸣και ℵ A W Θ Ψ *f* 1 13 33 𝔐 lat ¦ *txt* 𝔓$^{66.75}$ B D L it | ⸣ εκεινος ℵ^{2} A D L W Θ Ψ *f* 1 13 33 𝔐 ff^{2} l sy^{h} sa ac^{2} ¦ Simon sy^{s,p} ¦ *txt* 𝔓$^{66.75}$ ℵ* B b pbo • **7** ⌜αρ (*!*) 𝔓^{66*} ¦ γαρ 𝔓^{66c1} ¦ τι W ¦ *txt* 𝔓$^{66c2.75}$ *rell* • **8** ⸢ *p.* ποδας ℵ A Θ 33 𝔐 ¦ *p.* μη D *f* 1 13 1241 *pc* ¦ *txt* 𝔓$^{66.75}$ B C L W Ψ 892. *l* 844 *pc* | ⌜ *2 1* 𝔓^{66} K W Δ Θ *al* a c ff^{2} q vg^{cl} (*sed* o I. ℵ *f* 1 13 𝔐) ¦ *1* C^{3} D Ψ 1241 *pc* aur b e l r^{1} bo ¦ *txt* 𝔓^{75} A B C* L *l* 844 *pc* vg$^{st\,ww}$ • **9** ⌜ *2 1* B W ¦ *2* D *pc* | ⌜ *1 2 4* 𝔓^{66} *al* e ¦ *4 1 2* D it • **10** ⌜† *2* 𝔓^{75} B *pc* ¦ – Ψ ¦ *txt* 𝔓^{66} *rell* | ⸢ C^{3} D L Θ *f* 1.13 𝔐 ¦ *txt* 𝔓$^{66.75vid}$ ℵ A B C* W Ψ 1424. *l* 844 a q ρ; Or | ⌜ *5* ℵ aur c vgst; Or^{com} ¦ την κεφαλην νιψ. ει μη τ. π. μονον D ¦ ει μη τ. π. μονον νιψ. 𝔓^{66} Θ (1424) *pc* sy^{s,p} ¦ η τ. π. νιψ. 𝔓^{75} A C^{3} *f* 1 𝔐 sy^{h} ¦ – 579 ¦ *txt* B C* (K) L W Ψ *f* 13 892 *al* it vg^{cl} sy^{h};Or^{txt}

καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. 15,3
11 ἤδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· □διὰ τοῦτο εἶπεν ○ὅτι οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε.〉 6,64!

12 Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν ○[καὶ] ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ⌜καὶ ἀνέπεσεν⌝· πάλιν:1, εἶπεν αὐτοῖς· γι- 7
116 III νώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; **13** ὑμεῖς φωνεῖτέ με· ὁ διδά-
117 X σκαλος, καί· ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. **14** εἰ Mt 23,8.10
οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκα- 1 T 5,10
λος, ᵀ καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας· 1 J 2,6; 3,16
15 ὑπόδειγμα ○γὰρ ⌜ἔδωκα ὑμῖν ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα
118 III ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. **16** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν
δοῦλος □μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ οὐδὲ ἀπόστολος〉 ○μεί- Mt 10,24!p
ζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. **17** εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί Jc 1,25
ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. L 10,28.37
119 X **18** Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα ⌜τίνας ἐξελε- 6.70; 15,16.19 E 1,4
ξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· *ὁ τρώγων ⌜μου τὸν* Ps 41,10
ἄρτον ⌜¹ ἐπῆρεν ○*ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν* αὐτοῦ. **19** ἀπ' ἄρτι λέγω
ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ⌜πιστεύσητε ὅταν γένηται⌝ ὅτι Is 46,10; 43,10 · 14,29; 16,1.4
120 I ἐγώ εἰμι. **20** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἄν τινα Mt 24,25 p · 8,24! | Mt 10,40!
πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει ᵀ τὸν
πέμψαντά με.
121 IV **21** Ταῦτα εἰπὼν ○[ὁ] Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ *21–30*: Mt 26, 21-25 Mc 14,18-21 L 22,21-23
ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ
122 I ὑμῶν παραδώσει με. **22** ἔβλεπον ᵀ εἰς ἀλλήλους οἱ μαθη- 11,33!
123 X ταὶ ᵀ· ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. **23** ἦν ᵀ ἀνακείμενος
εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν
ἠγάπα ○ὁ Ἰησοῦς. **24** νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος 19,26; 20,2; 21,7.20

11 □ D | ○ ℵ A Θ *f* 1.13 𝔐 aur (e) ρ vg ¦ *txt* 𝔓66 B C L W Ψ 33ᵛⁱᵈ *pc* it • **12** ○ 𝔓66 ℵ A C² L Ψ 33. 1241. *l* 844 *al* it vgˢ syˢ·ᵖ ¦ *txt* B C*ˢ·³ D W Θ *f* 1.13 𝔐 lat syʰ | ⌜αναπεσων C¹ D Θ *f* 1.13 𝔐 aur vg syʰ ¦ και αναπεσων 𝔓66 ℵ² A(*h. t.*) L Ψ 33. 1241. *l* 844 *al* it vgˢ ¦ *txt* ℵ* B C* W 579 *pc* a e ρ syˢ·ᵖ sa ac² pbo boᵐˢˢ | [:, *et* :] –] • **14** ⌜ποσω μαλλον D Θ it syˢ·ᵖ • **15** ○ 𝔓66* 700 *pc* d | ⌜ δεδ- 𝔓66 ℵ A K Ψ *f* 1.13 33. 700. 892. 1241 *pm* ¦ *txt* B C D L W Γ Δ Θ 579. 1424. *l* 844 *pm* • **16** □ Θ boᵐˢ | ○ 𝔓66* • **18** ⌜ους 𝔓66 A D W Θ Ψ *f* 1.13 𝔐; Eus ¦ *txt* ℵ B C L 33. 892. 1241 *pc*; Or | ⌜ μετ εμου 𝔓66 ℵ A D W Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 lat sy (ac² pbo bo); Orᵖᵗ Eus Epiph ¦ *txt* B C L 892 *pc* vgᵐˢ sa; Orᵖᵗ | ⌜¹ επηρκεν ℵ A Θ W *pc* | ○ 𝔓66* B • **19** ⌜ *2 3 1* A D W Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 it vgᶜˡ ¦ † -ευητε οτ. γεν. B (⌜ C) ¦ *txt* 𝔓66 ℵ L (579) *pc* • **20** ⌜και 𝔓66* • **21** ○† 𝔓66* ℵ B L ¦ *txt* 𝔓66ᶜ A C D W Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐; Or • **22** ⌜ουν 𝔓66 ℵ* A D L W Θ *f* 1.13 33 𝔐 syʰ saᵐˢˢ ac² bo ¦ δε 1093 *pc* a syˢ·ᵖ saᵐˢ ¦ *txt* ℵᶜ B C Ψ *pc* e saᵐˢ pbo | ᵀ αυτου 𝔓66 *f* 13 1241 *pc* a rˡ syˢ bo • **23** ᵀ δε 𝔓66 ℵ A C² D W Θ *f* 1.13 33 𝔐 latt syᵖ·ʰ** ¦ *txt* B C* L Ψ 892. 1424 *pc* syˢ | ○ 𝔓66* B

ᶜπυθέσθαι τίς ἂν εἴηˀ περὶ ᶜοὗ λέγειˀ. **25** ᶜἀναπεσὼν οὖνˀ ἐκεῖνος ᴼοὕτως ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· κύριε, τίς ἐστιν; **26** ἀποκρίνεται ᶜ[ὁ] Ἰησοῦςᵀ· ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ ᶜβάψω τὸ ψωμίον καὶ δώσω αὐτῷˀ. ᶜ¹βάψας οὖν τὸ ψωμίον [λαμβάνει καὶ]ˀ δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος ᶜἸσκαριώτου. **27** καὶ ᴾμετὰ τὸ ψωμίονˎ ᴼτότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. * λέγει οὖν αὐτῷ ᴼ¹ὁ Ἰησοῦς· ὃ ποιεῖς ποίησον τάχιον. **28** τοῦτο ᴼ[δὲ] οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ· **29** τινὲς ᶜγὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ᵀ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ᶜ[ὁ] Ἰησοῦςˀ· ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. **30** λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ᶠἐξῆλθεν εὐθύςˀ. ἦν δὲ νύξ.

31 ᶜΟτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει ᵀ Ἰησοῦς· νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ· **32** ᴾ[εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ],ˎ καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ᶜαὐτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. **33** τεκνία, ἔτι μικρὸν ᵀ μεθ' ὑμῶν εἰμι· ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ᴼὅτι ὅπου ᴼ¹ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν ᶜλέγω ἄρτι. **34** Ἐντολὴνˀ καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ᵀ ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα

7,39! 8,54! · 1,51!

7,33!

7,34!

15,12s.17 1J 2,7s 2J 5 G 6,2 1P 1, 22 · 1J 3,11.23; 4,7.11s · 15,9

12 IX

12 X

24 ᶜ *l* Ψ (c e) syˢ co ¦ ᵀ και λεγει αυτω· ειπε τις εστιν B C L 068. 33. 892 *pc* (lat) ¦ πυθ. τις αν ειη περι ου ελεγεν, και λεγει αυτω· ειπε τις εστιν ℵ ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ᶜ(* illeg.) A (D: ειη ουτος) W (Θ) *f* ¹ ¹³ 𝔐 r¹ sy^p.h ¦ ᶜ τινος λ. Ψ ¦ ου ειπεν 𝔓⁶⁶ᶜ • **25** ᶜᵀ *l* B C e syˢ ¦ επιπ. δε A Θ 𝔐 sy^h ¦ επιπ. ουν 𝔓⁶⁶ᶜ ℵ* D W Δ *f* ¹ ¹³ 565. 1241 *al* sy^hmg ¦ αναπ. δε K Ψ *pc* ¦ *txt* 𝔓⁶⁶*vid ℵ² L 33. (579). 892 *pc* | ° ℵ A D W Θ Ψ *f* ¹ 565. 579. 700. 892. 1241 *pm* lat sy sa pbo bo • **26** ᶜᵀ ουν ο I. ℵ² C* L 892 *al* ¦ ουν I. B *pc* ¦ I. 𝔓⁶⁶ W 579^vid *pc* ¦ αυτω ο I. D *f* ¹³ 1424 *pc* e ¦ *txt* ℵ* A C^1 Θ Ψ *f* ¹ 33 𝔐 | ᵀ και λεγει ℵ D *f* ¹³ (1241) *pc* sy^p pbo bo | ᶜ βαψας (εμβ- A D K *f* ¹ ¹³ 565 *pc*) το ψ. επιδ- (+ αυτω 33) 𝔓⁶⁶ ℵ A D Θ Ψ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 e sy^h ¦ δωσω ενβαψας τ. ψ. W ¦ *txt* B C (L) 1241 *pc*; Or | ᶜ¹ *l–4* ℵ*.² (579) ¦ και εμβ- (β- D) το ψ. 𝔓⁶⁶(*) A D W Θ Ψ *f* ¹ ¹³ 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ¹ (B: *om.* το) C L 33. 892. 1241 *pc* sy^hmg; Or | ᶜ-τη 𝔓⁶⁶ A W *f* ¹ 𝔐 (τω -τη *f* ¹³) ¦ απο Καρυωτου D ¦ *txt* ℵ B C L Θ Ψ 068. 33. (579) *al* vg^s (st ww) • **27** ᴾ D e bo^ms | ° ℵ D L 565. 579 *pc* it vg^cl sy^s sa ac² mf pbo bo^pt; Did | ᴼ¹ᵀ B L ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ *rell* • **28** ° B W Ψ 579 *pc* sa^ms bo^ms ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ A C D L Θ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 latt sy^p.h co • **29** ᶜ δε 𝔓⁶⁶ *pc* sa^mss ac² bo^pt | ᵀ ο 𝔓⁶⁶ C D Θ Ψ 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B L W *f* ¹.¹³ 33. 565. 579. 700. 892 *al* | ᶠᵀ 2 ℵ B *pc* ¦ – *f* ¹ 565 *pc* e sy^s.p pbo ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ A C D L W Θ Ψ *f* ¹³ 33 𝔐 • **30** ᶠ A Θ *f* ¹ 𝔐 a f q ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ B C D L W Ψ *f* ¹³ 33. 579 *pc* lat • **31** ᵀ ο A C D W Θ (Ψ: ουν ο) *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ B L Δ *al* • **32** ᴾ 𝔓⁶⁶ ℵ* B C* D L W I. 579 *al* it vg^mss sy^s.h ac² mf bo^pt ¦ *txt* ℵ² A C² Θ Ψ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 lat sy^p sa bo^pt; Or^lem | ᶜ εαυτω ℵ¹ A D L W Θ Ψ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ*.² B *pc* (C *illeg.*) • **33/34** ᵀ χρονον ℵ L Γ Θ Ψ *f* ¹³ 892. *l* 844 *al* c f l sy^h sa^mss ac² mf bo^pt ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ A B C D W *f* ¹ 33 𝔐 lat; Cl Or | ° 𝔓⁶⁶ ℵ* D W 579. (1241) *pc* lat | ᴼ¹ 𝔓⁶⁶ W 579 *pc* | ᶜ λεγω· πλην αρτι ε. 𝔓⁶⁶ sy^s ¦ λεγω αρτι· πλην ε. I. 565 *pc* | ᵀ εγω 𝔓⁶⁶ *pc* it ¦ καγω D

καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. **35** ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ⸢ἐμοὶ μαθηταί ἐστε⸣, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ⸢ἐν ἀλλήλοις⸣. 1J 2,5 · 1Th 4,9!

126 J **36** Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη ⸢[αὐτῷ] Ἰησοῦς· ὅπου ᵀ ὑπάγω οὐ δύνασαί μοι ⸢νῦν ἀκολουθῆσαι⸣, ⸢ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον⸣. **37** λέγει αὐτῷ ⸢ὁ Πέτρος⸣· ᴼκύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ⸢ἀκολουθῆσαι ἄρτι⸣; ˢτὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ ⸣ θήσω. **38** ⸢ἀποκρίνεται Ἰησοῦς⸣· τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ ⸢φωνήσῃ ἕως οὗ ⸢ἀρνήσῃ με τρίς. *36–38:* Mt 26,33-35 Mc 14,29-31 L 22,31-34 · 14,5; 16,5 · 7,34! · 21,18s! · 12,26 · 18,27

127 X **14** ᵀ Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. **2** ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μή, ⸢εἶπον ἂν⸣ ὑμῖν ᴼὅτι πορεύομαι ἑτοιμάσαι ˢτόπον ὑμῖν⸣; **3** καὶ ἐὰν πορευθῶ ⸢καὶ ἑτοιμάσω⸣ ˢτόπον ὑμῖν⸣, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἦτε. **4** καὶ ὅπου ᴼ[ἐγὼ] ὑπάγω οἴδατε ⸢τὴν ὁδόν⸣. 27 · 12,44 Ex 14,21 · 2K 5,1 · 18.28; 21,22 · 12,32 · 12,26! · 1Th 4,17

5 Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς ᵀ· κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις· ᵀ πῶς ⸢δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι⸣; **6** λέγει αὐτῷ ᴼ[ὁ] Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· 11,16! · 13,36! · H 10,20 · 11,25!

35 ⸢εμου ε. μ. 𝔓66 | ⸢ εν αλλοις C ¦ μετ αλληλων ℵ *pc* • **36** ⸢αυτω ο ℵ C³ D W Ψ *f* 1.13 33 𝔐 ¦ † – B C* L *pc* lat sa^mss pbo bo ¦ *txt* 𝔓66 A K Θ *pc* | ᵀεγω ℵ D Ψ *f* 13. 700. 1241 *pm* latt co; Or | ⸢συναϲ αρτι D* ¦ συ νυν αϲ αρτι D² | ⸢ *3 2 1* A Θ 892* *pc* ¦ υστ. δε αϲ. μοι C³ (ᶠ D) Ψ *f* 13 𝔐 (b) sy^s ¦ *txt* 𝔓66 ℵ B C* L W 1. 33. 565. 579. *l* 844 *al* • **37** ⸢ *2* ℵ A C L Θ Ψ 𝔐 ¦ – D r¹ ac² ¦ *txt* 𝔓66 B W *f* 13 1. 33. 579. 1241 *al* | ᴼ ℵ* 33. 565 *pc* aur vg sy^s sa^mss pbo bo | ⸢ αϰ. νυν C³ (ᶠ L) ¦ νυν αϰ. αρτι D W *pc* ¦ ακολουθειν αρτι B (C*: νυν αϰ.) ¦ *txt* 𝔓66 ℵ A Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 | ˢ *4 5 1–3* 𝔓66 ℵ W 579. *l* 844 *pc* • **38** ⸢απεκριθη (αποκρινεται *f*¹ 565) αυτω ο Ι. C³ *f*¹ 𝔐 b f q vg^el sa bo^pt ¦ αποκρινεται ο Ι. W Ψ *f* 13 33. 579. 1241 *pc* ¦ απεκριθη Ι. και ειπεν αυτω D c pbo ¦ *txt* 𝔓66 ℵ A B C* L Θ *l* 844 *pc* | ⸢φωνησει C D L Θ Ψ *f* 13 1. 579. 1241 *pm*; Or | ᵀ απαρ ℵ A C W Θ Ψ *f* 13 33 𝔐 a aur r¹ ¦ *txt* 𝔓66 B D L 1. 565. 579. *l* 844 *pc* lat; Or

¶ 14,1 ᵀ και ειπεν τοις μαθηταις αυτου D a aur c (sy^s) • **2** ⸢ *2 1* 𝔓66* ¦ *1* ℵ W 579 *pc* | ᴼ 𝔓66* C² Θ 𝔐 a e f q ¦ *txt* 𝔓66c ℵ A B C* D K L W Ψ *f* 13 33. 565. 579. 892. *l* 844 *al* lat (*f*¹ *h. t.*) | ˢ 𝔓66 1424. *l* 844 *pc* lat | [ˢ.] • **3** ⸢, ετοιμασω A K W Γ Δ Θ 565. 1241 *pm* sy^p sa^mss ¦ ετοιμασαι D 700. 892. 1424 *al* f ¦ *txt* 𝔓66 ℵ B C L N Ψ *f* 13 33. 579. *l* 844 *pm* lat | ˢ 𝔓66 A C W Θ 𝔐 lat ¦ *txt* ℵ B D K L N Γ Ψ *f* 13 1. 33. 565 *al* vg^ms • **4** ᴼ 𝔓66 D L W Θ *f* 13 1. 565. 1424 *pc* it pbo bo^ms ¦ *txt* ℵ A B C Ψ 33 𝔐 c f vg sa ac² bo | ⸢και τ. οδ. οιδατε 𝔓66* A C¹ D Θ Ψ *f*1,13 𝔐 lat sy sa ac² ¦ *txt* 𝔓66c ℵ B C* L Q W 33. 579 *pc* a sa^ms pbo bo • **5** ᵀ ο λεγομενος Διδυμος D *pc* | ᵀ και ℵ A C² D Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 lat sy^p.h ¦ *txt* 𝔓66 B C*^vid L W a b sy^s | ⸢† οιδαμεν τ. οδ. B C* (ᶠ D) a b e (pbo) ¦ *txt* 𝔓66 (ᶠ ℵ, K) A C² L W Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 lat sy sa ac² bo • **6** ᴼ † 𝔓66 ℵ C* L ¦ *txt* A B C³ D W Θ Ψ *f*1.13 33 𝔐

Mt 11,27 R 5,2 E 3,12! 8,19! 12,45 1,43! Mt 17,17 p 1,18!; 12,45 10,38! 8,28! 5,36! 1,50; 5,20 16,28! 15,16; 16,23 s. 26; 15,7 1 J 3,22; 5,14 s · 17,1.4 21.23; 15,10 1 J 2,5; 5,3 Sap 6,18 26; 15,26; 16,7; 7,39 1 J 2,1 L 24, 49 | 15,26; 16,13 1 J 4,6; 5,6 1 K 2,11.14

οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. **7** εἰ ⸢ἐγνώκατέ με⸣, καὶ τὸν πατέρα μου ⸢γνώσεσθε. ᵒκαὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἑωράκατε ᵒ¹αὐτόν.

8 Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. **9** λέγει αὐτῷ ᵒὁ Ἰησοῦς· ⸢τοσούτῳ χρόνῳ⸣ μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακεν ᵀ τὸν πατέρα· ᵀᶠ πῶς σὺ λέγεις· δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; **10** οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ ⸢λέγω ὑμῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ, ὁ δὲ πατὴρ ᵀ ἐν ἐμοὶ μένων ποιεῖ τὰ ἔργα ⸢αὐτοῦ. **11** πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα ⸢αὐτὰ πιστεύετε ᵀ.

12 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει καὶ μείζονα ᵒτούτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα ⸢πορεύομαι· **13** καὶ ὅ ⸢τι ἂν⸣ ⸢αἰτήσητε ᵀ ἐν τῷ ὀνόματί μου τοῦτο ⸢ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. **14** □ἐάν τι αἰτήσητέ ᵒμε ἐν τῷ ὀνόματί μου ⸢ἐγὼ ποιήσω.⸣

15 Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς ⸢τηρήσετε· **16** κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα ⸢μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα ᾖ⸣, **17** τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ ⸢αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει ᵀ· ὑμεῖς ᵀᶠ γινώσκετε ⸢αὐτό, ὅτι

7 ⸢ᵗ -κειτε (ε)με (– A) A B C D¹ L Θ Ψ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 aur (f r¹) vg; Ir^lat v.l. ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ (ℵ D*, W) 579 *pc* it; Ir^lat | ⸢ᵗ αν ηδειτε B C* (L) Q Ψ 1. 33. 565 *al* r¹ ¦ εγνωκειτε αν A C³ Θ *f* ¹³ 𝔐 aur (f) vg ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ D W (579) *pc* sa ac² bo; Ir^lat | ᵒ† B C* L Q Ψ 1. 33. 565 *pc* a vg^mss ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ A C³ D W Θ *f* ¹³ 𝔐 lat sy; Ir^lat | ᵒ¹† B C* r¹ vg^mss; Ir^lat ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ *rell* (33: *h. t.*) • **9** ᵒ 𝔓⁶⁶ A L *pc* | ⸢ᵗ -τον -νον 𝔓⁶⁶·⁷⁵ ℵ¹ A B Θ Ψ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ*·² D L Q W *pc*; Ir^lat | ⸢και 𝔓⁷⁵ lat ac² bo^mss; Ir^lat | ᵀ και A D L Θ Ψ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 f q sy sa ac² ¦ *txt* 𝔓⁶⁶·⁷⁵ ℵ B Q W 579 *pc* lat pbo bo; Ir^lat Or • **10** ⸢ λαλω 𝔓⁶⁶ ℵ A W Θ *f* ¹(¹³) 33 𝔐 lat sy^h ¦ λελαληκα D Ψ *pc* ¦ *txt* 𝔓⁷⁵ B(*) L N *pc* e q sy^hmg | ᵀo ℵ A D W Θ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁶⁶·⁷⁵ B L Ψ *pc* | ⸢ αυτος 𝔓⁷⁵ L W 33. 579 (*sed a.* ποι. A Θ Ψ *f* ¹·¹³ 𝔐 lat) ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ B D *pc* • **11** ⸢αυτου 𝔓⁶⁶* ⁷⁵ B sa ac² | ᵀμοι A B Θ Ψ *f* ¹·¹³ 𝔐 it sy^h bo ¦ *txt* 𝔓⁶⁶·⁷⁵ ℵ D L W 33. 579 *al* lat sy^c·p sa ac² pbo • **12** ᵒ 𝔓⁶⁶* | ⸢-ευσομαι 𝔓⁷⁵ Q *pc* co? • **13** ⸢εαν 𝔓⁶⁶ 1. 565 *pc* | ⸢αιτητε 𝔓^75vid B Q *pc* | ᵀτον πατερα 33 *pc* vg^cl *et* ⸢-σει *pc* [Blass *cj*] • **14** □ *vs* X *f* ¹ 565 *pc* b vg^mss sy^h (*pon. p.* ποι. *vs* 13 1010) | ᵒ A D K L Q Ψ 1241. 1424. *l* 844 *pm* it vg^mss co | ⸢τουτο 𝔓⁷⁵ A B L Γ Ψ 060. 33 *al* c r¹ vg sa ac² bo ¦ τ. εγω 𝔓^66c 1241 • **15** ⸢-σατε A D W Θ *f* ¹·¹³ 𝔐 ¦ -σητε 𝔓⁶⁶ ℵ 060. 33. 579 *pc* ¦ *txt* B L Ψ *pc* co; Epiph • **16** ⸢ᵗ 6 *l*–5 L Q Ψ 33^vid *pc* e sy^hmg ¦ *l* 2 6 3–5 ℵ it ¦ μενη μ. υ. εις τ. αι. 𝔓⁶⁶ A (ᶜ D) W Θ *f* ¹·¹³ 𝔐 vg sy^h ¦ *txt* 𝔓⁷⁵ B 060 b • **17** ⸢ *bis* αυτον 𝔓⁶⁶* D* L (ℵ² W Ψ) 579 *al* | ᵀαυτο 𝔓^66c A D^c Θ Ψ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 lat ¦ αυτον D* L *al* ¦ *txt* 𝔓⁶⁶*·⁷⁵ ℵ B W 579 *pc* a | ᵀ δε A D L Θ *f* ¹·¹³ 33 𝔐 lat sy ¦ *txt* 𝔓⁶⁶·⁷⁵ ℵ B Q W Ψ 579 *pc* a b

παρ' ὑμῖν ⌜μένει καὶ ἐν ὑμῖν ⌝¹ἔσται. **18** Οὐκ ἀφήσω
ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. **19** ἔτι μικρὸν καὶ ὁ
κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς °δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ
ζῶ καὶ ὑμεῖς ⌜ζήσετε. **20** ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ⌜γνώσεσθε
ὑμεῖς⌝ ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ κἀγὼ
ἐν ὑμῖν. **21** ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς ἐκεῖ-
129 I νός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ⌜ἀγαπηθήσεται
ὑπὸ τοῦ πατρός μου, κἀγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω
αὐτῷ ἐμαυτόν.
130 X **22** Λέγει αὐτῷ ⌜'Ιούδας, οὐχ ὁ 'Ισκαριώτης⌝· κύριε,
°[καὶ] τί ⌜γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν
καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; **23** ἀπεκρίθη 'Ιησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ·
ἐάν τις ἀγαπᾷ με τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου
ἀγαπήσει αὐτὸν καὶ πρὸς αὐτὸν ⌜ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν
παρ' αὐτῷ ⌜ποιησόμεθα. **24** ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους
131 I μου οὐ ⌜τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ⊤ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς
ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.
132 X **25** Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· **26** * ὁ δὲ
παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ⊤ ὁ πατὴρ ἐν
τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνή-
σει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν °[ἐγώ].
27 Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν·
οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασ-
σέσθω ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. **28** ἠκούσατε ὅτι
ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ⌜ἠγα-
πᾶτέ με ἐχάρητε ἂν ὅτι ⊤ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα,
ὅτι ὁ πατὴρ ⊤ μείζων μού ἐστιν. **29** καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν

3; 20,19.26 | 7,33!

6,57
16,23!

10,38! · 6,56!

15!

23; 16,27; 17,23

7,4 Act 10,41

15!; 8,51! · 21!
Prv 8,17
2 Ez 37,27 2K 6,
16 E 3,17 Ap 3,20

3,34!

16!

1K 2,13 1J 2,20.
27 · 2,22! 16,13
Mt 10,19sp

16,33; 20,19.21.26
R 5,1 Kol 3,15
2Th 3,16 Hgg 2,
9 Θ · 1 2T 1,7!

3!

16,28!

17 ⌜ μενεῖ *pc* aur vg sa ac² pbo | *txt* B² *f* 1.13 𝔐 it bo (*sine acc.* 𝔓⁶⁶·⁷⁵ ℵ A B* D L Q W Δ Θ Ψ) | ⌜¹ εστιν 𝔓⁶⁶* B D* W 1. 565. *l* 844 *pc* it • **19** ° 𝔓⁶⁶ a sa^ms bo^pt | ⌜-σεσθε 𝔓⁶⁶ ℵ A D W Θ Ψ *f* 1.13 33 𝔐 | *txt* 𝔓⁷⁵ B L *pc* • **20** ⌜ *2 l* 𝔓⁷⁵ B L Q 060. 33. *l* 844 *pc* aur f vg | *1* A Θ *pc* b • **21** ⌜τηρηθησεται 𝔓⁷⁵ • **22** ⌜ *1 2 4* 𝔓⁷⁵ | I. ουχ ο απο Καρυωτου D | I. (o) Κανανιτης sa ac² | Thomas sy^s(c) | ° 𝔓⁶⁶·⁷⁵ A B D L Θ 33. 700. 1241 *al* lat sy^s,c,p co | *txt* 𝔓⁶⁶ᶜ ℵ W Ψ 0250 *f* 1.13 𝔐 q sy^h | ⌜εστιν D • **23** ⌜εισελ- 𝔓⁶⁶* | απελ 1010 *pc* | ελευσομαι D e sy^c | ⌜ σομαι D e sy^c ac² | -σομεν A Θ Ψ 0250 𝔐 | *txt* 𝔓⁶⁶·⁷⁵ ℵ B L W 060 *f* 1.13 1. 33. 565. 579 *al*; Did • **24** ⌜ ρησει D 579 *pc* sa^ms ac² bo | ⊤ο εμος D *l* 844 *pc* a e r¹ sy^h ac² mf pbo • **26** ⊤υμιν 𝔓⁶⁶ᶜ sy^s bo^pt | ° 𝔓⁷⁵ ℵ A D Θ Ψ *f* 1.13 𝔐 co | *txt* B L 060 (ˢ 33) • **28** ⌜αγαπατε D* L *f* 1.13 33. 579. 892^s. 1424 *al* | ηγαπησατε 0250 | ⊤ειπον 𝔐 | εγω *f* 1.13 e q sa^mss | *txt* ℵ A B D K* L Θ̓Ψ 060^vid. 0250. 1. 33. 565. 579. 1241. *l* 844 *al* lat | ⌜ μου ℵ*.² D² Θ 0250 *f* 1.13 𝔐 a f q sy^p,h, sa^mss ac² bo | *txt* ℵ¹ A B D* L Ψ 1. 33. 565. *l* 844 *pc* lat sa^ms pbo; Ir^lat

13,19! πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε. **30** οὐκέτι
12,31! πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρ-
χων· καὶ ἐν ἐμοὶ ⸢οὐκ ἔχει οὐδέν⸣, **31** ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κό-
10,18 σμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ⸢ἐνετείλατό μοι
18,1 Mt 26,46p ὁ πατήρ⸣, οὕτως ποιῶ. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.
Jr 2,21 Ps 80,9-20 **15** Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ καὶ ὁ πατήρ μου ὁ
Mt 15,13 γεωργός ἐστιν. **2** πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρ-
Mt 3,8p πὸν αἴρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ ⸢καρπὸν φέρον⸣ καθαίρει αὐτὸ
13,10 Act 15,9 ἵνα ⸣καρπὸν πλείονα⸢ φέρῃ. **3** □ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε
διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ⸢ὑμῖν· **4** μείνατε ἐν ἐμοί,
6,63 ı 6,56! κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν⸣
2K 3,5! ἀφ' ἑαυτοῦ ἐὰν μὴ ⸢μένῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως ⸢οὐδὲ ὑμεῖς
R 12,4s! ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ ⸣μένητε⸣. **5** ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ
κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ οὗτος φέρει καρ-
πὸν πολύν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν ⸢οὐδέν.
Ez 15,1-8 Mt 3, 10!p **6** ἐὰν μή τις ⸢μένῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ
ἐξηράνθη καὶ συνάγουσιν ⸣αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλου-
8,31! σιν ⸢ καὶ καίεται. **7** ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά 1
14,13! μου ἐν ὑμῖν ⸢μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε ⸣αἰτήσασθε, καὶ γενή-
13,31s · Mt 5,16! · σεται ᵒὑμῖν. **8** ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα ⸢καρ- 1
13,35 πὸν πολὺν⸣ φέρητε καὶ ⸢γένησθε ⸣ἐμοὶ μαθηταί.
3,35! **9** Καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ ⸡ὑμᾶς ἠγάπη-
Sap 3,9 σα⸢· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. **10** ἐὰν τὰς ἐντολάς
14,15! μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ ᵒμου, καθὼς ⸢ἐγὼ
8,29; 14,31 ⸢τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου⸣ τετήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν
τῇ ἀγάπῃ. **11** Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ

30 ⸢ευρησει ουδεν K *al* f sy^{hmg} ac^{2} pbo ¦ ουκ εχει ουδεν ευρειν D a • **31** ⸢ *1 2* D e l sa ac^{2} ¦ εντολην εδωκεν (δεδ- 33) μοι ο π. 𝔓^{75vid} B L 0250. 33 (⸡ 1. 565) *al* lat pbo ¦ *txt* ℵ A Θ Ψ *f* ^{13} 𝔐 sy$^{(s.p).h}$ bo

¶ 15,2 ⸢καρποφορον D a q; (Cl) | ⸡ 𝔓^{75} A D Θ 0250 *f* $^{1.13}$ 𝔐; Did ¦ *txt* (ℵ) B L Ψ 33. 579. *l* 844 *al* lat; (Cl) • **3/4** □ D* | ⸣εν 𝔓^{66*} | ⸢μεινη 𝔓^{66vid} A D Θ Ψ 0250 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L 579 *pc* | ⸢και ο εν εμ. μενων 𝔓^{66} (it) | ⸢ μεινητε D Θ^{c} Ψ 0250 *f* $^{1.13}$ (⸡ 33) 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B L Θ* 579. *l* 844 *pc* • **5** ⸢ουδε εν 𝔓^{75} B ¦ – D* *pc* • **6** ⸢μεινη ℵ^{2} L Ψ *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓$^{66\,75}$ ℵ* A B D Θ 0250. 579 *pc* | ⸢ αυτο ℵ D L Δ Ψ 0250 *f* $^{1.13}$ 33. 565. *l* 844 *pm* it vg^{cl} ¦ *txt* 𝔓^{75vid} A B K Γ Θ 579. 700. 892⸣. 1241. 1424 *pm* lat | ⸣αυτα 𝔓^{66} • **7** ⸢μενει 𝔓^{66*} L 579 *pc* | ⸢ αιτησεσθε (-σεσθαι Δ Θ 579 *al*) ℵ Θ Ψ 0250. 33 𝔐 vg ¦ *txt* B L *f* ^{13} 1. 565 *al* it (-σασθαι A D Γ *al* a c f) | ᵒ 𝔓^{66} D* e • **8** ⸢ *2 1* D *pc* ¦ καρπ. πλειονα 𝔓^{66} | ⸢† γενησεσθε ℵ A Ψ *f* ^{13} 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{66vid} B D L Θ 0250. 1. 565. (579). *l* 844 *al* | ⸢ μοι L 33 *pc* ¦ μου 𝔓^{66} D* *pc* • **9** ⸡ 𝔓^{66} ℵ A D^{2} Θ 0250 *f* ^{13} 𝔐 lat ¦ *txt* 𝔓^{75} B D* L Ψ 1. 33. *l* 844 *pc* it • **10** ᵒ 𝔓^{66*} e | ⸢καγω ℵ D lat co | ⸢† *3–5 1 2* (+ μου ℵ*) ℵ vg ¦ *3 4 1 2* 𝔓$^{66\,75vid}$ B it ¦ *txt* A D L Θ Ψ 0250 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 e f

ἐν ὑμῖν ⌜ᾖ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. **12** Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους ⌜καθὼς ἠγάπησα
135 IV ὑμᾶς. **13** μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα ᴼτις τὴν
136 X ψυχὴν ⌜αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. **14** ὑμεῖς ᵀφίλοι μού ἐστε ἐὰν ποιῆτε ⌜ἃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. **15** οὐκέτι ˢλέγω ὑμᾶς˒ δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ ⌜εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. **16** οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ⌜καὶ ἔθηκα ὑμᾶς˒ ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ
137 IV καρπὸς ὑμῶν μένῃ, * ⌜ἵνα ὅ τι ἂν ⌜αἰτήσητε τὸν πατέρα
138 X ἐν τῷ ὀνόματί μου ᶠδῷ ὑμῖν˒. **17** ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ᴼἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

18 Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς ⌜μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ᴼὑμῶν μεμίσηκεν. **19** εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν ⌜τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ⌜ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ˒ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο ˢμισεῖ
139 III ὑμᾶς ὁ κόσμος˒. **20** μνημονεύετε ⌜τοῦ λόγου οὗ˒ ἐγὼ εἶπον
140 X ὑμῖν· οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. * εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ᵀἐτήρησαν,
141 I καὶ τὸν ὑμέτερον ᵀ τηρήσουσιν. **21** ἀλλὰ ταῦτα ᴼπάντα
142 III ⌜ποιήσουσιν ⌜εἰς ὑμᾶς˒ διὰ τὸ ὄνομά μου, * ὅτι οὐκ
143 X οἴδασιν τὸν πέμψαντά με. **22** εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα
144 I αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχου-
145 X σιν περὶ τῆς ἁμαρτίας ᴼαὐτῶν. **23** ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. **24** εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ ⌜οὐδεὶς ἄλλος ἐποίησεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασιν καὶ μεμισήκασιν ᴼκαὶ ἐμὲ καὶ τὸν πα-

3,29; 16,24; 17,13 1J 1,4 2J 12 | 13,34! Mc 12, 31p

10,11.15.17s 1J 3,16 Mc 10,45p | L 12,4! · 8,31! Mt 12,50

Ex 33,11 Jc 2,23 · 3,11!

13,18!

R 1,13 Ph 1,22

14,13!

13,34!

19; 7,7; 17,14 1J 3,13 Mt 10,22! | 8,23; 17,14.16 1J 4,5

18!

Mt 10,24!

8,51!

Mt 5,11; 10,22! · 8,19!

9,41 · R 1,20s

L 10,16!

5,36!

7,31; 11,47 · 9,41

6,36

11 ⌜μεινη ℵ L (ˢ 0250) f^{13} 𝔐 f r^{1} | *txt* A B D Θ Ψ 1. (ˢ 33). 565. 579. 1241. *l* 844 *pc* lat sy • **12** ⌜ως 𝔓66 • **13** ᴼ 𝔓66 ℵ* D* Θ it sa ac^{2} | ⌜την εαυτου 𝔓66 (579 *pc*) • **14** ᵀγαρ ℵ* D* 5, 𝔊 *pc* pbo | ⌜† o B 579 *pc* a e q | οσα A Θ Ψ 0250. 33 𝔐 sy^{hmg} | *txt* 𝔓66 ℵ D L f^{13} 1. 565 *al* • **15** ˢ D Θ 0250 $f^{1\,13}$ 𝔐 (q) | *txt* 𝔓66 ℵ A B L Ψ 33. 579. 1424. *l* 844 *pc*; Ir^{lat} | ⌜ λεγω 𝔓66vid • **16** ⌜ *l 2* 𝔓66 | – Δ 565. 1424 *pc* ac^{2} | ⌜και f^{13} 1 | – ℵ* *et* ᶠ δωσει υμ. ℵ* Θ 892ˢ *al* | τουτο ποιησω, ινα δοξασθη ο πατηρ εν τω υιω f^{13} | ⌜-τητε B L Ψ *pc* • **17** ᴼ 𝔓66* D e • **18** ⌜εμισει (-σησε 𝔓66*) 𝔓66c | ᴼ ℵ* D 579. *l* 844 *pc* it bo • **19** ⌜τον 𝔓66 1241 | ˢουκ εκ τουτου (– 𝔓66c) τ. κ. 𝔓66* (it) | ˢ *2 1 3 4* 𝔓66 a q | *3 4 1 2* ℵ *pc* • **20** ˢτους -γους ους D | τον -γον ον ℵ 579 *pc* r^{1} | οτι sy^{s} | [ᵀ *bis* ου(κ) Pallis *cj*] • **21** ᴼ D 579 *pc* | ⌜-σωσιν Δ 33. 1241. *l* 844 *pc* | ποιουσιν 𝔓66 it | ˢ *2* 565 *pc* | υμιν A D^{1} Ψ f^{13} 𝔐 lat sy^{h} | – ℵ* | *txt* 𝔓66 ℵ² B D* L Θ 1. 33. 579 *al* it sy^{hmg} • **22** ᴼ 𝔓66* c e ff^{2} l q • **24** ⌜μηδεις 𝔓66vid | ᴼ 𝔓66 D it vg^{mss}

τέρα μου. **25** ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ⸢ἐν τῷ νόμῳ
Ps 35,19; 69,5 PsSal 7,1 αὐτῶν γεγραμμένος⸣ ὅτι *ἐμίσησάν με δωρεάν.*
14,16! · 16,7! **26** Ὅταν ⊤ ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ ⸢πέμψω ὑμῖν
14,17! 1J 5,6 παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πα-
τρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· **27** καὶ
21,24! L 1,2 Act 5,32! ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

13,19! · Mt 11,6! **16** Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ⁰μὴ σκανδαλισθῆτε.
9,22! Mt 10,21! **2** ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· * ἀλλ' ἔρχεται
G 1,13s Act 17, 5ss; 18,12ss ¦ ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ⁰ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέ-
8,19! Act 13,27 1J 3,1 1K 2,8 13,19! ρειν τῷ θεῷ. **3** □καὶ ταῦτα ⸢ποιήσουσιν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν
τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ.⸣ **4** ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα
ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα ⁰αὐτῶν μνημονεύητε ⁰¹αὐτῶν ὅτι ἐγὼ
17,12 εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι
28! 7,33; 13,36; 14,5 Mc 9,32p Mt 17,23p μεθ' ὑμῶν ἤμην. **5** νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ
οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· ποῦ ὑπάγεις; **6** ἀλλ' ὅτι ταῦτα λε-
λάληκα ὑμῖν ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. **7** ἀλλ'
14,16! ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλ-
15,26 1J 3,24; 4, 13 Mc 1,8 L 24, 49 Act 2,33 θω. ἐὰν γὰρ ⊤ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος ⸢οὐκ ἐλεύσεται⸣
πρὸς ὑμᾶς· □ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.⸣
3,18; 8,24; 15,22 **8** καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας
καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· **9** περὶ ἁμαρτίας
5. 28! · 16-19; 20,29 12,31! μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· **10** περὶ δικαιοσύνης δέ,
ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ⊤ ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με·
11 περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέ-
κριται.

14,17! 26! Ps 25,5 **12** Ἔτι πολλὰ ἔχω ⸢ὑμῖν λέγειν⸣, ἀλλ' οὐ δύνασθε βα-
στάζειν ἄρτι· **13** ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς
ἀληθείας, ⸢ὁδηγήσει ὑμᾶς⸣ ⸢ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ⸣· οὐ

25 ⸢ *5 l–4* A Θ *f* 13 𝔐 ¦ *l–3 5* 𝔓66* vid ¦ *txt* 𝔓22vid 66c vid ℵ(*) B D L Ψ 1. 33. 565. 579. *l* 844 *pc* latt • **26** ⊤ δε A D L Θ Ψ *f* 1 13 33 𝔐 sy sa^{mss} pbo bo^{pt} ¦ ergo it ¦ *txt* 𝔓22 ℵ B Δ 579. *l* 2211 *pc* e l sa^{mss} ac^{2} bo^{pt}; Epiph | ⸢πεμπω D aur ff^{2} bo^{ms}
¶ 16,1 ⁰ ℵ* 1424* • **2** ° B • **3** □ *vs* sy^{s} | ⸢π. (-σωσιν ℵ 33) υμιν ℵ D L Ψ *f* 1.13 (33). 565. 579. *l* 844 *al* it vg^{cl} sy^{h**} co ¦ ποιουσιν Θ q ¦ *txt* A B 𝔐 lat sy^{p} • **4** ⁰ ℵ* D Ψ 1 𝔐 a ff^{2} sy^{s} co ¦ *txt* 𝔓66vid ℵ^{1} A B L Θ *f* 13 33. 118. *l* 2211 *al* e sy^{p,h} bo^{ms} | ⁰¹ ℵ^{1} D L *f* 13 *l* 2211 *al* a e sy^{s} co ¦ *txt* 𝔓66vid ℵ*.2 A B Θ Ψ *f* 1 33 𝔐 ff^{2} sy^{p,h} bo^{pt} • **7** ⊤εγω A *f* 13 33 𝔐 it vg^{mss}; Cl^{lat} ¦ *txt* ℵ B D L Θ Ψ 1 *pc* lat co | ⸢† ου μη ελθη B L Ψ 33 *pc* ¦ *txt* ℵ A D Θ *f* 1 13 𝔐; Cl^{lat} | □ 𝔓66*vid vg^{ms} • **10** ⊤μου A Θ *f* 13 𝔐 c f q sy sa^{mss} ac^{2} pbo ¦ *txt* ℵ B D L W (ˢ Ψ) 1. 33. 579. *l* 2211 *al* lat sa^{mss} bo • **12** ˢ A D W Θ 068 *f* 13 1 𝔐 (a) ¦ *txt* ℵ B L Ψ 33. *l* 844 *pc* lat • **13** ⸢εκεινος υμας οδηγ. D a ¦ διηγησεται υμιν *et* ⸢ την -αν σαν vg$^{cl\ ww}$ ¦ † εις την αν σαν A B *pc* vgst; Or (ˢ Ψ 068 *f* 13 𝔐) ¦ *txt* ℵ(*: *om.* πασῃ) D L W (ˢ Θ) 1. 33. 565. (579) *al* it

γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ⊤ ⌜ἀκούσει λαλήσει καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. **14** ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. **15** □πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν· διὰ τοῦτο εἶπον ⊤ ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.↘

16 Μικρὸν καὶ ⌜οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με⊤. **17** εἶπαν οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· τί ἐστιν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· μικρὸν καὶ ⌜οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καί· ὅτι ⊤ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; **18** □ἔλεγον οὖν·↘ ⌟τί ἐστιν τοῦτο⌝ □1[ὃ λέγει]↘1 ○τὸ μικρόν; οὐκ οἴδαμεν ⌜τί λαλεῖ⌝.

19 ˝Εγνω ⌜[ὁ] Ἰησοῦς ὅτι ⌜ἤθελον αὐτὸν ⌜1ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον· μικρὸν καὶ ⌜2οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; **20** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς ⊤ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. **21** ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ⌜ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς ⌜θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. **22** καὶ ὑμεῖς ⌟οὖν νῦν μὲν λύπην⌝ ⌜ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς ⌜αἴρει ἀφ' ὑμῶν.

23 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν.

148 ΙΠ 149 Χ

14,10 | 8.54! | 17,10 | 7,33! | L 9,45 | L 5,35p | Ap 11,10 | L 6,21 1P 1,6 | Is 26,17 | 2K 4,17 | Is 66,14 ☪ 20,20 L 24,52 | 26; 14,20

13 ⊤ (ε)αν A D[1] Θ 0250 *f*[13] 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B D* L W Ψ 1. 579. *l* 844. *l* 2211 *pc et* ⌜† -ουει ℵ L 33 b e ¦ -σῃ A 0250 *f*[13] 𝔐 ¦ *txt* B D W Θ Ψ 1. 579. *l* 844. *l* 2211 *al* (l) vg; Epiph • **15** □ (*h. t.*) 𝔓[66] ℵ* bo[mss] | ⊤υμιν ℵ[2] L N Θ *pc* it sy ac[2] bo[pt] • **16** ⌜ου A *f*[13] 𝔐 a d e sy[s.p] ¦ *txt* 𝔓[66vid] ℵ B D L N W Θ Ψ 068. 0250. 1. 33. *l* 844 *al* lat sy[h] | ⊤ (17) οτι (+ εγω 33. 892 *al*) υπαγω προς τον πατερα (+ μου G *pc* sy[s]) A Θ (Ψ) 068. (33) *f*[1.13] 𝔐 lat sy pbo bo[pt] ¦ *txt* 𝔓[5.66] ℵ B D L W 0250 *pc* it sa ac[2] bo[pt] • **17** ⌜ (16) ουκετι D W Ψ 33 *pc* | ⊤εγω D W Θ 𝔐 (f) sa ac[2] bo ¦ *txt* 𝔓[5vid.66vid] ℵ A B L N Ψ 0250 *f*[13] 33. 118. 565. 579. 700. *l* 844 *al* lat pbo • **18** □ D* it sy[s] ¦ ⌜† *3 1 2* A D[2] Θ 0250 𝔐 ¦ *txt* 𝔓[66] ℵ B D* L W Ψ *f*[13] 1. 33. 565. 579. *l* 844 *al*; Or | □[1] 𝔓[5.66] ℵ* D* W *f*[13] 1. 565. 579 *al* it sa pbo ¦ *txt* ℵ[2] A B D[2] L Θ Ψ 068. 0250. 33 𝔐 lat sy ac[2] bo; Or | ○ ℵ[2] B L Ψ 33. 892[s] *pc*; Or | ⌜ο λεγει D* (Θ) a r[1] ¦ – B *pc* • **19** ⌜† – 𝔓[5] B L W *pc* ¦ ουν ο A (Θ 579. *l* 844) Ψ *f*[13] 𝔐 ¦ *txt* ℵ D 1. 33. 565 *pc* | ⌜ ημελλον 𝔓[66c](*: + και ηθ.) ℵ W 579 *pc* c ff[2] | ⌜[1] επερωτησαι περι τουτου D (Θ) | ⌜[2] (16) ουκετι Θ 565 *pc* • **20** ⊤ δε ℵ[2] A L W Θ Ψ *f*[13] 33 𝔐 aur vg sy[h] sa[ms] bo[ms] ¦ *txt* 𝔓[5] ℵ* B D 1 *pc* it sy[s] co • **21** ⌜ημερα 𝔓[66] D it sy[s.p] ac[2] | ⌜ λυπης D 579 *pc* c • **22** ⌜ *2 3 1 4* ℵ* ¦ *1 4 3 2* A C[3] Θ 𝔐 ¦ *3 1 4 2 f*[13] ⌜ *txt* 𝔓[5.22vid.66] ℵ[2] B C* D L W Ψ 1. 33. 565. (1424). *l* 844 *pc* lat ¦ ⌜εξετε 𝔓[66] ℵ[2] A D (L) N W* Θ Ψ 33. *l* 844 *al* it vg[mss] ¦ *txt* 𝔓[22] ℵ* B C W[s] *f*[1] [13] 𝔐 lat | ⌜ αρει 𝔓[5] B D* Γ *pc* it vg[cl.ww] sa ac[2] bo ¦ αφαιρει W

14,13!s * ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⌜ἄν τι⌝ αἰτήσητε τὸν πατέρα ⌜ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει ὑμῖν⌝. **24** ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· ⌜αἰτεῖτε καὶ λήμψεσθε, ἵνα ἡ
15,11! χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

29; 10,6 **25** Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ⊤ ἔρχεται ὥρα
7,26; 11,14; 18,20 ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ
23! περὶ τοῦ πατρὸς ⌜ἀπαγγελῶ ὑμῖν. **26** ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
14,13!s ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ
14,21! ἐρωτήσω τὸν πατέρα □περὶ ὑμῶν⌝· **27** αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ
φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε
30; 8,42; 13,3; 17,8 | 11,27! ὅτι ἐγὼ παρὰ ⌜[τοῦ]⌝ θεοῦ ἐξῆλθον. **28** □ἐξῆλθον ⌜παρὰ
τοῦ πατρὸς⌝ καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι
5.10.17; 13,1.3; 14, 12.28; 17,13; 20,17 τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.

29 Λέγουσιν ⊤ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ἴδε νῦν ᵒἐν παρρησίᾳ
25! λαλεῖς καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. **30** νῦν οἴδαμεν ὅτι
21,17 · 2,25 οἶδας πάντα καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν
27! τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. **31** ἀπεκρίθη αὐ-
τοῖς ⊤ Ἰησοῦς· ἄρτι πιστεύετε·; **32** ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα καὶ
Zch 13,7 Mt 26, 31p ⌜ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῆτε ⊤ ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια κἀμὲ
8,16! μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ
14,27! ἐστιν. **33** ταῦτα ⊤ λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην
ἔχητε. □ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ⌜ἔχετε·⌝ ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ
1J 5,4 νενίκηκα τὸν κόσμον.

Mt 14,19! **17** Ταῦτα ἐλάλησεν ⊤ Ἰησοῦς καὶ ⌜ἐπάρας τοὺς ὀφθαλ-
13,1! μοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν ⊤ εἶπεν· πάτερ, ἐλήλυθεν
7,39! ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα ⌜ὁ υἱὸς⌝ δοξάσῃ σέ,

23 ⌜οτι ο (ε)αν ℵ Θ 33. 1241. *l* 844 *pc* ¦ ο τι (οτι?) (ε)αν 𝔓^{22vid} A D^{2} (N) W *pc* ¦ οτι οσα (ε)αν *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{5} B C (D*) L (Ψ) *pc* lat; Or | ⌜*t 5 6 1–4* 𝔓^{5vid} ℵ B C* L Δ *l* 844 *pc* sa ac^{2} ¦ *5 6* 118 *pc* ¦ *txt* 𝔓^{22vid} A C^{3} D W Θ Ψ *f*^{13} 1. (33) 𝔐 lat(t) sy pbo bo • **24** ⌜-τησασθε 𝔓^{66vid} ℵ* W 579 *pc* • **25** ⊤αλλ(α) 𝔓^{66vid} A C^{3} D^{2} Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 c f q r^{1} sy^{h} ac^{2} ¦ *txt* 𝔓^{5vid} ℵ B C* D* L W 1. 33. 579 *pc* lat sa pbo bo; Or | ⌜αναγγ- C^{2} Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ απαγγελλω ℵ ¦ *txt* 𝔓$^{66(*)}$ A B C* D K L W Θ 33. 579^{c}. *l* 844 *al* • **26** □ 𝔓^{5vid} *pc* b c e ac^{2} • **27** ⌜ *2* 𝔓^{5} ℵ*.^{2} A N Θ 33. 579 *al* ¦ του (– ℵ^{1}) πατρος ℵ^{1} B C* D L *l* 844 *pc* (ff^{2}) co ¦ *txt* C^{3} W Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 • **28** □ D W b ff^{2} sy^{s} ac^{2} pbo | ⌜† εκ B C* L Ψ 33 *pc* ¦ *txt* 𝔓$^{5.22}$ ℵ A C^{2} Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 • **29** ⊤αυτω 𝔓$^{5c\ vid}$ (ℵ*) A C^{3} D L W *f*^{13} 33 𝔐 lat sy$^{s.p.hmg}$ co ¦ *txt* 𝔓^{5*} ℵ^{2} B C* N Θ Ψ 0250. 1. 565 *pc* e q vg^{mss} sy^{h} | ° ℵ^{2} A C^{2vid} L Θ Ψ 0250 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ* B C* D W *pc* • **31** ⊤ο ℵ A D L Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓$^{22.66}$ B C W Θ 0109. 0250. *l* 844 *pc* | [· ·] • **32** ⌜νυν ελ. C^{3} D^{1} Θ Ψ 0250 *f*$^{1.13}$ 𝔐 f q sy$^{p.h}$ ¦ ελ. η ωρα ℵ* ¦ *txt* 𝔓$^{22vid\ 66}$ ℵ^{2} A B C* D* L W 0109. 33 *pc* sy^{s} | ⌜παντες 𝔓^{66*vid} • **33** ⊤ δε 𝔓^{66} | □ 𝔓^{66vid} Δ vg^{ms*} | ⌜εξ- D *f*$^{1.13}$ 892^{k} *pc* it vg$^{cl.ww}$

¶ 17,1 ⊤ο A C D L W Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B Θ 0109. 0250 *pc* | ⌜επηρεν *et* ⊤ και A C^{3} K N Γ Δ Ψ 0250. 209. 700. *l* 844 *pm* | ⌜ο υι. σου A D Θ 0250. 1. 579. *l* 844 *pc* lat sy ¦ και ο υι. σου C$^{(2).3}$ L Ψ *f*^{13} 33 𝔐 q vg^{mss}; Or^{pt} ¦ *txt* ℵ B C* W 0109. 0301 *pc* d e ff^{2} pbo; Or^{pt}

2 καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ ⌜δώσῃ αὐτοῖς⌝ ζωὴν αἰώνιον. **3** αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ ἵνα ⌜γινώσκωσιν σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ⌜ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν⌝. **4** ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς ⌜τὸ ἔργον τελειώσας⌝ ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· **5** καὶ νῦν δόξασόν με σύ, ⌜πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ⌜ᾗ εἶχον ⌜πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.⌝

6 Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς ⌜ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν κἀμοὶ αὐτοὺς ἔδωκας καὶ τὸν λόγον σου ⌜τετήρηκαν. **7** νῦν ⌜ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα ⌜δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ ⌜¹εἰσιν· **8** ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ⌜ἔδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον □καὶ ἔγνωσαν⌝ ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

9 Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ, οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσιν, **10** καὶ ⌜τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστιν καὶ τὰ σὰ ἐμά⌝, καὶ ⌜δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. **11** καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ⌜αὐτοὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, κἀγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι⌝. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ⌜ᾧ δέδωκάς⌝ μοι, □ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ⌜¹ἡμεῖς⌝. **12** ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ⌜ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί ⌜σου ⌜ᾧ δέδωκάς μοι, καὶ⌝ ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς °ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. **13** νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχο-

Mt 28,18!
5,24!
Sap 15,3 · 1 Th 1 9 1 J 5,20
4,34! H 5,9
8,54! 7,39!
24; 1,1
6,37! H 2,12
8,51!
6,46!
16,27! · 21.23.25; 11,42
20
6,37! 16,15
21-23; 10,30
6,37!
2 Th 2,3 Is 57,4 Θ Prv 24,22a Θ

2 ⌜-σει -τοις B Ψ 0301 *f*^{13} (1) 𝔐 | σω τω ℵ* 0109 *pc* | δως τω 𝔓^{107} W (L: τοις) | εχη D | *txt* ℵ^{2} A C K 0250. 33 *al* • 3 ⌜-κουσιν A D L N W Δ 0109. 0301. 33. 579. 1241 *al* | ⌜ απεπεμψας 𝔓^{66vid} | ⌜εις τουτον τον κοσμον D • 4 ⌜ (+ και D) το εργ. ετελειωσα D Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 lat sa^{mss} ac^{2} pbo ' *txt* 𝔓^{66} ℵ A B C L N (W) 0109. 0301. 1. 33 *pc* (b ff^{2}) sa^{mss} bo • 5 ⌜πατηρ D* N 0109 | ⌜ ην ℵ* 579 | ⌜ *6 7 1–5* 𝔓^{66*} a f | *6 7 1–7* 𝔓$^{66corr vid}$ | π. σοι προ του γενεσθαι τ. κ. D* (' D^{2}; Ir^{lat} Epiph) • 6 ⌜δεδ- C L Ψ 0109 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 | *txt* ℵ A B D K N W Θ *l* 844 *al* | ⌜ ετηρησαν ℵ N 33 • 7 ⌜εγνων ℵ | ωκα W 579 *pc* sy^{hmg} | -ωσαν C Ψ *f*^{13} 33. 700. 1241 *al* | *txt* A^{vid} B D L Θ 0109 *f*^{1} 𝔐 sy^{h} | ⌜ εδ- A (B) 0109. 1. 579 *pc* | ⌜ εστιν A D Θ *f*$^{1.13}$ 𝔐 bo^{mss} | *txt* 𝔓^{84} ℵ B C L N W Ψ 0109. 33. 565. 579. *l* 844 *al* • 8 ⌜ δεδ ℵ L Θ Ψ 0109 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 | *txt* A (B) C D W 579 *al* | □ ℵ* A D W *pc* a e q ac^{2} pbo • 10 ⌜εμοι αυτους εδωκας ℵ | ⌜εδοξασας με D • 11 ⌜ουτοι A C D L W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat | – 𝔓^{66vid} vg^{mss} | *txt* ℵ B 1241 *pc* d f | ⌜ ουκετι ειμι εν τω κοσμω. και εν τω κοσμω ειμι 𝔓^{107vid} D (a c) r^{1} | ⌜ και οτε ημην μετ αυτων εγω (+ εν τω κοσμω D^{1}) ετηρουν αυτους εν τω ονοματι σου D | ο δεδ D* 1424 *pc* | ους δεδ D^{1} (N) 209. 892 *al* aur f q vg ω εδ 𝔓$^{66vid.107}$ ℵ L W 579 *pc* | *txt* 𝔓^{60} A B C Θ Ψ *f*^{13} 1 𝔐 | □ 𝔓^{66c} it ac^{2} | ⌜ και 𝔓^{107} B Θ 579. 700. *l* 844 *al* aur f vg sy^{h} (𝔓^{66c} *incert.*) • 12 ⌜εν τω κοσμω A C^{3} Θ Ψ *f*^{13} 𝔐 (a) f q sy bo^{mss} | *txt* 𝔓$^{60.66}$ ⌜ℵ B C* D L W 1 *pc* lat co | ⌜μου 𝔓^{66*} | – 565 vg^{ms} | ⌜ους δεδ- μοι A (C^{3}) D Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat sy$^{p.h}$ | και 𝔓^{66*} ℵ* (sy^{s}) | *txt* (ℵ^{2}) B (C*) L W 33. (579) *pc* co (𝔓^{66c} *incert.*) | ° 𝔓^{66*}

16,28! μαι καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν
15,11! τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ⌜ἑαυτοῖς. **14** ἐγὼ δέδωκα αὐ-
15,18! τοῖς τὸν λόγον σου καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι
15,19! οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου ◻καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ
κόσμου⌝. **15** ◻οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου,
Mt 6,13 1J 5,18 | ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ.⌝ **16** ◻ἐκ τοῦ
15,19! · 8,23 κόσμου οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ ˢοὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμουᶻ.⌝
Ps 119,142.160 **17** ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ ᵀ· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλή-
10,36! θειά ἐστιν. **18** καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον,
20,21 | 1K 11,24 Mc 14,24 · H 2,11! ◻κἀγὼ ⌜ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον⌝· **19** καὶ ὑπὲρ
αὐτῶν ᴼἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ⌜ὦσιν καὶ αὐτοὶ⁾ ἡγια-
σμένοι ἐν ἀληθείᾳ.

9 · 10,16! 20,29 **20** Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν
11! G 3,28 ⌜πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, **21** ἵνα πάντες
10,38! ἓν ὦσιν, καθὼς σύ, ⌜πάτερ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ
αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ᵀ ὦσιν, ἵνα ὁ κόσμος ⌜πιστεύῃ ὅτι σύ με
8! ἀπέστειλας. **22** κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν ⌜δέδωκάς μοι ⌜δέ-
R 8,10! δωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς ἕνᵀ· **23** ἐγὼ ἐν αὐ-
τοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσιν τετελειωμένοι εἰς ἕν, ⌜ἵνα
14,21! γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ⌜ἠγάπησας
3,35! αὐτοὺς καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας.

6,37! · 12,26! **24** ⌜Πάτερ, ⌜ὃ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ
1J 3,2 κἀκεῖνοι ὦσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν ◻τὴν
5 ἐμήν⌝, ἣν ⌜¹δέδωκάς μοι ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβο-
λῆς κόσμου. **25** ⌜πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, 154 III
Mt 11,27! ἐγὼ δέ σε ἔγνων, * καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστει- 155 X

13 ⌜αυτοις $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ* C^3 D L Θ $f^{1.(13)}$ 33 𝔐 ¦ ταις καρδιαις εαυτων C^{*vid} ¦ *txt* ℵ² A B N W Ψ 579 *al* • **14** ◻ $\mathfrak{P}^{66*}$ D f^{13} *pc* it sy^s • **15** ◻ *vs* 33 *pc* bo^{mss} *et* **16** ◻ *vs* $\mathfrak{P}^{66c}$ 33 *pc* bo^{mss} | ˢ *3–5 1 2* $\mathfrak{P}^{66*}$ Θ Ψ $f^{1.13}$ 𝔐 sy^h ¦ *txt* ℵ A B C D L W *l* 844 *al* aur e vg • **17** ᵀσου ℵ² C^3 Ψ f^{13} 33 𝔐 q $sy^{p.h}$ bo^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ (ℵ*: *h. t.*) A B C^* D L W Θ 1. 579. *l* 844 *pc* lat co • **18** ◻ $\mathfrak{P}^{66vid}$ | ⌜αποστελλω f^{13} • **19** ᴼ ℵ A W 579. 700 *pc* it sa ac^2 pbo bo^{ms} | ⌜ *l 3* $\mathfrak{P}^{66*}$ a b c e ¦ *2 3 l* C^3 Γ Δ 209. 700. 892ˢ. 1424 *pm* sy^h • **20** ⌜ σοντων D^2 lat sa (ac^2) pbo • **21** ⌜† πατηρ B D N W *pc* ¦ *txt* ℵ A C L Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐; Cl | ᵀ ἓν ℵ A C^3 L Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ bo; Cl Or ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66vid}$ B C^* D W it sa ac^2 pbo bo^{ms} | ⌜-ση $\mathfrak{P}^{60}$ ℵ² A C^3 D L Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐; Or ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ* B C^* W *pc*; Cl • **22** ⌜εδ- A D N W^c Θ Ψ 579. *l* 844 *al*; Cl | ⌜ εδ- ℵ A K N Θ f^{13} *l* 844 *al* | ᵀεσμεν ℵ² A C^3 Θ Ψ f^{13} 𝔐 lat ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{60.66}$ (ℵ*) B C^* D L W 1. 33. 579 *pc* e; Cl • **23** ⌜και $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ W 1. 579 *pc* lat ¦ και ινα A Θ Ψ f^{13} 𝔐 f q $sy^{p.h}$ ¦ *txt* B C D L 33 *pc* a e r^1 sy^s | ⌜-σα D 0141. 892ˢ *pc* it vg^{mss} $sy^{p.h}$ bo^{pt} • **24** ⌜† πατηρ A B N *pc* ¦ *txt* ℵ C D L W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐; Cl | ⌜ ους A C L (Θ) Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$; Cl ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{60}$ ℵ B D W 579 *pc* sy^s | ◻ D sy^s | ⌜¹ εδ- $\mathfrak{P}^{108vid}$ B K N Γ Θ 209 *al*; Cl • **25** ⌜† πατηρ A B N *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{59vid}$ ℵ C D L W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐; Cl

λας· **26** καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ᾖ κἀγὼ ἐν αὐτοῖς. 15,9

156 I **18** Ταῦτα εἰπὼν ⸆ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου ⸂τοῦ Κεδρὼν⸃ ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. *1:* Mt 26,30.36 Mc 14,26.32 L 22,39 · 14,31

157 X **2** Ἤιδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ⸆ Ἰησοῦς ⸂ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν 158 I αὐτοῦ⸃. **3** ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ ⸂ἐκ τῶν⸃ Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται 159 X ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. **4** Ἰησοῦς ⸂οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ⸂ἐξῆλθεν καὶ λέγει⸃ αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; **5** ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν ⸂Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς ⸆· ἐγώ εἰμι ⸅. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ⸋ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν⸌ μετ' αὐτῶν. **6** ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς ⸆· ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσαν χαμαί. **7** πάλιν οὖν ⸉ἐπηρώτησεν αὐτούς⸊· τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. **8** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν· **9** ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι οὓς ⸂δέ- 160 I δωκάς μοι οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. **10** Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἵλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν ⸉τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον⸊ καὶ ἀπέκοψεν ⸂αὐτοῦ τὸ ὠτάριον⸃ τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. **11** εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν 161 I θήκην ⸆· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατὴρ ⸅ οὐ μὴ πίω αὐτό; 162 I **12** Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν

1,29 · 19,28 6,64! L 21,37 3–12: Mt 26,47-56 Mc 14,43-50 L 22,47-53 13,1.3; 19,28 19,19! 6,64! 19,19! 6,39! Mt 26,39 p

¶ **18,1** ⸆ o $\mathfrak{P}^{60vid}$ A C D L^{c} W Θ Ψ 0250 $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* ℵ B L* | ⸂του -ρου ℵ* D W a b r^{l} ¦ των -ρων ℵ^{2} B C L Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$; Or ¦ *txt* A Δ 0250 *pc* vg sy • **2** ⸆ o A C D W Θ Ψ 0250 $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ ¦ και ο Γ Δ 892^{s} *al* ¦ *txt* ℵ B L *pc* | ⸂ *2–5 1* B ¦ *1–4* $\mathfrak{P}^{66*vid}$ • **3** ⸂των B 0141 ¦ – ℵ^{1} A C W Θ Ψ 0250 $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* ℵ*.^{2} D L 579 *pc* a aur • **4** ⸂ δε $\mathfrak{P}^{108}$ ℵ D L W $f^{1.(13)}$ 33. 565 *pc* it sy^{p} co ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{60vid}$ A B C Θ Ψ 0250 $\mathfrak{M}$ aur^{c} c vg sy^{h} | ⸂εξελθων ειπεν $\mathfrak{P}^{108vid}$ ℵ A C^{3} L W Θ Ψ 0250 f^{13} 33 $\mathfrak{M}$ ¦ εξηλθεν εξω κ|αι λεγει $\mathfrak{P}^{60}$ ¦ *txt* B C* D f^{1} 565 *pc* lat • **5** ⸂ Ναζαρηνον D a c vg | ⸆ o (– ℵ) Ιησους ℵ A C L W Θ Ψ 0250 $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat sy$^{p.h}$ sa ac^{2} bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{60}$,B D *pc* it sy^{s} pbo | ⸅ Ιησους B | ⸋ $\mathfrak{P}^{66*vid}$ sy^{s} • **6** ⸆ οτι C f^{13} $\mathfrak{M}$ sy^{h} ¦ *txt* ℵ A B D L Ν W Θ Ψ 0250 f^{1} 33. 565 *al* latt • **7** ⸉ ℵ D W Θ 0250 f^{1} $\mathfrak{M}$ a aur b c vg$^{st.ww}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{60vid}$ A B C L Ψ f^{13} (33) *al* e f q r^{1} vg^{cl} • **9** ⸂εδωκας $\mathfrak{P}^{66}$ D Θ 0250 *pc* • **10** ⸉ $\mathfrak{P}^{66vid}$ ℵ D 1424 *pc* | ⸂ἀχυ. το ωτιον (⸉ $\mathfrak{P}^{66vid}$ *pc*) A C^{2} D Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{60}$ ℵ B C* L W *pc* sy^{hmg} • **11** ⸆ (Mt 26.52) παντες γαρ οι λαβοντες μαχαιραν εν μαχαιρα απολουνται Θ | ⸅ μου $\mathfrak{P}^{66vid}$ 700 *pc* sy$^{s.p}$ co

13–24: Mt 26, 57-68 Mc 14,53-65 L 22,54-71
24 Mt 26,3!
11,49s
20,2-4
21,9
25
16,25! Act 26,26
6,27ss · 5,14ss; 7,14ss.37ss; 10, 22 L 19,47! · Is 45,19

Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτὸν **13** ˢκαὶ ⌜ἤγαγον πρὸς ⌝Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ ⌜Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς ◻τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου˃· **14** ἦν δὲ Καϊάφας ◦ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ⌜ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. 163 X

15 Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ ᵀ ἄλλος μαθητής. ◻ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ˢ¹ἦν γνωστὸς˂ τῷ ἀρχιερεῖ˃ καὶ συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, **16** ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ⌜ὁ ἄλλος ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως˃ καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ καὶ ⌜εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. **17** λέγει οὖν ˢ¹τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός˂· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν ◦εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος· οὐκ εἰμί. **18** εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ ⌜καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν˃ ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. 164 IV 165 X 166 I 167 X 168 I 169 X

19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. **20** ἀπεκρίθη αὐτῷ ᵀ Ἰησοῦς· ἐγὼ παρρησίᾳ ⌜λελάληκα τῷ κόσμῳ, ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου ⌜πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. **21** τί με ⌜ἐρωτᾷς; ⌜ἐρώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. **22** ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἷς ⌜παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν˃ ἔδω- 170 I 171 X 172 I

13-24 ˢ *vss* 13. 24. 14. 15. 19–23. 16–18 sy^{s} ¦ *vss* 13. 24. 14–23. 24(*!*) 1195 sy^{hmg}; Cyr^{com} ¦ *vss* 13a. 24. 13b. 14–23. 24 225 (*pc*) • **13** ⌜απηγ 𝔓^{60vid} ℵ^{2} C* N Δ 33 *al* ¦ απηγ αυτον A C^{3} L Θ Ψ 0250 *f*$^{1.13}$ 𝔐 lat sy ¦ *txt* 𝔓^{66vid} ℵ* B D W 579 *pc* a | ⌜ Καιφα C D it vg^{cl} sa ac^{2} pbo | ◻ 𝔓^{60} • **14** ◦ 𝔓^{60} | ⌜απολεσθαι A C^{2} Ψ 0250 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{66vid} ℵ B C* D^{s} L W Θ *f*$^{1.13}$ 33. 565. 579 *al* latt sy$^{s.p.hmg}$ • **15** ᵀ ο ℵ^{2} C L Θ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 sa^{mss} ac^{2} ¦ *txt* 𝔓^{66} ℵ* A B D^{s} W Ψ *pc* sy$^{s.p}$ sa^{mss} pbo bo | ◻ 𝔓^{66*} | ˢ¹ B W 579 *pc* • **16** ′ο αλ. (εκεινος Ψ *f*^{13} 1241 *al*; – 𝔓^{66vid} co) ος ην γν. τω -ρει (του ρεως 𝔓^{66vid} 579) 𝔓^{66vid} ℵ A C^{2} D^{s} W Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy$^{p.h}$ co ¦ εκεινος 1424 ¦ *txt* B C*^{vid} L *pc* | ⌜εισηνεγκεν ℵ W 579 *pc* • **17** ˢ¹ *3–6 1 2* 𝔓^{66} ℵ A C^{3} D^{s} (W) Θ Ψ *f*$^{1.13}$ 𝔐 a ff^{2} q ¦ *txt* 𝔓^{59vid} B C* L 33 *pc* lat | ◦ 𝔓^{66*} 579 • **18** ′ *4 5 2 3* A D^{s} Θ Ψ 0250 (*f*^{13}) 𝔐 f r^{1} vg^{mss} ¦ *txt* 𝔓$^{60.66vid}$ ℵ B C L (W) *f*^{1} 33. (565). 579 *pc* a • **20** ᵀ ο A C W Ψ 0250 *f*$^{1.13}$ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{66} ℵ B D^{s} L Θ *pc* | ⌜ελαλησα 𝔓^{66} C^{3} D^{s} W Θ 0250 *f*^{13} 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C* L N Δ Ψ *f*^{1} 33. 565. 579 *al* | ⌜ παντοτε C^{3} D^{s} Ψ 0250 𝔐 q sy^{h} ¦ *txt* ℵ A B C* L N W Θ *f*$^{1.13}$ 33. 565. 579 *al* lat sy$^{s.p}$; Or^{lat} • **21** ⌜επερ- D^{s} *f*$^{1.13}$ 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C L W Θ Ψ 0250. 33. 1424 *al* | ⌜ επερ A C^{3} D^{s} Θ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{66} ℵ B C* L W Ψ 0250 *f*$^{1.13}$ 33. 565. 579. 1424 *al* • **22** ′ *2 3 1* A C^{3} D^{s} (Θ) 0250 *f*$^{1.13}$ 𝔐 q ¦ τ. παρεστωτων υπηρ. (ℵ^{2}) C* L Ψ 33. 579. (700) *al* b f r^{1} sy^{s} (bo) ¦ *txt* ℵ* B W *pc* lat

κεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών· οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιε- 19,3 Ex 22,27
173 X ρεῖ; **23** ⌜ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς⌝· εἰ κακῶς ἐλάλησα,
μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; 8,46
174 I **24** ἀπέστειλεν ⌜οὖν αὐτὸν ὁ Ἅννας δεδεμένον πρὸς Καϊά- 13 Mt 26,3!
φαν τὸν ἀρχιερέα.⌝

175 I **25** Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. εἶ- *25–27:* Mt 26,
πον οὖν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνή- 69-75 Mc 14,66-
σατο ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· οὐκ εἰμί. **26** λέγει εἷς ἐκ τῶν δού- 72 L 22,56-62
λων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ 18 |
ὠτίον· οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; **27** πάλιν
οὖν ἠρνήσατο ⌜Πέτρος⌝, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. 13,38

176 I **28** Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ *28:* Mt 27,2
177 X πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ· * καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ Mc 15,1 L 23,1
πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ⌜ἀλλὰ φάγωσιν τὸ πάσχα. 19,14

29 ἐξῆλθεν οὖν ⌜ὁ Πιλᾶτος ἔξω πρὸς αὐτοὺς⌝ καὶ ⌜φη- *29–38:* Mt 27,
σίν· τίνα κατηγορίαν φέρετε ⁰[κατὰ] τοῦ ἀνθρώπου τού- 11-14 Mc 15,2-
του; **30** ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· εἰ μὴ ἦν οὗτος ⌜κα- 5 L 23,2-5
κὸν ποιῶν⌝, οὐκ ἄν ⌜σοι παρεδώκαμεν⌝ αὐτόν. **31** εἶπεν
οὖν αὐτοῖς ⁰ὁ Πιλᾶτος· λάβετε ᵀ αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κατὰ
τὸν νόμον ⌜ὑμῶν κρίνατε ⁰¹αὐτόν. εἶπον ᵀ αὐτῷ οἱ Ἰου- 19,6s Act 18,15
δαῖοι· ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· **32** ἵνα ὁ λό-
γος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ 3,14! · 21,19!
ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.

178 I **33** Εἰσῆλθεν οὖν ⌜πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον⌝ ◻ὁ Πι-
λᾶτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν⌝ καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ
179 X εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; **34** ⌜ἀπεκρίθη ᵀ Ἰησοῦς· 12,13!

23 ⌜απ. αυ. ο Ιησ. A C^{3} D^{s} Ψ 0250 f^{1} 33 𝔐 sy^{h} ¦ ο δε Ιησ. ειπεν αυτω ℵ W f^{13} 579 *pc* (r^{l}) ¦ *txt* B C* L Θ 1241 *pc* • **24** ⌜ δε ℵ f^{13} *pc* r^{l} sy$^{s.p}$ sa ¦ – A C^{3} D^{s} 𝔐 q ac^{2} ¦ *txt* B C* L N W Δ Θ Ψ 0250 f^{1} 33. 565. 579. 700 *al* it sy^{h} pbo | [*ad* ^{3} *v.* 13] • **27** ⌜ο Π. 𝔓^{60vid} ℵ C^{2} N Θ (^{2} f^{13}) 33. 209. 892^{s}. 1241 *al* ¦ – 565 a b e ac^{2} ¦ *txt* A B C* D^{s} L W Ψ 1 𝔐 • **28** ⌜αλλ ινα C^{2} L Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 it vg^{el} sy^{h} pbo ¦ *txt* 𝔓^{60vid} ℵ A B C* D^{s} N W Δ Θ 0250. 565. 579. *l* 844 *pc* lat • **29** ⌜ *l 2 4 5* A C^{3} D^{s} Ψ 0250 𝔐 q sy^{s} ¦ *l 2 4 5 3* N f^{13} 579. *l* 844 ¦ *4 5 1–3* ℵ W ff^{2} ¦ *l 2* Θ ¦ *txt* B C* L f^{1} 33. 565. 700 *pc* vg^{ms} sy$^{p.h}$ | ⌜ειπεν A D^{s} Θ 0250 f^{13} 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{66} ℵ B C L W Ψ f^{1} 33. 565. 579. *l* 844 *pc* | ⁰ † ℵ* B 087^{vid}. 579 *pc* e ¦ *txt* 𝔓^{66} ℵ^{2} A C D^{s} L W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat • **30** ⌜κακον ποιησας ℵ* ¦ κακοποιων C* Ψ 33 *pc* a ¦ κακοποιος A C^{3} D^{s} Θ $f^{1.13}$ 𝔐 lat ¦ *txt* ℵ^{2} B L W | ^{s} 𝔓^{66} e • **31** ⁰ B C* | ᵀουν 𝔓^{66} 892^{s}. *l* 844 a r^{l} vg^{ms} | ⌜ημων 𝔓^{60} | ⁰¹ ℵ* W 087^{vid} f^{1} 565. 579. 892^{s} *al* c | ᵀ ουν 𝔓^{60} ℵ L W Ψ 0109. 0250 f^{13} 33 𝔐 lat sa^{ms} ac^{2} ¦ δε A D^{s} K N Θ 087 f^{1} 565. 700. 1241 *al* sy^{h} sa^{ms} ¦ *txt* B C e q vg^{mss} sy$^{s.p}$ sa^{mss} pbo bo • **33** ⌜*2–4 l* 𝔓^{60vid} ℵ A C^{2} Θ (N Ψ) 087 f^{1} 𝔐 ¦ *2–4* 33. 1424 ¦ *txt* 𝔓$^{52vid.66vid}$ B C* D^{s} L W Δ 0109 f^{13} 579. *l* 844 *pc* latt | ◻ 𝔓^{60} • **34** ⌜-νατο 𝔓^{66} A D^{s} N W Θ Ψ 087 f^{1} 33. 565. 700. 1241 *al* lat ¦ *txt* 𝔓^{60} ℵ B C L 0109 f^{13} 𝔐 | ᵀαυτω ο ℵ C^{3} f^{13} 𝔐 c sy^{p} sa^{ms} bo^{ms} ¦ ο A C* D^{s} N W Θ Ψ 087. 33. 565. 579. 700. 1241. *l* 844 *al* ¦ *txt* B L 0109. 1 *pc* sy^{h}

ˌἀπὸ σεαυτοῦˀ ºσὺ τοῦτο λέγεις ἢ ἄλλοι ˌεἶπόν σοιˀ περὶ ἐμοῦ; **35** ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος· ˌμήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ ˌοἱ ἀρχιερεῖςˀ ᶠπαρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; **36** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἡ ˌβασιλεία ἡ ἐμὴˀ οὐκ
3,3.5; 8,23 ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου
Mt 26,53 ἦν ἡ ˌβασιλεία ἡ ἐμήˀ, οἱ ὑπηρέται ˌοἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο [ἂν]ˀ ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ ˌβασι-
λεία ἡ ἐμὴˀ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. **37** εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πι- 180 I
12,13! λᾶτος· οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη ºὁ Ἰησοῦς· σὺ
λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμιᵀ·. ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ 181 X
11,27! εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀ-
5,33; 8,40.45; 16,7 1J 2,21; 3,19· 8,47; 10,3! | ληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.
38 λέγει ᵀαὐτῷ ºὁ Πιλᾶτος· τί ἐστιν ἀλήθεια;

Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους 182 IX
καὶ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν ˌεὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίανˀ.
39 ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἕνα ˌἀπολύσω ὑμῖνˀ ºἐν 183 IV
39s: Mt 27,15-23 Mc 15,6-14 L 23,17-23 · 12,13! τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν
Ἰουδαίων; **40** ἐκραύγασαν οὖν ˌπάλιν ºλέγοντες· μὴ τοῦ- 184 I
Act 3,14 τον ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής.

1–3: Mt 27,28s Mc 15,17s · Mt 20,19 **19** Τότε οὖν ˌἔλαβεν ὁ Πιλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶˀ ἐμα- 185 IV
στίγωσεν. **2** καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες ˌστέφα-
νον ἐξ ἀκανθῶνˀ ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ καὶ ἱμάτιον
πορφυροῦν περιέβαλον αὐτὸν **3** □καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐ-
12,13! τὸνˎ καὶ ἔλεγον· χαῖρε ˌὁ βασιλεὺςˀ τῶν Ἰουδαίων· καὶ
18,22 ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα. **4** ˌΚαὶ ἐξῆλθενˀ πάλιν 186 IX
ˌἔξω ὁ Πιλᾶτοςˀ καὶ λέγει αὐτοῖς· ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν

34 ˌτ αφ εαυ- A C^2 D^s W Θ 087 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 | *txt* 𝔓66 ℵ B C* L N Ψ 0109. 579. *l* 844 *pc* | º 𝔓66* ℵ* D^s *pc* lat sa ac^2 | ˢ 𝔓60vid ℵ A C^3 (N) Θ Ψ 087. 0109 $f^{1\,13}$ 33 𝔐 | *txt* (𝔓66) B C* D^s L W *pc* vgᶜˡ • **35** ˌμη ℵ* W f^1 565. *l* 844 *pc* pbo bo | μη γαρ 𝔓66 | ˈο -ευς ℵ* b e *et* ˌ-κεν e • **36** ˌ*ter* εμη βασ. ℵ (*2º loco*: D^s N Θ 0250 *pc*) | ˈτ *4 1–3* A D^s Θ 0250 𝔐 q | *1–3* B* | *txt* 𝔓60vid.90vid ℵ B^2 L W Ψ 0109 f^{13} l. 33. 579. *l* 844 *al*; Or • **37** º 𝔓60vid L W Γ Δ Ψ 0109. 0250. 33. 565. 1241. *l* 844 *pm* | ᵀεγω A Θ 0109. 0250 𝔐 lat | *txt* 𝔓60vid ℵ B D^s L W Ψ $f^{1\,13}$ 33. *l* 844 *al* it | [ˑ;] • **38** ᵀουν 𝔓66 | º 𝔓66 | ˢ *4 1–3* ℵ A W Θ Ψ $f^{1\,13}$ 33 𝔐 q vg^{ms} | *4 2 3 1* D^s *pc* | *1 4 2 3* 𝔓66vid f | *txt* 𝔓90vid B L 0109. 579 *pc* lat • **39** ˌ*2 1* A Θ f^{13} 𝔐 | *1* Ψ 0250 *pc* it | *txt* 𝔓66vid.90 ℵ B D^s K L (W) Δ 0109(*) f^1 33. 565. 579. *l* 844 *al* lat | º B 0109* • **40** ˌπαντες 𝔓66vid K N Ψ $f^{1\,13}$ 33. 565. 700. *l* 844 *al* it sy^p sa pbo bo | παλιν παντες A (ˢ D^s) Θ 0250 𝔐 f vg sy^h | – 1241 *pc* ac^2 | *txt* 𝔓60 ℵ B L W 0109. 579 *pc* | º 𝔓66* it sa^{ms} ac^2

¶ **19,1** ˌ*2 3 1 4–6* 𝔓66vid Ψ *pc* | λαβων ο Π. τ. Ιησ. 𝔓90vid ℵ W (ˢ L 33. 579 *pc*) | *txt* A B D^s Θ $f^{1\,13}$ 𝔐 lat • **2** ˢ *2 3 1* 𝔓66 • **3** □ A D^s Ψ f^1 𝔐 f q sy^p | *txt* 𝔓66.90 ℵ B L N W Θ f^{13} 33. 565. 579. 700. *l* 844 *pc* lat sy^h co | ˌ βασιλευ 𝔓66 ℵ • **4** ˌεξηλθεν ℵ D^s Γ f^1 565 *al* lat sy^h | εξ. ουν 𝔓66c W Θ Ψ 0250 f^{13} 𝔐 b ff^2 vg^{cl} | *txt* 𝔓66*vid A B K L 33 *al* vg^{ms} sy^p | ˌ*2 3 1* ℵ L W f^{13} 892^s *pc* | *2 3* 𝔓90vid *al* e | *txt* 𝔓66 A B D^s Θ Ψ f^1 33 𝔐

ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ⸢¹οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ⸣. 187 IV **5** ἐξῆλθεν οὖν ᵒὁ Ἰησοῦς ἔξω, ⸢φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. ᵖκαὶ λέγει αὐτοῖς· ἰδοὺ ᵒ¹ὁ ἄνθρωπος.⸣

188 I 189 X **6** Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκραύγασαν ᵒλέγοντες· σταύρωσον ᵒ¹σταύρωσον ᵀ. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· λάβετε ⸢αὐτὸν ὑμεῖς καὶ⸣ σταυρώσατε· 18,31

190 X 191 X * ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. **7** ἀπεκρίθησαν ᵒαὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχομεν καὶ κατὰ τὸν νόμον ᵀ ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ⸢ˢυἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν⸣ ἐ- Lv 24,16 5,18!

192 IV ποίησεν. **8** Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλᾶτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, **9** καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς 9,29!

193 X ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. **10** λέγει ᵒοὖν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ⸢ˢἀπολῦσαί σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί⸣ σε; **11** ⸢ἀπεκρίθη L 23,9p 10,18

[αὐτῷ]⸣ ᵀ Ἰησοῦς· οὐκ ⸢εἶχες ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν R 13,1

εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ ⸢ᴾπαραδούς 3,27! Act 2,23 · 18,30

μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. **12** ἐκ τούτου ὁ Πιλᾶτος ἐζήτει ⸢ˢἀπολῦσαι αὐτόν⸣· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ⸢ἐκραύγασαν λέγοντες⸣· ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. **13** ὁ οὖν Πιλᾶτος ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ ᵀ βήματος ⸢εἰς τόπον λεγόμενον⸣ Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ ᵀ Γαββαθα. 12,13! · L 23,2 Act 17,7 Mt 27.19

4 ⸢¹ (*cf* 18,38) *4 5 1–3* Dˢ Θ 𝔐 vgˢᵗ·ʷʷ syʰ ¦ *2 4 5 1 3* L *pc* ¦ *1 4 5 2 3* A ¦ *1 2 4 5 3* Ψ 892ˢ aur ¦ αιτιαν (+ εν αυτω 𝔓⁶⁶ᵛⁱᵈ ⁹⁰ W) ουχ ευρ. 𝔓⁶⁶ᵛⁱᵈ ⁹⁰ ℵ* W (*f* ¹³, 579) *pc* r¹ ¦ *txt* (ℵ¹) B *f* ¹ 33. 565. *l* 844 *pc* vgᵐˢ • **5** ° B ¦ ⸢εχων 𝔓⁶⁶ 1. 565 *pc* it ¦ ᵖ 𝔓⁶⁶* it ac² ¦ °¹ B • **6** ° ℵ *pc* it saᵐˢ boᵐˢˢ ¦ °¹ 𝔓⁶⁶* ⁹⁰ᵛⁱᵈ *pc* a e r¹ ¦ ⸢αυτον 𝔓⁹⁰ᵛⁱᵈ ℵ A Dˢ Θ 0250 *f* ¹³ 33 𝔐 it vgᶜˡ sy ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ B L W Ψ *f* ¹ *l* 844 *al* aur vgˢᵗ·ʷʷ ¦ ⸢*2 1 3* 𝔓⁹⁰ᵛⁱᵈ Dˢ L W Ψ *l* 844 *pc* e q r¹ ¦ *2 1* 𝔓⁶⁶ᵛⁱᵈ • **7** ° 𝔓⁶⁶ ⁹⁰ᵛⁱᵈ ℵ W *f* ¹ 565. 579 *pc* it ac² pbo boᵐˢ; Or ¦ ᵀ ημων 𝔓⁶⁰ᵛⁱᵈ A Θ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 q sy co ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ᵛⁱᵈ ℵ B Dˢ L N W Δ Ψ 579 *pc* lat boᵐˢ; Or ¦ ˢ *3 1 2* A Dˢ Θ 𝔐 ¦ *3 2 1* Γ Δ 700. 892ˢ *al* ¦ *txt* 𝔓⁶⁰ᵛⁱᵈ ⁽⁶⁶⁾ ℵ B L (W: του θ.) Ψ *f* ¹ ¹³ 33. 565. 579. *l* 844 *al* lat; Or • **10** ° ℵ* A *f* ¹³ *l* 844 *al* q r¹ syᵖ saᵐˢˢ ac² pbo bo ¦ ˢ *6 2–5 1* 𝔓⁶⁶ Dˢ L W Θ (Ψ) *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 lat syʰ co ¦ *txt* 𝔓⁶⁰ ℵ A B N *pc* e syᵖ • **11** ⸢¹ απ. 𝔓⁶⁶ᶜ A (*f* ¹³) 𝔐 lat syʰ saᵐˢ ac² pbo bo ¦ και απ. 𝔓⁶⁶* Θ ¦ *txt* 𝔓⁶⁰ᵛⁱᵈ ℵ B Dˢ L Nᶜ W Ψ *f* ¹ 33. 565. 579 *al* c j ¦ ᵀ ο 𝔓⁶⁰ ℵ A L N W Δ Θ *f* ¹ ¹³ 33. 565. 579. *l* 844 *al* ¦ *txt* B Dˢ Ψ 𝔐 ¦ ᵀ εχεις ℵ A Dˢ L N Ψ 33. 565. 579. 1241. *l* 844 *al*; Irˡᵃᵗ ᵛ¹ ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ B W Θ *f* ¹ ¹³ 𝔐 lattˢ sy; Irˡᵃᵗ Orˡᵃᵗ ¦ ⸢ διδους A Dˢ L W Ψ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B Δ Θ 1424 *pc* • **12** ˢ 𝔓⁶⁶ W 33 *pc* a ¦ ⸢ᵣγαζον λεγ. A L N W Θ *f* ¹ ¹³ 565. (579). 1241. *l* 844 *al*; Or ¦ εκραζον λεγ. ℵ² 𝔐 syʰ ¦ ελεγον ℵ* ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ᵛⁱᵈ B Dˢ Ψ 33. 700. 892ˢ *al* • **13** ᵀ του W Θ *f* ¹ ¹³ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ A B Dˢ L N Ψ *f* ¹ 33. 579 *al* ¦ ⸢– 𝔓⁶⁶* ¦ εις τοπον 𝔓⁶⁶ᶜ *et* ᵀ λεγομενου 𝔓⁶⁶

Mc 15,42 **14** ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ⸂ἦν ὡς⸃ ⸂ἕκτη. καὶ 194 I
λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. **15** ⸂ἐκραύγα- 195 X
L 23,18 Act 21,36; 22,23; 28,19 vl σαν οὖν ἐκεῖνοι⸃· ἆρον ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. * λέγει
αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρί-
θησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα.
Mt 27,26 bp **16** Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. 196 I

16b–27: Mt 27, 31-37 Mc 15,20-26 L 23,26.33 s ⸂Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν⸃ᵀ, **17** □καὶ βαστάζων 197 I
⸂ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν⸃ ἐξῆλθεν⸌ εἰς ⸂τὸν λεγόμενον Κρα-
νίου Τόπον⸃, ⸂[1]ὃ λέγεται Ἑβραϊστὶ⸃ ⸂Γολγοθᾶ, **18** ὅπου
αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν 198 I
καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. **19** ἔγραψεν δὲ καὶ 199 I
τίτλον ὁ Πιλᾶτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γε-
γραμμένον·

18,5.7 Act 2,22! · 3.21; 18,33.39 Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.
20 τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαί- 200 X
ων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ
Ἰησοῦς· ⸂καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί, Ῥωμαϊστί, Ἑλ-
ληνιστί⸃. **21** ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν
Ἰουδαίων· μὴ γράφε· ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι
ἐκεῖνος εἶπεν· βασιλεύς ⸂εἰμι τῶν Ἰουδαίων⸃. **22** ἀπεκρί-
θη ὁ Πιλᾶτος· ὃ γέγραφα, γέγραφα.

23 Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, 201 I
ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη,
ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, □καὶ τὸν χιτῶνα⸌. ἦν δὲ ὁ χι-
τὼν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. **24** εἶπαν
οὖν πρὸς ἀλλήλους· μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχω-

14 ⸂ δε ως (σει *pm*) Θ 𝔐 sy^{h} ¦ δε ην ως K *pc* ¦ – 𝔓^{66*} ¦ *txt* 𝔓^{66c} ℵ A B (D⸌) L (N) W (Δ) Ψ (*f*$^{1\ 13}$) 33. (565. 1241). 579. (*l* 844) *al* c j ¦ ⸂τριτη ℵ^{2} D⸌ L Δ Ψ *l* 844 *pc* • **15** ⸂οι δε -σαν (ζον D⸌ K N Θ *al*; + λεγοντες N *f*^{13} 700 *pc*) 𝔓$^{66c\ vid}$ (A) D⸌ Θ *f*$^{1\ 13}$ 𝔐 lat sy (𝔓^{66*}: *illeg.*) ¦ οι δε ελεγον ℵ* W 579 ¦ *txt* ℵ^{2} B L Ψ (33. *l* 844) *pc* b (e) j • **16** ⸂π. δε τ. I. A Θ 𝔐 vg sy^{h} ¦ παραλαβοντες ουν τ. I. ℵ^{2} (700) *pc* ¦ οι δε παραλαβοντες (λαβ- ℵ*) τ. I. (αυτον *f*$^{1\ 13}$ *pc*) ℵ* N W *f*$^{1\ 13}$ 565. 579. *l* 844 *al* (f) ¦ *txt* B D⸌ (L) Ψ 33. (892⸌) *pc* it ¦ ⸂και ηγαγον (απη A *al*) A D⸌ Θ 𝔐 lat sy ¦ απηγάγον (+ αυτον ℵ) 𝔓^{66vid} ℵ N W *f*^{1} 565. 579 *al* ¦ απηγ- εις το πραιτωριον (Γ) 700 *al* ¦ ηγ- και επεθηκαν αυτω τον σταυρον *f*^{13} (*l* 844); Or^{lat} ¦ *txt* B L Ψ 33 *pc* it bo; Cyr^{lem} • **17** □ 𝔓^{66*} ¦ ⸂τ. στ. (ε)αυτου A (^{s} D⸌ *l* 844) Θ 𝔐 q sy^{h} co ¦ αυτον *f*^{13} ¦ *txt* 𝔓$^{60vid\ 66c}$ ℵ (B) L W Ψ (33. 579) *pc* lat (^{s} *f*^{1} 565 *pc*) ¦ ⸂ τοπον λεγ. K. 𝔓^{66vid} Γ *pc* aur c ff^{2} ¦ τοπ. λεγ. K. T. *f*^{13} 700. 892⸌. 1424 *pm* it ¦ ⸂^{1} ος λ. E. D⸌ Θ *f*$^{1\ 13}$ 𝔐 e ¦ E. δε L Ψ 33 *pc* (b vg$^{st\ ww}$)^{cl} sa(ac^{2}) bo^{pt} ¦ *txt* 𝔓^{66} ℵ A B K W 579. *l* 844 *pc* it ¦ ⸂ Γολγοθ B sa^{mss} • **20** ⸂ *1–4 6 5* A D⸌ Θ *f*^{1} 𝔐 lat sy ¦ *1–5 4* (*!*) W ¦ – (*sed add. 4–6 p.* γεγρ. *vs* 19) *f*^{13} ¦ *txt* 𝔓^{66vid} ℵ^{1} B L N Ψ 33. 579 *al* e ff^{2} co (ℵ*: *h. t.*) • **21** ^{s} B L Ψ 33 *pc* • **23** □ ℵ* it sy^{p} sa^{ms}

μεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ◻[ἡ λέγουσα]⸣·

διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς *Ps 22,19*
καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.

202 X Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.

25 Εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ ◻τοῦ Ἰησοῦ⸣ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ◻1⌜Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ⸣ ⌜Μαρία ἡ Μαγδαληνή. **26** Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί ⊤· γύναι, ⌜ἴδε ὁ υἱός σου. **27** εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ⌜ἴδε ἡ μήτηr σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ⸢ὁ μαθητὴς αὐτὴν⸣ εἰς τὰ ἴδια.

Mc 15,40 p

13,23!

2,4!

203 IV **28** Μετὰ τοῦτο ⌜εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς⸣ ὅτι ⌜ἤδη πάντα⸣ τετέλεσται, ◻ἵνα ⌜τελειωθῇ ἡ γραφή,⸣ λέγει· διψῶ. **29** σκεῦος ⊤ ἔκειτο ὄξους μεστόν· ⌜σπόγγον οὖν μεστὸν τοῦ ὄξους ὑσσώπῳ περιθέντες⸣ προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. **30** ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ⌜[ὁ] Ἰησοῦς⸣ εἶπεν· τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

28–30: Mt 27, 48-50 Mc 15, 36 s L 23,36.46 18,4! · 4,34! · Ps 69,22; 63,2 |

4,34! L 12,50! Job 19,26 s Θ · 10,18

204 I

205 X **31** Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ⸢ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ⸣, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ⌜ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν τὸν Πιλᾶτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. **32** ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ· **33** ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον ⸢ἤδη αὐτὸν⸣ τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, **34** ἀλλ' εἷς τῶν

Dt 21,23

7,37

24 ◻† ℵ B *l* 844 it sa^{mss} ac^{2} pbo ¦ *txt* A D^{s} L W Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 lat sy sa^{mss} bo • **25** ◻ W | ◻1 𝔓^{60vid} | ⌜ *bis* -ιαμ ℵ (L) Ψ 1. 33. 565. *l* 844 *pc* • **26** ⊤αυτου A D^{s} Θ *f* $^{1.13}$ 𝔐 lat sy ¦ *txt* 𝔓^{66vid} ℵ B L W Ψ 1. 565. 579. *l* 844 *pc* b e | ⌜ιδου ℵ A L W Θ Ψ *f* ^{13} 𝔐 ¦ *txt* B D^{s} N 209. 892^{s}. 1241 *al* • **27** ⌜ιδου A D^{s} *f* ^{1} 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L N W Θ Ψ *f* ^{13} 33. 579. *l* 844 *al* | ⸢ ℵ D^{s} W Γ *f* $^{1.13}$ 565. 1241. 1424 *pm* • **28** ⸢ *3 1* B it ¦ ιδων ο Ιησ. Κ Γ Ψ *f* ^{13} (892^{s}). 1424 *pm* a bo ¦ *txt* ℵ A D^{s} L N W Θ *f* ^{1} 33. 565. 579. 700. 1241. *l* 844 *pm* vg | ⸢ *2 1* ℵ Θ *f* ^{13} 𝔐 f q ¦ *2* W *f* ^{1} 565. (579). 700. 1424 *pc* it vg^{cl} sy^{p} sa ac^{2} pbo ¦ *txt* 𝔓^{66} A B D^{s} L Ψ 33. *l* 844 *al* lat bo | ◻ 𝔓^{66*} ac^{2} bo^{mss} | ⌜πληρωθη ℵ D^{s} Θ *f* $^{1.13}$ (*f* 565) *al* it • **29** ⊤ουν D^{s} Θ *f* $^{1.13}$ 𝔐 lat sy^{h} ¦ δε ℵ sa^{mss} pbo bo ¦ *txt* A B L W Ψ 579 *pc* it | ⸢οι δε πλησαντες σπ. οξους (+ μετα χολης *f* ^{13} q sy^{h**}) και υσσωπω περιθ. A D^{s} *f* ^{13} 𝔐 f q sy bo ¦ οι δε πλ. σπ. του οξ. μετα χολ. και υσσωπου. και περιθ. καλαμω Θ 892^{s} *pc* ¦ *txt* 𝔓^{66vid} ℵ(*: – του) B L W Ψ 1. 33. 565. (579) *pc* (lat) sa^{mss} ac^{2} pbo {υσσω (*cf* it) Camerarius *cj*} • **30** ⸢ *2* B W ¦ – ℵ* a pbo ¦ *txt rell* • **31** ⸢ *4–14 1–3* A (D^{s}) Θ 𝔐 q sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{66} ℵ B L W Ψ *f* $^{1.13}$ 33. 565. 579. *l* 844 *pc* lat co | ⸢- νη B* 33. 892^{s} *al* c f vg sy^{h} • **33** ⸢ ℵ A D^{s} Θ Ψ 0250 *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 lat ¦ *txt* 𝔓^{66} B L W *pc*

20,20! στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ⌜ἔνυξεν, καὶ ⌟ἐξ-
1J 5,6 ἦλθεν εὐθὺς⌞ αἷμα καὶ ὕδωρ. **35** □καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρ-
21,24 3J 12 τύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστιν ἡ μαρτυρία, καὶ ἐκεῖ-
20,31 νος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα ○καὶ ὑμεῖς ⌜πιστεύ[σ]ητε.⌝
Ex 12,10.46 Θ *Ps 34,21* Nu 9,12 **36** ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· *ὀστοῦν*
οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ. **37** καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει·
Zch 12,10 Ap 1,7 *ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.*

38–42: Mt 27, 57-60 Mc 15,42-46 L 23,50-54 **38** Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλᾶτον ⊤ Ἰωσὴφ ○[ὁ] *18*
ἀπὸ Ἁριμαθαίας, ὢν μαθητὴς ○¹τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμμένος 206
9,22! 1Rg 13,29s δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ I
Ἰησοῦ· □καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλᾶτος.⌝ ⌜ἦλθεν οὖν καὶ ⌜ἦρεν
3,1!s ⌜τὸ σῶμα αὐτοῦ⌝. **39** ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν 207
⌜πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ⌝ πρῶτον, ⌜φέρων ⌜μίγμα σμύρνης X
12,3 καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. **40** ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα 208
20,5-7 L 24,12 τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ ⊤ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμά- I
των, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. **41** ἦν
δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ
μνημεῖον ⌜καινὸν ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ⌜ἦν τεθειμένος⌝· 209
1–10: Mt 28,1-8 Mc 16,1-8 L 24,1-9 **42** ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν □τῶν Ἰουδαίων⌞, ὅτι I
ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

20 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ⌜Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ 209
ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον I
καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ⊤ ἐκ τοῦ μνημείου. **2** τρέχει 210
18,15! οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς ⊤ Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλ- X
13,23! λον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγει αὐτοῖς· ἦραν
τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν
18,15! αὐτόν. **3** Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς

34 ⌜ (*ex itac.*) ηνοιξεν 579 *pc* aur f r¹ vg sy^h | ⌟ A D^s Θ 0250 *f* ¹ ¹³ 𝔐 lat ¦ *txt* 𝔓^66vid ℵ B L N W Ψ 33. 579. *l* 844 *pc* it • **35** □ *vs* e vg^ms | ○ 𝔐 bo^pt ¦ *txt* 𝔓^66 ℵ A B D^s K L N W Θ Ψ *f* ¹.¹³ 33. 565. 579. 1241. *l* 844 *al* lat sy co | ⌜† ητε ℵ* B Ψ; Or ¦ *txt* ℵ² A D^s L W Θ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 • **38** ⊤ο A Γ Δ Θ 1424 *pm* | ○† 𝔓^66vid A B D^s L Ψ 579 *pc* ¦ *txt* ℵ W Θ *f* ¹.¹³ 33 𝔐 sy | ○¹ B | □ 𝔓^66vid | ⌜ηλθον *et* ⌜ηραν ℵ* N W *pc* it sa^mss | ⌜το σ. του Ιησου (A) D^s Θ *f* (1).13 𝔐 lat sy bo ¦ αυτον ℵ* W *pc* it ' *txt* 𝔓^66 ℵ² B L Ψ 33 *al* sa (pbo) • **39** ⌜ *1–3* 𝔓^66* ¦ πρ. τον Ιησουν νυκτ. το ℵ D^s W Θ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 lat sy sa^mss pbo bo ¦ *txt* 𝔓^66c A B L Ψ *pc* | ⌜εχων ℵ* W | ⌟ελιγμα ℵ* B W ¦ σμιγμα Ψ 892^s *pc* ¦ (*ex itac.?*) σμηγμα *pc* ¦ *txt* 𝔓^66vid ℵ^c A D^s L Θ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐 sy^h • **40** ⊤εν A D^s Θ 𝔐 q r¹ sa^mss pbo bo^pt ¦ *txt* 𝔓^66 ℵ B K L N W Ψ *f* ¹ ¹³ 33. 565. 579 *al* lat • **41** ⌜ (*ex itac.?*) κενον D^s N *pc* | ⌜ετεθη A D^s L Θ Ψ *f* ¹ ¹³ 33 𝔐; Or ¦ *txt* 𝔓^66vid ℵ B W 579 *pc* • **42** □ it sy^s.p

¶ **20,1** ⌜ ιαμ ℵ A L W 1. (¹ 33). 565. 579. *l* 844 *pc* | ⊤απο της θυρας ℵ W (*f* ¹ 565). 579 *al* d f r¹ vg^ms sy^s pbo bo • **2** ⊤τον ℵ 209

ˡκαὶ ἦρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. **4** ἔτρεχον δὲ˺ οἱ δύο ὁμοῦ· □καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς˻ προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, **5** καὶ παρακύψας βλέπει ˢκείμενα τὰ ὀθόνια˻, □οὐ μέντοι ᵀεἰσῆλθεν. **6** ἔρχεται οὖν ᴼκαὶ Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα,˻ **7** καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον. **8** τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν· **9** οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. **10** ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ˡαὐτοὺς οἱ μαθηταί.

L 24,24 · 19,40 · 11,44! · 2,22! 1 K 15,4

211 I **11** ˡΜαρία δὲ εἱστήκει ˡπρὸς τῷ μνημείῳ ˡἔξω κλαίουσα˻. ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον **12** καὶ θεωρεῖ ᴼδύο ἀγγέλους ˡἐν λευκοῖς καθεζομένους˻, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ 212 X σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. **13** ᴼκαὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· γύναι, τί κλαίεις; ᵀ λέγει αὐτοῖς ὅτι ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. **14** ᵀταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν. **15** λέγει αὐτῇ ᵀ Ἰησοῦς· γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν λέγει αὐτῷ· κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. **16** λέγει αὐτῇ ᵀ Ἰησοῦς· ˡΜαριάμ. στραφεῖσα ᵀᶠ ἐκείνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστί· ᶠραββουνι (ὃ λέγεται ᵀ¹ διδάσκαλε)ᵀ². **17** λέγει αὐτῇ ᵀ Ἰησοῦς· ˡμή μου ἅπτου˻, οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς

11–18: Mc 16,9s · L 24,4 · Mc 16,5p · 2,4! · Mc 16,6 · 21,4! · 10,3 · Mc 10,51 · 3,13!

3/4 ˡκαι ετρ. ℵ* | □ ℵ* • **5/6** ˢ ℵ A N (Ψ) 0299 *f*¹ *l* 844. *l* 2211 *pc* c ff² q | □ ℵ* | ᵀγε L Ψ 0299. *l* 33. 565. 579. *l* 844. *l* 2211 *pc* | ᴼ A Dˢ Θ *f*¹·¹³ 𝔐 lat syᵖ·ʰ ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ² B L W Ψ 0299. 33. *l* 2211 *pc* (a) rᶦ vgᵐˢˢ co • **10** ˡεαυ ℵ² A Dˢ W Θ Ψ 050 *f*¹·¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ* B L *pc* • **11** ˡ-ιαμ 𝔓⁶⁶ᶜ ℵ Ψ 050 *f*¹ 33. 565. *l* 844. *l* 2211 *pc* | ˡεν ℵ *et* ˡ *2* ℵ* A it syˢ·ᵖ ¦ *2 l* Dˢ Θ Ψ *f*¹³ 𝔐 q syʰ ¦ *txt* ℵ² B L N W Δ 050. *l*. 33. 565. (579). *l* 844. *l* 2211 *pc* aur (d) f vg co • **12** ᴼ ℵ* e | ˡ *3 l 2* ℵ pbo bo ¦ – Dˢ • **13** ᴼ ℵ lat syˢ | ᵀτινα ζητεις; A* D 579. 1424 *pc* syˢ ¦ και B • **14** ᵀκαι *f*¹³ 𝔐 syˢ ¦ *txt* ℵ A B D (L) W Θ Ψ 0250 *f*¹ 33. 565. 579. *l* 844. *l* 2211 *al* syᵖ·ʰ • **15** ᵀo A D Θ Ψ 050 *f*¹·¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ B L W 0250 *pc* • **16** ᵀo ℵ A W Ψ 0250 *f*¹·¹³ 33 𝔐 ¦ *txt* B D L Θ 050 *pc* | ˡ-ια A D Θ Ψ 0250 *f*¹³ 𝔐 ¦ *txt* ℵ B L N W 050. *l*. 33. 565. *l* 844. *l* 2211 *pc* | ᵀ δε ℵ D N Θ 0250 *pc* it co | ˡ-ββωνι D Θ latt pbo | ᶠˡ κυριε D (it) | ᵀ² κἀι προσεδραμεν αψασθαι αυτου ℵ¹ Θ Ψ (*f*¹³) *pc* vgᵐˢˢ syᶜ(ˢ).ʰ • **17** ᵀo ℵ A W Θ 050 *f*¹·¹³33 𝔐 ¦ *txt* B D L Ψ *pc* | ˡ *1 3 2* B ¦ [*3 2* Lipsius *cj*]

Ps 22,23 Mt 12, 48sp; 25,40; 28, 10 R 8,29 H 2, 11s · 16,28!

τὸν πατέρα ⸢· πορεύου ⸣δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς ◦μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. **18** ἔρχεται ⸢Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ ⸢ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι ⸢¹ἑώρακα τὸν κύριον, καὶ ⸢ταῦτα εἶπεν αὐτῇ⸣.

25! 1 K 9,1

20.28; 21,7.12

19–23: L 24,36-43

19 Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ⸢τῇ μιᾷ⸣ σαββά- 213 IX
9,22! των καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ
⸢διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ◦ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη
21.26; 14,27 εἰς τὸ μέσον καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. **20** καὶ τοῦτο
25; 19,34 · 16,22 · εἰπὼν ἔδειξεν ⸢τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν ⸢αὐτοῖς. ἐχά- 214 X
18! ρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. **21** εἶπεν οὖν
19! · 17,18 αὐτοῖς □[ὁ Ἰησοῦς]⸣ πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλ-
κέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ ⸢πέμπω ὑμᾶς. **22** καὶ τοῦτο εἰπὼν
Gn 2,7 Ez 37,9 Sap 15, 11 · 7,39! L 24,49 | Mt 18,18! ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον· **23** ἄν 215 VII
⸢τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ⸢ἀφέωνται αὐτοῖς, ἄν ⸢τινων
κρατῆτε κεκράτηνται.

11,16! **24** Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, 216 X
οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ⸢ Ἰησοῦς. **25** ἔλεγον οὖν
18! 1 J 1,1 αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· ἑωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν
20! αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ⸢τὸν τύπον⸣ τῶν
ἥλων καὶ βάλω ⸣τὸν δάκτυλόν μου⸢ εἰς ⸣τὸν τύπον τῶν
ἥλων⸢ καὶ βάλω ⸢¹μου τὴν χεῖρα⸣ εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ,
οὐ μὴ πιστεύσω. **26** Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ ⸢ πάλιν ἦσαν 217 IX

17 ⸢ μου $\mathfrak{P}^{66}$ A L Θ Ψ 050 $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat sy co; Or^{pt} Eus Epiph ¦ *txt* ℵ B D W *pc* b e; Ir^{lat} Or^{pt} | ⸢ουν ℵ^{2} D L 050 *pc* ¦ – A bo^{ms} | ◦ ℵ* D W *pc* e bo^{mss}; Ir^{lat} • **18** ⸢-ια A D W Θ Ψ 0250 f^{13} $\mathfrak{M}$ pbo bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ B L 1. 33. 565. *l* 844 *pc* | ⸢ απαγγ- $\mathfrak{P}^{66c}$ ℵ^{2} D L Θ $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ ¦ αναγγ- W Δ Ψ 33 *al* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66*}$ ℵ* A B 078. 0250 *pc* a d e | ⸢¹-κεν A D L Θ Ψ 078. 0250 $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ it sy$^{p.h}$ bo^{ms} ¦ καμεν 33 *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{66}$ ℵ B N W 892^{s}. *l* 2211 *pc* a aur vg sy^{s} co | ⸢τ. ει. μοι lat sa ac^{2} bo^{mss} ¦ α ει. αυτη εμηνυσεν αυτοις D (c e) sy^{s} • **19** ⸢μια ℵ* ¦ μιας W ¦ τη μια των D Θ Ψ $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* ℵ^{2} A B L 078. 0250. 33 *pc* | ⸢συνηγμενοι ℵ^{2} Θ 0250 $f^{1.13}$ $\mathfrak{M}$ it vg^{cl} sy^{h**} bo ¦ αυτου συνηγμ. L Δ Ψ 33 *al* f sa ¦ *txt* ℵ* A B D W 078 *pc* lat sy$^{s.p}$ ac^{2} pbo | ◦ D 078. 0250 *pc* • **20** ⸢† και A B ¦ αυτοις L Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ lat sy ¦ *txt* ℵ D W 078. 0250 *pc* q | ⸢αυτου $\mathfrak{P}^{66vid}$ L Θ Ψ f^{13} 33 $\mathfrak{M}$ b c r^{1} sy ¦ – N 1. 565. *l* 844 *pc* lat ¦ *txt* ℵ A B D W 078. 0250 *pc* q • **21** □ ℵ D L W Ψ 050. *l* 844 *pc* lat sy^{s} co ¦ *txt* A B Θ 078 $f^{(1)13}$ 33. (565) $\mathfrak{M}$ b f ff^{2} sy$^{p.h}$ | ⸢πεμψω ℵ* f^{13} *pc* c bo^{mss} ¦ αποστελλω ℵ^{1} D* L 050. 33 *pc* ¦ *txt* ℵ^{2} A B D^{1} W Θ Ψ f^{1} $\mathfrak{M}$ • **23** ⸢ *bis* τινος B a e f r^{1} sy$^{s.p}$ | ⸢ αφιενται B^{2} W Θ 078 $\mathfrak{M}$ sy ¦ αφιονται B* Ψ *pc* ¦ αφεθησεται ℵ* q sa ac^{2} pbo ¦ *txt* ℵ^{2} A D (L) 050 $f^{1.13}$ 33^{vid}. 565. *l* 844 *al* • **24** ⸣ο A L W Θ Ψ 050. 078 $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{5}$ ℵ B D *pc* • **25** ⸢τον τοπον N f q sy$^{s.(p)}$ ¦ τους τυπους $\mathfrak{P}^{66vid}$ 565 *pc* sa ac^{2} | ⸢ ℵ D L W 33 *pc* | ⸢† τον τοπον τ. ηλ. A Θ 078. 0250 *pc* lat sy$^{(s).h}$ ¦ την χειραν αυτου ℵ* ¦ *txt* ℵ^{2} B D L W Ψ $f^{1.13}$ 33 $\mathfrak{M}$ pbo bo | ⸢¹ *2 3 1* A Θ Ψ 078. 0250 f^{13} $\mathfrak{M}$ ¦ *2 3 f*^{1} ¦ μου τας χειρας D bo^{mss} ¦ *txt* ℵ B L W *pc* • **26** ⸢τη μια ετερων σαββατων sy^{s}

ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη ὑμῖν. **27** εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ ⌜γίνου 218 X ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. **28** ⊤ἀπεκρίθη ⊤ Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. **29** ⌜λέγει αὐτῷ ○ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἑώρακάς με πεπίστευκας; μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες ⊤ καὶ πιστεύσαντες.

30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν ○[αὐτοῦ], ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν ○1τῷ βιβλίῳ τούτῳ· **31** ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα ⌜πιστεύ-[σ]ητε ὅτι Ἰησοῦς ⌜ἐστιν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς⌝ τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ⊤ ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

219 IX **21** Μετὰ ταῦτα ⌜ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς⌝ τοῖς μαθηταῖς ⊤ ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως. **2** ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ ⌜τοῦ Ζεβεδαίου⌝ καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. **3** λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· ὑπάγω ἁλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ⌜ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον ⊤, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. **4** πρωΐας δὲ ἤδη ⌜γενομένης ἔστη ⊤ Ἰησοῦς □⌜εἰς τὸν αἰγιαλόν, οὐ μέντοι ⌜1ἤδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν⌝. **5** λέγει οὖν αὐτοῖς ⌜[ὁ] Ἰησοῦς⌝· παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐ-

19!

L 24.39

18! Ps 35,23

1,50 · 1P 1,8!

12,37; 2,11!

21,25

19,35; 2,23!

Mt 16,16!

5,24! 1J 5,13

6,1

11,16! · 1,45-49 · 2,1 · Mt 4,21!

L 5,5

20,14 L 24,16

L 24,41

27 ⌜ισθι D • **28** ⊤και A C^3 0250 𝔐 q $sy^{p.h}$ | *txt* ℵ B C* D L W Θ Ψ $f^{1.13}$ *l* 844. *l* 2211 *al* lat | ⊤ o ℵ L *pc* • **29** ⌜ειπεν (λεγει ℵ²) δε ℵ W f^{13} | ○ 𝔓⁶⁶ B | ⊤με ℵ* 0250 f^{13} 209 *pc* vg^{ms} sy • **30** ○† A B K Δ 0250. *l* 844. *l* 2211 *al* f | *txt* 𝔓⁶⁶ ℵ C D L W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 lat $sy^{s.p.h**}$ | ○1 𝔓⁶⁶* • **31** ⌜† -ευητε 𝔓⁶⁶ᵛⁱᵈ ℵ* B Θ 0250. 892ˢ. *l* 2211 | *txt* ℵ² A C D L W Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 | ⌜*3 5 1* D (e) | *2 3 1 4 5* W b (c) f | *1 4 5* Ir^{lat} | ⊤αιωνιον ℵ C(*) D L Ψ f^{13} 33 *al* it vg^{mss} $sy^{p.h**}$ sa bo; Ir^{lat}

¶ 21,1 ⌜† *1–3 5* B C | *3 1 2* D *pc* | *1 3 2 4 5* ℵ | *1 2 4 5 3* W Ψ *pc* | *1 2 4 5* 1424 *pc* sy^{s} sa pbo bo^{ms} | *txt* A L Θ 0250 $f^{1.13}$ 33 𝔐 | ⊤αυτου C^3 D Ψ 700. *l* 844. *l* 2211 *al* it $sy^{s.p}$ co | αυτου.εγερθεις εκ νεκρων Γ f^{13} 1241. 1424 *al* • **2** ⌜υιοι Z. ℵ D *pc* | του Z. υιοι C Θ 700. *l* 844 *al* • **3** ⌜και εξ. A (P) Ψ *l* 2211 *pc* lat sy^{h**} | εξ. ουν ℵ L N Θ 33. 209. 1241. *l* 844 *al* pbo | *txt* B C D W f^{13} 1 𝔐 a e q | ⊤ευθυς A C^3 𝔐 sy^{h} | *txt* ℵ B C* D L N W Δ Θ Ψ $f^{1.13}$ 33. 565. *l* 844. *l* 2211 *pc* latt $sy^{s.p}$ co • **4** ⌜† γινομενης A B C L *al* | *txt* ℵ D W Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐 | ⌜o L Θ $f^{1.13}$ 33 𝔐 | *txt* ℵ A B C D P W Ψ *al* | □ W | ⌜επι ℵ A D L Θ Ψ 33. 209. 700. 892ˢ. *l* 844. *l* 2211 *al* | *txt* B C f^{13} 1 𝔐 sy^{h} | ⌜1 εγνωσαν 𝔓⁶⁶ ℵ L Ψ 33. *l* 844 *pc* lat sy^{s} • **5** ⌜† 2 ℵ B | – A*ᵛⁱᵈ W a sy^{s} | *txt* Aᶜ C D L Θ Ψ $f^{1.13}$ 33 𝔐

τῷ· οὔ. **6** ⸢ὁ δὲ εἶπεν⸣ αὐτοῖς· βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη
L 5,4-7 τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. ᵀ ⸢ἔβαλον οὖν⸣, καὶ
οὐκέτι αὐτὸ ἑλκύσαι ⸢ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύ-
13,23s! ων. **7** λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ 220
20,18! Πέτρῳ· ὁ κύριός ἐστιν ᵀ. Σίμων οὖν Πέτρος ἀκούσας ὅτι ὁ X
κύριός ἐστιν τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ
ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, **8** οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ
τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς
ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν
ἰχθύων. **9** ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν βλέπουσιν 221
18,18 ἀνθρακιὰν ⸢κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. IX
10 λέγει αὐτοῖς ᴼὁ Ἰησοῦς· ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων
ὧν ἐπιάσατε νῦν. **11** ἀνέβη ᴼοὖν Σίμων Πέτρος καὶ εἵλ- 222
L 5,6 κυσεν τὸ δίκτυον ⸢εἰς τὴν γῆν⸣ μεστὸν ἰχθύων μεγάλων IX
ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχί-
σθη τὸ δίκτυον. **12** λέγει αὐτοῖς ᴼὁ Ἰησοῦς· δεῦτε 223
ἀριστήσατε. οὐδεὶς ᴼ¹δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι IX
20,18! αὐτόν· σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. **13** ἔρχεται ᵀ 224
6,11 L 24,30 Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον ⸢καὶ δίδωσιν⸣ αὐτοῖς, καὶ X
Act 10,41 20,19.26 τὸ ὀψάριον ὁμοίως. **14** τοῦτο ᵀ ἤδη τρίτον ἐφανερώθη 225
⸢Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ᵀ⸣ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν. IX

15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰη- 226
σοῦς· Σίμων ⸢Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με πλέον τούτων; λέγει X
1,42 Mt 16,17 αὐτῷ· ναί κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. * λέγει αὐτῷ· βό- 227
L22,32 σκε τὰ ⸢ἀρνία μου. **16** ⸢λέγει αὐτῷ πάλιν⸣ ⸢δεύτερον· Σίμων IX
⸢Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ· ναί κύριε, σὺ οἶδας ὅτι 228
2Sm 5,2 Ps 78, 71s 1P 5,2 φιλῶ σε. * λέγει αὐτῷ· ποίμαινε τὰ ⸢¹πρόβατά μου. **17** λέ- X
229 2 IX

6 ⸢ λεγει ℵ* ² W *l* 2211 *pc* it vg^{cl} | ᵀ (Lc 5,5) οι δε ειπον· δι ολης (+ της ℵ¹) νυκτος εκο πιασαμεν και (κοπιασαντες Ψ) ουδεν ελαβομεν· επι δε τω σω ρηματι (ονοματι 𝔓^{66vid}) βαλουμεν. 𝔓^{66} ℵ¹ Ψ vg^{mss} sa | ⸢ εβ. ουν αυτο Θ | οι δε εβ. ℵ* D W pbo bo | ⸢ισχυσαν A (^{c} W) *f* ^{13} 𝔐 e q | *txt* ℵ B C D L N Θ Ψ 1. 33. 565. *l* 844. *l* 2211 *al* • **7** ᵀ ημων D sy$^{s\,p}$ • **9** ⸢ incensos (*i. e.* καιομενην) it (sy^{s}) • **10** ᴼ B • **11** ᴼ ↑ A D *f* ^{13} 𝔐 lat | *txt* ℵ B C L N W Θ Ψ 1. 33. 565. *l* 844. *l* 2211 *al* r^{1} vg^{mss} sy^{h} | ⸢επι την γην D *f* $^{1\,13}$ 565. 1424 *pc* | επι της γης 𝔐 | *txt* ℵ A B C L N P W Δ Θ Ψ 33. 1241. *l* 844. *l* 2211 *al* • **12** ° B | ᴼ¹ ↑ B C sa bo^{mss} | *txt* ℵ A D L W Θ Ψ *f* $^{1\,13}$ 33 𝔐 latt sy$^{p\,h}$ pbo bo • **13** ᵀ ο ℵ C L Ψ 1. 33. 565. 700. 892^{s}. *l* 844. *l* 2211 *al* | ουν ο A Θ *f* ^{13} 𝔐 f ff^{2} sy^{h} bo | *txt* B D W | ⸢ευχαριστησας εδωκεν D f r^{1} vg^{mss} (sy^{s}) • **14** ᵀ δε ℵ L N Θ 33. 700. *l* 844. *l* 2211 *pc* | ⸢ο Ιησ. ℵ A (^{c} L) Θ Ψ *f* $^{1\,13}$ 33 𝔐 | – W | *txt* B C D | ᵀ αυτου D Ψ *f* ^{13} 𝔐 it vg^{cl} sy co | *txt* ℵ A B C L N W Θ 1. 33. *l* 844 *al* lat • **15** ⸢ Ιωνα A C^{2} Θ Ψ *f* $^{1.13}$ 33 𝔐 (c) sy | – ℵ* | *txt* ℵ^{1} B C* D L W *l* 844 lat co | ⸢ προβατα C* D it • **16** ⸢ *3 l 2* ℵ C W Θ *pc* b f | *l 2* D | ⸢το δευτ. ℵ¹ 1. 565 *pc* | δευτ. ο κυριος D | – ℵ* *pc* sy^{s} | ⸢ Ιωνα A C^{2} Θ Ψ *f* $^{1\,13}$ 33 𝔐 (c) sy | *txt* ℵ B C* D W lat co | ⸢¹ ↑ -βατια B C 565 *pc* b | *txt* ℵ A D W Θ Ψ *f* ^{13} 33^{vid} 𝔐 sy (*f* ^{1} *om.* λεγ.^{3} … μου)

γει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων ⌜Ἰωάννου, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· φιλεῖς με; καὶ ⌜λέγει αὐτῷ· κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. * λέγει αὐτῷ ⌜[ὁ Ἰησοῦς]⌝· βόσκε τὰ ⌜1πρόβατά μου.

231 IX 232 X

18 ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ⌜ἄλλος σε ζώσει⌝ καὶ ⌜οἴσει ὅπου⌝ οὐ θέλεις. **19** τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι.

20 Ἐπιστραφεὶς ᵀ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ᴼἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν· κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; **21** τοῦτον ᴼοὖν ἰδὼν ὁ Πέτρος ⌜λέγει τῷ Ἰησοῦ· κύριε, οὗτος δὲ τί; **22** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ᵀ ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σύ ⌞μοι ἀκολούθει⌟. **23** ἐξῆλθεν οὖν οὗτος ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ᵀ ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· ⌜οὐκ εἶπεν δὲ⌝ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ⌜ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει⌝ ἀλλ'· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι ⌜1[, τί πρὸς σέ];⌝

24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ ᵀ μαρτυρῶν περὶ τούτων ⌜καὶ ὁ⌝ γράψας ταῦτα, καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς ⌞αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν⌟. **25** □ Ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ⌜ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον ⌜χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία.ᵀ ᵀ↖

13,38 · 16,30 · 12,33; 18,32; 13,36 · 1P 4,16 · 1,43! · 13,23 ! 25 · 6,64! · 1K 15,6 Ph 1,25 · 1,43! · Act 1,15 etc · 19,35! · 20,30 · Act 21,11.14 2P 1,14

17 ⌜ Ιωνα A C^2 Θ Ψ *f*1.13 33 𝔐 (c) sy; Or ¦ *txt* 𝔓59vid ℵ B C* D W lat co ¦ ⌜† ειπεν B C *f*13 𝔐 r^1 vgcl ¦ *txt* ℵ A D W Θ Ψ *f*1 33. 565 *al* lat ¦ ⌜† 2 B C ¦ – ℵ D W *f*1 33. 565 *al* lat sy^s pbo bo ¦ *txt* A Θ Ψ *f*13 𝔐 ¦ ⌜⌜† -βατια A B C 565 *pc* ¦ *txt* ℵ D W Θ Ψ *f*1.13 33vid 𝔐 sy • **18** ⌜† *1 3 2* B C*vid ¦ αλλοι σε ζωσουσιν (ᶠ ℵ C^2) 𝔓59vid ℵ C^2 D W 1. 33. 565 *pc* syhmg pbo ¦ *txt* A Θ Ψ *f*13 𝔐 lat ¦ ᶠ αποισουσιν (οισ- C^2; απαγ- D) σε (– C^2 1 *pc*) οπ. ℵ¹ C^2 D W 1. 33. 565 *pc* syhmg ¦ ποιησουσιν σοι οσα ℵ* ¦ *txt* (A) B C*vid (Θ) Ψ *f*13 (892s) 𝔐 lat $sy^{s.p.h}$ • **20** ⌜ δε 𝔓59vid ℵ D Θ Ψ *f*1.13 𝔐 f sy^h pbo bo ¦ *txt* 𝔓109vid A B C W 33 *pc* lat sy^s sa ¦ ᴼ ℵ* W ff2 pbo bo^{pt} • **21** ᴼ A W Θ Ψ *f*1.13 𝔐 $sy^{s.p}$ ¦ *txt* ℵ B C D 33 *pc* lat sy^{h**} ¦ ⌜ειπεν ℵ W *pc* f r^1 vg^{cl} • **22** ᵀουτως D (ᶠ lat) ¦ ᶠ C^2 Θ Ψ *f*13 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C* D W 1. 33 *pc* lat • **23** ᵀκαι εδοξαν D ¦ ⌜και ουκ ειπεν A D Θ Ψ *f*1.13 𝔐 lat sy^h ¦ *txt* 𝔓59vid ℵ B C W 33 *pc* (c $sy^{s.p}$) ¦ ᶠ ουκ -ἐις D'e r^1 ¦ ⌜⌜1 *2 3* D ¦ – ℵ* C^{2vid} 1. 565 *pc* a e sy^s ¦ *txt* ℵ¹ A B C* W Θ Ψ *f*13 33 𝔐 lat $sy^{p.h}$ • **24** ᵀκαι B C W; Or ¦ ⌜ *2 1* ℵ¹ Θ *f*13 33. *l* 2211 *pc* c sy^{h**} ¦ *1* ℵ* A C W Ψ *f*1 𝔐 ¦ *txt* B D ¦ ⌜⌜ *2 3 1* ℵ A C^3 Θ Ψ *f*1.13 𝔐 ¦ *4 1–3* D *l* 2211 ¦ *txt* B C* W (33) • **25** □ *vs* ℵ* ¦ ⌜οσα A C^3 D W Θ *f*1.13 𝔐 ¦ *txt* ℵ¹ B C* Ψ 33. *l* 2211 *pc*; Or ¦ ⌜† -σειν ℵ¹ B C* ¦ *txt* A C^2 D W Θ Ψ *f*1.13 33 𝔐 ¦ ᵀαμην C^2 Θ Ψ *f*13 𝔐 lat sy^h ¦ *txt* ℵ A B C*.3 D W 1. 33. *l* 2211 *pc* it $sy^{s.p}$ co ¦ ᵀ *hic* 7,53–8,11 *add f*1

⸢ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ⸣

L 1,3; · 3,23!

Mt 28,20

L 6,13! · 1T 3,16! 2Rg 2,11

13,31

28,31

4–14: Mc 16,19 L 24,50-53 10,41 · L 24,49 · 2,33.39 J 14,16!

11,16 L 3,16p

L 19,11! · 3,21 Mt 17,11p Ml 3,23 Θ

Mt 24,36!p

1Th 1,5! · Is 32,15

5,32! · 5,28; 10,39 · 8,1! ·

PsSal 8,15 Is 49,6

J 6,62

1 Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ *1*
Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ° ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδά-
σκειν, **2** ἄχρι ἧς ἡμέρας ᵀ ἐντειλάμενος τοῖς ἀπο-
στόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο ⸢ἀνελήμ-
φθη. **3** οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ
παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσερά-
κοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασι-
λείας τοῦ θεοῦ· **4** καὶ ⸢συναλιζόμενος ᵀ παρήγγειλεν
αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι ἀλλὰ περιμέ-
νειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκούσατέ ᵀ μου,
5 ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ˢ ἐν πνεύ-
ματι βαπτισθήσεσθε ἁγίῳ ˡ ᵀ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας
ἡμέρας ᵀ. **6** Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἠρώτων αὐτὸν λέ-
γοντες· κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις
τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; **7** ⸢εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς·⸣
οὐχ ὑμῶν ἐστιν γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ
ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, **8** ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελ-
θόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἔσεσθέ μου
μάρτυρες ἔν τε Ἰερουσαλὴμ καὶ ° [ἐν] πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ
καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.
9 Καὶ ταῦτα ⸢εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη καὶ

Inscriptio: ⸢ *1* (ℵ) 1175 *pc* ¦ αι π. των απ. 323ˢ. 945. (1241) *al* ¦ π. των αγιων απ. 453. (614. 1505. 1704. 1739ˢ). 1884 *pm* ¦ Λουκα ευαγγελιστου π. τ. αγ. απ. 33. 189. 1891. 2344 *al* ¦ *txt* (B, D) Ψ *pc*

¶ **1,1** ° B D • **2** ᵀανελημφθη *et* ⸢και εκελευσε κηρυσσειν το ευαγγελιον D (gig t) syʰᵐᵍ (sa mae) • **4** ⸢συναλισκ- D* ¦ συναυλιζ- 323ˢ. 614. 1241*. 1739ˢ* *pm* ¦ ᵀμετ αυτων D it sy ¦ ᵀ φησιν δια του στοματος D* *pc* vgᶜˡ • **5** ˢ *3 1 2 4* 𝔓⁷⁴ᵛⁱᵈ ℵ² A C E Ψ 33. 1739 𝔐 vg; Or Cyr ¦ *1 2 4 3* D it ¦ *txt* ℵ* B 81 *pc* ¦ ᵀκαι ο μελλετε λαμβανειν D* it; Augᵖᵗ ¦ ᵀ εως της πεντηκοστης D* sa mae; Augᵖᵗ • **7** ⸢† *1 3 4* B* syᵖ ¦ ειπ. ουν πρ. αυτ. B² ¦ και ειπ. πρ. αυτ. D it ¦ ο δε αποκριθεις ειπ. αυτοις (Cᵛⁱᵈ) E ¦ *txt* ℵ A Ψ 33. 1739ˢ 𝔐 vg syʰ • **8** ° A C* D 81. 323 *pc* ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ B C³ E Ψ 33. 1739ˢ 𝔐 lat • **9** ⸢ *1 3 2 4–8* B ¦ ειποντος αυτου νεφ. υπεβαλ- (*pro* υπελ.) αυ. κ. απηρθη D

νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν˩ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 1 Th 4,17 Ap 11,12
10 καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομέ- 1 P 3,22
νου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς L 24,4 2 Mcc 3,26
ἐν ⌜ἐσθήσεσι λευκαῖς⌝, **11** οἳ καὶ εἶπαν· ἄνδρες Γαλιλαῖ- 2,7; 13,31
οι, τί ἑστήκατε ⌜[ἐμ]βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος
ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν □εἰς τὸν οὐρανὸν˩ 1 T 3,16!
οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευό- L 21,27
μενον εἰς τὸν οὐρανόν.

12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ
καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἰερουσαλὴμ σαβ-
βάτου ⌜ἔχον ὁδόν. **13** καὶ ὅτε εἰσῆλθον, εἰς τὸ ὑπερῷον 20,8
ἀνέβησαν οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε Πέτρος καὶ ⌜Ἰω- Mt 10,2-4 p
άννης καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας˩, Φίλιππος καὶ Θω-
μᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Μαθθαῖος, Ἰάκωβος Ἁλφαίου Mt 9,9!
καὶ Σίμων ὁ ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. **14** οὗτοι
πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσ- 2,46; 4,24; 5,12 · 2,42! ·
ευχῇ ⊤ σὺν γυναιξὶν ⊥ καὶ ⌜Μαριὰμ τῇ μητρὶ ○τοῦ Ἰη- L 8,2 s! · Mt 13,
σοῦ καὶ ⊤1 τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. 55! J 7,3!

2 **15** Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν
μέσῳ τῶν ⌜ἀδελφῶν εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ 1 K 11,20
τὸ αὐτὸ ⌜ὡσεὶ ἑκατὸν εἴκοσι· **16** ἄνδρες ἀδελφοί, ⌜ἔδει
πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ⊤ ἣν προεῖπεν τὸ πνεῦμα τὸ 20 Ps 41,10
ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου L 22,47
ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν ⊥ Ἰησοῦν, **17** ὅτι κατηριθμη- L 22,3
μένος ἦν ἐν ἡμῖν ⌜καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας 25
ταύτης. **18** οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ Mt 27,3-10
τῆς ἀδικίας ⊤ καὶ ⌜πρηνὴς γενόμενος˩ ἐλάκησεν μέσος 2 P 2,15
Sap 4,19

10 ⌜-ητι κη $\mathfrak{P}^{56*vid}$ C³ D E 33. (1739ˢ) 𝔐 gig sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{56c}$ ℵ A B C* Ψ 81. 323. 945. 1175 *pc* lat; Eus • **11** ⌜† βλεπ. $\mathfrak{P}^{74vid}$ ℵ* B E 33. 81. 323. 945. 1241. 1505. 1739ˢ *al*; Eus ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{56}$ ℵ² A C D Ψ 𝔐 | □ D 2495 *pc* gig t* vgᵐˢˢ boᵐˢˢ • **12** [⌜απεχον Holwerda *cj*] • **13** ⌜ *5 4 3 2 1* E ¦ *3 2 1 4 5* 33. 1739ˢ 𝔐 syʰ ¦ *3 1 4 5* Ψ 945. 1704. 1891 *pc* ¦ *txt* ℵ A B C (D) 81. 104. (1175) *pc* (lat) syᵖ • **14** ⊤και τη δεησει C³ 33. 1739ˢ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B C* D E Ψ 81. 104. 1175 *pc* latt sy | ⊥ και τεκνοις D | ⌜-ρια ℵ A C D Ψ 33. 1739ˢ 𝔐 ¦ *txt* B E 81. 323. 945. 1891 *pc* | ○ B | ⊤1 †συν B C³ E Ψ 33. 1739ˢ 𝔐 ¦ *txt* ℵ A C* D 104. 1175 *pc* lat • **15** ⌜μαθητων $\mathfrak{C}^{3vid}$ D E Ψ 1739ˢ 𝔐 it sy mae; Cyp ¦ αποστολων $\mathfrak{P}^{74vid}$ ¦ *txt* ℵ A B C* 33^vid. 104. 945. 1175 *pc* vg sa bo | ⌜ ως B D E 33. 1739ˢ 𝔐 ¦ *txt* ℵ A C Ψ 104. 1175 *pc* • **16** ⌜ δει D* lat; Ir^lat ¦ ⊤ταυτην C³ D E Ψ 33. 1739ˢ 𝔐 it vgᵐˢ syʰ; Ir^lat ¦ *txt* ℵ A B C* 81. 104. 323. 945. 1175 *al* vg syᵖ; Eus | ⊥ τον C³ D E Ψ 33. 1739ˢ 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C*; Eus • **17** ⌜ος D*; Aug • **18** ⊤αυτου D t vgᵐˢ syʰ**; Eus | [⌜πεπρησμενος Eb. Nestle *cj*]

καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ· **19** ⊤ καὶ γνω-
4,16; 9,42; 19,17 στὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλήμ, ὥστε
κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ○ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν
⌜Ἀκελδαμάχ, τοῦτ' ἔστιν χωρίον αἵματος. **20** γέγραπται
γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν·

Ps 69,26 Mt 23,38 *γενηθήτω ἡ ἔπαυλις* ⌜*αὐτοῦ ἔρημος*
καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ,

καί·

Ps 109,8 *τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος.*

J 15,27 **21** δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ
4,33; 11,20; 16,31; 20,21.24.35 *cf* J 15, 27 ǀ ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς⊤,
22 ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ⌜ἕως τῆς
2,32; 3,15; 4,33; 5, 32; 10,41; 13,31 1K 15,15 ǀ ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστά-
σεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἕνα τούτων. **23** Καὶ ⊤
⌜ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον ⌜Βαρσαββᾶν ὃς
ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματθίαν. **24** καὶ προσευξάμενοι
15,8 L 16,15 εἶπαν· σὺ κύριε καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξ-
17 ελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα **25** λαβεῖν τὸν ⌜τόπον τῆς
Dt 9,16 Θ; 17,20 διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας
cf Prv 16,33 πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. **26** καὶ ἔδωκαν κλή-
ρους ⌜αὐτοῖς καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν καὶ
Mt 28,16! ⌜συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ⌜1ἑνδεκα ἀποστόλων.

L 9,51 · Lv 23, 15-21 **2** Καὶ ⌜ἐν τῷ συμπληροῦσθαι ⌜τὴν ἡμέραν⌝ τῆς πεντη- *3*
κοστῆς ἦσαν ⌜πάντες ⌜ὁμοῦ⌝ ἐπὶ τὸ αὐτό. **2** καὶ ⊤
1P 1,12 ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης
Prv 1,23 Θ πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ⌜ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν
⌜καθήμενοι **3** καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμενοι γλῶσ-

19 ⊤ ὅ ℵ* D sy^{p} ǀ ○ ℵ B* D latt ǀ ⌜Αχελ- $\mathfrak{P}^{74vid}$ ℵ A 81 *pc* (gig vg$^{st.ww}$) vg^{ms} ǀ Ακελδαιμ- D ǀ Ακελδαμα C Ψ 33. 1739^{s} 𝔐 vg^{cl} ǀ -δαμακ E (t) ǀ *txt* B 1175 *pc*; Eus • **20** ⌜ (Ps 69,26) αυτων 81. 326. 2495 *pc* d* t vg$^{cl.ww}$ sy^{hmg} • **21** ⊤χριστος D *pc* sy^{h} mae • **22** ⌜αχρι ℵ A 81. 323. 945. 1175. 1739^{s} *al* • **23** ⊤τουτων λεχθεντων E ǀ ⌜-σεν D* gig; Aug ǀ ⌜-σαβαν C 323. 614. 1241. 1505. 1739^{s*} *pm* vg^{cl} ǀ -ναβαν D 6^{s} *pc* it vg^{mss} ǀ *txt* ℵ A B E Ψ 81. 945. 1175. 1739^{sc} *pm* vg$^{st.ww}$ • **25** ⌜κληρον ℵ C^{3} E 33. 1739^{s} 𝔐 sy ǀ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ A B C* D Ψ *pc* lat sy^{hmg} co; Did • **26** ⌜αυτων D* E Ψ 𝔐 it vg^{ms} sy^{h} ǀ *txt* ℵ A B C D^{1} 33. 81. 945. 1175. 1704. (1739^{s}). 1891 *pc* vg co ǀ⌜ συνεψ- D ǀ κατεψ- ℵ* ǀ ⌜1ιβ΄ D; Eus

¶ **2,1** ⌜εγενετο εν ταις ημεραις εκειναις του συμπλ. την ημ. της πεντ. οντων αυτων παντων D ǀ ⌜ τας ημερας latt sy^{p} mae ǀ ⌜π. οι αποστολοι 326. (614). 1505 *al* p* t ǀ – ℵ* E ǀ ⌜ ομοθυμαδον C^{3} E Ψ 33. 1739^{s} 𝔐 ǀ ομοθυμαδον ομου 1175 ǀ *txt* ℵ(*) A B C* 81. 323. 945. 1704 *pc* latt sy co • **2** ⊤ιδου D mae ǀ ⌜παντα D ǀ ⌜ καθεζομ- C D

σαι ὡσεὶ πυρὸς ⌜καὶ ἐκάθισεν⌝ ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, Mt 3,11 · Nu 11,25
4 καὶ ἐπλήσθησαν ⌜πάντες πνεύματος ἁγίου καὶ ἤρξαντο 4,8.31; 9,17; 13,9. 52 Sir 48,12 ·
λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀπο- 19,6! 1 K 14,21
φθέγγεσθαι αὐτοῖς.

5 ⌜Ἦσαν δὲ ⌜εἰς Ἰερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, 14!
ἄνδρες εὐλαβεῖς⌝ ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρα- 8,2; 22,12 · Dt 2,25
νόν. **6** γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθεν τὸ
πλῆθος καὶ συνεχύθη, ⌜ὅτι ⌜ἤκουον εἷς ἕκαστος ⌜τῇ ἰδίᾳ
διαλέκτῳ λαλούντων⌝ αὐτῶν. **7** ἐξίσταντο δὲ ⊤ καὶ ἐθαύ-
μαζον λέγοντες⊥· ⌜οὐχ ἰδοὺ ⌜ἅπαντες οὗτοί εἰσιν οἱ λα-
λοῦντες Γαλιλαῖοι; **8** καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος 1,11!
⌜τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ⌝ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν; **9** Πάρθοι
καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσο-
ποταμίαν, ⌜Ἰουδαίαν ○τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ 1 P 1,1 · 18,2
τὴν Ἀσίαν, **10** Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ 18,24
τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδη- 13,1!
μοῦντες Ῥωμαῖοι, **11** Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρῆ- 13,43!
τες καὶ ⌜Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμε- 4
τέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ. **12** ἐξίσταντο δὲ 10,46 Sir 36,7
πάντες καὶ ⌜διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον ⊤ λέγοντες· 5,24!
τί θέλει τοῦτο εἶναι; **13** ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον
ὅτι γλεύκους ⊤ μεμεστωμένοι εἰσίν. Job 32,18s ☪

14 ⊤ Σταθεὶς δὲ ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ⌜ἕνδεκα ἐπῆρεν Mt 28,16!
⊥ τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ⌜ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς⌝· ἄνδρες 26,25
Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰερουσαλὴμ πάντες, τοῦτο 5; 1,19; 4,16; 13,27 L 24,18
ὑμῖν γνωστὸν ἔστω καὶ ⌜ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. 4,10; 13,38; 28,28 · Job 32,11 ☪
15 οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ⌜ἔστιν

3 ⌜εκαθ. τε 𝔓74vid A C(*) E Ψ 33. 1739ˢ 𝔐 | κ. εκαθισαν (+ τε D) ℵ* D sy; Eus | *txt* ℵ² B 81. 453. 1175 *pc*; (PsDion) CyrJ • **4** ⌜απ C Ψ 33. 1739ˢ 𝔐; Eus | *txt* ℵ A B D E 81 *pc* • **5** ⌜ *1–5 7 8* ℵ* vgᵐˢ | *1–4 6 5 7 8* E | *1 2 5 3 4 7 6 8* C* | *1 2 5 3 4 6–8* C³ | *3 4 1 5 6 8 7* D | ⌜εν ℵ² B C D E Ψ 33. 1739ˢ 𝔐; Eus | *txt* ℵ* A 1175 *pc* • **6** ⌜και D (2495) | ⌜ εν C 81. 453 *pc* | -σεν ℵ B 36 *pc*; Eus | *txt* A D E Ψ 33. 1739ˢ 𝔐 | ⌜ λαλουντας ταις γλωσσαις D syᵖ.(hmg); Augᵖᵗ • **7** ⊤παντες ℵ(*) A C E Ψ 096ᵛⁱᵈ. 33. 81. 323. 945. 1175. 1505. 1739 *pm* lat sy sa bo | *txt* B D 096. 614. 1241 *pm* gig r mae; Eus | ⊤ προς αλληλους C³ D E 096. (33). 1739 𝔐 sy (ᶠ Ψ *pc* it) | *txt* 𝔓74 ℵ A B C* 81. 1175 *pc* r w vg; Eus | ⌜† ουχι B | ουκ 𝔓74 A C Ψ 33. 1739 𝔐; Eus | *txt* ℵ D E 81. 1175. 1891 *al* | ⌜† παν· B* E Ψ 33 𝔐 | *txt* 𝔓74 ℵ A B² C D 096. 323. 945. 1739 *al* • **8** ⌜την διαλεκτον D* pᶜ w vgᶜˡ • **9** ⌜ Iudaei syᵖ | Armeniam Tert Augᵖᵗ | Συριαν Eusᵖᵗ (Hier) | ○ D* it vgᶜˡ • **11** ⌜-βοι D* • **12** ⌜† -ρουντο ℵ A B 076 *pc* | *txt* 𝔓74 D E Ψ 096. (33). 1739 𝔐 | ⊤επι τω γεγονοτι και D (syʰᵐᵍ) • **13** ⊤ουτοι D (ᶠ t w vg) syᵖ bo • **14** ⊤τοτε D syᵖ mae | ⌜ δεκα αποστολοις D* | ⊤ πρωτος D* (E: ᶠ προτερον) pᶜ w vgᵐˢ mae | ⌜ειπεν D it (sy) | ⌜-ισατε D* • **15** ⌜ουσης ωρας της ημ. γ′ D* lat

γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας⌉, **16** ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰ-
ρημένον διὰ τοῦ προφήτου °Ἰωήλ·
Joel 3,1-5 Θ Is 2,2 33; 10,45 R 5,5 Tt 3,6 **17** *καὶ ἔσται* ⌈*ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις*⌉, *λέγει* ⌈*ὁ θεός*⌉,
ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ ⌈¹*πᾶσαν σάρκα*⌉,
21,9 *καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοί* ⌈*ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες*
⌈*ὑμῶν*
καὶ οἱ νεανίσκοι °*ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται*
καὶ οἱ πρεσβύτεροι °*ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται·*
18 *καί γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου* □*ἐν*
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις⌋
Nu 11,29 *ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου,* □¹*καὶ προφητεύσουσιν*⌋.
19 *καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω*
5,12! *καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω,*
□*αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ*⌋.
20 *ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος*
Ap 6,12 *καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα,*
1K 1,8! *πρὶν* ⊤*ἐλθεῖν* ⊤ *ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην* □*καὶ ἐπιφανῆ*⌋.
1K 1,2! · 47; 4,12 **21** *καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθή-*
σεται.
22 Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους·
3,6; 4,10 etc L 18, 37 J 19,19! Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ⌈ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ
L 24,19 · 5,12! θεοῦ εἰς ⌈ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις οἷς
J 5,36! ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν καθὼς αὐτοὶ
4,28 L 22,22 · 1P 1,20 οἴδατε, **23** τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ
10,39; 13,28 θεοῦ ἔκδοτον ⊤ διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνεί-
32; 13,34; 17,31; 3,15! · Ps 17,6; 114,3 Θ 2Sm 22, 6 Θ λατε, **24** ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν λύσας ⊤ τὰς ὠδῖνας τοῦ
⌈θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ'
αὐτοῦ. **25** Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν·
Ps 15,8-11 Θ *προορώμην τὸν κύριον* ⊤ *ἐνώπιόν μου διὰ παντός,*
ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν ἵνα μὴ σαλευθῶ.
26 *διὰ τοῦτο ηὐφράνθη* ⌊*ἡ καρδία μου*⌋
καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου,

16 ° D r; Ir^{lat} Aug^{pt} • **17** ⌈ (Joel 3,1) μετα ταυτα B 076 (C *pc*) sa^{mss} ¦ εν τ. ημ. εκειναις 1175 | ⌉ κυριος D E latt; Ir^{lat} | ⌈¹ σας -κας D* | ⌉ *bis* αυτων D gig r | ° *bis* D r • **18** □ D gig r vg^{mss} | □¹ D p* • **19** □ D it • **20** ⊤ ἢ B 1739 𝔐 ¦ *txt* ℵ A C D E Ψ 33. 81. 1175. 1505 *al* | ⊤ την 𝔓^{74} ℵ^{2} A C E Ψ 33. 1739 𝔐 *txt* ℵ* B D 104 *pc* | □ ℵ D gig r • **22** ⌈ δεδοκιμασμ D*^{vid} lat | ⌉ ημ- D* 6ˢʸ. 1241 *pc* • **23** ⊤ λαβοντες ℵ^{2} C^{3} D E Ψ 33 𝔐 sy^{h}; Eus ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ* A B C* 81. 323. 1739 *pc* lat; Ir^{lat} Ath • **24** ⊤ δι αυτου E | ⌈αδου D latt sy^{p} mae bo; Polyc Ir^{lat} • **25** ⊤μου ℵ D *pc* sy^{p} • **26** ⌊ t ℵ* B ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ^{2} A C D E Ψ 095. 33. 1739 𝔐; Ir^{lat}

ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι,
27 *ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην*
οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. 13,35
28 *ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς,*
πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.
29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυὶδ ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν ⌜ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. **30** προφήτης οὖν ὑπάρχων καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ⌜ὀσφύος αὐτοῦ ⊤ καθίσαι ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, **31** ⌜προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὅτι οὔτε ἐγκατελείφθη ⊤ εἰς ⌜ᾅδην ⌜¹οὔτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. **32** τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες· **33** τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς, τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ πατρός, ἐξέχεεν ⌜τοῦτο ὃ ὑμεῖς [καὶ]⌝ βλέπετε καὶ ἀκούετε. **34** οὐ γὰρ Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός·
εἶπεν ᴼ[ὁ] κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, *Ps 109,1* Θ Mt 22, 44!
35 *ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.*
36 ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ χριστὸν ˢἐποίησεν ὁ θεόςˢ, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε. Ps 20,7 4,10
37 ⌜Ἀκούσαντες δὲ⌝ κατενύγησαν τὴν καρδίαν ⌜εἶπόν τε⌝ πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς ᴼλοιποὺς ἀποστόλους· τί ⊤ ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί ⊤; **38** Πέτρος δὲ ⌜πρὸς αὐ- Ps 108,16 Θ 16,30; 22,10 L 3,10

29 ⌜παρ D Ψ sy^{p} • **30** ⌜καρδιας D* ¦ κοιλιας *pc* gig p r sy^{p}; Ir^{lat} | ⌜αναστησαι (-σειν 323. 1739. 1891) τον χριστον (+ και E 323 *pc*) E 323. 1739. 1891 *pc* ¦ κατα σαρκα α·σαι τ. χρ. και D* (36 *pc*) mae ¦ το κατα σ. αναστησειν τ. χρ. (+ και Ψ 104 *pc* sy^{h}) Ψ (33) 𝔐 sy^{h}; Or ¦ *txt* ℵ A B C (D^{c}) 81. 1175 *pc* lat sy^{p} sa bo; Ir^{lat} Eus • **31** ⌜προειδως D^{2} 104. 945. 1739 *al* sa; Cyr^{pt} (D* *om.* πρ. ελ. π. τ.) | ⊤η ψυχη αυτου C^{3} E Ψ 33. 1739 𝔐 sy^{h} *txt* 𝔓^{74} 91^{vid} ℵ A B C* D 81. 1175 *pc* lat sy^{p} co; Ir^{lat} Or Eus | ⌜αδου A C^{vid} D E Ψ 𝔐 ¦ *txt* ℵ B 81. 323. 945. 1175. 1505. 1739 *al*; Eus | ⌜¹ουδε B E Ψ 𝔐 ¦ *txt* ℵ A C D 81. 945. 1175. 1739 *al*; Or Eus • **33**⌜ *1–3* 𝔓^{74vid} ℵ A C* 81. 323. 1175. 1739 *al* vg$^{cl.st\ ww}$; Cyr ¦ τουτο ο νυν υμ. C^{3} (Ψ) 33 𝔐 ¦ τ. το δωρον ο νυν υμ. E (it vg^{s}) sy$^{(p)}$ sa mae; (Ir^{lat}) ¦ υμιν ο και D* ¦ *txt* B D^{2} • **34** ᴼ† ℵ* B* D ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ^{2} A B^{2} C E Ψ 33. 1739 𝔐 • **36** ˢ 𝔓^{74} A C D E 1739 𝔐; Ir^{lat} ¦ *txt* ℵ B Ψ 81 *pc* • **37** ⌜ακ. ουν E ¦ τοτε παντες οι συνελθοντες και ακ. D sy^{hmg} | ⌜ειπ. δε Ψ 81 *pc* ¦ και ειπ. E ¦ και τινες εξ αυτων ειπ. D* (¹: ειποντες) mae ¦ ειποντες ℵ 614. 1505^{c} *pc* sy^{h} ¦ *txt* A B C 1505*. 1739 𝔐 | ᴼ D *pc* gig r bo^{mss}; Aug^{c} | ⊤ουν D gig mae; Ir^{lat} | ⊤υποδειξατε ημιν D E it vg^{mss} sy^{hmg} mae • **38**⌜† *1–3* B *pc*; Aug^{pt} ¦ *1 2-4 3* D p r; Ir$^{lat\ vid}$ ¦ πρ.αυ. ειπεν· μεταν. 1505 ¦ εφη πρ. αυ.· μεταν. E Ψ 𝔐 gig t vg^{mss} ¦ *txt* 𝔓^{74vid} ℵ A C 81. 945. 1175. 1739. 1891 *pc* vg

3,19 · Mc 16,16
8,16; 19,5; 10,48 · 5,31!
8,15!
1,4!
22,21 Sir 24,32 Is 57,19 · Joel 3,5
Dt 32,5 Ps 78,8 Ph 2,15
8,12! · 47! 5,14; 11,24
4,4
5,21!
4,32! · 46; 20,7; 27,35
1,14; 6,4 R 12,12! Kol 4,2 · 5,5.11; 19,17 · 5,12!
4,32! | 4,34.37 L 8,3; 12,33
4,35
1,14!
Eccl 9,7
3,8s L 19,37
41! 6,7; 9,31; 11, 21; 12,24; 14,1; 16,5; 19,20

τούς· μετανοήσατε, [φησίν,]ˀ καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ⌜ἐπὶ τῷ ὀνόματι ⊤ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ᵒτῶν ἁμαρτιῶν ᵒὑμῶν καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. **39** ⌜ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ⌜ὑμῶν καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσηται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. **40** ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρατο καὶ παρεκάλει αὐτοὺς λέγων· σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. **41** οἱ μὲν οὖν ⌜ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν καὶ προσετέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι.

42 ⊤Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων ⊤ καὶ τῇ κοινωνίᾳ, ⊤ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. **43** ἐγίνετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, πολλὰ ⌜τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο⊤. **44** πάντες δὲ οἱ ⌜πιστεύοντες ⌜ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶˀ εἶχον ἅπαντα κοινὰ **45** καὶ ⌜τὰ κτήματα καὶ τὰςˀ ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ ⊤ πᾶσιν καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν· **46** ⌜καθ' ἡμέραν ⌜τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκονˀ ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας **47** αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν ⌜λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σῳζομένους καθ' ἡμέραν ⌜ἐπὶ τὸ αὐτό.

11; 4,13.19; 8,14 L 22,8
10,3.9.30 Dn 9,21
14,8

3 Πέτρος δὲˀ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ⊤ ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. **2** καί ⊤ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ᵒὑπάρχων ἐβαστάζετο, *4*

38 ⌜εν B D 945. 1739. 1891 *pc*; Ir^{lat} Did | ⊤του κυριου D E 614. 945. 1739. 1891 *al* r (p) vg^{mss} sy$^{(h)}$ (sa mae); Cyp Bas | ° *bis* D E Ψ 33. (1175). 1739 𝔐 it sy; Ir^{lat} Cyp ¦ *txt* ℵ A B (C) 81 *pc* t w vg • **39** ⌜ *bis* ημ D (p) mae; Aug • **41** ⌜ασμενως αποδ- E Ψ 33. 1739 𝔐 sy ¦ πιστευσαντες D (p r) ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C 81. 1175. 1505 *pc* lat; Cl Eus • **42** ⊤εν Ιερουσαλημ D (t vg^{mss}) | ⊤ και ℵ^{2} E Ψ 33. 1739 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ* A B C D* 81 *pc* lat • **43/44** ⌜† δε ℵ B 81 *pc* ¦ – D* *pc* ¦ *txt* A C D^{1} E Ψ 33. 1739 𝔐 lat | ⊤εν Ιερουσαλημ E 33. 104 *pc* sy^{p} ¦ εν Ιερ., φοβος τε ην μεγας επι παντας (+ αυτους Ψ *pc*). και 𝔓^{74vid} ℵ A C Ψ (326). 1175. (2495) *pc* lat (mae) bo *txt* B D 1739 𝔐 gig p* r sy^{h} sa | ⌜† σαντες ℵ B 36. 104 *pc* co ¦ *txt* 𝔓^{74vid} A C D E Ψ 33. 1739 𝔐 | ⌜† 2 *4* B (2495); (Spec) ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A C D E Ψ 33. 1739 𝔐 lat sy^{h} • **45** ⌜οσοι κτηματα ειχον η D (sy^{p} mae) ¦ ⊤καθ ημεραν D it; Spec • **46** ⌜παντες τε προσεκαρτερουν εν τω ιερω και κατοικουσαν επι το αυτο κλωντες τε D* | ⌜ δε 𝔓^{74} *pc* • **47/3,1** ⌜κοσμον D | ⌜τη εκκλησια. Επι το αυ. δε Π. E Ψ 33 𝔐 sy ¦ τη εκκλ. επι τ. αυ.. Π. δε 945. (1505). 1739 *pc* ¦ επι τ. αυ. εν τη εκκλ.. Εν δε ταις ημεραις ταυταις Π. D (p) mae ¦ *txt* 𝔓$^{74vid.91vid}$ ℵ A B C 095. 81. 1175 *pc* lat sa bo | ⊤το δειλινον D
¶ **3,2** ⊤ιδου D* sy^{p} mae | ° D lat; Lcf

ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὡραίαν τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν· **3** ⌜ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην ⁰λαβεῖν. **4** ⌜ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· ⌜βλέψον εἰς ἡμᾶς. **5** ὁ δὲ ⌜ἐπεῖχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. **6** ⸢εἶπεν δὲ Πέτρος⸣· ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι, ὃ δὲ ἔχω τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου □[ἔγειρε καὶ]˃ περιπάτει. **7** καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν ⁰αὐτόν· παραχρῆμα δὲ ᵀ ἐστερεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ ⌜σφυδρά, **8** □καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη˃ καὶ περιεπάτει ᵀ καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν □¹περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος ⁰καὶ˃ αἰνῶν τὸν θεόν. **9** καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν· **10** ἐπεγίνωσκον δὲ αὐτὸν ὅτι ⌜αὐτὸς ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην ⌜καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ ⌜¹συμβεβηκότι αὐτῷ.

11 ⌜Κρατοῦντος ⌜δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδραμεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς˃ ⌜ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος ἔκθαμβοι. **12** ⌜ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν˃· ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ᵀ ἰδίᾳ δυνάμει ἢ ⌜εὐσεβείᾳ ⌜πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; **13** *ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ □[ὁ θεὸς]˃ Ἰσαὰκ καὶ □[ὁ θεὸς]˃ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν,* ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ⁰μὲν παρεδώκατε ᵀ καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσω-

13,9; 14,9 — 16; 4,7.10 — 2,22! · J 5,8 Mt 8.15p — L 4,39 — J 5,14 · 14,10 Is 35,6 ☸ — 2,47 — L 5,9.26 — 5,12 J 10,23 — cf 14,15 — *Ex 3,6.15s* L 20,37! — 26! Is 52,13; 53,11

3 ⌜ουτος ατενισας τοις οφθαλμοις αυτου και D h mae | ⁰ D 𝔐 it sy^{h}; Lcf ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C E Ψ 095. 33. 81. 614. 945. 1175. 1739 *al* vg • **4** ⌜εμβλεψας D | ⌜ατενισον D • **5** ⌜ατενισας D h • **6** ⸢ 𝔓^{74} A C 095. 36. 1175 *pc* vg | □†ℵ B D sa ¦ *txt* A C E Ψ 095. 33. 1739 𝔐 lat sy mae bo; Ir^{lat} Cyp (Eus) Lcf • **7** ⁰ D E Ψ 33. 1739 𝔐 vg^{ms} ¦ *txt* ℵ A B C 095^{vid}. 36. 81. 1175 *pc* lat sy; Cyp Lcf | ⌜εσταθη και D h mae | ⌜σφυρα ℵ^{2} B^{2} C^{2vid} D E Ψ 095. 33. 1739 𝔐 ¦ *txt* ℵ* A B* C* *pc* • **8** □ h; Ir^{lat} | ᵀχαιρων E ¦ -ρομενος *et* □¹ D (h) mae | ⁰ 𝔓^{74} A r vg^{ms}; Lcf • **10** ⌜† ουτος B D E Ψ 33^{vid}. 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A C 36. 81. 1505 *pc* lat; Lcf | ⌜ καθεζομ· D | ⌜¹ γεγενημενω D sy^{p} • **11** ⌜εκπορευομενου δε του Πετρου και Ιωανου συνεξεπορευετο κρατων αυτους· οι δε θαμβηθεντες εστησαν D (h mae) | ⌜τε 𝔓^{74vid} A | ⌜ εν D 104 *pc* • **12** ⌜αποκριθεις δε ο Π. ειπεν προς αυτους D (gig mae) | ⌜ημων τη D p* r | ⌜potestate h p^{c} vg^{cl} sy^{p} | ⌜ τουτο π·κοτων D (0236^{vid}) gig (p) r • **13** □† *bis* B E Ψ 0236^{vid}. 33. 1739 𝔐 gig h sy sa^{mss} ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ C (A D: *bis om.* o) 36. 104. 1175 *pc* lat sa^{ms} mae bo; Ir^{lat} | ⁰ D 6 *pc* | ᵀeis κρισιν D (E: κριτηριον) h p* sy^{hmg} mae; Ir^{lat}

L 23,16
4,27.30 • 7,52; 22, 14 Mt 27,19 L 23, 47 1P 3,18 1J 2, 1! • L 23,18.25 | 5,31 H 2,10; 12,2 • 7,52 • 4,10; 5,30; 10,40; 13,30.37; 2,24! • 1,22! |

14,9

13,27; 17,30 L 23, 34 1T 1,13

26,22! • L 24,26!

2,38; 26,20

Kol 2,14

cf 2P 3,12

2,36

1,6! • L 1,70

7,37 *Dt 18,15-20*

Mc 9,7 p

Lv 23,29

10,43 L 24,27

L 1,72

Gn 22,18; 26,4; 12,3; 18,18

πον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ⌜ἀπολύειν· **14** ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ⌜ἠρνήσασθε καὶ ⊤ ἠτήσασθε ἄνδρα φονέα ⊤ χαρισθῆναι ὑμῖν, **15** τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. **16** καὶ ºἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον ⌜ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε,⌝ ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. **17** Καὶ νῦν, ⊤ ἀδελφοί, ⌜οἶδα ὅτι⌝ κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε ⊤ ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· **18** ὁ δὲ θεός, ⌜ἃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν παθεῖν τὸν χριστὸν αὐτοῦ, ἐπλήρωσεν οὕτως. **19** μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε ⌜εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, **20** ὅπως ἂν ⌜ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν ⸢χριστὸν Ἰησοῦν⸣, **21** ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος ⊤ τῶν ἁγίων ⌜ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν⌝. **22** Μωϋσῆς μὲν ⌜εἶπεν ὅτι *προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς* ⌜*ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν* ⌜[1]*λαλήσῃ* πρὸς ὑμᾶς. **23** *ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ*. **24** καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. **25** ὑμεῖς ἐστε οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς ⸢διέθετο ὁ θεὸς⸣ πρὸς τοὺς πατέρας ⌜ὑμῶν λέγων πρὸς Ἀβραάμ· *καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου* ⌜*[ἐν-*

13 ⌜απ. αυτον θελοντος D[(c)] h; Ir[lat] • **14** ⌜εβαρυνατε D mae; Ir[lat] (Aug) | ⊤μαλλον E sy[hmg] mae | ⊤ ζην και E h • **16** º ℵ* B 0236[vid]. 81. 1175 *pc* | *txt* ℵ[2] A C D E Ψ 33. 1739 𝔐 latt; Ir[lat] | ⌜ θεωρ. κ. οιδ. οτι D* • **17** ⊤ανδρες D E h | ⌜επισταμεθα οτι υμεις μεν D (h) mae | ⊤πονηρον D[(c)] it vg[mss] sy[hmg] (mae); Ir[lat] • **18** ⌜ ὅ D h ος gig w vg[cl] • **19** ⌜† προς ℵ B | *txt* 𝔓[74] A C D E Ψ 33. 1739 𝔐 • **20** ⌜επελ- D h; Tert | ⸢ 𝔓[74] A C Ψ 33. 81. 323. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *pm* lat | *txt* ℵ B D E 1241 *pm* p; Ir[lat] • **21** ⊤παντων E Ψ 33[vid] 𝔐 vg[mss] sy[h] *et* ⌜ *3 4 1 2* (614) 𝔐 vg[mss] | αυ. των πρ. D[(2)] (*pc*) it; (Tert) | αυ. πρ. των απ αι. Ψ 1505 *pc* sy[h] | των απ αι. αυ. πρ. ℵ[2] B[2] E (⸢ 33[vid]) 945 *pc* | *txt* 𝔓[74vid] ℵ* A B* C 81. 1175. 1739 *pc* (vg); (Or) • **22** ⌜γαρ προς τους πατερας ειπεν 𝔐 | ειπεν πρ. τ. πατ. ημων (υμ- E) D E 33[vid]. (2495) *pc* it; Ir[lat] | ειπ. πρ. τ. πατ. Ψ 945. 1739 *pc* sy[h] | *txt* 𝔓[74vid] ℵ A B C 36. 81. 1175 *pc* vg bo sy[p] | ⌜ ημ- ℵ* C E Ψ 33. 614. 1241. 2495 *pm* sy[h] | † – B h p; Eus | *txt* ℵ[2] A D 36. 81. 323. 945. 1175. 1505. 1739 *pm* lat; Ir[lat] | ⌜[1] -σει C 33. 81. 1175. 1241. 1505 *al* • **25** ⸢† B D 0165 *pc* h p; Ir[lat] *txt* 𝔓[74] ℵ A C E Ψ 33. 1739 𝔐 lat | ⌜ ημ- ℵ* C[vid] D Ψ 0165 𝔐 it vg[cl] sy co; Ir[lat v.l.] | *txt* 𝔓[74] ℵ[2] A B E 81. 945. 1175. 1505. 1739 *al* vg[st.ww] sa[ms] bo[mss]; Ir[lat vid] | ⌜ ευλ- A* B Ψ 323. 945. 1739 *pc*; Ir[lat vid] | επευλ- C | *txt* 𝔓[74] ℵ A[c] D E 0165. 33 𝔐

εὐλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. **26** ὑμῖν πρῶτον ˢ ἀναστήσας ὁ θεὸςˡ τὸν παῖδα αὐτοῦ ἀπέστειλεν ᵒαὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ᵒ¹ὑμῶν. 13,46 R 1,16; 2,9 · 13! 4,27.30 Mt 12,18

4 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν ᵀ ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ⌜ἱερεῖς ⌝καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ⌝ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, **2** ⌜διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ ⌜καταγγέλλειν ⌜ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ⌝ νεκρῶν, **3** καὶ ⌜ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας ᵀ ᵒκαὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν ⌜αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. **4** πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν καὶ ἐγενήθη ᵒ[ὁ] ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ⌜[ὡς] χιλιάδες πέντε. 5,24.26 L 22,4.52 · 5,17 Mt 22,23 | 5,21! 17,32 5,18; 12,1 L 21,12 2,41

5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον ⌜συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς⌝ γραμματεῖς ⌜ἐν Ἰερουσαλήμ⌝, **6** καὶ ⌜Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ ⌜Καϊάφας καὶ ⌜Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, **7** καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ˢ ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖςˡ; **8** Τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι ᵀ, **9** εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ᵀ ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς ἐν τίνι οὗτος ⌜σέσωται, **10** γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ⌜ὑγιής. **11** οὗτός ἐστιν ὁ λίθος, ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδόμων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. **12** □καὶ οὐκ ἔστιν ἐν L 23,13; 24,20 L 3,2 Mt 26,3 p Mt 21,23! · 3,6! 2,4! Mt 10,19 s! p 12,19; 24,8; 28,18 2,14! 3,6! · 2,22! 2,36 · 3,15! Ps 118,22 Mt 21, 42! p

26 ˢ $\mathfrak{P}^{74}$ A D E Ψ 33. 1739 $\mathfrak{M}$ lat; Ir^{lat} | *txt* ℵ B C 0165. 36. 323. 1175 *pc* vg^{ms} | ° D 945 *pc* it sy^{h}; Ir^{lat} | °¹ B

¶ 4,1 ᵀτα ρηματα ταυτα D (ˢ E gig p) *pc* it $sy^{p.hmg}$; Lcf | ⌜αρχιε- B C | □ D • **2** ⌜καταπον- D | ⌜αναγγ- D Ψ | ⌜τον Ιησουν εν τη αναστασει των D • **3** ⌜επιβαλοντες *et* ° D(*), *et* ᵀ εκρατησαν αυτους h | ⌜επαυ- D 0165 *pc* • **4** °† ℵ B (D) | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ A E Ψ 0165. 33. 1739 $\mathfrak{M}$ | ⌜ωσει E Ψ 33. 1739 $\mathfrak{M}$ | – $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A 81. 1175 *pc* vg | *txt* B D 0165 *pc* • **5** ⌜ημεραν συνηχθησαν οι αρχοντες κ. οι πρ-οι και $D^{(c)}$ (h) | ⌜εις I. ℵ 614. 945. 1241. 1505 *pm* | – 1838 *pc* h sy^{p} | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ A B D E Ψ 0165. 33. 81. 323. 1175. 1739 *pm* • **6** ⌜Καΐφας D 0165 lat | ⌜Ιωναθας D gig p* vg^{ms} • **7** ˢ *2 1 3* ℵ E | *1 3 2* 0165 *pc* • **8** ᵀτου Ισραηλ D E Ψ 33.1739 $\mathfrak{M}$ it vg^{ms} $sy^{(p)}$ mae; (Ir^{lat}) Cyp | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B 0165. 1175 *pc* vg sa bo; Cyr • **9** ᵀαφ υμων D E it sy mae; Ir^{lat} Cyp | ⌜† -σωσται B D E Ψ 0165 . 33. 1739 $\mathfrak{M}$; Cyr | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A • **10** ⌜σημερον υγ. και εν αλλω ουδενι E (h, sy^{hmg}, mae; Cyp) • **12** □ h; Ir^{lat} Cyp

2,21 ἄλλῳ οὐδενὶ ◻¹ἡ σωτηρία˃˂, οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον °ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ⌜ἡμᾶς.

3,1! • 2,29! J 7,15 1 K 14,23 s L 22,56 Mt 26,71 L 21,15 5,34 J 11,47 2,14! 5,28.40 5,28.21! 3,1! 5,29 2 K 13,8 • 22,15 1 J 1,1.3 5,40

13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν ◻καὶ ἰδιῶται˃, ἐθαύμαζον ἐπεγίνωσκόν ⌜τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, **14** τόν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον οὐδὲν εἶχον ᵀἀντειπεῖν. **15** κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους **16** λέγοντες· τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν ᵀ Ἰερουσαλὴμ ⌜φανερὸν καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι· **17** ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαὸν ᵀἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. **18** ⌜Καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν °τὸ καθόλου˃ μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι °¹τοῦ Ἰησοῦ. **19** ⌜ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες˃ εἶπον πρὸς αὐτούς· εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε· **20** οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἃ εἴδαμεν καὶ ἠκούσαμεν °μὴ λαλεῖν. **21** οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, ⌜μηδὲν εὑρίσκοντες˃ τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι· **22** ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ⌜γεγόνει τὸ σημεῖον °τοῦτο τῆς ἰάσεως.

23,14; 25,15.2; 9, 21; 22,30 1,14! L 2,29 Jdth 9,12 Jd 4 • *2 Rg 19,15* *Is 37,16 Neh 9,6* *Ex 20,11 Ps 146,6* Act 14,15; 17,24 Ap 10,6; 14,7 |

23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. **24** οἱ δὲ ἀκούσαντες ᵀ ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν· δέσποτα, *σὺ* ᵀ *ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς,*

12 ◻¹ D p* | ° D lat; Ir^{lat} | ⌜υμ- B 1704 *pc* ¦ – sy^{p} • **13** ◻ D | ⌜ δε 𝔓^{74} D Ψ 0165*. 36 *pc* • **14** ⌜ποιησαι ℵ D h • **16** ⌜εν 𝔓^{74} Ψ 2495 *pc* | ⌜-ρωτερον εστιν D • **17** ⌜απειλη Ψ 33 𝔐 sy^{h} ¦ τα ρηματα ταυτα, απειλη E (gig h mae) sy^{hmg} ¦ *txt* 𝔓^{74vid} ℵ A B D 323. 945. 1175. 1739 *pc* lat • **18** ⌜συγκατατιθεμενων δε αυτων τη γνωμη φωνησαντες αυ. παρηγγειλαντο κατα το D (gig h sy^{hmg} mae; Lcf) | °† ℵ* B ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ^{2} A E Ψ 33. 1739 𝔐 | °¹ B* 36. 614 *pc* • **19** ⌜αποκριθεις δε Π. κ. Ι. D • **20** ° D* • **21** ⌜μη ευ. αιτιαν D p sy^{p} mae bo • **22** ⌜εγεγ- ℵ A E Ψ 33. 1739 𝔐 ¦ *txt* B D *pc* | ° D gig p mae; Ir^{lat} • **24** ⌜και επιγνοντες την του θεου ενεργειαν D mae | ᵀ ο θεος D E Ψ (33). 1739 𝔐 gig p (vg^{mss}) sy sa mae; Lcf ¦ es deus Ir^{lat} ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B 2495 *pc* vg bo

25 ⌜ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος Δαυὶδ παιδός σου εἰπών⌝·
ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη *Ps 2,1s* ☸
καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;
26 *παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς*
καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ
κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ.
27 συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν ὃν ἔχρισας, Ἡρῴδης τε καὶ Πόντιος Πιλᾶτος σὺν ἔθνεσιν καὶ ⌜λαοῖς Ἰσραήλ, **28** ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή ○[σου] προώρισεν γενέσθαι. **29** καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ⌜ἀπειλὰς αὐτῶν καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, **30** ἐν τῷ ⌜τὴν χεῖρά [σου] ἐκτείνειν σε⌝ εἰς ἴασιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. **31** καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας ⊤.

3,14! · 3,26! · 10, 38! Is 61,1 · L 23,12 | 2,23! | 2,29! · 8,25! | 5,12! | cf 27! | 16,26 · 2,4! · cf 29!

5 **32** Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ⊤ καρδία καὶ ⊤ ψυχὴ μία ⊤, καὶ οὐδὲ εἷς ○τι τῶν ὑπαρχόντων ⌜αὐτῷ ⌜ἔλεγεν ἴδιον εἶναι ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ⌜¹ἅπαντα κοινά. **33** καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι ⌜τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ⌝, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. **34** οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ⌜ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες ⊤ χωρίων ἢ οἰκιῶν ○ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων **35** καὶ

2,45! | 2,42.44 | 2,45! | 1,22! | 1,21! · L 2,40 | Dt 15,4 | 2,45!

25 ⌜ *1 5 8–12* 𝔐 (του παιδ. 326. 1505 *al*) · ος δια πν. αγ. δια του στ. λαληςας Δ. παι. σου D (sy^{p}) ¦ ο πνευματι αγ. δια στ. τ. πατρ. ημ. Δ. τ. παι. σου ειπ. 629 *pc* lat ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B E Ψ 33. 1175. 323. (945). 1739 *al* • **27** ⌜ (+ ο Ψ) λαος E Ψ 326 *pc* sy • **28** ○† A* B E* 323. 945. 1175. 1739 *pc* gig vgst; Lcf ¦ *txt* ℵ A^{c} D E^{c} Ψ 33 𝔐 sy; Ir^{lat} • **29** ⌜αγιας (*!*) D* • **30** ⌜† *1 2 4 5* B ¦ *1 2 5 4* 𝔓^{74} A 1175 *pc* ¦ *4 1–3* 𝔓^{45} ¦ *1–4* ℵ^{c} D E Ψ 33. 1739 𝔐 ¦ *txt* ℵ* 36. 104. 614. 1505 *al* • **31** ⊤παντι τω θελοντι πιστευειν D E r w vg^{mss} mae; Ir • **32** ⊤ *bis* η (D^{1}) E Ψ 33. 1739 𝔐; Or^{pt} Cyr ¦ *txt* 𝔓^{8} ℵ A B D* 1175 *pc*; Or^{pt} | ⊤ και ουκ ην διακρισις εν αυτοις ουδεμια D; Cyp ¦ κ. ουκ ην χωρισμος εν αυ. τις E r | ○ D 2495* *pc* | ⌜ του 𝔓^{8} D *pc* ¦ -των P 104. 1241 *pm* ¦ – 36. 945 *pc* | ⌜-γον 𝔓^{74} B* 945. 1241 *pc* | ⌜¹† παν- 𝔓$^{8.45vid}$ B D *pc* ¦ ⌜*txt* ℵ A E Ψ 1739 𝔐 • **33** ⌜† *3–5 1 2* B ¦ τ. αν. I. Χριστου τ. κυ. (+ ημων 36 *pc* vg^{cl}) ℵ A 36. 1175 *pc* vg ¦ τ. αν. τ. κυ. I. X. D E 323. 945. 1739 *al* r ¦ *txt* 𝔓^{8} Ψ 𝔐 gig p sy^{h} sa; Ir^{lat} • **34** ⌜υπηρχεν 𝔓^{8} D E Ψ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A (B) 323. 945. 1175. 1505. 1739 *al* | ⊤ησαν D *et* ○ ℵ* D^{2}

37; 5,2 ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων, διεδίδετο δὲ ⸀
2,45 ἑκάστῳ καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν. **36** ⸂Ἰωσὴφ δὲ ὁ
9,27; 11,22.30; 12, 25; c. 13–15 1 K 9,6 G 2,1-13 Kol 4,10 ἐπικληθεὶς ⸂Βαρναβᾶς ⸂¹ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὅ ἐστιν
μεθερμηνευόμενον υἱὸς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος
2,45! τῷ γένει, **37** ὑπάρχοντος αὐτῷ ⸂ἀγροῦ πωλήσας ἤνεγκεν
35! τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν ⸂πρὸς τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

5 Ἀνὴρ δὲ τις Ἁνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφίρῃ τῇ γυναι-
Tit 2,10 Jos 7,1 ss 2 Mcc 4,32 κὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα **2** καὶ ἐνοσφίσατο ⸂ἀπὸ τῆς
4,35! τιμῆς, συνειδυίης καὶ τῆς γυναικός, καὶ ἐνέγκας μέρος
τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ⸂ἔθηκεν. **3** εἶπεν δὲ
J 13,2! ⸂ὁ Πέτρος· Ἁνανία,⸃ διὰ τί ⸂ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν
καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νο-
Dt 23,21 ss σφίσασθαι ⸀ ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; **4** οὐχὶ μένον σοὶ
ἔμενεν καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ⸂ὅτι
ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου ⸂τὸ πρᾶγμα⸃ τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω
ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ. **5** ἀκούων δὲ ὁ Ἁνανίας τοὺς
10; 12,23 · 2,43! λόγους τούτους ⸀ πεσὼν ἐξέψυξεν, καὶ ἐγένετο φόβος
μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας. **6** ἀναστάντες δὲ ⸀ οἱ
Lv 10,4 s νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.
3 Mcc 4,17 **7** Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ
αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν. **8** ⸂ἀπεκρίθη δὲ
πρὸς αὐτὴν Πέτρος⸃· ⸂εἰπέ μοι, εἰ⸃ τοσούτου τὸ χω-
ρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπεν· ναί, τοσούτου. **9** ὁ δὲ Πέτρος
πρὸς αὐτήν· τί ὅτι ⸂συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα
⸂κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ
⸂τῇ θύρᾳ⸃ καὶ ἐξοίσουσίν σε. **10** ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα
5! ⸂πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ
Lv 10,4 s οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκρὰν καὶ ⸂ἐξενέγκαντες ἔθα-

35 ⸀ενι D • **36** ⸂ Ιωσης Ψ 33 𝔐 sy^{h} | *txt* 𝔓$^{85vid.74}$ ℵ A B D E 323. 945. 1175. 1505. 1739 *al* latt sy^{p} | ⸂ Βαρσαββας 181 *pc* (w) | ⸂¹ υπο D 33. 323. 2495 *al* • **37** ⸂χωριου D e p | ⸂ παρα 𝔓$^{57.74}$ A B D Ψ 33. 1739 𝔐 | *txt* ℵ E 36 *pc* p

¶ **5,2** ⸂εκ D | ⸂ εθετο D • **3** ⸂ο (– D) Π. προς A-αν· D Ψ *pc* vg^{mss} | προς αυτον ο Π.· Αν., E *pc* (p) r sy^{h**} | ⸂επηρ ℵ* *pc* | επειρασεν 𝔓^{74} vg | επωρ- 2492 | ⸀σε D Ψ 𝔐 | *txt* 𝔓$^{8.74}$ ℵ A B E 323. 614. 945. 1175. 1739 *al* • **4** ⸂τουτο 𝔓^{74} sa | ⸂ποιησαι το πονηρον (πραγμα 𝔓^{74}) 𝔓^{74} D(*, sy^{p}) sa mae • **5** ⸂παραχρημα D p (*cf vs* 6) • **6** ⸂παραχρημα E • **8** ⸂ απεκρ. δε αυτη (– 614pc) ο (– *pc*) Π. Ψ 33^{vid} 𝔐 | ειπεν δε πρ. αυ. ο Π. D it vg^{cl}; Lcf | πρ. ἠν ο Π. εφη E | *txt* 𝔓^{74vid} ℵ A B 0189^{vid}. (36). 1175. (1739) *pc* vg$^{st.ww}$ | ⸂ επερωτησω σε, ει αρα D (mae) • **9** ⸂-ωνησεν D | ⸂ το αγιον 𝔓^{74} 1838 *pc* | ⸂ταις θυραις 𝔓^{74} A 1175 bo • **10** ⸂παρα E Ψ 33. 1739 𝔐 | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B D 0189. 1175 *pc* | ⸂ συστειλαντες εξηνεγκαν και D (sy^{p})

ψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, **11** καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. 2,43!

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ⌜ἅπαντες⌝ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος, **13** ⌜τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς⌝ ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός. **14** μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, **15** ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλιναρίων καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ⌜ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν⌝. **16** συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν περιξ πόλεων Ἰερουσαλὴμ φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ⌜ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, ⌜οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες⌝.

2,19.22.43; 4,30; 6,8; 7,36; 14.3; 15, 12 2K 12,12! · 1,14! · 3,11! 2,41! 11,24 · 18,8! cf 19,12 Mc 6,56 8,7!

6 **17** ⌜Ἀναστὰς δὲ⌝ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ⌜ζήλου **18** καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. **19** ⌜Ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς⌝ ⌜ἀνοίξας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἐξαγαγών ⌜τε αὐτοὺς εἶπεν· **20** πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν □τῷ ἱερῷ⌝ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. **21** ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ⌜συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. **22** οἱ δὲ ⌞παραγενόμενοι ὑπηρέται⌟ ⌜οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ⌝· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν **23** λέγοντες ὅτι τὸ

4,6 4,1; 23,6ss · 13,45; 17,5 | 4,3! *18–23:* 12,4-10 16,37 | 16,26s J 6,68 cf Ph 2,16 Act 13,26 2,42; 4,2.18; 5,25. 28.42 Ex 12,21 1 Mcc 12,6 2 Mcc 1,10

12 ⌜† παν- A B E 0189 *pc* | *txt* $\mathfrak{P}^{74\text{vid}}$ ℵ D Ψ 33. 1739 𝔐 | ᵀεν τω ιερω D sa^{mss} mae ¦ εν τω ναω συνηγμενοι E • **13** ′και ουδ. τ. λ. D (t sy) • **15** ⌜αυτων D p | ⌜-σει B 33. 614. 1241. 1505 *al* | ᵀ απηλλασσοντο γαρ απο πασης ασθενειας ως ειχεν εκαστος αυτων D (p mae) | ′και ρυσθωσιν απο π. ασθ. ης ειχον. διο E (gig vg^{cl}; Lcf) • **16** ᵀεις D E Ψ 1739 𝔐 vg^{mss} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B 0189 *pc* lat sy | ⌜απο D | ′και ιωντο παντες D (gig) p sy^{p}; Lcf • **17** ′Αννας δε p mae; {Blass *cj*} ¦ και ταυτα βλεπων αναστας E | ⌜ ους B* • **18** ᵀαυτων E 33. 1739 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ A B D Ψ 0189. 36. 1175 *pc* lat sy^{p}; Lcf | ᵀ και επορευθη εις εκαστος εις τα ιδια D mae • **19** ′ Τοτε δια νυκ. αγγ. κυ. D sy^{p} | ⌜† ηνοιξε B (D) E Ψ 0189. 1739 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A 36. 453. 1175 *pc* | ⌜ δε B Ψ 0189 • **20** □ $\mathfrak{P}^{74}$ • **21** ⌜εγερθεντες το πρωι και συγκαλεσαμενοι D mae • **22** ⌞ D E Ψ 33 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B 36. 945. 1175. 1739 *al* | ′και ανοιξαντες την φυλακην ουκ ευρ. αυ. εσω D (lat sy^{h**}) mae

ᵀ δεσμωτηριον εὕρομεν κεκλεισμενον ἐν παση ἀσφαλειᾳ καὶ τοὺς φυλακας ἑστωτας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοιξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὕρομεν. **24** ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λογους τουτους ὅ τε ᵀ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ᵠ, διηπορουν περὶ αὐτῶν τι ἂν γενοιτο τοῦτο. **25** παραγενομενος δέ τις ἀπηγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδασκοντες τὸν λαον. **26** Τοτε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρεταις ᶜ ἦγεν αὐτοὺς ᴼοὐ μετὰ βιας, ᶠ ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαὸν ᵀ μὴ λιθασθῶσιν.

27 Ἀγαγοντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδριῳ. καὶ ἐπηρωτησεν αὐτοὺς ὁ ᶜ ἀρχιερεὺς **28** λεγων· ᴼ[οὐ] παραγγελιᾳ παρηγγειλαμεν ὑμῖν μὴ διδασκειν ἐπὶ τῷ ὀνοματι τουτῳ, καὶ ἰδοὺ ᶜ πεπληρωκατε τὴν Ἰερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν καὶ βουλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἱμα τοῦ ἀνθρωπου ᶠ τουτου. **29** ᶦ ἀποκριθεὶς δὲ Πετρος καὶ οἱ ἀποστολοι εἰπαν· ᶦ· πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρωποις. **30** ὁ ᵀ θεὸς τῶν πατερων ἡμῶν ἠγειρεν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς διεχειρισασθε κρεμασαντες ἐπὶ ξυλου· **31** τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ ᶜ δεξιᾷ αὐτοῦ ᴼ[τοῦ] δοῦναι μετανοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ᵀ. **32** καὶ ἡμεῖς ᶜ ἐσμεν μαρτυρες τῶν ῥηματων τουτων καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ᴼὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

33 Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο καὶ ᶜ ἐβουλοντο ἀνελειν αὐτους. **34** ἀναστὰς δέ τις ᶠ ἐν τῷ συνεδριῳ᾽ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τιμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ᶠ ἔξω βραχὺ τοὺς ἀνθρωπους ᵀ ποι-

4.1! · 2.12; 10.17 L 9.7

21!

4.1!

16.39 · Mt 21.26!

4.17s!

Mt 27.25!

4.19 Ex 5.15 Dn 3.26 Θ · 52 Θ · 3.15! · 10.39 Dt 21.22 G 3.13

3.15! · 2.33 Ps 117.16 Θ · 11.18! · 2.38; 10. 43; 13.38 L 24.47 · 1.8 22! L 24.48 J 15.26s 1P 5.1 · 15.28 · J 7.39!

7.54

22.3

4.15

23 ευρον Ε Ψ 33. 1739 𝔐 lat. Lcf | ευρ ℵ A B D rell. δ h • **24** ιερεως και ο (Ε, Ψ 33 · ⟨ΤΟΥ⟩ 𝔓⁷⁴ sy⁽ʰ⁾) | τα 𝔓⁷⁴ ℵ A B D 945. 1175. 1739 𝔐 lat (sa bo) | ᶠ εθαυμαζον και Ε (sy⁽ʰ⁾) • **26** ηγαγεν A E Ψ 33ʷᵈ. 1739 𝔐 | ηγαγον D* 2495 pc sy⁽ʰ⁾ | txt ℵ B D¹ | ᴼ D* | ᵀ φοβουμενοι D | ινα A Ψ 1739 𝔐 | txt ℵ B D E 33. 1175 pc. • **27** ιερευς D* gig. Lcf | ρωτων ℵ • **28** ᶜ 𝔓⁷⁴ ℵ* A B 1175 pc lat bo. Lcf | txt ℵᶜ D E (Ψ) 1739 𝔐 h p w sy sa mae | επληρωσατε 𝔓⁷⁴ ℵ A. 36. 1175 pc | txt B D E Ψ 33. 1739 𝔐 | ᶜ εκεινου D* sa | – 323 • **29** ᶦ ο δε Π. ειπεν προς αυτους D* | ᶦ pam p. ανθρωποις (h) sy⁽ʰ⁾ • **30** δε 𝔓⁷⁴ A | txt B D E Ψ 1739 𝔐 lat sy. h* | ᵀ 𝔓⁷⁴ ℵ* A D h Ψ 33. 1739 𝔐. | txt ℵᶜ B | εν αυτο D* h p sa mae • **32** εσμ. αυτου (τω θ. ον pc) D* E (Ψ) 𝔐 (sy⁽ʰ⁾) | εν αυτω B pc. h* | εν αυ. εσμεν 945. 1739 (1891) pc. bo⁽ᵐˢ⁾ | txt 𝔓⁷⁴ ℵ A D* 104. 614 | ᶜ 1175 pc lat sy⁽ʰ⁾ co | ᵀ B pc. Cyp | ᶠ λεγοντο ℵ D 1175. 1241 | 1739 𝔐 | ᵀ A B E Ψ 36. 104. 614. 945 pc. co • **34** εκ του τοτε - αυτων E D E h p bo | 2–4 𝔓⁷⁴ pc | εκ δε των αποστολους | D sy⁽ʰ⁾ E Ψ 049. 33ᵐᵉ. 1739 𝔐 (gig h) sy sa mae | txt ℵ A B 614 pc p vg bo

ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις. **3** ⸢ἐπισκέψασθε ⸢δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν⸣ μαρτυρουμένους ἑπτά, πλήρεις πνεύματος ⊤ καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης, **4** ἡμεῖς δὲ ⊤ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου ⸢προσκαρτερήσομεν. **5** καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους ⊤ καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα ⸢πλήρης πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, **6** ⸢οὓς ἔστησαν⸣ ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, ⸢καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.
7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ ⸢θεοῦ ηὔξανεν καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἰερουσαλὴμ σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ⸢ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

8 Στέφανος δὲ πλήρης ⸢χάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει *8*
τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ ⊤. **9** ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς ⸢τῆς λεγομένης⸣ ⸢Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας □καὶ Ἀσίας⸣ συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, **10** ⸢καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ ⊤ καὶ τῷ πνεύματι ⸢ᾧ ἐλάλει.⸣ **11** τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ ⸢λαλοῦντος ῥήματα ⸢[1]βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν. **12** συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, **13** ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς ⊤ λέγοντας· ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται

Nu 27,16 ⊛ 16,2; 22,12 1T 3,7s · 21,8 · 7,55! Ex 31,3; 35,31 | 2,42! · L 1,2 | 8s; 7,59; 8,2; 11,19s; 22,20 · 7,55! · 8,5-40; 21,8 | ? Ap 2,6.15 · 13,43! | 8,17-19; 9,12.17; 13,3; 19,6; 28,8 Mt 9,18! 1T 4,14; 5,22 2T 1,6 H 6,2 Nu 27,18.23 Dt 34,9 | 12,20 · 2,47 | R 16,26! | 5,12! | cf 9,29; 24,12 | 13,1! Mt 27,32 · 21,39! · 19,10! | L 21,15 | cf Mt 26,59-66p | Mt 10,17 · Prv 14,5; 24,28 ⊛ Ex 20,16

3 ⸢τι ουν εστιν, αδ.· επισκ. εξ υμ. αυτων ανδ. D h p mae; (Marc) | ⸢ δη A ¦ ουν C E Ψ 33. 1739 𝔐 lat sy ¦ – 𝔓74 (D) ¦ δε ουν 1175 ¦ *txt* ℵ B | ⊤αγιου A C* E Ψ 33. 1739 𝔐 h t w vgcl sa mae ¦ *txt* 𝔓8 74 ℵ B C2 D 614. 1175 *pc* gig p vgst ww syh bo • **4** ⊤εσομεθα *et* ⸢-ρουντες D (lat) • **5** ⊤των μαθητων D h mae | ⸢τ ρη B 323. 945. 1739. 2495 *pm* ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A C D E Ψ 33. 614. 1175. 1241. 1505 *pm* • **6** ⸢ουτοι εσταθησαν D p syp | ⸢οιτινες D • **7** ⸢κυριου D E Ψ 614 *pc* it vgcl syh; Chr | ⸢ Ιουδαιων ℵ* *pc* syp • **8** ⸢πιστεως 𝔐 syh; GrNy ¦ χαρ. κ. πιστ. E ¦ πιστ. χαρ. πνευματος Ψ ¦ *txt* 𝔓8 45vid.74 ℵ A B D 0175. 33. 323. 614. 945. 1175. 1739 *al* lat syp co | ⊤ δια του ονοματος (εν τω -τι του E; + του 33. 614 *pc*) κυριου Ιησου Χριστου D E 33. 614 *al* it (syh**) sa mae • **9** ⸢των νων ℵ A 0175. 33. 326 *pc* gig ¦ – 945 *pc* | ⌈⸢Λιβυστινων Beza *cj*⌉ | □ A D* • **10/11** ⸢οιτινες D h t mae | ⊤τη ουση εν αυτω D E h mae | ⸢τω αγιω ω ελ. δια το ελεγχεσθαι αυτους επ (υπ D1) αυτου (διοτι ηλεγχοντο υπ αυτου E) μετα πασης παρρησιας· μη δυναμενοι ουν αντοφθαλμειν (επειδη ουκ ηδυναντο αντιλεγειν E) τη αληθεια D E h t w syhmg (mae) | ⸢ λεγοντος 𝔓74 ℵ* 36 *pc* | ⸢[1] -μιας ℵ* D 614 lat • **13** ⊤κατ αυτου D (h) mae

ˡλαλῶν ῥήματαˡ κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου ᵒ[τούτου] καὶ τοῦ νόμου· **14** ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. **15** καὶ ˡἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοιˡ ἐν τῷ συνεδρίῳ ᵀ εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλουᵀ.

21,28; 25,8 Mt 24,15 · 18,13! |
24,6 Mt 24,2; 26, 61 J 11,48 · 21,21! | L 4,20

7 Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς ᵀ· εἰ ᵀ ˡταῦτα οὕτως ἔχει; **2** ὁ δὲ ἔφη· Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρρὰν **3** καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· *ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ* ᵒ*[ἐκ] τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς* ᵒ¹*τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω.* **4** τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν Χαρράν. κἀκεῖθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε ᵀ, **5** καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδὸς καὶ ἐπηγγείλατο *δοῦναι* ˢ*αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν*ˡ *καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν*, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. **6** ἐλάλησεν δὲ ˡοὕτως ὁ θεὸς ᵀ ὅτι *ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ καὶ δουλώσουσιν* ˡ*αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια*· **7** *καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν* ˡ*δουλεύσουσιν κρινῶ ἐγώ,* ˢ ὁ θεὸς εἶπενˡ, *καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται* καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. **8** καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.

9 Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέ-

17,11; 24,9 · 22,1 · Ps 29,3 · Gn 11,31; 15,7 · *Gn 12,1* · Gn 11,32; 12,5 · Dt 2,5 · *Gn 48,4;* 13,15; 17,8 · Gn 16,1 · *Gn 15,13s Ex 2,22* · Ex 3,12 · Gn 17,10.13 · 1 Chr 1,34 · Gn 21,4 · Gn 25,26; 29,31–30,24; 35,16-18 | Gn 37,11.28; 45,4

13 ˡ (11) ρημ. βλασφημα λαλ. E Ψ (ˢ 33. 36. 1175ᵉ *pc*) 𝔐 (t w vgᵐˢˢ) mae ¦ *txt* 𝔓⁸ᵛⁱᵈ.⁴⁵ᵛⁱᵈ.⁷⁴ ℵ B C (ˢA D) 0175. 323. 945. 1175*. 1739 *al* lat sy sa bo; GrNy | ᶜ² 𝔓⁷⁴ ℵ A D E Ψ 0175 𝔐 lat ¦ *txt* B C 33. 36. 323. 945. 1739 *al* h p t vgᵐˢˢ sy; GrNy (ᶠ 𝔓ᴷ *pc*) • **15** ·ητενιζον δε αυτω π. οι καθημ- *et* ᵀκαι D* ¦ ᵀ εστωτος εν μεσω αυτων D h t mae
¶ **7,1** ᵀτω Στεφανω D E it vgᵐˢˢ mae | ˡ αρα D E Ψ 33 𝔐 syʰ *txt* 𝔓⁷⁴ᵛⁱᵈ ℵ A B C 36. 323. 945. 1175*. 1739 *pc* | ˡτουτο D • **3** ᵒ† B D ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A C E Ψ 33. 1739 𝔐 lat sy; Irˡᵃᵗ | ᵒ¹ 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C D E Ψ 1175 *pc* • **4** ˡκαι οι πατερες υμων (ημων οι προ ημων D) D E *pc* (syʰ**) mae • **5** ˢ *4 2 3 1* 𝔓⁷⁴ ℵ A E Ψ 33. 323. 945. 1175. 1739 *pm* ¦ *txt* B C D 36. 104. (614). 1241. 1505 *pm* sy • **6** ˡαυτω 𝔓⁷⁴ ℵ Ψ 104. 1505 *pc* gig r vgᶜˡ syᵖ | ᵀπρος αυτον D; Irˡᵃᵗ | ˡ τω 𝔓³³ 6. 33. 1175. 2495* *pc* ¦ τους D lat • **7** ˡ-σωσιν 𝔓³³ ℵ B E Ψ 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ A C D *pc*; Irˡᵃᵗ ᵛⁱᵈ | ˢ D E Ψ 33. 1739 𝔐 latt ¦ dicit dominus Irˡᵃᵗ ¦ *txt* 𝔓³³ᵛⁱᵈ.⁷⁴ᵃ ℵ A B C 1175 *pc*

Gn 39,2s.21.23 δοντο εἰς Αἴγυπτον. καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ **10** καὶ ἐξ-
Gn 39,21 εἵλατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ καὶ ἔδωκεν
Gn 41,46 ⸢αὐτῷ χάριν⸣ καὶ σοφίαν ⸢ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως
Gn 41,43; 45,8 Ps 105,21 | Gn 41,54; 42,5 Αἰγύπτου καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυ-
πτον καὶ ◦[ἐφ'] ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. **11** ἦλθεν δὲ λιμὸς
ἐφ' ⸢ὅλην τὴν Αἴγυπτον⸣ καὶ Χανάαν καὶ θλῖψις μεγάλη,
καὶ οὐχ ηὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. **12** ἀ-
Gn 42,2 κούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα ⸢σιτία ⸢εἰς Αἴγυπτον⸣ ἐξαπέστει-
λεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον. **13** καὶ ⸢ἐν τῷ δευτέρῳ
Gn 45,1; · 45,2.16 ⸢ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ καὶ φανερὸν
ἐγένετο ◦τῷ Φαραὼ τὸ γένος ⸢[τοῦ] Ἰωσήφ⸣. **14** ἀποστεί-
Gn 45,9-11.23s λας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτοῦ
Gn 46,27 Θ Ex 1,5 Θ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε.
Gn 46,3s.6 Dt 26, 5 · Gn 49,33 Ex 1,6 | **15** ⸢καὶ κατέβη⸣ Ἰακὼβ □εἰς Αἴγυπτον⸜ καὶ ἐτελεύτησεν
αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, **16** καὶ ⸢μετετέθησαν εἰς Συ-
Gn 33,19; 50,13 χὲμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ᾧ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς
ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὼρ ⸢ἐν Συχέμ⸣. **17** Καθ-
Gn 47,27 Ex 1,7. 20 Ps 105,24 | *Ex 1,8* Θ ὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ⸢ὡμολόγη-
σεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη
ἐν Αἰγύπτῳ **18** ἄχρι οὗ *ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος □[ἐπ' Αἴγυπτον]⸜ ὃς οὐκ ⸢ἤδει τὸν⸣ Ἰωσήφ*. **19** ⸢οὗτος κατασοφι-
Ex 1,9-11 σάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας ◦[ἡμῶν]
Ex 1,17s.22 τοῦ ποιεῖν ⸤τὰ βρέφη ἔκθετα⸣ αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζῳογο-
Ex 2,2 H 11,23 νεῖσθαι⸣. **20** Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς καὶ ἦν ἀ-
στεῖος τῷ θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
Ex 2,3.5.10 πατρός, **21** ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ⸣ ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυ-

10 ⸢ *2 1* D ¦ *2* $\mathfrak{P}^{74}$ A | ⸢εναντι $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ 323. 614. 945. 1175. 1739 *al* | ◦† B D Ψ 33 𝔐 e gig r ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A C E 104. 323. 945. 1175. 1739 *al* p vg • **11** ⸢ολης της -του $D^{(2)}$ ¦ ολην την γην -του E 33^{vid}. (945. 1505. 1739) 𝔐 d gig p vg^{mss} sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45.74}$ ℵ A B C Ψ 1175 *pc* • **12** ⸢σιτα Ψ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B C D E 945. 1175. 1739 *al* | ⸢εν -τω D Ψ 33^{vid}. 1739 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B C E 453. 1175 *pc* • **13** ⸢επι D | ⸢† εγν A B p vg ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ C D E Ψ 1739 𝔐 gig | ◦ $\mathfrak{P}^{33.74}$ ℵ 1175 *pc* ¦ *txt* A B C D E Ψ 33. 1739 𝔐 | ⸢† 2 $\mathfrak{P}^{33}$ B C *pc* ¦ αυτου $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A E vg ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45}$ D Ψ 33^{vid}. 1739 𝔐 • **15** ⸢ *2* D Ψ *pc* gig p sy^{h} mae ¦ κατεβ. δε B 33 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{33.74}$ ℵ A C E 36. 945. 1175. 1739 *al* vg | □ B • **16** ⸢μετηχθησαν D | ⸢του Σ. $\mathfrak{P}^{74}$ D Ψ 33 𝔐 gig vg ¦ του εν Σ. $\aleph^{2}$ A E *pc* ¦ – sy^{p} ¦ *txt* ℵ* B C 36. 323. 945. 1175. 1739 *al* • **17** ⸢ επηγγειλατο $\mathfrak{P}^{45}$ D E p vg^{mss} mae ¦ ωμοσεν Ψ 1739 𝔐 gig $sy^{(p)}$ bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B C 36. 453. 1175 *pc* vg sy^{hmg} sa • **18** □ $\mathfrak{P}^{45vid}$ D E 𝔐 gig sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{33vid.74}$ ℵ A B C Ψ 36. 104. 323. 945. 1175. 1505. 1739 *al* vg $sy^{p.hmg}$ co | ⸢εμνησθη του D E gig p • **19** ⸢και D sy^{p} ¦ – d | ◦† $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ B D 1175. 1505 *pc* $vg^{st\ ww}$ ¦ *txt* A C E Ψ 1739 𝔐 it vg^{cl} sy | ⸣ *3 1* 2 $\mathfrak{P}^{45}$ D E Ψ 33. 1739 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B C (81. 1175). 1241 *pc* | ⸣τα αρρενα E gig • **21** ⸢παρα (εις E) τον ποταμον D E w vg^{mss} sy^{h**} mae

γάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. **22** καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς ⌜[ἐν] πάσῃ σοφίᾳ⌝ Αἰγυπτίων, ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ. **23** Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσερακονταετὴς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. **24** καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον ⊤ ἠμύνατο καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον⊤. **25** ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς ○[αὐτοῦ] ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. **26** τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις ⊤ καὶ ⌜συνήλλασσεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών· ⌜ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε·⌝ ἱνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; **27** ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών· *τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν;* **28** *μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν τρόπον ἀνεῖλες ἐχθὲς τὸν Αἰγύπτιον;* **29** ⌜ἔφυγεν δὲ⌝ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. **30** Καὶ ⌜πληρωθέντων ἐτῶν⌝ τεσσεράκοντα ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος ⊤ ἐν ⌜φλογὶ πυρὸς⌝ βάτου. **31** ὁ δὲ Μωϋσῆς ἰδὼν ⌜ἐθαύμαζεν □τὸ ὅραμα⌝, προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι ⌜ἐγένετο φωνὴ κυρίου⌝· **32** *ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ* ⊤ *Ἰσαὰκ καὶ* ⊤ *Ἰακώβ.* ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. **33** ⌜εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος⌝· *λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου, ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ ἕστηκας γῆ ἁγία ἐστίν.* **34** *ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τοῦ στεναγμοῦ ⌜αὐτῶν ⌜ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο ⌜1 ἀποστείλω σε εἰς Αἴ-*

1 Rg 5,10
cf L 24,19
cf 1 K 2,9
Ex 2,11
Ex 2,12
Ex 2,13
39 Ex 2,14
Ex 2,15
Ex 2,22; 18,3 s
Ex 3,2
Ex 3,3 s
3,13 Ex 3,6.15 s
Ex 3,5
Ex 3,7 s.10

22 ⌜† *2 3* B D² Ψ 33. 1739 𝔐 d vg; Or Eus Did ¦ πασαν την ιαν D*; Cl ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ᵛⁱᵈ ℵ A C E gig p; Thret • **24** ⌜εκ του γενους αυτου (– D) D E gig syᵖʰ˙ᵐᵃᵉ ¦ ⌝ και εκρυψεν αυτον εν τη αμμω D (w) • **25** ○† 𝔓⁷⁴ ℵ B C 6 *pc* gig vg ¦ *txt* A D E Ψ 33. 1739 𝔐 p vgᵐˢˢ sy • **26** ⌜και ειδεν αυτους αδικουντας D* ¦ ⌜-ηλασεν A E Ψ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ B C D (81). 326*. 945(*). 1739 *al* ¦ ⌜τι ποιειτε, ανδ. αδ.; D • **29** ⌜ουτως και εφυγαδευσεν D* (E mae) • **30** ⌜μετα ταυτα πλησθεντων αυτω ετη D(ᶜᶜ) ¦ ⌜κυριου D E Ψ 33. 1739 𝔐 p w sy mae boᵐˢ ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C 81. 1175 *pc* gig vg sa bo ¦ ⌜πυρι φλογος 𝔓⁷⁴ A C E 36. 323. 945. 1739 *al* vg syᵖ ¦ *txt* ℵ B D Ψ 33 𝔐 gig p syʰ • **31** ⌜ σεν A B C Ψ (33). 326. 1175 *pc* ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ D E 1739 𝔐 ¦ □ A ¦ ⌜ο κυριος ειπεν αυτω λεγων D (syᵖ) • **32** ⌜ *bis* ο (– D) θεος D E 33. 1739 𝔐 lat co ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C Ψ 36. 81. 614. 1175 *al* w vgᵐˢˢ sy saᵐˢˢ • **33** ⌜και εγενετο φωνη προς αυτον D • **34** ⌜† του B D ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A C E Ψ 33. 1739 𝔐 syʰ ¦ ⌜ ακηκοα D 1175 *pc* ¦ ⌜1 -στελω Ψ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C D E 81. 614. 945. 1175. 1739 *al*

γυπτον. **35** Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες· *τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν*⊤; τοῦτον ὁ θεὸς ○[καὶ] ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. **36** οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν ⸢γῇ Αἰγύπτῳ⸣ καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσεράκοντα. **37** οὗτός ἐστιν ○ὁ Μωϋσῆς ὁ εἴπας τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· *προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ*⊤. **38** οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ⸢ἡμῖν, **39** ⸢ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ⸢ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ⸢1ἐστράφησαν ⸢ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν⸣ εἰς Αἴγυπτον **40** εἰπόντες τῷ Ἀαρών· *ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί ⸢ἐγένετο αὐτῷ*. **41** καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. **42** ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν·

μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι
ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ;
43 *καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μόλοχ*
καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ○[ὑμῶν] ⸢ˈΡαιφάν,
τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς,
καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ⸢ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.

27 *Ex 2,14* · Ps 19,15; 78,35 · Dt 33,16 · 5,12! Ex 7,3 Ps 105,27 · Ex 15,4 · Nu 14,33 s Ass Mos 3,11 · 3,22 *Dt 18,15* · Dt 4,10 etc · 53! · Ex 31,18 Dt 9,10 · Dt 32,47; 33,3 Θ · Nu 14,3 · *Ex 32,1.23* · Ex 32,4.8 · Ex 32,6 · Ps 115,4 Jr 1,16 Dt 4,28 | R 1,24! Jr 7,18; 8,2; 19,13 Θ · *Am 5,25-27* Θ

35 ⊤εφ ημων ℵ C D Ψ 36. 81. 453. 1175 *pc* co ¦ εφ ημας E 33. 323. 945. 1505. 1739 *pm* ¦ *txt* 𝔓45.74 A B P 6. 104. 614. 1241. 2495 *pm* vg | ○ 𝔓45.74 ℵ* A C 33. 1739 𝔐 lat sy^{p} ¦ *txt* ℵ^{1} B D E Ψ 36. 81. 323. 614. 1175 *al* sy^{h} • **36** ⸢τη -τω B C 36. 453 *pc* d ¦ γη -του 𝔓74 D Ψ 614. 945. 1739 *al* lat ¦ *txt* ℵ A E 33^{vid} 𝔐 • **37** ○ 𝔓74 D 323. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *pm* | ⊤ (Dt 18,15) αυτου ακουσεσθε C D(*) E 33. 36. 323. 614. 945. (1175). 1241. 1739 *al* gig vg$^{cl.ww}$ sy mae bo ¦ *txt* 𝔓45vid ℵ A B Ψ 𝔐 vgst sa • **38** ⸢† υμ- 𝔓74 ℵ B 36. 453 *al* p co; Ir^{lat} ¦ *txt* A C D E Ψ 33. 1739 𝔐 lat sy • **39** ⸢οτι D | ⸢ υμ- Ψ 81 *pc* sa^{ms} mae; Ir^{lat} | ⸢1 απεστρ- D *pc* | ⸢ *2–4* 𝔓74 E 81. 323. 945. 1739 *al* ¦ *2 3* D ¦ τη καρδια αυ. Ψ 33 𝔐 sy^{h}; Ir^{lat} ¦ *txt* 𝔓45vid ℵ A B C 453. 1175 *pc* • **40** ⸢γεγονεν D E Ψ 33 𝔐; Cyr ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B C 36. 945. 1175. 1505. 1739 *pc* • **43** ○† B D 36. 453 *pc* gig sy^{p} sa; Ir^{lat} Or ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A C E Ψ 33. (614. 1505). 1739 𝔐 h p vg sy^{h} mae bo; Cyr | ⸢† Ρομφα (ℵ*: -φαν) B; Or ¦ Ρεμφαν (D: -αμ) 323. 945. 1739. (1241. 2495: φφαν) *pm* lat; Ir^{lat} ¦ Ρεφα (81. 1505: μφα). 104 *pc* ¦ Ρεαφαν 614 ¦ *txt* 𝔓74 ℵ^{2} A 453. 1175 *pc* (C E Ψ 33. 36 *pm*: Ρε-) sy | ⸢ επι τα μερη D* gig (e p)

44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ⸢ὑμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῇ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει· **45** ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ⸢ἐξῶσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυίδ, **46** ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ἠτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ ⸢οἴκῳ Ἰακώβ. **47** Σολομὼν δὲ οἰκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. **48** ⸢ἀλλ' οὐχ ⸣ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ⸣, καθὼς ὁ προφήτης λέγει·

49 *ὁ οὐρανός ⸢μοι θρόνος,*
⸢ἡ δὲ⸣ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου·
ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει κύριος,
ἢ ⸢τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου;
50 οὐχὶ *ἡ χείρ μου ἐποίησεν ⸣ταῦτα πάντα⸣;*

51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι ⸢καρδίαις καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. **52** τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν ⸢οἱ πατέρες ὑμῶν⸣; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς ἐγένεσθε, **53** οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. **55** ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ⸢ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ **56** καὶ εἶπεν· ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ⸢διηνοιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ⸢ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ θεοῦ. **57** κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτὸν **58** καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο

Ex 27,21 etc

Ex 25,40 H 8,5
Jos 3,14; 18,1
Gn 48,4; 17,8 Dt 32,49 ·
Jos 23,9; 24,18

Ps 132,5
1 Rg 6,2; 8,20 1 Chr 22,6
17,24 Is 16,12 Θ

Is 66,1 s Mt 5,34 s

Ex 33,3.5 etc · Lv 26, 41 Jr 6,10 etc · Is 63,10 Nu 27,14

1 Rg 19,10.14 Neh 9,26 2 Chr 36,16 Mt 5,12!

Mt 27,19

J 7,19

38 Dt 33,2 Θ G 3, 19 H 2,2 5,33
Ps 35,36; 37,12; 112,10 Job 16,9 | 6,3.5; 11,24; 13,52 L 4,1 ·

Ps 63,3 Is 6,1 J 12, 41 · Mt 26,64! p | 10,11! ·

L 22,69

19,29 Job 16,10 Θ | L 4,29
H 13,12 s Lv 24,14 Nu 15,35 s · Dt 17,7

44 ° 𝔓74 33. 326 *pc* • **45** ⸢εξεωσεν ℵ* E 33 *pc* • **46** ⸢ (Ps 132,5) θεω ℵ2 A C E Ψ 33. 1739 𝔐 lat sy co | *txt* 𝔓74 ℵ* B D H 049 *pc* sa^{ms} • **48** ⸢ο δε υψ. ου κατ. εν χ. D (sy^{p}) | ⸣ως 𝔓74 • **49** ⸢μου 𝔓74 | μου εστιν D* | ⸢και η B h | ⸢ ποιος D h • **50** ⸣ 𝔓74 A C D E *pm* | *txt* ℵ B Ψ 33. 81. 323. 614. 945. 1175. 1241. 1505. 1739 *pm* lat • **51** ⸢ταις κ. υμων ℵ (Ψ) 945. 1175. 1739. 1891 *pc* | καρδιας B | τη καρδια E 𝔐 it vg^{mss} sy^{p}; Lcf GrNy Cyr^{pt} | τη δια υμων 323 *pc* | *txt* 𝔓74 A C D *pc* p vg; Cyr^{pt} • **52** ⸢εκεινοι D* (h t) • **55** ⸣τον κυριον D h p (sa^{mss}) mae • **56** ⸢ανεωγ- 𝔓74 D(*) E Ψ 33 𝔐 | *txt* ℵ A B C 81. 323. 945. 1175. 1739 *pc* | ⸢ θεου 𝔓74^{vid} 614 bo^{mss}

22,20 τὰ ἱμάτια ⌜αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου ⊤ καλουμένου
Σαύλου, **59** καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον ἐπικαλούμε-
cf L 23,46! νον καὶ λέγοντα· κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου.
20,36 • L 23,34 **60** θεὶς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· κύριε, μὴ
στήσῃς αὐτοῖς ⌞ταύτην τὴν ἁμαρτίαν⌟. καὶ τοῦτο εἰπὼν
ἐκοιμήθη.

22,20 L 11,48 R 1,32 **8** Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.
Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ⊤ ἐπὶ *9*
4! 1,8; 9,31; 11,29; 26,20; 28,21; 8,5.9. 14; 15,3 L 9,52 | Mt 14,12 • τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις, ⌜πάντες δὲ⌝ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας πλὴν
2,5! τῶν ἀποστόλων ⊤. **2** συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄν-
9,1.21; 22,4.19; 26,10s 1K 15,9 Ph 3,6 G 1,13.23 δρες εὐλαβεῖς καὶ ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ.
3 Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους
εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδί-
δου εἰς φυλακήν.

1; 11,19 • 40; 9,32 **4** Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγελιζόμενοι
6,5! τὸν λόγον ⊤. **5** Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς ⁰[τὴν] πόλιν
1,8 • 17,3; 18,5.28 | 10s; 16,14 H 2,1 τῆς Σαμαρείας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. **6** ⌜προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι⌝ τοῖς λεγομένοις ὑπὸ ⁰τοῦ Φιλίππου
Mc 16,17 ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ ση-
5,16 L 6,18 μεῖα ἃ ἐποίει. **7** ⌜πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκά-
Mc 1,26p; 5,7p • 9,33 L 5,18.24 • θαρτα βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ⌜ἐξήρχοντο, πολλοὶ δὲ παρα-
λελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· **8** ἐγένετο δὲ πολ-
λὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

9 Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων ⌜προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει *10*
μαγεύων ⁰καὶ ⌜ἐξιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέ-
5,36! | 6! γων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν, **10** ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ
μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες· οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ
θεοῦ ἡ ⌜καλουμένη μεγάλη. **11** προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ

58 ⌜εαυ- B *pc* | – Ψ 𝔐 gig | *txt* ℵ A C D E 81. 323. 614. 945. 1175. 1241. 1739 *al* | ⊤τινος D gig p (t vg^{ms}) sy^{p} • **60** ⌞ *2 3 1* 𝔓^{74} ℵ E Ψ 33. 1739 𝔐; Ir^{lat} Or | *txt* 𝔓^{45vid} A B C D ¶ **8,1** ⊤και θλιψις D (h sa^{mss} mae) | ⌜ *1* ℵ* | και π. ℵ^{2} 33. 326 *pc* (A: π. τε) | ⊤ (+ μονοι 1175) οι εμειναν εν Ιερουσαλημ D* 1175 it sa^{mss} mae • **4** ⊤του θεου E p^{c} t w vg^{cl} sy^{p} bo^{mss} • **5** ⁰ C D E Ψ 33. 1739 𝔐 | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B 1175 *pc* • **6** ⌜ως δε ηκουον παν (*!*) οι οχ. πρ. D* (sy^{p} mae) | ⁰ D* Ψ 36. 453. 945. 1739. 1891 *pc* • **7** ⌜πολλων *et* ⌞-χετο (Ψ 33. 614. 945. 1739^{c}: χοντο) 1739* 𝔐 | απο πολλοις (*!*) *et* -χοντο D* | [πολλα Lachmann *cj*] | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C D^{c} E Ψ 81. 1175 *pc* • **9** ⌜-παρχων Ir$^{lat\ vid}$ *et* ⁰ *et* ⌜ εξεστανε (*!*) D*^{vid} | ⌜ εξιστων D^{1} E Ψ 33. 1739 𝔐 | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C 81. 1175 *pc* • **10** ⌜ λεγομ- 614 *pc* | – Ψ 𝔐 sy^{p} sa mae | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C D E 33. 81. 323. 945. 1175. 1739 *al*; Ir^{lat}

ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς. **12** ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. **13** ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξίστατο.

14,3
19,8!
16; 2,41; 18,8 Mt 28,19

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν ⸢Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ⸢ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον καὶ Ἰωάννην, **15** οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον· **16** οὐδέπω γὰρ ἦν ⸢ἐπ' οὐδενὶ⸣ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ⸢κυρίου Ἰησοῦ⸣. **17** τότε ⸢ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. **18** Ἰδὼν δὲ ○ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα ⸢, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα **19** ⸢λέγων· δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα ᾧ ἐὰν ἐπιθῶ ⸢τὰς χεῖρας
11 λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον. **20** Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι· **21** οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἔναντι τοῦ θεοῦ. **22** μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης καὶ δεήθητι τοῦ κυρίου, εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου, **23** ⸢εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον⸣ ἀδικίας ⸢ὁρῶ σε ὄντα. **24** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν⸣ ⸢· ⸢δεήθητε ὑμεῖς ⸢ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν ⸢κύριον ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ⸢ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε⸣. **25** Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ ⸢κυρίου ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαριτῶν εὐηγγελίζοντο.

11,1.22
8,1! · 17,11 1 Th 1,6; 2,13 Jc 1,21
3,1!
17.19; 2,38; 10,47; 19,2-7
2,38!
6,6!
15!
6,6!
15!
Dn 2,5; 3,96 Theod · Mt 10,8
Dt 12,12; 14,27.29
Ps 78,37
Dt 29.17 𝔊 Thr 3,15 · Is 58,6
Ex 8,4.24; 9,28; 10,17
4,29.31; 11,19; 13,46; 14,25; 16,6.32
Ph 1,14 H 13,7 · 1!

14 ¹ Ιερουσαλημ D | ⸢ και 614 *pc* • **16** ⸢επι ουδενα D* | ⸢ κ. Ι. Χριστου D mae ¦ Χρ. Ι. L *al* • **17** ⸢-θουν 𝔓45 D* E Ψ 𝔐; Ir ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B (C) D¹ 81. 323. 945. 1175. 1739 *al* • **18** ○ Ψ 614 *pc* | ⸢το αγιον 𝔓45.74 A* C D E Ψ 33. 1739 𝔐 latt sy bo ¦ *txt* ℵ Aᶜ B sa mae • **19** ⸢παρακαλῶν και D gig p mae | ⸢ καγω D (p) • **23** ⸢εν γ. πικριας χολη και συνδεσμω D*; (Ir^{lat}) | ⸢ θεωρω D E 614 *pc* • **24** ⸢προς αυτους D mae | ⸢ παρακαλω D 614 *pc* gig r sy^{h**} mae | ⸢περι D* 1175 *pc* | ⸢ θεον D (33). 614. 1505 *pc* p vg^{mss} sy^{p,h} mae | ⸢μοι τουτων των κακων ων ειρ. μοι· ος πολλα κλαιων ου διελιμπανεν (*om.* ος … διελ. D²) D* (sy^{hmg}) mae • **25** ⸢ θεου 𝔓74 A Ψ 326 *pc* t vg^{mss} sy^{p} bo ¦ *txt* ℵ B C D E 33. 1739 𝔐 lat sy^{h} sa mae

12

22,6 Dn 8,4.9 Θ

Ps 68,32 Zph 3,10 1 Rg 8,41 s Is 56, 3-7 · Dt 23,1 · Jr 41,19 Θ

24,11 J 12,20

10,19!

J 16,13 L 24,27

Is 53,7 s

17,2.11; 18,24.28 1 K 15,3 · 5,42; 11,20; 17,18

26 Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον λέγων· ⌜ἀνάστηθι καὶ πορεύου⌝ κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Γάζαν, ▫αὕτη ἐστὶν ἔρημος.⌝ **27** καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης ⌜βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ○ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἰερουσαλήμ, **28** ἦν ⌜τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ ⌜καὶ ἀνεγίνωσκεν⌝ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. **29** εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ. **30** ⌜προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἡσαΐαν τὸν προφήτην καὶ εἶπεν· ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; **31** ὁ δὲ εἶπεν· πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν μή τις ⌜ὁδηγήσει με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα ⌜καθίσαι σὺν αὐτῷ. **32** ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη·

ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη
καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ ⌜κείραντος αὐτὸν ἄφωνος,
οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.
33 *Ἐν τῇ ταπεινώσει ○[αὐτοῦ] ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη·*
τὴν ⊤ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται;
ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.

34 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει ○τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινός; **35** ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. **36** ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί ⌜τι ὕδωρ, καί φησιν ὁ εὐνοῦχος· ἰδοὺ

26 ⌜αν. κ. ευθητι C 181 *pc* ¦ αναστας ευθητι $\mathfrak{P}^{50}$ D ¦ [▫ Beza *cj*] • **27** ⌜της β. Ψ 33. 1739 𝔐 ¦ β. τινος D* (t) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{50}$ ℵ A B C D^2 E 36. 81. 453. 1175 *pc* | ○ $\mathfrak{P}^{74vid}$ ℵ* A C* D* p vg ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{50}$ $ℵ^2$ B C^2 D^1 E (Ψ, 33). 1739 𝔐 (it) • **28** ⌜† δε B C 614 *pc* e p sy^h . *txt* ℵ A D E Ψ 33. 1739 𝔐 | ⌜2 $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ* A 33. 323. 945. 1175. 1505. 1739 *al* gig r ¦ αναγινωσκων D p t (vg) mae ¦ *txt* ($\mathfrak{P}^{50}$ και κον) $ℵ^2$ B C E Ψ 𝔐 • **30** ⌜προσελθων $\mathfrak{P}^{50}$ *pc* • **31** ⌜ση $\mathfrak{P}^{74}$ A B^2 Ψ 1739 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{50}$ ℵ (B*) C E L 6. 614. 1175 *al* |⌜ συνκαθ- $\mathfrak{P}^{74}$ • **32** ⌜† -ροντος B 33. 1175$^{c\ vid}$ 1739 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{50vid\ 74}$ ℵ A C E L Ψ 36. 104. 323. 614. 1175*. 1505 *al* • **33** ○† $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B 1739 *pc* lat; Ir^{lat} · *txt* C E Ψ 33^{vid} 𝔐 vg^{mss} sy | ⌜ δε $\mathfrak{P}^{74}$ E (Ψ) 33. 1739 𝔐 it vg^{mss}; Ir^{lat} ¦ *txt* ℵ A B C *pc* vg sy^h • **34** ○ B* *pc*; Cyr • **36** ⌜το $\mathfrak{P}^{74}$ 326 *pc*

ὕδωρ, τί κωλύει με βαπτισθῆναι; ⊤ **38** καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ ἅρμα καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. **39** ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα ⊤ κυρίου ἥρπασεν τὸν Φίλιππον⊥ καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ ⸢τὴν ὁδὸν αὐτοῦ⸣ χαίρων. **40** Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον· καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

10,47; 11,17 Mt 3, 14 Mc 10,14p

Ez 11,24 1Rg 18, 12 2Rg 2,16 2K 12,2.4 1Th 4,17

6,5!

4!

21,8!

13 **9** Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ **2** ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ ⸢τῆς ὁδοῦ ὄντας⸣, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἰερουσαλήμ.
3 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ, ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ **4** καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις; ⊤ **5** εἶπεν δέ· τίς εἶ, κύριε; ὁ δέ· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ⊤ ὃν σὺ διώκεις· **6** ⊤ ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν καὶ λαληθήσεταί σοι ⸢ὅ τί⸣ σε δεῖ ποιεῖν. **7** οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς μηδένα δὲ θεωροῦντες. **8** ⸢ἠγέρθη δὲ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς,⸣ ἀνεῳγμένων ⸢ὸδὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ⸢οὐδὲν ἔβλεπεν· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. **9** καὶ ⸢ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

1–29: 22,3-21; 26, 9-20 cf 2Mcc 3, 24-40 4Mcc 4, 1-14 · 8,3! 4,29

14.21

19,2.23; 22,4; 24, 14.22

cf 1Mcc 15,21

1K 15,8!

Gn 46,2 Ex 2,4 1Sm 3,4

Ez 3,22

Sap 18,1 Dt 4,12 Dn 10,7

13,11

10 Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἁνανίας,

36 ⊤ [**37**] ειπεν δε αυτω (+ ο Φιλιππος E)· ει (εαν E) πιστευεις εξ ολης της (· 36) καρδιας σου (– 323 *pc*) εξεστιν (σωθησει E). αποκριθεις δε ειπεν· πιστευω τον υιον του θεου ειναι τον (· 36. 323. 945. 1739) Ιησουν Χριστον (εις τον Χριστον τον υιον του θεου E) E 36. 323. 453. 945. 1739. 1891 *pc* (it vg^{cl} sy$^{h^{**}}$ mae; Ir Cyp) • **39** ⸢αγιον επεπεσεν επι τον ευνουχον, αγγελος δε A^{c} 36. 323. 453. 945. 1739. 1891 *pc* l (p w sy$^{h^{**}}$) mae | ⊤ απ αυτου p sy^{hmg} mae | ⊥ *3 1 2* B
¶ **9,2** ⸢ *3 1 2* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A 81. 323. 453. 945. 1739 *pc* ¦ *1 2* 33. 1175. 1891 *pc* ¦ *txt* B C E Ψ 𝔐 • **4** ⊤ (26,14) σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζειν E 431 sy$^{p.h^{**}}$ mae (*cf 6 app*) • **5** ⊤ (22,8) ο Ναζωραιος A C E 104 *pc* h p t vg$^{ms_{s}}$ sy$^{p.h^{**}}$ | Χριστος Ir^{lat} • **6** ⊤ (*cf* 4 *app*) σκλ.-σοι πρ. κεντ. λακ.· τρεμων τε και θαμβων ειπε· κυριε, τι με θελεις ποιησαι; ο δε κυριος προς αυτον· (629 gig vg^{ms}; *om.* τρεμ. *etc.*) p (h t) vg^{cl} (sy$^{h^{**}}$; *om.* σκλ. … λακ.) (mae) | ⸢τι E Ψ 𝔐 ¦ *txt* (*vl* οτι) $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B C 36. 81. 323. 453. 945. 1175. 1739 *pc* • **8** ⸢sed ait ad eos: `Levate me de terra. Et cum levassent illum, *et* ° h (p w) mae | ⸢ουδενα A^{c} C E Ψ 1739 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A* B 6^{s} *pc* latt sy • **9** ⸢sic mansit h

10,3.17.19; 11,5; 12,9; 16,9s; 18,9; 22,17s; 23,11; 27,23 Mt 17,9 |
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὁράματι °ὁ κύριος· Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. **11** ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν·
30; 11,25; 21,39; 22,3
⸢ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται **12** □καὶ εἶδεν ⸢ἄνδρα [ἐν
6,6!
ὁράματι]⸣ Ἀνανίαν ὀνόματι εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ ⸢[τὰς] χεῖρας⸣ ὅπως ἀναβλέψῃ.⸣ **13** ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας· κύριε, ⸢ἤκουσα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὅσα κακὰ τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν ἐν Ἰερουσαλήμ·
2
14 καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι
1K 1,2!
πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. **15** εἶπεν δὲ
cf Jr 50,25 R 9, 21-23
πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς ἐστίν
G 1,16 R 1,5
μοι οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ᵀ ἐθνῶν
25,13.23; 26,1; 27,24
τε καὶ βασιλέων υἱῶν τε Ἰσραήλ· **16** ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω
5,41! Ph 1,29
αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν.
17 ⸢Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας⸣ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν
6,6!
καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ
κύριος ἀπέσταλκέν με, °Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ
2,4!
ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου.
18 καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν ⸢αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν⸣ ⸢ὡς
27,36
λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε ᵀ καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη **19** καὶ
λαβὼν τροφὴν ⸢ἐνίσχυσεν.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας
13,14!
⸢τινὰς **20** καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν ᵀ τὸν
13,33 L 22,70
Ἰησοῦν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. **21** ἐξίσταντο δὲ
πάντες □οἱ ἀκούοντες⸣ καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ
8,3! · 1K 1,2!
πορθήσας ⸢εἰς Ἰερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐ-
4,23!
τοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; **22** Σαῦλος δὲ μᾶλλον

10 ° 𝔓74 • **11** ⸢αναστα B *pc* • **12** □ *vs* h | ⸢ *1* 𝔓74 ℵ A 81 *pc* lat sa bo | *2 3* Ψ *pc* | *2 3 1* E 33. 1739 𝔐 | *txt* B C 1175 | ᶠ† 2 𝔓74vid ℵ* A C 81. 945. 1505. 1739 *pc* | χειρα Ψ 33 𝔐 it vgmss sy | *txt* ℵ2 B E *pc* • **13** ⸢ακηκοα Ψ 33vid. 1739 𝔐 | *txt* 𝔓74 ℵ A B C E 36. 81. 453. 1175 *pc* • **15** ᵀ † των B C* *pc* | *txt* 𝔓74 ℵ A C2 E Ψ 33. 1739 𝔐 • **17** ⸢ Τοτε εγερθεις Αν. απηλ. 614 *pc* (h) p (syp) mae | ° 𝔐 samss | *txt* 𝔓45.74 ℵ A B C E Ψ 33. 81. 323. 614. 945. 1175. 1739 *al* (sy) • **18** ⸣ 𝔓74 ℵ C E Ψ 33vid. (1505). 1739 𝔐 | *txt* 𝔓45vid A B 1175 *pc* | ⸢ωσει ℵ2 C E 33vid. 1739 𝔐 | *txt* 𝔓45.74 ℵ* A B Ψ 81. 1175 *pc* | ᵀπαραχρημα C2 E L 33. 323. 614. 945. 1175. 1241. 1739 *pm* (h) p syh mae • **19** ⸢ενισχυθη (𝔓45) B C* 323. 945. 1175. 1739 *pc* , *txt* 𝔓74 ℵ A C2 E Ψ 33 𝔐 | ⸣ ικανας 𝔓45 | plurimos h • **20** ᵀμετα πασης παρρησιας h (l mae); Ir • **21** □ 𝔓45vid.74 Ψ* *pc* | ⸢εν B C E Ψ 33. 1739 𝔐 | *txt* 𝔓74 ℵ A *pc*

ἐνεδυναμοῦτο ⊤ καὶ συνέχυννεν ○[τοὺς] Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός⊤. 5,42; 17,3; 18,5. 28 1J 5,1

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· **24** ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετηροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ⸢ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν⸣· **25** λαβόντες δὲ ⸢οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ⸣ νυκτὸς ⸢διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν⸣ χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. 23,12-29 · 20,3! · 2K 11,32 · 17,10; 23,23.31 · 2K 11,33 Jos 2,15

26 Παραγενόμενος δὲ εἰς Ἰερουσαλὴμ ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς, καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτὸν μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητής. **27** Βαρναβᾶς δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν ○τὸν κύριον καὶ ⸢ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι ⸢τοῦ Ἰησοῦ⸣. **28** καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος □καὶ ἐκπορευόμενος◺ εἰς Ἰερουσαλήμ, παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου, **29** ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς ⸢Ἑλληνιστάς, οἱ δὲ ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν. **30** ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισάρειαν ⊤ καὶ ἐξαπέστειλαν ○αὐτὸν εἰς Ταρσόν. cf G 1,17s · 4,36! · 20 · cf G 1,22 · 6,1.9 · 21,8! · 11! G 1,21

31 ⸢Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνετο.⸣ 20,28 · 8,1! · 1K 14,3 · 2,47!

14 **32** Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας ⸢Λύδδα. **33** εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα ὀνόματι Αἰνέαν ἐξ ἐτῶν 8,4! · 41

22 ⸢εν (– C) τω λογω C E *pc* h l p (mae) | ○† ℵ* B 36. 453. 1175 *pc* ¦ *txt* ℵ² A C E Ψ 33. 1739 𝔐 | ⊤ in quo deus bene sensit gig (h l p) mae • **24** ⸢οπως πιασωσιν αυ. ημ. κ. νυκ. A *pc* • **25** ⸢ *1 2* 36. 453 *pc* ¦ αυτον οι μαθ. E Ψ (⸢ 6. 81*, 1175). 33^{vid}. 1739 𝔐 gig vg^{cl} sy ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C 81^{c} *pc* vg$^{st.ww}$ | ⸢ *4 1–3* Ψ 𝔐 gig ¦ *4 5 1–3* 33^{vid}. 36. 453 *pc* ¦ *1–4* E 945 *pc* p ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C 81. 1175. 1739 *pc* vg • **27** ○ 𝔓^{74} | ⸢ο τι 945. 1704 *al* | ⸢† *2* B C 323 *pc* ¦ κυριου A *pc* ¦ του κυρ. Ιη. (104). 326. 1241 *al* p ¦ τ. Ιη. Χρ. Ψ *pc* ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ E 33. 1739 𝔐 • **28** □ 𝔓^{74} 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C E Ψ 33. (⸢ 81). 323. 945. 1175. 1241. 1739 *al* latt sy co • **29** ⸢ Ελληνας A 424 *pc* • **30** ⊤ δια νυκτος E (614 *pc*) p (gig vg^{mss}) sy^{p,h**} sa mae | ○ 𝔓^{74} A E 323. 945. 1739 *pm* latt • **31** ⸢Αι ... -σιαι ... ειχον ... -μεναι κ. -μεναι ... -θυνοντο (E) 𝔐 it sy^{h} bo^{mss} ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C (Ψ) 33^{vid}. 81. 323. 453. 945. 1175. 1739 *pc* vg (sy^{p}) co; PsDion • **32** ⸢-δαν C E 1739 𝔐 ¦ *txt* ℵ(*) A B Ψ 326 *pc* gig

8,7! ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραβάττου, ὃς ἦν παραλελυμένος.
34 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα, ἰᾶταί σε ⸢Ἰησοῦς
14,10 Mt 9,6p Χριστός⸣· ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως
ἀνέστη. **35** καὶ εἶδαν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ⸢Λύδ-
11,21 δα καὶ ⸢τὸν Σαρῶνα⸣, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.
36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἡ
διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ⸢ἔρ-
γων ἀγαθῶν⸣ καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. **37** ἐγένετο δὲ
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν·
1 Rg 17,19 λούσαντες δὲ ⸢ἔθηκαν [αὐτὴν]⸣ ἐν ⊤ ὑπερῴῳ. **38** ἐγγὺς δὲ
οὔσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέ-
τρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἀπέστειλαν □δύο ἄνδρας⸣ πρὸς αὐτὸν
Nu 22,16 παρακαλοῦντες· μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν. **39** ἀνα-
στὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀν-
ήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ
χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια
Mc 5,40s ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. **40** ἐκβαλὼν δὲ
2 Rg 4,33 ἔξω πάντας ὁ Πέτρος καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο καὶ
cf L 8,54 Mc 5,41 ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβιθά, ἀνάστηθι ⊤. ἡ
2 Rg 4,35 δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέ-
L 7,15 τρον ἀνεκάθισεν. **41** δοὺς ⸢δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐ-
32 τήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν
1,19! αὐτὴν ζῶσαν. **42** γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης ○τῆς
Ἰόππης καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον. **43** Ἐγέ-
10,6 νετο δὲ ⊤ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σί-
μωνι βυρσεῖ.

10 Ἀνὴρ δέ τις ⊤ ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, *15*
27,1 Mt 8,5; 27,54p ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλι-
35! κῆς, **2** εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ

34 ⸢ Ιη. ο Χρ. B^2 E 1739 𝔐; Did^{pt} | ο κυριος Ιη. (+ ο A) Χρ. A 36. 1175 *pc* it vg^{cl} mae | ο χριστος 614. 1241. 1505 | *txt* 𝔓74 ℵ B* C Ψ 33^{vid} *pc*; Did^{pt} • **35** ⸢-δαν 𝔓53.74 C E 1739 𝔐 | *txt* ℵ A B Ψ 33^{vid}. 326 *pc* gig | ⸢ *2* 𝔓53* (ℵ*: -ρρ-) | τ. -ρωναν 𝔓45 36. 81. 323. 614. 945. 1175. 1739 *al* | τ. Ασσαρωνα 33^{vid} 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{53c\ vid.74}$ ($\aleph^2$ A: -ρρ-) B C E Ψ 6. 1505 *al* • **36** ⸢ 𝔓53.74 ℵ A Ψ 1739 𝔐 | *txt* 𝔓45 B C E 36. 104. 453. 1175 *al* • **37** ⸢ τ *1* B 36. 453 *pc* | *2 1* 𝔓45.53 $\aleph^2$ C E Ψ 33^{vid}. 1739 𝔐 | *txt* 𝔓74 ℵ* A 81. 1175 *pc* p t vg | ⊤τω 𝔓53.74 A C E 33^{vid}. 36. 323. 945. 1175. 1739^c *al* | *txt* 𝔓45 ℵ B Ψ 1739* 𝔐 • **38** □ 𝔐 | *txt* 𝔓45.74 ℵ A B C E Ψ 36. 81. 323. 614. 945. 1175. 1739 *al* latt sy co • **40** ⊤εν τω ονοματι του κυριου ημων Ιησου Χριστου it vg^{mss} syh^{**} sa mae; (Cyp) Spec • **41** ⸢τε 𝔓74 A *pc* it • **42** ○ 𝔓53 B C* • **43** ⊤αυτον 𝔓74 $\aleph^2$ A E 81. 323. 945. 1175. 1739 *al* (ⁱ *p.* μειν. C Ψ 33 𝔐) ' | *txt* 𝔓53 ℵ* B 104 *pc*

¶ **10,1** ⊤ην 𝔐 gig vg sy | *txt* 𝔓53.74 ℵ A B C E L Ψ 33. 81. 945. 1175. 1241. 1739 *al* p

οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ καὶ δεό- Tob 12,8 Mt 6,2.5
μενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός, **3** εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς 9,10!
ὡσεὶ °περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας ἄγγελον τοῦ θεοῦ 3,1! · L 1,11
εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε.
4 ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν· τί 24,25
ἐστιν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ· αἱ προσευχαί σου καὶ 31
αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἔμπρο-
σθεν τοῦ θεοῦ. **5** καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς Ἰόππην
καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά °τινα ⸢ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος⸣·
6 οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία 9,43
παρὰ θάλασσαν ᵀ. **7** ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν
αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ Mt 8,9p
τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ **8** καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαν-
τα αὐτοῖς ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. **9** Τῇ *9–48:* 11,5-17
δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων ⸢ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγ-
γιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ 3,1!
ὥραν ⸢ἕκτην. **10** ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελεν γεύ-
σασθαι. παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν ⸢ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν 11,5; 22,17 Gn 15,
ἔκστασις **11** καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον καὶ ⸢κα- 12 | 7,56 Mt 3,16p
ταβαῖνον ᵀ σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρ- J 1,51 Ap 19,11
χαῖς ᵀ⸣ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς, **12** ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ
τετράποδα ⸢καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς⸣ καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρα- Gn 1,24 R 1,23
νοῦ. **13** καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστάς, °Πέτρε,
θῦσον καὶ φάγε. **14** ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· μηδαμῶς, κύριε, Ez 21,5 Θ
ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. **15** καὶ Ez 4,14 Lv 11
φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρι- Mt 15,11!p R 14,
σεν, σὺ μὴ κοίνου. **16** τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρὶς καὶ ⸢εὐ- 14

3 ° 𝔐 latt ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C E Ψ 33. 81. 323. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *al* sy; Ir^{lat} • **5** ° ℵ E Ψ 33 𝔐 it sy^{h} sa mae; Ir^{lat} ¦ *txt* A B C 36. 81. 453. 945. 1175. 1739 *al* vg sy^{hmg} bo | ⸢τον -λουμενον -ον E Ψ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{74vid} ℵ A B C 36. 81. 945. 1175. 1739 *al*; Ir^{lat} • **6** ᵀ (*cf* 11,14) outos lalhsei soi ti se dei poiein 69^{mg} *pc* p^{c} vg^{cl} ¦ *hic add.* 11,14 436 *pc* (bo^{mss}) • **9** ⸢αυτων 𝔓^{74} ℵ A E L Ψ 33. 36. 81. 323. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *pm* sy ¦ *txt* B C P 6. 1241 *pm* latt | ⸢ εκ. της ημερας A gig l vg^{mss} ¦ ενατην ℵ^{2} 36 *pc* • **10** ⸢επεπεσεν (επεσ *pc*; Cl) E Ψ 33 𝔐 latt sy ¦ ηλθεν 𝔓^{45} ¦ *txt* 𝔓^{74vid} ℵ A B C 36. 81. 323. 453. 945. 1175. 1739 *pc*; Or • **11** ⸢ *7 8* + δεδεμενον *2 3* 𝔓^{45vid} ¦ *7 8* + δεδεμενον *2–6 1* + και Ψ 33 *pc* | ⸢επ αυτον *et* ᵀ δεδεμενον (-νην 1505) και 𝔐 ⸢ ᵀ δεδεμενον και C*^{vid} 81. 945. 1739 *pc* (it sy) ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C^{2} E 1175 *pc* vg • **12** ⸢της γης και τα θηρια κ. τα ερπετα (⸢ E) Ψ 𝔐 sy^{h} ⸢ κ. τ. θη. κ. τα ερ. τ. γης C*^{vid} L 33. (36). 104. 323 *pc* ¦ *txt* 𝔓$^{45vid.74}$ ℵ A B C^{2vid} 81. (945). 1175. (1739) *pc* lat co; (Cl) • **13** ° 𝔓^{45} gig; Cl Ambr • **16** ⸢παλιν (⸢ D) Ψ 33^{vid}. 1739 𝔐 p sy^{h} sa^{mss} mae ¦ – 𝔓^{45} 36. 453. 1175 *pc* d sy^{p} sa^{mss} bo^{ms} ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C E 81 *pc* vg sy^{hmg} bo

θὺς ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν. **17** Ὡς
5,24! · 9,10! δὲ ἐν ⌜ἑαυτῷ ⌝ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ
εἶδεν, ⌞ ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Κορνη-
λίου διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν
ἐπὶ τὸν πυλῶνα, **18** καὶ φωνήσαντες ⌜ἐπυνθάνοντο εἰ Σί-
μων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. **19** Τοῦ δὲ
9,10! · 8,29; 11,12; 13,2; 21,11; 11,28; 15,28; 20,23; 21,4 Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος εἶπεν ⁰[αὐτῷ]
τὸ πνεῦμα· ἰδοὺ ἄνδρες ⌜τρεῖς ⌟ζητοῦντές σε, **20** ἀλλὰ
ἀναστὰς κατάβηθι καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν δια-
κρινόμενος ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. **21** καταβὰς δὲ
Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας ⌞ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζη-
τεῖτε· ⌞ τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε; **22** οἱ δὲ εἶπαν ⌞·
35! Κορνήλιος ⌞ ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμε-
L 7,5 · 1 Mcc 10, 25; 11,30.33 etc νος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν
Mt 2,12 Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψα-
σθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ
σοῦ. **23** ⌜εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν.⌝
Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς καί τινες
τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. **24** τῇ δὲ
ἐπαύριον ⌜εἰσῆλθεν εἰς τὴν Καισάρειαν. ὁ δὲ Κορνήλιος
ἦν ⌜προσδοκῶν αὐτοὺς⌝ συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς
αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους ⌞. **25** ⌜Ὡς δὲ ἐγένετο
τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνή-
λιος⌝ πεσὼν ⌜ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. **26** ὁ δὲ Πέ-
14,15 L 5,8 Ap 19, 10 Sap 7,1 τρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ⌜ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς
ἄνθρωπός εἰμι ⌞. **27** καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν καὶ
εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, **28** ἔφη τε πρὸς αὐ-
G 2,12 τούς· ὑμεῖς ⌞ ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰου-

17 ⌜αυ- B 323 *pc* | ⌞εγενετο D p | ⌞ και C D E Ψ 𝔐 p sy^{h} | *txt* 𝔓$^{45.74vid}$ ℵ A B 36. 81. 945. 1175. 1739 *pc* lat sy^{p} • **18** ⌜επυθοντο B C • **19** ⁰† B | *txt* 𝔓^{45} D E Ψ 33. 1739 𝔐 it sy (*p. πνα.*: 𝔓^{74} ℵ A C 6. 36. 81. 1175 *pc* vg) | ⌜† δυο B | – D Ψ 𝔐 l p* sy^{h}; Spec | *txt* 𝔓^{74} ℵ A C E 33. 81. 323. 453. 945. 1175. 1739 *al* lat sy$^{p\,hmg}$ co | ⌜-ουσιν 𝔓^{45vid} A C D E(*) Ψ 33. 1739 𝔐 | *txt* 𝔓^{74} ℵ B 81 *pc* • **21** ⌞τους απεσταλμενους απο (+ του *pc*) Κορνηλιου προς αυτον H (1505) *pc* (w) | ⌞ τι θελετε η D (sy^{h}) • **22** ⌞προς αυτον D sy^{p} sa mae | ⌞ τις D sy^{p} • **23** ⌜τοτε προσκ. αυτ. εξεν. E | τοτε εισαγαγων ο Πετρος εξεν. αυτ. D (p sy^{p}) • **24** ⌜-θον 𝔓^{74} (ℵ C) A E 33. 1739 𝔐 gig sy^{hmg} | συνηλθον 1175 *pc* | *txt* B D Ψ 049. 81. 614 *pc* lat sy | ⌜-δεχομενος αυτ. και *et* ⌞περιεμεινεν D (p* sy^{hmg}) • **25** ⌜προσεγγιζοντος δε του Π. εις την Καισαρειαν προδραμων εις των δουλων διεσαφησεν παραγεγονεναι αυτον. ο δε Κ. εκπηδησας και συναντ. αυ. D (gig, sy^{hmg}, mae) | ⌜προς D • **26** ⌜τι ποιεις D | τι ποι.; αναστ. p (w) sy^{hmg} | ⌞ως και συ D* E it mae bo^{mss} • **28** ⌞ βελτιον D mae

δαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ⸢ἀλλοφύλῳ· κἀμοὶ ⸣ὁ θεὸς ἔδειξεν⸤ μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον· **29** διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθείς. πυνθάνομαι οὖν τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με; **30** καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· ⸢ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας⸣ ἤμην ⸢τὴν ἐνάτην προσευχόμενος⸣ ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ **31** καὶ φησίν· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **32** πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος, οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν⸣. **33** ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σέ⸤, σύ τε καλῶς ἐποίησας ⸢παραγενόμενος. νῦν ⸢οὖν πάντες ἡμεῖς ⸢ἐνώπιον τοῦ θεοῦ⸣ ⸢πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα⸣ τὰ προστεταγμένα σοι ⸢ὑπὸ τοῦ ⸢¹κυρίου.

34 Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολήμπτης ὁ θεός, **35** ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν. **36** τὸν ⸢ λόγον ⸰[ὃν] ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ◻οὗτός ἐστιν πάντων κύριος⸣, **37** ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ⸰ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ⸢ἀρξάμενος ⸢ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης, **38** Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ⸢ὡς ἔχρισεν αὐτὸν⸣ ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς ⸢διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ ⸢διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. **39** καὶ ἡμεῖς μάρτυρες ⸢πάντων ὧν ἐποίησεν

15

3,1!

1,10 2 Mcc 11,8

4 L 1,13

Dn 2,8 Θ
Dt 10,17 Sir 35, 12 s R 2,11! | 2.22; 13,16.26 · Ps 15,2
13,26 Ps 107,20; 147,18 s
Is 52,7 Nah 2,1
E 2,17; 6,15 · R 10,12 Mt 28,18 Sap 6,7; 8,3 etc
1,22; 13,23 s L 3, 21 s p. 23; 16,16; 23,5
4,27 L 4,18 Is 61,1 1 Sm 16,13 1 J 2,27! · 9,34 Mt 4,23! p ·

Is 58,11 J 3,2; 8,29 |

1,8!

28 ⸢ανδρι 𝔓⁵⁰ D syᵖ | ⸣ 𝔓⁷⁴ ℵ A E 945. 1739. 1891 *pc* ¦ *txt* 𝔓⁵⁰ B C (D) Ψ 33ᵛⁱᵈ 𝔐; Irˡᵃᵗ • **30** ⸢απο της τριτης ημ. μ. της αρτι ωρας D⁽ᵛ⁾ | ⸢νηστευων και (- D) την εν. ωραν (- 𝔓⁵⁰ Aᶜ D *pc*) πρ. 𝔓⁵⁰ Aᶜ D(*) Ψ 33ᵛⁱᵈ 𝔐 it sy sa mae ⸣νηστ. κ. πρ. απο εκτης ωρας εως ενατης E ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A* B C 81. 323. 945. 1739 *pc* vg bo • **32** ⸢ος παραγενομενος λαλησει σοι C D E Ψ 1739 𝔐 it sy (sa mae) ¦ *txt* 𝔓⁴⁵·⁷⁴ ℵ A B 36. 81. 453 *pc* vg bo • **33** ⸢ παρακαλων ελθειν σε προς ημας D(*) p syʰ·ᵖ· mae | ⸢εν ταχει D | ⸣ιδου Dˡ syᵖ (sa mae) | ⸢εν. σου D* *pc* lat syᵖ sa mae | ⸢ακ. βουλομενοι παρα σου D* (it syᵖ) | ⸢απο 𝔓⁴⁵·⁷⁴ ℵ² A C D *pc* ¦ παρα E ¦ *txt* ℵ* B Ψ 1739 𝔐 | ⸢⸣θεου 𝔓⁷⁴ D 𝔐 p syᵖ sa mae boᵐˢ ¦ *txt* 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ ℵ A B C E Ψ 81*. 323. 614. 945. 1175. 1739 *al* lat syʰ bo • **36** ⸢γαρ C* D 614 *pc* l p t syᵖ ʰ·ᵖᵐ | ⸰ ℵ¹ A B 81. 614. 1739 *pc* latt co; Cyr ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ* C D E Ψ 𝔐 sy | [ᵘ van Manen *cj*] • **37** ⸢ᵒ D | ⸢-νον 𝔓⁴⁵ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C D E H Ψ 1739 *pc*; Irˡᵃᵗ | ⸢γαρ 𝔓⁷⁴ A D lat; Irˡᵃᵗ - • **38** ⸢ον εχρ. D* it sy mae | ⸢περιηλθεν 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ sin; Irˡᵃᵗ | ⸢σατανα E • **39** ⸢ αυτου D (syᵖ)

ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ⸂[ἐν] Ἰερουσαλήμ. ὃν
5,30! καὶ ἀνεῖλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου, **40** τοῦτον ὁ θεὸς ἤ-
3,15! · 1K 15,4-7 Hos 6,2 | γειρεν ⸂[ἐν] τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ⸃ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ
1,22! J 14,19.22 · γενέσθαι, **41** οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς προ-
L 24,30.43 J 21,13 · κεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφά-
2,24! γομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ ⸆ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν
ἐκ νεκρῶν⸇· **42** καὶ ⸂παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ
17,31 καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι ⸂οὗτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ
R 2,16; 14,9s 2T 4,1 1P 4,5 | 3,24! · τοῦ θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. **43** τούτῳ πάντες οἱ
5,31! Is 33,24 προφῆται μαρτυροῦσιν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ
⸂ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

44 Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπε-
11,2 G 2,12 σεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν
2,17! 11,1.18; 13, 48; 14,27; 15,7.12 | λόγον. **45** καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ⸂ὅσοι
συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ
19,6! · 2,11 ⸂ἁγίου πνεύματος⸃ ἐκκέχυται· **46** ἤκουον γὰρ αὐτῶν λα-
λούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. ⸂τότε
8,36! ἀπεκρίθη⸃ ⸆ Πέτρος· **47** μήτι τὸ ὕδωρ ⸂δύναται κωλῦ-
8,15! σαί τις⸃ τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα
11,17! τὸ ἅγιον ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; **48** ⸂προσέταξεν δὲ⸃ ⸂αὐ-
2,38! τοὺς ἐν τῷ ὀνόματι ⸂Ἰησοῦ Χριστοῦ⸃ βαπτισθῆναι. τό-
J 4,40 τε ⸂[1]ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι⸃ ἡμέρας τινάς.

8,14! · 29 **11** ⸂Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες *16*
10,45! κατὰ τὴν Ἰουδαίαν⸃ ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ⸂ἐδέξαντο τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ. **2** ⸂Ὅτε δὲ ἀνέβη Πέτρος εἰς ⸂Ἰερουσα-

39 °† B D Ψ 1505 *pc* lat sy^{p} | *txt* 𝔓^{74} ℵ A C E 33. 1739 𝔐 sy^{h}; Ir^{lat} • **40** ⸂ *2–4* 𝔓^{74} ℵ^{2} A B D^{2} E Ψ 33. (1505 *pc*) 1739 𝔐; Ir^{lat} | μετα την -ην -αν D* l t | *txt* ℵ* C 6 *pc* • **41** ⸆και συνεστραφημεν D$^{(1)}$ it sy^{h} mae *et* ⸇ ημερας μ΄ D (E) it sy^{h**} sa mae • **42** ⸂ενετειλατο D | ⸂ αυτος 𝔓^{74} ℵ A Ψ 𝔐; Ir^{lat} | *txt* B C D E 33. 323. 614. 945. 1739 *al* • **43** ⸂αιματος 36. 453 • **45** ⸂οι B | ⸂πν. του αγ. B D(*) Ψ 6. 1175 *pc* | *txt* 𝔓^{74} ℵ A E 33. 1739 𝔐 • **46** ειπεν δε D | ⸆o D E Ψ 33. 1739 𝔐 | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B 36. 81. 104. 453. 1175 *al* • **47** ⸂ *2 1 3* D^{2} Ψ 33 𝔐 | *2 3 1* D* p | *1 3 2* E(*) 36. 323. 453. 945. (1175). 1739 *al* | *3 2 1* t vg; (Ir) | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B 81. 326 *pc* • **48** ⸂πρ. τε 𝔓^{74} A 1739 𝔐 | τοτε πρ. D p sy^{p} | *txt* ℵ B E Ψ 33. 36. 81. 453. 614. 1175. 1505 *al* | ⸂-τοις 𝔓^{74} ℵ A 326 | *txt* B D E Ψ 33. 1739 𝔐 latt | ⸂ *1* 1175 | του κυριου H L P 104. 1505 *pm* | τ. κυρ. Ιησ. 436. 1241 *pm* | τ. κυρ. Ιησ. Χρ. D 81* p vg^{cl} sy^{p} | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B E Ψ 33. 81^{c}. 323. 614. 945. 1739 *al* gig vgst sy^{h} co | ⸂^{1} παρεκαλεσαν αυ. προς αυτους διαμεινατ D (it vg^{cl} sy)

¶ **11,1** Ἀκουστον δε εγενετο τοις λοις κ. τοις -φοις τοις (οι D*) εν τη Ιουδαια D sy^{p} | ⸂-ξατο D* • **2** ⸂ Ο μεν ουν Π. δια ικανου χρονου ηθελησε πορευθηναι εις Ιεροσολυμα· και προσφωνησας τους αδελφους και επιστηριξας αυτους πολυν λογον ποιουμενος δια των χωρων διδασκων αυτους· ος και κατηντησεν αυτοις και απηγγειλεν αυτοις την χαριν του θεου. οι δε εκ περιτ. αδελφοι διεκρ. πρ. αυ. D (p w sy^{h**} mae) | ⸂ Ιεροσολυμα (D) E Ψ 33. 1739 𝔐 lat | *txt* 𝔓$^{45.74}$ ℵ A B 81 *pc*

λήμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς 3 λέγοντες ὅτι ⌜εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ ⌜συνέφαγες αὐτοῖς. 4 Ἀρξάμενος δὲ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων· 5 ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ. 6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν καὶ εἶδον ⌜τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ⌝ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. 7 ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης μοι· ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. 8 εἶπον δέ· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. 9 ⌜ἀπεκρίθη δὲ φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ⌝· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. 10 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ἀνεσπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. 11 καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ⌜ἦμεν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με. 12 εἶπεν δὲ ˢτὸ πνεῦμά μοι⌝ συνελθεῖν αὐτοῖς ⌜μηδὲν διακρίναντα⌝. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. 13 ⌜ἀπήγγειλεν δὲ ἡμῖν πῶς εἶδεν ᴼ[τὸν] ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα⌝ᵀ· ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, 14 ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σὲ ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. 15 ⌜ἐν δὲ⌝ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. 16 ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος τοῦ κυρίου ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 17 εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ◻ὁ θεὸς⌝ ὡς καὶ ἡμῖν πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν

G 2,12 | L 1,3 | *5–17:* 10, 9-48 | 9,10! | Gn 1,24.30 | Mt 15,11 | 10,19! | 15,9 | 16,15.31s; 18,8 | J 4,53 1K 1,16 | 1,5 Mt 3,11p | 2P 1,1 | 15; 10,47; 15,8 | 8,36!

3 ⌜ *bis* -εν $\mathfrak{P}^{45}$ B (ˢ L 33. 614). 36. 81. 453. 1175 *al* syᵖ.ʰ | *txt* $\mathfrak{P}^{74vid}$ ℵ A D 945. 1739 *pc* latt syʰᵐᵍ co (ˢ E Ψ 𝔐) • **6** ⌜ *2–8 10 11* D* • **9** ⌜† … εκ δευ. φ. … B 36. 453 *pc* | απ. δε μοι εκ δευ. φ. … E Ψ | απ. δε μοι φ. εκ δευ. … (33) 𝔐 | εγενετο (+ δε D²) φωνη εκ τ. ου. προς με D | *txt* $\mathfrak{P}^{45.74}$ ℵ A 81. 945. 1739 *pc* • **11** ⌜ημην $\mathfrak{P}^{45}$ E Ψ 33. 1739 𝔐 lat sy co | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B D 6 *pc* • **12** ˢ *3 1 2* E Ψ 33. (614). 1739 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{45.74}$ ℵ A B D 81. 1175 *pc* | ⌜μηδ. -νομενον 𝔐 | μηδ. ανακρινανται $\mathfrak{P}^{74}$ | – $\mathfrak{P}^{45vid}$ D 1 p* syʰ | *txt* ℵ(*) A B (E Ψ) 33. 81. 945. (1175). 1739 *al* • **13** ⌜-γγελη $\mathfrak{P}^{74}$ | ᴼ $\mathfrak{P}^{45}$ D Ψ | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B E 33. 1739 𝔐 co | ᵀαυτω D E Ψ 33. 1739 𝔐 latt sy | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B 6. 81 *pc* • **15** ⌜και εν $\mathfrak{P}^{74vid}$ • **17** ◻ D vgᵐˢ

21,14 · L 2,20! θεόν ⊤; **18** Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν καὶ ⌜ἐδόξασαν τὸν θεὸν λέγοντες· ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς
10,45! τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.
5,31; 26,20 2T 2, 25 Sap 12,19 8,4! **19** Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενο-
15,3; 21,2; 27,3 · 13,4 μένης ⌜ἐπὶ Στεφάνῳ⌝ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου
14,26! · 8,25! καὶ Ἀντιοχείας μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ ⌜μόνον Ἰουδαίοις. **20** ⌜Ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύ-
13,1! πριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν
6,1! · 8,35! · ἐλάλουν καὶ πρὸς τοὺς ⌜Ἕλληνιστὰς εὐαγγελιζόμενοι
1,21! | L 1,66 2Sm 3,12 ⊛ · τὸν κύριον Ἰησοῦν ⊤. **21** καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν,
2,47! · 9,35 πολύς τε ἀριθμὸς ○ὁ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύ-
8,14! Is 5,9 ⊛ ριον. **22** Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλη-
σίας τῆς ○οὔσης ἐν Ἰερουσαλὴμ περὶ αὐτῶν καὶ ἐξαπέ-
4,36! στειλαν Βαρναβᾶν ○¹[διελθεῖν] ἕως Ἀντιοχείας. **23** ὃς ⊤
παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν ○[τὴν] τοῦ θεοῦ, ἐχά-
Ps 9,38 ⊛ · 13, 43; 14,22 ρη καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσ-
L 23,50 · 7,55! μένειν ⊤ τῷ κυρίῳ, **24** ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης
2,47! πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκα-
9,11! G 2,1 νὸς τῷ κυρίῳ. **25** ⌜ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ἀναζητῆ-
G 2,11 σαι Σαῦλον, **26** καὶ εὑρὼν ἤγαγεν⌝ εἰς Ἀντιόχειαν. ⌜ἐγέ-
νετο δὲ αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε ⌜πρώ-
14,26! · 26,28 1P 4,16 τως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς ⌜Χριστιανούς.⌝

27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἰεροσο- *17*
13,1; 15,32 λύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. **28** ⌜ἀναστὰς δὲ⌝ εἷς ἐξ
21,10 · 10,19! αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος ⌜ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος
λιμὸν μεγάλην ○μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμέ-

17 ⊤του μη δουναι αυτοις πνευμα αγιον πιστευσασιν επ αυτω D w (p sy^{h**} mae) • **18** ⌜-ξαζον A E Ψ 33 𝔐 ¦ -ξαν D* ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ B D^{1} 81. 614. 945. 1175. 1241. 1739 *al* • **19** ⌜επι Σ-ου 𝔓^{74} A E Ψ 6. 33 *pc* ¦ απο του Σ. D$^{(1)}$ ¦ *txt* ℵ B 1739 𝔐 | ⌜μονοις D 33. 614. 945. 1739 *pc* lat • **20** ⌜† -νας 𝔓^{74} ℵ^{2} A D* ¦ ευαγγελιστας ℵ* ¦ *txt* B D^{2} E Ψ 1739 𝔐 | ⊤ Χριστον D *pc* w mae • **21** ○ D E Ψ 33. 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B 36. 81. 453. 1175 *pc* • **22** ○A D 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ B E Ψ 33. 36. 81. 453. 614. 1175 *pc* sy^{h} | ○¹† 𝔓^{74} ℵ A B 81. 1739 *pc* vg sy^{p} bo ¦ *txt* D E Ψ 33. (⌜1175) 𝔐 gig p sy^{h} sa mae • **23** ⊤και D (gig) sy^{p} | ○ 𝔓^{74} D E Ψ 1739 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B *pc* | ⌜ εν B Ψ *pc* • **25/26** ⌜ακουσας δε οτι Σαυλος εστιν εις Θαρσον εξηλθεν αναζητων αυτον, και ως (– D^{2}) συντυχων παρεκαλεσεν (+ αυτον D^{2} sy^{hmg}) ελθειν D (gig p*, sy^{hmg}) mae ¦ οιτινες παραγενομενοι ενιαυτ. ολ. συνεχυθησαν οχ. ικ.· και τοτε πρωτον εχρηματισαν εν Α. οι μαθηται Χρ-νοι D$^{(2)}$ (gig p, sy^{hmg}) | ⌜ τον 𝔓^{74} A (D*) E Ψ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{45} ℵ B (D^{2}) 36. 323. 453. 1739 *pc* | ⌜ Χρηστ- ℵ* 81 • **28** ⌜ην δε πολλη αγαλλιασις· συνεστραμμενων δε ημων εφη D (p w mae) *et* ⌜σημαινων D ¦ ⌜† εσημαινεν B (Ψ) d vg ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A E 33. 1739 𝔐 gig | ○ 𝔓$^{45.74}$ 36. 323. 453. 614. 945. 1739 *pc*

νην, ἥτις ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου. **29** ⸢τῶν δὲ μαθητῶν, καθὼς εὐπορεῖτό τις⸣, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· **30** ὃ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρναβᾶ καὶ Σαύλου.

18.2
12,25; 24,17 R 15, 25-28.31 1K 16,1 2K 8,3-6 G 2,10 |
14,23; 20,17; 21, 18 · 15,2! ·
4,36!

18 **12** Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν ⸢Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς⸣ τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ⸣. **2** ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρῃ. **3** Ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς Ἰουδαίοις ⸣, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον, — ἦσαν δὲ ᵒ[αἱ] ἡμέραι τῶν ἀζύμων — **4** ⸢ὃν καὶ⸣ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις ᵒστρατιωτῶν ◻φυλάσσειν αὐτόν⸣, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. **5** ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ ⸣· ⸢προσευχὴ δὲ ἦν ⸢ἐκτενῶς γινομένη ὑπὸ⸣ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν περὶ αὐτοῦ.

4,3!
Mt 4,21! 20,23 p
24,27!
L 3,20
4–10: 5,18-23
Jdth 4,9

6 ⸢Ὅτε δὲ ἤμελλεν ⸢προαγαγεῖν αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ᵒὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος ἁλύσεσιν δυσὶν φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν. **7** καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη ⸣ καὶ φῶς ⸢ἔλαμψεν ἐν⸣ τῷ οἰκήματι· ⸢πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. **8** εἶπεν ⸢δὲ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ· περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. **9** καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστιν τὸ γινόμενον ⸢διὰ τοῦ ἀγγέλου· ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. **10** διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν

27,23 L 2,9!
1 Rg 19,5
9,10!
16,24

29 ⸢οἱ δε μαθηται καθως ευπορουντο D

• **12,1** ⸢ ℵ Ψ 81. 614. 1241 *pc* | ⸣εν τη Ιουδαια D 614 p w sy^{h**} mae • **3** ⸣η επιχειρησις αυτου επι τους πιστους D p* sy^{hmg} (mae) | ᵒ† $\mathfrak{P}^{45vid}$ ℵ B L 0244. 6. 1175. 1241. 1739 *al* | *txt* A D E Ψ 33 𝔐 • **4** ⸢τουτον D gig; Lcf | ᵒ 0244 | ◻ $\mathfrak{P}^{74}$ *pc* • **5** ⸣a cohorte regis p* sy^{h**} (mae) |⸢⸣πολλη δε πρ. ην εν εκτενεια περι αυτου απο D$^{(2)}$ (p) | ⸢⸣νης A^{c} E Ψ 1739 𝔐 sy^{h} | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A* B 33 • **6** ⸢προσαγαγ- B 33 *pc* προσαγειν ℵ Ψ 6 *pc* | προαγειν D E (^{s} 1241). 1739 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ A 36. 81. 453. 945 *al* | ᵒ $\mathfrak{P}^{74}$ • **7** ⸣τω Πετρω D p sy$^{(p).h**}$ sa mae | ⸢επελαμψεν D | ⸢νυξας D gig; Lcf • **8** ⸢τε $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A 33 𝔐 | *txt* B D E Ψ 36. 453. 614. 945. 1175. 1739 *al* lat sy^{h} • **9** ⸢υπο A H 104 *al* sy^{hmg}

πόλιν, ἥτις αὐτομάτη ἠνοίγη αὐτοῖς καὶ ἐξελθόντες ᵀ προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ⌜ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. **11** Καὶ ὁ Πέτρος ἐν ⌜ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν· Dn 3,95 Theod; 6,23 Theod Ex 18,4 ℭ
νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν ⌜[ὁ] κύριος⌝ τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρῴδου καὶ πάσης 14,6
τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. **12** συνιδών τε 25; 13,5.13; 15,37. 39 Mc inscr. Kol 4,10 2T 4,11 Phm 24 1P 5,13
ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ᵒτῆς Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. **13** κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος ⌜προσῆλθεν παιδίσκη ⌜ὑπακοῦσαι ὀνόματι Ῥόδη, **14** καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου
L 24,41 ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν ⌜τὸν πυλῶνα⌝, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος.
26,24 **15** οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν· μαίνῃ. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ⌜ἔλεγον· ὁ ἄγγελός ⌟ἐστιν αὐτοῦ⌞. **16** ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων· ⌜ἀνοίξαντες δὲ εἶδαν⌝
13,16! αὐτὸν ᵒκαὶ ἐξέστησαν. **17** κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ ⌜σιγᾶν διηγήσατο ᵒ[αὐτοῖς] πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς εἶπέν τε· ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ
15,13; 21,18 Mt 13,55 p 1K 15,7 G 1,19; 2,9.12 Jc 1,1 Jd 1 τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.
5,21-24 **18** Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος ⌜οὐκ ὀλίγος⌝ ἐν τοῖς στρατιώταις τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. **19** Ἡρῴδης
4,9! δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ⌜ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Καισάρειαν διέτριβεν.

20 ᵀΗν δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ⌜ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτὸν⌝ καὶ πείσαντες Βλάστον,
1 Rg 5,25 Ez 27,17 τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ᾐτοῦντο εἰρήνην διὰ τὸ τρέφεσθαι ⌜αὐτῶν τὴν χώραν⌝ ⌜ἀπὸ τῆς βασιλι-

10 ᵀκατεβησαν τους ζ΄ βαθμους και D (p mae) | ⌜απηλθεν 𝔓74vid A • **11** ⌜αυ B* | ⌜ 2 ℵ A D E 33 𝔐 | ο θεος 36. 323. 453. 945. 1739 *pc* p | κυρ. ο θ. 1241 | *txt* B Ψ 614 *pc* • **12** ° E Ψ 1739 𝔐 | *txt* 𝔓74 ℵ A B D 81 *pc* • **13** ⌜προηλ- ℵ B2 *pc* lat | ⌜ υπαντησαι 𝔓74 • **14** ⌜αυτω την θυραν E • **15** ⌜ελ. προς αυτην· τυχον D sy^{p} | ειπαν B | ⌟ ℵ2 D E Ψ 33. 1739 𝔐 | *txt* 𝔓74 ℵ* A B • **16** ⌜ανοι- (εξαν· D*) δε και ιδοντες D2 *et* ° D2 • **17** ⌜ινα σιγωσιν, εισηλθεν και D(2) (p sy$^{p.h**}$) | ° 𝔓45vid.74vid ℵ A 33. 81. 945. 1739 *pc* p vg | *txt* B D E Ψ 𝔐 gig (r) sy • **18** ⌜μεγας 36. 453. 1175 *pc* (sy^{p}) sa mae bo^{mss} | – D gig p; Lcf • **19** ⌜αποκτανθηναι D* sy bo • **20** ⌜οι δε ομ. (ομ. δε 614) εξ αμφοτερων των πολεων (τ. μερων 614) παρ. πρ. τον βασιλεα (πρ. αυτον 614) D 614 (sy^{hmg}) mae | ⌟ τας χωρας αυ. D lat | αυ. την πολιν E 33 *pc* | ⌜εκ 𝔓74 D *pc* | επι 1505

κῆς. **21** τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ⁰ὁ Ἡρῴδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν ⁰¹[καὶ] καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς, **22** ᵀ ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· θεοῦ ⌜φωνὴ καὶ οὐκ ⌜ἀνθρώπου. **23** παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ ⌜γενόμενος σκωληκόβρωτος⌝ ἐξέψυξεν.

24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ ⌜θεοῦ ηὔξανεν καὶ ἐπληθύνετο. **25** Βαρναβᾶς δὲ καὶ Σαῦλος ᵀ ὑπέστρεψαν ⌜εἰς Ἰερουσαλὴμ ᵀ⌜ πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες Ἰωάννην τὸν ⌜ἐπικληθέντα Μᾶρκον.

19 **13** Ἦσαν δὲ ᵀ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι ⌜ὅ τε⌝ Βαρναβᾶς καὶ Συμεὼν ὁ ⌜καλούμενος Νίγερ καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρῴδου τοῦ τετραάρχου σύντροφος καὶ Σαῦλος. **2** Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρναβᾶν καὶ Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. **3** τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι ᵀ καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ⌜ἀπέλυσαν.

4 ⌜Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος ⌜κατῆλθον εἰς Σελεύκειαν, ἐκεῖθέν ⌜¹τε ἀπέπλευσαν εἰς Κύπρον **5** καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ ⌜θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων. εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ⌜ὑπηρέτην. **6** ⌜Διελθόντες δὲ⌝ ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον ⌜ᾧ ὄνομα Βαριησοῦ⌝ **7** ὃς ἦν

Ez 28,2.6.9 · 2Rg 19,35 1Mcc 7,41 Sir 48,21 · Jdth 16,17 2Mcc 9,9 · 2,47! · 4,36! · 11,29! · 12! · 14,26! · 11,27! · 4,36! · ? R 16,21 · 2,10; 11,20; 6,9 · 10,19! · G 1,15! · 14,26 · 14,23 · 6,6! · 12,12! · Mt 24,24!

21 ° B 945. 1175. 1739 *pc* | ⁰¹† ℵ B 81. 1175 *pc* p vg; Lcf ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ A D E Ψ 33. 1739 𝔐 gig sy^{h} • **22** ᵀκαταλλαγεντος δε αυτου τοις Τυριοις D (p^{c} w sy^{h*}) mae | ⌜ ναι D* lat sy^{p}; Lcf | ⌜-πων ℵ* sy^{p} • **23** ⌜καταβας απο του βηματος γεν. σκω. ετι ζων και ουτως D (mae) • **24** ⌜† κυριου B vg bo^{mss} ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A D E Ψ 33. 1739 𝔐 gig p sy co • **25** ᵀος επεκληθη Παυλος 614 p* sy^{h**} mae | ⌜† εξ 𝔓⁷⁴ A 33. 945. 1739 *al* ¦ απο D E Ψ 36. 323. 453. 614. 1175 *al* ¦ *txt* ℵ B 𝔐 sa^{ms} sy^{hmg} | ᵀ εις Αντιοχειαν E 104. 323. 945. 1175. 1739 *pc* p w sy^{p} sa | ⌜ επικαλουμενον 𝔓⁷⁴ ℵ A 33. 81. 1175. 1505 *al* ¦ *txt* B D E Ψ 1739 𝔐

¶ **13,1** ᵀτινες E Ψ 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B D 6. 33. 81. 945. 1175. 1739 *pc* lat sy^{p} | ⌜εν οις (+ην και D^{2}) D vg | ⌜επικ- D 424 *pc* • **3** ᵀπαντες D | ⌜α. αυτους E lat sy; Lcf ¦ – D • **4** ⌜ουτοι E Ψ 𝔐 ¦ οι D p ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C(*) 36. 81. 453. 945. 1175. 1739 *al* | ⌜ απ- 𝔓⁷⁴ A ¦ καταβαντες δε D (gig; Lcf) | ⌜¹ – D 614 ¦ δε 𝔐 d sy^{hmg} ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C E Ψ 36. 323. 945. 1175. 1739 *al* lat sy^{h} • **5** ⌜κυριου D gig sy^{p} sa^{mss}; Lcf | ⌜ υπηρετουντα αυτοις D 614 p sy^{hmg} sa^{ms} mae ¦ εις διακονιαν E (vg) • **6** ⌜και περιελθοντων δε αυτων D$^{(2)}$ | ⌜† ω ον. B-ους B C 33^{vid}. 323. 945. 1175. 1739 *al* ¦ *id., sed* + ο μεθερμηνευεται Ελυμας E, … Ετοιμος (paratus) gig w; Lcf (*cf vs* 8) ¦ ω ον. B ουν A (Ψ: -ουμ) 𝔐 ¦ ονοματι καλουμενον Βαριησουαν D$^{(2)}$; (Lcf) ¦ ον-τι B-ουν 𝔓⁴⁵^{vid} 36. 453 *pc* (Βαρσουμα sy^{p}) *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ *pc* vg

12; 18,12; 19,38 σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος ⌜προσκαλεσάμενος Βαρναβᾶν καὶ Σαῦλον ⌜ἐπεζήτησεν
2T 3,8 ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. **8** ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς ⌜Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως⊤. **9** Σαῦλος δὲ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου
2,4! ἀτενίσας εἰς αὐτὸν **10** εἶπεν· ὦ πλήρης παντὸς δόλου
Sir 1,30; 19,26 Jr 5,27 ℭ · J 8,44 καὶ ○πάσης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δι-
Prv 10,9 Hos 14,10 καιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς ○1[τοῦ] κυ-
Jdc 2,15 1 Sm 12,15 ρίου τὰς ⊤ εὐθείας; **11** καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπὶ σὲ
L 4,13 καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. ⌜παραχρῆμά τε⌝ ⌜ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος καὶ
9,8 sp περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. **12** τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος
22,11 | 6! τὸ γεγονὸς ⊤ ἐπίστευσεν ⊤ ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ
Mt 7,28! τοῦ κυρίου.

13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον ἦλ- *(20)*
12,12! 15,38 θον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας, Ἰωάννης δὲ ἀποχωρή-
σας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. **14** Αὐτοὶ δὲ
14,19.21 2T 3,11 · διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης ⌜παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν
5,42 s; 9,20; 14,1; 16,13; 17,1 s.10.17; 18,4.19.26; 19,8 | 15,21! ⌜τὴν Πισιδίαν⌝, καὶ ⌜[εἰσ]ελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ
ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. **15** μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνω-
σιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυν-
ἀγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· * ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τίς *(20)*
15,32 H 13,22 ἐστιν ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγε-
12,17; 21,40; 26,1 τε. **16** Ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ *20*
10,35! εἶπεν· ἄνδρες Ἰσραηλῖται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν,
Dt 4,37; 10,15 ἀκούσατε. **17** ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο
Is 1,2 · Sap 19,10 · τοὺς πατέρας ἡμῶν ⌜καὶ τὸν λαὸν⌝ ὕψωσεν ἐν τῇ παροι-
Dt 4,34; 5,15; 9,26. 29 Ex 6,1.6; 12,42 | Ex 16,35 Nu 14, 33 s Dt 1,31 κίᾳ ἐν γῇ ⌜Αἰγύπτου καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν
αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, **18** καὶ ○ὡς τεσσερακονταετῆ χρόνον

7 ⌜συγκ- *et* ⌜ και εζητησεν D(2) • **8** ⌜ Ετοιμας D*; (Lcf) (*cf vs* 6 *app*) | ⊤επειδη ηδιστα ηκουεν αυτων D* (E) sy^{h**} mae • **10** ○ D* *pc* gig; Lcf | ○1 $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ^{2} A C D E Ψ 33. 1739 𝔐; Did | *txt* ℵ* B *pc* | ⊤ουσας D* • **11** ⌜† π. δε $\mathfrak{P}^{74}$ A B E 33. 1739 𝔐 sy^{h} | και ευθεως D | *txt* $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ C Ψ 81. 1175 *pc* | ⌜επεπ- $\mathfrak{P}^{45vid\ 74}$ C E 1739 𝔐 | *txt* ℵ A B D Ψ 33. 81. 1505 *pc* • **12** ⊤εθαυμασεν και D E (gig) sy^{p} | ⊤ τω θεω D • **14** ⌜εγ- $\mathfrak{P}^{74}$ A | ⌜της -ιας D E Ψ 33. 1739 𝔐 lat | *txt* $\mathfrak{P}^{45\ 74}$ ℵ A B C 453. 1175 *pc* | ⌜† ελθ ℵ* B C 81. 1175 *pc* | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ^{2} A D E Ψ 33. 1739 𝔐 latt sy • **17** ⌜ δια τ. λ. D (614 gig sy^{h}: + και) | ⌜-πτω C D E (Ψ) 𝔐 | *txt* ℵ A B 33. 81. 453. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *al* • **18** ○ D E gig vg sy^{p}

⌜ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ **19** ○καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χανάαν κατεκληρονόμησεν ⌜τὴν γῆν αὐτῶν⌝ **20** ⌜ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα⌝ ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ ○[τοῦ] προφήτου. **21** κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσσεράκοντα, **22** καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν ⌜τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς⌝ εἰς βασιλέα ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· εὗρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ○ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. **23** ⌜τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος⌝ κατ' ἐπαγγελίαν ⌜ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ ⌜σωτῆρα Ἰησοῦν⌝, **24** προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ. **25** ὡς δὲ ἐπλήρου Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· ⌜τί ἐμὲ⌝ ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. **26** Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ ○καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ⌜ἡμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἐξαπεστάλη. **27** οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ⌜τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς⌝ τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας ⊤ κρίναντες ⌜ἐπλήρωσαν, **28** καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες ⊤ ⌜ᾐτήσαντο Πιλᾶτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν⌝. **29** ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ ⌜περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα⌝ ⊤, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ⊤ ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. **30** ⌜ὁ δὲ θεὸς ἤγει-

Dt 7,1 Jos 14,1s Jr 3,18 | 3 Rg 6,1 Θ | Jdc 2,16 · 1 Sm 3,20 | 1 Sm 8,5.10 | 1 Sm 10,21.24 | 1 Sm 15,23; 16,1. 12s | Ps 89,21 · 1 Sm 13,14 | Is 44,28 | 2 Sm 7,12; 22,51 Θ R 1,3 | 10,37! | 19,4 Mt 3,11p | 20,24! · J 1,20 · Mc 1,7p J 1,27 | 10,35! | 10,36 Ps 107,20; 147,18 | 2,14! | 3,17! J 16,3! | 15,21! | Mt 27,22sp | 2,23! | L 18,31 · Mt 27, 59sp | 3,15!

18 ⌜ετροφοφορ $\mathfrak{P}^{74}$ A C* E Ψ 33^{vid}. 1175 *pc* d gig sy co ' *txt* ℵ B C^{2} D 1739 𝔐 vg • **19** ○ B 6. 81 *pc* | ⌜αυτους τ. γ. αυτων A C D^{2} E 1739 𝔐 lat sy^{p} ¦ τ. γ. των αλλοφυλων D* sy^{h**} mae ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ B Ψ 33. 81. 1175 *pc* • **20** ⌜ *6–8 1–5* D^{1} E Ψ 1739 𝔐 ¦ *2–6* 614 *pc* (sy^{p}) ¦ και εως ετ. υ′ και ν′ D* gig ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B C 33. 36. 81. 453. 1175 *pc* vg | ○† $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B 81 *pc* ¦ *txt* C D E Ψ 1739 𝔐 • **22** ⌜ C E Ψ 1739 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B (D) 33^{vid}. 1175 *pc* | ○ B (E: *om.* ανδ. … ος) • **23** ⌜ο θ. ουν απο τ. σπ. αυτου D | ⌜ηγειρε C D 33. 36. 323. 453. 614. 945. 1241 *al* gig sy sa mae; Thret ¦ – 1739 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B E Ψ 𝔐 vg bo; Ath | ⌜ (+ εις 6 *pc*) σωτηριαν $\mathfrak{P}^{74}$ E 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C (D) Ψ 81. 453. 614. 945. 1175. 1739 *al* vg sy sa bo; Ath Thret • **25** ⌜τινα με $\mathfrak{P}^{45}$ C D E Ψ 1739 𝔐 latt sy ' *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B (33. 81). 1175 *pc* sa mae • **26** ○ $\mathfrak{P}^{45}$ B | ⌜υμ $\mathfrak{P}^{45}$ C E 1739 𝔐 lat sy bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B D Ψ 33. 81. 614 *pc* sin w sy^{hmg} sa mae • **27** ⌜τουτ. … τας γραφας E sy^{p} ¦ μη συνιεντες τας γραφας D*^{vid} | ⊤και D̆ | ⌜reprobaverunt p • **28** ⊤εν αυτω D 614 lat sy^{h**} co | ⌜ητησαν τον Π. … ℵ* C*^{vid} ¦ κριναντες αυτον παρεδωκαν Πιλατω ινα (*!*) εις αναιρεσιν D*$^{.c}$ ¦ *ut txt* + κριν. … αναιρέσιν D^{2} • **29** ⌜ B | ⊤εισιν, ητουντο τον Πιλατον τουτον μεν σταυρωσαι και επιτυχοντες παλιν και D* (sy^{hmg} mae) | ⊤ και D* • **30/31** ⌜ον ο θ. ηγειρεν, ουτος ωφθη τοις συναναβαινουσιν αυ. απο τ. Γ. εις Ι. εφ ημ. πλειονας D

1,3 1K 15,5s
1,22! 1J 1,1ss
26,6
2,24! R 1,4
Ps 2,7 H 1,5!
Is 55,3 Θ
2,27 Ps 16,10
2,29 1Rg 2,10 Jdc 2,10
3,15!
2,14!
5,31!
R 8,3 G 2,16!
Hab 1,5 Θ

ρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, **31** ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἰερουσαλήμ⁾, οἵτινες ⌜[νῦν] εἰσιν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. **32** Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ⊤ ἐπαγγελίαν γενομένην, **33** ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν ⌜τοῖς τέκνοις [αὐτῶν] ἡμῖν⁾ ἀναστήσας ⌜Ἰησοῦν ⌜ὡς καὶ⁾ ἐν ⌜1τῷ ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ⁾·

υἱός μου εἶ σύ,
ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε⊤.

34 ⌜ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἰρηκεν ὅτι δώσω *ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά.* **35** ⌜διότι καὶ ⌜ἐν ἑτέρῳ⁾ λέγει· *οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.* **36** Δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν διαφθοράν· **37** ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν διαφθοράν. **38** γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι ⌜διὰ τούτου⁾ ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται⊤, ○[καὶ] ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι, **39** ἐν τούτῳ ⊤ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται⊤. **40** βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ ⊤ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις·

41 *ἴδετε, οἱ καταφρονηταί,*
καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε,
ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν,
○ἔργον ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.⊤

31 ⌜αχρι νυν D 614 lat sy^{h} ¦ – B E 𝔐 ¦ συν(-εισιν) Ψ ¦ *txt* 𝔓$^{45.74}$ (ᶜ ℵ) A C 33. (ᶜ 36). 81. 323. 453. 945. 1175. 1739 *al* gig sy^{p} co • **32** ⊤ημων D E *pc* lat sy^{p} • **33** ⌜τ *1 2 4 pc* ¦ *1 2 3* 1175 *pc* gig ¦ τ. τ. ημων 𝔓^{74} ℵ A B C* D (Ψ *pc* p) lat ¦ *txt* C^{3} E 33.1739 𝔐 sy ¦ ⌜τον κυριον I. Χριστον D (614) (sy^{h**} mae) ¦ αυτον εκ νεκρων A^{2} gig ¦ ⌜ουτως γαρ D ¦ ⌜1 *1 2 4 5 3* E 𝔐 ¦ τω πρωτω (– 1175) ψ. γεγ. D 1175 gig; (Or) ¦ τοις ψαλμοις γεγ. 𝔓^{45vid} t ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C Ψ 33. 81. 945. 1739 *al* ¦ ⊤ (Ps 2,8) αιτησαι παρ εμου και δωσω σοι εθνη την κληρονομιαν σου και την κατασχεσιν σου τα περατα της γης D sy^{hmg} mae • **34** ⌜ οτε D 614. 1175 *pc* gig • **35** ⌜ διο C E Ψ 33. 1739 𝔐 ¦ – D ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B 81*. 104. 1175 *pc* ¦ ⌜ετερως D lat • **38** ⌜ δι αυτου E 1505 *pc* ¦ δια τουτο 𝔓^{74} B* 36. (1175) *al* ¦ ⊤και μετανοια D *pc* sy^{h**} mae ¦ ○ 𝔓^{74} ℵ A C* D *pc* t w vgst . *txt* B C^{3} E Ψ 33. 1739 𝔐 gig vg^{cl} sy • **39** ⊤ουν D 614 sy^{hmg} ¦ ⊤ παρα θεω D (614 *pc*, t) sy^{hmg} • **40** ⊤εφ υμας A C E Ψ 097. (614 *pc*) 1739 𝔐 gig vg sy co; Bas ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ B D 33. 36. 453 *pc* vgst • **41** ○ D E 𝔐 gig p ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C Ψ 33. 36. 81. 453. 945. 1175. 1739 *al* vg ¦ ⊤και εσιγησαν D (614 sy^{h**}) mae

42 Ἐξιόντων δὲ ⌜αὐτῶν ⌜παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον⌝ λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. **43** λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾷ⊤, οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς ἔπειθον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ. ⊥ **44** Τῷ ⌜δὲ ⌜ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν ⌜¹πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι ⌜τὸν λόγον τοῦ κυρίου⌝. **45** ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ⌜τοὺς ὄχλους⌝ ἐπλήσθησαν ζήλου καὶ ἀντέλεγον τοῖς ⊤ ὑπὸ ⊥ Παύλου ⌜λαλουμένοις ⊤¹ βλασφημοῦντες. **46** παρρησιασάμενοί τε ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρναβᾶς εἶπαν· ὑμῖν ⌜ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον⌝ λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ⌜ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. **47** οὕτως γὰρ ⌜ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος·

τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν
τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ⌜ἐδόξαζον ⌜τὸν λόγον τοῦ κυρίου⌝ καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον· **49** διεφέρετο δὲ ὁ λόγος □τοῦ κυρίου⌝ ⌜δι' ὅλης τῆς χώρας. **50** οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας ⊤ τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως καὶ ἐπήγειραν ⊥ διωγμὸν ἐπὶ τὸν

14!
16,14; 17,4.17; 18,7 · 2,11; 6,5 Mt 23,15
11,23!
14!
5,17! · 28,19.22 R 10,21 ·
18,6
3,26! · 8,25!
L 7,30 Mt 22,8
18,6! Mt 21,46
Is 49,6 L 2,32
10,45!
R 8,29s
2,47!
14,2

42 ⌜αυ. (– P 6. 1505 *pm*) εκ της συναγωγης των Ιουδαιων 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C D E Ψ 097. 33ᵛⁱᵈ. 36. 81. 323. 614. 945. 1175. 1739 *al* latt sy co | ⌜ *2–5* E ¦ εις το μ. σ. ηξιουν B ¦ παρ. τα εθνη εις το μ. σ. 𝔐 ¦ παρ. εις το εξης σ. D ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A C Ψ 097. 33. (ᶜ 36). 81. 614. 945. 1175. 1739 *al* • **43** ⌜αξιουντες βαπτισθηναι 614 *pc* syʰᶜᵒᵐᵖ | ⊤ εγενετο δε καθ ολης της πολεως διελθειν τον λογον του θεου D (syᵐᵐᵍ) εγ. δε κατα πασαν πολιν φημισθηναι τον λ. E vgᵐˢˢ (mae) • **44** ⌜τε B E 𝔐 syʰ ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A C D Ψ 33. 81. 323. 614. 945. 1175. 1739 *al* latt | ⌜ εχομενω 𝔓⁷⁴ A E* 33 *pc* | ⌜¹ ολη D | ⌜† τ. λ. τ. θεου B* C E Ψ 𝔐 vgᶜˡ sy bo ¦ Παυλου πολυν τε λογον ποιησαμενου περι του κυριου D (mae) ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B² 33. 81. 323. 945. 1175. 1739 *al* gig vgˢᵗ sa • **45** ⌜το πληθος D | ⊤ λογοις τοις (– D*) D E gig (syᵖ) | ⊤ του C D E 097. 33. 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B Ψ 614 *pc* | ⌜ λεγομ- 𝔓⁷⁴ C D 097. 1739 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B E Ψ 33. 81. 326 *pc* | ⌜¹ αντιλεγοντες και D 097 𝔐 p* syʰ ¦ εναντιουμενοι και E gig ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C L Ψ 33. 36. 81. 323. 945. 1175. 1505. 1739 *al* vg syᵖ • **46** *3 1* D ¦ *2 1 3* 1175 ¦ *2 3* C *pc* | ⌜επει δε 𝔓⁴⁵·⁷⁴ C 81. 326 *pc* ¦ επειδη δε ℵ² A D¹ E Ψ 1739 𝔐; Cyr ¦ *txt* ℵ* B D* 36 *pc* • **47** ⌜εντεταλκεν D* *pc*; Cyr ¦ εντελ- λεται 81. 1175 *pc* • **48** ⌜εδεξαντο D gig mae | ⌜τ. λ. τ. θεου B D E 049. 323. 453 *pc* saᵐˢˢ bo ¦ τον θεον 614 *pc* sy ¦ *txt* 𝔓⁴⁵·⁷⁴ ℵ A C Ψ 33. 1739 𝔐 gig vg saᵐˢˢ mae • **49** □ 𝔓⁴⁵ *pc* | ⌜καθ 𝔓⁷⁴ ℵ,A 33. 326. 945. 1739 *pc* • **50** ⌜και ℵ* E 𝔐 vg syʰ · *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ² A B C D Ψ 33. 81. 323. 453, 1175. 1739 *al* gig | ⊤ θλιψιν μεγαλην (– E) και D E (mae)

16,37 Παῦλον καὶ Βαρναβᾶν καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρί-
18,6 Mt 10,14p ων αὐτῶν. **51** οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν πο-
δῶν ἐπ' αὐτοὺς ⌜ἦλθον εἰς Ἰκόνιον, **52** οἵ ⌜τε μαθηταὶ
7,55! ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

16,2 2T 3,11 **14** Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν ⌜αὐ- *21*
13,14! τοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι
18,4; 19,10.17; 20, 21 · 2,47! | οὕτως ⊤ ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ
13,50 πλῆθος. **2** οἱ δὲ ⌜ἀπειθήσαντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν⌝ καὶ
ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν⊤.
8,11 **3** ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον ⌜διέτριψαν παρρησιαζόμενοι
H 2,4 · 20,32 ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι ○[ἐπὶ] τῷ λόγῳ τῆς χάριτος
5,12! · 9,11 αὐτοῦ, ⌜διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χει-
23,7 ρῶν αὐτῶν. **4** ⌜ἐσχίσθη δὲ⌝ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ
14 οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστό-
19 2T 3,11 λοις⊤. **5** ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων
σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐ-
12,12 · Mt 10,23 τούς, **6** συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυ-
21; 16,1 2T 3,11 καονίας ⊤ Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περίχωρον⊤,
15.21 **7** κἀκεῖ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν⊤.

8 Καί τις ἀνὴρ ⌜ἀδύνατος ἐν Λύστροις⌝ τοῖς ποσὶν *22*
3,2! ἐκάθητο, ○χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὃς οὐδέποτε
περιεπάτησεν. **9** οὗτος ⌜ἤκουσεν τοῦ Παύλου λαλοῦν-
3,4 · L 5,20 τος⌜· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ⌝ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει πίστιν τοῦ
9,34 Ez 2,1 σωθῆναι, **10** εἶπεν μεγάλῃ ⊤ φωνῇ· ⊤ ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς

51 ⌜κατηντησαν D • **52** ⌜ δε $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ C D E Ψ 𝔐 gig sy^h ¦ γε $\mathfrak{P}^{45}$ ¦ *txt* A B 33. 36. 453. 945. 1739 *al* vg

¶ 14,1 ⌜αυτον D | ⊤προς αυτους D (⌜ E) sy^p mae • **2** ⌜-θουντες I. επηγ. διωγμον E 614 *pc* gig sy^h · αρχισυναγωγοι των Ιουδαιων και οι αρχοντες της συναγωγης επηγαγον αυτοις διωγμον κατα των δικαιων D (sy^{hmg}) | ⊤ο δε κυριος εδωκεν ταχυ ειρηνην D gig p w sy^{hmg} mae ο δε θεος ειρ. εποιησεν E • **3** ⌜ διατριψαντες D gig | ○ $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ^2 B C D^{vid} E Ψ 33.1739 𝔐 latt ¦ *txt* ℵ* A sy^p | ⌜-τος ℵ 81. 1505 ¦ και διδοντι C L 104. 323. 945. 1175. 1739 *pc* • **4** ⌜ην δε εσχισμενον D | ⊤κολλωμενοι δια τον λογον του θεου D (sy^{hmg}) • **6** ⌜εις C* D* ¦ (*cf* L 10,10) sicut Iesus dixerat eis LXXII, in h^{vid} | ⊤ ολην D E lat (mae) • **7** ⊤και εκινηθη ολον το πληθος επι τη διδαχη· ο δε Παυλος και Βαρναβας διετριβον εν Λυστροις D h w vg^{ww} (mae) τον λογον του θεου. και εξεπλησσετο πασα η πολυπληθεια επι τη διδ. αυτων. ο δε Π. κ. Β. διετ. εν Λ. E • **8** ⌜ *1* D E h mae ¦ *2 3 1* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ^2 A C Ψ 33. (614). 1739 𝔐 ¦ *txt* ℵ* B 1175 | ○ D gig • **9** ⌜ † ηκουεν B C P 6. 323. 1241 *pm* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ (ℵ) A D E L Ψ 33. 81. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *pm* | ⌜υπαρχων εν φοβω· ατεν. δε αυ. ο Παυλος D (h) • **10** ⊤τη $\mathfrak{P}^{74}$ A D^1 E Ψ 1739 𝔐 ¦ *txt* ℵ B C D* 81. 1175 *pc* co | ⊤ (3,6) σοι λεγω εν τω ονοματι του κυριου Ιησου Χριστου C D 323. 945. 1739 *pc* (E, Ψ, 6. 36. 1175 *al*, 33, 614 h t $sy^{p.hmg}$ co; Ir^{lat}) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B 𝔐 gig vg sy^h bo^{pt}

πόδας σου ὀρθός ⸢1. καὶ ⸢ἥλατο καὶ περιεπάτει. **11** οἵ ⸢τε ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν Παῦλος ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες· οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς, **12** ἐκάλουν τε τὸν Βαρναβᾶν ⸢Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. **13** ⸢ὅ τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως⸣ ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ⸢ἐνέγκας σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν⸣. **14** ⸢Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι⸣ Βαρναβᾶς καὶ Παῦλος διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια ⸢αὐτῶν ἐξεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον κράζοντες **15** καὶ ⸢λέγοντες· ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; ᴼκαὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι εὐαγγελιζόμενοι ⸢ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ⸢1ἐπιστρέφειν ἐπὶ θεὸν ζῶντα, ⸢*ὃς ἐποίησεν*⸣ *τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς*· **16** ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς εἴασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· **17** καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον ⸢αὐτὸν ἀφῆκεν ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ⸣ὑετοὺς διδοὺς⸢ καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. **18** καὶ ταῦτα λέγοντες ⸢μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς⸣.

19 ⸢Ἐπῆλθαν δὲ⸣ ⸢ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι⸣ ⸢1καὶ ⸢πείσαντες τοὺς ὄχλους⸣ καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι. **20** κυκλωσάντων δὲ τῶν μαθητῶν ⸢αὐτὸν ⸣ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. Καὶ τῇ ἐπαύριον

3,8

28,6

4 Mt 26,65

Jdth 14,16s

3,12
Jc 5,17 Sap 7,3
4 Mcc 12,13 · 10, 26! · 7! · Jr 2,5 ℭ R 1,21 · 1 Th 1,9 · 15,19! · 4,24!
Ex 20,11 Ps 146,6

R 1,20

Jr 5,24 Ps 147,8
Lv 26,4 ·
Ps 145,16

13,14! · 17,13
2 T 3,11
5 2 K 11,25

10 ⸢1 και περιπατει D sy^{hmg} mae | ⸢ευθεως παραχρημα ανηλατο D$^{(1)}$ sy$^{(p),hmg}$ mae ¦ παραχρημα εξηλλ- E • **11** ⸢ δε C D E Ψ 33. 1739 𝔐 gig vg sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B 36. 453 *pc* • **12** ⸢Διαν 𝔓^{74} D E H L 81. 1175. 1739 *al* • **13** ⸢οι δε ιερεις τ. οντ. Δ. προ πολ. *et* ⸢ενεγκαντες συν τ. οχ. ηθελον επιθυειν D (gig) • **14** ⸢ακουσας δε D (gig h sy^{p}) | ⸢† εαυ- ℵ^{2} A B 33. 36. 453 *pc* ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ* C D E Ψ 1739 𝔐 • **15** ⸢φωνουντες D* | ᴼ (𝔓^{45}) D 1175 gig^{c} h | ⸢ υμιν τον θεον οπως D it? mae; Ir^{lat} ¦ υμας ινα E it? ¦ υμας αποστηναι 𝔓^{45} | ⸢1 και επ-φειν 𝔓^{45} ¦ -εψητε D (E: -φητε) it; Ir^{lat} | ⸢τον ποιησαντα D • **17** ⸢εαυτον 𝔓^{74} ℵ^{2} C (⸢ D) Ψ 33. 1739 𝔐; Ir^{lat} ¦ *txt* 𝔓^{45} ℵ* A B E 6 *pc* | ⸢ 𝔓^{74} ℵ A Ψ 33$^{vid.}$ 81. 945. 1739 *al* lat; (Ir^{lat}) Lcf ¦ *txt* 𝔓^{45} B C D E 𝔐 • **18** ⸢μογις D 1175 *pc* | ⸢αλλα πορευεσθαι εκαστον εις τα ιδια C 6. 33. 36. 81. 104. 453. 614. 1175 *al* (h) sy^{hmg} • **19** ⸢ διατριβοντων δε (– 𝔓*) αυτων και (– C) διδασκοντων επηλθον C D E 6. 33. 36. 81. 323. 453. 945. 1175. 1739 *al* h sy^{hmg} mae | ⸢ τινες Ιουδ. απο Ι. κ. Α. D (⸢ E) h (sy$^{p\ hmg}$) mae | ⸢1 και διαλεγομενων αυτων παρρησια (αν)επεισαν τους οχλους αποστηναι απ αυτων λεγοντες οτι ουδεν αληθες λεγουσιν αλλα παντα ψευδονται (C) 6. 36. 81. (104, 326). 453. 945. 1175. 1739 *al* (h) sy^{hmg} mae | ⸢επισεισαντες D • **20** ⸢αυτου D* ¦ αυτου αυτον 𝔓^{45} (⸢ E) | ⸢εσπερας γενομενης (h) sa mae

7! ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρναβᾷ εἰς Δέρβην. **21** ⌜εὐαγγελισά-
Mt 28,19 μενοί τε ⌜τὴν πόλιν ἐκείνην⌝ καὶ μαθητεύσαντες ⌜ἱκα-
νοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ
15,32.41; 16,5! 18,23 · ᵒεἰς Ἀντιόχειαν **22** ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μα-
11,23! θητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει καὶ ὅτι διὰ
E 3,13 1Th 3,3 2Th 1,5s πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν
2K 8,19 τοῦ θεοῦ. **23** χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν
11,30! Tt 1,5 · 13,3 · 20,32 πρεσβυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο
αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. **24** Καὶ
διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν Παμφυλίαν **25** καὶ
8,25! λαλήσαντες ⌜ἐν Πέργῃ⌝ τὸν λόγον ᵀ κατέβησαν εἰς Ἀττά-
11,19-27; 13,1; 15, 22-35; 18,22 G 2, 11 · 13,1s; 15,40 λειαν ᵀ **26** κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν
ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ
ἐπλήρωσαν. **27** παραγενόμενοι δὲ καὶ ⌜συναγαγόντες τὴν
15,4! ἐκκλησίαν ἀνήγγελλον ὅσα ⌜ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐ-
10,45! 1K 16,9 2K 2,12 Kol 4,3 Ap 3,8 | τῶν⌝ καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. **28** διέ-
τριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

24; 21,20s **15** Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ᵀ ἐδίδα- *23*
σκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι, ἐὰν μὴ περιτμηθῆτε ⌜τῷ
ἔθει τῷ Μωϋσέως⌝, οὐ δύνασθε σωθῆναι. **2** γενομένης
19,40; 23,7.10; 24,5 · 2T 2,23! · ⌜δὲ στάσεως ᴰκαὶ ζητήσεως⌞ οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ
G 2,1 ⌜τῷ Βαρναβᾷ πρὸς αὐτούς⌝, ⌜ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον
καὶ Βαρναβᾶν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν⌝ πρὸς τοὺς
4.6.22s; 16,4; 11,30! ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἰερουσαλὴμ ᵀ περὶ
20,38; 21,5 τοῦ ζητήματος τούτου. **3** Οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ
11,19! 8,1! τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τήν ᵒτε Φοινίκην καὶ Σαμά-

21 ⌜† -λιζομενοι $\mathfrak{P}^{74}$ A D E H P *pc* ¦ *txt* ℵ^{c}(*: *h. t.*) B C Ψ 1739 𝔐 | ⌜τους εν τη πολει D (gig) h (sy^{p}) | ⌜ πολλους D | ° B D 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A C E Ψ 33. 36. 81. 945. 1175. 1739 *al* • **25** ⌜† εις την (– A) -ην ℵ* A 81 ¦ *txt* ($\mathfrak{P}^{74}$: + τη) ℵ^{2} B C D E Ψ 33. 1739 𝔐 | ᵀτου κυριου ℵ A C Ψ 33. 81. 326. 614 *al* vg sy$^{p\,h**}$ ¦ τ. θεου $\mathfrak{P}^{74}$ E gig bo^{mss} ¦ *txt* B D 1739 𝔐 co | ᵀ ευαγγελιζομενοι αυτους D 614 *pc* sy^{h**} mae • **27** ⌜συναξαντες D | ⌜ *2 3 1 4 5* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ 0294. 36. 104. 453. 614. 945. 1505. 1739 *al* ¦ ο θ. επ. μετα των ψυχων αυτων D(*) gig ¦ *txt* A B C E Ψ 𝔐 vg

¶ **15,1** ᵀ (5) των πεπιστευκοτων απο της αιρεσεως των Φαρισαιων Ψ 614 *pc* sy^{hmg} | ⌜και τω εθ. Μ. περιπατητε D sy^{hmg} sa mae; Ir$^{lat\ vid}$ • **2** ⌜ουν $\mathfrak{P}^{74}$ A E 0294 𝔐 d l vg sy^{h} ¦ *txt* ℵ B C D L Ψ 36. 81. 453. 945. 1175. 1739 *al* gig p | ᴰ $\mathfrak{P}^{74}$ E vg bo | ⌜ B. συν αυτοις D | ⌜ ελεγεν γαρ ο Π. μενειν ουτως καθως επιστευσαν διισχυριζομενος· οι δε εληλυθοτες απο Ιερουσαλημ παρηγγειλαν αυτοις τω Παυλω και Βαρναβα και τισιν αλλοις αναβαινειν D (gig w, sy^{hmg} mae) | ᵀοπως κριθωσιν επ αυτοις D$^{(1)}$ (^{s} 614 *pc* sy^{h**}) • **3** ° $\mathfrak{P}^{74}$ A E 0294. 33. 1739 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45}$ ℵ B C D Ψ 36. 81. 453. 1175 *pc*

ρειαν ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. **4** παραγενόμενοι δὲ εἰς ⌜Ἰερουσαλὴμ ⌜παρεδέχθησαν ⌜¹ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ⌞ὁ θεὸς ἐποίησεν⌝ μετ' αὐτῶν. **5** ⌜Ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν⌝ ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες ᴼλέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

6 Συνήχθησάν ⌜τε οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ᵀ ἰδεῖν περὶ τοῦ ⌜λόγου τούτου. **7** Πολλῆς δὲ ζητήσεως γενομένης ᵀ ⌜ἀναστὰς Πέτρος⌝ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ⌜ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς⌝ διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. **8** καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοὺς ᵀ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν **9** καὶ ⌜οὐθὲν ⌜διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. **10** νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεὸν ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; **11** ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ᵀ πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι. **12** ⌜Ἐσίγησεν δὲ⌝ πᾶν τὸ πλῆθος καὶ ἤκουον Βαρναβᾶ καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. **13** Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ⌜ἀπεκρίθη Ἰάκω-

2!

12; 14,27; 21,19 Jdth 8,26 |

1!

11,2

2!

10,1–11,15

10,45!

1,24

11,17! | 11,12 R 10,12

Ex 17,2 · 28 G 5,1 Mt 23,4

G 2,15s E 2,5.8

4! c 13.14

5,12! R 15,19 · 10,45! |

12,17! G 2,9

4 ⌜† Ιεροσολυμα $\mathfrak{P}^{45\,74}$ A B Ψ 81. 614. 1175. 1505 *pc* gig vg ¦ *txt* ℵ C D E 1739 𝔐 | ⌜ απεδ- E 1739 𝔐 ¦ υπεδ- 36. 453 *pc* ¦ απεδ- μεγαλως C 6. 614. 1704 *pc* $\text{sy}^{\text{h}**}$ sa παρεδεχθησαν μεγαλως D(*) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45\text{vid}.74}$ ℵ A B Ψ 81. 326. 1175 *pc* | ⌜¹ υπο $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A D E Ψ 33. 1739 𝔐 ¦ *txt* B C 36. 453. 1175 *pc* | ⌞ $\mathfrak{P}^{45}$ D (81). 614. 945 *pc* gig • **5** ᾽οι δε παραγγειλαντες αυτοις αναβαινειν προς τους πρεσβυτερους εξανεστησαν λεγοντες τινες *et* ᴼ D (sy^{hmg}) • **6** ⌜ δε ℵ A D E 1739 𝔐 gig sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ B C Ψ 33. 81. 1175. 1505 *pc* vg | ᵀσυν τω πληθει 614 *pc* sy^{h} | ⌜ ζητηματος E 614 *pc* gig sy^{h} • **7** ᵀ (15,2) τω Παυλω και τω Βαρναβα προς αυ[τους εταξαν αναβαι]νειν Παυλον και Βαρναβαν και τινας [αλλους εξ αυτων προς] τους αποστολους και πρεσβυτερους γεν[ομενης $\mathfrak{P}^{45\text{vid}}$ | ⌜ανεστησεν εν πνευματι Π. και D* (614 sy^{hmg}) l | ⌜ ο θ. εν ημ- εξελ- E (⌜ Ψ) 𝔐 (lat) sy^{h} ¦ (+ εν D^2) ημ ο θ. εξελ- D 614 *pc* ¦ ο θ. εξελ- 189 *pc* sy^{p} sa ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B C 0294. 33. 36. 81. 945. 1175. 1739 *al* bo;^{a}(Ir^{lat}) • **8** ᵀαυτοις C E 0294. 1739 𝔐 l sy; Ir^{lat} ¦ επ αυτους D (⌞ Ψ) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B 33. 81. 1175 *pc* • **9** ⌜ δεν $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A C D E Ψ 33. 1739 𝔐 ⌜ *txt* B H L P 0294. 323. 1241. 1505 *al* | ⌜ διεκριναμεν $\mathfrak{P}^{74}$ • **11** ᵀ Χριστου C D Ψ (33). 36. 453. 945. 1175. 1739 *pc* it sy^{p} bo^{pt}; Ir^{lat} ¦ *txt* ℵ A B E 𝔐 vg^{st} sy^{h} sa bo^{pt} • **12** ᾽συγκατατιθεμενων δε των πρεσβυτερων τοις υπο του Πετρου ειρημενοις εσιγ. D (l) ($\text{sy}^{\text{h}**}$) • **13** ᾽αναστας l. ειπεν D sy^{p}

7-9
L 1,68 Dt 14,2 ℗

βος λέγων⌝· ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. **14** Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. **15** καὶ ⌜τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν καθὼς γέγραπται·

Jr 12,15
Am 9,11s ℗

16 *μετὰ ταῦτα ⌜ἀναστρέψω*
καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν
καὶ τὰ ⌜κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω
καὶ ἀνορθώσω αὐτήν,
17 *ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον*
καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς,

Is 45,21

λέγει κύριος ⌜ποιῶν ⌜ταῦτα **18** *γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος⌝.*
19 διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, **20** ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι ⊤ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων □καὶ τῆς πορνείας⌝ ⌜καὶ τοῦ πνικτοῦ⌝ καὶ τοῦ αἵματος⊤. **21** Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

14,15; 26,20 |
16,4 · 29! 1 K 10, 7.14 Ex 34,15s · Lv 18,6-18.26 1 K 6,18! 1 T 4,3 · Lv 17,10-14 Gn 9,4 |
13,15.27
21

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ⌜ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρναβᾷ,
14,26!
27!
H 13,7!
Ἰούδαν τὸν καλούμενον ⌜Βαρσαββᾶν καὶ Σιλᾶν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, **23** γράψαντες ⌜διὰ χειρὸς αὐτῶν⌝·

15 ⌜ουτως D* gig sa; Ir^{lat} • **16** ⌜επιστ- D | ⌜† κατεστρα- ℵ (B; Eus) Ψ 33. 326 *pc* | ανεσκα- E | *txt* 𝔓^{74} A C D 1739 𝔐 • **17/18** ⌜ο -ων ℵ^{2} A C D^{2} E 33. 1739 𝔐 sy^{h}; Eus | ποιησει D* | *txt* 𝔓^{74} ℵ* B Ψ *pc* | ⌜τ. (+ παντα 𝔐 sy^{h}, ⌜ E)· γνωστον (-στα E 𝔐 sy^{h}) απ αιω. εστιν (– 𝔓^{74} A) τω κυριω (θεω E 𝔐 sy^{h}; Ir^{lat}) το εργον (παντα τα γα E 𝔐 sy^{h}) αυτου 𝔓^{74} A D E 𝔐 lat sy$^{(p)\,h}$; Ir^{lat} ⌜ τ. παντα ἁ εστ. γνωστα αυτω απ αιω. 945 *pc* | παντα τα εργα αυτου 2127 | *txt* ℵ B C Ψ 33. 81. 323. 1175. 1505. (1739) *al* co; Eus • **20** ⌜απο 𝔓^{74} A C E Ψ 33. 1739 𝔐 lat | *txt* 𝔓^{45} ℵ B D 81. 1175 *pc* e p* | □ 𝔓^{45} | ⌜– D gig; Ir$^{1739mg.lat}$ (*cf* 29; 21,25) | † *1 3* 𝔓^{74} A B Ψ 33. 81 *pc* | *txt* 𝔓^{45} ℵ C E 1739 𝔐 lat sy | ⊤ και οσα αν μη θελωσιν (ο. μ. λουσιν D) αυτοις (εαυ D) γινεσθαι ετεροις μη ποιειν (ειτε D) D 323. 945. 1739. 1891 *pc* sa; Ir$^{1739mg.lat}$ Eus^{1739mg} • **22** ⌜-νοις 𝔓^{74} 33. 323. 614. 945. 1739 *pc* (sy^{p}) | ⌜ Βαραββ- D • **23** ⌜ δ. χ. αυ. ταδε ℵ^{2} E (33). (1505). 1739 𝔐 sy^{h} | επιστολην δ. χ. αυ. περιεχουσαν ταδε (⌜ C) D gig w (sy^{p}) (sa) ⌜ δ. χ. αυ. επιστ. και πεμψαντες περιεχ. ταδε 614 *pc* sy^{hmg} | επιστ. δ. χ. αυ. εχουσαν τον τυπον τουτον Ψ | *txt* 𝔓$^{45vid.74}$ ℵ* A B *pc* bo

Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ⌜ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν χαίρειν. **24** Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ○[ἐξελθόντες] ⌜ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν ⊤ οἷς οὐ διεστειλάμεθα, **25** ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν ⌜ἐκλεξαμένοις ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ⌜ἡμῶν Βαρναβᾶ καὶ Παύλῳ, **26** ἀνθρώποις παραδεδωκόσι ⌜τὰς ψυχὰς⌝ αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ⊤. **27** ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σιλᾶν καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ⌜ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. **28** ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν ⌜τούτων τῶν ἐπάναγκες⌝, **29** ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος ⌜καὶ πνικτῶν⌝ □καὶ πορνείας⌝ ⊤, ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ ⌜πράξετε. Ἔρρωσθε.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ⊤ κατῆλθον εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. **31** ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. **32** Ἰούδας τε καὶ Σιλᾶς καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες ⊤ διὰ λόγου ○πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν, **33** ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς. ⊤ **35** Παῦλος δὲ καὶ Βαρναβᾶς διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

2!
14,26! · 41 ·
23,26 Jc 1,1 Mt 26,49 | G 1.7
R 16,4
5,41!
22.32.34; 15,40–18,5 (2K 1,19 1Th 1,1 2Th 1,1 1P 5,12) | 10,19!
5,32 · 10!
20! 21,25 1K 8, 1-10 Ap 2,14.20 4Mcc 5,2
27! · 11,27!
13,15!
14,22!
4,36! · 14,26!
5,42!

23 ⌜και οι αδ. ℵ² E Ψ 1739 𝔐 sy bo^{mss} | – *pc* vg^{ms} sa; Or^{lat} | *txt* 𝔓$^{33.74}$ ℵ* A B C D 33. 81 *pc* lat; Ir^{lat} • **24** ○† ℵ* B 1175 *pc* | *txt* 𝔓$^{33.45vid.74}$ ℵ² A C D E Ψ 33. 1739 𝔐 latt sy (sa) bo; Ir^{lat} | ⌜εξετ D* | ⌜λεγοντες περιτεμνεσθαι (+ δει E) και τηρειν τον νομον (λογον 1505) C E Ψ (1175) 1739 𝔐 (gig) sy; (Ir^{lat}) ¦ *txt* 𝔓$^{33.45vid.74}$ ℵ A B D 33. 81 *pc* vg co • **25** ⌜† -νους ℵ C D E H P 36. 323. 1241. 1505 *pm* sy^{h}; Ir^{lat} | *txt* 𝔓^{45vid} A B L Ψ 33. 81. 614. 945. 1175. 1739 *pm* sy^{p} | ⌜υμ- D • **26** ⌜την -χην D bo^{mss}; Ir^{lat} | ⊤εις παντα πειρασμον D E 614 *pc* l sy^{hmg} • **27** ⌜-ελουντας D • **28** ⌜ *2 3* (𝔓^{74}: εξαν-) A 36. 453. 1241 *pc*; Cl ¦ *2 3 1* E 𝔐 ¦ *1 3* ℵ* D* 33 *pc* | *txt* 𝔓^{33vid} ℵ² B C D^{1vid} Ψ 81. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *al*; Ir^{lat} • **29** ⌜κ. -του 𝔓^{74} ℵ² A^{c} E Ψ 33. 1739 𝔐 (lat) sy; CyrJ ¦ – D l; Ir$^{1739mg.lat}$ Tert Hier^{mss} ¦ *txt* ℵ* A* B C 81. 614. 1175 *pc* (co); Cl Hier^{mss} | □ vg^{ms} | ⊤και οσα μη θελετε εαυτοις γινεσθαι, ετερω (-ροις 945. 1739 *pc* sy^{h**}) μη ποιειν (-ειτε D^{2} 614 *pc*) D 323. 614. 945. 1739. 1891 *pc* l p w.sy^{h**} sa; Ir$^{1739mg.lat}$ Eus^{1739mg} Cyp | ⌜ ξατε φερομενοι εν τω αγιω πνευματι D (l; Ir$^{1739mg.lat}$) • **30** ⌜εν ημεραις ολιγαις D* (l) • **32** ⊤πληρεις πνευματος αγιου D | ○ D • **33** ⊤ [**34**] εδοξε δε τω Σιλα επιμειναι αυτου (C) 33. 36. 323. 453. 614. (945). 1175. 1739. 1891 *al* sy^{h**} sa bo^{mss} ¦ εδ. δε τω Σ. (-λεα D*) επιμ. προς (– D*) αυτους, μονος δε Ιουδας επορευθη (+ εις Ιερουσαλημ w vg^{cl}) D gig l w vg^{cl} ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B E Ψ 𝔐 vgst sy^{p} bo

36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρναβᾶν Παῦλος· ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου πῶς ἔχουσιν. **37** Βαρναβᾶς δὲ ἐβούλετο ⌜συμπαραλαβεῖν ⌜καὶ τὸν⌝ Ἰωάννην τὸν ⌜καλούμενον Μᾶρκον· **38** Παῦλος δὲ ⌜ἠξίου, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα ᵒαὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον ᵀ ⌜μὴ συμπαραλαμβάνειν τοῦτον⌝. **39** ἐγένετο δὲ παροξυσμὸς ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ⌜τόν τε Βαρναβᾶν παραλαβόντα τὸν Μᾶρκον ἐκπλεῦσαι⌝ εἰς Κύπρον, **40** Παῦλος δὲ ⌜ἐπιλεξάμενος Σιλᾶν ἐξῆλθεν παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ ⌜κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. **41** διήρχετο δὲ ⌜τὴν Συρίαν καὶ [τὴν] Κιλικίαν⌝ ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας ᵀ.

12,12! 13,13 17,16 4,36! · 13,4! 27! 14,26! 23 · 14,22!

17,14s; 18,5; 19,22; 20,4 R 16,21 1K 4,17; 16,10 H 13, 23 2T 1,5; 3,15 Ph 2,19-22 etc

16 ⌜Κατήντησεν δὲ⌝ ᵒ[καὶ] εἰς Δέρβην καὶ εἰς Λύστραν. καὶ ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς ⌜Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος, **2** ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. **3** τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἤδεισαν γὰρ ⌜ἅπαντες ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ⌝ ὑπῆρχεν. **4** ⌜Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν⌝ ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἰεροσολύμοις. **5** Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο ᵖ⌝τῇ πίστει⌝ καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

24

6,3! 15,20.23-29; 21, 25 · 15,2! 14,22! Kol 2,5 1P 5,9 2,47!

37 ⌜-λαμβανειν $\mathfrak{P}^{74}$ A 33^{vid}. 1175 *pc* ¦ λαβειν 614 *pc* | ⌜ *1* $\mathfrak{P}^{74}$ A C E Ψ 36. 945. 1175. 1241. 1505 *pm* ¦ *2* L 33^{vid}. 424 *pm* ¦ – D 323. 1739. 1891 *al* ¦ *txt* ℵ B 81. 614 *pc* | ⌜επικ- ℵ² C D Ψ 33. 81. 614. 1175. 1241. 1505. 1739 *al* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ* A B E $\mathfrak{M}$ • **38** ⌜ουκ εβουλετο λεγων D (l) | ᵒ D | ᵀεις ο επεμφθησαν D w | ᵘμη συμπ. $\mathfrak{P}^{45vid}$ gig vg^{cl} ¦ τουτον μη ειναι συν αυτοις D • **39** ᵛτοτε B ας παραλαβων τ. M. επλευσεν D (gig p^{c}) • **40** ⌜ επιδεξ D | ⌜ θεου $\mathfrak{P}^{45}$ C E Ψ 1739 $\mathfrak{M}$ gig w vg^{cl} sy bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B D(*) 33. 81 *pc* d vg^{st} sa • **41** ⌜† *1–3 5* ℵ A C E 1739 $\mathfrak{M}$ ¦ δια της -ας κ. της -ας $\mathfrak{P}^{45}$ ¦ *txt* B D Ψ 36. 453 *pc* | ᵀπαραδιδους τας εντολας των πρεσβυτερων D (gig w vg^{cl} sy^{hmg})

¶ 16,1 ⌜ διελθων δε τα εθνη ταυτα κατηντ. D (gig sy^{hmg}) | ᵒ ℵ C D E $\mathfrak{M}$ latt $sy^{p\,hmg}$ ($\mathfrak{P}^{74}$: *h. t.*) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{45}$ A B Ψ 33. 453. 614. 1175. 1505. 1739 *al* sy^{h} | ⌜χηρας gig p vg^{mss} ¦ χηρας l. 104 (*pc*) ¦ E • **3** ⌜απ. (π. D) τον πατερα αυ. (ᵗ 614. 1505 *pc*) οτι E. $\mathfrak{P}^{45vid}$ D E $\mathfrak{M}$ (gig) sy ¦ *txt* ($\mathfrak{P}^{74}$) ℵ A B (C) Ψ 33. 36. 81. 945. (1175). 1739 *al* vg co • **4** ⌜ διερχομενοι δε τας πολεις εκηρυσσον και παρεδιδοσαν αυτοις μετα πασης παρρησιας τον κυριον Ιησουν Χριστον, αμα παραδιδοντες και τας εντολας (+ των D^{2}) D (sy^{hmg}) • **5** ᵖ D

6 ⌜Διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώραν κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος ⊤ λαλῆσαι τὸν λόγον ⊥ ἐν τῇ Ἀσίᾳ· **7** ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ⌜ἐπείραζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι, καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα ⌜Ἰησοῦ· **8** ⌜παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν ⌜κατέβησαν εἰς Τρῳάδα. **9** Καὶ ⌜ὅραμα διὰ ○[τῆς] νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὤφθη, ⊤ ἀνὴρ Μακεδών τις ○¹ἦν ἑστὼς ⌜καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. **10** ⌜ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς Μακεδονίαν συμβιβάζοντες⌝ ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ ⌜θεὸς εὐαγγελίσασθαι ⌜αὐτούς.

11 ⌜Ἀναχθέντες δὲ⌝ ἀπὸ Τρῳάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθρᾴκην, ⌜τῇ δὲ ἐπιούσῃ⌝ εἰς ⌜¹Νέαν πόλιν⌝ **12** κἀκεῖθεν εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν ⌜πρώτη[ς] μερίδος τῆς⌝ Μακεδονίας πόλις, κολωνία. Ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. **13** τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πύλης παρὰ ⊤ ποταμὸν οὗ ⌜ἐνομίζομεν προσευχὴν⌝ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξίν. **14** καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων σεβομένη τὸν ⌜θεόν, ἤκουεν, ἧς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ ○τοῦ Παύλου. **15** ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ⊤ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ ⌜κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου ⌜μένετε· καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

18,23 · R 15,22!
8,25!
19,10!
1 P 1,1
20,5s 2 K 2,12 2 T 4,18 | 9,10!
Jos 10,6
10-17; 20,5-15; 21, 1-18; 27,1–28,16 (11,28 v. l.) · 18,5; 19,21 s; 20,1! 3
20.6 Ph 1,1 1 Th 2,2
13,14!
L 4,20
40
Ap 1,11; 2,18.24 · 13,43!
2 Mcc 1,4 · 8,6!
11,14!
18,8!
18,20 L 24,29

6 ⌜ διελθοντες 𝔐 vg | *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C D E Ψ 33. 81. 323. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *al* gig | ⊤μηδενι D | ⊥ του θεου D gig vg^{cl} sy^{p} bo; Spec • **7** ⌜ηθελαν D sy^{p} | ⌜ κυριου C* gig bo^{mss} | – 𝔐 sa | *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C^{2} D E (Ψ) 33. 81*. 453. 1175. 1505. 1739 *al* vg sy bo; Cyr (614 *h.t.*) • **8**⌜ διελ D | ⌜ κατηντησαν D | κατηλθον Ψ | nos venimus Ir^{lat} • **9** ⌜εν οραματι D e sy^{p} | ○† A B D 6. 36. 1175 *pc* | *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ (C) E Ψ 33. 1739 𝔐 | ⊤ωσει D sy^{p} sa | ○¹ D* E *pc* | ⌜ κατα προσωπον αυτου D 614 *pc* (sy^{h**}) sa • **10** ⌜ διεγερθεις ουν διηγησατο το οραμα ημιν και ενοησαμεν D | ⌜κυριος D 𝔐 gig sy sa; Ir^{lat} | *txt* 𝔓⁷¹ ℵ A B C E Ψ 33. 36. 81. 945. 1175. 1739 *al* vg bo | ⌜ τους εν τη Μακεδονια D • **11** ⌜αν. ουν B C 1739 𝔐 gig sy^{h}; Ir^{lat} | τη δε επαυριον αν. D(*) 614 *pc* sy^{hmg} | *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A E Ψ 6. (33). 81. 326. 1175 *pc* vg | ⌜ και τη επ. ημερα D | ⌜¹ Νεαπολιν C D^{+} E Ψ 33 𝔐 | *txt* 𝔓⁷⁴ᵛⁱᵈ ℵ A B D^{2} 1175. 1739 *pc* • **12** ⌜†-τη της μ. 𝔓⁷⁴ ℵ A C Ψ 33$^{vid.}$ 36. 81. 323. 945. 1175. 1891 *pc* | -τη της (–› B) μ. της B 𝔐 | -τη μερις E sa^{mss} | -τη της 614. 1241. 1505. 1739 *pc* sy^{h} | κεφαλη της D sy^{p} | *txt* [Clericus *cj*] vg^{mss} • **13** ⊤τον D | ⌜-ζομεν -χη A* B *pc* | -ζετο (-ζεν 𝔓⁷⁴) -χη 𝔓⁷⁴ E 1739 𝔐 | εδοκει -χη D | *txt* (ℵ: -ζεν) A^{c} C Ψ 33. 81 *pc* bo • **14** ⌜κυριὸν D* | ○† 𝔓⁷⁴ B D | *txt* ℵ A C E Ψ 33. 1739 𝔐 • **15** ⌜πας D *pc* (gig) w sa^{mss} bo^{mss} | ⌜ θεω D | ⌜ μεινατε C Ψ 1739 𝔐 | *txt* 𝔓⁴⁵.⁷⁴ ℵ A B D E 33. 81. 1175 *pc*

12,13 19; 19,24s Mt 15,23 Mc 1,24; 5,7p L 4,41! 19,13 Mc 16,17 19,25 17,6! Am 7,10 1 Rg 18,17 1 Th 2,2 2 K 11,25 | 12,4 Test Jos 8,5 12,6.10 Mt 26,30p E 5,19 Kol 3,16 H 2,12 Jc 5,13 Test Jos 8,5 | 4,31 5,19; 12,6s

16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευχὴν παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα ⌜πύθωνα ⌜ὑπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις ⌜¹αὐτῆς μαντευομένη. **17** αὕτη ⌜κατακολουθοῦσα ᴼτῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ⌜ἔκραζεν λέγουσα· οὗτοι οἱ ᴼ¹ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ ᴼ²τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες ⌜¹καταγγέλλουσιν ⌜²ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. **18** τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. ⌜διαπονηθεὶς δὲ ᵀ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι˩ εἶπεν· παραγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ⌜ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς· καὶ ⌜ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ˩. **19** ⌜Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς˩ ὅτι ⌜ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν˩, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν ⌜εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας **20** καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, **21** καὶ καταγγέλλουσιν ⌜ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ⌜ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν˩. **22** ⌜καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν˩ καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν, **23** πολλάς ⌜τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς ⌜τηρεῖν αὐτούς. **24** ⌜ὃς παραγγελίαν τοιαύτην λαβὼν ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας ˢἠσφαλίσατο αὐτῶν˩ ⌜εἰς τὸ ξύλον˩. **25** Κατὰ δὲ ⌜τὸ μεσονύκτιον˩ Παῦλος καὶ Σιλᾶς προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι. **26** ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ἠνεῴχθησαν δὲ ᴼπαραχρῆμα αἱ

16 ⌜-νος 𝔓45 C3 D1 E Ψ 33. 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B C* D* 81. 326 *pc* | ⌜ απαν- A D 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓45.74 ℵ B C E Ψ 33. 36. 81. 453. 1175 *pc* | ⌜¹ δια τουτου D* ¦ – D2 • **17** ⌜ -θησασα A C E Ψ (81). 1739 𝔐 co ¦ *txt* 𝔓45(*) 74 ℵ B D 36. 453 *pc* | ᴼ B 1891 *pc* | ⌜ ξεν 36. 1175. 1505 *pc* | ᴼ¹ D* gig; Lcf | ᴼ² 522 *pc* | ⌜¹ ευαγγελιζονται D(*) | ⌜² ημ A C Ψ 33 𝔐 e sa ¦ *txt* 𝔓74 ℵ B D E 36. 104. 453. 1175. 1739 *pc* gig vg sy bo • **18** επιστρ. δε ο Π. τω πν. και διαπ. D | ᵀ ο C (D) E Ψ 33. 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓45 74 ℵ A B | ⌜ινα εξελθης D e gig; Lcf ¦ εξελθε 33vid | ⌜ ευθεως εξ. D • **19** ⌜και ιδ. ... B ¦ ως δε ειδαν οι κ. της παιδισκης D | ⌜απεστερησθαι της ερ. αυ., ης ειχαν δι αυτης D | ⌜εσυραν E • **21** ⌜τα εθνη D* | ⌜ημας παραδεξασθαι ουτε π. P. υπαρχουσιν D • **22** ⌜και πολυς οχ. συνεπεστησαν κ. αυ. κραζοντες D • **23** ⌜† δε B 6. 81. 1175 *pc* e ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A C D E Ψ 33. 1739 𝔐 syh | ⌜ τηρεισθαι D • **24** ⌜ο δε D syp sa | ˢ C3 D(*) E Ψ 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B C* 33. 81 *pc* | ⌜εν τω -λω D *pc* • **25** ⌜μεσον της νυκτος D* • **26** ᴼ B gig; Lcf

θύραι πᾶσαι καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ⌜ἀνέθη. **27** ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ ᵀ καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος ᴼ[τὴν] μάχαιραν ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. **28** ἐφώνησεν δὲ ⌜μεγάλῃ φωνῇ [ὁ] Παῦλος⌝ λέγων· μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. **29** αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν καὶ ἔντρομος ⌜γενόμενος προσέπεσεν ᵀ τῷ Παύλῳ καὶ ᴼ[τῷ] Σιλᾷ **30** καὶ ⌜προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ⌜ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; **31** οἱ δὲ εἶπαν· πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν ᵀ καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. **32** καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ ⌜κυρίου σὺν πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **33** καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ ⌜οἱ αὐτοῦ πάντες⌝ παραχρῆμα, **34** ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον παρέθηκεν τράπεζαν καὶ ⌜ἠγαλλιάσατο πανοικεὶ πεπιστευκὼς τῷ θεῷ⌝. **35** ⌜Ἡμέρας δὲ γενομένης ⌜ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ⌝ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους ᵀ. **36** ⌜ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ⌝ τοὺς λόγους ᴼ[τούτους] πρὸς τὸν Παῦλον ὅτι ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε □ἐν εἰρήνῃ⌝. **37** ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· ᵀ δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους ⌜Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν εἰς φυλακήν, καὶ νῦν λάθρᾳ ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. **38** ἀπήγγειλαν ⌜δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα⌜. ἐφοβή-

12,19; 27,42

2,37!

Mt 9,22 Mc 16,16 J 4,53! · 1,21! · 11,14 | 8,25!

18,8!

Mc 5,34! Jdc 18,6

5,18

22,25!

13,50

22,29

26 ⌜ανελυθη ℵ* D* • **27** ᵀο πιστος Στεφανας 614. 2147 | ᴼ 𝔓74 ℵ A E Ψ 33. 1739 𝔐 | *txt* B C D 81. 1175 *pc* • **28** ⌜† *4 1 2* B *pc* | *2 1* (ʲ 𝔓74 Ψ) *4* 𝔓74 ℵ C* Ψ 33 *pc* | *2 1 3 4* C3 D E 1739 𝔐 | *3 4 2 1* 36 *pc* | *txt* A • **29** ⌜υπαρχων C* D Ψ 614. 1505 *pc* | ᵀπρος τους ποδας D* gig sy | ᴼ† B C* D *pc* | *txt* 𝔓74 ℵ A C3 E Ψ 33. 1739 𝔐 • **30** ⌜προηγαγεν *et* ⌜ τους λοιπους ασφαλισαμενος και (– D2) ειπεν αυτοις D (syp,h**) • **31** ᵀ Χριστον C D E Ψ 1739 𝔐 sy sa | *txt* 𝔓74vid ℵ A B 33. 81 *pc* gig vg bo • **32** ⌜† θεου ℵ* B *pc* | *txt* 𝔓45.74 ℵ2 A C (D) E Ψ 33. 1739 𝔐 lat sy co • **33** ᴼο οικος αυτου ολος 𝔓45 vgcl boms | οι οικιοι αυτ. παντ. A | *txt* 𝔓74 *rell* († απαν ℵ B 614. 1505 *pc*) • **34** ⌜ηγαλλιατο συν τω οικω αυτου πεπ. επι τον θεον D • **35** ⌜συνηλθον οι στρατηγοι επι το αυτο εις την αγοραν και αναμνησθεντες τον σεισμον τον γεγονοτα εφοβηθησαν και απεστ. D syhmg | ⌜ους εχθες παρελαβες D 614 *pc* syh • **36** ⌜απ. δε ο αρχιδεσμ. 𝔓74 | και εισελθων ο δεσμ. απ. D (syp) |, B C D 36. 453. 1891 *pc* | *txt* 𝔓45vid,74 ℵ A E Ψ 33. 1739 𝔐 syh | □ D gig • **37** ᵀ αναιτιους D syp • **38** ⌜τε ℵ E 104 *pc* | ⌜τα ρηθεντα προς τους στρατηγους· οι δε ακ. οτι P_ εισ. εφοβ. D (syp)

θησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι ⸂Ρωμαῖοί εἰσιν⸃, **39** καὶ ⸂ἐλ-
5,26 · Mt 8,34 θόντες παρεκάλεσαν αὐτοὺς καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἀπ-
ελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως.⸃ **40** ἐξελθόντες δὲ ⸂ἀπὸ τῆς φυ-
14 λακῆς ⸂εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν καὶ ἰδόντες ⸂παρεκά-
λεσαν τοὺς ἀδελφοὺς⸃ καὶ ἐξῆλθαν.

17 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ ⸂τὴν Ἀπολλω- *25*
1 Th 2,2 νίαν ἦλθον⸃ εἰς Θεσσαλονίκην ὅπου ἦν ᵀ συναγω-
L 4,16! γὴ τῶν Ἰουδαίων. **2** κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς ⸂τῷ Παύλῳ⸃ εἰσ-
13,14! · 17! · ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο αὐ-
8,35! τοῖς ⸂ἀπὸ τῶν γραφῶν, **3** διανοίγων καὶ παρατιθέμενος
26,23! L 24,26s! ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν
9,22! καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ⸂ὁ χριστὸς [ὁ] Ἰησοῦς⸃ ὃν ἐγὼ καταγ-
28,24 γέλλω ὑμῖν. **4** καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν ◻καὶ προσ-
13,43! εκληρώθησαν⸌ τῷ Παύλῳ καὶ ○τῷ ⸂Σιλᾷ, τῶν τε⸃ σεβο-
12 μένων ᵀ Ἑλλήνων πλῆθος πολύ, ⸂γυναικῶν τε⸃ τῶν πρώ-
5,17! των οὐκ ὀλίγαι. **5** ⸂Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ
1 Th 2,14-16 προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς πονηροὺς
καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν⸃ τὴν πόλιν καὶ ἐπιστάν-
7 R 16,21 τες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς τὸν
δῆμον· **6** μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον Ἰάσονα καί τινας
ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας βοῶντες ᵀ ὅτι οἱ τὴν οἰ-
16,20; 24,5.12 κουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι ᵀ καὶ ἐνθάδε πάρεισιν,
7 οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν
L 2,1 · J 19,12! δογμάτων Καίσαρος πράσσουσιν βασιλέα ἕτερον λέγον-
τες εἶναι Ἰησοῦν. **8** ἐτάραξαν δὲ ˢτὸν ὄχλον καὶ τοὺς

39 ⸂παραγενομενοι μετα φιλων πολλων εις την φυλακην παρεκ. αυ. εξελθειν ειποντες· ηγνοησαμεν τα καθ υμας οτι εστε ανδρες δικαιοι. και εξαγ. παρεκαλεσαν αυτους λεγοντες· εκ της πολ. ταυτης εξελθατε, μηποτε παλιν συστραφωσιν ημιν επικραζοντες καθ υμων D (614 *pc* sy^{h**}) • **40** ⸂εκ 𝔓^{74} A D E Ψ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B 945. 1739. 1891 *pc* | ⸂ ηλθον D 1175 e gig | ˙ τους αδ. διηγησαντο οσα εποιησεν κυριος αυτοις παρακαλεσαντες αυτους D ¦ τους αδ. παρεκ. αυτους E Ψ 1739 𝔐 sy *txt* 𝔓^{74} ℵ A B 33. 81. 1175 *pc* co

¶ **17,1** ⸂κατηλθον εις A νιδα, κακειθεν D$^{(1)}$ | ᵀη E 𝔐 *txt* 𝔓^{74} ℵ A B D Ψ 33. 81. 945. 1175. 1739 *al* co • **2** ⸂ο Παυλος D latt sy^{p} | ⸂εκ D • **3** ⸂ *1 2 4* Ψ 1739 𝔐 ¦ *2 4* 𝔓^{74} A D 33$^{vid.}$ 81 *pc* gig vgst (ˢ ℵ 614. 1505 *pc* vg^{cl}) ¦ *4 3 2* E 36. 453 *pc* ¦ *txt* B • **4** ◻𝔓^{74} | ○ B | ⸂ Σιλεα τη διδαχη, πολλοι των D | ᵀκαι 𝔓^{74} A D 33. 81 *pc* lat bo ¦ *txt* ℵ B E Ψ 1739 𝔐 vg^{mss} sy bo^{mss} | και γυναικες D lat • **5** ⸂οι δε απειθουντες I. συστρεψαντες τινας ανδ. των αγ. πον. εθορυβουσαν D ¦ προσλ. δε οι Ιου. οι απειθ. των αγορ. τιν. ανδ. πον. κ. οχ. εθορ. 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{74} (ℵ Ψ 614: τιν. ανδ.) A B 33. 81. 945. 1175. 1739 *al* vg (sy) co (614. 1241. 1505: προσλ. + οι απειθουντες. E: πον. + απειθησαντες) • **6** ᵀκαι λεγοντες D gig w | ᵀ εισιν D* Ψ gig w • **8** ˢ D gig sy^{p}

πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα, **9** καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς.

10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν εἰς Βέροιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπῆεσαν. **11** οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. **12** πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. **13** Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες καὶ ταράσσοντες τοὺς ὄχλους. **14** εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ὑπέμειναν τε ὅ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. **15** οἱ δὲ καθιστάνοντες τὸν Παῦλον ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σιλᾶν καὶ τὸν Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν ἐξῆεσαν.

26 **16** Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντος κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. **17** διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. **18** τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἐπικουρείων καὶ Στοϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καί τινες ἔλεγον· τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δέ· ξένων δαιμονίων δοκεῖ

9,25!
13; 20,4
13,14!
8,14!
8,35! · 7,1!
4
10!
14,19 1Th 2,14
18,5 · 16,1!
18,1 1Th 3,1 s
15,39
2; 18,4.19; 19,8 s; 20,7.9; 24,25 ·
13,14! · 13,43!
1K 1,22

11 εὐγενεις D p* | του θεου μετα παρρησιας E | † το B H L P 6. 1175 *pm* ¦ *txt* 𝔓45.74 ℵ D E Ψ 33. 81. 323. 614. 945. 1505. 1739 *pm* (A *illeg.*) | εχει D* E 36. 453. 1505 *al* | καθως Παυλος απαγγελλει 614 *pc* gig sy^{h*} • **12** τινες D | τινες δε ηπιστησαν D 614 *pc* | Ελληνων και των ευσχ. ανδρες και γυναικες ικανοι επιστευσαν D* • **13** 𝔓74vid D E 614. 945. 1505 *pc* | λογος θεου κατηγγ. εις Β-αν και επιστευσαν και ηλθον εις αυτην D(2) | 𝔓45 E 𝔐 ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B D(*) (Ψ) 33. 36. 81. 323. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *al* lat sy sa (bo) | ου διελιμπανον D (sy^{p}) • **14** τον μεν ουν Π. οι αδ. εξαπ. απελθειν D (sy^{p}) | ως Ψ 𝔐 sy^{h} ¦ – D 049 *pc* gig sy^{p} ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B E 33. 81. 323. 945. 1175. 1739 *al* lat | [Θεσσαλιαν Markland *cj*] | 𝔓74 D 6. 326 *pc* • **15** παρηλθεν δε την Θεσσαλιαν· εκωλυθη γαρ εις αυτους κηρυξαι τον λογον. λαβ. δε D | παρα Παυλου D ¦ απ αυτου E vg sy^{p} sa | οπως εν ταχει D • **16** αυτου ℵ* ¦ αυτου του Π. D* sy^{p} | ντι D Ψ 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B E 33. 81. 323. (614). 945. 1175. 1739 *al* • **17** τοις D 614 *pc* sy^{hmg} sa | -τυχοντας D*

καταγγελεὺς εἶναι, □ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν
εὐηγγελίζετο⸢⸣. **19** ⸢ἐπιλαβόμενοί ⸢τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν
28,22 Ἄρειον πάγον ἤγαγον⸣ λέγοντες· δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ
καινὴ αὕτη ○ἡ ὑπὸ σοῦ ⸢λαλουμένη διδαχή; **20** ξενίζοντα γάρ τινα ⸢εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι ⸢τίνα θέλει⸣ ταῦτα εἶναι. **21** Ἀθηναῖοι
δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ⸢ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον
ηὐκαίρουν ἢ λέγειν τι ⸢ἢ ἀκούειν ○τι καινότερον.

22 Σταθεὶς δὲ ○[ὁ] Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου
25,19 ἔφη· ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. **23** διερχόμενος γὰρ καὶ ⸢ἀναθεωρῶν
Sap 14,20; 15,17 τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ⸢ἐπεγέγραπτο·
14,17! Ἀγνώστῳ θεῷ.
⸢ὃ οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτο⸣ ἐγὼ καταγγέλλω
ὑμῖν. **24** ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν
4,24! Is 42,5 Sap 9,1.9 Ex 20,11 Ps 146,5s · Tob 7,17 Mt 11,25 · 7,48! | αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ **25** οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός ⸢τινος, αὐτὸς διδοὺς⸣ πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα· **26** ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς
Is 42,5; 57,15s Sap 9,1 ⸢τ⸣πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ ⸢παντὸς προσώπου⸣
Gn 1,28; c10 Dt 32,8 τῆς γῆς, ὁρίσας ⸢προστεταγμένους καιροὺς ⸢καὶ τὰς ὁροθεσίας⸣ τῆς κατοικίας αὐτῶν **27** ⸢ζητεῖν τὸν θεόν⸣, εἰ
Gn 1,14 Sap 7,18 · Ps 74,17 Dt 32,8 | Dt 4,29 Is 55,6 Sap 13,6 · L 24,39 1J 1,1 · Ps 145,18 Jr 23,23 ἄρα γε ψηλαφήσειαν ⸢αὐτὸν ⸢καὶ εὕροιεν, ⸢καί γε⸣ οὐ
μακρὰν ⸢1ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα⸣.

18 □ D gig | ⸢αυτοις 𝔓74 ℵ2 A E 33. 614. 1505. 1739 *al* vg syp bo • **19** ○μετα δε ημερας τινας επιλ. αυ. ηγ. αυτον επι Α. παγ. πυνθανομενοι και D(1) (614 *pc* syh**) | ⸢† δε B Ψ 33. 36. 81. 453. 1241 *al* | – E | *txt* ℵ A 1739 𝔐 | ○ B D *pc* | ⸢ καταγγελλομ. D syp | λεγομ- E 81 • **20** ⸢ρηματα εισφ. E | ρει ℵ* (Ψ) *pc* | φερεις ρηματα D co | τι αν θελοι D E 𝔐 | *txt* 𝔓74 ℵ A B Ψ 33. 36. 81. (614). 945. 1175. (1505). 1739 *al* • **21** ⸢εις αυτους D | ⸢και E Ψ 33. 1739 𝔐 syp bo | *txt* 𝔓74 ℵ A B D 104 *pc* lat syh sa | ○ D E 33. 1739 𝔐 | *txt* 𝔓74 ℵ A B Ψ 104 *pc* sy • **22** ○† ℵ A B 326 *pc* | *txt* 𝔓74 D E Ψ 33. 1739 𝔐 • **23** ⸢ διιστορων D*; (Cl)pt | ⸢ ην γεγραμμενον D | ⸢ον ... τουτον ℵ2 Ac E Ψ 33. 1739 𝔐 sy; Cl | *txt* 𝔓74 ℵ* A* B D (81). 1175 *pc* lat; Or • **25** οτι ουτος ο δους D(2) • **26** ⸢αιματος D E 𝔐 gig sy; Irlat | στοματος Ψ | *txt* 𝔓74 ℵ A B 33. 81. 323. 1175. 1739 *pc* vg co; Cl | ⸢παν το (– E) πρ-πον E Ψ 1739 𝔐 | *txt* 𝔓74 ℵ A B D 33. 36. 81. 453. 1175 *pc*; Cl | ⸢προτετ- D* *pc* bo | τετ- 323. 945. 1739. 1891 *pc* | Irlat | ⸢ κατα οροθεσιαν D*; Irlat • **27** ⸢ ζ. τ. κυριον E 𝔐 | ζ. τ. θειον Cl | μαλιστα ζ. το θειον εστιν D (gig); (Irlat) | *txt* 𝔓74 ℵ A B Ψ 33vid. 36. 81. 614. 945. 1175. 1241. (1505). 1739 *al* vg sy co | ⸢-το D* (gig); Irlat | – Cl | ⸢ ἤ 𝔓74 A D Ψ 36. 323. 453. 945. 1175. 1739. 1891 *pc* lat samss; Irlat Cl | *txt* ℵ B E 33 𝔐 bo | ⸢ καιτοι 𝔓74 A E 945. 1891 *pc*; Cl | καιτοι γε ℵ 323. 1739 *pc* | *txt* B D Ψ 33 𝔐; Irlat | ⸢1... υμων ... A* (Ψ) 1505 *pc* | ον αφ εν. εκ. ημ. D(2: ων ... ημ. υπαρχων); Irlat vid

28 ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν⸢,
ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν⸣ εἰρήκασιν·
τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. Aratus, Phaenomena 5
29 γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν ⸢χρυσῷ ἢ ⸢ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης □καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου⸣, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. **30** τοὺς μὲν ○οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ⸢ὑπεριδὼν ὁ θεός, τὰ νῦν ⸢παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πάντας πανταχοῦ μετανοεῖν, **31** καθότι ἔστησεν ἡμέραν □ἐν ᾗ μέλλει⸣ κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ⸢ἐν ἀνδρὶ⸣ ᾧ ὥρισεν, πίστιν ⸢παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.
Gn 1,27 · 19,26 Dt 4,28 Is 40,18; 44,9-20 Sap 13,10 R 1,23 · 3,17! Sir 28,7 Θ · L 24,47 · 10,42! Ps 9,9; 96,13; 98,9 · 2,24! 1 Th 1,10
32 Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπαν· ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου καὶ πάλιν. **33** οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. **34** τινὲς δὲ ἄνδρες ⸢κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ⸢ὁ Ἀρεοπαγίτης ⸢καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις⸣ καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.
18 · 2,13 cf 4,2 1 K 1,23

27 **18** ⸢Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ἐκ⸣ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. **2** καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ ⸢διατεταχέναι ○Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς ῾Ρώμης, ⊤ προσῆλθεν ⸢αὐτοῖς **3** καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον ○εἶναι ἔμενεν ⸢παρ' αὐτοῖς⸣, καὶ ⸢ἠργάζετο· □ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τῇ τέχνῃ⸣. **4** ⸢διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ ῞Ελληνας.⸣ **5** ⸢῾Ως δὲ κατῆλθον⸣ ἀπὸ τῆς Μακεδονίας
18.26 R 16,3-5 1 K 16,19 2 T 4,19 · 11,28 · 1 K 4,12! · 17,17! · 13,14! · 14,1!

28 ⸢... ημας ... $\mathfrak{P}^{74}$ B 049. 326. 614 *pc* ¦ *2 1 3–6* Ir^{lat} ¦ το καθ ημεραν ωσπερ και των καθ υμ. τινες D (gig) • **29** ⸢-ιω $\mathfrak{P}^{41.74}$ ℵ A E 104. 326 *pc* | ⸢-ιω $\mathfrak{P}^{41.74}$ A E 33^{vid}. 36. 104. 453 *pc* | ⸤ $\mathfrak{P}^{74}$ • **30** ○ $\mathfrak{P}^{74vid}$ *pc* | ⸢ταυτης παριδ- D vg | ⸢† απαγγ- ℵ* B ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{41.74}$ ℵ^{2} A D E Ψ 1739 $\mathfrak{M}$ sy^{h}; Ir^{lat} Ath Cyr • **31** □ D; Ir^{lat} Spec | ⸢αν. Ιησου D; Ir^{lat} | ⸢παρεσχειν (*!*) D gig • **34** ⸢εκολληθησαν D* | ⸢ τις D h ¦ – B | ⸢ευσχημων D ¦ κ. γυν. τιμια ον. Δ. E
¶ **18,1** ⸢μ. (+ δε E Ψ $\mathfrak{M}$ sy^{h}) τ. χ. ο Παυλος εκ A E Ψ 614. (1175). 1739 $\mathfrak{M}$ sy$^{(p)}$ bo^{ms} ¦ αναχωρησας δε απο D h ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{(41).74}$ ℵ B 33 *pc* gig vg co • **2** ⸢τετ- (ℵ*) D E L P 6. 33^{vid}. 104. 323. 1175. 1241 *pm* | ○ B | ⊤οι και κατωκησαν εις την Αχαιαν. D ¦ *id.* + Paulus autem agnitus est Aquilae h (sy^{hmg}) | ⸢ αυτω ο Παυλος D$^{(1)}$ • **3** ○ D | ⸢προς αυτους D 36. 453 *pc* | ⸣† -ζοντο ℵ* B$^{(2)}$ sa^{mss} bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ^{2} A D E Ψ 33. 1739 $\mathfrak{M}$ lat sy sa^{mss} | □ D gig • **4** ⸢εισπορευομενος δε εις την σ-γην κ. π. σαβ. διελ. και ενθειτις το ονομα του κυριου Ιησου και (– D^{2}) επ. δε ου μονον I. αλλα και E. D h (gig sy^{hmg}) ¦ – vgst • **5** ⸢παρεγενοντο δε D (h)

17,14s; 15,27! · 16,1! 1T 3,6 · 1K 1,6 · 9,22!

ὅ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ ⌜λόγῳ ὁ Παῦλος διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι τὸν χριστὸν
13,45 Ἰησοῦν. **6** ⊤ ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν ◻καὶ βλασφη-
13,51! μούντων◝ ἐκτιναξάμενος ⌜τὰ ἱμάτια⌝ εἶπεν πρὸς αὐτούς·
Mt 27,25! Ez 33,4 · 20,26 · τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγὼ
13,46; 28,28 R 1, 16; 11,11 | ⌜ἀπὸ τοῦ⌝ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. **7** ⌜καὶ μεταβὰς
ἐκεῖθεν⌝ ⌜εἰσῆλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ○ὀνόματι ⌜Τιτίου
13,43! Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομο-
1K 1,14 ροῦσα τῇ συναγωγῇ. **8** Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος
5.14; 16,15.34 · 11,14! ἐπίστευσεν ⌜τῷ κυρίῳ⌝ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολ-
8,12! λοὶ τῶν Κορινθίων ⌜ἀκούοντες ἐπίστευον ⊤ καὶ ἐβαπτί-
9,10! ζοντο⊤. **9** Εἶπεν δὲ ὁ κύριος ἐν νυκτὶ δι' ὁράματος
Jos 1,9 Is 41,10; 43,5 Jr 1,8.19 1K 2,3 Mt 28,20 τῷ Παύλῳ· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς,
10 διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ
κακῶσαί σε, διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.
19,10 **11** ⌜Ἐκάθισεν δὲ⌝ ἐνιαυτὸν ⊤ καὶ μῆνας ἓξ διδάσκων ⌜ἐν
αὐτοῖς⌝ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

13,7! · 27; 19,21 R 15,26 **12** Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος τῆς Ἀχαΐας κατ-
ἐπέστησαν ⌞ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι⌟ ⌜τῷ Παύλῳ καὶ⌝
ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα **13** ⊤ λέγοντες ὅτι παρὰ τὸν
6,13; 21,28; 25,8 νόμον ἀναπείθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν
θεόν. **14** μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα
14s: 23,29; 25, 18-20 εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· εἰ μὲν ἦν ἀδίκημά
τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὦ ⊤ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν
ἀνεσχόμην ὑμῶν, **15** εἰ δὲ ⌜ζητήματά ⌜ἐστιν περὶ λόγου
J 18,31 καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί·
κριτὴς ⊤ ἐγὼ τούτων οὐ ⌜¹βούλομαι εἶναι. **16** καὶ ⌜ἀπ-

5 ⌜πνευματι 1739 𝔐 sy^{hmg} | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B D E Ψ 33. 614. 1505 *pc* lat sy co; Bas Thret • **6** ⌜πολλου δε λογου γινομενου και γραφων διερμηνευομενων D h (sy^{hmg}) | ◻ 𝔓^{74} | ○ Παυλος τα ιμ. αυτου D (^{s} h vg^{mss}) | αυ. τα ιμ. 36. 323. 945. 1175. 1739 *al* gig vg^{cl} | ⌜αφ υμων D*^{vid} h • **7** ⌜μ. δε απο Ακυλα D*^{vid} (614 *pc*) h | ⌜†ηλθεν B D^{1} E Ψ 𝔐 sy^{h} | – 6 *pc* | *txt* 𝔓^{74} ℵ A D* 33. 104. 323. 945. 1175. 1739 *pc* lat sy$^{p.hmg}$ | ○A *pc* h | ⌜Τιτου ℵ E 36. 453. 945. 1175. 1739. 1891 *pc* sy^{p} co | – A B^{2} D* Ψ 33 𝔐 p | *txt* B* D^{2} sy^{h} • **8** ⌜εις τον κυριον D | ⌜σαντες 𝔓^{74} L 614. 1241. 1505 *pm* | ⊤διᾳ του ονοματος του κυριου Ιησου Χριστου 614 *pc* sy^{h**} *vl* ⊤πιστευοντες τω θεω διᾳ του ον. τ. κυ. ημων I. X. D (h) • **11** ⌜και εκ. εν Κορινθω D h (sy$^{p.h**}$) | ⊤ενα ℵ sy | ⌜αυτους D • **12** ⌞B 1505 *pc* | ⌜συλλαλησαντες μεθ εαυτων επι τον Παυλον και επιθεντες τας χειρας D h (sy^{h**} sa) • **13** ⊤καταβοωντες και D h • **14** ⌜ανδρες D h vg • **15** ⌜-ημα 𝔓^{74} D* Ψ 𝔐 e | *txt* ℵ A B D^{1} E 33. 323. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *al* lat sy co | ⌜εχετε D gig | ⌜γαρ E Ψ 1739 𝔐 sy sa | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B D 33. 945. 1704 *pc* lat bo | ⌜¹θελω D • **16** ⌜απελυσεν D* h

ἤλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. **17** ⌜ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες ⊤ Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν. 1K 1,1

18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ⌜ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλήν, εἶχεν γὰρ ⌜εὐχήν. **19** ⌜κατήντησαν δὲ εἰς Ἔφεσον ⌜κἀκείνους κατέλιπεν ⌜1αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ⌜2διελέξατο τοῖς Ἰουδαίοις. **20** ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι ⊤ οὐκ ἐπένευσεν, **21** ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπών· ⊤ ⌜πάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, **22** ⊤ καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν.

20,3! · 2! · R 16,1 · 21,23s Nu 6,2.9. 18 | 13,14! J 4,40! 20,16 R 1,10; 15,32 1K 4,19; 16,7 H 6,3 Jc 4,15 | 21,8! · 21,15 14,26!

23 Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ⌜ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

16,6 · 14,22!

24 Ἰουδαῖος δέ τις ⌜Ἀπολλῶς ὀνόματι⌝, ⌜Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει⌝, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. **25** ⌜οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν⌝ ○τοῦ κυρίου καὶ ζέων τῷ πνεύματι ⌜ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ ⌜τοῦ Ἰησοῦ⌝, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· **26** οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ ⌟Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας⌞ προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέ-

19,1 1K 1,12; 3, 4-6.22; 4,6; 16,12 Tt 3,13 · 8,35! R 12,11 19,3 13,14! · 2!

17 ⌜απολ- D* | ⊤οι Ελληνες D E Ψ 33. 1739 𝔐 gig h sy sa ¦ οι Ιουδαιοι 36. 453 *pc* ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B *pc* vg bo • **18** ⌜επλευσεν D (E⸗: εξεπ-) | ⌜ προσευ D* • **19**ᶠ σεν 𝔓74 Ψ 1739 𝔐 lat syh ¦ καταντησας D h ¦ *txt* ℵ A B E 33 *pc* d vgmss syp sa | ⌜ και τω επιοντι σαββατω εκεινους D (614 *pc* h syh**) | ⌜¹ εκει 𝔓74vid ℵ A D E 33. 104. 326. 1241 *al* ¦ *txt* B Ψ 1739 𝔐 | ⌜² -λεγετο D *pc* bo ¦ -λεχθη E Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B 33. 1175. 1739. 1891 *pc* • **20** ⊤παρ αυτοις D E 𝔐 w sy samss bo ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B Ψ 33. 36. 453. 945. 1175. 1505. 1739 *al* • **21** ⊤ δει με (δε D*) παντως την εορτην την (ημεραν D) ερχομενην ποιησαι εις Ιεροσολυμα D Ψ 614. 1175. 1505 𝔐 gig w sy | ⌜πα. δε Ψ 𝔐 gig sy ¦ – D sa bopt ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B E 33. 36. 945. 1175. 1505. 1739. 1891 *al* vg • **22** ⊤τον δε Ακυλαν εισασεν εν Εφεσω· αυτος δε ανενεχθεις ηλθεν εις Καισαρειαν 614 (syphmg) • **23**ᶠ ⌜ στηρ 𝔓74 ℵ A B 33. 1891 *pc* ¦ *txt* D E Ψ 1739 𝔐 • **24** ⌜ *2 1* 33 ¦ Απελλης ον. ℵ* 36. 453. 1175 *pc* bo ¦ ον. Απολλωνιος D | ⌜ γενει Αλ. D • **25** ⌜ος ην κατη- εν τη πατριδι τον λογον D (gig) | ○ 𝔓41 B 614 *pc* | ⌜απελ D* gig | ⌜ *2* D 33 *pc* ¦ του κυριου 𝔐 ¦ *txt* 𝔓74vid ℵ A B E L Ψ 614. 945. 1175. 1241. 1505. 1739 *al* (𝔓41vid τ. Χριστου) • **26** ⌟ D Ψ 1739 𝔐 gig sy samss *txt* 𝔓74 ℵ A B E 33 *pc* vg bo

στερον αὐτῷ ἐξέθεντο ⌜τὴν ὁδὸν [τοῦ θεοῦ]⌝. **27** ⌜βουλο-
12! μένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι
R 16,1s 2K 3,1 Kol 4,10 οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν⌝,
⌜ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν
L 23,10 διὰ τῆς χάριτος⌝· **28** εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατ-
20,20 · 8,35! ηλέγχετο δημοσίᾳ ⊤ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν ⌜εἶναι
9,22! τὸν χριστὸν Ἰησοῦν⌝.

18,24! **19** ⌜Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ⌜Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ *28*
Παῦλον διελθόντα τὰ ⌜ἀνωτερικὰ μέρη ⌜1[κατ]ελ-
θεῖν εἰς Ἔφεσον⌝ ⌜καὶ εὑρεῖν τινας μαθητὰς **2** εἶπέν τε
8,15s! πρὸς αὐτούς⌝· εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ
δὲ πρὸς αὐτόν· ἀλλ' οὐδ' εἰ πνεῦμα ἅγιον ⌜2ἔστιν ἠκού-
σαμεν. **3** ⌜εἶπέν τε⌝· εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ ⌜εἶπαν·
18,25 εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. **4** εἶπεν δὲ Παῦλος· Ἰωάννης
13,24 · Mt 3,11! ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρ-
χόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν εἰς ⌜τὸν
2,38! Ἰησοῦν⌝. **5** ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα
6,6! τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ⊤, **6** καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου
8,15! ○[τὰς] χεῖρας ⌜ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλά-
2,4.11; 10,46 Mc 16,17 1K 14 λουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτευον. **7** ἦσαν δὲ οἱ πάν-
τες ἄνδρες ὡσεὶ δώδεκα.

13,14! **8** Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ⊤ ἐπαρρησιάζετο

26 ⌜ *1 2* D gig ¦ *1 3 4 2* Ψ 𝔐 ¦ τον λογον τ. κυριου 323. 945. 1739. 1891 *pc* ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B 33. 614. 1175 *al* vg (*sed* τ. κυρ. E 36. 1505 *al* vg^{cl} sy^{p}) • **27** ⌜εν δε τη Εφεσω επιδημουντες τινες Κορινθιοι και ακουσαντες αυτου παρεκαλουν διελθειν συν αυτοις εις την πατριδα αυτων· συγκατανευσαντος δε αυτου οι Εφεσιοι εγρ. τοις εν Κορινθω μαθ. οπως αποδεξωνται τον ανδρα· D (sy^{hmg}) *et* ⌜ ος επιδημησας εις την Αχαιαν πολυν συνεβαλλ- εν ταις εκκλησιαις 𝔓38vid D • **28** ⊤ διαλεγομενος και (– 𝔓38) 𝔓38vid D 614 *pc* ¦ και κατ οικον E ¦ ⌜ *2 4 1 3* D ¦ *3 1 4* 𝔓38vid

¶ **19,1/2** θελοντος δε του Παυλου κατα την ιδιαν βουλην πορευεσθαι εις Ιεροσολυμα ειπεν αυτω το πνευμα υποστρεφειν εις την Ασιαν· διελθων δε τα αν. μερη ερχεται εις Εφ. 𝔓38vid D sy^{hmg} ¦ ⌜-λων 𝔓74 A^{c} L 33 *pc* ¦ Απελλην ℵ* 36. 453. 1175 *pc* bo ¦ ⌜ανατολικα 104 *pc* ¦ ⌜1† ελθειν B 𝔐 lat ¦ *txt* 𝔓74vid ℵ A E Ψ 33. 945. 1739. 1891 *pc* ¦ ⌜ · και ευρων τιν. μαθ. ειπ. πρ. αυ. D E Ψ 𝔐 gig sy^{h} bo^{mss} ¦ και ειπεν τοις μαθ. 𝔓38vid ¦ *txt* 𝔓74vid ℵ A B 33. 36. 453. 945. 1175. (1739). 1891 *al* vg co ¦ ⌜2 λαμβανουσιν τινες 𝔓38.41 D* sy^{hmg} sa • **3** ⌜ει. τε προς αυτους 𝔐 vg^{mss} (sy^{p} sa) ¦ ο δε ει. 𝔓41vid.74 ℵ A E 33 *pc* bo ¦ ει. δε D Ψ 945. 1739. 1891 *pc* ¦ ει. ουν 614*. 1505 *pc* sy^{h} ¦ ο δε Παυλος πρ. αυ. 𝔓38 ¦ *txt* B 36. 453. 614^{c}. 1175 *pc* d ¦ ⌜ελεγον 𝔓38 D • **4** ⌜ Χριστον D r ¦ τ. χρ. Ιησ. 𝔐 ¦ τ. Ιησ. Χρ. Ψ 945. 1175. 1739. 1891 *pc* gig sy^{p} sa^{mss} ¦ *txt* 𝔓38.74 ℵ A B E 614. 1505 *pc* vg sy^{h} sa^{mss} bo • **5** ⊤ Χριστου εις αφεσιν αμαρτιων 𝔓38vid D 614 *pc* sy^{h*} • **6** ○† 𝔓74 ℵ A B D 326. 1241 *al* ¦ *txt* E Ψ 1739 𝔐 ¦ ⌜ευθεως επεπεσεν 𝔓38vid D (vg^{mss}) • **8** ⊤εν δυναμει μεγαλη D sy^{hmg}

ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων ᵒ[τὰ] περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. **9** ⸢ὡς δέ τινες⸣ ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους ᵀ, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητὰς καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου ᵀ. **10** τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ⸢ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας⸣. **11** Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ὁ θεὸς ἐποίει διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, **12** ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀποφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς ᵒαὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ᵒ¹ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι.

13 Ἐπεχείρησαν δέ τινες καὶ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ λέγοντες· ⸢ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν Παῦλος κηρύσσει. **14** ⸢ἦσαν δέ ⸢τινος Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ ᵀ τοῦτο ποιοῦντες.⸣ **15** ⸢ἀποκριθὲν δὲ⸣ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν ᵀ εἶπεν αὐτοῖς· τὸν ᵒ[μὲν] Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι, ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; **16** καὶ ⸢ἐφαλόμενος ⸢ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτοὺς⸣ ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν, ⸣κατακυριεύσας ⸢¹ἀμφοτέρων ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. **17** τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε

17,17!
8,12; 20,25; 28,23. 31 L 4,43!
9.2!
2 K 6,17 R 16,17!
18,11; 20,31 1 K 16,8
1.22.26s; 6,9; 16,6; 20,4.16.18; 21,27! · 14,1! |
5,15 Mc 6,56p!
J 11,44!
L 9,49p
16,18
L 4,41p · 16,17
1,19! · 14,1!

8 ᵒ† B D Ψ 1175. 1891ᶜ *pc* | *txt* ℵ A E 33. 1739 𝔐 • **9** ⸢τινες μεν ουν αυτων D | ᵀτων εθνων. Τοτε D (E) (614 *pc*) syᵖ·ʰ** | ᵀ τινος E Ψ 𝔐 vgᶜˡ (syᵖ) | τιν. απο ωρας ε′ εως δεκατης D (614 *pc*) gig w syʰ·ᵖ* | *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B 323. 945. 1739 *pc* r vgˢᵗ • **10** ⸢εως παντες οι κ-τες τ. Α. ηκουσαν τους λογους τ. κ., Ι-οι και Ε-νες D* (e syᵖ) • **12** ᵒ 𝔓³⁸ | ᵒ¹ 𝔓⁷⁴ *pc* • **13** ⸢-ζομεν 𝔐 | εξορκιζομεν 𝔓³⁸ 36. 453. 614. 945. 1739. 1891 *pc* | *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B D E Ψ 33. 1175 *pc* saᵐˢ bo • **14** ⸢εν οις και υι. (+ επτα syʰᵐᵍ) Σ. (+ Ιουδαιου 𝔓³⁸) τινος ιερεως (αρχιερ. 𝔓³⁸) ηθελησαν το αυτο ποιησαι. εθος ειχαν τους τοιουτους εξορκιζειν (εχοντες εξορ. τ. τοι. 𝔓³⁸)· και εισελθοντες προς τον (- 𝔓³⁸) δαιμονιζομενον ηρξαντο επικαλεισθαι το ονομα λεγοντες· παραγγελλομεν σοι εν Ιησου ον Παυλος (+ ο αποστολος 𝔓³⁸) κηρυσσει εξελθειν (εξ. κηρ. D*) 𝔓³⁸ D (w syʰᵐᵍ) | ⸢τινες 𝔓⁷⁴ ℵ A Ψ 33. 1175* 𝔐 lat syʰ | *txt* 𝔓⁴¹ B D E 36. 453. 1175ᶜ. 1739. 1891 *pc* p* syᵖ | ᵀοι E Ψ 𝔐 syʰ | *txt* 𝔓⁴¹·⁷⁴ᵛⁱᵈ ℵ A B 33. 945. 1175. 1739. 1891 *pc* • **15** ⸢τοτε απεκριθη D | ᵀκαι D¹ | ᵒ 𝔓³⁸ᵛⁱᵈ.⁷⁴ ℵ* A D 33. 1739 𝔐 latt co | *txt* 𝔓⁴¹ ℵ² B E Ψ 614. 1505 *pc* syʰ • **16** ⸢εφαλλ- 𝔓⁴¹ ℵ² E Ψ 33. 1739 𝔐 | εναλλ- D | *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ* A B 1175 *pc* | ⸢ *3 4 1 2* 𝔓⁷⁴ (D) 𝔐 | *1 2* (E, *sed pon. 3 4 p.* ποv.) 945. 1739. 1891 *pc* | *txt* 𝔓⁴¹ ℵ A B Ψ 33. 36. 614. 1175. 1505 *al* | ⸢ και (– ℵ²) κατακ- ℵ* (Ψ) 104. 323. 453. 1241 *al* | κ. (– A *pc*) κατακ-σαν A 𝔐 | κυριευσας D *pc* | κατεκ-σεν 1739. 1891 *pc* | *txt* 𝔓⁷⁴ B E 33. 614. 1175. 1505 *al* | ⸢¹ αυτων (Ψ) 1739 𝔐 | – E | *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B D 33. 36. 104. 614. 1175. 1505 *pc* syʰ

2,43!

καὶ Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον καὶ ἐπέπε-
σεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτοὺς καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. **18** Πολλοί τε τῶν ⌜πεπιστευκό-
Dt 18,10-14 των ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς
πράξεις αὐτῶν. **19** ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων
συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων,
καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου
μυριάδας πέντε. **20** Οὕτως κατὰ κράτος ⌜τοῦ κυρίου ὁ
2,47! λόγος ηὔξανεν καὶ ἴσχυεν⌝.

16,10! 1K 16,5 · 18,12! 24,17 R 15,25 2K 1,15s · 23,11! R 1,10.15 2K 10,16 | 16,1! · R 16,23 2T 4,20 · 10!

21 ⌜Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα,⌝ ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ
πνεύματι διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ ᵀ Ἀχαΐαν πορεύ-
εσθαι εἰς Ἰεροσόλυμα εἰπὼν ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ
δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. **22** ἀποστείλας δὲ εἰς ᵒτὴν Μα-
κεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔρα-
στον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον ⌜εἰς τὴν Ἀσίαν⌝.

1K 15,32 2K 1,8s · 9,2!

23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ
ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. **24** Δημήτριος γάρ τις ⌜ὀνόματι,
ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ᵒἀργυροῦς Ἀρτέμιδος ⌜παρ-
16,16! είχετο τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν, **25** ⌜οὓς συν-
αθροίσας καὶ⌝ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ⌜ἐργάτας εἶπεν·
ἄνδρες⌝, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπο-
ρία ἡμῖν ἐστιν **26** καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον
⌜Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος
17,24.29 πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν
θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. **27** οὐ μόνον δὲ τοῦτο κιν-
δυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν ἀλλὰ καὶ τὸ
Is 40,17 Sap 3,17 τῆς μεγάλης θεᾶς ⌞Ἀρτέμιδος ἱερὸν⌟ εἰς οὐθὲν λογισθῆ-
ναι, ⌜μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος αὐ-
τῆς ἣν ὅλη ᵒἡ Ἀσία καὶ ᵒἡ οἰκουμένη σέβεται.
L 4,28 **28** ⌜Ἀκούσαντες δὲ⌝ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ᵀ

18 ⌜πιστευοντων D Ψ 614. 1505 *pc* ¦ σαντων E • **20** ⌜ *3 4 1 2 5–7* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ² (E, Ψ) 33. 1739 𝔐 lat sy^{h} ¦ ενισχυσεν και η πιστις του θεου ηυξ. κ. επληθυνετο (-θυνε D*) D (sy^{p}) ¦ *txt* ℵ* A B • **21** τοτε D | ᵀ την $\mathfrak{P}^{74}$ A D E 33. 945. 1739 *pc* ¦ *txt* ℵ B Ψ 𝔐 • **22** ᵒ† ℵ E 36. 323. 614. 1175. 1891 *al* *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ A B D Ψ 33. 1739 𝔐 | ολιγον εν τη Ασια D • **24** ⌜ην D ¦ – d gig | ᵒ B gig | ⌜ος (– A* E) παρειχε A* D E *pc* • **25** ⌜outos συν- D (614. 1505 *pc*) gig sy sa | ⌜ τεχνιτας εφη προς αυτους· αν. συντεχνιται D (sy$^{p\,h**}$) sa • **26** ⌜εως Εφεσιου D • **27** ⌞ D E H P (Ψ) 323. 1241 *pm* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B L 33. 36. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *pm* | ⌜-λλει A* (⌜ D) 36. 323. 945. 1175. 1739 *al* | ᵒ *bis* B • **28** ⌜ταυτα δε ακ. D (lat) sy^{p} | ᵀ δραμοντες εις το αμφοδον D (614) *pc* sy^{hmg}

ἔκραζον λέγοντες· μεγάλη ○ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. **29** ⌜καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις τῆς συγχύσεως⌝, ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον ⌜Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου. **30** ⌜Παύλου δὲ⌝ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον ⌜οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί⌝· **31** τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ⌜ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. **32** ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη καὶ οἱ ⌜πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκα συνεληλύθεισαν. **33** ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου ⌜συνεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. **34** ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία ○ἐκ πάντων ⌜ὡς ἐπὶ ὥρας δύο ⌜κραζόντων· μεγάλη ○[1]ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων⊤.

35 ⌜Καταστείλας δὲ ⌟ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον⌞ φησίν· ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἀνθρώπων ὃς οὐ γινώσκει τὴν ⌜Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον ⌜[1]οὖσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ ⌜[2]διοπετοῦς; **36** ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν. **37** ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους ⊤οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν ⌜θεὸν ⌜ἡμῶν. **38** εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρός ⊤τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. **39** εἰ δέ τι ⌜περαιτέρω ⌜ἐπιζητεῖτε, ἐν ⌜τῇ ἐννόμῳ⌝ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. **40** καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς ⌜αἰτίου ὑπάρχοντος⌝ περὶ

cf Bel 18. 41 Θ
7,57
20,4 R 16,23 1K 1,14 3J 1 · 27,2!
21,34
39s
? 1T 1,20!
R 2,22
13,7!
32
15,2!
15,27

28 ○ D* *pc* • **29** ⌜και συνεχυθη ολη η πολις αισχυνης D* (gig sy^{p}) | ⌜-να 36. 453 *pc* ¦ -νιας 1505 *pc* • **30** ⌜του δε Π. (ℵ^{2} 1175, D) E Ψ 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ* A B 6. 33 *pc* | ⌟οι μαθ. εκωλυον D (sy^{p}) • **31** ⌜υπαρχοντες D • **32** ⌜πλειστοι D • **33** ⌜προεβ- D^{1} Ψ 𝔐 vg^{mss} sy^{h} ¦ κατεβ- D* lat ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B E 33. 323. 945. 1739. 1891 *pc* • **34** ○ D lat | ⌜ωσει 𝔓^{74} B 33 *pc* | ⌜† -ζοντες ℵ A ¦ – Ψ ¦ *txt* 𝔓^{74} B D E 33.1739 𝔐 | ○^{1} D* | ⊤μεγ. η Αρτ. Εφ. B • **35** ⌜κατασεισας D E Ψ 614. 1505 *pc* | ⌟B 1175 *pc* | ⌜ημετεραν D | ⌜^{1}ειναι D | ⌜^{2}διοσπ- D • **37** ⊤ενθαδε D 614 *pc* sy^{hmg} co | ⌜θεαν D* E^{c} P 614. 1241. 1505 *al* | ⌜υμ- E* 𝔐 vg sy^{h} bo ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B D E^{c} Ψ 36. 945. 1175. 1739. 1891 *al* e gig sy^{p} sa bo^{mss} ^ • **38** ⌜αυτους D (gig) sa^{mss} • **39** ⌜περι ετερων ℵ A D E Ψ 𝔐 (vg) sy^{h} co ¦ *txt* 𝔓^{74} B 33. 36. 453. 945. 1739. 1891 *pc* d gig | ⌜ζη- 𝔓^{74} E 36. 453. 945. 1739. 1891 *pc* | ⌜τω νομω D* • **40** ⌜αι. οντος D ¦ [αιτιου υπ-ντες Hort *cj*]

L 16,2! 32 οὐ °[οὐ] δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον °¹περὶ τῆς συ-
στροφῆς ταύτης. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκ-
κλησίαν.

29 **20** Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον ⌜μεταπεμψά-
16,10! 2K 2,13; 7,5 1T 1,3 μενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ ⌜παρακαλέσας,
ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν °πορεύεσθαι εἰς Μακεδονίαν. **2** δι-
cf R 15,22-29 ελθὼν δὲ ᵀ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ ⌜παρακαλέσας αὐτοὺς⌝
19; 9,24; 23,16.30 2K 11,26 · λόγῳ πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα **3** ποιήσας τε μῆνας
18,18; 21,3 τρεῖς· γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων
⌜μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμης τοῦ⌝
ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. **4** ⌜συνείπετο δὲ αὐτῷ⌝ ᵀ
17,10 · 27,2! · ⌜Σώπατρος °Πύρρου Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρί-
19,29! · 16,1! · σταρχος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος ⌜Δερβαῖος καὶ Τιμό-
E 6,21! · 21,29! θεος, ⌜¹Ἀσιανοὶ δὲ ⌜²Τύχικος καὶ Τρόφιμος. **5** οὗτοι δὲ
5-15: 16,10! · 16,8 ⌜προελθόντες ἔμενον ⌜ἡμᾶς ἐν Τρῳάδι, **6** ἡμεῖς δὲ ἐξ-
Mc 14,1 επλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων
καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρῳάδα ⌜ἄχρι ἡμερῶν
21,4; 28,14 πέντε⌝, ⌜ὅπου διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά.
1K 16,2! · 2,42! · **7** Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων ἡμῶν κλά-
17,17! σαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς μέλλων ἐξιέναι
τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου.
1,13 **8** ἦσαν δὲ ⌜λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ⌜ἦμεν συν-
ηγμένοι. **9** καθεζόμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος
ἐπὶ ⌜τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ⌝ διαλεγομέ-
νου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, ⌻κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕ-
πνου⌝ ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω καὶ ᵀ ἤρθη νε-
1Rg 17,21 κρός. **10** καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συμ-

40 ° $\mathfrak{P}^{74}$ D E 33. 36. 453. 945. 1175. 1739*vid. 1891 *al* gig vg sa bo^{mss} | *txt* ℵ A B Ψ 1739^{c} $\mathfrak{M}$ p* sy bo | °¹ D Ψ 1739 $\mathfrak{M}$ vg sy^{h} | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B E 36. 614. 1175. 1505 *al* d gig sy^{p} • **20,1** ⌜προσκαλεσα- A D Ψ $\mathfrak{M}$ latt sy | μεταστειλα 945. 1739. 1891 *pc* | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ B E 33. 36. 453. 1175 *pc* | ⌜ πολλα παρακελευσας D*vid | ° D E 323. 945. 1505. 1739 *pc* gig bo^{mss} • **2** ⌜παντα D | ⌜χρησαμενος D^{vid} • **3** ηθελησεν αναχθηναι εις Σ. ειπεν δε το πνευμα αυτω D (gig) sy^{hmg} • **4** ⌜μελλοντος ουν εξιεναι αυτου (+ συνειποντος δε αυτω sy^{hmg}) D sy^{hmg} | ⌜αχρι της Ασιας A (D) E Ψ 1739 $\mathfrak{M}$ gig vg^{mss} sy | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ B 33 *pc* vg co | ⌜ Σωσιπ 104. (1175) *pc* gig p^{c} vg^{c} co | ° $\mathfrak{M}$ sy | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B D E Ψ 33. 36. 323. 945. 1175. 1739. 1891 *al* latt sy^{hmg} co | ⌜ ο Δ. A 33 | Δουβ(ε)ριος D* (gig) | ⌜¹ Εφεσιοι D sy^{hmg} sa | Εφεσιος· Ασιανοι 614 *pc* | ⌜² Ευτυχος D • **5** ⌜προσελ- ℵ A^{vid} B* E H L P Ψ 945. 1175. 1241. 1505. 1739 *pm* | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ B^{2} D 36. 104. 323. 614. 1891 *pm* latt sy | ⌜ αυτον D • **6** ⌜απο ημ. π. $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ E 33 | πεμπταιοι D | – Ir^{lat} | ⌜οὗ B (+ και Ψ 614. 1505 *pc*) 1739 $\mathfrak{M}$ | εν η και D | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A E 33 • **8** ⌜υπολαμ- D | ⌜ ησαν 1 *pc* bo • **9** ⌜τη θυριδι κατεχομ- υπ. βαρει D | ⌻ 1891 *pc* p | ⌜ος D*

περιλαβὼν εἶπεν⌜· μὴ θορυβεῖσθε⌝, ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ Mc 5,39
ἐν αὐτῷ ἐστιν. **11** ἀναβὰς δὲ °καὶ κλάσας τὸν ἄρτον καὶ
γευσάμενος ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως 28,23
ἐξῆλθεν. **12** ⌜ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα⌝ ζῶντα καὶ παρεκλή-
θησαν οὐ μετρίως.

13 Ἡμεῖς δὲ ⌜προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν
ἐπὶ τὴν ⸀Ἄσσον ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν
Παῦλον· οὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν μέλλων αὐτὸς πε-
ζεύειν. **14** ὡς δὲ ⌜συνέβαλλεν ἡμῖν εἰς τὴν ⸀Ἄσσον, ἀνα-
λαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλήνην, **15** κἀκεῖθεν
ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἄντικρυς Χίου,
τῇ δὲ ⌜ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον⸀, τῇ °δὲ ⌜ἐχομένῃ
ἤλθομεν εἰς Μίλητον. **16** κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παρα- 17 2T 4,20
πλεῦσαι τὴν ⸀Ἔφεσον, ⌜ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτρι- 18,21
βῆσαι⌝ ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γὰρ □εἰ δυνατὸν εἴη αὐ- 19,10!
τῷ⸀ ⸀ τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς ⌜Ἱε-
ροσόλυμα.

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς ⸀Ἔφεσον ⌜μετεκα-
λέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. **18** ὡς δὲ παρ- 11,30!
εγένοντο πρὸς αὐτὸν ⸀ εἶπεν αὐτοῖς·
ὑμεῖς ἐπίστασθε⸀, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς 18,19
τὴν Ἀσίαν, ⌜πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην⌝, 19,10! · 1Th 1,5!
19 δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ R 12,11!
δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπι- 31 · 3! 1Th 2,15s
βουλαῖς τῶν Ἰουδαίων, **20** ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν 27
συμφερόντων τοῦ °μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι °¹ὑ-
μᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, **21** διαμαρτυρόμενος Ἰου- 18,28 | 14,1!
δαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τὴν εἰς ⸀ θεὸν μετάνοιαν καὶ 17,30; 26,18.20

10 ⌜ (*ex itac.?*) μη ·σθαι B* C D 1175 *pc* • **11** ° B • **12** ⌜ασπαζομενων δε αυτων ηγαγεν τον νεανισκον D • **13** ⌜προσελ· A B* E 𝔐 | κατελ D gig sy^{p} | *txt* 𝔓$^{41vid.74}$ ℵ B^{2} C L Ψ 33. 36. 323. 614. 945. 1505. 1739 *al* • **14** ⌜ βαλεν C D 33. 1739 𝔐 | *txt* ℵ(*) A B E Ψ 1175 *pc* • **15** ⌜εσπερα B 36. 453. 1175. 1241 *pc* bo^{pt} | ⸀και μειναντες εν Τρωγυ(λ)λιω *et* ° (D, Ψ) 𝔐 gig sy sa | *txt* 𝔓$^{41vid\ 74}$ ℵ A B C E 33. 36. 453. 1175. 1739. 1891 *pc* vg bo | ⌜ ερχο- D* 614. 1175. 1891 *al* • **16** ⌜μηποτε γενηθη αυτω κατασχεσις τις D (gig) vg | □ D H | ⸀εις D | ⌜ Ιερουσαλημ 𝔓^{74} ℵ A E Ψ 33. 1505. 1704. 1739 *pc* | *txt* B C D 𝔐 latt • **17** ⌜ μετεπεμψατο D • **18** ⸀ομοσε οντων αυτων 𝔓^{74} (A) D lat | ομοθυμαδον E 2464 *pc* | *txt* ℵ B C Ψ 33. 1739 𝔐 vg^{mss} sy co | ⸀ αδελφοι D 2464 *pc* sa | ⌜ως τριετιαν η και πλειον ποταπως μεθ υμων ην (ημην?) παντος χρονου D* | ως τρ. η και πλ. *et txt* D^{1} • **20** ° D ⸉ °¹ D sy^{p}; Lcf • **21** ⸀τον 𝔓^{74} A D Ψ 33. 1739 𝔐 | *txt* ℵ B C E 1175. 1241 *al*

1,21! πίστιν ⌜εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν⌝. **22** Καὶ νῦν
cf 19,21 ἰδοὺ δεδεμένος ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἰερουσα-
λὴμ τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ ⌜εἰδώς, **23** πλὴν
10,19! ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ ⊤ πόλιν διαμαρτύρεταί μοι
9,16; 21,11.33 λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις ⌜με μένουσιν⌝. **24** ἀλλ' ⌜οὐ-
cf 21,13! δενὸς λόγου ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν⌝ τιμίαν ἐμαυτῷ ⌜ὡς
13,25 2T 4,7 · 2K 5,18 · ⌜τελειῶσαι τὸν δρόμον μου ⊤ καὶ τὴν διακονίαν ⌜ἣν ἔλα-
1,21! βον⌝ παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι ⊤ τὸ εὐαγ-
32 | γέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. **25** Καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ
38 οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες
19,8! ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων ⌜τὴν βασιλείαν⌝. **26** ⌜διότι μαρ-
18,6 Sus 46 Theod 20 τύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι⌝ καθαρός εἰμι ἀπὸ
τοῦ αἵματος πάντων· **27** οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ ○μὴ
1T 4,16 · L 12,32! Ph 1,1 1T 3,1s Tt 1,7 · 9,31 1T 3,5! · Ps 74,2 · H 9,12 ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν. **28** προσ-
ἔχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν
τοῦ ⌜θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο ⊤ διὰ τοῦ ⌜αἵματος τοῦ
ἰδίου⌝. **29** ⊤ ἐγὼ ⌜οἶδα ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφι-
Mt 7,15; 10,16 J 10,12 1J 2,19 ξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποι-
μνίου, **30** καὶ ἐξ ὑμῶν ○αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λα-
13,10 λοῦντες διεστραμμένα τοῦ ⌜ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσ-
Mc 13,37! · 19,10 σω ⌜αὐτῶν. **31** διὸ γρηγορεῖτε μνημονεύοντες ὅτι τριε-
19 2K 2,4 τίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων
1Th 2,11 | 14,23 νουθετῶν ἕνα ἕκαστον⊤. **32** Καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι

21 ⌜εις τ. κ. ημ. (– E) I. Χριστον $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A C E 33. 36. 323. 945. 1175. 1241. 1505. 1739 *pm* vg sy^{p} bo^{pt} ¦ δια του κ-ου ημ. I-ου X-ου D ¦ *txt* B H L P Ψ 614 *pm* gig sy^{h}; Lcf • **22** ⌜γινωσκων $\mathfrak{P}^{41}$ D • **23** ⊤πασαν D gig (vg) sy; Lcf | ⌜σε μ. εν Ιερουσαλημ $\mathfrak{P}^{41}$ (D, 614 gig vg^{cl} sy^{h**}) sa • **24** ⌜ουδ. λογον εχω (+ μοι D*) ουδε ποι. τ. ψ. (+ μου D*) $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ^{2} A D* (33) *pc* ¦ ουδ. (+ τουτων *pc*) λογον ποι. ουδε εχω τ. ψ. μου (– Ψ 614. 1505. 1739 *al*) E Ψ 1739 $\mathfrak{M}$ (sy^{h}) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{41}$ ℵ* B C D^{2} 1175 *pc* (gig. sy^{p}) | ⌜εως ℵ^{2} B^{2} vg ¦ ωστε E 33. 323. 614. 945. 1505. 1739 *al* ¦ του D gig; Lcf ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{41\ 74vid}$ ℵ* A B* C Ψ $\mathfrak{M}$ | ⌜† -ωσω ℵ B *pc* vg ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{41vid}$ A (C) D E Ψ 1739 $\mathfrak{M}$ gig; Lcf | ⌜μετα χαρας C E Ψ 1739 $\mathfrak{M}$ sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{41}$ ℵ A B D 33 *pc* lat sy^{p} co | ⌜ην παρελ- $\mathfrak{P}^{41vid.74vid}$ 614. 1505 *pc* ¦ του λογου ον (ην D^{1}) παρελ- D gig vg^{cl} | ⊤ Ιουδαιοις και Ελλησιν $\mathfrak{P}^{41vid}$ D gig sa^{mss}; Lcf • **25** ⌜τ. β. του (+ κυριου gig) Ιησου D gig sa; Lcf ¦ τ. β. τ. θεου E $\mathfrak{M}$ vg bo^{pt} ¦ το ευαγγελιον τ. θ. 323. 1739. 1891 *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B C Ψ 33. 36. 453 *pc* sy bo^{pt} • **26** ⌜αχρι ουν της σημ. ημερας D* • **27** ○ D* *pc* • **28** ⌜κυριου $\mathfrak{P}^{74}$ A C* D E Ψ 33. 36. 453. 945. 1739. 1891 *al* gig p sy^{hmg} co; Ir^{lat} Lcf ¦ κυ. και (του *pm*) θεου C^{3} $\mathfrak{M}$. *txt* ℵ B 614. 1175. 1505 *al* vg sy bo^{ms}; Cyr | ⊤εαυτω $\mathfrak{P}^{41vid}$ D; Ir^{lat} | ⌜ιδ. αι. $\mathfrak{M}$ αι. αυτου Ir^{lat} ¦ [αι. τ. ιδ. υιου Knapp *cj*] ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{41\ 74}$ ℵ A B C D E Ψ 33. 36. 945. 1175. 1739. 1891 *al*; Cyr • **29** ⊤οτι B | ⌜γαρ οιδα τουτο C^{3} E Ψ $\mathfrak{M}$ p sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{41.74}$ ℵ$^{(2)}$ A B C* D 33. 36. 453. 1175. 1739. 1891 *pc* lat sy^{p}; Ir^{lat} • **30** ○ B | ⌜αποστρεφειν $\mathfrak{P}^{41}$ D; Ir^{lat} | ⌜† εαυ- ℵ A B; Ir^{lat} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{41.74}$ C D E Ψ 33. 1739 $\mathfrak{M}$ • **31** ⊤υμων D E 323. 614. 945. 1505. 1739. 1891 *al* latt sy

ὑμᾶς τῷ ⌜θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις ⌜πᾶσιν⌝. **33** ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ ⌜οὐδενὸς ἐπεθύμησα· **34** αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσιν μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. **35** ⌜πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ὅτι αὐτὸς εἶπεν· ⌜μακάριόν ἐστιν ⌜μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν⌝⌝. **36** Καὶ ταῦτα εἰπὼν θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. **37** ἱκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο πάντων καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, **38** ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

21 ⌜Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας⌝ ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον κἀκεῖθεν εἰς ⌜Πάταρα, **2** καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. **3** ⌜ἀναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰς Συρίαν καὶ ⌜κατήλθομεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. **4** ἀνευρόντες δὲ τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά, οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ ἐπιβαίνειν εἰς Ἰερουσόλυμα. **5** ὅτε δὲ ἐγένετο ⌜ἡμᾶς ἐξαρτίσαι⌝ τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσευξάμενοι **6** ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους καὶ ⌜ἀνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

24; 14,3 · R 16,25· 26,18 E 1,18! Kol 1,12 Dt 33,3s Sap 5,5 | Mt 10,8 1K 9,12.15 2K 7,2 1Sm 12,3

1K 4,12!

1Th 4,11

1,21! · cf Mt 14,19p Sir 4,31

21,5

cf Gn 33,4; 45,14 · R 16,16! |

25 · 15,3!

1-18: 16,10!

11,19!

20,3!

7

cf 11,19

20,6! · 10,19!

12

15,3!

20,36

32 ⌜† κυριω B 326 *pc* gig sa^{mss} bo | *txt* 𝔓^{74} ℵ A C D E Ψ 33. 1739 𝔐 vg sy sa^{mss} | ⌜ των παντων D | ⌜αυτω η δοξα εις τους αιωνας· αμην 614 *pc* sy^{h**} • **33** ⌜ουθ- 𝔓^{74} ℵ A E • **35** ⌜πασι D*^{vid}; Spec | ⌜-ριος D* sy^{p} *et* ⌜ο διδους μαλλον η ο λαμβανων sy^{p}

¶ **21,1** ⌜και επιβαντες ανηχθημεν· αποσπασθεντων δε ημων D* sa | ⌜ (27,5) Π. και Μυρα 𝔓^{45vid} D (gig vg^{mss} sa) | Πατερα 𝔓^{74} A C | *txt* ℵ B E Ψ 33. 1739 𝔐 vg sy • **3** ⌜ -νεντες A B^{2} C E Ψ 𝔐 | *txt* 𝔓^{74} ℵ B* 33^{vid}. 1704. 1739 *pc* d | ⌜ κατηχθημεν C Ψ 1739 𝔐 | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B E 33. 326. 1175 *pc* lat sy^{h} • **5** ⌜† A B* E *pc* | *txt* 𝔓^{74} ℵ B^{2} C Ψ 1739 𝔐 • **6** ⌜† ενεβ̄- ℵ^{2} B E Ψ 945. 1739. 1891 *pc* | επεβ- 𝔐 | *txt* 𝔓^{74} ℵ* A C 36. 453. 614. 1175. 1505 *pc*

3 **7** Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου ⌜κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. **8** τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ⌜ἤλθομεν εἰς Καισάρειαν καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. **9** τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι προφητεύουσαι. **10** Ἐπιμενόντων δὲ *30*
⊤ ἡμέρας πλείους κατῆλθέν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος, **11** ⌜καὶ ἐλθὼν⌝ πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τὸν ἄνδρα οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δήσουσιν ⌜ἐν Ἰερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. **12** ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, ⌜παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι ⌜τοῦ μὴ ἀναβαίνειν⌝ αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλήμ. **13** ⌜τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος⌝· τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ ⌜συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ⊤ ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. **14** μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόντες⊤· τοῦ κυρίου τὸ θέλημα γινέσθω.

16; 8,40; 9,30; 18,22 · 6,5! · E 4,11 2T 4,5 2,17 11,28 10,19! 20,23! cf J 21,18 28,17 Mc 10,33 L 24,7 4 20,24 cf R 15,30s 5,41! 11,18 · Mt 26,42p

18,22 8! **15** Μετὰ δὲ ⌜τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι⌝ ⌜ἀν- *(31)*
εβαίνομεν εἰς Ἰεροσόλυμα· **16** συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ⌜ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν⊤ ⌜Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ. **17** ⌜Γενομένων δὲ ἡμῶν⌝ εἰς Ἰεροσόλυμα ἀσμένως ἀπεδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί.

7 ⌜κατεβημεν 𝔓74 ℵ2 A E | *txt* ℵ* B C Ψ 33. 1739 𝔐 • **8** ⌜οι περι τον Παυλον ηλθον 𝔐 | *txt* 𝔓74 ℵ A B C E Ψ 33. 36. 323. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *al* latt sy co; Eus Chr • **10** ⊤ ημων ℵ2 E 1739 𝔐 gig sy^{hmg} | αυτων ℵ* 1175 | *txt* 𝔓74 A B C H Ψ 33. 36. 453. 1505 *al*; Bas • **11** ⌜ανελ- δε D* | ⌜εις 𝔓74 D • **12** ⌜παρακ- D* | ⌜τον Παυλον τ. μη επιβ- D gig • **13** ⌜απεκ. δε (τε 𝔐) ο Π. Ψ 𝔐 sy^{h} | απεκ. δε ο Π. και ειπεν (323). 945. 1739. 1891 *pc* | ειπεν δε προς ημας ο Π. D (gig) | τοτε απεκ. (+ δε 33) ο (– 𝔓74) Π. και ειπεν 𝔓74 ℵ A E 33 *pc* vg (sy^{p}) sa bo^{mss} | *txt* B(* *om.* ο) C(*) 36. (1175) *pc* bo | ⌜ θορυβουντες D* gig p; Tert | ⌜ βουλομαι D (sy^{p}) • **14** ⌜προς αλληλους D • **15** τινας ημ. αποταξαμενοι D | ⌜αναβ C D L* 36 *pc* • **16** ⌜ουτοι δε ηγαγον ημας D^{vid} | ⊤και παραγενομενοι εις τινα κωμην εγενομεθα παρα D^{vid} (sy^{hmg}) | ⌜ Ιασονι ℵ gig vg^{mss} bo^{pt} • **17** ⌜κακειθεν εξιοντες ηλθομεν D^{vid} (sy^{hmg})

31 **18** Τῇ ⌜δὲ ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς
Ἰάκωβον, ⌜πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. 12,17! · 11,30
19 καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον,
ὧν⌝ ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας 15,4!
αὐτοῦ. **20** Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν ⌜θεὸν 11,18
⌜εἶπόν τε⌝ ○αὐτῷ· θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν 2,41; 4,4
⌜ἐν τοῖς Ἰουδαίοις⌝ τῶν πεπιστευκότων καὶ πάντες ⊤ζη-
λωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν· **21** ⌜κατηχήθησαν δὲ περὶ 22,3
σοῦ ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ cf G 3,25
⌜τὰ ἔθνη πάντας⌝ Ἰουδαίους λέγων μὴ περιτέμνειν αὐ- 28,17
τοὺς τὰ τέκνα ⌜μηδὲ τοῖς ἔθεσιν⌝ περιπατεῖν. **22** τί οὖν
ἐστιν; πάντως ⌜ἀκούσονται ὅτι ἐλήλυθας. **23** τοῦτο οὖν
ποίησον ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐ- 18,18
χὴν ἔχοντες ⌜ἐφ' ἑαυτῶν. **24** τούτους παραλαβὼν ἁγνί-
σθητι σὺν αὐτοῖς καὶ δαπάνησον ⌜ἐπ' αὐτοῖς⌝ ἵνα ⌜ξυρή- J 11,55
σονται τὴν κεφαλήν, καὶ γνώσονται πάντες ὅτι ὧν κατ- Nu 6,9.18
ήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν ⌜ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ⌝ αὐτὸς
φυλάσσων τὸν νόμον. **25** περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων
ἐθνῶν ⌜ἡμεῖς ⌜ἐπεστείλαμεν ⌜1κρίναντες φυλάσσεσθαι
αὐτοὺς ⌜τό τε⌝ εἰδωλόθυτον καὶ αἷμα □καὶ πνικτὸν◝ καὶ 15,20!
32 πορνείαν. **26** Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄν-
δρας τῇ ⌜ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθείς, ⌜εἰσῄει
εἰς τὸ ἱερὸν διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν 1 Mcc 3,49 Nu 6, 1-21
τοῦ ἁγνισμοῦ ⌜ἕως οὗ⌝ ⌜1προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου
αὐτῶν ἡ προσφορά. 24,17

18/19 ⌜τε 𝔓74 ℵ A E 945. 1739. 1891 *pc* gig | ⌜ησαν δε παρ αυτω οι πρ. συνηγμενοι· ους ασπ. διηγειτο ενα εκαστον ως D* (sa) • **20** ⌜κυριον D Ψ 𝔐 gig vgmss syh sa ' *txt* 𝔓74 ℵ A B C E L 33. 36. 323. 945. 1175. 1739. 1891 *al* vg syp bo | ⌜ *1* 1241 *pc* ¦ ειποντες C D 𝔐 syh ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B E L Ψ (33). 36. 453. 945. 1739 *al* | ○ D | ⌜ *2 3* 𝔓74 ¦ I–αιων Ψ 𝔐 syh ¦ εν τη I-αια D gig p syp sa ¦ – ℵ *pc* ¦ *txt* A B C E 33. 36. 945. 1175. 1739. 1891 *al* vg bo; Eus | ⊤ουτοι D(*) gig vgmss syp • **21** ⌜κατηχησαν D* 104 gig | ⌜ *1 2* 𝔓74 A E 33 *pc* latt bo ¦ τα εθη παντ. D1 | ⌜ μ. τοις εθνεσιν 614 *pc* ¦ μητε εν τ. εθνεσιν (*!*) αυτου D* • **22** ⌜ δει συνελθειν (+ το D1) πληθος (⌜ D Ψ 𝔐)· ακ. γαρ 𝔓74 ℵ(*) A (C2) D E Ψ 33. 1739v.l. 𝔐 latt ¦ *txt* B C*vid 36. 453. 614. 1175. 1505. 1739* *pc* sy(p) co • **23** ⌜αφ ℵ B *pc* bo; Or • **24** ⌜επ (εις D) αυτους A* D 33. 323. 945. 1739 *pc* ¦ ⌜ σωνται A B2 C (D*) Ψ 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓74 ℵ B* D1 E 33. 614. 1175. 1505. 1891 *al* | ⌜αλλ' οτι πορευου D* • **25** ⌜ουδεν εχουσιν λεγειν προς σε· ημ. γαρ D gig sa | ⌜ απεστ B C* D Ψ 049. 614. 2495 *pc* bo | ⌜1 κρ.◝(-νόντες D* *pc*) μηδεν τοιουτον τηρειν αυτους ει μη D 𝔐 gig ¦ κρ. (νοντες 945) μηδ. τοιουτο τηρ. αυ. ει μη (αλλα 945. 1739. 1891 *pc*) C E Ψ 453. 945. 1505. 1739. 1891 *al* ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B 33. 1175 *pc* vg syp co | ⌜ *1* 𝔓74 D Ψ 36. 614. 1505 *pc* ¦ απο (*et* -των„ -ματος, -του, -ειας) E vg sy | □ D gig • **26** ⌜ερχ- 2464 *pc* e syh ¦ επιουση D | ⌜ εισηλθεν D | ⌜οπως D | ⌜1 -ενεχθῆ 323. 945. 1739. 1891 *pc*

27 ⌜Ὡς δὲ ἔμελλον ᵒαἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι⌝, οἱ *(32)*
19; 24,19; 19,10! ᵀ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι ᵀ θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱε-
31 ρῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον καὶ ⌜ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν
τὰς χεῖρας **28** κράζοντες· ἄνδρες Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε·
28,17 · 18,13! οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου
6,13! καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχῇ διδάσκων, ἔτι τε
24,6 Ez 44,7 καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν τὸν
20,4 2T 4,20 ἅγιον τόπον τοῦτον. **29** ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφι-
μον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ⌜ἐνόμιζον ὅτι
Mt 21,10 εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. **30** ἐκινήθη τε ἡ πόλις
26,21 ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι
τοῦ Παύλου εἵλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ καὶ εὐθέως ἐ-
κλείσθησαν αἱ θύραι. **31** Ζητούντων ⌜τε αὐτὸν
23,27 ἀποκτεῖναι ἀνέβη ᵀ φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι
27 ὅλη ⌜συγχύννεται Ἰερουσαλήμ. **32** ὃς ἐξαυτῆς ⌜παραλα-
βὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ' αὐ-
τούς, οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας
ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. **33** τότε ἐγγίσας ὁ χι-
λίαρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἁλύ-
20,23! 12,6 σεσι δυσί, καὶ ἐπυνθάνετο τίς εἴη καὶ τί ἐστιν πεποιη-
19,32 κώς. **34** ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ. μὴ δυ-
22,30.24; 23,28 ναμένου δὲ αὐτοῦ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον
23,10! ἐκέλευσεν ⌜ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. **35** ὅτε δὲ
ἐγένετο ⌜ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐ-
τὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ⌜ὄχλου, **36** ἠ-
J 19,15! κολούθει γὰρ τὸ πλῆθος ⌜τοῦ λαοῦ⌝ κράζοντες⌜· αἶρε
αὐτόν.

37 Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ⌜ὁ Παῦ-
λος λέγει τῷ χιλιάρχῳ⌝· εἰ ἔξεστίν μοι ⌜εἰπεῖν τι⌝ πρὸς
σέ; ὁ δὲ ἔφη· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; **38** ⌜οὐκ ἄρα⌝ σὺ εἶ
5,36s ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ⌜ἀναστατώσας καὶ
ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας

27 ⌜συντελουμενης δε της εβδομης ημερας D gig (syᵖ) | ᵒ 𝔓⁷⁴ E Ψ *pc* | ᵀ δε *et* ᵀ ε-
ληλυθοτες D | ⌜επιβαλλουσιν D • **29** ⌜-μισαμεν D • **31** ⌜ δε D¹ Ψ 𝔐 lat syʰ | – 𝔓⁷⁴
(D*) p | *txt* ℵ A B E 945. 1739. 1891. 2464 *pc* | ᵀ δε 𝔓⁷⁴ | ⌜ συγκεχυται 𝔓⁷⁴ ℵ² E Ψ 1739
𝔐 d gig | *txt* ℵ* A B D 33. (1175) *pc* vg • **32** ⌜ λαβων B d • **34** ⌜αναγ- 𝔓⁷⁴ • **35** ⌜εις D |
⌜ λαου D latt syᵖ • **36** ⌜τ. οχλου 614. 1505 *pc* syʰ | – D gig | ⌜αναιρεισθαι D • **37** ⌜τω χ.
αποκριθεις ειπεν D | ⌜ λαλησαι D gig • **38** ⌜ου D | ⌜εξαναστ- E

τῶν σικαρίων; **39** εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος, ⌜Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας, οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης⌝· δέομαι ⁰δέ σου, ⌜ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. **40** ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν ⌜κατέσεισεν τῇ χειρὶ ⌜τῷ λαῷ⌝. πολλῆς δὲ ⌜σιγῆς γενομένης⌝ προσεφώνησεν τῇ ⌜Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων·

Ph 3,5 · 9,11 · 6,9; 22,3; 23,34 G 1,21

13,16!

22,2!

22 ⌜Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας. **2** ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ ⌜προσεφώνει ⁰αὐτοῖς, μᾶλλον ⌜παρέσχον ἡσυχίαν⌝. καὶ φησίν· **3** ἐγὼ ⊤ εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ ⌜πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ⁰ὑπάρχων ⌜τοῦ θεοῦ⌝ καθὼς ⌜πάντες ὑμεῖς⌝ ἐστε σήμερον· **4** ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας ⁰τε καὶ γυναῖκας, **5** ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεύς ⊤ μαρτυρεῖ μοι καὶ ⌜πᾶν τὸ πρεσβυτέριον, παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος ⌜πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς⌝ εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἰερουσαλὴμ ἵνα τιμωρηθῶσιν. **6** ⌜Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ, **7** ἔπεσά τε⌝ εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις; ⊤ **8** ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· τίς εἶ, κύριε; εἶπέν τε πρός με· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις. **9** οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο ⊤ τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός

7,2
24,10; 25,8; 26,1 s.
24 1 K 9,3 |
21,40; 26,14
3–21: 9,1-29; 26,9-20
21,39!
5,34
G 1,14 R 10,2
9,2!
8,3!
L 22,66
8,26
2,22!
Sap 18,1

39 ⌜ (22,3) εν Ταρσω δε της K. γεγεννημενος D (w, sy^{p}) | ⁰ $\mathfrak{P}^{74}$ L 6 *pc* sy^{p} | ⌜-ψαι Ψ ¦ συγχωρησαι D gig • **40** ⌜και σεισας D | ⌜προς αυτους D sy^{p} | ⌜ 2 *1* B 945. 1739. 1891 *pc* ¦ ησυχιας γεν. D | ⌜ ιδια $\mathfrak{P}^{74}$ A

¶ **22,2** ⌜-νησεν $\mathfrak{P}^{74}$ L 36. 614. 945. 1505. 1739. 1891 *al* ¦ προσφωνει D E Ψ 33^{vid}. 1241. 2464 *pc* vg ¦ *txt* ℵ A B $\mathfrak{M}$ | ⁰ D gig | ⌜ησυχασαν D • **3** ⊤μεν Ψ $\mathfrak{M}$ sy^{h} bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74vid}$ ℵ A B D E 33. 36. 453. 945. 1739. 1891 *pc* | ⌜παιδευομενος D | ⁰ D lat | ⌜τ. νομου 88 vg ¦ των πατρικων μου παραδοσεων sy^{h**} ¦ – Ψ 614. 1505 *pc* vg^{mss} | ⌜ *1* $\mathfrak{P}^{74}$ ¦ *2 1* D • **4** ⁰ $\mathfrak{P}^{74}$ • **5** ⊤Ανανιας 614 *pc* sy^{h**} | ⌜ολον D | ⌜παρα των ·φων D • **6/7** ⌜εγγιζοντι δε μοι μεσημβριας Δ. εξαιφ. απο του ουρ. περιηστραψε με φως και επεσον D* | ⊤ (26,14) σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζειν. E gig vg^{mss} sy^{hmg} • **9** ⊤και εμφοβοι εγενοντο D E Ψ 1739 $\mathfrak{M}$ gig sy^{h} sa ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B H 049. 33. 326. 1175. 1241. 2464 *pc* vg sy^{p} bo

2,37! μοι. **10** εἶπον δέ· τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν
πρός με· ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκὸν κἀκεῖ σοι λαλη-
θήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. **11** ⌜ὡς δὲ
Dt 28,28s · 13,11 ⌜οὐκ ἐνέβλεπον⌝ ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειρ-
αγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον εἰς Δαμα-
2,5! σκόν. **12** Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ ᵒεὐλαβὴς κατὰ τὸν
6,3! νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν ⌜κατοικούντων
Ἰουδαίων, **13** ἐλθὼν πρός με καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι·
Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ⌜ἀνέβλε-
Ex 3,15s ψα ◻εἰς αὐτόν⌝. **14** ὁ δὲ εἶπεν⊤· ὁ θεὸς τῶν πατέρων
G 1,15s · L 12,47! · ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν
3,14! τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ ᵒτοῦ στόματος αὐ-
τοῦ, **15** ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν
4,20! ἑώρακας καὶ ἤκουσας. **16** καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς
1K 6,11!; · 1,2! βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου ⌜ἐπικαλεσά-
9,26; 11,30 G 1,18 μενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ. **17** Ἐγένετο δέ μοι ⌜ὑποστρέ-
ψαντι εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱε-
10,10! | 9,10! ρῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει **18** καὶ ⌜ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά
μοι· σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἰερουσαλήμ, διότι οὐ
παραδέξονταί σου μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. **19** κἀγὼ εἶπον·
8,3! κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ
δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ,
7,58 **20** καὶ ὅτε ἐξεχύννετο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ ⌜μάρτυρός
8,1! σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν ⊤ καὶ φυ-
λάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. **21** καὶ εἶπεν
9,15; 13,2 πρός με· πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ⌜ἐξαποστε-
λῶ σε.

22 Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου καὶ ἐπῆ-
J 19,15! ραν ˢτὴν φωνὴν αὐτῶν˩ λέγοντες· αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν
25,24 τοιοῦτον, οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. **23** κραυγαζόντων
⌜τε αὐτῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν βαλ-

11 ⌜αναστας d gig sy^{hmg} sa | ⌜ουδεν εβλ- B ¦ ουκ εβλ- E 2464 *pc* • **12** ᵒ $\mathfrak{P}^{74}$ A vg | ⌜κατοι. (1505 *pc*) εν (+ τη $\mathfrak{P}^{41}$) Δαμασκω $\mathfrak{P}^{41vid}$ Ψ 33. 1739 $\mathfrak{M}$ vg^{mss} sy^{h} sa ¦ κατοι. εκει gig (sy^{p}) ¦ – 629 *pc* d; Chr ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B E 36. 323 *al* vg • **13** ⌜ενεβ 104. 1739. 1891 *pc* ¦ εβ- $\mathfrak{P}^{74}$ A | ◻ $\mathfrak{P}^{41}$ *pc* d sa • **14** ⊤μοι $\mathfrak{P}^{41}$ *pc* d sy^{p} sa bo^{mss} | ᵒ $\mathfrak{P}^{74}$ A 33. 36. 453 *pc* • **16** ⌜ επικαλουμ- $\mathfrak{P}^{74}$ • **17** ⌜-εφοντι $\mathfrak{P}^{74}$ 33 *pc* • **18** ⌜ειδον ℵ 36. 453 *pc* d co • **20** ⌜πρωτομ- L 614. 945. 1505. 1739^{mg}. 1891 *al* sy^{h} | ⌜τη αναιρεσει αυτου Ψ (33). 1739 $\mathfrak{M}$ sy$^{(p)}$ *txt* ℵ A B E *pc* latt co • **21** ⌜-λλω D (E: αποστ-) ¦ αποστελω B • **22** ˢ $\mathfrak{P}^{74}$ 33. 36. 104. 453. 1175. 2464 *pc* • **23** ⌜ δε $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ D E Ψ 33. 1739 $\mathfrak{M}$ sy^{h} ¦ *txt* A B C

λόντων εἰς τὸν ⌜ἀέρα, **24** ἐκέλευσεν ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν, εἶπας μάστιξιν ⌜ἀνετάζεσθαι αὐτὸν ἵνα ⌜ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ⌜[1]ἐπεφώνουν ⌜[2]αὐτῷ. **25** ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος· εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; **26** ⌜ἀκούσας δὲ⌝ ὁ ἑκατοντάρχης ᵀ προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν λέγων· ᵀ τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. **27** ⌜προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ⌝· λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ⌜ἔφη· ναί⌝. **28** ⌜ἀπεκρίθη δὲ ὁ χιλίαρχος· ἐγὼ πολλοῦ⌝ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. **29** ⌜εὐθέως οὖν⌝ ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν, καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν δεδεκώς ᵀ.

33 **30** Τῇ δὲ ⌜ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ᵀ ἔλυσεν αὐτὸν ᵀ καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

23 Ἀτενίσας δὲ ⌜ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ⌝ εἶπεν· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. **2** ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἁνανίας ⌜ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. **3** τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; **4** οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν· τὸν ἀρχιερέα τοῦ

23,10!

21,34!

29; 23,27; 16,37 · 21,37

16,38 · 25!

21,34!

4,23! · 23,28

24,16 2K 1,12 1T 3,9! 1P 3,16.21

24,1

J 18,22s

Dt 28,22

Ez 13,10-15 Mt 23,27 · Lv 19,15 J 7,51!

23 ⌜ ουρανον D gig syᵖ • **24** ⌜-ζειν D* *pc* | ⌜ γνω 𝔓⁷⁴ A 6. 33. 36 *pc* | ⌜[1] κατεφ- D Ψ 614 *pc* | ⌜[2] αυτου Ψ 614 *pc* ¦ περι αυτου D gig • **26** ⌜τουτο ακ. D lat | ᵀ οτι Ρωμαιον εαυτον λεγει D gig vg^{mss} | ᵀ ορα D 1175^{c} 𝔐 gig p sa ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C E Ψ 33. 36. 614. 945*. 1175*. 1505. 1739 *al* vg sy bo • **27** ⌜τοτε πρ. ο χ. επηρωτησεν αυτον D (sa) | ⌜ ειπεν αυτω· ναι 𝔓⁷⁴ ¦ ειπεν· ειμι D gig • **28** ⌜και αποκριθεις ο χ. (+ και D*) ειπεν· εγω οιδα ποσου D • **29** ⌜τοτε D | ᵀ και παραχρημα ελυσεν αυτον 614 sy^{h**} sa • **30** ⌜επιουση¸1241. 1505 *pc* ¦ επιουση επαυρ. 614 | ᵀ πεμψας 614 *pc* sy^{h**} | ᵀ απο των δεσμων 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C E Ψ 33^{vid}. 36. 945. 1175. 1505. 1739. 1891 *al* latt sy

¶ **23,1** ⌜ *3 ℔ 1 2* ℵ A C E 33. 945. 1739. 1891 *pc* latt ¦ *2 3 4* B 36. 453. 614. 1505 *pc* ¦ *txt* 𝔓⁷⁴^{vid} Ψ 𝔎 • **2** ⌜παρηγγειλεν 𝔓⁷⁴ ¦ εκελευσεν C 36. 453. 945. 1739. 1891 *pc*

θεοῦ λοιδορεῖς; **5** ἔφη τε ὁ Παῦλος· οὐκ ἤδειν, ἀδελφοί,
Ex 22,27 ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γὰρ ὅτι *ἄρχοντα τοῦ λαοῦ*
σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. **6** Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν
5,17! · 5,34 μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων ἔκρα-
26,5 Ph 3,5-9 ζεν ἐν τῷ συνεδρίῳ· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι,
28,20! · 4,2! 24,21 υἱὸς ⌜Φαρισαίων, περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν
°[ἐγὼ] κρίνομαι. **7** τοῦτο δὲ αὐτοῦ ⌜εἰπόντος ⌜ἐγένετο
15,2! στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων καὶ ἐσχίσθη τὸ
Mt 22,23!p πλῆθος. **8** Σαδδουκαῖοι °μὲν γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνά-
στασιν ⌜μήτε ἄγγελον μήτε πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολο-
γοῦσιν τὰ ἀμφότερα. **9** ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ
ἀναστάντες ⌜τινὲς τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν⌝
5,34.39 Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες· οὐδὲν κακὸν εὑρίσκο-
μεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ
15,2! ἢ ἄγγελος⊤; **10** Πολλῆς δὲ ⌜γινομένης στάσεως
φοβηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐ-
21,34; 22,24 τῶν ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ
μέσου αὐτῶν ἄγειν °τε εἰς τὴν παρεμβολήν. **11** Τῇ δὲ
9,10! ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· θάρσει⊤·
ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἰερουσαλήμ, οὕτω
19,21; 27,24; 28,23 σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

12 Γενομένης ⌜δὲ ἡμέρας ⌜ποιήσαντες συστροφὴν οἱ *34*
Ἰουδαῖοι⌝ ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς λέγοντες ⌜μήτε φαγεῖν
9,23.29 J 16,2 μήτε πιεῖν ἕως οὗ ⌜[1]ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. **13** ἦσαν
δὲ πλείους τεσσεράκοντα οἱ ⌜ταύτην τὴν συνωμοσίαν
4,23! ποιησάμενοι⌝, **14** οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦ-
σιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν· ἀναθέματι ἀνεθεματί-

6 ⌜-αιου E 1739 𝔐 sy^{h} | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C Ψ 33. 36. 945. 1175 *pc* lat sy^{p} | °† B gig sa | *txt* 𝔓^{74} ℵ A C(*) E Ψ 33. (⌜1175). 1739 𝔐 vg bo • **7** ⌜† λαλουντος B *pc* | λαλησαντος C Ψ 𝔐 | *txt* 𝔓^{74} ℵ A E 33. 323. 945. 1739. 1891. 2464 *pc* | ⌜ επεσεν B(*: επεπ-) 2138 *pc* sy • **8** ° † B *pc* latt | *txt* 𝔓^{74} ℵ A C E Ψ 33. 1739 𝔐 sy^{h}; Cyr | ⌜μηδε 𝔓^{74} L 104. 323. 1241 *pm* • **9** ⌜ οι (– L *al*) γρ-τεις τ. μ. των 𝔐 | τινες των 𝔓^{74} A E 33. 104 *pc* vg bo | *txt* ℵ B (C, Ψ) 36. 614. (945). 1175. 1505. 1739. 1891 *al* gig (h) sy$^{p.(h)}$ sa | ⊤μη θεομαχωμεν 𝔐 sa | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C E Ψ 33. 81. 945*. 1175. 1739 *al* latt sy • **10** ⌜γεν- 𝔓^{74} (⌜A) E Ψ 33. 1739 𝔐 | *txt* ℵ B (⌜ C) 1175 *pc* | ° B 69 • **11** ⊤ Παυλε C^{3} 𝔐 h vg^{mss} | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C* E Ψ 33. 36. 614. 1175. 1505. 1739. 1891 *al* lat sy co • **12** ⌜τε B Ψ 614. 1505. 2464 *pc* h | ⌜ *1 3 4 2* Ψ 614. (1505) *pc* sy^{h} | π. τινες των I-αιων συστ. 𝔐 lat sy^{p} sa^{mss} | […] βοηθειαν συστραφεντες τιν. τ. I-αιων 𝔓^{48} | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C E 33. 36. 81. 323. 945. 1175. 1739. 1891 *al* sy^{h} | ⌜ μη 𝔓^{48} *pc* | [1] ανελωσιν A *pc* • **13** ⌜αναθεματισαντες εαυτους 𝔓^{48} h

σαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ⸢ἕως ⌜οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. **15** νῦν οὖν ⌜ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ ⸤σὺν τῷ συνεδρίῳ⸣ ὅπως ⸢καταγάγῃ αὐτὸν ⌜εἰς ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι ⸢αὐτὸν ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν⸣1. **16** Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. **17** προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατονταρχῶν ἔφη· τὸν νεανίαν τοῦτον ⌜ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, ἔχει γὰρ ⸢ἀπαγγεῖλαί τι⸣ αὐτῷ. **18** ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλίαρχον καὶ φησίν· ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν ⌜νεανίσκον ἀγαγεῖν πρὸς σὲ ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. **19** ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο, τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; **20** εἶπεν δὲ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ὡς ⌜μέλλον τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. **21** σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσιν ἕτοιμοι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. **22** ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με.

23 Καὶ προσκαλεσάμενος ⌜δύο [τινὰς]⸣ τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν· ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ⌜ἑβδομήκοντα καὶ ⌜δεξιολάβους διακοσίους ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυ-

25,2
25,3
20
21.27; 9,23.29 |
20,3!
25,14.27; 28,17
15
15!
33; 25,1.4.6.13
9,25!

14 ⸢το συνολον 𝔓48 gig h; Lcf | ⌜οτου 𝔓48 | αν Ψ 104. 1175. 2464 *pc* | – 33 • **15** ⌜ παρακαλουμεν υμας ποιησατε ημιν τουτο· συναγαγοντες το συνεδριον *et* ⸤𝔓48 gig⸣ h sy^{hmg} sa; (Lcf) | ⸢αυριον 𝔐 | *txt* 𝔓48vid.74 ℵ A B C E Ψ 33. 36. 81. 945. 1175. 1739. 1891 *al* latt sy co | ⌜ προς 𝔓74 C Ψ 33 𝔐 | *txt* 𝔓48 ℵ A B E 81. 945. 1739 *pc* | ⸢ υμιν 𝔓48 vg^{mss} sy$^{p.h**}$ | ⸤ι⸣ εαν δεη και αποθανειν 𝔓48vid 614 *pc* h sy^{hmg} • **17** ⌜⸢ απαγε ℵ B 81 *pc* | *txt* 𝔓74 A Ⅽ E (Ψ) 33. (1505). 1739 𝔐 | ⸤ 𝔓74 ℵ C 1739 𝔐 | *txt* 𝔓74 A B E Ψ 33. 81 *pc* • **18** ⌜-νιαν B Ψ 𝔐 | *txt* 𝔓74 ℵ A E 33. (1505) 81. 323. 453. 945. 1175. 1739. 1891 *al* • **20** ⌜-λλων 𝔓74 A B E 81. 453 *pc* | -οντα 𝔐 | -οντας 2127 *pc* | -οντες 630 *al* lat sy | -οντων ℵ^{2} Ψ 36. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *al* | *txt* ℵ* 33. 1891 *pc* • **23** ⌜⸢ *1 1* ℵ B 33. 81 *pc* | *1*: 𝔓74 *pc* lat sy^{p} | *txt* A E Ψ 1739 𝔐 | ⌜εκατον 614. 1241. 1505 *pc* h sy^{hmg} sa | ⌜-βολους A 33

κτός, **24** κτήνη τε παραστῆσαι ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν
26; 24,3 etc Παῦλον ⊤ διασώσωσι ⊥ πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα,
25 ⊤ ⌜γράψας ἐπιστολὴν ἔχουσαν τὸν τύπον τοῦτον⌝·
24,22 · 24,3! · 15,23 | **26** Κλαύδιος Λυσίας ⌜τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι⌝ χαί-
15! ρειν. **27** Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰου-
21,33 · 22,25! δαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐπιστὰς σὺν
τῷ στρατεύματι ⌜ἐξειλάμην ⌜μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν⌝.
21,34! **28** βουλόμενός ⌜τε ἐπιγνῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκά-
22,30 λουν αὐτῷ, □κατήγαγον ⊤ εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν⊥ **29** ὃν
18,14s! εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν ⊤,
9; 25,11.18.25; 26, 31s; 28,18 L 23, 15.22 | 20,3! μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἔγκλημα ⊥.
30 μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ⌜ἔσεσθαι
24,2.8 etc ἐξαυτῆς⌝ ἔπεμψα πρὸς σὲ παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγό-
ροις λέγειν ⌜[τὰ] πρὸς αὐτὸν⌝ ἐπὶ σοῦ ⊤.

31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐ-
9,25! τοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον ⌜διὰ νυκτὸς⌝ εἰς
τὴν Ἀντιπατρίδα, **32** τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱπ-
23! πεῖς ⌜ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβο-
λήν· **33** οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἀνα-
δόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι παρέστησαν καὶ τὸν
Παῦλον αὐτῷ. **34** ἀναγνοὺς δὲ ⌜καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποί-
21,39! ας ἐπαρχείας ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας,
25,16 **35** διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ⌝ οἱ κατήγοροί σου

24 ⊤νυκτος 614 h sy^{hmg} | ⊥ εις Καισαρειαν 614. 2147 h sy^{h**} • **25** ⊤εφοβηθη γαρ μηποτε εξαρπασαντες (αρ- 614 *pc*) αυτον οι Ιουδαιοι αποκτεινωσιν και αυτος μεταξυ εγκλημα (-σιν 614^{c} *pc*) εχη ως ειληφως αργυρια (^{s} 614 *pc sed* ον) 𝔓^{48} (614 *pc*, *sed add. vs* 25 *ut txt a.* εφ.) 2147 *pc* gig vg^{cl} (sy^{h**}) | ⌜γραψας δε αυτοις επ. εν η εγεγραπτο 𝔓^{48} | εγραψε δε επ. περιεχ. ταδε 614. (2147) *pc* (vg) sy^{hmg} | *ut txt sed* περιεχ. A 𝔐 | *txt* 𝔓^{74} ℵ B E Ψ 33. 81. 323. 945. 1175. 1505. 1739. 1891 *al* sy^{h} • **26** ⌜ *4 1–3* 𝔓^{48} gig | *2 3 4* 614. 1505 *pc* | *1–3* 1838 • **27** ⌜ερυσαμην 𝔓^{48} | ⌜κραζοντα και λεγοντα ειναι Ρωμαιον 𝔓^{48vid} (gig) • **28** ⌜ δε 33. 1739 𝔐 e gig sy^{h} | *txt* 𝔓$^{48.74}$ ℵ A B E Ψ 453. 945*. 1175 *pc* vg | □ B* 81 | ⊤αυτον B^{1} E Ψ 𝔐 lat sy | *txt* 𝔓$^{48vid.74}$ ℵ A 33. 614. 945. 1739. 1891. 2464 *pc* • **29** ⊤ Μωυσεως και Ιησου τινος *et* ⊥ εξηγαγον αυτον μολις τη βια 614. 2147 gig (sy^{hmg}) • **30** ⌜εσ. εξ αυτων ℵ A E (33). 81. (945). 1175. 1505. 1739. 1891 *pc* (vg) sy^{h} | μελλειν εσ. υπο των Ιουδαιων, εξαυτης 𝔐 (gig sy^{p}) sa | *txt* 𝔓^{74} B Ψ 36. 453. 614. 2464 *pc* bo | ⌜† *2 3* B 1175 | αυτους ℵ A 33 *pc* | *txt* E Ψ 1739 𝔐 sy^{h} | ⊤ ερρωσο (-σθε P 1241 *pm*) ℵ E Ψ (81). 1739 𝔐 vg^{cl} sy | *txt* A B 33 gig vgst co • **31** ⌜ δ. της ν. 𝔐 | – 𝔓^{74} | *txt* ℵ A B E Ψ 33. 36. 81. 614. 945. 1175. 1739 *al* • **32** ⌜πορευ- Ψ (^{s}1175). 1739 𝔐 | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B E 33. 81. 323 *pc* • **34/35** την επιστολην (+ ο ηγεμων 2147) επηρωτησε τον Παυλον· εκ π. επ. ει; εφη· Κιλιξ. και πυθ. εφη· ακουσομαι σου οταν 614. 2147 (sy^{hmg})

παραγένωνται· κελεύσας ἐν τῷ πραιτωρίῳ ⌜τοῦ Ἡρῴδου φυλάσσεσθαι αὐτόν. Ph 1,13

35 24 Μετὰ δὲ ⌜πέντε ἡμέρας⌝ κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ ⌜πρεσβυτέρων τινῶν⌝ καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. **2** κληθέντος δὲ ᵒαὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ ⌜διορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, **3** πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας. **4** ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ⌜ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. **5** εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα ⌜στάσεις ᵒπᾶσιν τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πρωτοστάτην τε ⌜τῆς τῶν⌝ Ναζωραίων αἱρέσεως, **6** ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶσαι ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν⊤, **8** παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. **9** ⌜συνεπέθεντο δὲ⌝ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν. 23,2 25,2.15 23,30! Mt 27,12p 2Mcc 4,6 23,26; 26,25 L 1,3 · 23,24! L 23,2 1Sm 25,25 Ps 1,1 Θ Prv 22,10; 29,8 Θ · 15,2! · 17,6! cf L 23,2 · 2,22! · 14! | 6,13! 4,9! 23,30! 7,1!

10 Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος ⌜λέγειν· ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν ⊤ τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος ⌜εὐθύμως τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, **11** δυναμένου σου ἐπιγνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσίν μοι ἡμέραι δώδεκα ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς Ἰερουσαλήμ. **12** καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον ἢ ⌜ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου οὔτε ἐν 22,1! 8,27!

35 ⌜τω B 1175 | – $\mathfrak{P}^{74}$ Ψ 𝔐 | *txt* ℵ A E 33. 81. 453. 945. 1739. 1891. 2464 *al* ¶ **24,1** ⌜ *2 1* $\mathfrak{P}^{74}$ | τινας ημ. A | ⌜ των πρ. 𝔐 sy^{p} | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B E Ψ 33. 36. 81. 326. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *al* latt sy^{h} co • **2** ° B | ⌜κατορ- 𝔐 | διορ. πολλων 36. 453 *pc* gig sy^{p} | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B E Ψ 33. 81. 614. 1739. 1891. 2464 *pc* • **4** ⌜κοπτω $\mathfrak{P}^{74}$ A^{*vid} (Ψ) 33. 1175. 1241. 1891 *pc* | *txt* ℵ A^{c} B E L 1739 𝔐 co • **5** ⌜στασιν 𝔐 sy sa | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B E Ψ 33. 36. 81. 945. 1175. 1739. 1891. 2464 *al* lat bo | ° $\mathfrak{P}^{74}$ | ⌜των κατα την (*!*) $\mathfrak{P}^{74}$ • **6** ⊤και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κρινει (-νειν 614. 1505 *pc*). [7] παρελθων δε Λυσιας ο χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγεν [8] κελευσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι (προς E 2464 *pc*) σε (σου 323. 614. 1505) E Ψ 33. 323. 614. 945. 1505. 1739 *pm* gig vg^{cl} $sy^{(p)}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B H L P 049. 81. 1175. 1241 *pm* p^{*} s vg^{st} co • **9** ⌜ειποντος δε αυτου ταυτα συνεπεθ. 614. 2147 sy^{n**} • **10** ⌜ defensionem habere pro se. statum autem assumens divinum dixit sy^{hmg} | ⌜ δικαιον E Ψ 323. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *pm* sy^{h} | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B L 33. 81. 1241 *pm* lat sy^{p} | ⌜-μοτερον 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B E Ψ 33. 36. 81. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *al* lat • **12** ⌜επισυστασιν 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B E Ψ 33. (81. 1175). 1739 *pc*

17,6! ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, **13** ⌜οὐδὲ παρα-
στῆσαι δύνανταί σοι περὶ ὧν ⌜νυνὶ κατηγοροῦσίν μου.
9,2! **14** ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν
5; 28,22 · 4 Mcc 12,17 · αἵρεσιν, οὕτως λατρεύω τῷ πατρῴῳ θεῷ πιστεύων πᾶσι
26,22! τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς □ἐν τοῖς〉 προφήταις γε-
γραμμένοις, **15** ἐλπίδα ἔχων ⌜εἰς τὸν θεὸν ἣν καὶ αὐτοὶ
Dn 12,2 L 14,14 οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι ⊤ δικαί-
Ph 1,10 ων τε καὶ ἀδίκων. **16** ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκο-
23,1! · Prv 3,4 πον συνείδησιν ⌜ἔχειν ⌜πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώ-
11,29! πους διὰ παντός〉. **17** δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων ἐλεημοσύνας
21,26 ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην καὶ προσφοράς,
21,27 **18** ἐν ⌜αἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ οὐ μετὰ ὄ-
χλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, **19** τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰου-
δαῖοι, οὓς ⌜ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι
ἔχοιεν πρὸς ἐμέ. **20** ⌜ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν τί εὗρον
⊤ ἀδίκημα στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, **21** ἢ περὶ μιᾶς
23,6 ταύτης φωνῆς ἧς ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἑστὼς ὅτι περὶ ἀνα-
στάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ⌜ἐφ' ὑμῶν.
23,24! **22** ⌜Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ〉, ἀκριβέστερον εἰ-
9,2! · 23,26 δὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ εἰπάς· ⊤ ὅταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος
καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς· **23** διαταξάμενος τῷ
27,3! ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι αὐτὸν ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μη-
δένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ⊤ αὐτῷ.
24 Μετὰ δὲ ⌜ἡμέρας τινὰς〉 παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ
26 σὺν Δρουσίλλῃ τῇ ⌜ἰδίᾳ γυναικὶ〉 οὔσῃ Ἰουδαίᾳ ⊤ μετε-
Mc 6,20 πέμψατο τὸν Παῦλον καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς

13 ⌜ουτε $\mathfrak{P}^{74}$ A E Ψ 33. 1739 $\mathfrak{M}$ | *txt* ℵ B 81 *pc* | ⌜ νυν $\mathfrak{P}^{74}$ E (^{s} *al*) $\mathfrak{M}$ | *txt* ℵ A B Ψ 33. 81. 323. 614. 945. 1175. 1505. 1739. 1891. 2464 *al* • **14** □ ℵ^{2} A 33 $\mathfrak{M}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{74\text{vid}}$ ℵ* B E Ψ 36. 81. 323. 614. 945. (1175). 1505. 1739. 1891. 2464 *al* • **15** ⌜προς ℵ C *pc* | ⊤νεκρων E Ψ $\mathfrak{M}$ sy | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B C 33. 81. 945. 1175. 1739. 1891 *pc* lat co • **16** ⌜εχων $\mathfrak{M}$ gig | *txt* (^{s} $\mathfrak{P}^{74}$) ℵ A B C E Ψ 33. 81. 945. 1175. 1241. 1739. 1891 *al* lat | ⌜ *7 8 1–6* E 1739^{txt} | δια παν. πρ. τε τ. θ. κ. πρ. τ. α. Ψ 614. 1505. 1739$^{v.l.}$ *pc* gig sy^{h} • **18** ⌜οις L 323. 326. 1241 *pm* • **19** ⌜ δει L 1241 *pm* sa • **20** ⌜ (*ex itac.?*) ει $\mathfrak{P}^{74}$ A C *pc* | ⊤εν εμοι C E Ψ (^{s} 945. 1739. 1891) $\mathfrak{M}$ latt sy bo | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B 33. 81. 1175 *pc* • **21** ⌜υφ ℵ E 1739 $\mathfrak{M}$ lat sy^{h} | *txt* A B C Ψ 33. 81. 104. 2464 *pc* s sy^{p} • **22** ⌜ακουσας δε ταυτα ο Φ. αν. αυ. $\mathfrak{M}$ sa | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B C E (^{s} Ψ 1505). 33. (81). 945. 1175. 1739. 1891. 2464 *pc* latt sy bo | ⊤οτι $\mathfrak{P}^{74}$ E Ψ 614. 1241. 1505 *pc* • **23** ⌜η προσερχεσθαι $\mathfrak{M}$ sa | *txt* $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ A B C E Ψ 33. 81. 945. 1175. 1505. 1739. 1891 *al* latt sy bo • **24** ⌜ *2 1* A E Ψ 614. 1241. 1505 *pc* | ολιγας ημ. $\mathfrak{P}^{74}$ | *txt* ℵ B C 33. 1739 $\mathfrak{M}$ sy^{h} | ⌜ *2* C* $\mathfrak{M}$ | γ. αυτου $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ*^{2} E Ψ 945. 1739. 1891. 2464 *al* | ιδ. γ. αυτ. ℵ^{1} A 33. 81 *al* | *txt* B C^{2} 36. 1175 *pc* | ⊤quae petebat ut videret Paulum et audiret verbum; volens igitur satisfacere ei sy^{hmg} (bo^{ms})

Χριστὸν °Ἰησοῦν πίστεως. **25** διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ ⌜κρίματος τοῦ μέλλοντος⌝, ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· τὸ νῦν ἔχον πορεύου, ⌜καιρὸν δὲ μεταλαβὼν⌝ μετακαλέσομαί σε, **26** ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται °αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου⊤· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μετα- 36 πεμπόμενος ⌜ὡμίλει αὐτῷ. **27** Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον, ⊤ θέλων τε ⌜χάριτα καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ ⌜κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25 Φῆστος ⌜οὖν ἐπιβὰς τῇ ⌜ἐπαρχείᾳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας, **2** ἐνεφάνισάν τε °αὐτῷ ⌜οἱ ἀρχιερεῖς⌝ καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου καὶ παρεκάλουν αὐτὸν **3** αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. **4** ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς Καισάρειαν, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι· **5** οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ συγκαταβάντες εἴ τί ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ ⌜ἄτοπον κατηγορείτωσαν αὐτοῦ.

6 Διατρίψας δὲ □ἐν αὐτοῖς⌝ ἡμέρας ⌜οὐ πλείους ὀκτὼ⌝ ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. **7** παραγενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα καταφέροντες ἃ οὐκ ⌜ἴσχυον ἀποδεῖξαι, **8** τοῦ

17,17! J 16,8 · 2P 1,6! · 10,4 24! 23,24! · c 25–26 · 12,3; 25,9 23,23! 24,1! · 4,23! · 28,17! 23,16.15 23,23! 22,30

24 °א¹ A C^vid H P 614. 1241 *pm* syᵖ saᵐˢ | *txt* 𝔓⁷⁴ א* (B) E L Ψ 049. 33. 81. 323. 945. 1175. (ᵋ 1505). 1739 *pm* latt syʰ saᵐˢ bo • **25** ⌜κρ. τ. μελ. εσεσθαι 𝔐 ⌝ μελ. κρ. C 36. 1175 *pc* | *txt* 𝔓⁷⁴ א A B E Ψ 33. 81. 323. 614. 945. 1505. 1739 *al* | ⌜ κ. δ. ευρων 𝔓⁷⁴ | καιρω δε επιτηδειω E latt • 26 ° B p* vgˢᵗ | ⊤οπως λυση αυτον 𝔐 co | *txt* א A B C E Ψ 33. 81. 945*. 1175. 1505. 1739 *al* latt sy | ⌜ διελεγετο C 36. 453 *pc* • **27** ⌜τον δε Παυλον ειασεν εν τηρησει δια Δρουσιλλαν 614. 2147 syʰᵐᵍ | ⌜-τας 𝔐 | χαριν 𝔓⁷⁴ א² E L Ψ 81. 323. 614. 945. 1505. 1739. 1891 *al* | *txt* א* A B C 33. 104. 1175 *pc* | ⌜-λειπε 𝔓⁷⁴ A L 81. 104. 453. 1175. 2464 *pc*

¶ **25,1** ⌜ δε 𝔓⁷⁴ *pc* | ⌜ τ -χ(ε)ιω 𝔓⁷⁴ א* A | *txt* א² B C E Ψ 33. (81). 1739 𝔐 • **2** ° 𝔓⁷⁴ | ⌜ο -ρευς H P 049. 189. 326 *pm* • **5** ⌜τουτω 𝔐 | τουτω ατ. Ψ 36. 453. 614. 1505 *al* syʰ saʔ bo ⌜ *txt* א A B C E 33. 81. 945. 1175. (ᵋ 1739. 1891). 2464 *al* lat • **6** □ 𝔓⁷⁴ | ⌜ 2 Ψ 𝔐 | οκτω *pc* sy | πλ. οκ. E 104. 614. 1505 *al* boᵐˢ | *txt* (𝔓⁷⁴ B, א) A C 33. 36. 81. 453. 945. 1175. 1739. 1891 *pc* latt bo • **7** ⌜-υσαν 𝔓⁷⁴ א*

22,1! · 18,13! · 6,13! Παύλου ἀπολογουμένου ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον.
24,27! **9** Ὁ Φῆστος δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι
20 ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν· θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων κριθῆναι ⊤ ἐπ' ἐμοῦ; **10** εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ⸢ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἑστώς⸣ εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίοις οὐδὲν ⌜ἠδίκησα ὡς καὶ σὺ κάλ-
23,29! λιον ἐπιγινώσκεις. **11** εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον ⸢θανάτου πέπραχά τι⸣, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδείς με δύ-
16 · 21; 26,32; 28,19 ναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. **12** τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρί-
27,1 θη· Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.
9,15! **13** Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βασι- *37*
23,23! λεὺς καὶ ⌜Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν ⌜ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον. **14** ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον
24,27 λέγων· ἀνήρ τίς ἐστιν καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος
23,18! | 24,1! δέσμιος, **15** περὶ οὗ γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνε-
4,23! φάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων
3 αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ ⌜καταδίκην. **16** πρὸς οὓς ἀπεκρί-
11 θην ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί ⌜τινα ἄνθρω-
23,35 πον ⊤ πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους τόπον ⌜τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. **17** συνελθόντων οὖν ᵒ[αὐτῶν] ἐνθάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ
7 βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· **18** περὶ οὗ στα-
23,29! 18,14s! θέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ⌜ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν ⌜πονηρῶν, **19** ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας
17,22 δεισιδαιμονίας ⊤ εἶχον πρὸς αὐτὸν καὶ περί τινος Ἰησοῦ

9 ⊤ ἤ 33 *pc* • **10** ⸢† *5 1–4* ℵ* 453. 1175 *pc* ¦ *5 1–5* B ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ² A C E Ψ 33. 1739 𝔐 | ⌜† -κηκα ℵ B (81) ¦ *txt* A C E Ψ 33. 1739 𝔐 • **11** ⸢ *3 2 1* 𝔓⁷⁴ • **13** ⌜ (*rectius*) Βερε- 1175 *pc* sa ¦ Βερη- C*ᵛⁱᵈ | ⌜-σομενοι Ψ 36. 81. 323. 945. 1505. 1739. 1891 *pm* latt sy sa ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C(* *illeg.*) E H L P 049. 33. 614. 1175. 1241. 2464 *pm* • **15** ⌜ δικην E Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C 33. 323. 945. 1175. 1739. 1891. 2464 *pc* • **16** ⌜τινι C 945. 1739. 1891 *pc* | ⌜εις απωλειαν 𝔐 gig syᵖʰ** sa ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C E Ψ 33. 81. 323. 945. 1175. 1505. 1739. 1891 *al* vg bo | ⌜ δε B E 614. 1505. 2464 *pc* • **17** ᵒ† B *pc* ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A (⸢ C) E Ψ 33. (⸢ 36. 614. 1505). 1739 𝔐 • **18** ⌜επεφ- 6. 104. 1241 𝔐 | ⌜-ραν 𝔓⁷⁴ A C* Ψ 33ᵛⁱᵈ. 36. 614. 945. 1175. 1505. 1739. 1891 *al* gig vgᵂᵂ (sy) ¦ -ρα ℵ* C² w ¦ – 𝔐 ¦ *txt* ℵ² B E 81. 104 *pc* • **19** ⊤ ἣν 𝔓⁷⁴ᵛⁱᵈ sa

τεθνηκότος ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. **20** ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ ⊤ τὴν περὶ ⌜τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς Ἰεροσόλυμα κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. **21** τοῦ δὲ Παύλου ⌜ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ ⌜ἀναπέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. **22** Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ⊤· ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. ⊥ αὔριον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ ⌜εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σύν τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν τῆς πόλεως καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου ἤχθη ὁ Παῦλος. **24** καί φησιν ὁ Φῆστος· Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ⌜ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἰεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε ⌜βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι. **25** ἐγὼ δὲ ⌜κατελαβόμην μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπραχέναι, ⊤ αὐτοῦ δὲ τούτου ⌜ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν ἔκρινα πέμπειν. **26** περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω, διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης ⌜σχῶ τί ⌜γράψω· **27** ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

26 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· ἐπιτρέπεταί σοι ⌜περὶ σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ⊤ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο· **2** Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ⌜ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι **3** μά-

9
11!
25
L 23,8
Mt 10,18
21,36
22,22
23,29!
21
23,18!
19,40
13,16!
22,1!

20 ⊤εις C E L Ψ 33. 36. 323. 614. 945. (1175). 1505. 1739. 1891 *al* | *txt* ℵ A B 𝔐 | ⌜τουτου H P 049. 323. 1241 *pm* • **21** ⌜ λουμενου 𝔓74 Ψ 1739* *pc* | ⌜ πεμψω H L P 049. 323 *pm* • **22** ⊤εφη 𝔓74 C E Ψ 1739 𝔐 gig vgcl sy | *txt* ℵ A B 33 *pc* vgst | ⊤ ο δε· C E Ψ 33. 1739 𝔐 (w) syh | *txt* 𝔓74vid ℵ A B 1175 *pc* lat co • **23** ⌜ελ- 𝔓74 *pc* • **24** ⌜-χεν B H Ψ 104. 945 *al* | ⌜ επιβ· C E Ψ 33. (614). 1739 𝔐 | *txt* 𝔓74 ℵ A B 81 *pc* • **25** ⌜καταλ·μενος ℵ* Ψ 𝔐 gig s syh *et* ⊤και Ψ 𝔐 gig syh | *txt* 𝔓74 ℵ2 A B C E 33. 81. 945. 1175. 1739. 1891 *pc* vg | ⌜-λου–μενου 𝔓74 2464 *pc* • **26** ⌜εχω 𝔓74 A E 81. 614. 945. 1505. 1739. 1891 *al* | σχοιην 1175 | *txt* ℵ B C Ψ 𝔐 | ⌜-ψαι E 𝔐 | *txt* 𝔓74 ℵ A B C Ψ 33. 81. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *al*
¶ **26,1** ⌜† υπερ B (Ψ) 𝔐 | *txt* 𝔓74 ℵ A C E 33. 36. 81. (ℓ 614. 945. 1505. 1891). 1739 *al* | ⊤confidens et in spiritu sancto consolationem accipiens syhmg • **2** ⌜παρα 𝔓74 945. 1739. 1891 *pc*

λιστα γνώστην ˢὄντα σεˡ πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους
ἐθῶν τε καὶ ζητημάτωνᵀ, διὸ δέομαι ᵀ μακροθύμως ἀ-
22,3 G 1,13 κοῦσαί μου. **4** Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου ᴼ[τὴν] ἐκ νεό-
τητος ⌜τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἔν τε
Ἱεροσολύμοις ἴσασι πάντες ᴼ¹[οἱ] Ἰουδαῖοι **5** προγινώ-
σκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν
23,6! ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα
28,20! · 13,32 Φαρισαῖος. **6** καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς ⌜εἰς τοὺς πατέρας
ᴼἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἕστηκα κρι-
νόμενος, **7** εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ
24,15 νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει ⌜καταντῆσαι, περὶ ἧς
ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, ⌜βασιλεῦ. **8** τί ἄπι-
4,2 στον κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;
9–20: 9,1-29; 22,3-21 **9** Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα ᵀ Ἰησοῦ τοῦ
Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι, **10** ὃ καὶ ἐποίησα
8,3! Ap 2,10 ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς ⌜τε τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν φυ-
λακαῖς κατέκλεισα τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν
λαβὼν ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον. **11** καὶ
κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς
ἠνάγκαζον βλασφημεῖν περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐ-
τοῖς ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. **12** Ἐν οἷς
ᵀ πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπι-
τροπῆς ᴼτῆς ᵀ τῶν ἀρχιερέων **13** ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν
ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, ᴼοὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα
L 2,9 τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευο-
μένους. **14** πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ᵀ
22,2! ἤκουσα φωνὴν ⌜λέγουσαν πρός μεˡ τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ·
cf Euripides, Bakchae 794 Julian Or 8,246b Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα

3 ˢ ℵ* C 6. 36. 453. (1175) *pc* | ᵀεπισταμενος (𝔓⁷⁴) ℵ² A C 33. (ˢ 36). 614. 945. 1891 *al* sy^{p} ¦ *txt* ℵ* B E Ψ 1739 𝔐 sy^{h} co | ᵀ σου C 𝔐 sy^{p} co? ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B E Ψ 33. 36. 81. 945. 1175. 1739. 1891 *al* lat sy^{h} • **4** ᴼ† B C* H 36 *pc* ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A C² (E) Ψ 33. 1739 𝔐 | ⌜μου 𝔓⁷⁴ *pc* | ᴼ¹† 𝔓⁷⁴ B C* E Ψ 33. 81. 323. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *al* ¦ *txt* ℵ A C² 𝔐 • **6** ⌜προς C 1739 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B E Ψ 048. 33. 81. 104. 1175 *pc* | ᴼ H L P 049. 1241 𝔐 • **7** ⌜-σειν B *pc* | ⌜ β. Αγριππα 104. 945. 1739. 1891 *al* sy (ˢ 𝔐) ¦ – A Ψ 36. 453 *pc* gig ¦ *txt* ℵ B C E 096. 33. 81. 1175. 2464 *pc* vg co • **9** ᵀτου 𝔓⁷⁴ ℵ* *pc* • **10** ⌜ δε 36. 453 *pc* ¦ – B Ψ 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A C E 048. 096. 33. 81. 1241 *pc* • **12** ᵀκαι H L P 049. 6. 104. 323. 1241 𝔐 | ᴼ 𝔓⁷⁴ᵛⁱᵈ A E 048ᵛⁱᵈ. 096. 36. 1704 *pc* | ᵀ παρα C Ψ 33. 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ᵛⁱᵈ ℵ A B E 048ᵛⁱᵈ. 096. 81. 614. 1175. 1505 *pc* latt • **13** ᴼ 𝔓⁷⁴ᵛⁱᵈ • **14** ᵀ δια τον φοβον εγω μονος 614. 2147 *pc* (gig. sy^{hmg} sa bo^{mss}) | ⌜ λαλουσαν πρ. με H 323 *al* e vg ¦ λαλ. πρ. με και λεγ. Ψ 𝔐 (gig) ¦ – 33 *pc* ¦ *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ A B C (E) 048. 096. 36. 81. 945. (1175). 1739. 1891 *al*

λακτίζειν. **15** ἐγὼ δὲ εἶπα· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ °κύριος εἶπεν· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ᵀ ὃν σὺ διώκεις. **16** ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδές °[με] ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, **17** ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν εἰς οὓς ἐγὼ ⌜ἀποστέλλω σε **18** ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς ⌜αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. **19** Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ **20** ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτόν τε καὶ Ἱεροσολύμοις, ᵀ πᾶσάν τε τὴν χώραν ⌜τῆς Ἰουδαίας⌝ καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. **21** ἕνεκα ⌜τούτων με Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι °[ὄντα] ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. **22** ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς ᵀ, **23** εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ φησιν· μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα ᵀ εἰς μανίαν περιτρέπει. **25** ὁ δὲ Παῦλος· οὐ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. **26** ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς πρὸς ὃν °καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ, λανθάνειν γὰρ αὐτόν ⌜[τι] τούτων οὐ πείθομαι °1οὐθέν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. **27** πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. **28** ὁ δὲ

Ez 2,1

Jr 1,8.19.7 1 Chr 16,35 ·

Is 42,7.16 1P 2,9 ·

E 2,2!

5,31! · 20,32! Sap 5,5 · 20,21

R 15,19

11,18! · 15,19! 3,19 ·

Mt 3,8p |

21,30s

3,18; 24,14; 28,23 L 24,27!

17,3 L 24,26! 1K 15,20 Kol 1,18 · Mt 4,16 2T 1,10 · 13,47 L 2,32 |

22,1!

12,15 J 10,20!

24,3! · Jdth 10,13

J 18,20!

15 ° H P 049. 323. 1241 𝔐 | ᵀ (22.8) o Ναζωραιος 048. 6. 104. 614. 1175 *pc* gig vg^{mss} sy$^{p.h**}$ • **16** ° 𝔓^{74} ℵ A C^{2} E Ψ 096 𝔐 latt bo ¦ *txt* B C*^{vid} 614. 945. 1175. 1505. 1739. 1891. 2464 *pc* sy sa • **17** ⌜-ελω Ψ 096. 6. 104. 614. 945. 1241. 1505 *al* co ¦ εξαποστελλω 𝔓^{74vid} C (-ελω 36. 81. 323. 453. 1175. 1739. 1891. 2464 *al*) ¦ *txt* ℵ A B E 048^{vid} 𝔐 • **18** ⌜ τυφλων E 096 vg^{mss} • **20** ᵀ εις E Ψ 33. 1739 𝔐 lat ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B vg^{mss} | ⌜των -αιων 𝔓^{74} *pc* • **21** ⌜τουτου 𝔓^{74} *pc* | °† A B 048 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ E Ψ 33. 36. 81. 614. 945. 1175. 1505. 1739. 1891 *al* latt • **22** [ᵀ *hic add.* 26,8 Eb. Nestle *cj*] • **24** ⌜επιστασθαι A • **26** ° B 104. 1175 *pc* h vg^{mss} | ⌜† – B Ψ 36. 614. 1505 *pc* sy^{h} ¦ εγω 945. 1739. 1891 *pc* ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A E 33. (1175) 𝔐 sy^{p} | °1 𝔓^{74} ℵ^{2} A E 33. 81 *al*

Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον· ἐν ὀλίγῳ ⸢με πείθεις⸣
11,26! · 3 Rg 20,7 ⊕ ⸢Χριστιανὸν ⸢ποιῆσαι. **29** ὁ δὲ Παῦλος· ⸢εὐξαίμην ἂν
τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν ⸢μεγάλῳ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ
καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοι-
ούτους ὁποῖος καὶ ἐγώ εἰμι παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτ-
των. **30** ⸢Ἀνέστη τε⸣ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἥ
τε Βερνίκη καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς, **31** καὶ ἀναχω-
ρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ⸢ὅτι οὐδὲν
23,29! θανάτου ἢ δεσμῶν ἄξιόν ⸢¹[τι] πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗ-
τος. **32** ⸢Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη· ἀπολελύσθαι ἐδύ-
25,11!s νατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος⸣ εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα. ⊤

1–28,16: 16,10! **27** □⸢Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ⸢ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰτα- *38*
25,12 λίαν,⸣ παρεδίδουν ⸢τόν τε⸣ Παῦλον καί τινας ἑτέ-
10,1! ρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι Ἰουλίῳ σπείρης
Σεβαστῆς. **2** ἐπιβάντες δὲ ⊤ πλοίῳ ⸢Ἀδραμυττηνῷ μέλ-
λοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν
19,29; 20,4 Kol ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος ⸢Θεσσαλονικέ-
4,10 Phm 24 | 11,19 · 43; 24,23; 28,2.7.16 ως. **3** τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως
τε ὁ ⸢Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς
L 12,4! τοὺς φίλους πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν. **4** κἀκεῖθεν
ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέ-
μους εἶναι ἐναντίους, **5** τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλι-
κίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες ⊤ κατήλθομεν εἰς
⸢Μύρα τῆς Λυκίας. **6** ⸢Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατοντάρχης
28,11 πλοῖον Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν
ἡμᾶς εἰς αὐτό. **7** ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες

28 ⸢με πειθη A | ⸢ (*ex itac.?*) Χρη- ℵ* | ⸢ γενεσθαι E Ψ 1739 𝔐 latt sy; CyrJ ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B 048. 33. 81. 1175 *pc* sy^{hmg} • **29** ⸢-ξαμην ℵ* H L P 049. 81. 326. 1241 *al* | ⸢ πολλω (⸢1175). 1739^{c} 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B Ψ 33. 81. 945*. 1739* *pc* latt • **30** ⸢και ταυτα ειποντος αυτου (– 614) αν. 𝔐 h sy^{h**} sa ¦ αν. δε 33. 945. 1505. 1739. 1891 *al* ¦ *txt* ℵ A B Ψ 81. 1175. 2464 *pc* • **31** ○ 𝔓74 *pc* | ○1† B 𝔐 it sy ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A (Ψ) 33. 81. 104. 945. 1175. 1739. 1891 *pc* vg • **32** ⸢απολελ. ηδ. 𝔓74 ¦ (*h. t.?*) – 𝔓112 326. 2464 | ⊤και ουτως εκρινεν αυτον ο ηγεμων αναπεμψαι Καισαρι (𝔓112vid) 97 *pc* h w (sy$^{p.hmg}$)
¶ **27,1** □ h sy^{hmg} | ⸢τους περι τον Παυλον P 6. 326 *pc* | ⸢ *2 1* 𝔓74 *pc* ¦ *1* 945. 1505. 1739. 1891 *pc* • **2** ⊤τω 𝔓74 ¦ εν 614. 1505 *pc* | ⸢-μυντ- 𝔓74vid A B* 33 *pc* ¦ *txt* (*vl* -τ-) ℵ B^{2} Ψ 1739 𝔐 | ⸢ Θεσσ-εων δε Αριστ̣αρχος και Σεκουνδος 614. 1505. (2147) *pc* sy^{h} • **3** ⸢ -λιανος A • **5** ⊤ δι ημερων δεκαπεντε 614. 2147 *pc* h vg^{mss} sy^{h**} | ⸢-ρρ- B 1175 ¦ Σμυρναν 69 ¦ Λυστραν 𝔓74 ℵ (A) lat bo ¦ *txt* Ψ 33. 1739 𝔐 h • **6** ⸢-ειθεν 𝔓74 A *pc* ¦ -εισε 36. 104. 453. 1175 *pc*

καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος
ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην ⸢κατὰ Σαλ-
μώνην⸣, **8** μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς
τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς λιμένας ᾧ ἐγγὺς ⸢πόλις
ἦν⸣ ⸢Λασαία.

9 ⸢Ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος ἤδη ἐπι- 2K 11,25s
σφαλοῦς τοῦ πλοὸς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι παρήνει ὁ Παῦλος Lv 16,29etc
10 λέγων αὐτοῖς· ἄνδρες,
θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ
φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλ-
λειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. **11** ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερ-
νήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπείθετο ἢ τοῖς ὑπὸ ⸢
Παύλου λεγομένοις. **12** ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρ-
χοντος πρὸς παραχειμασίαν οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν 28,11
ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴ πως δύναιντο καταντήσαντες εἰς
Φοίνικα παραχειμάσαι λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κα-
τὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον.

13 ⸢Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως
κεκρατηκέναι, ἄραντες ⸢ἄσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην.
14 μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς
ὁ καλούμενος ⸢εὐρακύλων· **15** συναρπασθέντος δὲ τοῦ
πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπι-
δόντες ⸢ ἐφερόμεθα. **16** νησίον δέ τι ὑποδραμόντες κα-
λούμενον ⸢Καῦδα ἰσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς γενέσθαι
τῆς σκάφης, **17** ἣν ἄραντες ⸢βοηθείαις ἐχρῶντο ὑπο- 30 l
ζωννύντες τὸ πλοῖον, φοβούμενοί ⸢τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν
ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες ⸢τὸ σκεῦος⸣, οὕτως ⸢⸣ἐφέροντο.
18 σφοδρῶς ⸢δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν
ἐποιοῦντο **19** καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ Jon 1,5
πλοίου ⸢ἔρριψαν⸣. **20** μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπι-

7 ◻ 614. 1505 *pc* (h) • **8** ⸢† B Ψ 1739 𝔐 | *txt* ℵ A 33 *pc* | ⸢ (*ex itac.?*) -σεα B 33. 81. 1175. 1739. 1891. 2464 *al* | -σια 36. 453. 945 *pc* | Λαισσα ℵ² | Αλασσα A sy^{hmg} sa | Thalassa lat | *txt* (ℵ*) Ψ 𝔐 • **11** ⸢του Ψ 33. 1739 𝔐 | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B 81. 1241 *pc* • **13** ⸢ de Asso(n) lat • **14** ○ 𝔓^{74} | ⸢ευροκλυδων (B²: ευρυ) Ψ 33^{vid}. 1739 𝔐 sy | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B* latt (co) • **15** ⸢τω πλεοντι και συστειλαντες τα ιστια 614. 2147 *pc* (sy^{h**}) • **16** ⸢† Κλαυδα ℵ*·^{c}A^{vid} 33. 81. 614. 945. 1505. 1739 *pc* vg^{mss} sy^{h} | Κλαυδην 𝔐 | *txt* 𝔓^{74} ℵ² B (Ψ: Γαυδην) 1175 lat sy^{p} • **17** ⸢-ειαν ℵ* gig | -ειας 6. 36. 81. 453. 614. 1241. 2464 *pc* | ⸢ δε 𝔓^{74} | ⸢τα ιᾳτια 1505 *pc* s (sy^{p}) | ⸢⸣ -ρομεθα 36. 453 *pc* sy^{p} bo • **18** ⸢τε 𝔓^{74} A 104 *pc* • **19** ⸢-ψαμεν Ψ 𝔐 sy | *txt* 𝔓^{74vid} ℵ A B C 33. 36. 81. 323. 453. 945. 1175. 1739. 1891 *al* latt co | ⸢εις την θαλασσαν 614. 2147 (*pc*) it vg^{mss} sy^{h**} sa

φαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου
ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο ἐλπὶς πᾶσα τοῦ σῴζε-
σθαι ἡμᾶς.
33 **21** Πολλῆς τε ἀσιτίας ὑπαρχούσης τότε σταθεὶς ὁ Παῦ-
λος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχή-
σαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδῆσαί τε
τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. **22** καὶ τὰ νῦν παραινῶ
36 ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ
ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου. **23** παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ
9,10! νυκτὶ τοῦ θεοῦ, οὗ εἰμι ᴼ[ἐγὼ] ᾧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος
12,7
9,15! 23,11 Mt 10,18p **24** λέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε, Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι,
καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας
μετὰ σοῦ. **25** διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ
ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. **26** εἰς
28,1 νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.
33 **27** Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ⌜ἐγένετο διαφερο-
μένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενό-
ουν οἱ ναῦται ⌜προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. **28** καὶ βολί-
σαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ
πάλιν βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε· **29** φοβού-
μενοί ⌜τε μή που κατὰ ⌜τραχεῖς τόπους ⌜1ἐκπέσωμεν, ἐκ
πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας ηὔχοντο ἡμέραν γε-
νέσθαι. **30** Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων ⌜φυγεῖν ἐκ τοῦ
16 πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν
ᴼπροφάσει ὡς ἐκ πρῴρης ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν,
31 εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώ-
ταις· ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι
οὐ δύνασθε. **32** τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ σχοινία
τῆς σκάφης καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν.
33 Ἄχρι δὲ οὗ ἡμέρα ἤμελλεν γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ
27 Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων· τεσσαρεσ-
21 καιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι δια-
τελεῖτε μηθὲν προσλαβόμενοι. **34** διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς

23 ᴼ† B C* Ψ 1739 𝔐 s *txt* 𝔓74 ℵ A C2 (36 *pc*) vg • **27** ⌜επεγ- A 81 *pc* vg | ⌜προσηχειν (B*: -αχ) gig s | προσανεχειν B2 προαγαγειν ℵ* (*pc*) | προσεγγιζειν 614. 1505. 2147 *pc* | *txt* 𝔓74 ℵ2 A C Ψ 33. 1739 𝔐 • **29** ⌜ δε 𝔓74 ℵ Ψ 33. 81. 614. 1175. 1505 *al* syh *txt* A B C 1739 𝔐 | ⌜ βραχεις 𝔓74 104. 1505 *pc* | ⌜1 σωσιν 81. 326. 945. 1739. 1891 *al* • **30** ⌜εκφ- A 614. 1505. 2147 *pc* | ᴼ 614. 1505 *pc*

⌜μεταλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ⌜ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει, οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ⌜¹ἀπολεῖται. **35** εἶπας δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν⌝. **36** εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ ⌜προσελάβοντο τροφῆς. **37** ἤμεθα δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ ⌜διακόσιαι ἑβδομήκοντα ⌜ἕξ. **38** κορεσθέντες δὲ τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν ⌜σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.

39 ⌜Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλὸν εἰς ὃν ἐβουλεύοντο εἰ ⌜δύναιντο ⌜ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. **40** καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ ⌜πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. **41** περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ⌜ἐπέκειλαν τὴν ναῦν καὶ ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ⌜ἐλύετο ὑπὸ ⌜τῆς βίας [τῶν κυμάτων]⌝. **42** Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ. **43** ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος ⌜διασῶσαι τὸν Παῦλον⌝ ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι **44** καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ ⌜τὴν γῆν⌝.

28 Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν ὅτι ⌜Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. **2** οἵ τε βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν, ⌜ἅψαντες γὰρ πυρὰν

Μτ 10,30!
L 22,19p J 6,11p
2,42!
22
9,19
3 · 28,1!
22-25
4; 27,43s
27,3!

34 ⌜προσλ. H L P Ψ 049. 326. 1241. 1505 𝔐 | ⌜ ημ- A L P 326. 614. 1241 *pm* w sy^{h} | ⌜¹ πεσειται Ψ 1739 𝔐 gig sy^{h} sa ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ A B C 33. 36. 81. 326. 453. 1175 *pc* vg sy^{p} bo • **35** ⌜επιδιδους και ημιν 614. 2147 *pc* sy^{h**} sa • **36** ⌜-λαβον A Ψ 1175 *pc* ¦ -λαμβανον 1505 *pc* ¦ μετελαμβανον 614. 2147 ¦ μεταλαβαν(*!*) ℵ 1241 *txt* 𝔓^{74} B C 33. 1739 𝔐 • **37** ⌜ως B (*pc*) sa | ⌜ πεντε A sa^{ms} ¦ – 69 • **38** [⌜ιστον Naber *cj*] • **39** ⌜ δυνατον C 𝔐 co ¦ *txt* ℵ A B Ψ 33. 81. 323. (614). 945. 1175. 1505. 1739 *al* latt |⌜ εκσωσαι B* C *pc* • **40** ⌜πνοη 𝔓^{74} • **41** ⌜επωκ- B^{2} 1739 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B* C Ψ 33. 81. 104. 1175 *pc* | ⌜ διελ- L 614. 1175. 1505 *pc* | ⌜† *1 2* ℵ* A B ¦ *3 4* Ψ 2464 ¦ vi maris gig vg ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ^{2} C 33. 1739 𝔐 sy • **43** 𝔓^{74} A 33 • **44** ⌜της γης 614

¶ **28,1** ⌜ Μελιτηνη B* lat sy^{h} bo ¦ Μιλητη 𝔓^{74vid} • **2** ⌜αναψ- 𝔐 , *txt* 𝔓^{74vid} ℵ A B C Ψ 33. 81. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *al*

2K 11,27 ⌜προσελάβοντο ⌜πάντας ἡμᾶς⌝ διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφε-
στῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. **3** Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύ-
λου φρυγάνων τι πλῆθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν,
ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρμης ⌜ἐξελθοῦσα ⌜καθῆψεν τῆς χειρὸς
αὐτοῦ. **4** ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον
ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον· πάντως φο-
1! νεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θα-
λάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. **5** ὁ μὲν οὖν ⌜ἀποτινάξας
Mc 16,18 L 10,19 τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν κακόν, **6** οἱ δὲ προσ-
εδόκων αὐτὸν μέλλειν ⌜πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω
νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων καὶ θεωρούν-
των μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον ⌜μεταβαλόμενοι
14,11 ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν.

7 Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία
τῷ πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι ⌜Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος
27,3! ἡμᾶς ⌞τρεῖς ἡμέρας⌟ φιλοφρόνως ἐξένισεν. **8** ἐγένετο δὲ
L 4,38 τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου ⌜πυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ συνε-
χόμενον κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ
9,40 · 6,6! προσευξάμενος ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἰάσατο αὐτόν.
9 τούτου δὲ γενομένου ⊤ ○καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ
L 8,2s Mt 10,8 ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο, **10** οἳ
καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς ⊤ καὶ ἀναγομένοις
ἐπέθεντο τὰ πρὸς ⌜τὰς χρείας⌝.

27,12.6 **11** Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ⌜ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρακε- *39*
χειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ ⌜Διοσκού-
ροις. **12** καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν
⌜ἡμέρας τρεῖς⌝, **13** ὅθεν ⌜περιελόντες κατηντήσαμεν εἰς
Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτε-
ραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους, **14** οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς

2 ⌜ προσανελαμβανον ℵ* Ψ 614. (1505) *pc* lat | ⌜ *2 1* 𝔓74 33 ¦ *2* A gig co ¦ *1* 181 • **3** ⌜ διεξ H L P Ψ 049. 323. 614. 945. 1241. 1739 𝔐 | ⌜ ψατο C 36. 453. 614. 1505. 1891 *pm* • **5** ⌜ -ξαμενος A H L 048. 33. 36. 81. 323. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *pm* . *txt* ℵ B P Ψ 049. 326. 1241. 1891. 2464 *pm* • **6** ⌜εμπιπρ ℵ* 323. 945 *pc* | ⌜ -λλ- ℵ 048. 33. 1739 𝔐 , *txt* A B Ψ 81. 323. 945. 1505 *al* • **7** ⌜ Πουπλιω 𝔓74vid 81. 104. 945. 1739 *pc* | ⌜ † B 6. 104. 323. 614. 1175. 1505 *pc* ¦ *txt* 𝔓74vid ℵ A Ψ 048. (33). 1739 𝔐 • **8** ⌜-τω 𝔓74 • **9** ⊤υγιους H | ○ B gig vgcl • **10** ⊤ οσον χρονον επεδημουμεν 1611 *pc* | την χρειαν 𝔐 *txt* 𝔓74 ℵ A B Ψ 048. 066. 33. 104. 614. 945. 1175. 1505. 1739 *pc* syh • **11** ⌜ηχ- H 049. 6. 326. 1891. 2464 *pm* | ⌜ κορ 𝔓74 P* Ψ 104. 326. 453. 2464 *al* • **12** -ραις τρισιν B • **13** ⌜ † ελθοντες 𝔓74 ℵ2 A 066. 1739 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ* B Ψ (gig)

παρεκλήθημεν ⌜παρ' αὐτοῖς ⌜ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ 20,6!
οὕτως ⌟εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν⌞. **15** κἀκεῖθεν ○οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ⌜ἦλθαν εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου φόρου καὶ Τριῶν ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβε θάρσος.
16 Ὅτε δὲ εἰσήλθομεν εἰς ⊤ Ῥώμην, ⌜ἐπετράπη τῷ Παύλῳ⌞ μένειν καθ' ⌜ἑαυτὸν ⊤ σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. 27,3!

40 **17** Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ 25,2 L 19,47
αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις δέ- 21,28 · 23,18! ·
σμιος ἐξ Ἰεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν 21,21! cf 21,32s
Ῥωμαίων, **18** οἵτινες ⊤ ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπο- 4,9! · 25,9; 26,32 ·
λῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. 23,29!
19 ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ⊤ ἠναγκάσθην ἐπικα- 13,45!
λέσασθαι Καίσαρα οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι ⌜κατ- 25,11!
ηγορεῖν⊤. **20** διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι, ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ 23,6; 24,15; 26,6s
Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι. **21** οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπαν· ἡμεῖς ⌜οὔτε γράμματα ⌟περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα⌞ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. **22** ἀξιοῦ- 17,19s
μεν δὲ ⌟παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι⌞ ἃ φρονεῖς, περὶ ○μὲν γὰρ 24,14!
τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστιν ὅτι πανταχοῦ 13,45! L 2,34 H 12,3
ἀντιλέγεται.
23 Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ⌜ἦλθον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες οἷς ⌜ἐξετίθετο ⌜1διαμαρτυρόμενος 23,11!

14 ⌜επ Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓74 ℵ A B 048. 066. 33. 36. 81. 453. 945. 1175. 1739 *pc* | ⌜ επιμειναντες H Ψ 049. 326. 614. 1505. 2464 *al* | ⌟𝔓74vid (A, 048. 066. 33. 81). 104. 945. (1739). 2464 *al* vg ¦ *txt* ℵ B Ψ 𝔐 gig • **15** ○ B | ⌜εξηλ- Ψ 1739 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B 066. 81. 104 *pc* • **16** ⊤ την ℵ* L Ψ 048. 614. 1175. 1505 *al* ¦ *txt* ℵ2 A B 066. 1739 𝔐 | ⌜ο εκατονταρχος παρεδωκεν τους δεσμιους τω στρατοπεδαρχω, τω δε Π. επετρ. 𝔐 gig p (syh**) sa ¦ *txt* 𝔓74vid ℵ A B Ψ 048vid. 066. 33vid. 81. 1175. 1505. 1739. 2464 *pc* vg (syp) bo | ⌜αυ B | ⊤ εξω της παρεμβολης 614. 2147 *pc* it syh** • **18** ⌜πολλα 614 *pc* syh** • **19** ⊤ (22,22) και επικρα ζοντων· αιρε τον εχθρον ημων 614. 2147 *pc* syh** | ⌜ ρησαι Ψ 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B 33. 81. 104. 453. 945. 1175. 1739. 2464 *pc* | ⌜ αλλ ινα λυτρωσωμαι την ψυχην μου εκ θανατου 614. 2147 *pc* gig·p vgmss syh** • **21** ⌜ουδε 𝔓74 81*. 104 *pc*; Eus | ⌟𝔓74 A 33. 104. 945. 1739 *al* ¦ *txt* (ℵ) B (Ψ½ 048 𝔐 it; Eus • **22** ⌟𝔓74vid ℵ L 36 *pc* ¦ *1 2* 33 | ○ 104 *pc* • **23** ⌜ηκον Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓74vid ℵ Ā B 048. 33. 36. 81. 453. 945. 1175. 1739. 2464 *pc* | ⌜ εξεθετο 𝔓74vid A*vid *pc* | ⌜1 -ραμενος ℵ(*) ¦ παρατιθεμενος A

19,8! · 31 τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ
26,22! ἀπό τε τοῦ νόμου ⸢Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ
20,7.11 | 17,4 πρωῒ ἕως ἑσπέρας. **24** καὶ οἱ μὲν ⸢ ἐπείθοντο τοῖς λεγο-
μένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν· **25** ἀσύμφωνοι ⸢δὲ ὄντες πρὸς
ἀλλήλους ἀπελύοντο εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν, ὅτι
καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ
προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ⸢ὑμῶν **26** λέγων·

Is 6,9 s Θ Mt 13, 14s! p *πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν·*
ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε
καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ⸢ἴδητε·

2K 3,14 **27** *⸢ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου*
καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·
μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν
καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν
καὶ ⸢ἐπιστρέψωσιν, καὶ ⸢¹ἰάσομαι αὐτούς.

2,14! · Ps 67,3; 98,3 · 18,6! Is 40,5 Θ L 3,6 **28** γνωστὸν οὖν ⸡ἔστω ὑμῖν⸣ ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη
τοῦτο τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται. ⸢

30 Ἐνέμεινεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι καὶ
2T 1,17 ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν⸢,
19,8! **31** κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων □τὰ
23; 1,3 · 2,29! Ph 1,14 2T 2,9 περὶ ⸢τοῦ κυρίου⸣ Ἰησοῦ ⸢Χριστοῦ⸣ μετὰ πάσης ⸢παρ-
ρησίας ἀκωλύτως⸢. ⸢

23 ⸢ 𝔓74 syh • **24** ⸢ουν ℵ* • **25** ⸢τε ℵ* 36. 453. 1175 *pc* | ⸢ ηιτ- 𝔐 gig vg | – syh | *txt* 𝔓74 ℵ A B Ψ 049. 33. 81. 323. 945. 1175. 1739. 2464 *al* p s syp; CyrJ • **26** ⸢ (*ex itac.?*) ειδητε 𝔓74vid E 104 *pc* syh • **27** ⸢εβαρυνθη ℵ* (gig) | ⸣-ψουσιν A E Ψ 048. 81 *pc* vgmss | ⸢1 ·σωμαι E 33. 81. 2464 *pm* gig vg • **28** ⸡ B 6. 81. 453. 1175 *pc* | ⸢ **29** και ταυτα αυτου ειποντος (ειπ. αυ. 1505) απηλθον οι Ιουδαιοι πολλην εχοντες εν εαυτοις συζητησιν (ζητ- 104 *pc*) 𝔐 it vgcl syh** | *txt* 𝔓74vid ℵ A B E Ψ 048. 33. 81. 1175. 1739. 2464 *pc* s vgst syp co • **30** ⸢ Ιουδαιους τε και Ελληνας 614. 2147 *pc* (gig p) vgmss syh** • **31** □ p *et* ⸢ dicens quia hic est Christus Jesus filius dei per quem incipiet totus mundus iudicari p vgmss syh | ⸢της βασιλειας 𝔓74 | ⸢ ℵ* 326. 614. 1505. 2147 *pc* syh | ⸢σωτηριας 𝔓74 | ⸢ αμην Ψ 36. 453. 614. 1175. 1505 *al* vgww syh

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

1 Παῦλος δοῦλος ˢΧριστοῦ Ἰησοῦ˒, κλητὸς ἀπόστολος
ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, **2** ὃ προεπηγγείλατο
διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις **3** περὶ τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ ⌜γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ
σάρκα, **4** τοῦ ⌜ὁρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ
πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, **5** δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀπο-
στολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ
τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, **6** ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ, **7** πᾶσιν τοῖς οὖσιν ◻ἐν Ῥώμῃ˃ ⌜ἀγαπη-
τοῖς θεοῦ˒, κλητοῖς ἁγίοις, ˢχάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη˒ ἀπὸ
θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ◻διὰ Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ˃ ⌜περὶ πάντων ὑμῶν ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλε-
ται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. **9** μάρτυς γάρ ⌜μού ἐστιν ὁ θεός,
ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι **10** πάντοτε
ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδω-
θήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.
11 ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν
πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, **12** τοῦτο δέ ἐστιν
συμπαρακληθῆναι ⌜ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως
ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. **13** ⌜οὐ θέλω˒ δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί,
ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην
ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς
καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. **14** Ἕλλησίν τε καὶ βαρβά-

2P 3,16
Act 19,21; 23,11; 28,14.16 2T 1,17

Ph 1,1 G 1,10 Jc 1,1! Ps 105,26; 78, 70 etc · 1K 1,1 · G 1,15! · 1Th 2,2! | Tt 1,2 · 16,25s L 1,70 |

Mt 1,1 J 7,42! 2T 2,8 Ap 22,16 · Kol 1,22! | Act 13,33 · Ph 3,10 1T 3,16 TestLev 18,7 |

15,15! G 2,7s · 16,26! · Act 9,15!p 8,28; 9,24 1K 1,9 etc |

Act 28,15

1K 1,2; · 1,3 2K 1,2 G 1,3 E 1,2 Ph 1,2 2Th 1,2 Phm 3 Kol 1,2

1Th 1,1 Tt 1,4 | 1K 1,4 etc

16,19 1Th 1,8

2K 1,23 Ph 1,8 1Th 2,5 1Sm 12, 5s · H 9,14; 12,28 Dt 11,13 · Ph 3,3 · 1Th 1,2 2T 1,3 · E 1,16 | 15,23 Act 19,21 Act 18,21!

1Th 2,17; 3,6 2T 1,4 · 12,6!

11,25 1K 10,1; 12, 1 2K 1,8 1Th 4, 13 · 15,22!

J 15,16!

¶ **1,1** ˢ 𝔓[26] ℵ A G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 b d vg[cl] sy; Ir[lat v l] Ambst | *txt* 𝔓[10] B 81 *pc* ar m vg[st]; Ir[lat] • **3** ⌜γεννωμ- 61* *pc* sy[p] • **4** ⌜προορ- latt; Ir[lat vid] • **7** ◻ G *pc*; Or[1739mg] *et* ⌜εν αγαπη θεου G it vg[ms]; Ambst | ˢ *4 3 1 2* sy[p] • **8** ◻ ℵ* | ⌜υπερ D[c] G Ψ 𝔐 | *txt* ℵ A B C D* K 33. 81. 1506. 1739. 1881 *al* • **9** ⌜μοι D* G Ψ 424. 1505. *l* 249 *pc* • **12** [⌜εμε Michelsen *cj*] • **13** ⌜ουκ οιομαι D(*.c) G b*; Ambst

ροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί, **15** οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ ⌜πρόθυμον καὶ ⊤ ὑμῖν ⊐τοῖς ἐν ⌜Ῥώμῃ⌝ εὐαγγελίσασθαι.

16 Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον⊤, δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστιν ⊐εἰς σωτηρίαν⌝ παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε ○πρῶτον καὶ ⌜Ἕλληνι. **17** δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· *ὁ δὲ δίκαιος* ⊤ *ἐκ πίστεως ζήσεται.*

18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ ○θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ *1* πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ⊤ ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, **19** διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. **20** τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ○ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, **21** διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ηὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. **22** φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν **23** καὶ ⌜ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. **24** Διὸ ⊤ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ⌜αὐτοῖς· **25** οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. **26** Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας, αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν ⌜χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν⊤, **27** ὁμοίως ⌜τε καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλ-

1K 1,26ss · 8,12; 15,27 G 5,3 1K 9, 16

Ps 119,46 L 9,26! · 1K 1,18.24 2K 12, 9 · 10,9; 5,9s 1Th 5,9s · Act 3,26!; 18,6! |

3,5.21-26; 10,3 2K 5,21 Ph 3,9 Mt 6, 33 Ps 98,2 Is 51, 5s.8 · *Hab 2,4* G 3,11 H 10,38

4,15; 5,9 Mt 3,7! 1 Th 2,16 Hen 91,7 · Ps 73,6 Prv 11,5 · 2Th 2,12

19–32: Sap 13–15 Act 14,15-17; 17, 24-28 · BarAp 54, 17s

1T 1,17 · Job 12,7-9 Mt 6,26-30p Ps 8, 4; 19,2 Is 40,26.28 Act 14,17! J 15,22 |

Mt 23,3 4Esr 8,60 · E 4,17s 2Rg 17,15 Jr 2,5 Ps 94,11 Sap 13,1 Ps 75,6 Ⓒ Hen 99,8 | Jr 10,14 1K 1,20 | Ps 106, 20 Jr 2,11 · Dt 4, 15-18 Sap 12,24; 11,15 |

26.28 Act 7,41s ·

6,19 G 5,19

Ass Mos 5,4

9,5!

24!

Test Jos 7,8

15 ⌜-μος d vg^{mss}; Ambst | ⊤εν D* b vg^{mss} | επ G | ⊐ G (*cf vs* 7) • **16** ⊤του Χριστου D^{c} Ψ 𝔐 | *txt* 𝔓^{26} ℵ A B C D* G 33. 81. 1505. 1506. 1739. 1881 *pc* lat sy co | ⊐ G | ○ B G sa; Mcion^{T} • **17** ⊤μου C^{vv} • **18** ○ 1908 *pc* | ⊤του θεου ar vg^{cl} sa; Ambst • **20** ○ L 1506* *pc* • **23** ⌜-ξαντο K 6. 630 *al* • **24** ⊤και D G Ψ 𝔐 b sy^{h} | *txt* ℵ A B C 33. 81. 104. 1739. 1881 *al* lat sy^{p} co; Spec | ⌜εαυ- G Ψ 33. 1739. 1881^{c} 𝔐 | *txt* 𝔓^{40vid} ℵ A B C D 81. 1881* *al* • **26** ⌜κτισιν D* *et* ⊤χρησιν D* G • **27** ⌜ δε A D* G P Ψ 33. 104. 630. 1505. 1739. 1881 *pm* lat sy^{h}; Cl | – C *al* | *txt* ℵ B D^{c} K L 81. 365. 1175. 1241. 2464 *pm*

λους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ⌜ἑαυτοῖς⌝[1] ἀπολαμβάνοντες. **28** Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς □ὁ θεὸς˂ εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, **29** πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ ⌜πονηρίᾳ πλεονεξίᾳ κακίᾳ˃, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος ○δόλου κακοηθείας, ψιθυριστὰς **30** ⌜καταλάλους θεοστυγεῖς ὑβριστὰς ὑπερηφάνους ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, **31** ἀσυνέτους ἀσυνθέτους ἀστόργους ᵀ ἀνελεήμονας· **32** οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ⌜ἐπιγόντες ᵀ ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον ᵀ⌜αὐτὰ ποιοῦσιν ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν˃ τοῖς πράσσουσιν.

2 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ ᵀ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. **2** οἴδαμεν ⌜δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστιν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. **3** ⌜λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας˃ καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; **4** ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν ⌜σε ἄγει˃; **5** κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ⌜ἀποκαλύψεως ᵀ δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ **6** ὃς *ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ*· **7** τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον, **8** τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσι ᵀ τῇ ἀληθείᾳ πειθομέ-

Lv 18,22; 20,13
1 K 6,9
24!
2 Mcc 6,4 3 Mcc 4,16
29-31: 13,13 Mt 15,19p L 18,11 1 K 5,10s; 6,9s 2 K 12,20 G 5,19 21 E 4,31; 5, 3-5 Kol 3,5.8 1 T 1,9s; 6,4s 2 T 3,2-4 Tt 3,3 1 P 4,3 Ap 9,21; 21,8; 22,15 4 Mcc 1,26; 2,15 |
Act 8,1! 2 Th 2,12
Mt 7,1s!
PsSal 15,8
9,22 2 P 3,9.15
Sap 11,23
Dt 9,27
Ap 6,17 Zph 1,14s etc Ps 110,5 ·
Test Lev 3,2 PsSal 9,5 | *Prv 24,12 Ps 62,13* Mt 16,27 2 K 11,15 2 T 4,14 1 P 1,17 Ap 2,23! | 10 1 P 1,7 · Mt 19, 16 | Ph 1,17

27 ⌜ αυ– B K 104*. 1506 *pc* | ⌝[1] αντιλ- G • **28** □ ℵ* A 0172* • **29** ⌜ *3 1 2* C D^{s2} 33. 81. 1506 *pc* ¦ *2 3* K ¦ *1 3 2* ℵ A ¦ κακ. πορνεια πλ. D^{s*} G (P) (vg) ¦ πορν. πον. πλ. κακ. Ψ 𝔐 $sy^{(p)}$ ¦ *txt* B 0172^{vid}. 1739. 1881 *pc* | ○A • **30** ⌜κακολαλ- D^{s} • **31** ᵀ (2 T 3,3) ασπονδους $ℵ^{2}$ C D^{1} Ψ (⁽ 33). 1881 𝔐 vg sy ¦ *txt* ℵ* A B D* G 6. 1506. 1739 *pc* it bo; Lcf Ambst • **32** ⌜επιγινωσκοντες B 1506 *pc* | ᵀουκ ενοησαν (εγνωσαν G) D^{w} G (*pc*) latt | ᵀ δε 1175 *pc* b m ¦ γαρ D* | ⌜αυ. ποιουντες αλ. κ. συν-κουντες B b vg^{cl}; Lcf ¦ οι ποιουντες αυ. αλ. κ. οι συν-κουντες ar m; Ambst

¶ **2,1** ᵀκριματι C*^{vid} 104 *pc* sy^{h**} sa? • **2** ⌜γαρ ℵ C Ψ* 33 *pc* d vg ¦ – 1906 • **3** ⌜νομιζεις ουν ο ταυτα πρασσων P • **4** ⌜εναγει 33 • **5** ⌜ανταποδοσεως A | ᵀκαι $ℵ^{2}$ D^{2} Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ* A B $D^{*.c}$ G 81. 1506 *pc* latt sy^{p} co; Ir^{lat} • **8** ᵀμεν $ℵ^{2}$ A D^{2} Ψ 33 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ*′B D* G 1739. 1881 *pc* latt

1,18! J 3,36 | 8,35 Is 8,22 Θ Dt 28, 53 ·

Act 3,26! | 7!

| Act 10,34! G 2,6 E 6,9 Kol 3,25 1P 1,17 Jc 2,1 2Chr 19,7 Sir 35,12 s Θ

3,19

Mt 7,21! 1J 3,7 Jc 4,11 Act 10,35

Jr 31,33 Is 51,7 BarAp 57,2 · 9,1 · Sap 17,11 Test Rub 4,3

L 8,17! 1K 4,5 · 16,25 2T 2,8 · Act 10,42!

Mch 3,11 Θ BarAp 48,22 · PsSal 17,1 | 12,2! L 12,47!

L 18,9 · Mt 15,14!

J 3,10

2T 3,5

Ps 50,16-21 Mt 23,3 s

Tet Lev 14,4 Act 19,37

Is 52,5 Ez 36,20 2P 2,2

G 5,3

1K 7,19!

Lv 18,5 Dt 30,16

νοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ ὀργὴ καὶ θυμός. **9** θλῖψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος· **10** δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι· **11** οὐ γάρ ἐστιν προσωπολημψία παρὰ τῷ θεῷ.

12 Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦν- *2*
ται, καὶ ὅσοι ⌜ἐν νόμῳ⌝ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· **13** οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου δίκαιοι παρὰ °[τῷ] θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου δικαιωθήσονται⊤. **14** ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶσιν, ⌜οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· **15** οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν ⌜λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, **16** ⊤ ἐν ⌜ἡμέρᾳ ὅτε⌝ ⌜κρίνει ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν °μου διὰ ⌟Χριστοῦ Ἰησοῦ⌞.

17 ⌜Εἰ δὲ⌝ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ **18** καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου, **19** πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, **20** παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· **21** ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις; **22** ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα ἱεροσυλεῖς; **23** ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις· **24** *τὸ* γὰρ *ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν,* καθὼς γέγραπται.

25 Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον ⌜πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. **26** ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα

12 ⌜εννομως *l* 44 • **13** ° B D* ¦ *txt* ℵ A D² G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 (P: *h. t.*) | ⊤παρα θεω G vg^{mss}; Spec • **14** ⌜οι τοιουτοι G • **15** ⌜ διαλογ- G • **16** [⊤και δικαιωθησονται Pohlenz *cj*] | ⌜⊤ ᾗ ημ. B ¦ ημ. ᾗ A 1506 *pc* ¦ *txt* ℵ D G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy^{h}; Spec | ⌜ νεῖ D² 33. 1739. 1881 𝔐 latt co ¦ *txt* B² Ψ 6. 1241 *pc* (ℵ A B* D* G *sine acc.*) | ° 69 d* sa^{mss} | ⌟ ℵ^{1} A D Ψ 33. 1739 𝔐 latt sy ¦ *txt* (ℵ*^{vid}) B • **17** ⌜ (*ex itac.?*) ιδε D² 33. 1739. 1881 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ A B D* K Ψ 81. 104. 630. 1506 *al* latt sy^{p} co; Cl • **25** ⌜φυλασσης D* latt

τοῦ νόμου φυλάσσῃ, ⌜οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; **27** καὶ κρινεῖ ▫ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία⌝ τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου. **28** οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή, **29** ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

Mt 12,41 sp
7,6!
1 K 4,5 · Dt 30,6 Jr 4,4; 9,25 s Act 7,51 Jub 1,23 · 7,6! · J 5,44

3 **3** Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου ἢ τίς ὁ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; **2** πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. ⌜πρῶτον μὲν [γὰρ] ὅτι⌝ ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. **3** τί γάρ; εἰ ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; **4** μὴ γένοιτο· ⌜γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, ⌜καθὼς γέγραπται·

ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου
καὶ ⌜1 *νικήσεις ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.*

9,4 Dt 4,7 s Ps 147, 19 s; 103,7 · Act 3, 26! 1 Th 2,4 · 1 P 4,11 |
9,6 2 T 2,13 · Ps Sal 8,28 |
Ps 115,2 ⓒ
Ps 50,6 ⓒ

5 εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν⌜; κατὰ ἄνθρωπον λέγω⌝. **6** μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς ⌜κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; **7** εἰ ⌜δὲ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; **8** καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα ▫καὶ καθώς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι ποιήσωμεν ▫¹τὰ κακά, ἵνα ἔλθῃ ⊤ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.

1,17!
6,19 1 K 9,8; 15,32 G 3,15 1 P 4,6
6,1 s

4 **9** Τί οὖν; ⌜προεχόμεθα; οὐ πάντως⌝· ⌜προητιασάμεθα ▫γὰρ Ἰουδαίους τε ⊤ καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, **10** καθὼς γέγραπται ὅτι

οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς,
11 *οὐκ ἔστιν ▫ὁ συνίων,*

23!
Eccl 7,20
Ps 14,1-3 (= 53, 2-4)

26 ⌜ουχι D G 33. 1739. 1881 𝔐 | *txt* ℵ B Ψ 945. 1506 *pc* • **27** ▫ G
¶ **3,1** ▫ ℵ* G 1241. 1505 *pc* | *txt* ℵ^{c} A B D Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 • **2** ⌜ *1 2 4* B D* G Ψ 81. 365. 1506. 2464* *pc* latt sy^{p} bo^{mss} | *1 3 4* 1881 *pc* | πρωτοι γαρ 6. 1739; Eus | *txt* ℵ A D^{2} 33 𝔐 sy^{h} co • **4** ⌜εστω G | ⌜† καθαπερ ℵ B Ψ | *txt* A D G 33. 1739. 1881 𝔐 | ⌜1 -σης B G L Ψ 365. 1175. 1505. 1739. 1881 *pm* | *txt* ℵ A D K 81. 2464 *pm* (33. 1506 *incert.*) • **5** ⌜κατα των ανθρωπων 1739^{mg} sa; (Or)^{mss} Graeca apud Or^{lat} • **6** ⌜κρίνει B^{2} D^{2} K* 365. 629 *pc* | *txt* Ψ 1739. 1881 𝔐 latt co (ℵ A B* D* G 33 *sine acc.*) • **7** ⌜γαρ B D G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy sa | *txt* ℵ A 81. 365. 1506 *pc* vg^{mss} bo • **8** ▫ B K 326. 629* *pc* | ▫1 D* | ⊤εφ ημας 0219. 81 *pc* ar bo • **9** ⌜ *1* P | -χωμεθα; ου π. A L | προκατεχομεν περισσον; D* G (Ψ) 104. (1505) *pc* it sy$^{p.h**}$ bo; Ambst | *txt* ℵ B (D^{2}) 0219^{vid}. 33. 1739. 1881 𝔐 (vg) sy^{hmg} co? | ⌜ητι- D* G 104. 1505 *pc* latt | ▫ D* | ⊤πρωτον A • **11** ▫A B G 81. 1241 *pc* | *txt* ℵ D Ψ 33. 1739. 1881 𝔐; Mar^{lr}

οὐκ ἔστιν ○¹ὁ ⌜ἐκζητῶν τὸν θεόν.
12 πάντες ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρεώθησαν·
οὐκ ἔστιν ○ὁ ποιῶν χρηστότητα,
□[οὐκ ἔστιν]⌝ ἕως ἑνός.
Ps 5,10 ◎ **13** τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν,
ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν,
Ps 139,4 ◎ ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν·
Ps 10,7 **14** ὧν τὸ στόμα ⊤ ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει,
Is 59,7 s Prv 1,16 **15** ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα,
16 σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν,
L 1,79 **17** καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν.
Ps 35,2 ◎ **18** οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

2,12 **19** οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ
G 3,22 κόσμος τῷ θεῷ· **20** διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.
Ps 143,2 G 2,16!
Gn 6,12 · 7,7

28 · 1,17! Dn 9,16◎ Ps 71,2.15 s. 18.24 Is 51,5 s. 8 · 1 J 1,2! · Act 10,43 | **21** Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν,
22 δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως ○Ἰησοῦ Χριστοῦ ⌜εἰς
10,12 | 9; 5,12 πάντας⌝ τοὺς πιστεύοντας. οὐ γάρ ἐστιν διαστολή, **23** πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ
5,1 · E 2,8 Tt 3,7 · 8,23 1 K 1,30 Kol 1,14 E 1,7.14; 4, 30 Ps 130,7 | Lv 16,13-15 H 9,5 1 J 2,2! · 5,9 E 1,7! 1 K 11,25 · 1,17! **24** δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· **25** ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον ⌜διὰ [τῆς] πίστεως⌝ ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ⌜διὰ τὴν πάρεσιν⌝ τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων **26** ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον ○καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως ⌜Ἰησοῦ.

11 ○¹ B G | ⌜ ζητ- B • **12** ○A B G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 | *txt* ℵ D 81. 326 *pc* | □ B 6. 1739 *pc* | *txt* ℵ A D G Ψ 33. 1881 𝔐 latt co • **14** ⊤αυτων B 33 • **22** ○ B | *txt* 𝔓⁴⁰ *rell* | ⌜επι π. vgst . εις π. και επι π. ℵ² D F G 33 𝔐 it vg^{cl} sy; Ambst | *txt* 𝔓⁴⁰ ℵ* A B C P Ψ 81. 104. 630. 1506. 1739. 1881 *al*; Cl Did • **25** ⌜† *1 3* ℵ C* D* F G 0219^{vid}. 365. 1505. 1506. 1739. 1881 *al* | – A *pc* | *txt* 𝔓⁴⁰^{vid} B C³ D² Ψ 33 𝔐 | ⌜δ. τ. π. εν τω νυν αιωνι 1908 | εν τω νυν καιρω δια την πωρωσιν 1875 • **26** ○ F G it; Ambst | ⌜ I. Χριστου 629 *pc* it vg^{cl} sy^{p} bo | Ιησουν D L Ψ 33. 614. 945. 1506. 1881. 2464 *al*; Cl | – F G *pc* | *txt* ℵ A B C 1739 𝔐 vgst sy^{h} sa bo^{mss}

27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις⊤; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. **28** ⌜λογιζόμεθα ⌜γὰρ δικαιοῦσθαι ⌜πίστει ἄνθρωπον⌝ χωρὶς ἔργων νόμου. **29** ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς ⌜μόνον; οὐχὶ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, **30** ⌜εἴπερ εἷς ὁ θεὸς ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. **31** νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἱστάνομεν.

1K 1,29.31; 3,21 E 2,9 · 8,2 G 2,16! · 21 10,12 1K 8,6! · 4,11s Mt 5,17!

4 Τί οὖν ἐροῦμεν ⌜εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν⌝ κατὰ σάρκα; **2** εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς θεόν. **3** τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; *ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.* **4** τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα, **5** τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην· **6** ⌜καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων·

Gn 15,6 G 3,6 Jc 2,23 11,6 G 2,16! · 5,6

7 *μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι*
καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι·
8 *μακάριος ἀνὴρ ⌜οὗ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν.*

Ps 31,1s Θ

9 Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ⊤ ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ· ⊤ ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. **10** πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· **11** καὶ σημεῖον ἔλαβεν ⌜περιτομῆς σφραγῖδα ⊤ τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκρο-

3! Gn 15,6 Gn 17,10s E 1,13!

27 ⊤σου F G *pc* it vg^{ww} • **28** ⌜-ζωμ- K P 1175. 2464 *al* | ⌜ουν B C D^{2} 33 𝔐 | *txt* ℵ A D* F G Ψ 81. 630. 1506. 1739. 1881 *al* | ⌜ανθ. δια πιστεως F G lat • **29** ⌜νος D ⌜νων B 945. 1739^{c} *pc*; Cl • **30** ⌜επειπερ ℵ^{2} D* F G (K) Ψ 33. 1881 𝔐; Ir^{lat} Eus | *txt* ℵ* A B C D^{1} 6. 365. 1506. 1739 *pc*; Cl Or

¶ **4,1** ⌜ *2–5* B 6. (1739) *pc* | A. τ. πατερα ημ. ευρ. 33. 1881 𝔐 ⌜ *ut txt, sed* πατερα ℵ^{1} C^{3} D F G Ψ 629 *pc* latt | *txt* ℵ* A C* 81. 365. 1506 sa bo$^{?}$; Or^{lem} • **6** ⌜καθως D F G • **8** ⌜ᾧ ℵ^{2} A C D^{2} F Ψ 33. 1881 𝔐 | *txt* ℵ* B D* G 1506. 1739 *pc* • **9** ⊤μονον D it vg^{cl}; Ambst | ⌜ οτι A C D^{c} F G Ψ 33 𝔐 | *txt* ℵ B D* 630. 1739. 1881 *pc* • **11** ⌜ μην A C* 6. 1506. 1739. 1881 *pc* sy | ⊤ διὰ F G

βυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι ○[καὶ] αὐτοῖς ⌜[τὴν] δικαιοσύνην, **12** καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς
2K 12,18 1P 2,21 μόνον ἀλλὰ καὶ ⌜τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς ἐν ἀ-
Mt 3,9 κροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.
Gn 18,18; 22,17s Sir 44,21 Bar Ap 14,13; 51,3 Jub 19, 21 etc H 11,7 **13** Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ
σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου, ἀλ-
1,18! · 3,20; 5,13. 20; 7,8.10s.13 G 3,19 λὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. **14** εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κλη-
ρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγε-
2P 1,19! λία· **15** ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὗ ⌜δὲ οὐκ
G 3,29 ἔστιν νόμος οὐδὲ παράβασις. **16** Διὰ τοῦτο ἐκ πί-
στεως, ἵνα ⊤ κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγ-
Gn 17,5 ⓖ Sir 44,19 γελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον
H 11,19 2K 1,9 ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάν-
Is 48,13 Bar Ap 48,8 1K 1,28 των ἡμῶν, **17** καθὼς γέγραπται ὅτι *πατέρα πολλῶν ἐθνῶν*
τέθεικά σε, κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζῳοποι-
οῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄν-
τα. **18** ῾Ος παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν εἰς τὸ
γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον·
Gn 15,5 ⓖ *οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου* ⊤, **19** καὶ μὴ ἀσθενήσας ⊤ τῇ
πίστει ⊤ κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ○[ἤδη] νενεκρωμέ-
Gn 17,17 H 11,11 νον, ἑκατονταετής που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς
μήτρας Σάρρας· **20** εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ
H 6,13.15 · Mt 21, 21p · H 11,34 · L 17,18 | 14,5 Kol 4,12 διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς
3! δόξαν τῷ θεῷ **21** ○καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται
1K 9,10! δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. **22** διὸ ○[καὶ] ἐλογίσθη αὐτῷ
εἰς δικαιοσύνην. **23** Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον
8,11! 10,9 E 1,20 1P 1,21 ὅτι *ἐλογίσθη αὐτῷ* ⊤ **24** ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λο-
8,32 Is 53,12.5 γίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν
5,18; 8,10 J 16,10 κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, **25** ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παρα-
πτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

11 ○† ℵ* A B Ψ 6. 81. 630. 1506. 1739. 1881. 2464 *al* vg^{mss} bo . *txt* ℵ^{2} C D F G 𝔐 lat sy sa | ⌜ εις A 424*. 1881 *pc* lat ¦ – ℵ C^{2} D* 6. 365. 424^{c}. 1506. 1739 *pc* ¦ *txt* B C* D^{2} F G Ψ 33 𝔐 • **12** [⌜αυτοις Hort; – Beza *cjj*] • **15** ⌜γαρ ℵ^{2} D F G Ψ 1739. 1881 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ* A B C 81. 104. 945. 1506 *pc* sy^{hmg} • **16** ⊤ ἢ A 1505 *pc* • **18** ⊤ως οι αστερες του ουρανου και το αμμον της θαλασσης F G ar • **19** ⌜εν D* F G | ⊤ ου D F G Ψ 33. 1881 𝔐 it vg^{cl} sy^{h}; Meth Ambst ¦ *txt* ℵ A B C 6. 81. 365. 1506. 1739 *pc* m vgst sy^{p} co | ○† B F G 630. 1739. 1881 *pc* lat sy^{p} sa; Meth Ambst ¦ *txt* ℵ A C D Ψ 33 𝔐 m sy^{h**} bo • **21** ○ F G latt • **22** ○ B D* F G *pc* b m sy^{p} co ¦ *txt* ℵ A C D^{1} Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy^{h} • **23** ⊤εις δικαιοσυνην D^{2} 1241 *pc* vg^{cl} sy^{p}

5 **5** Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ⌜ἔχομεν πρὸς
τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ **2** δι'
οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν ⌜[τῇ πίστει]⌝ εἰς τὴν
χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι
τῆς δόξης ᵀ τοῦ θεοῦ. **3** οὐ μόνον δέ ᵀ, ἀλλὰ καὶ ⌜καυχώ-
μεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν
κατεργάζεται, **4** ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλ-
πίδα. **5** ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ
ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ
δοθέντος ἡμῖν. **6** ⌜Ἔτι γὰρ⌝ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν
ἀσθενῶν ᴼἔτι κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν.
7 ⌜μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ
τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν· **8** συνίστη-
σιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην ⌜εἰς ἡμᾶς ὁ θεός⌝, ὅτι ᵀ ἔτι
ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν.
9 πολλῷ ᴼοὖν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐ-
τοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. **10** εἰ γὰρ
ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα
ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· **11** οὐ μόνον δέ ᵀ, ἀλλὰ καὶ ⌜καυχώ-
μενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ᴼΧριστοῦ
δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

6 **12** Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς
τὸν κόσμον εἰσῆλθεν καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος,
καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους □ὁ θάνατος⌝ διῆλθεν,
ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον· **13** ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν
κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ⌜ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου,
14 ἀλλὰ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋ-
σέως καὶ ἐπὶ τοὺς ᴼμὴ ἁμαρτήσαντας ⌜ἐπὶ τῷ ὁμοιώ-

G 2,16! · Is 32,17; 53,5 J 16,33 1J 3,21 |

E 3,12!

1P 5,12 · Kol 1,27 Tt 2,13 · 8,18.30 | Jc 1, 2-4 1P 1,6s 2K 12,9 · TestJos 10,1 2K 4,17 |

Ps 22,6; 25,20 H 6, 18s · Sir 18,11 · Act 2,17! 1J 4,13 |

4,5

J 3,16 1J 4,10 · 1P 3,18 ·
14,15 1K 8,11 1Th 5,10 |
3,25! 1K 11,25 ·
1,18! 1Th 1,10! |
8,7! · 2K 5,18 Kol 1,21s

2K 4,10s |

1K 1,31!

Gn 2,17; 3,19 Bar Ap 54,15; 23,4 4Esr 3,21s.26 · 6,23 Sap 2,24

3,23!

4,15! · Phm 18

1K 15,21s.45

¶ **5,1** ⌜-χωμεν ℵ* A B* C D K L 33. 81. 630. 1175. 1739* *pm* lat bo; Mcion^{T} | *txt* ℵ^{1} B^{2} F G P Ψ 0220^{vid}. 104. 365. 1241. 1505. 1506. 1739^{c}. 1881. 2464. *l* 846 *pm* vg^{mss} • **2** – B D F G 0220 sa; Ambst | εν τη π. ℵ^{1} A *pc* vg^{mss} | *txt* ℵ*.^{2} C Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat | ᵀ filiorum lat • **3** ᵀτουτο D* ar | ⌜-χωμενοι B 0220. 365 *pc* • **6** ⌜† ει γε (δε sy^{p}) B 945 sy^{p} | ει γαρ γε 1852 vg^{mss} | εις τι γαρ D^{1} F G lat; Ir^{lat} | *txt* ℵ A C D*(*id. sed* ⌜ D^{2}) 81. 104. 365. 1241. 1505. 1506 *pc*; Epiph | *ut txt, sed* ᴼ Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 (sy^{p}) • **7** ⌜μογις ℵ* 1739 *pc*; Or • **8** ⌜ *1 2* B ⌞*3 4 1 2* D F G L 629. 1241 *pc* lat; Ir^{lat} | *txt* ℵ A C Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 | ᵀει D^{1} F G it sy^{p}; Cyp Ambst • **9** ᴼ D* F G it; Ir^{lat} Ambst • **11** ᵀτουτο D* F G it; Ambst | ⌜-χωμεθα (-μεν F G) L 104. 365. 630. 1241. 2464 *al* latt | ᴼ B 1739. 1881^{c} *pc* *txt* ℵ A C D F G Ψ 33. 1881*^{vid} 𝔐 lat sy • **12** □ D F G 1505 *pc* it; Ambst • **13** ⌜-γατο (-ται ℵ^{1} 1881) A (1505) *pc* ⌞ ενελογειτο ℵ*(2: -ται) it vg^{cl} • **14** ᴼ 614. 1739*. 2495* *pc* d* m; Or^{pt} Ambst | ⌜εν B 1505 *pc*; Ir^{lat} Or^{lat}

ματι τῆς παραβάσεως Ἀδὰμ ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος. **15** Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως ᵒκαὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ᵒ¹ἐν
1T 2,5 χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς
Is 53,11s πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. **16** καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς ⌜ἁμαρτή-
4Esr 7,118s σαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα ᵀ. **17** εἰ γὰρ ⌜τῷ τοῦ ἑνὸς⌝ παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ ⌜τῆς δωρεᾶς⌝ □τῆς δικαιο-
Ap 20,4 1K 6,2 σύνης⌝ λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἑνὸς
1K 15,21s ˢ Ἰησοῦ Χριστοῦ ². **18** Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς ᵀ ⌜παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἑνὸς ⌜δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς· **19** ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ
Is 53,11 διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς ᵀ δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ
4,15! πολλοί. **20** νόμος δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παρά-
1T 1,14 πτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν
6,23 ἡ χάρις, **21** ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

3,5-8 **6** Τί οὖν ἐροῦμεν; ⌜ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις 7
Kol 3,3 1P 4,1 πλεονάσῃ; **2** μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρ-
7,1 · G 3,27 τίᾳ, πῶς ἔτι ⌜ζήσομεν ἐν αὐτῇ; **3** ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι, ὅσοι ἐβα-
Mc 10,38! πτίσθημεν εἰς Χριστὸν ᵒ Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ
Kol 2,12 ἐβαπτίσθημεν; **4** συνετάφημεν ⌜οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτί-
1P 1,3 σματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν
7,6 2K 5,17! | Ph 3,10s καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. **5** εἰ γὰρ σύμφυτοι γε-

15 ᵒ B syᵖ | ᵒ¹ F G • **16** ⌜-ματος D F G m vgᶜˡ syᵖ | ᵀ ζωης D* vgᵐˢˢ • **17** ⌜εν ενος 1739. 1881 *pc* m vgˢᵗ; Or ¦ εν (+ τω D) ενι A D F G | ⌞ την -αν 6. 104 *pc* ¦ της -ας και Ψ 0221. 365. 1505 *pc* lat sy ¦ – B sa; Irˡᵃᵗ Ambst | □ C | ˢ B • **18** ᵀανθρωπου ℵ* *pc* | ⌜το -μα F G co? *et* ⌜ το -μα D (F) G co? • **19** ᵀανθρωπου D* F G; Ir

¶ **6,1** ⌜-νουμεν 614. 945. 1505 *al* lat ¦ -νομεν ℵ K P (365). 1175. (1739). 1881. 2464 *pm* boᵐˢ; Tert ¦ *txt* A B C D F G (L) Ψ (33). 81. 104. (630). 1506 *pm* ar sa bo; Ambst • **2** ⌜ -σωμεν 𝔓⁴⁶ C F G L Ψ 33. 81. 1241. 2464 *al* ¦ *txt* ℵ A B D 1739. 1881 𝔐 latt; Cl • **3** ᵒ B 104ᶜ. 326 *pc* • **4** ⌜γαρ lat; Or ¦ – syᵖ

γόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ⌜ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· **6** ⌜τοῦτο γινώσκοντες ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· **7** ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. **8** εἰ ⌜δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ ⌜συζήσομεν ⌜¹αὐτῷ, **9** εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνῄσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. **10** ὃ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. **11** οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς ᴼ[εἶναι] νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ᵀ.

12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν ⌜ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ⌝, **13** μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡσεὶ ἐκ νεκρῶν ⌜ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. **14** ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν. **15** Τί οὖν; ⌜ἁμαρτήσωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. **16** ᵀ οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας ᴽεἰς θάνατονᴾ ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; **17** χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας ὑπηκούσατε δὲ ἐκ ᵀ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς, **18** ἐλευθερωθέντες ⌜δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. **19** Ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν ⌜δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ ᴽεἰς τὴν ἀνομίανᴾ, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν ⌜δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.

E 4,22!
G 2,19; 5,24!
Act 13,39 · 1P 4,1
1Th 4,17! ·
2T 2,11
1P 3,18!
G 2,19
2K 5,15 1P 2,24
1K 15,19
19; 12,1 · 13,12!
13,12! | 5,21
J 1,17 G 5,18
J 8,34!
7,25!
16,17 | 22 J 8,36!
1P 2,24 | 3,5!
12,1 · 1Th 4,3.7
2Th 2,13 H 12,14

5 ⌜αμα F G latt • **6** ⌜και τ. B ¦ τ. δε Cl^{vid} • **8** ⌜γαρ 𝔓^{46} F G 945 *pc* vg^{mss} | ⌜-σωμεν C K P 104. 326. 614. *l* 249 *al* | ⌜¹ τω Χριστω D* F G b vgst (syᵖ) • **11** ᴼ 𝔓^{46vid} A D*.^{c} F G 33^{vid}. *l* 249 *pc*; Tert ‚ *pon. p.* νεκ. μεν ℵ^{2} D^{1} Ψ 𝔐 lat ¦ *txt* 𝔓^{94vid} ℵ* B C 81. 365. 1506. 1739. 1881 *pc* | ᵀτω κυριω ημων 𝔓^{94vid} ℵ C 33. 1739^{c}. 1881 𝔐 vg^{cl} (syᵖ) bo; Ambst ¦ *txt* 𝔓^{46} A B D F G Ψ 629. 630. 1739* *pc* it vgst sy^{h} sa; Tert Spec • **12** ⌜αυτη 𝔓^{46} D F G b; Ir^{lat} Tert Ambst ¦ αυτη ἐν τ. ⌜επιθ. αυτου C^{3} Ψ (33) 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{94} ℵ A B C* 81. 365. 630. 1506. 1739. 1881 *al* lat syᵖ co; (Or) Meth Did • **13** ⌜-ντες 𝔓^{46} D* F G • **15** ⌜-σομεν 6. 614. 629. 630. 945. 1505. 1881ℵ*pm* ar t vg^{cl} ¦ ημαρτησαμεν F G lat; Ambst • **16** ᵀ ἢ D* F G vg^{mss} sa^{ms} bo | ᴽ D 1739* ᴾr vgst syᵖ sa; Ambst • **17** ᵀκαθαρας A • **18** ⌜ουν ℵ* C 81 *pc* t • **19** ⌜ δουλευειν F G latt (syᵖ) | ᴽ B *pc* syᵖ | ⌜ δουλευειν F G latt (syᵖ) ¦ οπλα A

J 8,34! 7,5 8,6.13 18 1P 1,9 5,12.21

20 ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. **21** τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε, τὸ ⊤ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. **22** νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. **23** τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

6,3 1K 7,39

7 Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ, *8*
ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον
ζῇ; **2** ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νό-
μῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου
τοῦ ἀνδρός. **3** ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρη-
ματίσει ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ,
ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου ⊤, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν
μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. **4** ὥστε, ἀδελφοί
Kol 2,14 · 1K 10, 16 · 2K 5,15 Kol 1,10 7-25 1K 15,56 6,21 8,1s; 6,2 G 3,23 6,4! · 2,27.29 2K 3,6
μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος
τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν
ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. **5** ὅτε γὰρ
ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ
τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρ-
ποφορῆσαι τῷ θανάτῳ· **6** νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ
νόμου ⌜ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν
⌝ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμ-
ματος.

3,20 *Ex 20,17 Dt 5,21* Θ 4Mcc 2,5s | 4,15! Jc 1,14 Jc 1,15 Lv 18,5 PsSal 14,2 · Gn 2,17 |

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ⊤ ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ *9*
τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπι-
θυμίαν οὐκ ἤδειν εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· *οὐκ ἐπιθυμήσεις*.
8 ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατ-
ειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου
ἁμαρτία νεκρά ⊤. **9** ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ, ἐλ-
θούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, **10** ἐγὼ δὲ
ἀπέθανον καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωήν, ⌜αὕτη εἰς
θάνατον· **11** ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς

21 ⌜μεν 𝔓94vid ℵ2 B D* F G 1505 *pc* syh | *txt* ℵ* A C D2 Ψ 33. 1739. 1881 𝔐; Cl
¶ **7,3** ⊤του ανδρος 33. 629 *pc* m vgww • **6** ⌜του θανατου D F G it vgcl; Orlat mss Ambst | ⌝– B F G 629 | υμας 1505 *pc* | *txt* ℵ A C D Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 • **7** ⊤οτι 33. 1175 *al*; Mcion⊤ • **8** ⊤την F G (ℓ K) latt syp bo • **10** [⌜αὐτὴ Griesbach *cj*]

ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. **12** ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ⌜ἀγαθή. **13** Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.

Gn 3,13 2K 11,3 H 3,13 | 16 1T 1,8 4Esr 9,37 | 1K 15.56 | 4,15!

14 ⌜Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν, ἐγὼ δὲ ⌜σάρκινός εἰμι πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. **15** ὃ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω °τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὃ μισῶ τοῦτο ποιῶ. **16** εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι ⌜καλός. **17** νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ ⌜οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρ-
10 τία. **18** Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ⊤ ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν ⌜οὔ· **19** οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ ὃ ⌜οὐ θέλω⌝ κακὸν τοῦτο πράσσω. **20** εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω °[ἐγὼ] τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. **21** εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον, τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται· **22** συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ ⌜θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, **23** βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με °ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. ⊤ **24** Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; **25** ⌜χάρις δὲ τῷ θεῷ⌝ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. □Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ °μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.⌝

18; 8,7 2K 10,3 J 3,6 · Ps 51,7 | 12 | E 3,16! | G 5,17! 4Esr 7,72 | 25; 8,2 | Ap 3,17 | 8,10 | 6,17 1K 15,57 2K 2,14; 8,16; 9,15 | 23!

12 ⌜ θαυμαστη 1908 • **14** ⌜οἶδα μὲν 33 *pc* | ⌜-ικος ℵ² 𝔐 | *txt* ℵ* A B C D F G Ψ 33. 81. 1506. 1739. 1881 *al*; Meth • **15** ° D F G m • **16** ⌜καλον εστιν F G t • **17** ⌜† ενοικ- ℵ B vg^{mss}; Ambst | *txt* A C D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat; Cl (630: *h. t.*) • **18** ⊤το F G | ⌜ουχ ευρισκω D F G Ψ 33 𝔐 latt sy; Ir^{lat} | ου γινωσκω 2127 *pc* | *txt* ℵ A B C 6. 81. 1739. 1881 *pc* co; Meth Did • **19** ⌜μισω F *pc* vg^{s} | – G • **20** ° B C D F G 104. 1241. 1506. 2464 *pc* latt sa; Meth | *txt* ℵ A Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 bo; Cl • **22** ⌜νοος B • **23** ° (A) C L 81. 104. 630. 1241. Ł505. 1506. 1739. 2464 *pm* sy^{p} | *txt* ℵ B D F G K P Ψ 33. 365. 1175. 1881 *pm* latt; Cl | [⊤ *huc pon.* 25b Venema *cj*] • **25** ⌜† *1 3 4* B; Or Meth | η χ. του θεου D (F G: η χ. κυριου) lat | ευχαριστω τ. θεω ℵ* A 1739. 1881 𝔐 sy | *txt* ℵ¹ Ψ 33. 81. 104. 365. 1506 *pc* (C *illeg. usque* 8,3). ⌋[□ Michelsen *cj*] | ° ℵ* F G latt

31-39; 5,16 J 5,24 | 3,27 Jc 1,25 G 3, 21 · 2K 3,17! 7,23!s

8 Οὐδὲν ἄρα °νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ᵀ. **2** ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν ⌜σε ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ

Act 13,38; 15,10 · H 7,18 · 32 G 4,4 · Ph 2,7 H 2,17; 4, 15 · Kol 1,22! · 2K 5,21 · H 13,11 Lv 16 · 5,16 | Mt 5,17! · G 5,16. 18.25 | 13 J 3,6

τοῦ θανάτου. **3** Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου ἐν ᾧ *11* ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας ⁻καὶ περὶ ἁμαρτίας⁻ κατ-ἔκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, **4** ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦ-σιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. **5** οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. **6** τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη· **7** διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπο-τάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· **8** οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. **9** Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. **10** εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα ᵀ νεκρὸν διὰ ἁμαρ-τίαν τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. **11** εἰ δὲ τὸ πνεῦ-μα τοῦ ἐγείραντος °τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας ⌜Χριστὸν ἐκ νεκρῶν⌝ ζῳοποιήσει °¹καὶ τὰ θνη-τὰ σώματα ὑμῶν διὰ ᶠτοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ᶠ ἐν ὑμῖν.

6,21 G 6,8 | 5,10 Jc 4,4 | J 8,43! | 7,14! | 1K 3,16; 12,3! 1J 3,24 · 1K 3,23; 15, 23 G 5,24 | G 2,20 Kol 1,27 2K 13,5 J 17,23 · 1P 4,6 | 4,24 1K 6,14!; 15, 45! | 2T 1,14

12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ

5s G 6,8 E 4,22-24 | Kol 3,9 · G 5,24! | G 5,18 | G 4,6s Dt 14,1 | 2T 1,7! 1J 4,18 ·

τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν, **13** εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλ-λετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις ⌜τοῦ σώ-ματος⌝ θανατοῦτε, ζήσεσθε. **14** ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι ⌜υἱοὶ θεοῦ εἰσιν⌝. **15** οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα

¶ **8,1** ° D* syᵖ | ᵀ (4) μη κατα σαρκα περιπατουσιν A D¹ Ψ 81. 365. 629 *pc* vg (syᵖ); Spec (+ αλλα κατα πνευμα ℵ² D² 33ᵛⁱᵈ 𝔐 ar syʰ) | *txt* ℵ* B D* F G 6. 1506. 1739. 1881 *pc* b m co; Ambst • **2** ⌜με A D 1739ᶜ. 1881 𝔐 lat syʰ sa; Cl | ημας Ψ bo; Meth | *txt* ℵ B F G 1506*. 1739* ar b syᵖ; Tert Ambst • **3** ⁻ 1912 *pc* • **10** ᵀεστιν F G (ˢ 629 *pc*) lat; Ambst Spec • **11** ° ℵ² C D F G Ψ 33 𝔐; Cl Meth | *txt* ℵ* A B 6. 630. 1505. 1739. 1881 *pc* | ᶠ† εκ ν. X. Ιησουν ℵ* A (C 81: I. X.) 630. 1506. 1739. 1881 *pc* | X. Ιησ. εκ ν. D* (104 lat syᵖ: I. X.) bo | τον X. εκ ν. ℵ² Ψ 33 𝔐 | *txt* B D² F G (*l* 249) *pc* m sa; Marcion ᵀ Irˡᵃᵗ Spec | °¹ ℵ A 326. 630. 1739. 1881 *pc*; Epiphᵖᵗ | ᶠ το ενοικουν αυ. πνευμα B D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat syᵖ; Irˡᵃᵗ | *txt* ℵ A C(*) Pᶜ 81. 104. 1505. 1506. *l* 249 *al* f m syʰ; Cl • **13** ᶠ της σαρκος D F G 630 *pc* latt; Irˡᵃᵗ • **14** ˢ† *1 3 2* B F G m vgˢᵗ; Or Pel | *3 1 2* Ψ 33. 1881 𝔐 vgᶜˡ; Irˡᵃᵗ Cl | *txt* ℵ A C D 81. 630. 1506. 1739 *pc* ar b; Ambst Spec

υἱοθεσίας ἐν ᾧ κράζομεν· αββα ◻ὁ πατήρ◝. **16** ⊤ αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. **17** εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συμπάσχομεν ἵνα ○καὶ συνδοξασθῶμεν.

12 **18** Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. **19** ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς ⌜κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. **20** τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, ⌜οὐχ ἑκοῦσα⌝ ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ⌜ἐφ' ἐλπίδι⌝ **21** ⌜ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ⌜ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. **22** οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ ⌜συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· **23** οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ ⌜καὶ αὐτοὶ⌝ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, ⌜ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ⌝ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν ○υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. **24** τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει ⌜τίς ⌜ἐλπίζει; **25** εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. **26** Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ⌜τῇ ἀσθενείᾳ⌝ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ⊤ στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· **27** ὁ δὲ ἐραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ⌜ἁγίων. **28** Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν ⌜πάντα συνεργεῖ ⊤ εἰς ⊤ ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. **29** ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν

23 G 4,5s E 1,5 · Mc 14,36 | 1J 5,10 · 1J 3,1 | G 3,26.29; 4,7 Ap 21,7 · Mc 12,7 H 1,2 · 2T 2,3.12 1P 4,13; 5,1 2K 4,10! |

Mc 13,5ss L 22, 28-30 2K 4,10s.17 BarAp 15,8; 32,6 · 5,2 | Ph 1,20 · Kol 1,23 4Esr 7,11.75 · G 5,5! | 1,21 E 4, 17 Eccl 1,2 etc · Gn 3,17-19

1J 3,2!

2K 5,2.4 · 4Esr 10,9 | 2K 1,22!

15! · 3,24! ·

2K 5,6s; 4,18 · H 11,1

G 5,5!

E 6,18 Jd 20 Ap 22,17 1K 14,15 Is 28,11 · 34 H 7,25 · Mc 8,12! · 2K 12, 4 | Ap 2,23 Ps 139, 1 1K 4,5; · 2,10

PsSal 4,25 etc 1K 2,9; 8,3 Jc 1,12; 2,5 · E 1,11! |

1P 1,2 · E 1,5 ·

15 [◻ Beza *cj*] • **16** ⌜ωστε D (syp) • **17** ○ 𝔓46 vgms samss • **19** ⌜πιστεως 2464 *pc* • **20** ⌜ου θελουσα F G (D*illeg.*); Irlat | ⌜επ ἐλ- 𝔓27 A B2 C D2 33. 1739. 1881 𝔐; Clex Thd | *txt* 𝔓46 ℵ B* D* F G Ψ • **21** ⌜⊤ διοτι ℵ D* F G 945 *pc* | *txt* 𝔓46 A B C D2 Ψ 0289. 33. 1739. 1881 𝔐; Clex Thd Or | ⌜-ρουται 𝔓27c vid vgms • **22** ⌜οδυνει F G ar • **23** ⌜κ. ημεις αυ. D F G lat | κ. αυ. ημ. οι 104. 630 | – 𝔓46 | ⌜κ. ημ. αυ. 33. (⌜ 630) 𝔐 (syh) | κ. αυ. B 104 *pc* lat; Meth | ημ. αυ. Ψ d* g; Ambst | αυ. D F G *pc* vgms | *txt* 𝔓46 ℵ A C 81. 1506. 1739. 1881 *pc* | ○ 𝔓46vid D F G 614 t; Ambst • **24** ⌜⊤ τις, τι και ℵ2 A C Ψ 33. 1881 𝔐 b syh sa; Cl | τις, τι B2 D E G *pc* lat; Or Cyp | τις και ℵ* 1739txt | *txt* 𝔓46 B* 1739⌝ m* bo | ⌜υπομενει ℵ* A 1739mg syp co • **26** ⌜ταις -νειαις Ψ 33 𝔐 syh | της δεησεως F G ⌜ τη ασθ. της δεησ. it; Ambst ⌜ *txt* ℵ A B C D* 81. 104. 630. 1739. 1881 *pc* vg syp co | ⌜υπερ ημων ℵ2 C Ψ 33 𝔐 lat sy co | *txt* ℵ* A B D F G 6. 81. 945. 1506. 1739. 1881 *pc* b • **27** ⌜ημων 33 *pc* • **28** ⌜παν 𝔓46 | ⌜⊤ ο θεος 𝔓46 A B 81 sa ⌜ *txt* ℵ C D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 latt sy bo; Cl | ⌜ το L 945 *pm*; Cl

Ph 3,21! · 2K 4,4! Gn 1,27 · Kol 1, 18! · H 2,10 · J 20, 17! | 2Th 2,13 s

συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· **30** οὓς δὲ ⌜προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

1K 6,11 | 2K 3,18 | Ps 118,6 Mt 1,23 | 8,3! J 3,16! Gn 22, 16 · 4,25! | H 7,25 | Is 50,8 | Job 34,29 | 1P 3,13 | E 1,20 | Ps 110,1 Kol 3,1 · H 7,25; 9,24 | 37. 39; 5,5 2K 5,14 · 2,9; 5,3 2K 12,10; 11,26 s | *Ps 43,23* ℭ 1K 4, 9; 15,30 s 2K 4,10 s · Mt 10,16 Zch 11,4 | J 16,33! Ap 12,11 · 14,14; 15,14 · 1K 3,22 · E 1,21!

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; **32** ὅς ⌜γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ⌝ ἐφείσατο ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; **33** τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαιῶν· **34** τίς ὁ ⌜κατακρινῶν; ⌜Χριστὸς °[Ἰησοῦς] ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ ἐγερθείς⌝, ὃς °¹καί ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. **35** τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης *13*
τοῦ ⌜Χριστοῦ; θλῖψις ἢ στενοχωρία °ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; **36** καθὼς γέγραπται ὅτι

ἕνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν,
ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.

37 ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ ⌜τοῦ ἀγαπήσαντος⌝ ἡμᾶς. **38** πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ⌜ἄγγελοι οὔτε ⌜ἀρχαὶ οὔτε ⌟ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις⌞ **39** οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε °τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

35! J 17,26

1T 2,7 · 2K 11,31! · 2,15 | 1K 16,22! | Ex 32,32 1J 3,16 · 16,7.11.21 | Ex 4,22 2K 11,22 Dt 14,1 Hos 11,1 ·

9 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ ⊤, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυ- *14*
ρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, **2** ὅτι λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. **3** ηὐχόμην γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ⌜ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ ⌜τῶν ἀδελφῶν μου⌝ τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, **4** οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ

30 ⌜προεγνω A • **32** ⌜ουδε τ. ιδ. υι. D (F G) (sy^{p}) • **34** ⌜-κρίνων *rell* ¦ *txt* 1506 *pc* ($\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B* C D* F G *sine acc.*) | ⌜ αμα δε X. $\mathfrak{P}^{46}$ ar d*; Ir^{lat} | ° B D 0289. 1739. 1881 𝔐 ar m sy^{p} sa; Ir^{lat} Ambst ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46vid}$ ℵ A C F G L Ψ 6. 33. 81. 104. 365. 1505 *al* sy^{h} lat bo | ⌜εκ νεκρων ℵ* A C Ψ 0289^{vid}. 33. 81. 104. 1506 *pc* co ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{27vid.46}$ ℵ^{2} B D F G 1739. 1881 𝔐 latt sy; Ir^{lat} | °¹† ℵ* A C 0289^{vid}. 81. 629. 945. 1506 *pc* it vg^{ww} bo; Ir^{lat} (1739. 1881: *h. t.*) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{27.46}$ ℵ^{2} B D F G Ψ 33 𝔐 b vgst sy^{h} sa • **35** ⌜θεου ℵ (B: + της εν Χριστω Ιησου) 365. 1506 *pc* t sa ¦ *txt* C D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy bo; Tert Or (A *illeg.*) | ° $\mathfrak{P}^{46}$ D* F G ¦ *txt* ℵ A B C D^{2} Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy co; Cyp • **37** ⌜τον -σαντα D F G latt • **38** ⌜-λος D F G b; Ambst | ⌟ εξουσια ο. α. D ¦ α. ο. εξουσιαι C 81. 104 *al* sy^{h**} bo^{mss} | ⌞ *5 2 1 4 3* (Ψ) 33 𝔐 b sy^{p}; Chr Thret (Ambst) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{27vid (46)}$ ℵ A B C D F G 0285. 1505. 1739. 1881 *pc* vg sa bo; Or Eus Cyr • **39** ° $\mathfrak{P}^{46}$ D F G 1505 lat sy ¦ *txt* ℵ A B C Ψ 0285. 33. 1739. 1881 𝔐 (t); Cl

¶ 9,1 ⊤ Ιησου D* F G ar vg^{s} • **3** ⌜υπο D G ¦ υπερ Ψ | ⌜ *1 2* $\mathfrak{P}^{46}$ ¦ – B*

υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ ⌜αἱ διαθῆκαι⌝ καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ ⌜αἱ ἐπαγγελίαι⌝, **5** ὧν οἱ πατέρες καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ⌜ὁ ὢν⌝ ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

6 Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ οὗτοι ⌜Ἰσραήλ· **7** οὐδ' ⌜ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραὰμ πάντες τέκνα, ἀλλ'· *ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα.* **8** τοῦτ' ἔστιν, ⊤ οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. **9** ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· *κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός.*

10 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· **11** μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ ⌜φαῦλον, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένῃ, **12** οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη ὅαὐτῇ ὅτι *ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι,* **13** ⌜καθὼς γέγραπται· *τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα.*

14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο. **15** τῷ Μωϋσεῖ γὰρ λέγει· *ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ καὶ οἰκτιρήσω ὃν ἂν οἰκτίρω.* **16** ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος ἀλλὰ τοῦ ⌜ἐλεῶντος θεοῦ. **17** λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ ὅτι *εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε-ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.* **18** ἄρα οὖν ὃν θέλει ⊤ ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. **19** Ἐρεῖς μοι οὖν· τί ὅ[οὖν] ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; **20** ⌜ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε⌝ σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; *μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· τί με ⌜ἐποίησας* οὕτως; **21** ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;

Ex 16,10 2K 3,7 · Sir 44,12.18 etc · 2Mcc 6,23 · 8!s | Ex 13,5 etc · 1,3 Mt 1 L 3,23ss · J 3,31 E 4,6 · 1,25 2K 11,31 Ps 41,14

3,2

2.28

Gn 21,12 Θ H 11, 18

G 4,23

4; 4,13; 15,8

Gn 18,10.14

11,5.28

E 1,11! | 11,6

4,17 · *Gn 25,23* Θ

Ml 1,2s Θ

Mt 20,13 Dt 32,4 |

Ex 33,19 Θ

Tt 3,5 Is 49,10 Ass Mos 12,7 |

Ex 9,16

Ex 4,21; 7,3 etc

Sap 12,12

Is 29,16 Θ; 45,9

Job 9,12

Jr 18,6 Sap 15,7

2T 2,20

4 ⌜η -κη 𝔓46 B D F G b vgcl sa bomss; Cyp ¦ *txt* ℵ C Ψ 0285. 33. 1739. 1881 𝔐 it vgst sy bo (A: *h. t.*) | ᶜ (+ η D) -λια 𝔓46vid D F G ar bomss • **5** [⌜ὢν o Schlichting *cj*] • **6** ° 𝔓46 it syp; Ambst | ⌜-λιται D F G 614. 629. 1881ᶜ *pc* vgww • **7** ⌜qui ar b vgcl • **8** ⊤οτι ℵ² B¹ Ψ 104. 365. 614. 1505. 1506 *pc* • **11** ⌜κακον 𝔓46 D F G Ψ 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B 6. 81. 365. 630. 945. 1506. 1739. 1881 *al*; Or • **12** ° 𝔓46 D* vgmss syp; Or Ambst • **13** ⌜† καθαπερ B; Or ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A D E G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 • **16** ⌜ευδοκουντος L • **18** ⊤ο θεος D *pc* ar m vgms; Ambst • **19** °† ℵ A Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 vg sy ¦ *txt* 𝔓46 B D F G it vgmss • **20** ⌜ *1 2* 𝔓46 D* F G 629 latt ¦ *3 1 2* ℵ² D² Ψ 33 𝔐 syh ¦ *txt* ℵ* A (B) 81. 630. 1506. 1739. 1881 *pc*; Or1739mg | ⌜επλασας D syp

Jr 50,25 · 2,4 Bar Ap 59,6 · Is 13,5 Symm; 54, 16 | 10,12; 11,33 E 1, 18; 3,16 Kol 1,27 Ph 4,19 · Act 9,15 | 1,6! · Jub 2,19 1P 2,10

22 εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ° ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ ᵀ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, **23** ° καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς ⌜δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν; **24** Οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν, **25** ὡς καὶ ° ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει·

Hos 2,25

καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου
καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην·

Hos 2,1 ⓖ

26 *καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ ⌜οὗ ⌜ἐρρέθη αὐτοῖς⌝·*
οὐ λαός μου ° ὑμεῖς,
ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος.

27 Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ·

Is 10,22s Hos 2,1 ⓖ

ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης,

11,5

τὸ ⌜ὑπόλειμμα σωθήσεται·

Is 28,22 Dn 5,28 ⓖ

28 *λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ᵀ ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.*

29 καὶ καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας·

Is 1,9 ⓖ

εἰ μὴ κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα,

Mt 10,15!

ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν.

10,20

30 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην κατέλαβεν ᵀ δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως, **31** Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς ⌜νόμον οὐκ ἔφθασεν. **32** διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων ᵀ· προσέκοψαν τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, **33** καθὼς γέγραπται· *15*

10,2s; 11,7 Sap 2, 11 Is 51,1 Dt 16,20 Prv 15,9 Sir 27,8 | Is 8,14 1P 2,8

Is 28,16; 8,14 Mt 21,42! 1P 2,6

ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου,

10,11

καὶ ᵀ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ ⌜καταισχυνθήσεται.

22 ° *et* ⌜εις F G it (sy^{p}); Ambst • **23** ° B 326 *pc* lat; Or$^{(+ 1739mg)}$ | ⌜χρηστοτητος P (sy^{p}) • **25** ° $\mathfrak{P}^{46vid}$ B • **26** ⌜ω ℵ*; Ir$^{lat\ vid}$ | ⌜ *1* B; Ir$^{lat\ vid}$ | (ε)αν κληθησονται $\mathfrak{P}^{46}$ F G ar b d* sy^{p} | *txt* ℵ A D Ψ 33. (1739). 1881 𝔐 vg sy^{h} co | ° $\mathfrak{P}^{46}$ it sy^{p}; Ir$^{lat\ vid}$ • **27** ⌜καταλ- $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ^{1} D F G Ψ 33. 1739*. 1881 𝔐 | *txt* ℵ* A B 81. 1739^{c}; Eus • **28** ᵀ (Is 10,23) εν δικαιοσυνη οτι λογον συντετμημενον ℵ^{2} D F G Ψ 33 𝔐 lat sy^{h} | εν δικ. 81 *pc* | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A B 6. 1506. 1739. 1881 *pc* m* sy^{p} co; Eus • **30** ᵀ την $\mathfrak{P}^{46}$ G • **31** ⌜ν. δικαιοσυνης ℵ^{2} F Ψ 1881 𝔐 lat sy | [δικαιοσυνην P. Schmiedel *cj*] *txt* $\mathfrak{P}^{46vid}$ ℵ* A B D G 6. 81. 945. 1506. 1739. 2464 *pc* b m co; Ambst (33 *om.* εις ν.) • **32** ᵀ νομου ℵ^{2} D Ψ 33 𝔐 vg^{ms} sy | *txt* ℵ* A B F G 6. 629. 630. 1739. 1881 *pc* lat co • **33** ᵀ πας 33. 1739 Ψ 𝔐 lat sy^{h} | *txt* ℵ A B D F G 81. 1506. 1881 *pc* b m sy^{p} co; Ambst | ⌜μη κατ-νθη D F G

10 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ ⌜αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. **2** μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν· **3** ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην καὶ τὴν ἰδίαν °[δικαιοσύνην] ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. **4** τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. **5** Μωϋσῆς γὰρ γράφει ⌜τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ [τοῦ] νόμου ὅτι⌝ *ὁ ποιήσας* °αὐτὰ °¹*ἄνθρωπος ζήσεται ἐν* ⌜*αὐτοῖς*. **6** ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· *μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;* τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν· **7** ἢ· *τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;* τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. **8** ἀλλὰ τί λέγει ⊤; *ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου*, τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. **9** ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ⌜ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν⌝ καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· **10** καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. **11** λέγει γὰρ ἡ γραφή· ⊤ *πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.* **12** οὐ γάρ ἐστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος, ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν· **13** *πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται.*

14 Πῶς οὖν ἐπικαλέσωνται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύσωσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ⌜ἀκούσωσιν χωρὶς κηρύσσοντος; **15** πῶς δὲ κηρύξωσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; ⌜καθὼς γέγραπται· *ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες* ⊤

Act 22,3!

1,17!

L 16,15; 18,9 Ph 3,9 |

3,21s; 8,2s; 9,31s J 1,17 H 8,13 · 1K 1,30s · 1,16 Act 13,39 |

2,13 *Lv 18,5*

Dt 9,4

Dt 30,12 Bar 3,29 4Esr 4,8 J 3,13! | *Ps 107,26*

Dt 30,13 Prv 30,4 Ps 71,20 Sap 16,13 1P 3,19! | *Dt 30,14*

1K 12,3 2K 4,5 Ph 2,11 Kol 2,6 · 4,24!

9,33 *Is 28,16*

3,22.29 Act 15,9. 11 G 3,28! · 9,5 Ph 2,9ss Act 10. 36 · 9,23! |

Joel 3,5 Θ 1K 1,2!

Is 52,7 Nah 2,1

¶ **10,1** ⌜του Ισραηλ εστιν (629 *pc*) 𝔐 | αυτ. εστιν ℵ² P Ψ 33. 1505 *pc* ⌝ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B D F G 6. 365. 1506. 1739. 1881. *l* 249 *pc* m; Ambst • **3** °† A B D P 81. 365. 629. 630. 1506. 1739. 1881 *pc* ar vg co; Cl | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ F G Ψ 33 𝔐 (b) d*; Ir^{lat} • **5** ⌜† *7 1–4 6 et* ° ℵ* | *7 1–6 et* ° (A: *sed* εκ πιστεως) (D*) (33*). 81. 630. 1506. 1739. (1881) *pc* co | *ut txt, sed* – του ℵ² B Ψ 945. *l* 249 *al* | *txt* 𝔓⁴⁶ D² F G 𝔐 sy$^{(p)}$ | °¹ F G ar sy^{p} | ⌜† αυτη ℵ* A B 33. 81. 630. 1506. 1739. 1881. *l* 249 *pc* vg co | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ² D F G Ψ 𝔐 it sy • **8** ⊤η γραφη D (ᶠ F G) 33. 104. 365. 629. *l* 249 *al* (ar vg^{cl}) bo; (Ambst) • **9** ⌜εν ... κυρ. Ιησ. Χριστον 𝔓⁴⁶ A t | το ρημα εν τ. στ. σ. οτι κυριος Ιησους B (81. *l* 249) sa; (Cl) | *txt* ℵ D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy bo; Ir^{lat} • **11** ⊤οτι 42 *pc* • **14** ⌜-σονται (𝔓⁴⁶: -σων-) ℵ* D F G K P 6. 104. 365. 1505. 1506. 1739. 1881 *al* | -σουσιν 𝔐; Cl | *txt* ℵ² A B Ψ 33. 81. 614. 1241. 2464 *al* • **15** ⌜† καθαπερ B 81 | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A C D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐; Cl | ⊤των ευαγγελιζομενων ειρηνην ℵ² D F G Ψ 33 𝔐 lat sy (*pon. p.* αγαθα: Ir^{lat} Eus) , *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B C 81. 630. 1506. 1739. 1881 *pc* ar co; Cl

τῶν εὐαγγελιζομένων ○*[τὰ] ἀγαθά.* **16** Ἀλλ' οὐ πάντες
Is 53,1 Ⓖ J 12,38 ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει· *κύριε, τίς*
G 3,2.5 *ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;* **17** ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ
J 17,8 δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος ⌜Χριστοῦ. **18** ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ
ἤκουσαν; μενοῦνγε·

Ps 18,5 Ⓖ *εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν*
Mc 13,10 Mt 24,14 *καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.*

19 ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωϋσῆς
λέγει·

11,11.14 *Dt 32, 21* Ⓖ *ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει,*
ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς.

20 Ἡσαΐας δὲ ⌑ἀποτολμᾷ καὶ⌝ λέγει·

Is 65,1 Ⓖ ⌜*εὑρέθην* ○*[ἐν] τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν,*
9,30 *ἐμφανὴς ἐγενόμην* ⊤ *τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν.*

21 πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει·

Is 65,2 Ⓖ *ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου*
Act 13,45! ⌜*πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα* ⌑*καὶ ἀντιλέγοντα*⌝.

11 Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς ⌜τὸν λαὸν⌝ αὐτοῦ⊤; *16*
2 K 11,22 μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρ-
Ph 3,5 | *1 Sm 12,22* *Ps 94,14* Jr 31,37 ματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. **2** *οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ* ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ
γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ⊤; **3** κύριε,
1 Rg 19,10.14 *τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, τὰ θυσιαστήριά σου κατέ-*
σκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχήν μου.
2 Mcc 2,4 *1 Rg 19, 18* **4** ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; ⌜*κατέλιπον* ἐμαυτῷ
ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ.
9,27.11! **5** οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν
4,4.6 G 2,16!; 3,18 χάριτος γέγονεν· **6** εἰ δὲ χάριτι, ⌜οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ
ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις⊤. **7** Τί οὖν; ὃ ⌜ἐπιζη-

15 ○† ℵ² A B C D* F G P 81. 1505. 1506. 1739. 1881 *pc*; Eus *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* D¹ Ψ 33 𝔐; Cl • **17** ⌜ θεου ℵ¹ A D¹ Ψ 33. 1881 𝔐 sy; Cl ¦ F G; Ambst ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ᵛⁱᵈ ℵ* B C D* 6. 81. 629. 1506. 1739 *pc* lat co • **20** ⌑ D* F G | ○† ℵ A C D¹ Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 vgˢᵗ; Cl ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ B D* F G 1506ᵛⁱᵈ (it vgᶜˡ) | ⊤εν B D* 1506ᵛⁱᵈ ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A C D¹ F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat; Cl • **21** ⌜επι D; Cl | ⌑ F G; Ambst

¶ **11,1** ⌜την κληρονομιαν 𝔓⁴⁶ F G b; Ambst | ⊤ (2) ον (ην 𝔓⁴⁶ᵛⁱᵈ) προεγνω 𝔓⁴⁶ ℵ² A D* • **2** ⊤ λεγων ℵ* 𝔐 sy^p ¦ *txt* ℵ² A B C D F G P Ψ 6. 81. 365. 1175. 1505. 1506. 1739. 1881 *al* latt sy^h; Eus • **4** ⌜ (*ex itac.?*) -λειπον 𝔓⁴⁶ A C F G L P 104. 1175. 1739. 2464 *al* ¦ -λειψα 81. 1506 *pc* ¦ *txt* ℵ B D Ψ 1881 𝔐; Did • **6** ⌜ουκ 𝔓⁴⁶ 614. 1881 *pc* d vgˢᵗ sy^p | ⊤ει δε εξ εργων ουκετι εστι (– B) χαρις, επει το εργον ουκετι εστιν εργον (χαρις B) ℵ² B Ψ 33ᵛⁱᵈ. (365) 𝔐 vg^ms (sy) ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A C D F G P (81). 629. 630. 1739. 1881 *pc* lat co; Or • **7** ⌜επεζητει F G 104 *pc* latt sy

τεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· 9,31
οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, **8** ⌜καθὼς γέγραπται· Mc 3,5!
ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, *Dt 29,3 Is 29,10; 6,9s*
ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν,
ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.
9 καὶ Δαυὶδ λέγει·
γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν *Ps 68,23s Θ; 35,8*
καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς,
10 *σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν*
καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.

11 Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· Act 18,6!
ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν εἰς
τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. **12** εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν 10,19! |
πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν,
πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν. **13** Ὑμῖν ⌜δὲ λέγω 25! |
τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ' ὅσον ⌜μὲν οὖν⌝ εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστο- 1,5
λος, τὴν διακονίαν μου ⌜δοξάζω, **14** εἴ πως παραζηλώσω 10,19!
μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. **15** εἰ γὰρ ἡ 1K 9,22 1T 4,16 |
ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ 2K 5,19! Sir 10, 20s Θ·
μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; **16** εἰ ⌜δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύ- J 5,25 | Nu 15, 17-21
ραμα· καὶ ○εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. **17** Εἰ δέ
τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν E 2,11-14.19
ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συγκοινωνὸς ⌜τῆς ῥίζης⌝ τῆς
πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, **18** μὴ κατακαυχῶ τῶν κλά- Jdc 9,9 Θ
δων· εἰ δὲ ⌜κατακαυχᾶσαι οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις ἀλ-
λὰ ἡ ῥίζα σέ. **19** ἐρεῖς οὖν· ἐξεκλάσθησαν ⊤ κλάδοι ἵνα
ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. **20** καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ⌜ἐξεκλάσθησαν,
σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας. μὴ ⌜ὑψηλὰ φρόνει⌝ ἀλλὰ φο- 1K 10,12; 15,1; 16, 13 2K 1,24 1Th 3, 8 · 12,16! · Ph 2,12 |
βοῦ· **21** εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφεί-
σατο, □[μή πως]⌝ οὐδὲ σοῦ φείσεται. **22** ἴδε οὖν χρηστό-
τητα καὶ ἀποτομίαν ⊤ θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ⌜ἀπο-

8 ⌜† καθαπερ ℵ B 81. 945 *pc* ¦ *txt* 𝔓46 A C D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 • **13** ⌜γαρ D F G Ψ 33 𝔐 latt ¦ ουν C ¦ *txt* ℵ A B P 81. 104. 630. 1506. 1739. 1881 *pc* sy | ⌜μεν Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy^{h} ¦ – D F G 326. 365 *pc* sy^{p}; Pel ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A B C P 81. 104. 1506 *pc* | ⌜-ασω 𝔓46 F G Ψ 33. 1175 *pc* latt • **16** ⌜γαρ A | ○ 𝔓46 F G P* 6. 1241. 1506. 1881. 2464 *al* ¦ *txt* ℵ A B C D Ψ 33. 1739 𝔐 lat sy co; Cl$^{ex\ Thd}$ Ambst • **17** ⌜τ. ρ. και ℵ^{2} A D^{2} 33. 1739. 1881 𝔐 vg sy ¦^{a}– 𝔓46 D* F G bo^{ms}; Ir^{lat} ¦ *txt* ℵ* B C Ψ 1175. 1506 *pc* b • **18** ⌜συ καυχασαι 𝔓46 D* F G it; Ambst ¦ *txt* ℵ A B C D^{2} Ψ (33). 1739. 1881 𝔐 vg • **19** ⊤οι D* 630. 1505 *al* • **20** ⌜εκλασ- B D* F G | ⌜υψηλοφρονει C D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A^{vid} B 81 *pc* • **21** □† ℵ A B C P 6. 81. 365. 630. 1506. 1739. 1881 *pc* co ¦ *txt* 𝔓46 D F G Ψ 33 𝔐 latt sy; Ir^{lat} • **22** ⊤του 𝔓46 B | ⌜-μιαν ℵ^{2} D F G Ψ 33. 1881 𝔐 latt; Cl ¦ *txt* 𝔓46 ℵ*.c vid A B C 6. 81. 630. 1506. 1739 *pc*

J 15,2.4 H 3,14
τομία, ἐπὶ δὲ σὲ ⌜χρηστότης ⁰θεοῦ, ἐὰν ⌜1ἐπιμένῃς τῇ
χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. **23** κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν
2K 3,16
μὴ ⌜ἐπιμένωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς
γὰρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. **24** εἰ γὰρ σὺ
ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν
ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ
κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.

1,13! · 1K 14,2! ·
12,16 · Mc 3,5! ·
12 L 21,24 Kol 1,25ss J 10,16 4Esr 4,35s Test Seb 9 fin
25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον
τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε ⌜[παρ']⌝ ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι ⌜πώρω-
σις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα
τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ **26** καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσε-
ται, καθὼς γέγραπται·

Is 59,20s Ps 14,7
ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ ῥυόμενος,
ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.

Jr 31,33s
Is 27,9
27 *καὶ αὕτη αὐτοῖς ⌞ἡ παρ' ἐμοῦ⌟ διαθήκη,*
ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

9,11 · 9,25 | Ps 110,4
15,8
2,8 · 15,9 ·
10,21 |
G 3,22
1T 2,4
28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν
ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· **29** ἀμεταμέλητα
γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ. **30** ὥσπερ γὰρ
⊤ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, ⌜νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ
τούτων ἀπειθείᾳ, **31** οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ
ὑμετέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ⌜[νῦν] ἐλεηθῶσιν. **32** συν-
ἔκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς ⌜τοὺς πάντας⌝ εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς
πάντας ἐλεήσῃ.

1K 2,10 Bar Ap 14,8ss · 9,23! · 1K 1,21; 2,7 E 3,10 Kol 2,3 · E 3,5 · Sap 17,1 · Job 5,9; 9,10 E 3,8 Ps 76,20 Θ |
33 ⊤Ὦ βάθος πλούτου
⁰καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ·
ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ
καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.

Is 40,13 Θ
Job 15,8 Jr 23,18
1K 2,16
34 *τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου;*
ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο;

22 ⌜-τητα D^2 F G Ψ 33 𝔐 latt; Cl ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ (ℵ) A B C D* 6. 81. 630. 1506. 1739. 1881 *pc* | ⁰ D^2 F G Ψ 33 𝔐 it sy; Cl Ambst ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B C D* 81. 365. 630. 1506. 1739. 1881 *pc* vg co | ⌜1⌝ -μεινης $\mathfrak{P}^{46vid}$ A C D^2 F G 33. 1739*. 1881 𝔐; Cl ¦ *txt* ℵ B D* Ψ 81. 630. 1739^c *pc* • **23** ⌜-μεινωσιν $ℵ^2$ A C D^2 F G 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ* B D* Ψ 81. 1739. 1881. 2464 *pc* • **25** ⌜† εν A B 630 ¦ – $\mathfrak{P}^{46}$ F G Ψ 6. 1506. 1739 *pc* lat ¦ *txt* ℵ C D 33. 1881 𝔐 b sy^h | ⌞ caecitas latt sy • **27** *s 2 3 1* $\mathfrak{P}^{46}$ • **30** ⊤και $ℵ^2$ D^1 Ψ 33 𝔐 lat sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ $ℵ^1$(*: *om. vs* 30) A B C D* F G 81. 365. 945. 1506. 1739. 1881 *al* co | ⌜νυνι B 1505 • **31** ⌜υστερον 33. 365 *pc* sa ¦ – $\mathfrak{P}^{46}$ A D^2 F G Ψ 1739. 1881 𝔐 latt ¦ *txt* ℵ B D*.c 1506 *pc* bo • **32** ⌜τα παντα $\mathfrak{P}^{46vid}$ D* (F G; Ir: – τα) latt • **33** ⁰ 321 lat

35 *ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ,*
καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; *Job 41,3*
36 ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· 1K 8,6 Kol 1,16s H 2,10
αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. 16,27!

17 **12** Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν ⸂εὐάρεστον τῷ θεῷ⸃, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· **2** καὶ μὴ ⸂συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ ⸂μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ⸆ εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον. Dn 2,18 Theod · 2K 1,3 · 6,13.19 L 2,22 · E 5,2 · 1P 2,2.5. 9 Test Lev 3,6 | 1P 1,14 Ph 2,6s; 3,21 · G 1,4 · Ph 3,21! · Kol 3,10 Tt 3,5 2K 5,17 · E 4,23 · 2,18 E 5,10.17 Ph 1,10

3 Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος ⸆ τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ⸆ ἐν ὑμῖν μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως. **4** καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι ⸂πολλὰ μέλη⸃ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, **5** οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ⸋ἐσμεν ἐν Χριστῷ, ⸂τὸ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη. **6** ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, **7** εἴτε ⸂διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε ⸂ὁ διδάσκων⸃ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, **8** ⸋εἴτε ὁ παρακαλῶν ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδοὺς ἐν ἁπλότητι, ὁ ⸂προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἱλαρότητι. 15,15! 1K 4,6 Mt 25,15 1K 12, 11 E 4,7 2K 10,13 | 1K 12,12s.27; 6, 15; 10,17 E 1,23; 4,4 Kol 3,15 · E 4,25; 5,30 1K 12,25 | 1,11 1K 7, 7; 12,4 1T 4,14 1P 4,10 · 15,15! | 1P 4,10s 1T 4,13 1K 14,3 Ph 2,1 H 13,22 · E 4,28 · 2K 8,2! · 1Th 5,12 1T 5,17 · Mt 6,3 · 2K 9,7 | 2K 6,6! 1K 13,6 · Am 5,15 Ps 97,10 | 1Th 4,9! 1P 2,17 · 13,7 Ph 2,3 | Act 18,25; · 20,19 Kol 3,24 | 5,2s

9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ⸂ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ, **10** τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, **11** τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ ⸂κυρίῳ δουλεύοντες, **12** τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, **13** ταῖς ⸂χρείαις Act 2,42 Ph 4,6 Kol 4,2 E 6,18 1Th 5,17 1T 2,1 | Act 6,3; 28,10 Ph 4,14 ·

¶ **12,1** ⸂† ℵ* A P 81. 1506 *pc* lat; Spec ¦ *txt* (𝔓46) ℵ2 B D F G Ψ 33. 1739. (1881) 𝔐; Tert • **2** ⸂ *bis* -σθαι A B2 D* F G Ψ 81. 630. 1175. 1505. 1506 *pm* (*1o loco* 33 *al*; *2o loco* ℵ D2 6. 1881 *pc*) ¦ *txt* 𝔓46 B* L P 104. 365. 1241. 1739 *pm*; Cl | ⸆υμων ℵ D1 Ψ 33 𝔐 latt sy ¦ *txt* 𝔓46 A B D*,c F G 6. 630. 1739. 1881 *pc*; Cl Cyp • **3** ⸆του θεου L 81. 323. 945. 1241. 1506 *al* t vgms ŝyh | ⸂⸆ τι Venema *cj*] • **4** ⸂A Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓31.46 ℵ B D F G 629. 1241 *pc* latt • **5** ⸋ F G | ⸂o D2 Ψ 33. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓31.46 ℵ A B D* F G P 6. 81. 365. 1506. 1739 *pc* • **7** ⸂ὃ διακονων ℵ2 1241. 1506 *pc* | ⸂διδασκαλιαν A • **8** ⸋ 𝔓46vid D* F G latt | ⸂-στανομενος 𝔓31 ℵ • **9** ⸂μισουντες F G lat sy • **11** ⸂καιρω D*,c F G *pc*; Hiermss • **13** ⸂ μνειαις D* F G t vgmss; Ambst

1T 3,2; 5,10 Tt 1,8 H 13,2 1P 4,9 | Mt 5,44!

τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. **14** εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ⁰[ὑμᾶς], ⁰¹εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. **15** χαίρειν μετὰ χαιρόντων, ᵀ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. **16** τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες ᵀ, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. **17** μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, προνοούμενοι καλὰ ᵀ ἐνώπιον ⌜πάντων ἀνθρώπων· **18** εἰ δυνατὸν τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· **19** μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ, γέγραπται γάρ· *ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω*, λέγει κύριος. **20** ⌜ἀλλὰ *ἐὰν*⌝ *πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν*· ⌜*ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν*· *τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ* ⌜*τὴν κεφαλὴν*⌝ *αὐτοῦ*. **21** μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

H 12,14! | Lv 19,18

13,4 1Th 2,16 *Dt 32,35* H 10,30 L 18,3 2Th 1,6-8 | *Prv 25,21s* Θ Mt 5, 44; 25,35 2Rg 6,22

Mt 5,39 Test Benj 4,3 s

1P 2,13-17 Tt 3,1 J 19,11 Prv 8,15 s Sir 4,27 Sap 6,3 s

13 ⌜Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω⌝. οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ ⌜ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ᵀ ὑπὸ ᵀ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. **2** ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν, οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήμψονται. **3** οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος ⌜τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ⌝ ἀλλὰ ⌜τῷ κακῷ⌝. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν· τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· **4** θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν ⁰σοὶ εἰς ⁰¹τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν ⌜ἔκδικος εἰς ὀργὴν⌝ τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. **5** διὸ ⌜ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι⌝, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν

1P 3,13

14 ⁰† 𝔓46 B 6. 1739 *pc* vgst; Cl ¦ *txt* ℵ A D Ψ 33vid. 1881 𝔐 t vgcl sy (F G: *h. t.*) | ⁰¹ 𝔓46 (bomss) • **15** ⌜και A D2 𝔐 syp; Tert ¦ *txt* 𝔓46 ℵ B D* F G 6. 1505. 1739. 1881 *pc* latt syh (Ψ: *h. t.*) • **16** ⌜αγαπητοι P* • **17** ᵀ (2K 8,21) ενωπιον του θεου και A1 ¦ ου μονον εν. τ. θ. αλλα και F G 629 lat | ⌜των 𝔓46 A1 D* F G it; Lcf Ambst ¦ – 436 *pc* • **20** ⌜εαν ουν D2 𝔐 syh ¦ εαν 𝔓46vid D* F G Ψ 323 *pc* it; Ambst Spec ¦ *txt* ℵ A B P 6. 81. 365. 630. 1506. 1739. 1881 *pc* lat | ⌜και εαν D* ¦ εαν δε D2 Ψ 1505 *pc* syh | ⌜ της -λης B

¶ **13,1** ⌜πασαις εξου. υπερεχ. υποτασσεσθε 𝔓46 D* F G it; Irlat Ambst ¦ *txt* ℵ A B D2 Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy co | ⌜απο D* F G 629. 945 *pc* | ᵀ εξουσιαι D2 Ψ 33 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ A B D* F G 0285vid. 6. 81. 1506. 1739. 1881 *al* latt co; Irlat Or | ᵀ του ℵc Ψ 33 𝔐; Ir ¦ *txt* ℵ* A B D F G P 0285vid. 81. 104. 365. 1506. 1739. 1881 *al*; Or • **3** ⌜τω αγαθοεργω F* ¦ των -θων εργων *et* ⌜ των κακων D2 Ψ 33 𝔐 (sy) ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A B D* Fc G P 0285. 6. 630. 1506. 1739. 1881 *pc* (lat) co; Irlat Cl • **4** ⁰ F G bomss | ⁰¹ B *pc* | ⌜ *1* D* F G ¦ *2 3 1* ℵ* D2 Ψc 33. 945. 1175. 1241 *pm* ¦ *txt* 𝔓46 ℵc A B L P Ψ* 048. 81. 104. 365. 630. 1505. 1506. 1739. 1881 *pm*; Irlat • **5** ⌜ (+ και 𝔓46; Irlat) υποτασσεσθε 𝔓46 D F G it; Irlat Ambst ¦ *txt* ℵ A B Ψ 048. 33. 1739. 1881 𝔐 (vg) sy co

ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. **6** διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. **7** ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμήν.

8 Μηδενὶ μηδὲν ⌜ὀφείλετε εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. **9** ⌜τὸ γὰρ *οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις,* ⊤ *οὐκ ἐπιθυμήσεις,* καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν ⌞τῷ λόγῳ τούτῳ⌟ ἀνακεφαλαιοῦται ◻[ἐν τῷ]⌝· *ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς* ⌜*σεαυτόν.* **10** ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν ⌜οὐκ ἐργάζεται⌝· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. **11** Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἤδη ⌜ὑμᾶς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι, νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. **12** ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ⌜ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ⌜ἐνδυσώμεθα [δὲ]⌝ τὰ ⌜ὅπλα τοῦ φωτός. **13** ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ⌜ἔριδι καὶ ζήλῳ⌝, **14** ἀλλὰ ἐνδύσασθε ⌜τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν⌝ καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε ⌞εἰς ἐπιθυμίας.⌝

14 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις ⌜διαλογισμῶν. **2** ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ⌜ἐσθίει. **3** ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, ⌜ὁ δὲ⌝ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω, ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. **4** σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στή-

1P 2,19

Mt 22,21p

12,10

1J 4,11
G 5,14 Kol 3,14
1T 1,5
Dt 5,17-21 Θ *Ex 20, 13-17* Θ 4Mcc 2,6 · E 1,10
Lv 19,18 Mt 22, 39!p
1K 13,4 · Sap 6,18
1T 1,5
1K 7,29
Mt 26,45s J 4,23! · E 5,14 1Th 5,6 · Act 19,2 | 1J 2,8

E 5,11
6,13 2K 6,7; 10,4
E 6,11.13-17 | 1Th 4,12! · 1,29!
L 21,34!

G 3,27!

G 5,16

15,1 1K 8,9; 9,22
1Th 5,14 · 15,7! |

1K 10,25-27

10

Kol 2,16
Mt 7,1!
1K 10,12!

8 ⌜-λητε ℵ² ¦ -λοντες ℵ* Ψ 945 *pc* • **9** ⌜γεγραπται F G b | ⊤ου ψευδομαρτυρησεις ℵ (P) 048. 81. 104. 365. (ˢ 1505). 1506 *pm* ar b vg^{cl} (sy^{h}) bo ¦ *txt* 𝔓^{46} A B D F G L Ψ 6. 33. 630. 1175. 1241. 1739. 1881 *pm* vgst sy^{p} sa; (Cl) Ambst | ˢA Ψ 048. 33 𝔐 lat; Cl ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ B D F G 81. 104. 365. 630. 1505. 1506. 1739. 1881 *al* ar | ◻ 𝔓^{46vid} B F G ¦ *txt* ℵ A D Ψ 048. 33. 1739. 1881 𝔐 sy^{h} co; Cl | ⌜ εαυ F G L P Ψ 33. 104. 365. 1175. 1506. 1881 *pm* ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B D 048. 6. 81. 1505. 1739 *pm*; Cl • **10** ⌜ου κατεργαζεται D* 33. 365. 1505. 1881 *al* • **11** ⌜ημ 𝔓^{46vid} ℵ^{c} D F G Ψ (ˢ 33). 1739 𝔐 latt sy^{p} sa ¦ *txt* ℵ* A B C P 81. 365. 1881 *al* bo; Cl • **12** ⌜αποβαλωμεθα 𝔓^{46} D*.^{2} F G ¦ *txt* ℵ A B C D^{1} Ψ 048. 0285^{vid}. 33. 1739. (1881) 𝔐; Cl | ⌜ 𝔏 𝔓$^{46}_{2}$ ℵ* 6 ¦ και ενδ. ℵ^{c} C^{3} D^{2} F G Ψ 33 𝔐 latt sy ¦ ενδ. ουν 𝔓^{46*} ¦ *txt* A B C* D* P 048. 630. 1506. 1739. 1881 *pc*; Cl | ⌜ εργα A D *pc* • **13** ⌜εριστ κ. ζηλοις B (1739) sy^{h} sa; Cl (Cyp) • **14** ⌜τ. χρ. I. B; Cl ¦ τ. κ. I. 323. 630. 1739. 1881 *pc* ¦ I. Χρ. τ. κ. ημων 𝔓^{46} (629) ar t ¦ ⌜*txt* ℵ A C D F G Ψ 0285^{vid}. 33 𝔐 lat sy | ⌜ εις -ιαν 𝔓^{46*} A C *pc* ¦ εν -μιαις F G

¶ **14,1** ⌜ λογ- 81. 1175 *pc* • **2** ⌜-θιετω 𝔓^{46} D* F G it vg^{ww}; Ambst ¦ *txt* ℵ A B C D^{2} Ψ 048. 33. 1739. 1881 𝔐 vgst sy co; Tert Cl • **3** ⌜και ο ℵ^{c} D^{2} Ψ 0285. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy^{h} ¦ ουδε ο F G ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B C D* 048^{vid}. 1506 *pc*; Cl

κει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, ⌜δυνατεῖ γὰρ⌝ ὁ ⌜κύριος
G 4,10! στῆσαι αὐτόν. **5** Ὃς μὲν ⁰[γὰρ] κρίνει ἡμέραν παρ'
ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ
4,21 | νοῒ πληροφορείσθω. **6** ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρο-
1K 10,30 νεῖ ᵀ· ⁰καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ
θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει καὶ εὐχαριστεῖ
τῷ θεῷ. **7** οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ
2K 5,15 G 2,20 ἀποθνήσκει· **8** ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε
1Th 4,14; 5,10 ⌜ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ⌜ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν
L 20,38 · 1K 3,23! ζῶμεν ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. **9** εἰς
J 12,24 τοῦτο γὰρ Χριστὸς ᵀ ἀπέθανεν καὶ ⌜ἔζησεν, ἵνα καὶ νε-
κρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. **10** Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν
3 ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου;
2K 5,10 Mt 25, 31 s Act 17,31; 10, 42! | πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ ⌜θεοῦ, **11** γέ-
γραπται γάρ·

Is 49,18 Jr 22,24 Ez 5,11 etc Is 45, 23 Ⓖ Ph 2,10s *ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ⌜ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ*
καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ.

L 16,2! **12** ἄρα ⁰[οὖν] ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον ⌜δώσει
□[τῷ θεῷ]⌝.

13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρί-
20 Mt 17,27 1K 8, 9.13; 10,32 1 J 2,10 | νατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι ⁰πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ⁰ἢ
G 5,10 Ph 1,14; 2, 24 2Th 3,4 · Mt 15,11! p Tt 1,15 · σκάνδαλον. **14** οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι
1K 10,25-27 | οὐδὲν κοινὸν δι' ⌜ἑαυτοῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν
1K 8,1.11-13 εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. **15** εἰ γὰρ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου
λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς· μὴ τῷ βρώματί
σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. **16** μὴ

4 ⌜ δυνατος γαρ εστιν (- $\mathfrak{P}^{46}$ D^1 P Ψ 365. 1505. 1739 *pc*) $\mathfrak{P}^{46}$ D^1 Ψ 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ | *txt* ℵ A B C D^* F G | ⌜ θεος D F G 048. 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ latt sy^h | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B C P Ψ *pc* sy^p co • **5** ⁰ $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ^c B C^2 D F G Ψ 048. 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ sy | *txt* ℵ* A P 104. 326. 365. 1506 *pc* latt (C* *illeg.*) • **6** ᵀκαι ο μη φρονων την ημεραν κυριω ου φρονει C^3 Ψ 33 $\mathfrak{M}$ sy | *txt* ℵ A B C^{2vid} D F G 048. 6. 630. 1739. 1881 *pc* latt (C* *illeg.*) | ⁰ $\mathfrak{P}^{46}$ *pc* • **8** ⌜-θανωμεν C L 6. 33. 945. 1175. 1241 *pm* | ⌜-σκωμεν ℵ C L 33. 81. 365. 1175. 1505. 1506 *pm* | *txt* A B D F G P Ψ 048. 6. 630. 1241. 1739. 1881 *pm* • **9** ᵀκαι ℵ^c C^3 D^1 1881 $\mathfrak{M}$ d vg^{st} sy^h; Ir^{lat} | *txt* ℵ* A B C* ($D^{*\,2}$) F G P Ψ 33. 365. 630. 1506. 1739 *al* vg^{cl}; Or | ⌜ανεστη F G 629 vg^{ww}; Or | αν. και εζ. (ανεζ. *pc*) ℵ^c D^1 (' $D^{*\,2}$) Ψ 0209. 33 $\mathfrak{M}$ ar $sy^{(p)}$; (Ir^{lat}) | *txt* ℵ* A B C 365. 1506. 1739. 1881 *pc* vg^{st} co • **10** ⌜ Χριστου ℵ^c C^2 Ψ 048. 0209. 33. 1881 $\mathfrak{M}$ r vg^{cl} sy; Polyc Mcion^T Ambst | *txt* ℵ* A B C* D F G 630. 1506. 1739 *pc* lat co • **11** ⌜ει μη D^{*vid} F G • **12** ⁰ B D^* F G P* 6. 630. 1739. 1881 *pc* lat | *txt* ℵ A C D^2 Ψ 0209. 33 $\mathfrak{M}$ sy^h | ⌜αποδ B D^* F G 326 *pc* | *txt* ℵ A C D^2 Ψ 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ | □ B F G 6. 630. 1739. 1881 *pc* r; Polyc Cyp | *txt* ℵ A C D Ψ 0209. 33 $\mathfrak{M}$ lat sy co • **13** ⁰ *bis* B (365) • **14** ⌜αυ- A C* D F G Ψ 0209. 33. 1881 $\mathfrak{M}$ | *txt* ℵ B C^2 048. 6. 81. 104. 365. 1505. 1506. 1739 *al*

βλασφημείσθω ° οὖν ⌜ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. **17** οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ· **18** ὁ γὰρ ἐν ⌜τούτῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ ⌜δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. **19** Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης ⌜διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους ⊤. **20** μὴ ἕνεκεν βρώματος ⌜κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρά ⊤, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. **21** καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ⌜ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου ⌜προσκόπτει ⊤. **22** σὺ πίστιν °[ἣν] ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ◻ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ⌝. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει· **23** ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγῃ κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστίν. ⊤

18 **15** Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. **2** ἕκαστος ⌜ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν· **3** καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· *οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ.* **4** ὅσα γὰρ ⌜προεγράφη, ⊤ εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ⌜ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ °διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν ⊤. **5** ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ ⌞Χριστὸν Ἰησοῦν⌟, **6** ἵνa ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Tt 2,5
1K 4,20; 8,8 Mt 6,33
15,13
2K 5,9! H 12,28 · L 2,52! 2K 10,18 | H 12,14! 1K 7,15·
15,2 1K 10,23; 14, 12.26 2K 12,19 1Th 5,11 |
Mt 15,11!p Tt 1,15
13!
1K 8,13
1K 10,25-27
Jc 4,17
14,1!
G 6,2
1K 9,19; 10,24.33
14,19! |
Ps 68,10 ☪
1K 9,10! 2T 3,16
1Mcc 12,9 H 3,6
2K 1,3
12,16 2K 13,11 Ph 2,2; 4,2 1K 1, 10 1P 3,8 |

16 ° F G sy^{p} · *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B C D Ψ 048. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy^{h} co; Cl Ambst | ⌜ημ D F G Ψ 1506 *pc* lat sy^{p} sa; Cl Ambst • **18** ⌜-τοις ℵ^{1} D^{2} Ψ 33 𝔐 h vg^{mss} sy · *txt* ℵ* A B C D* F G P 048. 0209. 81. 1506. 1739. 1881 *pc* lat | ⌜ μοις B G* (*pc*) • **19** ⌜ κομεν ℵ A B F G L P 048. 0209. 6. 326. 629 *al* ¦ *txt* C D Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 latt co | ⊤φυλαξωμεν D* F G (629) it vg^{ww} • **20** ⌜απολλυε ℵ* | ⊤τοις καθαροις ℵ^{2} • **21** ⌜[ἓν Hofmann, ἑν, εν Mangey *cjj*] | ⌜ λυπειται ℵ* P | ⊤η σκανδαλιζεται η ασθενει $\mathfrak{P}^{46vid}$ ℵ^{2} B D F G Ψ 0209. 33. 1881 𝔐 lat sy^{h} sa ¦ *txt* ℵ* A C 048. 81. 945. 1506. 1739 *pc* r sy^{p} bo • **22** ° D F G Ψ 1739. 1881 𝔐 lat co ¦ *txt* ℵ A B C 048 *pc* r vg^{mss} | ◻ ℵ* *pc* • **23** ⌜ *hic* [16,25-27] *add.* Ψ 0209^{vid}. 1881 𝔐 sy^{h}; Or$^{lat\ mss}$ ¦ *et p.* 16,23 *et hic* [16,25-27] *add.* A P 33. 104 *pc* ¦ *et p.* 15,33 *et hic* [16,25-27] *add.* 1506 ¦ *txt* ℵ B C D 048^{vid}. 81. 365. 630. 1739 *pc* lat sy^{p} co; Or$^{lat\ mss}$ ($\mathfrak{P}^{46}$; *pon.* [16,25-27] *p.* 15,33; F G 629 Hier^{mss}: *om.* [16,25-27] *totaliter*; hic epistulam terminat Mcion$^{Or^{lat}}$)

¶ 15,2 ⌜υμ- D^{1} F G P 048. 0209^{vid}. 104. 365. 614. 630. 1505. 1506. 1881 *al* lat bo ¦ *txt* ℵ A B C D*^{2} Ψ 33. 1739 𝔐 r sy sa bo^{ms} • **4** ⌜εγρ B lat; Cl | ⊤παντα B P Ψ 33 *pc* | ⌜ προεγρ- A Ψ 048. 33 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* ℵ B C D F G 6. 81. 630. 1506. 1739. 1881 *pc* latt sy^{p}; Cl | ° D F G P Ψ 6. 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1505. 1506. 1881 *pm* lat; Cl ¦ *txt* ℵ A B C L 048. 1241. 1739 *pm* d* | ⊤ της παρακλησεως B vg^{ms}; Cl • **5** ⌜ ℵ A C F P 048. 104. 629. 1505 *al* lat sy · *txt* B D G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 vg^{mss}; Ambst

14,1 Phm 17

7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ⌜ὑμᾶς εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ. **8** λέγω γὰρ
Mt 15,24 · Ps 88, 3 Θ Mch 7,20 · 11,29 Act 3,25 2P 1,19! Sir 36,20 | Χριστὸν διάκονον ⌜γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας
11,30 Ps 17,50 Θ 2 Sm 22,50 θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, **9** τὰ
δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται·
διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν ⊤
καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.
10 καὶ πάλιν λέγει·
Dt 32,43 Θ *εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.*
11 καὶ πάλιν ⊤·
Ps 117,1 *αἰνεῖτε, πάντα τὰ ἔθνη, τὸν κύριον*
καὶ ⌜ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.
12 καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει·
Is 11,10 Θ Ap 5,5; 22,16 *ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ*
καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν,
ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.
14,17 **13** Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος ⌜πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης⌝ □ἐν τῷ πιστεύειν⌝, □¹εἰς τὸ περισσεύειν⌝
ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί ○μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ
ὑμῶν ὅτι □καὶ αὐτοὶ⌝ μεστοί ἐστε ⌜ἀγαθωσύνης, πεπλη-
1K 1,5 Ph 1,9 ρωμένοι πάσης ○¹[τῆς] γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ⌜ἀλλή-
λους νουθετεῖν. **15** ⌜τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν ⊤ ἀπὸ *19*
2P 1,12 · 1,5; 12, 3.6 1K 3,10 G 2, 9 E 3,2.7s Kol 1, 25 | μέρους ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δο-
11,13 Ph 2,17 · θεῖσάν μοι ⌜ὑπὸ τοῦ θεοῦ **16** ⌜εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν
4 Mcc 7,8 v l · 1 Th 2,2! · 12,1 Is 66,20 Χριστοῦ Ἰησοῦ □εἰς τὰ ἔθνη⌝, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέ-
λιον τοῦ θεοῦ, ἵνα ⌜γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν ○εὐ-

7 ⌜† ημ- B D* P 048. 104. 614. 629. 1506 *al* b r sa ¦ *txt* ℵ A C D² F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy bo • **8** ⌜γενεσθαι B C* D* F G Ψ 630. 1739. 1881 *pc* ¦ *txt* ℵ A C² D¹ 048. 33 𝔐; Epiph • **9** ⊤ (Ps 18,50) κυριε ℵ² 33. 104. 1505 *al* ar gue t vg^cl sy^h bo^mss • **11** ⊤ λεγει B D F G 1505 *pc* it sy; Ambst ¦ *txt* ℵ A C Ψ 33. 1739 𝔐 ar t vg | ⌜-νεσατε F G 33 𝔐 latt sy ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C D Ψ 81. 365. 1505. 1506. 1739. 1881 *pc* • **13** ⌜πληροφορησαι υμας εν (– F G) παση χαρα και ειρηνη B F G | □ D F G b m; Spec | □¹ B 945. 1505 *pc* • **14** ○ 𝔓⁴⁶ D* F G 1739. 1881 *pc* it; Ambst ¦ *txt* ℵ A B C D² Ψ 33 𝔐 m vg sy | □ 𝔓⁴⁶ D F G it; Spec | ⌜αγαπης F G latt ¦ αγιωσυνης 629 *pc* | ○¹ 𝔓⁴⁶ A C D F G 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ B P Ψ 6. 1506. 1739. 1881 *pc*; Cl | ⌜ αλλους 33 𝔐 sy^p ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C D F G P Ψ 630. 1175. 1505. 1506. 1739. 1881 *al* latt sy^h • **15** ⌜† -ροτερως A B 629. 1506 *pc* ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ C D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 | ⊤αδελφοι 𝔓⁴⁶ ℵ² D F G Ψ 33 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ* A B C 81. 630. 1739. 1881 *al* ar b | ⌜† απο ℵ* B F ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ² A C D G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 • **16** ⌜ δια 𝔓⁴⁶ | □ B | ⌜ γενηθη B 1881* | ○ F G

πρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. **17** ⌜ἔχω οὖν [τὴν]⌝ καύχησιν ἐν Χριστῷ ○Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν· **18** οὐ γὰρ ⌜τολμήσω τι λαλεῖν⌝ ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ ⊤ εἰς ⌜ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, **19** ἐν δυνάμει ⊤ σημείων ⊥ καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος ⌜[θεοῦ]· ὥστε ⌜με ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι⌝ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, **20** οὕτως δὲ ⌜φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, **21** ἀλλὰ καθὼς γέγραπται·

⌜οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται⌝,
καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην ⌜τὰ πολλὰ⌝ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· **23** νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ⌜ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ⌜πολλῶν ἐτῶν, **24** ὡς ἂν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν ⊤· ἐλπίζω γὰρ ⌜διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ⌜ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. **25** Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλὴμ ⌜διακονῶν τοῖς ἁγίοις. **26** ⌜εὐδόκησαν γὰρ ⌜Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἰερουσαλήμ. **27** ⌜εὐδόκησαν γὰρ καὶ ὀφειλέται⌝ εἰσὶν αὐτῶν· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. **28** τοῦτο οὖν ⊤ ἐπιτελέσας καὶ σφραγισάμενος ○αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσο-

H 2,17!

2K 13,3; 3,5 · 16, 26!

2K 12,12! Mc 16, 17 · 1K 2,4 1Th 1,5!

1K 3,10 2K 10,15 s

Is 52,15 ⊛

1,13 1Th 2,18 Act 16,6

1,10! 11!

1K 16,6

Act 19,21; 20,22; · 11,29! | 2K 8,1-4; 9,2.12 · 2K 8,4!

1K 9,11

1K 16,3 2K 9, 12-14 G 6,6 | 2K 8,6 ·

Ph 4,17

17 ⌜ *1 2* ℵ A Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 | ην εχ. 𝔓46 | *txt* B C D F G 81. 365 *pc* | ○ 𝔓46 323* *pc*; Ambst • **18** ⌜ *1 3 2* Ψ 33 𝔐 b | *2 1 3* 𝔓46 | τολ. τι ειπειν D F G; Spec | τολ. τι λαλησαι (*1* 1505). 1881 *pc* ⊥ τολμω τι λαλ. ℵ2 B ⊥ *txt* ℵ* A C P 81. 365. 629. 630. 1506. 1739 *pc* lat | ⊤ λογων B | ⌜ακοην B • **19** ⊤αυτου 𝔓46 D* F G m; Spec | *txt* ℵ A B C Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy co; Ambst | ⊤ τε 𝔓46 | ⌜ † – B | αγιου A D*.2 F G 33. 81. 104. 365. 630. 1739. 1881 *pc* lat sy^{hmg} co | *txt* 𝔓46 ℵ D^{1} Ψ 𝔐 b sy (C *illeg.*) | ⌜πεπληρωσθαι απο Ι. μ. τ. Ιλ. κ. κυκ. D F G m • **20** ⌜-μουμαι 𝔓46 B D* F G b sy^{p} | *txt* ℵ A C D^{2} Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 sy^{h} • **21** *⌜ † 6 1–5* B *pc*; Ambst | *txt* 𝔓46 ℵ A C D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 latt sy • **22** ⌜πολλακις 𝔓46 B D F G | *txt* ℵ A C Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 • **23** ⌜εχω D* F G 614 *pc* it | ⌜ † ικανων B C P 81. 326. 365. 1175. 1506 *pc* | *txt* 𝔓46 ℵ A D (F) G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 • **24** ⊤ελευσομαι προς υμας ℵ^{2} 33 𝔐 sy^{h} | *txt* 𝔓46 ℵ* A B C D F G P Ψ 81. 1506. 1739. 1881 *pc* latt sy^{p} | ⌜πορ 𝔓46 A 630. 1506. 1739. 1881 *pc* | ⌜ απο (αφ) 𝔓46 B D F G 629. 630 *pc* • **25** ⌜-νησαι 𝔓46 D F G latt | -νησων ℵ* | *txt* ℵ^{c} A B C Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 • **26** ⌜-ησεν 𝔓46 B 1241 *pc*; Spec | ⌜-δονες F G ℵ sy^{p}; Ambst • **27** ⌜οφειλεται γαρ (– D) 𝔓46 D F G it; Ambst Spec | *txt* ℵ A B C Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 ar vg sy co • **28** ⊤αρα F G | ○ 𝔓46 B *pc* vg^{mss}; Ambst

μαι δι' ὑμῶν εἰς Σπανίαν· **29** ⸢οἶδα δὲ⸣ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς
1,11 ὑμᾶς ἐν ⸢πληρώματι εὐλογίας ⸣ Χριστοῦ ἐλεύσομαι.

30 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς ○[, ἀδελφοί,] διὰ τοῦ ⸣ κυρίου
Kol 1,8; · 4,12 Ph 1,27; 4,3 2K 1,11 · E 6,18s Kol 4,3 1Th 5,25 2Th 3,1 H 13,18 | 2Th 3,2 1Th 2,15 Act 21, 13 · 11,30s ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος
συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ⸢ὑπὲρ ἐμοῦ⸣
πρὸς τὸν θεόν, **31** ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ
Ἰουδαίᾳ καὶ ⸣ ἡ ⸢διακονία μου ἡ ⸢εἰς Ἰερουσαλὴμ εὐ-
πρόσδεκτος τοῖς ἁγίοις γένηται, **32** ἵνα ⸢ἐν χαρᾷ ἐλ-
Act 18,21! | 16,20 1K 14,33 2K 13,11 Ph 4,9 1Th 5,23 H 13,20 2Th 3,16 Test Dan 5,2 θὼν⸣ πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος ⸢θεοῦ ⸢συναναπαύσωμαι
ὑμῖν⸣. **33** ⸢Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑ-
μῶν, ○ἀμήν. ⸣

Act 18,27! **16** Συνίστημι ○δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ⸢ἡμῶν,
Ph 1,1! · Act 18,18 οὖσαν ○1[καὶ] διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγ-
χρεαῖς, **2** ἵνα ⸢αὐτὴν προσδέξησθε⸣ ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν
1K 6,1! ἁγίων καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγ-
ματι· καὶ γὰρ ⸢αὐτὴ ⸢προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ
ἐμοῦ αὐτοῦ⸣.

Act 18,2! **3** Ἀσπάσασθε ⸢Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς
Act 15,26 μου ἐν Χριστῷ ⸣ Ἰησοῦ ⸣, **4** οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου
τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐ-
χαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, **5** □καὶ
1K 16,19 Kol 4,15 Phm 2 τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν⸣. ἀσπάσασθε Ἐπαίνε-

29 ⸢γινωσκω γαρ F G m vg^{mss}; Ambst | ⸢πληροφορια (D*) F G | ⸣του ευαγγελιου του ℵ^{2} Ψ 33 𝔐 vg^{cl} sy ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B C D F G P 6. 81. 629. 630. 1506. 1739. 1881 *pc* lat co; Cl • **30** ○ 𝔓^{46} B ¦ *txt* ℵ A C D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy co | ⸣ονοματος του L 1881 *pc* | ⸢υμων F G d* m ¦ υμ. υπ. εμου D vg^{cl} • **31** ⸣ινα ℵ^{2} D^{1} Ψ 33 𝔐 f g sy^{h}; Ambst ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B C D* F G P 6. 81. 630. 1506. 1739. 1881 *pc* lat | ⸢ δωροφορια B D* F G it; Ambst ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A C D^{1} Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 f g vg^{mss} sy co | ⸣ εν B D* F G 1505 *pc* ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A C D^{2} Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 • **32** εν χ. ελθω 𝔓^{46} B ⸣ *it.* ℵ^{2} D F G Ψ 𝔐 *sed* ⸢ και συναναπ. υμ. ℵ^{2} Ψ 𝔐 και αναψυξω (-χω F G) μεθ υμων D F G ¦ – 𝔓^{46} B ⸣ *txt* (ℵ*: ελ. εν χ.) A C 6. (33). 81. 365. 630. 1505. 1506. 1739. (1881) *pc* | ⸢κυριου Ιησου B ¦ Χριστου Ιησ. D* F G it; Ambst ¦ Ιησ. Χρ. ℵ* *pc* (b) ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ^{2} A C D^{2} Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 vg sy • **33** ○ 𝔓^{46} A F G 630. 1739. 1881 *pc* m t; Ambst ¦ *txt* ℵ B C D Ψ 33 𝔐 lat sy co | ⸣ *hic* [16,25-27] *add.* 𝔓^{46} ¦ *et p.* 14,23 *et hic* [16,25-27] *add., sed om.* 16,1-24: 1506

¶ **16,1** ○ D* F G m | ⸢υμ 𝔓^{46} A F G P *pc* it bo^{mss}; Pel ¦ *txt* ℵ B C D Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 f vg sy; Ambst | ○1 ℵ* A C^{2} D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 latt sy sa ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ^{2} B C* 81 *pc* bo • **2** ⸢ 2 𝔓^{46vid} ¦ *2 1* B C D F G ar m ¦ *txt* ℵ A Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 b vg; Ambst | ⸢αὕτη B^{2} L Ψ 104. 614. 629. 630. 1175. 1505. 1739 *al* | ⸢ και εμου και αλλων (+ πολλων D^{2}) προστατ. (παραστ F G) εγενετο D F G . …] και αλλων πολλων εγεν[… 𝔓^{46} ¦ *txt* (ℵ, A) B Ψ 33^{vid}. (' 1739. 1881) 𝔐 vg sy co; Ambst • **3-5** ⸢-κιλλαν 81. 365. 614. 629. 630. 945. 1505. 1881^{c} *al* ar m vg^{mss} sy (bo^{pt}); Ambst | ⸣και την κατ οικον αυτων εκκλησιαν D*.^{2} F G ar m *et* □ D*.^{2} F G P ar

τον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ⌜ἀπαρχὴ τῆς ⌜1⌝Ἀσίας ⌜εἰς Χριστόν⌝. **6** ἀσπάσασθε ⌜Μαρίαν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ⌜εἰς ὑμᾶς⌝. **7** ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ ⌜Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ ⊤ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις⌝, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν⌝ ἐν Χριστῷ. **8** ἀσπάσασθε ⌜Ἀμπλιᾶτον τὸν ἀγαπητόν ○μου ἐν κυρίῳ. **9** ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν ⌜Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. **10** ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. **11** ἀσπάσασθε Ἡρῳδίωνα τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. **12** ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. **13** ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. **14** ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμῆν, Πατροβᾶν, Ἑρμᾶν καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. **15** ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ ⌜Ἰουλίαν, Νηρέα⌝ καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ ⌜Ὀλυμπᾶν καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. **16** ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. □ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.˥

17 ⌜Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ⌜σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ⊤ ποιοῦντας, ○καὶ ⌜1⌝ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν· **18** οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας

1K 16,15

9,3! · Kol 4,10!

2K 8,23

9,3!

? Mc 15,21

1K 16,20 2K 13, 12 1Th 5,26 1P 5,14

G 5,20 · 6,17 1K 5,9.11 2Th 3,6. 14 2T 3,5 Tt 3,10s Act 9,9 Mt 18,17 | Ph 3,18s

5 ⌜ απ αρχης $\mathfrak{P}^{46}$ D* g m | ⌜1⌝ (1K 16,15) Αχαιας D^{1} Ψ 33. 1881 $\mathfrak{M}$ sy ; *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B C D* F G 6. 81. 365. 630. 1739 *pc* latt | ⌜εν Χριστω D F G 1505. 1881 *pc* • **6** ⌜-ιαμ $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ D F G 1881 $\mathfrak{M}$; *txt* A B C P Ψ 104. 365. 1505. 1739 *pc* co | ⌜εις ημ- C^{2} 33 $\mathfrak{M}$ ar vg^{s} ; εν υμιν D F G ; *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B C* P Ψ 6. 81. 365. 1505. 1739. 1881 *al* • **7** ⌜-λιαν $\mathfrak{P}^{46}$ 6. 606. 1718. 2685 ar b vg^{mss} bo ; *txt* B^{2} D^{2} Ψ^{vid} L 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ (*sine acc.* ℵ A B* C D* F G P) | ⊤τους $\mathfrak{P}^{46}$ B | ⌜τοις προ εμου D F G it vg^{mss}; Ambst ; ος κ. πρ. εμ. γεγονεν $\mathfrak{P}^{46}$; *txt* ℵ(*) A B 630. 1739. 1881 *pc* f vg sy (*sed* γεγονασιν C Ψ 33 $\mathfrak{M}$) • **8** ⌜-πλιαν B^{2} D Ψ 33. (365. 1505. 1739^{c}). 1881 $\mathfrak{M}$ vg^{ms} sy sa ; *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B* C F G 6. 1739* *pc* lat bo | ○ $\mathfrak{P}^{46}$ B F bo^{mss} • **9** ⌜κυριω C D F G Ψ 81. 326. 365. 630 *al* it bo^{ms} ; *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ b vg sy sa$^{ms}_{2}$ bo; ^{A}Ambst • **15** ⌜-νιαν, N. C* F G ; Βηρεα και Αουλιαν $\mathfrak{P}^{46}$; *txt* ℵ A B C^{2} D Ψ 33. 1739, 1881 $\mathfrak{M}$ latt sy co | ⌜-πιδα F G ; -piadem latt • **16** □ D* F G m (*sed cf* 21 ⊤) • **17** ⌜ερωτω D* latt | ⌜ ασφαλως σκοπειτε D F G (ar) m; Spec | ⊤ (+ ἡ $\mathfrak{P}^{46}$) λεγοντας ἡ $\mathfrak{P}^{46}$ D F G (ar) m; Spec ; *txt* ℵ A B C Ψ 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ lat sy co; Ambst | ○ $\mathfrak{P}^{46}$ 1175 *pc*; Spec | ⌜1⌝ -νατε $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ^{2} A D F G 33 $\mathfrak{M}$; *txt* ℵ* B C Ψ 6. 630. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc*

E 5,6 Kol 2,4 2P 2,3 Tt 1,10 1,8!

H 5,14 1K 14,20 Ph 2,15 Mt 10,16 | 15,33!

1K 16,23 1Th 5, 28 2Th 3,18 | Act 16,1!

? Act 17,5s; 20,4 · 9,3!

? Act 19,29!

? Act 19,22!

⌜καὶ εὐλογίας⌝ ἐξαπατῶσιν τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. **19** ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· ⌜ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω⌝, ⌜θέλω δὲ⌝ ὑμᾶς σοφοὺς ⊤ εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. **20** ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης ⌜συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. □⌜Η χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ⊤ μεθ' ὑμῶν.⌝

21 ⌜Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός ○μου καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου⊤. **22** ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ ⌜Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. **23** ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ⌜ὅλης τῆς ἐκκλησίας⌝. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός. ⊤

E 3,20 Jd 24 · 2,16! 1,17 G 1,16; 3,23 E 3,5 · 1K 14,2! E 1,9; 3,3s.9 Kol 1, 26s; 2,2 · 1P 1,20 | 3,21 2T 1,9s · 1, 2! · 1,5; 15,18 Act 6,7 G 3,2 2K 10,5 1P 1,22 · Act 9, 15! | 11,36 4Mcc 18,24 G 1,5 E 3,21 Ph 4,20 1T 1,17 2T 4,18 H 13,21 1P 4,11 2P 3,18 Jd 25 Ap 1,6; 4,11!

[**25** Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, **26** φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν ⊤ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, **27** μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⌜ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας⊤, ἀμήν.⊤]

18 ⌜κ. ευγλωττιας 460 | – D F G 33. 81 *pc* m • **19** ⌜ *4 3 1 2* 𝔓46 D* F G 323. 1881 *pc* latt | χ. ουν το εφ υμ. ℵ2 D2 Ψ 33. 1739 𝔐 sy^{h} | *txt* ℵ* A B C P 81. 365 *pc* | ⌜ και θ. D* F G m vg^{mss}; Spec | και θ. δε 𝔓46 | ⊤μεν ℵ A C 33. 1739. 1881 𝔐 sy^{h}; Cl | *txt* 𝔓46 B D F G L Ψ 6. 365. 1505 *al* latt • **20** ⌜-ψαι A 365. 630 *pc* f g t vg^{cl}; Spec | □ D*^{vid} F G m vg^{ms} (*sed cf* 23 ⊤) | ⊤ Χριστου A C Ψ 33. 1739 𝔐 lat sy co | *txt* 𝔓46 ℵ B 1881 *pc* • **21** ⌜-ζονται D2 33 𝔐 vg^{mss} sy^{p} | *txt* 𝔓46 ℵ A B C D* F G P Ψ 81. 365. 630. 1505 1739. 1881 *al* lat sy^{h} | ○ B 6. 1739 *pc* | ⊤και αι εκκλησιαι πασαι του Χριστου D* F G ar m; Pel (*cf* 16 □) • **22** ⌜ Τερεντιος 7 • **23** ⌜ολαι αι εκκλησιαι F G (ar b vg^{cl}; Pel) | ⊤ (2Th 3,18) [**24**] η χαρις του κυριου ημων Ιησου Χριστου μετα παντων υμων. αμην (*sed pon.* [25-27] *p.* 14,23) Ψ 1881 𝔐 sy^{h} | *id.* (*sed* – Ιησ. Χρ.) *et om.* [25-27] *totaliter* F G 629 | *id. et add.* [25-27] *hic* D (630) *al* ar vg^{cl} | *id., sed p.* [25-27] *add.* P 33. 104. 365 *pc* sy^{p} bo^{ms}; Ambst | *txt* (*sed add.* [25-27] *hic*) (𝔓46, *sed add.* [25-27] *p.* 15,33) 𝔓61 (ℵ A) B C 81. 1739. 2464 *pc* b vgst co

Ad [**25-27**]: *om.* F G 629; Hier^{mss} | *add. p.* 14,23 Ψ 0209^{vid} 𝔐 m^{vid} sy^{h}; Or$^{lat\ mss}$ | *add. p.* 15,33 𝔓46 | *add. et p.* 14,23 *et p.* 15,33 (*sed om.* 16,1-24) 1506 | *add. hic et p.* 14,23 A P 33. 104. 2805 *pc* | *add. hic* 𝔓61 ℵ B C D 81. 365. 630. 1739. 2464 *al* ar b vg sy^{p} co; Or$^{lat\ mss}$ Ambst • **26** ⊤και της επιφανειας του κυριου ημων Ιησου Χριστου Or Hier^{mss} • **27** ⌜ αυτω P 81. 104 *pc* | – B 630 f sy^{p} | ⊤ † των αιωνων 𝔓61 ℵ A D P 81. 2464 *pc* lat sy^{p} bo | *txt* 𝔓46 B C Ψ 33. 1881 𝔐 sy^{h} sa^{mss}; Ambst | ⌜ η χαρις ... παντων υμων. αμην (*cf* 23 ⌜) *add. hic* P 33.104. 365 *pc* sy^{p} bo^{ms}; Ambst

Subscriptio: προς Ρωμαιους ℵ A B* C D* (G) Ψ 1739. 2464 *pc* | πρ. Ρ. εγραφη απο Κορινθου B^{1} D^{1} ; η πρ. Ρ. εγρ. απο Κ. δια Φοιβης της διακονου 1881 *pc* | (+ του αγιου Παυλου *etc* L *pm*) επιστολη πρ. Ρ. εγρ. δια Φοιβης (+ της *al*) διακονου (+ της εν Κεγχρειαις εκκλησιας 424 *pc*) 𝔐 | ... εγραφη δια Τερτιου επεμφθη δε δια Φοιβ. ... 337 *et v. l. al* | – 𝔓46 F 365. 629. 630. 1505 *pc*

Act 18,1-11; 19,1 2T 4,20

1 Παῦλος ⸢κλητὸς ἀπόστολος ⸣Χριστοῦ Ἰησοῦ⸢ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς **2** τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ ⸣τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ⸢, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν καὶ ἡμῶν⸣· **3** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

R 1,1 · 2K 1,1 E 1,1 Kol 1,1 2T 1,1 | 1Th 2,14

6,11

R 1,7 · Act 2,21; 9,14.21; 22,16 R 10,12s Ps 99,6 Joel 3,5 2T 2,22 |

R 1,7!

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ ⸢μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, **5** ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, **6** καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ ⸢Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, **7** ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· **8** ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ⸢ἕως τέλους⸣ ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ⸢ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ⸢[Χριστοῦ]. **9** πιστὸς ὁ θεός, ⸢δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

R 1,8 Ph 1,3s 1Th 1,2; 2,13 2Th 1,3 E 5,20 Phm 4 · R 12,6 2K 8,1 | 2K 8,9; 9,11 · 2K 8,7 R 15,14 | Kol 2,7 Act 18,5

12,4!ss · Ph 3,20! · 2Th 1,7 1P 1,7.13; 4,13 L 17,30p | 2K 1,21 1T 3,10! · 2K 1,14 Ph 1,6.10; 2,16 Act 2,20 | 10,13! · 10,16 1J 1,3

1 **10** Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν ⸢σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. **11** ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί ⸢μου, ὑπὸ τῶν Χλόης ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν. **12** λέγω δὲ τοῦτο ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. **13** μεμέρισται ὁ Χριστός; ⸢μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ⸢ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; **14** εὐχαριστῶ ⸢[τῷ θεῷ]⸣ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρί-

R 15,5!

11,18

3,3 G 5,19s

3,4.22 · Act 18,24! · 9,5 · 3,23 2K 10,7 Mc 9,41

12,13 R 6,3s

Act 18,8; 19,29

¶ **1,1** ° $\mathfrak{P}^{61vid}$ A D 81 | ⸣ ℵ A Ψ 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ b vg^{st} sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ B D F G 33 *pc* it vg^{cl}; Ambst • **2** ⸣ *5–8 1 -4* $\mathfrak{P}^{46}$ B D*.2 F G b m; Ambst ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{61vid}$ ℵ A D¹ Ψ 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ lat $sy^{(p)}$ co | [□ J. Weiß *cj*] | ⸢τε ℵ² A^{c} D² Ψ 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A*vid B D* F G 33. 81. 1175. 1506 *pc* • **4** ⸢† – ℵ* B ¦ ημων 491 ¦ *txt* ℵ² A C D F G Ψ 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ latt sy co • **6** ⸢ θεου B* F G 81. 1175 *al* sa^{ms}; Eus ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B² C D Ψ 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ lat sy co; Ambst • **8** ⸢αχρι τ. D F G ¦ τελειους $\mathfrak{P}^{46}$ | ⸢παρουσια D F G | ° $\mathfrak{P}^{46}$ B ¦ *txt* ℵ A C D F G Ψ 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ lat sy co; Ambst • **9** ⸢υφ D* F G • **10** ⸢-μα $\mathfrak{P}^{46}$ 33 *pc* • **11** ° $\mathfrak{P}^{46}$ C* 104 *pc* ar-b d; Ambst • **13** ⸢μη $\mathfrak{P}^{46vid}$ 326. 2464* *pc* sy^{p} sa | ⸢ η $\mathfrak{P}^{46}$ (sy^{p}) | ⸢ περι $\mathfrak{P}^{46}$ B D* • **14** ⸢† – ℵ* B 6. 1739 sa^{ms} bo^{pt} ¦ τ. θ. μου A 33. 81. 326 *pc* ar vg^{mss} $syp.h^{**}$ sa^{ms} bo^{mss} ¦ *txt* ℵ² C D F G Ψ 1881 $\mathfrak{M}$ lat bo^{ms}; Tert Ambst

σπον καὶ Γάϊον, **15** ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα
16,15.17 · Act 11, 14! ⌜ἐβαπτίσθητε. **16** ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον,
λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα °ἄλλον ἐβάπτισα. **17** οὐ γὰρ
R 1,1.3; 15,15s G 1,16 · 2,1! · R 4,14 ἀπέστειλέν με ᵀ Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ ⌜εὐαγγελίζε-
σθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ ⌜λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς
τοῦ Χριστοῦ.

2K 2,15; 4,3 2Th 2,10 · 23 · Act 2,47 L 13,23 · R 1,16! 2K 13,5 | **18** Ὁ λόγος γὰρ °ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς °¹μὲν ἀπολλυ-
μένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σῳζομένοις °²ἡμῖν δύναμις
θεοῦ ἐστιν. **19** γέγραπται γάρ·

Is 29,14 *ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν*
Ps 33,10 *καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.*

Is 19,11s; 33,18 **20** ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶ-
3,19 Is 44,25 Job 12,17 R 1,21 | νος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κό-
Mt 11,25s R 11, 33! σμου ᵀ; **21** ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ
κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ
τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας·

Mt 12,38p; 16,1 L 23,8 J 2,23! · Act 17,18 | **22** ἐπειδὴ °καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες
σοφίαν ζητοῦσιν, **23** ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐ-
σταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ⌜ἔθνεσιν δὲ μω-
2,2 · G 5,11 Mt 16,23! · 18; 2,14 | ρίαν, **24** αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλη-
R 1,16! Kol 2,3 Sap 7,24s Hab 3, 19 Job 12,13 | σιν, ⌜Χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν⌝· **25** ὅτι τὸ
Mt 11,19 μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶν καὶ τὸ
2K 12,9; 13,4 ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων.

Mt 11,25 **26** Βλέπετε ⌜γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ
Jc 2,5 πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ
L 14,21p Mt 5,3 εὐγενεῖς· **27** ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός,
ἵνα καταισχύνῃ τοὺς σοφούς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου
ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, **28** καὶ τὰ
Mt 19,30 ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός,
R 4,17 | R 3,27! ᵀ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, **29** ὅπως μὴ καυχή-

15 ⌜ τισα C^3 D F G Ψ 1881 𝔐 it sy; Tert ¦ τισθη 104 *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B C* 6. 33. 81. 365. 630. 1175. 1506. 1739 *pc* f* vg sy^{hmg} co • **16** ° F G ar b d • **17** ᵀ ο $\mathfrak{P}^{46}$ B F G 323 *pc* | ⌜-ισασθαι B 365 *pc* | ᶠ λογων $\mathfrak{P}^{11}$ sy^{p} • **18** ° $\mathfrak{P}^{46}$ B F* G* 630. 1739. 1881 *pc* | °¹ $\mathfrak{P}^{46}$ b d* r | °² F G 6 it; $Ptol^{lr}$ Cyp Ambst • **20** ⌜τουτου $\mathfrak{P}^{11}$ ℵ^2 C^3 D^2 F G Ψ 1739^c. 1881 𝔐 sy sa^{ms} bo^{pt}; Cl^{pt} Epiph ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A B C* D* P 33. 81. 630. 1175. 1506. 1739*. 2464 *al* sa^{ms} bo^{pt}; Cl^{pt} Spec • **22** ᵛ $\mathfrak{P}^{46}$ F G 323 *pc* vg^{mss} sy^{p}; Tert Cyp Ambst • **23** ⌜ Ελλησι C^3 D^2 1739. 1881 𝔐; Cl ¦ *txt* ℵ A B C* D* F G L P Ψ 33. 81. 104. 1175. 1241. 2464 *al* latt co; Or^{lat} • **24** ⌜ στος θ. μις κ. θ. ια $\mathfrak{P}^{46}$; Cl • **26** ⌜ουν D F G • **28** ᵀ και ℵ^2 B C^3 D^2 Ψ 1881 𝔐 f r vg sy; Or^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A C* D* F G 33. 1175. 1506. 1739. *l* 1575 *pc* b; Tert Or^{pt} Ambst

σηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον ⌜τοῦ θεοῦ⌝. **30** ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ, ⌜δικαιοσύνη τε⌝ καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις, **31** ἵνα καθὼς γέγραπται· *ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.*

2 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ ⌜μυστήριον τοῦ θεοῦ. **2** οὐ γὰρ ἔκρινά ⌜τι εἰδέναι⌝ ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. **3** κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, **4** καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν ⌜πειθοῖ[ς] σοφίας [λόγοις]⌝ ἀλλ' ἐν ⌜ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, **5** ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.

6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· **7** ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, **8** ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ⌜ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ⊤ ἐσταύρωσαν. **9** ἀλλὰ καθὼς γέγραπται·

ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν
καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη,
⌜*ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.*

10 ἡμῖν ⌜δὲ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος⊤· τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. **11** τίς γὰρ οἶδεν ᵒἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ ⌜τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου⌝ τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. **12** ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ

2K 5,18.21 Ph 3,9 R 10,4 Jr 23,5 s · 6,11 J 17,19 · R 3, 24!

Jr 9,22.23 2K 10, 17 R 5,11 G 6,14 Ph 3,3 |

4.13; 1.17 2K 1,12: 11,6 · 14,2!

1,23 G 6,14

2K 10,10; 11,30 G 4,13

1! · 4,20 Mt 10,20! 2K 6,7 R 1,16!; 15,19 1Th 1,5 |

E 1,17.19 1P 1,5

3,1.18 · 14,20 Ph 3,15 Kol 1,28 · J 12,31! E 1,21! ·

15,24.26 |

14,2! · Mt 13,35 L 10,21 p Kol 1,26 · R 9,23 | J 1,10 Act 13,27

Jc 2,1

Apc Eliae (sec. Or) Is 64,3; 52,15 · Is 65,16 Jr 3,16 Act 7,23 · Sir 1,10 R 8,28!

Mt 11,25 p Dn 2, 22 · Prv 20,27 Θ · R 11,33 Job 11,7 s |

Zch 12,1

R 8,16

29 ⌜αυτου (ℵ²) C* Ψ 629. 1241 *pc* f vg sy • **30** ⌜και δ. D¹ᵛⁱᵈ F G 1505. 1739. 1881 *pc* ¶ **2,1** ⌜† μαρτυριον ℵ² B D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 b vg syʰ sa | *txt* 𝔓⁴⁶ᵛⁱᵈ ℵ* A C *pc* ar r syᵖ bo; Hipp BasA Ambst • **2** ⌜*2 1* ℵ A F G 048ᵛⁱᵈ. 6. 1175. 1241. 1505. 2464 *al* | του ειδ. τι 1881 𝔐 | ιδειν τι Ψ | *txt* B C (D) P 33. 81. 365. 630. 1506. 1739 *pc* • **4** ⌜πειθοις ανθρωπινης σοφ. λ. ℵ² A C Ψ (630) 𝔐 vgᶜˡ | πειθοι ανθ. σοφ. λ. 1. 42. 440. (⸗ 2495) *al* ⌝ πειθοις ανθ. σοφ. και λ. 131 | πειθοις σοφ. 𝔓⁴⁶ F G *pc* | πειθοι σοφιας *sine test.?* ⸗ *txt* (ℵ*) B D 33. 1175. 1506. 1739. 1881 *pc* vgˢᵗ (syᵖ) | ⌜αποκαλυψει D*.² • **8** ⌜εγνω 𝔓⁴⁶ | ⊤αυτων⊥ 𝔓⁴⁶ • **9** ⌜† οσα 𝔓¹¹ᵛⁱᵈ A B Cᵛⁱᵈ *pc*; Did | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐; Cl • **10** ⌜† γαρ 𝔓⁴⁶ B 6. 365. 1175. 1739 *al*; Cl Spec ⸗ *txt* ℵ A C D F G Ψ 33. 1881 𝔐 latt sy; Epiph | ⊤αὐτου ℵ² D F G Ψ 𝔐 latt sy saᵐˢ boᵐˢ; Epiph Spec | *txt* 𝔓⁴⁶ᵛⁱᵈ ℵ* A B C 630. 1739. 1881 *pc* sa bo; Cl • **11** ᵒA 33 | ⌜ *1 2* F G ar b; Spec Pel | – 1505

J 16,13s 1J 5,20 · R 8,32 1! J 14,26! Jc 3,15! J 14,17 · 1,13 J 8,43! 14,24 1J 2,20

πνεῦμα τοῦ κόσμου ⊤ ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα ⌜εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· **13** ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος⊤, ⌜πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. **14** ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος □τοῦ θεοῦ⌝· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστιν καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. **15** ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει ⌜[τὰ] πάντα⌝, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. **16** *τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν;* ἡμεῖς δὲ νοῦν ⌜Χριστοῦ ἔχομεν.

R 11,34 *Is 40,13* ⊛ Jr 23,18 Sap 9,13

2K 3,3 · 13,11 1Th 2,7 | H 5,12!s

3 Κἀγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς ⌜σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. **2** γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἐδύνασθε. ἀλλ' οὐδὲ ○ἔτι νῦν δύνασθε, **3** ἔτι γὰρ ⌜σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις⊤, οὐχὶ ⌜σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; **4** ὅταν γὰρ λέγῃ τις· ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἕτερος δέ· ἐγὼ Ἀπολλῶ, ⌜οὐκ ἄνθρωποί⌝ ἐστε⊤; **5** ⌜Τί οὖν ἐστιν ⌟Ἀπολλῶς; ⌜τί δέ ἐστιν Παῦλος⌝; ⊤ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν. **6** ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸς ηὔξανεν· **7** ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστίν τι οὔτε ὁ ποτίζων ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. **8** ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον· **9** θεοῦ γάρ ἐσμεν συν-

1,10s! Jc 3,14 1,12! 4,1 2K 11,27; 4,5 Act 18,4.11; · 18, 24! R 9,16 · G 2,6 4,5 2K 1,24; 6,1 1Th 3,2 3J 8 · Mt 13, 3-9.38 · E 2,20s |

12 ⊤τουτου D F G bo | ⌜ (*ex itac.?*) ιδωμεν 𝔓46 D F G L P 0289. 1241s. 1506. 1881. 2464 *pm* ¦ *txt* ℵ A B C Ψ 33vid. 81. 104. 365. 630. 1175. 1505. 1739 *pm* latt sy co • **13** ⊤αγιου D1 𝔐 vgmss syh ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A B Cvid D* F G Ψ 0185. 0289. 6. 33. 81. 630. 1175. 1506. 1739. 1881. 2464 *al* lat syp co; Cl Ambst Spec | ⌜-κως B 33 • **14** □ 1506 *pc* syp; Ptol$^{Ir\ vid}$ Cl^{pt} • **15** ⌜† μεν παντα ℵ1 B D2 Ψ 0289vid. 1881 𝔐 ¦ μεν παντας Ir^{lat} Did ¦ παντα F G; Cl ¦ μεν τα παντα P 6. 33. 81. 365. 630. 1739 *pc* ¦ *txt* 𝔓46 A C D* (ℵ* *h. t.*); Ptol^{Ir} • **16** ⌜κυριου B D* F G 81 *pc* it; Ambst Pel ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A C D1 Ψ 048. 0289vid. 33. 1739. 1881 𝔐 vg sy co; Epiph

¶ **3,1** ⌜ ικοις C3 D2 F G Ψ 1881 𝔐; Cl^{pt} ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A B C* D* 0289. 6. 33. 945. 1175. 1739 *pc*; Cl^{pt} • **2** ○ 𝔓46 B 0185 ¦ *txt* 𝔓11vid ℵ A C D F G Ψ 048. 33. 1739c. 1881 𝔐 b syh co; Cl (1739*: *h. t.*) • **3** ⌜-ινοι D*.c F G | ⌜και διχοστασιαι 𝔓46 D F G 33 𝔐 ar b sy; Ir Cyp ¦ *txt* 𝔓11 ℵ A B C P Ψ 0289. 81. 630. 1175. 1506. 1739. 1881 *pc* r vg co; Cl Or Did Ambst | ⌜-ινοι 𝔓46 D*.c F G • **4** ⌜ουχι ανθ. D F G 629 *pc* ⌟ουχι σαρκικοι ℵ2 Ψ 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A B C 048. 0289. 33. 81. 1175. 1506. 1739. 1881 *pc* | ⊤ (3) και κατα ανθρωπον περιπατειτε P vgmss • **5** ⌜ *bis* τις 𝔓46vid ℵ2 C D F G Ψ 1881 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ* A B 0289. 33. 81. 1175. 1506. 1739 *pc* lat; Ambst Pel | ⌟ Παυλ. ... Απ. (D1: *om* εστιν) Ψ 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A B C (D*.2 F G: *om* εστιν) P 048vid. 0289. 33. 81. 629. 630. 1175. 1506. 1739. 1881 *pc* latt co ¦ ⊤αλλ η D2 Ψ 33. (1881) 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ A B C D* F G 0289. 6. 630. 1175. 1506. 1739 *pc* latt sams bo

εργοί, θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. **10** Κατὰ τὴν χάριν ◻τοῦ θεοῦ〉 τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον ⌜ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. **11** θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. **12** εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον ⊤⌜χρυσόν, ἄργυρον〉, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, **13** ⌜ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται〉, ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ⌜ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστιν τὸ πῦρ ○[αὐτὸ] δοκιμάσει. **14** εἴ τινος τὸ ἔργον ⌜μενεῖ ὃ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· **15** εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός.

16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ ⌜οἰκεῖ ἐν ὑμῖν〉; **17** εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, ⌜φθερεῖ ⌜τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.

18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω⊤· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. **19** ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν. γέγραπται γάρ· *ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν*· **20** καὶ πάλιν· *κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν* ⌜*σοφῶν ὅτι εἰσὶν μάταιοι.* **21** ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν, **22** εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα· πάντα ὑμῶν, **23** ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ.

15,10 R 15,15! 2P 3,15 · Is 3,3 Θ · R 15,20 H 6,1

E 2,20!

2T 2,20 Ap 21, 18!s

4,5

2Th 1,8 Ml 3,19

1P 1,7.17!

Jd 23! Am 4,11

6,19 2K 6,16 · R 8,9

E 2,21 Ps 64,5 Θ; 79,1

1,20-25; 2,6 · 4,10

Job 5,12 s

Ps 93,11 Θ

R 3,27!

1,12!

R 8,38

R 14,8 G 3,29 Mc 9,41 · 15,28 L 3,38

10 ◻ $\mathfrak{P}^{46}$ 81. 1505 *pc* b f vg^{mss}; Cl | ⌜τεθεικα ℵ^{2} C^{3} D Ψ 1881(*) 𝔐; Cl | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A B C* 0289^{vid}. 33. 1175. 1739. *l* 249 *pc*; Did • **12** ⊤τουτον ℵ^{2} C^{3} D Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy sa^{mss} bo; Epiph | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A B C* 0289. 81 *pc* vg^{mss} sa^{mss} bo^{ms} | ⌜† -σιον, -ριον ℵ C^{vid} 630. 1175. 1506. 1739. *l* 249 *pc* | -σον και -ρον $\mathfrak{P}^{46}$ | -σιον και -ριον B 0289^{vid} (sy^{p}); Cl | *txt* A D Ψ 33. 1881 𝔐 latt co • **13** ⌜ο ποιησας τουτο το ερ. φανερος γενηται D* ar b; Ambst | [⌜ ὅ τι Lisco *cj*] | ○ $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ D Ψ 0289. 1881 𝔐 latt; Cl | *txt* A B C P 6. 33. 81. 1175. 1739. *l* 249 *pc*; Or • **14** ⌜μένει B^{2} D^{2} Ψ 1739 𝔐 | *txt* 81. 1505 *al* latt ($\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B* C D* P 0289. 33 *sine acc.*) (1881: *om. vs* 14) • **16** ⌜† B P 0289. 33. 630. 1175. 1739 *pc*; (Tert) | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A^C D F G Ψ 1881 𝔐 latt; Ir^{lat} Ambst Epiph • **17** ⌜φθειρει D F G L P 0289 6. 33. 81. 614. 1175. 1241〉. 2464. *l* 249 *pc* vg^{mss}; Ir | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B C Ψ 1739. 1881 𝔐 lat co; Ir^{lat} Tert Ambst | ⌜ αὐτον A D F G *pc* syp.hmg; Ir • **18** ⊤κενοις λογοις D • **20** ⌜ (Ps 94,11) ανθρωπωῡ 33. 630. 1506 *pc* ar vg^{mss} bo^{mss}; Mion^{E} Epiph^{pt}

3,5 Act 26,16 · Tt 1,7 1P 4,10 E 3,2! · 14,2! | L 12,42!

9,3

Job 27,6 Θ

Mt 7,1 2K 5,10

14,25 L 8,17p R 2,16 · 3,13 · R 8,27 1Th 2,4 · 3,8 R 2,29

11,1 · R 12,3

18s; 5,2; 13,4 2K 12,20 | J 3,27!

Ap 3,17 ·

Ap 1,6! 3,21 2T 2,12

R 8,36! · 15,31 H 10,33

3,18 · 2K 11,19 Prv 3,7

11-13: 2K 4,7-10; 6,4-10; 11,23-27; 12,10 Mt 8,20p | Act 18,3; 20,34 E 4,28 1Th 2,9 2Th 3,8 3J 7 · Mt 5,44! Ps 109,28 | Prv 21,18 Θ

Tob 5,19

6,5! · 2K 6,13 G 4,19 1Th 2,11 · Sap 11,10 | G 3,24s

4 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ. **2** ⌜ὧδε λοιπὸν ⌜ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. **3** ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν, ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. **4** οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι, ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. **5** ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ⁰ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶν δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ⌜ἃ γέγραπται⌝, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. **7** τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; **8** ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. **9** δοκῶ γάρ, ⌝ ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. **10** ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν ⌜Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. **11** ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ ⌜γυμνιτεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν **12** καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, **13** ⌜δυσφημούμενοι παρακαλοῦμεν· ⌜ὡς περικαθάρματα⌝ τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ ⌜νουθετῶ[ν]. **15** ἐὰν ⁰γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς

¶ **4,2** ⌜ ὅ δε D^2 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A B C D* F G P Ψ 6. 33. 104. 1175 *pc* lat; sy co | ⌜ (*ex itac.?*) -τε 𝔓46 ℵ(*) A C D F G P 6. 33. 104. 365. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* ¦ *txt* B Ψ 0289 𝔐 latt sy co • **5** ⁰ D* F G • **6** ⌜ο D F G 𝔐 ar ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A B C P Ψ 0289. 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* sy^h; Or | ⌜φρονειν $ℵ^2$ C^{vid} D^2 0285^{vid}. 33 𝔐 vg^{ms} sy ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A B D* F G Ψ 0289^{vid}. 81. 1175. 1739. 1881 *pc* lat co • **9** ⌝οτι $ℵ^2$ D^1 Ψ 𝔐 vg^{cl} sy ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A B C D* F G P 0289. 6. 33. 81. 630. 1175. 1506. 1739. 1881. *l* 249. *l* 846 *pc* lat; Tert Cl Ambst • **10** ⌜κυριω 𝔓11 • **11** ⌜γυμνητ- 𝔓46 33. 1739. 1881*^{vid} 𝔐; Cl ¦ *txt* ℵ A(*) B(*) C D(*) F G P Ψ 0289. 630. 1881^{c}. 2464. *l* 249 *al* • **13** ⌜ βλασφ- 𝔓68 $ℵ^2$ B D F G Ψ 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A C P 33. 81. 1175. 1506. *l* 249. *l* 846 *pc*; Cl Eus | ⌜ωσπερ(ε)ι καθ. G *pc* • **14** ⌜-θετω 𝔓46(*: -τη) B D F G Ψ 1881 𝔐 latt ¦ *txt* 𝔓11^{vid} ℵ A C P 6. 33. 104. 365. 630. 945. 1175. 1739. *l* 249 *pc* • **15** ⁰ 𝔓46 *pc* g

ἔχητε ἐν Χριστῷ ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ ºIἸησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. Phm 10
16 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε⊤. **17** Διὰ 11,1!
τοῦτο ⊤ ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστίν μου τέκνον ἀγα- Act 16,1!
πητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς Mt 21,32 Hen 104, 13·
μου τὰς ἐν ⸢Χριστῷ [Ἰησοῦ]⸣, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ 7,17; 14,33
ἐκκλησίᾳ διδάσκω. **18** Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς
ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες· **19** ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς 16,5-7; 11,34
ὑμᾶς ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον Act 18,21!
τῶν πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν· **20** οὐ γὰρ ἐν λόγῳ 6! | 2,4!
2 ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀλλ' ἐν δυνάμει. **21** τί θέλετε; ἐν Mc 9,1
ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραΰτητος; 2K 10,2 · G 6,1

5 ⸢Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορ- 11,18
νεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν⊤, ὥστε γυναῖκά τινα Lv 18,8 Mt 5,32
τοῦ πατρὸς ἔχειν. **2** καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστὲ καὶ οὐχὶ 4,6!
μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ⸢ἀρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον 13
τοῦτο ⸢πράξας; **3** ἐγὼ μὲν γάρ, ⊤ ἀπὼν τῷ σώματι παρὼν Kol 2,5
δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο
κατεργασάμενον· **4** ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ⸢[ἡμῶν] Mt 18,20
Ἰησοῦ⸣ συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν
τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ⸢ἡμῶν Ἰησοῦ⸣, **5** παραδοῦναι τὸν 2K 13,10 | 1T 1, 20·
τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ Act 5,5.10·
πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου⊤. **6** ºΟὐ καλὸν 11,32 1P 4,6 |
τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ Mt 16,6!p L 13, 21p
φύραμα ⸢ζυμοῖ; **7** ἐκκαθάρατε ⊤ τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα Ex 12,19; 13,7

15 º1 B 1506; Clpt • **16** ⊤ (11,1) καθως καγω Χριστου 104. 614. (629) *pc* ar vgcl • **17** ⊤ † αυτο 𝔓11vid ℵ* A P 33. 81. 1175. 1505 *pc* ¦ *txt* 𝔓46.68 ℵ2 B C D F G Ψ 1739. 1881 𝔐 latt | ⸢ *1* A B D2 Ψ 𝔐 b vgst syp sa ¦ κυριω Ιησ. D* F G boms ¦ *txt* 𝔓46 ℵ C D1 6. 33. 81. 104. 629. 630. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* ar vgcl syh bo; Ambst
¶ 5,1 ⊤ονομαζεται 𝔓68 ℵ2 Ψ 1881 𝔐 vgmss sy ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A B C D F G 6. 33. 81. 1175. 1739 *pc* lat co • **2** ⸢εξαρθη Ψ 𝔐; Did ¦ *txt* 𝔓11.46.61.68vid ℵ A B C D F G P 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* | ⸢ ποιησας 𝔓46.68 B D F G Ψ 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓11vid ℵ A C 33. 81. 104. 326. 1175. 2464 *pc*; Did • **3** ⊤ως D1 F G Ψ 𝔐 b d sy; Lcf Ambst Pel ¦ *txt* 𝔓11vid.46.68 ℵ A B C D* P 6. 33. 81. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* lat co • **4** ⸢† *2* A Ψ 1505 *pc*; Lcf ¦ ημ. Ιησ. Χριστου 𝔓46 D2 F G 33. (⸢ 81). 1881 𝔐 vg syp.h** co; Ambst ¦ Ιησ. Χρ. ℵ ar ¦ *txt* B D* 1175. 1739 *pc* b d (C *illeg.*) | ⸢ *2* 𝔓46 P Ψ 629. 1505 *pc* vgst syh ¦ – 630. 1739 *pc* (33: *h. t.*; 1881: *om. vs* 4b) • **5** ⊤ Ιησου 𝔓61vid ℵ Ψ 𝔐 vgst ¦ Ιησ. Χριστου D *pc* b; Ambst ¦ ημων Ιησ. Χρ. A F G P 33. 104. 365. 1241ˢ. 1881 *al* ar vgcl syp.h*** co; Lcf ¦ *txt* 𝔓46 B 630. 1739 *pc*; Tert Epiph (C *illeg.*) • **6** º Lcf Ambst | ⸢ δολοι D* ¦ corrumpit Irlat • **7** ⊤ουν 𝔓11vid ℵ2 C Ψ 048. 33. 1739. 1881 𝔐 ar vgmss syh ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A B D F G 614. 629. 2464 *pc* lat syp; Cl

Ex 12,21 etc ἦτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα
ἡμῶν ⊤ ἐτύθη Χριστός. **8** ὥστε ἑορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ
παλαιᾷ ⌜μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ ⌜πονηρίας ἀλλ' ἐν ἀζύ-
cf 7,1 μοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας. **9** Ἔγραψα ὑμῖν ἐν
11 2Th 3,14 τῇ ἐπιστολῇ μὴ ⌜συναναμίγνυσθαι πόρνοις, **10** ⊤ οὐ πάν-
R 1,29! τως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις
⌜καὶ ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ⌜ὠφείλετε ἄρα ἐκ
9! R 16,17! τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. **11** ⌜νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ⌜ἢ πόρνος ἢ
6,9s πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοίδορος ἢ μέθυσος ἢ ἅρ-
Mc 4,11! παξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. **12** τί γάρ μοι ⊤ τοὺς ἔξω
Mt 7,1 κρίνειν; ⟨οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε⟩; **13** τοὺς δὲ ἔξω ὁ
Dt 17,7 Θ H 13,4 θεὸς ⌜κρινεῖ. ⌜*ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.*

R 16,2 1Th 4,6 **6** Τολμᾷ τις ⊤ ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρί- *3*
νεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων; **2** ○ἢ
Dn 7,22 Sap 3,8 Ap 3,21!; 20,4 οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον ⌜κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν
ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχί-
2P 2,4 στων; **3** οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτι γε βιω-
τικά; **4** βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξου-
4,14; 15,34 θενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε; **5** πρὸς ἐν-
τροπὴν ὑμῖν ⌜λέγω. οὕτως οὐκ ⌜ἔνι ἐν ὑμῖν ⟨οὐδεὶς σο-
L 12,57 φός⟩, ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ ⊤
2K 6,15 αὐτοῦ; **6** ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται καὶ τοῦτο
ἐπὶ ἀπίστων; **7** Ἤδη μὲν ○[οὖν] ὅλως ἥττημα ὑμῖν

7 ⊤ υπερ ημων ℵ² C³ Ψ 1881 𝔐 sy sa bo^{ms} ¦ *txt* 𝔓$^{11vid.46vid}$ ℵ* A B C* D F G 33. 81. 1175. 1739 *pc* latt bo; Cl Epiph • **8** ⌜, μη B ¦ ἢ 630. 1739. 1881 *pc* | ⌜ πορνειας F G • **9** ⌜ (*ex itac.*) -σθε D¹ 1241^{s} *al* • **10** ⊤και ℵ² D¹ Ψ 𝔐 vg^{ms} sy$^{(p)}$ ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B C D* F G 33. 81. 1175. 1739. 1881 *pc* lat; Tert | ⌜ ἢ 𝔓^{46} ℵ² D² Ψ 1881 𝔐 lat sy co ¦ *txt* 𝔓^{61} ℵ* A B C D* F G P 048. 33. 81. 104. 630. 1175. 1739. 2464 *al* d | ⌜ (*ex itac.?*) οφ- B² P Ψ 6. 81. 365. 630. 1505. 1739. 1881 *pm* • **11** ⌜νυνι ℵ* C D* 6. 104. 365. 629. 1241^{s} *pm* | ⌜ ἢ B² L 6. 33$^{vid.}$ 104. 365. 614. 1881 *al* f g (𝔓^{46} ℵ A C D F G P *sine acc.*); Ir^{arm} • **12** ⊤και D Ψ 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C F G P 6. 33. 81. 104. 630. 1505. 1739. 1881 *al* latt sy^{p} | ⟨τους εσωθεν υμ. κρινατε 𝔓^{46} sy^{p} • **13** ⌜κρίνει L Ψ 629. 1241^{s}. 2464 *al* d (*cf et ad* 11 ⌜) | ⌜ εξαιρετε 𝔓^{46} 6. 1739. 1881 *pc* ¦ και εξαρειτε D² 𝔐 sy$^{(h)}$ ¦ *txt* ℵ A B C D* F G P Ψ 33. 81. 104. 365. 1175. 2464 *pc*

¶ **6,1** ⊤εξ A P 33. 104. 365. 1881* *al* • **2** ○ D² L 6. 614. 629. 1241^{s} *pm*; Cyp | ⌜κρίνουσιν B² 81. 1175. 1241^{s}. 1505. 1881. 2464 *al* (𝔓^{46} ℵ A C D F G P *sine acc.*) • **5** ⌜ λαλω B | ⌜ εστιν 𝔓^{11} D F G 6. 104. 365. 630. 1739. 1881 *al* | ⟨ 2 𝔓^{11vid} D* 6. 1881 *pc* ¦ σοφ. ουδε εις D² L 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ B C Ψ 33. (ᶜ 1505) *pc* (*ut txt sed*: ουδε εις F G P 1739 *pc*) | ⊤και του αδελφου (f g) vg^{mss} sy^{p} bo^{ms} • **7** ○ 𝔓^{46} ℵ* D* 6. 33. 630. 1505. 1739. 1881 *pc* ¦ *txt* ℵ² A B C D¹ Ψ 𝔐 sy$^{p.h**}$

ἐστιν ὅτι ⌜κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; **8** ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ⌜τοῦτο ἀδελφούς.
9 ⸢Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται **10** οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται, ⌜οὐ μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες βασιλείαν θεοῦ ⸣ κληρονομήσουσιν. **11** καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ⌜Ἰησοῦ Χριστοῦ⌝ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

12 Πάντα μοι ἔξεστιν ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος. **13** τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν, ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· **14** ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ⌜ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. **15** ⸢οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ⌜ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ⌜ἆρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. **16** ᵒ[ἢ] οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστιν; *ἔσονται* γάρ, φησίν, *οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν*. **17** ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστιν. **18** Φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. **19** ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ⌜τὸ σῶμα⌝ ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ⸢ἁγίου πνεύματός⸣ ἐστιν οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυ-

Mt 5,39
Mc 10,19
15,50 E 5,5!
15,33! · R 1,29!
Act 22,16 E 5,26! · 2Th 2,13
1J 2,12
cf 1T 3,16
10,23; 7,35 Sir 37, 28
Sir 36,18 Mt 15, 17p
1Th 4,3-5
15,15.20 R 8,11 2K 4,14 G 1,1 2K 13,4 Mc 12,24 |
R 12,4!s
Gn 2,24 ℭ Mt 19, 5p | Dt 10,20 Ps 72,28 ℭ ·
2K 3,17! | 10,14.8 1T 6,11 Test Rub 5,5 Act 15,20!
Sir 23,17
3,16! J 2,21 · 1Th 4,8
R 14,7

7 ⌜κριμα ℵ 629. 1241ˢ. 1881 *pc* syᵖ • **8** ⌜ταυτα 𝔐 syʰ | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C D P Ψ 048. 33. 81. 104. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* latt; Cl • **10** ⌜ουτε (𝔓⁴⁶) B D 𝔐 lat sy; Irˡᵃᵗ Meth | *txt* ℵ A C P Ψ 33. 81. (104). 365. 1175. 1739. 1881 *al*; Cl Spec | ⌜ου 1739ᶜ. 1881 𝔐 syᵖ; Irᵃʳᵐ Cl | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C D Ψ 6. 33. 630. 1505. 1739* *pc* syʰ • **11** ⌜ *1* A D² Ψ 𝔐 sa | ημων Ιησ. Χρ. B Cᵛⁱᵈ P 33. 81. 104. 365. 629. 630. 1739. 1881. 2464 *al* lat syᵖ.ʰ** bo; Epiph | *txt* 𝔓¹¹ᵛⁱᵈ.⁴⁶ ℵ D* *pc*; Irˡᵃᵗ Tert Cyp Ambst • **14** ⌜εξηγειρεν 𝔓⁴⁶ᶜ² B 6. 1739 *pc* it vgᵐˢˢ; Irˡᵃᵗ ᵛ.ˡ. Orˡ⁷³⁹ᵐᵍ | εξεγειρει 𝔓¹¹.⁴⁶* A D* P 1241ˢ *pc* | *txt* 𝔓⁴⁶ᶜ¹ ℵ C D² Ψ 33. 1881 𝔐 vg syʰ co; Irˡᵘᵗ Tert Meth Ambst • **15** ⸢η F G ar; Meth | ⌜ημ- ℵ* A; Irᵃʳᵐ | ⌜αρα P Ψ 81. 104. 630. 1175. 1241ˢ. 1739ᶜ. 2495 *pm* | ⸢ἢ αρα F (G) | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C D K L 33. 365. 1505. 1739*. 1881. 2464 *pm* lat sy; Irˡᵃᵗ Meth • **16** ᵒ 𝔓⁴⁶ D K L Ψ 6 *pm* r syʰ; Spec | *txt* ℵ A B C F G P 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1241ˢ. 1505. 1739. 1881. 2464 *pm* lat syᵖ; Cl Cyp Lcf Meth • **19** ⌜τα σωματα Aᶜ L Ψ 33. 81ˢ 104. 365. 1175. 1505. 1881. 2464 *pm* syʰ bo; Meth Ambst | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A* B C D F G K P 630. 1241ˢ. 1739 *pm* b r syᵖ sa boᵐˢˢ | ⸢ B (629) *pc*

7,23 1P 1,18s G 4,5 · Ph 1,20!

τῶν; **20** ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε ⌜δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν⌝.

cf 5,9 · 26 1Th 4,3s 14,35

7 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε⌝, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι· **2** διὰ δὲ ⌜τὰς πορνείας⌝ ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω □καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω⌝. **3** τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ⌜ὀφειλὴν ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. **4** ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἀνήρ, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου

Mc 10,19!

σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή. **5** μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μήτι ºὰν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα σχολάσητε τῇ ⊤ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ⌜ἦτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν º1ὑ-

2K 8,8

μῶν. **6** τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην οὐ κατ' ἐπιταγήν. **7** θέλω ⌜δὲ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλὰ

R 12,6!

ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ, ⌜ὁ μὲν οὕτως, ⌜ὁ δὲ οὕτως.

40 2P 1,6! 1T 5,14.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις ⌜καὶ ταῖς χήραις⌝, καλὸν αὐτοῖς ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ· **9** εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν, κρεῖττον γάρ ἐστιν ⌜γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι.

12.25.40; 9,14; 11, 23; 14,37; 15,3 1Th 4,15 · Mc 10, 11sp

10 Τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ ⌜χωρισθῆναι, **11** — ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω, — καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.

10!

12 Τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγὼ οὐχ ὁ κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον καὶ ⌜αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ'

20 ⌜αρατε 1505*vid. 1611 (vg) | – ℵ* 2495 d; Ir^{lat} | ⊤και εν τω πνευματι υμων, ατινα εστιν του θεου C^{3} D^{2} Ψ 1739^{mg}. 1881 𝔐 vg^{ms} sy | *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C* D* F G 6*. 33. 81. 1175. 1739* *pc* lat co; Ir^{lat} Meth

¶ **7,1** ⊤μοι A D F G Ψ 𝔐 ar b vg^{cl} sy co; Ambst Pel | *txt* 𝔓^{46} ℵ B C 33. 81. 1739. 1881. 2464 *pc* r vgst • **2** ⌜την -αν F G latt sy | □ (*h. t.?*) F G *pc* • **3** ⌜οφειλομενην ευνοιαν 𝔐 sy | *txt* 𝔓$^{11.46}$ ℵ A B C D F G P Ψ 6. 33. 81. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* latt co; Cl • **5** º 𝔓^{46} B r; Cl | ⊤νηστεια και τη ℵ^{2} 𝔐 sy | *txt* 𝔓$^{11vid.46}$ ℵ* A B C D F G P Ψ 6. 33. 81. 104. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *al* latt co; Cl Epiph | ⌜συνερχησθε (-χεσθε 𝔓^{46} P 614 *pc*) 𝔓^{46} Ψ 𝔐 lat sy^{h}; Ambst | *txt* 𝔓^{11vid} ℵ A B C D F G 33. 81. 365. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* b r | º1 B • **7** ⌜γαρ ℵ^{2} B D^{2} Ψ 1739. 1881 𝔐 vg^{cl} sy | *txt* 𝔓^{46} ℵ* A C D* F G 33^{vid}. 81. 326. 629. 2464 *pc* it vgst; Cyp Ambst | ⌜ *bis* ος 𝔓^{46} ℵ^{2} Ψ 𝔐 | *txt* ℵ* A B C D F G P 6. 33. 81. 630. 1739. 1881. 2464 *pc*; Cl • **8** [⌜κ. τοις -ροις Bois, – Holsten *cjj*] • **9** ⌜† γαμειν ℵ* A C* 33. 81. 945. 1505 *pc* | *txt* 𝔓^{46} ℵ^{2} B C^{2} D F G Ψ 1739. 1881 𝔐 • **10** ⌜-ιζεσθαι A D F G 1505. 1881 *pc* | -ιζεσθω 𝔓^{46} 614 *pc* | *txt* ℵ B C Ψ 33^{vid}. 1739 𝔐; Cl Epiph • **12** [⌜αὐτή comm]

αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· **13** καὶ γυνὴ ⌜εἴ τις⌝ ἔχει ἄνδρα ἄπιστον καὶ ⌜οὗτος ⌜συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω ⌜τὸν ἄνδρα⌝. **14** ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικὶ ⊤ καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ⌜ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. **15** εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ⌜ὑμᾶς ὁ θεός. **16** τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;

Mc 10,12

R 14,19! · G 1,6 1Th 4,7 E 4,4 |

17 ⌜Εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς ⌜ἐμέρισεν ὁ ⌜¹κύριος, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ ⌜²θεός, οὕτως περιπατείτω. καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις ⌜³διατάσσομαι. **18** περιτετμημένος τις ἐκλήθη, μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ ⌜κέκληταί τις⌝, μὴ περιτεμνέσθω. **19** ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστιν καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. **20** ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ⊤ ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. **21** δοῦλος ἐκλήθης, μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ ○καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. **22** ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν, ὁμοίως ⊤ ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλός ἐστιν Χριστοῦ. **23** τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. **24** ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω □παρὰ θεῷ⌝.

R 12,6!
20.24
4,17! · 11,34; 16,1 |
G 5,2; 3,28!
G 5,6; 6,15 R 2,25s
Sir 32,23
17!
J 8,36!
E 6,6 Phm 16
6,20!
17!

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. **26** Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι.

10!
2K 8,10!; · 4,1
1T 1,13.16 · 1Th 2,4 1T 1,12 | 29; 10,11 ·
1

13 ⌜† ητις A B D² Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 sy^h bo ¦ *txt* 𝔓^46 ℵ D* F G P 1505 *al* latt sa (C *illeg.*) | ⌜αυτος D² Ψ 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓^11.46 ℵ A B C D* F G P 33. 81. 104. 1175. 1739. 1881. 2464 *al* bo | ⌜ευδ- 𝔓^46 B 81. 1881*. 2464 *pc* | ᶠ αυτον Ψ 1881 𝔐 sy^h; Tert ¦ *txt* 𝔓^11.46 ℵ(*) A B C D F G 33. 81. 1175. 1739. 2464 *al* latt sy^p co • **14** ⊤τη πιστη D F G 629 latt sy^p; Tert | ᶠανδρι ℵ² D² 𝔐 sy^h ¦ αν. τω πιστω 629 lat sy^p; Ir^lat Tert Ambst ¦ *txt* 𝔓^46 ℵ* A B C D* F G P Ψ 33. 365. 1175. 1739 *pc* co • **15** ⌜ημ- 𝔓^46 ℵ² B D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 latt sy sa ¦ *txt* ℵ* A C K 81. 326. 1175 *pc* bo • **17** ⌜ ἡ 323. 614 *pc* sy^hmg | ⌜† μεμερικεν (𝔓^46c) ℵ* B 81. 630. 1739 *pc* ¦ *txt* 𝔓^46* ℵ² (A) C D F G Ψ 33 𝔐 | ⌜¹ θεος *et* ⌜² κυριος 𝔐 sy^h ¦ θεος *et* θεος Ψ 629. 1881 *pc* vg^mss ¦ *txt* 𝔓^46 ℵ A B C D F (G) 33. 81. 104. 365. 1175. 1739. 2464 *pc* b vg sy^p co; Ambst |.⌜³ διδασκω D* F G latt • **18** ᶠ *2 1* 𝔓^15 D* F G Ψ 1881 *pc* ᶠ τις εκληθη D² 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^46 ℵ A B P 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1739. 2464 *pc* • **20** ⊤εν 𝔓^15 (1739^c) ar; Ambst • **21** ○ F G ar • **22** ⊤και 𝔐 ar b vg^mss sy^p.h ¦ δε και D F G 1505 *pc* ¦ *txt* 𝔓^15.46 ℵ A B P Ψ 33. 81. 104. 630. 1739. 1881 *pc* r vg • **24** □ 309

27 δέδεσαι γυναικί, μὴ ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός, μὴ ζήτει γυναῖκα. **28** ἐὰν δὲ καὶ ⌜γαμήσῃς, οὐχ ἥμαρτες, καὶ ἐὰν γήμῃ ° ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτεν· θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδο-
15,50 · 26! R 13,11 μαι. **29** Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ⊤ ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν· ° τὸ λοιπόν, ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας
L 14,26 | R 12,15 ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν **30** καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, **31** καὶ οἱ χρώμενοι ⌜τὸν κόσμον⌝ ὡς
9,18 · 1J 2,17 · R 12,2 μὴ ⌜καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. **32** Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος
1Th 4,1 μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσῃ τῷ ⌜κυρίῳ· **33** ὁ δὲ
E 5,29 γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί,
1T 5,5 **34** ⌜καὶ μεμέρισται. καὶ⌝ ἡ γυνὴ ⌜ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος⌝ μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία ° καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ □ τὰ τοῦ κόσμου⌝, πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρί. **35** τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑ-
6,12! μῶν ° αὐτῶν ⌜σύμφορον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπι-
1Th 4,12! · 9,13 · βάλω ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ
L 10,39s | ⌜ἀπερισπάστως. **36** Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω, οὐχ ἁμαρτάνει, ⌜γαμείτωσαν. **37** ὃς δὲ ἕστηκεν ⌜ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος⌝ μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος καὶ τοῦτο κέκρικεν ° ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ, τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιήσει. **38** ὥστε καὶ ὁ ⌜γαμίζων ⌜τὴν ἑαυτοῦ παρθένον⌝ καλῶς ⌜ποιεῖ καὶ ὁ μὴ ⌜γα-

28 ⌜ λαβης γυναικα D F G *e* ι latt? syᵖ | ° B F G • **29** ⌜οτι D F G Ψ 104 *pc* | ° 𝔓¹⁵ D* F G; Did • **31** ⌜τ. κ. τουτον D* F G 33. 81. 1739* *pc* sa; Or¹⁷³⁹ᵐᵍ | τω -μω τουτω ℵ² D¹ Ψ 1739ᶜ. 1881 𝔐 syʰ; Eus ⌞ *txt* 𝔓¹⁵ ⁴⁶ ℵ* A B bo | ⌜παραχρ L ⌞ χρ- Ψ *pc* lat • **32** ⌜ θεω F G lat; Tert Cyp Ambst • **34** ⌜ *2 3* D² F G Ψ 𝔐 ⌞ μεμ. δε (1241ˢ) *pc* syᵖ ⌞ *1 2* D* 629 *pc* f ⌞ *txt* 𝔓¹⁵.⁴⁶ ℵ A B P 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* lat syʰ; Or¹⁷³⁹ᵐᵍ Eus | ⌜ *3–5* f ⌞ *3–5 1 2* D F G Ψ 𝔐 ar b syᵖ; Cyp Ambst Spec ⌞ *1–5 1 2* 𝔓⁴⁶ ℵ A 33. 81. 1739. 1881 *pc*; Or¹⁷³⁹ᵐᵍ ⌞ *txt* 𝔓¹⁵ B P 6. 104. 365. 1175. 1505 *pc* t vg co; Eus | ° 𝔓⁴⁶ A D P 33. (629). 1175. 1505 *pc* ar t vg^cl syᵖ; Epiph | □ B; Tert • **35** ° 𝔓¹⁵ 1241ˢ *pc* latt; Eus | ⌜-φερον ℵ² D² F G Ψ 1739. 1881 𝔐; Eus ⌞ *txt* 𝔓¹⁵.⁴⁶ ℵ* A B D* 33 *pc* latt | ⌜-στους ειναι 𝔓¹⁵ • **36** ⌜-ειτω D* F G 1505 *pc* d vg^st syᵖ • **37** ⌜ *5 1–3* (+ *4* ℵ² 1505. 1881 *al*) ℵ² Ψ 1881 𝔐 ⌞ *1–4* 𝔓⁴⁶ᵛⁱᵈ F G b d ⌞ *txt* (𝔓¹⁵ᵛⁱᵈ; – εν) ℵ* A B D P 0278ᵛⁱᵈ. 33. 81. 104. 365. 1175. 2464 *pc* lat (630. 1739: – αυτ.) | ° 𝔓¹⁵ᵛⁱᵈ • **38** ⌜ *bis* εκγ- (ℵ²) Ψ 𝔐 ⌞ *txt* 𝔓¹⁵ᵛⁱᵈ.⁴⁶ ℵ* A B D (F G) 0278ᵛⁱᵈ. 33. 81. (630). 1175. 1739. 1881 *pc*; Cl | ⌜τ. π. (ε)αυτ. 𝔓⁴⁶ B D 629; Cl ⌞ – Ψ 𝔐 ⌞ *txt* 𝔓¹⁵ᵛⁱᵈ ℵ A P 33. 81. 104. 365. 1175. 1739. 1881. 2464* *pc* syᵖ.ʰ** (F G 0278. 630 *pc*: *h. t.*) | ⌜ ποιησει 𝔓¹⁵.⁴⁶ B 6. 1739. 1881 *pc*

μίζων κρεῖσσον ποιήσει. **39** Γυνὴ δέδεται ⊤ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ ⊤ ⌜κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. **40** ⌜μακαριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ ⌜δὲ κἀγὼ πνεῦμα ⌜1θεοῦ ⌜2ἔχειν. R 7,2 | 10! · 2K 8,10!

5 **8** Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, ⌜οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ ⊤ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ· **2** εἴ ⊤ τις δοκεῖ ⌜ἐγνωκέναι ○τι, ⌜οὔπω ἔγνω καθὼς δεῖ γνῶναι· **3** εἰ δέ τις ἀγαπᾷ □τὸν θεόν⌝, οὗτος ἔγνωσται □1ὑπ' αὐτοῦ⌝. **4** Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς ⊤ εἰ μὴ εἷς. **5** καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί,

6 ○ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατὴρ
ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν,
καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς
δι' ⌜οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ ⊤.

Act 15,29 · 7.10 | 13,4 · 10,23 | G 6,3 | R 8,28! · 13,12! | 10,19 | 6! Dt 6,4 etc | Ps 136,2s | 4; 12,5s R 3,30 E 4,5s 1T 2,5 Mt 2,10 · R 11,36! | J 1,3!

7 Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ ⌜συνηθείᾳ ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ⌜ἀσθενὴς οὖσα⌝ μολύνεται. **8** βρῶμα δὲ ⌜ἡμᾶς οὐ ⌜παραστήσει τῷ θεῷ· ⌜οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν⌝. **9** βλέ- 1! · 11,16 | R 14,1! | H 13,9!

39 ⌜ (R 7,2) νομω ℵ² D¹ F G Ψ 𝔐 ar vg^{cl} sy; Epiph Ambst ¦ γαμω K bo ¦ *txt* 𝔓$^{15vid\,46}$ ℵ* A B D* 0278. 6. 33. 81. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881 *pc* lat sa^{mss}; Tert Cl Cyp | ⊤ και D² F G L Ψ 614. 629. 1241^{s}. 1505 *pm* sy^{h} | ⌜αποθανη A 0278 *pc* sy^{hmg}; Cl Epiph • **40** ⌜μακαρια 𝔓^{46}; Cl | ⌜ γαρ B 6. 33. 104. 365. 630. 1739. 1881. 2464 *pc* t sy^{h} | ⌜1⌝ Χριστου 𝔓^{15} 33 | ⌜2⌝ εχω F G b d*; Tert Ambst

¶ 8,1 {⌜οἰδα μέν comm} | ⊤ δε 𝔓^{46} ar vg^{mss} (sy^{p}) • **2** ⌜ δε D F G 𝔐 vg^{cl} sy$^{p\,h^{**}}$ ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B P Ψ 0278. 33. 81. 104. 630. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* vgst; Cl Cyp Ambst | ⌜ειδεναι K L 6. 614. 629. 1241^{s}. 1505 𝔐 lat; Ambst ¦ ειναι 326 *pc* | ○ 𝔓^{46}; Ambst | ⌜ ουδεπω D* F G Ψ *pc* ¦ ουδεπω ουδεν D² 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B P 0278. 33. 81. 104. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc*; Cl • **3** □ 𝔓^{46}; Cl | □1 𝔓^{46} ℵ* 33; Cl • **4** ⊤ετερος ℵ² 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B D F G P Ψ 0278. 6. 33. 81. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* latt co; Ir^{lat} • **6** ○ 𝔓^{46} B (33) b sa; Ir^{lat} | ⌜ον B | ⊤, και ἓν πνευμα αγιον, εν ω τα παντα και ημεις εν αυτω 630. (1881) *pc* • **7** ⌜συνειδησει ℵ² D F G 𝔐 lat sy; Ambst ¦ *txt* ℵ* A B P Ψ 33. 630. 1739. 1881 *pc* vg^{mss} sy^{hmg} co | ⌜ασθενουσα 𝔓^{46} 629*. (1881); Cl • **8** ⌜υμ- ℵ* Ψ 33 365. 1241^{s}. 1881* *al* | ⁖ παριστησι ℵ² D (F G: συν-) Ψ 1881 𝔐 latt; Or^{pt} ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B 6. 33. 81. 365. 1175. 2^{1}241^{s}. 1739 *pc* co; Cl Or^{pt} | ⌜ *6–9 1–5* ℵ A^{c} 33. (1881) *pc* vg^{cl}; Tert Or^{pt} (*id., sed* ουτε¹ + γαρ D F G Ψ 𝔐 ar b sy; Cl Or^{pt}) ¦ *1–4 9 6–8 5* A* ¦ *txt* 𝔓^{46} B 81 *pc* vgst co (630: ουτε¹ + γαρ; 1739: ουτε¹ + γαρ *et* περισσευομεθα)

R 14,13.20s πετε δὲ μή πως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται
R 14,1! | 1! τοῖς ἀσθενέσιν. **10** ἐὰν γάρ τις ἴδῃ °σὲ τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; **11** ⸢ἀπόλλυται γὰρ⸣ ὁ ἀσθενῶν ⸢ἐν τῇ σῇ γνώσει,
R 14,15 ὁ ἀδελφὸς⸣ δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν. **12** οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν °ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. **13** διόπερ
R 14,13.20s εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν °μου, οὐ μὴ φάγω
Mt 17,27 κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν °μου σκανδαλίσω.

19 **9** Οὐκ εἰμὶ ⸢ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος⸣; οὐχὶ Ἰη-
15,8! J 20,18 σοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἑόρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; **2** εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε
2K 3,2s ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγίς ⸢μου τῆς⸣ ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε
Act 22,1! · 4,3 ἐν κυρίῳ. **3** Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσίν ἐστιν αὕτη. **4** μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ
L 10,7s πεῖν; **5** μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ⸢ἀδελφὴν γυναῖκα⸣ περι-
J 7,3! άγειν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυ-
Mt 8,14p J 1,42 | Act 4,36! · 2Th 3,9 | 2T 2,4 · ρίου καὶ Κηφᾶς; **6** ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρναβᾶς οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι; **7** Τίς στρατεύεται ἰδίοις
Dt 20,6 ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ ⸢τὸν καρπὸν⸣ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; °ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ
R 3,5! γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; **8** Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ⸢ταῦτα λαλῶ⸣ ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει;
Dt 25,4 1T 5,18 **9** ⸢ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται⸣· *οὐ ⸢κημώσεις βοῦν ἀλοῶντα*. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ **10** ἢ δι' ἡμᾶς
10,11 R 4,23s; 15, 4 · *unde?* πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη ὅτι *ὀφείλει ἐπ' ἐλ-*

10 ° $\mathfrak{P}^{46}$ B F G latt ¦ *txt* ℵ A D Ψ 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ sy co • **11** ⸢απ. ουν A P *pc* ¦ και απ. ℵ² D* Ψ 6. 81. (104). 365. 630. 1739. 1881 *pc* ar b ¦ και απολειται D² F G $\mathfrak{M}$ vg (sa); Ir^{lat} Ambst ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* B 33. 1175 *pc* bo; Cl | ⸢ αδ. εν τ. σ. γν. ℵ² P (630). 1175. 1505. 1739 *pc* sy^{h} ¦ αδ. επι τ. σ. γν. Ψ 1881 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A (B) D$^{(2)}$ F G 33 *pc* latt; Ir^{lat} (Cl) • **12** ° $\mathfrak{P}^{46}$ • **13** ° *bis* (D*) F G ar (b); (Cl) Cyp Ambst

¶ **9,1** ⸢ *4 2 3 1* D F G Ψ $\mathfrak{M}$ ar b sy^{h}; Ambst Pel ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B P 33. 104. 365. 629. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* vg (sy^{p}) co; Tert • **2** ⸢της εμης $\mathfrak{P}^{46vid}$ D F G Ψ 1881 $\mathfrak{M}$ sy ¦ *txt* ℵ B P 33. 104. 1739 *pc* (A: *h. t.*) • **5** ⸢γυναικας F G ar b; Tert Ambst Pel • **7** ⸢εκ του -που $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ² C³ D¹ Ψ 1881 $\mathfrak{M}$ it vg^{cl} sy$^{(p)}$ bo; Ambst ¦ *txt* ℵ* A B C* D* F G P 0222. 33. 1175. 1739 *pc* vgst sa; Pel | ° B C² D F G Ψ 81. 104. 630. 1175. 1505. 1739. 2464 *pc* latt sy^{h} sa ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A C* 33. 1881 $\mathfrak{M}$ sy^{p} bo • **8** ⸢ λεγω $\mathfrak{P}^{46}$ f ¸ τ. λεγω D F G *pc* lat • **9** ⸢ *1–3 5 6* $\mathfrak{P}^{46}$ b; Ambst ¦ γεγρ. γαρ D* F G | ⸢φιμω- $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B² C D¹ Ψ 33. 1881 $\mathfrak{M}$; Or Epiph ¦ *txt* B* D* F G 1739

πίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν καὶ ὁ ἀλοῶν ⌜ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν⌝. **11** εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; **12** Εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μή τινα ⌜ἐγκοπὴν δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. **13** Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι ⁰[τὰ] ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ ⌜παρεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; **14** οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. **15** Ἐγὼ δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. Οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ⌜ἤ — τὸ⌝ καύχημά μου ⌜οὐδεὶς κενώσει⌝. **16** ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι ⌜καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ γάρ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ ⌜εὐαγγελίσωμαι. **17** εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ⊤ ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι· **18** τίς οὖν ⌜μού ἐστιν⌝ ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον ⊤ εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

19 Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω· **20** καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ⁰ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, ◻μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον,⌝ ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· **21** τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος ⌜θεοῦ ἀλλ' ἔννομος ⌜Χριστοῦ, ἵνa ⌜κερδάνω

Sir 6,19 Jc 5,7 · R 15,27 · 2Th 3,9 · 18 Act 20,34s 2K 11,7.9; 12,13 1Th 2,9 · 13,7 · Nu 18,8.31 Dt 18,1-3 · 7,35 · 7,10! · L 10,7! G 6,6 · 12! · 2K 11,10 · Jr 20,9 L 17,10 · E 3,2! · 2K 11,7 · 12; 7,31 · 1 · Mt 20,26s · Act 16,3; 21,20-26 R 11,14 · G 6,2

10 ⌜της ελπιδος αυτου μετ. επ ελπ. (– D^{c} F G ar b sy^{hmg}) ℵ^{2} D F G Ψ (104). 1881 𝔐 ar b sy^{hmg}; (Ambst) ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B C P 33. 81. 365. 1175. 1505. 1739. 2464 *pc* vg sy; Or Eus • **12** ⌜ (*ex err.?*) εκκ- ℵ D* L Ψ 81. 614. 629. 1175. 1241^{s}. 1505 *al* • **13** ⁰ 𝔓^{46} A C D^{2} Ψ 33. 1881 𝔐 b d sy^{h}; Ambst ¦ *txt* ℵ B D* F G 6. 81. 1739 *pc* lat co | ⌜προσεδ- ℵ^{2} Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B C D F G P 33. 81. 630. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc*; Eus • **15** [⌜νη το Lachmann *cj*] | ⌜ουθεις μη καινωσει A (1175) ⌜ τις κεν F G ¦ ινα τις κενωσ(η) ℵ^{2} C D^{2} Ψ 𝔐 lat sy^{h} . *txt* 𝔓^{46} ℵ* B D*^{c} 33. 1739. 1881 *pc* b; Tert Ambst Pel • **16** ⌜χαρις ℵ* D* F G ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ^{2} A B C D^{2} Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy co; Ambst |⌜ ζωμαι 𝔓^{46} ℵ A Ψ 33. 1739 𝔐 b d ¦ -ζομαι L P 6. 104. 614. 1175. 1881 *al* ¦ *txt* B C D F G 945 lat • **17** ⊤ουκ 1505 *pc* • **18** ⌜μοι εσ. 𝔓^{46} ℵ^{2} Ψ 1881 𝔐 (sy^{h}) ⌜ εσται μοι D F G ¦ *txt* ℵ* A C K 6. 33. 81. 365. 1739. 2464 *al* lat sy^{p} (B *incert.*) | ⊤ του Χριστου D^{2} F G 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D* Ψ 33. 81. 365. 1175. 1739. 1881. 2464 *al* lat co; Ambst • **20** ⁰ (F) G* 6*. 326. 1739 *pc*; Cl Or^{1739mg} | ◻ D^{2} (L) Ψ 1881 𝔐 sy^{p} ¦ *txt* ℵ A B C D* F G P 33. 104. 365. 1175. 1505. 1739 *al* latt sy^{h} co • **21** ⌜ θεω *et* ⌜-στω D^{2} Ψ 𝔐 (sy^{p}) ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D* F G P 33. 81. 365. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* latt sy^{h} | ⌜ κερδησω 𝔓^{46} ℵ^{2} (⌜ D) Ψ 𝔐 ¦ *txt* ℵ* A B C F G P (33). 630. 1175. 1739. 1881 *pc*

R 14,1! ⁰τοὺς ἀνόμους· **22** ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ᵀ ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα πάντα, ἵνα ⌜πάντως τινὰς⌝ σώσω. **23** ⌜πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.

10,33 R 11,14 Ph 1,5

24 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. **25** πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν ⁰οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. **26** ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· **27** ἀλλὰ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μή πως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

Ph 3,14 2T 4,7! · 2P 1,6! · 2T 2,5; 4,8 1P 5,4 Jc 1,12 Ap 2,10; 3,11 Sap 4,2 14,9 2K 13,5s

10 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον **2** καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ⌜ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ **3** καὶ πάντες ⌜τὸ αὐτὸ⌝ πνευματικὸν βρῶμα ἔφαγον **4** καὶ πάντες τὸ ⁰αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα· ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ ⌜πέτρα δὲ⌝ ἦν ὁ Χριστός. **5** Ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν □ὁ θεός⌝, κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. **6** Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. **7** μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε καθώς τινες αὐτῶν, ὥσπερ γέγραπται· *ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν καὶ ἀνέστησαν παίζειν.* **8** μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν καὶ ἔπεσαν ᵀ μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι ⌜τρεῖς χιλιάδες. **9** μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν ⌜Χριστόν, καθώς τινες αὐτῶν ⌜ἐπείρασαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ⌜¹ἀπώλλυντο. **10** μηδὲ ⌜γογγύ-

R 1,13! Ex 13,21; 14,22 Ps 105,39 Sap 19,7s cf 1P 3,20s Ex 16,4.35 Dt 8,3 Ps 78,24s J 6,49 | Ex 17,6 Nu 20,7-11 Ps 78,15s Nu 14,16 Jd 5 H 3,17 Ps 78,31 | R 5,14 · Nu 11,4. 34 Ps 106,14 Act 15,20! *Ex 32, 6* ⓒ Nu 25,1.9; 26,62 | Mt 4,7p · Ps 78,18 Nu 21,5s |

21 ⁰ ℵ² F G Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B C D P 33. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* • **22** ⌜ως ℵ² C D F G Ψ 33. 1881 𝔐 vg^ms sy co ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B 1739 *pc* lat; Cyp |⌝ (+ τους 33; Cl) παντας D F G 33 latt; Cl Did^pt • **23** ⌜τουτο Ψ 𝔐 sy ⌝ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C D F G P 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1739. 1881. 2464 *al* latt • **25** ⁰ K *pc*; Cl

¶ 10,2 ⌜† -ισαντο 𝔓^46c B 1739. 1881 𝔐; Or -ιζοντο 𝔓^46* ¦ *txt* ℵ A C D F G Ψ 33. 81. 104. 365. 630. 1505. 2464 *al* latt • **3** ⌜το 𝔓⁴⁶ A C* *pc* ¦ – ℵ* ¦ *txt* ℵ² B (C²) D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 latt sy^(p) co; Ir^lat Or Epiph • **4** ⁰ 𝔓⁴⁶ A *pc* | ⌝ 𝔓⁴⁶ A C D¹ Ψ 33. 1881 𝔐 ⌟ *txt* ℵ B D* (F G) 629. 1739 *pc* • **5** □ 81 *pc* • **8** ᵀεν ℵ² A C D¹ Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 vg^mss; Ir^lat ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* B D* F G lat; Ambst | ⌜ (Nu 25,9) τεσσαρες 81 *pc* vg^mss sy^h • **9** ⌜† κυριον ℵ B C P 33. 104. 326. 365. 1175. 2464 *pc* sy^hmg ¦ θεον A 81 *pc* ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ D F G Ψ 1739. 1881 𝔐 latt sy co; Ir^lat Or^1739mg | ⌜ εξεπ (𝔓⁴⁶) ℵ C D* F G P 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *al*; Or^1739mg ¦ *txt* A B D² Ψ 𝔐 | ⌜¹ απωλοντο C D F G Ψ 33. 1739. (1881) 𝔐 ¦ *txt* (𝔓⁴⁶) ℵ A B 81 *pc*; Or^1739mg • **10** ⌜ ζωμεν ℵ D F G 33 *pc* bo ⌟ *txt* A B C Ψ 1739. 1881 𝔐 lat sy sa; Ir^lat Ambst

ζετε, ⌜καθάπερ τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. **11** ⌜ταῦτα δὲ⌝ ⌜τυπικῶς συνέβαινεν⌝ ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντηκεν. **12** ⁻Ωστε ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ. **13** πειρασμὸς ὑμᾶς ⌜οὐκ εἴληφεν⌝ εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ⌜ἐάσει ⌟ὑμᾶς πειρασθῆναι⌞ ὑπὲρ ὃ δύνασθε ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ⊤ ὑπενεγκεῖν.

14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρίας. **15** ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι. **16** Τὸ ποτήριον τῆς ⌜εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία ⌟ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ⌞; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; **17** ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν, οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου ⊤ μετέχομεν. **18** βλέπετε τὸν ⁻Ισραὴλ κατὰ σάρκα· ⌜οὐχ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; **19** Τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλόθυτόν ⌜τί ἐστιν⌝ □ἢ ὅτι εἴδωλόν ⌜τί ἐστιν⌝⌟; **20** ἀλλ' ὅτι ἃ ⌜θύουσιν, δαιμονίοις ⌜καὶ οὐ θεῷ [θύουσιν]⌝· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ⌜κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων⌝ γίνεσθαι. **21** οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων, οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. **22** ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;

23 Πάντα ⊤ ἔξεστιν ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ⊤ ἔξεστιν ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. **24** μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ

Ex 16,2s Nu 14,2. 36: 16,11-35 H 11,28! | 9,10! · 7,26! 1P 4, 7 H 9,26 1J 2,18 | R 11,20! 14,4 G 5,1 2Th 2,15

1,9 2K 1,18 1Th 5,24 2Th 3,3 2T 2,13 H 10,23; 11, 11 1J 1,9 Ap 1,5! Dt 7,9 Ps 144,13a Θ · H 13,7 cf 2P 2,9 |

1J 5,21

11,13

Mt 26,27p

Act 2,42

R 12,5!

9,13 Lv 7,6.15

8,4 Lv 17,7 Dt 32,17 Ps 106,37 Bar 4,7 Ap 9,20

2K 6,15s

Ml 1,7.12 · Is 65, 11 | Dt 32,21

6,12! Sir 37,28

8,1 R 14,19! | 13,5!

10 ⌜ καθως A C D F G Ψ 6. 33. 81. 104. 630. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* . καθως και 𝔐 ¦ *txt* 𝔓46 ℵ B P *pc* • **11** ⌜παντα δε ταυτα ℵ D F G 81 *pc* bo?; Ir$^{arm,\ latpt}$ ¦ ταυ. δε παν. C Ψ 𝔐 lat sy bo?; Ir^{latpt} ¦ *txt* A B 33. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* sa; Epiph | ⌜τυποι -νον (A) D F G (Ψ) 𝔐 sy^{h}; Ir^{arm} ¦ *txt* 𝔓46vid ℵ B C K P 33. 81. 104. 630. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* latt sy^{hmg}; Ir^{lat} Epiph • **13** ⌜ου καταλαβη F G lat; Ambst | ⌜αφησει D F G | ⌟ B 1175 *pc* | ⊤υμας ℵ^{2} (⌟ D^{2}) Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A B C D*.c F G L P 6. 33. 81. 365. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *al* • **16** ⌜ευχαριστιας F G 365 *pc*; Ir^{latpt} | ⌟ *2–5 1* ℵ C D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat; Ir^{lat} ¦ *txt* 𝔓46 A B P 2464 ar • **17** ⊤και του ενος (– D) ποτηριου D F G (629) it vg^{mss}; Ambst • **18** ⌜ουχι 𝔓46 ℵ^{2} B D^{1} Ψ 1881 𝔐 ¦ *txt* ℵ* A C D* F G 33. 630. 1241^{s}. 1739. 2464 *pc* • **19** ⌜ *bis 2 1* D$^{(2)}$ F G latt | □ 𝔓46 ℵ* A C* 6. 945. 1881 *pc* vg^{ms} • **20** ⌜ θ. τα εθνη 𝔓46vid ℵ A Ç P Ψ 33vid. 81. 104. 365. 630. 1175. 1505. 1739. 2464 *al* lat sy co (*sed* θυει 1881 𝔐) ¦ *txt* B^{vid} D F G; Ambst Spec | ⌜ *4 1 3* 𝔓46vid D F G 104. 1505 *al* latt sy; Epiph (*sed* θυει 1881 𝔐) ¦ *txt* ℵ A B C P Ψ 33. 81. 365. 630. 1241^{s}. 1739 *pc* | ⌟ δαιμ. κοιν. D* ^{2} F G ¦ καν. δαιμ. Cl • **23** ⊤ *bis* μοι ℵ^{2} C^{3} H (P) Ψ 𝔐 t vg^{cl} sy ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A B C* D F G (33). 81. 1739$^{(c)}$. 1881. 2464 *pc* lat co; Tert Cl Cyp Ambst

33 R 15,2 Ph 2,4 | R 14,2-10.22 *Ps 24,1;* 50,12; 89,12 L 10,8 R 14,3s.13

ζητείτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ⊤. **25** Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν· **26** *τοῦ κυρίου* γὰρ *ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς*. **27** εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων ⊤ καὶ θέλετε πορεύεσθαι, ⌜πᾶν τὸ παρατιθέμενον⌝ ὑμῖν ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. **28** ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο ⌜ἱερόθυτόν ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον □ τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν ⊤↘·· **29** συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἱνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ⌜ἄλλης συνειδήσεως; **30** εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί

R 14,6 1T 4,3s Kol 3,17 R 14,13! Ph 1,10 1Th 4,12 | 24! 9,20-22 | 4,16 Ph 3,17; 4,9 1Th 1,6 2Th 3,7.9 H 6,12; 13,7 E 5,1 1Th 2,14 G 4,12

βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; **31** Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ○ποιεῖτε. **32** ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἕλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, **33** καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ ⌜σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν. **1** μιμηταί μου γίνεσθε καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ. 6

17.22 23 2Th 2,15; 3,6 | Kol 2,1 R 1,13! · E 4,15! · Gn 3,16 · 3,23 | 14,1! 7 9s

2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς ⊤ ὅτι πάντα μου μέμνησθε καί, καθὼς ⊤ παρέδωκα ὑμῖν, τὰς παραδόσεις κατέχετε. **3** Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ○ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. **4** πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. **5** πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ⌜αὐτῆς· ἓν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. **6** εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. **7** Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν εἰκὼν

Gn 1,27; 5,1 Sap 2,23 Sir 17,3 2K 4,4!

24 ⊤εκαστος D² Ψ 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C D* F G H P 6. 33. 81. 630. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *pc* latt co; Cl • **27** ⊤εις δειπνον D* F G it vg^mss sa; Ambst | ⌜παντα τα μενα A • **28** ⌜ειδωλοθ- C D F G Ψ 33. 1739ᶜ. 1881 𝔐 lat syʰ bo; Tert ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B H 1175*. 1739* b sa; Ambst | □ 𝔓⁴⁶ | ⊤ (26) του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα αυτης Hᶜ Ψ 𝔐 syʰ (*p. vs* 31: C³) ¦ *txt* ℵ A B C* D F G H* P 33. 81. 365. 630. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *pc* latt syᵖ co • **29** ⌜απιστου F G ar b d vg^mss • **31** ○ 𝔓⁴⁶ F G; Spec • **33** ⌜-φερον ℵ² D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 latt ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B C

¶ **11,2** ⌜αδελφοι D F G Ψ 33 𝔐 latt sy; Ambst ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C P 81. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* co | ⊤ πανταχου F G b d • **3** ○ B* D* F G ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A Bᶜ C D² Ψ 33. 1739. 1881 𝔐; Cl • **5** ⌜εαυ- B D² 6. 629. 945 *pm*

καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν. **8** οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· **9** καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ⌜ἄνδρα. **10** διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ⌜ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. **11** πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ· **12** ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. **13** Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; **14** ᵀ οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ ἀτιμία αὐτῷ ἐστιν, **15** γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ δόξα αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται ᴼ[αὐτῇ]. **16** Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

7 **17** Τοῦτο δὲ ⌜παραγγέλλων οὐκ ⌜ἐπαινῶ ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον συνέρχεσθε. **18** πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν καὶ μέρος τι πιστεύω. **19** δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ᴰἐν ὑμῖν˃ εἶναι, ἵνα ᴼ[καὶ] οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ᴰ¹ἐν ὑμῖν˃. **20** Συνερχομένων ⌜οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν· **21** ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ ὃς δὲ μεθύει. **22** μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἴπω ὑμῖν; ⌜ἐπαινέσω ᴼὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ.

23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ⌜ἀπὸ τοῦ κυρίου˃, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος ᴼ˃Ιησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδετο ἔλαβεν ᵀ ἄρτον **24** καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ

Gn 2,22s 1T 2,13 · Gn 2,18 · Gn 24,65 · Gn 6,2 Ps 137,1 Θ E 3,10 | 10,15 · 8,7 · 2! · 14,26 · 5,1 · 1,10s · G 5,20 2P 2,1 Tt 3,10 · 1J 2,19 | 14,23 Act 1,15 · Jc 2,6 · 2! · 7,10! G 1,12 *23–25:* Mt 26,26-28 Mc 14,22-24 L 22,19s

9 ⌜ανθρωπον 𝔓⁴⁶ • **10** ⌜καλυμμα vg^{mss} bo^{pt}; Ptol^{lr} • **14** ᵀ ἤ D¹ 𝔐 sy^{hmg} sa | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C D* F G H P Ψ 33. 81. 630. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881. 2464 *pc* latt sy bo • **15** ᴼ 𝔓⁴⁶ D F G Ψ 𝔐 b; Ambst | *pon. a.* δεδ. C H P 630. 1175. 1241^{s}. 1505. 1739. 1881 *al* ar f vg sy^{h} | *txt* ℵ A B 33. 81. 365. 2464 g sy^{p} • **17** ⌜-λλω *et* ⌜-νων A C 6. 33. 104. 326. 365. 1175. 1739 *pc* f vg; Ambst | -λλων *et* -νων B | -λλω *et* -νω D* 81 b | *txt* ℵ D² F G Ψ 1881 𝔐 ar d • **19** ᴰ D* F G lat; Cyp Ambst | ᴼ ℵ A C D² F G Ψ 𝔐 b vg^{mss} sy bo; Cyp | *txt* 𝔓⁴⁶ B D* 6. 33. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* vg sa bo^{mss}; Or Ambst | ᴰ¹ 𝔓⁴⁶ C 2464 • **20** ⌜ δε 33 | – 𝔓⁴⁶ D* F G b | *txt* ℵ^{c} A B C D¹ Ψ 1739. 1881 𝔐 lat sy co • **22** ⌜επαινω 𝔓⁴⁶ B F G lat | *txt* ℵ A^{vid} C D Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 vg^{mss} | ᴼ 𝔓⁴⁶ • **23** ⌜παρα κυρ. D lat; Ambst | απο θεου F G (365) d* | ᴼ B *pc* | ᵀ τον D* F G

εἶπεν· ⊤ τοῦτό ⸢μού ἐστιν⸣ τὸ σῶμα ⸰τὸ ὑπὲρ ὑμῶν⊤· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. **25** ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ⸢ἐμῷ αἵματι⸣· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἐὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. **26** ὁσάκις γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον ⊤ πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε ἄχρι οὗ ἔλθῃ.

27 ⸢Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ⊤ ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως⊤, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. **28** δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· **29** ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ⊤ κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα⊤. **30** διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. **31** εἰ ⸢δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· **32** κρινόμενοι δὲ ὑπὸ ⸰[τοῦ] κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. **33** ⸢Ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. **34** εἴ ⊤ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

Lv 24,7 Θ Ps 37,1 Θ; 69,1 Θ Sap 16,6 |
Jr 31,31; 32,40 Zch 9,11 Ex 24,8 2K 3,6 H 7,22! R 3,25!
Mt 26,29 Ap 22,20!
H 6,6! Jc 2,10
2K 13,5!
15,6
R 14,22s
1P 4,17 · H 12, 5-7.10
4,19! · 7,17!

12 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. **2** Οἴδατε ⸢ὅτι ὅτε⸣ ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ⸢ἄφωνα ⸢ὡς ἂν ἤγεσθε⸣ ἀπαγόμενοι. **3** διὸ γνω- 8

9,11; 14,1; 15,46 · R 1,13!
G 4,8 1Th 1,9
Hab 2,18s Ps 115, 5 3Mcc 4,16 Act 17,29 |

24 ⊤ (Mt 26,26) λαβετε φαγετε C³ Ψ 𝔐 t vg^{cl} sy | *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C* D F G 0199. 6. 33. 81*. 104. 630. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881. 2464 *pc* it vgst co; Cyp Ambst Pel | ˢ 𝔓^{46} lat | ⸰ 𝔓^{46} | ⊤ κλωμενον ℵ² C³ D² F G Ψ 1739^{mg}. 1881 𝔐 sy | θρυπτομενον D* | διδομενον co | *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B C* 6. 33. 1739* *pc* vgst; Cyp • **25** ′ (L 22,20) αιμ. μου 𝔓^{46} A C P 33. 365. 1175. 1241^{s} *pc* | *txt* ℵ B D F G Ψ 1739. 1881 𝔐 • **26** ⊤τουτο 𝔓^{46} ℵ² C³ D¹ Ψ 1739^{mg} 𝔐 ar t sy bo | *txt* ℵ* A B C* D* F G 33. 630. 1739*. 1881. 2464 *pc* lat sa; Cyp • **27** ⊤τουτον I^{vid} 1739^{mg}. 1881 𝔐 ar vg^{cl} bo; Ambst | *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D F G Ψ 33. 1175. 1505. 1739*. 2464 *pc* lat sy^{h} sa; Cl | ⊤ του κυριου ℵ D² L 326. 1505 *al* sy^{h}; Ambst • **29** ⊤αναξιως ℵ² C³ D F G Ψ 1881 𝔐 latt sy | *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B C* 6. 33. 1739 *pc* co | ⊤ του κυριου ℵ² C³ D F G (Ψ, 1241^{s}). 1881^{c} 𝔐 it vg^{cl} sy; Ambst | *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B C* 6. 33. 1739. 1881* *pc* vgst co; Pel • **31** ⸢γαρ ℵ² C Ψ 1881 𝔐 sy | *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B D F G 33. 1739 *pc*; Cl • **32** ⸰ 𝔓^{46} A D F G Ψ 1739. 1881 𝔐 | *txt* ℵ B C 33. 104. 1175 *pc*; Cl • **34** ⊤ δε ℵ² D² Ψ 1739. 1881 𝔐 b vg^{mss} sy; Cl | *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B C D* F G 33. 81. 1241^{s} *pc* lat; Ambst

¶ **12,2** ′ *2* K 2464 *pc* *1* F G 629 *al* ar b d vg^{mss} sy^{p}; Ambst Pel | ⸢αμορφα F G (ar b; Ambst) Pel | ⸣ ως ανηγεσθε B² F G^{c} 1241^{s} *al* | ωσαν ηγ. G* latt [Bengel *cj*]

ρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ ◦λαλῶν λέγει⸢· Ἀνάθεμα Ἰησοῦς⸣, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν⸢· Κύριος Ἰησοῦς⸣, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. R 8,9 1J 4,2s Nu 21,3 Mc 9,39 · Mt 7,21! J 13,13 R 10,9! 1J 5,1 |

4 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· **5** καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος· **6** καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν, ⸢ὁ δὲ⸣ αὐτὸς ⸢θεὸς ὁ ἐνεργῶν⸣ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. **7** ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. **8** ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, **9** ἑτέρῳ ᵀ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ ⸢χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ⸢ἑνὶ πνεύματι, **10** ἄλλῳ δὲ ⸢ἐνεργήματα δυνάμεων⸣, ἄλλῳ ◦[δὲ] προφητεία, ἄλλῳ ◦[δὲ] ⸢διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ ᵀ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ⸢ἑρμηνεία γλωσσῶν· **11** πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα διαιροῦν ◦ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται. 11 E 1,11 Ph 2,13 6,12! 14,26 2,6ss 14,6 | 13,2 Mt 17, 20 28.30 2K 12,12 11,4; 14,1ss 28; 14,26 Act 2,4 6! R 12,3!

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστιν καὶ μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος ᵀ πολλὰ ὄντα ἕν ἐστιν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός· **13** καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ πάντες ᵀ ἓν ⸢πνεῦμα ἐποτίσθημεν⸣. **14** Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος ἀλλὰ πολλά. **15** ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; **16** καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ R 12,4! 5! G 3,28! 20

3 ◦ D F G ar; Ambst Spec | ⸢A. σουν 𝔓46 D G Ψ 𝔐 ar vgmss; Ambst ¦ A. -σου F 629 *pc* lat; Spec ¦ *txt* ℵ A B C 6. 33. 81. 1175e. 1241s. 1739. 1881 *pc* t; Did | ⸢-ιον -σουν D F G Ψ 𝔐 ar b vgmss; Ambst Pel Spec ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A B C 6. 33. 81. 104. 1241s. 1739. 1881 *pc* f t vg • **6** ⸢και ο 𝔓46 B C 81. 365. 630. 1175. (1241ˢ). 1739 *pc* ⸣ *txt* ℵ A (D F G) Ψ 33. 1881 𝔐 latt sy(p); Irlat Epiph | ⸢θ. ο εν. εστιν B 1739 ¦ εστιν θ. (ᶠ 1175. 1505) ο εν. ℵ2 𝔐 ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A C D F G P Ψ 33. 81. 365. 630. 1881. 2464 *pc* latt; Irlat Epiph • **9** ᵀ δε 𝔓46 ℵ2 A C D2 Ψ 33. 1881 𝔐 syh ¦ *txt* ℵ* B D* F G 6. 1739 *pc* latt syp; Cl Did | ⸢-μα 2138 lat | ⸢ αυτω ℵ C3 D F G 0201 𝔐 sy; Cl ¦ – 𝔓46 ¦ *txt* A B 33. 81. 104. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* lat; Ambst (C* *om.* εν … πν., Ψ *om.* ιαμ. … πν.) • **10** ⸢ενεργεια (-γηματα 𝔓46) δυναμεως 𝔓46 D F G b ¦ *txt* ℵ A B C Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat syh; Cl | ◦ *bis* 𝔓46 B D F G 0201. 6. 630. 1739. (1881) *pc* latt; Cl ¦ *txt* ℵ A C Ψ 33vid 𝔐 sy | ⸢ σις ℵ C D* F G P 0201. 33. 1175 *pc* latt syp sa; Cl ¦ *txt* 𝔓46 A B D2 Ψ 1739. 1881 𝔐 syh bo | ᵀ δε ℵ2 A C Ψ 33 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* B D F G P 0201. 6. 630; 1739. 1881 *pc* latt; Cl | ᶠ διερμ- A D* • **11** ◦ 𝔓46 D*.c F G 0201vid. 1175 latt syp ¦ *txt* ℵ A B C D1 Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 syh; Cl • **12** ᵀ του ενος ℵ2 D Ψ 𝔐 b samss; Ambst ¦ *txt* 𝔓46vid ℵ* A B C F G L P 33vid. 81. 104. 365. 1175. 1241ˢ. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* lat sy samss bo • **13** ᵀ εις D2 L 326. 614. 945. 2464 *pm* f vgcl | ⸢πομα εποτ. 630. 1505. 1881 *al* syh; Cl ¦ σωμα εσμεν A

οὖς· ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; **17** εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; **18** ⌜νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαστον αὐτῶν
15,38 Ap 4,11 ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. **19** εἰ δὲ ἦν °τὰ πάντα ἓν
14 μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; **20** νῦν δὲ πολλὰ °μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα. **21** οὐ δύναται °δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί· χρείαν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω· **22** ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν, **23** καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει, **24** τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει⊤. ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα τῷ ⌜ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δοὺς τιμήν, **25** ἵνα
R 12,5! μὴ ᾖ ⌜σχίσμα ἐν τῷ σώματι ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη. **26** καὶ ⌜εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται °[ἓν] μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. **27** Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ ⌜μέρους. **28** Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ
5 E 4,11 s; 2,20; 3,5 · θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προ-
Act 13,1 2T 1,11 · 9! · φήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, ἔπειτα χα-
10! ρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. **29** μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; **30** μὴ πάντες
9! χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦ-
14,1.12 σιν; μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; **31** ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ ⌜μείζονα.

Καὶ ⌜ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

13 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν
2K 12,4 ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν
Ps 150,5 Θ | Mt 7,22 ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. **2** καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ

18 ⌜† νυν A B D* F G 1505 *pc* ¦ *txt* 𝔓46 ℵ C D1 Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 • **19** ° B F G 33 • **20** ° 𝔓46ᵛⁱᵈ B D* 6. 1241ˢ *pc* ar b vgᵐˢˢ • **21** °A C F G P 33. 104. 326. 365. 614 *al* lat syᵖ ¦ *txt* 𝔓46 ℵ B D Ψ 1739. 1881 𝔐 vgᶜˡ syʰ; Ambst • **24** ⌜τιμης D F G syᵖ | ⌜-ρουντι 𝔓46 ℵ2 D F G Ψ 1739* 𝔐 ¦ *txt* ℵ* A B C 048. 6. 33. 630. 1241ˢ. 1739ᶜ. 1881 *pc* • **25** ⌜-ματα ℵ D* F G L 323. 2464 *pm* ar vgᵐˢ • **26** ⌜ει τι (𝔓46: ετι) B F G Ψ 1175. 1739 *pc* latt syʰ | °† 𝔓46 ℵ* A B 1739 ¦ *txt* ℵ2 C D F G Ψ 0285. 33. 1881 𝔐 latt sy • **27** ⌜μελους D* Ψ t vg syʰ; Did Ambst Epiph • **31** ⌜κρει(ττ)ονα D F G Ψ 𝔐 it vgᶜᵗ boᵐˢˢ; Or Ambst Pel Spec ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A B C 6. 33. 81. 104. 326. 365. 630. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. *l* 846 *pc* vgˢᵗ co; Eus | ⌜ει τι 𝔓46 D* (F G)

εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη ⌜μεθιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. **3** κἂν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα ⌜καυχήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

4 ῾Η ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη·[1], οὐ ζηλοῖ, □[ἡ ἀγάπη]⌝ οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, **5** οὐκ ⌜ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ ⌜τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, **6** οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· **7** πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

8 ῾Η ἀγάπη οὐδέποτε ⌜πίπτει· εἴτε δὲ ⌜προφητεῖαι, καταργηθήσονται⌝· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε ⌜γνῶσις, καταργηθήσεται⌝. **9** ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· **10** ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, ⊤ τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. **11** ὅτε ἤμην νήπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος· ὅτε ⊤ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. **12** βλέπομεν γὰρ ἄρτι ⌜δι᾽ ἐσόπτρου⌝ ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. **13** Νυνὶ δὲ μένει ⌜πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα⌝· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

14 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. **2** ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἀλλὰ ⊤ θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, ⌜πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· **3** ὁ δὲ προφητεύων ἀν-

14,2! · 12,8 Kol 2,3 · 12,9 Mt 17,20!

Mt 6,2

Dn 3,19s

E 4,2 1Th 5,14

4,6!; 8,1

10,24.33 Ph 2,4. 21 · Zch 8,17

2K 13,8 | 9,12

Jc 1,23 · Nu 12,8

Gn 32,31 2K 5,7 8,2s G 4,9 2T 2, 19 J 10,14!

3Esr 4,38 · Kol 1,4s 1Th 1,3; 5,8 H 10,22-24 · R 8,35-39 |

12; 12,31 · 12,1! · 39; 11,4s; 12,10 1Th 5,20 | Mc 16,17! · 28 · 2,1.7; 4,1; 13,2; 15,51 R 11,25; 16,25! |

¶ **13,2** ⌜ νειν A C Ψ 1881 𝔐 | *txt* 𝔓46 ℵ1 B D F G 048. 33. 81. 104. 326. 1175. 1241ˢ. 1739 *pc* (ℵ*: *h. t.*); Cl • **3** ⌜† καυθησομαι C D F G L 6. 81. 104. 630. 945. 1175. 1881* *al* latt sy^{hmg}; Tert Ambst Hier^{mss} | θησωμαι Ψ 1739ˢ. 1881^{c} 𝔐 | καυθη 1505 *pc* sy^{h} | *txt* 𝔓46 ℵ A B 048. 33. 1739* *pc* co; Hier^{mss} • **4** [ⁱ, *et* :1 –] | □ B 33. 104. 629. 1175. 2464 *pc* lat sa bo^{ms}; Cl Ambst | *pon. p.* περπ. 𝔓46 | *txt* ℵ A C D F G Ψ 048. 0243. 1739. 1881 𝔐 sy • **5** ⌜ευσχ- 𝔓46 (1241ˢ: αυσχ-) | ᶠ το 𝔓46* | το μη 𝔓46ᶜ B; Cl^{pt} • **8** ⌜εκπιπ- ℵ2 C3 D F G Ψ 1881 𝔐 lat; Cl^{pt} | *txt* 𝔓46 ℵ* A B C* 048. 0243. 33. 1241ˢ. 1739 *pc* (g); Cl^{pt} | ⌜-εια, -σεται B | ᶠ-σεις, -σονται (ℵ) A D1 F G (33). 365 *pc* ar vg^{ms} sa^{ms} bo^{ms}? • **10** ⊤τοτε D1 𝔐 sy | *txt* 𝔓46 ℵ A B D* F G P Ψ 0243. 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881 *al* latt co; Ir^{lat} Or • **11** ⊤ δε ℵ2 D2 F G K Ψ 33. 1881 𝔐 b vg^{cl} sy; Tert Cl Meth | *txt* ℵ* A B D* 048. 0243. 6 1739 *pc* ar vgst; Ambst Pel • **12** ⌜ως δι εσ. D 0243. 81. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *al* syᵖ^{h**}; Cl^{pt} | δι εσ. ως 33 | ⌜δι εσ. και L P *pc* ar; (Ir^{lat}) Or • **13** ᶠ *4–6 1–3* 𝔓46 (syᵖ); Cl

¶ **14,2** ⌜τω ℵ2 A D2 Ψ 0243. 33. 1881 𝔐 | *txt* 𝔓46 ℵ* B D* F G P 6. 630. 1739 *pc* | ⌜πνευμα F G b vg^{mss}

Act 9,31 R 12,8 1 Th 2,12 θρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. **4** ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφη-
12! τεύων ἐκκλησίαν ⊤ οἰκοδομεῖ. **5** θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς
Nu 11,29 λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων
13; 12,10 δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις ἐκτὸς εἰ μὴ ⌜διερ-
12 μηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.

6 Νῦν δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λα-
26 λῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκα-
12,8 λύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ○[ἐν] διδαχῇ; **7** ὅ-
Ap 5,8! μως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα,
ἐὰν διαστολὴν ⌜τοῖς φθόγγοις⌝ μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται
τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; **8** καὶ γὰρ ἐὰν ἄδη-
λον ⌜σάλπιγξ φωνὴν⌝ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλε-
μον; **9** οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον
λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε
9,26 γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. **10** τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φω-
νῶν εἰσιν ἐν κόσμῳ καὶ οὐδὲν ⊤ ἄφωνον· **11** ἐὰν οὖν μὴ
εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβα-
ρος καὶ ὁ λαλῶν ○ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. **12** οὕτως καὶ ὑμεῖς,
1-4; 12,31 · 5 R 14,19! ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε ⌜πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς
ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα ⌜περισσεύητε.

5.27s; 12,10 **13** ⌜Διὸ ὁ λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ.
14 ἐὰν ○[γὰρ] προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσ-
εύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. **15** τί οὖν ἐστιν;
⌜προσεύξομαι τῷ πνεύματι, ⌜προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ·
E 5,19 ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ ○δὲ καὶ τῷ νοΐ. **16** ἐπεὶ ἐὰν ⌜εὐ-

4 ⊤ θεου F G vg^{cl} • **5** ⌜-νευει (Ψ) 𝔐 ; τις -νευει (-νευη 0243. 1739). 0243. 1505. 1739. 1881 *pc* ¦ -νευων D* ¦ ἢ ο δι-νευων F G ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B D^{2} K P 048. 0289^{vid}. 33. 365. 629 *al* lat • **6** ○† 𝔓^{46} ℵ* D* F G 0243. 630. 1739. 1881 *pc* vg^{mss}; Pel ¦ *txt* ℵ^{2} A B D^{1} Ψ 048. 33 𝔐 lat; Cl Ambst • **7** ⌜φθογγου B ar b (d) bo; Ambst Pel • **8** ⌜ B D F G Ψ 𝔐 latt ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A P 048. 0243. 0289. 33. 81. 104. 630. 1241^{s}. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* • **10** ⊤αυτων ℵ^{2} D^{2} Ψ 𝔐 ar g vg^{mss} sy ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B D* F G P 048^{vid}. 0243. 0289. 6. 33. 81. 365. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881. 2464 *al* b vg co; Cl Ambst • **11** ○ 𝔓^{46} D F G 0243. 6. 81. 945. 1175. 1739. 1881 *pc* latt co; Cl ¦ *txt* ℵ A B Ψ 0289 𝔐 (1241. 1505 *h. t.*) • **12** ⌜ ματικων P 1175 *pc* ar r vg^{mss} sy^{p} co; Pel Spec ¦ ⌜ προφητευητε A I *pc*; Ambst • **13** ⌜ διοπερ ℵ^{2} Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B D^{s} F G P 048. 0243. 0289. 33. 81. 630. 1241^{s}. 1739. 1881. 2464 *pc* • **14** ○ 𝔓^{46} B F G 0243. 1739. 1881 *pc* b sa; Ambst ; *txt* ℵ A D^{s} Ψ 048 𝔐 lat sy bo • **15** ⌜-ξωμαι ℵ A D^{s} F G P 33. 1241^{s}. 2464 *al et* ⌜-ξωμαι A D^{s} F G P 33. (1175). 2464 *al* ¦ *txt* (ℵ) B Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐 latt ¦ ○ B F G *pc* latt; Epiph^{pt} • **16** ⌜ γησης 𝔓^{46} F G Ψ 048 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B D^{s} P 0243. 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881. 2464 *al*

λογῇς ⌜[ἐν] πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώ-
του πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί 2K 1,20 1Chr 16, 36 etc
λέγεις οὐκ οἶδεν· **17** σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς ἀλλ'
ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. **18** Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ ⊤, 1,14
πάντων ὑμῶν μᾶλλον ⌜γλώσσαις ⌜λαλῶ· **19** ἀλλὰ ἐν ἐκ-
κλησίᾳ θέλω πέντε λόγους ⌜τῷ νοΐ μου⌝ λαλῆσαι, ἵνα καὶ
ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.

20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν ἀλλὰ τῇ 13,11 · Jr 4,22 R 16,19 · E 4,14 · 2,6 Mt 5,48! |
κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε. **21** ἐν
τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι

⌜*ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ⌜ἑτέρων λαλήσω τῷ* Is 28,11 s
λαῷ τούτῳ
καὶ οὐδ' οὕτως *εἰσακούσονταί* μου, λέγει κύριος.

22 ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύ- Mt 12,39
ουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπί-
στοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. **23** Ἐὰν οὖν ⌜συνέλθῃ ἡ 11,20!
ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λαλῶσιν γλώσ-
σαις, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι Act 4,13; 2,13
μαίνεσθε; **24** ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ
τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρί- J 16,8 E 5,13 · 2,15 |
νεται ὑπὸ πάντων, **25** ⊤ τὰ κρυπτὰ τῆς ⌜καρδίας αὐτοῦ 4,5 2K 4,2 Dn 2, 47 1P 3,4 ·
φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσ- 1Rg 18,39
κυνήσει τῷ θεῷ ἀπαγγέλλων ὅτι *ὄντως ° ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν* Is 45,14 Zch 8,23
ἐστιν.

26 Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ⊤ 11,18
ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν 6; 12,7-10
ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. 13! · 12! E 4,12!
27 εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς
καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω· **28** ἐὰν δὲ μὴ ᾖ

16 ⌜ τω Ψ 1739 𝔐 | – 𝔓46 ℵ* A F G 0243. 33. 629. 1241s. 1881 *al* | *txt* ℵ2 B Ds P 81. 365. 1175 *pc* • **18** ⊤μου K L 326. 614. 629. 945 *al* (vgcl) sa | οτι F G lat; Pel | υπερ 𝔓46 (*pc*) | ⌜-σση ℵ A Ds F G 0289. 33 *pc* latt bo | ⌜ λαλων 𝔐 | λαλειν 𝔓46 | – A | *txt* ℵ B Ds F G P Ψ 048. 0243. 0289. 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1739. 1881 *pc* latt • **19** ⌜εν τω ν. μ. 𝔓46 | δια του νοος μου 048vid 𝔐 d syh | δια τον νομον (ar) b; Mioneᴱ Ambst | *txt* ℵ A B Dᶜ (F G) P Ψ 0243. (ᵛ 33). 81. 104. 630. 1175. 1241s. 1739. 1881. 2464 *pc* lat; Epiph • **21** ⌜εαν 𝔓46 | ⌜-ροις 𝔓46 Dˢ F G 1881 𝔐 lat sy(p) co; Mioneᴱ | *txt* ℵ A B Ψ 0201. 0243. 6. 33. 81. 104. 326. 1241s. 1739. 2464 *pc* • **23** ⌜ελθη 𝔓46vid B G* • **25** ⊤και ουτω(ς) D2 Ψ 1881 𝔐 sy(p) | *txt* 𝔓46 ℵ A B Ð* F G 048. 0201. 0243. 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241ᶜ. 1739. 2464 *al* latt co | ⌜ διανοιας 𝔓46 | ° ℵ* D* F G Ψ 0243. 1739 *pc* | *txt* (𝔓46) ℵc A B D2 33. 1881 𝔐 • **26** ⌜ υμων ℵ2 D F G Ψ 𝔐 latt sy | *txt* 𝔓46 ℵ* A B 0201. 0243. 0285. 33. 81. 630. 1175. 1241ᶜ. 1739. 1881 *pc* co

2 ⌜διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω
1Th 5,19-21 καὶ τῷ θεῷ. **29** προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν καὶ
οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· **30** ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ
καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. **31** δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα
Ap 22,6 ⌜πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν καὶ πάντες
R 15,33! παρακαλῶνται. **32** καὶ ⌜πνεύματα προφητῶν προφήταις
ὑποτάσσεται, **33** οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ⌜ὁ θεὸς⌝
33b-36: 11,3 1T 2,11s E 5,22-24 Tt 2,5 1P 3,1.5 · 4,17! | cf 11,5 ἀλλὰ εἰρήνης.

Ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων **34** ⌜αἱ γυ-
Gn 3,16 ναῖκες ⊤ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ⌜ἐπιτρέ-
πεται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ ⌜ὑποτασσέσθωσαν⊤, καθὼς
καὶ ὁ νόμος λέγει. **35** εἰ δέ τι ⌜¹μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ
7,2 τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ᴼἐστιν
γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ.⌝ **36** ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ
θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγι-
7,10! νωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν ὅτι ⌜κυρίου ἐστὶν ἐντολή⌝· **38** εἰ
δέ τις ἀγνοεῖ, ⌜ἀγνοεῖται. **39** Ὥστε, ἀδελφοί ᴼ[μου],
1! ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν καὶ ᴼ¹τὸ λαλεῖν ⌜μὴ κωλύετε
16,14 · 1Th 4,12! · Kol 2,5 γλώσσαις⌝· **40** πάντα δὲ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γι-
νέσθω. ⊤

G 1,11 15 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγ- 9
11,23 1Th 2,13 · R 11,20! γελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστή-
κατε, **2** δι' οὗ καὶ σῴζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην
ὑμῖν ⌜εἰ κατέχετε⌝, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε. **3** παρ-

28 ⌜ερμ- B (D* F G: ο ερμ-) 365 *pc* • **31** ⌜εκαστοι 6 *pc* ¦ εκασ. παντ. 0243. 630. 1739. (1881) *pc* ¦ – 33. 2464 vg^{mss} • **32** ⌜-μα D F G Ψ* 1241^{s} *pc* ar b vg^{mss} sy^{p} • **33** ⌜ θ. 𝔓^{46} F G ¦ – Ambst • **34/35** ⌜*vss* 34/35 *pon. p.* 40 D F G ar b vg^{ms}; Ambst ¦ [– Straatman *cj*] ¦ ⌜υμων (D F G) 𝔐 (ar b) sy; Cyp (Ambst) ¦ *txt* ℵ A B Ψ 0243. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881. 2464 *al* lat co ¦ ⌜επιτετραπται Ψ 1881 𝔐; Mcion^{E} ¦ *txt* ℵ A B (D F G) K 0243. 33. 365. 630. 1175. 1241^{s}. 1739 *al* lat(t) ¦ ⌜ σθαι (D F G) Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐 lat(t) sy ¦ *txt* ℵ A B 33. 81. 365. (1175). 1241^{s}. 2464 *pc*; Epiph ¦ ⌜ τοις ανδρασιν A ¦ ⌜¹ μανθανειν ℵ* A^{c} 33. 81. 104. 365. 1241^{s}. 1505. 2464 *pc* ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ^{2} B (D F G) Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐 (A* *illeg.*) ¦ ° 𝔓^{46} B 81 • **37** ⌜ *1 3 2* ℵ* 81^{vid} ¦ *1 2* D* F G (*pc*) b; Ambst ¦ κυρ. εισιν εντολαι D^{2} Ψ 𝔐 lat sy sa ¦ θεου εστ. λη A (1739^{c}. 1881) ⌜ *txt* 𝔓^{46} ℵ^{2} B 048. 0243. 33. 1241^{s}. 1739* *pc* vg^{ms} • **38** ⌜ ειτω 𝔓^{46} ℵ^{2} A^{c} B D^{2} Ψ 1881 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ* A*^{vid} D(*) (F G) 048. 0243. 6. 33. 1739 *pc* b co • **39** ° 𝔓^{46} B^{2} D* F G Ψ 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 lat; Ambst ¦ *txt* ℵ A B* D^{1} 048. 326. 1175. 1241^{s}. 2464 *al* vg^{mss} ¦ °¹ 𝔓^{46} B 0243. 630. 1739. 1881 *pc* ¦ *txt* ℵ A D F G Ψ 048. 33 𝔐 ¦ ⌜ *3 1 2* D^{2} Ψ 𝔐 lat ¦ εν γλ. μη κ. D* F G (sy) ¦ μη κ. εν γλ. 𝔓^{46} B ¦ *txt* ℵ A P 048. 0243. 6. 33. 81. 630. 1241^{s}. 1739. 1881 *pc* • **40** ⊤ *hic vss* 34/35 *add.* D F G ar b vg^{ms}; Ambst

¶ **15,2** ⌜οφειλετε κατεχειν D*.^{c} F G ar b t vg^{ms}; Ambst

ἑδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ⸋ὃ καὶ παρέλαβον,⸌ ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφὰς **4** καὶ ὅτι ἐτάφη καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς γραφὰς **5** καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ ⌜εἶτα τοῖς⌝ δώδεκα· **6** ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ ⊤ ἐκοιμήθησαν· **7** ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ ⌜εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· **8** ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοί. **9** Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ· **10** χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ ⌜οὐ κενὴ ἐγενήθη⌝, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ○[ἡ] σὺν ἐμοί. **11** εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ⸢ὅτι ἐκ νεκρῶν⸣ ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; **13** εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· **14** εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα ○[καὶ] τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ καὶ ἡ πίστις ⌜ὑμῶν· **15** εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν ⸋εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται⸌. **16** εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· **17** εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν ⊤, ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, **18** ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. **19** εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

20 Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν ἀπαρχὴ τῶν

14.17 · 7,10! Is 53,5s. 8s. 12 1P 3,18 | Hos 6,2 Jon 2,1 Mt 16,21! | L 24,34 J 21,15ss · Mc 16,14p | ? Act 2,1ss | 1Th 4,13-15 | Act 12,17! · L 24, 50p | 9,1 Act 9,3p | Mt 5,19 E 3,8 1T 1,15 | Act 8,3! | 3,10! Act 14,26 G 1,15 · 2K 6,1 | 2K 11,5.23! | 3,5 | Mt 22,23!p 2T 2,18? | 2! | 1J 5,10 | Act 1,22! · 6,14! Act 3,15! | 2! | R 6,11 | Bar Ap 21,13 | 4! · 23 Kol 1,18! Act 3,15; 26,23 · 1Th 4,13!

3 ⸋ b; Ir^{lat} Ambst • **5** ⌜επειτα ℵ A 33. 81. 614. 1175 *pc* ¦ και μετα ταυτα D* F G lat ¦ *txt* 𝔓^{46} B D^{2} Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐; Or | ⌜ (Mt 28,16) ενδ- D* F G latt sy^{hmg} • **6** ⊤και ℵ^{2} A^{c} D^{2} Ψ 048. 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* A*^{vid} B D* F G 0243. 6. 630. 1739. 1881 *pc* latt sy^{h}; Or • **7** ᶠ επειτα 𝔓^{46} ℵ* A F G K 048. 0243. 33. 81. 614. 630. 1175. 1739. 1881 *al* ¦ *txt* ℵ^{2} B D Ψ 𝔐 • **10** ᶠκενη ουκ εγ. 𝔓^{46} ¦ πτωχη ουκ εγ. D* (F G: ου γεγονεν) b; Ambst | ○† ℵ* B D* F G 0243. 0270*. 6. 1739 *pc* latt ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ^{2} A D^{1} Ψ 33. 1881 𝔐 • **12** ᶠ *2 3 1* 𝔓^{46} D* F G 0270^{vid} • **14** ○† 𝔓^{46} ℵ^{2} B Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐 ar b d sy; Ir^{lat} Ambst ¦ *txt* ℵ* A D F G K P 33. 81. 326. 1241ˢ *al*; Epiph | ⌜ημ B D* 0243. 0270*. 6. 33. 81. 1241ˢ. 1739. 1881 *al* ar vg^{mss} sa^{mss}; Epiph • **15** ⸋ D *pc* ar b r vg^{mss} sy^{p}; Ir^{lat} Ambst • **17** ⊤ † εστιν B D*; (Ir^{lat}) ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A D^{2} F G Ψ 048. 0243. 33. 1739. 1881 𝔐

Gn 3,17-19 R 5,12. 18

κεκοιμημένων ⊤. **21** ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. **22** ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνῄσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζῳοποιηθήσονται. **23** Ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ

20! · G 5,24 · 1Th 4,16 R 8,10s · 1Th 2,19!

τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, **24** εἶτα τὸ τέλος, ὅταν ⌜παραδιδῷ τὴν

Dn 2,44 E 1,21!

βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. **25** δεῖ γὰρ αὐτὸν

Ps 110,1 Mt 22, 44p L 19,27 | Ap 20,14; 21,4

βασιλεύειν ἄχρι οὗ *θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς* ⊤ *ὑπὸ τοὺς πόδας* αὐτοῦ. **26** ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος·

Ps 8,7 E 1.22 H 2,8 Ph 3,21

27 *πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ*. ὅταν δὲ εἴπῃ ○ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. **28** ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε ○[καὶ] αὐτὸς □ὁ υἱὸς◝ ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς ○¹[τὰ] πάντα ἐν πᾶσιν.

Kol 3,11

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται

2 Mcc 12,43 s

ὑπὲρ ⌜αὐτῶν; **30** Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; **31** καθ' ἡμέραν ἀποθνῄσκω, νὴ τὴν ⌜ὑμετέραν καύχησιν, ○[ἀδελφοί], ἣν ἔχω ἐν ⌜Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ

R 8,36!

R 3,5! · Act 20,3! 2K 1,8

ἡμῶν◝. **32** εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, *φάγωμεν καὶ*

·*Is 22,13* ℭ L 12,19 Sap 2,5 s | 6,9 G 6,7 Jc 1,16 L 21,8 · Menander, Thais |

πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνῄσκομεν. **33** μὴ πλανᾶσθε·

φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί.

Sap 13,1 1P 2,15 1Th 4,5! Mt 22,29 Act 26,8 · 6,5!

34 ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσιν, πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν ⌜λαλῶ.

L 13,24 · J 12,24

35 Ἀλλὰ ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; **36** ἄφρων, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζῳοποι-

20 ⌜εγενετο D^2 Ψ 𝔐 sy | *txt* 𝔓^{46} ℵ A B D* F G P 0243. 6. 33. 81. 365. 630. 1175. 1241^s. 1739. 1881. 2464 *pc* latt co; Ir^{lat} • **24** ⌜παραδω 1881 𝔐 latt | *txt* 𝔓^{46} ℵ A (B) D (F G) Ψ 0243. 0270. 1505. 1739 *pc* • **25** ⌜αυτου A F G 33. 104. 629 *pc* ar r vg^{mss} sy^p; Mcion^T Epiph • **27** ○ 𝔓^{46} B 33. 630. 1505 *pc* lat; Ir^{lat} Ambst | *txt* ℵ A D F G Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐 r • **28** ○ B D* F G 0243. 33. 1175. 1739 *pc* b vgst sy^p sa bo^{mss}; Ir^{lat} | *txt* ℵ A D^2 Ψ 𝔐 ar f r vg^{cl} sy^h bo; Tert Ambst Epiph | □ vg^{mss}; Ambst | ○¹† A B D* 0243. 6. 33. 81. 1241^s. 1739 *pc* | *txt* ℵ D^2 F G Ψ 075. 1881 𝔐 • **29** ⌜των νεκρων D^2 𝔐 sy^p bo^{mss} | αυτων τ. νεκ. 69 ◝ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B D* F G K P Ψ 075. 0243. 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1241^s. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* latt sy^h co; Epiph • **31** ⌜ημ- A 6. 365. 614. 629. 1241^s. 1505. 1881 *al* | ○ 𝔓^{46} D F G Ψ 075. 0243. 1739. 1881 𝔐 b; Ambst Pel | *txt* ℵ A B K P 33. 81. 104. (326). 365. 1175. 1241^s. 2464 *pc* lat sy co | ◝κυριω D* b; Ambst Pel • **34** ⌜ λεγω A F G 075. 1881 𝔐 ar | *txt* 𝔓^{46} ℵ B D P Ψ 0243. 33. 81. 365. 630. 1175. 1241^s. 1505. 1739. 2464 *pc* lat

εἶται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· **37** καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ ⌜γενησόμενον σπείρεις ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν· **38** ὁ δὲ θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. **39** Οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων. **40** καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. **41** ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. **42** Οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· **43** σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· **44** σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν. **45** οὕτως καὶ γέγραπται· *ἐγένετο ὁ* πρῶτος ⁰¹*ἄνθρωπος* Ἀδὰμ *εἰς ψυχὴν ζῶσαν*, ὁ ἔσχατος ⁰¹Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζῳοποιοῦν. **46** ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. **47** ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ⌜ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ⌝ᵀ. **48** οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· **49** καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, ⌜φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

50 Τοῦτο ⌜δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ ⌜κληρονομῆσαι οὐ δύναται⌝ οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. **51** ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· ᵀ πάντες ᵀ ⌜οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ⌝ ἀλλαγησόμεθα, **52** ἐν ἀτόμῳ, ἐν ⌜ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι·

12,18! · Gn 1,11s

Gn 1,20.24; 8,17

49 Ph 2,10 J 3,12

Ph 3,20s Kol 3,4

2,14

1 P 3,18

Gn 2,7 Θ

2 K 3,6.17 R 8,11 J 6,63

Gn 2,7

J 3,13.31

Gn 5,3

R 8,29 2 K 3,18 · 40!

7,29 · 6,9s.13 J 3,6!

14,2!

1 Th 4,15.17

Mt 24,31!

37 ⌜γεννη- 𝔓⁴⁶ F G (b) d • **45** ⁰ B K 326. 365 *pc*; Ir^{lat} | ⁰¹ 𝔓⁴⁶ • **47** ⌜ο κυριος 630; (Mcion^{A}) ¦ ανθ. ο κυρ. ℵ² A D¹ Ψ 075. 1739^{mg}. 1881 𝔐 sy ¦ ανθ. πνευματικος 𝔓⁴⁶ ¦ *txt* ℵ* B C D* F G 0243. 6. 33. 1175. 1739* *pc* latt bo | ᵀο ουρανιος F G latt • **49** ⌜-σωμεν (+ δη 𝔓⁴⁶) 𝔓⁴⁶ ℵ A C D F G Ψ 075. 0243. 33. 1739 𝔐 latt bo; Ir^{lat} Cl ; *txt* B I 6. 630. 945^{vl}. 1881 *al* sa • **50** ⌜γαρ D F G b; Mcion^{T} Ir^{lat} Ambst | ⌜κλ. ου ανται A C D Ψ 075. 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy^{p}; Ir$^{gr.\,lat pt}$ Cl^{pt} ¦ ου κληρονομησουσιν F G ar vg^{ms} bo; Mcion^{T} Ir$^{lat pt}$ Ophites$^{Ir lat}$ Ambst ¦ *txt* ℵ B 365 *pc* sy^{h} sa; Cl^{pt} Or • **51** ⌜οι A | ᵀ μεν ℵ A C² D² F G Ψ 075. 0243^{s}. 33. 1881 𝔐 lat sy^{h}; Ambst ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ B C* D* 0243*. 1739 *pc* b | ⌜ *2 1 3 4* ℵ C 0243*. 33. 1241^{s}. 1739 *pc*; Hier^{mss} (A*: οι *loco* ου) ¦ ου κοι., ου π. δε 𝔓⁴⁶ A^{c} (F G: ουν κοι.) ¦ ανασ̀τησομεθα, ου π. δε D* lat; Tert Ambst Spec ¦ *txt* B D² Ψ 075. 0243^{c}. 1881 𝔐 sy co; Hier^{mss} • **52** ⌜ροπη 𝔓⁴⁶ D* F G 0243. 6. 1739 *pc* ¦ *txt* ℵ A B C D² Ψ (33). 1881 𝔐

σαλπίσει γὰρ καὶ οἱ νεκροὶ ⌜ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι καὶ
ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. **53** Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐν-
2K 5,4 δύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι
ἀθανασίαν. **54** ὅταν δὲ ⸢τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται
ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ⊤ἀθανασίαν⸣,
τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος·

Is 25,8 *κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς ⌜νῖκος.*

Hos 13,14 H 2,14! **55** *ποῦ σου, θάνατε, τὸ ⌜ᶠνῖκος;*

ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον⸣;

R 7,13 **56** □τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις
R 7,25! τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος·↖ **57** τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι
1J 5,4 ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Kol 1,23 **58** Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμε-
16,10· τακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάν-
Is 65,23 1Th 3,5 2Chr 15,7 τοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

Act 11,29! 2K 8–9 · 7,17 · G 1,2 **16** Περὶ δὲ τῆς λογείας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους ὥσπερ δι-
Mt 28,1p Act 20,7 Ap 1,10 έταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑ-
μεῖς ποιήσατε. **2** κατὰ μίαν ⌜σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν
παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι ἐὰν ⌜εὐοδῶται, ἵνα
μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογεῖαι γίνωνται. **3** ὅταν δὲ παραγέ-
νωμαι, οὓς ⸢ἐὰν δοκιμάσητε⸣, δι' ἐπιστολῶν τούτους πέμ-
ψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἰερουσαλήμ· **4** ἐὰν
2K 8,19ss δὲ ⸡ἄξιον ᾖ⸢ τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύ-
σονται.

4,19! · Act 19,21 2K 1,16 **5** Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω·
Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι, **6** πρὸς ὑμᾶς ○δὲ τυχὸν ⌜πα-

52 ⌜ αναστησ- A D F G P *pc* ¦ *txt* 𝔓46 ℵ B C Ψ 075. 0121. 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 • **54/55** ⸢ *7 11* 𝔓46 ℵ* C* 088. 0121. 0243. 1175. 1739* *pc* lat sa^{mss} bo; Ir^{lat} Ambst ¦ *7–11 6 1–5* A 326 (F G 365, 614*, 629*: *h. t.*) sa^{mss} ¦ *txt* ℵ^{2} B C^{2vid} D Ψ 075. 1739$^{c.(mg)}$. 1881 𝔐 vg^{mss} sy (*sed* ⌜την ℵ A 088. 33 *pc*) | ⸢ *bis* νεικος (*ex itac.* 𝔓46 B D* 088 *pc*); Tert^{pt} Cyp | ⸢ *6 2–5 1* D(*) F G; Ir$^{lat pt}$ Tert Cyp Eus^{pt} Ambst ¦ κεν.; π. σ., αδη, το νι. ℵ^{2} A^{c} Ψ 075. 1881 𝔐 sy$^{(p)}$ ¦ νι.; π. σ., αδη, το κεν. 0121. 0243. 33. 81. 326. 1175. 1241ˢ. 1739^{c}. 2464 *pc* ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* B C 088. 1739* *pc* lat co; Ir$^{lat pt}$ Eus^{pt} (A*: *h. t.*) • **56** [□ Straatman *cj*]

¶ **16,2** ⸢ -των ℵ^{2} 075. 0121. 0243. 1739. 1881 𝔐 sy^{h} bo ¦ *txt* ℵ$^{(c)}$ ¦ A B C D F G I^{vid} P Ψ 088. 33 *pc* latt sy^{p} sa | ⌜-δωθη ℵ^{2} A C K Ψ 088. 0121. 0243. 6. 81. 104. 365. 630. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881 *al* ¦ *txt* ℵ* B D F G 075. 33 𝔐 • **3** ⸢ δοκιμαζετε 𝔓46 • **4** ⸡ ℵ* D F G Ψ 075 𝔐 ¦ *txt* 𝔓46 ℵ^{2} A B C P 088. 0121. 0243. 33. 81. 630. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *al* lat • **6** ○ 𝔓46 vg^{mss}; Ambst | ⸢ † καταμ 𝔓^{34} B 0121. 0243. 6. 1739^{c} *pc* ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A C D (F G) Ψ 075. 088. 33. 1739*. 1881 𝔐

ραμενῶ ⌜ἢ καὶ⌝ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε
οὗ ἐὰν πορεύωμαι. **7** οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ
ἰδεῖν, ἐλπίζω ⌜γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἐὰν
ὁ κύριος ἐπιτρέψῃ. **8** ⌜ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς
πεντηκοστῆς· **9** θύρα γάρ μοι ἀνέῳγεν μεγάλη καὶ ἐνερ-
γής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε, ἵνα ἀφόβως γένη-
ται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς ⌜κἀγώ·
11 μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν
ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ
τῶν ἀδελφῶν. **12** Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ⌝,
πολλὰ παρεκάλεσα αὐτόν, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν
ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ· ἐ-
λεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κρα-
ταιοῦσθε. **14** πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἶδατε τὴν οἰκίαν
Στεφανᾶ⌝, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς ⌜Ἀχαΐας καὶ εἰς διακο-
νίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· **16** ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑπο-
τάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ
κοπιῶντι. **17** χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ
Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ⌜ὑμέτερον ὑστέρημα
⌜οὗτοι ἀνεπλήρωσαν· **18** ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα
καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

19 □Ἀσπάζονται ὑμᾶς □[1]αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. ⌜ἀ-
σπάζεται ὑμᾶς⌝[1] ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ ⌜Πρίσκα
σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ⌝. **20** ἀσπάζονται

Tt 3,12 · 1I R 15, 24 2K 1,16
Act 20,2s
Act 18,21!; | 19,1. 10
Act 14,27!
Ph 1,28
Act 16,1!
15,58
1T 4,12 · 6!
Act 18,24!
Mc 13,37! · R 11, 20! G 5,1 Ph 1,27; 4,1 1Th 3,8 2Th 2,15 · Ps 30,25 Θ E 6,10 | 14,40
17; 1,16 · R 16,5; · 12,6!
H 13,17
R 16,3
1Th 5,12s 1T 5, 17 | 15!
2K 8,14!
2K 2,13; 7,13
Ap 1,4.11
Act 18,2!
R 16,5!

6 ⌜ *I* 𝔓[46] B 0121. 0243. 6. 630. 1739. 1881 *pc* (sy[p]) ¦ 2 F G *pc* ar ¦ *txt* 𝔓[34] ℵ A C (D) Ψ 075. 088 33 𝔐 lat sy[h] • **7** ⌜ δε Ψ 075 𝔐 vg[mss] sy[h] ⌝ *txt* 𝔓[46] ℵ A B C D F G P 088. 0121. 0243. 6. 33. 81. 365. 1175. 1739. 1881. 2464 *al* lat sy[p] co • **8** ⌜-μένω B[2] D[2] 075. 6. 33. 81. 365. 629. 1241[s]. 1739. 1881. 2464 *al* ¦ *txt* Ψ 0121. 0243 𝔐 latt (𝔓[46] ℵ A B* C D* F G P 088 *sine acc.*) • **10** ⌜εγω 𝔓[46] B 0121. 0243. 6. 1739. 1881 *pc* sy[p] sa ⌝ *txt* (*vl* και εγω) 𝔓[74] ℵ A C D F G Ψ 33 𝔐 latt sy[h] bo • **12** ⌜ δηλω υμιν οτι ℵ* D* F G ar vg[cl]; Ambst • **15** ⌜ και Φορτουνατου ℵ[2] D 104. 629. 1175. 1241ˢ. 2464 *pc* b vg[st] bo ¦ κ. Φορ. και Αχαικου C*[vid] F G 365. 1505 *pc* ar vg[cl] sy[h**]; Pel ¦ *txt* 𝔓[46] ℵ* A B C[2] Ψ 075. 0121. 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 r sy[p] sa; Ambst ¦ ⌜Αχ. αυτος 33 ¦ Ασιας 𝔓[46] bo[ms] • **17** ⌜υμων 𝔓[46] ℵ A Ψ 075 𝔐 co ¦ *txt* B C D F G P 0121. 0243. 33. 630. 1739. (1881) *pc* ¦ ⌜ αυτοι A D F G 0121. 0243. 6. 1739 *pc* lat sy[p]; Ambst • **19** □ *vs* A *pc* ¦ □[1] 𝔓[46] 69 *pc* ¦ ⌜ ζονται B F G 075. 0121. 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 co ¦ *txt* ℵ Ĉ D K P Ψ 104. 2464 *pc* ¦ ⌜-κιλλα C D F G Ψ 075. 1881ᶜ 𝔐 it vg[cl] sy bo[pt]; Ambst Pel ¦ *txt* (𝔓[46]) ℵ B P 0121. 0243. 33. 1175*. 1739. 1881* *pc* r vg[st] sa bo[pt] ¦ ⌜παρ οις και ξενιζομαι D* F G it vg[cl]

R 16,16! ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. 21 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

G 6,11 Kol 4,18 2Th 3,17 Phm 19 | 12,3 G 1,8s Act 23,14 R 9,3 · 11,26 Ap 22,20 | R 16,20! **22** Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. **23** εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον, ἤτω ἀνάθεμα. ⸀μαράνα θά⸁. **23** ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ⊤ μεθ' ὑμῶν. **24** ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.⊤

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β′

1K 1,1! Act 16,1! **1** Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν

9,2; 11,10 R 16,1 | R 1,7! ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ, **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1P 1,3 E 1,3; · 1, 17 · J 20,17 · R 12,1; · 15,5 **3** Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰη- *1*
σοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης

7,6 · 4,8! παρακλήσεως, **4** ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα ⊤ αὐτοὶ

4,10! 1P 4,13 ὑπὸ τοῦ θεοῦ. **5** ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ

4,15 ἡ παράκλησις ἡμῶν. **6** εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως ⸀καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ

22 ⸀μαραν αθα B² D² G*ᵛʲᵈ K L Ψ 323. 365. 1505 *al* vg^cl sy ⁝ μαραναθα F G^c 0121. 0243. 1739. 1881 𝔐 ⁞ *txt ?* (𝔓⁴⁶ ℵ A B* C D* P 33 *incert.*) • **23** ⊤ Χριστου ℵ² A C D F G Ψ 075. 0121. 0243. 1739. 1881 𝔐 it vg^cl sy bo; Ambst ⁞ *txt* ℵ* B 33 *pc* sa • **24** ⊤αμην ℵ A C D Ψ 075. 1739^c 𝔐 lat sy^h bo; Pel ⁞ γενεθητω γενεθητω G ⁞ *txt* B F 0121. 0243. 33. 81. 630. 1739*. 1881 *pc* sy^p sa bo^mss; Ambst

Subscriptio: προς Κορινθιους α′ ℵ A B* C (D*, F G, Ψ) 33. 81 *pc* ⁞ πρ. Κ. α′ εγραφη απο Εφεσου B¹ P (945) *pc* (+ Παυλου αποστ. επιστολη 1175 *al*) πρ. Κ. α′ εγραφη απο Φιλιππων δια Στεφανα και Φορτουνατου και Αχαικου και Τιμοθεου (+ υπο Παυλου και Σωσθενους 104) D² 075. 1739. 1881 𝔐 ⁞ – 0121. 629. 630. 1505. 2464 *pc*

¶ **1,4** ⊤και D* F G lat • **6/7** ⸀κ. σωτ. της ενεργ. … υπερ υμ.· ειτε (+ ουν 33) … παρακλ. και σωτηριας (B 33: *om.* κ. σωτ.¹) D F G 0209 𝔐 ar b (sy^h) ⁞ της ενεργ. … υπερ υμων 81. 630 *pc et v. l. al* ⁞ *txt* (𝔓⁴⁶; *h. t.* παθημ. *vs* 6/7) ℵ A C P Ψ 0121. 0243. 104. 365. (629). 1175. 1739. 1881 *pc* r vg (sy^p) co; Ambst

τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν. **7** καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν⟩ εἰδότες ὅτι ὡς κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως. 6.4 R 5,3 s

8 Οὐ γὰρ ⌜θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ⌜ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ⊤ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· **9** ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ⌜ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· **10** ὃς ἐκ ⌜τηλικούτου θανάτου⟩ ἐρρύσατο ἡμᾶς ⌜καὶ ῥύσεται⟩, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ⌜¹[ὅτι] καὶ ἔτι⟩ ῥύσεται, **11** συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ⌜ἐκ πολλῶν προσώπων⟩ τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ⌜ἡμῶν. R 1,13! · 4,8! Act 19,23 1 Kor 15,32 11,23 R 4,17! 2 T 4,18 R 15,30! Ph 1,19 4,15; 9,11 s

12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ⌜ἁπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ τοῦ θεοῦ, ⁰[καὶ] οὐκ ἐν σοφίᾳ ⌜σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. **13** οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ⌜ἀλλ' ἢ ἃ⟩ ἀναγινώσκετε ◻ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ⟍ ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, **14** καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ⁰[ἡμῶν] Ἰησοῦ. H 13,18 Act 23,1! · 2,17 1 K 2,1! 5,12 · 8,24! Ph 2,16 · 1 K 1,8!

8 ⌜ θελω K *pc* bo | ⌜ περι ℵ A C D F G P 0209. 33. 81. 104. 365. 1175. 1505 *pc* ¦ *txt* 𝔓46vid B Ψ 0121. 0243. 1739. 1881 𝔐 | ⊤ημιν ℵ2 D1 0209 𝔐 sy co ¦ *txt* ℵ* A B C D* F G P Ψ 0121. 0243. 6. 33. 81. 365. 1175. 1241. 1739. 1881. 2464 *al* • **9** ⌜-ραντι 𝔓46 326. 365. 614. 1881 *pc* vgms boms • **10** ⌜ των -νατων 𝔓46 630 *pc* d (lat) sy; Or1739mg Ambst | ⌜ κ. ρυεται D2 F G 0121. 0243. 1739. 1881 𝔐 vgcl; Or Did ¹ A D* Ψ ar b syp; Ambst ¹ *txt* 𝔓46 ℵ B C P 0209. 33. 81. 365. 1175 *pc* t vgst co | ⁽¹ *2 3* 𝔓46 B D* 0121. 0243. 1739. 1881 *pc*; Did ¦ *1 2* D1 (F G) 104. 630. 1505 *pc* ar b syh; Or Ambst ⁽ *txt* ℵ A C D2 Ψ 33 𝔐 f t vg (syp) • **11** ⌜εν λω -πω 𝔓46 F G Ψ 0121. 0243. 6. 1739. 1881 *pc* ar b ¦ εν -πω -λων 365. 1175 *pc* r syp; Ambst | ⌜υμ- 𝔓46* B D2 F K P 614. 629. 630. 1241 *pm* vgms • **12** ⌜ † αγιο- 𝔓46 ℵ* A B C K P Ψ 0121. 0243. 33. 81. 365. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* r co; Cl Or Did ¦ πραο- 88 *pc* *txt* ℵ2 D F G 𝔐 lat sy | ⁰† ℵ A C D F G Ψ 𝔐 it; Ambst ¦ *txt* 𝔓46 B 0121. 0243. 6. 33. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* ar f vg sy | ᶠ-ινη F G • **13** ⌜ *2 3* F G *ex* latt? ¦ *1 3* 𝔓46 33. 945. 1505 *pc* sy ¦ *1 2* D* 0243. 1739 *pc* ¦ *1* A ¦ *txt* ℵ B C D2 Ψ 1881 𝔐 | ◻ 𝔓46 B 104 *pc* boms • **14** ⁰ 𝔓46vid A C D Ψ 𝔐; Ambst ¦ *txt* ℵ B F G P 0121. 0243. 6. 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *al* lat syp.h** co

13,1! **15** Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην ⌜πρότερον 2
πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν⌝, ἵνα δευτέραν ⌜χάριν ⌜σχῆτε, **16** καὶ
1K 16,5! δι' ὑμῶν ⌜διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν καὶ πάλιν ἀπὸ Μακε-
1K 16,6! δονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ⌜ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς
τὴν Ἰουδαίαν. **17** τοῦτο οὖν ⌜βουλόμενος μήτι ἄρα τῇ
5,16; 10,2 ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλεύομαι κατὰ σάρκα βου-
Jc 5,12 Mt 5,37 λεύομαι, ἵνα ⊤ ᾖ παρ' ἐμοὶ ⌜τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὒ οὔ⌝;
1K 10,13! Dt 7,9 **18** πιστὸς δὲ ὁ θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ○ὁ πρὸς ὑμᾶς
οὐκ ⌜ἔστιν ναὶ καὶ οὔ. **19** ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸς ⌜Ἰησοῦς
4,5 Act 19,13; · Χριστὸς⌝ ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθείς, δι' ἐμοῦ καὶ
15,27!; · 16,1! Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ ἀλλὰ
R 15,8 ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. **20** ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν
1K 14,16 Ap 3,14 αὐτῷ τὸ ναί⌜· διὸ καὶ δι' αὐτοῦ⌝ τὸ ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸς
1K 1,8 δόξαν ⊤ δι' ἡμῶν. **21** ὁ δὲ βεβαιῶν ⌜ἡμᾶς σὺν ὑμῖν⌝
1J 2,27! | E 1,13! εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός, **22** ○ὁ καὶ σφραγισά-
5,5 R 8,23 E 1,14 μενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν
ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

R 1,9! **23** Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν
13,2 ἐμὴν ψυχήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν ⌜οὐκέτι ἦλθον εἰς Κό-
1P 5,3 ρινθον. **24** οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως ἀλλὰ
1K 3,9! · 1J 1,3s! · R 11,20! συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἑστή-

2 κατε. **1** Ἔκρινα ⌜γὰρ ἐμαυτῷ τοῦτο τὸ μὴ πάλιν
ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. **2** εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς,
12,21! καὶ τίς ⊤ ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ;

15 ⌜ *1 4 2 3* D F G 365. 629 *pc* latt ¦ *2–4* ℵ* ¦ ελ. π. υ. το (– Ψ *al*) πρ. (δευτ- K) Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{46vid} ℵ^{1} A B C P 0121. 0243. 33. 81. 104. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* sy^{h} | ⌜χαραν ℵ^{c} B L P 81. 104. 365. 614. 1175. 2464 *al* bo | ⌜εχητε D F G Ψ 𝔐 ; *txt* ℵ A B C P 0243. 6. 33. 81. 104. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* • **16** ⌜απελ A D* F G P 365 *pc* b r | ⌜αφ 𝔓^{46} D F G 614. 1175 *pc* ¦ εφ 33 • **17** ⌜-λευομ- D Ψ 1881 𝔐 ar b (g); Ambst ¦ *txt* 𝔓$^{46.99}$ ℵ A B C F G I^{vid} P 0243. 6. 33. 81. 104. 1175. 1739. 2464 *al* lat co | [⊤μη Nissen *cj*] | ⌜ *1 2 4–6* 𝔓^{46} 0243. 6. 424^{c}. 1739 *pc* lat; Or^{1739mg} ¦ [το ναι ου κ. το ου ναι Markland *cj*] • **18** ○ 𝔓^{46} D* | ⌜εγενετο ℵ^{2} D^{2} Ψ 𝔐 b sy *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B C D* F G P 0223. 0243. 33. 81. 630. 1739 *pc* lat co (1881: *h. t.*) • **19** ⌜† 2 *1* ℵ* A C 0223. 2464 *pc* ¦ *1* 33 ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ^{2} B D F G Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐 latt sy • **20** ⌜ *2–4* 𝔓^{46} D* b ¦ και εν αυτω D^{2} 𝔐 sy^{h}; Ambst ¦ *txt* ℵ A B C F G P Ψ (0223). 0243. 33. 81. 104. 365. 1175. 1739. (1881). 2464 *pc* lat (sy^{p}) co; Epiph | ⊤και τιμην F G • **21** ⌜υμ- συν ημ- C 104. 630 *pc* sy^{h} • **22** ○ ℵ* A C* K P Ψ 33. 81. 365. 630. 1505. 1881*^{vid}. 2464 *al* r ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ^{2} B C^{3} D (ᵖ F G) 0243. 0285. 1739. 1881^{c} 𝔐 vg^{cl}; Ambst • **23** ⌜ουκ F G 1175. 1505. 1881 *pc* it sy^{p}; Ambst

¶ **2,1** ⌜† δε ℵ A C D^{1} F G Ψ 0285 𝔐 lat sy^{p}; Ambst ; τε D* ¦ *txt* 𝔓^{46} B 0223. 0243. 33. 630. 1175. 1505. 1739. 1881 *pc* r sy^{h} • **2** ⊤εστιν ℵ^{2} D F G Ψ 0243. 0285. 33. 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* ℵ* A B C 81 *pc*

3 καὶ ⸢ ⸢ἔγραψα τοῦτο αὐτό⸣, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ⸣ ⸢σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεπoιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν. **4** ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

9! 1K 5?

Act 20,31 7,8s

5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς. **6** ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, **7** ὥστε τοὐναντίον ⸢μᾶλλον ὑμᾶς⸣ χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μή πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. **8** διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην· **9** εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα ⸣, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, ⸢εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. **10** ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, κἀγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ ⸢ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι⸣ κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, **11** ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

7,12 G 4,12

Kol 3,13!

7,9

3; 7,12

7,15; 10,6 |

L 22,31

3 **12** Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ, **13** οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

Act 16,8! 1K 16,5ss

Act 14,27! |

7,5! 1K 16,18 · 7,6.13s; 8,6.23; 12,18 G 2,1.3 2T 4,10 Tt 1,4 ·

Act 20,1!

14 Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· **15** ὅτι ⸢Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σῳζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, **16** οἷς μὲν ὀσμὴ ⸣ἐκ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὀσμὴ ⸣ἐκ ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; **17** οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ ⸢πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ,

R 7,25!

Ph 4,18!

1K 1,18!

3,5s

4,2; 11,3

3 ⸢γαρ 33. 81. 365. 1175 *pc* sy^{h**} sa | ⸢ *1 3 2* C* 0285. 33. 1175 *pc* ¦ *1 2* A 81*. 1881 *pc* ¦ *1* 630 ¦ εγ. υμιν τ. αυ. ℵ^{2} C^{3} 𝔐 sy ¦ τ. αυ. εγ. υμ. D F G 629 it vg^{ww} ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* B P Ψ 0243. 81^{c}. 365. 1739 *pc* (ᶻ vgst); Ambst | ⸢ επι λυπην D F G Ψ 0243. 81. 104. 365. 629. (1175). 1739. 1881 *pc* lat sy^{h**} | ⸢εχω ℵ^{2} C D F G 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B P Ψ 0243. 0285. 6. 33. 81. 365. 630. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* • **7** ⸢ *2 1* D F G 33 ¦ *2* A B vg^{ms} ¦ *1* 1881 ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ C Ψ 0243. 0285. 1739 𝔐 r • **9** ⸢υμιν (F G) 81. 104. 629 *pc* b vg⸣ | ⸢ ἡ A B 33 *pc* ¦ – 𝔓^{46} 1505 *pc* ¦ ως 1836 *pc* (b) ¦ *txt* ℵ C D F G Ψ 0243. 0285. 1739. 1881 𝔐 lat sy sa? bo • **10** ⸢ *2–4* D* ¦ ει τι κεχ. ᾧ D^{1} Ψ (33) 𝔐 (b) sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C (D^{2}) F G (P) 0243. 0285. 81. 104. 1175. (1739. 1881). 2464 *pc* lat; Ambst • **15** ⸢κυριου Cl • **16** ° *bis* D F G Ψ 𝔐 latt sy; Ir^{lat} ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C 0243. 33. 81. 104. 630. 1175. 1739. (1881). 2464 *pc*; Cl • **17** ⸢ λοιποι 𝔓^{46} D F G L 6. 326. 614⸣. 630. 945. 1505 *al* sy ¦ *txt* ℵ A B C Ψ 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 lat co; Ir Ambst Did

1,12 · 12,19 ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ ⌜κατέναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

5,12! 3 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ⌜ἢ μὴ χρῄζο-
Act 18,27! μεν ὥς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ
1 K 9,2 ὑμῶν⌝; **2** ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν
7,3 ταῖς καρδίαις ⌜ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη
ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, **3** φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ
R 15,16 Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ⌝ ἐγγεγραμμένη οὐ μέ-
Ex 31,18; 32,15 Dt 9,10s · λανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν λιθίναις
Prv 7,3 · Ez 11,19; 36,26 ἀλλ' ἐν ⌜πλαξὶν καρδίαις σαρκίναις⌝.

4 Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ
2,16 Kol 1,12 πρὸς τὸν θεόν. **5** οὐχ ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν ἱκανοί ἐσμεν ⌜λογί-
R 15,18! Ph 2,13; 4,13 σασθαί ⌝τι ὡς ἐξ ⌜ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ
L 22,20! H 7,22! 1 K 11,25 · θεοῦ, **6** ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθή-
R 7,6!; · 7,9ss · κης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα
1 K 15,45! ⌜ἀποκτέννει, τὸ δὲ πνεῦμα ζῳοποιεῖ. **7** Εἰ δὲ ἡ 4
διακονία τοῦ θανάτου ἐν ⌜γράμμασιν ἐντετυπωμένη ⌝ λί-
Ex 34,30 θοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς
υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν
τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, **8** πῶς οὐχὶ
Dt 27,26 μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; **9** εἰ
R 1,17! γὰρ ⌜τῇ διακονίᾳ⌝ τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον
Ex 34,29s.35 περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης ⌝ δόξῃ. **10** καὶ
γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει
εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. **11** εἰ γὰρ τὸ καταρ-
γούμενον διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ.

12 Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ
Ex 34,33.35 χρώμεθα **13** καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ

17 ⌜ κατενωπιον του (· D* 1505) ℵ² D F G Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B C (Ꝑ) 0243. 33. 81. (365). 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc*

¶ **3,1** ⌜ (*ex itac.?*) ει A Ψ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ B C D F G 0243. 6. 81. 104. 326. 1175. 1505. 1739. 1881 *al* sy bo ¦ ⌜συστατικων D(*) 𝔐 b (sy) ¦ συστ. επιστολων F G ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C Ψ 0243. 6. 33. 81. 365. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* f* vg • **2** ⌜υμ- ℵ 33. 1175. 1881 *pc* • **3** ⌜και 𝔓⁴⁶ B 0243. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* f vg ¦ ' *1 3* 0243. 630. 1739 ¦ πλ. -διας σ. F Ψ 629. 945. 1505 *al* latt (sy^{p}); Ir^{lat} Eus ¦ [*2 3* Westc.-Hort *cj*] • **5** ⌜ ιζεσθαι C D F G 629 *pc* ¦ ° 𝔓⁴⁶ B ¦ ⌜ αυ- B F G *pc* • **6** ⌜ κτενει 𝔓⁴⁶ᶜ A C D 1881 𝔐 ¦ *txt* (*vl* † -κτεινει) 𝔓⁴⁶ᶜ ℵ B F G K P Ψ 0243. 6. 33. 104. 326. 614ᵛ. 945. 1739. 2464 *al* co • **7** ⌜-ματι B D*ᶜ F G *pc* sy^{p} ¦ ⌜εν ℵ² D¹ Ψ 1881 𝔐 lat; Ambst ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B C D* F G P 0243. 6. 33. 81. 630. 1739 *pc*; Or Epiph • **9** † η δ νια B D² 1881 𝔐 ar f vg bo ¦ διακ. 81. 629*. 1505. 2464 *pc* ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A C D* F G Ψ 0243. 33. 104. 326. 630. 1175. 1739 *pc* (b) sy sa; Ambst Pel ¦ ⌜εν ℵ² D F G Ψ 1881ᶜ 𝔐 latt ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B C 0243. 33. 81. 326. 1739. 1881* *pc*

τὸ πρόσωπον ⌜αὐτοῦ πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς
Ἰσραὴλ εἰς τὸ ⌜τέλος τοῦ καταργουμένου. **14** ἀλλὰ ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον °ἡμέρας
τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης
μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται·
15 ἀλλ' ἕως σήμερον ἡνίκα °ἂν ⌜ἀναγινώσκηται Μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· **16** *ἡνίκα δὲ ἐὰν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα.*
17 ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα ⌜κυρίου,
ᵀ ἐλευθερία. **18** ἡμεῖς δὲ °πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου ⌜κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα ⌜μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν ⌜¹καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

Mc 3,5! Act 28,27 · R 7,6 · E 2,15 R 10,4 · Act 15,21! · *Ex 34,34* R 11,23. 26s · 1K 15,45; 6,17 · J 8,36! R 7,6 | Ex 16,7.10; 24,17 · 4,4! · Ph 3,21!

5 **4** Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ⌜ἐγκακοῦμεν **2** ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας ⌜συνιστάνοντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **3** εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκαλυμμένον, **4** ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ ⌜αὐγάσαι ᵀ τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. **5** Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ ˢ Ἰησοῦν Χριστὸνˡ κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ ⌜Ἰησοῦν. **6** ὅτι ὁ θεὸς °ὁ εἰπών· ἐκ

3,6 · 1K 7,25! · G 6,9 | 1K 4,5 · 1K 3,19 · 2,17 1Th 2,3 · 5,12! · 5,11 · 2P 3,16 · 1K 1,18 · J 12,31! · 6 · Mt 17,1ssp · 3,18 R 8,29 Kol 1,15 H 1,3 · R 10,9! · 1,24 1K 3,5 | unde?

13 ⌜εαυ- ℵ D 𝔐 | *txt* A B C F G L P Ψ 0243. 33. 81. 104. 365. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* | ⌜ προσωπον A *pc* b f* vg (bo^{mss}) • **14** ° Ψ 𝔐 sy^{p} | *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D F G P 0243. 33. 81. 104. 365. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* latt sy^{h}; Cl • **15** ° D F G 0243. 1739. 1881 𝔐 *et* ⌜-κεται F G 0243. 1739. 1881 𝔐 | *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C P Ψ 33. 104. 1175 *pc*; Or Did • **17** ⌜το αγιον L | – 323 | ᵀεκει ℵ^{2} D^{1} F G Ψ 1881 𝔐 lat sy^{h} sa; Epiph | *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B C D* 0243. 6. 33. 81. 1175. 1739 *pc* r sy^{p} bo • **18** ° 𝔓^{46} vg^{ms}; Spec | ⌜-ζομεθα 33 | -ζομεθα οι 𝔓^{46} *et* ⌜-φουμενοι 𝔓^{46} A 614 | ⌜^{1} καθωσπερ B

¶ **4,1** ⌜εκκ C D^{2} Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐 | *txt* 𝔓^{46} ℵ A B D* F G 33. 81. 326. 1175. 2464 *pc* co • **2** ⌜-σταντες ℵ C D* F G 33. 81. 326 *pc* | -στωντες D^{2} Ψ 𝔐 | *txt* 𝔓^{46} B P 0243. 630. 1175. 1505. 1739. 1881 *pc* (A: *illeg.*) • **4** ⌜καταυγ- C D H 365. 1175 *pc*; Epiph | διαυγ- A 33. 104. 326. 2464 *pc* | *txt* 𝔓^{46} ℵ B F G Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐; Eus | ᵀαυτοις D^{2} Ψ 0209 𝔐 vg^{cl} sy; Spec | *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D* F G 0243. 33. 81. 326. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* lat; Ir^{lat} Eus Epiph$_{1/2}$ • **5** ˢ† B H Ψ 0186. 0209. 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 ar b sy^{p}; Mcion^{E} Pel | *txt* 𝔓^{46} ℵ A C D$_{1}$(F G, P) 81. 326. 629. 1505 *pc* lat sy^{h}; Ambst | ⌜ Ιησου 𝔓^{46} ℵ* A^{c} C 0243. 33. 1739. 1881 *pc* co; Mcion^{E} | Χριστου ℵ^{1} 2464 t vg^{ms} bo^{ms} | Χριστον 326. 1241^{s} *pc* | Ιησουν Χριστον 629. 630. (0186: -ου -ου) (ar) b | *txt* A^{*vid} B D F G H Ψ 0209 𝔐 • **6** ° 1311 *pc*

Gn 1,3 Ps 112,4 Job 37,15 Θ Is 9,1 · 1P 2,9! · 4 E 1,18

σκότους φῶς ⌜λάμψει, ○1 ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως □τῆς δόξης⌝ ⌜τοῦ θεοῦ⌝ ἐν προσώπῳ ⌜[Ἰησοῦ] Χριστοῦ⌝.

5,1 Thr 4,2 *7–10:* 1K 4,11-13!

7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις *6* σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ θεοῦ καὶ

1,4.8; 7,5

μὴ ἐξ ἡμῶν· **8** ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, **9** διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ'

H 13,5 16; 1,5; 13,4 1K 15,31 G 6,17 · R 6,8; 8,17 Ph 3,10s Ph 1,20! | 6,9 R 8,36!

οὐκ ἀπολλύμενοι, **10** πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν ⌜τῷ σώματι⌝ ἡμῶν φανερωθῇ. **11** ⌜ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. **12** ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. **13** Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως κατὰ

Ps 115,1 Θ

τὸ γεγραμμένον· *ἐπίστευσα, διὸ* ⊤ *ἐλάλησα*, καὶ ἡμεῖς πι-

1K 6,14!

στεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, **14** εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν ○κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς ⌜σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ

E 5,27! | 1,6 1,11!

παραστήσει σὺν ὑμῖν. **15** τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

G 6,9! · E 3,16! · Kol 3,10

16 Διὸ οὐκ ⌜ἐγκακοῦμεν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ⌜ἔσω ἡμῶν⌝ ἀνακαινοῦται

J 16,22 R 8,17s H 12,11 1P 1,6s

ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. **17** τὸ γὰρ παραυτίκα ⊤ ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ○ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον

H 11,1.3 Kol 1,16

βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, **18** μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

2P 1,13s Sap 9,15

5 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκή-

Mc 14,58 H 9,11! Kol 2,11

νους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **2** καὶ γὰρ ἐν

6 ⌜ ψαι ℵ² C D² F G H Ψ 0209. 33. 1881 𝔐 latt ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B D* 0243. 6. 1739. 2464 *pc*; Cl Epiph | ○1 D* F G 81 it vg^mss; Mcion^T Ambst | □ 33 *pc* vg^ms | ⌜αυτου 𝔓⁴⁶ C* D* F G b r ¦ *txt* ℵ A B C³ D² Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 t vg sy co | ⌜† *2 1* A B 33; Tert ¦ *2 1* D F G 0243. 630. 1739*. 1881 *pc* lat; Ambst ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ C H Ψ 0209. 1739^c 𝔐 t vg^mss sy • **10** ⌜τοις σωμασιν ℵ 0243. 326. 1739. 1881 *pc* r t vg sy^p bo^pt; Or • **11** ⌜ει 𝔓⁴⁶ F G ar b sy^p; Ir^lat Tert Ambst • **13** ⌜και ℵ F G 0186. 1175 sy ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ B C^vid D Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 latt • **14** ○ 𝔓⁴⁶ B (0243. 33). 629. (630). 1175*. (1739) *pc* r vg sa bo^ms; Tert ¦ *txt* ℵ C D F G Ψ 1881 𝔐 ar b sy bo | ⌜ δια ℵ² D¹ Ψ 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* B C D* F G P 0243. 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* latt co; Tert • **16** ⌜εκκ- C D² Ψ 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ B D* F G 6. 81. 326. 2464 *pc* co | ⌜εσωθεν K L 629. 1241 *pm* ¦ εσωθ. ημων D² Ψ 1505 *pc* ¦ εσω P 323. 945 *pc* • **17** ⊤προσκαιρον και D* F G (latt sy); Tert | ○† 𝔓⁴⁶ B sy^p ¦ *txt* ℵ C^vid D F G Ψ 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 latt sy^h; Or

τούτῳ στενάζομεν τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ Mc 8,12!
ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, **3** ⌜εἴ γε⌝ καὶ ⌜ἐκδυσάμενοι
οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. **4** καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκή-
νει ⊤ στενάζομεν ⌜βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύ- Sap 9,15
σασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ 1K 15,53s
τῆς ζωῆς. **5** ὁ δὲ ⌜κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο
θεός, ὁ ⊤ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος. 1,22!
6 Θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ⌜ἐνδημοῦν-
τες ἐν τῷ σώματι ⌜ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· **7** διὰ 4,18 R 8,23s 1K
πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους· **8** ⌜θαρροῦμεν 13,12 1P 1,8
δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος Ph 1,23
καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. **9** διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα,
εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. R 14,18 E 5,10
10 τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν H 13,21!
τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος ⌜τὰ R 14,10 Act 10,
⌜διὰ τοῦ σώματος □πρὸς ἃ⌝ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε 42! · E 6,8 ·
⌜1φαῦλον. 11,15! Eccl 12,14

11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους ⌜πεί- 1P 1,17! · G 1,10
θομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συν- 4,2
7 ειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. **12** οὐ ⊤ πάλιν ἑαυτοὺς 3,1; 4,2; 6,4; 10,
συνιστάνομεν ὑμῖν ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχή- 12.18; 12,11 · 1,14
ματος ὑπὲρ ⌜ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ 1Sm 16,7
καυχωμένους καὶ ⌜μὴ ἐν⌝ καρδίᾳ. **13** εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, 12,1ss 1K 14,2
θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. **14** ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χρι- Mc 5,15 |
στοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι ⊤ εἷς ὑπὲρ πάν- J 11,50
των ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· **15** καὶ ὑπὲρ πάν- R 6,6 1P 4,1 |
των ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ 1T 2,6!
τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. **16** Ὥστε R 14,7s
R 6,11; 7,4

¶ **5,3** ⌜ειπερ $\mathfrak{P}^{46}$ B D F G 33. 1175 *pc* | ⌜† ενδυσ $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ B C D^2 Ψ 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy co; Cl ¦ (*ex err.*) εκλυσ- F G ¦ *txt* D*.^{c} ar f^c; Mcion Tert Spec • **4** ⊤τουτω D F G 81. (104). 1505 *pc* it vg^{cl} sy; Tert Ambst Spec | ⌜βαρυνομενοι D* ⌝ F G 1505 *pc* • **5** ⌜-γαζο μενος D F G lat; Ambst | ⌜και ℵ^2 D^1 (33) 𝔐 sy^h; Ir^{lat} ¦ Ambst *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* B C D* F G P Ψ 0243. 6. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* lat sy^p co; Ir Or • **6** ⌜επιδη D* (F G) | ⌜αποδη- D (F G) • **8** ⌜-ρουντες ℵ 0243. 6. 33. 81. 630. 1739. 1881. 2464 *pc*; Tert • **10** ⌜ἅ *et* □ D* F G | ⌜ιδια $\mathfrak{P}^{46.99}$ 365 *pc* lat; Cyp | ⌜1κακον $\mathfrak{P}^{46}$ B D F G Ψ 𝔐; Cl ¦ *txt* ℵ C 048. 0243. 33. 81. 326. 365. 630. 1739. (1881) *pc* • **11** ⌜-θωμεν $\mathfrak{P}^{46.99}$ P Ψ 629. 2464 *pc* vg^{ms} • **12** ⊤γαρ D^2 048. 33 𝔐 sa ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ B C D* F G Ψ 0243. 81. 104. 326. 1739. 1881. 2464 *pc* latt sy bo | ⌜υμ- $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ B 33 *pc* g vg^{ms} | ⌜ουκ εν D* F G ¦ ου C D^2 Ψ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ B 0243. 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* • **14** ⌜ει ℵ^2 C* 048. 0243. 81. 104. 365. 629^c. 630. 1175. 1739. *l* 249 *pm* f vg sa bo^{ms}

1,17 Kol 1,22!

ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· ⌜εἰ καὶ⌝ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. **17** ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονεν ⌜καινά. **18** τὰ δὲ πάντα ἐκ

R 8,1; · 6,4; 12,2 G 6,15 Ap 21,5 E 2,15 Is 43,18s | 1K 1,30

τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χριστοῦ καὶ

R 5,10

δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, **19** ὡς ὅτι

Act 20,24

θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογι-

Kol 1,19s · R 4,8

ζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν ⌜τὸν λόγον⌝ τῆς καταλλαγῆς ⌜. **20** Ὑπὲρ Χρι-

E 6,20

στοῦ ⌞οὖν πρεσβεύομεν ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. **21** τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίη-

J 8,46! · G 3,13

R 1,17! 1K 1,30

σεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

1K 3,9!; · 15,10

6 Συνεργοῦντες δὲ καὶ ⌜παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· **2** λέγει γάρ·

Is 49,8 ℭ

καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου
καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι.

L 4,19.21

ἰδοὺ νῦν καιρὸς ⌜εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας. **3** Μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν,

5,12! *4-10:* 1K 4,11-13! · 1,6

ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία ⌝, **4** ἀλλ' ἐν παντὶ ⌜συνιστάντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, **5** ἐν πληγαῖς, ἐν

Act 16,23; 19,29; 21,30

φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις,

1K 4,11 Ph 4,12 | 11,3 · G 5,22! · R 12,9 J T 1,5 1P 1,22 |

ἐν νηστείαις, **6** ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ,

1K 2,4! · R 13,12!

7 ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, **8** διὰ δόξης καὶ

Mt 27,63

ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀλη-

4,10s! Ps 118,17s Act 14,19

θεῖς, **9** ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς ⌜παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, **10** ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτω-

8,9 Ph 4,12s

16 ⌜ *2 l* F G ¦ ει δε K ¦ ει δε και ℵ² C² D² Ψ 𝔐 sy^h ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* B D* 0225. 0243. 33. 326. 1739. 1881. *l* 249 *pc*; Eus (C* *illeg.*) • **17** ⌜τα παντα κ. 6. 33. 81. 614. 630. 1241. 1505. 1881 *pm* ar b vg^cl; (Ambst) κ. τα π. D² K L P Ψ 104. 326. 945. 2464 *pm* sy^h *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ B C D* F G 048. 0243. 365. 629. 1175. 1739. *l* 249 *pc* vg^st co; Cl • **19/20** ⌜το ευαγγελιον 𝔓⁴⁶ ¦ (+ του D*) ευαγγελιου τον λ. D* F G (a) ¦ ⌝ον D* F G *et* ° 𝔓⁴⁶ D* F G Ψ b ¦ *txt* 𝔓³⁴ ℵ B C D² 048. 33. 1739. 1881 𝔐 vg sy

¶ **6,1** ⌜-λουντες 𝔓⁴⁶ D* F G 1505 *pc* ar b ¦ *txt* ℵ B C D² Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 r vg • **2** ⌜ δεκτος F G • **3** ⌝ημων D F G 629. 1505 *pc* it vg^ww sy co; Ambst • **4** ⌜† -στανοντες B P 104. 1175. 1505 *pc* ¦ στωντες ℵ² D² Ψ 048. 1881^c 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* C D* F G 0225. 0243. 33. 81. 1739. 1881*^vid *pc*; Cl • **9** ⌜πειραζομ- D* F G it; Ambst

χοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες. Jc 2,5 Ap 2,10

11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ⌜ἡμῶν πεπλάτυνται· **12** οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν· **13** τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. Ps 118,32 Θ 7,3 1K 4,14!

14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ, ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; **15** τίς δὲ συμφώνησις ⌜Χριστοῦ πρὸς ⌜Βελιάρ, ἢ τίς μερὶς ⌜1πιστῷ μετὰ ἀπίστου; **16** τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ⌜ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμεν⌝ ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι Dt 22,10 E 5,7.11 1K 10,20s 1Rg 18,21 1K 3,16!

ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω *Lv 26,11s* J 14,23! Ap 21,3
καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεὸς καὶ αὐτοὶ ἔσονταί ⌜μου λαός. *Ez 37,27*

17 διὸ *ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν* *Is 52,11.4* Ap 18,4
καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, Act 19,9!
καὶ *ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε·*
κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς *Ez 20,34.41*

18 καὶ *ἔσομαι* ὑμῖν *εἰς πατέρα* *2Sm 7,14* Jr 31,9
καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ *μοι εἰς υἱοὺς* καὶ θυγατέρας, Is 43,6
λέγει κύριος παντοκράτωρ. *2Sm 7,8* Θ Am 3,13

7 Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ ⌜πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ⌜ἁγιωσύνην ἐν ⌜φόβῳ θεοῦ. 2P 1,4 · 1J 3,3 1P 1,17!

8 **2** Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. **3** πρὸς κατάκρισιν οὐ λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. **4** πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι ⊤ τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. 6,12 3,2; 6,11 Ph 1,7 8,24! Phm 7

11 ⌜ (*ex itac.?*) υμ- ℵ B 0243. 1881. 2464 *pc* • **15** ⌜-στω D (F G) Ψ 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓46 ℵ B C P 0243. 33. 81. 326. 1175. 1739. 1881 *pc* lat; Cl Ambst | ⌜ -λιαν D K Ψ 6 *pc* (b) vg^{ms} ¦ λιαβ F G d ¦ -λιαλ *pc* lat; Tert | ⌜1⌝ -στου B 33 *pc* • **16** ⌜υμεις … εστε 𝔓46 (ℵ2) C D2 F G Ψ (0209) 𝔐 lat sy; Tert ¦ ημ. γ. ναοι θ. εσμεν ℵ* 0243. 1739 *pc*; Cl , *txt* B D* L P 6. 33. 81. (104). 326. 365. 1175. 1881. 2464 *pc* co; Or | ⌜μοι D F G Ψ 0209. 1881 𝔐 latt sy co; Tert Eus Epiph ¦ *txt* 𝔓46 ℵ B C I^{vid} P 0243. 33. 81. 1175. 1739 *pc*; Cl Or
¶ **7,1** ⌜πνευματι *et* ⌜αγιωσυνης 𝔓46 | ⌜ αγαπη 𝔓46 • **4** ⊤εν B

Act 20,1!s **5** Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν
2,13; 8,13 2Th 1,7 · 4,8! | 1,3s Is 49,13 Act 28,15 · ⌜ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι·
2,13! ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν ⌜φόβοι. **6** ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς
cf 1Th 3,6s ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου, **7** οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον
2,2-4 ὑπὲρ ἐμοῦ ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. **8** ⁻Οτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ⌜ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ ⊤ καὶ μετεμελόμην, ⌜βλέπω [γὰρ]⌝ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς, **9** νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ
2,7 κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. **10** ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον
2,16 ⌜ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. **11** ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι ⊤ πόσην κατειργάσατο ⊥ ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ⌜ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ
2,5-11 ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς
11,2 | 2,9! ἁγνοὺς εἶναι ⊤1τῷ πράγματι. **12** ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος ⊤ οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ⌜ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ⌜ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **13** διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα. Ἐπὶ ⁻δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ
2,13! · 1K 16,18 Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων
8,24! ὑμῶν· **14** ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην, ἀλλ' ὡς ⌜πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ⌜ἡμῶν ⌜ἡ ἐπὶ Τίτου⌝ ἀλήθεια

5 ⌜εσχεν (⌜ $\mathfrak{P}^{46}$ F G) B K *txt* ℵ (⌜ C 33) D Ψ 0243. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ | ⌜ φοβος $\mathfrak{P}^{46}$ *pc* syᵖ; Tert • **8** ⌜προτερα επ. 1505 *pc* syʰ | επ. μου D* F G | ⊤ δε B | ⌜† *1* $\mathfrak{P}^{46c}$ B D* it sa; Ambst | βλεπων $\mathfrak{P}^{46}$ vg | *txt* ℵ C D¹ F G Ψ 0243. 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ vg^{mss} sy bo • **10** ⌜κατερ $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ² F G Ψ 0243. 0296. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$; Eus Did ⊥ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* B C D P 81. 1175 *pc* (33: *h. t.*); Cl • **11** ⊤υμας ℵ² D Ψ $\mathfrak{M}$ ar f vg; Cl Pel | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* B C F G 0243. 33. 81. 630. 1739. 1881. 2464* *pc* b r ρ; Ambst | ⌜ εν ℵ² C F G P 104. 326. 365. 629. 1505. 2464 *pm* ar vg sy; Ambst Pel | *txt* ($\mathfrak{P}^{46}$) ℵ* B D K L Ψ 0243. 6. 33. 81. 630. 1175. 1241. 1739. 1881 *pm* (b) r ρ; Cl | ⌜ θιαν $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* 1505 *pc* | ⊤1 εν D¹ Ψ $\mathfrak{M}$ d sy | *txt* ℵ B C D* F G 0243. 33. 81. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* lat; Cl Ambst • **12** ⌜αλλ ℵ² B 365. 1175 *pc*; Ambst | ⌜ημ- … ⌜υμ- 323. 945 *pc* lat; Ambst | υμ- … υμ- ℵ D*·ᶜ F 0243. 629 *pc* | ημ- … ημ- D¹ G d vg^{ms} • **13** ⁻ $\mathfrak{P}^{46}$ 81. 104. 365. 629. 630. 1175 *al* • **14** ⌜παντοτε C F G 81. 1505 *pc* syʰ co | παντων 326 | ⌜ υμ- B F | ⌜† *2 3* ℵ* B 81. 326. 1881 *pc* | η προς Τιτον D F G P Ψ 365. 614. 1175 *pc* latt | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ² C 0243. 33. 1739 $\mathfrak{M}$

ἐγενήθη. **15** καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν ἀναμιμνῃσκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. **16** χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν. 2,9! · E 6,5 Ph 2,12 Ps 2,11

8 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, **2** ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ ⌜βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς ⌜τὸ πλοῦτος⌝ τῆς ἁπλότητος αὐτῶν· **3** ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ⌜παρὰ δύναμιν, αὐθαίρετοι **4** μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους⌜, **5** καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν ἀλλὰ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ ⌜κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ **6** εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς ⌜προενήρξατο οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. **7** Ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ⌜ἡμῶν ἐν ὑμῖν⌝ ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. **8** Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον ⌜δοκιμάζων· **9** γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ○Χριστοῦ, ὅτι δι' ⌜ὑμᾶς ἐπτώχευσεν πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ⌜ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. **10** καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν ⌜προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· **11** νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. **12** εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. **13** οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν ⊤ θλῖψις, ἀλλ' ἐξ ἰσό- 9,14 R 15,26 1Th 1,6; 2,14s 9,11.13 R 12,8 9,7 9,13 R 15,26 H 13,16 · 9,1 Act 11, 29! | 17 · 2,13! R 15,28 1K 1,5 1K 7,6 Ph 2,6-8 6,10 1K 1,5 1K 7,25.40 Ph 2,13! 9,2 | 19; 9,2 R 15,31 7,5!

¶ **8,2** ⌜ βαθος $\mathfrak{P}^{46}$ D* *pc* bo | ⌜τον πλουτον $\aleph^2$ D F G Ψ 1881 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46\,99}$ $\aleph^*$ B C P 0243. 6. 33. 81. 104. 1175. 1739. 2464 *pc* • **3** ⌜υπερ Ψ $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{99}$ $\aleph$ B C D F G 0243. 6. 33. 81. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* • **4** ⊤ δεξασθαι ημας 6. 945 *al* • **5** ⌜ θεω $\mathfrak{P}^{46}$ *pc* ar f r vg^{mss}; Ambst • **6** ⌜ενηρ- $\mathfrak{P}^{99}$ B *pc* • **7** ⌜υμων εν ημιν $\aleph$ C D F G Ψ (33) $\mathfrak{M}$ lat sy^h ¦ υμ- εν υμ- 326. 629. 2464 *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ B 0243. 6. 104. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* r sy^p co; Ambst • **8** ⌜-ζω D* F G • **9** ○ B sa | ⌜ημ- C K 6. 323. 614 *al*; Eus Did^{pt} | ⌜ αυτου D F G sy^p; Did • **10** ⌜ενηρ-Ð* F G 629* • **13** ⊤ δε $\aleph^2$ D F G Ψ $\mathfrak{M}$ lat sy^h; Cl Ambst *txt* $\aleph^*$ B C 048. 0243. 33. 81. 323. 1739. 1881 *pc* ḍ ρ; Cyp

τητος· **14** ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ
9,12 1K 16,17 Ph 2,30 Kol 1,24 ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα ᵒγέ-
Ex 16,18 νηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, **15** καθ-
ὡς γέγραπται· *ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον*
οὐκ ἠλαττόνησεν.

R 7,25! **16** Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ ⌜δόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ
2,13! | 6 ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, **17** ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν
ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθεν
22; 12,18 πρὸς ὑμᾶς. **18** συνεπέμψαμεν δὲ ⌜μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελ-
φὸν⌝ οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκ-
Act 6,6 κλησιῶν, **19** οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ
τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν ⌜σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ
τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν ⌜[αὐτοῦ] τοῦ κυρίου
11! δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν, **20** στελλόμενοι τοῦτο, μή
9,1 τις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονου-
Prv 3,4 ⊕ R 12,17 μένῃ ὑφ' ἡμῶν· **21** ⌜προνοοῦμεν γὰρ⌝ καλὰ οὐ μόνον ἐνώ-
πιον ⌜κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. **22** συνεπέμ-
18! ψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν
πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ ᵒπολὺ σπου-
δαιότερον πεποιθήσει ᵀ πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. **23** εἴτε ὑπὲρ
2,13! Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελ-
R 16,7 φοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. **24** τὴν
1,14; 7,4.14; 9,3 2Th 1,4 οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ
ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ⌜ἐνδεικνύμενοι εἰς πρόσωπον τῶν ἐκ-
κλησιῶν.

8,4.20 **9** Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους ⌜πε-
ριττόν μοί ἐστιν τὸ γράφειν ὑμῖν· **2** οἶδα γὰρ τὴν
8,11! προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι
Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ ⌜τὸ ᵀ ὑμῶν ζῆλος

14 ᵒ $\mathfrak{P}^{46}$ 0243. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* • **16** ⌜† διδοντι ℵ* B C I^{vid} Ψ 0243. (33). 1739. 1881 𝔐 sa | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ^{2} D F G L 6. 323. 326. 1241. 1505 *al* lat sy bo; Ambst • **18** ˢ *3 4 1 2* ℵ* P *pc* • **19** ⌜† εν B C P 0225. 0243. 6. 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *al* f vg co; Ambst | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ D F G Ψ 𝔐 ar b ρ | ᶜ αυτην P 0243. 630. 1739. 1881ᶜ *pc* vg^{ms} | – B C D* F G L 81. 104. 326. 365. 629. 1175. 2464 *al* lat co; Ambst | *txt* ℵ D^{1} Ψ 1881* 𝔐 sy ($\mathfrak{P}^{46}$, 33: *h. t.*) • **21** ⌜-μενοι γαρ C 0225. 33. 81. 326. 365. 1505 *pc*; Cl | -μενοι Ψ 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ B D F G P 0243. 6. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* latt | ⌜του κ. 1845 *pc* | του θεου $\mathfrak{P}^{46}$ (*pc*) lat sy^{p}; Ambst • **22** ᵒ $\mathfrak{P}^{46vid}$ *pc* | ᵀ δε B • **24** ⌜ενδειξασθε ℵ C D^{2} Ψ 0225. 0243. 1739. 1881 𝔐 lat | *txt* B D* F G 33 *pc* b ρ vg^{ms}

¶ **9,1** ⌜-σσοτερον $\mathfrak{P}^{46}$ g • **2** ⌜ο C D F G Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ B 33. 1175 *pc* | ᵀ εξ D F G Ψ 0209 𝔐 vg^{ms} sy^{h} | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ B C P 0243. 6. 33. 81. 326. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* lat sy^{p} co; Ambst

ἠρέθισεν τοὺς πλείονας. **3** ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, **4** μή πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ ⌜λέγω ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ⌝. **5** ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν ⌜εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν °καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν.

6 Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. **7** ἕκαστος καθὼς ⌜προῄρηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· *ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός*. **8** ⌜δυνατεῖ δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, **9** καθὼς γέγραπται·

ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν,
ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα⌝.

10 ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν ⌜*σπόρον τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν* ⌜χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ αὐξήσει⌝ τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν. **11** ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ⌜ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν ⌜τῷ θεῷ⌝· **12** ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν ⌜εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ. **13**⌝ διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἁπλότητι

8,24!
Act 17,14s; 20,4
11,17 H 3,14!
Prv 11,24
Dt 15,10
8,3 Phm 14 · *Prv 22,8a* ☪
E 2,10 Kol 1,10 2Th 2,17 2T 3,17 Tt 2,14 | *Ps 111,9* ☪
Is 55,10
Hos 10,12 ☪
1K 1,5 · 8,2!
1,11!
R 15,27!
8,14!
8,2!

4 ⌜† λεγωμεν ℵ B C² Ψ 0209. 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 f vg sy sa^{mss} bo | *txt* 𝔓^{46} C* D F G 048 ar ρ vg^{mss} sa^{mss}; Ambst | ⌜της καυχησεως ℵ² D² (Ψ) 0209 𝔐 sy$^{(p)}$ | *txt* 𝔓^{46} ℵ* B C D* F G 048. 0243. 33. 81. 629. 1739. 1881. 2464 *pc* latt co • **5** ⌜προς B D F G 365. 1175. 1505 *pc* | ° 𝔓^{46vid} ℵ* F G latt sy^{p} • **7** ⌜προαιρειται D Ψ 048 𝔐 | *txt* 𝔓^{99} ℵ B C F G P 0243. 6. 33. 104. 365. 1175. 1739. 1881 *pc* lat co; Cyp • **8** ⌜-ται 33 *pc* f g ρ vg^{ms} | -τος C² D² Ψ 048. 0243. 1739. 1881 𝔐 b | *txt* 𝔓^{46} ℵ B C* D* F G 104 t vg; Ambst • **9** ⌜του αιωνος F G K 0243. 6. 326. 629. 630. 1241. 1739. 1881 *al* ar vg^{cl} bo^{mss} • **10** ⌜† σπερμα ℵ C D¹ Ψ 048. 0209. 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 | *txt* 𝔓^{46} B D* F G 1175 *pc* | ⌜-σαι ... -ναι ... -σαι ℵ² D² Ψ 0209. 0243. 1739. 1881 𝔐 | -σαι ... -ναι ... -σει F G | *txt* (𝔓^{46} 104: ... -σαι) ℵ* B C D* P 33. 81. 326. 1175. 2464 *pc* latt • **11** ⌜ (*ex itac.?*) ει τις 𝔓^{46} D* 326 b; Ambst | ⌜ θεω D* | θεου B · • **12** ⌜-στιαν 𝔓^{46} (d g r); Ambst • **13** ⌜και B sa

8,4! τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, **14** καὶ αὐτῶν
δεήσει ὑπὲρ ⌜ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλ-
R 7,25! λουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. **15** Χάρις τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ
ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

G 5,2 · Mt 11,29 **10** Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραῦ- *10*
10 τητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσω-
πον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· **2** δέ-
11! · 1K 4,21 ομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ᾗ λογίζο-
1,17 μαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ
G 2,20 σάρκα περιπατοῦντας. **3** Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ
R 13,12! κατὰ σάρκα στρατευόμεθα, **4** τὰ γὰρ ὅπλα τῆς ⌜στρατείας
8; 13,10 ἡμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν
Prv 21,22 ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαιροῦντες **5** καὶ πᾶν ὕψωμα
ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτί-
R 16,26! ζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, **6** καὶ ἐν
ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πλη-
2,9! ρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις ⌜πέποιθεν ἑαυτῷ
1K 1,12! Χριστοῦ ⊤ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ⌜ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι
καθὼς αὐτὸς ⌜¹Χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς. **8** ἐάν ○[τε] γὰρ
11,16; 12,6 · 13,10 1K 5,4s περισσότερόν τι ⌜καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν
12,19! Jr 24,6 · 4! ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος ⊤ εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρε-
σιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι. **9** ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκ-
2P 3,16 φοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν· **10** ὅτι αἱ ⌜ἐπιστολαὶ
1 μέν⌝, ⌜φησίν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ
1K 2,3! · 11,6 σώματος ἀσθενὴς καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. **11** τοῦτο
λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστο-
2; 12,20; 13,2.10 λῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τι-
5,12! σιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς

14 ⌜ημ- ℵ* B 1881 *pc* vg^{ms}
¶ **10,4** ⌜ τιας (*!*) D^{2} K L 1175. 1241. 1881 *al* (𝔓^{46} ℵ B* C D* P 2464 *sine acc.*) ¦ *txt* B^{2} (F G: -τιας) Ψ 33. 81. 104. 365. 630. 1505. 1739 *pm* • **7** ⌜ δοκει πεποιθεναι B | ⊤ δουλος D* F G ar vg^{mss}; Ambst | ⌜ αφ C D F G H Ψ 0209. 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ B L 1175. 1505 *pc* | ⌜¹ ο Χριστος 𝔓^{46} • **8** ○ 𝔓^{46} B F G H 0243. 6. 33. 365. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* it vg^{mss} *txt* ℵ C D Ψ (0209) 𝔐 f (r) vg sy; Ambst | ⌜ -σομαι ℵ L P 0209. 0243. 6. 104. 326. 1175. 1241. 1505. 1881* *al* (g) σωμαι, καυχησομαι 𝔓^{46} ¦ σωμεθα 33 ¦ *txt* B C D F G Ψ 1739. 1881^{c} 𝔐 | ⊤ημιν ℵ^{2} D^{2} F G (0209) 𝔐 sy^{h} (ℓ P Ψ 629. 1505. 1881 *pc* it) *txt* 𝔓^{46} ℵ* B C D* H 0243. 33. 81. 365. 630. 1175. 1739. 2464 *pc* b vgst • **10** ⌟ ℵ^{2} D F G I Ψ 0209. 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{46vid} ℵ* B H 326. 1175 *pc* | ⌜φασιν B lat sy ¦ – 𝔓^{46vid} 1881 b bo^{mss}; Ambst

ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς □οὐ συνιᾶσιν. **13** ἡμεῖς δὲ⸌ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα ⌜καυχησόμεθα ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. **14** ⌜οὐ γὰρ ὡς⸌ μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, **15** οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν **16** εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. **17** *Ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω·* **18** οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν ⌜συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλὰ ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

11 **11** ˇΌφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν ºτι ⌜ἀφροσύνης· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. **2** ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλῳ, ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ· **3** φοβοῦμαι δὲ ⌜μή πως⸌, ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Εὔαν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, ᵀ φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος □[καὶ τῆς ἁγνότητος]⸌ τῆς εἰς ºτὸν Χριστόν. **4** εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ⌜ἀνέχεσθε.

5 Λογίζομαι ⌜γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. **6** εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ᾽ οὐ τῇ γνώσει, □ἀλλ᾽ ἐν παντὶ ⌜φανερώσαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς⸌. **7** ˇΗ ἁμαρτίαν ἐποίησα ⌜ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐ-

15s R 12,3 G 2,9

R 15,20

13

R 15,23s Act 19, 21 | *Jr 9,22.23* 1K 1,31! |

5,12!

R 14,8

16s.19.21.23; 12, 11.6

Ap 14,4 · 7,11 E 5, 26s |

Gn 3,13

1T 2,14

6,6

G 1,6-9

12,11 · 23!

10,10 1K 2,1 ·

E 3,4

Ph 4,12

1K 9,12.18 · 1Th 2,2!

12/13 □ D* F G ar b (vg); Ambst | ⌜-χωμενοι F G ar ¦ – D* • **14** ⌜ως γαρ B • **18** ⌜ συνιστων D² Ψ 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ B D* F G H I^vid P 0121. 0243. 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1505. 1739. 2464 *al*

¶ 11,1 º F G H 𝔐 it; Lcf Ambst ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ B D Ψ 0121. 0243. 6. 33. 365. 1739. 1881 *al* f t vg sy^h | ⌜της αφ. F G 6. 81. 630. 1175 *pc* ¦ τη -νη H 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^46vid ℵ B D P Ψ 0243. 33. 1739. 1881 *pc* • **3** ⸌μηποτε F G 630. 1505. 1739. 1881 *pc* vg^ms ¦ μη D* lat; JulC^Cl ¦ μητε 0243 | ᵀουτω(ς) D¹ Ψ 0121. 0243. 0278. 1739. 1881 𝔐 lat sy; Ambst ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ B D* F G H P 33. 81. 1175 *pc* r; JulC^Cl Cl Lcf | □ ℵ² H Ψ 0121. 0243. 1739. 1881 𝔐 (b) f* vg sy^p; JulC^Cl ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ*.² B D^(2) F G 33. 81. 104. (326) *pc* ar r sy^h** co; Pel | º† ℵ F G 0121. 0243. 365. 630. 1175. 1505. 1739. 1881 *al* ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ B D H Ψ 33 𝔐; JulC^Cl Cl Epiph • **4** ⌜ανειχεσθε 𝔓³⁴ ℵ D² F G H Ψ *al*: ην-) 0121. 0243. 0278. 1739. 1881 𝔐 lat sy ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ B D* 33 *pc* r sa • **5** ⌜ δε B • **6** □ 𝔓⁴⁶ | ⌜φαν. εαυτους 0121. 0243. 630. 1739. 1881 *pc* ¦ -ρωθεντες 𝔓³⁴ ℵ² D² Ψ 0278 𝔐 r (vg^cl) ¦ -ρωθεις D* (lat; Ambst) ¦ *txt* ℵ* B F G 33 *pc* • **7** ⌜εαυ- D F G K* L P 365 *pc* ¦ *txt* 𝔓^34.46 ℵ B Ψ 0121. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 sy

Ph 4,10.15 ηγγελισάμην ὑμῖν; **8** ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν
1 K 9,7 | ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, **9** καὶ παρὼν πρὸς
12,13s ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐθενός· τὸ γὰρ
Ph 4,15 ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες
cf 1 Th 2,7 ἀπὸ Μακεδονίας, καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ἐμαυτὸν ὑμῖν ἐτή-
R 9,1 ρησα καὶ τηρήσω. **10** ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ ὅτι
1 K 9,15 ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν
12,2s τῆς Ἀχαΐας. **11** διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν.

12 Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν
τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὑρεθῶσιν
5; 12,11 G 2,4 Ap 2,2 · Ph 3,2 καθὼς καὶ ἡμεῖς. **13** οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐρ-
γάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χρι-
Vit Ad 9 στοῦ. **14** καὶ οὐ ⌜θαῦμα· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχη-
ματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. **15** οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ
διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιο-
Ph 3,19 · 5,10 R 2,6! σύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.
1! **16** Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ
μή γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι
10,8! | καυχήσωμαι. **17** ὃ λαλῶ, οὐ κατὰ ⌜κύριον λαλῶ ἀλλ' ὡς
9,4! ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως.
G 6,13 Ph 3,4 **18** ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ ⊤ σάρκα, κἀγὼ καυχήσο-
1! · 1 K 4,10 μαι. **19** ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄν-
τες· **20** ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατ-
Ps 53,5 εσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσ-
ωπον ὑμᾶς δέρει. **21** κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς
10,10 1 K 2,3 ⌜ἠσθενήκαμεν.

1! Ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ.
Ph 3,5 · R 11,1 **22** Ἑβραῖοί εἰσιν; κἀγώ. Ἰσραηλῖταί εἰσιν; κἀγώ. σπέρμα
6,4 · 1! Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγώ. **23** διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παρα-
5; 12,11 Ph 3,4 G 2,6.9 · φρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν
23-27: 1 K 4,11-13! ⌞φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως⌟,
ἐν θανάτοις πολλάκις. **24** Ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις
Dt 25,3 | Act 16, 22; · 14,19 τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, **25** τρὶς ἐρραβδίσθην,

14 ⌜ θαυμαστον D[1] Ψ 0121 𝔐 *txt* 𝔓[46] ℵ B D* F G P 098. 0243. 0278. 6. 33. 81. 326. 365. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc*; Or • **17** ⌜ θεον ar f r t vg[cl]; Ambst Pel | ανθρωπον 69 • **18** ⊤ † την ℵ[2] B D[1] Ψ 0121. 1739[c]. 1881[c] 𝔐 | *txt* 𝔓[46] ℵ* D* F G H 098. 0278. 33. 81. 104. 365. 629. 1175. 1505. 1739*. 1881* *al* • **21** ⌜ -νησαμεν D F G I[vid] Ψ 0121. 1739[c] 𝔐 | *txt* 𝔓[46] ℵ B H 0243. 0278. 33. 81. 1175. 1739*. 1881 *pc* • **23** ⌞ *4 2 3 1 5* ℵ* F G; Or | *1 5 3 4 2* P | *4 5 3 1 2* ℵ[2] D[1] H Ψ 0121 𝔐 sy[(p)] | *3 4 5* Cl | *txt* 𝔓[46] B D*.[2] (0243). 33. 629. 630. (1739. 1881) *pc* lat; Ambst

ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεπoίηκα· **26** ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, **27** ⊤ κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· **28** χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ ⌜ἐπίστασίς ⌝μοι ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. **29** τίς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;
30 Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας ○μου καυχήσομαι. **31** ὁ θεὸς ⊤ καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. **32** ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν πιάσαι με⊤, **33** καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

12 ⊤ Καυχᾶσθαι ⌜δεῖ, οὐ ⌜συμφέρον μέν⌝, ἐλεύσομαι ⌝δὲ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. **2** οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. **3** καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, εἴτε ἐν σώματι εἴτε ⌜χωρὶς τοῦ σώματος ⌡οὐκ οἶδα⌝, ὁ θεὸς οἶδεν, **4** ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. **5** ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ ⌜οὐ καυχήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις⊤. **6** Ἐὰν γὰρ ⌜θελήσω καυχήσασθαι⌝,

Act 20,3 · G 2,4 · Act 24,12; 20,31 · 12,5! 1K 2,3! · R 9,5 G 1,20 | Act 9,24s · Mt 10,23 · Act 26,19; 22,17s L 24,23 · 11,11 · Act 8,39! · Test Lev 2 · L 23,43 Ap 2,7 · 1K 2,9 · 9; 11,30 10,8!

27 ⊤εν ℵ² H 0121. 33. 1881 𝔐 lat; Ambst ᵗ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* B D F G Ψ 0243. 1739 *pc* • **28** ⌜επι συστασις Hᶜ Iᵛⁱᵈ Ψ 0121 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴⁶·⁹⁹ ℵ B D F G H* 0243. 0278. 33. 81. 326. 1175. 1739. 1881 *pc* | ᶠ μου ℵ² D Ψ 0121. 0243. 1739. 1881 𝔐 lat; Ambst ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* B F G H 0278. 33. 81. 1175 *pc* b d • **30** ○ 𝔓⁴⁶ᵛⁱᵈ B H 1175 • **31** ⊤του Ισραηλ D* • **32** ⊤ θελων ℵ D² (ᵍ F G 1739) H Ψ 0121. 0243. 0278ᵛⁱᵈ. 33. 1881 𝔐 syʰ bo ¦ *txt* B D* sa; Eus

¶ 12,1 ⊤ει ℵ² H 81. 326. 1175 *pc* ar f vg sa; Ambst | ⌜ δε ℵ D* Ψ bo; (Ambst) ⌝ δη K 0121. 945. 1505 *pm* ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ B D² F G H L P 0243. 0278. 6. 33. 81. 104. 365. 629. 630. 1175. 1241. 1739. 1881ᶜ. 2464 *pm* latt sy sa boᵐˢ | ᶜ φερει D* 81 ¦ φερει μοι D¹ H Ψ 1881 𝔐 it vgᵐˢ syʰ; Ambst Pel ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ B F G (P: ρει) 0243. 0278. 33. 1175. 1739 *pc* (f vg) co | ᶜ γαρ D Ψ 1881 𝔐 sy ¦ δε και B ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ F G H P 0243. 0278. 33. 81. 1175. 1739. 2464 *pc* lat • **3** ᶠ εκτος ℵ D²·ᶜ F G H Ψ 0121. 0243. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 latt ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ B D* | □ B sa; Irˡᵃᵗ • **5** ⌜ουδεν 𝔓⁴⁶ lat | ⌜μου ℵ D² F G Ψ 0121. 1881 𝔐 lat; Ambst ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ B D* 0243. 0278. 6. 33. 1175. 1739 *pc* sy co • **6** ᶠ θελω, καυχησομαι 𝔓⁴⁶

11,1! οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή
τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει °[τι]
ἐξ ἐμοῦ **7** καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων. °διὸ ἵνα
Nu 33,55 Ez 28,24 G 6,17; 4,14s · Mt 25,41! μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος
⌜σατανᾶ, ἵνα με κολαφίζῃ, ⌋ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι⌝. **8** ὑ-
Mt 26,44 · L 6,13 πὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῇ ἀπ'
ἐμοῦ. **9** καὶ εἴρηκέν μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου, ἡ γὰρ
δύναμις ⊤ἐν ἀσθενείᾳ ⌜τελεῖται. ⌝Ἥδιστα οὖν μᾶλλον
5! R 5,3 καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις °μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ
1 K 1,24s ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. **10** διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθε-
1 K 4,11! νείαις, ἐν ὕβρεσιν, ⌜ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς ⌝καὶ στε-
Ph 4,13 νοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνα-
τός εἰμι.

11,1! **11** Γέγονα ἄφρων⊤, ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤ-
5,12! · 11,23! | φειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ⊤ὑστέρησα τῶν
Act 5,12! R 15,19 H 2,4 Sap 10,16 ὑπερλίαν ἀποστόλων εἰ καὶ οὐδέν εἰμι. **12** τὰ μὲν σημεῖα
τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ,
1 K 12,10 ⌜σημείοις τε⌝ καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. **13** τί γάρ ἐστιν
ὃ ⌜ἡσσώθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐ-
11,9 · 7,2; 11,7 τὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδι-
κίαν ταύτην.

13,1 **14** Ἰδοὺ τρίτον °τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς,
Ph 4,17 καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς.
οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα ⌞τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν⌟ ἀλ-
Ph 2,17 λὰ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. **15** ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ
ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. ⌜εἰ περισσοτέ-
ρως ὑμᾶς ⌜ἀγαπῶ[ν], ἧσσον ἀγαπῶμαι; **16** Ἔστω

6 °† ℵ* B D² F G I 6. 33. 81. 1175. 1739 *pc* ar b vgst co ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ² D* Ψ 0243. 0278. 1881 𝔐 f vg^{cl} sy^{h}; Ambst • **7** ° 𝔓^{46} D Ψ 1881 𝔐 lat sa; Ir^{lat} ¦ *txt* ℵ A B F G 0243. 33. 81. 1175. 1739 *pc* sy^{h} bo | ⌜ Σαταν ℵ² A^{c} D^{1} Ψ 33. 1881 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* A* B D* F G 0243. 1739 *pc* | ⌞ ℵ* A D F G 33. 629* *pc* lat; Ir^{lat} ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ² B I^{vid} Ψ 0243. 0278. 1739. (1881) 𝔐 ar sy co; Cyp Ambst • **9** ⊤μου ℵ² A^{c} D^{1} Ψ 0243. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 sy bo^{pt}; Ir^{arm} ¦ *txt* 𝔓^{46vid} ℵ* A* B D* F G latt sa bo^{pt}; Ir^{lat} | ⌜-λειουται ℵ² D^{1} Ψ 0243. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{99vid} ℵ* A B D* F G | °† B 6. 81. 1175*. 1739 *pc* sy^{h} bo; Ir ¦ *txt* ℵ A D F G Ψ 0278. 33. 1881 𝔐 latt sy^{p} sa • **10** ⌜και 𝔓^{46} ℵ* | ⌜ εν ℵ² A D F G Ψ 33 𝔐 latt sy; Tert ¦ και εν 0243. 0278. 630. 1739. 1881 *pc* ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* B 104. 326. 1175 *pc* • **11** ⊤καυχωμενος Ψ 0243. 1881 𝔐 b sy$^{(p)}$ ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B D F G K 6. 33. 81. 629. 1175. 1739. 2464 *al* lat co | ⊤ τι 𝔓^{46} B • **12** σημ. A D* *pc* lat; Ambst Pel ¦ εν σημ. ℵ² D² Ψ (1505) 𝔐 vg^{cl} ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* B (F G) 0243. 0278. 33. 81. 326. 630. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* g • **13** ⌜ελαττωθητε F G • **14** ° K L P 614. 629. 945. 1241 *pm* b | ⌜ 𝔓^{46} 0243. 630. 1739. 1881 *pc* • **15** ⌜ει και ℵ² D^{1} Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐 f vg sy ¦ – D* ar g r; Ambst ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* A B F G 33. 81* *pc* co | ⌜† αγαπω ℵ* A 33. 104*. 1241. 1505 *pc* ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ² B D F G Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐 latt

δέ, ἐγὼ ⌜οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς⌝· ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργος δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. **17** μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; **18** παρεκάλεσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;

7,2
2,13! · 8,18!
R 4,12!

19 ⌜Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. ⌜κατέναντι θεοῦ ◻ἐν Χριστῷ⌝ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. **20** φοβοῦμαι γὰρ μή πως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε· μή πως ⌜ἔρις, ⌜ζῆλος, θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· **21** μὴ πάλιν ⌜ἐλθόντος μου ⌜ταπεινώσῃ με ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς⌝ καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.

1 K 9,3
2,17
10,8; 13,10 R 14, 19! | 10,11!
R 1,29! 1 K 1,11 · R 2,8 · 1 P 2,1! · 1 K 4,6! |
2,1; 13,2
13,2
1 K 5,1

13 Τρίτον τοῦτο ⌜ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· *ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.* **2** προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν⊤, τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω ◻εἰς τὸ⌝ πάλιν οὐ φείσομαι, **3** ⌜ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. **4** καὶ γὰρ ⊤ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ⌜ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ⌜ζήσομεν ⌜¹σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ ◻εἰς ὑμᾶς⌝.

12,14 cf 1,15 1 K 4,18s! · *Dt 19,15* Mt 18,16! | G 1,9! · 10,11!
12,21
1,23
R 15,18!
Ph 2,7s
4,10!
1 Th 4,17!

16 ουκ εβα- υμ. $\mathfrak{P}^{46}$ D* ου κατεναρκησα υμων (μας 104. 1881 *pc*) ℵ F G 81. 104. 326. 629. 1881 *pc* ¦ *txt* A B D² Ψ 0243. 33. 1739 𝔐 • **19** ⌜ου π. $\mathfrak{P}^{46}$ ¦ παλιν ℵ² D Ψ 0278 𝔐 g vg^{mss} sy bo ¦ *txt* ℵ* A B F G 0243. 6. 33. 81. 365. 1175. 1739. 1881 *pc* lat | ⌜-νωπιον του D(* P; – τ.) Ψ 𝔐 ¦ ενωπιον του θεου και εναντιον του 1739^{mg}; Or ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B F G 0243. 0278. 6. 33. 81. 365. 630. 1175. 1739^{txt}. 1881. 2464 *pc* | ◻ $\mathfrak{P}^{46}$ b d; Ambst • **20** ⌜ερεις B D F G Ψ 𝔐 latt sy^{h} sa bo? ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46.99vid}$ ℵ A 0243. 33. 326. 945. 1505. 1739. 1881 *al* sy^{p} bo? | ⌜ ζηλοι ℵ D¹ Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐 latt sy^{h} sa bo? ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46.99}$ A B D* F G 33. 326 *pc* sy^{p} bo^{ms} • **21** ⌜ελθοντα με τ. ο θ. μ. πρ. υμ. ℵ² Ψ 0243. 0278. 33. 1739. (1881) 𝔐 lat? ¦ ελθοντα με πρ. υμ. τ. με ο θ. μ. D$^{(1)}$ sy^{p} ⌜ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A B F G P 81. 326 *pc sed* ¹ταπεινωσει $\mathfrak{P}^{46}$ B D F G L P 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241. 2464 *pm*

¶ 13,1 ⌜ετοιμως εχω ελθειν A vg^{ms} • **2** ⊤γραφω D¹ Ψ 𝔐 vg^{ms} sy sa (bo) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B D* F G I 0243. 6. 33. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* lat | ◻ $\mathfrak{P}^{46}$ F G • **3** ⌜οτι F G 0278^{vid} b d r; Ambst ¦ ει Epiph ¦ ἤ ar f vg; Pel ¦ επειδη 6 *pc* • **4** ⊤ει ℵ² A D¹ Ψ 1881 𝔐 lat sy; Ambst ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46vid}$ ℵ*.c B D* F G K P 0243. 33. 81. 104. 365. 1241ˢ. 1739 *al* co; Eus | ⌜συν ℵ A F G *pc* r sy^{p} bo ¦ *txt*⌝B D Ψ 0243. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 ar vg sy^{h} sa; Ambst | ⌜-σομεθα D² Ψ 𝔐 ¦ ζωμεν $\mathfrak{P}^{46}$ ¦ *txt* ℵ A B D* F G 0243. 0278^{vid}. 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *al* | ¹ εν $\mathfrak{P}^{46vid}$ D*.c 33. 326 *pc* (g); Pel^{pt} | ◻ B D² r

1K 11,28 G 6,4
R 8,10!

5 Ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι ˢ᾽Ἰησοῦς Χριστὸς˒ ἐν ὑμῖν˒; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. **6** ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. **7** ⌜εὐχόμεθα δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ᾽ ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε,

Act 4,20
1K 13,6

ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. **8** οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. **9** χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο καὶ

11 G 6,1 | 2,3

εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. **10** Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπ-

10,11!

ὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν

10,8! · 12,19!

ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ

10,4!

εἰς καθαίρεσιν.

Ph 3,1! · 9!
R 15,5! · H 12, 14! ·
R 15,33!; | 16,16!

11 Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ᾽ ὑμῶν. **12** Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

Ph 2,1

13 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ᵒXριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ᵒ¹ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. ˒

5 ˢ ℵ A F G P 0243. 326. 629. 630. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *al* b vg; Cl Ambst ¦ *txt* B D Ψ 33 𝔐 ar vgᵐˢ sy | ˒εστιν ℵ A D¹ F G Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ B D* 33 *pc*; Cl • **7** ⌜-χομαι D² Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐 ar b vgᵐˢˢ syᵖ saᵐˢ; Ambst ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B D* F G K P 33. 81. 104. 365. 1175. 1241ˢ. 1505. 2464 *al* lat syʰ co • **13** ᵒ B Ψ 323. 1881 *pc* | ᵒ¹ 𝔓⁴⁶ | ˒αμην ℵ² D Ψ 𝔐 lat sy bo ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B F G 0243. 6. 33. 630. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881 *pc* sa boᵐˢ; Ambst

Subscriptio: Προς Κορινθιους β′ 𝔓⁴⁶ ℵ A B* (D, F G, Ψ) 33 *pc* ¦ π. Κ. β′ εγραφη απο Φιλιππων B¹ P ¦ π. Κ. β′ εγ. α. Φ. (+ της Μακεδονιας K 81. 104 *al*) δια Τιτου και Λουκα 1739ᶜ. 1881 𝔐 ¦ – 629. 630. 1505. 2464 *pc*

Act 16,6; 18,23 1K 16,1 2T 4,10 1P 1,1

1 Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ⸢καὶ θεοῦ πατρὸς⸣ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, 2 καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ⸢ἡμῶν καὶ κυρίου⸣ Ἰησοῦ Χριστοῦ 4 τοῦ δόντος ἑαυτὸν ⸢ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ⸢αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος⸣ πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, 5 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

11 s

R 1,7!

1 T 2,6!

R 12,2
E 5,16 1 J 5,19 · H 10,10 |
R 16,27! 4 Mcc 18,24

6 Θαυμάζω ὅτι °οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι ⸢[Χριστοῦ] εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, 7 ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. 8 ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ⸢εὐαγγελίζηται [ὑμῖν)⸣ παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. 9 ὡς ⸢προειρήκαμεν καὶ ἄρτι πάλιν λέγω· εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ ⸢παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

5,8 · 2K 11,4 1T 6,3
5,10 Act 15,24.1

2K 11,4

1K 16,22! | 5,3.21
2K 13,2 1Th 3,4; 4,6

10 ⸢Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ⸢ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην. 11 Γνωρίζω ⸢γὰρ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· 12 οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀν-

2K 5,11
1Th 2,4
1 R 1,1! | 1K 15,1

1 1Th 2,13 | 1K 11,23

¶ **1,1** ⸤ Mcion^{Hier} • **3** ⸢ *2 3 1* $\mathfrak{P}^{46.51vid}$ B D F G H 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ vg sy sa bo^{mss} | *2 3* 0278. 1877 *al* vg^{mss} | *txt* ℵ A P Ψ 33. 81. 326. 365. 1241^{s}. 2464 *pc* ar b; Ambst • **4** ⸢περι $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A D F G Ψ 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ (g) | *txt* $\mathfrak{P}^{51}$ ℵ^{1} B H 0278. 6. 33. 81. 326. 365. 1175. 1241^{s}. 1505. 2464 *al* | ⸢ενεστ. αι. ℵ^{2} D F G H^{vid} Ψ 0278 $\mathfrak{M}$ latt | *txt* $\mathfrak{P}^{46.51vid}$ ℵ* A B 33. 81. 326. 630. 1241^{s}. 1739. 1881 *pc* • **6** ° F G | ⸢ Ιησου Χρ. D 326. 1241^{s} *pc* sy^{h**} | θεου 327 *pc*; Thret^{lem} | – $\mathfrak{P}^{46vid}$ F* G H^{vid} ar b; Tert Cyp Ambst Pel | *txt* $\mathfrak{P}^{51}$ ℵ A B F^{c} Ψ 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ f vg sy^{p} bo • **8** ⸢ τ -ισηται υμιν ℵ^{2} A 81. (104). 326. (1241^{s}) d; Tert^{pt} Ambst | -ισητε ℵ* b g$_{1}$ Mcion^{T} Tert^{pt} Lcf | -ιζηται F G Ψ ar; Cyp | υμιν -ιζηται $\mathfrak{P}^{51vid}$ B H 630. 1175. 1739$^{(*)vid}$ *pc* | -ιζεται υμιν K P (^{r} 0278). 365. 614. 1505. 1881 *pm* | *txt* D(*) L 6. 33. 945. 2464 *pm* vg^{c} • **9** ⸢ ρηκα ℵ* 630. 945 *pc* ar vg^{mss} sy^{p} sa^{ms} bo^{pt} | ⸢ ελαβετε $\mathfrak{P}^{51}$ | ευηγ γελισαμεθα⸣υμιν Ψ • **10** [⸢τί J. Cramer *cj*] | ⸣γαρ D^{1} $\mathfrak{M}$ sy | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B D* F G Ψ 0278. 6$_{c}$ 33. 81. 365. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881. 2464 *al* latt bo • **11** ⸢ δε $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ*.^{2} A D^{1} Ψ 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ b vg^{ms} sy bo | ουν 0278 | *txt* ℵ^{1} B D*.^{c} F G 33 *pc* lat sa

16 θρώπου παρέλαβον αὐτὸ ⌜οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. **13** Ἠκούσατε γὰρ τὴν
ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερ-
Act 8,3 βολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ⌜ἐπόρθουν
αὐτήν, **14** καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολ-
Act 22,3! λοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζη-
Mc 7,5 λωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων.
Act 13,2 R 1,1 · **15** Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ◻[ὁ θεὸς]⌝ ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοι-
Is 49,1 · 1K 15,10 | λίας μητρός μου ◻¹καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ⌝
12 Mt 11,27 · **16** ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα ⌜εὐαγγελί-
2,7! ζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην
σαρκὶ καὶ αἵματι **17** οὐδὲ ⌜ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς
τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν
καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. **18** Ἔπειτα μετὰ
Act 9,26 ⌜⌜ἔτη τρία⌝ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι ⌜Κηφᾶν
καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε, **19** ἕτερον δὲ
Act 12,17! τῶν ἀποστόλων ⌜οὐκ εἶδον⌝ εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν
τοῦ κυρίου. **20** ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
2K 11,31! | ὅτι οὐ ψεύδομαι. **21** Ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα
Act 9,30; 15,23.41 | τῆς Συρίας καὶ ○τῆς Κιλικίας· **22** ἤμην δὲ ἀγνοούμενος
1Th 2,14 τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χρι-
Act 8,3! στῷ. **23** μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς
ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ⌜ἐπόρθει,
24 καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

Act 15,2 · Act 4,36! · 2K 2,13! **2** Ἔπειτα διὰ ⌜δεκατεσσάρων ἐτῶν ⌜πάλιν ἀνέβην⌝ εἰς *2*
Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρναβᾶ συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον·
2 ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν· καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ
6.9 εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς
4,11 Ph 2,16! | δοκοῦσιν, μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. **3** ἀλλ' οὐδὲ
14; 6,12 Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι·
Act 15,1.24 Jd 4 · **4** διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρ-

12 ⌜ουδε ℵ A D*ᶜ F G P Ψ 0278 33. 81. 104. 365. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *al* ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ B D¹ 𝔐 • **13** ⌜επολεμουν F G *ex* latt? • **15** ◻† 𝔓⁴⁶ B F G 629. 1505 *pc* lat syᵖ; Ir^lat pt, arm Epiph ¦ *txt* ℵ A D Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 syʰ ˢ co; Ir^lat pt ¦ ◻¹ 𝔓⁴⁶ 6. 1739. 1881 *pc* • **16** ⌜ισωμαι 𝔓⁴⁶ D* • **17** ⌜απηλθον (𝔓⁴⁶: ηλ) 𝔓⁵¹ B D F G *pc* ¦ *txt* ℵ A Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 syʰ • **18** ⌜† ℵ A P 33. 81. 326. 630. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *pc* ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ B D F G Ψ 0278 𝔐 ¦ ⌜ Πετρον ℵ² D F G Ψ 0278. 1739ᵐᵍ. 1881 𝔐 latt syʰ ¦ *txt* 𝔓⁴⁶·⁵¹ ℵ* A B 33. 1241ˢ. 1739* *pc* syʰᵐᵍ co • **19** ⌜ειδον ουδενα D* F G ¦ ουκ ειδ. ουδενα 𝔓⁵¹ᵛⁱᵈ • **21** ○ ℵ* 33. 1505. 1881 *pc* • **23** ⌜επολεμει F G *ex* latt?

¶ **2,1** ⌜τεσσαρων 1241ˢ; [Grotius *cj*] ¦ ⌜ *2 1* D F G ar b ¦ *2* vgᵐˢ bo; Marcion^T Ir^lat Ambst ¦ π. ανηλθον C

εισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ⸆ ἡμᾶς καταδουλώσουσιν, **5** ⸂οἷς οὐδὲ⸃ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου ⸂διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. **6** Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, – ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον ○[ὁ] θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει – ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, **7** ἀλλὰ τοὐναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς, **8** ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, **9** καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, ⸂Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς⸃ καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρναβᾷ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· **10** μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

3 **11** Ὅτε δὲ ἦλθεν ⸂Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. **12** πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν ⸂τινας ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν ⸂συνήσθιεν· ὅτε δὲ ⸂1ἦλθον, ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. **13** καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ ○[καὶ] οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρναβᾶς συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. **14** ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ ⸂Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς ⸂καὶ οὐχὶ Ἰουδαϊκῶς ζῇς⸃, ⸂πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν; **15** Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ

5,1!
14; 4,16!
2! · Act 5,36!
Dt 10,17 Sir 35, 13 Θ R 2,11! ·
2!
1T 1,11! · 1,15s E 3,8 1T 2,7 Act 9,15!; 15,12 |
R 1,15
R 15,15!
Act 12,17 · J 1,42 2! ·
Ap 3,12
Act 11,29!
Act 11,27
Act 12,17!; · 11,3
Kol 4,11 Tt 1,10
Act 4,36!
5!
1T 5,20
3!

4 ⸆μη F G • **5** ⸂ουδε Mcion⸆ ¦ – D* b; Ir^{lat} Tert MVict Ambst Hier^{ms} | ⸂ διαμενη A F G • **6** ○ B C D F G 1739. 1881 𝔐 . *txt* 𝔓^{46} ℵ A P Ψ 0278. 33. 81. 104. 365. 614. 1175. 1241^{s} *pc* • **9** ⸂ Ιακ. A ¦ Ιακ. κ. Πετρος 𝔓^{46} r ¦ Πετ. κ. Ιακ. D F G 629. 1175 ar b vg^{mss}; Tert Ambst Pel ¦ *txt* ℵ B C I^{vid} Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 vg sy co • **11** ⸂ Πετρος D F G 𝔐 it vg^{mss} sy^{h}; Ambst ¦ *txt* ℵ A B C H P Ψ 0278. 33. 81. 104. 365. 629. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881 *pc* vg sy^{hmg}; Cl Eus • **12** ⸂τινα 𝔓^{46} d g^{1} r* | ⸂ θιον 𝔓^{46} vg^{ms} | ⸂1 ηλθεν 𝔓^{46} ℵ B D* F G 33 *pc* b d g ¦ *txt* A C D^{2} H Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐 ar f r vg sy co • **13** ○ 𝔓^{46} B 6. 630. 1739. 1881 *pc* ar f vg bo ¦ *txt* ℵ A C D F G H Ψ 0278. 33 𝔐 b r vg^{ms} sy sa; Ambst Pel • **14** ⸂ Πετρω D F G 𝔐 it vg^{mss} sy^{h}; Ambst Pel ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C H Ψ 0278. 33. 81. 365. 629. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881 *pc* vg co | ⸂† κ. ουκ I. ζης F G (6. 630. 1739 *pc*) ¦ ζης κ. ουκ I. D^{2} 𝔐 ¦ ζης κ. ουχι I. D* 326. 1241^{s}. 1505. 2464 *pc* vg^{cl} ¦ ζης 𝔓^{46} 1881 *pc* ar b d; Ambst ¦ *txt* ℵ A B C H P Ψ 0278. 33. 81. 104. 1175 *pc* | ⸂ τι 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D F G H P Ψ 0278. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881. 2464 *al* latt sy^{p} co

E 2,12 | 3,2 R 3,28 · 3,8.24 R 4,5; 5,1 E 2,8s Ph 3,9

οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί· **16** εἰδότες ⁰[δὲ] ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως ˢ'Ιησοῦ Χριστοῦ˩, καὶ ἡμεῖς εἰς ˢ¹Χριστὸν 'Ιησοῦν˩ ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ

Ps 143,2 R 3,20 | Gn 6,12 | Mt 9,11

οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ⌜ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σάρξ. **17** εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ⌜ἆρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. **18** εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνιστάνω.

R 6,10; 7,6.4 | R 6,6.8; | 8,10! · 2K 10,3 Ph 1,22 · E 3,17 R 14,8 · J 13,1 · 1T 2,6!

19 ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι· **20** ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ ⌜υἱοῦ τοῦ θεοῦ˩ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. **21** Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

L 24,25 | 1K 1,23! | 2,16! | Act 11,17 E 1,13 · R 10,16!

3 ⁷Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν⁷, οἷς κατ' *4*
ὀφθαλμοὺς 'Ιησοῦς Χριστὸς προεγράφη ⁷ ἐσταυρωμένος; **2** τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν· ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; **3** οὕτως ἀνόητοί ἐστε, ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; **4** τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ. **5** ὁ οὖν

4,6 1Th 4,8 · Mt 14,2 1K 12,6.11

ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

Gn 15,6 ⊛ R 4,3

6 Καθὼς 'Αβραὰμ *ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην*· **7** γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πί- *5*

29

στεως, οὗτοι ˢυἱοί εἰσιν˩ 'Αβραάμ. **8** προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγ-

16 ⁰ 𝔓46 A D² Ψ 0278*. 33. 1739. 1881 𝔐 sy^h | *txt* ℵ B C D* F G H 0278^c. 81. 104. 1175. 1241^s. 2464 *pc* lat | ˢ⁾† A B 33 vg^mss | *txt* 𝔓46 ℵ C D F G H Ψ 1739. 1881 𝔐 lat sy | ˢ¹ 𝔓46 B H 33. 81. 630. 1175. 1241^s. 1505. 1739. 1881 *pc* ar d sy | *txt* ℵ A C D F G I^vid Ψ 𝔐 lat | ⌜ διοτι C D² H Ψ 𝔐 f vg | *txt* 𝔓46 ℵ A B D* F G I 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241^s. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* • **17** ⌜ ἀρα B² H 0278. 365. 945. 1175. 1739. 1881 *al* it; Ambst [Lachmann *cj*] (𝔓46 ℵ A B* C D F G *sine acc.*) • **20** ⌜ θεου και Χριστου 𝔓46 B D* F G (b) MVict | *txt* ℵ A C D¹ Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy co; Cl

¶ **3,1** ⁷ (5,7) τη αληθεια μη πειθεσθαι C D² Ψ 0278. 33^c. 1881 𝔐 vg^cl sy^h; Hier^mss | *txt* ℵ A B D* F G 6. 33*. 81. 630. 1739 *pc* lat sy^p co; Hier^mss | ⌜ εν υμιν D F G 33^c 𝔐 it vg^cl sy^h | *txt* ℵ A B C P Ψ 0278. 33*. 81. 104. 365. 630. 1175. 1241^s. 1739. 1881 *pc* f r vg^st co • **7** ˢ ℵ² A C D F G 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 latt; Ir^lat | *txt* 𝔓46 ℵ* B Ψ 81. 326. 1241^s. 2464 *pc*

γελίσατο τῷ Ἀβραὰμ ὅτι *ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη*· **9** ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. *Gn 12,3; 18,18* Act 3,25 R 4,16

6 **10** Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ ὅτι *ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει* ⊤ *πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά*. **11** ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι *ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται*· **12** ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' *ὁ ποιήσας αὐτὰ* ⊤ *ζήσεται ἐν αὐτοῖς*. **13** Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, ὅτι γέγραπται· *ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου*, **14** ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν ⸢Χριστῷ Ἰησοῦ⸣, ἵνα τὴν ⸢ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

Dt 27,26 Dt 28,58; 30,10 *Hab 2,4* R 1,17 *Lv 18,5* Θ R 10,5 4,5 *Dt 27,26; 21,23* Act 5,30 E 1,3 Act 2,33

7 **15** Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. **16** τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· *καὶ τῷ σπέρματί σου*, ⸢ὅς ἐστιν Χριστός. **17** τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ ⊤ ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. **18** εἰ γὰρ ⸢ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός.

R 3,5! *Gn 13,15; 17,8; 24,7* Ex 12,40 Θ R 11,6

19 Τί οὖν ὁ ⸢νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη⸣, ἄχρις ⸢οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. **20** ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστιν. **21** ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν

R 4,15! Act 7,53! Lv 26,46 Dt 5,4s | H 9,15! R 7,7

10 ⸢εν ℵ² A C D F G 𝔐 latt | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* B Ψ 0278. 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241ˢ. (1505). 1739. 1881. 2464 *al* • **12** ⊤ανθρωπος D¹ 1881 𝔐 ar vg^{s} sy^{hmg} | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A^{vid} B C D* F G P Ψ 0278. 6. 33. 81*. 104. 365. 629. 1175. 1241ˢ. 1739 *pc* b r vg sy^{h} co; Ambst • **14** ⸢† (ℵ) B sy^{p} | *txt* 𝔓⁴⁶ A C D F G Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 latt sy^{h} | ⸢ευλογιαν 𝔓⁴⁶ D*ˢ F G *pc* b vg^{ms}; Mcion^{T} Ambst | *txt* 𝔓⁹⁹ ℵ A B C D² Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy co • **16** ⸢ ὅ D* F^{c} 81. 1505 *pc*; Ir^{lat} | οὗ F* G • **17** ⊤εις Χριστον D F G I 0176. 0278 𝔐 it sy; Eus Ambst | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C P Ψ 6. 33. 81. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *pc* r t vg co • **18** ⸢ δια 𝔓⁴⁶ • **19** ⸢νομ.;των παραδοσεων χ. ετεθη D* ⸣ νομ. τ. πραξεων; ετεθη F G it; Ir^{lat} Ambst Spec ⸣ νομ. τ. πραξεων 𝔓⁴⁶ ⸣ *txt* ℵ A B C D² Ψ 0176^{vid}. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 (lat); (Cl) | ⸢† αν B 0278. 33. 1175. 2464; Cl ⸣ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A C D F G Ψ 1739. 1881 𝔐; Ir^{lat}

ἐπαγγελιῶν ⌜[τοῦ θεοῦ]⌝; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος
R 7,10 ὁ δυνάμενος ζῳοποιῆσαι, ⌜ὄντως ⌜ἐκ νόμου ἂν ἦν⌝ ἡ
R 3,9-19; 11,32 δικαιοσύνη· **22** ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα
ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

4,4s.21; 5,18 **23** Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα ⌜συγκλειόμενοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυ-
R 11,32 φθῆναι, **24** ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν ⌜γέγονεν εἰς
4,2 1K 4,15 Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν· **25** ἐλθούσης δὲ τῆς
2,16! πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. **26** Πάντες γὰρ
R 10,4; 6,14 υἱοὶ θεοῦ ἐστε διὰ ° τῆς πίστεως ⌜ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ⌝·
4,5 R 8,14.17 J 1,12! 1J 3,1 **27** ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσα-
R 6,3 · R 13,14 E 4,24 | R 10,12 σθε. **28** οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐ-
1K 12,13 Kol 3,11 δὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· ⌜πάντες γὰρ ὑμεῖς
J 17,21! ⌜εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ⌝ Ἰησοῦ. **29** εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα
7.16 R 9,7; · 4,16.7! τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

4 Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός *8*
ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου κύριος πάντων ὤν,
2 ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶν καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς
προθεσμίας τοῦ πατρός. **3** οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νή-
Kol 2,20! · 5,1; 3,23 πιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ⌜ἤμεθα δεδουλωμένοι·
Mc 1,15 E 1,10 Tob 14,5 Kol 1,19 · **4** ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ
J 5,36 1J 4,9 θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον
3,13 1K 6,20! ὑπὸ νόμον, **5** ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν
3,26 υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. **6** Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν
R 8,15! □ὁ θεὸς⌝ τὸ πνεῦμα □¹τοῦ υἱοῦ⌝ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας
Mc 14,36 ⌜ἡμῶν κρᾶζον· αββα □²ὁ πατήρ⌝. **7** ὥστε οὐκέτι ° εἶ δοῦ-
3,29 R 8,16s λος ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος ⌜διὰ θεοῦ⌝.

21 ⌜τ. Χριστου 104 ⌝ – 𝔓⁴⁶ B d; Ambst ¦ *txt* ℵ A C D (F G) Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy co ¦ ⌜αληθεια F G ¦ ⌜ *1 2 4* D* 1881 *pc* ¦ *1 2* F G d ¦ *3 1 2 4* D² 0176ᵛⁱᵈ 𝔐 ¦ *1 2 4 3* ℵ Ψ(*) 0278. 33. 104. 365. 630. 1175. 1739 *pc* ¦ εν νομω ην αν 𝔓⁴⁶ (B: αν ην) ¦ *txt* A C 81. 1241ˢ. 2464 *pc* • **23** ⌜συγκεκλεισμενοι C D¹ 0176. 0278 𝔐; Cl^pt ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B D* F G P Ψ 33. 81. 104. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *pc*; Cl^pt • **24** ⌜εγενετο 𝔓⁴⁶ B; Cl^pt • **26** ° 𝔓⁴⁶ P 2464 *pc*; Cl ¦ ⌜ Χριστου I. 𝔓⁴⁶ 6. (ᶠ 1739. 1881 *pc* sy^p) sa ¦ – P • **28** ⌜απ· ℵ A B² ¦ ⌜ ἓν εσ. εν X. F G 33 ¦ εστε Χριστου 𝔓⁴⁶ A ¦ εστε εν Χριστου (*!, vl* ἓν X.*?*) ℵ* (vg^ms) ¦ *txt* ℵ² B C D Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐; Cl

¶ **4,3** ⌜ημεν A B C D¹ Ψ 1739. 1881 𝔐; Cl ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ D* F G 0278. 33. 81. 365. 1175 *pc* • **6** □ B 1739 sa ¦ □¹ 𝔓⁴⁶ ¦ ⌜υμ- D² Ψ 33 𝔐 vg^cl sy bo^pt ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C D* F G P 0278. 104. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881 *pc* lat sa bo^pt ¦ [□² Beza *cj*] • **7** ° F G ¦ ⌜ δια θεον F G 1881 *pc* ¦ δ. Χριστου 81. 630 *pc* sa ¦ δ. Ιησου Χρ. 1739ᶜ ¦ θεου δ. (+ Ιησου P 6. 326. 1505 *pc* sy) Χρ. ℵ² C³ D 0278 𝔐 ar sy κληρονομος μεν θεου, συγκληρονομος δε Χρ. Ψ *pc* ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B C* 33. 1739*ᵛⁱᵈ lat bo; Cl

8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς ○φύσει μὴ οὖσιν θεοῖς· **9** νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα οἷς πάλιν ἄνωθεν ⌜δουλεύειν θέλετε; **10** ἡμέρας ⌜παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς, **11** φοβοῦμαι ὑμᾶς μή πως εἰκῇ ⌜κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

Act 17,23 1Th 4,5! · 2Chr 13,9 Is 37,19 Jr 2,11 1K 12,2 | 1K 13,12! Kol 2,20! R 14,5 Kol 2,16 Hen 72-82 | 2,2!

12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε· **13** οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, **14** καὶ τὸν πειρασμὸν ⌜ὑμῶν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε □οὐδὲ ἐξεπτύσατε⌝, ἀλλὰ ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. **15** ⌜ποῦ οὖν ⊤ ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἐδώκατέ μοι. **16** ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; **17** ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε⊤· **18** καλὸν δὲ ⌜ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς. **19** ⌜τέκνα μου, οὓς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν· **20** ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

1K 11,1!; · 9,21 2K 2,5 1K 2,3! cf Act 16,6 Mt 10,40! 2,5; 5,7 E 4,15 J 8,45 | 1,7 Act 20,30 · Ph 2,21 1K 4,14! 1K 4,15

9 **21** Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ⌜ἀκούετε; **22** γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. **23** ἀλλ' ὁ ○μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας ⌜δι' ἐπαγγελίας. **24** ἅτινά ἐστιν ἀλ-

3,23! · 4,9 Gn 16,15; 21,2.9 R 9,7-9 Gn 17,16

8 ○ K b d; Ir^{lat} Ambst Spec • **9** ⌜† -λευσαι ℵ B | *txt* 𝔓^{46} A C D F G Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 • **10** ⌜-ρουντες 𝔓^{46} • **11** ⌜εκοπιασα 𝔓$^{46(*)}$ 1739. 1881 • **14** ⌜μου τον (𝔓^{46}: – τ.) C*^{vid} D^{1} Ψ 𝔐 ar vg^{ms} sy^{h} sa bo^{ms} | τον ℵ^{2} 0278. 81. 104. 326. 1241^{s}. 2464 *pc* | υμων τον 6. 1739. 1881 *pc*; Or | *txt* ℵ* A B C^{2} D* F G 33 *pc* bo | □ 𝔓^{46} • **15** ⌜τις D 𝔐 b r sy^{h}; Ambst | *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C F G P Ψ 0278. 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881. 2464 *pc* lat sy$^{p.hmg}$ co | ⊤ην D (F G: ἦ) 𝔐 b r; Ambst | εστιν 103 | *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C L P Ψ 0278. 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241^{s}. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* sy • **17** ⊤ (1K 12,31) ζηλουτε δε τα κρειττω χαρισματα D* F G ar b; Ambst • **18** ⌜ ουσθε ℵ B 33 *pc* lat ; το ζηλουσθαι D F G 𝔐 | *txt* A C 062. 0278. 6. 81. 326. 365. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881 *pc* (Ψ: *h. t.*) • **19** ⌜-κνια ℵ^{2} A C D^{1} Ψ 0278. 33. 1881 𝔐 lat; Cl | *txt* ℵ* B D* F G 062. 323. 1739 *pc*; Tert Did Ambst • **21** ⌜αναγινωσκετε D F G 104. 1175 *pc* latt sa (bo^{pt}) • **23** ○ 𝔓^{46} B f vg; Pel | *txt* ℵ A C D F G Ψ 062^{vid}. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 it sy^{h}; Or Ambst | ⌜† δια της B D F G 062. 0278. 1739. 1881 𝔐; Or | κατ' 323. 945 *pc* | *txt* 𝔓^{46} ℵ A C Ψ 33. 81. 104. 1241^{s} *pc*

λεγορούμενα· αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθῆκαι, μία μὲν
5,1 ἀπὸ ὄρους Σινᾶ εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἁγάρ.
25 □τὸ ⌜δὲ Ἁγὰρ Σινᾶ⌝ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ·⌝
⌜συστοιχεῖ δὲ⌝ τῇ νῦν Ἰερουσαλήμ, δουλεύει γὰρ μετὰ
H 12,22 Ap 21,2 τῶν τέκνων αὐτῆς. **26** ἡ δὲ ἄνω Ἰερουσαλὴμ ἐλευθέρα
Ps 86,5 ☪ ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ ⊤ ἡμῶν· **27** γέγραπται γάρ·

Is 54,1 ☪ *εὐφράνθητι, στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα,*
ῥῆξον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα·
ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου
μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

23 **28** ⌜Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα
Gn 21,9 ⌜ἐστέ. **29** ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδί-
ωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. **30** ἀλλὰ τί λέγει ἡ
Gn 21,10 ☪ γραφή; *ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς· οὐ γὰρ*
μὴ ⌜*κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ*
⌜τῆς ἐλευθέρας⌝. **31** ⌜διό, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης
3,29 τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

13; 2,4 J 8,36! · 1K 16,13! · 4,9 Act 15,10 | 2K 10,1 · cf Act 15,1 · H 4,2 | Act 20,26! · 1,9 · R 2,25 Jc 2,10 | cf R 7,6

5 ⌜Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στή-
κετε οὖν⌝ καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχε-
σθε. **2** Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέ- *10*
μνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. **3** μαρτύρομαι δὲ
○πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ ὅτι ὀφειλέτης
ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ⌜ποιῆσαι. **4** κατηργήθητε ἀπὸ Χρι-
στοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέ-
σατε. **5** ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύ-
R 8,23.25.19 1K 7,19! νης ἀπεκδεχόμεθα. **6** ἐν γὰρ Χριστῷ ○Ἰησοῦ οὔτε περι-

25 [□ Bentley *cj*] | ⌜γαρ (δε 𝔓46) Σ. 𝔓46 ℵ C F G 1241ˢ. 1739 *pc* lat (sa; Ambst) Epiph ¦ γαρ A. Σ. Ψ 062. 33. 1881 𝔐 sy bo^{mss} ¦ γαρ A. d ¦ *txt* A B D 0278. 323. 365. 1175. 2464 *pc* sy^{hmg} bo^{pt} | ⌜η (– D*) συστοιχουσα D* F G lat • **26** ⌜παντων ℵ2 A C3 0261^{vid}. 0278 𝔐 ar b t vg^{mss} sy^{h}; Ir^{lat} ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* B C* D F G Ψ 6. 33. 1241^{s}. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* lat sy$^{p.hmg}$ co; Mcion^{T} Ir^{arm} Or Ambst • **28** ⌜ημεις *et* ⌜εσμεν ℵ A C D2 Ψ 062 𝔐 lat sy bo ¦ *txt* 𝔓46 B D* F G 0261^{vid}. 0278. 6. 33. 365. 1175. 1739. 1881 *pc* b sa; Ir^{lat} Ambst • **30** ⌜-ση A C F G Ψ 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓46 ℵ B D H P 0261^{vid}. 0278. 6. 33. 81. 326. 1175. 1241ˢ. 1505. 2464 *pc* | ⌜μου Ισαακ D* F G it vg^{ms}; Ambst • **31** ⌜αρα 𝔓46vid D2 𝔐 sy^{h} ¦ αρα ουν F G ¦ ημεις δε A C P 81. 1241^{s}. 2464 *pc* r bo ¦ – Ψ *pc* ¦ *txt* ℵ B D* H 0261. 0278. 33. 365. 1175. 1739. 1881 *pc* sa; Mcion^{T}

¶ **5,1** ⌜ *1–6* D* ¦ , ἡ ελ. ημ. Χρ. ηλ. Στηκ. ουν F G r; Ambst ¦ Τη ελ. ουν (– D1 1505. 2464 *pc* sy^{hmg}; *p.* στηκ. 104) ἡ Χρ. ημ. (⌜ D1 *pc*) ηλ. (εξηγορασε 1505 sy^{h}), στηκ. D1 𝔐 sy^{hmg} ¦ *txt* ℵ* A B P 33 *pc* sa (bo) (⌜ Χρ. ημ. ℵ2 (C, H) Ψ 0278. 81. 365. (614). 1175. 1241^{s}. 1739. 1881 *pc*) • **3** ○ D* F G 1739. 1881 *pc* it; Ambst | ⌜πληρωσαι 436. 1505 *pc* sy^{h}; Mcion^{E} • **6** ○ B; Cl

τομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. 1T 1,5 Jc 2,18

7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν ○[τῇ] ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ⊤ **8** ἡ πεισμονὴ ○οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. **9** μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ⌜ζυμοῖ. **10** ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς □ἐν κυρίῳ⌝ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἐὰν ᾖ. **11** Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ○ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. **12** ⌜Ὄφελον καὶ ⌜ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς. 4,16! 1,6 1K 5,6 R 14,14! 1,7! 6,12 1K 1,23 Dt 23,2

11 **13** Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ ⌜διὰ τῆς ἀγάπης⌝ δουλεύετε ἀλλήλοις. **14** ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ⌜ἑνὶ λόγῳ⌝ ⌜πεπλήρωται, ἐν τῷ· *ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν*. **15** εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. **16** Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. **17** ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα ⌜γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἃ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. **18** εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. **19** φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν ⊤ πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, **20** εἰδωλολατρία, φαρμακεία, ἔχθραι, ⌜ἔρις, ⌜ζῆλος, θυμοί, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, **21** φθόνοι⊤, μέθαι, κῶμοι καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς ⊤ προεῖπον ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες 1! 1P 2,16 1K 8,9 · R 7,8 *Lv 19,18* R 13, 8-10 18.25 R 8,4 · E 2,3 1J 2,16 1P 2,11 | R 7,15.23 Jc 4,1.5 1P 2,11 16! R 8,14 · 3,23! R 6,14 R 1,29! 1,9

7 ○† ℵ* A B *txt* 𝔓46 ℵ2 C D F G Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 | ⌜μηδενι πειθεσθε F G ar b vgˢ; Lcf Pel • **8** ○ D* *pc* b; Lcf • **9** ⌜ δολοῖ D* lat; Mcion^{E} Lcf • **10** □ B • **11** ○ D* F G 0278. 6. 1739. 1881 *pc* ar b vgᵐˢˢ; Ambst • **12** ⌜αρα 𝔓46 | ⌜-ψωνται 𝔓46 D F G • **13** ⌜τη αγαπη του πνευματος D F G 104 sa boᵐˢ (it vgᶜˡ; Ambst) • **14** ⌜υμιν Mcion^{E} ¦ υμιν εν ενι λογω D* F G ar b; Ambst ¦ ολιγω 1505 (syʰ) | ⌜πληρουται D F G Ψ 0122. 1881 𝔐 latt ¦ ανακεφαλαιουται 365 *pc* ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A B C 062ᵛⁱᵈ. 0254. 0278. 33. 81. 104. 326. 1175. 1241ˢ. 1739 *pc* co; Mcion^{E} • **17** ⌜ δε ℵ2 A C D2 Ψ 0122. 0278. 1739. 1881 𝔐 syʰ ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* B D* F G 33 lat • **19** ⌜μοιχεια ℵ2 D (F G) Ψ 0122. (ˡ 0278). 1739ᵐᵉ 𝔐 (b) syʰ; (Irˡᵃᵗ Cyp) Ambst ¦ *txt* ℵ* A B C P 33. 81. 1175. 1241ˢ. 1739*. 1881. 2464 *pc* ar vg syᵖ co; Cl • **20** ⌜ερεις C Dˡ F G Ψ 0122. 0278 𝔐 latt syʰ co; Mcion^{E} Irˡᵃᵗ Cl ¦ *txt* ℵ A B D* 326. 614. 630. 1505. 1739. 1881 *al* syᵖ | ⌜ ζηλοι ℵ C Dˡ (F G) Ψ 0122. 0278 𝔐 lat syʰ co; Mcion^{E} Irˡᵃᵗ Cl Cyp ¦ *txt* B D* P 33. 1739. 1881 *pc* syᵖ (A *illeg.*) • **21** ⊤φονοι A C D F G Ψ 0122. 0278. 1739. 1881 𝔐 lat syᶜᵖ⁾ bo; (Cyp) ¦ *txt* 𝔓46 ℵ B 33. 81. 323. 945 *pc* vgᵐˢˢ sa; Mcion^{E} Irˡᵃᵗ Cl Ambst | ⊤ και ℵ2 A C D Ψ 0278. 33 𝔐 g t vgᵐˢˢ syᶜᵖ⁾ bo; Mcion^{E} Irˡᵃᵗ Cl Ambst ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* B F G 6. 1739. 1881 *pc* lat sa

E 5,5!
E 5,9 Ph 1,11! ·
2K 6,6 1T 4,12;
6,11 2T 2,22 2P
1,5 ss
1T 1,9 | 1K 15,23 ·
R 6,6; 8,13!; · 7,5
Kol 3,5 1P 2,11 |
16! | Ph 2,3

βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. **22** ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη χαρὰ εἰρήνη, μακροθυμία χρηστότης ἀγαθωσύνη, πίστις **23** πραΰτης ἐγκράτεια ⸢· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. **24** οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ ○[Ἰησοῦ] τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. **25** Εἰ ζῶμεν πνεύματι, ⸢πνεύματι καὶ⸣ στοιχῶμεν. **26** μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ⸢ἀλλήλοις φθονοῦντες.

Sap 17,17 · Mt
18,15! Jc 5,19 ·
2K 13,11 ·
5,23 1K 4,21
R 15,1
1K 9,21 R 3,27
J 13,34! | 1K 8,2
Act 5,36! · 2K 12,
11 · Tt 1,10 |
2K 13,5!

6 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ⸢ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΰτητος, σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. **2** Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε καὶ οὕτως ⸢ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. **3** εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι μηδὲν ὤν, φρεναπατᾷ ἑαυτόν. **4** τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ○ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· **5** ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.

1K 9,14 R 15,27
1K 15,33!
Job 4,8 Prv 22,8
R 8,6.13! J 3,6
Kol 2,22 2P 2,12
2Th 3,13
2K 4,1.16 · 1T 6,14
E 5,16!
2P 1,7

6 Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. **7** ○Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ⸢ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, ⸢τοῦτο καὶ θερίσει· **8** ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. **9** τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ⸢ἐγκακῶμεν, καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. **10** Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ⸢ἔχομεν, ⸢ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

1K 16,21!
2,3!
5,11! Ph 3,18

11 ῞Ιδετε ⸢πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. *12*
12 ῞Οσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ

23 ⸢αγνεια D* F G it vg^{cl}; Ir^{lat} Cyp Ambst • **24** ○ 𝔓^{46} D F G 0122*.^{2} 𝔐 latt sy ¦ *txt* ℵ A B C P Ψ 0122^{1}. 0278. 33. 104*. 1175. 1241^{s}. 1739. (1881). *l* 249 *pc* co • **25** ⸢ *l* 𝔓^{46} F G ar b d ¦ *2 l* Ψ 1505 *pc* • **26** ⸢-λους 𝔓^{46} B G* P 0278. 104. 326. 365. 614. 1241^{s}. 1881. 2464 *pm*; Cl^{pt} ¦ *txt* ℵ A C D F G$^{v.l.}$ K L Ψ 33. 81. 630. 1175. 1505. 1739. *l* 249 *pm*; Cl^{pt}

¶ 6,1 ⸢ανθ. εξ υμων Ψ 0278. 1175 *pc* sy^{h} sa ¦ τις εξ υμ. P sy^{p} • **2** ⸢-σατε ℵ A C D Ψ 0122. 33. 1739. 1881 𝔐; Cl ¦ *txt* (𝔓^{46}: αποπλ-) B F G 323 *pc* latt co; Mcion Cyp • **4** ○ 𝔓^{46} B vg^{ms} sy^{p} sa^{mss} • **7** ○ Mcion | ⸢α *et*⸣ ταυτα 𝔓^{46} lat; Spec ¦ ο *et* ταυτα D* F G • **9** ⸢εκκ- C D^{2} (F G: -κησωμεν) Ψ 1739$^{s(*)}$. 1881 𝔐; Cl^{pt} ¦ εκλυθωμεν 𝔓^{99vid} ¦ *txt* ℵ A B D* 33. 81. 326 *pc* co; Cl^{pt} • **10** ⸢εχωμεν ℵ B* 6. 33. 104. 326. 614 *al* ¦ *txt* 𝔓^{46} A B^{2} C D F G Ψ 1739^{s}. 1881 𝔐; Cl | ⸢ εργαζομεθα A B^{2} P 6. 104. 1175. 1881 *pm* εργασωμεθα 𝔓^{46} K *pc* ¦ εργασομεθα 2464 *pc* ¦ *txt* ℵ B* C D F G Ψ 33. 1505. 1739 *pm* lat; Cl Or Chr • **11** ⸢ηλικοις 𝔓^{46} B* 33 ¦ ποικιλοις 0278. 642

Χριστοῦ ⊤ μὴ ⌜διώκωνται. **13** οὐδὲ γὰρ οἱ ⌜περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. 2K 11,18!
14 Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ 1K 1,31; 2,2 Ph 3,3
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος
ἐσταύρωται κἀγὼ κόσμῳ. **15** ⌜οὔτε γὰρ⌝ περιτομή τί 1K 7,19!
⌜ἐστιν οὔτε ἀκροβυστία ἀλλὰ καινὴ κτίσις. **16** καὶ ὅσοι 2K 5,17!
τῷ κανόνι τούτῳ ⌜στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ Ph 3,16 v.l. · Ps
ἔλεος καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ. 125,5; 128,6

17 Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ L 11,7!
τὰ στίγματα τοῦ ⌜Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. 3 Mcc 2,29 Ap 13,
18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ○ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ 16! · 2K 4,10 Ph
τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν. 3,10 | Ph 4,23 2T 4,22 Phm 25

⌜ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ⌝

Act 18,19-21.24; 19,1-20.23-40 1T 1,3 2T 1,18; 4,12 Ap 1,11; 2,1

1 Παῦλος ἀπόστολος ⸢Χριστοῦ Ἰησοῦ⸣ διὰ θελήματος 1K 1,1!
θεοῦ τοῖς ἁγίοις ⌜τοῖς οὖσιν □[ἐν Ἐφέσῳ]⌝ καὶ πι- 1K 1,2 Kol 1,2
στοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ R 1,7!
θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
1 **3** Εὐλογητὸς ὁ θεὸς □καὶ πατὴρ⌝ τοῦ κυρίου ἡμῶν 2K 1,3!

12 ⌜† Ιησου 𝔓46 B 1175 *pc* ¦ *txt* ℵ A C D F G Ψ 0278. 33. 1739 𝔐 latt sy | ⌜-κονται 𝔓46 A C F G K L P 0278. 6. 81. 104. 326. 629. 1175. 1241s. 1505. 2464c *pm* ¦ *txt* ℵ B D Ψ 33. 365. 614. 630. 1739. 2464* *pm* • **13** ⌜ τετμημενοι 𝔓46 B (F G) L Ψ 6. 365. 614. 630. 1175 *pm* b d r sa? bo; Ambst ¦ *txt* ℵ A C D K P 0278. 33. 81. 104. 1241s. 1505. 1739. 2464 *pm* ar f vg sy sa? • **15** ⌜ (5,6) εν γαρ Χριστω Ιησου ουτε ℵ A C D F G 0278. (1739c). 1881 𝔐 lat syh,* samss bo ¦ *txt* 𝔓46 B Ψ 33. 1175. 1505. 1739* r (syp) samss; Ambst GrNy Chr | ⌜ισχυει ℵ2 D2 Ψ 1881 𝔐 lat syh ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A B C D* F G 0278. 6. 33. 81. 1175. 1241s. 1739. 2464 *pc* syp,hmg co; Ambst • **16** ⌜-σωσιν 𝔓46 ¦ -χουσιν A C* D F G 1739. 1881 *pc* it; Ambst ¦ *txt* ℵ B C2 Ψ 0278. 33 𝔐 • **17** ⌜ Χριστου P Ψ 0278. 81. 365. 1175. 2464 *pc* bo ¦ κυριου Ιησ. C3 D2 (1739). 1881 𝔐 vgcl syp) ¦ κυρ. ημων (-ℵ D1) Ιησ. Χρ. ℵ D* F G it (samss); Ambst Pel ¦ *txt* 𝔓46 A B C* 33. 629. 1241s *pc* f t vgst samss • **18** ○ ℵ P 1241s. 1739. 1881. 2464 *pc*

Subscriptio: Προς Γαλατας ℵ A B* C (D, F G) Ψ 33 *pc* ¦ (+ Παυλου αποστολου επιστολη 0278) πρ. Γ. εγραφη απο Ρωμης (+ υπο Παυλου και των αδελφων 81 *pc*) B1 0278. 1739. 1881 𝔐 ¦ – 𝔓46 323. 365. 629. 2464 *pc*

Inscriptio (cf. vs 1): ⌜ad Laodicenses MarcionT. E

¶ **1,1** ⸢ ℵ A F G Ψ 1739. 1881 𝔐 it vgcl syp ¦ *txt* 𝔓46 B D P 0278. 33. 1505 *pc* b vgst.ww syh; Ambst | ⌜πασιν τ. ℵ2 A P 81. 326. 629. 2464 *pc* b f vg(cl).st.ww bo ¦ – 𝔓46 ¦ *txt* ℵ* B D F G Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 ar r; MVict Hier | □ 𝔓46 ℵ* B* 6. 1739; (MarcionT. F *cf Inscr.*) ¦ *txt* ℵ2 A B2 D F G Ψ 0278. 33. 1881 𝔐 latt sy co • **3** □ B

G 3,14
2,6 | J 13,18! 2Th 2,13 ·
J 17,24 1P 1,20
5,27 Kol 1,22
R 8,29! · J 1,12! · 2,18 · 4,15
12.14 Ph 1,11 Dt 32,15; 33,5. 26 Θ Dn 3,35 Θ Sir 45,1; 46,13 Is 44,2 | R 3,24! · 2,13 R 3,25 Kol 1,20 H 9,22 Ap 1,5! · 2,7; 3,8.16 | Kol 1,9
R 16,25! · Kol 1,9
3,2! · G 4,4!
Kol 1,16
Kol 1,12 Act 17,4 · 5 · 3,11 R 8,28 2T 1,9 · 1K 12,6!
6! · Kol 1,5
2T 2,15! · Act 13, 26 · 4,30 R 4,11 2K 1,22 · G 3,2! | 2K 1,22!
R 3,24! · Mt 3,17 1P 2,9 · 6!

Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ, **4** καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ⌜ἐν αὐτῷ⌝ πρὸ καταβολῆς κόσμου εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, **5** προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, **6** εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ ⌜ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ⌝. **7** Ἐν ᾧ ⌜ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς ⌜χάριτος αὐτοῦ **8** ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς, ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει, **9** ⌜γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν ⁰αὐτοῦ ἣν προέθετο ἐν ⌜αὐτῷ **10** εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ⌜ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν αὐτῷ·[1]. **11** Ἐν ᾧ καὶ ⌜ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν ⌝ τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ **12** εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ. **13** Ἐν ᾧ καὶ ⌜ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ⌜ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, **14** ⌜ὅ ἐστιν ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

15s: Kol 1,3s.9 Phm 4s R 1,8!s

15 Διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν 2
τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ ⌜τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς

4 ⌜εαυτω F G • **6** ⌜εν η ℵ² D (F) G Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B P 0278. 6. 33. 81. 365. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* | ⌝υιω αυτου D* F G 629 it vg^cl sy^h** sa; Ambst • **7** ⌜εσχομεν ℵ* D* Ψ 104. 1505 *pc* co; Ir^lat.pt | ⌜ (R 2,4) χρηστοτητος A 365 *pc* bo • **9** ⌜-τσαι F G (latt) | ⁰ D F G b vg^mss; MVict | ⌜ εαυτω P • **10** ⌜εν A F G K P Ψ 33. 81. 104. 365. 1175. 1739. 1881. 2464 *pm* sy^h ¦ τε εν ℵ² 323. 945 *pc*; Ambr ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* B D L 6. 629. 630. 1241. 1505 *pm* | [· · *et* :] –] • **11** ⌜εκληθ A D F(*) G ¦ [επληρωθ Michelsen *cj*] | ⌝του θεου D F G 81. 104. 365. 1175 *pc* ar vg^mss sa bo^ms; Ambst • **13** ⌜ημ- ℵ² A K L Ψ 326. 629. 630. 1241. 2464 *al* ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ*.c B D F G 33. 1739. 1881 𝔐 latt sy co; Ir^lat | ⌜ ημ- K Ψ 323. 630. 945. 1505. 2464 *al* • **14** ⌜† ος ℵ D Ψ 33 𝔐 ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ A B F G L P 6. 81. 104. 365. 1175. 1505. 1739. 1881 *al* b d sy^p; Ir^lat • **15** ⌜ *3–7* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B P 33. 1739. 1881. 2464 *pc* bo^pt; Hier ¦ *3–7 2* 81. 104. 326. 365. 1175 *pc* | *1 2 4–7* D* F G ¦ *txt* ℵ² D¹ Ψ 𝔐 latt sy^h sa bo^pt

ἁγίους⌝ **16** οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν μνείαν ⊤ ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, **17** ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, ⌜δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, **18** πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ○[ὑμῶν] εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, ⊤ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, **19** καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ⌜ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. **20** ⌜Ην ⌜ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ ⌜καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ⌜[1]ἐπουρανίοις **21** ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου, οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· **22** καὶ *πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ* καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, **23** ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου.

3 **2** Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ⌜ἁμαρτίαις ὑμῶν, **2** ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· **3** ἐν οἷς ⌜καὶ ἡμεῖς⌝ πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἤμεθα τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί· **4** ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην ○αὐτοῦ ⌜ἣν ἠγάπησεν⌝ ἡμᾶς, **5** καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς ⌜τοῖς

3
Act 7,2 R 6,4 · Is 11,2 Sap 7,7 · Kol 1,9s | Mt 6,22p

4,4 Kol 1,5.27 R 9,23! · Act 20, 32! Kol 3,24 H 9, 15 1P 1,4 | 3,20 2K 13,4 · Kol 1,11; 2,12 · Is 40,26 Θ Dn 4, 30 Theod | R 4,24!

Ps 110,1 | 2,2; 3,10; 6,12 R 8,38 1K 15,24 Kol 1,13.16; 2,10.15 1P 3,22 H 2,5 2P 2,10 · Ph 2,9 |

Ps 8,7 Mt 28,18! 4,15! 4,12 R 12,5! Kol 1,18.24; 2,17 · Kol 1,19! · cf 1K 15,28 Kol 3,11 · Jr 23,24 |

5 Kol 2,13 L 15, 24 |

Kol 3,7 1P 1,14 Tt 3,3

J 12,31! 1,21! Act 26,18

5,6 | Kol 3,7

G 5,16!

1Th 4,13!

1P 1,3

1!

16 ⊤υμων D² (ᶜ F G) Ψ 𝔐 lat sy | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B D* 33. 81. 326. 1175. 1739. 1881 *pc*; Hil • **17** ⌜ δῳ B 1739. 1881 *pc* • **18** ○ 𝔓⁴⁶ B 6. 33. 1175. 1739. 1881 *pc* | *txt* ℵ A D F G Ψ 0278 𝔐 latt sy | ⌜και ℵ² D¹ Ψ 𝔐 ar vg^cl sy; Hier | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B D* F G 0278. 33. 81. 104. 1175. 1739. 1881 *pc* it vg^st.ww; Ambst Pel • **19** ⌜υμ- D* F G P 33. 104. 629. 1175 *al* it; Ambst • **20** ⌜† -γηκεν A B 81 *pc* | *txt* ℵ D F G Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 | ⌜ εκαθισεν (+ αυτον Ψ) D F G Ψ 𝔐 b r; Ambst | καθισας αυτον ℵ A 33. 81. 2464. *l* 249 *pc* g vg^mss; Meion^T Eus MVict | *txt* 𝔓^92vid B 0278. 104. 365. 1175. 1505. 1739. 1881 *pc* ar f t vg | ⌜¹⌝ ουρανοις B 365. 629 *pc* sy^p; MVict

¶ **2,1** ⌜επιθυμιαις B • **3** ⌜κ. υμεις· A* D* 81. 326. 365 *pc* | – F G L | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A^c B D¹ Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy sa bo; Tert • **4** ○ 𝔓⁴⁶ D* F G b; Ambr Aug | *txt* ℵ A^vid B C D¹ Ψ 0278. 33. 1739. (ᶜ 1881) 𝔐 ar^c f vg sy; Cl Hier | ⌜ηλεησεν 𝔓⁴⁶ b d; Ambst • **5** ⌜τ. σωμασιν 𝔓⁴⁶ | ταις αμαρτιαις D* (F G: τη τια) | τοις παρ. και ταις αμ. Ψ; Or^lat | εν τοις παρ. και ταις επιθυμιαις B ar | *txt* ℵ A D² 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 co; Cl

Kol 2,13
8 | 1,20 Kol 2,12!
1,3 Ph 3,20
1,7
5 R 3,24 ·
G 2,16!
R 3,27!
4,24 · 2K 9,8!
5,8 R 11,17
Act 11,3
4,18!
R 9,4 · 1Th 4,13
Act 2,39 · Kol 1,20
Mch 5,4 Is 9,5
G 3,28 · Kol 2,14
Kol 1,22!
Kol 2,14 · 2K 3,14
4,24! 2K 5,17! · Mt 5,9! |
2K 5,18!s
6,15! Is 57,19; 52,7
3,12!
4,4 · H 7,25
H 11,13!
3,6 H 3,6; 12,22s |

παραπτώμασιν¹ συνεζωοποίησεν ᵀ τῷ Χριστῷ, – ᵀ χάριτί ἐστε σεσῳσμένοι – **6** καὶ συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, **7** ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις ⌜τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος¹ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **8** Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσῳσμένοι διὰ ᵀ πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον· **9** οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. **10** αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς οἷς προητοίμασεν ὁ θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

11 ⌜Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, **12** ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. **13** νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἵ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν τῷ αἵματι ᴼτοῦ Χριστοῦ. **14** Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, **15** τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν □ἐν δόγμασιν⌝ καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ⌜αὐτῷ εἰς ἕνα ⌜καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην **16** καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν ⌜αὐτῷ. **17** καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ ᴼεἰρήνην τοῖς ἐγγύς· **18** ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα.

19 Ἄρα ᴼοὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι ἀλλὰ ⌜ἐστὲ συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, **20** ἐποικο-

5 ⌜εν 𝔓46 B 33 ar (g) vgcl; MVict Ambst Chr | ᵀ οὑ (+ τη D*) D* F G ar b vgcl syp; MVict Ambst Aug • **7** ⌜τον -ντα -τον D¹ Ψ 0278 𝔐 | *txt* 𝔓46 ℵ(* *h. t.*) A B D* F G 6. 33. 81. 1175. 1739. 1881. 2464. *l* 249 *pc* • **8** ᵀτης A D² Ψ 1881 𝔐 | *txt* ℵ B D* F G P 0278. 6. 33. 104. 1175. 1505. 1739. 2464 *pc* bo • **11** ⌜δια τουτο F G | – 104 d; MVict Ambst • **13** ᴼ 𝔓46 B (0278) • **15** □ 𝔓46 vgms | ⌜εαυ- ℵ² D G Ψ 𝔐 latt; Marcion^T Epiph | *txt* 𝔓46 ℵ* A B F P 33. 104. 326. 1175. 1739. 1881. *l* 249 *pc* | ⌜κοινον 𝔓46 F G | και μονον K • **16** ⌜εαυ- F G *pc* latt • **17** ᴼ Ψ 𝔐 syh; Marcion^T Tyc | *txt* 𝔓46 ℵ A B D F G P 33. 365. 1175. 1739. 1881. 2464. *l* 249 *pc* latt co; Cyp Eus Did • **19** ᴼ 𝔓46vid F G Ψ 1739. 1881 *pc* syp | ⌜και 1739. 1881 | – D¹ Ψ 𝔐; Hier | *txt* ℵ A B C D* F G 33. 104. 1175. 2464 *pc* latt

δομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου ⊤ αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, **21** ἐν ᾧ πᾶσα ⊤ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, **22** ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ ⌜θεοῦ ἐν πνεύματι.

Mt 16,18 Kol 2,7 1K 3,9-11 · 3,5 Ap 21,14 · Mt 21, 42! Is 28,16 ¦ 4,12! · Kol 2,19 1P 2,5

4 **3** Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ ○[Ἰησοῦ] ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν ⊤ **2** – εἴ γε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, **3** ○[ὅτι] κατὰ ἀποκάλυψιν ⌜ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, **4** πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, **5** ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ○ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, **6** εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας ⊤ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, **7** οὗ ἐγενήθην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ⌜τῆς δοθείσης⌝ μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

Ph 1,7! 13! 9; 1,10 Kol 1,25 1K 9,17; 4,1 · R 15,15! ¦ R 16,25! 1,9s Kol 2,2 Kol 4,3; ¦ 1,26! Mc 3,28 2,20 2,13.18s R 8,17 G 3,29 R 15,15! Kol 1,29

8 Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ○ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ⊤ τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ **9** καὶ φωτίσαι ○[πάντας] τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ○1ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι ⊤, **10** ἵνα γνωρισθῇ ○νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, **11** κατὰ ⌜πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, **12** ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν

1K 15,9s! G 1,16; 2,7! · 1,7! ¦ 2! · R 16,25! Kol 1,26 Ap 4,11! E 1,14 3 Mcc 2,3 ¦ Kol 1,26 1P 1,12 · 1,21! R 11,33! 1,11!

20 ⊤ λιθου D* F G 629 latt; Or^{pt} • **21** ⊤η ℵ^{1} A C P 6. 81. 326. 1739^{c}. 1881 *pc*; Or$^{com\ 1739mg}$ ¦ *txt* ℵ* B D F G Ψ 33. 1739* 𝔐; Cl Or • **22** ⌜ Χριστου B

¶ 3,1 ○ ℵ* D* F G (365) *pc* sa^{mss}; MVict ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ^{1} A B (C) D^{1} Ψ 33. 1739. (^{r} 630. 1881 *al*) 𝔐 lat sy sa^{mss} bo; Or | ⊤πρεσβευω D 104* *pc* ¦ κεκαυχημαι 2464 *pc* • **3** ○ 𝔓^{46} B F G b d sa^{ms}; Ambst ¦ *txt* ℵ A C D Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 ar vg sy sa^{mss} bo | ⌜γαρ εγν. F G ¦ εγνωρισε D^{2} 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D* P Ψ 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* lat sy; Cl • **5** ○ B b; Ambst • **6** ⊤αυτου D^{1} F G Ψ 𝔐 ar vg^{cl} sy^{h}; Ambst ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D* P 33. 81. 365. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* b vg$^{st.ww}$ co • **7** ⌜την -σαν D^{2} Ψ 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D* F G I P 33. 81. 104. 326. 365. 1175. 2464 *pc* • **8** ○ 𝔓^{46} | ⊤εν D F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 latt ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C P 81. 104. 2464 *pc* co • **9** ○†ℵ* A 6. 1739. 1881 *pc*; Ambst Aug ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ^{2} B C D F G Ψ 33 𝔐 latt sy co; Tert | ○1ℵ* 614; Mcion^{T} | ⊤ δια Ιησου Χριστου D^{2} (^{s} 0278). 1881 𝔐 sy^{h**} ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D* F G P Ψ 33. 81. 365. 1175. 1505. 1739. 2464 *pc* latt sy^{p} co • **10** ○ F G 629 lat sy^{p}; Tert MVict • **11** ⌜προγνωσιν Cl

H 4,16! · 2,18 J 14,6! 1P 3,18 1 Kol 1,24 2T 2,10

παρρησίαν καὶ προσαγωγὴν ἐν ⌜πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. **13** διὸ αἰτοῦμαι μὴ ⌜ἐγκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ⌜ὑμῶν, ⌜¹ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν.

L 11,2 Ps 147,4 1,7! R 9,23! 6,10 Kol 1,11 · R 7,22 2K 4,16 1P 3,4 | J 14,23! · Kol 2,7 · Kol 1,23 Kol 2,2s Kol 1,19! R 16,25! · 1,19 Ph 4,7 · Kol 1,29! R 16,27!

14 Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πα- 5
τέρα⊤, **15** ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν ⌜οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, **16** ἵνα δῷ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, **17** κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, **18** ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ ⌞ὕψος καὶ βάθος⌟, **19** γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα ⌜πληρωθῆτε εἰς⌝ πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ⊤.

20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ○ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, **21** αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ○καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Ph 1,7! 1Th 2,12! Act 20,19 Kol 3,12s 1K 13,4 Ph 1,27 · Kol 3,14s R 12,5! 1K 12 E 2,14-16 10,16 1K 8,6 1K 8,6!

4 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ ἀξίως 6
περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, **2** μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραΰτητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, **3** σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης·
4 Ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς ○καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν·
5 εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα,
6 εἷς θεὸς ○καὶ πατὴρ πάντων,
ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν⊤.

12 ⌜τω ελευθερωθηναι D* • **13** ⌜εκκ- C D² F G Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐 | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B D* 33. 81. 326 *pc* co | ⌜ημων 𝔓⁴⁶ 81* *pc* bo^ms | ⌜¹ἡ τίς 1175. 1881; [Ewald *cj*] • **14** ⊤του κυριου ημων Ιησου Χριστου ℵ² D F G Ψ 0278. 1881 𝔐 lat sy | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B C P 6. 33. 81. 365. 1175. 1739 *pc* vg^ms co; Or BasA Hier • **15** ⌜-νω P 0278. 81. 104. 365. 945. 1175 *al* ar vg^mss sy^hmg; Hil Epiph^pt | *txt* 𝔓⁴⁶ B C D F G I P 0278. 0285. 33. 81. (⌜ 326). 365. 1175 *pc* lat co; Or^txt 1739mg • **19** ⌜πληρωθη 𝔓⁴⁶ B 0278. 33. 1175 *pc* sa *et* ⌜εις υμας 33 ⌝ | *txt* ℵ A C D F G Ψ (81). 1739. 1881 𝔐 sy bo • **20** ○ 𝔓⁴⁶ D F G lat | *txt* ℵ A B C I^vid Ψ 0278. 0285. 33. 1739. 1881 𝔐 ar sy co; Hier • **21** ○ D² Ψ 𝔐 vg^mss sy sa^ms bo^ms; Cass | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C (⌞ D* F G) 0278. 6. 33. 81. 104*. 365. 614. 1175. 1241^s. 1739. 1881 *al* vg sa^ms bo

¶ **4,4** ○ B 323. 326 *pc* lat sy^p sa bo^pt • **6** ○ 51 *pc* vg^mss sy^p sa bo^pt; Ir^arm | ⊤ημιν D F G Ψ 0278. (1739^s) 𝔐 lat sy; Ir | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C P 082. 6. 33. 81. 104. 1175. 1739*. 1881. 2464 *pc* co; Mcion^E Hier Aug

7 Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ○ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. **8** διὸ λέγει·

ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν,
⊤ἔδωκεν δόματα ⌜τοῖς ἀνθρώποις.

9 τὸ δὲ *ἀνέβη* τί ἐστιν, εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη ⊤εἰς τὰ κατώτερα ○[μέρη] τῆς γῆς; **10** ὁ καταβὰς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ *ἀναβὰς* ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. **11** Καὶ αὐτὸς ⌜ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, **12** πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, **13** μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως □τοῦ υἱοῦ⌝ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, **14** ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης⊤, **15** ⌜ἀληθεύοντες δὲ⌝ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ○ἡ κεφαλή⌜, Χριστός, **16** ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας ⌜κατ' ἐνέργειαν⌝ ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου ⌜μέρους τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ⌜ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

7 **17** Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ ⊤ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, **18** ⌜ἐσκοτωμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ διὰ τὴν ἄ-

R 12,3!

Ps 68,19 Kol 2,15

J 3,13! · ? Mt 12,40 1P 3,19? · Ps 63,10

H 4,14; 7,26 · Kol 1,19! |

1K 12,5.28s

Act 21,8!; · 20,28

2T 3,17

2,21s 1K 14,26 1P 2,5 Jd 20 · 1,23!

Ph 3,8

Kol 1,28 H 5,14 · Kol 1,19! |

1K 14,20 H 5,13 · Is 57,20Θ Jc 1,6 · H 13,9 · Sir 5,9Θ ·

2K 11,3 · 6,11

G 4,16

1,22; 5,23 1K 11,3 Kol 1,18; 2,10.19 | 2,21 Kol 2,19

17s: 2,12 R 1,21

1P 1,18

2,12 Kol 1,21 ·

7 ○ B D* F G Ł P* Ψ 082. 6. 326. 1505. 1739. 1881 *al* co ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A C D2 0278. 33 𝔐 • **8** ⌜και ℵ2 B C*·3 D2 Ψ 1739. 1881 𝔐 sy; MVict ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A C2 D* F G 33. 1241ˢ. 2464 *pc* latt; Irlat | ⌜εν F G 614. 630. 2464 *pc* vgms; Hierpt • **9** ⊤πρωτον ℵ2 B C3 Ψ 𝔐 f mᶜ vg sy samss; Eus ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A C* D F G Ivid 082. 6. 33. 81. 1241ˢ. 1739. 1881 *pc* it vgmss samss bo; Irlat Clex Thd Ambst | ○ 𝔓46 D* F G it; Irlat Clex Thd Ambst ¦ *txt* ℵ A B C D2 I Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 f vg • **11** ⌜ δεδ- 𝔓46; Clpt • **13** □ F G b; Clpt Lcf • **14** ⊤του διαβολου A • **15** ⌜ αληθειαν δε ποιουντες F G *ex* latt? | ○ D* F G 6. 1739. 1881 *pc*; Cl ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A B C D2 Ψ 33 𝔐 | ⌜, ο Χρ. ℵ2 D F G Ψ 𝔐 ¦ του Χριστου 𝔓46 ¦ *txt* ℵ* A B C 6. 33. 81. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *pc* • **16** ⌜και ενεργειας 𝔓46 ¦ – F G it; Irlat Lcf Ambst | ⌜μελους A C Ψ 365 *pc* ar vg·syp bo | ⌜ αυ ℵ D* F G 1505 *pc* . *txt* 𝔓46 A B C D2 Ψ 33. 1739. 1881 𝔐; Irlat • **17** ⊤ λοιπὰ ℵ2 D1 Ψ 𝔐 vgms sy ¦ *txt* 𝔓46.49vid ℵ* A B D* F G 082. 33. 365. 1175. 1241s. 1739. 1881⌜. 2464 *pc* lat; Cl (6. 81: *h. t.*) • **18** ⌜-τισμενοι D F G 082. 1739. 1881 𝔐; Cl ¦ *txt* 𝔓46.49 ℵ A B I Ψ 33. 1241s *pc*

1P 1,14 Mc 3,5!

γνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, **19** οἵτινες ⌜ἀπηλγηκότες⌝ ἑαυτοὺς παρέδωκαν

5,3 Kol 3,5

τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ⌜ἐν πλεονεξίᾳ⌝.

20 Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, **21** εἴ γε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν

Kol 3,8!

ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, **22** ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν

R 6,6 Kol 3,9 · R 8,13!

προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ ⌜τὰς ἐπιθυμίας⌝ τῆς ἀπάτης, **23** ⌜ἀνανεοῦσθαι δὲ ⊤ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν **24** καὶ ⌜ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα

2P 1,4 | R 12,2 R 13,14! · 2,15 R 6,4 Kol 3, 10 · 2,10 Gn 1,26s · L 1,75 Sap 9,3 1Th 2,10 | Kol 3,8! *Zch 8,16* · R 12,5!

ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι ⌜τῆς ἀληθείας⌝.

Ps 4,5 Ⓑ Mt 5,22! · Dt 24,15

25 ○Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος *λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ*, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. **26** *ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε*· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ ○[τῷ] παροργισμῷ ὑμῶν, **27** μηδὲ δίδοτε τόπον

6,11! |

τῷ διαβόλῳ. **28** ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ

1Th 4,11 1K 4,12! Tt 3,14 1J 3,17 | 5,4 · Mt 15,11! Jc 3,10

κοπιάτω ἐργαζόμενος ⌜ταῖς [ἰδίαις] χερσὶν τὸ ἀγαθόν⌝, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. **29** πᾶς λόγος σα-

Kol 4,6!

πρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ⌜χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς

Is 63,10

ἀκούουσιν. **30** καὶ ○μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ

R 3,24!

θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. **31** πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ

Jc 3,14 · R 1,29! Kol 3,8 1P 2,1

βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. **32** γί-

Kol 3,12s Mt 6,14

νεσθε ⌜[δὲ] εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ⌜ὑμῖν.

19 ⌜απηλπικ- $\mathfrak{P}^{99}$ D F G P 1241ˢ *pc* latt sy^{p} | ⌜και -ξιας D F G (1241ˢ) *pc* it vg^{mss}; Cl MVict Ambst • **22** ⌜την -μιαν D bo^{pt}; Lcf • **23** ⌜-σθε $\mathfrak{P}^{46}$ D^{1} K 33. 323. 1241ˢ *pc* latt; Cyp | ⊤εν $\mathfrak{P}^{49}$ B 33. 1175. 1739. 1881 *pc* • **24** ⌜-σθε $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ B D^{1} K 104. 323. 1241ˢ. 1881 *al* latt; Cl^{pt} | *txt* A D* F G Ψ 33. 1739 𝔐; Cl^{pt} Hier^{pt} | ⌜και αληθεια D* F G it vg^{mss}; Cyp Lcf • **25** ○ $\mathfrak{P}^{46}$ b m*; Lcf Did • **26** ○† $\mathfrak{P}^{49}$ ℵ* A B 1739* | *txt* ℵ^{2} D F G Ψ 1739ᶜ. 1881 𝔐; Cl • **28** ⌜ *1 3–5* $\mathfrak{P}^{46.49vid}$ ℵ^{2} B ar vg$^{st.ww}$; Ambst | *4 5* P 6. 33. 1739. 1881 *pc*; Cl Spec | *4 5 1 3* L Ψ 323. 326. 614. 630. 945 *al* | *4 5 1–3* K 1505 *pc* | εν τ. χ. αυτου το αγ. 629 *pc* | *txt* ℵ* A D F G 81. 104. 365. 1175. 1241ˢ. 2464 *pm* it vg^{cl}; Aug • **29** ⌜πιστεως D* F G *pc* it vg^{cl}; Tert Cyp Ambst • **30** ○ $\mathfrak{P}^{46}$ • **32** ⌜ουν D* F G 1175 b | – $\mathfrak{P}^{46}$ B 0278. 6. 104*. 1739*. 1881 t vg^{ms}; Cl | *txt* $\mathfrak{P}^{49}$ ℵ A D^{2} Ψ 33. 1739^{mg} 𝔐 lat sy^{h}; Tert | ⌜ημ- $\mathfrak{P}^{49}$ B D Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 vg$^{st.ww}$ sy bo^{mss}; Cass | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A F G P 6. 81. 326. 365. 614. 629 *al* it vg^{cl} co; Cl Or^{lat} MVict Ambst

5 Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ ὡς τέκνα ἀγαπητὰ **2** καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ⌜ἡμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ⌜ἡμῶν προσφορὰν⌝ καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας.

3 Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, **4** ⌜καὶ αἰσχρότης ⌜καὶ μωρολογία ⌜⌝ἢ εὐτραπελία, ἃ οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. **5** τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ⌜ὅ ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ ⌜τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ⌝. **6** Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. **7** μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν· **8** ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε **9** – ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ ⌜φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ – **10** δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ ⌜κυρίῳ, **11** καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. **12** τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν, **13** τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται, **14** πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστιν. διὸ λέγει·

ἔγειρε, ὁ καθεύδων,
καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν,
καὶ ⌜ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός⌝.

15 Βλέπετε οὖν ⌜ἀκριβῶς πῶς⌝ περιπατεῖτε μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί, **16** ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν. **17** διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε

1K 11,1! · Mt 5, 45 · Kol 3,12 |
25 G 2,20
1T 2,6!
Ps 40,7 H 10,10 · Ex 29,18 etc Ph 4,18 |
3–5: R 1,29!
4,29
20
G 5,21 1K 6,9s H 13,4 Ap 21,8; 22,15 |
R 16,18
Kol 2,8.4
Kol 3,6 Mt 3,7!
2,2 | 2K 6,14
2,11.13 · 1P 2,9 Mt 5,14 ·
J 12,36! | G 5,22!
R 12,2! · 2K 5,9! Kol 3,20 |
R 13,12
1T 5,20! | 2K 4,2
J 3,20s 1K 14,24s
unde?
R 13,11!
15s: Kol 4,5
Dn 2,8
6,13 G 1,4 Am 5,13

¶ **5,2** ⌜† υμ- ℵ* A B P 0159. 81. 326. 1175. 1241^{s} *pc* it co; Cl^{pt} MVict Ambst Spec ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ^{2} D F G Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy; Cl^{pt} Hier | ⌜υμων πρ. B 0278^{c}. 1175 *pc* b m* co; MVict Ambst Spec ¦ ημεν φθορα 1241^{s} • **4** ⌜ ἤ A D* F G Ψ 81. 104. 1241^{s} *pc* latt sa; Ir^{lat} *et* ⌜ ἤ ℵ* A D* F G P 0278. 81. 104. 326. 365. 1175. 1241^{s}. 1739. 2464 *pc* latt sy^{h} sa bo^{mss}; Ir^{lat} ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ^{1} B D^{2} 33 𝔐 sy^{p} (bo); Cl Hier | ⌜⌝ και 𝔓^{46} 629 *pc*; Cyp • **5** ⌜ος A D 0278 𝔐; Cl ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ B F G Ψ 33. 365. 1175. 1505. 1739. 1881 *al* latt | ⌜ *1 4* 𝔓^{46} ¦ τ. θ. και Χρ. F G bo^{ms}; Ambst ¦ Χρ. του θ. 1739* vg^{ms} • **9** ⌜πνευματος 𝔓^{46} D^{2} Ψ 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{49} ℵ A B D* F G P 6. 33. 81. 629. 1175^{c}. 1739. 1881. 2464 *pc* latt sy^{p} co • **10** ⌜ θεω D* F G 81* *pc* lat; Ambst • **14** ⌜επιψαυσεις του Χριστου D* b; MVict Ambst Chr^{mss} • **15** ⌜ *2 1* D F G Ψ 1881 𝔐 b m^{t} sy; MVict ¦ αδελφοι π. ακρ. ℵ^{2} A 629 *pc* ar vg (bo) ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* B 0278. 33. 81. 104. 1175. 1241^{s}. 1739 *pc* sa

R 12,2!
Prv 23,31 Θ L 21, 34!
Kol 3,16! 1K 14,15
Kol 3,17 1Th 5,18
G 5,13 1P 5,5
22–6,9: Kol 3,18–4,1 1P 2,18–3,7
1K 14,34!s; 11,3! · 4,15!
2! · 1T 2,6!
1K 6,11 Tt 3,5
H 10,22 2P 1,9
Ez 16,9 |
2K 4,14; 11,2
Kol 1,22
1,4!
33
1Th 2,7
1,23!
R 12,5! | *Gn 2,24* Θ Mt 19,5p

ἄφρονες, ἀλλὰ ⌜συνίετε τί τὸ ⌜θέλημα τοῦ ⌜¹κυρίου. **18** καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, **19** λαλοῦντες ἑαυτοῖς ᵒ[ἐν] ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς ⌜πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ⌜τῇ καρδίᾳ⌝ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, **20** εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ ⌟θεῷ καὶ πατρί⌝:.

21 Ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ ⌜Χριστοῦ⌝:¹, * **22** αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ᵀ ὡς τῷ κυρίῳ, **23** ὅτι 9
ἀνήρ ⌟ἐστιν κεφαλὴ⌝ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, ⌜αὐτὸς σωτὴρ τοῦ σώματος· **24** ἀλλὰ ᵒὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί.

25 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ᵀ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, **26** ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, **27** ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. **28** οὕτως ⌜ὀφείλουσιν [καὶ] οἱ ἄνδρες⌝ ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. **29** Οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ ⌜Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, **30** ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ ᵀ. **31** *ἀντὶ τούτου καταλείψει*

17 ⌜συνιεντες D² (D* F G) Ψ 1881 𝔐 latt sy^h | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B P 0278. 6. 33. 81. 365. 1241^s. 1739 *pc*; Hier Aug | ⌜ φρονημα ℵ* | ⌜¹ θεου A 81. 365. 614. 629. 2464 *pc* ar d vg^cl sy^p bo^pt; Hier Cass | Χριστου 𝔓⁴⁶ • **19** ᵒ† ℵ A D F G Ψ 1881 𝔐 vg^ms | *txt* 𝔓⁴⁶ B P 0278. 6. 33. 1739 *pc* lat | ⌜πν. εν χαριτι A | – 𝔓⁴⁶ B b d; Ambst | *txt* ℵ D F G Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy co | ⌜εν τη κ. Ψ 0278. 33 𝔐 | εν ταις καρδιαις ℵ² A D F G P 365 *pc* latt sy^p.hmg co | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* B 1739. 1881 • **20/21** ˢ 𝔓⁴⁶ D*.² F G 1175. 2464 *pc* it; MVict Ambst *txt* ℵ A B D¹ Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 f vg sy^(p) bo^pt; Hier | [ˢ– *et* :¹.] | ⌜ Ιησου Χρ. (ˢ D) F G | κυριου K bo^ms θεου 6. 81. 614. 630. 1881 *pm*; Cl Ambst^mss • **22** ᵀυποτασσεσθωσαν ℵ A I P (ˢ Ψ) 0278. 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241^s. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* lat sy^hmg co | υποτασσεσθε (ˢ D F G) 𝔐 sy *txt* 𝔓⁴⁶ B; Cl Hier^mss • **23** ˢ B 0278. 104. 365. 1175 *pc* lat; Tert | ⌜και αυ. εστιν ℵ² D¹ Ψ 0278 𝔐 (ar b m vg^mss) vg^ms sy | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B D* F G I^vid 048. 33. 1175. 1739. 1881 *pc* lat; Cl • **24** ᵒ B Ψ *pc* b; Ambst • **25** ᵀυμων F G it vg^cl.ww sy | εαυτων D Ψ 0278 𝔐 (ˢ P 629. 1739. 1881. 2464 *pc*); Cl^pt | *txt* ℵ A B 048. 33. 81. 1241^s *pc* vg^st; Cl^pt • **28** ᶜ *1 3 4* ℵ Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐 sy^p; Did Meth | *2–4 1* A D F G P 048^vid. 0285^vid. 629 *pc* lat; Cl | *txt* 𝔓⁴⁶ B 33. 1175. 1505 *pc* sy^h • **29** ⌜κυριος D² 𝔐 | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B D* F G P Ψ 048. 0278. 0285. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241^s. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* latt sy co • **30** ᵀ (Gn 2,23) εκ της σαρκος αυτου και εκ των οστεων αυτου ℵ² D F G (K) Ψ 0278. 0285^vid. 1739^mg 𝔐 lat sy^(p); Ir | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B 048. 6. 33. 81. 1739*. 1881. 2464 *pc* vg^ms co; Meth Hier

ἄνθρωπος ○*[τὸν] πατέρα καὶ* ○*[τὴν] μητέρα* ⌜*καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ*⌝, *καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.* **32** τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ ○εἰς τὴν ἐκκλησίαν. **33** πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα. Ap 19,7

28

6 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν □*[ἐν κυρίῳ]*⌝· τοῦτο γὰρ ἐστιν δίκαιον. **2** *τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα,* ἥτις ○ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, **3** *ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.* *Ex 20,12* Θ *Dt 5, 16* Θ

4 Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου. Prv 3,11; 2,2

5 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς ⌜κατὰ σάρκα κυρίοις⌝ μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐν ἁπλότητι ○τῆς καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ, **6** μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χριστοῦ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς, **7** μετ' εὐνοίας δουλεύοντες ○ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, **8** εἰδότες ὅτι ⌜ἕκαστος ἐάν τι⌝ ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομίσεται παρὰ κυρίου εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος. **9** Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς καὶ προσωπολημψία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ. 1T 6,1 s Tt 2,9 s 2K 7,15! 1K 7,22! 2Chr 19,6 2K 5,10 1K 12,13 Lv 25,43 Act 10,34!

10 **10** ⌜Τοῦ λοιποῦ⌝, ⌜ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. **11** ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου· **12** ὅτι οὐκ ἔστιν ⌜ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα ἀλλὰ πρὸς τὰς ⌜ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξου- 2T 2,1 R 4,20 1K 16,13 Is 40,26 | R 13,12! 4,14 · 4,27 1P 5,8 s Jc 4,7 1,21!

31 ○ *bis* B D* F G ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A D² Ψ 048. 0278. 0285^{vid}. 1739. 1881 $\mathfrak{M}^{tr}$; Or | κ. προσκ. τη γυναικι αυ. $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ^{1}(*: – αυ.) A (D* F G: κολλ.) P 0285. 33. 81. 1241^{s} *pc* latt ¦ – 6. 1739*; Cyp Hier ¦ *txt* ℵ² B D² Ψ 0278. 1739^{mg}. 1881 $\mathfrak{M}^{tr}$, Or • **32** ○ B K *pc*; Ptol^{lt} Tert Cyp Epiph ¶ **6,1** □ B D* F G b; Mcion$^{T\ vid}$ Cyp Ambst ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A D^{1} I^{vid} Ψ 0278. 0285. 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}^{tr}$ ar m vg sy co • **2** ○ B • **5** ˢ $\mathfrak{P}^{46}$ D F G Ψ $\mathfrak{M}^{tr}$ ¦ *txt* ℵ A B P 0278. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241^{s}. 1505. 1739. 1881. 2464 *al*; Cl | ○ ℵ 323. 945. 1739. 1881 *al* • **7** ○ D² K L Ψ 326. 614. 629. 1241$^{s^*}$. 2495 *al*; Ambst • **8** ⌜εκ. ο (-ℵ*) (ε)αν (¹ ℵ) A D* F G P 0278. 33. 81. 104. 326. 365. 1175. 1241^{s}. 2464 *pc* ¦ ο εκ. K vg^{mss}; Hier ¦ ο εαν τι εκ. (ˢ D²) L^{c} (Ψ) $\mathfrak{M}^{tr}$ ¦ εαν τι εκ. L* 630. 1739. 1881. (2495) *al* ¦ *txt* B d • **10** ⌜το λοιπον ℵ² D F G Ψ $\mathfrak{M}^{tr}$ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A B I 0278. 33. 81. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881. 2464 *pc* | ⌜αδελφοι μου (· A F G Ψ 0278) ℵ² (¹A 0278) F G Ψ $\mathfrak{M}^{tr}$ lat sy bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* B D I 33. 81. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881. 2464* *pc* b m* sa; Lcf Ambst Spec | ⌜ δυν- $\mathfrak{P}^{46}$ B 33 • **12** ⌜υμιν $\mathfrak{P}^{46}$ B D* F G Ψ 81. 1175 *pc* it vg^{ms} sy^{p}; Lcf Ambst Spec ¦ *txt* ℵ A D² I 0278. 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}^{tr}$ ar g* vg sy^{h} co; Cl Or | ⌜μεθοδιας $\mathfrak{P}^{46}$

σίας⸣, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους ⊤ τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας □ἐν τοῖς ἐπουρανίοις⸢. 11 Sap 5,17
5,16!
Is 11,5 L 12,35! ·
Is 59,17 Sap 5,18
1Th 5,8
Is 52,7 Nah 2,1 ·
2,17 Act 10,36 L
2,14 |
Sap 5,19.21
1Th 5,8 Is 59,17 ·
Is 49,2 Hos 6,5 ·
H 4,12 |
Mt 26,41 p Kol
4,2 Jd 20 ·
Mc 13,33 L 21,36
R 15,30! · L 21,15
Kol 4,3
Act 2,29! · 3,3.8 s
2K 5,20
Kol 4,4
Ph 1,12!
Act 20,4 Kol 4,7
2T 4,12 Tt 3,12
Kol 4,8
1P 1,8 PsSal 4,25
1P 3,4

13 διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. **14** στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης **15** καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, **16** ⸢ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ ○[τὰ] πεπυρωμένα σβέσαι· **17** καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου ○δέξασθε καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα θεοῦ.
18 Διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων **19** καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον □τοῦ εὐαγγελίου⸣, **20** ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ⸢ἐν αὐτῷ⸣ παρρησιάσωμαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

21 Ἵνα δὲ ⸢εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς⸣ τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα ⸣γνωρίσει ὑμῖν⸢ Τύχικος ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, **22** ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

23 Εἰρήνη τοῖς ⸢ἀδελφοῖς καὶ ⸢ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. **24** ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ. ⊤

12 ⸢του αιωνος ℵ² D² Ψ 1739ᵐᵍ. 1881 𝔐 syʰ**; Tert ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B D* F G 0278. 6. 33. 1175. 1739* *pc* latt syᵖ co; Cl Or Eus | □ 𝔓⁴⁶; Did • **16** ⸢επι A D F G Ψ 𝔐; Ambst Hier ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ B P 0278. 33. 104. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* latt; Meth | ○ 𝔓⁴⁶ B D* F G ¦ *txt* ℵ A D² Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 • **17** ○ D* F G b m*; Cyp Ambst Spec • **19** □ B F G b m*; MVict Ambst ¦ *txt* ℵ A D I Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy co • **20** ⸢αυτο 𝔓⁴⁶ B 1739. 1881 • **21** ⸢ *2 3 1* ℵ A D F G I P 81. 326. 630. 1241ˢ. 2464. 2495 *al* lat ¦ *1* 𝔓⁴⁶ 33 vgᵐˢˢ ¦ *txt* B Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐 vgᵐˢ; Ambst Hier | ⸢A 𝔐 vgᶜˡ ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ B D F G P Ψ 0278. 33. 81. 104. 326. 365. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *pc* (ar b m vgˢᵗ·ʷʷ) • **23** ⸢αγιοις 𝔓⁴⁶ | ⸢ελεος A • **24** ⊤αμην ℵ² D Ψ 1739ᶜ 𝔐 it vgᶜˡ·ʷʷ sy boᵖᵗ ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B F G 0278. 6. 33. 81. 1175. 1241. 1739*. 1881 *pc* m* vgˢᵗ sa boᵖᵗ

Subscriptio: Προς Εφεσιους ℵ A B* D (F G) Ψ 33. 81 *pc* πρ. Ε. εγραφη απο Ρωμης B¦ P ¦ (+ Παυλου αποστολου επιστολη 0278) πρ. Ε. εγ. απο Ρ. δια Τυχικου 0278. 1739. 1881 𝔐 ¦ – 𝔓⁴⁶ 365. 629. 630. 1505. 2464 *pc*

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

Act 16,12-40; 20,6 1 Th 2,2 cf Act 20, 1-3

1 Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις ⌜σὺν ἐπισκόποις⌝ καὶ διακόνοις, **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2,19 · R 1,1! Kol 4,12

4,21 s R 15,25 1 K 1,2 · Act 20,28! · 1 T 3,8 | R 1,7!

1 **3** ⌜Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου⌝ ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν **4** πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς ⊤ τὴν δέησιν ποιούμενος, **5** ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ ○τῆς πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, **6** πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας ⌞Χριστοῦ Ἰησοῦ⌟· **7** Καθώς ἐστιν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ○ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινωνούς μου τῆς ⌜χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. **8** μάρτυς γάρ ⌜μου ⊤ ὁ θεὸς ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ Ἰησοῦ. **9** Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον ⌜περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει **10** εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ⊤ ἡμέραν Χριστοῦ, **11** πεπληρωμένοι ⌜καρπὸν δικαιοσύνης τὸν⌝ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς δόξαν ⌜καὶ ἔπαινον θεοῦ⌞.

R 1,8!

1 K 1,4! 18!

1 K 9,23

2 K 8,6.11 · 1 K 1,8!

2 K 7,3! · 12 s E 3,1; 4,1 Kol 4,18 2 T 1,8; 2,9 Phm 1. 9-13 · 16 s

4,14

R 1,9!

1 Th 3,12

R 15,14 Kol 1,9 Phm 6 | R 12,2!; 2,18

1 K 10,32; · 1,8!

H 12,11 Jc 3,18 Prv 3,9; 11,30 Θ Am 6,12 G 5,22! · E 1,6

2 **12** Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, **13** ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι

E 6,21 Kol 4,7

25!

7!

¶ **1,1** ⌜συνεπισκ- B² D² K P^{vid} 075. 33. 1241^{s}. 1739. 1881 *al* r; Cass^{pt} • **3** ⌜εγω μεν ευχ. τω κυριω ημων D* F G b; Ambst Cass^{pt} • **4** ⊤και F G Ψ 2495 *pc* vg^{mss} sy^{h} • **5** ○ D F G Ψ 075. 0278. 1739* 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B P 33. 81. 1175. 1241^{s}. 1505. 1739^{c}. 1881. 2464* *pc* • **6** ⌞ ℵ A F G K P 075. 0278. 33. 81. 104. 365. 614. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* ar vg^{mss} sy | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ B D Ψ 𝔐 lat; Ambst • **7** ○A D* F G *pc* vg^{mss} | ⌜χρειας Eb. Nestle *cj*⌝ • **8** ⌜ μοι ℵ$^{c\ vid}$ D F G Ψ 0278. 104. 326. 365. 1175. 1241^{s} *pc* ⌟ $\mathfrak{P}^{46}$ ar | ⌜εστιν ℵ² A D 075. 0278. 1881 𝔐 lat sy^{h} ⌟ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* B F G Ψ 6. 33. 1739 *pc* d • **9** ⌜-ευση B D Ψ 81. 2464. 2495 *pc* • **10** ⊤την $\mathfrak{P}^{46}$ • **11** ⌜καρπων δικ. των Ψ 1739^{c}. 1881 𝔐 sy ⌟ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A (B: – τον) D F G I K L 048^{vid}. 0̀75. 0278. 6. 33. 81. 104. 326. 1175. 1739*. 2464 *al* lat co | ⌜ κ. επ. Χριστου D* ⌟ κ. επ. μοι F G; Ambst ⌟ θεου κ. επ. εμοι $\mathfrak{P}^{46}$ (g) ⌟ *txt* ℵ A B D² I Ψ 075. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy co

Act 23,35 ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, **14** καὶ τοὺς
R 14,14! πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς
Act 28,31; 8,25! μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον ⊤ λαλεῖν.
15 τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐ-
δοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν· **16** ⸢οἱ μὲν ἐξ ἀγά-
7 πης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι,
R 2,8 **17** οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας ○τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ
7! ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ⸢ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου.⸣
L 9,50 · 1Th 2,5 **18** Τί γάρ; ⸢πλὴν ὅτι⸣ παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε
4; 2,2.17; 4,1.10 ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται, ⊤ καὶ ἐν τούτῳ χαίρω.
Job 13,16 Ⓖ Ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι, **19** οἶδα ⸢γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀπο-
2K 1,11 · Mc 13, 11 p G 3,5 βήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορη-
R 8,19 γίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ **20** κατὰ τὴν ⸢ἀπο-
1P 4,16 1J 2,28 καραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσο-
μαι ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυν-
1K 6,20 2K 4,10 θήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε
R 8,10! Kol 3,4 διὰ θανάτου. **21** Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ
ἀποθανεῖν κέρδος. **22** ⸢εἰ δὲ⸣ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι
J 15,16! 1K 9,1 cf Ps 103,13 Ⓖ | καρπὸς ἔργου, καὶ τί ⸢αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. **23** συν-
2T 4,6 ἐχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων ○εἰς τὸ ἀνα-
L 23,43 J 14,3 2K 5,8 1Th 4,17! λῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, ⸢πολλῷ [γὰρ] μᾶλλον⸣
κρεῖσσον· **24** τὸ δὲ ⸢ἐπιμένειν ○[ἐν] τῇ σαρκὶ ἀναγκαι-
2,24 Phm 22 ότερον δι' ὑμᾶς. **25** καὶ τοῦτο πεπoιθὼς οἶδα ⸢ὅτι μενῶ
12 1T 4,15 καὶ ⸣παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ
χαρὰν τῆς πίστεως, **26** ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν
πρὸς ὑμᾶς.

14 ⸢† του θεου ℵ A B (ʲ D*) P Ψ 048^{vid}. 075. 0278. 33. 81. 104. 326. 365. 629. 1175. 1241^{s}. 2464 *al* lat sy$^{p.h**}$ co; Cl ¦ κυριου F G ¦ *txt* 𝔓^{46} D^{2} 1739. 1881 𝔐 r vg^{ms}; Mcion^{T} • **16/17** ˢ *vs* 17 *a. vs* 16, *sed* οι μεν ... οι δε D^{1} Ψ 𝔐 sy^{h} (L: *h. t. vs* 14-17) ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B D* F G P 048. 075. 0278. 33. 81. 365. 629. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881. 2464 *pc* latt (sy^{p}) co *sed* ○ ℵ^{1} B F G Ψ 0278. 1739. 1881 *pc et* ⸢επεγειρεν D^{2} P ¦ επιφερειν D^{1} Ψ 075. 0278 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ A B D* F G (P) 33. (81). 104. 326. 365. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881. 2464 *pc* latt co • **18** ⸢οτι B ¦ πλην D Ψ 1881 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A F G P 048. 075. 0278. 33. 81. 104. 365. 614. 1175. 1241^{s}. 1739. 2464 *pc* ¦ ⊤αλλα 𝔓^{46} bo^{mss} • **19** ⸢ δε 𝔓^{46} B 0278. 1175. 1739. 1881 *pc*; Ambst • **20** ⸢ καραδ- F G ¦ παραδοσιν 1836 *pc* • **22** ⸢ειτε 𝔓^{46} D* ¦ ⸢-σωμαι 𝔓^{46} B 2464 • **23** ○ 𝔓^{46} D F G ¦ ˢ *1 3* ℵ* D^{2} Ψ 𝔐 lat sy^{h} ¦ ποσω μαλ. D* F G ¦ πολλω γαρ 𝔓^{46} 0278 *pc*; Cl ¦ *txt* ℵ^{1} A B C 075. 6. 33. 81. 104. 326. 365. 1175. 1241^{s}. 1739. 1881 *pc* vg^{mss}; Aug • **24** ⸢-μειναι B 0278. 104. 365. 1175. 1241^{s}. 1505. 2464 *pc* ¦ ○† ℵ A C P Ψ 075. 6. 33. 81. 1739. 2495 *al*; Cl Or ¦ *txt* 𝔓^{46} B D F G 0278. 1881 𝔐 • **25** [⸢ ὅ τι comm] ¦ ⸢ συμπαραμ- D^{2} 075. 0278^{c} 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D* F G Ψ 0278*. 6. 33. 81. 104. 323. 1175. 1739. 1881 *pc*

3 **27** Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολι- 1Th 2,12!
τεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ⌜ἀκούω
τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ 1K 16,13! E 4,3 · Act 4,32 ·
συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου **28** καὶ μὴ πτυ- R 15,30!
ρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἥτις ⌜ἐστὶν αὐ- 1K 16,9
τοῖς⌝ ἔνδειξις ἀπωλείας, ⌜ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο
ἀπὸ θεοῦ· **29** ὅτι ⌜ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ 2Th 1,5ss
μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ Act 5,41!
πάσχειν, **30** τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες, οἷον εἴδετε ἐν Act 16,22 Kol 2,1
ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε □ἐν ἐμοί⌝.

2 Εἴ ⌜τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ ⌜τι παραμύ- R 12,8!
θιον ἀγάπης, εἴ ⌜τις κοινωνία πνεύματος, εἴ ⌜¹τις 2K 13,13
σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, **2** πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν 1,18!
ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμ- R 15,5!
ψυχοι, τὸ ⌜ἓν φρονοῦντες, **3** μηδὲν κατ' ἐριθείαν ⌜μηδὲ
κατὰ⌝ κενοδοξίαν ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους G 5,26 · 1P 5,5 · R 12,10
⌜ἡγούμενοι ᵀ ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, **4** μὴ τὰ ἑαυτῶν ⌜ἕκα- 1K 10,24.33; 13,5
στος ⌜σκοποῦντες ἀλλὰ ᴼ[καὶ] τὰ ἑτέρων· ⌜¹ἕκαστοι.⁝¹
5 Τοῦτο ᵀ ⌜φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, R 15,5
6 ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων J 1,1s; 3,13! 17,5
⌜οὐχ ἁρπαγμὸν⌝ ἡγήσατο
τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, J 5,18
7 ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν 2K 8,9
μορφὴν δούλου λαβών, Is 53,3.11

27 ⌜-σω ℵ¹ A C D² F G Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 | -ων 075 | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* B D* P 629. 1241ˢ. 2464 *pc* • **28** ⌜αυ. μεν εστιν 𝔐; (MVict Aug) | εσ. αυ. μεν D² P Ψ 075. 104. 1505 *pc* | *txt* ℵ A B C D* F G 0278. 33. 81. 365. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *pc* lat | ⌜υμιν D¹ 075 𝔐 lat co | ημιν C* D* F G *pc* b vg^ms | *txt* ℵ A B C² P Ψ 0278. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241ˢ. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* (d) sy; (Aug) • **29** ⌜ημ- A 1241ˢ *pc* • **30** □ 𝔓⁴⁶ 81
¶ **2,1** [⌜ *bis* τι Blass *cj*] | ⌜ τις D*.c L 33. 2495 *pc* | ⌜¹ τι K Ψ 81. 323. 365. 614. 630. 945. 1241ˢ. 1739. 1881 *al* vg^st.ww | τινα *pc* it vg^cl; Ambst Spec • **2** ⌜αυτο ℵ* A C I Ψ 33. 81. 1241ᶜ. 2464 *pc* f vg | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ² B D F G 075. 0278. 1739. 1881 𝔐 it vg^ms sy; Cl Hil Ambst • **3** ⌜ *1* 𝔓⁴⁶ ℵ² *pc* | ἤ D F G Ψ 075 𝔐 sy^h | ἢ κατα 629. 2464 *pc* ar bo^mss | *txt* ℵ* A B C 0278. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241ᶜ. 1739. 1881 *pc* lat co; Ambst | ⌜προηγ 𝔓⁴⁶ D*.c I K 075. 0278. 1175. 1505 *pc* | ᵀτους 𝔓⁴⁶ B • **4** ⌜† -στοι A B F G Ψ 0278. 33. 81. 104. 1175 *pc* lat | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ C D 075. 1739. 1881 𝔐 sy^(p); Hil Ambst Aug | ᶜ-πειτε Ψ 𝔐 | πειτω K 945. 1505 *pc* sy^h; MVict | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C D F G P 075. 0278. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241ᶜ. 1739. 1881. 2464 *pc* latt | ° D*.c F G K *pc* it vg^cl | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C D² Ψ 075. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 vg^st.ww sy; Cass | ⌜¹ -στος 0278 𝔐 d sy; Hier | – F G lat; Ambst Pel | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B D P Ψ 075. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *pc*; MVict (C *illeg.*) *sed* ⁝. *et* ⁝¹ – ℵ A C 33 *pc*. • **5** ᵀγαρ 𝔓⁴⁶ ℵ² D F G 075. 0278. 1739. 1881 𝔐 lat sy^h | ουν 2492 *pc* | *txt* ℵ* A B C Ψ 33. 81. 1241ᶜ. 2464. 2495 *pc* t vg^mss co; Or Aug | ⌜ νεισθω C² Ψ 075. 0278 𝔐; Or | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C* D F G 33. 81. 1175. 1739. 1881 *pc* latt sy • **6** [⌜ουκ απραγμον Reinach *cj*]

R 8,3! ἐν ὁμοιώματι ⌜ἀνθρώπων γενόμενος·
R 12,2! καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος
L 14,11! H 2,9 **8** ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν
H 5,8 γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου,
H 12,2 θανάτου δὲ σταυροῦ.
Act 2,33; 5,31 **9** διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν
καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ᵒτὸ ὄνομα
E 1,21 H 1,4 τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα,
10 ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ
Is 45,23 Θ R 14,11 πᾶν γόνυ κάμψῃ
Ap 5,13! ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων
Is 45,23 Θ **11** καὶ πᾶσα γλῶσσα ⌜ἐξομολογήσηται ὅτι
R 10,9! ⌜κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς⌝
εἰς δόξαν θεοῦ πατρός.

12 Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε,
μὴ ᵒὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλ-
2K 7,15! 1P 1,17 λον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυ-
1,6 2K 3,5! 8,10s 1Th 2,13 τῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· **13** ᵀθεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνερ-
γῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδο-
1P 4,9 1T 2,8 κίας. **14** Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλο-
1Th 3,13! · Mt 10,16; · 12,39! Dt 32,5 γισμῶν, **15** ἵνα ⌜γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα
θεοῦ ⌜ἄμωμα μέσον γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης,
Dn 12,3 Θ Mt 5, 14-16! | Act 5,20 · ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, **16** ⌜λόγον ζωῆς
2K 1,14 1Th 2,19 · 1K 1,8! ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ
G 2,2 · Is 49,4; 65, 23 Θ 1Th 3,5 | εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. **17** Ἀλλὰ εἰ
2T 4,6 2K 12,15 καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως
1,18! ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· **18** τὸ δὲ αὐτὸ καὶ
3,1! ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

Act 16,1! **19** Ἐλπίζω δὲ ἐν ⌜κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμ- 4
ψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. **20** οὐδ-
1K 16,10 1T 1,2 ένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μερι-
μνήσει· **21** οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ ⌜Ἰη-

7 ⌜-που $\mathfrak{P}^{46}$ t vg^{mss}; Mcion^{T} Cyp • **9** ° D F G Ψ 075. 0278. 1881 $\mathfrak{M}$; Cl$^{ex\ Thd}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B C 33. 629. 1175. 1739 *pc* • **11** ⌜-σεται A C D F* G K L P Ψ^{vid} 075. 0278. 6. 33. 81. 365. 630*. 1175. 1241^{s}. 1505. 1739. 1881. 2464 *pm*; Ir$^{v.l.}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ B F^{c} 104. 323. 2495 *pm*; Ir Cl$^{ex\ Thd}$ Cl | ⌜ *1 2* (A^{c}) F G 1505* *pc* b g vg^{ms} sa^{ms}; Or$^{lat\ pt}$ | *3 1* K • **12** ° B 33. 1241^{s} *pc* vg^{mss}; Ambst • **13** ᵀo D^{1} Ψ 075. 0278. 1739^{c} $\mathfrak{M}$ | *txt* ℵ A B C D* F G I K P 33. 81. 365. 1175. 1241^{s}. 1739*. 1881 *pc* • **15** ⌜ητε $\mathfrak{P}^{46}$ A D* F G latt | *txt* ℵ B C D^{2} Ψ 075. 0278. 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ | ⌜ αμωμητα D F G Ψ 075. 0278. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B C 33. 1241^{s} *pc*; Cl • **16** [⌜ λογω Linwood *cj*] • **19** ⌜ Χριστω C D* F G 630. 1739. 1881 *pc* bo^{pt} • **21** ⌜† *2 1* B 0278 $\mathfrak{M}$ vgst syh; Ambst Cass | *2* K; Cyp | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A C D F G P Ψ (075: I. Ιησου) 33. 81. 326. 1739. 1881. 2464. 2495 *pc* it vg$^{cl.ww}$ syp; Cl MVict

σοῦ Χριστοῦ⌉. **22** τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ ⌈γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. **23** τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμὲ ἐξαυτῆς· **24** πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι ⊤.

1K 4,17 · 1,25! R 14,14!

25 Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, **26** ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν ⌈πάντας ὑμᾶς⌉ καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. **27** καὶ γὰρ ἠσθένησεν παραπλήσιον ⌈θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. **28** σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ. **29** προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε, **30** ὅτι διὰ τὸ ἔργον ⌈Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισεν ⌈παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς με λειτουργίας.

4,18 · 1K 16,16 · Act 20,24 · 2K 8,14!

5 **3** Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ⊤ ἀσφαλές.

2,18; 4,4 · 2K 13,11 · 1Th 5,16

2 Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. **3** ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι ⌈θεοῦ λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, **4** καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί. Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον· **5** περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, **6** κατὰ ⌈ζῆλος διώ-

Ap 22,15 · 2K 11,13 · R 2,28s! · R 1,9 · 1K 1,31! · 2K 11,18! · L 1,59! · R 11,1! · Act 23,6; 18,3!

22 ⌈οιδατε $\mathfrak{P}^{46}$ • **24** ⊤προς υμας ℵ* A C P 0282. 326. 629. 1241^{s}. 2464 *pc* lat sy^{p} sa^{mss} bo; Aug ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ^{2} B D F G Ψ 075. 0278. 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ b sy^{h} sa^{mss}; Ambst • **26** ⌈ *2 I* B b (vg^{ms}); Ambst ¦ π. υμ. ιδειν ℵ* A C D I^{vid} (¦ 075). 0278. 33. 81. 104. 326. 365. 1175. 1241^{s}. 2495 *al* sy bo ¦ πεμψαι προς υμας $\mathfrak{P}^{46vid}$ ¦ *txt* ℵ^{2} F G Ψ 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ lat sa • **27** ⌈-του ℵ^{2} B P Ψ 075. 0278*. 81. 104. 365. 1175. 2464. 2495 *al* • **30** ⌈κυριου ℵ A P Ψ 075. 33. 81. 104. 365. 1241^{s}. 1505 *pc* sy^{h} bo ¦ – C ¦ του Χρ. D $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ B F G 0278. 6. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* sa ¦ ⌈-βουλ- C Ψ (075). 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ sy bo^{pt} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B D F G 0278^{vid}. 365^{s}. 1175 *pc* sa bo^{pt}

¶ **3,1** ⊤το 104. 323. 614. 629. 945. 2464 *al* • **3** ⌈ θεω ℵ^{2} D* P Ψ 075. 365. 1175 *pc* lat sy; Chr ¦ –^{1} $\mathfrak{P}^{46}$ vg^{ms} ¦ *txt* ℵ* A B C D^{2} F G 0278^{vid}. 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ vg^{mss} sy^{hmg} co; Ambr • **6** ⌈-ον ℵ^{2} D^{1} Ψ 075. 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A B D* F G I *pc*

κων τὴν ἐκκλησίαν⊤, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ
Mt 13,44.46; 16,26 γενόμενος ἄμεμπτος. **7** ○[Ἀλλὰ] ἅτινα ˹ἦν μοι˺ κέρ-
δη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. **8** ἀλλὰ μεν-
οῦνγε ○καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον
E 4,13 2P 3,18 τῆς γνώσεως ⊤ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ
πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα ⊤, ἵνα Χριστὸν
κερδήσω **9** καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύ-
R 1,17! νην τὴν ἐκ νόμου ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν
ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, **10** τοῦ γνῶναι αὐ-
R 1,4 E 1,19s τὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ ○[τὴν]
2K 4,10! · G 6,17 κοινωνίαν ○1[τῶν] παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος
L 20,35 τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, **11** εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανά-
στασιν ˹τὴν ἐκ˺ νεκρῶν.

12 Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ⊤ ἢ ἤδη τετελείωμαι, διώκω δὲ
1T 6,12 εἰ ○καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ Χριστοῦ
○1[Ἰησοῦ]. **13** ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν ˹οὐ λογίζομαι κατ-
L 9,62 ειληφέναι· ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος τοῖς
δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, **14** κατὰ σκοπὸν ˹διώκω
1K 9,24 · H 3,1 ˹εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ˹ἄνω κλήσεως˺ ˹τοῦ θεοῦ ἐν Χρι-
1K 2,6! στῷ Ἰησοῦ˺. **15** Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο ˹φρονῶμεν·
καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκα-
G 6,16 λύψει· **16** πλὴν εἰς ὃ ˹ἐφθάσαμεν, ˹τῷ αὐτῷ στοιχεῖν˺.
1K 11,1! **17** Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε
1Th 1,7 2Th 3,9 1T 4,12 Tt 2,7 1P 5,3 ¦ τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. **18** πολ-
λοὶ γὰρ περιπατοῦσιν οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ

6 ⊤ θεου F G (0282. 629) *pc* lat • **7** ○ 𝔓46.61vid ℵ* A G 0282. 33. 81. 1241ˢ *pc* b d; Lcf Ambst ¦ *txt* ℵ² B D F Ψ 075. 1739. 1881 𝔐 lat sy co ¦ ˢ B 614 *pc* lat • **8** ○ 𝔓46vid ℵ* 6. 33. 1739. 1881 *pc* lat ¦ ˹του 𝔓46.61 B ¦ ⊤ ειναι 𝔓61vid ℵ² A D² Ψ 075. 1739. 1881 𝔐 vgᵐˢ; Aug ¦ *txt* ℵ* B D* F G 33 lat • **10** ○† 𝔓46 ℵ* A B 1241ˢ. 2464 *pc* ¦ *txt* ℵ² D F G Ψ 075. 33. 1739. 1881 𝔐 ¦ ○†1 𝔓46 ℵ* B ¦ *txt* ℵ² A D F G Ψ 075. 33. 1739. 1881 𝔐 • **11** ˹των 075. 1739*. 1881 𝔐 bo; Hier Aug ¦ των εκ F G ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A B D P Ψ 33. 81. 104. 365. 1175. 1505. 1739ᶜ *pc* lat sa; Irˡᵃᵗ Tert • **12** ⊤ ἤ ηδη δεδικαιωμαι 𝔓46 D*ᶜ (F G: δικ-) ar (b); (Irˡᵃᵗ) Ambst ¦ ○ ℵ* D* F G 326. 2495 *pc* lat syᵖ ¦ *txt* 𝔓46.61vid ℵ² A B D² Ψ 075. 33. 1739. 1881 𝔐 syʰ; Cl ¦ ○1 B D(²) F G 33 *pc* b; Tert Cl Ambst ¦ *txt* 𝔓46.61vid ℵ A Ψ 075. 1739. 1881 𝔐 ar vg sy • **13** ˹† ουπω ℵ A D* P 075. 33. 81. 104. 365. 614. (629). 1175. 1241ˢ *al* ar vgᵐˢˢ syʰ*ᵛ bo; Cl ¦ *txt* 𝔓46 B D² F G Ψ 1739. 1881 𝔐 lat syᵖ sa; Tert • **14** ˹-κων I Ψ *pc* ¦ ˹επι D F G 075 𝔐 ¦ *txt* 𝔓16.46 ℵ A B I Ψ 33. 81. 365. 1175. 1241ˢ. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc*; Cl Or¹⁷³⁹ᵐᵍ ¦ ˹ανεγκλησιας 1739ˢʲ ¦; Tert Orᵐˢˢ ˢᵉᶜ ¹⁷³⁹ᵐᵍ ¦ ˹ θεου 𝔓46; Ambst ¦ *3–5* Cl ¦ εν κυριω I. Χρ. F G ¦ του θ. εν κ. I. Χρ. D* ¦ *txt* 𝔓(16: ˢ *5 4*).61vid ℵ A B D¹ I Ψ 075. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy(ᵖ) co; Or • **15** ˹ νουμεν ℵ L 326. 1241ˢ *pc*; Cl • **16** ˹ σατε 𝔓16vid saᵐˢˢ ¦ ˹τω αυ. στ. κανονι, το αυτο φρονειν ℵ² Ψ 075 𝔐 sy(ᵖ) ¦ το αυ. φρ., τω αυ. (αυτοι D*) καν. (– D* F G) στ. (συνστ. F G, στ. καν. D²) D F G 81. 104. 365. (629). 1175. 1241ˢ. (1881: το αυ. φρ.) *al* (f vg) ¦ *txt* 𝔓16.46 ℵ* A B Iᵛⁱᵈ 6. 33. 1739 *pc* b co; Hil Aug

καὶ κλαίων λέγω, ⊤ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, **19** ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. **20** ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, **21** ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν ⊤ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ⌜αὐτῷ τὰ πάντα.

2K 11,15 2P 2,1! · R 16,18 2T 3,4 | Hos 4,7 · Kol 3,2 | 1,27 · E 2,6 Kol 3,1 H 12,22! · 2T 1,10! · 1K 1,7 Tt 2,13 H 9,28 | 1K 15,43.49.53 · R 8,29; 12,2 2K 3,18 1J 3,2 · E 1,19-22 1K 15,27!

6 **4** ⌜Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ⌜ἀγαπητοί.

1,18! 1Th 2,19! · 1K 16,13!

2 Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. **3** ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, γνήσιε ⌜σύζυγε, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν ⌜λοιπῶν συνεργῶν μου⌝, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

R 15,5! | R 15,30! | L 10,20! Ps 69,29

4 Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. **5** τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς. **6** μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν. **7** καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ ⌜θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ ⌜νοήματα ὑμῶν ἐν ⌜1Χριστῷ Ἰησοῦ.

3,1! | Sap 2,19 Tt 3,2 · Jc 5,8s Ps 145,18 H 10,37 | Mt 6,25-34! · R 12,12! | J 14,27 Kol 3,15 | E 3,20

8 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος ⊤, ταῦτα λογίζεσθε· **9** ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

2P 1,5 | R 15,33!

7 **10** Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε ⌜τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν, ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. **11** οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω, ἐγὼ γὰρ ἔμα-

1,18! | 15 2K 11,8s

18 ⊤ βλεπετε $\mathfrak{P}^{46}$ • **21** ⌜εις το γενεσθαι αυτο D^1 Ψ 075. 33 $\mathfrak{M}$ sy; Ir Ambr | *txt* ℵ A B D* F G 6. 81. 323. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881 *pc* latt co; Ir^{lat} Tert | ⌜εαυτω ℵ² D^2 L Ψ 6. 104. 326. 630. 1175. 1241ˢ *pm* lat | *txt* ℵ* A B D* F G K P 075. 33. 365. 614. 629. 1505. 1739. 1881. 2464 *pm* b sy; MVict (81 *illeg.*)

¶ **4,1** ⌜αγ. μου B 33 sy | – D* *pc* ar b vg^{mss} • **3** [⌜ Συζ- comm] | ⌜συνερ. μου και των λοιπ. $\mathfrak{P}^{16vid}$ ℵ* • **7** ⌜ Χριστου A t vg^{mss} sy^{hmg} | ⌜ σωματα F G ar d; MVict Pel | νοημ. και τα σωμ. $\mathfrak{P}^{16vid}$ | ⌜1 κυριω $\mathfrak{P}^{46}$ • **8** ⊤επιστημης D* F G ar vg^{cl}; Ambst • **10** ⌜του F G

1T 6,6 | 2K 6,10

θον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι. **12** οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· **13** πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με ⊤.

Sap 7,23 · 2K 12, 9s 2T 4,17 J 15,5! | 1,7 R 12,13 H 10, 33

14 πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. **15** οἴδατε ○δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι, **16** ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς ⸢εἰς τὴν χρείαν μοι⸣ ἐπέμψατε. **17** οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. **18** ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι ⊤ δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτήν, εὐάρεστον τῷ θεῷ. **19** ὁ δὲ θεός μου ⸢πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **20** τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

10! 1Th 2,18 2K 12,14 · R 15,28 2,25 · E 5,2 2K 2,14s Gn 8,21 Ex 29,18 Ez 20,41 · Is 56,7 Sir 35,6 ℭ · R 12,1 H 13,16 | R 9,23! R 16,27!

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. **22** ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

cf 1,13 G 6,18!

23 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ ⸢τοῦ πνεύματος⸣ ὑμῶν. ⊤

13 ⊤ (1.T 1,12) Χριστω ℵ² D² (F G) Ψ 075. 1881 𝔐 sy; Hier ¦ *txt* ℵ* A B D* I 33. 629. 1739 *pc* lat co; Cl • **15** ○ 𝔓⁴⁶ D* 1505 *pc* vg^ms sy^h • **16** ⸢ *2 3 4* 𝔓⁴⁶ A 81. 104. 326. 1175. 1241ˢ. 2464 *pc* τ. χρ. μου D* 075 (ar g^v.l.) ¦ εις τ. χρ. μου D¹ L P 323. 614. 629. 630 *pc* g^txt; (Ambst) ¦ *txt* ℵ B F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat • **18** ⊤ δε 𝔓⁴⁶ (2495) vg^ms • **19** ⸢-σαι D* F G Ψ 075. 6. 33. 81. 104. 326. 365. 1175. 1241ˢ. 1505. 1739. 1881 *al* latt ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B D² 𝔐 co • **23** ⸢παντων ℵ² Ψ 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B D F G P 075. 6. 33. 81. 104. 365. 629. 630. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881 *pc* latt co | ⊤αμην 𝔓⁴⁶ ℵ A D Ψ 33. 1739ᶜ 𝔐 lat sy bo ¦ *txt* B F G 075. 6. 1739*. 1881 *pc* b sa; Ambst

Subscriptio: Προς Φιλιππησιους ℵ A B* (D. F G) Ψ 33 *pc* ¦ πρ. Φ. εγραφη απο Ρωμης B¹ 6 ¦ πρ. Φ. εγ. α. Ρ. (εξ Αθηνων 945) δια Επαφροδιτου 075. 1739. 1881 𝔐 ¦ – 𝔓⁴⁶ 365. 629. 630. 1505. 2464 *pc*

1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς **2** τοῖς ἐν ⌜Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ⌝, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν⌝.

1 **3** Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ⌜ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ○Χριστοῦ πάντοτε ⌜περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, **4** ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ⌜ἣν ἔχετε⌝ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους **5** διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου **6** τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ⌜ ἐστὶν καρποφορούμενον □καὶ αὐξανόμενον⌝ καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· **7** καθὼς ⌜ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ⌜ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, **8** ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

2 **9** Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι □καὶ αἰτούμενοι⌝, ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, **10** περιπατῆσαι ⌜ ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκείαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι ⌜τῇ ἐπιγνώσει⌝ τοῦ θεοῦ, **11** ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος

1 K 1,1!
R 1,7!
E 1,16 Phm 4
E 1,15 Phm 5 · 1 K 13,13!
E 1,18 H 6,18s 1 P 1,4
2 T 2,15!
2 P 1,12 · 1 T 3,16
4,12 Phm 23
R 15,30
E 1,15-17
Ph 1,9 2 T 3,7! · L 12,47!
E 1,8 | 1 Th 2,12!
2 K 9,8!
Mc 4,8.20 R 7,4 · 2 P 1,2!

¶ **1,2** ⌜ Κολασσ (𝔓46 A) I K P Ψ 075. 6. 33. 81. 104. 326. 614. 629. 630. 1241ˢ. 1505. 1739. 1881 *pm* sy (bo) ¦ *txt* ℵ B D F G L 365. (1175). 2464 *pm* sa | ⌝ Ιησου A D* F G 33. 104. 629 *pc* lat (sy^{p}) sa^{mss} bo^{pt} | ⌜ και κυριου Ιησου Χριστου ℵ A C F G I (P) 075 𝔐 it vg^{cl} (sy^{h**}) bo; Hier ¦ *txt* B D K L Ψ 33. 81. 1175. 1505. 1739. 1881 *al* ar m vg$^{st\ ww}$ sy^{p} sa; Ambst • **3** ⌜τω D* F G *pc* ¦ και ℵ A C^{2} D^{1} I Ψ 075. 33. 1881 𝔐 lat ¦ *txt* 𝔓61vid B C* 1739 | ○ B 1739. 1881 vg^{ms} | ⌜υπερ B D* F G 075. 33. 104 *pc* ¦ *txt* ℵ A C D^{2} I Ψ 1739. 1881 𝔐 • **4** ⌜την D^{2} Ψ 1739. 1881 𝔐 ¦ – B ¦ *txt* 𝔓61vid ℵ A C D* F G P 075. (33). 81. 104. 326. 365. 1175. 1241ˢ. 1505. 2464 *al* latt sy^{h} co • **6** ⌜και D^{2} F G Ψ 075 𝔐 d m sy; Ambst ¦ *txt* 𝔓46.61vid ℵ A B C D* P 33. 81. 104. 326. 365. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464* *pc* | □ D^{1} K 6. 323. 614. 629. 630 *pm* • **7** ⌜και D^{2} Ψ 075. 1739. 1881 𝔐 vg^{mss} sy^{h} sa^{ms} ¦ *txt* 𝔓46.61vid ℵ A B C D* F G P 33. 81. 629. 1241ˢ. 2464 *pc* lat sy^{p} sa^{mss} bo | ⌜ημων 𝔓46 ℵ* A B D* F G 326*. 1505 *al* m, Ψ *txt* ℵ^{2} C D^{1} Ψ 075. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy co • **9** □ B K vg^{ms} • **10** ⌜υμας ℵ^{2} D^{2} Ψ 075 𝔐 ¦ *txt* 𝔓46.61vid ℵ* A B C D* F G 6. 33. 81. 326. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *pc*; Cl | ⌜εν τη επιγν. ℵ^{2} Ψ 075. 104. 1175. 1505 *pc* lat ¦ εις την -σιν D^{2} 𝔐 ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A B C D* F G I P 33. 81. 365. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *pc* vg^{mss}; Cl

E 1,18s; 3,16 τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν·
Ph 1,4 | 3,17 Μετὰ χαρᾶς·[1] **12** ⊤ εὐχαριστοῦντες ⊤ τῷ ⊤[1] πατρὶ τῷ
Act 20,32! ⌜ἱκανώσαντι ⌜ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγί-
L 22,53 E 1,21! ων ἐν τῷ φωτί· **13** ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ
σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς
E 1,6 | R 3,24! ἀγάπης αὐτοῦ, **14** ἐν ᾧ ⌜ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν⊤, τὴν 3
ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν·

2K 4,4! · 1T 1,17! · **15** ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου,
Ap 3,14 πρωτότοκος πάσης κτίσεως,
J 1,3! **16** ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ⊤
E 1,10 ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ⊤ ἐπὶ τῆς γῆς,
2K 4,18 τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα,
E 1,21! εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες
εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι·
⌜τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται·
Prv 8,23-27 **17** καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων
E 1,22 H 1,3 καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν,
E 4,15!; 1,23! **18** καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς
ἐκκλησίας·
ὅς ἐστιν ⊤ ἀρχή,
Ap 3,14 1K 15, 20! · 15 Ap 1,5 R 8,29 H 1,6 πρωτότοκος ○ἐκ τῶν νεκρῶν,
ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων,
2,9s E 1,23; 3,19; 4,10.13 J 1,16 **19** ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα ⌜κατ-
οικῆσαι
2K 5,18!s · E 2, 13ss; · 1,7 **20** καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς ⌜αὐτόν,
εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ,
16 E 1,10 □[δι' αὐτοῦ]⌝ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς
εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
E 4,18! · R 5,10 **21** Καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχ- 4
J 3,19! θροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, **22** νυνὶ

11 [[1] – *et* [1].] • **12** ⊤καιP46 1175; Ambst | ⊤ αμαP46 B | ⊤[1] θεω ℵ ([s] F G) *pc* f g vg[cl] syp sa[ms] bo[ms]; Or[lat] Spec θεω και C[3] 075. 6. 81[c]. 104. 326. 365. 614. 629. 1739[mg] *al* ar vg[s] syh[**] | *txt* P46 61 A B C* D Ψ 33. 1739*. 1881 M b m vg[st ww] sa[mss] bo; Or Ambst | ⌜καλεσαντι D* F G 33. 1175 *pc* it sa; Ambst Spec καλ. και ικαν. B | *txt* P46 61vid ℵ A C D[2] I Ψ 075. 1739. 1881 M vg sy bo; Or Aug | ⌜ ημας A C D F G Ψ 075. 33 M lat sy bo | *txt* ℵ B 104. 365. 629. 1175. 1739. 1881 *pc* vg[mss] sy[hmg] sa; Ambst • **14** ⌜εσχ B co | ⊤ (E 1.7) δια του αιματος αυτου 614. 630. 1505. 2464 *al* vg[cl] sy[h]; Cass • **16** ⊤τα ℵ[2] A (C) D[2] 075. 1881 M vg[mss]; Eus Lcf *et* ⊤ τα ℵ[2] A C D F G 075 M vg[mss]; Eus Lcf | *txt* P46 ℵ* B Ψ 6. 33. 1739. 1881 *pc* lat | ⌜οτι P46 • **18** ⊤η P46 B 075. 0278. 6. 104. 1175. 1739. 1881 *pc* | ○ P46 ℵ*; Ir[lat pt] • **19** [⌜ κισαι Venema *cj*] • **20** [⌜αὐ Griesbach *cj*] | □ B D* F G I L 075. 0278. 81. 104. 1175. 1241[s]. 1739. 1881. 2464 *al* latt sa; Or | *txt* P46 ℵ A C D[1] Ψ 048[vid]. 33 M sy bo; Hil

δὲ ⌜ἀποκατήλλαξεν ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου ⌝ παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, **23** εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι ○καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ ⌝ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος ⌜διάκονος.

2K 5,18!s · 2,11 R 1,3; 8,3; 9,5 2K 5,16 E 2,14 J 1,14! Hen 102,5 · 28 E 5,27!; · 1,4! 1T 3,10! |

E 3,17 · 1K 15,58

Mc 16,15 1T 3,16 R 8,19ss

5 **24** Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ⌝ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία, **25** ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, **26** τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν – νῦν δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, **27** οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος □τῆς δόξης◝ τοῦ μυστηρίου ⌜τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ⌜ὅ ἐστιν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης· **28** ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες □πάντα ἄνθρωπον◝ ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ ⌝ · **29** εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

E 3,13! Act 9,16

E 1,23!

E 3,7; · 3,2! R 15,19

R 16,25!s 1K 2,7 E 3,9 ·

E 3,5.10

R 9,23!

R 16,25!s

R 8,10! · R 5,2! 1P 1,21 3,16

22 · 4,12 1K 2,6! E 4,13!

2,1; 4,12 1Th 2,2· E 3,7.20 · Ph 4,13

6 **2** Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ⌜ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ ⌝ καὶ ὅσοι οὐχ ἑόρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, **2** ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν ⌜συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ ○καὶ εἰς ⌜πᾶν

1K 11,3 · 1,29!

Ap 3,14! ·

Act 9,22

22 ⌜-ηλλαγητε (𝔓46) B ¦ -αλλαγεντες D* F G b vgms; Irlat Ambst Spec ' -ηλλακται 33 ¦ *txt* ℵ A C D2 Ψ 048. 075. (0278. 104). 1739. 1881 𝔐 lat sy ¦ ⌜αυτου ℵ A P 81. 326. 614. 630. 1241s. 2464 *al* ar syp.h**; Irlat Spec ¦ *txt* 𝔓46vid B C D F G Ivid Ψ 075. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat; Tert • **23** ○ 𝔓46vid 33 | ⌝τη ℵ2 D2 Ψ 075. 0278. 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A B C D* F G 33. 326. 614. 1175. 1241s *pc* | ⌜κηρυξ και αποστολος ℵ* P m ¦ κηρ. κ. απ. και διακ. A syhmg samss ¦ διακ. κ. απ. 81 vgms • **24** ⌝μου ℵ2 075. 81. 323. 326. 629. 1241s. 1505. 2464 *pc* t vgmss syh; Chr • **27** □ 𝔓46 | ⌜του θεου D* F G b vgmss; Ambst ¦ του ℵ* | ⌜τ ος ℵ C D H I Ψ 075. 0278 𝔐 ¦ *txt* 𝔓46 A B F G P 33. 1739. 1881 *pc* latt • **28** □ D* F G 0278. 33. 614. 629 *pc* it vgmss (syp); Cl Ambst (L 81. 1241s. 1505 *pc*; *h. t.*) | ⌜ Ιησου ℵ2 D2 H Ψ 075. 0278 𝔐 lat syp(h) sa bomss . *txt* 𝔓46 ℵ* A B C D* F G 33. 81. 1241s. 1739. 1881. 2464 *pc* b m̃* vgms bo; Cl Ambst

¶ **2,1** ⌜περι D*.2 F G 0208 𝔐 m ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A B C D1 H P Ψ 075. 0278. 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* lat; Ambst | ⌝ (4,13) και των εν Ιεραπολει 104. 424 *pc* vgms syh** • **2** ⌜-θεντων ℵ2 D2 Ψ 075. 0278 𝔐 syhmg ¦ -θωσιν 1881 ¦ *txt* 𝔓46 ℵ*.c A B C D* H P 6. 33. 1175. 1241s. 1739. 2464 *pc*; Cl | ○ D* syp; Hil Ambst | ⌜παν το πλ. A C 33. 81 *pc* ¦ παντα (+ τον D*) πλουτον ℵ2 D Hvid Ψ 075. 0278. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* B 0208vid. 6. 1241s. 1739 *pc*; Cl

1,26s πλοῦτος⁾ τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν
τοῦ μυστηρίου ⌜τοῦ θεοῦ, Χριστοῦ⌝, **3** ἐν ᾧ εἰσιν πάντες
Sir 1,24s Hen 46,3 Is 45,3 Prv 2,3s R 11,33 1K 1,24. 30 | R 16,18! οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ ⊤ γνώσεως ἀπόκρυφοι.
4 Τοῦτο ⊤ λέγω, ἵνα ⌜μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πι-
1K 5,3 θανολογίᾳ. **5** εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύ-
1K 14,40 ματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν
Act 16,5! καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

R 10,9! **6** Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύ-
E 3,17; · 2,20.22 Jd 20 ριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, **7** ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδο-
μούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι ⌜τῇ πίστει⌝ καθὼς
2Th 2,15 ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ⌜ἐν εὐχαριστίᾳ⌝. **8** Βλέ-
πετε μή τις ⌜ὑμᾶς ἔσται⌝ ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσο-
E 5,6 · Mt 15,2p φίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώ-
20! πων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν·
1,19! J 1,14 **9** ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος
17 | σωματικῶς, **10** καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ⌜ὅς ἐστιν
E 4,15!; · 1,21! ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας. **11** Ἐν ᾧ καὶ 7
R 2,29! περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ ἀπεκδύσει
1,22! τοῦ σώματος ⊤ τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ,
R 6,4 · 3,1 E 2,6 **12** συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ ⌜βαπτισμῷ, ἐν ᾧ καὶ συνη-
γέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγεί-
E 1,19s ραντος αὐτὸν ἐκ ⊤ νεκρῶν· **13** καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας
E 2,1! ⁰[ἐν] τοῖς παραπτώμασιν καὶ ⊤ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς

2 ⌜ του θεου D[1] H P 1881. 2464 *pc* sa[ms] του Χριστου 81. 1241[s]. (1739) *pc* b; Fulg ⌜ τ. θ. ο εστιν Χριστος D* ar vg[mss]; Aug ⌜ τ. θ. του εν Χριστω 33; (Cl) Ambst ⌜ τ. θ. πατρος του (– ℵ* 048) Χριστου ℵ* A C 048[vid]. 1175 *pc* (m vg[st.ww], syp) vg[mss] sa[mss] bo ⌜ τ. θ. και πατ. ([1] 075. 0208. 0278 *pc*) τ. Χρ. ℵ[2] Ψ 075. 0208. 0278. 365. 945. 1505 *pc* vg[ms] (bo[ms]) . τ. θ. και πατ. και τ. Χρ. D[2] 𝔐 (vg[cl]) sy[h**] ⌜ *txt* 𝔓[46] B vg[ms]; Hil • **3** ⊤της ℵ[2] A D[2] H 0278 𝔐; Cl ⌜ *txt* 𝔓[46] ℵ* B C D* Ψ 075. 0208. 33. 1175. 1739. 1881. 2464 *pc* • **4** ⊤ δε ℵ[2] A[c] C D Ψ 048. 075. 0208. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy; Cl ⌜ *txt* 𝔓[46] ℵ* A*[vid] B H 81. 1241[s] *pc* m; Ambst Aug ⌜ ⌜μη τις ℵ[2] Ψ 075. 0278 𝔐 sy; Cl[pt] *txt* ℵ* A B C D H P 048. 0208. 33. 81. 326. 365. 1175. 1241[s]. 1739. 1881. 2464 *pc*; Cl[pt] • **7** ⌜εν π. A C I Ψ 2464 *pc* ⌜ εν τη π. ℵ D[2] P 0278. 1739. 1881 𝔐; Cl ⌜ *txt* B D* H 075. 0208. 33. 81. 326. 365. 1241[s] *pc* lat ⌜ ⌜ εν αυτη εν ευχ. B D[2] H[c] 0278 𝔐 (ar) m sy sa[ms] bo; (Ambst) Aug ⌜ εν αυτη P Ψ 048[vid] ⌜ εν αυτω εν ευχ. ℵ[2] D* (b) f vg[cl] sy[hmg] ⌜ *txt* ℵ* A C H* I[vid] 075. 0208. 33. 81. 1175. 1241[s]. 1739. 1881. 2464 *pc* vg[st.ww] sa[mss] • **8** ⌜ ℵ A D 81. 1881 *pc*; (Tert) Cl[pt] • **10** ⌜ ὅ 𝔓[46] B D F G; Hil[pt] ⌜ *txt* ℵ A C Ψ 075. 0208. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat; Ambst • **11** ⊤των αμαρτιων ℵ[2] D[1] Ψ 075. ([1] 0278) 𝔐 (b) sy; Epiph Aug[pt] ⌜ *txt* 𝔓[46] ℵ* A B C D* F G P 6. 33. 81. 365. 629. 1175. 1241[s]. 1739. 1881. 2464 *pc* lat co; Cl • **12** ⌜† τισματι ℵ* A C D[2] Ψ 33 𝔐; Tert ⌜ *txt* 𝔓[46] ℵ[2] B D* F G 075. 0278. 6. 365. 1739. 1881 *pc* latt ⌜ ⊤των B D F G 0278. 6. 33. 323. 326. 629 *pm* ⌜ *txt* 𝔓[46] ℵ A C K L P Ψ 075. 81. 104. 365. 630. 1175. 1241[s]. 1505. 1739. 1881. 2464 *pm* • **13** ⁰† ℵ* B L Ψ 075. 0278. 33. 81. 365. 1175. 1241[s]. 1881. 2464 *pm* b vg[mss]; Or[1739mg] Ambr ⌜ *txt* 𝔓[46] ℵ[1] A C D F G K P 048. 104. 326. 630. 1505. 1739 *pm* lat ⌜ ⊤εν D* F G vg[mss]

ὑμῶν, συνεζωοποίησεν ⌜ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ⌜ἡ-
μῖν πάντα τὰ παραπτώματα. **14** ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν Act 3,19
χειρόγραφον ◻τοῖς δόγμασιν˃ ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ E 2,14s
αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· R 7,4 1P 2,24
15 ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ⊤ ἐδειγμά- E 1,21!
τισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν ⌜αὐτῷ.

8 **16** Μὴ οὖν τις ὑμᾶς ⌜κρινέτω ἐν βρώσει ⌜καὶ ἐν πόσει R 14,1-12.17
ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νεομηνίας ἢ σαββάτων· **17** ⌜ἅ ἐστιν
σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. **18** μη- H 10,1! · E 1,23!
δεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ○ἐν ταπεινοφροσύνῃ 23
καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ⌜ἃ ἑόρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ
φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, **19** καὶ οὐ
κρατῶν τὴν κεφαλήν⊤, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν E 4,15!; · 4,16
καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὔ-
ξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ. E 2,21

20 Εἰ ⊤ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων R 6,2 · 8 G 4,3.9
τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε; **21** μὴ 2P 3,10.12
ἅψῃ μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃς, **22** ἅ ἐστιν πάντα εἰς φθο- G 6,8
ρὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας Is 29,13 Mt 15,9!
τῶν ἀνθρώπων, **23** ἅτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σο-
φίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ ⊤ ○[καὶ] ἀ- 18 · 1T 4,3
φειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς
σαρκός.

3 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ 2,12
Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος· **2** τὰ Ps 110,1
ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. **3** ἀπεθάνετε γὰρ καὶ ἡ Ph 3,19s | R 6,2ss ·
ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· **4** ὅταν ὁ 1Th 4,17! ·
Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ⌜ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς ◻σὺν L 17,30 1J 3,2 ·
αὐτῷ˃ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. Ph 1,21! ·
1K 15,43

13 ⌜ημας $\mathfrak{P}^{46}$ B 33. 323 *al* m vg^{ms}; Or^{1739mg} Ambr ¦ – ℵ^{2} D F G Ψ 075. 0208. 0278 𝔐 lat; Tert ¦ *txt* ℵ* A C K L 6. 81. 326. 1739. 1881 *al* vg^{mss} | ⌜υμιν ℵ^{2} K* L P 6. 323. 326 *al* f vg sa^{mss}; Tert • **14** ◻ 1881 [P. Schmiedel *cj*] • **15** ⊤και $\mathfrak{P}^{46}$ B vg^{ms} | [⌜αὐ- comm] • **16** [⌜-νατω Lagarde *cj*] | ⌜ ἢ ℵ A C D F G I Ψ 075. 0278. 33 𝔐 lat sy^{h}; Mion^{F} Eus ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ B 1739. 1881 b vg^{ms} • **17** ⌜ ὅ B F G 614 *pc* b d; Mion^{E} Ambst Spec • **18** ○ ℵ* | ⌜ ἃ (– 81) μη ℵ^{2} C D^{1} Ψ 075. 0278. 1881 𝔐; Hier^{mss} ¦ ἃ ουκ F G ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A B D* I 6. 33. 1739 *pc* b vg^{mss} co; Or Ambst Hier^{mss} Spec • **19** ⊤ Χριστον D* 1505 (b) sy^{h}; Nov (MVict) • **20** ⊤ουν ℵ$^{(*).2}$ 0278^{c}. 6. 326. 365. 614. 629. 630. 1505 *al* ar m vg^{mss} sy^{h}; Ambr Spec • **23** ⊤του νοος F G it (bo); Hil Ambst Spec | ○ $\mathfrak{P}^{46}$ B 1739 b m vg^{mss}; Hil Ambst Spec ¦ *txt* ℵ A C D F G H Ψ 075. 0278. 33. 1881 𝔐 lat sy; Cl

¶ **3,4** ⌜† ημων B(*) D^{1} H 0278. 1739 𝔐 sy sa; Meth Ambr ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ C D* F G P Ψ 075. 33. 81. 104. 365. 945. 1881 *pc* latt bo; Cyp (A *illeg.*) | ◻A 1881. 2464 *pc*

R 1,29! E 5,3.5
1Th 4,7 · G 5,24! · E 4,19
E 5,6 Mt 3,7
E 2,2; | 2,3 Tt 3,3
E 4,22.25.31 Jc 1,21 1P 2,1 ·
E 4,29; 5,4
Jc 3,14 E 4,25; · 4,22! ·
R 8,13 | E 4,24 ·
R 12,2! 2K 4,16 · Gn 1,26s
G 3,28!
1K 15,28 E 1,23
1P 2,9
E 5,1; · 4,32a
E 4,2 | Mt 17,17
E 4,32b 2K 2,7
E 5,2
R 13,8.10 1K 16,14
E 4,3 | Ph 4,7
R 12,5!
1Th 1,8 1,28

5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ⊤ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν 9
ἀκαθαρσίαν πάθος ἐπιθυμίαν ○κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν,
ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρία, **6** δι' ⌜ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ
θεοῦ ▫[ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας]⌝. **7** ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς
περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν ⌜τούτοις· **8** νυνὶ δὲ
ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν,
βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν⊤·
9 μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν
ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ **10** καὶ ἐνδυσάμενοι
τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα
τοῦ κτίσαντος αὐτόν, **11** ὅπου οὐκ ἔνι ⊤ Ἕλλην καὶ Ἰου-
δαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦ-
λος, ⊤ ἐλεύθερος, ἀλλὰ ○[τὰ] πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χρι-
στός.

12 Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ ○τοῦ θεοῦ ἅγιοι ○¹καὶ
ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ χρηστότητα ταπεινο-
φροσύνην πραῢτητα μακροθυμίαν, **13** ἀνεχόμενοι ἀλλή-
λων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ
⌜μομφήν· καθὼς καὶ ὁ ⌜κύριος ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτως
καὶ ὑμεῖς· **14** ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ⌜ὅ ἐστιν
σύνδεσμος τῆς ⌜τελειότητος. **15** καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ ⌜Χρι-
στοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλή-
θητε ἐν ○ἑνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. **16** Ὁ 10
λόγος τοῦ ⌜Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ
σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς, ψαλμοῖς ⊤

5 ⊤υμων ℵ² A C³ D F G H 075. 0278. 1881 𝔐 lat sy; Ir^lat ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* B C* Ψ 33. 81. 945*. 1175. 1241ˢ. 1739. 2464 *pc* m* vg^ms; Cl Or Epiph | ○ 𝔓⁴⁶ • **6** ⌜ ὅ (C*^vid) D* F G vg^mss ¦ (δια) ταυτα γαρ 𝔓⁴⁶ sy^p | ▫† 𝔓⁴⁶ B b sa; Ambst ¦ *txt* ℵ A C D F G H I Ψ 075. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy bo • **7** ⌜αυτοις D² (F) G 048. 1739. 1881 𝔐 lat sy^p ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C D* H I P Ψ 075. 0278. 33. 81. 365. 1175. (1241ˢ). 1505. 2464 *pc* • **8** ⌜μη εκπορευεσθω F G it vg^mss co; Ambst • **11** ⊤ (G 3,28) αρσεν και θηλυ D* F G 629 it vg^s; Hil Ambr | ⊤ και A D* F G 629 lat(t) sy^p; Hil | ○† ℵ* A C 33. 81. 1241ˢ *pc*; Cl ¦ *txt* ℵ² B D F G Ψ 075. 0278. 1739. 1881 𝔐 • **12** ○A D* F G 1505. 1881 *pc* ¦ *txt* ℵ B C D² Ψ 075. 0278. 33. 1739 𝔐; Cl | ○¹ B 6. 33. 1739 *pc* • **13** ⌜μεμψιν D* ¦ οργην F G | ⌜ Χριστος ℵ² C D¹ Ψ 075. 1739. 1881 𝔐 ar m sy co; Cl Ambst ¦ θεος ℵ* vg^mss ¦ θ. εν Χριστω 33 ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ A B D* F G 1175 *pc* lat • **14** ⌜ος ℵ* D* 81 ¦ ητις ℵ² D¹ Ψ 075 𝔐 b g vg^mss ¦ *txt* A B C F G P 048. 33. 365. 1241ˢ. 1739. 1881 *pc*; Cl | ⌜ ενοτητος D* F G it vg^mss; Ambst • **15** ⌜ θεου ℵ² C² D² Ψ 33. 1881 𝔐 vg^mss; Ambst *txt* ℵ* A B C* D* F G P 075. 81. 365. 629. 1175. 1241ˢ. 1505. 1739. 2464 *pc* lat sy co; Cl | ○ 𝔓⁴⁶ B 6. 1739. 1881 *pc* • **16** ⌜κυριου ℵ* I 1175 *pc* bo; Cl ¦ θεου A C* 33. 104. 323. 945. 1241ˢ *al* vg^ms; Aug ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ² B C² D F G Ψ 075. 1739. 1881 𝔐 lat sy^(p) sa bo^ms; Ambst | ⌜ *bis* και C³ D¹ I^vid Ψ 075 𝔐 vg^mss sy^p; Ambr (C² 33. 1881: και¹, A^vid: και² *tantum*) ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ B C* D* F G 1175. 1241ˢ. 1505. 1739 *pc* it vg^st.ww sy^h; Cl

ὕμνοις ⸢ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν °[τῇ] χάριτι ᾄδοντες ἐν ⸢ταῖς καρδίαις⸣ ὑμῶν τῷ ⸢θεῷ· **17** καὶ πᾶν ὅ τι ἐὰν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι ⸢κυρίου Ἰησοῦ⸣, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ ⸢ πατρὶ δι' αὐτοῦ. Act 16,25! 1K 10,31 1,12 E 5,20!

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ⸢ἀνδράσιν ὡς ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. **19** Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ⸢ καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς, **20** Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ⸢ἐν κυρίῳ. **21** Οἱ πατέρες, μὴ ⸢ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. *18–4,1:* E 5,22–6,9 1P 2,18–3,7 1K 14,34! 1,12 E 5,10

22 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε ◻κατὰ πάντα⸣ τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ⸢ὀφθαλμοδουλίᾳ ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας φοβούμενοι τὸν ⸢κύριον. **23** ⸢ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς τῷ κυρίῳ ⸢ °καὶ οὐκ ἀνθρώποις, **24** εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ⸢ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας⸣. τῷ ⸢ κυρίῳ Χριστῷ⸣ δουλεύετε· **25** ὁ γὰρ ἀδικῶν κομίσεται ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωπολημψία⸢. **4** **1** Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν ⸢οὐρανῷ. E 1,18 · R 12,11 R 2,11! | Lv 25,43.53 Mt 20,4 Eccl 5,7 1T 6,15

2 Τῇ προσευχῇ ⸢προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐ- Act 2,42! E 6,18

16 ° ℵ* A C D² 075. 33. 1881 𝔐 *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ² B D* F G Ψ 6. 1505. 1739 *pc*; Cl | ⸢τη -δια D² I 𝔐; Cl | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C D* F G Ψ 075. 6. 33. 81. 104. 326. 1175. 1241ˢ. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* latt sy co | ⸢ κυριω C² D² Ψ* 𝔐 ar vg^mss bo^mss | *txt* 𝔓^46vid ℵ A B C* D* F G Ψᶜ 075. 6. 33. 81. 365. (1175). 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* lat sy co; Cl • **17** ⸢Ι. Χριστου A C D* F G | κυρ. I. Χρ. ℵ⁽²⁾ 365. 1175 *pc* (ar b) vg^cl (syp) sa^mss bo | κυρ. L; Hier | *txt* 𝔓⁴⁶ B D² 075 (Ψ 104. 1241ˢ *pc*: + του) 33. 1739. 1881 𝔐 f m vg^st.ww sy^h sa^mss; Cl Ambst | ⸢και D F G Ψ 075. 33. 1881 𝔐 lat sy^h; Cl Ambst | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C 81. 1739 it vg^mss syp; Spec • **18** ⸢ανδ. υμων D* F G 075 it vg^mss syp.h** | ιδιοις ανδ. L 6. 365. 614. 630. 1175. 1881. 2464 *pm* • **19** ⸢ υμων C² D* F G it vg^cl sy; Ambst Spec | εαυτων (⸢ ℵ² 075). 1175 | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B C* D² Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 m* vg^st.ww sa^mss bo^mss; Cl • **20** ⸢τω 0198. 81. 326. 629. 630. 945. 1241ˢ *al* (ar) vg^mss; Cl Ambst • **21** ⸢ (E 6,4) παροργιζετε ℵ A C D* F G L 075. 0198. 0278. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241ˢ. 1505 *al*; Ambst | *txt* 𝔓^46vid B D¹ Ψ 1739. 1881 𝔐; Cl • **22** ◻ 𝔓⁴⁶ 075. 0278. 81. 1241ˢ *pc* vg^ms sa | ⸢† -λιαις ℵ C Ψ 0278. 33^vid. 1739. 1881 𝔐 sy^h; Cl | *txt* 𝔓⁴⁶ A B D F G 075. 81. 104. 365. 1241ˢ *al* co | ⸢ θεον 𝔓⁴⁶ ℵ² D² 𝔐 d vg^cl *txt* ℵ* A B C D* F G L Ψ 048. 075. 0278. 33. 81. 365. 1175. 1241ˢ. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* it vg^st.ww sy co; Cl • **23** ⸢ και (– ℵ² 075. 0278) παν ο ℵ² 075. 0278. 104. 326 *pc* syp; Cl | και (- Ψ 1505) παν ο τι D¹ Ψ 𝔐 (sy^h) | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A B C D*.ᶜ F G 33. 81. 365. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *pc* | ⸢ (E 6,7) δουλευοντες A 075 *pc*; Cl | ° 𝔓⁴⁶ B 1739; Ambst • **24** ⸢ λη- 𝔓⁴⁶ ℵ² A C² Ψ 075. 0278. 1739. 1881 𝔐 | *txt* ℵ* B C*^vid D F G 33. 629. 1175 *pc*; Cl | ⸢του κυριου ημων Ιησου Χριστου, ϕ̊ F G (ar d m*) (bo^pt); (Ambst) | ⸢γαρ D¹ Ψ 075 𝔐 sy; Cl | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A B C D* F G 0278. 33.˜81. 365. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881. 2464 *pc* • **25** ⸢ (E 6,9) παρα τω θεω F G I 629 it vg^cl; Ambst Pel Cass

¶ **4,1** ⸢-νοις ℵ² D F G Ψ 075 𝔐 it vg^mss sy^h bo^pt; Ambst Spec | *txt* ℵ* A B C I 0278. 33. 81. 104. 326. 1241ˢ. 1739. 1881 *pc* lat sa bo^pt; Cl • **2** ⸢-ρουντες I 33. 1241ˢ*. 1881 *pc* vg^mss; Or^lat

E 6,19 R 15,30! Act 14,27! τῇ □ἐν εὐχαριστίᾳ˃, **3** προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου ᵀ λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ ⌜Χριστοῦ, δι' ⌜ὃ καὶ δέδεμαι, **4** ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι. **5** Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε E 6,20; | 5,15s · Mc 4,11! πρὸς τοὺς ἔξω τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. **6** ὁ λόγος 3,16 E 4,29 · Mt 5,13 ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

Ph 1,12! · E 6,21! **7** Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τύχικος ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυ- E 6,22 ρίῳ, **8** ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα ⌜γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν⌝ καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, **9** σὺν Phm 10 Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωρίσουσιν τὰ ὧδε ᵀ.

Act 27,2! · R 16,7 Phm 23 Act 12,12!; · 4,36! **10** Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου καὶ Μᾶρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρναβᾶ (περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντο- Act 18,27! λάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν) **11** καὶ Ἰησοῦς G 2,12! ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς, οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν 1,7! μοι παρηγορία. **12** ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, 1,29! δοῦλος ⌜Χριστοῦ [Ἰησοῦ]⌝, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ 1,28! ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα ⌜σταθῆτε τέλειοι καὶ ⌜πε- R 4,21! πληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. **13** μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν ⌜πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν Ap 3,14! ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν ⌜Ἱεραπόλει. **14** ἀσπάζεται ὑμᾶς 2T 4,11 Phm 24 · 2T 4,10! Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς □ὁ ἀγαπητὸς˃ καὶ Δημᾶς.

15 Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς καὶ R 16,5 ⌜Νύμφαν καὶ τὴν κατ' οἶκον ⌜αὐτῆς ἐκκλησίαν. **16** καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ 1Th 5,27 ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαο-

2 □ D*; Ambst • **3** ᵀεν παρρησια A | ⌜ θεου B* L 614 vg^{ms} sa^{mss} | ⌜ ον B F G vg^{ms} • **8** ⌜ γνω τ. περι υμων 𝔓^{46} ℵ$^{(2).c}$ C D^{1} Ψ 1739. 1881 𝔐 f vg sy sa^{mss} bo; Ambst | *txt* (ℵ* 1241^{s}: υμ-) A B D*.^{c} F G P 048. 075. 0278. 33. 81. 365. 1175 *al* it sa^{mss} • **9** ᵀπραττομενα F G *ex* latt? • **12** ⌜ *2 1* P 1241^{s} *pc* vg^{mss} | *1* 𝔓^{46} D F G Ψ 075. 1739. 1881 𝔐 it vg^{mss} sy; Ambst Hier | *txt* ℵ A B C I L 0278. 33. 81. 365. 629. 1175. 2464 *al* lat | ⌜στητε ℵ^{2} A C D F G Ψ 075. 0278. 33 𝔐 | ητε I 2464 *pc* ar m vg^{mss} sy^{hmg}; Ambst | *txt* ℵ* B 81. 365. 1241^{s}. 1739. 1881 *pc* | ⌜ πεπληρωμενοι 𝔓^{46} D^{2} Ψ 075. 0278 𝔐 sy | *txt* ℵ A B C D*.^{c} F G 33. 81. 104. 365. 1241^{s}. 1739. (1881). 2464 *pc* sy^{hmg} • **13** ⌜κοπον D* F G 629 | ποθον 104 *pc* | αγωνα 6. 1739. 1881 *pc* ζηλον (*vl* ⌜ ζ. πολ.) D^{1} Ψ 075. 33 𝔐 sy | *txt* ℵ A B C P 0278. 81. (365). 1175. 1241. 2464 *pc* | [⌜ Ιερᾳ Πόλει comm] • **14** □ 33 *pc* • **15** ⌜ Νυμφᾶν *et* ⌜ αυτου D (F G) Ψ 𝔐 sy$^{p.hmg}$ | N. *et* αυτων ℵ A C P 075. 33. 81. 104. 326. 1175. 2464 *pc* bo | *txt* B 0278. 6. 1739$^{(*)}$. 1881 *pc* sy^{h} sa

δικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. **17** καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς. Phm 2

18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ⊤ 1K 16,21! Ph 1,7! · 1T 6,21 2T 4,22

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α′

Act 17,1.11.13; 20, 4; 27,2 Ph 4,16 2T 4,10

1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ⊤ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ⊤. Act 15,27!; · 16,1! R 1,7!

1 **2** Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν μνείαν ⊤ ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ἀδιαλείπτως **3** μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, **4** εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ ○[τοῦ] θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, **5** ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ⌜ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη ⌜εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ ○[ἐν] πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ○¹[ἐν] ὑμῖν δι' ὑμᾶς. **6** Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς

2 Th 1,1.11 · 2,13 R 1,9 2Th 1,11 · Ap 2,2 · 1K 13,13! · 4Mcc 17,4 2Th 2,13 9 1K 2,4!s R 15,19 Act 1,8 1K 11,1! Act 8,14!; · 13,52

18 ⌜αμην ℵ² D Ψ 075. 0278. 1739ᶜ 𝔐 lat sy boᵖᵗ | *txt* ℵ* A B C F G 048. 6. 33. 81. 1739*. 1881 *pc* vgᵐˢˢ sa boᵖᵗ; Ambst

Subscriptio: Προς Κολ(ο)σσαεις ℵ B* C (D, F G) Ψ 048. 33 *pc* | πρ. Κ. εγραφη (– A) απο Ρωμης A B¹ P *pc* . πρ. Κ. εγ. απο Ρ. δια Τυχικου και Ονησιμου 075. 1739. 1881 𝔐 | Παυλου αποστολου επιστολη πρ. Κ. εγραφη απο Ρ. δια Τυχικου 0278 | – 𝔓⁴⁶ 323. 365. 629. 630. 1505. 2464 *pc*

¶ 1,1 ⌜ημων A 81. (629) *pc* ar r vgˢ saᵐˢˢ | ⊤ (2Th 1.2) απο θεου πατρος ημων και κυριου Ιησου Χριστου ℵ A (D) I 33 𝔐 (m) vgᵐˢˢ syʰᵉ·ˣ bo | *txt* B F G Ψ 0278. 629. 1739. 1881 *pc* lat syᵖ sa • **2** ⌜υμων ℵ² C D F G Ψ 𝔐 it vgᶜˡ·ʷʷ sy; Ambst | *txt* ℵ* A B I 0278. 6. 33. 81. 323. 630. 1739. 1881 *pc* m vgˢᵗ • **4** ○ B D F G 33 𝔐 | *txt* ℵ A C K P Ψ 0278. 81. 104. 945. 1175. 1505.ᶜ1739. 1881 *al* • **5** ⌜του θεου C | του θεου ημων ℵ* | ⌜ προς A C² D F G 0278 *pc* | εν (ωμιν) P | *txt* ℵ B C*ᵛⁱᵈ Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 | ○† ℵ B 33 r vgᵐˢˢ | *txt* A C D F G Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐 lat | ○¹ ℵ A C P 048. 33. 81. 104. 326*. 945. 1739. 1881 *pc* vgˢᵗ | *txt* B D F G Ψ 0278 𝔐 it vgᶜˡ·ʷʷ syᵎᵖ⁾

Ph 3,17!
4,10
2Th 3,1
R 1,8! 4Mcc 15,24; 16,22
5; 2,1
Act 14,15 · 1K 12, 2 · H 9,14 · J 17,3 | Tt 2,13 · Act 3,15!
5,9 R 5,9 Mt 3,7!p

ᵀ πνεύματος ἁγίου, **7** ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς ⌜τύπον πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. **8** ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ □[ἐν τῇ]ᵀ Ἀχαΐᾳ, ⌜ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. **9** αὐτοὶ γὰρ περὶ ⌜ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ **10** καὶ ⌜ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ ᴼ[τῶν] νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ⌜ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

1,9!
Act 16,20-24
Act 17,1-5
8s R 1,1; 15,16
2K 11,7 1P 4,17
Mc 1,14 · Kol 1, 29! |
2K 12,16 |
1T 1,11!
G 1,10
Jr 11,20
Mc 12,40p · 2P 2,3
R 1,9 | J 5,41.44
2K 11,9
1K 3,2 E 5,29

2 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, **2** ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. **3** ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας ⌜οὐδὲ ἐν δόλῳ, **4** ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες ἀλλὰ ᵀ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. **5** Οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ᴼἐν προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς, **6** οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, **7** δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι, ἀλλὰ ἐγενήθημεν ⌜νήπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν. ὡς ἐὰν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα, **8** οὕτως ⌜ὁμειρόμενοι ὑμῶν ⌜εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μό-

6 ᵀκαι B vg^{mss} • **7** ⌜τυπους ℵ A C D^2 F G Ψ 0278 𝔐 sy^h | *txt* B D*.^{c} 6. 33. 81. 104. 1739. 1881 *pc* lat sy^p • **8** □† B K 6. 33. 365. 614. 629. 630. 1505. 1739. (1881) *al* r vg^{mss} | *txt* ℵ C D F G Ψ 0278 𝔐 lat (A: *h. t.*) | ⌜αλλα και D^2 0278 𝔐 m vg^{cl}; Ambst | *txt* (ℵ) A B C D* F G P Ψ 33. 81. 1739. 1881. 2464 *al* it vg$^{st.ww}$ sy • **9** ⌜υμων B 81. 323. 614. 629. 630. 945 *al* ar d vg^{mss} sa^{mss} bo^{ms} • **10** ⌜υπομ- 𝔓^{46vid} | ᴼ 𝔓^{46vid} A C K 323. 629. 945. 1881*. 2464 *al*; Eus | *txt* ℵ B D F G I Ψ 0278. 33. 1739. 1881^c 𝔐 | ⌜ απο C D F G Ψ 𝔐 latt | *txt* ℵ A B P 0278. 33. 81. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc*

¶ **2,3** ⌜ουτε D^2 𝔐 | *txt* ℵ A B C D* F G P Ψ 0278. 6. 33. 81. 326. 629. 1739. 1881. 2464 *pc* • **4** ᵀτω ℵ^2 A D^2 F G Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 | *txt* ℵ* B C D* P *pc*; Cl • **5** ᴼ ℵ^2 B 33. 326. 2464 *pc*; Cl • **7** ⌜† ηπιοι ℵ^2 A C^2 D^2 Ψ^c 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 vgst (sy) sa^{mss}; Cl | *txt* 𝔓^{65} ℵ* B C* D* F G I Ψ* 104*. 326^c *pc* it vg$^{cl.ww}$ sa^{ms} bo • **8** ⌜ιμειρ- 0278. 323. 629. 630. 945. 1505. 1881 *al* | ⌜ ευδοκησαμεν 33. 81 *pc* f vg

νον τὸ εὐαγγέλιον ⌜τοῦ θεοῦ⌝ ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυ- 2!
χάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ⌜¹ἐγενήθητε. **9** Μνημονεύ-
ετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυ-
κτὸς ᵀ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί 1 K 4,12!
τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ.
10 ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ E 4,24!
ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς ⌜πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, **11** καθ-
άπερ οἴδατε, ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυ- Act 20,31 · 1 K 4,
τοῦ **12** παρακαλοῦντες ᵒὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ 14s!
μαρτυρόμενοι εἰς τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ E 4,1 Kol 1,10 Ph
⌜καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. 1,27 ·
4,7! 2 Th 1,5;
2,14 1 P 5,10 |
13 ᵒΚαὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ 1 K 1,4!
ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν 1,2! · 4,1 2 Th 3,6 ·
τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθώς ⌜ἐ- H 4,2 · Act 8,14! ·
στιν ἀληθῶς⌝ λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς G 1,11
πιστεύουσιν. **14** ⌜Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελ- H 4,12
φοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰου- 1 K 11,1!
δαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς G 1,22
ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν
Ἰουδαίων, **15** τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν Act 17,13
καὶ τοὺς ᵀ προφήτας καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων καὶ θεῷ μὴ Act 2,23!
ἀρεσκόντων καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, **16** κωλυόν- Mt 23,34 L 11,
των ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀνα- 49 v.l.
πληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. □⌜ἔφθασεν δὲ Act 17,5!
ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ ᵀ εἰς τέλος.⌝ 1 K 10,33 ·
Gn 15,16 Mt 23,
32s
2 **17** ⌜Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς R 1,18!
καιρὸν ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπου-
δάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. 3,10 R 1,11!
18 διότι ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος
καὶ ἅπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. **19** τίς Ph 4,16 · R 15,22!
γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος ⌜καυχήσεως – ἢ οὐχὶ 3,9 · Ph 4,1; 2,16
2 K 8,24!

8 ⌜τ. Χριστου 2 *pc*; Eus Hier ¦ – 255*?*; Or^{lat} | ⌜¹ γεγενησθε Ψ 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C D F G I^{vid} L P 0278. 33. 81. 104. 365. 1241. 1739. 1881. 2464 *al* • **9** ⌜γαρ D^{2} 𝔐 sy^{hmg} ¦ *txt* ℵ A B D* F G H P Ψ 0278. 6. 33. 81. 326. 365. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* latt sy co • **10** ⌜-ευσασιν 𝔓^{65vid} lat ⌟• **12** ᵒ ℵ vg^{ms} | ⌜καλεσαντος ℵ A 104. 326. 945. 1505. 2464 *pc* lat sy co; Aug Spec • **13** ᵒ D F G H 0278. 33 𝔐 lat sy^{p} ¦ *txt* ℵ A B P Ψ 6. 81. 1739. 1881 *pc* m sy^{h}; Ambst | ⌜† *2 1* ℵ^{1} B 33. 326. 1739. 1881 *pc* ¦ *1* ℵ* ¦ *txt* A D F G H Ψ 0208^{vid}. 0278 𝔐 lat sy • **15** ⌜ιδιους D^{1} Ψ 𝔐 sy; Mion^{T} ¦ *txt* ℵ A B D* F G I P 0208. 0278. 6. 33. 81. 629. 1739. 1881 *pc* latt co; Or • **16** □ vg^{ms} [– Ritschl. – *vss* 15.16 P. W. Schmiedel *cjj*] | ⌜-ακεν B D* Ψ 0278. 104. 1505 *pc* ⌟ *txt* ℵ A D^{2} F G 33. 1739. 1881 𝔐 | ⌜του θεου D F G 629 latt • **19** ⌜ αγαλλιασεως A; Tert

3,13; 4,15; 5,23 2Th 2,1.8 1K 15, 23 Jc 5,7s |

καὶ ὑμεῖς – ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; **20** ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.

5 Act 17,14s Act 16,1! 1K 3,9!

3 Διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι **2** καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ συνεργὸν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν **3** τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· **4** καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. **5** διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

Act 14,22! 2Th 1,4 2Th 2,5; 3,10 · G 1,9!

1 Mt 4,3 Ph 2,16!

Act 18,5 L 1,19 · 1,3 R 1,11!

6 Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, **7** διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, **8** ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. **9** τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, **10** νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

2Th 1,4 1K 16,13! R 11,20!

2,19s

2,17! · cf 12; 4,1

2Th 2,16 Jdth 12,8 ⊖ 2Th 1,3 Ph 1,9 5,15 G 6,10 Jc 5,8 · 5,23 Ph 2,15

11 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· **12** ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, **13** εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁ- 3

¶ **3,1** διοτι B • **2** *1* B *pc* vg^{mss} | κ. διακονον του θεου ℵ A P Ψ 0278. 6. 81. 629*. 1241. 1739. 1881. 2464 *pc* lat co; Bas | κ. διακ. τ. θ. και συνερ. ημων D^{2} 𝔐 vg^{mss} syp.h** | διακ. κ. συνερ. τ. θ. F G | *txt* D* 33 b; Ambst | υμας D^{2} 𝔐 vg^{mss} syp | *txt* ℵ A B D* F G I P Ψ 0278. 6. 33. 81. 104. 326. 629. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* lat sy^{h} | περι D^{2} 𝔐 | *txt* ℵ A B D* F G I K P Ψ 0278. 33. 81. 104. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* • **3** μηδενα σιαινεσθαι F G • **5** *1* B 0278 *pc* • **7** και A • **8** στηκητε ℵ* D *pc* • **9** κυριω ℵ* D* F G ar b vg^{mss} bo^{mss} | *txt* ℵ^{2} A B D^{2} Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy co; Ambst | κυριου ℵ* 181 ar b m vg^{mss} • **13** -πτως B L 0278. 33. 81. 104. 365. 1241 *pc* latt | δικαιοσυνη A *pc*

γιωσύνη ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ, ○[ἀμήν]. 2,19! 2Th 1,7.10 Zch 14,5

4 Λοιπὸν ○οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ○¹ἵνα καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, □καθὼς καὶ περιπατεῖτε〉, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. **2** οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 2,13! 1K 7,32 10; 3,10 2Th 3,4

3 Τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ ⌜τῆς πορνείας, **4** εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, **5** μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν, **6** τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν ⌜τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. **7** οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. **8** τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν ○[καὶ] ⌜διδόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ⌜ὑμᾶς. 5,23 H 10,10! 1P 1,16 Act 15,20! 1P 3,7 Jr 10,25 Ps 79,6 G 4,8 2Th 1,8 1K 15,34 ‖ 1K 6,1! · Ps 94,1 Sir 5,3 · G 1,9! 2Th 2,13s L 10,16! Ez 36,27; 37,14 1K 6,19 R 12,10 H 13,1 1P 1,22 2P 1,7 J 6,45!; 13,34! ‖ 2Th 3,4

9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ⌜ἔχετε ⌜γράφειν ὑμῖν, αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους, **10** καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ ⊤εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς ○[τοὺς] ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον **11** καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ○[ἰδίαις] χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, 1,7s 1! 2Th 3,12 1T 2,2. 11s · E 4,28

13 ○† ℵ² B D² F G Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐 it vg^{mss} sy sa bo^{mss} ‖ *txt* ℵ* A D* 81. 629 *pc* lat bo ¶ **4,1** ○ B* 33. 629. 630. 1175. 1739* vg^{mss} sy^{p} bo^{pt} | ○¹ ℵ A D² Ψ 1739. 1881 𝔐 sy^{h} ‖ *txt* B D* F G 0278. 33. 2464 *pc* sy^{p} co | □ D² Ψ 𝔐 sy^{p} ‖ *txt* ℵ A B D* F G 0183$^{vid.}$ 0278. 33. 81. 104. 326. 365. 629. (1505) *al* (latt sy^{h}) co (6. 1739. 1881 *al*: *h. t.*) • **3** ⌜πασης ℵ² Ψ 104. 365 *pc* ‖ παση(ς) της F G^{c} ‖ *txt* ℵ* A B D G* 0183. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy^{h} co; Tert Cl • **6** [⌜τινι Grotius *cj*] • **8** ○A B D² I 0278. 33. 365. 614. 1739*. 2464 *al* b t sy^{p} sa^{ms} bo; Ambst Spec ‖ *txt* ℵ D*.^{c} F G Ψ 1739^{c}. 1881 𝔐 lat sy^{h} sa^{mss}; Cl ‖ ⌜δοντα ℵ² A Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 sy co; Cl ‖ *txt* ℵ* B D F G I 365. 2464 *pc* ‖ ⌜ημας A 6. 365. 1505. 1739. 1881 *pc* ar f ℓ̈ t vg^{cl} sy^{h}; Ambr Spec • **9** ⌜εχομεν ℵ² D* F G Ψ 0278. 6. 104. 365. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* lat sy^{h} ‖ ειχομεν B I t vg^{mss} ‖ *txt* ℵ* A D¹ H 33 𝔐 sy^{p} co; Aug ‖ ⌜ φεσθαι H 81 *pc*; Aug$^{\frac{1}{2}}$ • **10** ⊤και B ‖ ○ ℵ* A D* F G 629 lat ‖ *txt* ℵ² B D¹ H Ψ (0278). 33$^{vid.}$ 1739. 1881 𝔐 vg^{ms} • **11** ○† ℵ² B D* F G Ψ 0278. 6. 104. 365. 1175. 1505. 1739. 1881 *pc* sy^{h} ‖ *txt* ℵ* A D² 33 𝔐

R 13,13 1K 7,35; 14,40 · Mc 4,11! 1K 10,32

12 ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

13–17: 2Th 2,1-12 R 1,13! 5,6 E 2,3

13 Οὐ ⌜θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν ⌜κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ ᵒοἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. **14** εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως ⸢καὶ ὁ θεὸς⸣ τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. **15** Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ ⌜κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας· **16** ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται ⌜πρῶτον, **17** ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες □οἱ περιλειπόμενοι⸣ ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ⌜ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε ⌜σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. **18** ῞Ωστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις ⊤.

Mt 24,30s!p 2Th 1,7 1K 15,23! Act 8,39! 14; 5,10 R 6,8 Ph 1,23! Kol 3,3s J 12,26! | 5,11! Mt 24,36 Sap 8,8 1K 1,8! · Mt 24, 43p 2P 3,10 Ap 3,3; 16,15 Sap 18, 14s | Jr 6,14 L 21,34s Sap 17, 14 · Is 13,8 Hen 62,4 1P 2,9 · 2! J 12,36!; | 8,12! R 13,12 R 13,11! · 4,13 · Mc 13,37! 1P 1,13! |

5 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι, **2** αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε ὅτι ⊤ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. **3** ὅταν ⊤ λέγωσιν· εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος ⸢αὐτοῖς ἐφίσταται⸣ ὄλεθρος ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ⌜ἐκφύγωσιν. **4** ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς ⌜κλέπτης καταλάβῃ· **5** πάντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας. Οὐκ ⌜ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· **6** ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς ⊤ οἱ λοιποὶ ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. **7** Οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν καὶ οἱ ⌜μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν· **8** ἡμεῖς δὲ ἡμέ-

13 ⌜ θελω 104. 614. 630. 1505. *l* 846 *pc* vg^{mss} sy; Aug^{pt} | ⌜ κεκοιμημενων D (F G) Ψ 1881 𝔐 | *txt* ℵ A B 0278. 33. 81. 326. 1175. 1739. *l* 846 *pc*; Or | ° F G • **14** ᶠ B 1739 *pc* • **15** ⌜ Ιησου B • **16** ⌜πρωτοι D* F G latt; Tert Eus • **17** □ F G ar b; Tert Ambst Spec | ⌜υπαντ- D* F G | ⌜ εν B • **18** ⊤του πνευματος (1739^{c}) *pc*

¶ **5,2** ⊤η A Ψ 0278. 1881 𝔐 | *txt* ℵ B D F G P 33. 81. 1739. 2464 *pc* • **3** ⊤ δε ℵ^{2} B D 0226. 6. 104. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* sy^{h} | γαρ Ψ 0278 𝔐 ar vg | *txt* ℵ* A F G 33 it vg^{ms} sy^{p}; Ir^{lat} Tert | ⸢επιστ- αυτ. B 0226^{vid} (lat) | αυτ. φανησεται F G b d; Aug^{pt} | *txt* A^{vid} D 0278. 1739 𝔐 (*ut txt, sed* επιστ- ℵ L 33. 326. 1881 *pc*); Ir^{lat} | ⌜εκφευξονται D*^{c} F G • **4** ᶠ κλεπτας A B bo^{pt} • **5** ⌜⸢εστε D* F G it vg^{mss} sy^{p} sa; Ambst • **6** ⊤και ℵ^{2} D F G (Ψ) 0278 𝔐 it vg^{cl} sy^{h} co; Ambst | *txt* ℵ* A B 33. 1739. 1881 *pc* b f vg$^{st\ ww}$ sy^{p}; Cl • **7** ⌜μεθυοντες B

ρας ὄντες νήφωμεν ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας· **9** ὅτι οὐκ ἔθετο ˢ ἡμᾶς ὁ θεὸς ˡ εἰς ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ○Χριστοῦ **10** τοῦ ἀποθανόντος ⌜ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν ἅμα σὺν αὐτῷ ⌜ζήσωμεν. **11** Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε ⌜εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

E 6,14-17 Is 59,17 Sap 5,18 · 1K 13, 13! · Job 2,9a Θ | 1,10! · 2Th 2,13s H 10,39 | 4,14! R 14,8 | 4,17! | 4,18 H 3,13 · R 14,19! Jd 20

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ ⌜προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς **13** καὶ ⌜ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ⌜ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν ⌜¹ ἑαυτοῖς. **14** Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. **15** ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε ○[καὶ] εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας.

1K 16,16! Act 20, 35 · R 12,8! | H 12,14! | 2Th 3,15.6.11 · Is 57,15 Θ Prv 14, 29 Θ · R 14,1! · 1K 13,4 | R 12,17! Prv 20,22 | 3,12

16 Πάντοτε χαίρετε,

Ph 3,1!

17 ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε,

R 12,12!

18 ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.

E 5,20!

19 τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε,

Nu 11,26-29 1K 14,30

20 προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε,

1K 14,1! 39

21 πάντα ○δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε,

1K 14,29 1J 4,1

22 ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

Job 1,1.8

7 **23** Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ○ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. **24** πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.

R 15,33! · 4,3! | 3,13! Ph 1,10 · 2,19! | 1K 10,13! | E 3,20

9 ˢ $\mathfrak{P}^{30}$ B *pc* | ○ $\mathfrak{P}^{30vid}$ B b m* vg^{mss} sa • **10** ⌜† περι ℵ* B 33 | *txt* $\mathfrak{P}^{30}$ ℵ^{2} A D F G Ψ 0278. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ | ⌜ ζωμεν D* | ζησομεν A *pc* • **11** [⌜εἰς comm] • **12** ⌜προϊστανομ- ℵ A | *txt* B D F G Ψ 0278. 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ • **13** ⌜-σθε B Ψ 6. 81. 104. 326. 1739 *al* sy | ⌜† -σσως B D* F G *pc* | εκπερισσου $\mathfrak{P}^{30vid}$, *txt* ℵ A D^{2} Ψ 0278. 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ | ⌜¹ αυτοις $\mathfrak{P}^{30}$ ℵ D* F G P Ψ 81. 104. 1505. 1881*. 2464 *pm* lat; Cass *txt* A B D^{2} K L 0278. 33. 365. 630. 1175. 1241. 1739. 1881^{c} *pm*; Cl • **15** ○† ℵ* A D F G 6. 33. 1739. 1881. 2464 *pc* it vg^{cl} sy^{p}; Ambst Spec | *txt* $\mathfrak{P}^{30}$ ℵ^{2} B Ψ 0278 $\mathfrak{M}$ vg$^{st.ww}$ sy^{h} • **21** ○ ℵ*A 33. 81. 104. 614. 629. 630.-945 *pm* f* vg^{ms} sy^{p}; Did • **23** ○ Ir^{lat}

R 15,30! **25** Ἀδελφοί, προσεύχεσθε ○[καὶ] περὶ ἡμῶν.
R 16,16! **26** Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. **27** ⌜Ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον ἀναγνωσθῆναι τὴν
Kol 4,16 ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ⊤ ἀδελφοῖς.
R 16,20! **28** Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ⊤

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β′

1 Th 1,1! **1** Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ
R 1,7! Χριστῷ, **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ○[ἡμῶν] καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
2,13 1 K 1,4! **3** Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, *1*
ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις
1 Th 3,12 ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν
2 K 8,24! 1 Th 2,19! εἰς ἀλλήλους, **4** ὥστε αὐτοὺς ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ⌜ἐγκαυχᾶσθαι
Ap 13,10 ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν
Mc 4,17 1 Th 3,3.7 Ap 1,9 | καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλί-
Ph 1,28 ψεσιν αἷς ⌜ἀνέχεσθε, **5** ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως
L 20,35 Act 5,41 · 1 Th 2,12! Act 14, 22! | τοῦ θεοῦ εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ
R 12,19! Ap 18,6s θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, **6** εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ
ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν **7** καὶ ὑμῖν τοῖς
1 K 1,7! θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ
1 Th 3,13 Mt 24, 31! κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐ-

25 ○ ℵ A D[1] F G I[vid] Ψ 𝔐 lat sy[p] bo ¦ *txt* 𝔓[30] B D* 0278. 6. 33. 81. 104. 326. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* b sy[h] sa; Ambst • **27** ⌜ορκ- ℵ D[2] F G Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓[46] A B D* 0278. 6. 33. 323. 945. 1739. 1881 *al* ¦ ⊤αγιοις ℵ[2] A Ψ (33). 1739. 1881 𝔐 ar vg sy bo ¦ *txt* ℵ* B D F G 0278 *pc* it sa; Ambst • **28** ⊤αμην ℵ A D[1] Ψ 1739[c] 𝔐 lat sy bo ¦ *txt* B D* F G 0278. 6. 33. 1739*. 1881 *pc* it vg[mss] sa; Ambst

Subscriptio: Προς Θεσσαλονικεις α΄ 𝔓[30] ℵ B* (D, F G) Ψ 33 ¦ π. Θ. α΄ εγραφη απο Αθηνων (+ δια Τιμοθεου 1739[c] *pc*) A B[1] 0278. 1739*. 1881 𝔐 ¦ π. Θ. α΄ εγ. απο Κορινθου υπο Παυλου και Σιλουανου και Τιμοθεου 81 *pc* ¦ – 323. 365. 614. 629. 630. 1505. 2464[vid] *pc*

¶ **1,2** ○† B D P 0111[vid]. 33. 1739. 1881 *pc* m bo[pt] ¦ *txt* ℵ A F G I 0278 𝔐 lat sy sa bo[pt] (Ψ *pc*: *h. t.*) • **4** ⌜καυχ- D (F G) Ψ 0278. (1739). 1881 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B P 0111. 33. 81. 2464 *pc* ⌜ενεχ- B

τοῦ **8** ⸢ ⸢ἐν πυρὶ φλογός,⸣ ⸢διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσιν θεὸν καὶ τοῖς μὴ ⸢ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, **9** οἵτινες δίκην τίσουσιν ⸢ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, **10** ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς ⸢πιστεύσασιν, ὅτι ⸢ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. **11** Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ ⸢πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, **12** ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ⸢ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1 K 3,13.15 · Is 66, 15 ·
Jr 10,25 1 Th 4,5! · Is 66,4 R 10,16 1 P 4,17 |
Is 2,10.19.21 Θ |
Ps 88,8 Θ; 67,36 Θ · 1 Th 3,13
Is 2,11.17 |
1 Th 1,2
1 Th 1,3
Is 66,5 Ml 1,11
J 17,10

2 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ○ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν **2** εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς ⸢μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ ⸢κυρίου·

1–12: 1 Th 4,13-17; 2,19!
2 Mcc 2,7 Mt 23, 37; 24,31 H 10,25
Mt 24,6
15 · 1 Th 5,2ss

3 Μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον. ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ⸢ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, **4** ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ⸢ καθίσαι ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεός. **5** Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ⸢ὢν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ⸢ἔλεγον ὑμῖν; **6** καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐ-

1 T 4,1 H 3,12
Is 57,3s Θ Ps 88, 23 Θ J 17,12 Dn 11,36
Ez 28,2
1 Th 3,4

8 ⸢και F G b d; Ir^{lat} Tert | ⸢εν φλογι πυρος B D F G Ψ 1505. 2464 *pc* lat sy co; Ir^{lat} Tert | *txt* ℵ A 0111^{vid}. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 (b) d m sy^{hmg}; Ambst | ⸢ διδους D* F G Ψ 1505 *pc* b vg^{ms} | δουναι Ir^{lat} | ⸢-κουσασιν 1908 d vg^{mss} bo • **9** ⸢-ρου b d; Ir^{lat} | -ριον A 0278. 33. 1505 *pc*; Mcion^{T} • **10** ⸢π. εις αυτον 0278 | -ευουσιν Ψ 33. 630. 2464 *pc* t sy^{p} sa bo^{pt}; Ir^{lat} | ⸢ επιστωθη 104 *pc* • **11** ⸢-σει A K P Ψ 0278. 6. 326. 1241. 2464 *al* • **12** ⸢ Χριστου A F G P 0278. 33. 81. 104. 365. 1505. 1739. 1881 *pm* lat sy bo^{pt}; Ambst | *txt* ℵ B D K L Ψ 0111. 6. 323. 630. 1175. 1241. 2464 *pm* b sa bo^{pt}

¶ **2,1** ○ B Ψ *pc* vg^{ms} sy^{h} • **2** ⸢μητε D^{2} 𝔐; Or | μηποτε 33 *pc* | *txt* ℵ A B D*.c F G Ψ 0278. 365. 1175. 1505. 1739. 1881 *pc* | ⸢ Χριστου D^{2} 𝔐 | *txt* ℵ A B D* F G L P Ψ 0278. 6. (33). 81. 104. 365. 1241. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* latt sy co; Or Epiph • **3** ⸢αμαρτιας A D F G Ψ 𝔐 lat sy; Ir^{lat} Eus | *txt* ℵ B 0278. 6. 81. 104. 326. 365. 1739. 1881. 2464 *pc* m co • **4** ⸢ως θεον D^{2} (F G) 0278 𝔐 sy$^{p,h^{**}}$; Ir^{arm} | *txt* ℵ A B D* P Ψ 6. 33. 81. 104. 323. 365. 629. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* lat co; Ir Or BasA • **5** ⸢εμου οντος D* b; Ambst | ⸢ ελεγετο b d; Ambst

Ap 17,5

τὸν ἐν τῷ ⌜ἑαυτοῦ καιρῷ. **7** τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται. **8** καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν

Ez 21,24s
Is 11,4 Job 4,9 Ps 32,6 Θ Ap 19,15.
20 · 1 T 6,14! · 1 Th 2,19!

ὁ κύριος °[Ἰησοῦς] ⌜ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, **9** οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ

Ap 13,13!

ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους

Mc 4,19! · 1 K 1,18!

10 καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ᵀ ἀδικίας ᵀ τοῖς ἀπολλυμένοις,

1 T 2,4

ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην ⌜τῆς ἀληθείας⌝ οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. **11** καὶ διὰ τοῦτο ⌜πέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς

R 1,28 · 2 T 4,4

ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει,

R 1,18.32; 2,8

12 ἵνα κριθῶσιν ⌜πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὐδοκήσαντες ᵀ τῇ ἀδικίᾳ.

1,3!

13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε 3

Dt 33,12 ·
Jc 1,18 · 1 Th 5,9 ·
1 P 1,2 1 K 6,11
1 Th 4,7
1 Th 2,12! R 8,30 ·
1 Th 5,9!

περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ ⌜κυρίου, ὅτι εἵλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ⌜ἀπαρχὴν εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, **14** εἰς ὃ °[καὶ] ἐκάλεσεν ⌜ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1 K 16,13!; · 11,2!

15 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς

2

ἡμῶν. **16** Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς

1 Th 3,11

καὶ °[ὁ] θεὸς ⌜ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, **17** παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ ⌜ἔργῳ καὶ λόγῳ⌝ ἀγαθῷ.

1 Th 3,13 · 2 K 9,8!

6 ⌜† αυτου ℵ* A I K P 33. 81. 323. 326. 365. 630. 1505. 2464 *al*; Or ¦ *txt* ℵ² B D F G Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐 • **8** ° B D² 1739. 1881 𝔐 bo^{ms}; Ir ¦ *txt* ℵ A D* F G L^{c} P Ψ 0278. 33. 81. 104. 365. 1241. 2464 *pc* latt sy co; Ir^{lat} Or Did | ⌜ανελοι ℵ(*: αναλ-) D*^{vid} F G 33. 1739 *pc*; Did ¦ αναλωσει D² Ψ 1881 𝔐 co ¦ *txt* A B P 0278. 81. 104. 365. 2464 *pc* latt; Ir • **10** ᵀ της ℵ² D Ψ 𝔐 ¦ *txt* ℵ* A B F G 0278. 6. 33. 81. 104. 1739. 1881. 2464 *pc*; Or | ᵀ εν ℵ² D¹ Ψ 1881 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ* A B D* F G 0278. 33. 81. 1739. 2464 *pc* latt; Ir^{lat} | ⌜του θεου Ir$^{gr\ lat\ pt}$ ¦ της αλ. Χριστου D* • **11** ⌜πεμψει ℵ² D² Ψ 0278 𝔐 it vg^{cl} sa^{mss} bo; Ir$^{lat\ pt}$ Ambst ‹ *txt* ℵ* A B D* F G 6. 33. 1739. 1881 *pc* b vg$^{st.ww}$ sa^{ms}; Ir$^{gr.\ lat\ pt.\ arm}$ • **12** ⌜απ- ℵ A F G 33. 81. 104. 1739. 1881 *pc* ⌜ *txt* B D Ψ 0278 𝔐 | ⌜εν ℵ² A D² Ψ 𝔐; Cyp ¦ *txt* ℵ* B D* F G (0278). 33. 323. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* latt; Ir^{lat} • **13** ⌜ (1 Th 1,4) θεου D* ^{c} lat ¦ ⌜ απ αρχης ℵ D Ψ 𝔐 it vg^{ms} sy^{p} sa; Ambst ¦ *txt* B F G P 0278. 33. 81. 323. 326. 365. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* vg sy^{h} bo (A *illeg.*) • **14** °A^{vid} B D Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 ar b m* vg^{mss} sy^{p}; Ambst ‹ *txt* ℵ F G P 0278. 81. 365. 2464 *al* lat sy^{h} | ⌜ημας A B D* 1881 *pc* b f vg^{mss} • **16** ° B D* K 33. 1175. 1739. 1881 *al* ¦ *txt* ℵ A D¹ F G I Ψ 0278 𝔐 | ⌜και A D² I Ψ 𝔐 lat sy^{h} ¦ –ℵ² 0278 ¦ *txt* ℵ* B D* F G 33. 1739. 1881 *pc* ar vg^{mss} sy^{p} co; Ambst • **17** ⌜ *3 2 1* F G K 6. 323. 630. 1175 *al* b m (sy^{p}) ¦ *1* 33 *pc*

4 3 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος ⸂τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, **2** καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. **3** Πιστὸς δέ ἐστιν ὁ ⸂κύριος, ὃς ⸂στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. **4** πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν ⸆ ⸂[καὶ] ποιεῖτε καὶ ποιήσετε⸃. **5** Ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

5 **6** Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ○[ἡμῶν] Ἰησοῦ Χριστοῦ στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν ⸂παρελάβοσαν ⸂παρ' ἡμῶν. **7** Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν **8** οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ ⸂νυκτὸς καὶ ἡμέρας⸃ ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν· **9** οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. **10** καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι μηδὲ ἐσθιέτω. **11** Ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως μηδὲν ἐργαζομένους ἀλλὰ περιεργαζομένους· **12** τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ⸂ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ⸃, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. **13** Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ⸂ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες.

14 Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ⸂ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε ⸆ μὴ ⸂συναναμίγνυσθαι αὐ-

R 15,30!
1 Th 1,8 Ps 147,15
R 15,31 Is 25,4 Θ
1 K 10,13!
Mt 6,13!
R 14,14!
1 Th 4,2
1 Chr 29,18 · J 5, 42!
R 16,17!
1 Th 5,14
1 K 11,2! · 1 Th 2, 13! |
1 Th 2,1 · 1 K 11,1!
Jr 20,18 Θ vl 1 K 4,12!
Mt 10,10 1 K 9,6. 12,14 · Ph 3,17! · 1 K 11,1!
1 Th 3,4!
1 Th 5,14 · 1 T 5,13
1 Th 4,11
G 6,9!
R 16,17! 1 K 5,9!

¶ **3,3** ⸂ θεος A D^{*c} F G 2464 *pc* it vg^{cl} bo^{mss}; Ambst ¦ *txt* ℵ$^{(c)}$ B D^{2} Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 vg$^{st.ww}$ sy co | ⸂-ισει B ¦ τηρησει F G • **4** ⸆υμιν A D^{2} F G 0278. 1881 𝔐 it sy ¦ *txt* ℵ B D* Ψ 6. 33. 1739 *pc* b vg bo^{mss}; Ambst | ⸂ *2–4* ℵ* A (D*: -ησατε) 6. 629. 1739. 1881 *pc* b d m vg^{mss} ¦ κ. εποιησατε κ. ποιειτε F G (syᵖ) ¦ κ. -σατε κ. -ειτε και -σετε B ar sa ¦ *txt* ℵ^{2} D^{2} Ψ 0278. (33) 𝔐 f vg sy^{h}; Ambst • **6** ○† B D* ¦ *txt* ℵ A D^{2} F G Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy | ⸂† -βετε B F G 1505. 2464 *pc* vg^{mss} sy^{h} sa ¦ βε(ν) 1962 *pc* ¦ -βον ℵ^{2} D^{2} Ψ 1739. 1881 𝔐 ⸴ *txt* ℵ* A (D*: ελ) 0278. 33 *pc* | ⸂ αφ B 104. 630 *pc* • **8** ⸂νυκτα κ. ημεραν A D I Ψ 1739. 1881 𝔐 ⸴ ¦ *txt* ℵ B F G 0278. 33. 81. 104. 365. 1505. 2464 *pc* • **12** ⸂ δια του κυριου ημων (~ Ψ 1505 *pc*) I. Χριστου ℵ^{2} D^{2} Ψ 𝔐 sy^{h} ⸴ *txt* ℵ* A B (D*: Χριστου) F G (P bo: – Χρ.) 0278. 33. 81. 104. 365. 1739. 1881. 2464 *pc* lat (syᵖ sa bo^{ms}) • **13** ⸂εκκ- D^{2} F G Ψ 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 ⸴ *txt* ℵ A B (D*: κειτε) 323. 326 *pc* co • **14** ⸂υμων B 81. 326. 2464 *pc* | ⸂και D* F G 0278 𝔐 vg sy; Ambst Spec *et* ⸂ σθε (D^{2}) 1881 𝔐 sy; Ambst ¦ *txt* ℵ A B D^{1} (D*, F G 0278) Ψ 33. (1739, 2464) *pc* bo (365: *h. t.*)

Tt 2,8 | 1Th 5,14 Mt 18, 15ss | R 15,33! · J 14,27!

τῷ, ἵνα ἐντραπῇ· **15** καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. **16** Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης 6
δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ ⌜τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

1K 16,21! R 16,24.20! Ap 22,21

17 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστιν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. **18** Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ⊤

Act 16,1!

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α′

Tt 1,3 · 2,3; 4,10 Tt 2,10; 3,4 Jud 25 Ps 24,5 · Kol 1,27 | Tt 1,4 Ph 2,20.22 · 2T 1,2 2J 3

1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ⌜ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν **2** Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει, χάρις ἔλεος εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ⊤ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Act 20,1 6,3 | 4,7 2T 4,4 Tt 1,14 2P 1,16 · Tt 3,9 · 2T 2,23! R 13,10 Mt 5,8! 3,9! · 2T 1,5 2K 6,6! | 6,20s 2T 2,18 · Tt 1,10 | R 7,12.16

3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ πο- 1
ρευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν **4** μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ⌜ἐκζητήσεις παρέχουσιν μᾶλλον ἢ ⌜οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. **5** τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, **6** ὧν τινες ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν **7** θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. **8** Οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως ⌜χρῆται, **9** εἰδὼς τοῦ-

16 ⌜τοπω A* D* F G 33 *pc* latt ¦ *txt* ℵ Aᶜ B D² Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐 sy co • **18** ⊤αμην ℵ² A D F G Ψ 1881ᶜ 𝔐 lat sy bo ¦ *txt* ℵ* B 0278. 6. 33. 1739. 1881*. 2464 *pc* vg^mss sa bo^mss

Subscriptio: Προς Θεσσαλονικεις β′ ℵ B* (D. F G) Ψ 33 *pc* ¦ π. Θ. β′ εγραφη απο Αθηνων (+ υπο Παυλου και Σιλουανου και Τιμοθεου 81 *pc*) A B¹ P 0278. 1739* 𝔐 ¦ π. Θ. β′ εγρ. απο Ρωμης 6. 614. 1739^mg *pc* (syᵖ: Λαοδικαιας Πισιδιας) 323. 365. 629. 630. 945. 1505. 1881. 2464 *pc*

¶ 1,1 ⌜επαγγελιαν ℵ • **2** ⊤ημων ℵ² D² Ψ 𝔐 ar vg^mss sy sa bo^mss ¦ *txt* ℵ* A D* F G I 33. 81. 104. 365. 1175. 1739. 1881 *pc* lat bo • **4** ⌜ ζητ D F G Ψ 0285^vid. 1739. 1881 𝔐; Ir ¦ *txt* ℵ A 33. 81. 1175 *pc* | ⌜ οικοδομην D*(²: -δομιαν) latt; Ir • **8** ⌜χρησηται A P; Cl

το, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις, ἀνδροφόνοις **10** πόρνοις ἀρσενοκοίταις ἀνδραποδισταῖς ψεύσταις ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται **11** κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.

G 5,23 · Tt 1,10 · R 1,29!

6,3 2T 4,3; 1,13 Tt 1,9; 2,1 | 6,15 · G 2,7 1Th 2,4 Tt 1,3

2 **12** ⊤ Χάριν ἔχω τῷ ⌜ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο θέμενος εἰς διακονίαν **13** ⌜τὸ πρότερον ὄντα ⊤ βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν, ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ· **14** ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **15** ⌜πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ. **16** ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται ⌜Χριστὸς Ἰησοῦς⌝ τὴν ἅπασαν μακροθυμίαν πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. **17** Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ⌜ἀφθάρτῳ ἀοράτῳ⌝ μόνῳ ⊤ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Ph 4,13! 1K 7,25 · Act 9, 15! | G 1,13 Act 8,3! 1K 7,25! · Act 3, 17! R 5,20 2T 1,13 3,1; 4,9 2T 2,11 Tt 3,8 · L 15,2; 19,10! · 1K 15,9! | cf R 9,22s 2T 1,13 Tob 13,7.11 R 1,23; · 1,20 Kol 1,15 H 11,27 J 1, 18! · 6,15 J 5,44! · R 16,27! |

3 **18** Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα ⌜στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν **19** ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν, **20** ὧν ἐστιν ⌜Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

4,14 2T 4,7! 3,9! 2T 2,17; · 4,14 Act 19,33 · 1K 5,5

4 2 ⌜Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις προσευχὰς ἐντεύξεις εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, **2** ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ

R 12,12! Esr 6,10 Bar 1,11s Jr 29,7 · 2 Mcc 3,11

12 ⊤και D 𝔐 ar b f* sy; Lcf Ambst | *txt* ℵ A F G H I P Ψ 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1739. 1881 *pc* m vg co; Epiph | ⌜-μουντι ℵ* 33 *pc* sa • **13** ⌜τον D² Hᶜ 𝔐 (ar r vg^{mss}) | *txt* ℵ A D* F G 𝔎* I P Ψ 6. 33. 81. 365. 630. 1175. 1505. 1739. 1881 *pc* | ⊤με A Ψ 81 *pc* • **15** ⌜ανθρωπινος b m r vg^{ms}; Ambst • **16** ⌜† *2 1* ℵ D² 𝔐 ar vg^{mss} sy | *2* F G 1739. 1881 *pc* | I. o Χρ. 614 *pc* | *txt* A D* H Ψ 0262^{vid}. 33. 104. 326. 365. 629. 1175 *pc* lat • **17** ⌜αθανατω αορ. D* ᶜ lat sy^{hmg}; Tert | αφθ. αορ. αθαν. F G (ar m r) | ⊤σοφω ℵ² D¹ Hᶜ Ψ 1881 𝔐 sy^{h}; Epiph | *txt* ℵ* A D* F G H* 33. 1739 *pc* lat sy^{p} co • **18** ⌜-ευση ℵ* D* Ψ 1175 *pc*; Cl | *txt* ℵ² A D² F G H 33. 1739. 1881^{vid} 𝔐

¶ **2,1** ⌜-κάλει D* F G b vg^{ms}; Ambst

1Th 4,11!
5,4
1,1! | 4,10! R 11, 32 2P 3,9
2T 3,7!
1K 8,6!
H 9,15! R 5,15
G 1,4; 2,20 E 5,2. 25 Tt 2,14 · Mt 20, 28p Ps 49,8 · 2K 5,15 · Tt 1,3 |
2T 1,11 · R 9,1 G 2,7s

ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. **3** τοῦτο ⊤ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, **4** ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν.

5 Εἷς γὰρ θεός,
εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων,
ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς,
6 ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων,
⌜τὸ μαρτύριον⌝ καιροῖς ἰδίοις ⊤.

7 ⌜εἰς ὃ ἐτέθην⌝ ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω ⊤ οὐ ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν ⌜πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

Ps 141,2 · Ph 2,14 |
1P 3,3-5

8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ ⌜διαλογισμοῦ. **9** ⌜Ὡσαύτως ⌜[καὶ] γυναῖκας ἐν καταστολῇ ⌜κοσμίῳ μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν ⌜1καὶ ⌜2χρυσίῳ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, **10** ⌜ἀλλ' ὃ⌝ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. **11** Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ· **12** διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. **13** Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὔα. **14** καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ⌜ἐξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονεν· **15** σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης:· **1** ⌜πιστὸς ὁ λόγος:¹.

5,10
1Th 4,11! · 1K 14,34!
Gn 3,16
Gn 1,27; 2,7.22
1K 11,8s |
Gn 3,6.13 2K 11,3 |
5,14

5

Tt 2,4s
1,15!
Act 20,28!

6

3 Εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. **2** δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον σώφρονα κόσμιον φιλόξενον διδακ-

Tt 1,6ss
R 12,13! · 2T 2,24

3 ⌜γαρ ℵ² D F G H Ψ 𝔐 latt sy | *txt* ℵ* A 6. 33. 81. 1739. 1881 *pc* co • **6** ⌜και μ. ℵ* | – A | οὗ τ. μ. D* F G 104 *pc* ar (m) vg^{s}; Ambst *et* ⌜εδοθη D* F G it vg^{mss}; Ambst • **7** ⌜ο επιστευθην A | ⌜εν Χριστω ℵ* D² H 33^{vid} 𝔐 ar vg^{mss} | *txt* ℵ² A D* F G P Ψ 6. 81. 104. 629. 1175. 1505. 1739. 1881 *pc* lat sy co | ⌜γνωσει ℵ *pc* | πνευματι A | *txt* D F G H Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 latt sy co; Tert • **8** ⌜-γισμων ℵ² F G H 33. 81. 104. 365. 630. 1505. 1739. 1881 *al* sy | *txt* ℵ* A D Ψ 𝔐 lat • **9** ⌜† – ℵ* A H P 33. 81. 1175 *pc* sa^{ms} bo^{ms} | και τας D¹ Ψ 1881 𝔐 | *txt* ℵ² D* F G 6. 365. 1739 *pc*; Ambst Spec | ⌜-ιως ℵ² D* F G H 33. 365. 1739. 1881 *pc* | *txt* ℵ* A D² Ψ 𝔐 latt sy; Cl | ⌜¹ ἢ D² H Ψ 𝔐 lat sy^{h}; Cl | – P 33 *pc* | *txt* ℵ A D*.^{c} F G 1175. 1739. 1881 *pc* sy^{p} co | ⌜² -σω ℵ D Ψ 𝔐; Cl | *txt* A F(*) G H I P 33. 81. 104. 1175. 1505. 1739. 1881 *pc* • **10** [⌜ἀλλο comm] • **14** ⌜απατ- ℵ² D² 𝔐 | *txt* ℵ* A D* F G P Ψ 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1739. 1881 *al* • **15** [: . *et* 3,1 :¹ ·]

¶ **3,1** ⌜ανθρωπινος D* b g m; Ambst Spec

τικόν, **3** μὴ πάροινον μὴ πλήκτην⊤, ἀλλὰ ἐπιεικῆ ἄμαχον ἀφιλάργυρον, **4** τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ, μετὰ πάσης σεμνότητος **5** (εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται;), **6** μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. **7** δεῖ δὲ ⊤ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου.

8 Διακόνους ὡσαύτως ○σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, **9** ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. **10** καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες. **11** Γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσιν. **12** διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. **13** οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

14 Ταῦτά σοι γράφω ἐλπίζων ἐλθεῖν □πρὸς σὲ⸌ ⸍ἐν τάχει⸍· **15** ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος,
7 στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας. **16** καὶ ⸌ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον·

⸌ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκί,
ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,
ὤφθη ἀγγέλοις,
ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν,
ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ,
ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

Tt 1,7; 3,2 H 13,5 |

15 Act 20,28

Mc 4,11! 2K 8,21 · 2T 2,26

Ph 1,1 Act 6,3

Tt 1,7! 16 · 1,5.19 2T 1,3 Act 23,1! H 9,14; 10,2.22; 13,18 |

1K 1,8 Kol 1,22 Tt 1,6s |

Tt 2,3

2 · 4

4,13

H 3,6!

5!

4 Mcc 6,31; 7,16; 16,1

9

J 1,14 R 1,3s

cf 1K 6,11

Kol 1,6.23 G 2,2

Mc 16,19 L 9,51 Act 1,2.11

4 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως προσέχοντες πνεύμασιν ⸌πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, **2** ἐν ὑποκρίσει

2T 4,3; 3,1! · 2Th 2,3!

1J 4,6 Is 19,14 · 2P 2,1 Jc 3,15 |

3 ⊤ (Tt 1,7) μη αισχροκερδη 326. 365. 614. 630 *pm* • **7** ⸌αυτον D 1739^{mg} 𝔐 | *txt* ℵ A F G^{c} H I Ψ 33. 81. 326. 1739*. 1881 *pc* (G*: *h. t.*) • **8** ○ ℵ* *pc* • **14** □ F G 6. 1739. 1881 *pc* vg^{ms} sa | ⸌† ταχιον ℵ (D^{2}) F G 1739. 1881 𝔐 | *txt* A C D* P Ψ 33. 81 *pc* • **16** ⸌ ὁμολογουμεν ὡς D* 1175 *pc* | ⸌ ὃ D* lat ' (+ ο 88 *pc*) θεος ℵ^{c} A^{c} C^{2} D^{2} Ψ 1739. 1881 𝔐 vg^{ms} | *txt* ℵ* A* C* F G 33. 365 *pc* (ο *vl* ος verss. rell); Did Epiph

¶ **4,1** ⸌ (*ex itac.?*) -νης P Ψ 104. 614. 630. 945 *al* lat

ψευδολόγων, ⌜κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδη-
Gn 9,3 σιν, **3** κωλυόντων γαμεῖν, ⌜ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ
1K 10,30s · θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πι-
2T 3,7! | Gn 1,31 στοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. **4** ὅτι πᾶν κτίσμα
θεοῦ καλὸν καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμ-
βανόμενον· **5** ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύ-
ξεως.

6 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔσῃ διά-
κονος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πί-
2T 3,10 στεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ⌜ἣ ⌜παρηκολούθη-
6,20 2T 2,16 · 1,4 κας· **7** τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραι-
τοῦ. Γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν· **8** ἡ γὰρ *8*
σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος, ἡ δὲ
6,6 εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν ἐπαγγελίαν ἔχουσα
1,15! ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. **9** πιστὸς ὁ λόγος καὶ
πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος· **10** εἰς τοῦτο γὰρ ⊤ κοπιῶμεν καὶ
⌜ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ⌜ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν
1,1! · 2,4 Tt 2,11 σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων μάλιστα πιστῶν.

5,7; 6,2 | **11** Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. **12** Μηδείς σου *9*
Tt 2,15 1K 16,11 · Ph 3,17! τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν
G 5,22! · 5,2 ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ⊤ ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ.
3,14 **13** ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει,
2T 1,6 τῇ διδασκαλίᾳ. **14** μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ
1,18 · Act 6,6! ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν
τοῦ ⌜πρεσβυτερίου. **15** ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα
Ph 1,25! | Act 20,28 σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ⊤ πᾶσιν. **16** ἔπεχε σεαυτῷ καὶ
τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σε-
R 11,14! αυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

Tt 2,2 **5** Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς ἀλλὰ παρακάλει ὡς πα- *10*
1P 5,5 | Tt 2,3 τέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, **2** πρεσβυτέρας ὡς μη-
4,12 τέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.

2 ⌜και και̣υ(σ)τ- F 0241^{vid} *al* lat sy^{p} | κεκαυτ- C D G I Ψ 33. 1739. 1881 𝔐; Cl Did Epiph | *txt* ℵ A L *al*; Or • **3** [⌜κελευοντων απ. Toup *cj*] • **6** ⌜ης A 365 *pc* | ⌜-θησας C F G *pc* • **10** ⌜και F G 1881 𝔐 | *txt* ℵ A C D P Ψ 0241^{vid}. 6. 33. 81. 365. 1175. 1739 *pc* lat sy; Ambst | ⌜ονειδιζομεθα ℵ^{2} D 0241^{vid}. 1739. 1881 𝔐 latt sy co | *txt* ℵ* A C F G K Ψ 33. 104. 326. 1175. 1505 *al*; Ambst | ⌜-ισαμεν D* 33 • **12** ⌜εν πνευματι 𝔐 | *txt* ℵ A C D F G I Ψ 6. 33. 81. 104. 629. 1175. 1505. 1739. 1881 *pc* latt sy co; Cl • **14** ⌜-ρου ℵ* 69*. 1881^{c} • **15** ⌜εν D^{2} Ψ 1881 𝔐 vg^{mss} | *txt* ℵ A C D* F G 6. 33. 81. 104. 1739 *pc* lat co

11 **3** Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. **4** * εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, ⌜μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστιν ⊤ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **5** ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ ⌜θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας, **6** ἡ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. **7** καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν. **8** εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα ⊤ οἰκείων οὐ ⌜προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων.

9 Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα, ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, **10** ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. **11** νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν **12** ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· **13** ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ ⌜μανθάνουσιν περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. **14** Βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· **15** ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. **16** εἴ τις ⊤ πιστὴ ἔχει χήρας, ⌜ἐπαρκείτω αὐταῖς καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

12 **17** Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. **18** λέγει γὰρ ἡ γραφή· ⌜*βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις*⌝, καί· *ἄξιος ὁ ἐργάτης* ⌜*τοῦ μισθοῦ*⌝ *αὐτοῦ*. **19** κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, □ἐκτὸς εἰ μὴ *ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων*⌝. **20** Τοὺς ⊤ ἁμαρτάνον-

5.16

3! · Jr 49,11 · L 2,37; 18,7

4,11

3,7

R 12,13!

L 7,44 J 13,14 · 2,10

Ap 2,4

2Th 3,11

1K 7,9 · 2,15

3!

R 12,8!

1K 16,16!

Dt 25,4 1K 9,9 *unde?* Mt 10,10! p Nu 18,31 2Chr 15,7 |

Dt 19,15 Mt 18,16!

¶ **5,4** ⌜-ετω 945 *pc* d f m vg^{cl}; Ambst Pel Spec | ⊤ (2,3) καλον και 323. 365. 945 *pc* sa^{mss} bo • **5** ⌜τον (– ℵ*) κυριον ℵ* D* 81 *pc* vg^{mss} | *txt* C F G P Ψ 048 *pc* (τον θ. ℵ^{2} A D^{2} 1739. 1881 𝔐) lat sy co • **8** ⊤των C D^{1} 1881 𝔐 | *txt* ℵ A D* F G I Ψ 048. 1739 *pc* | ⌜-ειται ℵ* D* F G I K 104. 1881 *pc* | *txt* ℵ^{2} A C D^{2} Ψ 33. 1739 𝔐 • **13** ⌊⌜ λανθ- Mangey *cj*⌋ • **16** ⊤πιστος ἢ D Ψ 𝔐 ar b vg^{mss} sy; Ambst | *txt* ℵ A C F G P 048. 33. 81. 1175. 1739. 1881 *pc* m vg co; Ath | ⌜-εισθω ℵ A F G 33. 1175 *pc* | *txt* C D Ψ 048. 1739. 1881 𝔐 • **18** ⌜ *3 4 1 2* A C I P Ψ 048. 33. 81. 104. 365. 1175 *pc* (lat); Or Ambst | β. αλ. ου κημωσεις D* | *txt* ℵ F G D^{2} 1739. 1881 𝔐 (it vg^{mss}); (Cl) | ⌜ της τροφης ℵ*^{vid} (ar*); (Cl) • **19** □ b; Ambst Pel • **20** ⊤ δε A D* (^{c} F G) 1175 *pc* it vg^{mss}; Ambst | *txt* ℵ D^{2} Ψ 048. 33. 1739. 1881 𝔐 r vg sy; Lcf

G 2,14 · E 5,11 2T 4,2 Tt 1,9.13 2T 4,1 L 9,26 Act 6,6! · 2J 11! 13 14 15 16

τας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. **21** Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ⌜Χριστοῦ Ἰησοῦ⌝ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ ⌜πρόσκλισιν. **22** χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει.

23 Μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλὰ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον ⊤ καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. **24** Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν προάγουσαι εἰς κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· **25** ὡσαύτως ⊤ καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ ⌜δύνανται.

E 6,5! Is 52,5 Phm 16

6 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. **2** οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι.

4,11 | 1,3 G 1,6-9 1,10! Tt 1,1 2T 2,23!; · 2,14 · R 1,29! 2T 3,8 · 2T 4,4 Tt 1,14; 3,11 4,8 · Ph 4,11 H 13,5

Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. **3** εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ ⌜προσέρχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, **4** τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν ⌜γίνεται ⌜φθόνος ⌜¹ἔρις βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, **5** διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ⌜ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ⊤

6 Ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας·

21 ′κυριου I. Χρ. D^2 𝔐 sy ¦ *2 1* F Ψ 630. 1175. 1739. 1881 *pc* bo^{ms} ¦ *txt* ℵ A D* G 33. 81. 104. 365. 629 *pc* latt co; Cl | ⌜ κλησιν A D Ψ 33. 1739 𝔐 ¦ *txt* ℵ F G K 81. 630. 1881 *al* latt sy; Cl • **23** ⊤σου D^2 F G 𝔐 ar vg sy; Cl ¦ *txt* ℵ A D* P Ψ 33. 81. 104. 1739. 1881 *pc* b m* r vg^{mss}; Ambst • **25** ⊤ δε A F G 81 *pc* ar m^{c} vg^{mss} ¦ *txt* ℵ D Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy | ⌜-ναται ℵ F G L 6. 326. 1241. 1505. 1739 *pm*

¶ **6,3** ⌜προσεχεται ℵ* *pc* lat; Cyp • **4** ⌜γεννωνται D*.^{c} lat | ⌜ φθονοι D* *pc* latt bo ¦ ⌜¹ ερεις D F G L Ψ 6. 81. 365. 629. 1175 *al* latt sy^{h} sa^{mss} bo *txt* ℵ A 048. 33. 1739. 1881 𝔐 sy^{p} sa^{mss}; (ᵛ Cl) • **5** ⌜απεστραμμενων απο D* ¦ απερριμμενων 365 | ⊤αφιστασο απο των τοιουτων D^2 Ψ 𝔐 ar b m vg^{mss} sy; Cyp Lcf Ambst ¦ *txt* ℵ A D* F G 048. 6. 33. 81. 1175. 1739. 1881 *pc* lat co

7 οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, Job 1,21 Eccl 5,14
⌜ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα·
8 ἔχοντες δὲ ⌜διατροφὰς καὶ σκεπάσματα,
τούτοις ἀρκεσθησόμεθα.
9 οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν Mt 13,22
καὶ παγίδα ⊤ καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ⌜ἀνοήτους καὶ βλα-
βεράς, αἵτινες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον
καὶ ἀπώλειαν. **10** ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ
φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς 1,19
πίστεως καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις ⌜πολλαῖς.
11 Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε ⊤ θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· 2T 3,17 1Sm 2,27
1Rg 13,1 etc
δίωκε δὲ δικαιοσύνην εὐσέβειαν πίστιν,
ἀγάπην ὑπομονὴν ⌜πραϋπαθίαν. G 5,22!
12 ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, L 13,24 2T 4,7!
ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ⊤ ἐκλήθης
καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν
ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων.
17 **13** παραγγέλλω °[σοι] ἐνώπιον °¹τοῦ θεοῦ τοῦ ⌜ζῳο-
γονοῦντος τὰ πάντα καὶ ˢXριστοῦ Ἰησοῦ˩ τοῦ μαρτυ-
ρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν Mt 27,11 p J 18,36s
14 τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον ἀνεπίλημπτον
μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- 2T 1,10; 4,1.8 Tt
στοῦ, **15** ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει 2,13 2Th 2,8 |
1,11 · Sir 46,5
ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, 2 Mcc 12,15
ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων Ap 17,14!
καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, Kol 4,1 2 Mcc 13,4
3 Mcc 5,35
16 ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν,
⊤ φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον,
ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· 1,17! Ex 33,20
ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον, ἀμήν.

7 ⌜αληθες οτι D* ar b vg^{mss}; Ambst Spec ¦ δηλον οτι ℵ² D² Ψ 𝔐 (f m vg) sy ¦ – co; Hier ¦ *txt* ℵ* A F G 048. 33. 81. 1739. 1881 *pc* r; Did • **8** ⌜ διατροφην D F G K P 048^{vid}. 1739$^{*.c}$ *al* it vg^{mss} sy^{p} co; Cyp Ambst ¦ *txt* ℵ A Ψ 33. 1739$^{mg\ vid}$. 1881 𝔐 f vg sy^{h} • **9** ⊤ (3.7) του διαβολου D* F G (629) *pc* it vg^{cl}; Spec | ⌜ανονητους 629 *pc* lat • **10** ⌜ποικιλαις ℵ* H • **11** ⊤του ℵ² D F G H Ψ 𝔐 ¦ *txt* ℵ* A I 33. 1739. 1881 *pc* | ⌜πρα(ο)τητα ℵ² D Ψ 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ* A F G H P^{vid} 81. 630. 1739. 1881 *pc* • **12** ⊤και 81. 1505 *pc* sy^{h**} • **13** °† ℵ* F G Ψ 6. 33. 1739 *pc* m sa^{mss} ¦ *txt* ℵ² A D H 1881 𝔐 lat sy sa^{mss} bo; Tert | °¹ ℵ *pc* | ⌜ ζωοποιουντος ℵ 𝔐 ¦ *txt* A D F G H P Ψ 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1505. 1739. 1881 *pc* ¦ ˢ ℵ F G 326 *pc* sy^{p}; Tert ¦- *txt* A D Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy^{h} • **16** ⊤και D* 629 ar b m* vg^{cl}; Tert Ambst

Jc 1,10 **17** Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ *18*
R 12,16! · Ps 62,11 · 4,10 ⌜ὑψηλοφρονεῖν μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι ἀλλ' ⌜ἐπὶ θεῷ ⊤ τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, **18** ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς,
Mt 6,20 εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, **19** ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς ⌜θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ⌜ὄντως ζωῆς.
2T 1,14 **20** ⌝Ω Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον ἐκτρεπόμενος
4,7! τὰς βεβήλους ⌜κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, **21** ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πί-
1,6! στιν ἠστόχησαν.
Kol 4,18! ῾Η χάρις ⌜μεθ' ὑμῶν⌝. ⊤

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β′

1K 1,1! **1** Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος
1J 2,25! 1T 4,8 θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
Act 16,1! · 1K 4, 17 · 1T 1,2! **2** Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ, χάρις ἔλεος εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ ⌜Χριστοῦ Ἰησοῦ⌝ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
R 1,9! · Ph 3,5 · **3** Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν κα- *1*
1T 3,9! θαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνεί-
4,9! αν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, **4** ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς

17 ⌜υψηλα φρ. ℵ 1 048^{vid}. 33*: Or | ⌜ επι τω A I P Ψ 6. 33. 81. 104. 365. (629). 1175. 1505. 1739. 1881 *pc*; Bas Did | εν τω D^{2} 𝔐 | *txt* ℵ D* F G; Or | ⊤ (4,10) τω (– D*) ζωντι D 𝔐 ar b m vg^{cl} sy bo^{ms}; Ambst Spec | *txt* ℵ A F G I P Ψ 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1739. 1881 *pc* vg$^{st\ ww}$ co; Or • **19** [⌜ θεμα λιαν Bos; κειμηλιον P. Junius *cjj*] | ⌜ αιωνιου D^{2} 1881 𝔐 bo^{ms} | αιων. οντως 1175 *pc* | *txt* ℵ A D* F G Ψ 81. 104. 365. 1505. 1739 *pc* latt sy • **20** ⌜ (*ex itac.?*) καινοφ- F G lat; Ir^{lat} • **21** ⌜μετα σου D Ψ 048. 1739. 1881 𝔐 lat sy bo^{ms} | *txt* ℵ A F G P 33. 81 *pc* bo | ⊤αμην ℵ^{2} D^{1} Ψ 1739^{c} 𝔐 f vg$^{cl\ ww}$ sy bo; Ambst | *txt* ℵ* A D* F G 33. 81. 1739*. 1881 *pc* it vgst sa bo^{mss}

Subscriptio: Προς Τιμοθεον α′ ℵ (D, F G) Ψ 33. 1739* | πρ. Τ. α′ εγραφη απο Λαοδικειας (Νικοπολεως P) A P *pc* | πρ. Τ. α′ εγρ. απο Λ. ητις εστιν μητροπολις Φρυγιας της Πακατιανης (Καπατ- K L *pc*; Παρακατ- 1881) 1739^{c}. 1881 𝔐 | – 323. 365. 629. 630. 1505 *pc*

¶ **1,2** ⌜ *2 1* 629. 1739. 1881 *pc* vg^{ms} | κυριου I. Χρ. ℵ* 33 *pc* (sy^{p}) | *txt* ℵ^{2} A D F G I Ψ 𝔐 lat sy^{h} sa bo^{pt}

πληρωθῶ, **5** ὑπόμνησιν ⌜λαβὼν τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου 1 T 1,5
πίστεως, ἥτις ἐνῴκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι
καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. Act 16,1

6 Δι' ἣν αἰτίαν ⌜ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χά- 1 T 4,14
ρισμα τοῦ ⌜θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν Act 6,6!
χειρῶν μου. **7** οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας R 8,15 Mt 8,26 p
ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. **8** μὴ οὖν J 14,27
ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν 1 K 2,4
δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κα- 2,15 L 9,26! ·
τὰ δύναμιν θεοῦ, Ph 1,7! · 2,3!

9 τοῦ σώσαντος ἡμᾶς
καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ,
οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν Tt 3,5
ἀλλὰ κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν, E 1,11!
τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
πρὸ χρόνων αἰωνίων, Tt 1,2 s
10 φανερωθεῖσαν δὲ νῦν R 16,26 1 P 1,20
διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ⌜Χριστοῦ 1 T 6,14! Tt 2,11; ·
Ἰησοῦ⌝, 1,4; 2,13; 3,6 Ph
καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον 3,20 2 P 1,11! ·
φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγ- H 2,14!
γελίου J 1,4.9 Act 26,23 ·
1 K 15,53 s

11 εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος ⌜καὶ διδάσκα- 1 T 2,7
λος⌝, **12** δι' ἣν αἰτίαν ⁰καὶ ταῦτα πάσχω· ἀλλ' οὐκ ἐπαι- 1 P 4,16
σχύνομαι, οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα καὶ πέπεισμαι ὅτι δυ-
νατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην 14!
τὴν ἡμέραν. **13** Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λό- 1 T 1,10!
γων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν 2,2! · 1 T 1,14
Χριστῷ Ἰησοῦ· **14** τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ 12 1 T 6,20
πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. R 8,11

.2 **15** Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ 4,16!
Ἀσίᾳ, ὧν ἐστιν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης. **16** δῴη ἔλεος ὁ
κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν 4,19
καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη, **17** ἀλλὰ γενόμενος

5 ⌜ λαμβάνων ℵ² D (365) 𝔐 sy^{h} . *txt* ℵ* A C F G Ψ 33. 104. 1175. 1739. (1881) *pc* • **6** ⌜ υπομιμνησκω D Ψ 365. 1505 *pc* | ⌜ Χριστου A • **10** ⌜ *2 1* ℵ² C D² F G Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy; Or ⌜ θεου (*?*) I | *txt* ℵ* A D* 81 *pc* vg^{mss}; Ambst • **11** ⌜και (– C P *pc*) διδ. εθνων ℵ² C D F G Ψ 1739. 1881 𝔐 latt sy co | κ. διακονος 33 (*pc*) | *txt* ℵ* A I 1175 *pc* • **12** ⁰ ℵ* Ψ 1175 *pc* vg^{mss} sy^{p}

Act 28,30 Jd 21 ἐν Ῥώμῃ ⌜σπουδαίως ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν· **18** δῴη αὐτῷ ὁ κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν⌝, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

E 6,10 1,13; 3,14 **2** Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, **2** καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. **3** ⌜Συγκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ Ἰησοῦ. **4** οὐδεὶς στρατευόμενος ⌝ ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. **5** ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. **6** τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ ⌜πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. **7** νόει ⌜ὃ λέγω· ⌜δώσει γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν.

1,8; 4,5 Phm 2 | 1K 9,7 1K 9,25! 1K 9,7.10 Prv 2,6 1K 15,20 R 1,3!; • 2,16 Ph 1,7!; • 1,12-14 Act 28,31 | Mt 24,22 E 3,13! • 1T 1,15! R 6,8 Mt 10,22! Mt 10,33! R 3,3 • 1K 10,13!

8 Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυίδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, **9** ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται· **10** διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. **11** πιστὸς ὁ λόγος·

εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν·
12 εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν·
εἰ ⌜ἀρνησόμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·
13 εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει,
ἀρνήσασθαι ⁰γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται.

1T 6,4 **14** Ταῦτα ὑπομίμνησκε διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ ⌜θεοῦ μὴ ⌜λογομαχεῖν, ⌜¹ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ κατα-

17 ⌜σπουδαιοτερον (-ρως A 365 *pc*) A D¹ Ψ 𝔐 sy^h | *txt* ℵ C D* F G P 6. 33. 81. 104. 1175. 1739. 1881 *pc* latt sy^p co; Or • **18** ⌝μοι 104. 365. (ᵛ 629) *pc* it vg^cl sy

¶ **2,3** ⌜κακοπ- 1175 lat | συ ουν κακοπ- C³ D¹ H^c Ψ 1881^c 𝔐 sy^h | *txt* ℵ A C* D* F G H* I P 33. 81. 104. 365. 1739. (1881*^vid) *pc* m sy^hmg bo • **4** ⌝τω θεω F G it vg^cl.ww; Cyp Ambst • **6** ⌜προτερον ℵ* • **7** ⌜α ℵ² D H Ψ 1881 𝔐 lat sy^h | *txt* ℵ* A C F G P 33. 1739 *pc*; Epiph | ⌜δωη C³ H Ψ 1881 𝔐 | *txt* ℵ A C* D F G 048. 33. 1175. 1739 *pc* latt; Epiph • **12** ⌜αρνουμεθα ℵ² D 1739. 1881 𝔐; Cyp Ambst *txt* ℵ* A C Ψ 048. 33. 81. 104. 365. 1175 *pc* lat; Tert (F G: *h. t.*) • **13** ⁰ ℵ² Ψ 𝔐 lat sy^h sa bo^mss; Tert | *txt* ℵ* A^vid C D F G L P 048^vid. 6. 33. 81. 104. 326. 365. 1175. 1739. 1881 *al* sy^p bo • **14** ⌜κυριου A D Ψ 048. 1739. 1881 𝔐 b vg sy sa^ms bo^pt | Χριστου 206 *pc* | *txt* ℵ C F G I 614. 629. 630. 1175 *al* ar vg^mss sy^hmg sa^mss bo^pt | ⌜-μάχει A C* 048. 1175 *pc* latt | *txt* ℵ C³ D F G I Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 sy; Cl | ⌜¹εις ℵ² D Ψ 1739. 1881 𝔐 | *txt* ℵ* A C F G I P 048. 33. 1175. 1241 *pc*

στροφῇ τῶν ἀκουόντων. **15** σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. **16** τὰς δὲ βεβήλους ⌜κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας **17** καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει. ὧν ἐστιν ⌜Ὑμέναιος καὶ Φίλητος, **18** οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες ᵒ[τὴν] ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τήν τινων πίστιν. **19** ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην· *ἔγνω κύριος* ᵀ *τοὺς ὄντας αὐτοῦ*, καί· *ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας* πᾶς ὁ *ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου*. **20** Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν· **21** ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμήν, ἡγιασμένον, ᵀ εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

22 Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίωκε δὲ δικαιοσύνην πίστιν ἀγάπην εἰρήνην μετὰ ⌜τῶν ἐπικαλουμένων⌝ τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. **23** τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσιν μάχας· **24** δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι ἀλλὰ ⌜ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, **25** ἐν πραΰτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε ⌜δώῃ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας **26** καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

3 Τοῦτο δὲ ⌜γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· **2** ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι φιλάργυροι ἀλαζόνες ὑπερήφανοι βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ⌜ἀχάριστοι ἀνόσιοι **3** ⌜ἄστοργοι ἄσπονδοι⌝ διάβολοι ἀκρατεῖς ἀνήμεροι ἀφιλάγαθοι **4** προδόται προπετεῖς τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι,

1,8 · 2K 6,7 E 1,13 Kol 1,5s Jc 1,18 | 1T 4,7!

1T 1,20

1T 1,6! · ?1K 15, 12

Is 28,16 · *Nu 16,5 · Sir 17,26;* 35,3 Job 36,10 · *Is 26,13* Sir 23, 10v.l. cf Lv 24,16 | 1K 3,12

R 9,21 |

Phm 11

3,17

G 5,22! · 1K 1,2! · Mt 5,8! |

Tt 3,9 1T 1,4; 6,4; 4,7 Act 15,2 | Tt 3,2 1T 3,2s

Act 11,18! · 3,7! |

1T 3,7

1T 4,1! 2P 3,3 Jd 18

R 1,29!

?Ph 3,19

16 ⌜ (*ex itac.*) καινοφ- F G b d; Lcf Spec • **18** ᵒ† ℵ F G 048. 33 *pc* | *txt* A C D Ψ 1739. 1881 𝔐 • **19** ᵀπαντας ℵ* • **21** ᵀκαι ℵ² C* D¹ Ψ 1739. 1881 𝔐 lat sy^h; Or | *txt* ℵ* A C² D* F G 048 *pc* 33. 629 *pc* it; Ambst • **22** ⌜παντων των (– F G) επικ. C F G I 048^vid. 33. 81. 104. 326 *pc* sy^h sa bo^pt | παντων των αγαπωντων A | *txt* ℵ D Ψ 1739. 1881 𝔐 lat sy^p bo^pt • **24** ⌜νηπιον D* F G | *txt* ℵ A C D² Ψ 048. 33. 1739. 1881 𝔐 sy co • **25** ⌜ δῴ ℵ² D² 33. 1739. 1881 𝔐 | *txt* ℵ* A C D* F G Ψ 81. 104 *pc*

¶ **3,1** ⌜γινῶσκετε A F G 33 *pc* | γινωσκετω 1175; Ambst Spec • **2** ⌜αχρηστοι C* K *pc* • **3** ⌜ 2 *I* D 365. 1175 *pc* (ar) g m vg^ms; Ambst | 2 ℵ | – 431 sy^p

R 2,20 Tt 1,16 R 16,17!

5 ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. **6** Ἐκ τούτων

Mc 12,40p Tt 1,11

γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ ⌜αἰχμαλωτίζοντες⌝ ⊤ γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα

2,25 Kol 1,9 1T 2,4; 4,3 Tt 1,1 H 10,26 2J 1 | Ex 7, 11.22 ·

ἐπιθυμίαις ⊥ ποικίλαις, **7** πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. **8** ὃν

Act 13,8

τρόπον δὲ Ἰάννης καὶ ⌜Ἰαμβρῆς⌝ ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατ-

1T 6,5

εφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. **9** ἀλλ'

13!

οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ⌜ἄνοια⌝ αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

1T 4,6

10 Σὺ δὲ ⌜παρηκολούθησάς⌝ μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ 7
ἀγωγῇ, τῇ προθέσει⊤, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, □τῇ ἀγάπῃ,\ τῇ ὑπομονῇ, **11** τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν,

Act 13,14.50; 14, 1.5.8.19 ·

οἷά μοι ⌜ἐγένετο⌝ ἐν Ἀντιοχείᾳ⊤, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις,

4,18 Ps 34,20 Ps Sal 4,23

οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος. **12** καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ⌜εὐσεβῶς ζῆν⌝ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. **13** πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι

9; 2,16 1T 4,15

καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον πλανῶντες καὶ

2,2!

πλανώμενοι. **14** Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ ⌜τίνων⌝ ἔμαθες, **15** καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους

Act 16,1 J 5,39 Ps 118,98 ☪

ο[τὰ] ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **16** πᾶσα

2P 1,19-21 R 15,4

γραφὴ θεόπνευστος ○καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ⌜ἐλεγμόν⌝, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν

1T 6,11!

ἐν δικαιοσύνῃ, **17** ἵνα ⌜ἄρτιος⌝ ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος,

2,21

πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.

1T 5,21

4 Διαμαρτύρομαι ⊤ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰη-

Act 10,42!

σοῦ τοῦ μέλλοντος ⌜κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς⌝, καὶ

1T 6,14!

τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· **2** κή-

6 ⌜ λωτευοντες D^2 𝔐 | *txt* ℵ A C (D*: εκμ) F G P Ψ 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1505. 1739. 1881 *al* | ⊤τα 2 *pc* | ⊥ και ηδοναις A 1505 *pc* sy^h • **8** ⌜ Μαμβρης F G it $vg^{cl.ww}$; Cyp • **9** ⌜ διανοια A • **10** ⌜ -θηκας D Ψ 1739. 1881 𝔐 | *txt* ℵ A C (F G: ηκ-) 33 *pc* | [⊤τη πραξει v. Wyss *cj*] | □A *pc* • **11** ⌜εγενοντο A K 81. 614. 629. 1881 *pc* | ⊤τουτεστιν α δια την Θεκλαν πεπονθεν· εξ Ιουδαιων πιστευσασι εις Χριστον K^{mg} (181^{mg}) (sy^{hmg}) (*i. e. glossa*) • **12** ᶠ† ℵ A P 33. 104. 365. 1505. 1739 *pc* | *txt* C D F G Ψ 1881 𝔐 lat(t) • **14** ⌜ τινος C^3 D Ψ 𝔐 lat | *txt* ℵ A C* F G P 33. 81. 1175. 1505. 1739. 1881 *pc* b d; Ambst • **15** ○† ℵ C^{2vid} D* F G 33. 1175 *pc* co; Cl | *txt* A C* D^1 Ψ 1739. 1881 𝔐 • **16** ○ it vg^{cl} sy^p; Ambst | ⌜ελεγχον D Ψ 𝔐; Cl | *txt* ℵ A C F G I 33. 81. 104. 365. 1175. 1739. 1881 *pc* • **17** ⌜τελειος D* *ex* lat? | υγιης τελειος 104^{mg} (*i. e. glossa*)

¶ **4,1** ⊤ουν Ψ 1505 *pc* | εγω 326* | ουν εγω D^1 𝔐 | *txt* ℵ A C D* F G I P 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1739. 1881 *pc* latt | ⌜κριναι F G 6. 33. 81. 1881 *pc* | ⌜ κατα $ℵ^2$ D^2 Ψ 1881 𝔐 vg^{cl} (sy) sa | *txt* ℵ* A C D* F G 6. 33. 1175. 1739 *pc* it $vg^{st.ww}$ bo

ρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγξον, ⌜ἐπιτίμησον, παρακάλεσον⌝, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ
δ διδαχῇ. **3** Ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται ἀλλὰ κατὰ τὰς ⌜ἰδίας ἐπιθυμίας⌝ ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν **4** καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. **5** Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, ᵒκακοπάθησον ᵀ, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.

9 **6** Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ⌜ἀναλύσεώς μου⌝ ἐφέστηκεν. **7** τὸν ⌜καλὸν ἀγῶνα⌝ ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· **8** λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ ᵒπᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ⌜ταχέως· **10** Δημᾶς γάρ με ⌜ἐγκατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς ⌜Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν· **11** Λουκᾶς ἐστιν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μᾶρκον ἀναλαβὼν ⌜ἄγε μετὰ σεαυτοῦ, ἔστιν γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. **12** Τύχικον δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. **13** τὸν φαιλόνην ὃν ⌜ἀπέλιπον ἐν Τρῳάδι παρὰ Κάρπῳ ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία μάλιστα ᵀ τὰς μεμβράνας. **14** Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ⌜ἀποδώσει αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· **15** ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ ⌜ἀντέστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις. **16** Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι

Mt 18,15! 1T 5,20!
L 17,3
1T 4,1!; · 1,10!
H 13,22
1T 6,5!
1T 1,4!
1P 1,13! · 2,3! ·
Act 21,8!
Ph 2,17; · 1,23 2P 1,14 |
1K 9,25 1T 1,18; 6,12 H 12,1 Jd 3 ·
Act 20,24!
1K 9,25! Sap 5,16
H 12,23!
1T 6,14!
21; 1,4 | Kol 4,14 Phm 24
16!
2K 2,13!
Kol 4,14! · Act 12,12! ·
Phm 11
E 6,21!
Act 16,8!
1T 1,20!
Ps 62,13; 28,4 Prv 24,12 R 2,6! |

2 ᶠ ℵ* F G 1739. 1881 *pc* latt co • **3** ⌜επιθ. τας ιδιας 𝔐 | *txt* ℵ A C D F G P Ψ 33. 81. 104. 365. 1175. 1505. 1739. 1881 *al* • **5** ᵒ ℵ* vg^{ms} | ᵀ (2,3) ως καλος στρατιωτης Χριστου Ιησου A • **6** ⌜εμης αναλ. D Ψ 𝔐 ar f t vg$^{st.ww}$ | *txt* ℵ A C F G P 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* b vg^{cl}; Ambst • **7** ⌜αγ. τον καλον D Ψ 1739. 1881 𝔐; Or | *txt* ℵ A C F G 33. 81. 104. 629. 1175 *pc*; Eus Did • **8** ᵒ D* 6. 1739*. 1881 *pc* lat sy^{p}; Ambst • **9** ⌜ταχιον ᵀ 33 | εν ταχει 442 *pc* • **10** ⌜-λειπεν A C D^{2} F G L P 33. 81. 1175. 1881 *al* | *txt* ℵ (D*: κατελ-) I^{vid} Ψ 1739 𝔐 | ⌜ Γαλλιαν ℵ C 81. 104. 326 *pc* vg$^{st.ww}$ sa bo^{pt}; Eus Epiph • **11** ⌜αγαγε ̈ A 104. 365. (1881*) *pc* • **13** ⌜-λειπον A C F G L P 33. 104. 326. 1175. 1881^{c} *al* | *txt* ℵ D Ψ 1739. 1881* 𝔐 | ᵀ δε D* *pc* lat; Ambst | και 1175 • **14** ⌜-δωη D^{2} Ψ 𝔐 b vg$^{st.ww}$; Ambst | *txt* ℵ A C D*.^{c} F G 6. 33. 81. 104. 365. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* ar vg^{cl} • **15** ⌜ανθεστηκεν ℵ^{2} D^{2} Ψ 1739. 1881 𝔐 ar g vg^{mss} | *txt* ℵ* A C D* F G 33. 1175 *pc* lat; Ambst

10; 1,15 Mc 14,50 Act 23,11; 27, 23s · Ph 4,13!

⌜παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ⌜ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη· **17** ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ⌜ἀκούσωσιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. **18** ⊤ ῥύσεταί με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

1 Mcc 2,60 Dn 6,21. 27 Theod Ps 22,22 | 3,11! Mt 6,13! 2K 1,10 · R 16,27!

Act 18,2! · 1,16 Act 19,22! Act 21,29! 9!

19 Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν ⊤ καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. **20** Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δὲ ⌜ἀπέλιπον ἐν ⌜Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. **21** Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ ○πάντες.

G 6,18! · Kol 4,18!

22 Ὁ κύριος ⊤ μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ⌜ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.⌝ ⊤

2K 2,13!

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

2T 2,10; · 3,7! 1T 6,3 | 3,7 1J 2, 25! · R 1,2 · 2T 1,9 | 1T 2,6 ·

1 Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ ⌜Ἰησοῦ Χριστοῦ⌝ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν **2** ⌜ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, **3** ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι,

16 ⌜συμπαρεγ- ℵ² D Ψ 1739ᶜ. 1881 𝔐 | *txt* ℵ* A C F G 33. 326. 1175 *pc* latt; Did (1739* *incert.*) | ⌜-λειπον A C D¹ F G L P 33. 104. 326. 1175 *al* | *txt* ℵ D* Ψ 1739. 1881 𝔐 • **17** ⌜ -ση Ψ 𝔐 | *txt* ℵ A C D F G P 33. 81. 104. 326. 365. 1175. 1739. 1881 *pc* • **18** ⊤και D¹ F G Ψ 𝔐 sy | *txt* ℵ A C D* 6. 33. 81. 104. 1175. 1739. 1881 *pc* lat • **19** ⊤Λεκτραν την γυναικα αυτου και Σιμαιαν και Ζηνωνα τους υιους αυτου 181 *pc* (*cf* Acta Pauli et Theclae) • **20** ⌜-λειπον C L P 33. 104. 323. 326. 365. 1175. 1241 *al* | [⌜ Μελιτη Beza *cj*] • **21** ○ ℵ* 33. 1739. 1881 *pc* • **22** ⌜ Ιησους A 104. 614 *pc* vgst Ιησ. Χριστος ℵ² C D Ψ 𝔐 ar b f vg$^{cl.ww}$ sy bo; Ambst | *txt* ℵ* F G 33. 1739. 1881 *pc* sa | ⌜η χ. μ. ημων 460. 614 *pc* vgst bo^{ms} | η χ. μ. σου sy^{p} sa^{ms} bo^{ms} | ερρωσ(ο)εν ειρηνη D* | ar b; (Ambst) ; sa^{mss} | ⌜ αμην ℵ² D Ψ 1739ᶜ 𝔐 lat sy bo^{pt} | *txt* ℵ* A C F G 6. 33. 81. 1739*. 1881 *pc* b vg^{ms} sa bo^{pt}; Ambst

Subscriptio: Προς Τιμοθεον β΄ (– ℵ C) ℵ C (D, F G) Ψ 33 *pc* | πρ. (– 1881) Τ. β΄ εγραφη απο Ρωμης (Λαοδικαιας A) A P 6. 1739*. 1881 *pc* | πρ. Τ. β΄ της Εφεσιων εκκλησιας επισκοπον πρωτον χειροτονηθεντα εγραφη απο Ρωμης οτε εκ δευτερου παρεστη Παυλος τω καισαρι Ρωμης Νερωνι (*vl v. l. al*) 1739ᶜ 𝔐 | – 323. 365. 629. 630. 1505 *pc*

¶ **1,1** ⌜ *2 1* A 629. 1175 ar b vg^{mss} sy^{h}; Ambst | *2* D* • **2** ⌜εν F G H 365 *pc* | – 33 *pc*

ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, 1T 1,11!; · 1,1!
4 Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν, χάρις ⌜καὶ εἰ- 1T 1,2! · R 1,7!
ρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ ⌜Χριστοῦ Ἰησοῦ⌝ τοῦ σωτῆ- 2T 1,10!
ρος ἡμῶν.

1 **5** Τούτου χάριν ⌜ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λεί-
ποντα ⌜ἐπιδιορθώσῃ καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρε- Act 14,23
σβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην, **6** εἴ τίς ἐστιν ἀνέγ- *6s:* 1T 3,2-4
κλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν 1T 3,10!
κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. **7** δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκο- Act 20,28!
πον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ 1K 4,1!
ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, 11 1T 3,8 1P 5,2
8 ἀλλὰ φιλόξενον φιλάγαθον σώφρονα δίκαιον ὅσιον ἐγ- R 12,13! · E 4,24!
κρατῆ, **9** ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λό-
γου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ⌜ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ
ὑγιαινούσῃ⌝ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν ᵀ. 1T 5,20!

2 **10** Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ ᴼ[καὶ] ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι 1T 1,9.6 ·
καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ ᴼ¹τῆς περιτομῆς, **11** οὓς G 6,3 R 16,18! ·
δεῖ ἐπιστομίζειν, οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν δι- G 2,12! |
δάσκοντες ἃ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν ᵀ. **12** εἶπέν 2T 3,6; · 2,18
ᵀ τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης· 1T 5,13 · 7!

Epimenides, de
oraculis / περὶ
χρησμῶν

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. 1T 5,20!
13 ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε
αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ᴼἐν τῇ πίστει, **14** μὴ 2,2
προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ⌜ἐντολαῖς ἀνθρώπων 1T 1,4! · Mt 15,9! ·
ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. **15** πάντα ᵀ καθαρὰ τοῖς 1T 6,5! | R 14, 14. 20
καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν κα-

4 ⌜ελεος A C² 𝔐 sy^h bo^ms ¦ υμιν και 33 ¦ – 1739. 1881 *pc* ¦ *txt* ℵ C* D F G P Ψ 088. 365. 629. 1175 *pc* latt sy^p co; Chr | ⌜ *2 1* 1739. 1881 ¦ κυριου I. Χρ. (– 1175) D² F G 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ A C D* Ψ 088. 0240. 33. 81. 365. 629 *pc* lat; Ambst • **5** ⌜απελειπον A C F G 088. 0240. 33. 1175 *pc* ¦ κατελιπον (λειπον L P 104. 326 *al*) ℵ² D² 𝔐 ¦ *txt* ℵ* D* Ψ 81. 365. 1505. 1739. 1881 *pc* | ⌜-σης A (D*, F G) Ψ 1881 *pc* ¦ *txt* ℵ C D² 088. 0240. 33. 1739 𝔐 • **9** ⌜τους εν παση θλιψει A | ⌜μη χειροτονειν διγαμους μηδε διακονους αυτους ποιειν μηδε γυναικας εχειν εκ διγαμιας, μηδε προσερχεσθωσαν εν τω θυσιαστηριω λειτουργειν το θειον. τους αρχοντας τους αδικοκριτας και αρπαγας και ψευστας και ανελεημονας ελεγχε ως θεου διακονος 460 • **10** ᴼ† ℵ A C P 088. 81. 104. 365. 614. 629. 630 *al* ar vg^mss sy^co; Ambst ¦ *txt* D F G I Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 lat; Lcf Spec | ᴼ¹A D² F G Ψ 𝔐 ¦ *txt* ℵ C D*.c I 088; 33. 81. 104. 365. 1739. 1881 *pc* • **11** ᵀτα τεκνα οι τους ιδιους γονεις υβριζοντες· ⌜ἢ τυπτοντες επιστομιζε και ελεγχε και νουθετει ως πατηρ τεκνα 460 • **12** ᵀ δε ℵ* F G 81 *pc* ¦ γαρ 103 • **13** ᴼ ℵ* *pc* • **14** ⌜ενταλμασιν F G ¦ γενεαλογιαις 075. 1908 *pc* • **15** ᵀμεν ℵ² D² Ψ 𝔐 sy^h ¦ γαρ sy^p bo^pt ¦ *txt* ℵ* A C D* F G P 6. 33. 81. 1739. 1881 *pc* latt sa bo^pt

2T 3,5 1J 2,4 Ps 14,1 · 3,1

θαρόν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. **16** θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς ⁰καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ⁰¹ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

1T 1,10! 1T 5,1; · 3,2 1,13 · 1Th 1,3 1T 5,2 1T 3,11 1K 14,34! R 14,16 Ph 3,17! 2Th 3,14 E 6,5! 1T 1,1! 3,4 2T 1,10 Gn 35,7 2Mcc 3,30 3Mcc 6,9 · 1T 4,10! | 1J 2,16 1K 1,7 Ph 3,20 1Th 1,10 ·

2 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ. *3* **2** Πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· **3** πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ⌜ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους ⌜μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, **4** ἵνα ⌜σωφρονίζωσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους **5** σώφρονας ἁγνὰς ⌜οἰκουργοὺς ἀγαθάς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ⊤βλασφημῆται.

6 Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν **7** περὶ ⌜πάντα, σεαυτὸν⌝ παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ⌜ἀφθορίαν, σεμνότητα⊤, **8** λόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ ⌜ἡμῶν φαῦλον.

9 Δούλους ⌟ἰδίοις δεσπόταις⌞ ὑποτάσσεσθαι· ἐν πᾶσιν·¹, εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, **10** ⌜μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ ⌜πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν⌝, ἵνα τὴν διδασκαλίαν ⁰τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

11 Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ⌜σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις **12** παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, **13** προσδε- *4*

16 ⁰ ℵ*; Ambst *et* ⁰¹ℵ* 81

¶ **2,3** ⌜-πει C 33. 81. 104 *pc* latt sy^{p} sa; Cl | ⌜† μηδε ℵ* A C 81. 1739. 1881 *pc* sy^{p} | *txt* ℵ^{2} D F G H Ψ 33 𝔐 latt sy^{h}; Cl • **4** ⌜ζουσι(ν) ℵ* A F G H P 104. 326. 365. 1241. 1505 *pc* | *txt* ℵ^{2} C D Ψ 1739. 1881 𝔐; Cl • **5** ⌜οικουρους ℵ^{2} D^{2} H 1739. 1881 𝔐; Cl | *txt* ℵ* A C D* F G I Ψ 33. 81 *pc* | ⊤ (1T 6,1) και η διδασκαλια C *pc* vg^{ms} sy^{h} • **7** ⌜παντας εαυτον Ψ 33. 104. 326 *pc* | παντα εαυτον D* | παντας σεαυτον *pc* | παντων σεαυτον P | *txt* ℵ A C D^{2} F G 1739. 1881 𝔐 lat | ⌜αδιαφθοριαν ℵ^{2} D^{1} Ψ 𝔐 ⌜ αφθονιαν 𝔓^{32} F G 1881 *pc* | *txt* ℵ* A C D* K P 33. (81). 104. 1739 *al* | ⌜ (2T 1,10) αφθαρσιαν D^{2} Ψ 𝔐 sy^{h} | *txt* 𝔓^{32vid} ℵ A C D* F G P 33. 81. 365. 1739. 1881 *pc* latt co • **8** ⌜υμων A *pc* ar vg^{mss} • **9** ⌟A D P 326. 1739. 1881 *pc* | *txt* ℵ C F G Ψ 33 𝔐 | [:, *et* ·¹ –] • **10** ⌜μηδε C^{2} D*.^{c} F G 33 *pc* sy^{p} | ⌜ *1 3 2 4* F G | *1 4 2 3* 629 | *2 1 3 4* Ψ 𝔐 | *1 3 4* ℵ* | πασαν ενδ. αγαπην 33 | *txt* ℵ^{2} A C D P 81. 104. 326. 365. 1505. 1739. 1881 *pc* | ⁰ 1739. 1881 𝔐 | *txt* ℵ A C D F G Ψ 33. 81 *pc* • **11** ⌜ σωτηρος ℵ* t vg^{mss} | του σ ρος ημων F G ar b vg^{cl,ww} co; Lcf | η σωτηριος (C^{3}) D^{2} Ψ 33. 1881 𝔐 | *txt* ℵ^{2} A C* D* 0278. 1739 vgst; Cl

χόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ⌜Ἰησοῦ Χριστοῦ⌝, **14** ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων. **15** Ταῦτα ⌜λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς σου ⌜περιφρονείτω.

5 **3** ⌜Ὑπομίμνῃσκε αὐτοὺς ἀρχαῖς ⊤ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, ⌜πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι, **2** μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ⌜ἐνδεικνυμένους πραΰτητα⌝ πρὸς πάντας ἀνθρώπους. **3** ⌜Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ⊤ ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους.

4 ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη
τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ,
5 οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ
⌜ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς
ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος
ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας
καὶ ἀνακαινώσεως ⊤ πνεύματος ἁγίου,
6 οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν,
7 ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι
κληρονόμοι ⌜γενηθῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου.

8 Πιστὸς ὁ λόγος· καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ· ταῦτά ἐστιν ⊤ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. **9** μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ ⌜γενεαλογίας καὶ ⌜ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶν γὰρ
6 ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. **10** αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν

1T 6,14! · R 5,2 · 2T 1,10! | 1T 2,6! · 1P 1,18 Ps 130,8 · Ez 37,23 · Ex 19,5 Dt 7,6; 14,2 · 3,8.14 1P 3,13 H 10,24 | 1T 4,12

R 13,1-7

2T 2,24 · Ph 4,5

E 5,8 Kol 3,7 1P 4,3 R 1,29!

Ps 31,20 · Sap 1,6 · 2,11 · 1T 1,1! |

Dt 9,5 E 2,4.8s 2T 1,9 ·

E 5,26! · Mt 19,28 J 3,5 1P 1,3

R 12,2!

Joel 3,1 Act 2,4.17

2T 1,10!

R 3,24!

Mt 19,29 · 1,2

1T 1,15!

2,14!

2T 2,23! · 1T 1,4

1K 11,19!

13 ⌜† 2 *1* ℵ* F G b ¦ *1* 1739 ¦ *txt* ℵ² A C D Ψ 0278. 33. 1881 𝔐 lat sy; Cl Lcf Ambst Epiph • **15** ⌜ διδασκε A | ⌜ καταφρ- P *pc*

¶ **3,1** ⌜και D² 0278 𝔐 lat sy ¦ *txt* ℵ A C D* F G Ψ 33. 104. 1739. 1881 *pc* b | ⌜και π. F G ¦ π. και A • **2** ⌜ενδεικνυσθαι σπουδην τα (*?*) ℵ* • **3** ⊤και D ar b t vg^{mss} sy^{p}; Lcf • **5** ⌜ὧν C² D² Ψ 1881 𝔐 ¦ *txt* ℵ A C* D* F G 33. 81. 1739 *pc*; Cl | ⊤ δια D* F G b vg^{mss}; Lcf • **7** ⌜ γενωμεθα ℵ² D² Ψ 𝔐 ¦ *txt* ℵ* A C D* F G P 33. 81. 104. 630. 1739. 1881 *pc* • **8** ⊤τα D² Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{61} ℵ A C D* F G I 0278. 81. 104. 326. 365. 1505. 1739. 1881 *pc* co • **9** ⌜ (1T 6,4) λογομαχιας F G | ⌜† εριν ℵ* D F G Ψ *pc*; Ambst ¦ *txt* ℵ² A C I 1739. 1881 𝔐 latt sy co

R 16,17! ⌜καὶ δευτέραν νουθεσίαν⌝ παραιτοῦ, **11** εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος.

E 6,21! **12** ⌜Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τύχικον, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν, ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παρα-
1K 16,6 Act 18,24! χειμάσαι. **13** Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶν σπου-
3J 6 δαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς ⌜λείπῃ. **14** μανθανέ-
2,14! τωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς
E 4,28s · Mc 4, 19!p τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

15 Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ⌜Ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.

H 13,25 ⌞Ἡ χάρις ⌜μετὰ πάντων ὑμῶν⌝. ⌟

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

Ph 1,7! · Act 16,1! **1** Παῦλος ⌜δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ ⌟ καὶ συνεργῷ ἡμῶν **2** καὶ
Kol 4,17 · 2T 2,3 Ἀπφίᾳ ⌜τῇ ἀδελφῇ⌝ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν
R 16,5! | R 1,7! καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ, **3** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1K 1,4! **4** Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου ποιούμε- *1*
Kol 1,3!; · 1,4! νος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, **5** ἀκούων σου τὴν ⌜ἀγάπην

10 ⌜ *3 1 2* D(*: δυο) Ψ 1505. 1881 *pc* sy^{h} ¦ *3* 1739 b vg^{ms}; Ir^{lat} Tert Cyp Ambst ¦ νουθ. ἢ δευτ. F G ¦ *txt* 𝔓^{61vid} ℵ A C 0278 𝔐 lat; Ir Or • **13** ⌜ λιπῃ ℵ D* Ψ 1505 *pc* • **15** ⌜ σασθε A b | ⌜του θεου (κυριου D b vg^{mss}) μ. παντ. υμ. D F G 629 lat ¦ μ. του πνευματος σου 33 ¦ μ. παντ. υμ. και μετα τ. πν. σου 81 ¦ *txt* 𝔓^{61vid} ℵ A C H Ψ 048. 1739. 1881 𝔐 vg^{mss} sy co | ⌜αμην ℵ^{2} D^{1} F G H Ψ 0278 𝔐 lat sy bo ¦ *txt* ℵ* A C D* 048. 33. 81. 1739. 1881 *pc* b vg^{mss} sa; Ambst

Subscriptio: Προς Τιτον 𝔓^{61vid} ℵ C (D, F G) Ψ 33 *pc* πρ. Τ. εγραφη απο Νικοπολεως (+ εν Κρητη 81) A P^{vid} 81. (945: απο Μακεδονιας) *pc* ¦ Παυλου αποστολου πρ. Τ. της Κρητων εκκλησιας πρωτον επισκοπον χειροτονηθεντα εγ. απο Ν. της Μακεδονιας H (1739. 1881) 𝔐 ¦ – 323. 365. 629. 630. 1505 *pc*

¶ **1** ⌜αποστολος D* ¦ απ. δεσμιος 629 ¦ δουλος 323. 945 *pc* | ⌜αδελφω D* (ar) b; Ambst • **2** ⌜τη αγαπητη D^{2} Ψ 𝔐 (sy^{p}) sa^{mss} ¦ αδ. τη αγαπ. 629 ar (b vg^{ms}) vg^{cl} sy^{h}; Ambst ¦ *txt* ℵ A D* F G I P 048. 0278. 33. 81. 104. 1739. 1881 *pc* vg$^{st\ ww}$ sa^{ms} bo • **5** ⌞ *4 2 3 1* 𝔓^{61vid} D 323. 365. 629. 945. 1739. (1881) *pc* ar b vg^{mss} sy^{p}; Ambst

καὶ τὴν πίστιν⸣, ἣν ἔχεις ⸢πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν⸣ καὶ εἰς
πάντας τοὺς ἁγίους, **6** ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου 1K 1,9
ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ⸆ ἀγαθοῦ ⸢τοῦ ⸢ἐν G 5,6 · Ph 1,9!
ἡμῖν⸣ εἰς Χριστόν⸆. **7** ⸢χαρὰν γὰρ ⸢πολλὴν ἔσχον⸣ καὶ πα- 2K 7,4
ράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων 12.20
ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

8 Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν
σοι τὸ ἀνῆκον **9** διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοι-
οῦτος ὢν ὡς Παῦλος ⸢πρεσβύτης ⸢νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ph 1,7!
2 Χριστοῦ Ἰησοῦ· **10** παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, 1K 4,14! 15
ὃν ⸆ ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς⸆, Ὀνήσιμον, **11** τόν ποτέ Kol 4,9
σοι ἄχρηστον νυνὶ δὲ ⸋[καὶ] σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, 2T 4,11; 2,21 ·
12 ὃν ἀνέπεμψά ⸢σοι, αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγ- 7!
χνα⸣· **13** ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν,
ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγε-
λίου, **14** χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆ-
σαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ ἀλλὰ κατὰ 2K 9,7 1P 5,2
ἑκούσιον.

15 Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰ-
ώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς, **16** οὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλ' ὑπὲρ 1T 6,2 1K 7,22!
δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλ-
λον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. **17** εἰ οὖν με ἔχεις
κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. **18** εἰ δέ τι ἠδίκησέν R 15,7!
σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ⸢ἐλλόγα. **19** ἐγὼ Παῦλος ἔγρα-
ψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι 1K 16,21!
καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις⸆. **20** ναὶ ἀδελφέ, ἐγώ

5 ⸢εις τ. κ. I. (+ Χριστον D*) A C D* 048. 0278. 33 *pc* ¦ εν Χριστω Ιησου 629 ¦ *txt* ℵ D² F G Ψ 1739. 1881 𝔐 • **6** ⸆εργου F G *pc* vg^{cl} | ⸢– 𝔓^{61} A C 048. 33. 629 f vg$^{st.ww}$ ¦ ἡ 1739. 1881 it vg^{mss}; Ambst ¦ *txt* ℵ D F G Ψ 0278 𝔐 vg^{cl}; Hier | ⸢εν υμιν 𝔓^{61} ℵ F G P 0278. 33. 104. 365. 1505. 1739. 1881 *al* ar b vg$^{cl.ww}$ sy co ¦ – 629 vg^{mss} ¦ *txt* A C D Ψ 048^{vid} 𝔐 vgst sy^{hmg}; Ambst | ⸆ Ιησουν ℵ² D F G Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐 latt sy$^{(p)}$ ¦ *txt* 𝔓^{61} ℵ* A C 33 *pc* co; Ambst • **7** ⸢χαριν 𝔐 ¦ *txt* ℵ A C D F G Ψ 048. 0278. 33. 81. 104. 365. 629^{c}. 630. 1505. 1739. 1881 *pc* latt sy co | ⸢π. εσχομεν D* *pc* b ¦ μεγαλην εχωμεν 629 ¦ εχομεν π. (^{1} D²) Ψ 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓^{61vid} ℵ A C F G P 048. 0278. 33. 81. 104. 365. 1739. 1881 *pc* (f vg) co • **9** [⸢ -βευτης Bentley *cj*] | ⸢ νυν A *pc* • **10** ⸆εγω A 1505 *pc* ar | ⸆ μου ℵ² C D¹ Ψ 0278. 1739^{c}. 1881 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ* A D* F G 33. 81. 1739* *pc* latt • **11** ° ℵ² A C D 0278. 1739. 1881 𝔐 it (^{g} ar f) sy^{h} ¦ ^{a}*txt* ℵ*.^{c} F G 33. 104 *pc* vg$^{st.ww}$ (^{g} vg^{cl}) sy^{p} (Ψ: *h. t.*) • **12** ⸢σοι αυτ., τουτ εσ. τ. εμα σπλ.., προσλαβου C* ¦ (+ σοι C² D* *pc*), συ δε αυτον, τ. εσ. τ. εμα σπλ., προσλ. ℵ² C² D (Ψ) 0278. 1739. 1881 𝔐 lat (sy) ¦ σοι (– *pc*; Thret^{lem}), συ δε αυτ. προσλ.., τ. εσ. τ. εμα σπλ. 048 *pc* g; Thret^{lem} ¦ *txt* ℵ* A (F G: συ *loco* σοι *et* + δε) 33 *pc* • **18** ⸢-γει D² Ψ 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* ℵ A C D* F G P 048. 33. 81. 104 *pc* • **19** ⸢εν κυριω D*

7! σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν ⌜Χριστῷ.

21 Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ⌜ἃ λέγω ποιήσεις. **22** ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξε-
Ph 1,25! νίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

Kol 1,7!; · 4,10! **23** ⌜Ἀσπάζεταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν
Act 12,12! 27,2! 2T 4,10! Kol 4,14! Χριστῷ Ἰησοῦ, **24** Μᾶρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

G 6,18! **25** Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ⊤ Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ⊥

20 ⌜κυριω D^2 𝔐 ar vg ¦ *txt* ℵ A C D* F G L P Ψ 33. 81. 104. 365. 1505. 1739. 1881 *al* vg^{ms} sy co; Ambst • **21** ⌜o D Ψ 1739. 1881 𝔐 lat ¦ *txt* ℵ A C P 0278. 33. 81. 104. 365 *pc* • **23** ⌜ -ζονται D^1 𝔐 f vg^{ms} ¦ *txt* ℵ A C D* P Ψ 048. 0278. 6. 33. 81. 365. 1505. 1739. 1881 *al* lat • **25** ⊤ημων A C D Ψ 0278 𝔐 lat sy^p co; Ambst ¦ *txt* ℵ P 33. 81. 104. 365. 1505. 1739. 1881 *pc* b vg^{mss} sy^h | ⊤αμην ℵ C D^1 Ψ 0278. 1739^c 𝔐 lat sy bo ¦ *txt* ($\mathfrak{P}^{87}$) A D* 048^{vid}. 6. 33. 81. 1739*. 1881 *pc* vg^{mss} sa bo^{mss}

Subscriptio: Προς Φιλημονα ℵ A C (D) Ψ 33 *pc* ¦ πρ. Φ. εγραφη απο Ρωμης P 048^{vid} *pc* ¦ πρ. Φ. (+ και Απφιαν δεσποτας του Ονησιμου και προς Αρχιππον τον διακονον της εν Κολοσσαις εκκλησιας L 326. 1241 *al*) εγρ. απο Ρ. δια (+ Τυχικου και L 1739. 1881 *al*) Ονησιμου οικετου (– 1739; + φυγαδος 1881) 𝔐 ¦ – A 0278^{vid} 323. 365. 629. 630. 1505 *pc*

1 **1** Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ⸆ ἐν τοῖς προφήταις **2** ἐπ' ⸂ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ ⸋καὶ ⸌ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας⸣· L 1,55 Hos 12,10s | 9,26 1P 1,20 Jr 23,20 · Ps 2,8 Mt 21,38p · J 1,3!

3 ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, Sap 7,25s Θ 2K 4,4! · 3,14!

⸂φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως ⸋αὐτοῦ, Kol 1,17

⸆ καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ⸆ ποιησάμενος 9,14.26 Job 7,21 Θ ·

ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, 8,1; 10,12; 12,2 Ps 110,1 Mc 16,19

4 τοσούτῳ κρείττων γενόμενος ⸋τῶν ἀγγέλων E 1,20 · Ps 113,5 |

ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. E 1,21 1P 3,22 Ph 2,9

2 **5** Τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων·

υἱός μου εἶ σύ,

ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; *Ps 2,7 Θ 5,5 Act 13,33*

καὶ πάλιν·

ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, *2Sm 7,14 1Chr 17,13*

καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν;

6 ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· Kol 1,18! Ps 89,28

καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. *Dt 32,43 Θ Ps 96,7 Θ*

7 καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους ⸆ λέγει·

ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ ⸂πνεύματα *Ps 103,4 Θ*

καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα,

8 πρὸς δὲ τὸν υἱόν·

ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα ⸋*τοῦ αἰῶνος*⸣, *Ps 44,7s Θ*

¶ **1,1** ⸆ημων $\mathfrak{P}^{12vid.46c}$ *pc* ar t v vg^{mss} sy^{p}; Cl^{lat} • **2** ⸂-ατων Ψ 629. 1505 *pc* ar b d t | ° $\mathfrak{P}^{46}$ 0150 sa^{mss} bo? | ᶠ D^{1} Ψ 1739*. 1881 $\mathfrak{M}$ ar b vg^{ms} sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B D*^{,2} I 0243. 0278. 33. 1175. 1739^{c}. *l* 249 *pc* lat • **3** ⸂φανερων B*^{,2} | ° $\mathfrak{P}^{46}$ 0243. 6. 1739. 1881* *pc* | ⸆ δι εαυτου (αυ· $\mathfrak{P}^{46}$ D*. 0278. 365. 1505) $\mathfrak{P}^{46}$ D^{2} H^{c} 0243. 0278. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ ar b vg^{ms} sy sa bo ¦ *txt* ℵ A B D^{1} H* Ṕ Ψ 33. 81. 629. 1175. 2464. *l* 249 *al* lat | ⸆ ημων ℵ^{2} D^{1} H 33. 1881 ($\mathfrak{M}$: ᶠ ποι. τ. αμ.) sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A B D* P Ψ 0243. 0278. 6. 81. 1175. 1739. *l* 249 *pc* latt • **4** ° $\mathfrak{P}^{46}$ B • **7** ⸆αυτου D* *pc* | ⸂πνευμα D 326. 2464 *pc* sy^{p} • **8** ⸋ B 33 t vg^{ms}

ο*καὶ* ⌜*ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος*⌝ *ῥάβδος τῆς βασιλείας* ⌜*σου.*
9 *ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας* ⌜*ἀνομίαν·*
διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ θεὸς ὁ θεός σου
ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.
10 καί·
10–12: *Ps 101,26-28* 𝔊 *σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας,*
καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί·
11 *αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ* ⌜*διαμένεις,*
Is 50,9; 51,6 *καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται,*
Is 34,4 𝔊 Ap 6,14 **12** *καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον* ⌜*ἑλίξεις αὐτούς,*
□*ὡς ἱμάτιον*⌝ *καὶ ἀλλαγήσονται·*
13,8 *σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.*
13 πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε·
Ps 109,1 𝔊 Mt 22, 44! *κάθου ἐκ δεξιῶν μου,*
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;
Mt 4,11; 18,11 Dn 7,10 · 12,9! **14** οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς ⌜διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

Act 8,6 **2** □Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρυῶμεν.⌝ **2** εἰ γὰρ ὁ δι' ⌜ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν,
Act 7,53! · 2P 1,19! 10,35! 10,28 s; 12,25 Mt 3,7; · 22,5 · Act 10,37 L 1,2 · 7,14! · 1K 1,6 | **3** πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας, ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου
Mc 16,20 2K 12, 12! 1K 12,4.11 ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, **4** ⌜συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις ο*τε* καὶ τέρασιν καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν ⌜αὐτοῦ θέλησιν;
cf Dt 32,8 𝔊 Sir 17,17 · 6,5; 13,14 E 1,21 | **5** Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. **6** διεμαρτύρατο δέ πού τις λέγων·

8 ο D² Ψ 0278. 1881 𝔐 t vg^{cl} sy ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B D* 0243. 33. 1739 *pc* it vg$^{st.ww}$ | ⌜ραβ. ευθ. η D Ψ 0278. 1881 𝔐 ¦ ἡ ℵ* ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ^{1} A B 0243. 33. 1739 *pc* | ⌜τ αυτου 𝔓^{46} ℵ B ¦ *txt* A D Ψ 0243. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 latt sy co • **9** ⌜-μιας D* ¦ αδικιαν ℵ A 33^{vid} *pc*; Or ¦ *txt* 𝔓^{46} B D² Ψ 0243. 0278. 1739. 1881 𝔐 latt sy^{h} • **11** ⌜-μενεῖς D² 0243. 365. 629 *pc* lat • **12** ⌜αλλαξεις ℵ* D* t vg$^{cl\ ww}$; Ath | □ D^{1} Ψ 0243. 0278. 33. 1881 𝔐 lat sy sa^{mss} bo; Ath ¦ *ut txt, sed om.* και D* ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B 1739 vg^{mss} • **14** ⌜-νιας B sa; Or^{pt}
¶ **2,1** □ *vs* 0243. 1739. 1881 • **2** ⌜-λου L • **4** ⌜συμμαρ- B | ο P 0243. 0278. 33. 81. 323. 365. 629. 630. 1505. 1739 *al* lat | ⌜ του θεου D*

⸢τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ, *Ps 8,5-7* Θ
ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν;
7 *ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους,*
δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, ⊤
8 *πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ.* 1K 15,27!
ἐν ⸢τῷ γὰρ⸣ ὑποτάξαι ○[αὐτῷ] τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. Νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα
3 ὑποτεταγμένα· **9** τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ 7 Ph 2,8s
καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, □ὅπως ⸢χάριτι θεοῦ⸣ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου.⸣ 5,4s
Mt 16,28! p
10 Ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ R 11,36!
πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. **11** ὅ R 8,29 · 12,2; 5,8s Act 3,15 · L 13,32 | 9,13; 13,12 Ex 31, 13etc J 17,19 · 10,10! ·
τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς ⸢καλεῖν 11,16 · J 20,17!
12 λέγων·
ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, *Ps 21,23* Θ J 17,6
ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε,
13 καὶ πάλιν·
ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ, *Is 8,17; 12,2* Θ *2Sm 22,3*
καὶ πάλιν·
ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. *Is 8,18* Θ
14 Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν⊤, ἵνα R 8,3
διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστιν τὸν διάβολον, **15** καὶ ἀπαλλάξῃ τού- 2T 1,10 · 1K 15,55 Ap 12,10
τους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν G 5,1
δουλείας. **16** οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. **17** ὅθεν ὤφειλεν κατὰ Is 41,8s
πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται 11s · R 8,3! ·
καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεὸν εἰς τὸ ἱλάσκε- 1Sm 2,35 · 4,14! · 5,1 R 15,17 Ex 4, 16 · 1J 2,2!

6 ⸢τις 𝔓46 C* P 81. 104. 1881 *pc* d vgmss bo • **7** ⊤ (Ps 8,7) και κατεστησας αυτον επι τα εργα των χειρων σου ℵ A C D* P Ψ 0243. 0278. 6. 33. 81. 104. 365. 629. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* lat (syp.h**) co | *txt* 𝔓46 B D2 𝔐 vgms • **8** ⸢ *2 1* 𝔓46 A C 0278. 33. 1881 𝔐 | *1* 104. 629*. 1175. 2464 *pc* bopt | *txt* ℵ B D Ψ 0243. 1739 *pc* bopt | ○ (𝔓46) B d v vgmss bopt | *txt* ℵ A C D Ψ 0243. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy • **9** [□ Semler *cj*] | ⸢χωρις θεου 0243. 1739* vgms; Orpt Ambr Hierpt Fulg • **11** ⸢ λων 33 • **14** ⊤παθηματων D* b (t) vgms

σθαι ⸢τὰς ἁμαρτίας⸣ τοῦ λαοῦ. **18** ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐ-
4,15! τὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

9,15 Ph 3,14 **3** Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, 4
4,14! · 10,23! κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμο-
Is 17,7 1 Chr 17,14 Ps 149,2 · λογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, **2** πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν
Nu 12,7 Θ ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ⸢ὅλῳ⸣ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. **3** πλείονος γὰρ
8,6 2 K 3,7ss ⸢οὗτος δόξης⸣ παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον πλεί-
ονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν· **4** πᾶς
Is 40,28 γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ ⸢ τὰ πάντα κατα-
Nu 12,7 Θ σκευάσας θεός. **5** καὶ *Μωϋσῆς* μὲν *πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ*
Jos 1,2etc *οἴκῳ αὐτοῦ* ὡς *θεράπων* εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομέ-
10,21 J 8,35 · νων, **6** Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· ⸢οὗ οἶ-
E 2,19 1 T 3,15 · 4,16! · 10,23 R 5,2 Kol 1,23 κός ἐσμεν ἡμεῖς, ⸢ἐάν[περ] τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύ-
χημα τῆς ἐλπίδος ⸢ κατάσχωμεν.

7 Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον·
Ps 95,7-11 *σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,*
8 *μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παρα-*
Ex 15,23; 17,7 *πικρασμῷ*
κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
Dt 6,16 **9** *οὗ ἐπείρασαν* ⸢ *οἱ πατέρες ὑμῶν ⸢ἐν δοκιμασίᾳ⸣*
καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου **10** *τεσσεράκοντα ἔτη·*
διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ⸢ταύτῃ
καὶ εἶπον· ἀεὶ πλανῶνται ⸢τῇ καρδίᾳ,
αὐτοὶ δὲ⸣ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου,
Nu 14,21-23 **11** *ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου·*
εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.
Jr 16,12; 18,12 **12** Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρδία
2 Th 2,3! πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος,
1 Th 5,11! **13** ἀλλὰ ⸢παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν,

17 ⸢ταις -τιαις A Ψ 33 *pc*

¶ **3,2** ○ 𝔓13.46vid B vgms co; Ambr *txt* ℵ A C D Ψ 0243. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat sy • **3** ᶠ 𝔓13 0243. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat | *txt* 𝔓46vid ℵ A B C D P Ψ 1505 *pc* • **4** ⸢τα C3 D2 Ψ 0278 𝔐 | *txt* 𝔓13.46 ℵ A B C* D* I K 0243. 6. 33. 1739. 1881 *pc* • **6** ⸢ος 𝔓46 D* 0243. 6. 1739 *pc* lat (syp) | *txt* 𝔓13 ℵ A B C Dl I Ψ 0278. 33. 1881 𝔐 v co; Hier | ⸢ † εαν 𝔓13 ℵ1 B D* P 0243. 33. 81. 630. 1175. 1739. 1881 *pc* lat καν ℵ* ⸣ *txt* 𝔓46 ℵ2 A C D2 Ψ 0278 𝔐 vgms; Lcf | ⸢ † μεχρι τελους βεβαιαν ℵ A C D Ψ 0243. 0278. 33. (ᵍ 323). 1739. 1881 𝔐 latt sy(p) bo | *txt* 𝔓13.46 B sa; Lcf • **9** ⸢με ℵ2 D2 Ψ 0243. 0278. 1739. 1881 𝔐 lat sy bo | *txt* 𝔓13.46 ℵ* A B C D* 33 *pc* sa; Cl Lcf | ⸢, εδοκιμασαν v vg; Ambr | , εδ. με ℵ2 D2 Ψ 0278 𝔐 ar vgmss sy(p) | *txt* 𝔓13.46 ℵ* A B C D* P 0243. 33. 81. 365. 1739. 1881 *pc* b vgms co; Cl Lcf • **10** ⸢ εκεινη C D2 Ψ 0278 𝔐 ar vgmss sy bo *txt* 𝔓13.46 ℵ A B D* 0243. 6. 33. 1739. 1881 *pc* lat sa; Cl | ⸢εν τη καρδ. αυτων, διο 𝔓13 • **13** ⸢-λεσατε 𝔓13

ἄχρις οὗ τὸ σήμερον ⌜καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ ⌟τις ἐξ ὑμῶν⌝ ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας – **14** μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ⌜ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν – **15** ἐν τῷ λέγεσθαι·

σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ.

16 ⌜τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν⌝; ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; **17** τίσιν δὲ ⊤ προσώχθισεν τεσσεράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ⌜ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; **18** τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ⌜ἀπειθήσασιν; **19** καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

7 Mc 4,19! R 7,11 | 1,9 · R 11,22 · 1,3; 11,1 · 2K 9,4 · 6,11 · 7s *Ps 95,7s* · Ex 17,1ss · 10 · Nu 14,29.32 · 1K 10,5 | 11 Nu 14,22s · 12; 4,6

5 **4** Φοβηθῶμεν οὖν, μήποτε καταλειπομένης ⊤ ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. **2** καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους μὴ ⌜συγκεκερασμένους τῇ πίστει ⌜τοῖς ἀκούσασιν⌝. **3** ⌜Εἰσερχόμεθα ⌜γὰρ εἰς ○[τὴν] κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν·

ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου·
○1 εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου,

καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. **4** εἴρηκεν ○γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτως· *καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ,* **5** καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· ⌜*εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.* **6** ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ⌜ἀπείθειαν, **7** πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, σή-

3,11 · 12,15 | G 5,2 · 1Th 2,13 · 3,11 *Ps 95,11* · *Gn 2,2* Θ · *Ps 95,11* · 3,19 | 3,7

13 ⌜ (*ex itac.?*) καλειτε A C 104. 1241. 2464 *al* | ⌟ B D 𝔐 sy^{h} ; *txt* 𝔓^{13} ℵ A C H P Ψ 0243. 0278. 33. 81. 104. 629. 1241. 1739. 1881. 2464 *al* lat • **14** ⌜υποστ. αυτου A 629. 1505 *pc* ar vg$^{cl.ww}$ | πιστεως 424^{c} • **16** [⌜τινές *et* ⌟, K L P 0243. 0278. 1739. 1881 *pm* latt] • **17** ⌜και A d | ⌜απειθησασιν A • **18** ⌜απιστησασιν 𝔓^{46} lat

¶ 4,1 ⊤της D* • **2** ⌜† -ρασμενος ℵ b d vg^{cl} sy^{p} sa^{mss}; Lcf ¦ -ραμμενοι (*et om.* τη πιστει) 104 ¦ *txt* 𝔓$^{13vid.46}$ A B C D* Ψ 0243. 0278. 33. 81. 1739. 2464 *pc* (ραμεν D^{2} 1881 𝔐) ar t v vg$^{st.ww}$ sy^{h} sa^{mss} | ⌜των ακουσαντων D* 104. 1505 *pc* sy^{hmg}; Lcf ¦ τοις ακουσθεισιν 1912 (lat) ¦ [⌜τ. ακουσμασιν Bleek *cj*] • **3** ⌜-χωμεθα A C *pc* | ⌜ ουν ℵ A C 0243. 0278. 81. 104. 365. 1739. 1881. 2464 *pc* vg^{ms} ¦ δε sy^{p} ¦ *txt* 𝔓$^{13.46}$ B D Ψ 33 𝔐 lat sy^{h} | ○ 𝔓$^{13vid.46}$ B D* ¦ *txt* ℵ A C D^{1} Ψ 0243. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 | ○1 𝔓^{13vid} A *pc* • **4** ○ 𝔓^{13} vg^{mss} sy^{p} • **5** ⌜ ἡ I 33. 326 ¦ – 𝔓^{13} D* 81. 629. 1739 *pc* bo ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D^{1} Ψ 1881 𝔐 lat sy^{h} sa^{mss} • **6** ⌜απιστιαν 𝔓^{46} ℵ* lat

μερον, ἐν Δαυὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς ⌜προείρηται·

3,7s *Ps 95,7s* *σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,*
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.

Dt 31,7 Jos 22,4 **8** εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ⌜ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. **9** ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. **10** ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός. **11** Σπουδάσωμεν 6
οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν
3,18 | Act 7,38! 1P 1,23 · τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ⌜ἀπειθείας. **12** Ζῶν
Sap 7,22-30 Is 49,2 E 6,17 Ap 1,16; 2,12! Sap 18,15s · γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ⌜ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑ-
J 12,48 1K 4,5 | πὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διϊκνούμενος ἄχρι με-
Hen 9,5 ρισμοῦ ψυχῆς καὶ ⌜πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν,
L 16,2! καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· **13** καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

2,17; 3,1; 5,5.10; 6,20; 7,26; 8,1; 9, 11; 10,21 · E 4,10! · 7,3! · 10,23! | **14** Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐ-
5,2 · 2,17s Mt 4, 1-11 p; 26,41 p L 22,28 · R 8,3! · 7, 26 J 8,46! PsSal 17,36 | 10,22 · 3,6; 10,19.35 1J 3,21! ρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. **15** οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. **16** προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν ⁰εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

7,28 · **5** Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ
2,17! Ex 18,19 · ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσ-
8,3 | 4,15 φέρῃ δῶρά ⁰τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, **2** μετριοπα-
Mt 18,12 θεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ
cf 7,28 | αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν **3** καὶ ⌜δι' αὐτὴν⌝ ὀφείλει, καθ-
7,27; 9,7 Lv 9,7; 16,6.15s | ὡς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ⌜αὐτοῦ προσφέρειν
J 3,27 ⌜περὶ ἁμαρτιῶν. **4** καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τι-

7 ⌜-ρηκεν B 1739. 1881 *pc* ¦ ειρηται D^2 𝔐 . *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A C D* P Ψ 0278. 33. 81. 104. 326. 1505. 2464 *pc* latt $sy^{(p)}$ • **8** ⌜αρα B • **11** ⌜απιστιας $\mathfrak{P}^{46}$ 104 *pc* lat sy^{h} ¦ αληθειας D* • **12** ⌜εναργης B; Hier^{pt} | ⌜ σωματος 1505. 2464 *pc* • **16** ⁰ B

¶ **5,1** ⁰ $\mathfrak{P}^{46}$ B D^1 Ψ *pc* • **3** ⌜ δια ταυτην C^3 D^2 𝔐 sy^{hmg} δια ταυτα 467 ar b $vg^{cl.ww}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B C* D* P 0278. 33. 81. 1505. 1739. 1881. 2464. *l* 249. *l* 846 *pc* sy co (Ψ *illeg.*) | ⌜† εαυ- ℵ A C D^2 Ψ^{vid} 0278^{c}. 33. 1739 𝔐 *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ B D* 0278*. 1881. *l* 846 *pc* | ⌜ υπερ C^3 D^2 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B C* D* P Ψ 0278. 33. 81. 104. 1505. 1739. 1881. *l* 249. *l* 846 *pc*

μὴν ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ ⸋καθώσπερ καὶ Ἀαρών⸌. Ex 28,1

5 Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· 4,14!

υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· 1,5! *Ps 2,7* ©

6 καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει·

σὺ ⸆ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ, c. 7 *Ps 110,4* 1 Mcc 14,41

7 ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σῴζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ ⸆ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, **8** καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, **9** καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, **10** προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ. Mt 26,38-46 J 12, 27 Ps 22,25 2,10 Ph 2,8 | 7,28; 2,10 · 9,12 Is 45,17 | 4,14! · Ps 110,4

7 **11** Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ○ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. **12** καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ ⸉διδάσκειν ὑμᾶς⸊ ⸋τινὰ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος ○[καὶ] οὐ στερεᾶς τροφῆς. **13** πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ⸆ ἐστιν· **14** τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ. 6,12 cf 6,1 1 K 3,1-3 1 P 2,2 E 4,14! E 4,13! R 16,19 Gn 2,17; 3,5

6 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, **2** βαπτισμῶν ⸉διδαχῆς ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς ○τε νεκρῶν καὶ κρίματος αἰωνίου. **3** καὶ τοῦτο ⸉ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ θεός. cf 5,12 1 K 3,10 Act 20,21 · 9,14 | Act 6,6! Act 18,21!

4 ▫ 𝔓13ˣⁱᵈ | ⸉καθαπερ ℵ² C² D² Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐 ¦ καθως C* *l* 846 ¦ *txt* 𝔓46 ℵ* A B D* 33. *l* 249 *pc* • **6** ⸆ει 𝔓46 P 629 *pc* • **7** [⸆ουκ Harnack *cj*] • **11** ○ 𝔓46* D* P • **12** ⸉ -σκεσθαι υμ. (- 1912) 462. 1912 latt sy^{hmg} | ⸉, τινα B² D² 0122. 0278 𝔐 latt sa^{mss} bo ¦ – 6. 1739. 1881 *pc* ¦ *txt* Ψ 81 *pc* (𝔓46 ℵ A B* C D* P 33 *sine acc.*) | ○† 𝔓46 ℵ* B² C 33. 81. 1739 *pc* lat; Or Did ¦ *txt* ℵ² A B* D Ψ 0122. 0278. 1881 𝔐 vg^{ms} sy; Cl • **13** ⸆ακμην D*

¶ **6,2** ⸉ διδαχην 𝔓46 B 0150 d | ○† B D* P 365 *pc* vg^{ms} co ¦ *txt* 𝔓46 ℵ A C D² I Ψ 0122. 0252. 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 lat • **3** ⸉-σωμεν A C D P Ψ 81. 104. 326^{vid}. 365. 1505. 2464 *pm* vg^{ms} ¦ *txt* 𝔓46 ℵ B I K L 0122. 0278. 6. 33. 629. 630. 1241. 1739. 1881 *pm* lat sa^{mss} bo

10,26s.32 Mt 21, 31 1J 5,10 J 4,10 |
1P 2,3 · Jos 21,45; 23,15 Θ
2,5! Mt 12,32 | Ez 18,24 ·
10,29 2P 2,21 1K 11,27
7,3! · Kol 2,15 |
Gn 1,11s Dt 11,11

4 Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου **5** καὶ καλὸν γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος **6** καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. **7** γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον πολλάκις ὑετὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται,

Gn 3,17s Mt 7,16; 13,7

μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· **8** ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.

R 15,14

9 Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ⌜ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν. **10** οὐ

Apc 2,19 1Th 1,3

γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ ⊤ τῆς ἀγάπης ⌜ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. **11** ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς

10,22 · 3,14 |

τὴν πληροφορίαν τῆς ⌜ἐλπίδος ἄχρι τέλους, **12** ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

5,11 · 1K 11,1! · 15.17; 10,36; 11,9 PsSal 12,6 |
R 4,20

13 Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' *8*

Gn 22,16

οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσεν καθ' ἑαυτοῦ **14** λέγων·

Gn 22,17

⌜εἰ μὴν⌝ εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε·

12!; 11,33

15 καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας.

Ex 22,10

16 ἄνθρωποι ⊤ γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· **17** ἐν ᾧ ⌜περισσότερον ⌟ βουλόμενος ὁ θεὸς⌞ ⌜ἐπιδεῖξαι

12!

τοῖς ⊤ κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς

J 8,17!

βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, **18** ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι ○[τὸν] θεόν,

Nu 23,19 1Sm 15,29

ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι

9 ⌜αδελφοι ℵ* Ψ 0278 *pc* sy | αγαπ. αδ. 257? r vg^{ms}; Aug • **10** ⊤ (1Th 1,3) του κοπου D^{2} 𝔐 bo *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D* P Ψ 0278. 6. 33. 81. 104. 365. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* latt sy sa | ⌜ην 𝔓^{46} B^{2} (Ψ) 1505. 1739. 1881 *pc* | *txt* ℵ A B* C D 0278. 33 𝔐 • **11** ⌜πιστεως I *pc* ar* | πιστ. της ελπ. 33 • **14** · ἡ μην Ψ 1739. 1881 𝔐 ει μη D^{1} L^{s}(*: ημιν!) latt | οντως δη 0278 | *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D* P 33. 104. 326. 2464 *pc* • **16** ⌜μεν C D^{2} 0278. 33 𝔐 bo | *txt* 𝔓^{46} ℵ A B D* P Ψ 81. 1505. 1739. 1881 *pc* lat sa • **17** ⌜-τερως B | ⌟ 𝔓$^{46.89vid}$ D 323 ar vg^{ms} | ⌞-ξασθαι A *pc* | ⊤κλητοις 69 • **18** ○† ℵ^{2} B D Ψ 𝔐; Eus^{pt} | *txt* 𝔓^{46} ℵ* A C P 0278. 33. 1505. 1739. 1881 *pc*; Eus^{pt}

τῆς προκειμένης ἐλπίδος· **19** ἣν ὡς ἄγκυραν ⌜ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, **20** ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

Kol 1,5 | Lv 16,2.12 9,3; 10,20 | 5,6 Ps 110,4 · 4,14!

9 **7** Οὗτος γὰρ ὁ *Μελχισέδεκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου,* ⌜*ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων* ⊤ *καὶ εὐλογήσας αὐτόν,* **2** *ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ* ⌜*πάντων* ἐμέρισεν *Ἀβραάμ,* πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης ἔπειτα δὲ καὶ *βασιλεὺς Σαλήμ,* ὅ ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης, **3** ἀπάτωρ ἀμήτωρ ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.

Gn 14,17-20 J 7,27 4,14; 6,6; 10,29 Ps 110,4 · 10,12.14

4 Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, *ᾧ* ○*[καὶ] δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν* ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. **5** καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἔστιν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· **6** ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν ⊤ Ἀβραὰμ καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας ⌜εὐλόγηκεν. **7** χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. **8** καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. **9** καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι' Ἀβραὰμ καὶ ⌜Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται· **10** ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ⊤ Μελχισέδεκ.

2 *Gn 14,20* Nu 18,21 Gn 35,11 Gn 14,19 Gn 14,17

10 **11** Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης ○ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' ⌜αὐτῆς ⌜νενομοθέτηται, τίς ἔτι χρεία κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ

8,6 5,6 Ps 110,4

19 ⌜εχωμεν D 0278 *pc* ar vg^{mss}

¶ **7,1** ⌜ος ℵ A B C^{1} D I K 0278. 33 *pc* ¦ *txt* 𝔓^{46vid} C* Ψ 1739. 1881 𝔐 | ⌜οτε εδιωξεν τους αλλοφυλους και εξειλατο Λωτ μετα πασης αιχμαλωσιας 460 • **2** ⌜παντος B ¦ παντος αυτω 𝔓^{46} sy^{p} • **4** ○† 𝔓^{46} B D* 6. 1739. 1881 *pc* r vg^{mss} sy^{p} co ¦ *txt* ℵ A C D^{2} Ψ 0278. 33 𝔐 lat sy^{h} ' • **6** ⌜τον ℵ^{2} A D^{1} Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐; Epiph ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* B C D* 33 *pc* | ⌜ γησεν A C P Ψ 0278. 81. 104. 365. 1505. 1739. 1881 *al* ¦ *txt* ℵ B D 33 𝔐 • **9** ⌜† Λευ(ε)ις ℵ^{2} A B C*,^{2} 6. 81. 630*. 1505. 1739 *pc* μ ¦ *txt* (*vl* ει) ℵ* C^{2} D Ψ 0278. 33. 1881 𝔐 lat sa^{ms} bo (D: *incert.*) • **10** ⌜ο A C^{1} D^{2} 33. 1881 𝔐 ' *txt* 𝔓^{46} ℵ B C* D* Ψ 0278. 365. 1505. 1739 *pc* • **11** ○ B *pc* | ⌜αὐτῇ D^{2} 1881 𝔐 ¦ αυτην 6. (326). 614 *al* ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D* L P Ψ 0278. 33. 104. (365). 1175. 1241. 1505. 1739 *al* | ⌜-θετητο D^{2} Ψ 𝔐 ' *txt* 𝔓^{46} ℵ A B C D* P 0278. 6. 33. 81. 104. 365. 1505. 1739. 1881 *pc*

οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; **12** μετατιθεμένης
γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γί-
νεται. **13** ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας ⌜μετέ-
σχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς ⌜προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ·
Gn 49,10 Is 11,1 Ap 5,5 · L 1,78! · 2,3; 13,20 **14** πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡ-
μῶν⊤, εἰς ἣν φυλὴν ⌜περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλά-
λησεν⌝. **15** καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ
Ps 110,4 τὴν ὁμοιότητα Μελχισέδεκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, **16** ὃς
οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς ⌜σαρκίνης γέγονεν ἀλλὰ κατὰ
δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. **17** ⌜μαρτυρεῖται γὰρ ὅτι
5,6 *Ps 110,4* *σὺ ⊤ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ.*
9,26 cf 10,9 **18** ἀθέτησις ○μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ
R 8,3 · 13,9 | 9,9; 10,1 s. 4.11 τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές – **19** οὐδὲν γὰρ ἐτελείω-
σεν ὁ νόμος – ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος δι' ἧς
ἐγγίζομεν τῷ θεῷ.

20 Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας· οἱ μὲν γὰρ
χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, **21** ὁ δὲ μετὰ
ὁρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν·
Ps 110,4 *ὤμοσεν κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται·*
σὺ ⊤ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα⊤.
8,6-10; 9,15-20; 10,29; 12,24; 13, 20! L 22,20! · Sir 29,14 ss | **22** κατὰ ⌜τοσοῦτο ○[καὶ] κρείττονος διαθήκης γέγονεν
ἔγγυος Ἰησοῦς. **23** Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσιν γεγο-
νότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· **24** ὁ
5,6; 13,8 L 1,33 δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει
τὴν ⌜ἱερωσύνην· **25** ὅθεν καὶ σῴζειν εἰς τὸ παντελὲς δύ-
11,6 · Ap 1,18 ναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε
R 8,34! ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.
4,14! **26** Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ○καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος
4,15! ἄκακος ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ

13 ⌜ εσχεν $\mathfrak{P}^{46}$ | ⌜-εσχεν $\mathfrak{P}^{46}$ A C 33. 81. 1739 *pc* ¦ μετεσχεν (-σχηκεν K *pc*) K P *pc* ¦ *txt* ℵ B D Ψ 0278. 1881 𝔐 co • **14** ⊤ Ιησους 104. 365 *pc* | ⌜ *1–3 5 4* 0278 ¦ *1 2 4 3 5* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* 104 *pc* ¦ *3 1 2 4 5* 81. 1739. 1881 *pc* lat ¦ ουδ. π. ιερωσυνης (ᶦ C^3) M. ελ. C^3 D^2 𝔐 b vg^{mss} ¦ ουδ. π. ιερωσ. ελ. M. Ψ 1505 *pc* ¦ *txt* $ℵ^2$ A B C* D* P 33. 365 *pc* • **16** ⌜ ικης C^3 D^2 Ψ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B C* D*^{c} L P 0278. 6. 33. 81. 365. 614. 630. 1739. 1881 *al* • **17** ⌜-ρει C D^2 𝔐 sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B D* P Ψ 0278. 6. 33. 81. 104. 365. 1739. 1881. 2464 *pc* co | ⊤ει $\mathfrak{P}^{46}$ D^2 K P 326. 1175. 1881 *pm* • **18** ○ $\mathfrak{P}^{46}$ 1241 sa • **21** ⊤ει $\mathfrak{P}^{46}$ D^2 K P 326. 1175. 1739 *al* ¦ *txt* ℵ A B C D* Ψ 0278. 33. 1881 𝔐; Eus | ⊤ (17) κατα την ταξιν Μελχισεδεκ $ℵ^2$ A D Ψ 1739. 1881 𝔐 vg^{mss} sy bo^{pt}; Eus ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ (ℵ*) B C 0278. 33. 81. 629. 2464 *pc* lat sa bo^{pt} • **22** ⌜ τοσουτον $ℵ^2$ D^2 Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A B C D* P 33. 81. 326. 365 *pc* | ○ $\mathfrak{P}^{46}$ $ℵ^2$ A C^2 D Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐 lat sy co ¦ *txt* ℵ* B C* 33 *pc* μ • **24** ⌜ιερατειαν D* • **26** ○ ℵ C Ψ 0278. 33. 1881 𝔐 co ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ A B D 104*. 1739 *pc* sy; Eus

ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος, **27** ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ ⌜οἱ ἀρχιερεῖς⌝, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν ⌜θυσίας ἀναφέρειν ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν ⌜ἀνενέγκας. **28** ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ⌜ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

1,3 **E** 4,10 | 10,11 **Ex** 29,38s **Nu** 28,3s · 5,3! **Lv** 16,6.11.15 · 9,12! 5,1 5,2 5,9!

8 Κεφάλαιον δὲ ⌜ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς ⌜οὐρανοῖς, **2** τῶν ἁγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος, ⊤οὐκ ἄνθρωπος. **3** Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. **4** εἰ μὲν ⌜οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεύς, ὄντων ⊤ τῶν προσφερόντων κατὰ ⊤ νόμον τὰ δῶρα· **5** οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν· *ὅρα* γάρ φησιν, *ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει*· **6** ⌜νυν[ὶ] δὲ διαφορωτέρας ⌜τέτυχεν λειτουργίας, ὅσῳ ○καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.

4,14! · 1,3! **Ps** 110,1 **Nu** 24,6 Θ · 9,11! | 5,1 9,23 · 10,1 **Kol** 2,17 · 12,25! *Ex 25,40*.39 **Act** 7,44 7,22! · 9,15! 7,11

11 **7** Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν ⌜δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. **8** μεμφόμενος γὰρ ⌜αὐτοὺς λέγει·

ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος,
καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ
καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν,

Jr 31,31-34

27 ⌜ο αρχιερευς D* ¦ οι ιερεις 323. 945 *pc* | ⌜ θυσιαν D P 630 *pc* r vg^{mss}; Ambr Aug ¦ – $\mathfrak{P}^{46}$ vg^{mss} | ⌜ προσεν- ℵ A I 0278. 33. 365 *pc* sy^{hmg} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ B D Ψ 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ sy^{h} co • **28** ⌜ιερεις $\mathfrak{P}^{46vid}$ D* I^{vid} *ex* latt? sy^{p} sa

¶ **8,1** ⌜εν A *pc* b vg^{ms} | ⌜ υψηλοις 33 vg^{mss}; Eus ¦ ουρανιοις 365 *pc* • **2** ⊤και ℵ^{2} A D^{2} Ψ 0278. 1881 $\mathfrak{M}$ lat sy; Or ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* B D* 33. 1739 *pc*; Eus • **4** ⌜γαρ D^{2} Ψ $\mathfrak{M}$ sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B D*^{c} P 0278. 33. 81. 1739. 1881. 2464 *pc* latt bo | ⌜των (· Ψ *pc*) ιερεων (+ ετερων Ψ) D^{2} (Ψ) 0278 $\mathfrak{M}$ sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A B D* P 6. 33. 81. 365. 629. 1739. 1881. 2464 *pc* lat co | ⊤ τον ℵ^{2} D Ψ 0278. 1739 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A B 33. 1505. 1881 *pc* • **6** ⌜ † νυν $\mathfrak{P}^{46*}$ B D* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46c}$ ℵ* A D^{1} Ψ 0278. 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ | ⌜ τετευχεν ℵ^{2} B D^{2} 0278. 365. 945. 1175 *pm* ¦ τετυχηκεν P Ψ 6. 33. 104. 326. 629. 630. 1505. 1739. 1881 *al* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A D* K L 81. 1241. 2464 *pm* | ○ D* K 326. 1505 *pc* • **7** ⌜ετερας B* ¦ δευτερος 365 • **8** ⌜αυτοις $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ^{2} B D^{2} 0278. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* ℵ* A D* I K P Ψ 33. 81. 326. 365. 1505. 2464 *al* latt co; Cyr

Ex 19,5s **9** *οὐ κατὰ τὴν διαθήκην, ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν*
ἐν ⌜*ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν*
ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου,
κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος·
10,16s **10** *ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη* ⊤, *ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ*
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος·
διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν
καὶ ἐπὶ ⌜*καρδίας αὐτῶν* ⌜*ἐπιγράψω αὐτούς,*
2K 6,16 *καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν,*
καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν·
11 *καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν* ⌜*πολίτην αὐτοῦ*
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν ○*αὐτοῦ λέγων· γνῶθι τὸν*
ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με [κύριον,
ἀπὸ μικροῦ ⊤ *ἕως μεγάλου αὐτῶν,*
12 *ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν*
⌜*καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν*⌝ *οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.*
R 10,4! · 9,18 **13** ἐν τῷ λέγειν καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

10 **9** Εἶχε μὲν οὖν ○[καὶ] ἡ πρώτη ⊤ δικαιώματα λατρείας τό τε ἅγιον κοσμικόν. **2** σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ
Ex 25,23.30s · 2Chr 13,11 𝔊 πρώτη ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων⊤, ἥτις λέγεται ⌜ᾍγια· **3** μετὰ δὲ τὸ δεύτερον
6,19! Ex 26,31.33 | καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ⌜ᾍγια Ἁγίων⌝, **4** ⌜χρυ-
Ex 25,16.21 σοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ⌝ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθή-
Ex 16,33 κης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος
Nu 17,25 χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ○ἡ βλα-
Dt 9,9 στήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης, **5** ὑπεράνω δὲ αὐ-

9 ⌜-ραις B sa^{ms} • **10** ⊤μου A D Ψ bo^{pt} | ⌜-διαν ℵ* K *pc* ¦ -διαις P 104. 365 *pc* d vg^{mss} ¦ δια B ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ^{2} A D Ψ 0278. 0285. 33. 1739. 1881 𝔐 sy; Cyr | ⌜γραψω 𝔓^{46} B Ψ 0285*^{vid} • **11** ⌜πλησιον P 81. 104. 365. 629. 630. 2464 *al* lat sy^{hmg}; Cyr ¦ πλ. αυτου και εκαστος τ. πολ. 326 ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B D 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 sy co | ○ 𝔓^{46} D* *pc* | ⊤αυτων D^{2} 𝔐 vg^{ms} sy co ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ A B D* K P 0278. 0285. 33. 81. 104. 1739. 1881. 2464 *al* lat; Cyr • **12** ⌜(10.17) κ. τ. αμ. αυτ. και των ανομιων αυτων ℵ^{2} A D 0285^{vid} 𝔐 vg^{ms} sy^{h} ¦ και των αν. αυτ. και των αμ. αυτ. 075 *pc* ¦ και των αν. αυτ. 0278. 33 *pc*; Cyr ¦ *txt* 𝔓^{46} ℵ* B 81. 629. 1739. 1881 *pc* lat sy^{p} co

¶ **9,1** ○ 𝔓^{46} B 6. 629. 1739. 1881 *pc* sy^{p} co ¦ *txt* ℵ A D 0278. 0285. 33 𝔐 latt sy^{h} | ⊤σκηνη 6^{mg}. 81. 104. 326. 365. 629. 630. 2464 *al* vg^{ms} • **2** ⌜και το χρυσουν θυμιατηριον B sa^{mss} (*cf vs* 4) | ⌜άγία 365. 629 *al* b vg^{mss} ¦ τα αγια B ¦ αγ. αγιων 𝔓^{46} A D* vg^{mss} ¦ *txt* D^{2} 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 (ℵ D^{1} I P: *sine acc.*) • **3** ⊤τα αγια των αγιων ℵ^{2} B D^{2} K L 0278. 1241. 1505 *al* ¦ αγ. των αγιων P 1739 *pc* ¦ αγια? (*sed ex err.* ανα!) 𝔓^{46} ¦ *txt* ℵ* A D* I^{vid} 33. 1881 𝔐 • **4** ⌜εχουσα (*sed cf vs* 2) B sa^{mss} | ○ B *pc*

τῆς Χερουβὶν δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. **6** Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, **7** εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, **8** τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν, **9** ἥτις ⊤ παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ⌜ἣν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, **10** μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς⌟, δικαιώματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

12 **11** Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν ⌜γενομένων ἀγαθῶν διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, **12** οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια ⊤ αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος. **13** εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, **14** πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος ⌜αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ⌜ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι⌟⊤.

15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. **16** ⌜Οπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· **17** διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ ⌜μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. **18** ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγ-

Ex 25,18.22

Nu 18,3s

Ex 30,10 Lv 16,2. 14s.18s · 18 · 5,3! Lv 16, 11.16

cf 10,19

7,19!

cf 13,9 Lv 11,2

Lv 15,18 Nu 19,13 · 1

4,14! · 10,1

24; 8,2 2K 5,1!

19; 10,4 · 13,12 · 24 · 7,27; 10,10 · 5,9 L 24,21! Dn 9,24 |

10,4 · Nu 19,9.17·

Lv 17,11 | R 5,9 1J 1,7!

25 J 10,18

1P 1,19 · 1,3 · 1T 3,9! ·

6,1 · R 1,9! · 1Th 1,9! |

7,22! Jr 31,31 · 8,6; 12,24 1T 2,5 G 3,19 ·

3,1 E 1,18!

8,13 · 7

9 ⊤πρωτη D* | ⌜ον D² 𝔐 (d) sy^h bo | *txt* ℵ A B D* 0278. 33. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* lat • **10** ⌜και δικ-ματα ℵ² B *pc* | και δικ-μασιν D¹ 𝔐 ar vg sy^h | , δικ-μα D* | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A I P 0278. 33. 81. 104. 1739. 1881. 2464 *pc* b sa • **11** ⌜μελλοντων ℵ A D² I^vid 0278. 33. 1881 𝔐 lat sy^hmg co; Eus | *txt* (𝔓⁴⁶) B D* 1739 *pc* sy^(p).h • **12** ⊤των αγιων P • **14** ⌜αγιου ℵ² D* P 81. 104. 326. 365. 629. 630. 2464 *al* ar vg sa^mss bo | *txt* 𝔓^17vid.46 ℵ* A B D² 0278. 33. 1739. 1881 𝔐 b sy^p; Ambr | ⌜υμων ℵ D² 0278. 33. 1739^c. 1881 𝔐 lat sy^h sa bo^pt | – 614 *pc* | *txt* A D* K P 365. 1739* *al* vg^cl sy^p bo^pt; Ambr | ⊤ (1Th 1,9) και αληθινω A P 0278. 104 *pc* b bo • **17** ⌜μη τοτε ℵ* D*

κεκαίνισται· **19** λαληθείσης γὰρ πάσης ⊤ ἐντολῆς κατὰ
Ex 24,3-8 ○τὸν νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα
12!s τῶν ⸢μόσχων [καὶ τῶν τράγων]⸣ μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου
Lv 14,4 Nu 19,6 κοκκίνου καὶ ὑσσώπου αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν
λαὸν ἐρράντισεν **20** λέγων·
Ex 24,8 Mt 26, 28 p · 7,22! *τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός.*
Lv 8,15.19 Ex 40,9 **21** καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας
Lv 17,11 E 1,7 τῷ αἵματι ὁμοίως ἐρράντισεν. **22** καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι
πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον καὶ χωρὶς αἱματεκ-
χυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις.
8,5 **23** Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείτ-
11! τοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας. **24** οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα
12 εἰσῆλθεν ἅγια Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς
αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ
R 8,34! | 14 θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· **25** οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν,
ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια ⊤ κατ' ἐνι-
αυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ, **26** ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις
12!; 10,2; 12,26s 1 P 3,18 · 1,2 Mt 13,39! 1 K 10,11! G 4,4 1 P 1,20 · 1,3 · 1 J 3,5 Test Lev 18,9 | ⸢παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συν-
τελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ⸢[τῆς] ἁμαρτίας⸣ διὰ τῆς
θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. **27** καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται
Gn 3,19 τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις,
26! 10,12.14 R 6,10 1 P 2,24; 3,18 · Is 53,12 **28** οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολ-
λῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας
Ph 3,20 ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν ⊤.
8,5 Kol 2,17 · 9,11vl **10** Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν,
⸢οὐκ αὐτὴν⸣ τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνι-
αυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ⊤ ⸢ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ δι-
7,19! ηνεκὲς οὐδέποτε ⸢δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶ-
σαι· **2** ἐπεὶ ⸢οὐκ ἂν⸣ ἐπαύσαντο προσφερόμεναι διὰ τὸ

19 ⸢της $\mathfrak{P}^{46}$ D* | ○ ℵ* D^2 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ² A C D* L 0278. 33. 81. 104. 1241. 1505. 2464 *al* | *1* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ² K L Ψ 0278. 1241. 1505. 1739. 1881 *al* $sy^{(p)}$ ¦ *4 2 3 1* D 365 sa^{mss} ¦ *1 2 4* 33 $\mathfrak{M}$ bo ¦ *txt* ℵ* A C 81. 326. 629. 2464 *al* lat sa^{mss} • **25** ⊤των αγιων ℵ² *pc* sa^{mss} • **26** ⸢αποθανειν 1908 *pc* sa | *2* $\mathfrak{P}^{46}$ C D^2 Ψ 0278. 0285. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ ¦ αμαρτιων D*; (Eus) Aug ¦ *txt* ℵ A I P 33. 81. 104. 365. 630 *pc* • **28** ⊤ δια (+ της 1505 *pc*) πιστεως A P 0285. 81. 1505 *pc* (ℑ 0278. 69 *pc*) b vg^{mss} sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ C D Ψ 33. 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ lat sy^{p} co

¶ **10,1** ⸢ουκ αυτων 1908 sy^{p} ου κατα 69 | και $\mathfrak{P}^{46}$ | ⸢αυτων ℵ P (365 *pc*) b | ⸢αις D* H L 0278 *pc* z ¦ – $\mathfrak{P}^{46*}$ A 33. 1505 *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46c}$ ℵ C D^2 Ψ 1739. 1881 $\mathfrak{M}$ lat | ⸢-νανται ℵ A C D^1 P 0278. 33. 81. 104. 614. 1241. 1505 *pm* ar b z* vg^{ms} sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ D*.² H K L^{s} 0285. 326. 365. 629. 630. 1739. 1881 *pm* f r vg • **2** ⸢ου H* ¦ καν $\mathfrak{P}^{46}$ (365) *pc* ¦ αν 614. 630. 1505. 1739. 1881 *al*

μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ κεκαθαρισμένους; **3** ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν· **4** ἀδύνατον γὰρ αἷμα ⸂ταύρων
13 καὶ τράγων⸃ ⸂ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. **5** Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει·

θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας,
σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι·
6 ⸂*ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας.*
7 *τότε εἶπον· ἰδοὺ ἥκω,*
ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται ᵀ *περὶ ἐμοῦ,*
τοῦ ποιῆσαι ὁ θεὸς τὸ θέλημά σου.

8 ἀνώτερον λέγων ὅτι

⸂*θυσίας καὶ προσφορὰς*⸃ καὶ *ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας*
οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας,

αἵτινες κατὰ ᵀ νόμον προσφέρονται, **9** τότε εἴρηκεν· *ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι* ᵀ *τὸ θέλημά σου.* ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ, **10** ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν ᵀ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ ⸂σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

11 Καὶ πᾶς μὲν ⸂ἱερεὺς ἕστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ⸂ἁμαρτίας, **12** ⸂οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ⸂ἐν δεξιᾷ⸃ τοῦ θεοῦ, **13** τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ ᴼ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. **14** ⸂μιᾷ γὰρ προσφορᾷ⸃ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ⸂ἁγιαζομένους. **15** Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ ⸂εἰρηκέναι·

1 T 3,9!

9,26! | Nu 5,15 Θ ·

Lv 16,34 | 7,18s; 9,12!s Is 1,11

J 11,27!

Ps 40,7-9 Mt 9,13!

Lv 4,14etc

36

5s

7

14,29; 13,12 1 Th 4,3 ·
E 5,2

9,12!

7,27! · Dt 10,8; 18,7

7,18s!

9,28!
Ps 110,1
Mt 22,44!

9,28!

10! | 3,7

4 ˢ $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ 326. 1881 *pc* sa; Aug | *txt* A C D Ψ 0278. 33. 1739 𝔐 latt sy bo | ⸂αφελειν L *pc* • **6** ⸂-μα $\mathfrak{P}^{46}$ D 1881 vg^{mss} sa^{mss} | *txt* ℵ A C Ψ 0278. 1739 𝔐 r vg^{cl} sy sa^{mss} bo • **7** ᵀ⸂γαρ $\mathfrak{P}^{46}$ D*^{2} • **8** ⸂-ιαν κ. -ραν ℵ^{2} D^{2} I Ψ 0278. 1739. 1881 𝔐 sy^{h} sa^{mss} | *txt* ℵ* A C D* P 33. 1175 *pc* latt sy^{p} sa^{mss} bo | ᵀ⸂τον D 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A C P Ψ 0278. 33. 81. 104. 326. 1175. 1505. 1739. 1881. 2464 *pc* • **9** ᵀ, ο θεος, ℵ^{2} 0278^{vid}. 1739 𝔐 lat sy^{p,h**} bo^{mss} | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A C D K P Ψ 33. 326. 1175. 1505. 1881. 2464 *al* r • **10** ᵀ⸂οι D^{2} 𝔐 | ημεις 323 *pc* | *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ A C D* P Ψ 0278. 33. 81. 104. 365. 629. 630. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* latt co | ⸂αιματος D* • **11** ⸂αρχιε A C P 0278. 104. 365. 614. 630. 1175. 2464 *al* sy^{p,h**} sa | *txt* $\mathfrak{P}^{46.79vid}$ ℵ D Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 bo | ⸂-ιαν $\mathfrak{P}^{13}$ • **12** ⸂αυτος D^{2} 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{13.46.79vid}$ ℵ A C D* P Ψ 0278. 33. 81. 1505. 1739. 1881 *pc* latt sy co | ⸂εκ δεξιων (ℵ*: εκ -ια*!*) A 104 • **13** ᴼ $\mathfrak{P}^{13}$ • **14** [⸂μία γ. ρά Bengel *c.* 33. 630. 1881 *pc*] | ⸂ανασωζομενους $\mathfrak{P}^{46}$ • **15** ⸂προειρ 𝔐 | *txt* $\mathfrak{P}^{13.46}$ ℵ A C D P Ψ 33. 81. 104. 326. 365. 1505. 1739. 1881. 2464 *al* latt co

8,10 *Jr 31,33*

16 *αὕτη* ⊤ *ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι* πρὸς αὐτοὺς
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος·
διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν
καὶ ἐπὶ ⌜*τὴν διάνοιαν*⌝ *αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,*

8,12 *Jr 31,34*

17 ⊤ *καὶ τῶν ἁμαρτιῶν* ○*αὐτῶν* καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν
οὐ μὴ ⌜*μνησθήσομαι ἔτι.*

18 ὅπου δὲ ἄφεσις ○τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

4,16! E 3,12 · E 1,7! · J 14,6 · 6,19!s | 4,14! Zch 6,11s · 3,6! | 4,16 · Is 38,3 Θ · 6,11 · 1T 3,9! · E 5,26! Ex 29,4 Lv 16,4 · Ez 36,25 | 3,1; 4,14 · 3,6! · 1K 10,13!

19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, **20** ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος□, τοῦτ' ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ⌝, **21** καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, **22** ⌜προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ· **23** κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ⊤ ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, **24** καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους ⌜εἰς παροξυσμὸν⌝ ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, **25** μὴ ⌜ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες⊤, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν. *14*

Tt 2,14! | 2Th 2,1 Jc 2,2 · 3,13; 13,22 · Ez 7,4 Θ Mc 13,28

6,4-8! · 2T 3,7! 2P 2,21 · 31 · 9,27 · Is 26,11 Θ Zph 1,18 | Ps 109,12 · *Dt 17,6* Nu 35,30 · 2,3! · 7,3! · Mt 7,6 · Ex 24,8 · 7,22! ·

26 Ἑκουσίως ○γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ⌜ἁμαρτιῶν ⌜ἀπολείπεται θυσία, **27** φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. **28** ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ⊤ *ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει·* **29** πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ⌜ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς ⊤ διαθήκης κοινὸν ἡγησά-

16 ⊤ δε $\mathfrak{P}^{13}$ D*.c lat | ⌜των διανοιων D¹ Ψ 𝔐 it vg^{cl} sy$^{(p)}$; Ambr *txt* $\mathfrak{P}^{13.46}$ ℵ A C D* I P 33. 81. 1739. 1881. 2464 *pc* z vgst • **17** ⊤υστερον λεγει 104. 323. 945. 1739. 1881 *al* vg^{ms} sy^{hmg} sa ¦ τοτε ειρηκεν 1505 *pc* sy^{h} | ○ $\mathfrak{P}^{13vid.46}$ D* 33. 104. 1739 *pc* lat ¦ *txt* ℵ A C D¹ Ψ 1881 𝔐 vg^{mss} sy | ⌜μνησθω $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ² D² Ψ^{vid} 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{13}$ ℵ* A C D* I 33. 81. 1739. 1881 *pc* • **18** ○ ℵ* b r • **20** [□ Holsten *cj*] • **22** ⌜-χομεθα (+ γαρ $\mathfrak{P}^{46vid}$) D K L P 104. 326. 365. 629. 1241. 1881 *al* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{13.46c}$ ℵ A C Ψ 33. 1739 𝔐 latt co • **23** ⊤ημων ℵ* lat sy^{p} • **24** ⌜εκ -μου $\mathfrak{P}^{46}$ • **25** ⌜καταλ- $\mathfrak{P}^{46}$ D* | ⊤εαυτους 33 *pc* • **26** ○ $\mathfrak{P}^{46}$ vg^{ms} | ⌜αμαρτιας $\mathfrak{P}^{46}$ D*; Hier Marc | ⌜ καταλ- $\mathfrak{P}^{46}$ ¦ περιλ- D* • **28** ⊤και δακρυων D* sy^{h**} • **29** ⌜καταξ- $\mathfrak{P}^{46}$ | ⊤καινης b r

μενος, □ἐν ᾧ ἡγιάσθη,˂ καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; **30** οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· 10! · Zch 12,40

ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω˥. R 12,19 *Dt 32,35*

καὶ πάλιν· ˥

˩κρινεῖ κύριος˧ τὸν λαὸν αὐτοῦ. *Dt 32,36 Ps 135,14*

31 φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος. 27 Mt 10,28p

15 **32** Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ⌜ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, 6,4 · cf 6,10; 12,4 | **33** τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν ⌜θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. **34** καὶ γὰρ τοῖς ⌜δεσμίοις συνεπαθήσατε καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε γινώσκοντες ἔχειν ⌜ἑαυτοὺς κρείττονα ὕπαρξιν ˥ καὶ μένουσαν. **35** Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν. **36** ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν. 1 K 4,9 L 23,48 · Ph 4,14 13,3! 4,16! 11,6.26; 2,2 | L 8,15! 7 · cf 11,13.39 6,12!

37 ἔτι ○γὰρ *μικρὸν ὅσον ὅσον,*
ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονίσει· *Is 26,20* Θ J 14,19 · *Hab 2,3* Θ Mt 3,11 2P 3,9 Jc 5,8 ·
38 *ὁ δὲ δίκαιός ⌜μου ἐκ πίστεως˩ ζήσεται,*
καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ˩ἡ ψυχή μου˧
ἐν αὐτῷ. *Hab 2,4* Θ R 1,17!

39 ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς. 1 T 6,9

16 **11** ˘Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ⌜ὑπόστασις, πραγμάτων˩ ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. **2** ἐν ⌜ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. **3** Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων ⌜τὸ βλεπόμενον˩ γεγονέναι. **4** Πίστει ⌜πλείονα 1 Th 5,9! · L 21,19 1 P 1,9 | R 8,24 · 3,14! 2 K 4,18! | 4 s. 39 *c. 11:* Act 6–7 · Gn 1 Ps 33,6.9 etc · R 1,20

29 □A • **30** ˥ λεγει κυριος ℵ² A D² 𝔐 b r vg^mss sy^h sa^mss | *txt* 𝔓^13vid.46 ℵ* D* P Ψ 6. 33. 629. 1739. 1881 *pc* lat sy^p sa^ms bo | ˧ οτι D 81. 104. 629. 1505. 1739. 1881 *pc* lat | ˩ ℵ² Ψ 𝔐 | *txt* ℵ* A D K 33. 81. 104. 326. 629. 1241. 1505. 1739. 1881 *al* latt • **32** ⌜ημ. υμων ℵ¹ 33. 81 *pc* bo | αμαρτιας υμων ℵ* • **33** ⌜ονειδιζομενοι D* • **34** ⌜ δεσμοις 𝔓^46 Ψ 104 *pc* (r) | μοις μου ℵ D² 1881 𝔐; Cl | -μοις αυτων d z^vid *txt* A D* H 6. 33. 81. 1739 *pc* lat sy co | ⌜ εαυτοις D 𝔐 | εν εαυτοις 1881 *pc* | – P | υμας 0150 | *txt* 𝔓^13.46 ℵ A H^vid Ψ 6. 33. 81. 365. 1505. 1739 *pc* latt; Cl | ⌜εν ουρανοις ℵ² D² H^c Ψ (945). 1739*. 1881. 𝔐 vg^ms sy | *txt* 𝔓^13.46 ℵ* A D* H* 33. 1739^c vid lat co; Cl • **37** ○ 𝔓^13 104 vg^ms • **38** ⌜ *2 3* 𝔓^13 D² H^c | Ψ 1881 𝔐 b t;z vg^mss bo | *2 3 1* D* *pc* μ sy | *txt* 𝔓^46 ℵ A H* 33. 1739 *pc* lat sa bo^ms; Cl | ˩ 𝔓^13.46 D*.

¶ **11,1** ⌜πραγμ. αποστασις 𝔓^13 • **2** ⌜αυτη 𝔓^13 *pc* • **3** ⌜τα βλεπομενα D² Ψ 𝔐 lat sy | *txt* 𝔓^13 ℵ A D* P 0285. 33. 81. 1241^s. 1739. 1881 *pc*; Cl Ath • **4** [⌜ηδιονα Cobet *cj*]

Mt 23,35 1J 3,12 · Gn 4,4 · 12,24 Gn 4,10 · 2!

θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκεν □τῷ θεῷ◝, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις ⌜αὐτοῦ τοῦ θεοῦ⌝, καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι ⌜λαλεῖ.

Gn 5,24 Sir 44,16

5 Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ηὑρίσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός. πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως ⊤μεμαρτύρηται εὐαρεστηκέναι τῷ θεῷ· **6** χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον ○τῷ θεῷ ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ⌜ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. **7** Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

Sap 4,10

7,25 · Ex 3,14 10,35! Sap 10,17 | 12,25! 1 · Gn 6,8s.13–7,1 Ez 14,14.20 R 3,22 2P 2,5 · Ps 37,29 R 4,13

Gn 12,1.4

8 Πίστει ⊤καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς ⊤τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. **9** Πίστει παρῴκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· **10** ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. **11** Πίστει καὶ ⌜αὐτὴ Σάρρα στεῖρα⌝ δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν ⊤καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας⊤, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. **12** διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ⌜ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ ὡς ἡ ἄμμος □ἡ παρὰ τὸ χεῖλος◝ τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.

6,12! Ap 21,14.19 · 12, 22! · Sap 13,1 · 2Mcc 4,1 | Gn 17,19; 21,2 R 4,19s 1K 10,13! Is 51,2 · R 4,19 · Gn 22,17; 32,13 Ex 32,13 Dt 1,10; 10,22 Dn 3,36 Θ

13 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ ⌜λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες ⊤καὶ ἀσπα-

10,36! J 8,56

4 □ 𝔓13; Cl | ⸀αυτου τω θεω ℵ* A D* 33. 326 *pc* | αυτω του θεου 𝔓13c zc; Cl | *txt* 𝔓13* 46 ℵ2 D1 Ψ 0285. 1739. 1881 𝔐 lat sy bo | ⸂ λαλειται D Ψ 𝔐 (z) *txt* 𝔓13.46 ℵ A P 0285. 6. 33. 81. 104. 365. 1241s. 1505. 1739. 1881 *al* lat sy; Cl Epiph • **5** ⊤αυτου ℵ2 D1 Ψ 𝔐 vgms sy | *txt* 𝔓13.46 ℵ* A D* P 0285vid. 6. 33. 81. 365. 1241s. 1739. 1881 *pc* lat bo • **6** ○ ℵ* D1 I 33. 326. 1241s *pc*; Epiph | *txt* 𝔓46 ℵ2 A D* Ψ 0285. 1739. 1881 𝔐 | ⸂ ζητ- 𝔓13 P • **8** ⊤ο 𝔓46 A D* 33. 1739. 1881 *pc* | *txt* ℵ D2 Ψ 𝔐 | ⸂ τον ℵ2 D2 1739. 1881 𝔐 | *txt* 𝔓46 ℵ* A D* P Ψ 33. 81. 104. 365. 1241s *pc* • **11** ⸂† *1 2* 𝔓13vid ℵ A D2 33 𝔐; Aug | αυτ. Σ. στειρα ουσα P 104. 365. 1505 *pc* sy(p) | αυτ. Σ. η στειρα D1 6. 81. 1241c. 1739. 1881 *pc* | *txt* 𝔓46 D* Ψ latt | ⸂εις το τεκνωσαι D* P 81. 1505 *pc* b vgmss (syh) | ⸂ ετεκεν ℵ2 D2 𝔐 b sy | *txt* 𝔓13vid.46 ℵ* A D* Ψ 6. 33. 81. 1739. 1881 *pc* lat co • **12** ⸂† εγενηθησαν 𝔓46 A D* K P 6. 33. 81. 104. 326. 365. 1175 *al* lat | *txt* ℵ D2 Ψ 1739. 1881 𝔐 (z) sy | □ 𝔓46* D* Ψ • **13** ⸂† κομισαμενοι ℵ* I P 33. 81. 326. 365. 1241c *pc* | προσδεξαμενοι A | *txt* 𝔓46 ℵ2 D Ψ 1739. 1881 𝔐 | ⊤και πεισθεντες 1518? *pc*

σάμενοι καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. **14** οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ⌜ἐπιζητοῦσιν. **15** καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ⌜ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ⌜ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· **16** νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεὸς θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

Gn 23,4; 24,37 1 Chr 29,15 Ps 39, 13 1 P 1,1; 2,11 E 2,19 | 13,14 |

2,11 · Ex 3,6 Mt 22,32 p · J 14,2 · Ap 21,2

17 Πίστει ⌜προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος⌝ καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν, ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, **18** πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι

Gn 22 Jc 2,21 Sir 44,20 1 Mcc 2,52 · J 3,16!

ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα,

Gn 21,12 Θ R 9,7

19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ⌜ἐγείρειν ⌜δυνατὸς ὁ θεός, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. **20** Πίστει ⁰καὶ περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἠσαῦ. **21** Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν καὶ *προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.* **22** Πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

R 4,17 9,9 Gn 27,27-29 Gn 27,38-40 | *Gn 47,31* Θ; 48,15 s | Gn 50,24 s

23 Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως.⊤ **24** Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ, **25** μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, **26** μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. **27** Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησεν. **28** Πίστει πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος,

Ex 2,2 s Act 7,20

Ex 2,11 Act 7,23

4 Mcc 15,2.8

13,13 Ps 88,51 s Θ; 68,10 Θ

10,35! | Ex 2,15

1 T 1,17! Nu 12,8 · Sir 2,2 | Ex 12,48 2 Rg 23,21 · Ex 12, 21-23

14 ⌜ ζητ- 𝔓46 D* 629 *pc* • **15** ⌜-νευσαν 33. 104 *pc* ¦ μνημονευουσιν 𝔓46 ℵ* Ψ 81. 1505. 1739* *pc* ¦ *txt* ℵ2 A D1 1739c. 1881 𝔐 syh; Hierpt (D* *illeg.*) | ⌜ εξηλθον ℵ2 D2 Ψ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓46vid ℵ* A D* P 33. 81. 365. 1175. 1241s. 1739. 1881 *pc* • **17** ⌜ *1 4 5* 𝔓46vid ¦ *1 3–5* Ψ *pc* b vgms ¦ *1 3–5 2* D ¦ *1 3 4 2 5* 1505 *pc et v. l. al* ¦ *txt* ℵ A 33. 1739. 1881 𝔐 z vg • **19** ⌜-ραι A P 33. 81. 326. 1241s *pc*; CyrJ | ⌜ δυν. εστιν P ¦ δυναται A D1 Ψ 1505 d; CyrJ Aug ¦ *txt* 𝔓46 ℵ D*.2 33. 1739. 1881 𝔐 • **20** ⁰ ℵ D2 Ψ 𝔐 vgms sy ¦ *txt* 𝔓46 A D* 6. 33. 81. 1241s. 1739. 1881 *pc* lat.⊹ • **23** ⊤ Πιστει μεγας γενομενος Μωυσης ανειλεν τον Αιγυπτιον κατανοων την ταπεινωσιν των αδελφων αυτου D* *pc* vgms

Sap 18,25 1K 10,10
Ex 14,22.27

ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. **29** Πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς °γῆς, ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι ⌜κατεπόθησαν⌝.

Jos 6,14-16.20
Jos 2; 6,17.22-25
Jc 2,25

30 Πίστει τὰ τείχη Ἰεριχὼ ἔπεσαν κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. **31** Πίστει Ῥαὰβ ἡ ᵀ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ⌜ἀπειθήσασιν δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης.

13,22
Jdc 6,11ss; 4,6ss; 13,24ss; 15,20; · 12,7 1Sm 16,10ss; 3,20; 7,15 · Act 3, 24 | Jdc 4,15s; 7, 22ss; 11,33 · 2Sm 8,15 Ps 14,2 Θ Act 10,35 · 6,15! · Jdc 14,6 1Sm 17,34s | Dn 3,23-25 · 1Rg 19,10 · Jdc 16,28 · 1Sm 17,49ss. 52 Ps 45,7 Θ | 1Rg 17,23 2Rg 4,36
2Mcc 6,18–7,42

32 Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει ⌜με γὰρ⌝ διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ⌜, Σαμψών, Ἰεφθάε, Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, **33** οἳ διὰ πίστεως ⌜κατηγωνίσαντο βασιλείας⌝, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, **34** ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρης, ⌜ἐδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων. **35** ῎Ελαβον ⌜γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· **36** ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· **37** ἐλιθάσθησαν, ⌜ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρης ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, **38** ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ⌜ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσιν καί σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.

2Chr 36,16 Jr 20; 37; 38 | 2Chr 24,21 Mt 23,37 · Mart Is 5, 11-14 · 1Rg 19,10 Jr 26,23 · 1Rg 19, 13.19 2Rg 2,8.13s · 13,3 1Rg 2,26 | 1Rg 19,4
Jdc 6,2 1Rg 18,4 1Sm 13,6s | 2

39 Καὶ °οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο ⌜τὴν ἐπαγγελίαν⌝, **40** τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι ⌜προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

10,36!
Ps 36,13 Θ
12,23

29 ° D² 𝔐 ¦ *txt* 𝔓¹³·⁴⁶ ℵ A D* Ψ 0227. 33. 81. 104. 365. 1241ˢ. 1505. 1739. 1881 *pc* latt sy | ⌜-ποντισθησαν 104 *pc* • **31** ⌜επιλεγομενη ℵ* sy^{h} | ⌜απιστησασιν 𝔓⁴⁶ • **32** ⌜ *2 1* 𝔓¹³·⁴⁶ D² I 1739. 1881 𝔐 latt; Cl ¦ *1* Ψ *pc* ¦ *txt* 𝔓¹³·⁴⁶ ℵ A D* 33 *pc* | ⌜τε και Σ. και D(*) Ψ 𝔐 (sy) ¦ τε και Σ. 104. 365 *pc* ¦ *txt* 𝔓¹³·⁴⁶ ℵ A I 33. 1241ˢ. 1739. 1881 *pc* lat; Cl Epiph • **33** ⌜ βασιλεις 𝔓⁴⁶ • **34** ⌜ενεδυν- ℵ² D¹ Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓¹³·⁴⁶ ℵ* A D* *pc* • **35** ⌜-κας ℵ* A D* 33 *pc* ¦ *txt* ℵ² D¹ Ψ 1739. 1881 𝔐 lat • **37** ⌜† επειρασθησαν (επιρ- ℵ 048), επρισθησαν ℵ (D*: επιρ *bis*) L P 048. 33. 81. 326. 1505 *pc* sy^{h} bo^{mss} ¦ επρισ-, επειρ- 𝔓¹³ᵛⁱᵈ A D¹ Ψ 1739. 1881 𝔐 lat bo; Or^{pt} (*cf* D*) ¦ επειρ 0150 vg^{mss}; Cl ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ 1241ˢ *pc* sy^{p} sa; Or^{pt} Eus • **38** ⌜εν D Ψ 𝔐; Cl Or Eus ¦ *txt* 𝔓¹³·⁴⁶ ℵ A P 33. 365. 1241ˢ. 1739. 1881. *1* 249 *pc*; Hes • **39** ° 𝔓¹³ᵛⁱᵈ·⁴⁶ 1739. 1881 sa; Cl | ⌜τας -ιας A I 1505. *1* 249 *pc* sa bo^{mss}; Eus Aug^{pt} • **40** ⌜ προσβλεψαμενου (-νοι 𝔓⁴⁶) 365. 1241ˢ ¦ προειδομενου Cl

17 **12** Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς ⌜τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ⌜ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν ⌜¹εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα **2** ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν ⊤ σταυρὸν αἰσχύνης καταφρονήσας ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ ⌜κεκάθικεν. **3** ἀναλογίσασθε γὰρ ○τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ⌜ἑαυτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ○¹ὑμῶν ⌜ἐκλυόμενοι.

1T 6,12
L 8,15! 4Mcc 16, 16; 17,10-15
2T 4,7! |
Act 3,15! Ph 1,6
Mt 25,21 · Ph 2,8
1,3!
Nu 17,3 · L 2,34!
G 6,9 Dt 20,3 Θ |

4 Οὔπω ⊤ μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ⌜ἀνταγωνιζόμενοι. **5** καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται·

10,32-36
2Mcc 13,14

υἱέ ○μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου
⌜μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·
6 *ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει,*
μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.

Prv 3,11s 1K 11, 32 Dt 8,5
Ap 3,19

7 ⌜εἰς παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός. τίς γὰρ ⊤ υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; **8** εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας ἧς μέτοχοι γεγόνασιν πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχ υἱοί ἐστε. **9** εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ ○[δὲ] μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν ⌜πνευμάτων καὶ ζήσομεν; **10** οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. **11** πᾶσα ⌜δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.

PsSal 10,2; 14,1
1,14 Nu 16,22; 27,16 Θ 2Mcc 3,24 Ap 22,6 |
2K 4,17!
Jc 3,18 Ph 1,11!

18 **12** Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γό-

Is 35,3 Sir 25,23 Job 4,3s

¶ **12,1** ⌜τηλικουτον ℵ* I | [⌜ οκνον P. Junius *cj*] | ⌜¹ ευπερισπαστον 𝔓46 1739 • **2** ⊤τον 𝔓13.46 D*.c | ⌜εκαθισεν 𝔓46 • **3** ○ 𝔓13.46 D* Ψ* ¦ *txt* ℵ A D¹ Ψc vid 048. 33. 1739. 1881 𝔐 | ⌜αυτον D² Ψ* 1739c. 1881 𝔐 ¦ αυτους 𝔓13.46 ℵ² (ℵ* D*: εαυ) Ψc 33. 81. 1739* *pc* lat syp bo ¦ *txt* A P 104. 326. 1241s *pc* ar vgcl | ○¹ 𝔓13.46 1739. 1881 *pc* b d | ⌜ εκλελυμενοι 𝔓13.46 D*.c 1739. 1881 *pc* • **4** ⊤γαρ D* L *pc* ar b | ⌜αγων- 𝔓13.46 1505 *pc* z • **5** ○ D* 81. 614. 630. 1241s *pc* b | ⌜και μη 𝔓13 • **7** ⌜ει Ψ* 104. 326. 365. 630. 945 *al* | ⊤εστιν ℵ² D 33. 1739. 1881 𝔐 ¦ *txt* 𝔓13 ℵ* A I P Ψ • **9** ○† ℵ* A D² I (Ψ) 048 𝔐 latt syh ¦ *txt* 𝔓13.46 ℵ² D* 1739. 1881 *pc* | ⌜πνευματικων 440 ¦ πατερων 1241s *pc* • **11** ⌜† μεν ℵ* P 33. 1739. 1881 *pc* (d z) ¦ ⸗ D* 048. 104 *pc* ¦ *txt* 𝔓13.46 ℵ² A D² H Ψ (630) 𝔐 lat sy; Aug

Prv 4,26 ⊖

Ps 34,15 R 14,19; 12,18 2T 2,22 1P 3,11 Mt 5,9 Mc 9, 50 2K 13,11 1Th 5,13 · Mt 5,8 1J 3,2 | 4,1

Dt 29,17 ⊖ Act 8,23

Gn 26,34; 25,33s

Gn 27,30-40 · 1P 3,9 · Sap 12,10

Ex 19,12 · Dt 4,11; 5,22s

Ex 19,16.19; 20,18 · Dt 4,12 · 25

Ex 19,12s

Dt 9,19 1 Mcc 13,2 | Ap 14,1! Ps 74,2 · 11,10; 13,14 Ap 21,2 · G 4,26! Ph 3,20 · Ap 5,11! | L 10,20! · 2T 4,8 Jc 4,12; 5,9 · Hen 22,9 · 11,40 | 7,22! · 9,15! · 9,13s 1P 1,2 · 11,4 Gn 4,10

19 2,3!

νατα ἀνορθώσατε, **13** καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ⌜ποιεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον. **14** Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον, **15** ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, *μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ⌜ἐνοχλῇ* καὶ ⌜δι' αὐτῆς⌝ μιανθῶσιν ⊤ πολλοί, **16** μή τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδετο ⌜τὰ πρωτοτόκια⌝ ⌜ἑαυτοῦ. **17** ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρεν καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ ⊤ καὶ κεκαυ- *19* ⌋
μένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ ⌜καὶ ζόφῳ⌝ καὶ θυέλλῃ **19** καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρῃτήσαντο ⊖μὴ ⌜προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον, **20** οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται ⊤· **21** καί, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· *ἔκφοβός εἰμι* καὶ ⌜ἔντρομος. **22** ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει ⊖καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἰερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ ⌜μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει **23** καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ⌞ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς⌟ καὶ κριτῇ θεῷ πάντων καὶ ⌜πνεύμασι ⌜δικαίων τετελειωμένων⌝ **24** καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ ⌜κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ ⌜τὸν ⌜Ἄβελ.

25 Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ⌜ἐξέφυγον ⌞ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν⌟

13 ⌜ποιησατε ℵ² A D H Ψ 1739. 1881 𝔐 | -σετε 048 | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* P 33 *pc* • **15** ⌜ενχ[.]λη/ 𝔓⁴⁶ | [εν χολη P. Katz *cj*] | ⌜† δια ταυ- ℵ D Ψ 𝔐 | *txt* 𝔓⁴⁶ A H K P 048. 6. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241ˢ. 1505. 1739. 1881 *al* sy co; Cl | ⊤† οι ℵ A 048. 33. 81. 104. 326. 1241ˢ. 1505 *pc*; Cl | *txt* 𝔓⁴⁶ D H Ψ 1739. 1881 𝔐 • **16** ⌜τας -κειας 𝔓⁴⁶ ar z | ⌜αυ- ℵ² D* H Ψ 33. 1739. 1881 𝔐 | – 𝔓⁴⁶; Cl | *txt* ℵ* A C D¹ • **18** ⊤ορει D Ψ (ˢ 69 *pc*) 1739. 1881 𝔐 vg^{cl} sy^h | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A C 048. 33. 81. 1175 *pc* lat sy^p co | ⌜κ. σκοτω (-τει 𝔓⁴⁶ Ψ) 𝔓⁴⁶ ℵ² D¹ Ψ 1739. 1881 𝔐 | – K d | *txt* ℵ* A C D* P 048. 33. 81. 104. 326. 365. 1175. 1241ˢ *pc* • **19** ⊖ ℵ* P 048. 326. 1175 *pc* | ⌜προσθειναι A • **20** ⊤ (Ex 19,13) η βολιδι κατατοξευθησεται 2 *pc* • **21** ⌜εκτρ- ℵ D* • **22** ⊖ D* | ⌜μυριων αγιων D* • **23** ⌞ 0228 𝔐 | *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A C D L P Ψ 048. 0243. 33. 81. 104. 365. 1175. 1241ˢ. 1505. 1739. 1881 *al* latt; (Cl) | ⌜-ματι D* b vg^{mss} | ⌜δικ. τεθεμελιωμενων D*; (Hil) | τελειων δεδικαιωμενοις ℵ* • **24** ⌜-ττονα 𝔓⁴⁶ 1505 | ⌜το 𝔓⁴⁶ L^{s} *pc* sy • **25** ⌜εφυγον 𝔓⁴⁶ ℵ² D Ψ 0243. 0285. 1739. 1881 𝔐 z^{c} | *txt* ℵ* A C I P 048. 33. 81. 326. 1175. 1241ˢ *pc* lat | ⌞ *4 1 3* 𝔓⁴⁶* ℵ² Ψ 0285 𝔐 | *3 4 1 2* 104. 629 *pc* lat | *txt* 𝔓^{46c} ℵ* A C D I 048. 0243. 33. 81. (1175). 1241ˢ. 1739. 1881 *pc* co

χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' ⌜οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι, **26** οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων·

ἔτι ἅπαξ ἐγὼ ⌜σείσω οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.

27 τὸ δὲ *ἔτι ἅπαξ* δηλοῖ ⌜[τὴν] τῶν σαλευομένων⌝ μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. **28** Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ⌜ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς ⌜λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ ⌜εὐλαβείας καὶ δέους⌝· **29** ⌜καὶ γὰρ *ὁ θεὸς* ἡμῶν *πῦρ κατανα-*
λίσκον.

8,5; 11,7 Jdc 5,4s Ps 68,9; 77,19; 114,7 *Hgg 2,6.21* Mt 24,29p Is 66,22 Dn 7,14.18 R 1,9! · 13,21! 10,31 *Dt 4,24; 9,3*

20 **13** Ἡ φιλαδελφία μενέτω. **2** τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. **3** μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. **4** Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος, πόρνους ⌜γὰρ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. **5** Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ⌜ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν. αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν· *οὐ μή σε ἀνῶ οὐδ' οὐ μή σε ⌜ἐγκαταλίπω,* **6** ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν·

κύριος ἐμοὶ βοηθός, ○[καὶ] οὐ φοβηθήσομαι,
τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

7 Μνημονεύετε τῶν ⌜ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν. **8** Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶ-

1 Th 4,9! | R 12,13! Gn 18,2s; 19,1-3 Jdc 6,11ss; 13,3ss | 10,34; 11,36 Mt 25,36 · 11,37 1 K 12,26 | 1 K 5,13 E 5,5! | 1 T 3,3 1 T 6,8 *Dt 31,6.8 Gn 28,15* Jos 1,5 | *Ps 117,6* ⊛ 17.24 L 22,26 Act 15,22 1 T 5,17 Sir 33,19 · Act 8,25! · Sap 2,17 · 1 K 11,1! | 1,12 Ps 102,28 · 7,24

25 ⌜-νου 0243. 0285. 6. 614. 630. 1241ˢ. 1739. 1881 *al* t • **26** ⌜σειω D Ψ 𝔐 | *txt* 𝔓46 ℵ A C I 048. 0243. 0285. 6. 33. 1175. 1241ˢ. 1739. 1881 *pc* lat co • **27** ⌜ *2 3 1* D² Ψ 1881 𝔐 | *2 3* 𝔓46 D* L 0243. 323. 1739 | *txt* ℵ(²: *1–3 1*) A C 0285. 33. 326. 1175. 1241ˢ *pc* • **28** ⌜εχομεν 𝔓46ˢ ℵ K P 6. 33. 104. 326. 365. 629. 1505. 1881 *al* lat | *txt* 𝔓46ᵘˢ A C D Ψ 0243. 1739 𝔐 ar b vgᵐˢˢ co | ⌜-ευσωμεν 𝔓46 bo | ευομεν ℵ (Ψ) 0243. 0285ᵛⁱᵈ. 1739. 1881 𝔐 | *txt* A D L 048. 33. 326 *pc* latt sa boᵐˢ (C *illeg.*) | ⌜ *3 2 1* 365 *pc* | αιδους κ. ευλ. Ψ 𝔐 | ευλ. κ. αιδ. ℵ² D¹ P 0243. 614. 945. 1739. 1881 *pc* d | *txt* 𝔓46 ℵ*.ᶜ A C D* 048. 33. 81. 1175. 1241ˢ *pc* saᵐˢˢ bo • **29** ⌜κυριος D*

¶ **13,4** ⌜ δε C D² Ψ 33 𝔐 ar vgᵐˢˢ sy; Cl Eus Ambr | *txt* 𝔓46 ℵ A D* P 0243. 81. 365. 1175. 1739. 1881ˢ *pc* lat • **5** ⌜-μενος 𝔓46ᶜ ᵛⁱᵈ 0243. 81. 1739*. 1881 *pc* | ⌜-λειπω 𝔓46 ℵ A C D² Ψ 0243. 0285. 33. 1739. 1881 𝔐 | *txt* D* 81. 326. 365. 629. 630. 945. 1175. 1241ˢ 1505 *al*; Epiph • **6** ○† ℵ* C* P 0285ᵛⁱᵈ. 33. 1175. 1739 *pc* lat syᵖ | *txt* 𝔓46 ℵ² A C² D Ψ 0243. 1881 𝔐 vgᵐˢ syʰ • **7** ⌜προηγ- D*

E 4,14
2K 1,21 Kol 2,7 · 9,10 R 14,17 1K 8,8 7,18s | 7,13 · Ez 44,10ss · 8,5 | Lv 6,23; 16,27

νας⊤. **9** Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ ⌜παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ ⌜περιπατοῦντες. **10** ἔχομεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ○ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. **11** ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζῴων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. **12** Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς ⌜πύλης ἔπαθεν. **13** τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες· **14** οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. **15** ⌜Δι' αὐτοῦ [οὖν]⌝ ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. **16** τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ ⊤ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός. **17** Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε, αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ⌜ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο. 21

10,10! · 9,12 J 19,17.20 Act 7,58 Mt 21,39p | 2K 6,17 Ap 18,4! · Ex 33,7 Lv 24,14 Nu 15,35 · 11,26 2,5! 11,14 | Lv 7, 12 2Chr 29,31 Ps 50,14.23; 34,2 · Is 57,19 Hos 14,3 PsSal 15,3.2 | Act 2,42 2K 8,4! Ph 4,18! · 21! | 7! L 16,2!

R 15,30! Act 23,1! 2K 1,12 1T 3,9! Phm 22

18 Προσεύχεσθε ⊤ περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. **19** περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

R 15,33!; · 10,7 · Is 63,11 ☪ J 10,11! 1P 5,4! · 9,12 Ex 24,8 Zch 9,11 · 7, 22! Is 55,3; 61,8 Jr 32,40; 50,5 Ez 16, 60; 37,26 · 7,14! | 16; 11,5s; 12,28 2K 5,9! ·

20 Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν⊤, **21** καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ⊤ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ⊤ ποιῶν ἐν ⌜ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ 22

8 ⊤αμην D* • **9** ⌜περιφ- K L *al* | ⌜-τησαντες ℵ² C D² Ψ 0243. 33. 1739. 1881 𝔐 sy ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ* A D* co • **10** ○ D* 0243 • **12** ⌜παρεμβολης 𝔓⁴⁶ P 104 bo^ms • **15** ⌜ *1 2* 𝔓⁴⁶ ℵ* D* P Ψ ¦ δια τουτο ουν K *pc* ¦ *txt* ℵ² A C D¹ 0243. 0285. 1739. 1881 𝔐 lat sy^h • **16** ⊤της 𝔓⁴⁶ D* 81. 1505 *pc* • **17** ⌜αποδωσονται περι υμων D* • **18** ⊤και D* • **20** ⊤ Χριστον D* Ψ 33. 104. 323. 629 *al* ar z vg^cl sy bo • **21** ⊤εργω C D² 0243. 0285. 33. 1739. 1881 𝔐 sy sa ¦ (2Th 2.17) εργω και λογω A ¦ *txt* (𝔓⁴⁶: + τω) ℵ D* Ψ latt bo | ⌜ αυτω ℵ* A C* 33*. 81. 1175. 1241^s. 1739^mg *pc* sa^mss bo ¦ αυτο 𝔓⁴⁶ ¦ αυτος 2492 *pc* (it) ¦ *txt* ℵ² C³ D Ψ 0243. 0285. 33^c. 1739*. 1881 𝔐 ar vg sa^ms bo^ms | ⌜υμιν C P Ψ 6. 629*. 630. 1505 *pm* latt sy^h ¦ *txt* 𝔓⁴⁶ ℵ A D^vid K 0243. 0285. 33. 81. 104. 326. 365. 629^c. 1175. 1241^s. 1739. 1881 *pm* sy^p co

Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας □[τῶν αἰώνων]◝, ἀμήν. R 16,27!

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ⌜ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως, καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. 2T 4,3 · 10,25! Act 13,15! · 11,32 1P 5,12

23 Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ○ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς. Act 16,1!

24 Ἀσπάσασθε ○πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας. 7!

25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ⌜ὑμῶν. ⊤ Tt 3,15

21 □ $\mathfrak{P}^{46}$ C^3 D Ψ 6. 104. 365. 1241^s. 1505 *al* sy^h sa^{mss} ¦ *txt* ℵ A (C*) 0243. 0285. 33. 1739. 1881 𝔐 latt sy^p sa^{mss} bo • **22** ⌜-χεσθαι D* Ψ 33. 81. 1241^s *al* latt • **23** ○ ℵ^2 D^2 Ψ 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* A C D* 0243. 0285. 33. 81. 104. 326. 365. (629). 1241^s. 1739. 1881 *pc* lat sy • **24** ○ $\mathfrak{P}^{46}$ • **25** ⌜των αγιων D* ¦ – $\mathfrak{P}^{46*}$ | ⊤αμην ℵ^2 A C D H Ψ 0243. 1739. 1881 𝔐 lat sy bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{46}$ ℵ* I^{vid} 6. 33 *pc* vg^{ms} sa

Subscriptio: Προς Εβραιους ℵ C I Ψ 33 *pc* ¦ πρ. Ε. εγραφη απο Ρωμης (Ιταλιας P) A P *pc* ¦ πρ. Ε. εγ. απο Ιτ. δια Τιμοθεου 1739. 1881 𝔐 ¦ πρ. Ε. εγ. απο Ρ. υπο Παυλου τοις εν Ιερουσαλημ 81 ¦ πρ. Ε. εγ. Εβραιστι απο της Ιτ. ανονυμως δ. Τιμ. 104 ¦ Παυλου επιστολη πρ. Ε. εγ. απο της Ιτ. δ. Τιμ. 0285^{vid} (*al*) ¦ – $\mathfrak{P}^{46}$ D 0243. 323. 365. 629. 630. 1505 *pc*

Act 12,17!

⌜ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ⌝

2P 1,1 Jd 1 R 1,1! · 1P 1,1 J 7,35 Jr 15,7 2 Mcc 1,27 · Act 15,23! | 1P 1,6; 4,12s Sap 3,4s Sir 2,1 | Prv 27,21 ☪ 1P 1,7 · R 5,3s Test Jos 10,1 4 Mcc 1,11 | Mt 5,48! · 4 Mcc 15,7

3,17 Prv 2,3-6 · Mt 7,7!

Mt 21,21 p

E 4,14!

4,8 · 3,8.16

2,5

5,1 1T 6,17

Is 40,6 | Mt 13,6 p

Is 40,7 Job 14,2

5,11 Dn 12,12 · R 5,4 · 1K 9,25!

1 Ἰάκωβος θεοῦ ᵀ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος *1*
ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.

2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρα-
σμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, **3** γινώσκοντες ὅτι τὸ ⌜δοκί-
μιον ⌜ὑμῶν τῆς πίστεως⌝ κατεργάζεται ὑπομονήν. **4** ἡ δὲ
ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλό-
κληροι ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.

5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ
διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς καὶ ⌜μὴ ὀνειδίζοντος καὶ δο-
θήσεται αὐτῷ. **6** αἰτείτω δὲ ἐν πίστει μηδὲν ⌜διακρινό-
μενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης
ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. **7** μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρω-
πος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεταί °τι παρὰ τοῦ κυρίου, **8** ἀνὴρ ᵀ
δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

9 Καυχάσθω δὲ ⌜ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς⌝ °ἐν τῷ ὕψει
αὐτοῦ, **10** ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς
ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. **11** ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος
σὺν τῷ καύσωνι καὶ ἐξήρανεν τὸν χόρτον καὶ τὸ ἄνθος
°αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου °¹αὐ-
τοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐ-
τοῦ μαρανθήσεται.

12 Μακάριος ⌜ἀνὴρ ὃς ⌜ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δό-
κιμος γενόμενος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς ὃν

Inscriptio: ⌜ I. (+ αποστολου P *pc*) ε. καθολικη P 33. 1739. (ˢ 323. 614. 945. 1505) *al* ¦ ε. καθ. του αγιου απ. I. L (ˢ 049, 69) *al* ¦ *txt* (ℵ, B) K 81 (ᶠ Ψ 630. 1241) *pc*

¶ **1,1** ⌜πατρος 429. 614. 630 *pc* • **3** ⌜ δοκιμον 110. 1241 *pc*; Did^{pt} | ⌜ *2 3 1* 629 *pc* vg ¦ *2 3* 429. 614. 630 *pc* sy^{p} ¦ *1* B^{2} ff ¦ – sy^{h}; Aug^{pt} Arn • **5** ⌜ουκ K 049. 69 *pm* ¦ *txt* ℵ A B C L P Ψ 33. 81. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *pm* • **6** ⌜απιστων διακρ. *pc* ¦ απιστων (διακρ. 522 *pc*) οτι ληψεται 429. 522. 630 *pc* • **7** ° ℵ C^{*vid} K 522. 1241 *pc* vg^{ms} • **8** ᵀγαρ 326. 621. 630 *pc* sy^{h**} • **9** ⌜ *2–4* B Ψ ¦ *1 4 2* 720 *pc* | ° 𝔓^{74} • **11** ° 614. 630. 1505 *pc* vg^{ms} | °¹ B *pc* • **12** ⌜ανθρωπος A Ψ 1448 *pc*; Cyr | ⌜ μενει K L 049. 6. 69. 1735 *al* ff ¦ *txt* B^{2} Ψ 1739 𝔐 (*sine acc.* 𝔓^{23} ℵ A B* C(*) P)

ἐπηγγείλατο ⊤ τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. **13** Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ⌜ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. **14** ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· **15** εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ⌜ἀποκύει θάνατον.

16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. **17** πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν ⌜καταβαῖνον ⌜ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ⌜¹ἔνι ⌜παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα⌝. **18** βουληθεὶς ⌜ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν ⌜αὐτοῦ κτισμάτων.

2 **19** ⌜⌜Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· ⌜ἔστω δὲ⌝ πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν· **20** ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ ⌜οὐκ ἐργάζεται⌝. **21** διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας ἐν πραΰτητι⊤, δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ⌜ὑμῶν.

22 Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ ⌜λόγου καὶ μὴ ˢμόνον ἀκροαταὶ˺ παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. **23** ᴼὅτι εἴ τις ἀκροατὴς ⌜λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον ⌜τῆς γενέσεως⌝ αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· **24** κατενόησεν ⌜γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. **25** ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέ-

2,5 R 8,28!
Sir 15,11-20
R 7,7s Hen 98,4
R 7,5.10
1K 15,33!
Mt 7,11p · 3,15.17
Ps 136,7
1J 1,5 |
1P 1,23! · 2T 2,15! Ps 119,43 · Ap 14,4 R 16,5
Sir 5,11 Eccl 5,1
Eccl 7,9 Prv 15,1 | Act 10,35 Kol 3,8!
Sir 3,17 · Act 8,14!
4,11 R 2,13 Mt 7, 21! 26 L 12,47 1J 3,18 | Ez 33,32
1K 13,12
1P 1,12 · Ps 19,8 · 2,12 R 8,2 G 5,13

12 ⊤ο (– C) κυριος C P 0246 𝔐 sy^{h} | ο θεος 4. 33^{vid}. 323. 945. 1241. 1739 *al* vg sy^{p}; Ath Did^{pt} Cyr | *txt* 𝔓^{23} ℵ A B Ψ 81 *pc* ff co; Did^{pt} • **13** ⌜απο του *pc* | υπο ℵ 429. 630. 1505. 1611 *pc* • **15** ⌜ αποκυεῖ L Ψ 181. 323. 1739 *al* | *txt* B^{2} 𝔐 (*sine acc.* 𝔓$^{23.74}$ ℵ A B* C P) • **17** ⌜κατερχομενον 322. 323. 945. 1241. 1739 *pc* | ⌜ παρα K 623. 2464 *al* | εκ σου 1241 | ⌜¹ εστιν ℵ P 522. 614. 630. 1505 *al* | ⌜π. η τ-ης α-σματος ℵ* B | π. η τ-η α σματος 614 1505 *pc* | π. η τ η η τ ης α σμα ουδε μεχρι υπονοιας τινος υποβολη αποσκιασματος 1832. 2138 *pc* | [π. τ-ης η α-σματος Dibelius *cj*] | π. η ροπης α σμα (ff); Aug [Estius *cj*] | π-ης η τ-ης α-σματος 𝔓^{23} [*et* ⌜¹ ενι τι Fr. Hauck *cj*] | *txt* ℵ^{2} A C P (Ψ) 1739 𝔐 vg sy • **18** ⌜γαρ απεκ. 1739*^{vid}. 2298 *pc* vg^{cl} | εποιησεν 614. 630. 2495 *al* sy^{h} | ⌜ εαυτ. ℵ^{c} A C P Ψ 945. 1241. 1739 *al* | *txt* ℵ* B 𝔐 • **19** ⌜ιστε δε 𝔓^{74vid} A 2464 vg^{mss} sa bo^{mss} | – 1838 *pc* (*ex lect.*) | ωστε P Ψ 𝔐 sy^{h} | *txt* ℵ(*) B C 81. 945. 1739 *al* lat sy^{hmg} bo ac | ⌜ I P^{c} Ψ 0246 𝔐 vg^{mss} sy$^{p.h}$ bo^{ms} ac ˢ και εσ. A(*) 33. 81 | *txt* ℵ B C P* 945. 1739 *pc* lat sa bo ⌃ • **20** ⌜ου κατεργ. C* P 0246. 1739 𝔐 | *txt* ℵ A B C^{3} K Ψ 69. 81 *al*; Did • **21** ⊤ σοφιας P 1852 | ⌜ημων L 049. 1. 623. 1241. 2464 *al* • **22** ⌜ (του 1501 *pc*) νομου C^{2} 88. 621. 1067. 1852 *al* | ˢ t B 614. 630. 1505 *al* latt | *txt* 𝔓^{74} ℵ A C P Ψ 1739 𝔐 • **23** ᴼ 𝔓^{74vid} A 33. 81. 945. 1241. 1739 *al* vg^{ms} sy^{p} bo | ⌜νομου 88. 621 *al*; Cass^{pt} | ⌜της γνωσεως 614 *pc* ˢ – 547 *pc* sy^{p} • **24** ⌜ δε 614. 1505 *pc* vg^{ms} sy^{h} | – 429. 630 *pc* ff t; Hier

λειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, ⊤ οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ⊤ ποιητὴς ἔργου,
J 13,17 ○οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.
3,2 **26** ⸢Εἴ τις⸣ δοκεῖ θρησκὸς εἶναι ⊤ μὴ ⸢χαλιναγωγῶν
Ps 34,14 γλῶσσαν ⸢αὐτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν ⸢¹αὐτοῦ, τούτου
μάταιος ἡ θρησκεία. **27** θρησκεία ⊤ καθαρὰ καὶ ἀμίαν-
Mt 25,35s Ps 10, 14.18 τος παρὰ ○τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ⸢ἐπισκέπτεσθαι
2P 3,14 ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ⸢ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν⸣ ἀπὸ τοῦ κόσμου.

R 2,11! **2** Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πί- *3*
1K 2,8 στιν ⸢τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης⸣.
H 10,25! **2** ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς ⊤ συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, **3** ⸢ἐπιβλέψητε δὲ⸣ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἴπητε⊤· σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε· σὺ στῆθι ⸢ἐκεῖ ἢ κάθου⸣ ⸢ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν ⸢μου, **4** ⸢οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; **5** Ἀκούσατε,
1,9 1K 1,26ss L 6,20p Ap 2,9 ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς ⸢τῷ κόσμῳ⸣ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους
1,12 R 8,28! τῆς ⸢βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν;
Prv 14,21 1K 11,22 **6** ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. ⸢οὐχ οἱ πλούσιοι κα-

25 ⊤ουτος P Ψ 𝔐 sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{74vid} ℵ A B C 0173. 33. 81. (323). 945. 1241. 1739 *pc* latt sy^{p} co | ⊤ ακροατης νομου και 33 *pc* | ○ 𝔓^{74} *pc* • **26** ⸢ει δε τις C P 0173. 33. 69. 945. 1241. 1739 *al* lat bo ¦ οτι 614 | ⊤εν υμιν 049 𝔐 (ˢ *pc*) ¦ *txt* ℵ A B C P Ψ 0173. 33. 81. 323. 614. 1241. 1505. 1739 *al* latt sy co | ⸢χαλινων B | ⸢† εαυτου B P Ψ (049). 0173. 614. 1505. 1852 *al* ¦ *txt* ℵ A C 33. 1739 𝔐 | ⸢¹†εαυτου B C 1505. 1852 *al* ¦ – 1611 ¦ *txt* ℵ A P Ψ 0173. 33. 1739 𝔐 • **27** ⊤γαρ A 610. 621 *pc* sy^{p} ¦ δε *pc* ff vg^{mss} sy^{h**} co; Spec | ○ ℵ* C^{2} 049 𝔐; Did ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ^{c} A B C* P Ψ 33. 81. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* | ⸢επισκεπτεσθε *et* ⸢υπερασπιζειν αυτους 𝔓^{74}; Lact | ⸢ασπιλους εαυτους τηρειτε 614. 1505 *pc* (sy^{h})

¶ **2,1** ⸢ *6 7 1–5* 614. 630. 1505 *al* sy sa^{mss} bo ¦ *1–5* 33 *pc* vg^{ms} • **2** ⊤την ℵ^{2} A P 33. 1739 𝔐 ¦ *txt* ℵ* B C Ψ 630. 1505 *pc* • **3** ⸢και επιβλ. ℵ A 33 𝔐 bo^{pt} ¦ *txt* B C P Ψ 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *pc* ff sy^{h} | ⊤αυτω P 1739 𝔐 t vg^{cl} sy^{p} co ¦ *txt* 𝔓^{74vid} ℵ A B C Ψ 33. 81. 614. 630. 1505 *pc* ff vg$^{st.ww}$ sy^{h} bo^{mss} | ⸢ *2 3 1* B 945. 1241. 1243. 1739 *pc* ff sa ¦ ωδε η καθου εκει 365 ¦ εκει η καθου ωδε 𝔓^{74vid} ℵ (C^{2}) P 𝔐 sy^{p} bo ¦ *txt* A (C*) Ψ 33. 81. 614. 630. 1505 *pc* vg sy^{h}; Cyr | ⸢επι B^{2} P Ψ 33. 323. 614. 630. 945. 1505. 1739 *al* vg^{ms} sy^{h} sa ¦ *txt* ℵ A B* C 049 𝔐 lat | ⸢ των ποδων μου (A: σου) 33 (t) vg ¦ – Ψ • **4** ⸢και ου P 𝔐 ¦ και 322. 323 *pc* ¦ ουχι Ψ ¦ – B* 1852 *pc* ff ¦ *txt* ℵ A B^{2} C 33. 81. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* • **5** ⸢εν τω κ. 322. 323 *pc* (vg) ¦ του κοσμου (+ τουτου 61 *al*) A^{2} C^{2} P Ψ 𝔐 ff co?; Prisc ¦ *txt* ℵ A* B C* 33. 945. (1241). 1739 *pc* | ⸢ (Hbr 6,17) επαγγελιας ℵ* A • **6** ⸢ουχι A C*^{vid} 614. 630. 1505 *al* sy ¦ ουχι και 𝔓^{74vid} Ψ ¦ *txt* ℵ B C^{2} 049. 33. 1739 𝔐 latt

ταδυναστεύουσιν ⌜ὑμῶν καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; **7** ⌜οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς;

1P 4,4 · Jr 14,9 Dt 28,10 Act 15,17

8 Εἰ μέντοι ⌜νόμον τελεῖτε βασιλικὸν⌝ ⌜κατὰ τὴν γραφήν⌝· *ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν*, καλῶς ποιεῖτε· **9** εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. **10** ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον ⌜τηρήσῃ ⌜παίσῃ δὲ ἐν ἑνί, ⌜γέγονεν πάντων ἔνοχος⌝. **11** ὁ γὰρ εἰπών· *μὴ ⌜μοιχεύσῃς*, εἶπεν καί· ⌜*μὴ φονεύσῃς*·⌝ εἰ δὲ οὐ μοιχεύεις φονεύεις δέ, ⌜γέγονας ⌜1παραβάτης νόμου.

Lv 19,18 Mt 22, 39!p R 2,11! Lv 19,15 G 5,3 Mt 5,19 *Ex 20,13s Dt 5,17s* R 2,25

12 Οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ ⌜νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. **13** ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· ⌜κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.

1,25 Mt 18,29s.34; 25, 45s; 5,7 · Tob 4,10

4 **14** Τί ○τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν ⌜λέγῃ τις⌝ ἔχειν ἔργα δὲ μὴ ⌜ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; **15** ἐὰν ᵀ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν ⌜καὶ λειπόμενοι ᵀ τῆς ἐφημέρου τροφῆς **16** ⌜εἴπῃ δέ⌝ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί ○τὸ ὄφελος; **17** οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ⌜ἔχῃ ἔργα⌝, νεκρά ἐστιν καθ' ἑαυτήν.

Mt 7,21! 21,29 Tt 3,8 Mt 25,35s 1J 3,17 Jdc 18,6 Mc 5,34! 26

18 Ἀλλ' ἐρεῖ τις· σὺ ⌞πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα⌟ ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν ○σου ⌜χωρὶς τῶν ἔργων ᵀ, κἀγώ

6 ⌜υμας $\mathfrak{P}^{74}$ ℵ* A *pc* ¦ – 623* • **7** ⌜και $\mathfrak{P}^{74}$ A Ψ 33. 81. 614. 630. 1505 *al* sy^{h} • **8** ⌜ *1 3 2* C *pc* ¦ λογον βασιλικον λαλειτε 1241 ¦ ⌜κατα τας γραφας 322. 323 vg sa^{mss} bo ¦ – 623* *pc* • **10** ⌜-σει P $\mathfrak{M}$ ¦ τελεσει Ψ 81. 945. 1241. (1739). 2298 *al* ¦ πληρωσει A 614. 630. 1505. 2464 *al* ¦ πληρωσας τηρησει 33 ¦ *txt* ℵ B C *pc* latt ¦ ⌜-σει P Ψ 1739 $\mathfrak{M}$ vg^{mss} ¦ πεση (614). 2495 *pc* ¦ *txt* ℵ A B C *pc* lat ¦ ⌜π. εν. εσται Ψ • **11** ⌜ φονευσ(ης) … μοιχευσ(ης) C 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739. 1852. 2464 *al sed* ⌜ου Ψ 614. 630. 1505. 2464 *al* ¦ ⌜ εγενου $\mathfrak{P}^{74}$ A 33 ¦ ⌜¹ αποστατης $\mathfrak{P}^{74}$ A • **12** ⌜ λογου $\mathfrak{P}^{74}$ • **13** ⌜-χασθω (+ δε A 33. 81) A 33. 81. 323. 945. 1241. 1739^{c} *al* sa ¦ -χασθε C^{2} 1739* sy^{p} ¦ -χαται δε ℵ^{1} *al* lat sy^{h} ¦ *txt* ℵ*.^{2} B C*^{vid} Ψ $\mathfrak{M}$ vg^{mss} bo; Cyr Hes (P *illeg.*) • **14** ○ B C* 1243 *pc* ¦ ⌜ *2 1* A C *pc* ¦ λεγεις 049 ¦ ⌜σχη 614. 630. 1505 *al* ¦ εχειν 1827 *pc* • **15** ᵀ δε A C Ψ $\mathfrak{M}$ vg sy^{h} bo^{mss} ¦ γαρ 1735 *pc* sa ¦ *txt* ℵ B 33. 69. 81. 323. 945. 1241. 1739 *pc* ff bo; Spec ¦ ⌜ ἢ A (33). 81 *al* ¦ – 1735 *pc* ¦ ᵀ ωσιν A P Ψ 33. 1739 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* ℵ B C K *pc* • **16** ⌜και ειπη A Ψ 33^{vid}. 81. 945. 1241. 1739. (2298) *al* bo^{pt} ¦ ○ B C* *pc* • **17** ⌜εργ. εχ(η) L 049. 323. 1739. 2464 $\mathfrak{M}$; Hier Prim • **18** ⌞ *4 2 3 1* (ff); [Pfleiderer *cj*] ¦ ○ $\mathfrak{P}^{54vid}$ *pc* ff ¦ ⌜εκ $\mathfrak{P}^{54vid}$ $\mathfrak{M}$; Cass ¦ *txt* ℵ A B C P Ψ 33. 69. 81. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* latt sy co ¦ ᵀσου C $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* ℵ A B P Ψ 33. 81. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* latt sy co

3,13 G 5,6
Dt 6,4 · Mt 8,29p
L 4,34p

ˢ¹σοι δείξω˺ ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν˻. **19** σὺ πιστεύεις ὅτι ⌜εἷς ἐστιν ὁ θεός⌝, καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν.

J 8,38 R 4,12
Gn 22,2.9

20 Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων ⌜ἀργή ἐστιν; **21** Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; **22** βλέπεις ὅτι ἡ πίστις ⌜συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ˻ ἡ πίστις ἐτελειώθη, **23** καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· *ἐπίστευσεν ° δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην* καὶ ⌜φίλος θεοῦ ἐκλήθη. **24** ὁρᾶτε ˻ ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. **25** ⌜ὁμοίως δὲ⌝ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη ὑποδεξαμένη τοὺς ⌜ἀγγέλους καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; **26** ὥσπερ ⌜γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς ˻ πνεύματος νεκρόν ἐστιν,

Gn 15,6 R 4,3
2Chr 20,7 Is 41,8
Sap 7,27 | J 8,39
Jos 2,1.15; 6,17
H 11,31
17

οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς ˻ ἔργων νεκρά ἐστιν.

Mc 12,40 R 13,2
Sir 14,1
1,26
Ps 32,9

3 Μὴ ⌜πολλοὶ διδάσκαλοι⌝ γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λημψόμεθα. **2** πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ ⌜πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ ⌜δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα.
3 ⌜εἰ δὲ⌝ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς ⌜τὰ στόματα⌝ βάλλομεν ⌜εἰς τὸ πείθεσθαι ˢαὐτοὺς ἡμῖν˺, καὶ ὅλον τὸ σῶμα

18 ˢ¹ 𝔓74 A C Ψ 33. 1739 𝔐 vg | *txt* ℵ B 69. 614. 630. 1505 *al*; Pel (P *illeg.*) | ˻ μου 𝔓74 A Pvid 𝔐 vg sy | *txt* ℵ B C Ψ 33. 81. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* ff • **19** ⌜ *3 4 1 2* (K* *om. 1*) 𝔐 | *4 1 2* 69 *al* | *2 4* Ψ | *1 4 2* B 614. 630. 1505. 1852 *al* | *1 3 4 2* C 33vid. 81. 1243 *pc* | unus deus ff | *1 2 4* 945. 1241. 1739. 2298 | *txt* 𝔓74 ℵ A 2464 *pc* • **20** ⌜κενη 𝔓74 ff | νεκρα ℵ A C2 P Ψ 33 𝔐 t vgcl sy bo | *txt* B C* 323. 945. 1739 *pc* vgst ww sa • **22** ⌜συνεργει ℵ* A 33. 630 *pc* ff vgmss | *txt* ℵc B C P Ψ 049. 1739 𝔐 vg sy co | ˻ αυτου 614. 630. 1505. 1852 *al* vgms • **23** ° 𝔓20 L Ψ 614. 623. 630. 1241. 1505 *al* lat sy co | *txt* ℵ A B C P 049. 33. 1739 𝔐 vgmss | ⌜ δουλος 429. 614. 630. 1505. 1852 *al* syh • **24** ˻ τοινυν 𝔐; Pel | *txt* 𝔓54vid ℵ A B C P Ψ 33. 81. 614. 630. 945. 1505. 1739 *pc* latt sy co • **25** ⌜ *1* 623 *al* ff vgcl ww | ουτως C | ⌜κατασκοπους C Kmg L 945. 1241. 1739. 2298. 2464 *al* ff syp (hmg) bo | αγγελους του Ισραηλ 61 *pc* • **26** ⌜– B 1243 *pc* syp; Hier | δε ff; Or | ˻του 33. 69. 945. 1241. 1739. 2298 *al* | ˻ των A C P 1739 𝔐 | *txt* 𝔓20.74vid ℵ B Ψ 81. 614. 630. 1505 *al*

¶ **3,1** ⌜ (*ex itac.*) πολυδιδ. L 630; (Spec) {Blass *cj*} • **2** ⌜-σει 614. 1505 *pc* vgmss; Cass | ⌜ δυναμενος ℵ C* 614. 630. 1505. 1852 *al* t vgww; Cyr • **3** ⌜ ἴδε 81. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *pm* sa? (C P *sine acc.*) | ιδου *pc* sa? | *txt* B2 L Ψ 049. 33. 69 *pm* lat bo (ℵ A B* K *sine acc.*; ℵ* *add.* γαρ) | ⌜ το στομα 𝔓54 A 81. 623. 2464 *al* (vgms) | στομα προς στοματα Ψ *txt* ℵ B C P 049. 1739 𝔐 lat | ⌜προς A P 𝔐 syh | *txt* ℵ B C Ψ 945. 1241. 1739 *pc* | ˢ *2 1* A C Ψ 33. 81. 945. (1241). 1739. 2298 *al*

⸢1 αὐτῶν μετάγομεν⸣. **4** ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα ᵀ τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ˢ ἀνέμων σκληρῶν⸣ ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ᵀ ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος ⸢βούλεται, **5** ⸢οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ ⸢μεγάλα αὐχεῖ⸣. ἰδοὺ ⸢ἡλίκον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει· **6** ᵒ καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ· ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας ᵀ ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ⸢ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως ᵀ καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. **7** πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων ⸢δαμάζεται καὶ δεδάμασται⸣ τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, **8** τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς ˢ δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων⸣, ⸢ἀκατάστατον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. **9** ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν ⸢κύριον καὶ πατέρα καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ ⸢γεγονότας, **10** ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. **11** μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ ⸢γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν⸣; **12** μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; ᵀ ⸢οὔτε ἁλυκὸν⸣ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

13 ⸢Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. **14** εἰ δὲ ᵀ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν ⸢τῇ καρδίᾳ⸣ ὑμῶν, μὴ ⸢κατακαυχᾶσθε ⸢καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀλη-

Mt 12,36s Prv 16, 27 · Hen 48,7 ·
Mt 15,11! Sir 5,13

Gn 9,2

1,8!

Ps 140,4
1 Chr 29,10 Is 63, 16 Sir 23,1.4 · L 6, 28 R 12,14 · Gn 1,26s Sir 5,13; 28,12 E 4,29!

Mt 7,16s

2,18

1 P 2,12 · Sir 3,17 !
16 1K 3,3 2K 12, 20 G 5,20 E 4,31

3 ⸢1 *2 1* A Ψ 81 *pc* • **4** ᵀ τα B | ˢ *2 1* A Ψ 33. 1739 𝔐 | *txt* 𝔓20vid ℵ B C K P 69. 81. 614. 630. 1505 *al* lat(t) | ᵀ (ε)αν *et* ⸢-ληται A C (L: -λεται) P Ψ 1739 𝔐; PsAmbr | αν *et* βουληθη 33 | *txt* 𝔓20vid ℵ B 81 *pc* (vg) • **5** ⸢ωσαυτως 𝔓74vid A Ψ 81. 623. 2464 *al* | ⸢μεγαλαυχει 𝔓20(*) ℵ C2 Ψ 1739 𝔐 syh; (Spec) | *txt* 𝔓74 A B C* P 33. 81 *pc* latt | ⸢ολιγον A*vid C* Ψ 33. 1739 𝔐 ff vgmss; Hier Cass | *txt* 𝔓74 ℵ A2 B C2 P 81 *pc* vg • **6** ᵒ ℵ* vgms | ᵀ ουτως P 𝔐 syh** | ουτως και L *al* | *txt* 𝔓74 ℵ A B C K Ψ 81. 323. 614. 945. 1241. 1505. 1739 *pc* lat co | ⸢και ℵ* bopt | ᵀ ημων ℵ *al* vg syp • **7** ⸢ *3 2 1* 𝔓20 C 322. 323. 945. 1241. 1739. 2298 *pc* | *1* 2464 (syp) • **8** ⸢ *2 1 3* ℵ A K P Ψ 049. 69. 81. 630. 1241. 1505 *al* | *2 3 1* 𝔐; Cyr | *txt* 𝔓20vid B C 945. 1739 *pc* syh | ⸢ακατασχετον C Ψ 1739c 𝔐 syh; Hierpt Cyr Spec | *txt* ℵ A B K P 1739* *pc* latt syp sa? bo • **9** ⸢ θεον 𝔐 vgst ww syh sa bopt ac | *txt* 𝔓20 ℵ A B C P Ψ 33. 81. 945. 1241. 1739 *pc* ff t vgst syp bopt; Cyr | ⸢ γεγενημενους A 33. 623. 2464 *al* co | γενομενους Ψ *pc* • **11** ⸢ *4 2 3 1* 614. 630. 945. 1241. 1505. 1852 *al* | γλυκυ και το αλυκον 𝔓74vid ff co • **12** ᵀ ουτως ℵ C2 P Ψ 33. 1739 𝔐 latt syp,h** bo; Cyr | *txt* A B C* 1505 *al* sa | ⸢ουδε αλ. ℵ (33). 81. 322. 323. 1739 *pc*; Cyr | και αλ. 1241 | ουδεμια πηγη αλ. και (P) 𝔐 syh | *txt* A B C Ψ *al* • **13** ⸢ει τις 489. 2298 *al*; Nil | – K 049*. 1 *al* • **14** ᵀ αρα Ą P Ψ 33. 81. 945. 1241. 1739. 2298 *pc* | ⸢ταις -διαις ℵ 323. 945. 1241. 1739. 2298 *al* latt bō | ⸢καυχ- A 69. 630 *al* | ⸢ *4 5 1 2* ℵ(2) syp; Prosp

1,5.17 θείας⁵. **15** οὐκ ἔστιν ⸢αὕτη ἡ σοφία⸣ ἄνωθεν κατερχο-
1K 2,14 Jd 19 · 1T 4,1! | 14 · 1,8! μένη ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης. **16** ὅπου γὰρ
1,5! ζῆλος καὶ ⸢ἐριθεία, ἐκεῖ ᵀ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον
πρᾶγμα. **17** ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν,
ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους ⸢καὶ
Ph 1,11! Is 32,17 Mt 5,9! καρπῶν ᵀ ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, ᵀ ἀνυπόκριτος. **18** καρ-
πὸς δὲ ᵀ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν
εἰρήνην.

4 Πόθεν πόλεμοι ⸢καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν⸣; οὐκ ἐντεῦ-
G 5,17! θεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς
1J 3,15 μέλεσιν ὑμῶν; **2** ἐπιθυμεῖτε καὶ οὐκ ἔχετε, ⸢φονεύετε καὶ
G 5,20s 1Mcc 8, 16 ζηλοῦτε καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν, μάχεσθε καὶ πολε-
μεῖτε, ⸢οὐκ ἔχετε⸣ διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς, **3** αἰτεῖτε ᵀ καὶ
οὐ λαμβάνετε διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς
Mt 12,39! Is 57,3 · ὑμῶν δαπανήσητε. **4** ᵀ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία
1J 2,15 τοῦ κόσμου ᵀ ἔχθρα ⸢τοῦ θεοῦ ἐστιν⸣; ὃς ἐὰν οὖν βουλη-
R 8,7 θῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται.
unde? G 5,17 **5** ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει· πρὸς ⸢φθόνον ἐπι-
ποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ ᶠ κατῴκισεν ἐν ἡμῖν, **6** μείζονα δὲ δί-
δωσιν χάριν; διὸ λέγει·

Prv 3,34 Ⓖ Job 22, 29 1P 5,5 *ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται,*
ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.

1P 5,8s E 6,11s Test Naph 8,4 | Hos 12,7 Ⓖ Test Dan 6,2 Zch 1,3 Ml 3,7 · Ps 18,21. 25 · 1,8! | L 6,25 **7** ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ, ἀντίστητε ᴼ δὲ τῷ διαβόλῳ καὶ φεύ-
ξεται ἀφ' ὑμῶν, **8** ἐγγίσατε τῷ θεῷ καὶ ⸢ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθα-
ρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι.
9 ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε ⸢καὶ κλαύσατε⸣. ὁ γέλως
ὑμῶν εἰς πένθος ⸢μετατραπήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφει-

15 ˢ *2 3 1* C 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al*; Cyr • **16** ⸢ερεις C *pc* | ερις P 945. 1241. 1243. 1739. 2298 *pc* | ᵀ και ℵ A 33. 81 *pc* syᵖ • **17** ⸢μεστη 𝔓⁷⁴ | ᵀ εργων C 322. 323. 945. 1241. 1243. 1739 *pc* | ᵀ και 𝔓¹⁰⁰ K L 049. 69. 322. 323 𝔐 • **18** ᵀ της 𝔐 | ὁ ℵ* Ψ | *txt* 𝔓⁷⁴ ℵᶜ A B C L P 33. 81. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* sa

¶ 4,1 *1 3–5* 𝔐 vg syᵖ | *4 5 1 3* A Ψ 623. (2464) *pc*; Cyr | *txt* ℵ B C P (33). 69. 81. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* ff syʰ; Hier • **2** [⸢φθονειτε Erasmus *cj*] | ⸢και ουκ εχ. ℵ P Ψ 322. 323. 614. 623. 1243. 1505. 1852 *al* ff vgᶜˡ sy bo | ουκ εχ. δε 945. 1241. 1739. 2298 *pc* | *txt* 𝔓¹⁰⁰ A B 33 𝔐 vgˢᵗ·ʷʷ sa • **3** ᵀ δε 𝔓⁷⁴ᵛⁱᵈ P Ψ 69. 81. 623. 945. 1241. 1243. 1739. 2464 *al* • **4** ᵀ μοιχοι και ℵ² P Ψ 𝔐 syʰ | *txt* 𝔓¹⁰⁰ ℵ* A B 33. 81. 1241. 1739 *pc* latt syᵖ | ᵀ τουτου ℵ vg sy | ⸢εστιν τω θεω ℵ *pc* vgᵐˢˢ; Firm • **5** [⸢ (*cf* Ps 41,2 Ⓖ) τον θεον Wettstein *cj*] | ᶠ κατωκησεν P 33 𝔐 sy⁽ᵖ⁾ | *txt* 𝔓⁷⁴ ℵ B Ψ 049. 1241. 1739 *al* (A 81 *pc incert.*) • **7** ᴼ K L P Ψ 630. 1241. 1243 *pm* | *txt* ℵ A B 049. 33. 81. 323. 614. 1505. 1739 *pm* lat syʰ • **8** ⸢ᵗ εγγισει B *pc* | *txt* ℵ A P Ψ 33. 1739 𝔐 • **9** ⸢ *2* ℵ A; Augᵖᵗ | – 36. 2344 *al* vgᵐˢˢ syᵖ bo^ms | ⸣-στραφητω ℵ A Ψ 33 𝔐 | *txt* 𝔓¹⁰⁰ B P 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *pc*

αν. **10** ταπεινώθητε ⊤ ἐνώπιον ⌜κυρίου καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. L 14,11! 1P 5,6

11 Μὴ καταλαλεῖτε ⌜ἀλλήλων, ἀδελφοί⌝. ὁ ⊤ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ⌜ἢ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, ⌜οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτής. **12** εἷς ἐστιν ○[ὁ] νομοθέτης □καὶ κριτὴς⌝ ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ ○¹δὲ τίς εἶ ⌜ὁ κρίνων⌝ τὸν ⌜πλησίον; 1P 2,1! Ps 101,5 Sap 1,11 · Mt 7,1!-5 R 2,2 H 12,23! · Mt 10, 28 · R 14,4

6 **13** Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ⌜ἢ αὔριον ⌜πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ⌜¹ποιήσομεν ○ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ⊤ καὶ ⌜²ἐμπορευσόμεθα καὶ ⌜²κερδήσομεν· **14** οἵτινες οὐκ ⌜ἐπίστασθε ⌜τὸ τῆς αὔριον ποία ⊤ ἡ ζωὴ ⌜¹ὑμῶν· ⌜ἀτμὶς γάρ ἐστε ἡ⌝ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα ⌜²καὶ ἀφανιζομένη. **15** ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν ὁ κύριος ⌜θελήσῃ καὶ ⌜ζήσομεν καὶ ⌜ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. **16** νῦν δὲ ⌜καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· ⌜πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. **17** εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν. L 12.19s Hen 97, 8-10 Mt 16,26p Prv 27,1 Hos 13,3 Ps 39, 6.12 Act 18,21! 1J 2,16 L 12,47 R 14,23 Dt 23,22; 24,15

5 Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις ⊤. **2** ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν, L 6,24 Hen 94,8 Job 13,28 Is 51,8 Mt 6,19

10 ⊤ουν ℵ *pc* vg^{ms} ac? | ⌜του κ. 𝔓^{100} 𝔐 | του θεου 945. 1241. 1739. 2298 *pc* vg^{ms} bo^{pt} ac | *txt* ℵ A B K P Ψ 33. 81. 614. 630. 1505 *al* • **11** *1 2* Ψ 623. 2464 *pc* | αδ. μου αλ. A 33 *pc* (vg^{mss}) | ⊤γαρ 614. 630. 1505. 1852 *al* l sy bo; Spec | ⌜και K L 049. 69. 322. 323 𝔐 ff; Spec | ⌜ ουκετι K P Ψ 69. 945. 1241. 1243. 1739. 2298 *pc* l vg^{mss}; Spec • **12** ○† 𝔓$^{74\ 100vid}$ B P 1243. 1852 *pc* | *txt* ℵ A Ψ 33. 1739 𝔐 | □ 𝔓^{74} 049 𝔐 | *txt* 𝔓^{100} ℵ A B P Ψ 33. 81. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* lat sy co | ○¹ 429. 614. 630. 1505 *al* sa bo^{pt} | ⌜ος κρινεις *et* ⌜ετερον 𝔐 (ετερ. + οτι ουκ εν ανθρωπω, αλλ εν θεω τα διαβηματα ανθρωπου κατευθυνεται K *pc*) | *txt* 𝔓$^{74.100vid}$ ℵ A B P Ψ 33. 69. 81. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* latt sy co • **13** ⌜και A P 𝔐 sy^{h} bo^{ms}; Hier Cyr | *txt* 𝔓^{74} ℵ B Ψ 33. 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* latt sy^{p} co | ⌜-σωμεθα A Ψ 𝔐 l | *txt* ℵ B K P 323. 945. 1739 *al* lat; Cyr | ⌜¹-σωμεν ℵ A Ψ 33 𝔐 | *txt* 𝔓^{100} B P 323. 945. 1739 *al* latt; Cyr | ○ A Ψ 33. 81 *al*; Cyr | ⊤ενα A Ψ 33 𝔐 sy; Hier Cyr | *txt* ℵ B P 945. 1241. 1739 *pc* latt | ⌜²-σωμεθα *et* ⌜²-σωμεν Ψ 𝔐 l; Hier | *txt* 𝔓^{100vid} ℵ A B P 33. 323. 945. 1739 *al* lat; Cyr • **14** ⌜-σταντα P *pc* sy^{p} | ⌜† – B l | τα A P 33. 69. 81. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* sy^{h} | *txt* ℵ Ψ 𝔐 ff vg; Hier | ⊤γαρ 𝔓$^{74.100}$ ℵ^{2} A P Ψ 33. 1739 𝔐 vg sy^{p} co | *txt* ℵ* B 614. 1505. 1852 *pc* l sy^{h} bo^{mss} | ⌜¹ ημων 33. 630 *al* vg^{ms} sy^{p} | ⌜ *1–3* B 322. 323. 945. 1739. 2298 *pc* | *4* ℵ | ατ. γ. (– 33) εστιν η L 33. 623. 630 *al* (lat) | ατ. γ. (– A) εσται η (– P 1241 *pc*) A P Ψ 𝔐 (l) | *txt* 81. 614 *al* sy^{h}; Hier? | ⌜² δε και P 33 𝔐 | δε 61 *pc* sa | – 614. 630. 1505 *pc* vg$^{st.ww}$ sy^{h} bo | *txt* ℵ A B Ψ 81. 945. 1241. 1739 *al* ff l vg^{cl} • **15** ⌜ θελη B P 81. 614. 630. 1505. 1852 *al* | ⌜ *bis* σωμεν Ψ 33 𝔐 | *txt* 𝔓^{100vid} ℵ A B P (323). 945. (1739) *al* • **16** ⌜κατακαυχασθε ℵ 945. 1241. 1739. 2298 *pc* | ⌜ απασα ℵ^{c} | πασα ουν 614. 630. 1505 *al*

¶ **5,1** ⊤υμιν ℵ 623. 2464 *al* vg; Nil

Sir 29,10
Jdth 16,17 Ps 21,10

3 ὁ χρυσὸς ὑμῶν ⸢καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται⸣ καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ᵀ ὡς πῦρ. ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις.

Tob 4,14 Ml 3,5
Lv 19,13 Dt 24,14s ·
Ps 18,7
Is 5,9
L 16,19.25

4 ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ⸢ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων *εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβαὼθ* ⸢εἰσεληλύθασιν.

Jr 12,3
Sap 2,10.12.19 ·
Hos 1,6 𝔊

5 ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς ᴼκαὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς ⸢καρδίας ὑμῶν ᵀ *ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς*, **6** κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον, ᵀ οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

1 Th 2,19!
1 K 9,10
Dt 11,14 Jr 5,24 𝔊
Hos 6,3 𝔊 etc |
1 Th 3,13
H 10,37!

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς μακροθυμῶν ἐπ' ⸢αὐτῷ ἕως ᵀ λάβῃ ᵀ πρόϊμον καὶ ὄψιμον. **8** μακροθυμήσατε ᵀ καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ᵀ ἤγγικεν. **9** μὴ στενάζετε, ⸢ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων⸣ ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν. **10** ὑπόδειγμα ᴼλάβετε, ⸢ἀδελφοί, τῆς κακοπαθίας⸣ καὶ τῆς μακροθυμίας ᵀ τοὺς προφήτας οἳ ἐλάλησαν ᴼ¹ἐν τῷ ὀνόματι ᵀ κυρίου. **11** ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ⸢ὑπομείναντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε καὶ τὸ ⸢τέλος κυρίου ⸢¹εἴδετε, ὅτι ⸢²πολύσπλαγχνός ἐστιν ⸢ὁ κύριος⸣ καὶ οἰκτίρμων.

Mt 5,12! Dn 9,6
1,12!
Job 1,21s; 42,11ss · H 13,7 ·
Ex 34,6 Ps 103,8; 111,4 |
Mt 5,34-37

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ⸢ἄλλον τινὰ ὅρκον⸣· ἤτω

3 ⸢ *4 1–3* 𝔓74vid A 33 *pc* | ᵀo ιος ℵ² A P Ψ 33. 81. 614. 623. 1505. 1852 *al* syʰ ac • **4** ⸢ᵀ αφυστερημενος ℵ B* | *txt* A B² P Ψ (33). 1739 𝔐 | ⸢ᵀ εισεληλυθαν (A) B P 81. 1243. (1852) *pc* | *txt* ℵ Ψ 33. 1739 𝔐 (εληλ- 1505) • **5** ᴼ A Ψ 81. 623*. 2464 *al* vgᵐˢ boᵖᵗ | ⸢σαρκας Ψ *al* (t) syᵖ | ᵀως ℵ² Ψ 1739 𝔐 sy | *txt* ℵ* A B P 33. 1852 *pc* latt co • **6** ⸢και 614 *al* t vgᶜˡ syʰ • **7** ⸢αυτον K L 049. 322. 323 𝔐 | ᵀοὖ 442 *pc* | αν ℵ P Ψ 69. 323. 614. 630. 1505 *pm* syʰᵐᵍ | *txt* 𝔓74 A B K L 048. 049. 33vid. 81. 945. 1241. 1739 *pm* syʰ | ᵀ υετον A P Ψ 33vid 𝔐 (t vgᵐˢˢ) syᵖ.ʰ | καρπον ℵ(*) 398 *pc* (ff) syʰᵐᵍ bo; Cass | *txt* 𝔓74 B 048. (69). 945. 1241. 1739 *pc* vg sa • **8** ⸢ουν 𝔓74 ℵ L *pc* vgᵐˢ | δε 61 *pc* | ᵀ ημων 614. 630. 1505. 1852 *al* vgᵐˢ syʰ sa • **9** ⸢ *2 3 1* ℵ 𝔐 | *2 3* K *al* | *txt* B P Ψ 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* lat syʰ (A 33. 81: αδ. μου) • **10** ᴼ *et* ᵀεχετε A Ψ 33vid. 623*. 2464 *pc* | ⸢αδ. μου τ. κ. (καλοκαγαθιας ℵ) ℵ 𝔐 vgᵐˢ | ανδρας τ. κ. 1505ᶜ vid. 2495 | *txt* A B P Ψ 33. 614. 630. 945. 1241. 1505*. 1739 *al* (ff) vgˢᵗ.ʷʷ syʰ; Chr | ᴼ¹ A Ψ 33 𝔐 | *txt* ℵ B P 69. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* latt syʰ | ᵀ του 69. 323. 614. 945. 1241. 1505. 1739 *al* • **11** ⸢υπομενοντας 𝔐 | *txt* ℵ A B P Ψ 81. 630. 945. 1241. 1739 *al* latt sy co | ⸢ ελεος 322. 323. 945. 1241. 1739* *pc* | ⸢¹ ιδετε A B² L P Ψ 049. 33. 69. 81. 323. 630. 945. 1241. 1739. 2495 *pm* | οιδατε 1729 *pc* | *txt* ℵ B* K 614. 1505 *pm* co | ⸢² πολυευσπλ- 1. (614). 630. 945. 1241. 1505. 1739ᶜ *al* | ⸢ *2* B | – 𝔐 vgᵐˢ | *txt* ℵ A P Ψ 81. 614. 630. 945. 1505. 1739 *al* • **12** ⸢ *1 3 2* A Ψ 945. 1739. 2298 *al* | *2 1 3* 915 *pc*

δὲ ⸆ ὑμῶν τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὒ οὔ, ἵνα μὴ ⸂ὑπὸ κρίσιν⸃ πέσητε. 2K 1,17

13 Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν, προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις, ψαλλέτω· **14** ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν, προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες ○[αὐτὸν] ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι ⸂τοῦ κυρίου⸃. **15** καὶ ἡ ⸂εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ⸃ἀφεθήσεται αὐτῷ. **16** ἐξομολογεῖσθε ○οὖν ἀλλήλοις ⸂τὰς ἁμαρτίας⸃ ⸆ καὶ ⸂εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων ὅπως ἰαθῆτε. Act 16,25! Mc 6,13 L 10,34 Mc 16,18 Act 12,5

Πολὺ ⸆ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. **17** Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο ⸂τοῦ μὴ βρέξαι⸃, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· **18** καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ⸂ὑετὸν ἔδωκεν⸃ καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς. Act 14,15 L 4,25! 1Rg 18,42-45

19 Ἀδελφοί ○μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ⸂ἀπὸ τῆς ⸃ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις⸃ αὐτόν, **20** ⸂γινωσκέτω ὅτι⸃ ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ⸆ ψυχὴν ⸂αὐτοῦ ἐκ θανάτου⸃ καὶ *καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν*. ⸆ G 6,1 Ez 3,18ss Mt 18, 15 Ps 51,15 *Prv 10,12* 1P 4,8 Ps 32,1; 85,3

12 ⸂ (Mt 5,37) ο λογος ℵ* 1243 *al* t vg^{cl} sy^{p} bo | ⸂εις υποκρισιν P Ψ 𝔐 | *txt* ℵ A B 048^{vid}. 945. 1241. 1739 *pc* latt sy co • **14** ○† B P 1243 *pc* ff vg^{ms} sa^{mss} | *txt* ℵ A Ψ 048^{vid}. 1739 𝔐 | ⸂ *2* A Ψ 81 *al* | – B | Ιησου Χριστου 6 *pc* • **15** ⸂προσευχη P 81. 322. 323. 945. 1739 *pc* | ⸃-σονται P 69. 945. 1241. 1505. 1739. 1852. 2298 *al* lat; Chr • **16** ○ Ψ 049 𝔐 ff vg^{mss} | *txt* ℵ A B K P 048^{vid}. 81. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* vg sy^{h} co | ⸂τα παραπτωματα 049 𝔐 ⸃ *txt* ℵ A B P Ψ 048^{vid}. 33. 81. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* | ⸆υμων L 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739. 2298 *al* ⸃ εαυτων 623. 2464 *pc* | ⸂† προσευχ A B 048^{vid} *pc* | *txt* ℵ P Ψ (049). 33. 1739 𝔐 | ⸆ γαρ 61 *pc* lat sy$^{p.h**}$ bo^{pt} • **17** ⸂τ. μη βρ. υετον 323. 945. 1241. 1739 *al* | ινα μη βρεξη 1505 *pc* | του μη βρεχειν Ψ • **18** ⸃ *2 1* (ℵ) A Ψ 33. 623. 945. 1241. 1739. 2298. 2464 *al* latt | *txt* B P 048^{vid}. 049 𝔐 • **19** ○ 049 𝔐 vg^{ms} | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B K P Ψ 048. 049. 81. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* lat sy | ⸃επιστρεψατε Ψ (sy^{h}) | ⸂οδου 𝔓^{74} | οδου της αληθειας ℵ 33. 81. 623. 1846. 2464 *al* sy^{p} bo^{mss} | *txt* A B P 048^{vid}. 049. 1739 𝔐 latt sy^{h} co (Ψ *cf* ⸂) • **20** ⸂† γινωσκετε οτι B 69. 1505 *pc* sy^{h} | οτι Ψ | – 𝔓^{74} ff sa | *txt* ℵ A P 1739 𝔐 lat sy^{p} bo^{pt} | ⸆την A 049. 1243 *al* | ⸃ *2 3 1* 𝔓^{74} B 614 *pc* ff | *2 3* Ψ 𝔐 sa; Or^{lat} | *txt* ℵ A P 048^{vid}. 33. 1739 *al* vg sy; Cyr | ⸆ αμην 614. 1505. 1852 *pc* t vg^{mss} sy^{h}

⌜ΠΕΤΡΟΥ Α⌝

H 11,13!
Jc 1,1!
R 8,29
2Th 2,13 · H 12,24
Ex 24,7s Dn 4,1 Theod; 6,26 Theod
2K 1,3!
Sir 16,12 E 2,4! · 23! Tt 3,5! ·
R 6,4
E 1,18!
Kol 1,5.12
1K 2,5

1 Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς ⊤παρ- *1*
επιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδο-
κίας, ⌜Ἀσίας καὶ Βιθυνίας⌝, **2** κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πα-
τρὸς ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν
αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πλη-
θυνθείη.

20
4,13 · 5,10 ·
R 5,3 2K 4,17! ·
Jc 1,2! |
Jc 1,3! · Prv 17,3
Sir 2,5 ·
R 2,7.10 · 1K 1,7!
E 6,24 2T 4,8
J 17,20; 20,29 2K 5,7 · J 8,56 Act 16,34 |
R 6,22 · H 10,29 ·

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ ○τὸ πολὺ ⌜αὐτοῦ ἔλεος⌝ ἀναγεννή-
σας ⌜ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ⌞ζῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, **4** εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ
⌜ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον⌝, τετηρημένην ⌜ἐν οὐρανοῖς⌝
εἰς ⌜ὑμᾶς **5** τοὺς ἐν ⌜δυνάμει θεοῦ⌝ φρουρουμένους διὰ
πίστεως εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ
ἐσχάτῳ. **6** ⌜ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε,⌝ ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον
○[ἐστὶν] ⌜λυπηθέντες ἐν ⌞ποικίλοις πειρασμοῖς, **7** ἵνα τὸ
⌜δοκίμιον ⌟ὑμῶν τῆς πίστεως⌞ πολυτιμότερον ⌞χρυσίου
τοῦ ἀπολλυμένου ⌜διὰ πυρὸς δὲ⌝ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ
εἰς ἔπαινον καὶ ⌜δόξαν καὶ τιμὴν⌝ ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ
Χριστοῦ· **8** ὃν οὐκ ⌜ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ
ὁρῶντες πιστεύοντες δὲ ⌞ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ
καὶ δεδοξασμένῃ **9** κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως

Inscriptio: ⌜ Π. επιστολη α′ 𝔓72 (א) A K 33. 69. (⌟ Ψ 81. 614. 630). 1241 *al* ¦ Π. (+ αποστολου 1739) επ. καθολικη α′ 323. 1505. 1739 *al* ¦ επ. καθ. α′ του αγιου και πανευφημου απ. Π. L (049) *pc* ¦ *txt* (B)

¶ **1,1** ⊤και ℵ* sy | ⌜ *1 3 pc*; Aug ¦ *1* B* ¦ *2 3* ℵ* 048 *pc* vg^{ms} ¦ και A. και B. 614. 1243. 1505. 1852 *pc* l s ¦ *txt* 𝔓72.74 ℵ2 A B2 P Ψ 33. 1739 𝔐 vg bo (1241: *h. t.*) • **3** ○ 𝔓72 | ⌜ *2 1* 𝔓72 048. 33. 69. 323. 614. 630. 1505 *al*; Cl^{lat} ⌟ *2 pc* vg^{ms} | ⌜υμας 1241 *pc* ⌟ – 𝔓72 | ⌜ ζωης 1505. 1852 *pc* l vg^{mss} sy bo; Hier Aug Cass • **4** ⌜ *3 2 1* ℵ (1505) *pc* ¦ *1* 1852 *al* vg^{ms}; Oros | ⌜ εν τοις ουρ. Ψ (614). 630. 1505 *al* ¦ εν -νω ℵ ¦ εξ -νου *pc* | ⌜ημας 𝔓72vid *pc* vg^{ms} • **5** *1* 𝔓72 ¦ αγαπη θεου *pc* ¦ δ. πνευματος θεου *pc* • **6** ⌜αγαλλιασαντες 𝔓72 ¦ *3* C2 | ○† ℵ* B 1505 *pc*; Cl ¦ *txt* 𝔓72 ℵ2 A C P Ψ 048. 33. 1739 𝔐; Or | ⌜-θεντας ℵ* L 69. 614. 623*. 630. 1243. 1852. 2464 *al* ¦ θηναι *pc* l vg$^{cl\ ww}$ bo?; Aug ημας θεντες 048^{vid} | ⌜ πολλοις 𝔓72 • **7** ⌜ δοκιμον 𝔓72 429*. 1852 *pc* | ⌜ *2 3 1* 𝔓72 048^{vid}. 1241 l s vg^{mss}; Cl Beda | ⌜ -σου B 945 | ⌜ *1 2 pc* lat sy^{h} sa bo^{pt} ¦ και δια π. 𝔓72 945. 1175. 1241. 1243. 1739 *pc* vg^{mss}; Cl Or ¦ κ. δια π. δε *pc* | ⌜ *3 2 1* 1. 945. 1241. 1739. 2298 *al* ¦ *1* Cl ¦ τ. κ. εις δ. P 𝔐 ¦ *txt* 𝔓72.74 ℵ A B C Ψ 33. 69. 81. 614. 630. 1505 *al* lat sy^{h} co; Or • **8** ⌜ειδοτες A P Ψ 33 𝔐 bo; Cl (Aug) ¦ *txt* 𝔓72 ℵ B C 323. 630. 945. 1739 *al* latt sy sa; Ir^{lat} | ⌟ αγαλλιατε B C*vid 1852 *pc*; Or

⌜[ὑμῶν] σωτηρίαν ψυχῶν. **10** περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, **11** ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ⌜ἐδήλου τὸ⌝ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα ⁰Χριστοῦ ⌜προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας. **12** οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι ⌜οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ⌝ ⌜διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ⁰[ἐν] πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

Mc 8,35 | Mt 11,13; 13,17p L 24,27 J 12,41 Act 7,52

Ap 19,10

5,1 L 24,26 Hen 1,2

E 3,10

1 K 2,7s Hen 16, 3 · Jc 1,25 |

2 **13** Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν νήφοντες τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. **14** ὡς τέκνα ὑπακοῆς μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ⌜ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν⌝ ἐπιθυμίαις **15** ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, **16** ⌜διότι γέγραπται⌝ ⁰[ὅτι] *ἅγιοι ⌜ἔσεσθε, ⌜ὅτι ἐγὼ ἅγιός* ⁰¹*[εἰμι]*. **17** καὶ εἰ πατέρα ⌜ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ ⊤ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε,

Lv 11,44s; 19,2; 20,7.26

Ps 89,27 Jr 3,19 Mt 6,9! R 8,15; · 2,11!; · 2,6! · 2K 5,11; 7,1 Ph 2,12 · 2,11

18 εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε
ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ⌞ἀναστροφῆς πατροπαραδότου⌟
19 ἀλλὰ ⊤ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ,

Is 52,3 Tt 2,14 1 K 6,20! ·

Act 14,15 E 4,17 · 4,3 |

H 9,12.14 Ap 5,9 · J 1,29!

20 προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου
φανερωθέντος δὲ ἐπ' ⌜ἐσχάτου τῶν χρόνων⌝
δι' ὑμᾶς **21** τοὺς δι' αὐτοῦ ⌜πιστοὺς εἰς θεὸν

Act 2,23 · E 1,4!

R 16,25s 2T 1,9s · 1,5 H 1,2! | J 14,6!

9 ⌜† – B 1 *pc* sa; Cl Hier Aug | ημων 1505 *pc* bo^{ms}; Or^{lat} | *txt* ℵ A C P Ψ 048. 33. 1739 𝔐 latt sy; Cl^{lat} • **11** ⌜ἐδηλοῦτο L Ψ 049. 33. 69. 1243. 1852. 2464 *al* sy^{h} (*sine acc.* 𝔓^{72} ℵ A B* C K P 048) | ⁰ B | ⌜-ρουμενον 𝔓^{72} A P 049. 1 *al*; Cyr • **12** ⌜ουχ εαυ. ημιν δ. 945. 1241 *al* vg^{ms} (sy^{p}); Hier ⌜ καυχασθαι ουχ εαυτων υμιν δε και 33 [Wohlenberg *cj*] | | [⌜ διενοουντο Harris *cj*] | ⁰ 𝔓^{72} A B Ψ 33. 623*. 1852. 2464 *pc* lat; Did | *txt* ℵ C P 1739 𝔐 (s) • **14** ⌜ *1 3 4* 81. 1243 *pc* | *3 4* 𝔓^{72} | – 1241 • **16** ⌜ διο γ. ℵ C *pc* | – 33. 1243 | ⁰ 𝔓^{72} ℵ A C P 33. 1739 𝔐 latt; Cl | *txt* B Ψ 049*. 69 *pc* | ⌜γενεσθε K P 049. 1. 322. 323. 945. 1241. 1739 *al* | γινεσθε 𝔐 | *txt* 𝔓^{72} ℵ A B C Ψ 33. 81. 614. 630. 1505 *al* s vg; Cl | ⌜ διοτι 𝔓^{72} ℵ 81 *pc*; Cl | καθως *pc* t sy^{p} | ⁰¹† ℵ A* B *pc*; Cl | *txt* 𝔓^{72} A^{c} C P Ψ 33. 1739 𝔐 latt sy^{h} • **17** ⌜καλειτε 𝔓^{72} | αιτεισθε 322. 323 | ⌜ουν 𝔓^{72} • **18** ⌞ C Ψ 69. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* • **19** ⊤τῳ C 69. 1243 *pc* • **20** ⌜-των τ. (– 𝔓^{72}) χρ. 𝔓^{72} P 𝔐 latt sy^{p}; (Cl^{lat}) | -των τ. ημερων 69 *pc* | -του του χρονου ℵ* Ψ | *txt* ℵ^{2} A B C 33. 81. 323. 614. 945. 1241. 1505. 1739 *al* sy^{h} co · **21** ⌜πιστευοντας 𝔓^{72} ℵ C P Ψ 1739 𝔐 | -σαντας 33 *pc* | *txt* A B *pc* vg

R 4,24! · J 17,22 ·
Kol 1,27
R 16,26! ·
1Th 4,9! · 2K 6,6!
J 13,34! · 4,8 | 3 J 1,13; 3,3 ·
L 8,11 · Jc 1,18 ·
H 4,12! Dn 6, 27Theod
Is 40,6 s
Jc 1,10s
Is 40,8 s

τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ⸢ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.

22 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας ⸢ εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ ⸢[καθαρᾶς] καρδίας⸣ ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς **23** ἀναγεγεννημένοι οὐκ ⸢ἐκ σπορᾶς⸣ φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου διὰ λόγου ⸢ζῶντος θεοῦ⸣ καὶ μένοντος⸢. **24** ⸢διότι

πᾶσα σὰρξ ° ὡς χόρτος
καὶ πᾶσα δόξα ⸢αὐτῆς ὡς ἄνθος °1 χόρτου·
ἐξηράνθη ὁ χόρτος καὶ τὸ ἄνθος ⸢ ἐξέπεσεν·
τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

τοῦτο δέ ἐστιν □τὸ ῥῆμα τὸ⸣ ⸢εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς⸣.

Kol 3,8! E 4,31 ·
2K 12,20 Jc 4,11 |
R 12,1! · H 5,12!s
Ps 33,9 ℭ
Ps 118,22 Is 28,16 Mt 21,42!
E 4,12! Mt 16,18
R 12,1 H 13,15 s

2 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ⸢ὑποκρίσεις καὶ ⸢φθόνους καὶ ⸢πάσας καταλαλιάς⸣, **2** ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ⸢ ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε □εἰς σωτηρίαν⸣, **3** ⸢εἰ *ἐγεύσασθε* ⸢ *ὅτι* ⸢*χρηστὸς ὁ κύριος.* **4** πρὸς ὃν προσερχόμενοι λίθον ζῶντα ⸢ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτὸν ἔντιμον, **5** καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες ⸢οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικὸς ° εἰς ἱεράτευμα ἅγιον ἀνενέγκαι ⸢πνευματικὰς θυσίας⸣ εὐπροσδέκτους °1[τῷ] θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. **6** διότι περιέχει ⸢ἐν γραφῇ·

3

21 ⸢την 𝔓72 1243 • **22** ⸢ δια πνευματος P 𝔐 l^{vid} vg^{ms}; Prisc Spec ¦ *txt* 𝔓72 ℵ A B C Ψ 33. 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* vg sy co; Did | ⸢† 2 A B 1852 *pc* vg ¦ καρ. αληθινης ℵ^{2} l? vg^{ms} ¦ *txt* 𝔓72 ℵ* C P Ψ 33. 1739 𝔐 t vg^{mss} sy^{h} co • **23** ⸢ 2 𝔓72 vg^{mss} ¦ εκ φθορας ℵ A C *pc* ¦ *txt* B P Ψ 33. 1739 𝔐 lat sy; Cl^{lat} | ⸢ *2 1* Ψ *pc* latt ¦ *1* 36 *pc* ¦ ζωντος του θεου *pc* | ⸢εις τον αιωνα P 𝔐 l t vg$^{cl\ ww}$ sy^{p}; Prisc ¦ εις τους αιωνας 1838 *pc* ¦ *txt* 𝔓72 ℵ A B C Ψ 33. 81. 323. 945. 1241. 1505. 1739 *al* vgst sy^{h} co; Hier • **24** ⸢οτι 𝔓72 ¦ διο Ψ 1852 | ° ℵ^{2} A Ψ 33. 323. 614. 945. 1241. 1505. 1739 *al* l vg^{mss} sy; Aug ¦ *txt* 𝔓72 ℵ*$^{(1)}$ B C P 049 𝔐 sy^{hmg} co | ⸢ αυτου ℵ* bo^{ms} ¦ ανθρωπου P Ψ 𝔐; Aug^{pt} ¦ – 322. 323 ¦ *txt* 𝔓72 ℵ^{2} A B C 33. 81. 614. 945. 1241. 1505. 1739 *al* lat sy bo | °1 𝔓72 | ⸢αυτου C P 1739 𝔐 l^{vid} t vg^{cl} co ¦ *txt* 𝔓72 ℵ A B Ψ 33. 81. 1505 *al* vg$^{st.ww}$ sy • **25** □ A | ⸢ *2 3 1* 𝔓72 l vg^{mss}

¶ **2,1** ⸢-σιν ℵ^{1} B 1 t; Cl Ambr Aug | ⸢-νον l t vg^{mss}; Cl Or^{lat} ¦ φονους B | ⸢ 2 A 1881 l ¦ πασαν -λιαν ℵ* *pc* ¦ -λιαν Cl • **2** ⸢και 33. 614. 630. 1505. 1881 *al* l vg^{ww} sy^{h} bo^{ms}; Or^{pt} Eus Cyr | □ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓72 ℵ A B C K P Ψ 33. 69. 81. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* latt sy co; Cl • **3** ⸢ειπερ ℵ^{2} C P Ψ 1739 𝔐 l vg$^{cl.ww}$; Cyr ¦ *txt* 𝔓72 ℵ* A B *pc* t vgst co?; Cl | ⸢επιστευσατε 𝔓72 ¦ και ειδετε *pc* sy^{p} | ⸢ χριστος 𝔓72 K L 049. 33. 69. 614. 1241. 1243. 1852. 2298. 2464 *al* ¦ *txt* ℵ A B C Ψ 1739 𝔐 sy • **4** ⸢απο C 323. 945. 1241. 1505. 1739 *al* ¦ υπερ 623 *pc* • **5** ⸢εποικ· ℵ A^{c} C 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* s vg; Cyr | ° P 𝔐 vg; Cl ¦ *txt* 𝔓72 ℵ A B C Ψ 33^{vid} 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* l s vg^{mss} sy^{h}; Hil Ambr Aug | ⸢ *2 1* 1881 *al* ¦ *1* 𝔓72 | *2* ℵ; Cass | °1† ℵ* A B C Ψ 323. 1241. 1243. 1739. 1881 *al* ¦ *txt* 𝔓72 ℵ^{2} P 𝔐; Cl • **6** ⸢εν τη P 𝔐 ¦ ή (-φή) C 81. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* l s t vg$^{cl\ ww}$. *txt* 𝔓72 ℵ A B Ψ 33 *pc*

ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ⸢ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν
ἔντιμον⸣
καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ. — *Is 28,16* R 9,33

7 ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν, ⸢ἀπιστοῦσιν δὲ ⸢*λίθος*
ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κε-
φαλὴν γωνίας **8** καὶ *λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκαν-*
δάλου· οἳ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ⸢ἀπειθοῦντες εἰς ⸢ὃ
καὶ ⸢⸣ἐτέθησαν. **9** ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασίλει-
ον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς *περιποίησιν*, ὅπως
τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαν-
τος εἰς τὸ θαυμαστὸν ᵒαὐτοῦ φῶς· **10** οἳ ποτε *οὐ λαός* νῦν
δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ *οὐκ ἠλεημένοι* νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

Ps 117,22 Θ Mt 21,42! · *Is 8,14* R 9,33 · Mt 16,42! · 4,17 · Is 43,20 Kol 3,12 · Ex 19,6; 23,22 Θ Ap 1,6 · *Is 43,21* Mt 3,17 · Is 42,12 · Act 26,18 2K 4,6 E 5,8 1Th 5,4 · 2P 1,3 | *Hos 1,6.9; 2,25* R 9,25 · E 2,4!

11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδή-
μους ⸢ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν αἵτινες στρα-
τεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· **12** ⸢τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν
τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν⸣, ἵνα ἐν ᾧ ⸢καταλαλοῦσιν
ὑμῶν ὡς κακοποιῶν ἐκ τῶν καλῶν ᵀ ἔργων ⸢ἐποπτεύον-
τες δοξάσωσιν ᵀ τὸν θεὸν *ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς*.

1,17 Gn 23,4 Ps 39,13 H 11,13! · G 5,17! 16! 24! | Jc 3,13 · 3,16 · 3,1s · Mt 5,16! · *Is 10,3* L 19,44!

13 ⸢Ὑποτάγητε ᵀ πάσῃ ⸢ἀνθρωπίνῃ κτίσει⸣ διὰ τὸν κύ-
ριον, εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, **14** εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι'
αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν ᵀ κακοποιῶν ᵑἔπαινον
δὲ ἀγαθοποιῶν⸣· **15** ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ
ἀγαθοποιοῦντας ᵀ φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων
⸢ἀγνωσίαν, **16** ὡς ἐλεύθεροι καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχον-
τες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν ἀλλ' ὡς ⸢θεοῦ δοῦλοι⸣.

R 13,1-7! E 5,21! · G 5,13

6 ⸢† *2 1 3* B C 69. 1243 *pc* sa^{ms} bo ¦ *1 3 pc*; Prim ¦ *2 3* 1881 ¦ *txt* 𝔓^{72} ℵ A P Ψ 1739 𝔐 lat sy^{h} sa^{mss} • **7** ⸢απειθ- A P 𝔐 sy^{p} ¦ *txt* 𝔓^{72} ℵ B C Ψ 81. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* sy^{h} co | ⸢ λιθον ℵ* C^{2} P Ψ 1739 𝔐 l vg^{mss} sa ¦ *txt* 𝔓^{72} ℵ^{2} A B C* 630. 1505 *al* lat bo? • **8** ⸢ απιστ- B ¦ απειθουσιν 1852 ¦ απειθουντι 1241 | ⸢ ην παρεσκευασαν εαυτους ταξιν 614. 630 *pc* | [⸢⸣ετεθη Harris *cj*] • **9** ° 𝔓^{72} bo^{ms} • **11** ⸢ ·απεχεσθε 𝔓^{72} A C L P 33. 81. 623. 1241. 1243. 1852. 1881 *al* vg^{ms} sy^{h} bo? ¦ *txt* ℵ B Ψ 049. 1739 𝔐 lat sa • **12** ⸢παρα· καλω δε και τουτο την εν τοις εθν. υμων αναστ. εχειν καλην 614. 630 *pc* | ⸢ ωσιν L P 69. 614. 623. 1243. 1505. 2464 *al* vg^{ms} ; Cl⸣ ¦ κακοποιουσιν 1881 | ⸢υμων 614. 630. 1505 *pc* vg^{ms} sy co; Cyp | ⸢ σαντες A P Ψ 33 𝔐; Cl ¦ *txt* 𝔓^{72} ℵ B C 69. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* sy^{h} co | ᵀ υμων 𝔓^{72} • **13** ᵀουν P 1739 𝔐 vg^{ms} sy^{h} ¦ *txt* 𝔓^{72} ℵ A B C Ψ 33. 69. 81 *pe* lat sy^{p} co | ⸢ *2 1* 69. 1241. 1243. 1852 *pc* ¦ *2* ℵ* ¦ φυσει ανθρ- C (*pc*) • **14** ⸢μεν C P 049^{c}. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* sy^{h**}; Or^{lat} | ᵑ 049*. 1241. 1505* *pc* • **15** ᵀυμας C 69. 322. 323. 945. 1241. 1739. 1852. 2298 *pc* sa bo^{pt} | ⸢αγνοιαν 𝔓^{72} ¦ εργασιαν 1241 *pc*; Cl • **16** ⸢ *2 1* A P 33 𝔐 lat; Cl ¦ *2* 049* ' φιλοι θ. 460 *pc* ¦ *txt* 𝔓^{72} ℵ B C K Ψ 69. 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* vg^{ms}

R 12,10 Prv 24,21 Mt 22, 21 p
17 πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ⌜ἀγαπᾶτε, τὸν ⊤ θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

18–3,7: E 5,22–6,9 Kol 3,18–4,1 E 6,5!
18 Οἱ οἰκέται ⌟ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ⌞ τοῖς δεσπόταις⊤, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν ἀλλὰ ○καὶ τοῖς σκολιοῖς. **19** τοῦτο γὰρ χάρις ⊤ εἰ διὰ συνείδησιν ⌜θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως.

L 6,32s · Mt 26, 67p · 3,14.17; 4,13s.19
20 ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες ⌜καὶ κολαφιζόμενοι⌝ ⌜ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ⌜ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ.

3,9 **21** εἰς τοῦτο γὰρ ⊤ ἐκλήθητε,
3,18 ὅτι ○καὶ Χριστὸς ⌜ἔπαθεν ⌜ὑπὲρ ⌜ὑμῶν
ὑμῖν⌝ ⌜1ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν
Mt 16,24 · R 4,12! ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ,
Is 53,9 J 8,46! **22** ὃς ἁμαρτίαν *οὐκ ἐποίησεν*
οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ,
3,9 Mt 5,39! **23** ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει,
πάσχων οὐκ ἠπείλει,
Jr 11,20 J 8,50 παρεδίδου ⌜δὲ τῷ κρίνοντι ⌜δικαίως·
Is 53,4.12 J 1,29! H 9,28 · **24** ὃς *τὰς ἁμαρτίας ⌜ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν*
Kol 1,22 H 10,10 cf R 3,25 · ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον,
R 6,11.18 ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι
τῇ δικαιοσύνῃ ⌜ζήσωμεν,
Is 53,5 οὗ *τῷ μώλωπι* ⊤ ⌜1*ἰάθητε.*
Is 53,6 Ez 34,5.16 Mt 9,36 **25** ἦτε γὰρ *ὡς πρόβατα ⌜πλανώμενοι,*

17 ⌜αγαπησατε K L 049*. 69. 2464 𝔐 | ⊤ δε 𝔓72; Spec • **18** ⌟ ℵ Ψ | ⊤υμων ℵ z vgmss syp co; Spec | ○ 𝔓72 69. 81. 614. 2464 *pc* • **19** ⌜παρα τω θεω C (Ψ 33). 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* vgmss syp.h**; Spec | θεω 2464 *pc* | θεου 623 *pc*; Cass | *txt* 𝔓72 ℵ A B P 𝔐 lat co | ⌜αγαθην C Ψ 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* sy | αγαθην θεου 𝔓72 (⌟ A* 33). 81 | *txt* ℵ Ac B P 049 𝔐 lat co • **20** ⌜και (– 𝔓72) κολαζομενοι 𝔓72 ℵ2 P Ψ 322. 323. 630. 945. 1241. 1739. 2138. 2298 *al* (it; Ambr) | και κακοποιουντες κολαφιζ. 69 | *txt* ℵ* A B C 33 𝔐 vg syh co | ⌜ μενετε 𝔓72 ℵ2 Ψ 69. 323. 614. 945. 1241. 1505. 1739 *al* lat | *txt* ℵ* A B C P 049. 33 𝔐 | ⌜-μενετε 𝔓72 Ψ 69. 945. 1739. 1881. 2298 *pc* lat | – Ambr | *txt* 𝔓81 ℵ A B P 049. 33 𝔐 (C *illeg.*, L 323. 1241 *h. t.*) • **21** ⊤και 𝔓72 323. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* | ○ 𝔓81 A 81. 1505. 1881. 2138 *pc* t vgmss syh sams | *txt* 𝔓72 ℵ B C P Ψ 33. 1739 𝔐 lat syp co | ⌜ (3,18) απεθανεν 𝔓81 ℵ Ψ 623. 2464 *al* syp; Ambrpt Ambst Cyr | *txt* 𝔓72 A B C P 33. 1739 𝔐 latt syh co | ⌜ περι 𝔓72 A | ⌟ημ- ημ- 614. 1243. 1505c *al* r syp bo; Aug | ημ-υμ- P 33. (1505*) 𝔐 vgcl sams; Tert | *txt* 𝔓72 ℵ A B C Ψ 69. 81. 945. 1241. 1739 *al* z vgst.ww syh sams | ⌜1 απολ. 𝔓72(*) | υπολαμβανων P • **23** ⌜– 𝔓72 049*. 614 sams boms | δε τον τοπον 𝔓81vid | δε εαυτον r t vgmss; (Clat) Cyp Augpt | τε C | ⌜ αδικως *pc* t vg; Clat Cyp • **24** ⌜υμων 𝔓72 B *pc* | *txt* 𝔓81 ℵ A C P Ψ 33. 1739 𝔐 latt sy co | ⌜ συ(ν)ζησωμεν C 323. 1241. (1243). 1739. (1881c). 2298 *pc* r t w z; Ambr Aug | ⊤ (Is 53,5) αυτου ℵ* P 049 𝔐 | *txt* 𝔓72.81vid ℵc A B C K Ψ 33. 81. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 latt | ⌜1-θημεν 81* *pc* t vgmss (syhmg) sams; Ambr • **25** ⌜-μενα 𝔓72 C P Ψ 33. 1739 𝔐 | *txt* ℵ A B 1505 *al*; PsDion

ἀλλὰ ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα
καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ⌜ὑμῶν. 5,4! J 10,11 • Job 10,12 Θ Sap 1,6

3 Ὁμοίως ⌜[αἱ] γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα ⌜καὶ εἴ τινες⌝ ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, **2** ⌜ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. **3** ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ⌜ἐμπλοκῆς ⁰τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος **4** ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ ⌜πραέως καὶ ἡσυχίου⌝ πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές. **5** οὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι ⌜εἰς θεὸν⌝ ἐκόσμουν ἑαυτὰς ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, **6** ὡς Σάρρα ⌜ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραὰμ⌝ κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν ⌜πτόησιν. 2,12 • 1T 2,9 • 1K 14,25 E 3, 16!; • 6,24 • Mt 5,5 • Gn 18,12 • Prv 3,25

7 ⁰Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, ⌜συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν⌝ ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ ⌜συγκληρονόμοις ⌜χάριτος ζωῆς⌝ εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι ⌜1τὰς προσευχὰς⌝ ὑμῶν. 1Th 4,4 • 1K 7,5

8 Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, ⌜ταπεινόφρονες, **9** μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες ⊤ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. R 15,5! • R 12,17! 1Th 5, 15! • 2,23 • L 6,28 Mt 5,44!

10 *ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν*
καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς *Ps 34,13-17*

25 ⌜ ημων L 049. 69*. 322. 323. 1243. 1852*. 2464 *al*

¶ **3,1** ⌜† – $\mathfrak{P}^{81}$ ℵ* A B 81 *pc* ¦ και 1505 *pc* vg$^{cl.ww}$ sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ^{2} C P Ψ 33. 1739 𝔐 z vgst | ⌜ *2 1 3* C K 69. 945. 1241. 1739 *al* ¦ *2 3* $\mathfrak{P}^{81vid}$ B 614. 630 *al* r z vg^{mss} sy^{h} co; Spec ¦ οιτινες 1505 *pc* sy^{p} ¦ και οιτ. 81. 1881 *al* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ A P Ψ 33 𝔐 vg; Cl • **2** ⌜-ευοντες $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ* 945. 1241. 1243. 1739. 1881^{c}. 2298 *al* ¦ *txt* ℵ^{c} A B C P Ψ 33 𝔐; Cl • **3** ⌜εκπλοκης (*vl* εκ πλοκης) 049. 614. 630. 1243. 1881 *al* | ⁰ $\mathfrak{P}^{72}$ C Ψ 1852 *pc* sa; Cl ¦ *txt* ℵ A B P 33. 1739 𝔐 l r t z vg^{mss} sy bo • **4** ⌞ B lat bo • **5** ⌜επι θ. P 𝔐 ¦ επι τον θ. (ℵ) 2464 *pc* ¦ εις τον θ. 614. 630. 1243. 1881. 2298 *al* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ A B C Ψ 33. 81. 945. 1241. 1505. 1739 *al* • **6** ⌜ *2 3 1* $\mathfrak{P}^{72}$ ¦ υπηκουεν τω A. B Ψ 69^{vid} latt sa^{mss} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{81}$ ℵ A C P 33. 1739 𝔐 | ⌜πτωσιν P 33 *pc* ¦ ποιησιν 623*. 1852* *pc* • **7** ⁰ $\mathfrak{P}^{81vid}$ B | ⌜συνομιλουντες ℵ* | ⌜-νομοι A C P Ψ 𝔐; Hier$_{\text{ł}}$ ¦ -νομους ℵ* ¦ νομω l; Ambr Spec [Tregelles *cj*] ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72.81}$ ℵ^{2} B 33. 69. 323. 1241. 1739 *al* z vg; Aug | ⌜ ποικιλης χ. ζ. ℵ A (C^{2}) 614. 623. 630. 1505. 2464 *al* sy^{h} bo ¦ χ. ζ. αιωνιου $\mathfrak{P}^{72}$ (sy^{p}) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{81vid}$ B C* P Ψ 33. 1739 𝔐 lat sa | ⌜1 ταις -χαις $\mathfrak{P}^{81}$ B • **8** ⌜ φιλοφρ- P 049 𝔐 ¦ φιλοφρ- ταπεινοφρ L *pc* (it vg^{cl}) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ A B C Ψ 33. 81. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* vg$^{st.ww}$ sy co; Cl • **9** ⊤ειδοτες P 𝔐 sy^{hmg} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72.81}$ ℵ A B C K Ψ 33. 81. 323. 945. 1241. 1505. 1739 *al* latt sy co

παυσάτω τὴν γλῶσσαν ᵀ *ἀπὸ κακοῦ*
καὶ χείλη ᵀ *τοῦ μὴ* ⌜*λαλῆσαι δόλον,*
11 *ἐκκλινάτω* ᴼδὲ *ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν,*
ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν·
12 *ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους*
καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν,
πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά ᵀ.

Is 50,9 R 8,34!; · 13,3 Tt 2,14 | 2,20! Mt 5,10 ·
13 Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ⌜ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ⌜ζηλωταὶ ⌜¹γένησθε; **14** ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην,

Is 8,12 Ap 2,10 |
μακάριοι ᵀ. *τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε* □*μηδὲ ταραχθῆτε*⌝, **15** *κύριον* δὲ τὸν ⌜Χριστὸν *ἁγιάσατε* ἐν ταῖς

Is 8,13 1 K 9,3
καρδίαις ὑμῶν, ἕτοιμοι ⌜ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ

L 16,2! Kol 4,6 · 1,3 | Act 23,1!
⌜¹αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, **16** ᴼἀλλὰ μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἀγα-

2,12
θήν, ἵνα ἐν ᾧ ⌜καταλαλεῖσθε ⌜καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ⌜ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ⌝ ἀναστροφήν.

2,20!
17 κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιοῦντας.

2,21-24 H 9,26! 28! G 1,4 Act 3,14!
18 ὅτι ⌜καὶ Χριστὸς ἅπαξ ⌜περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθεν⌝,
□δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων⌝,

E 3,12! 4,1
ἵνα ⌜ὑμᾶς προσαγάγῃ ⌜τῷ θεῷ⌝
θανατωθεὶς ᴼμὲν σαρκὶ

J 6,63 1 K 15,44
ζῳοποιηθεὶς δὲ ᵀ πνεύματι·

10 ⌜αυτου ℵ P 𝔐 lat sy | *txt* 𝔓72 81 A B C Ψ 33. 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* vgms | ᵀ αυτου P 𝔐 lat syp | *txt* 𝔓72.81vid ℵ A B C K Ψ 33. 81. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* vgms syh | ⌜ λαλειν 𝔓72 • **11** ᴼ ℵ C2vid P Ψ 33. 1739 𝔐 vgcl syp co | *txt* 𝔓72 A B C* 69. 81. 614. 630. 1505 *al* it vgst.ww syh • **12** ⌜του εξολοθρευσαι αυτους εκ γης 614. (630). 1505 *al* vgmss syh • **13** ⌜ει B 049. 1881 *pc* | ⌜ μιμηται K L P 69 𝔐 vgms | ⌜¹ εστε Ψ | γενοισθε B γενεσθε 𝔓72 (ℵ*) *pc* | *txt* ℵc A C P 33. 1739 𝔐 lat; (Cl) • **14** ⌜εστε ℵ C *pc* t vgmss | □ 𝔓72 B L; Hier | *txt* ℵ A C P Ψ 33. 1739 𝔐 lat (και ου μη τ. 614. 630. 1505 *pc* sy); Cl • **15** ⌜ θεον P 𝔐 | *txt* 𝔓72 ℵ A B C Ψ 33. 614. 630. 945. 1739 *al* latt sy co; Cl | ⌜ δε *pc* | δε αει P Ψ 𝔐; Cl | *txt* 𝔓72 ℵ A B C 33. 81. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* latt syh co | ⌜¹ απαιτ- ℵ2 A Ψ *pc* • **16** ᴼ P 049 𝔐 syp; Spec | *txt* 𝔓72 ℵ A B C Ψ 33. 81. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* lat syh co; Cl | ⌜ (2,12) καταλαλουσιν (-λωσιν L *pm*) υμων ως κακοποιων ℵ A C P 33 𝔐 it vgmss syp (hz*) bo; Beda | *txt* 𝔓72 B Ψ 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* (vg) sa; Cl (Spec) | ⌜ αισχ- 𝔓72 | *2 3 1* 𝔓72 K L 323. 614. (630). 945. 1241. 1505. 1739 *al* vgms | εν X. αγνην C 1243 *pc* sylmng | αγαθην εις Χριστον ℵ* | *txt* ℵ2 A B P Ψ 33 𝔐 lat syh • **18** ⌜ὁ 𝔓72 ⌜ και ὁ 242 *pc* | ℵ z vgmss | ⌜ τ περι αμ. απεθανεν vgst.ww; Cyp | (*cf* 2,21) περι αμ. υπερ ημων (υμ- 𝔓72 A 1241. 1505 *al*) απεθ. 𝔓72 ℵ(*) A C2vid L 0285. 33. 614. 630. 945. 1241. (1505). 1739 *al* syh bo (L 81 *pc*: επαθεν) | περι υμων υπερ αμ. απεθ. Ψ | περι αμ. ημ. απεθ. C*vid *pc* z vgcl syp; Cllat Aug | *txt* B P 𝔐 | □ Ψ | ⌜ ημας ℵ2 A C K L 33. 81. 614. 630. 945. 1739 *al* t vg syhmg; Cllat Cyp Cyr | – ℵ* | *txt* 𝔓72 B P Ψ 0285 𝔐 z vgmss sy | ⌜ 2 C Ψ 0285. 1243 | τω πατρι 440 *pc* | – B | *txt* 𝔓72 ℵ A P 33. 1739 𝔐 sy; Cllat | ᴼ 𝔓72 A*vid Ψ 0285 vgst.ww | *txt* ℵ Ac B C P 33. 1739 𝔐 t z vgcl syh co; Cllat | ᵀεν 𝔓72 | τω 81vid

19 ⌜ἐν ᾧ καὶ⌝ τοῖς ἐν ⌜φυλακῇ⌝ ⌜πνεύμασιν πο-
ρευθεὶς ἐκήρυξεν, 4,6 R 10,7 E 4,9.8 Hen 9,10; 10,11-15
20 ἀπειθήσασίν ποτε ὅτε ⌜ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μα- 2 P 3,9
κροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ Gn 7,13.17.23
εἰς ἣν ⌜ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ⁰ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν 2 P 2,5!
δι' ὕδατος. **21** ⌜ὃ καὶ ⌜ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σῴζει βά- E 5,26!
πτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου ἀλλὰ συνειδήσεως H 9,13 · Act 23,1! ·
ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ 1,3
Χριστοῦ, **22** ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ ⁰[τοῦ] θεοῦ ᵀ πορευθεὶς E 1,20 · Act 1,10 ·
εἰς οὐρανὸν ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ E 1,21! H 1,4; 2,8
δυνάμεων.

5 **4** Χριστοῦ οὖν ⌜παθόντος σαρκὶ⌝ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔν- 3,18 · 2 K 5,14 s
νοιαν ὁπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν ᵀ σαρκὶ πέπαυται ⌜ἁ- R 6,2.6 s
μαρτίας **2** εἰς τὸ μηκέτι ⌜ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις⌝ ἀλλὰ θε-
λήματι ⌜θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ ⌜βιῶσαι χρόνον. 1 J 2,16 s
3 ἀρκετὸς γὰρ ᵀ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος ᵀ τὸ ⌜βούλημα 1,18 Tt 3,3!
τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι ⌜πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις,
ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις καὶ ἀθεμίτοις R 1,29!
εἰδωλολατρίαις. **4** ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρεχόντων ὑ-
μῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν ⌜βλασφημοῦν- Jc 2,7
τες, **5** ⌜οἳ ἀποδώσουσιν λόγον⌝ τῷ ⌜ἑτοίμως ἔχοντι κρῖ- L 16,2!
ναι⌝ ζῶντας καὶ νεκρούς. **6** εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς Act 10,42!
εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ 3,19
ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι. R 3,5! · 1 K 5,5
R 8,10

19 [′ Ενωχ και Bowyer *cj*; εν ω και Ενωχ Harris *cj*] | ⌜τω αδη 614 *pc*; Ambst ¦ φυλακη κατα(κε)κλεισμενοις C *al* z vg^{mss}; Aug | ⌜-ματι $\mathfrak{P}^{72}$ 614. 1881 vg^{mss} • **20** ⌜απαξ εδεχ K 69^{vid} *al* | ⌜ ολιγαι C P Ψ 0285. 1739 $\mathfrak{M}$ vg^{ms} sy^{h} ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ A B 049 *pc* lat | ⁰ $\mathfrak{P}^{72}$ • **21** ⌜ω 241?. 630 *al* ¦ – $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ* *pc* sa | ⌜ ημ- C L 614. 630. 1241. 1505 *al* vg^{ms} (⌜ $\mathfrak{M}$) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ (⌜ ℵ) A B P Ψ 049. 0285. 69. 81. 945. 1739 *al* z vg sy^{h} • **22** ⁰ ℵ* B Ψ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ^{2} A C P 0285. 33. 1739 $\mathfrak{M}$ | ᵀ, deglutiens mortem ut vitae aeternae heredes efficeremur z vg$^{cl\ ww}$; Aug Cass
¶ **4,1** ′π. υπερ ημων σ. ℵ^{2} A P $\mathfrak{M}$ sy^{h} bo; Did Aug^{pt} Cyr ¦ π. υπερ υμων σ. 69. 1505 *pc* (vg^{ms}) sy^{p} ¦ π. εν σ. 049$^{(c)}$ (z) vg sa? ¦ αποθανοντος υπερ υμων σ. ℵ* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ B C Ψ 0285. 323. 1739 *pc* sa?; Nic | ᵀεν K P 69 $\mathfrak{M}$ z vg^{mss} | ⌜-τιαις ℵ^{2} B Ψ *pc* latt ¦ απο -τιας 049. 1881 *pc*; Hier ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ* A C P 1739 $\mathfrak{M}$ • **2** ′ *2 1* C; Hier ¦ ανθ. αμαρτιαις Ψ | ⌜ανθρωπου ℵ* | ⌜ σωσαι $\mathfrak{P}^{72}$ • **3** ⌜υμιν ℵ* 630 *pm* bo; Aug^{pt} ¦ ημιν C K L P 049. 69. 623^{c}. 2298 *pm*; Hier ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ^{c} A B Ψ 81. 323. 614. 945. 1241. 1505. 1739 *al* latt sy sa; Cl (33 *illeg.*) | ¸ᵀ του βιου P 049 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ A B C Ψ 33. 81. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* latt sy co; Cl | ⌜ θελημα P $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ A B C Ψ 81. 323. 630. 945. 1241. 1739 *al*; Cl | ⌜ πορευομενους ℵ 1881 *pc* co?; Aug^{pt} • **4** ⌜και βλασφημουσιν ℵ* C* 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ^{c} A B C^{2} P Ψ 049 $\mathfrak{M}$ latt sy^{h} • **5** ′ *1 2* $\mathfrak{P}^{72}$ ¦ – ℵ* ¦ *txt* ℵ^{c} A B C P Ψ 33. 1739 $\mathfrak{M}$ latt sy co; Cl^{lat} | ⌜ ετ. κρινοντι B (C*^{vid}) Ψ (81). 614. 630. 1852 *al* sy^{h} ¦ ετοιμω κριναι $\mathfrak{P}^{72}$ 945. 1241. 1739. 1881 *pc* co? ¦ *txt* ℵ A C^{2} P $\mathfrak{M}$

1K 10,11! R 13, 12; · 12,3 · 1,13! · L 21,36! | 1,22 · *Prv 10,12* Ps 32,1 Jc 5,20 L 7,47 | R 12,13! · Ph 2,14 | R 12,6! L 12,42! R 3,2 J 12,50 2K 2,17 · R 12,7! · 1K 10,31 R 16,27! 5,11 Ap 1,6 1,7 Jc 1,2! Kol 1,24 Act 5,41! Jc 1,2 · 1K 1,7! · 1,6 Mt 25,31; · 5,12 R 8,17 | Mt 5,11! Jc 2,7 Ps 88, 51 Θ · Act 5,41! · *Is 11,2* L 10,6 | Act 11,26! · Ph 1, 20 2T 1,12 Ez 9,6 Jr 25,29 1K 11,32 · H 3,6! · L 23,31 2Th 1,8 · 2,8 | *Prv 11,31* Θ

7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς ⊤ προσευχάς· **8** πρὸ πάντων ⊤ τὴν εἰς ⌜ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι *ἀγάπη ⌜καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν*. **9** φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ ⌜γογγυσμοῦ, **10** ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ. **11** εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ⌜ἧς χορηγεῖ ὁ θεός⌝, ἵνα ἐν πᾶσιν ⌜δοξάζηται ὁ θεὸς⌝ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ○ἡ δόξα καὶ ○τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας □τῶν αἰώνων⌝, ἀμήν.

12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε ⊤ τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος, **13** ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. **14** εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης ⌜καὶ *τὸ τοῦ θεοῦ*⌝ *πνεῦμα* ἐφ' ὑμᾶς ⌜*ἀναπαύεται* ⊤. **15** μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ ⊤ κλέπτης ἢ ⊤ κακοποιὸς ἢ ὡς ⌜ἀλλοτριεπίσκοπος· **16** εἰ δὲ ○ὡς ⌜Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ ⌜ὀνόματι τούτῳ. **17** ὅτι ○[ὁ] καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ⌜ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; **18** καὶ *εἰ ὁ* ⊤ *δίκαιος μόλις σῴζεται, ὁ ⌜ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς⌝ ποῦ φανεῖται;* **19** ὥστε καὶ

7 ⊤τας P 049 𝔐 | *txt* 𝔓72 ℵ A B Ψ (33). 81. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* • **8** ⊤ δε P 1739 𝔐 t vg^{cl} sy^{h} sa^{mss} bo; Spec | *txt* 𝔓72 ℵ A^{vid} B Ψ 33 *pc* lat sa^{ms} | ⌜αυτ 𝔓72 623. 2464 *pc* | ⌜-υψει 𝔓72 ℵ P 049 𝔐 | *txt* A B K Ψ 33. 81. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* lat; Cl • **9** ⌜σμων P 049 𝔐 vg^{ms} *txt* 𝔓72 ℵ A B Ψ 33. 81. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* lat sy • **11** ⌜ως χορηγει ο θεος P 𝔐 | χορηγιαν 614. 630. 1505 *pc* | *txt* 𝔓72 ℵ A B (Ψ) 33. 323. 945. 1241$^{(*)}$. 1739 *al* lat | ⌜*2 3 1* 614. 630. 1505. 1852 *pc* sa? | *1* Ψ | ○ *bis* 𝔓72 | □ 𝔓72 69. 614. 630. 945. 1505. 1739 *al* r vg^{ww} sy^{h} sa^{mss} bo^{pt} • **12** ⊤επι 𝔓72 *pc* • **14** ⌜και (+ της ℵ *pc*) δυναμεως και το του θ. ℵ(*) A P 33. 81. 323. 945. 1241. 1739 *pm* (r z vg^{cl}) bo; Ath | και δυναμ. του θ. ονομα και 614. 630. 1505 *pc* sy^{h} | *txt* 𝔓72 B K L Ψ 049 *pm* (sy^{p}); Tert Cl | ⌜επαναπ- A Ψ 81. 614. 630. 1243. 1505. 1852 *al* | αναπεπαυται (επαν- 𝔓72 ℵ2) 33. 623. 945. 1241. 1739*^{c}. 1881. 2464 *al*; Cyr ' αναπεμπεται 049 ' *txt* ℵ* B P 1739^{s} ' 𝔐 lat; Cl | ⊤κατα μεν αυτους βλασφημειται, κατα δε υμας δοξαζεται P Ψ 𝔐 it vg^{ww} sy^{h**} sa (bo^{ms}); Cyp *txt* 𝔓72 ℵ A B 049. 33. 81. 323. 614. 630. 945. 1241. 1739 *al* vg$^{cl.st}$ sy^{p} bo; Tert Cl^{vid} • **15** ⊤*et* ⊤ ως 𝔓72 sy^{p} bo | *txt* ℵ A B K L P Ψ 33. 1739 𝔐 latt sy^{h} sa | ⌜αλλοτριοεπ. P 1739 𝔐 | αλλοτριος επ. A Ψ 69 *pc* | αλλοτριοις επ. 𝔓72 | *txt* ℵ B 33. 81 *pc* • **16** ○ 𝔓72 | ⌜Χρηστ- ℵ* | ⌜μερει P 049 𝔐 *txt* 𝔓72 ℵ A B Ψ 33. 81. 323. 614. 1241. 1505. 1739 *al* latt sy co • **17** ○ ℵ A 33. 81. 1852 *al* | *txt* 𝔓72 B P Ψ 1739 𝔐 | ⌜υμ- ℵ* A^{c} 69. 623. 1241. 2464 *al* vg^{mss} • **18** ⌜μεν 𝔓72 h vg^{s} | ⌜*3 2 1* 𝔓72 945 *pc* it bo | † δε ασ. κ. αμ. B* 614. 1505 *pc* sy^{h} | *txt* B^{2} P Ψ 1739 𝔐 vg sa (*sed* ο αμ. ℵ A 049. 33. 630 *al*)

οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ⌜ψυχὰς αὐτῶν⌝ ἐν ⌜ἀγαθοποιΐᾳ.

7 **5** Πρεσβυτέρους ⌜οὖν ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ⌜ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ ⌜¹Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός· **2** ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ ⌜[ἐπισκοποῦντες] μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἑκουσίως κατὰ θεόν⌝, ⌜μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, **3** □μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου⌝· **4** καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. **5** Ὁμοίως ⊤, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ⌜ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ○[ὁ] θεὸς *ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.*

6 Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ ⊤, **7** πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ⌜ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ⌜ὑμῶν.

8 Νήψατε, γρηγορήσατε. ⊤ ὁ ἀντίδικος ὑμῶν ⊤ διάβολος *ὡς λέων ὠρυόμενος* περιπατεῖ ζητῶν ⌜[τινα] ⌜καταπιεῖν· **9** ○ᾧ ἀντίστητε ⌜στερεοὶ τῇ πίστει εἰδότες ⊤ τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν ○¹[τῷ] κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ⌜ἐπιτε-
8 λεῖσθαι. **10** Ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ⌜ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ⌜ἐν Χριστῷ [Ἰησοῦ]⌝,

2,20!
2 Mcc 1,24 etc • L 23,46!
2J 1!
Act 5,32!
Mt 17,6
2,25 J 21,16 Act 20,28 •
1 T 3,2-7 • Phm 14 •
Tt 1,7! | 2 K 1,24 Mc 10,42 •
Ph 3,17!
Kol 3,4 • 2,25 H 13,20
1 K 9,25!
E 5,21
L 14,11! •
Prv 3,34 Ⓖ Jc 4,6
Jc 4,10
Ps 55,23 Mt 6,25!
Sap 12,13
1,13! • Mc 13,37! Mt 26,41!; • 5, 25 p • *Ps 22,14* Ez 22,25 2 T 4,17 • Job 1,7 | Jc 4,7 E 6, 11-13.16 • Act 16,5!
1 Th 2,12; 5,24
2 P 1,3!

19 ⌜ *1* B ¦ εαυτων ψ. 69. 945. 1241. 1739. (1852) *al* | ⌜-ιαις 𝔓72 A Ψ 33. 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* lat

¶ **5,1** ⌜ουν τους ℵ Ψ 623. 2464 *pc* h vg ¦ τους P 33. 1739 𝔐 ¦ – 1505 *pc* ¦ *txt* 𝔓72 A B 614. 630 *pc* sy^{h**}; Hier | ⌜ ως P 1. 630. 1243. 1505 *al* sy^{h} sa | ⌜1 θεου 𝔓72 • **2** ⌜† *2–7* ℵ* 323 sa ¦ *2–5* B; Did ¦ *1–5* 𝔐 ¦ *txt* 𝔓72 ℵ2 A P Ψ (33). 69. 81. 945. 1241. 1739 *al* lat (sy^{p}) bo (*sed* ε-πευοντες 614. 630. 1505 *pc* sy^{h}) | ⌜μη A L 1243. 1881 *al* h r sy^{p} • **3** □ *vs* B • **5** ⌜ δε ℵ* Ψ *pc* ¦ δε οι 33^{vid}. 323. 945. 1241. 1739. 1881. 2298 *al* ¦ δε και οι 614. 630. 1505. 1852 *al* | ⌜εν αλλ. 𝔓72 *pc* vg^{ms} ¦ αλλ. υποτασσομενοι P 𝔐 ¦ αλλ. υποταγωμεν 614. 1505 *pc* sy^{h} ¦ αλληλους αγαπησατε Ψ ¦ *txt* ℵ A B 33. 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* lat sy^{p} co | ○ 𝔓72 B 33 *pc* ¦ *txt* ℵ A P Ψ 1739 𝔐 • **6** ⊤ (2,12) επισκοπης A P (Ψ) 33. 623. 2464 *al* (it) vg sy^{h**} bo; (Spec) • **7** ⌜απορι̣ψαντες 𝔓72 ¦ (Ps 55,23) επιριψατε 0206^{vid} *pc*; Aug | ⌜ ημ- ℵ* 33 *pc* vg^{ms} • **8** ⊤οτι 𝔓72 ℵ2 L Ψ 049^{c}. 69. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* latt sy co ¦ *txt* ℵ* A B P 049* 𝔐 | ⊤ ὁ 𝔓72 33 | ⌜τίνα L P 322. 323. 614. 630. 945. 1243. 1739. 2298 *al* lat sy (𝔓72 ℵ A 33^{vid} *sine acc.*) ¦ – B Ψ 0206^{vid} *pc*; Hier^{pt} ¦ *txt* 𝔐 sy^{h} *et* ⌜ καταπιη 𝔓72 A (33). 614. 630. 945. 2298 *pm* sy • **9** ○ 𝔓72 | ⌜εδραιοι 𝔓72 | ⊤οτι 𝔓72 614. 630. 1505 *pc* | ○¹ℵ2 A P Ψ 0206. 33. 1739 𝔐 ¦ *txt* 𝔓72 ℵ* B *pc* | ⌜ -λειτε ℵ A B* K 0206. 33. 614. 630. 1505 *al* ¦ -λειται 𝔓72^{c} *pc* ¦ επιμελειτε 322. 323. 1241 ¦ *txt* B2 P Ψ 1739 𝔐 latt sy • **10** ⌜ ημ- 0206. 1881 *al* t vg sy^{p} bo^{mss} | ⌜† *1 2* ℵ 614. 630. 1505 *pc* ¦ εν τω Χρ. B ¦ – 945 ¦ *txt* 𝔓72 A P Ψ 33. 1739 𝔐 latt sy^{h**} co

1,6 • 2Th 3,3 2P 1,12 • E 3,17 | 4,11!

ὀλίγον παθόντας αὐτὸς ⸢καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει⸣. **11** αὐτῷ ⸢τὸ κράτος⸣ εἰς τοὺς αἰῶνας ⊤, ἀμήν.

Act 15,27! H 13,22 • 1; 2,11 R 5,2 Ap 14,8 etc 2J 1.13 • Act 12, 12! | R 16,16! E 6,23

12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, ⸢δι' ὀλίγων⸣ ἔγραψα παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν ○τοῦ θεοῦ εἰς ἣν ⸢στῆτε. **13** Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν ⸢Βαβυλῶνι ⊤ συνεκλεκτὴ καὶ Μᾶρκος ὁ υἱός μου. **14** ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ⸢ἀγάπης.

□Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ⊤. ⊤ ↖

⸢ΠΕΤΡΟΥ Β′⸣

Act 15,14 • Jc 1,1! • Act 11,17! R 1,12 Tt 2,13 2T 1,10! Jd 2 • 8; 2,20; 3,18 Kol 1,9s

1 ⸢Συμεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ⸢ἐν δικαιοσύνῃ⸣ τοῦ ⸢θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει □τοῦ θεοῦ ○καὶ ⸢Ἰησοῦ↖ τοῦ κυρίου ἡμῶν. *1*

3 Ὡς ⊤ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ

10 ′ *1 2 4* 𝔓72 81 r t vgmss ¦ *1* (-τιεῖ Ψ 0206) *2 3* A B Ψ 0206vid *pc* vg ¦ κ-τισαι υμας -ξει -σει -σει P (1739mg) 𝔐 ¦ -σαι -ξαι -σαι σαι 614. 630. 1505 *al* ¦ *txt* ℵ 33vid. 945. 1241. 1739*. 1852. 1881. 2464 *al* • **11** ′η δοξα και το κρ. ℵ P 𝔐 vgcl (syp) sa ¦ η δοξα κρ. K 049 *al* ′ το κρ. και η δοξα 33. 69. 81. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* syh bo ¦ *txt* (𝔓72 0206vid) A B Ψ *pc* vgst.ww | ⊤† των αιωνων ℵ A P Ψ 0206vid. 33. 1739 𝔐 latt sy sa bomss *txt* 𝔓72 B *pc* bo • **12** ′ δια βραχεων 𝔓72 | ○ 𝔓72 Ψ 0206vid. 33. 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* | ⸢εστηκατε P 𝔐 h r vgcl ¦ εστε 1505 *pc* syh ¦ αιτειτε Ψ ′ *txt* 𝔓72 ℵ A B 33. 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* vgst.ww • **13** ⸢ Ρωμη 2138 *pc* | ⊤εκκλησια ℵ *pc* vgmss syp • **14** ⸢ αγιω 623. 2464 *al* vg syp | □ 𝔓72 | ⊤ Ιησου ℵ P 1739 𝔐 h vgcl syh samss bo ¦ *txt* A B Ψ 33vid *pc* vgst.ww syp samss bomss | ⊤ αμην ℵ P 1739c 𝔐 h vgcl.ww sy bomss ¦ *txt* A B Ψ 81. 323. 945. 1241. 1739* *pc* vgst co

Inscriptio: ′ Π. επιστολη (+ καθολικη *pc*) β′ 𝔓72 C K Pvid 33. 69. 81. 323. 1241. 1739 *al* (′ Ψ 614. 630. 1505 *al*) ¦ επ. καθ. β′ του αγιου αποστολου Π. L (049) *al* ¦ *txt* (ℵ A B)

¶ 1,1 ⸢ Σιμων 𝔓72 B Ψ 69. 81. 614. 623. 630. 1241. 1243. 2464 *al* vg co | ′εις δικαιοσυνην ℵ vgmss | ⸢ κυριου ℵ Ψ *pc* vgmss syph sa • **2** □ P Ψ 1852. 2464. (1505 *pc*) *pc* vgst.ww | ○ 𝔓72 | ⸢ I. Χριστου ℵ A L 0209. (′ 33vid. 81. 623). 323. 945. 1241. 1739 *al* (r vgcl) bo (*pon. p.* ημ. 614. 630. 1505 *pc* vgmss) ¦ σωτηρος I. Χρ. 1881 *pc* ¦ *txt* 𝔓72 B C 𝔐 • **3** ⊤† τα ℵ A Ψ 33vid. 81. 614. 623. 1505 *pc* ¦ *txt* 𝔓72 B C P 0209. 1739 𝔐

καλέσαντος ἡμᾶς ⸢ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ⸣, **4** δι' ὧν τὰ ⸢τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν ἐπαγγέλματα⸣ δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως ἀποφυγόντες ⸢τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς⸣. **5** Καὶ ⸢αὐτὸ τοῦτο δὲ⸣ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, **6** ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, **7** ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. **8** ταῦτα γὰρ ὑμῖν ⸢ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· **9** ᾧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ⸢ἁμαρτιῶν. 2 **10** διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε ⊤ βεβαίαν ὑμῶν τὴν ⸢κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ⸢ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ○ποτε. **11** οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος ⊤ εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

12 ⸢Διὸ μελλήσω⸣ ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. **13** δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ⊤ ὑπομνήσει, **14** εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ ⸢σκηνώματός μου □καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν⸣ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι, **15** ⸢σπουδάσω δὲ ○καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων ⸢μνήμην ποιεῖσθαι.

1P 2,9; 5,10 · 17
2K 4,4.6 |
3,13 2K 7,1
2,18.20
E 4,22 1P 1,14
Jd 3 · 11 ·
G 5,6.22!
Act 24,25 1K 9,25
G 5,23 Tt 1,8 ·
1T 6,11
1Th 4,9!
G 6,10 1Th 3,12
Mc 4,19!
2!
1J 2,9.11 Dt 28,28s
E 5,26
5
J 3,5
2,20; 3,2.18; 1,1
2T 1,10!
R 15,15 Jd 5
1J 2,21 · 1P 5,10 ·
Kol 1,5s |
2K 5,1 · 3,1
2 T4,6
J 21,18s
L 9,31

3 ⸢ δια δοξης και αρετης $\mathfrak{P}^{72}$ B (0209^{vid}) $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* ℵ A C P Ψ 33. 81. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* lat sy co • **4** ⸢ *1 2 3 5 4* $\mathfrak{P}^{72}$ ¦ *1 4 2 3 5* ℵ $\mathfrak{M}$ ¦ *3 2 1 4 5* (A) C P (Ψ) 33. 69. 81. 945. (1241). 1739 *al* (h) vg ¦ *txt* B 614. 630. 1505 *pc*; Spec | ⸢της (τας 614 *pc*) εν (τω) κ. επιθυμιας και φθ. C Ψ (81). 614. 630. 945. 1241 1505. 1739 *al* sy^{h} ¦ της εν κ. και φθ. P ¦ την εν τω κ. επιθυμιαν φθορας ($\mathfrak{P}^{72}$) ℵ co; Hier ¦ *txt* A B *pc* lat (*sed om.* τω 0209 $\mathfrak{M}$) • **5** ⸢ *1 3 2* ℵ C^{2} Ψ 33. 81. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* sy ¦ *1 2* 1243. 2298 ¦ αυτοι δε A *pc* latt ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ B C* P (049. 0209) $\mathfrak{M}$ • **8** ⸢παροντα A Ψ 0247^{vid}. 623. 2464 *pc* • **9** ⸢αμαρτηματων ℵ A K Ψ 322. 323. 623. 945. 1241. 1243. 1739. 2298 *al* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ B C P 049. 0209. 33 $\mathfrak{M}$ • **10** ⊤ινα δια των καλων (+ υμων A *pc*) εργων *et* ⸢παρακλησιν A *et* ⸢ποιησθε ℵ A Ψ 81. 614. (623). 630. 1505. 1852. (2464) *al* h vg sy co ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ B C P 1739 $\mathfrak{M}$; Ambr | ○A Ψ *pc* h; Ambr • **11** ⊤ ἡ $\mathfrak{P}^{72}$ K 049 *al* • **12** ⸢ διο ουκ αμελησω 0209 $\mathfrak{M}$ h vg^{mss} sy^{p} sa ¦ δι᾽ ου μελλησω $\mathfrak{P}^{72}$ Ψ *pc* ¦ *txt* ℵ A B C P 323. (945*). 1241. 1739 *pc* bo • **13** ⊤τη ℵ A Ψ 623 *pc* sa ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ B C P 049. 0209. 1739 $\mathfrak{M}$ bo • **14** ⸢σωματος 056 *pc* h w vg^{mss} sy^{ph} sa | □ℵ 049 • **15** ⸢-ζω $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ 69 ¦ -σατε 1505. 2138 *pc* sy^{h} ¦ -σωμεν 049 ¦ *txt* A B C P Ψ 0209. 0247^{vid}. 33. 1739 $\mathfrak{M}$ latt co | ○ $\mathfrak{P}^{72}$ 1505 *pc* w vg^{mss} bo | ⸢μνειαν P 0209. 33. 623. 630. 1243. 1881. 2464 *pc*

1T 4,7!

J 1,14 Act 4,20! L 9,32.43

Mt 17,2.5 p!

R 4,16; 15,8 H 2,2

4Esr 12,42

Ap 2,28! · L 1,78!

Mc 4,34 2T 3,16 Act 2,1-6; 28,25

16 Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. **17** λαβὼν γὰρ παρὰ ⊤ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· ⌜ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν⌝ ⌜εἰς ὃν ἐγὼ⌝ εὐδόκησα, **18** καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ⌜ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ⌜ἁγίῳ ὄρει⌝. **19** καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ⊤ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ ⌜φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, **20** τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι πᾶσα ⌜προφητεία γραφῆς⌝ ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται· **21** οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ⊤ ⌜προφητεία ποτέ⌝, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ⌜ἀπὸ θεοῦ⌝ ἄνθρωποι.

Mt 24,24! 1T 4,1! 1K 11,19!; · 6,20! · Jd 4! · Ph 3,19! Jd 4 Ps 119,30 Sap 5,6 · Is 52,5 · R 2,24 | 1Th 2,5 · R 16,18

2 ᾽Εγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ⌜ἐν τῷ λαῷ⌝, ὡς καὶ *3* ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι. ἐπάγοντες ⌜ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν, **2** καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις δι' οὓς ἡ ⌜ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται, **3** καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται, οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ ⌜νυστάζει.

Gn 6,1-4 Jd 6 · Hen 10,4s.11-14; 91,15 · Job 41,23 Θ

4 Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο ἀλλὰ ⌜σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν

17 ⌜του ℵ C Ψ 630. 1505. 1852 *pc* | ⌜ (Mt 17,5) *7 8 1–5* ℵ A C(*) (P) Ψ 0209. 33. 1739 𝔐 latt sy ¦ *txt* 𝔓72 B | ⌜εν ω Ψ 0209. 33. 614. 623. 630. 1241. 1505 *al* • **18** ⌜εκ του ℵ A Ψ 81. 623. 2464 *pc* | ⌜ορει τω αγιω ℵ A C3 P Ψ 0209vid. 1739 𝔐 vg ¦ *txt* 𝔓72 B C* 33. 1505 *pc* h w; Qu Cass • **19** ⊤ ή ℵ P Ψ 33. 69. 81. 623. 1739 *pc* | ⌜εωσφ- 614. 1852 *pc* syhmg • **20** ⌜ προφ. και γραφη 𝔓72 (vgmss) ¦ γραφη προφ-ας 614. 630. 1505 *al* (vgmss) syh • **21** ⊤ ή 𝔓72 1852. 2298 sa | ⌞ *2 1* ℵ A Ψ 0209. 1739 𝔐 h vg syph ¦ *txt* 𝔓72 B Cvid K P 33. 69. 81. 614. 630. 1505 *al* syh | ⌜ (οι *pc*) αγιοι (+ του A *pc*) θ. ℵ A Ψ 33 𝔐 h vg syph sams ¦ απο θ. αγιοι C (⌜ 81) *pc* ¦ οι αγιοι 431 *pc* samss ¦ *txt* 𝔓72 B P 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* (vgms) syh; Augpt

¶ **2,1** ⌜εν τω λ. εκεινω 614. 630. 1505. 1852 *al* syh ¦ –ℵ2 *pc* sa | ⌜αυ- (B*) Ψ 69vid. 81. 630. 1505 *pc* • **2** ⌜ δοξα ℵ2 A *pc* (sa) • **3** ⌜-ξει Ψ 33. 1739 𝔐 samss bo; Prisc ¦ *txt* 𝔓72 ℵ A B C P 81vid. 323. 1241 *al* h vg • **4** ⌜† σιροις ℵ (A B C 81: σει-) *pc* h vgms; Aug Cass ¦ *txt* 𝔓72 P Ψ 33. 1739 𝔐 vg sy

⌜τηρουμένους, **5** καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν κατακλυσμὸν ⌜κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, **6** καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας ⌜[καταστροφῇ] κατέκρινεν⌝ ὑπόδειγμα μελλόντων ⌜ἀσεβέ[σ]ιν τεθεικώς, **7** καὶ δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐρρύσατο· **8** βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ⁰ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν· **9** οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ ⌜πειρασμοῦ ⌜ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν, **10** μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ⌜ἐπιθυμίᾳ ⌜μιασμοῦ πορευομένους⌝ καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας. τολμηταὶ αὐθάδεις, ⊤δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες, **11** ὅπου ἄγγελοι ⌜ἰσχύϊ καὶ δυνάμει⌝ μείζονες ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν ⌜παρὰ κυρίου⌝ βλάσφημον κρίσιν.

12 Οὗτοι δὲ ὡς ἄλογα ζῷα ⌜γεγεννημένα φυσικὰ⌝ εἰς ἅλωσιν καὶ φθορὰν ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν ⌜καὶ φθαρήσονται⌝ **13** ⌜ἀδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ ⌜τρυφήν, σπίλοι καὶ μῶμοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ⌜1ἀπάταις αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, **14** ὀφθαλμοὺς ἔχοντες ⁰μεστοὺς ⌜μοιχαλίδος καὶ ⌜ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας

3.6 · Mt 24,38p
1P 3,20 Gn 7,13; 8,18 · H 11,7 |
Gn 19,24s Mt 10, 15! ·
Jd 7
Sap 10,6 Gn 19, 7-9.16.29 L 17,28 · 3 Mcc 2,13

1K 10,23 Ap 3,10· 2T 4,18! · Jd 6 |
Jd 7s.16

E 1,21!

Jd 9

Jd 10

3,14 Jd 12 · Mc 4,19!

Mt 5,28

3,16

4 ⌜ (9) κολαζομενους τηρειν ℵ A (C^2) Ψ (33). 81. 623. 2464* *al* h (vg $sy^{ph\,h^{**}}$) co ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ B C* P 049. 1739 𝔐 • **5** ⌜ μου (ℵ*) 1241 *pc* ¦ μου κατα Ψ (614). 630. 1505. 1852 *pc* • **6** ⌜ 2 $\mathfrak{P}^{72*}$ B C* 322. 323. 945. 1241. 1243. 1739. 1881 *pc* bo ¦ κατεστρεψεν P 1852 ¦ κατεπρησεν $\mathfrak{P}^{72mg}$ ¦ *txt* ℵ A C^2 Ψ 33 𝔐 latt sy sa | ⌜ τ ασεβειν ℵ A C Ψ 33. 1739 𝔐 latt ¦ ασεβει 451 *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ B P 614. 630. 1505 *pc* sy • **8** ⁰ B sa • **9** ⌜ -σμων ℵ* 69. 81. 614. 1505. 1852. 2298 *al* vg^{mss} sy^{h} bo | ⌜ ρυσασθαι $\mathfrak{P}^{72}$ 69. 181 *pc* • **10** ⌜επιθυμιαις C P 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* (vg^{mss}) sy^{h} bo; Hier Cass | ⌜ μον πορνευ 69 ¦ μολυσμου πορευ- P ¦ σαρκος π. $\mathfrak{P}^{72}$ | ⊤τας θειας δυναμεις η τας εκκλησιαστικας αρχας 2138 *pc* • **11** ⌜και δυναμεις $\mathfrak{P}^{72}$ vg^{ms} | ⌜ τ παρα κυριω ℵ B C P 1739 𝔐 ¦ – A Ψ 33. 81. 614. 630. 1505. 1881. 2464 *al* vg co ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ 1241 *al* vg^{mss} $sy^{ph\,h^{**}}$ • **12** ⌜ -γενη- φυσ. ℵ A^c 33. (69). 323. 630. 945. 1241. 1505 *al* (^{s} 𝔐) ¦ 2 $\mathfrak{P}^{72}$ ¦ (Jd 10) φυσικως -γενη- 209* ¦ *txt* A* B C P (^{s} Ψ 81). 614. 1739 *al* | ⌜ καταφθ- ℵ² C^2 𝔐 sy^{ph} co? ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ* A B C* P Ψ 33^{vid}. 81. 323. 945. 1241. 1739 *pc* sy^{h} • **13** ⌜κομιουμενοι ℵ² A C 33^{vid}. 1739 𝔐 latt sy^{h} co ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ* B P Ψ *pc* (sy^{ph}) | ⌜ τρυφης $\mathfrak{P}^{72}$ ¦ τροφην K | ⌜1 (Jd 12) αγαπαις A^c B Ψ 623. 1243. 1611. 2464 *pc* $sy^{ph\,hmg}$ sa^{mss} ¦ αγνοιαις 322. 323. 945. (1241). 1739. 1881 *pc* • **14** ⁰ $\mathfrak{P}^{72}$ | ⌜μοιχαλιας ℵ A 33 *pc* ¦ μοιχειας Ψ | ⌜ -παυστου 33. 945. 1241. 1739. 1881. 2464 *al* vg^{cl} ¦ -παστους(?) A B

ἔχοντες, κατάρας τέκνα· **15** ⌜καταλείποντες εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ ⌜Βοσόρ, ᵒὃς μισθὸν ἀδικίας ⌜¹ἠγάπησεν **16** ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ⌜ἀνθρώπου φωνῇ⌝ φθεγξάμενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου ⌜παραφρονίαν. **17** οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνυδροι ⌜καὶ ὁμίχλαι⌝ ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ᵒὁ ζόφος τοῦ σκότους ᵀ τετήρηται. **18** ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ⌜ἐπιθυμίαις σαρκὸς ⌜ἀσελγείαις τοὺς ⌜¹ὀλίγως ⌜²ἀποφεύγοντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, **19** ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ⌜ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ ᵀ δεδούλωται. **20** εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ ⌜κυρίου [ἡμῶν] καὶ σωτῆρος⌝ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. **21** κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ⌜ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης ἢ ἐπιγνοῦσιν ⌜ὑποστρέψαι ἐκ⌝ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. **22** συμβέβηκεν ᵀ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς ⌜παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καί· ὗς λουσαμένη εἰς ⌜κυλισμὸν βορβόρου.

Jd 11 Nu 31,16 Dt 23,5 Neh 13,2 Ap 2,14 · Act 1, 18 |
Nu 22,28
Jd 12
Jd 13
Jd 16
1,4 · 3,17
J 8,34! R 8,21
1,4
1,11!
Mt 12,45
L 12,47s H 10,26 · Mt 21,32! Prv 21, 16 · H 6,6 ·
Jd 3 |
Prv 26,11 Heraclit?
Mt 7,6

15 ⌜ λιπ- $\mathfrak{P}^{72}$ B^{2} C P Ψ 1739 $\mathfrak{M}$ sy sa^{mss} bo ; *txt* ℵ A B* 049. 33. 1241 *pc* | ⌜† Βεωρ B *pc* vg^{mss} sy^{ph} sa^{mss}; Aug ¦ Βεωορσορ ℵ* (*sed cf* ᵒ) *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ^{2} A C P Ψ 048. 33^{vid}. 1739 $\mathfrak{M}$ vg sy^{h} bo^{pt} | ᵒ $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ* B vg^{ms} *et* ⌜¹ σαν $\mathfrak{P}^{72}$ B 1505 ¦ *txt* ℵ^{c} A C P Ψ 049. 33^{vid}. 1739 $\mathfrak{M}$ vg sy co • **16** ⌜ -ποις Ψ ¦ -ποις φωνη $\mathfrak{P}^{72}$ B 1241 *pc* vg^{ms} (614. 1505 *pc*: φωνην) | ⌜-φροσυνην Ψ 623. 2464 *al* ¦ -νομιαν 049 *pc* ¦ -νοιαν 81 • **17** ⌜κ. χλη (*et* ελαυνομενη) P 69. 1505. 1852 *pc* sy^{h} ¦ νεφελαι 048^{vid}. 049 $\mathfrak{M}$ sy^{ph} (K *om. vs* 17b) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ A B C Ψ (33). 81. 323. 614. 1241. 1739 *al* | ᵒ $\mathfrak{P}^{72}$ *pc* | ᵀ (Jd 13) εις αιωνα A C L P 049. 33. 69. 323. 614. 945. 1739 *pm* bo^{ms} ¦ εις αιωνας 81. 630. 1241 *pm* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ B Ψ 048^{vid}. 1505 *pc* latt sy co • **18** [⌜-ιας Lachmann *cj*] | ⌜-γειας P Ψ 81. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* vg sy^{h} | ⌜¹οντως ℵ* C P 048^{vid}. 1739 $\mathfrak{M}$; οντας 1241. 1881 *pc* ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ^{2} A B Ψ 33. (630. 1505) *pc* latt sy co | ⌜² -φυγοντας P $\mathfrak{M}$ vg^{mss} co; Hier ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72c}$ ℵ A B C Ψ 33. 323. 945. 1241. 1739 *al* vg ($\mathfrak{P}^{72*vid}$ αποφθεγγ-) • **19** ⌜οντες A 323. 945. 1241. 1739. 1881. 2298 *pc* | ᵀ και ℵ^{2} A C P Ψ 048. 33. 1739 $\mathfrak{M}$ vg sy ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ* B *pc* vg^{mss} • **20** ⌜† *1 3 4* B $\mathfrak{M}$ vg^{mss} ¦ *1 2* L 1881 *pc* bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ A C P Ψ 048^{vid}. 33^{vid}. 81. 323. 614. 630. 945. 1505. 1739 *al* vg sy$^{(ph)}$ (ℓ 104, 1241) • **21** ⌜εγν- $\mathfrak{P}^{72}$; Hier Did^{pt} | ⌜εις τα οπισω ανακαμψαι απο ℵ A Ψ 048^{vid}. 33^{vid}. 81. 623. 2464 *pc* sa^{ms}; Did Hier (614. 630. 1505 *pc*: επιστρ.) ¦ επιστρ- εκ $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ B C P 323. 945. 1241. 1739 *al* • **22** ᵀ δε ℵ^{2} C P Ψ 1739 $\mathfrak{M}$ vg^{mss} sy ¦ γαρ 945 vg bo ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ* A B 33^{vid} *pc* vg^{ms} sa; Did Spec | ⌜παρανομιας 33 | ⌜ σμα ℵ A C^{2} P Ψ 048 $\mathfrak{M}$ vg; Did ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ B C* 323. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al*; Spec

4 3 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ºὑμῖν γράφω ἐπι-
στολήν, ἐν αἷς διεγείρω ⌜ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰ- 1,13
λικρινῆ διάνοιαν **2** μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημά- Jd 17
των ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων
⌜ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος, **3** τοῦτο πρῶτον 1,11!
γινώσκοντες ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ⌜ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν 2T 3,1!
⌜[ἐν] ἐμπαιγμονῇ⌝ ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἰδίας ⌜ἐπιθυμίας Jd 18
αὐτῶν⌝ πορευόμενοι **4** καὶ λέγοντες· ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγ- Jr 17,15 Ez 12,22
γελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ᵀ ἐκοι- Mt 24,48
μήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. cf Mc 13,30
5 Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν Gn 1,2.6.9
ἔκπαλαι καὶ ⌜γῆ ⌜ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος⌝ ⌜συνεστῶ-
σα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, **6** ⌜δι' ὧν⌝ ὁ τότε κόσμος ὕδατι 2,5 Gn 7,21 Hen
κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· **7** οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ ⌜καὶ ἡ 83,3-5
γῆ⌝ τῷ ⌜αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν ᵀ πυρὶ τηρού- 10
μενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ⌜ἀπωλείας ºτῶν ἀσεβῶν
ἀνθρώπων.
8 ⌜ºΕν δὲ τοῦτο⌝ μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι
μία ἡμέρα ⌜παρὰ κυρίῳ⌝ ὡς χίλια ἔτη □καὶ χίλια ἔτη◺ Ps 90,4
ὡς ἡμέρα μία. **9** οὐ ⌜βραδύνει ᵀ κύριος τῆς ἐπαγγελίας, Sir 35,19 Hab 2,3
□ὥς τινες βραδύτητα ἡγοῦνται,◺ ἀλλὰ μακροθυμεῖ ⌜εἰς H 10,37
ὑμᾶς⌝, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς 1P 3,20
μετάνοιαν χωρῆσαι. R 2,4 1T 2,4!

¶ **3,1** º Ψ | ⌜υμιν A* 1241. 1739* *pc* • **2** ⌜ημων Ψ 614. 623. 630. 1505. 1852. 2298. 2464 *al* | – 945. 1241. 1739. 1881 *pc* vg^{mss} sy co | *txt* 𝔓^{72} ℵ A B C P 048 𝔐 t vg • **3** ⌜-του (C*) P 𝔐; Aug | *txt* 𝔓^{72} ℵ A B C^{3} Ψ 0156$^{vid.}$ 614. 630. 945. 1241. 1739 *al* t vg co; Hier | ⌜ *2* 𝔓^{72} C P 0156$^{vid.}$ 323. 945 *al* vg^{ms}; Aug Cass | εμπαιγμονης 614. (1505) *pc* sy^{h} | – 𝔐 bo^{ms} | *txt* ℵ A B Ψ 81. 1241. (1739) *al* vg | ⌜ *2 1* ℵ A 322. 323. 614. 630. 945. 1505 *al* | *1* 𝔓^{72} Ψ *pc* t vg • **4** ᵀημων (049). 614. 630. 1505. 1852 *pc* vg^{mss} sy co • **5** ⌜ή γη C P 0156. 1243 *pc* | – K; Beda^{pt} | ⌜ (J 3.5) εξ υδ. και πνευματος 431. 1241 *pc* | και υδατα Ψ | ⌜ στωτα ℵ* Ψ 322. 323. 2464 | -στωσης 𝔓^{72} B | -στωσαι K | *txt* ℵ^{c} A C P 048$^{vid.}$. 049. 0156$^{vid.}$. 33. 1739 𝔐 vg; Aug^{pt} • **6** ⌜ δι ον P 69$^{vid.}$. 945 t vg^{mss} [δι οὗ Windisch, δη ὧν Wohlenberg *cjj*] • **7** ⌜ *1 3* 𝔓^{72} 630 | – 945; Qu | ⌜-του ℵ C 𝔐 sy | *txt* 𝔓^{72} A B P Ψ 0156 $^{vid.}$. 33. 81. 323. 945. 1241. 1505. 1739 *al* latt co | ᵀεν C* P 0156$^{vid.}$. 322. 323. 945. 1241. 1243. 1739. 1881. 2298 *al* vg^{mss} co? | ⌜ ασεβειας A | º 𝔓^{72} • **8** ⌜ ἐν δε τουτω (𝔓^{72} *sine acc.*) 0156. 69. 81. 623. 1241. 1243. 1505. 1881 *al* | ⌜ *2* 630. 1505. 1852. 2464 *pc* sy; Qu | παρα κυριου ℵ | κυριου *pc*; Ir | – 2495 | □ 𝔓^{72} ℵ 1241 • **9** ⌜ βραδυνει K 1852 vg^{mss} (*sine acc.* 𝔓^{72} ℵ A B C P 048. 0156) | ᵀ ὁ 𝔐 𝔎 *txt* 𝔓^{72} ℵ A B C P Ψ 048$^{vid.}$. 0156. 33. 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* | □ Ψ 048 vg$^{st\ ww}$; Pel | ⌜εις ημας 𝔐 ; δι' υμας ℵ A Ψ 33. 614. 623. 630. 1505. 1852. 2464 *al* latt sy sa | *txt* 𝔓^{72} B C P 048$^{vid.}$. 0156. 69. 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* bo

1Th 5,2! Mt 24,29.35 · 12 Kol 2,20! · 7 · Ap 20,11

10 Ἥξει δὲ ⸢τ⸣ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης⸢τ⸣, ἐν ᾗ ⸢ο⸣οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται ⸢α⸣καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα ⸢τ1 ⸢εὑρεθήσεται⸣. **11** Τούτων ⸢οὕτως πάντων⸣ λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ⸢[ὑμᾶς] ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, **12** προσδοκῶντας ⸢καὶ σπεύδοντας⸣ τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ ⸢θεοῦ ἡμέρας δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα ⸢τήκεται. **13** *καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ* ⸢γ *γῆν καινὴν*⸣ ⸢κατὰ τὸ ἐπάγγελμα⸣ αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

Kol 2,20! *Is 65,17; 66,22* Ap 21,1

14 Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ⸢ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ **15** καὶ τὴν τοῦ κυρίου ⸢ο⸣ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, **16** ὡς καὶ ἐν πάσαις ⸢τ⸣ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν ⸢αἷς ἐστιν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι ⸢στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν ⸢1αὐτῶν ἀπώλειαν.

2,13 Jd 24 R 2,4! 1K 3,10 G 2,9 2K 4,3; 10,10 · 2,14 2,1

17 Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ, **18** ⸢αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι

2,18 Mc 13,5

10 ⸢τ⸣ ἡ ℵ A P 𝔐 | *txt* 𝔓72 B C Ψ 048vid. 049. 33. 81. 945. 1241. 1739 *al* | ⸢τ⸣ (1Th 5,2) εν νυκτι C 𝔐 vgmss syh | *txt* 𝔓72 ℵ A B P Ψ 048vid. 0156. 33. 323. 945. 1241. 1739 *al* t vg syph co | ⸢ο⸣ ℵ K L Ψ 048vid. 049. 33. 69. 81. 623. 630. 1505. 2464 *al* | ⸢α⸣ Ψ 1891 *pc* vgst.ww; Pel | [⸢1⸣ αργα Bradshaw *cj*] | ⸢ουχ ευρ- sa | ευρ- λυομενα 𝔓72 | κατακαησεται A 048. 33. 1739v1. (2464) 𝔐 vgcl syh bo | αφανισθησονται C | - Spec | [ρυησεται Westcott/Hort, συρρυησεται Naber, εκπυρωθησεται Olivier, αρθησεται Mayor, κριθησεται Eb. Nestle *cjj*] | *txt* ℵ B K P 0156vid. 323. 1241. 1739txt *pc* syph.hmg • **11** ⸢ουν π. ℵ A Ψ 048. 33 𝔐 vg syph.hmg bo | ουν ουτ. π. (ℑ 69). 81vid *pc* sa | δε ουτ. π. C (P) *pc* | δε π. 623. 2464 *pc* vgms | ουτ. παντως 𝔓72 | ουτ. 1243 | παντων *pc* vgmss boms; Spec | *txt* 𝔓74vid B 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *pc* syh | ⸢ημας ℵ* 630. 2464 *al*; Firm Pel . εαυτους (*et* παρεχειν) 1243 | – 𝔓72*.74vid B *pc* vgms; Spec | *txt* 𝔓72c ℵ2 A C(*) P Ψ 048vid. 33. 1739 𝔐 t vg sy • **12** ⸢και φευγοντας κ. σπ. 1505 *pc* syh – ℵ* 623*. 2464; Spec | ⸢κυριου C P 323. 945. 1241. 1739 *al* t vgcl bo; Spec | ⸢ τακησεται C (P Ψ) 614. 1243. (1852). 2298 *al* t vg | λυομενα τηκεται 33 (co) | *om.* (*et* κ. στ. καυ.) 630. 1505 *pc* | *txt* 𝔓72 ℵ A B 1739 𝔐 vgms • **13** ⸢ ℵ A Ψ 048. 33. 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* t vg | κατα (και A vgst ww sa) τα επ-ματα ℵ A Ψ 623. 2464 *pc* t vg syh co • **14** ⸢αμωμοι A 33. 614. 630. 1241. 1505 *al* • **15** ⸢ο⸣ P 1243 *pc* syph boms • **16** ⸢ταις ℵ P 1739 𝔐 | *txt* 𝔓72 A B C Ψ 33 *al* | ⸢οις C K L (P) 049. 1243 𝔐 | ⸢-βλωσουσιν 𝔓72 C* P 323. 945. 1241. 1739 *al* | ⸢1 εαυ 𝔓72 • **18** ⸢-νεσθε 𝔓72 C P 81 *al* | -νητε 623. 2464 *al*

καὶ ⌜γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ⌝. αὐτῷ ἡ δόξα ⌜καὶ νῦν καὶ⌝ εἰς ⌜ἡμέραν αἰῶνος⌝. ⁰[ἀμήν.] 1,2! Ph 3,8! · 1,11! · R 16,27! · Sir 18, 10

⌜ΙΩΑΝΝΟΥ Α′⌝

1 **1** ῾Ο ἦν ἀπ᾽ ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς – **2** καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ⁻ἑωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν – **3** ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ⁰καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ᾽ ἡμῶν. καὶ ἡ κοινωνία ⁰¹δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. **4** καὶ ταῦτα γράφομεν ⌜ἡμεῖς, ἵνα⁻ ἡ χαρὰ ⌜ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. 2,13 J 1,1; 15,27 Is 43,13 Θ · Act 4,20 J 1,14; · 20,20. 25 L 24,39 · 4,9 J 1,4 R 3,21 · 5,20 · J 1,18 · 7 · Ph 1,5 · 1K 1,9 · 5,13 · J 15,11! 2K 1,24 2J 12

5 Καὶ ⌜ἔστιν αὕτη⌝ ἡ ⌜ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ᾽ αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστιν καὶ σκοτία ⌜¹ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν⌝ οὐδεμία. **6** Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ᾽ αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· **7** ἐὰν 3,11; 2,25; 5,11 · Jc 1,17 · 2,11 J 8,12! · 2,4! · J 3,21

18 ⌜ πιστει P 69 *pc* | ⁻και θεου πατρος 630. 1505. 1852 *al* sy | ⌜ *2 3* K 2464 *al* vg^{mss} | κ. το κρατος νυν κ. Ψ (*pc*) | νυν κ. αει κ. 623 (sy^{ph}) | ⌜-ρας -νος 630. 1241. 1505 *pc* vg^{ms} sy$^{(ph).h}$ sa | -ραν ·νος θεου πατρος 614 | τους αιωνας των αιωνων 623 *pc* | ⁰† B 1241. 1243. 1739*. 1881. 2298 *pc* vg^{mss} | *txt* 𝔓^{72} ℵ A C P Ψ 33. 1739^{c} 𝔐 vg sy co

Inscriptio: ⌜ I. επιστολη (+ καθολικη 323. 614 *pc*) α′ (ℵ) Ψ 33. 69. 81. 945. 1241. 1739 *al* (K 614. 630. 1505 *al*) | επ. καθ. του αγιου αποστολου I. (L 049) *al* | I. του ευαγγελιστου (θεολογου *pc*) και αποστ. επ. α′ P *pc* | *txt* A (B)

¶ **1,2** ⁻ ὃ B *pc* • **3** ⁰ 𝔐 t vg$^{cl.ww}$ sa^{ms} bo | *txt* ℵ A B C P Ψ 33. 81. 945. 1241. 1739 *pc* z vgst sy$^{p.h**}$ sa^{mss} | ⁰¹ C* P 33. 81. 323. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* sy^{h} sa • **4** ⌜υμιν A^{c} C 1739 𝔐 t vg sy sa^{ms} bo | *txt* ℵ A*^{vid} B P Ψ 33 z* sa^{mss} | ⁻ gaudeatis et vg$^{cl\ ww}$ | ⌜ υμων A C K P 33. 81. 323. 614. 630. 945. 1505. 1739 *pm* t vg^{cl} sy^{h} bo; Aug | *txt* ℵ B L Ψ 049. 69. 1241 *pm* z vg$^{st.ww}$ sy^{p} sa • **5** ⌜ A 33. 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* sy^{hmg} | ⌜επαγγελια C P 33. 69. 81. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* sa^{ms} bo | αγαπη της επαγγελιας ℵ^{2} Ψ | *txt* ℵ$^{(*).1}$ A B 𝔐 | *3 4 1 2* B 33. 69. 81 z; Or^{pt} Eus

ᵒδὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί,
3 · Ap 1,5; 7,14 H 9,14 Prv 20,9 κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ⌜ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα ⌜'Ιησοῦ τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ⌝ ⌜καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας.
8 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλα-
2,4! | Prv 28,13 Ps 32,5 · 1K 10,13! Dt 32,4 · 2,12 νῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια ⊤ ⌞οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν⌟. **9** ἐὰν ὁμο-
λογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος,
ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ⊤ καὶ ⌜καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ
8 πάσης ἀδικίας. **10** ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ⌜ἡμαρτήκαμεν,
5,10 ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ⌞οὐκ ἔστιν
ἐν ἡμῖν⌟.

2 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ⌜ἁμάρτητε. καὶ
J 14,16! 28; 3,7 Act 3,14! | 4,10 R 3,25! H 2, 17 · J 11,51s · · 2K 5,19 ἐάν τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα
'Ιησοῦν Χριστὸν ⊤ δίκαιον· **2** καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστιν
περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ ⌜μό-
5,2 νον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.
3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν
3,22 | 9; 1,6; 4,20 · Tt 1,16 · J 15,10 τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ⌜τηρῶμεν. **4** ὁ λέγων ᵒὅτι ἔγνωκα αὐ-
τὸν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστὶν ⌜καὶ
1,8 J 8,44 | J 14,21.23 · 5,3; 4,12.17s. ἐν τούτῳ⌝ ⌜ἡ ἀλήθεια⌝ οὐκ ἔστιν· **5** ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ
τὸν λόγον, ᵒἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελεί-
ωται, ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν⊤. **6** ὁ λέ-
J 13,15 γων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν
καὶ αὐτὸς ᵒ[οὕτως] περιπατεῖν.
J 13,34! **7** ⌜Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν ἀλλ' ἐν- 2
24; 3,11 2J 5s τολὴν παλαιὰν ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά
ἐστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε⊤. **8** πάλιν ἐντολὴν καινὴν

7 ᵒ Ψ 322. 323. 945. 1241. 1243. 1739. 1881 *pc* l z* bo^{mss}; Hier | ⌜αυτου A^{vid} t w vg^{mss}; Tert Cl Hier | ⌜ *2–4* 1243* vg^{ms}; Tert Cl^{lat} ¦ I. Χριστου τ. υι. αυτ. A 33 𝔐 t w z vg$^{cl.ww}$ syh** bo ¦ I. Χριστου *pc*; Cass ¦ *txt* ℵ B C P Ψ 323. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *pc* l vgst syᵖ sa bo^{ms}; Cl | ⌜ καθαριει (623). 945. 1241. 1739. (1852. 2464) *al* • **8** ⊤του θεου 614. 630. 1505 *al* syh | ⌞ *3 4 1 2* A C K P 33. 69. 323. 614. 630. 945. (1241). 1505. 1739 *al* latt syh • **9** ⊤ημων ℵ C Ψ 81. 614. 623. 630. 1505. 1852. 2464 *al* vg$^{cl\,ww}$ sy | ⌜-σει A C^{3vid} 33. 623. 1243. 1852. 2464 *al* • **10** ⌜ημαρτομεν 322. 323. 945. 1241. 1739. 1881. 2298 *al* | ⌞ *3 4 1 2* 614. 630. 1505. 1852 *al* vg^{mss} syh

¶ **2,1** ⌜-τανητε 614. 630. 1505 *pc* | {⊤τον Markland *cj*} • **2** ⌜μονων B I. 614*. 1243 *al* • **3** ⌜τηρησωμεν Ψ 1852 ¦ φυλαξωμεν ℵ* • **4** ᵒ C K L P 049. 69. 1881 𝔐; Clᵖᵗ Lcfᵖᵗ | ⌜ *1* ℵ ¦ *2 3* A P Ψ 33^{vid}. 322. 323. 1243. 1739 h vgst | ⌞ *2* Ψ 623. 945. 1505. 1852 *pc* ¦ η αληθεια του θεου ℵ *pc* • **5** ᵒ 322. 323. 1241. 1739. 1881 *pc* | ⊤εαν εις αυτον τελειωθω-μεν Ψ (t vg^{mss}); Aug Beda • **6** ᵒ A B 33. 623. 2464* *al* w z vg syᵖ; Cl Cyp ¦ *txt* ℵ C P Ψ 1739 𝔐 l syh; Hierᵖᵗ • **7** ⌜αδελφοι K L 049. 69 𝔐 | ⊤απ᾽ αρχης 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C P Ψ 323. 945. 1241. 1739 *al* latt sy co; Cl^{lat}

γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ⸢ἀληθὲς ἐν αὐτῷ⸣ καὶ ἐν ⸢ὑμῖν, ὅτι
ἡ ⸢σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαί- R 13,12 J 8,12!
νει. **9** Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν 4!
αὐτοῦ μισῶν ⸢ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. **10** ὁ ἀγαπῶν
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει καὶ σκάνδαλον ⸣ἐν R 14,13 Ps 119,
αὐτῷ οὐκ ἔστιν⸤· **11** ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν 165
τῇ σκοτίᾳ ⸢ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ καὶ οὐκ οἶ- 1,6 J 12,35!
δεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς
αὐτοῦ.

12 Γράφω ὑμῖν, ⸢τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ⸢ὑμῖν αἱ ἁμαρ- 1,9 1K 6,11
τίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

13 γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. 1,1!
γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε ⸢τὸν πονηρόν. 4,4 · 5,18
14 ⸢ἔγραψα ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. 12
ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε ⸢τὸν ἀπ' ἀρχῆς. 13a · 1,1!
ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος 13b · E 6,10
□τοῦ θεοῦ⸣ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πο- 2,24; 3,24 J 5,38
νηρόν.

15 Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν ○τῷ κόσμῳ. 1K 7,31
ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ ⸢πα- Jc 4,4 J 5,42!
τρὸς ἐν αὐτῷ· **16** ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς G 5,16! Tt 2,12
1P 4,2 ·
σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία Jc 4,16 ·
τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου 3,17 · J 8,47! |
ἐστίν. **17** καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία ○αὐ- 1K 7,31
τοῦ, ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα ⸢τοῦ θεοῦ⸣ μένει εἰς τὸν αἰῶνα⸤. Mt 7,21! 1P 4,2

3 **18** Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε 1K 10,11!
⸢ὅτι ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γε- 22; 4,3 2J 7 Mt
γόνασιν, ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. **19** ἐξ 24,24p

8 ⸢2 3 1 A ¦ αλ. και εν αυτω ℵ 1241 *pc* vg; Hier | ⸢ημιν A 049. 69. 322. 323. 945. 1739. 1881. 2298 *al* h t vg^{mss} sy^{hmg} sa^{ms} bo^{ms}; Hier | ⸢ σκια A • **9** ⸣ψευστης εστιν και ℵ 614 *pc* • **10** ⸤ 3 4 1 2 ℵ A C 81^{vid}. 623. 2464 *pc*; Lcf • **11** ⸢μενει P 1243 *pc* • **12** ⸢τ. μου 630 ¦ παιδια 322. 323. 945. 1241. 1739. 1881. 2298 *al*; Hier | ⸢ υμων L Ψ 69. 614. 630. 1505. 2464 *al*; Did • **13** ⸢το ℵ 209 • **14** ⸢γραφω 𝔐 it vg$^{cl.ww}$ ¦ *txt* 𝔓^{74vid} ℵ A B C L P Ψ 33. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* vgst sy co; Or^{lat} Cyr | ⸣ το B Ψ*; Aug^{pt} | □ B sa • **15** ○ 69. 945. 1241. 1505. 1881* *al* | ⸢ θεου A C 33 *pc* w z bo^{pt}; Cn ⸣ θεου και πατρ. 614 *pc* bo^{ms} • **17** ○ A P 33. 323. 945. 1241. 1739. 2464 *al* h vg^{ms} sa^{ms}; Or | ⸢αυτου 1827 *pc* ¦ – *pc* | ⸣ quomodo [et] ipse manet in aeternum (t vg^{mss}) sa$^{ms(s)}$; Cyp Lcf Aug • **18** ⸢ ὁ A L 1881 *pc* ¦ οτι ὁ ℵ^{2} 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ* B C Ψ 1739 *pc* (P *illeg.*); Or

Act 20,30 ἡμῶν ἐξῆλθαν ἀλλ᾽ οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ⸢ἐξ ἡμῶν
1K 11,19 ἦσαν⸣, μεμενήκεισαν ἂν μεθ᾽ ἡμῶν· ἀλλ᾽ ἵνα ⸢φανερω-
27! θῶσιν ὅτι οὐκ ⸢εἰσὶν πάντες⸣ ἐξ ἡμῶν. **20** καὶ ὑμεῖς χρῖ-
J 6,69! · 1K 8,1 | σμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου ⸢καὶ οἴδατε πάντες⸣. **21** οὐκ
2P 1,12 J 8,32 ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν ἀλλ᾽ ὅτι οἴδατε
αὐτὴν καὶ ὅτι ⸰πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν.
Mt 10,33! · 5,1 · **22** Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰη-
18! σοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ
J 17,3 ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. **23** πᾶς ὁ ἀρνού-
2J 7 · 4,15! L 10,16! μενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει, □ὁ ὁμολογῶν τὸν
2J 9 υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει.〈 **24** Ὑμεῖς ⸆ ὃ ἠκού-
7! σατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ᾽
3,24 ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ ⸢υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ⸣
1,5! · 2T 1,1 Tt 1,2 μενεῖτε. **25** καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγ-
γείλατο ⸢ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.
3,7! **26** Ταῦτα ⸆ ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς.
20 2K 1,21 Act 10,38! · **27** καὶ ὑμεῖς τὸ ⸢χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ᾽ αὐτοῦ, ⸢μένει ἐν
1Th 4,9 ὑμῖν⸣ καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς, ⸢ἀλλ᾽ ὡς⸣
J 14,26! τὸ ⸢¹αὐτοῦ χρῖσμα⸣ διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων καὶ ἀλη-
θές ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, ⸰καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς,
⸢μένετε ἐν αὐτῷ.

3,2 **28** ⸢Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ⸣, ἵνα ⸢ἐὰν φανε-
3,21! · Ph 1,20 ρωθῇ ⸢σχῶμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ⸢ἀπ᾽ αὐ-
2,1! τοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ⸣. **29** ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός

19 ⸢ *3 1 2* ℵ A P 33. 1739 𝔐 lat; Ir^{lat} Tert Cl Cyp Did ¦ *txt* B C Ψ 614. 630. 1505 *al*; Ambr ¦ ⸢ ρωθη 630. 1505 *pc* h z sy$^{p.hmg}$ ⸢ *1* 630. 1505 *pc* vg^{mss} sy^{h}; Ir^{lat} Cl^{lat} ¦ ησαν vg^{mss} sy^{p} • **20** ⸢ *2 3* B sa ¦ κ. οιδ. παντα A C (049). 33. 1739 𝔐 latt sy bo ¦ *txt* ℵ P Ψ *pc*; Hes • **21** ⸰ C • **23** □ 𝔐 z vg^{ms} bo^{mss} ¦ *txt* ℵ A B C P Ψ 33. 323. 614. 630. 1505. 1739 *al* lat sy co; Or Cyp • **24** ⸆ ουν 𝔐; Aug ¦ *txt* ℵ A B C P Ψ 33. 323. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* lat sa^{mss} (bo) ¦ ⸢ *1 2 4 5* B *pc* lat ¦ *5 2–4 1* ℵ 623 *al* (vg^{ms}) sy^{p} sa^{ms} (bo^{ms}) ¦ υιω και εν τω πνευματι 69. 945 ¦ *txt* A C P Ψ 33. 1739 𝔐 vg^{mss} sy^{h} sa^{mss} • **25** ⸢υμιν B 1241. 1881 *pc* vg^{mss} • **26** ⸆ δε ℵ 1852 sy^{p} • **27** ⸢χαρισμα B 1505 *pc* (vg^{ms}) ¦ ⸢μενετω εν υμ- P Ψ 33. 69. 323. 945. 1241. 1739 *al* it vg$^{cl.ww}$ (⸢ 630. 1505 *pc* sy^{h}) ¦ μενει εν ημ- A*^{vid} ¦ *txt* ℵ A^{c} B C *pc* vgst (⸢ 𝔐) ¦ ⸢ αλλα B *pc* vg^{ms}; Hier Aug ¦ ¹ αυτο χρ. A 𝔐; Hier Aug^{pt} ¦ αυτου (-το 2495 *pc*) χαρισμα 33. 1505 *pc* ¦ αυτου πνευμα ℵ* (bo) ¦ *txt* ℵ^{2} B C P Ψ 323. 614. 630. 945. 1241. 1739 *al* (lat) sy$^{(p)}$ sa; Cyr ¦ ⸰ A *pc* ¦ ⸢-νεῖτε 049 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C P Ψ 33. 81. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* latt co • **28** ⸢ (*h. t.?*) – ℵ 69. 630 vg^{mss} ¦ *1–4* 81 ¦ ⸢οταν 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C P Ψ 33. 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* ¦ ⸢ εχωμεν ℵ* 33 𝔐 ¦ *txt* ℵ^{2} A B C P Ψ 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* ¦ ⸢ *3–6 1 2* ℵ

ἐστιν, γινώσκετε ὅτι ○καὶ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται. 3,7.10 4,7!

3 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην ⌜δέδωκεν ἡμῖν⌝ ὁ πατήρ, ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν, □καὶ ἐσμέν⌝. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ⌜ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. **2** ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. οἴδαμεν ⊤ ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστιν. **3** καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἁγνίζει ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστιν. J 1,12! L 20,36! R 8,16 · J 16,3! Kol 3,4 2,28 J 14,2s · Ph 3,21! · H 12,14 Mt 5,8 | 2K 7,1

4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. **5** καὶ ⌜οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ⊤ ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. **6** πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. 8a; 5,17 · Mt 7,23 2Th 2,3.8 8b · J 1,29! Is 53, 4s.11s 1P 2,24! · J 8,46! Is 53,9 | 9! R 6,14 · 3J 11 · 2,4 |

7 ⌜Τεκνία, ⌜μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· **8** ⌜ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. **9** Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. **10** ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ⌜ποιῶν δικαιοσύνην⌝ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. 2J 7 · 2,29! · 2,1! | J 8,34.44 2Th 2, 3.9 · 5 4 4,7! 6; 5,18 Mt 7,18; · 13,37s 2,29 J 8,47!

11 Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ⌜ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, **12** οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος 1,5! · 2,7! · J 13,34! | Gn 4,8

29 ○ B Ψ 𝔐 it vg^{mss} sy^{h} sa^{ms} bo; Ambr Aug ¦ *txt* ℵ A C P 33. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* vg sy^{p} sa^{mss}

¶ **3,1** ⌜εδ ημ- A L Ψ 33. 323. 945. 1739 *al* ¦ εδ- υμ- 81. 623 ¦ δεδ- υμ- B K* 049. 1505 *pc* ¦ δεδ (*et* ο πατ. υμων) 1241 ¦ *txt* ℵ C P 𝔐 | □ K L 049. 69 𝔐 vg^{ms} |⌜υμας ℵ* C P 𝔐 vg^{mss} ¦ *txt* 𝔓^{74} ℵ^{2} A B Ψ 33. 323. 614. 630. 945. 1505. 1739 *al* lat sy co; Cl^{lat} • **2** ⊤ δε 𝔐 sy^{p} sa^{ms} bo; Or^{pt} ¦ *txt* ℵ A B C P Ψ 33. 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* latt sy^{h} sa^{mss}; Or^{pt} • **5** ⌜οιδαμεν ℵ *pc* vg^{ms} sa^{ms} bo^{mss} | ⌜ημων ℵ C Ψ 𝔐 vg$^{cl\ ww}$ sy^{p} sa^{mss} ¦ *txt* A B P 33. 323. 945. 1241. 1739 *al* it vgst sy^{h} sa^{ms} bo • **7** ⌜παιδια A P Ψ 33. 323. 945. 1241. 1739 *al* sy^{hmg} (C *illeg.*) | ⌜μη τις A • **8** ⌜ο δε A *pc* t vg^{mss}; Cl^{lat} Lcf ¦ και ο Ψ • **10** ⌜π. την δικ. A C K P 69. 81. 323. 945. 1241. ⌜1739 *al* ¦ ων δικαιος Ψ t vg sy^{hmg} (sa); Tert Or Cyp ¦ *txt* ℵ B 33 𝔐 sy^{h} • **11** ⌜ επαγγελια ℵ C P Ψ 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* sa^{mss} bo; Lcf ¦ *txt* A B 049. 33 𝔐

H 11,4! ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

J 15,18!s **13** ○[Καὶ] μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί ⊤, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κό-
J 5,24 σμος. **14** ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανά-
2,11 του εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς ⊤· ὁ μὴ
J 8,44 ἀγαπῶν ⊤ μένει ἐν τῷ θανάτῳ. **15** πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελ-
Mt 5,21s · 2J 2 φὸν ⌜αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν, καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀν-
θρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ⌜αὐτῷ μένουσαν.
16 ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ
J 15,13!; · 13,14! ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν
R 16,4 ⌜ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς ⌜θεῖναι. **17** ὃς δ' ἂν ⌜ἔχῃ
2,16 · Jc 2,15s Dt 15,7s τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ ⌜θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
4,20 χρείαν ἔχοντα καὶ ⌜¹κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐ-
τοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ⌜²μένει ἐν αὐτῷ; **18** Τε-
Jc 1,22! κνία ⊤, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ ⌜μηδὲ τῇ⌝ γλώσσῃ ἀλλὰ ἐν
ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.

J 18,37! **19** ⌜[Καὶ] ἐν τούτῳ⌝ ⌜γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας
ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ⊤ ⌜πείσομεν τὴν καρδίαν⌝
ἡμῶν, **20** ⌜ὅτι ἐὰν ⊤ καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ○ὅτι
J 21,17 μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει
πάντα. **21** ⌜Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία ⌜[ἡμῶν] μὴ καταγι-
2,28; 4,17; 5,14 H 4,16! cf R 5,1s | νώσκῃ ⊤, παρρησίαν ⌜¹ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν **22** καὶ ὃ

13 ○† A B 33^{vid} 𝔐 lat sy^{h} ¦ *txt* ℵ C^{vid} P Ψ 323. 945. 1241. 1739 *al* r z vg^{ms} sy^{p} | ⊤μου 𝔐 vg^{ms} sy ¦ *txt* ℵ A B C P Ψ 33. 69. 323. 945. 1241. 1739 *al* lat • **14** ⊤ημων ℵ Ψ *pc* vg^{mss} | ⊤ τον αδελφον C Ψ 𝔐 vg^{mss}; Cass ¦ τον αδ. αυτου P 69. 614. 630. 1505 *al* vg^{mss} sy; Tyc ¦ *txt* ℵ A B 33. 323. 945. 1241. 1739 *al* lat sa^{mss} bo • **15** ⌜εαυτου B | ⌜ εαυ- ℵ A C P Ψ 1739 𝔐 ¦ *txt* B K 049. 33. 69^{vid}. 323*. 614. 1241 *al* • **16** ⌜περι P Ψ 1243 *pc* | ⌜ τιθεναι 𝔐 ¦ – Ψ ¦ *txt* ℵ A B C (P 81). 945. (1241). 1739. (1852) *al*; Did • **17** ⌜εχει L 33. 322. 323. 614. 623*. 1241. 1243. 2464 *al* | ⌜ θεωρει K L 049. 69. 81. 323. 614. 1241. 1505 *pm* | ⌜¹ κλεισει L 33^{vid}. 623. 1243. 1881. 2464. 2495 *al* | ⌜²μενεῖ B^{2} K L 1505 *al* ¦ *txt* (Ψ) 1739 𝔐 (ℵ A B* C P 2464 *sine acc.*) • **18** ⊤μου K L 049. 69. 614. 2298 𝔐 | ⌜ *1* P Ψ 1. 33. 623. 945. 1241. 1881. 2464 *al*; Cl ¦ και ℵ • **19** ⌜† *2 3* A B 623. 2464 *pc* lat bo; Cl ¦ και (– *pc* sy^{h}) εκ τουτου 614. 630. 1505. 1852 *pc* sy^{h} ; *txt* ℵ C P Ψ 1739 𝔐 r w sy^{p} sa bo^{ms}; Aug | ⌜γινωσκομεν K L 049. 623. 2464 𝔐 lat | [⌜ού Bultmann *cj*] | ⌜ σωμεν την διαν Ψ 322. 323. 945. 1241. 1739 *pc* ¦ -σωμεν τας δίας 69. 623. 630. 1243. 2464 *pc* vgst ¦ -σομεν τας -δίας ℵ A^{c} C P 𝔐 t vg^{cl} ¦ *txt* A* B *pc* h (r) co; Aug • **20** [⌜ ὅ τι comm] | ⊤μη Ψ t w vg^{mss} | ○ A 33 *pc* latt sa^{mss} bo • **21** ⌜αδελφοι ℵ *pc* | ⌜† – A B Ψ 33. 322. 323. 945. 1241. 1739 *pc* vgst; Or^{pt} Meth Aug^{pt} ¦ υμων 1505* *pc* ¦ *txt* ℵ C 𝔐 r t w vg$^{cl.ww}$ sy; Cl^{lat} Or^{pt} Did | ⊤ημων ℵ A Ψ 33. 1739 𝔐 lat sy; Cl^{lat} Meth Did^{pt} ¦ υμων 1241. 1505 ¦ *txt* B C *pc* vg^{ms}; Or Did^{pt} Aug^{pt} | ⌜¹ εχει B Ψ 322. 323. 1241. 1739 *pc* ¦ εχωμεν 33. 1243 *pc* vg^{mss}; Lcf

ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν ⌜ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ⌝τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. Mt 7,7! J 14,13! · 2,3! H 13,21 cf J 8,29 |

23 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα ⌜πιστεύσωμεν ⌜τῷ ὀνόματι⌝ □τοῦ υἱοῦ⌝ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν °ἡμῖν. **24** καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ⌜ἡμῖν ἔδωκεν⌝. J 3,34! · 5,1! J 6,29 J 15,17 2,24; 4,13-16 J 6, 56! R 8,9

4 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε ἀλλὰ δοκιμάζετε ⌜τὰ πνεύματα⌝ εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. **2** ἐν τούτῳ ⌜γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ ⌜Ἰησοῦν Χριστὸν⌝ ἐν σαρκὶ ⌜ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, **3** καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ ⌜μὴ ὁμολογεῖ⌝ ⌜τὸν Ἰησοῦν⌝ ⊤ °ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ⌜ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. 1 Th 5,21 1 T 4,1 Mt 24,24! Ap 2,2 Mt 10,32 R 10,9 · 1 K 12,3 2 J 7 Mt 10,33! · J 8,47! · 2,18!

4 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. **5** αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν, διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. **6** ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν, □ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν⌝. ⌜ἐκ τούτου⌝ γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. J 8,47! · 2,13; 5,4s J 3,31; 15,19 4 1 K 14,37 J 14,17! · 3,7! 1 T 4,1 PsSal 8,14 |

5 **7** Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους,
ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν,
καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ⊤ ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται
καὶ γινώσκει τὸν θεόν. J 13,34! 2,29; 3,9; 5,1.4.18 J 1,13 · 2,3 J 17,3

22 ⌜παρ' K L 049. 69. 2298 𝔐 | ⌜-ρωμεν ℵ A K Ψ 1881. 2464 *al* vg^{ms} • **23** ⌜-ευωμεν ℵ A C Ψ (0245). 33. 81. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* ; *txt* B 𝔐 | ⌜εν τω ματι 614 vg ¦ εις το -μα 623. 2464 *pc* ¦ – (*sed* τω υιω αυ. I. Χριστω) 33 *pc* | □ A 1846 *pc* vg^{mss} | ° 049 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C Ψ 0245. 33. 81. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* latt sy co; Lcf • **24** ⌜ ℵ K 69. 81. 614. 630. 945. 1243. 1505 *al* r vg^{cl}; Cl^{lat}

¶ **4,1** ⌜παντα τα πν. K ¦ παν πνευμα Ψ • **2** ⌜-κεται Ψ* 𝔐 lat sy^{p} ¦ -κομεν ℵ* 630 *pc* ¦ *txt* ℵ^{2} A B^{c} C L^{c} Ψ^{c} 33. 614. 945. 1739. 1852. 1881 *al* sy^{h}; Ir^{lat} | ⌜ C | ⌜-θεναι B *pc* • **3** ⌜ λυει vg; Ir^{1739mg} Cl^{1739mg} Or^{1739mg} Lcf | ⌜ I. κυριον ℵ ¦ τον (– K *pm*) I. Χριστον (⌜ 614) 𝔐 l vg^{mss} ; τον Χρ. 1846 ¦ I. 1881. 2464 ¦ *txt* A B Ψ 33. 81. 323. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *pc*; Ir^{1739mg} Cl^{1739mg} Or | ⊤εν σαρκι εληλυθοτα ℵ Ψ (33) 𝔐 l vg^{ms} sy; Cyp Ambr Aug ¦ *txt* A B 323. 945. 1241. 1739 *pc* r vg co; Ir^{lat} Or | ° K L 049 *al* | ⌜οτι ℵ 623. 2464 *pc* ¦ οὗ Ψ r vg$^{cl\ ww}$ • **6** □ (*h. t.?*) A L 1241. 1881 *pc* vg^{ms} | ⌜εν τουτω A 81 vg sy^{p} co • **7** ⊤τον θεον A

8 ὁ μὴ ἀγαπῶν ⌜οὐκ ἔγνω τὸν θεόν⌝,
16 ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν.
1,2! **9** ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν,
J 3,16! ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς
εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ.
10 ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη ⊤,
οὐχ ὅτι ἡμεῖς ⌜ἠγαπήκαμεν τὸν θεὸν
19 2Th 2,16 ἀλλ' ὅτι ⌜αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς
καὶ ⌜1⌝ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ
2,2! · R 5,8 ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.
R 13,8 Mt 18,33 **11** Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡ-
20 J 1,18! μεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. **12** θεὸν οὐδεὶς πώποτε
15 τεθέαται. ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει
2,5! καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ⌜ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν⌝. **13** Ἐν
3,24! τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡ-
R 5,5 μῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ⌜δέδωκεν ἡμῖν. **14** καὶ
J 1,14; 4,42; · 9 J 3,17 ἡμεῖς ⌜τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλ-
2,23 Mt 10,32 · κεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. **15** ⌜Ος ⌜ἐὰν ὁμο- 6
5,5.10 · 12; 3,24! λογήσῃ⌝ ὅτι Ἰησοῦς ⊤ ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν
J 6,69 αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν ⌜τῷ θεῷ⌝. **16** καὶ ἡμεῖς ἐγνώ-
9 καμεν καὶ ⌜πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς
ἐν ἡμῖν.
8 Ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ
3,24! θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ °μένει. **17** Ἐν τούτῳ
2,5! · 3,21! τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν
τῇ ⌜ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως ⊤, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ⌜ἐστιν καὶ
R 8,15 ἡμεῖς ⌜1⌝ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. **18** φόβος οὐκ ἔστιν ἐν
τῇ ἀγάπῃ ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι
ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται

8 ⌜ου γινωσκει τον θ. A 33. 81. 623. 2464 *al* sy^{h} ¦ ουκ εγνωκεν τον θ. Ψ* (69) ¦ ουκ εγνωκεν ℵ^{2}(* *h. t.*) • **10** ⊤του θεου ℵ vg^{mss} sa | ⌜-σαμεν ℵ(*) A 048$^{vid.}$ 33 𝔐 ¦ *txt* B Ψ 81$^{vid.}$ 323. 945. 1241. 1505. 1739 *pc* | ⌜ εκεινος A | ⌜1⌝ απεσταλκεν ℵ • **12** ⌜† *3 1 2 4* ℵ B ¦ *3 4 1 2* Ψ 𝔐 l r w ¦ *3 4* 1241 ¦ *txt* 𝔓^{74vid} A 048$^{vid.}$ (33). 69. 81. 323. 614. 630. 945. 1505. 1739 *al* t vg • **13** ⌜εδωκεν A 33. 323. 945. 1241. 1739 *al* • **14** ⌜εθεασαμεθα A Ψ 33$^{vid.}$ 81. 323. 945. 1241. 1739 *al* • **15** ⌜(ε)αν ομολογη A (33. 623) *pc* ¦ ομολογησει Ψ | ⊤ Χριστος B (vg^{ms}) | ⌜ αυτω 614. 630 *pc* vg^{mss} ¦ αυτω εστιν 𝔓^{9} • **16** ⌜πιστευομεν A 33 t vg^{ww} | ° A 33. 614. 623. 1846. 2298. 2464 *al* w vg • **17** ⌜αγαπη ℵ *pc* | ⊤προς τον ενανθρωπησαντα 1505. 1611. 2138 *pc* | ⌜ ην εν τω κοσμω αμωμος και καθαρος, ουτως 2138 *pc* | ⌜1⌝ εσομεθα ℵ 2138 *pc*

ἐν τῇ ἀγάπῃ. **19** ἡμεῖς ⸢ ἀγαπῶμεν ⸣, ὅτι ⸢αὐτὸς πρῶτος⸣ ἠγάπησεν ἡμᾶς. **20** ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τὸν θεὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν ⸢οὐ δύναται ἀγαπᾶν. **21** καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ⸢ἀπ' αὐτοῦ⸣, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

10

2,4! · 3,17

12 J 1,18!

Mt 22,37-39

5 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ χριστός, ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ ⸢[καὶ] τὸν⸣ γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. **2** ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ⸢ποιῶμεν. **3** αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν, καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. **4** ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ⸢ἡμῶν.

4,15! 2,22 Act 9, 22! ·

4,7! J 3,3; · 8,42

2,3!

2,5 2J 6 · J 14,15! ·

Dt 30,11 |

4,7!

4,4! J 16,33 1K 15,57 |

R 8,37 E 6,16 ·

5 Τίς ⸢[δέ] ἐστιν⸣ ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; **6** οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ ⸢αἵματος, Ἰησοῦς Χριστός, οὐκ ἐν τῷ ὕδατι ⸣μόνον ἀλλ' ἐν τῷ ⸢ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι⸣· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι ⸢τὸ πνεῦμά⸣ ἐστιν ἡ ἀλήθεια. **7** ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες⸢, **8** τὸ πνεῦμα καὶ τὸ

4,15! |

Mt 3,16p J 1,31. 33; 19,34

2,27 J 4,23; 19,35; 14,17!

19 ⸢ουν A 048^{vid}. 33. 69. 623. 2464 *al* r vg | ⸢ τον θεον ℵ 048. 33. 81. 614. 630. 1505 *al* w vg^{cl} sy bo | αυτον Ψ 𝔐 | *txt* A B 323. 945. 1241. 1739 *al* vg$^{st.ww}$ | ⸢ο θεος πρωτος A 33. 81^{vid} *al* lat ; ο θεος (αυτος 1505 *pc*) πρωτον 623. 1505. 2464 *pc* • **20** ⸢πως A 048. 33 𝔐 latt sy^{p} bo | *txt* ℵ B Ψ 323. 630. 1505. 1739 *al* sy^{h} sa; Or Cyp Lcf • **21** ⸢απο του θεου A 048^{vid} r vg^{cl}

¶ **5,1** ⸢† τον B Ψ 048^{vid}. 33 *pc* r vg$^{st.ww}$ sa bo^{ms} | και το ℵ 69 *pc* | *txt* A P 1739 𝔐 vg^{cl} sy • **2** ⸢τηρωμεν ℵ P (048) 𝔐 vg^{mss} (A: *h. t.*) | *txt* B Ψ 81. 323. 614. (623). 630. 945. 1505. 1739 *al* l r vg; Lcf Aug • **4** ⸢υμων K^{c} L 048. 049. 81. 1241 *pm* vg^{mss} • **5** ⸢† *2 1* B | *2* A Ψ 𝔐 vg | *txt* ℵ K P 0296. 33. 323. 614. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* • **6** ⸢ (J 3,5) πνευματος 945. 1241 *pc*; Ambr | αιμ. και πν. (+ αγιου *pc*) ℵ A 614. 1505. 1739^{c} *al* vg^{mss} sy^{h} co | πν. και αιμ. P 0296. 81. 623. 630. 1243. 1846. 1852. 2464 *pc* l vg^{mss} | *txt* B Ψ 1739* 𝔐 r vg sy^{p}; Tert Cl^{lat} | ⸢ μονω B 81^{vid} | ⸢ *5 2–4 1* P 69. 323. 945. 1241. 1739* *al* | υδ. κ. εν τω πνευματι A *pc* | αιμ. κ. εν τω πνευμ. 424^{c} *pc* | αιμ. κ. εν τω υδ. κ. πνευμ. 1739^{c} (vg^{mss}) | *txt* B^{vid} L Ψ 33. 614. 630. 1505 *pc* l r vg sy^{h} (ℵ 𝔐 *om.* εν) | ⸢χριστος 61 vg • **7/8** ⸢εν τω ουρανω, ο πατηρ. ο λογος και το αγιον πνευμα, και ουτοι οι τρεις ἓν εισιν. 8 και τρεις εισιν οι μαρτυρουντες εν τη γη, το πν. κ. το υδ. κ. το αι., κ. οι τρ. εις το ἓν εισιν. 221$^{v.l.}$, 2318 vg^{cl} (61. 629 *om.* κ. οι τρ. … εισιν; 61. 629. 88$^{v.l.}$, 429$^{v.l.}$, 636$^{v.l.}$, 918: *al. v. l. minores*) | in terra, spiritus et aqua et sanguis (+ et hi tres unum sunt in Christo Iesu vg^{mss}; Spec). 8 et tres sunt, qui testimonium dicunt in caelo, pater, verbum (filius l vg^{mss}) et spiritus, et hi tres unum sunt (+ in Christo Iesu l vg^{mss}) l r vg^{mss}; Spec (Prisc Fulg) | *txt codd graeci rell et* vg$^{st.ww}$ (sa) bo sy; Cl^{lat} *etc*

ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν⌉. **9** εἰ τὴν
μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ
J 5,32! θεοῦ μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ
⌈ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ⌉. **10** ὁ πιστεύων
4,15! · Ap 12,17 J 3,33 R 8,16 · 1,10 1 K 15,15 εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ⌈ἐν ⌈ἑαυτῷ, ὁ μὴ
πιστεύων ⌈τῷ θεῷ⌉ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πε-
πίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ⌈ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς⌉
1,5! περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. **11** Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυ-
ρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ⌈ἡμῖν ὁ θεός⌉, καὶ αὕτη ἡ
5,20 J 3,15; 20,31 J 3,36 2J 9 ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. **12** ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν
ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

J 20,31 **13** Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν ⌈ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώ-
3,23 J 1,12 νιον, ⌈τοῖς πιστεύουσιν⌉ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ.
3,21! **14** Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ⌈ἔχομεν πρὸς αὐτὸν ⌈ὅτι
J 14,13! Mt 7,7! ἐάν τι⌉ αἰτώμεθα κατὰ τὸ ⌈θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν.
15 καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὃ ἐὰν αἰτώμεθα, οἴ-
δαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ⌈ᾐτήκαμεν ⌈ἀπ⌉ αὐτοῦ.
16 Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρ- 7
Mt 12,31!p cf J 11,4 τίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει καὶ δώσει αὐτῷ ζωήν,
⌈τοῖς ἁμαρτάνουσιν⌉ μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία
πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. **17** πᾶ-
3,4 σα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία ⌈οὐ πρὸς
θάνατον.
4,7! · 3,9! **18** Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ

9 ⌈ ἣν P 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B Ψ 33. 323. 945. 1241. 1505. 1739 *al* lat co | ⌉quem misit salvatorem super terram, et filius testimonium perhibuit in terra scripturas perficiens, et nos testimonium perhibemus quoniam vidimus eum et adnuntiamus vobis ut credatis, et ideo vg^{mss}; Bea • **10** ⌉του θεου 𝔓^{74vid} A 81. 623. 945. 1241. 2464 *al* latt (33 *illeg.*) | ⌈ † αυτω A B P 𝔐 ¦ *txt* ℵ Ψ 049. 0296. 69. 323. 614. 630. 945. 1505. 1739 *al* | ⌈τω υιω A 81. 322. 323. 623. 1241. 1739*. 2464 *al* vg sy^{hmg} ¦ τω υιω του θεου *pc* sa bo^{pt} ¦ Iesu Christo Spec ¦ – vg^{mss} ¦ *txt* ℵ B P Ψ 0296. 1739^{mg} 𝔐 l r sy bo^{pt}; Aug | ⌈ *1 2* 1881 *pc* vg^{mss}; Aug ¦ – 048 • **11** ⌈ † *2 3 1* B 0296. 69. 323. 614. 630. 1505. 1739 *al* sy^{h} ¦ υμ- ο θ. 1241 ¦ *txt* ℵ A P Ψ 𝔐 lat • **13** ⌉ (*cf* 13b) τοις πιστευουσιν εις το ον. του υι. του θ. P 𝔐 *et* ⌈και ινα πιστευητε P Ψ 323. 1739(*). 1881 𝔐 ¦ οι πιστευοντες ℵ^{2} A 33^{vid}. 623 *pc* ¦ *txt* ℵ* B 0296. 1505. 1852 *pc* r vg sy^{h} • **14** ⌈εχωμεν A 1243 *pc* vg^{mss} | ⌈οτι ο (ε)αν 33. 81 latt ¦ ο τι (*vl* οτι) (ε)αν A 049. 69* *pc* | ⌈ ονομα A • **15** ⌈ σαμεν 322. 323. 1241. 1739. 1846. 1881. 2298 *al* | ⌈ παρ᾽ A P Ψ 1739 𝔐 ¦ – 2464* ¦ *txt* ℵ B 33. 81. 2464^{c} *al* • **16** ⌈τω -τανοντι (*sic* 614). 630. 945. 1505. 1852 *pc* l vg$^{cl.ww}$ (sy^{h}) ¦ τοις μη -τανουσιν αμαρτιαν A (*pc*) • **17** ⌈ - 33. 623. 1243. 1852. 2464* *pc* l t vg$^{cl.ww}$ sy^{h} sa bo^{mss} ¦ μη 2464^{c} *pc*; Cl

ἁμαρτάνει, ἀλλ' ⌜ὁ γεννηθεὶς ἐκ⌝ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ⌜αὐτὸν καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. **19** οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. **20** ⌜οἴδαμεν δὲ⌝ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἥκει ⊤ καὶ ⌜δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα ⌜γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν⊤, καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ⊤1. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ⌜ζωὴ αἰώνιος⌝.

21 Τεκνία, φυλάξατε ⌜ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων. ⊤

Jd 1
J 17,15! | J 8,47!
G 1,4!
Jr 24,7
J 17,3! Ap 3,7!
R 9,5 · 11!; 1,2
J 11,25! |
1K 10,14 Epist Jer 72

⌜ΙΩΑΝΝΟΥ Β′⌝

1 Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, **2** □διὰ τὴν ἀλήθειαν⌝ τὴν ⌜μένουσαν ἐν ⌜ἡμῖν καὶ μεθ' ⌜1ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. **3** ⌜ἔσται μεθ' ἡμῶν⌝ χάρις ⌜ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρὸς καὶ ⌜παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ⌜τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς⌝ ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

1 **4** Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπα-

1P 5,1 · 13
1P 5,13 · 5 ·
1J 3,18 3J 1
J 8,32 2T 3,7!
1J 2,4!
1T 1,2!
3J 3s 2Rg 20,3 ☸

18 ⌜εγεννηθη· ο δε γεννηθεις εκ 33 ¦ η γεννησις 1505. 1852. 2138 latt (sy^{h}) bo ¦ ο γεγεννημενος εκ Or | ⌜εαυτον ℵ A^{c} P Ψ 33. 1739 𝔐; Or ¦ *txt* A* B 614. 1505 *pc* latt • **20** ⌜και οιδ. A Ψ 33. 81. 323. 614. 630. 1505. 1739 *al* sy sa ¦ οιδ. L P 049. 1243 *al* vg^{ms} bo^{ms} ¦ *txt* ℵ B 𝔐 bo | ⌜et carnem induit nostri causa et passus est et resurrexit a mortuis adsumpsit nos t vg^{ms}; Spec (Hil) | ⌜εδωκεν A Ψ 049. 33. 614. 630. 1505. 2464 *al* | ⌜ κομεν ℵ A B* L P 049. 33. 81. 614 *al* ¦ *txt* B^{2} Ψ 1739 𝔐 | ⊤ θεον A Ψ 33. 323. 614. (629). 630. 945. 1505. 1739 *al* (t) vg bo^{pt} | [⌜¦ οντες Harnack *cj*] | ⌜ η ζ. η αι. K L P (049). 69. 81. 614. 630. 945. 1505. (1881) *pm* ¦ ζωην αιωνιον παρεχων Ψ • **21** ⌜εαυτους ℵ^{2} A K P 048. 049^{vid}. 33. 81. 614. 630. 945. 1505 *pm*; Did ¦ ⊤αμην P 𝔐 vg^{cl} ¦ *txt* ℵ A B Ψ 33. 323. 630. 1505. 1739 *al* vg$^{st.ww}$ sy co; Did

Inscriptio: ⌜ Ι. επιστολη (+ καθολικη K 614 *al*) β′ K Ψ 33. 69. 81. 614. 1241. 1739. 2464 *al* (630. 945. 1505 *al*) ⌜ του αυτου επ. β′ 049 ¦ του αγιου αποστολου Ι. του θεολογου επ. β′ L *al* ¦ *txt* (ℵ A B) 048

2 □ Ψ 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* vg^{mss} sy^{h}; Cass | ⌜ενοικουσαν A 048 ¦ ουσαν 33 *pc* co ¦ ← *pc*^{a} ¦ ⌜ υμ- P 81 *al* vg^{mss} *et* ⌜1 υμ- 81 *al* vg^{ms} • **3** ⌜εστ. μεθ' υμ- 81. 945 *pm* l vg$^{cl.ww}$ bo^{mss} ¦ ⌜ – A 630. 1505. 1852. 2464 *pc* sy^{h} ⌜ *txt* ℵ B P Ψ 0232. 33. 323. (614). 1241. 1739 *pm* vgst sy^{ph} co ¦ ⌜υμιν και 630. 1505 *pc* sy^{h} | ⌜ π. κυριου ℵ^{2} P 33 𝔐 vg^{mss} sy bo^{mss} ¦ κυριου ℵ* 630. 1881-*pc* ¦ - 1505 *al* l vg^{mss} sa; Aug Cass ¦ *txt* A B Ψ 048. 0232. 81. 323. 1739 *al* vg | ⌜ *2 3 4* Ψ 1505. 1852 *pc* ¦ *1 2* 945 (*pc*; Cass) ¦ τ. υι. τ. θεου 1881 (vg^{mss})

τοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ⌜ἐλάβομεν παρὰ τοῦ
1 · J 13,34! πατρός. **5** καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν ⌜καινὴν γράφων σοι⌝ ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. **6** καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· αὕτη ⌜ἡ ἐντολή ἐστιν⌝, ᵀ καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ᴼἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε.

1J 2,7!
1J 5,3

1J 3,7! **7** Ὅτι πολλοὶ πλάνοι ⌜ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ
1J 2,23; · 4,2 · ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ᴼὁ ἀντίχριστος. **8** βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ⌜ἀπολέσητε ἃ ⌜εἰργασάμεθα ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ⌜¹ἀπολάβητε.

1J 2,18!

Rth 2,12

9 Πᾶς ὁ ⌜προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ ⌜διδαχῇ τοῦ
1J 2,23 Χριστοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ ᵀ, οὗτος
1J 2,24; 5,12 | καὶ τὸν ⌞πατέρα καὶ τὸν υἱὸν⌟ ἔχει. **10** εἴ τις ἔρχεται πρὸς
Mt 10,13s ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· **11** ὁ ⌜λέγων
1T 5,22 Ap 18,4 γὰρ αὐτῷ⌝ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς. ᵀ

3J 13 **12** Πολλὰ ⌜ἔχων ὑμῖν ⌜γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρ- 2
3J 14 του καὶ μέλανος, ⌜ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι⌝ πρὸς ὑμᾶς καὶ
Nu 12,8 · J 15,11! στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ⌜ἡμῶν πεπληρωμένη ᾖ ⌝.

1 **13** Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ⌜ἐκλεκτῆς. ᵀ

4 ⌜ελαβον ℵ 33 *pc* • **5** ⌜† *2 3 1* B P 𝔐 | κ. γραφω σ. Ψ 81. 623. 1241*. 1852. 2464 *al* l; Aug^{pt} | *txt* ℵ A 33. 69. 323. 614. 630. 1241^{c}. 1505. 1739 *al* vg • **6** ⌜ *3 1 2* P 𝔐; Lcf | εσ. η εντ. αυτου ℵ 1846 *pc* | *txt* A B K Ψ 0232. 33. 69. 323. 630. 1241. 1505. 1739 *al* vg$^{st.ww}$ | ᵀινα ℵ A K 0232. 33. 69. 323. 614. 1241. 1739 *al* l vg co *et* ° K 33. 81. 323. 614. 1241. 1739 *al* vg co • **7** ⌜εισηλ- P 049 𝔐 bo | *txt* 𝔓^{74} ℵ A B Ψ 0232. 33. 81. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* vg sy sa; Ir^{lat} | ° ℵ 322. 323. 1241*. 1846. 2464 *al* • **8** ⌜-σωμεν *et* ⌜1-βωμεν P 𝔐 | *txt* ℵ(*) A B Ψ 0232^{vid}. (33: -βετε). 81. 323. 614. 630. 1241. 1505. 1739 *al* latt sy; Ir^{lat} | ⌜-σασθε ℵ A Ψ 0232^{vid}. 33. 81. 323. (614). 630. 1241. 1505. 1739 *al* latt sy bo; Ir^{lat} | *txt* B(*) P 𝔐 sy^{hmg} sa • **9** ⌜παραβαινων P Ψ 33. 1739 𝔐 sy | *txt* ℵ A B 0232 vg$^{st.ww}$ co | ⌜ (1J 4,16) αγαπη 33 | ⌜του Χριστου P 𝔐 vg^{mss} bo; Aug | αυτου vg^{mss} sy$^{ph.h**}$; Lcf | *txt* ℵ A B Ψ 33. 81. 323. 1241. 1739. 1881 *al* l vg sa bo^{mss}; Did | ⌞ *4 2 3 1* A 33. (69). 81. 323. 1241. 1739. (1881) *al* vg$^{st.ww}$ • **11** *2 1* K 049. 945 *pm*; Cl^{lat} | ⌜ecce praedixi vobis ut in diem domini nostri (+ Iesu Christi vg^{mss}) non confundamini vg^{mss}; (Spec) • **12** ⌜εχω ℵ* A* 323 *pc* | ⌜ γραψαι A 2298 *pc* | ⌜ελπ. γαρ γεν. A 33. 81. 323. 1739 *al* vg | αλ. ελπ. ελθειν P 𝔐 l (vg^{mss}) sy^{ph} sa (bo^{ms}) | *txt* ℵ B Ψ 614. 630. 1505 *pc* sy^{h} | ⌜ *1 3 2* P Ψ 𝔐 sy | υμων η πεπλ. A (⌞ B) 33. 81. 323. 1739. 1881 *al* l (vg) | *txt* ℵ(*) *pc* vg^{mss} • **13** ⌜εκκλησιας 307 *pc* vg^{mss} | ᵀη χαρις μετα σου. αμην (– 442 *pc*) 442. 1758 *pc* (sy$^{ph.h**}$) vg^{mss} | αμην 𝔐 vg^{mss} | *txt* ℵ A B P Ψ 33. 81. 323. 1739. 1881 *al* l vg co

⸀ΙΩΑΝΝΟΥ Γ⸁

1 ⸀Ο πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. ? Act 19,29! · 2J 1!

1 **2** Ἀγαπητέ, ⸀περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. **3** ἐχάρην ⸀γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ ⸀μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. **4** ⸀μειζοτέραν τούτων⸁ ⸀οὐκ ἔχω χαράν⸁, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ⸀τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. 2J 4!

5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ⸀ἐὰν ἐργάσῃ⸁ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ⸀τοῦτο ξένους, **6** ⸀οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ⸆ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ⸀ποιήσεις προπέμψας⸁ ἀξίως τοῦ θεοῦ· **7** ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ⸆ ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ⸀ἐθνικῶν. **8** ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ⸀ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα ⸀τῇ ἀληθείᾳ⸁. Mc 14,6 · Tt 3,13 · 1K 4,12! · Mt 10,41 · 1K 3,9!

9 ⸀Ἔγραψά τι⸁ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρέφης οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. **10** διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ⸆ ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς ⸀βουλομένους κωλύει καὶ ⸀ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. Mt 20,27 · J 9,34

11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ

Inscriptio: ⸀ I. επιστολη γ΄ Ψ 049. 33. 69. 323. 614. 1739. 2464 *al* (P 81. 630. 1505 *al*) ¦ επ. γ΄ του αγιου αποστολου I. L *al* ¦ του αγ. I. (I. του απ. 1881 *pc*) επ. καθολικη γ΄ 1852. 1881 *al* ¦ I. προς Γαϊον επ. 1243 *pc* ¦ *txt* (ℵ A B)

2 ⸂προ Piscator *cj*⸃ • **3** ⸀ ℵ 33. 81. 623. 2464. 2495 *al* (l) vg co | ⸀μαρτυρουν B • **4** ⸀ -ζονα τ. 614. 630. 1505 *pc* ¦ -ζοτερον ταυτης 322. 323. 1739. 1881 ¦ -ζοτεραν ταυτης (69). 1243. 1846 *al* | ⸀ *3 1 2* C (69). 322. 323. (614). 1739. 1881 *pc* ¦ ουκ εχω χαριν B(* εχων) (⸀ 1243. 2298) *pc* lat bo | ⸀ ℵ C² P Ψ 1739 𝔐 bo ; *txt* A B C* 33. 81ᵛⁱᵈ *pc* • **5** ⸀ (ε)αν -ζη A Ψ (630). 945. 1505 *pc* | ⸀εις τους P 𝔐 ¦ τους 81 *pc* ¦ *txt* ℵ A B C Ψ 048. 33ᵛⁱᵈ. 323. 1241ᵛⁱᵈ. 1739 *al* ¦ vgᵐˢ (vg) syʰ co • **6** ⸀ ὅ K 630 | ⸆αληθεια και 614. 630. 1505 *pc* syʰ | ⸀-σας -ψεις⸁C vgᶜˡ • **7** ⸆αυτου Ψ 614. 630. 1846. 2495 *al* vgᶜˡ syᵖʰ.ʰ** | ⸀εθνων P 𝔐 vg ¦ *txt* ℵ A B (C) Ψ 33ᵛⁱᵈ. 630. 1505. 1739. 1881 *al* ¦ Hier • **8** ⸀απολ- C² P 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C* Ψ 33. 81. 323ₛ. 1739 *al* | ⸀της -θειας 614. 623. 630. 1505 *pc* l vg ¦ τη εκκλησια ℵ* A • **9** ⸀ *1* C P Ψ 𝔐 ¦ εγρ. αν (+ τι 323 *pc*) ℵ² 33. 81. 323. 614. 630. 945. 1505 *al* vg sy ¦ εγραψας τι B co ¦ *txt* ℵ* A 048ᵛⁱᵈ. 1241. 1739 *pc* boᵐˢˢ • **10** ⸆εις C vg | ⸀επιδεχομενους C 323. 1241. 1243. 1739. 1881. 2298 *pc* vgᶜˡ syᵖʰ.ʰᵐᵍ sa | ⸀ ℵ 049. 614. 630. 1243. 1505. 1739 *al*

1J 3,10.6 ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὁ ⸢ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν. **12** Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάν- 2
των καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ⸢ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦ-
J 19,35! μεν, καὶ ⸢οἶδας ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστιν.
2J 12 **13** Πολλὰ εἶχον ⸢γράψαι σοι⸣ ἀλλ' ⸢οὐ θέλω⸣ διὰ μέ- 3
2J 12 λανος καὶ καλάμου ⸢1σοι γράφειν⸣· **14** ἐλπίζω δὲ εὐθέως
Nu 12,8 ⸢σε ἰδεῖν⸣, καὶ στόμα πρὸς στόμα ⸢λαλήσομεν.
cf 1P 5,14 **15** Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ ⸢φίλοι. ⸢ἀσπάζου τοὺς
⸢1φίλους κατ' ὄνομα. ⸢

⸢ΙΟΥΔΑ⸣

Mt 13,55p · Jc 1,1! **1** Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώ-
1K 9,5 βου, τοῖς ⸢ ἐν θεῷ πατρὶ ⸢ἠγαπημένοις ◻καὶ Ἰησοῦ Χρι-
1J 5,18 ! στῷ τετηρημένοις⸣ κλητοῖς· **2** ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη
2P 1,2 ⸢ καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.
2P 1,5 **3** Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ⸢ποιούμενος ⸢ γράφειν 1
ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ⸢ἡμῶν σωτηρίας⸣ ἀνάγκην ἔσχον
2T 4,7! · 2P 2,21 ⸢γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδο-
G 2,4 θείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. **4** ⸢παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄν-

11 ⸢ δε L 1852 *pc* vg^{mss} bo • **12** ⸢εκκλησιας $\mathfrak{P}^{74*vid}$ A*^{vid} ¦ εκκλησιας και της αλ. C sy$^{ph\,hmg}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{74c}$ ℵ A^{c} B P Ψ 049. 33. 1739 𝔐 latt sy^{h} co | ⸢ οιδατε P 𝔐 vg^{ms} sy^{h} ¦ οιδαμεν 2143 *al* bo^{ms} ¦ *txt* ℵ A B C Ψ 048. 33^{vid}. 81. 323. 614. 1241. 1739 *al* d vg sy^{ph} co • **13** ⸢ γραφειν P (2495) 𝔐 ¦ *txt* ℵ A B C Ψ 048^{vid}. 81. 323. 630. 945. 1505. 1739 *al* | ⸢ ουκ εβουληθην A vg | ⸢1 2 *1* A Ψ 048. 0251^{vid}. 33^{vid}. 81. 323. 630. 1241. 1505. 1739 *al* ¦ σοι γραψαι P 𝔐 *txt* ℵ B C *pc* • **14** ⸢ ℵ P Ψ 𝔐 ¦ *txt* A B C 048^{vid}. 33. 81. 323. 1241. 1739 *al* | ⸢ λαλησωμεν K 049. 0251. 1241. (1243) *al* vg^{ms} ¦ λαλησαι 81 (*pc*) d vg^{mss} • **15** ⸢αδελφοι A 33. 81* *al* sy^{hmg} | ⸢ ασπασαι ℵ *pc* | ⸢1 φ. σου Ψ ¦ αδελφους 630. 1505. 1611 *pc* sy^{h} bo^{ms} | ⸢αμην L 614. 1852 *al* vg^{mss}

Inscriptio: ⸢ I. επιστολη (+ καθολικη 614. 1739 *al*) $\mathfrak{P}^{72}$ (A) K Ψ 33. 81. 614. 1241. 1739. (1505 *al*) ¦ I. αδελφου Ιακωβου επ. καθ. 1881 *pc* ¦ επ. του αγιου αποστολου I. L (049) *al*⸢ ¦ *txt* (ℵ B)

1 ⸢εθνεσιν 323. 614. 945. 1241. 1505. 1739 *al* sy | ⸢ηγιασμ P 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ A B Ψ 81. 630. 1241. 1505. 1739 *al* vg sy co; Or | ◻ 630. 1505 *pc* sy^{h} • **2** ⸢εν κυριω 614. 630. 1505 *pc* sy^{h} • **3** ⸢ποιησαμ $\mathfrak{P}^{72}$ | ⸢του $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ Ψ | ⸢ 2 P 𝔐 ¦ υμ- σωτ. 1881. 2298 *pc* vg bo ¦ υμων ζωης 1505 *pc* (sy) ¦ ημων σωτ. και ζωης ℵ Ψ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ A B 69^{vid}. 81. 323. 614. 630. 1739 *al* vg^{mss} sy sa; Lcf (C *illeg.*); Cyr | ⸢ γραφειν ℵ Ψ 1505 *pc* • **4** ⸢τ παρεισεδυησαν B C ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ A P Ψ 33. 1739 𝔐

θρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο ᵒτὸ ᶠκρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν ᶠ¹χάριτα μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον ᵀ δεσπότην ᵀ καὶ κύριον ᶜἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν᾽ ἀρνούμενοι. 2P 2,2 Act 4,24! 2P 2,1 Hen 48,10 · Mt 10,33!

5 Ὑπομνῆσαι ᶠδὲ ὑμᾶς βούλομαιᵀ, εἰδότας ᵒ[ὑμᾶς] ᶜπάντα ὅτι [ὁ] κύριος ἅπαξ᾽ λαὸν ἐκ ᶠγῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν, **6** ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ᵀ ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν, **7** ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις τὸν ὅμοιον ᶜτρόπον τούτοις᾽ ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ᶠὑπέχουσαι. 2P 1,12 Nu 14,29-37 1K 10,5 H 3,17-19 | Gn 6,1-4 2P 2,4! Hen 12,4 · Hen 10,6; 22,11 2P 2,9 · Ap 20,1 | Gn 19, 4-25 Mt 10,15! 2P 2,6.10

8 ᶠ᾽Ομοίως μέντοι καὶ ᶠοὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα ᵒμὲν μιαίνουσιν ᶠ¹κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν ᶠ²δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. **9** ᶠ᾽Ο δὲ᾽ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ᶠὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας ἀλλὰ εἶπεν· *ἐπιτιμήσαι* ᵀ *σοι* ᶠ*κύριος* ᵀ. **10** Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ
2 ἄλογα ζῷα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. **11** οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ ᶠΒαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κόρε ἀπώλοντο. **12** Οὗτοί εἰσιν ᵀ ᵒοἱ ἐν ταῖς 2P 2,10! · L 10, 16! | Dn 10,13.21; 12,1 Ap 12,7 2P 2,11 Ass.Mosis? *Zch 3,2* | 2P 2,12 Gn 4,8 · 2P 2,15! · Nu 16

4 ᵒ 𝔓⁷²* | ᶠ κηρυγμα Ψ | ᶠ¹ χαριν ℵ C P Ψ 0251. 33. 1739 𝔐 | *txt* 𝔓⁷² A B | ᵀ ημων 𝔓⁷²; Lcf | ᵀ θεον P Ψ 𝔐 (vg^ms) sy | *txt* 𝔓^72.78 ℵ A B C 0251. 33. 81. 323. 1241. 1739 *al* vg co; Did | ᶜ *2 3 1* 𝔓⁷² | *2 3* 1881 *pc* vg^mss; Lcf | υμων Ιησ. Χρ. 1241 • **5** ᶠ ουν C Ψ 323. 1241. 1243. 1739. 2298 *pc*; Lcf | – 1881 *pc* bo^mss | ᵀ αδελφοι 𝔓⁷⁸ | ᵒ † 𝔓⁷² A C Ψ 0251. 33. 81. 323. 630. 1241. 1505. 1739 *al* latt | *txt* ℵ B 𝔐 | ᶜ απαξ τουτο (τ. απ.. K) οτι ο κυριος K 𝔐 | απ. παντα οτι Ιησους A B 33. 81. 2344 *pc* vg | απ. π. οτι θεος Χριστος 𝔓⁷²ᶜ(*: παντας) | απ. π. οτι ο θ. C² 623 vg^ms | † π. οτι κυριος απ. ℵ Ψ (1241. 1739. 1881 *pc* co; Or^1739mg; Ιησους) | *txt* C* 630. 1505 *pc* sy^h (1243. 1846 *pc* vg^mss sy^ph; (Cl): ο θεος) | ᶠ της Ψ *pc* sy^ph • **6** ᶠ αλυτοις και 33 • **7** ᶜ *2 1* K L 049. 945. 1846 𝔐 vg^mss; Lcf | *1 pc* vg sa | ᶠ επεχ 𝔓⁷⁸ 630. 1505 *pc* | απεχ- 181 *pc* | υπερεχ- A | υπαρχ- 1846 *pc* | υπεχουσιν ℵ(*: ουκ εχ-) • **8** ᶠ ομως A | ᶠ αυτοι 𝔓⁷⁸ | ᵒ 𝔓⁷² vg^mss bo^pt | ᶠ¹ τητας ℵ Ψ 1846 *pc* vg^mss sa; Prisc | ᶠ²-ξαν 𝔓^78vid vg^cl ww sy^ph; Cl^lat • **9** ᶠ οτε B |ὅ τε Tischendorf *cj* | *et* ᶠ τοτε B | – vg co | ᵀ εν B* 𝔓 323. 1241. 1739 *pc* | ᶠ ο κ. ℵ² 630. 1505 *al* | ο θεος ℵ* 322. 323. 1241. 1739. 1881. 2298 *pc* vg^ms; Hier^pt | ᵀ διαβολε 1846 *al*; Hier^pt • **11** ᶠ Βαλααακ 𝔓⁷² • **12** ᶠ γογγυσται μεψιμοιροι κατα τας (+ ιδιας C²) επιθυμιας αυτων πορευομενοι ℵ* C² (sa bo^mss) | ᵒ ℵ* C 049 𝔐 | *txt* 𝔓⁷² ℵ^c A B L Ψ 33. 81. 323. 630. 1241. 1505. 1739 *al*

2P 2,13 Ez 34,8 · 2P 2,17 Prv 25,14 ⌜ἀγάπαις ⌜ὑμῶν σπιλάδες ⌜¹συνευωχούμενοι ⊤ ἀφόβως, ⌜²ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἄνυδροι ⌜ὑπὸ ἀνέμων⌝ ⌜³παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δὶς ἀποθανόντα ἐκριζωθέντα, **13** ⸢κύματα ἄγρια⸣ θαλάσσης ⌜ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες ⌜πλανῆται οἷς ○ὁ ζόφος ○¹τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται.

Hen 18,15s; 21, 5s · 2P 2,17 Gn 5,21s Hen 60, 8; 93,3 · Hen 1,9 Dt 33,2 Mt 25,31 **14** ⌜Προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ λέγων· ἰδοὺ ἦλθεν κύριος ἐν ⌜ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ⌝ **15** ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξαι ⌜πᾶσαν ψυχὴν⌝ περὶ πάντων □τῶν ἔργων ⌜ἀσεβείας αὐτῶν⌝ ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ πάντων⌜ τῶν σκληρῶν ⊤ ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. **16** Οὗτοί εἰσιν γογγυσταὶ μεμψίμοιροι □κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ⌜ἑαυτῶν πορευόμενοι⌝⊤, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

Mt 12,36 Ml 3,13 18 2P 2,10; · 2,18 Dn 11,36 Theod Hen 5,4 · Lv 19,15 etc 2P 3,2 **17** ⸢Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ⌜μνήσθητε τῶν ⌜ῥημάτων τῶν προειρημένων⌝ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ **18** ὅτι ἔλεγον ὑμῖν· ○[ὅτι] ⌜ἐπ' ἐσχάτου [τοῦ] χρόνου⌝ ⌜ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι □τῶν ἀσεβειῶν⌝. **19** Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες⊤, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. *3*

2T 3,1! 2P 3,3 Is 3,4 Θ · 16 Jc 3,15! Kol 2,7 E 4,12! 1Th 5,11 **20** ⸢Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ⌜ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ

12 ⌜ (2P 2,13) απαταις (*et* ⌜ αυτων A^{c}) A C^{vid} 1243. 1846 *al* ¦ ευωχιαις 6 *pc* | ⌜¹ συνευχομενοι $\mathfrak{P}^{72}$ | ⊤ υμιν C 322. 323. 1241. 1243. 1739. 1846. 1881. 2298 *al* | ⌜² αυτους $\mathfrak{P}^{72*}$ | ⌜παντι ανεμω ℵ *pc*; Lcf | ⌜³-ρομενοι $\mathfrak{P}^{72c}$ B Ψ 1846. 1852 *pc* *txt* $\mathfrak{P}^{72c}$ ℵ A C 049. 33. 1739 $\mathfrak{M}$ • **13** ⸢ ℵ | ⌜απαφρ- $\mathfrak{P}^{72}$ C 33. 323. 630. 945. 1241. 1505. 1739 *al* | ⌜ -τες B | ○ $\mathfrak{P}^{72}$ B | ○¹ B • **14** ⌜† επροφ- $\mathfrak{P}^{72}$ B* ¦ *txt* (ℵ) A B^{2} C Ψ 33. 1739 $\mathfrak{M}$ | ⌜αγ. μυρ. αγγελων Ψ *pc* ¦ μυρ. αγιων αγγελων (+ αυτου 1846) (⸢ $\mathfrak{P}^{72}$) ℵ 1846 *pc* ¦ *txt* A B 33 $\mathfrak{M}$ vg (⸢ C 630. 1241. 1505. 1739 *al*) • **15** ⌜† παντας τους (– 1241. 1739 *pc*) ασεβεις A B C Ψ 33. 81. 323. 630. 1241. 1505. 1739 *al* vg sy^{h} bo (ασεβ. αυτων $\mathfrak{M}$) ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ *pc* (sy^{ph}) sa bo^{mss} (*cf* R 2,9; 13,1) | □ $\mathfrak{P}^{72}$ | ⌜ *2* C 1243. 1846 *pc* vg^{ms} ¦ – ℵ 322. 323. 1241. 1739. 1881. 2298 *pc* sy^{ph} sa ¦ των ασεβειων (Ψ^{c} sy^{h} + αυτων, Ψ* *om. et* τ. εργ.) 630. 1505. (1852^{txt}) *pc* ¦ *txt* A B 33 $\mathfrak{M}$ vg sy^{h} bo | ⊤ λογων ℵ C 33. 81. 323. 630. 1241. 1505. 1739 *al* vg^{mss} sy sa • **16** □ $\mathfrak{P}^{72*}$ | ⌜† αυτων ℵ A B K Ψ 33. 81. 630. 945. 1505 *pm* ¦ *txt* ($\mathfrak{P}^{72c}$) C L P 1. 323. 1241. 1739 *pm* | ⊤τη ασεβεια και τη παρανομια 1838 *pc* • **17** ⌜μνημονευετε 323. 1241. 1739. 1881. 2298 *pc* | ⌜ *3 1* A 323. 630. 1241. 1505. 1739 *al*; Lcf • **18** ○† ℵ B L* Ψ *pc*; Lcf ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ A C P 33. 1739 $\mathfrak{M}$ vg sy | ⌜ *1 2 4* $\mathfrak{P}^{72}$ B C Ψ 623. 1243 *pc* ¦ επ εσχ. των χρονων 81. 323. 1241. 1739. 2298 *al* (vg^{cl}) co ¦ επ εσχ. των ημερων 1881; (Lcf) ¦ εν εσχατω χρονω (P) $\mathfrak{M}$ vg$^{cl\ st\ ww}$ ¦ *txt* ℵ A 33. 630. 1505 *pc* | ⌜ελευσονται ℵ^{2} A C^{2} 33. 81. 323. 1241. 1739 *al* vg co ¦ αναστησονται Ψ | [□ Pearce *cj*] • **19** ⊤εαυτους C 323. 630. 1505. 1739^{mg} *al* vg$^{cl.ww}$; Aug • **20** ⌜ *3–6 1 2* P $\mathfrak{M}$ (l) ¦ τη εαυτων αγιοτητι (αγιωτατη?) πιστει ανοικοδομεισθε $\mathfrak{P}^{72}$ ¦ *txt* ℵ A B (C) Ψ 33. 81. 323. 630. (1241). 1505. (1739) *al* vg; Cl^{lat}

ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει⸣, ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι⸢, E 6,18
21 ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ ⸢τηρήσατε προσδεχόμενοι τὸ
ἔλεος τοῦ κυρίου ⸢ἡμῶν ⸣Ιησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν⸣ αἰώ- 2T 1,18
νιον. **22** ⁰Καὶ οὓς μὲν ⸢ἐλεᾶτε ⸢διακρινομένους,
23 οὓς δὲ σῴζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες, οὓς δὲ ⸢ἐλεᾶτε Am 4,11 Zch 3,2
ἐν φόβῳ⸣ μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον
χιτῶνα. Ap 3,4 Zch 3,4

4 **24** Τῷ δὲ δυναμένῳ ⸢φυλάξαι ⸢ὑμᾶς ἀπταίστους καὶ ⸢ R 16,25!
στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ⸢ἀμώμους⸣ ἐν ἀγαλ- 2P 3,14!
λιάσει, **25** μόνῳ ⸢ θεῷ ⁰σωτῆρι ἡμῶν ⸢διὰ ⸣Ιησοῦ Χρι- R 16,27! · 1T 1,1!
στοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη κράτος καὶ
ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος⸣ καὶ νῦν καὶ εἰς ⸢πάν- 2P 3,18
τας τοὺς αἰῶνας⸣, ἀμήν.

20 ⸢εαυτοις $\mathfrak{P}^{72}$ • **21** ⸢-σωμεν $\mathfrak{P}^{72}$ B C*vid Ψ (1243). 1505. 1611. 1852 *pc* sy bo ¦ -σητε C² ¦ *txt* ℵ A P 33. 1739 𝔐 vg | ⸢εις ζ. ημ. I. Χρ. $\mathfrak{P}^{72}$ • **22/23** ⁰ $\mathfrak{P}^{72}$ bo^{ms} | ⸢ελεγχετε A C* 33. 81. 323. 1241. 1739 *al* vg bo ¦ ελεειτε P 𝔐 ¦ – $\mathfrak{P}^{72}$ t sy^{ph} sa; Cl Hier ¦ *txt* ℵ B C² Ψ *pc* | ⸢ *1–7 11–12* C 1243. 1852 *pc* sy^{h} ¦ † *1 4–12* B ¦ -μενοι, ους δε εν φοβ. σωζ. εκ πυρ. αρπαζοντες P (⸢ 630. 1505 *pc*. 945) 𝔐 ¦ εκ πυρ. αρπασατε. διακρινομενους δε ελεειτε εν φοβ. $\mathfrak{P}^{72}$ t sy^{ph} sa; (Cl) ¦ *txt* ℵ(*) A Ψ 33. 81. 323. (1241). 1739 *al* vg bo; Cl^{lat} | ⸢ ελεγχετε 307. 945. 1846 *al* ⸢ ελεειτε $\mathfrak{P}^{72}$ 1241 ¦ [εατε *vel* ελασατε Wohlenberg, εκβαλετε Windisch *cjj*] • **24** ⸢στηριξαι ασπιλους αμωμους αγνευομενους απεναντι της δοξης αυτου $\mathfrak{P}^{72}$ (⸢ t) | ⸢αυτους K P 049 𝔐 ¦ ημας A *pc* vg^{ms} sy^{ph} | ⸢ασπιλους C 945. 1243. 1505. 1846. 1852 *pc* . ασπ. και 322. 323. 630. 1241. 1739. 1881. 2298 *pc* sy | ⸢ αμεμπτους A ¦ απταιστους 2298 • **25** ⸢ (R 16.27) σοφω P 𝔐 ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{72}$ ℵ A B C Ψ 33. 81. 323. 630. 1241. 1505. 1739 *al* latt sy co | ⁰ $\mathfrak{P}^{72}$ 442^{c} | ⸢αυτω δοξα κρατος τιμη δια I. Χρ. του κυρ. ημ.· αυτω δοξα και μεγαλωσ. $\mathfrak{P}^{72}$ ¦ δοξα και μεγαλωσ., κρ. κ. εξου. P 𝔐 ¦ *txt* ℵ(*) A B C (L, Ψ) 33. 81. (323. 630. 945. 1241. 1739). 1505 *al* vg sy^{h} (co) | ⸢ *2 1 3* $\mathfrak{P}^{72}$ ¦ *2 3* ℵ *pc* bo^{ms} ¦ π. (– 1241) τους αι. των αιωνων L 33. 1241. 1846 *pc* vg^{cl} sy^{hmg} bo^{pt}

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ⌜ΙΩΑΝΝΟΥ

Am 3,7
19; 4,1; 22,6 Dn 2, 28s.45 Theod
22,16
9 · 6,9!
19,10 · 1J 1,1-3
14,13; 16,15; 19,9; 20,6; 22,7.14 · 22, 18!s
22,10

1 ’Αποκάλυψις ’Ιησοῦ Χριστοῦ ⌜ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς δεῖξαι τοῖς ⌜δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ ’Ιωάννῃ, **2** ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον □τοῦ θεοῦ⌝ καὶ τὴν μαρτυρίαν ’Ιησοῦ Χριστοῦ ὅσα εἶδεν⌝⊤. **3** Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ ⌜οἱ ἀκούοντες⌝ ⌜τοὺς λόγους⌝ τῆς προφητείας ⊤ καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα, ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

11
8; 4,8; 11,17; 16,5 Ex 3,14 · Is 41,4 Θ · 3,1; 4,5; 5,6 Is 11, 2s |
3,14; 19,11 Ps 89,38 Jr 42,5 · Ps 89,28 Kol 1,18 · Is 55,4 ·
Is 40,2 Ps 130,8 ·
1J 1,7! |
5,10; 20,6 Ex 19,6; 23,22 Is 61,6 1P 2, 5.9 · R 16,27!

4 ’Ιωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ ’Ασίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ ⊤ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ⌜ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ **5** καὶ ἀπὸ ’Ιησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς, ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος ⊤ τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς. ○Τῷ ⌜ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ ⌜λύσαντι ○ἡμᾶς ⌜1ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ○1ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, **6** καὶ ⌜ἐποίησεν ⌜ἡμᾶς ⌜1βασιλείαν, ⌜2ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας □[τῶν αἰώνων]⌝· ἀμήν.

Inscriptio: ⌜ (+ του αγιου *al*) I. του θεολογου 𝔐 ¦ I. τ. θ. και ευαγγελιστου 046 *pc* ¦ *txt* (ℵ A C^{vid})

¶ **1,1/2** ⌜της γεναμενης εις εμε Ιωαννην τον αποστολον του κηρυξαι τον λογον του θεου και την μαρτυριαν Ιησου Χριστου οσα ειδον 2050 | ⌜αγιοις ℵ* | □ 2036 *pc* | ⌜και ατινα εισι και ατινα χρη γενεσθαι μετα ταυτα 𝔐^{A} • **3** ⌜ακουων 2053. 2062 *pc* it vg^{cl}; Apr Bea | ⌜ τ. λ. τουτους C ⌜ τον λογον ℵ 046. 1854 *pc* | ⌜ταυτης 1611. 2053. 2062 *pc* gig vg^{ww} sy bo • **4** ⊤ θεου 𝔐 (ar) t; Vic Prim ¦ *txt* 𝔓^{18vid} ℵ A C P 2050 *al* lat sy co; Apr | ⌜των ℵ A *pc* ¦ α εστιν 2053 𝔐^{A} • **5** ⌜εκ 𝔐^{A} | ○ *bis* ℵ* | ⌜-πησαντι 2053. 2062 𝔐^{A} | ⌜λουσαντι P 1006. 1841. 1854. 2053. 2062 𝔐^{K} lat bo ¦ *txt* 𝔓^{18} ℵ A C 1611. 2050. 2329. 2351 𝔐^{A} h sy; Prim | ⌜1απο P 1006. 1841. 2351 𝔐^{K} | ○1 A 1 *al* • **6** ⌜ποιησαντι 046. 1854 *pc* | ⌜ ημιν A 1678. 1854. 2053. 2062. 2080. 2344 *pc* ¦ ημων C 1611. 2329 h t vg ¦ *txt* ℵ 𝔐 ar gig vg^{cl}; Tert Vic Prim | ⌜1 λειον 046. 1854. 2050. 2351 *pc* ¦ -λεις και 𝔐^{A} | ⌜2 ιερατευμα 2351 *pc* vg^{ms} | □ 𝔓^{18} A P 2050. (2344) *pc* bo ¦ *txt* ℵ C 𝔐 latt sy; Did

7 *Ἰδοὺ ἔρχεται* ⌜*μετὰ τῶν νεφελῶν,*
καὶ ⌜*ὄψεται* αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς
καὶ οἵτινες ᵒαὐτὸν *ἐξεκέντησαν,*
καὶ κόψονται ⌜*ἐπ᾽ αὐτὸν*⌝ *πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς.*
ναί, ἀμήν.

Dn 7,13 Mt 24,30 p · *Zch 12,10 ss Aqu Theod* J 19,37 · *Gn 12,3; 28,14*

8 Ἐγώ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ⊤, λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

21,6; 22,13 · 4! · 11,17! Am 3, 13 Θ etc

2 **9** Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ ⌜συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ ⊤ βασιλείᾳ καὶ ⌜ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ⌝, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ ⊤ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ⊤[1]. **10** ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα ⌟ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην⌞ ὡς σάλπιγγος **11** ⌜λεγούσης⊤· ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ ⌜εἰς Θυάτειρα⌝ □καὶ εἰς Σάρδεις⌝ καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ εἰς Λαοδίκειαν.

22,8 Dn 8,1 · Ph 4, 14 · 3,10 2 T 2,12 2 Th 1,4 · 6,9! · 4,2; 17,3! · 1 K 16,2! · 4,1 Ez 3,12 Ex 19,16 · 19,9! Is 30,8 · 4

12 Καὶ ⊤ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις ⌜ἐλάλει μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς **13** καὶ ⌜ἐν μέσῳ⌝ τῶν ⊤ λυχνιῶν ⌜ὅμοιον ⌜υἱὸν ἀνθρώπου ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς ⌜[1]μαστοῖς ζώνην χρυσᾶν. **14** ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες ⌜λευκαὶ ὡς ἔριον λευκὸν⌝ ὡς χιὼν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρὸς **15** καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς ⌜ἐν καμίνῳ⌝ ⌜πεπυρωμένης καὶ ἡ φωνὴ

20; 2,1 Ex 25,37.31 Zch 4,2 · 14,14 Dn 7,13 Ez 1, 26 · 15,6 Dn 10,5 s Ez 9,2.11 Θ · Dn 7,9 · *14 s:* 2,18; 19,12 Dn 10,6

7 ⌜επι C 2053 *pc* sa | ⌜οψονται ℵ 1611. 2351 *al* sy bo | ᵒ ℵ* | ⌜αυτον ℵ* 2050. 2344. 2351 *pc* h; Prim ¦ – 1 *pc* • **8** ⊤αρχη και τελος ℵ*.2 1854. 2050. (2329). 2351 𝔐ᴬ lat bo • **9** ⌜κ- 1006. 1841 𝔐ᴷ | ⊤εν 2053. 2062 ¦ εν τη 𝔐ᴬ | ⌜υπ. εν Χριστω A *pc* ¦ υπ. εν Χρ. Ιησ. (ℵ²) 1006. 1841. 2351 𝔐ᴷ ar h vg^cl ¦ υπ. I. Χριστου 2329 𝔐ᴬ sy^h** (sa) ¦ *txt* ℵ* C P 1611. 2050. 2053^vid *pc* gig vg sy^ph bo | ⊤ δια ℵ 𝔐 sy ¦ *txt* A C 1006. 1611. 1841. 2053. 2062 *pc* | ⊤[1] Χριστου ℵ² 1006. 1841. 2351 𝔐ᴷ ar vg^ms sy^ph h** co; Prim • **10** ⌜ *3 1 2 4* 1006. 1841. 2351 𝔐ᴷ ¦ *3 4 (1:* οπισθεν*) 2* A *et v. l. al* ¦ *txt* ℵ C 1611. 1854. 2329 𝔐ᴬ lat sy • **11** ⊤-σαν ℵ² | ⊤μοι 1611. 1854 *pc* h (t) bo; Prim Bea ¦ μοι Ιωαννη 2053. 2062 *pc* ¦ εγω ειμι το A και το Ω, ο πρωτος και ο εσχατος, και 𝔐ᴬ . *txt* ℵ A C 1006. 1841. 2050. 2329. 2351 𝔐ᴷ lat sy sa | ⌜εις -ραν A C 046. 1611. 1854. 2050. 2351 *pc* ¦ εν -ροις P *pc* ' *txt* ℵ 𝔐 | □ℵ* • **12** ⊤εκει 1006. 1841. 2351 𝔐ᴷ | ⌜-λησεν 1611 𝔐ᴬ ¦ λαλει A • **13** ⌜μεσον ℵ | ⊤επτα ℵ 𝔐 lat ¦ ⌜*txt* A C P 1611. 2050 *al* h sy co; Ir^lat Cyp Vic Prim | ⌜ομοιωμα A; Ir^arm | ⌜υιω A C 1006. 1611. 1854. 2053. 2062. 2351 𝔐ᴬ; Ir^lat ¦ *txt* ℵ 1841. 2050. 2329 𝔐ᴷ | ⌜[1] μαζοις A 1006. 1841 ⌜*al* • **14** ⌜ *1* 1611 *pc* ¦ *2–4* 2053. 2062 *pc* • **15** ⌜εκ καμινου 2329 h; Cyp^v.l. Prim | ⌜-μενω ℵ 2050. 2053. 2062 *pc*; Ir^arm.lat vid ¦ -μενοι 𝔐 sy^hmg ¦ *txt* A C

14,2; 19,6 Ez 1,24; 43,2 | 20; 2,1; 3,1 · 2,12! Is 49,2 · 10,1 Jdc 5,31 Mt 17,2 | Dn 8,18 Theod Ez 1,28

αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, **16** ⸢καὶ ἔχων⸣ ἐν τῇ ⸢δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ⸣ ⸢ἀστέρας ἑπτὰ καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ⸢¹ὡς ὁ ἥλιος φαίνει⸣ ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα ⸢πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός, καὶ ⸢ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ⊤ ἐπ' ἐμὲ λέγων·

Is 44,2 · 2,8; 22,13 Is 44,6; 48,12 | 4,9! Dt 32,40 Sir 18,1 · Mt 16,19 Job 38,17 19,9! | 1! Is 48,6 Θ Dn 2, 45 Theod | 16! 12!

□μὴ φοβοῦ· ⸜ ἐγώ εἰμι ὁ ⸢¹πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος **18** □καὶ ὁ ζῶν⸝, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ⊤ καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ ⸢θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου⸣. **19** γράψον ○οὖν ἃ εἶδες καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ ⸢μέλλει ⸢γενέσθαι μετὰ ταῦτα. **20** τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ⸢οὓς εἶδες ⸢ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου⸣ καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσιν καὶ ⸢αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ⸣ ○ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.

Am 1,6 etc · 1,16! 1,12! 13 19; 3,1.8.15 · 1 Th 1,3

2 Τῷ ἀγγέλῳ ⸢τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· 3
Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ ⸢δεξιᾷ αὐτοῦ⸣, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν ⸢χρυσῶν· **2** οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον ⊤ καὶ τὴν ὑπομονήν σου ○καὶ ὅτι οὐ δύνῃ ⸢βαστάσαι κακούς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους ⊤ καὶ οὐκ εἰσὶν καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς, **3** καὶ ⸢ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας⸣ διὰ τὸ ὄνομά μου καὶ ⸢οὐ κεκοπίακες⸣. **4** ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ⸢ἀγάπην σου τὴν πρώτην⸣ ἀφῆκες. **5** μνημόνευε οὖν πόθεν ⸢πέπτωκας καὶ μετανό-

2K 11,13 1J 4,1

14.20 · Mt 24,12? · 1T 5,12 G 5,4 · 16.22; 3,3. 19

16 ⸢κ. ειχεν ℵ* 2344 *pc* latt ¦ και εχει Ir^{lat} ¦ και A | ⸢ *1 3 2* 1006. 1841. 2351 *al* ¦ χ. αυτ. τη δεξ. 046. 2329 | ⸢-ρες 𝔓^{98} A *pc* | ⸢¹ *4 1–3* ℵ ¦ ως ο ηλ. φαινων 1611; Ir^{lat} • **17** ⸢εις ℵ 2053. 2062. 2329 *pc* | ⸢ επεθ- ℵ 2050. 2329 *al* h; Cyp | ⸢χειρα ℵ^{2} 𝔐^{A} sy; Bea | □ ℵ* 2053. 2062 *pc* | ⸢¹ πρωτοτοκος A • **18** □ gig vg^{mss}; Prim | ⸢αμην ℵ^{1} 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ* A C P 1611. 1854. 2050. 2053. 2062 *pc* latt co; Ir^{lat} | ⸜ *4 2 3 1* 𝔐^{K} • **19** ○ 2050 *al* | ⸢ δει μελλειν ℵ* (C) *pc* ¦ δει 2050 latt | ⸢ γιν ℵ^{2} A 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2062. 2329. 2351 𝔐^{A} ¦ *txt* 𝔓^{98vid} ℵ* C P 046. 2050 *pm* • **20** ⸢ ὧν 1006. 1841. 2351 𝔐^{K} | ⸢εν τη δεξια μ. A 1611 *pc* ¦ επι της λυχνιας 2329 | ⸢ αι (– ℵ* *pc*) επτα λ. (+ αι χρυσαι 2050) ℵ* 1854. 2050. 2053. 2062. 2351 *al* ¦ αι λ. επτα C ¦ αι επτα λ. ας ειδες 𝔐^{A} sy^{ph} bo ¦ *txt* A 046. 1006. 1611. 1841. 2329 *pm* latt | ○ 2329 *pc* ar h; Prim

¶ **2,1** ⸢τω A C 1854 *pc* | ⸢ δεξ. αυτου χειρι ℵ* ¦ δεξ. χ. 1678 *pc* ¦ χειρι αυτου sy^{ph} | ⸢ χρυσεων A C (2050) • **2** ⸢σου ℵ 𝔐 vg^{mss} sy^{ph} ¦ *txt* A C P 1854. 2053 *pc* lat sy^{h} | ○ A t | ⸢ αξαι 1611 𝔐^{A} | ⸢ ειναι ℵ^{2} 𝔐 it vg^{cl} sy$^{ph\,h^{**}}$; Vic Prim ¦ *txt* ℵ* A C P 2053. 2329 *pc* ar vg • **3** ⸢ *4 3 1 2* 𝔐^{A} ¦ *ut txt sed* εχεις και θλιψεις πασας ℵ*, *sed* εβαπτισας l *pc* | ⸢ *2 pc* ⸢ ουκ εκοπιασας ℵ 𝔐 ¦ *txt* A C *pc* • **4** ⸢ *4 2 1* A • **5** ⸢εκπεπ- 𝔐^{A}

ησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ᵀ καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. **6** ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν ᴼἃ κἀγὼ μισῶ.

7 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ᵀ ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω ᴼαὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν ⌜τῷ παραδείσῳ⌝ τοῦ θεοῦ ᵀ.

4 **8** Καὶ τῷ ἀγγέλῳ ⌜τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ⌜πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ᴼὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· **9** οἶδά σου ᵀ τὴν θλῖψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν ᵀ ᴼἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ᴼ¹συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. **10** ⌜μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις ⌜πάσχειν. ἰδοὺ ᵀ μέλλει ⌜¹βάλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε καὶ ⌜²ἕξετε θλῖψιν ⌜³ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.

11 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

5 **12** Καὶ τῷ ἀγγέλῳ ⌜τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν· **13** οἶδα ᵀ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ, καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά ⌜μου καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου ᴼκαὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ᵀ Ἀντιπᾶς ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός ᴼ¹μου, ᴼ²ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ σα-

Ps 139,21 | 15 Act 6,5 | 11.17.29;3,6.13.22; 13,9 Mt 11,15! · 11.17.26;3.5.12.21; 21,7 · 22,2.14.19 | Gn 2,9; 3,22.24 Θ · Gn 3,3 Θ Ez 31,8 Θ | 1,17! · 1,18 R 14,9 | 2 K 6,10! | 3,9 J 8,30-47 2 K 11,14 s | Mt 10,28! | Dn 1,12.14 | 2 Mcc 13,14 · 1 K 9,25! Zch 6,14 | 7! | 20,6! | 16; 1,16; 19,15.21 H 4,12 Is 49,2 Sap 18,16 | Ez 12,2 · 13,2! | 3,8 | 1,5!; 14,12

5 ᵀ (2,16: 3,11) ταχυ 𝔐 (ar) t vg^{ms} sy^{h}; Aug^{pt} Prim | *txt* ℵ A C P 1854. 2050. 2053. 2329 *al* gig vg sy^{ph} • **6** ° A • **7** ᵀεπτα A (^{s} C) | ° ℵ *al* it vg^{cl}; Bea | ⌜μεσω τ. π. ℵ^{2} P gig | μεσω του π-σου 𝔐^{A} co | ⌜ μου 1006. 1611. 1841. 2050. 2053. 2351 𝔐^{K} latt sy^{h} co ⌝ *txt* ℵ A C 1854. 2329 𝔐^{A} sy^{ph} • **8** ⌜τω A *pc* | ⌜ πρωτοτοκος A | ° 1006. 1841 𝔐^{K} • **9** ᵀ (2,2) τα εργα και ℵ 𝔐 sy^{h**} | *txt* A C P 1611. 1854. 2053. 2329 *pc* latt sy^{ph} co | ᵀ την ℵ (1611) | ° 1854. 2053. 2329*. 2351 𝔐^{A} | °¹ 2329 • **10** ⌜† μη A C 046. 2050 *pc* | *txt* ℵ 𝔐 sy | ⌜παθειν 1006. 1841. 1854. 2050. 2329. 2351 𝔐^{K} | *txt* ℵ A C 1611. 2053 𝔐^{A} | ⌜ δη 2351 𝔐^{K} | γαρ 2050 | ⌜¹ λαβειν 2351 | βαλειν 1006. 1611. 1841. 2050. (^{s} 2329) 𝔐^{K} | – 1854 | *txt* ℵ(*) A C 2053 𝔐^{A} co | ⌜² εχητε A P 1854. 2344 *pc*; Prim | εχετε C (2053) 𝔐^{A} sa | ⌜³-ρας 1006. 1611. 1841. 2351 𝔐^{K} • **12** ⌜τω 2050 *pc* sy^{h} • **13** ⌜τα εργα σου και 𝔐 sy^{h**} | *txt* ℵ A C P 1854. 2050. 2053. 2329 *pc* latt sy^{ph} co | ⌜σου ℵ* | ° ℵ 𝔐 gig t vg^{ms} sy^{h}; Prim Bea | *txt* A C 1854. 2050. 2053. 2329 *pc* ar vg sy^{ph} co | ⌜ αις 1006. 1841. 2351 𝔐^{K} sy^{h} | εν αις ℵ(*) 1611. 1854. 2050 𝔐^{A} gig t | μου 2329 | *txt* A C 2053 *pc* ar vg | °¹ ℵ 𝔐 latt sy^{ph} ⌝ *txt* A C 2050. 2053. 2351 *pc* sy^{h} | °² 2016 *pc* vg^{ms}

4! τανᾶς κατοικεῖ. **14** ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα ⁰ὅτι ἔχεις
Nu 31,16 2P 2,15 Jd 11 ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ⌜ἐδίδασκεν
⌜τῷ Βαλὰκ⌝ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
20 Nu 25,1 s ⊤ φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. **15** οὕτως ἔχεις καὶ
6 σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν ⁰[τῶν] Νικολαϊτῶν ⌜ὁμοί-
5! · 3,11! ως. **16** μετανόησον ⁰οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ
Jr 21,5 · 12! πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου.
7! **17** Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλη-
Ps 78,24 · Ex 16, 32 ss 2 Mcc 2,4-8 σίαις. Τῷ νικῶντι δώσω ⌜αὐτῷ ⌜τοῦ μάννα⌝ τοῦ κε-
κρυμμένου καὶ □δώσω αὐτῷ⌝ ψῆφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν
3,12 Is 62,2; 65,15 · 19,12 ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ
ὁ λαμβάνων.
Act 16,14 **18** Καὶ τῷ ἀγγέλῳ ⌜τῆς ἐν Θυατείροις ⁰ἐκκλησίας 6
γράψον·
1,14! s Dn 10,6 Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς ⁰¹αὐ-
τοῦ ὡς ⌜φλόγα πυρὸς καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολι-
2! βάνῳ· **19** οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν
καὶ □τὴν διακονίαν καὶ⌝ τὴν ὑπομονήν ⁰σου, καὶ τὰ
ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. **20** ἀλλὰ ἔχω
4! · 1 Rg 16,31 2 Rg 9,22 κατὰ σοῦ ⊤ ὅτι ⌜ἀφεῖς τὴν γυναῖκα ⊤ Ἰεζάβελ, ⌜ἡ λέγου-
σα⌝ ⌜ἑαυτὴν προφῆτιν ⊤¹ καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς
14! ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. **21** καὶ
ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, □καὶ ⌜οὐ θέλει⌝
μετανοῆσαι⌝ ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. **22** ἰδοὺ ⌜βάλλω
αὐτὴν εἰς ⌜κλίνην καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς
5! θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ ⌜¹μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων
Ez 33,27 ⌜²αὐτῆς, **23** ⁰καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ.

14 ⁰ C 1611. 1854. 2053 *pc* ar vg^{ww} sy^{h} (bo); Prim | ⌜-ξεν 1006. 1841. 2351 𝔐^{K} | ⌜εν τω Βαλααμ τον Βαλ. 𝔐^{A} | – ℵ* | ⊤και 1006. 1841. 2351 𝔐^{K} vg^{ms} sy^{h} • **15** ⁰ A C 1611. 1854 𝔐^{K} | *txt* ℵ 1006. 1841. 2050. 2053. 2329. 2351 𝔐^{A} | ⌜ομ. (– 1 *pc*) ο μισω 𝔐^{A} • **16** ⁰ ℵ 2053. 2329. 2351 𝔐^{A} latt sy^{h} sa^{ms} • **17** ⌜αυτ. φαγειν 1611. 1854. (2050). 2344. 2351 𝔐^{A} ar gig t sy^{h**} sa; Bea | – ℵ *pc* vg^{cl} sy^{ph} | ⌜απο (εκ ℵ 2050 *pc*) τ. μ. ℵ 2050 𝔐^{A} | απο τ. ξυλου P | □ ℵ *pc* • **18** ⌜τω A sy^{h} | – C | ⁰A *pc* | ⁰¹ A *pc* latt sy^{ph} | ⌜ φλοξ ℵ *pc* • **19** □ ℵ* | ⁰ ℵ *pc* ar gig t; Prim • **20** ⊤πολυ ℵ 2050 𝔐^{A} gig (it) sy^{ph} | ολιγα *pc* vg^{cl} | ⌜αφηκας ℵ^{1} 1611. 2050 *pc* vg^{ms} sy co | ⊤ σου (A: + την) 1006. 1841. 1854. 2351 𝔐^{K} sy; Cyp Prim | ⌜την -σαν ℵ^{1} 1854. 2050 𝔐^{A} | ἡ λεγει 1006. 1611. 1841. 2351 𝔐^{K} | *txt* ℵ* A C 2053. 2329 *pc* | ⌜ αυτην ℵ 046 *pc* | ⊤¹ ειναι ℵ 2050. 2344 ar t • **21** □ ℵ* *al* sa^{ms} | ⌜ουκ ηθελησεν A; Tyc Prim Bea • **22** ⌜ βαλω ℵ^{2} P 046. 1006. 1611. 2050. 2329. 2351 *al* gig t vg^{cl} sa; Tert | καλω ℵ* | ⌜ φυλακην A | ⌜¹† -σουσιν ℵ A (2050) | *txt* C 𝔐 | ⌜² αυτων A 1854. 2329. 2344 𝔐^{A} ar t vg^{cl} sy^{ph}; Cyp • **23** ⁰ A

καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐραυνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ⌜ὑμῶν. **24** ὑμῖν δὲ λέγω ⌜τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ ⌜βαθέα ⊤ τοῦ σατανᾶ ὡς λέγουσιν· οὐ ⌜¹βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος, **25** πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ⌜ἄχρι[ς] οὗ ⌜ἂν ἥξω⌝.

26 Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν **27** καὶ *ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ* ⌜*συντρίβεται,* **28** ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου, καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. **29** ⁰Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

7 **3** Καὶ τῷ ἀγγέλῳ ⌜τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον·

Τάδε λέγει ⊤ ὁ ἔχων τὰ ⁰ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· οἰδά σου τὰ ἔργα ὅτι ὄνομα ἔχεις ⌜ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. **2** γίνου γρηγορῶν καὶ ⌜στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ⌜ἔμελλον ἀποθανεῖν⌝, οὐ γὰρ εὕρηκά σου ⁰τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ⁰¹μου. **3** μνημόνευε ⁰οὖν πῶς εἴληφας ◻καὶ ἤκουσας καὶ τήρει⌝ καὶ μετανόησον. ἐὰν οὖν μὴ ⌜γρηγορήσῃς, ἥξω ⊤ ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ ⌜γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ. **4** ἀλλὰ ⌟ἔχεις ὀλίγα⌞ ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ⌜ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν.

5 ⁰Ὁ νικῶν ⌜οὕτως περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς καὶ

R 8,27 Ps 7,10 Jr 11,20 · 18,6; 20,12 s; 22,12 R 2,6! Jr 17,10 Prv 24,12 Ps 62,13 |

3,11!

7!

26 s : 12,5; 19,15 *Ps 2,8.9* Ps Sal 17, 23 s

22,16 | 7!

1,4!

1,16! · 2,2!

16,15 Mt 24,42! · L 22,32 · Ez 34,4

2,5!

1 Th 5,2!

Jd 23

6,11!

2,7!

23 ⌜αυτου 046. 2050. 2329 *pc* ar t co; Apr ¦ – ℵ* • **24** ⌜και τοις 2329 (*pc*) ar vg^{cl} | ⌜ βαθη ℵ 2050. 2053. 2329. 2344 𝔐^{A} lat | ⌜του θεου αλλα 2329 | ⌜¹ βαλω ℵ 046. 1611. 2050. 2329. 2351 *al* ar vg; Tyc Prim • **25** ⌜† αχρι ℵ C 1611. 2053. 2329. 2351 *pc* ¦ εως A *pc* ¦ – 1854 ¦ *txt* 𝔐 | ⌜ (*ex itac.*) ανοιξω 1006. 1841 𝔐^{K} • **27** ⌜-βησεται 𝔐 lat ¦ *txt* ℵ A C 1854. 2050 *pc* gig co

¶ **3,1** ⌜τω 046 sy^{h} | ⊤κυριος 172 | ⁰ 181. 2015 *pc* | ⌜ και 1006. 1611. 1841. 2344 𝔐^{K} • **2** ⌜ τηρησον 1611. 2344 *pc* sy^{h} | ⌜ημελλες αποβαλλειν 1006. (1611). 1841 𝔐^{K} (sy^{ph}, bo) ¦ *txt* ℵ A C 1854. 2050. 2053. 2329. (2351) 𝔐^{A} latt sy^{h} sa | ⁰† A C *pc* ¦ *txt* ℵ 𝔐 | ⁰¹ 𝔐^{A} sy^{ph} sa^{mss}; Prim • **3** ⁰ ℵ 69. 2329 gig t sy^{ph}; Prim | ◻ 1006. 1841 𝔐^{K} | ⌜μετανοησης ℵ*; Prim ¦ μετ. μηδε γρηγ.·2050 t bo | ⊤επι σε ℵ 1006. 1841. 2050. 2344 𝔐^{K} it vg^{cl} sy sa^{mss}; Bea | ⌜ γνωση ℵ 1006. 1841. (2050). 2329. 2344. 2351 𝔐^{K} ¦ *txt* A C 1611. 1854. 2053 𝔐^{A} • **4** ⌟ 1006. 1841 𝔐^{K} | ⁰οἳ 𝔐 • **5** ⌜ουτος ℵ¹ 𝔐 ¦ αυτος 2050 ¦ *txt* ℵ* A C 1006. 2329. 2344. 2351 *al* latt sy co

13,8; 17,8; 20,12. 15; 21,27 L 10,20! Ex 32,32 s Ps 69,29 Dn 12,1 Ml 3,16· Mt 10,32 p

οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ⌜ἐνώπιον τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. **6** ῾Ο ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

2,7!

7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον· *8*

6,10 · 19,11 1 J 5, 20·

Τάδε λέγει ⌜ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός⌝, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν

5,5 Is 22,22 Job 12, 14 Mt 16,19 |

⌜Δαυίδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς ⌜κλείσει ○καὶ ⌜1κλείων

2,2!

καὶ οὐδεὶς ⌜2ἀνοίγει· **8** οἶδά σου τὰ ἔργα, ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεῳγμένην, ⌜ἣν οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι ○αὐτήν, ὅτι μικρὰν ⌜ἔχεις δύναμιν καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου.

Act 14,27!

J 8,51! · 2,13

2,9!

9 ἰδοὺ ⌜διδῶ ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς ᾽Ιουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται.

Ps 86,9 Is 60,14; 49,23; · 43,4

⌜ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ⌜1ἥξουσιν καὶ ⌜1προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου καὶ ⌜2γνῶσιν ὅτι ○ἐγὼ ἠγάπησά σε. **10** ⌜ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε ○τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. **11** ⊤ ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου.

J 8,51! · 1,9! L 8,15!

2 P 2,9!

2,16.25; 22,7.12.20 Zch 2,14 · 1 K 9,25!

12 ῾Ο νικῶν ποιήσω ⌜αὐτὸν στῦλον ○ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ ○1μου καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ○2ἔτι καὶ γράψω ἐπ᾽ αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς ᾽Ιερουσαλὴμ ⌜ἡ καταβαίνουσα⌝ ⌜ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά ○3μου τὸ καινόν. **13** ῾Ο ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

2,7! · G 2,9 · 7,15!

14,1! Ez 48,35

21,2

2,17!

2,7!

5 ⌜ εμπροσθεν ℵ 1611 • **7** ⌜ *3 4 1 2* ℵ A ¦ *1 2* 2050 ¦ ο αγγελος αληθ. 2351 ¦ *txt* C 𝔐 latt sy co | ⌜του Δ. ℵ 𝔐; Or ¦ του αδου 2050 *pc* ¦ *txt* A C 1611. 1854. 2053. 2329 *pc* | ⌜ κλειει 1611. 1854. 2053 $\mathfrak{M}^{A}$ latt; Prim ¦ κλεισει αυτην ει μη ο ανοιγων 046. 1006. 1841 $\mathfrak{M}^{K}$ ¦ κλεισει αυτην 2351 ¦ *txt* ℵ A C P 2050. 2329 *al* co; Ir^{lat} Or Tyc | ○ A *pc* vg^{ww} sa^{mss}; Ir^{lat} Tyc Apr | ⌜1 κλειει C^{*vid} *pc* lat ¦ κλεισει Ir^{lat} | ⌜2 ανοιξει ℵ 046. 1006. 1841. 2050. 2329. 2344 $\mathfrak{M}^{K}$ co; Ir^{lat} Or ¦ ανοιγη ει μη ο ανοιγων και ουδεις ανοιξει 2351 ¦ *txt* A C 1611. 1854. 2053 $\mathfrak{M}^{A}$ latt • **8** ⌜και 1611 *pc* | ○ ℵ 1006^{c} *pc* | ⌜ εχει 1 *pc* sy^{hmg} • **9** ⌜ διδωμι 𝔐 ¦ δεδωκα ℵ sa ¦ *txt* A C | ⌜ και $\mathfrak{M}^{A}$ ar | ⌜1 *bis* -ωσιν 046. 1611. 1841. 1854. 2344. 2351 *pm* ¦ *txt* ℵ A C P 1006. 2050. (2053). 2329 *pm* | ⌜2 γνωση ℵ 69. (2351) *pc* sa; Prim ¦ σονται 2050 *pc* ¦ -σωσιν 1006 | ○ 1006. 1841. 2351 $\mathfrak{M}^{K}$ vg^{ms}; Prim • **10** ⌜και A (2020 *pc*, 2344) | ○ ℵ sa^{mss} • **11** ⌜ιδου 2014 *pc* ar vg^{cl}; Tyc Apr • **12** ⌜αυτω ℵ* 1611. 1854. 2351 *pc* | ○ ℵ* | ○1 385 *pc* sy^{ph}; Vic | ○2 ℵ | ⌜της νουσης ℵ^{2}; Tyc ¦ ἣ -νει 1006. 1841^{vid} $\mathfrak{M}^{K}$ | ⌜ απο 1006. 1841^{vid} $\mathfrak{M}^{K}$ | ○3 1006. 1841. 1854. 2053 $\mathfrak{M}^{K}$ bo^{mss}

9 **14** Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον· 1,11 Kol 2,1; 4,13. 15s
Τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ⸆ ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς ⸂καὶ ἀληθινός, ⸆ἡ ἀρχὴ τῆς ⸂κτίσεως τοῦ θεοῦ· **15** οἶδά σου τὰ ἔργα ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ⸋ὄφελον ψυχρὸς ἦς ἢ ζεστός.⸌ **16** οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ καὶ ⸂οὔτε ⸃ζεστὸς οὔτε ψυχρός⸄, ⸂μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ⸌ τοῦ στόματός ⸂μου. 2K 1,20 · 1,5! · Is 65,16 · Prv 8,22 J 1, 3 Kol 1,15.18 | 2,2!
17 ὅτι λέγεις ⸋ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ ⸂οὐδὲν χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ⸆ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, **18** συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ ⸂αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, καὶ ⸂κολλ[ο]ύριον ⸂¹ἐγχρῖσαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέπῃς. **19** ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ⸂ζήλευε ⸋οὖν καὶ μετανόησον. **20** Ἰδοὺ ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ⸂ἀνοίξῃ τὴν θύραν, ⸋[καὶ] εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. Hos 12,9 Zch 11,5 1K 4,8 R 7,24 1K 15,19 · 2P 1,9 | Is 55,1 · 1P 1,7 Ps Sal 17,43 6,11! 16,15 Prv 3,12 1K 11,32 H 12,6 · 2,5! | Jc 5,9! · L 12,36 Ct 5,2 · J 10,3! · J 14,23 · L 22,30
21 Ὁ νικῶν δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. **22** Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 2,7! · Mt 19,28! 5,5 · Mt 22,44! 2,7!

10 **4** Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ⸆ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος ⸂λαλούσης μετ' ἐμοῦ λέγων⸌· ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι ⸂ἃ δεῖ γενέσθαι⁝ μετὰ ταῦτα⁝¹. Ps 78,23 Act 10,11! 1,10! 11,12 Ex 19,24 1,1! Dn 2,29.45 Theod

14 ⸆και ℵ* | ⸂ο 2050. 2053. 2351 *pc* sy^{h} bo^{pt} ¦ και ο ℵ C *pc* bo^{pt} ¦ *txt* A 𝔐 | ⸆ και ℵ sy^{ph} | ⸂ εκκλησιας ℵ* • **15** ⸋ A 1006 *pc* • **16** ⸂ου 1006. 1841. 1854. 2053. 2351 𝔐^{K}; Bea | ⸃ A P (2050) *pc* ar vg sy^{ph} sa; Vic Apr | ⸂ελεγχω σε εκ *et* ⸂ σου 2329 ¦ παυσε *et* σου ℵ* • **17** ⸋ ℵ 𝔐 vg^{mss}; Spec Bea ¦ *txt* A C 1611. 2050. 2329 *al* lat sy | ⸂ουδενος ℵ 𝔐 sy ¦ *txt* A C 1854. 2053 *pc* | ⸆ο A 1006. 1611. 1841. 2329. 2351 𝔐^{K} • **18** ⸂ασχημοσυνη P *pc*; Tyc Bea | ⸂† -λυριον ℵ C (046). 1006. 1611. 1841. 2329. 2344 *pm* ¦ *txt* A P 1854. 2050. 2053. 2351 *pm* | ⸂¹ινα -ση 1006. 1611. 1841. 2351 𝔐^{K} ¦ -σον 1854 𝔐^{A} sy ¦ *txt* ℵ A C 2050. 2053. 2329 *pc* co • **19** ⸂-λωσον ℵ 0169^{c}. 2053 𝔐^{A} | ⸋ 181 *pc* • **20** ⸂-ξω ℵ 2053*^{vid} | ⸋† A 1611. 2050. 2053 𝔐^{A} latt sy^{h} co ¦ *txt* ℵ 0169. 1006. 1841. 1854. 2329. 2344. 2351 𝔐^{K} sy^{ph}
¶ **4,1** ⸆ιδου ℵ 2344 t; Prim | ⸂ λ. μ. ε. λεγουσα (ℵ^{1}) 𝔐^{A} ¦ μ. ε. λαλουσα 2329 *pc* ¦ λεγουσα μ. ε. 1854 ar | ⸂οσα A | [⁝ *et* ⁝¹ –]

1,10! · Ps 11,4; 103.19 Ez 1,26 · 5,7!

2 ⊤ Εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι, καὶ ἰδοὺ θρόνος
ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ ⌜τὸν θρόνον⌝ καθήμενος,
3 □καὶ ὁ καθήμενος⌞ ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι ⊤ καὶ

10,1 Ez 1,27 s

σαρδίῳ, καὶ ⌜ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ⌜ὅμοιος ὁράσει
σμαραγδίνῳ⌝. **4** ○Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου ⌜θρό-

10; 5,5-8.14; 7,11. 13; 11,16; 14,3; 19,4 Is 24,23 ·

νους εἴκοσι τέσσαρες⌝, καὶ ἐπὶ τοὺς ⌜θρόνους εἴκοσι
τέσσαρας⌝ πρεσβυτέρους καθημένους περιβεβλημένους
○1ἐν ○2ἱματίοις λευκοῖς καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στε-

6,11! · Zch 6,11 |

φάνους χρυσοῦς. **5** Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύον-

8,5; 11,19; 16,18 Ez 1,13 Ex 19,16 Esth 1,1 d Θ · Zch 4,2 ·

ται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ ἑπτὰ λαμπά-

1,4!

δες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου⊤, ⌜ἅ εἰσιν⌝
○τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, **6** καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου

15,2 Ez 1,22 · 5,6.8.11.14; 6,1; 7,11; 14,3; 15,7; 19,4 Ez 1,5 ·

○ὡς θάλασσα ὑαλίνη ὁμοία κρυστάλλῳ. Καὶ ἐν μέ-
σῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῷα γέ-
μοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. **7** καὶ τὸ ζῷον

Ez 1,18; 10,14 | 6,1.3.5.7 Ez 1,10;

τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι καὶ τὸ δεύτερον ζῷον ὅμοιον
μόσχῳ καὶ τὸ τρίτον ζῷον ⌜ἔχων ⌜τὸ πρόσωπον ὡς ἀν-
θρώπου⌝ καὶ τὸ τέταρτον ○ζῷον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ.
8 καὶ ○τὰ τέσσαρα ζῷα, ἓν ⌜καθ' ἓν⌝ ○1αὐτῶν ⌜ἔχων

Is 6,2 · Ez 1,18; 10,12 ·

ἀνὰ πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν ⌜καὶ ἔσωθεν⌝ γέμουσιν ὀ-
φθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς
λέγοντες ·

Is 6,3 · 11,17! *Am 3,13* Θ etc · 1,4!

⌜1ἅγιος ἅγιος ἅγιος⌝ *κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ,*
ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος.

9 Καὶ ὅταν ⌜δώσουσιν τὰ ζῷα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχα-

2 ⌜και 0169ᶜ. 1854. 2344 𝔐ᴬ vgᶜˡ sy | ᶜτου νου 𝔐ᴬ • **3** □ 𝔐 *txt* ℵ A P 046. 0169. 1611. 2050. 2329. 2351 *al* latt sy co | ⊤και σμαραγδω 046 *pc* | ⌜ιερεις ℵ* A 2329 *pc* | ᶜομοιως σις δινων 1006. 1841ᵛⁱᵈ. (2351ᶜ) 𝔐ᴷ (syᵖʰ) | *txt* ℵ² A 1611. (1854, 2050). 2344 𝔐ᴬ lat (syʰ) saᵐˢˢ bo (ℵ*, 2053. 2351*: *h. t.*) • **4** ○ 1006. 1841 𝔐ᴷ | ᶜτ -νους εικ. -ρας 0273 *pc* | νοι εικ. -ρες (*vl* κδ΄) 𝔐 | *txt* ℵ A 2053 *pc* | ᶜ *2 3 1* A 1854. 2050. 2344 *pc* | *1* 2053. 2329 *pc* | θρ. τους ει. τεσ. 1006. 1611. 1841. 2351 𝔐ᴷ | *txt* 𝔐ᴬ (ℵ: *h. t.*) | ○¹ A P 1854 *pc* lat | ○² ℵ 1854. 2050. 2329 *pc* • **5** ⊤αυτου 1006. 1611ᶜ. 1841. 1854. 2351 𝔐ᴷ syʰ** saᵐˢˢ | ⌜α εστιν A | αι εισιν 1006. 1841 𝔐ᴷ | εις 2329 | ○ 1006. 1841. 2344 𝔐ᴷ • **6** ○ 2053 *al* syᵖʰ sa; Prim • **7** ⌜εχον ℵ 𝔐; Ir | *txt* A 046. 1006. 2329. 2344. 2351 *pc* | ᶜτ. πρ. ως -πος 1611*. 1854. 2050. 2053. 2329 𝔐ᴬ syʰ | τ. πρ. ως ομοιον πω ℵ (gig t) | πρ. ανθρωπου 1006. 1611ᶜ. 1841. 2351 𝔐ᴷ; Ir | *txt* A (2344) ar vg syᵖʰ | ○1006. 1841 𝔐ᴷ • **8** ○ 𝔐 | *txt* ℵ A P 1611. 1854. 2050. 2053. 2329. 2344. 2351 *al* | ᶜεκαστον ℵ 2329 *pc* sy | ○¹ 1006. 1841. 2351 𝔐ᴷ t; Prim | ⌜εχον 𝔐 | ειχον ℵ *pc* lat | εχοντα P 1611. 2050. 2351 *pc* | *txt* A 1006. 1854. 2329 *pc* | ᶜκ. εξωθεν κ. εσ. 046. (2351) *pc* | – 2050 | ⌜¹ *novies* αγ. 𝔐ᴷ | *octies* αγ. ℵ* *pc* • **9** ⌜ σωσιν ℵ 046. 1854. 2351 𝔐ᴬ | δωσι 1006. 1841. (2053) 𝔐ᴷ | εδωκαν 2329; Prim | *txt* A P 1611. 2050 *pc*

ριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ ⸢τῷ θρόνῳ⸣ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, **10** ⊤πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ⊤ καὶ ⸢βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου λέγοντες·

11 ἄξιος εἶ, ⸢ὁ κύριος καὶ⸣ ○ὁ θεὸς ἡμῶν⊤,
λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν,
ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα
καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ⊤ ⸢ἦσαν □καὶ ἐκτίσθησαν⸣.

11 **5** Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ⸢ἔσωθεν καὶ ὄπισθεν⸣ ⊤ κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. **2** καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ○ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς ἄξιος ⊤ ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ; **3** καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ ⊤ ⸢οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς □⸢οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς⸣ ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον ⸢οὔτε βλέπειν αὐτό. **4** □καὶ ⸢ἔκλαιον πολύ⸣, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι ⊤ τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό.⸣ **5** καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ κλαῖε, ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ○ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαυίδ, ⸢ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ ⊤ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ.

12 **6** Καὶ ⸢εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζῴων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἀρνίον ⸢ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον ⸢¹ἔχων κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ ⸢²οἵ εἰσιν τὰ ○[ἑπτὰ] πνεύματα τοῦ θεοῦ ⸢³ἀπεσταλμένοι

5,7! · 10; 1,18; 10,6; 15,7 Dn 4,34 Theod; 6,27 Theod; 12,7

4!
5,7!
9!

5,9.12 ·
5,13; 7,10.12; 11, 15.17; 12,10; 15,3 s; 19,1 s. 5.6 s R 16,27! 1 Chr 29,11 · E 3,9 Sap 1,14 Sir 18,1 3 Mcc 2,3 · 1K 12, 18! |
7! ·
10,2 Ez 2,9 s Is 29, 11 Jr 32,10 s Dn 12, 4.9 |
10,1; 18,21
13 Ex 20,4 Dt 5,8

4,4! · L 7,13! · 3,21 · Gn 49,9 H 7,14 · 22,16 Is 11,1.10 R 15,12

4,6! ·
12; 7,17; 13,8 J 1,29! Is 53,7 Jr 11, 19 · 9! · Zch 4,10 ·
1,4!

9 ⸢του -νου 𝔐 | *txt* ℵ A 1854. 2050 *pc* • **10** ⊤και ℵ (t) | ⊤ αμην ℵ 2329 *pc* t sy^{ph} | ⸢ βαλλ- ℵ* 046. 1854. 2050. 2053. 2329 𝔐^{A} vg^{ms} | βαλοντες 1611 vg^{mss} • **11** ⸢κυριε 1854 𝔐^{A} sy^{h} | κυριε ο κυριος και ℵ | ○ ℵ 046*. 1006. 1611. 1841. 2050 *al* | ⊤ο αγιος 1006. 1841. 2351 𝔐^{K} sy^{h**} | ⊤ ουκ 046 *pc* | ⸢εισιν 1854. 2050 𝔐^{A} sa | εγενοντο 2329 | □ A

¶ **5,1** ⸢εσ. κ. εξωθεν 𝔐 latt sy^{ph} bo | εμπροσθεν κ. οπ. ℵ *pc* sa; Or | *txt* A 2329. 2344 *pc* sy^{h}; Cyp | ⊤και ℵ^{1} *pc* sy^{ph} bo; Or • **2** ○ 1611. 1854 𝔐^{A} | ⊤εστιν 1006. 1841 𝔐^{K} sy^{h} • **3** ⊤ανω 1006. 1841. 2351 𝔐^{K} sy^{h} | ⸢ *bis* ουτε (ℵ) 2050. 2329. 2351 𝔐^{K} | □ ℵ 1854. 2344 t | ⸢ ουδε 1611. 2053 𝔐^{A} • **4** □ *vs* A 1854. 2050. 2329 *pc* | ⸢εγω εκλ. πολυ 1006. 1611s. 1841. 2351 𝔐^{K} lat; Cyp | εκλ. πολλοι 2053. 2344 *pc* bo | ⸢και αναγνωναι 2050 *pc* • **5** ○ ℵ 1006. 1611. 1841. 2053. 2329 *pc* | ⸢ο ανοιγων 2351 𝔐^{K} sy^{h} | ⊤ λυσαι ℵ 2344 *pc* vg^{cl} sy^{ph}; Apr • **6** ⸢ιδου και A | ειδον και ιδου 1006. 1841 *pc* lat | ειδον και 1611. 2053 | ⸢-κως ℵ 2050 *al* | ⸢¹ εχον 𝔐 | *txt* 𝔓^{24} ℵ A 046. 1006. 2050. 2329. 2351 *pc* | ⸢² α 1854. 2050. 2329. 2344. 2351 𝔐^{K} | ○ A 1006. 1611. 1841. 2050 𝔐^{A} ar vg; Ir^{arm} | *txt* 𝔓^{24} ℵ 1854. 2053. 2329. 2344. 2351 𝔐^{K} it vg^{cl} sy; Ir^{lat} Hipp Cyp | ⸢³ να ℵ 1854. 2050 *pc* | τα να 1006. 1841. 2329 𝔐^{A} | αποστελλομενα (1611). 2351 𝔐^{K} | *txt* A 2053; Ir^{lat}

4,2.9s; 5,1.13; 6,16; 7,10.15; 19,4; 20, 11; 21,5 1 Rg 22,19 2 Chr 18,18 Ps 47,9 Is 6,1 Sir 1,8 | 4,6! 4,4!

εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. **7** καὶ ἦλθεν καὶ εἴληφεν ⊤ ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου.

8 Καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου ἔχοντες ἕκαστος ⌜κιθάραν καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, ⌜αἵ εἰσιν ○αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων, **9** καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες·

14,2; 15,2 1 K 14,7 · 8,3 s Ps 141,2 14,3! Ps 144,9 etc 4,11!

ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς
σφραγῖδας αὐτοῦ,
ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας ⌜τῷ θεῷ⌝ ἐν τῷ αἵματί σου
ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους
10 καὶ ἐποίησας ⌜αὐτοὺς □τῷ θεῷ ἡμῶν⌝ ⌜βασιλείαν καὶ ⌜1ἱερεῖς,
καὶ ⌜2βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

6.12; 13,8 Is 53,7 · 14,4 · 1 P 1,19 · 7,9; 10,11; 11,9; 13,7; 14,6; 17,15 | 1,6! Ex 19,6 etc Is 61,6 20,6 b; 22,5

11 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ⊤ φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζῴων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων **12** λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ·

7,11 1 Rg 22,19 · 4,6! · 4,4! · Dn 7,10 Hen 14,22; 40,1 H 12,22 4,11! · 9! 1 Chr 29,11 s

⌜ἄξιόν ἐστιν τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν
τὴν δύναμιν καὶ ⊤ πλοῦτον καὶ σοφίαν
καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.

3! Ph 2,10 Ps 146,6

13 καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ⊤ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς □καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς⌝ καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ⊤ καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ⌜πάντα ⊤1ἤκουσα ⌜λέγοντας·

4,11! · 5,7!

τῷ καθημένῳ ἐπὶ ⌜τῷ θρόνῳ⌝ ○καὶ τῷ ἀρνίῳ
ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ⊤2.

7 ⊤το βιβλιον 1006. 1841. 2050 *pc* it vg^{cl} sy$^{ph.h**}$ co; Cyp Prim ¦ την 046 • **8** ⌜-ας $\mathfrak{M}^{A}$ | ⌞ α ℵ 046. 1006. 1841. 2050. 2344 *pc* | ○ ℵ* 1854. 2329. 2351 $\mathfrak{M}^{K}$ • **9** ⌜ημας 1 *pc* vg^{ms}; Ir$^{lat\ vid}$ ¦ τ. θ. ημ. ℵ (⌞ 2050. 2344 sy; Hipp Cyp) $\mathfrak{M}$ (lat) ¦ *txt* A • **10** ⌜ημας *pc* gig vg^{cl} sa; Prim Bea – Hipp | □ A sa^{ms} | ⌞-λεις $\mathfrak{M}$ sy^{h} ¦ *txt* ℵ A 1611*. 1854. 2050. 2329. 2344 *pc* latt sy$^{ph.hmg}$ co | ⌜1 ιερατειαν ℵ 2344 | ⌜2 -ευουσιν A 1006. 1611. 1841. 2329 $\mathfrak{M}^{K}$ ¦ *txt* ℵ 1854. 2050. 2053. 2344. 2351 $\mathfrak{M}^{A}$ lat co; Hipp Cyp • **11** ⊤ως ℵ 046^{c}. 1006. 1611^{c}. 1841. 1854. 2050. 2344 $\mathfrak{M}^{K}$ sy sa ¦ *txt* A 046*. 1611*. 2053. 2329. 2351 $\mathfrak{M}^{A}$ latt bo • **12** ⌜† -ος A ¦ *txt* ℵ $\mathfrak{M}$ | ⊤τον 1006. 1611. 1841. 1854. 2351 $\mathfrak{M}^{K}$ • **13** ⊤εστιν 1611. 2050 $\mathfrak{M}^{A}$ vg sy^{h}; Prim | □ ℵ 1854. 2050. 2053. 2329. 2344 *pc* ar vg^{ww} bo | ⊤† εστιν A 1006. 1611^{c}. 1841. 1854. 2329. 2344 $\mathfrak{M}^{K}$ sy^{ph} ¦ α εστιν 046. 2050. (2053. 2351) $\mathfrak{M}^{A}$ vg ¦ *txt* ℵ 1611* *pc* ar gig sy^{h} | ⌞, παντας (046). 1006. 1841. 2351 $\mathfrak{M}^{K}$ vg | ⌜1 και ℵ 1611. 2344 *pc* gig sy bo^{pt} | ⌞-ντα A $\mathfrak{M}^{A}$ ¦ -ντος (⌞ 1611). 1854 | ⌜του -νου ℵ 1006. 1611. 1841. (2053) $\mathfrak{M}^{A}$ | ○ ℵ^{1} A 1611. 2344 *pc* | ⊤2 αμην $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* ℵ A P 1006. 1611. 1841. 1854. 2050. 2053. 2344. 2351 *pc* latt sy co

14 καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα ⌜ἔλεγον· ἀμήν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν. 4,6! · 7,12 · 4,4!

13 **6** Καὶ εἶδον ⌜ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ◦ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζῴων λέγοντος ὡς ⌜φωνὴ βροντῆς· ἔρχου⊤. **2** □καὶ εἶδον,〉 καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος καὶ ἐξῆλθεν νικῶν ◦καὶ ⌜ἵνα νικήσῃ〉. 5,1 s. 6.8 · 4,6! · 14,2! · *2–5:* Zch 1,8; 6, 1-3.6 · cf 19,11.14

14 **3** Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζῴου λέγοντος· ἔρχου⊤. **4** καὶ ⊤ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος ⌜πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη ◦αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ⌜ἐκ τῆς γῆς ◦1καὶ ἵνα ἀλλήλους ⌜1σφάξουσιν καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη. 4,7

15 **5** Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζῴου λέγοντος· ἔρχου⊤. □καὶ εἶδον,〉 καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. **6** καὶ ἤκουσα ◦ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζῴων λέγουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου καὶ τρεῖς χοίνικες ⌜κριθῶν ⊤δηναρίου, καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. 4,7 · 4,6! · 2 Rg 7,1

16 **7** Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα ◦φωνὴν τοῦ τετάρτου ζῴου λέγοντος· ἔρχου⊤. **8** □καὶ εἶδον,〉 καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός, καὶ ◦ὁ καθήμενος ⌜ἐπάνω αὐτοῦ〉 ὄνομα αὐτῷ ◦1[ὁ] ⌜θάνατος, καὶ ὁ ᾅδης ⌜ἠκολούθει ⌜μετ' αὐτοῦ〉 καὶ ἐδόθη ⌜1αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέ- 4,7 · Hos 13,14

14 ⌜ λεγοντα το (2344) 𝔐ᴷ sa^{mss} bo
¶ **6,1** ⌜οτι 2053. 2351 𝔐ᴷ vg | ◦ 2344 𝔐ᴬ sy^{h} co | ⌜† -νῇ 2329 *pc* ¦ -νην ℵ 1854. 2053 *pc* ¦ -νης P *pc* ' *txt* 𝔐 (A C *sine acc.*) | ⌜και ιδε ℵ 2329. 2344 𝔐ᴷ it vg^{cl} sy^{ph} h**; Vic Prim Bea • **2** □ 2329. 2351 𝔐ᴷ ar; Prim Bea ¦ ◦ 1006. 1611. 1841. 2053 *pc* latt sy^{h}; Ir^{lat} | ⌜ενικησεν ℵ 2344 sa^{mss} bo • **3** ⌜και ιδε ℵ 2344 *pc* it vg^{cl} bo^{mss}; Prim Bea • **4** ⌜ειδον και ιδου ℵ *pc* (bo) | ⌜πυρος A 𝔐 (bo) ¦ *txt* ℵ C 1006. 1611. 1841. 2053 *al* latt sy sa | ◦1 A 2344 *pc* | ⌜απο 2053 *pc* ¦ επι 2344 ¦ – A *al* (ℵ¹ *om.* εκ. τ. γ.) | ◦1 1611. 2053. 2351 𝔐ᴷ sy^{ph} | ⌜1-ξωσιν ℵ 𝔐 ¦ *txt* A C 2329 • **5** ⌜και ιδε ℵ 2329. 2344 𝔐ᴷ ar vg^{cl} sy^{h*}; Prim Bea | □ 1854 𝔐ᴷ ar gig vg^{cl} sy^{ph} sa; Bea • **6** ◦ 1006. 1611. 1841. 2053 𝔐ᴷ sy co; Prim Bea | ⌜ θης 2344. 2351 𝔐ᴷ sy^{ph} | ⌜του A • **7** ◦ C P 1611. 1854. 2053. 2329. 2351 𝔐ᴷ gig sy^{h} bo; Prim Bea ¦ *txt* 𝔓^{24vid} ℵ A 1006. 1841. 2344 𝔐ᴬ lat sy^{ph} sa | ⌜και ιδε ℵ 𝔐ᴷ it vg^{cl} sy^{h**}; Prim Bea • **8** □ 1854. 2329. 2351 𝔐ᴷ gig vg^{cl}; Bea | ◦ C | ⌜ / C 1611. 2053 𝔐ᴬ vgst ¦ επ αυτον 1854 *pc* | ◦1 ℵ C$_2$ 1006. 1611. 1841. 1854. 2053 *pc* ¦ *txt* A 𝔐 | ⌜αθαν- A | ⌜ακολ- 𝔐ᴬ sy co; Vic | ⌜ οπισω αυτ. 2329 *pc* sy^{h} ¦ αυτω ℵ 1006. 1841. 1854. (2053*). 2344. 2351 𝔐ᴷ sy^{ph} ' *txt* A C 1611 𝔐ᴬ | ⌜1 αυτω 1611. 1854. 2329. 2351 𝔐ᴷ lat sy co

Ez 5,12.17; 14,21; 33,27 Jr 14,12; 15,2s; 21,7 · Ez 29,5

ταρτον τῆς γῆς ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

14,18! · 20,4 · 1,2.9; 12,11.17; 19,10; 20,4 | Zch 1,12 Ps 79,5 · Act 4,24! · 3,7! · Dt 32,43 2 Rg 9,7 Ps 79,10 L 18,7 · 18,24! · 8,13! | 3,4s.18; 4,4; 7,9.13; 19,14 ·

9 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν ⌜τὴν πέμπτην⌝ σφραγῖδα⌝, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς ⊤ τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ ○διὰ τὴν μαρτυρίαν ⊤ ἣν εἶχον. **10** καὶ ⌜ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ⌜ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; **11** καὶ ἐδόθη ⌜αὐτοῖς ἑκάστῳ⌝ στολὴ λευκὴ καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ⌜ἵνα ἀναπαύσονται⌝ ⌜1ἔτι χρόνον⌝ ○μικρόν, ἕως ⊤ ⌜πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ⊤ οἱ μέλλοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

17

H 11,40

16,18 Jr 10,22 Θ Ez 38,19 · Joel 3,4 Act 2,20 · Is 50,3 · *12s:* 8,12 Is 13,10 Ez 32,7s Joel 2,10; 4,15 Mt 24,29p | *13s:* Is 34,4

12 Καὶ εἶδον ⌜ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ ⊤ σεισμὸς μέγας ἐγένετο καὶ ὁ ἥλιος ⌟ἐγένετο μέλας⌝ ὡς σάκκος τρίχινος καὶ ἡ σελήνη ○ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα **13** καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ ⌜οὐρανοῦ ἔπεσαν ⌜εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ ⌜1βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ⌟ἀνέμου μεγάλου⌝ σειομένη, **14** καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ⌜ἑλισσόμενον καὶ πᾶν ὄρος καὶ ⌜νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. **15** Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ ⌟χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι⌝ □καὶ οἱ ἰσχυροὶ⌝ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ⊤ ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων **16** *καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς* καὶ ⌜*κρύψατε ἡμᾶς* ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ ⌜τοῦ θρόνου⌝ καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, **17** ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς ⌜αὐτῶν, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

18

Hos 10,8 L 23,30

5,7! Joel 2,11; 3,4 Zph 1,14s etc Nah 1,6 Ml 3,2

9 ⌜τ. σφ. την π. ℵ* 1611. 1854. 2344 *pc* sy^{h} | ⊤των ανθρωπων ℵ 1841. 2344 𝔐^{A} co | ○ A 1854 it vg^{mss}; Cyp Prim | ⊤ του αρνιου 1611^{c}. 2351 𝔐^{K} sy^{h**} • **10** ⌜-ζον 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2351 𝔐^{A} | ⌜απο 𝔐^{A} • **11** ⌜ *1* 046. 1854. 2351 *al* ¦ *2* 𝔐^{K} | ⌜†ινα -σωνται ℵ C 𝔐 ¦ σασθε 1854. (2351: -σθαι) ¦ *txt* A P 046. 2053*. 2329 *al* | ⌜1 *2 1* A 1006. 1841. 2344 *pc* sy^{h} ¦ τινα χ. 2329 ¦ – 2351 | ○ 𝔐^{K} | ⊤οὗ 𝔐^{A} ¦ αν 2329 | ⌜-ρωσωσιν ℵ 𝔐 ¦ -ρωσουσιν 1611. 2329 *pc* ¦ *txt* A C 2344 *pc* latt sy^{ph} co | ⊤ και 2351 𝔐^{K}; Cyp • **12** ⌜και οτε 2344 𝔐^{A} vg^{mss}; Prim ¦ και 2329 | ⊤ιδου A *pc* vg^{cl}; (Prim) | ⌟ ℵ 1854 𝔐^{K} | ○ 1611. 2329. 2344 𝔐^{A} ar* sa; Prim • **13** ⌜ θεου A | ⌜ επι ℵ 1854. 2329. 2344 *pc* | ⌜1 βαλλουσα ℵ 1611. 1854. 2053. (2329). 2351 *al* ¦ βαλουσα 𝔐^{K} ¦ *txt* A C 046. 1006. 1841 𝔐^{A} | ⌟ 𝔐^{A} • **14** ⌜-νος ℵ 1854 𝔐^{K} | ⌜ βουνος ℵ • **15** ⌟ 𝔐^{A} | □ 1 *al* | ⌜πας ℵ^{1} 𝔐^{A} bo (ℵ*: *h. t.*) • **16** ⌜-ψετε ℵ ¦ καλυψατε 2329 | ⌜τω -νω ℵ 2351 𝔐^{K} • **17** ⌜αυτου A 𝔐 sa^{mss} bo; Prim ¦ *txt* ℵ C 1611. 1854. 2053. 2329. 2344 *pc* latt sy

(19) 7 ⌜Μετὰ τοῦτο⌝ εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς ἵνα μὴ ⌜πνέῃ⊤ ἄνεμος □ἐπὶ τῆς γῆς⌝ μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ ⌜πᾶν δένδρον⌝. 2 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ⌜ἀνατολῆς ἡλίου ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ⌜ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη ○αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν 3 λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν ⌜μήτε τὴν θάλασσαν ⌜μήτε τὰ δένδρα, ⌜¹ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

9,14s
Ez 7,2 Jr 49,36
Dn 7,2 Zch 2,10; 6,5
Is 41,25
18,2!
9,4
Ez 9,4.6

19 4 □Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων⌝, ἑκατὸν ⊤ τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, ⌜ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ·

9,16
14,1.3
21,12 Is 49,6

5–8: Gn 35,22-26etc

5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι,
ἐκ φυλῆς ⌜Ρουβὴν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς ⌜Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,
6 ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Νεφθαλὶμ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς ⌜Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες,
7 □ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες⌝,
ἐκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἰσσαχὰρ δώδεκα χιλιάδες,
8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν δώδεκα χιλιάδες ⌜ἐσφραγισμένοι.

Gn 48,1.5 cf Jdc 17s Hos 5,3s

20 9 Μετὰ ταῦτα εἶδον⌜, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς, ὃν⌝ ἀριθμῆσαι ○αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν ⌜ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ

5,9!

¶ **7,1** ⌜και (sy^{h**}) μ. τ. (ταυτα 𝔐^{A} sy^{h}) ℵ 𝔐 sy; Bea | *txt* A C 1006. 1841. 1854. 2053. 2351 *pc* latt sy^{hmg} | ⌜πνευση ℵ 1841. 1854. 2344 *pc* | ⊤ γενηται 2329 | ⊤ο C 1611. 2329. 2344. 2351 *al* | □ A | ⌜τι δενδ. C 046. 1006. 1841. 2053. 2351 𝔐^{K} sa | δρου A (2329 *pc*) | -δρων 1611 (sy^{h}) bo | *txt* ℵ 1854. 2344 𝔐^{A} sy^{ph} • **2** ⌜-λων A *pc* sy | ⌜εκραζεν A P 2053 | εκεκραξε Or | ○ 1854. 2329 *pc* • **3** ⌜και A 2351 *pc* | μηδε ℵ 1854 | ⌜μηδε ℵ 1854. 2329 *pc* | ⌜¹⌝αχρις οὗ 1611. 1854. 2329. 2351 𝔐^{K} | αχ. αν 2344 • **4** □ A | ⌜και C 1006. 1841 𝔐^{K} | ⌜-νων 2351 𝔐^{K} • **5** ⌜ Δαν 1854 *pc* • **6** ⌜ Δαν bo • **7** □ ℵ • **8** ⌜-μενων 1854 *pc* | -μεναι 𝔐^{K} $\frac{1}{2}$ – 2329 *pc* vg^{mss}; Prim • **9** ⌜ *1 3 4 5* C | οχλον πολυν και A (vg sy^{ph} sa^{mss} bo); Cyp Prim | ○ 2329 𝔐^{K} | ⌜-τας 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2329. 2351 𝔐^{K} | των C *pc* | *txt* ℵ A 2344 𝔐^{A}

6,11! θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου ⌜περιβεβλημένους στο-
Lv 23,40.43 2 Mcc 10,7 ¦ λὰς λευκὰς καὶ ⌜¹φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, **10** καὶ
⌜κράζουσιν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες·

4,11! · 5,7! ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ
θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ⌝.

5,11 **11** Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου
4,4! · 4,6! καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζῴων καὶ ἔπε-
11,16 σαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ⌝ ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ
Ps 96,7 ⓖ προσεκύνησαν τῷ θεῷ **12** λέγοντες·

4,11! 5,12 ἀμήν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα □καὶ ἡ σοφία◝ καὶ
ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ
ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
5,14 νων· ○ἀμήν.

4,4! 5,5 **13** Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ○ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι·
6,11! οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς τίνες
Ez 37,3 εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; **14** καὶ ⌜εἴρηκα αὐτῷ· κύριέ ○μου,
σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι·

Dn 12,1 Mt 24, 21 p · 22,14 Gn 49,11 Ex 19,10.14 1 J 1,7! οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης
καὶ ⌜ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν
καὶ ἐλεύκαναν ○¹αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου.

22,3 · 3,12; 11,1 s.19; 14, 15.17; 15,5 s.8; 16,1.17; 21,22 · 5,7! · 21,3 Ez 37,27 **15** διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ
καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ
ναῷ αὐτοῦ,
καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ ⌜τοῦ θρόνου◝ ⌜σκηνώσει ἐπ'◝
αὐτούς.

Is 49,10 **16** *οὐ πεινάσουσιν* ○ἔτι *οὐδὲ διψήσουσιν* ○¹ἔτι
⌜*οὐδὲ μὴ* ⌜*πέσῃ ἐπ'◝ αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ* πᾶν
καῦμα,

5,6! · Ez 34,23 Ps 23,1 **17** ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ⌜ποιμανεῖ
αὐτοὺς

Ps 23,2 s · 21,6! Is 49,10 καὶ ⌜ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ⌜ζωῆς πηγὰς ὑδάτων,

9 ⌜-νοι ℵ¹ 1854. 2053. (2329). 2344. 2351 𝔐ᴬ | ⌜¹-κας ℵ* 2351 𝔐ᴷ • **10** ⌜-ζοντες 1 *pc* sa^{mss} bo ¦ εκραξαν 2329 latt | ⌜εις τους αιωνας των αιωνων· αμην ℵ* • **11** ⌜αυτου 1611^{c} 𝔐ᴷ sy^{h} • **12** □ A *pc* t | ○ C *pc* t; Prim • **13** ○ ℵ 1611. 1854 • **14** ⌜ειπον 1854. 2329 𝔐ᴷ | ○ A 1611* *pc* ar gig vg^{ms} sa bo^{mss}; Cyp Prim Bea | ⌜ επλατυναν 1854. 2053. 2329 𝔐ᴷ | ○¹ 2351 𝔐ᴷ • **15** ⌜τω -νω 1854. 2053. 2351 𝔐ᴷ | ⌜ γινωσκει ℵ* • **16** ○ ℵ *pc* vg sy^{ph} co | ○¹ 1006. 1841. 2053. 2329 𝔐ᴬ gig sy^{ph} bo^{mss} | ⌜ουδ ου 052. 2329. 2351 𝔐ᴷ | [⌜παιση ετι Swete *et al cjj*] • **17** ⌜-μαινει *et* ⌜-γει 2351 𝔐ᴷ (bo^{mss}) | ⌜ ζωσας 2329. 2344 *al*

καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ⌜1 *ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν* αὐτῶν. 21,4 *Is 25,8* Jr 31,16

22 8 Καὶ ⌜ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. 2 Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασιν, καὶ ⌜ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. 3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ ⌜τοῦ θυσιαστηρίου⌝ ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλά, ἵνα ⌜δώσει ⌜ταῖς προσευχαῖς⌝ τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν ○τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. 4 καὶ ἀνέβη ○ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 5 καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ⌜ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐγένοντο ⌜βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ⌝ καὶ σεισμός.

Zch 2,17 Hab 2,20 Zph 1,7 Sap 18,14 | 6!; 1,4; 4,5 Tob 12, 15 Mt 24,31 · Jos 6,4.6 | 10,1; 18,1 · 14,18! Am 9,1 Ex 30,1.3 · 5,8! Ex 30,7 · Tob 12,12 Lv 16,12 14,18! · Ez 10,2 · 4,5! Is 29,6

6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι ○οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν ⌜αὐτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν. 2! · 7.8.10.12; 9,1. 13; 10,7; 11,15

22 7 Καὶ ὁ πρῶτος ⊤ ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ ⌜μεμιγμένα ○ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, □καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη⌝ □1καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη⌝ καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

Ex 9,23-25 Ez 38,22 Joel 3.3 Sir 39,29 9,15! Ez 5,2.12 Zch 13,9 · Sap 16,22 |

23 8 Καὶ ὁ δεύτερος ○ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ὡς ὄρος μέγα ○1πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα 9 καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον ⊤ τῶν κτισμάτων ⌜τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ⌝ τὰ ἔχοντα ⌜ψυχὰς καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν.

6! · Jr 51,25 Hen 18,13; 21,3 16,3 Ex 7,20 |

24 10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ

6! · 9,1 Is 14,12 Dn 8,10 Hen 86,1

17 ⌜1 απο ℵ 1854. 2053. 2351 *pc*

¶ **8,1** ⌜οτε ℵ 𝔐 | *txt* A C 1006. 1611. 1841 *pc* • **2** ⌜εδοθη A *al* sy^{h} • **3** ⌜το -ριον A 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2329 𝔐^{A} | ⌜ δωση 𝔐 | δω 1006. 1841. 2053 *pc* | *txt* ℵ A C 1611 *al* | ⌜ τας -χας 94 𝔐^{A} gig; Tyc | των -χων 1611 | ○ ℵ 2329 • **4** ○ ℵ* *pc* • **5** ⌜ελαβον A | ⌜ *1 4 5* 1006 *pc* | *1 4 5 2 3* A 2329. 2344 *pc* sy^{h} | *3 2 1 4 5* 1854. 2053 𝔐^{A}; Tyc Bea | *txt* 𝔓^{115vid} ℵ 1611^{vid}. 1841. 2351 𝔐^{K} latt sy • **6** ○ ℵ 2053. 2351 *pc* | ⌜εαυτ- ℵ^{1} 𝔐 | *txt* ℵ* A 2351 *pc* . • **7** ⊤αγγελος 2329 𝔐^{A} it vg^{ww} sa^{mss} bo; Tyc | ⌜-νον ℵ 𝔐^{A} ar sa^{ms} bo^{mss}; Tyc Bea | ○ 𝔐^{A} vg^{mss} | □ 1854 *pc* | □1 046*. (2053) gig sa • **8** ○ ℵ 2053 sy^{ph} | ○1 𝔐^{K} sy^{ph}; Tyc • **9** ⊤μερος ℵ^{c} 1611. 2344 *pc* | ⌜ *2–4* 𝔐; Bea | – 1 *pc* vgst | *txt* ℵ A^{vid} P 1006. 1841. 1854. 2053. 2329. 2344. 2351 *al* it vg^{cl} | ⌜-χην ℵ *pc* sy^{ph}; Tyc

τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπὰς καὶ ἔπε-
16,4 σεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν ◻καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν
Jr 9,14; 23,15 ὑδάτων˃, **11** καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ˹ὁ Ἄψιν-
θος˺, καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ⌜ἄψινθον καὶ
πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ⌜ἐκ τῶν ὑδάτων ὅτι
Ex 15,23 ἐπικράνθησαν.
6!; 16,8 **12** Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ 25
6,12s! τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον
Ex 10,21 Am 8,9 τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ˹ἡ ἡμέρα
μὴ φάνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς˺ καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως.
14,6 **13** Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ⌜ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσ-
9,12; 11,14; 12,12· 3,10; 6,10; 11,10 etc Is 24,17; 26,21 Hos 4,1· 9,1.13; 11,15 ουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ οὐαὶ ○οὐαὶ
˹τοὺς κατοικοῦντας˺ ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φω-
νῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων
σαλπίζειν.
8,6! 16,10· 8,10! **9** Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον ἀστέρα 26
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη
11; 20,1; 11,7; 17,8; 20,3 | αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου **2** ◻καὶ ἤνοιξεν
Ex 19,18 Gn 19,28· τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου,˃ καὶ ἀνέβη ○καπνὸς ἐκ τοῦ
Joel 2,10 φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου ⌜μεγάλης, καὶ ⌜ἐσκοτώθη
ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ◻˹¹ἐκ τοῦ καπνοῦ ⊤τοῦ φρέατος. **3** καὶ˃
Ex 10,12 Sap 16,9 ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη
˹¹αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς
7,3 γῆς. **4** καὶ ἐρρέθη ⌜αὐταῖς ἵνα μὴ ⌜ἀδικήσουσιν τὸν χόρ-
τον τῆς γῆς ˹¹οὐδὲ πᾶν χλωρὸν ˹¹οὐδὲ πᾶν δένδρον,
εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγῖδα
Ez 9,4.6 ◻τοῦ θεοῦ˃ ἐπὶ ˹τῶν μετώπων˺. **5** καὶ ἐδόθη ⌜αὐτοῖς ἵνα
μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα ⌜βασανισθήσονται μῆ-

10 ◻ A • **11** ˹-θος ℵ¹ 2053. 2329 *al* | -θιον ℵ* 2344 *pc* h vg^{cl}; Tyc Bea | ⌜-θιον ℵ 1611. 2329 *pc* lat sy^{ph} | ⌜επι A | απο 1854 • **12** ˹ *5–7 3 4 1 2* 046. 2351 𝔐^{K} | *ut txt, sed* φαινη 𝔐^{A} | *txt vl* φανῇ ℵ A 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2329 *al* gig sy • **13** ⌜ (14,6) αγγελου 𝔐^{A} | ○ 2329 *al* vg^{mss}; Tyc | ˹τοις -κουσιν A 1006. 1841. 2329 𝔐^{A} | *txt* ℵ 1611. 1854. 2053. 2351 𝔐^{K}

¶ 9,2/3 ◻ ℵ 1611. 2053 𝔐^{K} ar vg^{mss} sy^{ph} sa^{mss} bo | ○ 0207 | ⌜καιομενης 2351 𝔐^{K} sy^{h**} | μεγ. καιομ. 2053 gig sy^{ph} | ⌜-τισθη ℵ 𝔐 | *txt* A 0207. 1006. 1841 *pc* | ◻˹¹ ℵ* (h vg^{ms}) | ⊤απο 0207 | ˹¹† αυτοις 𝔓^{115vid} ℵ 046. 2329 *pc* | *txt* A 0207 𝔐 • **4** ⌜† αυτοις ℵ 046. 2329 *pc* | *txt* A 𝔐 | ⌜ σωσιν ℵ 0207 𝔐 | *txt* A 2329. 2351 *pc* | ˹¹ *bis* μηδε 0207. 1854. 2329 *pc* | ◻ 𝔐^{A} vg^{ms} | ˹των μ. αυτων 1006. 1611. 1841. 2053. 2329. 2351 𝔐^{K} vg^{ww} sy; Tyc Prim | του -που αυ. 0207 | *txt* ℵ A P 1854 *pc* ar gig vgst • **5** ⌜αυταις 0207 𝔐 | *txt* ℵ A 1611. 2053 *al* | ⌜-θωσιν 𝔓^{115vid} 1006. 1611. 1841. 2351 𝔐^{K}

νας πέντε, καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον. **6** καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ⌜ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ ⌞εὑρήσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ ⌜¹φεύγει ⌟ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν⌞. Job 3,21 Jr 8,3

7 Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ⌜ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ⌜ὅμοιοι χρυσῷ⌝, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, **8** καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, **9** καὶ εἶχον θώρακας ◻ὡς θώρακας⌝ σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον, **10** καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ⌜ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα⌜, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν⌝ ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε, **11** ⊤ ⌜ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν ⊤ βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ⌜ὄνομα αὐτῷ⌝ Ἑβραϊστὶ ⌜Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ⌟ὄνομα ἔχει⌞ Ἀπολλύων. Joel 1,6 Joel 2,5 19 1! Job 26,6; 28,22 Ps 88,12 Prv 15,11

12 ⌜Ἡ οὐαὶ ἡ μία⌝ ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ⌜ἔρχεται ἔτι⌝ δύο οὐαὶ ⌜¹μετὰ ταῦτα. 8,13!

27 **13** Καὶ⌝ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ⌜²μίαν ἐκ τῶν [τεσσάρων] κεράτων⌝ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, **14** ⌜λέγοντα τῷ ○ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· λῦσον τοὺς ○¹τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. **15** καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοι- 8,6! 16,12 Ex 27,2 · 14,18! Ex 30,1-3; 40,5 7,1 16,12 Gn 15,18 Dt 1,7 Jos 1,4

6 ⌜ ζητουσιν A^{vid} 𝔐^{K} bo | ⌜ ευρωσιν A 1006. 1841. 1854. 2053. 2344 𝔐^{A} ευρησωσιν I *al* | ⌜¹ φευξεται 1854. 2329. 2351 𝔐^{K} lat bo | ⌞ 𝔐^{K} • **7** ⌜ † ομοιοι ℵ 2344 ⌝ ομοιωματα A *pc* ¦ ομοιωμα 2351; (Tyc) *txt* 0207 𝔐 lat | ⌜χρυσοι 0207 𝔐^{K} ¦ χρυσοι ομ. χρυσω 2351 • **9** ◻ 0207. 1006. 1611 *pc* gig • **10** ⌜ομοιοις ℵ A *pc* | ⌜ *2 5 1 6 8* (1854) 𝔐^{A} ar vg^{cl} syp^{h} ¦ κ. εν. τ. ου. αυ. εξουσιαν εχουσιν του (2329) 𝔐^{K} sy^{h} ¦ *txt* 𝔓$^{47\,115vid}$ ℵ A P (0207). 1006. 1611. 1841. 2053. (2344, 2351) *pc* • **11** ⊤και P 1854. 2351 *al* latt sy$^{ph.h**}$ | ⌜εχουσαι 𝔓^{115vid} 𝔐^{K}; Tyc | ⊤ τον ℵ 0207 | ⌜ ῷ ον. (+ αυτω ℵ) 𝔓^{47} ℵ 2344 *pc* lat | ⌞ Βαττων 𝔓^{47} (2053) ¦ Αβ(β)α(α)δ(δ)ων 𝔐^{K} | ⌜ 𝔓^{47} ℵ 2344 *pc* gig • **12/13** ⌜ *2 4* ℵ* ⌜ *2–4* 𝔓^{47} ℵ^{1} 2053^{txt} *pc* | ⌜-χονται 046* 𝔐^{A}; Tyc ¦ χονται ετι ℵ^{1} 046^{c}. 0207. 2053. (2329). 2344 *pc* lat sa | ⌜¹ . M. τ. και (⌜ 046). 1006. 1854. 2329. 2351 𝔐^{K} ¦ . M. δε τ. κ. 0207 ¦ μ. τ. 𝔓^{47} ℵ 2344 *pc* syp^{h} sa bo^{mss} ¦ και 2053^{txt}; Prim ¦ *txt* A 1611. 1841 𝔐^{A} lat sy^{h}; Cyp | ⌜² *1–3 5* 𝔓^{47} (ℵ^{1}) A 0207. 1611. 2053. 2344 *pc* lat sy^{h} co ¦ – ℵ* ¦ *txt* 𝔐 vg^{cl} syp^{h} • **14** ⌜ ουσαν 𝔓^{47} 0207. 1611. 2053 𝔐^{A} ¦ -ουσης ℵ^{1} ¦ -οντος 1006. 1841. 1854. 2329. 2351 𝔐^{K} ¦ *txt* ℵ* A 2344 *pc* gig; Cyp Tyc Prim Bea | ○ A 0207; Vic | ○¹ 𝔓^{47}

μασμένοι εἰς τὴν ὥραν ⸢καὶ ἡμέραν⸣ καὶ μῆνα καὶ
18; 8,7-12 ἐνιαυτόν, ἵνα ᵀ ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων.
16 καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ⸢ἱππικοῦ ⸢δισ-
7,4 μυριάδες μυριάδων⸣, ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.
17 Καὶ ᴼοὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς
καθημένους ⸢ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ
ὑακινθίνους καὶ θειώδεις, καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς
Job 41,10-12 κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύ-
εται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. **18** ἀπὸ τῶν τριῶν ᴼπλη-
15! γῶν ᴼ¹τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων,
⸢ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ ᵀ τοῦ καπνοῦ καὶ ᵀ τοῦ θείου τοῦ ἐκ-
πορευομένου ἐκ τῶν στομάτων ᴼ²αὐτῶν. **19** ⸢ἡ γὰρ⸣ ἐξου-
10 σία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστιν □καὶ ἐν ταῖς
οὐραῖς αὐτῶν⸣, αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ⸢ὅμοιαι ὄφεσιν,
⸣ἔχουσαι κεφαλὰς καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν.

16,9.11 · Is 2,8; 17,8 Mch 5,12 · 1K 10,20 Dt 32, 17 Θ Ps 95,5 Θ · Is 2,20 Dn 5,4.23 Ps 115,4-7; 135, 15-17 **20** Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν
ἐν ταῖς πληγαῖς ᵀ ταύταις, ⸢οὐδὲ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔρ-
γων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ ⸢προσκυνήσουσιν τὰ δαι-
μόνια □καὶ τὰ εἴδωλα⸣ τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ □¹καὶ
τὰ χαλκᾶ⸣ καὶ τὰ λίθινα καὶ ᴼτὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέ-
Ex 20,13-15 2Rg 9,22 Nah 3,4 R 1, 29! πειν ⸢¹δύνανται οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν, **21** καὶ οὐ
μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν ⸢φαρμά-
κων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς ⸢πορνείας αὐτῶν □οὔτε ἐκ τῶν
κλεμμάτων αὐτῶν⸣.

8,3! 5,2! · 18,1; 20,1 · Ex 13,21 4,3 · 1,16! **10** Καὶ εἶδον ᴼἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα *28*
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ᴼ¹ἡ
ἶρις ἐπὶ ⸢τῆς κεφαλῆς⸣ αὐτοῦ καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς
ὁ ἥλιος καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός, **2** καὶ ⸢ἔχων

15 ⸢κ. εις την ημ. 2351 𝔐ᴷ | – ℵ *pc* | ᵀμη ℵ • **16** ⸢ιππου 𝔐ᴷ | ⸢μυριαδες μ. 1006. 1611. 1841. (1854). 2053. 2329 𝔐ᴷ sa^{ms}; Tyc | δυο μ. μ. 𝔓^{47} bo | δυο -δων -δας (*!*) ℵ | *txt* A 2344. 2351 𝔐ᴬ sa^{ms}; Cyp Bea • **17** ᴼ 2329 *pc* sy^{h}; Prim | ⸢επανω 𝔓^{47} ℵ • **18** ᴼ 1 *al* | ᴼ¹𝔓^{47} | ⸢απο 𝔐ᴷ | ᵀ *bis* εκ 𝔓^{47} (C) 1006. 1841. (2053. 2329) 𝔐ᴬ | ᴼ²𝔓^{47} • **19** ην γαρ η 𝔓^{47} | □ 𝔐ᵛ | ⸢ομοιοι 2053 *pc* C* | ⸢ εχουσαις ℵ(ᶜ) P 2053 *al* • **20** ᵀαυτων 𝔓^{47} ℵ | ⸢ου C 1006. 1841. 1854. 2351 𝔐ᴷ | ουτε A 1611 𝔐ᴬ | και ου 2329 *pc* | *txt* 𝔓^{47} ℵ 046. 2053^{txt}. 2344 *al* | ⸢-σωσιν 𝔓^{115c} 𝔐 | *txt* 𝔓$^{47.115*vid}$ ℵ A C *pc* | □ 𝔓^{47} sa^{mss} | □¹ 𝔐ᴷ vg^{ms}; Tyc | ᴼ 𝔓$^{47.85vid}$ 1854. 2329 *pc* | ⸢¹ δυναται 𝔓^{47} 1611 𝔐ᴷ • **21** ⸢† -κειων A 046. 2053. 2329. 2344. 2351 𝔐ᴬ | *txt* 𝔓^{47} ℵ C 1006. 1611. 1841. 1854 𝔐ᴷ | ⸢ πονηριας ℵ* A *pc* | □ 𝔓^{47} vg^{ms} sy^{ph} sa

¶ 10,1 · P 2053 𝔐ᴷ | ᴼ¹ℵ¹ 2053 𝔐ᴬ sa | † την -λην A C *pc* | *txt* 𝔓^{47} ℵ 𝔐 • **2** ⸢ειχεν 𝔐ᴬ latt sy^{h}

ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ⌜βιβλαρίδιον ἠνεῳγμένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ □τὸν δεξιὸν⌝ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, **3** καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν ○αἱ ○¹ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. **4** καὶ ⌜ὅτε ἐλάλησαν αἱ ○ἑπτὰ βρονταί, ⌜ἤμελλον γράφειν, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· σφράγισον ⌜¹ἃ ἐλάλησαν αἱ ○¹ἑπτὰ βρονταί, καὶ ⌜μὴ αὐτὰ γράψῃς⌝.

5 Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ □τὴν δεξιὰν⌝ εἰς τὸν οὐρανὸν **6** καὶ ὤμοσεν ○ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ □καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ⌝ □¹καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ⌝, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται, **7** ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς ⌜τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου⌝, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ⌜ἐτελέσθη τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ⌜ἑαυτοῦ δούλους⌝ τοὺς προφήτας.

(29) **8** Καὶ ⌜ἡ φωνὴ ἣν⌝ ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πάλιν ⌜λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ καὶ ⌜λέγουσαν· ὕπαγε λάβε τὸ ⌜βιβλίον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. **9** καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον λέγων αὐτῷ ⌜δοῦναί μοι τὸ ⌜βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· λάβε ⌜καὶ κατάφαγε αὐτό⌝, καὶ πικρανεῖ σου τὴν ⌜¹κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι.

29 **10** Καὶ ἔλαβον τὸ ⌜βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς

8 Ez 2,9

18,2! 1 Sm 7,10
Hos 11,10 Am 3,8; 1,2 ·
Jr 25,30 Ps 29,3 s |
8; 14,2.13; 18,4 ·
22,10 Dn 8,26; 12,4.9 Theod

5 s: Dt 32,40 Dn 12,7
4,9!
Gn 14,19.22 Ex 20,11 Neh 9,6 Ps 146,6 Act 4,24!

11,15 ·
15,1; 17,17 · 1 K 15,51 s ·
11,18 Jr 7,25; 25,4 Dn 9,6.10 Am 3,7 Zch 1,6 |
4
2

9 s: Ez 2,8; 3,1-3 ·
Jr 33,9

Ps 119,103

2 ⌜ βιβλιον 𝔓47vid 𝔐K gig vgmss; Vic Tyc Prim ¦ βιβλιδαριον (א1) C* 1006. 1611. 1841. 2053. 2344 𝔐A *al* ¦ βιβλαριον 2329 *pc* ¦ *txt* א* A C2 P 1. 2351 *al* | □ C • **3** ○ א* 1611. 2344 *pc* | ○1 𝔓47 *pc* • **4** ⌜οσα א *pc* gig; Tyc Prim ¦ ηκουσα οσα *et* ○ *et* ⌜ και ημ. αυτα 𝔓47 | ⌜1 οσα 𝔓47 א 2344 | ○1 𝔓47* C gig | ⌜μετα ταυτα γραφεις 𝔐A • **5** □ A 𝔐A vg syph bomss • **6** ○ 𝔓47 א* 1854. 2329. 2344. 2351 𝔐K | □ A 𝔐A | □1 א* A 1611. 2344 *pc* gig syph samss; Tyc • **7** ⌜ *2 3* C ¦ τ. αγγ. του εβ. 𝔓47 א 2344 | ⌜τελεσθῆ 1854. 2351 𝔐A | ⌜ ε. δ. και 𝔓47 85vid א 2329. 2344 *pc* sa ¦ δ. αυτου 1006. 1841 𝔐K ¦ *txt* A C 1611. 1854. 2053com. 2351 𝔐A • **8** ⌜φωνην 1006. 1841. (1854). 2053. 2329. 2344 *al* ar (gig) vgcl; Tyc Prim | ⌜ *bis* σα 2351 𝔐K | ⌜ βιβλαριδιον א P 1. 2344. 2351 *al* ¦ βιβλιδαριον 𝔐 βιβλαριον 2329 ¦ *txt* A C 1006. 1611. 1841. 1854. 2053 *pc lat* • **9** ⌜ δος 2053. 2329 𝔐A | ⌜ βιβλιον 𝔓47 א 1006. 1841. 1854. 2053 *pc* latt ¦ βιβλαριον A* 2329 ¦ βιβλιδαριον 𝔐 ¦ *txt* 𝔓115vid A2 C P 1. 2351 *al* | ⌜ *1 2* 𝔓47.85 א* 2344 | ⌜1 καρδιαν A 2351 *pc* syhmg • **10** ⌜ βιβλιον 𝔓47*vid א 1854 𝔐K lat ¦ βιβλιδιον 𝔓47c *pc* ¦ βιβλιδαριον 1006. 1611. 1841. 2053 *al* ¦ βιβλαριον 2329 ¦ *txt* A C 2344. 2351 𝔐A

μέλι γλυκὺ καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ⌜ἐπικράνθη ἡ κοιλία
Jr 25,30 Ez 25,2 etc · μου⌝. **11** καὶ ⌜λέγουσίν μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι
5,9! Jr 1,10 Dn 3,4 ἐπὶ λαοῖς καὶ ⌝ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν
πολλοῖς.

21,15 Ez 40,3 **11** Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, ⌝ λέγων·
7,15! · 14,18! ἔγειρε καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυ-
σιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. **2** καὶ ◻τὴν
αὐλὴν⸌ τὴν ⌜ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ⌜ἔξωθεν καὶ μὴ
Zch 12,3 Ⓒ Ps 79,1 Is 63,18 L 21,24 · Mt 4,5! · 12,6! αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη ⌝ τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν πόλιν
τὴν ἁγίαν ⌜¹πατήσουσιν μῆνας τεσσεράκοντα ᵒ[καὶ]
δύο.

10 J 8,17! **3** Καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου καὶ προφητεύσου- *30*
2 Rg 19,2 Is 37,2 σιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα ⌜περιβεβλημένοι
Zch 4,3.11.14 σάκκους. **4** οὗτοί εἰσιν ◻αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ⸌ αἱ δύο λυ-
χνίαι ᵒαἱ ἐνώπιον ᵒ¹τοῦ ⌜κυρίου τῆς γῆς ⌜ἑστῶτες. **5** καὶ
2 Sm 22,9 Jr 5,14 εἴ τις αὐτοὺς ⌜θέλει ἀδικῆσαι πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ
Ps 97,3 2 Rg 1,10 στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ
εἴ τις ⌜θελήσῃ αὐτοὺς ⌜¹ἀδικῆσαι, ᵒοὕτως δεῖ αὐτὸν
ἀποκτανθῆναι. **6** οὗτοι ἔχουσιν ᵒτὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι
1 Rg 17,1 Jc 5,17 τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ ὑετὸς ⌜βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς
Ex 7,17.19s 1 Sm 4,8 Ⓒ προφητείας αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδά-
των στρέφειν ᵒ¹αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ πατάξαι τὴν γῆν ᵒ²ἐν
πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν ⌜θελήσωσιν.

?13,1; 17,8 Dn 7,3 · 9,1! · 12,7.17; 13,7; 16,14; 19,19 Dn 7,21 | **7** Καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, ⌜τὸ θηρίον
Ez 11,6 Jr 22,8 τὸ⸍ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει ⌜μετ᾽ αὐτῶν πό-
λεμον⸌ καὶ νικήσει αὐτοὺς ◻καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς⸍. **8** καὶ
Ez 11,6 Jr 22,8 ⌜τὸ πτῶμα⸍ αὐτῶν ⌝ ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς

10 ⌜ εγεμισθη $\mathfrak{P}^{115vid}$ ℵ*; Prim | εγ. *et* ⌜πικριας ℵ¹ 1854. 2329 *pc* gig sy^{hmg}; Tyc Bea • **11** ⌜ λεγει 1611. 1854. 2053 $\mathfrak{M}^{A}$ it (vg^{cl}) sy sa bo^{mss}; Tyc Prim | ⌝επι 2351 $\mathfrak{M}^{K}$ sy^{h}
¶ **11,1** ⌜και ειστηκει ο αγγελος ℵ² 046. 1854. 2329. 2351 *al* ar sy$^{ph\ h^{**}}$; Tyc Bea • **2** ◻ $\mathfrak{P}^{47}$ | ⌜εσωθεν ℵ 2329 *al* vg^{s} sy^{ph}; Vic | ⌜ εξω $\mathfrak{P}^{47}$ $\mathfrak{M}^{K}$ | εσω ℵ* | εσωθεν P | ⌝και $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ* | ⌜¹ μετρησουσιν A | ᵒ ℵ $\mathfrak{M}$ | *txt* A 046. 1611 *pc* ($\mathfrak{P}^{47.115}$ *al*: μβ′) • **3** ⌜-νους ℵ* A P 046. 2329 *al* • **4** ◻ 2053^{txt} *pc* | ᵒ ℵ 1611. 2329. 2351 *al* lat | ᵒ¹ A 046. 1006. 1841 *pc* | ⌜ θεου 1854. 2053^{txt} $\mathfrak{M}^{A}$ vg^{ms} | ⌝ εστωσαι ℵ² 1006. 1841. 1854. 2053 $\mathfrak{M}^{A}$ • **5** ⌜ θελησει $\mathfrak{P}^{47}$ 1841 *pc* latt | ⌜ θελει C $\mathfrak{M}$; Prim | θελησει $\mathfrak{P}^{47}$ 1006. 1611. 1841. 2329. 2351 *al* | *txt* ℵ A *pc* | ⌜¹ αποκτειναι 2015 *pc* | ᵒ A • **6** ᵒ ℵ $\mathfrak{M}$ *txt* $\mathfrak{P}^{47}$ A C P 046. 1611. 1841. 2053^{txt}. 2351 *pc* | ⌜ βρεξη 2053. 2329 *pc* | ᵒ¹ 1 *al* | ᵒ² $\mathfrak{P}^{47}$ 046 *pc* | ⌜ θελωσιν $\mathfrak{P}^{47}$ 2329 *pc* • **7** ⌜τοτε το θ. το $\mathfrak{P}^{47}$ | το θ. τοτε ℵ* | το θ. το τεταρτον το A | ⸍ *3 1 2* $\mathfrak{P}^{47}$ $\mathfrak{M}^{A}$ | ◻ $\mathfrak{M}^{A}$ • **8** ⌜τα πτωματα $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ 1611. 1854. 2329 $\mathfrak{M}^{A}$ latt sy^{ph} (sa bo^{pt}) | *txt* A C 1006. 1841. 2053. 2351 $\mathfrak{M}^{K}$ sy^{h}; Tyc | ⌝εσται ℵ² (it vg^{cl}) | εασει 2036 *pc*

μεγάληςᵀ, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου ᵒκαὶ ὁ κύριος ⌜αὐτῶν⌝ ἐσταυρώθη. **9** καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν ⌜τὸ πτῶμα⌝ αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς ᵒκαὶ ἥμισυ καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ⌜ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς ⌜μνῆμα. **10** καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς ⌜χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ ⌜εὐφραίνονται καὶ δῶρα ⌜¹πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι ⌜οὗτοι οἱ δύο προφῆται⌝ ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

Is 1,9s Ez 16,46. 49 · Joel 4,19
5,9!
Ps 79,2s
8,13! · J 16,20
Ps 105,38

31 **11** Καὶ μετὰ ᵒτὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ *πνεῦμα ζωῆς* ἐκ τοῦ θεοῦ *εἰσῆλθεν ⌜ἐν αὐτοῖς⌝, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν,* καὶ φόβος μέγας ⌜ἐπέπεσεν ἐπὶ ⌜τοὺς θεωροῦντας⌝ αὐτούς. **12** καὶ ⌜ἤκουσαν ⌜φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης⌝ ᵒαὐτοῖς· ⌜ἀνάβατε ὧδε. καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ⌜¹ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. **13** Καὶ ἐν ⌜ἐκείνῃ τῇ ⌜ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας καὶ τὸ ⌜¹δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ καὶ οἱ λοιποὶ ⌜²ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

Ez 37,5.10
Gn 15,12 Ex 15,16 Ps 105,38
4,1!
2 Rg 2,11
19! Ez 38,19s
16,11 Dn 2,18s Jon 1,9 Esr 1,2 etc | 8,13!

14 ῾Η οὐαὶ ἡ δευτέρα ⌜ἀπῆλθεν· ⌜ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται⌝ ταχύ.

32 **15** Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ ⌜λέγοντες·

10,7; 8,6!
4,11! Ob 21 Ps 22, 29; 2,2 Dn 7,14

⌜ἐγένετο ἡ βασιλεία⌝ τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν
καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ,
καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.ᵀ

Ps 10,16 Dn 2,44; 7,27

8 ᵀ αταφα 2036 *pc* | ° $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ¹ 1611 $\mathfrak{M}^{A}$ ar* sy^{ph} bo | ⌜ημων 1 *pc* ¦ – $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ* • **9** ⌜τα -ματα $\mathfrak{P}^{115vid}$ 2329 $\mathfrak{M}^{A}$ latt sy sa bo^{pt} | ° $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ A C P 1006. 1841. 1854. 2351 *al* sy | ⌜αφησουσι 2053 $\mathfrak{M}^{K}$ gig vg^{cl} bo | ⌜ μνημεια 1611 *pc* ¦ μνημειον C *pc* ¦ μνηματα ℵ^{2} *pc* • **10** ⌜χαρησονται 2020 latt co | ⌜ ευφρανθησονται 2329 $\mathfrak{M}^{K}$ latt | ⌜¹ πεμπ ℵ* P 2344 *pc* vg^{mss} ¦ δωσουσιν $\mathfrak{M}^{K}$ | ⌜ουτ. (– $\mathfrak{P}^{47}$) οι προφ. οι δυο (ιβ′ $\mathfrak{P}^{47vid}$) $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ 2344 • **11** ° ℵ 1854. 2344 $\mathfrak{M}^{A}$ | ⌜αυτοις C P 1611. 2053 *al* ¦ εις αυτους $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ $\mathfrak{M}^{K}$ ¦ *txt* A 1006. 1841. 1854. 2329. 2351 *al*; Tyc | ⌜επεσεν $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ 1841. 2053 $\mathfrak{M}^{K}$ | ⌜ των -των C P *pc* • **12** ⌜-σα $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ^{c} $\mathfrak{M}$ ar gig sy^{hmg} co; Tyc Bea ¦ ακουσονται 2329 ¦ *txt* ℵ* A C P 2053 *pc* vg sy | ⌜-νην -λην εκ τ. ουρ. -σαν $\mathfrak{P}^{115vid}$ A 1611. 2053. 2329. 2351 $\mathfrak{M}^{K}$ | ° A *pc* gig; Tyc | ⌜-βητε $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{47.\text{f}15vid}$ ℵ A C P 2329. 2351 *pc* | ⌜¹ εμετρησαν $\mathfrak{P}^{47}$ • **13** ⌜αυτη $\mathfrak{P}^{47}$ | ⌜ ημερα 1854. 2329 $\mathfrak{M}^{K}$ gig sy^{hmg} sa | ⌜¹ τριτον 046 bo | ⌜² εν φοβω ℵ 2351 *pc* lat sy$^{ph.hmg}$ • **14** ⌜ παρηλθεν ℵ^{c} *pc* | ˢ *1 6 2–5* $\mathfrak{P}^{47vid}$ ℵ 2344 *pc* ¦ *2–5 1 6* $\mathfrak{M}^{K}$ ¦ *txt* A C 1006. 1611. 1841. (1854). 2053. 2329. 2351 $\mathfrak{M}^{A}$ • **15** ⌜ λεγουσαι $\mathfrak{P}^{47.115}$ ℵ C 051. 1006. 1611. 1841. 1854. 2329. 2344 $\mathfrak{M}^{A}$ ¦ *txt* A 2053. 2351 $\mathfrak{M}^{K}$ | ⌜-νοντο αι -λειαι 1 *al* | ᵀ αμην ℵ 2344 *pc* vg^{cl} bo

4,4!
7,11
4,11!
1,8; 4,8; 15,3; 16, 7.14; 19,6.15; 21, 22 2K 6,18 2Sm 7,8 𝔊 Am 3,13; 4,13 𝔊 · 1,4!
19,6!
Ex 15,14 Ps 98, 1 𝔊; 46,7 ·
15,1 Jr 37,23 𝔊
20,12
10,7!
Ps 61,6 Mch 6,9
19,5; 20,12 Ps 115, 13 ·
19,2 Jr 51,25 |
15,5; 7,15!
1 Rg 8,1.6 2 Mcc 2,4-8
4,5!
13; 8,5 Is 29,6 · 16,21 Ex 9,24

16 ° Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι °¹[οἱ] ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ⌜καθήμενοι ⌝ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν⌟ ⊤ ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ **17** λέγοντες·

εὐχαριστοῦμέν σοι, ⌜κύριε ὁ θεὸς ⊤ ὁ παντοκράτωρ,
ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν,
⊤ ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν ⌜μεγάλην
καὶ ἐβασίλευσας.
18 καὶ τὰ ἔθνη ⌜ὠργίσθησαν,
καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου
καὶ ὁ ⌜καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι
καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις
καὶ ⌜τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις⌟ τὸ ὄνομά σου,
⌜τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους⌝,
καὶ διαφθεῖραι τοὺς ⌜¹διαφθείροντας τὴν γῆν.

19 Καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ °ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ 33
⌜ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης ⌜αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ ⌝καὶ σεισμὸς⌟ καὶ χάλαζα μεγάλη.

3! · *Is:* Is 7,14 ·
Ps 104,2 · Gn 37,9

12 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ °ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, **2** καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, ⌜καὶ κράζει⌟ ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. **3** καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων ⌜μέγας πυρρὸς⌟

Is 26,17; 66,7 Mch 4,10 |
1; 15,1 · 9; 13,2; 16,13; 20,2 Ez 29,3 Is 27,1 𝔊; 14,29 ·

16 ° ℵ* A 2053^{txt} *pc* | °¹ 𝔓^{47} A 046. 1006. 1841 𝔐^{A} ¦ *txt* ℵ C 051. 1611. 1854. 2053. 2329. 2344. 2351 𝔐^{K} | ⌜καθηνται 𝔓^{47} ℵ^{2} C 1006. 1611. 1841. 2053. 2344 *pc* ¦ οι καθηνται ℵ* 𝔐^{K} ¦ *txt* A 051. 1854. 2329. (2351) 𝔐^{A} | ⌝ 𝔓^{47} | ⊤και ℵ 1006. 1841 *al* • **17** ⌜(+ ο 𝔓^{47}) -ιος 𝔓$^{47(*)}$ ℵ *pc* ¦ ⊤ο θεος 𝔓^{47} ¦ ⌜ και 𝔓^{47} ℵ* C 2344 *pc* ar vg^{ms} ¦ και ο ερχομενος 051. 1006. 1841 *al* vg^{cl} (bo); Tyc (Bea) ¦ *txt* ℵ^{2} A 𝔐 lat sy | ⌜ μενουσαν 𝔓^{47} • **18** ⌜-σθη 𝔓^{47} ℵ* | ⌜ κληρος C | ⌜ *1 2 4 5* 051. 1. 1854 *al* ¦ τους -ους κ. τους -νους (𝔓^{47}) A (2351) *pc* | ⌜† τοις -ροις κ. τοις -λοις ℵ^{2} 𝔐 ¦ *txt* 𝔓$^{47.115vid}$ ℵ* A C 2329. 2344. 2351 *pc* | ⌜¹ ραντας C 051. 1611. 1854. 2329. 2344 *pc* sy • **19** ° 𝔓^{47} ℵ 051 𝔐 sa^{ms} bo^{pt} ¦ *txt* 𝔓^{115} A C 1006. 1841. 2329. 2351 *pc* it bo^{pt}; Vic | ⌜εδοθη C | ⌜ του κυριου 𝔓^{47} (2344) 𝔐^{K} sy^{hmg} sa ¦ του θεου ℵ *pc* h | ⌝ 𝔐^{K}

¶ **12,1** ° 1 *al* • **2** ⌜ (+ και C) εκραζεν C (046). 2351 𝔐^{K} sy^{h} ¦ κραζει (+ και A) A 051. 1611. 1854. 2329. 2344 𝔐^{A} ¦ *txt* (𝔓^{47}) ℵ 1006. 1841. 2053 *pc* • **3** ⌜πυρος μ. C 046. 1611. 1854. 2329. 2344 *pm* (⌜ 1006. 2351 *al* sy^{ph}) sy^{h} ¦ *txt* A P 051. 1841 *pm* lat sa (⌜ 𝔓^{47} ℵ 2053 *al*)

ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ⌜αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα, **4** καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ⌜ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. Καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς κατα-
φάγῃ. **5** καὶ ἔτεκεν υἱὸν ⌜ἄρσεν, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ○ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ. καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ ○¹πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. **6** καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ○ἑκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ⌜ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ ⌜τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα⌝.

13,1! Dn 7,7.24
8,12
Dn 8,10
13 Is 7,14; 66,7 · 2,27! Ps 2,9
Mt 2,13 1 Rg 17, 1-7 Hos 2,16
11,3; 13,5! 12,14! |

34 **7** Καὶ ἐγένετο □πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ,⌝ ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ○τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, **8** καὶ οὐκ ⌜ἴσχυσεν ⌜οὐδὲ τόπος εὑρέθη ⌜¹αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. **9** καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ⌜ὁ μέγας, ὁ ὄφις⌝ □ὁ ἀρχαῖος⌝, ὁ καλούμενος Διάβολος ⌜καὶ ὁ⌝ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι ○αὐτοῦ □¹μετ' αὐτοῦ⌝ ἐβλήθησαν. **10** καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν·

11,7! · Mt 25,41!
20,11 Dn 2,35 · 12,3! · 14; 20,2 Gn 3,1.14ss · 12; 20,2.10 Zch 3,1s Job 2,1ss · 20,7 L 10,18! · 13,14 · 13

ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις
καὶ ἡ ⌜βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν
καὶ ἡ ⌜ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ,
ὅτι ⌜¹ἐβλήθη ὁ ⌜²κατήγωρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν,
ὁ κατηγορῶν ⌜³αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ○ἡμῶν
ἡμέρας καὶ νυκτός.
11 καὶ ⌜αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου
καὶ διὰ ⌜τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας⌝ αὐτῶν
καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου.

4,11!
11,15
Mt 28,18!
Job 1,9-11; 2,4s Zch 3,1 J 12,31 · 6,11
R 8,37 1 J 2,14 · 7,14 ·
6,9!
Mt 16,25! p

3 ⌜αυτων A *pc*; Tyc Bea ¦ – $\mathfrak{P}^{47}$ • **4** ⌜αστρ C 2053 *pc* • **5** ⌜αρσενα (*vel* αρρ) $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ 051 𝔐 ¦ *txt* A C | ○ C 051. 1006. 1841. 2053 $\mathfrak{M}^{A}$ | ○¹ $\mathfrak{M}^{A}$ • **6** ○ C 2329 $\mathfrak{M}^{A}$ lat; Tyc Prim | ⌜υπο 1611. 2351 $\mathfrak{M}^{K}$ | ⌜εκτρ- $\mathfrak{M}^{K}$ ¦ τρεφουσιν ℵ C 051. 2329 *pc* | ⌜πεντε ℵ² • **7** [□ Düsterdieck *cj*] | ○ $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ 𝔐 ¦ *txt* A C P 051. 1006. 1611. 1841 *al* • **8** ⌜ σαν (+ προς αυτον ℵ) $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ C (046). 051. 1006. 1611. 1841. 2053. 2329. 2351 $\mathfrak{M}^{A}$ latt sy ¦ *txt* A 1854 $\mathfrak{M}^{K}$ bo | ⌜ ουτε 051. 2351 $\mathfrak{M}^{A}$ | ⌜¹ αυτοις ℵ² 051 *pc* sy^{ph} sa^{ms} ¦ αυτω 1006. 1854. 2053 $\mathfrak{M}^{K}$ bo; Vic ¦ – ℵ* • **9** ⌜ *1 2 4* ℵ *pc* ¦ *3 4 1 2* $\mathfrak{P}^{47.115vid}$ 1006. 1841 *pc* bo | □ $\mathfrak{P}^{47}$ | ⌜ *2* ℵ 1854 *pc* bo ¦ *1* $\mathfrak{P}^{47}$ 2329 $\mathfrak{M}^{K}$ | ○ $\mathfrak{P}^{47}$ 2053 *pc* bo | □¹ 051. 1854 $\mathfrak{M}^{A}$ • **10** ⌜σωτηρια 1854 | ⌜ σω-τηρια $\mathfrak{P}^{47}$ | ⌜¹ κατεβλ 051 $\mathfrak{M}^{A}$ | ⌜²-γορος $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ C 051 𝔐 ¦ *txt* A | ⌜³ αυτων ℵ C 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2329. 2344. 2351 $\mathfrak{M}^{K}$ ¦ *txt* $\mathfrak{P}^{47}$ A 051 $\mathfrak{M}^{A}$ | ○ 1 *al* sa^{mss} bo • **11** ⌜ ουτοι ℵ | ⌜την μαρτυριαν C

18,20 Dt 32,43 Θ Is 44,23; 49,13 Ps 96,11

12 διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, ⁰[οἱ] οὐρανοὶ
καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς ⌜σκηνοῦντες.
8,13! οὐαὶ ⌜τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν⌝,
8! ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς
ἔχων θυμὸν ⁰¹μέγαν,
εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

9 **13** Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, 35
5 ⌜ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενα. **14** καὶ
8,13 Ex 19,4 Is 40, 31 Ez 17,3.7 · ⌜ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ ⁰αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ
μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐ-
6! Dn 7,25; 12,7 Θ · τῆς, ⌜ὅπου τρέφεται⌝ ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς ◻καὶ ἥ-
9! μισυ καιροῦ⸌ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. **15** καὶ ἔβα-
λεν ὁ ὄφις ⌜ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς
ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα ⌜αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ.
Nu 16,30.32 Dt 11,6 **16** καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ καὶ ἤνοιξεν ◻ἡ γῆ⸌
τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν ⌜τὸν ποταμὸν ὃν⌝ ἔβαλεν
ὁ δράκων ⌜ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. **17** καὶ ὠργίσθη
11,7! ὁ δράκων ⁰ἐπὶ τῇ γυναικὶ καὶ ἀπῆλθεν ⌟ποιῆσαι πό-
Gn 3,15 · 14,12 · λεμον⌞ μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς τῶν τη-
6,9! 1J 5,10 ρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυ-
ρίαν ’Ιησοῦ.

18 Καὶ ⌜ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. 36
cf 11,7! Dn 7,3 Is 27,1 · 17,3.7.9.12.16 Dn 7,7.24 · 12,3 **13** Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον
κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ ἐπὶ τῶν κερά-
Dn 7,4-6 Hos 13,7s των αὐτοῦ δέκα διαδήματα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ
⌜ὀνόμα[τα] βλασφημίας. **2** καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ⁰ἦν
ὅμοιον παρδάλει καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου καὶ τὸ
2Th 2,8s 2,13; 16,10 στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα ⌜λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δρά-
κων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξου-
σίαν μεγάλην. **3** καὶ μίαν ⁰ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς

12 ⁰†ℵ C P 1854. 2053. 2329 𝔐ᴷ | *txt* A 051. 1006. 1611. 1851. 2344. 2351 𝔐ᴬ | ⌜κατασκην- C | κατοικ- (ᶜ ℵ 2344) *al* | ⌜τοις κατοικουσιν τ. γ. κ. τ. θ. 1 *pc* | τη γη κ. τη -σση 𝔓47vid 1854. 2329. 2344. 2351 𝔐ᴷ | ⁰¹ℵ • **13** ⌜εξεδι- ℵ2(*: εδωκεν *!*) | απηλθεν εκδιωξαι 𝔓47 • **14** ⌜εδοθη 𝔓47 ℵ2 | ⁰ 𝔓47 ℵ 1854. 2329. 2344. 2351 𝔐ᴷ | *txt* A C 051. 1006. 1611. 1841. 2053 𝔐ᴬ syʰ | ⌜οπως -φηται 1611. (1854, 2351) 𝔐ᴷ | ◻ C • **15** ⌜απο 𝔓47 | ⌟ ταυτην 051 𝔐ᴬ • **16** ◻ 𝔓47 gig; Prim | ⌜το υδωρ ὃ A | ⌜απο 𝔓47 • **17** ⁰ 𝔓47 C | ᶠ ℵ 1854 *pc* • **18** ⌜-θην 051 𝔐 vgᵐˢˢ syᵖʰ co | *txt* 𝔓47 ℵ A C 1854. 2344. 2351 *pc* lat syʰ
¶ **13, 1** ⌜ονομα 𝔓47 ℵ C 1006. 1841. 2329 𝔐ᴬ gig vgᵐˢˢ syᵖʰ co; Prim Bea | *txt* A 051. 1611. 1854. 2053. 2344. 2351 𝔐ᴷ ar vg syʰ • **2** ⁰ 𝔓47 𝔐ᴬ | ⌜-ντων ℵ 1611. 2351 *pc* syʰ; Vic • **3** ⁰ 𝔓115* 046*. 1854. 2053 𝔐ᴬ

ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη. 12.14

Καὶ ⌜ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ⌝ ὀπίσω τοῦ θηρίου **4** καὶ ⌜προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ⌜ὅτι ἔδωκεν⌝ ⁰τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν ⌜τῷ θηρίῳ⌝ λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ ⁰¹καὶ τίς ⌜δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; 17,8 8.12 Ex 15,11 Ps 89,7

5 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν ᵀ μεγάλα καὶ ⌜βλασφημίας καὶ ἐδόθη αὐτῷ ⁰ἐξουσία ⌜ποιῆσαι μῆνας τεσσεράκοντα ⁰¹[καὶ] δύο. **6** καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ ⌜εἰς βλασφημίας⌝ πρὸς τὸν θεὸν βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ □καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ⌝, ᵀ ⁰τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ ⁰σκηνοῦντας. **7** □καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς,⌝ καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν ⁰¹καὶ λαὸν⌝ καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. **8** καὶ προσκυνήσουσιν ⌜αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ⌜οὗ οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ⌝ ἐν ⌜τῷ βιβλίῳ⌝ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Dn 7,8.11.20 11,2; 12,6! Dn 7,25; 11,36 21,3! 12,12 11,7! Dn 7,8 Θ. 21. 25 5,9! 4! • 8,13! 3,5! Dn 12,1 5,6!

9 Εἴ τις ἔχει οὖς ἀκουσάτω. 2,7!

10 εἴ τις ⌜εἰς αἰχμαλωσίαν⌝, □εἰς αἰχμαλωσίαν⌝ ὑπάγει· Jr 15,2; 43,11

εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ⌜ἀποκτανθῆναι αὐτὸν ⁰¹ἐν μαχαίρῃ⌝ ἀποκτανθῆναι. Mt 26,52

3 ⌜-μασεν o. η γη ℵ P 1006. 1611. 1841. 1854. 2329. (2344). 2351 $\mathfrak{M}^{K}$ | μασθη εν o. τη γη 051 $\mathfrak{M}^{A}$ | *txt* $\mathfrak{P}^{47}$ A (C, 2053) *pc* sy^{h} • **4** ⌜-σεν $\mathfrak{P}^{47}$ 2344 *pc* sy^{ph} | ⌜τω δεδωκοτι $\mathfrak{M}^{K}$ gig vg^{cl} | ⁰ 2351 *pc* | ⌜ το -ιον A 2344 *pc* ($\mathfrak{P}^{47}$, 051 *al*: *h. t.*) | ⁰¹ $\mathfrak{M}^{K}$ | ⌜ δυνατος 2351 $\mathfrak{M}^{K}$ • **5** ᵀτα (*vl* λαλουντα Ir^{lat}) $\mathfrak{P}^{47}$ | ⌜-μιαν (2053) $\mathfrak{M}$ vg^{mss} sy$^{ph.hmg}$; Ir^{lat} | -μα A 2329 *al* | *txt* $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ C 1611. 1841. 2344 *al* ar vg^{cl} sy^{h} (bo) | ⁰ ℵ* 2344. 2351 *pc* sa^{mss} | ⌜ π. ο θελει ℵ | πολεμον π. 051. 2329 $\mathfrak{M}^{K}$ | πολεμησαι 2351 *pc* | – Ir^{lat} | ⁰¹ ℵ C $\mathfrak{M}$ | *txt* A 1841. 1854 *pc* ($\mathfrak{P}^{47}$ 046. 051 *al*: μβ΄) • **6** ⌜εις -ιαν 051 $\mathfrak{M}$ gig; Ir^{lat} Bea βλασφημησαι $\mathfrak{P}^{47}$ sy^{ph} co | *txt* ℵ A C 1006. 1841. 1854. 2344 *al* lat | □ C | ᵀκαι ℵ^{2} 046*. 051. 2053^{txt} $\mathfrak{M}^{A}$ lat co; Ir^{lat} Bea | ⁰ *bis* $\mathfrak{P}^{47}$ • **7** □ $\mathfrak{P}^{47}$ A C 2053 $\mathfrak{M}^{A}$ sa; Ir^{lat} | *txt* $\mathfrak{P}^{115vid}$ ℵ 051. 1006. (1611). 1841. (1854). 2329. 2344. 2351 ($\mathfrak{M}^{K}$) lat sy$^{ph\,(h)}$ bo | ⁰¹ $\mathfrak{P}^{47}$ 051. 1006 $\mathfrak{M}^{A}$ bo • **8** ⌜αυτω ℵ 051. 1006. 1611. 1841. 2053. 2344 $\mathfrak{M}^{A}$ | ⌜ων ου (– ℵ*) γεγ. τα ον-τα αυτων (– ℵ^{2} P 051 *al*) $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ P 051. 1006. 1841. 2329 *al* lat | ων ου (ουτε 046 *pc*) γεγ. το ονομα (+ αυτων 1611 *pc* sy^{h}) $\mathfrak{P}^{115vid}$ $\mathfrak{M}$ (co); Bea | ουαι γεγ. το ονομα αυτου A | *txt* C 1854. 2053 *pc*; (Ir^{lat}) Prim | ⌜ τη (τω ℵ^{2}; ~ ℵ* 1611. 1854 *pc*) βιβλω $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ 1611. 1854. 2344 *al* ⌜ βιβλιω C | *txt* A 051 $\mathfrak{M}$ • **10** ⌜εις αιχ. απαγει 2351 *pc* gig vg^{cl} sy; Ir^{lat} Prim | εχει αιχ. 051* $\mathfrak{M}^{K}$ | αιχμαλωτιζει 104 *pc* | □ $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ C 051 $\mathfrak{M}$ bo; Ir^{arm} Bea | *txt* A 2351 *pc* lat sy sa; Ir^{lat} | ⌜ † αποκτενει, δει C 051*. (2053). 2329. 2351 $\mathfrak{M}^{A}$ lat; Ir^{lat} | -κτεινει (*vl* -κτεννει), δει ℵ 1006. 1611*. 1841. 1854 *al* sy^{h}; Ir^{arm} | δει *et* □ 051$^{v.l.}$ $\mathfrak{M}^{K}$ | *txt* A

14,12 L 8,15!

ʼΩδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

16,13 Dn 8,3 Mt 7,15 1-7 4! 3! | 16,14; 19,20 Mt 24,24 2Th 2,9 · 1Rg 18,38 Lc 9,54 | 19,20; 20,3.8.10 Mt 24,24 Hen 54,6 · 8,13! · 15! 3!

11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ⌜ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ 37
εἶχεν κέρατα ᵒδύο ⌜ὅμοια ἀρνίῳ καὶ ⌜¹ἐλάλει ὡς δρά-
κων. **12** καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ⌜ποιεῖ
ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ⌜ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ
κατοικοῦντας ⌜ἵνα προσκυνήσουσιν⌝ τὸ θηρίον τὸ πρῶ-
τον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ ⌜τοῦ θανάτου αὐτοῦ⌝.
13 καὶ ⌜ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ⌜ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ⌝ ᶠἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ⌜καταβαίνειν⌝ ⌜¹εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώ-
πων, **14** καὶ πλανᾷ ᵀτοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ
τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου,
λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα
τῷ θηρίῳ, ⌜ὃς ⌜ἔχει ᵒτὴν πληγὴν ⌜τῆς μαχαίρης καὶ
ἔζησεν⌝.

14; 14,9.11; 15,2; 16,2; 19,20; 20,4 Dn 3,5s

15 Καὶ ἐδόθη ⌜αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι ⌜τοῦ θη-
ρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου καὶ ⌜ποι-
ήσῃ⌝ ᶠ[ἵνα] ὅσοι ἐὰν μὴ ⌜¹προσκυνήσωσιν ⌜τῇ εἰκόνι⌝
τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. **16** καὶ ⌜ποιεῖ πάντας, τοὺς
μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς
πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα
⌜δῶσιν αὐτοῖς ⌜¹χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δε-
ξιᾶς ἢ ἐπὶ ⌜τὸ μέτωπον⌝ αὐτῶν **17** ᵒκαὶ ἵνα μή τις ⌜δύνη-
ται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα ⌜τὸ
ὄνομα τοῦ θηρίου⌝ ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

19,18 · 6,15!

14,9.11; 16,2; 19, 20; 20,4 · cf Is 44,5 cf Ex 28,36

11 ⌜-νων 𝔓47 *pc* | ᵒ 2377 𝔐ᴷ | ⌜ ομοιω 𝔓47 | ⌜¹ λαλει 𝔓47 gig • **12** ⌜εποιει 1611. (2329) *pc* lat sy^{h} bo; Ir^{lat} | ⌜ εποιει 051. 1611. 2329. 2351. 2377 𝔐ᴷ ar vg^{cl} sy^{h} (co) | ⌜ινα -σωσιν 051 𝔐 ¦ προσκυνειν ℵ ar vg ¦ *txt* 𝔓47 A C 2053. 2351 *pc* | ⌜ *1 2* P 1006. 2329 *pc* vg; Prim ¦ *3* A • **13** ⌜εποιει 051* *pc* lat bo; Prim ¦ ποιησει 1006 *pc* sa bo^{mss}; Ir^{lat} | ⌜ *2 3 1 et* ⌜-νη 2351. 2377 𝔐ᴷ | ⌜ *4 1–3* ℵ P 051. 2329 *al* sy | ⌜¹ επι 𝔓47 2377 𝔐ᴷ • **14** ᵀτους εμους 051. 2377 𝔐ᴷ | ⌜ὃ ℵ 1006. 1611. 1841. 2053. 2329. 2351. 2377 𝔐ᴷ ar vg | ⌜ ειχεν 1006. 1841. 2351. 2377 𝔐ᴷ vg^{ms} sy^{h} | ᵒ (ℵ) 2377 𝔐ᴷ | ⌜κ. εζ. απο τ. μαχ. 2351. 2377 𝔐ᴷ • **15** ⌜αυτη A C ¦ *txt* 𝔓47.115 ℵ 051 𝔐 sy | ⌜του ποιησαι 𝔓47vid | ⌜ σει ℵ 2329. 2351 *al* vg^{mss} | ᶠ*pon. a.* αποκτ. 051. 1. 1854 *al* ¦ – ℵ 1611. 2351. 2377 𝔐 vgst ¦ *txt* A P 1006. 1841. 2329. 2344 *al* (C: *h. t.*) | ⌜¹ -σουσιν ℵ 051. 1006^{c}. 2351 *pc* | ⌜ την εικονα A 1 *al* • **16** ⌜ποιησει ℵ^{2} (1854). 2329 *pc* vg co; Vic ¦ εποιει 1611 *pc*; Prim | ⌜ δωσωσιν (2377 *al*) 𝔐ᴷ ¦ δωση 051^{c}. (1. 2053: -σει). 2329 *pc* ¦ λαβωσιν 1841^{vid} *pc*; Vic | ⌜¹ -ματα 𝔓47* 051. 2351. 2377 𝔐ᴷ sa | ⌜των -πων 𝔓47 046. 051. 1854 𝔐ᴬ latt • **17** ᵒ ℵ* C 1611 *al* vg^{mss} sy co; Ir^{lat} Prim | ⌜ δυναται 051 𝔐 ¦ *txt* 𝔓47 ℵ A C 1841. 2351 *al* | ⌜ *3 4* 1611 *pc* ¦ του ονοματος τ. θ. C *pc* ar vg^{ww} sy; Ir^{lat} ¦ ἢ το ον. τ. θ. 𝔓47 *pc* gig vg^{cl}; Bea ¦ του θ. ἢ το ον. αυτου ℵ *pc* vg^{ms} co ¦ επι του μετωπου αυτου· το ονομα τ. θ. 2329 ¦ *txt* A 051 𝔐 vgst

38 **18** Ὧδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου, ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν□, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ〉 ᵀ ⌜ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ〉.

39 **14** Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ᴼτὸ ἀρνίον ⌜ἑστὸς ἐπὶ ᴼ¹τὸ ὄρος ᴼ¹Σιὼν καὶ μετ' αὐτοῦ ᵀ ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. **2** καὶ ἤκουσα φωνὴν ᵀ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ⌜ἡ φωνὴ ἣν〉 ἤκουσα ᴼὡς ᵀ κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. **3** καὶ ᾄδουσιν ᴼ[ὡς] ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζῴων □καὶ τῶν πρεσβυτέρων〉, καὶ ⌜οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς.

4 □οὗτοί εἰσιν〉 οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν, παρθένοι γάρ εἰσιν, οὗτοι ᵀ οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ⌜ὑπάγῃ. οὗτοι ᵀ ἠγοράσθησαν □¹ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων〉 ⌜ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, **5** καὶ ˢ*ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη*〉 ψεῦδος, ἄμωμοί ᵀ εἰσιν.

40 **6** Καὶ εἶδον ᴼἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον ⌜εὐαγγελίσαι ᴼ¹ἐπὶ τοὺς ⌜καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ᴼ²ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν, **7** ⌜λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ·

17,9
15,2
Esr 2,13
Joel 3,5 Is 4,5 · 7,4! ·
3,12; 22,4
7,3 Ez 9,4
10,4! · 1,15!
6,1; 19,6
5,8! |
5,9 Ps 144,9; 33,3; 40,4; 96,1; 98,1; 149,1 Is 42,10 · 4,6! ·
4,4!
7,4!
5,9
2K 11,2 Mt 25, 1-12; · 10,38 J 10,4
5,9 · Jc 1,18
Zph 3,13 Is 53,9 Ps 32,2 ·
E 5,27 Kol 1,22
8.9.15.17.18 · 8,13
Mt 24,14p 5,9!
18,2!

18 □ 𝔓⁴⁷ ℵ *pc* syᵖʰ sa | ᵀεστιν (𝔓⁴⁷: + δε) C 051. 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2329. 2344 𝔐ᴬ syʰ | *txt* ℵ A 2377 𝔐ᴷ | ⌜-σιαι εξ. εξ ℵ | -σιαι δεκα εξ C (χις 𝔓¹¹⁵); Irᵐˢˢ | -σια εξ. πεντε 2344 | σια εξ. εξ P 1006. 1841. 1854. 2053ᵛⁱᵈ *al* | *txt* A (χξς 𝔓⁴⁷ 051 𝔐); Ir Hipp
¶ 14,1 ° 𝔓⁴⁷ 051. 1854 𝔐ᴬ sa | ⌜εστως 𝔓⁴⁷ 051. 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2329 𝔐ᴬ; Or | εστηκος 2377 𝔐ᴷ | *txt* ℵ A C P 2344 *pc* | ᴼ¹ *bis* C | ᵀαριθμος 2377 𝔐ᴷ syʰ • **2** ᵀ ως 𝔓⁴⁷ | ⌜φωνην 𝔓⁴⁷ 2053 𝔐ᴬ | ° 𝔐ᴬ | ᵀ φωνην 𝔓⁴⁷ 2053 ar t • **3** ᵍ⌜ᵗ 𝔓⁴⁷ ℵ P 1611. 1854. 2053. 2329. 2344. 2377 𝔐ᴷ gig syʰ; Or Meth Prim | *txt* A C 051. 1006. 1841 𝔐ᴬ lat syᵖʰ | □ C | ⌜ουδε εις 051. 2377 𝔐ᴷ • **4** □ A *pc* | ᵀεισιν 051. 2351 𝔐ᴷ syʰ** | ⌜-γει A C 2329 *al* | ⌜ υπο Ιησου 051. 1611. 2351 𝔐ᴷ syʰ** | □¹ C; Bea | ⌜ απ αρχης 𝔓⁴⁷ ℵ *pc* t; Prim Bea • **5** ˢ *5 6 1–4* 𝔐ᴷ | ᵀγαρ 𝔓⁴⁷ ℵ (051). 1. 1006. 1611. 1841. 2329. 2351 𝔐ᴷ ar t vgᶜˡ syᵖʰ.ʰ** co; Or | *txt* A C P 1854. 2053 *al* lat • **6** ° 𝔓⁴⁷ ℵ* 𝔐 sa; Or Vic | *txt* 𝔓¹¹⁵ᵛⁱᵈ ℵ² A C P 051. 1006. 1611. 1841. 2053. 2329 *al* latt sy bo; Cyp | ⌜-ισασθαι 𝔓⁴⁷ ℵ 1854. 2329 *al*; Or | ᴼ¹ 051 𝔐 syʰ | *txt* 𝔓⁴⁷ ℵ A C P 1611. 1854. 2053. 2329 *pc* syᵖʰ; Or | ⌜ κατοικουντας 𝔓¹¹⁵ᵛⁱᵈ A 051 *pc* ar bo; Bea | ⌜καθ. τους κατοικ. 𝔐ᴬ | ᴼ² 𝔐ᴬ • **7** ⌜ λεγοντα 𝔓⁴⁷ 051. 1611. 2053 *pc* | – ℵ

15,4 · Jr 13,16 φοβήθητε τὸν ⌜θεὸν καὶ ⌜δότε αὐτῷ⌝ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ
Act 4,24! προσκυνήσατε ⌜τῷ ποιήσαντι⌝ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ ⊤ θάλασσαν καὶ πηγὰς
ὑδάτων.
6! **8** Καὶ ἄλλος ⌜ἄγγελος δεύτερος⌝ ⌜ἠκολούθησεν 41
λέγων·
18,2; 16,19; 17,5; 18,10.21 Is 21,9 Jr 51,8 Dn 4,27 · ἔπεσεν ○ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ○¹ἣ ἐκ τοῦ
10! 17,2; 18,3 Jr 51,7 | οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς ⌜πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη.
6! **9** Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν ⌜αὐτοῖς λέ- 42
18,2! γων ἐν φωνῇ μεγάλῃ·
13,15! εἴ τις προσκυνεῖ ⌜τὸ θηρίον⌝ καὶ τὴν εἰκόνα αὐ-
13,16! τοῦ καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου
αὐτοῦ ἢ ἐπὶ ⌜τὴν χεῖρα⌝ αὐτοῦ, **10** καὶ αὐτὸς
8; 15,7; 16,19 Is 51,17.22 Jr 25, 15 Ps 75,9 · πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ
κεκερασμένου ἀκράτου ⌜ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς
19,20; 20,10.14s; 21,8 Mt 25,41 Gn 19,24 Ps 11,6 Ez 38,22 ὀργῆς⌝ αὐτοῦ καὶ ⌜βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ
θείῳ ἐνώπιον ⌜ἀγγέλων ἁγίων⌝ καὶ ἐνώπιον
19,3 Is 34,10 τοῦ ἀρνίου. **11** καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ
αὐτῶν εἰς ⌜αἰῶνας αἰώνων⌝ ἀναβαίνει, καὶ οὐκ
ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσ-
13,15! κυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ
13,17.16! καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόμα-
13,10! τος αὐτοῦ. **12** ῾Ωδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων
12,17 ἐστίν, ⊤ ⌜οἱ τηροῦντες⌝ τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ
2,13 καὶ τὴν πίστιν ᾽Ιησοῦ.
10,4! **13** Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης ⊤·
19,9! γράψον·

7 ⌜ κυριον $\mathfrak{M}^{K}$ gig (t) vg^{cl} sy^{hmg}; Bea | ⌜ δοξασατε αυτον $\mathfrak{P}^{47}$ | ⌜ τω θεω τω π. 2329 gig ¦ αυτον (– Or) τον ποιησαντα $\mathfrak{M}^{K}$; Or ¦ ⌜την $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ 051. 1854. 2053. 2329 $\mathfrak{M}^{K}$; Or • **8** ⌜ *2* $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ* 1006. 1841. 1854 *pc* sy^{ph} ¦ *1* 69 *pc* ar vg; Vic ¦ *txt* ℵ² (C) 051. 1611. 2053. 2344 $\mathfrak{M}^{A}$ (gig) syh^{**}; Prim | ⌜-θει $\mathfrak{P}^{47}$ | ○ ℵ(* *h. t.*) C 1854. 2053 $\mathfrak{M}^{K}$ bo^{pt} | ○¹ $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ² 051 $\mathfrak{M}$ gig; Spec Prim ¦ *txt* A C 1006. 1841. 2053 *al* lat sy | ⌜ πεπτωκαν $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ² (1854) *pc*; Prim • **9** ⌜αυτω A bo^{pt}; Prim | ⌜το θυσιαστηριον A | ⌜ της -ρος $\mathfrak{P}^{47}$ 1611. 2329 *pc* • **10** ⌜εκ του -ιου την -γην A (*pc*) | ⌜-σονται A 1006. 1841 *pc* vg^{ms} co; Tyc | ⌜των αγγ. A *pc* bo; Spec ¦ των αγ. αγγ. $\mathfrak{M}^{K}$ • **11** ⌜-να -νων (-νος C *pc*) C P 051 *al* • **12** ⌜ωδε 051 $\mathfrak{M}^{A}$ | ⌜των ντων ℵ 1006. 1611. 1841 *pc* • **13** ⌜μοι 051. 2053. 2329 $\mathfrak{M}^{A}$ ar gig vg^{cl}; Spec Prim

μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν ⌜κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρτι. ⌜ναί, λέγει⌝ τὸ πνεῦμα, ⌜ἵνα ⌜1ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν, τὰ ⌜2γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν. 1,3! 6,11 H 4,9s

43 **14** Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην ⌜καθήμενον ὅμοιον⌝ ⌜υἱὸν ἀνθρώπου, ⌜ἔχων ἐπὶ ⌜τῆς κεφαλῆς⌝ αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. **15** καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ⌜ναοῦ ⊤ ⌜κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης·

16; 1,13! Dn 7,13 Mt 24,30 2Sm 12,30 1Chr 20,2 17 Mc 4,29 | 6! 7,15! · 18,2!

πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ⌜1ἦλθεν ⌜ἡ ὥρα θερίσαι⌝, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς.

18 Joel 4,13 Jr 51,33 Mc 4,29 J 4,35

16 καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ ⌜τῆς νεφέλης⌝ τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. 14 · Zch 5,2s ⊛

44 **17** Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ ⌜τοῦ ἐν ○τῷ οὐρανῷ ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. **18** καὶ ἄλλος ἄγγελος ○[ἐξῆλθεν] ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου ○1[ὁ] ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν ⌜φωνῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ⌜ἥκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς⌝. **19** καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ ⌜εἰς τὴν γῆν⌝ καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἄμπελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ ⌜τὸν μέγαν⌝. **20** καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ⌜ἔξωθεν τῆς πόλεως καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ

6! · 7,15! 14 | 6! 6,9; 8,3.5; 9,13 11,1; 16,7 15 Joel 4,13 Jr 25,30 *19s:* 19,15 Joel 4,13 Is 63,2s Thr 1,15

13 ⌜ Χριστω C P 1854 *pc*; Bea ¦ θεω 1611 sy^{h} | ⌜*2 1* 2329 𝔐^{K} ¦ *2* 𝔓^{47} ℵ* *pc* ¦ και λεγ. 2053 *pc* (⌜*pc*) | ⌜ οτι 𝔓^{47} | ⌜1⌝ -παυσωνται (-σονται 046. 051*. 2329 *al*) 051⌜ 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{47} ℵ A C | ⌜2 δε 051 𝔐 ¦ *txt* 𝔓^{47} ℵ A C P 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2329 *pc* latt sy^{h} sa • **14** ⌜ -ος -ος (1854) 𝔐^{A} ¦ -ος -ον 𝔓^{47} | ⌜υιω 𝔓^{47} C 051. 1006. 1611. 1841. 2053 𝔐^{A} lat ¦ υιος 1854 *pc* ¦ *txt* ℵ A (P) 046(*). 2329 𝔐^{K} vg^{mss}; Bea | ⌜ εχοντα 𝔓^{47} ℵ* 1006. 1841. 2053. (2329) *al* | ⌜ την -ην A 1611. 1854 *al* • **15** ⌜ουρανου 051. 2053 𝔐^{A} | ⊤αυτου ℵ *pc* | ⌜ ανακρ. 𝔓^{47}; Prim | ⌜1⌝ εξηλθ. 𝔓^{47} | ⌜σου η ω. θερισαι 051 𝔐^{A} ¦ η ω. του θερισαι 1006. 1841. 1854. 2053. 2329 *al* it; Prim Bea ¦ η ω. του θερισμου ℵ *pc* ¦ ο θερισμος 𝔓^{47} ¦ *txt* A C P 1611 𝔐^{K} (vg) sy • **16** ⌜την λην C 051. 1006. 1841. 1854. 2053. 2329. 2344 𝔐^{A} ¦ τη -λη 𝔐^{K} ¦ *txt* ℵ A 1611 *pc* • **17** ⌜αυτου 𝔓^{47} *pc* | ○ C • **18** ○ 𝔓^{47} A 1611. 2053 *pc* lat ¦ *txt* ℵ C (⌜ 051. 1854) 𝔐 h vg^{cl} sy co | ○1 𝔓^{47} ℵ 051 𝔐 ¦ *txt* A C 2329 | ⌜κραυγη 𝔓^{47} C 051 𝔐 ¦ *txt* ℵ A 046. 1006. 1841. 2053 *pc* latt | ⌜ σεν η -λη της γης 𝔐^{K} • **19** ⌜επι τ. γ. (της γης ℵ) 𝔓^{47} ℵ 1611 *pc* | ⌜ την μεγαλην ℵ 1006. 1841. 1854. 2053 *al* gig sy$^{ph.hmg}$ ¦ του μεγαλου 𝔓^{47} 1611 *pc* sy^{h} • **20** ⌜εξω ℵ 051. 1854 𝔐^{A}

τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων ἀπὸ σταδίων χιλίων ⌜ἑξακοσίων.

12,3! 6-8; 16,1; 21,9 Lv 26,21 · 10,7!

15 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ⌜ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη⌝ ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ. 45

4,6! 13,1! 14.15! · 13,18 5,8! Ex 15,1 · Nu 12,7 Dt 34,5 Jos 1,2.7; 14,7 · 4,11! · *Ps 111,2; 139,14* Ex 34,10 · 11,17! *Am 3,13; 4,13* Θ · *Dt 32,4 Ps 145,17* · *Jr 10,7* Hen 9,4 | 14,7 *Jr 10,7* *Ps 86,9* Ml 1,11 Dt 32,4 Is 2,2 Jr 16,19 Jr 11,20 Θ Ps 98,2 | 11,19; 7,15! Ex 40,34 · Act 7,44 1! Lv 26,21 1,13 Dan 10,5s 4,6! 16,1; 17,1; 21,9 14,10! · 4,9!

2 Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ ⌜τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος⌝ αὐτοῦ καὶ ⊤ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην ἔχοντας ⊤ κιθάρας ⊤¹τοῦ θεοῦ. **3** καὶ ⌜ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως ᵒτοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου λέγοντες·

μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου,
κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ·
δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου,
⌜ὁ βασιλεὺς⌝ τῶν ⌜ἐθνῶν·
4 *τίς ⊤ οὐ ᵒμὴ φοβηθῇ, κύριε,*
καὶ ⌜δοξάσει τὸ ὄνομά σου;
ὅτι μόνος ⌜ὅσιος,
ὅτι ⌜*πάντα τὰ ἔθνη*⌝ *ἥξουσιν*
καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου,
ὅτι τὰ δικαιώματά ⊤ σου ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ⊤ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, **6** καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι ᵒ[οἱ] ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ⌜ἐκ τοῦ ναοῦ⌝ ἐνδεδυμένοι ⌜λίνον καθαρὸν λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. **7** καὶ ᵒἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ᵒ¹ζῴων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ᵒ²ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς

20 ᶠ εξ. εξ 2036 ¦ διακοσιων ℵ* *pc* sy^{ph} ¦ πεντακοσ- gig
¶ **15,1** *ᶠ 3 1 2* 𝔓^{47} ¦ εν ταυταις ετ. 051 𝔐^{A} • **2** *ᶠ 5 6 3 4 1 2* 1006. 1841 𝔐^{K} ¦ *1–3 5 6* 𝔓^{47} ℵ 2062. 2329 | ⌜εκ του χαραγματος αυτου και 051 𝔐^{A} | ⌜ τας 𝔐^{K} | ⌜¹ κυριου ℵ • **3** ⌜αδοντας ℵ 2062 *pc* ar h vg^{ww}; Prim Bea | ᵒ 1006. 1841. 1854 𝔐^{K} | ⌜ βασιλευ ℵ* 1854 *pc* | ⌜ (1 T 1.17) αιωνων 𝔓^{47} ℵ*^{,2} C 1006. 1611. 1841 *pc* vg sy sa^{mss} ; *txt* ℵ^{1} A 051 𝔐 gig (h) sy^{hmg} bo; Prim • **4** ⌜σε 𝔓^{47} ℵ 1006. 1841. 1854. 2329 *pc* (*ᶜp.* φοβ. 051 𝔐^{K} sy) ar vg^{ww} | ᵒ ℵ 1006. 1841 *pc* | ⌜ ση ℵ 1006. 1611. 1841. 2062 𝔐^{K} ¦ θαυμαση 1854 ¦ *txt* (𝔓^{47}: -ξησει) A C P 046. 051. 2053. 2329 *al* | ⌜ εἰ 𝔓^{47} ; αγιος (+ εἰ 1006. 1841) 051$^{v.l}$ 𝔐^{K} sy^{hmg} ¦ οσ. και δικαιος 2329 *pc* (sy^{h**}) *txt* ℵ A C 051*. 1611. 1854. 2053. 2062 𝔐^{A} sy^{ph} | ⌜παντες 𝔐^{K} ; παντα 1006. 1841 | ⌜ ενωπιον ℵ • **5** ⌜ιδου 2344.? lat; Prim • **6** ᵒ 𝔓^{47} ℵ P 046. 051. 1006. 1854. 2053. 2062 *pm* ¦ *txt* A C 1611. 1841. 2329 *pm* | ⌜οι ησαν 𝔐^{K} | ⌜ (Ez 28.13) λιθον A C 2053. 2062 *pc* vgst sy^{hmg} ¦ λινουν 𝔓^{47} (ℵ) 046 *pc* ar gig (h) • **7** ᵒ 𝔓^{47} ℵ* 𝔐^{A} | ᵒ^{1} 𝔓^{47} | ᵒ^{2} ℵ

τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων⊤. **8** καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς ⊤ καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ºἑπτὰ ἀγγέλων.

7,15! Is 6,4.1 Θ Ex 40,34 1 Rg 8,10s 2 Chr 5,13 · Ex 40,35 2 Chr 5,14 · 1!

46 **16** Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ⸢ἐκ τοῦ ναοῦ⸣ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· ὑπάγετε ºκαὶ ἐκχέετε τὰς º¹ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ ⸢τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν⸣.

17; 7,15! Is 66,6 · 15,1! · Jr 10,25 Ez 14,19; 23,31 Zph 3,8 Ps 69,25 · 15,7!

46) **2** Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ⸢εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο ἕλκος ⸣κακὸν καὶ πονηρὸν⸢ ⸢ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ⸢τῇ εἰκόνι⸣ αὐτοῦ.

Ex 9,10s Dt 28,35 13,16! 13,15!

47 **3** Καὶ ὁ δεύτερος ⊤ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ⸢ζωῆς ἀπέθανεν ⸣τὰ ⸢ἐν τῇ θαλάσσῃ⸣.

8,8s Ex 7,17-21

48 **4** Καὶ ὁ τρίτος ⊤ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ⸢εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ ⊤ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, καὶ ⸢ἐγένετο αἷμα. **5** Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος·

8,10 Ex 7,17-21 Ps 78,44 Hen 66,2

δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ⸢ὁ ἦν, ὁ ὅσιος⸣,
ὅτι ταῦτα ἔκρινας,

Dt 32,4 Ps 119, 137; 145,17 · 1,4!

6 ὅτι ⸢αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν
καὶ αἷμα αὐτοῖς ⸢[δ]έδωκας πιεῖν,

18,24! Ps 79,3 Is 49,26

⸢¹ἄξιοί εἰσιν.

7 Καὶ ἤκουσα ⊤ τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος·

14,18!

ναὶ κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ,
ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.

11,17! 19,2 Ps 19,10; 119, 137 Dn 3,27s Θ

7 ⊤αμην ℵ *pc* sy^{ph} bo • **8** ⊤εκ του $\mathfrak{P}^{47}$ $\mathfrak{M}^{K}$ | º 051 $\mathfrak{M}^{A}$ gig
¶ **16,1** ⸢εκ τ. ουρανου 42 ar*; Bea | – $\mathfrak{M}^{K}$ | º 051. 1854 $\mathfrak{M}^{A}$ | º¹ 051. 1854 $\mathfrak{M}^{A}$ h co; Bea | ⸢ *1 2* $\mathfrak{P}^{47vid}$ h sa | *3–5* 1 *pc* • **2** ⸢επι 051. 2053. 2062 $\mathfrak{M}^{A}$ | ⸣ $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ *pc* | ⸢ εις 051 $\mathfrak{M}^{A}$ | ⸢την -να ℵ *pc* • **3** ⊤αγγελος 051. 2344 $\mathfrak{M}$ vg^{cl} sy sa^{ms} bo; Bea | *txt* $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ^{2} A C P 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2062. 2329 *al* lat (ℵ* *om. vs* 3a) | ⸢ ζωσα $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ 046. 051. 1854. 2053. 2062. 2344 $\mathfrak{M}^{A}$ lat sy^{ph} co | ζωων 2329 | – $\mathfrak{M}^{K}$; Prim | *txt* A C 1006. 1611. 1841 *pc* sy^{h} | ⸢ των 1006. 1841 *pc* | – $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ $\mathfrak{M}$ latt sy^{ph} co | *txt* A C 051. 1611. 2344 *pc* | ⸢επι της -σσης ℵ • **4** ⊤αγγελος 051. 2344 $\mathfrak{M}^{A}$ vg^{ms} sy^{ph} bo | ⸢επι $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ *pc* | ⊤ εις $\mathfrak{M}^{K}$ | επι $\mathfrak{P}^{47}$ *pc* | ⸢-νοντο $\mathfrak{P}^{47}$ A 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2329 *pc* it sy co • **5** ⸢ος ην (+ και $\mathfrak{P}^{47}$ 2329 *pc*) οσιος $\mathfrak{P}^{47}$ 2329 $\mathfrak{M}^{K}$ | ο ην και ο οσ. 1006. 1841. 2053. 2062 *pc* | ο ην οσ. A C 1611. 1854 *pc* | *txt* ℵ 051 $\mathfrak{M}^{A}$ sa • **6** ⸢αιματα ℵ *pc* | ⸢ εδ- $\mathfrak{P}^{47}$ ℵ 051 $\mathfrak{M}$ | εδωκεν 1854 | *txt* A C 1611. 2329 *pc* | ⸢¹ οπερ αξ. ℵ vg^{mss} | αρα αξ. 2329 | αξ. γαρ 2053. 2062 gig • **7** ⊤εκ 046. 2329 *pc* ar

8,12

11.21 Is 52,5

9,20s

9,1s
13,2! · Ex 10,22
Is 8,22

9! · 11,3! Dn 2,18s

9,20s

9,14! · Is 11,15; 44,27 Jr 50,38; 51,36 ·
Is 11,16; 51,10
Ps 106,9
Is 41,2.25; 46,11 |

12,3! · 13,1-8 ·
13,11-17; 19,20; 20,10 1 Rg 22, 21-23 · Ex 8,3
Ps 78,45; 105,30 |
13,13!

11,7! · 11,17!
1 Th 5,2! · 1,3! ·

3,18

Is 14,13 Jdc 5,19
2 Rg 9,27; 23,29
Zch 12,11

8 Καὶ ὁ τέταρτος ᵀ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον, καὶ ἐδόθη ᴼαὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. **9** καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα καὶ ἐβλασφήμησαν ᵀ ⸢τὸ ὄνομα⸣ τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος ᴼτὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. **10** Καὶ ὁ πέμπτος ᵀ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου, καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ⸢ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ⸢ἐκ τοῦ πόνου, **11** καὶ ⸢ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν καὶ οὐ μετενόησαν □ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν⸣. **12** Καὶ ὁ ἕκτος ᵀ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν ᴼτὸν Εὐφράτην, καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ ᴼ¹αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ⸢ἀνατολῆς ἡλίου. **13** Καὶ εἶδον □ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ⸣ □¹ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ⸣ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα ˢτρία ἀκάθαρταˢ ⸢ὡς βάτραχοι⸣· **14** εἰσὶν γὰρ πνεύματα ⸢δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ⸢ἃ ἐκπορεύεται⸣ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς ᴼτὸν πόλεμον ᶠτῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης⸣ τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. **15** Ἰδοὺ ⸢ἔρχομαι ὡς κλέπτης. μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ ⸢βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. **16** Καὶ ⸢συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς ᴼτὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ ⸢Ἁρμαγεδών.

17 Καὶ ὁ ἕβδομος ᵀ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ⸢ἐπὶ

8 ᵀαγγελος ℵ 051. 1854. 2329. 2344 𝔐ᴬ ar vgᶜˡ syᵖʰ co; Prim Bea | ᴼ 𝔓⁴⁷ • **9** ᵀοι ανθρωποι 051 𝔐ᴷ syʰ boᵖᵗ | ˢενωπιον A | ᴼ C 1006. 1611. 1841. 2053. 2062 𝔐ᴷ • **10** ᵀαγγελος 051. 2329. 2344 𝔐ᴬ ar vgᶜˡ syᵖʰ bo; Prim Bea | ⸢εσκοτισμενη ℵ² 046. 1611 *pc* | ⸢ απο ℵ 051 *pc* • **11** ⸢ φημουν 𝔓⁴⁷ᶜ *pc* gig sa boᵐˢ | □ℵ gig; Bea • **12** ᵀαγγελος 051. 2329. 2344 𝔐ᴬ it vgᶜˡ syᵖʰ bo; Prim Bea | ᴼ† ℵ P 051. 1854. 2053. 2062. 2344 𝔐ᴷ ¦ *txt* 𝔓⁴⁷ A C 1. 1006. 1611. 1841. 2329 *al* | ᴼ¹ 2344 𝔐ᴬ | ⸢-λων A 051 𝔐ᴬ syᵖʰ • **13** □ℵ* C *pc* vgᵐˢ | □¹ ℵ* 2053. 2062 *pc* boᵐˢ | ᶠ 2053. 2062 𝔐ᴷ | ˢωσει -αχους 𝔓⁴⁷ℵ* *pc* ¦ – 2344 *pc* • **14** ⸢-νων 051 𝔐ᴬ | ⸢εκπορευεσθαι 𝔓⁴⁷ ℵ* 051. 1006. 1841 𝔐ᴬ | ᴼ 𝔓⁴⁷ 051. 1854 𝔐ᴬ | ˢ *1 4 2* 𝔓⁴⁷ A 1611. 1841 *pc* ¦ – 1006 ¦ τ. ημ. εκεινης τ. μεγ. 051 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ 2053. 2062. 2329 *pc* gig; Bea • **15** ⸢ερχεται ℵ* *pc* syᵖʰ; Prim Bea | ⸢ πουσιν 𝔓⁴⁷ 051. 1854. 2329 𝔐ᴬ • **16** ⸢-γον ℵ vgᵐˢ | ᴼ ℵ *pc* | ⸢ Μαγε(δ)δων 1611. 2053. 2062 𝔐ᴷ vgᵐˢˢ syᵖʰ.ʰᵐᵍ boᵐˢˢ • **17** ᵀαγγελος ℵ² (*οτε loco* ο εβδ. αγγ.) 051. 1854. 2329. 2344 𝔐ᴬ it vgᶜˡ syᵖʰ bo; Prim Bea | ⸢εις 051. 1854. 2053. 2062. 2329 𝔐ᴬ

τὸν ἀέρα, καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ ºμεγάλη ἐκ τοῦ ⌜ναοῦ ⌜ἀπὸ τοῦ θρόνου⌝ λέγουσα· γέγονεν. **18** καὶ ἐγένοντο ⌜ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ⌝ καὶ σεισμὸς ºἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ ⌜ἄνθρωπος ἐγένετο⌝ ἐπὶ τῆς γῆς τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω μέγας. **19** καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη καὶ αἱ πόλεις ᵀ τῶν ἐθνῶν ἔπεσαν. καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ ºτὸ ποτήριον º¹τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς º¹αὐτοῦ. **20** καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. **21** καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ ⌜αὐτῆς σφόδρα.

1 Is 66,6 · 7,15! · 21,3! | 21,6 | 4,5! · 6,12! | Dn 12,1 Ex 9,24 | 14,8! | 14,10! | 20,11! ¦ 11,19! | 9! | Nu 11,33

53 **17** Καὶ ἦλθεν εἷς ºἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων ᵀ· δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ ⌜ὑδάτων πολλῶν, **2** μεθ' ἧς ⌜ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. **3** καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ºἐν πνεύματι.

7; 15,1! 7! | 15 Jr 51,13 ¦ 18; 18,3.9 Is 23,17 Jr 25,15; 51,7 Nah 3,4 · 14,8! | Is 21,1 · 21,10; 1,10!

Καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, ⌜γέμον[τα] ⌜ὀνόματα βλασφημίας, ⌜¹ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. **4** καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη ⌜πορφυροῦν καὶ κόκκινον ºκαὶ κεχρυσωμένη ⌜χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, □ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς ⌜¹γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ

9 | 13,1! | 18,16 Ez 28,13 | Jr 51,7 | Mt 24,15 p

17 º A 2344 𝔐ᴬ | ⌜ουρανου 051*. 1854 𝔐ᴬ gig ¦ ναου του ουρ. 051ᶜ 𝔐ᴷ ¦ *txt* 𝔓⁴⁷ ℵ A 0163ᵛⁱᵈ. 1006. 1611. 1841. 2053. 2062. (2329) *al* lat sy | ⌜του θεου ℵ ¦ απο τ. θρ. τ. θεου 2027 *pc* ¦ – 051* gig • **18** ⌜ *1 4 5 2 3* 𝔓⁴⁷ 051. 2329 𝔐ᴷ syʰ ¦ *5 4 1–3* ℵ(*) bo ¦ *1 4 5* 2344 *pc* syᵖʰ saᵐˢˢ ¦ *1–3* 046 ¦ *txt* A 0163. 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2062 *al* lat sa | º 𝔐ᴷ | ⌜ (οι 1 𝔐ᴷ) ανθρωποι -νοντο ℵ 051 𝔐 latt sy ¦ *txt* (𝔓⁴⁷: -νοντο) A *pc* • **19** ᵀαι 𝔓⁴⁷ | º ℵ 1006. 1841. 1854. 2062 *pc* | º¹ *bis* ℵ • **21** ⌜αὕτη 1006. 1611. 2030 𝔐ᴷ ¦ – 046 lat

¶ **17,1** º ℵ 1006. 1841 *pc* | ⌜μοι 1854. 2344 𝔐ᴬ | ⌜των (- 𝔓⁴⁷) υδ. των 𝔓⁴⁷ᵛⁱᵈ 2030 𝔐ᴷ • **2** ⌜εποιησαν πορνειαν ℵ *pc* • **3** º 2030 𝔐ᴷ | ⌜γεμον ℵ² 051 𝔐 ¦ *txt* (*vl* γεμον τα) ℵ* A P 2053.2062. 2329 *pc* | ⌜-ματων 051. 2344 𝔐ᴬ ¦ -μα 046*; Bea | ⌜¹† εχοντα ℵ P 2053ᶜᵒᵐ. 2062ᶜᵒᵐ ¦ εχον 051 𝔐 ¦ *txt* A 1006. 2329 *pc* • **4** ⌜-ραν 051 𝔐ᴬ | º 051 𝔐 sy ¦ *txt* ℵ A 1611. 1854.2030. 2053. 2062. 2329 *pc* latt syʰ | ⌜ σω ℵ 051. 1006. 1611. 1841. 2329. 2344 𝔐ᴬ | □ P ↓ ⌜¹ γεμων ℵ* 1006. 1854* *pc* ¦ γεμοντα 2053. 2062. 2344 *pc*

ἀκάθαρτα τῆς πορνείας ⌜²αὐτῆς⌝ **5** καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον
2Th 2,7 · 14,8! αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, ᵒμυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν ⌜πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς
18,24! Is 34,7 γῆς. **6** καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ⌜ἐκ τοῦ αἵματος⌝ τῶν ἁγίων ᵒκαὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων ᵒ¹Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύμασα ⌜ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα⌝.
1 **7** Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγὼ
13,1! ⌜ἐρῶ σοι⌝ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα.
11 · 11,7! **8** Τὸ θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ μέλλει ἀναβαί-
9,1! νειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς ἀπώλειαν ⌜ὑπάγει, καὶ
13,3 · 8,13! ⌜θαυμασθήσονται οἱ κατοικοῦντες ⌜ἐπὶ τῆς γῆς⌝, ὧν
3,5! οὐ γέγραπται ⌜τὸ ὄνομα⌝ ⌜¹ἐπὶ τὸ βιβλίον⌝ τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν ⌜²καὶ παρέσται⌝. **9** ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων
13,18 · 13,1! Hen 21,3 σοφίαν. Αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσίν, ὅπου
3 ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν· **10** οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. **11** καὶ τὸ θη-
8 ρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν ᵒκαὶ ⌜αὐτὸς ᵀ ὄγδοός ἐστιν καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. **12** Καὶ
13,1! Dn 7, 20.24 τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες· δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν ⌜οὔπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. **13** οὗτοι μίαν
17 γνώμην ἔχουσιν καὶ τὴν δύναμιν καὶ ᵀ ἐξουσίαν αὐ-
13,4 τῶν τῷ θηρίῳ ⌜διδόασιν. **14** οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολε-
19,16 1T 6,15 Dt 10,17 Ps 136,3 Dn 2,47 2Mcc 13,4 μήσουσιν καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυ-
3 Mcc 5,35 Hen 9,4 ρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ⌜ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί⌝.

4 ⌜¹⌝ της γης 1611. 1854. 2030. 2053. 2062. 2329 $\mathfrak{M}^{K}$ gig; Hipp (Cyp Prim) ¦ αυτης και τ. γης ℵ syh^{**} (co) • **5** [ᵒ Spitta *cj*] | ⌜-νειων lat; Prim Bea • **6** ⌜*2 3* ℵ² P 2030. 2329 $\mathfrak{M}^{K}$ ¦ τω αιματι ℵ* *pc* | ᵒ 2030 $\mathfrak{M}^{K}$ | ᵒ¹ 1854 *al* (ar) | ⌜*3 4 1 2* ℵ (1611) *pc* • **7** ⌜ ℵ 051. 1854. 2329. 2344 $\mathfrak{M}^{A}$ • **8** ⌜-γειν ℵ 051 $\mathfrak{M}$ syh; Bea ¦ *txt* A 1611. 2053. 2062 *pc* $syph$ sa (bo); Ir^{lat} Prim | ⌜-μασονται ℵ 051 $\mathfrak{M}$ ¦ *txt* A P 1611 | ⌜την γην 2030 $\mathfrak{M}^{K}$ | ⌜ τα ματα ℵ 051. 2329. 2344 $\mathfrak{M}^{A}$ lat $syph$ sa^{mss} | ⌜¹ επι του -λιου 2030 $\mathfrak{M}^{K}$ ¦ εν τω -λιω 1006. 1841. 2329 *pc* | ⌜² κ. παλιν π. ℵ* ¦ κ. (+ οτι 1854) παρεστιν ℵ² 1854 $\mathfrak{M}^{A}$ • **11** ᵒ ℵ ar vg^{mss} | ⌜ουτος ℵ 1006. 1841. 2030 $\mathfrak{M}^{K}$ syh | ᵀ ο ℵ *pc* • **12** ⌜ουκ A vg^{mss} • **13** ᵀ την ℵ 051. 1611. 1854. 2053. 2062 $\mathfrak{M}^{A}$ | ⌜ δωσουσιν 2036 *pc* vg co; Ir^{arm} Prim • **14** ⌜ 2036 *pc*

15 Καὶ ⌜λέγει μοι· ⌜τὰ ὕδατα⌝ ἃ εἶδες οὗ ἡ πόρνη κάθηται, ⊤ λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. **16** καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρνην καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν ⌜καὶ γυμνὴν⌝ καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ⁰ἐν πυρί. **17** ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην ⌜αὐτοῦ □καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην⌝ καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν ⌜αὐτῶν τῷ θηρίῳ ἄχρι ⌜¹τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. **18** καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν ⌜βασιλέων ⊤ τῆς γῆς.

55 **18** ⊤ Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. **2** καὶ ἔκραξεν ⌜ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ⌝ λέγων·

ἔπεσεν ⌜ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον ⌜δαιμονίων □καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου⊤⌝ □¹καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου⌝ □²[καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου]⌝ καὶ μεμισημένου,

3 ὅτι ἐκ ⌜τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας⌝ αὐτῆς ⌜πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.

4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν·

1 Jr 51,13
5,9!
12s
Ez 26,19
Ez 16,39; 23,29
Hos 2,5 · Ps 26, 2 Θ Mch 3,3 · 18,8
Jr 34,22 Lv 21,9 |
13
10,7!
18,10!
2 Ps 2,2; 89,28
Is 24,21 |
10,1!
Ez 43,2
7,2; 10,3; 14,7.9. 15; 19,17
14,8! Is 21,9
Jr 9,10 Is 13,21s; 34,11.14 Bar 4,35
14,8! Jr 51,7; 25,15
17,2! Is 23,17
11.15.19 Ez 27,12. 18.33 Is 23,8
10,4!

15 ⌜ειπεν A vg | ⌜ταυτα ℵ* 1854. 2329 *pc*; Bea | ταυ. τ. υδ. ℵ² | ⊤και ℵ • **16** ⌜κ. γ. ποιησουσιν αυτην 046ᶜ. 051. 2030 𝔐ᴷ | – 046* 𝔐ᴬ | *txt* ℵ A P 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2062. 2329 *al* | ⁰ ℵ P 046 *pc* • **17** ⌜αυτων ℵ² 2329 *pc* | □ A 2329 *pc* latt | ⌜ αυτω A 1854* | αυτου 046. 1854ᶜ *pc* | ⌜¹-σθωσιν 1006. 1611. 1841. 2030 𝔐ᴷ • **18** ⌜-λειων ℵ bo^{mss} | ⊤επι 046ᶜ. 2030 𝔐ᴷ

¶ **18,1** ⊤και 051 𝔐ᴬ latt sy^{ph} bo • **2** ⌜ *2 3* ℵ 046. 2030 *al* ar | εν ισχ. φ. μεγαλη 2060 *al* (gig) | εν ισχυι vg^{cl}; Bea | ⌜επ. επ. P | – ℵ 1854. 2030 𝔐ᴷ co | ⌜-νων P 051. 1854. 2030 𝔐ᴷ | □ 1611 *pc* | ⌜και μεμισημενου A 2080 *pc* gig sy^{ph}; Hipp | □¹ A 𝔐ᴬ sy^{ph}; Hipp | □²† ℵ C 051 𝔐 ar vg sy^{ph} bo; Bea | *txt* A 1611. 2329 *al* gig sy^{h} (sa); (Prim) • **3** ⌜ *3 4 1 2 5 6* 051 𝔐ᴬ gig bo^{pt}; Hipp | *3–6* A 1611. 2053. 2062 *pc* ar vg^{ww} bo^{mss} | *1 2 5 6* 1854 *pc* sy^{ph}; Prim Bea | *5 6 3 4* C | *txt* ℵ 1006. 1841. 2030. 2329 𝔐ᴷ vg^{cl} sy^{h} sa bo^{ms} | ⌜ κεν P 051. 1. 2053* *al* | πεποτικεν 2042 *pc* | πεπτωκα(σι)ν ℵ A C 1006*. 1611. 1841. 2030 𝔐ᴷ | πεπτωκεν 1854. 2053ᵈ.ᶜ2062 *pc* sy^{hmg} | *txt* (*vl* -κασιν) 1006ᶜ. 2329 *pc* latt sy^{h}

Jr 51,45.6.9; 50,8 Is 48,20; 52,11 2K 6,17 2J 11!

⌜ἐξέλθατε ⌜ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς⌝ ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, ◻καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς⌝ ἵνα μὴ ⌜λάβητε,

Gn 18,20 Jr 51,9

5 ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐμνημόνευσεν ᵀ ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. **6** ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν ᵀ καὶ διπλώσατε ᵀ· ○τὰ διπλᾶ ᵀ¹ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς, ἐν τῷ ποτηρίῳ ᵀ² ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν, **7** ὅσα ἐδόξασεν ⌜αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ

Is 47,8

βασανισμὸν ◻καὶ πένθος⌝. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι ⌜κάθημαι βασίλισσα καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. **8** διὰ τοῦτο

Is 47.9 Jr 50,31

ἐν μιᾷ ⌜ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς ⌜κύριος ὁ θεὸς⌝ ὁ κρίνας αὐτήν.

17,16! Is 47,14

Jr 50,34

Ez 26,16s; 27, 30-32

9 Καὶ ⌜κλαύσουσιν ᵀ καὶ κόψονται ἐπ' ⌜αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες ◻καὶ στρηνιάσαντες⌝, ὅταν ⌜¹βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς ⌜²πυρώσεως

17,2!

18

15

αὐτῆς, **10** ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς λέγοντες·

16; 17,18; 14,8!

οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη,

Ez 26,17 ⊖ v.l.

Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά,

17.19

ὅτι ⌜μιᾷ ὥρᾳ⌝ ○ἦλθεν ἡ κρίσις σου.

3! Ez 27,36

11 Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ⌜κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν⌝ ⌜ἐπ' αὐτήν⌝, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγορά-

4 ⌜-θε C 1611. 2030. 2053. 2062 $\mathfrak{M}^{K}$ sa^{mss}; Cyp Prim | ⌜ *4 5 1 3* A 051. 1006. 1611. 1841. 1854. 2030. 2053. 2062. 2329 $\mathfrak{M}^{K}$ latt sy ¦ *1–3 1 al* ¦ *txt* ℵ C P *al* | ◻ P 051. 1854 *al* | ⌜ βλαβητε 051. 1854 *pc* sy^{hmg}; Bea • **5** ⌜αυτης 051. 2030 $\mathfrak{M}^{K}$ • **6** ⌜υμιν 051 $\mathfrak{M}^{A}$ gig vg^{cl} | ᵀ αυτη 051. 1854 $\mathfrak{M}^{A}$ sy; Prim ⌜ αυτα 2053. 2062 *pc* | ○ A 051. 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2062. 2329 $\mathfrak{M}^{A}$ ¦ *txt* ℵ C 2030 $\mathfrak{M}^{K}$ | ⌜¹ ως και αυτη και 2030 $\mathfrak{M}^{K}$ | ᵀ² αυτης ℵ 2030 $\mathfrak{M}^{K}$ • **7** ⌜εαυτ. ℵ² 1006. 1841. 1854. (2329) $\mathfrak{M}^{A}$ sy$^{ph\,hmg}$ ¦ – 046* | ◻ 051. 1* *al* | ⌜ καθως $\mathfrak{M}^{K}$ ¦ καθιω 046 *pc* • **8** ⌜ωρα 69 *pc* sy^{hmg}; Cyp Spec Prim | ⌜ο θ. A 1006. 1841. 2053^{com} *pc* ar vg ¦ ο κ. 2053^{txt}. 2062 *pc* sy^{ph}; Prim ¦ ο θ. ο κ. ℵ* ¦ *txt* ℵ² C 051 $\mathfrak{M}$ gig sy^{h}; Cyp • **9** ⌜ σονται ℵ A 1. 2053. 2062 *al* | ⌜αυτην P 046. 051. 1854 *al* sy^{ph} | ⌜ αὐτῆ A 1006. 1611. 1841. 2053. 2062. 2329 $\mathfrak{M}^{A}$ ¦ αυτης *pc* | ◻ ℵ*; Bea | ⌜¹ ιδωσιν ℵ *pc* | ⌜² πτωσεως ℵ* • **10** ⌜μιαν ωραν A 1006. 1611. 2053. 2062 *pc* ¦ εν μια ωρα 2329 *pc* | ○ A • **11** ⌜ κλαυσουσι κ. ·θησουσιν 2030. 2329 $\mathfrak{M}^{K}$ ar vg co | ⌜ εν αυτη A 2329 ¦ επ αυτη 1006. 1611. 1841^{vid}. 2030. 2053 $\mathfrak{M}^{K}$ ¦ εφ (εν 1 *pc*) (ε)αυτους (-τοις 1 *al*) 051 $\mathfrak{M}^{A}$ ¦ επ αυτους 046 ¦ σε 2062 ¦ *txt* ℵ C P 1854 *pc* latt

ζει οὐκέτι **12** γόμον ⌜χρυσοῦ καὶ ⌜ἀργύρου καὶ ⌜λίθου τιμίου⌝ καὶ ⌜μαργαριτῶν καὶ ⌜1βυσσίνου καὶ ⌜2πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ⌜3ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου ◻καὶ μαρμάρου⌝, **13** καὶ ⌜κιννάμωμον ◻καὶ ἄμωμον⌝ καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον ◻1καὶ οἶνον⌝ καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. *12s:* Ez 27,12-22 · Gn 36,6 · Ez 27,13

14 καὶ ἡ ὀπώρα ⌜σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς⌝ ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ,
καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ⌜ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ
καὶ οὐκέτι ⌜οὐ μὴ αὐτὰ⌝ ⌜εὑρήσουσιν.

15 Οἱ ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς ⊤ κλαίοντες καὶ πενθοῦντες **16** ⌜λέγοντες· 3! Ez 27,36 · Ez 27,31

οὐαὶ ○οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, 10! 14,8!
ἡ περιβεβλημένη ⌜βύσσινον καὶ ⌜1πορφυροῦν καὶ κόκκινον 17,4!
καὶ κεχρυσωμένη ○1[ἐν] ⌜2χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ ⌜3μαργαρίτῃ,

17 ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. 10!

Καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ○ὁ ἐπὶ ⌜τόπον πλέων καὶ Ez 27,27-29

12 ⌜ *bis* -ουν *et* ᶠ-θους -ιους C P *pc* | ⌜-τας C P *pc* ¦ -ταις A vgst; Bea ¦ -του 051 𝔐 ar vg^{ww} ¦ *txt* ℵ 1006. 1611. 1841 *pc* gig sy; Prim | ⌜1⌝ -νων ℵ ¦ -σσου 051. 1854 𝔐^{A} ar vg sy; Bea | ⌜2-ρου 051 𝔐 ¦ – (*et* και) A *pc* ¦ *txt* ℵ C P 046. 1006. 1611. 1841. 1854. 2053. 2062. 2329 *al* | ⌜3⌝λιθου A 1006. 1841 *pc* ar vg | ◻ ℵ *pc* • **13**ᶠ μου ℵ 1854. 2053. 2062 𝔐^{K} | ◻ ℵ^{2} 1006. 1841. 2030. 2053. 2062 𝔐^{K} vg^{cl} sy^{ph}; Prim | ◻1 046. (1611). 2030 *pc* • **14**ᶠ *2–5 1* 051 𝔐 it vg^{cl} sy^{h} ¦ *2–5* 1611. 2329 *pc* bo ¦ *txt* ℵ A C P 1006. 1841. 1854 *pc* vgst (sy^{ph}) | ⌜-λοντο ℵ *al* lat ¦ απηλθεν 051. 1854. (2329) 𝔐^{A} (ar) sy^{ph} | ᶠ *3 1 2* C P 1611. 1854. 2030. 2053. (2062). 2329 𝔐^{K} latt ¦ *txt* ℵ A 1006. 1841 *pc* (051 𝔐^{A}: αυ. *p.* ευρ.) | ⌜ ευρησεις 051 𝔐^{A} gig; Prim Bea ¦ ευρης 1006. 1841. 1854. 2030. 2329 𝔐^{K} ¦ *txt* ℵ A C P 1611. 2053. 2062 *pc* vg sy co • **15** ⌜και 2030 𝔐^{K} sy^{h} • **16**ᶠ ⌜και λεγ. 2030. 2053. 2062. 2329 *al* ar vg sy^{ph}; Prim Bea ¦ λεγουσιν 046 *pc* ¦ – 051 *al* | ○ 2030 𝔐^{K} | ⌜ βυσσον 2030 𝔐^{K} ar vg^{cl} sy | ⌜1 ραν P *pc* | ○1 A P 1006. 1841. 1854. 2030. 2053. 2062. 2329 𝔐^{K} latt ¦ *txt* ℵ C 051. 0229. 1611 𝔐^{A} | ⌜2 -σω ℵ 051. 0229. 1611. 2053. 2062. 2329 𝔐^{A} | ⌜3 -ταις 051 𝔐 lat sy^{ph} bo^{ms} ¦ *txt* ℵ A C P Q229. 1006. 1611. 1841. 2053. 2062. 2329 *pc* sy^{h}; Prim • **17** ○ 051. 1611 𝔐^{A}; Hipp | ⌜τον τ. ℵ 046. 0229. 2329 *pc* gig ¦ τον ποταμον 2053. 2062 (sa bo) ¦ των πλοιων 051 𝔐^{A}; (Hipp. *om.* πλεων) Bea ¦ ποντον 2073 *pc*; Prim ¦ *txt* A C 1006. 1611. 1841. 1854. 2030 *pm* lat

ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν
9 Is 34,10 ἔστησαν **18** καὶ ⌜ἔκραζον βλέποντες τὸν ⌜καπνὸν τῆς
Jr 22,8 Ez 27,32 πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὁμοία τῇ πόλει ⊤ τῇ με-
Ez 27,30-34 γάλῃ; **19** καὶ ⌜ἔβαλον χοῦν ἐπὶ ⌜τὰς κεφαλὰς⌝ αὐτῶν καὶ
⌜ἔκραζον ⌜κλαίοντες καὶ πενθοῦντες⌝ ⊤ λέγοντες·

οὐαὶ ○οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη,
ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες ○¹τὰ πλοῖα
ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς,
10! · Ez 26,19 ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη.
12,12! Jr 51,48 **20** Εὐφραίνου ⌜ἐπ' αὐτῇ⌝, οὐρανὲ
καὶ οἱ ἅγιοι □καὶ οἱ⌝ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται,
ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.
5,2! **21** Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ⌜ἰσχυρὸς λίθον ὡς ⌜μύλινον
Jr 51,63 s Ez 26,12 μέγαν καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων·
14,8! οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη
πόλις
Ez 26,21 καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι ⊤.
Is 24,8 Ez 26,13 **22** ○καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλη-
τῶν καὶ ⌜σαλπιστῶν
οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι,
καὶ πᾶς τεχνίτης ⌜πάσης τέχνης⌝
οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι,
22 s: Jr 25,10 □καὶ φωνὴ μύλου
οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι⌝,
23 καὶ φῶς λύχνου
οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ ἔτι,
Jr 7,34; 16,9 καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ ⊤ νύμφης
οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι·
Is 23,8; 34,12 Mc 6,21! ○ὅτι ○¹οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς,

18 ⌜-ξαν A C P 051*. 1006. 1611. 1841. 2329 *pc* | ⌜τοπον A 1611 *pc* ar vg sy^{hmg} | πονον 2053. 2062 | ⊤ταυτη C 2329 *pc* latt sy^{h} co • **19** ⌜-λλον P *pc* | επεβαλον A (1006. 1841) *pc* | ⌜της λης ℵ 2053. 2062 *pc* bo | ⌜-ξαν A C 051*. 2329 *pc* εκλαυσαν 1611. 1854 *pc* | ⌜*3* 1611 | – A | ⊤και 051 𝔐 gig vg^{mss} sy | *txt* ℵ A C 1006. 1841. (1854). 2053. 2062 *al* vg; Prim | ○ ℵ 1006. 1841. 1854 *pc* bo | ○¹ 051. 1854. 2053 𝔐$^{\wedge}$ • **20** ⌜επ αυτην 051 𝔐^{A} | εν αυτη A 2030 *pc* | □ C 051. 2329 𝔐^{A} ar gig vg^{cl} • **21** ⌜ ρον (⸗ ℵ*) 1854. 2053^{txt}. 2062^{txt} *pc* | – A | ⌜ λιθον ℵ | μυλον 051 𝔐 gig; Prim *txt* A (C) 2053. 2062 *pc* | ⌜εν αυτη ℵ 046 (*pc*) • **22** ○ ℵ 2329 *pc* | ⌜ πιγγων ℵ 1611. 1854. 2329 *pc* sy^{h} (co) | ⌜και π. τεχ. 2053 *pc* | – ℵ A | □ ℵ *al* sy^{ph} bo • **23** ⊤φωνη C 2329 sy$^{ph.hmg}$ | ○ 2030 𝔐^{K} co | ○¹ A 1006. 1841 *pc*

ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη, Is 47,9 Nah 3,4

24 καὶ ἐν αὐτῇ ⌜αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς. 6,10; 16,6; 17,6; 19,2 Mt 23,35.37 p· Jr 51,49 Ez 24,7; 36,18 |

56 **19** ᵀ Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ᴼὡς φωνὴν ᴼ¹μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων· 6 PsSal 8,2 Dn 10,6 4,11!

ἀλληλουϊά· Tob 13,18 Ps 104, 35 etc

ἡ σωτηρία καὶ ἡ ⌜δόξα καὶ ἡ δύναμις⌝ τοῦ θεοῦ ἡμῶν,

2 ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· 16,7!

ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην

ἥτις ⌜ἔφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, 11,18 Jr 51,25

καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ ᵀ χειρὸς αὐτῆς. 18,24! Dt 32,43 2 Rg 9,7 Ps 79,10

3 Καὶ δεύτερον ⌜εἴρηκαν·

ἀλληλουϊά· Ps 104,35 etc

καὶ ὁ καπνὸς ᴼαὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 14,11 Is 34,10

4 καὶ ἔπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ ⌜τῷ θρόνῳ⌝ λέγοντες· 4,4! 4,6! · 5,7!

ἀμὴν ἀλληλουϊά. Ps 106,48

5 Καὶ ⌜φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα⌝· 21,3! · 4,11! ·

αἰνεῖτε ⌜τῷ θεῷ⌝ ἡμῶν Ps 22,24; 134,1; 135,1.20

πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ

ᴼ[καὶ] οἱ φοβούμενοι αὐτόν,

οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. 11,18! Ps 115,13

6 Καὶ ἤκουσα ᴼὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν ⌜λεγόντων· 1! · 1,15! 14,2! 4,11!

ἀλληλουϊά, Ps 104,35 etc

24 ⌜-ματα 046ᶜ. 051 𝔐 | *txt* ℵ A C P 046*. 1611. 2053. 2062. 2329 *al* latt sy co

¶ 19,1 ⌜και 051. 2344 𝔐ᴬ sy^{ph} bo | ° 051*. 1006. 2053. 2062 𝔐ᴬ gig sy | °¹ 2344 𝔐ᴬ vg^{cl}; Prim Apr Bea | ⌜ *4* ℵ* ar | *4 2 3 1* 1854. 2030 𝔐ᴷ gig | δο. και η τιμη κ. η δυν. 2329 *pc* (sy^{h}) bo • **2** ⌜ διεφθ. 051. 1854. 2030. 2329 𝔐ᴷ | εκρινεν A | ᵀτης 051. 2053. 2062. 2344 𝔐ᴬ • **3** ⌜-κεν 1854. 2030. 2344 𝔐ᴷ sy^{h} bo | ειπαν C *pc* | ° 1611 𝔐ᴬ • **4** ⌜του -νου 051. 1611 𝔐ᴬ | των -νων P • **5** ⌜φ. εκ τ. θ. εξ. λεγ. (ℵ²) P 051 (𝔐ᴬ; *om.* λεγ.) | φ. απο του ουρανου εξ. λεγ. 046 *pc*; Prim ⌝ φωναι εξηλθον εκ (απο 0229) τ. θ. λεγουσαι ℵ* 0229 | ⌜ τον θεον 𝔐 | *txt* ℵ A C P 046. 051. 0229. 2329. 2344 *al* lat | °† ℵ C P *pc* sa bo^{mss} | *txt* A 051. 0229 𝔐ᴷ latt sy bo • **6** ° 1006 𝔐ᴬ gig; Prim | ⌜-ντας 051 𝔐ᴬ | ντες 1854. 2030 𝔐ᴷ | *txt* (ℵ) A P 0229. 1006. 1611. 1841. 2053. 2062. 2329 *al* latt

Ps 93,1; 97,1; 99,1 1 Chr 16,31 Zch 14,9 · 11,17!

ὅτι ἐβασίλευσεν ⸢κύριος ὁ θεὸς [ἡμῶν]⸣ ὁ παντο-
κράτωρ.

Ps 118,24 Mt 5,12 · 1 Chr 16,28

7 χαίρωμεν καὶ ⸢ἀγαλλιῶμεν καὶ ⸣δώσωμεν τὴν δό- *57*
ξαν αὐτῷ,

9; 21,2.9 Mt 22,2!

ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου * καὶ ἡ ⸢1γυνὴ ⸣αὐτοῦ *(57*
ἡτοίμασεν ἑαυτήν

14 Is 61,10

8 καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμ-
πρὸν ⸢καθαρόν·

τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.

1,11.19; 14,13; 21,5 · 1,3! L 14,15s 7!

9 Καὶ λέγει μοι· ⸢γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον
□τοῦ γάμου⸣ τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. □1καὶ λέγει μοι·⸣
22,6! | 22,8s

οὗτοι οἱ λόγοι ⸢ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν⸣. **10** καὶ ἔπεσα
Act 10,25s

ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ ⸢προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ
λέγει μοι· ὅρα μή⸣· σύνδουλός σού εἰμι καὶ τῶν ἀδελ-
6,9!

φῶν ⸢σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ
προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστιν τὸ πνεῦμα
τῆς προφητείας.

4,1 Ez 1,1 Act 10, 11! ·

11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵπ- *58*
14; 6,2 2 Mcc 3,25; 11,8 ·

πος λευκὸς καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ⸢[καλούμενος]
1,5! · 3,7! · Ps 9,9; 72,2; 96,13; 98,9 Is 11,4s | 1,14!

πιστὸς καὶ ἀληθινός⸣, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ
Dn 10,6 cf Is 62,3.2

πολεμεῖ. **12** οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ⸢[ὡς] φλὸξ πυρός,
καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά, ἔχων ⸣
2,17 Ph 2,9

ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, **13** καὶ
Is 63,1-3

περιβεβλημένος ἱμάτιον ⸢βεβαμμένον αἵματι, καὶ ⸣κέκλη-
J 1,1

ται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ.

14 Καὶ τὰ στρατεύματα ⸢[τὰ] ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει

6 ⸢ *1–3* A 1006. 1841 *pc* t sa^{mss} bo; Cyp ¦ *2–4* 051. (1) 𝔐^{A} ¦ ο θ. ο κυρ. ημ. ℵ* ¦ *txt* ℵ^{2} P 1611. 1854. 2030. 2053. 2062. 2329. 2344 𝔐^{K} lat sy^{h} sa^{ms} • **7** ⸢-ωμεθα 2030 𝔐^{K} ¦ ⸣† -σομεν ℵ^{2} A 2053 *al* ¦ δωμεν ℵ* 051. 1006. 1611. 1841. 1854. 2030 𝔐^{K} ¦ *txt* 2062. 2329 𝔐^{A} | ⸢1 νυμφη ℵ^{2} gig co; Apr | ⸣ 1 *al*; Apr • **8** ⸢και 1854. 2030. (2344) 𝔐^{K} ar vg^{cl} sy • **9** ⸣ 1 *al* | □ ℵ* 1841 𝔐^{A} gig t bo | □1 ℵ* *pc* | ⸢οι A *pc* ¦ μου ℵ* sy^{h**} | ⸣ *1 4 2 3* 051 ℵ* 𝔐^{A} ar t; Prim ¦ *2 3 1 4* ℵ^{2} 1006. 1841. 2329 *pc* vg^{cl} • **10** ⸢και προσεκυνησα 2344 𝔐^{A} sy^{ph} bo | ⸢ποιησης 1006. 1841 *pc* latt | ⸣* ℵ* *pc* • **11** ⸢ *2–4* A 051 𝔐^{A}; Hipp ¦ † *2 1 3 4* ℵ ¦ *2–4 1* 2028 *al* ar ¦ *1 2* 2329 *pc* ¦ *txt* (1006). 1611. 1841. 1854. 2030. 2053. 2062 𝔐^{K} vg^{cl} sy; Ir^{lat} Or • **12** ⸣† ℵ 051 𝔐; Hipp ¦ *txt* A 1006. 1841 *al* latt sy sa^{mss} bo; Ir^{lat} Or | ⸢ονοματα γεγραμμενα και 1006. 1841. 1854. 2030 𝔐^{K} sy^{h**} • **13** ⸢περαντισμ- P (1006. 1841). 2329 *al*; Hipp ¦ περιρεραμμ- ℵ$^{(2)}$ ¦ ερραμμ- (1611). 2053. 2062 ¦ *txt* A 051 𝔐 | ⸢ καλειται 051. 2344 𝔐^{A}; Ir^{lat} ¦ εκεκλητο Or • **14** ⸣ ℵ A 046. 1611. 2053. 2062. 2329. 2344 𝔐^{A} gig ¦ *txt* P 051. 1006. 1841. 1854. 2030 𝔐^{K} lat sa; Cyp

αὐτῷ ⌜ἐφ' ἵπποις λευκοῖς⌝, ⌜ἐνδεδυμένοι ⌜βύσσινον λευκὸν⌝ ᵀ καθαρόν. **15** καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ᵀ ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη, καὶ αὐτὸς *ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ*, καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου ⌜τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς⌝ τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος, **16** καὶ ἔχει ⌜ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ⌝ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ᴼὄνομα γεγραμμένον· Βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων.

11.8
Is 49,2
2.12! · Is 11,4
2,27! *Ps 2,9*
14,19s! Is 63,2s · 14,10
11,17!
17,14! 2 Mcc 13,4
Dt 10,17

59) **17** Καὶ εἶδον ⌜ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ καὶ ἔκραξεν ᴼ[ἐν] φωνῇ μεγάλῃ ᴼ¹λέγων πᾶσιν τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι·
Δεῦτε ᴼ²συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον ⌜τὸ μέγα τοῦ⌝ θεοῦ **18** ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' ⌜αὐτῶν καὶ σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων ⌜καὶ μικρῶν⌝ καὶ ᵀ μεγάλων.

18,2! · *17s:* 21
Ez 39,4.17-20
6,15!
6,15!
13,16

19 Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρατεύματα ⌜αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι ᴼτὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ
59 στρατεύματος αὐτοῦ. **20** καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ ⌜μετ' αὐτοῦ ὁ⌝ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ⌜τῇ εἰκόνι⌝ αὐτοῦ· ζῶντες ⌜ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς ⌜¹τῆς καιομένης⌝ ἐν ᵀ θείῳ. **21** καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

13,1 Dn 7,11
16,13! · 13,13!
13,14! 16!
13,15! · Nu 16,33 Ps 55,16 ·
20,10.14s; 21,8 Hen 10,6 ·
14,10! Is 30,33 !
2,12!
Is 11,4 · 17s!

14 ⌜επι ι. πολλοις *pc* ¦ εφιπποι πολλοι 051*. (2344) 𝔐ᴬ | ⌜-μενοις ℵ* *pc*; Or | ⌜*2 1* A ¦ λευκοβυσσινον 1006. 1841 *pc* | ᵀκαι ℵ *al* gig vgᶜˡ syᵖʰ; Or Apr • **15** ᵀ διστομος 1006. 1841. 1854. 2030. 2329 𝔐ᴷ vgᶜˡ syʰ*ᵛ; Ambr Prim | ⌜*3 4 1 2* ℵ 2329 *pc*; Or ¦ τ. θυ. και τ. ορ. 2344 𝔐ᴬ • **16** ⌜επι το μετωπον και 1006. 1841 *pc* ¦ – A | ᴼ *pc* lat • **17** ⌜αλλον ℵ 2053. 2062 *pc* syᵖʰ saᵐˢˢ bo ¦ – 1611. 1854. 2030. 2329 𝔐ᴷ syʰ; Bea ¦ *txt* A 051. 1006. 1841 𝔐ᴬ ar vg; Prim | ᴼ A 051. 1006. 1611. 1841. 2053. 2062. 2329. 2344 𝔐ᴬ latt ¦ *txt* ℵ 1854. 2030 𝔐ᴷ | ᴼ¹ 051 𝔐ᴬ vgᵐˢ | ᴼ² 051 𝔐ᴬ; Prim | ⌜του μεγαλου 051 𝔐ᴬ • **18** ⌜αυτους (ℵ) A *pc* | ⌜*2* 046. 1611. 1854. 2062 *al* vgᵐˢ ¦ μ. τε 051. 1854. 2030. 2053 𝔐ᴷ | ⌜των ℵ 1006. 1611. 1841 *pc* • **19** ⌜αυτου A *pc* sa | ᴼ 046. 051. 1006. 1611. 1841. 2053. 2062. 2329. 2344 𝔐ᴬ • **20** ⌜*3 1 2* 1006. 1611ᶜ. 1841. 2030 𝔐ᴷ gig saᵐˢ ¦ *3 1 3* P 2329 *pc* ¦ μετα τουτο ο 051 𝔐ᴬ ¦ οἱ μετ αυτου, ο A *pc* saᵐˢ bo ¦ *txt* ℵ (1611*). 1854. 2053. 2062. 2344 *al* lat | ⌜την εικονα ℵ* 1611. 2053. 2062 *pc* ¦ το χαραγμα 046 | ⌜βληθησονται 𝔐ᴬ | ⌜¹την -νην 051 𝔐 gig ¦ *txt* ℵ A P *pc* lat | ᵀτω 051 𝔐ᴬ

10,1! 9,1! 20 Καὶ εἶδον ⸢ ἄγγελον καταβαίνοντα ⸣ἐκ τοῦ οὐρα- 60
νοῦ⸤ ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἅλυσιν
μεγάλην ⸢ἐπὶ τὴν χεῖρα⸣ αὐτοῦ. 2 καὶ ἐκράτησεν τὸν
12,3! · 12,9! · δράκοντα, ⸢ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος⸣, ⸢ὅς ἐστιν ⸢ Διάβολος
καὶ ᵒὁ Σατανᾶς⸣, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη 3 καὶ
9,1! Is 24,21 s ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ ⸢ἔκλεισεν καὶ ἐσφρά-
13,14! γισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ ⸢πλανήσῃ ᵒἔτι τὰ ἔθνη ἄχρι
Hen 18,16; 21,6 τελεσθῇ ᵒ¹τὰ χίλια ἔτη. ⸢ μετὰ ταῦτα δεῖ ⸣λυθῆναι αὐ-
τὸν⸤ μικρὸν χρόνον.

Dn 7,9.22 Theod Mt 19,28. 1 K 6,2 4 Καὶ εἶδον θρόνους καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοὺς καὶ 61
κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ ⸢ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμέ-
6,9! νων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
13,15! καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον ⸢οὐδὲ τὴν εἰ-
13,16! κόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτω-
Ez 37,10 · 6 Dn 7,27 · πον ⸢ καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν. καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασί-
λευσαν μετὰ ᵒτοῦ Χριστοῦ ⸢¹ χίλια ἔτη. 5 ⸣τοί λοιποὶ 62
τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη.⸤

1,3! Αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. 6 μακάριος καὶ ἅγιος ὁ
ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ
14; 2,11; 21,8 ⸢δεύτερος θάνατος⸣ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται
4; 1,6! ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ βασιλεύσουσιν
⸢μετ' αὐτοῦ⸣ ᵒ[τὰ] χίλια ἔτη.

3 7 Καὶ ⸢ὅταν τελεσθῇ⸣ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σα- 63
13,14! τανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ 8 καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι
Ez 7,2 ⸢ τὰ ἔθνη ᵒτὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις ⸣τῆς γῆς, τὸν⸤
Ez 38–39,16 · Γὼγ καὶ ⸢ Μαγώγ, ⸢¹ συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς ᵒ¹τὸν πό-
Jos 11,4 Jdc 7,12 1 Sm 13,5 | λεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς ᵒ²αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσ-
Hab 1,6 Θ · σης. 9 καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς καὶ ⸢ἐκύ-

¶ **20,1** ⸢αλλον ℵ² 2050 (ᶠ *pc*) vg^{ms} sy^{ph} sa^{ms}; Bea | ⸣ℵ* | ᶠεν τη χειρι ℵ 1611 *pc* • **2** ᶠτον οφιν τον -ον ℵ 051 𝔐 | *txt* A *pc* | ⸢ ὅ ℵ 2050 *pc* | ⸢ο ℵ 1611. 2050. 2053. 2062. 2329 *pc* | ᵒ 051. 1854. (2050) 𝔐^{A} | ⸢ (12,9) ο πλανων την οικουμενην ολην 051. 2030. 2377 𝔐^{K} (sy^{h}) • **3** ⸢εδησεν 𝔐^{A} | ⸢ πλανα 2030. (2050). 2377 𝔐^{K} | ᵒ 051 𝔐^{A} bo | ᵒ¹ 051. 1854 𝔐^{A} | ⸢και 051. 2050 𝔐^{A} vg^{cl} bo | ᶠ ℵ 051 𝔐^{A} latt • **4** ⸢ειδον 1006. 1841. (2050) *pc* ar; Bea | ⸢ουτε 051 𝔐^{A} | ⸢ αυτων 051. 1854 𝔐^{A} vg^{mss} sy^{ph}; Bea | ᵒ 051. 2062 𝔐^{A} | ⸢¹ τα 1006. 1841. 2030. 2377 𝔐^{K} sy^{h} • **5** ⸣ℵ 2030. 2053. 2062. 2377 𝔐^{K} sy^{ph}; Vic Bea | ⸢και 046. 051. 1006. 1841. 1854. 2050 𝔐^{A} ar vg^{mss} sy bo | ἅ 2329 | *txt* A 1611 *pc* lat • **6** ᶠ θ. ο δ. 051 𝔐^{A} | ᶠ μετα ταυτα (2329) 𝔐^{K} | ᵒ A 051 𝔐 | *txt* ℵ 046. 1611. 2053. 2062. 2329 *pc* sy^{h} • **7** ᶠμετα 2030 𝔐^{K} • **8** ᶠ παντα ℵ 2053^{com}. 2062^{com} *pc* sy^{ph} | ᵒ ℵ 1854. 2053. 2062. 2329 *al* | ⸣ℵ* | ⸢ τον ℵ² 1006. 1841. 1854. 2030. 2053. 2062. 2329 𝔐^{K} | ⸢¹ και ℵ 051 𝔐^{A} sy | ᵒ¹ 051. 1854 𝔐^{A} | ᵒ² 051. 1611 𝔐^{A} • **9** ⸢-λωσαν ℵ 051. 1854. 2050. 2053. 2062 𝔐^{A}

κλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων ⸢ καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην, *καὶ κατέβη πῦρ ⸢ἐκ τοῦ οὐρανοῦ⸣ καὶ κατέφαγεν αὐτούς*. **10** καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς ⸢καὶ θείου ὅπου ○καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς □εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων⸣.

2Rg 6,14 Jr 11,15; 12,7 Ps 87,2; 78,68 • *2Rg 1,10.12* Ez 38,22; 39,6 | 12,9! 19,20! • 14,10! 16,13!

64 **11** Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον ⸢ἐπ' αὐτόν⸣, οὗ ἀπὸ ○τοῦ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. **12** καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, □τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς,⸣ ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ βιβλία ⸢ἠνοίχθησαν, καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη, ὅ ἐστιν τῆς ζωῆς, καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν ⸢τοῖς βιβλίοις⸣ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. **13** καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς ⸢νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ⸣ καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ⸢ἔδωκαν τοὺς ⸢νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς⸣, καὶ ⸢ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα ⸢¹αὐτῶν. **14** καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. □⸢οὗτος ὁ ⸢θάνατος ὁ δεύτερος⸣ ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός.⸣ **15** καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν ⸢τῇ βίβλῳ⸣ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

Dn 7,9 • 6,14; 16,20; 21,1 Ps 114,3.7 2P 3,7. 10.12 • 12,8 Dn 2,35 Theod | 11,18! Dn 7,10 3,5! Is 4,3 Dn 12,1 *12s:* 2,23! Ps 28,4 Sir 16,12 • Hen 51,1; 61,5 J 5,28s 21,4 Is 25,8 1K 15,26 19,20! 6! 3,5!

65 **21** Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν. ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ⸢ἀπῆλθαν ⸢καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι⸣. **2** καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ⸣ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ⸢ ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. **3** καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ⸢θρόνου λεγούσης·

Is 65,17; 66,22 2P 3,13 • 20,11! Mt 4,5! Is 52,1 Neh 11,1.18 • 3,12 H 11,16; 12, 22 G 4,26 • 19,7! Is 61,10 16,17 19,5

9 ⸢και την πολιν των αγιων 046 *pc* (sy^{ph}) | ⸢απο του θεου 1854 vg^{ms} ¦ απο (εκ 051 𝔐^{A}) του (– 051 *pc*) θ. εκ (απο 051 𝔐^{A}) τ. ουρ. ℵ^{2} P 051. (⸣ 2030. 2329 𝔐^{K}) 𝔐 lat sy$^{(ph)}$ ¦ *txt* A 2053^{com} *pc* vg^{ms} bo^{mss}; Aug (ℵ*: *h. t.*) • **10** ⸢κ. του ℵ 1006. 1611. 1841. 2329 *al* ¦ του 2053. 2062 | ○ ℵ 051. 2050. 2053. 2062 𝔐^{A} ar vg^{mss} sy^{ph} co; Apr | □ 1 *pc* • **11** ⸢επ (επανω ℵ) αυτου ℵ A 1006. 1611. 1841. 2053. 2062. 2329 *pc* ¦ επ αυτω 1854 *pc* ¦ *txt* 051 𝔐 | ○ 051 𝔐 ¦ *txt* ℵ A P 1006. 1611. 1841. 2050. 2329 *pc* • **12** □ 2030 𝔐^{K} | ⸢ηνοιξαν 1854. 2030. 2329 𝔐^{K}; Ambr ¦ ηνεωχθη ℵ | ⸢ταις -βλοις ℵ • **13** ⸢*3 4 1* 051. 1854 𝔐^{A} | ⸢-κεν A *pc* | ⸢*3 4 1* 051. 1854. 2030 𝔐^{A} | ⸢ κατεκρ. ℵ | ⸢¹ αυτου 𝔐^{K} sa^{mss} • **14** □ 051. 2053^{txt}. 2062^{txt} 𝔐^{A} ar sin bo; Aug | ⸢και ℵ | ⸢ *3 1* ℵ (1611) *pc* • **15** ⸢τω βιβλιω 1006. 1841. 2030. 2377 𝔐^{K}

¶ **21,1** ⸢ θεν P 1854. 2030 *al* lat ¦ παρηλθεν 051 𝔐^{A} | ⸢και την σσαν ουκ ειδον ετι A • **2** ⸣ 051 𝔐^{A} • **3** ⸢ουρανου 051^{s} 𝔐 gig sy co; Ambr Prim ¦ *txt* ℵ A *pc* lat; Ir^{lat}

13,6 J 1,14 · Zch 2,14s Lv 26, 12 Ez 37,27 2K 6,16 · 1 Rg 8,27 Is 8,8 Jr 31,1 Ps 95,7 | 7,17! *Is 25,8* Jr 31,16 20,14 Is 35,10; 51,11; 65,19 · Is 43,18; 65,17

ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ⌜σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ ⌜¹λαοί αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς ⌜μετ' αὐτῶν ἔσται [αὐτῶν θεός]⌝, **4** *καὶ ἐξαλείψει* ⊤ *πᾶν δάκρυον* ⌜*ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν* αὐτῶν, καὶ ○ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ □οὔτε πόνος⌝ οὐκ ἔσται ⌜ἔτι, [ὅτι] τὰ πρῶτα⌝ ⌜ἀπῆλθαν.

5,7! · Is 43,19 2K 5,17! · 19,9! · 22,6! 16,17 1,8! · 22,13 7,16s; 22,1.17 J 7, 37 Is 55,1 Jr 2,13 Zch 14,8 | 2,7! · *2Sm 7,14* Lv 26,12 *Ez 11,20* Zch 8,8 | R 1,29! Tt 1,16 22,15 E 5,5s 19,20! 14,10! · 20,6!

5 ○Καὶ ⌜εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ ⌜καινὰ ποιῶ⌝ πάντα καὶ λέγει⊤· γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί ⊤ εἰσιν. **6** καὶ ⌜εἶπέν μοι· ⌜γέγοναν. ἐγώ [εἰμι]⌝ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ⊤ ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ⊤ ἐκ □τῆς πηγῆς⌝ τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. **7** ὁ νικῶν ⌜κληρονομήσει ταῦτα καὶ *ἔσομαι* ⌜*αὐτῷ θεὸς καὶ* ⌜*αὐτὸς ἔσται μοι υἱός*⌝. **8** τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις ⊤ ○καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ φαρμάκοις καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς ⌜ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ⌜ὁ θάνατος ὁ δεύτερος⌝. 66

15,7! 15,1! 19,7!

9 Καὶ ἦλθεν εἷς ○ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας ⌜τῶν γεμόντων⌝ ○¹τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δείξω σοι ⌜τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου⌝. **10** καὶ ἀπ- 67

3 ⌜ εσκηνωσεν ℵ* 1611. 2050 *pc* gig vg^{mss} sy^{h} | ⌜¹ λαος P 051^{s}. 1006. 1611. 1841. 1854. 2062^{com} $\mathfrak{M}^{K}$ lat sy ¦ *txt* ℵ A 046. 2030. 2050. 2053. 2062^{txt}. 2329 $\mathfrak{M}^{A}$ ar; Ir^{lat} | ⌜† *1–3* $\mathfrak{M}^{K}$ gig ¦ *3 1 2* ℵ 1 *al* sin; Aug ¦ *3 1 2 5 4* 051^{s}. (1854) $\mathfrak{M}^{A}$ ¦ *1–3 5* 1006. 1611. 1841 *pc* ¦ *txt* A 2030. 2050. 2053(txt. 2062). 2329 *al* vg; Ir^{lat} • **4** ⊤ο θεος A 1. 1006. 1841 *al* vg; Apr ¦ απ αυτων $\mathfrak{M}^{K}$ | ⌜απο 051^{s} $\mathfrak{M}$; Ir^{lat} ¦ *txt* ℵ A 1841 *pc* | ○ ℵ 2050. 2329 *pc* | □ ℵ 2030 *pc* | ⌜ *1 3 4* A 051^{s}. 1006. 1611. 1841. 2030. 2053. 2062. 2329. 2377 $\mathfrak{M}^{A}$ ¦ *2 3 4* ℵ^{1} *pc*; Aug ¦ ετι τα προβατα ℵ* ¦ τα γαρ πρωτα 94 *pc* gig ¦ *txt* 1. 1854. 2050 $\mathfrak{M}^{K}$ ar sin vg^{ww} sy^{h}; Ir^{lat} | ⌜-θεν ℵ 1854. 2050. 2053. 2062. 2329 $\mathfrak{M}^{K}$ ¦ παρηλθον 1611 *pc* sy^{ph} • **5** ○ $\mathfrak{M}^{K}$; Ir^{lat} Apr | ⌜ λεγει 1854. 2030. 2377 *pc* | ⌜καινοποιω 051^{s}. 2030. 2377 $\mathfrak{M}^{A}$ | ⊤μοι ℵ 051^{s}. 1006. 1841^{vid}. 2050 $\mathfrak{M}^{A}$ ar vg^{cl} sy^{ph} co | ⊤ του θεου 1854. (2329) $\mathfrak{M}^{K}$ sy^{h**} • **6** ⌜ λεγει ℵ *pc* | ⌜† *1 2 pc* (*?*) ¦ γεγονα (– ℵ^{2}) εγω (– 1 $\mathfrak{M}^{K}$) ℵ 051^{s} $\mathfrak{M}$ sy^{h} sa ¦ *txt* A 1006. 1841. 2053. 2062 *pc* (latt) sy^{ph} | ⊤και $\mathfrak{M}^{K}$ | ⌜ αυτω $\mathfrak{M}^{K}$ | □ A • **7** ⌜ δωσω αυτω $\mathfrak{M}^{K}$ sy^{hmg} | ⌜ αυτων A 1854. 2030. 2377 $\mathfrak{M}^{A}$ sin vg^{ms}; (Tert) | ⌜ *2–4* A 1006. 1841 *pc* sa ¦ αυτοι εσονται μοι υιοι 051^{s}. 1854. 2030. 2377 $\mathfrak{M}^{A}$; (Tert) • **8** ⊤και αμαρτωλοις 1854. 2329 $\mathfrak{M}^{K}$ sy$^{ph\,h**}$ | ○ 051^{s} $\mathfrak{M}^{A}$ | ⌜ψευσταις A | ⌜ *3 4 2* 051^{s}. 1854. 2030. 2377 $\mathfrak{M}^{A}$ ¦ *2* P • **9** ○ 051^{s}. 1006 $\mathfrak{M}^{A}$ | ⌜τας (– $\mathfrak{M}^{K}$) γεμουσας 1. 1006. 1611. 1841. 1854. 2030. 2377 $\mathfrak{M}^{K}$ latt sy | ○¹ $\mathfrak{M}^{K}$ | ⌜ *1 2 5 6 3 4* 051^{s} $\mathfrak{M}^{A}$ ¦ *3 4 1 2 5 6* 2050 $\mathfrak{M}^{K}$ ¦ *3–6* 2053. 2062 ¦ *txt* ℵ A P 1006. 1611. 1841. 1854. 2030. 2329. 2377 *al* lat sy co; Cyp

ἠνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄρος μέγα ⸢καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν ⸢ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ⸢ἀπὸ τοῦ θεοῦ **11** ⸢ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ⸣, ⸢ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ ⸢¹ὡς λίθῳ⸣ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι. **12** ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα ⸢καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα⸣ καὶ ὀνόματα ⸢⸢ἐπιγεγραμμένα, ἅ ἐστιν ⸢[τὰ ὀνόματα]⸣ τῶν δώδεκα φυλῶν ⸢υἱῶν Ἰσραήλ· **13** ἀπὸ ⸢ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς ⸢καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνες τρεῖς ⸢καὶ ἀπὸ ⸢νότου πυλῶνες τρεῖς ⸢καὶ ἀπὸ δυσμῶν⸣ πυλῶνες τρεῖς. **14** καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ⸢ἔχων θεμελίους δώδεκα καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.

15 Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν ⸢μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς ⸢καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς⸣. **16** καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ⸢ὅσον [καὶ]⸣ τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν ⸢τῷ καλάμῳ ἐπὶ ⸢σταδίων ⸢δώδεκα χιλιάδων⸣, τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος ⸢⸣ ⸢καὶ τὸ ὕψος⸣ αὐτῆς ἴσα ἐστίν. **17** καὶ ⸢ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσεράκοντα τεσσάρων πηχῶν μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου. **18** καὶ ⸢ἡ ἐνδώμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασπις καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ⸢ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ⸣. **19** ⸢οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασπις, ὁ δεύτερος σάπφιρος, ὁ τρίτος χαλ-

Ez 40,1 s · 17,3! · Mt 4,8!
Mt 4,5!
2
23 Is 58,8; 60,1 s. 19 Ez 43,2 ss
12 s: Ez 40,5; 48, 30-35
Is 62,6
Ex 28,21; 39,14
7,4 ‖ L 13,29
H 11,10 E 2,20
11,1 Ez 40,3.5
Ez 43,16
Zch 2,6 Ez 48,16 s
Dt 3,11
11
19 s: Tob 13,17
Is 54,11 s Ex 28,17-20 Ez 28,13

10 ° 1854. 2030. 2377 𝔐ᴬ | ⸢μεγαλην και 051ˢ. 1854. 2030. 2377 𝔐ᴬ | ⸢εκ 2053. 2062 𝔐ᴷ • **11** ▫ A 2062 | ⸢και 2329 𝔐ᴬ t vg^{cl} syᵖʰ; Prim | ▫¹ 051ˢ. 2050 𝔐ᴬ t (syᵖʰ) • **12** ▫ A 051ˢ*. 2030. 2050. 2377 *pc* t | ⸢αυτων ℵ *pc* syᵖʰ | ⸢γεγραμ. ℵ *pc* | ⸢ *2* 1006. 2062 𝔐ᴷ ‖ † – ℵ 051ˢ 𝔐ᴬ t ‖ *txt* A 1611. 1841. 1854. 2030. (2050). 2053. 2329. 2377 *al* | ⸢ των υ. P 051ˢ. 2050 *pc* ‖ του 1006. 1854 𝔐ᴬ ‖ – (1611). 2030. 2062. 2377 *pc* sy ‖ *txt* ℵ A 1841. 2053. 2329 𝔐ᴷ • **13** ⸢-λων 𝔐ᴷ | ° (*ter*) 051ˢ. (1611. 2329) 𝔐ᴬ t vg^{mss}; Prim Bea | ⸢ δυσ. … νοτ. A *pc* vg^{ms} sa • **14** ⸢-χον ℵ² 051ˢ 𝔐 ‖ – ℵ* ‖ *txt* A 1006. 2329. 2377 *pc* • **15** ° 𝔐ᴬ ar bo | ▫ 051ˢ. 1854. 2377 𝔐ᴷ • **16** ⸢† *1* ℵ 051ˢ 𝔐 gig syᵖʰ ‖ *2* 2069 *pc* ‖ *txt* A 1006. 1611. 1841. 2050. 2329 *al* lat syʰ | ⸢εν 051ˢ. 2030. 2377 𝔐ᴬ | ⸢-διους Aᵛⁱᵈ P 1006. 1611. 1841. 1854. 2030. 2050. 2329.,2377 𝔐ᴷ t ‖ διου (!) ℵ² ‖ *txt* ℵ* 051ˢ. 2053ᵛⁱᵈ. 2062 𝔐ᴬ | ⸢ δεκαδυο χ. δωδεκα 1854 𝔐ᴷ | ⸢ αυτης 2050 *pc* (t) syᵖʰ | ▫ 2329 vg^{mss} • **17** ° 1854 𝔐ᴷ • **18** ⸢ην η (– ℵ*) ℵ* 051ˢ 𝔐 lat ‡ *txt* ℵ² A P 1611. 2030. 2053. 2062. 2377 *pc* gig t | ⸢ομοια υ. κ. 051ˢ 𝔐ᴬ ar t; Prim ‖ – 2030. 2377 *pc* vg^{ms} bo^{ms} • **19** ⸢και ℵ* 051ˢ. 2030. 2053. 2062. 2377 𝔐ᴬ t vg^{cl} syᵖʰ.ʰ** bo

κηδών, ὁ τέταρτος σμάραγδος, **20** ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος ⌜σάρδιον, ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἔνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ ἑνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ⌜ἀμέθυστος, **21** καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρῖται, ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου. καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος διαυγής.

22,2

7,15!

11,17!

22,5 Is 60,1.19s; 24,23 ·

11!

Is 60,3.5

Ps 68,30

22 Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ, ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ⊤ ναὸς αὐτῆς ἐστιν καὶ τὸ ἀρνίον. **23** καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης ἵνα φαίνωσιν ⌜αὐτῇ, ἡ γὰρ⌝ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. **24** καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν ⌜τὴν δόξαν αὐτῶν⌝ εἰς αὐτήν, **25** καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, **26** καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν⊤. **27** καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ ⌜[ὁ] ποιῶν⌝ βδέλυγμα καὶ ψεῦδος εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς ⌜τοῦ ἀρνίου⌝.

Is 60,11 · 22,5 Zch 14,7 ·

Is 60,11 Ps 72, 10s

Is 35,8; 52,1 ·

Ez 33,29 · 22,15 ·

3,5! Is 4,3

21,6! Gn 2,10 Ez 47,1 Zch 14,8

Ps 46,5 · J 7,38; Hen 14,19 | 21,21 ·

Gn 2,9 Ez 47,12 · 2,7! PsSal 14,3

22 Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ⊤ ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ ⌜τοῦ θρόνου⌝ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. **2** ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ⌜ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ⌜ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ⌜¹ἕκαστον ⌜²ἀποδιδοῦν ⌜τὸν καρπὸν⌝ αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα ⌜τοῦ ξύλου⌝ εἰς θεραπείαν ○τῶν ἐθνῶν. **3** καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ⌜ἔτι. καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ⌜λατρεύσουσιν αὐ-

68

Joel 1,14 𝔊 Jr 3, 17 | Zch 14,11

3,21

7,15

20 ⌜-διος 051ˢ 𝔐ᴬ (ar t); Prim | ⌜-υσος ℵ² 𝔐 | -υστινος ℵ* 2053. 2062 *pc* | *txt* A P 046. 1611. 2030. 2329. 2377 *al* • **22** ⊤ο A *pc* • **23** ⌜εν αυ., η γ. ℵ² 051ˢ. 2030. 2377 *pc* ar vg bo; Apr | , αυτη γαρ η 1611. 1854 𝔐ᴷ • **24** ⌜ (26) τ. δοξ. και την τιμην αυ. 2053 *pc* vg; Apr | αυτω δοξ. και τιμ. των εθνων 1611. 1854 𝔐ᴷ (bo) • **26** ⊤ινα εισελθωσιν 1611. 1854. 2329 𝔐ᴷ • **27** ⌜*2* ℵ² A 1006. 1841. (2030). 2050. 2329. (2377) *al* | ποιουν 046. 051ˢ. 1611ˢ. 2053. 2062 𝔐ᴬ gig; Apr | *txt* (ℵ*) 1854 𝔐ᴷ; Ambr | ⌜ του ουρανου ℵ

¶ **22,1** ⊤καθαρον 051ˢ. 2030. 2377 𝔐ᴬ | ⌜*2* ℵ | τ. στοματος 1611ˢ. 2329 *pc* syʰᵐᵍ • **2** ⌜ εντευθεν 051ˢ. 2030. 2050. 2377 𝔐ᴬ syᵖʰ | εκει 2062 *pc* | ⌜ ποιων A *pc* | ⌜¹ ενα εκ. 051ˢ 𝔐ᴬ | εκαστος 1611ˢ. 1854 *al* ; εκαστω 046 *pc* | ⌜²-διδους ℵ 051ˢ. 1611ˢ. 1854. 2050 𝔐ᴷ | ⌜*2* 1 *pc* | τους -ους ℵ 2030. 2377 *pc* syᵖʰ | ⌜ των -ων ℵ | ○ ℵ 2053. 2062 *pc* • **3** ⌜εκει 051ˢ. 2329 𝔐ᴬ syᵖʰ | –ℵ* | ⌜-ευουσιν 046. 1611ˢ. 1854. 2062 *pc*

τῷ **4** καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ⊤ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. **5** καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ⌜ἔτι καὶ ⌜οὐκ ἔχουσιν χρείαν⌝ ⌜φωτὸς λύχνου καὶ ⌜¹φωτὸς ⁰ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτίσει ⁰¹ἐπ' αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ps 17,15; 42,3 Mt 5,8 | 14,1! | 21,25! | 21,23! | Is 60,19 | 5,10! Dn 7,18.27

6.1 **6** Καὶ ⌜εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, καὶ ⁰ὁ κύριος ὁ θεὸς τῶν ⌜πνευμάτων τῶν⌝ προφητῶν ἀπέστειλεν ⊤ τὸν ἄγγελον αὐτοῦ □δεῖξαι τοῖς δούλοις 70 αὐτοῦ⌝ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. **7** ⁰καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

19,9; 21,5 | Nu 27,16 Θ 1K 14,32 | 1,1! Dn 2,28s.45 | 3,11! Is 40,10 | 1,3! · 18!s

(70) **8** Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ⌜ἀκούων καὶ βλέπων⌝ ταῦτα. καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ⌜ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. **9** καὶ λέγει μοι· ὅρα μή⊤· σύνδουλός σού εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν ⁰καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους ⊤ τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον.

1,9 · 1J 1,1-3 | *8s:* 19,10!

71 **10** Καὶ λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ⌜ὁ καιρὸς γὰρ⌝ ἐγγύς ἐστιν. **11** ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι □καὶ ὁ ῥυπαρὸς ⌜ῥυπανθήτω ἔτι⌝, καὶ ὁ δίκαιος ⌜δικαιοσύνην ποιησάτω⌝ ἔτι καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι.

10,4! · 18!s | 1,3 | Ez 3,27 Dn 12,10 | Is 56,1

12 ⊤ Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ ⌜ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ⌜ἐστὶν αὐτοῦ. **13** ἐγὼ

3,11! · Is 40,10 | 2,23! Ps 28,4 Jr 17,10

4 ⊤και ℵ • **5** ⌜εκει 051ˢ. 2377ᵛ.ˡ. 𝔐ᴬ syᵖʰ | – 1611ˢ. 1854 𝔐ᴷ | *txt* ℵ A P 1006. 1841. 2030. 2050. 2053. 2062. 2329. 2377* *pc* latt syʰ co | ⌜ουχ εξουσιν χρ. A 1006. 1841. 2050. 2053. 2062. 2329 *pc* gig vg; Ambr Prim | ου χρεια 1611ˢ. 1854 𝔐ᴷ | ⌜ φως 2030. 2050. 2053. 2062. 2329. 2377 *pc* | – 051ˢ 𝔐 ar; Ambr | *txt* ℵ A 1006. 1841 *pc* syʰ *et* ⌜¹φως A P 051ˢ. 2030. 2050. 2053. 2062. 2329. 2377 *al* | *txt* ℵ 𝔐 syʰ | ⁰ 1611ˢ. 1854 𝔐ᴷ | ⁰¹ 051ˢ 𝔐 lat sy | *txt* ℵ A 1006. 1841. 2030. 2050. 2329. 2377 *pc* gig syʰᵐᵍ; Ambr Prim • **6**⌜ λεγει 1611ˢ. 1854 𝔐ᴷ | ⁰ 051ˢ 𝔐 | *txt* ℵ A 1611ˢ. 1841. 2053. 2062. 2329 *pc* | ⌜αγιων 051ˢ ᵛ.ˡ. 𝔐ᴬ | πν. και των 2030. 2377 *pc* | ⊤με ℵ* 1006. 1841 *pc* syʰ** sa | □ 1854 *al* • **7** ⁰ 051ˢ. 2053. 2062 𝔐ᴬ t; Prim Bea • **8** ˢ ℵ 1006. 1841. 2329 𝔐ᴬ vgᵐˢ syᵖʰ bo; Prim | ⌜-επον A 2053. 2062. 2329 *pc* | ειδον 1611ˢ. 1854 𝔐ᴷ • **9** ⊤ποιησης 1006. 1841 *pc* latt; Cyp | ⁰ 𝔐ᴬ; Prim | ⊤ (10) της προφητειας 2020 ar vgᶜˡ; (Tyc) • **10** ⌜οτι ο κ. 2377 𝔐ᴬ; Cyp Tyc Prim • **11** □ A 2030. 2050. 2062ᵛⁱᵈ *pc* | ⌜ρυπαρευθητω 𝔐 | *txt* ℵ 1854 *pc* | ⌜ δικαιωθητω 2020 *pc* t vgᶜˡ bo • **12** ⊤και 1611ˢ. 2030 𝔐ᴬ vgᵐˢˢ | ⌜-δοθηναι ℵ* *pc* | ⌜ εσται (ˢ 1611ˢ. 2329 𝔐ᴬ) 𝔐; Bea | *txt* ℵ A (2030) *pc*

1,8! · 1,17! · 21,6 τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ⸢ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος⸣.

1,3! · 7,14! **14** Μακάριοι οἱ ⸢πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν⸣, ἵνα
2,7! ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς
Ps 118,19s | Ph 3,2 πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. **15** ἔξω οἱ κύνες καὶ
21,8.27 E 5,5! οἱ φάρμακοι καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλο-
R 1,29! 1J 1,6 λάτραι καὶ πᾶς ⸢φιλῶν καὶ ποιῶν⸣ ψεῦδος.

1,1 Mt 3,1 **16** Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆ- *(72.*
5,5! σαι ὑμῖν ταῦτα ⸢ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ
R 1,3! · 2,28! Nu 24,17 τὸ γένος Δαυίδ, ⸣ ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός.
2,7 · 21,2.9 **17** Καὶ ᵒτὸ πνεῦμα καὶ ᵒἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου. καὶ
21,6! Is 55,1 J 7,37 ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων
λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

7.10; 1,3 **18** Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ ᵒτῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους *72*
18s: Dt 4,2; 13,1 τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ'
15,1! Dt 29,19 αὐτά, ἐπιθήσει ⸢ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν⸣ τὰς ᵀ πληγὰς τὰς
γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, **19** καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ
ἀπὸ τῶν λόγων ᵀ τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης,
2,7! ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς
Mt 4,5! καὶ ᵒἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ
βιβλίῳ τούτῳ.

3,11! **20** Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔρχομαι ταχύ. ᵒἈ-
1K 11,26; 16,22 μήν, ᵀ ἔρχου κύριε Ἰησοῦ ᵀ.

2Th 3,18! **21** Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ⸢Ἰησοῦ μετὰ ⸢πάντων. ᵀ

13 ⸢ *7 8 10 1–5* (2030). 2377 𝔐ᴬ | *2 3 5–10* A (2053. 2062 *pc*) • **14** ⸢ποιουντες τας εντολας αυτου 𝔐 gig sy bo; (Tert) *txt* ℵ A 1006. 1841. 2050. 2053. 2062 *pc* vgˢᵗ sa; Fulg Apr • **15** ⸢ *3 2 1* ℵ 046 *pc* gig sa | ο φ. κ. π. 051ˢ. 2030. 2050 𝔐ᴬ • **16** ⸢εν A 1006. 1841. 2329 *al* | – 051ˢ 𝔐ᴬ; Prim | ᵀκαι 051ˢ. 2030. 2050 𝔐ᴬ ar syᵖʰ • **17** ᵒ *bis* ℵ • **18** ᵒ 051ˢ. 2377 𝔐ᴬ | ⸢ *3 4 1 2* ℵ 051ˢ. 2030. (2050). 2377 𝔐ᴬ; Ambr Apr | *1 2* A* | ᵀεπτα 046. 051ˢ. 2377 𝔐ᴬ • **19** ᵀτουτων ℵ *pc* (ar) | ᵒ A *pc* bo • **20** ᵒ ℵ 2030. 2050. 2329 *pc* gig syᵖʰ co; Prim Bea | ᵀναι 051ˢ. 1854. 2030. 2050. 2377 𝔐ᴷ; Prim | ⸢ Χριστε ℵ² 1611ˢ. 2030. 2050 𝔐ᴬ bo; Prim Bea | Χρ. μετα των αγιων σου (*et om. vs* 21) 2329 • **21** ⸢ Ι. Χριστου 051ˢ 𝔐 syʰ | ημων Ι. Χρ. 2067 *pc* lat syᵖʰ | *txt* ℵ A 1611ˢ. 2053. 2062 *pc* | ⸢ των αγιων ℵ gig | π. τ. αγιων (+ αυτου 2030 syᵖʰ) 051ˢ 𝔐 sy co | π. (η)μων 2050 *pc* ⸣ *txt* A vg; Bea | ⸢αμην ℵ 051ˢ 𝔐 vgᶜˡ sy co | *txt* A 1006. 1841 *pc* ar gig vgˢᵗ

APPENDICES

I. CODICES GRAECI ET LATINI

II. VARIAE LECTIONES MINORES

III. EDITIONUM DIFFERENTIAE

IV. LOCI CITATI VEL ALLEGATI

V. SIGNA, SIGLA, ABBREVIATIONES

I. CODICES GRAECI ET LATINI IN HAC EDITIONE ADHIBITI

A. CODICES GRAECI

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
*$\mathfrak{P}^{1}$	III	Philadelphia, Univ. of Penns., Univ. Mus. of Arch. and Anthr., Egypt. Sect., E 2746; P. Oxy. 2	Mt 1,1-9.12.14-20
*$\mathfrak{P}^{2}$	VI	Firenze, Mus. Egizio, Inv. 7134	J 12,12-15
*$\mathfrak{P}^{3}$	VI/VII	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 2323	L 7,36-45; 10,38-42
*$\mathfrak{P}^{4}$	III	Paris, Bibl. Nat., Suppl. Gr. 1120	L 1,58-59; 1,62-2,1.6-7; 3,8-4,2.29-32.34-35; 5,3-8; 5,30 6,16
*$\mathfrak{P}^{5}$	III	London, Brit. Libr., Inv. 782. 2484; P. Oxy. 208. 1781	J 1,23-31.33-40; 16,14-30; 20,11-17.19-20.22-25
*$\mathfrak{P}^{6}$	IV	Strasbourg, Bibl. Nat. et Univ., P. Copt. 379. 381. 382. 384	J 10,1-2.4-7.9-10; 11,1-8.45-52
*$\mathfrak{P}^{7}$	III-IV(?)	Kiev, Centr. Nauč. Bibl., F. 301 (KDA) 553 p	L 4,1-3
*$\mathfrak{P}^{8}$	IV	Berlin, Staatl. Mus., Inv. 8683	Act 4,31-37; 5,2-9; 6,1-6.8-15
*$\mathfrak{P}^{9}$	III	Cambridge (Mass.), Harvard Univ., Semit. Mus., Inv. 3736; P. Oxy. 402	1J 4,11-12.14-17
*$\mathfrak{P}^{10}$	IV	Cambridge (Mass.), Harvard Univ., Semit. Mus., Inv. 2218; P. Oxy. 209	R 1,1-7
*$\mathfrak{P}^{11}$ ($^{+14?}$)	VI	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 258 A	1K 1,17-22; 2,9-12.14; 3,1-3.5-6; 4,3-5,5.7-8; 6,5-9. 11-18; 7,3-6.10-14
*$\mathfrak{P}^{12}$	III	New York, Pierpont Morgan Libr., Pap. G. 3	H 1,1
*$\mathfrak{P}^{13}$	III/IV	London, Brit. Libr., Inv. 1532v; P. Oxy. 657; Kairo, Egyptian Museum, PSI 1292	H 2,14 5,5; 10,8-22; 10,29-11,13; 11,28 12,17
*$\mathfrak{P}^{14}$ ($^{+11?}$)	VI	Sinai, Katharinen-Kl., P. Sinai II, Harris 14	1K 1,25-27; 2,6-8; 3,8-10.20
*$\mathfrak{P}^{15}$	III	Kairo, Egyptian Mus., JE 47423; P. Oxy. 1008	1K 7,18–8,4
*$\mathfrak{P}^{16}$	III/IV	Kairo, Egyptian Mus., JE 47424; P. Oxy. 1009	Ph 3,10-17; 4,2-8

*$\mathfrak{P}^{117}$	IV	Cambridge, Univ. Libr., Add. Mss. 5893; P. Oxy. 1078	H 9,12-19
*$\mathfrak{P}^{118}$	III/IV	London, Brit. Libr., Inv. 2053v; P. Oxy. 1079	Ap 1,4-7
*$\mathfrak{P}^{119}$	IV/V	Oxford, Bodl. Libr., Gr. bibl. d. 6 (P); P. Oxy. 1170	Mt 10,32 11,5
*$\mathfrak{P}^{120}$	III	Princeton, Univ. Libr., P. Princ. Am 4117; P. Oxy. 1171	Jc 2,19–3,9
*$\mathfrak{P}^{121}$	IV/V	Allentown, Muhlenberg Coll., Theol. Pap. 3; P. Oxy. 1227	Mt 12,24-26.32-33
*$\mathfrak{P}^{122}$	III	Glasgow, Univ. Libr., Ms. Gen. 1026/13; P. Oxy. 1228	J 15,25–16,2.21-32
*$\mathfrak{P}^{123}$	III	Urbana, Univ. of Illinois, G. P. 1229; P. Oxy. 1229	Jc 1,10-12.15-18
*$\mathfrak{P}^{124}$	IV	Newton Centre, Andover Newton Theol. School, F. Trask Libr., OP 1230; P. Oxy. 1230	Ap 5,5-8; 6,5-8
*$\mathfrak{P}^{125}$	IV	Berlin, Staatl. Mus., Inv. 16388	Mt 18,32-34; 19,1-3.5-7.9-10
*$\mathfrak{P}^{126}$	ca. 600	Dallas, Southern Meth. Univ., Bridwell Libr.; P. Oxy. 1354	R 1,1-16
*$\mathfrak{P}^{127}$	III	Cambridge, Univ. Libr., Add. Mss. 7211; P. Oxy. 1355	R 8,12-22.24-27; 8,33–9,3.5-9
*$\mathfrak{P}^{128}$	III	Berkeley, Pacific School of Rel., Palestine Inst. Museum, Pap. 2; P. Oxy. 1596	J 6,8-12.17-22
*$\mathfrak{P}^{129}$	III	Oxford, Bodl. Libr., Gr. bibl. g. 4 (P); P. Oxy. 1597	Act 26,7-8.20
*$\mathfrak{P}^{130}$	III	Gent, Univ., Centr. Bibl., Inv. 61; P. Oxy. 1598	1Th 4,12-13.16-17; 5,3.8-10.12-18.25-28; 2Th 1,1-2
*$\mathfrak{P}^{131}$	VII	Manchester, J. Rylands Univ. Libr., Gr. P. 4; P. Ryl. 4	R 12,3-8
*$\mathfrak{P}^{132}$	ca. 200	Manchester, J. Rylands Univ. Libr., Gr. P. 5; P. Ryl. 5	Tt 1,11-15; 2,3-8
*$\mathfrak{P}^{133}$ [$^{+58}$]	VI	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 17973. 26133. 35831 [= $\mathfrak{P}^{58}$]; 39783	Act 7,6-10.13-18; 15,21-24.26-32
*$\mathfrak{P}^{134}$	VII	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 39784	1K 16,4-7.10; 2K 5,18-21; 10,13-14; 11,2.4.6-7
*$\mathfrak{P}^{135}$	IV(?)	Firenze, Bibl. Medicea Laurenziana; PSI 1	Mt 25,12-15.20-23
*$\mathfrak{P}^{136}$	VI	Firenze, Bibl. Medicea Laurenziana; PSI 3	J 3,14-18.31-32.34-35
*$\mathfrak{P}^{137}$	III/IV	Ann Arbor, Univ. of Michigan, Inv. 1570; P. Mich. 137	Mt 26,19-52
*$\mathfrak{P}^{138}$	ca. 300	Ann Arbor, Univ. of Michigan, Inv. 1571; P. Mich. 138	Act 18,27–19,6.12-16
*$\mathfrak{P}^{139}$	III	Rochester, Ambrose Swasey Libr., Inv. 8864; P. Oxy. 1780	J 8,14-22

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
*𝔓40	III	Heidelberg, Inst. für Papyrologie der Univ., P. Heid. Inv. G. 645	R 1,24-27; 1,31 2,3; 3,21–4,8; 6,4-5.16; 9,16-17.27
*𝔓41	VIII	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. K. 7377. 7384. 7396. 7426. 7541 48. 7731. 7912. 7914	Act 17,28–18,2.17-18.22-25.27; 19,1-4.6-8.13-16.18-19; 20,9-13.15-16.22-24.26-38; 21,1-4.26-27; 22,11-14.16-17 L 1,54-55; 2,29-32
*𝔓42	VII/VIII	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. K. 8706	
*𝔓43	VI/VII	London, Brit. Libr., Inv. 2241	Ap 2,12-13; 15,8–16,2
*𝔓44	VI/VII	New York, Metropol. Mus. of Art, Dep. of Egypt. Art, Inv. 14. 1. 527	Mt 17,1-3.6-7; 18,15-17.19; 25,8-10; J 9,3-4; 10,8-14; 12,16-18
*𝔓45	III	Dublin, Chester Beatty Libr., P. Chester Beatty I; Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 31974	Mt 20,24-32; 21,13-19; 25,41-26,39; Mc 4,36-40; 5,15-26; 5,38 6,3.16-25.36-50; 7,3-15; 7,25 8,1.10-26; 8,34–9,9.18-31; 11,27–12,1.5-8.13-19.24-28; L 6,31-41; 6,45 7,7; 9,26-41; 9,45 10,1.6-22; 10,26–11,1.6-25.28-46; 11,50–12,12.18-37; 12,42–13,1.6-24; 13,29–14,10.17-33; J 4,51.54; 5,21.24; 10,7-25; 10,30–11,10.18-36.42-57; Act 4,27-36; 5,10-21.30-39; 6,7 7,2.10-21.32-41; 7,52-8,1.14-25; 8,34 9,6.16-27; 9,35 10,2.10-23.31-41; 11,2-14; 11,24 12,5.13-22; 13,6-16.25-36; 13,46 14,3.15-23; 15,2-7.19-27; 15,38 16,4.15-21.32-40; 17,9-17
*𝔓46	ca. 200	Dublin, Chester Beatty Libr., P. Chester Beatty II; Ann Arbor, Univ. of Michigan, Inv. 6238	R 5,17 6,3.5-14; 8,15-25.27-35; 8,37 9,32; 10,1 11,22.24-33; 11,35 15,9; 15,11 16,27; 1K 1,1–9,2; 9,4 14,14; 14,16 15,15; 15,17 16,22; 2K 1,1–11,10.12-21; 11,23 13,13; G 1,1-8; 1,10 2,9.12-21; 3,2-29; 4,2-18; 4,20-5,17; 5,20-6,8.10-18; E 1,1 2,7; 2,10–5,6; 5,8–6,6.8-18.20-24; Ph 1,1.5-15.17-28; 1,30 2,12.14-27; 2,29 3,8.10-21; 4,2-12.14-23; Kol 1,1-2.5-13.16-24; 1,27 2,19; 2,23–3,11.13-24; 4,3-12.16-18; 1Th 1,1; 1,9–2,3; 5,5-9.23-28; H 1,1–9,16; 9,18–10,20.22-30; 10,32 13,25

*$\mathfrak{P}^{47}$	III	Dublin, Chester Beatty Libr., P. Chester Beatty III	Ap 9,10–11,3; 11,5–16,15; 16,17–17,2
*$\mathfrak{P}^{48}$	III	Firenze, Bibl. Medicea Laurenziana; PSI 1165	Act 23,11-17.25-29
*$\mathfrak{P}^{49}$	III	New Haven, Yale Univ. Libr., P. Yale I 2 + II 86	E 4,16-29; 4,32–5,13
*$\mathfrak{P}^{50}$	IV/V	New Haven, Yale Univ. Libr., P. Yale I 3	Act 8,26-32; 10,26-31
*$\mathfrak{P}^{51}$	ca. 400	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 2157	G 1,2-10.13.16-20
*$\mathfrak{P}^{52}$	II	Manchester, J. Rylands Univ. Libr., Gr. P. 457	J 18,31-33.37-38
*$\mathfrak{P}^{53}$	III	Ann Arbor, Univ. Libr., Inv. 6652	Mt 26,29-40; Act 9,33–10,1
*$\mathfrak{P}^{54}$	V/VI	Princeton, Univ. Libr., Papyrus Collection, Garrett (former deposit) 7742; P. Princ. 15	Jc 2,16-18.22-26; 3,2-4
*$\mathfrak{P}^{55}$	VI/VII	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 26214	J 1,31-33.35-38
*$\mathfrak{P}^{56}$	V/VI	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 19918	Act 1,1.4-5.7.10-11
*$\mathfrak{P}^{57}$	IV/V	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 26020	Act 4,36–5,2.8-10
[$\mathfrak{P}^{58}$]		vide $\mathfrak{P}^{33}$	
*$\mathfrak{P}^{59}$	VII	New York, Pierpont Morgan Libr.; P. Colt 3	J 1,26.28.48.51; 2,15-16; 11,40-52; 12,25.29.31.35; 17,24-26; 18,1-2.16-17.22; 21,7.12-13.15.17-20.23
*$\mathfrak{P}^{60}$	VII	New York, Pierpont Morgan Libr.; P. Colt 4	J 16,29-30; 16,32–17,6.8-9.11-15.18-25; 18,1-2.4-5.7-16.18-20.23-29.31-37.39-40; 19,2-3.5-8.10-18.20.23-26
*$\mathfrak{P}^{61}$	ca. 700	New York, Pierpont Morgan Libr.; P. Colt 5	R 16,23-27; 1K 1,1-2.4-6; 5,1-3.5-6.9-13; Ph 3,5-9.12-16; Kol 1,3-7.9-13; 4,15; 1Th 1,2-3; Tt 3,1-5.8-11.14-15; Phm 4-7
*$\mathfrak{P}^{62}$	IV	Oslo, Univ. Bibl., P. Osloensis 1661	Mt 11,25-30
*$\mathfrak{P}^{63}$	ca. 500	Berlin, Staatl. Mus., P. 11914	J 3,14-18; 4,9-10
*$\mathfrak{P}^{64}$	ca. 200	Oxford, Magdalen Coll., Gr. 17; Barcelona, Fundació Sant Lluc Evang., P. Barc. 1 [= $\mathfrak{P}^{67}$]	Mt 3,9.15; 5,20-22.25-28; 26,7-8.10.14-15.22-23.31-33
[$\mathfrak{P}^{65}$]			
*$\mathfrak{P}^{65}$	III	Firenze, Ist. Pap. «G. Vitelli»; PSI 1373	1Th 1,3–2,1.6-13
*$\mathfrak{P}^{66}$	ca. 200	Cologny, Bibl. Bodmer., P. Bodmer II; Dublin, Chester Beatty Libr., P. Chester Beatty s. n.; Köln, Inst. für Altertumskunde, Inv. Nr. 4274/4298	J 1,1–6,11; 6,35–14,26.29-30; 15,2-26; 16,2-4.6-7; 16,10–20,20.22-23; 20,25–21,9
[$\mathfrak{P}^{67}$]		vide $\mathfrak{P}^{64}$	
*$\mathfrak{P}^{68}$	VII(?)	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 258 B	1K 4,12-17; 4,19–5,3

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
*$\mathfrak{P}^{69}$	III	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 2383	L 22,41.45-48.58-61
*$\mathfrak{P}^{70}$	III	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 2384; Firenze, Ist. Pap. «G. Vitelli», PSI inv. CNR 419, 420	Mt 2,13-16; 2,22–3,1; 11,26-27; 12,4-5; 24,3-6.12-15
*$\mathfrak{P}^{71}$	IV	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 2385	Mt 19,10-11.17-18
*$\mathfrak{P}^{72}$	III/IV	Cologny, Bibl. Bodmer., P. Bodmer VII; Città del Vaticano, Bibl. Vat., P. Bodmer VIII	1P 1,1–5,14; 2P 1,1–3,18; Jd 1-25
*$\mathfrak{P}^{73}$	VII	Cologny, Bibl. Bodmer., P. Bodmer L	Mt 25,43; 26,2-3
*$\mathfrak{P}^{74}$	VII	Cologny, Bibl. Bodmer., P. Bodmer XVII	Act 1,2-5.7-11.13-15.18-19.22-25; 2,2-4; 2,6 3,26; 4,2-6.8-27; 4,29–27,25; 27,27 28,31; Jc 1,1-6.8-19. 21-23.25; 1,27–2,3.5-15.18-22; 2,25 3,1.5-6.10-12.14; 3,17–4,8.11-14; 5,1-3.7-9.12-14.19-20; 1P 1,1-2.7-8. 13.19-20.25; 2,6-7.11-12.18.24; 3,4-5; 2P 2,21; 3,4. 11.16; 1J 1,1.6; 2,1-2.7.13-14.18-19.25-26; 3,1-2.8.14. 19-20; 4,1.6-7.12.16-17; 5,3-4.9-10.17; 2J 1.6-7.13; 3J 6.12; Jd 3.7.12.18.24
*$\mathfrak{P}^{75}$	III	Cologny, Bibl. Bodmer., P. Bodmer XIV. XV	L 3,18-22; 3,33 4,2; 4,34–5,10; 5,37–6,4; 6,10–7,32. 35-39.41-43; 7,46 9,2; 9,4–17,15; 17,19 18,18; 22,4 fin.; J 1,1–11,45.48-57; 12,3–13,10; 14,8–15,10
*$\mathfrak{P}^{76}$	VI	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 36102	J 4,9.12
*$\mathfrak{P}^{77}$	II/III	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 2683. 4405	Mt 23,30-39
*$\mathfrak{P}^{78}$	III/IV	Oxford, Ashmolean Mus ; P. Oxy. 2684	Jd 4-5.7-8
*$\mathfrak{P}^{79}$	VII	Berlin, Staatl. Mus., P. 6774	H 10,10-12.28-30
*$\mathfrak{P}^{80}$	III	Barcelona, Fundació Sant Lluc Evang., P. Barc. 83	J 3,34
*$\mathfrak{P}^{81}$	IV	Trieste, S. Daris, Inv. 20	1P 2,20–3,1.4-12
*$\mathfrak{P}^{82}$	IV/V	Strasbourg, Bibl. Nat. et Univ., P. Gr. 2677	L 7,32-34.37-38
*$\mathfrak{P}^{83}$	VI	Louvain, Bibl. de l'Univ., P. A. M. Kh. Mird 16. 29	Mt 20,23-25.30-31; 23,39–24,1.6
*$\mathfrak{P}^{84}$	VI	Louvain, Bibl. de l'Univ., P. A. M. Kh. Mird 4. 11. 26. 27	Mc 2,2-5.8-9; 6,30-31.33-34.36-37.39-41; J 5,5; 17, 3.7-8
*$\mathfrak{P}^{85}$	IV/V	Strasbourg, Bibl. Nat. et Univ., P. Gr. 1028	Ap 9,19–10,1.5-9

*$\mathfrak{P}^{86}$	IV	Köln, Univ., Inst. für Altertumskunde, Inv. Nr. 5516	Mt 5,13-16.22-25
*$\mathfrak{P}^{87}$	III	Köln, Univ., Inst. für Altertumskunde, Inv. Nr. 12	Phm 13-15.24-25
*$\mathfrak{P}^{88}$	IV	Milano, Univ. Cattolica, P. Med. Inv. 69. 24	Mc 2,1-26
*$\mathfrak{P}^{89}$	IV	Firenze, Bibl. Medicea Laurenziana, PL III/292	H 6,7-9.15-17
*$\mathfrak{P}^{90}$	II	Oxford, Ashmolean Mus. 65 6 B. 32/M (3- 5)a; P. Oxy. 3523	J 18,36–19,1: 19,2-7
*$\mathfrak{P}^{91}$	III	Sydney, Macquarie Univ., inv. 360; Milano, Ist. di Pap. dell' Univ., P. Mil. Vogl. inv. 1224	Act 2,30-37; 2,46–3,2
*$\mathfrak{P}^{92}$	III/IV	Kairo, Egyptian Mus., PNarmuthis 69.39a.229a	E 1,11-13.19-21; 2Th 1,4-5.11-12
*$\mathfrak{P}^{93}$	V	Firenze, Ist. Pap. «G. Vitelli», PSI inv. 108	J 13,15-17
*$\mathfrak{P}^{94}$	V/VI	Kairo, Egyptian Mus., P. Cair. 10730	R 6,10-13.19-22
*$\mathfrak{P}^{95}$	III	Firenze, Bibl. Medicea Laur., PL II/31	J 5,26-29.36-38
*$\mathfrak{P}^{96}$	VI	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. K 7244	Mt 3,13-15
*$\mathfrak{P}^{97}$	VI/VII	Dublin, Chester Beatty Libr., P. Chester Beatty XVII	L 14,7-14
*$\mathfrak{P}^{98}$	II(?)	Kairo, Institut Français d'Archéologie Orientale, P. IFAO inv. 237b	Ap 1,13-20
*$\mathfrak{P}^{99}$	ca. 400	Dublin, Chester Beatty Libr., P. Chester Beatty Ac. 1499, fol. 11–14	R 1,1; 2K 1,3-6; 1,6-17; 1,20-24; 2,1-9; 2,9–5,13; 5,13–6,3; 6,3–8,13; 8,14-22; 9,2 11,8; 11,9-23; 11,26–13,11; G 1,4-11; 1,18–6,15; 1,14–2,4; 2,4–3,19; 3,19–4,9; E 1,4 2,21; 1.22(?); 3,8 6,24
*$\mathfrak{P}^{100}$	III/IV	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4449	Jc 3,13–4,4; 4,9–5,1
*$\mathfrak{P}^{101}$	III	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4401	Mt 3,10-12; 3,16–4,3
*$\mathfrak{P}^{102}$	III/IV	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4402	Mt 4,11-12; 4,22-23
*$\mathfrak{P}^{103}$	II/III	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4403	Mt 13,55-56; 14,3-5
*$\mathfrak{P}^{104}$	II	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4404	Mt 21,34-37; 21,43-45(?)
*$\mathfrak{P}^{105}$	V/VI	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4406	Mt 27,62-64; 28,2-5
*$\mathfrak{P}^{106}$	III	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4445	J 1,29-35; 1,40-46
*$\mathfrak{P}^{107}$	III	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4446	J 17,1-2; 17,11
*$\mathfrak{P}^{108}$	III	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4447	J 17,23-24; 18,1-5
*$\mathfrak{P}^{109}$	III	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4448	J 21,18-20; 21,23-25
*$\mathfrak{P}^{110}$	IV	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4494	Mt 10,13-15; 10,25-27

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
*𝔓[111]	III	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4495	L 17,11-13; 17,22-23
*𝔓[112]	V	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4496	Act 26,31-32; 27,6-7
*𝔓[113]	III	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4497	R 2,12-13; 2,29
*𝔓[114]	III	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4498	H 1,7-12
*𝔓[115]	III/IV	Oxford, Ashmolean Mus.; P. Oxy. 4499	Ap 2,1-3.13-15.27-29; 3,10-12; 5,8-9; 6,4-6; 8,3-8.11 9.5.7-16.18–10,4.8; 11,5.8-15.18 12,6.9-10.12-17; 13,1[4]3.6-12.13-16.17–14,3.5-7.10-11.14-16.18 15.1.5-7
*𝔓[116]	VI/VII	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 42417	H 2,9-11; 3,3-6
*ℵ 01	IV	London, Brit. Libr., Add. 43725	eapr
*A 02	V	London, Brit. Libr., Royal 1 D. VIII	eapr (vac. Mt 1,1 25,6; J 6,50 8,52; 2K 4,14 12,6)
*B 03	IV	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 1209	eap (vac 1T–Phm; H 9,14-fin.)
*C 04	V	Paris, Bibl. Nat., Gr. 9	eapr (vac Mt 1,1-2; 5,15–7,5; 17,26 18,28; 22,21-23,17; 24,10-45; 25,30–26,22; 27,11-46; 28,15-fin.; Mc 1,1-17; 6,32 8,5; 12,30–13,19; L 1,1-2; 2,5-42; 3,21 4,25; 6,4-36; 7,17–8,28; 12,4-19.42; 20,28 21,20; 22,19 23,25; 24,7-45; J 1,1-3; 1,41–3,33; 5,17 6,38; 7,3 8,34; 9,11–11,7; 11,47 13,7; 14,8 16,21; 18,36–20,25; Act 1,1-2; 4,3–5,34; 6,8; 10,43 13,1; 16,37 20,10; 21,31 22,20; 23,18 24,15; 26,19 27,16; 28,5-fin.; R 1,1-2; 2,5-3,21; 9,6 10,15; 11,31 13,10; 1K 1,1-2; 7,18–9,6; 13,8–15,40; 2K 1,1-2; 10,8-fin.; G 1,1-20; E 1,1 2,18; 4,17-fin.; Ph 1,1-22; 3,5-fin.; Kol 1,1-2; 1Th 1,1; 2,9-fin.; 2Th; 1T 1,1 3,9; 5,20-fin.; 2T 1,1-2; Tt 1,1-2; Phm 1-2; H 1,1-2,4; 7,26–9,15; 10,24 12,15; Jc 1,1-2; 4,2-fin.; 1P 1,1-2; 4,5-fin.; 2P 1,1; 1J 1,1-2; 4,3-fin.; 2J; 3J 1-2; Jd 1-2; Ap 1,1-2; 3,20–5,14; 7,14-17; 8,5–9,16; 10,10–11,3; 16,13–18,2; 19,5-fin.)

*D 05	V	Cambridge, Univ. Libr., Nn. 2. 41	ea (vac. Mt 1,1-20; 6,20-9,2; 27,2-12; J 1,16–3,26; Act 8,29–10,14; 21,2-10.16-18; 22,10-20.29-fin.; Jc–Jd [Mt 3,7-16; Mc 16,15-20; J 18,14–20,13 suppl.])
*D 06	VI	Paris, Bibl. Nat., Gr. 107 AB	p (vac. R 1,1-6; [1,27-30; 1K 14,13-22 suppl.])
E 07	VIII	Basel, Univ. Bibl., AN III 12	et
*E 08	VI	Oxford, Bodl. Libr., Laud. Gr. 35	a (vac. Act 26,29–28,26; Jc–Jd)
F 09	IX	Utrecht, Univ. Bibl., Ms. 1	et
*F 010	IX	Cambridge, Trin. Coll., B. XVII. 1	p (vac. R 1,1–3,18; 1K 3,8-15; 6,7-14; Kol 2,1-8; Phm 21-fin.; H)
G 011	IX	London, Brit. Libr., Harley 5684; Cambridge, Trin. Coll., B. XVII. 20	et
*G 012	IX	Dresden, Sächs. Landesbibl., A 145b	p (vac. R 1,1-4; 2,17-24; 1K 3,8-15; 6,7-14; Kol 2,1-8; Phm 21-fin.; H)
H 013	IX	Hamburg, Univ. Bibl., Cod. 91 in scrin; Cambridge, Trin. Coll., B. XVII. 20, 21	et
H 014	IX	Modena, Bibl. Estense, G. 196, α. V. 6.3	at
*H 015	VI	Athos, Lavra s. n.; Kiev, Centr. Nauč. Bibl., F. 301 (KDA), 26p; St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 14; Moskva, Hist. Mus., 563; Moskva, Ross. Gosud. Bibl., F. 270. 1a. 70.1 (Gr. 166,1); Paris, Bibl. Nat., Suppl. Gr. 1074; Paris, Bibl. Nat., Coislin 202; Torino, Bibl. Naz., A. 1	1K 10,22-29; 11,9-16; 2K 4,2-7; 10,5 11,8; 11,12 12,4; G 1,1-10; 2,9-17; 4,30 5,5; Kol 1,26 2,8; 2,20 3,11; 1Th 2,9-13; 4,5-11; 1T 1,7-2,13; 3,7-13; 6,9-13; 2T 2,1-9; Tt 1,1-3; 1,15-2,5; 3,13-15; H 1,3-8; 2,11-16; 3,13-18; 4,12-15; 10,1-7.32-38; 12,10-15; 13,24-25
*I 016	V	Washington, Smithsonian Inst., Freer Gall. of Art, 06. 275	1K 10,29; 11,9-10.18-19.26-27; 12,3-4.14.27-28; 14, 12-13.22.32-33; 15,3.15.27-28.38-39.49-50; 16,1-2.12-13; 2K 1,1.9.16-17; 2,3-4.14; 3,6-7.16-17; 4,6-7.16-17; 5,8-10.17-18; 6,6-8.16-18; 7,7-8.13-14; 8,6-7.14-17; 8,24 9,1.7-8; 9,15–10,1.8-10; 10,17–11,2.9-10.20-21. 28-29; 12,6-7.14-15; 13,1-2.10-11; G 1,1-3.11-13; 1,22–2,1.8-9.16-17; 3,6-8.16-17.24-28; 4,8-10.20-23; E 2,15-18; 3,6-8.18-20; 4,9-11.17-19.28-30; 5,6-11. 20-24; 5,32 6,1.10-12.19-21; Ph 1,1-4.11-13.20-23; 2, 1-3.12-14.25-27; 3,4-6.14-17; 4,3-6.13-15; Kol 1,1-4.

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
			10-12.20-22.27-29; 2,7-9.16-19; 3,5-8.15-17; 3,25 4,2. 11-13; 1Th 1,1-2.9-10; 2,7-9.14-16; 3,2-5.11-13; 4, 7-10; 4,16 5,1.9-12.23-27; 2Th 1,1-3.10-11; 2,5-8. 14-17; 3,8-10; 1T 1,1-3.10-13; 1,19 2,1.9-13; 3,7-9; 4,1-3.10-13; 5,5-9.16-19; 6,1-2.9-11.17-19; 2T 1,1-3. 10-12; 2,2-5.14-16.22-24; 3,6-8; 3,16 4,1.8-10.18-20; Tt 1,1-3.10-11; 2,4-6.14-15; 3,8-9; Phm 1-3.14-16; H 1,1-3.9-12; 2,4-7.12-14; 3,4-6.14-16; 4,3-6.12-14; 5,5-7; 6,1-3.10-13; 6,20 7,2.7-11.18-20; 7,27-8,1.7-9; 9,1-4.9-11.16-19.25-27; 10,5-8.16-18.26-29.35-38; 11, 6-7.12-15.22-24.31-33; 11,38–12,1.7-9.16-18.25-27; 13, 7-9.16-18.23-25
(*)K 017	IX	Paris, Bibl. Nat., Gr. 63	e
(*)K 018	IX	Moskva, Hist. Mus., V. 93, S. 97	apK (vac. Act; R 10,18-fin.; 1K 1,1 6,13; 8,8-11)
*L 019	VIII	Paris, Bibl. Nat., Gr. 62	e (vac. Mt 4,22–5,14; 28,17-fin.; Mc 10,16-30; 15, 2-20; J 21,15-fin.)
(*)L 020	IX	Roma, Bibl. Angelica, 39	ap (vac. Act 1,1–8,10; H 13,10-fin.)
M 021	IX	Paris, Bibl. Nat., Gr. 48	e
(*)N 022	VI	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 537; Patmos, Joannu, 67; Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 2305; London, Brit. Libr., Cotton. Tit. C. XV; Wien, Österr. Nat. Bibl., Theol. gr. 31; Athen, Byz. Mus., Frg. 21; Lerma/Alessandria, A. Spinola; New York, Pierpont Morgan Libr., 874; Thessaloniki, Byz. Mus., Byz. Ms. 1	e (vac. Mt 1,1-24; 2,7-20; 3,4 6,24; 7,15 8,1.24-31; 10,28–11,3; 12,40 13,4.33-41; 14,6-22; 15,14-31; 16,7 18,5; 18,26–19,6; 19,13 20,6; 21,19 26,57; 26,65 27,26.34-fin.; Mc 1,1–5,20; 7,4-20; 8,32 9,1; 10,43–11,7; 12,19-14,25; 15,23-33.42-fin.; L 1,1 2, 23; 4,3-19.26-35; 4,42 5,12; 5,33 9,7.21-28.36-58; 10,4-12; 10,35 11,14; 11,23 12,12.21-29; 18,32 19,17; 20,30 21,22; 22,49-57; 23,41 24,13.21-39. 49-fin.; J 1,1-21; 1,39 2,6; 3,30 4,5; 5,3-10.19-26; 6,49-57; 9,33 14,2; 14,11–15,14; 15,22 16,15; 20, 23-25.28-30; 21,20-fin.)

O 023	VI	Paris, Bibl. Nat., Suppl. Gr. 1286; olim Mariupol, Gymnasium	Mt†
(*)P 024	VI	Wolfenbüttel, Herzog-August-Bibl., Codd. Weißenburg. 64	Mt 1,11-21; 3,13–4,19; 10,7-19; 10,42–11,11; 13,40-50; 14,15–15,3.29-39; Mc 1,2-11; 3,5-17; 14,13-24.48-61; 15,12-37; L 1,1-13; 2,9-20; 6,21-42; 7,32–8,2; 8,31-50; 9,26-36; 10,36–11,4; 12,34-45; 14,14-25; 15,13–16,22; 18,13-39; 20,21–21,3; 22,3-16; 23,20-33; 23,45–24,1; 24,14-37; J 1,29-40; 2,13-25; 21,1-11
[*] P 025	IX	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 225	act *cath (*)p (*)r (vac. Act 1,1–2,13; R 2,16–3,4; 8,32–9,10; 11,23–12,1; 1K 7,15-17; 12,23–13,5; 14,23-39; 2K 2,13-16; Kol 3,16–4,8; 1Th 3,5–4,17; 1J 3,20–5,1; Jd 4-15; Ap 16,12–17,1; 19,21–20,9; 22,6-fin.)
(*)Q 026	V	Wolfenbüttel, Herzog-August-Bibl., Codd. Weißenburg. 64	L 4,34–5,4; 6,10-26; 12,6-43; 15,14-31; 17,34–18,15; 18,34–19,11; 19,47–20,17; 20,34–21,8; 22,27-46; 23,30-49; J 12,3-20; 14,3-22
R 027	VII	London, Brit. Libr., Add. 17211	L†
S 028	949	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 354	e
*T 029 cum[0113]; [0125]; [0139]	V	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Borg. Copt. 109 (Cass. 7,65,2); ibidem, Copt. 109 (Cass. 18,65); New York, Pierpont Morgan Libr., M 664A; Paris, Bibl. Nat., Copt.129,9, fol. 49. 65; 129,10, fol. 209 (= 0113); Copt. 129,9, fol. 76 (= 0125); Copt. 129,7, fol. 35; 129,8, fol. 121. 122. 140. 157 (= 0139)	L 6,18-26; 18,2-9.10-16; 18,32–19,8; 21,33-22,3; 22,20–23,20; 24,25-27.29-31; J 1,24-32; 3,10-17; 4,52-5,7; 6,28-67; 7,6–8,31
U 030	IX	Venezia, Bibl. Naz. Marc., Gr. 1,8 (1397)	e
V 031	IX	Moskva, Hist. Mus., V. 9, S. 399	e†
*W 032	IV/V	Washington, Smithsonian Inst., Freer Gall. of Art, 06.274	e (vac. Mc 15,13-38; J [1,1–5,11 suppl.]; 14,26–16,7)
X 033	X	München, Univ. Bibl., 2° Cod. ms. 30	eK†
Y 034	IX	Cambridge, Univ. Libr., Add. Mss. 6594	e†
*Z 035	VI	Dublin, Trin. Coll., Ms. 32	Mt 1,17–2,6.13-20; 4,4-13; 5,45–6,15; 7,16–8,6; 10,

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
			40–11,18; 12,43–13,11; 13,57–14,19; 15,13-23; 17,9-17; 17,26–18,6; 19,4-12.21-28; 20,7 21,8.23-30.37-45; 22,16-25; 22,37 23,3.13-23; 24,15-25; 25,1-11; 26,21-29.62-71
(*)Γ 036	X	Oxford, Bodl. Libr., Auct. T. inf. 2.2; St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 33	e (vac. Mt 5,31–6,16; 6,30 7,26; 8,27 9,6; 21,19 22,25; Mc 3,34 6,21)
(*)Δ 037	IX	St. Gallen, Stiftsbibl., 48	e (vac. J 19,17-35)
*Θ 038	IX	Tbilisi, Inst. rukop., Gr. 28	e (vac. Mt 1,1-9; 1,21–4,4; 4,17 5,4)
Λ 039	IX	Oxford, Bodl. Libr., Auct. T. inf. 1.1	L J
*Ξ 040	VI	Cambridge, Univ. Libr., BFBS Mss., 213	L 1,1-9.19-23.27-28.30-32.36-66; 1,77 2,19.21-22.33-39; 3,5-8.11-20; 4,1-2.6-20.32-43; 5,17-36; 6,21–7,6.11-37.39-47; 8,4-21.25-35.43-50; 9,1-28.32-33.35; 9,41 10,18.21-40; 11,1-4.24-33
Π 041	IX	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 34	e†
Σ 042	VI	Rossano, Mus. Diocesano, s. n.	Mt Mc
Φ 043	VI	Tirana, Staatsarchiv, Nr. 1	Mt Mc†
*Ψ 044	IX/X	Athos, Lavra, B′ 52	eap (vac. Mt; Mc 1,1-9,5; H 8,11-9,19)
Ω 045	IX	Athos, Dionysiu, 10 (55)	e
(*)046	X	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 2066	r
047	VIII	Princeton, Univ. Libr., Med. and Ren. Mss., Garrett 1	e†
*048	V	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 2061	Act 26,6 27,4; 28,3-31; R 13,4 15,9; 1K 2,1–3,11.22; 4,4-6; 5,5-11; 6,3-11; 12,23 15,17.20-27; 2K 4,7 6,8; 8,9-18; 8,21–10,6; E 5,8–6,24; Ph 1,8-23; 2,1-4.6-8; Kol 1,20 2,8.11-14.22-23; 3,7-8; 3,12 4,18; 1Th 1,1.5-6; 1T 5,5-6,17.20-21; 2T 1,4-6.8; 2,2-25; Tt 3,13-15; Phm 1-25; H 11,32-38; 12,3–13,4; Jc 4,15-5,20; 1P 1,1-12; 2P 2,4-8; 2,13 3,15; 1J 4,6–5,13.17-18.21; 2J 1-13; 3J 1-15
049	IX	Athos, Lavra, A′ 88	ap†

*050	IX	Athen, Nat. Bibl., 1371; Athos, Dionysiu, 2 (71); Moskva, Hist. Mus., V. 29, S. 119; Oxford, Christ Church, gr. 2 (Wake 2)	J 1,1.3-4; 2,17–3,8.12-13.20-22; 4,7-14; 20,10-13. 15-17
*051	X	Athos, Pantokratoros, 44	r (vac. Ap 1,1–11,14; 13,2-3; 22,8-14)
052	X	Athos, Panteleimonos, 99,2	Ap 7,16–8,12
053	IX	München, Bayer. Staatsbibl., Gr. 208	L 1,1–2,40
054	VIII	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Barb. gr. 521	J 16,3–19,41
*057	IV/V	Berlin, Staatl. Mus., P. 9808	Act 3,5-6.10-12
*058	IV	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 39782	Mt 18,18-19.22-23.25-26.28-29
*059 cum [0215]	IV/V	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 39779; 36112 (= 0215)	Mc 15,20-21.26-27.29-38
*060	VI	Berlin, Staatl. Mus., P. 5877	J 14,14-17.19-21.23-24.26-28
061	V	Paris, Louvre, Ms. E 7332	1T 3,15-16; 4,1-3; 6,2-4.5-8
*062	V	olim: Damaskus, Kubbet el Chazne	G 4,15–5,14
063 cum [0117]	IX	Athos, Vatopediu, 1219; Moskva, Hist. Mus., V. 137, S. 39; V. 181, S. 350; Paris, Bibl. Nat., Suppl. Gr. 1155, II (= 0117)	Lt Jt
064 cum [074]; [090]	VI	Kiev, Centr. Nauč. Bibl., F. 301 (KDA), 17p; Sinai, Katharinen-Kl., Harris 10 (= 074); St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 276 (= 090)	Mtt Mct
065	VI	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 6, I	J 11,50–12,9; 15,12–16,2; 19,11-24
*066	VI	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 6, II	Act 28,8-17
*067	VI	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 6, III	Mt 14,13-16.19-23; 24,37–25,1.32-45; 26,31-45; Mc 9,14-22; 14,58-70
*068	V	London, Brit. Libr., Add. 17136	J 13,16-17.19-20.23-24.26-27; 16,7-9.12-13.15-16.18-19
*069	V	Chicago, Univ. Libr., Orient. Inst., 2057	Mc 10,50-51; 11,11-12
*070 cum [0110; 0124; 0178; 0179; 0180; 0190; 0191;	VI	Oxford, Bodl. Libr., Clarendon Press, b. 2; London, Brit. Libr., Add. 34274 (= 0110); Paris, Bibl. Nat., Copt. 129,7, fol. 14. 72; 129,8, fol. 89f. 139. 147-154; 129,9, fol. 87; 129,10, fol. 119-124. 142. 156. 164 (= 0124); 132,2, fol. 75. 92; 133,1, fol. 120 (= 0193);	L 3,19-30; 8,13-19; 8,56–9,9.12.13-16; 10,21-39.41-11,6.24-42; 12,5–13,32; 16,4-12; 21,30–22,2.54-65; 23,4 24,26; J 3,23-26; 5,22-31.38-39, 7,3-12; 8,13-22; 8,33–9,39; 11,50-56; 12,33-34.46–13,4; 16,33 17,1

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
0193; 0202]		Paris, Louvre, Ms. E 10014. 10092k; Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. K. 2699 (= 0178); Pap. K. 2700 (= 0179); Pap. K. 15 (= 0180); Pap. K. 9007 (= 0190); Pap. K. 9031 (= 0191); London, Brit. Libr., Or. 3579B (= 0202); in 14875	
*071	V/VI	Cambridge/Mass., Harvard Univ., Semit. Mus., Inv. 3735, P. Oxy. 401	Mt 1,21-24; 1,25–2,2
*072	V/VI	olim: Damaskus, Kubbet el Chazne	Mc 2,23–3,5
*073 cum [084]	VI	Sinai, Katharinen-Kl., Harris 7; St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 277 (= 084)	Mt 14,19-35; 15,2-8
[074]		vide 064	
[*]075	X	Athen, Nat. Bibl., Gr. 100	pK† (vac. R; 1K 1,1- 15,28; H 11,38-fin.), *1K Ph Kol
*076	V/VI	New York, Pierpont Morgan Libr., Pap. G. 8	Act 2,11-22
*077	V	Sinai, Katharinen-Kl., Harris App. 5	Act 13,28-31
*078	VI	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 13, fol. 1-7	Mt 17,22–18,3.11-19; 19,5-14; L 18,14-25; J 4,52-5,8; 20,17-26
*079	VI	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 13, fol. 8-10	L 7,39-49; 24,10-19
080	VI	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 275; Alexandria, Patriarchat, 496	Mc 9,14-18.20-22; 10,23-24.29
[081]		vide 0285	
*082	VI	Moskva, Hist. Mus., V. 108, S. 100	E 4,2-18
*083 cum [0112; 0235]	VI/VII	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 10; Sinai, Katharinen-Kl., Harris 12 (= 0112); St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., O. L. D. P. 149 (= 0235)	Mc 13,12-14.16-19.21-24.26-28; 14,29-45; 15,27–16,8; conclusio brevior; 16.9-10; J 1,25-41; 2,9 4,14.34-50
[084]		vide 073	
*085	VI	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 714	Mt 20,3-32; 22,3-16
*086	VI	London, Brit. Libr., Or. 5707; Kairo, Egyptian Mus., 9239	J 1,23-26; 3,5–4,18.23-35.45-49
*087	VI	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 12.278; olim: St.	Mt 1,23–2,2; 19,3-8; 21,19-24; Mc 12,32-37; J 18,

cum [092b]		Petersburg, Dmitrievskij, s. n.; Sinai, Katharinen-Kl., Harris 11 (= 092b); Gr. 218	29-35; 19,24-26; 20,17-20; 21,20-23
*088	V/VI	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 6, II	1 K 15,53–16,9; Tt 1,1-13
[089]		vide 0293	
[090]		vide 064	
*091	VI	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 279; ibidem, Akad. Nauk, F 410	J 6,13-14.22-24.38-42.44-45.47-52.54-62
[092a]		vide 0293	
[092b]		vide 087	
093	VI	Cambridge, Univ. Libr., Taylor-Schechter Coll. 12, 189. 208	Act 24,22–25,5; 1 P 2,22–3,7
*094	VI	Athen, Nat. Bibl., Gr. 2106	Mt 24,9-21
*095	VIII	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 17; 49, fol. 1-2	Act 2,22-28; 2,45–3,8
cum [0123]		(= 0123)	
*096	VII	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 19	Act 2,6-17; 26,7-18
*097	VII	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 18	Act 13,39-46
*098	VII	Grottaferrata, Bibl. della Badia, Z′ α′ 24	2 K 11,9-19
*099	VII	Paris, Bibl. Nat., Copt. 129,8, fol. 162	Mc 16,6-8; conclusio brevior; 16,9-18
[0100]		= ℓ 963	
*0101	VIII	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 39780	J 1,29-32
*0102	VII	Athos, Vatopediu, 1219; Paris, Bibl. Nat., Suppl.	Mt 21,24–24,15; L 3,23–4,8.10-16.18-19.21-43; 21,
cum [0138]		Gr. 1155, I; Athos, Protatu, 56 (= 0138)	4-18
0103	VII	Paris, Bibl. Nat., Suppl. Gr. 726, fol. 6. 7	Mc 13,34–14,25
0104	VII	Paris, Bibl. Nat., Suppl. Gr. 726, fol. 1-5. 8-10	J 6,71–7,46
*0105	X	Wien, Österr. Nat. Bibl., Suppl. gr. 121	J 6,71–7,46
*0106	VII	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 16; Leipzig,	Mt 12,17-19.23-25; 13,32; 13,36–15,26
cum [0119]		Univ. Bibl., Cod. Gr. 7; Birmingham, Selly Oak Coll., Mingana chr. arab. 93; Sinai, Katharinen-Kl., Harris 8 (= 0119)	
*0107	VII	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 11	Mt 22,15–23,14; Mc 4,24-35; 5,14-23
*0108	VII	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 22	L 11,37-45

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
*0109	VII	Berlin, Staatl. Mus., P. 5010	J 16,30–17,9; 18,31-40
[0110]		vide 070	
*0111	VII	Berlin, Staatl. Mus., P. 5013	2Th 1,1–2,2
[0112]		vide 083	
[0113]		vide 029	
[0114]		= ℓ 965	
*0115	IX/X	Paris, Bibl. Nat., Gr. 314, fol. 179. 180	L 9,35-47; 10,12-22
0116	VIII	Napoli, Bibl. Naz., Ms. II C 15	Mt 19,14-28; 20,23–21,2; 26,52–27,1; Mc 13,21–14,67; L 3,1–4,20
[0117]		vide 063	
*0118	VIII	Sinai, Katharinen-Kl., Harris 6	Mt 11,27-28
[0119]		vide 0106	
0120	IX	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 2302	Act 16,30–17,17.27-29.31-34; 18,8-26
*0121	X	London, Brit. Libr., Harley 5613*	1K 15,52–16,24; 2K 1,1-15; 10,13–12,5
[0121b]		vide 0243	
*0122	IX	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 32	G 5,12–6,4; H 5,8–6,10
[0123]		vide 095	
[0124]		vide 070	
[0125]		vide 029	
*0126	VIII	olim: Damaskus, Kubbet el Chazne	Mc 5,34–6,2
*0127	VIII	Paris, Bibl. Nat., Copt. 129,10, fol. 207	J 2,2-11
*0128	IX	Paris, Bibl. Nat., Copt. 129,10, fol. 208	Mt 25,32-37.40-42.44-45
[0129]		vide ℓ 1575	
*0130	IX	St. Gallen, Stiftsbibl., 18, p. 143–146; 45, p. 1. 2; Zürich, Zentralbibl., C. 57, fol. 5. 74. 93. 135	Mc 1,31–2,16; L 1,20-31.64-79; 2,24-48
*0131	IX	Cambridge, Trin. Coll., B. VIII. 5	Mc 7,3.6-8; 7,30–8,16; 9,2.7-9
*0132	IX	Oxford, Christ Church, gr. 37 (Wake 37)	Mc 5.16-40
0133	IX	London, Brit. Libr., Add. 31919	Mt† Mc†
0134	VIII	Oxford, Bodl. Libr., Seld. sup. 2, fol. 177. 178	Mc 3,15-32; 5,16-31

0135	IX	Milano, Bibl. Ambros., Q. 6. sup.	Mt† Mc† L†
0136	IX	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 281; Sinai, Katharinen-Kl., Harris 9 (= 0137)	Mt 13,46-52; 14,6-13; 25,9-16.41–26,1
cum [0137]			
[0137]		vide 0136	
[0138]		vide 0102	
[0139]		vide 029	
*0140	X	Sinai, Katharinen-Kl., Harris App. 41	Act 5,34-38
0141	X	Paris, Bibl. Nat., Gr. 209	eK: J
*0143	VI	Oxford, Bodl. Libr., Gr. bib. e. 5 (P)	Mc 8,17-18.27-28
*0145	VII	olim: Damaskus, Kubbet el Chazne	J 6,26-31
*0146	VIII	olim: Damaskus, Kubbet el Chazne	Mc 10,37-45
*0147	VI	olim: Damaskus, Kubbet el Chazne	L 6,23-35
*0148	VIII	Wien, Österr. Nat. Bibl., Suppl. gr. 106	Mt 28,5-19
0150	IX	Patmos, Joannu, 61	pK†
0155	IX	olim: Damaskus, Kubbet el Chazne	L 3,1-2.5.7-11; 6,24-31
*0156	VIII	olim: Damaskus, Kubbet el Chazne	2P 3,2-10
0159	VI	olim: Damaskus, Kubbet el Chazne	E 4,21-24; 5,1-3
*0160	IV/V	Berlin, Staatl. Mus., P. 9961	Mt 26,25-26.34-36
*0161	VIII	Athen, Nat. Bibl., 139, fol. 245-246	Mt 22,7-46
*0162	III/IV	New York, Metropol. Mus. of Art, 09. 182. 43; P. Oxy. 847	J 2,11-22
*0163	V	Chicago, Univ. Libr., Orient. Inst., 9351; P. Oxy. 848	Ap 16,17-20
*0164	VI/VII	Berlin, Staatl. Mus., P. 9108	Mt 13,20-21
*0165	V	Berlin, Staatl. Mus., P. 13271	Act 3,24–4,13.17-20
*0166	V	Heidelberg, Inst. für Papyrologie der Univ., P. Heid. Inv. G 1357	Act 28,30-31; Jc 1,11
*0167	VII	Athos, Lavra, Δ 61; Louvain, Bibl. de l'Univ., Sect. des mss., frg. H. Omont no. 8	Mc 4,24-29.37-41; 6,9-11.13-14.37-39.41.45
*0169	IV	Princeton, Theol. Sem., Speer Libr., Pap. 5; P. Oxy. 1080	Ap 3,19–4,3
*0170	V/VI	Princeton, Theol. Sem., Speer Libr., Pap. 11; P. Oxy. 1169	Mt 6,5-6.8-10.13-15.17

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
*0171	ca. 300	Firenze, Bibl. Medicea Laur.; PSI 2. 124; Berlin, Staatl. Mus., P. 11863	Mt 10,17-23.25-32; L 22,44-56.61-64
*0172	V	Firenze, Bibl. Medicea Laur.; PSI 4	R 1,27-30; 1,32 2,2
*0173	V	Firenze, Bibl. Medicea Laur.; PSI 5	Jc 1,25-27
0174	V	olim: Firenze, Bibl. Medicea Laur.; PSI 118	G 2,5-6
*0175	V	Firenze, Bibl. Medicea Laur.; PSI 125	Act 6,7-10.12-15
*0176	V	Firenze, Bibl. Medicea Laur.; PSI 251	G 3,16-25
*0177	X	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. K. 2698	L 1,73 2,7
[0178]		vide 070	
[0179]		vide 070	
[0180]		vide 070	
*0181	IV/V	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 39778	L 9,59- 10,14
*0182	V	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 39781	L 19,18-20.22-24
*0183	VII	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 39785	1Th 3,6-9; 4,1-5
*0184	VI	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. K. 8662	Mc 15,36-37.40-41
*0185	IV	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 39787	1K 2,5-6.9.13; 3,2-3
*0186	V/VI	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 39788; 3075 (= 0224)	2K 4,5-8.10.12-13
cum [0224]			
*0187	VI	Heidelberg, Inst. für Papyrologie der Univ., P. Heid. Inv. G 1354	Mc 6,30-41
*0188	IV	Berlin, Staatl. Mus., P. 13416	Mc 11,11-17
*0189	II/III	Berlin, Staatl. Mus., P. 11765	Act 5,3-21
[0190]		vide 070	
[0191]		vide 070	
[0193]		vide 070	
0196	IX	olim: Damaskus, Mus. Nat.	Mt 5,1-11; L 24,26-33
0197	IX	Beuron, Erzabtei, s. n.	Mt 20,22-23.25-27; 22,30-32.34-37
*0198	VI	London, Brit. Libr., Pap. 459	Kol 3,15-16.20-21
*0199	VI/VII	London, Brit. Libr., Pap. 2077 B	1K 11,17-19.22-24

*0200	VII	London, Brit. Libr., Pap. 2077 C	Mt 11,20-21
*0201	V	London, Brit. Libr., Pap. 2240	1K 12,2-3.6-13; 14,20-29
[0202]		vide 070	
*0204	VII	London, Brit. Libr., Or. 4923 (2)	Mt 24,39-42.44-48
*0206	IV	Dayton, United Theol. Sem.; P. Oxy. 1353	1P 5,5-13
*0207	IV	Firenze, Bibl. Medicea Laur.; PSI 1166	Ap 9,2-15
*0208	VI	München, Bayer. Staatsbibl., Clm 29418 (2	Kol 1,29–2,10.13-14; 1Th 2,4-7.12-17
*0209	VII	Ann Arbor, Univ. Libr., Ms. 8	R 14,9–15,2; 16,25-27; 2K 1,1-15; 4,4-13; 6,11–7,2; 9,2–10,17; 2P 1,1–2,3
*0210	VII	Berlin, Staatl. Mus., P. 3607. 3623	J 5,44; 6,1-2.41-42
0212	III	New Haven, Yale Univ. Libr., P. Dpg 24	(Diatessaron:) Mt 27,56-57; Mc 15,40.42; L 23,49-51.54; J 19,38
*0213	V/VI	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 1384	Mc 3,2-3.5
*0214	IV/V	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 29300	Mc 8,33-37
[0215]		vide 059	
*0216	V	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 3081	J 8,51-53; 9,5-8
*0217	V	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 39212	J 11,57–12,7
*0218	V	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 19892 B	J 12,2-6.9-11.14-16
*0219	IV/V	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 36113. 26083	R 2,21-23; 3,8-9.23-25.27-30
*0220	III	Oslo/London, The Schøyen Collection, MS 113	R 4,23–5,3.8-13
*0221	IV	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 19890	R 5,16-17.19; 5,21–6,3
*0222	VI	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 29299	1K 9,5-7.10.12-13
*0223	VI	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 3073	2K 1,17–2,2
[0224]		vide 0186	
*0225	VI	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 19802	2K 5,1-2.8-9.14-16; 5,19–6,1.3-5; 8,16-24
*0226	V	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 31489	1Th 4,16–5,5
*0227	V	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 26055	H 11,18-19.29
*0228	IV	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 19888	H 12,19-21.23-25
*0229	VIII	olim: Firenze, Bibl. Medicea Laur.; PSI 1296b	Ap 18,16-17; 19,4-6
0230	IV	olim: Firenze, Bibl. Medicea Laur.; PSI 1306	E 6,11-12
*0231	IV	Oxford, Ashmolean Mus., P. Ant. 11	Mt 26,75–27,1.3-4

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
*0232	V	Oxford, Ashmolean Mus., P. Ant. 12	2J 1-9
0233	VIII	Münster/Westf., Bibelmus., Ms. 1	e†
*0234	VIII	olim: Damaskus, Kubbet el Chazne	Mt 28,11-15; J 1,4-8.20-24
[0235]		vide 083	
*0236	V	Moskva, Mus. Puschkina, Golenischtschev, N 5409	Act 3,12-13.15-16
*0237	VI	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. K. 8023 bis	Mt 15,12-15.17-19
*0238	VIII	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. K. 8668	J 7,10-12
*0239	VII	London, Brit. Libr., Or. 4717 (16)	L 2,27-30.34
*0240	V	Tbilisi, Inst. rukop., 2123, fol. 191. 198	Tt 1,4-8
*0241	V/VI	Cologny, Bibl. Bodmer., Cod. Bodmer 24	1T 3,16–4,3.8-11
*0242	IV	Kairo, Egyptian Mus., 71942	Mt 8,25 9,2; 13,32-38.40-46
*0243 cum[0121b]	X	Venezia, Bibl. Naz. Marc., Gr. II, 181 (983); Hamburg, Univ. Bibl., Cod. 50 in scrin.	1K 13,4–16,24; 2K 1,1–13,13; H 1,1–4,3; 12,20–13,25
*0244	V	Louvain, Bibl. de l'Univ., P. A. M. Kh. Mird 8	Act 11,29–12,5
*0245	VI	Birmingham, Selly Oak Coll., Mingana Georg. 7	1J 3,23 4,1.3-6
*0246	VI	Cambridge, Westminster Coll., s. n.	Jc 1,12-14.19-21
*0247	V/VI	Manchester, J. Rylands Libr., Copt. Mss. 20	1P 5,13-14; 2P 1,5-8.14-16; 2,1
*0249	X	Oxford, Bodl. Libr., Auct. T 4. 21, fol. 326. 327	Mt 25,1-9
0250 = [ℓ 1561]	VIII	Cambridge, Westminster Coll., Cod. Climaci rescriptus	e†
*0251	VI	Paris, Louvre, S. N. 121	3J 12-15; Jd 3-5
*0252	V	Barcelona, Fundació Sant Lluc Evang., P. Barc. 6	H 6,2-4.6-7
0253	VI	olim: Damaskus, Kubbet el Chazne	L 10,19-22
*0254	V	olim: Damaskus, Kubbet el Chazne	G 5,13-17
0255	IX	olim: Damaskus, Kubbet el Chazne	Mt 26,2-9; 27,9-16
*0256	VIII	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. G. 26084	J 6,32-33.35-37
*0259	VII	Berlin, Staatl. Mus., P. 3605	1T 1,4-7
*0260	VI	Berlin, Staatl. Mus., P. 5542	J 1,30-32
*0261	V	Berlin, Staatl. Mus., P. 6791. 6792. 14043	G 1,9-12.19-22; 4,25-31

*0262	VII	Berlin, Staatl. Mus., P. 13977	1T 1,15-16
0263	VI	Berlin, Staatl. Mus., P. 14045	Mc 5,26-27.31
0264	V	Berlin, Staatl. Mus., P. 14049	J 8,19-20.23-24
0265	VI	Berlin, Staatl. Mus., P. 16994. 21290	L 7,20-21.33-35
*0266	VI	Berlin, Staatl. Mus., P. 17034	L 20,19-25.30-39
0267	V	Barcelona, Fundació Sant Lluc Evang., P. Barc. 16	L 8,25-27
0268	VII	Berlin, Staatl. Mus., P. 6790	J 1,30-33
*0269	IX	London, Brit. Libr., Add. 31919, fol. 23	Mc 6,14-20
*0270	IV/V	Amsterdam, Univ. Bibl., GX 200	1K 15,10-15.19-25
*0271	IX	London, Brit. Libr., Add. 31919, fol. 22	Mt 12,27-39
0272	IX	London, Brit. Libr., Add. 31919, fol. 21. 98. 101	L 16,21–17,3(?).19-35(?); 19,15-31(?)
0273	IX	London, Brit. Libr., Add. 31919, fol. 29. 99. 100	J 2,17–3,5; 4,23-37; 5,35 6,2
*0274	V	Kairo, Copt. Mus., 6569/6571	Mc 6,56–7,4.6-9.13-17.19-23.28-29.34-35; 8,3-4.8-11; 9,20-22.26-41; 9,43–10,1.17-22
*0275	VII	Dublin, Trin. Coll., TCD PAP F 138	Mt 5,25-26.29-30
*0277	VII/VIII	Firenze, Istituto Pap. «G. Vitelli», PSI inv. CNR 32C	Mt 14,22.28-29
*0278	IX	Sinai, Katharinen-Kl., N.E. MΓ 2 + Σπ.	R 1,1-9.24-30; 1K 7,37-40; 8,1-6; 2K 10,14-17; 11,2–13,5; G 1,1-6.1; 6,11-fin.; E 1,1-8; 1,16–2,14; 3,9 4,8; 4,30-fin.; Ph 1,1–3,4; 4,12-13.17-21; Kol 1,17-3,13; 3,21-fin.; 1Th; 2Th; Tt 2,11–3,2; 3,8-fin.; Phm; H 1,1 10,12
*0279	VIII/IX	Sinai, Katharinen-Kl., N.E. MΓ 15	L 8,32-44; 22,2-3.15-16
*0281	VII/VIII	Sinai, Katharinen-Kl., N.E. MΓ 29	Mt 6,24-30; 7,4-24; 8,11-14; 9,1-15; 10,7-14; 11,3-11; 11,27–12,4.13-29; 13,19-23.25-31.52-58; 15,12-13.15-20.22-24.26-32; 16,12-19.25-28; 17,2.4-5.9.17–18,8.14-27; 19,21–20,4; 20,25-33; 21,8-13.27-32; 22,13-21.40 23,4; 23,17-18.22-30; 24,21-51; 25.39-44; 26,15-37.51-56; 26,64-71.73-27,4; 27,22-35
*0282	VI	Sinai, Katharinen-Kl., N.E. MΓ 29a	Ph 2,22-24; 3,6-8
*0285 cum [081]	VI	Sinai, Katharinen-Kl., N.E. MΓ 70 + Σπ.; St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 9	R 5,12.14; 8,37–9,5; 13,1-4; 13,11–14,3; 1K 4,2-7; 12,16.18.21-30; 14,26-33; 2K 1,20–2,12; 7,9-10; E 3,13-

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
			20; 5,28 6,1; 1T 1,1-7; H 8,9 9,1; 9,25–10,2; 11,3-7; 12,22–13,25; 1P 3,17–4,1
*0289	VII/VIII (?)	Sinai, Katharinen-Kl., N.E. MΓ 99	R 8,19-21.32-35; 1K 2,11–4,12; 13,13–14,1.3-11. 13-19
*0291	VII/VIII	Sinai, Katharinen-Kl., Σπ. MΓ 1	L 8,45–9,2
(*)0292	VI	Sinai, Katharinen-Kl., Σπ. MΓ 2-4	Mc 6,55–7,5
*0293 cum [089]; [092a]	VI	Sinai, Katharinen-Kl., Σπ. MΓ 10; Harris 11 (= 092a); St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 280 (= 089)	Mt 21,27-28.31–32; 26,2-12
*0294	VI/VII	Sinai, Katharinen-Kl., Σπ. MΓ 16	Act 14,27–15,10
*0296	VI	Sinai, Katharinen-Kl., Σπ. MΓ 48, 53, 55	2K 7,3-4.9-10; 1J 5,3-13
*0298	VIII/IX	Barcelona, Fundació Sant Lluc Evang., P. Barc. 4	Mt 26,24-29
*0299	X/XI(?)	Paris, Bibl. Nat. Copte 129,10, fol. 199^{v}	J 20,1-7
*0301	V	Oslo/London, The Schøyen Collection, MS 1367	J 17,1-4
*0303	VII(?)	Paris, Bibl. Nat., Suppl. Gr. 1155 VII, fol. 19	L 13,17-29
1	XII	Basel, Univ. Bibl., A. N. IV. 2	eap
[1 rK]		vide 2814	
[2 ap]		vide 2815	
4	XIII	Paris, Bibl. Nat., Gr. 84	e†
[4 ap]		vide 2816	
6	XIII	Paris, Bibl. Nat., Gr. 112	eap†
[7 pK]		vide 2817	
13	XIII	Paris, Bibl. Nat., Gr. 50	e†
17	XV	Paris, Bibl. Nat., Gr. 55	e
21	XII	Paris, Bibl. Nat., Gr. 68	e†
22	XII	Paris, Bibl. Nat., Gr. 72	e†
[*]28	XI	Paris, Bibl. Nat., Gr. 379	Mt† (*)Mc L† J†
*33	IX	Paris, Bibl. Nat., Gr. 14	eap (vac. Mc 9,31–11,11; 13,11–14,60; L 21,38–23,26)
[36 aK]		vide 2818	

42	XI	Frankfurt/Oder, Stadtarchiv, s. n.	aprt
51	XIII	Oxford, Bodl. Libr., Laud. Gr. 31	eaprt
56	XV	Oxford, Lincoln Coll., Gr. 18	e
61	XVI	Dublin, Trin. Coll., Ms. 30	eapr
63	X[2]	Dublin, Trin. Coll., Ms. 31, fol. 1–237	eK
64	XII	Oslo/London, The Schøyen Collection, MS 230	e
69	XV	Leicester, Leicestershire Record Office, Cod. 6 D 32/1	eaprt
71	1160	London, Lambeth Palace, 528	e
72	XI	London, Brit. Libr., Harley 5647	e
76	XIV	Wien, Österr. Nat. Bibl., Theol. gr. 300	eap
(*)81	1044	London, Brit. Libr., Add. 20003 (Act); Alexandria, Patriarchat, 59	ap (vac. Act 4,9–7,16; 17,29–23,8)
88	XII	Napoli, Bibl. Naz., Ms. II. A. 7	apr
94	r: XII ap: XIII	Paris, Bibl. Nat., Coislin Gr. 202.2	aprK
97	XII	Wolfenbüttel, Herzog-August-Bibl., Codd. Gud. Graec. 104. 2	ap
103	XII	Moskva, Hist. Mus., V. 96, S. 347	apK
[*]104	1087	London, Brit. Libr., Harley 5537	a (*)p r
110	XII	London, Brit. Libr., Harley 5778	aprt
117	XV	London, Brit. Libr., Harley 5731, fol. 1-182	et
118	XIII	Oxford, Bodl. Libr., Auct. D. inf. 2. 17	et
122	XII	Leiden, Univ. Bibl., B. P. Gr. 74[a]	eaprt
124	XI	Wien, Österr. Nat. Bibl., Theol. gr. 188	e
131	XIV	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 360	eap
137	XI	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 756	eK
157	ca. 1122	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Urb. gr. 2	e
162	1153	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Barb. gr. 449	e
172	XIII/XIV	Berlin, Staatsbibl., Phill. 1461	aprt
174	1052	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 2002	et
181	X	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Reg. gr. 179	aprt

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
	r: al.m.		
185	XIV	Firenze, Bibl. Medicea Laur., Plutei VI. 16	e
189	e: XIV ap: XII	Firenze, Bibl. Medicea Laur., Plutei VI. 27	eapt
206	XIII +XIV	London, Lambeth Palace, 1182	apt
209	eap: XIV r: XV	Venezia, Bibl. Naz. Marc., Gr. Z. 10 (394)	eapr
213	XI	Venezia, Bibl. Naz. Marc., Gr. Z. 542 (409)	et
221	X	Oxford, Bodl. Libr., Canon. Gr. 110	ap
225	1192	Napoli, Bibl. Naz., Cod. Neapol. ex Vind. 9	e
229	1140	Escorial, X. IV. 21	et
230	1013	Escorial, y. III. 5	e
237	XI	Moskva, Hist. Mus., V. 85, S. 41	eK
238	XI/XII	Moskva, Hist. Mus., V. 91, S. 47 (Mt, Mc); ibidem, Ross. Gosud. Archiv, F. 1607, No. 3 (L, J)	eK
241	XI	olim: Dresden, Sächs. Landesbibl., A 172	eapr
242	XII	Moskva, Hist. Mus., V. 25, S. 407	eapr
245	1199	Moskva, Hist. Mus., V. 16, S. 278	e
251	XII	Moskva, Ross. Gosud. Bibl., F. 181.9 (Gr. 9)	e
255	XIV	Kraków, Bibl. Jag., Graec. qu. 40? (olim: Berlin)	ap
257	XIV	Kraków, Bibl. Jag., Graec. qu. 43? (olim: Berlin)	ap
264	XII	Paris, Bibl. Nat., Gr. 65	et
274	X	Paris, Bibl. Nat., Suppl. Gr. 79	et
304	XII	Paris, Bibl. Nat., Gr. 194	eK (vac. L J)
307	X	Paris, Bibl. Nat., Coislin Gr. 25	aK
309	XIII	Cambridge, Univ. Libr., Dd. 11. 90	apt (vac. Phm H)
321	XII	London, Brit. Libr., Harley 5557	apt
322	XV	London, Brit. Libr., Harley 5620	ap

[*]323	XII	Genève, Bibl. publ. et univ., Gr. 20	(*)a p (Act 1,1-8; 2,36-45 suppl.)
326	X	Oxford, Lincoln Coll., Gr. 82	apt
327	XIII	Oxford, New Coll., 59	apK
337	XII	Paris, Bibl. Nat., Gr. 56	aprt
346	XII	Milano, Bibl. Ambros., S. 23 sup.	et
348	1022	Milano, Bibl. Ambros., B. 56 sup.	e
[*]365	XII	Firenze, Bibl. Medicea Laur., Plutei VI. 36	ea (*)p (vac. R 1,1-18; 7,18-21; 8,3-31)
385	1407	London, Brit. Libr., Harley 5613	aprt
398	X	Cambridge, Univ. Libr., Kk. 6. 4	apt
424	XI	Wien, Österr. Nat. Bibl., Theol. gr. 302, fol. 1-353	apKr
429	ap: XIV r: XV	Wolfenbüttel, Herzog-August-Bibl., Codd. Aug. 16.7.4°	apr
431	XII	Strasbourg, Grand Séminaire, 1	eap
435 cum [576]	XII/XIII	Leiden, Univ. Bibl., Gronov. 137; Arundel Castle, Duke of Norfolk, M.D. 459 (Mt 22,4-19)	et
436	XI/XII	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 367	ap
440	XII	Cambridge, Univ. Libr., Mm. 6. 9	eap
442	XII/XIII	Uppsala, Univ. Bibl., Gr. 1, p. 183-440	apK (vac. Act R)
451	XI	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Urb. gr. 3	ap
453	XIV	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Barb. gr. 582	aK
460	XIII	Venezia, Bibl. Naz. Marc., Gr. Z. 11 (379)	apt
462	XI/XII	Moskva, Hist. Mus., V. 24, S. 346	ap
467	XV	Paris, Bibl. Nat., Gr. 59	apr
472	XIII	London, Lambeth Pal., 1177	et
473	XI	London, Lambeth Pal., 1178	e
474	XI	London, Lambeth Pal., 1179	et
482	1285	London, Brit. Libr., Burney 20	e
485	XII	London, Brit. Libr., Burney 23	et
489	1315/16	Cambridge, Trin. Coll., B. X. 16	eapt
491	XI	London, Brit. Libr., Add. 11836	eapt
522	1515/16	Oxford, Bodl. Libr., Canon. Gr. 34	eapr

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
543	XII	Ann Arbor, Univ. Libr., Ms. 15	e†
544	XIII	Ann Arbor, Univ. Libr., Ms. 25	e
547	XI	London, Brit. Libr., Add. 39590	eap
(*)565	IX	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 53	e (vac. J 11,26-48; 13,2-23; in Mt, L, J 6 foll. suppl.)
569	1061	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 72	eK
(*)579	XIII	Paris, Bibl. Nat., Gr. 97	e (vac. Mc 3,28 4,8; J 20,15-fin.)
610	XII	Paris, Bibl. Nat., Gr. 221	aK†
[*]614	XIII	Milano, Bibl. Ambros., E. 97 sup.	(*)a p (vac. Jd 3-fin.)
621	XIV	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 1270	ap(K)† (vac. 2K Phm)
623	1037	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 1650	apK†
629	XIV	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Ottob. gr. 298	ap
[*]630	XII/XIII	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Ottob. gr. 325	act (*)cath (*)p
636	XV	Napoli, Bibl. Naz., Ms. II. A. 9	ap
642	XIV	London, Lambeth Pal., 1185	ap†
(*)700	XI	London, Brit. Libr., Egerton 2610	e
713	XII	Birmingham, Selly Oak Coll., Cod. Alg. Peckover Gr. 7	e†
720	1138/39	Wien, Österr. Nat. Bibl., Theol. gr. 79. 80	eapK† (vac. Act)
788	XI	Athen, Nat. Bibl., 74	e
826	XII	Grottaferrata, Bibl. della Badia, A. α. 3	e
828	XII	Grottaferrata, Bibl. della Badia, A. α. 5	e
(*)892	IX	London, Brit. Libr., Add. 33277	e (J 10,6–12,18; 14,23-fin. suppl.)
915	XIII	Escorial, T. III. 12	ap†
918	XVI	Escorial, Σ. I. 5	apK† (vac. Act)
[*]945	XI	Athos, Dionysiu, 124 (37)	e (*)act cath p
954	XV	Athos, Dionysiu, 347 (312)	e
983	XII	Athos, Esphigmenu, 29	e†
998	XII	Athos, Iviron, 654 (30)	e†
[*]1006	XI	Athos, Iviron, 728 (56)	e (*)r

1010	XII	Athos, Iviron, 738 (66)	e†
1012	XI	Athos, Iviron, 1063 (68)	e
1038	XIV	Athos, Karakallu, 37 (49)	e
1067	XIV	Athos, Kutlumusiu, 57	ap (Act 27,14–1K 2,13)
1071	XII	Athos, Lavra, A′ 104	e
1093	1302	Athos, Panteleimonos, 28	e
[*]1175	X	Patmos, Joannu, 16	(*)act cath (*)p (vac. 1Th 1,10–3,2; Tt 1,7-fin.; Phm; H 3,6–6,7; 8,6–10,8; 11,20–12,2; 13,21-fin.)
1194	XI	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 157	e
1195	XI	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 158	e
1216	XI	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 179	e
1229	XIII	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 192	e†
1230	1124	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 193	eK
(*)1241	XII	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 260	eap (vac. Mt 8,14–13,3; Act 17,10-18; [1K 2,10-fin.; 2K 13,3-fin.; G; E 2,15-fin.; Ph; Kol; H 11,3-fin.; Jc–Jd suppl. vel alia manu])
1242	XIII	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 261	eap
1243	XI	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 262	eap
1253	XV	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 303	eK†
1293	XI	Paris, Bibl. Nat., Suppl. Gr. 1225	eK†
1325	1724	Jerusalem, Orthod. Patriarchat, Taphu 62	e
1329 cum [2157]	XII	Jerusalem, Orthod. Patriarchat, Saba 166; St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 303 (J 20,11–21,25)	e
1333	XI	Jerusalem, Orthod. Patriarchat, Saba 243	e
1346 cum [2150]	X/XI	Jerusalem, Orthod. Patriarchat, Saba 606; St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 285 (J 3,1–4,15)	e
1355	XII	Jerusalem, Orthod. Patriarchat, Stavru 104	e
[*]1424	IX/X	Chicago/Ill., Jesuit-Krauss-McCormick Libr., Gruber Ms. 152	(*)eK apKr (vac. Mt 1,23–2,16)
1448	XII	Athos, Lavra, A′ 13	eap
[*]1505	XII	Athos, Lavra, B′ 26	e (*)a (*)p

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
[*]1506	1320	Athos, Lavra, B′ 89	e (*)pK (vac. R 16,1–fin.; 1K 1,3; 4,16 fin.; 2K H)
1518	XIV/XV	Jerusalem, Orthod. Patriarchat, Stavru 37; = 1896	ap
1555	XIII	Athos, Vatopediu, 918	e
1573	XII/XIII	Athos, Vatopediu, 939	eap†
1574	XIV	Athos, Vatopediu, 940	e†
1582	948	Athos, Vatopediu, 949	e
[*]1611	X	Athen, Nat. Bibl., 94	ap (*)r (Ap 21,27–fin. suppl.)
1678	XIV	Athos, Panteleimonos, 770	eaprK
1689	1200?	Sofia? (olim: Serres, Prodromu, γ′ 10)	e
1704	1541	Athos, Kutlumusiu, 356	eapr
1709	XII	Tirana, Staatsarchiv, Koder-Trapp 15, fol. 141 194	e (J)
1729	XV	Athos, Vatopediu, 968	ap† (vac. 2T Phm)
1735	X	Athos, Lavra, B′ 42	ap†
*1739	X	Athos, Lavra, B′ 64	ap (Act 1,1–2,6 suppl.)
1758	XIII	Lesbos, Kalloni, Limonos, 195	ap†
1827	1295	Athen, Nat. Bibl., 131	ap†
1831	XIV	Athen, Nat. Bibl., 119	ap†
1832	XIV	Athen, Nat. Bibl., 89	ap†
1836	X	Grottaferrata, Bibl. della Badia, A. β. 1	ap (vac. Act–2P)
1838	XI	Grottaferrata, Bibl. della Badia, A. β. 6	ap†
[*]1841	IX/X	Lesbos, Kalloni, Limonos, 55	ap† (*)r
1845	X	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 1971	ap
1846	XI	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 2099	ap† (vac. 1Th· H, 1.2P)
1852	XIII	Uppsala, Univ.-Bibl., Ms. Gr. 11	apr†
[*]1854	XI	Athos, Iviron, 231 (25)	ap (*)r
1875	X	Athen, Nat. Bibl., 149, = [1898]	ap†
1877	XIV	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 280	ap
[*]1881	XIV	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 300	a *p (vac. Jc)
1884	XVI	Gotha, Forschungs- u. Landesbibl., Chart. B. 1767	a (vac. cath)

1891 cum [2162]	X	Jerusalem, Orthod. Patriarchat, Saba 107; St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 317 (Act 1,11–2,18)	ap
1906	10§6	Paris, Bibl. Nat., Coislin Gr. 28	pK
1908	XI	Oxford, Bodl. Libr., Roe 16	pK
1912	X	Napoli, Bibl. Naz., Cod. Neapol. ex Vind. 8	p† (vac. Tt, Phm)
1962	XI/XII	Wien, Österr. Nat. Bibl., Theol. gr. 157	pK†
2014	XV	Roma, Bibl. Vallicell., D. 20	rK
2015	XV	Oxford, Bodl. Libr., Barocci 48, fol. 51-74	r†
2016	XV	London, Brit. Libr., Harley 5678, fol. 221–244	r
2020	XV	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 579, fol. 22- 46	r
2027	XIII	Paris, Bibl. Nat., Gr. 491, fol. 281- 293	r†
2028	1422	Paris, Bibl. Nat., Gr. 239	rK
(*)2030	XII	Moskva, Univ., 1, fol. 203–209	r (vac. Ap 1,1- 16,20)
2036	XIV	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 656	rK
2042	XIV	Napoli, Bibl. Naz., II. A. 10, fol. 117–143	rK
(*)2050	1107	Escorial, X. III. 6, fol. 235–241	r (vac. Ap 6,1–19,21)
(*)2053	XIII	Messina, Bibl. Univ., 99	rK
2060	1331	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 542, fol. 265–369	rK
(*)2062	XIII	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Vat. gr. 1426, fol. 131–159	rK (vac. Ap 2,1- 14,20)
2067	XV	Città del Vaticano, Bibl. Vat., Pal. gr. 346	rK
2069	XV	Venezia, Bibl. Naz. Marc., Gr. II, 54 (981), fol. 1–30	rK
2073	XIV	Athos, Iviron, 273(34)	rK†
2080	XIV	Patmos, Ioannu, 12	apr†
2127	XII	Palermo, Bibl. Centrale, Dep. Mus. 4, fol. 1–229; Philadelphia/Pa., Free Libr., Lewis M 44: 27 (2P 3,15–1J 2,9)	eap†
2138	1072	Moskva, Univ., 2 (Gorkij-Bibl. 2280)	apr†
2143	XII	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 211	ap
2145	1144	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 222	e†
2147	XI/XII	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 224	eap†
2148	1337	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 235	eK

ms. nr.	saec.	bibliotheca	cont.
2298	XII	Paris, Bibl. Nat., Gr. 102	ap
2318	XVIII	Bukarest, Rumän. Akad., 318 (234)	apK (vac. Act)
(*)2329	X	Meteora, Metamorphosis, 573, fol. 210 245r°	r
[*]2344	XI	Paris, Bibl. Nat., Coislin Gr. 18, fol. 170–230	ap (*)r
(*)2351	X	Meteora, Metamorphosis, 573, fol. 245v°–290	rK (vac. Ap 13,18–14,3; 14,6-fin.)
(*)2377	XIV	Athen, Byzant. Mus., 117, fol. 1–10	r (Ap 13,10–14,4; 19,21–20,6; 20,14 21,16)
2412	XII	Chicago/Ill., Univ. Libr., Ms. 922	ap†
*2427	XIV?	Chicago/Ill., Univ. Libr., Ms. 972	e (Mc)
[*]2464	IX	Patmos, Joannu, 742	a (*)p (vac. R 11,29–16,10; 1.2T; Tt; Phm; H 7,2-14; 9,20 10,4; 10,19-fin.; Jd)
2492	XIV	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 1342, fol. 1–178	eap
2495	XV	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 1992	eapr†
[*]2542	XIII	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 694	Mt† (*)Mc (*)L (vac. L 24,20-53)
2768	978	München, Bayer. Staatsbibl., Gr. 208, fol. 107-234	eK (J)
2805	XII/XIII	Athen, Studitu, 1	ap†
2814	XII	Augsburg, Univ. Bibl., Cod. I.1.4.1	rK
= [1 rK]			
2815	XII	Basel, Univ. Bibl., A. N. IV. 4	ap
= [2 ap]			
2816	XV	Basel, Univ. Bibl., A. N. IV. 5	ap
= [4 ap]			
2817	XI	Basel, Univ. Bibl., A. N. III. 11	pK
= [7 pK]			
2818	XII	Oxford, New Coll., 58	aK
= [36 aK]			
ℓ 32	XI	Gotha, Forschungs- und Landesbibl., Memb. I 78	ℓesk
ℓ 44	XII	Kopenhagen, Kgl. Bibl., GKS 1324, 4°	ℓ^{+a} sk
ℓ 185	XI	Cambridge, Christ's Coll., GG. 1. 6 (Ms. 6)	ℓe†
(*) ℓ 249	IX	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Gr. 44	U ℓ^{+a}sel† (Jerus.)

(*) ℓ 844	861/862 (?)	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 210; N. E. ΜΓ 12, Σπ.; Harris, App. 16. 22; St. Petersburg, Akad. Bibl., K'pel 194	U ℓ sel† (Jerus.)
(*) ℓ 846	IX	Sinai, Katharinen-Kl., Gr. 212	U–ℓ $^{+a}$sel (Jerus.)
ℓ 1575 cum [0129 0203; 0205; ℓ 1576]	IX	Wien, Österr. Nat. Bibl., Pap. K. 16. 17; Paris, Bibl. Nat., Copt. 129,11, fol. 52. 53; London, Brit. Libr., Or. 3579 B (59); Cambridge, Univ. Libr., Or. 1699	U ℓ ^{a}†
ℓ 1602	VIII	New York, Pierpont Morgan Libr., 615; Freiburg, Univ. Bibl., 615	U ℓ†
(*) ℓ 2211	995/996	Sinai, Katharinen-Kl., Arab. 116	U–ℓ sel (Jerus.)

† = codex mutilatus
K = textus cum commentario
ℓ = lectionarium
al.m. = alia manu
De abbreviationibus aliis cf. introductionem, V (Appendix I) et K. Aland, Kurzgefaßte Liste der griechischen Handschriften des Neuen Testaments, 2., neubearbeitete und ergänzte Auflage, Berlin 1994

f^{1} = 1,118,131,209,1582 et al
f^{13} = 13,69, 124, 174, 230, 346, 543, 788, 826, 828, 983, 1689. 1709 et al

ad 𝔐 pertinent:

2, 3, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 23-25, 27, 29, 30, 32, 34, 36, 37, 39, 40, 44-47, 49, 50, 52-55, 57, 58, 60, 63, 65, 66, 68, 70, 73-78, 80, 82-84, 89, 90, 92, 95, 97-100, 105, 107-112, 116, 119-123, 125, 127-129, 132-134, 136-144, 146-148, 150, 151, 155, 167, 170, 171, 177, 183, 185-187, 190, 192-204, 207, 208, 210, 212, 214, 215, 217, 219-221, 223, 224, 226, 227, 231, 232, 235, 236, 240, 244-248, 250, 259-262, 264, 266, 267, 269, 272, 275-278, 280, 282-292, 300, 302, 304, 306, 308, 309, 313, 314, 316, 319, 320, 324, 325, 327-329, 331, 334, 337, 342, 344, 347, 351-362, 364, 366-369, 373-376, 379, 381, 384-386, 388, 390, 392-396, 399, 401, 402, 404, 405, 407-415, 418, 419, 422, 425, 426, 432, 438, 439, 443, 450, 452, 454, 457, 458, 461, 465, 466, 469, 476, 480, 491, 496, 498, 506, 507, 509-512, 514, 516, 518-521, 523-526, 528, 529, 531-535, 538, 540, 541, 546-551, 553, 554, 556, 558-560, 564, 568, 570, 571, 573, 575, 577, 578, 580, 583-588, 592-594, 596, 597, 600-604, 607, 616, 618, 620, 622, 624-628, 632-634, 637-640, 644, 645, 648-651, 655-657, 662-664, 666, 668, 669, 672-674, 677, 680, 684-686, 688-692, 694, 696, 698, 699, 705, 707, 708, 711, 714, 715, 717, 718, 721, 724, 725, 734, 736, 737, 739, 741, 745, 746, 748, 750, 754-757, 770, 794, 798, 801, 802, 824, 825, 831, 836, 839-841, 843-846, 848, 852, 853, 857, 862, 864, 866-868, 870, 877, 880, 884, 887, 890, 893, 894, 896, 901, 910, 911, 914, 916, 919-922, 928, 936-938, 942-944, 950, 951, 959, 962, 967, 970, 977, 980, 991, 993, 994, 1013, 1016, 1023, 1028, 1030, 1031, 1045, 1069, 1070, 1072-1078, 1080, 1094, 1099-1101, 1103-1105, 1107, 1110, 1112, 1119, 1121, 1129, 1148-1150, 1161, 1170, 1185, 1186, 1189-1191, 1193, 1196, 1198-1200, 1202, 1203, 1205-1209, 1211-1215, 1217, 1218, 1220-1227, 1231-1236, 1238, 1240, 1244, 1247-1250, 1254, 1255, 1260, 1264, 1277, 1283, 1285, 1300, 1309, 1310, 1312, 1314, 1316, 1320, 1323, 1324, 1328, 1330, 1331, 1334, 1339-1341, 1343, 1345, 1347, 1350-1352, 1356, 1360, 1370, 1374, 1392, 1395, 1400, 1417, 1437, 1438, 1444, 1445, 1447, 1449, 1452, 1470, 1476, 1482, 1483, 1492, 1503, 1504, 1508, 1513-1517, 1520, 1521, 1539, 1540, 1543, 1545, 1547, 1548, 1556, 1566, 1570, 1572, 1577, 1583, 1594, 1597, 1604, 1605, 1607, 1613, 1614, 1617-1619, 1622, 1626, 1628, 1636, 1637, 1649, 1656, 1662, 1668, 1672, 1673, 1683, 1693, 1701, 1714, 1717, 1720, 1723, 1725-1728, 1730-1734, 1736-1738, 1740-1743, 1745-1750, 1752, 1754-1757, 1759, 1761-1763, 1767, 1768, 1770-1772, 1800, 1821, 1826, 1828, 1829, 1835, 1847, 1849, 1851, 1855, 1856, 1858-1862, 1869, 1870, 1872, 1878-1880, 1882, 1883, 1888, 1889, 1897, 1899, 1902, 1905-1907, 1911, 1914-1934, 1936-1938, 1941, 1946, 1948, 1951, 1952, 1954-1958, 1967, 1968, 1970-1972, 1974, 1975, 1978-1982, 1986, 1988, 1992, 1997, 1998, 2001, 2003, 2007, 2009, 2013, 2085, 2096, 2098, 2111, 2119, 2125, 2126, 2132, 2133, 2135, 2139-2142, 2144, 2160, 2172, 2173, 2175-2178, 2181, 2183, 2187, 2189, 2191, 2199, 2218, 2221, 2236, 2261, 2266, 2267, 2273, 2275, 2277, 2281, 2289, 2295, 2300, 2303, 2306, 2307, 2309-2311, 2352, 2353, 2355, 2356, 2373, 2376, 2380-2382, 2386, 2389, 2390, 2423-2425, 2431, 2441, 2447, 2450, 2466, 2468, 2475, 2479, 2484, 2490, 2491, 2496, 2499-2503, 2507, 2532, 2534, 2536, 2540, 2545, 2547, 2549, 2552, 2554, 2558, 2572, 2573, 2578, 2579, 2581, 2584, 2587, 2593, 2600, 2619, 2626, 2627, 2629, 2631, 2639, 2657, 2666, 2668, 2671, 2675, 2690, 2691, 2696, 2698-2700, 2704, 2711, 2712, 2716, 2723, 2746, 2761, 2784, 2785, 2815, 2817, 2829

et permulti alii

sign.		saec.	bibliotheca	cont.
			Evangelia	
a	3	IV	Vercelli, Bibl. Capitolare	e (vac. Mt 25,2-12; Mc 1,22-34; 15,15–16,20; L 11, 12-26; 12,37-59)
a^2	16	V	Chur, Bischöfl. Archiv	L 11,11-29; 13,16-34
aur	15	VII	Stockholm, Kgl. Bibl., A 135	e (vac. L 21,8-30)
b	4	V	Verona, Bibl. Capitolare, VI (6)	e (vac. Mt 1,1-11; 15,12-22; 23,18-27; Mc 13,11-16; 13,27–14,24; 14,56–16,20; L 19,26–21,29; J 7,44–8,12)
β	26	VII	St. Paul in Kärnten, Stiftsbibl., 25. 3. 19 (XXV a. 1)	L 1,64–2,51
c	6	XII/XIII	Paris, Bibl. Nat., Lat. 254 (Colbertinus 4051)	e
d	5	V	Cambridge, Univ. Libr., Nn. II. 41	e (vac. Mt 1,1-11; 2,20-3,7; 6,8–8,27; 26,65–27,2; Mc 16,6-20; J 1,1-3,16; 18,2–20,1)
e	2	V	Trento, Mus. Provinziale d'Arte (Palat. 1185); Dublin, Library of Trinity College, N. IV. 18; Roma, Bibl. Vallicelliana, U 66; London, British Library, Add. 40107	e (vac. Mt 1,1–12,49; 24,50–28,2; Mc 1,1-20; 4,8-19; 6,10–12,37; 12,40-13,2.3-24.27-33; 13,36–16,20; L 8,30-48; 11,4-24; J 18,12-25)
f	10	VI	Brescia, Bibl. civica Queriniana	e (vac. Mt 8,16-26; Mc 12,5–13,32; 14,53-62; 14,70–16,20)
ff^1	9	VIII	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., O. v. I, 3 (Corb. 21)	Mt
ff^2	8	V	Paris, Bibl. Nat., Lat. 17225 (Corb. 195)	e (vac. Mt 1,1–11,16; L 9,48–10,20; 11,45–12,6; J 17,16–18,9; 20,23–21,8)
g^1	7	VIII/IX	Paris, Bibl. Nat., Lat. 11553 (Sangerm. 15)	Mt
h	12	V	Roma, Bibl. Vatic., Lat. 7223, fol. 1-66	Mt 3,15–14,33; 18,12–28,20
i	17	V	Napoli, Bibl. Naz., Lat 3 (Vind. 1235)	Mc 2,17–3,29; 4,4–10,1; 10,33–14,36; 15,33-40; L 10,6–14,22; 14,29-16,4; 16,11-23,10

ms. nr.		saec.	bibliotheca	cont.
j	22	VI	Sarezzano/Alessandria, chiesa	J 1,8 4,29; 5,3-20; 5,29-7,45; 8.6 11,1.12-34; 18,36–19,17; 19,31–20,14
k	1	IV/V	Torino, Bibl. Naz., G. VII. 15	Mt 1,1–3,10; 4,1–14,17; 15,20-36; Mc 8,8–16,8; concl. brev.
l	11	VIII	Berlin, Staatsbibl., Depot Breslau 5 (Rehdigeranus 169)	e (vac. Mt 1,1–2,15; L 11,28-37; J 1,1-16; 6,32-61; 11,56 12,10; 13,34-14.22; 15,3-15; 16,13–21,25)
λ		VIII/IX	Cambridge/Mass., Harvard Univ.. Houghton Libr.	L 16,27–17,8.11-16.18-26
μ		V	München, Bayer. Staatsbibl. (Frg. Monacense)	Mt 9,17.30-37; 10,1-5.7-10
n	16	V	St. Gallen, Stiftsbibl., 1394 II p. 50-89; 172 p. 256; Vadiana 70	Mt 17,1-5; 17,14–18,20; 19,20–21,3; 26,56-60.69-74; 27,62–28,3.8-fin.; Mc 7,13-31; 8,32 9,10; 13,2-20; 15,22 16,13; J 19,13-17.24-42
o	16	VII	St. Gallen, Stiftsbibl., 1394 III p. 91-92	Mc 16,14-20
p	20	VIII	St. Gallen, Stiftsbibl., 1395 VII p. 430-433	J 11,14-44
π	18	VII	Stuttgart, Landesbibl., H. B. VII 29; H. B. XIV 15; H. B. VI 114; Darmstadt, Landesbibl., 895; Donaueschingen, Fürstenbergische Hofbibl., Cod. 192. 193	Mt 13,6-15.31-38; L 14.8-13; J 3,34-36; 6,39-41; 7.24-38; 9,22-32; 11,19-21.26-27.38-48; 20,25-30
q	13	VI/VII	München, Bayer. Staatsbibl., Clm 6224 (Frising. 24)	e (vac. Mt 3,15–4,23; 5,25–6,4; 6,28-7,8; 23,13-28; Mc 1,7-21; 15,5-36; L 23,23-35; 24,11-39; J 10,11–12,38; 21,9-17.18-20)
r^1	14	VII	Dublin, Trin. Coll., A. 4. 15 (Usserianus 1)	e (vac. Mt 1,1–15,16; 15,31–16,13; 21,4-21; 28,16-20; Mc 14,58–15,8; 15,32 16,20; J 1,1-15)
ρ	24	VII/VIII	Milano, Bibl. Ambros., M. 12 sup.	J 13,3-17
s	21	VI/VII	Milano, Bibl. Ambros., O. 210 sup., fol. 1-8	L 17,3-29; 18,39–19,47; 20,46 21,22
t	19	V/VI	Bern, Univ. Bibl., Cod. 611 fol. 143-144	Mc 1,2-23; 2,22-27; 3,11-18

Actus apostolorum

d	5	V	Cambridge, Univ. Libr., Nn. II 41	1,1–8,20; 10,4–20,31; 21,2-7; 21,10–22,2.10-20
e	50	VI	Oxford, Bodl. Libr., Laud. Gr. 35	(vac. 1,1-2; 26,30–28,25)
gig	51	XIII	Stockholm, Kgl. Bibl. (Gigas liber)	Act
h	55	V	Paris, Bibl. Nat., Lat. 6400 G	3,2–4,18; 5,23–7,2; 7,42–8,2; 9,4-24; 14,5-23; 17,34–18,19; 23,8-24; 26,20–27,13
l	67	VII	León, Archivio Catedralico, Ms. 15	it: 8,27–11,13; 15,6-12.26-38
p	54	XII	Paris, Bibl. Nat., Lat. 321	it: 1,1–13,6; 28,16-fin.
r	57	VII/VIII	Sélestat, Bibl. Municip., 1093	2,1–3,13; 4,31–5,11; 7,2-10; 8,9–9,22.36-42; 12,1-17; 19,4-17
s	53	VI	Napoli, Bibl. Naz., Lat. 2 (Vind. 16)	23,15-23; 24,4-fin.
sin	74	X	Sinai, Arab. Ms 455	10,36-40; 13,14-16.26-30
t	τ	VII-XI	bibliothecae complures (Liber Comicus)	1,1-26; 2,1-47; 4,1-3.19-20; 4,32–5,16.19-32; 6,1–7,2; 7,51–8,4.14-40; 9,1-22.32-42; 10,25-43; 13,26-39
w	58	XIV/XV	Praha, Ev. Fac. Comenii	Act

Corpus Paulinum

ar	61	IX	Dublin, Trin. Coll., 52	(vac. 1K 14,36-39)
b	89	VIII/IX	Budapest, Mus. Nat., Lat. med. aevi I	p
d	75	V/VI	Paris, Bibl. Nat., Gr. 107, 107 AB	(vac. 1K 14,9-17; H 13,22-fin.)
f	78	IX	Cambridge, Trin. Coll., B. XVII. 1	(vac. R 1,1–3,18; [1K 3,8-15; 6,7-14; Kol 2,2-7; Phm 21-25; H suppl.])
g	77	IX	Dresden, Sächs. Landesbibl., A 145b	(vac. R 1,1–3,18; [1K 3,8-15; 6,7-14; Kol 2,2-7; Phm 21-25; H suppl.])
gue	79	VI	Wolfenbüttel, Herzog-August-Bibl., 4148	R 11,33–12,5; 12,17–13,5; 14,9-20; 15,3-13
m (=mon)	86	X	Monza, Bibl. Capitolare, i-2,9	R 1,1–10,2; 12,13-16; 13,8-10; 14,8-10.23; 15,11–16,25; 1K 1,1-5; E 4,1-fin.; Kol–2T 4,1

ms. nr.		saec.	bibliotheca	cont.
μ	82	IX	München, Bayer. Staatsbibl., Clm 29055a	H 7,8-26; 10,23-39
p	80	VII	Heidelberg, Univ. Bibl., 1334 (369/256)	R 5,14-17.19-20; 6,1-2
r	64	VI et VII	München, Bayer. Staatsbibl., Clm 6230. 6436; ibidem, Univ. Bibl., 4° 928; Göttweig, Stiftsbibl., 1	R 5,16–6,19; 14,10–15,13; 1K 1,1–3,5; 6,1–7,12.19-26; 13,13–14,5.11-18; 15,14 16,24; 2K 1,1–2,10; 3, 17 5,12; 5,14–6,3; 7,10 8,12; 9,10 11,21; 12,14-13, 10; G 2,5–4,3; 4,6–5,2; 6,5-fin.; E 1,1-13; 1,16 2,3; 2,6 3,16; 6,24; Ph 1,1-20; 4,11-fin.; 1Th 1,1-10; 1T 1,12–2,15; 5,18–6,13; H 6,6 7,5.8-18; 7,20 8,1; 9,27 10,9; 10,11–11,7
ρ	88	X	Basel, Univ. Bibl., B I 6	2K 7,3–10,18
t	τ	VII-XI	bibliothecae complures (Liber Comicus)	R 2,11-29; 3,28-4,8; 5,1-10.12-21; 6,12-23; 7,14-25; 8,3-11.22-39; 10,8-13; 11,25 13,8.10-14; 14,7-13.18-19; 15,1-13.25.30-33; 16,17-20; 1K 1,3-10.17-22; 2,5-8; 3,1-2; 3,7–4,5.9-15.21; 5,7-8; 6,12-20; 7,1-14. 25-34.37-40; 9,7-17; 10,14 11,2.23-32; 12,1-13; 12, 27 13,8; 15,1-11.20-22.33-57; 2K 1,3-4.8-11; 4,5-10; 5,1-5; 6,1 7,1; 8,9-15; 9,6-13; 10,17 11,6.16-31; 13,7-11; G 2,16-20; 3,13 4,7.22-31; 5,14 6,5.7-10; 6,14-fin.; E 1,2-8.16-23; 3,14-17; 4,1-10.13-15; 4,17-5,8; Ph 2,5-11; 3,7-12; 3,17 4,9; Kol 1,2-3.9-11. 24-29; 2,14-15; 3,1 4,3; 1Th 4,3-9.13-16; 5,1-10.14-23; 2Th 1,3-12; 1T 1,15-17; 3,1-7.13; 6,11-14; 2T 2,1-10; 3,16 4,8.17-18; Tt 2,11 3,7; H 1,1-12; 2,9 3,2; 9,11-14.16-20; 10,32-38; 11,13-16.24-28.33-34; 11,36 12,2.12-28
v	81	VIII/IX	Paris, Bibl. Nat., Lat. 653	H 1,1–4,3
z	65	VIII	London, Brit. Libr., Harley 1772	it: H 10,1-fin.

Epistulae catholicae

d	5	V	Cambridge, Univ. Libr., Nr. II 41	3J 11-15
ff	66	IX	St. Petersburg, Ross. Nac. Bibl., Q. v. I 39	Jc
h	55	V	Paris, Bibl. Nat., Lat. 6400 G	1P 4,17-fin.; 2P 1,1–2,7; 1J 1,8–3,20
l	67	VII	León, Archivio Catedralico, Ms 15	Jc 4,4-15; 5,16-fin.; 1P 1,1-7; 1,22–2,9; 3,1-14; 1J 1,5-2,10.14-16; 2,24–3,12; 3,22–4,18; 4,20-fin.; 2J 1-6.8-fin.; 3J 1-10
r	64	VI/VII	München, Bayer. Staatsbibl., Clm 6230. 6436/16. 21	1P 1,8-19; 2,20–3,7; 4,10-fin.; 2P 1,1-4; 1J 3, 8-fin.
s	53	VI	Napoli, Bibl. Naz., Lat. 2 (Vind. 16)	it: 1P 1,1-18; 2,4-10
t	τ	VII-XI	bibliothecae complures (Liber Comicus)	Jc; 1P 1,2–2,10; 2,21–3,18; 3,22–4,11; 4,13–5,11; 2P 1,5-8.10-11; 1,20–2,8; 3,1-fin.; 1J 1,1–2,29; 3,2-9.11-12.15-16.18-24; 4,7-16; 5,16-20; Jd 20-fin.
w	32	VI	Wolfenbüttel, Herzog-August-Bibl., Weißenburg 76 (4160)	it: 1P 2,18-25; 3,8-18; 4,7-9.18-19; 2P 1,13-21; 1J 1,6-7; 2,6-11.15-17; 3,6-9.13-21; 4,9-21
z	65	VIII	London, Brit. Libr., Harley 1772	it: 1P 2,9–4,15; 1J 1,1–3,15

Apocalypsis

sign.		saec.	bibliotheca	cont.
ar	61	IX	Dublin, Trin. Coll., 52	Ap
gig	51	XIII	Stockholm, Kgl. Bibl., (Gigas liber)	Ap
h	55	V	Paris, Bibl. Nat., Lat. 6400 G	1,1–2,1; 8,7–9,12; 11,16–12,14; 14,15–16,5
sin	74	X	Sinai, Arab. Ms 455	20,11–21,7
t	τ	VII-XI	bibliothecae complures (Liber Comicus)	1,1-18; 2,1–5,13; 7,2-12; 8,2-4; 10,1–11,4.15; 14,1-7; 19,5-16; 21,1-2.9-23; 22,1-15

II. VARIAE LECTIONES MINORES

e codicibus graecis quos apparatus criticus in parenthesi exhibet

SEC. MATTHAEUM

Inscriptio: *ut txt, sed secunda manu* ℵ B

¶ **1,5** ⌜*bis prim.* βοοζ, *sec.* βοαζ W • **10** ⌜Μανασην *l* 2211* • **16** ⌜*ut txt, sed om.* Ιησους f^1

¶ **2,23** ⌜Ναζαραθ Δ f^1

¶ **3,16** ⌜ανεβη ευθεως 0233 | *ut txt, sed* ευθεως *l* 2211

¶ **4,3** ⌜αυτω ο πειραζων και ειπεν αυτω D • **13** ⌜Καπαρναουμ Θ • **19** ⌜γεσθε *l* 2211* • **23** ⌜εν ολη τη Γαλιλαια ο Ιησους C^3

¶ **5,11** ⌜διωξουσιν υμας και ονειδισουσιν D | ⌜διωξουσιν, *sed cf.* ⌜ D | ⌜*ut txt, sed cf.* ⌜1 D • **13** ⌜*ut txt, sed add.* και *p.* εξω $\mathfrak{P}^{86c}$ • **25** ⌜σε παραδωσει D • **26** ⌜οτου 0233 • **30** ⌜χειρ σου η δεξια Θ | ⌜βληθησει εις την γεεναν L • **32** ⌜οστις αν απολυση 0250 | ⌜*ut txt, sed* αν *et* μοιχατε ℵ* | *ut txt, sed* αν *et* γαμησει Θ | *ut txt, sed* αν f^{13} • **36** ⌜*ut txt, sed* τριχαν *et om.* η L • **41** ⌜εαν αγγερευση Δ | αν αγγαρευση (-σει *l* 844) 33 *l* 844 *pc* | εαν αγγαρευση 892* • **48** ⌜εν ουρανοις D*

¶ **6,4** ⌜*ut txt, sed add.* η *p.* ελεημοσυνη 33 | ⌜αυτος, *sed pon. p.* αποδωσει σοι 700 • **5** ⌜προσευχη ουκ εσεσθε ℵ* • **8** ⌜*ut txt, sed* ημων f^1 • **12** ⌜αφιωμεν L • **18** ⌜*ut txt, sed bis om.* τω D^c • **28** ⌜αυξανουσιν ου κοπιουσιν ουδε νηφουσιν 33 | ⌜*ut txt, sed* νηθουσιν ουδε κοπιωσιν Θ • **34** ⌜τα περι αυτης Δ | εαυτη *pc*

¶ **7,10** ⌜και εαν (αν L) ιχθυν αιτησει L W | *ut txt, sed* αιτηση f^1 | ⌜*ut txt, sed om.* και 892 • **14** ⌜τι δε B^2 • **24** ⌜*ut txt, sed add.* αυτον *a.* ανδρι f^1 • **26** ⌜*ut txt, sed* εαυτου Θ

¶ **8,1** ⌜καταβαντι δε Δ • **5** ⌜εισελθοντι τω Ιησου εις Καπερναουμ C^3 • **10** ⌜*ut txt, sed om.* εν τω Ισραηλ f^1 | *ut txt, sed pon.* ευρον *p.* πιστιν 0281 892 • **13** ⌜και υποστρεψας ο εκατονταρχος εις τον οικον αυτου εν αυτη τη ωρα ευρεν αυτον υγιαινοντα N 33 1241 | και υποστρεψας εκατονταρχα αρχης εις τον οικον αυτου εν αυτη τη ωρα ευρεν τον παιδα υγιενοντα 0250 • **18** ⌜οχλον πολυν W • **28** ⌜Γαραδηνων Δ • **29** ⌜απολεσαι ημας και προ καιρου βασανισαι W

¶ **9,1** ⌜ο Ιησους, *sed pon. p.* πλοιον C^* *pc* • **2** ⌜αφιονται D | ⌜σοι αι αμαρτιαι συ C^3 • **4** ⌜*hab.* ειδως δε *loco* και ιδων Θ | *hab.* ιδων δε *loco* και ιδων N • **5** ⌜αφιονται ℵ* D • **6** ⌜εγειρε και D • **10** °*om.* και ιδου 700 • **17** ⌜*1 3 4 2 5-7* 892 | *1 3 5 6 2 7 l* 844* • **26** ⌜αυτος C^* • **27** ⌜ο υιος 700 • **28** ⌜ελθοντι δε αυτω 1424 *al* • **36** ⌜ο Ιησους, *sed pon. p.* δε G

¶ **10,4** ⌜Χαναναιος D • **8** ⌜νεκρους εγειρατε λεπρους καθαρεισατε και δαιμονια εκβαλετε D • **12** ⌜λεγοντες ειρηνη τω οικω 1424 • **14** ⌜η της κωμης 0281 • **18** ⌜ηγεμονων και βασιλεων σταθησεσθε 0171 • **25** ⌜Βελζεβουλ D L

¶ **12,1** ⌜τους, *sed pon.* τιλλειν *p.* σταχυας D • **4** ⌜οις 33 • **10** ⌜την εκει N | ην 0233 • **12** ⌜μαλλον, *sed om.* ουν 1424 • **15/16** ⌜πολλοι οχλοι 0233 *pc* | ⌜παντας δε ους

εθεραπευσεν επεπλησσεν f^{1} • **24** ⌜Βελζεβουλ L • **27** ⌜Βελζεβουλ L • **35** ⌜*bis prim.* της καρδιας αυτου, *sec. om.* f^{1} • **36** ⌜αν λαλησωσιν L • **47** ▫*ut txt, sed cf.* ⌜ *et hab.* ζητουσιν σε *loco* εστηκασιν ... λαλησαι ℵ¹ | *ut txt, sed* εστηκεισαν εξω *et* λαλησαι σοι D* | *ut txt, sed* εστηκασαν εξω *et* λαλησαι σοι D^{1} | *ut txt, sed om.* εξω f^{1} | *ut txt, sed* εστηκασιν εξω 33 | ⌜των μαθητων αυτου προς αυτον 892 • **50** ⌜*ut txt, sed* εαν f^{13}

¶ **13,3** ⌜σπειραι, *sed om.* του D •**13** ⌜ελαλει αυτοις D^{c} • **28** ⌜*ut txt, sed pon. p.* εποιησεν D • **30** ⌜αυτα δεσμα 33 • **48** ⌜⌉τα αγγια D • **52** ⌜την βασιλειαν 0233

¶ **14,3** ⌜και εθετο εν τη φυλακη 0106^{c} • **8** ⌜ειπεν *et* °*ut txt* W • **9** ⌜ελυπηθη ο βασιλευς δια L* | ⊤αυτην 565 • **11** ⌜εν f^{13} • **14** ⌜*hab.* εξελθων ειδεν ο Ιησους L • **19** ⌜του χορτους C^{2} L • **24** ⌜σταδιους της γης απειχεν ικανους 700 • **27** ⌜*ut txt, sed pon.* ο Ιησους *a.* ελαλησεν *l* 2211 • **34** ⌜Γενησαρεθ L | Γεννησαρετ N 1241 1424

¶ **15,1** ⊤*ut txt, sed pon.* Φαρισαιοι και γραμματεις *a.* απο Ιεροσολυμων f^{1} • **8** ⌜ο λαος ουτος εγγιζει μοι f^{1} • **12** ⌜ειπαν ℵ • **15** °*ut txt, sed pon. a.* την παραβολην f^{13} • **16** ⌜*ut txt, sed om.* ο δε ειπεν 579 • **18/19** ▫... καρδιας εξερχεται 19 διαλογισμοι W*; W^{c} *ut* ℵ* • **22** ⊤αυτω, *sed om.* λεγουσα f^{1} • **31** ⌜και κυλλους υγιης, *sed pon. p.* τυφλους βλεπον–τας 579 • **35/36** ⌜εκελευσε *et* ⌜ελαβε δε 892^{c} • **38** ⊤ως, *sed pon.* ανδρες *p.* ησαν *l* 2211 | ⌞παιδων και γυναικων Θ f^{1}

¶ **16,4** ⌜σημειον ζητει και D^{2} Θ • **5** ⌜*ut txt, sed pon. p.* επελαθοντο D 700 • **11** ⌜ειπον υμιν προσεχειν αλλα 892 | *ut txt, sed om.* υμιν 579 • **12** ⌜των Φαρισαιων *et om.* αλλα 33 | *ut txt, sed om.* της ζυμης f^{1} 1424 • **13** ⊤με, *sed pon. p.* λεγουσιν C W *pc* • **19** ⌜και συ δωσω L | δωσω σοι δε 33 • **20** ⊤Ιησους, *sed pon. p.* χριστος D • **23** ⌜ει μοι *pc* | *ut txt, sed* μου C Θ • **28** ⌜οι δε εστωτες Δ

¶ **17,8** ⌜*hab.* ει μη μονον τον Ιησουν D | *ut txt, sed pon. p.* Ιησουν ℵ • **9** ⌜αναστη, *sed pon. p.* ανθρωπου W • **11** ⊤πρωτον, *sed pon. p.* αποκαταστησει L • **22** ⌜*hab.* αυτων δε αναστρεφομενων D • **25** ⌜εισελθοντι D | ελθοντων αυτων 33

¶ **18,7** ⌜εκεινω, *sed pon. p.* πλην W • **10** ⊤[**11**] ηλθεν γαρ ο υιος του ανθρωπου ζητησαι σωσαι τω απολωλος L^{mg} • **12** ⌜αφιησιν *et* °*ut txt* D | αφεις *et ut txt* 579 • **14** ⌜ενα 579 • **16** ⌜μαρτυρων δυον η τριων 579 • **19** ⌜*ut txt, sed om.* παλιν Θ | υμιν συμφωνησουσιν Δ* | συμφωνησουσιν 33 • **21** ⌜*ut txt, sed om.* ο D • **35** ⌜*hab.* ουτως ουν και υμιν ποιησει ο πατηρ μου ο επουρανιος εαν κτλ. f^{1}

¶ **19,3** ⌜τινι 700 • **4/5** ⌜εποιησας L • **9** ⌜*ut txt, sed om.* και W • **11** °*hab.* τουτων Θ • **16** ⌞λεγει αυτω D | ⌜ποιησω ινα ζωην εχω αιωνιον W | ποιησω ζωην αιωνιον κλη–ρονομησω 579 • **17** ⌜*ut txt, sed om.* του *et om.* ο D | *ut txt, sed om.* ο f^{1} 700 | *ut txt, sed* επερωτας *et om.* ο 1424^{mg} • **18** ⌜ο δε φησι ποιας 892 • **22** ⌜*ut txt, sed pon. a.* ο νεανισκος 33 • **24** ⌜⌉εισελθειν, *sed pon. p.* καμηλον W • **28** ⌜και καθεσθησεσθαι 579 • **29** ⌜οικιαν *2-9* η γυναικα *10-13* 33 | *ut txt, sed om.* η πατερα D | ⌜εκατονταπλασι–ον D*

¶ **20,15** ⌞ποιησαι ως θελω W | *ut txt, sed* ποιησω 085* • **17** ⌜μελλων δε ο Ιησους αναβαινειν f^{1} • **18** ⌜θανατος 700 • **23** °*ut txt, sed pon. a.* ουκ εστιν 565 • **26** ⌜μεγας γενηθηναι εν υμιν 579 • **28** ⊤υμεις δε ζητειτε εκ μικρου αυξησαι και εκ μειζονος ελαττων ειναι. εισερχομενοι δε και παρακληθεντες δειπνησαι μη εις τους εξεχοντας τοπους ανακλινεσθε, μηποτε ενδοξοτερος σου επελθη και προσελθων ο δειπνοκλη–τωρ ειπη σοι· ετι κατω χωρει, και καταισχυνθηση. εαν δε αναπεσης εις τον ηττονα τοπον επελθη σου ηττων, ερει σοι ο δειπνοκλητωρ· αγε ετι ανω, και εσται σοι τουτο χρησιμωτερον Φ • **29** ⌜ηκολουθησαν αυτω οχλος πολυς Γ

¶ **21,1** ⌜και εις C • **8** ⌜αυτων, *sed pon. p.* τα ιματια 579 1424 • **9** ⊤απηντων δε αυτω πολλοι χαιροντες και δοξαζοντες τον θεον περι παντων ων ιδον Φ • **14** ⌞χωλοι τυφλοι 565 • **23** ⌜προσελθοντι αυτω 1241 • **27** ⌜*hab.* και ο Ιησους ειπεν *loco* εφη αυτοις και αυτος 0293 • **29-31** ⌜*ter ut txt, sed cf.* ° ℵ* ¦ *ut txt, sed lac.* 21,30-36 Z | °*om., sed cf.* ⌜ B • **44** □*ut txt, sed om.* και Θ

¶ **22,7** ⌜εκεινος βασιλευς ακουσας D ¦ ακουσας ο βασιλευς εκεινος 33^{vid} • **13** ⌜δησαντες αυτου χειρας και ποδας αρατε αυτον και εκβαλετε M Φ 565 ¦ δησαντες αυτου χειρας και ποδας αρατε αυτον και εμβαλεται 579 ¦ δησαντες αυτου ποδας και χειρας αρατε αυτον και βαλετε 1241 ¦ δησαντες αυτου χειρας και ποδας αρατε αυτον και εκβαλλετε 1424 ¦ *ut txt, sed* βαλετε *loco* εκβαλετε αυτον f^{13} • **32** ⌜δε ο θεος θεος Θ f^{13} • **37** ⌜ισχυι σου και εν ολη τη διανοια, *sed om.* και εν ολη τη ψυχη σου 33 • **43** ⌞*2 3 1* 0161 ¦ *ut txt, sed add.* αυτον *p.* κυριον Θ

¶ **23,3** ⌜ποιειτε Γ • **4** ⌜*ut txt, sed* αδυσβαστακτα D* • **8** ⌜καθηγητης, *sed pon.* ο καθηγητης *a.* υμων W • **10** ⌜εις γαρ εστιν υμων ο καθηγητης ℵ Δ 0107^{vid} 579 *al* • **37** ⌞*ut txt, sed* επισυναγαγει K

¶ **24,1** ⌜*ut txt, sed* ορου *loco* ιερου Θ • **6** ⊤ταυτα παντα 544 • **7** ⌜λιμοι και λοιμοι 565 • **48** ⌜ο κυριος μου ερχεσθαι f^{1} μου ο κυριος ελθειν C D L Θ 067 0281 579 1424 *al*

¶ **25,9** ⌜ουκ, *sed add.* ου *a.* μηποτε Θ • **29** ⊤ο εχων ωτα ακουειν ακουετω, *add. p. vs* 30 Γ

¶ **26,23** ⌞*3 4 1 2 5 7, sed* εις το τρυβλιον D • **26** ⌜*ut txt, sed* διδους *l* 844 • **42** ⌜το ποτηριον τουτο D f^{13} *pc* • **45** ⌜αυτους *et om.* τους μαθητας 1424 • **53** ⊤ωδε, *sed pon. p.* αρτι *l* 844 • **55** ⊤προς υμας, *sed cf.* ⌜ A | ⌜*hab.* εκαθεζομην προς υμας διδασκων εν τω ιερω A ⌜ *4 1-3 5, sed* εκαθημην D ¦ *4 1-3* 1424 ¦ *ut txt, sed add.* προς υμας *a.* διδασκων (*cf.* ⊤) *l* 844 • **60** ⊤το εξης και *et* ⌜και ουκ ευρον το εξης D ⌜ ⊤*ut txt et* ⊤ουχ ευρον f^{1} | ⌞προσηλθον ψευδομαρτυρες *et hab.* πολλοι *loco* πολλων D ⌜ *ut txt, sed pon.* πολλων *p.* προσελθοντων f^{1} | ⌜⌊μαρτυρες A*^{vid} • **63** ⊤αποκριθεις ουν *et om.* και D • **70** ⊤ουτε επισταμαι Δ

¶ **27,2** ⌜αυτω C^{3} • **6** ⌜κορβονα 33 • **16** ⊤οστις δια φονον ην βεβλημενος εις φυλακην f^{13} • **24** ⌜⌊του τουτου δικαιου A Δ *pc* • **29** ⌜*hab.* εξ ακανθων αυτου τη κεφαλη επεθηκαν 33 • **31** ⌜εκδυσαντες *et* °*ut txt* L • **33** ⌜*3 1 2, sed* λεγομενον N* W 0250 ¦ *3 1 2, sed* ερμηνευομενος N^{c} • **41** ⌜*hab.* μετα των πρεσβυτερων και γραμματεων ℵ • **46** ⌜ανλι ανλι L | ⌜μα σαβαχθανει W ¦ λιμα σαβακθανι 892 • **47** ⌜στηκοτων W • **49** ⌜ειπον D • **56** ⌜*bis prim.* Μαριαμ, *sec.* Μαρια L f^{1} | ⌜*ut txt, sed add.* η *a.* Ιωσηφ ℵ^{2}

¶ **28,4** ⌜εγενησαν *l* 2211 • **9** ⊤ως δε εδραμον απαγγειλαι τοις μαθηταις αυτου 1424

SEC. MARCUM

Inscriptio: *ut txt, sed secunda manu* ℵ B

¶ **1,3** ⌜του θεου υμων D • **4** ⌜*2-5* 892 • **5** ⌜εν τω Ιορδανη (-νω *l* 2211) υπ αυτου D^{2} W Θ *l* 2211 • **6** ⌜ο δε Ιωαννης ην 28 ¦ *ut txt, sed om.* ο 33 *l* 2211 • **7** °*om.* οπισω μου Δ 1424 2542 • **8** ⊤εν, *sed pon.* εγω μεν υμας βαπτιζω εν υδατι *a.* ερχεται *vs* 7 D⌜ μεν Θ • **11** ⌜εκ των ουρανων ηκουσθη λεγουσα *l* 2211 ¦ *ut txt, sed* του ουρανου W • **16** ⌜αυτου Σιμωνος *l* 2211 | ⌜αμφιβαλοντες τα δικτυα Θ ¦ αμφιβληστρα βαλλοντας f^{1} ¦ αμφιβλῆστρον βαλλοντας 700 2542 • **21** ⌜*hab.* και ευθεως εδιδασκεν εν τοις σαββασιν εις τ̣ην συναγωγην C ¦ εδιδασκεν εις την συναγωγην αυτων 892 ¦ *ut txt, sed pon.* εδιδασκεν *p.* εισελθων 33 • **25** ⌜απο του ανθρωπου το πνευμα το ακαθαρτον Θ

565^{mg} • **26** ⸢και εξηλθεν το πνευμα το ακαθαρτον σπαραξας αυτον και κραξας φωνη μεγαλη εξηλθεν απ αυτου D | ⸢φωνησας 579 • **27** ⸢*ut txt, sed hab.* και εθαυμαζον παντες και συνεζητουν προς εαυτους λεγοντες W | ⸢τι εστιν τουτο τις η καινη αυτη διδαχη οτι κατ εξουσιαν A ¦ τι εστι τουτο τις η καινη διδαχη αυτη οτι κατ εξουσιαν f^{13} ¦ τι εστιν τουτο η τις η διδαχη η καινη αυτη κατ εξουσιαν 565^{mg} ¦ *hab.* τις η διδαχη η κενη αυτη η εξουσιαστικη αυτου και οτι τοις πνευμασιν W ¦ τι εστι τουτο καινη διδαχη οτι κατ εξουσιαν 700 • **28** ⸢και εξηλθεν δε 579 | ⸢*ut txt, sed* πανταχη ℵ^{2} • **29** ⸢και ευθυς εξελθων εκ της συναγωγης ηλθεν Θ 1424 • **31** ⸢ευθεως, *sed pon. a.* αφηκεν D • **33** ⸢η πολις ολη ην συνηγμενη προς την θυραν f^{13} ¦ η πολις ολη ην συνηγμενη προς τας θυρας 565 ¦ ην η πολις ολη επισυνηγμενη προς τας θυρας 2542 ¦ *ut txt, sed add.* αυτου *p.* θυραν D ¦ *ut txt, sed om.* ολη 579 ¦ *ut txt, sed pon.* ην *p.* επισυνηγμενη *l* 2211 • **34** ⸢αυτον τον χριστον ειναι ℵ^{2} f^{13} 700 1424 *l* 2211 • **35** ⸢*ut txt, sed add.* ο Ιησους *p.* απηλθεν C^{3} • **41** ⸢*hab.* σπλαγχνισθεις δε ο Ιησους L • **44** ○*hab.* μηδεν μηδενι 2427

¶ **2,3** ⸢*1 3 4 2 5-8, sed add.* ιδου ανδρες *a.* ερχονται 565 ¦ *ut txt, sed* απο *loco* υπο L ¦ *ut txt, sed add.* τινες *p.* ερχονται *l* 2211 • **4** ⸢προσενεγκειν 33 | ⸢οπου ην *et* κατακειμενος *loco* κατεκειτο D • **5** ⸢αφιονται Δ • **7** ⸢βλασφημας 0130 • **9** ⸢*hab.* τι εστιν ευκοπωτερον ειπειν τω παραλυτω εγειρε αρον τον κραβαττον σου και υπαγε εις τον οικον σου η ειπειν αφαιωνται σοι αι αμαρτιαι D | ⸢*2-5, sed cf.* ⸢ D ¦ *2 5 3 4* 33 ¦ *2-5, sed* συ *l* 2211 | ⸢¹περιπατει εις τον οικον σου 33 • **12** ⸢*ut txt, sed pon.* εμπροσθεν παντων *p.* κραβαττον W • **15/16** ⸢αυτω και οι γραμματεις των Φαρισαιων και $\mathfrak{P}^{88\text{vid}}$ | ⸢*hab.* ιδοντες αυτον μετα των τελωνων και αμαρτωλων εσθιοντα A *hab.* ιδοντες οτι μετα των τελωνων εσθιει και πινει 579 | ⸢*ut txt, sed add.* μετα των *a.* τελωνων *l* 2211 • **16** ⸢ο διδασκαλος υμων εσθιει και πινει C ¦ ο διδασκαλος ημων εσθιει και πινει 579 • **18** ⸢σου μαθηται Δ • **19** □¹*ut txt, sed* εχωσιν 565 *ut txt, sed* μεθ εαυτων τον νυμφιον *l* 2211 • **22** ⸢ρηξει ο οινος ο νεος τους ασκους C^{2} 33 | ⸢εκχειται και οι ασκοι απολλυνται W ¦ εκχειται και οι ασκοι απολυνται Θ • **23** ⸢διαπορευεσθαι, *sed hab.* και εγενετο τοις σαββασιν διαπορευεσθαι αυτον C ¦ πορευεσθαι, *sed pon. p.* αυτον f^{13} ¦ *ut txt, sed pon. p.* εγενετο A L f^{1} 33 𝔐 • **25** ⸢αποκριθεις ειπεν, *sed om.* και Θ ¦ τοις ελεγεν *l* 2211 ¦ *ut txt, sed add.* ο Ιησους, *p.* αυτοις 700 • **26** ⸢τοις ιερεις L ¦ τοις ιερευσιν, *sed pon.* ους ουκ ... ει μη τοις ιερευσιν *loco* ουσιν Θ ¦ μονοις τοις ιερευσιν f^{13} τοις αρχιερευσιν μονον Φ

¶ **3,2** ⸢θεραπευειν 579 • **3** την χειρα εχον ξηραν L ¦ *1 3 4 2, sed* εξηραμμενην 28 2542 *l* 2211 *pc* ¦ *ut txt, sed pon.* εχοντι *a.* χειρα 33^{vid} • **5** ⸢σου, *sed pon. a.* την χειρα 1424 • **6** ⸢εποιουντο W • **7/8** ⸢*2 5 8 f*^{13} 28 ¦ *2 5* ηκολουθησαν αυτον *6 8* Δ *6 8* ηκολουθησαν αυτω *2-5* 33 ¦ *1 6-8 2-5* Θ • **11** ⸢*ut txt, sed* λεγοντα *et pon.* αυτον *p.* εθεωρουν 2542 ¦ *ut txt, sed* ιδον *loco* εθεωρουν W • **14** ⸢*hab.* εποιησεν ινα ωσιν ιβ΄ μετ αυτου D ¦ *hab.* εποιησεν ινα ωσιν μετ αυτου δωδεκα ους και αποστολους ωνομασεν Δ ¦ *ut txt, sed pon.* δωδεκα *p.* ωνομασεν C* • **18/19** ⸢Κανανεος, *cf.* ⸢ W • **19** ⸢Ισκαριωτης W • **26** ⸢*hab.* και εαν ο σατανας σαταναν εκβαλλει μεμερισθαι (σται D²) εφ εαυτον D ¦ και ου μεμερισται 1241 ⸢ *ut txt, sed add.* και *p.* εμερισθη ℵ¹ • **27** ⸢*ut txt, sed* και *loco* αλλ C² | ¹*hab.* τα σκευη του ισχυρου διαρπασαι εισελθων εις την οικιαν εαν μη W ¦ *ut txt, sed* εισελθειν 579 • **28** ⸢οσαι 1241 • **29** ⸢κριματος 1424 • **31** ⸢*5-7 4 1-3* A *al* ¦ *ut txt, sed* αυτου η μητηρ W ¦ *ut txt, sed om.* αυτου *p.* αδελφοι Θ 565 ¦ *ut txt, sed om.* αυτου *p.* μητηρ f^{1} | ⸢στηκοτες C² εστηκοτες, *sed pon. loco* και *a.* εξω L εστηκοτες, *sed pon. a.* εξω 892 • **32** □*om.* και αι αδελφαι σου εξω ζητουσιν σε 2427 • **33** ⸢απεκριθη αυτοις

λεγων Θ ¦ και απεκριθη αυτοις και λεγει f^{13} , και ειπεν αυτοις 33 , *ut txt, sed pon.* λεγει *a.* αυτοις C | ʳη, *sed om.* οι *a.* αδελφοι D • **35** °*hab.* και ος αν ποιη W

¶ **4,1** ᶠ*hab.* εμβαντα καθησθαι εις το πλοιον εν τη θαλασση f^{13} • **8** ᶠ*hab.* εις τριακοντα και εις εξηκοντα και εκατον 2427 • **18** ᶠουτοι εισιν C^2 • **19** ᶠαι απαται του πλουτου 1424 ¦ αι απαται του κοσμου Θ 565 | °*om.* και αι περι τα λοιπα επιθυμιαι εισπορευομεναι Θ 565 700 • **20** ᶠ*ter prim.* εν, *sed sine acc., sec. om., tert. om.* B* • **21** ᶠκαιεται, *pon. p.* λυχνος W f^{13} • **28** ᶠ*bis hab.* πρωτον χορτον ειτεν πληρη σιτον ℵ* ¦ *bis* επειτα *pc* ¦ *prim.* ειτα, *sec.* ειτ εν ℵ¹ • **30** ᶠ*ut txt, sed* παραβολην Δ ¦ *ut txt, sed* αυτη 579 • **31** ᶠκοκως Δ* • **32** ᶠπαντων των λαχανων μειζων K f^{13} *pm* ¦ *ut txt, sed pon.* μειζον *p.* λαχανων A *pm* • **36** ᶠτα αλλα τα οντα μετ αυτου πλοια f^{1} 28 ¦ τα αλλα δε τα οντα πλοια μετ αυτου 700 ¦ αλλα πλοια ησαν μετ αυτων Δ • **40** ᶠουτως δειλοι ουπω 28* ¦ δειλοι εστε ουτως ουπω 892ᵉ ¦ *ut txt, sed add.* ολιγοπιστοι *p.* εστε 579

¶ **5,4/5** ᶠδια το πολλακις αυτον δεδεσθαι και πεδαις και αλυσεσι διεσπακεναι δε τας αλυσις και τας πεδας συντετριφεναι W ¦ δια το αυτον πολλας πεδας (παιδας 28) και αλυσεις αις εδησαν αυτον (- 2542) διεσπακεναι και συντετριφεναι f^{1} 28 2542 ¦ δια το πολλακις αυτον πεδαις και αλυσεσιν αις εδησαν διεσπακεναι και τας πεδας συντετριφεναι 565 ¦ δια το πολλακις αυτον πεδαις και αλυσεσιν αις εδησαν αυτον διεσπακεναι και συντετριφεναι 700 | ᶠμηδενα δε ισχυειν αυτον ετι δαμασαι νυκτος δε και ημερας δια παντος W ¦ και μηδενα αυτον ισχυειν δαμασαι και δια παντος (πασης 700) νυκτος και ημερας 565 700 • **9** ᶠ*ut txt, sed hab.* εστιν μοι ονομα λεγιων D | ᵀεστιν, *sed cf.* ᶠ D • **10** ᶠαποστειλη (-ει 579 1241 *l* 2211) αυτους A 579 1241 *l* 2211 *al* ¦ αυτους αποστειλη, *sed pon. p.* χωρας f^{1} 2542 ¦ αποστειλη αυτον K W 892 *al* ¦ αποστειλη αυτα Θ • **12** ᶠπαντα τα δαιμονια λεγοντα 700 • **13** ᶠευθεως ο Ιησους επετρεψεν αυτοις 1241 , *ut txt, sed add.* ο Ιησους *p.* αυτοις 579 • **19** ᶠ*hab.* οσα σοι εποιησεν ο θεος 1241 ¦ *ut txt, sed om.* σοι ℵ • **21** ᶠ*ut txt, sed om.* τω B 2427 | ᶠ*ut txt, sed om.* το 2427 • **26** ᶠεαυτης, *sed pon.* παντα *p.* δαπανησασα 28 • **33** ᵀδιο πεποιηκεν λαθρα Θ ¦ διο πεποιηκει 700 | ᶠαιτιαν 1 • **36** ᶠακουσας ευθεως N | ᶠλογον τον λαλουμενον 2427 • **37** ᶠουδε ενα παρακολουθησαι αυτω D ¦ αυτω ουδενα παρακολουθησαι W • **38** ᶠκλαιοντων και κραζοντων 565

¶ **6,2** ᶠ*ut txt, sed* ταις συναγωγαις Θ | ᶠινα δυναμεις ... αυτου γινωνται Θ 700 ¦ *ut txt, sed pon.* αι *a.* δια L • **3** ᶠτου τεκτονος ο υιος και $\mathfrak{P}^{45vid}$ ¦ του τεκτονος υιος 565 579 2542 | ᶠαδελφος Θ 2542 • **4** ᶠιδια πατριδι εαυτου L ¦ ιδια πατριδι αύτου 892 • **7** ᶠπροσκαλεσαμενος τους δωδεκα ηρξατο αποστελλειν αυτους δυο f^{1} *pc* ¦ προσκαλεσαμενος τους δωδεκα απεστειλεν αυτους ανα δυο 565 ¦ προσκαλεσαμενος ο Ιησους τους δωδεκα μαθητας ηρξατο αυτους αποστελλειν δυο 892^{mg} • **11** ᶠως εαν εμη δεξηται 579 | ᵀαμην λεγω υμιν ανεκτοτερον εσται γη Σοδομων και Γομορρας εν ημερα κρισεως η τη πολει εκεινη 33 • **14** ᶠελεγοσαν D | ᶠηγερθη απο των νεκρων 579 1241 1424 *pc* ¦ *ut txt, sed* απο των *loco* εκ 2427 • **16** ᶠΙωαννην ουτος ηγερθη εκ νεκρων 892ᵉ ¦ ουτος εστιν Ιωαννης αυτος ηγερθη εκ νεκρων f^{1} ¦ Ιωαννην ουτος εστιν αυτος ηγερθη απο των νεκρων C ¦ *ut txt, sed* αυτος *loco* ουτος 33 • **20** ᶠηπορειτο W • **22** ᶠειπεν δε ο βασιλευς A • **26** ᶠ*ut txt, sed* αυτη Θ ¦ λυπησαι αυτην 1241 • **32** ᶠ*ut txt, sed om.* τω ℵ ¦ *ut txt, sed* απηλθεν f^{13} ¦ *ut txt, sed om.* εν 33 • **33** ᶠκαι προσηλθον αυτους L 579 ¦ και προσηλθεν αυτους 1241 ¦ και συνηλθον αυτω 28 700 *pc* ¦ προς αὐτους και συνηλθον προς αυτον *et om.* εκει 33 ¦ και ηλθον, *pon. a.* εκει f^{1} ¦ και προ̈ηλθον αυτους και συνεδραμον προς αυτον A ¦ και προηλθον αυτους

και συνεισηλθον προς αυτους f^{13} | *ut txt, sed om.* εκει 0187 • **35** ⸢αυτω οι μαθηται λεγουσιν W f^{1} | αυτω οι μαθηται λεγουσιν αυτω f^{13} | οι μαθηται αυτου λεγουσιν *l* 2211 | *ut txt, sed om.* αυτου 2427 • **39** ⸢παντας ανακλιθηναι Θ | παντας ανακλιθηναι 565 • **40** ⸢*bis prim.* ανα, *sec. om.* 33 | *prim.* ανα, *sec. ut txt* 2427 • **43** ⸢τα περισσευματα κλασματων δωδεκα κοφινους π[ληρεις] 33 | το περισσευσαν των κλασματων δωδεκα κοφινους πληρεις 700 . δωδεκα κοφινων πληρωματα f^{1} | *ut txt, sed* κοφινους L Δ | *ut txt, sed* κοφινους πληρεις *l* 2211 • **48** ⸢ελαυνοντας και, *pon. a.* βασανιζομενους Θ 565 700 | ᵀσφοδρα 565 700 • **49/50** ⸢φαντασμα εδοξαν ειναι W f^{1} 28 2542 *pc* | ⸢¹ευθεως δε 565 *l* 2211 | *ut txt, sed* ευθεως 1424 • **51** ⸢λιαν εν αυτοις L | εκ περισσου εν αυτοις W | εκπερισσως εν εαυτοις f^{1} 2542 | εκ περισσου εν εαυτοις 28 | ᵀκαι εθαυμαζον λιαν εν εαυτοις 565 | *ut txt, sed hab.* εξεπλησσοντο *loco* εξισταντο f^{1} • **55** ⸢οτι εστιν εκει W 0292 f^{1} 28 565 700 2542 • **56** °*bis hab.* εις αγρους η κωμας η πολις Θ | *prim. om., sec. om.* η εις αγρους f^{1}

¶ **7,2** °*ut txt et* ⸢εσθιοντας 1241 1424 | ᵀεμεμψατο 33 • **3** ⸢πυκμη D • **5** ⸢κοιναις χερσιν ανιπτοις f^{13} | *ut txt, sed add.* ταις *a.* χερσιν D W 565 • **8/9** ᵀβαπτισμου ξεστων και ποτηριων και παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε A βαπτισμους ξεστων και ποτηριων και αλλα παρομοια α ποιειται τοιαυτα πολλα, *add. a.* αφεντες D | βαπτισμους ξεστων και ποτηριων (ποτηριων και ξεστων Θ 565) και αλλα παρομοια τοιαυτα ποιειτε, *add. a.* αφεντες Θ 28 565 | βαπτισμους [ξε]στων και ποτηριων [...], *add. a.* αφεντες 0131^{vid} • **13** ⸢και παρομοια (+ ταυτα D^{2}) τα αυτα πολλα ποιειτε D • **15** ⸢*ut txt, sed pon.* ο *a.* εισπορευομενον Δ • **17** ᵀτην *et hab.* οικιαν *loco* οικον D 565 • **21/22** ⸢μοιχιαι πορνιαι κλοπαι φονοι (φονος W^{c}) πλεονεξια πονηρια δολος W | μοιχιαι πορνιαι κλοπαι πλεονεξια πονηρια δολος 28 μοιχειαι πορνειαι κλοπαι φονοι πλεονεξια δολοι πονηριαι 565 | μοιχειαι πορνειαι κλοπαι φονοι πλεονεξιαι δολος πονηρια 700 | *ut txt, sed* δολοι Θ • **24** ⸢και αναστας εκειθεν D • **25** ⸢*ut txt, sed pon.* γυνη *p.* περι αυτου *pc* | ⸢εισελθουσα και Δ • **26** ᶠ*om., sed pon.* εκβαλη *p.* αυτης f^{13} • **35** ⸢ηνοιχθησαν L *l* 2211 | ᵀευθεως L 0274 892

¶ **8,2** ⸢ημεραις τρισιν 2427 • **7** ⸢*hab.* ευλογησας και αυτα *l* 2211 | ⸢ειπεν παραθηναι αυτοις N | ειπεν και αυτα παραθετε 33 | *ut txt, sed om.* και ταυτα 2427 • **8** ⸢τα περισσευματα των κλασματων Θ 1241 | το περισσευσαν των κλασματων 700 • **10** ᵀαυτος, *sed pon. loco* ευθυς D | ⸢τα ορη Δαλμανουθα N | *ut txt, sed* Δαλμανουνθα B • **12** ⸢σημειον ζητει 1241 • **13** ⸢παλιν εμβας εις (το) πλοιον $\mathfrak{P}^{45}$ D W Θ f^{13} 28 33 565 579 700 892 2427 2542 *pc* | *hab.* αυτους εις το πλοιον απηλθεν παλιν *et om.* εις το περαν 1241 | *hab.* αυτους απηλθεν εις το πλοιον παλιν *et om.* εις το περαν 1424 • **14** ⸢ενα μονον εχοντες αρτον W f^{13} 28 *hab.* ενα μονον εχοντες μεθ εαυτων αρτον 2542 • **17** ᵀο Ιησους, *sed pon. p.* αυτοις L | ⸢εν ταις καρδιαις υμων D | ⸢πεπωρωμενη εστιν η καρδια υμων D πεπωρωμενη εστιν υμων η καρδια 0143^{vid} *ut txt, sed* εχοντες 28 • **20** ⸢και οτε 892 2427 | ⸢*ut txt, sed om.* και Δ 579 892 • **21** ⸢πως ουν ουπω f^{13} • **23** ⸢αυτου, *sed pon. a.* της χειρος 28 αυτου του τυφλου *pc* • **25** ⸢επιθεις, *sed hab.* και¹ D | ⸢*ut txt, sed pon. p.* απαντα W • **26** ⸢*txt* + μηδε ειπης τινι των εν τη κωμη 892 • **28** ⸢απεκριθησαν λεγοντες W | απεκριθησαν αυτω 33 *ut txt, sed om.* λεγοντες C^{2} 2427 • **36** ⸢εαν τον κοσμον ολον κερδηση και ζημιωθη C 33 | κερδησας ολον τον κοσμον και ζημιωθηναι L

¶ **9,1** ᶠ*2 1 3, sed* εστωτων ℵ 33 • **2** °*hab.* τον Ιωαννην και τον Ιακωβον 28 | ᵀεγενετο εν τω προσευχεσθαι αυτον 565 • **6** ⸢αποκριθηναι 2542 | ⸢*ut txt, sed* ησαν 1241 1424 • **7**

⌜ηλθεν, *sed pon. p.* φωνη f^{13} 28 *pc* • **8** ⌜μεθ εαυτων ει μη τον Ιησουν μονον B 33 579 2427 • **12** ⌜αποκατασταινει 28 • **17** ⌜αποκριθεις αυτω εις εκ του οχλου ειπεν C ; αποκριθεις εκ του οχλου εις ειπεν αυτω W f^{1} f^{13} ¦ αποκριθεις εις εκ του οχλου ειπεν αυτω 067 2542 • **18** ⌜αυτο εκβαλειν 565 • **19** ⌜απιστε και διεστραμμενη W • **24** ⌜και, *sed om.* ευθυς ℵ* C* ¦ *hab.* ευθυς δε Θ • **33** ⌜εισηλθεν f^{13} 700 • **37** ⌜εν εκ 2542 | ⌜παιδιων των τοιουτων Ψ | ⌜δεχετε ℵ ¦ *hab.* ο εμε δεχομενος *loco* ος αν εμε δεχηται 1241 • **38** ⌜και αποκριθεις *et* ⌜λεγει 565 700 ' ⌜απηκριθη δε *et* ⌜και λεγει f^{1} 28 2542 ¦ ⌜*ut txt et* ⌜λεγων L | ⌜οστις ουκ ακολουθει ημιν και εκωλυσαμεν αυτον 2542 ¦ *ut txt, sed* ημας 2427 • **45** ⌜εις το πυρ το ασβεστον, *sed om.* εις την γεενναν 700 ; *ut txt, sed hab.* απελθειν εις γεενναν *loco* βληθηναι εις την γεενναν 28 • **47** ⌜εισελθειν 1241 • **49** ⌜πας γαρ πυρι αλισθησεται και πασα θυσια πυρι αλισθησεται 2427 • **50** ⌜*bis prim.* αλας, *sec.* αλα ℵ*

¶ **10,2** *hab.* και προσελθοντες επηρωτησαν αυτον οι Φαρισαιοι f^{1} • **4** ⌜*ut txt, sed* επεστρεψεν 579 • **5** ⌜και αποκριθεις *et om.* Ιησους 1424 ¦ *ut txt, sed om.* Ιησους 892* • **7** ⌜μητερα αυτου, *sed om.* αυτου *p.* πατερα D • **11/12** ⌜εαν απολυση γυνη τον ανδρα αυτης (εαυ- 2542) και γαμηση αλλον μοιχαται και εαν ανηρ απολυση την γυναικα αυτου (εαυ- 2542) και γαμηση αλλην μοιχαται 1 2542 *pc* | ⌜γυνη, *sed pon. a.* εαν Θ | ⌜εξελθη απο του (– Θ) ανδρος και γαμησει αλλον Θ 28 ; εξελθη απο ανδρος και γαμηθη αλλω 700 ¦ *ut txt, sed* αλλω C² ¦ *ut txt, sed* αλλην *et add.* και *a.* γαμηση Δ ¦ *ut txt, sed add.* δε *p.* απολυσασα Ψ • **13** ⌜επετιμων τοις φερουσιν Θ f^{1} f^{13} • **16** ⌜επιτιθει τας χειρας επ αυτα και ευλογει αυτα W ¦ ηυλογει τιθεις τας χειρας αυτοις 1424 • **17** ⌜ιδου τις πλουσιος δραμων Θ • **19** ⌜*hab.* μη μοιχευσης μη κλεψης μη πορνευσης Γ *pc* • **21** ⌜αρας τον σταυρον (+ σου W f^{13}), *sed pon. a.* δευρο W f^{1} f^{13} 2542 • **25** °*bis om., sed pon. vs* 25 *p. vs* 23 D • **27** ⌜*hab.* αποκριθεις δε ο Ιησους λεγει αυτοις Θ | ⌜*1-3 9 4-7 9 10* W • **29** ⌜εφη αυτοις ο Ιησους 579 ¦ αποκριθεις δε ο Ιησους D ¦ ο δε Ιησους εφη *pc* • **34** ⌜*hab.* και εμπαιξουσιν αυτω και μαστιγωσουσιν αυτον και εμπτυσουσιν αυτω και μαστιγωσουσιν αυτον και τη τριτη ημερα αναστησεται A* • **35/37** ⌜ερωτησωμεν, *sed pon. p.* σε Θ 1 | ⌜τι θελετε ινα ποιησω 1241 ¦ τι θελετε με ποιησαι ℵ² L W^c 2427* ¦ τι θελετε ποιησαι W* | ⌜σου εξ ευωνυμων ℵ 1241 • **40** ⌜παρα του πατρος μου Θ • **43** ⌜ειναι, *sed pon. a.* εσται D ; *hab.* ουχ outos εστιν εν υμιν αλλ ος εαν θελη εν υμιν ειναι πρωτος εσται παντων δουλος και ος αν θελη εν υμιν ειναι μεγας εσται παντων διακονος Θ ' *hab.* θελη εν υμιν ειναι μεγας 700 • **44** ⌜*hab.* εν υμιν πρωτος ειναι Δ • **46** ⌜*hab.* και εκπορευομενου αυτου και των μαθητων εκειθεν Θ 700 | ⌜*ut txt, sed add.* και *a.* προσαιτης ℵ ¦ *ut txt, sed* εκαθεζετο 892 • **49** ⌜φωνηθηναι αυτον f^{1}

¶ **11,1** ⌜*1 4* 700 ; *ut txt, sed add.* και *p.* Ιηροσολυμα A ¦ *ut txt, sed* Βηδφαγη B* *ut txt, sed* Βηθφαγειν L • **2** ⌜ουδεις ανθρωπος ουπω 579 | ⌜επικεκαθεικεν W • **8** ⌜εκοπτον εκ δενδρων και εστρωννυον εν τη οδω Θ ¦ *ut txt, sed* εκοπτον C • **9** ⌜*ut txt, sed* ελεγον *loco* εκραζον Ψ • **10** ⌜*hab.* ωσαννα εν τοις υψιστοις ειρηνη εν ουρανω και δοξα εν υψιστοις f^{1} • **13** ⌜ου γαρ ην ο καιρος συκων D W ¦ ουπω γαρ ην καιρος συκων f^{1} • **17** ⌜αυτον εποιησατε A Θ f^{1} 33 565 579 700 1424 *al* ¦ πεποιηκατε 2427 • **19** ⌜εξεπορευετο, *sed pon. p.* πολεως f^{1} ¦ *ut txt, sed pon. p.* πολεως W 28 • **25** ⌜εστηκητε Δ 892 | ⌜ει δε υμεις ουκ αφιετε ουδε ο πατηρ υμων ο εν ουρανοις αφησει υμιν (- C f^{1}) τα παραπτωματα υμων C D f^{1} f^{13} ¦ ει δε υμεις ουκ αφιετε ουδε ο πατηρ υμων αφησει υμιν τα παραπτωματα υμων 33 • **28** ⌜*ut txt, sed* δεδωκεν 2542 • **31** ⌜προσελογιζοντο ℵ* ¦

διελογιζον D^{c} | °*om., sed add.* και *a.* δια 1241 • **33** ⸢αποκριθεις, *sed pon.* ο Ιησους *p.* αυτοις 28 ¦ αποκριθεις, *sed pon. p.* ο Ιησους W Θ 565 700 1424 2542 *pm*

¶ **12,4** ⸢εξαπεστειλαν ητιμασμενον 565 700 ¦ ητιμησαν D ¦ ητοιμασαν 579 • **6** ⸢υστερον δε ετι f^{13} 28 700 2542 | ⸢*hab.* και απεστειλεν αυτον Ψ • **7** ⸢*3 1 2* D ¦ ιδοντες αυτον ειπον προς εαυτους N ¦ θεασαμενοι αυτον ερχομενον προς αυτους ειπαν (ειπον οτι f^{13}) f^{13} 28 ¦ θεασαμενοι αυτον ερχομενον προς εαυτους ειπον 2542 ¦ *ut txt, sed* αυτους Δ ¦ *ut txt, sed* ειπον *loco* ειπαν οτι f^{1} ¦ *ut txt, sed* ειπον 892 • **8** ˢ*hab.* αυτον εξεβαλον εξω του αμπελωνος και απεκτειναν f^{13} • **14** ⸢ελθοντες οι Φαρισαιοι επηρωτων αυτον λεγοντες *pc* ¦ ελθοντες επηρωτων (·τησαν 700) αυτον εν δολω λεγοντες Θ 565 700 ελθοντες ηρξαντο επερωταν αυτον εν λογω 2542 | ⸢*2 1 3* 28 ¦ □*hab.* δωμεν 1424 • **17** ⸢αποκριθεις δε ο Ιησους ειπεν D ¦ αποκριθεις δε ειπεν Θ 565 • **21/22** ⸢και ουδε αυτος αφηκεν, *sed om.* και απεθανεν W . και ουδε ουτος αφηκεν Θ *ut txt, sed* ου 2427 | ⸢ο τριτος ελαβεν αυτην ωσαυτως (+ και 700) οι επτα f^{1} 700 ωσαυτως και ο τριτος ελαβεν αυτην και οι επτα 565 ¦ *ut txt, sed* οι επτα και W 28 ¦ *ut txt, sed interp. p.* τριτος f^{13} |·⸢εσχατον γαρ παντων Δ. εσχατον των παντων 579 | ˢ*ut txt, sed om.* και W 579 • **23** □*hab.* οταν ουν αναστωσιν εν τη αναστασει f^{13} • **25** ⸢οι αγγελοι W 892 ¦ αγγελοι του θεου 33 • **28** ⸢και ειδων D • **29** ⸢*ut txt, sed om.* ο Ψ ¦ *ut txt, sed add.* και ειπεν *p.* Ιησους 579 | ⸢οτι πρωτη παντων εντολη εστιν αυτη C πρωτον παντων f^{1} ¦ πρωτη παντων 2542 • **31** ⸢δευτερα δε ομοια ταυτη D δευτερα δε ομοια αυτη Θ 33 ¦ η δευτερα αυτη Δ Ψ δευτερα δε αυτη 579 ¦ η δε δευτερα αυτη 892 • **33** ⸢*hab.* εξ ολης της καρδιας και εξ ολης της ισχυος και εξ ολης της συνεσεως f^{1} *pc hab.* εξ ολης της καρδιας και εξ ολης της ισχυος και εξ ολης της διανοιας και εξ ολης της ψυχης 33 ¦ *hab.* εξ ολης της καρδιας και εξ ολης της ψυχης και εξ ολης της συνεσεως και εξ ολης της ισχυος 1424 • **34** °¹*hab.* μακραν απο της βασιλειας ει ℵ^{2} Δ Ψ 892 • **36** ⸢*hab.* και ουτος Δαυιδ D • **40** ⸢κατεσθιουσιν *et* °*ut txt* f^{1} f^{13} *pc* • **43** ⸢*hab.* ο Ιησους ειπεν αμην λεγω 1424 | ⸢βεβληκεν, *sed om.* των βαλλοντων f^{13}

¶ **13,2** ⸢και αποκριθεις ο Ιησους ειπεν αυτω *pm* ¦ και αποκριθεις ειπεν αυτοις ο Ιησους D . και αποκριθεις ο Ιησους ειπεν f^{1} ¦ *ut txt, sed* αυτους 2427 • **5** ⸢ο δε Ιησους αποκριθεις ειπεν αυτοις 1424 . και αποκριθεις ο Ιησους ηρξατο αυτοις λεγειν f^{13} . ο δε λεγει αυτοις 579 • **8** ⸢ταραχαι W ¦ *hab.* κατα τοπους και λοιμοι και ταραχαι Θ • **9** ⸢και δωσουσιν υμας W ¦ ετι δε υμας αυτους παραδωσουσιν Θ ¦ ειτα δε υμας αυτους παραδωσουσιν 565 • **18** ⸢χειμωνος ταυτα γηνηται Θ ¦ χειμωνος ταυτα γινεται μηδε σαββατου *al* • **20** ⸢ηκολοβωσιν ο θεος Ψ • **21** ⸢η, *sed om.* ιδε C • **25** ⸢εκ του ουρανου εσονται εκπιπτοντες f^{13} 28 2542 *pc* . πεσουνται εκ του ουρανου 565 700 ¦ *ut txt, sed om.* εσονται 579 ¦ *ut txt, sed add.* οι *p.* εσονται 2427 • **28** ⸢*4 1 3* Δ • **29** ⸢ιδητε ταυτα παντα 579 2542 • **37** ⸢α δε υμιν λεγω πασιν W ⸢α δε λεγω υμιν πασι λεγω f^{1} ¦ εγω υμιν λεγω Θ 565 ¦ *ut txt, sed pon.* υμιν *a.* πασιν 1424

¶ **14,2** ⸢μη εν τη εορτη ινα μη 579 • **3** ⸢αυτου τη κεφαλη Ψ • **4** ⸢ησαν δε τινες αγανακτουντες και λεγοντες προς εαυτους f^{1} ¦ *ut txt, sed* αυτους ℵ* • **7** ⸢*hab.* θελητε παντοτε δυνασθε αυτοις Ψ ¦ παντοτε 2427 • **8** ⸢αυτη, *sed pon. p.* εποιησεν Δ • **10** ⸢παραδω αυτον A Θ f^{1} 𝔐 ¦ παραδοι αυτον W 28 • **20** ⸢*hab.* ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις ο εμβαψας μετ εμου εν τω τρυβλιω εις των δωδεκα αυτος με παραδωσει 1424 • **25** ⸢ουκετι ου μη προσθωμεν πιειν Θ ¦ ουκετι ου προσθω πιειν 565 • **27** ⸢εν εμοι εν νυκτι ταυτη N εν εμοι τη νυκτι ταυτη f^{13} | ⸢*ut txt, sed* σκορπισθησεται W ¦ *ut txt, sed* διασκορπισθησεται 1424 • **30** ⸢*1 3 4 2* C^{2} • **31** ˢμε η ℵ* ¦ μη δεη D* • **35** ⸢ει δυνατον

εστιν παρελθειν ℵ² • **36** ʿουχ ως εγω θελω αλλ ως συ θελεις Θ ¦ ουχ ως εγω θελω αλλ ως συ f^{13} 2542 *l* 844 ¦ ουχ ως εγω αλλ ως σοι θελεις 565 • **40** ʿ*hab.* υποστρεψας ευρεν αυτους καθευδοντας παλιν N ¦ υποστρεψας παλιν ευρεν αυτους Θ ¦ *ut txt, sed om.* παλιν D • **43** °*hab.* αρχιερεων και πρεσβυτερων και γραμματεων 700 | °¹*om., sed cf.* ° 700 • **45** □*hab.* και ευθεως προσελθων f^{1} 2542 • **46** ʿτας χειρας αυτων επ αυτον A K ¦ *ut txt, sed* επ αυτον *loco* αυτω Ψ • **47** ʿκαι εις τις των παρεστηκοτων f^{1} • **49** ʿεκρατει B • **50** ʿτοτε οι μαθηται αφεντες αυτον (+ παντες Θ 2542) εφυγον N Θ f^{13} 565 2542 *al* • **51** ʿ[1]και κρατησαντες αυτον οι νεανισκοι C^{2} ¦ οι δε νεανισκοι εκρατησαν αυτον W f^{13} • **52** ᵀαπ αυτων, *sed pon.* εφυγεν *a.* γυμνος Δ ¦ *ut txt, sed pon.* εφυγεν *a.* γυμνος L Ψ 892 • **61** ʿουδεν απεκριθη D | ʿκαι (- 700) παλιν ο αρχιερευς επηρωτησεν (ερωτησεν 565) αυτον εκ δευτερου Θ 565 700 ¦ και παλιν ο αρχιερευς επηρωτησεν αυτον *et hab.* ει *loco* και λεγει αυτω 2542ˢ • **64** ʿπαντες την βλασφημιαν αυτου εκ του στοματος αυτου 565 • **65** ʿτω προσωπω αυτου D | ᵀημιν Χριστε τις εστιν ο πεμψας σε Δ | ʿελαμβανον, *sed pon. a.* αυτον D ¦ κατελαβον 579 • **68** □*ut txt, sed add.* ευθεως *a.* αλεκτωρ 1424 • **69** ʿπαλιν δε ιδουσα αυτον παιδισκη 2542ˢ | ʿκαι ηρξατο λεγειν *et cf.* ʿ D • **70** ʿκαι γαρ Γαλιλαιος ει και η λαλια σου δηλον σε ομοιαζει 33 • **72** *ʿ2 1 5 4 3* Θ 565 700 | ʿεπιλαβων εκλαιεν Δ

¶ **15,1** ʿ*ut txt et* ᵀ[1]και 0250 | ᵀ²αυτον τω W f^{13} • **4** ʿεπηρωθησεν αυτον παλιν C D *pc* • **6** ʿον περητουντο Δ • **7** ʿστασιασαντων Θ • **8** ʿεθος ην αυτοις ινα τον Βαραββαν απολυση αυτοις 700 • **15** ʿ*1 4 5 2 3 6* 2542ˢ ¦ *ut txt, sed* ποιειν B 2427 | ʿκαι τον Ιησουν φραγελωσας παρεδωκεν 700 • **20** ᵀτην χλαμυδα *et om.* την πορφυραν f^{1} | ʿιδια ιματια Θ 892 • **23** ᵀπειν D • **24** ʿ*ut txt, sed om.* και L 2427 • **26** ᵀουτος, *pon. p.* Ιουδαιων 33 • **34** ʿ*ut txt, sed om.* ωρα 565 | ʿ[1]με εγκατελειπας K • **36** ʿ*hab.* και δραμοντες εγεμισαν f^{13} 2542ˢ *l* 844 • **39** ʿαυτου *l* 844 | ʿ*ut txt, sed* εστιν 579 • **40** ʿΜακαρια L | ʿ[1]Ιωσηβτος Δ ¦ Ιωσηπος f^{1} • **46** ʿ[1]καθηκεν A ¦ κατεθηκαν K | ʿ[2]*ut txt, sed add.* τω *a.* μνημειω D • **47** ʿ*bis prim.* Μαριαμ, *sec.* Μαρια 33

¶ **16,1** ʿελθουσαι αλειψωσιν το σωμα του κυριου Ιησου 1241 • **2** ʿκαι λιαν πρωι της μιας των σαββατων ερχονται K f^{13} ʿ *ut txt, sed om.* των Δ* ¦ *ut txt, sed om.* και *et add.* αι γυναικες *p.* ερξονται *l* 844 ¦ *ut txt, sed* ερχων *l* 2211* • **4** ʿ*hab.* θεωρουσιν ανακεκυλισμενον τον λιθον ℵ • **6** ʿειδετε εκει τοπον αυτου D* ¦ ιδε εκει ο τοπος αυτου Θ 565 • **8** ʿκαι ακουσαντες 565 ʿ *hab.* και ακουσασαι εξηλθον απο του μνημειου και εφυγον 099 | ᵀ(*p.* ⟦[1] ... ⟧) ειχεν γαρ αυτας τρομος και εκστασις και ουδενι ουδεν ειπον εφοβουντο γαρ 099 *l* 1602 • **11** ʿκαι ουκ επιστευσαν αυτω D* • **14** ᵀαπο των νεκρων 2427 • **18** □*ut txt, sed om.* εν *l* 2211

SEC. LUCAM

Inscriptio: ευαγγελιον κατα Λουκαν, *sed secunda manu* A ¦ *ut txt, sed secunda manu* ℵ B

¶ **1,20** ʿπλησθησον W • **26** ʿ*ut txt, sed om.* του *a.* θεου f^{13} | ʿΙουδα *pc* • **37** ʿθεω f^{1} ¦ *ut txt, sed pon.* παρα του θεου *p.* ρημα D ¦ *ut txt, sed om.* τη *a.* ογδοη 579* • **74** ʿπαντων των εχθρων ημων K ¦ *ut txt, sed add.* των *a.* εχθρων 0130

¶ **2,2** ʿ*hab.* αυτη εγενετο απογραφη πρωτη D • **3** ʿ*ut txt, sed* εαυτων ℵ* • **4/5** ʿ*ut txt, sed* μεμνηστευμενη ℵ² B² C² D* 0177 f^{1} 700 • **7** ʿ*ut txt, sed* επι *loco* εν *a.* φατνη ℵ* • **15** ᵀ*ut txt, sed add.* και *a.* οι ποιμενης 579 • **21** ʿαυτο το παιδιον Γ • **26** ʿ*hab.* πριν ιδειν f^{13} • **33** ʿο Ιωσηφ A Ψ • **39** ʿεπεστρεψεν ℵ* • **42** ᵀεις Ιερουσαλημ N • **43** ʿ*ut txt, sed*

εγινωσκων 700 • **48** ⸢ιδου ο πατηρ σου και ο συγγενης σου καγω 579 ⸢ιδου ο πατηρ σου και οι συγγενεις καγω *pc* • **51** ⸢τα ρηματα απαντα ταυτα 565 700

¶ **3,14** ⸢*hab.* μηδενα συκοφαντησητε μηδενα διασεισητε 1241 • **17** ⸢και διακαθαριει *et* ⸢συναξει, *sed pon.* συναξει *p.* σιτον D | ⸢μεν, *sed cf.* ⸢ D • **23-31** ◻*om. vss* 23-38 579 | ⸢Ελμωδαν Γ *f*13 | Ελμαδαδ 070 • **32** ⸢1Σαλμαν *f*1 *f*13 • **33** ⸢του Αμιναδαμ του Αραμ 1424 ¦ του Αραμ του Αμιναδαβ του Ιωραμ 892 ¦ του Αμιναδαβ του Αραμ του Αρνι N ¦ του Αμιναδαβ του Αδμειν του Αραμ 0102 ¦ του Αμιναδαμ του Αραμ του Αλμει του Αρνει 1 ¦ *ut txt, sed* Αλμειν *loco* Αδμιν Γ • **36** ⸢του Καινα 565

¶ **4,4** ⸢αλλ εν παντι ρηματι θεου D 0102 • **5-12** ⸢ο διαβολος εις ορος υψηλον λιαν *f*13 ¦ εις ορος υψηλον λειαν D ¦ εις ορος W | ⸢*3 4 1 2* A ¦ *ut txt, sed pon.* αυτω *a.* ειπεν *f*13 • **16** ⸢Ναζαραθ Δ ¦ *ut txt, sed add.* την *a.* Ναζαρα 33 | ⸢*ut txt, sed om.* και *p.* τεθραμμενος D2 • **17** ⸢απτυξας D* • **29** ⸢προς το 1424 • **31** ⸢Καπερναουμ, *vs* 23 ⸢*ut txt* Ψ • **40** ⸢1επιθεις, *sed pon. a.* τας χειρας ℵ C • **41** ⸢κραυαζοντα 0102 • **43** ⸢δει με, *sed pon. p.* προς αυτους οτι D | ⸢*ut txt, sed* εις C *f*1 33 ¦ εις τουτο γαρ απεσταλην D • **44** ⸢εις τας συναγωγας αυτων 1424

¶ **5,2** ⸢επλυναν 579 • **3** ⸢και καθισας εδιδασκεν απο του πλοιου *f*1 *f*13, και καθισας εν τω πλοιω εδιδασκεν D ¦ *ut txt, sed* και καθισας *loco* καθισας δε 1424 • **5/6** ⸢*hab.* ο δε Σιμων αποκριθεις (-κρεις D*) D ¦ *ut txt, sed pon.* Σιμων *p.* ειπεν ℵ* | ⸢χαλασωμεν τα δικτυα και τουτο ποιησαντας *f*1 | ⸢διερρηγτο δε το δικτυον αυτων C ¦ διερηγνυτο δε τα δικτυα αυτων Θ ⸢ *ut txt, sed* το δικτυον 33vid • **9** ⸢ην Θ • **10/11** ⸢*ut txt, sed cf.* ⸢ D • **12** ⸢ελθων και ιδων *pc* • **15** ⸢απ αυτου A • **17** ⸢παντας K • **23** σου αι αμαρτιαι σου C 33 1241 • **30** ⸢*1-4, sed pon.* εγογγυζον *p.* γραμματεις D • **34** ⸢1*ut txt, sed* νηστευσιν 579 • **38** ⸢και αμφοτεροι τηρουνται D

¶ **6,1** ⸢εν σαββατω δευτερω πρωτω *f*13 | ⸢1*4 1 2 5-7* ℵ ¦ *ut txt, sed add.* αυτων *p.* χερσιν C* 579 • **2** ⸢τι ποιειται ο ουκ εξεστιν ποιειν τοις σαββασιν ℵ ¦ τι ποιειτε ο ουκ εξεστιν τοις σαββασιν ποιειν L ¦ τι ποιειτε ο ουκ εξεστιν ποιειν εν τοις (- Ψ) σαββασιν Ψ 33 ¦ τι ποιειτε ο ουκ εξεστιν ποιειν εν σαββατω *f*13 • **3** ⸢*4 5 3 1 2, sed* ελεγεν D ¦ ο Ιησους ειπεν αυτοις *f*1 • **7** ⸢θεραπευσει αυτον *f*13 33 | ⸢κατηγορησωσιν κατηγοριαν 2542 • **9** ⸢ερωτησω *f*1 • **10** ⸢μετ οργης ειπεν *f*13 2542 | ⸢εξετινεν W | ⸢ως και η αλλη D *f*1 • **14** °*bis prim. ut txt, sec. om. f*13 565 579 1241 • **17/18** ⸢και πιραιας ℵ* • **26** ⸢*2 1 3, sed* υμιν D ¦ *2 3 1, sed* υμιν 2542 • **31** ⸢υμεις 565 • **37** ⸢*bis prim.* δικαζεται, *sec. ut txt* 579 • **39** ⸢*ut txt, sed pon. a.* εις βοθυνον *f*13 • **42** ⸢*bis prim.* απο του οφθαλμου, *sec. ut txt* 33 • **44** ⸢εκλεγονται, *sed pon. a.* εξ ακανθων D • **45** ⸢αυτου, *sed pon. a.* της καρδιας D

¶ **7,1** ⸢επει δη K ¦ επειδη δε 892 • **2** ⸢τις D* • **6** ⸢επ αυτον A ¦ προς αυτους W • **10** ⸢ασθενουντα, *sed om.* δουλον D • **11** ⸢Ναιδ 579 | ⸢ικανοι, *sed hab.* μαθηται *loco* οι μαθηται αυτου *f*1 • **21** ⸢αυτη Ψ 33 • **24/25** ⸢*bis prim.* εξεληλυθατε, *sec.* εξηλθετε 700 *prim. et sec.* εξηλθετε *f*1 892 *prim.* εξεληλυθατε, *sec. ut txt* 33 • **26** ⸢εξηλθετε *f*1 892 • **28** ⸢*cf. vs* 26 ⸢ D Ιωαννου προφητης 892 ¦ προφητης 1241 • **33** ⸢*ut txt, sed* μηδε *loco* μητε ℵ W ¦ *ut txt, sed pon.* οινον *a.* πινων 579 • **35** ⸢των εργων αυτης ℵ2 • **37** ⸢*ut txt, sed pon.* εν τη πολει *p.* αμαρτωλος *f*1 2542 *l* 2211 ¦ *ut txt, sed* τις *loco* ητις *f*13 700 1241 • **43** ⸢αποκριθεις ο D • **44** ⸢επι ποδας μου 079* ¦ υπο ποδας μοι W • **45** ⸢δειελιπον *l* 2211* • **46** ⸢*ut txt, sed pon. a.* ηλειψεν L • **47** ⸢*3 1 2 5* 579

¶ **8,8** ⸢καλην και αγαθην Θ • **16** ⸢λυχνιαν Θ Ψ 579 700 • **20** ⸢και απηγγελθη W ¦ *ut txt, sed* ανηγγελλει 1241 • **27** ⸢*ut txt, sed* πολλω *loco* ικανω *f*1 | ⸢ιματιον ουκ ενεδυσατο ℵ1

• **35** ⌜εξηλθον ℵ² • **36** ⌜ο λιων D* • **37** ⌜ηρωθησαν, *sed cf.* ⌜ D | ⌜Γεργασηνων C² • **40** ⌜επιστρεψαι 565 • **41** ⌜*ut txt, sed hab.* και ελθων ανηρ της συναγωγης πεσων ουτος αρχων D* • **43** ⌑*cf.* ⌜ D ¦ *ut txt, sed add.* εαυτης και *p.* βιον ℵ* ¦ *ut txt, sed add.* αυτης *p.* βιον C Ψ 1424 • **45** ⊤και λεγεις τι ο αψαμενος μου C* ¦ και λεγεις τις μου ηψατο D Ψ 0291 • **51** ⌜ουκ αφηκεν ουδενα εισελθειν 565 ¦ ουκ αφηκεν τινα συνελθειν αυτω *f*¹³ ¦ ουκ αφηκεν συνελθειν αυτω ουδενα 2542 ¦ *ut txt, sed pon.* τινα *p.* αυτω D • **54** ⌜εκβαλων παντας εξω και A W 33 ¦ εκβαλων παντας και C ¦ εκβαλων παντας εξω Θ

¶ **9,7** ⌜*ut txt, sed* απο των *loco* εκ *f*¹³ 1241 • **10** ⌜εις ερημον τοπον 1241 ¦ εις τοπον πολεως καλουμενης Βηθσαιδα *f*¹ • **13** ⌜πεντε αρτων W • **17** ⌜*hab.* τα περισσευματα 579 ¦ ⌜αυτων 579 • **18** ⌜συνηχθησαν 1424 • **20** ⊤τον υιον 892 *pc* • **25** ⌜οφελη 579 • **30** ⌜συλλαλουντες *l* 844 • **34** ⌜αυτους εισηλθειν C 2542 • **35** ⌜εκλεγμενος 579 • **37** ⌜κατελθοντι αυτω 1424 • **39** ⌜και ρησσει, *sed cf.* ⌜ D ¦ και ρησσει αυτον 892 • **51** ⌜το προσωπον εστηριξεν αυτου W ⁻ εστηρισε το προσωπον L Ξ 892 • **55/56** ⊤ειπεν *et add.* ουκ οιδατε ποιου πνευματος εσται ο υιος του ανθρωπου ουκ ηλθεν ψυχας ανθρωπων απολεσαι αλλα σωσαι *p.* προς αυτον (*vs* 57) *et om. vs* 56 579 • **57** ⌜και εγενετο πορευομενων D *f*¹³ • **59** ⌜πρωτον απηλθειν *f*¹ *f*¹³ 579 1424 • **62** ⌜*hab.* ο δε Ιησους ειπεν αυτω D | ⌜¹την βασιλειαν Δ

¶ **10,2** ⌜*ut txt, sed* εργατης 𝔓⁷⁵ • **6** ⌜επαναπαυσηται W ¦ επαναπλησσεται 579 • **20** ⌜γεγραπται Θ • **22** ⌜και στραφεις προς τους μαθητας αυτου ειπεν C² ¦ στραφεις δε προς τους μαθητας ειπεν 0115 • **27** ⌜*ut txt, sed om.* τη *f*¹ • **29** ⌜*ut txt, sed pon. p.* εαυτον D • **35** ⊤εξελθων και C* • **36** ⌜*1 ουν 2-4 6 7 5* 579 2542 • **38** ⌜αυτον και αυτος εισηλθεν *f*¹ | *ut txt, sed pon.* αυτος *p.* εισηλθεν 𝔓⁴⁵ • **40** ⌜ενκατελιψεν W • **41/42** ⌜*ut txt, sed pon.* ο κυριος *a.* ειπεν 𝔓⁴⁵ | ⌜μεριμνας και τριβαζεις περι πολλα ολιγων δε εστιν χρεια η ενος 579

¶ **11,2** ⌜ελθετω σου το πνευμα το αγιον και καθαρισατω ημας 162 | ⌜¹γενηθητω το θελημα σου ως εν ουρανω outw και επι γης ℵ* • **11** ⌜τις δε εξ υμων αιτησει τον πατερα 1241 τινα δε υμων πατερα αιτησει υιος αυτου *f*¹ ⁻ τις δε εξ υμων τον πατερα αιτησει ο υιος 33 892 ¦ *ut txt, sed* ο υιος αιτηση W | ⊤αρτον μη λιθον αυτω επιδωσει η και D • **12** ⊤εαν, *sed cf. vs* 11⊤ C ¦ *hab.* εαν δε και D | ⊤μη, *sed hab.* σκορπιον αυτω επειδωσει *loco* επιδωσει αυτω σκορπιον D • **13** ⌜ο ουρανιος 579 *pc* ¦ ημων ο εξ ουρανου *f*¹³ • **15** ⌜Βεζεβουλ, *vs* 18 ⌜Βεελβουλ, *vs* 19 ⌜*ut txt* 579 ¦ Βελζεβουλ L | ⌜και αποκριθεις ειπεν πως δυναται σατανας σαταναν εκβαλλειν K • **20** ⌾*ut txt, sed pon. p.* δε D • **25** ⌜σχολαζοντα, *sed pon. p.* σεσαρωμενον 69 • **28** ⌜μενουν τε 070 • **31** ⌑*om.* εν τη κρισει μετα των ανδρων της γενεας ταυτης 1241 • **34** ⊤*ut txt, sed pon.* η *p.* οταν D 579 • **37** ⊤τις. *sed cf.* ⌜ D • **38** ⌜ηρξατο διακρινομενος εν εαυτω λεγειν οτι *pc* • **41** ⌜εσται, *sed pon. p.* καθαρα D • **43** ⊤και πρωτοκλισιας εν τοις δειπνοις D ¦ και την πρωτοκλισιαν εν τοις δειπνοις, *pon. p.* συναγωγαις *f*¹³ • **44** ⊤γραμματεις και Φαρισαιοι D | ⌾*ut txt, sed pon. p.* περιπατουντες Θ • **48** ⌜τους ταφους αυτων, *sed pon. a.* οικοδομειτε *f*¹³ • **50** ⌜μεχρι *pc* • **51** ⊤*bis prim. ut txt, sec.* του C • **52** ⌜εκρυψατε ηραται Θ • **53/54** ⌜λεγοντος δε ταυτα προς αυτους D ⁻ *ut txt, sed* εξελθοντες 𝔓⁷⁵ | ⌜ενωπιον παντος του λαου κατισχυνοντο και ηρξαντο οι γραμματεις και οι Φαρισαιοι και οι νομικοι δεινως ενεχειν και αποστοματιζειν αυτον περι πλειονων ενεδρευοντες τι θηρευσαι εκ του στοματος αυτου Θ | ⊤*cf.* ⌜ D | ⊤*cf.* ⌜ D

¶ **12,4** ⌜*1-5 7 6 8, sed* περισσον Θ Ψ 33 ¦ την δε ψυχην μη δυναμενων αποκτειναι 157 • **5** ⌜βαλειν, *sed pon. p.* γεενναν D • **13** ⌜*ut txt, sed add.* των *a.* εκ Θ ¦ *ut txt, sed* προς

αυτον *loco* αυτω 579 • **18** ⸢*ut txt, sed add.* μου *p.* σιτον $\mathfrak{P}^{75*}$ ℵ^{2} f^{13} • **20** ⸢αιτουσιν, *sed pon. p.* νυκτι 579 ¦ *ut txt, sed pon. p.* νυκτι D • **21** ⸢εν αυτω L • **23** °*hab.* ουχι η ψυχη 070 • **24** ⸢*bis prim. ut txt, sec.* ουτε 070 • **28** ⸢αμφιαζει B • **30** ⸢ζητει D • **31** ⸣*ut txt, sed om.* ταυτα W • **38** ⸢και εαν ελθη τη εσπερινη φυλακη και ευρη ουτως ποιουντας, μακαριοι εισιν, οτι ανακλινει αυτους και διακονησει αυτοις. καν εν τη δευτερα καν εν τη τριτη φυλακη ελθη και ευρη ουτως f^{1} • **39** ⸢*ut txt, sed om.* αφηκεν διορυχθηναι τον οικον αυτου D • **40** ⸣δε D • **42** ⸢διαδοναι *pc* • **45** ⸢αύτου 892 • **53** ⸢θυγατρι *loco* την θυγατερα *et om.* και θυγατηρ επι την μητερα W ¦ *ut txt, sed om.* την *a.* μητερα 070 ¦ *ut txt, sed* θυγατρι *loco* την θυγατερα 1241 • **59** ⸣του A

¶ **13,2** ⸢τα τοιαυτα f^{13} • **3** ⸢μετανοησετε f^{13} ¦ μετανοησατε 579 • **4** ⸣εις 1241 • **5** ⸢μετανοησετε f^{13} • **9** ⸡*ut txt, sed add.* αφησεις *p.* μελλον 070 • **10** ⸢*2 3, sed pon. p.* διδασκων $\mathfrak{P}^{45}$ • **19** ⸣μεγα, *sed om.* εις *a.* δενδρον f^{1} ¦ *ut txt, sed om.* εις *a.* δενδρον D ¦ *ut txt, sed* ως *loco* εις *a.* δενδρον 892 • **22** ⸢Ιερουσαλημ, *sed hab.* εν *loco* εις Θ • **24** ⸢*hab.* δια της θυρας στενης πυλης οτι 070 • **25** ⸢εισελθη ο οικοδεσποτης f^{13} • **27** ⸢της ανομιας 1424 • **35** ⸡*ut txt, sed* ιδετε f^{13} ¦ ⸢αν, *sed add.* απ αρτι *a.* εως Θ 1241 ¦ αν ηξη οτε Ψ f^{1}

¶ **14,5** ⸣αποκριθεις ο Ιησους W ¦ *ut txt, sed pon.* ειπεν *p.* και K ¦ ⸢ο υιος A ¦ ⸢τη, *sed pon.* τη ημερα του σαββατου *a.* και ουκ ευθεως D • **10** ⸢αιρει 579 • **17** ⸢*hab.* παντα ετοιμα εστιν D • **24** ⸢ανθρωπων, *sed om.* εκεινων D ¦ ⸣πολλυ γαρ εισιν κλητοι, ολιγοι γαρ εκλεκτοι 579 • **26** ⸡*ut txt, sed* αυτου 1241 ¦ ⸡¹*ut txt, sed add.* ειναι *p.* μαθητης 579 • **32** ⸢τα εις K • **34** ⸢*bis prim. ut txt, sec.* αλα $\mathfrak{P}^{75}$

¶ **15,2** °*hab.* οι γραμματεις και οι Φαρισαιοι A • **7** ⸡*ut txt, sed om.* τω 579 • **9** ⸣*hab.* τας γειτονας και φιλας D • **21** ⸡*ut txt, sed* αυτου 579 *l* 2211 • **22** °ταχεως *l* 2211 • **24** ⸢και απολωλως Ψ • **29** °αυτω Δ • **30** ⸣των, *sed cf.* ⸢ D

¶ **16,1** ⸣παραβοληv 579 • **14** ⸢ταυτα και Γ ¦ *ut txt, sed om.* οι Φαρισαιοι ℵ* • **16** ⸣προεφητευσαν Θ • **20** ⸣*ut txt et* ⸤ος P* • **21** ⸣*hab.* των πιπτοντων ψιχιων f^{1} • **30** ⸢αναστη και πορευθη *pc*

¶ **17,1** ⸢ουδε W* ¦ *ut txt, sed add.* δε *p.* ουαι 579 • **4** ⸤*ut txt, sed* επι *loco* προς f^{1} 2542 • **6** ⸢εκριζωθητι και φυτευθητι εις την θαλασσαν 1424 • **7** °*hab.* τις δε εχων υμων δουλον D • **9** ⸢αυτω *pc* • **11** ⸢*hab.* διηρχετο την Ιεριχω και δια μεσου Σαμαριας 28 • **12** °*om.*, *sed cf.* ⸢ D • **14** ⸣τεθεραπευεσθε D* • **21** ⸢και ιδου εκει W • **33** ⸡*ut txt, sed add.* και *a.* ος f^{13} ⸢ οσα 579 • **35** ⸣[**36**] δυο εν τω αγρω εις παραληφθησεται και ο ετερος αφεθησεται *et om.* η δε ετερα αφεθησεται 579 • **37** ⸢οι αετοι συναχθησονται f^{13} ¦ *ut txt, sed* συναχθησονται 579 2542

¶ **18,9** ⸢εξουδενουντες $\mathfrak{P}^{75c}$ T • **11** ⸢*3 1 2, sed* αυτον L • **16** ⸢προσκαλεσαμενος *et* ⸤ελεγεν f^{13} • **24** ⸤*ut txt, sed pon.* περιλυπον γενομενον ειπεν *a.* ο Ιησους D • **27** ⸢*4 1 3* P • **28** ⸡παντα τα ιδια αφεντες f^{1} ¦ *ut txt, sed pon.* αφεντες *p.* τα ιδια D 2542 • **29** ⸡*ut txt, sed* αδελφας *loco* αδελφους 579 ¦ αδελφους η αδελφας η γονεις 1241 • **31** ⸢περι τω υιω Θ • **35** ⸢*ut txt, sed pon. p.* τις D • **37** ⸢Ναζαραιος *pc* • **39** ⸢Ιησου υιου ℵ*

¶ **19,2** ⸢ουτος ην W • **5** ⸣αυτον ειδεν και D ¦ και ιδων αυτον Ψ • **8** ⸢ημισεια B¹ ¦ ⸢*3 2* 1424 • **14** ⸢επεμψαν D^{c} • **15** ⸢αυτου τουτους 1424 ¦ ⸢¹δεδωκε 1241 ¦ ⸢τις πεπραγματευσατο W ¦ *ut txt, sed* επραγματευσαντο 2542 • **18** ⸡*ut txt, sed* μνας 579 2542 • **27** ⸢εκεινους, *sed pon. p.* πλην D • **35** ⸢*ut txt, sed cf.* ⸢ D ¦ αυτω 892 • **38** ⸢*1, sed cf.* ⸣ D ¦ ⸢ειρηνη εν ουρανοις A *ut txt, sed add.* εν *a.* ειρηνη ℵ* • **40** ⸢κραξωσιν 1241 • **42** ⸢και γε εν τη ημερα σου ταυτη και συ 1241 • **43** ⸢παραβαλουσιν N • **44** ⸢εν σοι λιθον επι

λιθον εν ολη σοι Θ | εν σοι λιθον επι λιθον 33 | *ut txt, sed* επανω *loco* επι 579 • **45** ⸢και τους αγοραζοντας C Ψ | και αγοραζοντας f^{13} 2542 • **46** ⸢*ut txt et* ⸢εστιν Θ

¶ **20,1** ⸢*ut txt, sed hab.* οι γραμματεις και οι αρχιερεις f^{13} • **3** ⸢λογον ενα A K *al* • **5** ⸢διελογισαντο f^{1} • **6** ⸢πας ο οχλος 1424 | *ut txt, sed pon. p.* ημας D • **10** ⸢τω f^{1} 2542 | ⸢δωσωσιν 892 | *ut txt, sed* δωντες *loco* δε γεωργοι 579 • **19** ˢ*ut txt, sed* Φαρισαιοι *loco* αρχιερεις C | ˢ¹*ut txt, sed* ειρηκεν *loco* ειπεν D • **24** ⸢οι δε εδειξαν *et om.* τινος εχει N* | οι δε ηνεγκαν προς αυτον δηναριον και ειπεν προς αυτους 579 • **26** ⸢αυτου ρημα. *pon. a.* επιλαβεσθαι D • **27** ⸢επηρωτουν f^{13} • **28** ⸢ην ℵ¹ 579 • **29** ⸢επτα ουν αδελφοι ησαν παρ ημιν ℵ¹ • **30** ⸢και ο δευτερος ελαβεν την γυναικα και ουτος απεθανεν ατεκνος Θ • **32** ⸢δε παντων και η γυνη απεθανεν 33 | *ut txt, sed add.* δε *a.* και L 1 • **33** ⸢εν τη ℵ* • **34** ⸢αποκριθεις, *sed pon.* ο Ιησους *a.* ειπεν 33 • **36** ⸢¹*ut txt, sed pon. a.* εισιν ℵ • **37** ⸢*bis prim.* τον, *sec. cf.* □ W • **41** ⸢υιος Δαβιδ εστιν f^{13} • **42** ⸢και αυτος γαρ Q • **44** ˢ*hab.* αυτον καλει κυριον 1241 • **45** ⸢τοις εαυτου μαθηταις Γ • **47** ⸢κατεσθιοντες P Ψ *pc*

¶ **21,5** ⸢*hab.* κεκοσμηται και αναθεμασιν ειπεν D • **6** ⸢ωδε, *sed pon. p.* αφεθησεται f^{1} 33 1241 *pc* • **10** □*ut txt et* ⸢γαρ *pc* • **11** ⸢*1 4 2 3 6* A* | *1 4 5 2 3 6, sed* εσονται f^{13} • **20** ⸢*ut txt, sed pon.* Ιερουσαλημ *p.* κυκλουμενην D 579 • **25** ⸢ηως ηχουσης W | ηχου 579 • **26** ⸢η εν τω ουρανω D* • **30** ⸢αφ εαυτων γινωσκετε οτι εγγυς ηδη 892ᵗˣᵗ *pc* • **31** ⸢τοτε γινωσκεται N • **35** ⸢ως παγις γαρ ελευσεται 1241 • **36** ⸢κατισχυσατε W • **37** ˢ*hab.* ην δε διδασκων τας ημερας εν τω ιερω 070

¶ **22,4** ⸢και τοις στρατηγοις του ιερου C • **16** ⸢απ αυτου D f^{13} | αυτω 579 • **17-20** ˢ*ut txt, sed* αυτους L 579 | ⸢του W* • **22** ⸢*ut txt, sed om.* μεν ℵ* | *ut txt, sed pon.* μεν *p.* οτι D | *ut txt, sed pon.* μεν *a.* υιος 579 | οτι ο μεν ο υιος 1241 | οτι μεν υιος *l* 844 • **30** ⸢καθησθαι B¹ | καθιεισθε 892 | ⸢*hab.* επι θρονους δωδεκα f^{13} | δωδεκα, *sed pon. p.* θρονων 2542 • **34** ⸢πριν Q | εως οταν *pc* | ⸢*ut txt, sed pon.* με *p.* απαρνηση Q Ψ f^{1} • **37** ⸢*ut txt, sed pon. a.* γαρ T • **42** ⸢παρενεγκαι, *sine acc.* ℵ | *ut txt, sed cf.* D • **43/44** ⸢εγενετο δε, *sed. cf.* [[**43/44**]] *om.* f^{13} • **47** ⸢καλουμενος Ιουδας f^{1} • **48** ⸢*ut txt, sed om.* δε 579 • **54** □*om., sed add.* αυτον *p.* ηγαγον Γ | ⸢αυτω 070 | απο 0171 579 • **55** ⸢αψαντων δε πυρ εν μεσω της αυλης και περικαθισαντων αυτων *l* 844 *pc* • **61** °*ut txt, sed pon. p.* αλεκτορα f^{13} | ⸢απαρνηση με τρεις μη ειδεναι με *l* 844 • **64** ⸢αυτον ετυπτουν αυτου το προσωπον και A* | αυτου το προσωπον ετυπτον αυτον και D | *ut txt, sed pon. p.* επηρωτων ℵ | ⸢επηρωτων αυτον λεγοντες, *sed cf.* ⸢ ℵ • **68** ⸢και εαν 2542 *l* 844 | ᵀ*ut txt, sed* απολυσητε *loco* αποκριθητε 2542 • **71** ⸢χρειαν εχομεν μαρτυρων D

¶ **23,2** ⸢*2 1 3, sed* φορον A K | *ut txt, sed* δουναι 1241 • **6** ⸢την Γαλιλαιαν D • **8** ⸢ικανου χρονου *et pon.* θελων *p.* γαρ N W f^{1} *al* | *ut txt, sed pon.* εξ ικανων χρονων *p.* αυτον D | ᵀπολλα, *sed pon. p.* περι αυτου f^{13} • **10-12** ⸢*ut txt, sed pon.* και *p.* δε 070 • **14** °*om.* ων κατηγορειτε κατ αυτου D • **15** ⸢*ut txt, sed* ανεπεμψαν 070 | *ut txt, sed* υμας *loco* ημας *et om.* γαρ 579 • **16** ⸢αναγκην δε ειχεν κατα εορτην απολυειν αυτοις ενα Θ Ψ | αναγκην δε ειχεν κατα εορτην απολυειν ενα αυτοις 892ᵐᵍ • **26** ⸢*ut txt, sed om.* τινα L 070 • **28** ⸢*hab.* ο Ιησους ειπεν προς αυτας D • **34** □*ut txt, sed* ειπεν *loco* ελεγεν πατερ A | *ut txt, sed om.* δε f^{13} | ⸢*ut txt et* ⸢βαλλοντες Θ • **35** ⸢αυτον και οι αρχοντες συν αυτοις f^{13} | ⸢... ο χριστος υιος του θεου 070 • **38** ⸢επ αυτω γεγραμμενη γραμμασιν ελληνικοις και ρωμαικοις και εβραικοις Ψ f^{13} 33 | ⸢ο βασιλευς των Ιουδαιων ουτος εστιν D • **42/43** ⸢ελεγεν τω Ιησου μνησθητι μου κυριε οταν ελθης εν τη βασιλεια σου και ειπεν αυτω αμην λεγω σοι 070 • **44** ⸢*ut txt, sed om.* ην 070 • **45** ⸢εσκοτισθη δε ο

ηλιος D • **50** ⸢*ut txt, sed add.* o *a.* ανηρ C • **51** ⸢συνκαταθεμενος 579 • **53** ⸢ουδεπω, *sed pon. a.* ουδεις Ψ 𝔐 *ut txt, sed pon. a.* ουδεις D 070 *pc* | ⸣και θεντος αυτου επεθηκαν τω μνημειω λιθον μεγαν ον μογις εικοσι ανδρας εκυλιον 070

¶ 24,1 ⸣και τιναις συν αυταις ελογιζοντο δε εν εαυταις τις αρα αποκυλυσει ημιν τον λιθον 070 • **4** ⸢εσθησεσιν λευκαις L ¦ εσθητι αστραπτουσαις 070 • **5** ⸢*ut txt, sed add.* αυτων *p.* προσωπα C* • **12** ⸣κειμενα, *sed pon. p.* μονα L • **13** ⸢*5 6 1-4, sed* ωρα *loco* ημερα A ¦ *hab.* ησαν δε δυο πορευομενοι εξ αυτων εν αυτη τη ημερα D εν τη αυτη ημερα ησαν (+ δε ℵ*) πορευομενοι ℵ • **17** ⸢και εστησαν L • **18** ⸢τις εξ αυτων *l* 2211 • **21** ⸢ηλπιζαμεν B* | ⸣σημεραν, *pon. p.* ημεραν D* • **27** ⸢ερμηνευειν, *cf.* ⸢ D • **36** ⸣εγω ειμι μη φοβεισθαι, *sed pon. p.* αυτοις W μη φοβεισθαι εγω ειμι 579 • **37** ⸢*ut txt, sed hab.* αυτοι δε πτοηθεντες D • **39** ⸢*ut txt, sed add.* o *a.* αυτος 579 | ⸢οστα ουκ εχει και σαρκας D • **43** ⸢λαβων τα επιλοιπα εδωκεν αυτοις *l* 844 • **48** ⸢υμεις μαρτυρες εστε (-ται 579) C* 579 ¦ υμεις δε μαρτυρες εστε C² ¦ *ut txt, sed* ημεις *pc* • **49** ⸢εξαποστελω L 892

SEC. IOHANNEM

Inscriptio: ευαγγελιον κατα Ιωαννην, *e subscriptione* A ¦ ευαγγελιον αγιον κατα Ιωαννην 28 ¦ *ut txt, sed secunda manu* ℵ B

¶ 1,3 ⸢ *et* :1 *bis interp.* Θ • **17** ⸢δε χαρις W^s • **21** ⸢*ut txt, sed pon.* Ηλιας *p.* ει W^s • **26** ⸢εστηκει ℵ • **27** ⸢ουτος εστιν ο Ψ | ⸣εμπροσθεν μου γεγονεν Θ | °*ut txt, sed pon. p.* ου A Θ f^1 𝔐 | ⸣εκεινος υμας βαπτισει εν πνευματι αγιου και πυρι *pc* • **36** ⸣ο ερων τας αμαρτιας του κοσμου W^s • **37** ⸢*ut txt, sed pon.* αυτου *p.* λαλουντος 892 • **45** ⸢τον, *sed hab.* τω *loco* υιον του W^s • **49** ⸢Ναθαναηλ και ειπεν αυτω Γ Δ Ψ *al*

¶ 2,11 ⸢την αρχην εποιησεν 1241 1424 • **12** ⸢*hab.* η μητηρ αυτου και οι μαθηται αυτου 579 ¦ *ut txt, sed pon.* και οι αδελφοι αυτου *p.* μαθηται αυτου K ¦ *ut txt, sed pon.* και οι μαθηται αυτου *a.* και η μητηρ W^s | ⸢εμενεν 1241 • **13** ⸢*hab.* ην δε εγγυς *pc* | ⸢*3 4 1 2 4* A • **15** ⸢*ut txt, sed pon. a.* εξεχεεν f^1 565 *pc*

¶ 3,13 ⸣εν τω ουρανω A* • **15** ⸢αυτω 579 • **17** ⸣αυτον Θ • **19** ⸡*1 2 3 5 6 4 pc* • **20** ⸢τα εργα αυτου πονηρα εστιν οτι L ¦ τα εργα αυτου οτι πονηρα εισιν Ψ ¦ αυτου τα εργα οτι πονηρα εστιν 892ᶜ ¦ αυτου τα εργα οτι πονηρα εισιν 1241

¶ 4,14 ⸢δισει Δ • **17** °*om.* και ειπεν αυτω ℵ* • **21** ⸢*hab.* γυναι πιστευσον μοι A Θ 𝔐 ¦ *ut txt, sed hab.* γυναι πιστευε μοι D $f^{1.13}$ 565 *al* • **29** ⸢οσα α 579 • **35** ⸣ – *et* :1 –, *sed interp. p.* λευκαι εισιν W^s • **38** °*hab.* αλλ *loco* ο *pc* • **51** °*ut txt, sed pon.* οι δουλοι αυτου *p.* αυτω W^s • **54** °*hab.* ουν *loco* δε 579

¶ 5,2 ⸢Βησσαιδα Ψ ¦ Βηζαθα L • **3** ⸢εκδεχομενοι την του υδατος κινησιν W^s | ⸣[1][4] αγγελος γαρ του θεου κατα καιρον κτλ. 1241 • **5** *3 2* 1241 *pc* | ⸢ετη λη΄ 𝔓⁶⁶ᶜ | °*cf.* ⸢ 𝔓^{66.75} W^s • **16** ⸢οι Ιουδαιοι τον Ιησουν και εζητουν αυτον αποκτειναι f^{13} ¦ *ut txt, sed pon.* οι Ιουδαιοι *p.* τον Ιησουν f^1 565 ¦ αυτον οι Ιουδαιοι 1241 *pc* • **19** ⸢*hab.* ελεγεν ουν αυτοις ο Ιησους *loco* απεκρινατο ... αυτοις ℵ* • **26** ⸡*ut txt, sed* δεδωκεν 579 • **27** ⸣*hab.* κρισιν εδωκεν αυτω εξουσιαν ποιειν ℵ* • **28** ⸢ακουσουσονται Θ • **37** ⸢*om.* και ο πεμψας ... περι εμου, *et hab.* εκεινος με απεσταλκεν *loco* ο πατηρ με απεσταλκεν (*vs* 36) 1241 • **42** ⸡*5 6 1-6* ℵ*

¶ 6,2 ⸢εθεωρων 𝔓⁷⁵ A Θ f^{13} • **3** ⸢εκαθητζετο εκει D • **7** απεκριθη αυτω ουν ℵ² • **14** ⸢ο εποιησεν ο Ιησους σημειον 1424 • **17** ⸢*ut txt, sed* εληλυθη *et om.* ο L • **21** ⸡*2 3 1, sed* εγενηθη D • **22** ⸣εις ο ενεβησαν οι μαθηται αυτου Ιησου D* • **23** ⸢*hab.* αλλα δε πλοια

ηλθεν Ψ | *hab.* δε πλοιαρια ηλθον K 1241 | ηλθον, *sed pon. p.* Τιβεριαδος L | ᶠ*cf.* ᶠ ℵ D • **24** ᶠ*ut txt, sed add.* και *a.* αυτοι 33 • **28** ᶠερσωμεθα ινα ποιησωμεν D* • **42** ᵀουτος, *sed pon. a.* λεγει ℵ Ψ • **51** ᵀ*ut txt, sed cf.* ˢ ℵ • **52** ᶠ¹*1 3 2 4 5, sed* υμιν 579 • **55** ᶠ*prim.* αληθως, *sec. cf.* ◻ D • **58** ᵀ*hab.* εφαγον το μαννα οι πατερες υμων M *pc* • **64** ᶠην ο μελλων αυτον παραδιδοναι, *sed om.* τις ℵ* • **70** ᶠαυτοις ο Ιησους και ειπεν N

¶ **7,3** ᶠ*ut txt, sed* σοι 𝔓⁷⁵ᶜ • **4** ˢ*hab.* εν κρυπτω ποιει τι Ψ | ᶠαυτο, *sed pon. a.* ειναι D* • **10** ˢ*ut txt, sed om.* και αυτος 070 • **16** °*hab.* απεκριθη Ιησους και ειπεν αυτοις 33 • **21/22** ᵀ*hab.* απεκριθη αυτοις ο Ιησους και ειπεν Θ • **23** ᵀ*hab.* εν σαββατω ο ανθρωπος 0250 • **28** ᶠΙησους, *sed pon. p.* ιερω T • **31** ˢ*ut txt, sed pon.* δε *p.* εκ 33 • **32** ᶠ*6 1-5, sed add.* τους *a.* υπηρετας ℵ • **39** ᶠ²το πνευμα αγιον επ αυτους D* • **40** ᶠοι ουν εκ του οχλου Θ | ᵀ*hab.* ακουσαντες των λογων αυτου ελεγον W | *hab.* ακουσαντες τον λογον αυτου ελεγον *f*¹³ • **42** ᶠουκ B* N | ˢο χριστος ερχεται, *sed pon. p.* κωμης D • **46** ᶠελαλησεν ουτως ανθρωπος ως ουτος ο ανθρωπος N Ψ 33 1241 *pc* • **50** ᶠο ελθων προς αυτον νυκτος K N Δ Ψ 0250 *al* | ο ελθων προς αυτον νυκτος το προτερον 33 | ο ελθων το προτερον νυκτος προς αυτον 1241 • **52** ᵀτας γραφας, *sed pon. p.* εραυνησον W | ˢ*ut txt, sed add.* ο *a.* προφητης 𝔓⁶⁶*

¶ **8,3** ᶠγυναικα επι αμαρτια *pc* • **5** ᶠ*om., sed cf.* ᶠ D | *ut txt, sed pon. p.* Μωυσης K Π 892 *pm* | *ut txt, sed pon. p.* ενετειλατο U 700 *al* • **7** ᶠβαλετω επ αυτην τον λιθον M | βαλετω λιθον επ αυτην 892 | επ αυτη βαλλετω λιθον *f*¹ • **9** ᶠ*ut txt, sed* εισι *loco* εις² 892 | ᶠο (- U 700) Ιησους μονος U Γ 700 *al* • **11** ᶠκαι ειπεν *pc* • **28** ᵀπαλιν, *sed pon. p.* αυτοις D *pc* | ᵀ*ut txt, sed om.* ο πατηρ W • **33** ᶠουδενι δεδουλευκαμεν ουδενι 𝔓⁶⁶* • **38** ᶠο εγω *f*¹ | ᵀταυτα W | ᶠτου πατρος υμων λαλειτε και ποιειτε *pc* • **39** ᶠποιειτε αν 700 • **42** ᶠουδε 579 • **52** ᶠ*hab.* εαν μου τις τον λογον D • **55** ᶠεσομαι υμων ομοιος 𝔓⁶⁶ *f*¹³ • **57** ᶠσαρακοντα Λ* • **59** ᵀκαι διελθων δια μεσου αυτων επορευετο και παρηγων ουτως 579

¶ **9,4/5** ᶠ*ut txt, sed pon. p.* δει D • **8** ᶠτυφλος προσαιτης ην *pc* • **9** ᶠδε ελεγον ουχι αλλ οτι Θ • **14** ᶠ*ut txt, sed om.* η 070 • **21** ᶠαυτον ερωτησατε αυτος ηλικιαν εχει αυτος 1241 | *ut txt, sed* επερωτησατε D • **22** ᶠ*ut txt, sed om.* αυτον A* • **33** ᶠουτος ο ανθρωπος παρα θεου 1241 • **36** ᶠ*1-4 8 6 7* ℵ* | και εφη τις εστιν κυριε 070 | *ut txt, sed pon.* κυριε *p.* ειπεν ℵ¹ | *ut txt, sed add.* αυτω *p.* ειπεν 0250 • **37** ᶠεφη ℵ | απεκριθη D • **39** ᶠ*1 3 5* 1241 • **41** ᶠκαι αι αμαρτιαι υμων μενουσιν 1241 | *ut txt, sed* ημων 579

¶ **10,2** ᶠεκεινος εστιν ο ποιμην W • **4** ᶠ*ut txt, sed pon. p.* εκβαλη 𝔓⁶⁶* • **7** ᶠαυτοις παλιν ℵ*ᶜ A K 0250 | *hab.* ειπεν ουν αυτοις ο Ιησους παλιν *f*¹³ 33 1424 • **8** ᶠ*ut txt, sed* εισηλθον 0250 • **12** ᶠμισθωτος δε A 0250 𝔐 • **13** ᵀ*ut txt, sed om.* οτι μισθωτος εστιν W | *ut txt, sed* ο δε *loco* οτι 579 • **14** ᶠ*ut txt, sed* γινωσκει 𝔓⁴⁵ᶜ • **16** ᶠακουουσιν Ψ | ᶠ¹γενησωνται 1424 • **19** ᵀουν, *sed om.* παλιν D • **21** ᵀ*hab.* ελεγον δε αλλοι W • **26/27** ᶠακουσωσιν 579 • **28** ᶠ*hab.* και ου μη τις αρπασει *l* 2211 • **29** ᶠος δεδωκε μοι παντων μειζον B² • **31** ᶠ*hab.* ουν λιθους παλιν 1241 • **32** ᶠ*ut txt, sed* εδιδαξα Θ • **38** ᶠκαι πιστευετε (ται 579) 579 1241 *l* 2211 | *ut txt, sed* γινωσκεται *et hab.* αναγνωτε *loco* ινα γνωτε W • **42** ᶠ*ut txt, sed hab.* πολλοι ουν *loco* και πολλοι W

¶ **11,2** ᵀαυτη *pc* • **19** ᶠκαι την Μαριαν W | *hab.* Μαριαμ και την Μαρθαν *l* 2211 • **20** ᵀαυτης *pc* • **32** ᵀ*ut txt, sed pon.* ην *p.* Ιησους C* • **33** ᶠΙουδαιους κλαιοντας τους συνεληλυθοτας αυτη 𝔓⁴⁵ᵛⁱᵈ • **41** ᵀεις τον ουρανον *l* 2211ᶜ • **44** ᵀκαι ευθεως *l* 2211 • **45** ᶠ*ut txt, sed* ελθοντως 579 | ᶠεωρακοτες το γεγονος *l* 2211 | ᶠο, *sed add.* σημειον ο Ιησους *p.* εποιησεν C² • **47** ᶠ*ut txt, sed* σημοια 579

¶ **12,1** ⌜Ιησους, *pon. p.* ηγειρεν ℵ* ¦ ο Ιησους, *sed pon. p.* ηγειρεν ℵ² 579 • **2** °*hab.* και διηκονει Μαρθα D Θ • **9** ⌜*1 2 4 5 7 8* 𝔓⁶⁶* ¦ *1 2 4 6-8 f*¹³ ¦ *1-5 7 8* 0250 579 | ⌜εκ νεκρων ο Ιησους A 33 *pc* • **12** °*hab.* οτι Ιησους ερχεται A L 33 1241 *l* 844 *al* • **18** ⌜*ut txt, sed add.* και *a.* ο οχλος B² • **22** ⌜παλιν ο Ανδραιας και Φιλιππος D ¦ και παλιν Ανδρεας και ο Φιλιππος W ¦ και παλιν Ανδρεας και Φιλιππος και 33 ¦ Ανδρεας τε και Φιλιππος (Φιλιπος Θ*) Θ • **25** ⌜απολεση *f*¹³ • **26** ˢ*ut txt, sed* της διακονισει 579 • **30** ⌜και ειπεν ο Ιησους L • **32** ⌜παντα, *sed pon. p.* ελκυσω D • **34** °*om.* ουν αυτω 33 • **35** ⌜μεθ ημων Δ* • **40** ⌜επιστρεψουσι *f*¹³

¶ **13,2** ⌜Ιδα Σειμωνος Ισκαριωτη W ¦ Ιουδας Σιμων ο Ισκαριωτης 579 • **10** ⌜η τους ποδας νιψασθαι μονον 1424 ¦ *ut txt, sed* η *loco* ει K • **19** ⌜οταν γενηται πιστευητε C ¦ πιστευσειται εαν γενηται 579 • **24** ⌜*ut txt, sed* η *loco* ειη Θ • **25** ⌜οτι πεσων ουν 579 • **26** ᵀκαι ειπεν 1241 | ⌜*ut txt, sed* δω L | ⌜¹βαψας το ψωμιον 579 ¦ και ψας το ψωμιον 𝔓⁶⁶* | ⌜*hab.* Ιουδας Σιμων ο Ισκαριωτης 579 • **33/34** °*hab.* και καθως ειπον τοις Ιουδαιοις ζητησετε με και ουχ ευρησετε και οπου *loco* ζητησετε ... οπου 1241 • **36** ⌜υστερον δε μοι ακολουθησεις D • **37** ⌜νυν ακολουθησαι L

¶ **14,5** ⌜την οδον οιδαμεν D ¦ *ut txt, sed pon.* δυναμεθα *p.* ειδεναι ℵ ¦ *ut txt, sed pon.* δυναμεθα *p.* οδον K • **7** ⌜*ut txt, sed* εμε ℵ D* ¦ *ut txt, sed* εγνωκεται W | ⌜αν ειδητε L ¦ εγνωσεσθαι 579 • **10** ⌜λαλω, *sed pon. p.* υμιν *f*¹³ ¦ *om.* B* • **16** ⌜μενη εις τον αιωνα μεθ υμων D • **17** ⌜*bis prim.* αυτο, *sec.* αυτον ℵ² W Ψ • **26** °*ut txt, sed pon. a.* ειπον 33 • **31** ⌜εδωκε μοι ο πατηρ εντολην *et om.* καθως 1 ¦ εδωκεν μοι εντολην ο πατηρ 565

¶ **15,2** ˢ*ut txt, sed* πλειω ℵ • **3/4** ⌜μεινητε, *sed pon. a.* εν εμοι 33 • **8** ⌜γινεσθαι 579 • **11** ⌜μεινη, *sed pon. p.* εμη 0250 ¦ *ut txt, sed pon. p.* εμη 33 • **13** ⌜εαυτου 579 *pc* • **25** ⌜*ut txt, sed* κοσμω *loco* νομω ℵ*

¶ **16,3** ⌜ποιησωσιν εις υμας 33 • **10** ᵀ*ut txt, sed pon.* υπαγω *p.* οτι Ψ • **13** ⌜εις πασαν την αληθειαν Ψ 068 *f*¹³ 𝔐 ¦ *ut txt, sed pon.* παση *p.* εν Θ ¦ *ut txt, sed* πασιν 579 • **16** ᵀκαι οτι υπαγω προς τον πατερα Ψ ¦ και εγω υπαγω προς τον πατερα 33 • **18** ⌜τη λεγει Θ • **19** ⌜δε ο Θ 579 *l* 844 | ⌜¹περι τουτου ερωταν Θ • **22** ˢ*ut txt, sed om.* νυν μεν 1424 | ⌜εξητε L • **23** ⌜ο εαν N ¦ *ut txt, sed* εαν D* Ψ | ⌜*ut txt, sed* δωη 33 • **25** ⌜λαλησω 𝔓⁶⁶* • **29** ᵀ*hab.* λεγουσιν οι μαθηται αυτω ℵ*

¶ **17,1** ⌜και ο υιος C² • **2** ⌜δωσει αυτω 1 • **4** ⌜*ut txt, sed add.* σου *p.* εργον W • **5** ⌜παρα σοι προ του τον κοσμον γενεσθαι D² • **7** ⌜εδωκες B • **8** ⌜εδωκες B • **11** ⌜ους (ου N*) εδωκας N • **12** ⌜ους εδωκας μοι C³ ¦ *ut txt, sed* ο *loco* ω ℵ² *ut txt, sed* εδωκας C* 579 • **13** ⌜*hab.* επ αυτοις *f*¹³ • **22** ᵀ*ut txt, sed om.* εν *p.* ημεις ℵ* • **24** ⌜ου Θ

¶ **18,4** ⌜*hab.* ο δε Ιησους ειδως *f*¹³ • **7** ˢ*ut txt, sed* ηρωτησεν 33 • **10** ⌜το ωτιον αυτου 𝔓⁶⁶ᵛⁱᵈ *pc* • **13-24** ˢ*vss* 13a. 24. 13b. 14-23 *pc* • **17** ˢ¹*3-6 1 2, sed add.* αυτω *p.* ουν W • **18** ⌜*4 5 1-3 f*¹³ ¦ *ut txt, sed om.* ο W ¦ *ut txt, sed pon.* εστως *p.* Πετρος 565 • **22** ⌜των υπηρετων παρεστως Θ των παρεστηκοτων υπηρετων ℵ² 700 • **27** ⌜ο Πετρος, *sed pon. a.* ηρνησατο *f*¹³ • **33** ⌜*hab.* εις το πραιτωριον ο Πιλατος παλιν N Ψ • **34** ˢσοι ειπεν *et hab. loco* αλλοι N ¦ *ut txt, sed* ειπεν 𝔓⁶⁶ • **39** ⌜*ut txt, sed* απολυω W ¦ απολυση ημιν 0109* • **40** ⌜*hab.* παλιν λεγοντες παντες Dˢ

¶ **19,1** ⌜ο Πιλατος λαβων τον Ιησουν L 33 579 *pc* • **4** ⌜¹εν αυτω ουχ ευρισκω αιτιαν *f*¹³ ¦ αυτω αιτιαν ουχ ευρισκω 579 ¦ *ut txt, sed pon.* αιτιαν *a.* ουδεμιαν ℵ¹ • **7** ˢ*ut txt, sed* αυτον 𝔓⁶⁶ • **10** ˢ*6 2 3 5 1* Ψ* • **11** ⌜*hab.* απεκριθη ο Ιησους και ειπεν αυτω *f*¹³ • **12** ⌜εκραυγαζον 579 • **14** ⌜*ut txt, sed* οσει Dˢ ¦ *ut txt, sed* ωσει N Δ *f*¹ *f*¹³ 565 1241 *l* 844 • **15** ⌜οι δε εκραυγασον A ¦ *ut txt, sed om.* εκεινοι 33 *l* 844 • **16** ⌜παραλαβοντες δε τον

Ιησουν 700 | *ut txt, sed* παραλαβον L | *ut txt, sed om.* ουν 892^{s} | ⸢και ηγαγον εις το πραιτωριον Γ | απηγαγον επιθεντες τον σταυρον αυτω *l* 844 • **17** ⸢εαυτου τον σταυρον D^{s} *l* 844 | *ut txt, sed* αυτω B 33 579 | *ut txt, sed pon.* εαυτω *p.* σταυρον f^{1} 565 *pc* • **25** ⸢*bis prim.* Μαρια, *sec.* Μαριαμ L • **28** ⸢ιδων Ιησους 892^{s} | ⸢τα παντα 579 | ⸢πληρωθη, *sed pon. p.* γραφη 565 • **29** ⸢*ut txt, sed* και οξους *loco* του οξους *et* περιτηθεντες 579 • **31** ⸢*4–14 1–2* D^{s} • **38** ⸢*hab.* ... ινα αρη το σωμα του Ιησου. (39) ηλθεν δε και κτλ A f^{1}

¶ **20,1** ⸢Μαριαμ, *sed pon.* ερχεται *a.* Μαριαμ 33 | ⸢απο της θυρας, *sed om.* εκ f^{1} 565 • **5/6** ⸢τα οθονια κειμενα, *sed add.* μονα *p.* κειμενα Ψ • **11** ⸢*ut txt, sed pon.* εξω *a.* προς 579 • **14** ⸢*ut txt, sed add.* δε *p.* ταυτα L • **16** ⸢²και προσεδραμεν αψεσθαι αυτου f^{13} • **21** ⸤*ut txt, sed pon. p.* παλιν f^{1} 565 • **23** ⸢αφεονται L • **31** ⸢αιωνιον αιωνιον C*

¶ **21,3** ⸢και ηλθον P • **6** ⸢ισχυσαν, *sed pon. p.* αυτο W • **14** ⸢ο Ιησους, *sed pon. p.* μαθηταις L • **18** ⸢αλλοι ζωσουσιν (-σωσιν C²) σε ℵ C²| ⸢*ut txt, sed add.* σε *p.* οισει A | εισι οπου συ Θ | *ut txt, sed* αποιση 892^{s} • **24** ⸢*1 4 2 3* 33

ACTUS APOSTOLORUM

¶ **Inscriptio:** πραξεις, *sed secunda manu* ℵ | αρχη συν θεω αι πραξεις των αποστολων 1241 | πραξεις των αγιων αποστολων συγγραφεις παρα του αποστολου και ευαγγελιστου Λουκα 614 | αι πραξεις των αγιων αποστολων 1505 1739^{s} | πραξεις των αγιων αποστολων συγγραφεις παρα του αγιου Λουκα του αποστολου και ευαγγελιστου 1704 | *ut txt, sed secunda manu* B | *ut txt, sed* πραξις D

¶ **1,7** ⸢ο δε ειπεν προς αυτους C^{vid} • **10** ⸢εσθητι λευκην 1739^{s} • **13** ⸢*ut txt, sed om.* και *a.* Ιακωβος D | *ut txt, sed* ο Ιωαννης 1175 • **26** ⸢αυτης 1739^{s}

¶ **2,1** ⸢απαντες οι αποστολοι 614 | ⸢*om.* ℵ* • **3** ⸢εκαθισεν δε C* • **6** ⸢και οτι 2495 • **7** ⸤απαντες ℵ* | ⸤προς αλληλους, *sed om.* λεγοντες 33 | προς αλληλους, *sed pon. a.* λεγοντες Ψ *pc* • **12** ⸢διηπορουν αλληλοις 33 • **14** ⸤προτερον, *pon. p.* αυτου E • **17** ⸢μετα ταυτα εν ταις εσχαταις ημεραις C *pc* • **30** ⸤κατα σαρκα αναστησαι τον χριστον *et add.* τε *p.* καθισαι 36 *pc* | το κατα σαρκα αναστησαι τον χριστον 33 | και D^{c} • **33** ⸢*hab.* τουτο νυν ο βλεπετε και ακουετε υμεις Ψ • **38** °των αμαρτιων 1175 | *bis prim. ut txt, sec. hab.* ημων C • **43/44** ⸤εν Ιερουσαλημ φοβος τε ην μεγας επι παντας 326 | εν Ιερουσαλημ φοβος δε ην μεγας επι παντας 2495 | ⸢*2-5* 2495 • **47/3,1** ⸢τη εκκλ-σια. Πετρος δε 1505

¶ **3,12** ⸢τουτο πεποιηκοσιν 0236^{vid} • **13** ⸢απολυειν αυτον D^{s} • **17** ⸤το πονηρον D^{s} • **21** ⸢*hab.* παντων των προφητων αγιων αυτου απ αιωνος 614 | αυτου προφητων D² *pc* | αυτου των απ αιωνος προφητων 33^{vid} • **22** ⸢*hab.* Μωυσης ειπεν μεν προς τους πατερας ημων 2495

¶ **4,1** ⸤ταυτα τα ρηματα E • **3** ⸢επειβαλοντες *et* °*ut txt* D* • **4** °*hab.* και αριθμος (+ τε D*) εγενηθη D • **5** ⸢συνηχθησαν οι αρχοντες και οι πρεσβυτεροι και D^{s} • **24** ⸤ο θεος, *sed hab.* κυριε *loco* συ 33 • **25** ⸢*ut txt, sed* εν πνευματι αγιω *et add.* δια *p.* ο 945 • **32** ⸢*bis prim.* η, *sec. ut txt* D¹ • **34** ⸢*ut txt, sed pon. a.* τις B

¶ **5,4** ⸢ποιησαι πονηρον D* • **8** ⸢*ut txt, sed pon.* Πετρος *a.* προς 36 | *ut txt, sed add.* ο *a.* Πετρος 1739 • **19** ⸢ανεωξεν D • **24** ⸤ιερεις και ο *et hab.* οι *loco* ο τε E | ο αρχιερευς και ο *ei hab.* οτε *loco* ο τε 1505 • **28** °*hab.* ουχι Ψ • **32** ⸢μεν αυτου Ψ | εσμεν εν αυτω 1891 | *ut txt, sed pon. p.* μαρτυρες A • **33** ⸢εβουλευσαντο 1175 1241 • **34** ⸢*3 4 2 pc* | τους αποστολους εξω βραχυ D • **36** ⸤μεγαν, *sed pon. p.* εαυτον A^{c} E 36 614 *pc* |

⸢ανηρεθη αυτος δι αυτου D^1 • **37** ⸢ικανον, *sed pon. a.* λαον E Ψ 33 614 *pc* ¦ πολυ C* • **38** ⸢αδελφοι D^2 • **41** ⸣*ut txt, sed pon.* κατηξιωθησαν *a.* ατιμασθηναι D

¶ **6,3** ⸢*om., sed cf.* ⸣ D • **13** ⸢λαλων ρηματα βλασφημα 33 36 1175^c *pc* ¦ ρηματα λαλων A D ¦ °*ut txt, sed pon. p.* τοπου $\mathfrak{P}^8$ *pc*

¶ **7,5** ˢ *ut txt, sed om.* αυτην 614 • **11** ⸢ολης της γης Αιγυπτου D^2 ¦ ολην γην Αιγυπτου 945 1505 1739 • **19** ˢ*ut txt, sed pon.* εκθετα *p.* αυτων 81 1175 • **26** ⸢συνηλασσεν 945* ¦ συνηλλασεν 81 • **29** ⸢εφυγαδευσεν δε E • **30** ⸢μετα ταυτα πληρωθεντων αυτω ετη D^c • **31** ⸢εθαυμασεν, *sed pon. a.* ιδων 33 • **37** ⸣αυτου ακουεσθε D* ¦ αυτου ακουετε 1175 • **43** °*hab.* ημων 614 1505 • **51** ⸢ταις καρδιαις Ψ • **56** ⸢ηνεωγμενους D*

¶ **8,17** ⸢επετιθεισαν C • **24** ⸢*hab.* προς τον θεον υπερ εμου 33 • **27** °*hab.* ουτος Ψ ¦ *hab.* ως 33 • **31** ⸢οδαγησει B* • **33** ⸢τε Ψ

¶ **9,18** ⸢απο των οφθαλμων αυτων 1505 • **19** ⸢ενισχυσθη $\mathfrak{P}^{45}$ • **25** ⸢οι μαθηται αυτον 6 81* αυτον οι μαθηται αυτου 1175 • **27** ⸢κυριου Ιησου 104 • **28** ⸤*ut txt, sed hab.* εκπορευομενος και εισπορευομενος 81 • **30** ⸣νυκτος 614 *pc* • **31** ⸢Αι ... -σιαι πασαι ... ειον ... -μενοι κ. -μενοι ... -θυνοντο E ¦ *ut txt, sed* ειχον ειρηνην οικοδομουμενοι και πορευομενοι τω φοβω του θεου και οτι *loco* ειχεν ... και τη Ψ • **32** ⸢εν Λυδδα ℵ*

¶ **10,12** ⸢και ερπετα της γης και τα θηρια E ¦ και τα θηρια και τα ερπετα τα επι της γης 36 ¦ *ut txt, sed add.* τα *a.* ερπετα 945 1739 • **16** ⸢παλιν, *sed pon. p.* ανελημφθη D • **19** ⸢ζητουν E* • **21** ⸣τους απεσταλμενους υπο Κορνηλιου 1505 • **24** ⸢εισηλθαν ℵ C • **28** ˢ*ut txt, sed* επεδειξεν D • **30** ⸢απο τεταρτης ημερας μεχρι της αρτι ωρας D^1 ¦ ⸢νηστευων την ενατην τε προσευχομενος D* • **33** ⸣παρακαλων ελθειν προς ημας D* • **40** ⸢εκ νεκρων τη τριτη ημερα 1505 *pc* • **41** ⸣και συνανεστραφημεν D^1 ¦ ⸣δι ημερων μ΄ E • **45** ⸢πνευματος αγιου D* • **47** ˢ*1 3* E* ¦ *1 3 2, sed* τι 1175

¶ **11,2** ⸢Ιεροσολυμα, *sed cf.* ⸣ D • **3** ⸢*bis* -εν, *sed pon.* εισηλθεν *a.* και συνεφαγεν L 33. 614 ⸢*ut txt, sed pon.* εισηλθες *a.* και συνεφαγες E Ψ 𝔐 • **9** ⸢απεκριθη δε μοι φωνη εκ δευτερου εκ του ουρανου λεγουσα 33 • **12** ˢμοι και το πνευμα 614 ¦ ⸢*ut txt, sed* διακρινοντα ℵ* E Ψ 1175 • **19** ⸢απο Στεφανου D^1 • **22** °¹ εως Αντιοχειας διελθειν 1175 • **25/26** ⸢οιτινες παραγενομενοι ενιαυτον ολον συναναχυθηναι τη εκκλησια και διδαξαι οχλον ικανον χρηματισται πρωτως εν Αντιοχεια τους μαθητας Χριστιανους D^2 ¦ ⸤πρωτον, *sed cf.* ⸣ D* ¦ *ut txt, sed cf.* ⸣ D^2 • **28** ⸢ος εσημαινεν Ψ

¶ **12,5** ⸢πολλη δε προσευχη ην εν εκτενεια απο D^2 • **6** ⸢προαγειν, *sed pon. p.* αυτον 1241 • **17** ⸢σιγαν εισηλθεν και D^2

¶ **13,4** ⸢*illeg.* C* • **6** ⸢διελθοντων δε αυτων D^2 ¦ ⸢ονοματι καλουμενον Βαρισουν D^2 • **7** ⸢συγκαλεσαμενος *et* ⸢εζητησεν D^2 • **8** ⸣οτι ηδεως αυτων ηκουεν E • **17** ⸢*hab.* εν τη Αιγυπτω Ψ • **22** ˢ*ut txt, sed om.* τον D • **23** ⸢*ut txt, sed add.* τον *a.* Ιησουν D • **25** ⸢*ut txt, sed* με 33. 81 • **31** ⸢*ut txt, sed pon. p.* εισιν ℵ 36 • **33** ⸢τοις τεκνοις υμων Ψ *pc* ¦ ⸢τον κυριον ημων Ιησουν 614 • **38** ⸢δια τουτο, *sed om.* υμιν 1175 • **39** ⸣παρα τω θεω 614 *pc* • **40** ⸤*add.* εφ υμας *p.* προφηταις 614 *pc* • **41** ⸣και εσιγησεν 614 • **42** ⸢*ut txt, sed pon.* παρεκαλουν *p.* σαββατον 36

¶ **14,1** ⸢προς αυτους, *sed pon. p.* λαλησαι E • **8** ⸢αδυνατος *p.* εκαθητο 614 • **9** ⸢*ut txt, sed add.* ουκ *p.* ουτος ℵ • **10** ⸣σοι λεγω εν ονοματι του κυριου ημων Ιησου Χριστου E ¦ εν τω ονοματι του κυριου ημων Ιησου Χριστου Ψ ¦ σοι λεγω εν τω ονοματι του κυριου Ιησου 6 36 1175 *al* συ λεγω εν τω ονοματι του Ιησου Χριστου 33 ¦ σοι λεγω εν τω ονοματι κυριου Ιησου Χριστου 614 ¦ ⸢ευθεως παραχρημα ανηλλατο D^1 • **15** °*om.* και ημεις $\mathfrak{P}^{45}$ • **17** ⸢εαυτον, *sed pon. p.* αφηκεν D • **19** ⸢τινες απο Αντιοχιας και Ικο–

νιου Ιουδαιοι E | [1]και διαλεγομενων αυτων παρρησια επεισαν (ανεπ- 326) τους οχλους αποστηναι απ (- 326) αυτων λεγοντες οτι ουδεν αληθες (-θειαν 104) λεγουσιν αλλα παντα ψευδονται C 104 326 • **20** [r]*hab.* κυκλωσαντων δε αυτον των μαθητων αυτου E • **27** [r]ο θεος εποιησεν αυτοις μετα των ψυχων αυτων D*

¶ **15,2** [r]οπως κριθωσιν επ αυτων D[1] | οπως κριθωσιν επ αυτων, *pon. p.* τουτου 614 *pc* • **4** [r]παρεδωθησαν μεγαλος D* | [s]εποιησεν μετ αυτων ο θεος 81 • **7** [r]αναστας Πετρος εν πνευματι αγιω 614 | [r]εν ημιν εξελεξατο ο θεος Ψ • **8** [r]επ αυτους, *sed pon. p.* αγιον Ψ • **11** [r]*hab.* του κυριου ημων Ιησου Χριστου 33 • **16** [r]κατεστρεμμενα B • **17/18** [r]*ut txt, sed add.* παντα *p.* ταυτα 1739 • **23** [r]δια χειρων αυτων ταδε 33 | δια χειρος αυτων ταυτα 1505 | δια χειρος αυτων επιστοληη περιεχουσα ταδε C • **24** [r]*add.* τηρειν τον νομον *p.* διεστειλαμεθα 1175 • **33** [r]εδοξεν δε τω Σιλα επιμειναι αυτους C | εδοξε δε τω Σιλα επιμειναι αυτοθι 945 • **40** [r]*ut txt, sed om.* του D*

¶ **16,1** [r]*hab.* γυναικος τινος πιστης Ιουδαιας *pc* • **3** [r]τον πατερα αυτου απαντες οτι Ελλην 614 1505 *pc* | *ut txt, sed* παντες $\mathfrak{P}^{74}$ C 1175 • **7** [r]του Ιησου Ψ • **9** [o]*ut txt, sed om.* δια *a.* της C • **11** [r]τη δε επαυριον αχθεντες D* | *ut txt, sed* αναχθεντος 33 • **17** [r]παρακολουθησασα 81 | κατακολουθουσαν $\mathfrak{P}^{45*}$ | [r]ευαγγελιζοντες D* • **18** [r]ο, *sed cf.* D • **24** [r]αυτων ησφαλισαντο D* • **28** [r]*1 2 4* $\mathfrak{P}^{74}$ Ψ • **32** [r]*ut txt, sed om.* του *a.* κυριου D • **39** [r]ελθοντες εις την φυλακην παρεκαλεσαν αυτους εξελθειν ειποντες ηγνοησαμεν τα καθ υμας οτι εστε ανδρες δικαιοι και εκ ταυτης της πολεως εξελθετε μηπως επιστραφωσιν παλιν οι επικραξαντες καθ υμων 614 *pc*

¶ **17,1** [r]κατηλθον και εις Απολλωνιδα κακειθεν D[1] • **3** [r]*4 2* ℵ 614 1505 *pc* • **13** [r]ο λογος του θεου κατηγγελη εις Βεροιαν επιστευσαν και ηλθον D[2] | [p]*ut txt, sed* τασσοντες D* | *ut txt, sed pon. p.* τους οχλους Ψ • **16** [r]θεωρουντες 614 • **19** [r]μετα δε ημερας τινας επιλαβομενοι αυτου ηγαγον αυτον επι τον Αρειον παγον πυνθανομενοι και D[1] | μετα δε ημερας τινας επιλαβομενοι τε αυτου επι τον Αρειον παγον ηγαγον 614 *pc* • **20** [r]φερει Ψ | [r]τινι ταυτα θελοι ειναι 614 | τινα ταυτα θελοι ειναι 1505 • **23** [r]*ut txt, sed* τουτον 81 • **25** [r]τι αυτος ουτος διδους D[2] • **27** [r]*ut txt, sed om.* τον 1505 | [r]*hab.* ουκ απο μακραν ενος εκαστου υμων υπαρχοντα Ψ

¶ **18,1** [r]μετα ταυτα δε χωρισθεις ο Παυλος εκ 1175 | [r]*ut txt, sed add.* δε *p.* μετα $\mathfrak{P}^{41}$ • **2** [r]τεχεναι ℵ* | [r]αυτοις ο Παυλος D[1] • **3** [r]ειργαζοντο B[2] • **7** [r]και μεταβας εκειθεν απο του Ακυλα 614 *pc* • **19** [r]τω επιοντι σαββατω κακεινος 614 *pc*

¶ **19,1/2** [r]*ut txt, sed* δε *loco* τε 1739 • **9** [r]των εθνων E | των εθνων τοτε *p.* τινες 614 *pc* | [r]τινος απο ωρας πεμπτης εως ωρας δεκατης 614 *pc* • **16** [r]*3 4 1 2, sed* εις D | [r]και κυριευσας Ψ | [r]*om.* αμφοτερων ισχυσεν κατ Ψ • **20** [r]ο λογος του θεου ηυξανεν και ισχυεν E | ο λογος του κυριου ηυξανεν και ισχυεν (σεν Ψ[c]) σφοδρα Ψ • **25** [r]ουτος συναθρουισας και 614. 1505 *pc* • **27** [r]ιερας Αρτεμιδος Ψ | [r]*hab.* αλλα καθεριοθαι μελλει D • **28** [r]και δραμοντες εις το ιδφοδον 614 • **30** [r]του Παυλου δε ℵ[2] 1175 | δε του Παυλου, *pon. p.* βουλομενου D

¶ **20,4** [r]μεχρι της Ασιας D | [r]ωσει πατρος 1175 • **14** [r]συνεβαλλον ℵ* • **15** [r]και μειναντες εν Τρωγυλια *et* [o]*om.* D | μεινοντες εις το Γυλλιον *et* [o]*om.* Ψ • **18** [r]ομου οντων αυτων A • **23** [r]μενουσιν μοι εν Ιεροσολυμοις D | με μενουσιν εν Ιεροσολυμοις 614 • **24** [r]ουδενος λογον εχω ουδε ποιουμαι την ευχην 33 | [r]το τελειωσαι C • **29** [r]δε οιδα ℵ[2]

¶ **21,13** [r]απεκριθη τε ο Παυλος και ειπεν 323 | τοτε απεκριθη δε ο Παυλος (* 1175 • **20** [r]ειπεν. τε 33 | [r]τουτοι D* • **22** [r]δει (+ το D[c]) πληθος συνελθειν ακουσονται γαρ D Ψ

𝔐 ¦ δει συνελθειν πληθος ακουσονται ℵ* C² • **24** ʳξυρωνται D* • **31** ʳ*hab.* και ζητουντων D* | ʳσυνεχηται 1175

¶ **22,20** ʳτη αναιρεσει 33

¶ **23,6** °*illeg.* C* ¦ κρινομαι εγω 1175 • **9** ʳ*ut txt, sed add.* εκ *p.* τινες C ¦ *ut txt, sed om.* τινες Ψ *ut txt, sed* γενους *loco* μερους 945 • **10** ʳγενομενης, *sed pon. p.* στασεως A ¦ *ut txt, sed pon. p.* στασεως C • **12** ʳ*l 3 4 2, sed* αναστροφην 1505 • **15** ʳπαρακαλουμεν ποιησατε ημιν το συνεδριον το συνεδριον *et* □*om.* 𝔓⁴⁸ • **17** ʳαπαγαγετε Ψ ¦ αναγαγε 1505 • **25** ʳεγραψε δε και επιστολην περιεχουσαν τον τυπον τουτον 2147 • **30** ʳ*hab.* εσεσθαι εις τον ανδρα εξ αυτων 33 ¦ μελλειν εσεσθαι εξ αυτων 945 | ᵀερρωσο *et om.* επι σου 81 • **32** ʳσυν αυτω πορευεσθαι 1175

¶ **24,4** ʳσκωπτω Ψ • **12** ʳεπιστασιαν 1175 ¦ εποστασιαν 81* ¦ αποστασιαν 81ᵉ • **13** ʳνυν, *sed pon. a.* δυνανται *al* • **14** □ και εν τοις προφηταις 1175 • **16** ʳ*ut txt, sed pon. a.* συνειδησιν 𝔓⁷⁴ • **20** ᵀεν εμοι, *sed pon. p.* αδικημα 945 1739 1891 • **22** ʳ*ut txt, sed pon.* αυτους *p.* Φηλιξ Ψ ¦ *ut txt, sed* ανεβαλλετο *et pon.* αυτους *p.* Φηλιξ 1505 ¦ *ut txt, sed* ατοις 81 • **24** °*hab.* Ιησου B ¦ *ut txt, sed pon. a.* Χριστον 1505

¶ **25,1** ᶠτην -χιαν 81 • **5** ʳ*ut txt, sed pon. p.* εστιν 1739 1891 • **6** ʳ*ut txt, sed* πλειονας 𝔓⁷⁴ B ¦ *hab.* ου πλειους ημερας οκτω ℵ • **10** ʳηδικηκως *et om.* ως 81 • **17** °*ut txt, sed pon. p.* ενθαδε C 36 614 1505 • **20** ᵀγε εις 1175 • **24** ʳεπιβοων 614

¶ **26,1** ʳυπερ, *sed pon.* υπερ σεαυτου *p.* λεγειν Ψ ¦ *ut txt, sed pon.* περι σεαυτου *p.* λεγειν 614 945 1505 1891 • **3** ˢσε οντα ειδως 1175 | ᵀεπισταμενον 𝔓⁷⁴ ¦ επισταμενος, *sed pon. p.* μαλιστα 36 • **4** °*ut txt, sed pon.* την εκ νεοτητος *p.* αρχης E • **7** ʳβασιλευ Αγριππα, *sed pon. p.* εγκαλουμαι 𝔐 • **14** ʳ*hab.* φωνης λεγουσης προς με E 1175 • **26** ʳαυτον τουτων ουθεν πειθομαι τι 1175 • **29** ʳκαι εν πολλω και εν ολιγω 1175 • **31** °¹*ut txt, sed pon. p.* πρασσει Ψ • **32** ᵀ ⌈και ου⌉τως εκρι⌈νεν ο ηγεμων⌉ αυτον αν⌈απεμ ...⌉ 𝔓¹¹²

¶ **27,2** ʳΘεσαλωνικεων δε Αρισταρχου και Σεκουνδου 2147 • **5** ʳΛυστρα A • **8** ʳΛασσαια ℵ* • **19** ᵀτην θαλασσαν *pc* • **23** °*hab.* ου εγω *loco* ου ... και 36 *pc* • **27** ʳπροσαγαγειν *pc* • **37** ʳως διακοσιαι *pc* • **39** ʳδυναντο 614

¶ **28,2** ʳπροσελαμβανον 1505 • **7** ˢ*ut txt, sed pon. p.* φιλοφρονως 33 • **14** ˢηλθαμεν εις Ρωμην A ¦ ηλθομεν εις (+ την 81 1739) Ρωμην 048 066 33 81 1739 • **21** ˢ*ut txt, sed* κατα *loco* περι ℵ *hab.* ουτε κατα σου γραμματα εδεξαμεθα Ψ • **23** ᴵ διαμαρτυραμενοι ℵ*

AD ROMANOS

¶ **1,13** ʳουκ οιομε D* ¦ ουκ οιμαι Dᶜ • **29** ʳπορνεια πλεονεξια κακια P • **31** ᵀασπονδους, *sed pon. a.* αστοργους 33 • **32** ᵀου συνηκαν *pc*

¶ **2,16** ˢ*ut txt, sed om.* δια ℵ*ᵛⁱᵈ

¶ **3,9** ʳπροεχομεθα περισσον Ψ ¦ κατεχομεν περισσον 1505 *ut txt, sed* προκατεχομεθα D² • **30** ʳεπειδηπερ K

¶ **4,1** ʳ*2-5, sed* πατερα 1739

¶ **5,13** ʳελλογειτο 1505 • **18** ʳκαι δικαιωμα F

¶ **6,1** ʳεπιμεινομεν 365 1739 ¦ επιμεινωμεν L 33 630 • **12** ʳαυτου εν ταις επιθυμιαις αυτου 33

¶ **7,8** ᵀ ην, *sed pon. a.* νεκρα K • **23** °*hab.* αντιστρατευομενον και αιχμαλωτιζοντα τω νομω του νοος μου τω οντι εν τοις μελεσιν μου A

¶ **8,10** ᵀεστιν, *sed pon. p.* νεκρον 629 *pc* • **11** ʳ*ut txt, sed* Ιησουν *loco* Χριστον *l* 249 | ʳ*ut*

txt, sed αυτοι C* • **23** ʿκαι αυτοι ημεις 630 • **32** ʿουδε υιου ιδιου F G • **38** ˂*5 2 1 et om.* ουτε υψωμα Ψ ¦ *ut txt, sed* δυναμις 𝔓46

¶ **9,20** ʿ*ut txt, sed* μενουν B • **26** ʿ*ut txt, sed* ερρηθη 1739

¶ **10,5** ʿ*7 1-6, sed* της *loco* την *a.* εκ *et* °*om.* D* ¦ ʿ*7 1-6 et* °*hab.* αυτα 33* 1881 • **8** ᵀη γραφη, *sed pon. a.* λεγει F G • **9** ʿεν τω στοματι σου οτι κυριος Ιησους 81 *l* 249

¶ **11,6** ᵀ*hab. vs.* 6· ει δε χαριτι ουκετι εξ εργων ουκετι εστι χαρις επει το εργον ουκετι εστιν εργον 365 . *ut txt, sed pon.* γινεται *p.* χαρις 81 • **18** ʿκατακεκαυσαι 33 • **22** ʿχρηστοτητος ℵ

¶ **12,1** ˢ*ut txt, sed om.* τω 𝔓46 ¦ *ut txt, sed* κυριω 1881

¶ **13,9** ᵀου ψευδομαρτυρησης P ¦ ου ψευδομαρτυρησεις, *sed pon. p.* επιθυμησεις 1505 • **11** ʿημας, *sed pon. a.* ηδη 33 • **12** ʿαποθεμενοι 1881 • **13** ʿερισι και ζηλω 1739 • **14** ʿτον κυριον ημων Ιησουν Χριστον 629

¶ **14,9** ᵀ*ut txt, sed cf.* ᶠ D*.2 | ʿ*hab.* Χριστος εζησεν και απεθανεν και ανεστη D*.2 • **13** °*bis prim. hab.* προσκομμα, *sec. hab.* εις *loco* η 365 • **18** ʿδοκιμοις, *sed pon. p.* ανθρωποις *pc* • **19** ᵀφυλασσωμεν 629

¶ **15,18** ʿτολμησω λαλησαι τι 1505 • **23** ʿ*ut txt, sed pon.* απο πολλων ετων ως αν ουν *p.* προς υμας (*vs* 22) F • **29** ʿπληροφοριας D* • **32** ʿ*ut txt, sed add.* και *a.* συναναπαυσωμαι 33 ¦ *ut txt, sed* συναναπαυσομαι 1881

¶ **16,2** ʿ*ut txt, sed* αυτου και εμου *loco* εμου αυτου ℵ ¦ *ut txt, sed add.* τε *p.* εμου A ¦ *ut txt, sed pon.* εμου *p.* αυτου 1739 1881 • **7** ʿ*ut txt, sed om.* οι ℵ* • **8** ʿΑπλιαν 365 1505 ¦ Αμπλια 1739ˢ • **23** ᵀ[**24**] η χαρις του κυριου ημων Ιησου Χριστου μεθ υμων *et add.* [25-27] *hic* 630 ¦ *ut txt, sed add.* [25-27] *hic* ℵ A

Subscriptio: προς Ρωμαιους ετελεσθη G

AD CORINTHIOS I

¶ **1,29** ʿαυτου θεου ℵ²

¶ **2,2** ʿ*ut txt, sed pon.* ειδεναι *p.* υμιν D • **4** ʿπειθοις ανθρωπινης σοφιας 630 ' πειθοι σοφιας ανθρωπινοις λογοις 2495 ¦ *ut txt, sed* λογος ℵ*

¶ **3,5** ᵀαλλ οι 1881 • **10** ʿτεθεκα 1881*

¶ **4,2** ʿτι ζητειτε ℵ* • **11** ʿ*om.* γυμνιτευομεν και A* ' γυμνειτευομεν B* D* • **16** ᵀκαθως εγω Χριστου 629

¶ **5,4** ʿ*hab.* Ιησου Χριστου του κυριου ημων 81

¶ **6,5** ʿσοφος ουδεις 1505 • **10** ʿουδε 𝔓46 ¦ *ut txt, sed pon.* ου μεθυσοι *p.* λοιδοροι 104 • **15** ʿ*hab. vs* 15: η ουκ οιδατε οτι τα σωματα υμων μελη Χριστου ποιησω μελη πορνης μη γενοιτο η αρα ουν τα μελη του Χριστου ποιησω μελη πορνης μη γενοιτο G • **19** ˢ*hab.* ναος εστιν πνευματος του αγιου του εν υμιν εστιν 629

¶ **7,13** ʿαυτον ανδρα ℵ* • **17** ʿεμερικεν 𝔓46ˢ ¦ *ut txt, sed pon. p.* κυριος A | ᶜ¹*ut txt et* ᶜ²κυριος ο θεος G • **20** ᵀεν, *sed hab.* ω *loco* η 1739ˢ • **34** ʿμεμερισται 1241ˢ | °*hab.* ινα η σωματι αγια και πνευματι 629 • **38** ʿ*bis prim. ut txt, sec.* εκγαμιζων ℵ² ¦ *prim. om.* (*h.t.*), *sec. ut txt* F G 630

¶ **8,6** °*hab.* ημιν δε *loco* αλλ ημιν 33 | ᵀκαι εν πνευμα αγιον εν ω τα παντα 1881 • **7** ʿασθενησασασα 1881 • **8** ʿ*6-9 1-5, sed* περισσευομεθα 1881 • **11** ʿκαι απολλυται γαρ 104 | ʿαδελφος εν τη γνωσει 630 ' *ut txt, sed om.* ση B ¦ *ut txt, sed om.* ο D² • **13** °*bis prim. ut txt, sec. om.* D*

¶ **9,10** ʿτης ελπιδος αυτου επ ελπιδι του μετεχειν 104 • **15** ʿουδεις μη κενωση 1175

• **20** °*hab.* τοις Ιουδαιοις Ιουδαιοις F ¦ ᵒ*om.* τοις υπο νομον ... νομον κερδησω L • **21** ⌜κερδησω, *sed pon. p.* ανομους D ¦ κερδανῶ 33

¶ **10,3** ⌜*ut txt, sed pon.* πνευματικον *p.* το C^2 • **4** ˢ*ut txt, sed om.* η *a.* πετρα F G • **9** ⌜εξεπειρασεν $\mathfrak{P}^{46}$ | ⌜¹απωλλοντο 1881 ¦ απωλυντο $\mathfrak{P}^{46}$ • **11** ⌜τυπικως συνεβαινον A Ψ • **13** ᵀυμας, *sed pon. p.* υπενεγκειν D^2 • **17** ᵀκαι ενος ποτηριου 629 • **19** ⌜*bis prim. ut txt, sec. 2 1* D^2 • **23** ⌜*bis prim.* μοι, *sec. om.* (*h.t.*) P ¦ *prim. ut txt, sec. om.* (*h.t.*) 33 ¦ *prim.* μοι, *sec. ut txt* 1739ᶜ

¶ **11,23** ⌜απο του θεου 365 • **29** ᵀτου κυριου Ιησου Ψ ¦ του κυριου, *sed hab.* αιμα *loco* σωμα 1241^{s}

¶ **12,6** ⌜και 1241^{s} ¦ *ut txt, sed pon.* αυτος *a.* δε D F G | ⌜θεος εστιν ο ενεργων 1175 1505 • **10** °*bis prim. ut txt, sec. om.* 1881 • **31** ⌜ειτει (ετει G) *et om.* και F G

¶ **13,8** ⌜γνωσις καταργηθησονται ℵ 33

¶ **14,5** ⌜διερμηνευειν Ψ • **15** ⌜προσευχωμαι 1175 προσευχομαι ℵ • **18** ᵀπερι *pc* • **19** ⌜*ut txt, sed hab.* πεντε λογους λαλησαι τω νοι μου ινα F G ¦ *ut txt, sed pon. p.* θελω 33 • **25** °*ut txt, sed pon.* ο θεος *p.* εστιν $\mathfrak{P}^{46}$ • **31** ⌜εκαστον παντες 1881 • **34/35** ᵀυμων, *sed cf.* ⌜ D F G | ⌜*ut txt, sed cf.* ⌜ D F G | ⌜υποτασσεσθαι, *sed cf.* ⌜ D F G ¦ υποταζεσθωσαν 1175 | ⌜¹*ut txt, sed cf.* ⌜ D F G • **37** ⌜θεου εστιν *pc* ¦ του θεου εστιν εντολη 1739ᶜ 1881 • **38** ⌜αγνοειτε D* ¦ ηγνοειται F G

¶ **15,24** ⌜παραδιδοι B F G • **31** °*ut txt, sed pon. p.* εχω 326 • **52** ⌜*hab.* ερριπη *loco* εν ριπη 33 • **54/55** ⌜*ut txt, sed om.* και 1739^{mg} | ⌜*6 2-5 1, sed cf.* ⌜*bis* D*

¶ **16,2** ⌜σαββατω ℵ* • **6** ⌜παραμεινω F G | ⌜ει και *et pon.* ινα *p.* παραμενω D* • **17** ⌜ημετερον 1881 • **19** ⌜Πρεισκας $\mathfrak{P}^{46}$

Subscriptio: προς Κορινθιους α΄ επληρωθη D* ¦ ετελεσθη προς Κορινθιους α΄ F G ¦ Παυλου αποστολου επιστολη προς Κορινθιους α΄ Ψ τελος της προς Κορινθιους α΄ επιστολης εγραφη εξ Εφεσου δια Στεφανα και Αχαικου και Φουρτουνατου 945

AD CORINTHIOS II

¶ **1,6/7** ⌜*ut txt, sed pon.* και σωτηριας *a.* της ενεργουμενης *et* υπερ ημων *loco* υπερ υμων 629 • **10** ⌜¹*2 1* F G • **20** ⌜*ut txt, sed om.* δι 0223 ¦ *ut txt, sed* εν αυτω *loco* δι αυτου 1881 • **22** °*ut txt, sed pon. a.* σφραγισαμενος F G

¶ **2,3** ⌜εν λυπην 1175 • **9** ᵀυμων F G • **10** ⌜ει τι κεχαρισμαι ο 33 ¦ *ut txt, sed* ω D^2 P 1739 1881 • **16** °*bis prim. ut txt, sec. om.* 1881 • **17** ⌜*ut txt, sed add.* του *a.* θεου P 365

¶ **3,1** ᵀσυνστατικας D*

¶ **4,5** ˢ*ut txt, sed pon. p.* κυριον F G ¦ *ut txt, sed om.* κυριον P • **14** °*om.* τον κυριον 0243 33 630 1739

¶ **5,4** ⌜τουτω, *sed pon. a.* τω σκηνει 104 • **5** ᵀκαι, *sed om.* ο 33 • **6** ⌜επιλημουντες F G | ⌜απολημουμεν F G • **10** ⌜¹*hab.* ειτε αγαθα ειτε φαυλα 1881

¶ **6,15** ⌜Χριστω, *sed hab.* συμφωνη εις *loco* συμφωνησις F G • **16** υμεις γαρ ναος εστε θεου ℵ² ¦ υμεις γαρ εστε ναος θεου 0209 ¦ *ut txt, sed* υμεις 104

¶ **7,5** ⌜εσχεν, *sed pon. p.* ανεσιν $\mathfrak{P}^{46}$ F G ¦ *ut txt, sed pon. p.* ανεσιν C 33 • **11** ᵀ*ut txt, sed hab.* ημιν *loco* υμιν $\mathfrak{P}^{46}$

¶ **8,7** ⌜υμων εις ημας 33 • **16** ⌜διδουντι 33 • **21** ⌜θεου *pc*

¶ **9,4** ᵀτης καυχησεως ταυτης *et om.* ταυτη Ψ

¶ **10,8** °*hab.* εαν τι γαρ και περισσοτερον τι 0209 | ⌜ημων 0209 ¦ ημιν, *sed pon. p.* εδωκεν P Ψ 629 1505 1881 *pc*

¶ **11,3** □*ut txt. sed* απλοτητος 326 ¦ *hab.* απο της αγνοτητος και της απλοτητος D^2 • **23** ⁱ*ut txt. sed* περισσευοντως *loco* περισσοτερως 0243 1739 1881 • **32** ᵀθελων, *sed pon. p.* Δαμασκηνων F G 1739

¶ **12,7** □*ut txt. sed om.* υπεραιρωμαι 1881* • **12** ᶜκαι εν σημειοις 1505 ¦ και σημειοις F G • **21** ᶜελθοντα με ταπεινωση ο θεος προς υμας 1881 ¦ ᶜελθοντα με προς υμας ταπεινωσει ο θεος μου D^1

Subscriptio: προς Κορινθιους β΄ επληρωθη D ¦ ετελεσθη προς Κορινθιους β΄ (- G) F G ¦ Παυλου αποστολου επιστολη προς Κορινθιους β΄ Ψ ¦ προς Κορινθιους β΄ εγραφη απο Φιλιππων δια Τιτου και Βαρναβα και Λουκα 1739ᶜ

AD GALATAS

¶ **1,8** ᶜευαγγελισεται υμιν 104 ¦ ευαγγελισηται ημιν 1241ˢ ¦ ημιν ευαγγελιζηται 1739* ¦ υμιν ευαγγελιζεται 0278 ¦ ευαγγελιζητε υμας D*

¶ **2,14** ᶜουκ Ιουδαικως ζης 6 630 1739 *pc*

¶ **3,10** ᵀ*ut txt. sed om.* πασιν 1505 • **14** ᶜΙησου Χριστου ℵ • **21** ᶜ*ut txt. sed om.* του F G ¦ ᶜ*1-3* Ψ* • **26** ᶜΙησου Χριστου 1739 1881 *pc*

¶ **4,11** ᶜεκοπισα $\mathfrak{P}^{46*}$

¶ **5,1** ᶜτη ελευθερια (+ ουν C^2) Χριστος ημας ηλευθερωσεν (ελ- C*) στηκετε ουν C ¦ τη ελευθερια Χριστος ημας ελευθερωσεν στητε ουν H ¦ *ut txt, sed* Χριστος ημας *et pon.* ουν *p.* ελευθερια 614 • **19** ᵀμοιχειαι F G ¦ μοιχεια, *sed pon. p.* πορνεια 0278 • **20** ᶜζηλους F G • **24** ᵒ*ut txt, sed hab.* κυριου *loco* Χριστου 1881

¶ **6,9** ᶜεκκωμεν 1739ˢ* • **13** ᶜπεριτεμνημενοι F G • **15** ᶜεν γαρ Χριστω Ιησου ουτε γαρ 1739ᶜ • **17** ᶜκυριου μου Ιησου 1739

Subscriptio: προς Γαλατας επληρωθη D ¦ ετελεσθη επιστολη προς Γαλατας F G

AD EPHESIOS

¶ **1,6** ᶜεν F • **11** ᶜεκληθησαμεν F* • **16** ᵀυμων, *sed pon. p.* ποιουμενος F G

¶ **2,4** ᵒ*ut txt, sed pon. a.* αγαπην 1881 • **13** ᵒ*hab.* αιματι Ιησου Χριστου 0278

¶ **3,1** ᵒ*om., sed hab.* εν Χριστω *loco* του Χριστου 365 ¦ *ut txt, sed hab.* κυριου *loco* Χριστου C ¦ *ut txt, sed pon. a.* Χριστου 630 1881 *al* • **9** ᵀδια Χριστου Ιησου 0278 • **18** ˢ*hab.* και βαθος και μηκος και υψος 1505 ¦ *ut txt, sed pon.* και μηκος *p.* βαθος 326 • **19** ᶜπληροφορηθητε εις *et* ᵀ*ut txt* 81 • **21** ᵒ*hab.* δοξα εν Χριστω Ιησου και τη εκκλησια D* F G

¶ **4,6** ᵀυμιν 1739ᶜ • **19** ᶜπλεονεξιας 1241ˢ

¶ **5,17** ᶜσυνιοντες D* F G • **20/21** ᶜΧριστου Ιησου D • **22** ᵀυποτασσεσθωσαν, *sed pon. p.* γυναικες Ψ ¦ υποτασσεσθαι (τασεθαι F), *pon. p.* γυναικες D F G • **25** ᵀεαυτων, *sed pon. a.* γυναικας P 629 1739 1881 2464 *pc* • **30** ᵀεκ της σαρκος αυτου και εκ του σωματος αυτου K

¶ **6,8** ᶜ*hab.* οτι ο (ℵ*) εαν ποιηση εκαστος ℵ ¦ εκαστος ο εαν τι D^2 ¦ *hab.* ο εαν τις ποιη εκαστος Ψ ¦ ο εαν τις εκαστος 2495 • **10** ᵀαδελφοι, *pon. a.* εν κυριω A 0278

Subscriptio: ετελεσθη επιστολη προς Εφεσιους F G

AD PHILIPPENSES

¶ **1,14** ᵀτου θεου, *sed pon. p.* λαλειν D* • **16/17** ᶜεπεγειρειν P 81

¶ **2,11** ᶜκυριος Ιησους κυριος Aᶜ • **26** ᶜιδειν παντας υμας 075 • **30** ᶜπαραβουλευσαμενοι 075

¶ **3,6** ⸢του θεου 0282 629 • **12** °|*om., sed add.* του *a.* Χριστου D² • **13** ⸢ουπω, *sed pon. a.* εμαυτον 629 • **16** ⸢το αυτο φρονειν και τω αυτω κανονι στοιχειν 629
¶ **4,13** ⸢Χριστου F G • **18** ⸢δε και 2495
Subscriptio: προς Φιλιππησιους επληρωθη D ¦ ετελεσθη προς Φιλιππησιους F G

AD COLOSSENSES

¶ **1,2** ⸢Κολασσαεις, *ex inscriptione* 𝔓⁴⁶ A ¦ Κολοσσααις 1175 ¦ ⸢και Ιησου Χριστου του κυριου ημων P • **4** ⸢*ut txt, sed* εχητε 33 • **12** ⸢|θεω, *sed pon. a.* τω πατρι F G • **16** ⸢τα τε C • **22** ⸢αποκαταλλαγητε 𝔓⁴⁶ ¦ απηκατηλλαξεν 0278 απηλλαξεν 104
¶ **2,2** ⸢Χριστου 1739 ¦ του θεου πατρος και του Χριστου 075 0208 0278 *pc* • **11** ⸢των αμαρτιων, *sed pon. p.* σαρκος 0278 • **20** ⸢ουν, *sed pon. p.* απεθανετε ℵ*
¶ **3,4** ⸢μων B* • **6** ⸢*hab.* δια ο C*ᵛⁱᵈ • **7** ⸢αυτους F ¦ τουτω 1241ˢ • **16** ⸢*ut txt, sed pon.* τω θεω *p.* αδοντες 1175 • **17** ⸢του κυριου Ιησου Χριστου ℵ² • **19** ⸢εαυτων, *sed pon. a.* γυναικας ℵ² 075
¶ **4,8** ⸢γνω τα περι ημων ℵ² • **12** ⸢πληροφορημενοι 1881 • **13** ⸢*ut txt, sed pon. a.* πολυν 365 • **15** ⸢*ut txt et* ⸢αυτου F G ¦ ⸢Νυμφᾶν *et* ⸢*ut txt* 1739*
Subscriptio: προς Κολοσσαεις επληρωθη D ⸢ετελεσθη προς Κολοσσαεις F G

AD THESSALONICENSES I

¶ **1,1** ⸢υμων 629 ¦ ⸢απο θεου πατρος και κυριου Ιησου Χριστου D • **8** □*om.* εν 1881 ¦ ⸢αλλα ℵ
¶ **4,1** □*ut txt, sed om.* και 1505 • **10** °*ut txt, sed add.* και *p.* αδελφους 0278 • **13** ⸢κεκοι μηνων F G • **18** ⸢πνευματος 1739ᶜ
¶ **5,6** ⸢και υμεις Ψ • **27** ⸢αγιοις, *sed om.* πασιν 33
Subscriptio: προς Θεσσαλονικεις α΄ επληρωθη D ¦ ετελεσθη προς Θεσσαλονικαιων α΄ F G

AD THESSALONICENSES II

¶ **1,4** ⸢καυχησασθαι F G ¦ και καυχασθαι 1739
¶ **2,2** ⸢κυριου Ιησου 33 • **4** ⸢ινα θεον F G • **12** ⸢*ut txt, sed hab.* τη απωλεια *loco* τη αδικια 0278
¶ **3,3** ⸢*ut txt, sed pon.* ο κυριος *p.* δε ℵ* • **4** ⸢*ut txt, sed* ποιησητε 33 • **14** ⸢*ut txt et* ⸢συναναμισγεσθε D² ¦ ⸢και *et* ⸢συναναμισγεσθαι *et hab.* σημειουσθαι *loco* σημειουσθε D* ¦ ⸢και *et* ⸢συναναμιγνυσθαι (συναμιγ F G) *et hab.* σημειουσθαι *loco* σημειουσθε F G 0278 ¦ ⸢*ut txt et* ⸢συναναμιγνυσθε 1739 ¦ ⸢και *et* ⸢συναναμηγνοισθαι *et hab.* σημειουσθαι *loco* σημειουσθε 2464
Subscriptio: προς Θεσσαλονικεις β΄ επληρωθη D ¦ ετελεσθη (-σθαι F) προς Θεσσαλονικεις β΄ F G

AD TIMOTHEUM I

¶ **2,9** ⸢²χρισειο F*
¶ **3,14** ⸢ταχι D²

¶ **5,20** ᵀδε, *sed pon. p.* αμαρτανοντας F G
¶ **6,9** ᵀδιαβολου 629 • **17** ᵀτω 629
Subscriptio: προς Τιμοθεον α΄ επληρωθη D ¦ επληρωθη επιστολη προς Τιμοθεον α΄ F G

AD TIMOTHEUM II

¶ **1,5** ᶠυπολαμβανων 365 ¦ λαμβων 1881 • **11** ᶠδιακονος *pc* • **18** ᵀμοι, *sed pon. p.* οσα 629
¶ **2,3** ᶠσυγκοπαθησον 1881*ᵛⁱᵈ
¶ **4,11** ᶠαναγαγε 1881*
Subscriptio: προς Τιμοθεον β΄ επληρωθη D ¦ ετελεσθη προς Τιμοθεον β΄ F G

AD TITUM

¶ **1,5** ᶠεπανορθωσης D* ¦ διορθωσης F G
¶ **2,7** ᶠαφθορια 81 • **11** ᶠο σωτηριος C^3
Subscriptio: προς Τιτον επληρωθη D ¦ ετελεσθη επιστολη προς Τιτον F G ¦ προς Τιτον Κρητων πρωτον επισκοπον εγραφη απο Νικοπολεως της Μακεδονιας 1739 1881

AD PHILEMONEM

¶ **5** ᶠ*4 2 1* 1881 • **7** ᶠπολλην εχομεν D^2 • **12** ᶠσοι δε αυτον τουτ εστιν τα εμα σπλαγχνα προσλαβου Ψ • **25** ᵀ*hab.* η χαρις μεθ υμων *loco vs* 25 $\mathfrak{P}^{87}$
Subscriptio: προς Φιλημονα επληρωθη D

AD HEBRAEOS

¶ **2,8** °*om.* αυτω τα παντα $\mathfrak{P}^{46}$
¶ **3,6** ᵀ*hab.* το καυχημα μεχρι τελους της ελπιδος βεβαιαν 323
¶ **6,10** ᶠην, *sed hab.* την αγαπην *loco* της αγαπης Ψ
¶ **7,11** ᶠαυτην, *sed hab.* ενομοθετητο *loco* νενομοθετηται 326 ¦ *ut txt, sed hab.* επ αυτης γαρ ο λαος 365 • **14** ᶠπερι ιερωσυνης ουδεν Μωυσης ελαλησεν (³ • **21** ᵀ*ut txt, sed om.* εις τον αιωνα ℵ*
¶ **8,4** ᵀιερεων ετερων *et om.* των *a.* προσφεροντων Ψ
¶ **9,11** ᶠγεναμενων $\mathfrak{P}^{46}$ • **28** ᶠδια πιστεως, *sed pon. p.* απεκδεχομενοις 0278 69 *pc*
¶ **10,1** ᵀαυτων, *sed pon. loco* αυταις 365 *pc* • **2** ᶠουν καν 365 • **34** ᶠεν ουρανω 945
¶ **11,32** ᶠκαι Σαμψω και D* • **37** ᶠεπιρασθησαν επιρασθησαν D*
¶ **12,9** °*om.* πολυ δε Ψ • **11** ᶠτε 630 • **18** ᵀορει, *sed pon. p.* προσεληλυθατε 69 *pc* • **25** ˢ*ut txt, sed add.* της *a.* γης 1175 • **28** ᶠλατρευομεν, *sed pon. p.* ευαρεστως Ψ
¶ **13,21** □*ut txt, sed* αιωνας C* • **23** °*hab.* υμων 629
Subscriptio: Παυλου αποστολου επιστολη προς Εβραιους εγραφη απο Ιταλιας δια Τιμοθεου *al*

EPISTULA IACOBI

Inscriptio: επιστολη Ιακωβου καθολικη 323 614 ¦ καθολικη επιστολη Ιακωβου 945 ¦ επιστολη καθολικη Ιακωβου 1505 ¦ του αγιου αποστολου Ιακωβου καθολικη επιστολη 049 ¦ επιστολη του αγιου αποστολου Ιακωβου καθολικη 69 ¦ επιστολη Ιακωβου, *e subscriptione* ℵ ¦ *ut txt, sed secunda manu* B ¦ επιστολη Ιακωβου Ψ 630 1241

¶ **1,12** ⌜υπομενειν C* • **17** *'ut txt, sed* ουδε *loco* η Ψ • **19** ⌜ιστω ℵ* | 'και εστως A* • **25** ⌜και 323 • **26** ⌜εν υμιν, *sed pon. a.* ειναι *pc* | ⌜αύτου 049

¶ **2,3** 'εκει και καθου ωδε C² ¦ *ut txt, sed* και *loco* η C* • **5** *'ut txt, sed add.* και *a.* τω 1241 • **10** ⌜τελεση 1739 | ⌜παισει 614 • **15** ⌜ει 33 • **16** 'και ειπη δε 2298

¶ **3,3** *'2 1, sed* υμιν 1241 • **5** 'μεγαυαυχει 𝔓²⁰ᵛⁱᵈ • **12** 'ουδε ουδε αλυκον 33 ¦ ουτε μια πηγη αλυκον και P • **14** *'3-5 1 2* ℵ²

¶ **4,1** *'4 5 1 3* 2464 ¦ *ut txt, sed pon.* μαχαι *p.* υμιν 33 • **15** ⌜*bis prim.* ζησωμεν, *sec. ut txt* 323 1739

¶ **5,4** ⌜αποστερημενος 33 | ⌜εισεληλυθεν A 1852 • **7** ⌜καρπον τον ℵ* και τον 69 • **11** ⌜²πολυεσπλαγχνος 614 • **16** ⌜ευξασθε 049 • **18** ⌜εδωκεν τον υετον ℵ

EPISTULA PETRI I

Inscriptio: Πετρου επιστολη α΄, *sed secunda manu* ℵ ¦ επιστολη Πετρου α΄ Ψ 81 630 ¦ επιστολη α΄ Πετρου 614 του αγιου αποστολου Πετρου επιστολη καθολικη α΄ 049 ¦ *ut txt, sed secunda manu* B

¶ **1,4** ' αμαραντον και αμιαντον και αμαραντον 1505 | 'εκ τοις ουρανοις 614 • **24** °*hab.* ωσει ℵ¹

¶ **2,13** 'ανθρωπινη φυσει *pc* • **19** ⌜παρα θεω Ψ 33 | ⌜θεου αγαθην A* 33 • **21** 'υμων ημιν 1505* | ⌜¹αποσειμπανων 𝔓⁷²* **24** ⌜-σομεν 1243 1881ᶜ

¶ **3,5** *'hab.* εκοσμουν εαυτας αι ελπιζουσαι επι τον θεον υποτασσομεναι ℵ • **7** 'ποικιλης χαριτος C² • **12** ⌜του εξολοθρευσαι αυτους εκ της γης 630 • **13** ⌜¹γενεσθαι ℵ* • **16** 'εν τω Χριστω αγαθην 630 • **18** 'περι των αμαρτιων υπερ ημων απεθανεν ℵ* ¦ υπερ αμαρτιων υπερ υμων απεθανε 1505 • **21** ⌜ημας, *sed pon.* και ημας *p.* νυν 𝔐 ¦ *ut txt, sed pon.* νυν *p.* υμας ℵ

¶ **4,1** 'παθοντος εν σαρκι υπερ υμων 049ᶜ • **5** 'ετοιμω κρινοντι C*ᵛⁱᵈ ¦ ετοιμως εχοντι κρινοντι 81 ¦ ετοιμως κρινουντι ψ • **7** ⌜*ut txt, sed hab.* προσευχην *loco* προσευ–χας 33 • **11** *'ut txt, sed* επιχορηγει Ψ ¦ *ut txt sed* χορηγη 1241* • **14** 'και της δυναμεως αυτου και το του θεου ℵ* • **19** 'ψυχας εαυτων 1852

¶ **5,2** *'ut txt, sed* αναγκαστικως 33 • **6** ⌜επισκοπης υμων Ψ • **8** ⌜καταπιει 33 • **10** 'καταρτισει υμας στηριξει σθενωσει θεμελιωσει 1739ᵐᵍ • **11** *'ut txt, sed om.* το 𝔓⁷² 0206ᵛⁱᵈ

EPISTULA PETRI II

Inscriptio: επιστολη Πετρου β΄ Ψ 630 1505 *al* ¦ επιστολη καθολικη Πετρου β΄ 614 ¦ του αυτου Πετρου αποστολου επιστολη β΄ 049 ¦ *ut txt, sed secunda manu* ℵ B ¦ *ut txt, e subscriptione* A

¶ **1,2** □ *om.* του θεου *et pon.* Ιησου Χριστου *p.* ημων 1505 *pc* ¦ ⌜Χριστου Ιησου 33ᵛ·ᶜ 81 623 • **3** δια δο[ξης] 0209 • **4** *'3 2 1 4 5, sed* υμιν A ¦ *3 2 1 4 5, sed* υμων Ψ 1241 | 'της εν κοσμω επιθυμιας φθορας 81 ¦ την εν τω κοσμω επιθυμιαν φθοραν 𝔓⁷² • **5** *'ut txt, sed* αυτω 049 0209 • **10** ⌜ινα δια των καλων εργων *et* ⌜*ut txt et* ⌜*ut txt* 623 2464 • **12** 'διο αμελλησω 945* • **17** *'7 8 1-3 7 8* C* ¦ *7 8 1-5 7 8* P • **21** 'αγιοι απο θεου 81

¶ **2,1** ⌜αυτοις, *sine spiritu* B* • **4** ⌜τηρουμενους κολαζομενους τηρειν C² | κολαζο–μενους τηρεισθαι 33 • **5** ⌜κοσμον ℵ* | κοσμον κατα 614 • **12** 'γενημενα φυσικα 69 ¦ φυσικα γεγενημενα 𝔐 ¦ φυσικα γεγεννημενα Ψ 81 • **13** ⌜¹αγνειαις 1241 • **17** *'hab.*

υπο λαιλαπος ομιχλαι ελαυνομενοι οις 33 • **18** ⌜ολιγον 630 1505 • **20** ⌜*ut txt, sed pon.* ημων (υμων 1241) *p.* σωτηρος 104 1241

¶ **3,3** ⌜εσχατω C* | ⌜επαιμονης 1505 | εν παιγμονη 1739 • **4** ⌜υμων 049 • **10** ⌜καησονται 2464 • **11** ⌜ουν παντων ουτως 69 | δε ουτως απαντων P | ⌜υμας υμας C* • **12** ⌜τακησονται P Ψ 1852 • **16** ⌜*hab.* εν οιστιν δυσνοητα P • **18** ⌜και κρατος νυν και *pc*

EPISTULA IOHANNIS I

Inscriptio: Ιωαννου επιστολη α΄, *sed secunda manu* ℵ | Ιωαννου επιστολη α΄ ευαγγελικη θεολογια Χριστου Κ | επιστολη Ιωαννου καθολικη α΄ 614 | επιστολη Ιωαννου α 630 1505 *al* | επιστολη καθολικη του αγιου αποστολου Ιωαννου, *sed secunda manu* L | του αγιου αποστολου Ιωαννου επιστολη α΄ 049 | *ut txt, sed secunda manu* A | *ut txt, sed secunda manu et* Ιωανου *loco* Ιωαννου B

¶ **1,5** ⌜απαγγελιας ℵ* • **7** ⌜καθαρισει 623 1852 2464 • **8** ⌜*3 4 1 2, sed* υμιν 1241

¶ **2,20** ⌜και υδατε παντα 049 • **27** ⌜εν υμιν μενετω 630 1505 *pc* | εν υμιν μενει 𝔐

¶ **3,16** ⌜θηναι P 81 1241 1852 • **17** ⌜²μενη Ψ • **23** ⌜πιστευομεν 0245

¶ **4,3** ⌜τον Χριστον Ιησουν 614 | ⌜εν σαρκι εληλυθηναι 33 • **8** ⌜ουκ εκεγνωκε τον θεον 69 • **10** ⌜ηγαπησεν ℵ* • **12** ⌜*ut txt, sed add.* τετελειωται και *a.* τετελειωμενη 33 • **15** ⌜αν ομολογει 33 623

¶ **5,2** ⌜τηρουμεν 048 | ποιουμεν 623 • **13** ⌜και ινα πιστευετε 1739* • **16** ⌜*hab.* τω μη προς θανατον αμαρτανοντι 614 | τοις αμαρτανουσιν αμαρτιαν *pc* • **20** ⌜τον θεον, *pon. a.* τον αληθινον 629 | ⌜η ζωη αιωνιος 049 | ζωη η αιωνιος 1881

EPISTULA IOHANNIS II

Inscriptio: επιστολη Ιωαννου β΄ 630 1505 *al* Ιωαννου καθολικη επιστολη β΄ 945 | *ut txt, sed secunda manu* ℵ | *ut txt, e subscriptione* A | *ut txt, sed secunda manu et* Ιωανου *loco* Ιωαννου B

¶ **3** *ut txt, sed add.* δε *p.* εσται 614 | ⌜*2 pc* • **8** ⌜απολησθε *et* ⌜¹*ut txt* ℵ* | ⌜ειργασθε 614 | ηργασαμεθα B* • **9** ⌜*4 2 1* 69 *hab.* τον υιον εχει και τον πατερα 1881 • **12** ⌜υμων πεπληρωμενη η B | *ut txt, sed* ην ℵ*

EPISTULA IOHANNIS III

Inscriptio: επιστολη Ιωαννου γ΄ P 81 630 1505 *al ut txt, sed secunda manu* ℵ, *ut txt, e subscriptione* A | *ut txt, sed secunda manu et* Ιωανου *loco* Ιωαννου B

¶ **4** ⌜*hab.* μειζοτεραν χαραν ταυτης ουκ εχω ινα 69 | ⌜*3 1 2, sed cf.* ⌜ 69, *2 3* 614, χαριν ουκ εχω 1243 2298 • **5** ⌜εργαζη 630 • **7** ⌜*ut txt, sed om.* των *a.* εθνικων C • **13** ⌜γραφειν σοι 2495 • **14** ⌜πλησωμεν 1243 | λαλησαι σοι *pc*

EPISTULA IUDAE

Inscriptio: Ιουδα επιστολη, *sed secunda manu* A | επιστολη Ιουδα 1505 *al* | του αγιου αποστολου Ιουδα επιστολη 049 | *ut txt, sed secunda manu* ℵ B

¶ **14** ⌜προεπροφητευσεν ℵ | ⌜αγιων αγγελων μυριασιν 𝔓⁷² | *ut txt, sed pon.* αγιαις *p.* μυριασιν C 630 1241 1505 1739 *al* • **15** ⌜ασεβειων αυτων 1852[vid] • **18** ⌜εν εσχατω τω χρονω P • **20** ⌜*ut txt, sed* ημων C 1739, επικοδομουντες εαυτους τη αγιοτητι ημων εν πιστει 1241 ✓ • **21** ⌜τηρησομεν 1243 • **22/23** ⌜διακρινομενοι (μενω 1505) ους δε σωζετε εκ πυρος αρπαζοντες εν φοβω 630 1505 *pc* | διακρινομενοι ους δε εν φοβω σωζετε

εκ πυρος αρπαζοντες ους δε ελεγχετε εν φοβω 945 | *ut txt, sed* αρπαζοτες ℵ* | *ut txt, sed cf.* ᶠ 1241 • **25** ᶠ*ut txt, sed add.* ω *a.* δοξα ℵ* | *ut txt, sed add.* και *p.* δοξα L 945 | *ut txt, sed om.* και *p.* κρατος Ψ | *ut txt, sed om.* του *a.* αιωνος 323 630 1739 | *ut txt, sed* υμων *loco* ημων *et om.* του *a.* αιωνος 1241

APOCALYPSIS IOHANNIS

Inscriptio: ᶠΙωανου, *secunda manu* ℵ *ut txt, e subscriptione* A | *ut txt, sed secunda manu,* Ιωαννου *illeg.* C

¶ **1,6** ᵒ*om.* εις τους αιωνας των αιωνων αμην 2344 • **8** ᶠη αρχη και το τελος 2329 • **9** ᶠυπομονη εν Ιησου Χριστω ℵ² • **19** ᶠδει μελλει C

¶ **2,1** ᶠχρυσιων 2050 • **7** ᶠ*hab.* ταις εκκλησιαις ταις επτα C • **9** ᶠκαι την 1611 • **10** ᶠ¹βαλειν, *sed pon. p.* διαβολος 2329 βαλλειν βαλιν ℵ* | ᶠ²εχετε, *sed hab.* πειρασμον *loco* θλιψιν 2053 • **13** ᵀεν ταις ℵ* • **17** ᶠ*hab.* δωσω αυτω εκ του μαννα φαγειν 2050 • **22** ᶠ¹μετανοησει 2050 • **24** ᶠκαι *pc*

¶ **3,2** ᶠεμελλες αποβαλλειν 1611 | *ut txt, sed* ημελλον 2351 • **3** ᶠγνωσει 2050 • **9** ᶠ¹*bis prim. ut txt, sec.* προσκυνησωσιν 2053 | ᶠ²γνωσει 2351 • **10** ᶠκαι οτι 2020 *pc* | και ετηρησα σε οτι 2344 • **16** ᶠψυχρος ει ουτε ζεστος 2050 • **18** ᶠκολυριον 046

¶ **4,1** ᶠλαλουσαν μετ εμου λεγουσα ℵ¹ • **3** ᶠομοιως ως ορασεις σμαραγδηνω θρονον 2351ᶜ *ut txt, sed* σμαραγδινων 1854 | ομοια ορασει μιαγδινω 2050 • **7** ᶠ*ut txt, sed om.* το 2344 • **8** ᶠεσωθεν και εξωθεν 2351 • **9** ᶠδωσει 2053

¶ **5,3** ᶠ*bis prim.* ουτε, *sec. cf.* ▫ ℵ • **6** ᶠ³τα αποστελλομενα 1611 • **9** ᶠημας τω θεω 2050 2344 • **13** ᶠοσα εστιν 2053 2351 | ᶠπαντα και παντας 046 | ᶠ*hab.* ηκουσα του καθημενου επι του θρονου λεγοντος τω αρνιω 1611 | ᶠτου θρονου, *sed om.* επι *p.* καθημενω 2053 • **14** ᶠελεγον το 2344

¶ **6,8** ᶠαυτου 2053* • **13** ᶠ¹αποβαλλουσα 2329

¶ **7,1** ᶠδενδρον 2329 *pc* • **9** ᶠκαι περιβεβλημενοι 2329

¶ **8,7** ▫¹*om.* και το τριτον των δενδρων ... χλωρος κατεκαη 2053

¶ **9,10** ᶠ*2-5 1 6 8, sed* αι εξουσιαι 1854 και εν ταις ουραις αυτων εξουσιαν εχουσαι του 2329 | *ut txt, sed om.* και 0207 | *ut txt, sed* εξουσια του *loco* εξουσια αυτων 2344 | *ut txt, sed add.* και *a.* η εξουσια 2351 • **11** ᶠΒανδων 2053 • **12/13** ᶠερχονται ετη 2329 | ᶠ¹. Και μετα ταυτα 046 | ᶠ²*hab.* ηκουσα φωνης μιας εκ των κερατων ℵ¹ • **16** ᶠως μυριαδες μυριαδων 1854 • **18** ᶠ*bis prim.* εκ, *sec. ut txt* C 2053 *hab.* εκ του καπνου και του πυρος και του θειου 2329 • **19** ᶠεχουσας ℵ*

¶ **10,2** ᶠβιβλιριδιον ℵ¹ • **8** ᶠτην φωνην 1854

¶ **11,14** ᶠιδου τριτη ουαι ερχεται 1854 • **16** ᶠοι καθημενοι 2351 • **17** ᶠο θεος 𝔓⁴⁷ • **18** ᶠτοις αγιοις και τους φοβουμενους 𝔓⁴⁷ 2351 • **19** ᶠκυριου 2344

¶ **12,2** εκραξεν 046 | *ut txt, sed* κραδει 𝔓⁴⁷ • **3** ᶠμεγας πυρος 1006 2351 *al* | πυρρος μεγας 𝔓⁴⁷ ℵ 2053 *al* • **8** ᶠισχυον 046 • **12** ᶠκατοικουντες, *sed pon. a.* εν αυτοις ℵ 2344 • **14** ᶠινα τρεφηται 1854 | ινα οπου τρεφεται 2351

¶ **13,3** ᶠεθαυμασεν ολη η γη, *sed pon.* και εθαυμασεν ολη η γη οπισω αυτου *p.* την εξουσιαν τω θηριω (*vs.* 4) 2344 | *ut txt, sed* εθαυμαστωθη *loco* εθαυμασθη C | *ut txt, sed* εθαμβηθη *loco* εθαυμασθη 2053 • **5** ᶠβλασφημια 2053 • **7** ▫*ut txt, sed pon.* πολεμον *a.* ποιησαι 1611 1854 𝔐ᴷ • **10** ᶠαποκτενειν δει 2053 • **12** ᶠεπεποιει 2329 • **14** ᵒ*om., sed hab.* πληγης *loco* πληγην ℵ • **16** ᶠποιηση 1854 | ᶠδωσουσιν 2377 *al*

¶ **14,5** ᵀ*hab.* οτι αμωμοι εισιν 051 • **8** ᶠ*ut txt, sed* δευτερον C | ᶠπεπτωκεν 1854 • **10** ᶠεκ του ποτηριου της οργης *pc* • **13** λεγει και *pc* • **14** ᶠκαθημενον ομοιος 1854 | ᶠυιου

P¦ *om.* 046* | ⌜και εχοντα 2329 • **18** °*ut txt, sed pon. p.* θυσιαστηριου 051 1854
¶ **15,6** ⌜*hab.* ενδεδυμενοι καθαρους λινους λαμπρους ℵ
¶ **16,17** ⌜*ut txt, sed pon.* εκ του ναου *p.* θρονου 2329 • **18** ′*5 4 1-5* ℵ*
¶ **17,6** ′ιδων αυτην μεθυουσαν θαυμα μεγα 1611
¶ **18,7** ⌜εαυτη 2329 • **13** ◻[1]*om.* και λιβανον και οινον και ελαιον 1611 • **14** ⌜*hab.* λαμπρα απηλθεν απο σου και απωλοντο 2329 | ′*3 1 2, sed* αυτην 2062 • **19** ⌜επεβαλλον 1006 1841 | ⌜*ut txt, sed om.* λεγοντες 1854 • **21** ⌜ισχυρον, *sed pon. a.* ως ℵ* | ⌜μυλικον C | ⌜εν αυτη, *sed pon. a.* ετι *pc*
¶ **19,5** ′φωνη εξηλθεν εκ του θρονου λεγουσα ℵ[2] • **6** ⌜λεγουσων ℵ | ′ο θεος 1 • **8** ⌜*hab.* βυσσινον και καθαρον λαμπρον 2344 • **11** ′*ut txt, sed add.* και *a.* καλουμενος 1006 • **13** ⌜ερραντισμενον 1006 1841 ¦ περιρεραντισμενον ℵ[2] ¦ ρεραμμενον 1611 • **14** ′εφιππον πολλοι 2344 • **18** ′αυτοις ℵ • **20** ′*ut txt, sed om.* ο 1611*
¶ **20,1** ⌜αλλον, *sed pon. p.* αγγελον *pc* • **2** °*om.* και ο Σατανας 2050 • **3** ⌜πλανη 2050 • **4** ⌜ιδων 2050 • **6** ′μετ αυτα 2329 • **9** ′εκ του ουρανου απο του θεου 2030 2329 𝔐ᴷ • **14** ′*1 3* 1611
¶ **21,3** ′*1-3 5 4* 1854 ¦ *ut txt, sed add.* ο *a.* θεος 2053[txt] 2062 • **5** ⌜του θεου, *sed pon. p.* εισιν 2329 • **12** ′*ut txt, sed pon. p.* Ισραηλ 2050 | ⌜*hab.* φυλων των Ισραηλιτων 1611 • **13** °*ter prim. om., sec. om., tert. ut txt* 1611 2329 • **27** ′*hab.* παν κοινον ουδε ποιων 2030 2377¦ *ut txt, sed add.* ωσει *a.* βδελυγμα ℵ*
¶ **22,12** ⌜εσται, *sed pon. p.* αυτου 1611ˢ 2329 𝔐ᴬ ¦ ο εστιν 2030 • **13** ′*6-10 1-5* 2030¦ *2 3 5 7 8 10* 2053 2062 *pc* • **18** ′*3 4 1 2, sed* αυτω *loco* αυτον 2050

III. EDITIONUM DIFFERENTIAE

(T: Tischendorf[8], H: Westcott/Hort, h: Westcott/Hort in margine, S: von Soden, V: Vogels, M: Merk, B: Bover, N: Nestle/Aland[25])

SEC. MATTHAEUM

¶ **1,5** Γ *bis* S V M B *ut* 𝔐 | 6 ⊤ V | 7/8 ⊢ *bis* V B | 9 Γ *bis* H | 10 Γ[1] *bis* V B | 16 ᒋ S *ut* sy[s] *sed* Ιωσ. δε ω εμνηστευθη π. M. | 18 ᒋ (H) S: [Ιησ.] Χρ.; h *ut* B | 19 Γ S V | 20 Γ T h S V B | 22 ⊤ V | 24 Γ S ¦ O T S; [H N] *ut txt* | 25 O [H N] ¦ Γ V *ut* 𝔐

¶ **2,9** Γ V | 13 ᒋ h *ut* B | 19 ⸗ V | 22 ⸗ S V B | 23 Γ T B N

¶ **3,1** O [S] | 2 O T H S N; [M] *ut txt* | 6 O S | 7 O T H N | 10 ⊤ [V] | 12 ᒋ h *ut* B | 14 O T H N; [S] *ut txt* | 15 ᒋ (H) M N *ut* B | 16 ᒋ S *ut* 𝔐 ¦ O T (H) N ¦ O[1] *bis* T H M N ¦ O[2] T H S N

¶ **4,1** O [H] | 2 ᒋ T M N *ut* ℵ | 3 ᒋ S V *ut* 𝔐 | 5 Γ S | 9 Γ S | 13 Γ S V M *ut* B[2]; B *ut* ℵ* | 16 Γ H N | 17 O *bis* h | 23 ᒋ B *ut* C*; M S V *ut* ℵ[1] | 24 O H N

¶ **5,1** O [H] | 4/5 ⸗ T B | 9 O T; [H S V N] *ut txt* | 11 Γ T ¦ ⊢ V *sed a.* πονηρον ¦ O S | 18 O [H] | 22 ⊤ [S M V] ¦ Γ T | 25 ⸗ V | 27 ⊤ V | 28 Γ T *ut* ℵ*; [H N] *ut txt* | 32 ᒉ [H] *ut txt* | 37 Γ h | 39 Γ S V ¦ ⊢ V ¦ ᒋ T *ut* ℵ; S V *ut* K; H N: δεξ. σιαγ. [σου] | 45 Γ S: ος | 46 ᒋ h *ut* D | 47 Γ S V *ut* 𝔐 ¦ ᒋ S

¶ **6,1** O [H] ¦ O[1] T | 4 ⸗ T *ut* ℵ* ¦ ⊤ [S] | 5 ⊢ S ¦ ⊤[1] [S V] | 8 ᒋ H N *ut* B *sed* [ο θεος] | 10 ⊤ V | 12 Γ V *ut* 𝔐 | 15 ⊤ [H V] B | 16 ⊤ S V | 18 ⸗ h | 21 O [H] | 22 O T | 25 ᒋ T *ut* ℵ; S V *ut* 𝔐; [H N] *ut txt* | 28 ᒋ V *ut* 𝔐 | 32 Γ V | 33 ᒋ T H N *ut* ℵ; M *ut txt sed* [τ. θεου] | 34 Γ H *ut* B*

¶ **7,4** ⊢ S V | 6 ⊢ S V M | 8 Γ h *ut* B | 9 O H ¦ Γ S V | 10 ᒋ S V *ut* 𝔐 | 13 □ (H); [S N] *ut txt* | 14 Γ T H B N *ut* ℵ* | 15 ⊤ S V | 16 Γ V | 17 ⸗ h | 18 Γ T H S M N ¦ ⊢ T S M N | 21 ⊤ B *ut* C[2] | 24 O [H] | 28 Γ S

¶ **8,1** ᒋ T | 7 O T H N ¦ ⊤ V B | 8 ᒋ T H M N | 9 ⊤ [H] | 10 ᒋ T V | 12 Γ T *ut* ℵ* | 13 ⊤ S V [M] ¦ O T H S V M B N | 18 Γ T V B *ut* 𝔐; S *ut* ℵ*; h: [πολλ.] οχλ. | 21 O T H S M N | 22 O T S | 23 O H S B; [V M] *ut txt* | 25 ⊤ S V B | 32 ⊤ [S] | 34 Γ S V ¦ ⊢ T h

¶ **9,1** ⊢ [V] | 2 Γ S V M B | 4 Γ (H) M B N ¦ ⊢ S V | 5 Γ S V M B | 6 Γ (H) N | 9 Γ T S | 10 O T | 11 Γ S | 12 ⊤ V | 14 Γ T (H) N *ut* ℵ*; [M] *ut txt* | 18 ᒋ T h *ut* f^1; V M *ut* ℵ[1]; S *ut* L; (H) N: [εις] προσελθ. ¦ Γ T S *ut* ℵ | 19 Γ T (H) N | 22 O T | 26 Γ h S *ut* ℵ | 27 O (H) N; [S M] *ut txt* ¦ Γ (H) S B *ut* ℵ | 28 ᒉ h *ut* B | 32 O H M N | 34 □ [H]

¶ **10,1** ⊤ [S] | 2 O[1] S V | 3 Γ T *ut* D; S *ut* 𝔐 | 13 Γ (H) | 14 ⊢ T h S V M B | 16 ᒉ h | 21 Γ h | 23 ⊤ B *ut* D *sed* εν τη ετερα ¦ O [H N] ¦ ⊢ T H N *ut* ℵ* | 25 ᒋ *bis* h ¦ Γ H N *ut* ℵ | 28 Γ H M ¦ ⊢ S | 32 O T S V B | 33 ᒋ (H) ¦ ⸗ S ¦ O T S V B

¶ 11,5 ⸢h *ut* Z | 8 ⸣T ¦ ⊤V ¦ OTHN; [S] *ut txt* | 9 ⸣THSVMBN | 10 ⊤S V ¦ 15 ⊤[S]V | 19 ⸢V *ut* 𝔐 | 23 ⸢V *ut* C ¦ ⸢TSVB

¶ 12,4 ⸢SVMB *ut* C ¦ ⸣SVM | 10 ⊤SB *ut* 𝔐 *sed om* ην ¦ ⸢HSVMB | 11 ⸢[H] | 15 ⸢THBN *ut* ℵ; SM: [οχλ.] πολ. | 18 ⸢THMN *ut* ℵ* ¦ 22 ⸢(H) ¦ ⸣S *ut* 𝔐 *sed* [τ. τυφλ.] ¦ ⸢V *ut* 𝔐 | 24 ⸢HN *ut* ℵ | 25 ⸢V *ut* 𝔐 | 27 ⸢HN | 29 ⸣T ¦ 31 ⊤h | 32 ⸢h *ut* B | 35 ⊤ThS | 36 ⸢SVM *ut* 𝔐; B *ut* C | 44 ⊤T[HN] | 46 ⸢SV *ut* 𝔐 | 47 □(H)S; VMB *ut* 𝔐 | 49 OT; [HN] *ut txt* | 50 ⸢S: ποι[ησ]η ¦ ⊤S

¶ 13,1 ⸢Th *ut* ℵ; V[M] *ut* 𝔐 | 2 ⊤[V] | 4 ⸢*et* ⊤TV *ut* 𝔐; h *ut* D | 7 ⸢(H)V MN | 9 ⊤VB | 11 OT(H)SN | 16 O[HN] ¦ ⸢V *ut* K | 17 OT ¦ 18 ⸢S | 22 ⊤SV[M] | 23 ⸢SV | 28 OH ¦ ⸢HSVMBN *ut* B | 30 ⸢TSVMB *ut* 𝔐; h *ut* 𝔐 *vl ut* ℵ* ¦ ⊤S ¦ ⸢H *ut txt sed* [εις] ¦ ⸣(H) *ut* B | 33 ⸢[H] *ut txt* | 35 ⊤Th *ut* ℵ* ¦ OTHN | 36 ⸢TV | 39 ⊤V | 40 ⸢V *ut* 𝔐 | 43 ⊤V | 44 O(H)N | 45 O(H)N; [S] *ut txt* | 51 ⊤V ¦ ⊤V | 52 ⸢h *ut* B¹ | 55 ⸢S | 57 ⸢ThSV *ut* ℵ

¶ 14,3 ⊤SB ¦ OTHN; [S] *ut txt* ¦ ⸢[S]B *ut* B² ¦ O¹[T] | 4 ⸢T *ut* ℵ²; SVB *ut* 𝔐 | 6 ⸢S *ut* C; V *ut* 𝔐 | 9 ⸢SVM | 10 OTHMN | 11 ⸣B *ut* D; S *ut* Θ | 12 ⸣SVMB | 13 ⸢Th | 15 ⸣Th ¦ ⊤ThSV[M]BN | 16 OT | 19 ⸢*et* ⸣h | 22 OT; [HN] *ut txt* ¦ O¹(H)SB | 24 ⸢ThSVB *ut* 𝔐 | 25 ⸢S; V [απ]ηλθεν | 26 ⸢T *ut* ℵ*; SV *ut* 𝔐 | 27 ⸢T *ut* ℵ*; SVB *ut* 𝔐; [HN] *ut txt* | 28 ⸢H *ut* B ¦ ⸣S | 29 O THMN ¦ ⸢hV *ut* 𝔐 | 30 OTHN | 34 ⸢S *ut* 𝔐 | 36 O[H]

¶ 15,1 ⊤V ¦ ⸣S | 2 OTHMN | 4 ⸢TSV | 6 ⊤TSVMBN *ut* 𝔐 ¦ ⸢ThS *ut* ℵ*; V *ut* 𝔐 | 14 ⸢T *ut* 𝔐; (H) *ut* B; h: οδ. εισ. τυφ. [τυφλων] ¦ ⸢¹S *ut* L | 15 O THN; [M] *ut txt* | 17 ⸢SV | 22 ⸢Th *ut* ℵ; SV *ut* 𝔐 ¦ ⸣hSV | 23 ⸢SVBN *ut* 𝔐 | 26 ⸢T *ut* D | 27 O[H] | 30 ⸢HMN *ut* B; TSB *ut* P; V *ut* W | 31 ⸢hVM ¦ ⸢h *ut* B ¦ ⸣(H) *ut* ℵ ¦ ⸣Th | 32 O¹[H] | 35/36 ⸢*bis* V ¦ ⸢V *ut* 𝔐 ¦ OV ¦ ⸣V ¦ ⊤V ¦ ⸣V | 37 ⸣V | 38 ⊤hS[M] *ut* B ¦ ⸣Th | 39 ⸢V *ut* 𝔐

¶ 16,1 O[H] ¦ ⸢Th *ut* ℵ* | 2/3 □[T] [[H]] [S] [N] | 4 ⊤[V] | 5 ⸣h | 8 ⸢TSVM | 11 ⸢V ¦ ⸢V *ut* 𝔐 | 12 ⸢T *ut* ℵ*; V *ut* 𝔐; [HN] *ut txt* | 17 ⸣H: εν [τοις] ουρ. | 19 ⸢SV *ut* 𝔐; M *ut* 𝔐 *sed* [και] ¦ ⸢SV | 20 ⸢(H)N ¦ ⊤V ¦ ⊤V | 21 ⸢HN *ut* ℵ*; M: ο Ιησ. [Χρ.] | 22 ⸢h *ut* B | 24 ⸢H: [ο] Ιησ.

¶ 17,1 ⊤h | 3 ⸢S; V: ωφθη[σαν] ¦ ⸣SV | 4 ⸢V ¦ ⸣h | 5 ⸣SV | 8 ⸢ThSV *ut* 𝔐; M: [αυ]τον | 9 ⸢hSVMB | 10 ⊤VMB | 14 ⸢SV *ut* 𝔐 | 15 ⸢(H)MN | 17 ⸢h *ut* Z *sed* [τοτε] | 20 ⊤V ¦ ⸢V ¦ ⸣V ¦ ⸢V *ut* 𝔐 ¦ ⊤[21] V[M]B | 22 ⸢SV B | 23 ⸢h | 24 ⸢TMN *ut* ℵ* | 25 ⸢Th *ut* ℵ*; V *ut* 𝔐 ¦ ⸣h | 26 ⸢V *ut* 𝔐 | 27 ⸢Th ¦ ⊤V

¶ 18,1 ⊤h | 6 ⸢S *ut* 𝔐 | 7 ⊤T | 8 ⸣V | 10 ⸢[h] *ut* B ¦ ⊤[11] [M]B | 12 ⸢*et* O TSV | 14 ⸢(H) ¦ ⸣S | 15 □THN; [S] *ut txt* | 16 ⸢TSB *ut* ℵ; h *ut* B | 18 ⸢SV *ut* 𝔐 ¦ ⸣SV *ut* 𝔐 | 19 ⸢TS *ut* ℵ; [HVN] *ut txt* ¦ ⸢T *ut* ℵ | 21 ⸢H: ο Π. ειπ. [αυτω] ¦ ⸣SVB | 24 ⸢HN ¦ ⸣THSN | 25 ⸢V *ut* 𝔐 ¦ ⸢TSVM | 26 ⊤TB ¦ ⊤[S]VM ¦ ⸢SV *ut* 𝔐 | 27 ⸢H: [εκεινου] | 30 ⊤SVMB | 31 ⸢SV ¦ ⸣T | 34 O H: [οὐ] ¦ ⊤TSVMN | 35 ⸢V

¶ 19,3 ⊤T ¦ ⸢THSBN | 4/5 ⊤(V?; *ex err. p.* ειπεν *vs* 5 *add*) ¦ ⸢TV | 7 OT(H) BN | 9 O *et* ⸢h *ut* B ¦ ⊤SVMB *ut* C*; h *ut* B | 10 O¹THSMBN | 11 OH | 14 ⊤Th ¦ ⸢T | 16 ⸢V *ut* 𝔐 | 17 ⸢(H)N | 18 ⸢Th *ut* ℵ ¦ ⸢(H)MN | 20 ⸣(H) N | 21 ⸢h ¦ OTSVN; [H] *ut txt* ¦ ⸣TSVM | 22 ⸢T *ut* ℵ; HN *ut txt sed* [του-

τον] | 24 ⊤T h ¦ ⌜ (H) N ¦ ⌜T (H) S M N ¦ ⌜T *ut* Z; (H) S M N *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 | 26 ⌟T | 28 ⌜T S *ut* D* ¦ ⌜T h S V M B N | 29 ⌜T h: *3–13 1 2* (*sine test.*); S *ut* ℵ; V M *ut* 𝔐 ¦ ⌜T H N ¦ ⌜T H N

¶ 20,4 ⊤S M | 5 ○T [H N] | 8 ○T (H) N | 9 ⌜H N *ut* B; S *ut* D | 10 ⌜T *ut* ℵ ¦ ⌜T V *ut* 𝔐 ¦ ⌜H S *ut txt sed* [το] αν. δ. κ. αυ. | 12 ⌟T (H) N | 13 ⌟h V *ut* 𝔐 | 14 ⌜[h] | 15 ○H B N | 17 ⌜ (H) N ¦ ⌜T M N *ut* ℵ; [H] *ut txt* | 18 ⌜T M N *ut* ℵ; [H] *ut txt* | 19 ⌜h | 20 ⌜T h S V M B *ut* 𝔐 | 21 ⌜h ¦ ○T H M N | 23 ⌜h S M ¦ ○ (H) | 24 ⌜T S | 26 ⌜H N ¦ ⌜h *ut* B | 27 ⌜h *ut* B | 29 S *om* πολυς *ex err.* | 30 ⌜T *ut* ℵ; H S V M B N *ut* B ¦ ⌜T h S *ut* C | 31 ⌜T H S V M B N ¦ ⊩T h S | 32 ○ [H] | 34 ⌜V *ut* 𝔐

¶ 21,1 ⊩S V M ¦ ⊤S V | 2 ⌜S ¦ ⊩S V ¦ ⌜¹h | 3 ⌜S V *ut* 𝔐 | 4 ⊤V ¦ ⌜S | 5 ○V | 6 ⌜T S V | 7 ⊤[S] V | 8 ⊩T | 11 ⌜V *ut* 𝔐 | 12 ⊤T S V B | 18 ⌜S V M ¦ ⊩T (H) N | 19 ⊤T H M N | 24 ○[H] | 25 ○[S] ¦ ⌜T h S V B | 26 ⌜V *ut* 𝔐 | 28 ⌟h ¦ ○T (H) M N; [S] *ut txt* ¦ ⊤h V | 29-31 ⌜ *ter* H N *ut* B; S M *ut* Θ; *sed* ○T *et* ⌞V *et* ⌜H S M B N | 32 ⌟V ¦ ⌜T V | 38 ⌜V | 43 ○h | 44 □T; [H S V N] *ut txt* | 45 ⌜T h | 46 ⊩V

¶ 22,7 ⌜V | 10 ⌜S ¦ ⊩T H S M N *ut* ℵ | 13 ⌟V ¦ ⌜S *ut* D | 16 ⌜T H N | 20 ⌜T h B *ut* D | 21 ○T H N | 30 ⌜V *ut* 𝔐 ¦ ⊩T S M *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 | 32 ⌜T *ut* ℵ; S V *ut* 𝔐, M *ut* 𝔐 *sed* ο θ. [θεος]; H N *ut txt sed* [ο] θ. | 37 ⌜V *ut* 𝔐 ¦ ○H | 39 ○T H B N ¦ ⌜ (H) B *ut* K; h: ομοιως αὐτῇ | 43 ⊤S ¦ ⌟T h *ut* ℵ; S V *ut* 𝔐 | 44 ⊤ [S] V M B

¶ 23,1 ⌜H *ut txt*, *sed* [ο] I. | 3 ⊤[V] *ut* 𝔐 ¦ ⌜V *ut* 𝔐 | 4 ⌜T (H) S N *ut* L ¦ ⌞S V | 5 ⊤V | 7 ⊤[V] | 13 ○V ¦ ⊤V *ut* 𝔐 | 19 ⊤h | 21 ⌜h S V B *ut* C | 23 ○T S B ¦ ⌜T H N | 24 ○H | 26 ⊤[H S] V ¦ ⌜S V | 27 ⌜h | 30 ⌜T V *ut* 𝔐 | 32 ⌜h *ut* B* | 34 ⊤V | 36 ⌟h S V B | 37 ⌟V ¦ ⊩V *ut* 𝔐; [H N] *ut txt* | 38 ○ (H) N

¶ 24,1 ⌜V *ut* 𝔐 | 3 ⊤V | 6 ⊤S [M] *ut* 𝔐 | 7 ⌜V M *ut* 𝔐 | 16 ⌜T h S V B | 17 ⌜S | 18 ⌜S | 21 ⌜T B | 24 ⌜T *ut* ℵ; (H) S B *ut* L | 28 ⊤S | 29 ⌜T | 30 ⌜S V M *ut* 𝔐 ¦ ⌞T *ut* ℵ*; S *ut* D | 31 ⊤h S V M *ut* 𝔐 ¦ ○T V M; [H N] *ut txt* | 33 ⌟T S V B | 34 ○T S ¦ ○¹ [H] | 36 □S V M ¦ ⊤S [V] | 37 ⌜T S V M B *ut* 𝔐 ¦ ⊤V | 38 ⊩T S V M B *ut* 𝔐; [H N] *ut txt* ¦ ⌜¹S V M *ut* 𝔐 | 39 ○H | 40 ⌟T H M N | 45 ⊤V | 46 ⌟V | 48 ○T [S] ¦ ⌜V

¶ 25,1 ⌜T S V *ut* 𝔐 | 3 ⌜T N *ut* ℵ; [H S V] *ut txt* | 4 ⌜S V M *ut* 𝔐 | 6 ⌜T H B N *ut* ℵ; S *ut txt sed* [αυτ.] | 7 ⌜S | 9 ⌜T h | 15/16 ⌜V *ut* 𝔐 ¦ ⌜T S V ¦ ⊤T | 17 ⊤h V M B *ut* 𝔐 ¦ ⌜S V M *ut* 𝔐 | 18 ⊩S ¦ 20 ⌜V *ut* 𝔐 | 21 ⊤S V | 22 ○T H N ¦ ⌜V *ut* 𝔐 | 23 ⌟h | 27 ⌜S V | 39 ⌜S V M | 41 ○T H N; [S V] *ut txt* ¦ ⌜S *ut* D | 42 ⊤[H]

¶ 26,7 ⌟S *ut* 𝔐 ¦ ⌜T ¦ ⌜V | 20 ⊤T [H] S [M N] *ut* ℵ | 22 ○[S] ¦ ⌜B *ut* D; S M: εις εκ. [αυτ.] | 26 ⊤S V | 27 ○[H] | 28 ⊤S [V] ¦ ⊩S [V] | 29 ⌟S | 36 ⊩[H] | 39 ⌜T h S ¦ ○T | 42 ○[H] ¦ ⌜V | 45 ○H M N ¦ ⌜h *ut* B | 53 ⌜S V M *ut* 𝔐 ¦ ⊩[S] V M ¦ ⌜T S *ut* ℵ* | 55 ⊤V ¦ ⌜V *ut* W | 56 ⊤h | 58 ○T S; [H N] *ut txt* | 59 ⌜T *ut* D | 60 ⌟S V | 61 ⌜T S V B *ut* ℵ | 63 ⊤T | 65 ⊩S V [M] | 71 ⌜T B *ut* 𝔐, S: ελθ. δε [αυτ.] ¦ ⊩V ¦ ⌜S: [αυ]τοις

¶ 27,2 ⊤[S] V ¦ ⊩S V B | 3 ⌜ (H) N ¦ ⊩S V M B | 4 ⌜ (H) | 10 ⌜h *ut* ℵ | 11 ⊤h | 16 ○T H S V M B N | 17 ⌜T S V M B *ut* 𝔐; H N [τον] Βαρ. | 21 ○[V] | 22 ⊤[S] | 23 ⌜S V *ut* 𝔐 | 24 ⌜ (H) M N ¦ ⌜¹h S V M *ut* 𝔐 | 28 ⌜h | 29 ⌜S V B ¦ ⊩T h S

V | **31** Γ *et* O T | **35** Γ T h B | **40** ʃ h ¦ O H S V M | **41** Γ T *ut* ℵ; [H N] *ut txt* | **42** Γ T S B *ut* ℵ | **43** ʃ h ¦ Γ V *ut* 𝔐 | **46** Γ H ¦ ʃ H | **47** O S | **49** Γ (H) M N ¦ ⊤ ⟦H⟧ [S] | **51** ʃ T *ut* L; V *ut* 𝔐; H N *ut txt sed* [απ] | **54** Γ T H M B N ¦ ʃ h *ut* B | **56** Γ *bis* h *ut* L: -ριαμ ...ρια ¦ ʃ h S V M *ut* 𝔐 | **57** Γ h S V M B | **59** O T S V M; [H N] *ut txt* | **60** O S | **64** O T (H) N | **65** ⊤ h S V

¶ **28,1** Γ (H) B | **6** ⊤ [S V] *ut* 𝔐 | **11** Γ T B | **14** Γ h ¦ O T H B N; [S] *ut txt* | **15** O T (H) N ¦ Γ T h ¦ O[1] T S V M; [H N] *ut txt* | **17** ⊤ [S] | **18** O T S V M B; [H N] *ut txt* | **19** Γ T *ut* 𝔐 ¦ ⊢ h

SEC. MARCUM

¶ **1,1-3** ʃ T (H) N *ut* ℵ*; [S] V M B *ut* 𝔐 ¦ ⊤ T S V M | **4** ʃ H B N *ut* B; S M *ut* 𝔐 | **6** ʃ S *ut* A | **7** O [H N] | **8** ⊤ S [M] ¦ O H N | **9** ʃ h *ut* B ¦ Γ N *ut* D | **11** Γ T *ut* ℵ*; H N *ut txt sed* [εγενετο] | **14** ʃ H B N | **15** ʃ T *ut* ℵ*; H N *ut txt sed* [κ. λεγ.], S *ut txt sed* [και] λ. | **16** Γ S *ut* A | **18** ʃ S *ut* 𝔐 | **21** ʃ T h S B *ut* L | **24** ⊤ [S] V [M] ¦ Γ T h S | **25** Γ T M *ut* ℵ*; [H N] *ut txt* | **27** ʃ T (H) N *ut* ℵ; B *ut* L ¦ ⊢ V *ut* 𝔐 | **28** ʃ S | **29** ʃ h M *ut* B | **31** ⊤ [S] V ¦ ⊢ S V (*sed* ευθυς) | **32** Γ H M B N | **33** ʃ V *ut* 𝔐; S *ut txt sed* η πολ. ολη (*cf* 𝔐) | **34** Γ H *ut* B *sed* [Χρ. ειναι] | **35** ʃ H *ut txt sed* [κ. απηλθ.] | **36** Γ S ¦ ⊤ S V | **37** Γ *et* O S V M ¦ ʃ V | **40** ʃ T [H] M B N *ut* ℵ*; V *ut* 𝔐; S *ut txt sed* κ. γ. [και] | **41** Γ S V ¦ ʃ B *ut* D ¦ O T | **42** ⊤ S V | **45** ʃ T h S *ut* ℵ ¦ O[1] [H]

¶ **2,1** ʃ h S V M | **2** ⊤ S [V] | **3** ʃ S *ut* 𝔐 | **4** Γ S *ut* 𝔐 | **5** ʃ S | **7** Γ h | **8** O [H] ¦ ⊤ V ¦ O[1] [H] | **9** ⊢ H ¦ ʃ H *ut txt sed* [και]; S V *ut* Γ ¦ Γ[1] T S *ut* ℵ | **10** ʃ T h *ut* ℵ; S V *ut* A | **12** Γ S V ¦ O [H] ¦ ʃ V | **13** Γ T | **15/16** ʃ T *ut* ℵ; S *ut txt sed om.* οι ¦ ⊢ T S B *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 ¦ ʃ T ¦ Γ S V M *ut* 𝔐 ¦ ⊢ T h S V M *ut* 𝔐 | **17** O[1] T V; [H N] *ut txt* | **18** Γ S *ut* 𝔐 *sed om.* οι *sine test.* ¦ ⊢ H *ut txt sed* [μαθ.] | **19** □[1] S *ut* L | **22** ʃ S *ut f*[13] ¦ ⊢ V *ut* 𝔐 ¦ □ T; [H N] *ut txt* ¦ ⊤ V *ut* 𝔐 | **23** Γ (H) *ut* B ¦ ʃ h *ut* B | **25** Γ V *ut* 28; S: [αυτος] λεγει | **26** O [H N] ¦ ʃ S V M B *ut* 𝔐

¶ **3,1** O T H N | **2** ⊤ T [S] B ¦ Γ T | **3** ʃ H M B N *ut* B; S *ut* 𝔐 | **4** ʃ H S V B *ut* 𝔐 | **5** ⊤ (H) [S] B | **6** Γ T h *ut* ℵ | **7/8** Γ T ¦ ʃ T *ut* ℵ; h: *2–5 1 6–8* (*sine test.?*) ¦ ⊢ [S] ¦ ⊢ (H) N | **11** ʃ (H) S M B N *ut* B; V *ut* E | **12** ʃ V ¦ Γ T | **14** ʃ T S V M B N *ut* A | **16** ʃ [V] *ut txt* | **17** Γ (H) N | **20** Γ S V *ut* 𝔐 ¦ O T; [H S N] *ut txt* ¦ ⊢ T | **22** Γ H N | **25** ʃ H S V M B N *ut* B | **26** ʃ T *ut* ℵ*; S V *ut* 𝔐; B: μεμ. και (*sine test.?*) | **27** ʃ S *ut* 𝔐 | **28** Γ V | **29** Γ T | **31** ʃ H S V M B N ¦ ⊢ S ¦ Γ V *ut* 𝔐 | **32** □ H M; [V] *ut txt* | **33** ʃ S *ut* 𝔐 ¦ Γ S ¦ O H N | **35** O T (H) N ¦ ʃ h ¦ ⊤ V

¶ **4,1** ʃ V *ut* D *sed* [το] | **3** Γ V *ut* 𝔐; S: [του] σπ. | **5** Γ H: [και] οπου ¦ ⊢ S *ut f*[1] | **6** Γ h | **8** ʃ S V ¦ Γ T S V M B *ut* A ¦ ⊢ *ter* T *ut* ℵ; (H) M N *ut* B; S: εἶς; h *ut* ℵ *vl ut* L | **10** ⊢ S *ut* 𝔐 | **11** Γ h ¦ O T B | **15** ʃ T S V M *ut* ℵ | **16** Γ T S *ut* ℵ; H V M B N *ut* 𝔐 ¦ O [S] | **18** Γ T S | **20** Γ *ter* T S M N *ut* 𝔐; (H): ἐν ... [ἐν] ... [ἐν]; h: ἔν ... [ἔν] ... [ἔν] | **21** ⊤ T H B N *ut* B | **22** ⊤ T h S V M N | **24** ⊤ S V M | **26** ʃ V *ut* 𝔐 *sed* [εαν] | **28** Γ V *ut* 𝔐 ¦ ⊢ *bis* T H M N *ut* B* ¦ Γ T N: -ρης -τος; H S V M B *ut* 𝔐 | **31** Γ S V | **32** ʃ S | **36** ⊢ T: αλ. δε πλοια ησαν μ. αυ.; V *ut* L | **38** ʃ T S V B ¦ Γ S V *ut* 𝔐 | **40** ʃ T V M N *ut* 𝔐; S: δειλ. εσ. ουτ.; ουπω (*cf f*[1]) | **41** ʃ T S *ut* ℵ*

¶ **5,1** Γ S ¦ ⊢ V *ut* 𝔐 | **2** O [H N] ¦ Γ S | **6** Γ H S M B N | **9** ʃ S *ut* E ¦ Γ S V ¦ ⊤ h | **10** ʃ S V M *ut* 𝔐 | **13** ʃ S V *ut* 𝔐 | **14** Γ S | **15** ʃ S V *ut* 𝔐 | **19** ʃ S V *ut* 𝔐 | **21** ⊢ T *ut* ℵ* | **23** ʃ h *ut* 𝔐 | **25** ⊤ S V B | **26** ʃ T h S B *ut* ℵ | **27** ⊤ T H [M] N | **33** Γ S

V B *ut* 𝔐 | **34** ⌜T S V | **36** ⌜S: ευθυς παρακ-; V: [ευθεως παρ]ακ- (*sine test.?*) | **40** ⌞S V *ut* 𝔐 ¦ ⊤S V [M]

¶ **6,2** ⸢S V ¦ ⌞T H S M B N *ut* B ¦ ⌜S ¦ ⌞T S B *ut* 𝔐 | **3** ⌞S *ut* 𝔐 | **4** ⌞T *ut* ℵ* | **5** ⌞S *ut* 𝔐 | **6** ⌜T (H) N | **8** ⌜S *ut* ℵ | **9** ⌜(H) *ut* B² | **12** ⌜V ¦ ⌜S V M | **14** ⌜T h S V M | **16** ⌜S | **22** ⌜T S V M B N *ut* 𝔐 ¦ ⌜S V B ¦ ⌞T H M N *ut* ℵ | **23** ⌞T H S V M B N ¦ ⌞T h V M B N *ut* 𝔐; S: οτι [ο] ¦ ⌞¹T h N | **26** ⌜S V ¦ ⸢V | **27** ⌜S V B ¦ ⌜S V | **29** ⌜T *ut* ℵ | **30** ○T | **32** ⌞T S *ut* 𝔐 | **33** ⌜(H) ¦ ⌜T *ut* ℵ; S M: [αυτους] πολ. | **34** ⌞V | **35** ⌜T h ¦ ⌞T *ut* ℵ*; V *ut* 𝔐 | **37** ○[S] ¦ ⌜T S M B *ut* ℵ | **38** ⸢H N | **39** ⌞(H) M N *ut* ℵ | **40** ⌜*bis* V | **41** ○¹T H V M N ¦ ⌜B | **43** ⌞T *ut* ℵ | **47** ⊤[S] | **48** ⌜V ¦ ⊤V *ut* 𝔐 | **49** ⌞S V B | **50** ⌞V: και ευθυς (*cf* 𝔐) | **51** ⌞H *ut* ℵ | **52** ⌞V | **55** ⌞V *ut* 𝔐 | **56** ⌜V ¦ ⌜¹S V

¶ **7,2** ⊤V *ut* K | **3** ⌜T *ut* ℵ | **4** ⌜(H) V M N *ut* ℵ ¦ □T H M N; [S] *ut txt* | **5** ⌜S V | **6** ⊤V ¦ ⸢h | **8/9** ⊤V ¦ ⊤S V [M] ¦ ⌜T H S V M B N | **13** ⌞S V *ut* ℵ | **15** ⌞V *ut* 𝔐 ¦ ⊤S V M B | **17** ⊤T ¦ ⌞S | **24** ⌞V *ut* 𝔐 ¦ ⌜S V *ut* 𝔐 ¦ ⊤[H] S V M B ¦ ⌜T ¦ ⌜¹T H N *ut* ℵ | **25** ⌞S *ut* 𝔐 ¦ ⌜T S | **26** ⌜h *ut* B | **27** ⸢S ¦ **28** ⌞T H S M B N *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 ¦ ⌜V | **32** ○V; [S] *ut txt* | **33** ○T | **35** ○T H N ¦ ⊤T N *ut* ℵ | **37** ⊤h ¦ ⌞T H V N *ut* ℵ; S: [τους] αλ.

¶ **8,1** ⊤[V] *ut* 𝔐 | **2** ⌞h *ut* B | **3** ⌜H N *ut* B; V *ut* 𝔐 | **5** ⌞S B | **7** ⌞T *ut* ℵ* | **8** ⌞S *ut* 𝔐 | **10** ⊤h ¦ ○[S] | **12** ⌞(H) *ut* B | **13** ⌞V: εμβας παλιν (*cf* 𝔐) | **16** ⊤V ¦ ⌜T V *ut* 𝔐 | **17** ⊤[S] V M | **19** ⊤T [S] B *ut* ℵ | **20** ⌜T h *ut* ℵ; S V *ut* 𝔐 ¦ ⌞T M B N *ut* ℵ; S *ut* 𝔐; V *ut txt sed* [αυτω] | **23** ⌜T h S V | **25** ⌜H *ut* B ¦ ⌜T h | **26** ⌞T *ut* ℵ*; V *ut* 𝔐 | **28** ⌞S *ut* D ¦ ⌜M *ut* 𝔐; [S] *ut txt* | **29** ⌜S V *ut* 𝔐 | **32** ⌞V *ut* 𝔐 | **33** ⊤V | **34** ⌞T ¦ ⌜H M N *ut* ℵ | **35** ⌞(H) ¦ ⌜S V ¦ ⸢T S V *ut* K ¦ ⌞¹B *ut* D; H: [εμ. κ.] τ. ευαγγ. | **36** ⌜h V *ut* 𝔐 ¦ ⌜h *ut* A | **37** ⌜S *ut* L; V M B *ut* 𝔐 ¶ **9,1** ⸢S V B *ut* 𝔐 | **2** ○(H) M N | **5** ⸢S | **7** ⌜S B ¦ ⌞V *ut* 𝔐 | **8** ⌞(H) *ut* B: μεθ εαυ. ει μη ...; N *ut* ℵ | **9** ⌞S ¦ ⌜T h S V B | **11** ⌞T *ut* ℵ; S: λ. οι [Φ. κ. οι] γρ. | **12** ⌜V ¦ ○T S B ¦ ⌞¹T *ut* ℵ; S *ut* 𝔐 | **14** ⌜*bis* S V B | **17** ⌞V *ut* 𝔐 | **18** ○¹T | **21** ⌜S *ut* C* | **24** ⊤V ¦ ⊤V | **25** ⊤T S B ¦ ⸢S | **29** ⊤S V [M] B | **30** ⌜(H) | **31** ○[H] | **33** ⌜S | **37** ⌜H: [εν] ¦ ⌞T S ¦ ⌜V | **38** ⌜*et* ⊤V *ut* 𝔐 ¦ ⌞T M N *ut pc?*; S B *ut* D *sed* ημιν | **39** ⌜S: [Ιησ.] | **41** ⌜T | **42** ⌜S: [τουτων] ¦ ⌞T H S M N *ut* ℵ | **43** ⌜T (H) N ¦ ⊤V | **45** ⊤V ¦ ⊤V | **47** ○(H) ¦ ⊤V | **49** ⌞V *ut* 𝔐 | **50** ⌜*bis* T

¶ **10,1** ⌞S: [και] [δια του] περαν | **2** ⌞T *ut* ℵ; H: κ. [προσελ. Φαρ.] | **4** ⌞V *ut* 𝔐 | **5** ⌞V | **6** ⌜S V M *ut* 𝔐; [H] *ut txt* | **7** ⌜T ¦ □T H B N; [S] *ut txt* | **11/12** ⌜V B ¦ ⸢V *ut* 𝔐 | **13** ⸢T S B ¦ ⌞T S V B | **14** ⊤[S] | **19** ⌞T V ¦ ⊤T B | **20** ⌜S *ut* C; V B *ut* 𝔐; M: [αποκρ.] εφη | **21** ○V; [H N] *ut txt* ¦ ⊤S V M B | **24** ⊤[S] V M B | **25** ○*bis* (H) | **26** ⌞H *ut* ℵ | **27** ⊤V ¦ ⌞H: ... δυν. παρα [τω] θεω | **28** ⌜S V M | **29** ⌞S V M B *ut* A ¦ ○[H] | **30** ⌞h *ut* A | **31** ○[H S] | **35/37** ⌜H N: οι [δυο] ¦ ⌞(H) B *ut* C; S V M *ut* 𝔐 ¦ ⸢T S V *ut* L | **39** ○[S] | **43** ⌞¹h S ¦ **44** ⌞T *ut* 𝔐 | **46** ⊤S | **47** ⌜h *ut* B ¦ ⌜S *ut* 𝔐 | **52** ⌞T S B ¦ ⌜S

¶ **11,1** ⌞T h B *ut* D ¦ ⌜h | **2** ⌞T *ut* ℵ ¦ ⌜T S B | **3** ⊤S V B ¦ ⌞h *ut* B ¦ **4** ⊤T [S] ¦ ⊤T V | **7** h *ut* B | **9** ⊤V | **11** ⌜T (H) S M B N *ut* ℵ ¦ ⌞[h] *ut txt* | **13** ⸢B | **17** ○(H) ¦ ⌞V | **18** ⸢S ¦ ⌜T | **19** ⌜T h S V B *ut* 𝔐 | **23** ⊤S | **25** ⌜S ¦ ⊤V B | **28** ⸢T *ut* 𝔐 | **30** ○[S] | **31** ⌜S *ut* A ¦ ⊤[S] B ¦ ○[H] | **32** ⌜T B ¦ ⌞V *ut* 𝔐 | **33** ⸢S V ¦ ⊤S V

¶ **12,1** ⌞V *ut* 𝔐 | **3** ⌜V | **6** ⌜V ¦ ⌞V *ut* 𝔐 ¦ ⊤V ¦ ⌜V *ut* 𝔐 ¦ ⸢V *ut* 𝔐 | **7** ⌞V

ut 𝔐 | **8** ſ V ¦ O V | **9** O T H N | **14** Γ S V ¦ ſ S *ut* f^{1} ¦ ꟻ T S | **15** Γ T | **17** ſ S V B *ut* 𝔐 ¦ O H | **19** ſ S B *ut* W; V *ut* 𝔐 ¦ ⊤ V | **21/22** ſ V ¦ ꟻ V *ut* 𝔐 ¦ $ſ^{1}$ V *ut* A ¦ ſ V | **23** □ H | **24** ſ V | **25** Γ h *ut* B | **26** O^{1} H S V M N | **27** ⊤ T h *ut* 𝔐 ¦ ⊢ [S V] ¦ $⊤^{1}$ V *ut* 𝔐; S: [υμ. ουν] | **28** Γ H S V M N ¦ ſ V | **29** ſ V *ut* 𝔐 ¦ ꟻ V *ut* C | **30** O (H) ¦ ⊤ V | **31** ſ V | **32** O (H) | **33** O (H) ¦ ꟻ V *ut* 𝔐 ¦ ⊤ T S | **34** O S ¦ O^{1} [H] | **35** ſ S V | **36** ⊤ V ¦ ⊢ T S V B ¦ Γ h ¦ ꟻ T S V M | **37** ⊤ V | **41** ꟻ h | **43** Γ V ¦ ꟻ T S V ¶ **13,2** ſ V ¦ O T M N | **3** ⊤ T | **5** ſ V *ut* 𝔐 | **6** ⊤ V | **7** Γ h *ut* B ¦ ⊤ [S] V M | **8** ꟻ S V | **9** ſ V *ut* 𝔐 | **10** ſ V *ut* 𝔐 | **15** ſ (H) M N *ut* B ¦ ⊤ S V ¦ ꟻ H S V M N | **22** Γ T S N ¦ ꟻ T B N | **23** ⊤ V M | **25** ſ S *ut* A; V *ut* 𝔐 | **27** ⊤ V ¦ O T S B; [H N] *ut txt* | **28** ſ T S V *ut* K | **29** ſ S | **30** ſ V *ut* 𝔐 | **31** O (H) N | **32** ſ h *ut* B; V *ut* 𝔐 | **33** ⊤ S V ¦ O [H]

¶ **14,2** ꟻ V | **3** Γ V *ut* 𝔐 ¦ ꟻ T S B *ut* ℵ* ¦ ſ V *ut* 𝔐 | **4** ſ V *ut* 𝔐 | **5** ſ h V ¦ Γ T | **7** Γ T *ut* ℵ*; H: αυτοις [παντοτε] | **8** ⊤ [V] ¦ ſ T S V | **9** ⊤ V | **10** ⊤ S: [o] ¦ Γ S V *ut* L ¦ ſ S V *ut* 𝔐 | **11** Γ S V | **16** ⊤ [S] V | **18** ſ h | **19** ⊤ V *ut* 𝔐 ¦ ⊢ S V B *ut* 𝔐 | **20** ⊤ [S] ¦ ⊢ [H N] | **21** ⊤ S V M B | **22** ⊤ [S] V *ut* 𝔐 | **24** ſ V: το της [καιν.] διαθ. ¦ ꟻ V *ut* 𝔐 | **30** ſ V *ut* 𝔐 | **31** ſ T S V B ¦ Γ T ¦ O [H N] | **33** O *bis* T h M *ut* ℵ | **35** Γ h | **36** Γ S | **38** Γ V | **39** □ [H] | **40** ſ T S V B | **41** O [H S] | **42** Γ T | **43** ⊤ [H] M [N] ¦ ⊢ T [S] *ut* A ¦ O^{1} T | **45** ⊤ [S V] *ut* 𝔐 | **47** ſ H *ut txt sed* [τις] ¦ O [S] ¦ Γ V | **49** Γ h | **50** ſ V *ut* 𝔐 | **51** ſ T V B *ut* 𝔐 ¦ ꟻ V *ut* 𝔐; S: κ. κρ. αυτ. [οι νεανισκοι] | **52** ⊤ [S] V M | **53** ⊤ h S V *ut* 𝔐 | **60** Γ h | **64** ꟻ V *ut* 𝔐 | **66** ſ V *ut* 𝔐 | **68** □ H N | **69** ꟻ h *ut* B | **70** ꟻ S V: κ. γαρ Γ. ει [και η λ. σου ομ.] (*cf* 𝔐) | **71** Γ S *ut* ℵ | **72** O S ¦ Γ S *ut* 𝔐 ¦ ſ H M B N *ut* B

¶ **15,1** ⊤ S V *ut* 𝔐 ¦ Γ T h S M N *ut* ℵ ¦ ⊢ T ¦ $⊤^{2}$ V | **4** ſ V *ut* 𝔐 ¦ O T; [H N] *ut txt* | **6** ſ S B *ut* 𝔐 | **7** Γ V | **8** ſ V M *ut* 𝔐; S: [αει] επ. αυτ. | **10** □ [H] | **12** O H S V M N ¦ ſ H N: [ον] λεγ. | **14** Γ S | **15** ſ T *ut* ℵ | **20** ſ T *ut* ℵ; S V *ut* 𝔐 ¦ ꟻ T *ut* A ¦ O T | **22** Γ (H) V M N | **23** ſ S V *ut* 𝔐 | **27** $⊤^{1}$ S [V M] B | **29** ſ T *ut* D; [H N] *ut txt* | **34** ſ S: ωρα ενατη (*sine test.*); V *ut* 𝔐 ¦ ꟻ H V M B N *ut* Θ ¦ $□^{1}$ [H] | **35** Γ T B *ut* ℵ; h *ut* B | **36** ſ H N *ut* B; S: [και] γεμ. | **39** ſ T *ut* 𝔐 | **40** Γ H B | **43** O (H) ¦ O^{1} [S] | **44** Γ T ¦ ſ (H) B *ut* B | **46** $Γ^{1}$ T S V M N ¦ $Γ^{2}$ T H N

¶ **16,1** ⊤ [H N] ¦ ſ T *ut* ℵ*; H N: η [του] | **2** ſ H N *ut* B *sed* [τη]; S *ut* 𝔐, *sed* των σ. ¦ Γ T N ¦ ꟻ h | **4** Γ T H S M B N | **5** Γ h | *post* 16,8 *ad* ⟦^{1} conclusio brevior⟧ *et* ⟦^{2}16,9-20⟧: T *pon.* concl. brev. (*sec.* L) *et* 16,9-20 (*sec.* ς) *in app.*; H (S) V N *add.* 16,9-20 *et* concl. brev. *ita* ⟦ ⟧ *inclusa* (S *ita* [ ] *inclusa*) *in txt*, M B *add.* 16,9-20 *sine signo in txt et* concl. brev. *in app. ad finem evang.*

⟦^{1} concl. brev.⟧ O^{2} (T) H S V N

⟦^{2} 16,9-20⟧: **9** ꟻ (T) | **14** O (T) S V B; [H N] *ut txt* ¦ ⊤ [H] S M B | **17** ſ (H) S *ut* C* ¦ O (H); [S] *ut txt* | **18** □ (T) V M N; [H] *ut txt* | **19** Γ (T) *ut* 𝔐; [H V N] *ut txt*

SEC. LUCAM

¶ **1,7** O [H] | **15** ſ T (H) V M B N *ut* ℵ; h [S] *ut txt* | **17** Γ h *ut* B* | **21** ſ T S V B *ut* 𝔐 | **25** ⊤ h S V B ¦ ⊢ V | **26** Γ V | **27** Γ S V *ut* 𝔐 | **28** ⊤ T *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 ¦ ⊢ [M] B | **36** Γ T S V B | **37** ſ V | **42** ſ S V *ut* 𝔐 | **43** Γ S V | **49** Γ S V | **55** ſ S | **56** Γ V *ut* 𝔐 | **59** ſ V | **63/64** ⊤ T V M B | **69** ⊢ S | **75** ſ T h S V B | **76** Γ T S V B | **78** Γ T S V

¶ **2,2** ⊤ S V M B ¦ ſ T ¦ Γ h *ut* B | **3** ſ V *ut* 𝔐 ¦ **4/5** ꟻ S V *ut* 𝔐; B *ut* A | **7** Γ V

ut 𝔐 | **9** ⊤V | **12** O (H) M N ¦ ⌜T *ut* ℵ* | **13** ⌜h | **14** ⌜h *ut* 𝔐; V: εν ανθ. ευδοκια[ς] | **15** ⊤S V ¦ ⌜S V | **17** ⌜V | **19** ⌜T (H) M B N | **25** ⌡S V B | **26** ⌞S V B *ut* 𝔐; H: πρ. [η] αν | **28** ⊤S | **33** ⊤T | **35** O (H) [S] | **37** ⌜S *ex err. ut* D | **38** ⌜V: [αὕτη] αὐτῇ | **39** ⌜S V ¦ O T ¦ ⌞S V M B ¦ ⊤[S] V M | **40** ⌜T S V B | **48** ⌜H N | **51** ⌞S *ut* D, *sed* απ-; V *ut* 𝔐 | **52** ⌜H *ut* B; S V B *ut* 𝔐

¶ **3,3** O H | **5** ⌜T H N ¦ **8** ⌜h *ut* B ¦ ⊤[S] | **9** ⌜[H]: κ. [καλον] | **14** ⌜T V ¦ ⌞T | **17** ⌜ *et* ⌞V ¦ ⊤[S] | **20** O T H M B N; [S] *ut txt* | **22** ⌜V | **23-31** ⌞S *ut* 𝔐 ¦ ⌜¹S V B | **32** ⌜H *ut* ℵ* ¦ ⌞S B *ut* 𝔐 ¦ ⌜¹V | **33** ⌜ (H) *ut* B; h: τ. Αδαμ τ. Αρνει | **37** ⌜S B *ut* 𝔐 ¦ ⌞T ¦ ⌜¹S V B

¶ **4,5-12** ⌞h *ut* 𝔐 *sed* [o] ¦ ⌡¹T S V M B N ¦ O [H] ¦ O¹ V | **16** ⌜S: την Ναζαρα; V *ut* K ¦ ⌞T h | **17** ⌜H M N ¦ O T; [H S N] *ut txt* | **24** ⌜T | **25** ⊤T S B ¦ O (H) | **40** ⌞T h V; S: [α]παντες ¦ ⌜¹V ¦ ⌜²h V | **41** ⌜T h S ¦ ⌞H V B; S κρα[υγα]ζ- | **43** ⌡h ¦ ⌜S V *ut* 700 | **44** ⌜T *ut* D; S *ut* C; V *ut* 𝔐

¶ **5,2** ⌜T h N *ut* A; (H) V M *ut* B; S B *ut* 4 ¦ ⌜S V | **3** ⊤[S] V ¦ ⌜T *ut* ℵ; V B *ut* L | **5/6** ⊤[S] V B ¦ ⊤[S] V B ¦ ⊤¹[S] V ¦ ⌜S *ut* 𝔐 ¦ ⌞S *ut* 𝔐; V *ut* f^1 | **7** ⊤[S] V | **8** ⊤S | **9** ⌜T h S V M B N | **10/11** O H ¦ ⌜S V | **12** ⌞S V B *ut* 𝔐 | **13** ⌜T S V | **17** ⌜V | **18** O T S V M B; [H N] *ut txt* | **21** ⌞S V B *ut* L | **24** ⌞h | **28** ⌜S V M | **29** ⌞h *ut* B* | **31** ⌜H: [o] I. | **33** ⊤V | **34** O S ¦ ⌜¹S V M B *ut* 𝔐 | **39** □[H] ¦ O (H); [S] *ut txt* ¦ ⊤[S] V B ¦ ⌜S V

¶ **6,1** ⌜T V B *ut* 𝔐; S: εν σαβ. [δευτ.] ¦ ⌜¹T *ut* 𝔐 | **2** ⌜T S V M *ut* 𝔐 | **3** ⌜T S *ut* ℵ; [H] *ut txt, sed* [o] ¦ ⌜T S V M B N ¦ O H | **4** ⌜[H] *ut txt* ¦ ⌜¹T S *ut* 𝔐 ¦ ⊤T | **5** ⊤T S V B ¦ ⌜T h S V M B | **7** O T S V ¦ ⌜h ¦ ⌜S V M *ut* 𝔐 ¦ ⊤S V M | **8** ⌜S V | **9** O [H] ¦ ⌜V ¦ ⌞S V | **10** ⌜S | **14** O *bis* V | **15** O V ¦ O¹ V; [H N] *ut txt* | **16** O V | **26** ⌡T S B *ut* ℵ; H V M N *ut* 𝔐 | **29** ⌜T | **30** ⊤V *ut* 𝔐 | **31** ⊤T h [S] V B *ut* 𝔐 | **33** O S V B; [H M] *ut txt* ¦ ⊤V | **34** O [H N] ¦ ⊤V | **35** ⌜T h | **36** O T H M B N | **38** ⌜S ¦ ⌜h | **42** ⌜V B *ut* 𝔐; S: [η] πως | **45** ⊤[S] V M B | **46** ⌜h

¶ **7,1** ⌜h *ut* 𝔐 | **4** ⌜T S | **6** O T ¦ ⊤V B ¦ ⌜T *ut* ℵ* ¦ ⌡S V | **7** ⌜V | **10** ⌞S V | **11** ⌜T h *ut* ℵ* ¦ ⊤T S V | **12** ⌡S ¦ ⌜T S M N | **13** ⌜T *ut* ℵ | **15** ⌜h | **16** ⌜T h S B | **19** ⌞H | **20** ⌜T S V B ¦ ⌞h | **22** ⊤T S V B ¦ O T S V B | **24/25** ⌜ *bis* T S V B | **26** ⌜T S V B | **28** ⌜S V M B *ut* 𝔐 ¦ ⌞T S B *ut* Ψ | **32** ⌜T *ut* D; V *ut* 𝔐 ¦ ⊤[S] | **33** ⌜ *et* ⌞T *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 ¦ ⌜S V *ut* 𝔐 | **35** ⌜T h V *ut* 𝔐 | **38** ⌜T ¦ **39** ⊤[H N] | **42** ⊤[S] V ¦ ⌞S V ¦ ⌡S *ut* 𝔐 | **43** ⌜S *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 | **44** ⌜T h *ut* ℵ; V B M *ut* Ψ; S: μοι ε. [τους] | **45** ⌞T h S V M B N | **46** ⌞T S V B *ut* ℵ | **47** ⌜T *ut* ℵ

¶ **8,3** ⌜S | **13** ⌜T h ¦ ⌜h | **16** ⌞S V *ut* 𝔐 | **19** ⌜S V ¦ ⊤T | **20** ⌜V ¦ ⊤T S B *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 ¦ ⌞T S V B *ut* 𝔐 | **23** ⌡h | **25** ⌜V ¦ ⌞S *ut* L | **26** ⌜T S M *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 | **27** ⌜h: υπ. [τις] αν. | **28** □¹[H] | **29** ⌜T (H) S V M B N *ut* ℵ ¦ ⌜²(H) M N ¦ ⌜³V | **30** ⊤T V B ¦ ⌜S V | **32** ⌜T h S B | **35** ⌜V B ¦ O [H] | **37** ⌜T ¦ ⌞T S M *ut* ℵ*; V *ut* 𝔐 | **40** ⌜T V B | **41** ⌜T h ¦ O T H N | **42** ⌜T S V M B N | **43** □H N ¦ ⌜S | **45** ⊤T S V B *ut* ℵ | **48** ⌜T S V | **49** ⊤[S] V | **50** ⌞S M B | **51** ⌞S *ut* ℵ | **52** ⌜T V N | **54** ⌜T

¶ **9,1** ⊤S B *ut* ℵ ¦ ⌡h | **2** ⌜T H N *ut* B; V *ut* 𝔐 | **3** O H S | **5** ⊤T V | **9** ⊤[H] S B [N] ¦ ⊤V | **10** ⌜V *ut* 𝔐 | **11** ⌜S | **12** ⊤V | **13** ⌡T (H) M N ¦ ⌜h S V B *ut* 𝔐 | **14** ⌜T ¦ O T; [V] *ut txt* | **15** ⌜h S | **18** ⌞h ¦ ⌜T H S M B N *ut* ℵ* | **22** ⌜h | **23** ⌜h | **25** ⌜h | **28** O (H); [S] *ut txt* | **34** ⌜S V ¦ ⌜V B *ut* 𝔐 | **38** ⌜V ¦ ⌞T S: ἐπίβλεψαι (*cf* ℵ) | **39** ⌜H M B N | **47** ⌜h S V B *ut* 𝔐 ¦ ⌞T V | **49** ⊤T V M N ¦ ⌞T ¦ ⌜¹T |

50 ΟΤΗΝ ¦ Τ [S] *ut* L | 51 ſ Τ *ut* C; V *ut* 𝔐 | 52 ΓΤ ¦ ΓΤSVMBN | 54 Τ V ¦ Τ [V] | 57 Τ V | 58 Ο [H] | 59 ΟΤ (H) N ¦ ſ THVMBN *ut* ℵ | 62 ſ [H N]: [προς αυτον] ο I. ¦ ſΤSVMB *ut* ℵ

¶ 10,1 ΤΤSVB ¦ ΟΤSV; [H N] *ut txt* ¦ Ο¹ΤSVMN; [H] *ut txt* | 2 ſSV | 3 Τ V | 4 ΟΤ | 6 ſ ThSVB *ut* 𝔐 ¦ ΓSVB | 11 ſSVM *ut* A | 12 ΤΤ | 15 ſSV *ut* L ¦ ΟΤΒ ¦ ΓThSVMB | 17 ΟΤSV; [H N] *ut txt* | 18 ſh *ut* B | 19 ΓV ¦ ΓΤ (H) MBN | 21 ſ HVMN *ut* B ¦ ſΤSB | 22 ΤΤ [S] | 27 Οh ¦ ſ (H) *ut* B ¦ ſ *et* ſ¹ *et* ſ² V *ut* 𝔐 | 29 ΓV | 30 ΤSVB ¦ Τ V | 31 Ο [H] | 32 ſ HSVMBN *ut* B | 35 ſ Τ (H) SVMBN *ut* 𝔐 | 37 Ο [H] | 38 ſ TV ¦ ſΤV *ut* 𝔐 ¦ ΤΤ (H) MN *ut* ℵ; [h] SVB *ut* 𝔐 | 39 ΓSB ¦ Ο [H] | 40 ΓHSVMBN | 41/42 ΓV ¦ ſ HN *ut* ℵ; S *ut* ℵ, *sed om.* η ενος; h *ut* D ¦ ΓΤSVB ¦ Γ¹h *ut* D

¶ 11,9 ΓΤ | 10 ΓΤ *ut* A; h *ut* B | 11 ſh *ut* B; S *ut* ℵ ¦ ΤΤΒ *ut* 𝔐; h *ut* 𝔐, *sed* [και]; SVM *ut* ℵ ¦ ΓTHSVMBN *ut* 𝔐 ¦ ſSVB | 12 ΤΤ [S] VMB | 13 ſ S *ut* ℵ; H *ut txt sed* [ο] | 14 □HS | 15 ΓHN *ut* ℵ | 17 ſ ThS *ut* ℵ | 18 ΓHN *ut* ℵ | 19 ΓHN *ut* ℵ ¦ ſΤ *ut* ℵ; hSB *ut* A | 20 ΟΤSB; [HVN] *ut txt* | 23 Τ [S] | 24 ΟΤMBN; [(H) V] *ut txt* | 25 Τ [H] | 27 ſSVB *ut* 𝔐 | 28 ΓV | 29 ΓV ¦ Τ V | 30 Τ [HN] | 33 ΓΤSVMBN | 36 ſΤ *ut* 𝔐; h: [τι] μ. ¦ Τh | 37 ΤV | 41 Γ S | 42 ſ Τ *ut* 𝔐 | 47 ſ Τ | 48 ΤV | 49 ΓΤSVB | 50 ΓΤh | 53/54 ΟΤ ¦ ΤV

¶ 12,1 ſΤVB | 4 ſS *ut* L | 6 ΓV | 8/9 ΓH | 11 ſ H: πως [η τι] | 17 ΓH | 18 ſ TVB *ut* 𝔐; S *ut* 𝔐, *sed om* μου¹ | 19 □ [H] | 20 Γ H; S: [απ]αιτ. | 21 □ [H] ¦ ΓΤ HN *ut* ℵ* | 22 Ο [HN] ¦ ſ Th ¦ Τ [HN] | 23 ΟΤ | 24 ΓThSVMBN | 25 ſΤ hSVB ¦ ΤV | 27 ſ TSN ¦ ΤSV | 28 ΓV | 30 ΓV | 38 ΓΤ *ut* ℵ*; V *ut* 𝔐 | 39 ſ (H) VB; S: [εγρ. αν και] ουκ | 41 ΤΤV | 42 Ο [HN] | 53 ſ *bis* HVMN *ut* B; Τ *ut* ℵ; S *ut txt sed* [την] θυγ. ¦ ΟΤ | 54 ΟΤHSVMBN | 55 ΟS | 56 ſ ThSVB *ut* 𝔐 ¦ Γ¹TSV𝔐BN *ut* 𝔐 | 58 Ο [H]

¶ 13,4 ΤΤ | 5 ΓΤ (H) MBN | 7 ΟΤHVMBN | 9 ſM | 12 ΤΤ | 15 Γ² (H) | 19 ΤSVMB | 21 ΓTHMN | 25 ΤV | 26 Γh | 27 ſTSVM *ut* 𝔐 ¦ ſ HSVM BN *ut* B | 28 ΓTh *ut* B* | 29 ſTV *ut* 𝔐 | 31 ΓV | 34 ΓΤ | 35 ΟΤ; [H N] *ut txt* ¦ ΤTV ¦ ſV ¦ ſ H *ut* B; [M] *ut txt*; V *ut* 𝔐

¶ 14,1 Ο [H] | 3 ΤV | 5 ΤΤV ¦ ΓS *ut* ℵ ¦ Γ [S] VB *ut* A | 6 ſV *ut* 𝔐 | 13 ſ Τ B *ut* 𝔐 | 14 ΓΤ | 17 ΓhS ¦ ΓThS *ut* ℵ*; V *ut* 𝔐 | 26 ΓTVMBN *ut* 𝔐 ¦ ΓΤ SVMB ¦ ſTSVB ¦ ſ¹S *ut* K; V *ut* 𝔐 | 27 ΤV | 31 ΓV | 32 ſ H *ut* ℵ*; h *ut* B *vl txt* | 34 Ο [M] ¦ Γ *bis* Τ

¶ 15,4 ΤS [V] | 8 ΓΤ *ut* 𝔐 | 9 ΤV *ut* 𝔐 | 12 ſTVB *ut* 𝔐 | 13 ΓThSVMB | 16 ΓTSVMBN ¦ ΓTVB | 17 ΓΤSVB | 20 ΓTSB | 21 ſTVB *ut* 𝔐 ¦ Τ [H] | 22 ΟΤ | 24 Γh ¦ ſVB *ut* P | 26 ſΤ *ut* 𝔐 | 29 ΟΤSVMN ¦ Γh *ut* B | 30 Τh | 32 ſΤ *ut* D

¶ 16,4 ΓTHSVMBN | 6 ſV ¦ ſh | 7 ΓSV *ut* 𝔐 *sed* [και] ¦ ſV | 9 ſVB | 12 Γ (H) N *ut* B ¦ ſΤ (H) SVMBN | 14 ſV *ut* 𝔐; S: τ. π. [και] | 17 ſh | 26 Γ VB ¦ ΤTSV [M] | 27 ſTSVB *ut* 𝔐 | 29 ΤΤ [SV]

¶ 17,1 ſTSVMN | 4 ΤV | 6 ΟS; [H] *ut txt* | 9 ΤV *ut* 𝔐 | 11 ΤSVMB ¦ ſV *ut* 𝔐 | 12 ΓThSB *ut* ℵ ¦ ΟHSMN ¦ ſ (H) *ut* B | 17 ſHMN *ut* B ¦ ΟΤ; [H N] *ut txt* | 21 ſV *ut* 𝔐 | 23 ſThN *ut* L; SV: εκει [η] ιδου ωδε ¦ ſH: μη [απελ. μηδε] διωξ. | 24 □¹ (H) | 27 ΓThV | 29 ΓThV | 33 ſV *ut* 𝔐 ¦ ſTSVM BN ¦ ΓTHMN | 34 Ο [H]

¶ **18,1** ⊤V | **4** ſHMN | **10** O(H) | **11** ſT *ut* ℵ*; (H)SVMBN *ut* B ¦ ⌜h | **12** ⌜THVN | **13** ⌜H *ut* B | **14** ſT *ut* 𝔐 | **16** O[H] | **19** OT; [HN] *ut txt* | **20** ⊤T | **21** ⊤SVMB | **22** ſTSVB *ut* ℵ; HN: [τοις] ουρ. | **24** O[H] ¦ □THSVMBN | **28** OT | **29** OT | **30** ⌜(H)MN | **35** ⌜V | **36** ⊤hS | **40** OH

¶ **19,2** ſTh *ut* ℵ | **5** O[H] ¦ **8** ⌜SVN *ut* 𝔐 ¦ ſH: [τοις] πτ. διδ. | **9** O[H] ¦ O¹T; [HN] *ut txt* | **13** ⌜(H) *ut* ℵ | **15** ſTVMBN | **17** ⌜hV | **22** ⌜HB | **26** ⊤V | **29** ⌜H | **30** ⌜TSV ¦ O¹V | **31** ⊤V | **36** ⌜HVMN *ut* A | **38** ſT *ut* ℵ*; SVB *ut* 𝔐; h *ut* ℵ* *vl* 𝔐 | **40** ⊤ThSVB ¦ ⌜S *ut* 𝔐 | **42** ſTV *ut* 𝔐; B *ut* D ¦ ⊤T *ut* 𝔐 | **43** ⌜h *ut* 𝔐

¶ **20,1** ⌜TS | **4** ⊤T | **9** ſTHSVMBN *ut* 𝔐 | **10** ⊤V *ut* 𝔐 ¦ ſV *ut* 𝔐 ¦ **13** ⊤V | **24** ſS *ut* 𝔐 | **26** ſHS *ut* ℵ | **27** ſH *ut* ℵ ¦ ⌜h | **32** ſV *ut f*¹³ | **33** ſV | **35** ⌜h ¦ **36** ⌜T *ut* 𝔐 ¦ ⌜¹V *ut* 𝔐 | **42** ſS ¦ ⊤TSVB | **44** ſHSVMN ¦ ſ¹SVB | **45** ſTHMN *ut* B

¶ **21,2** ſTSV | **3** ſTSV ¦ ⌜T | **4** ⌜TSVB ¦ ⊤SVMB ¦ ⊦TSV | **5** ⌜T | **6** ⊤H *ut* ℵ | **8** ⊤SV ¦ ⊦V | **11** ſ(H)N ¦ ſT *ut* 𝔐; hSB *ut* ℵ | **12** OSVB | **13** ⊤SVMB | **15** ⌜hSVMB | **19** ⌜HMBN *ut* A | **20** ⊤V | **23** ⊤V ¦ ⊦V | **24** ⊤[H] *ut* B; [S] *ut* L | **25** ⌜SV | **32** O[H] | **34** ſH | **35** ſV | **36** ⌜V *ut* 𝔐 ¦ ⊦V | **37** ſh

¶ **22,3** ⌜V | **6** ſV *ut* 𝔐 | **7** OHSVMBN | **11** ⊤h | **14** ⌜V *ut* 𝔐 ¦ **16** ſTVMN *ut* 𝔐 | **17-20** O¹HSVMBN ¦ ⌜T *ut* 𝔐 ¦ □ [[HN]] | **22** ſV | **30** ⌜(H) *ut* B ¦ ſTB | **31** ⊤V | **34** ſT *ut* 𝔐; VMN *ut f*¹³ | **36** ſT *ut* ℵ* | **37** ⊤[S]V | **39** O[H] | **42** ⌜T *ut* K; S *ut* 𝔐 | **43/44** *vss* [[H]] [S] ¦ ⊤(H) ¦ ſhSV ¦ ⌜T | **48** ſV | **51** O[H] | **52** ⌜V *ut* 𝔐 ¦ ⊦T ¦ ⌜¹T | **53** OM | **57** ⊤TSB | **61** ⌜¹TSVMBN | **62** □[H] | **64** ſSVMB *ut* 𝔐 | **68** ſVB *ut* 𝔐 ¦ ⊤V *ut* 𝔐; B *ut* Θ

¶ **23,3** ⌜V | **6** ⊤V ¦ ſH: [ο] ανθ. Γαλ. | **8** ſS *ut* 𝔐, *sed* θελων *ut txt* ¦ ⊤V | **10-12** ſ(H)VMN *ut* 𝔐 ¦ ⌜¹SVB | **14** ⊦V ¦ OS | **15** ſV *ut* 𝔐 | **16** ⊤[S]VMB | **20** ⌜T *ut* 𝔐 | **21** ⊦V *ut* 𝔐 | **23** ⌜h | **25** ⊦SV *ut* 𝔐 | **26** ⌜h ¦ ſV *ut* 𝔐 | **28** ſTHN *ut* ℵ* | **29** ſS *ut* ℵ ¦ ⌜V *ut* 𝔐 | **31** O(H)N | **32** ſTSVB | **33** ⌜TS | **34** □ [[HN]] ¦ ⌜¹H | **35** ſT *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 | **36** ⌜SVB ¦ ſV *ut* 𝔐 | **38** ſV *ut* 𝔐; SMB *ut* 𝔐, *sed om.* γεγρ. ¦ ⊦V *ut* 𝔐 | **39** O¹THN | **42/43** ThSMB *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 | **44** ſV ¦ O[S]V | **45** ſH *ut* B | **47** ⌜V | **49** ⌜S ¦ OS ¦ ⊤h ¦ O¹V | **50** ſHVMBN *ut* 𝔐; S: [και] αν. ¦ Oh (*et pon. hic* –) | **51** ⌜ThS ¦ ⌜¹V *ut f*¹ | **53** ſV *ut* 𝔐 ¦ ⊦T *ut* ℵ | **55** OT ¦ ſV *ut* 𝔐

¶ **24,3** ſ [[H]] [V] *ut txt* | **4** ⌜V *ut* 𝔐 ¦ ⊦SV | **6** ſ [[H]] [V] [[N]] *ut txt* | **7** ſV | **9** □[H] ¦ ſTS | **10** ⊤V *ut* K | **12** □TN; [[HV]] *ut txt* | **13** ſSVB ¦ ⊤M ¦ **15** ſH: [και] αυτ. | **17** ⊦V *ut* 𝔐 | **18** ⌜V *ut* 𝔐 ¦ ⊦TV | **19** ⌜V | **21** ⊤V | **24** ſH *ut* B | **27** ⊤[S], *sed pon. p.* γραφ. (*sine test.*) | **28** ⌜¹TSVMB | **29** O[S] | **32** □(H) ¦ ⊤V | **33** ⌜V | **34** ſV | **36** ⊤V ¦ □TN; [[H]] [SV] *ut txt* | **37** ⌜h | **38** ⊦SVMB | **39** O[S] ¦ ſV *ut* 𝔐 ¦ ſT *ut* ℵ* | **40** □TN; [[H]] [S] [[V]] *ut txt* ¦ ⌜S | **42** ⊤V | **44** ⌜TSVB *ut* 𝔐 | **46** ſV *ut* 𝔐 | **47** ⌜hSVMB ¦ ⌜¹V *ut* 𝔐 | **48** ſSM *ut* ℵ; V *ut* 𝔐; B: υμ. δε μ. (*sine test.?*) | **49** ſTS *ut* ℵ ¦ ⌜THSVMBN ¦ ⊤V ¦ ſV | **50** ſTHSMBN *ut* ℵ; V *ut* D ¦ ⌜V *ut* 𝔐 | **51** □TN; [[H]] [S] [[V]] *ut txt* | **52** □TN; [[H]] [S] [[V]] *ut txt* | **53** ⌜T *ut* D; V[M] *ut* 𝔐

SEC. IOHANNEM

¶ 1,3 : *et* :¹ T h M B N | 4 ⌜T *ut* ℵ | 15 ⌜ (H) *ut* B* | 18 ⌜T S B *ut* 𝔐; V *ut* ℵ¹ | 19 □T | 21 ⌜T *ut* ℵ; S V M B N *ut* 𝔐; (H) *ut txt, sed* [συ] ¦ O T | 24 ⊤[V] | 26 ⌜ T H S V M B N *ut* B | 27 ⌜H *ut* ℵ* ¦ O [H] | 28 O [S] | 30 ⌜V | 31 ⊤S | 35 O¹ H | 37 O T ¦ ⌜S V M B *ut* 𝔐; h *ut* C* | 38 O T ¦ ⌜T *ut* 𝔐 | 39 ⌜V | 41 ⌜T *ut* 𝔐 | 45 ⊤S B | 46 O T ¦ O¹ T S V B | 47 O T H M N | 49 ⌜V: αυ. N. κ. λεγει; S: αυ. N. [κ. λεγει] (*sine test.?*) | 50 O V; [S] *ut txt* | 51 ⊤V; [S] *ut txt*

¶ 2,1 ⌜h B | 3 ⌜ *et* ⌞T | 4 O T | 10 ⊤S V M B | 12 ⌜H S M N *ut* B | 15 ⌜H N ¦ ⌜T h S V M *ut* 𝔐 | 17 ⌜V *ut* 𝔐 | 19 O [H] | 22 ⌞S V M | 24 ⌜S V M B *ut* 𝔐 ¦ ⌞S *ut* 𝔐

¶ 3,3 ⊤V | 4 O [H S V] | 5 ⊤ [H] B ¦ ⌞T | 13 ⊤T V *ut* 𝔐 | 15 ⌜S *ut* 𝔐 | 16 ⊤ S V M B | 17 ⊤V ¦ 18 O T H N | 23 O T S V M B N; [H] *ut txt* | 24 O T H N | 25 ⌜ h | 27 ⌜T H S V M B N *ut* 𝔐 | 28 ⌜ [H] *ut* B; T S V M B N *ut* 𝔐 | 31 □Th; [S] *ut txt* | 32 O T h | 34 ⌜V *ut* 𝔐 | 36 O T

¶ 4,1 ⌜H S V M N ¦ O [H] | 5 O T S V M B; [H N] *ut txt* | 6 ⌜V | 9 O T ¦ □T; [H N] *ut txt* | 11 ⌜ (H) N *ut* B ¦ O T | 14 ⊤T | 15 ⌜S *ut* K; V *ut* A | 16 ⊤S V B ¦ ⌟H | 17 O T N; [H S V] *ut txt* ¦ ⌟T | 21 ⌜S *ut* Ψ | 24 O T N ¦ ⌟T | 25 ⌞S V | 29 ⌜T H S M B N | 34 ⌜T V N | 36 ⊤T | 38 ⌜T | 39 ⌜V | 42 O [H] ¦ ⌜h *ut* B | 43 ⊤V *ut* 𝔐 | 45 ⌜T ¦ ⌜¹T | 46 ⌞T h | 47 ⌜S *ut* C | 50 ⌞S V | 51 O T S V M N ¦ ⌜T *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 ¦ ⌜V B *ut* 𝔐 | 53 O T H S V M B N | 54 O T; [H V] *ut txt*

¶ 5,1 ⊤T B; [S V M] *ut txt* ¦ ⊤¹ [S] V | 2 ⌜T: επι τη πρ. κ. το λεγομενον (*cf* ℵ*) ¦ ⌜h *ut* B; V M B *ut* 𝔐 | 3 ⊤V ¦ ⊤V M B ¦ ⊤¹ M *ut* 𝔐; V *ut* 𝔐 *sed* [κυριου]; B *ut* Δ | 5 O [H] | 9 ⌜T *ut* D | 10 O T H S V M B N | 11 ⌜T V *ut* 𝔐; H M N *ut* A | 12 ⌜V M *ut* 𝔐; S *ut* 𝔐 *sed* [ουν] ¦ ⊤V | 13 ⌜T *ut* D | 14 O [H] | 15 ⌞T (H) M N *ut* ℵ | 17 O T H N | 18 O T | 19 □ [H] ¦ ⌜¹T H V M N ¦ ⌜T *ut* ℵ | 20 ⌜T *ut* ℵ | 25 ⌜S *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 ¦ ⌞V | 28 ⌜S *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 | 29 ⌜T (H) M N *ut* B | 32 ⌜T | 36 ⌜S *ut* A | 37 ⌜S V M *ut* 𝔐 | 42 ⌟T | 44 O [H] | 47 h *ut* B

¶ 6,2 ⌜T V N *ut* 𝔐 | 3 ⌞S V M B *ut* 𝔐 ¦ ⌜T *ut* ℵ^{c} | 7 ⌜T *ut* D ¦ O H S V B ¦ O¹ H | 9 ⊤V | 10 ⊤S V M *ut* 𝔐 ¦ O h | 11 ⌜T | 13 ⌜S V | 14 ⌜ (H) *ut* B; V *ut* 𝔐 ¦ ⌟T | 15 ⌜T | 17 ⌜T ¦ ⌞T h *ut* ℵ | 19 ⌜T | 21 ⌜T | 22 ⌜h | 23 ⌜T S B *ut* 091 ¦ ⌞H | 27 ⌜T *ut* ℵ | 29 O T M N; [V] *ut txt* | 32 ⌜ (H) | 33 ⊤T | 35 ⊤T S V B ¦ ⌜S B ¦ ⌞S | 36 O T; [H N] *ut txt* | 37 ⌜H S V M B N | 38 ⌞T | 39 O H S | 40 O¹ H S | 42 ⌜ (H) *ut* B ¦ ⊤T V | 44 ⌜h | 45 ⌞S V | 46 O [H] ¦ ⌜T *ut* ℵ* | 47 ⊤V | 49 ⌜V *ut* 𝔐 | 50 ⌜h | 51 ⌜T *ut* ℵ ¦ ⌟T | 52 ⌟¹T *ut* ℵ ¦ O T S V M B N; [H] *ut txt* | 53 O [H] | 54 ⊤S V B | 58 ⌜S B ¦ ⊤ [S] *ut* D; V *ut* 𝔐 | 65 ⌜T ¦ ⊤V | 66 ⊤ T ¦ O T S V M N | 69 ⌜V *ut* Θ* | 71 ⌟T ¦ ⊤T S V

¶ 7,1 O T ¦ O¹ [H] | 3 ⌞S V *ut* 𝔐 ¦ ⌜T h S V M B N *ut* 𝔐; (H) *ut txt sed* [σου] | 4 ⌜h *ut* B | 6 O T | 8 ⌜ (H) V M | 9 O T B ¦ ⌜ (H) V M N *ut* 𝔐 | 10 O T B | 12 ⌜ T S B *ut* 33 ¦ ⌞T ¦ O T; [H V N] *ut txt* | 16 O T H N | 17 O T | 19 ⌜ (H) N | 22 ⌜ T ¦ O [H] | 23 ⊤ [H N] ¦ ⊤T | 24 ⌜T S V M B N | 28 ⌜H: [o] Ιησ. | 29 ⌜T | 31 ⌜ T *ut* ℵ ¦ ⌞T | 32 ⌞T *ut* D; V: *4 5 3 1 2 6* (*sine test.?*) | 33 ⌟V | 34 O T S V M N | 35 ⌟T ¦ O T | 36 O T S V M N | 37/38 ⌜T B ¦ ⌜T *ut* ℵ* | 39 ⌞T (H) S V M B N ¦ ⌜¹T S V M B ¦ ⌜² S *ut* 𝔐; V *ut* 𝔐 *sed* [αγιον] ¦ ⌜³ H | 40 ⊤ [H N] | 41 ⌜T | 42 ⌜

T S V M ¦ ſ T | 44 ⸢H *ut* B | 46 ſ S V B *ut* 𝔐; T M N (*sine test.*): ελ. ουτ. ανθ. ως ουτος λαλ. ο ανθ. | 47 O T ¦ O¹ [H] | 50 ſ T *ut* ℵ*; H N *ut* B | 52 ſ T

7,53–8,11 *pon.* T (*sec.* D *et* ς), ⟦N⟧ (*sec. ed.* H) *in app.*; ⟦H⟧ *post* Jo 21,25; S *in txt, sed litteris minoribus*; ⟦V⟧ M B *in txt* | 53 ⸢S M

¶ 8,2 ⸢h *ut* Λ ¦ □ [H] | 3 ſ h *ut* D | 4 ⸢h ¦ ſ h S *ut* Λ | 5 ſ S *ut txt sed* διακελευει (*cf* 1071) ¦ ⸢ [H] *ut txt* ¦ ⸢¹ h *ut* c ¦ ⊤h | 6 □ [H] ¦ ⸢S *ut* Γ ¦ ⸢h *ut* K | 7 O [H] ¦ ⸢M *ut* K; [H] *ut txt* ¦ ſ h *ut* 𝔐 *sed* [τον] | 8 ⸢h S M *ut* 𝔐 ¦ ⊤h | 9 ⊤ [S] M *ut* U ¦ ⸢h M *ut* 𝔐 ¦ ⸢M | 10 ⸢S ¦ ſ h *ut* D; M: αυτη· η γυνη | 11 ſ S *ut* D; M *ut* U ¦ ⸢¹ H B *ut* D

8,12 O [H] ¦ ⸢H M N | 14 ſ h *ut* B ¦ O T | 16 O T N; [H] *ut txt* | 17 ⸢T | 23 ſ T S V B | 25 ſ H: [o] Ιησ. ¦ ⸢¹ H *ut* b | 28 O T H S V M B N | 34 O¹ [H] ¦ □ [H] | 38 ſ S V M B *ut* ℵ | 39 O [H] ¦ ⸢V ¦ ⸢ (H) N *ut* B*; S V M *ut* C | 41 O T H S M B N ¦ ſ (H) N *ut* B; S: ου γεγενηθημεν (*sine test.*) | 42 ⊤V ¦ O [H] | 44 ſ T S | 48 ⊤V | 52 O T H S M B N | 54 ſ (H) S B *ut* ℵ | 55 ſ T S V *ut* 𝔐 | 56 ⸢T | 57 ⸢h | 58 ⊤ S V B

¶ 9,4/5 ⸢V ¦ ⸢T ¦ ⸢¹ h | 6 ⸢ (H) N ¦ ⊤V *ut* 𝔐 | 9 ſ S *ut* ℵ *sed* [δε]; V *ut* ℵ ¦ ⊤ [S] | 10 O V; [H S N] *ut txt* | 11 O [S V] | 12 ſ T *ut* A | 14 ſ S *ut* 𝔐 | 16 O T M; [H V N] *ut txt* | 17 ſ T | 20 ⸢S M: δε; V *ut* L | 23 ⸢h *ut* 𝔐 | 24 ſ T | 26 ⊤ [S] V M | 27 ⊤h ¦ ſ¹ S | 28 ſ T V B *ut* 𝔐; S *ut* D | 31 ⊤V *ut* 𝔐 ¦ ſ H M B N | 35 ⊤S V B ¦ ⊤ [S] V M ¦ ⸢S V | 36 ſh *ut* B; (H) *ut txt sed* [και ειπεν] | 37 ⸢S V *ut* 𝔐 | 40 O T | 41 O [H]

¶ 10,5 ⸢S | 7 ⸢T: – (*cf* ℵ*); S V M B *ut* ℵ*vid ¦ ſ H: [o] Ιησ. ¦ O¹ H S B | 8 ſ T *ut* ℵ* | 13 ⊤V | 14 ſ S V | 16 ⸢S ¦ ⸢¹ T V N | 18 ⸢ (H) N | 20 ⸢T | 22 ⸢T *ut* 𝔐 ¦ O T | 23 O [H] ¦ O¹ T | 24 ⸢h | 25 ſ T *ut* ℵ*; H: [o] Ιησ. | 28 ſ S | 29 O T ¦ ſ S *ut txt sed* μειζων; V *ut* 𝔐; h M B *ut* 𝔐 *sed* παντ. μειζων ¦ ⊤ [S] V M B | 31 ⸢V *ut* 𝔐 | 32 ſ (H) M N *ut* B ¦ ⊤V | 34 ſ H: αυτ. [o] Ιησ. | 35 ſ T | 36 O T | 38 ⸢T *ut* ℵ ¦ ⸢S *ut* 𝔐 | 39 ſ H: εξ. [ουν] ¦ ſ T *ut* ℵ*; h: [παλιν] αυτ. πιασ. | 40 ⸢¹ (H) N | 41 ſ S | 42 ſ S V *ut* A

¶ 11,1 ⊤T | 2 ⸢T S V B | 11/12 ſ T *ut* ℵ | 17 ſ T *ut* D; V *ut* 𝔐 | 18 O T H N | 19 ⸢T S V M *ut* 𝔐 ¦ ſ S V *ut* 𝔐 ¦ ⊤ [S] V [M] | 20 ⸢T h S V B | 21 O¹ T H M N ¦ O² h ¦ ſ *et* ⸢S *ut* 𝔐 | 22 O T H S M B N | 25 ⊤ [S] *ut* ℵ* | 28 ⸢S V | 29 O T ¦ ⸢T V M N ¦ ⸢T V M | 30 O T | 31 ⸢S V | 32 ⸢S V B ¦ ⸢S | 44 ⊤ [S] V B *ut* 𝔐 ¦ ſ H: [o] Ιησ. αυτ. ¦ O V; S *ut txt* | 45 ſ S V *ut* 𝔐 ¦ ⸢ (H) S V M B N | 46 ⊤S V M B | 50 ⸢V *ut* 𝔐 | 52 ⊤ [S] | 53 ⸢S V | 54 ſ T *ut* 𝔐 ¦ ⸢T S V M B

¶ 12,1 ⊤ [S] V ¦ ⸢V M B *ut* A; S: [o Ιησ.] | 2 O¹ S V | 3 ⸢T S V B ¦ O¹ [H] | 4 ⸢S V B; [H] *ut txt* ¦ ſ S *ut f*¹; H N *ut* B | 12 ſ T S V *ut* 𝔐 ¦ O T H V M B N; [S] *ut txt* | 15 ⸢S *ut* 𝔐 | 16 ſ S V *ut* 𝔐 | 17 ⸢T | 22 O T S V ¦ ſ S: παλιν ερχ. Α. κ. Φ. κ.; V *ut* 𝔐; M *ut* ℵ | 23 ⸢S *ut* 𝔐 | 26 ſ S V *ut* 𝔐 | 29 ⸢H: [ουν] ¦ O T | 30 ſ H *ut* B | 32 ⸢H *ut* B | 36 ⊤S V M B | 43 ⸢h *ut* ℵ | 50 ſ S *ut* 𝔐

¶ 13,2 ⸢T H S V M B N *ut* ℵ | 3 ⸢V | 6 ⊤S V M ¦ ⊤S V M *ut* 𝔐 | 10 ſ T H M N *ut* B ¦ ſ V ¦ ⸢T *ut* ℵ; H N: [ει μη τ. ποδ.] νιψασθαι | 11 O [S] | 15 ⸢T | 18 ⸢T V ¦ ⸢¹ T | 19 ſ H N *ut* B | 21 O T H N | 22 ⊤S V M B | 23 ⊤ [S] V M ¦ O [H] | 24 ſ T H S V M B N *ut* B | 25 ſ T *ut* ℵ*; H M N *ut* B; S *ut* 𝔐 | 26 ſ S V M B N *ut* C*; H: ουν [o] Ιησ. ¦ ⸢S V *ut txt sed* επιδωσω ¦ ⸢¹ H N *ut txt sed* [το] | 27 O¹ T H M N | 28 O [H N] | 29 ſ T H N *ut* ℵ | 31 ⊤S V B | 32 □ H; [S] *ut txt* ¦ ⸢S V M |

36 ⸢T H B N *ut* B; V *ut* 𝔐; S *ut* 𝔐 *sed* [αυτω] ¦ ⊤ T [S] | 37 ⸢T V *ut* 𝔐; H N: [o] Πετ. ¦ O h ¦ ⸢H *ut* B

¶ 14,3 ⸡S V | 4 ⸢V | 5 ⊤T S V M ¦ ⸢T H B N | 6 O T H M N | 7 ⸢H S V M N ¦ ⸢H V M N *ut* B; S *ut* 𝔐 ¦ O H S M N ¦ O¹ (H) M N | 9 O [H] ¦ ⸢(H) S V M B N ¦ ⊤S V M | 10 ⸢S *ut* 𝔐 ¦ ⊤T S V M ¦ ⸢S M *ut* L; V *ut* 𝔐 | 11 ⸢h ¦ ⊤h V | 13 ⸢h | 14 O [H] ¦ ⸢(H) *ut* A | 15 ⸢S V *ut* 𝔐 | 16 ⸢T *ut* ℵ; (H) S V M B N *ut* L | 17 ⊤T S V [M] B ¦ ⊤V ¦ ⸢V ¦ ⸢¹ (H) B | 19 ⸢S V M B | 20 ⸢H B *ut* B | 22 O H ¦ 26 O T S V B | 31 ⸢H *ut* B

¶ 15,6 ⸢T S | 8 ⸢T h S V M B N | 9 ⸡T V | 10 ⸢T ¦ ⸢T h S M B N *ut* ℵ; (H) *ut* B | 13 O T | 14 ⸢(H) N *ut* B | 16 ⸢h | 18 O T | 26 ⊤S V M B

¶ 16,2 O [H] | 3 ⸢S *ut* D; M *ut* D *sed* [υμιν] ¦ 4 O T; [V] *ut txt* | 7 ⸢H N | 10 ⊤S | 13 ⸢(H) M N *ut* A; V *ut* 𝔐 ¦ ⸢T (H) M N *ut* ℵ | 16 ⸢V ¦ ⊤V | 18 ⸡T S V M N ¦ ☐¹ S ¦ O H B ¦ ⸢H: [τι λαλει] | 19 ⸢T H M N *ut* B; V *ut* 𝔐 | 20 ⊤ [S] V | 22 ⸢S ¦ ⸢ (H) *ut* B | 23 ⸢T H S V M B N | 27 ⸢H *ut* B | 28 ⸢T H S M B N | 29 ⊤ V ¦ O [V] | 31 ⊤S V B | 32 ⸢V *ut* 𝔐

¶ 17,1 ⊤S V B ¦ ⸢V *ut* A; S: ο υι. [σου] | 2 ⸢H S V M B *ut* 𝔐 | 3 ⸢T | 5 ⸢h | 6 ⸢S V | 7 ⸢(H) | 8 ⸢h S V | 11 ⸢h S V B *ut* 𝔐 | 12 ⸢B *ut* 𝔐; S *ut* 𝔐 *sed* [και] | 13 ⸢S *ut* 𝔐 | 16 ⸡S V | 17 ⊤S | 19 O T; [H N] *ut txt* | 21 ⸢T H M B N ¦ ⊤S V M B ¦ ⸢S V M B | 24 ⸢T H M B N ¦ ⸢¹ h | 25 ⸢T H V M B N

¶ 18,1 ⊤S V B ¦ ⸢T *ut* ℵ*; H V *ut* 𝔐 | 2 ⊤S V M B *ut* 𝔐 ¦ ⸢h *ut* B | 3 ⸢H N: [εκ] των; S: [εκ των]‚| 4 ⸢V *ut* 𝔐 | 5 ⊤T *ut* ℵ; S V M B *ut* 𝔐 ¦ ⊤h | 7 ⸡T S V | 10 ⸢V | 13 ⸢V *ut* 𝔐 | 14 ⸢S | 15 ⊤V ¦ ⸡¹ h | 20 ⊤S V M | 21 ⸢S | 22 ⸢V *ut* 𝔐 | 23 ⸢S V B *ut* 𝔐 | 27 ⸢S: [ο] Πετ. ¦ 29 O T H N | 30 ⸢V *ut* 𝔐 | 31 O H ¦ O¹ T ¦ ⊤T S V B *ut* 𝔐 | 33 ⸢T *ut* 𝔐 | 34 ⊤S V *ut* A ¦ ⸢T N ¦ ⸡T S V B | 36 ⸢S *ut* D^{s} ¦ ⸢T V M N *ut* 𝔐 | 37 O [H N] ¦ ⊤V [M] | 39 ⸢S *ut* 𝔐 ¦ O [H]

¶ 19,1 ⸢S *ut* L (ο Π. λαβων τ. Ιησ.) | 4 ⸢T h B *ut* ℵ; V M *ut* 𝔐; S: εξηλ. [ουν] ¦ ⸢T h *ut* ℵ ¦ ⸢¹ T *ut* ℵ* | 5 O [H] | 6 O T | 7 O T ¦ ⊤ [S] | 10 O T ¦ ⸡S V | 11 ⸢T V M N *ut* 𝔐 ¦ ⊤S B ¦ ⸢T S B ¦ ⸢S V | 12 ⸢T S B *ut* A | 16 ⸢V *ut* 𝔐 ¦ ⊤V *ut* 𝔐 | 17 ⸢V *ut* 𝔐 ¦ ⸢¹ S V *ut* 𝔐 ¦ ⸢h | 21 ⸡H | 24 ☐T H N; [S M] *ut txt* | 25 ⸢ *bis* T | 26 ⸢S | 27 ⸡T | 28 ⸢h *ut* B | 29 ⊤ [S] V *ut* 𝔐 ¦ ⸢T *ut* ℵ* | 30 ⸢T *ut* ℵ*; H N: [ο] Ιησ. | 31 ⸢h | 33 ⸡S V B | 34 ⸡V | 35 ⸢T H M N; S: πιστευ[σ]ητε | 38 O H N; [S] *ut txt* ¦ O¹ [H N] ¦ ⸢ *bis* T ¦ ⸢T *ut* ℵ* | 39 ⸢S *ut* 𝔐 ¦ ⸢ (H) *ut* ℵ* | 41 ⸢T V

¶ 20,1 ⸢T | 5/6 ⊤ [S] ¦ O T | 10 ⸢S V M B; H N: αὐτ- | 11 ⸢T | 13 O T | 15 ⊤S V M B | 16 ⊤S V M B ¦ ⸢S V | 17 ⊤S V M B ¦ ⸢h *ut* B ¦ ⊤V | 18 ⸢S V B ¦ ⸢¹ S V *ut* 𝔐 | 19 ⊤S [V] *ut* 𝔐 | 20 ⊤H M N *ut* A | 21 ☐T S B; [H N] *ut txt* | 23 ⸢ *bis* h ¦ ⸢h *ut* B* | 24 ⊤S V M B | 25 ⸡T ¦ ⸢T M B N *ut* A | 28 ⊤ [S] | 29 O [H] | 30 O T (H) S V M B N | 31 ⸢T H M B N

¶ 21,1 ⸢T H N *ut* B | 3 ⸢S V M B *ut* ℵ | 4 ⸢T H S V M B N ¦ ⊤V ¦ ⸢T h S B | 5 ⸢T H M N *ut* ℵ | 6 ⸢T | 10 O [H] | 11 O T N; [V] *ut txt* | 12 O [H] ¦ O¹ H N | 13 ⊤S B *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 | 14 ⸢S *ut* 𝔐 | 16 ⸢¹ T (H) N | 17 ⸢H S V M B N ¦ ⸢T *ut* ℵ; H N *ut* B ¦ ⸢¹ T (H) N | 18 ⸢H M N *ut* B; S *ut* D ¦ ⸢S *ut* 1 | 21 O [S] | 23 ⸢T S V B ¦ ⸢¹ T S *ut* ℵ* | 24 ⊤h ¦ ⸢T *ut* 𝔐; h: [ο] και; S *ut* Θ ¦ ⸡S V B *ut* 𝔐 | 25 ☐T ¦ ⸢H M N

ACTUS APOSTOLORUM

¶ **1,1** ○H | **7** ⸢THN *ut* B* | **8** ○[H] | **11** ⸢THVMN | **14** ⸢SV ¦ ○[HN] ¦ T¹ HVMN | **15** ⸣H | **16** ⊤[S]VM | **19** ⊤T ¦ ○H ¦ ⸢T *ut* ℵ | **22** ⸢T

¶ **2,1** ⸣V | **3** ⸢SV *ut* 𝔐 | **4** ⸢SV | **5** ⸢(H)SVM | **6** ⸣H *ut* ℵ; S *ut* C | **7** ⊤TS B ¦ ⸢(H)BN *ut* B; SVM *ut* 𝔐 ¦ ⸣HVN | **12** ⸢THMN | **20** ⊤h ¦ ⊤SV ¦ □ T | **25** ⊤T | **26** ⸡THSVMBN | **30** ⊤[SV] *ut* 𝔐 | **33** ⸢HV *ut txt*, *sed* [και] | **34** ○THMBN | **36** ⸡S | **38** ⸢HN *ut* B ¦ ⸢HB | **42** ⊤V | **43/44** ⸢THVMBN ¦ ⊤T[S]VB ¦ ⸣THSVMBN ¦ ⸢(H)N | **47/3,1** ⸢SV *ut* 𝔐, *sed* [τη εκκ.]

¶ **3,6** □THMBN; [S] *ut txt* | **7** ⸢SV | **10** ⸢HVMBN | **13** □ *bis* HVMN | **16** ○H | **19** ⸢THN | **22** ⸣TSVMB *ut* ℵ*; HN *ut* B | **25** ⸡HMN ¦ ⸢Th ¦ ⸣H *ut* A* | **26** ○¹[H]

¶ **4,1** ⸢(H) ¦ **4** ○THN; [S] *ut txt* ¦ ⸢T *ut* ℵ; [S]VM *ut* 𝔐 | **5** ⸣T *ut* ℵ | **7** ⸡T *ut* ℵ | **8** ⊤SVB | **9** ⸢HSVMBN | **17** ⊤VB *ut* 𝔐 | **18** ○THMN ¦ ○¹[H] | **22** ⸢SVMB | **24** ⊤[SV]B | **25** ⸢M *ut* 𝔐, *sed* ο δια πν. αγ. δια του στ.; B *ut* 629, *sed* Δ. παι. σου | **28** ○HMN | **30** ⸢HMN | **32** ⊤ *bis* [S]V ¦ ⸢¹HMBN | **33** ⸢T *ut* ℵ; HMN *ut* B | **37** ⸣HSVB

¶ **5,8** ⸢VB *ut* 𝔐, S: [ο] ¦ **12** ⸢HN | **15** ⸢H | **16** ⊤[S]V | **18** ⊤[SV] | **19** ⸢HV MBN | **23** ⊤[S]VM | **26** ⸢SVMB *ut* 𝔐 | **28** ○THVN | **31** ○[H]SV | **32** ⸢h *ut* B *vel ut* 69 ¦ ○h | **33** ⸢TSMB | **34** ⸡S *ut* 𝔐 | **37** ⊤V *ut* 𝔐 | **38** ○[H] ¦ ⸢S | **40** ⊤[S]B

¶ **6,3** ⸢[h] *ut* A; SVB *ut* 𝔐 ¦ ⊤[V] | **5** ⸢T(H)VMBN | **9** ⸢T *ut* ℵ | **13** ○TV; [HN] *ut txt*

¶ **7,3** ○(H)N ¦ ○¹[S] | **5** ⸡S | **7** ⸡SB | **10** ⸢T ¦ ○(H)VMN | **11** ⸢S *ut* 𝔐 | **13** ⸣(H)N ¦ ⸢T *ut* ℵ; HN *ut* A | **15** ⸢(H) *ut* 𝔐 ¦ □[H] | **16** ⸢V *ut* 𝔐 | **19** ○TH MBN; [S] *ut txt* ¦ ⸡SB | **22** ⸢HSVMBN *ut* 𝔐 | **25** ○THBN; [S] *ut txt* | **30** ⊤[S] | **31** ⸢HSVMB | **34** ⸢HN | **36** ⸢H *ut* B | **38** ⸢(H)MN | **43** ○THM BN ¦ ⸢T *ut* ℵ*; HN *ut* B; SVMB *ut* C | **45** ⸢T | **46** ⸢HSVMB | **49** ⸢(H) | **51** ⸢h *ut* B | **60** ⸡TSV

¶ **8,1** ⸢T *ut* ℵ*; HN *ut txt*, *sed* [δε] | **5** ○S | **6** ○B | **9** ⸣S *ut* 𝔐 | **18** ⊤SVB ¦ **27** ⸢V *ut* 𝔐 ¦ ○T; [HN] *ut txt* | **28** ⸢HMN ¦ ⸢T *ut* ℵ* | **32** ⸢(H)VMBN | **33** ○THBN ¦ ⊤SVM

¶ **9,2** ⸢T *ut* ℵ | **11** ⸢(H) | **12** ⸢T *ut* ℵ; SVMB *ut* 𝔐; HN *ut txt*, *sed* [εν ορ.] ¦ ⸣TSVMBN *ut* ℵ*; H: [τας] χ. | **13** ⸢S | **15** ⊤[HN] | **18** ⸡S ¦ ⸢S | **19** ⸢HS MB | **21** ⸢HVMB | **22** ○THN | **25** ⸢V *ut* 𝔐 ¦ ⸣V *ut* E | **27** ⸢THMN *ut* B; V *ut txt*, *sed* [του] I. | **32** ⸣S: -δα[ν] | **34** ⸢SVB *ut* 𝔐 | **35** ⸢S: -δα[ν] | **36** ⸡TS V | **37** ⸢(H)N *ut* B; SVMB *ut* 𝔐 | **42** ○H | **43** ⊤[S]M *ut* ℵ^{c}; V *ut* 𝔐

¶ **10,9** ⸢TS | **11** ⊤S[V] | **18** ⸢(H) | **19** ○(H)MN *ut* B; ThSVB *ut* ℵ ¦ ⸢T *ut* 𝔐; (H)N *ut* B; [h] *ut txt* ¦ ⸣SVMB | **24** ⸢TS *ut* 𝔐 | **28** ⸡TB | **32** ⊤S | **36** ○ (H); [VM] *ut txt* | **37** ⸢SV | **39** ○HVMN | **40** ⸢HSVB *ut* A | **42** ⸣T | **45** ⸢(H) ¦ ⸢H | **48** ⸢T

¶ **11,2** ⸢S | **3** ⸢ *bis* (H)B | **9** ⸢(H)MN *ut* B | **11** ⸢hB | **12** ⸡S | **13** ⊤[S]VB | **20** ⸢TMBN *ut* ℵ^{c} | **21** ○[S] | **22** ○¹THVMBN; [S] *ut txt* | **23** ○[SV] ¦ ⊤[H] | **28** ⸢(H)N *ut* B

¶ **12,1** ⸡T | **3** ○THMBN; [S] *ut txt* | **5** ⸢S | **6** ⸢(H) *ut* B | **8** ⸢TSV | **11** ○Th

S *ut* 𝔐; V *ut txt, sed* [ο] κ. | **12** ○ [S] | **15** ⌜h *ut* B ¦ ⸗S B | **17** ○T | **21** ○ [H] ¦ ○¹ T H B N; [S V] *ut txt* | **24** ⌜ (H) N̈ | **25** ⌜Th S V M B N *ut* A ¦ ⌜S

¶ **13,6** ⸢H S V M B N *ut* B | **10** ○¹ Th S V B | **11** ⸢ (H) S V M B N | **14** ⸢S V ¦ ⌜T H V M B N | **17** ⌜T | **18** ⌜T | **19** ○ (H) | **20** ○T H M B N; [S] *ut txt* | **22** ⸗S ¦ ○ [H] | **28** ⸢h *ut* ℵ* | **29** ⸗h | **30/31** ⌜H N *ut txt, sed* [νυν] | **33** ⸢T H V *ut* ℵ ¦ ⸢¹T *ut* D | **35** ⌜S *ut* 𝔐 | **38** ○T | **40** ⊤ [S] V M | **44** ⌜h ¦ ⌜h ¦ ⸢ (H) V M N *ut* B* | **45** ⊤S [V] M ¦ ⊤¹T *ut* 𝔐 | **46** ⌜h *ut* C; S V M B *ut* 𝔐 | **48** ⸢(H) *ut* B | **49** ⌜ T | **52** ⌜Th *ut* 𝔐

¶ **14,3** ○H S V ¦ ⌜T *ut* ℵ | **8** ⸢S V B *ut* 𝔐 | **9** ⌜H V N ¦ **10** ⊤S [V] | **11** ⌜S V | **14** ⌜ (H) V M N; S: [ε]αυτ. | **17** ⌜S B ¦ ⸗S | **21** ⌜T N ¦ ○ [H N] | **25** ⸢Th N ¦ ⊤S [V] *ut* ℵ

¶ **15,4** ⌜H S V M B N ¦ ⌜¹T S V M B | **6** ⌜T | **8** ⊤ [S V] M | **9** ⌜h S M | **16** ⌜T H M B N *ut* ℵ | **17/18** ⌜S V M B *ut* 𝔐 | **20** ⊤S [V M] ¦ ⸢H M N *ut* A | **23** ⸢S V M *ut* 𝔐, *sed* M: [ταδε] ¦ ⌜S V *ut* 𝔐, *sed* [και οι] | **24** ○H N | **25** ⌜Th V B N | **41** ⸢T S V M B N *ut* 𝔐; H *ut txt, sed* [την]

¶ **16,1** ○T ¦ **3** ⸢T | **9** ○T H V M B N | **11** ⸢H S V B *ut* 𝔐 ¦ ⸢¹ S: Νεα[ν]πολιν | **12** ⸢T H S M B N *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 *sed* τ. μερ. [της] | **13** ⸢S *ut* 𝔐 | **14** ○T H N | **15** ⌜S V | **16** ⌜S ¦ ⌜S | **17** ⌜S ¦ ○ [H] ¦ ⌜M ¦ ○² B | **18** ⊤S V M B | **19** ⸢h *ut* B | **23** ⌜ (H) M N | **24** ⸗S | **26** ○ [H] | **27** ○T S V | **28** ⸢T *ut* ℵ; H M N *ut* B; S B *ut* 𝔐 | **29** ○H M N | **31** ⊤S | **32** ⌜ (H) N | **33** ⸢T H V M B N *ut* ℵ | **36** ○H | **38** ⌜T

¶ **17,3** ⸢Th *ut* A; S V B *ut* 𝔐 | **4** ○ [H] | **5** ⸢T *ut* ℵ | **11** ⊤ [H S] V M B [N] | **19** ⌜H M N *ut* B ¦ ○ [H] | **21** ○ [S] | **22** ○T H N | **26** ⸢S V | **28** ⸢h *ut* B | **30** ⌜T H N | **34** ⌜H: [ο]

¶ **18,1** ⸢S V M *ut* A, *sed* S M: [ο Παυλ.] | **2** ⌜T *ut* D | **3** ⌜T (H) N | **7** ⌜H V M N *ut* 𝔐 ¦ ⌜S B *ut* ℵ | **12** ⸗S (H) | **15** ⊤ [S] V [M] | **17** ⊤ [S V] M *ut* 𝔐 | **19** ⌜²S *ut* 𝔐 | **23** ⌜T H N | **25** ○h | **26** ⸗S

¶ **19,1/2** ⌜¹H V M N | **3** ⸢Th B *ut* ℵ | **6** ○T H M B N | **8** ○H N | **9** ⊤S V [M] *ut* 𝔐 | **14** ⌜T S V | **15** ○T S V M B; [H N] *ut txt* | **16** ⌜S V *ut* 𝔐 | **20** ⸢S V B *ut* 𝔐 | **22** ○T M N | **24** ○ [H] | **27** ⸗T ¦ ○ *bis* [H] | **30** ⸢S V B | **34** ⌜ (H) ¦ ⌜Th N *ut* ℵ ¦ ⊤h | **35** ⸗H | **39** ⌜T

¶ **20,4** ⊤S V M B | **5** ⌜ (H) S | **6** ⌜H V M B *ut* 𝔐; S: [οπ]ου | **10** ⸢h | **11** ○ [H] | **13** ⌜h S *ut* 𝔐; M: προ[σ]ελθ. ¦ **14** ⌜S V | **15** ⌜h ¦ ⊤ [S V] B ¦ ○ B; [S V] *ut txt* | **16** ⌜T S B | **21** ⸢Th S *ut* ℵ | **24** ⌜ (H) N ¦ ⊤ [S V] | **28** ⌜T S *ut* A | **29** ⌜S V: [γαρ] οιδα [τουτο] | **30** ○ [H] ¦ ⌜T H N | **32** ⌜ (H) N | **33** ⌜T

¶ **21,3** ⌜S | **5** ⸗S (H) M N | **6** ⌜H M N | **10** ⊤S V M *ut* 𝔐 | **13** ⸢T B *ut* ℵ; H *ut txt, sed* [ο] Π., S *sed* + [και ειπ.] | **18/19** ⌜T | **20** ⸢T *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 | **22** ⌜T V *ut* A; S: [δει ... πλ.,] ακ. [γαρ] | **23** ⌜ (H) | **24** ⌜S V | **25** ⌜ (H) | **32** ⌜h | **40** ⸢h *ut* B

¶ **22,3** ⊤ [S] | **11** ⸢h *ut* B | **18** ⌜T | **21** ⌜h *ut* B | **23** T S V B

¶ **23,1** ⸢Th S M B *ut* ℵ; (H) *ut* B | **6** ○ (H) S N | **7** ⌜T V *ut* 𝔐; (H) N *ut* B ¦ ⌜h *ut* B* | **8** ○ (H) N | **10** ⌜S ¦ ○ (H) ¦ **12** ⌜h | **15** ⌜S V | **17** ⌜T H N ¦ ⸗T V | **18** ⌜ (H) | **20** ⌜T H S V M B *ut* A | **23** ⸢T H S M N | **28** □ [H] ¦ ⊤S | **30** ⸢T S B *ut* ℵ ¦ ⸢T *ut* ℵ; H N̈ *ut* B ¦ ⊤S V M B | **35** ⌜h *ut* B; S *ut* 𝔐

¶ **24,2** ○ [H N] | **15** ⌜T | **26** ○ [H] | **27** ⌜S *ut* 𝔐

¶ **25,1** ⌜Th N | **10** ⸗T H M N ¦ ⌜T H N | **16** ⌜h | **17** ○H N | **18** ⌜Th S M *ut* A | **22** ⊤ [S V M] ¦ ⊤ [S V M] | **24** ⌜ (H) ¦ ⌜S V B

¶ **26,1** ⌜ (H) V M N | **3** ⌡ T | **4** O H B N; [S] *ut txt* ¦ O¹ H S V M B N | **7** ⌜ h | **10** ⌜ h *ut* 𝔐 | **12** ⊤ V | **14** ⌜ S *ut* 𝔐 | **15** O [V] | **16** O T S V | **20** ⊤ S V M B | **21** O H V M N | **26** O (H) ¦ ⌜ (H) N *ut* B | **29** ⌜ T | **31** O¹ (H) V M N

¶ **27,5** ⌜ T H *ut* B | **8** ⌡ H V M B N ¦ ⌜ H *ut* B | **11** ⊤ S V B | **14** ⌜ S V | **16** ⌜ T S V M B N *ut* ℵ* | **23** O H S V M B N | **27** ⌐ h *ut* B* | **29** ⌜ S B | **37** ⌜ (H) | **39** ⌐ (H) | **41** ⌜ T H N *ut* ℵ*

¶ **28,1** ⌜ H | **6** ⌜ T ¦ ⌐ T | **7** ⌡ (H) M N | **9** O [H] | **13** ⌜ T S V M B N | **15** ⌜ S: [εξ]-ηλθον | **16** ⊤ T ¦ ⌜ S: [ο ... στατωπ.] επετρ. [δε] τω Π., V *it., sed* τω [δε] Π. επετρ. **19** ⌜ S | **23** ⌜ S V | **25** ⌜ T | **28** ⌡ H | **31** O T

AD ROMANOS

¶ **1,1** ⌡ (H) S V B | **16** O [H] | **27** ⌐ H | **29** ⌜ T *ut* ℵ; h *ut* C *vl ut* ℵ | **32** ⌜ h

¶ **2,2** ⌜ T h B *ut* ℵ ¦ **5** ⊤ [S] | **8** ⊤ S V M ¦ **13** O [H N] | **16** ⌜ H N *ut* B; h *ut* A *vl ut txt* ¦ ⌜ (H) S V ¦ ⌡ h S V M B | **26** ⌜ S

¶ **3,2** ⌜ B *ut* B; H N *ut txt sed* [γαρ] | **4** ⌐ T H N ¦ ⌜¹ S V M B | **7** ⌜ h S V B | **8** O [H] | **11** O (H) ¦ O¹ (H) ¦ ⌜ h | **12** O (H) S V ¦ □ h M | **14** ⊤ h | **22** O [H N] ¦ ⌜ V B *ut* 𝔐; S *ut* 𝔐 *sed* [κ. επι π.] | **25** ⌜ T (H) M N *ut* ℵ | **28** ⌜ h S | **29** ⌜ h *ut* B

¶ **4,1** ⌜ (H) *ut* B; M *ut txt sed* [ευρηκ.] | **8** ⌜ h S V | **9** ⊤ S V M | **11** ⌜ h ¦ O T H N; [S V] *ut txt* ¦ ⌐ T *ut* ℵ; [H N] *ut txt* | **15** ⌜ S B | **19** O T [H] N | **22** O [H N]

¶ **5,1** ⌜ T H S V M B ¦ **2** ⌜ [H N] *ut txt* | **3** ⌜ h | **6** ⌜ H N *ut* B; S M *ut txt sed* [ετι²] | **11** O [H N] | **15** O [H N] | **17** ⌜ h *ut* 1739 ¦ ⌐ [H] *ut txt* ¦ ⌡ *h*

¶ **6,2** ⌜ S | **3** O [H V] | **11** ⊤ S [V] | **19** □ [H]

¶ **7,6** ⌐ [H N] *ut txt* | **14** ⌜ V | **17** ⌜ T H N; S: [εν]οικ. | **20** O (H) | **23** O [H] | **25** ⌜ T M B N *ut* B; (H) *ut txt sed* [δε]; h S *ut* 𝔐 ¦ O T

¶ **8,2** ⌜ S V B *ut* 𝔐 | **11** O [S V] ¦ ⌜ T H N *ut* ℵ*; B *ut* D*; V *ut* D* *sed* [Ιησ.]; M *ut* ℵ* *sed* [Ιησ.]; S: εκ νεκ. Χρ. ¦ O¹ [H] ¦ ⌐ h | **14** ⌡ T M N *ut* B; V *ut* 𝔐 | **20** ⌐ S V M | **21** ⌜ T N | **23** ⌐ H N *ut txt sed* [ημεις] | **24** ⌜ T S V M B N *ut* 𝔐; h *ut* 𝔐 *vl ut* ℵ* ¦ ⌐ h *ut* ℵ* *vl ut txt* | **28** ⊤ [H N] | **34** ⌜ T ¦ O [H] ¦ ⊤ [H S] ¦ O¹ T H N | **35** ⌜ h *ut* ℵ

¶ **9,13** ⌜ (H) N | **19** O T H S V M N | **20** ⌜ S *ut* 𝔐 | **23** O H | **26** ⌜ H N *ut txt sed* [αυτοις] | **27** ⌜ S V B

¶ **10,3** O H S V M N | **5** ⌜ *et* O T H N *ut* ℵ*; S *ut* 81; V *ut* 𝔐; M *ut* B ¦ ⌜ T H S V M B N | **9** ⌜ (H) *ut* B | **14** ⌜ T *ut* ℵ* | **15** ⌜ (H) N ¦ O H S V M B N | **20** O T (H) S V M N ¦ ⊤ h B

¶ **11,4** ⌜ S *ut* A | **6** ⊤ [S] | **8** ⌜ T H N | **13** ⌜ S *ut txt sed* [ουν] | **17** ⌜ S V M B *ut* 𝔐 | **20** ⌜ S V B | **21** □ T H M N; [S V] *ut txt* | **22** ⌜¹ S V M | **23** ⌜ S V M | **25** ⌜ (H) N *ut* A; h *ut txt* | **30** ⌜ h | **31** ⌜ S *ut* 𝔐

¶ **12,1** ⌡ T (H) S N | **2** ⌜ *bis* h S *ut* A ¦ ⊤ [S V] | **4** ⌡ h | **14** O H N | **15** T h S [V]

¶ **13,1** ⊤ [S] | **4** O¹ B | **9** ⌡ h ¦ □ [H N] | **11** ⌜ h | **12** ⌜ H *ut txt sed* [δε] | **13** ⌜ h | **14** ⌜ h *ut* B

¶ **14,5** O B; [H V N] *ut txt* | **6** ⊤ [S] | **9** ⊤ [S] V ¦ ⌜ [S] V *ut* 𝔐 | **12** O [H N] ¦ □ [H N] | **13** O *bis* h | **18** ⌜ S | **19** ⌜ T h V | **21** ⊤ [S M] B | **22** O [S]

¶ **15,4** ⊤ [H] ¦ ⊤ h | **5** ⌡ h | **7** ⌜ (H) N | **8** ⌜ h | **14** O¹ [S V] | **15** ⌜ H N ¦ ⊤ [S] B ¦ ⌐ T H B N | **17** ⌜ S V *ut* 𝔐; H *ut txt sed* τηv ¦ **18** ⌜ h | **19** ⌜ [H] *ut* A; N *ut* B | **21** ⌡ (H) N | **23** ⌐ H S V M N | **30** O [H N] | **32** ⌜ *et* ⌐ T *ut* ℵ*; h *ut* 𝔐

¶ **16,1** O^1 T V M; [H S N] *ut txt* | **2** ſ (H) | **6** ⌜T | **7** ⌜T H S V *ut* 𝔐 | **8** ⌜S V | **17** $⌜^1$ S V B | **19** ⊤ [H] S V M | **20** ⊤ h S V M B | **21** O [H] | **[25-27]**: [S] | **27** ⌜[H] *ut* B ¦ ⊤ T S V M B N

AD CORINTHIOS I

¶ **1,1** ſ (H) S V M | **2** ⊤ V | **4** ⌜H N *ut* ℵ* | **8** O [H N] | **13** ⌜h B | **14** ſ T (H) N *ut* ℵ*; [S] *ut txt* | **28** ⊤ [H S V M]

¶ **2,1** ⌜T h S V M N | **2** ſ T *ut* ℵ | **9** ⌜H N | **10** ⌜(H) B N | **13** ⌜h | **15** ſ T *ut* F; (H) S V M N *ut* 𝔐; h *ut txt sed* [τα]

¶ **3,2** O [H N] | **12** ⊤ [S M] ¦ ſ T (H) V M N *ut* ℵ; h *ut* B | **16** ſ (H) S N

¶ **4,2** ⌜S B | **11** ⌜S V B | **14** ⌜B | **17** ⊤ T h S V M B N ¦ ſ V M *ut* 𝔐; H N *ut txt sed* [ιησ.]

¶ **5,4** ſ T N *ut* A; H V *ut txt sed* [ημ.]; S B *ut* 𝔐 ¦ **5** ⊤ T h S V [M] B *ut* 𝔐 | **7** ⊤ S | **8** ⌜h *ut* B | **11** ⌜T | **13** ⌜H

¶ **6,2** ⌜h | **7** O T | **11** ſ [H] S [V M] B *ut* B | **14** ⌜h *ut* B | **19** ſ h

¶ **7,5** O [H] ¦ O^1 [H N] | **9** ⌜T (H) S V M N | **13** ſ H S V M N | **15** ⌜h M B | **17** ⌜T (H) N | **22** ⊤ [S] *ut* 𝔐 | **28** O [H] | **34** ſ T *ut* 𝔐; S *ut* ℵ ¦ O [H] | **38** ſ h *ut* B ¦ ⌜h | **40** ⌜(H)

¶ **8,6** O [H] ¦ ⌜h | **8** ſ T *ut* ℵ; V *ut* 𝔐 | **10** O [H] | **11** ſ B *ut* $ℵ^2$

¶ **9,7** O [H] | **9** ⌜(H) S V M B | **12** ⌜T | **16** ⌜T h S V M B | **22** ⊤ [S V M]

¶ **10,2** ⌜(H) V N *ut* 𝔐 | **3** ſ [H] *ut txt* | **4** ſ S V | **8** ⊤ h S V M | **9** ⌜T H S V M B N *ut* ℵ ¦ ⌜T h S M B ¦ $⌜^1$ S V M | **11** ſ S V M B *ut* 𝔐 | **13** ſ h | **16** ſ T B | **18** ⌜h S V B | **20** ⌜S M B *ut* ℵ; H *it. sed* [τα εθνη]; V *ut* 𝔐 ¦ ſ V: και ου θεω θυει

¶ **11,3** O h | **5** ⌜h | **17** ⌜*et* ⌜h S B *ut* A | **19** O T S; [H V N] *ut txt* | **24** ⊤ [S V] *ut* 𝔐

¶ **12,6** ſ (H) ¦ ⌜S *ut* 𝔐 *sed* [εστιν] | **9** ⊤ S V M | **10** O *bis* B; [H] *ut txt* ¦ ⌜T S ¦ ⊤ S V | **18** ⌜(H) N | **19** O [H] | **20** O (H) | **21** O [H] | **25** ⌜T V | **26** O T H N; [S] *ut txt* | **31** ⌜S

¶ **13,2** ⌜H | **3** ⌜T S V M B N | **4** □ H B *ut* B; [S] *ut txt* | **5** ⌜h *ut* B | **8** ⌜V; S: [εκ]-πιπτει ¦ ſ h | **11** ⊤ S V M

¶ **14,2** ⊤ S V M | **6** O T B N | **8** ſ h | **13** ⌜S | **14** O [H] | **15** O [H] | **16** ⌜T V M *ut* ℵ*; [H N] *ut txt* | **18** ⌜T h B | **19** ſ S *ut* 𝔐 | **25** O T | **28** ⌜h | **34/35** ⊤ S ¦ $⌜^1$ (H) S M | **37** ſ T *ut* D* | **38** ⌜h S B ¦ **39** ſ B *ut* B

¶ **15,5** ⌜T h *ut* ℵ | **6** ⊤ [S] V [M] | **7** ⌜T h | **10** O T (H) M N | **14** O (H) M N; [S] *ut txt* ¦ ⌜(H) | **17** ⊤ [H N] | **27** O h | **28** O [H] ¦ O^1 H N; [S] *ut txt* | **49** ⌜T (H) S V | **50** ſ S *ut* 𝔐 | **51** ⊤ S V M | **54/55** ſ (H) *ut* ℵ* ¦ ⊤ [H]

¶ **16,2** ⌜h S | **4** ſ T | **6** ⌜H N ¦ ſ (H) *ut* B | **8** ⌜H | **10** ⌜(H) | **17** ⌜h V | **22** ſ T H S V M *ut* B^2 | **24** ⊤ [S]

AD CORINTHIOS II

¶ **1,6/7** ſ h *ut* B | **8** ⌜T h S B | **10** $ſ^1$ H N *ut txt sed* [οτι] | **12** ⌜T H S V M B N *ut* ℵ* ¦ O T V M N; [H] *ut txt* | **15** ⌜(H) S | **19** ſ T H N *ut* ℵ* | **22** O S; [H] *ut txt*

¶ **2,1** ⌜T h S V M N *ut* ℵ | **2** ⊤ [S] | **7** ſ (H) *ut* A | **9** ⌜h *ut* A

¶ **3,3** ⊤ h B ¦ **5** ⌜H | **9** ſ (H) V M N *ut* 𝔐 ¦ ⊤ [S] | **13** ⌜T | **18** $⌜^1$ h

¶ **4,2** ⌜T *ut* ℵ | **5** ſ T (H) S V M N ¦ ⌜h *ut* ℵ* | **6** O B (*ex errore?*) ¦ ⌜S M ¦ ⌜T H

N *ut* A; B *ut* D; M *ut txt sed* [Ιησ.] | 10 ⸂T | 13 ⊤T | 14 ○[H M] | 17 ○ (H) N
¶ 5,3 ⸂hB ¦ ⸂THSVMBN *ut* 𝔐
¶ 6,4 ⸂HSVMBN | 15 ⸂¹h | 16 ⸂S
¶ 7,8 ⸂HN *ut* B; B *ut* 𝔓⁴⁶* | 11 ⊤S | 12 ⊤[H] | 14 ⸂T (H) N *ut* ℵ*
¶ 8,7 ⸂ThVB *ut* ℵ | 9 ○[H N] | 13 ⊤[S V] | 16 ⸂THSVMBN | 18 ⸜T | 19 ⸂HSVMN ¦ ⸂H *ut* B | 24 ⸂(H) SVMB
¶ 9,2 ⸂SVB | 4 ⸂THSVMBN | 5 ○T | 8 ⸂S *ut* 𝔐 | 10 ⸂THSVMN | 11 ⸂h *ut* B
¶ 10,4 ⸂TV | 8 ○hS ¦ ⸂T *ut* ℵ | 10 ⸜SB ¦ ⸂h | 14 ⸂h
¶ 11,3 □T; [H N] *ut txt* ¦ ○Th MN; [S] *ut txt* | 4 ⸂ThSVM | 18 ⊤[H S V] M B [N] | 21 ⸂V | 23 ⸜T *ut* ℵ* | 27 ⊤[S] V M | 30 ○[H] | 32 ⊤SVM
¶ 12,1 ⸂h *ut* ℵ ¦ ⸂S | 3 ⸂S ¦ □[H N] | 5 ⊤TSV[M] | 6 ○THSVMBN | 7 ○T ¦ ⸂SV | 9 ⊤[S V] ¦ ○HN | 10 ⸂hSVB *ut* 𝔐 | 11 ⊤h | 12 ⸂H: σημ. [τε] | 14 ○[S] | 15 ⸂V *ut* 𝔐; S *ut* 𝔐 *sed* [και] ¦ ⸂T (H) MN | 19 ⸂V *ut* 𝔐 | 20 ⸂S ¦ ⸂SM | 21 ⸂TS
¶ 13,4 ⊤[S] ¦ ⸂h ¦ ⸂SV ¦ □[H] | 5 ⸜ThSB ¦ ⊤SVM | 13 ○[H]

AD GALATAS

¶ 1,3 ⸂TB *ut* B; h: κ. κυρ. [ημων] | 4 ⸂ThSB | 8 ⸂T *ut* ℵ*; HN *ut* A, *sed* [υμ.]; S *ut* B | 11 ⸂Th | 12 ⸂h | 15 □TMBN; [H] *ut txt* | 18 ⸜THSVMN | 21 ○[H]
¶ 2,6 ○V; [H N] *ut txt* | 13 ○[H N] | 14 ⸂HN *ut* F; T: ουχ *ut* ℵ* A C P *pc ex errore* | 16 ⸜THN ¦ ⸜¹h ¦ ⸂V | 20 ⸂B
¶ 3,1 ⊤[S] | 7 ⸜S | 14 ⸜(H) N | 19 ⸂(H) N | 21 ⸂[H N] *ut txt* ¦ ⸂TSVB *ut* ℵ; (H) *ut* B; h: εκ ν. ην [αν] | 23 ⸂SV | 28 ⸂T
¶ 4,6 ⸂V | 9 ⸂T (H) N | 14 ⸂SV *ut* 6 | 19 ⸂(H) SVB | 23 ○[H N] ¦ ⸂ThSV MBN *ut* 𝔐 | 25 ⸂TVB *ut* ℵ; S *ut* 𝔐; M *ut* 𝔓⁴⁶ | 26 ⊤[S] | 28 ⸂*et* ⸂(H) V | 30 ⸂S
¶ 5,6 ○[H] | 7 ○THN | 17 ⸂S | 20 ⸂hSB ¦ ⸂hSB | 21 ⊤[S V] B ¦ ⊤h [S] V M B | 26 ⸂h
¶ 6,2 ⸂HSVMB | 4 ○[H] | 9 ⸂SV | 10 ⸂THVM | 11 ⸂h *ut* B* | 12 ⊤[H N] ¦ ⸂T | 13 ⸂h | 17 ⸂SB *ut* 𝔐; V: [κυρ.] Ιησ. | 18 ○[H]

AD EPHESIOS

¶ 1,1 ⸜SVM ¦ □[THSVMN] | 14 ⸂ThVMN | 15 ⸂H *ut* ℵ* | 17 ⸂h *ut* B *vl ut txt* | 18 ○[H N] | 20 ⸂T (H) SVMBN ¦ ⸂TS *ut* ℵ
¶ 2,5 ⊤h
¶ 3,1 ○T | 3 ○[H] | 6 ⊤[S] | 9 ○T (H) N | 18 ⸜ThSV | 19 ⸂h *ut* B
¶ 4,4 ○[H] | 7 ○[H] | 8 ⊤[H] SVB | 9 ⊤h [S V] B | 16 ⸂h ¦ ⸂T | 18 ⸂S | 21 ⸂h | 26 ○THN | 28 ⸂(H) *ut* B | 32 ⸂[H] *ut txt* ¦ ⸂h
¶ 5,2 ⸂THSVMBN ¦ ⸂(H) *ut* B | 4 ⸂TS | 15 ⸂SV *ut* 𝔐 | 19 ○T (H) VN; [S] *ut txt* ¦ ⸂VMB *ut* 𝔐; S *ut* 𝔐 *sed* [εν] | 22 ⊤hSVMB *ut* ℵ | 23 ⸜h | 25 ⊤[S] V *ut* 𝔐 | 28 ⸂T *ut* 𝔐; [HSVN] *ut txt* | 29 ⸂S | 30 ⊤[S] | 31 ○ *bis* [H N] *ut txt* ¦ ⸂T *ut* ℵ*; h *ut* A | 32 ○[H N]
¶ 6,1 □[H N] | 5 ⸜S ¦ ○T | 8 ⸂S *ut* A | 10 ⸂h | 12 ⸂h ¦ ⊤[S V] | 16 ⸂V ¦ ○[H] | 19 □[H] | 21 ⸂ThS ¦ ⸜S

AD PHILIPPENSES

¶ **1,6** ⸢ (H) S B | **9** ⸢h | **14** ⊤ T H S V M B N *ut* ℵ | **16/17** ○h | **19** ⸢h | **24** ⸢h ¦ ○ T H S V M N | **27** ⸢S V

¶ **2,2** ⸢h | **4** ⸢T (H) M N | **5** ⸢S | **9** ○[S] | **11** ⸢T | **12** ○[H] | **15** ⸢S | **21** ⸢T (H) V M N *ut* 𝔐 | **26** ⸢h *ut* B; S *ut* ℵ*; (H) *ut* ℵ*, *sed* [ιδειν] | **27** ⸢H | **30** ⸢ (H) *ut* ℵ

¶ **3,6** ⸢S V | **7** ○T | **8** ⊤S V [M] | **10** ○T H B N; [S] *ut txt* ¦ ○¹ T H N | **12** ○T ¦ ○¹ [H] | **13** ⸢T (H) S V M B N

¶ **4,1** ⸢h *ut* B | **23** ⊤S [V] M

AD COLOSSENSES

¶ **1,3** ⊤ T S V M B *ut* 𝔐 ¦ ○[H N] ¦ ⸢h | **4** ⸢ [H] *ut txt* | **7** ⸢ (H) S M B | **12** ⊤¹ h *ut* ℵ ¦ ⸣h S M | **14** ⸢h | **16** ⊤ *et* ⊤ S V M | **18** ⊤ [H] B | **20** □[H] | **22** ⸢h *ut* B ¦ ⊤S | **27** ⸣T h S V M N

¶ **2,2** ⸢S *ut* A; V *ut* 𝔐 | **4** ⊤ S V M | **7** ⸢S M *ut* 𝔐, V *ut* 𝔐, *sed* [εν τη] ¦ ⸢H S *ut* 𝔐 *sed* [εν αυτη] | **8** ⸢h | **12** ⸢T H S V M N | **13** ○T H V M N ¦ ⸢h *ut* B | **16** ⸣T h S V M | **17** ⸢h | **23** ○[H]

¶ **3,4** ⸢ (H) S V M N ¦ **6** □T H N | **11** ○T H N; [S V] *ut txt* | **12** ○¹ h | **13** ⸣T h S V *ut* 𝔐 | **14** ⸢S *ut* 𝔐 | **15** ○[H] | **16** ⸢h *ut* ℵ* ¦ ○ (H) S V M | **22** ⸢T (H) S V M B N | **24** ⸢S ¦ ⊤S

¶ **4,8** ⸢S | **12** ⸢V *ut* 𝔐; S: στ[αθ]ητε | **13** ⸣H | **15** ⸢ *et* ⸣T *ut* ℵ; S V M B *ut* 𝔐

AD THESSALONICENSES I

¶ **1,4** ○M; [H V N] *ut txt* | **5** ○T H N; [V] *ut txt* ¦ ○¹ (H) | **7** ⸢h S | **8** □H V M B N; [S] *ut txt* | **9** ⸢h | **10** ○[H]

¶ **2,3** ⸢S V | **4** ⊤ [S] V | **5** ○H; [S] *ut txt* | **7** ⸢T S V M N | **12** ⸢h | **13** ○[S] ¦ ⸢H N *ut* B | **16** ⸢h

¶ **3,2** ⸢T (H) S V M *ut* ℵ; h *ut txt sed* [του θεου] | **5** ⸣h | **13** ⸢h ¦ ○ (H) V M B N; [S] *ut txt*

¶ **4,1** ○ (H) ¦ ○¹ [H S V] | **8** ○H | ⸢S | **10** ○T B; [H N] *ut txt* | **11** ○T H M B N

¶ **5,2** ⊤ [S] V M | **3** ⊤h S V M B *ut* B ¦ ⸢T H *ut* ℵ | **4** ⸢ (H) | **9** ⸣h ¦ ○ [H] | **10** ⸢T (H) M N | **13** ⸣T h N *ut* B ¦ ⸢¹ T | **15** ○T (H) M N; [S] *ut txt* | **21** ○[H] | **25** ○T; [H V N] *ut txt* | **27** ⊤h [S V] B | **28** ⊤ [S V]

AD THESSALONICENSES II

¶ **1,2** ○H S V M B N ¦ **4** ⸣h

¶ **2,1** ○[H N] ¦ **3** ⸢h S V M B | **6** ⸢T H S V M B N ¦ **8** ○[H N] ¦ ⸢h *ut* ℵ* | **12** ⸢T h S V M B | **13** ⸣T (H) V ¦ **14** ○H M | **16** ○S; [H M] *ut txt*

¶ **3,4** ⸢T *ut* ℵ*; [H S N] *ut txt*, *sed* [καί¹] | **6** ○ (H) N ¦ ⸢ (H) N *ut* B | **8** ⸢S V M | **13** ⸢S V | **14** ⊤S ¦ ⸣T S | **18** ⊤ [V]

AD TIMOTHEUM I

¶ **1,12** ⊤ [S] ¦ ⸢h | **16** ⸢T h M N *ut* 𝔐 | **18** ⸢T h; S: -τευ[σ]η

¶ **2,8** ⸢ (H) ¦ **9** ⸢T H S V M B N *ut* ℵ* ¦ ⸣h ¦ ⸢² T h

¶ **3,14** □M; [H] *ut txt* ¦ ⸢T V M N

¶ **4,6** ⌜h | **10** ⌜hS ¦ ⌜h
¶ **5,5** ⌜h *ut* ℵ*; V *ut* 𝔐; [H S] *ut* 𝔐, *sed* [τον] | **8** ⊤[V] ¦ ⌜ThB | **16** ⌜ThB | **20** ⊤[H] | **21** ⌜S *ut* 𝔐 ¦ ⌜S | **25** ⌜V
¶ **6,3** ⌜T | **7** ⌜V *ut* 𝔐 | **8** ⌜h | **11** ⊤h | **13** ○TSVMBN ¦ ○¹T ¦ ſh | **17** ⌜Th ¦ ⌜hVM *ut* A; S *ut* 𝔐 | **21** ⌜S ¦ ⊤[S]

AD TIMOTHEUM II

¶ **1,2** ⌜h: κυριου Ιησ. (*sine test.*) | **10** ⌜SV *ut* 𝔐 | **11** ⌜V *ut* 𝔐
¶ **2,14** ⌜hSVB *ut* 𝔐 | **18** ○T (H) SN | **21** ⊤[S]V | **22** ⌜h *ut* C | **25** ⌜S
¶ **3,6** ⌜S | **10** ⌜hV | **12** ſTHSVMBN | **15** ○THBN; [M] *ut txt*
¶ **4,1** ⊤[S] *ut* 𝔐 ¦ ⌜h | **2** ſThB | **3** ⌜S | **7** ⌜S | **10** ⌜(H) S ¦ ⌜TS | **13** ⌜(H) | **15** ⌜SV | **16** ⌜SV ¦ ⌜(H) | **20** ⌜(H) | **21** ○[H] | **22** ⊤hSM *ut* A; V *ut* 𝔐

AD TITUM

¶ **1,1** ⌜h: Χριστ. [Ιησ.] | **5** ⌜(H) *ut* A; S *ut* 𝔐 | **10** ○THSMBN ¦ ○¹[V] | **13** ○[H]
¶ **2,3** ⌜T (H) SVMBN | **4** ⌜T | **5** ⌜S | **9** ſS | **10** ⌜h ¦ ⌜h *ut* 33 | **11** ⌜SVM *ut* 𝔐 | **13** ⌜T (H) SN *ut* ℵ
¶ **3,9** ⌜THBN | **13** ⌜Th

AD PHILEMONEM

5 ⌜(H) *ut* A | **6** ⌜H: [του] ¦ ⌜ThSMB *ut* ℵ ¦ ⌜V | **9** ⌜h | **11** ○(H) | **12** ⌜V *ut* 𝔐; SM *ut* 𝔐 *sed*: [συ δε] *et* [προσλαβου] | **18** ⌜S | **25** ⊤h[V] ¦ ⌜SVMB

AD HEBRAEOS

¶ **1,2** ſS | **3** ⊤[S] ¦ ⌜[S] | **8** □[H] ¦ ⌜(H) N | **9** ⌜TSB *ut* ℵ | **12** ⌜T ¦ □T; [S] *ut txt*
¶ **2,7** ⊤[H] S (*sed ex err. p.* αυτου *vs* 8) | **8** ⌜SV *ut* 𝔐 ¦ ○[H N]
¶ **3,2** ○[H N] | **6** ⌜THBN *ut* B; VM: εαν[περ] ¦ ⊤T [H] S [V M] B [N] | **9** ⊤[S] | **13** ſh
¶ **4,2** ⌜ThBN *ut* ℵ | **3** ⌜h *ut* ℵ ¦ ○[H N] | **7** ⌜h *ut* B
¶ **5,1** ○[H] | **3** ⌜THSVMBN | **12** ⌜TSV *ut* 𝔐 ¦ ○T (H)N; [V] *ut txt*
¶ **6,2** ⌜(H) ¦ ○(H) N | **3** ⌜SV | **18** ○(H) MN; [S] *ut txt*
¶ **7,1** ⌜h | **4** ○(H) N | **6** ⊤[S]V | **9** ⌜THBN | **10** ⊤T [S V] | **11** ⌜S | **22** ○S | **26** ○[H S V] | **27** ⌜Th
¶ **8,2** ⊤[S]V | **4** ⌜S ¦ ⌜[S V M] | **6** ⌜(H) N ¦ ⌜S *ut* P | **8** ⌜h *ut* 𝔐 | **10** ⌜Th *ut* ℵ*
¶ **9,1** ○[H] | **2** ⌜h *ut* B | **3** ⌜h *ut* B | **10** ⌜h *ut* B | **11** ⌜ThSVMB | **14** ⌜ThS VMB *ut* 𝔐 | **17** ⌜(H) | **19** ○T; [S M] *ut txt* | **26** ⌜T *ut* 𝔐
¶ **10,1** ⊤h ¦ ⌜T *ut* D* ¦ ⌜HS | **4** ſh | **11** ⌜hS | **16** ⌜S | **30** ſSV | **32** ⌜S: ημ. [υμων] | **38** ⌜H *ut txt sed* [μου]
¶ **11,4** ⌜S | **6** ○T; [H S V N] *ut txt* | **8** ⊤[S] ¦ ⌜[S] | **11** ⌜T (H) SVMBN *ut* 𝔐; h *ut* 𝔐 *sed* -τη -ρᾳ | **12** ⌜hSVMBN | **13** ⌜THSVMBN *ut* ℵ* | **15** ⌜TS *ut* ℵ* | **20** ○T | **32** ⌜SVB *ut* 𝔐 | **34** ⌜SV | **37** ⌜THSVBN *ut* ℵ; hM *ut* 𝔐 | **38** ⌜h
¶ **12,3** ⌜(H) *ut* ℵ*; S *ut* 𝔐 | **7** ⊤SV | **9** ○THSVMBN | **11** ⌜T (H) SMBN | **13** ⌜hSVM *ut* 𝔐 | **15** ⌜ThSVMBN ¦ ⊤THSVMBN | **16** ⌜S *ut* 𝔐 | **18** ⊤V | **19** ○(H) | **21** ⌜h | **23** ſS | **25** ⌜h | **26** ⌜S | **27** ⌜H *ut txt sed* [την] | **28** ⌜S

¶ 13,5 ⌜TB | 6 OTHMBN; [V] *ut txt* | 9 ⌜hSVM | 10 O[H] | 15 ⌜ (H) *ut* ℵ* | 21 ⊤V *ut* 𝔐 ¦ ⊤h [S] *ut* ℵ* ¦ ⌜S | 22 ⌜h | 23 O[S] | 25 ⊤SVMB

EPISTULA IACOBI

¶ 1,9 ⌜H *ut txt sed* [o] αδ. | 12 ⊤SVM *ut* 𝔐 | 15 ⌜HVM | 18 ⌜hS | 19 ⌜S *ut* 𝔐 | 22 ⌟HBN | 26 ⌜ (H) N ¦ ⌜¹ (H) N *ut* B | 27 OT
¶ 2,3 ⌜T ¦ ⌞ (H) *ut* B | 4 ⌜h *ut* B* | 6 ⌜T *ut* ℵ* | 10 ⌜S *ut* 𝔐 ¦ ⌜S *ut* 𝔐 | 14 O H | 16 OH | 19 ⌜ (H) *ut* B; hS *ut* C | 20 ⌜S *ut* 𝔐 | 22 ⌜T | 26 ⌜ (H) *ut* B
¶ 3,3 ⌜S | 4 ⊤ *et* ⌜SV *ut* 𝔐 | 5 ⌜SV | 6 OT ¦ ⌜T | 8 ⌟TSVB *ut* ℵ ¦ ⌜S | 12 ⊤ S ¦ ⌜S *ut* ℵ | 14 ⌞T
¶ 4,2 ⌜TB *ut* ℵ | 4 ⌜T | 8 ⌜HN | 9 ⌜T *ut* ℵ ¦ ⌜ThSVM | 12 O (H) N ¦ ⌜S (*sed non* ⌜*!*) | 13 ⌜¹S ¦ ⊤SV | 14 ⌜ (H) N *ut* B; h *ut* A ¦ ⊤ThSVMB ¦ ⌜ (H) *ut* B; h: ατμις εστε η (*cf* A) | 15 ⌜ (H)
¶ 5,3 ⊤S | 4 ⌜THBN ¦ ⌜THBN | 5 ⊤S | 7 ⊤ [S] V [M] | 9 ⌜T *ut* 𝔐 | 11 ⌜¹ S *ut* A ¦ ⌜h *ut* B | 12 ⌜S *ut* 𝔐, *sed* [εις] | 14 OTHBN ¦ ⌜H *ut txt sed* [τ. κυρ.] | 16 ⌜ (H) N | 18 ⌟Th | 20 ⌜ (H) N *ut* B ¦ ⌞h *ut* B

EPISTULA PETRI I

¶ 1,6 OTHVBN | 8 ⌜S ¦ ⌜H | 9 ⌜HN *ut* B | 11 ⌜h | 12 OH | 16 O[HN] ¦ ⌜S *ut* 𝔐 ¦ ⌜T *ut* ℵ ¦ O¹THBN; [M] *ut txt* | 21 ⌜SVM *ut* 𝔐 | 22 ⌜THBN *ut* A
¶ 2,1 ⌜ (H) | 3 ⌜SV | 5 ⌜TS ¦ O¹THVMBN; [S] *ut txt* | 6 ⌜HN *ut* B | 7 ⌜ TS | 24 ⌜h ¦ ⊤T
¶ 3,1 ⌜THBN *ut* ℵ*; [S] *ut txt* ¦ ⌜ (H) *ut* B | 4 ⌟ (H) | 6 ⌜H *ut* B | 7 ⌜ (H) *ut* 𝔐 ¦ ⌜¹h | 11 OT | 18 ⌜T (H) MBN (*sine test.?*); S *ut* ℵ ¦ ⌜TSVB *ut* A | 20 ⌜S ¦ 22 OTHMBN; [S] *ut txt*
¶ 4,1 ⌜S *ut* 𝔐 ¦ ⌜ (H) *ut* B | 5 ⌞H *ut* B | 14 ⌜S *ut* ℵ | 17 OTB; [HSN] *ut txt* | 18 ⌜Th *ut* ℵ; [HN] *ut* B* *sed* [δε] | 19 ⌜ (H) *ut* B ¦ ⌜S
¶ 5,1 ⌜TSVM *ut* ℵ | 2 ⌜TN *ut* ℵ*; H *ut* B | 5 O[H] | 8 ⌜TSVM *ut* L; (H) *ut* B | 9 O¹SV | 10 ⌜T (H) MBN *ut* ℵ; h *ut* B ¦ ⌞H *ut* A | 11 ⌜SVMB *ut* 𝔐 ¦ ⊤TSVMBN | 14 ⊤ [S]

EPISTULA PETRI II

¶ 1,1 ⌜ (H) | 3 ⊤TVN ¦ ⌜ (H) | 4 ⌟Th *ut* 𝔐; S *ut* C ¦ ⌜S *ut* C | 5 ⌜S *ut* ℵ | 9 ⌜ThB | 10 ⊤ *et* ⌜S | 17 ⌜TSMB; V: *7 8 1–6* (*sine test.?*) | 18 ⌜TSM | 21 ⌟T ¦ ⌜S *ut* 81; V *ut* 𝔐; M *ut* 81 *sed* [αγιοι]
¶ 2,4 ⌜TMBN *ut* ℵ; HV *ut* A | 6 ⌜H *ut* B ¦ ⌜TSVMBN *ut* 𝔐 | 8 O (H) | 9 ⌜T | 11 ⌞T [H] SVMBN *ut* 𝔐 | 12 ⌜T *ut* ℵ ¦ ⌞S: και καταφθ. (*sine test.?*) | 13 ⌜TSV ¦ ⌜¹h *ut* B | 14 ⌜H *ut* A | 15 ⌜h ¦ ⌜ (H) N *ut* B ¦ O *et* ⌜¹h | 17 ⊤ [S] *ut* A | 19 ⊤SVMB | 20 ⌜ (H) VMN *ut* 𝔐 | 21 ⌜SV *ut* ℵ | 22 ⊤ [S] *ut* 𝔐 ¦ ⌜S
¶ 3,3 ⌞TSV *ut* ℵ | 5 ⌜h *ut* ℵ* | 9 ⌜T *ut* ℵ | 10 ⊤SV [M] ¦ OT ¦ ⌜T *ut* 𝔐 | 11 ⌜T *ut* 𝔐 ¦ ⌜ [H N] *ut txt* | 13 ⌟T ¦ ⌜T | 16 ⊤TSVB | 18 OTHN

EPISTULA IOHANNIS I

¶ 1,4 ⌜h | 5 ⌟¹H
¶ 2,2 ⌜h | 6 OH | 10 ⌟Th | 14 □ [H] | 17 O [H] | 18 ⌜VM *ut* 𝔐; S: οτι [o] | 19 ⌟TSV | 20 ⌜ (H) *ut* B; hSVB *ut* 𝔐 | 24 ⌜HN *ut txt sed* [εν] | 27 ⌞h | 29 O (H)

¶ 3,5 ⊤ [S] | 7 ⌜h | 13 ○HVMBN | 14 ⊤ [S] *ut* 𝔐 | 15 ⌜h ¦ ⌞ThSVMB | 19 ⌜HMN *ut* A; V *ut txt sed* [και] ¦ ⌞TSB *ut* 𝔐 | 21 ⌞HSVMBN *ut* A ¦ ⊤T *ut* 𝔐 | 23 ⌜ThSB

¶ 4,2 ⌞h | 3 ⌜h ¦ ⊤ [S] | 10 ⌜ThSVMB | 12 ⌜THVN *ut* ℵ | 15 ⊤ [H] | 16 ○ [H]

¶ 5,1 ⌜HN | 5 ⌜TV *ut* 𝔐; H N *ut* B *sed* [δε] | 6 ⌜SVM *ut* ℵ ¦ ⌞h | 10 ⌜TH SVMBN | 11 ⌜HBN *ut* B | 15 ⌞SV *ut* 𝔐 | 18 ⌜SVMB | 20 ⌜S *ut* A ¦ ⌞T HSVMB

EPISTULA IOHANNIS II

5 ⌜HSVMBN *ut* 𝔐 | 6 ⊤TSB | 8 ⌞TSVMB | 9 ⌜SV | 12 ⌞ (H) *ut* B; SV M *ut* 𝔐

EPISTULA IOHANNIS III

3 ○T | 4 ⌞ (H) *ut* B | 10 ○T | 14 ⌠S

EPISTULA IUDAE

4 ⌜HN ¦ ⌜¹SM | 5 ○THSVMBN ¦ ⌜ *5 (1–4)*: THSVMBN *et* ⌞ κυρ.: T (H) S? N, ο κυρ.: S? V, [ο] κυρ.: M, Ιησ.: hB ¦ ⌜¹M (*ex err.?*) | 13 ⌞h ¦ ○h ¦ ○¹h | 14 ⌜THN | 15 ⌜THSVMBN ¦ ⊤T [S] B | 16 ⌜THSVMBN | 18 ○THMB N; [S] *ut txt* ¦ ⌜H *ut* B | 22/23 ⌜TMB *ut* A ¦ ⌜HSVN *ut* B

APOCALYPSIS IOHANNIS

¶ 1,3 ⌞T *ut* ℵ | 4 ⌜h *ut* ℵ | 5 ○¹ [H] | 6 ⌞h *ut* A ¦ □H | 9 ⊤TS | 10 ⌠h *ut* A | 13 ⌞h | 15 ⌜T *ut* ℵ; hSVMB *ut* 𝔐 | 19 ⌞HSVB

¶ 2,1 ⌜H | 2 ⊤SVMB ¦ ⊤ [S] B | 5 ⊤ [S] B | 7 ⊤hB | 8 ⌜H | 9 ⊤ [S] | 10 ⌜ (H) MN ¦ ⌜² (H) *ut* A; h *ut* C *vl txt* | 13 ⊤ [S] ¦ ○ [S] ¦ ⊤ [S] *ut* ℵ; V *ut* 1006 ¦ ○¹ [H S] | 14 ○h | 15 ○H | 16 ○T | 18 ⌜H *ut* A ¦ ○¹ [HN] ¦ ⌞T | 19 ○T | 20 ⊤hB *ut* 1006 ¦ ⌞T | 22 ⌜¹THMN ¦ ⌜²h | 25 ⌜THN *ut* ℵ

¶ 3,2 ○ (H) N | 3 ⌞ThB | 5 ⌜SB *ut* 𝔐 | 7 ⌜h *ut* ℵ ¦ ⌜ThSVB *ut* 𝔐 ¦ ⌜¹h ¦ ⌜²TB *ut* ℵ | 9 ⌜SB *ut* 𝔐 ¦ ⌜¹ *bis* S | 14 ⌜H: και [ο] (*cf* ℵ) | 17 ⌜SVB ¦ ⊤h B | 18 ⌞TSBN | 20 ○ (H) SVMN

¶ 4,4 ⌜TN *ut* 2073; (H) SVMB *ut* 𝔐 ¦ ○¹ (H) | 7 ⌜hSVB | 8 ⌜SVB *ut* 𝔐 | 9 ⌜ (H) SVB | 11 ⊤ [S] B

¶ 5,3 ⌜ *bis* ThS ¦ 4 ⌜VMB *ut* 1006; H: [εγω] εκλ. πολυ | 6 ⌞Th ¦ ⌜¹SB ¦ ○ [H] ¦ ⌜³ThB *ut* ℵ | 8 ⌞ThB | 9 ⌜SV [M] B *ut* ℵ | 10 ⌞SB ¦ ⌜²HB | 11 ⊤ThB ¦ 12 ⌜ThN | 13 ⌠ [H] S [V] MB [N] *ut* A ¦ ⊤¹T ¦ ⌞h *ut* A ¦ ⌜ (H) B

¶ 6,1 ⌞HSVMBN *ut* 2329 | 4 ○ [H] ¦ ⌞H: [εκ] | 8 ⌜H: επανω [αυτου] ¦ ○¹TB; [HVN] *ut txt* | 11 ⌞TSVMBN *ut* 𝔐 ¦ ⌜ThSB *ut* 𝔐 | 12 ⌠T | 13 ⌜¹T *ut* ℵ ¦ ⌠S | 14 ⌜h | 16 ⌜T | 17 ⌜B

¶ 7,1 ⌜ThSV *ut* ℵ ¦ ⌞S *ut* C; h: [τι] δενδρ. | 2 ⌜h ¦ ⌞h | 3 ⌜h *ut* A | 9 ⌜B *ut* 1006 ¦ ⌜¹T | 12 ○ [H]

¶ 8,2 ⌜h | 3 ⌜hB ¦ ⌜S *ut* 𝔐 | 5 ⌜h *ut* A | 6 ⌜SVMB | 7 ⌜T | 13 ⌜h

¶ 9,2/3 ⌞SV ¦ ⌜¹TN | 4 ⌜TN ¦ ⌞V | 5 ⌜ (H) VB | 6 ⌞h *ut* A | 7 ⌜ThMN *ut* ℵ | 10 ⌜h | 11 ⌜T *ut* ℵ | 12/13 ⌜²HM *ut* A | 19 ⌜M *ut* 2053 | 20 ⌜ (H) MB *ut* C; SV *ut* A; h *ut* A *vl txt* ¦ ⌞S | 21 ⌜ThVMN

¶ 10,1 ⌜THN | 6 □¹ [H] | 8 ⌜ *bis* S: -ουσα[ν] ¦ ⌞TSV *ut* ℵ

¶ 11,2 ⌜S ¦ O[H N] ¦ 3 ⌜H | 4 O[H] ¦ 5 ⌞B *ut* 1006; h *ut* 𝔐 *vl* 1006 | 6 OT | 9 O[S] | 10 ⌜¹T *ut* ℵ* | 11 OT; [H N] *ut txt* ¦ ⌜S V *ut* C; H: [εν] αυτοις ¦ ⌜S B | 12 ⌜B *ut* 𝔐; S: ηκουσα[ν] ¦ ⌜h ¦ ⌞S B | 15 ⌜S V B | 16 O¹ B; ([H]) *ut txt*; h: οΐ ¦ ⌜T S *ut* ℵ*; h B *ut* C ¦ 17 ⊤h *ut* ℵ* | 18 ⌜T S V M B N | 19 O[S V]

¶ 12,2 ⌜h S *ut* 051; V: [και] κραζ. | 3 ⌜T h S V M | 5 ⌜B (S V: αρρενα) | 6 ⌞T h *ut* ℵ | 7 OT | 8 ⌜T h S V M B | 10 ⌜²S V M B ¦ ⌜³S M B | 12 OT (H) S V M N | 18 ⌜T S V B

¶ 13,1 ⌜h S V B | 2 ⌜T h | 3 ⌜T S V M B *ut* ℵ | 4 ⌞h | 5 ⌜S *ut* 𝔐 ¦ O¹T S V M; [H N] *ut txt* | 6 ⌜S *ut* 𝔐 | 7 □[H] | 8 ⌜S V *ut* 𝔐; B *ut* 1611; M: οὗ ου γεγ. το ον. [αυτου] | 10 □[S] ¦ ⌜T (H) S V M B N *ut* C; h *ut* ℵ | 12 ⌜S V *ut* 𝔐 | 13 ⸗T | 14 ⌜S | 15 ⌜H ¦ ⌞h ¦ ⸗T *ut* ℵ; [H S V M N] *ut txt* ¦ ⌜¹T ¦ ⌞h | 16 ⌞h *ut* 1 | 17 OT; [H N] *ut txt* ¦ ⌜h | 18 ⊤h S B ¦ ⌜T B *ut* 𝔐; h *ut* ℵ

¶ 14,3 OT N; [S] *ut txt* | 4 □h ¦ ⌜H | 5 ⊤T | 7 ⊤T | 8 ⌜S V M *ut* A; B *ut* ℵ*; H: δευτ. [αγγελος] | 10 ⌜B ¦ ⌞h *ut* A | 13 ⌜¹S | 16 ⌜h *ut* C | 18 O[H] ¦ O¹T S V B; [H N] *ut txt* ¦ ⌜S V

¶ 15,3 ⌞(H) B | 4 ⌜S *ut* ℵ | 6 O[H] ¦ ⌜H *ut* A

¶ 16,3 ⌜S *ut* ℵ ¦ ⌞S V *ut* 𝔐 | 4 ⌞h B | 5 ⌜H: ο ην [ο] οσιος | 6 ⌜T ¦ ⌞T h S V B *ut* 𝔐 | 12 OT V N; [H] *ut txt* ¦ ⌜h | 14 ⌞h B *ut* A; S *ut* 𝔐, *sed* [εκεινης] | 17 ⌞S *ut* 𝔐ᴷ; M: ν. [τ. ουρανου] | 18 ⌞(H) S V M B *ut* ℵ

¶ 17,3 ⌜S V M B ¦ ⌜¹T h N *ut* ℵ; S V M B *ut* 𝔐 | 4 O[S] ¦ ⌞T h S B ¦ ⌜¹T h *ut* ℵ* ¦ ⌜²S *ut* 1611 | 6 ⌜S: [εκ] του αιμ. | 7 ⸗T h S | 8 ⌜T h S V B ¦ ⌞T S V M B | 13 ⊤T h S [M] | 16 OT; [H N] *ut txt*

¶ 18,2 ⌞S V ¦ □²T H S V B N | 3 ⌜H: [του οιν.] του θυμ. της πορν. ¦ ⌜(H) (B: -κασιν) *ut* ℵ | 4 ⌜h *ut* A | 6 O[H] | 8 ⌜H: [κυριος] ο θεος | 9 ⌜T h S M ¦ ⌞h B *ut* A; V *ut pc* | 10 ⌜h B *ut* A | 12 ⌞h *ut* C; S V *ut* 𝔐 ¦ ⌜²S *ut* 𝔐 | 13 □[V] | 14 ⌜T *ut* ℵ | 16 O¹ B; [H] *ut txt* ¦ ⌜²T h | 18 ⌜H B | 19 ⌜h *ut* A ¦ ⌞H *ut* A | 21 ⌞T S V M B *ut* 𝔐 | 22 ⌜H: [πασ. τεχν.] | 23 O¹ [H N] | 24 ⌜T V B

¶ 19,5 ⌜T *ut* P ¦ OT H N; [S M] *ut txt* | 6 ⌜h *ut* 1854 ¦ ⌜H: κυρ. ο θεος [ημων] | 7 ⌞T h S V M B *ut* ℵ*; (H) N *ut* A | 9 ⊤h *ut* A | 11 ⌜S *ut* A; N *ut* ℵ; H: πιστ. [καλουμ.] κ. αλ. | 12 OT (H) S V M N | 13 ⌜T *ut* ℵ; H B *ut* P | 14 OT S ¦ ⌞h *ut* 1006 | 17 OS B; [H] *ut txt* | 18 ⌜(H) | 19 O[S] | 20 ⌜S V *ut* 1006; h *ut* P ¦ ⌜¹S V B

¶ 20,2 ⌜h S V M B ¦ ⌜T ¦ ⊤T ¦ OS | 3 ⸗T S | 5 ⊤h S V B | 6 OS V B; [H N] *ut txt* | 9 ⌜h V M *ut* ℵ² | 10 ⌜T h B *ut* ℵ | 11 ⌜(H) M B *ut* A ¦ O[S]

¶ 21,3 ⌜S ¦ ⌜¹h ¦ ⌜T S V *ut* ℵ; (H) M N *ut* 𝔐ᴷ | 4 ⌜h S ¦ OT ¦ ⌜(H) B *ut* A ¦ ⌞h V *ut* ℵ | 5 ⊤h S B | 6 ⌜T H M N *ut pc*; S V *ut* 051ˢ ¦ ⌞T V | 9 ⌜B | 12 ⌜T H S V M B N *ut* ℵ | 14 ⌜S V B *ut* 𝔐 | 16 ⌜T H S V M N *ut* 𝔐 ¦ ⌜h B *ut* P | 18 ⌜S *ut* ℵ*; V B *ut* 𝔐; M: [ην] η | 27 ⌜S *ut* A; H N: [ο] ποιων

¶ 22,2 ⌞T h ¦ ⌜²T h S | 5 ⌞[S V] *ut txt* ¦ ⌜¹H ¦ O¹ [H S V] | 6 O h; [S] *ut txt* | 8 ⸗T S B ¦ ⌜h *ut* A | 10 ⌜h | 12 ⌞V B | 13 ⌜h *ut* A | 14 ⌜S | 15 ⌜T *ut* ℵ | 16 ⌜h B *ut* A | 17 O *bis* h | 18 ⌜T S V *ut* ℵ ¦ ⊤[S] | 21 ⌜S *ut* 𝔐; H: Ιησ. [Χρ.] ¦ ⌞H *ut* ℵ; S V M *ut* 𝔐 ¦ ⊤S V M

IV. LOCI CITATI VEL ALLEGATI

A. EX VETERE TESTAMENTO

Genesis

ℌ	ℭ
31,44 + 50b	31,44
46 + 48a	46
51 + 52a + 48b	48
50a	50
52b	52
35,16 + 21	35,16

c. 1 : H 11,3
1,1 : J 1,1
2.6.9 : 2P 3,5
3 : 2K 4,6
11s : 1K 15,38 H 6,7
14 : Act 17,26
20.24 : 1K 15,39
24 : Act 10,12; 11,6
26s : E 4,24 Kol 3,10 Jc 3,9
27 : *Mt 19,4 Mc 10,6* Act 17,29 R 8,29 1K 11,7 1T 2,13
28 : Act 17,26
30 : Act 11,6
31 : 1T 4,4
2,2 : *H 4,4*.10
7 : L 3,38 J 20,22 *1K 15,45*.47 1T 2,13
9 : Ap 2,7; 22,2
10 : Ap 22,1
17 : R 5,12; 7,10 H 5,14
18 : 1K 11,9
22 : 1T 2,13
22s : 1K 11,8
24 : *Mt 19,5 Mc 10,7 1K 6,16 E 5,31*
3,1-7 : Mt 4,3
1 : Mt 10,16 Ap 12,9
3 : Ap 2,7
5 : H 5,14
6 : 1T 2,14
13 : R 7,11 2K 11,3 1T 2,14
3,14ss : Ap 12,9
15 : L 10,19 Ap 12,17
16 : 1K 11,3; 14,34 1T 2,12
17 : 1K 15,21
17s : H 6,8
17-19 : R 8,20
19 : R 5,12 H 9,27
22.24 : Ap 2,7
4,4 : H 11,4
7 : J 8,34
8 : Mt 23,35 L 11,51 1J 3,12 Jd 11
10 : Mt 23,35 L 11,51 H 11,4; 12,24
24 : Mt 18,22
25s : L 3,38
5,1 : Mt 1,1 1K 11,7
1-8 : L 3,38
2 : *Mt 19,4 Mc 10,6*
3 : 1K 15,49
9-32 : L 3,36
21s : Jd 14
24 : H 11,5
6,1-4 : 2P 2,4 Jd 6
2 : L 20,36 1K 11,10
8 : L 1,30
8s.13–7,1: H 11,7
11-13 : Mt 24,37 L 17,27
12 : R 3,20 G 2,16
7,7 : Mt 24,38 L 17,27
13 : 1P 3,20 2P 2,5
17 : L 17,27 1P 3,20
21 : 2P 3,6
21s : L 17,27
23 : 1P 3,20
8,17 : 1K 15,39
18 : 2P 2,5
21 : Ph 4,18
9,2 : Jc 3,7

9,3 : 1T 4,3
4 : Act 15,20
6 : Mt 26,52
c. 10 : Act 17,26
11,3ss : L 14,28
10-16 : L 3,34-36
31 : Act 7,2
32 : Act 7,4
12,1 : *Act 7,3* H 11,8
3 : Act 3,25 *G 3,8 Ap 1,7*
4 : H 11,8
5 : Act 7,4
8 : H 11,9
13,12etc : H 11,9
15 : Act 7,5 *G 3,16*
14,17 : H 7,10
17-20 : *H 7,1s*
18etc : Mc 5,7 L 8,28
19 : H 7,6
19.22 : Ap 10,6
20 : *H 7,4*
15,1 : Mt 5,12
5 : *R 4,18*
6 : *R 4,3.9 G 3,6 Jc 2,23*
7(etc) : Act 7,2 H 11,8
8 : L 1,18
12 : Act 10,10 Ap 11,11
13s : *Act 7,6s*
15 : L 2,29
16 : 1Th 2,16
18 : Ap 9,14
16,1 : Act 7,5
11 : L 1,31
15 : G 4,22
17,5 : *R 4,17*
8 : Act 7,5.45 *G 3,16*
10s : R 4,10
10-12 : J 7,22
10.13 : Act 7,8
12 : L 1,59
16 : G 4,23
17 : L 1,18 R 4,19
19 : Mt 1,21 L 1,13 H 11,11
18,2s : H 13,2
4 : L 7,44
6 : Mt 13,33
10 : *R 9,9*
11 : L 1,7.18
12 : 1P 3,6
14 : Mt 19,26 Mc 10,27 L 1,37 *R 9,9*
18,18 : Act 3,25 R 4,13 *G 3,8*
19 : Mt 22,16
20 : Ap 18,5
20s : L 17,28
19,1-3 : H 13,2
4-25 : Jd 7
7-9 : 2P 2,7
15 : L 17,29
16 : 2P 2,7
17 : L 9,62; 17,31
19 : L 1,58
24 : Ap 14,10
24s : Mt 10,15 L 17,29 2P 2,6
26 : L 9,62; 17,31
28 : Ap 9,2
29 : 2P 2,7
20,5s : Mt 5,8
21,2 : G 4,22 H 11,11
2s : L 3,34
4 : Act 7,8
9 : G 4,22.29
10 : *G 4,30*
12 : *R 9,7 H 11,18*
17 : J 12,29
19 : J 4,11
c. 22 : H 11,17
22,2 : Mt 3,17 L 3,22 Jc 2,21
9 : Jc 2,21
16 : R 8,32 H 6,13
17 : *H 6,14*; 11,12
17s : R 4,13
18 : Mt 1,1 *Act 3,25*
23,4 : H 11,9.13 1P 2,11
24,3 : Mc 5,7
7 : *G 3,16*
37 : H 11,13
65 : 1K 11,10
25,22 : L 1,41
23 : *R 9,12*
24 : L 2,6
26 : Mt 1,2 L 3,34 Act 7,8
33s : H 12,16
26,3 : L 1,73
4 : *Act 3,25*
5 : L 1,6
19 : J 4,10
34 : H 12,16
27,27-29 : H 11,20
30-40 : H 12,17
38-40 : H 11,20
28,12 : *J 1,51*

28,14 : *Ap 1,7*
15 : *H 13,5*
29,31–30,24: Act 7,8
32 : L 1,48
35 : Mt 1,2 L 3,33
30,13 : L 1,48
23 : L 1,25
32,13 : H 11,12
31 : 1K 13,12
33,4 : Act 20,37
19 : Act 7,16
34,26 : L 21,24
35,7 : Tt 2,11
11 : H 7,5
16-18 : Act 7,8
19 : Mt 2,18
22-26etc: Ap 7,5-8
27 : H 11,9
36,6 : Ap 18,13
37,9 : Ap 12,1
11 : L 2,19 Act 7,9
20 : Mc 12,7
28 : Act 7,9
38,8 : *Mt 22,24 Mc 12,19* L 20,28
24 : J 8,41
29 : L 3,33
29s : Mt 1,3
39,2s : Act 7,9
4s : Mt 24,45
21 : Act 7,9.10
23 : Act 7,9
40,14 : L 23,42
41,42 : L 15,22
43 : Act 7,10
46 : L 3,23 Act 7,10
54 : Act 7,11
55 : J 2,5
42,2 : Act 7,12.13
5 : Act 7,11
16 : Act 7,13
45,1 : Act 7,13
4 : Act 7,9
8 : Act 7,10
9-11 : Act 7,14
14 : Act 20,37
23s : Act 7,14
26 : L 24,11
46,2 : Act 9,4
3s.6 : Act 7,15
27 : Act 7,14
46,30 : L 2,29
47,27 : Act 7,17
31 : *H 11,21*
48,1 : Ap 7,6
4 : *Act 7,5;* 7,45
15s : H 11,21
22 : J 4,5
49,9s : Ap 5,5
10 : H 7,14
11 : Mc 11,2 Ap 7,14
33 : Act 7,15
50,13 : Act 7,16
24s : H 11,22

Exodus

ℌ	⅁
20,13-15	20,15.13.14
21,16.17	21,17.16
25,6	—
28,23-28	28,29a
32,9	—
35,8	—
15.17	35,12a
18	—
(36,8a	36,8a)
8b.9	37,1-2
10-33	—
34	38,18
35-38	37,3-6
37,1-24	38,1-17
25-28	—
29	38,25
38,1-7.8	22-24.26
9-23	37,7-21
24-29.30a.b.31	39,1-6.7.9.8
39,1a	12
1b-31	36,8b-38
32a	—
32b	39,10
33-38	13.20.14.17.16.15
39	—
40	39,19.21
41-43	18.22.23
40,7.8	—
11	—
28	—
30-32	38,27

1,5 : Act 7,14
6 : Act 7,15
7.20 : Act 7,17
8 : *Act 7,18*
9-11 : Act 7,19
17s.22 : Act 7,19
2,2 : Act 7,20

2,2s : H 11,23
3 : Act 7,21
4 : Act 9,4
5 : Act 7,21
10 : Act 7,21
11 : Act 7,23 H 11,24
12 : Act 7,24
13 : Act 7,26
14 : L 12,14 *Act 7,27s.35*
15 : Mt 2,13 Act 2,29 H 2,27
22 : *Act 7,6.29*
24 : L 1,72
3,1s : Mc 12,26
2 : L 20,37 Act 7,30
3s : Act 7,31
5 : *Act 7,33*
6 : *Mt 22,32 Mc 12,26 L 20,37 Act 3,13; 7,32* H 11,16
7s.10 : *Act 7,34*
12 : Act 7,7
14 : H 11,6 Ap 1,4
15 : Act 5,30
15s : Mt 22,32 Mc 12,26 L 20,37 Act 3,13; 7,32; 22,14
4,12 : Mt 10,19
16 : H 2,17
19 : Mt 2,20
21 : R 9,18
22 : R 9,4
31 : L 1,68
6,1.6 : Act 13,17
23 : L 1,5
7,1 : J 10,34
3 : Act 7,36 R 9,18
11 : 2T 3,8
17.19s : Ap 11,6
17-21 : Ap 16,3.4
19-21 : Ap 16,4
20 : Ap 8,8
22 : 2T 3,8
8,3 : Ap 16,13
4 : Act 8,24
15 : L 11,20
9,10s : Ap 16,2
12 : *Mt 27,10*
16 : *R 9,17*
18 : Mc 13,19
23-25 : Ap 8,7
24 : Ap 11,19; 16,18
28 : Act 8,24
10,12 : Ap 9,3
10,16 : L 15,18
17 : Act 8,24
21 : Ap 8,12
22 : Ap 16,10
12,10 : *J 19,36*
11 : *L 12,35*
14 : L 22,19
14-20 : Mt 26,17 Mc 14,12
15 : L 2,43
16 : L 23,56
18 : L 2,43
18-20 : L 22,7
19 : 1K 5,7
21(etc) : Act 5,21 1K 5,7
21-23 : H 11,28
40 : G 3,17
42 : Act 13,17
46 : *J 19,36*
48 : H 11,28
13,2 : *L 2,23*
5etc : R 9,5
7 : 1K 5,7
9 : Mt 23,5
12.15 : *L 2,23*
21 : 1K 10,1 Ap 10,1
14,21 : J 14,1
22 : 1K 10,1 H 11,29
27 : H 11,29
15,1 : Ap 15,3
4 : Act 7,36
11 : Ap 13,4
14 : Ap 11,18
16 : Ap 11,11
23 : H 3,8 Ap 8,11
16,2s : 1K 10,10
4 : J 6,32 1K 10,3
7 : 2K 3,18
10 : R 9,4 2K 3,18
15 : J 6,32
18 : *2K 8,15*
19 : Mt 6,34
32ss : Ap 2,17
33 : H 9,4
35 : Act 13,18 1K 10,3
17,1ss : H 3,16
2 : Act 15,10
6 : 1K 10,4
7 : H 3,8
18,3s : Act 7,29
4 : Act 12,11
17-23 : Act 6,2s

18,19 : H 5,1
19,4 : Ap 12,14
5 : Tt 2,14
5s : H 8,9
6(etc) : 1P 2,9 Ap 1,6; 5,10
10 : Ap 7,14
12 : H 12,18
12s : H 12,20
14 : Ap 7,14
16 : H 12,19 Ap 1,10; 4,5
18 : Ap 9,2
19 : H 12,19
24 : Ap 4,1
20,4 : Ap 5,3
5 : J 9,2
9s : L 13,14
10 : Mt 12,2 Mc 2,27 L 23,56
11 : *Act 4,24; 14,15;* 17,24 Ap 10,6
12 : *Mt 15,4 Mc 7,10 E 6,2*
12-16 : *Mt 19,18s Mc 10,19 L 18,20*
13 : *Mt 5,21*
13s : *Jc 2,11*
13-15 : Ap 9,21
13-17 : *R 13,9*
14 : *Mt 5,27*
16 : Act 6,13
17 : Mt 5,28 *R 7,7*
18 : H 12,19
21,12 : Mt 5,21 Mc 2,27
17 : *Mt 15,4 Mc 7,10*
24s : *Mt 5,38*
37 : L 19,8
22,10 : H 6,16
22 : Mc 12,40 L 18,3
27 : J 10,34; 18,22 *Act 23,5*
23,14-17 : L 2,41
20 : *Mt 11,10 Mc 1,2 L 7,27*
22 : 1P 2,9 Ap 1,6
24,1 : L 10,1
3-8 : H 9,19
7s : 1P 1,2
8 : Mt 26,28 Mc 14,24 L 22,20 1K 11,25 *H 9,20*; 10,29; 13,20
13-16 : Mt 17,1
15s : Mc 9,2
17 : 2K 3,18
18 : L 9,34
25,16.21 : H 9,4
18.22 : H 9,5
23.30s : H 9,2
25,31.37 : Ap 1,12
39 : H 8,5
40 : Act 7,44 *H 8,5*
26,31ss : Mt 27,51 Mc 15,38 L 23,45
31.33 : H 9,3
27,2 : Ap 9,13
21etc : Act 7,44
28,1 : H 5,4
17-20 : Ap 21,19
21 : Ap 21,12
30 : J 11,51
36 : Ap 13,16
29,4 : H 10,22
18etc : E 5,2 Ph 4,18
33 : Mt 7,6
37 : Mt 23,19
38s : H 7,27
30,1.3 : Ap 8,3
1-3 : Ap 9,13
7 : Ap 8,3
7s : L 1,9
10 : H 9,7
13s : Mt 17,24
31,3 : Act 6,3
13etc : H 2,11
13-17 : Mc 1,24
14 : Mc 3,6
18 : Act 7,38 2K 3,3
32,1 : *Act 7,40*
4 : Act 7,41
6 : Act 7,41 *1K 10,7*
8 : Act 7,41
13 : H 11,12
15 : 2K 3,3
23 : *Act 7,40*
32 : L 10,20 R 9,3
32s : Ap 3,5
33,3.5etc : Act 7,51
7 : H 13,13
11 : J 15,15
14 : Mt 11,28
16 : L 1,30
19 : *R 9,15*
20 : 1T 6,16
34,6 : J 1,17 Jc 5,11
10 : Ap 15,3
15s : Act 15,20
21 : Mc 1,24
28 : Mt 4,2
29s : Mt 17,2 2K 3,10
30 : 2K 3,7

34,33 : 2K 3,13
34 : *2K 3,16*
35 : 2K 3,10.13
35,31 : Act 6,3
39,14 : Ap 21,12
40,5 : Ap 9,13
9 : H 9,21
23etc : Mt 12,4 Mc 2,26
34 : Mc 9,7 Ap 15,5.8
35 : Ap 15,8

Leviticus

4,14etc : H 10,6
5,11 : *L 2,24*
6,23 : H 13,11
7,6 : 1K 10,18
12 : H 13,15
15 : 1K 10,18
8,15.19 : H 9,21
9,7 : H 5,3
10,4s : Act 5,6.10
6 : Mt 26,65
9 : *L 1,15*
c. 11 : Act 10,14
11,2 : H 9,10
4 : Mt 23,24
21s : Mt 3,4 Mc 1,6
44s : *1P 1,16*
12,2-4 : L 2,22
3 : L 1,59 J 7,22
8 : *L 2,24*
13,45s : L 17,12
49 : Mt 8,4 Mc 1,44 L 5,14; 17,14
14,2-4 : Mc 1,44 L 5,14; 17,14
2-32 : Mt 8,4
4 : H 9,19
15,18 : H 9,10
25 : Mt 9,20
c. 16 : R 8,3
16,2 : H 6,19; 9,7
4 : H 10,22
6 : H 5,3; 7,27
11 : H 7,27; 9,7
12 : H 6,19 Ap 8,5
13-15 : R 3,25
14s : H 9,7
15 : H 7,27
15s : H 5,3
16 : H 9,7
18s : H 9,7
27 : H 13,11
16,29etc : Act 27,9
34 : H 10,3
17,7 : 1K 10,20
10-14 : J 6,53 Act 15,20
11 : H 9,13.22
18,5 : L 10,28 R 2,26; 7,10; *10,5 G 3,12*
6-18 : Act 15,20
8 : 1K 5,1
16 : Mt 14,4 Mc 6,17s
22 : R 1,27
26 : Act 15,20
19,2 : Mt 5,48 *1P 1,16*
12 : Mt 5,33
13 : Mt 20,8 H 9,10 Jc 5,4
15(etc) : Act 23,3 Jc 2,9 Jd 16
16 : L 10,29
17 : Mt 18,15 L 17,3
18 : *Mt 5,43; 19,19; 22,39 Mc 12,31.33 L 10,27 R 12,19; 13,9 G 5,14 Jc 2,8*
23-25 : L 13,7
33s : L 10,29
34 : Mt 5,44; 22,29
20,7 : 1P 1,16
9 : *Mt 15,4 Mc 7,10*
10 : J 8,5
13 : R 1,27
21 : Mt 14,4
26 : 1P 1,16
21,10 : Mt 26,65
22,10 : Mt 7,6
23,8 : L 23,56
15-21 : Act 2,1
29 : *Act 3,23*
34 : J 7,2
36 : J 7,37
40 : J 12,13 Ap 7,9
43 : Ap 7,9
24,5-9 : Mt 12,4 Mc 2,26 L 6,4
7 : 1K 11,24
14 : Act 7,58 H 13,13
16 : Mt 26,66 Mc 14,64 J 10,33; 19,7 2T 2,19
17 : Mt 5,21
20 : *Mt 5,38*
25,10 : L 4,19
35s : L 6,33
43 : E 6,9 Kol 4,1
53 : Kol 4,1
26,4 : Act 14,17

26,11s : *2K 6,16*
12 : Ap 21,3.7
21 : Ap 15,1.6
41 : Act 7,51
42 : L 1,72
46 : G 3,19
27,30 : Mt 23,23

Numeri

ℌ	⅁
1,24-37	1,36-37.24-35
6,23 + 27	6,23
10,34-36	10,36.34.35
26,15-47	26,24-27.15-23. 32-47.28-31

5,6s : L 19,8
12ss : J 8,3
15 : H 10,3
6,1-21 : Act 21,26
2 : Act 18,18
3 : *L 1,15*
9.18 : Act 18,18; 21,24
9,12 : J 19,36
11,4 : 1K 10,6
16 : L 10,1
25 : Act 2,3
26-29 : Mc 9,38 1Th 5,19
28 : L 9,49
29 : Act 2,18 1K 14,5
33 : Ap 16,21
34 : 1K 10,6
12,2 : J 9,29
3 : Mt 11,29
7 : *H 3,2.5* Ap 15,3
8 : J 9,29 1K 13,12 H 11,27 2J 12 3J 14
10.13 : Mt 8,2
14,2 : 1K 10,10
3 : Act 7,39
16 : 1K 10,5
21-23 : H 3,11
22s : H 3,18
23 : J 6,49
29.32 : H 3,17
29-37 : Jd 5
33s : Act 7,36; 13,18
36 : 1K 10,10
15,17-21 : R 11,16
35 : H 13,13
35s : Act 7,58
38s : Mt 9,20; 23,5 Mc 6,56 L 8,44
c. 16 : Jd 11
16,5 : *2T 2,19*
11-35 : 1K 10,10
22 : H 12,9
28 : J 5,30; 7,17
30.32 : Ap 12,16
33 : Ap 19,20
17,3 : H 12,3
25 : H 9,4
18,3s : H 9,6
8 : 1K 9,13
21 : H 7,5
31 : Mt 10,11 L 10,7 1K 9,13 1T 5,18
19,6 : H 9,19
9.17 : H 9,13
20,7-11 : 1K 10,4
21,3 : 1K 12,3
5s : 1K 10,9
8s : J 3,14
22,16 : Act 9,38
28 : 2P 2,16
23,19 : H 6,18
22 : Mt 2,15
24,6 : H 8,2
8 : Mt 2,15
17 : Mt 2,2 Ap 22,16
25,1 : 1K 10,8
1s : Ap 2,14
9 : 1K 10,8
26,62 : 1K 10,8
27,14 : Act 7,51
16 : Act 6,3 H 12,9 Ap 22,6
17 : *Mt 9,36 Mc 6,34* J 10,9
18 : Act 6,6
21 : J 11,51
23 : Act 6,6
28,3s : H 7,27
9 : Mt 12,5
30,3 : Mt 5,33
31,16 : 2P 2,15 Ap 2,14
33,55 : 2K 12,7
35,30 : H 10,28

Deuteronomium

1,7 : Ap 9,14
10 : H 11,12
16s : J 7,51
31 : Act 13,18
35 : J 6,49

2,5 : Act 7,5
14 : J 5,5
25 : Act 2,5
3,11 : Ap 21,17
26 : L 22,38
27 : Mt 4,8
4,2 : Ap 22,18s
7s : R 3,1s
10etc : Act 7,38
11 : H 12,18
12 : J 5,37 Act 9,7 H 12,19
15-18 : R 1,23
24 : *H 12,29*
28 : Act 7,41; 17,29
29 : Act 17,27
32 : Mc 13,19
34 : Act 13,17
35 : *Mc 12,32*
37 : Act 13,17
38 : Mt 5,5
40 : L 1,6
5,4s : G 3,19
8 : Ap 5,3
13s : L 13,14
14 : Mt 12,1 Mc 2,27
15 : Act 13,17
16 : *Mt 15,4 Mc 7,10 E 6,2*
16-20 : *Mt 19,18s Mc 10,19 L 18,20*
17 : *Mt 5,21*
17s : *Jc 2,11*
17-21 : *R 13,9*
18 : Mt 5,27
21 : *R 7,7*
22s : H 12,18
6,4(etc) : *Mc 12,29.32* 1K 8,4 Jc 2,19
5 : *Mt 22,37 Mc 12,30.33 L 10,27*
8 : Mt 23,5
13 : *Mt 4,10* L 4,8
16 : *Mt 4,7 L 4,12* H 3,9
7,1 : Act 13,19
2 : Mt 5,43
6 : Tt 2,14
9 : 1K 10,13 2K 1,18
8,3 : *Mt 4,4 L 4,4* 1K 10,3
5 : H 12,5s
9,3 : *H 12,29*
4 : *R 10,6*
5 : Tt 3,5
9 : Mt 4,2 H 9,4
10 : Act 7,38
9,10s : 2K 3,3
16 : Act 1,25
19 : *H 12,21*
26 : Act 13,17
27 : R 2,5
29 : Act 13,17
10,8 : H 10,11
12 : L 10,27
15 : Act 13,17
17 : Act 10,34 G 2,6 Ap 17,14; 19,16
20 : *Mt 4,10 L 4,8* 1K 6,17
21 : L 1,49
22 : H 11,12
11,6 : Ap 12,16
11 : H 6,7
13 : R 1,9
14 : Jc 5,7
18 : Mt 23,5
29 : J 4,20
12,5 : J 4,20
12 : Act 8,21
13,1 : Ap 22,18s
2 : Mc 13,22
2-4 : Mt 24,24
6 : Mt 24,24 Mc 13,22
14,1 : R 8,14; 9,4
2 : Act 15,14 Tt 2,14
22s : Mt 23,23 L 18,18
27 : Act 8,21
29 : L 14,13 Act 8,21
15,4 : Act 4,34
7s : Mt 5,42 1J 3,17
9 : Mt 6,23
10 : 2K 9,7
11 : Mt 26,11 Mc 14,7 J 12,8
16,2 : Mc 14,12
3 : L 22,19
16 : L 2,41 J 7,2
20 : R 9,31
17,6 : Mc 14,56 J 8,7 *H 10,28*
7 : J 8,7 Act 7,58 *1K 5,13*
8-13 : Mt 5,22
20 : Act 1,25
18,1-3 : 1K 9,13
7 : H 10,11
10-14 : Act 19,19
13 : Mt 5,48
15 : Mt 17,5 Mc 9,4.7 L 7,39; 9,35; 24,25 J 1,21; 5,46 *Act 7,37*

18,15-20 : *Act 3,22*
19,15 : *Mt 18,16* Mc 14,56 J 8,17 *2K 13,1 1T 5,19*
18 : J 7,51
21 : Mt 5,38
20,3 : H 12,3
6 : 1K 9,7
21,6-8 : Mt 27,24
18.20? : Mt 5,22
20 : Mt 11,19
22 : Act 5,30
22s : Mt 27,58 Mc 15,42 L 23,53
23 : J 19,31 *G 3,13*
22,4 : L 14,5
10 : 2K 6,14
12 : Mt 9,20
22-24 : J 8,5
23,1 : Act 8,27
2 : G 5,12
4 : Mt 5,43
5 : 2P 2,15
7 : Mt 5,43
19 : Mt 27,6
21ss : Act 5,4
22 : Mt 5,33 Jc 4,17
26 : Mt 12,1 Mc 2,23 L 6,1
24,1ss : Mt 5,31
1.3 : Mt 19,7 Mc 10,4
5 : L 14,20
14s : Mt 20,8 Mc 10,19 Jc 5,4
15 : E 4,26 Jc 4,17
16 : J 8,21
25,3 : 2K 11,24
4 : *1K 9,9 1T 5,18*
5 : *Mt 22,24 L 20,28*
5s : *Mc 12,19*
26,5 : Act 7,15
27,12 : J 4,20
25 : Mt 27,4
26 : J 7,49 2K 3,9 *G 3,10.13*
28,4 : L 1,42
10 : Jc 2,7
22 : Act 23,3
28s : Act 22,11 2P 1,9
35 : Ap 16,2
53 : R 2,9
58 : G 3,10
64 : L 21,24
29,3 : *R 11,8*
17 : Act 8,23 *H 12,15*
19 : Ap 22,18
30,4 : Mt 24,31 Mc 13,27
30,6 : R 2,29
10 : G 3,10
11 : 1J 5,3
12 : J 3,13 *R 10,6*
13 : R 10,7
14 : *R 10,8*
16 : R 2,26
31,1 : Mt 26,1
6 : *H 13,5*
7 : H 4,8
8 : H 13,5
26 : Mt 10,18 J 5,45s
32,4 : R 9,14 1J 1,9 *Ap 15,3.4*; 16,5
5 : Mt 12,39; 17,17 Act 2,40 Ph 2,15
8 : Act 17,26(2×) H 2,5
11 : L 13,34
15 : E 1,6
17 : 1K 10,20 Ap 9,20
20 : Mt 17,17
21 : *R 10,19* 1K 10,22
28s : L 19,42
35 : L 21,22 *R 12,19 H 10,30*
36 : *H 10,30*
39 : J 5,21
40 : Ap 1,18; 10,5s
43 : Mt 4,10; 25,31 *R 15,10 H 1,6* Ap 6,10; 12,12; 19,2
47 : Act 7,38
49 : Act 7,45
33,2 : Mt 25,31 Act 7,53 Jd 14
3 : Act 7,38
3s : Act 20,32
5 : E 1,6
9 : Mt 10,37 L 14,26
12 : 2Th 2,13
16 : Act 7,35
26 : E 1,6
34,1 : Mt 4,8
5 : Ap 15,3
9 : Act 6,6

Josue

ℌ	𝔊
8,30-35	9,2a-f
19,47.48	19,48.47
24,29-31	24,30.31.29

1,2(etc) : H 3,5 Ap 15,3
4 : Ap 9,14

1,5 : H 13,5
7 : Ap 15,3
9 : Act 18,9s
c. 2 : H 11,31
2,1 : Mt 1,5 Jc 2,25
15 : Act 9,25 Jc 2,25
3,14 : Act 7,45
4,6ss : H 11,32
6,4.6 : Ap 8,2
14-16.20: H 11,30
17 : H 11,31 Jc 2,25
22-25 : H 11,31
7,1ss : Act 5,2
19 : J 9,24
10,6 : Act 16,9
11,4 : Ap 20,8
14,1s : Act 13,19
7 : Ap 15,3
18,1 : Act 7,45
21,45 : H 6,5
22,4 : H 4,8
5 : *Mt 22,37 Mc 12,30.33 L 10,27*
23,9 : Act 7,45
15 : H 6,5
24,18 : Act 7,45
32 : J 4,5

Judicum

2,10 : Act 13,36
15 : Act 13,11
16 : Act 13,20
4,15s : H 11,33
5,4s : H 12,26
19 : Ap 16,16
24 : L 1,42
31 : Mt 13,43
6,2 : H 11,38
8 : L 24,19
11ss : H 11,32; 13,2
12etc : L 1,11.28
7,12 : Ap 20,8
22ss : H 11,33
9,9 : R 11,17
11,33 : H 11,33
36 : L 18,7
12,7 : H 11,32
13,3 : L 1,31
3ss : H 13,2
5 : Mt 2,23
13,6s : L 1,12s
24s : L 1,80
24ss : H 11,32
14,6 : H 11,33
15,20 : H 11,32
16,17 : Mt 2,23 Mc 1,24 L 4,34
28 : H 11,34
c. 17s : Ap 7,6
18,6 : Act 16,36 Jc 2,16
19,1s : Mt 2,1
9 : L 24,29

Ruth

1,6 : L 1,68
2,12 : 2J 8
4,12 : Mt 1,3 L 3,33
13-17 : Mt 1,5
18-22 : Mt 1,3 L 3,32s

Samuelis I

ℌ Samuelis I — ℭ Reg(nor)um I

1,11 : L 1,15.48
17 : Mc 5,34
2,1-10 : L 1,46-55
1.10 : L 1,69
6 : J 5,21
10 : J 1,41
21.26 : L 2,52
27 : 1T 6,11
30 : Mt 10,32
35 : H 2,17
3,4 : Act 9,4
20 : Act 13,20 H 11,32
4,8 : Ap 11,6
6,7 : Mc 11,2 L 19,30
7,10 : Ap 10,3
15 : H 11,32
8,5.10 : Act 13,21
9,16 : L 1,48
10,1 : L 2,12
2-7 : L 22,10
21.24 : Act 13,21
12,3 : Act 20,33
5s : R 1,9
15 : Act 13,11
22 : *R 11,2*
13,5 : Ap 20,8

13,6s : H 11,38
14 : Act 13,22
14,45 : Mt 10,30 L 12,7
15,22 : Mt 9,13 Mc 12,33
23 : Act 13,22
29 : H 6,18
33 : L 19,27
16,1 : L 3,32 Act 13,22
7 : Mt 22,16 J 7,27 2K 5,12
10ss : H 11,32
12s : Act 13,22
13 : L 3,32 Act 10,38
17,12 : Mt 1,6
34s : H 11,33
49ss : H 11,34
52 : H 11,34
20,42 : Mc 5,34
21,1-7 : Mc 2,25
7 : Mt 12,3 L 6,4
25,5s : L 10,5
25 : Act 24,5
41 : L 7,44

Samuelis II

ℌ Samuelis II		ℭ Reg(nor)um II
1,16	: Mt 27,25	
3,12	: Act 11,21	
5,2	: *Mt 2,6* J 21,16	
8	: Mt 21,14	
14	: L 3,31	
6,22	: L 17,10	
7,8	: *2K 6,18* Ap 11,17	
12	: J 7,42 Act 13,23	
12s	: L 1,32s	
14	: J 1,49 *2K 6,18 H 1,5 Ap 21,7*	
16	: L 1,32s	
8,10	: L 14,32	
15	: H 11,33	
11,7	: L 14,32	
12,1	: Mt 23,34	
20	: Mt 6,17	
24	: Mt 1,6b	
30	: Ap 14,14	
13,25?	: J 11,54	
14,9	: Mt 27,25	
11	: Mt 10,30 L 12,7	
15,9	: Mc 5,34	
17,11	: L 9,53	
13	: L 19,44	
17,23	: Mt 27,5	
19,23	: Mt 16,23	
20,9	: Mt 26,48	
22,3	: L 1,69 *H 2,13*	
6	: Act 2,24	
9	: Ap 11,5	
18	: L 1,71	
50	: *R 15,9*	
51	: L 1,55 Act 13,23	
23,2	: Mt 22,43 Mc 12,36	
3s	: Mt 13,43	
24,14	: Mt 26,45 Mc 9,31	
21	: L 1,43	

Reg(nor)um I

ℌ Reg(nor)um I	ℭ Reg(nor)um III
3,1	2,35c; 5,14a
4,17-19	4,19.17.18
20	2,46a
5,1.4-6	46k.f.g.i
7-8	5,1
31.32a	6,1a.b
32b	5,32
6,11-13	—
14	6,3
18	—
37.38	6,1c.d; 2,35c
7,1a-12a.1b	7,38-49.50
12b	6,36a
13-18.19-21	7,1-6.8.9.7
22	—
23-51	7,10.11.13.12. 14-31.33.32. 34-37
31	—
8,1	8,1b
12.13	53a
41b.42a	—
9,15-22	10,22a; 5,14b; 10,22b.c
23-25	2,35h.f.g
11,3a	11,1
3b	—
5-8	11,6.8.5.7
12,2	43
14,1-18	12,24g-n
19.20	—
20.21	21.20
22,47-50	16,28d-g

1,48 : Mt 15,31 L 1,68
2,10 : Act 2,29; 13,36
26 : H 11,37
5,10 : Act 7,22
25 : Act 12,20

6,1 : Act 13,20
2 : Act 7,47
8,1.6 : Ap 11,19
10s : Ap 15,8
20 : Act 7,47
27 : J 4,21 Ap 21,3
39 : L 16,15
41s : Act 8,27
9,7s : Mt 23,38 L 13,35
10,1 : L 11,31
4ss : Mt 6,29
18 : Ap 20,11
11,14 : Mt 16,23 Mc 8,33
40 : Mt 2,13
13,1etc : 1T 6,11
9s : Mt 2,12
29s : Mt 27,59 J 19,38
14,15 : L 7,24
16,31 : Ap 2,20
17,1 : L 4,25 Ap 11,6
1-7 : Ap 12,6
9 : L 4,26
9-24 : Mt 10,41 Mc 7,24
17-24 : Mc 5,21 L 7,12-16
18etc : Mc 1,24 L 4,34; 8,28
19 : Act 9,37
21 : Act 20,10
22 : L 8,55
23 : L 7,15 J 4,50 H 11,35
18,1 : L 4,25
4 : Mt 10,41 H 11,38
12 : Act 8,39
17 : L 23,2 Act 16,20
21 : 2K 6,15
23 : Ap 13,13
39 : 1K 14,25
42-45 : Jc 5,18
44 : L 12,54
46etc : L 12,35
19,2 : Mt 17,12 Mc 9,13
4 : H 11,38
5 : Act 12,7
5ss : Mt 4,11
8 : Mt 4,2
10 : Mt 17,12 Mc 9,13 Act 7,52 *R 11,3* H 11,34.37
13 : H 11,37
14 : Act 7,52 *R 11,3*
18 : *R 11,4*
19 : J 1,43 H 11,37
20 : Mt 8,21 L 9,61
21,7 : Act 26,28
22,17 : Mt 9,36
19 : L 2,13 Ap 5,7.11
21-23 : Ap 16,13

Reg(nor)um II

ℌ Reg(nor)um II — ℭ Reg(nor)um IV

1,8 : Mt 3,4 Mc 1,6
10 : *L 9,54 Ap* 11,5; *20,9*
12 : *L 9,54 Ap 20,9*
2,8.13s : H 11,37
11 : Mc 15,19 Act 1,2 Ap 11,12
16 : Act 8,39
4,8.17-37 : Mc 5,21
9-37 : Mt 10,41
27 : Mc 10,13
29 : L 10,4
31 : Mt 17,16
32-37 : L 7,12-16
33 : Mt 6,6 Act 9,40
35 : Act 9,40
36 : H 11,35
42-44 : Mt 14,16-20 J 6,9
44 : L 9,17
5,7 : J 5,21
10 : J 9,7
14 : L 4,27
15 : L 17,15
16 : Mt 10,8
18 : L 18,13
19 : Mc 5,34
6,13 : J 1,46
14 : Ap 20,9
17 : L 24,31
19 : Mt 4,19 Mc 1,17
22 : R 12,20
7,1 : Ap 6,6
8,11 : L 19,41
9,7 : Ap 6,10; 19,2
13 : Mt 21,8 Mc 11,8 L 19,36
22 : Ap 2,20; 9,21
27 : Ap 16,16
10,16 : J 1,46
22 : Mt 22,11
12,9s : Mc 12,41
14,25 : J 7,52
17,15 : R 1,21
19,2 : Ap 11,3
15 : J 5,44 *Act 4,24*

19,19 : J 5,44
35 : Act 12,23
20,3 : 2J 4
23,21 : H 11,28
29 : Ap 16,16

Paralipomenon I

ℌ	⅁
1,11-23	—
16,24	—

1,1-4 : L 3,36-38
24-27 : L 3,34s
34 : Mt 1,2 Act 7,8
2,1-15 : L 3,32-34
4s : Mt 1,3
10-12 : Mt 1,4-6a
15 : Mt 1,4-6a L 3,31
3,5 : L 3,31
5.10-16 : Mt 1,6b-11
17 : Mt 1,12
19 : Mt 1,12 L 3,27
11,2 : Mt 2,6
14,4 : L 3,31
16,28 : Ap 19,7
31 : Ap 19,6
35 : Act 26,17
36etc : 1K 14,16
17,4 : L 1,69
13 : *H 1,5*
14 : H 3,2
24 : L 1,69
20,2 : Ap 14,14
22,6 : Act 7,47
24,10 : L 1,5
28,9 : L 16,15
29,10 : Jc 3,9
11 : Ap 4,11
11s : Ap 5,12
15 : H 11,13
18 : 2Th 3,5

Paralipomenon II

ℌ	⅁
27,8	—

5,13 : Ap 15,8
14 : Ap 15,8
9,13ss : Mt 6,29
13,9 : G 4,8
11 : H 9,2
14,10 : Mc 10,27
15,6 : Mt 24,7 Mc 13,8 L 21,10
15,7 : 1K 15,58 1T 5,18
18,16 : *Mt 9,36*
18 : Ap 5,7
19,6 : E 6,7
7 : R 2,11
20,7 : Jc 2,23
24,19 : Mt 21,34
20-22 : Mt 23,35 L 11,51
21 : H 11,37
28,15 : L 10,34
29,31 : H 13,15
30,17 : J 11,55
36,16 : L 6,23 Act 7,52 H 11,36

Esdrae

ℌ	⅁
Esdrae	Esdrae II,1-10

1,2etc : Ap 11,13
32 : Mt 1,11
2,13 : Ap 13,18
3,2 : Mt 1,12 L 3,27
4,1-3 : J 4,9
5,2 : L 3,27
6,10 : 1T 2,2
9,7 : L 21,24

Nehemiae

ℌ	⅁
Nehemiae	Esdrae II,11-23
3,7.8a	—
7,68-72	17,69-73
11,16.20s.23b. 28s.32-35	—
12,4-7a	—

3,1.32 : J 5,2
9,6 : *Act 4,24* Ap 10,6
26 : Mt 21,36 Act 7,52
29 : L 10,28
11,1.18 : Ap 21,2
12,4.17 : L 1,5
39 : J 5,2
13,2 : 2P 2,15

Esther

ℌ	⅁
1,1	1,1s
4,6	—
9,5.30	—

1,1d ⅁ : Ap 4,5
4 3 : L 10,13

5,3.6 : Mc 6,23
7,2 : Mc 6,23

Job

Ḥ	G
23,14	—

1,1 : 1Th 5,22
6ss : L 22,31
7 : 1P 5,8
8 : 1Th 5,22
9-11 : Ap 12,10
19 : Mt 7,25
21 : 1T 6,7
21s : Jc 5,11
2,1ss : Ap 12,9
4s : Ap 12,10
9a : 1Th 5,8
3,21 : Ap 9,6
4,3s : H 12,12
8 : G 6,7
9 : 2Th 2,8
5,9 : R 11,33
12s : *1K 3,19*
22s : Mc 1,13
7,21 : H 1,3
9,8 : Mt 14,25 Mc 6,48 J 6,19
10 : R 11,33
12 : R 9,20
10,12 : L 19,44 1P 2,25
13 : Mt 19,26
11,2 : Mt 11,11
7s : 1K 2,10
12,7 : Mt 6,26
7-9 : R 1,20
13 : 1K 1,24
14 : Ap 3,7
17 : 1K 1,20
19 : L 1,52
13,16 : Ph 1,19
28 : Mc 2,22 Jc 5,2
14,1 : Mt 11,11
2 : Jc 1,11
15,18 : R 11,34
16,9 : Act 7,54
10 : Act 7,57
19 : *Mt 21,9 Mc 11,10*
18,5 : Mt 25,8
19,26s : J 19,30
27 : L 2,30
22,7 : Mt 25,42
22,9 : L 1,53
29 : Mt 23,12 Jc 4,6
24,13-17 : J 3,20
16 : Mt 6,19
26,6 : Ap 9,11
27,6 : 1K 4,4
28,22 : Ap 9,11
31,1 : Mt 5,28
8 : J 4,37
32 : Mt 25,35
40 : Mt 13,7
32,11 : Act 2,14
18s : Act 2,13
19 : Mt 9,17 L 5,37
34,29 : R 8,34
36,10 : 2T 2,19
37,5 : J 12,29
15 : 2K 4,6
38,17 : Mt 16,18 Ap 1,18
41 : Mt 6,26 L 12,24
39,19s : Ap 9,7
30 : Mt 24,28
41,3 : *R 11,35*
10-12 : Ap 9,17
23 : 2P 2,4
42,2 : Mt 19,26 Mc 10,27
5 : L 2,30
11ss : Jc 5,11

Psalmi

Ḥ	G
9	9,1-21
	9,22-39
10,1-18	10–112
11–113	113,1-8
114	113,9-26
115	114
116,1-9	115
116,10-19	116–146
117–147,11	147
147,12-20	

1,1 : Act 24,5
5 : Mt 13,49
2,1s : *Act 4,25s*
2 : J 1,41 Ap 11,15; 17,18; 19,19
7 : Mt 3,17; 4,3 L 3,22 J 1,49 *Act 13,33 H 1,5; 5,5*
8 : H 1,2 Ap 2,26
9 : *Ap 2,26s*; 12,5; *19,15*
11 : 2K 7,15
4,5 : *E 4,26*
5,10 : *R 3,13*

6,4s : *J 12,27*
9 : *Mt 7,23 L 13,27*
7,10 : Ap 2,23
13 : L 13,3
8,3 : *Mt 21,16*
4 : R 1,20
5-7 : *H 2,6 s*
7 : *1 K 15,27 E 1,22*
9,9 : Act 17,31 Ap 19,11
14 : Mt 16,18
10,5.10 : Mt 20,25
7 : *R 3,14*
14 : Jc 1,27
16 : Ap 11,15
17 : Act 11,23
18 : Jc 1,27
11,4 : Mt 5,34 Ap 4,2
6 : Ap 14,10
14,1 : Tt 1,16
1-3 : *R 3,10-12*
7 : R 11,26
15,2 : J 8,40 Act 10,35 H 11,33
16,8-11 : *Act 2,25-28*
10 : *Act* 2,31; *13,35*
17,6 : Act 2,24
15 : Ap 22,4
18,1 etc : L 1,61
3 : L 1,69
7 : Jc 5,4
18 : L 1,71
21.25 : Jc 4,8
30 : Mt 6,13
50 : *R 15,9*
19,2 : R 1,20
5 : *R 10,18*
8 : Jc 1,25
10 : Ap 16,7
15 : Act 7,35
20,7 : Act 2,36
21,10 : Jc 5,3
c. 22 : L 24,25
22,2 : *Mt 27,46 Mc 15,34*
3 : L 18,7
6 : R 5,5
7 : Mc 9,12
8 : Mt 27,29.39 Mc 15,29
8s : L 23,35
9 : Mt 27,43
14 : *1 P 5,8*
19 : *Mt 27,35 Mc 15,24 L 23,34 J 19,24*
22,22 : 2T 4,17
23 : J 20,17 *H 2,12*
24 : Ap 19,5
25 : H 5,7
29 : Ap 11,15
23,1 : Ap 7,17
2s : Ap 7,17
24,1 : *1 K 10,26*
4 : Mt 5,8
5 : 1T 1,1
25,5 : J 16,13
8 : L 6,35
9 : Mt 22,16
10 : J 1,17
11 : L 18,13
20 : R 5,5
26,6 : Mt 27,24
27,2 : Ap 17,16
12 : Mt 26,59
28,4 : 2T 4,15 Ap 20,12s; 22,12
29,3 : Act 7,2
3s : Ap 10,3
31,6 : *L 23,46*
10 : J 12,27
20 : Tt 3,4
25 : 1K 16,13
32,1 : Jc 5,20 1P 4,8
1s : *R 4,7 s*
2 : J 1,47 Ap 14,5
5 : 1J 1,9
9 : Jc 3,3
33,3 : Ap 14,3
6 : J 1,3 2Th 2,8 H 11,3
9etc : H 11,3
10 : 1K 1,19
10s : L 7,30
34,2 : H 13,15
3s : L 1,46
9 : *1 P 2,3*
13-17 : *1 P 3,10-12*
14 : Jc 1,26
15 : H 12,14
19 : Mt 5,3
20 : 2T 3,11
21 : *J 19,36*
35,8 : R 11,9
9 : L 1,46
19 : *J 15,25*
23 : J 20,28
36 : Act 7,54
36,2 : *R 3,18*

37,4 : Mt 6,33
37,11 : Mt 5,5
12 : Act 7,54
13 : H 11,40
25 : Mt 6,33
29 : H 11,7
38,1 : 1K 11,24
12 : L 23,49
39,4 : L 24,32
6 : Jc 4,14
7 : L 12,21
12 : Jc 4,14
13 : H 11,13 1P 2,11
40,4 : Ap 14,3
7 : E 5,2
7-9 : *H 10,5-7*
8s : *H 10,9*
11 : J 1,17
41,10 : Mc 14,18 *J 13,18* Act 1,16
14 : Mt 15,31 L 1,68 R 9,5
42,3 : Ap 22,4
6.12 : *Mt 26,38 Mc 14,34*
43,5 : *Mc 14,34*
44,23 : *R 8,36*
45,4.6etc : L 1,49
7s : *H 1,8*
46,4 : L 21,25
5 : Ap 22,1
7 : H 11,34 Ap 11,18
47,9 : Ap 5,7
48,3 : Mt 5,35
49,8 : 1T 2,6
8s : Mt 16,26 Mc 8,37
17ss : L 12,16
50,12 : 1K 10,26
14.23 : H 13,15
16-21 : R 2,21
51,6 : L 15,18 *R 3,4*
7 : J 9,34 R 7,14
14 : Mc 14,38
15 : Mt 22,16 L 22,32 Jc 5,20
20 : L 2,14
53,2-4 : *R 3,10-12*
5 : 2K 11,20
55,16 : Ap 19,20
23 : 1P 5,7
61,6 : Ap 11,18
62,11 : 1T 6,17
13 : *Mt 16,27 R 2,6* 2T 4,15 Ap 2,23
63,2 : J 19,28
3 : Act 7,55
63,10 : E 4,9
65,8 : Mt 8,26 Mc 4,39 L 21,25
66,5 : 1K 3,17
18 : J 9,31
67,3 : L 2,30; 3,6 Act 28,28
68,9 : H 12,26
19 : *E 4,8*
30 : Ap 21,24
32 : Act 8,27
35 : J 9,24
36 : 2Th 1,10
69,5 : J 15,25
9 : Mc 3,21
10 : *J 2,17 R 15,3* H 11,26
22 : Mt 27,34.48 Mc 15,23.36 L 23,36 J 19,28
23s : *R 11,9s*
25 : Ap 16,1
26 : L 13,35 *Act 1,20*
29 : Ph 4,3 Ap 3,5
70,1 : 1K 11,24
71,2.15s.18: R 3,21
19 : L 1,49
20 : R 10,7
24 : R 3,21
72,2 : Ap 19,11
10s : Mt 2,11 Ap 21,26
15 : Mt 2,11
17 : L 1,48
18 : L 1,68
73,1 : Mt 5,8
6 : R 1,18
13 : Mt 27,24
28 : 1K 6,17
74,2 : Act 20,28 H 12,22
17 : Act 17,26
75,9 : Ap 14,10
76,6 : R 1,21
77,19 : H 12,26
20 : Mt 14,25 *R 11,33*
78,2 : *Mt 13,35*
8 : Act 2,40
15s : 1K 10,4
18 : 1K 10,9 Ap 20,9
23 : Ap 4,1
24 : *J 6,31* Ap 2,17
24s : 1K 10,3
31 : 1K 10,5
35 : Act 7,35
36s : Mt 15,8

37 : Act 7,21
78,44 : Ap 16,4
45 : Ap 16,13
70etc : R 1,1
71s : J 21,16
79,1 : 1K 3,17 Ap 11,2
2s : Ap 11,9
3 : Ap 16,6
5 : Ap 6,10
6 : 1Th 4,5
9 : L 18,13
10 : Ap 6,10; 19,2
80,2 : J 10,4
8s : Mc 12,1
9-17 : L 13,6 J 15,1
82,6 : *J 10,34*
84,4 : Mt 8,20
85,3 : Jc 5,20
11 : J 1,17
86,3 : Mt 9,27
5 : L 6,35
9 : Ap 3,9; *15,4*
87,2 : Ap 20,9
5 : G 4,26
88,9 : L 23,49
12 : Ap 9,11
89,2 : L 1,50
3 : R 15,8
4 : Act 2,30
4s : J 7,42
7 : Ap 13,4
8 : 2Th 1,10
10 : Mt 8,26 Mc 4,39 L 21,25
11 : L 1,51
12 : 1K 10,26
21 : Act 13,22
23 : 2Th 2,3
27 : J 12,34 1P 1,17
28 : H 1,6 Ap 1,5; 17,18
38 : Ap 1,5
49 : L 2,26
51 : 1P 4,14
51s : H 11,26
90,4 : 2P 3,8
5s : Mt 6,30
91,4 : L 13,34
11s : *Mt 4,6*; 26,53 Mc 1,13 *L 4,10.11*
13 : L 10,19
92,16 : J 7,18
93,1 : Ap 19,6
94,1 : 1Th 4,6
11 : R 1,21 *1K 3,20*
14 : *R 11,2*
95,7 : J 10,3 Ap 21,3
7s : *H 3,15; 4,7*
7-11 : *H 3,7-11*
11 : H 3,18; *4,3.5*
96,1 : Ap 14,3
5 : Ap 9,20
11 : Ap 12,12
13 : Act 17,31 Ap 19,11
97,1 : Ap 19,6
3 : Ap 11,5
7 : *H 1,6* Ap 7,11
10 : L 1,74 R 12,9
98,1 : Ap 14,3
2 : R 1,17 Ap 15,4
2s : L 2,30
3 : L 1,54; 3,6 Act 28,28
9 : Act 17,31 Ap 19,11
99,1 : Ap 11,18; 19,6
5 : Mt 5,35
6 : 1K 1,2
100,5 : L 1,50
101,5 : Jc 4,11
102,26-28 : *H 1,10-12*
28 : H 13,8
103,3 : Mc 2,7
7 : R 3,1s
8 : Jc 5,11
11.13 : L 1,50
15 : Mt 6,28
17 : L 1,50
19 : Ap 4,2
104,2 : Ap 12,1
4 : *H 1,7*
12 : *Mt 13,32 Mc 4,32 L 13,19*
13 : Ph 1,22
27 : Mt 24,45
35etc : Ap 19,1.3.6
105,8s : L 1,72
21 : Act 7,10
24 : Act 7,17
26 : R 1,1
27 : Act 7,36
30 : Ap 16,13
38 : Ap 11,10.11
39 : 1K 10,1
106,9 : Mc 4,39 Ap 16,12
10 : L 1,71
14 : 1K 10,6

106,16 : Mc 1,24
20 : R 1,23
37 : 1K 10,20
45 : L 1,72
48 : L 1,68 Ap 19,4
107,3 : Mt 8,11 L 13,29
5.8s : Mt 5,6
9 : L 1,53
10.14 : L 1,79
20 : Act 10,36; 13,26
25-32 : Mt 8,26 Mc 4,39
26 : *R 10,7*
30 : J 6,21
109,8 : *Act 1,20*
12 : H 10,28
16 : Act 2,37
25 : Mt 27,39 Mc 15,29
28 : 1K 4,12
110,1 : *Mt 22,44*; 26,64 *Mc 12,36;* 14,62; 16,19 *L 20,42s*; 22,69 *Act 2,34s* R 8,34 *1K 15,25* E 1,20 Kol 3,1 *H 1,3.13*; 8,1; 10,12
4 : R 11,29 *H 5,6*.10; 6,20; *7*,3.11.15.*17.21*
5 : R 2,5
111,2 : *Ap 15,3*
4 : Jc 5,11
9 : L 1,49.68
112,4 : 2K 4,6
9 : *2K 9,9*
10 : Mt 8,12 Act 7,54
c.113–118 : Mt 26,30
113,5 : H 1,3
114,3.7 : Ap 20,11
7 : H 12,26
115,4 : Act 7,41
4-7 : Ap 9,20
5 : 1K 12,2
13 : Ap 11,18; 19,5
116,3 : Act 2,24
10 : *2K 4,13*
11 : R 3,4
117,1 : *R 15,11*
118,6 : R 8,31 *H 13,6*
15s : L 1,51
16 : Act 5,31
17s : 2K 6,9
19s : Ap 22,14
20 : J 10,9
22 : Mc 8,31 *L 20,17* Act 4,11
118,22 *1P 2,4.7*
22s : *Mt 21,42 Mc 12,10s*
24 : Ap 19,7
25 : Mt 21,15
25s : *Mt 21,9 Mc 11,9 J 12,13*
26 : *Mt* 11,3; *23,39* L 7,19; *13,35; 19,38*
119,30 : 2P 2,2
32 : *2K 6,11*
43 : Jc 1,18
46 : R 1,16
89 : L 21,33
98 : 2T 3,15
103 : Ap 10,9
120 : L 12,5
137 : Ap 16,5.7
142.160 : J 17,17
164 : L 17,4
165 : 1J 1,10
176 : Mt 18,12
122 : J 4,20
6 : L 14,32
123,1 : Mt 14,19
125,5 : G 6,16
126,5s : L 6,21
128,6 : G 6,16
130,4 : Mc 2,7
7 : R 3,24
8 : Mt 1,21 Tt 2,14 Ap 1,5
132,5 : Act 7,46
11 : Act 2,30
16s : J 5,35
17 : L 1,69
134,1 : Ap 19,5
135,1 : Ap 19,5
14 : *H 10,30*
15-17 : Ap 9,20
20 : Ap 19,5
136,2s : 1K 8,5
3 : Ap 17,14
7 : Jc 1,17
26 : Mt 11,25 L 10,21
137,8 : Ap 18,6
9 : L 19,44
138,1 : 1K 11,10
139,1 : R 8,27
14 : *Ap 15,3*
21 : Ap 2,6
140,4 : *R 3,13* Jc 3,8
141,2 : 1T 2,8 Ap 5,8
9 : Mt 13,41

143,2 : R 3,20 G 2,16
144,9 (etc) : Ap 5,9; 14,3
145,13b : 1K 10,13
15 : Mt 24,15
16 : Act 14,17
17 : *Ap 15,3*; 16,5
18 : Act 17,27 Ph 4,5
19 : J 9,31
146,5s : Act 17,24
6 : *Act 4,24; 14,15* Ap 5,13; 10,6
147,4 : E 3,15
8 : Act 14,17
9 : L 12,24
15 : 2Th 3,1
18 : Act 13,26
18s : Act 10,36
19s : R 3,1s
148,1 : *Mt 21,9 Mc 11,10*
149,1 : Ap 14,3
2 : H 3,2
150,5 : 1K 13,1

Proverbia

ℌ	ℊ
4,7	—
8,33	—
11,4	—
16,1-3	—
4	16,9
6-9	15,27a.28a.29a.b
18,23.24	—
19,1.2	—
20,14-19	—
20-22	20,9a.b.c
21,5	—
22,6	—
23,23	—

1,16 : R 3,15
23 : Act 2,2
28 : J 7,34
2,2 : E 6,4
3s : Kol 2,3
3-6 : Jc 1,5
4 : Mt 13,44
6 : 2T 2,7
3,3s : L 2,52
4 : Act 24,16 R 12,17 2K 8,21
7 : R 12,16 1K 4,10
9 : Ph 1,11
11 : E 6,4
11s : *H 12,5s*
12 : Ap 3,19
25 : 1P 3,6
3,34 : L 1,51 *Jc 4,6 1P 5,5*
4,26 : H 12,13
6,17 : Mt 23,35
7,3 : 2K 3,3
8,15s : R 13,1
17 : Mt 7,8 J 14,23
20 : Mt 21,32
22 : Ap 3,14
22s : J 1,2
23-27 : Kol 1,17
9,2.5 : Mt 22,4
3-6 : Mt 22,3
10,9 : Act 13,10
10 : Mt 5,9
12 : *Jc 5,20 1P 4,8*
11,5 : R 1,18
24 : 2K 9,6
30 : Ph 1,11
31 : L 23,31 *1P 4,18*
12,2 : L 1,30
28 : Mt 21,32
13,9 : Mt 25,8
14,5 : Act 6,13
21 : Mt 5,7 Jc 2,6
29 : 1Th 5,14
15,1 : Jc 1,19
8 : J 9,31
9 : R 9,31
11 : Ap 9,11
29 : J 9,31
16,7 : Mt 9,13
27 : Jc 3,6
33 : Act 1,26
17,3 : 1P 1,7
5 : Mt 5,7
18,4 : J 7,38
19,17 : Mt 25,40
20,9 : 1J 1,7
22 : Mt 5,39 1Th 5,15
27 : 1K 2,10
21,16 : 2P 2,21
18 : 1K 4,13
21 : Mt 21,32
22 : 2K10,4
22,8a : *2K 9,7*
8 : G 6,7
10 : Act 24,5
23,20 : Mt 11,19
31 : E 5,18
24,12 : *Mt 16,27* L 16,15 *R 2,6* 2T 4,15 Ap 2,23

24,21 : 1P 2,17
22a : J 17,12
28 : Act 6,13
29 : Mt 5,39
25,6s : L 14,8-11
14 : Jd 12
21s : *R 12,20*
26,11 : 2P 2,22
27,1 : Mt 6,11 Jc 4,14
21 : Jc 1,3
28,13 : 1J 1,9
24 : Mt 15,5
29,3 : L 15,13
8 : Act 24,5
23 : Mt 23,12
30,4 : J 3,13 R 10,6.7
8 : Mt 6,11
31,17 : 1P 1,13
22 : L 16,19

Ecclesiastes

1,2etc : R 8,20
3,4 : Mt 11,17
5,1 : Mt 6,7 Jc 1,19
7 : Kol 4,1
14 : 1T 6,7
7,9 : Jc 1,19
20 : *R 3,10*
8,15 : L 12,19
9,7 : Act 2,46
8 : Mt 6,17
11,5 : J 3,8
12,14 : 2K 5,10

Canticum

4,15 : J 7,38
5,2 : Ap 3,20

Isaias

ℌ	ℭ
2,22	—
40,7	—
8	40,7.8
56,12	—

1,2 : Act 13,17
9 : *R 9,29*
9s : Ap 11,8
11 : H 10,4
1,15 : Mt 6,7 J 9,31
17 : Mt 23,23
2,2 : Mt 5,14 Act 2,17 Ap 15,4
3 : J 4,22
8 : Ap 9,20
10.19.21: 2Th 1,9 Ap 6,15
11.17 : 2Th 1,10
20 : Ap 9,20
3,3 : 1K 3,10
4 : Jd 18
4,3 : L 1,35; 10,20 Ap 20,12; 21,27
5 : Ap 14,1
5,1s : Mt 21,33 Mc 12,1 L 20,9
1-7 : L 13,6
8.11.18etc: Mt 23,13
9 : Act 11,22 *Jc 5,4*
11-13 : L 21,34
21 : R 12,16
22 : L 6,25
24 : Mt 7,16
6,1 : J 12,41 Act 7,55 Ap 5,7; 15,8
2 : Ap 4,8
3 : *Ap 4,8*
4 : Ap 15,8
9s : *Mt 13,14s Mc 4,12* L 8,10 *Act 28,26s* R 11,8
10 : *J 12,40*
7,12 : Mt 4,7 L 4,12
14 : *Mt 1,23* L 1,31 Ap 12,1.5
8,6 : J 9,7
8 : Ap 21,3
8.10 : *Mt 1,23*
12 : *1P 3,14*
13 : *1P 3,15*
14 : Mt 16,23; 21,42 L 2,34 *R 9,32.33 1P 2,8*
14s : L 20,18
17 : *H 2,13*
18 : *H 2,13*
21 : Mc 13,8
22 : R 2,9 Ap 16,10
8,23–9,1 : *Mt 4,15s*
8,23[9,1] : J 2,11
9,1 : L 1,79 J 1,5; 8,12 2K 4,6
2 : J 4,36
5 : E 2,14
6etc : L 1,32
10,2 : Mc 12,40
3 : *1P 2,12*
22s : *R 9,27s*
11,1 : Mt 2,23 H 7,14 Ap 5,5

11,2 : Mt 3,16 J 1,32 E 1,17 *1 P 4,14*
2s : Ap 1,4
3 : J 7,24
4 : 2 Th 2,8 Ap 19,15.21
4s Ap 19,11
5 : E 6,14
10 : Mt 12,21 *R 15,12* Ap 5,5
15 : Ap 16,12
16 : Ap 16,12
12,2 : *H 2,13*
3 : J 7,37
13,5 : R 9,22
8 : 1 Th 5,3
10 : *Mt 24,29 Mc 13,24* Ap 6,12s
13 : Mc 13,8
21s : Ap 18,2
14,11 : Mt 11,23 L 10,15
12 : L 10,18 Ap 8,10
13 : Mt 11,23 L 10,15 Ap 16,15
15 : Mt 11,23 L 10,15
29 : Ap 12,3
16,12 : Act 7,48
17,7 : H 3,2
8 : Ap 9,20
10 : L 1,47
19,2 : Mt 24,7 Mc 13,8 L 21,10
11s : 1 K 1,20
14 : 1 T 4,1
17 : L 21,11
21,1 : Ap 17,3
9 : Ap 14,8; 18,2
22,4 : Mt 26,75 L 22,62
13 : *1 K 15,32*
19 : L 16,3
22 : Mt 16,19 Ap 3,7
c. 23 : Mt 11,21
23,8 : Ap 18,3.23
17 : Ap 17,2; 18,3
24,8 : Ap 18,22
17 : L 21,35 Ap 8,13
19 : L 21,25
21 : Ap 6,15; 17,18
21s : Ap 20,3
23 : Ap 4,4; 21,23
25,4 : 2 Th 3,2
8 : *1 K 15,54 Ap 7,17;* 20,14; *21,4*
26,11 : H 10,27
13 : *2 T 2,19*
26,17 : J 16,21 Ap 12,2
19 : *Mt 11,5*; 27,52 *L 7,22* J 5,28
20 : Mt 6,6 *H 10,37*
21 : Ap 8,13
27,1 : Ap 12,3; 13,1
9 : *R 11,27*
13 : Mt 24,31
28,7 : Mc 3,21
11 : R 8,26
11s : *1 K 14,21*
12 : Mt 11,29
16 : Mt 21,42 L 20,17 *R 9,33; 10,11* E 2,20 2 T 2,19 *1 P 2*, 4.6
22 : R 9,28
29,3 : L 19,43
6 : Ap 8,5; 11,19
10 : *R 11,8*
11 : Ap 5,1
13 : *Mt 15,8s Mc 7,6s* Kol 2,22
14 : Mt 11,25 L 10,21 *1 K 1,19*
16 : *R 9,20*
18 : *Mt 11,5 L 7,22*
23 : Mt 6,9
30,8 : Ap 1,11
33 : Ap 19,20
31,5 : L 13,34
32,15 : Act 1,8
17 : R 5,1 Jc 3,18
33,18 : 1 K 1,20
24 : Act 10,43
34,4 : *Mt 24,29 Mc 13,25 L 21,26* H 1,12 Ap 6,13s
7 : Ap 17,6
8 : Mt 11,22
10 : Ap 14,11; 18,18; 19,3
11 : Ap 18,2
12 : Ap 6,15; 18,23
14 : Mt 12,43 Ap 18,2
35,3 : H 12,12
4 : *J 12,15*
5s : *Mt 11,5* Mc 7,37 *L 7,22*
6 : Act 3,8
8 : Ap 21,27
10 : Ap 21,4
36,7.20 : Mt 27,43
37,2 : Ap 11,3
16 : *Act 4,24*
19 : G 4,8
20 : J 5,44
38,3 : H 10,22
38,7 : L 2,12

39,2 : Mt 2,10
40,1 : L 2,25
2 : Ap 1,5; 18,6
3 : *Mt 3,3 Mc 1,3* L 1,76 *J 1,23*
3-5 : *L 3,4-6*
5 : L 2,30 Act 28,28
6 : Jc 1,10
6s : *1P 1,24*
7 : Jc 1,11
8 : Mt 24,35 L 21,33
8s : *1P 1,25*
9 : J 12,15
10 : Ap 22,7.12
13 : *R 11,34 1K 2,16*
17 : Act 19,27
18 : Mc 4,30 Act 17,29
26 : R 1,20 E 1,19; 6,10
28 : R 1,20 H 3,4
31 : Ap 12,14
41,2 : Ap 16,12
4 : Ap 1,4
8 : Jc 2,23
8s : L 1,54 H 2,16
9 : Mt 12,18
10 : Act 18,9s
14 : L 12,32; 24,21
25 : Ap 7,2; 16,12
42,1 : Mt 3,17 L 3,22; 9,35; 23,35
1-4 : *Mt 12,18-21*
5 : Act 17,24.25
6 : L 2,30.32
7 : Mt 11,5 L 1,79 Act 26,18
8 : J 8,12
10 : Ap 14,3
12 : 1P 2,9
16 : Act 26,18
18 : *Mt 11,5 L 7,22*
43,4 : Ap 3,9
5 : Mt 8,11 L 13,29 Act 18,9s
6 : 2K 6,18
10 : J 8,28.58; 13,19
13 : J 8,58 1J 1,1
14 : L 24,21
16 : Mt 14,25
18 : Ap 21,4
18s : 2K 5,17
19 : Ap 21,5
19s : J 7,38
20 : 1P 2,9
21 : *1P 2,9*
43,25 : Mc 2,7 L 5,21
44,2 : E 1,6 Ap 1,17
5 : Ap 13,16
6 : Ap 1,17
9-20 : Act 17,29
21 : L 3,22
23 : Ap 12,12
24 : L 24,21
25 : 1K 1,20
27 : Ap 16,12
28 : Act 13,22
45,3 : Kol 2,3
9 : R 9,20
14 : *1K 14,25*
16 : L 13,17
17 : H 5,9
19 : J 18,20
21 : *Mc 12,32 Act 15,18*
23 : *R 14,11* Ph 2,10.11
46,10 : J 13,19
11 : Ap 16,12
13 : L 2,32
47,8 : Ap 18,7
9 : Ap 18,8.23
14 : Ap 18,8
48,2 : Mt 4,5
6 : Ap 1,19
12 : Ap 1,17
13 : R 4,17
20 : Ap 18,4
49,1 : G 1,15
2 : E 6,17 H 4,12 Ap 1,16; 2,12; 19,15
4 : Ph 2,16
6 : L 2,32 *Act* 1,8; *13,47* Ap 7,4
8 : *2K 6,2*
9 : L 2,32
10 : J 7,37 R 9,16 *Ap 7,16*.17
12 : L 13,29
13 : L 2,25 2K 7,6 Ap 12,12
18 : *R 14,11*
22 : L 15,5
23 : Ap 3,9
24 : Mt 12,29 Mc 3,27 L 11,22
26 : Ap 16,6
50,3 : Ap 6,12
6 : Mt 5,39; 26,67; 27,30 Mc 10,34
8 : R 8,33
9 : H 1,11 1P 3,13
51,1 : R 9,31
51,2 : H 11,12

5s : R 1,17; 3,21
6 : Mc 13,31 H 1,11
7 : Mt 5,11 R 2,15
8 : Mt 6,19 R 1,17; 3,21 Jc 5,2
10 : Ap 16,12
11 : Ap 21,4
17.22 : Mt 26,39 Ap 14,10
52,1 : Mt 4,5 Ap 21,2.27
3 : 1P 1,18
4 : *2K 6,17*
5 : *R 2,24* 1T 6,1 2P 2,2 Ap 16,9
7 : Act 10,36 *R 10,15* E 2,17; 6,15
9 : L 2,25.38
10 : L 2.30s
11 : *2K 6,17* Ap 18,4
13 : J 3,14 Act 3,13
15 : Mt 13,16 *R 15,21* 1K 2,9
c. 53 : L 24,25
53,1 : *J 12,38 R 10,16*
3 : Mc 9,12 Ph 2,7
4 : *Mt 8,17 1P 2,24*
4s : 1J 3,5
5 : R 4,25; 5,1 *1P 2,24*
5s : 1K 15,3
6 : *1P 2,25*
7 : Mt 27,12 Mc 14,49.61 J 1,29 Ap 5,6.9
7s : *Act 8,32s*
8s : 1K 15,3
9 : *1P 2,22* 1J 3,5 *Ap 14,5*
10ss : Mt 20,28 Mc 10,45
11 : Act 3,13 R 5,19 Ph 2,7
11s : Mc 14,24 R 5,15 1J 3,5
12 : Mt 12,29; 26,28; 27,38 Mc 15,27 L 11,22; *22,37*; 23,34 R 4,24 1K 15,3 H 9,28 *1P 2,24*
54,1 : L 23,29 *G 4,27*
9 : Mt 24,37
11s : Ap 21,19s
13 : *J 6,45*
16 : R 9,22
55,1 : J 7,37 Ap 3,18; 21,6; 22,17
3 : *Act 13,34* H 13,20
4 : Ap 1,5
6 : Act 17,27
7 : L 5,21
10 : *2K 9,10*
56,1 : Ap 22,11
56,3-7 : Act 8,27
7 : *Mt 21,13 Mc 11,17 L 19,46* Ph 4,18
57,3 : Jc 4,4
3s : 2Th 2,3
4 : J 17,12
15 : Mt 5,3 1Th 5,14
15s : Act 17,25
19 : L 2,14 Act 2,39 E 2,17 H 13,15
20 : E 4,14 Jd 13
58,3 : Mt 9,14
5ss : Mt 6,16
6 : L 4,18 Act 8,23
7 : Mt 25,35
8 : Ap 21,11
10 : Mt 4,16
11 : J 4,14 Act 10,38
59,7s : *R 3,15-17*
8 : L 1,79
17 : E 6,14.17 1Th 5,8
19 : L 13,29
20s : *R 11,26s*
60,1 : J 8,12 Ap 21,23
1s : L 1,78 Ap 21,11
3 : J 8,12 Ap 21,24
5 : Ap 21,24
6 : Mt 2,11
7 : Mt 21,13
11a : Ap 21,25
11b : Ap 21,26
14 : Ap 3,9
19 : Ap 21,11; 22,5
19s : Ap 21,23
61,1 : Mt 5,3; 11,5 L 6,20; 7,22 Act 4,27; 10,38 Ap 5,10
1s : *L 4,18s*
2s : Mt 5,4 L 6,21
6 : Ap 1,6; 5,10
8 : H 13,20
10 : L 1,47 Ap 19,8; 21,2
62,2 : Ap 2,17; 19,12
3 : Ap 19,12
4 : Mt 3,17 Lk 3,22
6 : Ap 21,12
11 : *Mt 21,5*
63,1-3 : Ap 19,13
2s : Ap 14,19s; 19,15
10 : Act 7,51 E 4,30
11 : H 13,20
16 : Mt 6,9 J 8,41 Jc 3,9
18 : Ap 11,2

64,3 : 1K 2,9
7s : Mt 6,9
10s : Mt 23,28
65,1 : *R 10,20*
2 : *R 10,21*
4 : Mt 8,28 Mc 5,3
11 : 1K 10,21
13 : L 6,25
15 : Ap 2,17
16 : 1K 2,9 Ap 3,14
17 : *2P 3,13* Ap 21,1.4
18s : L 6,21
19 : Ap 21,4
23 : 1K 15,58 Ph 2,16
66,1 : Mt 5,34.35 J 4,21
1s : *Act 7,49s*
4 : 2Th 1,8
5 : 2Th 1,12
6 : Ap 16,1.17
7 : Ap 12,2.5
14 : *J 16,22*
15 : 2Th 1,8
20 : R 15,16
22 : H 12,27 *2P 3,13* Ap 21,1
24 : *Mc 9,48*

Jeremias

ℌ	ℭ
2,1.2a	—
7,1.2a	—
8,10-12	—
10,6-8.10	—
11,7s	—
17,1-4	—
(25,13a	25,13a)
13b	32,13b
14	—
15-38	32,15-38
26–43	33–50
27,1.7.13.17.21	—
29,16-20	—
30,10s.15a	—
15b	37,16
22	—
31,35-37	38,36s.35
33,14-26	—
39,4-13	—
44	51,1-30
45	31-35
46,1.26	—
2-25.27s	26,2-28
47	29
48	31
49,1-5	30,17-21
6	—
49,7-22	30,1-16
23-27	29-33
28-33	23-28
34a-39	25,14-19
34b	20
50–51	27–28
51,44b-49a	—
52,2s.28-30	—

1,1 : L 3,2
5 : J 10,36
7 : Act 26,17
8 : Act 18,9s; 26,17
10 : Ap 10,11
16 : Act 7,41
19 : Act 18,9s; 26,17
2,5 : Act 14,15 R 1,21
11 : R 1,23 G 4,8
13 : J 4,10 Ap 21,6
21 : J 15,1
3,16 : 1K 2,9
17 : Ap 22,2
18 : Act 13,19
19 : 1P 1,17
4,4 : R 2,29
22 : 1K 14,20
29 : Ap 6,15
5,14 : Ap 11,5
21 : Mt 13,13 *Mc 8,18*
24 : Act 14,17 Jc 5,7
27 : Act 13,10
31 : L 6,26
6,10etc : Act 7,51
13 : Mc 13,22
14 : 1Th 5,3
15 : L 19,44
16 : *Mt 11,29*
7,11 : *Mt 21,13 Mc 11,17 L 19,46*
14 : Mt 24,2 Mc 13,2
18 : Act 7,42
25 : Ap 10,7
25s : Mt 21,34; 23,34 L 11,49
34 : Ap 18,23
8,2 : Act 7,42
3 : Ap 9,6
9,10 : Ap 18,2
11 : Mt 24,2 Mc 13,2
14 : Ap 8,11
19s : L 23,28
22.23 : *1K 1,31 2K 10,17*
25s : R 2,29
10,7 : *Ap 15,3.4*

10,14 : R 1,22
22 : Ap 6,12
25 : 1Th 4,5 2Th 1,8 Ap 16,1
11,5 : L 1,73
15 : Ap 20,9
19 : J 1,29 Ap 5,6
20 : 1Th 2,4 1P 2,23 Ap 2,23; 15,4
12,3 : *Jc 5,5*
7 : L 13,35 Ap 20,9
15 : *Act 15,16*
17 : L 13,3
13,16 : J 9,4; 11,9 Ap 14,7
14,9 : Jc 2,7
12 : Ap 6,8
14 : Mt 7,22
15,2 : Ap 13,9
2s : Ap 6,8
7 : Jc 1,1
9 : Mt 27,45
16,9 : Ap 18,23
12 : H 3,12
16 : Mt 4,19 Mc 1,17
18 : Ap 18,6
19 : Ap 15,4
17,7 : L 2,25
8 : L 8,6
10 : Ap 2,23; 22,12
11 : L 12,20
15 : 2P 3,4
21 : J 5,10
18,2s : Mt 27,10
6 : R 9,21
12 : H 3,12
19,13 : Act 7,42
c. 20 : H 11,36
20,2 : Mt 21,35
9 : 1K 9,16
18 : 2Th 3,8
21,5 : Ap 2,16
7 : L 21,24 Ap 6,8
22,3 : Mt 23,23
5 : L 13,35
8 : Ap 11,8; 18,18
24 : *R 14,11*
23,5 : L 1,78 J 7,42
5s : 1K 1,30
15 : Ap 8,11
18 : R 11,34 1K 2,16
20 : H 1,2
23 : Act 17,27
23,24 : E 1,23
24,2-6 : L 13,6
6 : 2K 10,8
7 : 1J 5,20
25,4 : Mt 21,34; 23,34 Ap 10,7
10 : Ap 18,22s
15 : Ap 14,10; 17,2; 18,3
29 : L 21,35 1P 4,17
30 : Ap 10,3.11; 14,18
26,21-23 : Mt 2,13; 21,36
23 : H 11,37
27,15 : Mt 7,22
29,7 : 1T 2,2
13s : Mt 7,7
30,23 : Ap 11,18
31,1 : Ap 21,3
9 : 2K 6,18
15 : *Mt 2,18*
16 : Ap 7,17; 21,4
20 : Mt 3,17 L 3,22
31 : L 22,20 1K 11,25 H 9,15
31-34 : *H 8,8-12*
31.34 : Mt 26,28 Mc 14,24
33 : R 2,15 *H 10,16*
33s : J 6,45 R 11,27
34 : Mt 23,8 *H 10,17*
37 : R 11,2
32,7-9 : Mt 27,10
10s : Ap 5,1
40 : L 22,20 1K 11,25 H 13,20
33,9 : Ap 10,9
34,19 : Act 8,27
22 : Ap 17,16
c. 37 : H 11,36
c. 38 : H 11,36
38,15 : L 22,67
42,5 : Ap 1,5
43,11 : Ap 13,9
46,10 : L 21,22
49,11 : 1T 5,5
36 : Ap 7,1
50,5 : H 13,20
6 : Mt 10,6
8 : Ap 18,4
15 : Ap 18,6
25 : Act 9,15 R 9,22
29 : Ap 18,6
31 : Ap 18,8
34 : Ap 18,8
38 : Ap 16,12
51,6 : Ap 18,4
7 : Ap 14,8; 17,2.4; 18,3

51,8 : Ap 14,8
9 : Ap 18,4.5
13 : Ap 17,1.15
25 : Ap 8,8; 11,18; 19,2
33 : Ap 14,15
35 : Mt 27,25
36 : Ap 16,12
45 : Ap 18,4
48 : Ap 18,20
49 : Ap 18,24
63s : Ap 18,21

Threni

ℌ	𝔊
3,22-24.29	—

1,15 : Ap 14,19s
2,1 : Mt 5,35
15 : Mt 27,39
3,15 : Act 8,23
30 : Mt 5,39
4,2 : 2K 4,7
20 : L 1,11

Ezechiel

ℌ	𝔊
1,14.25b.26a	—
7,3-5a	7,7-9
5b	—
6a	7,3
6b	—
7-9	7,4-6
10,14	—
27,31.32b	—
32,19	32,21
33,25a-27a	—
40,30.38b.39a	—
42,18s	42,19.18

1,1 : Mt 3,16 Mc 1,10 L 3,21 Ap 19,11
5 : Ap 4,6
10 : Ap 4,7
13 : Ap 4,5
18 : Ap 4,6.8
22 : Ap 4,6
24 : Ap 1,15
26 : Mt 26,64 Ap 1,13; 4,2
27s : Ap 4,3
28 : Ap 1,17
2,1 : Act 14,10; 26,16
8 : Ap 10,9s
9 : Ap 10,2
2,9s : Ap 5,1
3,1-3 : Ap 10,9s
12 : Ap 1,10
18ss : Jc 5,20
22 : Act 9,6
27 : Mt 11,15 Ap 22,11
4,14 : Act 10,14
5,2 : Ap 8,7
11etc : *R 14,11*
12 : Ap 6,8; 8,7
17 : Ap 6,8
7,2 : Ap 7,1; 20,8
4 : H 10,25
12-16 : Mc 13,14
16 : Mt 24,16
8,3 : L 4,9
9,2 : Ap 1,13
4 : Ap 7,3; 9,4; 14,1
6 : 1P 4,17 Ap 7,3; 9,4
11 : Ap 1,13
10,2 : Ap 8,5
12 : Ap 4,6.8
14 : Ap 4,7
11,6 : Ap 11,8
19 : 2K 3,3
20 : *Ap 21,7*
24 : Act 8,39
12,2 : Mc 8,18 Ap 2,13
22 : 2P 3,4
13,10-15 : Mt 7,27 Act 23,3
14,14 : H 11,7
19 : Ap 16,1
20 : H 11,7
21 : Ap 6,8
15,1-8 : J 15,6
16,9 : E 5,26
39 : Ap 17,16
46.49 : Ap 11,8
60 : H 13,20
17,3.7 : Ap 12,14
23 : Mt 13,32 Mc 4,32 L 13,19
24 : L 14,11
18,7.9.16 : Mt 25,35
24 : H 6,6
20,21 : L 10,28
34 : *2K 6,17*
41 : 2K 6,17 Ph 4,18
21,5 : Act 10,14
24s : 2Th 2,8
31 : L 1,52; 14,11
22,25 : 1P 5,8

23,29 : Ap 17,16
31 : Ap 16,1
24,7 : Ap 18,24
25,2etc : Ap 10,11
26,12 : Ap 18,21
13 : Ap 18,22
15 : Ap 6,14
16s : Ap 18,9
17 : Ap 18,10
19 : Ap 17,16; 18,19
21 : Ap 18,21
27,12 : Ap 18,3
12-22 : Ap 18,12s
13 : Ap 18,13
17 : Act 12,20
18 : Ap 18,3
27-29 : Ap 18,17
30-32 : Ap 18,9
30-34 : Ap 18,19
31 : Ap 18,15
32 : Ap 18,18
33 : Ap 18,3
36 : Ap 18,11.15
28,2 : 2Th 2,4
2.6.9 : Act 12,22
13 : Ap 17,4; 21,19
24 : 2K 12,7
29,3 : Ap 12,3
5 : Ap 6,8
21 : L 1,69
31,6 : Mt 13,32 Mc 4,32 L 13,19
8 : Ap 2,7
14s : Mt 11,23
32,7 : Mt 24,29
7s : Ap 6,12s
9 : L 21,24
33,4 : Act 18,6
13 : L 18,9
27 : Ap 2,23; 6,8
29 : Ap 21,27
32 : Jc 1,23
34,4 : Ap 3,2
5 : Mt 9,36 1P 2,25
6 : Mt 18,12
8 : Jd 12
11s : L 15,4
11-16 : J 10,11
12 : Mt 18,12
16 : Mt 18,12 L 15.4; 19,10 1P 2,25
17.20 : Mt 25,32
34,23 : J 10,11.16 Ap 7,17
36,18 : Ap 18,24
20 : R 2,24
23 : Mt 6,9
25 : H 10,22
25-27 : J 3,5
26 : 2K 3,3
27 : 1Th 4,8
37 : L 1,6
37,3 : Ap 7,14
5 : *Ap 11,11*
9 : J 20,22
10 : *Ap 11,11*; 20,4
12s : Mt 27,52 J 5,28
14 : 1Th 4,8
23 : Tt 2,14
24 : J 10,11.16
25 : J 12,34
26 : H 13,20
27 : J 1,14; 14,23 *2K 6,16* Ap 7,15; 21,3
38–39,16 : Ap 20,8
38,19 : L 21,11 Ap 6,12
19s : Ap 11,13
22 : L 21,11 Ap 8,7; 14,10; 20,9
39,4 : Ap 19,17s
6 : Ap 20,9
17-20 : Ap 19,17s
40,1s : Ap 21,10
3 : Ap 11,1; 21,15
5 : Ap 21,12s.15
42,13 : Mt 24,15
43,2 : Ap 1,15; 18,1
2ss : Ap 21,11
16 : Ap 21,16
44,7 : Act 21,28
10ss : H 13,10
47,1-12 : J 7,38
1 : Ap 22,1
10 : Mt 4,19 Mc 1,17
12 : Ap 22,2
48,16s : Ap 21,16
30-35 : Ap 21,12s
35 : Ap 3,12

Daniel

ℌ	𝔊 ¦ Theod
(3,23	3,23)
3,24-30	3,91-97
—	3,24.25

— 3,26-45 = Od. 7
— 3,46-51
— 3,52-90 = Od. 9
3,31-33 — ¦ 4,1-3
4,1-34 4,4-37
5,14s.18-22.24 — ¦ 5,14s.18-22.24

1,2 : J 3,35
12.14 : Ap 2,10
2,5 : Act 8,20
8 : Act 10,34 E 5,16
18 : R 12,1
18s : Ap 11,13; 16,11
22 : 1K 2,10
27s : Mc 4,11
28s : Mt 24,6; 26,54 Mc 13,7 L 21,9 Ap 1,1.19; 22,6
29 : Ap 4,1
34s : Mt 21,44 L 20,18
35 : Ap 12,8; 20,11
44 : 1K 15,24 Ap 11,15
44s : Mt 21,44 L 20,18
45 : Mt 24,6; 26,54 Mc 13,7 L 21,9 Ap 1,1; 4,1; 22,6
47 : Mc 4,11 1K 14,25 Ap 17,14
3,4 : Ap 10,11
5 : L 15,25
5s : Ap 13,15
6 : *Mt 13,42.50*
10.15 : L 15,25
19s : 1K 13,3
23-25 : H 11,34
26 Ⓖ : Act 5,30 H 11,12
27s Ⓖ : Ap 16,7
28 Ⓖ : Mt 4,5
28 : Act 12,11
29 : Act 8,20
31 : 1P 1,2
35 Ⓖ : E 1,6
45 Ⓖ : J 5,44
52 Ⓖ : Act 5,30
4,9.18 : Mt 13,32 Mc 4,32 L 13,19
27 : E 1,19 Ap 14,8
31 : Ap 4,9
5,4.23 : Ap 9,20
28 : R 9,28
6,17 : Mt 27,66
21 : 2T 4,17
23 : Act 12,11
26 : 1P 1,2
27 : 1P 1,23 Ap 4,9
28 : 2T 4,17

7,2 : Ap 7,1
3 : Ap 11,7; 13,1
4-6 : Ap 13,2
7 : Ap 12,3; 13,1
8 : Ap 13,5.7
9 : Mt 28,3 Mc 9,3 Ap 1,14; 20,4.11
9s : Mt 19,28
10 : Mt 5,22 L 2,13 J 5,22 H 1,14 Ap 5,11; 20,12
11 : Ap 13,5; 19,20
13 : *Mt* 11,3; *26,64 Mc 14,62* L 22,68 *Ap 1,7*.13; 14,14
13s : *Mt 24,30*; 25,31 *Mc 13,26 L 21,27* J 5,22
14 : Mt 28,18 L 1,33 H 12,28 Ap 11,15
18 : L 12,32 H 12,28 Ap 22,5
20 : Ap 13,5; 17,12
21 : Ap 11,7; 13,7
22 : Mc 1,15 L 21,8 1K 6,2 Ap 20,4
24 : Ap 12,3; 13,1; 17,12
25 : Ap 12,14; 13,6.7
27 : L 12,32 Ap 11,15; 20,4; 22,5
28 : L 2,19
8,1 : Ap 1,9
3 : Ap 13,11
4.9 : Act 8,26
10 : Ap 8,10; 12,4
16 : L 1,19
18 : Ap 1,17
26 : Ap 10,4
9,3 : Mt 11,21 L 10,13
6 : Jc 5,10 Ap 10,7
10 : Ap 10,7
16 : R 3,21
19 : L 18,13
21 : L 1,10.19 Act 3,1
24 : Mt 4,5 H 9,12
26 : Mt 11,3
27 : *Mt* 4,5; *24,15* Mc 13,14
10,5s : Ap 1,13; 15,5
6 : Mt 28,3 Ap 1,14; 2,18; 19,1.12
7 : L 1,22 Act 9,7
9 : Mt 17,6
12 : L 1,13
13 : Jd 9 Ap 12,7
16 : L 1,64
21 : Jd 9 Ap 12,7

11,31 : *Mt 24,15 Mc 13,14*
36 : 2Th 2,4 Jd 16 Ap 13,6
41 : Mt 24,10 L 2,34
12,1 : Mt 24,21 Mc 13,19 Jd 9 Ap 3,5; 7,14; 12,7; 13,8; 16,18; 20,12
2 : Mt 25,46; 27,52 J 5,29 Act 24,15
3 : Mt 13,43 Ph 2,15
4 : Ap 5,1; 10,4
7 : L 21,24 Ap 4,9; 10,5s; 12,14
9 : Ap 5,1; 10,4
10 : Ap 22,11
11 : *Mc 13,14*
12 : Mc 13,13 Jc 1,12
12s : Mt 10,22

Osee

1,6 : Jc 5,6 *1P 2,10*
9 : *1P 2,10*
2,1 : Mt 5,9 *R 9,26.27*
5 : Ap 17,16
16 : Ap 12,6
25 : *R 9,25 1P 2,10*
4,1 : Ap 8,13
7 : Ph 3,19
5,3s : Ap 7,6
6,2 : Mt 16,21 L 9,22; 24,46 J 5,21 Act 10,40 1K 15,4
3etc : Jc 5,7
5 : E 6,17
6 : *Mt 9,13; 12,7*; 23,23 Mc 12,33
9,7 : L 21,22
10.16s : L 13,6
10,8 : *L 23,30 Ap 6,16*
12 : 2K 9,10
14 : L 19,44
11,1 : *Mt 2,15* R 9,4
10 : Ap 10,3
12,7 : Jc 4,8
9 : Ap 3,17
10s : H 1,1
13,3 : Jc 4,14
7 : Ap 13,2
14 : *1K 15,55* Ap 6,8
14,1 : L 19,44
10 : Act 13,10
13 : H 13,15

Joel

1,6 : Ap 9,8
14 : Ap 22,2
2,2 : Mt 24,21 Mc 13,19
4s : Ap 9,7
5 : Ap 9,9
10 : Mt 24,29 Mc 13,24 L 21,26 Ap 6,12s; 9,2
11 : Ap 6,17
3,1 : Tt 3,6
1-5 : *Act 2,17-21*
3 : Ap 8,7
3s : L 21,25
4 : Mt 24,29 Mc 13,24 Ap 6,12.17
5 : Act 2,39 *R 10,13* 1K 1,2 Ap 14,1
4,13 : Mc 4,29 Ap 14,15.18.19s
15 : Mt 24,29 Mc 13,24 Ap 6,12s
18 : J 7,38
19 : Mt 23,35 Ap 11,8

Amos

1,2 : Ap 10,3
6etc : Ap 2,1
2,16 : Mc 14,52
3,7 : Ap 1,1; 10,7
8 : Ap 10,3
13 : 2K 6,18 *Ap* 1,8; *4,8*; 11,17; *15,3*
4,11 : 1K 3,15 Jd 23
13 : Ap 11,17; *15,3*
5,13 : E 5,16
15 : R 12,9
25-27 : *Act 7,42s*
6,12 : Ph 1,11
7,4 : Mt 3,11
10 : Act 16,20
8,3 : L 23,45
9 : Mt 27,45 Mc 15,33 L 23,44 Ap 8,12
9,1 : Ap 8,3
9 : L 22,31
11s : *Act 15,16s*

Abdias

21 : Ap 11,15

Jonas

1,4 : Mt 23,35
4ss : Mt 8,24 Mc 4,37
5 : Act 27,19
9 : Ap 11,13
10 : Mc 4,41
12-15 : J 11,50
15 : L 21,25
16 : Mc 4,41
2,1 : *Mt 12,40*; 16,4 1K 15,4
3,5 : Mt 12,41 L 11,32
5s : Mt 11,21 L 10,13
4,6 : Mt 2,10
9 : Mt 26,38 Mc 14,34

Michaeas

2,11 : L 6,26
3,3 : Ap 17,16
11 : R 2,17
4,7 : L 1,33
10 : L 1,74 Ap 12,2
14 : Mt 26,67
5,1 : J 7,42
1.3 : *Mt 2,6*
4 : E 2,14
12 : Ap 9,20
6,8 : Mt 23,23
9 : Ap 11,18
15 : J 4,37
7,6 : *Mt 10,21.35-36 L 12,53*
20 : L 1,55.72.73 R 15,8

Nahum

1,6 : Ap 6,17
2,1 : Act 10,36 *R 10,15* E 6,15
3,4 : Ap 9,21; 17,2; 18,23
10 : L 19,44

Habacuc

1,5 : *Act 13,41*
6 : Ap 20,9
8 : Mt 24,28
14s : Mt 13,47
2,3 : *H 10,37* 2P 3,9
4 : *R 1,17 G 3,11 H 10,38*
11 : L 19,40
18s : 1K 12,2
2,20 : Ap 8,1
3,2 : Mt 17,6
17 : Mt 21,19 L 13,6
18 : L 1,47
19 : 1K 1,24

Sophonias

1,7 : Ap 8,1
14setc : R 2,5 Ap 6,17
18 : H 10,27
3,8 : Ap 16,1
10 : Act 8,27
13 : J 1,47 *Ap 14,5*
14s : J 12,15
15 : Mt 27,42 Mc 15,32 J 1,49; 12,13

Aggaeus

1,3 : Mt 28,20
2,6 : L 21,26 *H 12,26*
9 : J 14,27
21 : L 21,26 *H 12,26*
23 : Mt 12,18

Zacharias

1,1 : Mt 23,35 L 11,51
3 : Jc 4,8
5 : J 8,52
6 : Ap 10,7
8 : Ap 6,2-5
12 : Ap 6,10
2,6 : Mc 13,27 Ap 21,16
10 : Mt 24,31 Ap 7,1
14 : Ap 3,11
14s : Ap 21,3
17 : Ap 8,1
3,1 : Ap 12,10
1s : Ap 12,9
2 : *Jd 9*.23
4 : Jd 23
8 : L 1,78
4,2 : Ap 1,12; 4,5
3 : Ap 11,4
10 : Ap 5,6; 11,4
14 : Ap 11,4
5,2s : Ap 14,16
6,1-3 : Ap 6,2-5
5 : Ap 7,1

6,6 : Ap 6,2-5
11 : Ap 4,4
11s : H 10,21
12 : L 1,78
14 : Ap 2,10
7,9 : Mt 23,23
8,6 : Mt 19,26 Mc 10,27
8 : Ap 21,7
16 : *E 4,25*
17 : Mt 5,33; 9,4 1K 13,5
23 : 1K 14,25
9,9 : *Mt 21,5* Mc 11,2 *J 12,15*
11 : Mt 26,28 Mc 14,24 L 22,20 1K 11,25 H 13,20
11,4 : R 8,36
5 : Ap 3,17
12 : Mt 26,15
13 : *Mt 27,9*
12,1 : 1K 2,11
3 : L 21,24 Ap 11,2
10 : *J 19,37*
10.12.14: Mt 24,30
10ss : *Ap 1,7*
10-14? : L 23,27
11 : Ap 16,16
40 : H 10,29
13,3 : Mc 3,21
4 : Mc 1,6
7 : *Mt 26,31 Mc 14,27* J 16,32
9 : Ap 8,7
14,4 : Mt 21,1 Mc 11,1
5 : Mt 25,31 1Th 3,13
7 : Mt 24,36 Ap 21,25
8 : J 4,10; 7,38 Ap 21,6; 22,1
9 : Ap 19,6
11 : Ap 22,3
21 : Mt 21,12 J 2,16

Malachias

ℌ	ℭ
3,22-24	3,24.22.23

1,2s : *R 9,13*
6 : Mt 6,9 J 8,49
7 : 1K 10,21
11 : L 13,29 J 4,21 2Th 1,12 Ap 15,4
12 : 1K 10,21
2,10 : Mt 23,9 J 8,41 1K 8,6
3,1 : *Mt 11*,3.*10 Mc 1,2* L 1,17; *7,27* Ap 22,16
3,2 : Ap 6,17
5 : Jc 5,4
7 : Jc 4,8
12 : L 1,48
13 : Jd 15
16 : Ap 3,5
17 : E 1,14 1P 2,9
19 : 1K 3,13
22s : Mt 17,3
23 : Mt 11,14 *Mc 9,11* L 1,17 J 1,21 Act 1,6
23s : *Mt 17,10s* L 9,8
24 : Mc 9,12

Esdrae III

ℌ	ℭ
Esdrae III	Esdrae I

1,4 : Mt 6,29
4,38 : 1K 13,13

Esdrae IV

3,21s.26 : R 5,12[1]
4,8 : J 3,13 R 10,6
35s : R 11,25
6,25 : Mt 10,22 Mc 13,13
7,6-14 : Mt 7,13
11 : R 8,19
14 : Mt 5,11
36 : L 16,26
72 : R 7,23
75 : R 8,19
77 : Mt 6,20
113 : Mt 13,39
118s : R 5,16
8,3 : Mt 22,14
41 : Mt 13,3; 22,14 Mc 4,14
60 : R 1,21
9,31ss : Mt 13,3 Mc 4,14
37 : R 7,12
10,9 : R 8,22
12,42 : 2P 1,19
13,30-32 : Mc 13,8

Machabaeorum I

1,54 : Mt 24,15
2,21 : Mt 16,22
28 : Mt 24,16
52 : H 11,17

2,60 : 2T 4,17
3,6 : L 13,27
49 : Act 21,26
60 : Mt 6,10
4,59 : J 10,22
5,15 : Mt 4,15
7,41 : Act 12,23
8,16 : Jc 4,2
9,39 : J 3,29
10,25 : Act 10,22
29[30] : L 15,12
11,30.33etc : Act 10,22
12,6 : Act 5,21
9 : R 15,4
17 : Mt 9,38
13,2 : H 12,21
14,41 : H 5,6
15,21 : Act 9,2

Machabaeorum II

1,4 : Act 16,14
10 : Act 5,21
24etc : 1P 4,19
27 : Jc 1,1
2,4 : R 11,4
4-8 : Ap 2,17; 11,19
7 : 2Th 2,1
3,11 : 1T 2,2
24 : H 12,9
24-40 : Act 9,1-29
25 : Ap 19,11
26 : L 24,4 Act 1,10
30 : Tt 2,11
34 : L 24,31
4,1 : H 11,10
6 : Act 24,2
32 : Act 5,2
6,4 : R 1,28
6,18–7,42 : H 11,35
23 : R 9,4
7,19 : Act 5,39
8,17 : Mt 24,15
9,9 : Act 12,23
10,3 : Mt 12,4
7 : Ap 7,9
11,8 : Act 10,30 Ap 19,11
12,15 : 1T 6,15
43s : 1K 15,29
13,4 : 1T 6,15 Ap 17,14; 19,16
14 : H 12,4 Ap 2,10

Machabaeorum III

2,3 : E 3,9 Ap 4,11
13 : 2P 2,7
29 : G 6,17
4,16 : R 1,28 1K 12,2
17 : Act 5,7
5,35 : 1T 6,15 Ap 17,14
6,9 : Tt 2,11

Machabaeorum IV

1,11 : Jc 1,3
26 : R 1,29-31
2,5s : R 7,7
6 : R 13,9
15 : R 1,29-31
3,13-19 : L 6,12
4,1-14 : Act 9,1-29
5,2 : Act 15,29
6,31 : 1T 3,16
7,8vl : R 15,16
16 : 1T 3,16
19 : Mt 22,32 L 20,37
9,8 : Jc 5,10
12,13 : Act 14,15
17 : Act 24,14
13,14 : Mt 10,28
15 : L 16,23
17 : Mt 8,11
15,2 : H 11,25
7 : Jc 1,4
8 : H 11,25
16,1 : 1T 3,16
22 : 1Th 1,8
16 : H 12,1
25 : Mt 22,32 L 20,37
17,4 : 1Th 1,3
10-15 : H 12,1
20 : J 12,26
18,24 : R 16,27 G 1,5

Tobias

2,2 : L 14,13
3,17 : L 15,12
4,3 : Mt 8,21
6 : J 3,21
10 : Jc 2,13
14 : Jc 5,4
15 : Mt 7,12

4,17 : Mt 25,35
5,15 : Mt 20,2
19 : 1K 4,13
7,10 : L 12,19
17 : Mt 11,25 L 10,17 Act 17,24
11,9 : L 2,29
12,8 : Act 10,2
12 : Ap 8,3
15 : Mt 18,10 L 1,19 Ap 8,2
13,7.11 : 1T 1,17
17 : Ap 21,19s
18 : Ap 19,1
14,4 : Mt 23,38 L 13,35
5 : Mc 1,15 L 21,24 G 4,4

Judith

4,9 : Act 12,5
8,6 : L 2,37
26 : Act 15,4
35 : Mc 5,34
9,12 : Act 4,24
10,13 : Act 26,25
11,19 : *Mt 9,36*
12,8 : 1Th 3,11
13,18 : L 1,42
14,16s : Act 14,14
16,17 : Mt 11,22 Mc 9,48 Act 12,23 Jc 5,3

Susanna

46 : Mt 27,24 Act 20,26

Bel et Draco

18.41 : Act 19,28

Baruch

1,11s : 1T 2,2
3,29 : J 3,13 R 10,6
4,1 : Mt 5,18
7 : 1K 10,20
35 : Ap 18,2
37 : Mt 8,11 L 13,29

Epistula Jeremiae

72 : 1J 5,21

Siracides

1,8 : Ap 5,7
10 : 1K 2,9
24s : Kol 2,3
30 : Act 13,10
2,1 : Jc 1,2
2 : H 11,27
5 : 1P 1,7
18 : Mc 9,31
3,17 : Jc 1,21; 3,13
4,1 : *Mc 10,19*
27 : R 13,1
31 : Act 20,35
5,3 : 1Th 4,6
9 : E 4,14
11 : Jc 1,19
13 : Jc 3,6.10
6,19 : 1K 9,10
24s : Mt 11,29
28s : Mt 11,29
7,14 : Mt 6,7
32-35 : Mt 25,36
34 : R 12,15
9,8 : Mt 5,28
10,14 : L 1,52
20s : R 11,15
11,19 : L 10,19
13,17 : Mt 10,16
14,1 : Jc 3,2
10 : Mt 6,23
15,11-20 : Jc 1,13
16,12 : 1P 1,3 Ap 20,12s
21 : J 3,8
17,3 : 1K 11,7
17 : H 2,5
26 : *2T 2,19*
18,1 : Ap 1,18; 4,11
10 : 2P 3,18
11 : R 5,5
19,26 : Act 12,10
20,30s : Mt 13,44
23,1.4 : Mt 6,9 Jc 3,9
10vl : 2T 2,19
17 : 1K 6,18
24,19 : Mt 11,28
21 : J 6,35
32 : Act 2,39
40.43[30s] : J 7,38
25,7-12 : Mt 5,2ss
23 : H 12,12

26,14 : Mc 8,37
27,6 : Mt 7,16
8 : R 9,31
28,2 : Mt 6,12
7 : Act 17,30
12 : Jc 3,10
18 : L 21,24
29,10 : Jc 5,3
10s : Mt 6,20
14ss : H 7,22
31,15 : Mt 7,12
32,23 : 1K 7,19
33,1 : Mt 6,13
19 : H 13,7
35,3 : 2T 2,19
6 : Ph 4,18
12s : Act 10,34 R 2,11
13 : G 2,6
19 : 2P 3,9
22 : Mt 16,27 L 18,7
36,7 : Act 2,11
18 : 1K 6,13
20 : R 15,8
37,2 : Mt 26,38 Mc 14,34
28 : 1K 6,12; 10,23
39,29 : Ap 8,7
40,15 : Mt 13,5 Mc 4,5
44,12 : R 9,4
16 : H 11,5
18etc : R 9,4
19 : J 8,53 R 4,17
20 : H 11,17
21 : R 4,13
45,1 : E 1,6
46,5 : 1T 6,15
13 : E 1,6
48,5 : L 7,22
10 : Mt 11,14; 17,11 L 1,17; 9,8
12 : Act 2,4
21 : Act 12,23
24 : Mt 5,4
50,20s : L 24,50
22 : L 24,53
25s : J 4,9
51,1 : Mt 11,25 L 10,21
23 : Mt 11,28
26s : Mt 11,29

Sapientia Salomonis

1,6 : Tt 3,4 1P 2,25
11 : Jc 4,11
1,14 : Ap 4,11
2,5s : 1K 15,32
10 : Jc 5,6
11 : R 9,31
12 : Jc 5,6
13 : Mt 27,43
16 : J 5,18
17 : H 13,7
17s : Mc 15,29
18-20 : Mt 27,43
19 : Ph 4,5 Jc 5,6
22 : Mc 4,11
23 : 1K 11,7
24 : J 8,44 R 5,12
3,4s : Jc 1,2
7 : L 19,44
8 : 1K 6,2
9 : J 15,9s
17 : Act 19,27
18 : 1Th 4,13
4,2 : 1K 9,25
10 : H 11,5
19 : Act 1,18
5,4 : J 10,20
5 : Act 20,32; 26,18
6 : 2P 2,2
16 : 2T 4,8
17 : E 6,13
18 : E 6,14 1Th 5,8
19.21 : E 6,16
22 : L 21,25
6,3s : R 13,1
7 : Act 10,36
18 : J 14,15 R 13,10
7,1 : Act 10,26
3 : Act 14,15
7 : E 1,17
11 : Mt 6,33
18 : Act 17,26
22-30 : H 4,12
23 : Ph 4,13
24s : 1K 1,24
25s : H 1,3
27 : Jc 2,23
8,3etc : Act 10,36
8 : J 4,48 1Th 5,1
9,1 : J 1,3 Act 17,24.25
3 : E 4,24
9 : Act 17,24
13 : 1K 2,16
15 : 2K 5,1.4

9,16 : J 3,12
10,6 : 2P 2,7
16 : 2K 12,12
17 : H 11,6
11,10 : 1K 4,14
15 : R 1,23
23 : R 2,4
12,10 : H 12,17
12 : R 9,19
13 : 1P 5,7
19 : Act 11,18
24 : R 1,23
13–15 : R 1,19-32
13,1 : R 1,21 1K 15,34 H 11,10
6 : Act 17,27
10 : Act 17,29
14,1 : Jd 13
20 : Act 17,23
15,1 : L 6,35
3 : J 17,3
7 : R 9,21
8 : L 12,20
11 : J 20,22
17 : Act 17,23
16,6 : 1K 11,24
9 : Ap 9,3
13 : Mt 16,18 R 10,7
22 : Ap 8,7
26 : Mt 4,4
17,1 : R 11,33
2 : Mt 22,13
11 : R 2,15
14 : 1Th 5,3
15 : Mc 6,49
17 : G 6,1
18,1 : Act 9,7; 22,9
14 : Ap 8,1
14s : 1Th 5,2
15s : J 3,12 H 4,12
16[15] : Ap 2,12
25 : H 11,28
19,7s : 1K 10,1
10 : Act 13,17

Liber Jubilaeorum

1,23 : R 2,29
2,19 : R 9,24
19,21etc : R 4,13

Martyrium Isaiae

5,11-14 : H 11,37

Psalmi Salomonis

1,5 : Mt 11,23
4,23 : 2T 3,11
25etc : R 8,28 E 6,24
5,3 : Mc 3,27
3s : J 3,27
9ss : Mt 6,26
7,1 : J 15,25
6 : J 1,14
8,2 : Ap 19,1
14 : 1J 4,6
15 : Act 1,8
28 : R 3,3
9,5 : R 2,5
10,2 : H 12,7
12,6 : H 6,12
14,1 : R 7,10 H 12,7
3 : Ap 22,2
15,2.3 : H 13,15
8 : R 2,3
16,5 : L 22,37
17,1 : R 2,17
21 : J 7,42
23s : Ap 2,27
25 : L 21,24
26.29 : Mt 19,28
30 : Mt 21,12
32 : L 2,11
36 : H 4,15
43 : Ap 3,18
18,6s : Mt 13,6
10 : L 2,14

Henoch

1,2 : 1P 1,12
9 : Jd 14
5,4 : Jd 16
7 : Mt 5,5
9,4 : Ap 15,3; 17,14
5 : H 4,13
10 : 1P 3,19
10,4s : 2P 2,4
6 : Jd 6 Ap 19,20
11-14 : 2P 2,4
11-15 : 1P 3,19

12,4 : Jd 6
14,19 : Ap 22,1
22 : Ap 5,11
15,6s : Mc 12,25
16,1 : Mt 13,39
3 : 1P 1,12
18,13 : Ap 8,8
15s : Jd 13
16 : Ap 20,3
21,3 : Ap 8,8; 17,9
5s : Jd 13
6 : Ap 20,3
22,9 : H 12,23
9ss : L 16,26
11 : Jd 6
38,2 : Mt 26,24
39,4 : L 16,9
40,1 : Ap 5,11
46,3 : Kol 2,3
48,7 : Jc 3,6
10 : Mc 8,29 Jd 4
51,1 : Ap 20,13
2 : L 21,28
4 : Mc 12,25
54,6 : Ap 13,14
60,8 : Jd 14
61,5 : Ap 20,13
8 : Mt 25,31
62,2s : Mt 25,31
4 : 1Th 5,3
63,10 : L 16,9
66,2 : Ap 16,5
69,27 : Mt 25,31; 26,64 J 5,22
72-82 : G 4,10
83,3-5 : 2P 3,6
86,1 : Ap 8,10
91,7 : R 1,18
15 : 2P 2,4
93,3 : Jd 14
94,8 : L 6,24 Jc 5,1
97,8-10 : L 12,19 Jc 4,13
98,4 : Jc 1,14
99,8 : R 1,21
102,5 : Kol 1,22
103,4 : Mt 26,13
104,13 : 1K 4,17

Assumptio Mosis

3,11 : Act 7,36
5,4 : R 1,25
12,7 : R 9,16
? : Jd 9 (sec ClemAl, Orig etc)

Apocalypsis Baruch

14,8ss : R 11,33
13 : R 4,13
15,8 : R 8,18
21,13 : 1K 15,19
23,4 : R 5,12
32,6 : R 8,18
48,8 : R 4,17
22 : R 2,17
51,3 : R 4,13
54,10 : L 1,42
15 : R 5,12
17s : R 1,19
57,2 : R 2,15
59,6 : R 9,22

Apocalypsis Eliae

(sec Orig) : *1K 2,9*

Testamenta XII Patriarcharum

I. Testamentum Ruben

4,3 : R 2,15
5,5 : 1K 6,18

III. Testamentum Levi

2 : 2K 12,2
3,2 : R 2,5
6 : R 12,1
14,4 : R 2,22
18,7 : R 1,4
9 : H 9,26

VI. Testamentum Zabulon

c. 9 fin : R 11,25

VII. Testamentum Dan

5,2 : R 15,33
6,2 : Jc 4,8

VIII. Testamentum Naphthali

8,4 : Jc 4,7

XI. Testamentum Joseph

7,8 : R 1,26
8,5 : Act 16,23.25
10,1 : R 5,3 Jc 1,3

XII. Testamentum Benjamin

4,3s : R 12,21

Vita Adae et Evae

c. 9 : 2K 11,14

B. E SCRIPTORIBUS GRAECIS

Aratus, Phaenomena 5

Act 17,28

Epimenides, De oraculis / περὶ χρησμῶν

Tt 1,12

Euripides, Bacchae 794s

Act 26,14

unde?

J 7,38 *1K 9,10* 2K 4,6
E 5,14 *1T 5,18* Jc 4,5

Heraclitus (Frg. B 13 Diels/Kranz)?

2P 2,22

Menander, Thaïs Frg. 218 Kock (= Eur. Frg. 1024 Nauck)

1K 15,33

V. SIGNA, SIGLA, ABBREVIATIONES

a) Signa textui inserta

⌜	pro sequenti verbo } in apparatu alia praebentur
⌜ ⌝	pro verbis ita inclusis } in apparatu alia praebentur
⊤	hic aliquid inseritur
○	verbum sequens omittitur
□ ⟍	verba ita inclusa omittuntur
⨍ ⨌	verborum ita inclusorum ordo invertitur; qui ubi non per se liquet, in apparatu numeris significatur
⌜ ⌜¹ ⌜² ⌞ ⌞¹ ⌞² ⊤ ⊤¹ ⊤² ○¹ ○² ○³ □¹ ⟍ □² ⟍ □³ ⟍ ⨍¹ ⨌ ⨍² ⨌ ⨍³ ⨌	ponuntur, cum idem signum iterum vel tertium etc in eodem versu occurrit
⨍·	verbum sequens transponitur vel omittitur
:	aliter interpungitur
[ ]	ita includuntur verba etc, quae num de textu N.i T.i sint dubitari potest
⟦ ⟧	ita includuntur sententiae, quas posterius additas esse arbitramur; quae tamen et ob vetustatem et ob gravitatem retinentur
*	initium novae sectionis, ubi id per se non intellegitur

b) Signa et sigla in apparatu adhibita

†	lectio aliqua de textu editionis N^{25} nunc in apparatum transgressa
p)	lectiones quae e locis parallelis irrepserunt
...	significantur vocabula, quae sive cum lectione ante citata sive cum textu congruunt
*	prima manus cod
1.2.3 vel a b c	correctores cod, dummodo distingui possint
c	corrector cod
mg	lectio marginalis
s	supplementum
v. l.	varia lectio
com(m)	commentator(es)
txt	textus huius editionis
( )	ita includuntur testes a ceteris non nisi minoribus rebus discrepantes
+	addit/-unt } intra variam lectionem
−	omittit/-unt } intra variam lectionem
(!)	sic
,	distinguit testes, qui ita ( ) inclusi minoribus rebus inter se differunt

;	distinguit codices a patribus
¦	distinguit varias lectiones ad eundem locum pertinentes
|	distinguit varias lectiones in eodem versu occurrentes
•	distinguit varias lectiones duorum versuum
$\mathfrak{P}$	papyrus
ℓ	lectionarium
f^1	familia codd min. 1 et aliorum
f^{13}	familia codd min. 13 et aliorum
$\mathfrak{M}$	textus a plerisque codd praebitus; v. in sectione III,1 introductionis
pc	pauci
al	alii
pm	permulti } codices
cet	ceteri
rell	reliqui
it	omnes vel plerique codd versionis Veteris Latinae (= Italae)
a b c ...	singuli codd eiusdem versionis
lat	Vulgata et pars versionis Veteris Latinae
latt	Vulgata et tota Vetus Latina
lat(t)	Vulgata et tota Vetus Latina (non nisi minoribus rebus discrepantes)
vg	Vulgata Hieronymi
vg^s	Vulgata Sixtina (1590)
vg^{cl}	Vulgata Clementina (1592)
vg^{st}	Vulgata Stuttgartiensis (^{4}1994)
vg^{ww}	Vulgata, quam ed. Wordsworth-White-Sparks (1889–1954)
sa	versio Sahidica
ac	versio Achmimica
ac^2	versio Subachmimica
mae	versio mediae Aegypti
mf	versio mediae Aegypti (dialecti Faijumicae)
pbo	versio Protobohairica
bo	versio Bohairica
co	omnes versiones Copticae
sy^s	codex Sinaiticus Syriacus
sy^c	codex Curetonianus Syriacus
sy^p	versio, quae dicitur «peschitta»
sy^h	versio Harclensis
sy^{hmg}	eiusdem versionis lectio marginalis
sy^{h**}	lectio, quae in textu eiusdem versionis asterisco notatur
sy^{ph}	versio Philoxeniana (sed $sy^{p.h}$ = «peschitta» et Harclensis!)
sy	omnes versiones Syriacae
aeth	versio Aethiopica
arm	versio Armenica
geo	versio Georgica
slav	versio Slavonica
got	versio Gotica

ms(s) codex (codices), versionis alicuius vel nominatus(-ti) a patribus
pt partim

c) Abbreviationes aliae

a(nte)
acc(entus vel spiritus)
add(it/addunt)
app(aratus criticus)
Aqu(ila) = versio Graeca Veteris Testamenti, quam fecit Aquila
c(um)
cf. = confer
cj/cjj = conjecit/conjecerunt
cod/codd = codex/codices etc.
comm(entatores recentiores)
cont(inet)
del(evit)
dist(inguit/-unt)
ead(em)
ed(itio, editor, edidit/-erunt)
et c(etera)
ex err(ore)
ex itac(ismo)
ex lat? = ex versione Latina?
ex lect(ionariis)
fin(is)
frg/frgg = fragmentum/fragmenta
$\mathfrak{G}$ = versio Graeca Veteris Testamenti, i. e. LXX
$\mathfrak{H}$ = textus Hebraicus (= Masoreticus) Veteris Testamenti
hab(et/-bent)
h. t. = homoioteleuton
id(em)
i. e. = id est
illeg(ibilis)
incert(us)
interp(unctio etc)
it(em)
κτλ = καὶ τὰ λοιπά (= et cetera)
lac(una)
lect(ionarium)
mut(ilatus)
obel(us etc)
om(ittit, omittunt)
ord(o) inv(ersus etc)
p(agina)
p(ost)

pon(it/ponunt)
prim(o loco)/*sec*(undo loco)/*tert*(io loco)
saec(ulum)
sec(undum)
sim(ilis)
suppl(ementum, -evit)
s/ss; sq/sqq = sequens/sequentes
Symm(achus) = versio Graeca Veteris Testamenti, quam fecit Symmachus
test(is/testes)
Theod(otion) = versio Graeca Veteris Testamenti, quam fecit Theodotion
v(ide)
v(aria) l(ectio)
vac(at)
verss = versiones (veteres)
vid(etur), i. e. lectio non omnino certa
v(e)l
vs/vss = versus/versus

De abbreviationibus librorum biblicorum nominumque patrum ceterisque, quae hic non indicatae sunt: vide introductionem. De abbreviationibus partum N.i T.i (e = evangelia, a = actus apostolorum et epistulae catholicae, act = actus apostolorum, cath = epistulae catholicae, p = epistulae Paulinae, r = revelatio) cf. in introductione Appendix I.

6 בִּירוּשָׁלִַם[a] וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו׃[b] 6 עָלָיו עָלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר
7 מֶלֶךְ בָּבֶל וַיַּאַסְרֵהוּ בַנְחֻשְׁתַּיִם לְהֹלִיכוֹ[a] בָּבֶלָה׃ 7 וּמִכְלֵי בֵית יְהוָה
8 הֵבִיא נְבוּכַדְנֶאצַּר לְבָבֶל וַיִּתְּנֵם בְּהֵיכָלוֹ בְּבָבֶל׃ 8 וְיֶתֶר דִּבְרֵי
יְהוֹיָקִים וְתוֹעֲבֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה[a] וְהִנֹּמְצָא עָלָיו[a] הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
9 [b]מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְיִהוּדָה[b] וַיִּמְלֹךְ יְהוֹיָכִין בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ פ 9 בֶּן־
שְׁמֹנֶה[a] שָׁנִים יְהוֹיָכִין בְּמָלְכוֹ [b]וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים[b] וַעֲשֶׂרֶת[b] יָמִים[c] מָלַךְ
10 בִּירוּשָׁלִַם וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃ 10 וְלִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה שָׁלַח הַמֶּלֶךְ
נְבוּכַדְנֶאצַּר וַיְבִאֲהוּ בָבֶלָה עִם־כְּלֵי חֶמְדַּת בֵּית־יְהוָה וַיַּמְלֵךְ אֶת־
11 צִדְקִיָּהוּ אָחִיו[a] עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃ פ 11 בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת
12 שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃ 12 וַיַּעַשׂ
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו לֹא נִכְנַע מִלִּפְנֵי יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא מִפִּי יְהוָה׃
13 וְגַם בַּמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר מָרַד אֲשֶׁר הִשְׁבִּיעוֹ בֵּאלֹהִים וַיֶּקֶשׁ אֶת־
14 עָרְפּוֹ וַיְאַמֵּץ אֶת־לִבּוֹ מִשּׁוּב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ 14 גַּם כָּל־
שָׂרֵי[a] הַכֹּהֲנִים וְהָעָם[b] הִרְבּוּ לִמְעֹל[c] מַעַל כְּכֹל תּוֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם
15 וַיְטַמְּאוּ אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ בִּירוּשָׁלִָם׃ 15 וַיִּשְׁלַח
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם עֲלֵיהֶם בְּיַד מַלְאָכָיו[a] הַשְׁכֵּם וְשָׁלוֹחַ כִּי־חָמַל
16 יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם עַל־מֹעֹנוֹ׃ 16 וַיִּהְיוּ מַלְעִבִים בְּמַלְאֲכֵי הָאֱלֹהִים וּבוֹזִים
דְּבָרָיו וּמִתַּעְתְּעִים בִּנְבִאָיו עַד עֲלוֹת חֲמַת־יְהוָה בְּעַמּוֹ עַד־לְאֵין׃
17 מַרְפֵּא׃ 17 וַיַּעַל עֲלֵיהֶם אֶת־מֶלֶךְ כַּשְׂדִּיִּים[a] וַיַּהֲרֹג בַּחוּרֵיהֶם בַּחֶרֶב
בְּבֵית מִקְדָּשָׁם וְלֹא חָמַל עַל־בָּחוּר וּבְתוּלָה זָקֵן[b] וְיָשִׁישׁ הַכֹּל נָתַן
בְּיָדוֹ׃ 18 וְכֹל כְּלֵי בֵית הָאֱלֹהִים הַגְּדֹלִים וְהַקְּטַנִּים וְאֹצְרוֹת בֵּית
19 יְהוָה וְאֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו הַכֹּל הֵבִיא בָבֶל׃ 19 וַיִּשְׂרְפוּ אֶת־בֵּית

[3]Mm 1871. [4]Mm 2202. [5]Mm 2037. [6]Mm 4230. [7]Cf Mm 34. [8]Mm 1618. [9]Mm 4070. [10]Mm 2376. [11]Q addidi contra Mp et Mm, cf Mp sub loco. [12]Mm 4268. [13]Mm 4251. [14]Mp sub loco. [15]Mm 1593. [16]Mm 2582. [17]Mm 3927. [18]Mm 4215.

5 [a] G + eadem vb quae 2 R 23,36b ‖ [b] G + eadem vb quae 2 R 23,37b–24,4 ‖ **6** [a] G(Ms) et 3 Esr 1,38 *καὶ ἀπήγαγεν αὐτόν* ‖ **8** [a–a] > S ‖ [b–b] G sec 2 R 24,5, tum addit eadem vb quae 2 R 24,6a et *καὶ ἐτάφη ἐν Γανοζα* (בְּגַן עֻזָּא *μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ*) ‖ **9** [a] ins c Ms G$^{AL\,al}$ et 2 R 24,8 et 3 Esr 1,41 G^{-B} עֶשְׂרֵה cf [c–c] ‖ [b–b] S(M) 100 ‖ [c–c] > 2 R, ועש (orig וְעֶשְׂרֵה) gl recta (cf [a]) ad שמונה ‖ **10** [a] l אֲחִי אָבִיו cf GSV; Ms pr בֶּן ‖ **14** [a] ins יְהוּדָה וְ cf G et 3 Esr 1,47 ‖ [b] G *καὶ ὁ λαὸς τῆς γῆς* ‖ [c] Q עָל–, K עוֹל– ‖ **15** [a] 3 Esr 1,48 *τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ* ‖ **17** [a] K כַּשְׂדִּים–, Q כַּשְׂדִּים– ‖ [b] l יָנִק cf S(M) *w'l qšyš' w'pl' 'l jnqj ḥlb'* et 3 Esr 1,50 *πρεσβύτου καὶ νεωτέρου* (pro זָ/וִ); G amplius.

ה29 יְהוּדָה לֹא עָלֶיךָ אַתָּה[a] הַיּוֹם[b] כִּי[c] אֶל־בֵּית[cd] מִלְחַמְתִּי[b] וֵאלֹהִים אָמַר

ג30 לְבַהֲלֵנִי חֲדַל־לְךָ מֵאֱלֹהִים אֲשֶׁר־עִמִּי וְאַל־יַשְׁחִיתֶךָ׃ 22 וְלֹא־הֵסֵב 22

ל בסיפ31 יֹאשִׁיָּהוּ פָּנָיו מִמֶּנּוּ[a] כִּי לְהִלָּחֵם־בּוֹ הִתְחַפֵּשׂ[c] וְלֹא שָׁמַע אֶל־דִּבְרֵי

כל סיפ כת כן32 נְכֹה[d] מִפִּי[e] אֱלֹהִים וַיָּבֹא לְהִלָּחֵם בְּבִקְעַת מְגִדּוֹ׃ 23 וַיֹּרֻ֫ 23

ו33 חס ב34 מנה בלישׁ חד חס וחד מל ל ומל33 חס ב35 מנה בלישׁ חד חס וחד מל . ל ומל

הַיֹּרִים[a] לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַעֲבָדָיו הַעֲבִירוּנִי כִּי הָחֳלֵיתִי

ל וחס . ב מְאֹד׃ 24 וַיַּעֲבִירֻהוּ מִן־הַמֶּרְכָּבָה[a] וַיַּרְכִּיבֻהוּ עַל רֶכֶב 24

ב וחס ו הַמִּשְׁנֶה[a] אֲשֶׁר־לוֹ וַיּוֹלִיכֻהוּ יְרוּשָׁלִַ֫ם וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר[c] בְּקִבְרוֹת[b] אֲבֹתָיו[b]

ז וכל ר״פ דכות36 . ג ב חס וחד מל37 וְכָל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַ֫ם מִתְאַבְּלִים עַל־יֹאשִׁיָּהוּ׃ פ 25 וַיְקוֹנֵן

ח בלישׁ38 יִרְמְיָהוּ עַל־יֹאשִׁיָּהוּ וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַשָּׁרִים וְהַשָּׂרוֹת בְּקִינוֹתֵיהֶם עַל־

ט מיחד . ג ב חס וחד מל39 . ב . ל יֹאשִׁיָּהוּ עַד־הַיּוֹם וַיִּתְּנוּם לְחֹק עַל־יִשְׂרָאֵל וְהִנָּם[c] כְּתוּבִים עַל־

הַקִּינוֹת׃ 26 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֹאשִׁיָּהוּ[a] וַחֲסָדָיו כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת 26

ה40 . כי יג מנה בסיפ יְהוָה׃ 27 וּדְבָרָיו[a] הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר 27

ג41 מַלְכֵי־יִשְׂרָאֵל[c] וִיהוּדָה׃

36 1 וַיִּקְחוּ עַם־הָאָרֶץ אֶת־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ[a] וַיַּמְלִיכֻהוּ תַּחַת־ **36**

ד אָבִיו בִּירוּשָׁלִָ֫ם׃[b] 2 בֶּן־שָׁלוֹשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה יוֹאָחָז בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה 2

חֳדָשִׁים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָ֫ם׃ 3 וַיְסִירֵהוּ[a] מֶלֶךְ־מִצְרַ֫יִם[b] בִּירוּשָׁלִָ֫ם[a] 3

ל . ה וַיַּעֲנֹשׁ אֶת־הָאָרֶץ מֵאָה כִכַּר־כֶּ֫סֶף וְכִכַּר[c] זָהָב׃ 4 וַיַּמְלֵךְ מֶלֶךְ־ 4

ד . ה מִצְרַ֫יִם אֶת־אֶלְיָקִים[a] אָחִיו עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָ֫ם[a] וַיַּסֵּב[b] אֶת־שְׁמוֹ

ד . כל סיפ כת ו42 . נה ול בכתיב42 יְהוֹיָקִים וְאֶת־יוֹאָחָז אָחִיו לָקַח נְכֹה וַיְבִיאֵהוּ מִצְרַ֫יְמָה[c]׃ פ

5 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה יְהוֹיָקִים בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ 5

29 Mm 371. 30 Dt 4,31. 31 Mm 1718. 32 Mp sub loco. 33 Mm 1759. 34 Mm 4266. 35 Mm 4267. 36 Mm 2607. 37 Mm 1724. 38 Mm 1824. 39 Mm 652. 40 Mm 1077. 41 Mm 4230. Cp 36 1 Mp sub loco. 2 Mm 84.

21 [a] G *ἤκω*, sim ⅁ et 3 Esr 1,25 || [b–b] G *πόλεμον ποιῆσαι* || [c–c] 3 Esr *ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου* (= פְּרָת) || [d] ins מֶלֶךְ בָּבֶל (homark) cf 𝔘 || **22** [a] 3 Esr 1,26 *ἐπὶ τὸ ἅρμα αὐτοῦ* crrp ex *ἀπὸ τοῦ ῥήματος* || [b] l prb בֹּה cf [c] || [c] G *ἐκραταιώθη*, sim ⅁ et 3 Esr; l שׁ– || [d] 3 Esr *Ἰερεμίου προφήτου* || [e] pc Mss מִפְּנֵי || **23** [a–a] 3 Esr 1,27 *καὶ κατέβησαν οἱ ἄρχοντες* = וַיֵּרְדוּ הַחָרִים || **24** [a] 3 Esr 1,28 *ἀπὸ τῆς παρατάξεως* = מִן־הַמַּעֲרָכָה || [b–b] 2 R 23,30 בְּקִבְרֹתָו || [c] G *μετά* || **25** [a–a] 3 Esr 1,31 *ἐν τῇ βύβλῳ* (it S) *τῶν ἱστορουμένων περὶ τῶν βασιλέων τῆς Ἰουδαίας* || **26** [a] G *καὶ ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ* || **27** [a] 1 וּדְבָרָיו? || **Cp 36,1** [a] 2 R 23,30 + וַיַּמְשִׁחוּ אֹתוֹ, it G || [b] > G^{B} et 3 Esr 1,32 et 2 R || **2** [a] G ⊢ eadem vb quae 2 R 23,31 b. 32 || **3** [a–a] G *ὁ βασιλεὺς εἰς Αἴγυπτον* || [b] ins c 2 R 23,33 Q מֶלֶךְ, it 𝔗 et 3 Esr 1,33 || [c] sic c 2 R; 𝔏 pr (numerum) 12 || **4** [a–a] G alit || [b–b] 3 Esr 1,36 G^{L} *καὶ ἔδησεν τοὺς μεγιστᾶνας* = וַיֶּאְסֹר אֶת־שָׂרֵי || [c] G + nonn vb sec 2 R 23,34 bβ. 35.

נְגִידֵי בֵּית הָאֱלֹהִים לַכֹּהֲנִים נָתְנוּ לַפְּסָחִים[c] אֲלָפַיִם וְשֵׁשׁ מֵאוֹת ל. מח. ג
וכנניהו[12] חד מן ג[13] יחיד ר. ב. ג[14] 9 וְכָנַנְיָהוּ[a] וּשְׁמַעְיָהוּ וּנְתַנְאֵל אֶחָיו וַחֲשַׁבְיָהוּ
וְיעִיאֵל[b] וְיוֹזָבָד שָׂרֵי הַלְוִיִּם הֵרִימוּ לַלְוִיִּם לַפְּסָחִים[d] חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים ג
10 וּבָקָר חֲמֵשׁ מֵאוֹת: 10 וַתִּכּוֹן הָעֲבוֹדָה וַיַּעַמְדוּ הַכֹּהֲנִים עַל־עָמְדָם
11 וְהַלְוִיִּם עַל־מַחְלְקוֹתָם כְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ: 11 וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח וַיִּזְרְקוּ ל
12 הַכֹּהֲנִים[a] מִיָּדָם וְהַלְוִיִּם מַפְשִׁטִים: 12 וַיָּסִירוּ[a] הָעֹלָה לְתִתָּם[b] ל ומל. ל[15]
לְמִפְלַגּוֹת לְבֵית־אָבוֹת לִבְנֵי הָעָם לְהַקְרִיב לַיהוָה כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר ל. ג וכתיב
13 מֹשֶׁה וְכֵן לַבָּקָר: 13 וַיְבַשְּׁלוּ הַפֶּסַח בָּאֵשׁ כַּמִּשְׁפָּט וְהַקָּדָשִׁים בִּשְּׁלוּ ל
14 בַּסִּירוֹת וּבַדְּוָדִים וּבַצֵּלָחוֹת[a] וַיָּרִיצוּ לְכָל־בְּנֵי הָעָם: 14 וְאַחַר הֵכִינוּ ל. ל. ל. ל כת כן[16]. ה[17]. ד בלישׁ[18]
לָהֶם וְלַכֹּהֲנִים כִּי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן בְּהַעֲלוֹת הָעוֹלָה וְהַחֲלָבִים ג[19]. ט מל בלישׁ ובסיפ
עַד־לָיְלָה וְהַלְוִיִּם הֵכִינוּ לָהֶם וְלַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן: 15 וְהַמְשֹׁרְרִים ה[17]. ד בלישׁ[18]
בְּנֵי־אָסָף עַל־מַעֲמָדָם כְּמִצְוַת דָּוִיד וְאָסָף מִקֶּדֶם וְהֵימָן וִידֻתוּן[a] חוֹזֵהּ[b] ל. ב חס[20]. ל מל
הַמֶּלֶךְ וְהַשֹּׁעֲרִים לְשַׁעַר וְשַׁעַר אֵין לָהֶם לָסוּר מֵעַל עַבֹדָתָם כִּי ג. ד חס בלישׁ ובסיפ
אֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם הֵכִינוּ לָהֶם: 16 וַתִּכּוֹן כָּל־עֲבוֹדַת יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא ג בלישׁ[21]
לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְהַעֲלוֹת עֹלוֹת עַל מִזְבַּח יְהוָה כְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ: ג. ל
17 יֹאשִׁיָּהוּ: 17 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצְאִים אֶת־הַפֶּסַח בָּעֵת הַהִיא ל. יז ר״ם ולא לא[22].
18 וְאֶת־חַג הַמַּצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים: 18 וְלֹא־נַעֲשָׂה פֶּסַח כָּמֹהוּ בְּיִשְׂרָאֵל ח[23] קמ וכל חומש המגילות דכות ב מ ב
מִימֵי שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְכָל־מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא־עָשׂוּ כַּפֶּסַח אֲשֶׁר־עָשָׂה ו[24]
יֹאשִׁיָּהוּ וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָא וְיוֹשְׁבֵי ח[25]. ו וכל ר״ם דכות[6]. לג ט מנה בבתיב[12]. לד מל ול בלישׁ
יְרוּשָׁלָ͏ִם: ס 19 בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמַלְכוּת יֹאשִׁיָּהוּ נַעֲשָׂה כל סיפ מל. ח[23] קמ וכל חומש המגילות דכות ב מ ב
20 הַפֶּסַח הַזֶּה[a]: 20 [a]אַחֲרֵי כָל־זֹאת אֲשֶׁר הֵכִין יֹאשִׁיָּהוּ אֶת־הַבַּיִת
עָלָה[a] נְכֹו מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְהִלָּחֶם [b]בְּכַרְכְּמִישׁ עַל־[b]פְּרָת וַיֵּצֵא כל סיפ כת כן[12]. ב כת כן[12]. ב זול כת כן
לִקְרָאתוֹ יֹאשִׁיָּהוּ: 21 וַיִּשְׁלַח אֵלָיו מַלְאָכִים לֵאמֹר מַה־לִּי וָלָךְ מֶלֶךְ ח בטע[27]. ד[28]

[12] Mp sub loco. [13] Mm 4128. [14] Mm 4265. [15] Mm 49. [16] Mm 839. [17] Mm 2111. [18] Mm 4228. [19] Mm 581. [20] Mm 3267. [21] Mm 885. [22] Mm 2708. [23] Mm 692. [24] Mm 1264. [25] Mm 1199. [26] Mm 2607. [27] Mm 4137. [28] Mm 1999.

8 [c] 3 Esr 1,8 + *πρόβατα* cf Vrs ‖ **9** [a] G^{-L} + *καὶ Βαναιας* ‖ [b] S *wjd'jl*, 3 Esr 1,9 *καὶ Οχιηλος (Οζι', Αχι')* ‖ [c–c] 3 Esr *χιλίαρχοι* ‖ [d] G(ST^{V}) et 3 Esr + *πρόβατα* cf 8^{c} ‖ **11** [a] G(T^{V}) ⌜ *τὸ αἷμα*, ins הַדָּם ⌟ ‖ **12** [a] G *καὶ ἠτοίμασαν* ‖ [b] prp לַכֹּהֲנִים ‖ [c] nonn Mss GT לַבָּקָר, it 3 Esr 1,12 sim 𝔖𝔄 . **13** [a] G *καὶ εὐοδώθη*, 3 Esr 1,13 *μετ' εὐοδίας* (crrp ex *εὐοδίας*) a צלח ‖ **15** [a] G^{Aal}(S^{V}) *καὶ Ιδιθουν* ‖ [b] l c 2 Mss Vrs חוֹזֵי cf 3 Esr 1,15 ‖ **19** [a] G + eadem vb quae 2 R 23,24–27 et om 19b; 3 Esr 1 + nonn vb ‖ **20** [a–a] G *καὶ ἀνέβη Φαραω* ‖ [b–b] 2 R 23,29 עַל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל־נְהַר, it G.

ח וְעַד־קָטֶן וַיִּקְרָא בְאָזְנֵיהֶם אֵת־כָּל־דִּבְרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בֵּית
ז יְהוָה׃ 31 וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ עַל־עָמְדוֹ[a] וַיִּכְרֹת אֶת־הַבְּרִית לִפְנֵי יְהוָה 31
ח מל[53]. ה[54] לָלֶכֶת אַחֲרֵי יְהוָה וְלִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹתָיו וְעֵדְוֹתָיו וְחֻקָּיו בְּכָל־לְבָבוֹ
וּבְכָל־נַפְשׁוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַכְּתוּבִים עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה׃
ט וכל יהודה ויוסף דכות[55]. לה[56] מל ו מנה בסיפ 32 וַיַּעֲמֵד אֶת כָּל־הַנִּמְצָא בִירוּשָׁלַ͏ִם וּבִנְיָמִן[a] וַיַּעֲשׂוּ יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם 32
כִּבְרִית אֱלֹהִים אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃ 33 וַיָּסַר יֹאשִׁיָּהוּ אֶת־כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת 33
יא מל בסיפ[57]. ט חס בלוש ג מנה כת כן
ל כת ד[58] מִכָּל־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֵד[a] אֶת כָּל־הַנִּמְצָא בְּיִשְׂרָאֵל
ג מל בלוש לְעָבְדוֹ אֶת[b]־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם כָּל־יָמָיו לֹא סָרוּ מֵאַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵי
יא מל בסיפ[57] אֲבוֹתֵיהֶם׃ פ 35 1 וַיַּעַשׂ יֹאשִׁיָּהוּ בִירוּשָׁלַ͏ִם פֶּסַח לַיהוָה וַיִּשְׁחֲטוּ 35
סד[1] הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃ 2 וַיַּעֲמֵד הַכֹּהֲנִים עַל־ 2
המכינים ק מִשְׁמְרוֹתָם וַיְחַזְּקֵם לַעֲבוֹדַת בֵּית יְהוָה׃ 3 וַיֹּאמֶר לַלְוִיִּם הַמְבִינִים[a] 3
ג מל ול בלוש[2] לְכָל־יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים[b] לַיהוָה תְּנוּ[c] אֶת־אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בַּבַּיִת אֲשֶׁר
ג[a]. מא ד מנה בסיפ בָּנָה שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵין־לָכֶם מַשָּׂא בַּכָּתֵף עַתָּה עִבְדוּ
והכינו[a] ק. ד חד מן ד ב[a] מנה בסיפ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃ 4 וְהָכִינוּ[a] לְבֵית־אֲבוֹתֵיכֶם 4
ד ג[7] מנה בסיפ כְּמַחְלְקוֹתֵיכֶם בִּכְתָב[b] דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּבְמִכְתַּב[c] שְׁלֹמֹה בְנוֹ׃
ל. ל 5 וְעִמְדוּ בַקֹּדֶשׁ לִפְלֻגּוֹת בֵּית הָאָבוֹת לַאֲחֵיכֶם בְּנֵי הָעָם וַחֲלֻקַּת[a] 5
ב[a]. ז ב[a] מנה בסיפ בֵּית־אָב לַלְוִיִּם׃ 6 וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסַח וְהִתְקַדְּשׁוּ[a] וְהָכִינוּ לַאֲחֵיכֶם לַעֲשׂוֹת סלת
ח דגש[9]. יז בטע[10] כִּדְבַר־יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ פ 7 וַיָּרֶם יֹאשִׁיָּהוּ לִבְנֵי הָעָם צֹאן 7
ג. ל כְּבָשִׂים וּבְנֵי־עִזִּים הַכֹּל לַפְסָחִים לְכָל־הַנִּמְצָא לְמִסְפַּר שְׁלֹשִׁים
אֶלֶף וּבָקָר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אֵלֶּה מִרְכוּשׁ הַמֶּלֶךְ׃ ס 8 וְשָׂרָיו 8
י וכל עזרא דכות[11] לִנְדָבָה[a] לָעָם לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם הֵרִימוּ חִלְקִיָּהוּ וּזְכַרְיָהוּ וִיחִיאֵל

[52]Mm 903. [53]Mm 1796. [54]Mm 1875. [55]Mm 334. [56]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [57]Mp sub loco. [58]Mp sub loco et cf Mm 57. Cp 35 [1]Mp sub loco. [2]Mm 3030. [3]Mm 3569. [4]Mm 461. [5]Q addidi, cf Mp sub loco. [6]Mm 483. [7]Mm 4145. [8]Mm 4263. [9]Mm 1573. [10]Mm 3998. [11]Mm 4033.

31 [a] 2 R 23,3 הָעֲמִיד, it G || **32** [a] aut l aut ins בִּבְרִית cf 2 R 23,3 || **33** [a] pc Mss בר– || [b–b] prp עֲבוֹדַת (ל dttg) || **Cp 35,3** [a] mlt Mss ut Q, K lapsus calami, 2 Mss המוכנים; prp הַנָּתִינִים cf 3 Esr 1,3 *ἱεροδούλοις* || [b] G *τοῦ ἁγιασθῆναι αὐτούς* cf 3 Esr, S(𝔄) *'iqdšw* = sanctificate vos, 𝔙 *(Israhel) sanctificabatur* || [c] G *καὶ ἔθηκαν* cf 3 Esr *ἐν τῇ θέσει*, prp נָתְנוּ || **4** [a] SCU et 3 Esr 1,4 ut Q; l c K GV וְהָכִינוּ || [b] pc Mss GSV et 3 Esr כְּכָל || [c] 2 Mss SV וּכְמִ, G *καὶ διὰ χειρός*, 3 Esr *καὶ κατὰ τὴν μεγαλειότητα* || **5** [a] prp –בֵּית וּלְכָל || [b] 1 וְחִ cf SV et 3 Esr 1,8 (ן hpgr).

6 [a] > G^{BL}; G^{Aal} (sim 3 Esr) *καὶ τὰ ἅγια* pro וה ן; prp אָב לִבְנֵי העם ח (homtel) || **8** [a] G *ἀπήρξαντο* || [b] 1 וְחִ cf SV et 3 Esr והקדשים הכ (cf 13) aut וַהַפְשִׁיטוּ (cf 11)

חִלְקָיָהוּ וְאֶת־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וְאֶת־עַבְדּוֹן[a] בֶּן־מִיכָהּ[b] וְאֶת | שָׁפָן ב בעינ[28]
21 הַסּוֹפֵר וְאֶת עֲשָׂיָה עֶבֶד־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר: 21 לְכוּ דִרְשׁוּ אֶת־יְהוָה
בַּעֲדִי וּבְעַד[a] הַנִּשְׁאָר בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה[a] עַל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר ת[29]
נִמְצָא כִּי־גְדוֹלָה חֲמַת־יְהוָה אֲשֶׁר נִתְּכָה[b] בָּנוּ עַל[c] אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְרוּ ל בכתיב
אֲבוֹתֵינוּ אֶת־דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכָּתוּב עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה: פ ת[30] מל ג מנה בסימ וכל י ש ת דכות ב מ א
22 וַיֵּלֶךְ חִלְקִיָּהוּ וַאֲשֶׁר[a] הַמֶּלֶךְ אֶל־חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה אֵשֶׁת | שַׁלֻּם בֶּן־ ל . ה ב[31] מנה בכתיב
תָּקְוָת[b] בֶּן־חַסְרָה[c] שֹׁמֵר[d] הַבְּגָדִים[e] וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלַם בַּמִּשְׁנֶה ק תקוה ויתיר ו . ל מל[33] יא חס[32] מנה בכתיב וכל נביא דכות ב מ ג
23 וַתְּדַבֵּרוּ אֵלֶיהָ כְּזֹאת: ס 23 וַתֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי ל . ג[34] וכל נביא דכות ב מ א . כד
24 יִשְׂרָאֵל אִמְרוּ לָאִישׁ אֲשֶׁר־שָׁלַח אֶתְכֶם אֵלָי: ס 24 כֹּה אָמַר לג[35]
יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יוֹשְׁבָיו אֵת כָּל־הָאָלוֹת[a] ב מל . ג ב מל וחד חס
25 הַכְּתוּבוֹת עַל־[a]הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרְאוּ לִפְנֵי[c] מֶלֶךְ יְהוּדָה: 25 תַּחַת | ל ומל
אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ[a] לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִיסֵנִי בְּכֹל מַעֲשֵׂי ויקטרו[37] ויתיר י . ו כת ן . יא כת[38]
26 יְדֵיהֶם וְתִתָּךְ[b] חֲמָתִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא תִכְבֶּה: 26 וְאֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה ל רפי
הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם לִדְרֹשׁ בַּיהוָה כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו ס כֹּה־אָמַר ב בליש[39] . ו[40] . נד
27 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ[a]: 27 יַעַן רַךְ־לְבָבְךָ
וַתִּכָּנַע | [a]מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים[a] בְּשָׁמְעֲךָ אֶת־דְּבָרָיו[b] עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־ ב[41] . ג
יֹשְׁבָיו[c] וַתִּכָּנַע לְפָנַי[c] וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ וַתֵּבְךְ לְפָנַי וָגַם־אֲנִי שָׁמַעְתִּי ל . ח[42] . ל[43]
28 נְאֻם־יְהוָה: 28 הִנְנִי אֹסִפְךָ אֶל־[a]אֲבֹתֶיךָ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־קִבְרֹתֶיךָ[b] ג וחס[44] . ב[45] . ג[46] ב חד מל וחד חס[47]
בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ בְּכֹל הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל־הַמָּקוֹם
29 הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו וַיָּשִׁבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר: פ 29 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ ג[48] מנה מל
30 וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם: 30 וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית־יְהוָה כ ז מנה בסימ[49]
וְכָל־אִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם[a] וְכָל־הָעָם מִגָּדוֹל נ[50] . ת[51] . נא מ״ם וכל ר״ם דכות ב מ ג
וְעַד־קָטֹן וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵיהֶם אֵת כָּל־דִּבְרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בְּבֵית יְהוָה:

28 Mm 1495. 29 Mm 2147. 30 Mm 346. 31 Mm 3958. 32 Mm 4232. 33 Mm 3634. 34 Mm 4261. 35 Mm 319. 36 Mm 1221. 37 Q addidi, cf Mp sub loco. 38 Mm 2706. 39 Mp sub loco. 40 Mm 369. 41 Mm 3712. 42 Mm 2449. 43 Mm 2185. 44 Mm 1608. 45 Mm 99. 46 Mm 4262. 47 Mp contra textum, cf Mp sub loco et 2R 22,20. 48 Mm 910. 49 Mm 4234. 50 Mm 1520. 51 Mm 1199.

20 [a-b] 2 R 22,12 מִיכָיָה cf Jer 26,22 36,12 || **21** [a-a] 2 R 22,13 alit || [b] 2 R נִצְּתָה, it G || [c] 2 R שָׁמְעוּ, it Gˢ | **22** [a] prp שָׁמְעוּ; Ms + צִוָּה, Ms עט + שָׁלַח; ins אָמַר (hpgr) cf G || [b] 2 R 22,14 תִּקְוָה, it G^{L}ˢ || [c] pc Mss Sᵂ חסדה, G^{B} *Χελλης*, 2 R et Sᴬ חַרְחַס, mlt Mss in 2 R חַרְהַס || [d] G pt f || [e] G *τὰς ἐντολάς* (ex *στολάς*) | **24** [a-a] 2 R 22,16 דִּבְרֵי || [b] G *τοὺς λόγους* cf [a] || [c-c] 2 R קָרָא || **25** [a] mlt Mss et 2 R 22,17 ut Q, K וַיְקַטְּרוּ || [b] cf Jer 7,20; G *καὶ ἐξεκαύθη* cf 2 R || **26** [a] sic c 2 R 22,18, ubi lacuna || **27** [a-a] G *ἀπὸ προσώπου μου* || [b] pc Mss G רִי– cf [a-a] et 2 R 22,19 || [c-c] 2 R alit || **30** [a] 2 R 23,2 וְהַנְּבִיאִים.

ל.ל ה[7] שובה לירושלם ול בליש. [8]פ מנה ר״ם ג מנה בסיס. כל סיס מל[9]

יח פסרק את ואת ואת את. ב

וְהָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִלִים כִּתֵּת לְהֻדָּק[a] וְכָל־הַחַמָּנִים גִּדַּע בְּכָל־אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל וַיָּשָׁב יְרוּשָׁלִָם: ס 8 וּבִשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לְמָלְכוֹ[a]
לְטַהֵר הָאָרֶץ וְהַבַּיִת שָׁלַח אֶת־שָׁפָן בֶּן־אֲצַלְיָהוּ וְאֶת־מַעֲשֵׂיָהוּ שַׂר־
הָעִיר וְאֶת יוֹאָח בֶּן־יוֹאָחָז הַמַּזְכִּיר לְחַזֵּק אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהָיו:
9 וַיָּבֹאוּ אֶל־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיִּתְּנוּ[a] אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית־ 9
אֱלֹהִים אֲשֶׁר אָסְפוּ־הַלְוִיִּם שֹׁמְרֵי הַסַּף מִיַּד מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם וּמִכֹּל
שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל וּמִכָּל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וַיָּשֻׁבוּ[b] יְרוּשָׁלִָם: 10 וַיִּתְּנוּ 10
עַל־יַד עֹשֵׂה[a] הַמְּלָאכָה הַמִּפְקָדִים בְּבֵית יְהוָה וַיִּתְּנוּ אֹתוֹ עוֹשֵׂי[b]
הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עֹשִׂים בְּבֵית יְהוָה לִבְדּוֹק וּלְחַזֵּק הַבָּיִת: 11 וַיִּתְּנוּ[a] 11
לֶחָרָשִׁים וְלַבֹּנִים לִקְנוֹת אַבְנֵי מַחְצֵב וְעֵצִים לַמְחַבְּרוֹת וּלְקָרוֹת

ח חס בליש[16]. ל[17]. ל[18]

ח ר״ם אֶת־הַבָּתִּים אֲשֶׁר הִשְׁחִיתוּ מַלְכֵי יְהוּדָה: 12 וְהָאֲנָשִׁים עֹשִׂים
בֶּאֱמוּנָה בַּמְּלָאכָה וְעֲלֵיהֶם[19] מְפִקְדִים יַחַת וְעֹבַדְיָהוּ הַלְוִיִּם מִן־בְּנֵי
מְרָרִי וּזְכַרְיָה וּמְשֻׁלָּם מִן־בְּנֵי הַקָּהָתִים לְנַצֵּחַ וְהַלְוִיִּם כָּל־מֵבִין
בִּכְלֵי־שִׁיר: 13 וְעַל[a] הַסַּבָּלִים[b] וּמְנַצְּחִים לְכֹל[b] עֹשֵׂה[c] מְלָאכָה 13

ב בכתיב וכל נביא דכות ב מ א

ו בסיס וכל נביא דכות ב מ ב. [20]ג. [21]ה. [22]ב

לַעֲבוֹדָה וַעֲבוּדָה וּמֵהַלְוִיִּם סוֹפְרִים וְשֹׁטְרִים וְשׁוֹעֲרִים:

ל[24] מל ב מנה בסיס

ל ומל 14 וּבְהוֹצִיאָם אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית יְהוָה מָצָא[a] חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן
אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת־יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: 15 וַיַּעַן חִלְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֶל־שָׁפָן 15

לט

הַסּוֹפֵר סֵפֶר הַתּוֹרָה מָצָאתִי בְּבֵית יְהוָה וַיִּתֵּן חִלְקִיָּהוּ אֶת־הַסֵּפֶר
נא יח מנה ר״ם[25]. כה אֶל־שָׁפָן: 16 וַיָּבֵא שָׁפָן אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיָּשֶׁב עוֹד אֶת־
כא[26] הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר־נִתַּן בְּיַד־עֲבָדֶיךָ הֵם עֹשִׂים: 17 וַיַּתִּיכוּ 17
אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּבֵית יְהוָה וַיִּתְּנוּהוּ עַל־יַד הַמִּפְקָדִים וְעַל־יַד

ל. ד ג חס וחד מל[27]

יט[28] כת י[29] מנה ג[30] מנה מל עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה: 18 וַיַּגֶּד שָׁפָן הַסּוֹפֵר לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי 18
חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וַיִּקְרָא־בוֹ[a] שָׁפָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: 19 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ 19
הַמֶּלֶךְ אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו: 20 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־ 20

[7]Mm 3963. [8]Mm 3789. [9]Cf Mm 34. [10]Mm 4259. [11]Mp sub loco. [12]Mm 627. [13]Mm 4106. [14]Mm 4260. [15]Mm 2821. [16]Mm 2115. [17]וחד ולמחברות 1 Ch 22,3. [18]וחד לקרות Neh 2,8. [19]Mm 4135. [20]Mm 4208. [21]Mm 4076. [22]וחד וכל מבין Neh 8,2. [23]Mm 1946. [24]Mm 3889. [25]Mm 639. [26]Mm 2838. [27]Mm 2182.

7 [a] l וְהַדֶּק vel לְהָדֵק || 8 [a] 𝔊[Aal] + ὅτε συνετέλεσεν, ins כְּכַלּוֹת || 9 [a] prp וַיִּתְּכוּ לְעַשֵּׂי, cf 17 || [b] mlt Mss ut Q cf 7b; l c K Vrs וַיְשַׁבֵּי || 10 [a] mlt Mss עֹשֵׂי || [b] 2 R 22,5 לְעֹשֵׂי, it 𝔊S || 11 [a] > 2 R 22,6 || 13 [a] dl ו || [b–b] 𝔊 καὶ (𝔊[L] recte + ἐπιστάται; homark) ἐπὶ πάντων || [c] cf 10[a] || 14 [a] l מְצָא? cf 𝔗 || 15 [a] 2 R 22,8 + וַיִּקְרָאֵהוּ || 18 [a–a] 2 R 22,10 וַיִּקְרָאֵהוּ.

17 אַבָל עוֹד הָעָם זֹבְחִים בַּבָּמוֹת רַק לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃ 18 וְיֶתֶר ל
דִּבְרֵי מְנַשֶּׁה וּתְפִלָּתוֹ אֶל־אֱלֹהָיו וְדִבְרֵי הַחוֹזִים הַמְדַבְּרִים אֵלָיו ה¹,²¹
19 בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנָּם עַל־דִּבְרֵי [a]מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ 19 וּתְפִלָּתָו[a] ל²²
וְהֵעָתֵר־לוֹ וְכָל־חַטָּאתוֹ וּמַעְלוֹ וְהַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בָהֶם בָּמוֹת ל²².ב
וְהָעֲמִיד הָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִלִים לִפְנֵי הִכָּנְעוֹ הִנָּם כְּתוּבִים עַל דִּבְרֵי
20 חוֹזָי[b]׃ 20 וַיִּשְׁכַּב מְנַשֶּׁה עִם־אֲבֹתָיו וַיְקַבְּרֻהוּ[a] בְּבֵיתוֹ וַיִּמְלֹךְ אָמוֹן ל וקמ
בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ פ
21 בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אָמוֹן בְּמָלְכוֹ וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלַךְ
22 בִּירוּשָׁלָם׃ 22 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אָבִיו קלס²²
וְלִכָל־הַפְּסִילִים אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אָבִיו זָבַח אָמוֹן וַיַּעַבְדֵם׃ ד מל²²
23 וְלֹא נִכְנַע מִלִּפְנֵי יְהוָה כְּהִכָּנַע מְנַשֶּׁה אָבִיו כִּי הוּא אָמוֹן הִרְבָּה ל. ח²³ וכל אוריית דכות ב מ ב. ל. ל
24 אַשְׁמָה׃ 24 וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו עַבָדָיו וַיְמִיתֻהוּ בְּבֵיתוֹ׃ 25 וַיַּכּוּ עַם־הָאָרֶץ ג כת כן ובסיפ²⁴
25 אֵת כָּל־הַקֹּשְׁרִים עַל־הַמֶּלֶךְ אָמוֹן וַיַּמְלִיכוּ עַם־הָאָרֶץ אֶת־יֹאשִׁיָּהוּ ב. ח²⁵ וכל על המלך טוב דכות ב מ ג
בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃[a] פ
34 1 בֶּן־שְׁמֹנֶה שָׁנִים יֹאשִׁיָּהוּ בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ כל סיפ מל¹. ד
ס²ג בִּירוּשָׁלָם׃ 2 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בִּדְרָכֵי דָוִיד אָבִיו וְלֹא[a] ב. ד²
3 סָר יָמִין וּשְׂמֹאוֹל׃ 3 וּבִשְׁמֹנֶה שָׁנִים לְמָלְכוֹ וְהוּא עוֹדֶנּוּ נַעַר ל בלישׁ ומל
הֵחֵל לִדְרוֹשׁ לֵאלֹהֵי דָוִיד אָבִיו וּבִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה הֵחֵל לְטַהֵר ל. ל
אֶת־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם מִן־הַבָּמוֹת וְהָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִלִים וְהַמַּסֵּכוֹת׃ ב ובסיפ
4 וַיְנַתְּצוּ לְפָנָיו אֶת מִזְבְּחוֹת הַבְּעָלִים וְהַחַמָּנִים אֲשֶׁר־לְמַעְלָה ג ולא נעיא³
מֵעֲלֵיהֶם גִּדֵּעַ וְהָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִלִים וְהַמַּסֵּכוֹת שִׁבֵּר וְהֵדַק וַיִּזְרֹק עַל־ ב. ב ובסיפ ל
5 פְּנֵי הַקִּבְרֵים[a] הַזֹּבְחִים לָהֶם׃ 5 וְעַצְמוֹת כֹּהֲנִים שָׂרַף עַל־מִזְבְּחוֹתָם[a] ב. מזבחותם חד מן ג¹ ק מילין יתיר ר מ״ת
6 וַיְטַהֵר אֶת־יְהוּדָה וְאֶת־יְרוּשָׁלָם׃ 6 וּבְעָרֵי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם וְשִׁמְעוֹן ד[5]
7 וְעַד־נַפְתָּלִי [a]בְּחַרְבֹתֵיהֶם סָבִיב׃ 7 וַיְנַתֵּץ אֶת־הַמִּזְבְּחוֹת וְאֶת־ בחרבתיהם חד מן ח[6] ק כת ב מילין וקר חדה

[21] Mm 3438. [22] Mp sub loco. [23] Mm 3083. [24] Mm 2127. [25] Mm 2106. **Cp 34** [1] Cf Mm 34. [2] Mm 1978. [3] Mp sub loco. [4] Mm 4257. [5] Mm 4258. [6] Mm 214.

18 [a–a] > G ‖ **19** [a] G om ו ‖ [b] Ms G חוזים, l חוֹזָיו (ו hpgr); S *(d)hnn nbj'* · חָנָן הַנָּבִיא ‖ **20** [a] ins c 2 R 21,18 בְּגַן, it G cf S ‖ **25** [a] exc 2 R 21,25sq (homtel) ‖ **Cp 34,4** [a] ins אֲשֶׁר קִבְרֵים (homtel)? ‖ **5** [a] l c Q G^{L}T תָּם–; K lapsus calami ‖ **6** [a–a] sic L; K^{Mss} בְּרְחוֹבוֹתֵיהֶם l prb בְּחַר בָּתֵּיהֶם cf Sa.

כ²·ל.ג בליש³ יְחַזְּקֻהוּ אֲבִיו וַיָּקֶם מִזִּבְחוֹת[a] לַבְּעָלִים[b] וַיַּעַשׂ אֲשֵׁרוֹת[b] וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל־
לט צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבֹד אֹתָם׃ 4 וּבָנָה מִזְבְּחוֹת[a] בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר
יְהוָה בִּירוּשָׁלַ͏ִם יִהְיֶה־שְּׁמִי לְעוֹלָם׃ 5 וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת לְכָל־צְבָא
לג ר״פ הַשָּׁמַיִם בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה׃ 6 וְהוּא הֶעֱבִיר אֶת־בָּנָיו[a] בָּאֵשׁ
ט כת ¹·ל.ל למערכ³ [b]בְּגֵי בֶן־הִנֹּם[b] וְעוֹנֵן וְנִחֵשׁ וְכִשֵּׁף[c] וְעָשָׂה אוֹב וְיִדְּעֹנִי הִרְבָּה לַעֲשׂוֹת
פד הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ׃ 7 וַיָּשֶׂם אֶת־פֶּסֶל הַסֶּמֶל[a] אֲשֶׁר עָשָׂה
ז.¹⁶ בְּבֵית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים אֶל־דָּוִיד וְאֶל־שְׁלֹמֹה בְנוֹ בַּבַּיִת
כא הַזֶּה וּבִירוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָשִׂים אֶת־שְׁמִי
ל ומל .²·יט ¹⁸ מגה לְעוֹלָם׃[b] 8 וְלֹא אוֹסִיף לְהָסִיר אֶת־רֶגֶל יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָאֲדָמָה
חס ג מגה בסיפ
ל אֲשֶׁר הֶעֱמַדְתִּי[a] לַאֲבֹתֵיכֶם[b] רַק ׀ אִם־יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־אֲשֶׁר
יא זוגין דמטע בטע⁹ צִוִּיתִים לְכֹל־הַתּוֹרָה וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים בְּיַד־מֹשֶׁה׃ 9 וַיַּתַּע מְנַשֶּׁה
ח חס׳ איש¹⁰ כל עשייה רע פת ב מ ז¹¹ קמ אֶת־יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם לַעֲשׂוֹת רָע מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד יְהוָה
ב בליש וחד מן ג³ בטע דמטע . ב¹² מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ 10 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מְנַשֶּׁה וְאֶל־עַמּוֹ וְלֹא
נא יח מגה ר״פ¹³ הִקְשִׁיבוּ׃ 11 וַיָּבֵא יְהוָה עֲלֵיהֶם אֶת־שָׂרֵי הַצָּבָא אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר
ל וחס . ג ב חס וחד מל¹⁴ . ב וחס ו. כט וַיִּלְכְּדוּ אֶת־מְנַשֶּׁה בַּחֹחִים[a] וַיַּאַסְרֻהוּ בַנְחֻשְׁתַּיִם וַיּוֹלִיכֻהוּ בָּבֶלָה׃
ל. ב בתרי לישנ¹⁵ . ג. ל 12 וּכְהַצֵּר לוֹ חִלָּה אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו וַיִּכָּנַע מְאֹד מִלִּפְנֵי
ה. ג ומל אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו׃ 13 וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֵּעָתֶר[a] לוֹ וַיִּשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ וַיְשִׁיבֵהוּ
יְרוּשָׁלַ͏ִם לְמַלְכוּתוֹ וַיֵּדַע מְנַשֶּׁה כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים׃ 14 וְאַחֲרֵי־
ד¹⁶ . ג.¹⁷ ד.¹⁸ כֵּן בָּנָה חוֹמָה חִיצוֹנָה ׀ לְעִיר־דָּוִיד מַעֲרָבָה[a] לְגִיחוֹן בַּנַּחַל וְלָבוֹא
ג.¹⁹ פר בְשַׁעַר הַדָּגִים וְסָבַב[b] לָעֹפֶל וַיְגְבִּיהֻהָ מְאֹד וַיָּשֶׂם שָׂרֵי־חַיִל בְּכָל־
ל הֶעָרִים הַבְּצֻרוֹת בִּיהוּדָה׃ 15 וַיָּסַר אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר וְאֶת־הַסֶּמֶל
נא מִבֵּית יְהוָה וְכָל־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בְּהַר בֵּית־יְהוָה וּבִירוּשָׁלָ͏ִם
ויבן ק חד מן ג²⁰ כת כ וקרי ב וַיַּשְׁלֵךְ חוּצָה לָעִיר׃ 16 וַיִּכֹּן[a] אֶת־מִזְבַּח יְהוָה וַיִּזְבַּח עָלָיו זִבְחֵי
ג מל ול בליש שְׁלָמִים וְתוֹדָה וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

²Mm 1991. ³Mp sub loco. ⁴Mm 3989. ⁵Mm 1158. ⁶Mm 19. ⁷Mm 2175. ⁸Mm 4177 contra textum. ⁹Mm 794. ¹⁰Mm 2513. ¹¹Mm 824. ¹²Mm 4252. ¹³Mm 639. ¹⁴Mm 4253. ¹⁵Mm 4254. ¹⁶Mm 2457. ¹⁷Mm 4129. ¹⁸Mm 1224. ¹⁹Mm 1561. ²⁰Mm 4255.

3 [a] G *στήλας* = מַצֵּבוֹת ‖ [b] 2 R 21,3 sg ‖ **4** [a] sic c 2 R 21,4 (ubi l הַמ׳) ‖ **6** [a] S sg ut 2 R 21,6 ‖ [b–b] > 2 R ‖ [c] > 2 R ‖ **7** [a] 2 R 21,7 הָאֲשֵׁרָה ‖ [b] 1c pc Mss GSCV לְעוֹלָם ‖ **8** [a] 2 R 21,8 נָתַתִּי, it GSV ‖ [b] 1c 2 R יהֹם–, it GSV ‖ **11** [a] S *hhjwhj* = vivum ‖ **13** [a] pc Mss C וַיֵּחָתֵר ‖ **14** [a] G^{Aal} *κατὰ νότον* ‖ [b] G *κυκλόθεν*, V *per circuitum* = סָבִיב? ‖ **16** [a] mlt Mss SCU ut Q, K GV נָכַן.

לִירוּשָׁלַ֑͏ִם וּמַגְדָּנ֣וֹת לִיחִזְקִיָּ֔הוּ מֶ֖לֶךְ יְהוּדָ֑ה וַיִּנָּשֵׂ֣א[a] לְעֵינֵ֔י כָּל־הַגּוֹיִ֖ם מֵאַחֲרֵי־כֵֽן׃ ס

24 בַּיָּמִ֣ים הָהֵ֔ם חָלָ֥ה יְחִזְקִיָּ֖הוּ עַד־לָמ֑וּת וַיִּתְפַּלֵּ֖ל אֶל־יְהוָ֑ה

25 וַיֹּ֥אמֶר[a] לוֹ֙[b] וּמוֹפֵ֣ת נָתַ֔ן לֽוֹ׃ 25 וְלֹא־כִגְמַ֥ל עָלָ֖יו הֵשִׁ֑יב יְחִזְקִיָּ֖הוּ כִּי

26 גָבְהָ֣ה לִבּ֔וֹ וַיְהִ֥י עָלָ֖יו קֶ֣צֶף וְעַל־יְהוּדָ֑ה וִירוּשָׁלָֽ͏ִם׃ 26 וַיִּכָּנַ֣ע יְחִזְקִיָּ֗הוּ

בְּגֹבַ֥הּ[a] לִבּ֛וֹ הֽוּא וְיוֹשְׁבֵ֥י יְרוּשָׁלַ֖͏ִם וְלֹא־בָ֣א עֲלֵיהֶ֔ם קֶ֖צֶף יְהוָ֑ה בִּימֵ֥י

27 יְחִזְקִיָּֽהוּ׃ 27 וַיְהִי֩ לִיחִזְקִיָּ֨הוּ עֹ֤שֶׁר וְכָב֙וֹד הַרְבֵּ֣ה מְאֹ֔ד וְאֹצָר֥וֹת עָשָׂ֖ה־

ל֣וֹ לְכֶ֑סֶף וְלִזָּהָ֗ב וּלְאֶ֙בֶן֙ יְקָרָ֔ה וְלִבְשָׂמִ֖ים וּלְמָגִנִּ֣ים[a] וּלְכֹ֖ל כְּלֵ֥י

28 חֶמְדָּֽה׃ 28 וּמִסְכְּנ֣וֹת לִתְבוּא֣וֹת דָּגָ֔ן וְתִירֹ֖שׁ וְיִצְהָ֑ר וְאֲרָוֹת֙ לְכָל־

29 בְּהֵמָ֣ה וּבְהֵמָ֔ה [a]וַעֲדָרִ֖ים לָאֲוֻר֥וֹת[a]׃ 29 וְעָרִ֣ים[a] עָשָׂ֣ה לּ֔וֹ וּמִקְנֵה־צֹ֥אן

30 וּבָקָ֖ר לָרֹ֑ב כִּ֣י נָתַ֤ן־לוֹ֙ אֱלֹהִ֔ים רְכ֖וּשׁ רַ֥ב מְאֹֽד׃ 30 וְה֣וּא יְחִזְקִיָּ֗הוּ

סָתַ֞ם אֶת־מוֹצָ֤א מֵימֵי֙ גִּיחוֹן֙ הֶעֱלִיּ֔וֹן וַיְיַשְּׁרֵ֥ם[a] לְמַטָּה־מַעְרָבָ֖ה[b] לְעִ֣יר

31 דָּוִ֑יד וַיַּצְלַ֥ח יְחִזְקִיָּ֖הוּ בְּכָל־מַעֲשֵׂ֥הוּ׃ 31 וְכֵ֣ן[a] שָׂרֵ֣י | בָבֶ֗ל

הַמְשֻׁלְחִ֣ים[b] עָלָ֔יו לִדְרֹ֖שׁ הַמּוֹפֵ֑ת אֲשֶׁ֥ר הָיָ֛ה בָּאָ֖רֶץ עָזָ֥בוֹ הָאֱלֹהִֽים

32 לְנַסֹּתוֹ֙ לָדַ֣עַת כָּל־בִּלְבָבֽוֹ׃ 32 וְיֶתֶר֙ דִּבְרֵ֣י יְחִזְקִיָּ֔הוּ וְחַסְדָּ֖יו

הִנָּ֣ם כְּתוּבִ֗ים בַּחֲזוֹן֙ יְשַׁעְיָ֣הוּ בֶן־אָמ֔וֹץ הַנָּבִ֖יא עַל־[a]סֵ֣פֶר מַלְכֵ֣י־

33 יְהוּדָ֑ה וְיִשְׂרָאֵֽל׃ 33 וַיִּשְׁכַּ֤ב יְחִזְקִיָּ֙הוּ֙ עִם־אֲבֹתָ֔יו וַיְקַבְּר֥וּהוּ[a] בְּמַעֲלֵ֖ה

קִבְרֵ֣י[a] בְנֵי־דָוִ֑יד וְכָב֣וֹד עָשׂ֣וּ לּ֔וֹ בְּמוֹתֽוֹ׃ כָּל־יְהוּדָ֥ה וְיוֹשְׁבֵ֖י יְרוּשָׁלָ֑͏ִם

וַיִּמְלֹ֥ךְ מְנַשֶּׁ֛ה בְּנ֖וֹ תַּחְתָּֽיו׃ פ

33 1 בֶּן־שְׁתֵּ֣ים עֶשְׂרֵ֔ה שָׁנָ֖ה מְנַשֶּׁ֑ה בְּמָלְכ֖וֹ וַחֲמִשִּׁ֣ים[a] וְחָמֵ֔שׁ שָׁנָ֖ה

2 מָלַ֥ךְ בִּירוּשָׁלָֽ͏ִם׃ 2 וַיַּ֣עַשׂ הָרַ֔ע בְּעֵינֵ֖י יְהוָ֑ה כְּתוֹעֲב֣וֹת[a] הַגּוֹיִ֔ם אֲשֶׁ֥ר

3 הוֹרִ֖ישׁ יְהוָ֑ה מִפְּנֵ֖י בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ 3 וַיָּ֣שָׁב וַיִּבֶן֮ אֶת־הַבָּמ֣וֹת אֲשֶׁר־נִתַּ֣ץ

---

[28] Mm 4249. [29] Mm 2402. [30] Mm 1785. [31] Mm 4250. [32] Mm 2900. [33] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [34] Mm 2785. [35] Mm 2781. [36] Mp sub loco. [37] Mm 188. [38] Mm 3908. [39] Mm 3735. [40] Mm 4129. [41] Mm 2457. [42] Mm 1959. [43] Mm 4226. [44] Mm 2238. [45] וחד חזון ישעיהו Jes 1,1. [46] Mm 2513. Cp 33 [1] Mm 4251.

---

23 [a] 2 Mss ג֗– | **24** [a] G(V) *καὶ ἐπήκουσεν*, sed cf [b] || [b] ins מַרְפֵּא אֶתְנָה לְךָ vel sim (homark) cf 2 R 20,5b || **26** [a] G(T) *ἀπὸ τοῦ ὕψους* || **27** [a] G *καὶ ὁπλοθήκας*, V *et armorum universi generis*; prp וּלְמִגְדָּנִים || **28** [a–a] G(V) *καὶ μάνδρας εἰς τὰ ποίμνια*; > Sʏ, dl cf 29[a] | **29** [a] 1 וַעֲדָרִים || **30** [a] Q ׳וַיַּשֵּׁ, K ׳וַיְיַשֵּׁ || [b] Sʏ[A] *mdnḥ'* – מִזְרָחָה || **31** [a] 1 –שַׁר cf 𝔗 et 2 R 20,12; nonn Mss 𝔗 + מֶלֶךְ || [b] 1 הַמְשֻׁלָּל cf GTV (vel הֵם שְׁלָחִים || **32** [a] GTVʏ pr cop || **33** [a–a] S *bqrjth* = in urbe || **Cp 33,1** [a] > G[Aal] || **2** [a] G* *ἀπὸ πάντων τῶν βδελυγμάτων*.

ה[10] ול[11] מל. ח יְרוּשָׁלָ͏ִַם וְהוּא עַל־לָכִישׁ וְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ עִמּוֹ עַל־יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה וְעַל־כָּל־יְהוּדָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָ͏ִַם לֵאמֹר׃ [10] כֹּה אָמַר סַנְחֵרִיב
10 מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל־מָה אַתֶּם בֹּטְחִים וְיֹשְׁבִים בְּמָצוֹר בִּירוּשָׁלָ͏ִַם׃ [11] הֲלֹא
11 יְחִזְקִיָּהוּ מַסִּית אֶתְכֶם לָתֵת אֶתְכֶם לָמוּת בָּרָעָב וּבַצָּמָא לֵאמֹר יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ יַצִּילֵנוּ מִכַּף מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ [12] הֲלֹא־הוּא יְחִזְקִיָּהוּ הֵסִיר אֶת־
12 בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַ͏ִַם לֵאמֹר לִפְנֵי [a]מִזְבֵּחַ

כל חס[13]. ד. ח[14] אֶחָד[a] תִּשְׁתַּחֲווּ וְעָלָיו תְּקַטֵּרוּ׃ [13] הֲלֹא תֵדְעוּ מֶה עָשִׂיתִי אֲנִי וַאֲבוֹתַי
13 לְכָל עַמֵּי הָאֲרָצוֹת הֲיָכוֹל יָכְלוּ אֱלֹהֵי גּוֹיֵ הָאֲרָצוֹת לְהַצִּיל אֶת־

ח בלישׁ. ב חד מל וחד חס. ב חס לא[15]. ב
ל. ז מל אַרְצָם מִיָּדִי׃ [14] מִי בְּכָל־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶחֱרִימוּ אֲבוֹתַי
14 אֶשֶׁר יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת־עַמּוֹ מִיָּדִי כִּי יוּכַל אֱלֹהֵיכֶם לְהַצִּיל אֶתְכֶם
ד מל[16]. ל מִיָּדִי׃ [15] וְעַתָּה אַל־יַשִּׁא אֶתְכֶם חִזְקִיָּהוּ וְאַל־יַסֵּית אֶתְכֶם כָּזֹאת
15 וְאַל־תַּאֲמִינוּ לוֹ כִּי־לֹא יוּכַל כָּל־אֱלֹוהַ[a] כָּל־גּוֹי וּמַמְלָכָה לְהַצִּיל

ה ב מל וג חס. ה בסיס[17]. י פסוק כל כל ומילה חדה ביניה[18] ז מל עַמּוֹ מִיָּדִי וּמִיַּד אֲבוֹתָי אַף כִּי אֱלֹהֵיכֶם לֹא־יַצִּילוּ[b] אֶתְכֶם מִיָּדִי׃
בג ח[19] מנה ר״פ. לא[20]. ג[21] 16 וְעוֹד דִּבְּרוּ עַבְדָּיו עַל־יְהוָה הָאֱלֹהִים וְעַל יְחִזְקִיָּהוּ עַבְדּוֹ׃
ג[22] 17 וְסֵפָרִים כָּתַב לְחָרֵף לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְלֵאמֹר עָלָיו לֵאמֹר
ג מל וכל אוריית דכות[23]. ב כֵּאלֹהֵי גּוֹיֵ הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר לֹא־הִצִּילוּ עַמָּם מִיָּדִי כֵּן לֹא־יַצִּיל אֱלֹהֵי
ז יְחִזְקִיָּהוּ עַמּוֹ מִיָּדִי׃ [18] וַיִּקְרְאוּ[a] בְּקוֹל־גָּדוֹל יְהוּדִית עַל־עַם יְרוּשָׁלַ͏ִַם
18 אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה לְיִרְאָם וְלִבְהָלָם לְמַעַן יִלְכְּדוּ אֶת־הָעִיר׃
ל. ב. ל וכסיס 19 וַיְדַבְּרוּ[a] אֶל־אֱלֹהֵי יְרוּשָׁלַ͏ִַם כְּעַל אֱלֹהֵי עַמֵּי הָאָרֶץ מַעֲשֵׂה[b] יְדֵי
הָאָדָם׃ ס 20 וַיִּתְפַּלֵּל יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וְיֶשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא
20 עַל־זֹאת [a]וַיִּזְעֲקוּ הַשָּׁמָיִם[a]׃ פ 21 וַיִּשְׁלַח יְהוָה מַלְאָךְ וַיַּכְחֵד
ב זקף קמ. ב כָּל־גִּבּוֹר חַיִל וְנָגִיד וְשָׂר בְּמַחֲנֵה מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיָּשָׁב בְּבֹשֶׁת פָּנִים
יציאי חד מן מת[24] כת ו ק וקר׳ ל וכת לְאַרְצוֹ וַיָּבֹא בֵּית אֱלֹהָיו וּמִיצְאֵי[a] מֵעָיו שָׁם הִפִּילֻהוּ בְּחָרֶב׃
ט[25] 22 וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־יְחִזְקִיָּהוּ וְאֶת יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִַם מִיַּד סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־
ב[26]. ג[27] אַשּׁוּר וּמִיַּד כֹּל[a] וַיְנַהֲלֵם[b] מִסָּבִיב׃ 23 וְרַבִּים מְבִיאִים מִנְחָה לַיהוָה

[10] Mm 1939. [11] Mm 3747. [12] Mm 1206. [13] Mp sub loco. [14] Mm 2159. [15] Lv 2,11. [16] Mm 911. [17] Mm 2203. [18] Mm 3316. [19] Mm 2227. [20] Mm 486. [21] Mm 1372. [22] Mm 4246. [23] Mm 2656. [24] Mm 3811. [25] Mm 1395. [26] Mm 4247. [27] Mm 4248.

12 [a–a] G τοῦ θυσιαστηρίου τούτου ‖ **15** [a] sic L, mlt Mss Edd הַ– ‖ [b] nonn Mss Vrs יַצִּיל cf 17b, sic l? ‖ **18** [a] pc Mss G*V sg ‖ **19** [a] GV sg ‖ [b] Ms GC מעשׂי ‖ **20** [a–a] S wšm' bql' dślwthwn mrj' ‖ **21** [a] K lapsus calami ‖ **22** [a] pc Mss + אוֹרְבָיו; ins חֵילוֹ ‖ [b] G(V) καὶ κατέπαυσεν αὐτούς, l וַיָּנַח לָהֶם.

אֶת־הַפֶּסַח בְּלֹא כַכָּתוּב כִּי׀ הִתְפַּלֵּל יְחִזְקִיָּהוּ עֲלֵיהֶם לֵאמֹר יְהוָה
19 הַטּוֹב יְכַפֵּר׀ בְּעַד: 19 a כָּל־לְבָבוֹ הֵכִין לִדְרוֹשׁ׀ הָאֱלֹהִים | יְהוָה אֱלֹהֵי ל. 25 ז
20 אֲבוֹתָיו וְלֹא כְּטָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ: ס 20 וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶל־יְחִזְקִיָּהוּ ג מל 26. ל
21 וַיִּרְפָּא אֶת־הָעָם: ס 21 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצְאִים בִּירוּשָׁלַם ב 27
אֶת־חַג הַמַּצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּמְהַלְלִים לַיהוָה יוֹם | יוֹם ג
22 בְּיוֹם הַלְוִיִּם׀ וְהַכֹּהֲנִים a בִּכְלֵי־עֹז ab לַיהוָה: ס 22 וַיְדַבֵּר יְחִזְקִיָּהוּ ז 28
עַל־לֵב כָּל־הַלְוִיִּם הַמַּשְׂכִּילִים שֵׂכֶל־טוֹב לַיהוָה וַיֹּאכְלוּ a אֶת־ ב מ 29
הַמּוֹעֵד׀ שִׁבְעַת׀ הַיָּמִים מְזַבְּחִים זִבְחֵי שְׁלָמִים וּמְתוַדִּים לַיהוָה אֱלֹהֵי ח 30
23 אֲבוֹתֵיהֶם: ס 23 וַיִּוָּעֲצוּ כָּל־הַקָּהָל לַעֲשׂוֹת שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים יז מל בסיפ
24 וַיַּעֲשׂוּ שִׁבְעַת־יָמִים שִׂמְחָה a: 24 כִּי חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה הֵרִים לַקָּהָל ה בסיפ 31
אֶלֶף׀ פָּרִים וְשִׁבְעַת אֲלָפִים צֹאן׀ ס וְהַשָּׂרִים הֵרִימוּ לַקָּהָל׀ פָּרִים ל
25 אֶלֶף וְצֹאן עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וַיִּתְקַדְּשׁוּ a כֹּהֲנִים לָרֹב: 25 וַיִּשְׂמְחוּ | כָּל־ ח 32. ח 33. ד בליש בסיפ
קְהַל יְהוּדָה וְהַכֹּהֲנִים׀ וְהַלְוִיִּם וְכָל־הַקָּהָל הַבָּאִים מִיִּשְׂרָאֵל וְהַגֵּרִים ג 34 חד חס ובו מן ו מל בליש
26 הַבָּאִים׀ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַיּוֹשְׁבִים בִּיהוּדָה: 26 וַתְּהִי שִׂמְחָה גְּדוֹלָה ג 35
בִּירוּשָׁלִַם׀ כִּי מִימֵי שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד׀ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֹא a כָזֹאת ע 36, ז
27 בִּירוּשָׁלִָם: ס 27 וַיָּקֻמוּ הַכֹּהֲנִים׀ הַלְוִיִּם a וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם ל 37
וַיִּשָּׁמַע b בְּקוֹלָם וַתָּבוֹא תְפִלָּתָם לִמְעוֹן קָדְשׁוֹ לַשָּׁמָיִם: פ
31 1 וּכְכַלּוֹת כָּל־זֹאת יָצְאוּ כָל־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצְאִים׀ לְעָרֵי יְהוּדָה׀ ג
וַיְשַׁבְּרוּ הַמַּצֵּבוֹת וַיְגַדְּעוּ הָאֲשֵׁרִים וַיְנַתְּצוּ אֶת־הַבָּמוֹת וְאֶת־
הַמִּזְבְּחֹת מִכָּל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן׀ וּבְאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה עַד־לְכַלֵּה וַיָּשׁוּבוּ ל ולא בעיא. ב בסיפ. ט כת ה 1
2 כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לַאֲחֻזָּתוֹ לְעָרֵיהֶם: ס 2 וַיַּעֲמֵד׀ יְחִזְקִיָּהוּ ל
אֶת־מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים׀ וְהַלְוִיִּם עַל־מַחְלְקוֹתָם אִישׁ | כְּפִי עֲבֹדָתוֹ נא 2. ד חס בליש ובסיפ
לַכֹּהֲנִים׀ וְלַלְוִיִּם לְעֹלָה וְלִשְׁלָמִים לְשָׁרֵת a וּלְהֹדוֹת וּלְהַלֵּל בְּשַׁעֲרֵי ג ב חס וחד מל 3
3 מַחֲנוֹת b יְהוָה: ס 3 וּמְנָתָ a הַמֶּלֶךְ מִן־רְכוּשׁוֹ לָעֹלוֹת׀ לָעֹלוֹת׀ ל. ל. ב מל. ל

25 Mm 4104. 26 Mm 4240. 27 Gn 20,17. 28 Mm 4203. 29 Mm 4241. 30 Mm 4051. 31 Mm 2203. 32 Mm 1199. 33 Mm 4236. 34 Mm 2592. 35 Mm 3569. 36 Mm 1188. 37 Mm 3112. Cp 31 1 Mm 2122. 2 Mm 4144. 3 Mm 4077 ב.

18 a dl : cf Vrs ‖ **21** a–a prp בְּכָל־עֹז ‖ b > 𝔊 ‖ **22** a 𝔊 *καὶ συνετέλεσαν*, l וַיְכַלּוּ ‖ **23** a nonn Mss בְּשׁ׳ | **24** a 𝔊 *καὶ τὰ ἅγια* | **26** a pc Mss + הָיְתָה cf Vrs; 𝔊 + *ἑορτή* ‖ **27** a Mss 𝔊^{Aal}𝔖𝔗𝔙 וה׳ ‖ b l וי׳ (יהוה =) cf 𝔖𝔙 | **Cp 31,2** a l וּלְ׳ (cf 𝔊) et tr ante בשערי ‖ b 𝔊 *ἐν ταῖς αὐλαῖς οἴκου*, l חֲצֵרוֹת? > 𝔖 ‖ **3** a prp וּמַתְּנַת cf 𝔖𝔙.

נ יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר־שֶׁבַע וְעַד־דָּן לָבֹוא לַעֲשׂוֹת ׀ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֵי־
יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלִַם כִּי לֹא לָרֹב[a] עָשׂוּ כַּכָּתוּב׃ 6 וַיֵּלְכוּ הָרָצִים
ל.ל בָּאִגְּרוֹת מִיַּד הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וּכְמִצְוַת[a] הַמֶּלֶךְ[b]
לג.ט בלישׁ. לֵאמֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שׁוּבוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם ׀ יִצְחָק ׀ וְיִשְׂרָאֵל
ה¹⁰.ל וְיָשָׁב אֶל־הַפְּלֵיטָה הַנִּשְׁאֶרֶת לָכֶם מִכַּף מַלְכֵי[c] אַשּׁוּר׃ 7 וְאַל־תִּהְיוּ
ל.יז מל בסיפ[a] כַּאֲבוֹתֵיכֶם וְכַאֲחֵיכֶם אֲשֶׁר מָעֲלוּ בַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיִּתְּנֵם
נה¹¹.ר״פ ח מנה בסיפ.יג¹² לְשַׁמָּה כַּאֲשֶׁר אַתֶּם רֹאִים׃ 8 עַתָּה אַל־תַּקְשׁוּ עָרְפְּכֶם כַּאֲבוֹתֵיכֶם
[a]תְּנוּ־יָד[b] לַיהוָה וּבֹאוּ לְמִקְדָּשׁוֹ אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ לְעוֹלָם וְעִבְדוּ אֶת־
ה¹⁰.לא¹³ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְיָשֹׁב מִכֶּם חֲרוֹן אַפּוֹ׃ 9 כִּי בְשׁוּבְכֶם עַל־יְהוָה[a]
ג מל¹⁴.ג¹⁵ אֲחֵיכֶם וּבְנֵיכֶם לְרַחֲמִים לִפְנֵי שׁוֹבְיֵהֶם וְלָשׁוּב לָאָרֶץ הַזֹּאת כִּי־חַנּוּן
וְרַחוּם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא־יָסִיר פָּנִים[b] מִכֶּם אִם־תָּשׁוּבוּ אֵלָיו׃ פ
ל 10 וַיִּהְיוּ הָרָצִים עֹבְרִים מֵעִיר ׀ לָעִיר בְּאֶרֶץ־אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְעַד־
ל.ל וחס.ל זְבֻלוּן[a] וַיִּהְיוּ מַשְׂחִיקִים[b] עֲלֵיהֶם וּמַלְעִגִים בָּם׃ 11 אַךְ־אֲנָשִׁים מֵאָשֵׁר ׀
ב¹⁶.ד בלישׁ ול בסיפ וּמְנַשֶּׁה[a] וּמִזְּבֻלוּן נִכְנְעוּ וַיָּבֹאוּ לִירוּשָׁלִָם׃ 12 גַּם בִּיהוּדָה הָיְתָה יַד ׀
ה¹⁷ הָאֱלֹהִים לָתֵת לָהֶם לֵב אֶחָד לַעֲשׂוֹת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים בִּדְבַר[a]
יג¹⁸.לג קמ יְהוָה׃ 13 וַיֶּאֱסְפוּ יְרוּשָׁלִַם עַם־רָב לַעֲשׂוֹת אֶת־חַג הַמַּצּוֹת בַּחֹדֶשׁ
ה¹⁹ הַשֵּׁנִי קָהָל לָרֹב[a] מְאֹד׃ 14 וַיָּקֻמוּ וַיָּסִירוּ אֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר
ל ומל[a] בִּירוּשָׁלִַם וְאֵת כָּל־הַמְקַטְּרוֹת[a] הֵסִירוּ וַיַּשְׁלִיכוּ לְנַחַל קִדְרוֹן׃
ה²⁰ 15 וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וְהַכֹּהֲנִים ׀ וְהַלְוִיִּם[a]
לו 15 נִכְלְמוּ וַיִּתְקַדְּשׁוּ וַיָּבִיאוּ עֹלוֹת בֵּית יְהוָה׃ 16 וַיַּעַמְדוּ עַל־עָמְדָם
ו²¹ כְּמִשְׁפָּטָם כְּתוֹרַת מֹשֶׁה ׀ אִישׁ־הָאֱלֹהִים הַכֹּהֲנִים[a] זֹרְקִים אֶת־הַדָּם
ד דגש²².ג קמ מִיַּד הַלְוִיִּם׃ 17 כִּי־רַבַּת בַּקָּהָל אֲשֶׁר לֹא־הִתְקַדָּשׁוּ וְהַלְוִיִּם עַל־
ל.ל.ג²³ שְׁחִיטַת הַפְּסָחִים לְכֹל ׀ לָא טָהוֹר לְהַקְדִּישׁ לַיהוָה׃ 18 כִּי מַרְבִּית
ל²⁴ הָעָם רַבַּת מֵאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה יִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן לֹא הִטֶּהָרוּ כִּי־אָכְלוּ

8 Mp sub loco. 9 Mm 4147. 10 Mm 976. 11 Mm 1057. 12 Mm 1109. 13 Mm 486. 14 Mm 3380. 15 Mm 4239. 16 Mm 1419. 17 Mm 1549. 18 Mm 264. 19 Mm 3179. 20 Mm 1199. 21 Mm 3890. 22 Mm 3722. 23 Mm 1542. 24 וחד והטהרו Nu 8,7.

5 [a] > 𝔊 ‖ 6 [a] mlt Mss ובמ׳, Ms 𝔊𝔙 כמ׳ ‖ [b] prb ins דִּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁם המלך vel sim (homtel) ‖ [c] 𝔊𝔖𝔙 sg ‖ 8 [a–a] > 𝔖 ‖ [b] 𝔊 δόξαν ‖ 9 [a] ins יְהִיוּ cf 𝔊 (hpgr) ‖ [b] Vrs + suff 3 sg ‖ 10 [a] prp גְּבַל דָּן ‖ [b] Mss מְשַׂחֲקִים ‖ 11 [a] l וּמִמ׳ (מ hpgr) cf 𝔊 ‖ 12 [a] pc Mss 𝔖𝔗 כְּד׳ ‖ 13 [a] cf 24,24[a] ‖ 14 [a] prp הַמִּקְטָרֹת cf Ex 30,1 ‖ 15 [a] dl ן cf 27 ‖ 16 [a] pc Mss 𝔊𝔙 וְה׳.

[a]חֹזֵה־הַמֶּלֶךְ[a] וְנָתָן הַנָּבִיא כִּי [b]בְיַד־יְהוָה[b] הַמִּצְוָה בְּיַד־נְבִיאָיו׃ ס

26 וַיַּעֲמְדוּ הַלְוִיִּם בְּכְלֵי דָוִיד וְהַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת׃ ס 27 וַיֹּאמֶר

חִזְקִיָּהוּ לְהַעֲלוֹת הָעֹלָה לְהַמִּזְבֵּחַ וּבְעֵת הֵחֵל הָעוֹלָה הֵחֵל שִׁיר־

28 יְהוָה וְהַחֲצֹצְרוֹת [a]וְעַל יְדֵי[a] כְּלֵי דָוִיד מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל׃ 28 וְכָל־הַקָּהָל

מְשׁתַּחֲוִים וְהַשִּׁיר מְשׁוֹרֵר וְהַחֲצֹצְרוֹת מַחְצְצְרִים[a] הַכֹּל[b] עַד לְכִלּוֹת

29 הָעֹלָה׃ 29 וּכְכַלּוֹת לְהַעֲלוֹת כָּרְעוּ הַמֶּלֶךְ וְכָל־הַנִּמְצְאִים אִתּוֹ

30 וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃ 30 וַיֹּאמֶר יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לַלְוִיִּם לְהַלֵּל לַיהוָה

בִּדְבְרֵי דָוִיד וְאָסָף הַחֹזֶה וַיְהַלְלוּ עַד־לְשִׂמְחָה וַיִּקְדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃ פ

31 וַיַּעַן יְחִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר[a] עַתָּה מִלֵּאתֶם[b] יֶדְכֶם לַיהוָה גְּשׁוּ וְהָבִיאוּ

זְבָחִים וְתוֹדוֹת לְבֵית יְהוָה וַיָּבִיאוּ הַקָּהָל זְבָחִים וְתוֹדוֹת וְכָל־נְדִיב

לֵב עֹלוֹת׃ 32 וַיְהִי מִסְפַּר הָעֹלָה אֲשֶׁר הֵבִיאוּ הַקָּהָל בָּקָר שִׁבְעִים

33 אֵילִים מֵאָה כְּבָשִׂים מָאתַיִם לְעֹלָה לַיהוָה כָּל־אֵלֶּה׃ 33 וְהַקְּדָשִׁים

34 בָּקָר שֵׁשׁ מֵאוֹת וְצֹאן שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים[a]׃ 34 רַק הַכֹּהֲנִים הָיוּ לִמְעָט

וְלֹא יָכְלוּ לְהַפְשִׁיט אֶת־כָּל־הָעֹלוֹת וַיְחַזְּקוּם אֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם עַד־

כְּלוֹת הַמְּלָאכָה וְעַד יִתְקַדְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים כִּי הַלְוִיִּם יְשָׁרֵי לֵבָב

לְהִתְקַדֵּשׁ מֵהַכֹּהֲנִים׃ 35 וְגַם־עֹלָה לָרֹב בְּחֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים וּבְנִסְכִּים

לָעֹלָה וַתִּכּוֹן עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה׃ 36 וַיִּשְׂמַח יְחִזְקִיָּהוּ וְכָל־הָעָם עַל

30 הַהֵכִין הָאֱלֹהִים לָעָם[a] כִּי בְּפִתְאֹם הָיָה הַדָּבָר׃ פ 1 וַיִּשְׁלַח

יְחִזְקִיָּהוּ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וְגַם־אִגְּרוֹת כָּתַב עַל־אֶפְרַיִם

וּמְנַשֶּׁה לָבוֹא לְבֵית־יְהוָה בִּירוּשָׁלִַם לַעֲשׂוֹת פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֵי

2 יִשְׂרָאֵל׃ 2 וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו וְכָל־הַקָּהָל בִּירוּשָׁלִַם לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח

3 בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי׃ 3 כִּי לֹא יָכְלוּ לַעֲשֹׂתוֹ[a] בָּעֵת הַהִיא כִּי הַכֹּהֲנִים לֹא־

4 הִתְקַדְּשׁוּ לְמַדַּי וְהָעָם לֹא־נֶאֶסְפוּ לִירוּשָׁלִָם׃ 4 וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי

5 הַמֶּלֶךְ וּבְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל׃ 5 וַיַּעֲמִידוּ דָבָר לְהַעֲבִיר קוֹל בְּכָל־

---

32 Mm 4203. 33 Mm 2203. 34 Mm 2109. 35 Mm 4236. 36 Mp sub loco. 37 Q addidi, cf 1 Ch 15,24; 2 Ch 5,13; 7,6; 13,14 et Mp sub loco. 38 Mm 85. 39 Dt 31,29. 40 Mm 1254. 41 Mm 593. 42 Mm 4237. 43 Mm 1208. 44 וחד יחזקום Jer 10,4. 45 Mm 912. 46 Mm 3893. 47 Mm 4070. 48 Mm 698. Cp 30 1 Mm 4238. 2 Mm 4151. 3 Mp sub loco. 4 Mm 4236. 5 Mm 2036. 6 Mm 305. 7 Mm 968.

25 a–a 𝔊B τοῦ προφήτου ‖ b–b prp בְּדָוִיד הָיָה ‖ 27 a–a 𝔊 πρός ‖ 28 a cf 1 Ch 15,24a ‖ b > 𝔖𝔗 ‖ 31 a ins לָעָם cf 31b ‖ b prp מַלֵּאתֶם אֶתֶם cf 1 Ch 29,5 ‖ 33 a 𝔊B + 500 ‖ 36 a 𝔠 לרב; prp לָעַת ‖ Cp 30,3 a ins לְעִתּוֹ vel בְּעִתּוֹ (hpgr).

13 וּמִן־הַגֵּרְשֻׁנִּי יוֹאָח בֶּן־זִמָּה[c] וְעֵדֶן[d] בֶּן־יוֹאָח׃ 13 וּמִן־בְּנֵי[a] אֱלִיצָפָן
ריעיאל ק
שִׁמְרִי וְיעוּאֵל[b] וּמִן־בְּנֵי אָסָף זְכַרְיָהוּ וּמַתַּנְיָהוּ׃ ס 14 14 וּמִן־בְּנֵי
יחיאל ק
הֵימָן יְחוּאֵל[a] וְשִׁמְעִי ס וּמִן־בְּנֵי יְדוּתוּן[b] שְׁמַעְיָה וְעֻזִּיאֵל׃ 15 15 וַיַּאַסְפוּ
כת כן ו ומטע
אֶת־אֲחֵיהֶם וַיִּתְקַדְּשׁוּ וַיָּבֹאוּ כְּמִצְוַת־הַמֶּלֶךְ בִּדְבְרֵי יְהוָה לְטַהֵר
ג מל בסיפ
בֵּית יְהוָה׃ 16 וַיָּבֹאוּ הַכֹּהֲנִים לִפְנִימָה בֵּית־יְהוָה לְטַהֵר וַיּוֹצִיאוּ אֵת 16
ב
כָּל־הַטֻּמְאָה אֲשֶׁר מָצְאוּ בְּהֵיכַל יְהוָה לַחֲצַר בֵּית יְהוָה וַיְקַבְּלוּ
ד
הַלְוִיִּם לְהוֹצִיא לַנַּחַל־קִדְרוֹן חוּצָה׃ 17 וַיָּחֵלּוּ בְּאֶחָד[a] לַחֹדֶשׁ 17
סד וב בפסוק
הָרִאשׁוֹן לְקַדֵּשׁ וּבְיוֹם שְׁמוֹנָה לַחֹדֶשׁ בָּאוּ לְאוּלָם[b] יְהוָה וַיְקַדְּשׁוּ
ל . סד וב בפסוק
אֶת־בֵּית־יְהוָה לְיָמִים שְׁמוֹנָה וּבְיוֹם שִׁשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן
ג מל
ה בסיפ
כָּלוּ׃ ס 18 וַיָּבֹאוּ פְנִימָה אֶל־חִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ טִהַרְנוּ 18
יד פסוק את את ואת
ואת ואת . ל . ט מל
בלישׁ ובסיפ . ג בכתיב
אֶת־כָּל־בֵּית יְהוָה אֶת[a]־מִזְבַּח הָעוֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־שֻׁלְחַן
ג בכתיב . ל
הַמַּעֲרֶכֶת וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו׃ 19 וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר הִזְנִיחַ הַמֶּלֶךְ 19
אָחָז בְּמַלְכוּתוֹ בְּמַעֲלֹו כֵּנוּ וְהִקְדָּשְׁנוּ וְהִנָּם לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה׃ ס
ב ז מנה בסיפ
וַיַּשְׁכֵּם יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַל בֵּית יְהוָה׃ 20 20
לז . ז בלישׁ . ב
וַיָּבִיאוּ פָרִים־שִׁבְעָה וְאֵילִים שִׁבְעָה וּכְבָשִׂים שִׁבְעָה[a] וּצְפִירֵי עִזִּים 21
ג[25]
שִׁבְעָה לְחַטָּאת עַל־הַמַּמְלָכָה וְעַל־הַמִּקְדָּשׁ וְעַל־יְהוּדָה[b] וַיֹּאמֶר
לִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים לְהַעֲלוֹת עַל־מִזְבַּח יְהוָה׃ 22 וַיִּשְׁחֲטוּ הַבָּקָר 22
ה[26] וכל הקטרה דכות
ב מ . ו חס בכתיב
למערב[27]
וַיְקַבְּלוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּ הַמִּזְבֵּחָה וַיִּשְׁחֲטוּ הָאֵלִים וַיִּזְרְקוּ
ה[26] וכל הקטרה דכות
ב מ . ה[28] וכל הקטרה
דכות ב מ .
ג ב חס וחר מל[28]
הַדָּם הַמִּזְבֵּחָה וַיִּשְׁחֲטוּ הַכְּבָשִׂים וַיִּזְרְקוּ הַדָּם הַמִּזְבֵּחָה׃ 23 וַיַּגִּישׁוּ 23
ל
אֶת־שְׂעִירֵי הַחַטָּאת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַקָּהָל וַיִּסְמְכוּ יְדֵיהֶם עֲלֵיהֶם׃
ב . ל . ה[26] וכל הקטרה
דכות ב מ .
ג ח[29] מנה בסיפ
24 וַיִּשְׁחָטוּם הַכֹּהֲנִים וַיְחַטְּאוּ אֶת־דָּמָם הַמִּזְבֵּחָה לְכַפֵּר עַל־כָּל־ 24
ט מל בלישׁ ובסיפ
יִשְׂרָאֵל כִּי לְכָל־יִשְׂרָאֵל אָמַר הַמֶּלֶךְ הָעוֹלָה וְהַחַטָּאת׃ 25 וַיַּעֲמֵד 25
ה . ג[30] . ג[31]
אֶת־הַלְוִיִּם בֵּית יְהוָה בִּמְצִלְתַּיִם בִּנְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת בְּמִצְוַת דָּוִיד וְגָד

[16] Mm 4054. [17] Mm 4124. [18] Mm 399. [19] Mp sub loco. [20] Mm 2610. [21] Mm 2498. [22] Mm 717. [23] Mm 2203. [24] Mm 4234. [25] Mm 2759. [26] Mm 4235. [27] Mm 879. [28] Mm 1601. [29] Mm 4151. [30] Mm 4220. [31] Mm 1339.

12 [c] 𝔊 *Ζεμμαθ* ‖ [d] 𝔊 *καὶ Ιωδαν* ‖ [e] 𝔊[B] *οὗτοι υἱοί* ‖ **13** [a] Ms + מָרָרִי ‖ [b] nonn Mss Vrs ut Q, K יְחוּאֵל (vel יְחִיאֵל?) ‖ [c] 𝔊[B] *Αζαρίας* ‖ **14** [a] nonn Mss Vrs ut Q, K יחוּ– ‖ [b] 𝔊[A](ν) *Ιδιθουν* ‖ **17** [a] 𝔊 *τῇ νουμηνίᾳ*, 𝔊[B*] pr *ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ* (propter [c–c]) ‖ [b] 𝔊 cf 7[a] ‖ [c–c] 𝔊[B] 13 ‖ **18** [a] l c 𝔠𝔘𝔙 ואת? ‖ **20** [a] pc Mss 𝔙 + כָּל־ ‖ **21** [a] ins לְעֹלָה cf 24b ‖ [b] 𝔊 *Ισραηλ*.

כְּלֵי ׀ בֵּית־הָאֱלֹהִים וַיְקַצֵּץ אֶת־כְּלֵי ׀ בֵּית־הָאֱלֹהִים וַיְסַגֵּר אֶת־ ה . מה . ה . מח
25 דַּלְתוֹת בֵּית־יְהוָה וַיַּעַשׂ לוֹ מִזְבְּחוֹת בְּכָל־פִּנַּה בִּירוּשָׁלִָם: 25 וּבְכָל־
עִיר וָעִיר לִיהוּדָה עָשָׂה בָמוֹת לְקַטֵּר לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַיַּכְעֵס אֶת־ נ
26 יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו: 26 וְיֶתֶר דְּבָרָיו ׀ וְכָל־דְּרָכָיו הָרִאשֹׁנִים
27 וְהָאַחֲרוֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי־יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל: 27 וַיִּשְׁכַּב ׀ ו מל בסיפ . ג . לג ט מנה בכתיב . ה בטע . ל בסיפ
אָחָז עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֻהוּ [a]בָּעִיר בִּירוּשָׁלִַם [a]כִּי לֹא הֱבִיאֻהוּ לְקִבְרֵי ל ומל[29]
מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ יְחִזְקִיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו: פ

29 1 יְחִזְקִיָּהוּ מָלַךְ בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה וְעֶשְׂרִים וָתַשַׁע שָׁנָה ל ר״פ[1]
2 מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ [a]אֲבִיָּה [a]בַּת־זְכַרְיָהוּ: 2 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יח בסיפ ג מנה נקיבה
3 יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה דָּוִיד אָבִיו: 3 [a]הוּא בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה ח ג[2] מנה מל בסיפ
לְמָלְכוֹ [a]בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן פָּתַח ׀ אֶת־דַּלְתוֹת בֵּית־יְהוָה וַיְחַזְּקֵם: סד[3] . ב בלישׁ[4]
4 וַיָּבֵא אֶת־הַכֹּהֲנִים וְאֶת־הַלְוִיִּם וַיַּאַסְפֵם לִרְחוֹב הַמִּזְרָח: 5 וַיֹּאמֶר נא יח מנה ר״פ[5] . ד
לָהֶם שְׁמָעוּנִי הַלְוִיִּם עַתָּה הִתְקַדְּשׁוּ וְקַדְּשׁוּ אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי ל
6 אֲבֹתֵיכֶם וְהוֹצִיאוּ אֶת־הַנִּדָּה מִן־הַקֹּדֶשׁ: 6 כִּי־מָעֲלוּ אֲבֹתֵינוּ וְעָשׂוּ ח[6] חסֵ ב מנה בסיפ וכל עזרא דכות . ו
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וַיַּעַזְבֻהוּ וַיַּסֵּבּוּ פְנֵיהֶם מִמִּשְׁכַּן יְהוָה וַיִּתְּנוּ־ נ[7] . ל
7 עֹרֶף: 7 גַּם סָגְרוּ דַּלְתוֹת הָאוּלָם [a]וַיְכַבּוּ אֶת־הַנֵּרוֹת וּקְטֹרֶת לֹא ל
8 הִקְטִירוּ וְעֹלָה לֹא־הֶעֱלוּ בַּקֹּדֶשׁ לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: 8 וַיְהִי קֶצֶף יְהוָה ג . בח[8] ד[9] מנה בלישׁ
לזעוה
ק
עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם וַיִּתְּנֵם לְזַוָּעָה [a]לְשַׁמָּה וְלִשְׁרָקָה כַּאֲשֶׁר אַתֶּם
9 רֹאִים בְּעֵינֵיכֶם: 9 וְהִנֵּה נָפְלוּ אֲבוֹתֵינוּ [a]בֶּחָרֶב וּבָנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ יח[10] . ח[10] מל ג מנה בסיפ וכל ישׁ ת דכות ב מ א . ד מל[11]
10 וְנָשֵׁינוּ בַּשֶּׁבִי [b]עַל־זֹאת[b]: 10 [a]עַתָּה עִם־לִבִּי לִכְרֹת בְּרִית לַיהוָה יה ר״פ[12] ח מנה בסיפ . ב מל
סנב אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְיָשֹׁב מִמֶּנּוּ חֲרוֹן אַפּוֹ: 11 בָּנַי [a]עַתָּה אַל־תִּשָּׁלוּ יא[13]
כִּי־בָכֶם בָּחַר יְהוָה לַעֲמֹד לְפָנָיו לְשָׁרְתוֹ וְלִהְיוֹת לוֹ מְשָׁרְתִים נ[14]
12 וּמַקְטִרִים: ס 12 וַיָּקֻמוּ הַלְוִיִּם מַחַת בֶּן־עֲמָשַׂי וְיוֹאֵל בֶּן־עֲזַרְיָהוּ [a] ג בּ[15] מנה בלישׁ חד ר״פ וחד ס״פ וחס
מִן־בְּנֵי הַקְהָתִי וּמִן־בְּנֵי מְרָרִי קִישׁ בֶּן־עַבְדִּי וַעֲזַרְיָהוּ [b]בֶּן יְהַלְלְאֵל

[29] Mp sub loco. Cp 29 [1] Mm 978. [2] Mm 4132. [3] Mp sub loco. [4] Mm 1547. [5] Mm 639. [6] Mm 1586. [7] Mm 1503. [8] Mm 2364. [9] Mm 3921. [10] Mm 346. [11] Mm 3437. [12] Mm 1057. [13] Mm 976. [14] Mm 3776. [15] Mm 4186.

27 [a–a] G *ἐν πόλει Δαυιδ* ‖ **Cp 29,1** [a] 2 R 18,2 אֲבִי ‖ **3** [a–a] G *καὶ ἐγένετο ὡς ἔστη ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ* ‖ **7** [a] G *τοῦ ναοῦ* ‖ **8** [a] K לְזַוָּעָה cf Jer 15,4 ‖ **9** [a] Ms יכם– cf G in tot v ‖ [b–b] G cj c 10 et pr *ἐν γῇ οὐκ αὐτῶν ὃ καὶ νῦν ἐστιν* ‖ **10** [a] S om 10–19 ‖ **11** [a] G *καί*, C *edificate* = וּבְנוּ ‖ **12** [a] G* *Ζαχαρίου* ‖ [b] cf [a].

ל ומל עִמָּכֶם[b] אֲשָׁמוֹת[c] לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ 11 וְעַתָּה שִׁמְעוּנִי וְהָשִׁיבוּ הַשִּׁבְיָה 11
ל. ב אֲשֶׁר שָׁבִיתֶם מֵאַחֵיכֶם כִּי חֲרוֹן אַף־יְהוָה עֲלֵיכֶם׃ ס 12 וַיָּקֻמוּ׳ 12
ג. ט[13] ד מנה ב סיפ. ד אֲנָשִׁים מֵרָאשֵׁי בְנֵי־אֶפְרַיִם עֲזַרְיָהוּ[a] בֶן־יְהוֹחָנָן בֶּרֶכְיָהוּ[b] בֶן־
ב. יא חס ו[14] מנה בכתיב וכל נביא דכות. ב מ. ה[15]. ל מְשִׁלֵּמוֹת[c] וִיחִזְקִיָּהוּ[d] בֶן־שַׁלֻּם וַעֲמָשָׂא בֶן־חַדְלַי עַל־הַבָּאִים מִן־
ו. ב[16] הַצָּבָא[d]׃ 13 וַיֹּאמְרוּ לָהֶם לֹא־תָבִיאוּ אֶת־הַשִּׁבְיָה הֵנָּה כִּי לְאַשְׁמַת 13
ד ול חס יְהוָה עָלֵינוּ אַתֶּם אֹמְרִים לְהֹסִיף עַל־חַטֹּאתֵינוּ וְעַל־אַשְׁמָתֵנוּ כִּי־
ל קמ וכל אתנח וסיפ דכות רַבָּה אַשְׁמָה לָנוּ וַחֲרוֹן אַף[b] עַל־יִשְׂרָאֵל[a]׃ ס 14 [a]וַיַּעֲזֹב הֶחָלוּץ 14
ה[17]. ב[18] אֶת־הַשִּׁבְיָה וְאֶת־הַבִּזָּה לִפְנֵי הַשָּׂרִים וְכָל־הַקָּהָל׃ 15 וַיָּקֻמוּ הָאֲנָשִׁים 15
ו. ל וחס אֲשֶׁר־נִקְבוּ בְשֵׁמוֹת וַיַּחֲזִיקוּ בַּשִּׁבְיָה וְכָל־מַעֲרֻמֵּיהֶם הִלְבִּישׁוּ מִן־
ד חס ול בלוש[19] ל וחס. ל וחס. ל. ל. ל הַשָּׁלָל וַיַּלְבִּשֻׁם וַיַּנְעִלוּם וַיַּאֲכִלוּם וַיַּשְׁקוּם וַיְסֻכּוּם וַיְנַהֲלוּם בַּחֲמֹרִים
ה מל[20] לְכָל־כּוֹשֵׁל וַיְבִיאוּם יְרֵחוֹ עִיר־הַתְּמָרִים אֶצֶל אֲחֵיהֶם וַיָּשׁוּבוּ
שֹׁמְרוֹן׃ פ 16 בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח הַמֶּלֶךְ אָחָז עַל־מַלְכֵי[a] אַשּׁוּר 16
כג ח[21] מנה ר״פ. ב ומל. ט[22] לַעְזֹר לוֹ׃ 17 וְעוֹד אֲדוֹמִים בָּאוּ וַיַּכּוּ בִיהוּדָה וַיִּשְׁבּוּ־שֶׁבִי׃ 17
ז פסוק את ואת ואת ואת ואת ואת[23] 18 וּפְלִשְׁתִּים פָּשְׁטוּ בְּעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וְהַנֶּגֶב לִיהוּדָה׃ וַיִּלְכְּדוּ אֶת־ 18
ט[24]. ג מל[25] ו מל בסיפ. ג בֵּית־שֶׁמֶשׁ וְאֶת־אַיָּלוֹן וְאֶת־הַגְּדֵרוֹת וְאֶת־שׂוֹכֹה וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־תִּמְנָה
ו מל בסיפ. ל וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־גִּמְזוֹ וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וַיֵּשְׁבוּ שָׁם׃ 19 כִּי־הִכְנִיעַ יְהוָה אֶת־ 19
ל. ג סביר יהודה וקר׳ ישראל. ל ומל[26] יְהוּדָה בַּעֲבוּר אָחָז מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל[a] כִּי הִפְרִיעַ בִּיהוּדָה וּמָעֹל מָעַל
ב. ה וכל עליה דכות[27] בַּיהוָה׃ 20 וַיָּבֹא עָלָיו תִּלְגַת[a] פִּלְנֶאסֶר[b] מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיָּצַר לוֹ וְלֹא 20
חִזַּקוֹ׃[c] 21 כִּי־חָלַק[a] אָחָז אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים 21
כג ז[28] מנה מל וַיִּתֵּן לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר וְלֹא לְעֶזְרָה לוֹ׃ 22 [a]וּבְעֵת הָצַר לוֹ[a] וַיּוֹסֶף 22
ב מל[26] לִמְעֹל בַּיהוָה[b] הוּא הַמֶּלֶךְ אָחָז׃[b] 23 וַיִּזְבַּח[a] לֵאלֹהֵי דַּרְמֶשֶׂק הַמַּכִּים 23
ל בּוֹ[b] וַיֹּאמֶר כִּי אֱלֹהֵי מַלְכֵי־אֲרָם הֵם מַעְזְרִים[d] אוֹתָם לָהֶם אֲזַבֵּחַ
ל ומל. ב. כ ז סיפ[28] וְיַעְזְרוּנִי וְהֵם הָיוּ־לוֹ וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל׃ 24 וַיֶּאֱסֹף אָחָז אֶת־ 24

[13]Mm 3928. [14]Mm 4232. [15]Mm 4233. [16]Mm 674. [17]Mm 4236. [18]Mm 1340. [19]Mm 3833. [20]Mp sub loco. [21]Mm 2227. [22]Mm 1694. [23]Mm 2135. [24]Mm 1356. [25]Mm 4022. [26]Mm 4268. [27]Mm 962. [28]Mm 4234.

10 [b] prp עִמָּכֶם עִמְּסֶם ‖ [c] G *μαρτυρῆσαι* ex *ἁμαρτῆσαι* cf 𝔏 *peccastis* ‖ **12** [a] G[B] *Ουδια* ‖ [b] G[B] *Zaχαρίας* ‖ [c] cf 1 Ch 9,12[e] ‖ [d–d] > 𝔖 ‖ **13** [a–a] > 𝔖 ‖ [b] pc Mss 𝔊𝔙 אַף יהוה ‖ **14** [a] v 14 ≻ 𝔖 ‖ **16** [a] 1 c Ms Vrs מֶלֶךְ cf 20 ‖ **19** [a] Seb nonn Mss Vrs יְהוּדָה ‖ **20** [a] mlt Mss G[AL$^{La^{1}}$]𝔖 תִּגְלַת cf 1 Ch 5,6 ‖ [b] Ms G[BL]𝔖 om נ cf 1 Ch ‖ [c] 1 חִזְקוֹ cf 29,34 35,2 ‖ **21** [a] prp חֶלֶץ cf Ps 7,5 ‖ **22** [a–a] G *ἀλλ' ἢ τῷ θλιβῆναι αὐτόν* ‖ [b–b] G *καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς* ‖ **23** [a] G *ἐκζητήσω* ‖ [b] G *με* ‖ [c] Ms G מֶלֶךְ ‖ [d] 1 עֹזְרִים (מ) dttg ‖ **24** [a] nonn Mss + כָּל־.

לוֹ בְּנֵי־עַמּוֹן [b]בַּשָּׁנָה הַהִיא[b] מֵאָה כִכַּר־כֶּסֶף וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כֹּרִים כל חס
חִטִּים וּשְׂעוֹרִים עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים זֹאת הֵשִׁיבוּ לוֹ בְּנֵי עַמּוֹן ס[c] ב מל[6]
6 וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית וְהַשְּׁלִשִׁית: 6 וַיִּתְחַזֵּק יוֹתָם כִּי הֵכִין דְּרָכָיו לִפְנֵי יְהוָה ח[?] . ל
7 אֱלֹהָיו: 7 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹתָם [a]וְכָל־מִלְחַמְתָּיו[a] וּדְרָכָיו הִנָּם
8 כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה: 8 [a]בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה ג[8]
9 הָיָה בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם: 9 וַיִּשְׁכַּב יוֹתָם עִם־ ז
אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ אָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו: פ
28 1 בֶּן־עֶשְׂרִים [a]שָׁנָה אָחָז בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ
2 בִּירוּשָׁלִָם וְלֹא־עָשָׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה [b]כְּדָוִיד אָבִיו: 2 וַיֵּלֶךְ ח[1] . קלט . ב
3 בְּדַרְכֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם מַסֵּכוֹת[a] עָשָׂה לַבְּעָלִים: 3 וְהוּא הִקְטִיר ל . נב מסרק וגם ובתר תלת מיליך[2] . לג ר״פ
בְּגֵיא בֶן־הִנֹּם וַיְבַעֵר[a] אֶת־בָּנָיו[b] בָּאֵשׁ כְּתֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ ט חס ג[3] מנה בל״ש וחד מן ד כת כן
4 יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 4 וַיִּזְבַּח וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת
5 כָּל־עֵץ רַעֲנָן: 5 וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה אֱלֹהָיו בְּיַד מֶלֶךְ אֲרָם[a] וַיַּכּוּ־בוֹ וַיִּשְׁבְּוּ ט[4]
מִמֶּנּוּ שְׁבִיָה גְדוֹלָה וַיְבִיאוּ דַרְמֶשֶׂק וְגַם בְּיַד־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל נִתֹּן נִתַּן־בּוֹ לז . נא[5] ד[6] מגה קמ
6 מַכָּה גְדוֹלָה: ס 6 וַיַּהֲרֹג פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ בִּיהוּדָה מֵאָה
7 וְעֶשְׂרִים אֶלֶף בְּיוֹם אֶחָד הַכֹּל בְּנֵי־חַיִל בְּעָזְבָם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי ד[7]
אֲבוֹתָם: 7 וַיַּהֲרֹג | זִכְרִי גִּבּוֹר אֶפְרַיִם אֶת־מַעֲשָׂיָהוּ בֶּן־הַמֶּלֶךְ ל בכתיב . ל
וְאֶת־עַזְרִיקָם נְגִיד הַבַּיִת וְאֶת־אֶלְקָנָה מִשְׁנֵה הַמֶּלֶךְ: ס ל . ד[8]
8 וַיִּשְׁבּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֲחֵיהֶם מָאתַיִם[a] אֶלֶף נָשִׁים בָּנִים וּבָנוֹת וְגַם ט[9]
9 שָׁלָל רָב בָּזְזוּ מֵהֶם וַיָּבִיאוּ אֶת־הַשָּׁלָל לְשֹׁמְרוֹן: ס 9 וְשָׁם הָיָה לג קמ[9] . לז . ה ר״פ[10]
נָבִיא לַיהוָה עֹדֵד[a] שְׁמוֹ וַיֵּצֵא לִפְנֵי הַצָּבָא הַבָּא לְשֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר ג ב חס וחד[11] מל
לָהֶם הִנֵּה בַּחֲמַת יְהוָה אֱלֹהֵי־אֲבוֹתֵיכֶם עַל־יְהוּדָה נְתָנָם בְּיֶדְכֶם
10 וַתַּהַרְגוּ־בָם בְּזַעַף[b] עַד לַשָּׁמַיִם הִגִּיעַ: 10 וְעַתָּה בְּנֵי־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַ͏ִם ב
אַתֶּם אֹמְרִים לִכְבֹּשׁ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת לָכֶם [a]הֲלֹא רַק־אַתֶּם[a] ב חד חס וחד מל[12]

[6]Mm 4058. [7]Mm 4195. [8]Mm 4230. Cp 28 [1]Mm 1821. [2]Mm 1629. [3]Mm 4251. [4]Mm 1694. [5]Mm 2838. [6]Mm 403. [7]Mm 1218. [8]Mm 1155. [9]Mm 264. [10]Mm 299. [11]Cf Mm 896. [12]Mm 4231.

5 [b–b] G *κατ' ἐνιαυτόν*; tr ante ובשנה 5b cf G ‖ [c] sic (interv) L mlt Mss ‖ **7** [a–a] G *καὶ ὁ πόλεμος* ‖ **8** [a] v 8 > G*S, gl ad 28,1a ‖ **Cp 28,1** [a] Ms G[min]ЄƷЗ + וְחָמֵשׁ cf 27,8[a] ‖ [b] mlt Mss S et 2 R 16,2 + אֱלֹהָיו ‖ **2** [a] S *mdbḥ'* – altaria ‖ **3** [a] Ms GSC וַיַּעֲבֵר cf 2 R 16,3 ‖ [b] 2 R 16,3 בְּנוֹ, it S ‖ **8** [a] G-*Lmin* 300 ‖ **9** [a] S *'dw* ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd בְּ ‖ **10** [a–a] G *οὐκ ἰδοὺ εἰμι.*

15 וּקְשָׁתוֹת וְלַאֲבָנֵי קְלָעִים׃ 15 [a]וַיַּעַשׂ | בִּירוּשָׁלַ͏ִם חֻשְׁבֹּנוֹת מַחֲשֶׁבֶת
חוֹשֵׁב לִהְיוֹת עַל־הַמִּגְדָּלִים וְעַל־הַפִּנּוֹת לְירֹוֹא בַּחִצִּים וּבְאֲבָנִים[b]
גְּדֹלוֹת[a] וַיֵּצֵא שְׁמוֹ עַד־לְמֶרְחוֹק כִּי־הִפְלִיא לְהֵעָזֵר עַד כִּי־חָזָק׃
16 וּכְחָזְקָתוֹ גָּבְהָה לִבּוֹ עַד־לְהַשְׁחִית וַיִּמְעַל בַּיהוָה אֱלֹהָיו
וַיָּבֹא אֶל־הֵיכַל יְהוָה לְהַקְטִיר עַל־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃ 17 וַיָּבֹא אַחֲרָיו
עֲזַרְיָהוּ[a] הַכֹּהֵן [b]וְעִמּוֹ כֹּהֲנִים | לַיהוָה שְׁמוֹנִים בְּנֵי־חָיִל׃ 18 וַיַּעַמְדוּ
עַל־עֻזִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ[b] וַיֹּאמְרוּ[c] לוֹ לֹא־לְךָ עֻזִּיָּהוּ לְהַקְטִיר לַיהוָה כִּי
לַכֹּהֲנִים בְּנֵי־אַהֲרֹן הַמְקֻדָּשִׁים לְהַקְטִיר צֵא מִן־הַמִּקְדָּשׁ כִּי מָעַלְתָּ
וְלֹא־לְךָ לְכָבוֹד מֵיְהוָה אֱלֹהִים׃ 19 וַיִּזְעַף עֻזִּיָּהוּ וּבְיָדוֹ מִקְטֶרֶת
לְהַקְטִיר וּבְזָעְפּוֹ עִם־הַכֹּהֲנִים וְהַצָּרַעַת זָרְחָה בְמִצְחוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים
בְּבֵית יְהוָה מֵעַל לְמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃ 20 וַיִּפֶן אֵלָיו עֲזַרְיָהוּ[a] כֹּהֵן הָרֹאשׁ
וְכָל־הַכֹּהֲנִים וְהִנֵּה־הוּא מְצֹרָע בְּמִצְחוֹ וַיַּבְהִלוּהוּ מִשָּׁם וְגַם־הוּא
נִדְחַף לָצֵאת כִּי נגְעוֹ יְהוָה׃ 21 וַיְהִי עֻזִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ מְצֹרָע | עַד־יוֹם
מוֹתוֹ וַיֵּשֶׁב בֵּית[a] הַחָפְשִׁוּת[b] מְצֹרָע כִּי נִגְזַר מִבֵּית יְהוָה וְיוֹתָם בְּנוֹ
[c]עַל־בֵּית הַמֶּלֶךְ שֹׁפֵט אֶת־עַם הָאָרֶץ׃ 22 וְיֶתֶר דִּבְרֵי עֻזִּיָּהוּ
הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים[a] כָּתַב יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא׃ 23 וַיִּשְׁכַּב
עֻזִּיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ [a]עִם־אֲבֹתָיו[b] בִּשְׂדֵה הַקְּבוּרָה אֲשֶׁר
לַמְּלָכִים כִּי אָמְרוּ מְצֹרָע הוּא וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ ס

27 1 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה יוֹתָם בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ **27**
בִּירוּשָׁלַ͏ִם וְשֵׁם אִמּוֹ יְרוּשָׁה בַּת־צָדוֹק׃ 2 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה
כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה עֻזִּיָּהוּ אָבִיו רַק לֹא־בָא אֶל־הֵיכַל יְהוָה וְעוֹד הָעָם
מַשְׁחִיתִים׃ 3 הוּא בָּנָה אֶת־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הָעֶלְיוֹן וּבְחוֹמַת הָעֹפֶל
בָּנָה לָרָב׃ 4 וְעָרִים בָּנָה בְּהַר־יְהוּדָה וּבֶחָרָשִׁים בָּנָה בִּירָנִיוֹת
וּמִגְדָּלִים׃ 5 וְהוּא נִלְחַם עִם־מֶלֶךְ[a] בְּנֵי־עַמּוֹן וַיֶּחֱזַק עֲלֵיהֶם וַיִּתְּנוּ־

[17] Mp sub loco. [18] Mm 2900. [19] Mm 4228. [20] Mm 520. [21] Mm 315. [22] Mm 357. [23] Mm 2131 et Mm 3761. [24] Mm 2406. [25] Mm 324. Cp 27 [1] Mm 2138. [2] Mp sub loco. [3] Mm 4229. [4] Mm 1748. [5] Mm 432.

15 [a–a] > Ⅎ ‖ [b] pc Mss וּבַ ‖ **17/18** [a] Ⅎ *'wzj'* ‖ [b–b] > Ⅎ ‖ [c] Ⅎ sg ‖ **20** [a] cf 17/18[a] ‖ **21** [a] Seb בְּבֵית ‖ [b] 2 R 15,5 ut Q, K הת־; 𝔏 recte *libertatis* (euphemismus) ‖ [c–c] 𝔊 *ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ* ‖ **22** [a] sic L, mlt Mss Edd וְהָאַחֲ ‖ **23** [a–a] > pc Mss 𝔖𝔙𝔘, dl (ex 2 R 15,7) ‖ [b] Ⅎ *l' bqbwrt'* = non in sepultura ‖ **Cp 27,5** [a] > 2 Mss 𝔖𝔄.

28 וַיִּשָּׂאֻהוּ עַל־הַסּוּסִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר יְהוּדָה[a]: ד חס[29]. ל[29]

26 1 וַיִּקְחוּ כָּל־עַם יְהוּדָה[a] אֶת־עֻזִּיָּהוּ[b] וְהוּא בֶן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה

ס[א] וַיַּמְלִיכוּ אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו אֲמַצְיָהוּ: 2 הוּא בָּנָה אֶת־אֵילוֹת[a] וַיְשִׁיבֶהָ ב חד חס וחד מל[1]

3 לִיהוּדָה אַחֲרֵי שְׁכַב־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו: פ 3 בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה

שָׁנָה עֻזִּיָּהוּ בְּמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ

4 יְכֹלְיָה[a] מִן־יְרוּשָׁלִָם: 4 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה יכליה[a] ק. ב. קלט

5 אֲמַצְיָהוּ אָבִיו: 5 וַיְהִי לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים בִּימֵי זְכַרְיָהוּ הַמֵּבִין בְּרְאֹת[a] ד[2] חס וכל אורית ונביא דכות ב מ ב. ד[3] ד[4] מנה בלישן. ב חד חס וחד מל[5]

6 הָאֱלֹהִים וּבִימֵי דָּרְשׁוֹ אֶת־יְהוָה הִצְלִיחוֹ הָאֱלֹהִים: ס 6 וַיֵּצֵא ל וחסף. ל

וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיְפָרֹץ אֶת־חוֹמַת גַּת וְאֶת חוֹמַת יַבְנֶה[a] וְאֶת ג

7 אַשְׁדּוֹד וַיִּבֶן עָרִים[b] בְּאַשְׁדּוֹד וּבַפְּלִשְׁתִּים: 7 [a]וַיַּעְזְרֵהוּ הָאֱלֹהִים ג[6]. ב[7]. ל

עַל־פְּלִשְׁתִּים וְעַל־הָעַרְבִיִּים הַיֹּשְׁבִים בִּגּוּר[b]־[c]בָּעַל[d] וְהַמְעוּנִים[ce]: הערבים. ל קמ ק

8 [a]וַיִּתְּנוּ הָעַמּוֹנִים[b] מִנְחָה לְעֻזִּיָּהוּ וַיֵּלֶךְ שְׁמוֹ עַד־לְבוֹא מִצְרַיִם כִּי ב מל בלישׁ. ל

9 הֶחֱזִיק עַד־לְמָעְלָה: 9 וַיִּבֶן עֻזִּיָּהוּ מִגְדָּלִים בִּירוּשָׁלַ͏ִם עַל־שַׁעַר ב

10 הַפִּנָּה וְעַל־שַׁעַר הַגַּיְא וְעַל־הַמִּקְצוֹעַ וַיְחַזְּקֵם: 10 וַיִּבֶן מִגְדָּלִים

בַּמִּדְבָּר וַיַּחְצֹב בֹּרוֹת רַבִּים כִּי מִקְנֶה־רַב[a] הָיָה לוֹ וּבַשְּׁפֵלָה וּבַמִּישֹׁר י מל[8]

אִכָּרִים[b] וְכֹרְמִים בָּהָרִים וּבַכַּרְמֶל כִּי־אֹהֵב אַדְמָה הָיָה: ס יא[9]

11 וַיְהִי לְעֻזִּיָּהוּ חַיִל[a] עֹשֶׂה מִלְחָמָה [b]יוֹצְאֵי צָבָא לִגְדוּד בְּמִסְפַּר בני פסוק דאית בהון א״ב. ד מל

פְּקֻדָתָם בְּיַד יְעִיאֵל[c] הַסּוֹפֵר וּמַעֲשֵׂיָהוּ הַשּׁוֹטֵר עַל יַד־חֲנַנְיָהוּ יעיאל ק חד מן ד[10] כת כן. ל ומל

12 מִשָּׂרֵי[d] הַמֶּלֶךְ: 12 כֹּל מִסְפַּר רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִגְבוֹרֵי חַיִל אַלְפַּיִם עוֹת. ד קמ וכל אחבת ורס״ם דכות[11]

13 וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: 13 וְעַל־יָדָם חֵיל צָבָא שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וְשִׁבְעַת אֲלָפִים ל[12]

וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת עוֹשֵׂי מִלְחָמָה בְּכֹחַ חַיִל[a] לַעְזֹר לַמֶּלֶךְ עַל־הָאוֹיֵב: ז[13] כת י וי[14] מנה בסיפ ג[15] מנה מל. ח[16]

14 וַיָּכֶן לָהֶם עֻזִּיָּהוּ לְכָל־הַצָּבָא מָגנִּים וּרְמָחִים וְכוֹבָעִים וְשִׁרְיֹנוֹת

[28]Mm 1737. [29]Mp sub loco. **Cp 26** [1]Mm 2128. [2]Mm 4226. [3]Mm 4104. [4]Mm 498. [5]Mm 4103. [6]Mm 4227. [7]Mm 1604. [8]Mm 2021. [9]Mm 512. [10]Mm 4054. [11]Mm 4138. [12]וחד חיל הצבא 1Ch 20,1. [13]Mm 627. [14]Mm 4106. [15]Mm 4260. [16]Mm 2542.

28 [a] l c nonn Mss Vrs et 2 R 14,20 דָּוִיד? ‖ **Cp 26,1** [a] 2 Mss 𝔊 הָאָרֶץ ‖ [b] 2 R 14,21 עֲזַרְיָה ‖ **2** [a] 2 R 14,22 אֵילַת, it 𝔊𝔖𝔙 ‖ **3** [a] mlt Mss 𝔗 et 2 R 15,2 ut Q, K יְכֹלְיָה cf 𝔊[ALal](𝔙) *Ιεχελια*; 𝔖[A] *jkhl'* ‖ **5** [a] mlt Mss בִּירֹאת, nonn Mss Edd 𝔊𝔖𝔗𝔘 בְּיִרְאַת ‖ **6** [a] 𝔖(𝔗𝔘) *'z'* = עַזָּה ‖ [b–b] prp וַיִּבֶן הָעָז, 7 [a] v 7 > 𝔖 ‖ [b] 𝔊 *ἐπὶ τῆς πέτρας*, 𝔙[A] *in Tur(baal)*; l בְּגֶרַר cf 𝔗 ‖ [c–c] l הָ׳ וְעַל cf 𝔊 ‖ [d] 𝔗 *Cabaa* ‖ [e] pc Mss וְהָעַמּוֹנִים, 𝔊 *τοὺς Μιναίους* cf 20,1[a] ‖ **8** [a–a] > 𝔖 ‖ [b] l הַמְעוּנִים cf 𝔊 ‖ **10** [a] sic L, mlt Mss Edd רַב ‖ [b] > 𝔊*; l וְאִ׳ ‖ **11** [a] pc Mss עֹשֵׂי ‖ [b–b] > 𝔖 ‖ [c] 𝔗 nonn Mss 𝔊𝔖𝔘 ut Q, K יעוּ׳ ‖ [d] 𝔊 *τοῦ διαδόχου* = מִשְׁנֵה cf 28,7 ‖ **13** [a] dl (dttg)?

ל לָמָּה יַכּוּךָ וַיֶּחְדַּל הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי כִּי־יָעַץ אֱלֹהִים לְהַשְׁחִיתֶךָ
כִּי־עָשִׂיתָ זֹאת וְלֹא שָׁמַעְתָּ לַעֲצָתִי׃ פ 17 וַיִּוָּעַץ אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ 17
יְהוּדָה וַיִּשְׁלַח אֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
לְכָה חד מן ג[19] חס בליש לְךָ נִתְרָאֶה פָּנִים׃ 18 וַיִּשְׁלַח יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־ 18
יְהוּדָה לֵאמֹר הַחוֹחַ אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן שָׁלַח אֶל־הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן
ל בסיפ לֵאמֹר תְּנָה־אֶת־בִּתְּךָ לִבְנִי לְאִשָּׁה [a]וַתַּעֲבֹר׃ חַיַּת[a] הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר
ג ר״פ[20] בַּלְּבָנוֹן וַתִּרְמֹס אֶת־הַחוֹחַ׃ 19 אָמַרְתָּ[a] הִנֵּה[b] הִכִּיתָ[c] אֶת־אֱדוֹם 19
ב. ל. ב לִבְּךָ[d] לְהַכְבִּיד עַתָּה שְׁבָה בְּבֵיתֶךָ לָמָּה תִתְגָּרֶה בְּרָעָה
ב. ב[21] וְנָפַלְתָּ אַתָּה וִיהוּדָה עִמָּךְ׃ 20 וְלֹא־שָׁמַע אֲמַצְיָהוּ [a]כִּי מֵהָאֱלֹהִים 20
ל הִיא לְמַעַן תִּתָּם בְּיָדָ[b] כִּי דָרְשׁוּ אֶת אֱלֹהֵי אֱדוֹם[a]׃ 21 וַיַּעַל יוֹאָשׁ 21
ב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּתְרָאוּ פָּנִים הוּא וַאֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּבֵית שֶׁמֶשׁ
ז פסוק מן ז מילין כל מילה דאית בהון י אֲשֶׁר לִיהוּדָה׃ 22 [a]וַיִּנָּגֵף יְהוּדָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אִישׁ לְאָהָלָיו׃ 22
ב״פ[22] 23 וְאֶת־ אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בֶּן־יוֹאָשׁ [a]בֶּן־יְהוֹאָחָז[a] תָּפַשׂ יוֹאָשׁ 23
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּבֵית שֶׁמֶשׁ וַיְבִיאֻהוּ יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיִּפְרֹץ בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלַ͏ִם
ד מל מִשַּׁעַר אֶפְרַיִם עַד־שַׁעַר הַפִּנָּה[b] אַרְבַּע מֵאוֹת אַמָּה׃ 24 וְכָל־[a]הַזָּהָב 24
ז. ל[23] מל דסמיכ לעבר וְהַכֶּסֶף וְאֶת כָּל־הַכֵּלִים הַנִּמְצְאִים בְּבֵית־הָאֱלֹהִים עִם־עֹבֵד אֱדוֹם
יא מל[24]. ב. ב וכת כן וְאֶת־אֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת־[b]בְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת וַיָּשָׁב[c] שֹׁמְרוֹן׃ פ
ג בטע 25 וַיְחִי אֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה אַחֲרֵי[a] מוֹת יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז 25
כי יג מנה בסיפ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃ 26 וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲמַצְיָהוּ הָרִאשֹׁנִים 26
ו מל בסיפ. ג. לג ט מנה בכתיב וְהָאַחֲרוֹנִים הֲלֹא[a] הֵנָּם[b] כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי־יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃
ג ור״פ 27 וּמֵעֵת[a] אֲשֶׁר־סָר אֲמַצְיָהוּ מֵאַחֲרֵי יְהוָה וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו קֶשֶׁר 27
ג[27] כת כן ובסיפ[26] בִּירוּשָׁלַ͏ִם וַיָּנָס לָכִישָׁה וַיִּשְׁלְחוּ אַחֲרָיו לָכִישָׁה וַיְמִיתֻהוּ שָׁם׃

[19] Mm 2214. [20] Mm 2157. [21] Mp sub loco. [22] Cf Mm 2125. [23] Mm 4225. [24] Mm 1977 contra textum. [25] Mm 271. [26] Mm 2126. [27] Mm 2127.

18 [a–a] 𝔊 versio duplex ‖ **19** [a] > 𝔖 et 2 R 14,10 ‖ [b] 2 R 14,10 הִכָּה, it 𝔖𝔙 ‖ [c] l תִּי–? cf $\mathfrak{G}^{L}$𝔈𝔗𝔙 ‖ [d] l prb לְהַכְבֵּד cf 𝔖𝔗𝔙 ‖ **20** [a–a] > 𝔖 et 2 R 14,11 ‖ [b] l בְּיָדוֹ? cf 𝔗(𝔈) ‖ **22** [a] v. 22 ≥ 𝔖 ‖ **23** [a–a] > 𝔊*; pertinet originaliter (cf 17.25) ad regem Israelitarum (post יִשְׂרָאֵל), sed Ch sequitur ordinem 2 R 14,13, ubi postea יְהוֹאָחָז in אֲמַצְיָהוּ commutatum (id hic in pc Mss $\mathfrak{G}^{L}$) ‖ [b] l c pc Mss Vrs et 2 R 14,13 הַפִּנָּה ‖ **24** [a] 𝔖 *wnsb* = וַיִּקַּח, 2 R 14,14 ‖ [b] 𝔊 *τῶν συμμίξεων*, 𝔖 crrp, 𝔗 *rbrbnj'*, 𝔙 *obsidum* ‖ [c] ex 2 R 14,14; l הֻשַׁב cf 𝔙𝔈 ‖ **26** [a] > pc Mss 𝔖𝔙 ‖ [b] pc Mss 𝔗 et 2 R 14,18 הֵם ‖ **27** [a] 𝔊 *καὶ ἐν τῷ καιρῷ*; prp וַיְהִי עֵת.

הַמֵּית כִּי[a] כַכָּתוּב [b]בְּתוֹרַת מֹשֶׁה[c] אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר ג ובכתיב
לֹא־יָמֻתוּ אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יָמֻתוּ עַל־אָבוֹת כִּי אִישׁ ג ספרק דמטע[3] . ל
5 בְּחֶטְאוֹ יָמוּתוּ׃ פ 5 וַיִּקְבֹּץ אֲמַצְיָהוּ אֶת־יְהוּדָה וַיַּעֲמִידֵם לְבֵית־
אָבוֹת לְשָׂרֵי[c] הָאֲלָפִים[c] וְלִשְׂרֵי[c] הַמֵּאוֹת לְכָל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וַיִּפְקְדֵם ד בליש
לְמִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה וַיִּמְצָאֵם שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף בָּחוּר יוֹצֵא ג[4]
6 צָבָא אֹחֵז רֹמַח וְצִנָּה׃ 6 וַיִּשְׂכֹּר מִישְׂרָאֵל מֵאָה אֶלֶף גִּבּוֹר[a] חַיִל ג סביר׳ גבורי . ד קמ׳
וכל אתנח וס״פ דכות[5]
7 בְּמֵאָה כִכַּר־כָּסֶף׃ 7 וְאִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלָיו לֵאמֹר הַמֶּלֶךְ אַל־ ה
יָבֹא עִמְּךָ צְבָא יִשְׂרָאֵל כִּי אֵין יְהוָה עִם־יִשְׂרָאֵל כֹּל בְּנֵי אֶפְרָיִם׃
8 כִּי אִם־בָּא אַתָּה עֲשֵׂה חָזָק לַמִּלְחָמָה[a] יַכְשִׁילְךָ הָאֱלֹהִים לִפְנֵי ח[6] חס בשמואל ובכתיב
ול בסים . ל
9 אוֹיֵב[b] כִּי יֵשׁ־כֹּחַ בֶּאלֹהִים לַעְזוֹר וּלְהַכְשִׁיל׃ 9 וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָהוּ לְאִישׁ ל . ג מל
הָאֱלֹהִים וּמָה־לַּעֲשׂוֹת לְמֵאַת הַכִּכָּר אֲשֶׁר נָתַתִּי לְגְדוּד יִשְׂרָאֵל ב[7] . ב[8]
10 וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים יֵשׁ לַיהוָה לָתֶת לְךָ הַרְבֶּה מִזֶּה׃ 10 וַיַּבְדִּילֵם
אֲמַצְיָהוּ לַגְּדוּד אֲשֶׁר־בָּא אֵלָיו מֵאֶפְרַיִם לָלֶכֶת לִמְקוֹמָם וַיִּחַר ל
11 אַפָּם מְאֹד בִּיהוּדָה וַיָּשׁוּבוּ לִמְקוֹמָם בְּחֲרִי־אָף׃ פ 11 וַאֲמַצְיָהוּ ו[9] . ה
הִתְחַזַּק וַיִּנְהַג אֶת־עַמּוֹ וַיֵּלֶךְ גֵּיא הַמֶּלַח וַיַּךְ אֶת־בְּנֵי־שֵׂעִיר עֲשֶׂרֶת ח[10] . ל
12 אֲלָפִים׃ 12 וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים חַיִּים שָׁבוּ בְנֵי יְהוּדָה וַיְבִיאוּם לְרֹאשׁ ד בטע מלרע[11] . בד
13 הַסֶּלַע וַיַּשְׁלִיכוּם מֵרֹאשׁ־הַסֶּלַע וְכֻלָּם נִבְקָעוּ׃ ס 13 וּבְנֵי הַגְּדוּד ב חד מל וחד חס[12] .
יד . ג
אֲשֶׁר הֵשִׁיב אֲמַצְיָהוּ מִלֶּכֶת עִמּוֹ לַמִּלְחָמָה וַיִּפְשְׁטוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה
מִשֹּׁמְרוֹן[a] וְעַד־בֵּית חוֹרוֹן וַיַּכּוּ מֵהֶם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַיָּבְזוּ בִּזָּה רַבָּה׃ כ בכתיב . ג[13] ול בכתיב
ס 14 וַיְהִי אַחֲרֵי בֹּוא אֲמַצְיָהוּ מֵהַכּוֹת אֶת־אֲדֹמִים וַיָּבֵא אֶת־ ב ומל . נא[14]
אֱלֹהֵי בְּנֵי שֵׂעִיר וַיַּעֲמִידֵם לוֹ לֵאלֹהִים וְלִפְנֵיהֶם יִשְׁתַּחֲוֶה וְלָהֶם ב[15] . ג[16] . ח[17]
יְקַטֵּר׃ 15 וַיִּחַר־אַף יְהוָה בַּאֲמַצְיָהוּ וַיִּשְׁלַח אֵלָיו נָבִיא[a] וַיֹּאמֶר לוֹ
לָמָּה דָרַשְׁתָּ אֶת־אֱלֹהֵי הָעָם[b] אֲשֶׁר לֹא־הִצִּילוּ אֶת־עַמָּם מִיָּדֶךָ׃
16 וַיְהִי ׀ בְּדַבְּרוֹ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלְיוֹעֵץ לַמֶּלֶךְ נְתַנּוּךָ[a] [b]חֲדַל־לְךָ[b] ל . ל[18]

[3] Mm 4221. [4] Mm 275. [5] Mm 4138. [6] Mm 169. [7] Mm 4222. [8] Mm 4223. [9] Mm 1643. [10] Mm 1657. [11] Mm 1929. [12] Mm 1300. [13] Mm 1275. [14] Mm 639. [15] Mm 4224. [16] Mm 1790. [17] Mm 1053. [18] וחד וגתנוך Jdc 15,13.

4 [a] > 𝔊𝔙 et 2 R 14,6, dl? || [b–b] 2 R בס׳ תורת cf 𝔖𝔙 || **6** [a] Seb 2 Mss רי– || **8** [a] aut ins לָמָּה (homtel) aut l in 8a בָּם pro בא et עשה חזק pro עשה חזק || [b] l בְּיָדְךָ (hpgr)? cf 𝔊ʳ𝔖𝔄 || **13** [a] prp מִמְּגָרוֹן || **15** [a] 𝔊-min pl, 𝔏 + *Baneam* || [b] 𝔖𝔄 pl cf 𝔏 || **16** [a] nonn Mss 𝔗 נָתְנוּךָ, 𝔊 *δέδωκά σε* || [b–b] 𝔊 *πρόσεχε*.

אֶת־הָאֲשֵׁרִים וְאֶת־הָעֲצַבִּים וַיְהִי־קֶצֶף עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם

ל . נ²³ . ל
19 [b]בְּאַשְׁמָתָם זֹאת׃ 19 וַיִּשְׁלַח בָּהֶם נְבִאִים לַהֲשִׁיבָם אֶל־יְהוָה וַיָּעִידוּ[c] בָּם וְלֹא הֶאֱזִינוּ׃ 20 וְרוּחַ אֱלֹהִים לָבְשָׁה אֶת־זְכַרְיָה[a] בֶּן־ 20
ג . ה וב²⁴ בלוש וכל שמואל דכות ב מה רוח יי . ז בסיפ וכל נביא דכות ב מ ב
ז בסיפ²⁵ . ב בטע בסיפ²⁶
יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיַּעֲמֹד מֵעַל לָעָם וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה׀ אָמַר הָאֱלֹהִים
ל לָמָּה׀ אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־מִצְוֹת[b] יְהוָה וְלֹא תַצְלִיחוּ כִּי־עֲזַבְתֶּם אֶת־
ד²⁷ יְהוָה וַיַּעֲזֹב אֶתְכֶם׃ 21 וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו וַיִּרְגְּמֻהוּ אֶבֶן בְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ 21
ג²⁸ בַּחֲצַר בֵּית יְהוָה׃ 22 וְלֹא־זָכַר יוֹאָשׁ הַמֶּלֶךְ הַחֶסֶד אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוֹיָדָע 22
ל כח כ . ה²⁹ . ל וחס אָבִיו עִמּוֹ וַיַּהֲרֹג אֶת־בְּנוֹ וּכְמֻתוֹ[a] אָמַר יֵרֶא יְהוָה וְיִדְרֹשׁ׃ פ
ל²⁹ . ג³⁰ 23 וַיְהִי׀ לִתְקוּפַת הַשָּׁנָה עָלָה עָלָיו חֵיל אֲרָם וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוּדָה 23
ו . כט וכל משיחה מצרים ושוד ישראל דכות³¹ וִירוּשָׁלִַם וַיַּשְׁחִיתוּ אֶת־כָּל־שָׂרֵי הָעָם מֵעַם וְכָל־שְׁלָלָם שִׁלְּחוּ לְמֶלֶךְ[a]
ל דַּרְמֶשֶׂק׃ 24 כִּי׀ בִּמְצָעַר אַנְשֵׁי בָּאוּ׀ וְחֵיל אֲרָם וַיהוָה נָתַן בְּיָדָם 24
ה³² . יז מל בסיפ . ל חַיִל לָרָב[a] מְאֹד כִּי עָזְבוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וְאֶת־יוֹאָשׁ עָשׂוּ שְׁפָטִים׃ 25 וּבְלֶכְתָּם מִמֶּנּוּ כִּי־עָזְבוּ אֹתוֹ בְּמַחֲלֻיִם רַבִּים׀ הִתְקַשְׁרוּ 25
במחלים ק
עָלָיו עַבָדָיו בִּדְמֵי בְנֵי[a] יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיַּהַרְגֻהוּ עַל־מִטָּתוֹ וַיָּמָת וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּעִיר דָּוִיד וְלֹא קְבָרֻהוּ בְּקִבְרוֹת הַמְּלָכִים׃ ס
ל . ל מל³⁴ ד ב מנה בלוש 26 וְאֵלֶּה הַמִּתְקַשְׁרִים עָלָיו זָבָד[a] בֶּן־שִׁמְעָת הָעַמֹּנִית וִיהוֹזָבָד בֶּן־
יר³⁵ . ט . מח שִׁמְרִית[b] הַמּוֹאָבִית׃ 27 וּבָנָיו[a] וְרֹב[b] הַמַּשָּׂא עָלָיו וִיסוֹד בֵּית הָאֱלֹהִים[a] 27
ל הֵנָּם כְּתוּבִים עַל־מִדְרַשׁ סֵפֶר הַמְּלָכִים וַיִּמְלֹךְ אֲמַצְיָהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃ פ

25 1 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ אֲמַצְיָהוּ וְעֶשְׂרִים וְתֵשַׁע שָׁנָה **25**
ד מל׳ . קלט מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְהוֹעַדָּן מִירוּשָׁלִָם׃ 2 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי 2
יְהוָה רַק לֹא בְלֵבָב שָׁלֵם׃ 3 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָזְקָה הַמַּמְלָכָה עָלָיו[a] 3
ד²⁶ . מז פסוק לא לא לא וַיַּהֲרֹג אֶת־עַבָדָיו הַמַּכִּים אֶת־הַמֶּלֶךְ אָבִיו׃ 4 וְאֶת־בְּנֵיהֶם לֹא 4

[23] Mm 3979. [24] Gn 1,2. [25] Mm 903. [26] Mm 4212. [27] Mm 4220. [28] Mm 296. [29] Mm 404. [30] Mm 3826. [31] Mm 285. [32] Mm 958. [33] Mm 3179. [34] Mm 896. [35] Cf Okhl 13. Cp 25 [1] Mm 3747. [2] Mm 1069.

18 [b–b] 𝔊ᴸ *ἐν τῇ ἡμέρᾳ* (crrp ex *ἁμαρτίᾳ* cf 𝔏 *peccato*) *ταύτῃ* ‖ **20** [a] 𝔊* *Αζαρίαν* ‖ [b] 𝔏 pc Mss מצות ‖ **22** [a] mlt Mss וּבְמוֹ ‖ **23** [a] l c Ms לְמוֹ ‖ **24** [a] l רַב (ל dttg)? ‖ **25** [a] 𝔊ʏ sg, l בְּנֵי (י dttg) ‖ **26** [a] l יוֹזָכָר (יו hpgr) cf 2 R 12,22 Vrs ‖ [b] 2 R שֹׁמֵר; prp שִׁמְרִת ‖ **27** [a–a] 𝔊 *πάντες καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ πέντε* (= הַחֲמִשָּׁה) *καὶ τὰ λοιπά* ‖ [b] l c K 𝔖ʏ וְרֹב ‖ Cp **25,3** [a] nonn Mss 𝔊𝔖 et 2 R 14,5 בְּיָדוֹ.

יְהוּדָה וְקִבְּצוּ מִכָּל־יִשְׂרָאֵל כֶּסֶף לְחַזֵּק אֶת־בֵּית אֱלֹהֵיכֶם מִדֵּי לי
6 שָׁנָה בְשָׁנָה וְאַתֶּם תְּמַהֲרוּ לַדָּבָר[a] וְלֹא מִהֲרוּ הַלְוִיִּם׃ 6 וַיִּקְרָא נ
הַמֶּלֶךְ לִיהוֹיָדָע הָרֹאשׁ וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ לֹא־דָרַשְׁתָּ עַל־הַלְוִיִּם לז כנ מנה בסיפ
לְהָבִיא מִיהוּדָה וּמִירוּשָׁלַם אֶת־מַשֹּׂאַת מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה וְהַקָּהָל[a] פ
7 לְיִשְׂרָאֵל לְאֹהֶל הָעֵדוּת׃ 7 כִּי עֲתַלְיָהוּ הַמִּרְשָׁעַת[a] בָּנֶיהָ[b] פָּרְצוּ נ
8 אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים וְגַם כָּל־קָדְשֵׁי בֵית־יְהוָה עָשׂוּ לַבְּעָלִים׃ 8 וַיֹּאמֶר מח
9 הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲשׂוּ אָרֹן אֶחָד וַיִּתְּנֻהוּ בְּשַׁעַר בֵּית־יְהוָה חִוּצָה׃ 9 וַיִּתְּנוּ ד ג חס וחד מל
קוֹל בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם לְהָבִיא לַיהוָה מַשֹּׂאַת[a] מֹשֶׁה עֶבֶד־הָאֱלֹהִים כא . וי . פ
10 עַל־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר׃ 10 וַיִּשְׂמְחוּ[a] כָּל־הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם וַיָּבִיאוּ נא מ״פ וכל ר״פ דכות ב מנ . לו
11 וַיַּשְׁלִיכוּ לָאָרוֹן עַד־לְכַלֵּה׃ 11 [a]וַיְהִי בְּעֵת יָבִיא אֶת־הָאָרוֹן אֶל־ ב בסיפ . ט כת ה[10] . יג[11]
פְּקֻדַּת הַמֶּלֶךְ בְּיַד הַלְוִיִּם[a] וְכִרְאוֹתָם כִּי־רַב הַכֶּסֶף וּבָא סוֹפֵר
הַמֶּלֶךְ וּפְקִיד כֹּהֵן הָרֹאשׁ וְיָעֲרוּ אֶת־הָאָרוֹן [a]וְיִשָּׂאֻהוּ וְיָשִׁבֻהוּ אֶל־ ב . לז כנ מנה בסיפ . ל[12]
12 מְקוֹמוֹ כָּה עָשׂוּ לְיוֹם ׀ בְּיוֹם[a] וַיֶּאֱסְפוּ־כֶסֶף לָרֹב׃ 12 וַיִּתְּנֵהוּ הַמֶּלֶךְ יג[13] חס וכל אורית ואיוב
13 וְיְהוֹיָדָע[a] אֶל־עוֹשֵׂה[b] מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה וַיְהִיוּ שֹׂכְרִים דכות ב מנ . יד[14]
חֹצְבִים וְחָרָשִׁים לְחַדֵּשׁ בֵּית יְהוָה וְגַם לְחָרָשֵׁי בַרְזֶל וּנְחֹשֶׁת לְחַזֵּק ב מל וכת ה למערב[15]
14 אֶת־בֵּית יְהוָה׃ 13 [a]וַיַּעֲשׂוּ עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה וַתַּעַל אֲרוּכָה לַמְּלָאכָה יג[16] כת י וי[17] מנה בסיפ .
15 בְּיָדָם וַיַּעֲמִידוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים עַל־מַתְכֹּנְתּוֹ וַיְאַמְּצֻהוּ׃ 14 וּכְכַלּוֹתָם מח . ב[18] . ג[19]
הֵבִיאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיְהוֹיָדָע אֶת־שְׁאָר הַכֶּסֶף וַיַּעֲשֵׂהוּ כֵלִים לְבֵית־
יְהוָה כְּלֵי שָׁרֵת וְהָעֹלוֹת וְכַפּוֹת וּכְלֵי זָהָב וָכָסֶף וַיְהִיוּ מַעֲלִים עֹלוֹת ג . ל . ג[20]
16 בְּבֵית־יְהוָה תָּמִיד כָּל יְמֵי יְהוֹיָדָע׃ פ 15 וַיִּזְקַן יְהוֹיָדָע וַיִּשְׂבַּע לט . ל
17 יָמִים וַיָּמָת בֶּן־מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּמוֹתוֹ׃ 16 וַיִּקְבְּרֻהוּ בְעִיר־דָּוִיד
עִם־הַמְּלָכִים כִּי־עָשָׂה טוֹבָה בְּיִשְׂרָאֵל וְעִם־הָאֱלֹהִים וּבֵיתוֹ׃ ס ל[21] . כב[22]
18 וְאַחֲרֵי מוֹת יְהוֹיָדָע בָּאוּ שָׂרֵי יְהוּדָה וַיִּשְׁתַּחֲוּ לַמֶּלֶךְ אָז שָׁמַע ב[15]
19 הַמֶּלֶךְ אֲלֵיהֶם׃ 18 וַיַּעַזְבוּ אֶת־בֵּית[a] יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ יז מל בסיפ

[4]Mm 3041. [5]Mm 3377. [6]Mm 326. [7]Mm 3092. [8]Mm 2182. [9]Mm 4036. [10]Mm 2122. [11]Mm 679. [12]Mm 1737. [13]Mm 489. [14]Mm 399. [15]Mp sub loco. [16]Mm 627. [17]Mm 4106. [18]Mm 2981. [19]2Ch 20,23. [20]Mm 3869. [21]Mm 242. [22]Mm 3090.

Cp 24,5 [a] G leg לְדַבֵּר ‖ **6** [a] G *ὅτι ἐξεκκλησίασεν (τὸν Ισραηλ)* – וְהַקָּהָל ‖ **7** [a] prp הַמִּרְשָׁעַת cf 𝔖𝔄 ‖ [b] GV pr cop; prp בְּנֶיהָ ‖ **9** [a] G *καθὼς εἶπεν* = אֲשֶׁר(כְּ)מַשָּׂא? ‖ **10** [a] G-^{L} *καὶ ἔδωκαν* ‖ **11** [a] [a] > 𝔖 ‖ **12** [a] Ms G ← הַכֹּהֵן ‖ [b] nonn Mss Vrs עושי ‖ **13** [a] 𝔖 om v 13.14 ‖ **18** [a] 1 c 2 Mss בְּרִית; > G*𝔖.

וְהַשָּׂרִים[b] וְהַחֲצֹצְרוֹת עַל־הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַם הָאָרֶץ שָׂמֵחַ וְתוֹקֵעַ
בַּחֲצֹצְרוֹת וְהַמְשֹׁרְרִים בִּכְלֵי הַשִּׁיר וּמוֹדִיעִים לְהַלֵּל וַתִּקְרַע 13
עֲתַלְיָהוּ אֶת־בְּגָדֶיהָ וַתֹּאמֶר קֶשֶׁר קֶשֶׁר׃ ס 14 וַיּוֹצֵא[a] יְהוֹיָדָע 14
הַכֹּהֵן אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת | פְּקוּדֵי[b] הַחַיִל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוֹצִיאוּהָ[c] אֶל־
מִבֵּית הַשְּׁדֵרוֹת[c] וְהַבָּא אַחֲרֶיהָ יוּמַת בֶּחָרֶב כִּי אָמַר הַכֹּהֵן לֹא
תְמִיתוּהָ בֵּית יְהוָה׃ 15 וַיָּשִׂימוּ לָהּ יָדַיִם וַתָּבוֹא אֶל[a]־מְבוֹא שַׁעַר־ 15
הַסּוּסִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְמִיתוּהָ שָׁם׃ ס 16 וַיִּכְרֹת יְהוֹיָדָע בְּרִית 16
בֵּינוֹ[a] וּבֵין כָּל־הָעָם וּבֵין הַמֶּלֶךְ לִהְיוֹת לְעָם לַיהוָה׃ 17 וַיָּבֹאוּ כָל־ 17
הָעָם בֵּית־הַבַּעַל וַיְנַתְּצֻהוּ וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וְאֶת־צְלָמָיו שִׁבְּרוּ וְאֶת
מַתָּן כֹּהֵן הַבַּעַל הָרְגוּ לִפְנֵי הַמִּזְבְּחוֹת׃ 18 וַיָּשֶׂם יְהוֹיָדָע פְּקֻדֹּת 18
בֵּית יְהוָה בְּיַד הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם[a] אֲשֶׁר חִלַּק דָּוִיד עַל־בֵּית יְהוָה
לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת יְהוָה[b] כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁיר עַל יְדֵי
דָּוִיד׃ 19 וַיַּעֲמֵד הַשּׁוֹעֲרִים עַל־שַׁעֲרֵי בֵּית יְהוָה וְלֹא־יָבֹא טָמֵא 19
לְכָל־דָּבָר׃ 20 וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְאֶת־הָאַדִּירִים וְאֶת־הַמּוֹשְׁלִים 20
בָּעָם וְאֶת | כָּל־עַם הָאָרֶץ וַיּוֹרֶד[a] אֶת־הַמֶּלֶךְ מִבֵּית יְהוָה וַיָּבֹאוּ
בְּתוֹךְ־שַׁעַר הֶעְלְיוֹן[b] בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיּוֹשִׁיבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ עַל כִּסֵּא
הַמַּמְלָכָה׃ 21 וַיִּשְׂמְחוּ כָל־עַם־הָאָרֶץ וְהָעִיר שָׁקְטָה וְאֶת־עֲתַלְיָהוּ
הֵמִיתוּ בֶּחָרֶב׃ ס

24 1 בֶּן־שֶׁבַע שָׁנִים יוֹאָשׁ בְּמָלְכוֹ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם **24**
וְשֵׁם אִמּוֹ צִבְיָה מִבְּאֵר שָׁבַע׃ 2 וַיַּ֫עַשׂ יוֹאָשׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כָּל־ 2
יְמֵי יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן׃ 3 וַיִּשָּׂא־לוֹ יְהוֹיָדָע נָשִׁים שְׁתַּיִם וַיּוֹלֶד 3
בָּנִים וּבָנוֹת׃ 4 וַיְהִי אַחֲרֵיכֵן הָיָה עִם־לֵב יוֹאָשׁ לְחַדֵּשׁ אֶת־ 4
בֵּית יְהוָה׃ 5 וַיִּקְבֹּץ אֶת־הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וַיֹּאמֶר לָהֶם צְאוּ לְעָרֵי 5

19 Mm 2109. 20 Mm 2106. 21 Mm 2108. 22 Mm 2110. 23 Mp sub loco. 24 Mm 4218. 25 Mm 2194. 26 Mm 3919. 27 Mm 12. 28 Mm 4176. 29 Mm 286. 30 Mm 4219. 31 Mm 1188. 32 Mm 324. 33 Mm 3889. 34 Mm 3611. 35 Mm 3042. Cp 24 1 Mm 40. 2 Mm 4144. 3 Mm 3998.

13 [b] pc Mss שׁ– cf 𝔏 *et principes cantorum* ‖ **14** [a] l c 2 R 11,15 וַיֵּצֵא, it 𝔖𝔄 cf 𝔊 (versio duplex) ‖ [b] sic c 2 R ‖ [c–c] sic c 2 R; 𝔊 ἐκτὸς τοῦ οἴκου, sim 𝔙 ‖ **15** [a] 2 R 11,16 וַיָּבֹא ‖ **16** [a] 2 R 11,17 בֵּין יהוה ‖ **18** [a] l c pc Mss 𝔊𝔖𝔙 וְה׳ et ins וַיַּעֲמֵד אֶת־מַחְלְקוֹת הכהנים והלוים (homtel) cf 𝔊 ‖ [b] mlt Mss לַי׳ cf 𝔊𝔙 ‖ **20** [a] l c 2 R 11,19 et 𝔊𝔙 וַיֹּרִידוּ ‖ [b] 2 R 11,19 הָרָצִים, 𝔊 τῆς ἐσωτέρας.

23 שָׁנִים וַעֲתַלְיָהוּ מֹלֶכֶת עַל־הָאָרֶץ׃ פ **23** 1 וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִעִית[a] ז¹². ב כת כן׳
הִתְחַזֵּק יְהוֹיָדָע וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת לַעֲזַרְיָהוּ בֶן־יְרֹחָם וְלִישְׁמָעֵאל ג זוגין². ב³
בֶּן־יְהוֹחָנָן וְלַעֲזַרְיָהוּ בֶן־עוֹבֵד וְאֶת־מַעֲשֵׂיָהוּ[b] בֶּן־עֲדָיָהוּ[c] וְאֶת־ ס⁴ ד מנה בסיס. ל
2 אֱלִישָׁפָט[d] בֶּן־זִכְרִי עִמּוֹ בַּבְּרִית׃ 2 וַיָּסֹבּוּ בִיהוּדָה וַיְקַבְּצוּ אֶת־ ה⁵. ל בכתיב
הַלְוִיִּם מִכָּל־עָרֵי יְהוּדָה וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל־יְרוּשָׁלִָם׃ ו⁶. יג⁷ וכל עזרא דכות ב מ א
3 וַיִּכְרֹת כָּל־הַקָּהָל בְּרִית בְּבֵית הָאֱלֹהִים עִם[a]־הַמֶּלֶךְ[b] וַיֹּאמֶר לָהֶם ז
4 הִנֵּה בֶּן־הַמֶּלֶךְ יִמְלֹךְ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עַל־בְּנֵי דָוִיד׃ 4 זֶה הַדָּבָר ל. ב¹
אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ הַשְּׁלִשִׁית מִכֶּם בָּאֵי הַשַּׁבָּת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם לְשֹׁעֲרֵי[a]
5 הַסִּפִּים׃ 5 וְהַשְּׁלִשִׁית בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְהַשְּׁלִשִׁית בְּשַׁעַר הַיְסוֹד[a] וְכָל־ ז⁸. ג. ל. ב. נא מ״פ וכל ר״פ דכות ב מ ג
6 הָעָם בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה׃ 6 וְאַל־יָבוֹא בֵית־יְהוָה כִּי אִם־הַכֹּהֲנִים[a] ב⁹
וְהַמְשָׁרְתִים לַלְוִיִּם הֵמָּה יָבֹאוּ כִּי־קֹדֶשׁ הֵמָּה וְכָל־הָעָם יִשְׁמְרוּ ל. ב. נא מ״פ וכל ר״פ דכות ב מ ג¹
7 מִשְׁמֶרֶת יְהוָה׃ 7 וְהִקִּיפוּ הַלְוִיִּם אֶת־הַמֶּלֶךְ סָבִיב אִישׁ וְכֵלָיו בְּיָדוֹ
8 וְהַבָּא אֶל־הַבַּיִת יוּמָת וְהָיוּ[a] אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּבֹאוֹ וּבְצֵאתוֹ׃ 8 וַיַּעֲשׂוּ ב¹⁰. יא¹¹. ב¹²
הַלְוִיִּם וְכָל־יְהוּדָה כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיִּקְחוּ אִישׁ אֶת־ ז וכל ר״פ דכות¹³. ד בכתיב
אַנְשָׁיו בָּאֵי הַשַּׁבָּת עִם יוֹצְאֵי הַשַּׁבָּת כִּי לֹא פָטַר יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת־ יד¹⁴. ד מל. ל
9 הַמַּחְלְקוֹת׃ 9 וַיִּתֵּן יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן לְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת אֶת־הַחֲנִיתִים וְאֶת־ ל. מח
הַמָּגִנּוֹת וְאֶת־הַשְּׁלָטִים אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִיד אֲשֶׁר בֵּית הָאֱלֹהִים׃
10 וַיַּעֲמֵד אֶת־כָּל־הָעָם וְאִישׁ שִׁלְחָנוֹ בְּיָדוֹ מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית טו¹⁵
עַד־כֶּתֶף הַבַּיִת הַשְּׂמְאלִית לַמִּזְבֵּחַ וְלַבַּיִת עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב׃ ס¹⁶ וכל של המלך טוב ב מ ג
11 וַיּוֹצִיאוּ אֶת־בֶּן־הַמֶּלֶךְ וַיִּתְּנוּ עָלָיו אֶת־הַנֵּזֶר וְאֶת־הָעֵדוּת וַיַּמְלִיכוּ יב¹⁷ ד מנה מל בסיס. ב
אֹתוֹ וַיִּמְשָׁחֻהוּ יְהוֹיָדָע וּבָנָיו וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ׃ ס 12 וַתִּשְׁמַע ב וחס¹⁸
עֲתַלְיָהוּ אֶת־קוֹל הָעָם הָרָצִים[a] וְהַמְהַלְלִים אֶת־הַמֶּלֶךְ וַתָּבֹוא אֶל־ ל
13 הָעָם[b] בֵּית יְהוָה׃ 13 וַתֵּרֶא וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ עֹמֵד עַל־עַמּוּדוֹ[a] בַּמָּבוֹא ו מל. ל

[12]Mm 4044. Cp 23 [1]Mp sub loco. [2]Mm 509. [3]Gn 17,20. [4]Mm 3928. [5]Mm 2027. [6]Mm 3895. [7]Mm 2682. [8]Mm 4217. [9] וחד ואל־יבא Lv 16,2. [10]Lv 14,46. [11]Mm 1773. [12]Ex 28,35. [13]Mm 2607. [14]Mm 1664. [15]Mm 3950. [16]Mm 2106. [17]Mm 2610. [18]Mm 2107.

Cp 23,1 [a] $\mathfrak{G}^{B}$ *τῷ ὀγδόῳ* || [b] $\mathfrak{S}$ *(wl)šm'j'* || [c] $\mathfrak{S}$ *'dw* || [d] $\mathfrak{G}$* *Ελισαφαν* || [e] $\mathfrak{G}$-^{L} *εἰς οἶκον* ($\mathfrak{G}^{Aal}$ + *κυρίου*) cf 2 R 11,4a || **3** [a] 1 עַל || [b] ins הַמֶּלֶךְ || **5** [a] $\mathfrak{G}$ *τῇ μέσῃ*, $\mathfrak{S}$ *dtbh'* – הַתַּבָּחִים, $\mathfrak{T}$ *gbrj'* = הַגִּבּוֹרִים, 2 R 11,6 סוּר (ex סוּס?) || **6** [a] $\mathfrak{G}$ + *καὶ οἱ Λευῖται* cf $\mathfrak{S}$ || **7** [a] 1 c pc Mss $\mathfrak{GCV}$ וְהָיוּ || **12** [a] $\mathfrak{G}$ + *καὶ ἐξομολογουμένων* || [b] $\mathfrak{G}(\mathfrak{S})$ *τὸν βασιλέα* || **13** [a] prp עָמְדוֹ.

בֶּן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ פ 2 בֶּן־[a]אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם[a] שָׁנָה אֲחַזְיָהוּ 2
בְּמָלְכוֹ וְשָׁנָה אַחַת מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ עֲתַלְיָהוּ[b] בַּת־עָמְרִי׃
ל ומל 3 גַּם־הוּא הָלַךְ בְּדַרְכֵי בֵּית אַחְאָב כִּי אִמּוֹ הָיְתָה יוֹעַצְתּוֹ לְהַרְשִׁיעַ׃ 3
קלט[2] 4 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּבֵית אַחְאָב כִּי־הֵמָּה הָיוּ־לוֹ יוֹעֲצִים אַחֲרֵי 4
מוֹת אָבִיו לְמַשְׁחִית לוֹ׃ 5 גַּם בַּעֲצָתָם[b] הָלַךְ וַיֵּלֶךְ אֶת־יְהוֹרָם בֶּן־ 5
ל. ו כת כן[3] אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לַמִּלְחָמָה עַל־חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם בְּרָמוֹת גִּלְעָד
וַיַּכּוּ הָרַמִּים[a] אֶת־יוֹרָם׃ 6 וַיָּשָׁב לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל כִּי[a] הַמַּכִּים 6
יא[4] ד[5] מנה בכתיב כת כן ומן ובשנת חמש עד ואלישע דמלכים דכות ב מ ג[6]
ו כת כן[7] ול בסיפ אֲשֶׁר הִכ�ּהוּ בָרָמָה בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת־חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַעֲזַרְיָהוּ[b] בֶּן־
יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת־יְהוֹרָם בֶּן־אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל
ח[8]. ל. ל. יא[4] ד[5] מנה בכתיב כת ומן ובשנת חמש עד ואלישע דמלכים דכות ב מ ג[6]
כִּי־חֹלֶה הוּא׃ 7 וּמֵאֱלֹהִים הָיְתָה תְבוּסַת[a] אֲחַזְיָהוּ לָבוֹא אֶל־יוֹרָם 7
ג[9]. ב בסיפ וּבְבֹאוֹ יָצָא עִם־יְהוֹרָם אֶל־יֵהוּא בֶן־נִמְשִׁי אֲשֶׁר מָשְׁחוֹ יְהוָה לְהַכְרִית
ל אֶת־בֵּית אַחְאָב׃ 8 וַיְהִי כְּהִשָּׁפְטוֹ[a] יֵהוּא עִם־בֵּית אַחְאָב וַיִּמְצְאוֹ אֶת־ 8
ל שָׂרֵי יְהוּדָה וּבְנֵי[b] אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ מְשָׁרְתִים לַאֲחַזְיָהוּ וַיַּהַרְגֵם׃ 9 וַיְבַקֵּשׁ 9
ח פסוק והוא הוא[2]. ז[10] אֶת־אֲחַזְיָהוּ וַיִּלְכְּדֵהוּ [a]וְהוּא מִתְחַבֵּא[a] בְּשֹׁמְרוֹן וַיְבִאֻהוּ אֶל־יֵהוּא
ג בת כן ובסיפ[11] וַיְמִתֻהוּ[b] וַיִּקְבְּרֻהוּ כִּי אָמְרוּ בֶּן־יְהוֹשָׁפָט הוּא אֲשֶׁר־דָּרַשׁ אֶת־יְהוָה
בְּכָל־לְבָבוֹ וְאֵין לְבֵית אֲחַזְיָהוּ לַעְצֹר כֹּחַ לְמַמְלָכָה׃
ל 10 וַעֲתַלְיָהוּ אֵם אֲחַזְיָהוּ רָאֲתָה כִּי מֵת בְּנָהּ וַתָּקָם וַתְּדַבֵּר[a] אֶת־ 10
ב ובפסוק כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה לְבֵית יְהוּדָה׃ 11 וַתִּקַּח יְהוֹשַׁבְעַת[a] בַּת־הַמֶּלֶךְ 11
ב אֶת־יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָהוּ וַתִּגְנֹב אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ הַמּוּמָתִים וַתִּתֵּן
ב. ב. ל. ב ובפסוק אֹתוֹ וְאֶת־מֵינַקְתּוֹ בַּחֲדַר הַמִּטּוֹת וַתַּסְתִּירֵהוּ[b] יְהוֹשַׁבְעַת בַּת־הַמֶּלֶךְ
יְהוֹרָם אֵשֶׁת יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן כִּי הִיא הָיְתָה אֲחוֹת אֲחַזְיָהוּ[b] מִפְּנֵי
ל. לז. ו עֲתַלְיָהוּ וְלֹא הֲמִיתָתְהוּ׃ 12 וַיְהִי אִתָּם[a] בְּבֵית הָאֱלֹהִים מִתְחַבֵּא שֵׁשׁ 12

[2]Mp sub loco. [3]Mm 1700. [4]Mm 4018. [5]Mm 2087. [6]Cf Mm 2087. [7]Mm 2086. [8]Mm 1635. [9]Mm 3855. [10]Mm 1391. [11]Mm 2127.

2 [a–a] 𝔊* 20, 𝔏 16; l c 2 R 8,26 עֶשְׂרִים וּשְׁ, it 𝔊[L]𝔖𝔄 || [b] 𝔊[L] *Αχααβ* || **5** [a] = הָאַרְ (sic 2 Mss 𝔗𝔙 cf 2 R 8,28); 𝔊 *οἱ τοξόται* = הָרַמִּים vel הַמֹּרִים || **6** [a] nonn Mss 𝔊𝔖 et 2 R 8,29 מִן, sed ins c 𝔙 רַבִּים || [b] l c nonn Mss 𝔊𝔖𝔙 et 2 R וַאֲחַזְיָהוּ || **7** [a] 𝔊 *καταστροφή*; 1 נְסִבַּת cf 𝔗 et 10,15 || **8** [a] mlt Mss בְּהִ || [b] 𝔊 om בני, dl cf 2 R 10,13 || **9** [a–a] 𝔊 *ἰατρευόμενον* = מִתְרַפֵּא? || [b] l c pc Mss 𝔊𝔖𝔄 תִּ– || **10** [a] pc Mss et 2 R 11,1 וַתְּאַבֵּד; 1 𝔐 eodem sensu || **11** [a] 2 R 11,2 יְהוֹשֶׁבַע cf 𝔊[BL] *Ιωσαβεε* || [b–b] > 2 R 11,2 || **12** [a] 2 R 11,3 אֶתָּהּ, it 𝔊[Aal]𝔖𝔄.

9 עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ׃ 9 וַיַּעֲבֹר יְהוֹרָם [a]עִם־שָׂרָיו [a]וְכָל־הָרֶכֶב עִמּוֹ וַיְהִי֙ קָ֣ם׃ ב7 פסוק דמטע ול בסיפ
10 לַיְלָה וַיַּךְ [b]אֶת־אֱדוֹם [b]הַסּוֹבֵב אֵלָיו וְאֵת שָׂרֵי הָרֶכֶב׃ 10 וַיִּפְשַׁע ג8
אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה אָז תִּפְשַׁע לִבְנָה בָּעֵת הַהִיא
11 [a]מִתַּחַת יָדוֹ כִּי עָזַב אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו׃ 11 גַּם־הוּא עָשָׂה־בָמוֹת
בְּהָרֵי [a]יְהוּדָה וַיִּזֶן אֶת־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ֫͏ִם וַיַּדַּח אֶת־יְהוּדָה׃ פ ג מיחד דמטע9 . ב10
12 וַיָּבֹא אֵלָיו מִכְתָּב מֵאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר כֹּה ׀ אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
דָּוִיד אָבִיךָ תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־הָלַכְתָּ בִּדְרָכִי יְהוֹשָׁפָט אָבִיךָ וּבִדְרָכֵי
13 אָסָא מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃ 13 וַתֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּזְנֶה אֶת־יְהוּדָה ל
וְאֶת־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ֫͏ִם כְּהַזְנוֹת בֵּית אַחְאָב וְגַם אֶת־אַחֶ֫יךָ בֵּית [a]אָבִיךָ ט13 . ל
הַטּוֹבִים מִמְּךָ הָרָגְתָּ׃ 14 הִנֵּה יְהוָה נֹגֵף [a]מַגֵּפָה גְּדוֹלָה בְּעַמֶּךָ וּבְבָנֶיךָ ג ר״פ בסיפ14
15 [b]וּבְנָשֶׁיךָ וּבְכָל־רְכוּשֶׁךָ׃ 15 וְאַתָּה [a]בְּחֳלָיִים רַבִּים [b]בְּמַחֲלֵה מֵעֶיךָ [b]כ15 בנט ח16 מנה בלישׁ
עַד־יֵצְאוּ מֵעֶיךָ מִן־הַחֹלִי יָמִים עַל־יָמִים׃ 16 וַיָּעַר יְהוָה עַל־ [b]וחד מן17 בכתיב ובלישׁ . ל
יְהוֹרָם אֶת רוּחַ [a]הַפְּלִשְׁתִּים וְהָעַרְבִים אֲשֶׁר עַל־יַד כּוּשִׁים׃ 17 וַיַּעֲלוּ ל18 . ג19
בִיהוּדָה וַיִּבְקָעוּהָ וַיִּשְׁבּוּ אֶת כָּל־הָרְכוּשׁ הַנִּמְצָא לְבֵית־הַמֶּלֶךְ וְגַם־ ח20 . ל בסיפ
בָּנָיו וְנָשָׁיו [a]וְלֹא נִשְׁאַר־לוֹ בֵּן כִּי אִם־יְהוֹאָחָז [b]קְטֹן בָּנָיו׃ 18 וְאַחֲרֵי ל21 . ט
כָּל־זֹאת נְגָפוֹ ׀ יְהוָה ׀ בְּמֵעָיו לָחֳלִי לְאֵין ׀ מַרְפֵּא׃ 19 וַיְהִי לְיָמִים ׀ ל22 . ל
מִיָּמִים [a]וּכְעֵת צֵאת הַקֵּץ לְיָמִים ׀ שְׁנַיִם [a]יָצְאוּ מֵעָיו עִם־חָלְיוֹ וַיָּמָת ב23 . ח24 : ב25 ל
בְּתַחֲלֻאִים רָעִים וְלֹא־עָשׂוּ לוֹ עַמּוֹ שְׂרֵפָה ׀ כִּשְׂרֵפַת אֲבֹתָיו׃ 20 בֶּן־ ב26 . ל
שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם [a]הָיָה ׀ בְּמָלְכוֹ וּשְׁמוֹנֶה שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ֫͏ִם וַיֵּלֶךְ ל ר״ח . ח27 . ל
[b]בְּלֹא חֶמְדָּה׃ [b]וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּעִיר דָּוִיד וְלֹא בְּקִבְרוֹת הַמְּלָכִים׃ ל
22 1 וַיַּמְלִיכוּ ׀ יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ֫͏ִם אֶת־אֲחַזְיָהוּ בְנוֹ הַקָּטֹן תַּחְתָּיו כִּי לד מל ו מנה בסיפ
כָל־הָרִאשֹׁנִים הָרָג הַגְּדוּד הַבָּא בָּעַרָבִים לַמַּחֲנֶה׃ [a]וַיִּמְלֹךְ אֲחַזְיָהוּ כי יג1 מנה בסיפ

7 Mm 4210. 8 Mm 2589. 9 Mm 2945. 10 Mm 2150. 11 Mm 4211. 12 Mm 4212. 13 Mm 1395. 14 Mm 4213. 15 Mp sub loco. 16 Mm 4158. 17 Mm 3923. 18 Mm 98. 19 Mm 4031. 20 Mm 1315. 21 Mm 1694. 22 Mm 1285. 23 Mm 4214. 24 Mm 3927. 25 Mm 4215. 26 Mm 4216. 27 Mm 2512. Cp 22 1 Mp sub loco.

9 [a–a] 2 R 8,21 צְעִירָה (l שָׁע׳) || [b–b] sic c 2 R (ubi l אֹתוֹ אדום) || [c] G + *καὶ ἔφυγεν ὁ λαὸς εἰς τὰ σκηνώματα αὐτῶν* cf 2 R || 10 [a–a] > 2 R 8,22 || 11 [a] Seb mlt Mss GV בְּעָרֵי || 13 [a] G(Σ) *υἱούς* || 14 [a] G(ΣV) + *σε* || 15 [a] ins אֵבָא? || [b] 2 Mss רָעִים cf GV || 16 [a] > G || 17 [a] G *καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ* || [b] Ms אֲחַזְיָהוּ cf GΣC | 19 [a–a] prp כָּל־ עָמַת צאת הקץ לימי שנים cf Qoh 5,15 Est 1,17 || 20 [a] 2 R 8,17 + שָׁנָה || [b–b] G *ἐν οὐκ ἐπαίνῳ*, V *non recte*; rectius Σ(A) *(w'zl) dl' rgt'* = (et abiit) non desideratus || Cp 22,1 [a] G *καὶ οἱ Αλιμαζονεῖς* cf 14,14[b] (crrp ex transcriptione *λιμαανε*?); l לַמְלָחָמָה cf 18,33[b].

שָׁנָה בְּמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ עֲזוּבָה
ב . ד50 בַּת־שִׁלְחִי׃ 32 וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אָבִיו אָסָא וְלֹא־סָר מִמֶּנָּה לַעֲשׂוֹת 32
קל§ . כג הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה׃ 33 אֶךְ הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ וְעוֹד הָעָם לֹא־הֵכִינוּ 33
ט חס בסיפ . כי ג1 מנה בסיפ לְבָבָם לֵאלֹהֵי אֲבֹתֵיהֶם׃ 34 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹשָׁפָט הָרִאשֹׁנִים 34
ב וחס51 וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים בְּדִבְרֵי יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי אֲשֶׁר הֹעֲלָה[a] עַל־
סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ 35 וְאַחֲרֵי־כֵן אִתְחַבֵּר יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־ 35
ד . ל52 יְהוּדָה עִם אֲחַזְיָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הוּא הִרְשִׁיעַ לַעֲשׂוֹת׃ 36 וַיִּתְחַבְּרֵהוּ 36
עֹשׂוֹ לַעֲשׂוֹת אֳנִיּוֹת לָלֶכֶת תַּרְשִׁישׁ וַיַּעֲשׂוּ[a] אֳנִיּוֹת בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר׃
ל . ל . ג 37 וַיִּתְנַבֵּא אֱלִיעֶזֶר בֶּן־דֹּדָוָהוּ[a] מִמָּרֵשָׁה עַל־יְהוֹשָׁפָט לֵאמֹר 37
ל כְּהִתְחַבֶּרְךָ עִם־אֲחַזְיָהוּ פָּרַץ יְהוָה אֶת־מַעֲשֶׂיךָ וַיִּשְׁבְּרוּ אֳנִיּוֹת[b]
וְלֹא עָצְרוּ[c] לָלֶכֶת אֶל־תַּרְשִׁישׁ׃

21 1 וַיִּשְׁכַּב יְהוֹשָׁפָט עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִיד **21**
מן רא סיפ ועד הנה1 . ד ר״פ2 וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ 2 וְלוֹ־אַחִים בְּנֵי יְהוֹשָׁפָט עֲזַרְיָה וְיחִיאֵל 2
ב . ל . ג סביר יהודה וקר׳ ישראל1 וְזְכַרְיָהוּ וַעֲזַרְיָהוּ[a] וּמִיכָאֵל[b] וּשְׁפַטְיָהוּ כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־
ל ומל יִשְׂרָאֵל[c]׃ 3 וַיִּתֵּן לָהֶם | אֲבִיהֶם מַתָּנוֹת רַבּוֹת לְכֶסֶף וּלְזָהָב וּלְמִגְדָּנוֹת 3
ב . ג עִם־עָרֵי מְצֻרוֹת בִּיהוּדָה וְאֶת־הַמַּמְלָכָה נָתַן לִיהוֹרָם כִּי־הוּא
ב וכל התחזק דכות3 הַבְּכוֹר׃ פ 4 וַיָּקָם יְהוֹרָם עַל־מַמְלֶכֶת[a] אָבִיו וַיִּתְחַזֵּק וַיַּהֲרֹג 4
יא ס״פ4 אֶת־כָּל־אֶחָיו בֶּחָרֶב וְגַם מִשָּׂרֵי יִשְׂרָאֵל׃ 5 בֶּן־שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה 5
כל סיפ מל יְהוֹרָם בְּמָלְכוֹ וּשְׁמֹנֶה שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם׃ 6 וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ | מַלְכֵי 6
ס פסוק דמטע ול בליש . סביר לאשה2 יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ בֵּית אַחְאָב כִּי בַת־אַחְאָב הָיְתָה לוֹ אִשָּׁה[b]
ב ס״פ בסיפ וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃ 7 וְלֹא־אָבָה יְהוָה לְהַשְׁחִית אֶת־בֵּית דָּוִיד 7
ב1 פסוק דמטע ול בליש . ח5 לְמַעַן הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת לְדָוִיד[a] וְכַאֲשֶׁר אָמַר לָתֵת לוֹ נִיר וּלְבָנָיו[b]
כָּל־הַיָּמִים׃ 8 בְּיָמָיו פָּשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה וַיַּמְלִיכוּ 8

50 Mm 1978. 51 Mm 1430. 52 Mm 2091. Cp 21 1 Mp sub loco. 2 Mm 1529. 3 Mm 4209. 4 Okhl 357. 5 Mm 4210. 6 Mm 2469.

34 a G κατέγραψεν, V digessit ‖ 36 a GS sg ‖ 37 a Gmin Δωδια, l דֹּדָוָהוּ; S(A) ddh = דּוֹדוֹ ‖ b G + σου ‖ c G* sg ‖ Cp 21,2 a prp וְעֲזוּהוּ ‖ b S mlk'jl ‖ c Seb mlt Mss GSA יְהוּדָה ‖ 4 a sic L, mlt Mss Edd בָּהּ– ‖ 6 a l אַחַת cf SA et 22,2b ‖ b Seb C mlt Mss et 2K 8,18 לְאִשָּׁה ‖ 7 a–a 2 R 8,19 alit ‖ b sic sec 2 R לבניו (ubi ! לְפָנָיו cf 1 R 11,36).

19 יְרוּשָׁלַ֑͏ִם נָפְל֣וּ לִפְנֵ֔י יְהוָ֖ה לְהִשְׁתַּחֲוֹ֥ת לַיהוָֽה׃ 19 וַיָּקֻ֜מוּ הַלְוִיִּ֗ם מִן־ ב23
בְּנֵי֙ הַקְּהָתִ֔ים וּמִן־בְּנֵ֖י הַקָּרְחִ֑ים לְהַלֵּ֣ל לַיהוָ֔ה אֱלֹהֵ֖י יִשְׂרָאֵ֥ל בְּקֹ֖ול 25ג24.
20 גָּדֹ֥ול לְמָֽעְלָה׃ 20 וַיַּשְׁכִּ֣ימוּ בַבֹּ֔קֶר וַיֵּצְא֖וּ לְמִדְבַּ֣ר תְּקֹ֑וַע
וּבְצֵאתָ֗ם עָמַ֙ד יְהֹושָׁפָ֤ט וַיֹּאמַר֙ [a] שִׁמְעֻ֣ונִי יְהוּדָ֔ה וְיֹשְׁבֵ֖י יְרוּשָׁלִָ֑͏ם ח חס׳ אישׁ26
הַאֲמִ֣ינוּ בַיהוָ֣ה אֱלֹהֵיכֶ֔ם וְתֵאָמֵ֑נוּ הַאֲמִ֣ינוּ בִנְבִיאָ֔יו וְהַצְלִיחוּ׃ 21 וַיִּוָּעַ֖ץ ל. ב27 ול ס״פ
אֶל־הָעָ֑ם וַיַּעֲמֵ֣ד מְשֹׁרְרִ֣ים [a] לַיהוָ֔ה וּמְהַלְלִ֖ים לְהַדְרַת־קֹ֑דֶשׁ [a] בְּצֵאת֙ ג
לִפְנֵ֣י הֶֽחָלוּץ֔ וְאֹמְרִ֖ים ב
הֹודוּ֙ לַיהוָ֔ה [b] כִּ֥י לְעֹולָ֖ם חַסְדֹּֽו׃ ג חס כי טוב
22 וּבְעֵ֣ת׀ הֵחֵ֣לּוּ בְרִנָּ֗ה וּתְהִלָּה֙ נָתַ֣ן יְהוָ֔ה [a] מְאָרְבִ֖ים עַל־בְּנֵ֣י עַמֹּ֑ון ח28. ל. ל
23 מֹואָ֖ב וְהַר־שֵׂעִ֑יר הַבָּאִ֣ים לִיהוּדָ֔ה וַיִּנָּגְפֽוּ׃ 23 וַיַּ֤עַמְדוּ בְנֵי־עַמֹּון ל
וּמֹואָב֙ עַל־[b] יֹשְׁבֵ֣י הַר־שֵׂעִ֔יר לְהַחֲרִ֥ים וּלְהַשְׁמִ֖יד וּכְכַלֹּותָ֣ם בְּיֹושְׁבֵ֑י ח29. ה מנה בלישׁ. ל30.
24 שֵׂעִ֣יר עָזְר֔וּ [a] אִ֥ישׁ בְּרֵעֵ֖הוּ לְמַשְׁחִֽית׃ 24 וִיהוּדָ֕ה בָּ֖א עַל־הַמִּצְפֶּ֑ה ל31. ג ול מל ובלישׁ
לַמְּדְבָּ֔ר וַיִּפְנ֥וּ אֶל־[b] הֶהָמֹ֖ון וְהִנָּ֥ם פְּגָרִ֛ים נֹפְלִ֖ים אָרְצָ֑ה וְאֵ֖ין פְּלֵיטָֽה׃ ל
25 וַיָּבֹ֣א יְהֹושָׁפָ֣ט וְעַמֹּ֔ו לָבֹ֥ז אֶת־שְׁלָלָ֖ם וַיִּמְצְא֣וּ בָהֶ֑ם [a] לָרֹ֣ב וּרְכוּשׁ 35ג34.
וּפְגָרִ֔ים [b] וּכְלֵ֥י חֶמְדֹּ֖ות וַיַּצְנְא֣וּ לָהֶ֑ם לְאֵ֥ין מַשָּׂ֖א וַיִּהְיוּ֙ יָמִ֣ים שְׁלֹושָׁ֔ה ב36. ח37. ל. מא ד מנה
26 בְּזִזִ֖ים אֶת־הַשָּׁלָ֑ל כִּ֥י רַב־הֽוּא׃ 26 וּבַיֹּ֣ום הָרְבִיעִ֔י נִקְהֲל֥וּ לְעֵ֖מֶק בסיפ׳. ל38ג39 מל יב מנה בסיפ׳ וכלמנלה דכות
בְּרָכָ֑ה כִּי־שָׁ֣ם בֵּרְכ֗וּ אֶת־יְהוָה֙ עַל־כֵּ֣ן קָרְא֤וּ אֶת־שֵׁם֙ הַמָּקֹ֣ום הַה֔וּא ג ר״פ39. ג חס40
27 עֵ֖מֶק בְּרָכָ֑ה עַד־הַיֹּֽום׃ 27 וַיָּשֻׁ֣בוּ כָל־אִ֣ישׁ יְהוּדָ֔ה וִירוּשָׁלַ֖͏ִם [a] וִיהֹושָׁפָ֣ט ל41. ט בטע. ל ובכתיב
בְּרֹאשָׁ֑ם [b] לָשׁ֣וּב אֶל־יְרוּשָׁלִַ֔͏ם בְּשִׂמְחָ֖ה כִּי־שִׂמְּחָ֥ם יְהוָ֖ה מֵאֹויְבֵיהֶֽם׃ ט מיחד. ה חס בסיפ׳
28 וַיָּבֹ֣אוּ יְרוּשָׁלַ֗͏ִם בְּנְבָלִים֙ וּבְכִנֹּרֹ֣ות וּבַחֲצֹצְרֹ֔ות אֶל־בֵּ֖ית יְהוָֽה׃ 42ב. 43ג וכל עזרא
29 וַיְהִ֣י פַּחַ֤ד אֱלֹהִים֙ עַל֙ כָּל־מַמְלְכֹ֣ות הָאֲרָצֹ֔ות בְּשָׁמְעָ֖ם כִּ֣י נִלְחַ֑ם דכות ב מא. ג44 מל
ס״פ יְהוָ֖ה עִם־אֹויְבֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ 30 וַתִּשְׁקֹ֥ט מַלְכ֖וּת יְהֹושָׁפָ֑ט וַיָּ֥נַח לֹ֖ו אֱלֹהָ֥יו ב45ג. ד46. ל. ג47
31 מִסָּבִֽיב׃ פ 31 וַיִּמְלֹךְ֙ יְהֹושָׁפָ֣ט עַל־יְהוּדָ֔ה בֶּן־שְׁלֹשִׁ֥ים וְחָמֵ֖שׁ ב מל. ג48. יד בטע40

23 Mm 4207. 24 Mm 4208. 25 וחד לקרחים 1 Ch 26,1. 26 Mm 2513. 27 Mp sub loco. 28 Mp unica et falsa confusio cum Mm 1482, cf Mp sub loco. 29 Mm 3172. 30 Mm 1209. 31 2 Ch 24,14. 32 Mm 3049. 33 Cf Mm 2281. 34 Mm 2572. 35 Mm 3755 א. 36 Mm 452. 37 Mm 3927. 38 Mm 2959. 39 Mm 3920. 40 Mm 4113. 41 וחד וברכו Job 1,5. 42 Mm 2876. 43 Mm 2682. 44 Mm 3907. 45 Ps 36,2. 46 Mm 4152. 47 Mm 1748. 48 Mm 510. 49 Mm 3948.

20 [a] $\mathfrak{G}^{B}$ ($\mathfrak{G}^{Aal}$ pr) *καὶ ἐβόησεν* ‖ **21** [a-a] $\mathfrak{G}$ *καὶ αἰνοῦντας ἐξομολογεῖσθαι καὶ αἰνεῖν τὰ ἅγια* ‖ [b] nonn Mss כִּי טֹוב ‖ **22** [a] prp מַעֲרָבִים vel cf $\mathfrak{G}$ *πολεμεῖν*, $\mathfrak{L}$ *insidias* ‖ **23** [a] $\mathfrak{G}$ *ἀνέστησαν*; prp עָרְרוּ (polal) ‖ **25** [a] $\mathfrak{G}$ *κτήνη*, l בְּהֵמָה ‖ [b] l c pc Mss $\mathfrak{L}\mathfrak{V}$ וּבְגָדִים; $\mathfrak{G}$ *καὶ σκῦλα* ‖ **27** [a] $\mathfrak{G}$ *εἰς Ιερουσαλημ* ‖ [b-b] > $\mathfrak{G}^{*}$ cf [a].

צוֹם עַל־כָּל־יְהוּדָה׃ 4 וַיִּקָּבְצוּ יְהוּדָה לְבַקֵּשׁ מֵיְהוָה גַּם מִכָּל־עָרֵי 4
יְהוּדָה בָּאוּ לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה׃ 5 וַיַּעֲמֹד יְהוֹשָׁפָט בִּקְהַל יְהוּדָה 5
וִירוּשָׁלַ͏ִם[a] בְּבֵית יְהוָה לִפְנֵי הֶחָצֵר הַחֲדָשָׁה׃ 6 וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי 6
אֲבֹתֵינוּ הֲלֹא אַתָּה־הוּא אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וְאַתָּה מוֹשֵׁל בְּכָל מַמְלְכוֹת
הַגּוֹיִם[a] וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וְאֵין עִמָּךְ לְהִתְיַצֵּב׃ 7 הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהֵינוּ 7
הוֹרַשְׁתָּ אֶת־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת מִלִּפְנֵי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וַתִּתְּנָהּ לְזֶרַע
אַבְרָהָם אֹהַבְךָ[a] לְעוֹלָם׃ 8 וַיֵּשְׁבוּ־בָהּ וַיִּבְנוּ לְךָ[a] | בָּהּ מִקְדָּשׁ לְשִׁמְךָ 8
לֵאמֹר׃ 9 אִם־תָּבוֹא עָלֵינוּ רָעָה חֶרֶב שְׁפוֹט[a] וְדֶבֶר וְרָעָב נַעֲמֹדָה 9
לִפְנֵי הַבַּיִת הַזֶּה וְלִפָּנֶיךָ כִּי שִׁמְךָ[b] בַּבַּיִת הַזֶּה וְנִזְעַק אֵלֶיךָ מִצָּרָתֵנוּ
וְתִשְׁמַע וְתוֹשִׁיעַ׃ 10 וְעַתָּה הִנֵּה בְנֵי־עַמּוֹן וּמוֹאָב וְהַר־שֵׂעִיר אֲשֶׁר 10
לֹא־נָתַתָּה לְיִשְׂרָאֵל לָבוֹא בָהֶם בְּבֹאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כִּי סָרוּ
מֵעֲלֵיהֶם וְלֹא הִשְׁמִידוּם׃ 11 וְהִנֵּה־הֵם גֹּמְלִים[a] עָלֵינוּ[b] לָבוֹא לְגָרְשֵׁנוּ 11
מִירֻשָּׁתְךָ[c] אֲשֶׁר הוֹרַשְׁתָּנוּ׃ 12 אֱלֹהֵינוּ הֲלֹא תִשְׁפֹּט־בָּם כִּי אֵין בָּנוּ 12
כֹּחַ לִפְנֵי הֶהָמוֹן הָרָב הַזֶּה הַבָּא עָלֵינוּ וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע מַה־נַּעֲשֶׂה
כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ׃ 13 וְכָל־יְהוּדָה עֹמְדִים לִפְנֵי יְהוָה גַּם־טַפָּם נְשֵׁיהֶם 13
וּבְנֵיהֶם׃ פ 14 וַיְחִזִיאֵל[a] בֶּן־זְכַרְיָהוּ בֶן־בְּנָיָה בֶּן־יְעִיאֵל[b] בֶּן־ 14
מַתַּנְיָה הַלֵּוִי מִן־בְּנֵי אָסָף הָיְתָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה בְּתוֹךְ הַקָּהָל׃
וַיֹּאמֶר הַקְשִׁיבוּ כָל־יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם וְהַמֶּלֶךְ יְהוֹשָׁפָט כֹּה־ 15
אָמַר יְהוָה לָכֶם אַתֶּם אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ מִפְּנֵי הֶהָמוֹן הָרָב הַזֶּה
כִּי לֹא לָכֶם הַמִּלְחָמָה כִּי לֵאלֹהִים׃ 16 מָחָר רְדוּ עֲלֵיהֶם הִנָּם עֹלִים 16
בְּמַעֲלֵה הַצִּיץ[a] וּמְצָאתֶם אֹתָם בְּסוֹף הַנַּחַל פְּנֵי[b] מִדְבַּר יְרוּאֵל׃
לֹא לָכֶם לְהִלָּחֵם אֲבָל[a] הִתְיַצְּבוּ עִמְדוּ[a] וּרְאוּ אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה 17
עִמָּכֶם יְהוּדָה וִירוּשָׁלַ͏ִם אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ מָחָר צְאוּ לִפְנֵיהֶם
וַיהוָה עִמָּכֶם׃ 18 וַיִּקֹּד יְהוֹשָׁפָט אַפַּיִם אֶרְצָה וְכָל־יְהוּדָה[a] וְיֹשְׁבֵי 18

[5]Mm 903. [6]Mm 1250. [7]Mm 4205. [8]Mm 3661. [9]Mm 2616. [10]Dt 32,1. [11]Mm 2970. [12]Mm 1058. [13]Mm 3045. [14]Mp sub loco. [15]Mm 4206. [16]Mm 1831. [17]Mm 2513. [18]Mm 3279. [19]Mm 3249. [20]Mm 3190. [21]Mm 463. [22]Mm 2607.

5 [a] pc Mss GC בֵּי׳ ‖ **6** [a] Ms הָאָרֶץ ‖ **7** [a] G^{-L} *τῷ ἠγαπημένῳ σου* ‖ **8** [a] > G*S𝔙 ‖ **9** [a] G^{L} *ἀκρίς*; l וְשֶׁטֶף ‖ [b] pc Mss G^{L} + וְנִקְרָא ‖ **11** [a] 𝔗 *et cameli eorum* ‖ [b] pc Mss 𝔗 + רָעָה ‖ [c] GC suff 1 pl ‖ **14** [a] G *καὶ τῷ Οζιηλ*, S *whz'jl* ‖ [b] G^{BAal} *Ελε(α)ηλ*, S *jwjd'* ‖ **16** [a] prp חֲצִיץ cf 2b ‖ [b] prp לִפְנֵי (ל hpgr) ‖ [c] G *Ιεριηλ* ‖ **17** [a–a] G^{-L} *ταῦτα σύνετε* cf S𝔘.

19 נָכַח אֲרָם עַד־הָעֲרֶב וַיָּמֹת לְעֵת בֹּוא הַשָּׁמֶשׁ: **19** 1 וַיָּשָׁב
ה שובה לירושלם[1]

2 יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־בֵּיתוֹ בְּשָׁלוֹם לִירוּשָׁלָ͏ִם: 2 וַיֵּצֵא אֵלָ֫יו[2₁]
לְ פְּנֵי יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי הַחוֹזֶה וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהוֹשָׁפָט הֲלָרָשָׁע לַעְזֹר
ל וְלִשְׂנֵאֵי[a] יְהוָה תֶּאֱהָב וּבְזֹאת עָלֶיךָ קֶצֶף מִלִּפְנֵי יְהוָה: 3 אֲבָל
ל. ל[3], ח[4] וכל אוריית דכות ב מ ב
ג בְּ מנה בלישׁ. כל סיפ מל
דְּבָרִים טוֹבִים נִמְצְאוּ עִמָּךְ כִּי־בִעַרְתָּ הָאֲשֵׁרוֹת מִן־הָאָרֶץ וַהֲכִינוֹתָ
ז[5] חס וכל אוריית ונביא דכות ב מ ב. ז[6] לְבָבְךָ לִדְרֹשׁ הָאֱלֹהִים: 4 וַיֵּשֶׁב יְהוֹשָׁפָט בִּירוּשָׁלָ͏ִם ס
וַיָּשָׁב וַיֵּצֵא בָּעָם מִבְּאֵר שֶׁבַע עַד־הָר אֶפְרַיִם וַיְשִׁבֵּם אֶל־יְהוָה
יז מל בסיפ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם: 5 וַיַּעֲמֵד שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת
ז[7]. ז[8] לְעִיר וָעִיר: 6 וַיֹּאמֶר אֶל־הַשֹּׁפְטִים רְאוּ מָה־אַתֶּם עֹשִׂים כִּי לֹא
ב בסיפ. ג בכתיב[9] לְאָדָם תִּשְׁפְּטוּ כִּי לַיהוָה וְעִמָּכֶם[a] בִּדְבַר[b] מִשְׁפָּט: 7 וְעַתָּה יְהִי
פַּחַד־יְהוָה עֲלֵיכֶם שִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ כִּי־אֵין עִם־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַוְלָה
ל וחס : י[10]. כ[11] ר״ם בכתיב ט מנה בסיפ וּמַשָּׂא פָנִים וּמִקַּח־שֹׁחַד: 8 וְגַם בִּירוּשָׁלַ͏ִם הֶעֱמִיד יְהוֹשָׁפָט מִן־
הַלְוִיִּם וְהַכֹּהֲנִים וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּט יְהוָה [a]וְלָרִיב
יב[12]. יג[13]. יד[14]. טו[15] יְרוּשָׁלָ͏ִם: 9 וַיְצַו עֲלֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה תַּעֲשׂוּן בְּיִרְאַת יְהוָה
ה חס בסיפ. ל. יז[16] בֶּאֱמוּנָה וּבְלֵבָב שָׁלֵם: 10 וְכָל־[a]רִיב אֲשֶׁר־יָבוֹא עֲלֵיכֶם מֵאֲחֵיכֶם |
ל הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵיהֶם בֵּין־דָּם לְדָם בֵּין־תּוֹרָה לְמִצְוָה לְחֻקִּים
ג פסוק בין בין. ג[17] וּלְמִשְׁפָּטִים וְהִזְהַרְתֶּם אֹתָם וְלֹא יֶאְשְׁמוּ לַיהוָה וְהָיָה־קֶצֶף עֲלֵיכֶם
ל
יח[18]. ב. ג. לז[19] לז כנ מנה בסיפ 11 וְעַל־אֲחֵיכֶם כֹּה תַּעֲשׂוּן וְלֹא תֶאְשָׁמוּ: וְהִנֵּה אֲמַרְיָהוּ[a] כֹהֵן הָרֹאשׁ
ד פסוק לכל לכל. ג בליש עֲלֵיכֶם לְכָל דְּבַר־יְהוָה וּזְבַדְיָהוּ[a] בֶן־יִשְׁמָעֵאל הַנָּגִיד לְבֵית־יְהוּדָה
לְכָל דִּבְרֵי־הַמֶּלֶךְ וְשֹׁטְרִים הַלְוִיִּם לִפְנֵיכֶם חִזְקוּ וַעֲשׂוּ וִיהִי יְהוָה לב
20 עִם־[b]הַטּוֹב: פ **20** 1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן בָּאוּ בְּנֵי־מוֹאָב וּבְנֵי עַמּוֹן
ב מל ול בליש. ב וּמֵהֶעַמֹּנִים[a] עַל־יְהוֹשָׁפָט לַמִּלְחָמָה: 2 וַיָּבֹאוּ וַיַּגִּידוּ לִיהוֹשָׁפָט
ל. לג קמ[1]. ב חד מל וחד חס[2] לֵאמֹר בָּא עָלֶיךָ הָמוֹן רָב מֵעֵבֶר לַיָּם מֵאֲרָם[a] וְהִנָּם בְּחַצְצֹן תָּמָר
יב[3] ז[4] חס בכתיב. ד[5] הִיא עֵין גֶּדִי: 3 וַיִּירָא וַיִּתֵּן יְהוֹשָׁפָט אֶת־פָּנָיו לִדְרֹשׁ לַיהוָה וַיִּקְרָא־

Cp 19 [1]Mm 3963. [2]Mm 1094. [3]Mm 3190. [4]Mm 3083. [5]Mm 4226. [6]Mm 4104. [7]Mm 2457. [8]Mm 1168. [9]Mp sub loco. [10]Mm 4202. [11]Mm 4070. [12]Mm 4203. [13]Mm 3968. [14]Mm 3895. [15]Mm 1526. [16]Mm 393. [17]Mm 1153. [18]Mm 393. Cp 20 [1]Mm 264. [2]Mm 4204. [3]Mm 1590. [4]Mp sub loco.

Cp 19,2 [a] G *ἤ μισουμένῳ ὑπό* || **6** [a] l ע׳ הוא (ה hpgr)? cf 𝔏 || [b] G *λόγοι* || **8** [a–a] l וּלְרִיבֵי יְשָׁבֵי cf 𝔊𝔙 || **10** [a] G *πᾶς ἀνήρ* crrp ex *πᾶσαν* (*ηρ* dttg), etiam 𝔙 om cop || **11** [a] pc Mss 𝔖𝔄 וזכריהו || [b] prb ins עֹשֵׂי || **Cp 20,1** [a] l sec 26,7 מֵהַמְּעוּנִים cf G *ἐκ τῶν Μιναίων* || **2** [a] l c Ms 𝔏 מֵאֱדֹם.

ז בסוף[17]. ג
20 וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו 20
ח קמ[18]. ל[19]
בַּמָּה: 21 וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי לְרוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל־נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר 21
ב. ב. ל[19]
תְּפַתֶּה וְגַם־תּוּכָל צֵא וַעֲשֵׂה־כֵן: 22 וְעַתָּה הִנֵּה נָתַן יְהוָה רוּחַ שֶׁקֶר 22
ג[20]
בְּפִי[a] נְבִיאֶיךָ אֵלֶּה וַיהוָה דִּבֶּר עָלֶיךָ רָעָה: ס 23 וַיִּגַּשׁ צִדְקִיָּהוּ 23
לא
בֶּן־כְּנַעֲנָה וַיַּךְ אֶת־מִיכָיְהוּ עַל־הַלֶּחִי וַיֹּאמֶר אֵי זֶה הַדֶּרֶךְ[a] עָבַר
ט רפי וכל יהוק דכות[21]
רוּחַ־יְהוָה מֵאִתִּי לְדַבֵּר אוֹתָךְ: 24 וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ הִנְּךָ רֹאֶה בַּיּוֹם 24
הַהוּא אֲשֶׁר תָּבוֹא חֶדֶר בְּחֶדֶר לְהֵחָבֵא: 25 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל 25
ב פסוק דמט[22]. ל וחס
קְחוּ אֶת־מִיכָיְהוּ וְהָשִׁבֻהוּ אֶל־אָמוֹן[a] שַׂר־הָעִיר וְאֶל־יוֹאָשׁ[b] בֶּן־
ב. יו. ל. ב וחס
הַמֶּלֶךְ: 26 וְאָמַרְתָּם[a] כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ שִׂימוּ זֶה בֵּית הַכֶּלֶא וְהַאֲכִלֻהוּ 26
ג בטע[23]
לֶחֶם לַחַץ[b] וּמַיִם לַחַץ עַד שׁוּבִי בְשָׁלוֹם: 27 וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ אִם־ 27
ב[24]. ג
שׁוֹב תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא־דִבֶּר יְהוָה בִּי וַיֹּאמֶר[a] שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם:
פ
28 וַיַּעַל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־רָמֹת 28
ג ב חס וחד מל[25]
גִּלְעָד: 29 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הִתְחַפֵּשׂ[a] וָבֹא[a] בַּמִּלְחָמָה 29
ב
וְאַתָּה לְבַשׁ בְּגָדֶיךָ[b] וַיִּתְחַפֵּשׂ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ[c] בַּמִּלְחָמָה: 30 וּמֶלֶךְ 30
יו פסוק את את את את. ל
אֲרָם צִוָּה אֶת־שָׂרֵי הָרֶכֶב אֲשֶׁר־לוֹ[a] לֵאמֹר לֹא תִלָּחֲמוּ אֶת־הַקָּטֹן
ב
אֶת[b]־הַגָּדוֹל כִּי אִם־אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ: 31 וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי 31
ב פסוק דמט[26]. ל
הָרֶכֶב אֶת־יְהוֹשָׁפָט וְהֵמָּה אָמְרוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא וַיָּסֹבּוּ[a] עָלָיו
ל
לְהִלָּחֵם וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט[b] יְהוָה עֲזָרוֹ וַיְסִיתֵם[c] אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ[b]: 32 וַיְהִי 32
כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב כִּי לֹא־הָיָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּשֻׁבוּ מֵאַחֲרָיו:
ב 33 וְאִישׁ מָשַׁךְ בְּקֶשֶׁת לְתֻמּוֹ וַיַּךְ אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין 33
ב. ז זוגין[27]. יד. ב[28]
הַשִּׁרְיָן וַיֹּאמֶר לָרַכָּב הַפֹּךְ יָדֶיךָ[a] וְהוֹצִאֵנִי מִן־הַמַּחֲנֶה[b] כִּי הָחֳלֵיתִי:
ל ומל 34 וַתַּעַל הַמִּלְחָמָה בַּיּוֹם הַהוּא וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הָיָה מַעֲמִיד[a] בַּמֶּרְכָּבָה

[17] Mm 903. [18] Mm 96. [19] Mm 959. [20] Mm 4200. [21] Mm 135. [22] Mm 4201. [23] Mm 3397. [24] 1 R 22,28. [25] Mm 1885. [26] Mm 3313. [27] Mm 2036. [28] Mm 295.

22 [a] mlt Mss $\mathfrak{G}^{AL a1}\mathfrak{SY}$ et 1 R 22,23 + כָּל־ || **23** [a] > 1 R 22,24 || **25** [a] $\mathfrak{G}^{BVmin}$ *Εμ(μ)ηρ* || [b] $\mathfrak{G}$ + *ἄρχοντα* (= שֹׂרֵי? versio duplex?) || **26** [a] 1 R 22,27 וְאָמַרְתָּ, it $\mathfrak{G}^{*}$ || [b] pc Mss צַר (ex Jes 30,20) || **27** [a] > $\mathfrak{G}^{*}$ || **29** [a–a] inf abs, Vrs recte 1 sg ($\mathfrak{G}$ *κατακάλυψόν με* crrp ex -*λύψομαι*, sic $\mathfrak{G}^{L}$) || [b] $\mathfrak{G}$ suff 1 sg |, [c] mlt Mss Vrs et 1 R 22,30 א(ו)־ || **30** [a] 1 R 22,31 + שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם, it $\mathfrak{SA}$ || [b] 1 c mlt Mss Vrs et 1 R וְאֵת || **31** [a] 1 R 22,32 וַיָּסֻרוּ || [b–b] > 1 R 22,32 || [c] $\mathfrak{G}(\mathfrak{SCV})$ *καὶ ἀπέστρεψεν αὐτούς* = ויסירם || **33** [a] mlt Mss $\mathfrak{GSV}$ ut Q, K יָדֶיךָ || [b] sic c 1 R 22,34; $\mathfrak{G}(\mathfrak{V})$ *τοῦ πολέμου* = הַמִּלְחָמָה || **34** [a] 1 R 22,35 מָעֳמָד.

7 יְהוֹשָׁפָט הַאְיִן פֹּה נָבִיא לַיהוָה עוֹד וְנִדְרְשָׁה מֵאֹתוֹ׃ 7 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־ ה
יִשְׂרָאֵל | אֶל־יְהוֹשָׁפָט עוֹד אִישׁ־אֶחָד לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה מֵאֹתוֹ וַאֲנִי
שְׂנֵאתִיהוּ כִּי־אֵינֶנּוּ מִתְנַבֵּא עָלַי לְטוֹבָה כִּי כָל־יָמָיו לְרָעָה הוּא ל
8 מִיכָיְהוּ בֶן־יִמְלָא וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אַל־יֹאמַר הַמֶּלֶךְ כֵּן׃ 8 וַיִּקְרָא ד ב כת ה וב כת א
9 מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־סָרִיס אֶחָד וַיֹּאמֶר מַהֵר מִיכָיְהוּ[a] בֶן־יִמְלָא׃ 9 וּמֶלֶךְ מיכיהו ק ד ב כת ה וב כת א
יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה יוֹשְׁבִים אִישׁ עַל־כִּסְאוֹ מְלֻבָּשִׁים י מל. ד
[a]בְּגָדִים וְיֹשְׁבִים בְּגֹרֶן[a] פֶּתַח שַׁעַר שֹׁמְרוֹן וְכָל־הַנְּבִיאִים מִתְנַבְּאִים ב. ד. ל מל בסיפ
10 לִפְנֵיהֶם׃ 10 וַיַּעַשׂ לוֹ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה קַרְנֵי בַרְזֶל וַיֹּאמֶר כֹּה־ ד
11 אָמַר יְהוָה בְּאֵלֶּה תְּנַגַּח אֶת־אֲרָם עַד־כַּלּוֹתָם׃ 11 וְכָל־הַנְּבִאִים
נִבְּאִים כֵּן לֵאמֹר עֲלֵה רָמֹת גִּלְעָד וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃
12 וְהַמַּלְאָךְ אֲשֶׁר־הָלַךְ | לִקְרֹא לְמִיכָיְהוּ דִּבֶּר אֵלָיו לֵאמֹר ל
הִנֵּה ׀ דִּבְרֵי[a] הַנְּבִאִים פֶּה־אֶחָד טוֹב ׀ אֶל־הַמֶּלֶךְ וִיהִי־נָא דְבָרְךָ ל. ג. ג[b]. ל. ב
13 כְּאַחַד מֵהֶם וְדִבַּרְתָּ טּוֹב׃ 13 וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ חַי־יְהוָה כִּי אֶת־אֲשֶׁר־ יג[a]. ג בסיפ
14 יֹאמַר ׀ אֱלֹהַי[a] אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃ 14 וַיָּבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו ב
מִיכָה הֲנֵלֵךְ[a] אֶל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם־אֶחְדָּל[b] וַיֹּאמֶר ׀ עֲלוּ[c] ב בעינ[g]
15 וְהַצְלִיחוּ[c] וְיִנָּתְנוּ בְיֶדְכֶם[d]׃ 15 וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ עַד־כַּמָּה פְּעָמִים ב. ג[g]
16 אֲנִי מַשְׁבִּיעֶךָ אֲשֶׁר לֹא־תְדַבֵּר אֵלַי רַק־אֱמֶת בְּשֵׁם יְהוָה׃ 16 וַיֹּאמֶר ב
רָאִיתִי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל נְפוֹצִים עַל־הֶהָרִים כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶן[a] ב חד מל וחד חס. יד[10]
רֹעֶה וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־אֲדֹנִים לָאֵלֶּה יָשׁוּבוּ אִישׁ־לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם׃ ת[11]
17 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲלֹא אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ לֹא־יִתְנַבֵּא
ס[m] עָלַי טּוֹב כִּי ׀ אִם־לְרָע[a]׃ ס 18 וַיֹּאמֶר לָכֵן[a] שִׁמְעוּ[b] דְּבַר־יְהוָה ל
רָאִיתִי אֶת־יְהוָה יוֹשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ וְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמְדִים עַל־ כל סיפ מל ב מ חד חס. ב. ל[12]
19 יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ׃ 19 וַיֹּאמֶר יְהוָה מִי יְפַתֶּה אֶת־אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל ת[13]
וְיַעַל וְיִפֹּל בְּרָמֹות גִּלְעָד וַיֹּאמֶר ׀ זֶה אָמַר[a] כָּכָה וְזֶה אָמַר כָּכָה׃ ז רפ[14] ג[15]. ו כת כן[16]

[6]Mm 2106 et Mm 1879. [7]Mm 361. [8]Mm 1495. [9]Mm 3156. [10]Mm 190. [11]Mm 232. [12]1 Ch 20,1. [13]Mm 522. [14]Mm 437. [15]Mm 2034. [16]Mm 1700.

8 [a] mlt Mss ut Q, K מִיכָהוּ ‖ **9** [a–a] sic sec 1 R 22,10 ‖ **12** [a] G ἐλάλησαν – דִּבְּרוּ ‖ **13** [a] ins c GV et 1 R 22,14 אֲלֵי (hpgr) ‖ **14** [a] G sg cf 5[a] ‖ [b] 1 R 22,15 נֶחְדַּל ‖ [c–c] GSA et 1 R sg ‖ [d] SA suff sg ‖ **16** [a] mlt Mss et 1 R 22,17 להם ‖ **17** [a] 1 R 22,18 רע, it G ‖ **18** [a] G οὐχ οὕτως – לֹא כֵן ‖ [b] 1 R 22,19 שְׁמַע, it T ‖ **19** [a] > GBLV et 1 R 22,20, dl.

ב בסיפ ובפסוק אֶלִישָׁמָע וִיהוֹרָם הַכֹּהֲנִים׃ 9 וַיְלַמְּדוּ בִיהוּדָה וְעִמָּהֶם סֵפֶר תּוֹרַת 9
ב בסיפ ובפסוק יְהוָה וַיָּסֹבּוּ בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה וַיְלַמְּדוּ בָעָם׃ 10 וַיְהִי ׀ פַּחַד 10
ד יְהוָה עַל כָּל־מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹת יְהוּדָה וְלֹא נִלְחֲמוּ
ב עִם־יְהוֹשָׁפָט׃ 11 וּמִן־פְּלִשְׁתִּים מְבִיאִים לִיהוֹשָׁפָט מִנְחָה וְכֶסֶף 11
מא ד מנה בסיפ. ז מפק א מַשָּׂא גַּם הֶעַרְבִיאִים מְבִיאִים לוֹ צֹאן אֵילִים שִׁבְעַת אֲלָפִים וּשִׁבְעַת
ב אֵלֹוֹת וּתְיָשִׁים שִׁבְעַת אֲלָפִים וְשִׁבְעַ מֵאוֹת׃ פ 12 וַיֵּלֶךְ יְהוֹשָׁפָט 12
ג הָלוֹךְ וְגָדֵל עַד־לְמָעְלָה וַיִּבֶן בִּיהוּדָה בִּירָנִיּוֹת וְעָרֵי מִסְכְּנוֹת׃ 13
ל . יח . ג וּמְלָאכָה רַבָּה הָיָה לוֹ בְּעָרֵי יְהוּדָה וְאַנְשֵׁי מִלְחָמָה גִּבּוֹרֵי חָיִל 13
בִּירוּשָׁלִָם׃ 14 וְאֵלֶּה פְקֻדָתָם לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם לִיהוּדָה שָׂרֵי אֲלָפִים 14
ז בלוש . יז מל בסיפ עַדְנָה הַשַּׂר וְעִמּוֹ גִּבּוֹרֵי חַיִל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אָלֶף׃ ס 15 וְעַל־יָדוֹ 15
ג ב כת א וחד כת ה יְהוֹחָנָן הַשַּׂר וְעִמּוֹ מָאתַיִם וּשְׁמוֹנִים אָלֶף׃ ס 16 וְעַל־יָדוֹ עֲמַסְיָה 16
ט בֶּן־זִכְרִי הַמִּתְנַדֵּב לַיהוָה וְעִמּוֹ מָאתַיִם אֶלֶף גִּבּוֹר חָיִל׃ ס 17
ד בסע בכתיב . ב בֶּנְיָמִן גִּבּוֹר חַיִל אֶלְיָדָע וְעִמּוֹ נֹשְׁקֵי־קֶשֶׁת וּמָגֵן מָאתַיִם 17
ד בסע בכתיב אָלֶף׃ ס 18 וְעַל־יָדוֹ יְהוֹזָבָד וְעִמּוֹ מְאָה־וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף חֲלוּצֵי 18
יד ר״פ בסיפ צָבָא׃ ס 19 אֵלֶּה הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ מִלְבַּד אֲשֶׁר־נָתַן 19
הַמֶּלֶךְ בְּעָרֵי הַמִּבְצָר בְּכָל־יְהוּדָה׃ פ 18 1 וַיְהִי לִיהוֹשָׁפָט 18
ל עֹשֶׁר וְכָבוֹד לָרֹב וַיִּתְחַתֵּן לְאַחְאָב׃ 2 וַיֵּרֶד לְקֵץ שָׁנִים אֶל־אַחְאָב 2
ל . ל לִשְׁמֹרוֹן וַיִּזְבַּח־לוֹ אַחְאָב צֹאן וּבָקָר לָרֹב וְלָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ וַיְסִיתֵהוּ
יד וכל אוריית ויהושע דכות ב מג לַעֲלוֹת אֶל־רָמוֹת גִּלְעָד׃ 3 וַיֹּאמֶר אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־ 3
ל יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה הֲתֵלֵךְ עִמִּי רָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר לוֹ כָּמוֹנִי כָמוֹךָ
ל וּכְעַמְּךָ עַמִּי וְעִמְּךָ בַּמִּלְחָמָה׃ 4 וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל 4
דְּרָשׁ־נָא כַיּוֹם אֶת־דְּבַר יְהוָה׃ 5 וַיִּקְבֹּץ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַנְּבִאִים 5
ט בכתיב ה מנה חס בליש . יז חס בכתיב ט מנה בסיפ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הֲנֵלֵךְ אֶל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה
יג . ל וְאִמְּאֵל וַיֹּאמְרוּ עֲלֵה וְיִתֵּן הָאֱלֹהִים בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ 6 וַיֹּאמֶר 6

9 Mm 4152. 10 Mm 4196. 11 Mm 411. 12 Mm 4197. 13 Mm 4198. 14 Mm 2952. 15 Mm 3039. 16 Mm 4025. 17 Mp sub loco. 18 Mm 3928. 19 Mm 3915. 20 Mm 4199. 21 Mm 4006. Cp 18 1 Mm 1523. 2 Mm 3919. 3 Mm 42. 4 Mm 4176. 5 Mm 157.

11 a Ms G ומ׳ ‖ b 1 c Ms בִּים– (ad וַיִּ cf vb sq) ‖ 13 a pc Mss הָיְתָה ‖ 16 a Seb mlt Mss רִי– ‖ 19 a–a > 2 Mss (homtel) ‖ Cp 18,1 a G ἐν οἴκῳ Αχααβ ‖ 2 a G + μετ' αὐτοῦ ‖ 3 a G om cop, 1 עמך? ‖ 4 a > G-L ‖ 5 a 1 R 22,6 הַאֵלֶךְ, it G.

19 נְכַח אֲרָם עַד־הָעֶרֶב וַיָּמָת לְעֵת בֹּוא הַשָּׁמֶשׁ: **19** 1 וַיָּשָׁב ה שובה לירושלם[1]
2 יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־בֵּיתוֹ בְּשָׁלוֹם לִירוּשָׁלִָם: 2 וַיֵּצֵא אֵלָיו[2] ו[2]
פְּנֵי יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי הַחוֹזֶה וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהוֹשָׁפָט הֲלָרָשָׁע לַעְזֹר ל
וְלִשְׂנֹאֵי[a] יְהוָה תֶּאֱהָב וּבְזֹאת עָלֶיךָ קֶצֶף מִלִּפְנֵי יְהוָה: 3 אֲבָל ל. ל[3] . ת[4] וכל אוריית דכות ב מ ב
דְּבָרִים טוֹבִים נִמְצְאוּ עִמָּךְ כִּי־בִעַרְתָּ הָאֲשֵׁרוֹת מִן־הָאָרֶץ וַהֲכִינוֹתָ ג ב מנה בליש . כל סיפ מל
לְבָבְךָ לִדְרֹשׁ הָאֱלֹהִים: 4 וַיֵּשֶׁב יְהוֹשָׁפָט בִּירוּשָׁלִָם ס ז[5] חס וכל אוריית ונביא דכות ב מ ב . ז[6]
וַיָּשָׁב וַיֵּצֵא בָעָם מִבְּאֵר שֶׁבַע עַד־הַר אֶפְרַיִם וַיְשִׁבֵּם אֶל־יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם: 5 וַיַּעֲמֵד שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת יז מל בסיפ
לְעִיר וָעִיר: 6 וַיֹּאמֶר אֶל־הַשֹּׁפְטִים רְאוּ מָה־אַתֶּם עֹשִׂים כִּי לֹא ד . ד[7] ה[8]
לְאָדָם תִּשְׁפְּטוּ כִּי לַיהוָה וְעִמָּכֶם[a] בִּדְבַר[b] מִשְׁפָּט: 7 וְעַתָּה יְהִי ב בסיפ . ג בכתיב[9]
פַּחַד־יְהוָה עֲלֵיכֶם שִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ כִּי־אֵין עִם־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַוְלָה
וּמַשָּׂא פָּנִים וּמִקַּח־שֹׁחַד: 8 וְגַם בִּירוּשָׁלִַם הֶעֱמִיד יְהוֹשָׁפָט מִן־ ל חס בכתיב ט מנה בסיפ . ל[10] . כ[11] ר״ם
הַלְוִיִּם וְהַכֹּהֲנִים וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּט יְהוָה[a] וְלָרִיב ה[12] . ג[13] . ג[14] . ל[15]
וַיָּשֻׁבוּ[a] יְרוּשָׁלִָם: 9 וַיְצַו עֲלֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה תַעֲשׂוּן בְּיִרְאַת יְהוָה ה חס בסיפ . ל . י[16]
בֶּאֱמוּנָה וּבְלֵבָב שָׁלֵם: 10 וְכָל[a]־רִיב אֲשֶׁר־יָבוֹא עֲלֵיכֶם מֵאֲחֵיכֶם | ל
הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵיהֶם בֵּין־דָּם לְדָם בֵּין־תּוֹרָה לְמִצְוָה לְחֻקִּים ג פסוק בין בין . ב[17]
וּלְמִשְׁפָּטִים וְהִזְהַרְתֶּם אֹתָם וְלֹא יֶאְשְׁמוּ לַיהוָה וְהָיָה קֶצֶף עֲלֵיכֶם ל
וְעַל־אֲחֵיכֶם כֹּה תַעֲשׂוּן וְלֹא תֶאְשָׁמוּ: 11 וְהִנֵּה אֲמַרְיָהוּ כֹהֵן הָרֹאשׁ י[18] . ב . ו .
לז[18] ב מנה בסיפ
עֲלֵיכֶם לְכָל דִּבְרֵי־יְהוָה וּזְבַדְיָהוּ[a] בֶן־יִשְׁמָעֵאל הַנָּגִיד לְבֵית־יְהוּדָה י פסוק לכל לכל . ג בליש
לְכָל דִּבְרֵי־הַמֶּלֶךְ וְשֹׁטְרִים הַלְוִיִּם לִפְנֵיכֶם חִזְקוּ וַעֲשׂוּ וִיהִי יְהוָה לב
עִם[b]־הַטּוֹב: ס **20** 1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן בָּאוּ בְנֵי־מוֹאָב וּבְנֵי עַמּוֹן **20**
וְעִמָּהֶם | מֵהָעַמּוֹנִים[a] עַל־יְהוֹשָׁפָט לַמִּלְחָמָה: 2 וַיָּבֹאוּ וַיַּגִּידוּ לִיהוֹשָׁפָט ב מל ול בליש . ב
לֵאמֹר בָּא עָלֶיךָ הֲמוֹן רָב מֵעֵבֶר לַיָּם מֵאֲרָם[a] וְהִנָּם בְּחַצְצֹן תָּמָר ל . לנ קמ[1] .
ב חד מל וחד חס[2]
הִיא עֵין גֶּדִי: 3 וַיִּרָּא וַיִּתֵּן יְהוֹשָׁפָט אֶת־פָּנָיו לִדְרוֹשׁ לַיהוָה וַיִּקְרָא־ יג[3] ול חס בכתיב . ד[4]

Cp 19 [1]Mm 3963. [2]Mm 1094. [3]Mm 3190. [4]Mm 3083. [5]Mm 4226. [6]Mm 4104. [7]Mm 2457. [8]Mm 1168. [9]Mp sub loco. [10]Mm 4202. [11]Mm 4070. [12]Mm 4203. [13]Mm 3968. [14]Mm 3895. [15]Mm 1526. [16]Mm 393. [17]Mm 1153. [18]Mm 393. Cp 20 [1]Mm 264. [2]Mm 4204. [3]Mm 1590. [4]Mp sub loco.

Cp 19,2 [a] G *ἤ μισουμένῳ ὑπό* || **6** [a] l ע׳ הוא (ה hpgr)? cf 𝔏 || [b] G *λόγοι* || **8** [a–a] l וּלְרִיבֵי שְׁפֵי cf GV || **10** [a] G *πᾶς ἀνήρ* crrp ex *πᾶσαν* (*ηρ* dttg), etiam 𝔙 om cop || **11** [a] pc Mss 𝔖𝔊 וזכריהו || [b] prb ins עֹשֵׂי || **Cp 20,1** [a] l sec 26,7 מֵהַמְּעוּנִים cf G *ἐκ τῶν Μιναίων* || **2** [a] l c Ms 𝔏 מֵאֱדֹם.

ז בסטע[17]. ב 20 וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו 20
ת קמ[18]. ל[19] בַּמָּה: 21 וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי לְרוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל־נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר 21
ב. ב. ל[19] תְּפַתֶּה וְגַם־תּוּכָל צֵא וַעֲשֵׂה־כֵן: 22 וְעַתָּה הִנֵּה נָתַן יְהוָה רוּחַ שֶׁקֶר 22
ל[20] בְּפִי[a] נְבִיאֶיךָ אֵלֶּה וַיהוָה דִּבֶּר עָלֶיךָ רָעָה: ס 23 וַיִּגַּשׁ צִדְקִיָּהוּ 23
לא בֶּן־כְּנַעֲנָה וַיַּךְ אֶת־מִיכָיְהוּ עַל־הַלֶּחִי וַיֹּאמֶר אֵי זֶה הַדֶּרֶךְ[a] עָבַר
ט רפי וכל יחזק דבות[21] רוּחַ־יְהוָה מֵאִתִּי לְדַבֵּר אוֹתָךְ: 24 וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ הִנְּךָ רֹאֶה בַּיּוֹם 24
הַהוּא אֲשֶׁר תָּבוֹא חֶדֶר בְּחֶדֶר לְהַחָבֵא: 25 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל 25
ב פסוק דמטע[22]. ל וחס קְחוּ אֶת־מִיכָיְהוּ וַהֲשִׁיבֻהוּ אֶל־אָמוֹן[a] שַׂר־הָעִיר וְאֶל־יוֹאָשׁ[b] בֶּן־
ב. יט. ל. ב וחס הַמֶּלֶךְ: 26 וְאָמַרְתָּם[a] כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ שִׂימוּ זֶה בֵּית הַכֶּלֶא וְהַאֲכִלֻהוּ 26
ג בטע[23] לֶחֶם לַחַץ[b] וּמַיִם לַחַץ עַד שׁוּבִי בְשָׁלוֹם: 27 וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ אִם־ 27
ג[24]. ג שׁוֹב תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא־דִבֶּר יְהוָה בִּי וַיֹּאמֶר[a] שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם:
פ 28 וַיַּעַל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־רָמֹת 28
ג ב חס וחד מל[25] גִּלְעָד: 29 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט[a] הִתְחַפֵּשׂ וָבֹא[a] בַּמִּלְחָמָה 29
ב וְאַתָּה לְבָשְׁ בִּגְדֶיךָ[b] וַיִּתְחַפֵּשׂ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ[c] בַּמִּלְחָמָה: 30 וּמֶלֶךְ 30
יו פסוק את את את את. ל אֲרָם צִוָּה אֶת־שָׂרֵי הָרֶכֶב אֲשֶׁר־לוֹ[a] לֵאמֹר לֹא תִלָּחֲמוּ אֶת־הַקָּטֹן
ב אֶת[b]־הַגָּדוֹל כִּי אִם־אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ: 31 וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי
ב פסוק דמטע[26]. ל הָרֶכֶב אֶת־יְהוֹשָׁפָט וַיֹּאמְרוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא וַיָּסֹבּוּ[a] עָלָיו
ל לְהִלָּחֵם וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט[b] וַיהוָה עֲזָרוֹ וַיְסִיתֵם[c] אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ[b]: 32 וַיְהִי 32
כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב כִּי לֹא־הוּא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּשֻׁבוּ מֵאַחֲרָיו:
ב 33 וְאִישׁ מָשַׁךְ בַּקֶּשֶׁת לְתֻמּוֹ וַיַּךְ אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין 33
ב. ו זרגין[27]. יד. ב[28] הַשִּׁרְיָן וַיֹּאמֶר לָרַכָּב הַפֹּךְ יָדְךָ[a] וְהוֹצִאֵנִי מִן־הַמַּחֲנֶה[b] כִּי הָחֳלֵיתִי:
ל ומל 34 וַתַּעַל הַמִּלְחָמָה בַּיּוֹם הַהוּא וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הָיָה מַעֲמִיד[a] בַּמֶּרְכָּבָה

[17] Mm 903. [18] Mm 96. [19] Mm 959. [20] Mm 4200. [21] Mm 135. [22] Mm 4201. [23] Mm 3397. [24] 1 R 22,28. [25] Mm 1885. [26] Mm 3313. [27] Mm 2036. [28] Mm 295.

22 [a] mlt Mss $\mathfrak{G}^{AL}$ $\mathfrak{a}\mathfrak{l}$ $\mathfrak{S}\mathfrak{Y}$ et 1 R 22,23 + כָּל־ || **23** [a] > 1 R 22,24 || **25** [a] $\mathfrak{G}^{BVmin}$ *Εμ(μ)ηρ* || [b] $\mathfrak{G}$ + *ἄρχοντα* (= שַׂר? versio duplex?) || **26** [a] 1 R 22,27 וְאָמַרְתָּ, it $\mathfrak{G}^{*}$ || [b] pc Mss צַר (ex Jes 30,20) || **27** [a] > $\mathfrak{G}^{*}$ || **29** [a–a] inf abs, Vrs recte 1 sg ($\mathfrak{G}$ *κατακάλυψόν με* crrp ex -*λύψομαι*, sic $\mathfrak{G}^{L}$) || [b] $\mathfrak{G}$ suff 1 sg || [c] mlt Mss Vrs et 1 R 22,30 א(ו)— || **30** [a] 1 R 22,31 + שָׂרֵי הָרֶכֶב וְשָׁנַיִם, it $\mathfrak{S}\mathfrak{a}$ || [b] 1 c mlt Mss Vrs et 1 R וְאֵת || **31** [a] 1 R 22,32 וַיָּסֻרוּ || [b–b] > 1 R 22,32 || [c] $\mathfrak{G}(\mathfrak{S}\mathfrak{C}\mathfrak{V})$ *καὶ ἀπέστρεψεν αὐτούς* = ויסירם || **33** [a] mlt Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{Y}$ ut Q, K יָדֶיךָ || [b] sic c 1 R 22,34; $\mathfrak{G}(\mathfrak{V})$ *τοῦ πολέμου* = הַמִּלְחָמָה || **34** [a] 1 R 22,35 מָעֳמָד.

7 יְהוֹשָׁפָט הַאֵ֣ין פֹּ֔ה נָבִ֖יא לַיהוָ֑ה עֽוֹד֙ וְנִדְרְשָׁ֣ה מֵאֹת֔וֹ׃ 7 וַיֹּ֤אמֶר מֶֽלֶךְ־ ה
יִשְׂרָאֵל֙ | אֶל־יְהוֹשָׁפָ֔ט עֽוֹד֙ אִ֣ישׁ־אֶ֔חָד לִדְרֹ֖שׁ אֶת־יְהוָ֑ה מֵאֹת֔וֹ וַאֲנִ֣י
שְׂנֵאתִ֔יהוּ כִּֽי־אֵינֶ֥נּוּ מִתְנַבֵּ֛א עָלַ֖י לְטוֹבָ֑ה כִּ֚י כָּל־יָמָ֣יו לְרָעָ֔ה הֽוּא ל
8 מִיכָ֖יְהוּ בֶּן־יִמְלָ֑א וַיֹּ֣אמֶר יְהוֹשָׁפָ֔ט אַל־יֹאמַ֥ר הַמֶּ֖לֶךְ כֵּֽן׃ 8 וַיִּקְרָ֣א ד ב כת ה וב כת א
9 מֶ֥לֶךְ יִשְׂרָאֵ֛ל אֶל־סָרִ֥יס אֶחָ֖ד וַיֹּ֣אמֶר מַהֵ֑ר מִיכָ֥יְהוּ[a] בֶּן־יִמְלָֽא׃ 9 וּמֶ֣לֶךְ מיכיהו ד ב כת ה
יִשְׂרָאֵ֗ל וִיהוֹשָׁפָט֙ מֶ֣לֶךְ־יְהוּדָ֔ה יוֹשְׁבִ֥ים אִ֛ישׁ עַל־כִּסְא֖וֹ מְלֻבָּשִׁ֑ים וב כת א
י מל . ד
[a]בְּגָדִ֗ים וְיֹשְׁבִ֛ים בְּגֹ֥רֶן[a] פֶּ֖תַח שַׁ֣עַר שֹׁמְר֑וֹן וְכָל־הַנְּבִיאִ֖ים מִתְנַבְּאִ֥ים ב . ד . ל מל בסיפ
10 לִפְנֵיהֶֽם׃ 10 וַיַּ֤עַשׂ לוֹ֙ צִדְקִיָּ֣הוּ בֶן־כְּנַעֲנָ֔ה קַרְנֵ֖י בַרְזֶ֑ל וַיֹּ֣אמֶר כֹּֽה־
11 אָמַ֤ר יְהוָה֙ בְּאֵ֔לֶּה תְּנַגַּ֥ח אֶת־אֲרָ֖ם עַד־כַּלּוֹתָ֑ם׃ 11 וְכָל־הַנְּבִיאִ֣ים ד
נִבְּאִ֔ים כֵּ֥ן לֵאמֹ֖ר עֲלֵ֣ה רָמֹ֣ת גִּלְעָ֔ד וְהַצְלֵ֖ח וְנָתַ֣ן יְהוָ֑ה בְּיַ֖ד הַמֶּֽלֶךְ׃
12 וְהַמַּלְאָךְ֙ אֲשֶׁר־הָלַ֣ךְ | לִקְרֹ֔א לְמִיכָ֖יְהוּ דִּבֶּ֣ר אֵלָ֑יו לֵאמֹ֗ר ל
הִנֵּ֣ה ׀ דִּבְרֵי[a] הַנְּבִאִ֗ים פֶּה־אֶ֛חָד טֹ֥וב ׀ אֶל־הַמֶּ֖לֶךְ וְיִהְי־נָ֣א דְבָרְךָ֔ ל . נ . ג[ס] . לב
כְּאַחַ֣ד מֵהֶ֔ם וְדִבַּ֖רְתָּ טּֽוֹב׃ 13 וַיֹּ֣אמֶר מִיכָ֔יְהוּ חַי־יְהוָ֖ה כִּֽי־אֶת־אֲשֶׁר־ יב? . ג בסיפ
14 יֹאמַ֣ר ׀ אֱלֹהַ֣י[a] אֹת֣וֹ אֲדַבֵּ֑ר׃ 14 וַיָּבֹ֖א אֶל־הַמֶּ֑לֶךְ וַיֹּ֤אמֶר הַמֶּ֙לֶךְ֙ אֵלָ֔יו ב
מִיכָ֖הוּ הֲנֵלֵ֣ךְ[a] אֶל־רָמֹ֣ת גִּלְעָ֔ד לַמִּלְחָמָ֖ה אִם־אֶחְדָּ֑ל[b] וַיֹּ֣אמֶר[c] עֲל֔וּ ב בעינ[s]
15 וְהַצְלִ֖יחוּ[c] וְיִנָּתְנ֥וּ בְיֶדְכֶֽם[d]׃ 15 וַיֹּ֣אמֶר אֵלָ֔יו הַמֶּ֖לֶךְ עַד־כַּמָּ֣ה פְעָמִ֑ים ב . ג[ס]
16 אֲנִ֣י מַשְׁבִּיעֶ֔ךָ אֲשֶׁ֥ר לֹֽא־תְדַבֵּ֛ר אֵלַ֖י רַק־אֱמֶ֥ת בְּשֵׁ֖ם יְהוָֽה׃ 16 וַיֹּ֣אמֶר ב
רָאִ֗יתִי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל֙ נְפוּצִ֔ים עַל־הֶהָרִ֖ים כַּצֹּ֣אן אֲשֶׁ֣ר אֵין־לָהֶ֑ן[a] ב חד מל וחד חס . ג[ס]10
רֹעֶ֔ה וַיֹּ֣אמֶר יְהוָ֔ה לֹֽא־אֲדֹנִ֥ים לָאֵ֖לֶּה יָשׁ֥וּבוּ אִישׁ־לְבֵיתוֹ֖ בְּשָׁלֽוֹם׃ ה[11]
17 וַיֹּ֣אמֶר מֶֽלֶךְ־יִשְׂרָאֵ֗ל אֶל־יְהוֹשָׁפָט֙ הֲלֹ֣א אָמַ֔רְתִּי אֵלֶ֖יךָ לֹא־יִתְנַבֵּ֣א
ס[ה] עָלַ֥י טֽוֹב כִּ֛י אִם־לְרָ֖ע[a]׃ ס 18 וַיֹּ֣אמֶר לָכֵ֑ן[a] שִׁמְע֖וּ[b] דְּבַר־יְהוָ֔ה ל
רָאִ֗יתִי אֶת־יְהוָה֙ יוֹשֵׁ֣ב עַל־כִּסְא֔וֹ וְכָל־צְבָ֥א הַשָּׁמַ֖יִם עֹמְדִ֣ים עַל־ כל סיפ מל ב מ אחד חס . ב . ל 12
19 יְמִינ֑וֹ וּשְׂמֹאלֽוֹ׃ 19 וַיֹּ֣אמֶר יְהוָ֔ה מִ֚י יְפַתֶּ֣ה אֶת־אַחְאָ֔ב מֶ֖לֶךְ־יִשְׂרָאֵ֑ל ד 13
וְיַ֣עַל וְיִפֹּ֔ל בְּרָמֹ֖ות גִּלְעָ֑ד וַיֹּ֣אמֶר[a] זֶ֔ה אָמַ֖ר כָּכָ֑ה וְזֶ֖ה אָמַ֥ר כָּזֶֽה׃ ז רפ[ה] 14 . ג[ס] 15 . ו כת כן 16

[8]Mm 2106 et Mm 1879. [9]Mm 361. [10]Mm 1495. [11]Mm 3156. [12]Mm 190. [13]Mm 232. [14]1 Ch 20,1. [15]Mm 522. [16]Mm 437. [17]Mm 2034. [18]Mm 1700.

8 [a] mlt Mss ut Q, K מִיכָהוּ ‖ **9** [a–a] sic sec 1 R 22,10 ‖ **12** [a] G ἐλάλησαν = דִּבְּרוּ ‖ **13** [a] ins c GV et 1 R 22,14 אֲלֵי (hpgr) ‖ **14** [a] G sg cf 5[a] ‖ [b] 1 R 22,15 נֶחְדַּל ‖ [c–c] GSA et 1 R sg ‖ [d] SA suff sg ‖ **16** [a] mlt Mss et 1 R 22,17 להם ‖ **17** [a] 1 R 22,18 רע, it G ‖ **18** [a] G οὐχ οὕτως – לֹא כֵן ‖ [b] 1 R 22,19 שְׁמַע, it T ‖ **19** [a] > GBLV et 1 R 22,20, dl.

ב בסיס ובפסוק אֶלִישָׁמָע וְיהוֹרָם הַכֹּהֲנִים׃ 9 וַיְלַמְּדוּ בִיהוּדָה וְעִמָּהֶם סֵפֶר תּוֹרַת 9
ב בסיס ובפסוק יְהוָה וַיָּסֹבּוּ בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה וַיְלַמְּדוּ בָעָם׃ 10 וַיְהִי ׀ פַּחַד 10
יְהוָה עַל כָּל־מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹת יְהוּדָה וְלֹא נִלְחֲמוּ
עִם־יְהוֹשָׁפָט׃ 11 וּמִן־פְּלִשְׁתִּים מְבִיאִים לִיהוֹשָׁפָט מִנְחָה וְכֶסֶף 11
מא מנה ד בסיס. מַשָּׂא[a] גַּם הֶעָרְבִיאִים[b] מְבִיאִים לוֹ צֹאן אֵילִים שִׁבְעַת אֲלָפִים וּשִׁבְעַ
יז מפל א[11]
ב[12] מֵאוֹת וּתְיָשִׁים שִׁבְעַת אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת׃ פ 12 וַיֵּלֶךְ יְהוֹשָׁפָט 12
ג[13]. ב הָלוֹךְ וְגָדֵל עַד־לְמַעְלָה וַיִּבֶן בִּיהוּדָה בִּירָנִיּוֹת וְעָרֵי מִסְכְּנוֹת׃
ל. יח[14]. ג[15] 13 וּמְלָאכָה רַבָּה הָיָה[a] לוֹ בְּעָרֵי יְהוּדָה וְאַנְשֵׁי מִלְחָמָה גִּבּוֹרֵי חָיִל 13
ז בלוש[16]. יז מל בסיס[17] בִּירוּשָׁלִָם׃ 14 וְאֵלֶּה פְקֻדָתָם לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם לִיהוּדָה שָׂרֵי אֲלָפִים 14
ג ב כת א וחד כת ה עַדְנָה הַשַּׂר וְעִמּוֹ גִּבּוֹרֵי חַיִל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אָלֶף׃ ס 15 וְעַל־יָדוֹ 15
ט[18] ד מנה בסיס. ח בטע[19]. ל ככת ה יְהוֹחָנָן הַשַּׂר וְעִמּוֹ מָאתַיִם וּשְׁמוֹנִים אָלֶף׃ ס 16 וְעַל־יָדוֹ עֲמַסְיָה 16
ד בטע בכתיב[17]. ג סביר גבורי בֶּן־זִכְרִי הַמִּתְנַדֵּב לַיהוָה וְעִמּוֹ מָאתַיִם אֶלֶף גִּבּוֹרֵי[a] חָיִל׃ ס
ד בטע בכתיב[17]. נ[20] 17 וּמִן־בִּנְיָמִן גִּבּוֹר חַיִל אֶלְיָדָע וְעִמּוֹ נֹשְׁקֵי־קֶשֶׁת וּמָגֵן מָאתַיִם 17
ד ב מנה בלוש. ד בטע בכתיב[17] אָלֶף׃ ס 18 וְעַל־יָדוֹ יְהוֹזָבָד וְעִמּוֹ מְאָה־וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף חֲלוּצֵי 18
יד[21] ר״ם בסיס צָבָא׃ ס 19 אֵלֶּה הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ[a] מִלְבַּד אֲשֶׁר־נָתַן 19
הַמֶּלֶךְ[a] בְּעָרֵי הַמִּבְצָר בְּכָל־יְהוּדָה׃ פ 18 1 וַיְהִי לִיהוֹשָׁפָט 18
ל עֹשֶׁר וְכָבוֹד לָרֹב וַיִּתְחַתֵּן לְאַחְאָב[a]׃ 2 וַיֵּרֶד לְקֵץ שָׁנִים אֶל־אַחְאָב 2
ל. ל לְשֹׁמְרוֹן וַיִּזְבַּח־לוֹ אַחְאָב צֹאן וּבָקָר לָרֹב וְלָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ וַיְסִיתֵהוּ
יד[1] וכל אוריית ויהושע דברות ב מ ג לַעֲלוֹת[a] אֶל־רָמוֹת גִּלְעָד׃ 3 וַיֹּאמֶר אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־ 3
ל יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה הֲתֵלֵךְ עִמִּי רָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר לוֹ כָּמֹנִי כָמוֹךָ
ל וְכַעֲמֶךָ עַמִּי וְעִמְּךָ בַּמִּלְחָמָה׃ 4 וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל 4
דְּרֹשׁ־נָא כַיּוֹם אֶת־דְּבַר[a] יְהוָה׃ 5 וַיִּקְבֹּץ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַנְּבִאִים 5
ט[2] בכתיב ה[3] מנה חס בלוש. יז חס בכתיב ט[4] מנה בסיס אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הֲנֵלֵךְ[a] אֶל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה
יג[5]. ל אִם־אֶחְדַּל וַיֹּאמְרוּ עֲלֵה וְיִתֵּן הָאֱלֹהִים בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ 6 וַיֹּאמֶר 6

9 Mm 4152. 10 Mm 4196. 11 Mm 411. 12 Mm 4197. 13 Mm 4198. 14 Mm 2952. 15 Mm 3039. 16 Mm 4025. 17 Mp sub loco. 18 Mm 3928. 19 Mm 3915. 20 Mm 4199. 21 Mm 4006. Cp 18 1 Mm 1523. 2 Mm 3919. 3 Mm 12. 4 Mm 4176. 5 Mm 157.

11 [a] Ms 𝔊 ומ׳ ‖ [b] 1 c Ms בִּים– (ad וּ cf vb sq) ‖ **13** [a] pc Mss הָיְתָה ‖ **16** [a] Seb mlt Mss גִּבֹּרֵי־ ‖ **19** [a–a] > 2 Mss (homtel) ‖ **Cp 18,1** [a] 𝔊 ἐν οἴκῳ Αχααβ ‖ **2** [a] 𝔊 + μετ' αὐτοῦ ‖ **3** [a] 𝔊 om cop, 1 עמך? ‖ **4** [a] > 𝔊-L ‖ **5** [a] 1 R 22,6 הַאֵלֵךְ, it 𝔊.

9 בְּיֶדֶךָ׃ 9 כִּי יְהוָה עֵינָיו מְשׁטְטוֹת בְּכָל־הָאָרֶץ לְהִתְחַזֵּק עִם־לְבָבָם׃ ל כת כן . ל
10 שָׁלֵם אֵלָיו נִסְכָּלְתָּ עַל־זֹאת כִּי מֵעַתָּה יֵשׁ עִמְּךָ[a] מִלְחָמוֹת[b]׃ 10 וַיִּכְעַס ב חד קמ וחד פת[11] . ג[12]
אָסָא אֶל־הָרֹאֶה וַיִּתְּנֵהוּ בֵּית֫ הַמַּהֲפֶכֶת[a] כִּי־בוֹ֫עַף[a] עִמּוֹ עַל־זֹאת ו דמט[13] . ל
11 וַיְרַצֵּץ אָסָא מִן־הָעָם בָּעֵת הַהִיא׃ 11 וְהִנֵּה֫ דִּבְרֵי אָסָא ל . ל
הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר הַמְּלָכִים לִיהוּדָה֫ כי ג מנה בסיפ ולו מל . ר מל בסיפ . ל
12 וְיִשְׂרָאֵל׃ 12 וַיֶּחֱלֶא[a] אָסָא בִּשְׁנַת֫ שְׁלוֹשִׁים֫ וְתֵשַׁע֫ לְמַלְכוּתוֹ לג ט מנה בכתיב . ד[14]. ה[15] מל ב[16] מנה בכתיב
בְּרַגְלָיו עַד־לְמַעְלָה חָלְיוֹ וְגַם־בְּחָלְיוֹ לֹא־דָרַשׁ אֶת־יְהוָה כִּי
13 בָּרֹפְאִים׃ 13 וַיִּשְׁכַּב֫ אָסָא עִם־אֲבֹתָיו וַיָּמָת בִּשְׁנַת[a] אַרְבָּעִים וְאַחַת[a] ל ושאר וישכב ויקבר
14 לְמָלְכוֹ׃ 14 וַיִּקְבְּרֻהוּ בִּקְבֻרֹתָיו[a] אֲשֶׁר כָּרָה־לוֹ֫ בְּעִיר דָּוִיד֫ וַיַּשְׁכִּיבֻהוּ ב[17] . ל וכת כן
בַּמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר מִלְאוּ בְשָׂמִים וּזְנִים[b] מְרֻקָּחִים[c] בְּמִרְקַחַת מַעֲשֶׂה ל . ל[18]
וַיִּשְׂרְפוּ־לוֹ שְׂרֵפָה גְּדוֹלָה עַד־לִמְאֹד׃ ס ל[19]
17 1 וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַּחְתָּיו וַיִּתְחַזֵּק עַל־יִשְׂרָאֵל׃ 2 וַיִּתֵּן־ ח[1]
חַיִל בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֵרוֹת וַיִּתֵּן נְצִיבִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְעָרֵי
3 אֶפְרַיִם אֲשֶׁר לָכַד אָסָא אָבִיו׃ 3 וַיְהִי֫ יְהוָה עִם־יְהוֹשָׁפָט כִּי הָלַךְ ו בנ״ך
4 בְּדַרְכֵּי דָוִיד[a] אָבִיו הָרִאשֹׁנִים וְלֹא דָרַשׁ לַבְּעָלִים׃ 4 כִּי֫ לֵאלֹהֵי[a] כי ג מנה בסיפ
5 אָבִיו דָּרָשׁ וּבְמִצְוֹתָיו[b] הָלָךְ וְלֹא כְּמַעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל׃ 5 וַיָּכֶן יְהוָה אֶת־ ל זקפ קמ
הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ וַיִּתְּנוּ֫ כָּל־יְהוּדָה מִנְחָה לִיהוֹשָׁפָט וַיְהִי־לוֹ עֹשֶׁר־ ל
6 וְכָבוֹד לָרֹב׃ 6 וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בִּדַרְכֵי יְהוָה וְעוֹד הֵסִיר אֶת־הַבָּמוֹת כג
7 וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים מִיהוּדָה׃ ס 7 וּבִשְׁנַת֫ שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ שָׁלַח לְשָׂרָיו ח[2] ט מנה ר״פ וחד מן ג בסיפ
לְבֶן[a]־חַיִל וּלְעֹבַדְיָה[b] וְלִזְכַרְיָה וְלִנְתַנְאֵל וּלְמִיכָיְהוּ לְלַמֵּד בְּעָרֵי ז בסיפ וכל נביא דכות ב מ ב . ה[3] ול בלוש
8 יְהוּדָה׃ 8 וְעִמָּהֶם הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָהוּ וּנְתַנְיָהוּ וּזְבַדְיָהוּ[a] וַעֲשָׂהאֵל ה[4] וכל ושמעיהו דכות ב מ א . ה . ג בלוש[5]
וְשֶׁמִרָמוֹת[b] וִיהוֹנָתָן֫ וַאֲדֹנִיָּהוּ[c] וְטוֹבִיָּהוּ[c] וְטוֹבְיָהוּ[c] וּתְוַדֹנִיָּהוּ[d] הַלְוִיִּם[c] וְעִמָּהֶם ושמירמות . ח ול בלוש ק בכתיב . ל מל . יו[6] . יז[7] מל ול[8] בלוש

[11] Mm 4194. [12] Neh 3,33. [13] Mp sub loco. [14] Mm 2767. [15] Mm 41 et Mm 4060. [16] Mm 3759. [17] Mm 3205. [18] Mm 2217. [19] וחד למאור פניך Ps 90,8. Cp 17 [1] Mm 4195. [2] Mm 3789. [3] Mm 2183. [4] Mm 2621. [5] Mp sub loco. [6] Mm 1088. [7] Mm 3182. [8] Mm 896.

9 [a] prp עִם־אֲרָם לְעֻמַּת (homark) |, [b] pc Mss GS מָה– ‖ 10 [a–a] prp עִם) וְכִי זֹעֵף בָּעָם hpgr) cf 10b ‖ 12 [a] pc Mss אָ֫– ; l וַיֶּחֱל (א dttg) ‖ [b] prp בְּרָפְאִים | 13 [a–a] Gmin 39, GB* 30 ‖ 14 [a] pc Mss Edd בִּקְבֻרֹתָיו, GV sg ‖ [b] l יְתֵנִי? (מ dttg) ‖ [c] pr מֻרְקָחִים (hpgr) cf TV ‖ Cp 17,3 [a] > pc Mss G*, dl (dttg) | 4 [a] G κύριον τὸν θεόν ‖ [b] GL pro suff τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ‖ 7 [a] G(SA) καὶ τοὺς υἱούς = וְלִבְנֵי ‖ [b] GSA om cop cf [a] ‖ 8 [a] pc Mss STA וּזְכַרְיָה ‖ [b] K lapsus calami |, [c] > G* |, [d–d] > GBminSA, dl (dttg) ‖ [e] add.

ז17, ז18, כ19 ר״פ בכתיב ט מגה בסרפ

16 וְגַם־מַעֲכָה אֵם־ | a 16 וַיַּמְצֵא לָהֶם וַיָּנַח יְהוָה לָהֶם מִסָּבִיב:

ל. ל קמ

אָסָא הַמֶּלֶךְ הֶסִירָהּ b מִגְּבִירָה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה לַאֲשֵׁרָה מִפְלֶצֶת b וַיִּכְרֹת

ב ול בסרפ20

אָסָא אֶת־מִפְלַצְתָּהּ וַיְדַכֵּא c וַיִּשְׂרֹף בְּנַחַל קִדְרוֹן: 17 וְהַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ 17

נא יח מגה ר״פ21

מִיִּשְׂרָאֵל רַק לְבַב־אָסָא הָיָה שָׁלֵם כָּל־יָמָיו: 18 וַיָּבֵא אֶת־קָדְשֵׁי 18

ל22. מח

אָבִיו וְקָדָשָׁיו בֵּית הָאֱלֹהִים כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵלִים: 19 וּמִלְחָמָה לֹא 19

ד23

הָיָתָה עַד שְׁנַת־שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ לְמַלְכוּת אָסָא: ס 16 1 בִּשְׁנַת 16

שְׁלֹשִׁים וָשֵׁשׁ a לְמַלְכוּת אָסָא עָלָה בַּעְשָׁא b מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל c עַל־יְהוּדָה

ג1. יג חס2

וַיִּבֶן אֶת־הָרָמָה לְבִלְתִּי תֵּת יוֹצֵא וָבָא לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה: 2 וַיֹּצֵא 2

ג3

אָסָא כֶּסֶף וְזָהָב מֵאֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה וּבֵית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל־בֶּן־

ג פסוק ביני ובינך ובין ובין

הֲדַד a מֶלֶךְ אֲרָם הַיּוֹשֵׁב בְּדַרְמֶשֶׂק לֵאמֹר: 3 בְּרִית a בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין b

אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה שָׁלַחְתִּי לְךָ c כֶּסֶף וְזָהָב לֵךְ d הָפֵר בְּרִיתְךָ d אֶת־

ג

בַּעְשָׁא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְיַעֲלֶה מֵעָלָי: 4 וַיִּשְׁמַע a בֶּן הֲדַד a אֶל־הַמֶּלֶךְ 4

יד פסוק את את ואת ראת ראת

אָסָא וַיְשַׁלַּח אֶת־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר־לוֹ אֶל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּ אֶת־

ג ומל4

עִיּוֹן וְאֶת־דָּן וְאֶת אָבֵל מָיִם b וְאֵת כָּל־מִסְכְּנוֹת c עָרֵי d נַפְתָּלִי: 5 וַיְהִי 5

ב5

כִּשְׁמֹעַ בַּעְשָׁא וַיֶּחְדַּל מִבְּנוֹת אֶת־הָרָמָה a וַיַּשְׁבֶּת אֶת־מְלַאכְתּוֹ: ס

ל. ז פסוק דמיין את את ואת ראת6. מג

6 וְאָסָא c הַמֶּלֶךְ לָקַח אֶת־כָּל־יְהוּדָה וַיִּשְׂאוּ אֶת־אַבְנֵי הָרָמָה וְאֶת־ 6

ג

עֵצֶיהָ אֲשֶׁר בָּנָה בַּעְשָׁא a וַיִּבֶן בָּהֶם אֶת־גֶּבַע וְאֶת־הַמִּצְפָּה: ס

ח7

7 וּבָעֵת הַהִיא בָּא חֲנָנִי הָרֹאֶה אֶל־אָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו 7

ל. ט8. לא9

בְּהִשָּׁעֶנְךָ עַל־מֶלֶךְ אֲרָם וְלֹא נִשְׁעַנְתָּ עַל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן

ל

נִמְלַט חֵיל מֶלֶךְ־אֲרָם a מִיָּדֶךָ: 8 הֲלֹא הַכּוּשִׁים וְהַלּוּבִים הָיוּ לְחַיִל 8

ג10. ל. לא9

לָרֹב a לְרֶכֶב b וּלְפָרָשִׁים לְהַרְבֵּה מְאֹד וּבְהִשָּׁעֶנְךָ עַל־יְהוָה נְתָנָם

17 Mm 3765. 18 Mm 510. 19 Mm 4070. 20 Mp sub loco. 21 Mm 639. 22 Mm 865. 23 Mm 3721. Cp 16 1 Mm 1979. 2 Mm 1509. 3 Mm 2118. 4 Mm 1980. 5 ותרץ נשבת cf Mm 14. 6 Mm 2468. 7 Mm 1482. 8 Mm 2902. 9 Mm 486. 10 Mm 3954.

16 a prp אִמּוֹ cf G et 1 R 15,13 || b–b G *τοῦ μὴ εἶναι τῇ Ἀστάρτῃ λειτουργοῦσαν* (= מְפַלֶּצֶת?) || c > GSA et 1 R 15,13 || **Cp 16,1** a G 8 (> G^L) || b pc Mss בעשא || **2** a pc Mss Edd הדר cf G || **3** a G pr *διάθου* || b כְּבֵן ו cf 1 R 15,19 + שְׁחַד || d–d G *καὶ διασκέδασον ἀπ' ἐμοῦ* || **4** a–a sic L, mlt Mss Edd בן־הדד || b Ⅽ leg מַיִם, sic l? 1 R 15,20 בֵּית מַעֲכָה || c prb tr c V post ערי, sed l sec G (*τὰς περιχώρους*) מְסִבּוֹת pro כְּנֵרוֹת 1 R 15,20, quod legit || d 1 R עַל־כָּל־אֶרֶץ; prp עַד־ || **5** a–a 1 R 15,21 (corr) וַיֶּשֶׁב תִּרְצָתָה || **6** a Ms et 1 R 15,22 + בְּנָמַ(י)ן cf SA || **7** a l יִשְׂרָאֵל? cf G^L || **8** a > SA, dl (dttg) || b G *εἰς θάρσος*.

כִּי־הָיָה פַּחַד־יְהוָה עֲלֵיהֶם וַיָּבֹזּוּ אֶת־כָּל־הֶעָרִים כִּי־בִזָּה רַבָּה
14 הָיְתָה בָהֶם: 14 וְגַם־אָהֳלֵי[a] מִקְנֶה[b] הִכּוּ וַיִּשְׁבּוּ צֹאן לָרֹב וּגְמַלִּים
15 וַיָּשֻׁבוּ יְרוּשָׁלִָם: ס 15 1 וַעֲזַרְיָהוּ בֶּן־עוֹדֵד הָיְתָה עָלָיו רוּחַ׃
2 אֱלֹהִים: 2 וַיֵּצֵא לִפְנֵי אָסָא וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁמָעוּנִי אָסָא וְכָל־יְהוּדָה
וּבִנְיָמִן יְהוָה עִמָּכֶם בִּהְיוֹתְכֶם עִמּוֹ וְאִם־תִּדְרְשֻׁהוּ יִמָּצֵא לָכֶם וְאִם־
3 תַּעַזְבֻהוּ יַעֲזֹב אֶתְכֶם: ס 3 וְיָמִים רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל לְלֹא אֱלֹהֵי
4 אֱמֶת[a] וְלֹלְא כֹהֵן מוֹרֶה[a] וְלֹלְא תוֹרָה: 4 וַיָּשָׁב בַּצַּר־לוֹ עַל־יְהוָה
5 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיְבַקְשֻׁהוּ וַיִּמָּצֵא לָהֶם: 5 וּבָעִתִּים הָהֵם אֵין שָׁלוֹם
6 לַיּוֹצֵא וְלַבָּא כִּי מְהוּמֹת רַבּוֹת[a] עַל כָּל־יוֹשְׁבֵי הָאֲרָצוֹת: 6 וְכֻתְּתוּ[a]
7 גּוֹי־בְּגוֹי וְעִיר בְּעִיר כִּי־אֱלֹהִים הֲמָמָם בְּכָל־צָרָה: 7 וְאַתֶּם חִזְקוּ
8 וְאַל־יִרְפּוּ יְדֵיכֶם כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתְכֶם: ס 8 וְכִשְׁמֹעַ אָסָא
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהַנְּבוּאָה[a] עוֹדֵד הַנָּבִיא[a] הִתְחַזַּק וַיַּעֲבֵר הַשִּׁקּוּצִים
מִכָּל־אֶרֶץ יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וּמִן־הֶעָרִים אֲשֶׁר לָכַד מֵהַר[b] אֶפְרָיִם
9 וַיְחַדֵּשׁ אֶת־מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר לִפְנֵי אוּלָם[c] יְהוָה: 9 וַיִּקְבֹּץ אֶת־כָּל־
יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וְהַגָּרִים עִמָּהֶם מֵאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה[a] וּמִשִּׁמְעוֹן כִּי נָפְלוּ
10 עָלָיו מִיִּשְׂרָאֵל לָרֹב בִּרְאֹתָם כִּי־יְהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ: פ 10 וַיִּקָּבְצוּ
11 יְרוּשָׁלִַם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לִשְׁנַת חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה לְמַלְכוּת אָסָא: 11 וַיִּזְבְּחוּ
לַיהוָה בַּיּוֹם הַהוּא מִן־הַשָּׁלָל הֵבִיאוּ[a] בָּקָר שֶׁבַע מֵאוֹת וְצֹאן שִׁבְעַת
12 אֲלָפִים: 12 וַיָּבֹאוּ בִבְרִית לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם בְּכָל־
13 לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם: 13 וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־יִדְרֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל
14 יוּמַת לְמִן־קָטֹן וְעַד־גָּדוֹל לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה: 14 וַיִּשָּׁבְעוּ לַיהוָה
ס 15 בְּקוֹל גָּדוֹל וּבִתְרוּעָה וּבַחֲצֹצְרוֹת וּבְשֹׁפָרוֹת: 15 וַיִּשְׂמְחוּ כָל־
יְהוּדָה עַל־הַשְּׁבוּעָה כִּי בְכָל־לְבָבָם נִשְׁבָּעוּ וּבְכָל־רְצוֹנָם בִּקְשֻׁהוּ

כ״ר״פ בכתיב ט מנה בסיפ. ט[10]
ה חס בסיפ[11]. ג ב חס ול[13] מל. ח וכל שמואל דכות ב מ״ה רוח יי
ז וכל ר״פ דכות[2]
ח פסוק ואם ואם[3]
ל. יא[4]
יא[4] ב מנה בלישׁ. יא[5] ב מנה בלישׁ. לא[5]
ב וחס. ו[6]. ב
ל. ב. לד מל ו מנה בסיפ. ל
ל וקמ
ל. ל ור״פ
ל[7]. ג חד מל רב חס[8]. ט[9]
ג[10]
ד קמ[11]
ג ב חס וחד מל[12]. ה
ג[13]
ה[14]. ב. יז מל בסיפ
ד
ל. ג[15]
יד[16] פסוק ועד ועד
ב. ב וחס

[9] Mm 4070. [10] Mm 1694. [11] Cf Mp sub loco 2Ch 11,4. Cp 15 [1] Mm 896. [2] Mm 2607. [3] Mm 4191. [4] Mm 2442. [5] Mm 486. [6] Mm 3765. [7] ותד והנבראה Neh 6,12 et cf Mp sub loco. [8] Mp sub loco. [9] Mm 57. [10] Mm 4192. [11] Mm 807. [12] Mm 459. [13] TM plen contra Mm 506, cf Mp sub loco. [14] Mm 2027. [15] Mm 4193. [16] Mm 1244.

14 [a] cf 1 Ch 4,41[a] || [b] G + *τοὺς Α(λι)μαζονεῖς* cf 22,1 G || Cp 15,3 [a–a] > G[B] (homark) || [b] huc tr v 5.6 || **5** [a–a] G *ἔκστασις κυρίου* cf Sach 14,13 || **6** [a] pc Mss וְכֻ cf GV || **8** [a–a] aut gl (ad 1a) aut pr אֲשֶׁר נִבָּא עֲזַרְיָהוּ בֶן (cf 1) || [b] G *ἐν ὄρει* |. [c] G *τοῦ ναοῦ* || **9** [a] l c C pc Mss וּמִמְּ || **11** [a] G(ΣCV) *ὧν ἤνεγκαν*.

יח בסיפ . ה²⁸ בָּנִים וְשִׁשִּׁ֣ים עֶשְׂרֵ֔ה בָּנ֖וֹת׃ ס 22 וְיֶ֣תֶר דִּבְרֵ֣י אֲבִיָּ֔ה וּדְרָכָ֖יו וּדְבָרָ֑יו 22
ל וכל קרא הילוף . ה בטע . יח בסיפ כְּתוּבִ֕ים בְּמִדְרַ֖שׁ[a] הַנָּבִ֥יא עִדּֽוֹ׃ 23 וַיִּשְׁכַּ֥ב אֲבִיָּ֖ה עִם־אֲבֹתָ֑יו וַיִּקְבְּר֣וּ 23
אֹת֗וֹ בְּעִ֤יר דָּוִיד֙ וַיִּמְלֹ֣ךְ אָסָ֣א בְנ֣וֹ[a] תַּחְתָּ֔יו בְּיָמָ֕יו[a] שָׁקְטָ֥ה הָאָ֖רֶץ[b]
עֶשֶׂר[c] שָׁנִֽים׃ פ

ד¹ **14** 1 וַיַּ֤עַשׂ אָסָא֙[a] הַטּ֣וֹב וְהַיָּשָׁ֔ר בְּעֵינֵ֖י יְהוָ֣ה אֱלֹהָֽיו׃ 2 וַיָּ֤סַר אֶת־ **14**
ל מִזִּבְחֹ֣ות הַנֵּכָ֔ר וְהַבָּמ֑וֹת וַיְשַׁבֵּ֖ר אֶת־הַמַּצֵּב֥וֹת וַיְגַדַּ֖ע אֶת־הָאֲשֵׁרִֽים׃
ב . יז מל בסיפ . הי² . ל 3 וַיֹּ֣אמֶר֮ לִֽיהוּדָה֒ לִדְרֹ֣ושׁ אֶת־יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֣י אֲבֹתֵיהֶ֔ם וְלַעֲשׂ֥וֹת הַתּוֹרָ֖ה 3
וְהַמִּצְוָֽה׃ 4 וַיָּ֣סַר מִכָּל־עָרֵ֣י יְהוּדָ֔ה אֶת־הַבָּמ֖וֹת וְאֶת־הַחַמָּנִ֑ים וַתִּשְׁקֹ֥ט 4
ל הַמַּמְלָכָ֖ה לְפָנָֽיו׃ 5 וַיִּבֶן עָרֵ֥י מְצוּרָ֖ה בִּיהוּדָ֑ה כִּי־שָׁקְטָ֣ה הָאָ֔רֶץ 5
ב וְאֵין־עִמּ֥וֹ מִלְחָמָ֖ה בַּשָּׁנִ֣ים הָאֵ֑לֶּה כִּי־הֵנִ֥יחַ יְהוָ֖ה לֹֽו׃ 6 וַיֹּ֣אמֶר 6
ל לִֽיהוּדָ֗ה נִבְנֶ֤ה | אֶת־הֶעָרִים֙ הָאֵ֔לֶּה וְנָסֹ֥ב חוֹמָ֖ה וּמִגְדָּלִ֑ים דְּלָתַ֖יִם
ב מל ול בלישׁ³ . ב . ב וּבְרִיחִ֣ים[a] עֹודֵ֣נוּ[b] הָאָ֔רֶץ לְפָנֵ֑ינוּ[a] כִּ֣י דָרַ֤שְׁנוּ[b] אֶת־יְהוָה֙ אֱלֹהֵ֔ינוּ דָּרַ֖שְׁנוּ[c]
וי . ל . לח וַיָּנַ֥ח לָנ֖וּ מִסָּבִ֑יב[d] וַיִּבְנ֖וּ וַיַּצְלִֽיחוּ[d]׃ פ 7 וַיְהִ֣י לְאָסָ֔א חַ֖יִל[a] נֹשֵׂ֣א 7
כו ו מנה בסיפ צִנָּ֤ה וְרֹמַח֙ מִיהוּדָ֔ה שְׁלֹ֥שׁ מֵא֖וֹת אָ֑לֶף ס וּמִבִּנְיָמִ֗ן נֹשְׂאֵי֙ מָגֵ֣ן
וְדֹרְכֵ֣י קֶ֔שֶׁת מָאתַ֥יִם וּשְׁמֹונִ֖ים[a] אֶ֑לֶף כָּל־אֵ֥לֶּה גִבֹּורֵ֖י חָֽיִל׃
8 וַיֵּצֵ֨א אֲלֵיהֶ֜ם זֶ֣רַח הַכּוּשִׁ֗י בְּחַ֤יִל[a] אֶ֙לֶף֙ אֲלָפִ֔ים[a] וּמַרְכָּבֹ֖ות[b] שְׁלֹ֣שׁ 8
מֵא֑וֹת[b] וַיָּבֹ֖א עַד־מָרֵשָֽׁה׃ 9 וַיֵּצֵ֤א אָסָא֙ לְפָנָ֔יו וַיַּעַרְכ֥וּ מִלְחָמָ֖ה בְּגֵ֥יא 9
ל . ל . ¹ . צא צְפָתָ֖ה[a] לְמָרֵשָֽׁה׃ 10 וַיִּקְרָ֥א אָסָ֖א אֶל־יְהוָ֣ה אֱלֹהָ֑יו וַיֹּ֣אמֶר יְהוָ֗ה אֵ֚ין־
ח⁶ . ב² . ל עִמְּךָ֣ לַעְזֹ֔ור בֵּ֥ין רַ֖ב לְאֵ֣ין כֹּ֑חַ עָזְרֵ֤נוּ יְהוָה֙ אֱלֹהֵ֔ינוּ כִּֽי־עָלֶ֣יךָ נִשְׁעַ֔נּוּ
ב . כו מלעיל . ג וחס⁸ וּבְשִׁמְךָ֥ בָּ֖אנוּ עַל־הֶהָמֹ֣ון הַזֶּ֑ה יְהוָה֙ אֱלֹהֵ֔ינוּ אַתָּ֥ה אַל־יַעְצֹ֖ר עִמָּ֥ךְ
אֱנֹֽושׁ׃ ס 11 וַיִּגֹּ֤ף יְהוָה֙ אֶת־הַכּוּשִׁ֔ים לִפְנֵ֥י אָסָ֖א וְלִפְנֵ֣י יְהוּדָ֑ה 11
ל וַיָּנֻ֖סוּ הַכּוּשִֽׁים׃ 12 וַיִּרְדְּפֵ֣ם אָסָ֔א וְהָעָ֖ם אֲשֶׁר־עִמֹּ֑ו עַד־לְגָרָ֣ר[a] וַיִּפֹּ֤ל 12
ח⁶ מִכּוּשִׁים[b] לְאֵ֣ין לָהֶ֔ם מְחָיָ֕ה כִּֽי־נִשְׁבְּר֥וּ לִפְנֵֽי־יְהוָ֖ה וְלִפְנֵ֣י מַחֲנֵ֑הוּ
מג וַיִּשְׂאוּ֙ שָׁלָ֣ל הַרְבֵּ֔ה מְאֹֽד׃ 13 וַיַּכּ֗וּ אֵ֚ת כָּל־הֶעָרִ֣ים סְבִיבֹ֣ות גְּרָ֔ר[a] 13

28 Mm 1077. Cp 14 1 Mm 1131. 2 Mm 1376. 3 Mm 4188. 4 Mm 510. 5 Cf Mp sub loco Jon 3,4. 6 Mm 3927. 7 Mm 4189. 8 Mm 4190.

22 [a-a] G ἐπὶ βιβλίῳ, V *diligentissime in libro* || **23** [a] G pro suff *Ασα* || [b] G* *ἡ γῆ Ιουδα* || **Cp 14,1** [a] > G* cf 13,23[a] || **6** [a-a] G-B *ἐν ᾧ τῆς γῆς κυριεύ(σ)ομεν* ~ 𝔏 || [c] 𝔖𝔏 20 || [b] 1 כְּדָרְשֵׁנוּ cf G𝔖𝔏 || [c] l c G𝔖𝔏 דָּרַשְׁנוּ || [d-d] G *καὶ εὐόδωσεν ἡμῖν* ~ 𝔏 || וְלָנוּ הִצְלִיחַ **7** [a] G* 50 || **8** [a-a] G[B] *ἐν χιλιάσιν* || [b-b] 𝔖𝔏 30000 || **9** [a] mlt Mss Edd צְפָתָה; G *κατὰ βορρᾶν*, 1 צְפוֹנָה (בְּגַיְא) || **12** [a] G-L *Γεδωρ* || [b] 𝔗 מהכ׳ || **13** [a] cf 12[a].

בְּנֵי בִלְיַּעַל וַיִּתְאַמְּצוּ עַל־רַחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה וּרְחַבְעָם הָיָה נַעַר
8 וְרַךְ־לֵבָב וְלֹא הִתְחַזֵּק לִפְנֵיהֶם׃ 8 וְעַתָּה | אַתֶּם אֹמְרִים לְהִתְחַזֵּק ל⁷
לִפְנֵי מַמְלֶכֶת יְהוָה בְּיַד בְּנֵי דָוִיד וְאַתֶּם הָמוֹן רָב וְעִמָּכֶם עֶגְלֵי זָהָב ל. לג קמ⁸. ב
9 אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יָרָבְעָם לֵאלֹהִים׃ 9 הֲלֹא הִדַּחְתֶּם אֶת־כֹּהֲנֵי יְהוָה
אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וְהַלְוִיִּם וַתַּעֲשׂוּ לָכֶם כְּהֲנִים [a]כְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת[a] כָּל־ ל. ח בלוש
בּ⁹. ז ול¹⁰ בלוש ובסיפ. יא¹¹ הַבָּא לְמַלֵּא־[b] יָדוֹ בְּפַר בֶּן־בָּקָר וְאֵילִם שִׁבְעָה וְהָיָה כֹהֵן לְלֹא
10 אֱלֹהִים׃ ס 10 וַאֲנַחְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא עֲזַבְנֵהוּ וְכֹהֲנִים מְשָׁרְתִים
11 לַיהוָה בְּנֵי אַהֲרֹן וְהַלְוִיִּם בַּמְּלָאכֶת[a]׃ 11 וּמַקְטִרִים לַיהוָה עֹלוֹת ל. ג ב¹² מנה בלוש
חד ר״פ וחד ס״פ וחס
בַּבֹּקֶר־בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב־בָּעֶרֶב וּקְטֹרֶת־סַמִּים וּמַעֲרֶכֶת לֶחֶם עַל־ ג¹³ . ד¹⁴ . ל¹⁵ .
עַל־ מחליפין
הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר וּמְנוֹרַת הַזָּהָב וְנֵרֹתֶיהָ לְבָע�ֵר בָּעֶרֶב בָּעֶרֶב כִּי־ ב מל. כל חס בסיפ
12 שֹׁמְרִים אֲנַחְנוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם אֹתוֹ׃ 12 וְהִנֵּה
עִמָּנוּ בְרֹאשׁ הָאֱלֹהִים | וְכֹהֲנָיו וַחֲצֹצְרוֹת הַתְּרוּעָה לְהָרִיעַ עֲלֵיכֶם בְּנֵי ב¹⁶ . ג¹⁷
יִשְׂרָאֵל אַל[a]־תִּלָּחֲמוּ עִם־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם כִּי־לֹא תַצְלִיחוּ׃ ל וכן בטע¹⁸ . ח חס¹⁹ ב מנה בסיפ וכל עזרא דכות
13 וְיָרָבְעָם הֵסֵב אֶת־הַמַּאְרָב לָבוֹא מֵאֲחֹרֵיהֶם וַיִּהְיוּ לִפְנֵי יְהוּדָה
14 וְהַמַּאְרָב מֵאֲחֹרֵיהֶם׃ 14 וַיִּפְנוּ יְהוּדָה וְהִנֵּה לָהֶם הַמִּלְחָמָה פָּנִים
15 וְאָחוֹר וַיִּצְעֲקוּ לַיהוָה וְהַכֹּהֲנִים מַחְצְצְרִים[a] בַּחֲצֹצְרוֹת׃ 15 וַיָּרִיעוּ ד²⁰ מל . ל . מחצרים . ק
אִישׁ יְהוּדָה וַיְהִי בְּהָרִיעַ אִישׁ יְהוּדָה וְהָאֱלֹהִים נָגַף אֶת־יָרָבְעָם ²¹
16 וְכָל־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אֲבִיָּה וִיהוּדָה׃ 16 וַיִּנְּוסוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי יְהוּדָה לה וכל ר״פ דכות²² . יח בסיפ . ד מל²³ .
17 וַיִּתְּנֵם אֱלֹהִים בְּיָדָם׃ 17 וַיַּכּוּ בָהֶם אֲבִיָּה וְעַמּוֹ מַכָּה רַבָּה וַיִּפְּלוּ ל. יח בסיפ. ו²⁴
18 חֲלָלִים מִיִּשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ בָּחוּר׃ 18 וַיִּכָּנְעוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא וַיֶּאֶמְצוּ בְּנֵי יְהוּדָה כִּי נִשְׁעֲנוּ עַל־יְהוָה אֱלֹהֵי ל. לא²⁵
אֲבוֹתֵיהֶם׃ 19 וַיִּרְדֹּף אֲבִיָּה אַחֲרֵי יָרָבְעָם וַיִּלְכֹּד מִמֶּנּוּ עָרִים אֶת־ יז מל בסיפ יח בסיפ
בֵּית־אֵל וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־יְשָׁנָה[a] וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־עֶפְרֹן[b] וּבְנוֹתֶיהָ׃ ו מל בסיפ. ל וקמ. ו מל בסיפ. עפרין²⁶ ק
20 וְלֹא־עָצַר כֹּחַ יָרָבְעָם עוֹד בִּימֵי אֲבִיָּהוּ וַיִּגְּפֵהוּ יְהוָה וַיָּמֹת׃ ס נ
21 וַיִּתְחַזֵּק אֲבִיָּהוּ וַיִּשָּׂא־לוֹ נָשִׁים אַרְבַּע עֶשְׂרֵה וַיּוֹלֶד עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם ח²⁷ . נ

7 וחד ורך הלבב Dt 20,8. 8 Mm 264. 9 Lv 16,3. 10 Mm 879. 11 Mm 2442. 12 Mm 4186. 13 Mm 688. 14 Mm 2812. 15 Mm 580. 16 Mm 4187. 17 Mm 2099. 18 Mm 4243. 19 Mm 1586. 20 Mm 402. 21 Mm 145. 22 Mp sub loco. 23 Mm 2078. 24 Mm 2572. 25 Mm 486. 26 Mm 839. 27 Mm 4195.

9 a–a G(S) ἐκ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς ‖ b ℭ ימלא ‖ 10 a l בְּמַלְאַכְתּוֹ cf Hag 1,13 (ו hpgr) ‖ 12 a > G* (hpgr) ‖ 14 a cf 1 Ch 15,24a ‖ 19 a GB Κανα, GAal Ανα ‖ b K QMss Vrs רון–.

9 וַיַּעַל שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיִּקַּח אֶת־אֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה 9
וְאֶת־אֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֹּל לָקָח וַיִּקַּח אֶת־מָגִנֵּי הַזָּהָב אֲשֶׁר
עָשָׂה שְׁלֹמֹה׃ 10 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם תַּחְתֵּיהֶם מָגִנֵּי נְחֹשֶׁת וְהִפְקִיד 10
כ בטע ר״פ[8] [a]עַל־יַד שָׂרֵי הָרָצִים הַשֹּׁמְרִים פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ 11 וַיְהִי מִדֵּי־בוֹא 11
ב חד מל וחד חס[9] הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה בָּאוּ הָרָצִים וְנָשָׂאוּם וְהֵשִׁבוּם אֶל־תָּא[a] הָרָצִים׃
ב שובה אף[10] 12 וּבְהַכָּנְעוֹ שָׁב ׀ מֵמֶנּוּ אַף־יְהוָה וְלֹא לְהַשְׁחִית לְכָלָה וְגַם בִּיהוּדָה סׄ״
ח[11] הָיָה דְּבָרִים טוֹבִים׃ ס 13 וַיִּתְחַזֵּק הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם בִּירוּשָׁלַ͏ִם 13
וְשַׁבע־ מחליפין וַיִּמְלֹךְ כִּי בֶן־אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה רְחַבְעָם בְּמָלְכוֹ וְשֶׁבַע עֶשְׂרֵה
ג שָׁנָה ׀ מָלַךְ בִּירוּשָׁלַ͏ִם הָעִיר אֲשֶׁר־בָּחַר יְהוָה לָשׂוּם ׀ אֶת־שְׁמוֹ שָׁם
ל קמ[12] מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֹּנִית׃ 14 וַיַּעַשׂ הָרַע[a] כִּי לֹא 14
ח[13] ג[14] מנה ר״פ . כי הֵכִין לִבּוֹ לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה׃ ס 15 וְדִבְרֵי רְחַבְעָם הָרִאשֹׁנִים 15
יג מנה בסיפ . ו מל בסיפ . ג בכתיב וְהָאַחֲרוֹנִים[a] הֲלֹא־הֵם ׀ כְּתוּבִים בְּדִבְרֵי שְׁמַעְיָה הַנָּבִיא וְעִדּוֹ הַחוֹזֶה
לְהִתְיַחֵשׁ[b] וּמִלְחֲמוֹת רְחַבְעָם וְיָרָבְעָם כָּל־הַיָּמִים׃ 16 וַיִּשְׁכַּב רְחַבְעָם 16
יח בסיפ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּה[a] בְנוֹ תַּחְתָּיו׃ פ
כל סיפ מל . יח בסיפ בִּשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ יָרָבְעָם וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּה[a] עַל־ 13 1 13
ה[2] יְהוּדָה׃ 2 שָׁלוֹשׁ[a] שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלַ͏ִם וְשֵׁם אִמּוֹ מִיכָיְהוּ[b] בַּת־ 2
יז מיתחד מן[3] יח בסיפ [c]אוּרִיאֵל מִן־גִּבְעָה[c][d] וּ[e]מִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אֲבִיָּה וּבֵין יָרָבְעָם׃
יח בסיפ 3 וַיֶּאְסֹר אֲבִיָּה אֶת־הַמִּלְחָמָה בְּחַיִל[a] גִּבּוֹרֵי מִלְחָמָה אַרְבַּע־מֵאוֹת[b] 3
כל סיפ מל אֶלֶף אִישׁ בָּחוּר ס וְיָרָבְעָם עָרַךְ עִמּוֹ מִלְחָמָה בִּשְׁמוֹנָה מֵאוֹת
ג סביר גבורי . יח בסיפ . כל אֶלֶף אִישׁ בָּחוּר גִּבּוֹר חָיִל׃ ס 4 וַיָּקָם אֲבִיָּה מֵעַל לְהַר צְמָרַיִם[a] 4
לה וכל ר״פ דכות[5] אֲשֶׁר בְּהַר אֶפְרָיִם וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּנִי יָרָבְעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל׃ 5 הֲלֹא 5
לָכֶם ׀ לָדַעַת כִּי יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נָתַן מַמְלָכָה לְדָוִיד עַל־יִשְׂרָאֵל
לְעוֹלָם לוֹ וּלְבָנָיו בְּרִית מֶלַח׃ ס 6 וַיָּקָם יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט עֶבֶד 6
ל. ל. ג חס[6] שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד וַיִּמְרֹד עַל־אֲדֹנָיו׃ 7 וַיִּקָּבְצוּ ׀ עָלָיו[a] אֲנָשִׁים רֵקִים 7

[8]Mm 1017. [9]Mm 2128. [10]Mm 4184. [11]Mm 4195. [12]Mp sub loco. [13]Mm 3438. [14]Mm 3385. Cp 13 [1]Cf Mm 34. [2]Mm 2183. [3]Okhl 196. [4]וחד וצמרים Jos 18,22. [5]Mp sub loco. [6]Mm 4185.

10 [a–a] G *ἐπ' αὐτὸν* (= עָלָיו) *Σουσακιμ* ‖ **11** [a] G *εἰς ἀπάντησιν*, G[L] in additamento *εἰς τὴν τάξιν* ‖ **14** [a] Ms + בְּעֵינֵי יהוה ‖ **15** [a] sic L, mlt Mss Edd וְהָאַחֲרֹנִים ‖ [b] 1 זֶה (hpgr) ‖ **16** [a] 1 R 14,31 אֲבִיָּם ‖ **Cp 13,1** [a] cf 12,16[a] ‖ **2** [a] G[min] 6 ‖ [b] GSA ut 1 R 15,2 מַעֲכָה ‖ [c–c] 1 R אֲבִישָׁלוֹם ‖ [d] G* *Γαβαων*, S(A) *rmt'* = רָמָה ‖ [e–e] > S ‖ **3** [a] prp בְּחַיִל ‖ [b] Ms עֶשֶׂר ‖ **4** [a] G *Σομορων* ‖ **7** [a] 2 Mss אֵלָיו.

רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה לִשְׁנֵים שָׁלוֹשׁ כִּי הָלְכוּ[a] בְּדֶרֶךְ דָּוִיד וּשְׁלֹמֹה ב רבפסוק
לִשְׁנַיִם שָׁלוֹשׁ׃ 18 וַיִּקַּח־לוֹ רְחַבְעָם אִשָּׁה אֶת־מָחֲלַת[a] בַּת־ ב רבפסוק . ד16 .
יְרִימוֹת בֶּן־דָּוִיד אֲבִיחַיִל[c] בַּת־אֱלִיאָב בֶּן־יִשָׁי׃ 19 וַתֵּלֶד לוֹ בָּנִים בת חד מן יא17 קרי ת ק
יְעוּשׁ וְאֶת־שְׁמַרְיָה וְאֶת־זָהַם[a]׃ 20 וְאַחֲרֶיהָ לָקַח אֶת־מַעֲכָה ב בלוש .
בַּת־אַבְשָׁלוֹם וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אֲבִיָּה וְאֶת־עַתַּי וְאֶת־זִיזָא וְאֶת־שְׁלֹמִית[a]׃ ב בת חד מפ וחד כת ה18
21 וַיֶּאֱהַב רְחַבְעָם אֶת־מַעֲכָה בַת־אַבְשָׁלוֹם מִכָּל־נָשָׁיו וּפִילַגְשָׁיו כִּי ל יז בסיפ . ל ומל בסיפ
נָשִׁים שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה נָשָׂא וּפִילַגְשִׁים שִׁשִּׁים[a] וַיּוֹלֶד עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה כל סיפ מל20
בָּנִים וְשִׁשִּׁים בָּנוֹת׃ 22 וַיַּעֲמֵד לָרֹאשׁ רְחַבְעָם[a] אֶת־אֲבִיָּה בֶן־מַעֲכָה ל . יח בסיפ
לִנָגִיד בְּאֶחָיו כִּי לְהַמְלִיכוֹ׃ 23 וַיָּבֶן[a] וַיִּפְרֹץ[b] מִכֹּל[c]־בָּנָיו לְכָל־ ד21 . י פסוק לכל לכל
אַרְצוֹת יְהוּדָה וּבִנְיָמִן לְכֹל[d] עָרֵי הַמִּבְצָרוֹת וַיִּתֵּן לָהֶם הַמָּזוֹן לָרֹב ל . ב
12 וַיְבַקֵּשׁ[e] הַמָּזוֹן נָשִׁים׃ 12 1 וַיְהִי כְּהָכִין[a] מַלְכוּת רְחַבְעָם ל
2 וּכְחָזְקָתוֹ עָזַב אֶת־תּוֹרַת יְהוָה וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ׃ פ 2 וַיְהִי ג. לה וכל ר״פ דכות׳ ה בטע בסיפ
בַּשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם עָלָה שִׁישַׁק[a] מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־ ה ג מל וב חס2
3 יְרוּשָׁלַ͏ִם[b] כִּי מָעֲלוּ בַּיהוָה׃ 3 בְּאֶלֶף וּמָאתַיִם רֶכֶב וּבְשִׁשִּׁים אֶלֶף ל
פָּרָשִׁים וְאֵין מִסְפָּר לָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ עִמּוֹ מִמִּצְרַיִם לוּבִים סֻכִּיִּים[a] ד3 . ל
וְכוּשִׁים׃ 4 וַיִּלְכֹּד אֶת־עָרֵי הַמִּבְצָרוֹת אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיָּבֹא עַד־ ב . ג
5 יְרוּשָׁלִַ͏ם׃ ס 5 וּשְׁמַעְיָה הַנָּבִיא בָּא אֶל־רְחַבְעָם וְשָׂרֵי יְהוּדָה ל וכל עזרא דכות׳
הַנֶּאֱסָפִים אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם מִפְּנֵי שִׁישַׁק וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה חי . יג׳ וכל עזרה דכות׳ ב מ א
אַתֶּם־נֶעֱסַפְתֶּם אֵלַי וְאַף־אֲנִי עָזַבְתִּי אֶתְכֶם בְּיַד־שִׁישָׁק׃ 6 וַיִּכָּנְעוּ
שָׂרֵי־יִשְׂרָאֵל וְהַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ צַדִּיק יְהוָה׃ 7 וּרְאוֹת יְהוָה כִּי נִכָּנְעוּ ל . ל זקף קמ1
הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמַעְיָה לֵאמֹר נִכָּנְעוּ לֹא אַשְׁחִיתֵם וְנָתַתִּי לָהֶם[a] פסיק
8 כִּמְעַט לִפְלֵיטָה וְלֹא־תִתַּךְ חֲמָתִי בִּירוּשָׁלַ͏ִם בְּיַד־שִׁישָׁק׃ 8 כִּי יֵדְעוּ יא6 . ד7
לוֹ לַעֲבָדִים וְיֵדְעוּ עֲבוֹדָתִי וַעֲבוֹדַת מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת׃ ס

16 Mm 203. 17 Mm 3675. 18 Mm 4011. 19 Mm 4183. 20 Cf Mm 34. 21 Mm 1545. **Cp 12** 1 Mp sub loco. 2 Mm 1976. 3 Mm 3037. 4 Mm 2621. 5 Mm 2682. 6 Mm 1625. 7 Mm 4152.

17 a G sg ‖ **18** a pc Mss מַחַ, pc Mss מַי ‖ b nonn Mss GΤ𝔙 ut Q, l; K בֶּן ‖ c G^{Aal} 𝔈𝔗𝔙 pr cop, l וַאֲ ‖ **19** a G^{B} *Ροολλαμ*, G^{Aal} *Ζαλαμ* ‖ **20** a l שְׁלֹמוֹת cf G et 1 Ch 23,9 b ‖ **21** a G^{B}𝔈 30 ‖ **22** a > G^{B}, dl? ‖ **23** a l כּוֹנֵן (כו hpgr), quod c 22 cj (cf G *διενοεῖτο* = בָּן) ‖ b prp וַיְפָרֵד ‖ c prp הַמֶּלֶךְ ‖ d G *καὶ ἐν* ‖ e l לָהֶם (המ hpgr) ‖ **Cp 12,1** a l כְּהָכוֹן cf Vrs ‖ **2** a nonn Mss שִׁישַׁק cf G ‖ b–b > 1 R 14,25 ‖ **3** a G𝔈(𝔙) *Τρωγ(λ)οδύται* ‖ **7** a G recte *αὐτούς*.

17 וַיֵּלֶךְ כָּל־יִשְׂרָאֵל לְאׇהָלָיו׃ ס 17 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיּוֹשְׁבִים בְּעָרֵי
18 יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עֲלֵיהֶם רְחַבְעָם׃ 18 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־
ד גל חס הֲדוֹרָם[a] אֲשֶׁר עַל־הַמַּס וַיִּרְגְּמוּ־בׇוֹ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶבֶן וַיָּמׇת וְהַמֶּלֶךְ
יד[2] וכל ארזית וירושע דכות ב מ ג רְחַבְעָם הִתְאַמֵּץ לַעֲלוֹת בַּמֶּרְכָּבָה לָנוּס יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ ס 19 וַיִּפְשְׁעוּ 19
יִשְׂרָאֵל בְּבֵית דָּוִיד עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ ס 11 1 וַיָּבֹא רְחַבְעָם 11
יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיְקַהֵל אֶת־בֵּית יְהוּדָה וּבִנְיָמִן מֵאָה וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף בָּחוּר
עֹשֵׂה מִלְחָמָה לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב אֶת־הַמַּמְלָכָה לִרְחַבְעָם׃
ח[1] וכל ושמעיהו דכות מ א פ 2 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמַעְיָהוּ אִישׁ־הָאֱלֹהִים לֵאמֹר׃ 2
יא זוגין בטע[2]. 3 אֱמֹר אֶל־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶל כׇּל־יִשְׂרָאֵל 3
יא בכתיב
ב[3] בִּיהוּדָה[a] וּבִנְיָמִן[b] לֵאמֹר׃ 4 כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא־תַעֲלוּ וְלֹא־תִלָּחֲמוּ 4
ח[4] עִם־אֲחֵיכֶם שׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ כִּי מֵאִתִּי נִהְיָה הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּשְׁמְעוּ
ת. ה חס בסיפ[5] אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה וַיָּשֻׁבוּ מִלֶּכֶת אֶל־יָרׇבְעָם׃ פ
ל 5 וַיֵּשֶׁב רְחַבְעָם בִּירוּשָׁלַ͏ִם וַיִּבֶן עָרִים לְמָצוֹר בִּיהוּדָה׃ 6 וַיִּבֶן 5
6
כל מל. ג מל[6] אֶת־בֵּית־לֶחֶם וְאֶת־עֵיטָם וְאֶת־תְּקוֹעַ׃ 7 וְאֶת־בֵּית־צ֫וּר וְאֶת־שׂוֹכוֹ 7
ל. ל וְאֶת־עֲדֻלָּם׃ 8 וְאֶת־גַּת וְאֶת־מָרֵשָׁה וְאֶת־זִיף׃ 9 וְאֶת־אֲדוֹרַ֫יִם וְאֶת־ 8
9
ל. ט[7] לָכִישׁ וְאֶת־עֲזֵקָה׃ 10 וְאֶת־צׇרְעָה וְאֶת־אַיָּלוֹן וְאֶת־חֶבְרוֹן אֲשֶׁר 10
ב חד מל וחד חס[8]. ג. ה וכל דסמיכ לאדכרה דכות[9] בִּיהוּדָה וּבְבִנְיָמִן עָרֵי מְצֻרוֹת׃ 11 וַיְחַזֵּק אֶת־הַמְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן בָּהֶם 11
ל. יא[10] נְגִידִים וְאֹצְרוֹת מַאֲכָל וְשֶׁמֶן וָיָ֫יִן׃ 12 וּבְכׇל־עִיר וָעִיר צִנּוֹת וּרְמָחִים 12
ג. יא[11]. ח[12] וַיְחַזְּקֵם לְהַרְבֵּה מְאֹד וַיִּהְיוּ־לוֹ יְהוּדָה וּבִנְיָמִן׃ ס 13 וְהַכֹּהֲנִים 13
וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר בְּכׇל־יִשְׂרָאֵל הִתְיַצְּבוּ עָלָיו מִכׇּל־גְּבוּלָם׃ 14 כִּי־עָזְבוּ 14
ל. ד. ח[13]. ל הַלְוִיִּם אֶת־מִגְרְשֵׁיהֶם וַאֲחֻזָּתָם וַיֵּלְכוּ לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַ͏ִם כִּי הִזְנִיחָם
ב. ב מל[14] יָרׇבְעָם וּבָנָיו מִכַּהֵן לַיהוָה׃ 15 וַיַּעֲמֵד־לוֹ כֹּהֲנִים לַבָּמוֹת וְלַשְּׂעִירִים 15
ל קמ וְלָעֲגָלִים אֲשֶׁר עָשָׂה׃ 16 וְאַחֲרֵיהֶם[a] מִכׇּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הַנֹּתְנִים 16
ל מל אֶת־לְבָבָם לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּאוּ יְרוּשָׁלַ͏ִם לִזְבֹּחַ
יז מל בסיפ. ב[15]. ל. ל לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃ 17 וַיְחַזְּקוּ אֶת־מַלְכוּת יְהוּדָה וַיְאַמְּצוּ אֶת־ 17

[21] Mm 1523. [1] Cp 11 [1] Mm 2621. [2] Mm 915. [3] Mm 4180. [4] Mm 3609. [5] Mp sub loco. [6] Mm 4022. [7] Mm 1356. [8] Mm 1463. [9] Mm 1661. [10] Mm 94. [11] Mm 3954. [12] Mm 1199. [13] Mm 2159. [14] Mm 4181. [15] Mm 4182.

18 [a] 𝔊[Baj]𝔏(𝔖𝔄) *Αδωνιραμ*, 1 R 12,18 אֲדֹ׳ ‖ **Cp 11,3** [a–a] 𝔊* om ב יש׳; 1 R 12,23 בֵּית יה׳ ‖ [b] 1 R + וְאֶל־יֶתֶר הָעָם, it 𝔖 ‖ **16** [a] 𝔊 *καὶ ἐξέβαλεν αὐτούς* cf 14b.

הָיוּ עִמְּרִים לִפְנֵי שְׁלֹמֹה אָבִיו בְּהוֹתוֹ חַי לֵאמֹר אֵיךְ אַתֶּם נוֹעָצִים ב. ג חס[8]. ה ומל[9]
7 לְהָשִׁיב לָעָם הַזֶּה דָּבָר׃ 7 וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו לֵאמֹר אִם־תִּהְיֶה לְטוֹב[b] ל
לְהָעָם הַזֶּה וּרְצִיתָם[c] וְדִבַּרְתָּ אֲלֵהֶם דְּבָרִים טוֹבִים וְהָיוּ לְךָ עֲבָדִים ל. ל[10]. ג בסיפ. יו חס בכתיב ט[11] מנה בסיפ
8 כָּל־הַיָּמִים׃ 8 וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר יְעָצֻהוּ וַיִּוָּעַץ אֶת־ ל בסיפ. ג וחס
9 הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ הָעֹמְדִים לְפָנָיו׃ 9 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מָה אַתֶּם ט[12] בכתיב ה[13] מנה חס בלוש. יו חס בכתיב ט[11] מנה בסיפ
נוֹעָצִים וְנָשִׁיב[a] דָּבָר אֶת־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַי לֵאמֹר הָקֵל ה ומל[9]
10 מִן־הָעֹל אֲשֶׁר־נָתַן אָבִיךָ עָלֵינוּ׃ 10 וַיְדַבְּרוּ אִתּוֹ הַיְלָדִים אֲשֶׁר ל
גָּדְלוּ אִתּוֹ לֵאמֹר כֹּה־תֹאמַר לָעָם אֲשֶׁר־דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ לֵאמֹר
אָבִיךָ הִכְבִּיד אֶת־עֻלֵּנוּ וְאַתָּה הָקֶל מֵעָלֵינוּ
11 כֹּה תֹאמַר אֲלֵהֶם קָטָנִּי[a] עָבָה מִמָּתְנֵי אָבִי׃ 11 וְעַתָּה אָבִי הֶעְמִיס ט[12] בכתיב ה[13] מנה חס בלוש. יו חס בכתיב ט[11] מנה בסיפ. ב. ב. ג
עֲלֵיכֶם עֹל כָּבֵד וַאֲנִי אוֹסִיף עַל־עֻלְכֶם יט ו[14] מנה חס ג מנה בסיפ
אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי בָּעֲקְרַבִּים[a]׃ ס ד
12 וַיָּבֹא יָרָבְעָם וְכָל־הָעָם אֶל־רְחַבְעָם בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי כַּאֲשֶׁר נא מ״פ וכל ר״פ דכות ב מ ג[15]
13 דִּבֶּר הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר שׁוּבוּ אֵלַי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי׃ 13 וַיַּעֲנֵם הַמֶּלֶךְ קָשָׁה ל
14 וַיַּעֲזֹב הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת עֲצַת הַזְּקֵנִים׃ 14 וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם כַּעֲצַת יו חס בכתיב ט[11] מנה בסיפ
הַיְלָדִים לֵאמֹר
אָבִי הִכְבִּיד[a] אֶת־עֻלְכֶם וַאֲנִי אוֹסִיף עָלָיו יט ו[14] מנה חס ג מנה בסיפ
אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי בָּעֲקְרַבִּים[b]׃ ד
15 וְלֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם כִּי־הָיְתָה נִסָּבָּה[a] מֵעִם הָאֱלֹהִים לְמַעַן ל. ב[16]
הָקִים יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אֲחִיָּהוּ הַשִּׁלֹנִי אֶל־יָרָבְעָם ה[17]. ל כת כן[18]
16 בֶּן־נְבָט׃ 16 וְכָל־יִשְׂרָאֵל[a] כִּי לֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ לָהֶם וַיָּשִׁבוּ ה[18]. יט[19]. ג מנה מל[20]
הָעָם אֶת־הַמֶּלֶךְ ׀ לֵאמֹר
מַה־לָּנוּ חֵלֶק בְּדָוִיד וְלֹא־נַחֲלָה בְּבֶן־יִשַׁי
אִישׁ[b] לְאָהָלֶיךָ יִשְׂרָאֵל עַתָּה רְאֵה[d] בֵיתְךָ דָּוִיד ל

[8] Mm 2688. [9] Mm 1953. [10] וחד רציתם Ps 44,4. [11] Mm 4176. [12] Mm 3919. [13] Mm 12. [14] Mm 4177. [15] Mp sub loco. [16] Mm 4179. [17] Mm 4178. [18] Mm 4175. [19] Mm 3606. [20] Mm 910.

7 [a] 1 R 12,7 + הַיּוֹם, it G ‖ [b] 1 R עֶבֶד ‖ [c] 1 R נַעֲנִיתָם ‖ **9** [a] sic c 1 R 12,9; GV sg ‖ **10** [a] mlt Mss Edd קְטַנִּי ‖ **11** [a] sic L, mlt Mss Edd בָּעַ׳ ‖ **14** [a] sic mlt Mss Edd; l c mlt Mss Edd Vrs אָבִי הִכְבִּיד ‖ [b] cf 11[a] ‖ **15** [a] 1 R 12,15 סִבָּה ‖ **16** [a] ins c mlt Mss SCTGA רָאוּ cf 1 R 12,16 ‖ [b] > G et 1 R ‖ [c] 1 יו֗ cf S et 2 S 20,1 ‖ [d] V *pasce* = רעה.

ב מל[24]. ב. ב. ב. ב תָּבוֹאנָה | אֲנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ נֹשְׂאוֹת זָהָב וָכֶסֶף שֵׁנְהַבִּים וְקוֹפִים וְתוּכִּיִּים[d]:

ל פ 22 וַיִּגְדַּל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִכֹּל מַלְכֵי הָאָרֶץ לְעֹשֶׁר וְחָכְמָה: 22

ל[25] 23 וְכָל־מַלְכֵי הָאָרֶץ מְבַקְשִׁים אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה לִשְׁמֹעַ אֶת־חָכְמָתוֹ 23

ב. ט ר״פ[26] אֲשֶׁר־נָתַן הָאֱלֹהִים בִּלְבּוֹ: 24 וְהֵם מְבִיאִים אִישׁ מִנְחָתוֹ כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי

ד. ג מנוקדין כן בל״ש[27] וּכְלֵי זָהָב וּשְׂלָמוֹת נֶשֶׁק[a] וּבְשָׂמִים סוּסִים וּפְרָדִים דְּבַר־שָׁנָה בְּשָׁנָה:

ל פ 25 וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אַרְבַּעַת[a] אֲלָפִים אֻרְיוֹת סוּסִים וּמַרְכָּבוֹת 25

ב ובכ״ף וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים וַיַּנִּיחֵם בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם:

יד מל. יד פסוק רעד ועד[28]. ב[29]. ל[30] 26 וַיְהִי מוֹשֵׁל בְּכָל־הַמְּלָכִים מִן־הַנָּהָר וְעַד־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְעַד 26

גְּבוּל מִצְרָיִם: 27 וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ[a] אֶת־הַכֶּסֶף בִּירוּשָׁלִַם כָּאֲבָנִים וְאֶת 27

ל[31] הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר־בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב: 28 וּמוֹצִיאִים[a] סוּסִים 28

ל מִמִּצְרַיִם לִשְׁלֹמֹה וּמִכָּל־[b] הָאֲרָצוֹת: 29 [a] וְשְׁאָר דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה 29

נ״ל יג מנה בסיס. ו מל בסיס[32]. נ בכתיב הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים[b] הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־דִּבְרֵי נָתָן הַנָּבִיא וְעַל־

ב מל[33]. יעדו. ק נְבוּאַת אֲחִיָּה הַשִּׁילֹנִי וּבַחֲזוֹת יְעִדְּי[c] הַחוֹזֶה עַל־יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט:

כ ח[34] מנה בסיס 30 וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלִַם עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה: 31 וַיִּשְׁכַּב 30 31

ל[35] שְׁלֹמֹה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבְרֵהוּ בְּעִיר דָּוִיד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ רְחַבְעָם

בְּנוֹ תַּחְתָּיו: פ

ג. ל **10** 1 וַיֵּלֶךְ רְחַבְעָם שְׁכֶמָה כִּי שְׁכֶם בָּאוּ כָל־יִשְׂרָאֵל לְהַמְלִיךְ **10**

ה בטע בסיס. ל אֹתוֹ: 2 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וְהוּא[a] בְּמִצְרַיִם אֲשֶׁר בָּרַח 2

ג[2] מִפְּנֵי שְׁלֹמֹה[b] הַמֶּלֶךְ[c] וַיֵּשֶׁב יָרָבְעָם מִמִּצְרָיִם: 3 וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְרְאוּ־לוֹ 3

לה וכל ר״ס דכות[3] וַיָּבֹא יָרָבְעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל וַיְדַבְּרוּ אֶל־רְחַבְעָם לֵאמֹר: 4 אָבִיךָ 4

הִקְשָׁה אֶת־עֻלֵּנוּ וְעַתָּה[a] הָקֵל מֵעֲבֹדַת אָבִיךָ הַקָּשָׁה וּמֵעֻלּוֹ הַכָּבֵד

ס[4] בכתיב. ה[5] מנה חס בליש. יו חס בכתיב. ס[6] מנה בסיס. ל אֲשֶׁר־נָתַן עָלֵינוּ וְנַעַבְדֶךָּ: 5 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם[a] עוֹד[b] שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְשׁוּבוּ 5

ב אֵלָי וַיֵּלֶךְ הָעָם: ס 6 וַיִּוָּעַץ[a] הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר־ 6

[24] Cf Mm 1579. [25] Mm 1264. [26] Mm 564. [27] Mm 4174. [28] Mm 1244. [29] 1S 27,8. [30] Mm 2906. [31] Mm 2681. [32] Mp sub loco. [33] Mm 4175. [34] Mm 4151. [35] Mm 1945. **Cp 10** [1] Mm 274. [2] Mm 1878. [3] Mp sub loco. [4] Mm 3919. [5] Mm 12. [6] Mm 4176. [7] Mm 1951.

21 [d] > 𝔊 ‖ **24** [a] 𝔊 recte *στακτήν* cf 𝔖𝔘 ‖ **25** [a] 1 R 5,6 בָּעֳרִים – ‖ **27** [a] 𝔊 + *τὸ χρυσίον καί* cf 1,15 ‖ **28** [a] 1 R 10,28 ומוצא, it 𝔊 ‖ [b] prp ולכל ‖ **29** [a] v 29 > 𝔖 ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd וְהָאַחֲרֹנִים ‖ [c] nonn Mss ut Q, K דִּי – ‖ **Cp 10,2** [a] 1 R 12,2 + עוֹדֶנּוּ ‖ [b] ins כִּי מֵת שְׁלֹמֹה (homtel) cf 𝔘 et 3 R 12,24d 𝔊 ‖ [c] 𝔊 + *καὶ κατῴκησεν Ιεροβοαμ ἐν Αἰγύπτῳ* cf 1 R 12,2 ‖ **4** [a] pc Mss 𝔙 ואתה עתה, it 𝔖𝔘 ‖ **5** [a] 1 R 12,5 + לְכוּ, it 𝔊𝔖𝔙 ‖ [b] 𝔊(𝔗) *ἕως* = עַד ‖ **6** [a] sic c 1 R 12,6; 𝔊 *καὶ συνήγαγεν.*

אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּחֲזִיקוּ בֵּאלֹהִים ט חס בסיפ. 1
אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וַיַּעַבְדוּם עַל־כֵּן הֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת כָּל־ י
הָרָעָה הַזֹּאת: פ

8 1 וַיְהִי מִקֵּץ | עֶשְׂרִים שָׁנָה אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת־בֵּית יְהוָה ח בטע בסיפ. יג
2 וְאֶת־בֵּיתוֹ: 2 וְהֶעָרִים אֲשֶׁר נָתַן חוּרָם לִשְׁלֹמֹה בָּנָה שְׁלֹמֹה אֹתָם יז
3 וַיּוֹשֶׁב שָׁם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 3 וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה חֲמָת צוֹבָה וַיֶּחֱזַק עָלֶיהָ: ד² . ל. ח¹³
4 וַיִּבֶן אֶת־תַּדְמֹר[a] בַּמִּדְבָּר וְאֵת כָּל־עָרֵי הַמִּסְכְּנוֹת אֲשֶׁר[b] בָּנָה ב
5 בַּחֲמָת: 5 וַיִּבֶן אֶת־בֵּית חוֹרוֹן הָעֶלְיוֹן וְאֶת־בֵּית חוֹרוֹן הַתַּחְתּוֹן עָרֵי
6 מָצוֹר חוֹמוֹת דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ: 6 וְאֶת־בַּעֲלַת וְאֵת כָּל־עָרֵי הַמִּסְכְּנוֹת ח¹ וכל ירמיה דכות במ ג וחד מן ג³ מל
אֲשֶׁר הָיוּ לִשְׁלֹמֹה וְאֵת כָּל־עָרֵי הָרֶכֶב וְאֵת עָרֵי הַפָּרָשִׁים וְאֵת | ל. ו
כָּל־חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חָשַׁק לִבְנוֹת בִּירוּשָׁלַ͏ִם וּבַלְּבָנוֹן וּבְכֹל אֶרֶץ ב. ה
7 מֶמְשַׁלְתּוֹ: 7 כָּל־הָעָם הַנּוֹתָר מִן־הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי ח. ג ר״פ סימן ח מפ וס²
8 וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר לֹא מִיִּשְׂרָאֵל הֵמָּה: 8 מִן־[a]בְּנֵיהֶם אֲשֶׁר נוֹתְרוּ אַחֲרֵיהֶם ל. י ר״פ בכתיב. יז מחכד מן[b]
בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־כִלּוּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלֵם שְׁלֹמֹה[b] לְמַס עַד הַיּוֹם ל. ל רפי וכל למס עבד דכות[10]
9 הַזֶּה: 9 וּמִן־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר[a] לֹא־נָתַן שְׁלֹמֹה לַעֲבָדִים לִמְלַאכְתּוֹ[b] ל[11]
כִּי־הֵמָּה אַנְשֵׁי מִלְחָמָה[c] וְשָׂרֵי[d] שָׁלִישָׁיו[c] וְשָׂרֵי רֹכְבוֹ וּפָרָשָׁיו: פ ב פסוק דמטע[12] . ג[13]
10 וְאֵלֶּה שָׂרֵי הַנִּצָּבִים[a] אֲשֶׁר־[b]לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה[b] חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם[c] הנצבים[14] יחיר ר ק
11 הָרֹדִים בָּעָם[d]: 11 וְאֶת־בַּת־פַּרְעֹה הֶעֱלָה שְׁלֹמֹה מֵעִיר דָּוִיד ג. ה[15]
לַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה־לָהּ כִּי אָמַר לֹא־תֵשֵׁב אִשָּׁה[a] לִי בְּבֵית[a] דָּוִיד מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל כִּי־קֳדֶשׁ הֵמָּה אֲשֶׁר־בָּאָה אֲלֵיהֶם אֲרוֹן יְהוָה: פ 12 ב. כן לבן אשר. כו[16]
12 הֶעֱלָה שְׁלֹמֹה עֹלוֹת לַיהוָה עַל מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר בָּנָה לִפְנֵי הָאוּלָם[a]:
13 וּבִדְבַר־יוֹם בְּיוֹם לְהַעֲלוֹת כְּמִצְוַת מֹשֶׁה לַשַּׁבָּתוֹת וְלֶחֳדָשִׁים ל. ל בכתיב
וְלַמּוֹעֲדוֹת שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג
14 הַסֻּכּוֹת: 14 וַיַּעֲמֵד כְּמִשְׁפַּט דָּוִיד־אָבִיו אֶת־מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים עַל־ ח[17]

Cp 8 [1]Mm 1827. [2]Mm 2152. [3]Mm 432. [4]Mm 2893. [5]Mm 2299. [6]Mm 1936. [7]Okhl 274. [8]Mm 2890. [9]Okhl 196. [10]Cf Mm 1937. [11]Mp sub loco. [12]Mm 3313. [13]Mm 3039. [14]Q adiddîʾ, cf Mp sub loco. [15]Mm 768. [16]Mm 1553. [17]Mm 514.

Cp 8,4 [a] 1 R 9,18 K תָּמָר || [b] > 𝔊[BL al] (hpgr?) 𝔙𝔘 || **8** [a] > 𝔖 et 1 R 9,21 || [b] ins c Ms 𝔖𝔘 et 1 R עִבֵּד || **9** [a] > pc Mss 𝔊𝔖𝔙 et 1 R 9,22, dl || [b] 𝔊 *τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ* = לַמַּלְכוּתוֹ; > 1 R || [c–c] 1 c 1 R וְשָׂרֵיו וְשֹׁ, it 𝔊; > 𝔖 || [d] Ms רָיו– || **10** [a] mlt Mss et 1 R הָעֹשִׂים || [b–b] 1 R עַל־הַמְּלָאכָה לְשָׁ || [c] 1 R וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת || [d] 1 R + הַנִּצָּבִי || **11** [a–a] 𝔊 *ἡ* (> 𝔊[Aal]) *γυνὴ μου ἐν πόλει* || **12** [a] 𝔊 *τοῦ ναοῦ*.

ל בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת כִּי חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ[a] עָשׂוּ שִׁבְעַת יָמִים וְהֶחָג
שִׁבְעַת יָמִים׃ 10 וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי שִׁלַּח אֶת־ 10
ד.ג.5.ב הָעָם לְאָהָלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל־[a]הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה
ה.ו.7 לְדָוִיד[b] וְלִשְׁלֹמֹה[c] וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃
11 וַיְכַל שְׁלֹמֹה אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל־הַבָּא ס
לט.ל.ג.8 עַל־לֵב שְׁלֹמֹה לַעֲשׂוֹת בְּבֵית־יְהוָה וּבְבֵיתוֹ הִצְלִיחַ׃ פ 12 וַיֵּרָא 12
יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה בַּלָּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ וּבָחַרְתִּי
בַּמָּקוֹם הַזֶּה לִי לְבֵית זָבַח׃ 13 הֵן אֶעְצַר הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר 13
ה.ג.ט.10 מל.10 וְהֵן־[a]אֲצַוֶּה עַל־הָאָרְבֶּה לֶאֱכֹל הָאָרֶץ[a] וְאִם־אֲשַׁלַּח דֶּבֶר בְּעַמִּי׃
נ סמוך דמטע בטע.12 14 וְיִכָּנְעוּ עַמִּי[a] אֲשֶׁר נִקְרָא־שְׁמִי עֲלֵיהֶם וְיִתְפַּלְלוּ וִיבַקְשׁוּ פָּנַי וְיָשֻׁבוּ 14
ל.ג.13 ח.16 מִדַּרְכֵיהֶם הָרָעִים וַאֲנִי אֶשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם וְאֶסְלַח לְחַטָּאתָם וְאֶרְפָּא
כה.15 ר״ם ח מנה בסיפ אֶת־אַרְצָם׃ 15 עַתָּה[a] עֵינַי יִהְיוּ פְתֻחוֹת וְאָזְנַי קַשֻּׁבוֹת לִתְפִלַּת
ו מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ 16 וְעַתָּה בָּחַרְתִּי וְהִקְדַּשְׁתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה לִהְיוֹת־ 16
שְׁמִי שָׁם עַד־עוֹלָם וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל־הַיָּמִים׃ 17 וְאַתָּה[a] אִם־ 17
ה.ג.17 תֵּלֵךְ לְפָנַי כַּאֲשֶׁר הָלַךְ דָּוִיד אָבִיךָ וְלַעֲשׂוֹת[b] כְּכֹל[c] אֲשֶׁר־[c]צִוִּיתִיךָ
ב.18 ד מל.ג מל.19 וְחֻקַּי וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמֹר׃ 18 וַהֲקִימוֹתִי אֶת כִּסֵּא מַלְכוּתֶךָ כַּאֲשֶׁר
יד מל כָּרַתִּי[a] לְדָוִיד אָבִיךָ לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל׃
ג ר״ם בסיפ.ה 19 וְאִם־תְּשׁוּבוּן אַתֶּם וַעֲזַבְתֶּם חֻקּוֹתַי וּמִצְוֹתַי אֲשֶׁר נָתַתִּי[c] לִפְנֵיכֶם
ל וַהֲלַכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ 20 וְנִתַּשְׁתִּים 20
ג.ה.20.ו מֵעַל אַדְמָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם[b] וְאֶת־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר הִקְדַּשְׁתִּי לִשְׁמִי
ג אַשְׁלִיךְ[c] מֵעַל פָּנַי וְאֶתְּנֵנּוּ[d] לְמָשָׁל וְלִשְׁנִינָה בְּכָל־הָעַמִּים׃ 21 וְהַבַּיִת 21
ב.21.ל הַזֶּה אֲשֶׁר הָיָה עֶלְיוֹן[a] לְכָל[b]־עֹבֵר עָלָיו יִשֹּׁם וְאָמַר[c] בַּמֶּה עָשָׂה יְהוָה
כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת וְלַבַּיִת הַזֶּה׃ 22 וְאָמְרוּ עַל[a] אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־יְהוָה |

[5]Mm 4169. [6]Mm 4148. [7]Mm 967. [8]Mm 1227. [9]Mm 3791. [10]Mm 1640. [11]Mm 425. [12]Mm 4170. [13]Mm 3339. [14]Mm 2668. [15]Mm 1057. [16]Mm 1376. [17]Mm 1933. [18]Mm 3142. [19]Mm 2841. [20]Mm 748. [21]Mm 2836.

9 [a] S(𝔄) *dbjt'* = templi ‖ [b-b] 𝔊^{L} sol *ἑορτήν* ‖ **10** [a] nonn Mss Ś Bo + ־כָּל ‖ [b] 1 R 8,66 + עַבְדּוֹ, it S ‖ [c] S + *brh* = filio eius; > 1 R ‖ **13** [a] 𝔊^{L} *τὸ ξύλον* ‖ **15** [a] prp מִן (מ) hpgr ‖ **17** [a] pc Mss וְעַתָּה ‖ [b] 1 R 9,4 ל׳ ‖ **18** [a] S *jmjt* = iuravi, 1 R 9,5 וְהָיָה ‖ [c] 1 R 9,7 אַשְׁלַח ‖ [d] 1 R דִּבַּרְתִּי ‖ **20** [a] 1 יכם– cf 𝔊S𝔙 ‖ [b] 1 לָכֶם cf 𝔊^{L}S𝔙 ‖ [c] 1 R 9,7 יִהְיֶה לְעֵין (hpgr) ‖ **21** [a] 𝔊^{L} + *ἐρημωθήσεται*, 𝔗 + *jhj ḫrwb* cf 1 R 9,8 𝔏S𝔄, ins יִשְׂרָאֵל ‖ [b] 1 c 1 R כל.

אֵלֶיךָ ׀ בְּכָל־לִבָּם וּבְכָל־נַפְשָׁם בְּאֶרֶץ ׀ שִׁבְיֵהֶם[a] [b]אֲשֶׁר־שָׁבוּ אֹתָם[b] ב. ד בטע מלרע[34]
וְהִתְפַּלְלוּ דַּרְכָּךְ אַרְצָם אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבוֹתָם וְהָעִיר׳ אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ
39 וְלַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ׃ 39 וְשָׁמַעְתָּ מִן־הַשָּׁמַיִם מִמְּכוֹן שִׁבְתְּךָ ג
אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָיו[a] וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם וְסָלַחְתָּ לְעַמְּךָ אֲשֶׁר ל
40 חָטְאוּ־לָךְ׃ 40 עַתָּה אֱלֹהַי יִהְיוּ־נָא עֵינֶיךָ פְּתֻחוֹת וְאָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת נה[35] ר״פ ח מנה בסיפ׳. ג מל בלישׁ וחד מן ב בכתיב
41 לִתְפִלַּת הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ ס 41 וְעַתָּה קוּמָה יְהוָה אֱלֹהִים לָנוּחֶךָ ב[36] בטע וכל תלים דכות ב מ א
אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ כֹּהֲנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהִים יִלְבְּשׁוּ תְשׁוּעָה וַחֲסִידֶיךָ[a]
42 יִשְׂמְחוּ בַטּוֹב׃ 42 יְהוָה אֱלֹהִים אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ[a] זָכְרָה לְחַסְדֵי ט דגש[37] ו[38]. ל חטף בסיפ׳
7 דָּוִיד עַבְדֶּךָ׃ פ 7 1 וּכְכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל וְהָאֵשׁ יָרְדָה ג
מֵהַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל ׀ הָעֹלָה וְהַזְּבָחִים וּכְבוֹד יְהוָה מָלְא אֶת־הַבָּיִת׃ ל. ל
2 וְלֹא יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לָבוֹא אֶל־בֵּית יְהוָה[a] כִּי־מָלְא כְבוֹד־יְהוָה
3 אֶת־בֵּית יְהוָה׃ 3 וְכֹל ׀ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רֹאִים בְּרֶדֶת הָאֵשׁ וּכְבוֹד יְהוָה ו׳. ד
עַל־הַבַּיִת וַיִּכְרְעוּ אַפַּיִם אַרְצָה עַל־הָרִצְפָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְהוֹדוֹת לַיהוָה ד וכל מלכים וישעיה דכות ב מ ד. ב
4 כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ 4 וְהַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם זֹבְחִים ׀ זֶבַח לִפְנֵי ׀ נא ר״פ וכל ר״פ דכות ב מ ג. ב[2]
5 יְהוָה׃ ס 5 וַיִּזְבַּח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אֶת־זֶבַח הַבָּקָר עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם
אֶלֶף [a]וְצֹאן מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף[a] וַיַּחְנְכוּ אֶת־בֵּית ׀ הָאֱלֹהִים הַמֶּלֶךְ ב. חת
6 וְכָל־הָעָם׃ 6 וְהַכֹּהֲנִים עַל־מִשְׁמְרוֹתָם עֹמְדִים וְהַלְוִיִּם בִּכְלֵי־ נא ר״פ וכל ר״פ דכות ב מ ג
שִׁיר יְהוָה[a] אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִיד לְהוֹדוֹת ׀ לַיהוָה ׀ כִּי־לְעוֹלָם ג חס כי טוב
חַסְדּוֹ בְּהַלֵּל דָּוִיד בְּיָדָם[b] וְהַכֹּהֲנִים מַחְצְצְרִים[c] נֹגְהִים לָהֶם וְכָל־יִשְׂרָאֵל מחצרים. לה וכל ר״פ דכות ק
7 עֹמְדִים׃ ס 7 וַיְקַדֵּשׁ שְׁלֹמֹה אֶת־תּוֹךְ ׀ הֶחָצֵר אֲשֶׁר ׀ לִפְנֵי[a] בֵּית ׀ ב. ב
יְהוָה כִּי־עָשָׂה שָׁם הָעֹלוֹת[b] וְאֶת חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים כִּי־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת ד. ד מל[3]. ח[4]
אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה לֹא ׀ יָכוֹל לְהָכִיל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־ ׀
8 הַחֲלָבִים׃ 8 וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֶת־הֶחָג בָּעֵת הַהִיא שִׁבְעַת יָמִים ׀ וְכָל־ לה וכל ר״פ דכות
9 יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל מְאֹד מִלְּבוֹא חֲמָת עַד־נַחַל מִצְרָיִם׃ 9 וַיַּעֲשׂוּ

[34]Mm 1929. [35]Mm 1057. [36]Mm 4168. [37]Mm 2625. [38]Mm 163. Cp 7 [1]Mm 1436. [2]Mp sub loco. [3]Mm 911. [4]Mm 1930.

38 [a] G *αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς* = שֹׁבֵיהֶם ‖ [b–b] > G, dl (ex 1 R 8,48) ‖ **39** [a] pc Mss et 1 R 8,49 תְּחִנָּתָם ‖ **41** [a] G[-min] *καὶ οἱ υἱοί* (ex *ὅσιοί* – G[ming]) *σου* ‖ **42** [a] sic L, l c mlt Mss Vrs et Ps 132,10 חתך– ‖ **Cp 7,2** [a] G + *ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ* cf 8 ‖ **5** [a–a] > pc Mss G[B] (homtel) ‖ **6** [a–a] G[-L] sol *τοῦ Δαυιδ*; > S ‖ [b] > S ‖ [c] cf 1 Ch 15,24[a] ‖ **7** [a] G *ἐν* ‖ [b] ins ואת־המנחה (homark) cf 7b et 1 R 8,64.

27 יְשׁוּבוּן כִּי תַעֲנֵם[b] : 27 וְאַתָּה תִּשְׁמַע[a] הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת עַבְדֶיךָ[b]
וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כִּי תוֹרֵם אֶל־הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ וְנָתַתָּה
28 מָטָר עַל־אַרְצְךָ אֲשֶׁר־נָתַתָּה לְעַמְּךָ לְנַחֲלָה: ס 28 רָעָב כִּי־
יִהְיֶה בָּאָרֶץ דֶּבֶר כִּי־יִהְיֶה שַׁדָּפוֹן וְיֵרָקוֹן אַרְבֶּה וְחָסִיל כִּי יִהְיֶה כִּי
29 יָצַר־לוֹ אוֹיְבִיו[a] [b]בְּאֶרֶץ שְׁעָרָיו[b] כָּל־נֶגַע וְכָל־מַחֲלָה: 29 כָּל
כָּל־תְּפִלָּה
30 כָּל־תְּחִנָּה אֲשֶׁר יִהְיֶה[a] לְכָל־הָאָדָם וּלְכָל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּ
אִישׁ [b]נִגְעוֹ וּמַכְאֹבוֹ[b] וּפָרַשׂ כַּפָּיו אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה: 30 וְאַתָּה תִּשְׁמַע
31 מִן־הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ וְסָלַחְתָּ[a] וְנָתַתָּה לָאִישׁ כְּכָל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר
תֵּדַע אֶת־לִבָּבוֹ כִּי אַתָּה לְבַדְּךָ יָדַעְתָּ אֶת־לִבָּב[b] בְּנֵי הָאָדָם:
31 לְמַעַן יִירָאוּךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכֶיךָ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־הֵם חַיִּים עַל־
פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבֹתֵינוּ: ס 32 וְגַם אֶל־הַנָּכְרִי אֲשֶׁר
32 לֹא מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הוּא וּבָא[a] מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן שִׁמְךָ[a] הַגָּדוֹל
וְיָדְךָ הַחֲזָקָה וּזְרוֹעֲךָ הַנְּטוּיָה וּבָאוּ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה:
33 וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם מְמְכוֹן שִׁבְתְּךָ וְעָשִׂיתָ כְּכֹל אֲשֶׁר־יִקְרָא
אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי לְמַעַן יֵדְעוּ כָל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־שְׁמֶךָ וּלְיִרְאָה אוֹתְךָ
כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלָדַעַת כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי:
34 כִּי־יֵצֵא עַמְּךָ לַמִּלְחָמָה עַל־אוֹיְבָיו בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵם
וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָּהּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־
בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ: 35 וְשָׁמַעְתָּ מִן־הַשָּׁמַיִם אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָם
וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם: 36 כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יֶחֱטָא
וְאָנַפְתָּ בָם[a] וּנְתַתָּם לִפְנֵי אוֹיֵב וְשִׁבֻיָם שׁוֹבִיהֶם אֶל־אֶרֶץ[b] רְחוֹקָה
אוֹ קְרוֹבָה: 37 וְהֵשִׁיבוּ אֶל־לִבָּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ־שָׁם וְשָׁבוּ |
38 וְהִתְחַנְנוּ אֵלֶיךָ בְּאֶרֶץ שִׁבְיָם לֵאמֹר חָטָאנוּ הֶעֱוִינוּ וְרָשָׁעְנוּ: 38 וְשָׁבוּ

[16]Mm 2398. [17]Mm 4165. [18]Mm 943. [19]Mm 4166. [20]Mm 801. [21]Lv 13,44. [22]Okhl 297. [23]Mm 319. [24]Mm 1924. [25]Mm 1925. [26]Mm 4070. [27]Mp sub loco. [28]Mm 1722. [29]Mm 2611. [30]Mm 3380. [31]Mm 4167. [32]Mm 1928. [33]Mm 2591.

26 [b] l c 1 R תְּעַנֵּם, it GV || **27** [a] ins מִן cf Vrs || [b] S 1 R sg || **28** [a] prb l c 1 R 8,37 בוֹ– cf G || [b–b] sic c 1 R; G *κατέναντι τῶν πόλεων αὐτῶν*, S(A) *b'r'hwn wbqwrjhwn* = in terra eorum et in urbibus eorum || **29** [a] 1 R 8,38 תִּהְיֶה || [b–b] 1 R נֶגַע לְבָבוֹ || **30** [a] 1 R 8,39 + וְעָשִׂיתָ || [b] pc Mss S et 1 R + כָּל־ || **32** [a] ins כִּי יִשְׁמְעוּ אֶת־שִׁמְךָ (homtel) cf SA et 1 R 8,42 || **36** [a–a] G^{-L} *καὶ πατάξεις αὐτούς* || [b] 1 R 8,46 + הָאוֹיֵב, it G.

כְּמוֹךָ אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לַעֲבָדֶיךָ
15 הַהֹלְכִים לְפָנֶיךָ בְּכָל־לִבָּם׃ 15 אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִיד אָבִי אֵת
16 אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ לוֹ וַתְּדַבֵּר בְּפִיךָ וּבְיָדְךָ מִלֵּאתָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃ 16 וְעַתָּה
יְהוָה | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעַבְדְּךָ דָּוִיד אָבִי אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לוֹ
יב. כל סיפ מל ב מ מד[10] חס לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מִלְּפָנַי יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק אִם־
יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם לָלֶכֶת בְּתוֹרָתִי[a] כַּאֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְפָנָי׃
17 וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֶאֱמַן[a] דְּבָרְךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְעַבְדְּךָ
18 לְדָוִיד׃ 18 כִּי הַאֻמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים [a]אֶת־הָאָדָם[a] עַל־הָאָרֶץ ד. ג
הִנֵּה שָׁמַיִם[b] וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ אַף כִּי־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר ל. ג
19 בָּנִיתִי׃ 19 וּפָנִיתָ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנָּתוֹ יְהוָה אֱלֹהָי לִשְׁמַע
20 אֶל־הָרִנָּה וְאֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עַבְדְּךָ מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ׃ 20 לִהְיוֹת[a]
עֵינֶיךָ פְּתֻחוֹת אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה יוֹמָם וָלַיְלָה אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ
לָשׂוּם שְׁמֶךָ שָׁם לִשְׁמֹעַ אֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל עַבְדְּךָ אֶל־ ל. ד מל[11]
21 הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ 21 וְשָׁמַעְתָּ אֶל־תַּחֲנוּנֵי עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר ל
יִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִמְּקוֹם שִׁבְתְּךָ מִן־הַשָּׁמַיִם
22 וְשָׁמַעְתָּ וְסָלַחְתָּ׃ 22 אִם־[a]יֶחֱטָא אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנָשָׂא[a]־בוֹ אָלָה ב
23 לְהַאֲלֹתוֹ וּבָא אָלָה[c] לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃ 23 וְאַתָּה | תִּשְׁמַע מִן־ ב וחס. ב בסע בעינ
הַשָּׁמַיִם וְעָשִׂיתָ וְשָׁפַטְתָּ אֶת־עֲבָדֶיךָ [a]לְהָשִׁיב לְרָשָׁע[a] לָתֵת דַּרְכּוֹ ל חס למערב[12]. ח[13]
24 בְּרֹאשׁוֹ וּלְהַצְדִּיק צַדִּיק לָתֵת לוֹ כְּצִדְקָתוֹ׃ ס 24 וְאִם־יִנָּגֵף יד. ב. ב ר״פ בסיפ
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אוֹיֵב כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְשָׁבוּ וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ
25 וְהִתְפַּלְלוּ וְהִתְחַנְּנוּ לְפָנֶיךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃ 25 וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם
וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וַהֲשִׁבוֹתָם אֶל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה יא. ב חד חס וחד מל. יג. ל
26 לָהֶם וְלַאֲבוֹתֵיהֶם׃ פ 26 בְּהֵעָצֵר [a]הַשָּׁמַיִם[a] וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר כִּי ט חס בסיפ. ל[15]
יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהוֹדוּ אֶת־שִׁמְךָ מֵחַטָּאתָם[a]

[10] 1 Ch 20,1. [11] Mm 4164. [12] TM sec K[or] lectio plen י contra Mp sec K[occ] lectio def י, cf Mp sub loco. [13] Mm 3594. [14] Mm 24. [15] וחד בהעצר שמים 1 R 8,35.

16 [a] 𝔊[B] *ἐν τῷ ὀνόματί* (ex *νόμῳ*) *μου*; 𝔖 pr *qdmj* cf 1 R 8,25 לְפָנַי ‖ **17** [a] pc Mss 𝔊𝔖 et 1 R 8,26 + נָא ‖ **18** [a–a] > 1 R 8,27 ‖ [b] l c 1 R הַשׁ׳ (hpgr) ‖ **19** [a] 1 R 8,28 + הַיּוֹם, it 𝔊𝔖 ‖ **22** [a] 1 R 8,31 אֶת־אֲשֶׁר ‖ [b] pc Mss Edd 𝔊 ונשׂא ‖ [c] sic c 1 R; l וְאָלָה (cf 𝔊) vel באלה ‖ **23** [a–a] 1 R 8,32 לְהַרְשִׁיעַ רשע ‖ **26** [a] l c mlt Mss Vrs et 1 R 8,35 ומ׳.

ה[17] קוֹל בַּחֲצֹצְרוֹת וּבְמִצְלְתַּיִם וּבְכָלֵי הַשִּׁיר וּבְהַלֵּל לַיהוָה כִּי טוֹב
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְהַבַּיִת מָלֵא עָנָן בֵּית[b] יְהוָה: 14 וְלֹא־יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים ס[ג]
ג מל[18]. מה לַעֲמֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן כִּי־מָלֵא כְבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים:

6

פ **6** 1 אָז אָמַר שְׁלֹמֹה

ל מל יְהוָה אָמַר[a] לִשְׁכֹּן בָּעֲרָפֶל:

סד ר״ם לג מנה בכתיב[1]. ל. ג[2] 2 וַאֲנִי[a] בָּנִיתִי בֵית־זְבֻל לָךְ וּמָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים: 2

ג 3 וַיָּסֹב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו וַיְבָרֶךְ אֶת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וְכָל־קְהַל 3

ו מל יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד: 4 וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּפִיו 4

ל[1]. י ר״ם בכתיב[3] אֶת דָּוִיד אָבִי וּבְיָדָיו מִלֵּא לֵאמֹר: 5 מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת־ 5

עַמִּי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא־בָחַרְתִּי בְּעִיר מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת

ל. ל בטע בַּיִת לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם וְלֹא[a]־בָחַרְתִּי בְּאִישׁ לִהְיוֹת נָגִיד עַל־עַמִּי

יִשְׂרָאֵל: 6 וָאֶבְחַר בִּירוּשָׁלַם לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם[a] וָאֶבְחַר בְּדָוִיד 6

ב לִהְיוֹת[b] עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל: 7 וַיְהִי עִם־לְבַב דָּוִיד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת 7

לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: 8 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִיד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר 8

ג ב חס וחד מל[4] הָיָה עִם־לְבָבְךָ לִבְנוֹת בַּיִת לִשְׁמִי הֱטֵיבוֹתָ כִּי הָיָה עִם־לְבָבֶךָ:

ל חס אם 9 רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי[a] בִנְךָ הַיּוֹצֵא מֵחֲלָצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה 9

כ[5] הַבַּיִת לִשְׁמִי: 10 וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר וָאָקוּם תַּחַת 10

ת[6]. ב דָּוִיד אָבִי וָאֵשֵׁב וְעַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וָאֶבְנֶה הַבַּיִת

ט[7] לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: 11 וָאָשִׂים שָׁם אֶת־הָאָרוֹן אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית

ז בסיפ[8] יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 12 וַיַּעֲמֹד[a] לִפְנֵי מִזְבַּח

ג בלישׁ ומל יְהוָה נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו[b]: 13 [a]כִּי־עָשָׂה שְׁלֹמֹה כִּיּוֹר 13

נְחֹשֶׁת וַיִּתְּנֵהוּ בְּתוֹךְ הָעֲזָרָה [b]חֲמֵשׁ אַמּוֹת אָרְכּוֹ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רָחְבּוֹ

ל. ז בסיפ[9] וְאַמּוֹת שָׁלוֹשׁ קוֹמָתוֹ[b] וַיַּעֲמֹד עָלָיו וַיִּבְרֶךְ עַל־בִּרְכָּיו נֶגֶד כָּל־קְהַל

יא[9]. צא יט מנה ר״ם יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו[a] הַשָּׁמָיְמָה: 14 וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין־ 14

[17] Mp sub loco. [18] Mm 3929. Cp 6 [1] Mp sub loco. [2] Mm 1917. [3] Mm 2980. [4] Mm 2103. [5] Mm 1991. [6] Mm 2778. [7] Mm 1918. [8] Mm 903. [9] Mm 1071.

13 [b] $\mathfrak{G}$($\mathfrak{G}^{L}$ *kai*) *δόξης* cf 14; ב׳ י׳ add || **Cp 6,1** [a–a] sic c 1 R 8,12 || **2** [a] 1 R 8,13 בָּנֹה || **5/6** [a–a] > ⅄ R, it $\mathfrak{Sa}$ || [b] pc Mss $\mathfrak{S}\mathfrak{T}$ + נָגִיד || **9** [a] mlt Mss $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ et 1 R 8,19 + אִם || **12** [a] Ms $\mathfrak{S}$ et 1 R 8,22 + שְׁלֹמֹה || **13** [b] Ms $\mathfrak{S}$ et 1 R + הַשָּׁמַיִם cf 13 || **13** [a–a] > 1 R (homtel) || [b–b] $\mathfrak{S}$ *rwmh ḥmš 'mjn wptjh trtjn 'mjn* (om longitudinem).

וְאֶת־ הַכֶּסֶף וְאֶת־ הַזָּהָב וְאֶת־ כָּל־ הַכֵּלִים נָתַן בְּאֹצְרוֹת בֵּית׃ הָאֱלֹהִים׃ פ

2 וַיָּחֶל שְׁלֹמֹה אֶת־ לִבְנוֹת בֵּית־ יְהוָה וּבֵיתוֹ לוֹ׃ 3 וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף־ אִישׁ סַבָּל וּשְׁמֹנִים אֶלֶף חֹצֵב בָּהָר וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשִׁשׁ מֵאוֹת נִצָּבִים׃ עֹבְדֵי הַמְלָאכָה׃ 4 וַיְשַׁלַּח שְׁלֹמֹה אֶל־ חוּרָם מֶלֶךְ צֹר לֵאמֹר כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִם־ דָּוִיד אָבִי וַתִּשְׁלַח לוֹ אֲרָזִים לִבְנוֹת לוֹ בַּיִת לָשֶׁבֶת בּוֹ׃ כֵּן עֲשֵׂה עִמָּדִי׃ 5 הִנֵּה אֲנִי בֹנֶה בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי לְקַדְּשׁוֹ לוֹ לְהַקְטִיר לְפָנָיו קְטֹרֶת סַמִּים וְלַמַּעֲרֶכֶת תָּמִיד וְלָעֹלוֹת לַבֹּקֶר וְלָעֶרֶב בַּשַּׁבָּתוֹת וּבֶחֳדָשִׁים וּבְמוֹעֲדֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל־ יִשְׂרָאֵל עוֹלָם׃ 6 וְהַבַּיִת אֲשֶׁר אֲנִי בֹנֶה גָּדוֹל כִּי־ גָדוֹל אֱלֹהֵינוּ מִכָּל־ הָאֱלֹהִים׃ 7 וּמִי יַעְצָר־ כֹּחַ לִבְנוֹת לוֹ בַּיִת כִּי הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּהוּ וּמִי אֲנִי כִּי־ אֶבְנֶה־ לוֹ בַּיִת כִּי אִם־ לְהַקְטִיר לְפָנָיו׃ 8 וְעַתָּה שְׁלַח־ לִי אִישׁ חָכָם לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבְכֶסֶף וּבִנְחֹשֶׁת וּבְבַרְזֶל וּבָאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת וּתְכֵלֶת וְיֹדֵעַ פִּתּוּחַ עִם־ חֲכָמַי אֲשֶׁר עִם־ יְהוּדָה וְיִרוּשָׁלִַם אֲשֶׁר הֵכִין דָּוִיד אָבִי׃ 9 וְעֵצֵי אֲרָזִים בְּרוֹשִׁים וְאַלּוּגִּים מִן־ הַלְּבָנוֹן כִּי יָדַעְתִּי עֲבָדֶיךָ יֹדְעִים לַחְתֹּךְ עֲצֵי־ לְבָנוֹן וְהִנֵּה עֲבָדַי עִם־ עֲבָדֶיךָ׃ 10 וְלָהֶכִין לִי עֵצִים הַרְבֵּה כִּי הַבַּיִת אֲשֶׁר אֲנִי בֹנֶה יִהְיֶה גָּדוֹל וְנִפְלָא׃ 11 וְהִנֵּה נָתַתִּי לְעַבְדֵי הַחֹרְשִׁים עֹשֵׂי הָעֵצִים כֹּר חִטִּים מָדוּכוֹת וְכֹר שְׂעֹרִים מָדוּכוֹת וּבַת יַיִן מָדוּכוֹת וּבַת שֶׁמֶן׃ 12 וַיֹּאמֶר חוּרָם מִכְתָּב אֲשֶׁר שָׁלַח לִשְׁלֹמֹה בְּשִׂנְאַת יְהוָה אֶת־ עַמּוֹ עַל־ כֵּן נְתָנְךָ עֲלֵיהֶם׃ 13 וַיֹּאמֶר חוּרָם בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־ הַשָּׁמַיִם וְאֶת־ הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לְדָוִיד הַמֶּלֶךְ בֵּן חָכָם יוֹדֵעַ שֵׂכֶל וּתְבוּנָה אֲשֶׁר יִבְנֶה־ בַּיִת לַיהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ׃ 14 וְעַתָּה שָׁלַחְתִּי אִישׁ חָכָם יוֹדֵעַ בִּינָה לְחוּרָם אָבִי׃ 15 בֶּן־ אִשָּׁה מִבְּנוֹת דָּן וְאָבִיו אִישׁ צֹרִי יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבְכֶסֶף בִּנְחֹשֶׁת בְּבַרְזֶל בְּאֶבֶן וּבָעֵצִים בְּאַרְגָּמָן בִּתְכֵלֶת וּבְבוּץ וּבְתוֹלַעַת הָאָדֹם וּלְפַתֵּחַ כָּל־ פִּתּוּחַ וּלְחָשֹׁב כָּל־ מַחֲשָׁבֶת אֲשֶׁר יִנָּתֵן־ לוֹ עִם־ חֲכָמֶיךָ וְעִם־ חַכְמֵי אֲדֹנִי דָוִיד אָבִיךָ׃ 16 וְעַתָּה אֶת־ הַחִטִּים וְהַשְּׂעֹרִים הַיַּיִן וְהַשָּׁמֶן אֲשֶׁר אָמַר אֲדֹנִי יִשְׁלַח לְעַבָדָיו׃ 17 וַאֲנַחְנוּ נִכְרֹת עֵצִים מִן־ הַלְּבָנוֹן כְּכָל־ צָרְכֶּךָ וְנָבִיאָה לְךָ רָפְסוֹת עַל־ הַיָּם יָפוֹ וְאַתָּה תַּעֲלֶה אֹתָם יְרוּשָׁלִַם׃ 18 וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה כָּל־ הָאֲנָשִׁים הַגֵּרִים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַמִּסְפָּר אֲשֶׁר סָפַר דָּוִיד אָבִיו וַיִּמָּצְאוּ מֵאָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ 19 וַיַּעַשׂ מֵהֶם שִׁבְעִים אֶלֶף סַבָּל וּשְׁמֹנִים אֶלֶף חֹצֵב בָּהָר וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מְנַצְּחִים לְהַעֲבִיד אֶת־ הָעָם׃

2 [a] pc Mss 𝔊ᴸ𝔖 + ־כָּל ‖ **3** [a] 𝔖 = *bjrḥ' d'b'* cf 1 R 8,2 ‖ **4** [a] 𝔊 pr *πάντες*; 1 R 8,3 הַכֹּהֲנִים, it 𝔖 ‖ **5** [a–a] add ‖ [b] mlt Mss Vrs et 1 R 8,4 וְה׳ ‖ **7** [a] sic L, mlt Mss Edd הַקֹּדֶשׁ ‖ **8** [a] 1 R 8,7 וַיְכַסּוּ ‖ **9** [a] 1 c pc Mss 𝔊 et 1 R 8,8 הַקֹּדֶשׁ ‖ [b–b] prb add ‖ [c] nonn Mss 𝔊𝔖𝔗 et 1 R וַיִּהְיוּ ‖ **10** [a] ins c 1 R 8,9 שָׁם (hpgr), it 𝔖𝔗 ‖ [b] sic c 1 R (sed ibi exc לְחוֹת הַבְּרִית cf 𝔊) ‖ **11** [a] 1 c 2 Mss לְמ׳ ‖ **12** [a] 𝔖 om v 12.13 ‖ [b] 𝔊* *κατέναντι* ‖ [c] K prb lapsus calami pro מחצצרים cf 1 Ch 15,24[a] ‖ **13** [a] cf 1 Ch 15,24[a].

ל יתיר ג. עה
ג[5] וכל עזרא דכות׳ ב מא. כו בליש וכל מלכים דכות׳ יא מנה בסיס
ח חס. מנ. ל
ה
ד[4]. ג[6]
ב. לו. כו בליש וכל מלכים דכות׳ ג[7] מנה בסיס
ג[8]. יא
ב
ד[10]. עה. ד[11]
ג[12]. ל
ג קמ ול זקף. ח מל[13]
ב חס[14]. ד
ב. מחצרים. ל כמ[15]. למחצרים ק
ג ב חס וחד מל[16]. ל

ה[9] וְרַלְתֹתֵיהֶם צִפָּה נְחֹשֶׁת׃ 10 [a]וְאֶת־הַיָּם נָתַן מִכֶּתֶף[b] הַיְמָנִית קֵדְמָה 10
כה. יח פסוק את ראת ראת את. ב מִמּוּל נֶגְבָּה׃ 11 וַיַּעַשׂ חוּרָם אֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־ 11
חורם ק חד מן ג כת כן הַמִּזְרָקוֹת ס וַיְכַל חִירָם[a] לַעֲשׂוֹת אֶת־[b]הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה
ז לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּבֵית הָאֱלֹהִים׃ 12 עַמּוּדִים שְׁנַיִם [a]וְהַגֻּלּוֹת וְהַכֹּתָרוֹת[a] 12
עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים שְׁתַּיִם וְהַשְּׂבָכוֹת שְׁתַּיִם לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גֻּלּוֹת
הַכֹּתָרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים׃ 13 וְאֶת־הָרִמּוֹנִים[a] אַרְבַּע מֵאוֹת 13
לִשְׁתֵּי הַשְּׂבָכוֹת שְׁנַיִם טוּרִים רִמּוֹנִים לַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת־
שְׁתֵּי גֻּלּוֹת הַכֹּתָרוֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי[b] הָעַמּוּדִים׃ 14 וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת 14
ב[10] עָשָׂה[a] וְאֶת־הַכִּיֹּרוֹת עָשָׂה[b] עַל־הַמְּכֹנוֹת׃ 15 אֶת־הַיָּם אֶחָד וְאֶת־ 15
כו פסוק ראת ראת ראת ראת הַבָּקָר שְׁנֵים־עָשָׂר תַּחְתָּיו׃ 16 וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־ 16
הַמִּזְלָגוֹת[a] [b]וְאֶת־כָּל־כֵּלֵיהֶם[b] עָשָׂה חוּרָם אָבִיו[c] לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְבֵית
ב. ב יְהוָה נְחֹשֶׁת מָרוּק[d]׃ 17 בְּכִכַּר הַיַּרְדֵּן יְצָקָם הַמֶּלֶךְ בַּעֲבִי[a] הָאֲדָמָה 17
ל[11]. ג[12] חס את. ה[13] בֵּין סֻכּוֹת וּבֵין צְרֵדָתָה[b]׃ 18 וַיַּ֫עַשׂ[a] שְׁלֹמֹה כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה לָרֹב 18
מְאֹד כִּי לֹא נֶחְקַר מִשְׁקַל הַנְּחֹשֶׁת׃ פ 19 [a]וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֶת כָּל־ 19
מת. ט הַכֵּלִים אֲשֶׁר בֵּית הָאֱלֹהִים וְאֶת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת־הַשֻּׁלְחָנוֹת[b]
ד. כל חס בסיפ וַעֲלֵיהֶם לֶחֶם הַפָּנִים[c]׃ 20 וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת [a]וְנֵרֹתֵיהֶם לְבַעֲרָם כַּמִּשְׁפָּט[a] 20
ח לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר׃ 21 וְהַפֶּרַח וְהַנֵּרוֹת וְהַמֶּלְקָחַיִם[a] זָהָב [b]הוּא 21
ל ומל. כל מל. [14]ו פסוק מן ד מדלין נסבין ן ר״ש. ח מִכְלֻלוֹת זָהָב[b]׃ 22 וְהַמְזַמְּרוֹת[a] וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַכַּפּוֹת וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב סָגוּר 22
ה[15]. ב מל בליש. ל ומל וּפֶתַח הַבַּיִת דַּלְתוֹתָיו[b] הַפְּנִימִיּוֹת לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וְדַלְתֵי
ג הַבַּיִת לַהֵיכָל זָהָב׃ 5 1 וַתֵּשָׁלַם כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר־עָשָׂה[a] 5
נא[1] שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה ס וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת־קָדְשֵׁי | דָּוִיד אָבִיו

[9]Mm 1913. [10]Mm 1914. [11]וחד עד בית השטה צרירתא Jdc 7,22. [12]Mm 2197. [13]Mm 3179. [14]Mm 4162. [15]Mm 2965. Cp 5 [1]Mm 639.

10 [a] S om v 10–17 || [b] ins c pc Mss G et 1 R 7,39 הַבַּיִת || **11** [a] mlt Mss ut Q, K GV חִי cf 2,2[a] || [b] pc Mss GV et 1 R 7,40 + כָּל־ || **12** [a–a] G et 1 R 7,41 ut in 12b || **13** [a] G κώδωνας χρυσοῦς cf Ex 39,25sq || [b] 1 R 7,41 רֹאשׁ || **14** [a] 1 c 1 R 7,43 עֲשָׂר cf G || [b] 1 c 1 R עֲשָׂרָה || **16** [a] 1 R 7,45 המזרקות cf 11 || [b–b] את־כל־הכלים 1 cf 1 R || [c] G καὶ ἀνήνεγκεν = וַיַּעַל || [d] 1 R מְמֹרָט || **17** [a] 2 Mss בְּבֵי–, 1 R 7,46 בְּמַעֲבֵה || [b] 1 c 1 R צְרֵתָן, it L || **18** [a] 1 R 7,46 וַיִּצֹק || **19** [a] S om v 19–22 || [b] 1 R 7,48 sg || [c] 1 R + זָהָב || **20** [a–a] > 1 R 7,49 || **21** [a] sic L, mlt Mss Edd קחים– || [b–b] > 1 R 7,49 cf G, gl ad זהב סגור 20.22 (מכלא a מִכְלָא?) || **22** [a] > G; 1 R 7,50 pr וְהַסִּפּוֹת || [b–b] 1 R וְהַפֹּתוֹת לְדַלְתוֹת הבית || **Cp 5,1** [a] nonn Mss + הַמֶּלֶךְ ut 1 R 7,51.

13 הָאַחֲרֹנָה׃ 13 כַּנְּפֵי֙ הַכְּרוּבִ֔ים הָאֵלֶּה֙ פְּרָשִׂ֔ים[a] אַמּ֥וֹת עֶשְׂרִ֖ים וְהֵ֑ם׃ ג15. ל16
14 עֹמְדִ֖ים עַל־רַגְלֵיהֶ֑ם וּפְנֵיהֶ֖ם לַבָּֽיִת׃ ס 14 וַיַּ֣עַשׂ אֶת־הַפָּרֹכֶ֔ת ט
15 תְּכֵלֶ֥ת וְאַרְגָּמָ֖ן וְכַרְמִ֑יל וּבוּץ֙ וַיַּ֣עַל עָלָ֔יו כְּרוּבִ֖ים׃ ס 15 וַיַּ֣עַשׂ ג. ל
לִפְנֵ֣י הַבַּ֔יִת עַמּוּדִ֖ים שְׁנַ֣יִם אַמּ֑וֹת שְׁלֹשִׁ֥ים וְחָמֵ֛שׁ[ab] אֹ֖רֶךְ[c] וְהַצֶּ֥פֶת[d] ל
16 אֲשֶׁר־עַל־רֹאשׁ֣[d] אַמּ֔וֹת חָמֵ֑שׁ׃ ס 16 וַיַּ֣עַשׂ שַׁרְשָׁר֔וֹת בַּדְּבִ֖יר[a] ג מל17
17 וַיִּתֵּ֥ן עַל־רֹ֖אשׁ הָעַמֻּדִ֑ים וַיַּ֣עַשׂ רִמֹּנִ֔ים מֵאָ֖ה וַיִּתֵּ֥ן בַּשַּׁרְשָׁר֖וֹת׃ 17 וַיָּ֥קֶם א חס18. ב מל17. כ19
אֶת־הָעַמּוּדִ֛ים עַל־פְּנֵ֥י הַהֵיכָ֖ל אֶחָ֣ד מִיָּמִ֑ין וְאֶחָ֖ד מֵהַשְּׂמֹאול֙ וַיִּקְרָ֣א ב מל20
שֵׁם־הַיְמָנִי֙[a] יָכִ֔ין[b] וְשֵׁם֙ הַשְּׂמְאלִ֔י בֹּ֖עַז[c]׃ ס הימני
ק

4 1 וַיַּ֣עַשׂ מִזְבַּ֔ח נְחֹ֖שֶׁת עֶשְׂרִ֣ים אַמָּ֑ה אָרְכּ֥וֹ וְעֶשְׂרִ֖ים[a] אַמָּ֣ה רָחְבּ֑וֹ
2 וְעֶ֥שֶׂר אַמּ֖וֹת קוֹמָתֽוֹ׃ ס 2 וַיַּ֣עַשׂ אֶת־הַיָּ֔ם מוּצָ֖ק עֶ֣שֶׂר בָּאַמָּ֑ה
מִשְּׂפָתוֹ֙[a] אֶל־שְׂפָת֔וֹ עָגֻ֖ל | סָבִ֣יב וְחָמֵ֣שׁ בָּאַמָּ֔ה קוֹמָת֑וֹ[b] וְקָ֥ו שְׁלֹשִׁ֖ים ט בלישׁ1. ל מל. ב2. ד3
3 בָּאַמָּ֥ה יָסֹ֖ב אֹתֽוֹ סָבִֽיב׃ 3 [a]וּדְמ֣וּת[b] בְּקָרִ֗ים תַּחַת֙ לוֹ֙ סָבִ֣יב | סָבִ֔יב ל בסיפ2
סֹבְבִ֥ים אֹת֖וֹ עֶ֣שֶׂר בָּאַמָּ֑ה[c] מְקֻפִּ֤ים אֶת־הַיָּם֙ סָבִ֣יב שְׁנַ֔יִם טוּרִ֖ים׃ ל מל. ב חד חס וחד מל2. ל
4 הַבָּקָ֣ר[d] יְצוּקִ֔ים בְּמִצַּקְתּ֖וֹ׃ 4 עוֹמֵ֣ד עַל־שְׁנֵ֔ים עָשָׂ֖ר בָּקָ֑ר שְׁלֹשָׁ֣ה ב חד חס וחד מל. ו מל
פְנִ֗ים | צָפ֤וֹנָה֙ וּשְׁלוֹשָׁ֣ה פְנִ֔ים וָמָ֖ה וּשְׁלֹשָׁ֣ה | פְּנִ֔ים נֶ֥גְבָּה וּשְׁלֹשָׁ֖ה פָּנִ֑ים נג. יו מל יב מנה בסיפ
וכל מגלה דכות׳. כז
5 מְזֻרָ֣חָה וְהַיָּ֔ם עֲלֵיהֶ֖ם מִלְמָ֑עְלָה וְכָל־אֲחֹרֵיהֶ֖ם בָּֽיְתָה׃ 5 וְעָבְיֹ֣ו טֹ֔פַח ז. ג. ג5
וּשְׂפָתוֹ֙ כְּמַעֲשֵׂ֣ה שְׂפַת־כּ֔וֹס פֶּ֖רַח שׁוֹשַׁנָּ֑ה[a] מַחֲזִ֥יק בַּתִּ֖ים שְׁלֹ֣שֶׁת אֲלָפִֽים׃ ל
6 יָכִֽיל[ab]׃ ס 6 וַיַּ֣עַשׂ כִּיֹּרִ֔ים עֲשָׂרָ֖ה וַיִּתֵּ֣ן חֲמִשָּׁ֑ה מִימִ֣ין[a] וַחֲמִשָּׁ֖ה ל
מִשְּׂמֹאול֙ לִרְחֹ֣ץ בָּהֶ֔ם אֶת־מַעֲשֵׂ֖ה הָעוֹלָ֑ה יְרַיְּח֥וּ בָ֛ם וְהַיָּ֥ם לִרְחֹ֖צֶת ד3. ט מל בליש ובסיפ. ב. ג. ד8
7 לַכֹּהֲנִ֥ים בּֽוֹ׃ ס 7 וַיַּ֣עַשׂ אֶת־מְנֹר֣וֹת הַזָּהָ֔ב עֶשֶׂ֖ר כְּמִשְׁפָּטָ֑ם וַיִּתֵּ֖ן
8 בַּהֵיכָ֥ל חֲמִשָּׁ֖ה מִימִ֑ין וַחֲמִשָּׁ֖ה מִשְּׂמֹאֽול׃ ס 8 וַיַּ֣עַשׂ שִׁלְחָנ֔וֹת בַּהֵיכָ֖ל עֲשָׂרָ֑ה
וַיַּנַּ֣ח בַּהֵיכָ֗ל חֲמִשָּׁה֙ מִימִ֣ין וַחֲמִשָּׁ֔ה מִשְּׂמֹאול֖ וַיַּ֣עַשׂ מִזְרְקֵ֣י זָהָ֔ב מֵאָ֖ה[a]׃ ז
9 וַיַּ֣עַשׂ חֲצַ֣ר הַכֹּהֲנִ֔ים וְהָעֲזָרָ֖ה הַגְּדוֹלָ֑ה וּדְלָתֹ֥ות לָעֲזָרָ֖ה[a] ג5 וכל יחזק
דכות ב מב. ל

15 Mm 2076. 16 וחד הם עמדים Neh 7,3. 17 Mm 1909. 18 Mm 558. 19 Mm 1991. 20 Mm 4161. **Cp 4** 1 Mm 2972. 2 Mp sub loco. 3 Mm 551. 4 Mm 2959. 5 Mm 2766. 6 Mm 659. 7 Mm 2011. 8 Mm 2673.

12 c nonn Mss הָאֶחָד || **13** a l פְּרֻ֫ cf Vrs || **15** a–a Ⅎ 18 (cf 2 R 25,17), Ɛ 26 || b > 𝔊min, dl || c 𝔊(𝔙) *τὸ ὕψος* || d–d 𝔊 *καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν* cf 𝔙 || **16** a l כְּרָבִיד || **17** a K ׳מִי– || b 𝔊 *κατόρθωσις* || c 𝔊 *ἰσχύς* || **Cp 4,1** a Ⅎ 10 || **2** a–a 𝔊 bene *τὴν διαμέτρησιν* || b–b 𝔊 bene *καὶ τὸ κύκλωμα πήχεων τριάκοντα* || **3** a v 3 > Ⅎ || b–b l בָּקָר מְתֻ׳ cf 3b; 1 R 7,24 alit || c–c sic c 1 R || d 1 R alit cf b–b || **5** a–a > Ⅎ || b 𝔊 *καὶ ἐξετέλεσεν*; pr אֲלָפַ֫יִם (hpgr), אֲלָפַ֫יִם יכיל = gl propter 1 R 7,26 || **6** a ins לַיָּם? || **8** a Ⅎ 120 || **9** a huc tr ׳.

ל. ל. ב.[17] הַסֹּפֵר אֲשֶׁר סְפָרָם דָּוִיד אָבִיו וַיִּמָּצְאוּ מֵאָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת
ב[18] חס וכל קריא דכות ב מ׳ כל ול[19] בסיפ אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: [17] וַיַּעַשׂ מֵהֶם שִׁבְעִים אֶלֶף סַבָּל וּשְׁמֹנִים אֶלֶף
ל. ל כת ד ושאר כת ר חֹצֵב בָּהָר וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת מְנַצְּחִים לְהַעֲבִיד אֶת־הָעָם:
ט[1]. ב חד כל וחד חס[2] 3 [1] 3 וַיָּחֶל שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית־יְהוָה בִּירוּשָׁלַם בְּהַר הַמֹּרִיָּה
ז מל[3] אֲשֶׁר נִרְאָה[a] לְדָוִיד אָבִיהוּ [b]אֲשֶׁר הֵכִין בִּמְקוֹם[b] דָּוִיד בְּגֹרֶן אָרְנָן
ט[1]. ל. ד[4]. ד סמוכ בעינ הַיְבוּסִי: [2] וַיָּחֶל לִבְנוֹת בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה[a] בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְמָלְכוֹתוֹ:
כ. כת. ב[5]. כן כתיב רדים למיניהם[6]. ג דנש׳[7] [3] וְאֵלֶּה הוּסַּד[a] שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים הָאֹרֶךְ אַמּוֹת בַּמִּדָּה
ח ג[8] מנח כל בסיפ הָרִאשֹׁנָה אַמּוֹת שִׁשִּׁים[b] וְרֹחַב אַמּוֹת עֶשְׂרִים: [4] וְהָאוּלָם אֲשֶׁר עַל־
ב[9] פְּנֵי[a] הָאֹרֶךְ עַל־פְּנֵי רֹחַב־הַבַּיִת אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְהַגֹּבַהּ [b]מֵאָה וְעֶשְׂרִים[b]
ל. ב בטע לגר ר״ם. ה[10]. חיפוי ה בלישׁ[10] וַיְצַפֵּהוּ מִפְּנִימָה זָהָב טָהוֹר: [5] וְאֶת ׀ הַבַּיִת הַגָּדוֹל חִפָּה עֵץ בְּרוֹשִׁים
חיפוי ה בלישׁ[10] וַיְחַפֵּהוּ זָהָב טוֹב[a] וַיַּעַל עָלָיו תְּמָרִים וְשַׁרְשְׁרוֹת: [6] וַיְצַף אֶת־הַבַּיִת
ל. ד. ל. חיפוי ה בלישׁ[10] אֶבֶן יְקָרָה לְתִפְאָרֶת וְהַזָּהָב זְהַב פַּרְוָיִם[a]: [7] וַיְחַף אֶת־הַבַּיִת הַקֹּרוֹת
ב חד מל וחד חס[11] הַסִּפִּים וְקִירוֹתָיו וְדַלְתוֹתָיו זָהָב וּפִתַּח כְּרוּבִים עַל־הַקִּירוֹת: ס
ז[12]. ד[13]. ב כל בלישׁ[5] 8 וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית־קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אָרְכּוֹ עַל־פְּנֵי רֹחַב־הַבַּיִת אַמּוֹת
חיפוי ה בלישׁ[10] עֶשְׂרִים וְרָחְבּוֹ אַמּוֹת עֶשְׂרִים[a] וַיְחַפֵּהוּ זָהָב טוֹב[b] לְכִכָּרִים שֵׁשׁ מֵאוֹת:
חיפוי ה בלישׁ[10] 9 [a]וּמִשְׁקַל לְמִסְמְרוֹת[b] לִשְׁקָלִים[c] חֲמִשִּׁים זָהָב[a] וְהָעֲלִיּוֹת חִפָּה זָהָב: 9
10 וַיַּעַשׂ בְּבֵית־קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים כְּרוּבִים שְׁנַיִם מַעֲשֵׂה צַעֲצָעִים[a] וַיְצַפּוּ[b]
אֹתָם זָהָב: [11] וְכַנְפֵי הַכְּרוּבִים אָרְכָּם אַמּוֹת עֶשְׂרִים כְּנַף הָאֶחָד 11
לְאַמּוֹת חָמֵשׁ מַגַּעַת לְקִיר הַבַּיִת וְהַכָּנָף הָאַחֶרֶת אַמּוֹת חָמֵשׁ מַגַּעַ
ג[14] לְכְנַף הַכְּרוּב הָאַחֵר: [12] [a]וּכְנַף הַכְּרוּב הָאֶחָד[b] אַמּוֹת חָמֵשׁ מַגַּעַ 12
ל לְקִיר הַבַּיִת וְהַכָּנָף הָאַחֶרֶת אַמּוֹת חָמֵשׁ דְּבֻקָה לִכְנַף הַכְּרוּב

[17]Mm 4110. [18]Mm 3679. [19]Mm 43. Cp 3 [1]Mm 4056. [2]Mm 146. [3]Mm 1483. [4]Mm 2767. [5]Mp sub loco. [6]Mm 4159. [7]Mm 774. [8]Mm 4132. [9]Mm 748. [10]Mm 4160. [11]Mm 316. [12]Mm 4217. [13]Mm 642. [14]Mm 2076.

Cp 3,1 [a] 𝔊 + *κύριος*, 𝔗 + *ml'k' djhwh* ‖ [b–b] l sec Vrs ב׳ א׳ ה׳ (= var) ‖ **2** [a] > pc Mss 𝔊𝔖𝔙𝔐, dl (dttg) ‖ **3** [a] l יְסַד הַמִּדּוֹת אֲשֶׁר cf 𝔗(𝔖𝔄) ‖ [b] 𝔖(𝔄𝔈) + *wrwmh tltjn 'mjn*, ins וְהַגֹּבַהּ אמות שְׁלֹשִׁים (aberratio oculi) cf 1 R 6,2 ‖ **4** [a] aut l sec 𝔖𝔄 פְּנֵי (deest latitudo) aut ins sec 1 R 6,3 ‖ [b–b] l ע׳ אַמּוֹת cf 𝔊[158]𝔖𝔄 ‖ **5** [a] mlt Mss 𝔊 טָהוֹר ‖ **6** [a] 𝔖(𝔄) *tb'* = bonum, 𝔙 *probatissimum* ‖ **8** [a] ins c 1 R 6,20, וְגָבְהוֹ אמות עשרים (homtel) ‖ [b] ut 5[a]; 𝔊[L] + *εἰς χερουβιν* (versio duplex) ‖ **9** [a–a] > 𝔖 ‖ [b] l לַמִּ׳ ‖ [c] 𝔊 pr *ὁλκὴ τοῦ ἑνός* cf 𝔙 *singuli* ‖ **10** [a] 𝔊 *ἐκ ξύλων*, 𝔙 *statuario* ‖ [b] 𝔊𝔖𝔙 sg ‖ **12** [a] v 12 > 𝔊* ‖ [b] 𝔖(𝔙) *'hrn'* = הָאַחֵר.

4 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם זֹאת עַל־יִשְׂרָאֵל׃ 4 וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־אֲנִי בוֹנֶה ה מל
5 גָּדוֹל כִּי־גָדוֹל אֱלֹהֵינוּ מִכָּל־הָאֱלֹהִים׃ 5 וּמִי יַעְצָר־כֹּחַ לִבְנוֹת־לוֹ ל ג.ב⁴. ד פסוק ומי ומי
בַּיִת כִּי הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלֻהוּ[a] וּמִי אֲנִי אֲשֶׁר אֶבְנֶה־לּוֹ ל וחס
6 בַּיִת כִּי אִם־לְהַקְטִיר לְפָנָיו׃ 6 וְעַתָּה שְׁלַח־לִי אִישׁ־חָכָם[a] לַעֲשׂוֹת
בְּזָהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת וּבַבַּרְזֶל וּבָאַרְגָּמָן וְכַרְמִיל וּתְכֵלֶת וְיֹדֵעַ ד פסוק דאית בהון ח
לְפַתֵּחַ פִּתּוּחִים עִם־הַחֲכָמִים אֲשֶׁר עִמִּי[b] בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר מילין נסיב ר⁶. ל.ג.ג⁶
7 הֵכִין דָּוִיד אָבִי׃ 7 וְשִׁלַּח־לִי ל. ב. כא
עֲצֵי אֲרָזִים בְּרוֹשִׁים וְאַלְגּוּמִּים מֵהַלְּבָנוֹן ל
כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי אֲשֶׁר עֲבָדֶיךָ יוֹדְעִים לִכְרֹת עֲצֵי לְבָנוֹן וְהִנֵּה עֲבָדַי ד מל⁷. ב מל
8 עִם־עֲבָדֶיךָ׃ 8 וּלְהָכִין[a] לִי עֵצִים לָרֹב כִּי הַבַּיִת אֲשֶׁר־אֲנִי בוֹנֶה ל. ה מל
9 גָּדוֹל וְהַפְלֵא׃ 9 וְהִנֵּה לַחֹטְבִים | לְכֹרְתֵי | הָעֵצִים נָתַתִּי[a] חִטִּים | מַכּוֹת[b] ל⁸. ל
לַעֲבָדֶיךָ כֹּרִים עֶשְׂרִים אֶלֶף וּשְׂעֹרִים כֹּרִים עֶשְׂרִים אֶלֶף וְיַיִן בַּתִּים כל חס⁹
10 עֶשְׂרִים אֶלֶף וְשֶׁמֶן בַּתִּים עֶשְׂרִים אָלֶף׃ פ 10 וַיֹּאמֶר חוּרָם[a]
מֶלֶךְ־צֹר בִּכְתָב וַיִּשְׁלַח אֶל־שְׁלֹמֹה בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת־עַמּוֹ נְתָנָךְ ד ג¹⁰ מנה בסיפ
11 עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ׃ 11 וַיֹּאמֶר חוּרָם בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָשָׂה יב בטע ר״פ
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לְדָוִיד הַמֶּלֶךְ בֵּן חָכָם יוֹדֵעַ שֵׂכֶל יג¹¹. כל סיפ מל
12 וּבִינָה אֲשֶׁר יִבְנֶה־בַּיִת לַיהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ׃ 12 וְעַתָּה שָׁלַחְתִּי ד סמיכ בעינ
13 אִישׁ־חָכָם יוֹדֵעַ בִּינָה לְחוּרָם אָבִי׃ 13 בֶּן־אִשָּׁה[a] מִן־בְּנוֹת דָּן[a] כל סיפ מל. יג מיחד מן¹²
וְאָבִיו אִישׁ־צֹרִי יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב־וּבַכֶּסֶף בַּנְּחֹשֶׁת בַּבַּרְזֶל בָּאֲבָנִים סי¹³. כל סיפ מל
וּבָעֵצִים בְּאַרְגָּמָן תְּכֵלֶת וּבְבוּץ וּבַכַּרְמִיל וּלְפַתֵּחַ כָּל־פִּתּוּחַ ה דקדמין לעצים¹⁴
וְלַחְשֹׁב כָּל־מַחֲשֶׁבֶת אֲשֶׁר יִנָּתֶן־לוֹ עִם־חַכְמֶיךָ וְחַכְמֵי אֲדֹנִי דָּוִיד ל. ג. ל ומל⁹. ב
אָבִיךָ׃ 14 וְעַתָּה הַחִטִּים וְהַשְּׂעֹרִים הַשֶּׁמֶן וְהַיָּיִן אֲשֶׁר אָמַר אֲדֹנִי ב קמ
15 יִשְׁלַח לַעֲבָדָיו׃ 15 וַאֲנַחְנוּ נִכְרֹת עֵצִים מִן־הַלְּבָנוֹן כְּכָל־צָרְכֶּךָ ל
וְנָבִיאָם לְךָ רַפְסֹדוֹת עַל־יָם יָפוֹ וְאַתָּה תַּעֲלֶה אֹתָם יְרוּשָׁלִַם׃ פ ל. ד. כ⁸ בטע ד¹⁵ מנה בכתיב בלישׁ ח¹⁶ מנה בלישׁ
16 וַיִּסְפֹּר[a] שְׁלֹמֹה כָּל־הָאֲנָשִׁים הַגֵּרִים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי ד ול מל בלישׁ בסיפ

[4]Mm 4155. [5]Mm 4156. [6]Mm 973. [7]Mm 3701. [8]Mm 2316. [9]Mp sub loco. [10]Mm 4145. [11]Mm 3139. [12]Okhl 196 et Mp sub loco. [13]Mm 3056. [14]Mm 4157. [15]Mm 3923. [16]Mm 4158.

5 [a] 𝔊-L *φέρουσιν αὐτοῦ τὴν δόξαν* || **6** [a] 𝔊 + *καὶ εἰδότα* || [b] > pc Mss 𝔖 || **8** [a] 𝔊 *πορεύσονται ἑτοιμάσαι* || **9** [a] 𝔊 pr *εἰς βρώματα* |, [b] l c 1 R 5,25 מִכֹּלֶת, it 𝔖𝔗𝔙; 𝔊 *εἰς δόματα* = מַתָּנֹת? sed cf [a] || **10** [a] cf 2[a] || **12** [a] 𝔊[ALal] *τὸν παῖδά μου* (ex *τὸν πατέρα μου*), 𝔏 *fratrem meum*; > 𝔖 cf 1 R 7,13.40 || **13** [a–a] 1 R 7,14 alit || **16** [a] cf 1[a].

9 דָּוִיד אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל וְהִמְלַכְתָּנִי תַּחְתָּיו׃ 9 עַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים יֶאֱמַן
דְּבָרְךָ[a] עִם דָּוִיד אָבִי כִּי אַתָּה הִמְלַכְתַּנִי עַל־עַם רַב כַּעֲפַר הָאָרֶץ׃
10 עַתָּה חָכְמָה וּמַדָּע תֶּן־לִי וְאֵצְאָה לִפְנֵי הָעָם־הַזֶּה וְאָבֹאָה כִּי־מִי 10
יִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ הַזֶּה הַגָּדוֹל׃ ס 11 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים | לִשְׁלֹמֹה 11
יַעַן אֲשֶׁר הָיְתָה זֹאת עִם־לִבְבֶךָ וְלֹא־שָׁאַלְתָּ עֹשֶׁר נְכָסִים וְכָבוֹד
וְאֶת־נֶפֶשׁ שֹׂנְאֶיךָ וְגַם־יָמִים רַבִּים לֹא שָׁאָלְתָּ וַתִּשְׁאַל־לְךָ חָכְמָה
וּמַדָּע אֲשֶׁר תִּשְׁפּוֹט אֶת־עַמִּי אֲשֶׁר הִמְלַכְתִּיךָ עָלָיו׃ 12 הַחָכְמָה 12
וְהַמַּדָּע נָתוּן[a] לָךְ וְעֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד אֶתֵּן־לָךְ אֲשֶׁר | לֹא־הָיָה כֵּן
לַמְּלָכִים אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה־כֵּן׃ 13 וַיָּבֹא שְׁלֹמֹה לַבָּמָה[a] 13
אֲשֶׁר־בְּגִבְעוֹן יְרוּשָׁלַם מִלִּפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃ פ
14 וַיֶּאֱסֹף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַיִּהְיוּ־לוֹ אֶלֶף וְאַרְבַּע־מֵאוֹת רֶכֶב 14
וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים וַיַּנִּיחֵם בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם׃
15 וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֶּסֶף [a]וְאֶת־הַזָּהָב[a] בִּירוּשָׁלִַם כָּאֲבָנִים וְאֶת 15
הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר־בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב׃ 16 וּמוֹצָא ׀ הַסּוּסִים 16
אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה מִמִּצְרַיִם וּמִקְוֶה[a] סֹחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקְוֶה יִקְחוּ בִּמְחִיר׃
17 וַיַּעֲלוּ וַיֹּצִיאוּ מִמִּצְרַיִם מֶרְכָּבָה בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְסוּס בַּחֲמִשִּׁים 17
וּמֵאָה כֵּן לְכָל־מַלְכֵי הַחִתִּים וּמַלְכֵי אֲרָם בְּיָדָם יוֹצִיאוּ[a]׃
18 וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ׃ 18
2 1 וַיִּסְפֹּר[a] שְׁלֹמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ סַבָּל וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף אִישׁ חֹצֵב 2
בָּהָר וּמְנֻצָּחִים עֲלֵיהֶם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ[a] מֵאוֹת׃ פ 2 וַיִּשְׁלַח
שְׁלֹמֹה אֶל־חוּרָם[a] מֶלֶךְ־צֹר לֵאמֹר כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִם־דָּוִיד אָבִי
וַתִּשְׁלַח־לוֹ אֲרָזִים לִבְנוֹת־לוֹ בַיִת לָשֶׁבֶת בּוֹ׃ 3 הִנֵּה ׀ אֲנִי[a] בֹּונֶה־סׄ֫ כ
בַּיִת לְשֵׁם | יְהוָה אֱלֹהָי לְהַקְדִּישׁ לוֹ לְהַקְטִיר לְפָנָיו קְטֹרֶת־סַמִּים
וּמַעֲרֶכֶת תָּמִיד וְעֹלוֹת לַבֹּקֶר וְלָעֶרֶב לַשַּׁבָּתוֹת וְלֶחֳדָשִׁים וְלִמֹועֲדֵי

5 וחד המלכתני 2Ch 1,9. 6 Mm 1057. 7 וחד והמלכתני 2Ch 1,8. 8 Mm 209. 9 Mm 5. 10 Mm 3964. 11 Mm 1673. 12 Mm 2854. 13 Mm 3753. 14 Mm 4234. 15 Mp sub loco. 16 Mm 1862. 17 Mm 2610. 18 Mm 4154. Cp 2 1 Mm 4213. 2 Mm 960. 3 Mm 580.

9 [a] G-L τὸ ὄνομά σου ‖ 12 [a] G δίδωμι ‖ 13 [a] prb l מֵהַבָּ cf GV ‖ 15 [a–a] > S et 1 R 10,27 ‖ 16 [a] huc tr ‖ 17 [a] l יוֹצְאוּ cf V ‖ Cp 2,1 [a] G καὶ συνήγαγεν (id in 16) cf 1 Ch 22,2 ‖ [b] 1 R 5,30 ושל״ש ‖ 2 [a] nonn Mss GS חירם (id in 10sqq) cf 1 Ch 14,1[a] ‖ 3 [a] ins sec G בְּנוֹ (hpgr).

23 וַיִּמְשְׁחֻ֣ו[c] לַיהוָ֗ה לְנָגִיד֙ וּלְצָד֣וֹק לְכֹהֵ֔ן׃ 23 וַיֵּ֥שֶׁב ׀ שְׁלֹמֹ֛ה עַל־כִּסֵּ֥א ב חד חס וחד מל[30] . ו
יְהוָ֖ה ׀ לְמֶ֣לֶךְ תַּחַת־דָּוִ֣יד אָבִ֑יו וַיַּצְלַ֖ח וַיִּשְׁמְע֥וּ אֵלָ֛יו כָּל־יִשְׂרָאֵ֖ל׃ כת וכל משיחה מצרים אשור ישראל דבות[31] . ב
24 וְכָל־הַשָּׂרִ֣ים וְהַגִּבֹּרִ֔ים וְגַ֖ם כָּל־בְּנֵ֣י הַמֶּ֣לֶךְ דָּוִ֑יד נָתְנ֥וּ יָ֖ד תַּחַ֥ת ג[34] . ל
25 שְׁלֹמֹ֣ה ׀ הַמֶּ֣לֶךְ׃ 25 וַיְגַדֵּ֤ל יְהוָה֙ אֶת־שְׁלֹמֹ֔ה לְמַ֖עְלָה לְעֵינֵ֣י כָל־ ג[33] . ל
יִשְׂרָאֵ֑ל וַיִּתֶּן־עָלָ֗יו הָד֛וּר מַלְכ֥וּת אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָ֥ה עַל־כָּל־מֶ֖לֶךְ לְפָנָֽיו׃ ל
26 עַל־יִשְׂרָאֵ֔ל[a]׃ פ 26 וְדָוִ֥יד בֶּן־יִשַׁ֖י מָלַ֥ךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵֽל׃ ב זקף לגמ . כ ח[34] מנה בסיפ
27 וְהַיָּמִ֗ים אֲשֶׁר־מָלַךְ֙ עַל־יִשְׂרָאֵ֔ל אַרְבָּעִ֥ים שָׁנָ֖ה בְּחֶבְר֣וֹן מָלַ֑ךְ שֶׁ֥בַע
28 שָׁנִ֛ים וּבִירוּשָׁלַ֖ם מָלַ֣ךְ שְׁלֹשִׁ֥ים וְשָׁלֹ֖וש׃ 28 וַיָּ֣מָת֔ בְּשֵׂיבָ֥ה ׀ טוֹבָ֖ה שָׂבַ֣ע כא . ל חס . כל כתיב מל . כל ליש כת כן . ד[3]
29 יָמִ֑ים עֹ֚שֶׁר וְכָב֣וֹד וַיִּמְלֹ֣ךְ שְׁלֹמֹ֔ה בְּנ֖וֹ תַּחְתָּֽיו׃ 29 וְדִבְרֵ֣י דָוִ֔יד הַמֶּ֖לֶךְ ה[36] ג[37] מנה ר״פ
הָרִאשֹׁנִ֣ים וְהָאַחֲרֹנִ֑ים[a] הִנָּ֥ם כְּתוּבִ֖ים עַל־דִּבְרֵ֣י שְׁמוּאֵ֣ל הָרֹאֶ֔ה כי יג מנה בסיפ
30 וְעַל־דִּבְרֵ֣י נָתָ֣ן הַנָּבִ֔יא[b] וְעַל־דִּבְרֵ֖י גָּ֣ד הַחֹזֶ֑ה׃ 30 עִם֙ כָּל־מַלְכוּתֹ֔ו
וּגְבוּרָתֹ֖ו וְהָעִתִּ֣ים אֲשֶׁר־עָבְר֣וּ עָלָ֔יו וְעַל־יִשְׂרָאֵ֔ל וְעַל֙ כָּל־מַמְלְכ֣וֹת ב . ד[3]
הָאֲרָצֹ֑ות׃ פ

1 1 וַיִּתְחַזֵּ֥ק שְׁלֹמֹ֛ה בֶּן־דָּוִ֖יד עַל־מַלְכוּתֹ֑ו וַיהוָ֥ה ׀ אֱלֹהָ֖יו עִמֹּ֥ו ח[1] . סמיכ בעינ . ה
2 וַיְגַדְּלֵ֥הוּ לְמָֽעְלָה׃ 2 וַיֹּ֣אמֶר שְׁלֹמֹ֔ה לְכָל־יִשְׂרָאֵ֑ל לְשָׂרֵ֣י הָאֲלָפִ֔ים עה
וְהַמֵּא֖וֹת וְלַשֹּׁפְטִ֑ים[a] וּלְכֹ֖ל נָשִׂ֥יא לְכָל־יִשְׂרָאֵ֛ל רָאשֵׁ֥י הָאָבֹֽות׃
3 וַיֵּלְכ֣וּ ׀ שְׁלֹמֹ֣ה וְכָל־הַקָּהָ֣ל עִמּ֗וֹ לַבָּמָ֤ה אֲשֶׁר֙ בְּגִבְעֹ֔ון כִּי־שָׁ֥ם הָיָ֖ה ל . ה[2]
4 אֹ֣הֶל מֹועֵ֑ד הָאֱלֹהִ֕ים אֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה מֹשֶׁ֥ה עֶֽבֶד־יְהוָ֖ה בַּמִּדְבָּֽר׃ 4 אֲבָ֗ל
אֲרֹ֙ון הָאֱלֹהִ֔ים הֶעֱלָ֥ה דָוִ֖יד מִקִּרְיַ֣ת יְעָרִ֑ים בַּהֵכִ֥ין לֹ֛ו[a] דָּוִ֖יד כִּ֥י נָטָ֛ה ל
לָ֖ו אֹ֥הֶל בִּירוּשָׁלָֽם׃ 5 לְ֠[a] אֹ֣הֶל בִּירוּשָׁלַ֗ם׃ 5 וּמִזְבַּ֣ח הַנְּחֹ֔שֶׁת אֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה בְּצַלְאֵ֣ל בֶּן־אוּרִ֑י ב[3]
6 בֶּן־חֹ֥ור שָׁ֛ם[a] לִפְנֵ֥י מִשְׁכַּ֖ן יְהוָ֑ה וַיִּדְרְשֵׁ֥הוּ שְׁלֹמֹ֖ה וְהַקָּהָֽל׃[b] 6 וַיַּ֣עַל ב פסוק דמטע׳
שְׁלֹמֹ֗ה שָׁם֙[a] עַל־מִזְבַּ֣ח הַנְּחֹ֔שֶׁת[b] לִפְנֵ֖י יְהוָ֑ה[b] אֲשֶׁ֥ר לְאֹ֣הֶל מֹועֵ֔ד וַיַּ֥עַל ה
עָלָ֖יו עֹלֹ֥ות אָֽלֶף׃ 7 בַּלַּ֥יְלָה הַה֖וּא נִרְאָ֣ה אֱלֹהִ֑ים לִשְׁלֹמֹ֔ה וַיֹּ֥אמֶר
8 לֹ֖ו שְׁאַ֣ל מָ֔ה אֶתֶּן־לָֽךְ׃ 8 וַיֹּ֣אמֶר שְׁלֹמֹ֔ה לֵֽאלֹהִ֑ים אַתָּ֤ה עָשִׂ֙יתָ֙ עִם־ ט

[30] Mm 1869. [31] Mm 958. [32] Mm 4150. [33] Mm 1878. [34] Mm 4151. [35] Mm 178. [36] Mm 3438. [37] Mm 3385. [38] Mm 4152. Cp 1 [1] Mm 4195. [2] Mm 4236. [3] Mm 2141. [4] Mm 4153 contra textum.

22 [c] l חוהו– (hpgr) cf ΘΣΥ ‖ 25 [a–a] > Θ* ‖ 29 [a] sic L, mlt Mss Edd אַחֵי– ‖ [b–b] > S^A ‖ Cp 1,2 [a] prp וְהַשָּׁבָטִים cf 1 Ch 28,1 29,6 ‖ 4 [a–a] > Θ* (homtel) ‖ 5 [a] sic mlt Mss SΣ𝔘, mlt Mss ΘΥ שָׁם ‖ [b] pc Mss Θ^Aal S^Y וְכָל־הַק׳ ‖ 6 [a] > Ms; huc tr [b–b]? ‖ [b–b] cf 6[a].

כְּפָרִים׃ 8 וַהַנִּמְצָא אִתּוֹ אֲבָנִים נָתְנוּ לְאוֹצַר בֵּית־יְהוָה עַל יַד־ 8
יְחִיאֵל הַגֵּרְשֻׁנִּי׃ 9 וַיִּשְׂמְחוּ הָעָם עַל־הִתְנַדְּבָם כִּי בְלֵב שָׁלֵם הִתְנַדְּבוּ 9
לַיהוָה וְגַם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ שָׂמַח שִׂמְחָה גְדוֹלָה׃ פ 10 וַיְבָרֶךְ דָּוִיד 10
אֶת־יְהוָה לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם׃ 11 לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה 11
וַהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה
וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ׃ 12 וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל 12
בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל׃ 13 וְעַתָּה 13
אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ׃ 14 וְכִי מִי אֲנִי 14
וּמִי עַמִּי כִּי־נַעְצֹר כֹּחַ לְהִתְנַדֵּב כָּזֹאת כִּי־מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ
לָךְ׃ 15 כִּי־גֵרִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ וְתוֹשָׁבִים כְּכָל־אֲבֹתֵינוּ כַּצֵּל | וְמִקְוֶה 15
עַל־הָאָרֶץ וְאֵין מִקְוֶה׃ 16 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כָּל הֶהָמוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר הֲכִינֹנוּ 16
לִבְנוֹת־לְךָ בֵּית לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ מִיָּדְךָ הִיא וּלְךָ הַכֹּל׃ 17 וְיָדַעְתִּי אֱלֹהַי 17
כִּי אַתָּה בֹּחֵן לֵבָב וּמֵישָׁרִים תִּרְצֶה אֲנִי בְיֹשֶׁר לְבָבִי הִתְנַדַּבְתִּי כָל־
אֵלֶּה וְעַתָּה עַמְּךָ הַנִּמְצְאוּ־פֹה רָאִיתִי בְשִׂמְחָה לְהִתְנַדֵּב־לָךְ׃
18 יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבֹתֵינוּ שָׁמְרָה־זֹּאת לְעוֹלָם 18
לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ׃ 19 וְלִשְׁלֹמֹה בְנִי תֵּן 19
לֵבָב שָׁלֵם לִשְׁמוֹר מִצְוֹתֶיךָ עֵדְוֹתֶיךָ וְחֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת הַכֹּל וְלִבְנוֹת
הַבִּירָה אֲשֶׁר־הֲכִינוֹתִי׃ פ 20 וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכָל־הַקָּהָל בָּרְכוּ 20
נָא אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וַיְבָרְכוּ כָל־הַקָּהָל לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיהֶם וַיִּקְּדוּ
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה וְלַמֶּלֶךְ׃ 21 וַיִּזְבְּחוּ | זְבָחִים לַיהוָה וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת 21
לַיהוָה לְמָחֳרַת הַיּוֹם הַהוּא פָּרִים אֶלֶף אֵילִים אֶלֶף כְּבָשִׂים אֶלֶף
וְנִסְכֵּיהֶם וּזְבָחִים לָרֹב לְכָל־יִשְׂרָאֵל׃ 22 וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ לִפְנֵי יְהוָה 22
בַּיּוֹם הַהוּא בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה וַיַּמְלִיכוּ שֵׁנִית לִשְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד

9 Mm 4127. 10 Mm 2356. 11 Mm 3375. 12 Ps 119,12. 13 Mm 2487. 14 Mm 3284. 15 Mm 104. 16 Mm 2821. 17 Mp sub loco. 18 Mm 3739. 19 Mm 3707. 20 Esr 10,2. 21 Mm 3702. 22 Mm 4147. 23 Ps 86,2 et Ps 119,167. 24 Mm 4148. 25 Mm 1796. 26 Mm 1376. 27 Mm 4149. 28 Est 3,8. 29 Mm 879 contra textum.

11 a ins אָבִינוּ? || b–b G alit || c 1 c pc Mss ע ר׳ (ל dttg) || 12 a G + *κύριε ὁ ἄρχων πάσης ἀρχῆς* cf 11b || 16 a sic L, mlt Mss Edd כֹּל || 18 a–a G-L *ἐν διανοίᾳ* cf 28,9 c–c || 20 a G*ע suff 1 pl || 21 a G *καὶ ἔθυσεν Δαυιδ* || b G sg || c–c G *τῆς πρώτης ἡμέρας* || 22 a > G* || b > GBSA, gl propter 23,1.

17 לְשֻׁלְחָן[b] וְשֻׁלְחָן וְכֶסֶף לִשְׁלְחָנוֹת הַכֶּסֶף׃ 17 וְהַמִּזְלָגוֹת[a] וְהַמִּזְרָקוֹת ב
וְהַקְּשָׂוֹת זָהָב טָהוֹר וְלִכְפוֹרֵי הַזָּהָב[b] בְּמִשְׁקָל לְכִפּוֹר וְכִפּוֹר וְלִכְפוּרֵי ב
18 הַכֶּסֶף[c] בְּמִשְׁקָל לִכְפוֹר וְכִפּוֹר׃ 18 וּלְמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת זָהָב מְזֻקָּק ב. ג[27]. כל חס
בַּמִּשְׁקָל וּלְתַבְנִית הַמֶּרְכָּבָה הַכְּרֻבִים זָהָב לִפְרֹשִׂים[a] וְסֹכְכִים עַל־ ד דגש[28]. ל
19 אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה׃ 19 הַכֹּל בִּכְתָב מִיַּד יְהוָה עָלַי[a] הִשְׂכִּיל כָּל ג בלישׁ וכל מלכים דכות א מנה בסיפ. ד ג[29] מנה בסיפ
20 מַלְאֲכוֹת הַתַּבְנִית׃ פ 20 וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ חֲזַק וֶאֱמָץ ז מפק א ול בלישׁ[30]. ב פת
וַעֲשֵׂה אַל־תִּירָא וְאַל־תֵּחָת כִּי יְהוָה אֱלֹהִים[a] אֱלֹהַי עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ ל
21 וְלֹא יַעַזְבֶךָּ עַד־לְכָלּוֹת כָּל־מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה[b]׃ 21 וְהִנֵּה
מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכָל־עֲבוֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים וְעִמְּךָ בְכָל־ כא[31]. ז[32]. מח
מְלָאכָה לְכָל[a]־נְדִיב בְּחָכְמָה לְכָל־עֲבוֹדָה וְהַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם ל כל קהלת דכות ב מ א[33]. נא מ״ם וכל ר״ם דכות ב מ ג
29 לְכָל־דְּבָרֶיךָ׃ פ 29 1 וַיֹּאמֶר דָּוִיד הַמֶּלֶךְ לְכָל־הַקָּהָל שְׁלֹמֹה
בְּנִי אֶחָד[a] בָּחַר־בּוֹ אֱלֹהִים נַעַר וָרָךְ וְהַמְּלָאכָה גְּדוֹלָה כִּי לֹא לְאָדָם ג[1]. ב בסיפ
2 הַבִּירָה כִּי לַיהוָה אֱלֹהִים׃ 2 וְכָל־כֹּחִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית־אֱלֹהַי ב בסיפ. ה. כל סיפ מל
הַזָּהָב לַזָּהָב וְהַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וְהַנְּחֹשֶׁת לַנְּחֹשֶׁת הַבַּרְזֶל לַבַּרְזֶל וְהָעֵצִים
לָעֵצִים אַבְנֵי־שֹׁהַם וּמִלּוּאִים אַבְנֵי־פוּךְ[a] וְרִקְמָה וְכֹל אֶבֶן יְקָרָה ב מל בלישׁ[2]
3 וְאַבְנֵי־שַׁיִשׁ לָרֹב׃ 3 וְעוֹד בִּרְצוֹתִי בְּבֵית אֱלֹהַי יֶשׁ־לִי[a] סְגֻלָּה זָהָב כג ח[3] מנה ר״פ
וָכֶסֶף[b] נָתַתִּי לְבֵית־אֱלֹהַי לְמַעְלָה מִכֹּל הֲכִינוֹתִי לְבֵית הַקֹּדֶשׁ׃ כל סיפ מל
4 שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים כִּכְּרֵי[a] זָהָב מִזְהַב אוֹפִיר וְשִׁבְעַת אֲלָפִים כִּכְּרֵי־ ל. ב[4]
5 כֶסֶף מְזֻקָּק לָטְוֹחַ קִירוֹת הַבָּתִּים[b]׃ 5 לַזָּהָב לַזָּהָב[a] וְלַכֶּסֶף לַכֶּסֶף כל חס. ל. ל
וּלְכָל־מְלֶאכֶת[a] בְּיַד חָרָשִׁים וּמִי[c] מִתְנַדֵּב לְמַלֹּאת יָדוֹ הַיּוֹם לַיהוָה׃ ל. ו ב חס וד מל[5]
6 וַיִּתְנַדְּבוּ שָׂרֵי הָאָבוֹת וְשָׂרֵי[a] שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים ל
7 וְהַמֵּאוֹת וּלְשָׂרֵי[a] מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ׃ 7 וַיִּתְּנוּ לַעֲבוֹדַת בֵּית־הָאֱלֹהִים ל. ז[6]. מח
זָהָב כִּכָּרִים חֲמֵשֶׁת־אֲלָפִים וְאַדַרְכֹנִים[a] רִבּוֹ וְכֶסֶף כִּכָּרִים עֶשֶׂרֶת ב וחס בלישׁ[7]. ד חס א[8]. ל מל
אֲלָפִים וּנְחֹשֶׁת רִבּוֹ וּשְׁמֹנַת אֲלָפִים כִּכָּרִים וּבַרְזֶל מֵאָה־אֶלֶף

[27] Mm 1298. [28] Mm 820. [29] Mm 4145. [30] Mm 411. [31] Mm 4144. [32] Mm 4034. [33] Qoh 2,21. Cp 29 [1] Mm 629. [2] Mm 700. [3] Mm 2227. [4] Mm 4146. [5] Mm 4269. [6] Mm 4034. [7] Mp sub loco. [8] Mm 3847.

16 [b] sic L, mlt Mss Edd חֻן– || **17** [a] l וְלַמִּ cf 𝔊 || [b] ins זהב (hpgr) || [c] ut 14[d] || **18** [a] ins כְּנָפַיִם? cf 2 Ch 5,8 || **19** [a] l עָלָיו cf 𝔊; huc tr ‸; 𝔊 pr *ἔδωκεν Δαυὶδ Σαλωμων* || **20** [a] > 𝔊 || [b] 𝔊 + vb versibus 11.12a simillima || **21** [a] 𝔊[L] om לְ, dl || **Cp 29,1** [a] > Ms || **2** [a] 𝔊 *πολυτελεῖς* || **3** [a–a] l שְׁלִי (ʾ dttg) || [b] 𝔊 + *καὶ ἰδού* || **4** [a] l כִּכַּר? cf 4b || [b] 𝔊𝔖𝔙𝔘 sg || **5** [a–a] > 𝔊*; cj c 4 || [b] ins מִכֶּם? || [c] Q[Mss] למלות || **6** [a] l וְשָׂרֵי || **7** [a] sic L, mlt Mss Edd כִּנִּים–.

לֹא־תִבְנֶה בַיִת לְשֵׁמִי כִּי אִישׁ מִלְחָמוֹת אַתָּה וְדָמִים שָׁפָכְתָּ׃ 4 וַיִּבְחַר 4
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּי מִכֹּל בֵּית־אָבִי לִהְוֹת לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל
לְעוֹלָם כִּי בִיהוּדָה בָּחַר לְנָגִיד וּבְבֵית יְהוּדָה בֵּית אָבִי וּבִבְנֵי אָבִי
בִּי רָצָה לְהַמְלִיךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ 5 וּמִכָּל־בָּנַי כִּי רַבִּים בָּנִים נָתַן 5
לִי יְהוָה וַיִּבְחַר בִּשְׁלֹמֹה בְנִי לָשֶׁבֶת עַל־כִּסֵּא מַלְכוּת יְהוָה עַל־
יִשְׂרָאֵל׃ 6 וַיֹּאמֶר לִי שְׁלֹמֹה בִּנְךָ הוּא־יִבְנֶה בֵיתִי וַחֲצֵרוֹתָי כִּי־ 6
בָחַרְתִּי בוֹ לִי לְבֵן וַאֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב׃ 7 וַהֲכִינוֹתִי אֶת־מַלְכוּתוֹ 7
עַד־לְעוֹלָם אִם־יֶחֱזַק לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתַי וּמִשְׁפָּטַי כַּיּוֹם הַזֶּה׃ 8 וְעַתָּה 8
לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל קְהַל־יְהוָה וּבְאָזְנֵי אֱלֹהֵינוּ שִׁמְרוּ וְדִרְשׁוּ אֶת־כָּל־
מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְמַעַן תִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְהִנְחַלְתֶּם
לִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם עַד־עוֹלָם׃ פ 9 וְאַתָּה שְׁלֹמֹה־בְנִי דַּע אֶת־ 9
אֱלֹהֵי אָבִיךָ וְעָבְדֵהוּ בְּלֵב שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֶפְצָה כִּי כָל־לְבָבוֹת דּוֹרֵשׁ
יְהוָה וְכָל־יֵצֶר מַחְשָׁבוֹת מֵבִין אִם־תִּדְרְשֶׁנּוּ יִמָּצֵא לָךְ וְאִם־תַּעַזְבֶנּוּ
זֹנֵחַ לָעַד׃ 10 רְאֵה עַתָּה כִּי־יְהוָה בָּךְ בָּחַר לִבְנוֹת־בַּיִת לַמִּקְדָּשׁ סֶ״א 10
חֲזַק וַעֲשֵׂה׃ פ 11 וַיִּתֵּן דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ אֶת־תַּבְנִית הָאוּלָם 11
וְאֶת־בָּתָּיו וְגִנְזָכָיו וַעֲלִיֹּתָיו וְחַדָּרָיו הַפְּנִימִים וּבֵית הַכַּפֹּרֶת׃ 12 וְתַבְנִית כֹּל אֲשֶׁר הָיָה בָרוּחַ עִמּוֹ לְחַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־ 12
הַלְּשָׁכוֹת סָבִיב לְאֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וּלְאֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים׃
וּלְמַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּלְכָל־מְלֶאכֶת עֲבֹדַת בֵּית־יְהוָה 13
וּלְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה׃ 14 לַזָּהָב בְּמִשְׁקָל לַזָּהָב לְכָל־כְּלֵי 14
עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה לְכֹל כְּלֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדָה
וַעֲבוֹדָה׃ 15 וּמִשְׁקָל לִמְנֹרוֹת הַזָּהָב וְנֵרֹתֵיהֶם זָהָב בְּמִשְׁקַל־מְנוֹרָה 15
וּמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ וּלְמִנֹרוֹת הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לִמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ
כַּעֲבוֹדַת מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה׃ 16 וְאֶת־הַזָּהָב מִשְׁקָל לְשֻׁלְחַנוֹת הַמַּעֲרֶכֶת 16

---

9 Mm 4140. 10 Mm 958. 11 Mm 1603. 12 Mm 3715. 13 Mm 4151. 14 Mm 4141. 15 Mm 1479. 16 Mp sub loco.
17 שְׁלֹמֹה חלוף, cf Mp sub loco. 18 Mm 2356. 19 Mm 4142. 20 Mm 4143. 21 וחד תדרינ Cant 1,4. 22 Mm 2014.
23 Mm 4163. 24 Mm 4144. 25 Mm 820. 26 Cf Mm 4120.

---

4 a l בְּבֵית. 6 a Ꙩ-L sg || 7 a–a Ꙩ w'nhw dl' nṣb' = etsi noluerit || 8 a ins שִׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי (homark)? || b Ꙫ suff 1 pl || 9 a Ꙩ καὶ νῦν = וְעַתָּה || b Ꙩ pl || c–c Ꙩ-L ἐνθύμημα || 10 a ins לוֹ cf Ꙩ || 11 a l תבנית הַבַּיִת cf Ꙍ || 14 a sq in Ꙩ* brevius || b l לְכָל־כְּלֵי 13 || c–c l בְּמִשְׁקַל זָהָב || c dl ל (dttg) || d ins כסף (hpgr) || 15 a–a l וְלִמְ || b ut 14d || c–c l מנורה ומנורה cf 15a || d mlt Mss בַּע׳ || 16 a l בְּמ׳ (ב hpgr).

דָּוִיד מִסְפָּרָם לְמִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמָטָּה כִּי אָמַר יְהוָה לְהַרְבּוֹת ל קמ
24 אֶת־יִשְׂרָאֵל כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם: 24 יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה הֵחֵל לִמְנוֹת וְלֹא ל ר״פ25 . ה26
כִּלָּה וַיְהִי בָזֹאת קֶצֶף עַל־יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָלָה הַמִּסְפָּר בְּמִסְפַּר a27 ג
חצי הספר בפסוקים
25 דִּבְרֵי־הַיָּמִים לַמֶּלֶךְ דָּוִיד: ס 25 וְעַל אֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ a עַזְמָוֶת ל. ל
בֶּן־עֲדִיאֵל ס וְעַל הָאֲצָרוֹת בַּשָּׂדֶה בֶּעָרִים וּבַכְּפָרִים וּבַמִּגְדָּלוֹת
26 יְהוֹנָתָן בֶּן־עֻזִּיָּהוּ: ס 26 וְעַל עֹשֵׂי מְלֶאכֶת הַשָּׂדֶה לַעֲבֹדַת ל ג28 כת׳ י ג29 מנה בסיפ ול שם נבר
27 הָאֲדָמָה עֶזְרִי בֶן־כְּלוּב: 27 וְעַל־הַכְּרָמִים a שִׁמְעִי הָרָמָתִי וְעַל ל
28 שְׁפַכְרָמִים b לְאֹצְרוֹת c הַיַּיִן זַבְדִּי הַשִּׁפְמִי d: ס 28 וְעַל־הַזֵּיתִים ל. ב. ל
וְהַשִּׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה בַּעַל חָנָן הַגְּדֵרִי a ס וְעַל־אֹצְרוֹת הַשָּׁמֶן ל
29 יוֹעָשׁ: ס 29 וְעַל־הַבָּקָר הָרֹעִים בַּשָּׁרוֹן שִׁטְרַי a הַשָּׁרוֹנִי וְעַל־ שרטי מוקדם מאוחר. ק ל ומל
30 הַבָּקָר בָּעֲמָקִים שָׁפָט בֶּן־עַדְלָי: ס 30 וְעַל־הַגְּמַלִּים אוֹבִיל ל
31 הַיִּשְׁמְעֵלִי וְעַל־הָאֲתֹנוֹת יֶחְדְּיָהוּ a הַמֵּרֹנֹתִי b: ס 31 וְעַל־הַצֹּאן ל חס׳ א. ב. ב
32 יָזִיז הַהַגְרִי כָּל־אֵלֶּה שָׂרֵי הָרְכוּשׁ אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִיד: 32 וִיהוֹנָתָן
דּוֹד־דָּוִיד a יוֹעֵץ אִישׁ־מֵבִין וְסוֹפֵר הוּא וִיחִיאֵל בֶּן־חַכְמוֹנִי עִם־בְּנֵי ב מל
33 הַמֶּלֶךְ: 33 וַאֲחִיתֹפֶל יוֹעֵץ לַמֶּלֶךְ ס וְחוּשַׁי הָאַרְכִּי a רֵעַ ל
34 הַמֶּלֶךְ: 34 וְאַחֲרֵי אֲחִיתֹפֶל יְהוֹיָדָע a בֶּן־בְּנָיָהוּ b וְאֶבְיָתָר c וְשַׂר־צָבָא
לַמֶּלֶךְ יוֹאָב: פ
28 1 וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־כָּל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל שָׂרֵי הַשְּׁבָטִים a וְשָׂרֵי ל
יו בסע׳ . ו בלוש הַמַּחְלְקוֹת הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת b וְשָׂרֵי
ג׳ וחד מן ח׳ בסע . ז מל ג׳ מנה בסיפ . ל כָּל־רְכוּשׁ־וּמִקְנֵהּ לַמֶּלֶךְ וּלְבָנָיו עִם־הַסָּרִיסִים וְהַגִּבֹּרִים וְכָל־ ד קמ וכל אתנח וס״פ דכות׳ . ג׳ וכל עזרא דכות ב מ א
2 גִּבּוֹר c חַיִל אֶל־יְרוּשָׁלִָם: 2 וַיָּקָם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ a עַל־רַגְלָיו a וַיֹּאמֶר א. כז׳ בלוש וכל מלכים דכות׳ א מנה בסיפ
שִׁמְעוּנִי אַחַי וְעַמִּי אֲנִי b עִם־לְבָבִי לִבְנוֹת בֵּית מְנוּחָה לַאֲרוֹן בְּרִית־ כל סיפ מל . ז׳. ה8
3 יְהוָה וְלַהֲדֹם רַגְלֵי אֱלֹהֵינוּ וַהֲכִינוֹתִי לִבְנוֹת: 3 וְהָאֱלֹהִים אָמַר לִי

25 Mm 978. 26 Mm 90. 27 Mm 3190. 28 Mm 627. 29 Mm 4106. Cp 28 1 Mm 3998. 2 Mm 1019. 3 Mm 4137. 4 Mm 4061. 5 Mm 4138. 6 Mm 2682. 7 Mm 145. 8 Mm 4139.

24 a-a G *ἐν βιβλίῳ*, l בְּסֵפֶר ‖ **25** a ins בָּעִיר הַמַּמְלָכָה (homtel) cf 25 b et 1 S 27,5 ‖ **27** a G *τῶν χωρίων*; 𝔘 *vinearum cultores*, l הַכֹּרֵם cf b ‖ b gl ad הכרמים, ut הַכְּרָמִים legatur, dl ‖ c dl ל cf 28 b ‖ d G* *ὁ τοῦ Σεφνι* ‖ **28** a G leg ד– ‖ **29** a pc Mss GᴮT ut Q שְׁרֵי ‖ **30** a 𝔖ᴬ *jhwd'* ‖ b G *ὁ ἐκ Μεραθων (Map.)*, 𝔖ᴬ *mrtwnj'* ‖ **32** a ins לְדָוִיד? ‖ **33** a G *(ὁ) πρῶτος* (cf graece *ἀρχι-*) ‖ **34** a-b 2 Mss invers cf 5 ‖ c dl ו et pr יוֹעֵץ לַמֶּלֶךְ וְכֹהֲנוֹ (aberratio oculi)? | **Cp 28,1** a G* *τῶν κριτῶν* = הַשֹּׁפְטִים ‖ b-b G alit ‖ c pc Mss רֵי– ‖ **2** a-a G(𝔄) *ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας* ‖ b 22,7 + הָיָה, it G𝔖.

עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ 6 הֲוּא בְנָיָהוּ גִּבּוֹר הַשְּׁלֹשִׁים[a] וְעַל־[b]הַשְּׁלֹשִׁים 6
ב בעינ[10] וּמַחְלְקֹתוֹ עַמִּיזָבָד[c] בְּנוֹ׃ ס 7 הָרְבִיעִי לַחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי עֲשָׂהאֵל׀ 7
ו בליש[11] אֲחִי יוֹאָב וּזְבַדְיָה בְנוֹ אַחֲרָיו[a] וְעַל מַחְלְקֹתוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
ד פת[12].ל.ל ס 8 הַחֲמִישִׁי[a] לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הַשָּׁר שַׁמְהוּת[b] הַיִּזְרָחִי[c] וְעַל 8
מַחְלְקֹתוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ ס 9 הַשִּׁשִּׁי׀ לַחֹדֶשׁ הַשִּׁשִּׁי עִירָא 9
בֶּן־עִקֵּשׁ הַתְּקוֹעִי וְעַל׀ מַחְלְקֹתוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ ס
כל סיפ מל ב מ א 10 הַשְּׁבִיעִי׀ לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי מִן־בְּנֵי אֶפְרַיִם וְעַל׀ 10
מַחְלְקֹתוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ ס 11 הַשְּׁמִינִי׀ לַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי לַזַּרְחִי וְעַל׀ מַחְלְקֹתוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ ס 11
ה חס.ב
ב מל[13].לבן ימיני חד מן הי[14] ק כת מילה חדה וקר׳ תרי התשיעי׀ לַחֹדֶשׁ הַתִּשִׁיעִי אֲבִיעֶזֶר הָעַנְּתֹתִי לַבְּנֵימִינִי[a] וְעַל׀ מַחְלְקֹתוֹ 12
עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ ס 13 הָעֲשִׂירִי׀ לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי מַהְרַי 13
ג מל[15].ב הַנְּטוֹפָתִי לַזַּרְחִי וְעַל׀ מַחְלְקֹתוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ ס
ב ר״פ.ז וכל עזרא דכות[16] 14 עַשְׁתֵּי־עָשָׂר׀ לְעַשְׁתֵּי־עָשָׂר הַחֹדֶשׁ בְּנָיָה הַפִּרְעָתוֹנִי מִן־בְּנֵי אֶפְרָיִם 14
וְעַל׀ מַחְלְקֹתוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ ס 15 הַשְּׁנֵים עָשָׂר׀ לִשְׁנֵים 15
ג מל[15].ל. עָשָׂר הַחֹדֶשׁ חֶלְדַּי[a] הַנְּטוֹפָתִי לְעָתְנִיאֵל וְעַל׀ מַחְלְקֹתוֹ עֶשְׂרִים
ל וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ פ 16 וְעַל־[c]שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לָרְאוּבֵנִי נָגִיד אֱלִיעֶזֶר 16
ב חד חס וחד מל[17].ג[18] בֶּן־זִכְרִי ס לַשִּׁמְעוֹנִי שְׁפַטְיָהוּ בֶּן־מַעֲכָה׃ ס 17 לְלֵוִי חֲשַׁבְיָה 17
ג[19].ד חס א בֶּן־קְמוּאֵל לְאַהֲרֹן צָדוֹק׃ ס 18 לִיהוּדָה אֱלִיהוּ[a] מֵאֲחֵי דָוִיד 18
ל לְשִׁשְׁכָר[b] עָמְרִי בֶּן־מִיכָאֵל׃ ס 19 לִזְבוּלֻן יִשְׁמַעְיָהוּ[a] בֶּן־עֹבַדְיָהוּ 19
ב[22] בכתיב וכל נביא דכות ב מ א
ז בליש.ג בליש לִנַפְתָּלִי יְרִימוֹת בֶּן־עַזְרִיאֵל[b]׃ ס 20 לִבְנֵי אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ בֶּן־ 20
ג.ל עַזַּזְיָהוּ[a] לַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה יוֹאֵל בֶּן־פְּדָיָהוּ׃ ס 21 לַחֲצִי[a] הַמְנַשֶּׁה 21
ג בליש[23].ב גִּלְעָד יְדוֹ בֶּן־זְכַרְיָהוּ[b] ס לִבְנְיָמִן יַעֲשִׂיאֵל בֶּן־אַבְנֵר׃ ס
ב ר״פ[24].ג בסיפ 22 לְדָן עֲזַרְאֵל בֶּן־יְרֹחָם[a] אֵלֶּה שָׂרֵי שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ 23 וְלֹא־נָשָׂא 22 23

10 Mm 4133. 11 Mp sub loco. 12 Mm 3103. 13 Mp contra textum, cf Mp sub loco. 14 Mm 214. 15 Mm 4062. 16 Mm 1831. 17 Mm 4134. 18 Mm 987. 19 Mm 155. 20 Mm 218. 21 Mm 2663. 22 Mm 4135. 23 Mm 1859. 24 Mm 4136.

6 [a] mlt Mss בַּשּׁ | [b] dl ו et pr וַיָּשֶׂם (hpgr) || [c] pr -עַל cf 𝔊𝔙 || 7 [a] 𝔊 *καὶ οἱ ἀδελφοί* || 8 [a] sic L, mlt Mss Edd הַחַי | [b] l c 11,27 שָׁמּוֹת cf 11,27[a] || [c] c 11,27 הָהַרוֹדִי cf 11,27[b]; l 13 || 12 [a] K יְנִי׳ | הַזַּרְחִי cf 11,13 || 15 [a] חֶלֶד 11,30 || 18 [a] 𝔊 *Ελιαβ* cf 2,13 || [b] cf 2,1[a] || 19 [a] 𝔊^{5} lèg שׁ || [b] 𝔊^{ALal} *Οζιηλ* || 20 [a] pc Mss 𝔊 עֲזַנְיָהוּ || 21 [a] pc Mss 𝔊𝔙 + שבט cf 20 || [b] 𝔊-^{L} *Ζαβδιου* = זבדיהו || 22 [a] 𝔊 *Ιωραμ*.

שְׁלֹמֹות[a] וְאֶחָיו עַל כָּל־אֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ דָּוִיד הַמֶּלֶךְ ל 22.1
27 וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְשָׂרֵי[b] הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי הַצָּבָא: 27 מִן־ ל 1.1 ר״פ בכתיב 23
28 הַמִּלְחָמוֹת וּמִן־הַשָּׁלָל הִקְדִּישׁוּ לְחַזֵּק[a] לְבֵית יְהוָה: 28 וְכֹל הַהָקְדִּישׁ ל 1.1
שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה וְשָׁאוּל בֶּן־קִישׁ וַאבְנֵר בֶּן־נֵר וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה כָּל ג ב מנה בסיפ
29 הַמַּקְדִּישׁ[a] עַל יַד־שְׁלֹמִית[b] וְאֶחָיו: פ 29 לְיִצְהָרִי כְּנַנְיָהוּ[a] וּבָנָיו ב בסע דמסע 24. ל 1. ג מנוקד כן בלש 25
30 לַמְּלָאכָה הַחִיצוֹנָה עַל־יִשְׂרָאֵל לְשֹׁטְרִים וּלְשֹׁפְטִים: 30 לַחֶבְרוֹנִי ל
חֲשַׁבְיָהוּ וְאֶחָיו בְּנֵי־חַיִל אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת עַל פְּקֻדַּת יִשְׂרָאֵל מֵעֵבֶר ל 26.1
לַיַּרְדֵּן מַעֲרָבָה לְכָל מְלֶאכֶת יְהוָה וְלַעֲבֹדַת הַמֶּלֶךְ: ג 27.1 . ב
31 לַחֶבְרוֹנִי יְרִיָּה[a] הָרֹאשׁ לַחֶבְרוֹנִי לְתֹלְדֹתָיו לְאָבוֹת בִּשְׁנַת לז מנה בסיפ. ל וכת כן. ב 28
הָאַרְבָּעִים לְמַלְכוּת דָּוִיד וְנִדְרָשׁוּ וַיִּמָּצֵא בָהֶם גִּבּוֹרֵי חַיִל בְּיַעְזֵיר ל 29.1 . ז 30.1 . ב מל
32 גִּלְעָד: 32 וְאֶחָיו בְּנֵי־חַיִל אַלְפַּיִם[a] וּשְׁבַע מֵאוֹת רָאשֵׁי[b] הָאָבוֹת פה
וַיַּפְקִידֵם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל־הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי וְחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשִּׁי לְכָל־ ל ולא נעיא 31. ד בלש 32. ל
דְּבַר־הָאֱלֹהִים וּדְבַר הַמֶּלֶךְ: פ ב. יה

27 1 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל | לְמִסְפָּרָם רָאשֵׁי הָאָבוֹת וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים | פה
וְהַמֵּאוֹת וְשֹׁטְרֵיהֶם הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ[a] בְּכָל[b] | דְּבַר הַמַּחְלְקוֹת[b] כן מנוקד׳
הַבָּאָה וְהַיֹּצֵאת חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁ לְכָל חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה הַמַּחְלֶקֶת הָאַחַת ג בקע 3. ב חד מל וחד חס 3. ב זקף פת
2 עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: פ 2 עַל הַמַּחְלֶקֶת הָרִאשׁוֹנָה לַחֹדֶשׁ ח ג 1 מנה מל בסיפ
הָרִאשׁוֹן יָשְׁבְעָם[a] בֶּן־זַבְדִּיאֵל[b] וְעַל[c] מַחְלְקָתוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סד 5
3 אָלֶף: 3 מִן־בְּנֵי־פֶרֶץ הָרֹאשׁ לְכָל־שָׂרֵי הַצָּבָאוֹת לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן: ר״פ בכתיב 6. ל כנ מנה בסיפ. ל. ה. סד 6
4 וְעַל מַחְלֶקֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי דוֹדַי[a] הָאֲחוֹחִי[b] וּמַחְלְקָתוֹ וּמִקְלוֹת ב כת כן. ב בלש 7. ד בעינ 8. ד
5 הַנָּגִיד[b] וְעַל מַחְלְקָתוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף: פ 5 שַׂר הַצָּבָא ז מל בלש 9. ל ז מל בלש 9. ל
הַשְּׁלִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן רֹאשׁ[a] וְעַל מַחְלְקָתוֹ

22 Mm 4116. 23 Mm 2980. 24 Mm 4127. 25 Mm 4128. 26 Mm 4265. 27 Mm 4129. 28 Nu 33,38. 29 Mm 116. 30 Mm 3765. 31 וַיַּקְדֵּם חלוף, cf Mp sub loco. 32 Mm 4130. Cp 27 1 וְהַמֵּאוֹת חלוף, cf Mp sub loco. 2 Mm 344. 3 Mm 4131. 4 Mm 4132. 5 Mp sub loco. 6 Mm 2980. 7 2S 23,9, cf Mp sub loco. 8 Mm 4133. 9 Mm 506.

26 a sic L, mlt Mss Edd ut 25d || b l וְשׁ cf GV et 29,6a || **27** a G τοῦ μὴ καθυστερῆσαι τὴν οἰκοδομήν || **28** a l הַמְקֻדָּשׁ vel הַמְקֻדָּשׁ cf G | b G Σαλωμωθ cf 25d || **29** a GV leg כִּי || **31** a pc Mss Edd ירדיה cf 23,19a || **32** a GAV χίλιοι cf 30 || b–b gl ad לאבות 31a || **Cp 27,1** a G τῷ λαῷ καί | b–b G alit; prp עַל־דְּבַר הַמ׳ לְכָל־שָׂרֵי הַמ׳ || **2** a l יְשָׁבְעָם cf 11,11b || b 11,11 חַכְמֹנִי | c–c tr post 3? cf 4sqq | **4** a 11,12 pr בֶּן־ אֶלְעָזָר || b–b > G*; = quoad turmam eius corruptum est (l *וּמִקְלוֹת) nomen ducis, gl ad דודי 4 propter 11,12 || **5** a l הָרֹ cf 2 Ch 31,10 Esr 7,5.

ל. ז בסיפ׳. ל
וסמכיהו[d]: 8 כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי | עֹבֵד אֱדֹם הֵמָּה ׀ וּבְנֵיהֶם וַאֲחֵיהֶם 8

ד דגש[6]
ב חס בלישׁ בסיפ׳[7]
אִישׁ־חַיִל בַּכֹּחַ לַעֲבֹדָה שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם[a] לְעֹבֵד אֱדֹם: 9 וְלִמְשֶׁלֶמְיָהוּ 9

ד קמ׳ וכל אחנה רס״פ דכות[8]
בָּנִים וַאֲחִים בְּנֵי־חַיִל שְׁמוֹנָה עָשָׂר: ס 10 וּלְחֹסָה מִן־בְּנֵי־מְרָרִי 10

לז כנ׳ מנה בסיפ׳. ב מל׳. ז מל״[9]. כר׳
בָּנִים שִׁמְרִי הָרֹאשׁ כִּי לֹא־הָיָה בְכוֹר[a] וַיְשִׂמֵהוּ אָבִיהוּ לְרֹאשׁ: 11 חִלְקִיָּהוּ[a] הַשֵּׁנִי טְבַלְיָהוּ[b] הַשְּׁלִשִׁי זְכַרְיָהוּ הָרְבִעִי כָּל־בָּנִים וַאֲחִים 11

ל ור״ם
לְחֹסָה שְׁלִשָּׁה עָשָׂר: 12 לְאֵלֶּה מַחְלְקוֹת הַשֹּׁעֲרִים לָרָאשֵׁי 12

לט. ד
הַגְּבָרִים מִשְׁמָרוֹת לְעֻמַּת אֲחֵיהֶם לְשָׁרֵת בְּבֵית ׀ יְהוָה: 13 וַיַּפִּילוּ 13

ג[11]. ג
גּוֹרָלוֹת כַּקָּטֹן ׀ כַּגָּדוֹל לְבֵית אֲבוֹתָם לְשַׁעַר וָשָׁעַר: פ 14 וַיִּפֹּל 14

ה ד כת ש וחד כת ס[12]
הַגּוֹרָל מִזְרָחָה לְשֶׁלֶמְיָהוּ וְזַכַרְיָהוּ[a] בְנוֹ יוֹעֵץ ׀ בְּשֵׂכֶל הִפִּילוּ גּוֹרָלוֹת

נג. כז[13]
וַיֵּצֵא גוֹרָלוֹ צָפוֹנָה: ס 15 לְעֹבֵד אֱדֹם נֶגְבָּה וּלְבָנָיו[a] בֵּית 15

ל. ל. נ[14]
הָאֲסֻפִּים[b]: 16 לְשֻׁפִּים[a] וּלְחֹסָה לַמַּעֲרָב עִם שַׁעַר שַׁלֶּכֶת[b] בְּמִסְלָּה 16

ט מל בלישׁ ובסיפ. נג
הָעוֹלָה ׀ מִשְׁמֶרֶת לְעֻמַּת מִשְׁמָר[c]: 17 לַמִּזְרָחָה[a] הַלְוִיִּם[a] שִׁשָּׁה לַצָּפוֹנָה

כ[15] ב מנה דגש בסיפ. כז. כ[15] ב מנה דגש בסיפ. ל. ג
לַיּוֹם ׀ אַרְבָּעָה לַנֶּגְבָּה לַיּוֹם אַרְבָּעָה וְלָאֲסֻפִּים שְׁנַיִם ׀ שְׁנַיִם[b]:

יד ר״ם בסיפ׳[16]
18 לַפַּרְבָּר[a] לַמַּעֲרָב אַרְבָּעָה לַמְסִלָּה שְׁנַיִם לַפַּרְבָּר: 19 אֵלֶּה 18 19
מַחְלְקוֹת הַשֹּׁעֲרִים לִבְנֵי הַקָּרְחִי[a] וְלִבְנֵי מְרָרִי:

יא מל׳[17]. ד בלישׁ[18]. מח
20 וַהֲלִוִּים אֲחִיָּה[a] עַל־אוֹצְרוֹת ׀ בֵּית ׀ הָאֱלֹהִים וְלֹאצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים: 20

מח ר״ם בסיפ׳. ג[19]. עה. ג
21 בְּנֵי[a] לָעְדָן בְּנֵי[b] הַגֵּרְשֻׁנִּי לְלַעְדָּן[c] רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְלַעְדָּן הַגֵּרְשֻׁנִּי[d] 21

ב. מח ר״ם בסיפ. ב
יְחִיאֵלִי: 22 בְּנֵי יְחִיאֵלִי זֵתָם וְיוֹאֵל אָחִיו[a] עַל־אֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה: 22

ג. ג ול חס בלישׁ
23 לַעַמְרָמִי לְיִצְהָרִי לַחֶבְרוֹנִי לָעֻזִּיאֵלִי: 24 וּשְׁבוּאֵל[a] בֶּן־ 23 24

ג
גֵּרְשׁוֹם בֶּן־מֹשֶׁה נָגִיד עַל־הָאֹצָרוֹת: 25 וְאֶחָיו[a] לֶאֱלִיעֶזֶר רְחַבְיָהוּ 25
בְּנוֹ[b] וְיֶשַׁעְיָהוּ בְנוֹ[c] וְיוֹרָם בְּנוֹ[c] וְזִכְרִי בְנוֹ[c] וּשְׁלֹמוֹת[d] בְּנוֹ[c]: 26 הֵמָּה 26

יא[19] ל[20] מנה בכתיב כת כן ול חס ומן ובשונת חמש עד ואלישע דמלכים דכות׳ ב מ ג[21]. ישלמית ל

[5]Mm 665. [6]Mm 3246. [7]Mm 4120. [8]Mm 4138. [9]Mm 1483. [10]Mm 4113. [11]Mm 4123. [12]Mm 3917. [13]Mp sub loco. [14]Nu 20,19. [15]Mm 875. [16]Mm 4006. [17]Mm 1977. [18]Mm 4163. [19]Mm 4018. [20]Mm 2087. [21]Cf Mm 2087.

7 [d] 𝔊 + *καὶ Ισβακωμ* vel sim = versio duplex ‖ **8** [a] 𝔏 16,38 וּשְׁמֹנָה ‖ **10** [a] 𝔏 הַבּ׳ (ה hpgr) ‖ **11** [a] 𝔊[-L] *τῆς διαιρέσεως* ‖ [b] 𝔊[L] *Ταβεηλ*; prp טַבְלִי׳ ‖ **14** [a] 𝔏 וְלִזְ׳ cf 𝔊[L]𝔘 ‖ **15** [a] 𝔊 *κατέναντι* = לִפְנֵי ‖ [b] 𝔖[A] *sp'* = הַסְּפִים ‖ **16** [a] 𝔊[BL] *εἰς δεύτερον* = לְשֵׁנִים? 𝔊[L] + *τοῖς προθύροις* = לַסְּפִים cf 15[b]; dupl, dl ‖ [b] 𝔊 *παστοφορίου* = לְשֶׁכַת, 𝔙 *quae ducit* = שֶׁ + לֶכֶת* ‖ [c–c] cj c 17 ‖ **17** [a–a] 𝔏 חֲה לַיּוֹם– cf 𝔊 ‖ [b] > pc Mss 𝔊* (hpgr) ‖ **18** [a] 𝔊 *εἰς διαδεχομένους*, 𝔙 *in cellulis*; ex 18b, dl ‖ **19** [a] 𝔊[B] *Kaaθ* = קְהָת; 𝔊[Aal]𝔖𝔗𝔙 leg קֹרַח ‖ **20** [a] 𝔏 מִבְּנֵי (מ hpgr) ‖ [b.c] dl; [b] + [c] ex gl לִבְנֵי לְלַעְדָן (= Libni pro Laedan)? ‖ [d–d] dl (var) ‖ **22** [a] 𝔊* *οἱ ἀδελφοί*, 𝔙 pl ‖ **24** [a] 𝔏 וְשׁוּבָאֵל cf 𝔊𝔙 et 23, 16[a] ‖ **25** [a] 𝔊 *καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ* ‖ [b] 𝔊* *υἱός* ‖ [c] > 𝔊[-L] ‖ [d] nonn Mss 𝔊[L]𝔖𝔗𝔙 ut Q, K 𝔊[BAal] וֹת–.

17 הָעֲשִׂרִי שִׁמְעִי[a] בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃ ל

18 עַשְׁתֵּי־עָשָׂר עַזַרְאֵל[a] בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃ ב ר״פ

19 הַשִּׁנִּים עָשָׂר לַחֲשַׁבְיָה בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃

20 לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוּבָאֵל בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃ ג[19]

21 לְאַרְבָּעָה עָשָׂר מַתִּתְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃ ד[20]

22 לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר לִירֵמּוֹת[a] בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃ ד וכל עזרא דכות

23 לְשִׁשָּׁה עָשָׂר לַחֲנַנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃ ל

24 לְשִׁבְעָה עָשָׂר לְיָשְׁבְקָשָׁה[a] בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃

25 לִשְׁמוֹנָה עָשָׂר לַחֲנָנִי בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃

26 לְתִשְׁעָה עָשָׂר לְמַלּוֹתִי בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃ ל

27 לְעֶשְׂרִים לֶאֱלִיָּתָה[a] בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃ ל וכן כת למערב

28 לְאֶחָד וְעֶשְׂרִים לְהוֹתִיר[a] בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃ ל שם גבר

29 לִשְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים לְגִדַּלְתִּי[a] בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃ ל

30 לִשְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים לְמַחֲזִיאוֹת בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃ ל ומל

31 לְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים לְרוֹמַמְתִּי עֶזֶר בָּנָיו וְאֶחָיו שִׁנִּים עָשָׂר׃ פ ל זקף קמ

26 1 לְמַחְלְקוֹת לְשֹׁעֲרִים[a] לְקָרְחִיִּים[b] מְשֶׁלֶמְיָהוּ בֶן־קֹרֵא מִן־בְּנֵי ל

2 אָסָף[c]׃ 2 וּלְמְשֶׁלֶמְיָהוּ בָּנִים זְכַרְיָהוּ הַבְּכוֹר יְדִיעֲאֵל הַשֵּׁנִי זְבַדְיָהוּ[a] ג בלוש

3 הַשְׁלִישִׁי יַתְנִיאֵל[b] הָרְבִיעִי׃ 3 עֵילָם הַחֲמִישִׁי יְהוֹחָנָן[a] הַשִּׁשִּׁי אֶלְיְהוֹעֵינַי ז מל בסיפ[1]. ט ד מנה בסיפ[2]. ב

4 הַשְּׁבִיעִי׃ 4 וּלְעֹבֵד אֱדֹם בָּנָיו שְׁמַעְיָה הַבְּכוֹר יְהוֹזָבָד הַשֵּׁנִי יוֹאָח ד ב מנה בלוש. ד

5 הַשְּׁלִשִׁי וְשָׂכָר הָרְבִיעִי וּנְתַנְאֵל הַחֲמִישִׁי׃ 5 עַמִּיאֵל הַשִּׁשִּׁי יִשָּׂשכָר[a] ס ב ובתרי לישנ[3]

6 הַשְּׁבִיעִי פְּעֻלְתַי הַשְּׁמִינִי כִּי בֵרַכוֹ אֱלֹהִים׃ פ 6 וְלִשְׁמַעְיָה בְנוֹ ל. ד[4]

7 נוֹלַד בָּנִים הַמְמְשָׁלִים[a] לְבֵית אֲבִיהֶם[b] כִּי־גִבּוֹרֵי חַיִל הֵמָּה׃ 7 בְּנֵי ל. מות ר״פ בסיפ

8 שְׁמַעְיָה עָתְנִי וּרְפָאֵל וְעוֹבֵד אֶלְזָבָד[a] [b]אֲחָיו בְּנֵי־חַיִל[b] אֱלִיהוּ[c] ב ול בעינ. ד חס א

[19] Mm 4115. [20] Mm 4075. Cp 26 [1] Mm 506. [2] Mm 3928. [3] Mm 4125. [4] Mm 4126.

17 [a] 2 Mss שְׁמַעְיָה ‖ **18** [a] 𝔊[L] *Οζιηλ* et 𝔖 *ʿzjl* = עֲזִיאֵל; cf 4[a] ‖ **22** [a] cf 4 יְרִימוֹת(ן) ‖ **24** [a] 𝔖 *l'ljšb* ‖ **27** [a] cf 4 אֱלִיאָתָה; 𝔖 *(l)'ljb* ‖ **28** [a] 𝔖 *ljtr* ‖ **29** [a] 𝔖 *l(j)rbj* ‖ **Cp 26,1** [a] 1 לַשּׁ׳ ‖ [b] 𝔖 *d'kjm dwjd mlk' nṭwr'* = quos constituit David rex custodes, sim 𝔄 ‖ [c] 1 אֲבִיאָסָף (cf 𝔊[B]) vel אֶבְיָסָף (cf 9,19) ‖ **2** [a] pc Mss 𝔊[B]𝔖 זְכַרְיָהוּ ‖ [b] 𝔊[L] *Ναθαναηλ*, 𝔖(𝔄) *ntn'jl* ‖ **3** [a] 𝔊[B] *Ιωναϛ*, 𝔊[L] *Ιωναθαν* ‖ [b] 𝔖 *jd'j* ‖ **5** [a] cf 2,1[a] ‖ **6** [a] 𝔊[B] *τοῦ πρωτοτόκου Ρωσαι* (𝔊[Aal] *τῷ -κῳ P.*) = dub; prp הֵם מֹשְׁלִים ‖ [b] pc Mss 𝔗 אֲבִ(ו)תָם ‖ **7** [a] 1 c pc Mss 𝔊 וְא׳ ‖ [b–b] gl, cf 6b ‖ [c] 1 c Ms וְא׳.

מִלְאכָה לַעֲבֹדָתָם: 2 לִבְנֵי אָסָף זַכּוּר וְיוֹסֵף וּנְתַנְיָה וַאֲשַׂרְאֵלָה[a] 2
בְּנֵי אָסָף עַל יַד־אָסָף הַנִּבָּא[b] עַל־יְדֵי הַמֶּלֶךְ: 3 לִידוּתוּן בְּנֵי יְדוּתוּן 3
גְּדַלְיָהוּ וּצְרִי[a] וְיֶשַׁעְיָהוּ[b] חֲשַׁבְיָהוּ וּמַתִּתְיָהוּ שִׁשָּׁה עַל[c] יְדֵי אֲבִיהֶם
בְּ יְדוּתוּן[c] בַּכִּנּוֹר הַנִּבָּא[a] עַל־הַתּוֹדוֹת וְהַלֵּלְ לַיהוָה: ס 4 לְהֵימָן 4
בְּנֵי הֵימָן בֻּקִּיָּהוּ מַתַּנְיָהוּ עֻזִּיאֵל[a] שְׁבוּאֵל[b] וְיֵרִימוֹת[c] חֲנַנְיָה חֲנָנִי[d]
אֵלִיאָתָה[e] גִּדַּלְתִּי וְרֹמַמְתִּי עֵזֶר יָשְׁבַּקְשָׁה מַלּוֹתִי הוֹשִׁיר מַחֲזִיאוֹת:
5 כָּל־אֵלֶּה בָּנִים לְהֵימָן חוֹזֵה הַמֶּלֶךְ בְּדִבְרֵי הָאֱלֹהִים לְהָרִים קָרֶן[a] 5
וַיִּתֵּן הָאֱלֹהִים לְהֵימָן בָּנִים אַרְבָּעָה עָשָׂר וּבָנוֹת שָׁלוֹשׁ: 6 כָּל־אֵלֶּה 6
עַל־יְדֵי אֲבִיהֶם בַּשִּׁיר בֵּית יְהוָה בִּמְצִלְתַּיִם נְבָלִים וְכִנֹּרוֹת[a] לַעֲבֹדַת
בֵּית הָאֱלֹהִים[a] עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ ס אָסָף וִידוּתוּן וְהֵימָן[b]: 7 וַיְהִי 7
מִסְפָּרָם עִם־אֲחֵיהֶם מְלֻמְּדֵי־שִׁיר לַיהוָה כָּל־הַמֵּבִין מָאתַיִם שְׁמוֹנִים
וּשְׁמוֹנָה: 8 וַיַּפִּילוּ[a] גּוֹרָלוֹת[b] מִשְׁמֶרֶת לְעֻמַּת[c] כַּקָּטֹן כַּגָּדוֹל[d] מֵבִין 8
עִם־תַּלְמִיד[d]: ס
9 וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הָרִאשׁוֹן לְאָסָף[a] לִיוֹסֵף[b] 9
גְּדַלְיָהוּ הַשֵּׁנִי[c] הוּא־וְאֶחָיו וּבָנָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
10 הַשְּׁלִשִׁי זַכּוּר בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
11 הָרְבִיעִי לְיִצְרִי[a] בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
12 הַחֲמִשִּׁי נְתַנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
13 הַשִּׁשִּׁי בֻּקִּיָּהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
14 הַשְּׁבִעִי יְשַׂרְאֵלָה[a] בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
15 הַשְּׁמִינִי יְשַׁעְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
16 הַתְּשִׁיעִי מַתַּנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:

[4]Mm 1858. [5]Mp sub loco. [6]Mm 4121. [7]Mm 4265. [8]Mm 4075. [9]1Ch 25,13. [10]Mm 4124. [11]Mm 2204. [12]Da 1,9. [13]Mm 4122. [14]Mm 4034. [15]Mm 3673. [16]Mm 4123. [17]וחד ובניו ואחיו Esr 8,18. [18]1Ch 25,4.

2 [a] pc Mss Edd שׁ–; l וַאֲשַׂרְאֵל אַרְבָּעָה אֵלֶּה (aberratio oculi) || [b] pc Mss 𝔊 הַנָּבִיא || **3** [a] sec 11 וְיִצְרִי || [b] ins c Ms 𝔊*𝔄 וְשִׁמְעִי 𝔗 cf 17 || [c–c] l invers cf 𝔙 || **4** [a] 𝔊^{B} *Αζαραηλ* cf 18 עֲזַרְאֵל || [b] l שׁוּבָאֵל ut 20 et 24,20, it 𝔊 || [c] sec 22 רַמְ– || [d] 𝔖 om sq usque ad fin 6 || [e] in 27 אֱלִיָּתָה || **5** [a] l קַרְנוֹ (l hpgr) || **6** [a–a] > 𝔊* || [b–b] 𝔊𝔗 pr cop; gl ad fin 6 || **8** [a] 𝔊 + *καὶ αὐτοί* || [b] l רְ– cf 𝔊 || [c] pc Mss 𝔗 + משמרת || [d–d] add? cf 7b || **9** [a] add || [b] ins בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר vel sim cf 𝔊 et 10sqq || [c] 𝔊 + *Hvia* (ex *σηνι* = שני, versio duplex) || **11** [a] cf 3 צְרִי(ו) || **14** [a] l אַשַׂרְאֵל cf 2[a].

11 הַשְּׁבִעִי לַאֲבִיָּה הַשְּׁמִינִי׃ 11 לִישׁוּעַ[a] הַתְּשִׁעִי לִשְׁכַנְיָהוּ הָעֲשִׂרִי׃
12 לְאֶלְיָשִׁיב עַשְׁתֵּי עָשָׂר לְיָקִים[a] שְׁנֵים עָשָׂר׃ 13 לְחֻפָּה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר
14 לְיֶשְׁבְּאָב[a] אַרְבָּעָה עָשָׂר׃ 14 לְבִלְגָּה חֲמִשָּׁה עָשָׂר לְאִמֵּר שִׁשָּׁה
15 עָשָׂר׃ 15 לְחֵזִיר[a] שִׁבְעָה עָשָׂר לְהַפְּצֵץ שְׁמוֹנָה עָשָׂר׃ 16 לְפְתַחְיָה
16 תִּשְׁעָה עָשָׂר לִיחֶזְקֵאל הָעֲשִׂרִים׃ 17 לְיָכִין אֶחָד וְעֶשְׂרִים לְגָמוּל
17 שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים׃ 18 לִדְלָיָהוּ שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים לְמַעַזְיָהוּ אַרְבָּעָה
18 וְעֶשְׂרִים׃ פ 19 אֵלֶּה פְּקֻדָּתָם[a] לַעֲבֹדָתָם לָבוֹא לְבֵית־יְהוָה
19 כְּמִשְׁפָּטָם בְּיַד אַהֲרֹן אֲבִיהֶם כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ
20 וְלִבְנֵי לֵוִי הַנּוֹתָרִים לִבְנֵי עַמְרָם שׁוּבָאֵל לִבְנֵי שׁוּבָאֵל יֶחְדְּיָהוּ׃
21 לִרְחַבְיָהוּ לִבְנֵי רְחַבְיָהוּ הָרֹאשׁ יִשִּׁיָּה׃ 22 לַיִּצְהָרִי שְׁלֹמוֹת לִבְנֵי
23 שְׁלֹמוֹת יָחַת׃ 23 וּבְנֵי[a] יְרִיָּהוּ[b] אֲמַרְיָהוּ הַשֵּׁנִי יַחֲזִיאֵל הַשְּׁלִישִׁי יְקַמְעָם
24 הָרְבִיעִי׃ 24 בְּנֵי עֻזִּיאֵל מִיכָה לִבְנֵי מִיכָה שָׁמִיר[a]׃ 25 אֲחִי מִיכָה
25 יִשִּׁיָּה לִבְנֵי יִשִּׁיָּה זְכַרְיָהוּ׃ 26 בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי בְּנֵי[a] יַעֲזִיָּהוּ[b]
26 בְּנוֹ[c]׃ 27 בְּנֵי מְרָרִי לְיַעֲזִיָּהוּ בְנוֹ[a] וְשֹׁהַם[b] וְזַכּוּר וְעִבְרִי׃ 28 לְמַחְלִי
27 אֶלְעָזָר[a] וְלֹא־הָיָה[b] לוֹ בָּנִים׃ 29 לְקִישׁ[a] בְּנֵי־[b]קִישׁ יְרַחְמְאֵל׃ 30 וּבְנֵי
28 מוּשִׁי מַחְלִי וְעֵדֶר וִירִימוֹת אֵלֶּה בְּנֵי הַלְוִיִּם לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם׃
29 31 וַיַּפִּילוּ גַם־הֵם גּוֹרָלוֹת לְעֻמַּת | אֲחֵיהֶם בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי דָוִיד
30 הַמֶּלֶךְ וְצָדוֹק וַאֲחִימֶלֶךְ וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אָבוֹת[a]
31 הָרֹאשׁ לְעֻמַּת אָחָיו הַקָּטָן׃ ס
25 1 וַיַּבְדֵּל[a] דָּוִיד וְשָׂרֵי הַצָּבָא לַעֲבֹדָה לִבְנֵי אָסָף וְהֵימָן
וִידוּתוּן[b] הַנִּבְּיאִים[c] בְּכִנֹּרוֹת בִּנְבָלִים וּבִמְצִלְתַּיִם וַיִּהְיוּ מִסְפָּרָם[d] אַנְשֵׁי

[10] Mm 2670. [11] Mm 4114. [12] Mm 878. [13] וגו יחזקאל Ez 1,3 et 24,24. [14] Mm 117. [15] Mm 4006. [16] Mm 1623. [17] Mm 1304. [18] Mm 4115. [19] Mm 4116. [20] Mm 506. [21] Mm 4117. [22] Mm 4118. [23] Mm 4025. [24] Mm 4119. Cp 25 [1] Mm 6. [2] Mm 4120. [3] Q addidi, cf Mp sub loco.

11 [a] Ṣ *l'ljšʿ* ‖ **12** [a] 𝔊[Aal] *τῷ Ελιακιμ*, Ṣ *l'ljkrb* ‖ **13** [a] > 𝔊[B], 𝔊[AL,al] *τῷ Ισβααλ* ‖ **15** [a] 𝔊[B] *τῷ Χηζειν*, 𝔊[Aal] *τῷ Ιεζ(ε)ιρ*, Ṣ(𝔄) *'ḥzj'* = לַאֲחַזְיָה ‖ **19** [a] l ʾד־? cf 𝔖𝔙 ‖ **23** [a] 2 Mss[mg] וּבְנֵי חֶבְרוֹן, 𝔊 *καὶ* (> 𝔊[B]) *υἱοί*, 𝔊[L] *τοῖς υἱοῖς Χεβρων*; l לַחֶבְרֹנִי ‖ [b] 𝔊[Aal] *Ιεδιου* cf 23,19[a]; ins לְבְנֵי יריהו (homtel), post quod exc nom ‖ **24** [a] 𝔗 mlt Mss Vrs ut Q, K שַׁמִּיר ‖ **26** [a] l prb בְּבָנָיו ‖ [b] 𝔊 *Οζια* ‖ [c] > 𝔊[B], 𝔊[rel] *υἱοὶ Βουνι*, 𝔙 *Benno* ‖ **27** [a] 𝔊 pl ‖ [b] 𝔊 om cop, dl ‖ **28** [a] 𝔊 + *καὶ Ιθαμαρ καὶ ἀπέθανεν Ελεαζαρ* ‖ [b] mlt Mss הָיוּ ‖ **29** [a] l וְקִישׁ ‖ [b] pc Mss 𝔙 בֶּן־ ‖ **31** [a] l אֲ? ‖ **Cp 25,1** [a] 𝔊 *καὶ ἔστησεν* (ex *καὶ διέστησεν*) ‖ [b] 𝔊(𝔙) *καὶ Ιδιθων*, id in 3.6 ‖ [c] mlt Mss 𝔊𝔗𝔙 ut Q, sic l; K הַנָּבִיא ‖ [d] 𝔊 + *κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν* (𝔊[L,al] *κ. κ. ἀνδρῶν*).

ה ך חס וחד מל[25] ב. כ[26] ר״פ בכתיב ט מנה בסיפ. כד

26 וַיִּשְׁכֹּן בִּירוּשָׁלִָם עַד־לְעוֹלָם׃ 26 וְגַם לַלְוִיִּם אֵין־לָשָׂאת אֶת־הַמִּשְׁכָּן

ג בכתיב. ו מל בסיפ[27] 27 וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו לַעֲבֻדָּתוֹ׃ 27 כִּי בְדִבְרֵי דָוִיד הָאַחֲרֹנִים הֵמָּה מִסְפָּר

ג בלוש[28] בְּנֵי־לֵוִי מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמָעְלָה׃ 28 כִּי מַעֲמָדָם[a] לְיַד־בְּנֵי אַהֲרֹן

ל לַעֲבֻדַת בֵּית יְהוָה עַל־הַחֲצֵרוֹת וְעַל־הַלְּשָׁכוֹת וְעַל־טָהֳרַת לְכָל־

קדש ומעשה[b] עֲבֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים׃ 29 וּלְלֶחֶם[a] הַמַּעֲרֶכֶת וּלְסֹלֶת 29

ל[30] ז. [29] מח למנחה וְלִרְקִיקֵי הַמַּצּוֹת וְלַמַּחֲבַת וְלַמֻּרְבֶּכֶת וּלְכָל־[b]מְשׂוּרָה

קרחא בפסוק[31] ל. ל. ל ג[32] ג[33] וּמִדָּה[b]׃ 30 וְלַעֲמֹד בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר לְהֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַיהוָה וְכֵן לָעֶרֶב׃ 30

ד ר״פ. ל. ג חס בלוש 31 וּלְכֹל הַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה לַשַּׁבָּתוֹת לֶחֳדָשִׁים וְלַמֹּעֲדִים בְּמִסְפָּר

ב קמ כְּמִשְׁפָּט עֲלֵיהֶם תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה׃ 32 וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל־

ד[34] מוֹעֵד וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת[a] הַקֹּדֶשׁ וּמִשְׁמֶרֶת[ab] בְּנֵי אַהֲרֹן אֲחֵיהֶם לַעֲבֹדַת

בֵּית יְהוָה׃ ס **24** 1 וְלִבְנֵי אַהֲרֹן מַחְלְקוֹתָם בְּנֵי אַהֲרֹן נָדָב

וַאֲבִיהוּא[a] אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר׃ 2 וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא לִפְנֵי אֲבִיהֶם 2

ל. ב וּבָנִים לֹא־הָיוּ לָהֶם וַיְכַהֲנוּ אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר׃ 3 וַיְחַלְקֵם[a] דָּוִיד וְצָדוֹק 3

מִן־בְּנֵי אֶלְעָזָר וַאֲחִימֶלֶךְ מִן־בְּנֵי אִיתָמָר לִפְקֻדָּתָם בַּעֲבֻדָּתָם׃

ב[1] 4 וַיִּמָּצְאוּ בְנֵי־אֶלְעָזָר רַבִּים לְרָאשֵׁי הַגְּבָרִים[a] מִן־בְּנֵי אִיתָמָר 4

ב[2]. כ וַיְחַלְקוּם לִבְנֵי אֶלְעָזָר רָאשִׁים לְבֵית־אָבוֹת[b] שִׁשָּׁה עָשָׂר וְלִבְנֵי

ב[2] אִיתָמָר לְבֵית אֲבוֹתָם שְׁמוֹנָה׃ 5 וַיַּחְלְקוּם בְּגוֹרָלוֹת אֵלֶּה עִם־אֵלֶּה 5

ב[3]. ל. ז בסיפ[4]. ד[5] כִּי־הָיוּ שָׂרֵי־קֹדֶשׁ וְשָׂרֵי הָאֱלֹהִים[a] מִבְּנֵי אֶלְעָזָר וּבִבְנֵי[b] אִיתָמָר׃

ס 6 וַיִּכְתְּבֵם שְׁמַעְיָהוּ בֶן־נְתַנְאֵל הַסּוֹפֵר מִן־הַלֵּוִי[a] לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ 6

י וְהַשָּׂרִים וְצָדוֹק הַכֹּהֵן וַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לַכֹּהֲנִים

ד[6]. ל. ד[6] וְלַלְוִיִּם בֵּית־אָב אֶחָד אֶלְעָזָר[b] וְאִתָּמָר׃ אֶחָז לְאִיתָמָר׃ ס

ג חס[8] ד[7]. ז מל בסיפ[8] סד[7] 7 וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הָרִאשׁוֹן לִיהוֹיָרִיב לִידַעְיָה הַשֵּׁנִי׃ 8 לְחָרִם הַשְּׁלִישִׁי 7
8
9 לִשְׂעֹרִים הָרְבִעִי׃ 9 לְמַלְכִּיָּה הַחֲמִישִׁי לְמִיָּמִן[a] הַשִּׁשִּׁי׃ 10 לְהַקּוֹץ 9
10

[25]Mm 537. [26]Mm 4070. [27]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [28]Mm 4109. [29]Mm 2441. [30]Mm 4034. [31]Mp sub loco. [32]Mm 3775. [33]Mm 688. [34]Mm 848. Cp 24 [1]Mm 4110. [2]Mm 4111. [3]Mm 4112. [4]Mm 665. [5]Mm 1603. [6]Mm 1015. [7]Mp sub loco. [8]Mm 506. [9]Mm 4113.

28 [a] 𝔊(𝔖) *ἔστησεν αὐτούς* ‖ [b] 𝔊(𝔙) *καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα*, sed cj 28b c 29 cf 29[a] ‖ **29** [a] 𝔊* om cop, dl ‖ [b–b] 𝔊 *μέτρον* ‖ **32** [a–a] > 𝔊* (homtel) ‖ [b] dl ו cf Nu 8,26 ‖ **Cp 24,1** [a] 𝔊 *καὶ Αβιουδ* ut 5,29[b] ‖ **3** [a] cf 23,6[a] ‖ **4** [a] nonn Mss 𝔊𝔙 הַגִּבּ(וֹ)רִים ‖ [b] 1 c pc Mss 𝔖𝔄 אֲבוֹתָם-‖ **5** [a] 𝔖[A] *khn'* = הַכֹּהֲנִים ‖ [b] mlt Mss 𝔖𝔗𝔚 וּמִבְּנֵי ‖ **6** [a] pc Mss הַלְוִיִּם ‖ [b] pc Mss 𝔊𝔖𝔙 אֶחָד; pr וּבֵית אב אחד ‖ [c] 1 c pc Mss 𝔊𝔖𝔙 וְאֶחָד ‖ **9** [a] 𝔊* *τῷ Βενιαμιν*.

שְׁעָרִים וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מְהַלְלִים לַיהוָה בַּכֵּלִים אֲשֶׁר עָשִׂיתִי[a]
6 לְהַלֵּל[b]׃ 6 וַיַּחְלְקֵם[a] דָּוִיד מַחְלְקוֹת ס לִבְנֵי לֵוִי לְגֵרְשׁוֹן׃
7 קְהָת וּמְרָרִי׃ ס 7 לַגֵּרְשֻׁנִּי לַעְדָּן וְשִׁמְעִי׃ ס 8 בְּנֵי לַעְדָּן
8 הָרֹאשׁ יְחִיאֵל וְזֵתָם[a] וְיוֹאֵל שְׁלֹשָׁה׃ ס 9 בְּנֵי שִׁמְעִי[a] שְׁלֹמִית[b]
9 וַחֲזִיאֵל[c] וְהָרָן שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְלַעְדָּן׃ ס 10 וּבְנֵי
10 שִׁמְעִי יַחַת זִיזָא[a] וְיעוּשׁ וּבְרִיעָה אֵלֶּה בְּנֵי־שִׁמְעִי אַרְבָּעָה׃ 11 וַיְהִי־
11 יַחַת הָרֹאשׁ וְיִזָּיָה הַשֵּׁנִי וְיַעוּשׁ וּבְרִיעָה לֹא־הִרְבּוּ בָנִים וַיִּהְיוּ לְבֵית
12 אָבֹ[a] לִפְקֻדָּה אֶחָת׃ ס 12 בְּנֵי קְהָת עַמְרָם יִצְהָר חֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל
13 אַרְבָּעָה׃ ס 13 בְּנֵי עַמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וַיִּבָּדֵל אַהֲרֹן לְהַקְדִּישׁוֹ[a]
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא וּבָנָיו עַד־עוֹלָם לְהַקְטִיר לִפְנֵי יְהוָה לְשָׁרְתוֹ[b]
14 וּלְבָרֵךְ בְּשִׁמּוֹ עַד־עוֹלָם׃ 14 וּמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּנָיו יִקָּרְאוּ עַל־
15 שֵׁבֶט הַלֵּוִי׃ 15 בְּנֵי מֹשֶׁה גֵּרְשֹׁם וֶאֱלִיעֶזֶר׃ 16 בְּנֵי גֵרְשׁוֹם
16 שְׁבוּאֵל[a] הָרֹאשׁ׃ 17 וַיִּהְיוּ בְנֵי־אֱלִיעֶזֶר רְחַבְיָה[a] הָרֹאשׁ וְלֹא־הָיָה
17 לֶאֱלִיעֶזֶר בָּנִים אֲחֵרִים וּבְנֵי רְחַבְיָה רָבוּ לְמַעְלָה׃ 18 בְּנֵי
18 יִצְהָר שְׁלֹמִית[a] הָרֹאשׁ׃ ס 19 בְּנֵי חֶבְרוֹן יְרִיָּהוּ[a] הָרֹאשׁ אֲמַרְיָה
19 הַשֵּׁנִי יַחֲזִיאֵל[b] הַשְּׁלִישִׁי וְיֹקְמְעָם הָרְבִיעִי׃ 20 בְּנֵי עֻזִּיאֵל מִיכָה
20 הָרֹאשׁ וְיִשִּׁיָה הַשֵּׁנִי׃ ס 21 בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי בְּנֵי מַחְלִי
21 אֶלְעָזָר וְקִישׁ׃ 22 וַיָּמָת אֶלְעָזָר וְלוֹא־הָיוּ לוֹ בָנִים כִּי אִם־בָּנוֹת
22 וַיִּשָּׂאוּם בְּנֵי־קִישׁ[a] אֲחֵיהֶם[b]׃ 23 בְּנֵי מוּשִׁי מַחְלִי וְעֵדֶר וִירֵמוֹת שְׁלֹשָׁה׃
23 אֵלֶּה בְנֵי־לֵוִי לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִפְקוּדֵיהֶם[a] בְּמִסְפַּר
24 שֵׁמוֹת לְגֻלְגְּלֹתָם עֹשֵׂה[b] הַמְּלָאכָה לַעֲבֹדַת בֵּית יְהוָה מִבֶּן עֶשְׂרִים
25 שָׁנָה וָמָעְלָה׃ 25 כִּי אָמַר דָּוִיד הֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל לְעַמּוֹ

[6] Mm 3914. [7] Mp sub loco. [8] Cf 1 Ch 2,46. [9] Mm 565. [10] Mm 4183. [11] Cf Mm 4107. [12] Mm 6. [13] Mm 4108. [14] Mm 1106. [15] Mm 3363. [16] Mm 3890. [17] Mm 506. [18] Mm 4118. [19] Lv 10,5. [20] Mm 2959 contra textum. [21] Mm 4006. [22] Mm 4025. [23] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [24] Mm 858.

5 [a] $\mathfrak{G}^{By}$ 3 sg, sed cf 4[a] ‖ [b] pc Mss pr ליהוה, $\mathfrak{G}$ + *τῷ κυρίῳ* ‖ **6** [a] 1 וַיַּחְלֻקֵם vel וַיַּחֲלֹקֵם? ‖ **8** [a] $\mathfrak{S}$ *wjwtm* ‖ **9** [a] crrp cf 9b.10a ‖ [b] mlt Mss $\mathfrak{GTV}$ ut Q, K $\mathfrak{SA}$ תִּ֫– ‖ [c] $\mathfrak{G}^{B}$ *καὶ Iιηλ*, $\mathfrak{G}^{Aal}$ *καὶ Αζιηλ* ‖ **10** [a] 1 c Ms $\mathfrak{GV}$ יְזָא cf 11; $\mathfrak{S}$ *zbd'* (id in 11) ‖ **11** [a] ins אֶחָד cf $\mathfrak{V}$ ‖ **13** [a] Ms שׁ֫–, Ms לְהַקְרִיב ‖ [b] dub ‖ **16** [a] $\mathfrak{G}$ *Σουβαηλ*, 1 c 24,20 שׁוּבָאֵל; $\mathfrak{S}$ *šmw'jl* ‖ **17** [a] $\mathfrak{S}^{W}$ *'rḥjm'*, $\mathfrak{S}^{A}$ *rḥmj'* ‖ **18** [a] $\mathfrak{G}$ *Σαλωμωθ* cf 9[b] ‖ **19** [a] $\mathfrak{G}^{Bmin}$ *Ι(ε)δουδ (-ουθ)*, $\mathfrak{G}^{19.108}$ *Ιεδδι*, $\mathfrak{G}^{93}$ *Ιεδδιδια*, $\mathfrak{G}^{Aal}$ *Ιερια*, $\mathfrak{S}$ *jwr'* ‖ [b] $\mathfrak{G}^{B}$ *Οζιηλ* ‖ **22** [a] > $\mathfrak{C}$ ‖ [b] $\mathfrak{T}$ *'ḥ' d'bwhwn* = אֲחֵי אֲבִיהֶן ‖ **24** [a] prp מִדּוֹתָם– cf 11 ‖ [b] mlt Mss עֹשֵׂי.

ג. ב בסימ למערב[6]. ל
מח ר״פ בסימ
ל[7] כג מנה בסימ.
מח ר״פ בסימ
ל[8] . עה . יד זוגין[9] . ג
ל
ל[10] כג מנה בסימ.
ג ב כח א וחד כת ה
ל וחס . מח ר״פ בסימ.
ה פסוק דמיין[11]
מח ר״פ בסימ.
ב בסימ[12] . ל
ה בנ״ך . ז[13]
ד[14] . ז ר״פ[15] . ו[16] . ב
מח ר״פ בסימ
מח ר״פ בסימ
ג. ל[17] כג מנה בסימ.
ל[18] כג מנה בסימ. כה
מח ר״פ בסימ
ל[19] כג מנה בסימ.
מח ר״פ בסימ. ב.
ל[20] כג מנה בסימ
ז מל בסימ[17].
מח ר״פ בסימ
ל[21] כג מנה בסימ.
מח ר״פ בסימ
ב חד חס וחד מל[18].
מח ר״פ בסימ. ד וכל עזרא דכות . יו מל[20] יפ מנה בסימ וכל מגלה דכות
יד ר״פ בסימ[21]
ז בליש[22] . יז מל בסימ[23].
עה . ל מל[24]

9 הִנֵּה־בֵן נוֹלַד לָךְ הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה וַהֲנִחֹתִי לוֹ מִכָּל־אוֹיְבָיו
מִסָּבִיב כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה שְׁמוֹ וְשָׁלוֹם אֶתֵּן[a] עַל־יִשְׂרָאֵל בְּיָמָיו:
10 הוּא־יִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן וַאֲנִי־[a]לוֹ לְאָב וַהֲכִינוֹתִי
כִּסֵּא[b] מַלְכוּתוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל עַד־עוֹלָם: 11 עַתָּה בְנִי יְהִי יְהוָה עִמָּךְ
וְהַצְלַחְתָּ וּבָנִיתָ בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר עָלֶיךָ: 12 אַךְ יִתֶּן־
לְךָ יְהוָה שֵׂכֶל וּבִינָה וְיִצֻּוְךָ[a] עַל־יִשְׂרָאֵל וְלִשְׁמֹר[b] אֶת־תּוֹרַת יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ: 13 אָז תַּצְלִיחַ אִם־תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־
הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַל־יִשְׂרָאֵל חֲזַק וֶאֱמָץ אַל־
תִּירָא וְאַל־תֵּחָת: 14 וְהִנֵּה בְעָנְיִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית־יְהוָה זָהָב כִּכָּרִים
מֵאָה־אֶלֶף וְכֶסֶף אֲלָפִים כִּכָּרִים וְלַנְּחֹשֶׁת וְלַבַּרְזֶל אֵין מִשְׁקָל
כִּי לְרֹב הָיָה וְעֵצִים וַאֲבָנִים הֲכִינוֹתִי וַעֲלֵיהֶם תּוֹסִיף: 15 וְעִמְּךָ לָרֹב
עֹשֵׂי מְלָאכָה חֹצְבִים וְחָרָשֵׁי אֶבֶן וָעֵץ וְכָל־חָכָם בְּכָל־מְלָאכָה:
16 [a]לַזָּהָב לַכֶּסֶף וְלַנְּחֹשֶׁת וְלַבַּרְזֶל אֵין מִסְפָּר[a] קוּם וַעֲשֵׂה וַיְהִי יְהוָה
עִמָּךְ: 17 וַיְצַו דָּוִיד לְכָל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל לַעְזֹר לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ[a]:
18 הֲלֹא יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עִמָּכֶם וְהֵנִיחַ לָכֶם מִסָּבִיב כִּי | נָתַן בְּיָדִי[a] אֶת
יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה וְלִפְנֵי עַמּוֹ: 19 עַתָּה תְּנוּ סַ[a]
לְבַבְכֶם וְנַפְשֶׁכֶם לִדְרוֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְקוּמוּ וּבְנוּ אֶת־מִקְדַּשׁ
יְהוָה אֱלֹהִים לְהָבִיא אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וּכְלֵי קֹדֶשׁ הָאֱלֹהִים
לַבַּיִת הַנִּבְנֶה לְשֵׁם־יְהוָה: פ

23 1 וְדָוִיד זָקֵן וְשָׂבֵעַ יָמִים וַיַּמְלֵךְ אֶת־שְׁלֹמֹה בְנוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל:
2 וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם: 3 וַיִּסָּפְרוּ הַלְוִיִּם
מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמָעְלָה וַיְהִי מִסְפָּרָם לְגֻלְגְּלֹתָם לִגְבָרִים שְׁלֹשִׁים

[a] 2 Mss ס יְהִיה ‖ 10 [a] pc Mss $\mathfrak{G}^{Aal}$ $\mathfrak{S}\mathfrak{Y}\mathfrak{A}$ + אֶהְיֶה ‖ [b] mlt Mss pr אֶת־ ‖ 12 [a] prp vel וְיָצַר רַךְ; $\mathfrak{G}$ *καὶ κατισχύσαι σε* ‖ [b] $\mathfrak{G}$ + *καὶ τοῦ ποιεῖν* cf 13a ‖ 16 [a–a] cj c 15 ‖ 17 [a] $\mathfrak{G}^{min}(\mathfrak{Y})$ + *λέγων*, $\mathfrak{G}^{L}$ + *καὶ εἶπεν* ‖ 18 [a] $\mathfrak{G}^{Aal}\mathfrak{S}\mathfrak{Y}$ suff 2 pl ‖ Cp 23,4 [a] pr הַמֶּלֶךְ (דָּוִיד) וַיֹּאמֶר? cf 5b.

ג ר״פ בסיפ׳. ג קמ׳. ה מל
ה׳. ל
ל׳. ל. כל סיפ מל
כה׳ר״ם ח מנה בסיפ
ל. ג׳
ל. ה מל׳
ד מל
ל
כל סיפ מל
יג׳
יג׳ כת ו׳ יד׳ מנה בסיפ. ט׳. ה דקדמין לעצים
ך פסוק דאית בהון ך מילין ר״ם ב קדם לא נסבין ו רוב בתר נסבין ו. לב
יג׳. ל. ה מל
כה׳ר״ם ח מנה בסיפ
ל. ד׳. ל. ה ול בסיפ
ל׳. יז׳. כו׳ בליש וכל מלכים דכות יא מנה בסיפ
ל
ב׳. ה
ב ז מנה בסיפ׳. ח׳. ל
ל
ב ר״פ׳. ה׳. ג
ל ר״פ
ו׳. ה׳. ל

[6]Mm 4213. [7]Mm 1958. [8]Mm 4066. [9]Mp sub loco. [10]Mm 1057. [11]Mm 4200. [12]Mm 1796. [13]Mm 627. [14]Mm 4106. [15]Mm 1946. [16]Mm 4157. [17]Mm 1372. Cp 23 [1]Dt 31,20. [2]Mm 4234. [3]Mm 1199. [4]Mm 70. [5]Mm 4076.

23 וַיֹּאמֶר אָרְנָן אֶל־דָּוִיד קַח־לְךָ וְיַעַשׂ[a] אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב בְּעֵינָיו ב28. נא
רְאֵה נָתַתִּי הַבָּקָר לָעֹלוֹת וְהַמּוֹרָגִים[b] לָעֵצִים וְחִטַּת[c] הַמִּנְחָה ג. ב29
24 הַכֹּל נָתָתִי: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לְאָרְנָן לֹא כִי־קָנֹה אֶקְנֶה בְכֶסֶף ג ב מנה בלישׁ30. ג חד כת ו רוב כת ה31. הג32
25 מְלֵא כִּי לֹא־אֶשָּׂא אֲשֶׁר־לְךָ לַיהוָה וְהַעֲלוֹת[a] עוֹלָה חִנָּם: כג. ל בסיפ. 1. ס מל בסיפ
26 וַיִּתֵּן דָּוִיד לְאָרְנָן בַּמָּקוֹם שְׁקָלֵי זָהָב מִשְׁקָל[a] שֵׁשׁ מֵאוֹת[a]: וַיִּבֶן שָׁם
דָּוִיד מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיַּעַל עֹלוֹת וּשְׁלָמִים וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיַּעֲנֵהוּ ל
27 בָּאֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם עַל מִזְבַּח הָעֹלָה[a]: ס 27 וַיֹּאמֶר יְהוָה לַמַּלְאָךְ ל
28 וַיָּשֶׁב חַרְבּוֹ אֶל־נִדְנָהּ: 28 בָּעֵת הַהִיא בְּרְאוֹת דָּוִיד כִּי־עָנָהוּ יְהוָה כה. ב חד חס וחד מל33
29 בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי וַיִּזְבַּח שָׁם: 29 וּמִשְׁכַּן יְהוָה אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹשֶׁה
30 בַּמִּדְבָּר וּמִזְבַּח הָעוֹלָה בָּעֵת הַהִיא בַּבָּמָה[a] בְּגִבְעוֹן: 30 וְלֹא־יָכֹל ס מל בלישׁ ובסיפ. ל. ל בס30
דָּוִיד לָלֶכֶת לְפָנָיו לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים כִּי נִבְעַת מִפְּנֵי חֶרֶב מַלְאַךְ
22 יְהוָה: ס 22 1 וַיֹּאמֶר דָּוִיד זֶה הוּא בֵּית יְהוָה הָאֱלֹהִים וְזֶה־ ל. ג1
מִזְבַּחַ[a] לְעֹלָה לְיִשְׂרָאֵל: ס ל
2 וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכַנּוֹס אֶת־[a]הַגֵּרִים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיְעַמֵּד[b] ו בלישׁ בסיפ2
3 חֹצְבִים לַחְצֹב אַבְנֵי גָזִית לִבְנוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים: 3 וּבַרְזֶל | לָרֹב מח
לַמִּסְמְרִים לְדַלְתוֹת הַשְּׁעָרִים וְלַמֲחֻבָּרוֹת הֵכִין דָּוִיד וּנְחֹשֶׁת לָרֹב ל. אמל3
4 אֵין מִשְׁקָל: 4 וַעֲצֵי אֲרָזִים לְאֵין מִסְפָּר כִּי הֵבִיאוּ הַצִּידֹנִים וְהַצֹּרִים ח4
5 עֵצֵי אֲרָזִים לָרֹב לְדָוִיד: ס 5 וַיֹּאמֶר דָּוִיד שְׁלֹמֹה בְנִי נַעַר
וָרָךְ וְהַבַּיִת לִבְנוֹת לַיהוָה לְהַגְדִּיל | לְמַעְלָה לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת לְכָל־
6 הָאֲרָצוֹת אֶכִינָה[a] נָּא לוֹ וַיְכֵן דָּוִיד לָרֹב לִפְנֵי מוֹתוֹ: 6 וַיִּקְרָא לִשְׁלֹמֹה ל
7 בְּנוֹ וַיְצַוֵּהוּ לִבְנוֹת בַּיִת לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: ס 7 וַיֹּאמֶר דָּוִיד
לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ[a] אֲנִי הָיָה עִם־לְבָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי: בנ. ל חד מן מח5 כת ו וקרי י
8 וַיְהִי עָלַי דְּבַר־יְהוָה לֵאמֹר דָּם לָרֹב שָׁפַכְתָּ וּמִלְחָמוֹת גְּדֹלוֹת
עָשִׂיתָ לֹא־תִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי כִּי דָמִים רַבִּים שָׁפַכְתָּ אַרְצָה לְפָנָי:

28 Mm 3872. 29 Mm 699. 30 Mp sub loco. 31 Mm 1861. 32 Mm 158. 33 Mm 4103. 34 Mm 4226. 35 Mm 4104. 36 Mm 498. 37 Mm 4105. Cp 22 1 Mm 1372. 2 Mp sub loco. 3 וחד למחברות 2 Ch 34, 11. 4 Mm 3927. 5 Mm 3811.

23 a 2 S 24,22 || b $\mathfrak{G}^{B}$ ($\mathfrak{G}^{Aal}$ pr) *καὶ τὸ ἄροτρον*; 2 S + וְכֹלֵי הַבָּקָר || c–c > 2 S || 24 a Ms וְהַעֲלֹתַי. $\mathfrak{G}$ *τοῦ ἀνενέγκαι* cf $\mathfrak{T}$ || 25 a–a $\mathfrak{S}$ 50 cf 2 S 24,24 || 26 a $\mathfrak{G}$ + *καὶ κατανάλωσεν τὴν ὁλοκαύτωσιν*, ins וַתֹּאכַל אֶת־הָעֹלָה (homtel) cf $\mathfrak{SU}$ || 29 a nonn Mss $\mathfrak{G}^{Aal}$ + אֲשֶׁר || Cp 22,1 a l הֵמָּ (hpgr) || 2 a $\mathfrak{G}(\mathfrak{SVU})$ + *πάντας* cf 2 Ch 2,16 || b $\mathfrak{S}(\mathfrak{VU})$ + *mnhwn* = מֵהֶם cf 2 Ch 2,17, $\mathfrak{G}^{L}$ + *αὐτούς* || 5 a pr אֲנִי? || 7 a mlt Mss $\mathfrak{GTV}$ ut Q, sic 1 cf 11; K בְּנוֹ.

11 12 11 וַיָּבֹא גָּד אֶל־דָּוִיד וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה־אָמַר יְהוָה קַבֶּל־לָךְ׃ 12 אִם־
ל לשון קדש
ב 19 שָׁלוֹשׁ[a] שָׁנִים רָעָב וְאִם־שִׁלְשָׁה חֳדָשִׁים נִסְפֶּה[b] מִפְּנֵי־צָרֶיךָ וְחֶרֶב
ז מל 20 ל. 21 אוֹיְבֶךָ | לְמַשֶּׂגֶת[c] וְאִם־שְׁלֹשֶׁת יָמִים חֶרֶב יְהוָה | וְדֶבֶר בָּאָרֶץ וּמַלְאַךְ
ל. ב יְהוָה מַשְׁחִית בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה רְאֵה מָה־אָשִׁיב אֶת־שֹׁלְחִי
ג. ב 22 דָּבָר׃ פ 13 וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־גָּד צַר־לִי[a] מְאֹד אֶפְּלָה־נָּא בְיַד־
יְהוָה כִּי־רַבִּים רַחֲמָיו מְאֹד[b] וּבְיַד־אָדָם אַל־אֶפֹּל׃ 14 וַיִּתֵּן יְהוָה
ל דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּפֹּל מִיִּשְׂרָאֵל שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ׃ 15 וַיִּשְׁלַח[a]
ל. ד 23 הָאֱלֹהִים | מַלְאָךְ[a] | לִירוּשָׁלַ͏ִם לְהַשְׁחִיתָהּ וּכְהַשְׁחִית[b] רָאָה יְהוָה
ו וַיִּנָּחֶם עַל־הָרָעָה וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית[c] רַב עַתָּה[c] הֶרֶף יָדֶךָ
וּמַלְאַךְ יְהוָה עֹמֵד עִם־גֹּרֶן אָרְנָן[d] הַיְבוּסִי׃ ס 16 וַיִּשָּׂא דָוִיד
וַיַּרְא אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה עֹמֵד בֵּין הָאָרֶץ[a] וּבֵין הַשָּׁמַיִם[a]
ל. ל וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ נְטוּיָה[b] עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיִּפֹּל דָּוִיד וְהַזְּקֵנִים מְכֻסִּים
ב. ג 24 בַּשַּׂקִּים עַל־פְּנֵיהֶם׃ 17 וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־הָאֱלֹהִים הֲלֹא אָנִי אָמַרְתִּי
ה 25 ל. ל מל לִמְנוֹת בָּעָם וַאֲנִי־הוּא אֲשֶׁר־חָטָאתִי וְהָרֵעוֹ[a] הָרֵעֹתִי[a] וְאֵלֶּה הַצֹּאן מֶה
ג עָשׂוּ יְהוָה אֱלֹהַי תְּהִי נָא יָדְךָ בִּי וּבְבֵית אָבִי[b] וּבְעַמְּךָ לֹא לִמַּגֵּפָה[b]׃
ס 18 וּמַלְאַךְ יְהוָה אָמַר אֶל־גָּד לֵאמֹר לְדָוִיד כִּי[a] יַעֲלֶה דָוִיד
ה חס. ל לְהָקִים מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי׃ 19 וַיַּעַל דָּוִיד בִּדְבַר־גָּד[a]
אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּשֵׁם יְהוָה׃ 20 וַיָּשָׁב[a] אָרְנָן וַיַּרְא אֶת־הַמַּלְאָךְ[b] וְאַרְבַּעְתָּ[c]
י. ל. ל וקמ בָּנָיו עִמּוֹ מִתְחַבְּאִים[d] וְאָרְנָן דָּשׁ חִטִּים׃ 21 וַיָּבֹא דָוִיד עַד־אָרְנָן
ל [a]וַיַּבֵּט אָרְנָן וַיַּרְא אֶת־דָּוִיד[a] [b]וַיֵּצֵא מִן־הַגֹּרֶן[b] וַיִּשְׁתַּחוּ לְדָוִיד אַפַּיִם
אָרְצָה׃ 22 וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־אָרְנָן תְּנָה־לִי מְקוֹם הַגֹּרֶן וְאִבְנֶה־בּוֹ
ה 26 ל. 27 ב מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּכֶסֶף מָלֵא תִּתְּנֵהוּ לִי וְתֵעָצֵר הַמַּגֵּפָה מֵעַל הָעָם׃

19 Mm 4101. 20 Mm 3348 contra textum. 21 וחד משנת Lv 14,21. 22 Mm 2805. 23 Mm 2345. 24 Mm 4102. 25 Mm 90. 26 Mm 158. 27 וחד ותנהר Neh 1,11.

12 [a] 2 S 24,13 שֶׁבַע ‖ [b] l נִסְכָּה cf 𝔊𝔙 et 2 S ‖ [c] 𝔊[L] τοῦ καταδιώκειν σε, prp לְךָ מ׳ ‖ 13 [a] 𝔊 + καὶ τὰ τρία (ταῦτα) ‖ [b] > 2 S 24,14 (hpgr?) ‖ 15 [a–a] l מלאך האי לְיָדוֹ ‖ [b] mlt Mss 𝔗 וּבָהּ; l תּוֹ– cf 𝔊 ‖ [c–c] 𝔊 ἱκανούσθω σοι ‖ [d] 𝔊 Ορνα, 2 S 24,16 הארונה (crrp; cf 2 S 24,18.20sqq) ‖ 16 [a] pc Mss 𝔖𝔙 invers ‖ 17 [a] prp וַאֲנִי הָרֵעֶה cf 2 S 24,17, 𝔊 καὶ ἐγώ (εἰμι) ὁ ποιμὴν ἐκακοποίησα ‖ [b–b] l וּבְעַם כְּלֹא לָמֹ׳ ‖ 19 [a] Vrs ut 2 S 24,19 כִּדְ׳ ‖ 20 [a] 2 S 24,20 וַיָּשָׁקֵף, it 𝔙 ‖ [b] Ms 𝔊 הַמֶּלֶךְ cf 2 S ‖ [c] prp (אֹתוֹ) וּרְאָתוֹ ‖ [d] prb ins מִתַּחַת הָאֲלָמִים (homark) ‖ 21 [a–a] > 𝔊* ‖ [b–b] > 𝔖.

4 וַיְהִי אַחֲרֵיכֵן וַתַּעֲמֹד[a] מִלְחָמָה בְּגֶזֶר[b] עִם־פְּלִשְׁתִּים אָז הִכָּה סִבְּכַי ל
5 הַחֻשָׁתִי אֶת־סִפַּי[c] מִילְדֵי הָרְפָאִים[d] וַיִּכָּנְעוּ[e]: 5 וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה[a] ת חס׳. ל.
אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיַּךְ אֶלְחָנָן בֶּן־יָעְוֹר[b] אֶת־לַחְמִי אֲחִי גָלְיָת הַגִּתִּי וְעֵץ ע״י חד מן ח בליש
6 חֲנִיתוֹ כְּמַנוֹר אֹרְגִים: 6 וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה בְּגַת וַיְהִי | אִישׁ מָדָה
כג פסוק וגם ובתר תלת מילין[9]. ד ב כת ה וב כת א
7 וְאֶצְבְּעֹתָיו שֵׁשׁ שֵׁשׁ וָשֵׁשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע וְגַם־הוּא נוֹלַד לְהָרָפָא: 7 וַיְחָרֵף
8 אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּהוּ יְהוֹנָתָן בֶּן־שִׁמְעָא[a] אֲחִי דָוִיד: 8 אֵלֶּה[a]
ב לשון חול[10] נוֹלְדוּ לְהָרָפָא בְּגַת[b] וַיִּפְּלוּ[c] בְּיַד־דָּוִיד וּבְיַד[c]־עַבָדָיו: פ
ב ומל[11]. ד ב כת ה וב כת א
ז בסיפ[1]. ח[2] 21 1 וַיַּעֲמֹד שָׂטָן עַל־יִשְׂרָאֵל וַיָּסֶת אֶת־דָּוִיד לִמְנוֹת אֶת־
2 יִשְׂרָאֵל: 2 וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־יוֹאָב וְאֶל־שָׂרֵי הָעָם לְכוּ סִפְרוּ אֶת־ ב
ג[3]. ו[4] יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר שֶׁבַע וְעַד־דָּן וְהָבִיאוּ אֵלַי וְאֵדְעָה אֶת־מִסְפָּרָם:
ג[5] מל וכל שם ברגש דכות׳ וחד מן ד[6] בליש וכל אוריית דכות׳ ב מ ב. ה[7] 3 וַיֹּאמֶר יוֹאָב יוֹסֵף יְהוָה עַל־עַמּוֹ | כָּהֵם מֵאָה פְעָמִים[a] הֲלֹא אֲדֹנִי
4 הַמֶּלֶךְ[a] כֻּלָּם לַאדֹנִי לַעֲבָדִים לָמָּה יְבַקֵּשׁ זֹאת אֲדֹנִי לָמָּה יִהְיֶה
ב[8]. ל. יח. ה[9]. ד זוגין חד עד וחד על[10] 4 לְאַשָּׁמָה לְיִשְׂרָאֵל: 4 וּדְבַר־הַמֶּלֶךְ חָזָק עַל־יוֹאָב וַיֵּצֵא יוֹאָב וַיִּתְהַלֵּךְ
ב ול בסיפ 5 בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִָם: 5 וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת־מִסְפַּר מִפְקַד־הָעָם
אֶל־דָּוִיד וַיְהִי כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶלֶף אֲלָפִים וּמֵאָה אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב
ל ר״ש. ט וכל יהנדה ויוסף דכות׳[11] 6 וְיהוּדָה אַרְבַּע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים[a] אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב[a]: 6 וְלֵוִי וּבִנְיָמִן
ג ב קמ וחד פת[12]. ב[13] 7 לֹא פָקַד בְּתוֹכָם כִּי־נִתְעַב[a] דְּבַר־הַמֶּלֶךְ אֶת־יוֹאָב: 7 וַיֵּרַע בְּעֵינֵי
8 הָאֱלֹהִים עַל־הַדָּבָר[a] הַזֶּה וַיַּךְ[a] אֶת־יִשְׂרָאֵל: פ 8 וַיֹּאמֶר דָּוִיד
כ 9 אֶל־הָאֱלֹהִים חָטָאתִי מְאֹד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְעַתָּה
ו[14] מל בליש וחד מן א[15] כת תרי ר. ב בכתיב 9 הַעֲבֶר נָא אֶת־עֲוֹן עַבְדֶּךָ כִּי נִסְכַּלְתִּי מְאֹד: פ 9 וַיְדַבֵּר יְהוָה
ג בסיפ[16] 10 אֶל־גָּד חוֹזֵה דָוִיד לֵאמֹר: 10 לֵךְ וְדִבַּרְתָּ אֶל־דָּוִיד לֵאמֹר כֹּה אָמַר
יד פסוק לך לך[17]. ו[18] יְהוָה שָׁלוֹשׁ אֲנִי נֹטֶה[a] עָלֶיךָ בְּחַר־לְךָ אַחַת מֵהֶנָּה וְאֶעֱשֶׂה־לָּךְ:

[7]Mp sub loco. [8]Mm 1629. [9]Mm 357. [10]Mm 3903. [11]Mm 4017. Cp 21 [1]Mm 903. [2]Mm 90. [3]Mm 593. [4]Mm 961. [5]Mm 3038 א. [6]Mm 3038 ב. [7]Mm 1593. [8]Lv 5,26. [9]Mm 311. [10]Mm 1318. [11]Mm 334. [12]Mm 3488. [13]Mm 4099. [14]Mm 4100. [15]Mm 648. [16]Mp sub loco. [17]Mm 1860. [18]Mm 2967.

4 [a] ⅁S ut 2 S 21,18 וַתְּהִי עוֹד ‖ [b] 2 S בְּגוֹב ‖ [c] 2 S סָף ‖ [d] Edd הָרָפָא ‖ [e] ⅁ leg וַיִּכָּנְעוּ; prp מִן־כְּנַעַן ‖ **5** [a] 2 S 21,19 + בְּגוֹב ‖ [b] ⅁S𝔗 ut Q, l; K יָעִיר; 2 S crrp ‖ **7** [a] 2 S 21,21 K שִׁמְעִי, Q שִׁמְעָה ‖ **8** [a] Seb et 2 S 21,22 אֵלֶּה ‖ [b] ⅁ + *pántes ḗsan téssares gígantes* cf 2 S ‖ [c–c] prp בְּיַד דׄ בִּיד ‖ **Cp 21,3** [a–a] 2 S 24,3 וְעֵינֵי אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ רֹאוֹת, it ⅁ ‖ **5** [a–a] > ⅁^{BN} (homtel) ‖ [b] ⅁ 80 ‖ **6** [a] ⅁^{B} *katíschysen*, ⅁^{L} *katetáchynen* ‖ [b] nonn Mss ⅁$^{19\cdot108}$ אֶל ‖ **7** [a–a] 𝔖 *'l dmn' dwjd* · עַל־אֲשֶׁר סָפַר דָּוִיד ‖ **10** [a] nonn Mss ⅁^{BL} et 2 S 24,12 נֹטֶל.

ב פסוק דמטע[12] הָעָם נָתַן בְּיַד אַבְשַׁי[a] אָחִיו וַיַּעַרְכוּ לִקְרַאת בְּנֵי עַמּוֹן׃ [12] וַיֹּאמֶר אִם־ [12]

נז וכל תלים דכות ב מ״א . ב[13] תֶּחֱזַק מִמֶּנִּי וְאָרַם וְהָיִת לִי לִתְשׁוּעָה ס וְאִם־בְּנֵי עַמּוֹן יֶחֱזְקוּ

ב . ב מִמְּךָ וְהוֹשַׁעְתִּיךָ׃ [13] חֲזַק וְנִתְחַזְּקָה בְּעַד־עַמֵּנוּ וּבְעַד עָרֵי אֱלֹהֵינוּ ס׳ח

נא וַיהוָה הַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה׃ [14] וַיִּגַּשׁ יוֹאָב וְהָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ לִפְנֵי אֲרָם [14]

ד מל[14] . כנ . ד מל[14] לַמִּלְחָמָה וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו׃ [15] וּבְנֵי עַמּוֹן רָאוּ כִּי־נָס אֲרָם וַיָּנֻסוּ גַם־ [15]

ס[15] הֵם מִפְּנֵי אַבְשַׁי אָחִיו[a] וַיָּבֹאוּ הָעִירָה וַיָּבֹא[b] יוֹאָב יְרוּשָׁלָם׃ פ

יב[16] ד מנה מל בסיפ [16] וַיַּרְא אֲרָם כִּי נִגְּפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל[a] וַיִּשְׁלְחוּ מַלְאָכִים וַיּוֹצִיאוּ[a] אֶת־ [16]

אֲרָם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר הַנָּהָר וְשׁוֹפַךְ[b] שֹׁר־צְבָא הֲדַדְעֶזֶר[c] לִפְנֵיהֶם׃

כד[17] . כ מנה בסיפ[18] . כ[19] . יו[20] חס בכתיב ט[21] מנה בסיפ [17] וַיֻּגַּד לְדָוִיד וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹר הַיַּרְדֵּן וַיָּבֹא אֲלֵהֶם[a] וַיַּעֲרֹךְ אֲלֵיהֶם[b] וַיַּעֲרֹךְ דָּוִיד[c] לִקְרַאת אֲרָם וַיִּלָּחֲמוּ עִמּוֹ׃

יו[20] חס בכתיב ט[21] מנה בסיפ

ל [18] וַיָּנָס אֲרָם מִלִּפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּהֲרֹג דָּוִיד מֵאֲרָם שִׁבְעַת אַלְפִים[a] רֹכְבֵ

ד[22] . ל [18] וְאַרְבָּעִים אֶלֶף אִישׁ רַגְלִי[b] וְאֶת שׁוֹפַךְ[c] שַׂר־הַצָּבָא הֵמִית׃ [19] וַיִּרְאוּ [19]

ל . ל וחס עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר[a] כִּי נִגְּפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁלִימוּ עִם־דָּוִיד וַיַּעַבְדֻהוּ

[b]וְלֹא־אָבָה[b] אֲרָם לְהוֹשִׁיעַ אֶת־בְּנֵי־עַמּוֹן עוֹד׃ פ **20** [1] **20** וַיְהִי

ל . ה[1] . יג פסוק את את את . ל[2] לְעֶת תְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה לְעֵת | צֵאת הַמְּלָכִים וַיִּנְהַג יוֹאָב אֶת־חֵיל

ה וכל עליה דכות . ל חס בסיפ[3] הַצָּבָא וַיַּשְׁחֵת | אֶת־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן וַיָּבֹא וַיָּצַר אֶת־רַבָּה וְדָוִיד יֹשֵׁב

ב[4] כת כן ול בלוש בִּירוּשָׁלִָם וַיַּךְ[a] יוֹאָב אֶת־רַבָּה[b] וַיֶּהֶרְסֶהָ׃ [2] וַיִּקַּח דָּוִיד אֶת־עֲטֶרֶת־ [2]

ב סביר מלכה . ב . ג[5] מַלְכָּם[a] מֵעַל רֹאשׁוֹ וַיִּמְצָאֶהָ | מִשְׁקַל כִּכַּר־זָהָב וּבָהּ אֶבֶן יְקָרָה וַתְּהִי

יב[6] עַל־רֹאשׁ דָּוִיד וּשְׁלַל הָעִיר הוֹצִיא הַרְבֵּה מְאֹד׃ [3] וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־ [3]

ג כת ש . ג . ב חד חס וחד מל . ל . ל בָּהּ הוֹצִיא וַיָּשֶׂר[a] בַּמְּגָרָה וּבְחָרִיצֵי הַבַּרְזֶל וּבַמְּגֵרוֹת[b] וְכֵן יַעֲשֶׂה

נא[3] וכל ר״ם דכות ב מג דָּוִיד לְכָל עָרֵי בְנֵי־עַמּוֹן וַיָּשָׁב דָּוִיד וְכָל־הָעָם יְרוּשָׁלִָם׃ פ

[12] Mm 4097. [13] Mm 3255. [14] Mm 2078. [15] Mm 1972. [16] Mm 2610. [17] Mm 2228. [18] Mm 4234. [19] Mm 1822. [20] Mp sub loco. [21] Mm 4176. [22] Mm 1747. Cp 20 [1] Mm 1657. [2] וחד חיל צבא 2Ch 26,13. [3] Mp sub loco. [4] Mm 4098. [5] Mm 166. [6] Mm 1055.

11 [a] S(V) *(l)'bjšj* ‖ **15** [a] l אֲחֵי יוֹאָב (hpgr) ‖ [b] l וַיָּשָׁב cf SVU et 2 S 10,14 ‖ **16** [a–a] 2 S 10,16 וַיִּשְׁלַח הֲדַדְעֶזֶר וַיּוֹצֵא | ‖ [b] 2 S וַיָּבֹאוּ חֵילָם וְשׁוֹבַךְ, it SU ‖ [c] cf 18,3[a] ‖ **17** [a] 2 S 10,17 חֶלְאָמָה ‖ [b–b] > nonn Mss SU et 2 S cf V (homtel) ‖ [c] G[BS] et 2 S invers, recte ‖ **18** [a] 2 S 10,18 מֵאוֹת ‖ [b] 2 S פָּרָשִׁים ‖ [c] 2 S שׁוֹבַךְ ‖ **19** [a] cf 18,3[a] ‖ [b–b] 2 S 10,19 וַיִּרְאוּ | וַיִּשְׁלַח יוֹאָב מַלְאָכִים אֶל־דָּוִיד לֵאמֹר לֵךְ לְכֹד אַתָּה אֶת־רַבָּה פֶּן־אֶלְכְּדָהּ אֲנִי וְנִקְרָא שְׁמִי עָלֶיהָ וַיֶּאֱסֹף דָּוִיד אֶת־הָעָם־וַיֵּלֶךְ רַבָּה (homtel) cf G[56.243] et 2 S 12,27–29 ‖ **2** [a] l מִלְכָּם cf VU et G (versio duplex) ‖ **3** [a] l c 2 S 12,31 וַיָּשֶׂם ‖ [b] l c Ms et 2 S וּבַמְּגֵרוֹת.

14 דָּוִיד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃ 14 וַיִּמְלֹךְ דָּוִיד עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי עֹשֶׂה
15 מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל־עַמּוֹ׃ 15 וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה עַל־הַצָּבָא וִיהוֹשָׁפָט
16 בֶּן־אֲחִילוּד מַזְכִּיר׃ 16 וְצָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב וַאֲבִימֶלֶךְ[a] בֶּן־אֶבְיָתָר
17 כֹּהֲנִים וְשַׁוְשָׁא[b] סוֹפֵר׃ 17 וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע עַל־הַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי[a]
וּבְנֵי־דָוִיד הָרִאשֹׁנִים לְיַד[c] הַמֶּלֶךְ׃ ס

19 1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיָּמָת נָחָשׁ[a] מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן וַיִּמְלֹךְ[b] בְּנוֹ
2 תַּחְתָּיו׃ 2 וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד | עִם־חָנוּן בֶּן־נָחָשׁ כִּי־עָשָׂה
אָבִיו עִמִּי חֶסֶד וַיִּשְׁלַח דָּוִיד מַלְאָכִים לְנַחֲמוֹ עַל־אָבִיו וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי
3 דָוִיד אֶל־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן אֶל־חָנוּן לְנַחֲמוֹ׃ 3 וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי בְנֵי־עַמּוֹן
לְחָנוּן[a] הֲמְכַבֵּד דָּוִיד אֶת־אָבִיךָ בְּעֵינֶיךָ כִּי־שָׁלַח לְךָ מְנַחֲמִים הֲלֹא
בַעֲבוּר לַחְקָרָהּ[b] וְלַהֲפָכָהּ[c] וּלְרַגֵּל הָאָרֶץ בָּאוּ עֲבָדָיו אֵלֶיךָ׃ ס
4 וַיִּקַּח חָנוּן אֶת־עַבְדֵי דָוִיד וַיְנַלַּחֵם[a] וַיִּכְרֹת אֶת־מַדְוֵיהֶם בַּחֵצִי עַד־
5 הַמַּפְשָׁעָה[b] וַיְשַׁלְּחֵם׃ 5 וַיֵּלְכוּ[a] וַיַּגִּידוּ לְדָוִיד[b] עַל־הָאֲנָשִׁים[b] וַיִּשְׁלַח
לִקְרָאתָם כִּי־הָיוּ הָאֲנָשִׁים נִכְלָמִים מְאֹד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁבוּ בִירֵחוֹ
6 עַד אֲשֶׁר־יְצִמַּח זְקָנְכֶם וְשַׁבְתֶּם׃ 6 וַיִּרְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן כִּי הִתְבָּאֲשׁוּ עִם־
דָּוִיד וַיִּשְׁלַח חָנוּן וּבְנֵי עַמּוֹן [a]אֶלֶף כִּכַּר־כֶּסֶף[a] לִשְׂכֹּר לָהֶם מִן־אֲרַם
7 נַהֲרַיִם[b] וּמִן־אֲרַם מַעֲכָה וּמִצוֹבָה רֶכֶב וּפָרָשִׁים׃ 7 וַיִּשְׂכְּרוּ לָהֶם
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף רֶכֶב וְאֶת־מֶלֶךְ מַעֲכָה וְאֶת־עַמּוֹ וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ
לִפְנֵי מֵידְבָא[a] וּבְנֵי עַמּוֹן נֶאֶסְפוּ מֵעֲרֵיהֶם וַיָּבֹאוּ לַמִּלְחָמָה[b]׃ ס
8 וַיִּשְׁמַע דָּוִיד וַיְשַׁלַּח אֶת־יוֹאָב וְאֶת כָּל־צְבָא[a] הַגִּבּוֹרִים׃ 9 וַיֵּצְאוּ
בְּנֵי עַמּוֹן וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה פֶּתַח הָעִיר[a] וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר־בָּאוּ לְבַדָּם
10 בַּשָּׂדֶה׃ 10 וַיַּרְא יוֹאָב כִּי־הָיְתָה פְּנֵי־הַמִּלְחָמָה אֵלָיו פָּנִים וְאָחוֹר
11 וַיִּבְחַר מִכֹּל־בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּעֲרֹךְ לִקְרַאת אֲרָם׃ 11 וְאֶת יֶתֶר

[11] Mm 4151. [12] Mm 475. Cp 19 [1] Mm 4093. [2] Mm 2549. [3] Mp sub loco. [4] Mm 4094. [5] Mm 4095. [6] Mm 2192. [7] Mm 2347. [8] Mm 4096. [9] Mm 1752. [10] Mm 461. [11] Mm 4151.

16 [a] l c nonn Mss ΘΣΨ𝔘 et 2 S 8,17 וְאֲחִי ‖ [b] Σ *wsrj'* sec 2 S, 𝔗 *wšjš'* cf 1 R 4,3 ‖ **17** [a] mlt Mss וְעַל־הַפּ ‖ [b–b] 2 S 8,18 כֹּהֲנִים הָיוּ ‖ [c] Θ *διάδοχοι* ‖ **Cp 19,1** [a] > Θ* et 2 S 10,1 ‖ [b] pc Mss Σ et 2 S + חָנוּן cf Θ ‖ **3** [a] 2 S 10,3 + אֲדֹנֵיהֶם, it Σ ‖ [b] 2 S + אֶת־הָעִיר, it ΘΣ ‖ [c] > ΘΣ (hpgr); 𝔙 *et investigent*, l וְלַחְפֹּר ‖ **4** [a] 2 S 10,4 distinctius ‖ [b] 2 S שְׁתוֹתֵיהֶם ‖ **5** [a] > Σ et 2 S 10,5; cj c 4 ‖ [b–b] > ΣΨ et 2 S ‖ **6** [a–a] > 2 S 10,6 ‖ [b] 2 S בֵּית רְחוֹב ‖ **7** [a] l מֵי רַבָּה cf 2 S 12,27 ‖ [b] ins prb אִישׁ אִישׁ (tum deest 7aγδb in 2 S 10,6 per homtel) ‖ **8** [a] l c Edd ΘΣΨ צְ׳ ‖ **9** [a] 2 S 10,8 הַשָּׂעַר, it Σ.

ל וכת כן. ט[35] הַטּוֹבָה׀ הַזֹּאת׃ 27 וְעַתָּה [a]הוֹאַלְתָּ לְבָרֵךְ[a] אֶת־בֵּית עַבְדֶּךָ לִהְיוֹת 27
ל וחס[36] לְעוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּי־אַתָּה יְהוָה בֵּרַכְתָּ[b] וּמְבֹרָךְ[c] לְעוֹלָם׃ פ

18 1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיַּךְ דָּוִיד אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם וַיִּקַּח[a] אֶת־ **18**
ל [b]גַּת וּבְנֹתֶיהָ[b] מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃ 2 וַיַּךְ אֶת־מוֹאָב וַיִּהְיוּ מוֹאָבִ עֲבָדִים 2
בנ ו מנה בסיס. לְדָוִיד נֹשְׂאֵי מִנְחָה׃ 3 וַיַּךְ דָּוִיד אֶת־הַדַּדְעֶזֶר[a] מֶלֶךְ־צוֹבָה חֲמָתָה[b] 3
יא זוגין דמשע בטע[1]. ל בְּלֶכְתּוֹ לְהַצִּיב[c] יָדוֹ בִּנְהַר־פְּרָת׃ 4 וַיִּלְכֹּד דָּוִיד מִמֶּנּוּ אֶלֶף רֶכֶב[a] 4
ד[3]. ב וְשִׁבְעַת אַלְפִים[b] פָּרָשִׁים וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ רַגְלִי וַיְעַקֵּר דָּוִיד אֶת־
ז מל בלוש[4]. ג מל כָּל־הָרֶכֶב וַיּוֹתֶר מִמֶּנּוּ מֵאָה רָכֶב׃ 5 וַיָּבֹא אֲרַם דַּרְמֶשֶׂק[a] לַעְזוֹר 5
לַהֲדַדְעֶזֶר[b] מֶלֶךְ צוֹבָה וַיַּךְ דָּוִיד בַּאֲרָם עֶשְׂרִים־וּשְׁנַיִם אֶלֶף אִישׁ׃
פד. ל. כנ ו מנה בסיס 6 וַיָּשֶׂם דָּוִיד[a] בַּאֲרַם דַּרְמֶשֶׂק[b] וַיְהִי אֲרָם לְדָוִיד עֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה 6
וַיּוֹשַׁע יְהוָה לְדָוִיד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃ 7 וַיִּקַּח דָּוִיד אֶת שִׁלְטֵי הַזָּהָב 7
ב. ל. ל אֲשֶׁר הָיוּ עַל־עַבְדֵי הַדַּדְעֶזֶר[a] וַיְבִיאֵם יְרוּשָׁלִָם׃ 8 וּמִטִּבְחַת[a] וּמִכּוּן[b] 8
ה[5] עָרֵי הַדַּדְעֶזֶר[c] לָקַח דָּוִיד נְחֹשֶׁת רַבָּה מְאֹד בָּהּ[d] עָשָׂה שְׁלֹמֹה[e] אֶת־
ל. ב[6]. ד[7] יָם׀ הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־הָעַמּוּדִים[g] וְאֶת־כְּלֵי הַנְּחֹשֶׁת[d]׃ פ 9 וַיִּשְׁמַע 9
ב תָּעוּ[a] מֶלֶךְ חֲמָת כִּי הִכָּה דָוִיד אֶת־כָּל־חֵיל הַדַּדְעֶזֶר[b] מֶלֶךְ־צוֹבָה׃
ד. לשאל[k] 10 וַיִּשְׁלַח אֶת־הֲדוֹרָם[a]־בְּנוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לִשְׁאָל[b]־לוֹ לְשָׁלוֹם
ב. יב[8]. ב וְלִבָּרְכוֹ עַל[c] אֲשֶׁר נִלְחַם בַּהַדַדְעֶזֶר[c] וַיַּכֵּהוּ כִּי־אִישׁ מִלְחֲמוֹת תָּעוּ
ז. ג הָיָה הַדַּדְעֶזֶר[c] וְכֹל[d] כְּלֵי זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת׃ 11 גַּם־אֹתָם הִקְדִּישׁ 11
ג בסיס הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לַיהוָה עִם־הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֲשֶׁר נָשָׂא מִכָּל־הַגּוֹיִם מֵאֱדוֹם[a]
ב[9] ול בסיס. ז בסיס[10] וּמִמּוֹאָב׀ וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתִּים וּמֵעֲמָלֵק׃ 12 וְאַבְשַׁי בֶּן־ 12
ג כת כן[9]. פד צְרוּיָה[a] הִכָּה אֶת־אֱדוֹם בְּגֵיא הַמֶּלַח שְׁמוֹנָה[b] עָשָׂר אָלֶף׃ 13 וַיָּשֶׂם[a] 13
ל בֶּאֱדוֹם[b] נְצִיבִים וַיְהִי כָּל־אֱדוֹם עַבְדִים לְדָוִיד וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־

[35]Mm 969. [36]Mm 3392. **Cp 18** [1]Mm 794. [2]וחד ולהציב 1S 13,21. [3]Mm 1747. [4]Mm 3767. [5]Mm 2987. [6]Mm 1558. [7]Mm 1272. [8]Mm 1748. [9]Mp sub loco. [10]Mm 665.

27 [a–a] 2 S 7,29 הוֹאַל וּבָרֵךְ ‖ [b] תו – (ר hpgr) ‖ [c] 𝔊 *καὶ εὐλόγησον* ‖ **Cp 18,1** [a] 2 Mss 𝔖 et 2 S 8,1 + דָּוִיד ‖ [b–b] 2 S מֶתֶג הָאַמָּה (inc) ‖ **3** [a] mlt Mss Vrs הדרעזר ‖ [b] > 𝔖𝔄 et 2 S 8,3 ‖ [c] 2 S לְהַשִׁיב ‖ **4** [a] > 2 S 8,4 ‖ [b] 2 S מֵאוֹת ‖ **5** [a] pc Mss דַּמֶּ ‖ [b] cf 3[a] ‖ **6** [a] iṅs c Ms Vrs et 2 S 8,6 נְצִיבִים ‖ [b] cf 5[a] ‖ **7** [a] cf 3[a] ‖ **8** [a] 𝔖 *wmn ṯbḥ* cf 2 S 8,8 ‖ [b] 𝔊 *καὶ ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν* = וּמִמִּבְחַר? 2 S ומִבְּרָתַי ‖ [c] cf 3[a] ‖ [d–d] > 2 S ‖ [e] 𝔖(𝔄) *dwjd* ‖ [f] pc Mss Edd יָם ‖ [g] 𝔖 + *wtwr' dnḥš'* = et boves aeneos ‖ **9** [a] 2 S 8,9 תֹּעִי ‖ **10** [a] 𝔖𝔄 ut 2 S 8,10 יוֹרָם ‖ [b] K לִשְׁאוֹל ‖ [c] cf 3[a] ‖ [d] בְּכֹל? cf 2 S ‖ **11** [a] 2 S 8,12 מֵאֲרָם ‖ **12** [a–a] וּבְשׁוּבוֹ מִצּוֹבָה cf 2 S 8,13 Ps 60,2 ‖ [b] Ps שְׁנֵים ‖ **13** [a] 𝔖(𝔄) + *dwjd* ‖ [b] 𝔊 *ἐν τῇ κοιλάδι.*

13 אֲנִי֙ אֶהְיֶה־לּ֣וֹ לְאָ֔ב וְה֥וּא יִהְיֶה־לִּ֖י לְבֵ֑ן[a] וְחַסְדִּ֣י לֹא־אָסִ֔יר מֵעִמּ֕וֹ

14 כַּאֲשֶׁ֥ר הַסִּרֹ֖תִי[b] מֵאֲשֶׁ֣ר הָיָ֑ה[c] לְפָנֶ֔יךָ[b]׃ 14 וְהַעֲמַדְתִּיה֥וּ[a] בְּבֵיתִ֖י[b] ב מל21.ל דמל

15 וּבְמַלְכוּתִ֣י[b] עַד־הָעוֹלָ֔ם וְכִסְא֖וֹ יִהְיֶ֥ה נָכ֖וֹן עַד־עוֹלָֽם׃ 15 כְּכֹ֥ל ל.ד

הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה וּכְכָל־הֶחָז֥וֹן הַזֶּ֖ה כֵּ֣ן דִּבֶּ֑ר נָתָ֥ן אֶל־דָּוִֽיד׃ פ ה

16 וַיָּבֹ֣א הַמֶּ֣לֶךְ דָּוִ֔יד וַיֵּ֖שֶׁב לִפְנֵ֣י יְהוָ֑ה וַיֹּ֣אמֶר מִֽי־אֲנִ֤י יְהוָה֙ אֱלֹהִ֔ים

17 וּמִ֥י בֵיתִ֖י כִּ֥י[a] הֲבִיאֹתָ֥נִי עַד־הֲלֹֽם׃[a] 17 וַתְּקַטֹּ֥ן זֹ֛את בְּעֵינֶ֖יךָ[ו] אֱלֹהִ֑ים ב וחס22.יא.ב טו.ל

וַתְּדַבֵּ֞ר עַל־בֵּ֣ית־עַבְדְּךָ֗ לְמֵרָחֹ֔וק[a] וּרְאִיתַ֥נִי כְתָוַ֖ר[ab] הָֽאָדָ֣ם הַמַּעֲלֶ֑ה[c] גי23וכל מלכים ישעיה וירמיה דכות ב מ״א. ח.ל. ב מל בליש24. גי22 קמ ב מנה בליש

18 יְהוָ֥ה[d] אֱלֹהִ֑ים׃ 18 מַה־יּוֹסִ֥יף עוֹד֙ דָּוִ֣יד אֵלֶ֔יךָ לְכָב֑וֹד[a] וְאֶת־עַבְדְּךָ֖[b] ל בסיפ26.ה.28.ל

19 וְאַתָּ֣ה אֶת־עַבְדְּךָ֣ יָדָ֔עְתָּ׃ 19 יְהוָ֛ה[a] בַּעֲבוּר֥ עַבְדְּךָ֖[ab] וְכִלְבָבְךָ֣[c] עָשִׂ֔יתָ ג

20 אֶת כָּל־הַגְּדוּלָּ֥ה[d] הַזֹּ֖את לְהוֹדִ֑יעַ[e] אֶת־כָּל־הַגְּדֻלּ֥וֹת[df]׃ 20 יְהוָ֕ה אֵ֥ין

21 כָּמ֖וֹךָ וְאֵ֣ין אֱלֹהִ֑ים זוּלָתֶ֔ךָ בְּכֹ֣ל[a] אֲשֶׁר־שָׁמַ֔עְנוּ בְּאָזְנֵ֖ינוּ׃ 21 וּמִי֙ ד ג מל וחד חס.ל חס. י״מ״פ אין ראין27 וכל ר״פ דכות ב מ״ב ג.ל28.ו

כְּעַמְּךָ֣ יִשְׂרָאֵ֔ל גּ֥וֹי אֶחָ֖ד[a] בָּאָ֑רֶץ אֲשֶׁ֨ר הָלַ֤ךְ הָאֱלֹהִים֙ לִפְדּ֣וֹת לוֹ֔[b] עָ֖ם ל28.ל.28.יז וכל זקף אתנתא וס״פ דכות29

לָשׂ֣וּם לְךָ֔[c] שֵׁ֖ם גְּדֻלּ֣וֹת[d] וְנֹרָא֑וֹת לְגָרֵ֣שׁ מִפְּנֵ֤י עַמְּךָ֙[e] אֲשֶׁר־פָּדִ֣יתָ ל28.ב כת כן30

מִמִּצְרַ֔יִם גּוֹיִ֖ם׃[f] 22 וַתִּתֵּ֣ן אֶת־עַמְּךָ֣ יִשְׂרָאֵ֗ל[ו] לְךָ֛ לְעָ֖ם עַד־עוֹלָ֑ם פסיק

23 וְאַתָּ֣ה יְהוָ֔ה[a] הָיִ֥יתָ לָהֶ֖ם לֵֽאלֹהִֽים׃ 23 וְעַתָּ֣ה יְהוָ֔ה הַדָּבָ֣ר אֲשֶׁר ל31.ג

דִּבַּ֔רְתָּ עַל־עַבְדְּךָ֖ וְעַל־בֵּיתֹ֑ו יֵאָמֵ֣ן[a] עַד־עוֹלָ֔ם וַעֲשֵׂ֖ה כַּאֲשֶׁ֥ר דִּבַּֽרְתָּ׃ ל22.ב

24 וְיֵאָמֵ֣ן[a] וְיִגְדַּ֔ל שִׁמְךָ֖ עַד־עוֹלָ֑ם לֵאמֹ֗ר יְהוָ֤ה צְבָאוֹת֙[b] אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל

25 אֱלֹהִ֖ים לְיִשְׂרָאֵ֑ל וּבֵית֙ דָּוִ֣יד עַבְדְּךָ֔ נָכ֖וֹן לְפָנֶֽיךָ׃ 25 כִּֽי־ב ב32.ב33 אַתָּ֤ה אֱלֹהַי

גָּלִ֙יתָ֙ אֶת־אֹ֣זֶן עַבְדְּךָ֔ לִבְנ֖וֹת לֹ֣ו בָ֑יִת עַל־כֵּ֗ן מָצָ֤א עַבְדְּךָ֙[a] לְהִתְפַּלֵּ֔ל כה

לְפָנֶֽיךָ׃ 26 וְעַתָּ֣ה יְהוָ֔ה אַתָּה־הוּא֙ הָאֱלֹהִ֔ים[a] וַתְּדַבֵּ֥ר עַל־עַבְדֶּ֖ךָ[ל] ל34 כְּכֹל

[21] Mm 3336. [22] Mp sub loco. [23] Mm 324. [24] Mm 4087. [25] Mm 3909. [26] Mm 4088. [27] Mm 1269. [28] Mm 4089. [29] Mm 2120. [30] Mm 4090. [31] Mm 2587. [32] Mm 4091. [33] Mm 4092. [34] וחד את השובה 2S 7,28.

13 [a] deest 2 S 7,14b ‖ [b–b] 2 S 7,15 amplius ‖ [c] G pl ‖ **14** [a] G *καὶ πιστώσω αὐτόν* cf 2 S 7,16 ‖ [b] 2 S suff 2 sg ‖ **16** [a–a] G *ἠγάπησάς με ἕως αἰῶνος* ‖ אַהֲבַתַנִי עַד־עוֹלָם **17** [a–a] prp וַתַּרְאֵנִי מְתוּר cf Qoh 1,13 7,25 ‖ [b] pc Mss בְּתוֹךְ, G *ὡς ὅρασις* ‖ [c] G *καὶ ὕψωσάς με*; prp לְמַעְלָה aut הָעֹלָם ‖ [d–d] cj c 18? ‖ **18** [a] 1 לְכַבֵּד cf G ‖ [b–b] > G* (homtel) ‖ **19** [a–a] > G* ‖ [b] 2 S 7,21 דָּבָרְךָ ‖ [c] prp וְכַלִּבְּךָ ‖ [d–d] > G* (homtel) ‖ [e] ⅁ ut 2 S + אֶת־עַבְדֶּךָ ins ‖ [f–f] 2 S 7,22 עַל־כֵּן גָּדַלְתָּ ‖ **20** [a] mlt Mss G⅁ et 2 S כְּכֹל ‖ **21** [a] G *ἕτι* = אַחֵר cf ע ‖ [b] 1 c 2 S 7,23 לְעָם ‖ [c] 1 c 2 S לוֹ, it G ‖ [d] 1 מִגּ (מ hpgr) cf 2 S 7 ‖ [e] 1 עַמּוֹ כְעַמֶּךָ (hpgr) ‖ [f] ins וְאֱלֹהִים (homtel) cf 2 S ‖ **22** [a] > ℭ ‖ **23** [a] 2 S 7,25 הָקֵם ‖ **24** [a] > 2 S 7,26, dl? ‖ [b–b] > 2 S, dl ‖ **25** [a] 2 S 7,27 + אֶת־לִבּוֹ ‖ **26** [a] ins c 2 S 7,28 וּדְבָרֶיךָ יִהְיוּ אֱמֶת.

כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ 42 וְעִמָּהֶם [a] הֵימָן וִידוּתוּן [a] חֲצֹצְרוֹת וּמְצִלְתַּיִם 42
ג בלוש. ל. ג[31] לִמַּשְׁמִיעִים [b] וּכְלֵי שִׁיר הָאֱלֹהִים וּבְנֵי יְדוּתוּן [c] לַשָּׁעַר׃ 43 וַיֵּלְכוּ 43
ב[32] וכל שמואל דכות כָּל־הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ וַיָּסָב דָּוִיד לְבָרֵךְ אֶת־בֵּיתוֹ׃ ס
ב מ. ט[33]

17 1 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָשַׁב דָּוִיד בְּבֵיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־נָתָן הַנָּבִיא 17
ה[1] ה[2]. כל סיפ מל ב מ חד[3] חס. ל. כז בלוש וכל מלכים דכות יא מנה בסיפ. ל. ה מל[4] הִנֵּה אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית הָאֲרָזִים וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה תַּחַת יְרִיעוֹת׃
ו[5]. ב 2 וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִיד כֹּל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ עֲשֵׂה כִּי הָאֱלֹהִים עִמָּךְ׃ 2
ג[6] ס 3 וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיְהִי דְּבַר־אֱלֹהִים אֶל־נָתָן [a] לֵאמֹר׃ 3
ג[7]. כז בטע 4 לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־דָּוִיד עַבְדִּי כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא אַתָּה תִּבְנֶה־לִּי 4
ה[8] הַבַּיִת [a] לָשָׁבֶת [b]׃ 5 כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי בְּבַיִת מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הֶעֱלֵיתִי אֶת־ 5
ג בכתיב. ד[9]. ל יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה וָאֶהְיֶה [a] מֵאֹהֶל אֶל־אֹהֶל וּמִמִּשְׁכָּן [bc]׃ 6 בְּכֹל 6
ב. כה[10]. ג אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־יִשְׂרָאֵל הֲדָבָר [a] דִּבַּרְתִּי אֶת־אַחַד שִׁפְטֵי [b]
יִשְׂרָאֵל [c] אֲשֶׁר צִוִּיתִי [c] לִרְעוֹת אֶת־עַמִּי לֵאמֹר לָמָּה לֹא־בְנִיתֶם לִי
י[11] בֵּית אֲרָזִים׃ 7 וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִיד ס כֹּה אָמַר 7
יו מיחד מן יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן־הַנָּוֶה מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן לִהְיוֹת נָגִיד עַל
ל ומל עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ 8 וָאֶהְיֶה עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר הָלַכְתָּ וָאַכְרִית אֶת־כָּל־ 8
ז מל. ד[14]. ו מל[15] אוֹיְבֶיךָ מִפָּנֶיךָ וְעָשִׂיתִי [a] לְךָ שֵׁם [b] כְּשֵׁם הַגְּדוֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃
ל ומל 9 וְשַׂמְתִּי מָקוֹם לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיהוּ וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד 9
ס בלוש. ל[16] חס. בכ[17] ח[18] מנה מל. ל וְלֹא־ [a] יוֹסִיפוּ בְנֵי־ [a] עַוְלָה לְבַלּוֹתוֹ [b] כְּאֲשֶׁר בָּרִאשֹׁנָה׃ 10 וּלְמִן־הַיָּמִים 10
ל. ז מל[13] אֲשֶׁר צִוִּיתִי שֹׁפְטִים עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהִכְנַעְתִּי אֶת־כָּל־אוֹיְבֶיךָ [b]
ד ח[19] ב מנה בלוש וְאַגֶּד [c] לְךָ וּבָנָה [d] יְבֶנֶה־ [e] לְךָ יְהוָה׃ 11 וְהָיָה כִּי־מָלְאוּ [a] יָמֶיךָ לָלֶכֶת [b]
ג מל[20]. כל סיפ מל עִם־אֲבֹתֶיךָ וַהֲקִימוֹתִי אֶת־זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יִהְיֶה מִבָּנֶיךָ [c] וַהֲכִינוֹתִי
ב ומח[11] אֶת־מַלְכוּתוֹ׃ 12 הוּא יִבְנֶה־ [a] לִי בָּיִת וְכוֹנַנְתִּי אֶת־כִּסְאוֹ עַד־עוֹלָם׃ 12

[31] Mm 1583. [32] Mm 4083. [33] Mm 969. Cp 17 [1] Mm 87. [2] Mm 4084. [3] 1 Ch 20,1. [4] Mm 632. [5] Mm 1580. [6] Mm 4085. [7] Mm 4086. [8] Mm 3067. [9] Mm 660. [10] Mm 187. [11] Mp sub loco. [12] Okhl 196. [13] Mm 3348. [14] Mm 1357. [15] Mm 1421. [16] Mm 2632. [17] Mm 1743. [18] Mm 1135. [19] Mm 1688. [20] Mm 2841.

42 [a–a] > G || [b] hic add? || [c] cf 41[a] || Cp 17,3 [a] pc Mss S + הַנָּבִיא || 4 [a] G ut 2 S 7,5 בַּיִת || [b] Ms G et 2 S לְשָׁבְתִּי, G + ἐν αὐτῷ || 5 [a] ins c 2 S 7,6 מִתְהַלֵּךְ, it C || [b–b] G ἐν σκηνῇ καὶ ἐν καταλύματι cf 2 S || [c] ins אל־משכן (homtel) cf C || 6 [a] G εἰ λαλῶν = הֲדָבַר || [b] G ut 2 S 7,7 שִׁבְטֵי, sed cf 10 || [c–c] > G[BS] || 8 [a] G καὶ ἐποίησα || [b] pc Mss S + גָּדוֹל ut 2 S 7,9 || 9 [a–a] G προσθήσει (G[L] + υἱός) || [b] pc Mss תו(ו)לָל, G τοῦ ταπεινῶσαι αὐτόν cf 2 S 7,10, S lmgljwth = לְהַגְלוֹתוֹ || 10 [a] SCV om cop || [b] prp –בָּיו || [c–c] G καὶ αὐξήσω σε = וְאַגַדֶּלְךָ, sed cf 2 S 7,11 || [d] 2 S כִּי בית, sic l? || [e] 2 S יַעֲשֶׂה || 11 [a] 2 S 7,12 יְמֵי, sic l? || [b] G ut 2 S וְשָׁכַבְתָּ || [c] GSA ut 2 S מִמֵּעֶיךָ || 12 [a] 2 S 7,13 לִשְׁמִי.

25 כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃ [20]ו

26 כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה[a] שָׁמַיִם עָשָׂה׃

27 הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה[a] בִּמְקֹמוֹ[b]׃ ל. ו[21] חס וכל אוריית ראיוב דכות ב מ ב

28 הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחֹות עַמִּים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃ [22]יא וכל כל אלה בני דכות ב מ ב

29 [a]הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ[a] שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ[b] לְפָנָיו[c]

הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה[d] בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ[d]׃ 30 חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ[a] [23]ח

אַף־תִּכּוֹן[b] תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט׃

31 יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ [a]וְיֹאמְרוּ[b] בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ׃[a] [24]ט רמפ

32 יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ׃ ל מל

33 אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְהוָה כִּי־בָא[a] לִשְׁפֹּט אֶת־הָאָרֶץ[b]׃ [25]ח וכל אוריית דכות ב מ ב . ל מל . ל

34 הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

35 וְאִמְרוּ[a] הוֹשִׁיעֵנוּ[b] אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ[b] וְקַבְּצֵנוּ[c] וְהַצִּילֵנוּ[d] מִן־הַגּוֹיִם [26]ו . ב

לְהֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃ ב

ס 36 בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד הָעֹלָם ב חס למערב[27]

וַיֹּאמְרוּ[a] כָּל־הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל[b] לַיהוָה׃ פ ד . ב

37 וַיַּעֲזָב־שָׁם לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה לְאָסָף וּלְאֶחָיו לְשָׁרֵת כה בלייש וכל מלכים דכמה יא מנה ב בסיפ

38 לִפְנֵי הָאָרוֹן תָּמִיד לִדְבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ 38 וְעֹבֵד אֱדֹם וַאֲחִיהֶם[a] [28]ל

39 שִׁשִּׁים וּשְׁמֹנָה[b] וְעֹבֵד אֱדֹם בֶּן־יְדוּתוּן[cd] וְחֹסָה לְשֹׁעֲרִים׃ 39 וְאֶת־ כל סיפ מל . ל כת כן[29] ב בטע לגר ר״פ בסיפ . ב

צָדוֹק הַכֹּהֵן וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה בַּבָּמָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃

40 לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה עַל־מִזְבַּח הָעֹלָה תָּמִיד לַבֹּקֶר וְלָעֶרֶב

41 וּלְכָל־הַכָּתוּב בְּתוֹרַת יְהוָה אֲשֶׁר צִוָּה עַל־יִשְׂרָאֵל׃[a] 41 וְעִמָּהֶם ל

הֵימָן וִידוּתוּן[a] וּשְׁאָר הַבְּרוּרִים [b]אֲשֶׁר נִקְבוּ[b] בְּשֵׁמוֹת לְהֹדוֹת לַיהוָה כִּי ב . ג חס כי טוב[30]

[20] Mm 3040. [21] Mm 489. [22] Mm 3361. [23] Mm 4080. [24] Mm 1233. [25] Mm 3083. [26] Mm 2470. [27] Mm 4081. [28] Mm 4082. [29] Mm 839. [30] Mp sub loco.

26 [a] G *καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν* ‖ **27** [a] GSA ut Ps 96,6 וְתִפְאֶרֶת ‖ [b] G^{L}SA ut Ps 96 בְּמִקְדָּשׁוֹ ‖ **29** [a–a] > G* ‖ [b] G *καὶ ἐνέγκατε* ‖ [c] Ps 96,8 לְחַצְרוֹתָיו ‖ [d–d] G *ἐν αὐλαῖς ἁγίαις αὐτοῦ* = בְּחַצְרוֹת קָדְשׁוֹ ‖ **30** [a] cf 31 [a–a] ‖ [b] G^{L}(ΘVM) *κατορθώτω* = תִּכֵּן ‖ **31** [a–a] tr post 30a ‖ [b] 1 c Ps 96,10 אִמְרוּ ‖ **33** [a] Ps 96,13 + כִּי בָא ‖ [b] SA + Ps 96,13b ‖ **35** [a] > Ps 106,47 ‖ [b–b] Ps 106 יהוה אֱלֹהֵינוּ ‖ [c] > G* ‖ [d] > Ps 106 ‖ **36** [a] G ut Ps 106,48 וְאָמַר ‖ [b] G *καὶ ἤνεσαν* ‖ **38** [a] GSVA suff sg, sed pr וַיְחִיָּה cf 15,24b ‖ [b] 26,8 וּשְׁנַיִם ‖ [c–c] add ‖ [d] nonn Mss (Q) ידותון ‖ **40** [a] G amplius ‖ **41** [a] G(V) *καὶ Ιδιθων (-ωμ)* ‖ [b–b] > G.

ב. כו״ 4 וַאֲשֶׁשׁ[b]: 4 וַיִּתֵּן לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה מִן־הַלְוִיִּם מְשָׁרְתִים וּלְהַזְכִּיר 4
ג[a] ב חס׳ וחד מן ד[a] מל בלוש . לו כג מנה בסים 4 וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: פ 5 אָסָף הָרֹאשׁ 5
ז בסים וכל גביא דכות ב מ ב 5 וּמִשְׁנֵהוּ זְכַרְיָה יְעִיאֵל[a] וּשְׁמִירָמוֹת וִיחִיאֵל וּמַתִּתְיָה וֵאֲלִיאָב וּבְנָיָהוּ
ב[5]. ב 5 וְעֹבֵד אֱדֹם וְיעִיאֵל בִּכְלֵי נְבָלִים[b] וּבְכִנֹּרוֹת וְאָסָף בַּמְצִלְתַּיִם 6
ד[6] מַשְׁמִיעַ: 6 וּבְנָיָהוּ וְיַחֲזִיאֵל[a] הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת תָּמִיד לִפְנֵי אֲרוֹן 7
ב[7] בְּרִית־הָאֱלֹהִים: 7 בַּיּוֹם הַהוּא אָז נָתַן דָּוִיד בָּרֹאשׁ לְהֹדוֹת לַיהוָה
בְּיַד־אָסָף וְאֶחָיו: פ
ב חס[8] 8 הוֹדוּ[a] לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו:
9 שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו[a]:
10 הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב [a]מְבַקְשֵׁי יְהוָה[a]:
ג ר״ם[9]. ד[10]. ז דגש[11] 11 דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ[a] בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד:
ג ב חס וחד מל[12]. כב 12 זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ:
ל[10] 13 זֶרַע יִשְׂרָאֵל[a] עַבְדּוֹ[b] בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
14 הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
ל. ג 15 זִכְרוּ[a] לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר:
16 אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק:
ב 17 וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
ט ר״פ[13]. כב פסוק דלית בהון לא ו ולא[14]. ל זקף קמ 18 לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־[a]כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם:
ה 19 בִּהְיוֹתְכֶם[a] מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ:
ל[15] 20 וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר:
ב ר״מ[16]. ב 21 לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ[a] לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
כו ר״פ אל אל[17]. ב. ל. ג 22 אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ: פ
ב[18] 23 שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־יוֹם יְשׁוּעָתוֹ:
ג[19] 24 [a]סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאֹתָיו:

[2]Mm 1553. [3]Mm 4077 ב. [4]Mm 3432. [5]Mm 3993. [6]Mm 4078. [7]Mm 4187. [8]Mm 2251. [9]Mm 3373. [10]Mp sub loco. [11]Mm 1690. [12]Mm 3330. [13]Mm 3072. [14]Mm 878. [15]וחד ממלכה Ps 105,13. [16]Mm 3249. [17]Mm 3261. [18]Mm 4079. [19]Mm 293.

3 [b] ℌ וְכִ֫ cf 𝔊𝔗 et 15,16 || 6 [a] 𝔊 *καὶ ἀμορίτην* || 5 [a] 1 c 15,18.20 וַעֲזִיאֵל vel וַיַּעֲזִיאֵל || [b] 1 ׳ 8 [a] 𝔊[BAal] pr *ὠδή* || 9 [a] 𝔊 + *ἃ ἐποίησεν κύριος* cf 12 || 10 [a–a] 𝔊 *ζητοῦσα τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ* || 11 [a] 𝔊 leg וְעֻזּוֹ || 13 [a] 2 Mss 𝔊[127]Bo𝔖𝔄 אַבְרָהָם ut Ps 105,6 || [b] 𝔊 pl || 15 [a] 𝔊[ALal] *μνημονεύων*, 1 c Ps 105,8 זָכַר || 18 [a] Ps 105,11 pr אֶת־ || 19 [a] Ms 𝔙 et Ps 105,12 תָּם— || 21 [a] pc Mss אִישׁ, Ps 105,14 אָדָם || 24 [a] > 𝔊*.

וּבְנָיָהוּ וּמַעֲשָׂיָהוּ וּמַתִּתְיָהוּ וֶאֱלִיפְלֵהוּ[d] וּמִקְנֵיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם וְיִעִיאֵל[e] 24 ד¹¹. ב. ב

19 הַשֹּׁעֲרִים׃ [f] 19 וְהַמְשֹׁרְרִים הֵימָן אָסָף וְאֵיתָן בִּמְצִלְתַּיִם נְחֹשֶׁת ל

20 לְהַשְׁמִיעַ׃ 20 וּזְכַרְיָה וַעֲזִיאֵל[a] וּשְׁמִירָמוֹת וִיחִיאֵל וְעַנִּי וֶאֱלִיאָב א בסיס וכל נביא דכות ב מ ב

21 וּמַעֲשִׂיָהוּ וּבְנָיָהוּ בִּנְבָלִים עַל־עֲלָמוֹת[b]׃ 21 וּמַתִּתְיָהוּ וֶאֱלִיפְלֵהוּ[a] וּמִקְנֵיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם וְיִעִיאֵל וַעֲזַזְיָהוּ[b] בְּכִנֹּרוֹת עַל־הַשְּׁמִינִית[c] לְנַצֵּחַ׃ ד. ד¹¹. ב ב. ג¹². ה¹³

22 וּכְנַנְיָהוּ[a] שַׂר־הַלְוִיִּם בְּמַשָּׂא[b] יָסָר[c] בַּמַּשָּׂא[d] כִּי מֵבִין הוּא׃ 23 וּבֶרֶכְיָה ג מנוקד כן בליש¹⁴. ל. ב חד כת סה וחד כת שה

24 וְאֶלְקָנָה שְׁעָרִים לָאָרֹן׃ 24 וּשְׁבַנְיָהוּ וְיוֹשָׁפָט וּנְתַנְאֵל וַעֲמָשַׂי וְזִכְרְיָהוּ ב

וּבְנָיָהוּ וֶאֱלִיעֶזֶר הַכֹּהֲנִים מַחְצְצְרִים[a] בַּחֲצֹצְרוֹת לִפְנֵי אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מחצרים ק

25 וְעֹבֵד אֱדֹם וִיחִיָּה שְׁעָרִים לָאָרֹן׃ 25 וַיְהִי דָוִיד וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי כו בליש וכל מלכים דכות יא מנה בסיס. ל

הָאֲלָפִים הַהֹלְכִים[a] לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה מִן־בֵּית[a] ע�obֵד־ 26 אֱדֹם בְּשִׂמְחָה׃ ס 26 וַיְהִי בְּעֶזְרַ֣ת הָאֱלֹהִים אֶת־הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי ל וחס. כו ו מנה בסיס

27 אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וַיִּזְבְּחוּ שִׁבְעָה־פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים׃ 27 וְדָוִיד כו בליש וכל מלכים דכות יא מנה בסיס

מְכֻסֶּה בָּז | בְּמָעִיל בּוּץ וְכָל־הַלְוִיִּם הַנֹּשְׂאִים אֶת־הָאָרֹן וְהַמְשֹׁרְרִים ל וחס. ב

28 וּכְנַנְיָהוּ[a] הַשַּׂר הַמַּשָּׂא[b] הַמְשֹׁרְרִים וְעַל־דָּוִיד אֵפוֹד בָּד׃ 28 וְכָל־ ג מנוקד בן בליש¹⁴. ד ספ¹⁵. ל. ס. ח¹⁶.

יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה בִּתְרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר כו בליש וכל מלכים דכות יא מנה בסיס

29 וּבַחֲצֹצְרוֹת וּבִמְצִלְתַּיִם מַשְׁמִיעִים[b] בִּנְבָלִים וְכִנֹּרוֹת׃ 29 וַיְהִי אֲרוֹן ג בליש¹². כו בליש וכל מלכים דכות יא מנה בסיס

בְּרִית־יְהוָה בָּא עַד־עִיר דָּוִיד וּמִיכַל בַּת־שָׁאוּל נִשְׁקָפָה | בְּעַד הַחַלּוֹן ד

וַתֵּרֶא אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּוִיד מְרַקֵּד וּמְשַׂחֵק וַתָּבֶז[b] לוֹ בְּלִבָּהּ׃ פ ל¹². ב

16 1 וַיָּבִיאוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּצִּיגוּ אֹתוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־ לו

2 לוֹ דָּוִיד וַיַּקְרִיבוּ[a] עֹלוֹת וּשְׁלָמִים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים׃ 2 וַיְכַל דָּוִיד ו וכל קהלת דכות[1]

3 מֵהַעֲלוֹת הָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה׃ 3 וַיְחַלֵּק ג

לְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה לְאִישׁ כִּכַּר־[a]לֶחֶם וְאֶשְׁפָּר ב

[11]Mm 4075. [12]Mp sub loco. [13]Mm 4076. [14]Mm 4128. [15]Mm 3103. [16]Mm 1934. Cp 16 [1]Mm 4077 א.

18 [d] G^{Aal} *καὶ Ελιφαλα*, 1 לָהּ– (ן dttg) || [e] G + *καὶ Οζιας*, ins c 21a || [f] gl ex 24b | **20** [a] cf 18[b] || [b] prp עַלְמִית | **21** [a] G^{Aal} *καὶ Ελιφαλαιας*, 1 לָהּ– cf 18[d] || [b] 2 Mss וְעָזַזְיָהוּ cf G *καὶ Οζιας* | [c] prp הַשְּׁמִינִית || **22** [a] GV leg וְכָ; pc Mss וּבְנָיָהוּ || [b] > G; V *prophetiae (praeerat)* | [c] pc Mss GTV יָשָׂר (a שרר) || [d] G *τῶν ᾠδῶν*, V *ad praecinendam melodiam* | **24** [a] K מַחֲצֹצְ (vel מְחַצְצְ?) || **25** [a] G recte *οἱ* (> G^{Aal}, hpgr) *πορευόμενοι*, V false *ierunt* || **27** [a] GV ut 22[a] | [b] l מְבַ ut 22 || **28** [a] pr c 2 S 6,15 וְדָוִיד (hpgr) || [b] l מַ? || **29** [a] > mlt Mss cf 2 S 6,16 | [b] l וַתָּבֻז? || **Cp 16,1** [a] 2 S 6,17 וַיַּעַל דָּוִיד || **3** [a] 2 S 6,19 חַלַּת.

שֵׁם דָּוִיד׃ בְּכָל־הָאֲרָצוֹת וַיהוָה נָתַן אֶת־פַּחְדּוֹ עַל־כָּל־הַגּוֹיִם׃

15 1 וַיַּעַשׂ־לוֹ בָּתִּים בְּעִיר דָּוִיד וַיָּכֶן[a] מָקוֹם לַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים

ב מנוקדין בתלת׳. כד 2 וַיֹּט־לוֹ אָהֳל׃ 2 אָז אָמַר דָּוִיד לֹא לָשֵׂאת אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים כִּי

כד. כה² 3 אִם־הַלְוִיִּם כִּי־בָם בָּחַר יְהוָה לָשֵׂאת אֶת־אֲרוֹן יְהוָה[a] וּלְשָׁרְתוֹ עַד־

יג³ וכל עזרא דכות ב מ א עוֹלָם׃ ס 3 וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם לְהַעֲלוֹת

כה². כ⁴. ז מנה בסיפ 4 אֶת־אֲרוֹן יְהוָה אֶל־מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר־הֵכִין לוֹ׃ 4 וַיַּאֲסֹף דָּוִיד אֶת־בְּנֵי

ד 5 אַהֲרֹן וְאֶת[a]־הַלְוִיִּם׃ 5 לִבְנֵי קְהָת אוּרִיאֵל הַשַּׂר וְאֶחָיו מֵאָה

כל קמ ב מ ד פת⁵ 6 וְעֶשְׂרִים[a]׃ ס 6 לִבְנֵי מְרָרִי עֲשָׂיָה הַשַּׂר וְאֶחָיו מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים[a]׃

ס 7 לִבְנֵי גֵרְשֹׁם יוֹאֵל הַשַּׂר וְאֶחָיו מֵאָה[a] וּשְׁלֹשִׁים[b]׃ ס 7

8 לִבְנֵי אֱלִיצָפָן שְׁמַעְיָה הַשַּׂר וְאֶחָיו מָאתָיִם[a]׃ ס 9 לִבְנֵי חֶבְרוֹן 8

9 אֱלִיאֵל הַשַּׂר וְאֶחָיו שְׁמוֹנִים׃ ס 10 לִבְנֵי עֻזִּיאֵל עַמִּינָדָב הַשַּׂר 10

וְאֶחָיו מֵאָה וּשְׁנֵים עָשָׂר׃ ס 11 וַיִּקְרָא דָוִיד לְצָדוֹק וּלְאֶבְיָתָר 11

ב מיחד[6] וכל לכהנים וללוים דכות ב מ א הַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם לְאוּרִיאֵל עֲשָׂיָה וְיוֹאֵל שְׁמַעְיָה וֶאֱלִיאֵל וְעַמִּינָדָב׃

עה 12 וַיֹּאמֶר לָהֶם אַתֶּם רָאשֵׁי הָאָבוֹת לַלְוִיִּם הִתְקַדְּשׁוּ אַתֶּם וַאֲחֵיכֶם 12

ב⁷. ל. כל סיפ מל וְהַעֲלִיתֶם אֶת־אֲרוֹן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַכִּינֹתִי לוֹ׃ 13 כִּי 13

ל ומל וחד מן ח⁸ בטע. ב וחס לְמַבְרֵאשׁוֹנָה[a] לֹא אַתֶּם׀ פָּרַץ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָּנוּ כִּי־לֹא דְרַשְׁנֻהוּ

כא⁹. ב⁷ כַּמִּשְׁפָּט׃ 14 וַיִּתְקַדְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן יְהוָה 14

מג. ל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ 15 וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־הַלְוִיִּם אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה 15

ל מֹשֶׁה כִּדְבַר יְהוָה בְּכָתְפָם[a] בַּמּוֹטוֹת עֲלֵיהֶם׃ פ 16 וַיֹּאמֶר דָּוִיד 16

ב לְשָׂרֵי הַלְוִיִּם לְהַעֲמִיד אֶת־אֲחֵיהֶם הַמְשֹׁרְרִים בִּכְלֵי־שִׁיר נְבָלִים

ג בלוש וְכִנֹּרוֹת וּמְצִלְתַּיִם מַשְׁמִיעִים לְהָרִים־בְּקוֹל לְשִׂמְחָה[a]׃ פ

ד 17 וַיַּעֲמִידוּ הַלְוִיִּם אֶת הֵימָן בֶּן־יוֹאֵל וּמִן־אֲחִיו אָסָף בֶּן־בְּרֶכְיָהוּ 17

ג בסיפ. ל ס וּמִן־בְּנֵי מְרָרִי אֲחֵיהֶם אֵיתָן בֶּן־קוּשָׁיָהוּ׃ 18 וְעִמָּהֶם אַחֵיהֶם 18

ל¹⁰. ל ובטע. ל הַמִּשְׁנִים זְכַרְיָהוּ בֶּן[a] וְיַעֲזִיאֵל׀ וּשְׁמִירָמוֹת וִיחִיאֵל וְעַנִּי אֵלִיאָב[c]

Cp 15 [1] Gn 26,25. [2] Mm 1553. [3] Mm 2682. [4] Mm 4234. [5] Cf Mm 3103. [6] Mm 1332. [7] Mm 4074. [8] Mm 796. [9] Mm 4144. [10] וחד והמשנים 1S 15,9.

Cp 15,1 [a] mlt Mss סע וַיִּבֶן ‖ **2** [a] mlt Mss האלהים ‖ **4** [a] 𝔊* om cop cf 13,2[c] ‖ **5** [a] 𝔊[BS] 10 ‖ **6** [a] 𝔊 50 ‖ **7** [a] pc Mss מָאתַיִם ‖ [b] 𝔊 50 ‖ **8** [a] Ms שִׁמְנִים ‖ **12** [a] pc Mss סדטעז + מְקוֹם אֲשֶׁר; ins הָאֹהֶל הַהֶכִי׳ ‖ [b] 𝔊[L] + *ἑτοίμους*; ins אֹתָנִי (hpgr) ‖ **13** [a] l c pc Mss לְמִבְּ׳ ‖ [b] ו עָלָיו? ‖ **16** [a] dl ל (dttg) ‖ **17** [a] 𝔊 *Kisaiou* cf 6,29 ‖ **18** [a] > pc Mss 𝔊, dl ‖ [b] 𝔊 *καὶ Οζιηλ* cf 20 ‖ [c] l c pc Mss 𝔊ס וְא׳ cf 20.

אֶת־הָאָרֹן אֵלָיו אֶל־עִיר דָּוִיד וַיַּטֵּהוּ אֶל־בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם הַגִּתִּי: 12½
14 וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עִם־בֵּית[a] עֹבֵד אֱדֹם בְּבֵיתוֹ[b] שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים
וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ: פ

14 1 וַיִּשְׁלַח חִירָם[a] מֶלֶךְ־צֹר מַלְאָכִים אֶל־דָּוִיד וַעֲצֵי אֲרָזִים חרים ק חד מן ג כת כן. ז פסוק דמיין בטע
2 וְחָרָשֵׁי קִיר וְחָרָשֵׁי עֵצִים לִבְנוֹת לוֹ בָּיִת: 2 וַיֵּדַע דָּוִיד כִּי־הֱכִינוֹ ל
יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל כִּי־נִשֵּׂאת לְמַעְלָה מַלְכוּתוֹ בַּעֲבוּר עַמּוֹ ג½
3 יִשְׂרָאֵל: פ 3 וַיִּקַּח דָּוִיד עוֹד[a] נָשִׁים בִּירוּשָׁלִָם וַיּוֹלֶד דָּוִיד עוֹד ל.ל.ל²
4 בָּנִים וּבָנוֹת: 4 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַיְלוּדִים אֲשֶׁר הָיוּ־לוֹ בִּירוּשָׁלִָם שַׁמּוּעַ[a] ד ר״ם בנ״ך. ל ומל
5 6 וְשׁוֹבָב נָתָן וּשְׁלֹמֹה: 5 וְיִבְחָר וֶאֱלִישׁוּעַ וְאֶלְפָּלֶט[a]: 6 וְנֹגָה וְנֶפֶג ל.ב.ל. כל כתיב חס
7 8 וְיָפִיעַ: 7 וֶאֱלִישָׁמָע וּבְעֶלְיָדָע[a] וֶאֱלִיפָלֶט: 8 וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים ל
כִּי־נִמְשַׁח דָּוִיד לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ כָּל־פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ כ ח³ מנה בסיע. ב
9 אֶת־דָּוִיד וַיִּשְׁמַע דָּוִיד וַיֵּצֵא לִפְנֵיהֶם[a]: 9 וּפְלִשְׁתִּים בָּאוּ וַיִּפְשְׁטוּ[a]
10 בְּעֵמֶק רְפָאִים: 10 וַיִּשְׁאַל דָּוִיד בֵּאלֹהִים לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה עַל־ ז.ל
פְּלִשְׁתִּים[a] וְנָתַתָּם בְּיָדִי וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה עֲלֵה וְנָתַתִּים בְּיָדֶךָ: פלשתים ק. ד.ב מנה בטע
11 וַיַּעֲלוּ[a] בְּבַעַל־פְּרָצִים וַיַּכֵּם שָׁם דָּוִיד וַיֹּאמֶר דָּוִיד פָּרַץ הָאֱלֹהִים ח.ל
אֶת־אוֹיְבַי בְּיָדִי[b] כְּפֶרֶץ מָיִם עַל־כֵּן קָרְאוּ שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בַּעַל יא מל.ז. ד
12 פְּרָצִים: 12 וַיַּעַזְבוּ־שָׁם אֶת־אֱלֹהֵיהֶם[a] וַיֹּאמֶר דָּוִיד וַיִּשָּׂרְפוּ בָּאֵשׁ: ח.כת כן.ל
ג כת כן.ז
פ 13 וַיֹּסִפוּ עוֹד פְּלִשְׁתִּים[a] וַיִּפְשְׁטוּ[b] בָּעֵמֶק[c]: 14 וַיִּשְׁאַל עוֹד
דָּוִיד בֵּאלֹהִים וַיֹּאמֶר לוֹ הָאֱלֹהִים לֹא תַעֲלֶה[a] אַחֲרֵיהֶם הָסֵב ל
15 מֵעֲלֵיהֶם וּבָאתָ לָהֶם מִמּוּל הַבְּכָאִים: 15 וְיִהְיֶה כְּשָׁמְעֲךָ[a] אֶת־קוֹל לג.ל
הַצְּעָדָה בְּרָאשֵׁי הַבְּכָאִים אָז תֵּצֵא בַּמִּלְחָמָה כִּי־יָצָא הָאֱלֹהִים ד.ב בסיע.ל
16 לְפָנֶיךָ לְהַכּוֹת אֶת־מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים: 16 וַיַּעַשׂ דָּוִיד כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ י¹⁰.ל
17 הָאֱלֹהִים וַיַּכּוּ[a] אֶת־מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים מִגִּבְעוֹן[b] וְעַד־גָּזְרָה: 17 וַיֵּצֵא ל

12 Mm 4072. Cp 14 1 Mm 3152. 2 Mm 1732. 3 Mm 4151. 4 Mm 2611. 5 Mm 4073. 6 Mm 1735. 7 Mm 3365. 8 ומחליפין ויעקבו או ובעקבו, cf Mp sub loco. 9 Mm 1461. 10 Mm 1623.

14 [a] > 𝔗, dl cf בביתו ‖ [b] pc Mss 𝔖 הַגִּתִּי; > pc Mss 𝔊𝔙 cf 2 S 6,11 ‖ **Cp 14,1** [a] nonn Mss 𝔗 ut Q, K 𝔊𝔖𝔙𝔄 חִי ‖ **3** [a] 2 S 5,13 + וְ פִּלַגְשִׁים ‖ **4** [a] 3,5 שִׁמְעָא cf 𝔊^{BL} *Σαμαα* ‖ **5** [a] mlt Mss Vrs וְאֱלִים; cf 3,6/7^{b-b} ‖ **7** [a] 3,8 וְאֶלְיָדָע ‖ **8** [a] 𝔊 recte *εἰς ἀπάντησιν αὐτοῖς* cf 𝔖𝔙 ‖ **9** [a] 2 S 5,18 וַיִּנָּטְשׁוּ ‖ **10** [a] K יִם– ‖ **11** [a] 1 c pc Mss 𝔊𝔖𝔄 וַיַּעַל cf 2 S 5,20 ‖ [b] 𝔖 ut 2 S לְפָנַי ‖ **12** [a] 𝔗 ut 2 S 5,21 עֲצַבֵּיהֶם ‖ **13** [a] 2 S 5,22 + לַעֲלוֹת ‖ [b] cf 9[a]; pc Mss ut 2 S ‖ [c] Ms 𝔊𝔖𝔄 בְּעמק רְפָאִים ut 2 S ‖ **14** [a] ins עַל־פְּנֵיהֶם עֲלֵה (homtel) ‖ **16** [a] 𝔊𝔖𝔙𝔄 sg, l c 2 S 5,25 וַיַּךְ ‖ [b] 2 S מִגֶּבַע.

ט41 ח מנה מל .
כ ח42 מנה בסיפ

שְׁלֹם בָּאוּ חֶבְרוֹנָה לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְגַם כָּל־

יא מילין דלא מפק א43 שְׁאָרִית[b] יִשְׂרָאֵל לֵב אֶחָד לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד׃ 40 וַיִּהְיוּ־שָׁם עִם־ 40

יג44 מל יב מנה בסיפ
וכל מגלה דכות .
יג45 . כ46 ר״ם בכתיב
ס מנה בסיפ

דָּוִיד יָמִים שְׁלוֹשָׁה אֹכְלִים וְשׁוֹתִים כִּי־הֵכִינוּ לָהֶם אֲחֵיהֶם׃ 41 וְגַם ס

ה מל . ל הַקְרֹבִים־אֲלֵיהֶם עַד־יִשָּׂשכָר[a] וּזְבֻלוֹן וְנַפְתָּלִי מְבִיאִים לֶחֶם[b]

ו מל47 . ל
ב48 מל ול בלוש בַּחֲמֹרִים וּבַגְּמַלִּים וּבַפְּרָדִים וּבַבָּקָר מַאֲכָל קֶמַח דְּבֵלִים וְצִמֻּקִים

ל וְיַיִן־וְשֶׁמֶן וּבָקָר וְצֹאן לָרֹב כִּי שִׂמְחָה בְּיִשְׂרָאֵל׃ פ

13 1 וַיִּוָּעַץ דָּוִיד עִם־שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת לְכָל־נָגִיד׃ **13**

ל. ב1 2 וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל אִם־עֲלֵיכֶם טוֹב וּמִן־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ 2

ל. ל נִפְרְצָה[a] נִשְׁלְחָה עַל־אַחֵינוּ הַנִּשְׁאָרִים בְּכָל־אַרְצוֹת[b] יִשְׂרָאֵל וְעִמָּהֶם

כא2 . ל. לא הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם בְּעָרֵי מִגְרְשֵׁיהֶם וְיִקָּבְצוּ אֵלֵינוּ׃ 3 וְנָסֵבָּה אֶת־אֲרוֹן 3

ב וחס . ב אֱלֹהֵינוּ אֵלֵינוּ כִּי־לֹא דְרַשְׁנֻהוּ[a] בִּימֵי שָׁאוּל׃ 4 וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַקָּהָל 4

ג1 כֵּן כִּי־יָשָׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי כָּל־הָעָם׃ 5 וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־כָּל־ 5

ל. ל יִשְׂרָאֵל מִן־שִׁיחוֹר[a] מְצֹרַיִם וְעַד־לְבוֹא חֲמָת לְהָבִיא אֶת־אֲרוֹן

לה וכל ר״ם דכות . ל. ל הָאֱלֹהִים[b] מִקִּרְיַת יְעָרִים׃ 6 וַיַּעַל דָּוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל בַּעֲלָתָה אֶל־ 6

קִרְיַת יְעָרִים אֲשֶׁר לִיהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים יְהוָה

כל סים מל ב מ חד5 חס
ול דסמיכ לכרובים .
ל מל . ב יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר־נִקְרָא שֵׁם׃[a] 7 וַיַּרְכִּיבוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים 7

ל. ל קמ עַל־עֲגָלָה חֲדָשָׁה מִבֵּית אֲבִינָדָב וְעֻזָּא וְאַחְיוֹ[a] נֹהֲגִים בָּעֲגָלָה׃ 8 וְדָוִיד 8

לה וכל ר״ם דכות6 .
ו וכל קהלת דכות7 .
ב חד מל וחד חס וְכָל־יִשְׂרָאֵל מְשַׂחֲקִים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים בְּכָל־עֹז וּבְשִׁרִים וּבְכִנֹּרוֹת

ב חס וּבִנְבָלִים וּבְתֻפִּים וּבִמְצִלְתַּיִם וּבַחֲצֹצְרוֹת׃ 9 וַיָּבֹאוּ עַד־גֹּרֶן כִּידֹן[a] 9

ב1 וַיִּשְׁלַח עֻזָּא אֶת־יָדוֹ לֶאֱחֹז אֶת־הָאָרוֹן כִּי שָׁמְטוּ[b] הַבָּקָר׃ 10 וַיִּחַר־ 10

יא זוגין דמטע בטע[a] אַף יְהוָה בְּעֻזָּא וַיַּכֵּהוּ עַל אֲשֶׁר־שָׁלַח יָדוֹ עַל־הָאָרוֹן וַיָּמָת שָׁם לִפְנֵי

הָאֱלֹהִים׃ 11 וַיִּחַר[a] לְדָוִיד כִּי־פָרֹץ יְהוָה פֶּרֶץ בְּעֻזָּא וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם

יג10 . ל הַהוּא פָּרֶץ עֻזָּא עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 12 וַיִּירָא דָוִיד אֶת־הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם

ל11 . ל הַהוּא לֵאמֹר אֵיךְ אָבִיא אֵלַי אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים׃ 13 וְלֹא־הֵסִיר דָּוִיד

41 Mm 1302. 42 Mm 4151. 43 Mm 4069 contra textum, sed lect Mm frt inc. 44 Mm 2959. 45 Mm 1697. 46 Mm 4070. 47 Mm 1507. 48 Mm 1793. Cp 13 1 Mm 2553. 2 Mm 4144. 3 וחד נסבה Ez 26,2. 4 Mm 4071. 5 1 Ch 20, 1. 6 Mp sub loco. 7 Mm 4077 א. 8 2S 6,6. 9 Mm 794. 10 Mm 1590. 11 וחד והיך Da 10,17.

39 b pc Mss שְׁאֵרִית || **41** a cf 2,1a || b l c 𝔊𝔖 לָהֶם cf 𝔗 || **Cp 13,2** a 𝔊 εὐοδωθῆ || b 𝔊 sg || c 𝔊 om cop || **3** a 𝔊 ἐ(ξε)ζήτησαν – דָּרְשׁוּהוּ? aut crrp ex -τήσαμεν? || **5** a 𝔊 ὁρίων || b pc Mss 𝔖 יהוה || **6** a nonn Mss שָׁם; 𝔊(𝔙) ὄνομα αὐτοῦ (𝔊min + ἐκεῖ), prp שְׁמוֹ שָׁם || **7** a 𝔊𝔖𝔄 leg וְאָחְיוֹ, 𝔙 leg וְאָחִיו || **9** a 2 S 6,6 נָכוֹן; ~ 𝔊* || b prp שְׁמָטוֹ cf 𝔊𝔙 || **11** a sic c 2 S 6,8.

וּמִיכָאֵל וְיוֹזָבָד[b] וֶאֱלִיהוּעֵי[c] וְצִלְתַּי רָאשֵׁי הָאֲלָפִים אֲשֶׁר לִמְנַשֶּׁה׃ ב חד פת וחד קמ. עה
22 וְהֵמָּה עָזְרוּ עִם־דָּוִיד עַל־הַגְּדוּד כִּי־גִבּוֹרֵי חַיִל כֻּלָּם וַיִּהְיוּ שָׂרִים ו ר״פ29
23 בַּצָּבָא׃ 23 כִּי לְעֶת־יוֹם בְּיוֹם יָבֹאוּ עַל־דָּוִיד לְעָזְרוֹ[a] עַד־לְמַחֲנֶה ד דגש30. ה31. ל
גָּדוֹל כְּמַחֲנֵה אֱלֹהִים׃ ס ל
24 וְאֵלֶּה מִסְפְּרֵי[a] רָאשֵׁי הֶחָלוּץ[b] לַצָּבָא בָּאוּ[c] עַל־דָּוִיד חֶבְרוֹנָה ל עה. ה31. ל32 מנה מל
25 לְהָסֵב מַלְכוּת שָׁאוּל אֵלָיו כְּפִי יְהוָה׃ ס 25 בְּנֵי יְהוּדָה נֹשְׂאֵי ל. מת ר״פ בסיפ. כו ו מנה בסיפ
26 צִנָּה וָרֹמַח שֵׁשֶׁת אֲלָפִים וּשְׁמֹנָה מֵאוֹת חֲלוּצֵי צָבָא׃ ס 26 מִן־ כל סיפ מל. ו ר״פ בכתיב33
27 בְּנֵי שִׁמְעוֹן גִּבּוֹרֵי חַיִל לַצָּבָא שִׁבְעַת אֲלָפִים וּמְאָה׃ ס 27 מִן־בְּנֵי ו ר״פ בכתיב33
28 הַלֵּוִי אַרְבַּעַת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ ס 28 וִיהוֹיָדָע הַנָּגִיד לְאַהֲרֹן ל
29 וְעִמּוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת׃ ס 29 וְצָדוֹק נַעַר גִּבּוֹר חָיִל ח בטע34
30 וּבֵית־אָבִיו שָׁרִים עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃ ס 30 וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן אֲחֵי שָׁאוּל
שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַעַד־הֵנָּה מַרְבִּיתָם שֹׁמְרִים מִשְׁמֶרֶת בֵּית שָׁאוּל׃ ד35. ל
ס 31 וּמִן־בְּנֵי אֶפְרַיִם עֶשְׂרִים אֶלֶף וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת גִּבּוֹרֵי חַיִל כל סיפ מל
32 אַנְשֵׁי שֵׁמוֹת לְבֵית אֲבוֹתָם׃ ס 32 וּמֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה שְׁמוֹנָה
עָשָׂר אֶלֶף אֲשֶׁר נִקְבוּ בְּשֵׁמוֹת לָבוֹא לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד׃ ס
33 וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לַעִתִּים[a] לָדַעַת מַה־יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל ז בסיפ36. ד מל37. ל פת
רָאשֵׁיהֶם מָאתַיִם וְכָל־אֲחֵיהֶם[b] עַל־פִּיהֶם׃ ס 34 מִזְּבֻלֻן יוֹצְאֵי ג38. ל. ד מל
צָבָא עֹרְכֵי מִלְחָמָה בְּכָל־כְּלֵי מִלְחָמָה חֲמִשִּׁים אֶלֶף וְלַעֲדָר[a] ל וחס
35 בִּלְאֹ[c]־לֵב[b] וָלֵב׃ ס 35 וּמִנַּפְתָּלִי שָׂרִים אֶלֶף וְעִמָּהֶם בְּצִנָּה׃ ד. ל. ל
36 וַחֲנִית שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה אָלֶף׃ ס 36 וּמִן־הַדָּנִי עֹרְכֵי מִלְחָמָה
37 עֶשְׂרִים־וּשְׁמֹנָה[a] אֶלֶף וְשֵׁשׁ[b] מֵאוֹת׃ ס 37 וּמֵאָשֵׁר יוֹצְאֵי צָבָא ל. ד מל
38 לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה אַרְבָּעִים אָלֶף׃ ס 38 וּמֵעֵבֶר לַיִּרְדֵּן מִן־
הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי וַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה בְּכָל כְּלֵי צָבָא[a] מִלְחָמָה מְאָה ב מסורס כל כל בל39. ל. ל וחס40
39 וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃ 39 כָּל־אֵלֶּה אַנְשֵׁי מִלְחָמָה עֹרְכֵי[a] מַעֲרָכָה בְּלֵבָב

29 Mm 1249. 30 Mm 1016. 31 Mm 1934. 32 Mm 1302. 33 Mm 2980. 34 Mm 3915. 35 Mm 913. 36 Mm 665. 37 Mm 4068. 38 Mm 2897. 39 Mm 2986. 40 Mm 3039.

21 [b] prp וַיִּזָּכֶר ‖ [c] 𝔊[BS] *καὶ Ελιμουθ*, 𝔊[Amin] *καὶ Ελιουδ* ‖ **23** [a] > 𝔊* ‖ **24** [a] 𝔊 *τὰ ὀνόματα* ‖ [b] > 𝔊* ‖ [c] l בָּאֵי? ‖ **32** [a] 𝔊* pr cop ‖ **33** [a] Ms 𝔖𝔘 לְעִתָּם ‖ [b–b] 𝔊 *μετ' αὐτῶν* ‖ **34** [a] pc Mss ר(ו)עִזּ; ולו; 𝔊𝔖𝔘 om cop, l לְ et ins sec 𝔊 דָּוִיד ‖ [b–b] 𝔊 *οὐ χερο-κένως*, ex *οὐχ ἑτεροκλινῶς* = 𝔘 ‖ [c] nonn Mss בָּכָל ‖ **36** [a] 𝔊[L] 7 ‖ [b] 𝔊[-min] 8 ‖ **38** [a] > 𝔊, dl? cf 34 ‖ **39** [a] pc Mss 𝔊 עֶרְכֵי, sed cf 34b.

ז בלוש. ב. החרומי[7] ק. כן לבן אשר[8]

7 וְיָרֹ֣חָם[a] וּבִעַלְיָ֔דָה[a] וּשְׁמַרְיָ֖הוּ וּשְׁפַטְיָ֥הוּ הַחֲרֻפִֽי׃[b] 7 אֶלְקָנָ֤ה וְיִשִּׁיָּ֙הוּ֙

ג[9]. ו בלוש

וַעֲזַרְאֵ֔ל[a] וְיוֹעֶ֖זֶר וְיָשָׁבְעָ֑ם הַקָּרְחִֽים׃ 8 וְיוֹאֵ֥לָה[a] וּזְבַדְיָ֖הוּ[b] בְּנֵ֣י יְרֹחָ֑ם

כן לבן אשר[10]. ל. ה ג קמ וב פת

9 מִן־הַגָּדְרֹ֔ר[c]׃ 9 וּמִן־הַגְּדֵלִ֖י נִבְדְּל֣וּ אֶל־דָּוִ֑יד לַמְּצָד֖[a] מִדְבָּרָ֣ה

ה חס[11]. ה פת. יו. ב[12]

גִבֹּרֵ֤י הַחַיִל֙ אַנְשֵׁ֣י צָבָ֔א לַמִּלְחָמָ֖ה עֹרְכֵ֣י צִנָּ֑ה וְרָמַ֣ח[b] וּפְנֵ֤י אֲרָיֵה֙ פְּנֵיהֶ֔ם

ג[13]. לו כנ מנה בסיפ

וְכַצְבָאִ֥ים עַל־הֶהָרִ֖ים לְמַהֵֽר׃ 10 עֵ֥זֶר הָרֹ֖אשׁ עֹבַדְיָ֣ה הַשֵּׁנִ֑י

ל. ד בלוש וכל עזרא דכות[14]. ג חס[15]

11 אֶלִיאָ֖ב הַשְּׁלִשִֽׁי׃ 11 מִשְׁמַנָּ֥ה[a] הָרְבִיעִ֖י יִרְמְיָ֥ה הַחֲמִשִֽׁי׃ 12 עַתַּ֥י[a] הַשִּׁשִּׁ֖י

ח חס. ב ול בעינ

אֱלִיאֵ֥ל[b] הַשְּׁבִעִֽי׃ 13 יוֹחָנָ֖ן הַשְּׁמִינִ֑י אֶלְזָבָ֥ד[a] הַתְּשִׁיעִֽי׃ 14 יִרְמְיָ֖הוּ

יד ר״ש בסיפ[16]. ז בסיפ[17]. עה

הָעֲשִׂרִ֔י ס מַכְבַּנַּ֖י[a] עַשְׁתִּ֥י עָשָֽׂר׃ 15 אֵ֚לֶּה מִבְּנֵ֣י גָ֔ד רָאשֵׁ֖י

ב. יח קמ וכל אתנח וסי״פ דכות[18]. ב. יד ר״ש בסיפ[19]

הַצָּבָ֑א אֶחָד֙ לְמֵאָ֣ה הַקָּטָ֔ן וְהַגָּד֖וֹל לְאֶלֶֽף׃ 16 אֵ֚לֶּה הֵ֣ם אֲשֶׁר֙ עָבְר֣וּ

סדר. ב. גדותיו׃ חד מן ד[19] בלוש ק

אֶת־הַיַּרְדֵּ֔ן בַּחֹ֖דֶשׁ הָרִאשׁ֑וֹן וְהֽוּא֙ מְמַלֵּ֣א עַל־כָּל־גְּדֹתָ֔יו[b] וַיַּבְרִ֖יחוּ

אֶת־כָּל־הָעֲמָקִ֥ים לַמִּזְרָ֖ח וְלַמַּעֲרָֽב׃ ס 17 וַיָּבֹ֣אוּ מִן־בְּנֵ֥י בִנְיָמִ֛ן

ל[20]

וִיהוּדָ֖ה[a] עַד־לַמְצָ֑ד[a] לְדָוִֽיד׃ 18 וַיֵּצֵ֤א דָוִיד֙ לִפְנֵיהֶ֔ם וַיַּ֣עַן[a] וַיֹּ֔אמֶר לָהֶ֕ם

אִם־לְשָׁל֥וֹם בָּאתֶ֖ם אֵלַ֑י לְעָזְרֵ֣נִי[a] יִֽהְיֶה־לִּ֣י עֲלֵיכֶ֔ם לֵבָ֖ב לְיִחַ֑ד וְאִם־

ל. ה.[21] חֹ.[22] מל ג מנה בסיפ וכל ו ש ח דכות ב מא. ב[23]

לְרַמּוֹתַ֥נִי לְצָרַ֖י בְּלֹא֙ חָמָ֣ס בְּכַפָּ֔י[b] יֵרֶ֥א אֱלֹהֵ֖י אֲבוֹתֵ֑ינוּ וְיוֹכַ֖ח׃ ס

השלישים[24] חד מן ב[25] ל כת כן בסיפ

19 וְר֣וּחַ לָבְשָׁה֮ אֶת־עֲמָשַׂי֒[a] רֹ֣אשׁ הַשָּׁלִשִׁ֔ים

לְךָ֣[b] דָוִ֔יד וְעִמְּךָ֖[b] בֶּן־יִשַׁ֑י

ה[24]. ג. ה[20]

שָׁל֣וֹם׀ שָׁל֣וֹם לָ֭ךְ וְשָׁל֣וֹם לְעֹזְרֶ֑ךָ

ל

כִּ֥י עֹזְרְךָ֖ אֱלֹהֶ֣יךָ

י. ה[27]

וַיְקַבְּלָ֖ם דָּוִ֑יד וַיִּתְּנֵ֥ם בְּרָאשֵׁ֖י הַגְּד֑וּד׃ פ 20 וּמִמְּנַשֶּׁ֗ה נָפְל֤וּ עַל־

ה[28]. ב וחס[26]

דָּוִיד֙ בְּבֹא֣וֹ עִם־פְּלִשְׁתִּ֔ים עַל־שָׁא֖וּל לַמִּלְחָמָ֑ה וְלֹ֣א עָזָ֔רָם[a] כִּ֣י בְעֵצָ֔ה

ל ומל. ו מל וכל קהלת ומשלי דכות ב מג

שִׁלְּח֥וּ סַרְנֵֽי־פְלִשְׁתִּ֖ים לֵאמֹ֑ר בְּרֹאשֵׁ֣נוּ[b] יִפּ֖וֹל אֶל־אֲדֹנָ֥יו שָׁאֽוּל׃

ל

21 בְּלֶכְתּ֣וֹ אֶל־צִיקְלַ֗ג נָפְל֤וּ עָלָיו֙ | מִמְּנַשֶּׁ֔ה עַדְנַ֥ח[a] וְיוֹזָבָ֖ד וִידִיעֲאֵ֑ל[b]

21

7 Mm 832. לבן נפתלי ורשתה[8] 9 וחד לקרחים 1 Ch 26,1. 10 לבן נפתלי וחמ״ך 11 Mm 4052. 12 Mm 4065. 13 Mm 450. 14 Mm 3858. 15 Mm 2853. 16 Mm 4006. 17 Mm 665. 18 Mm 3741. 19 Mm 1258. 20 וחד במצד 1 Ch 11,7, cf 1 Ch 12,9. 21 Mm 404. 22 Mm 346. 23 Hi 16,21. 24 Mp sub loco. 25 Mm 4057. 26 Mm 4066. 27 Mm 1934. 28 Mm 4067.

6 [a] S + ʼz(r)j | [b] GAal𝔗 ut Q, K GBS רִי– || 7 [a] pc Mss וְעַזְרִיאֵל cf GBS *καὶ Οζριηλ* || 8 [a] prp וְיַעְלָה | [b] S *zkrj* || [c–c] dttg, dl; G *υἱοὶ* (GB *καὶ οἱ* pro מִן, nonn Mss הַגְּדוֹר pro הַגְּדוֹר) || 9 [a] > G || [b] Ms mlt Edd וּמִגֶּן || 11 [a] 2 Mss Edd מַשׁ || 12 [a] S ʼtr || [b] pc Mss GBS אָבִי– || 13 [a] GBS *Ελιαζερ* || 14 [a] SW špṭj || 16 [a] K גְּדִיתָיו | [b] prp וַיִּבְרַח (de בְּרִיַּח –, sera) || 17 [a–a] G *εἰς βοήθειαν* || 18 [a] ⸗ G* || [b–b] G *οὐκ ἐν ἀληθείᾳ χειρός*, sed *à*. crrp ex *ἀδικίᾳ* || 19 [a] l c K GS׳ הַשָּׁלִישׁ; ins וַיֵּשֶׁב לְדָוִיד cf Vrs et 2 Ch 10,16 | [b] G leg לְךָ; ins לָכֶם? | [c] G leg וְעִמְּךָ; G* huc tr דָּוִיד || 20 [a] l c pc Mss עַדְנָה cf GS׳ | [b] G pro suff *τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων* cf 1 S 29,4 b || 21 [a] l c pc Mss עַדְנָה cf GS׳

31 חֶלֶד[a] בֶּן־בַּעֲנָה הַנְּטוֹפָתִי׃ ס 31 אִיתַי[a] בֶּן־רִיבַי מִגִּבְעַת בְּנֵי
32 בִנְיָמִן ס בְּנָיָה הַפִּרְעָתֹנִי׃ 32 חוּרַי[a] מִנַּחֲלֵי גָעַשׁ ס
33 אֲבִיאֵל[b] הָעַרְבָתִי׃ ס 33 עַזְמָוֶת[a] הַבַּחֲרוּמִי[a] אֶלְיַחְבָּא הַשַּׁעַלְבֹנִי׃
ס 34 בְּנֵי[a] הָשֵׁם[b] הַגִּזֹנִי[c] יוֹנָתָן בֶּן־שָׁגֵה[d] הַהֲרָרִי׃ ס 35 אֲחִיָּם
36 בֶּן־שָׂכָר[a] הַהֲרָרִי אֱלִיפָל[b] בֶּן־אוּר׃ ס 36 חֶפֶר הַמְּכֵרָתִי[a] [b]אֲחִיָּה
37 38 הַפְּלֹנִי[b]׃ ס 37 חֶצְרוֹ[b] הַכַּרְמְלִי [b]נַעֲרַי בֶּן־אֶזְבָּי[b]׃ ס 38 יוֹאֵל[a]
39 אֲחַי[b] נָתָן [c]מִבְחָר בֶּן־הַגְּרִי[c]׃ ס 39 צֶלֶק הָעַמֹּנִי נַחֲרַי הַבְּאֵרֹתִי
40 נֹשְׂאֵ[a] כְּלֵי יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה׃ ס 40 עִירָא הַיִּתְרִי[a] גָּרֵב הַיִּתְרִי׃
41 42 ס 41 אוּרִיָּה הַחִתִּי זָבָד בֶּן־אַחְלָי׃ ס 42 עֲדִינָא בֶן־שִׁיזָא
43 הָרְאוּבֵנִי רֹאשׁ לָרְאוּבֵנִי וְעָלָיו[a] שְׁלוֹשִׁים׃ ס 43 חָנָן בֶּן־מַעֲכָה
44 וְיוֹשָׁפָט הַמִּתְנִי[a]׃ ס 44 עֻזִּיָּא הָעַשְׁתְּרָתִי שָׁמָע וִיעוּאֵל[a] ס בְּנֵי
45 חוֹתָם הָעַרֹעֵרִי׃ ס 45 יְדִיעֲאֵל בֶּן־שִׁמְרִי וְיוֹחָא[a] אָחָיו הַתִּיצִי[b]׃
ס 46 אֱלִיאֵל[a] הַמַּחֲוִים[a] וְיָרִיבַי וְיוֹשַׁוְיָה[b] בְּנֵי[c] אֶלְנַעַם וְיִתְמָה
47 הַמּוֹאָבִי׃ 47 אֱלִיאֵל וְעוֹבֵד וְיַעֲשִׂיאֵל הַמְּצֹבָיָה[a]׃ פ

12 1 וְאֵלֶּה הַבָּאִים אֶל־דָּוִיד לְצִיקְלַג עוֹד עָצוּר[a] מִפְּנֵי שָׁאוּל
2 בֶּן־קִישׁ וְהֵמָּה בַּגִּבֹּרִים עֹזְרֵי הַמִּלְחָמָה׃ 2 נֹשְׁקֵי[a] קֶשֶׁת מְיַמְּנִים
3 וּמַשְׂמְאִלִים בָּאֲבָנִים וּבַחִצִּים בַּקֶּשֶׁת מֵאֲחֵי שָׁאוּל מִבִּנְיָמִן׃ 3 הָרֹאשׁ
אֲחִיעֶזֶר וְיוֹאָשׁ בְּנֵי[a] הַשְּׁמָעָה[b] הַגִּבְעָתִי וְיִזִּיאֵל[c] וָפֶלֶט בְּנֵי עַזְמָוֶת
4 וּבְרָכָה[d] וְיֵהוּא הָעֲנָתֹתִי׃ 4 וְיִשְׁמַעְיָה הַגִּבְעוֹנִי גִּבּוֹר בַּשְּׁלֹשִׁים וְעַל־
5 6 הַשְּׁלֹשִׁים׃ 5 וְיִרְמְיָה וְיַחֲזִיאֵל וְיוֹחָנָן וְיוֹזָבָד הַגְּדֵרָתִי׃ 6 אֶלְעוּזַי

[a] מל 27. [b] וכל לשון ארמי דכות. ב
[c] וכל עזרא דכות. ד
[d] בס׳ ר״ם בסיס. ל. ל.
[e] בס׳ ר״ם בסיס. ל. ל.
[f] ל. ב ורס
[g] ל. ל.
[h] ל חס
[i] ל. ה מל. ל וחס
[j] ל ח. ג בסיס. ג. ג בסיס
[k] תרי עשר ועזרא דכות. ל
[l] ויעיאל חד מן ד כת כן
[m] ב. ל. ד ל כת א וכל ל וחס. ב חד מל וחד חס
[n] ד. יא ר״ם וס״פ נ וחד מן ב
[o] ל ז כג מנה בסיס
[p] ל. ל. ל. ל
[q] ל. יזיאל
[r] ב ובתרי לישנ. ל מל
[s] ד בליש וכל עזרא דכות. וחד מן ו פסוק מן ד מילין נסבין ר ר״ם. ל. ל

27 Mm 4062. 28 Mm 1831. 29 Mm 4012. 30 Mm 1857. 31 Mm 4063. 32 Mm 331. 33 Mm 4064. 34 וחד אֲחַלַי Mm 3603. 4 Mm 896. 5 Mm 3858. 6 Mm 4162. 35 Mm 2384. 36 Mm 2133. 37 Mm 4054. 38 Mm 4043. Cp 12 1 Mm 729. 2 Mm 4199. 3 Mm Ps 119,5.

30 [a] 27,15 חֶלְדַּי | **31** [a] 2 S 23,29 אֲתַי || **32** [a] 2 S 23,30 הַדַּי || [b] l prb אֲבִיבַעַל cf 2 S 23,31 || **33** [a] l הַבַּחוּרְמִי || **34** [a] dttg, dl || [b] 2 S 23,32 יָשֶׁן || [c] prp הַגִּזְמֹנִי vel הַגִּוֹנִי (cf G^{Aal} *ὁ Γουνι*) | [d] G^{BS} *Σωλα*, 2 S 23,33 שַׁמָּה || **35** [a] Ms et 2 S 23,33 שָׂרָר | [b] 2 S 23, 34 –לֶט | **36** [a] 2 S 23,34 הַמַּעֲכָתִי | [b–b] l eadem vb quae 2 S 23,34b || **37** [a] G^{BS} ut 2 S 23,35 Q חצרי | [b–b] 2 S פַּעֲרַי הָאַרְבִּי || **38** [a] 2 S 23,36 יִגְאָל | [b] G^{BS} ut 2 S 23,36 בֶּן־ | [c–c] 2 S מִצֹּבָה בְּנֵי הַגְּדִי || **39** [a] G^{L}T pl ut 2 S 23,37 K | [b] 2 S 23, 37 K וְיִזְעִי, S *w'm'jl* || **40** [a] l הַמַּחֲנַיְמִי vel הַמַּחֲנִי || **46** [a] 1 aut הַצֹּבָתִי aut מִצֹּבָה || [b] Ms T שביה–, G *καὶ Ιωσια* | [c] G(S) *υἱὸς αὐτοῦ* || **47** [a] l aut הַמְּצֹבָה

Cp 12,1 [a] ins מִיִּשְׂרָאֵל? | **3** [a] l c pc Mss G בֶּן | [b] l prb יְהֹשָׁמַע | [c] T pc Mss G^{AL} ut Q, K וְיִזִּיעוּ; G^{BS}(S) *καὶ Ιωηλ* | [d] l וּבְרָכְיָה cf G^{S}.

15 יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה׃ 15 וַיִּרְדְּפוּ שְׁלוֹשָׁה מִן־הַשְּׁלֹשִׁים רָאשׁ עַל־ 15
16 הַצֻּר אֶל־דָּוִיד אֶל־מְעָרַת עֲדֻלָּם וּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים חֹנָה בְּעֵמֶק 16
17 רְפָאִים׃ 16 וְדָוִיד אָז בַּמְּצוּדָה וּנְצִיב פְּלִשְׁתִּים אָז בְּבֵית לָחֶם׃ 17
18 וַיִּתְאָו דָּוִיד וַיֹּאמֶר מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבּוֹר בֵּית־לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר׃ 18
19 וַיִּבְקְעוּ הַשְּׁלֹשָׁה בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיִּשְׁאֲבוּ־מַיִם מִבּוֹר בֵּית־לֶחֶם 19
אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר וַיִּשְׂאוּ וַיָּבִאוּ אֶל־דָּוִיד וְלֹא־אָבָה דָּוִיד לִשְׁתּוֹתָם וַיְנַסְּכֵהוּ
20 אֹתָם לַיהוָה׃ 19 וַיֹּאמֶר חָלִילָה לִי מֵאֱלֹהַי מֵעֲשׂוֹת זֹאת הֲדַם 20
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶשְׁתֶּה בְנַפְשׁוֹתָם כִּי בְנַפְשׁוֹתָם הֵבִיאוּם וְלֹא אָבָה
לִשְׁתּוֹתָם אֵלֶּה עָשׂוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבֹּרִים׃ 20 וַאֲבִשַׁי אֲחִי־יוֹאָב
21 הוּא רֹאשׁ הַשְּׁלֹשָׁה וְהוּא עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ מֵאוֹת 21
חָלָל וְלוֹ שֵׁם בַּשְּׁלוֹשָׁה׃ 21 מִן־הַשְּׁלוֹשָׁה בַּשֵּׁנִי נִכְבָּד וַיְהִי לָהֶם
לְשָׂר וְעַד־הַשְּׁלוֹשָׁה לֹא־בָא׃ ס 22 בְּנָיָה בֶן־יְהוֹיָדָע בֶּן־אִישׁ־ 22
חַיִל רַב־פְּעָלִים מִן־קַבְצְאֵל הוּא הִכָּה אֵת שְׁנֵי אֲרִיאֵל מוֹאָב וְהוּא
יָרַד וְהִכָּה אֶת־הָאַרְיֵה בְּתוֹךְ הַבּוֹר בְּיוֹם הַשָּׁלֶג׃ 23 וְהוּא־הִכָּה אֶת־ 23
24 הָאִישׁ הַמִּצְרִי אִישׁ מַרְאֶה וְחָמֵשׁ בָּאַמָּה וּבְיַד הַמִּצְרִי חֲנִית כְּמְנוֹר
אֹרְגִים וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשֵּׁבֶט וַיְנַגֵּל אֶת־הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצְרִי וַיַּהַרְגֵהוּ
25 בַּחֲנִיתוֹ׃ 24 אֵלֶּה עָשָׂה בְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וְלוֹ־שֵׁם בִּשְׁלוֹשָׁה 24
הַגִּבֹּרִים׃ 25 מִן־הַשְּׁלוֹשִׁים הִנֵּהוּ נִכְבָּד הוּא וְאֶל־הַשְּׁלוֹשָׁה לֹא־בָא
26 וַיְשִׂמֵהוּ דָוִיד עַל־מִשְׁמַעְתּוֹ׃ ס 26 וְגִבּוֹרֵי הַחֲיָלִים עֲשָׂהאֵל 26
אֲחִי יוֹאָב אֶלְחָנָן בֶּן־דֹּדוֹ מִבֵּית לָחֶם׃ 27 שַׁמּוֹת הַהֲרוֹרִי 27
חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי׃ ס 28 עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ הַתְּקוֹעִי אֲבִיעֶזֶר הָעַנְּתוֹתִי׃ 28
29 סִבְכַּי הַחֻשָׁתִי עֵילַי הָאֲחוֹחִי׃ ס 29 מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי׃ ס 30
30

15 Mm 2959. 16 Mm 41 et Mm 4060. 17 Mm 4093. 18 Mm 1478. 19 Mp sub loco. 20 Mm 4061. 21 Mm 1795. 22 Mm 2980. 23 Mm 1831. 24 Mm 4006. 25 TM contra Mm 2959, cf Mp sub loco. 26 Mm 1460.

15 a G recte *ἀρχόντων* || b l מֵעַל? || c sic c 2 S 23,13 || **16** a 2 S 23,14 || **18** a Ms GL ויבאו || **19** a G *ὁ θεός* cf 2 S 23,17 || b prb dl || **20** a V ut 2 S 23,18 || b–b prb dl || c mlt Mss Vrs ולו ut 2 S; l וְלוֹ || d l שֵׁם cf 21b || **21** a ut 20α || b G *ὑπὲρ τοὺς δύο*; > S, dl || **22** a > S cf 2 S 23,20 G*, dl || b l אראלי (vocales inc) || **23** a G *ὁρατόν* = מַרְאֶה 2 S 23,21 || b–b > 2 S, cf 1 S 17,4.7 || **24** a–a l בַּשְּׁל֫שִׁים + || b cf 20c.d || **25** a G *τὴν πατριὰν αὐτοῦ* = מִשְׁפַּחְתּוֹ || **26** a 2 S 23,24 || b l c 2 S הַחֲרוּדִי et ins אֶלִּיקָא || **27** a 2 S 23,25 || b G^{L}(S) *Δωδει* = דודי cf 12a || c l c 2 S 23,26 הַפַּלְטִי, it Sa || **29** a l צִילַי? cf צַלְמוֹן 2 S 23,28.

15 יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה׃ 15 וַיִּרְדְּפוּ שְׁלוֹשָׁה מִן־הַשְּׁלֹשִׁים רָאשׁ עַל־ 15
16 הַצֻּר אֶל־דָּוִיד אֶל־מְעָרַת עֲדֻלָּם וּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים חֹנָה בְּעֵמֶק 16
17 רְפָאִים׃ 16 וְדָוִיד אָז בַּמְּצוּדָה וּנְצִיב פְּלִשְׁתִּים אָז בְּבֵית לָחֶם׃ 17
18 וַיִּתְאָו דָּוִיד וַיֹּאמֶר מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבּוֹר בֵּית־לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר׃ 18
19 וַיִּבְקְעוּ הַשְּׁלֹשָׁה בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיִּשְׁאֲבוּ־מַיִם מִבּוֹר בֵּית־לֶחֶם 19
אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר וַיִּשְׂאוּ וַיָּבִאוּ אֶל־דָּוִיד וְלֹא־אָבָה דָּוִיד לִשְׁתּוֹתָם וַיְנַסְּכֵהוּ
20 אֹתָם לַיהוָה׃ 19 וַיֹּאמֶר חָלִילָה לִי מֵאֱלֹהַי מֵעֲשׂוֹת זֹאת הֲדַם 20
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶשְׁתֶּה בְנַפְשׁוֹתָם כִּי בְנַפְשׁוֹתָם הֵבִיאוּם וְלֹא אָבָה
לִשְׁתּוֹתָם אֵלֶּה עָשׂוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבֹּרִים׃ 20 וַאֲבִשַׁי אֲחִי־יוֹאָב
21 הוּא רֹאשׁ הַשְּׁלֹשָׁה וְהוּא עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ מֵאוֹת 21
חָלָל וְלוֹ שֵׁם בַּשְּׁלוֹשָׁה׃ 21 מִן־הַשְּׁלוֹשָׁה בַּשֵּׁנִי נִכְבָּד וַיְהִי לָהֶם
לְשָׂר וְעַד־הַשְּׁלוֹשָׁה לֹא־בָא׃ ס 22 בְּנָיָה בֶן־יְהוֹיָדָע בֶּן־אִישׁ־ 22
חַיִל רַב־פְּעָלִים מִן־קַבְצְאֵל הוּא הִכָּה אֵת שְׁנֵי אֲרִיאֵל מוֹאָב וְהוּא
יָרַד וְהִכָּה אֶת־הָאַרְיֵה בְּתוֹךְ הַבּוֹר בְּיוֹם הַשָּׁלֶג׃ 23 וְהוּא־הִכָּה אֶת־ 23
24 הָאִישׁ הַמִּצְרִי אִישׁ מַרְאֶה וְחָמֵשׁ בָּאַמָּה וּבְיַד הַמִּצְרִי חֲנִית כְּמְנוֹר
אֹרְגִים וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשֵּׁבֶט וַיְנַגֵּל אֶת־הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצְרִי וַיַּהַרְגֵהוּ
25 בַּחֲנִיתוֹ׃ 24 אֵלֶּה עָשָׂה בְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וְלוֹ־שֵׁם בִּשְׁלוֹשָׁה 24
הַגִּבֹּרִים׃ 25 מִן־הַשְּׁלוֹשִׁים הִנֵּהוּ נִכְבָּד הוּא וְאֶל־הַשְּׁלוֹשָׁה לֹא־בָא
26 וַיְשִׂמֵהוּ דָוִיד עַל־מִשְׁמַעְתּוֹ׃ ס 26 וְגִבּוֹרֵי הַחֲיָלִים עֲשָׂהאֵל 26
אֲחִי יוֹאָב אֶלְחָנָן בֶּן־דֹּדוֹ מִבֵּית לָחֶם׃ 27 שַׁמּוֹת הַהֲרוֹרִי 27
חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי׃ ס 28 עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ הַתְּקוֹעִי אֲבִיעֶזֶר הָעַנְּתוֹתִי׃ 28
29 סִבְכַּי הַחֻשָׁתִי עֵילַי הָאֲחוֹחִי׃ ס 29 מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי׃ ס 30
30

11 1 וַיִּקָּבְצוּ[a] כָל־יִשְׂרָאֵל אֶל־דָּוִיד חֶבְרוֹנָה לֵאמֹר הִנֵּה עַצְמְךָ ט¹ ח מנה מל
2 וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ׃ גַּם־תְּמוֹל ׀ גַּם־שִׁלְשׁוֹם גַּם בְּהִוֹּת שָׁאוּל מֶלֶךְ י¹ב פסוק גם גם . ד . ב
אַתָּה[a] הַמּוֹצִיא וְהַמֵּבִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר ׀ יְהוָה ׀ אֱלֹהֶיךָ לְךָ כז בסע . ל
אַתָּה תִרְעֶה אֶת־עַמִּי ׀ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּהְיֶה נָגִיד עַל עַמִּי ו
3 יִשְׂרָאֵל׃ וַיָּבֹאוּ כָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל[a] אֶל־הַמֶּלֶךְ[a] חֶבְרוֹנָה ט¹ ח מנה מל
וַיִּכְרֹת לָהֶם[b] דָּוִיד בְּרִית בְּחֶבְרוֹן לִפְנֵי יְהוָה וַיִּמְשְׁחוּ אֶת־דָּוִיד
4 לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל כִּדְבַר יְהוָה בְּיַד־שְׁמוּאֵל׃ ס 4 וַיֵּלֶךְ[a] דָּוִיד
5 וְכָל־יִשְׂרָאֵל[a] יְרוּשָׁלַ͏ִם הִיא יְבוּס וְשָׁם הַיְבוּסִי יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃ 5 וַיֹּאמְרוּ לה² וכל ר״ם דכות
יוֹשְׁבֵי יְבוּס לְדָוִיד לֹא תָבוֹא הֵנָּה וַיִּלְכֹּד דָּוִיד אֶת־מְצֻדַת צִיּוֹן הִיא ז חס ול בסיפ
עִיר דָּוִיד׃ 6 וַיֹּאמֶר דָּוִיד כָּל־מַכֶּה יְבוּסִי בָּרִאשׁוֹנָה יִהְיֶה לְרֹאשׁ כב² ח¹ מנה מל . כד
וַיַּעַל בָּרִאשׁוֹנָה יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וַיְהִי לְרֹאשׁ׃ 7 וַיֵּשֶׁב דָּוִיד כב² ח¹ מנה מל . כד
בַּמְּצֻדָה עַל־כֵּן קָרְאוּ־לוֹ עִיר דָּוִיד׃ 8 וַיִּבֶן הָעִיר מִסָּבִיב מִן־הַמִּלּוֹא כ¹⁵ . ל¹⁶
סג וְעַד־הַסָּבִיב[a] וְיוֹאָב[b] יְחַיֶּה אֶת־שְׁאָר הָעִיר[bc]׃ 9 וַיֵּלֶךְ דָּוִיד הָלוֹךְ ל . ז²
וְגָדֹל וַיהוָה צְבָאוֹת עִמּוֹ׃ פ ח⁸
10 וְאֵלֶּה רָאשֵׁי הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִיד הַמִּתְחַזְּקִים עִמּוֹ בְמַלְכוּתוֹ עה . ל
עִם[a]־כָּל־יִשְׂרָאֵל לְהַמְלִיכוֹ כִּדְבַר יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל׃ ס
11 וְאֵלֶּה מִסְפַּר[a] הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִיד יָשָׁבְעָם[b] בֶּן־חַכְמֹנִי רֹאשׁ ב מל
הַשָּׁלִשִׁי[c] הוּא־עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת חָלָל בְּפַעַם השלישים חד מן ב[a] כת ק כן בסיפ
12 אֶחָת׃ וְאַחֲרָיו אֶלְעָזָר בֶּן־דּוֹדוֹ[a] הָאֲחוֹחִי הוּא בִּשְׁלֹשָׁה הַגִּבֹּרִים׃ ה מל[10] . ב בלגיש .
יא¹ מל יב מנה בסיפ וכל מגלה דכות
13 הָיָה עִם־דָּוִיד בַּפַּס דַּמִּים וְהַפְּלִשְׁתִּים נֶאֱסְפוּ־שָׁם לַמִּלְחָמָה[a] ל . ב . ל¹² . ח¹
וַתְּהִי[b] חֶלְקַת הַשָּׂדֶה מְלֵאָה שְׂעֹרִים[c] וְהָעָם ׀ נָסוּ מִפְּנֵי פְּלִשְׁתִּים׃ ב מל¹³ . ל
14 וַיִּתְיַצְּבוּ[a] בְּתוֹךְ־הַחֶלְקָה וַיַּצִּילוּהָ[b] וַיַּכּוּ[c] אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיּוֹשַׁע[d] ח . ל¹⁴

Cp 11 [1]Mm 1302. [2]Mp sub loco. [3]Mm 1743. [4]Mm 1135. [5]וחר למצד 1 Ch 12,17, cf 1 Ch 12,9. [6]ויבנה את העיר Jos 19,50, cf Mp sub loco. [7]Mm 1687. [8]Mm 1674. [9]Mm 4057. [10]Mm 1460. [11]Mm 2959. [12]Mm 1315. [13]Mm 4058. [14]Mm 4059.

Cp 11,1 [a] G* *καὶ ἤλθεν* || **2** [a] G(ΣΘ𝔙) + *ἤσθα* cf 2 S 5,2 || **3** [a–a] 1 לְהַמְלִכוֹ || [b] Ms GS + הַמֶּלֶךְ ut 2 S 5,3 || **4** [a–a] G* *ὁ βασιλεὺς καὶ ἄνδρες αὐτοῦ* cf 2 S 5,6 || **8** [a] prp הַבָּנִית cf 2 S 5,9 וּבָנְתָה || [b–b] G *καὶ ἐπολέμησεν καὶ ἔλαβεν τὴν πόλιν* || [c] pc Mss הָעָם cf 𝔖𝔄 || **10** [a] 𝔖(𝔄Ψ) *'l* || **11** [a] 2 S 23,8 שְׁמוֹת; prp מַסְפַּר || [b] G[min] *I(ε)σ(ε)βααλ*, l יִשְׁבַּעַל || [c] K G-[L]𝔖Ψ הַשִּׁלְשִׁי, 2 S 23,8 הַשְּׁלִשֹׁה l cf G[L] || [d] 𝔖 ut 2 S שָׁמָּה, G[L] 9 || **12** [a] G *Δωδαι* cf 27,4 || **13** [a] ins eadem vb quae 2 S 23,9bγ–11bα || [b] ins c 2 S 23,11 שָׁם || [c] G[L] *φακοῦ* cf 𝔗 et 2 S || **14** [a] 𝔊𝔄 sg, l c 2 S 23,12 בְּ— || [b] l הָהּ– cf [a] (aut וַיִּצָּלֵהָ a צלל ?) || [c] l וַיַּךְ cf [a] || [d] G𝔖𝔄 ut 2 S וַיַּעַשׂ.

ל **10** 1 וּפְלִשְׁתִּים נִלְחֲמוּ בְיִשְׂרָאֵל וַיָּנָס אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי
ב.ג פְּלִשְׁתִּים וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים בְּהַר גִּלְבֹּעַ׃ 2 וַיַּדְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים אַחֲרֵי
ו׳ שָׁאוּל וְאַחֲרֵי בָנָיו וַיַּכּוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־יוֹנָתָן וְאֶת־אֲבִינָדָב[a] וְאֶת־
ה².ז מַלְכִּי־שׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל׃ 3 וַתִּכְבַּד הַמִּלְחָמָה עַל־שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ
ד³ ב מנה בליש . ט⁵ ב חד מל וחד חס⁶ . לה הַמּוֹרִים בַּקָּשֶׁת וַיָּחֶל[a] מִן־הַיּוֹרִים׃ 4 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל[b] אֶל־נֹשְׂא כֵלָיו
ג שְׁלֹף חַרְבְּךָ וְדָקְרֵנִי בָהּ פֶּן־יָבֹאוּ הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה[a] וְהִתְעַלְּלוּ־בִי
לה וְלֹא אָבָה נֹשְׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד ס וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת־הַחֶרֶב
לה.ל וַיִּפֹּל עָלֶיהָ׃ 5 וַיַּרְא נֹשְׂא־כֵלָיו כִּי מֵת שָׁאוּל וַיִּפֹּל גַּם־הוּא עַל־ 5
ה.ג הַחֶרֶב וַיָּמֹת[a]׃ ס 6 וַיָּמָת שָׁאוּל[b] וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו[a] וְכָל־בֵּיתוֹ יַחְדָּו 6
ל אשר מחליפין⁷ . ב מֵתוּ׃ 7 וַיִּרְאוּ כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּעֵמֶק[a] כִּי נָסוּ[b] וְכִי־מֵתוּ שָׁאוּל 7
לא מסרק כי וכי⁸ . ב וּבָנָיו וַיַּעַזְבוּ עָרֵיהֶם וַיָּנֻסוּ וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים וַיֵּשְׁבוּ בָהֶם׃ ס 8 וַיְהִי 8
מִמָּחֳרָת וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים לְפַשֵּׁט אֶת־הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ אֶת־שָׁאוּל
ו וכל אוריית דכות ב מ ד . ב . ל וכת כן . מנ . ג⁹ וְאֶת־בָּנָיו נֹפְלִים בְּהַר גִּלְבֹּעַ׃ 9 וַיַּפְשִׁיטֵהוּ[a] וַיִּשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־ 9
ד¹⁰ וכל אוריית דכות ב מ א . יב¹¹ כֵּלָיו וַיְשַׁלְּחוּ בְּאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים[b] סָבִיב לְבַשֵּׂר אֶת־[c]עֲצַבֵּיהֶם וְאֶת־
לה¹² ה¹³ מנה בכתיב . ל . ו¹³ הָעָם׃ 10 וַיָּשִׂימוּ אֶת־כֵּלָיו בֵּית אֱלֹהֵיהֶם[a] [b]וְאֶת־גֻּלְגֻּלְתּוֹ תָּקָעוּ בֵּית 10
ב¹⁴ דָּגוֹן[b]׃ ס 11 וַיִּשְׁמְעוּ כָּל[a] יָבֵישׁ גִּלְעָד אֵת כָּל־אֲשֶׁר־עָשׂוּ 11
ט מל¹⁵ . מנ . ל פְּלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל[b]׃ 12 וַיָּקוּמוּ כָּל־אִישׁ חַיִל[a] וַיִּשְׂאוּ אֶת־גְּוִיַּת שָׁאוּל 12
ל . ג חד מל נב וחס . ל מל בנביא⁷ וְאֵת גְּוִיַּת בָּנָיו[a] וַיְבִיאוּם יָבֵישָׁה[b] וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹתֵיהֶם תַּחַת
ו חס . ג מל¹⁶ . ה הָאֵלָה[c] בְּיָבֵשׁ וַיָּצֻמוּ שִׁבְעַת יָמִים׃ 13 וַיָּמָת שָׁאוּל בְּמַעֲלוֹ 13
כנ מסרק רגם וכתר תלת מלין¹⁷ אֲשֶׁר מָעַל בַּיהוָה עַל־דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־שָׁמָר וְגַם־לִשְׁאוֹל בָּאוֹב
ב בליש . ח מל¹⁸ . ב¹⁹ כן למערב⁷ לִדְרוֹשׁ[a]׃ 14 וְלֹא־דָרַשׁ בַּיהוָה וַיְמִיתֵהוּ וַיַּסֵּב אֶת־הַמְּלוּכָה לְדָוִיד 14
בֶּן־יִשָׁי׃ פ

Cp 10 [1]Mm 4012. [2]Mm 4067. [3]Mm 948. [4]Mm 4056. [5]Mm 4267. [6]Mm 1534. [7]Mp sub loco. [8]Mm 2059. [9]Mm 589. [10]Mm 1702. [11]Mm 1055. [12]Mm 4219. [13]Mm 1703. [14]Jer 38,9. [15]Mm 1663. [16]Mm 1519. [17]Mm 1629. [18]Mm 2137. [19]Mm 1581.

Cp 10,2 [a] S ut 8,33[b] 9,39[b] || **3** [a] 1 prb וַיֶּחֱל cf GVA || **4** [a] 1 S 31,4 + וּדְקָרֵנִי, it S || **5** [a] 1 S 31,5 + וַיָּמָת עִמּוֹ, it S || **6** [a] G(S) + *ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ* cf 1 S 31,6 || **7** [a] 1 S 31,7 distinctius . || [b] G + *Ισραηλ* cf S et 1 S || **9** [a] ins prb וַיַּרְאֻהוּ* cf 1 S 31,9 || [b] sic L, mlt Mss Edd פְּ || [c] pc Mss SC בֵּית ut 1 S || **10** [a] 1 S 31,10 עַשְׁתָּרוֹת || [b–b] S sec 1 S || **11** [a] ins c Ms S יְשֵׁבֵי (hpgr) cf G et 1 S 31,11 || [b] G + *καὶ τῷ Ισραηλ* || **12** [a–a] S ut 1 S 31,12 || [b] S + vb ex 1 S 31,12b.13a || [c] 1 S 31,13 הָאֶשֶׁל || **13** [a] > S, dl; G + *καὶ ἀπεκρίνατο αὐτῷ Σαμουηλ ὁ προφήτης.*

27 וּסְבִיבוֹת[a] בֵּית־הָאֱלֹהִים יָלִינוּ כִּי־עֲלֵיהֶם מִשְׁמֶרֶת[b] וְהֵם עַל־ ב. מח[c]
28 הַמַּפְתֵּחַ וְלַבֹּקֶר[c] לַבֹּקֶר[d]: 28 וּמֵהֶם עַל־כְּלֵי הָעֲבוֹדָה כִּי־בְמִסְפָּר ב. ב. ו[25]
29 יְבִיאוּם וּבְמִסְפָּר יוֹצִיאוּם: 29 וּמֵהֶם מְמֻנִּים עַל־הַכֵּלִים וְעַל־כָּל־ ל ומל. ו[25]. ל
30 כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ וְעַל־הַסֹּלֶת וְהַיַּיִן וְהַשֶּׁמֶן וְהַלְּבוֹנָה וְהַבְּשָׂמִים: 30 וּמִן־ ב[26]. ל
31 בְּנֵי הַכֹּהֲנִים רֹקְחֵי הַמִּרְקַחַת לַבְּשָׂמִים: 31 וּמַתִּתְיָה מִן־הַלְוִיִּם הוּא ל. ל
32 הַבְּכוֹר לְשַׁלֻּם הַקָּרְחִי[a] בֶּאֱמוּנָה עַל מַעֲשֵׂה הַחֲבָתִים[b]: 32 [a]וּמִן־בְּנֵי[s] לא חס ו[27] מנה בכתיב וכן נביא דכות ב ממ. ל
קְהָתִי מִן־אֲחֵיהֶם עַל־לֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת לְהָכִין שַׁבָּת שַׁבָּת: ס ב. ב. ד פת וכל שבת שבתון דכות[28]
33 וְאֵלֶּה[a] הַמְשֹׁרְרִים רָאשֵׁי אָבוֹת לַלְוִיִּם[b] בַּלְשָׁכֹת פְּטוּרִים[c] כִּי־יוֹמָם פת. [29] בכתיב וכל אורית ונביא דכות ב ממ. ג חס בלישׁ[30]. פסורים[31] ק
וָלַיְלָה עֲלֵיהֶם בַּמְּלָאכָה: 34 אֵלֶּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לַלְוִיִּם לְתֹלְדוֹתָם יד ר״פ בסיפ[32]. עה
רָאשִׁים אֵלֶּה יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלִָם: ס 35 וּבְגִבְעוֹן יָשְׁבוּ[a] אֲבִי־גִבְעוֹן ל
יְעִיאֵל[b] חד מן ד[33] כת כן ק
36 וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ[c] מַעֲכָה: 36 וּבְנוֹ הַבְּכוֹר עַבְדּוֹן וְצוּר וְקִישׁ וּבַעַל
37 37 וְנֵר וְנָדָב: 37 וּגְדוֹר וַאֲחְיוֹ[a] וְזֶכַרְיָה[b] וּמִקְלוֹת: 38 וּמִקְלוֹת הוֹלִיד ז בסיפ וכל נביא דכות ב ממ. ד. ד
38 אֶת־שִׁמְאָם[a] וְאַף־הֵם נֶגֶד אֲחֵיהֶם יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלִַם עִם־אֲחֵיהֶם: ס ל
39 וְנֵר[c] הוֹלִיד אֶת־קִישׁ[a] וְקִישׁ הוֹלִיד אֶת־שָׁאוּל וְשָׁאוּל הוֹלִיד אֶת־ ב
40 יְהוֹנָתָן וְאֶת־מַלְכִּי־שׁוּעַ וְאֶת־אֲבִינָדָב[b] וְאֶת־אֶשְׁבָּעַל: 40 וּבֶן־יְהוֹנָתָן ב
41 [a]מְרִיב־בַּעַל[a] וּמְרִי־בַעַל הוֹלִיד אֶת־מִיכָה: 41 וּבְנֵי מִיכָה פִּיתוֹן ב. ל וחדה מילה[34]
42 וָמֶלֶךְ[a] וְתַחְרֵעַ[b]: 42 וְאָחָז הוֹלִיד אֶת־יַעְרָה[a] וְיַעְרָה[a] הוֹלִיד אֶת־ ח[35]. ל. ל. ל
43 עָלֶמֶת וְאֶת־עַזְמָוֶת[b] וְאֶת־זִמְרִי וְזִמְרִי הוֹלִיד אֶת־מוֹצָא[c]: 43 וּמוֹצָא ב ומל וכל שם ברוש דכות
44 הוֹלִיד אֶת־בִּנְעָא[a] וּרְפָיָה[b] בְּנוֹ אֶלְעָשָׂה בְנוֹ אָצֶל בְּנוֹ: 44 וְלְאָצֶל[?] ב רכת א. ב ור״פ
שִׁשָּׁה בָנִים[c] וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם עַזְרִיקָם | בְּכֹרוֹ[a] וְיִשְׁמָעֵאל וּשְׁעַרְיָה[b] ב[36]
וְעֹבַדְיָה וְחָנָן אֵלְּה[c] בְּנֵי אָצֶל: פ ב מסורס מחליפין בסיפ[36]. ל[37]

[25] Mm 3952. [26] Neh 13,9. [27] Mm 4232. [28] Mm 806. [29] Mm 4048. [30] Mm 4053. [31] Mm 832. [32] Mm 4006. [33] Mm 4054. [34] Mp contra textum postulat מריבעל, cf Mp sub loco. [35] Mm 2030. [36] Mp sub loco. [37] Mm 4055.

27 [a] l וּמֵהֶם ס׳ (aberratio oculi)? cf 26[c]. 28. 29 || [b] l וְרָתוֹ־ (hpgr) || [c–c] l וַעֲלֵהֶם מְפָתְּחוֹ ל׳ cf [d] 𝔊 + *ἀνοίγειν τὰς θύρας τοῦ ἱεροῦ* || 31 [a] > 𝔖 || [b] 𝔊 *τῆς θυσίας τοῦ τηγάνου τοῦ μεγάλου ἱερέως* || 32 [a–a] 𝔊 *καὶ Βαναιας*, l וּבְנָיָה || 33 [a] prp וְאֵלֶּם || [b] ins לֹא לָהֶם (hpgr) || [c] nonn Mss 𝔗 ut Q, sic l; K פְּטֻרִים || 35 [a] 𝔊-𝔖 sg || [b] nonn Mss 𝔊𝔗𝔙 ut Q; K יְעוּ׳ || [c] pc Mss אֲחֹתוֹ || 37 [a] 𝔊 *καὶ ἀδελφὸς (-φοὶ) (αὐτοῦ)*, 𝔖 *w'ḥj'* || [b] 8,31 וּמִכֹר || 38 [a] 𝔊 ut 8,32 שִׁמְאָה || 39 [a] cf 8,33[a] || [b] cf 8,33[b] || 40 [a–a] cf 8,34[a–a] || 41 [a] 𝔊[B] *καὶ Μαλαχ* (𝔊[Aal] *Μαλωχ*, 𝔊[L] *Μελχιηλ*) || [b] 8,35 ותארע; ins c 8,35 וְאָחָז (hpgr), it 𝔊[L]𝔖𝔗𝔙𝔘 || 42 [a] l c nonn Mss (וְ)יַעְדָה cf 𝔊-[L]; 8,36 (וְ)יְהוֹעַדָּה cf 𝔊[L] || [b] cf 8,36[b] || [c] 𝔊-[L] *Μασ(σ)α* || 43 [a] 𝔊 *Ba(a)να* cf 8,37[a] || [b] 8,37 רפה || 44 [a] cf 8,38[a], sed hic l frt 𝔘 || [b] ins וַעֲזַרְיָה? cf 8,38[b].

ל ס 12 וַעֲדָיָה[a] בֶּן־יְרֹחָם[b] בֶּן־פַּשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה[c] וּמַעֲשַׂי בֶן־ 12
ל כת כן[10] עֲדִיאֵל בֶּן־יַחְזֵרָה[d] בֶּן־מְשֻׁלָּם[c] בֶּן־מְשִׁלֵּמִית[e] בֶּן־אִמֵּר׃ 13 וַאֲחֵיהֶם 13
כ רָאשִׁים לְבֵית אֲבוֹתָם אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים גִּבּוֹרֵי[a] חֵיל מְלֶאכֶת[a]
ז[11] מח עֲבוֹדַת בֵּית־הָאֱלֹהִים׃ 14 וּמִן־הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה בֶן־חַשּׁוּב בֶּן־ 14
ל[12] ב כת ש עַזְרִיקָם בֶּן־חַשַּׁבְיָה מִן־בְּנֵי מְרָרִי׃ 15 [a]וּבַקְבַּקַּר[b] חֶרֶשׁ[c] וְגָלָל[a] 15
ב כת א וכל עזרא דכות וּמַתַּנְיָה בֶן־מִיכָא בֶּן־זִכְרִי[d] בֶּן־אָסָף׃ 16 וְעֹבַדְיָה[a] בֶּן־שְׁמַעְיָה[b] 16
בֶּן־גָּלָל בֶּן־יְדוּתוּן[c] וּבֶרֶכְיָה בֶן־אָסָא[d] בֶּן־אֶלְקָנָה הַיּוֹשֵׁב בְּחַצְרֵי
ל ומל נְטוֹפָתִי׃ 17 וְהַשֹּׁעֲרִים שַׁלּוּם[a] וְעַקּוּב וְטַלְמֹן וַאֲחִימָן וַאֲחֵיהֶם[b] 17
לז כג מנה בסיפ . ד[13] שַׁלּוּם הָרֹאשׁ׃ 18 וְעַד־הֵנָּה בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ מִזְרָחָה הֵמָּה הַשֹּׁעֲרִים 18
י מל בליש לְמַחֲנוֹת בְּנֵי לֵוִי׃ 19 וְשַׁלּוּם בֶּן־קֹרֵא בֶן־אֶבְיָסָף בֶּן־קֹרַח וְאֶחָיו 19
ג[14] . ג . ב[15] . ו[16] . ג קמ[17] לְבֵית־אָבִיו הַקָּרְחִים עַל[c] מְלֶאכֶת[c] הָעֲבוֹדָה שֹׁמְרֵי הַסִּפִּים לָאֹהֶל
ט חס בסיפ וַאֲבוֹתֵיהֶם עַל־מַחֲנֵה יְהוָה שֹׁמְרֵי הַמָּבוֹא׃ 20 וּפִינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר 20
פסיק[18] . ז בסיפ וכל נביא דכות ב מ ב . ו בטע[19] . ל נָגִיד הָיָה עֲלֵיהֶם לְפָנִים יְהוָה[a] עִמּוֹ׃ 21 זְכַרְיָה[a] בֶּן מְשֶׁלֶמְיָה[b] שֹׁעֵר 21
ה . ב פֶּתַח לְאֹהֶל מוֹעֵד׃ 22 כֻּלָּם הַבְּרוּרִים לְשֹׁעֲרִים בַּסִּפִּים[a] מָאתַיִם
ד[20] וּשְׁנֵים עֶשֶׂר הֵמָּה בְּחַצְרֵיהֶם הִתְיַחְשָׂם הֵמָּה[b] יסד דָּוִיד וּשְׁמוּאֵל
ט ר״פ[21] . ל הָרֹאֶה בֶּאֱמוּנָתָם[c] 23 וְהֵם וּבְנֵיהֶם עַל־הַשְּׁעָרִים לְבֵית־יְהוָה לְבֵית[a]
ל הָאֹהֶל לְמִשְׁמָרוֹת׃ 24 לְאַרְבַּע[a] רוּחוֹת יִהְיוּ הַשֹּׁעֲרִים[b] מִזְרָח[c] יָמָּה 24
גנ . כן[18] ח ב[22] מנה בליש צָפוֹנָה וָנֶגְבָּה׃ 25 וַאֲחֵיהֶם בְּחַצְרֵיהֶם לָבוֹא לְשִׁבְעַת[c] הַיָּמִים מֵעֵת 25
ל . ה חס[23] אֶל־עֵת עִם־אֵלֶּה׃ 26 כִּי בֶאֱמוּנָה הֵמָּה אַרְבַּעַת[c] גִּבֹּרֵי[a] הַשֹּׁעֲרִים 26
ד[24] ול בליש . מת הֵם הַלְוִיִּם[b] וְהֵיוּ[c] עַל־הַלְּשָׁכוֹת וְעַל הָאֹצָרוֹת[d] בֵּית[c] הָאֱלֹהִים׃

[10] Mm 839. [11] Mm 4034. [12] Mm 4049. [13] Mm 913. [14] וחד לקרתים 1 Ch 26,1. [15] Mm 4050. [16] Mm 4217. [17] Mm 633. [18] Mp sub loco. [19] Mm 3746. [20] Mm 2263. [21] Mm 564. [22] Mm 4051. [23] Mm 4052. [24] Mm 4163.

12 [a] pc Mss S וַעֲזַרְיָה || [b] Neh 11,12 + nonn vb || [c–c] Neh 11,13 alit || [d] $\mathfrak{G}^{B}$ *Ιεδιου*, S *jwḥnn* || [c] l מְשֻׁלֶּמוֹת cf GS et Neh || **13** [a–a] l חַיִל לְמִ cf GΘV || **15** [a–a] l aut וּבַקְבַּק || [b] Neh 11,17 וּבַקְבֻּקְיָה || [c] V leg חָרָשׁ || [d] pc Mss SA et Neh וַזַּבְדִּי || **16** [a] Neh 11,17 וְעַבְדָּא || [b] Neh שֶׁמּוּעַ || [c] $\mathfrak{G}^{min}$SV ut Neh K יְדִיתוּן || [d] C mlt Mss SA אָסָף || **17** [a] > Neh 11,19 || [b] pc Mss Edd GΘA חֲ– || **20** [a–a] $\mathfrak{G}$* *ἔμπροσθεν, καὶ οὗτοι*, $\mathfrak{G}^{Aal}$ *ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου, καὶ οὗτοι* || **21** [a] חז (hpgr) || [b] $\mathfrak{G}^{A\,mg^{in}}$(S) *Μοσολ(λ)αμ* = מְשֻׁלָּם || **22** [a] S *bmnjn'* = בְּמִסְפָּר || [b] $\mathfrak{G}^{L}$ + *ἠρίθμησε καί* || [c] prp תַּ– vel בַּאֲבוֹתָם || **23** [a] prp לְעֻמַּת || [b] $\mathfrak{G}$ *τοῦ φυλάσσειν*, S *zbn'* = (אֹהֶל) מוֹעֵד || **24** [a] pr לְאַרְבַּעַת גִּבּוֹרֵי הַשֹּׁעֲרִים (homark) cf 26 || [b] l הַשָּׁעַ cf GSA || [c–c] l הָיָה–? cf 18 || **26** [a] $\mathfrak{G}$ leg הַשָּׁעַ || [b–b] l הם מן־ה vel הם ל׳ (גַּם) || [c] prp וּמִן־הַלְוִיִּם || [d] l צָ–.

הוֹלִיד אֶת־עַלֶּמֶת וְאֶת־עַזְמָוֶת[b] וְאֶת־זִמְרִי וְזִמְרִי הוֹלִיד אֶת־מוֹצָא׃[c]

ב ומל וכל שם ברנש הכוית . ב וכת א . ב כת ה[19]

37 ומוֹצָא הוֹלִיד אֶת־בִּנְעָא[a] רָפָה[b] בְּנוֹ אֶלְעָשָׂה בְנוֹ אָצֵל בְּנוֹ׃

ב ור״פ . ב

38 וְלְאָצֵל[b] שִׁשָּׁה בָנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם עַזְרִיקָם | בֹּכְרוּ[a] וְיִשְׁמָעֵאל

ב פסוק מחליפין בסיפ . נ[20] . ל

39 וּשְׁעַרְיָה[b] וְעֹבַדְיָה וְחָנָן כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי אָצֵל׃ 39 וּבְנֵי עֵשֶׂק[a] אָחִיו

ס אוּלָם בְּכֹרוֹ יְעוּשׁ הַשֵּׁנִי וֶאֱלִיפֶלֶט הַשְּׁלִשִׁי׃ 40 וַיִּהְיוּ בְּנֵי־אוּלָם

ל אַנְשֵׁי גִבֹּרֵי־חַיִל דֹּרְכֵי קֶשֶׁת וּמַרְבִּים בָּנִים וּבְנֵי בָנִים מֵאָה וַחֲמִשִּׁים[a]

ז בסיפ[21] כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי בִנְיָמִן׃ פ

ב **9** 1 וְכָל־יִשְׂרָאֵל[a] הִתְיַחְשׂוּ וְהִנָּם[a] כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי

ב . נ׳ חד חס וב מן י מל בלישׁ

2 יְשָׂרָאֵל[b] וִיהוּדָה הָגְלוּ[c] לְבָבֶל בְּמַעֲלָם׃ ס 2 וְהַיּוֹשְׁבִים[a]

כי יג מנה בסיפ . יג[2]

הָרִאשֹׁנִים[b] אֲשֶׁר בַּאֲחֻזָּתָם בְּעָרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים ׀ הַלְוִיִּם

ל בסיפ וכל עזרא דכות . כא

3 וְהַנְתִינִים׃ 3 וּבִירוּשָׁלַ͏ִם יָשְׁבוּ מִן־בְּנֵי יְהוּדָה וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן

ב מל ול בסיפ

4 וּמִן־בְּנֵי אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה׃ 4 עוּתַי[a] בֶּן־עַמִּיהוּד בֶּן־עַמְרִי[b] בֶּן־אִמְרִי[bc]

בני מן־ ק חד מן הא[3] כת מילה חדה וקר תרי . ב מל[4]

5 בֶּן־בָּנְנִי[d] מִבְּנֵי פֶּרֶץ בֶּן־יְהוּדָה׃ 5 וּמִן־הַשִּׁילֹנִי[a] עֲשָׂיָה[b] הַבְּכוֹר

ל

6 וּבָנָיו[c] 6 וּמִן־בְּנֵי זֶרַח יְעוּאֵל[a] וַאֲחֵיהֶם שֵׁשׁ־מֵאוֹת וְתִשְׁעִים׃

ג בכתיב ול כת כן[5]

7 וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן סַלּוּא[a] בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־הוֹדַוְיָה[ab] בֶּן־הַסְנָאָה[c]׃

יו ר״פ וס״פ חד . ב[6]

8 וְיִבְנְיָה בֶּן־יְרֹחָם[a] וְאֵלָה בֶן־[a]עֻזִּי בֶּן־מִכְרִי[b] וּמְשֻׁלָּם[c] בֶּן־שְׁפַטְיָה[c]

ל

9 בֶּן־רְעוּאֵל בֶּן־יִבְנִיָּה[d]׃ 9 וַאֲחֵיהֶם לְתַלְדוֹתָם תְּשַׁע מֵאוֹת [a]וַחֲמִשִּׁים

עה . ז בכתיב[7] וכל אריות וגבוא דכות ב מב . ז בלישׁ[8] . ט חס בסיפ

וְשִׁשָּׁה[a] כָּל־אֵלֶּה אֲנָשִׁים[b] רָאשֵׁי אָבוֹת לְבֵית[b] אֲבֹתֵיהֶם׃ ס

ג . י וכל עזרא דכות[9]

10 וּמִן־הַכֹּהֲנִים יְדַעְיָה[a] וְיהוֹרָיִב[b] וְיָכִין׃ 11 וַעֲזַרְיָה[ad] בֶּן־חִלְקִיָּה

מח בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־צָדוֹק בֶּן־מְרָיוֹת[c] בֶּן־אֲחִיטוּב נְגִיד בֵּית ׀ הָאֱלֹהִים׃

[19] Mm 4045. [20] Mm 4055. [21] Mm 665. Cp 9 [1] Mm 2592. [2] Mm 1188. [3] Mm 214. [4] Mm 4175. [5] Mm 4046. [6] Mm 4047. [7] Mm 4048. [8] Mm 4025. [9] Mm 4033.

36 [b] 𝔊[ALaI]𝔖𝔙 leg עֲזָמוֹת || [c] 𝔊 *Maisa*, 𝔖 *(l)mwsj'* || **37** [a] pc Mss ׳כְּנ cf 𝔖𝔄, 𝔊 *Ba(a)va* = בַּעֲנָא || [b] 𝔊 *Paφai(a)* cf 9,43 || **38** [a] 1 c nonn Mss 𝔊𝔖 בְּכֹרוֹ || [b] ins עֲזַרְיָה cf 𝔊[L] (pro וּשׁ׳ וע׳) *καὶ Αζαριας καὶ Αβδια καὶ Σαρια* || **39** [a] 𝔊[B] *Ασηλ*, 𝔊[Aal] *Εσελεκ*, 𝔊[min] *Εσηλ* || **40** [a] 𝔊[AV] 90 || **Cp 9,1** [a–a] 𝔊 *ὁ συλλοχισμὸς αὐτῶν καὶ οὗτοι* || [b] ins וְיהוּדָה? || [c] 𝔊 *μετὰ τῶν ἀποικισθέντων* || **2** [a] prp הַשֹּׁבְבִים || [b] 𝔊(𝔖𝔄) *πρότερον* – בָּרִאשֹׁנָה cf Neh 7,5 || **4** [a] Neh 11,4 עָתָיָה || [b–b] > 𝔊* || [c] Neh אֲמַרְיָה || [d] nonn Mss 𝔗𝔙 ut Q (cf 𝔊[min]), sic l || **5** [a] l הַשִּׁלֹנִי cf Nu 26,20 || [b] Neh 11,5 מַעֲשֵׂיָה (׳ו) || [c] 𝔖(𝔄) *wbsj' 'hwhj* = ובציה אָחִיו || **6** [a] 𝔊[ALaI] *Ιε(ι)ηλ* – יעיאל, id 𝔗 || **7** [a–a] Neh 11,9 || [b] 𝔖 *hwdj'* || [c] 𝔊[L] *Σαανα* ׳נָ– cf 𝔙 et Esr 2,35 Neh 3,3 || **8** [a–a] nonn Mss 𝔊[B] וְאֵלָה בְּנֵי || [b] 𝔊*(𝔖) *Μαχιρ* || [c–c] > 𝔖 || [d] 𝔊[L](𝔖) *Ιεχονιου* || **9** [a–a] 𝔖 99 || [b] add? || **10/11** [a–a] l בֶּן יְהוֹיָקִים || [b] 𝔊[B] *καὶ Ιωαριμ*, 𝔖 *jwndb*, Neh 11,10 יהויריב בֶּן־עֲזריה; ex 24,7, יכין ex 24,17 || [c] 𝔊[L] *καὶ Ιωαχιμ* || [d] Neh 11,11 שְׂרָיָה || [e] 𝔖 *mzw*.

מְרָמָה׃ אֱלֶה בָּנָיו רָאשֵׁי אָבוֹת׃ 11 וּמַחְשִׁים הוֹלִיד אֶת־אֲבִיטוּב 11
וְאֶת־אֶלְפָּעַל׃ 12 וּבְנֵי אֶלְפָּעַל עֵבֶר וּמִשְׁעָם וְשֶׁמֶד הוּא בָּנָה אֶת־ 12
אוֹנוֹ וְאֶת־לֹד וּבְנוֹתֶיהָ׃ 13 וּבְרִיעָה וְשֶׁמַע הֵמָּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיוֹשְׁבֵי 13
אַיָּלוֹן הֵמָּה הִבְרִיחוּ אֶת־יוֹשְׁבֵי גַּת׃ 14 וַאֲחְיוֹ שָׁשָׁק וְיֶרֱמוֹת׃ 14
וְזַבַדְיָה וַעֲרָד וְעֶדֶר׃ 16 וּמִיכָאֵל וְיִשְׁפָּה וְיוֹחָא בְּנֵי בְרִיעָה׃ 15 16
וְזַבַדְיָה וּמְשֻׁלָּם וְחִזְקִי וְחֶבֶר׃ 18 וְיִשְׁמְרַי וְיִזְלִיאָה וְיוֹבָב בְּנֵי 17 18
אֶלְפָּעַל׃ 19 וְיָקִים וְזִכְרִי וְזַבְדִּי׃ 20 וְאֶלְיֵעֵנַי וְצִלְּתַי וֶאֱלִיאֵל׃ 19 20
וַעֲדָיָה וּבְרָאיָה וְשִׁמְרָת בְּנֵי שִׁמְעִי׃ 22 וְיִשְׁפָּן וְעֶבֶר וֶאֱלִיאֵל׃ 21 22
וְעַבְדּוֹן וְזִכְרִי וְחָנָן׃ 24 וַחֲנַנְיָה וְעֵילָם וַעֲנְתֹתִיָּה׃ 25 וְיִפְדְּיָה 23 24 25
וּפְנוּאֵל בְּנֵי שָׁשָׁק׃ 26 וְשַׁמְשְׁרַי וּשְׁחַרְיָה וַעֲתַלְיָה׃ 27 וְיַעֲרֶשְׁיָה 26 27
וְאֶלְיָה וְזִכְרִי בְּנֵי יְרֹחָם׃ 28 אֵלֶּה רָאשֵׁי אָבוֹת לְתוֹלְדוֹתָם רָאשִׁים 28
אֵלֶּה יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלִָם׃ ס 29 וּבְגִבְעוֹן יָשְׁבוּ אֲבִי גִבְעוֹן וְשֵׁם 29
אִשְׁתּוֹ מַעֲכָה׃ 30 וּבְנוֹ הַבְּכוֹר עַבְדּוֹן וְצוּר וְקִישׁ וּבַעַל וְנָדָב׃ 30
וּגְדוֹר וַאֲחְיוֹ וְזֶכֶר׃ 32 וּמִקְלוֹת הוֹלִיד אֶת־שִׁמְאָה וְאַף־הֵמָּה 31 32
נֶגֶד אֲחֵיהֶם יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלִַם עִם־אֲחֵיהֶם׃ ס 33 וְנֵר הוֹלִיד 33
אֶת־קִישׁ וְקִישׁ הוֹלִיד אֶת־שָׁאוּל וְשָׁאוּל הוֹלִיד אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־
מַלְכִּי־שׁוּעַ וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־אֶשְׁבָּעַל׃ 34 וּבֶן־יְהוֹנָתָן מְרִיב 34
בַּעַל מְרִיב בַּעַל הוֹלִיד אֶת־מִיכָה׃ ס 35 וּבְנֵי מִיכָה פִּיתוֹן 35
וָמֶלֶךְ וְתַאְרֵעַ וְאָחָז׃ 36 וְאָחָז הוֹלִיד אֶת־יְהוֹעַדָּה וְיְהוֹעַדָּה 36

[8] Mm 4048. [9] Mm 1356. [10] Mm 4043. [11] Mm 839. [12] Mm 832. [13] Mm 4044. [14] Mm 3192. [15] Mm 4006. [16] Mm 565. [17] Mp sub loco. [18] Mm 2030.

עה. 1 בכתיב[8] וכל אוריית ונביא דכות ב מ ב. ל. ל

ג. ז. ל. ל

ל חס. עה

ט[9]. לד מל ו מנה בסיפ. ד וכל עזרא דכות

ו בלוש. ל. ל ונקח ה. ב חד מל וחד חס[10]

ו בלוש. ל

ג. ל. ל כת כן[11]. ב חד פת וחד קמ

ל

ל

וכנואל[12] ק חד מן ח בלוש. ל[12]

לג. יד ר״ם בסיפ[13]. עה. ז בכתיב[8] וכל אוריית ונביא דכות ב מ ב. יד זהניח[13]. ב

ד. ל

ב

ג[17]. ב

ה[18]. ז. ל

10 [c] S *(wl)jrmn'* || [d] > G; prb ins בְּמֹאָב cf 8 || **11** [a] prp וּמַחְשִׁים cf 8[c–c] || [b] nonn Mss S אֲחֵי׳ || **12** [a] nonn Mss עֶבֶד cf G *Ωβηδ* || [b] mlt Mss GSC וְשֶׁמֶר || **13** [a] ins וְאֶלְפָּעַל cf 18 || **14** [a] l וַאֲחֵיהֶם cf G[L] || [b] G[AV] *Σωσηκ*, G[L] *Σισαχ* || [c] l וְיִרְחָם propter 27 (aut invers וְרֶמוֹת in 27); huc tr 28[a–a] cf 13αβγ || **15** [a–a] G[B] *καὶ Ωρηρ καὶ Ωδηδ* || **16** [a] G[AV] *καὶ Εσφαχ* || **20** [a] l יוֹעֵינַי– cf G[AaI]CU || **21** [a] = שמע 13 || **22** [a] G *καὶ Ωβηδ* cf 12[a] || **23** [a] S *wzbdj* || **24** [a] G + *καὶ Αμβρι*, ins וְעַמְרִי (hpgr)? || [b] l c pc Mss יָה–? S om יה; G + *καὶ Αθιν* || **25** [a] G[B] *καὶ Ιεφερια*, S *wprj'* || [b] mlt Mss GCU ut Q, K יאל– cf G[B] || [c] cf 14[b] || **26** [a] G[L] *καὶ Σαμσαια*, S *wšmjr'* || **27** [a] G[B] *καὶ Ιασαραια* || [b] cf 14[c] || **28** [a–a] cf 14[c] || **29** [a] Ms GS יָשַׁב || [b] ins (יעואל) יְעִיאֵל cf G[L] et 9,35 || **30** [a] G suff f || [b] ins וְנֵר (hpgr) cf G[AaI] et 9,36 || **31** [a] G leg (וְאָחְיוֹ) וְאֲחִיו || [b] 9,37 וְזִכְרִיָּה; ins מִקְלוֹת (hpgr) cf G[B]SYM et 9,37 || **32** [a] 9,38 שִׁמְאָם || [b–b] > S || **33** [a] prp אֲבִנֵר, l זוּר || [b] G *Αμιναδαβ*; S(M) *(wl)jšwj* cf 1 S 14,49, sed יְשׁוּי (ex יְשָׁיוֹ = אִישׁ יהוה) euphemismus pro אשבעל || **34** [a–a] G[B](S) *Μεριβααλ* cf 9,40b || [b–b] cf [a–a] || **35** [a] G[BL] *καὶ Μελχ(ε)ηλ* || [b] 9,41 ותחרע || **36** [a] G[B] *Ιαδα* cf 9,42, G[AaI](S) *Ιωιαδα* = יְהוֹיָדָע.

וּבְנֹתֶיהָ תַּעֲנַךְ וּבְנֹתֶיהָ[b] מְגִדּוֹ וּבְנוֹתֶיהָ דּוֹר וּבְנוֹתֶיהָ בְּאֵלְהֹ יָשְׁבוּ בְּנֵי יוֹסֵף בֶּן־יִשְׂרָאֵל׃ ס

30 בְּנֵי אָשֵׁר יִמְנָה וְיִשְׁוָה וְיִשְׁוִי וּבְרִיעָה[a] וְשֶׂרַח אֲחוֹתָם׃ 31 וּבְנֵי

32 בְרִיעָה חֶבֶר וּמַלְכִּיאֵל הוּא אֲבִי בִרְזָוִת[a]׃ 32 וְחֶבֶר הוֹלִיד אֶת־

33 יַפְלֵט[a] וְאֶת־שֹׁמֶר[b] וְאֶת־חוֹתָם וְאֶת שׁוּעָא אֲחוֹתָם׃ 33 וּבְנֵי יַפְלֵט

34 פָּסָךְ וּבִמְהָל[a] וְעַשְׁוַת[b] אֵלֶּה בְּנֵי יַפְלֵט׃ 34 וּבְנֵי שֶׁמֶר[a] [b]אֲחִי וְרוֹהֻגָּה[bc]

35 יְחֻבָּה[d] וַאֲרָם׃ 35 וּבְנֵי[a] הֵלֶם[b] אָחִיו צוֹפַח וְיִמְנָע וְשֶׁלֶשׁ וְעַמָּל׃ 36 בְּנֵי

36 37 צוֹפַח סוּחַ וְחַרְנֶפֶר וְשׁוּעָל[a] וּבֵרִי וְיִמְרָה[a]׃ 37 בֶּצֶר וָהוֹד וְשַׁמָּא

38 וְשִׁלְשָׁה וְיִתְרָן[a] וּבְאֵרָא׃ 38 וּבְנֵי יֶתֶר יְפֻנֶּה וּפִסְפָּה וָאָרַא׃ 39 [a]וּבְנֵי

39 40 עֵלָא[ab] אֶרַח וְחַנִיאֵל[c] וְרִצְיָא[d]׃ 40 כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי־אָשֵׁר רָאשֵׁי בֵית־

[21]הָאָבוֹת בְּרוּרִים גִּבּוֹרֵי חַיִל רָאשֵׁי הַנְּשִׂיאִים וְהִתְיַחְשָׂם בַּצָּבָא

בְּמִלְחָמָה מִסְפָּרָם אֲנָשִׁים עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה אֶלֶף׃ ס

8 1 וּבִנְיָמִן הוֹלִיד אֶת־בֶּלַע בְּכֹרוֹ [a]אַשְׁבֵּל הַשֵּׁנִי וְאַחְרַח[b]

2 3 הַשְׁלִישִׁי׃ 2 נוֹחָהּ הָרְבִיעִי וְרָפָא הַחֲמִישִׁי[a]׃ ס 3 וַיִּהְיוּ בָּנִים

4 5 לְבֶלַע אַדָּר[a] וְגֵרָא וַאֲבִיהוּד[b]׃ 4 וַאֲבִישׁוּעַ[a] וְנַעֲמָן וַאֲחוֹחַ[b]׃ 5 וְגֵרָא[a]

6 וּשְׁפוּפָן[b] וְחוּרָם[c]׃ 6 וְאֵלֶּה בְּנֵי אֵהוּד[a] אֵלֶּה הֵם רָאשֵׁי אָבוֹת לִיוֹשְׁבֵי

7 גֶּבַע וַיַּגְלוּם אֶל־מָנַחַת׃ 7 וְנַעֲמָן וַאֲחִיָּה וְגֵרָא [a]הוּא הֶגְלָם[a] וְהוֹלִידְ[b]

8 אֶת־עֻזָּא וְאֶת־אֲחִיחֻד[c]׃ 8 וְשַׁחֲרַיִם[a] הוֹלִיד בְּשַׂדֵה מוֹאָב מִן־שִׁלְחֻ[b]

9 [c]אוֹתָם חוּשִׁים[c] וְאֶת־בַּעֲרָא[d] נָשָׁי[e]׃ 9 וַיּוֹלֶד מִן־חֹדֶשׁ[a] אֶשְׁתּוֹ אֶת־יוֹבָב

10 וְאֶת־צִבְיָא וְאֶת־מֵישָׁא וְאֶת־מַלְכָּם׃ 10 וְאֶת־יְעוּץ[a] וְאֶת־שָׂכְיָה[b] וְאֶת־

[18]Mm 4027. [19]Mm 3634. [20]Mm 2035. [21]Mm 4040. [22]Mm 1016. Cp 8 [1]Mm 334. [2]Mm 506. [3]Mm 984. [4]Mm 4048. [5]Mm 3950. [6]Okhl 196. [7]Mp sub loco.

1 מל בסיפ. 1 מל בסיפ

18 ב

מת ר״פ בסיפ

ברזות ק

1. 1 מל. 19 ל מל. 1

ורהגה ק

ל. ל. ל. ל. ל. כת ה. חובה ול[20] כת ה. ה סביר ובני. ל. ק

ל שם אנש. מת ר״פ בסיפ

ל. ל. ל. ל. כת א

ל וכת ה. ג. ל. ל. ל

ל. ל. ל. עה

ד[21]. עה. ד דגש[22]

ש וכל יהודה ויוסף דכות[1]. ל

ז מל בסיפ[2]. ל

ל

ל. יג[3]. עה. ז בבתיב[4] וכל אוריית ונג״א דכות ב מ ב

ל

ל וחס. ל. ג[5]

ל מל. יו מיחד מן[6]. ל שם אית[7]

ג

29 [b] G + *kai Bala(a)d kai ai kōmai autēs* cf Jos 17,11 יבלעם ‖ **30** [a] ins אַרְבָּעָה (homtel)? cf 1.6.12b ‖ **31** [a] pc Mss Vrs ut Q, sic l; K בְּרִזּוֹת ? ‖ **32** [a] S *(l)plṭ* ‖ [b] GB *Σαμηρ*, 1 שֶׁמֶר cf 34; S *(wl)šmjr* ‖ **33** [a] GAal *(kai) Βαμαηλ*, GL *kai Βααμαθ* ‖ [b] 2 Mss Edd שׁ–, G *kai Ασιθ* ‖ **34** [a] Ms GAal ע שׁוֹמֵר ut 32 ‖ [b–b] l רֹ אֲחִי ‖ [c] K וְרוֹהֻגָּה ‖ [d] nonn Mss GV ut Q, sic l; K יַחְבָּה ‖ **35** [a] l c Seb nonn Mss GLO וּבְנֵי ‖ [b] l חוֹתָם ut 32 ‖ **36** [a–a] prp וּבְנֵי יִמְנָע cf 35 ‖ **37** [a] l c Ms GAal וְיֶתֶר cf 38 ‖ **39** [a–a] > S ‖ [b] inc ‖ [c] Edd וַחֲנִי ‖ [d] > S ‖ **Cp 8,1/2** [a–a] S al nom sec Gn 46,21 ‖ [b] l נַאֲחָרָח cf Nu 26,38 ‖ **3** [a] pc Mss GAal אֲרָךְ cf Gn 46,21 Nu 26,40 ‖ [b] l אבי אֲהוּד propter 6a; huc tr 6a ‖ **4** [a] dl ו cf 3[b] ‖ [b] l נַאֲחִיָּה cf GBSA et 7 ‖ **5** [a] > S ‖ [b] pc Mss T סָם– cf Nu 26,39, GAal *kai Σωφαν*, S *wšpjm* ‖ [c] S(A) *wḥwpm* cf Nu ‖ **6** [a] l אֲהוּד; cf 3[b] ‖ **7** [a–a] prp לוֹא הגלם ‖ [b] nom genitoris exc cf GL *kai ἐγέννησε Γηρα* ‖ [c] nonn Mss הוּד– ‖ **8** [a] prp וַאֲחִירָם ‖ [b] l שַׁ? ‖ [c–c] prp אֶת־מחשם ‖ [d] Ms G127 בעדא cf GB ‖ [e] G sg ‖ **9** [a] G *Ada*, S *ḥrš*, T *b'rh* ‖ **10** [a] S *(wl)mnš'* ‖ [b] mlt Mss GT שביה, S *(wl)srj'*.

שִׁבְעָה־עָשָׂר אֶלֶף וּמָאתַיִם יֹצְאֵי צָבָא לַמִּלְחָמָה׃

12 וְשֻׁפִּם[a] וְחֻפִּם[a] בְּנֵי עִיר[b] חֻשִׁם[c] בְּנֵי[d] אַחֵר[e]׃ ל וחס׳ . ל וחס׳ . ל חס דחס

13 בְּנֵי נַפְתָּלִי יַחְצִיאֵל[a] וְגוּנִי וְיֵצֶר וְשַׁלּוּם[b] בְּנֵי בִלְהָה׃ פ מח ר״פ בסיפ . ל

14 בְּנֵי מְנַשֶּׁה אַשְׂרִיאֵל[a] אֲשֶׁר יָלָדָה פִּילַגְשׁוֹ הָאֲרַמִּיָּה[b] יָלְדָה אֶת־ מח ר״פ בסיפ . ל

15 מָכִיר אֲבִי גִלְעָד׃ וּמָכִיר לָקַח אִשָּׁה לְחֻפִּים וּלְשֻׁפִּים[a] וְשֵׁם ל . ל . ו פסוק ושם ושם

16 אֲחֹתוֹ[b] מַעֲכָה[c] וְשֵׁם הַשֵּׁנִי[d] צְלָפְחָד וַתְּהִי נָה לִצְלָפְחָד בָּנוֹת׃ 16 ב חס בלי״ש[10]

ט . נ[11] מַעֲכָה אֵשֶׁת־מָכִיר[a] בֵּן וַתִּקְרָא[c] שְׁמוֹ פֶּרֶשׁ וְשֵׁם אָחִיו שֶׁרֶשׁ וּבָנָיו

ד[12] אוּלָם וָרָקֶם׃ 17 וּבְנֵי[a] אוּלָם בֶּדָן אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן־ 17

מְנַשֶּׁה׃ 18 וַאֲחֹתוֹ הַמֹּלֶכֶת יָלְדָה אֶת־אִישְׁהוֹד וְאֶת־אֲבִיעֶזֶר[a] וְאֶת־[b] 18 ל . ל[13] ושמא כת׳ רק׳ חד

ל . ל . ל מַחְלָה׃ 19 וַיִּהְיוּ[a] בְּנֵי שְׁמִידָע[b] אַחְיָן וְשֶׁכֶם וְלִקְחִי וַאֲנִיעָם׃ פ 19

ל . ל 20 וּבְנֵי אֶפְרַיִם שׁוּתֶלַח וּבֶרֶד[a] בְּנוֹ[b] וְתַחַת[c] בְּנוֹ וְאֶלְעָדָה[d] בְּנוֹ 20

ל[14] וְתַחַת[e] בְּנוֹ׃ 21 וְזָבָד בְּנוֹ וְשׁוּתֶלַח בְּנוֹ וְעֶזֶר וְאֶלְעָד וַהֲרֻגוּם אַנְשֵׁי־ 21

ב[15] נַת הַנּוֹלָדִים בָּאָרֶץ כִּי יָרְדוּ לָקַחַת אֶת־מִקְנֵיהֶם׃ 22 וַיִּתְאַבֵּל 22

אֶפְרַיִם אֲבִיהֶם יָמִים רַבִּים וַיָּבֹאוּ אֶחָיו לְנַחֲמוֹ׃ 23 וַיָּבֹא אֶל־אִשְׁתּוֹ 23

ג[16] מנח דמטע וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא[a] אֶת־שְׁמוֹ בְּרִיעָה כִּי בְרָעָה הָיְתָה[b] בְּבֵיתוֹ׃ 24

ב . ז[17] . ל וחס 24 וּבִתּוֹ שְׁאֵרָה וַתִּבֶן אֶת־בֵּית־חוֹרוֹן הַתַּחְתּוֹן וְאֶת־הָעֶלְיוֹן וְאֶת[a] אֻזֵּן

ב . ל . ל . ל שְׁאֵרָה׃ 25 וְרָפַח בְּנוֹ[a] וְרֶשֶׁף[b] וְתֶלַח[a] בְּנוֹ[c] וְתַחַן בְּנוֹ׃ 26 לַעְדָּן בְּנוֹ 25

26

עַמִּיהוּד בְּנוֹ אֱלִישָׁמָע בְּנוֹ׃ 27 נוּן[a] בְּנוֹ יְהוֹשֻׁעַ בְּנוֹ׃ 28 וַאֲחֻזָּתָם 27

28

ל כת כן . ב . ל וּמִשְׁבְּתֹתָם בֵּית־אֵל וּבְנֹתֶיהָ וְלַמִּזְרָח נַעֲרָן[a] וְלַמַּעֲרָב גֶּזֶר וּבְנֹתֶיהָ

ל וְשֶׁכֶם וּבְנֹתֶיהָ עַד־עַיָּה[b] וּבְנֹתֶיהָ׃ 29 וְעַל־יְדֵי[a] בְּנֵי־מְנַשֶּׁה בֵּית־שְׁאָן 29

[10] Mm 4041. [11] Mm 3186. [12] Mm 4042. [13] Mp sub loco. [14] וחד הרגום Jos 9,26. [15] Mm 354. [16] Mm 280. [17] Sach 9,3.

12 [a–a] l sec Nu 26,39 וְשֻׁפָּם וְחֻפָּם; antea nonn vb exc ‖ [b] l דָּן cf Gn 46,23; $\mathfrak{G}^{B}$ *Ραωμ* (crrp ex *ιρ ασωμ* = עיר חשום) ‖ [c] it Gn 46,23, sed Nu 26,42 שֻׁחָם ‖ [d] l בְּנוֹ cf $\mathfrak{G}$ ‖ [e] l אָחֵד ‖ **13** [a] nonn Mss et Gn 46,24 Nu 26,48 יַחְצְאֵל ‖ [b] pc Mss $\mathfrak{G}^{L}$ et Gn 46,24 Nu 26,49 וְשַׁלֻּם; ins שְׁנֵיהֶם? ‖ **14** [a] dttg, dl ‖ [b] huc tr ‸ ‖ **15** [a–a] crrp; prp sec Nu 26,30–32 וּבְנֵי גִלְעָד בְּכוֹרוֹ חֵלֶק אַשְׂרִיאֵל חֵפֶר שֶׁכֶם וּשְׁמִידָע (vel c Jos 17,2 אֲבִיעֶזֶר) אִיעֶזֶר ‖ [b] Ms אִשְׁתּוֹ; l אחתם cf $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{T}$ ‖ [c] ins ... וּבְנֵי חֵפֶר הַבְּכוֹר cf Nu 26,33 Jos 17,3 (nom filii primi deest) ‖ [d] pc Mss $\mathfrak{G}^{B}$ השנית ‖ [e] huc tr 19? ‖ **16** [a] inc ‖ [b] > $\mathfrak{G}^{*}$ ‖ **17** [a] Seb ע ובן ‖ **18** [a–a] > $\mathfrak{S}$ ‖ [b] prp וַאֲחֹתָם cf 30 ‖ **19** [a] cf 15[c] ‖ [b] $\mathfrak{G}$ *Σεμιρα* cf $\mathfrak{S}$ ‖ **20** [a] $\mathfrak{S}(\mathfrak{A})$ *whkr* cf Nu 26,35 (לְ)תַחַן (לתחם ‫א‬) ‖ [b–b] > pc Mss ‖ [c] $\mathfrak{G}^{121}$ *καὶ Θααμ* cf Nu 26,35 ‖ [d] $\mathfrak{S}$ *w'ld'* ‖ [e] $\mathfrak{G}^{B}$ *Νοομε*, $\mathfrak{G}^{Aal}$ *Νομεε* ‖ **23** [a] pc Mss $\mathfrak{S}\mathfrak{T}\mathfrak{A}$ וַתִּקְרָא ‖ [b] l הָרָתָה? ‖ [c] $\mathfrak{G}$ suff 1 sg; prb dl (dttg) ‖ **24** [a] $\mathfrak{G}$ *καὶ υἱοί* ‖ **25** [a–a] l וְשׁוּתֶלַח ‖ [b] pc Mss $\mathfrak{G}^{L}$ + בנו ‖ [c] $\mathfrak{G}$ pl ‖ **27** [a] $\mathfrak{G}^{*}$ *Νουμ* ‖ **28** [a] Jos 16,7 וְנַעֲרָתָה ‖ [b] mlt Mss $\mathfrak{G}^{Aal}\mathfrak{T}\mathfrak{A}$ עַזָּה ‖ **29** [a–a] $\mathfrak{G}$ *καὶ ἕως ὁρίων*.

הַיִּרְדֵּן׃ מִמַּטֵּה רְאוּבֵן אֶת־בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ[b] וְאֶת־יָהְצָה

64 וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃ 64 וְאֶת־קְדֵמוֹת וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־מֵיפָּעַת[a] וְאֶת־

65 מִגְרָשֶׁיהָ׃ 65 [a]וּמִמַּטֵּה־גָּד[a] אֶת־רָאמֹות בַּגִּלְעָד וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־

66 מַחֲנַיִם וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃ 66 וְאֶת־חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־יַעְזֵר[a]

וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃ ס

7 1 וְלִבְנֵי[a] יִשָּׂשכָר[b] תּוֹלָע וּפוּאָה[c] יָשׁוּב[d] וְשִׁמְרוֹן אַרְבָּעָה׃ ס

2 וּבְנֵי תוֹלָע עֻזִּי וּרְפָיָה וְיֶרִיאֵל וְיַחְמַי[a] וְיִבְשָׁם וּשְׁמוּאֵל רָאשִׁים

לְבֵית־אֲבוֹתָם לְתוֹלָע גִּבּוֹרֵי חַיִל לְתֹלְדוֹתָם[b] מִסְפָּרָם בִּימֵי דָוִיד

3 עֶשְׂרִים־וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ ס 3 וּבְנֵי[a] עֻזִּי[b] יִזְרַחְיָה[c]וּבְנֵי

יִזְרַחְיָה[c] מִיכָאֵל[d] וְעֹבַדְיָה וְיוֹאֵל יִשִּׁיָּה[e] חֲמִשָּׁה[f] רָאשִׁים כֻּלָּם׃

4 וַעֲלֵיהֶם לְתֹלְדוֹתָם לְבֵית אֲבוֹתָם גְּדוּדֵי[a] צָבָא[b] מִלְחָמָה שִׁלֹּשִׁים

5 וְשִׁשָּׁה אֶלֶף כִּי־הִרְבּוּ נָשִׁים וּבָנִים׃ 5 וַאֲחֵיהֶם[a] לְכֹל מִשְׁפְּחוֹת

יִשָּׂשכָר[b] גִּבּוֹרֵי חַיִל שְׁמוֹנִים וְשִׁבְעָה אֶלֶף הִתְיַחֲשָׁם לַכֹּל׃ פ

6 בִּנְיָמִן[a] [b]בֶּלַע וָבֶכֶר[b] [c]וִידִיעֲאֵל שְׁלֹשָׁה[c]׃ 7 וּבְנֵי בֶלַע אֶצְבֹּן

וְעֻזִּי וְעֻזִּיאֵל וִירִימוֹת וְעִירִי[a] חֲמִשָּׁה רָאשֵׁי בֵּית אָבוֹת גִּבּוֹרֵי חַיִל

וְהִתְיַחְשָׁם עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וּשְׁלֹשִׁים וַאַרְבָּעָה׃ ס 8 וּבְנֵי בֶכֶר

זְמִירָה[a] וְיוֹעָשׁ וֶאֱלִיעֶזֶר וְאֶלְיוֹעֵינַי וְעָמְרִי וִירֵמוֹת וַאֲבִיָּה[b] וַעֲנָתוֹת

9 וְעָלֶמֶת כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי־בֶכֶר׃ 9 וְהִתְיַחְשָׁם לְתֹלְדוֹתָם רָאשֵׁי בֵית

אֲבוֹתָם גִּבּוֹרֵי חַיִל עֶשְׂרִים[a] אֶלֶף וּמָאתָיִם׃ ס 10 וּבְנֵי[a] יְדִיעֲאֵל[b]

בִּלְהָן וּבְנֵי בִלְהָן יְעוּשׁ[c] וּבִנְיָמִן וְאֵהוּד וְכְנַעֲנָה וְזֵיתָן וְתַרְשִׁישׁ[d]

11 וַאֲחִישָׁחַר׃ 11 כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יְדִיעֲאֵל[a] לְרָאשֵׁי[b] הָאָבוֹת גִּבּוֹרֵי חַיִל

[33]Mm 1080. [34]Mm 4039. Cp 7 [1]Mm 331. [2]Mm 2195. [3]Mm 3361. [4]Mm 4040. [5]Mp sub loco. [6]וחד ראצבן Gn 46,16. [7]Mm 4048. [8]Mm 263. [9]Mm 334.

64 בלישׁ וחד מן ד׳ כת כן

65 כו׳ פסוק ואת ואת ואת ואת . ב

66 כו׳ פסוק ואת ואת ואת ואת . [34]ב מל

ל מפק א׳ . ישוב חד מן ק ה׳ זוגין בת י׳ וקרו ו

ל . ל . כ

ג בלישׁ וב בפסוק

ג בלישׁ וב בפסוק . כ

ל

ב בסיפ ומל[3]

ד״ה . ל[5]

ל בסיפ ומל[6]

ז בלישׁ . עה . ז בכתיב[7] וכל אוריית ונביא דכות . ב מ . ד[4]

ל . ז וכל עזרא דכות . יח בסיפ

עה

יעוש חד מן ג[8] כת כן . ק ט וכל יחזרה ויוסף דכות בלישׁ[8]

ל . ל . ד[4]

63 [b] Σ + 64b || **64** [a] Σ[A] *m'wn* || **65** [a–a] > Σ || **66** [a] Jos 21,39 יעזר || **Cp 7,1** [a] 1 ובני cf 𝔊[Aal]𝔖𝔙𝔄 || [b] cf 2,1[a] ||, [c] Gn 46,13 Nu 26,23 ופּוּה || [d] 𝔊𝔙 et Nu 26,24 ut Q cf Σ, K יָשׁוּבָ, 𝔗 ut Gn 46,13 יוֹב || **2** [a] 𝔊[Aal] *καὶ Ιεμου* מו– (𝔊[B] *Ευκαν*, 𝔊[L] *Ιαμιν*), Σ *lḥmj* || [b] gl ex 4.9? || **3** [a] Seb וּבֶן || [b] Σ[A] *(d)'wzr* || [c–c] add? cf חמשה || [d] Σ *mlk'jl* || [e] pr c 𝔊 cop || [f] 𝔖𝔄 4 cf [c–c] || **4** [a] 𝔊(𝔖𝔙𝔄) *ἰσχυροί* = גִּבּוֹרֵי, 𝔊[L] + *μονόζωνοι* || [b] 𝔊 *παρατάξασθαι εἰς*, 𝔙 *accincti ad* || **5** [a] 1 מֵא׳ et cj c 4 || [b] cf 2,1[a] || **6** [a] pr c nonn Mss 𝔊[L] 𝔖𝔗𝔙𝔄 בְּנֵי (hpgr) || [b–b] 𝔊* om ו ב׳ || [c–c] 𝔖𝔄 eadem nom ut Gn 46,21 (... ואשבל) || **7** [a] 𝔊 *καὶ Ουρι(α)* | **8** [a] 𝔊 *Ζαμαρια(ς)* vel sim, prp זְמִרָה || [b] 𝔊[B] *Αβιουδ* (𝔊[Aal] *-ου*) || **9** [a] 𝔊[L]Σ 22 || **10** [a] Seb וּבֶן || [b] Σ *(d)'šk(w)l* cf 6[c–c] || [c] mlt Mss Vrs et 1,35 ut Q, K יָעִישׁ (יֶעָשׁ?) || [d] 𝔊[B] *καὶ Ραμεσσαι* || **11** [a] 1 ר׳ cf 𝔊𝔙.

ז דבש[23] בַּגּוֹלָ֔ל[a] עָרִ֖ים שְׁתַּ֣יִם עֶשְׂרֵ֑ה׃ 49 וַיִּתְּנ֣וּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֗ל לַלְוִיִּם֙ 49

ז דבש[23] אֶת־הֶ֣עָרִ֔ים[a] וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶ֖ם׃ 50 וַיִּתְּנ֣וּ בַגּוֹלָ֔ל[a] מִמַּטֵּ֖ה בְּנֵי־יְהוּדָ֑ה 50

וּמִמַּטֵּ֞ה בְּנֵי־שִׁמְעוֹ֣ן[b] וּמִמַּטֵּ֗ה בְּנֵ֛י בִּנְיָמִ֖ן[c] אֶת־ הֶ֣עָרִ֔ים הָאֵ֖לֶּה אֲשֶׁר־

יִקְרְא֥וּ אֶתְהֶ֖ם בְּשֵׁמֽוֹת׃ ס 51 וּמִמִּשְׁפְּח֥וֹת[a] בְּנֵ֖י קְהָ֑ת[b] וַיִּהְי֣וּ עָרֵ֔י 51

נְבוּלָ֖ם[c] מִמַּטֵּ֥ה אֶפְרָֽיִם׃ 52 וַיִּתְּנ֣וּ לָהֶ֔ם אֶת־עָרֵ֖י[a] הַמִּקְלָ֣ט אֶת־שְׁכֶ֑ם 52

וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֔יהָ בְּהַ֖ר אֶפְרָ֑יִם וְאֶת־גֶּ֖זֶר וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ׃ 53 וְאֶת־יָקְמְעָ֥ם[a] 53

וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֖יהָ וְאֶת־בֵּ֣ית חוֹרוֹ֑ן וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ׃ 54 וְאֶת־אַיָּל֥וֹן וְאֶת־ 54

מִגְרְשֶׁ֖יהָ וְאֶת־גַּ֣ת רִמּ֑וֹן וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ׃ פ 55 וּמֵחֲצִ֥ית מַטֵּ֖ה 55

מְנַשֶּׁ֔ה אֶת־עָנֵ֖ר[a] וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ וְאֶת־בִּלְעָ֖ם[b] וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֔יהָ[c] לְמִשְׁפַּ֥חַת

לִבְנֵי־[c]קְהָ֖ת הַנּוֹתָרִֽים׃ פ 56 לִבְנֵ֣י גֵרְשׁ֔וֹם[a] מִמִּשְׁפַּ֖חַת חֲצִי[a] 56

מַטֵּ֣ה מְנַשֶּׁ֑ה אֶת־גּוֹלָ֣ן בַּבָּשָׁ֔ן וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֖יהָ וְאֶת־עַשְׁתָּר֥וֹת[b] וְאֶת־

מִגְרְשֶׁ֑יהָ׃ ס 57 וּמִמַּטֵּ֣ה יִשָּׂשכָ֔ר[a] אֶת־קֶ֖דֶשׁ[b] וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ אֶת־[c] 57

דָּבְרַ֖ת וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ׃ 58 וְאֶת־רָאמ֥וֹת[a] וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֖יהָ וְאֶת־עָנֶ֑ם[b] 58

וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ׃ ס 59 וּמִמַּטֵּ֣ה אָשֵׁ֔ר אֶת־מִשְׁעָ֖ל[a] וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ 59

וְאֶת־עַבְדּ֥וֹן וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ׃ 60 וְאֶת־חוּקֹ֖ק[a] וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ וְאֶת־ 60

רְחֹ֖ב וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ׃ 61 וּמִמַּטֵּ֣ה נַפְתָּלִ֔י אֶת־קֶ֥דֶשׁ בַּגָּלִ֖יל[a] וְאֶת־ 61

מִגְרְשֶׁ֑יהָ וְאֶת־חַמּ֥וֹן[a] וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֖יהָ וְאֶת־קִרְיָתַ֣יִם[b] וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ׃

ל. ל ס 62 לִבְנֵ֣י מְרָרִ֔י הַנּוֹתָרִ֖ים מִמַּטֵּ֣ה זְבוּל֑וֹן[a] אֶת־רִמּ֥וֹנוֹ[b] וְאֶת־ 62

ג בעינ׳ מ״ם דמטע[31] . ל מִגְרְשֶׁ֖יהָ אֶת־[c]תָּבוֹר[d] וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ׃ 63 וּמֵעֵ֣בֶר לְיַרְדֵּ֔ן יְרֵחוֹ֙ לְמִזְרַ֣ח[e] 63

[23] Mm 4037. [24] Mm 234. [25] Mm 3361. [26] Mm 1034. [27] Mm 1356. [28] Mm 1011. [29] Mp sub loco. [30] Mm 3911. [31] Mm 4038. [32] Mm 331.

48 [a] > Jos 21,7 ‖ **49** [a] Jos 21,8 + הָאֵלֶּה, it 𝔖𝔄 ‖ **50** [a] ins sec Jos 21,4 וַיְהִי לִבְנֵי אַהֲרֹן בגורל ‖ [b–b] > 𝔊* et Jos 21,9, sed cf Jos 21,4 ‖ [c] dl ‖ **51** [a] l c Jos 21,20 וּלְמִ׳, id 𝔊ʟ𝔙 ‖ [b] ins c Jos הַלְוִיִּם הַנּוֹתָרִים מִבְּנֵי קְהָת cf 55b (homtel) ‖ [c] Jos 21,20 גּוֹרָלָם (sed cf 𝔊 ibidem) ‖ **52** [a] l c Jos 21,21 עִיר ‖ **53** [a] Jos 21,22 קִבְצַיִם ‖ **54** [a] pr eadem vb quae –ס Jos 21,23 cf 46 ‖ **55** [a] l c Jos 21,25 תַּעֲנָךְ ‖ [b] l c 2 Mss 𝔊𝔖𝔄 יִבְ׳ ‖ [c–c] l חֹת בְּנֵי – ‖ **57** [a] (בֵּית ע׳ –) cf 46 ‖ [b] Jos 21,27 בְּעֶשְׁתְּרָה 𝔊ʟ𝔄 ‖ **56** [a–a] l לְמִשְׁפְּחֹתָם מֵחצי 1[a] ‖ [b] ex 61a, l c Jos 21,28 קִשְׁיוֹן ‖ [c] l c mlt Mss Vrs וְאֶת ‖ **58** [a] 𝔊* *Αμως*, 𝔊ᴮ ρ, Jos 19,21 רֶמֶת, Jos 21,29 יַרְמוּת ‖ [b] Jos 21 עֵין גַּנִּים ‖ **59** [a] l c Jos 19,26 21,30 ‖ **60** [a] l c Jos 21,31 חֶלְקַת ‖ **61** [a] Jos 19,35 חַמַּת דאר, Jos 21,32 חַמּוֹת דֹּאר ‖ [b] Jos נְהַלָּל Jos 21,35 ‖ [c] l c nonn Mss 𝔊𝔙 וְאֶת ‖ [d] 𝔊ᴮ *Θαχχια*, Jos 21,35 (דמנה 21,35) ‖ [e] *κατὰ δυσμάς*.

30 עַל־הַשְּׁמְאוֹל אִיתָן בֶּן־קִישִׁי[c] בֶּן־עֲבְדִּי[d] בֶּן־מַלּוּךְ׃ 30 בֶּן־חֲשַׁבְיָה
31 בֶּן־אֲמַצְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה׃ 31 בֶּן־אַמְצִי בֶּן־בָּנִי בֶּן־שָׁמֶר׃ 32 בֶּן־מַחְלִי
32 בֶּן־מוּשִׁי בֶּן־מְרָרִי בֶּן־לֵוִי׃ ס 33 וַאֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם נְתוּנִים לְכָל־
33 עֲבוֹדַת מִשְׁכַּן בֵּית הָאֱלֹהִים׃ 34 וְאַהֲרֹן וּבָנָיו מַקְטִירִים עַל־מִזְבַּח
34 הָעוֹלָה וְעַל־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת לְכֹל מְלֶאכֶת קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וּלְכַפֵּר
35 עַל־יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד הָאֱלֹהִים׃ פ 35 וְאֵלֶּה
36 בְּנֵי אַהֲרֹן אֶלְעָזָר בְּנוֹ פִּינְחָס בְּנוֹ אֲבִישׁוּעַ בְּנוֹ׃ 36 בֻּקִּי בְנוֹ עֻזִּי בְנוֹ
37 זַרְחְיָה בְנוֹ׃ 37 מְרָיוֹת[a] בְּנוֹ אֲמַרְיָה בְנוֹ אֲחִיטוּב בְּנוֹ׃ 38 צָדוֹק בְּנוֹ
38 אֲחִימַעַץ בְּנוֹ׃ 39 וְאֵלֶּה מוֹשְׁבוֹתָם לְטִירוֹתָם בִּגְבוּלָם לִבְנֵי ל מל . ג מל ול בלוש
39 אַהֲרֹן לְמִשְׁפַּחַת[a] הַקְּהָתִי כִּי לָהֶם הָיָה הַגּוֹרָל[b]׃ 40 וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־ ל
40 חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ סְבִיבֹתֶיהָ׃ 41 וְאֶת־שְׂדֵה הָעִיר
41 וְאֶת־חַצֵּרֶיהָ נָתְנוּ לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה׃ ס 42 וְלִבְנֵי אַהֲרֹן נָתְנוּ אֶת־
42 עָרֵי[a] הַמִּקְלָט אֶת־חֶבְרוֹן[b] וְאֶת־לִבְנָה וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־יַתִּר[c] וְאֶת־ ד18
43 אֶשְׁתְּמֹעַ וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃ 43 וְאֶת־חִילֶן[a] וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ אֶת־דְּבִיר ת פסוק מן ך מילין דמיין
44 וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃ 44 וְאֶת־עָשָׁן וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ[a] וְאֶת־בֵּית שֶׁמֶשׁ וְאֶת־ ותלת משנני[19] . ל
45 מִגְרָשֶׁיהָ׃ ס 45 וּמִמַּטֵּה בִנְיָמִן[a] אֶת־גֶּבַע וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־ ל
46 עַלְמֶת וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־עֲנָתוֹת וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ כָּל־עָרֵיהֶם שְׁלֹשׁ־ ל . ל בעינ
46 עֶשְׂרֵה עִיר בְּמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם[b]׃ ס 46 וְלִבְנֵי קְהָת הַנּוֹתָרִים ל ומל . ג בטע בעינ
ז דגש[22] [a]מִמִּשְׁפַּחַת הַמַּטֵּה[a] מִמַּחֲצִית מַטֵּה חֲצִי[b] מְנַשֶּׁה בַּגּוֹרָל עָרִים עֶשֶׂר׃
ג בטע בעינ ס 47 וְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹם לְמִשְׁפְּחוֹתָם מִמַּטֵּה יִשָּׂשכָר[a] וּמִמַּטֵּה אָשֵׁר
וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וּמִמַּטֵּה[b] מְנַשֶּׁה בַּבָּשָׁן[c] עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה׃ ס
ג ר״פ בעינ . ג בטע בעינ 48 לִבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחוֹתָם מִמַּטֵּה רְאוּבֵן וּמִמַּטֵּה־גָּד וּמִמַּטֵּה זְבוּלֻן

[10]Mm 3071. [11]Mm 4033. [12]Mm 4034. [13]Mm 851. [14]Mm 3865. [15]Mm 4035. [16]Mm 4036. [17]Mm 984. [18]Mm 1034. [19]Mp sub loco. [20]Mm 4038. [21]Mm 1346. [22]Mm 4037.

29 [c] mlt Mss 𝔊ᴸ𝔙 קוּשִׁי | [d] 𝔖ᵂ *'mr*, 𝔖ᴬ *'mrj* ‖ **37** [a] 𝔖 *mrw* | **39** [a] sic L, mlt Mss Edd וְאֶת־ ‖ [b] ins רִאשֹׁנָה cf 𝔖𝔄 et Jos 21,10 | **42** [a] 1 c Jos 21,13 עִיר ‖ [b] ins c Jos חִילֶן cf 𝔖 ‖ [c] ut [b]; 𝔊 commutavit יתר et חילן **43** | **43** [a] cf 42[c]; 1 c mlt Mss מגרשיה cf 𝔊ᴮ *Σελνα* (ex *Εελνα*); Jos 15,51 21,15 חלן cf 𝔊ᴬ *Νηλων* (ex *Ηλων*, sic 𝔊[min]) ‖ [b] 1 c mlt Mss 𝔊𝔖𝔙 ואת־ ‖ **44** [a] ins c Jos 21,16 ואת־יטה ואת־מגרשיה cf 𝔊ᴮ𝔖 ‖ **45** [a] ins c Jos 21,17 את־גבעון ואת־מגרשיה וְ | [b] 1 sec Jos 21,19 בְּמִגְרְשֵׁיהֶם ‖ **46** [a–a] 1 sec Jos 21,5 לְמִשְׁפְּחֹתָם מִמַּטֵּה אֶפְרַיִם וּמִמַּטֵּה דָן וּ cf 51sqq ‖ [b] > Vrs, dl ‖ **47** [a] cf 2,1[a] ‖ [b] 1 sec Jos 21,6 וּמִמַּחֲצִית מטה ‖ [c] ins c Jos בַּגּוֹרָל.

6 1 בְּנֵי֙ לֵוִ֔י גֵּרְשֹׁ֖ם[a] קְהָ֣ת וּמְרָרִ֑י: 2 וְאֵ֣לֶּה֙ שְׁמ֣וֹת בְּנֵי־גֵרְשׁ֔וֹם[a] לִבְנִ֖י 6

3 4 וְשִׁמְעִֽי: 3 וּבְנֵ֣י קְהָ֔ת עַמְרָ֖ם וְיִצְהָ֣ר וְחֶבְר֑וֹן וְעֻזִּיאֵֽל: 4 בְּנֵ֥י מְרָרִ֖י

5 מַחְלִ֥י וּמُשִׁ֖י וְאֵ֣לֶּה֔ מִשְׁפְּח֥וֹת הַלֵּוִ֖י לַאֲבוֹתָֽם: 5 לְגֵרְשֹׁ֑ם

6 לִבְנֵי֙ בְּנ֣וֹ יַחַ֔ת בְּנ֥וֹ זִמָּ֖ה בְּנֽוֹ: 6 יוֹאָ֣ח בְּנ֔וֹ עִדּ֥וֹ בְנ֖וֹ זֶ֣רַח בְּנ֑וֹ יְאָתְרַ֖י

7 8 בְּנֽוֹ: 7 בְּנֵ֥י קְהָ֖ת עַמִּינָדָ֥ב בְּנ֛וֹ קֹ֥רַח בְּנ֖וֹ אַסִּ֥יר בְּנֽוֹ: 8 אֶלְקָנָ֥ה בְנ֖וֹ

9 וְאֲבִיאָסָ֥ף בְּנ֖וֹ וְאַסִּ֥יר בְּנֽוֹ: 9 תַּחַ֥ת בְּנ֖וֹ אוּרִיאֵ֣ל בְּנ֑וֹ עֻזִּיָּ֖ה בְּנ֥וֹ וְשָׁא֖וּל

10 11 בְּנֽוֹ: 10 וּבְנֵ֣י אֶלְקָנָ֔ה עֲמָשַׂ֖י וַאֲחִימ֑וֹת: 11 אֶלְקָנָ֖ה בְּנָ֣יו אֶלְקָנָֽה

12 צוֹפַ֥י בְּנ֖וֹ וְנַחַ֥ת בְּנֽוֹ: 12 אֱלִיאָ֖ב בְּנ֣וֹ יְרֹחָ֑ם בְּנ֖וֹ אֶלְקָנָ֥ה בְנֽוֹ:

13 14 וּבְנֵ֣י שְׁמוּאֵ֔ל הַבְּכֹ֖ר וַשְׁנִ֑י וַאֲבִיָּֽה: ס 14 בְּנֵ֥י מְרָרִ֖י מַחְלִֽי

15 לִבְנֵ֥י בְנ֖וֹ שִׁמְעִ֣י בְנ֑וֹ עֻזָּ֖ה בְּנֽוֹ: 15 שִׁמְעָ֣א בְנ֔וֹ חַגִּיָּ֖ה בְּנ֥וֹ עֲשָׂיָ֖ה בְּנֽוֹ:

16 וְאֵ֣לֶּה֔ פ הַֽעֹמְדִ֗ים דָּוִיד֙ עַל־יְדֵ֣י־שִׁ֔יר בֵּ֖ית יְהוָ֑ה מִמְּנ֖וּחַ

17 הָאָרֽוֹן: 17 וַיִּהְי֣וּ מְשָׁרְתִ֗ים לִפְנֵי֙ מִשְׁכַּ֣ן אֹ֣הֶל־מוֹעֵ֔ד בַּשִּׁ֖יר עַד־בְּנ֣וֹת

שְׁלֹמֹ֔ה אֶת־בֵּ֖ית יְהוָ֑ה בִּירוּשָׁלִַ֗ם וַיַּעַמְד֥וּ כְמִשְׁפָּטָ֛ם עַל־עֲבוֹדָתָֽם:

18 וְאֵ֣לֶּה֔ הָעֹמְדִ֖ים וּבְנֵיהֶ֑ם מִבְּנֵ֣י הַקְהָתִ֗י הֵימָ֤ן הַמְשׁוֹרֵר֙ בֶּן־יוֹאֵ֔ל

19 בֶּן־שְׁמוּאֵ֖ל: 19 בֶּן־אֶלְקָנָ֣ה בֶן־יְרֹחָ֑ם בֶּן־אֱלִיאֵ֖ל בֶּן־תֹּֽחַ: 20 בֶּן־

20 צִ֥יף בֶּן־אֶלְקָנָ֖ה בֶּן־מַחַ֥ת בֶּן־עֲמָשַֽׂי: 21 בֶּן־אֶלְקָנָ֖ה בֶּן־יוֹאֵ֥ל בֶּן־

22 עֲזַרְיָ֖ה בֶּן־צְפַנְיָֽה: 22 בֶּן־תַּחַ֖ת בֶּן־אַסִּ֑יר בֶּן־אֶבְיָסָ֖ף בֶּן־קֹֽרַח:

23 24 בֶּן־יִצְהָ֔ר בֶּן־קְהָ֖ת בֶּן־לֵוִ֑י בֶּן־יִשְׂרָאֵֽל: 24 וְאָחִ֖יו אָסָ֥ף הָעֹמֵ֛ד עַל־

25 יְמִינ֑וֹ אָסָ֥ף בֶּן־בֶּרַכְיָ֖הוּ בֶּן־שִׁמְעָֽא: 25 בֶּן־מִיכָ֥אֵל בֶּן־בַּעֲשֵׂיָ֖ה בֶּן־

26 27 מַלְכִּיָּֽה: 26 בֶּן־אֶתְנִ֥י בֶן־זֶ֖רַח בֶּן־עֲדָיָֽה: 27 בֶּן־אֵיתָ֥ן בֶּן־זִמָּ֖ה בֶּן־

28 29 שִׁמְעִֽי: 28 בֶּן־יַחַ֖ת בֶּן־גֵּרְשֹׁ֣ם בֶּן־לֵוִֽי: ס 29 וּבְנֵ֖י מְרָרִ֣י אֲחִיהֶֽם

Cp 6 [1]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [2]Mm 2133. [3]Mm 3811. [4]Mm 1146. [5]Mp sub loco. [6]Mm 1738. [7]Mm 4122. [8]Mm 665. [9]Mm 832.

Cp 6,1 [a] S *gršwn* cf Ex 6,16 Nu 3,17 || **2** [a] cf 1[a] || **6** [a] crrp? || **7** [a] G[AV60] *Issaar*, l יִצְהָר cf 23 || [b] dl? cf 14 || [c] dl || **8** [a] > G[Bal], dl || [b] nonn Mss G[min] וַאֲבִיאָסָף || [c–c] l בְּנָיו א׳ (אחיו gl propter 20) || **10** [a] l מַחַת || **11** [a] mlt Mss V ut Q; l c K GC בְּנוֹ || [b] > pc Mss GS, dl || [c] G leg צוּפַי cf 1 S 1,1a; S *ṣwp* cf 20 Q et 1 S 1,1b || [d] l aut וְתֹחַ (cf 19) aut וְתֹחוּ (cf 1 S) || [e] S + nonn vb || **12** [a] 19 אֶלִיאֵל, 1 S 1,1 אֱלִיהוּא || [b] G[B] *Idaer*, G[Amin] *Ierοβοαμ*, G[L] *Ierεμεελ* || [c] ins שְׁמוּאֵל בנו cf G[L] || **13** [a] ins יוֹאֵל cf G[L]SA et 1 S 8,2 (homtel) || [b–b] l וַחֲשַׁנְיָ א׳ cf G[L]SA || **15** [a] S[A] *ḥnnj'* || **17** [a] G *ἐν ὀργάνοις* || **18** [a] Vrs leg קְהָת || **19** [a] G alit ac in 12 || [b] G[B] *Θιε*, G[Aal](SV) *Θοου(ε)* – תֹּחוּ; cf 11[d] || **20** [a] mlt Mss Vrs ut Q cf 11[c], K צִיף || [b] S[W] *mwšj*, S[A] *m'šj* || **22** [a] cf 8[b] || **25** [a] l c pc Mss G[BL]S׳ מַעַ׳ || **28** [a] ins בֶּן־שִׁמְעִי cf 2 || **29** [a] l ומִבְנֵי? || [b] GSA sg.

23 וּבְנֵי֙ חֲצִ֣י שֵׁ֣בֶט מְנַשֶּׁ֔ה יָשְׁב֖וּ [a]בָּאָ֑רֶץ [b]מִבָּשָׁ֞ן עַד־בַּ֤עַל חֶרְמוֹן֙

24 וּשְׁנִ֣יר וְהַ[c]ר־חֶרְמ֔וֹן הֵ֖מָּה [d]רָבּ֑וּ: 24 וְאֵ֛לֶּה רָאשֵׁ֥י בֵית־אֲבוֹתָ֖ם וְ[a]עֵפֶ֣ר

ל נסיבו. ל. עה

וְיִשְׁעִ֣י[b] וֶאֱלִיאֵ֣ל[c] וְעַזְרִיאֵ֣ל וְיִרְמְיָ֔ה וְהוֹדַוְיָ֖ה וְיַחְדִּיאֵ֑ל[d] אֲנָשִׁ֤ים

ג בליש. ד בליש וכל עזרא דכות[18]

25 חַיִל֙ אַנְשֵׁ֣י שֵׁמ֔וֹת רָאשִׁ֖ים לְבֵ֣ית אֲבוֹתָ֑ם: 25 וַיִּמְעֲל֣וּ בֵאלֹהֵ֔י אֲבוֹתֵיהֶ֖ם

כ. ב[19]. ט חס בסיפ[20]

26 וַיִּזְנ֗וּ אַחֲרֵי֙ אֱלֹהֵ֣י עַמֵּי־הָאָ֔רֶץ אֲשֶׁ֥ר־הִשְׁמִ֛יד אֱלֹהִ֖ים מִפְּנֵיהֶֽם: 26 וַיָּ֣עַר֮

ב. ג[21]

אֱלֹהֵי֩ יִשְׂרָאֵל֙ אֶת־[a]רוּחַ֙ | [a]פּ֣וּל֔[b] מֶ֖לֶךְ־אַשּׁ֑וּר וְאֶת־[a]רוּחַ֙ [c]תִּלְגַּת֙

כת[22]. ך. יא מילין דלא מפק א[23]

[d]פִּלְנֶ֣סֶר מֶ֔לֶךְ אַשּׁ֖וּר וַיַּגְלֵ֑ם לָרְאוּבֵנִ֣י וְלַגָּדִ֔י וְלַחֲצִ֖י שֵׁ֣בֶט מְנַשֶּׁ֑ה וַיְבִיאֵ֕ם לַ[e]חְלַ֥ח

ב חד כת א וחד כת ה

וְחָבֹ֖ר וְהָרָ֑א וּנְהַ֖ר[f] [g]גּוֹזָ֥ן[h] עַד הַיּ֖וֹם הַזֶּֽה: פ

מח ר״פ בסיפ. ב בסיפ למעלה[24]. ה פסוק דמיין

27 בְּנֵ֣י לֵוִ֔י גֵּרְשׁ֖וֹן קְהָ֥ת וּמְרָרִֽי: 28 וּבְנֵ֣י קְהָ֔ת עַמְרָ֖ם יִצְהָ֥ר

29 וְחֶבְרוֹן֙ וְעֻזִּיאֵ֔ל: ס 29 וּבְנֵ֖י עַמְרָ֑ם אַהֲרֹ֥ן וּמֹשֶׁ֛ה וּמִרְיָ֖ם[a] ס

ב בסיפ. ג[25]

30 וּבְנֵ֣י אַהֲרֹ֔ן נָדָ֖ב וַאֲבִיה֑וּא[b] אֶלְעָזָ֖ר וְאִיתָמָֽר: ס 30 אֶלְעָזָ֖ר הוֹלִ֣יד

31 אֶת־[a]פִּינְחָ֑ס פִּינְחָ֖ס הוֹלִ֥יד אֶת־אֲבִישׁ֖וּעַ: 31 וַאֲבִישׁ֣וּעַ הוֹלִ֔יד אֶת־[a]בֻּקִּ֑י

ל. יא חס ו[26]

32 וּבֻקִּ֖י הוֹלִ֣יד אֶת־עֻזִּ֑י[b]: 32 וְעֻזִּ֖י הוֹלִ֣יד אֶת־זַרְחְיָ֑ה וְזַרְחְיָ֖ה הוֹלִ֥יד אֶת־

ל

33 מְרָיוֹ֖ת[a]: 33 מְרָיוֹת֙ הוֹלִ֣יד אֶת־אֲמַרְיָ֔ה וַאֲמַרְיָ֖ה הוֹלִ֣יד אֶת־אֲחִיטֽוּב:

34 וַאֲחִיטוּב֙ הוֹלִ֣יד אֶת־צָד֔וֹק וְצָד֖וֹק הוֹלִ֣יד אֶת־אֲחִימַ֑עַץ:

35 וַאֲחִימַ֖עַץ הוֹלִ֣יד אֶת־עֲזַרְיָ֔ה[a] וַעֲזַרְיָ֖ה הוֹלִ֣יד אֶת־יוֹחָנָֽן: 36 וְיוֹחָנָ֖ן

הוֹלִ֣יד אֶת־עֲזַרְיָ֑ה [b]הוּא֙ אֲשֶׁ֣ר כִּהֵ֔ן בַּבַּ֖יִת אֲשֶׁ֥ר־בָּנָ֛ה שְׁלֹמֹ֖ה

ל[27]

37 בִּירוּשָׁלָֽם[a]: 37 וַיּ֖וֹלֶד עֲזַרְיָ֑ה אֶת־אֲמַרְיָ֔ה וַאֲמַרְיָ֖ה הוֹלִ֣יד אֶת־

38 אֲחִיטֽוּב: 38 וַאֲחִיטוּב֙ הוֹלִ֣יד אֶת־צָד֔וֹק וְצָד֖וֹק הוֹלִ֣יד אֶת־שַׁלּֽוּם:

39 וְשַׁלּ֖וּם הוֹלִ֣יד אֶת־חִלְקִיָּ֑ה וְחִלְקִיָּ֖ה הוֹלִ֣יד אֶת־עֲזַרְיָֽה: 40 וַעֲזַרְיָ֖ה

י וכל עזרא דכות[28]. י וכל עזרא דכות[28]

41 הוֹלִ֣יד אֶת־שְׂרָיָ֑ה וּשְׂרָיָ֖ה הוֹלִ֣יד אֶת־יְהוֹצָדָֽק[a]: 41 וַיְהוֹצָדָ֗ק הָלַךְ֙[a]

י חס ו וכל מלכים דכות ב מ״א[29] וחד מן ד[30] ותרי מילין ס״ם

בְּהַגְלּ֣וֹת יְהוָ֔ה אֶת־יְהוּדָ֖ה וִירוּשָׁלִָ֑ם בְּיַ֖ד נְבֻכַדְנֶאצַּֽר: ס

[18] Mm 3858. [19] Mm 1274. [20] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [21] Mm 4031. [22] Mm 2364. [23] Mm 4069 contra textum, lect Mm frt inc. [24] Mm 3914. [25] Mm 904. [26] Mm 4032. [27] וחד וכהן Ex 40,13. [28] Mm 4033. [29] 2R 25,22. [30] Mm 3788.

23 [a–a] l בְּאֶרֶץ הַבָּשָׁן cf ⅁𝔄 || [b] > 𝔊^{B} || [c] prp (א) וְהוּ || [d] 𝔊 pr *καὶ ἐν τῷ Λιβάνῳ* || **24** [a] Vrs om ו, aut l ע aut nom exc; ⅁ *'p'* || [b] ⅁^{W} *wšwb*, ⅁^{A} *wjwšb* || [c] ⅁ *w'ld''* || [d] ⅁ *whz'jl* || **26** [a–a] > ⅁ || [b] 𝔊 *Φαλωχ (-ως)* || [c] nonn Mss 𝔊⅁ תִּגְלַת || [d] ⅁ om נ || [e] pc Mss לַהֲ || [f] > 𝔊*⅁ cf 2 R 17,6 18,11, dl || [g] ⅁ et 2 R om ו, dl || [h] ⅁ + nonn vb cf 2 R || **29** [a] add? || [b] 𝔊 *καὶ Αβιουδ* || **31** [a] ⅁ *(l)'bjq(w)r* || [b] ⅁^{A} *(l)'zrj* || **32** [a] ⅁ *(l)mrw* || **35** [a] huc tr 36[a–a] || **36** [a–a] cf 35[a] || [b] Ms 𝔊^{L}⅁𝔄 + עזריה; ins הָרִאשׁוֹן || **40** [a] ⅁ *(l)ṣdwq* || **41** [a] 𝔗 + *bglwt'* cf ⅁𝔄, ins בַּגֹּלָה vel בַּגָּלוּת (hpgr).

לת כנ מנה בסיפ . ל לְתוֹלְדוֹתָם רְאֹשׁ יְעִיאֵל[c] וְזְכַרְיָהוּ׃ 8 וּבֶלַע בֶּן־עָזָז[a] בֶּן־שֶׁמַע[b] בֶּן־ 8
כל סיפ מל ב מ חד[5] חס . ה חס בלוש וכל אורית דכות[6] . ב . ה[7] יוֹאֵל הוּא יוֹשֵׁב בַּעֲרֹעֵר וְעַד־נְבוֹ וּבַעַל מְעוֹן׃ 9 וְלִמִּזְרָח יָשַׁב מִדְבָּרָה לְמִן־הַנָּהָר פְּרָת כִּי מִקְנֵיהֶם רָבוּ בְּאֶרֶץ גִּלְעָד׃
ה ג קמ וב פת . ל לְבָנָה מִדְבָּרָה לְמִן־הַנָּהָר פְּרָת כִּי מִקְנֵיהֶם רָבוּ בְּאֶרֶץ גִּלְעָד׃
ג ב מל ול חס[8] 10 וּבִימֵי שָׁאוּל עָשׂוּ מִלְחָמָה עִם־הַהַגְרִאִים[a] וַיִּפְּלוּ בְיָדָם[b] וַיֵּשְׁבוּ 10
י־ בְּאָהֳלֵיהֶם עַל־כָּל־פְּנֵי מִזְרָח לַגִּלְעָד׃ פ
ג ב מיחד ס״פ 11 12 וּבְנֵי־גָד לְנֶגְדָּם יָשְׁבוּ[a] בְּאֶרֶץ הַבָּשָׁן עַד־סַלְכָה׃ 12 יוֹאֵל
לז כנ מנה בסיפ . ל . ל הָרֹאשׁ וְשָׁפָם[a] הַמִּשְׁנֶה וְיַעְנַי וְשָׁפָט[b] בַּבָּשָׁן׃ 13 וַאֲחֵיהֶם לְבֵית 13
יז מל בסיפ . ל . ל . ל אֲבוֹתֵיהֶם מִיכָאֵל וּמְשֻׁלָּם וְשֶׁבַע וְיוֹרַי וְיַעְכָּן וְזִיעַ[a] וָעֵבֶר[b] שִׁבְעָה׃
יד ר״ם בסיפ[11] . ל ס 14 אֵלֶּה | בְּנֵי אֲבִיחַיִל בֶּן־חוּרִי בֶן־יָרֹחַ[a] בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־ 14
ל . ל . ל מִיכָאֵל[b] בֶּן־יְשִׁשַׁי[c] בֶּן־יַחְדּוֹ[d] בֶּן־בּוּז[e]׃ 15 אֲחִי[a] בֶן־עַבְדִּיאֵל בֶּן־ 15
ל . ד ב מל וב חס[12] גּוּנִּי[b] רֹאשׁ לְבֵית אֲבוֹתָם׃ 16 וַיֵּשְׁבוּ בַּגִּלְעָד[a] בַּבָּשָׁן[b] וּבִבְנֹתֶיהָ[c] וּבְכָל־ 16
ל ומל . ל ומל מִגְרְשֵׁי שָׁרוֹן עַל־[d]תּוֹצְאוֹתָם׃ 17 כֻּלָּם הִתְיַחְשׂוּ בִּימֵי יוֹתָם[a] מֶלֶךְ־ 17
מח ר״ם בסיפ יְהוּדָה וּבִימֵי יָרָבְעָם[b] מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל׃ פ 18 בְּנֵי־רְאוּבֵן וְגָדִי[a] 18
כו ו מנה בסיפ וַחֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה[b] מִן־בְּנֵי־חַיִל[b] אֲנָשִׁים נִשְׂאֵי מָגֵן וְחֵרֶב וְדֹרְכֵי קֶשֶׁת
ל ומל[13] וְלֹמְדֵי מִלְחָמָה אַרְבָּעִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים יֹצְאֵי
ג ב מל וחד חס . ל צָבָא׃ 19 וַיַּעֲשׂוּ מִלְחָמָה עִם־הַהַגְרִיאִים[a] וְיִטּוּר וְנָפִישׁ וְנוֹדָב[a]׃ 19
ל . ג ב מל וחד חס . ל 20 [a]וַיֵּעָזְרוּ[b] עֲלֵיהֶם[a] וַיִּנָּתְנוּ בְיָדָם[a] הַהַגְרִיאִים וְכָל שֶׁעִמָּהֶם[c] כִּי[c] 20
ל ומל . פ[15] לֵאלֹהִים זָעֲקוּ בַּמִּלְחָמָה וַיֵּעָתֵר לָהֶם כִּי־בָטְחוּ בוֹ׃ 21 וַיִּשְׁבּוּ[a] 21
ו מל[16] מִקְנֵיהֶם גְּמַלֵּיהֶם חֲמִשִּׁים[b] אֶלֶף וְצֹאן מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וַחֲמֹרִים
אַלְפַּיִם וְנֶפֶשׁ אָדָם מֵאָה אָלֶף׃ 22 כִּי[a]־חֲלָלִים רַבִּים נָפְלוּ כִּי 22
ב . ב . ד חס ב[17] מנה בלוש מֵהָאֱלֹהִים הַמִּלְחָמָה וַיֵּשְׁבוּ[b] תַּחְתֵּיהֶם עַד־הַגָּלֻה׃ פ

[5] 1 Ch 20, 1. [6] Mm 4029. [7] Mm 87. [8] Mp sub loco. [9] Mm 2928. [10] Mm 4025. [11] Mm 4006. [12] Mm 4030. [13] Mm 2408. [14] Mm 3279. [15] Mm 1694. [16] Mm 1507. [17] Mm 3748.

7 [c] G *Ιωηλ* || 8 [a] S *'wzj* || [b] G[L](S) *Σεμεει* = שִׁמְעִי || 10 [a] G *τοὺς παροίκους* = הַגָּרִים || [b–b] G *κατοικοῦντες ἐν σκηναῖς ἕως* = יוֹשְׁבֵי בְאָהֳלִים עַד || 11 [a] ins בְּאֶרֶץ הַגִּלְעָד ו (homark)? || 12 [a] G[B] *καὶ Σαβατ* cf 𝔗, G[L](V) *καὶ Σαφαν* || [b] 𝔗 *djn'*, l הַשָּׁפָט cf G *ὁ γραμματεύς* || 13 [a] G *καὶ Ζουε* || [b] pc Mss G[B] וְעֹבֵד, G[Aal] *καὶ Ιωβηδ* || 14 [a] Ms יורוע, G[B] *Ιδαι*, G[A] *Αδαι*, G[L] *Αρουε*, S(𝔄) *zrḥ*, V *Jara* || [b] S *mkjr* || [c] G *I(εσ)σαι*, G[L] *Σουσι* || [d] G[B] *Ιουρι*, G[Aal] *Ιεδδαι* || [e] G *Ζαβουχαμ* (ex אחי + בוז 15? cf G[Aal] *Αχιβουζ*) || 15 [a] > G[L]S cf 14[e], V *fratres* || [b] S *'(j)lj* || 16 [a] > S || [b] l prb בְּיָבֵשׁ || [c–c] > S || [d]]-עַד cf GV || 17 [a] G[L] *Ιωας* || [b] G[L] + *τοῦ Ιωας* || 18 [a] l וְגָד cf G[BL]S𝔗V || [b–b] > S || 19 [a–a] > S || 20 [a–a] > S || [b] G *καὶ κατίσχυσαν* = 𝔐, G[L] *καὶ ἐβόησαν* (crrp ex *ἐβοηθήθησαν* = 𝔐) || [c] G *τὰ σκηνώματα αὐτῶν* || 21 [a] prp וַיִּשְׁלוּ || [b] G 5 || 22 [a] pr אַף?

34 הֶעָרִים הָאֵלֶּה עַד־בַּעַל[a] זֹאת מוֹשְׁבֹתָם וְהִתְיַחְשָׁם לָהֶם: 34 [ba]וּמְשׁוֹבָב

35 וַיְמַלֵּךְ[b] וְיוֹשָׁה בֶּן־אַמַצְיָה: 35 וְיוֹאֵל וְיֵהוּא[a] בֶּן־יוֹשִׁבְיָה בֶּן־שְׂרָיָה

36 בֶּן־עֲשִׂיאֵל: 36 וְאֶלְיוֹעֵינַי וְיַעֲקֹבָה וִישׁוֹחָיָה וַעֲשָׂיָה [a]וַעֲדִיאֵל

37 וְיסִימִאֵל[ab] וּבְנָיָה: 37 וְזִיזָא בֶּן־שִׁפְעִי בֶּן־אַלּוֹן בֶּן־יְדָיָה בֶּן־שִׁמְרִי

38 בֶּן־שְׁמַעְיָה[a]: 38 אֵלֶּה [a]הַבָּאִים בְּשֵׁמוֹת[a] נְשִׂיאִים בְּמִשְׁפְּחוֹתָם וּבֵית

39 אֲבוֹתֵיהֶם פָּרְצוּ לָרֹוב: 39 וַיֵּילְכוּ לִמְבוֹא גְדֹר[a] עַד לְמִזְרַח הַגָּיְא

40 לְבַקֵּשׁ מִרְעֶה לְצֹאנָם: 40 וַיִּמְצְאוּ מִרְעֶה שָׁמֵן וָטוֹב וְהָאָרֶץ רַחַבַת

41 יָדַיִם וְשֹׁקֶטֶת וּשְׁלֵוָה כִּי מִן־[a]חָם הַיֹּשְׁבִים שָׁם לְפָנִים: 41 וַיָּבֹאוּ אֵלֶּה

הַכְּתוּבִים בְּשֵׁמוֹת בִּימֵי | יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיַּכּוּ אֶת־אָהֳלֵיהֶם[a]

וְאֶת־הַמְּעוּנִים[b] אֲשֶׁר נִמְצְאוּ־שָׁמָּה וַיַּחֲרִימֵם[c] עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וַיֵּשְׁבוּ

42 תַּחְתֵּיהֶם כִּי־מִרְעֶה לְצֹאנָם שָׁם: 42 וּמֵהֶם | מִן־בְּנֵי שִׁמְעוֹן הָלְכוּ

לְהַר שֵׂעִיר אֲנָשִׁים חֲמֵשׁ מֵאוֹת וּפְלַטְיָה וּנְעַרְיָה[a] וּרְפָיָה וְעֻזִּיאֵל

43 בְּנֵי יִשְׁעִי בְּרֹאשָׁם: 43 וַיַּכּוּ אֶת־שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה לַעֲמָלֵק וַיֵּשְׁבוּ

5 שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: 5 1 וּבְנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר־יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא הַבְּכוֹר

וּבְחַלְּלוֹ יְצוּעֵי אָבִיו נִתְּנָה בְּכֹרָתוֹ[a] [b]לִבְנֵי יוֹסֵף[b] בֶּן־יִשְׂרָאֵל וְלֹא

2 לְהִתְיַחֵשׂ לַבְּכֹרָה: 2 כִּי יְהוּדָה גָּבַר בְּאֶחָיו וּלְנָגִיד[a] מִמֶּנּוּ וְהַבְּכֹרָה[b]

3 לְיוֹסֵף: ס 3 בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל חֲנוֹךְ וּפַלּוּא חֶצְרוֹן

4 5 וְכַרְמִי: 4 [ab]בְּנֵי יוֹאֵל[ab] שְׁמַעְיָה[c] בְּנוֹ גּוֹג[d] בְּנוֹ שִׁמְעִי בְּנוֹ: 5 מִיכָה בְּנוֹ

6 רְאָיָה[a] בְּנוֹ בַּעַל[b] בְּנוֹ: 6 בְּאֵרָה בְּנוֹ אֲשֶׁר הֶגְלָה תִּלְגַּת[a] פִּלְנֶאסֶר[b]

7 מֶלֶךְ אַשּׁוּר הוּא נָשִׂיא לָרְאוּבֵנִי: 7 וְאֶחָיו[a] לְמִשְׁפְּחֹתָיו[b] בְּהִתְיַחֵשׂ

[22] וחד בַּיָּלֶךְ Neh 5,7. [23] Mm 3071. [24] Mm 1831. [25] Mm 4183. [26] Mm 4006. [27] Mm 4025. [28] Mm 3092. [29] Mm 1407. [30] Mm 4026. [31] Mm 832. [32] Mm 2341. [33] Mm 3952. [34] Mm 2876. [35] Mm 434. Cp 5 [1] Mm 4027. [2] Mp sub loco. [3] Mm 339. [4] Mm 4028.

33 [a] 𝔊[B] *Βαλατ* cf Jos 19,8 בַּעֲלַת בְּאֵר ‖ **34** [a] 𝔖 om 34—37 ‖ [b b] 𝔊[L] *καὶ ἐπιστρέφων ἐβασίλευσεν* ‖ **35** [a] 𝔊[B*] *καὶ οὗτος* – וְהוּא ‖ **36** [a–a] > 𝔊[B] ‖ [b] 2 Mss 𝔊[Aal] וישמאל ‖ **37** [a] 𝔊[B] *Συμεων* שִׁמְעוֹן (ex 24) ‖ **38** [a–a] crrp; prp הָרְאִים בְּ ‖ **39** [a] 𝔊 *Γεραρα* ‖ **40** [a] 𝔊 *ἐκ τῶν υἱῶν* ‖ **41** [a] prp חָם ־י: – אהלי – homines cf arab *ahl* et 𝔊[Aa1] *οἰκήτορας* ‖ [b] K עִי֑– cf 𝔊 *τοὺς Μιναίους* et 𝔖(𝔄) *mbw''* = הַמְּעֹנִים; 𝔗 *mdwrj'* = הַמְּעוֹנִים cf arab *ma'ān* = domicilium et 𝔙 *habitatores*; 1 מְעוֹנֵיהֶם? ‖ [c–c] tr post תחתיהם cf 43b ‖ **42** [a] 𝔊 *καὶ Νωαδια*, 𝔖 *wmtjt'* = וּמַתַּנְיָה ‖ **Cp 5,1** [a] 𝔊 *εὐλογίαν αὐτοῦ*, 1 בְּרָכָתוֹ ‖ [b–b] pc Mss לְיוֹסֵף, 𝔊 *τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ιωσηφ*, 𝔖(𝔄) *ljwsp 'ḫwhj* = Joseph fratri eius ‖ **2** [a] Ms וְנָגִיד ‖ [b] 𝔊 *καὶ ἡ εὐλογία* – וְהַבְּרָכָה; ins לוֹ לֹא cf Ps 78,67.68a ‖ **4** [a–a] 𝔊[L] *Ιωηλ υἱὸς αὐτοῦ* ‖ [b] 𝔖(𝔄) *(d)krmj* ‖ [c] 𝔊 + *καὶ Βαναια* ‖ [d] 𝔊 *Γουγ*, 𝔖(𝔄) *(w)dw'g* ‖ **5** [a] 𝔖 *'wrj'* ‖ [b] 𝔊* *Ιωηλ*, 𝔖 *bl'* ‖ **6** [a] mlt Mss 𝔊[Aa1]𝔖𝔗 תִּגְלַת ‖ [b] 𝔊[L] om נ ‖ **7** [a] prp וְאַחַר ‖ [b] 𝔊[L]𝔖𝔗𝔄 suff 3 pl.

18 וְאִשְׁתּוֹ֙ הַיְהוּדִיָּ֔ה יָלְדָ֕ה אֶת־יֶ֖רֶד אֲבִ֣י גְדוֹר֑ וְאֶת־חֶ֙בֶר֙ אֲבִ֣י שׂוֹכ֔וֹ
וְאֶת־יְקוּתִיאֵ֖ל אֲבִ֣י זָנ֑וֹחַ וְאֵ֖לֶּה בְּנֵ֥י בִתְיָ֛ה בַת־פַּרְעֹ֥ה אֲשֶׁר־לָקָֽח׃
19 מָֽרֶד׃ ס 19 וּבְנֵ֗י אֵ֚שֶׁת הוֹדִיָּ֣ה אֲחֹ֣ות נַחַ֔ם אֲבִ֖י קְעִילָ֑ה
הַגַּרְמִ֔י וְאֶשְׁתְּמֹ֖עַ הַמַּעֲכָתִֽי׃ 20 וּבְנֵ֣י שִׁמֹ֔ון אַמְנ֖וֹן וְרִנָּ֣ה בֶן־חָנָ֑ן
20 וְתִילֹ֔ון וּבְנֵ֖י יִשְׁעִ֥י זֹוחֵ֖ת וּבֶן־זֹוחֵֽת׃ 21 בְּנֵ֣י שֵׁלָ֔ה בֶּן־יְהוּדָ֖ה עֵ֣ר
21 אֲבִ֣י לֵכָ֔ה וְלַעְדָּ֖ה אֲבִ֣י מָרֵשָׁ֑ה וּמִשְׁפְּחֹ֥ות בֵּית־עֲבֹ֖דַת הַבֻּ֥ץ לְבֵֽית
אַשְׁבֵּֽעַ׃ 22 וְיוֹקִ֔ים וְאַנְשֵׁ֖י כֹּזֵבָ֑א וְיוֹאָ֖שׁ וְשָׂרָ֣ף אֲשֶׁר־בָּעֲל֔וּ לְמוֹאָ֖ב
22 וְיָשֻׁבִי־לֶ֑חֶם וְהַדְּבָרִ֖ים עַתִּיקִֽים׃ 23 הֵ֣מָּה הַיּוֹצְרִ֔ים וְיֹשְׁבֵ֖י
23 נְטָעִ֣ים וּגְדֵרָ֑ה עִם־הַמֶּ֙לֶךְ֙ בִּמְלַאכְתּ֔וֹ יָשְׁב֖וּ שָֽׁם׃ ס 24 בְּנֵ֣י שִׁמְעֹ֔ון
נְמוּאֵ֖ל וְיָמִ֑ין יָרִ֖יב זֶ֥רַח שָׁאוּֽל׃ 25 שַׁלֻּ֖ם בְּנֹ֑ו מִבְשָׂ֖ם בְּנֹ֥ו מִשְׁמָֽע
בְּנֹֽו׃ 26 וּבְנֵ֣י מִשְׁמָ֔עַ חַמּוּאֵ֖ל בְּנֹ֑ו זַכּ֥וּר בְּנֹ֖ו שִׁמְעִ֥י בְנֹֽו׃ 27 וּלְשִׁמְעִ֖י
בָּנִ֣ים שִׁשָּׁ֣ה עָשָׂ֔ר וּבָנ֖וֹת שֵׁ֑שׁ וּלְאֶחָ֙יו֙ אֵ֣ין בָּנִ֔ים רַבִּ֖ים וְכֹ֣ל מִשְׁפַּחְתָּ֑ם
לֹ֣א הִרְבּ֔וּ עַד־בְּנֵ֖י יְהוּדָֽה׃ ס 28 וַיֵּשְׁב֖וּ בִּבְאֵ֣ר שָׁ֑בַע וּמֹולָדָֽה
29 וַחֲצַר־שׁוּעָֽל׃ 29 וּבִבִלְהָ֖ה וּבְעֶצֶ֥ם וּבְתֹולָֽד׃ 30 וּבְבְתוּאֵ֖ל וּבְחָרְמָֽה
30 וּבְצִיקְלַ֔ג׃ 31 וּבְבֵ֣ית מַרְכָּבֹ֔ות וּבְחַצַר־סוּסִ֖ים וּבְבֵ֣ית בִּרְאִֽי׃
בְּשַׁעֲרַ֔יִם אֵ֖לֶּה עָרֵיהֶ֑ם עַד־מֶ֖לֶךְ דָּוִֽיד׃ 32 וְחַצְרֵיהֶ֔ם עֵיטָ֖ם
עַ֣יִן רִמֹּ֔ון וְתָכֶ֖ן וְעַשָּׁ֑ן עָרִ֖ים חָמֵֽשׁ׃ 33 וְכָל־חַצְרֵיהֶ֔ם אֲשֶׁ֖ר סְבִיבֹ֣ות

---

18 a nonn vb exc (prp וּלְמֶרֶד שְׁתֵּי נָשִׁים אִשָּׁה מִצְרִיָּה וְאִשָּׁה יְהוּדִיָּה) || b G αὕτη Αδια (Αιδια, Ιδια); l הַמִּצְרִיָּה cf a || c dl || d GB Γελια || e GB Νωρωηλ || 19 a–a l אִשְׁתּוֹ הַיְהוּדִיָּה cf GAal et 18a.b || b G + καὶ Δαλια πατὴρ Κειλα καὶ Σεμειων πατὴρ Ιωμαν καὶ υἱοὶ Ναημ || c ins דְּלִיָּה אֲבִי נַחַם אֲבִי קְעִילָה (homtel) cf b || d nomen Garmitae exc || e prp יִשְׁעִי cf 20b || 20 a GΘV ut Q, K וְתֹו cf GL || b G pl || c nom exc || 22 a G καὶ Ιωακιμ; prp אֶת־בֵּית צֹבֵע וְרֹקֶם || b–b l וַיָּשֻׁבוּ בֵּית לֶ֑חֶם cf ΘV || 23 a nonn vb exc? cf 22b || b GΘV om וְ || 24 a–a > S cf 25a–a || b Gn 46,10 Ex 6,15 יְמִ֑ין || c S ut Gn Ex צֹחַר || d S ut Gn Ex אֲחַד || e S ut Gn Ex + hljn bnj` dšl` brh djhwd`, SA + nonn vb || 25 a–a S wbnwhj dšm`wn cf 24a–a || 26 a–a > G || 27 a G* 3 || b l c 2 Mss G חַטָּם || 28 a G ut Jos 15,26 + וְשֶׁמַע || 29 a Jos 19,3 בָּלָה, Jos 15,29 בָּעֲלָה || b S(Ω) wb`ltld = וּבְאֶלְתְּ֑ cf Jos 15,30 19,4 || 30 a S wbnsl = et in Nesel cf כְּסִיל Jos 15,30; וּבְתוּל Jos 19,4 || b S + nonn vb cf Jos 15,27.31 || 31 a Jos 19,5 סוּסָה || b Jos 19,6 (וּבֵית) לְבָאוֹת cf Jos 15,32 || c Jos 15,32 (וְ)שִׁלְחִים, Jos 19,6 וְשָׁרוּחֶן; l וּבְשָׂרוּחֵן שֶׁל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה עָרִים cf 32b Jos 19,6 || d–d > Jos 19,6, gl || e pc Mss מֶלֶךְ GΘL || 32 a cj c 31 cf Jos 19,6 || b nonn Mss GS et Jos 15,32 וְרֹ֑ || c Jos 15,42; Jos 19,7 וְעָתֵר; l וַעֲתָךְ? cf 1 S 30,30 || d ins c Jos 19,7 וְחַצְרֵיהֶם.

ל וחס . ג מל 12
ל ומל . יג 13 . ל
ל . ל . ל שם אנש 14
ל . ל
ותילון . ב . ב . מח ר״פ בסיפ
ך . ך . חס בלישׁ ובסיפ . ל וחס
ל . יח 15
ב 16 חס ול בלישׁ . ל . ל . יט ר״פ 17 . ל
מח ר״פ בסיפ
ל . יא חס 18 מנה בכתיב וכל נביא דכות ב מ ג
ל ומל
ל 19
ל . ל . ל
ל . כל מל
ג וחס ובתרי לישנ 20 . ה שם קריה 21 . ל

12 Mm 4022. 13 Mm 984. 14 Mp sub loco. 15 Mm 2952. 16 Mm 4023. 17 Mm 1497. 18 Mm 4232. 19 וחד ממשפחתם Jdc 18,2. 20 Mm 4024. 21 Mm 1346.

36 וְעַתַּי הֹלִיד אֶת־נָתָן וְנָתָן הוֹלִיד אֶת־זָבָד׃ 37 וְזָבָד הוֹלִיד אֶת־
38 אֶפְלָל וְאֶפְלָל הוֹלִיד אֶת־עוֹבֵד׃ 38 וְעוֹבֵד[a] הוֹלִיד אֶת־יֵהוּא וְיֵהוּא
39 הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה׃ 39 וַעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת־חֶלֶץ וְחֶלֶץ הוֹלִיד אֶת־
40 אֶלְעָשָׂה׃ 40 וְאֶלְעָשָׂה הוֹלִיד אֶת־סִסְמַי וְסִסְמַי הוֹלִיד אֶת־שַׁלּוּם׃
41 וְשַׁלּוּם הוֹלִיד אֶת־יְקַמְיָה וְיָקַמְיָה הוֹלִיד אֶת־אֱלִישָׁמָע׃
42 וּבְנֵי כָלֵב אֲחִי יְרַחְמְאֵל מֵישָׁע[a] בְּכֹרוֹ הוּא אֲבִי־זִיף[b] וּבְנֵי מָרֵשָׁה
43 אֲבִי חֶבְרוֹן׃ 43 [a]וּבְנֵי חֶבְרוֹן[a] קֹרַח וְתַפֻּחַ וְרֶקֶם וָשָׁמַע׃ 44 וְשֶׁמַע
44 הוֹלִיד אֶת־רַחַם אֲבִי יָרְקָעָם[a] וְרֶקֶם הוֹלִיד אֶת־שַׁמָּי׃ 45 וּבֶן־שַׁמַּי
45 מָעוֹן וּמָעוֹן אֲבִי בֵית־צוּר׃ 46 וְעֵיפָה פִּילֶגֶשׁ כָּלֵב יָלְדָה אֶת־חָרָן
46 וְאֶת־מוֹצָא וְאֶת־[a]גָּזֵז[a] וְחָרָן הוֹלִיד אֶת־[b]גָּזֵז[b]׃ ס 47 וּבְנֵי יַהְדַּי[a] רֶגֶם
47 וְיוֹתָם וְגֵישָׁן[b] וּפֶלֶט וְעֵיפָה וְשָׁעָף׃ 48 [a]פִּלֶגֶשׁ כָּלֵב מַעֲכָה יָלַד שֶׁבֶר
48 וְאֶת־תִּרְחָנָה׃ 49 וַתֹּלֶד[a] שַׁעַף אֲבִי מַדְמַנָּה אֶת־שְׁוָא אֲבִי מַכְבֵּנָה
49 וַאֲבִי גִבְעָא וּבַת־כָּלֵב עַכְסָה׃ ס 50 אֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי כָלֵב בֶּן־[a]חוּר
50 בְּכוֹר אֶפְרָתָה שׁוֹבָל אֲבִי קִרְיַת יְעָרִים׃ 51 שַׁלְמָא[a] אֲבִי בֵית־לָחֶם
51 חָרֶף[b] אֲבִי בֵית־גָּדֵר׃ 52 וַיִּהְיוּ בָנִים לְשׁוֹבָל אֲבִי קִרְיַת יְעָרִים
52 הָרֹאֶה[a] חֲצִי הַמְּנֻחוֹת[b]׃ 53 וּמִשְׁפְּחוֹת קִרְיַת יְעָרִים הַיִּתְרִי וְהַפּוּתִי
53 וְהַשֻּׁמָתִי וְהַמִּשְׂרָעִי מֵאֵלֶּה יָצְאוּ הַצָּרְעָתִי וְהָאֶשְׁתָּאלִי׃ ס
54 בְּנֵי שַׁלְמָא[a] בֵּית לֶחֶם וּנְטֹפָתִי[b] עַטְרוֹת בֵּית יוֹאָב וַחֲצִי הַמְּנֻחָתִי
55 הַצָּרְעִי[c]׃ 55 וּמִשְׁפְּחוֹת סֹפְרִים[a] יֹשְׁבֵי[b] יַעְבֵּץ תִּרְעָתִים שִׁמְעָתִים
שׁוּכָתִים הֵמָּה הַקֵּינִים הַבָּאִים מֵחֲמַת אֲבִי בֵית־רֵכָב׃ ס
3 1 וְאֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי דָוִיד[a] אֲשֶׁר נוֹלַד־לוֹ בְּחֶבְרוֹן הַבְּכוֹר | אַמְנֹן
2 לַאֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֶאלִית שֵׁנִי[b] דָּנִיֵּאל[c] לַאֲבִיגָיִל הַכַּרְמְלִית׃ 2 הַשְּׁלִשִׁי

19 Mm 4032. 20 Mm 4032 contra textum. 21 וחד ומישע 2R 3,4. 22 Mm 4013. 23 Mm 1425. 24 Mm 4014. 25 Mp sub loco. 26 והרון 1Ch 23,9. 27 Cf Okhl 231 et Mp sub loco. 28 Mm 4006. 29 Mm 4015. 30 Mm 3811. 31 Mm 4016. 32 וחד קנים Ez 2,10, cf Gn 6,14 קנם et Mp sub loco. Cp 3 1 Mm 266. 2 Cf Mm 506.

37 a S (l)jwbb → יוֹחָבָה ‖ 38 a cf 37a ‖ 42 a G Μαρισα, ex b ‖ b ins וּבְנוֹ מְשֻׁגֶּה מרשה ‖ אבי חברון (homtel) ‖ 43 a–a dl ‖ 44 a prp יָקְדְּעָם cf Jos 15,56 ‖ 46 a pc Mss גזן ‖ b prp יַהְדַּי cf 47 ‖ 47 a pc Mss יַחְדַּי ‖ b G-B Γηρσωμ, GB Σωγαρ ‖ 48 a S om 48.49 ‖ 49 a l prb וַיֹּלֶד cf V ‖ 50 a GV pl, l בְּנֵי ‖ 51 a G Σαλωμων ‖ b G Αρι(μ) ‖ 52 a l רְאָיָה cf 4,2 ‖ b l הַמַּנְחֹתִי cf 54b ‖ 54 a ins אֲבִי (hpgr) cf 51 ‖ b dl ו ‖ c prb pr בְּלִתַּי ‖ 55 a prp סֹפְרִים = incolae urbis קִרְיַת־סֵפֶר ‖ b K יָשְׁבוּ ‖ Cp 3,1 a sic L, mlt Mss Edd דָּוִיד ‖ b l שֵׁנִי cf GSC ‖ c GALal Δαλουια; S(A) klb = כָּלְבָּא cf כִּלְאָב 2 S 3,3.

ל״א חס ר״ט

ל. ל

ל״א חס ר״כ. ל״א חס ר״ט. ל זקף קט. ל״א חס ר״ט.

ל״א חס ר״ח. ל. ל. ל״א חס ר״ט

ב. ל. ל״א חס ר״ט

ג חד חס רב מל״כ

ה״כ. ל

ב״כ. ל״ת פסוק ואת ואת את. ב״כ שם אנש וכל שם עזרא דכות. ב מ״א

ד זוגין. ב שם אנש וכל שם עזרא דכות. ב מ״א. ל״א חס ר״ט. ד זוגין. ל ל שם אנש

ל וכת ה

ל כת א. ל״ד ר״ם בסיפ

ב זקף קמ וכל אתנח וס״פ דכות

ד. ג בסיפ. ל ומל

ל. ב. ד בסע ס״פ

מח ר״פ בסיפ. ל

ל. ד. ישבי חד מן מח. ק כת ר וקר י. ל. ל

ל. ל בליש

ב. ל. ל חס

ה. נ. כל סיפ חס ב מ ז מל

ל׳ ת חס׳. ראחיותיהם ק׳ חד מן ה׳ בלישׁ

15 הַחֲמִישִׁי׃ 15 אָצֶם הַשִּׁשִּׁי דָּוִיד הַשְּׁבִיעִי׃ 16 וַאֲחוֹתֵיהֶם צְרוּיָה
16 ל וַאֲבִיגָיִל וּבְנֵי צְרוּיָה אַבְשַׁי וְיוֹאָב וַעֲשָׂהאֵל שְׁלֹשָׁה׃ 17 וַאֲבִינָדָב
17 יָלְדָה אֶת־עַמָּשָׂא וַאֲבִי עַמָּשָׂא יֶתֶר הַיִּשְׁמְעֵאלִי׃ 18 וְכָלֵב בֶּן־
18 ל . ל . ה מל׳ חֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת־עֲזוּבָה אִשָּׁה וְאֶת־יְרִיעוֹת וְאֵלֶּה בָּנֶיהָ יֵשֶׁר
ל . ב קמ ובתרי לישנ׳ וְשׁוֹבָב וְאַרְדּוֹן׃ 19 וַתָּמָת עֲזוּבָה וַיִּקַּח־לוֹ כָּלֵב אֶת־אֶפְרָת וַתֵּלֶד
19 לוֹ אֶת־חוּר׃ 20 וְחוּר הוֹלִיד אֶת־אוּרִי וְאוּרִי הוֹלִיד אֶת־בְּצַלְאֵל׃
20 ז פסוק והוא והרא׳ ס 21 וְאַחַר בָּא חֶצְרוֹן אֶל־בַּת־מָכִיר אֲבִי גִלְעָד וְהוּא לָקָחָהּ
21 וְהוּא בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־שְׂגוּב׃ 22 וְשְׂגוּב הוֹלִיד אֶת־יָאִיר
22 כל כויב מל . ב וַיְהִי־לוֹ עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ עָרִים בְּאֶרֶץ הַגִּלְעָד׃ 23 וַיִּקַּח גְּשׁוּר־וַאֲרָם
23 אֶת־חַוֹּת יָאִיר מֵאִתָּם אֶת־קְנָת וְאֶת־בְּנֹתֶיהָ שִׁשִּׁים עִיר כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי
ל . ו מָכִיר אֲבִי־גִלְעָד׃ 24 וְאַחַר מוֹת־חֶצְרוֹן בְּכָלֵב אֶפְרָתָה וְאֶשֶׁת
24 ח בסיפ ב מנה בנקיבה חֶצְרוֹן אֲבִיָּהּ וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אַשְׁחוּר אֲבִי תְקוֹעַ׃ 25 וַיִּהְיוּ
פסיק . ל . ל בְּנֵי־יְרַחְמְאֵל בְּכוֹר חֶצְרוֹן הַבְּכוֹר רָם וּבוּנָה וְאֹרֶן וָאֹצֶם אֲחִיָּהּ׃
ל 26 וַתְּהִי אִשָּׁה אַחֶרֶת לִירַחְמְאֵל וּשְׁמָהּ עָטָרָה הִיא אֵם אוֹנָם׃ ס 26
ל . ל 27 וַיִּהְיוּ בְּנֵי־רָם בְּכוֹר יְרַחְמְאֵל מַעַץ וְיָמִין וָעֵקֶר׃ 28 וַיִּהְיוּ בְּנֵי־ 27
ל ומל . יג ר״פ 28 אוֹנָם שַׁמַּי וְיָדָע וּבְנֵי שַׁמַּי נָדָב וַאֲבִישׁוּר׃ 29 וְשֵׁם אֵשֶׁת אֲבִישׁוּר 29
ב חד פת וחד קמ׳ . ל אֲבִיחַיִל וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אַחְבָּן וְאֶת־מוֹלִיד׃ 30 וּבְנֵי נָדָב סֶלֶד וַאֲפַּיִם 30
ל . ג וַיָּמָת סֶלֶד לֹא בָנִים׃ ס 31 וּבְנֵי אַפַּיִם יִשְׁעִי וּבְנֵי יִשְׁעִי שֵׁשָׁן 31
ג . ב׳ . ז׳ וּבְנֵי שֵׁשָׁן אֲחְלָי׃ 32 וּבְנֵי יָדָע אֲחִי שַׁמַּי יֶתֶר וְיוֹנָתָן וַיָּמָת יֶתֶר לֹא 32
ז׳ . ב׳ . כה ג מנה ר״פ בָנִים׃ ס 33 וּבְנֵי יוֹנָתָן פֶּלֶת וְזָזָא אֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי יְרַחְמְאֵל׃ 33
ל . ל 34 וְלֹא־הָיָה לְשֵׁשָׁן בָּנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וּלְשֵׁשָׁן עֶבֶד מִצְרִי וּשְׁמוֹ יַרְחָע׃ 34
ג 35 וַיִּתֵּן שֵׁשָׁן אֶת־בִּתּוֹ לְיַרְחָע עַבְדּוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־עַתַּי׃ 35

8 וחד ואצם 1Ch 2,25. 9 Mm 1251. 10 Mm 632. 11 Gn 48,7. 12 Mm 2017. 13 וחד אצם 1Ch 2,15. 14 Mm 33. 15 Mm 4011. 16 וחד אחלי Ps 119,5. 17 Mm 4012. 18 Nu 16,1.

15 a–a S(𝔄) *w'ljhw šbj'j' wdwjd tmjnj* cf 1 S 16,10 1 Ch 27,18 ‖ **16** a S𝔗𝔙𝔄 leg אֲבִי(י)שַׁי ‖ **18** a–a 1 את אִשְׁתּוֹ cf S𝔗𝔄 ‖ b G cf G ‖ **17** a Ms G^L et 2 S 17,25 יִשְׁרְאֵלִי; > Ms S ‖ **18** a–a 1 לְבָנֵי = *Iωασαρ* ‖ c G *καὶ Ορνα* (G^{min} *Αβδωμ*) ‖ **23** a v 23 > S (homtel) ‖ b G *υἱῶν* = לְבָנֵי ‖ **24** a 1 *Ιωασαρ* ‖ c G *καὶ Ορνα* (G^{min} *Αβδωμ*) ‖ **25** a pc Mss ובנה, G^{Aal}(S) *καὶ Baava* ‖ b G *ἀδελφὸς αὐτοῦ* = אָחִיהוּ, S *ḥthwn* = soror eorum; 𝔙 pr cop; 1 מא׳ (מ hpgr) ‖ **27** a S *wnbjn* = וְיָבִין ‖ **28** a S *wjwd'* = וְיוֹדָע ‖ **29** a mlt Mss S𝔗𝔄 אביחיל cf G ‖ **30** a G^B *καὶ Εφραιμ* ‖ **31** a Seb 𝔙 וּבֶן ‖ b cf 30a ‖ c G^B *Ισεμιηλ* ‖ **32** a cf 28a ‖ **34** a G *Ιωχηλ* ‖ **35** a cf 34a.

48 תַּחְתָּיו שַׁמְלָה מִמַּשְׁרֵקָה׃ 48 וַיָּמָת שַׁמְלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שָׁאוּל ב
49 מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר׃ 49 וַיָּמָת שָׁאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בַּעַל חָנָן בֶּן־עַכְבּוֹר׃ ת
50 וַיָּמָת בַּעַל חָנָן[a] וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדָד[b] וְשֵׁם עִירוֹ פָּעִי[c] וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ[d] 1 מסרוק ושם ושם . ל
51 מְהֵיטַבְאֵל בַּת־מַטְרֵד[e] בַּת[f] מֵי זָהָב׃ 51 וַיָּמָת הֲדָד ס וַיִּהְיוּ נ27 . ב . ב בתרי מילין28
52 אַלּוּפֵי אֱדוֹם אַלּוּף תִּמְנָע אַלּוּף עַלְיָה[a] אַלּוּף יְתֵת׃ 52 אַלּוּף עלוה29 וחד מן נ30 ל כת כן וכן31 למערב
53 אָהֳלִיבָמָה[a] אַלּוּף אֵלָה אַלּוּף פִּינֹן׃ 53 אַלּוּף קְנַז אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף
54 מִבְצָר[a]׃ 54 אַלּוּף מַגְדִּיאֵל אַלּוּף עִירָם[a] אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱדוֹם׃ ס ב

2 1 אֵלֶּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי וִיהוּדָה יִשָּׂשכָר[a] וּזְבֻלוּן׃ יד ר״ם בסיפ1
2 דָּן[a] יוֹסֵף וּבִנְיָמִן נַפְתָּלִי גָּד וְאָשֵׁר׃ 3 בְּנֵי יְהוּדָה עֵר וְאוֹנָן מח ר״ם בסיפ
וְשֵׁלָה שְׁלוּשָׁה נוֹלַד[a] לוֹ מִבַּת־שׁוּעַ הַכְּנַעֲנִית וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה יד[2] מל יב מנה בסיפ וכל מגלה דכות . ה בטע בסיפ
4 רַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיְמִתֵהוּ[b]׃ ס 4 וְתָמָר כַּלָּתוֹ יָלְדָה לוֹ אֶת־פֶּרֶץ וְאֶת־זָרַח כָּל־בְּנֵי יְהוּדָה חֲמִשָּׁה׃ ס 5 בְּנֵי פֶרֶץ חֶצְרוֹן ח מל3
6 וְחָמוּל[a]׃ ס 6 וּבְנֵי זֶרַח זִמְרִי[a] וְאֵיתָן וְהֵימָן וְכַלְכֹּל וָדָרַע[b] מח ר״ם בסיפ . כן למערב2
7 כֻּלָּם חֲמִשָּׁה׃ ס 7 וּבְנֵי[a] כַרְמִי עָכָר[b] עוֹכֵר יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מָעַל ב . ל
8 בַּחֵרֶם׃ ס 8 וּבְנֵי[a] אֵיתָן עֲזַרְיָה׃ 9 [a]וּבְנֵי חֶצְרוֹן אֲשֶׁר ב . ל מל
9 נוֹלַד־לוֹ אֶת־יְרַחְמְאֵל וְאֶת־רָם וְאֶת־כְּלוּבָי[b]׃ 10 וְרָם הוֹלִיד אֶת־ ג בסיפ5
10 עַמִּינָדָב וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת־נַחְשׁוֹן נְשִׂיא בְּנֵי[a] יְהוּדָה׃ 11 וְנַחְשׁוֹן ל
11 הוֹלִיד אֶת־שַׂלְמָא[a] וְשַׂלְמָא הוֹלִיד אֶת־בֹּעַז׃ 12 וּבֹעַז הוֹלִיד אֶת־ יז מסק א ול בליש
12 עוֹבֵד וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת־יִשָׁי׃ 13 וְאִישַׁי הוֹלִיד אֶת־בְּכֹרוֹ אֶת־ ל . ס . ל
13 אֱלִיאָב וַאֲבִינָדָב[a] הַשֵּׁנִי וְשִׁמְעָא[b] הַשְּׁלִישִׁי׃ 14 נְתַנְאֵל הָרְבִיעִי רַדַּי

27 Mm 270. 28 Mm 4008. 29 Mm 832 et cf Mp 1 Ch 1,40. 30 Mm 3024. 31 Mm 4009. Cp 2 1 Mm 4006. 2 Mm 2959. 3 Mm 2137. 4 Mm 4010. 5 Mp sub loco. 6 Mm 411. 7 TM contra Mm 506.

50 [a] nonn Mss 𝔊 + בֶּן־עַכְבּוֹר ut Gn 36,39 || [b] nonn Mss 𝔗 et Gn הדר, 𝔊* + *υἱὸς Βαραδ* (ex 46) || [c] mlt Mss $𝔊^{LS}$𝔖𝔙 et Gn פעו, 𝔊 *Φογωρ* || [d–d] > 𝔊* || [e–e] > 𝔊 || [f] 𝔖(𝔄) *br* = בֶּן cf Gn 𝔊𝔖; l מִן? cf Dt 1,1 || **51** [a] mlt Mss 𝔙 et Gn 36,40 ut Q, 𝔊 *Γωλα* = עוֹלָה, 𝔖 *'nw'* || **52** [a] 𝔊 *Ελιβαμας* || **53** [a] $𝔊^{L}$ *Βαμαηλ* || **54** [a] $𝔊^{B}$ *Ζαφωειν* cf Gn 36,43 𝔊 || **Cp 2,1** [a] sic L, mlt Mss Edd יָשָׂשכָר || **2** [a] tr post ובנימן? || **3** [a] Ms נוֹלְדוּ cf Vrs || [b] ins sec Gn 38,10 וְגַם אוֹנָן מְשַׁנֵּהוּ רע בעיני יהוה וימיתהו (homtel) cf 𝔗 || **5** [a] 𝔊 *καὶ Ιεμουηλ* = יְחַמְּאֵל? cf Gn 46,12 𝔲𝔪 || **6** [a] Jos 7,1 זַבְדִּי || [b] l c mlt Mss $𝔊^{min}$𝔖𝔗𝔄 et 1 R 5,11 וְדַרְדַּע || **7** [a] ins זִמְרִי כַּרְמִי ובני cf Jos 7,1.18 || [b] pc Mss עכן || **8** [a] Seb וּבֶן || **9** [a] cf Ru 4,18sqq || [b] 𝔊 *Χαλεβ* (cf 18.42) *καὶ Αραμ* || **10** [a] 𝔊 *τοῦ οἴκου* || **11** [a] 𝔊 *Σαλμων (-μαν)* cf Ru 4,21 || **13** [a] 𝔊 *Αμιναδαβ* || [b] 𝔖 ut 1 S 16,9 17,13 (וְ)שַׁמָּה, 2 S 21,21 K שִׁמְעִי.

27 [a]אַבְרָם הוּא[a] אַבְרָהָם׃ ס 28 בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל׃
28
29 ס 29 אֵלֶּה תֹּלְדוֹתָם בְּכוֹר יִשְׁמָעֵאל נְבָיוֹת וְקֵדָר וְאַדְבְּאֵל[a]
30 וּמִבְשָׂם׃ 30 מִשְׁמָע וְדוּמָה מַשָּׂא חֲדַד[a] וְתֵימָא׃ 31 יְטוּר נָפִישׁ וָקֶדְמָה
31 אֵלֶּה הֵם בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל׃ ס 32 וּבְנֵי קְטוּרָה פִּילֶגֶשׁ אַבְרָהָם
32 [a]יָלְדָה אֶת־[a]זִמְרָן וְיָקְשָׁן וּמְדָן וּמִדְיָן וְיִשְׁבָּק וְשׁוּחַ וּבְנֵי יָקְשָׁן שְׁבָא
33 וּדְדָן[b]׃ ס 33 וּבְנֵי מִדְיָן עֵיפָה וָעֵפֶר וַחֲנוֹךְ וַאֲבִידָע וְאֶלְדָּעָה
כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי קְטוּרָה׃ ס 34 וַיּוֹלֶד אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק ס
34
35 בְּנֵי יִצְחָק [a]עֵשָׂו וְיִשְׂרָאֵל[ab]׃ ס 35 בְּנֵי עֵשָׂו אֱלִיפַז רְעוּאֵל וְיעוּשׁ
36 וְיַעְלָם וְקֹרַח׃ ס 36 בְּנֵי אֱלִיפַז תֵּימָן וְאוֹמָר צְפִי[a] וְגַעְתָּם קְנַז
37 [b]וְתִמְנָע וַעֲמָלֵק[b]׃ ס 37 בְּנֵי רְעוּאֵל נַחַת זֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה׃ ס
38 וּבְנֵי שֵׂעִיר לוֹטָן וְשׁוֹבָל וְצִבְעוֹן וַעֲנָה וְדִישׁוֹן וְאֵצֶר וְדִישָׁן׃ 39 וּבְנֵי
39 לוֹטָן חֹרִי וְהוֹמָם[a] [b]וַאֲחוֹת לוֹטָן תִּמְנָע[b]׃ ס 40 בְּנֵי שׁוֹבָל עַלְיָן[a]
40 וּמָנַחַת וְעֵיבָל שְׁפִי[b] וְאוֹנָם[c] ס וּבְנֵי צִבְעוֹן אַיָּה וַעֲנָה׃ 41 בְּנֵי
41 עֲנָה דִישׁוֹן[b] ס וּבְנֵי דִישׁוֹן[b] חַמְרָן[c] וְאֶשְׁבָּן וְיִתְרָן וּכְרָן׃ ס
42 בְּנֵי־אֵצֶר בִּלְהָן וְזַעֲוָן[a] יַעֲקָן[b] בְּנֵי דִישָׁן[b] עוּץ וַאֲרָן׃ פ 42
43 וְאֵלֶּה [a]הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלָךְ־מֶלֶךְ
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל[a] בֶּלַע[b] בֶּן־בְּעוֹר וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה׃ 44 וַיָּמָת בֶּלַע
44
45 וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹבָב בֶּן־זֶרַח מִבָּצְרָה׃ 45 וַיָּמָת יוֹבָב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו
46 חוּשָׁם[a] מֵאֶרֶץ הַתֵּימָנִי׃ 46 וַיָּמָת חוּשָׁם וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַד בֶּן־בְּדַד
47 הַמַּכֶּה אֶת־מִדְיָן בִּשְׂדֵה מוֹאָב וְשֵׁם עִירוֹ עֲוִית[b]׃ 47 וַיָּמָת הֲדַד וַיִּמְלֹךְ

ב ר״ם[14]: ת צדיקים בחד לישׁ[15]. מח ר״ם בסיפ
יד ר״ם בסיפ[16]. ג[17]
ה בטע זקף בעינ חלוף לבראשית[18]. מא ד מנה בסיפ. ה. ב. ב שם אנש
ל
ב חד חס וחד מל. ב
מח ר״ם בסיפ[19]. לג[18] ט מנה בכתיב. מח ר״ם בסיפ
מח ר״ם בסיפ[18]. ל. ל
מח ר״ם בסיפ. ל[20]
ה בטע זקף בעינ חלוף לבראשית[18]
ל[21]. מח ר״ם בסיפ. ה בטע זקף בעינ חלוף לבראשית[18]. כל עיניני ד״ה כת ר ב מ א[22] ר וכל עיניני דבראשית כת ר ב מ א[21] ר
ל[23]. מח ר״ם בסיפ
ג
מח ר״ם בסיפ. ה בטע זקף בעינ חלוף לבראשית. ל
ב[24]
ג
ג[25]
ד ב חס וב מל[26]. ד ב חס וב מל[26]
עיין ק

[14]Mm 86. [15]Mm 3908. [16]Mm 4006. [17]Mm 179. [18]Mp sub loco. [19]Mp contra textum, init v sec lect antiquam, cf Mp sub loco, hodie פסקא באמצע פסוק. [20]וחד בחת וזרח Gn 36,13. [21]וחד והימם Gn 36,22. [22]וחד אלוף עלוה 1Ch 1,51. [23]וחד ראיה וענה Gn 36,24. [24]Mm 4007. [25]Mm 268. [26]Mm 269.

27 a–a > 𝔊* || **29** a 𝔊B *Ναβδαιηλ*, 𝔊Aal *καὶ Ναβδεηλ* || **30** a pc Mss חדר || **32** a–a > 𝔖 || b ins eadem vb quae Gn 25,3 b, it 𝔙𝔘 cf 𝔊Aal || **34** a–a 𝔊B *Ιακωβ καὶ Ησαυ* || b 𝔊Aal *καὶ Ιακωβ* || **36** a mlt Mss 𝔊minS et Gn 36,11 צפו || b–b 𝔊B *καὶ τῆς Θαμνα Αμαληκ*, 𝔊Aal𝔘 sec Gn 36,12a || **38** a 𝔊ALal *καὶ Ρισων* || **39** a 𝔊 *καὶ Αιμαν*, Gn 36,22 והימם || b–b 𝔊B *καὶ Αιλαθ καὶ Ναμνα* || **40** a nonn Mss 𝔊L et Gn 36,23 עלין || b pc Mss et Gn 36,23 שפו || c Ms 𝔊* ן– || **41** a Seb בן || b Gn 36,26 דישן || c mlt Mss 𝔊ALal et Gn חמדן || **42** a 𝔊* *καὶ Ζουκαν*? (cf 𝔊BA) = וזעון ut Gn 36,27 𝔪 || b l ו' (cf 𝔊LSV) vel c mlt Mss 𝔊Aal𝔘 et Gn 36,27 ונעקן || c l c Gn 36,28 דישן || **43** a–a 𝔊* *οἱ βασιλεῖς αὐτῶν* || b 𝔊 *Βαλακ*, 𝔗 *bl'm* || **45** a 𝔊(S) *Ασομ* = חשם || **46** a 𝔊 *Βαραδ* || b 𝔊minT𝔙 et Gn 36,35 ut Q, sic l; K lapsus calami; 𝔊 *Γεθθαιμ* (vel sim) = עוית cj c ום 47.

[ס א] **1** 1 אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ: 2 קֵינָן מַהֲלַלְאֵל יֶרֶד: 3 חֲנוֹךְ מְתוּשֶׁלַח
ל ר״פ בסיפ׳. ב ר״פ[1]
לֶמֶךְ: 4 נֹחַ[a] שֵׁם חָם וָיֶפֶת: ס 5 בְּנֵי יֶפֶת גֹּמֶר וּמָגוֹג וּמָדַי וְיָוָן[a]
כל שם ברנש חס וכל ניחה מל[2]. מח ר״פ בסיפ[2]
6 וְתֻבַל וּמֶשֶׁךְ וְתִירָס: ס 6 וּבְנֵי גֹּמֶר אַשְׁכְּנַז[a] וְדִיפַת[b] וְתוֹגַרְמָה:
ל כת ד. ב חד חס וחד מל
7 וּבְנֵי יָוָן אֱלִישָׁה וְתַרְשִׁישָׁה[a] כִּתִּים וְרוֹדָנִים[b]: ס 8 בְּנֵי חָם כּוּשׁ
ג[3]. ל בסיפ[4]. ל כת ר ומל. מח ר״פ בסיפ
9 וּמִצְרַיִם פּוּט וּכְנָעַן: 9 וּבְנֵי כוּשׁ סְבָא וַחֲוִילָה וְסַבְתָּא וְרַעְמָא וְרַעְמְתָא וְסַבְתְּכָא[a] וּבְנֵי רַעְמָא שְׁבָא וּדְדָן: ס 10 וְכוּשׁ יָלַד אֶת־נִמְרֹד
ב ב כת ה ל כת א[5]. ג ב כת א. ל מל[6]
10 הוּא הֵחֵל לִהְיוֹת גִּבֹּר[a] בָּאָרֶץ: ס 11 וּמִצְרַיִם יָלַד אֶת־לוּדִים[a] וְאֶת־עֲנָמִים וְאֶת־לְהָבִים וְאֶת־נַפְתֻּחִים:
ב בטע. לודים[b] ל
12 וְאֶת־פַּתְרֻסִים וְאֶת־כַּסְלֻחִים אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים וְאֶת־כַּפְתֹּרִים: ס 13 וּכְנַעַן
ג. ב
14 יָלַד אֶת־צִידוֹן בְּכֹרוֹ וְאֶת־חֵת: 14 וְאֶת־הַיְבוּסִי וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת־הַגִּרְגָּשִׁי:
ב. ב עיינינ דמיין[7]
15 16 וְאֶת־הַחִוִּי וְאֶת־הָעַרְקִי וְאֶת־הַסִּינִי: 16 וְאֶת־הָאַרְוָדִי וְאֶת־הַצְּמָרִי וְאֶת־הַחֲמָתִי:
ב[2]. ד[2]. ד[8]
ב. ב. ב
17 בְּנֵי שֵׁם עֵילָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשַׁד[a] וְלוּד וַאֲרָם וְעוּץ[b] וְחוּל וְגֶתֶר וָמֶשֶׁךְ[c]: ס 18 וְאַרְפַּכְשַׁד
ב. מח ר״פ בסיפ. ה בטע זקף בעינ׳ חלוף לבראשית[9]
ה[10]. ב. ה ג מנח ר״פ[10] ב ור״פ
19 יָלַד אֶת[a]־שֶׁלַח וְשֶׁלַח יָלַד אֶת־עֵבֶר: 19 וּלְעֵבֶר יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים שֵׁם
ב. ב[11]
20 הָאֶחָד פָּלֶג כִּי בְיָמָיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשֵׁם אָחִיו יָקְטָן: 20 וְיָקְטָן יָלַד
ב ומל. ד
21 אֶת־אַלְמוֹדָד וְאֶת־שֶׁלֶף וְאֶת־חֲצַרְמָוֶת וְאֶת־יָרַח: 21 וְאֶת־הֲדוֹרָם
ב. ב
22 וְאֶת־אוּזָל וְאֶת־דִּקְלָה: 22 וְאֶת־עֵיבָל[a] וְאֶת־אֲבִימָאֵל וְאֶת־שְׁבָא:
ב חד חס וחד מל
23 וְאֶת־אוֹפִיר וְאֶת־חֲוִילָה וְאֶת־יוֹבָב כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יָקְטָן: ס
ב[2] פסוק דלות בהון לא ר ולא ב[12]. כן בטע[13]
24 שֵׁם אַרְפַּכְשַׁד שֶׁלַח: 25 עֵבֶר פָּלֶג רְעוּ: 26 שְׂרוּג נָחוֹר תָּרַח:

Cp 1 [1] Prv 22,6. [2] Mp sub loco. [3] Mm 69. [4] Mm 2288. [5] וחד ופרט וכנען Gn 10,6. [6] Mm 896. [7] Mm 4003. [8] Mm 1381. [9] Cf Mm 4010. [10] Mm 4004. [11] Gn 10,26. [12] Mm 878. [13] Mm 4005.

Cp 1,4 [a] pr בְּנֵי cf 𝔊* || 5 [a] 𝔊-L + *Ελισα* cf 7 || 6 [a] sic L, mlt Mss Edd יִ֫– || [b] 1 c mlt Mss 𝔊𝔙 et Gn 10,3 וְרִי | 7 [a] 1 c Gn 10,4 יש, it 𝔊𝔙 || [b] mlt Mss 𝔖 et Gn ודו || 10 [a] 𝔊 + *κυνηγός* cf Gn 10,9 || 11 [a] 𝔊B om 11–16 || [b] K דְּרִים– || 17 [a] 𝔊B om sq usque ad ארפכשד 24 (homtel) || [b] 1 c Ms 𝔊Aa1𝔙 et Gn 10,23 ובני ארם עוץ || [c] 1 c pc Mss 𝔖𝔄 et Gn וָמֶשׁ | 18 [a] 𝔊Aa1 + *τὸν Καιναν, καὶ Καιναν ἐγέννησεν* || 22 [a] nonn Mss 𝔊minus 𝔖 et Gn 10,28 עובל.

בָּהֶם וָאֹמְרָה אֲלֵיהֶם מַדּוּעַ אַתֶּם לָנִים נֶגֶד הַחוֹמָה אִם־תִּשְׁנוּ יָד
אֶשְׁלַח בָּכֶם מִן־הָעֵת הַהִיא לֹא־בָאוּ בַּשַּׁבָּת׃ ס 22 וָאֹמְרָה 22
לַלְוִיִּם אֲשֶׁר יִהְיוּ מְטַהֲרִים וּבָאִים שֹׁמְרִים הַשְּׁעָרִים לְקַדֵּשׁ אֶת־יוֹם
הַשַּׁבָּת גַּם־זֹאת זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי וְחוֹסָה עָלַי כְּרֹב חַסְדֶּךָ׃ פ
גַּם בַּיָּמִים הָהֵם רָאֵיתִי אֶת־הַיְהוּדִים הֹשִׁיבוּ נָשִׁים אַשְׁדֳּדִיּוֹת 23
עַמֹּנִיּוֹת מוֹאֲבִיּוֹת׃ 24 וּבְנֵיהֶם חֲצִי[a] מְדַבֵּר אַשְׁדּוֹדִית וְאֵינָם מַכִּירִים
לְדַבֵּר יְהוּדִית וְכִלְשׁוֹן[b] עַם וָעָם׃ 25 וָאָרִיב עִמָּם וָאֲקַלְלֵם וָאַכֶּה[a] 25
מֵהֶם אֲנָשִׁים וָאֶמְרְטֵם[b] וָאַשְׁבִּיעֵם בֵּאלֹהִים אִם־תִּתְּנוּ בְנֹתֵיכֶם
לִבְנֵיהֶם וְאִם־תִּשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לִבְנֵיכֶם וְלָכֶם׃ 26 הֲלוֹא עַל־אֵלֶּה 26
חָטָא־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּבַגּוֹיִם הָרַבִּים לֹא־הָיָה מֶלֶךְ כָּמֹהוּ
וְאָהֻב לֵאלֹהָיו הָיָה וַיִּתְּנֵהוּ אֱלֹהִים מֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל גַּם־אוֹתוֹ
הֶחֱטִיאוּ הַנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת׃ 27 וְלָכֶם הֲנִשְׁמַע לַעֲשׂת אֵת כָּל־הָרָעָה 27
הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת לִמְעֹל בֵּאלֹהֵינוּ לְהוֹשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת׃
28 וּמִבְּנֵי יוֹיָדָע בֶּן־אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל חָתָן[a] לְסַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי 28
וָאַבְרִיחֵהוּ[b] מֵעָלָי׃ 29 זָכְרָה לָהֶם אֱלֹהַי עַל גֹּאֲלֵי הַכְּהֻנָּה וּבְרִית 29
הַכְּהֻנָּה[a] וְהַלְוִיִּם׃ 30[a] וְטִהַרְתִּים מִכֹּל־נֵכָר[a] וָאַעֲמִידָה מִשְׁמָרוֹת 30
לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אִישׁ בִּמְלַאכְתּוֹ[b]׃ 31 וּלְקָרְבַּן הָעֵצִים בְּעִתִּים 31
מְזֻמָּנוֹת[a] וְלַבִּכּוּרִים זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה׃

סכום הפסוקים שלספר
שש מאות ושמונים וחמשה
וחציו ובין עלית[37]
וסדרים י

[29] Mm 3919. [30] וחד חוטה Jo 2,17. [31] Q addidi, cf Mp sub loco. [32] Mm 3664. [33] Mm 4000. [34] Mm 4001. [35] Mm 4002. [36] וחד קרבן Neh 10,35. [37] Neh 3,32, cf Mp sub loco.

24 [a] l c Ms חֲצָיִם (מ hpgr)? || [b] nonn Mss וּב׳ || **25** [a] Σ *wqtlt* = et necavi || [b] Σ *wtmrt* = et infodi || **28** [a] 𝔊 *νυμφίου* (ad Jojadam pertinens), 𝔊^{L} *γαμβρός* || [b] 𝔊^{BS} *(καὶ ἐξέβρασα) αὐτούς* cf [a] || **29** [a] prb l c Ms 𝔊^{L}Σ הַכֹּהֲנִים || **30** [a–a] add? || [b] 𝔊 *ὡς* = כְּ׳ || **31** [a] 𝔊 *ἀπὸ χρόνων* cf 10,35[d].

8 נִשְׁכָּה בְּחַצְרֵי[a] בֵּית ׀ הָאֱלֹהִים׃ 8 וַיֵּרַע לִי מְאֹד וָאַשְׁלִיכָה אֶת־כָּל־ ל.מח.ל
9 כְּלֵי בֵית־טוֹבִיָּה הַחוּץ מִן־הַלִּשְׁכָּה׃ 9 וָאֹמְרָה וַיְטַהֲרוּ הַלְּשָׁכוֹת[a] ב[a]
וָאָשִׁיבָה שָּׁם כְּלֵי ׀ בֵּית ׀ הָאֱלֹהִים אֶת־הַמִּנְחָה וְהַלְּבוֹנָה׃ פ ב.ה.מח.ב[9]
10 וַאֲדָעָה כִּי־מְנָיוֹת הַלְוִיִּם לֹא נִתָּנָה[a] וַיִּבְרְחוּ אִישׁ־לְשָׂדֵהוּ הַלְוִיִּם וְהַ֝מְשֹׁרְרִים עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה׃ 11 וָאָרִיבָה אֶת־הַסְּגָנִים וָאֹמְרָה מַדּוּעַ יו כת[10]
12 נֶעֱזַב בֵּית ׀ הָאֱלֹהִים וָאֲקַבְּצֵם וָאַעֲמִדֵם עַל־עָמְדָם׃ 12 וְכָל־יְהוּדָה מח.ל חס
13 הֵבִיאוּ מַעְשַׂר הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר לָאוֹצָרוֹת׃ 13 וָאוֹצְרָה[a] עַל־ ג[11].ד מל[12].ל
אֹ֝צְרוֹת שֶׁלְמְיָה הַכֹּהֵן וְצָדוֹק ׀ הַסּוֹפֵר וּפְדָיָה ׀ מִן־הַלְוִיִּם וְעַל־ ד מל[12].ל.ג מל בסיט
יָדָם חָנָן בֶּן־זַכּוּר בֶּן־מַתַּנְיָה כִּי נֶאֱמָנִים ׀ נֶחְשָׁבוּ וַעֲלֵיהֶם לַחֲלֹק
14 לַאֲחֵיהֶם׃ פ 14 זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי עַל־זֹאת וְאַל־תֶּמַח חֲסָדַי ל.ל
15 אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּבֵית אֱלֹהַי וּבְמִשְׁמָרָיו׃ 15 בַּיָּמִים ׀ הָהֵמָּה רָאִיתִי ל.ח[13].יג[14]
בִיהוּדָה ׀ דֹּרְכִים־גִּתּוֹת ׀ בַּשַּׁבָּת וּמְבִיאִים הָעֲרֵמוֹת וְעֹמְסִים ׀ עַל־[15] פסיקתא דסיט
ב ובפסוק[16].יו בטע[17]
הַחֲמֹרִים וְאַף־יַ֝יִן עֲנָבִים וּתְאֵנִ֗ים וְכָל־מַשָּׂא וּמְבִיאִים[a] יְרוּשָׁלַ֫ם מא ב מנה בסיט. ב ובפסוק
16 בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וָאָעִיד בְּיוֹם[b] מִכְרָם[c] צָיִד׃ 16 וְהַצֹּרִים[a] יָשְׁבוּ בָהּ ג[19]
מְבִיאִים דָּאג וְכָל־מֶכֶר וּמֹכְרִים בַּשַּׁבָּת לִבְנֵי יְהוּדָה ׀ וּבִירוּשָׁלָ֫ם[b]׃ מח כת א לא קרי ול בלישׁ[18].ג[20] מל ול בלישׁ.ג[21].כא
17 וָאָרִ֫יבָה אֶת חֹרֵי ׀ יְהוּדָה וָאֹמְרָה לָהֶם מָה־הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה
18 אֲשֶׁר אַתֶּם עֹשִׂים וּמְחַלְּלִים אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת׃ 18 הֲלוֹא כֹה עָשׂוּ ל[22].ט מל בכתיב[23]
אֲבֹתֵיכֶם וַיָּבֵא[a] אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ[a] אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת וְעַל ׀ הָעִיר נא[24]. יז[25] וכל וגנותי דכות ב מ א
הַזֹּאת וְאַתֶּם מוֹסִיפִים חָרוֹן עַל־יִשְׂרָאֵל לְחַלֵּל אֶת־[b]הַשַּׁבָּת׃ פ ד בטע[26].ג[27].ד
19 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר צָ֫לְלוּ[a] שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַ֫ם לִפְנֵי הַשַּׁבָּת וָאֹמְרָה ג
וַיְסֻגְּרוּ הַדְּלָתוֹת וָאֹמְרָה אֲשֶׁר לֹא יִפָּתְחוּם עַד אַחַר הַשַּׁבָּת וּמִנְּעָרַי ל.ל.ל
20 הֶעֱמַדְתִּי עַל־הַשְּׁעָרִים לְאַ֝[b]יָבוֹא מַשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת׃ 20 וַיָּלִינוּ מא ב מנה בסיט
21 הָרֹכְלִים וּמֹכְרֵי כָל־מִמְכָּר מִחוּץ לִירוּשָׁלָ֫ם פַּעַם וּשְׁתָּיִם׃ 21 וָאָעִידָה ח[28] קמ וכל אתנח וסי״ם דכות ב מ א

[1] Mm 3994. [2] 1 Ch 9,29. [3] Mm 627. [4] Mm 3002. [5] Mm 3254. [6] Mm 2738. [7] Mm 891. [8] Mm 3904. [9] Mm 3966. [10] Mm 3998. [11] Mm 3054. [12] Mm 898. [13] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [14] Mm 3999. [15] Mm 1872. [16] Mm 3664. [17] Mm 639. [18] Mm 1174. [19] Mm 1451. [20] Mm 2794. [21] Mm 2491.

7 [a] pc Mss 𝔊𝔖 sg ‖ **9** [a] $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{A}$ sg ‖ **10** [a] Q^{Or} pc Mss נְתָנוּ ‖ **13** [a] $\mathfrak{G}^{L}(\mathfrak{S}\mathfrak{V})$ *καὶ ἐνετειλάμην*, l וָאֲצַוֶּה ‖ **15** [a] $\mathfrak{G}^{L}$ om cop, sic l ‖ [b] $\mathfrak{S}(\mathfrak{A})$ *bhwn* = בָּהֶם, sic l; Ms + בָּם ‖ [c–c] l מִמְכַּר צֵידָם cf $\mathfrak{S}$ ‖ **16** [a] dl ו et cf [b] ‖ [b] tr ad init vs; nonn Mss $\mathfrak{S}\mathfrak{V}\mathfrak{M}$ ב׳ ‖ **18** [a–a] $\mathfrak{G}$ *ἐπ' αὐτοὺς ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ ἐφ' ἡμᾶς* ‖ [b] mlt Mss $\mathfrak{S}\mathfrak{A}$ + יוֹם, cf 17 fin ‖ **19** [a] $\mathfrak{G}$ *κατέστησαν*, $\mathfrak{G}^{L}(\mathfrak{V})$ *ἡσύχασα* (l -σαν) ‖ [b] nonn Mss pr אֲשֶׁר, al ן cf Vrs.

43 וַיִּשְׁמְעוּ֙ הַמְשֹׁרְרִ֔ים וְיִזְרָחְיָ֖ה הַפָּקִ֑יד׃ 43 וַיִּזְבְּח֣וּ בַיּ֣וֹם־הַה֗וּא זְבָחִ֤ים
גְּדוֹלִים֙ וַיִּשְׂמְח֔וּ כִּ֥י ׀ הָאֱלֹהִ֖ים שִׂמְּחָ֣ם שִׂמְחָ֑ה גְּדוֹלָ֣ה וְגַ֔ם הַנָּשִׁ֥ים
וְהַיְלָדִ֖ים שָׂמֵ֣חוּ וַתִּשָּׁמַ֥ע שִׂמְחַ֖ת יְרוּשָׁלִָֽם מֵרָחֹֽוק׃ a

44 וַיִּפָּקְד֣וּ בַיּ֗וֹם הַה֛וּא אֲנָשִׁ֖ים עַל־הַנְּשָׂכֹ֑ות לָאֹוצָ֣רֹות לַתְּרוּמֹ֗ות
לָֽרֵאשִׁית֙ וְלַמַּעֲשְׂרֹ֔ות לִכְנֹ֥וס בָּהֶ֖ם לִשְׂדֵ֣י a הֶֽעָרִ֑ים מְנָא֣וֹת הַתֹּורָ֔ה b
לַכֹּהֲנִ֖ים וְלַלְוִיִּ֑ם כִּ֣י שִׂמְחַ֤ת יְהוּדָה֙ עַל־הַכֹּהֲנִ֣ים וְעַל־הַלְוִיִּ֔ם הָעֹמְדִֽים׃ c

45 וַיִּשְׁמְר֗וּ מִשְׁמֶ֤רֶת אֱלֹהֵיהֶם֙ וּמִשְׁמֶ֣רֶת הַטָּהֳרָ֔ה וְהַמְשֹׁרְרִ֖ים וְהַשֹּׁעֲרִ֑ים 45
כְּמִצְוַ֤ת דָּוִיד֙ שְׁלֹמֹ֣ה a בְּנֹ֔ו׃ 46 כִּ֣י בִימֵ֤י דָוִיד֙ וְאָסָ֣ף a מִקֶּ֔דֶם b רָאשֵׁ֖י c
46
47 הַמְשֹׁרְרִ֑ים וְשִׁ֣יר d־תְּהִלָּ֔ה וְהֹדֹ֖ות לֵאלֹהִֽים׃ 47 וְכָל־יִשְׂרָאֵ֗ל בִּימֵי֙
זְרֻבָּבֶ֣ל וּבִימֵ֔י נְחֶמְיָ֖ה נֹתְנִ֣ים מְנָיֹ֑ות הַמְשֹׁרְרִ֣ים וְהַשֹּׁעֲרִ֔ים דְּבַר־יֹ֖ום
בְּיֹומֹ֑ו וּמַקְדְּשִׁ֣ים לַלְוִיִּ֔ם וְהַלְוִיִּ֖ם מַקְדְּשִׁ֥ים לִבְנֵ֖י אַהֲרֹֽן׃ פ

13 1 בַּיֹּ֣ום הַה֗וּא נִקְרָ֤א בְּסֵפֶר֙ a מֹשֶׁ֔ה בְּאָזְנֵ֖י הָעָ֑ם וְנִמְצָ֣א כָתֻ֔וב בֹּ֖ו 13
אֲשֶׁ֣ר לֹא־יָבֹ֤וא עַמֹּנִי֙ וּמֹאָבִ֔י בִּקְהַ֖ל ׀ הָאֱלֹהִ֑ים עַד־עֹולָֽם׃ 2 כִּ֣י לֹ֗א 2
קִדְּמ֤וּ אֶת־בְּנֵי֙ יִשְׂרָאֵ֔ל בַּלֶּ֖חֶם וּבַמָּ֑יִם וַיִּשְׂכֹּ֨ר a עָלָ֤יו אֶת־בִּלְעָם֙
לְקַלְלֹ֔ו וַיַּהֲפֹ֥ךְ ׀ אֱלֹהֵ֖ינוּ הַקְלָלָ֥ה b לִבְרָכָֽה׃ 3 וַיְהִ֗י כְּשָׁמְעָם֙ אֶת־ 3
הַתֹּורָ֔ה וַיַּבְדִּ֖ילוּ כָּל־עֵ֣רֶב מִיִּשְׂרָאֵֽל׃

4 וְלִפְנֵ֣י מִזֶּ֗ה אֶלְיָשִׁ֤יב הַכֹּהֵן֙ נָתְוּן֙ בְּלִשְׁכַּ֣ת a בֵּית־אֱלֹהֵ֔ינוּ קָר֖וֹב 4
לְטֹובִיָּֽה׃ 5 וַיַּ֣עַשׂ לֹ֔ו a לִשְׁכָּ֥ה גְדוֹלָ֖ה וְשָׁ֣ם הָי֑וּ ׀ לְפָנִ֗ים נֹתְנִ֤ים אֶת־ 5
הַמִּנְחָה֙ הַלְּבֹונָ֔ה b וְהַכֵּלִ֖ים וּמַעְשַׂ֣ר הַדָּגָ֑ן הַתִּירֹ֣ושׁ וְהַיִּצְהָ֔ר מִצְוַ֥ת c
הַלְוִיִּ֖ם וְהַמְשֹׁרְרִ֣ים וְהַשֹּׁעֲרִ֑ים וּתְרוּמַ֖ת הַכֹּהֲנִֽים׃ 6 וּבְכָל־זֹ֗את 6
לֹ֤א הָיִ֙יתִי֙ בִּירוּשָׁלִָ֔ם כִּ֣י בִשְׁנַ֤ת שְׁלֹשִׁים֙ וּשְׁתַּ֣יִם לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא֔ מֶ֖לֶךְ־

בָּבֶ֑ל בָּ֣אתִי אֶל־הַמֶּ֔לֶךְ וּלְקֵ֥ץ יָמִ֖ים נִשְׁאַ֥לְתִּי מִן־הַמֶּֽלֶךְ׃ 7 וָאָבֹ֖וא 7
לִירוּשָׁלִַ֑ם וָאָבִ֗ינָה בָּרָעָ֤ה אֲשֶׁר־עָשָׂה֙ אֶלְיָשִׁ֣יב לְטֹובִיָּ֔ה לַעֲשֹׂ֥ות לֹ֖ו

30 Mp sub loco. 31 Mm 1421. 32 Mm 1580. 33 Mm 3907. 34 Mm 2235. 35 Mm 3959. 36 Mm 3254. 37 Mm 2329. 38 Mm 411. 39 Mm 761. Cp 13 1 Mp sub loco. 2 Mm 351. 3 Mm 453. 4 Mm 3753. 5 Mm 3998. 6 Mm 3889. 7 Mm 3772.

43 a pc Mss מִשְּׁדֵי cf $\mathfrak{G}^{L}$; pc Mss Vrs לְשָׂרֵי ‖ 44 a l משדי cf $\mathfrak{G}^{L}$; pc Mss Vrs לְשָׂרֵי ‖ b > $\mathfrak{G}$*, nonn Mss התודה $\mathfrak{V}$ ‖ 45 a l c mlt Mss Vrs וּשׁ ‖ 46 a l c Ms $\mathfrak{GSA}$ אׁ ‖ b prp וְפִקְדָם, tr post המ׳ ‖ c-c K $\mathfrak{GA}$ רֹאשׁ; Q nonn Mss $\mathfrak{V}$ רָאשֵׁי ‖ d prp לְשִׁיר ($\mathfrak{G}^{Ms}$ εἰς ὕμνον) cf b ‖ Cp 13,1 a Ms $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}$ + תּוֹרַת ‖ 2 a Vrs pl ‖ b pc Mss אֶת־ה׳ ‖ 4 a l כת –‖ 5 a $\mathfrak{G}^{BS}$ ἑαυτῷ, $\mathfrak{V}$ sibi ‖ b nonn Mss Vrs וְה׳ ‖ c l c $\mathfrak{V}$ partes = מְנָיוֹת.

ס 27 וּבַחֲנֻכַּ֣ת חוֹמַ֣ת יְרוּשָׁלַ֗͏ִם בִּקְשׁ֤וּ אֶת־הַלְוִיִּם֙ מִכָּל־[a]מְקוֹמָ֣ם ב חד חס וחד מל[15]
לְהָבִיא֥וֹ לִירוּשָׁלַ֖͏ִם לַעֲשׂ֣וֹת חֲנֻכָּ֑ה וְשִׂמְחָ֗ה וּבְתוֹדוֹת֙[b] וּבְשִׁ֣יר מְצִלְתַּ֔יִם יב חס למערב. ג מל בלוש[16]
28 נְבָלִ֖͏ִם וּבְכִנֹּרֽוֹת׃[c] 28 וַיֵּֽאָסְפ֗וּ בְּנֵי֙[a] הַמְשֹׁרְרִ֔ים וּמִן־[b]הַכִּכָּ֖ר סְבִיבוֹת֙[c] ב[17]. יב
29 יְרוּשָׁלָ֑͏ִם וּמִן־חַצְרֵ֥י נְטֹפָתִֽי׃ 29 וּמִבֵּ֣ית֙[a] הַגִּלְגָּ֔ל וּמִשְּׂדוֹת֙ גֶּ֣בַע וַעֲזְמָ֔וֶת ל חס. ל. ל מל בסיפ
30 כִּ֥י חֲצֵרִ֛ים בָּנ֥וּ לָהֶ֖͏ם הַמְשֹׁרְרִ֑ים סְבִיבוֹת֙ יְרוּשָׁלָ֔͏ִם׃ 30 וַיִּֽתְחַטְּא֤וּ ל[18]
הַכֹּהֲנִ֙ים֙ וְהַלְוִיִּ֔ם וַיְטַהֲר֥וּ אֶת־הָעָ֖ם וְאֶת־הַשְּׁעָרִ֑ים וְאֶת־הַחוֹמָֽה׃ כאס[19]. ב[18]
31 וָאַעֲלֶ֤ה אֶת־שָׂרֵי֙ יְהוּדָ֔ה מֵעַ֖ל לַחוֹמָ֑ה וָאַעֲמִ֣ידָה שְׁתֵּ֣י תּוֹדֹ֔ת גְּדוֹלֹ֖ת[20] ול בסיפ. ב. ב כת כן
וְתַהֲלֻכ֣וֹת[a] לְיָמִ֔ין מֵעַ֖ל לַחוֹמָ֑ה לְשַׁ֥עַר הָאַשְׁפֹּֽת׃ 32 וַיֵּ֣לֶךְ אַחֲרֵיהֶ֔͏ם ל וחס. ב ובפסוק
33 הוֹשַׁעְיָ֖ה וַחֲצִ֣י שָׂרֵ֑י יְהוּדָֽה׃ 33 וַעֲזַרְיָ֥ה[a] עֶזְרָ֖א וּמְשֻׁלָּֽם׃ נ[21]
34 יְהוּדָ֥ה וּבִנְיָמִ֖ן[a] וּשְׁמַעְיָ֥ה[b] וְיִרְמְיָֽה׃ ס 35 וּמִבְּנֵ֣י[a] הַכֹּהֲנִ֔ים ר״מ[22]
בַּחֲצֹצְר֑וֹת זְכַרְיָ֤ה[b] בֶּן־יוֹנָתָן֙[c] בֶּן־שְׁמַעְיָ֣ה בֶן־מַתַּנְיָ֔ה[d] בֶּן־מִיכָיָ֖ה בֶּן־ ה[23]
36 זַכּ֥וּר[d] בֶּן־אָסָֽף׃ 36 וְאֶחָ֕יו שְׁמַעְיָ֥ה וַעֲזַרְאֵ֖ל[a] מִלַּלַ֣י[b] גִּלַּ֑לַי מָעַ֣י[c] נְתַנְאֵ֔ל ל. ל
36 זַכּ֥וּר[d] בֶּן־אָסָֽף׃ 36 וְאֶחָ֕יו שְׁמַעְיָ֥ה וַעֲזַרְאֵ֖ל[a] מִלַּלַ֣י[b] גִּלַּ֑לַי מָעַ֣י[c] נְתַנְאֵ֔ל ל. ל
וִיהוּדָ֥ה חֲנָנִ֖י בִּכְלֵי־שִׁ֣יר דָּוִ֣יד׀ אִ֣ישׁ הָאֱלֹהִ֗͏ים וְעֶזְרָ֤א הַסּוֹפֵר֙ לִפְנֵיהֶ֔͏ם נ[24]. ג מל בסיפ
37 וְעַל֙[a] שַׁ֣עַר הָעַ֔ין וְנֶגְדָּ֥͏ם עָל֖וּ עַל־מַעֲלוֹת֙ עִ֣יר דָּוִ֔יד[b] בְּמַעֲלֵ֖ה[c] ל
38 לַחוֹמָ֣ה מֵעַ֔ל לְבֵ֖ית דָּוִ֑יד וְעַד֙ שַׁ֣עַר הַמַּ֔͏ִם מִזְרָֽח׃ 38 וְהַתּוֹדָ֣ה ב
הַשֵּׁנִ֔ית הַהוֹלֶ֖כֶת[a] לְמוֹאל֑[b] וַאֲנִ֣י אַחֲרֶ֔יהָ וַחֲצִ֥י[c] הָעָ֖͏ם מֵעַ֣ל לְהַחוֹמָ֑ה ג ב חס ול כת כן[25]. מח כת א לא קו ול בלוש[26]. ל
39 מֵעַ֣ל לְמִגְדַּ֣ל הַתַּנּוּרִ֔ים וְעַ֖ד הַחוֹמָ֥ה הָרְחָבָֽה׃ 39 וּמֵעַ֣ל לְשַׁ֣עַר־ ב. ל
אֶפְרַ֗͏ִים וְעַל־שַׁ֤עַר הַיְשָׁנָה֙ וְעַל[a]־שַׁ֣עַר הַדָּגִ֔͏ים וּמִגְדַּ֖ל חַנַנְאֵ֑ל וּמִגְדַּ֖ל ז[27]. ז[27]
40 הַמֵּאָ֥ה וְעַד֙ שַׁ֣עַר הַצֹּ֔אן[b] וְעָמְד֖וּ בְּשַׁ֥עַר הַמַּטָּרָֽה׃[b] 40 וַתַּעֲמֹ֜דְנָה שְׁתֵּי֙ ב. ל. ב ר״פ
41 הַתּוֹדֹ֔ת בְּבֵ֖ית הָאֱלֹהִ֑͏ים וַאֲנִ֣י וְחֶצְי֔[a] הַסְּגָנִ֖ים עִמִּֽי[b]׃ 41 וְהַכֹּהֲנִ֕ים ז
אֶלְיָקִ֥ים מַעֲשֵׂיָ֛ה מִנְיָמִ֥ין מִיכָיָ֖ה אֶלְיוֹעֵינַ֣י זְכַרְיָ֔ה חֲנַנְיָ֑ה בַּחֲצֹצְרֽוֹת׃ ג בלוש. ה[23]. ה ד מל וחד חס[28]
42 וּמַעֲשֵׂיָ֥ה וְשֶׁמַעְיָ֖ה וְאֶלְעָזָ֑ר וְעֻזִּ֣י וְיֵהוֹחָנָ֔ן וּמַלְכִּיָּ֥ה וְעֵילָ֖ם וָעֶ֣זֶר ט[29]

[15]Gn 36,40. [16]Mm 4237. [17]Mm 3993. [18]Mm 3994. [19]Mm 4144. [20]Mm 3995. [21]Mm 3996. [22]Mm 3997. [23]Mm 2183. [24]Mm 3992. [25]Mm 241. [26]Mm 898. [27]Mm 1330. [28]Mm 3930. [29]Mm 3928.

27 [a] pc Mss GS בְּכֹל ‖ [b] l c pc Mss Vrs ב׳ ‖ [c] l c pc Mss G^{L} וְכִנֹּר׳ ‖ 28 [a] ins לֵוִי cf G^{L} ‖ [b] pc Mss G^{L}S מִן ‖ [c] G^{L} pr cop ‖ 31 [a] l וְהָאַחַת הֹלֶכֶת cf 38 ‖ 33 [a] G^{BS} *Zaχαριας* S *w'zr'jl* ‖ 34 [a] l וּמִנְיָמִין vel וּמִנְיָמִין cf G^{L}? ‖ [b] G^{BS} *Σαραια* ‖ 35 [a] A om cop, sic l et conjg c 33sq ‖ [b] pr וּ ‖ [c] G^{BS} *Ιωαναν* ‖ [d–d] add ‖ 36 [a] G *καὶ Οζιηλ* (G^{L} *Εζριηλ*) ‖ [b] > G (dttg?) ‖ [c] Ms מְעִי ‖ 37 [a] prp וַיַּעַבְרוּ עַל ‖ [b] prb ins וַיֵּרְדוּ ‖ [c] prp לָהּ– ‖ 38 [a] l הוֹ׳ (ה dttg) ‖ [b] 2 Mss לְמוֹל; l לְשָׁמֹאל ‖ [c] ins שָׂרֵי cf 32 ‖ 39 [a] Seb S וְעַד ‖ [b–b] prp tr post 40 (l עמדו) ‖ 40 [a] prb dl חצי ‖ [b] lacuna?

ז 8 וְהַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ בִּנּוּי קַדְמִיאֵל שֵׁרֵבְיָה יְהוּדָה[a] מַתַּנְיָה עַל־ 8
וע׳ ק חד מן מח׳ כת׳ ו וקר׳ הַיְדֻתוּן[b] הוּא וְאַחָיו: 9 וּבַקְבֻקְיָה וְעַנְנִי[a] אַחֵיהֶם[b] לְנֶגְדָּם לְמִשְׁמְרוֹת: 9
ל 10 וְיֵשׁוּעַ הוֹלִיד אֶת־יוֹיָקִים וְיוֹיָקִים הוֹלִיד אֶת־אֶלְיָשִׁיב וְאֶלְיָשִׁיב[a] 10
ג אֶת־יוֹיָדָע: 11 וְיוֹיָדָע הוֹלִיד אֶת־[a]יוֹנָתָן וְיוֹנָתָן[a] הוֹלִיד אֶת־יַדּוּעַ: 11
עה 12 וּבִימֵי יוֹיָקִים הָיוּ[a] כֹהֲנִים[b] רָאשֵׁי[c] הָאָבוֹת לִשְׂרָיָה מְרָיָהּ[d] 12
13 לִירְמְיָה חֲנַנְיָה: 13 לְעֶזְרָא מְשֻׁלָּם לַאֲמַרְיָה יְהוֹחָנָן: 14 לְמַלּוּכִי[a] 14
ס. למליכו ק
ג ב כת א וחד כת ה. ל. לעדוא[a] ק
15 יְהוֹנָתָן[b] לְשֶׁבַנְיָה[c] יוֹסֵף: 15 לְחָרִם עַדְנָא לִמְרָיוֹת[a] חֶלְקַי[b]: 16 לְעִדּוֹא[a] 16
ג בליש. ל. ל
זְכַרְיָה לְגִנְּתוֹן מְשֻׁלָּם: 17 לַאֲבִיָּה זִכְרִי לְמִנְיָמִין[a] לְמוֹעַדְיָה[b] פִּלְטַי[c]: 17
ל בסיפ. ל בסיפ[a]
18 לְבִלְגָּה שַׁמּוּעַ לְשֶׁמַעְיָה יְהוֹנָתָן: 19 וּלְיוֹיָרִיב[a] מַתְּנַי לְיֵדַעְיָה עֻזִּי: 18 19
ב מל[a] 20 לְסַלַּי[a] קַלַּי לְעַמּוֹק עֵבֶר[b]: 21 לְחִלְקִיָּה חֲשַׁבְיָה לְיֵדַעְיָה[a] נְתַנְאֵל: 20 21
ג ר״ם בסיפ. ג[a] בסיפ וכל ד״ה דכות ב מ״ד. ג ול בליש. פה. ז[b] בכתיב וכל אורית ובניא דכות ב מ ב
ל 22 הַלְוִיִּם[a] בִּימֵי אֶלְיָשִׁיב יוֹיָדָע וְיוֹחָנָן וְיַדּוּעַ כְּתוּבִים רָאשֵׁי[b] 22
אָבוֹת[c] וְהַכֹּהֲנִים[b] עַל־[d]מַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ הַפָּרְסִי: פ 23 בְּנֵי לֵוִי 23
עה. ג[a] בסיפ וכל ד״ה דכות ב מ ד רָאשֵׁי הָאָבוֹת כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים וְעַד־יְמֵי יוֹחָנָן בֶּן־
ו אֶלְיָשִׁיב: 24 וְרָאשֵׁי הַלְוִיִּם חֲשַׁבְיָה שֵׁרֵבְיָה וְיֵשׁוּעַ בֶּן־קַדְמִיאֵל 24
ר מל[11]. ר[12]. ג[13] וַאֲחֵיהֶם לְנֶגְדָּם לְהַלֵּל לְהוֹדוֹת[b] בְּמִצְוַת[c] דָּוִיד[c] אִישׁ־הָאֱלֹהִים מִשְׁמָר
ב מל לְעֻמַּת מִשְׁמָר: 25 מַתַּנְיָה[a] וּבַקְבַּקְיָה עֹבַדְיָה[b] מְשֻׁלָּם[c] טַלְמוֹן עַקּוּב 25
ל. [14] מל ת מנה בסיפ. ל וחס. ר ר״ם בסיפ שֹׁמְרִים שֹׁעֲרִים[d] מִשְׁמֶרֶת בַּאֲסֻפֵּי הַשְּׁעָרִים: 26 אֵלֶּה בִּימֵי יוֹיָקִים
ג. ג. ג מל בסיפ בֶּן־יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וּבִימֵי נְחֶמְיָה הַפֶּחָה וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסּוֹפֵר: פ

[4]Mm 3811. [5]Mm 3928. [6]Mm 832. [7]Mm 4012. [8]Mm 3990. [9]Mm 3991. [10]Mm 4048. [11]Mm 3432. [12]Mm 4220. [13]Mm 3992. [14]Mm 3889.

8 [a] dub, cf 𝔊[Aa1] *Ιωδαε*; prp הוֹדַוְיָה ‖ [b] pc Mss וֹת–; l הוֹדוֹת vel הוֹדְיוֹת ‖ **9** [a] l c Q pc Mss 𝔙 וְעַנְנִי; 𝔖[A] *w'lj* ‖ [b] l c pc Mss 𝔊[sc]𝔖 וַאֲ׳ ‖ **10** [a] nonn Mss 𝔊[L]𝔖 + הוֹלִיד ‖ **11** [a–a] l יוֹחָנָן וְיוֹנָתָן (cf 22sq) ‖ **12** [a] 𝔊 *ἀδελφοὶ αὐτοῦ* ‖ [b] Ms 𝔊𝔖 הַכֹּ׳ ‖ [c] 𝔊(𝔙) pr cop ‖ [d] 𝔖 *'mrj'* ‖ **14** [a] 𝔊 *τῷ Μαλουχ*, l לְמַלִּיכוּ cf 2; mlt Mss ut Q לְמִלְכִּי, K י dttg, 𝔖 *mlkj'* ‖ [b] ins sec 2 (cf 2[a]) ... לְחַשּׁוּשׁ ... לְפַשְׁחוּר (nom exc) ‖ [c] pc Mss 𝔊[L]𝔖 שְׁכַנְיָה cf 3[a] ‖ **15** [a] 𝔊[L](𝔖) *τῷ Μαριμωθ*, l רִמּוֹת– cf 3 ‖ [b] pc Mss 𝔙 קִי– ‖ **16** [a] l c Q 𝔖 לְעַדּוֹא cf 4; K 𝔊[L]𝔙 לַעֲדָיָא ‖ **17** [a] l c pc Mss לְמִ׳ cf 5; nom exc ‖ [b] l c pc Mss לְמַ׳ cf 5; 𝔊[Ss] *ἐν καιροῖς* = לְמוֹעֲדֵיהָ ‖ [c] nonn Mss 𝔊[L]𝔙 טִי– ‖ **19** [a] 𝔖 *jwjd'* ‖ **20** [a] l לוֹ– cf 7 ‖ [b] pc Mss 𝔊 עֶבֶד ‖ **21** [a] 𝔊[L] *τῷ Ωδουια* cf 7[a] ‖ **22** [a] dl (gl ad בני לוי 23); tr huc [b–b] ‖ [b–b] l רְ׳ cf [a] ‖ [c] nonn Mss 𝔖 הָאָ׳ ‖ [d] ins c 23 סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים וַעַד (homark) ‖ **24** [a] 𝔊 *καὶ υἱοί* (𝔊[L] + *αὐτοῦ*), l בְּנֵי cf 12,8; 10,10 ‖ [b] Vrs (non 𝔊[B]) pr cop, sic l ‖ [c] pc Mss 𝔖 כְּמִ׳ ‖ **25** [a] l ב׳?; 𝔖 *wbqj* ‖ [b] prb ins הַמְשֹׁרְרִים (init 25 c 24 conjg) ‖ [c] l ומ׳?; 𝔖 *wšlwm* ‖ [d–d] l invers.

18 שְׁמוּעַ[d] בֶּן־גָּלָל בֶּן־יִדֻתוּן׃ 18 כֹּל־הַלְוִיִּם בָּעִיר הַקֹּדֶשׁ מָאתַיִם יִדֻתוּן חד מן ג[16] כת כן
שְׁמֹנִים וְאַרְבָּעָה׃ ס
19 וְהַשֹּׁעֲרִים עַקּוּב טַלְמוֹן וַאֲחֵיהֶם הַשֹּׁמְרִים בַּשְּׁעָרִים מֵאָה ו׳[17] מל ח מנה בסיפ
שִׁבְעִים וְשָׁנָיִם׃
20 וּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ׃ ג[18]
21 וְהַנְתִינִים יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל וְצִיחָא וְגִשְׁפָּא עַל־הַנְּתִינִים׃ ס יו ר״פ וס״פ חד . ג בלישׁ
22 וּפְקִיד הַלְוִיִּם בִּירוּשָׁלַם עֻזִּי בֶן־בָּנִי בֶּן־חֲשַׁבְיָה בֶּן־מַתַנְיָה ב
בֶּן־מִיכָא מִבְּנֵי אָסָף הַמְשֹׁרְרִים לְנֶגֶד מְלֶאכֶת בֵּית־הָאֱלֹהִים׃ מת
23 כִּי־מִצְוַת הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם וַאֲמָנָה עַל־הַמְשֹׁרְרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ ל
24 וּפְתַחְיָה בֶּן־מְשֵׁזַבְאֵל מִבְּנֵי־זֶרַח בֶּן־יְהוּדָה לְיַד הַמֶּלֶךְ לְכָל־
25 דָּבָר לָעָם׃ 25 וְאֶל־הַחֲצֵרִים בְּשָׂדוֹתָם מִבְּנֵי יְהוּדָה יָשְׁבוּ בְּקִרְיַת
26 הָאַרְבַּע[a] וּבְנוֹתֶיהָ וּבְדִיבֹן וּבְנוֹתֶיהָ וּבְיֵקַבְצְאֵל[a] וַחֲצֵרֶיהָ׃ 26 וּבְיֵשׁוּעַ ב . ל
27 וּבְמוֹלָדָה וּבְבֵית פָּלֶט׃ 27 וּבַחֲצַר שׁוּעָל וּבִבְאֵר שֶׁבַע וּבְנוֹתֶיהָ׃ ל וחס[19] . ל
28 וּבְצִקְלַג וּבִמְכֹנָה וּבִבְנוֹתֶיהָ׃ 29 וּבְעֵין רִמּוֹן וּבְצָרְעָה וּבְיַרְמוּת׃ ד חס . ד ב מל וב חס[20]
30 זָנֹחַ עֲדֻלָּם וְחַצֵרֵיהֶם לָכִישׁ וּשְׂדֹתֶיהָ עֲזֵקָה וּבְנוֹתֶיהָ וַיַּחֲנוּ מִבְּאֵר־
שֶׁבַע עַד־גֵּי־הִנֹּם׃ ו סביר ועד[21] . ג
31 וּבְנֵי[a] בִנְיָמִן מִגֶּבַע[b] מִכְמָשׂ וְעַיָּה וּבֵית־אֵל וּבְנוֹתֶיהָ׃ 32 עֲנָתוֹת
33 נֹב עֲנַנְיָה׃ 33 חָצוֹר רָמָה גִּתָּיִם׃ 34 חָדִיד צְבֹעִים נְבַלָּט׃ 35 לֹד 33 35 ב . פסיקתא דסיפ[22] . ל וחס
36 וְאוֹנוֹ גֵּי[a] חֲרָשִׁים׃ 36 וּמִן־הַלְוִיִּם מַחְלְקוֹת [a]יְהוּדָה לְבִנְיָמִן[a]׃ ס ט כת[23] . ל . יו מל[24]

12 1 וְאֵלֶּה הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר עָלוּ עִם־זְרֻבָּבֶל בֶּן־שְׁאַלְתִּיאֵל כא[1]
2 3 וְיֵשׁוּעַ[a] שְׂרָיָה יִרְמְיָה עֶזְרָא׃ 2 אֲמַרְיָה מַלּוּךְ חַטּוּשׁ׃ 3 שְׁכַנְיָה[a]
4 5 רְחוּם[b] מְרֵמוֹת׃ 4 עִדּוֹא גִּנְתּוֹי[a] אֲבִיָּה׃ 5 מִיָּמִין מַעַדְיָה בִלְגָּה׃ ל חס
6 שְׁמַעְיָה וְיוֹיָרִיב יְדַעְיָה׃ 7 סַלּוּ עָמוֹק חִלְקִיָּה יְדַעְיָה[b] אֵלֶּה רָאשֵׁי ג בכתיב ול כת כן[2] . ב מל[3] . עה
הַכֹּהֲנִים וַאֲחֵיהֶם בִּימֵי יֵשׁוּעַ[b] ס

[16] Mm 3267. [17] Mm 3889. [18] Mm 1188. [19] Mp sub loco. [20] Mm 4030. [21] Mm 3942. [22] Mm 3904. [23] Mm 3989. [24] Mm 262. Cp 12 [1] Mm 4144. [2] Mm 4046. [3] Mm 3990.

17 [d] 1 Ch 9,16 שְׁמַעְיָה || [e] K ℌ יְדִי, Q mlt Mss 1 Ch 9,16 יְדוּ || 25 [a] mlt Mss 𝔊[L]𝔖𝔙 וּבְקִ || 31 [a] 1 c pc Mss 𝔖 וּמִבְּנֵי cf 25b || [b] dl 𝔐 || 35 [a] 1 וְגֵי (ן hpgr) || 36 [a–a] pc Mss 𝔖𝔙, 𝔊[L] ἐν τῷ Ιουδα καὶ τῷ Βενιαμειν || Cp 12,1 [a] 𝔊[71]𝔖 om cop || 2 [a] ins פַּשְׁחוּר cf 10,4 || 3 [a] 2 Mss 𝔙 שְׁבַנְיָה || [b] 1 חָרִם cf 15 et 10,6 || 4 [a] 1 c mlt Mss 𝔙 –ן || 7 [a] 𝔊[L] Ωδουιας || [b–b] tr post 9.

כא[a] ל יֶשְׁבּוּ[b] אִישׁ בַּאֲחֻזָּתוֹ בְּעָרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַנְתִינִים

כא 4 a וּבִנְיָ֣ן עַבְרִ֣י שְׁלֹמֹ֑ה׃ 4 וּבִירוּשָׁלַ֗͏ִם יָשְׁב֞וּ מִבְּנֵ֤י יְהוּדָה֙ וּמִבִּנְיָמִ֔ן
מִבְּנֵ֣י יְהוּדָ֔ה עָתָ֥יָה[b] בֶּן־עֻזִּיָּ֖ה בֶּן־זְכַרְיָ֑ה בֶּן־אֲמַרְיָ֥ה בֶן־שְׁפַטְיָ֖ה
ג שם אנש בסיפ[4] . ב 5 בֶּן־מַהֲלַלְאֵ֛ל מִבְּנֵ֥י פָ֖רֶץ׃ 5 וּמַעֲשָׂיָ֞ה בֶּן־בָּר֣וּךְ בֶּן־כָּל־חֹ֗זֶה בֶּן־
חֲזָיָ֛ה בֶּן־עֲדָיָ֥ה[a] בֶּן־יוֹיָרִ֖יב[b] בֶּן־זְכַרְיָ֑ה[c] בֶּן־הַשִּׁלֹנִֽי׃ 6 כָּל־[a] בְּנֵ֥י פָ֖רֶץ 6
הַיֹּשְׁבִ֑ים בִּירוּשָׁלַ֕͏ִם אַרְבַּ֥ע מֵא֛וֹת שִׁשִּׁ֥ים וּשְׁמֹנָ֖ה אַנְשֵׁי־חָֽיִל׃ ס
יג[5] . ג בכתיב[6] ול כת כן[6] 7 וְאֵ֖לֶּה בְּנֵ֣י בִנְיָמִ֑ן סַלּ֣וּא בֶן־מְשֻׁלָּ֗ם בֶּן־יוֹעֵד֙[a] בֶּן־פְּדָיָ֣ה בֶן־ 7
ל . ל קוֹלָיָ֔ה בֶּן־מַעֲשֵׂיָ֖ה בֶּן־אִיתִיאֵ֑ל בֶּן־יְשַׁעְיָֽה׃ 8 וְאַחֲרָ֖יו[a] [b]גַּבַּ֥י סַלָּ֛י 8
תְּשַׁ֥ע[c] מֵא֖וֹת עֶשְׂרִ֥ים וּשְׁמֹנָֽה׃ 9 וִיוֹאֵ֥ל בֶּן־זִכְרִ֖י פָּקִ֣יד עֲלֵיהֶ֑ם וִיהוּדָ֥ה 9
יג[7] וכל וגנותי דכות ב מ א בֶן־הַסְנוּאָ֖ה[a] עַל־הָעִ֥יר מִשְׁנֶ֖ה׃ פ
י ר״ם בכתיב[8] . ב[9] 10 מִן־הַכֹּהֲנִ֑ים יְדַעְיָ֥ה[a] בֶּן־[b]יוֹיָרִ֖יב יָכִֽין׃ 11 שְׂרָיָ֥ה[a] בֶּן־חִלְקִיָּ֖ה 10
11
ל חס . מח בֶּן־מְשֻׁלָּ֣ם בֶּן־צָד֔וֹק בֶּן־מְרָיוֹת֖ בֶּן־אֲחִיט֑וּב נְגִ֖יד בֵּ֥ית הָאֱלֹהִֽים׃
12 וַאֲחֵיהֶ֗ם[a] עֹשֵׂ֤י[b] הַמְּלָאכָה֙ לַבָּ֔יִת שְׁמֹנָ֥ה מֵא֛וֹת עֶשְׂרִ֥ים וּשְׁנַ֖יִם וַעֲדָיָ֣ה[c] 12
ל . ב בֶּן־יְרֹחָ֗ם בֶּן־פְּלַלְיָ֛ה בֶּן־אַמְצִ֥י בֶן־זַכַּרְיָ֖ה בֶּן־פַּשְׁח֑וּר בֶּן־מַלְכִּיָּֽה׃
כ . ל . ל[4] 13 וְאֶחָ֣יו רָאשֵׁ֔י לְאָב֖וֹת מָאתַ֣יִם וְאַרְבָּעִ֑ים וּשְׁנֵ֣ים[a] וַעֲמַשְׁסַ֞י 13
ל . ב ול בסיפ . ה חס[10] בֶּן־
עֲזַרְאֵ֤ל[c] בֶּן־אַחְזַי֙ בֶּן־מְשִׁלֵּמ֣וֹת[d] בֶּן־אִמֵּ֔ר׃ 14 וַאֲחֵיהֶ֖ם[a] גִּבֹּרֵ֣י חַ֑יִל 14
ו מל[11] מֵאָ֥ה עֶשְׂרִ֖ים וּשְׁמֹנָ֑ה וּפְקִ֣יד עֲלֵיהֶ֔ם זַבְדִּיאֵ֖ל בֶּן־הַגְּדוֹלִ֥ים[b]׃ ס
15 וּמִן־הַלְוִיִּ֗ם שְׁמַעְיָ֤ה בֶן־[a]חַשּׁוּב֙ בֶּן־עַזְרִיקָ֣ם בֶּן־ [b]בֻּנִּ֔י 15
ג ול[12] מל . ב כת כן[13] . מח ג[14] מנה בליש בוּנְנִ֖י׃ 16 וְשַׁבְתַּ֥י וְיוֹזָבָ֛ד עַל־הַמְּלָאכָ֥ה הַחִיצֹנָ֖ה לְבֵ֣ית הָאֱלֹהִֽים 16
ג . קנ מֵרָאשֵׁ֣י הַלְוִיִּ֑ם׃ 17 וּמַתַּנְיָ֣ה בֶן־מִיכָ֗ה בֶּן־זַבְדִּי֙[a] בֶּן־אָסָ֣ף רֹ֔אשׁ 17
ל . ב וכת א[15] הַתְּחִלָּ֖ה[b] יְהוּדָ֣ה לַתְּפִלָּ֑ה וּבַקְבַּקְיָ֥ה מִשְׁנֶ֖ה מֵאֶחָ֣יו וְעַבְדָּ֔א[c] בֶּן־

[3]Mm 4144. [4]Mp sub loco. [5]Mm 984. [6]Mm 4046. [7]Mm 1174. [8]Mm 2980. [9]Mm 3987. [10]Mm 4052 contra textum. [11]Mm 1421. [12]Mm 896. [13]Mm 2969. [14]Mm 3881. [15]Mm 3988.

3 [b] 𝔊[B](𝔖) *ἐκάθισεν*, l וַיֵּשְׁבוּ ‖ **4** [a] mlt Mss interv ‖ [b] 𝔖 *ntnj'* ‖ **5** [a] 𝔖 *'zrj'* ‖ [b] 𝔖 *jwndb* ‖ [c–c] l מִן הַשִּׁלֹנִי cf 1 Ch 9,5[a] (= 𝔖 *br šl'*) ‖ **6** [a] tr v 6 post 4 ‖ **7** [a] 𝔖 *jwd'* ‖ **8** [a] l וְאֶחָיו cf 𝔊[L] ‖ [b–b] l גִּבֹּרֵי חַיִל ‖ [c] 𝔊[S] 5 ‖ **9** [a] 𝔖 *sn''* (cf 3,3), l הַסְּנָאָה? cf 𝔊 *Asava*, 𝔊[L] *Ασενναα* ‖ **10** [a] 𝔖 *brkj'* ‖ [b–b] l יוֹיָקִים בֶּן cf 12,10 1 Ch 9,10/11[a–a]; 𝔖 *jwjd'* ‖ **11** [a] 1 Ch 9,11 עֲזַרְיָה׃ ‖ **12** [a] 𝔖 *w'ḥwhj*, l וְאֶחָיו cf 10[b–b] ‖ [b] nonn Mss עשה ‖ [c] 𝔖 *w'zrj'* ‖ **13** [a] 𝔊[S] 8 ‖ [b] l וַעֲמַסַי vel וַעֲמָשַׁי; 1 Ch 9,12 וּמַעֲשַׁי ‖ [c] nonn Mss 𝔊 עֲזַרְיאֵל ‖ [d] l מַשַּׂי cf 1 Ch 9,12[e] ‖ **14** [a] 𝔊 *καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ*, l וְאֶחָיו ‖ [b] prp הַגְּדוֹל (ים dttg) ‖ **15** [a] 𝔖 *jšw'* ‖ [b–b] 1 Ch 9,14 מִן בְּנֵי־מְרָרִי ‖ **17** [a] l 1 Ch 9,15 et 𝔊[L] וְזִכְרִי ‖ [b] 𝔊[L](𝔙) *τοῦ αἴνου*, l הַתְּהִלָּה ‖ [c] 1 Ch 9,16 עֹבַדְיָה.

33 וְנִפְטֹּשׁ אֶת־הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וּמַשָּׂא[b] כָּל־יָד[c]׃ 33 וְהָעֲמַדְנוּ עָלֵינוּ מִצְוֹת ל. ל. ג וכל דסמיכ לאדכרה דכות
34 לָתֵת עָלֵינוּ[a] שְׁלִשִׁית הַשֶּׁקֶל בַּשָּׁנָה לַעֲבֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃ 34 לְלֶחֶם ט מל[12]. ל
הַמַּעֲרֶכֶת וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְלִעוֹלַת הַתָּמִיד הַשַּׁבָּתוֹת הֶחֳדָשִׁים נ מל[13]. ל
לַמּוֹעֲדִים וְלַקֳּדָשִׁים וְלַחַטָּאוֹת לְכַפֵּר עַל־יִשְׂרָאֵל וְכָל מְלֶאכֶת נ מל[14]. ל
35 בֵּית־אֱלֹהֵינוּ׃ ס 35 וְהַגּוֹרָלוֹת הִפַּלְנוּ עַל־קָרְבַּן הָעֵצִים ל. ל. ל[15]
[b]הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם[c] וְהָעָם[b] לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית־אֲבֹתֵינוּ [16]יג
לְעִתִּים מְזֻמָּנִים[d] שָׁנָה בְשָׁנָה לְבַעֵר עַל־מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב ב. ל
36 בַּתּוֹרָה׃ 36 וּלְהָבִיא אֶת־בִּכּוּרֵי אַדְמָתֵנוּ וּבְכוּרֵי כָל־פְּרִי כָל[a]־עֵץ ב[17]. י פסוק כל כל ומילה חדה ביניה[18]. ל
37 שָׁנָה בְשָׁנָה לְבֵית יְהוָה׃ 37 וְאֶת־בְּכֹרוֹת בָּנֵינוּ וּבְהֶמְתֵּנוּ וּבְכוֹרֵי כַּכָּתוּב ב וכת כן בליש[19]
בַּתּוֹרָה וְאֶת־בְּכוֹרֵי בְקָרֵינוּ[a] וְצֹאנֵינוּ[a] לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לַכֹּהֲנִים
38 הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ׃ 38 וְאֶת־רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵינוּ וּתְרוּמֹתֵינוּ[a] כח. ל
וּפְרִי כָל־עֵץ תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר נָבִיא לַכֹּהֲנִים אֶל־לִשְׁכוֹת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ ל
וּמַעְשַׂר אַדְמָתֵנוּ לַלְוִיִּם וְהֵם הַלְוִיִּם הַמְעַשְּׂרִים בְּכָל עָרֵי עֲבֹדָתֵנוּ׃ ל
39 וְהָיָה הַכֹּהֵן בֶּן־אַהֲרֹן עִם־הַלְוִיִּם בְּעַשֵּׂר[a] הַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם יַעֲלוּ ב בליש[20]
אֵת־מַעֲשַׂר הַמַּעֲשֵׂר לְבֵית אֱלֹהֵינוּ אֶל־הַלְּשָׁכוֹת לְבֵית הָאוֹצָר[b]׃ ב
40 כִּי אֶל־הַלְּשָׁכוֹת יָבִיאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הַלֵּוִי אֶת־תְּרוּמַת הַדָּגָן ב[21]
הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר׃ וְשָׁם כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ וְהַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים וְהַשּׁוֹעֲרִים[22] ס[23]
וְהַמְשֹׁרְרִים[a] וְלֹא נַעֲזֹב אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃

11 1 וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי־הָעָם בִּירוּשָׁלִָם וּשְׁאָר הָעָם הִפִּילוּ גוֹרָלוֹת
לְהָבִיא ׀ אֶחָד מִן־הָעֲשָׂרָה לָשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִַם עִיר הַקֹּדֶשׁ וְתֵשַׁע נ[1]
2 הַיְדוֹת בֶּעָרִים׃ 2 וַיְבָרְכוּ הָעָם[a] לְכֹל הָאֲנָשִׁים הַמִּתְנַדְּבִים לָשֶׁבֶת נ[2]
בִּירוּשָׁלִָם׃ ס
3 וְאֵלֶּה רָאשֵׁי הַמְּדִינָה אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בִּירוּשָׁלִַם וּבְעָרֵי יְהוּדָה[a] עה

[12]Mm 1900. [13]Mm 995. [14]Mm 2117. [15]וחד ולקרבן Neh 13,31. [16]Mm 1188. [17]Mm 3866. [18]Mm 3316. [19]Mp sub loco. [20]Mm 3986. [21]Mm 501. [22]Mm 3889. [23]Mm 3984. Cp **11** [1]Gn 18,32. [2]Mm 1416.

32 [a] ins תְּבוּאַת? (cf Ex 23,10sq; aberratio oculi) ‖ [b] prp מִשָּׂא ‖ [c] prb ins בָּהּ ‖ **33** [a] > pc Mss 𝔖𝔙, prb dl ‖ **35** [a] tr v 35 post 40[a]? ‖ [b–b] add ‖ [c] nonn Mss Vrs וְהַ ‖ [d] 𝔊 *ἀπὸ χρόνων* – מִזְמָן; Esr 10,14 alit ‖ **36** [a] > nonn Mss 𝔖 ‖ **37** [a] nonn Mss om ו ‖ **38** [a] > 𝔊*, dl (ex Ez 44,30); 𝔖 *wd'drjn* = וְנַגְרוֹתֵינוּ ‖ **39** [a] l בְּעַשֵּׂר? ‖ [b] 𝔊 *τοῦ θεοῦ* ex *θησαυροῦ* (sic $\mathfrak{G}^{L}$) ‖ **40** [a] cf 35[a] ‖ **Cp 11,2** [a] pc Mss הַ־ ‖ **3** [a] huc tr ׳.

ל׳ 2 וְעַל הַחֲתוּמִים[a] נְחֶמְיָה הַתִּרְשָׁתָא[b] בֶּן־חֲכַלְיָה וְצִדְקִיָּה׃ 2
3/5 3 שְׂרָיָה[a] עֲזַרְיָה יִרְמְיָה׃ 4 פַּשְׁחוּר אֲמַרְיָה מַלְכִּיָּה׃[a] 5 חַטּוּשׁ שְׁבַנְיָה[a]
6/8 מַלּוּךְ׃ 6 חָרִם מְרֵמוֹת עֹבַדְיָה׃ 7 דָּנִיֵּאל גִּנְּתוֹן בָּרוּךְ׃ 8 מְשֻׁלָּם
ל ר״פ. ג שם אנש בסיפ
ל׳. ל 9 אֲבִיָּה מִיָּמִן׃ 9 מַעַזְיָה בִלְגַּי שְׁמַעְיָה אֵלֶּה הַכֹּהֲנִים׃ ס
ז 10 וְהַלְוִיִּם וְיֵשׁוּעַ[a] בֶּן־אֲזַנְיָה בָּנּוּי מִבְּנֵי חֲנָדָד קַדְמִיאֵל׃
ל שם אנש 11 וַאֲחֵיהֶם שְׁבַנְיָה[a] הוֹדִיָּה[b] קְלִיטָא פְלָאיָה[c] חָנָן׃ 12 מִיכָא רְחוֹב
11/12 ל חֲשַׁבְיָה׃ 13 זַכּוּר שֵׁרֵבְיָה שְׁבַנְיָה[a]׃ 14 הוֹדִיָּה[a] בָּנִי[b] בְּנִינוּ[c]׃ ס
13/14
עה. ג 15 רָאשֵׁי הָעָם פַּרְעֹשׁ פַּחַת מוֹאָב עֵילָם זַתּוּא בָּנִי[a]׃ 16 בָּנִי[a] עַזְגָּד
15/16 בֵּבָי׃ 17 אֲדֹנִיָּה בִגְוַי עָדִין׃ 18 אָטֵר חִזְקִיָּה עַזּוּר׃ 19 הוֹדִיָּה[a] חָשֻׁם
17/19 בֶּצַי׃ 20 חָרִיף עֲנָתוֹת נוֹבָי[a]׃ 21 מַגְפִּיעָשׁ מְשֻׁלָּם חֵזִיר׃ 22 מְשֵׁיזַבְאֵל
ניבי ק
20/22 צָדוֹק יַדּוּעַ[a]׃ 23 פְּלַטְיָה חָנָן עֲנָיָה׃ 24 הוֹשֵׁעַ חֲנַנְיָה חַשּׁוּב[a]׃
ג
23/24 25 הַלּוֹחֵשׁ פִּלְחָא שׁוֹבֵק׃ 26 רְחוּם חֲשַׁבְנָה מַעֲשֵׂיָה׃ 27 וַאֲחִיָּה[a] חָנָן[b]
ב. ל ומל
25/27 עָנָן׃ 28 מַלּוּךְ חָרִם בַּעֲנָה׃
28 ל שם אנש
יג׳. יא׳ מל ח מנה בסיפ. ד׳ס
29 וּשְׁאָר הָעָם הַכֹּהֲנִים ׀ הַלְוִיִּם הַשּׁוֹעֲרִים ׀ הַמְשֹׁרְרִים הַנְּתִינִים 29
ח בליש. ל. ב וְכָל־הַנִּבְדָּל מֵעַמֵּי ׀ הָאֲרָצוֹת אֶל־תּוֹרַת ׀ הָאֱלֹהִים נְשֵׁיהֶם בְּנֵיהֶם
י מל וכל ח ל ק דכות במג. ל וּבְנֹתֵיהֶם כֹּל יוֹדֵעַ מֵבִין׃[a] 30 מַחֲזִיקִים עַל־אֲחֵיהֶם[a] אַדִּירֵיהֶם[a] וּבָאִים 30
ר׳[a] בְּאָלָה וּבִשְׁבוּעָה לָלֶכֶת ׀ בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה בְיַד מֹשֶׁה ׀
ח מל׳. ה׳[a]. ג. ג׳[a] עֶבֶד־ ׀ הָאֱלֹהִים וְלִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹת ׀ יְהוָה ׀ אֲדֹנֵינוּ
יב ר״ם. ח׳. י׳. י״א 31 וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקָּיו׃ 31 וַאֲשֶׁר ׀ לֹא־נִתֵּן בְּנֹתֵינוּ לְעַמֵּי הָאָרֶץ וְאֶת־
ל בְּנֹתֵיהֶם לֹא נִקַּח לִבְנֵינוּ׃ 32 וְעַמֵּי הָאָרֶץ הַמְבִיאִים ׀ אֶת־הַמַּקָּחוֹת 32
ג מל ול בליש וְכָל־שֶׁבֶר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת ׀ לִמְכּוֹר לֹא־נִקַּח מֵהֶם בַּשַּׁבָּת וּבְיוֹם קֹדֶשׁ

Cp 10 [1]Mm 2033. [2]Mp sub loco. [3]Mm 1188. [4]Mm 3889. [5]Mm 3984. [6]Mm 4036. [7]Mm 1796. [8]Mm 1376. [9]Mm 924. [10]Mm 3985. [11]Mm 1442.

Cp 10,2 [a–a] Ms sg cf 1; 𝔙 *signatores autem fuerunt*, l וְהַחוֹתְמִים (cf 𝔊) vel וְאֵלֶּה הַחֹתְמִים (cf 𝔖𝔘) ‖ [b] > 𝔊*, add? ‖ **3** [a] 𝔊 pr *υἱός* ‖ **4** [a] Ms חִלְקִיָּה ‖ **5** [a] mlt Mss 𝔖 שְׁכַנְיָה ‖ **10** [a] l c mlt Mss Vrs יֵ׳ ‖ **11** [a] l c nonn Mss 𝔊^{L}𝔖 שְׁכַנְיָה propter 13 (aut invers) ‖ [b] 𝔊 *Ωδουια* = הוֹדַוְיָה vel הוֹדִיָּה, sic l propter 14 ‖ [c] 𝔖 *pltj'* ‖ **13** [a] cf 11[a] ‖ **14** [a] 𝔊 *Ωδουια* ‖ [b] 𝔊 leg בְּנֵי ‖ [c] l c 9,4 כְּנֵי ‖ **15** [a] 𝔊 *υἱοί* = בְּנֵי ‖ **16** [a] 𝔊 *Βανι* ‖ **19** [a] 𝔊 *Ωδουια* ‖ **20** [a] K 𝔊^{AL} נוֹבָי, Q 𝔙 נִיבִי ‖ **21** [a] 𝔖 *'zjpj* ‖ **22** [a] 𝔖 *jwjd'* ‖ **24** [a] 𝔖 *jšw'* ‖ **27** [a] 𝔊^{L}𝔖𝔙 om cop, dl? prp וְאָחִיו ‖ [b] 𝔖 *ḥnnj*, l חֲנָנִי propter 23 (aut invers)? ‖ **29** [a] 𝔊𝔖 pr cop ‖ **30** [a] 𝔊 *κατηράσαντο αὐτούς* = אֵרְרֵיהֶם.

וּבְמִשְׁפָּטֶיךָ חָטְאוּ־בָם אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה אָדָם וְחָיָה בָּהֶם ל.ל.ו.ל
וַיִּתְּנוּ כְתֵף סוֹרֶרֶת וְעָרְפָּם הִקְשׁוּ וְלֹא שָׁמֵעוּ׃ ג ב חס וחד מל[45]
30 וַתִּמְשֹׁךְ עֲלֵיהֶם שָׁנִים רַבּוֹת ל
וַתָּעַד בָּם בְּרוּחֲךָ בְּיַד־נְבִיאֶיךָ ב
וְלֹא הֶאֱזִינוּ וַתִּתְּנֵם בְּיַד עַמֵּי הָאֲרָצוֹת׃ ג.ח בליש
31 וּבְרַחֲמֶיךָ[a] הָרַבִּים לֹא־עָשִׂיתָם כָּלָה ל[46]
וְלֹא עֲזַבְתָּם כִּי אֵל־חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃
32 וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא ב.ב[47]
שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד אַל־יִמְעַט לְפָנֶיךָ אֵת כָּל־הַתְּלָאָה ו מל[48].ב[49].ג
אֲשֶׁר־מְצָאַתְנוּ לְמַלְכֵינוּ לְשָׂרֵינוּ[a] וּלְכֹהֲנֵינוּ וְלִנְבִיאֵינוּ ג ב פת וחד קמ[50]
מִימֵי מַלְכֵי אַשּׁוּר עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ [וַלְאַבֹתֵינוּ[b] וּלְכָל־עַמֶּךָ
33 וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל־הַבָּא עָלֵינוּ
כִּי־אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ׃
34 וְאֶת[a]־מְלָכֵינוּ שָׂרֵינוּ כֹּהֲנֵינוּ וַאֲבֹתֵינוּ לֹא עָשׂוּ תוֹרָתֶךָ ב[51]
וְלֹא הִקְשִׁיבוּ אֶל־מִצְוֹתֶיךָ וּלְעֵדְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר הַעִידְתָּ בָּהֶם׃ ו מל ול בליש
35 וְהֵם בְּמַלְכוּתָם[a] וּבְטוּבְךָ הָרָב אֲשֶׁר־נָתַתָּ לָהֶם ט ר״ש[52].פט חס[53]
וּבָאָרֶץ[b] הָרְחָבָה וְהַשְּׁמֵנָה אֲשֶׁר־נָתַתָּ לִפְנֵיהֶם ה[54].ג.פט חס[53]
לֹא עָבָדוּךָ וְלֹא־שָׁבוּ מִמַּעַלְלֵיהֶם הָרָעִים׃ ג[55]
36 הִנֵּה אֲנַחְנוּ הַיּוֹם עֲבָדִים
וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתָּה לַאֲבֹתֵינוּ לֶאֱכֹל אֶת־פִּרְיָהּ [a]וְאֶת־טוּבָהּ ל[56]
הִנֵּה אֲנַחְנוּ עֲבָדִים עָלֶיהָ׃
37 וּתְבוּאָתָהּ מַרְבָּה[a] לַמְּלָכִים אֲשֶׁר־נָתַתָּה עָלֵינוּ בְּחַטֹּאותֵינוּ ל.ל.ב מל
וְעַל גְּוִיֹּתֵינוּ מֹשְׁלִים וּבִבְהֶמְתֵּנוּ כִּרְצוֹנָם וּבְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ׃ ל.ג[51].ז חס[57]
10 1 וּבְכָל־זֹאת אֲנַחְנוּ כֹּרְתִים אֲמָנָה וְכֹתְבִים וְעַל הֶחָתוּם ל.ג.ל ס פ
שָׂרֵינוּ לְוִיֵּנוּ כֹּהֲנֵינוּ׃ ל

[45] Mm 3158. וחד וששיתם [46] Ex 4,21. [47] Mm 3980. [48] Mm 3634. [49] Ex 12,4. [50] Mm 950. [51] Mp sub loco. [52] Mm 564. [53] Mm 657. [54] Mm 3981. [55] Mm 3982. [56] וחד וטובה Jer 2,7. [57] Mm 1193 contra textum.

31 [a] G *καὶ σύ* pro וּ || **32** [a] Ms Vrs וְלֹ׳ || [b] dl (aut dttg aut ex 34)? || **34** [a] prp וְאַף || **35** [a] 2 Mss GSA תְּךָ– || [b] 1 וּבָאָ׳? || **36/37** [a–a] > G.

ל ורמ[31]. ל מז פסיק לא לא לא. ל

21 וְאַרְבָּעִים שָׁנָה כִּלְכַּלְתָּם ׀ בַּמִּדְבָּר לֹא חָסָרוּ
שַׂלְמֹתֵיהֶם לֹא בָלוּ [a]וְרַגְלֵיהֶם לֹא בָצֵקוּ[a]׃ ו. ל

22 וַתִּתֵּן לָהֶם מַמְלָכוֹת וַעֲמָמִים וַתַּחְלֵקֶם לְפֵאָה[a] ל. ל[32]
וַיִּרְשׁוּ אֶת־אֶרֶץ סִיחוֹן [b]וְאֶת־אֶרֶץ[b] מֶלֶךְ ׀ חֶשְׁבּוֹן ל
וְאֶת־אֶרֶץ עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן׃

23 וּבָנֵיהֶם הִרְבִּיתָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם ב חס בלי״ש
וַתְּבִיאֵם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אָמַרְתָּ ׀ לַאֲבוֹתֵיהֶם [a]לָבוֹא לָרֶשֶׁת׃ ל

24 וַיָּבֹאוּ הַבָּנִים וַיִּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ[a] וַתַּכְנַע לִפְנֵיהֶם יח פסוק את את ואת
אֶת־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִים וַתִּתֵּנֶם בְּיָדָם ג ול בטע
וְאֶת־מַלְכֵיהֶם וְאֶת־עַמֵּי הָאָרֶץ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנָם׃ ל. ג

25 וַיִּלְכְּדוּ עָרִים בְּצֻרוֹת ׀ וַאֲדָמָה שְׁמֵנָה ב כת כן[33]. ו[34]
וַיִּירְשׁוּ בָּתִּים מְלֵאִים־כָּל־טוּב כל כת כן. יט בלי״ש[35]
בֹּרוֹת חֲצוּבִים כְּרָמִים וְזֵיתִים וְעֵץ מַאֲכָל לָרֹב ב
וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ וַיְשַׁמְּנוּ וַיִּתְעַדְּנוּ בְּטוּבְךָ הַגָּדוֹל׃ ל

26 וַיַּמְרוּ[a] וַיִּמְרְדוּ בָךְ וַיַּשְׁלִכוּ אֶת־תּוֹרָתְךָ אַחֲרֵי גֵּוָם ל חס בכתיב[36]
וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָעִידוּ בָם לַהֲשִׁיבָם אֵלֶיךָ ג[37]. ג[38]
[b]וַיַּעֲשׂוּ נְאָצוֹת גְּדוֹלוֹת[b]׃ ב. ב כת כן

27 וַתִּתְּנֵם ׀ בְּיַד צָרֵיהֶם וַיָּצֵרוּ לָהֶם ב[39]
וּבְעֵת צָרָתָם ׀ יִצְעֲקוּ אֵלֶיךָ וְאַתָּה מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמָע ג[40]. ל זקף קמ
וְכִרַחֲמֶיךָ[a] הָרַבִּים תִּתֶּן לָהֶם ׀ מוֹשִׁעִים וַיוֹשִׁיעוּם מִיַּד צָרֵיהֶם׃ ב חד מל וחד חס[41]. ל דמל

28 וּכְנֻחָתָם לָהֶם יָשׁוּבוּ לַעֲשׂוֹת רָע לְפָנֶיךָ ט[42]
וַתַּעַזְבֵּם בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם ׀ וַיִּרְדּוּ בָהֶם וַיָּשׁוּבוּ וַיִּזְעֲקוּ אֵלֶיךָ ל. ל[43]
וְאַתָּה מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמַע וְתַצִּילֵם כְּרַחֲמֶיךָ[a] [b]רַבּוֹת עִתִּים[b]׃

29 וַתָּעַד בָּהֶם לַהֲשִׁיבָם אֶל־תּוֹרָתֶךָ ׀ וְהֵמָּה הֵזִידוּ וְלֹא־שָׁמְעוּ ב[44]. ג[38]. ב. ג
[לְמִצְוֹתֶיךָ ׀] ב

[31] Mm 3359. [32] חד לְפֵאָה Ex 27,9. [33] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [34] Mm 1705. [35] Mm 335. [36] Mm 415. [37] Mm 3976. [38] Mm 3979. [39] Mm 2955. [40] Mm 3977. [41] Mm 3978. [42] Mm 1256. [43] Ps 49,15. [44] Mp sub loco.

21 [a–a] 𝔊[AS](Σ) *(τὰ) ὑποδήματα αὐτῶν οὐ διερράγησαν* ‖ **22** [a] > 𝔊*𝔄, 𝔊[L] *εἰς πρόσωπον*, 𝔙 *sortes*, 𝔖 *lrjš' nš* ‖ [b–b] > Ms 𝔊, dl ‖ **23/24** [a–a] 𝔊* *καὶ ἐκληρονόμησαν αὐτήν* ‖ **26** [a] 𝔊 *καὶ ἤλλαξαν* = וַיָּמֵרוּ? ‖ [b–b] = 18b, add? ‖ **27** [a] mlt Mss 𝔊 וּבְ′ cf 28[a] ‖ **28** [a] nonn Mss 𝔊 בְּ′ cf 27[a] ‖ [b–b] 𝔊 *πολλοῖς* cf [a].

וְאֶת־רִדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִּמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים׃ ג. ז רפ15
12 וּבְעַמּוּד עָנָן הִנְחִיתֵם יוֹמָם וּבְעַמּוּד אֵשׁ לַיְלָה ל
לְהָאִיר לָהֶם אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ׃
13 וְעַל הַר־סִינַי יָרַדְתָּ וַתְּדַבֵּר עִמָּהֶם מִשָּׁמָיִם ל. יא16
וַתִּתֵּן לָהֶם מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים
וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים׃ ל מל
14 וְאֶת־שַׁבַּת קָדְשְׁךָ הוֹדַעְתָּ[a] לָהֶם ד פת וכל שבת שבתון דכות17
וּמִצְוֹת[b] וְחֻקִּים וְתוֹרָה צִוִּיתָ לָהֶם ׀ בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ׃ ג ל מנה מל וכל דסמיכ לאנכרה דכות וחד מן
15 וְלֶחֶם מִשָּׁמַיִם נָתַתָּה לָהֶם לִרְעָבָם ד ר״פ21. כט חס22. ל
וּמַיִם מִסֶּלַע הוֹצֵאתָ לָהֶם לִצְמָאָם ב
וַתֹּאמֶר לָהֶם לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ ג23 וכל גביא דכות ב מ א
אֲשֶׁר־נָשָׂאתָ אֶת־יָדְךָ לָתֵת לָהֶם׃ [מִצּוֹתֶיךָ׃] ד
16 וְהֵם וַאֲבֹתֵינוּ הֵזִידוּ וַיְקַשׁוּ אֶת־עָרְפָּם וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל־ ט ר״פ24. ג
17 וַיְמָאֲנוּ לִשְׁמֹעַ וְלֹא־זָכְרוּ נִפְלְאֹתֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּהֶם ג25. ג חס ול בסיפ
וַיְקַשׁוּ אֶת־עָרְפָּם וַיִּתְּנוּ־רֹאשׁ לָשׁוּב לְעַבְדָתָם בְּמֹרְיֵם[a] ל וחס. ל
וְאַתָּה אֱלוֹהַ סְלִיחוֹת חַנּוּן וְרַחוּם ל ומל27
אֶרֶךְ־אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד[b] וְלֹא עֲזַבְתָּם׃ חסד28 יתיר ו ק
18 אַף כִּי־עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה ל ר״פ בסיפ
וַיֹּאמְרוּ זֶה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הֶעֱלֶךָ[a] מִמִּצְרַיִם[b]
[c]וַיַּעֲשׂוּ נְאָצוֹת גְּדֹלוֹת[c]׃
19 וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא עֲזַבְתָּם בַּמִּדְבָּר
אֶת־עַמּוּד הֶעָנָן לֹא־סָר מֵעֲלֵיהֶם בְּיוֹמָם[a] לְהַנְחֹתָם בְּהַדֶּרֶךְ ל. ל
וְאֶת־עַמּוּד הָאֵשׁ בַּלַּיְלָה לְהָאִיר לָהֶם וְאֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר ל. ג29. ל נסיב ואת
20 וְרוּחֲךָ הַטּוֹבָה נָתָתָּ לְהַשְׂכִּילָם [יֵלְכוּ־בָהּ׃] כט חס30
וּמָנְךָ לֹא־מָנַעְתָּ מִפִּיהֶם וַמַּיִם נָתַתָּה לָהֶם לִצְמָאָם׃ ל. ב

15 Mm 753. 16 Mm 2041. 17 Mm 806. 18 Mm 648. 19 Mm 2797. 20 Mm 1360. 21 Mm 349. 22 Mm 657 contra textum. 23 Mm 4261. 24 Mm 564. 25 Mm 1568. 26 Mm 1446. 27 וחד והסלחות Da 9,9. 28 Q addidi, cf Mp sub loco. 29 Mm 3975. 30 Mm 657.

14 [a] sic L, mlt Mss Edd עָתָּ– ‖ [b] hoc aut [c] add (ex 13)? ‖ [c] cf [b] ‖ **17** [a] 1 c pc Mss G בְּמִצְרַיִם cf Nu 14,4 ‖ [b] mlt Mss GV ut Q[Mss], sic 1 ‖ **18** [a] mlt Mss העלוך cf G ‖ [b] nonn Mss Sa מצ׳ מֵאֶרֶץ ‖ [c–c] > a ‖ **19** [a] 1 c pc Mss י ‖ [b] 1 c pc Mss GSV את.

נֶכֶר וַיַּעַמְדוּ וַיִּתְוַדּוּ עַל־חַטֹּאתֵיהֶם וַעֲוֹנוֹת אֲבֹתֵיהֶם׃ 3 וַיָּקוּמוּ עַל־ 3
עָמְדָם וַיִּקְרְאוּ בְּסֵפֶר תּוֹרַת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם רְבִעִית הַיּוֹם וּרְבִעִית
מִתְוַדִּים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃ פ 4 וַיָּקָם עַל־מַעֲלֵה 4
הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וּבָנִי קַדְמִיאֵל שְׁבַנְיָה בָּנִי שֵׁרֵבְיָה בָּנִי כְנָנִי וַיִּזְעָקוּ
בְּקוֹל גָּדוֹל אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃ 5 וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל 5
בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְּתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

מִן־הָעוֹלָם עַד־הָעוֹלָם

וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל־כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃
6 אַתָּה־הוּא יְהוָה לְבַדֶּךָ
אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם
הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם
וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים׃
7 אַתָּה־הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם
וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם׃
8 וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרֹת עִמּוֹ הַבְּרִית
לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי
וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ
וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה׃ [יַם־סוּף׃
9 וַתֵּרֶא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־
10 וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ
כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃
11 וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה

---

[1] ל וסח [2] . ו מל [3] . ס מל [4] . ב בליש [5] . ב . ל [a] . ד . ב חס [6] . ל [7] . ג וכל אתנח וס״פ דכות [8] . אתה . ל . ה פסוק וכל וכל . ל [9] [10] . ז . ל . ל . ל . ל ו ומל . ל [12] . ב סימן כת מם ס [13] . ל . ה פסוק וכל וכל [14] . ג . ז ול ר״פ

[8] Mp sub loco. [9] Mm 3973. [4] Mm 1663. [5] 1S 28,12 et Mp sub loco. [6] Mm 3974 contra textum. [7] Mm 471א. [8] Mm 497. [9] Mm 2951. [10] Mm 13. [11] Mm 1372. [12] חד כרת Hos 10,4. [13] Okhl 274. [14] Mm 2543.

Cp 9,4 [a] 1 בְּנֵי cf 10,10; 𝔊 *καὶ υἱοί* ‖ [b] mlt Mss 𝔊^{AL}𝔖 שכניה cf 5^{c} ‖ [c] pc Mss 𝔊 בֶּן, pc Mss בְּנֵי ‖ [d] nonn Mss 𝔊^{A} בְּנֵי ‖ 5 [a–a] > 𝔊* ‖ [b] 𝔖 *ḥšbj'* ‖ [c] nonn Mss 𝔊^{L}𝔖 שכניה cf 4^{b} ‖ [d] prp פְּלָאיָה cf 10,11 ‖ [e] 𝔊 suff 1 pl; hic lacuna, prb ins בָּרוּךְ (? עֻזְרָא) וַיֹּאמֶר cf 6^{a} ‖ [f] nonn Mss בָּ; 𝔊^{L}𝔙 om cop ‖ 6 [a] 𝔊 pr *καὶ εἶπεν Εσδρας* ‖ [b] Q אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ cf 6^{a} ‖ 8 [a] 𝔊 + *καὶ αὐτῷ* cf [b] ‖ [b] 𝔊 *καί* (cf [a]), 𝔄 *lh w* = וְ לוֹ cf 𝔖 ‖ 10 [a] 𝔊^{BL} *ἐν Αἰγύπτῳ* = בְּמִצְרַיִם; 𝔊^{B} pr (𝔊^{L} addit) *καὶ τέρατα.*

9 וַיֹּאמֶר [ba]נְחֶמְיָה [c]הוּא [a]הַתִּרְשָׁתָא [b]וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסֹּפֵר וְהַלְוִיִּם ג וחד מן פסיקתא[14] דסיפ
הַמְבִינִים אֶת־הָעָם לְכֹל־הָעָם הַיּוֹם קָדֹשׁ־הוּא לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם יג חס[15]
אַל־תִּתְאַבְּלוּ וְאַל־תִּבְכּוּ כִּי בוֹכִים כָּל־הָעָם כְּשָׁמְעָם אֶת־דִּבְרֵי ב מל
סא הַתּוֹרָה: 10 וַיֹּאמֶר לָהֶם לְכוּ אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ מְמַתָּקִים וְשִׁלְחוּ ב[16]
מָנוֹת לְאֵין נָכוֹן לוֹ כִּי־קָדוֹשׁ הַיּוֹם לַאֲדֹנֵינוּ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ [a]כִּי־חֶדְוַת[b] ח[17]. ט פת ב מנח בלי״ש. ב. ל.
11 יְהוָה הִיא מָעֻזְּכֶם: 11 וְהַלְוִיִּם מַחְשִׁים לְכָל־הָעָם לֵאמֹר הַסּוּ כִּי ל. ד[18]. ל
12 הַיּוֹם קָדֹשׁ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ: 12 וַיֵּלְכוּ כָּל־הָעָם לֶאֱכָל וְלִשְׁתּוֹת וּלְשַׁלַּח יג חס[15]. ב. ג[19]. ל בסיפ[20]
מָנוֹת וְלַעֲשׂוֹת שִׂמְחָה גְּדוֹלָה כִּי הֵבִינוּ [a]בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר הוֹדִיעוּ הי[21]
לָהֶם: ס
13 וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי נֶאֶסְפוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְכָל־הָעָם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם הי. עה. ל. נא[22]
14 אֶל־עֶזְרָא הַסֹּפֵר וּלְהַשְׂכִּיל [a]אֶל־[b]דִּבְרֵי הַתּוֹרָה: 14 וַיִּמְצְאוּ כָּתוּב ב[23]
בַּתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־[a]מֹשֶׁה אֲשֶׁר יֵשְׁבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּסֻּכּוֹת ג, ד[24]. ג[25]
15 בֶּחָג בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: 15 [a]וַאֲשֶׁר יַשְׁמִיעוּ וְיַעֲבִירוּ [a]קוֹל בְּכָל־עָרֵיהֶם יב ר״ם[20]. ל. ל. ז פסוק דמיין בטע
וּבִירוּשָׁלַם לֵאמֹר[b] צְאוּ הָהָר וְהָבִיאוּ עֲלֵי־זַיִת וַעֲלֵי־עֵץ שֶׁמֶן וַעֲלֵי כא[26]
הֲדַס וַעֲלֵי תְמָרִים וַעֲלֵי עֵץ עָבֹת לַעֲשֹׂת סֻכֹּת כַּכָּתוּב: פ יב למערב[20]
16 וַיֵּצְאוּ הָעָם וַיָּבִיאוּ וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם סֻכּוֹת אִישׁ עַל־גַּגּוֹ וּבְחַצְרֹתֵיהֶם לד. ד[27]. ל וחס
וּבְחַצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים [a]וּבִרְחוֹב שַׁעַר הַמַּיִם וּבִרְחוֹב[a] שַׁעַר מח. ב. ב
אֶפְרָיִם: 17 וַיַּעֲשׂוּ כָל־הַקָּהָל הַשָּׁבִים מִן־הַשְּׁבִי סֻכּוֹת וַיֵּשְׁבוּ פסיקתא דסיפ[14]
בַּסֻּכּוֹת כִּי לֹא־עָשׂוּ מִימֵי יֵשׁוּעַ [a]בִּן־נוּן[a] כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם ל. ב[28]
הַהוּא וַתְּהִי שִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד: 18 וַיִּקְרָא [a]בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהִים ג
יוֹם [b]בְּיוֹם מִן־הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן וַיַּעֲשׂוּ חַג שִׁבְעַת יָמִים פסיקתא דסיפ[14]. סד[20]. ז סביר ועד[29]
וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת כַּמִּשְׁפָּט: פ ב מ״ם[30]
9 1 וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַזֶּה נֶאֶסְפוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הי
2 בְּצוֹם וּבְשַׂקִּים וַאֲדָמָה עֲלֵיהֶם: 2 וַיִּבָּדְלוּ זֶרַע יִשְׂרָאֵל מִכֹּל בְּנֵי ל. ז[1]

[14]Mm 3904. [15]Mm 783. [16]Cant 5,16. [17]Mm 3927. [18]Mm 1498. [19]Mm 1583. [20]Mp sub loco. [21]Mm 1376. [22]Mm 4144. [23]Mm 3971. [24]Mm 1360. [25]Mm 534. [26]Mm 593. [27]Mm 641. [28]Mm 3972. [29]Mm 3942. [30]Mm 877. Cp 9 [1]Mm 1705.

9 [a–a] > G𝔊a ‖ [b–b] add ‖ [c–c] > G* ‖ **10** [a] ins בוֹ (hpgr)? ‖ [b] > GG𝔊a ‖ **12** [a] G𝔊a *καὶ ἐνεφυσιώθησαν* ‖ **13** [a] Vrs om cop, dl ‖ [b] pc Mss את ‖ **14** [a] pc Mss אֶת cf Vrs ‖ **15** [a–a] l יַ֫עַשׂ שָׁמְעוּ וַיַּ֫עַשׂ (cf S) vel וַיַּ֫עַשׂ שָׁמְעוּ (cf S) ‖ [b] G *καὶ εἶπεν Εσδρας* ‖ **16** [a–a] G *καὶ ἐν ταῖς πλατείαις τῆς πόλεως καὶ ἕως* ‖ **17** [a–a] > Ms ‖ **18** [a] pc Mss S אֵ֫–.

כא[47] . ג[48] מל ח מגה בסיק . ד[49] 72 וְשָׁבְעָה[c] : פ 72 וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם[a] וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים[a]

לה וכל ר״פ דכות[50] וּמִן־הָעָם[b] וְהַנְתִינִים וְכָל־יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם[c]

הי וכל ר״פ דכות[51] . יב 8 1 וַיֶּאֱסֹף[d] כָּל־הָעָם 8 וַיִּנָּעֲ֣ר הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם :

כי 2 כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־הָרְחוֹב[a] אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמָּיִם[a] וַיֹּאמְרוּ לְעֶזְרָא הַסֹּפֵר[b] לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל :

ל כת כן[2] . ג . ל[3] 2 וַיָּבִיא עֶזְרָא הַכֹּהֵן אֶת־הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּהָל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה וְכֹל 2

ג 3 מֵבִין[a] לִשְׁמֹעַ בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי : 3 וַיִּקְרָא־בוֹ[ba] לִפְנֵי 3

ו סביר ועד[5] הָרְחוֹב[a] אֲשֶׁר | לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם[bc] מִן־הָאוֹר עַד־מַחֲצִית הַיּוֹם נֶגֶד

ג[6] . ג . ל[7] הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַמְבִינִים[d] וְאָזְנֵי כָל־הָעָם אֶל־סֵפֶר הַתּוֹרָה :

4 וַיַּעֲמֹד עֶזְרָא הַסֹּפֵר עַל־מִגְדַּל־עֵץ[a] אֲשֶׁר עָשׂוּ לַדָּבָר[a] וַיַּעֲמֹד 4

ל 5 אֶצְלוֹ מַתִּתְיָה וְשֶׁמַע[b] וַעֲנָיָה[c] וְאוּרִיָּה וְחִלְקִיָּה[d] וּמַעֲשֵׂיָה[e] עַל־יְמִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ פְּדָיָה וּמִישָׁאֵל וּמַלְכִּיָּה וְחָשֻׁם וְחַשְׁבַּדָּנָה זְכַרְיָה מְשֻׁלָּם[g] :

פ 5 וַיִּפְתַּח עֶזְרָא הַסֵּפֶר לְעֵינֵי כָל־הָעָם כִּי־מֵעַל כָּל־הָעָם 5

ל . ה[8] ו מנה בכתיב 6 תָּהֵל וּכְפָתְחוֹ עָמְדוּ כָּל־הָעָם : 6 וַיְבָרֶךְ עֶזְרָא אֶת־יְהוָה הָאֱלֹהִים

נ[9] וחד מן פסיקתא[10] דסיק הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם אָמֵן אָמֵן בְּמַעַל יְדֵיהֶם וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ[a]

לגר[11] . פסיקתא דסיק[10] . פסיקתא דסיק[10] לַיהוָה אַפַּיִם אַרְצָה : 7 וְיֵשׁוּעַ וּבָנִי[a] וְשֶׁרֵבְיָה[b] יָמִין עַקּוּב שַׁבְּתַי 7

הוֹדִיָּה מַעֲשָׂיָה קְלִיטָא עֲזַרְיָה יוֹזָבָד חָנָן פְּלָאיָה וְהַלְוִיִּם[cb] מְבִינִים

ל 8 אֶת־הָעָם לַתּוֹרָה וְהָעָם עַל־עָמְדָם : 8 וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת[a]

ל[12] . ה ו כת ש וחד כת ס[13] . ל הָאֱלֹהִים מְפֹרָשׁ וְשׂוֹם שֶׂכֶל[b] וַיָּבִינוּ[a] בַּמִּקְרָא : ס

[47] Mm 4144. [48] Mm 3889. [49] Mm 3984. [50] Mp sub loco. [51] Mm 470. Cp 8 [1] Mm 1514. [2] Mm 839. [3] Mm 3942. [4] Mm 3135. [5] Mm 3942. [6] Mm 3969. [7] Mm 3970. [8] Mm 1372. [9] Nu 5,22. [10] Mm 3904. [11] Mp sub loco. [12] Mm 1154. [13] Mm 3917.

72 [a–a] tr c Esr ante וְהנת׳ || [b] ins בִּירוּשָׁלַ͏ִם cf 2,70[b] || [c] prb ins מִן־ וּמִן־הָעָם וְהַנְּתִינִים וְשְׁאָר הָעָם בְּעָרֵי יְהוּדָה (vel sim) || [d–d] > 𝔊[L72], dl (ex Esr 3,1) || **Cp 8,1** [a–a] 𝔊α τοῦ (τὸ) πρὸς ἀνατολὰς (τοῦ) ἱεροῦ πυλῶνος || [b] pc Mss הַכֹּהֵן, 𝔊α τῷ ἀρχιερεῖ καὶ ἀναγνώστῃ || **2** [a] 𝔊α τοῖς ἱερεῦσιν crrp ex τοῖς ἱκανοῖς = 𝔄𝔦 || **3** [a–a] l עַל־ה׳ (cf 𝔖𝔙 et 𝔊α) vel בָּר׳ || [b–b] > 𝔊* || [c–c] 𝔊α πρὸ τοῦ ἱεροῦ πυλῶνος cf 1[a–a] || [d] > 𝔊α (homtel); 𝔊 καὶ αὐτοὶ συνιέντες || **4** [a–a] > 𝔊* || [b] 𝔖 wšmw׳ || [c] 𝔊𝔊α(𝔖) καὶ Ανανιας = וְחַנַנְיָה; 𝔊α + καὶ Αζαριας cf Da 1,6sq || [d] 𝔊α καὶ Εζεκιας || [e] 𝔊α καὶ Βααλσαμος || [f] 3 Esr[Iat] et Asub Nabadias; prp וְחַשּׁוּב בַּדָּנָה, 𝔖 wḥšbj׳ || [g] > 𝔊[L]𝔊α || **6** [a] sic L, mlt Mss Edd וו– || **7** [a] 𝔊α καὶ Αννιουθ (Αννους), 𝔊α[L]𝔊 καὶ Βαναιας || [b–b] > 𝔊 || [c] 𝔊α𝔙 om cop, dl || **8** [a] pc Mss Vrs ת׳ || [b] huc tr ׀ || [c] 𝔊α ἐμφυσιοῦντες.

58 בְּנֵי־יַעְלָא[a] בְּנֵי־דַרְקוֹן בְּנֵי גִּדֵּל׃ 59 בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְּנֵי־חַטִּיל׃ ב חד כת א וחד כת ה

60 בְּנֵי פֹכֶרֶת הַצְּבָיִים בְּנֵי אָמֹון[a]׃ 60 כָּל־הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי ל[33]

61 שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם׃ ס 61 וְאֵלֶּה הָעוֹלִים[a] מִתֵּל ב מל[34]

מֶלַח תֵּל חַרְשָׁא כְּרוּב[b] אַדּוֹן וְאִמֵּר[b] וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית־אֲבוֹתָם ל[33]. ה[35] חס ב מנה בסים וכל תורה דכות ב מ ב

62 וְזַרְעָם אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם׃ 62 בְּנֵי[a]־דְלָיָה בְּנֵי־טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ אם האם ואם כן בטעם. ב[37] מנה בליש ובסים. יב ס״מ[38]. ג

מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים[b] וּשְׁנָיִם׃ ס

63 וּמִן[a]־הַכ�ֹּהֲנִים בְּנֵי חֲבָיָה[b] בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי אֲשֶׁר לָקַח ג

64 מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה[c] וַיִּקָּרֵא עַל־שְׁמָם[d]׃ 64 אֵלֶּה בִּקְשָׁם ג מבניו לאשה. ח[39]. ד רי״ם בסים

65 כְּתָבָם[a] הַמִּתְיַחְשִׁים וְלֹא נִמְצָא[b] וַיְגֹאֲלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה׃ 65 וַיֹּאמֶר ל[33]. ב[40]

הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יֹאכְלוּ[a] מִקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים[a] עַד עֲמֹד הַכֹּהֵן[b] יד זוגין[41]

לְאוּרִים וְתוּמִּים׃ ל[42]

66 כָּל־הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבֹּוא אַלְפַּיִם[a] שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים[a]׃ ז קמ[43]. ג מל. ח זוגין מחליפין[44]

67 מִלְבַד עַבְדֵיהֶם וְאִמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה[a] שִׁבְעַת אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת ח[45]

שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה[b] וְלָהֶם מְשֹׁרְרִים וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתַיִם[c] וְאַרְבָּעִים

68 וַחֲמִשָּׁה׃ ס 68 גְּמַלִּים[a] אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה ס

69 חֲמֹרִים[b] שֵׁשֶׁת אֲלָפִים שֶׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃ 69 [a]וּמִקְצַת רָאשֵׁי עה

הָאָבוֹת[b] נָתְנוּ לַמְּלָאכָה[c] [d]הַתִּרְשָׁתָא נָתַן[d] לָאוֹצָר זָהָב דַּרְכְּמֹנִים

אֶלֶף מִזְרָקוֹת חֲמִשִּׁים כָּתְנוֹת כֹּהֲנִים שְׁלֹשִׁים[e] וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ ב מל

70 וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב דַּרְכְּמוֹנִים שְׁתֵּי רִבֹּות ג[46]. ב מל[37]. ב חד חס וחד מל[37]

וְכֶסֶף מָנִים אַלְפַּיִם וּמָאתָיִם׃ 71 וַאֲשֶׁר נָתְנוּ שְׁאֵרִית הָעָם זָהָב יב ר״ם

דַּרְכְּמוֹנִים שְׁתֵּי[a] רִבֹּוא וְכֶסֶף מָנִים אַלְפַּיִם[b] וְכָתְנֹת כֹּהֲנִים[c] שִׁשִּׁים ג מל

[33] Mm 3886. [34] Mm 3962. [35] Mm 3967 contra textum. [36] Mm 3887. [37] Mp sub loco. [38] Mm 294. [39] Mm 1806. [40] Esr 2,62. [41] Mm 565. [42] Mm 959. [43] Mm 3888. [44] Mm 3964. [45] Mm 1053. [46] Mm 3968.

58 [a] Esr יַעֲלָה ‖ **59** [a] Esr אָמִי ‖ **61** [a] ga'ya eras ‖ [b–b] Esr אַדָּן א׳ ‖ **62** [a] Σ pr *bnj bnj* ‖ [b] Esr et $\mathfrak{G}^{L}$ 50 ‖ **63** [a] Esr וּמִבְּנֵי ‖ [b] Σ *ḥnnj'* ‖ [c] $\mathfrak{G}$-^{L} *γυναῖκας* ‖ [d] prp שְׁמוֹ cf Esr 2,61[f] ‖ **64** [a] cf Esr 2,62[a] ‖ [b] mlt Mss $\mathfrak{G}^{SL}$ et Esr אֵ– ‖ **65** [a–a] l מִן הַקָּדָשִׁים cf Esr 2,63[b] ‖ [b] Esr כֹּהֵן ‖ **66** [a–a] $\mathfrak{G}^{B}$ 308, Σ 470 ‖ **67** [a] cf Esr 2,65[a]; $\mathfrak{G}^{L}$ וְא׳ ‖ [b] $\mathfrak{G}^{L}$ 5, Σ 3 ‖ [c] nonn Mss $\mathfrak{G}^{AL}$ + eadem vb ut Esr 2,66[a–a], ins ‖ **68** [a] Esr et $\mathfrak{G}^{L}$ הֵ– ‖ [b] l יֵהֵם– cf Esr 2,67[b] ‖ [c–c] $\mathfrak{G}^{B}$ 2700, $\mathfrak{G}^{S}$ 6000 ‖ **69** [a–a] Esr וּמֵר׳ ‖ [b] Esr + 12 vb ‖ [c] 69–71 Esr brevius ‖ [d–d] $\mathfrak{G}^{BS}$ *τῷ Νεεμια* ‖ [e–e] > $\mathfrak{G}$*, prp ח׳ מ׳ וְכֶסֶף מָנִים ‖ **71** [a] $\mathfrak{G}^{L}$ 4 ‖ [b] $\mathfrak{G}$ 2200, $\mathfrak{G}^{L}$ 3000 ‖ [c–c] $\mathfrak{G}^{L}$ 65.

מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃ [b] 35 בְּנֵי חָרִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃ 35

ל[25] ס 36 [a]בְּנֵי [b]יְרֵחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃ ס 37 בְּנֵי־ 36 [a]־ 37

ג חס[26] לֹד חָדִיד וְאוֹנוֹ [b]שִׁבְעַ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְאֶחָד׃ ס 38 בְּנֵי סְנָאָה 38

[a]שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים [a]תְּשַׁע [b]מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃ פ

ג ר״פ 39 הַכֹּהֲנִים בְּנֵי יְדַעְיָה לְבֵית יֵשׁוּעַ [a]תְּשַׁע מֵאוֹת [a]שִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה׃ 39

40 ס 40 בְּנֵי אִמֵּר אֶלֶף חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃ ס 41 בְּנֵי פַשְׁחוּר 41

ל[25] . ל[27] אֶלֶף מָאתַיִם אַרְבָּעִים וְשִׁבְעָה׃ ס 42 בְּנֵי חָרִם אֶלֶף שִׁבְעָה 42

עָשָׂר׃ פ

ג ר״פ בסיק . ל[28] 43 הַלְוִיִּם בְּנֵי־יֵשׁוּעַ לְקַדְמִיאֵל [a] לִבְנֵי [b] לְהוֹדָוָה [c] שִׁבְעִים 43

וְאַרְבָּעָה׃ ס

44 הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי אָסָף מֵאָה [a]אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה [a]׃ ס 44

א חס[29] מנה בכתיב וכל נביא דכות ב מ ג 45 הַשֹּׁעֲרִים [a] בְּנֵי־שַׁלֻּם בְּנֵי־אָטֵר בְּנֵי־טַלְמֹן בְּנֵי־עַקּוּב בְּנֵי 45

ב וחס חֲטִיטָא בְּנֵי שֹׁבָי [b] מֵאָה שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנָה [c]׃ ס

ג בליש . ג . ז מל 46 הַנְּתִינִים בְּנֵי־צִחָא בְּנֵי־חֲשֻׂפָא בְּנֵי טַבָּעוֹת׃ 47 בְּנֵי־ 46

47

ל מל . ל[30] קֵרֹס בְּנֵי־סִיעָא [a] בְּנֵי פָדוֹן׃ 48 בְּנֵי־לְבָנָה בְּנֵי־חֲגָבָה [a] בְּנֵי 48

ב חד פת וחד קמ שַׁלְמַי [b]׃ 49 בְּנֵי־חָנָן בְּנֵי־גִדֵּל בְּנֵי־גָחַר׃ 50 בְּנֵי־רְאָיָה 49

50

בְּנֵי־רְצִין [a] בְּנֵי נְקוֹדָא׃ 51 בְּנֵי־גַזָּם בְּנֵי־עֻזָּא בְּנֵי פָסֵחַ׃ 51

נפישים[31] ול[30] בליש ק 52 בְּנֵי־בֵסַי [a] בְּנֵי־מְעוּנִים [b] בְּנֵי נְפִוּשְׂסִים [c]׃ 53 בְּנֵי־בַקְבּוּק בְּנֵי־ 52

53

ב . ל[32] חֲקוּפָא בְּנֵי חַרְחוּר׃ 54 בְּנֵי־בַצְלִית [a] בְּנֵי־מְחִידָא [b] בְּנֵי חַרְשָׁא׃ 54

ב 55 בְּנֵי־בַרְקוֹס בְּנֵי־סִיסְרָא בְּנֵי־תָמַח׃ 56 בְּנֵי נְצִיחַ 55

56

בְּנֵי חֲטִיפָא׃

ב חד חט וחד מל . ל[30] 57 בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנֵי־סוֹטַי בְּנֵי־סוֹפֶרֶת [a] בְּנֵי פְרִידָא [b]׃ 57

[25] Mm 3885. [26] Mm 1178 contra textum. [27] Mm 3884. [28] Mm 3886, L sine Q, mlt Mss BGN c Q, cf Mp sub loco. [29] Mm 4232 contra textum. [30] Mm 3886. [31] Mm 3966. [32] Mm 3886, LBGN sine Q, nonn Mss בצלית K, בצלות Q.

34 [b] > 𝔊* ‖ **36** [a] Esr tr v 36 post 37 ‖ [b] l אֲנָשִׁי ‖ **37** [a] ut 36[b] ‖ [b–b] Esr et 𝔊[L] 725, Ms 921, Ms 941 ‖ **38** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] Esr et 𝔊[L] 6 ‖ **39** [a–a] 𝔊[S] 100 ‖ **41** [a] 𝔊[L] 5 ‖ **43** [a] Esr וְק׳ ‖. [b] cf Esr 2,40[b] ‖ [c] nonn Mss Q[Mss] דְּוָיָה–, l c Esr –דְּוָיָה ‖ **44** [a–a] Esr 28, Ms 43 ‖ **45** [a] Esr pr בְּנֵי ‖ [b] Esr + הַכֹּל ‖ [c] Esr 9 ‖ **47** [a] Esr סִיעָהָא, 𝔊[B] *Ασουια*, 𝔊[S] *Ιασουια*, 𝔊[A] *Σιαια* ‖ **48** [a] Esr + 4 vb ‖ [b] nonn Mss שַׁ׳, Esr[K] שַׁמְלַי ‖ **50** [a] Ms 𝔊 רצון ‖ **52** [a] Esr + בְּנֵי אַסְנָה ‖ [b] Esr[K] עִי׳– ‖ [c] Q נְפִישׁ׳, K נְפוּשׁ׳; l c Esr נִפִּיס׳ ‖ **54** [a] nonn Mss 𝔊𝔖𝔙 et Esr לוּת– ‖ [b] mlt Mss אֵרָא– ‖ **57** [a] Esr הַסּ׳ ‖ [b] Esr פרודא.

9 וְשִׁבְעִים ׀ וּשְׁנָיִם׃ ס 9 בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃ ל
ס 10 בְּנֵי אָרַח [a]שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם[a]׃ ס 11 בְּנֵי־
פַחַת מוֹאָב לִבְנֵי ׀ יֵשׁוּעַ ׀ וְיוֹאָב [b]אַלְפַּיִם ׀ וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שְׁמֹנָה עָשָׂר[b]׃ ל. ח זוגין מחליפין[17]. ל
ס 12 בְּנֵי עֵילָם ׀ אֶלֶף ׀ מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה[a]׃ ס 13 בְּנֵי [18]ז
14 זַתּוּא [a]שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה[a]׃ ס 14 בְּנֵי ׀ זַכָּי [a]שְׁבַע מֵאוֹת ב
15 וְשִׁשִּׁים[a]׃ ס 15 בְּנֵי בִנּוּי[a] שֵׁשׁ מֵאוֹת [b]אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה[b]׃ ס ז
16 בְּנֵי ׀ בֵבָי[a] [b]שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה[b]׃ ס 17 בְּנֵי עַזְגָּד [a]אַלְפַּיִם ב. ב זקף קמ
18 שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם[a]׃ ס 18 בְּנֵי ׀ אֲדֹנִיקָם שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים
19 וְשִׁבְעָה[a]׃ ס 19 בְּנֵי בִגְוַי אַלְפַּיִם [a]שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה[a]׃ ס 20 בְּנֵי
20 עָדִין [a]שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה[a]׃ ס 21 בְּנֵי־אָטֵר לְחִזְקִיָּה[a] ג לפי מג[19] וחד מן יב לפי מק[20] מנה בלישׁ ול בסיפ[21]
21 תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה[b]׃ ס 22 [a]בְּנֵי חָשֻׁם [b]שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה[b]׃
ס 23 בְּנֵי בֵצַי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת [a]עֶשְׂרִים וַאַרְבָּעָה[a]׃ ס 24 בְּנֵי ׀ ב זקף קמ. ל[22]
25 חָרִיף[a] מֵאָה שְׁנַיִם עָשָׂר[a]׃ ס 25 בְּנֵי[a] ׀ גִּבְעוֹן[b] ׀ [c]תִּשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה[c]׃ ל[22]
ס 26 [a]אַנְשֵׁי ׀ בֵּית־לֶחֶם ׀ וּנְטוֹפָה מֵאָה שְׁמֹנִים וּשְׁמֹנָה׃ ס ל[22]. כל חס
27 אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃ ס 28 [a]אַנְשֵׁי בֵית־עַזְמָוֶת
29 [b]אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם[b]׃ ס 29 אַנְשֵׁי[a] ׀ קִרְיַת ׀ יְעָרִים ׀ כְּפִירָה וּבְאֵרוֹת ב[23] וכ[21] בסיפ
30 שִׁבְעָה [b]אַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה[b]׃ ס 30 אַנְשֵׁי[a] הָרָמָה וָגָבַע [b]שֵׁשׁ ב זקף קמ
31 מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאֶחָד[b]׃ ס 31 אַנְשֵׁי מִכְמָס מֵאָה וְעֶשְׂרִים ׀ וּשְׁנָיִם׃ ב כת ס. ל
ס 32 אַנְשֵׁי בֵית־אֵל ׀ וְהָעָי [a]מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה[a]׃ ס ב זקף קמ
33 אַנְשֵׁי[a] נְבוֹ אַחֵר[b] חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם[c]׃ ס 34 בְּנֵי עֵילָם אַחֵר ׀ אֶלֶף ׀׀ ל[24]. ז[18]

[17] Mm 3964. [18] Mm 3884. [19] Mm 3125 et Mm 3983. [20] Mm 2155. [21] Mm 3886. [22] Mm 3885. [23] Mm 3965. [24] Mp sub loco.

10 [a–a] Esr 775, 𝔊^{S} 752, 𝔊^{A} 672 ‖ **11** [a] Esr יי ‖ [b–b] Esr 2818, 𝔊^{A} 2018 ‖ **12** [a–a] 𝔊^{S} 1854 ‖ **13** [a–a] Esr et 𝔊^{L} 945, 𝔊^{B} 840, 𝔖 854 ‖ **14** [a–a] 𝔊^{BS} 860 ‖ **15** [a] Esr et Q^{Or} 𝔖 בָּנִי ‖ [b–b] pc Mss 28, Esr 42, 𝔊^{L} 62, 𝔖 44 ‖ **16** [a] pc Mss 𝔊^{L}𝔖 בכי ‖ [b–b] Esr et 𝔊^{L} 623, Ms 328 ‖ **17** [a–a] Esr 1222 sed cf Esr 2,12^{b}, 𝔊^{B} 2328, 𝔊^{L} 2222, nonn Mss 2622 ‖ **18** [a] Esr et 𝔊^{L} 6 ‖ **19** [a–a] Esr 56 ‖ **20** [a–a] Esr 454, Ms 𝔊^{AL} 654 ‖ **21** [a] Esr לִיחִ׳ ‖ [b] lacuna cf Esr 2,16 [b–b] ‖ **22** [a] Esr tr v 22 post 24 ‖ [b–b] Esr et 𝔊^{L} 223, pc Mss 324 ‖ **23** [a–a] Esr 23, 𝔊^{L} 33 ‖ **24** [a] Esr נוֹרָה, 𝔖 *ḫwrm* ‖ [b] 𝔊^{S} + Esr 2,19 cf 22^{a} ‖ **25** [a] 1 אַנְשֵׁי ‖ [b] Esr גִּבָּר ‖ [c–c] Ms 45 ‖ **26** [a] 𝔊^{ASmin} ut Esr 2,21 sq; 𝔊* om v 26sq ‖ **28** [a–a] Esr בְּנֵי ‖ [b–b] pc Mss 142, 𝔊^{L} 128 ‖ **29** [a] Esr בְּנֵי ‖ [b-b] 𝔊^{B} 21, 2 Mss 23, 2 Mss 48, Ms 42 ‖ **30** [a] ut 29^{a} ‖ [b–b] 𝔊^{L} 623, 𝔖 721 ‖ **32** [a–a] Esr 223 ‖ **33** [a] ut 29^{a} ‖ [b] > Esr 𝔊^{L}𝔖 ‖ [c] 𝔊* + eadem vb ut Esr 2,30 ‖ **34** [a] 𝔊^{S} 2000.

16 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ כָּל־אוֹיְבֵינוּ וַיִּרְאוּ[a] כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵינוּ
וַיִּפְּלוּ[b] מְאֹד בְּעֵינֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי מֵאֵת אֱלֹהֵינוּ נֶעֶשְׂתָה הַמְּלָאכָה
הַזֹּאת: 17 גַּם | בַּיָּמִים הָהֵם מַרְבִּים חֹרֵי[c] יְהוּדָה אִגְּרֹתֵיהֶם הוֹלְכוֹת[b]
עַל־טוֹבִיָּה וְאֲשֶׁר לְטוֹבִיָּה בָּאוֹת אֲלֵיהֶם: 18 כִּי־רַבִּים בִּיהוּדָה
בַּעֲלֵי שְׁבוּעָה לוֹ כִּי־חָתָן הוּא לִשְׁכַנְיָה בֶן־אָרַח וִיהוֹחָנָן בְּנוֹ לָקַח
[36]ט
ו בסע[37]. ב אֶת־בַּת־מְשֻׁלָּם בֶּן בֶּרֶכְיָה: 19 גַּם טוֹבוֹתָיו[a] הָיוּ אֹמְרִים לְפָנַי וּדְבָרַי
ב חד חס וחד מל[38]. ל הָיוּ מוֹצִיאִים לוֹ אִגְּרוֹת[b] שָׁלַח טוֹבִיָּה לְיִרְאָנִי:
ג[1] 7 1 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִבְנְתָה הַחוֹמָה וָאַעֲמִיד הַדְּלָתוֹת וַיִּפָּקְדוּ
ב[2] מל ח מנה בסיס. ד[3]. ל הַשּׁוֹעֲרִים [a]וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַלְוִיִּם[a]: 2 וָאֲצַוֶּה אֶת־חֲנָנִי אָחִי וְאֶת־
ל בסיס[4]. ב[5]. ל חֲנַנְיָה שַׂר הַבִּירָה עַל־יְרוּשָׁלִַם כִּי־הוּא כְּאִישׁ אֱמֶת וְיָרֵא אֶת־
ראמר ק חד מן ד[6] כת כן וקר. ל[7] יז פסוק עד ועד האֱלֹהִים מֵרַבִּים: 3 וָאֹמַר[a] לָהֶם לֹא יִפָּתְחוּ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִַם עַד־
ל[8]. ל. ל ומל חֹם הַשָּׁמֶשׁ וְעַד הֵם[b] עֹמְדִים[b] יָגִיפוּ הַדְּלָתוֹת וְאֻחָזוּ[c] וְהַעֲמֵיד[d]
מִשְׁמְרוֹת יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם אִישׁ בְּמִשְׁמָרוֹ וְאִישׁ נֶגֶד בֵּיתוֹ:
ב חד מל וחד חס[9]. ל 4 וְהָעִיר רַחֲבַת יָדַיִם וּגְדוֹלָה וְהָעָם מְעַט בְּתוֹכָהּ וְאֵין בָּתִּים בְּנוּיִם: 4
ב בסיס. יג[10] 5 וַיִּתֵּן אֱלֹהַי אֶל־לִבִּי וָאֶקְבְּצָה אֶת־הַחֹרִים וְאֶת־הַסְּגָנִים וְאֶת־
ב מל[11] כב[12] חג[13] מנה מל הָעָם לְהִתְיַחֵשׂ וָאֶמְצָא סֵפֶר הַיַּחַשׂ[a] הָעוֹלִים בָּרִאשֹׁנָה וָאֶמְצָא
כָּתוּב בּוֹ: ס
ד ר״ם בסיס. יא[14] זונין דמסע בסע 6 [a]אֵלֶּה | בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשִּׁבְיִ הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הָגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר
ל[15]. ה שובה לירושלם[16]. ג ר״ם 6 מֶלֶךְ בָּבֶל[b] וַיָּשֻׁבוּ[c] לִירוּשָׁלִַם וְלִיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ: 7 הַבָּאִים עִם־
ל. ל. ב. ל. ל[15] זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה[a] עֲזַרְיָה[a] רַעַמְיָה[b] נַחֲמָנִי[c] מָרְדֳּכַי בִּלְשָׁן מִסְפֶּרֶת[d]
ל בִּגְוַי נְחוּם[e] בַּעֲנָה
נ מִסְפַּר אַנְשֵׁי עַם יִשְׂרָאֵל: ס 8 בְּנֵי פַרְעֹשׁ אַלְפַּיִם מֵאָה 8

[34]Mm 1891. [35]Mm 3174. [36]Mm 3928. [37]Mm 3746. [38]Mm 2681. Cp 7 [1]Mm 3959. [2]Mm 3889. [3]Mm 3984. [4]Mm 2682. [5]Mm 1514. [6]Mm 3960. [7]Mm 912. [8]וחד והם עמדים 2Ch 3,13. [9]Mm 3961 contra textum, cf Mm 1193. [10]Mm 1055. [11]Mm 3962. [12]Mm 1743. [13]Mm 1135. [14]Mm 794. [15]Mm 3883. [16]Mm 3963.

16 [a] 1 וַי׳ (sine meteg) a ראה || [b] prp ויִּפָּלוּ א || **17** [a] 1 prb מֵחרי (מ) hpgr || [b] 1 הַה׳ (ה) hpgr). || **19** [a] Ꝏ *τοὺς λόγους αὐτοῦ*, l טֹבָתָיו || [b] Vrs pr cop, 1 וְא׳ || Cp 7,1 [a–a] add ex 43sq || **3** [a] 1 c Q Vrs וָאֹמַר cf 5,9[a] || [b–b] prp מֵעַל־הַיָּם (א) וְעַד הֵ || [c] 1 c 2 Mss וְאָחוֹ (ד dttg) || [d] = inf abs; Ms ע וָאַעֲמִיד || **5** [a] 1 הִתְיַחֵשׂ || **6** [a] 7,6—72 cf Esr 2 || [b] Ms + שְׁרָיָה, Ms + שריה || [b] Esr רַעֲלְיָה || [c] Ꝑ *wnḥm'jl*; > Esr || [d] Esr רַ cf Esr 2,2[d] || [e] Esr רְחוּם.

וְלֹא אוּכַל לָרֶדֶת לָמָּה תִשְׁבַּת הַמְּלָאכָה כַּאֲשֶׁר אֶרְפֶּה[a] וְיָרַדְתִּי ג[6]. ב[7]. ב[8]
4 אֲלֵיכֶם׃ 4 וַיִּשְׁלְחוּ אֵלַי כַּדָּבָר הַזֶּה אַרְבַּע פְּעָמִים וָאָשִׁיב אוֹתָם
5 כַּדָּבָר הַזֶּה׃ ס 5 וַיִּשְׁלַח אֵלַי סַנְבַלַּט כַּדָּבָר הַזֶּה פַּעַם חֲמִשִּׁית ג מל[9]
6 אֶת־נַעֲרוֹ וְאִגֶּרֶת פְּתוּחָה בְיָדוֹ׃ 6 כָּתוּב[a] בָּהּ בַּגּוֹיִם נִשְׁמָע וְגַשְׁמוּ ג ומל[10]. ד קמ
אֹמֵר אַתָּה[b] וְהַיְהוּדִים חֹשְׁבִים לְמָרֹד עַל־כֵּן אַתָּה בוֹנֶה הַחוֹמָה ג. ב חד מל וחד חס[11]. ה מל
ב. כט וכל משיחה מצרים אשור ישראל דכות[12]. כ ר״ם בכתיב[13]. ג מל
7 וְאַתָּה הוֹיֶה לָהֶם לְמַלְכְּךָ׃ כִּדְבָרִים הָאֵלֶּה[c] 7 וְגַם־נְבִיאִים הֶעֱמַדְתָּ
לִקְרֹא עָלֶיךָ בִּירוּשָׁלַם לֵאמֹר מֶלֶךְ[a] בִּיהוּדָה וְעַתָּה יִשָּׁמַע לַמֶּלֶךְ ל[14]
8 כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְעַתָּה לְכָה וְנִוָּעֲצָה יַחְדָּו׃ ס 8 וָאֶשְׁלְחָה אֵלָיו ל
לֵאמֹר לֹא נִהְיָה כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה אוֹמֵר כִּי מִלִּבְּךָ אַתָּה ח קמ[15]. ב מל
9 בוֹדֶאֶם[a]׃ 9 כִּי כֻלָּם מְיָרְאִים אוֹתָנוּ לֵאמֹר יִרְפּוּ יְדֵיהֶם מִן־הַמְּלָאכָה מת כת א לא קר
ול בלש[16]. ב[17]. ג מל[18]
וְלֹא תֵעָשֶׂה וְעַתָּה[a] חַזֵּק[b] אֶת־יָדָי[c]׃ 10 וַאֲנִי־בָאתִי בֵּית שְׁמַעְיָה ל[19]. ו[20]. ז[21]. כב[22]. סז ר״ם לג מנה בכתיב
10
בֶּן־דְּלָיָה בֶּן־מְהֵיטַבְאֵל וְהוּא עָצוּר וַיֹּאמֶר ג. ג[23]. ח
נִוָּעֵד אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים אֶל־תּוֹךְ הַהֵיכָל מת
וְנִסְגְּרָה דַלְתוֹת הַהֵיכָל כִּי בָאִים לְהָרְגֶךָּ ג[24]
וְלַיְלָה בָּאִים לְהָרְגֶךָּ׃ ג[24]. ה[25]
11 וְאֹמְרָה הַאִישׁ כָּמוֹנִי יִבְרָח וּמִי כָמוֹנִי אֲשֶׁר־יָבוֹא אֶל־הַהֵיכָל וָחָי ב[26] חד מל וחד חס. ב[27]. ב חס בסיפ[28]
12 לֹא אָבוֹא׃ 12 וָאַכִּירָה וְהִנֵּה לֹא־אֱלֹהִים שְׁלָחוֹ כִּי הַנְּבוּאָה דִּבֶּר ג[29]
עָלַי וְטוֹבִיָּה וְסַנְבַלַּט שְׂכָרוֹ׃ 13 לְמַעַן שְׂכוֹר הוּא[a] לְמַעַן־אִירָא יב מסוק דמיין[30]
וְאֶעֱשֶׂה־כֵּן וְחָטָאתִי וְהָיָה לָהֶם[b] לְשֵׁם רָע לְמַעַן יְחָרְפוּנִי׃ פ ד. ל ומל
14 זָכְרָה אֱלֹהַי לְטוֹבִיָּה וּלְסַנְבַלַּט[a] כְּמַעֲשָׂיו אֵלֶּה וְגַם לְנוֹעַדְיָה ל[31]
ס הַנְּבִיאָה[b] וּלְיֶתֶר הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ מְיָרְאִים אוֹתִי׃ 15 וַתִּשְׁלַם ה ב[32] מנה בכתיב. ב[17]. כ[33] חל ה מנה בכתיב. ג ול בסיפ
הַחוֹמָה בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה לֶאֱלוּל לַחֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם יוֹם׃ פ ל

[6] Mm 3955. [7] Lv 26,34. [8] Mm 3520. [9] Mm 828. [10] Mm 3956. [11] Mp sub loco. [12] Mm 958. [13] Mm 4070. [14] Mm 3112. [15] Mm 3609. [16] Mm 898. [17] Mm 3957. [18] Mm 1091. [19] Mm 666. [20] Mm 546. [21] Mm 2112. [22] Mm 1104. [23] Mm 270. [24] Mm 199. [25] Mm 3230. [26] Mi 6,10. [27] Jes 44,7. [28] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [29] וחד והנבואה 2Ch 15,8. [30] Mm 3896. [31] וחד ונועדיה Esr 8,33. [32] Mm 3958. [33] Mm 1238.

3 [a] G τελειώσω αὐτό, V venero (crrp ex quievero? = אֶרְפֶּה) ‖ **6** [a] Ms GS וְכָ׳ ‖ [b] pc Mss ׳וְא ‖ [c–c] > G, dl (ex 7) ‖ **7** [a] S[W](A) + ׳zr׳ ‖ **8** [a] pro בּוֹדָאֶם, Q[Mss] בּוֹדָם; pc Mss בּוֹרָאֶם ‖ **9** [a] pc Mss ואתה ‖ [b] inf abs, Vrs vertunt recte c 1 sg pf ‖ [c] pc Mss יְדִי ‖ **12** [a] dl ־ ‖ [b] add ‖ **13** [a–a] G ἐπ᾽ ἐμὲ ὄχλον; dl ‖ [b] l לִי (cf G) aut לִי עִם־הָעָם ‖ **14** [a] add cf 12[b] ‖ [b] GSA m.

נשׁיב ומהם לא נבקש כן נעשׂה כאשׁר אתה אומר ואקרא את־ כ14. ו15. ב מל
ל. ל הכהנים ואשׁביעם לעשׂות כדבר הזה: 13 גם־חצני נערתי ואמרה 13
יו בטע16 כּה ינער האלהים את־כל־האישׁ אשׁר לא־יקים את־הדּבר הזּה ל. ב17. ל. ג18 מילון
מביתו ומיגיעו וכּכה יהיה נעור וריק ויאמרו כל־הקּהל אמן ויהללוּ ב. ד19
את־יהוה ויעשׂ העם כדבר הזּה: 14 גּם מיום ׀ אשׁר־צוּה 14
כ20 מל ה מנה בכתיב. ל אתי[a] להיות פּחה[b] בארץ יהודה משׁנת עשׂרים ועד שׁנת שׁלשׁים
תא יתיר א לא קד. ל ושׁתּים לארתחשׁסתּא המּלך שׁנים שׁתּים עשׂרה אני ואחי לחם
ל ס״פ פת21. ג. כי הפּחה לא אכלתי: 15 והפּחות הראשׁנים אשׁר־לפני הכבידוּ על־ 15
22 העם ויקחוּ מהם בלחם[b] ויין[c] אחר[d] כּסף־שׁקלים ארבּעים גּם
ג23 נעריהם שׁלטוּ על־העם ואני לא־עשׂיתי כן מפּני יראת אלהים:
כ ר״פ בכתיב24. ב 16 וגם במלאכת החומה הזּאת החזקתי[a] ושׂדה לא קנינוּ[b] וכל־נערי 16
ג קבוּצים שׁם על־המּלאכה: 17 והיהוּדים[a] והסּגנים מאה וחמשׁים 17
ב. יב ר״פ25 איש והבּאים אלינוּ מן־הגּוים אשׁר־סביבתינוּ על־שׁלחני: 18 ואשׁר 18
ל היה נעשׂה ליום אחד שׁור אחד צאן ששׁ־ברוּרות[a] וצפּרים[b] נעשׂוּ־
26 ג לי ויבין עשׂרת ימים [c]בכל־יין[c] להרבּה ועם־זה לחם הפּחה לא
בקשׁתי כי־כבדה העבדּה על־העם הזּה: 19 זכרה־לי אלהי 19
לטובה כּל אשׁר־עשׂיתי [a]על־העם[a] הזּה: פ

6 1 ויהי כאשׁר נשׁמע לסנבלט וטוביה[a] ולגשׁם הערבי וליתר 6
ל חס בסיפ1. ח2 אויבינוּ כי בניתי את־החומה ולא־נותר בה פּרץ גּם עד־העת ההיא
ג3 וכל יחזק דכות ב מ ב דלתוֹת לא העמדתי בשׁערים: 2 וישׁלח סנבלט וגשׁם אלי לאמר 2
ל לכה ונועדה יחדו בכפירים[a] בבקעת אונו והמּה חשׁבים לעשׂות לי
ד ול בלוש1. כב5 ג מנה בסיפ רעה: 3 ואשׁלחה עליהם מלאכים לאמר מלאכה גדולה אני עשׂה 3

14Mm 1556. 15Mm 3952. 16Mm 3998. 17Ex 12,11. 18Mm 3953. 19Mm 85. 20Mm 1238א contra textum. 21חד אֲגַלְתִּי Gn 31,38. 22Mm 94. 23Mm 134. 24Mm 4070. 25Mp sub loco. 26Mm 3954. Cp 6 1Mm 3949. 2Mm 989. 3Mm 2673. 4Mm 4238. 5Mm 475.

14 a–a l צַוֹּאתַי = צִוִּיתִי? ‖ b l c Ms פָּחָה ‖ **15** a pr עַל (hpgr)? cf $\mathfrak{G}^{L}$ ‖ b prp בְּלוּ לחם ‖ c dl cf 14.18 ‖ d $\mathfrak{V}$ *quotidie*, l אֶחָד et pr לְיוֹם (hpgr) cf 18 ‖ **16** a $\mathfrak{G}$ *τούτων οὐκ ἐκράτησα* ‖ b pc Mss Vrs קָנִיתִי, sic l? ‖ **17** a l וְהַחֹרִים (cf $\mathfrak{S}$) vel וְהָיוּ הַחֹרִים ‖ **18** a pc Mss בְּרֵדוֹת ‖ b $\mathfrak{G}$ *καὶ χίμαρος*, $\mathfrak{S}^{W}$ *wsjprj'* ‖ c–c pc Mss יין גֶּבֶל; prp (גִּבְלֵי vel) כְּלֵי כלי־יין הוּבלוּ ‖ **19** a–a pc Mss לָעָם ‖ **Cp 6,1** a add cf 2; mlt Mss $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}$ וּלְט׳ ‖ **2** a Q^{Or} $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ בכפרים.

16 מַחֲזִיקִ֣ים בְּרָמָ֔תִים [a]מֵעֲל֖וֹת הַשַּׁחַ֑ר עַ֚ד צֵ֣את הַכּוֹכָבִ֔ים׃ 16 גַּ֣ם
ו סביר ועד[13]
בָּעֵ֣ת הַהִ֗יא אָמַ֙רְתִּי֙ לָעָ֔ם אִ֥ישׁ וְנַעֲרֹ֖ו [a]יָלִ֑ינוּ בְּת֣וֹךְ יְרוּשָׁלַ֔͏ִם וְהָיוּ־[b]
17 לָ֥נוּ הַלַּ֖יְלָה מִשְׁמָ֑ר [c]וְהַיּ֖וֹם מְלָאכָֽה׃ 17 וְאֵ֣ין ׀ אֲנִ֗י וְאַחַ֤י ׀ וְנַעֲרַ֙י
ל, פסוק ואין אין[14].
וְאַנְשֵׁ֣י הַמִּשְׁמָ֔ר [a]אֲשֶׁ֥ר אַחֲרַ֖י אֵין־[a]אֲנַ֣חְנוּ פֹשְׁטִ֑ים בְּגָדֵ֕ינוּ אִ֖ישׁ שִׁלְח֥וֹ
יומ[15]. ל. ג[16].
הַמָּֽיִם׃ ס

5 1 וַתְּהִ֥י צְעָקַ֛ת הָעָ֖ם וּנְשֵׁיהֶ֑ם גְּדוֹלָ֔ה אֶל־[a]אַחֵיהֶ֖ם הַיְהוּדִֽים׃ ט
2 וְיֵ֣שׁ אֲשֶׁ֔ר אֹמְרִ֕ים בָּנֵ֖ינוּ וּבְנֹתֵ֣ינוּ אֲנַ֑חְנוּ רַבִּ֔ים [a]וְנִקְחָ֥ה דָגָ֖ן וְנֹאכְלָ֥ה ה
3 וְנִחְיֶֽה׃ 3 וְיֵ֣שׁ אֲשֶׁ֔ר אֹמְרִ֕ים שְׂדֹתֵ֥ינוּ וּכְרָמֵ֖ינוּ וּבָתֵּ֣ינוּ אֲנַ֑חְנוּ עֹרְבִ֔ים ג וחס
4 וְנִקְחָ֥ה דָגָ֖ן בָּרָעָֽב׃ 4 וְיֵ֣שׁ אֲשֶׁ֔ר אֹמְרִ֕ים לָוִ֥ינוּ כֶ֖סֶף לְמַ֣ס הַמֶּ֑לֶךְ ה. ל. ל
5 שְׂדֹתֵ֥ינוּ [a]וּכְרָמֵֽינוּ׃ 5 וְעַתָּ֣ה כִבְשַׂ֣ר אַחֵ֣ינוּ בְשָׂרֵ֗נוּ כִּבְנֵיהֶם֙ בָּנֵ֔ינוּ ג וחס. ב
וְהִנֵּ֣ה ׀ אֲנַ֣חְנוּ כֹבְשִׁ֗ים אֶת־בָּנֵ֙ינוּ֙ וְאֶת־בְּנֹתֵ֔ינוּ לַעֲבָדִ֖ים וְיֵ֣שׁ מִבְּנֹתֵ֑ינוּ ג׳
נִכְבָּשׁ֔וֹת [a]וְאֵ֥ין ׀ לְאֵ֖ל יָדֵ֑נוּ [b]וּשְׂדֹתֵ֥ינוּ וּכְרָמֵ֖ינוּ [c]לַאֲחֵרִֽים׃ ל דמל. ב[2]. ג וחס
6 וַיִּֽחַר־לִ֥י מְאֹ֖ד כַּאֲשֶׁ֣ר שָׁמַ֑עְתִּי אֶת־זַעֲקָתָ֖ם וְאֶת־הַדְּבָרִ֥ים הָאֵֽלֶּה׃ [a] דמטע בטע[3].
ג[4] ול בסיפ.
7 וַיִּמְלֹךְ־לִבִּ֣י עָלַ֔י וָאָרִ֖יבָה אֶת־הַחֹרִ֣ים וְאֶת־הַסְּגָנִ֑ים וָאֹמְרָ֤ה לָהֶם֙ ל[5]
מַשָּׂ֣א [a]אִישׁ־בְּאָחִ֔יו אַתֶּ֖ם נֹשִׁ֣אִים [b]וְאֶתֵּ֥ן עֲלֵיהֶ֛ם [c]קְהִלָּ֥ה גְדוֹלָֽה׃ ג[6] בלית
ול יתיר א וחד מן מח[8]
כת א לא קר. ל
8 וָאֹמְרָ֣ה לָהֶ֔ם אֲנַ֣חְנוּ קָנִ֗ינוּ אֶת־אַחֵ֙ינוּ֙ הַיְהוּדִ֔ים הַנִּמְכָּרִ֖ים לַגּוֹיִ֑ם ב. ל
כְּרֵ֣י בָ֔נוּ וְגַם־אַתֶּ֥ם תִּמְכְּר֖וּ אֶת־אֲחֵיכֶ֑ם וְנִמְכְּרוּ־[a]לָ֣נוּ וַיֶּחֱרְשׁ֖וּ וְלֹ֥א
ואמר[9] חד מן ד[10]
כת כן וקר׳
מָצְא֥וּ דָבָֽר׃ ס 9 וָאֹמַ֕ר [a]לֹא־טֹ֖וב הַדָּבָ֣ר אֲשֶׁר־אַתֶּ֑ם עֹשִׂ֔ים
ט מל בכתיב[11]
כ ר״ש בכתיב[12]
הֲלֹ֣וא בִירְאַ֤ת אֱלֹהֵ֙ינוּ֙ תֵּלֵ֔כוּ מֵחֶרְפַּ֖ת הַגּוֹיִ֣ם אוֹיְבֵֽינוּ׃ 10 וְגַם־אֲנִ֤י
ל. ג ב כת כן
וחד יתיר א[13]. ל
אַחַ֙י ׀ וּנְעָרַ֙י נֹשִׁ֣ים בָּהֶ֔ם כֶּ֖סֶף ׀ וְדָגָ֑ן נַעֲזָבָה־נָּ֥א אֶת־הַמַּשָּׂ֖א הַזֶּֽה׃
11 הָשִׁ֤יבוּ ׀ נָא֙ לָהֶ֔ם כְּהַיּ֥וֹם שְׂדֹתֵיהֶ֛ם כַּרְמֵיהֶ֥ם זֵיתֵיהֶ֖ם [a]וּבָתֵּיהֶ֑ם וּמְאַ֤ת [b] ל חס
ל. ג ב כת כן
וחד יתיר א[13]
הַכֶּ֙סֶף ׀ וְהַדָּגָ֣ן הַתִּירֹ֔וש [c]וְהַיַּ֥יִן וְהַיִּצְהָ֖ר אֲשֶׁ֥ר אַתֶּ֛ם נֹשִׁ֥ים בָּהֶ֖ם׃ 12 וַיֹּאמְר֣וּ 12

[13]Mm 3942. [14]Mp sub loco. [15]Mm 2952. [16]Mm 3950. Cp 5 [1]Mm 952. [2]Dt 28,32. [3]Mm 2139. [4]Mm 2674. [5] וחד מַלְכֵּךְ 1Ch 4,34. [6]Mm 1651. [7]Mm 3951. [8]Mm 898. [9]Mp sub loco. [10]Mm 3960. [11]Mm 3664. [12]Mm 4070. [13]Mm 3951.

16 [a] prp כִּנְעָרַי ‖ [b] l c pc Mss G והיה ‖ [c] pc Mss למ׳ ‖ **17** [a–a] add? ‖ [b] dub; prp הֵ(י)מִינוּ; G* om שׁ׳ המ׳ ‖ **Cp 5,2** [a] l עֹרְבִים ‖ **4** [a] pr עַל ? ‖ **5** [a] G^{L} *βίᾳ ἁφαιροῦνται* ‖ [b] mlt Mss $G^{-BSC}L$ יָדֵינוּ ‖ [c] G *τοῖς ἐντίμοις* – לַחֹרִים ‖ **7** [a] l prb c nonn Mss מִשָּׂא ‖ [b] l prb נֹשְׂאִים cf [a] ‖ [c–c] S(𝔘) *ql'* – (גְּדוֹל) קוֹל ‖ **8** [a] 𝔙 *et redimemus eos*, l וְנִכְרוּ? ‖ **9** [a] l c Q Vrs וְאֹמַר; K וַיֹּאמֶר ‖ **11** [a] mlt Mss G^{S}𝔙 וְ׳ ‖ [b] l מִמַּשַּׁאת cf Dt 24,10; Ms G וּמֵאֵת ‖ [c] mlt Mss וְה׳.

3 לָבֹוא לְהִלָּחֵם בִּירוּשָׁלִַם וְלַעֲשׂוֹת לוֹ[a] תּוֹעָה׃ 3 וַנִּתְפַּלֵּל אֶל־אֱלֹהֵינוּ
4 וַנַּעֲמִיד מִשְׁמָר עֲלֵיהֶם[a] יוֹמָם וָלַיְלָה מִפְּנֵיהֶם׃ 4 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה
כָּשַׁל[a] כֹּחַ הַסַּבָּל וְהֶעָפָר[b] הַרְבֵּה
וַאֲנַחְנוּ לֹא נוּכַל לִבְנוֹת בַּחוֹמָה׃
5 וַיֹּאמְרוּ צָרֵינוּ לֹא יֵדְעוּ וְלֹא יִרְאוּ עַד אֲשֶׁר־נָבוֹא אֶל־תּוֹכָם 5
6 וַהֲרַגְנוּם וְהִשְׁבַּתְנוּ אֶת־הַמְּלָאכָה׃ 6 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־בָּאוּ הַיְהוּדִים
הַיֹּשְׁבִים אֶצְלָם וַיֹּאמְרוּ לָנוּ עֶשֶׂר פְּעָמִים[a] מִכֹּל־הַמְּקֹמוֹת[a] אֲשֶׁר־
תָּשׁוּבוּ[b] עָלֵינוּ׃ 7 וָאַעֲמִיד מֵתַּחְתִּיּוֹת[a] לַמָּקוֹם מֵאַחֲרֵי לַחוֹמָה 7
בַּצְּחִיחִים[b] וָאַעֲמִיד אֶת־הָעָם לְמִשְׁפְּחוֹת עִם־חַרְבֹתֵיהֶם רָמְחֵיהֶם
וְקַשְׁתֹתֵיהֶם׃ 8 וָאֵרֶא[a] וָאָקוּם וָאֹמַר אֶל־הַחֹרִים וְאֶל־הַסְּגָנִים וְאֶל־ 8
יֶתֶר הָעָם אַל־תִּירְאוּ מִפְּנֵיהֶם אֶת־אֲדֹנָי[b] הַגָּדֹול וְהַנּוֹרָא זִכְרוּ
וְהִלָּחֲמוּ עַל־אֲחֵיכֶם בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם נְשֵׁיכֶם וּבָתֵּיכֶם׃ פ 9 וַיְהִי 9
כַּאֲשֶׁר־שָׁמְעוּ אוֹיְבֵינוּ כִּי־נֹודַע לָנוּ וַיָּפֵר הָאֱלֹהִים אֶת־עֲצָתָם וַנָּשָׁב[a]
כֻּלָּנוּ אֶל־הַחוֹמָה אִישׁ אֶל־מְלַאכְתּוֹ׃ 10 וַיְהִי | מִן־הַיֹּום הַהוּא חֲצִי 10
נְעָרַי עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה וְחֶצְיָם מַחֲזִיקִים וְהָרְמָחִים[a] הַמָּגִנִּים[b] וְהַקְּשָׁתוֹת
וְהַשִּׁרְיֹנִים וְהַשָּׂרִים[c] אַחֲרֵי כָּל־בֵּית יְהוּדָה׃ 11 הַבֹּנִים[a] בַּחוֹמָה[a] 11
וְהַנֹּשְׂאִים בַּסֶּבֶל עִמְּשִׂים[b] בְּאַחַת יָדוֹ עֹשֶׂה[c] בַּמְּלָאכָה וְאַחַת מַחֲזֶקֶת
הַשָּׁלַח׃ 12 וְהַבֹּנִים אִישׁ חַרְבּוֹ אֲסוּרִים עַל־מָתְנָיו וּבוֹנִים וְהַתֹּוקֵעַ 12
בַּשּׁוֹפָר אֶצְלִי׃ 13 וָאֹמַר אֶל־הַחֹרִים וְאֶל־הַסְּגָנִים וְאֶל־יֶתֶר הָעָם 13
הַמְּלָאכָה הָרַבָּה וּרְחָבָה וַאֲנַחְנוּ נִפְרָדִים עַל־הַחוֹמָה רְחוֹקִים אִישׁ
מֵאָחִיו׃ 14 בִּמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר שָׁמָּה תִּקָּבְצוּ 14
אֱלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ[a] יִלָּחֶם לָנוּ׃ 15 וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה[a] וְחֶצְיָם 15

[3] Mm 1376. [4] Mm 2325. [5] Mm 801. [6] Mm 3097. [7] 2R 10,3. [8] Mm 3946. [9] Cf Mm 3949. [10] Mm 3947. [11] Mm 475. [12] Mm 3780.

2 [a] l לִי (cf 𝔊[L]) vel לָנוּ ‖ **3** [a] prp עָלֶיהָ ‖ **4** [a] 𝔊 *τῶν ἐχθρῶν* (ex *ἀχθοφόρων*) ‖ [b] 𝔊[BS] *ὄχλος* ex *ὁ χοῦς* (sic 𝔊[A]) ‖ **6** [a–a] l כָּל־הַמְּזִמֹּות ‖ [b] l חָשְׁבוּ ‖ **7** [a] l מְתֵי חֲנִית vel מ׳ חניתות ‖ [b] l c Q בַּצְּחִיחִים (K lapsus calami) cf 𝔊[L] *ἐν τοῖς ἀναπεπταμένοις* et 𝔊[S] + *ὅπου εὐεπίβατα ἦν* ‖ **8** [a] ins prb כִּי יָרֵאוּ ‖ [b] 𝔊 *τοῦ θεοῦ ἡμῶν* ‖ **9** [a] l c Q mlt Mss נַנָּשָׁב et pr וַיָּשׁוּבוּ מִמֶּנָּה ‖ **10** [a] l c nonn Mss 𝔖 הר׳ ‖ [b] l c mlt Mss Vrs וה׳ ‖ [c] > 𝔄, dl (dttg) ‖ **11** [a–a] cj ĉ 10 cf 𝔊𝔙 ‖ [b] nonn Mss עִמְּסִים; l c 𝔊 *ἐν ὅπλοις* (ex *ἔνοπλοι*) = חֲמֻשִׁים ‖ [c] pr אִישׁ ‖ **14** [a] 𝔊𝔖 pr cop, l וַא׳ (hpgr) ‖ **15** [a–a] add? cf 10.

27 עַד נֶגֶד שַׁעַר הַמַּיִם לַמִּזְרָח וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא: ס 27 אַחֲרָיו בּ[17]
ב חד מל וחד חס הֶחֱזִיקוּ הַתְּקוֹעִים מִדָּה שֵׁנִית מִנֶּגֶד הַמִּגְדָּל הַגָּדוֹל הַיּוֹצֵא וְעַד חוֹמַת
28 הָעֹפֶל: 28 מֵעַל | שַׁעַר[a] הַסּוּסִים הֶחֱזִיקוּ הַכֹּהֲנִים אִישׁ לִנֶגֶד[ל] 29
29 בֵּיתוֹ: ס 29 אַחֲרֵיו הֶחֱזִיק צָדוֹק בֶּן־אִמֵּר נֶגֶד בֵּיתוֹ ס
וְאַחֲרָיו הֶחֱזִיק שְׁמַעְיָה בֶּן־שְׁכַנְיָה[a] שֹׁמֵר שַׁעַר הַמִּזְרָח: ס ב בעי[18]
30 אַחֲרָי[a] הֶחֱזִיק חֲנַנְיָה בֶּן־שֶׁלֶמְיָה וְחָנוּן בֶּן־צָלָף הַשִּׁשִּׁי[b] מִדָּה שֵׁנִי[c] אחריו ל[19]
כת כן וקר
30 אַחֲרָיו הֶחֱזִיק מְשֻׁלָּם בֶּן־בֶּרֶכְיָה נֶגֶד נִשְׁכָּתוֹ: ס אחריו חד מן ב[19]
ל כת כן וקר. יז פסוק עד ועד[20]. ב
31 אַחֲרָי[a] הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶּן־הַצֹּרְפִי[b] עַד־בֵּית הַנְּתִינִים וְהָרֹכְלִים ג בסיפ.
32 נֶגֶד שַׁעַר הַמִּפְקָד וְעַד עֲלִיַּת הַפִּנָּה: 32 וּבֵין עֲלִיַּת הַפִּנָּה לְשַׁעַר[ל] חצי הספר בפסוקים
הַצֹּאן הֶחֱזִיקוּ הַצֹּרְפִים וְהָרֹכְלִים: פ ג בסיפ[21]. ל ל. ב[21]
33 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלַּט כִּי־אֲנַחְנוּ בוֹנִים אֶת־הַחוֹמָה וַיִּחַר ג בטע בסיפ[22]
34 לוֹ וַיִּכְעַס הַרְבֵּה וַיִּלְעַג עַל־הַיְהוּדִים: 34 וַיֹּאמֶר | לִפְנֵי אֶחָיו וְחֵיל[ל] ב[23]
שֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר מָה הַיְהוּדִים הָאֻמְלָלִים[a] עֹשִׂים[b] הֲיַעַזְבוּ לָהֶם[c] הֲיִזְבָּחוּ[b] ל בסיפ[21]. ל. ל. ל
[d]הֲיְכַלְּלוּ בַּיּוֹם[e] הֲיַחֲיּוּ אֶת־הָאֲבָנִים מֵעֲרֵמוֹת הֶעָפָר וְהֵמָּה שְׂרוּפוֹת[d]: ל. ל. ב חד מל וחד[24] חס
35 וְטוֹבִיָּה הָעַמֹּנִי אֶצְלוֹ [a]וַיֹּאמֶר גַּם אֲשֶׁר־הֵם בוֹנִים[ab] אִם־יַעֲלֶה שׁוּעָל
36 וּפָרַץ חוֹמַת אַבְנֵיהֶם: פ 36 שִׁמְעָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־הָיִינוּ בוּזָּה וְהָשֵׁב ב[25]. ו
37 חֶרְפָּתָם אֶל־רֹאשָׁם וּתְנֵם לְבִזָּה בְּאֶרֶץ שִׁבְיָה[a]: 37 וְאַל־תְּכַס עַל־ ל. ב. ול בסיפ
עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם מִלְּפָנֶיךָ אַל־תִּמָּחֶה כִּי הִכְעִיסוּ לִנֶגֶד הַבּוֹנִים: ו. ב. ה[26]
ס 38 וַנִּבֶן אֶת־הַחוֹמָה וַתִּקָּשֵׁר כָּל[a]־הַחוֹמָה עַד־חֶצְיָהּ וַיְהִי לֵב לָעָם[b] ל. יז בטע[27]
4 לַעֲשׂוֹת: פ 4 1 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלַּט וְטוֹבִיָּה וְהָעַרְבִים ל ומל. ד. ח; וכל
ירמיה דברות ב מ. ג
וחד מן ז[2] כת כן
וְהָעַמֹּנִים וְהָאַשְׁדּוֹדִים[a] כִּי־עָלְתָה אֲרוּכָה לְחוֹמוֹת[b] יְרוּשָׁלַ͏ִם כִּי־ ל וחס. ל
2 הֵחֵלּוּ הַפְּרָצִים[c] לְהִסָּתֵם וַיִּחַר לָהֶם מְאֹד: 2 וַיִּקְשְׁרוּ כֻלָּם יַחְדָּו

[17] Mm 3944. [18] Mm 3943. [19] Mm 3945. [20] Mm 912. [21] Mp sub loco. [22] Mm 3946. [23] 2Ch 16,10. [24] Jes 1,7. [25] Da 9,17. [26] Mm 3947. [27] Mm 3948. Cp 4 [1] Mm 2893. [2] Mp sub loco.

28 [a] pc Mss שַׁבַּנְיָה ‖ **29** [a] pc Mss שְׁבַנְיָה ‖ **30** [a] 1 c Q mlt Mss Vrs יָרִיו– ‖ [b] dub ‖ [c] 1 c mlt Mss שֵׁנִית ‖ **31** [a] cf 30[a] ‖ [b] = פִּים–, sic Ms ‖ **34** [a] ins הָאֵלֶּה (hpgr) cf $\mathfrak{G}^{L}$ ‖ [b–b] dub ‖ [c] prp לֵאלֹהִים ‖ [d–d] > $\mathfrak{G}$ ‖ [e] prp בְּנֶגְעָם ‖ **35** [a–a] $\mathfrak{G}$ alit ‖ [b] $\mathfrak{G}(\mathfrak{S})$ + *μὴ θυσιάσουσιν ἢ φάγονται ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν* = היובחו ה(א)כלו בכנם ex 34, $\mathfrak{G}^{L}$ + *ἄρα δυνήσονται* = היכלו ex 34 ‖ **36** [a] nonn Mss $\mathfrak{S}$ ים– ‖ **38** [a] > $\mathfrak{S}$, dl ‖ [b] mlt Mss הָעָם ‖ **Cp 4,1** [a] > $\mathfrak{G}$* ‖ [b] nonn Mss $\mathfrak{G}^{\text{min}}\mathfrak{S}\mathfrak{Y}$ מת– ‖ [c] 1 c $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ ר–.

א[8] מנעליו דלא מפיק א ול בליש

14 מַנְעָלָיו וּבְרִיחָיו וְאֶלֶף אַמָּה בַּחוֹמָה עַד שַׁעַר הַשְּׁפוֹת׃ 14 וְאֶת־ |

ב שַׁעַר הָאַשְׁפּוֹת הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶן־רֵכָב שַׂר פֶּלֶךְ בֵּית־הַכֶּרֶם הוּא

יִבְנֶנּוּ[a] וְיַעֲמִיד דַּלְתוֹתָיו מַנְעָלָיו וּבְרִיחָיו׃ ס 15 וְאֶת שַׁעַר הָעַיִן 15

ל. ב. ב. וַיְסַלְּגֵ מחליפין[b] הֶחֱזִיק שַׁלּוּן[a] בֶּן־כָּל־חֹזֶה שַׂר[b] פֶּלֶךְ הַמִּצְפָּה הוּא יִבְנֶנּוּ וִיסַכְּלֶנּוּ

ויעמיד ק וְיַעֲמִיד[c] דַּלְתוֹתָיו מַנְעָלָיו וּבְרִיחָיו וְאֶת חוֹמַת בְּרֵכַת הַשֶּׁלַח[d] לְגַן־[e]

ל מל הַמֶּלֶךְ וְעַד־הַמַּעֲלוֹת הַיּוֹרְדוֹת מֵעִיר דָּוִיד׃ ס 16 אַחֲרָיו הֶחֱזִיק 16

ל נְחֶמְיָה בֶן־עַזְבּוּק שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ בֵּית־צ֫וּר עַד־נֶגֶד קִבְרֵי[a] דָּוִיד וְעַד־

ב תד חס וחד מל[10]. ב בכתיב הַבְּרֵכָה הָעֲשׂוּיָה וְעַד ׀ בֵּית הַגִּבֹּרִים׃ ס 17 אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ 17

ג בעינ[11] הַלְוִיִּם רְחוּם בֶּן־בָּנִי עַל[a]־יָדוֹ הֶחֱזִיק חֲשַׁבְיָה שַׂר־חֲצִי־פֶלֶךְ קְעִילָה

ל לְפִלְכּוֹ׃ ס 18 אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ אֲחֵיהֶם בַּוַּי[a] בֶּן־חִנָּדָד שַׂר חֲצִי 18

ה וכל דסמיכ לאדברה דכות[12]. ג בעינ[11] פֶּלֶךְ קְעִילָה׃ ס 19 וַיְחַזֵּק עַל־יָדוֹ עֵזֶר בֶּן־יֵשׁוּעַ שַׂר[a] הַמִּצְפָּה 19

ו ול חס. ג חס מִדָּה שֵׁנִית מִנֶּגֶד[b] עֲלֵית הַנֶּשֶׁק[c] הַמִּקְצָעַ׃ ס 20 אַחֲרָיו הֶחֱרֵה[a] 20

ג שם אנש בסיס. ז כתיב. ק סביר ועד[13] הֶחֱזִיק בָּרוּךְ בֶּן־זַבַּי[b] מִדָּה שֵׁנִית מִן־הַמִּקְצוֹעַ עַד־פֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב

הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל׃ ס 21 אַחֲרָיו הֶחֱזִיק מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה בֶּן־הַקּוֹץ 21

ל מִדָּה שֵׁנִית מִפֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב וְעַד־תַּכְלִית בֵּית אֶלְיָשִׁיב׃ ס

ג בעינ[14] 22 וְאַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַכֹּהֲנִים אַנְשֵׁי הַכִּכָּר׃ 23 אַחֲרָיו הֶחֱזִיק בִּנְיָמִן 22 23

ג וְחַשּׁוּב נֶגֶד בֵּיתָם ס אַחֲרָיו הֶחֱזִיק עֲזַרְיָה בֶּן־מַעֲשֵׂיָה בֶּן־עַנַנְיָה

ז[9] אֵצֶל בֵּיתוֹ׃ ס 24 אַחֲרָיו הֶחֱזִיק בִּנּוּי בֶּן־חֵנָדָד מִדָּה שֵׁנִית 24

יג[15] מסרוק עד ועד וחד מן ד[16] סביר ועד. ג בסיס. ל. ל מִבֵּית עֲזַרְיָה עַד־הַמִּקְצוֹעַ וְעַד־הַפִּנָּה׃ 25 פָּלָל[a] בֶּן־אוּזַי[b] מִנֶּגֶד 25

ב[16]. ל הַמִּקְצוֹעַ וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ הֶעְלְיוֹן אֲשֶׁר לַחֲצַר ׀ הַמַּטָּרָה

אַחֲרָיו[c] פְּדָיָה בֶּן־פַּרְעֹשׁ׃ ס 26 וְהַנְתִינִים[a] הָיוּ יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל 26

[8] Mm 4069 contra textum, frt Mm inc. [9] Mp sub loco. [10] Mm 992. [11] Mm 3940. [12] Mm 1661. [13] Mm 3942. [14] Mm 3943. [15] Mm 912. [16] Mm 3944.

13 [a] l c pc Mss Vrs הָאַשְׁפּוֹת ‖ **14** [a] G *kai oi vioi autoũ* ‖ **15** [a] pc Mss Ś שָׁלוּם, G^{BAal} *Σαλωμων* ‖ [b] ins חֲצִי? cf 19[a] ‖ [c] l c Q וַיְעַמִּיד, K דו– ‖ [d] G *tῶν κωδίων* cf aram *šlḥ* = pellem detrahere; G$^{S'}$θ′ *τοῦ Σιλωαμ* cf V𝔘 ‖ [e] G *τῇ κουρᾷ* = לְגֵ ‖ **16** [a] GSV sg ‖ **17** [a] nonn Mss G^{L} וְעַל ‖ **18** [a] l c pc Mss Ś(G^{AaI} *Βενει*) בְּנֵי cf 24 ‖ **19** [a] ins חֲצִי פֶלֶךְ? cf 15[b] ‖ [b] G *πύργου* = מִגְדַּל ‖ [c] G *τῆς συναπτούσης* = הַנֶּשֶׁק ‖ **20** [a] > pc Mss G*𝔘, dl (dtg); G^{L}(V) *εἰς τὸ ὄρος αὐτοῦ* = הָהָרָה ‖ [b] K G זַבֵּי, Q mlt Mss SV𝔘 זַכַּי ‖ **25** [a] pr אַחֲרָיו הֶחֱזִיק ‖ [b] pc Mss אורי, pc Mss אוזל ‖ [c] l c pc Mss G וְאַ et ins c Ms הֶחֱזִיק ‖ **26** [a–a] add ex 11,21.

20 אַתֶּם מֹרְדִים׃ 20 וָאָשִׁיב אוֹתָם דָּבָר וָאוֹמַר לָהֶם אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם ה מל בכתיב . ג מל
הוּא יַצְלִיחַ לָנוּ וַאֲנַחְנוּ עֲבָדָיו נָקוּם[a] וּבָנִינוּ וְלָכֶם אֵין־חֵלֶק וּצְדָקָה ב
וְזִכָּרוֹן בִּירוּשָׁלִָם׃ ל38

3 1 וַיָּקָם אֶלְיָשִׁיבׄ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים וַיִּבְנוּ אֶת־שַׁעַר
הַצֹּאן הֵמָּה קִדְּשׁוּהוּ[a] וַיַּעֲמִידוּ דַלְתוֹתָיו וְעַד־מִגְדַּל הַמֵּאָה קִדְּשׁוּהוּ[b] ב ומל ובפסוק . ג פסוק
ועד עד[1] . ב ומל ובפסוק
2 עַד[c] מִגְדַּל חֲנַנְאֵל׃ ס 2 וְעַל־יָדוֹ בָּנוּ[a] אַנְשֵׁי יְרֵחוֹ ס וְעַל־
3 יָדוֹ בָּנָה[a] זַכּוּר בֶּן־אִמְרִי׃ ס 3 וְאֶת שַׁעַר הַדָּגִים בָּנוּ בְּנֵי הַסְּנָאָה
4 הֵמָּה קֵרוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַלְתוֹתָיו מַנְעוּלָיו וּבְרִיחָיו׃ ס 4 וְעַל־יָדָם ל מל . ז בעי[2]
הֶחֱזִיק מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה בֶּן־הַקּוֹץ ס וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק מְשֻׁלָּם ז בעי[2]
בֶּן־בֶּרֶכְיָה בֶּן־מְשֵׁיזַבְאֵל ס וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק צָדוֹק בֶּן־בַּעֲנָא׃ ז בעי[2] . ג כת א
ס 5 וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיקוּ הַתְּקוֹעִים וְאַדִּירֵיהֶם לֹא־הֵבִיאוּ צַוָּארָם ז בעי[2] . ב חד מל
וחד חס . ב חד מל וחד
6 בַּעֲבֹדַת אֲדֹנֵיהֶם׃ ס 6 וְאֶת שַׁעַר הַיְשָׁנָה הֶחֱזִיקוּ יוֹיָדָע בֶּן־ חס[3] . ב חס ול בליש
פָּסֵחַ וּמְשֻׁלָּם בֶּן־בְּסוֹדְיָה הֵמָּה קֵרוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַלְתוֹתָיו וּמַנְעֻלָיו ל ומל
7 וּבְרִיחָיו׃ ס 7 וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק מְלַטְיָה הַגִּבְעֹנִי וְיָדוֹן הַמֵּרֹנֹתִי כה פסוק דאית בהון
א״ב . ז בעי[2] . ל[4] . ב
8 אַנְשֵׁי[a] גִבְעוֹן וְהַמִּצְפָּה[b] לְכִסֵּא פַּחַת עֵבֶר הַנָּהָר׃ ס 8 עַל־[a]יָדָו ו[5] . ג בעי[6]
הֶחֱזִיק עֻזִּיאֵל בֶּן־חַרְהָיָה צוֹרְפִים[b] ס וְעַל־יָדוֹ הֶחֱזִיק חֲנַנְיָה ל ומל
9 בֶּן־הָרֹקְחִים וַיַּעַזְבוּ[c] יְרוּשָׁלִַם עַד הַחוֹמָה הָרְחָבָה׃ ס 9 וְעַל־ ז בעי[2]
10 יָדָם הֶחֱזִיק רְפָיָה בֶּן־חוּר שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ יְרוּשָׁלִָם׃ ס 10 וְעַל־ ז בעי[2]
יָדָם הֶחֱזִיק יְדָיָה בֶּן־חֲרוּמָף וְנֶגֶד[a] בֵּיתוֹ ס וְעַל־יָדוֹ הֶחֱזִיק ל . ח
11 חַטּוּשׁ בֶּן־חֲשַׁבְנְיָה׃ 11 מִדָּה שֵׁנִית[a] הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶּן־חָרִם וְחַשּׁוּב ב . ל ור״פ
12 בֶּן־פַּחַת מוֹאָב וְאֶת[b] מִגְדַּל הַתַּנּוּרִים[c]׃ ס 12 וְעַל־יָדוֹ הֶחֱזִיק ב
שַׁלּוּם בֶּן־הַלּוֹחֵשׁ שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ יְרוּשָׁלִַם הוּא וּבְנוֹתָיו[a]׃ ס ב . ג מל[7]
13 אֶת שַׁעַר הַגַּיְא הֶחֱזִיק חָנוּן וְיוֹשְׁבֵי זָנוֹחַ הֵמָּה בָּנוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַלְתוֹתָיו

ל38 וחד ולזכרון Ex 13,9. Cp 3 [1]Mm 3938. [2]Mm 3939. [3]Mm 2534. [4]וחד יהדין Gn 6,3. [5]Mm 2768. [6]Mm 3940. [7]Mm 3941.

20 [a] G *καθαροί* – נְקִיִּם ‖ **Cp 3,1** [a] l חִדְּשׁוּהוּ vel קִרְּשׁוּהוּ vel קֵרְשׁוּהוּ ‖ [b] dl ‖ [c] l וְעַד ‖ **2** [a] G *υἱῶν* ‖ **7** [a] l וְאִי? cf S ‖ [b] prp ה– ‖ **8** [a] mlt Mss G^{OL} S^{Y} וְעַל cf 7.8.9 etc ‖ [b–b] prp חֶבֶר הַצִּי׳ ‖ [c] prp וַיַּעַזְרוּ ‖ **10** [a] l c pc Mss G^{SL} S^{Y} נגד ‖ [b] prp בֵּיהּ– ‖ **11** [a–a] G *καὶ δεύτερος*, V *mediam partem vici* ‖ [b] G *καὶ ἕως*; dl ו ‖ [c] G^{BS} *τῶν ναθουρίμ* (ex *θαννουρίμ*), S *d'štḥr* = הַנּוֹתָר ‖ **12** [a] Ms S וּבָנָיו; prp וּבְנָיו.

ל[16]. ל[17] אָסָף שֹׁמֵר הַפַּרְדֵּס אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִתֵּן־לִי עֵצִים לְקֹרוֹת [a]אֶת־
שַׁעֲרֵי הַבִּירָה אֲשֶׁר־לַבַּיִת[a] וּלְחוֹמַת[b] הָעִיר וְלַבַּיִת אֲשֶׁר־אָבוֹא אֵלָיו
ח. ל. ג וַיִּתֶּן־לִי הַמֶּלֶךְ כְּיַד־אֱלֹהַי הַטּוֹבָה עָלָי׃ 9 וָאָבוֹא אֶל־פַּחֲוֹת עֵבֶר 9
ל הַנָּהָר וָאֶתְּנָה לָהֶם אֶת אִגְּרוֹת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח עִמִּי הַמֶּלֶךְ שָׂרֵי חַיִל
וּפָרָשִׁים׃ פ 10 וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט[a] הַחֹרֹנִי וְטוֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמֹּנִי 10
ז חס[18] וַיֵּרַע לָהֶם רָעָה גְּדֹלָה אֲשֶׁר־בָּא אָדָם לְבַקֵּשׁ טוֹבָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
11 וָאָבוֹא אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם וָאֶהְיֶה־שָּׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה׃ 12 וָאָקוּם | לַיְלָה 11 12
ל אֲנִי וַאֲנָשִׁים[19] מְעַט עִמִּי וְלֹא־הִגַּדְתִּי לְאָדָם מָה אֱלֹהַי[a] נֹתֵן אֶל־לִבִּי
לַעֲשׂוֹת לִירוּשָׁלַ͏ִם וּבְהֵמָה אֵין עִמִּי כִּי אִם־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֲנִי רֹכֵב
בָּהּ׃ 13 וָאֵצְאָה בְשַׁעַר־הַגַּיְא[a] לַיְלָה וְאֶל־פְּנֵי[b] עֵין הַתַּנִּין[c] וְאֶל־שַׁעַר 13
הָאַשְׁפֹּת וָאֶהְיֶה מְפָרֵץ[d] בְּחוֹמֹתֶ[e] יְרוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר־[f]הֻמְפָּרְצוֹת׃ וּשְׁעָרֶיהָ
אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃ 14 וָאֶעֱבֹר אֶל־שַׁעַר הָעַיִן וְאֶל־בְּרֵכַת הַמֶּלֶךְ וְאֵין 14
מָקוֹם לַבְּהֵמָה לַעֲבֹר תַּחְתָּי׃ 15 וָאֶהְיֶה עֹלֶה בַנַּחַל לַיְלָה וָאֶהְיֶה שֹׁבֵר 15
בַּחוֹמָה וָאָשׁוּב וָאָבוֹא בְּשַׁעַר הַגַּיְא וָאָשׁוּב׃ 16 וְהַסְּגָנִים[a] לֹא יָדְעוּ 16
ל. כב[29] ז מנה בסיפ. ה[30] אָנָה הָלַכְתִּי וּמָה[b] אֲנִי עֹשֶׂה וְלַיְּהוּדִים וְלַכֹּהֲנִים וְלַחֹרִים וְלַסְּגָנִים
ל. ג. מל. ט בכתיב[31]. יו חס בכתיב וְלִיתֶר[b] עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה עַד־[c]כֵּן לֹא הִגַּדְתִּי׃ 17 וָאוֹמַר[b] אֲלֵהֶם אַתֶּם 17
ג[32] רֹאִים הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ בָהּ אֲשֶׁר יְרוּשָׁלַ͏ִם חֳרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ נִצְּתוּ
ג בָּאֵשׁ לְכוּ וְנִבְנֶה אֶת־חוֹמַת יְרוּשָׁלַ͏ִם וְלֹא־נִהְיֶה עוֹד חֶרְפָּה׃ 18 וָאַגִּיד 18
ל לָהֶם אֶת־יַד אֱלֹהַי אֲשֶׁר־הִיא טוֹבָה עָלַי וְאַף־דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
ה[33]. ב. ב[34]. ל דגש אֲמַר־[b]לִי וַיֹּאמְרוּ נָקוּם וּבָנִינוּ וַיְחַזְּקוּ יְדֵיהֶם לַטּוֹבָה׃ פ 19 וַיִּשְׁמַע 19
ל חס. ה מל סַנְבַלַּט[a] הַחֹרֹנִי וְטוֹבִיָּה | הָעֶבֶד הָעַמּוֹנִי וְגֶשֶׁם הָעַרְבִי וַיִּלְעֲגוּ לָנוּ
וַיִּבְזוּ[b] עָלֵינוּ וַיֹּאמְרוּ מָה־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹשִׂים הַעַל הַמֶּלֶךְ
ל. ט[22] וכל צורת הבית דכות. ח מ ד וחד מן ג[23] בליש. ח בליש[24] ב ורבחד ע׳. ח[25] וכל ירמיה דכות. ב מ ג וחד מן ד בת כן, הם | פרוצים ל חד מן ה[26] כת מילה חדה וקו׳ תר׳[27]. ב ורבחד בע׳[28]. כב[29] ג מנה בסיפ. ה[30] ל. ג. מל. ט בכתיב[31]. יו חס בכתיב ג[32] ג ל ל ז חס[18] ל. ה מל ול בסיפ[35]. ב בטע[37]

[19] . סמיקתא דסיפ[20] . ב בסיפ[21]

ל[16] וחד פרדס Cant 4,13. [17] וחד ולקרות 2Ch 34,11. [18] Mm 1193. [19] Mm 2882. [20] Mm 3904. [21] Mp sub loco. [22] Mm 3937. [23] Mm 3936. [24] Mm 413. [25] Mm 2893. [26] Mm 214 et Mm 3904. [27] Mm 3110. [28] Mm 3371. [29] Mm 475. [30] Mm 2111. [31] Mm 3919. [32] Mm 3935. [33] Mm 4139. [34] Mm 4182. [35] Mm 4063. [36] וחד ילעגו Ps 22,8. [37] Mm 2346.

8 [a] [a] G *tὰς πύλας* || [b] Ms סעג מות– || **10** [a] pc Mss סנבּ || **12** [a] l נָתַן? cf סעג || **13** [a] pc Mss יא– || [b] G* *στόμα* = פִּי || [c] G *τῶν συκῶν* – נין(א)תֵּ, S *tlljn* – הַתִּלִּין crrp ex זוּז? || [d] G *συντρίβων* = שֹׁבֵר || [e] nonn Mss GV ת– || [f–f] Q הֻמְפָּרְצִים K הֻמְפָּרָצִים; l פְּרָצִים שָׁם cf nonn Mss || **16** [a] G *καὶ οἱ φυλάσσοντες* || [b] mlt Mss GV עשׂי || [c] nonn Mss על || **19** [a] cf 10[a] || [b] G *καὶ ἦλθον*, prp וַיָּבֹאוּ.

וְלַיְלָה עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ וּמִתְוַדֶּה עַל־חַטָּאוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל ¹²ו
7 אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ וַאֲנִי וּבֵית־אָבִי חָטָאנוּ׃ 7 חָבֹל[a] חָבַלְנוּ לָךְ וְלֹא־ ל
שָׁמַרְנוּ אֶת־הַמִּצְוֹת וְאֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־ יח פסוק את ואת ואת את . ד¹³
8 מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ׃ 8 זְכֹר־נָא אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ
9 לֵאמֹר אַתֶּם[a] תִּמְעֲלוּ אֲנִי אָפִיץ אֶתְכֶם בָּעַמִּים׃ 9 וְשַׁבְתֶּם אֵלַי ל
וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אִם־יִהְיֶה נִדַּחֲכֶם בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם ל חס בכתיב
מִשָּׁם אֲקַבְּצֵם וַהֲבִיאוֹתִים[a] אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לְשַׁכֵּן אֶת־שְׁמִי והביאותים חד מן ד¹⁴ ק
10 שָׁם׃ 10 וְהֵם עֲבָדֶיךָ וְעַמֶּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבְיָדְךָ הַחֲזָקָה׃ ב מנה מל ט ר״פ¹⁵
11 סׄ אֲנָא אֲדֹנָי תְּהִי נָא אָזְנְךָ־קַשֶּׁבֶת אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּפִלַּת ג כת כן בסיפ . יג
עֲבָדֶיךָ הַחֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת־שְׁמֶךָ וְהַצְלִיחָה־נָּא לְעַבְדְּךָ הַיּוֹם ל . ל¹⁶
וּתְנֵהוּ לְרַחֲמִים לִפְנֵי הָאִישׁ הַזֶּה וַאֲנִי הָיִיתִי מַשְׁקֵה[a] לַמֶּלֶךְ׃ פ ל¹⁷ . ב
2 1 וַיְהִי | בְּחֹדֶשׁ נִיסָן שְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ יַיִן[a] לְפָנָיו[b] ב¹ . תא יתיר א לא קר
2 וָאֶשָּׂא אֶת־הַיַּיִן וָאֶתֵּנָה לַמֶּלֶךְ וְלֹא־[c] הָיִיתִי[d] רָע[e] לְפָנָיו[f]׃ 2 וַיֹּאמֶר[g] ס¹ וכל אמירה יצר לשון עשייה רעיון דכות ב מ ז . ח
לִי הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ | פָּנֶיךָ רָעִים וְאַתָּה אֵינְךָ חוֹלֶה[a] אֵין זֶה כִּי־אִם רַע ח* ב¹ מנה מל ול בליש . ה פסוק דאית בהדן ה מילין דאתאמין⁶ . ג בטע⁷
3 לֵב וְאֵרֶא הַרְבֵּה מְאֹד׃ 3 וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם יִחְיֶה מַדּוּעַ ג¹ . יח וכל חיר יחיה דכות⁸ . ו בטע
לֹא־יֵרֵעוּ פָּנַי אֲשֶׁר הָעִיר בֵּית־קִבְרוֹת[a] אֲבֹתַי חָרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ אֻכְּלוּ ג¹⁰ . ג¹¹
4 בָאֵשׁ׃ ס 4 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ עַל־מָה־זֶּה אַתָּה מְבַקֵּשׁ וָאֶתְפַּלֵּל ח³ . ל¹²
5 אֶל־אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃ 5 וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־ ג קמ בסיפ¹³ . יד פסוק על אל אל¹⁴ . ל
יֵיטַב עַבְדְּךָ לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנִי אֶל־יְהוּדָה אֶל־עִיר קִבְרוֹת אֲבֹתַי ¹⁵ו
6 וְאֶבְנֶנָּה׃ 6 וַיֹּאמֶר[a] לִי הַמֶּלֶךְ וְהַשֵּׁגַל | יוֹשֶׁבֶת[a] אֶצְלוֹ עַד־מָתַי יִהְיֶה ל . ח³ . ל
מַהֲלָכֶךָ וּמָתַי תָּשׁוּב וַיִּיטַב לִפְנֵי־הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלָחֵנִי וָאֶתְּנָה לוֹ זְמָן׃ ל . ל ב
7 וָאוֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב אִגְּרוֹת יִתְּנוּ־לִי עַל־פַּחֲוֹת עֵבֶר ג מל . ל . ג
8 הַנָּהָר אֲשֶׁר יַעַבִירוּנִי עַד אֲשֶׁר־אָבוֹא אֶל־יְהוּדָה׃ 8 וְאִגֶּרֶת אֶל־ ל ומל . ו¹⁵ . ל

¹²Mm 762. ¹³Mm 1156. ¹⁴Mm 3933. ¹⁵Mm 564. ¹⁶ וחד הצליחה נא Ps 118,25. ¹⁷ וחד תנחו 1Ch 21,22. Cp 2 ¹Est 3,7. ²Mm 824. ³Mm 1479. ⁴Mm 1635. ⁵Mm 3934. ⁶Mm 1890. ⁷Mm 1039. ⁸Mm 3541. ⁹Mm 107. ¹⁰Mm 3935. ¹¹Mm 3110. ¹² וחד ועל־מה־זה Est 4,5. ¹³Mp sub loco. ¹⁴Mm 4093. ¹⁵Mm 285.

7 ᵃ l חָ? ‖ **8** ᵃ Ms (G) + אם ‖ **9** ᵃ l ut Q וַהֲבִיאוֹ, K lapsus calami ‖ **11** ᵃ G^{A} *οἰνοχόος*, G^{Bal} *εὐνοῦχος* ‖ **Cp 2,1** ᵃ l וַיַּיִן cf GV ‖ ᵇ l לְפָנָי cf GS (ו dttg) ‖ ᶜ $G^{L}Y$ om לא ‖ ᵈ G 3 sg ‖ ᵉ G *ἕτερος* = רַע ‖ ᶠ l נִים– ‖ **2** ᵃ G *μετριάζων* ‖ **3** ᵃ S *mlkwt* crrp ex *dmkwt* = 𝔐 ‖ **6** ᵃ GV pr art.

ז מַתַּנְיָה בְצַלְאֵל וּבִנּוּי וּמְנַשֶּׁה: ס 31 וּבְנֵי[a] חָרִם אֶלִיעֶזֶר יִשִּׁיָּה 31
ח ר״פ בסיפ[38] מַלְכִּיָּה שְׁמַעְיָה שִׁמְעוֹן: 32 בִּנְיָמִן[a] מַלּוּךְ שְׁמַרְיָה: ס 33 מִבְּנֵי 32 33
חָשֻׁם מַתְּנַי מַתַּתָּה[a] זָבָד[b] אֱלִיפֶלֶט יְרֵמַי[c] מְנַשֶּׁה שִׁמְעִי: ס
ח ר״פ בסיפ[38] . ל . ל . כלוהי[39] ק ג מלין דמיין בכתיב . ויעשי חד מן מא[40] כת ו וקר׳ י בלישׁ ל . ל
34 מִבְּנֵי בָנִי[a] מַעְדַּי עַמְרָם וְאוּאֵל[b]: ס 35 בְּנָיָה בְדְיָה כְלֻהִי[a]: 34 35
36 וַנֵּיָה[a] מְרֵמוֹת אֶלְיָשִׁיב: 37 מַתַּנְיָה מַתְּנַי וַיַּעֲשָׂו[a]: 38 וּבָנִי וּבִנּוּי[a] 36 38
39 שִׁמְעִי[b]: 39 וְשֶׁלֶמְיָה וְנָתָן וַעֲדָיָה: 40 מַכְנַדְבַּי[a] שָׁשַׁי שָׁרָי[b]: 41 עֲזַרְאֵל[a] 39 41
ד[41] . ח ר״פ בסיפ[38] ידי חד מן מח[40] כת ק ו וקר׳ י בלישׁ . נשאו[42] חד מן ג בלישׁ ק לה[43] ח[44] מנה בכתיב כסליו[1] חד מן ב[1] כת חס ספר נחמיה
42 43 שְׁלֶמְיָהוּ שְׁמַרְיָה: 42 שַׁלּוּם אָמַרְיָה יוֹסֵף: ס 43 מִבְּנֵי נֵבוֹ
44 יְעִיאֵל מַתִּתְיָה זָבָד[a] זְבִינָא יַדּוֹ[b] וְיוֹאֵל[c] בְּנָיָה: 44 כָּל־אֵלֶּה נָשְׂאוּ[a]
נָשִׁים נָכְרִיּוֹת וַיֵּשׁ מֵהֶם נָשִׁים וַיָּשִׂימוּ בָּנִים[b]: פ

1 1 דִּבְרֵי נְחֶמְיָה בֶּן־חֲכַלְיָה[a] וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ־כִּסְלֵוּ שְׁנַת
עֶשְׂרִים[b] וַאֲנִי הָיִיתִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה: 2 וַיָּבֹא חֲנָנִי אֶחָד מֵאַחַי הוּא 2
ל . 2 וַאֲנָשִׁים מִיהוּדָה וָאֶשְׁאָלֵם עַל־הַיְּהוּדִים הַפְּלֵיטָה אֲשֶׁר־נִשְׁאֲרוּ מִן־
ג 3 . ג בטע ר״פ . ב הַשִּׁבְי וְעַל־יְרוּשָׁלִָם: 3 וַיֹּאמְרוּ[c] לִי הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר־נִשְׁאֲרוּ מִן־הַשִּׁבְי 3
ב . ז חס[5] שָׁם בַּמְּדִינָה בְּרָעָה גְדֹלָה וּבְחֶרְפָּה וְחוֹמַת יְרוּשָׁלַ͏ִם מְפֹרֶצֶת וּשְׁעָרֶיהָ
ג בטע בסיפ[5] . ג[6] נִצְּתוּ בָאֵשׁ: 4 וַיְהִי כְּשָׁמְעִי | אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יָשַׁבְתִּי וָאֶבְכֶּה 4
וָאֶתְאַבְּלָה יָמִים וָאֶהְיֶה צָם וּמִתְפַּלֵּל לִפְנֵי אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם: 5 וָאֹמַר 5
ז . ג . ה[7] אָנָּא יְהוָה[a] אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד
יו . יג . ל מל[10] יא בטע[10] לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו: 6 תִּהְיֶ֫נָּא אָזְנְךָ קַשֻּׁבֶת[a] וְעֵינֶיךָ פְּתֻחוֹת[b] 6
יח פסוק אל על על[11] לִשְׁמֹעַ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ אֲשֶׁר אָנֹכִי מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם יוֹמָם

[38] Mm 3913. [39] Q plen ו contra K def, cet Mss K plen, cf Mp sub loco. [40] Mm 3811. [41] Mm 2679. [42] L נָשְׂאוּ, TM al Mss נָשְׂאֵי, cf Mp sub loco. [43] Mp sub loco. [44] Mm 4219.
Cp 1 [1] Mp sub loco. [2] Mm 2882. [3] Mm 3080. [4] Mm 1193. [5] Mm 3946. [6] Mm 1765. [7] Mm 3880. [8] Da 9,4. [9] Mm 3234. [10] Mm 3998. [11] Mm 658.

31 [a] l c mlt Mss Vrs וּמִבְּנֵי ‖ **32** [a] sic L, mlt Mss Edd בְּ ‖ **33** [a] pc Mss מַתִּתְיָה ‖ [b] ֏ zkr ‖ [c] ֏ wkrmj ‖ **34** [a] cf 29[a] ‖ [b] 𝔊[L](֏) Ιωηλ cf 𝔊α ‖ **35** [a] Q כְּלִיהוּ, 𝔊 Χελια cf ֏ 𝔙; > 𝔊α; l כְּלָיָה? ‖ **36** [a] nonn Mss וניז, 𝔊 Ουιεχωα, 𝔊α και Ανως, ֏ wnh'jl, 𝔙 Vania; l prb וּמִבְּנֵי deficiente nomine (יֹרָה? cf 2,18) ‖ **37** [a] Q וַיַּעֲשֵׂי 𝔙 שׁוּ–; 𝔊 και ἐποίησαν ‖ **38** [a–a] l וּמִבְּנֵי בְנוּי cf 𝔊 ‖ [b] pc Mss וְשׁ ‖ **40** [a] 𝔊α και ἐκ τῶν υἱῶν Εζωρα, l עֲזֻר ‖ **41** [a] pc Mss עַזְרִיאֵל cf 𝔊 ‖ **43** [a] Ms זָכֶר, ֏ wzkwr ‖ [b] Q 𝔊*𝔊α[Amin] יַדֵּי, K 𝔊α[B]𝔙 יָדוּ ‖ [c] dl וְ ‖ **44** [a] L* mlt Mss נשאי ‖ [b–b] crrp; l וּבְנִים (וישׂים dttg?) וַיְשַׁלְּחוּם נָשִׁים cf 𝔊α 9,36; prp וישׂימו מ׳ נ׳ ויש ב׳ וישׁימו מ׳ נ׳ ויש ב׳.
Cp 1,1 [a] 𝔊[BL](֏) Χελκεια ‖ [b] l prb תֵּשַׁע עֶשְׂרֵה לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ cf 2,1 ‖ **5** [a] l c mlt Mss וְהַחֹ֫ ‖ **6** [a–a] 𝔊[L]֏𝔙 pl (du) ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd פְּתֻחוֹת.

15 עַד לַדָּבָר[c] הַזֶּה׃ פ 15 אַךְ יוֹנָתָן בֶּן־עֲשָׂהאֵל וְיַחְזְיָה בֶן־תִּקְוָה לְ
16 עָמְדוּ[a] עַל־זֹאת וּמְשֻׁלָּם וְשַׁבְּתַי הַלֵּוִי[b] עָזְרָם׃ 16 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי בְ וחס
הַגּוֹלָהּ וַיִּבָּדְלוּ[a] עֶזְרָא הַכֹּהֵן אֲנָשִׁים[b] רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְבֵית אֲבֹתָם ג. עה . ה22 חס ב מנה
וְכֻלָּם בְּשֵׁמוֹת וַיֵּשְׁבוּ בְיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי לְדָרְוֹשׁ הַדָּבָר׃ בסיפ וכל תורה דכות ב מ ב
17 וַיְכַלּוּ[a] בְּכֹל אֲנָשִׁים[a] הַהֹשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת עַד יוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ ג. ג23 . ל ומל
18 הָרִאשׁוֹן׃ פ 18 וַיִּמָּצְאוּ מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הֹשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת ג24 . ז דגש25 . י
מִבְּנֵי יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וְאֶחָיו מַעֲשֵׂיָה וֶאֱלִיעֶזֶר[a] וְיָרִיב[b] וּגְדַלְיָהוּ[c]׃ ס 28 ל
19 וַיִּתְּנוּ יָדָם לְהוֹצִיא נְשֵׁיהֶם וַאֲשָׁמִים[a] אֵיל־צֹאן[b] עַל־אַשְׁמָתָם׃ ס 29 ל
20 וּמִבְּנֵי אִמֵּר חֲנָנִי וּזְבַדְיָהוּ[a]׃ ס 21 וּמִבְּנֵי חָרִם מַעֲשֵׂיָה ו בלית
וְאֵלִיָּהּ וּשְׁמַעְיָהוּ וִיחִיאֵל וְעֻזִּיָּה[a]׃ 22 וּמִבְּנֵי פַּשְׁחוּר אֶלְיוֹעֵינַי מַעֲשֵׂיָהּ ה ד מל וחד חס29
23 יִשְׁמָעֵאל נְתַנְאֵל[a] יוֹזָבָד[b] וְאֶלְעָשָׂה[c]׃ ס 23 וּמִן־הַלְוִיִּם יוֹזָבָד
24 וְשִׁמְעִי וְקֵלָיָה[a] הוּא קְלִיטָא פְּתַחְיָה יְהוּדָה וֶאֱלִיעֶזֶר[b]׃ ס 24 וּמִן־ לְ
הַמְשֹׁרְרִים אֶלְיָשִׁיב[a] וּמִן־הַשֹּׁעֲרִים שַׁלֻּם וְטֶלֶם וְאוּרִי[b]׃ ס יא חס30 מנה בכתיב וכל נביא דכות ב מ ג . ב חד שם קריה וחד שם ברנש31
25 וְיִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי פַרְעֹשׁ רַמְיָה וְיִזִּיָּה[a] וּמַלְכִּיָּה וּמִיָּמִן וְאֶלְעָזָר ב32
26 וּמַלְכִּיָּהוּ[b] וּבְנָיָה׃ ס 26 וּמִבְּנֵי עֵילָם מַתַּנְיָה זְכַרְיָה[a] וְיחִיאֵל[b] לְ
27 וַעְבְדִּי וְירֵמוֹת וְאֵלְיָה׃ ס 27 וּמִבְּנֵי זַתּוּא אֶלְיוֹעֵינַי[a] אֶלְיָשִׁיב[b] ה ד מל ול חס33
28 מַתַּנְיָהוּ[b] וְירֵמוֹת וְזָבָד וַעֲזִיזָא[c]׃ ס 28 וּמִבְּנֵי בֵבַי יְהוֹחָנָן חֲנַנְיָה ס34
29 זַבַּי[a] עַתְלָי[b]׃ ס 29 וּמִבְּנֵי בָנִי[a] מְשֻׁלָּם מַלּוּךְ וַעֲדָיָהוּ[b] יָשׁוּב וּשְׁאָל[c] ל כת כן למערב35 . כת כן למערב36
30 יָרְמוֹת[d]׃ ס 30 וּמִבְּנֵי פַּחַת מוֹאָב עַדְנָא[a] וּכְלָל בְּנָיָה מַעֲשֵׂיָה ורמות חד מן ו37 כת כן בליש . ג ב כת א וחד כת ה . ל

22 Mm 3967. 23 Mm 3135. 24 Mm 1359. 25 Mm 104. 26 Mp sub loco. 27 Mm 3765. 28 וחד אשמים Gn 42,21. 29 Mm 3930. 30 Mm 4232. 31 Mm 1328. 32 Mm 1023. 33 Mm 3930. 34 Mm 3928. 35 Mm 3931. 36 Mm 3932. 37 Mm 1700.

14 c–c l c 2 Mss Vrs עַל הַדּ׳ ‖ **15** a G *μετ' ἐμοῦ* = עִמְּדִי cf GαV ‖ b 2 Mss G^{L}Gα^{L} הַלְוִיִּם ‖ **16** a Gα *καὶ ἐπελέξατο ἑαυτῷ*, l וַיִּבָּדֵל לוֹ (ל hpgr) ‖ b Ms GV וְאָ׳ ‖ c l c pc Mss GGαV לְדָרוֹשׁ ‖ **17** a–a 2 Mss GΣ בְּכָל־הָא׳ ; l בכל לְאָ׳ (ל hpgr) cf Gα ‖ **18** a Ms Gα וְאֶלְעָזָר ‖ b Σ *wjwndb* ‖ c Gα *καὶ Ιω(α)δανος* ‖ **19** a l וַאֲשָׁמָם cf Lv 5,15 ‖ b–b Gα *κριούς* ‖ **20** a pc Mss Σ וּזְכַרְיָה ‖ **21** a Gα *καὶ Αζαριας* ‖ **22** a Ms נְתַנְיָה ‖ b Gα *Ωκαιληδος (Ωκιδηλος)* ‖ c Gα *καὶ Σαλθας (Σαλοας)* ‖ **23** a G *καὶ Κωλια*, Gα *καὶ Κωλιος* ‖ b Gα *καὶ Ιω(α)νας* ‖ **24** a Gα + *Βακχουρος* ‖ b > Gα ‖ **25** a pc Mss וְי׳ ‖ b G^{Mss} *καὶ Ασαβια*; > G^{B}; Gα *καὶ Ασιβια*, l וַחֲשַׁבְיָה? ‖ **26** a 2 Mss G^{-B} וּז׳ ‖ b Σ *n'j'jl* ‖ **27** a Gα *Ελιαδας* ‖ b Σ *ntnj'* ‖ c Gα *καὶ Ζερδαιας* ‖ **28** a 2 Mss זַכַּי ‖ b Gα *καὶ Εμαθ(θ)ις* ‖ **29** a Ms Σ בכי, G^{BS} *Βανουι* (sed cf 38); l aut hic aut 34 בְּנֵי (vel בְּנֻי vel בְּצַי) ‖ b Gα *Ιεδαιος*, l וְיַעֲדָיָה vel וְיַדָּעְיָה; Σ *(w)'wzj'* ‖ c l c K^{Or} יְשָׁאל cf Gα; Σ *wš'wl* ‖ d Q GV וְרָמוֹת, K יְרִ׳ cf GαΣ ‖ **30** a Σ *gdlj'*.

לְעָזְרָא אֲנַחְנוּ מְעַלְנוּ בֵּאלֹהֵינוּ וַנּוֹשֵׁב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת מֵעַמֵּי הָאָרֶץ
וְעַתָּה יֵשׁ־מִקְוֶה לְיִשְׂרָאֵל עַל־זֹאת׃ 3 וְעַתָּה נִכְרְתָה־בְרִית לֵאלֹהֵינוּ 3
לְהוֹצִיא כָל־נָשִׁים[a] וְהַנּוֹלָד מֵהֶם בַּעֲצַת[b] אֲדֹנָי[c] וְהַחֲרֵדִים בְּמִצְוַת
אֱלֹהֵינוּ וְכַתּוֹרָה יֵעָשֶׂה׃ 4 קוּם כִּי־עָלֶיךָ הַדָּבָר וַאֲנַחְנוּ עִמָּךְ חֲזַק 4
וַעֲשֵׂה׃ פ 5 וַיָּקָם עֶזְרָא וַיַּשְׁבַּע אֶת־שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם[a] וְכָל־ 5
יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה וַיִּשָּׁבֵעוּ׃ 6 וַיָּקָם עֶזְרָא מִלִּפְנֵי בֵּית 6
הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ אֶל־לִשְׁכַּת יְהוֹחָנָן[a] בֶּן־אֶלְיָשִׁיב וַיֵּלֶךְ[b] שָׁם לֶחֶם
לֹא־אָכַל וּמַיִם לֹא־שָׁתָה כִּי מִתְאַבֵּל עַל־מַעַל הַגּוֹלָה׃ ס
וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בִּיהוּדָה וּירוּשָׁלַ͏ִם[a] לְכָל בְּנֵי הַגּוֹלָה לְהִקָּבֵץ יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ 7
וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים כַּעֲצַת הַשָּׂרִים וְהַזְּקֵנִים 8
יֶחֱרַם כָּל־רְכוּשׁוֹ וְהוּא יִבָּדֵל מִקְּהַל הַגּוֹלָה׃ ס 9 וַיְקַבְּצוּ כָל־ 9
אַנְשֵׁי־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן יְרוּשָׁלַ͏ִם לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הֻוא חֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי
בְּעֶשְׂרִים בַּחֹדֶשׁ[a] וַיֵּשְׁבוּ כָל־הָעָם בִּרְחוֹב בֵּית הָאֱלֹהִים מַרְעִידִים
עַל־הַדָּבָר וּמֵהַגְּשָׁמִים׃ ס 10 וַיָּקָם עֶזְרָא הַכֹּהֵן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם 10
אַתֶּם מְעַלְתֶּם וַתּוֹשִׁיבוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת לְהוֹסִיף עַל־אַשְׁמַת יִשְׂרָאֵל׃
וְעַתָּה תְּנוּ תוֹדָה לַיהוָה אֱלֹהֵי־אֲבֹתֵיכֶם[a] וַעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ וְהִבָּדְלוּ 11
מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וּמִן־הַנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת׃ 12 וַיַּעֲנוּ כָל־הַקָּהָל וַיֹּאמְרוּ 12
קוֹל גָּדוֹל כֵּן כִּדְבָרֶיךָ[a] עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת׃ 13 אֲבָל הָעָם רָב וְהָעֵת 13
גְּשָׁמִים וְאֵין כֹּחַ לַעֲמוֹד בַּחוּץ וְהַמְּלָאכָה לֹא לְיוֹם אֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם
כִּי־הִרְבֵּינוּ לִפְשֹׁעַ בַּדָּבָר הַזֶּה׃ 14 יַעֲמְדוּ־[a]נָא שָׂרֵינוּ לְכָל־הַקָּהָל 14
וְכֹל | אֲשֶׁר בְּעָרֵינוּ[b] הַהֹשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת יָבֹא לְעִתִּים מְזֻמָּנִים
וְעִמָּהֶם זִקְנֵי־עִיר וָעִיר וְשֹׁפְטֶיהָ עַד לְהָשִׁיב חֲרוֹן אַף־אֱלֹהֵינוּ מִמֶּנּוּ

[3] Mm 3923. [4] 1Ch 29,15. [5] Mm 4220. [6] Mm 210. [7] Mm 1995. [8] Mm 1273. [9] Mm 1188. [10] Mp sub loco. [11] Mm 3928. [12] Mm 1637. [13] Ex 34,28. [14] Mm 1826. [15] Mm 523. [16] Mm 3904. [17] Mm 3919. [18] Mm 1921. [19] Mm 264. [20] Mm 3929. [21] Mm 629.

3 [a] Ms GS ʼהַנָּ; Gα 8,90 + suff 1 pl, l נָשֵׁינוּ; Ms GᴸS + הַנָּכְרִיּוֹת cf Gα ‖ [b] Or Sʏ ʼבָּע cf Gα ‖ [c] nonn Mss יהוה; 1 c Ms ־ cf Gα *σοί* ‖ **5** [a] Ms GᴬᵛᵐⁱⁿGαSʏ ʼוְה ‖ **6** [a] 2 Mss יְהוֹנָתָן, Gαᴮ *Ιωνα* ‖ [b] Gα 9,2 Gᴸ(ΣΩ) *καὶ αὐλισθείς*, l וַיָּלֶן ‖ [c] Gα + *τῶν μεγάλων*, ins הַגְּדוֹל (hpgr) ‖ **7** [a] mlt Mss ʼוּבְ ‖ **9** [a] pc Mss ʼלַח ‖ **11** [a] G*Gα 9,8 suff 1 pl ‖ **12** [a] Q mlt Mss G*ʏ sg, K pl ‖ **14** [a] sic L, mlt Mss Edd יַעַמְדוּ ‖ [b] pc Mss ʼבָּ.

7 וְאַשְׁמָתֵנוּ גְּדֹלָה עַד לַשָּׁמָיִם׃ 7 מִימֵי אֲבֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּאַשְׁמָה גְּדֹלָה
עַד ׀ הַיּוֹם הַזֶּה וּבַעֲוֹנֹתֵינוּ נִתַּנּוּ אֲנַחְנוּ מְלָכֵינוּ ׀ כֹּהֲנֵינוּ[a] בְּיַד ׀ מַלְכֵי
8 הָאֲרָצוֹת בַּחֶרֶב בַּשְּׁבִי[b] וּבִבְזָּה וּבְבֹשֶׁת פָּנִים כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃ 8 וְעַתָּה
כִּמְעַט־רֶגַע ׀ הָיְתָה תְחִנָּה מֵאֵת ׀ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְהַשְׁאִיר לָנוּ פְּלֵיטָה
וְלָתֵת־לָנוּ יָתֵד[a] בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ לְהָאִיר עֵינֵינוּ ׀ אֱלֹהֵינוּ וּלְתִתֶּנוּ מְחָיָה
9 מְעַט בְּעַבְדֻתֵנוּ׃ 9 כִּי־עֲבָדִים אֲנַחְנוּ וּבְעַבְדֻתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ
וַיֵּט־עָלֵינוּ חֶסֶד לִפְנֵי מַלְכֵי פָרַס לָתֵת־לָנוּ מְחָיָה[a] לְרוֹמֵם אֶת־בֵּית
אֱלֹהֵינוּ וּלְהַעֲמִיד אֶת־חָרְבֹתָיו וְלָתֵת־לָנוּ גָּדֵר בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם׃

ס 10 וְעַתָּה מַה־נֹּאמַר אֱלֹהֵינוּ אַחֲרֵי־זֹאת כִּי עָזַבְנוּ מִצְוֹתֶיךָ׃
11 אֲשֶׁר צִוִּיתָ בְיַד עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים לֵאמֹר ׀ הָאָרֶץ אֲשֶׁר ׀ אַתֶּם ׀ בָּאִים ב
לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ נִדָּה הִיא בְּנִדַּת[a] עַמֵּי הָאֲרָצוֹת בְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם[b] אֲשֶׁר
12 מִלְאוּהָ מִפֶּה אֶל־פֶּה בְּטֻמְאָתָם׃ 12 וְעַתָּה בְּנוֹתֵיכֶם אַל־תִּתְּנוּ
לִבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם ׀ אַל־תִּשְׂאוּ לִבְנֵיכֶם וְלֹא־תִדְרְשׁוּ שְׁלֹמָם וְטוֹבָתָם
עַד־עוֹלָם לְמַעַן תֶּחֶזְקוּ וַאֲכַלְתֶּם אֶת־טוּב הָאָרֶץ וְהוֹרַשְׁתֶּם לִבְנֵיכֶם
13 עַד־עוֹלָם׃ 13 וְאַחֲרֵי כָּל־הַבָּא עָלֵינוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים וּבְאַשְׁמָתֵנוּ
הַגְּדֹלָה כִּי ׀ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ חָשַׂכְתָּ[a] לְמַטָּה[b] מֵעֲוֹנֵנוּ וְנָתַתָּה לָנוּ פְלֵיטָה
14 כָּזֹאת׃ 14 הֲנָשׁוּב ׀ לְהָפֵר מִצְוֹתֶיךָ וְלְהִתְחַתֵּן בְּעַמֵּי הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה
15 הֲלֹוא אַתָּה־בָנוּ עַד־כַּלֵּה לְאֵין שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה׃ פ 15 יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל ׀ צַדִּיק אַתָּה כִּי־נִשְׁאַרְנוּ פְלֵיטָה כְּהַיּוֹם הַזֶּה הִנֶּנּוּ לְפָנֶיךָ
10 בְּאַשְׁמָתֵינוּ כִּי אֵין לַעֲמֹד לְפָנֶיךָ עַל־זֹאת׃ פ **10** 1 וּכְהִתְפַּלֵּל[a]

9 Mm 123. 10 Mm 284. 11 Mm 1193. 12 וחד במעט Da 11,23. 13 Mm 601. 14 Mm 3922. 15 Mp sub loco. 16 Mm 3923. 17 Mm 3924. 18 Mm 3925. 19 Mm 3926. 20 Mm 335. 21 Mm 3664. 22 Mm 2122. 23 Mm 3927. 24 Mm 1297. 25 Mm 3929. Cp 10 1 Mm 1813. 2 Mm 2735.

7 a 1 c Ms וְכ׳ cf GGαV || b 1 c Ms Vrs ובז׳ || 8 a Ms יֶתֶר || 9 a prp מִנָּחָה || 11 a nonn Mss V כְּנ׳ || b pc Mss כְּתֹ׳ || 13 a nonn Mss Σ חָשַׂבְתָּ, GGα ἐκούφισας || b prp שָׂה– || Cp 10,1 a mlt Mss ובה׳ || b cf 1a || c G καὶ προσευχόμενος || d Gα 8,88 ἀπὸ Ιερουσαλημ || e–e l וַיִּבְכּוּ? cf VgL || f prp (= יהוה) הֶחָרֵד בִּדְבַר ה׳ cf 9,4 || g prp בָּכֹה || 2 a 1 c Q mlt Mss GΣV עֵילָם, K ע׳; Gα Ισραηλ.

ב. ב. כא[21] הַלִּשְׁכוֹת[b] בֵּית יְהוָה׃ 30 וְקִבְּלוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם מִשְׁקַל[a] הַכֶּסֶף 30
ל וְהַזָּהָב וְהַכֵּלִים לְהָבִיא לִירוּשָׁלַ͏ִם לְבֵית אֱלֹהֵינוּ׃ ס 31 וַנִּסָּעָה 31
ב. סד. תו[23] מִנְּהַר אַהָוָא[a] בִּשְׁנֵים עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לָלֶכֶת יְרוּשָׁלַ͏ִם וְיַד־
ג מל בלוש[24] אֱלֹהֵינוּ הָיְתָה עָלֵינוּ וַיַּצֵּלֵנוּ מִכַּף אוֹיֵב וְאוֹרֵב עַל־הַדָּרֶךְ׃ 32 וַנָּבוֹא 32
ג ר״פ[25] יְרוּשָׁלַ͏ִם וַנֵּשֶׁב שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה׃ 33 וַיְהִי הַיּוֹם הָרְבִיעִי נִשְׁקַל הַכֶּסֶף 33
וְהַזָּהָב וְהַכֵּלִים בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ עַל יַד־מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה הַכֹּהֵן וְעִמּוֹ
ל. ל[26]. ו אֶלְעָזָר בֶּן־פִּינְחָס וְעִמָּהֶם יוֹזָבָד[a] בֶּן־יֵשׁוּעַ וְנוֹעַדְיָה בֶּן־בִּנּוּי הַלְוִיִּם׃
יא 34 בְּמִסְפָּר בְּמִשְׁקָל[a] לַכֹּל וַיִּכָּתֵב כָּל־הַמִּשְׁקָל בָּעֵת הַהִיא׃ ס 34
ג ר״ס. כת[27] ו[28] מנה בלוש 35 הַבָּאִים[a] מִן־הַשִּׁבְי בְּנֵי־הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ עֹלוֹת ׀ לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל פָּרִים ס
כ[23] שְׁנֵים־עָשָׂר עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל אֵילִים ׀ תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה כְּבָשִׂים שִׁבְעִים
ל. ל מל בסיס וְשִׁבְעָה[b] צְפִירֵי חַטָּאת שְׁנֵים עָשָׂר הַכֹּל עוֹלָה לַיהוָה׃ פ
ג 36 וַיִּתְּנוּ ׀ אֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּפַחֲוֹת עֵבֶר הַנָּהָר 36
מח וַיְנַשְּׂאוּ אֶת־הָעָם וְאֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים׃ ס
ג׳ 9 1 וּכְכַלּוֹת אֵלֶּה נִגְּשׁוּ אֵלַי הַשָּׂרִים לֵאמֹר לֹא־נִבְדְּלוּ הָעָם 9
ח[2]. ח בלוש. ט[3] חס בלוש יחד מן ג כת כן. סימן כתס עאצמ[4] ג. יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם מִעַמֵּי הָאֲרָצוֹת כְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם לַכְּנַעֲנִי
ל חס. ו הַחִתִּי הַפְּרִזִּי הַיְבוּסִי הָעַמֹּנִי הַמּוֹאָבִי הַמִּצְרִי וְהָאֱמֹרִי[a]׃ 2 כִּי נָשְׂאוּ 2
ל. ח בלוש. תו[5] מִבְּנֹתֵיהֶם לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם וְהִתְעָרְבוּ זֶרַע קֹדֶשׁ בְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וְיַד
ל. י. ג[6] מנה מל. ב הַשָּׂרִים וְהַסְּגָנִים הָיְתָה בַּמַּעַל הַזֶּה רִאשׁוֹנָה׃ ס 3 וּכְשָׁמְעִי 3
ב[5]. ל. כו אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה קָרַעְתִּי אֶת־בִּגְדִי וּמְעִילִי וָאֶמְרְטָה מִשֵּׂעַר רֹאשִׁי
ל. ג מל. ז[7] יא בסע לאחור. כת[8] וָאֵשֵׁבָה מְשׁוֹמֵם׃ 4 וְאֵלַי יֵאָסְפוּ כָּל חָרֵד בִּדְבַרֵי[a] אֱלֹהֵי 4
ג מל. ל יִשְׂרָאֵל עַל מַעַל הַגּוֹלָה וַאֲנִי יֹשֵׁב מְשׁוֹמֵם עַד [b]לְמִנְחַת הָעֶרֶב׃
ל. ל. ב 5 [a]וּבְמִנְחַת הָעֶרֶב[a] קַמְתִּי מִתַּעֲנִיתִי וּבְקָרְעִי[b] בִגְדִי וּמְעִילִי וָאֶכְרְעָה 5
ל. ג וחס עַל־בִּרְכַּי וָאֶפְרְשָׂה כַפַּי אֶל־יְהוָה אֱלֹהָי׃ 6 וָאֹמְרָה אֱלֹהַי בֹּשְׁתִּי 6
וְנִכְלַמְתִּי לְהָרִים אֱלֹהַי פָּנַי אֵלֶיךָ כִּי עֲוֹנֹתֵינוּ רָבוּ לְמַעְלָה רֹאשׁ[a]

[21] Mm 4144. [22] Gn 15,18. [23] Mp sub loco. [24] Mm 1282. [25] Mm 3920. [26] וחד לגזעריה Neh 6,14. [27] Mm 2364. [28] Mm 3921. Cp 9 [1] Mm 1288. [2] Mm 1199. [3] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [4] Okhl 274 et Mp sub loco. [5] Mp sub loco. [6] Mm 682. [7] Mm 3016. [8] Mm 2364.

29 [b] mixtum ex לִשְׁכוֹת et הַלְּשָׁכוֹת ‖ **30** [a] pc Mss ל־ ‖ **31** [a] 𝔊α 8,60 *Θερα* cf 15[a–a] ‖ **33** [a] Ms יוֹנָדָב ‖ **34** [a] Vrs pr cop, l וב׳ ‖ **35** [a] prp וּבְבֹאָם ‖ [b] l וּשְׁנַיִם cf 𝔊α[AVmin] ‖ **Cp 9,1** [a] l c Ms 𝔊α וְהָאַדְמִי ‖ **4** [a] Vrs sg ‖ [b–b] ⊆ *ltš' s'jn* = usque ad horam nonam ‖ **5** [a–a] cf 4[b–b] ‖ [b] prp בְּקָרְעִי(?) ‖ **6** [a] l מֵעַל רָאשׁ (hpgr) cf 2 Ch 34,4.

אוֹתָם עַל־אַדּוֹ הָרֹאשׁ בִּכְסִפְיָא[b] הַמָּקוֹם וָאָשִׂימָה בְּפִיהֶם דְּבָרִים ל[19]. ב וב‌ספסוק. ב
לְדַבֵּר אֶל־אֲחֵיהֶם[c] הַנְּתִינִים[d] בְּכַסְפְיָא[e] הַמָּקוֹם לְהָבִיא־לָנוּ הנתינים. ב וב‌ספסוק
18 מְשָׁרְתִים לְבֵית אֱלֹהֵינוּ׃ 18 וַיָּבִיאוּ לָנוּ כְּיַד־אֱלֹהֵינוּ הַטּוֹבָה עָלֵינוּ ל[19]. ב וחד מן ד מילין דבש א
אִישׁ שֵׂכֶל מִבְּנֵי מַחְלִי בֶּן־לֵוִי בֶּן־יִשְׂרָאֵל וְשֵׁרֵבְיָה[a] וּבָנָיו וְאֶחָיו ב[20]. ה ד בת ש וחד כת ס[11].
19 שְׁמֹנָה עָשָׂר׃ 19 וְאֶת־חֲשַׁבְיָה וְאִתּוֹ[a] יְשַׁעְיָה[b] מִבְּנֵי מְרָרִי[c] אֲחָיו וּבְנֵיהֶם ב בסיפ
20 עֶשְׂרִים׃ ס 20 וּמִן־הַנְּתִינִים שֶׁנָּתַן דָּוִיד וְהַשָּׂרִים[a] לַעֲבֹדַת הַלְוִיִּם ל
21 נְתִינִים מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים כֹּלָּם נִקְּבוּ בְשֵׁמוֹת׃ 21 וָאֶקְרָא שָׁם
צוֹם[a] עַל־הַנָּהָר אַהֲוָא[a] לְהִתְעַנּוֹת[b] לִפְנֵי אֱלֹהֵינוּ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ ל
22 יְשָׁרָה לָנוּ וּלְטַפֵּנוּ וּלְכָל־רְכוּשֵׁנוּ׃ 22 כִּי בַּשְׁתִּי לִשְׁאוֹל מִן־הַמֶּלֶךְ ל. ג וחס
חַיִל וּפָרָשִׁים לְעָזְרֵנוּ מֵאוֹיֵב בַּדֶּרֶךְ כִּי־אָמַרְנוּ לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר יַד־
אֱלֹהֵינוּ עַל־כָּל־מְבַקְשָׁיו לְטוֹבָה וְעֻזּוֹ וְאַפּוֹ עַל כָּל־עֹזְבָיו׃ ד
23 וַנָּצוֹם[a] וַנְּבַקְּשָׁה מֵאֱלֹהֵינוּ עַל־זֹאת וַיֵּעָתֶר לָנוּ׃ 24 וָאַבְדִּילָה ל. ל. ה. ל וחס
מִשָּׂרֵי הַכֹּהֲנִים שְׁנֵים עָשָׂר לְשֵׁרֵבְיָה חֲשַׁבְיָה[a] וְעִמָּהֶם מֵאֲחֵיהֶם
ואשקלה[13] חד מן ג ב חס עֲשָׂרָה׃ 25 וָאֶשְׁקְוֹלָה לָהֶם אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַכֵּלִים
וחד מן ו מל בליש. ג[14] תְּרוּמַת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ הֲרִימוּ הַמֶּלֶךְ וְיוֹעֲצָיו וְשָׂרָיו וְכָל־יִשְׂרָאֵל ל. ל. ב חד מל וחד מן
ד[15] חס בליש וכל יעצי הכות. ל[16] וכל ר״ם הכות
26 הַנִּמְצָאִים׃ 26 וָאֶשְׁקְלָה עַל־יָדָם כֶּסֶף כִּכָּרִים שֵׁשׁ־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים ג ב חס וחד מל[9]
27 וּכְלֵי־כֶסֶף מֵאָה לִכְכָרִים[a] זָהָב מֵאָה כִּכָּר׃ 27 וְכִפֹּרֵי זָהָב עֶשְׂרִים ל חס
[a]לַאֲדַרְכֹנִים[b] אֶלֶף[a] וּכְלֵי נְחֹשֶׁת מֻצְהָב טוֹבָה שְׁנַיִם[c] חֲמוּדֹת כַּזָּהָב[d]׃ ב וחס בליש. ל. ל כת כן[16]. ג[17]
28 וָאֹמְרָה אֲלֵהֶם אַתֶּם קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהַכֵּלִים קֹדֶשׁ וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב ט בכתיב[18]. יו חס בכתיב. ב
29 נְדָבָה לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם׃ 29 שִׁקְדוּ וּשְׁמֹרוּ עַד־תִּשְׁקְלוּ ל
לִפְנֵי שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְשָׂרֵי־הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל[a] בִּירוּשָׁלַם כא[19]. ל[20]

[9]Mp sub loco. [10]Mm 3916. [11]Mm 3917. [12]וחד ואחיו ובניו 1Ch 25,9. [13]Q addidi, cf Mp sub loco. [14]Mm 3784. [15]Mm 2808. [16]Mm 3918. [17]Mm 3188. [18]Mm 3919. [19]Mm 4144. [20]Mm 3895.

17 [b] G *ἐν ἀργυρίῳ*, Gα *τοῦ γαζοφυλακίου* || [c] l וְאָחִיו cf GαV || [d] l aut c K (cf SGα) הַנְּתִינִים aut c Q (cf G) הַנְּתִינִים; Gα pr *καί* || [e] G ut [b]; Gα *τοῖς γαζοφύλαξιν* || **18** [a] G *καὶ ἀρχὴν ἤλθοσαν*; dl ו cf Gα || **19** [a] Gα *καὶ Αννουνον καί* || [b] huc tr אחיו, quod l אָחִיו cf Gα || [c] dub; Gα *Χανουναιου* = כְּנָנִי Neh 9,4? || **20** [a] prp מְשָׁרְתִים || **21** [a–a] > Gα || [b] Gα *τοῖς νεανίσκοις* || **23** [a] Gα *καὶ πάλιν* || **24** [a–a] l וְ׳ חַ cf Gα || **26** [a] prp יִם־ || **27** [a–a] > Gα || [b] G^B *εἰς τὴν ὁδὸν Χαμανιμ* = לדרך כמנים = לְדַרְכְּמֹנִים || [c] Gα 12 (G^B 10), G *διάφορα* = שְׁנַיִם || [d–d] Gα *χρυσοειδῆ* = דְּמוּת ז׳ || **28** [a] G^{Bal}ΘGαV suff 1 pl || **29** [a–a] add.

אֲשֶׁר נָתַן כָּזֹאת בְּלֵב הַמֶּלֶךְ לְפָאֵר אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם׃
28 וְעָלַי הִטָּה־חֶסֶד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיוֹעָצָיו וּלְכָל־שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַגִּבֹּרִים
וַאֲנִי הִתְחַזַּקְתִּי כְּיַד־יְהוָה אֱלֹהַי עָלַי וָאֶקְבְּצָה מִיִּשְׂרָאֵל רָאשִׁים
לַעֲלוֹת עִמִּי׃ פ 8 1 וְאֵלֶּה רָאשֵׁי אֲבֹתֵיהֶם וְהִתְיַחֵשָׁם הָעֹלִים
עִמִּי בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ מִבָּבֶל׃ ס 2 מִבְּנֵי פִינְחָס
גֵּרְשֹׁם ס מִבְּנֵי אִיתָמָר דָּנִיֵּאל ס מִבְּנֵי דָוִיד חַטּוּשׁ׃ ס
3 מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה ס מִבְּנֵי פַרְעֹשׁ זְכַרְיָה וְעִמּוֹ הִתְיַחֵשׁ לִזְכָרִים
מֵאָה וַחֲמִשִּׁים׃ ס 4 מִבְּנֵי פַּחַת מוֹאָב אֶלְיְהוֹעֵינַי בֶּן־זַרְחְיָה
וְעִמּוֹ מָאתַיִם הַזְּכָרִים׃ ס 5 מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה בֶּן־יַחֲזִיאֵל וְעִמּוֹ
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הַזְּכָרִים׃ ס 6 וּמִבְּנֵי עָדִין עֶבֶד בֶּן־יוֹנָתָן וְעִמּוֹ
חֲמִשִּׁים הַזְּכָרִים׃ ס 7 וּמִבְּנֵי עֵילָם יְשַׁעְיָה בֶּן־עֲתַלְיָה וְעִמּוֹ
שִׁבְעִים הַזְּכָרִים׃ ס 8 וּמִבְּנֵי שְׁפַטְיָה זְבַדְיָה בֶּן־מִיכָאֵל וְעִמּוֹ
שְׁמֹנִים הַזְּכָרִים׃ ס 9 מִבְּנֵי יוֹאָב עֹבַדְיָה בֶּן־יְחִיאֵל וְעִמּוֹ
מָאתַיִם וּשְׁמֹנָה עָשָׂר הַזְּכָרִים׃ ס 10 וּמִבְּנֵי שְׁלוֹמִית בֶּן־
יוֹסִפְיָה וְעִמּוֹ מֵאָה וְשִׁשִּׁים הַזְּכָרִים׃ ס 11 וּמִבְּנֵי בֵבַי זְכַרְיָה
בֶּן־בֵּבָי וְעִמּוֹ עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה הַזְּכָרִים׃ ס 12 וּמִבְּנֵי עַזְגָּד יוֹחָנָן
בֶּן־הַקָּטָן וְעִמּוֹ מֵאָה וַעֲשָׂרָה הַזְּכָרִים׃ ס 13 וּמִבְּנֵי אֲדֹנִיקָם
אַחֲרִנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם אֱלִיפֶלֶט יְעִיאֵל וְשְׁמַעְיָה וְעִמָּהֶם שִׁשִּׁים
הַזְּכָרִים׃ ס 14 וּמִבְּנֵי בִגְוַי עוּתַי וְזַבּוּד וְעִמּוֹ שִׁבְעִים הַזְּכָרִים׃
15 וָאֶקְבְּצֵם אֶל־הַנָּהָר הַבָּא אֶל־אַהֲוָא וַנַּחֲנֶה שָׁם יָמִים
שְׁלֹשָׁה וָאֶבְינָה בָעָם וּבַכֹּהֲנִים וּמִבְּנֵי לֵוִי לֹא מָצָאתִי שָׁם׃ 16 וָאֶשְׁלְחָה
לֶאֱלִיעֶזֶר לַאֲרִיאֵל לִשְׁמַעְיָה וּלְאֶלְנָתָן וְיָרִיב וּלְאֶלְנָתָן וְנָתָן
וּזְכַרְיָה וּלְמְשֻׁלָּם רָאשִׁים וּלְיוֹיָרִיב וּלְאֶלְנָתָן מְבִינִים׃ 17 וָאֲצַוֶּה

22 Mm 3683. 23 Mm 3912. 24 Mm 1523. Cp 8 1 Mm 3913. 2 Mm 3896. 3 Mm 3914. 4 Mm 3915. 5 Mm 4044. 6 Mm 896. 7 Mm 3991. 8 Mm 2312.

28 a Gα ἄνδρας = אֲנָשִׁים ‖ **Cp 8,3** a–a l בְּנֵי־שׁ (cf Gα) et cj c 2 ‖ b–b Gα 8,30 ἀπὸ γραφῆς (ex ἀπεγράφησαν) ἄνδρες ‖ **5** a ins זַתּוּא cf GGα ‖ **6** a Gα 250 ‖ **8** a Gα 70 ‖ **9** a mlt Mss Vrs ומ׳ ‖ b–b Gα 212 ‖ **10** a ins בָּנָי cf GAVminGα ‖ b l מוֹת– cf GGαS ‖ **12** a mlt Mss GL׳S וְעֶשְׂרִים ‖ **13** a Gα 70 ‖ **14** a Q GLSA וְזַכּוּר, K GAminA וְזָבוּד; Gα ὁ τοῦ Ισταλκουρου (Ιστακαλκου), l בֶּן־ז׳ cf עמו; > GB ‖ b mlt Mss GLSA ועמהם ‖ **15** a–a Gα λεγόμενον Θεραν ‖ **16** a pc Mss וליונתן ‖ b l prb אֲנָשִׁים cf G ‖ c–c > A et Gα (ubi 10 nom in 16a), gl ‖ **17** a K G-L וָאוֹצְאָה, Q GLS וָאֲצַוֶּה; Gα καὶ εἰπα (αὐτοῖς) ἐλθεῖν.

וְעַתָּה שְׁלִיחַ[a] לְבַקָּרָא עַל־יְהוּד וְלִירוּשְׁלֶם בְּדָת אֱלָהֲךְ דִּי בִידָךְ: ל וחס[9]. ב. ל[9]. ב
15 וּלְהֵיבָלָה כְּסַף וּדְהַב דִּי־מַלְכָּא וְעַמֵּהּ נְדִיבָן לֵאלָהָא יִשְׂרָאֵל ל
16 דִּי בִירוּשְׁלֶם מִשְׁכְּנֵהּ: 16 וְכֹל כְּסַף וּדְהַב דִּי תְהַשְׁכַּח בְּכֹל מְדִינַת
בָּבֶל עִם הִתְנַדְּבוּת עַמָּא וְכָהֲנַיָּא מִתְנַדְּבִין לְבֵית אֱלָהֲהֹם דִּי ב וחס
17 בִירוּשְׁלֶם: 17 כְּל־קֳבֵל דְּנָהּ אָסְפַּרְנָא תִּקְנָא בְּכַסְפָּא דָּנָה תּוֹרִין ל כת א. פסיקתא דסיפ[10]
דְּכַרִין אִמְּרִין וּמִנְחָתְהֹון וְנִסְכֵיהֹון וּתְקָרֵב הַמּוֹ עַל־מַדְבְּחָה דִּי בֵּית ב[11]
18 אֱלָהֲכֹם דִּי בִירוּשְׁלֶם: 18 וּמָה דִּי עֲלָיךְ וְעַל־אָחָיךְ ייטַב בִּשְׁאָר עלך[12] ק
כְּסַפָּא וְדַהֲבָה לְמֶעְבַּד כִּרְעוּת אֱלָהֲכֹם תַּעַבְדוּן: 19 וּמָנַיָּא דִּי־ אחך[12] ק יתיר י
19 מְתְיַהֲבִין לָךְ לְפָלְחַן בֵּית אֱלָהֲךְ הַשְׁלֵם קֳדָם אֱלָהּ יְרוּשְׁלֶם: ד כספא דקדים[13]. ג כת ה בליש. ד ב מנה בלשון ארמי
20 וּשְׁאָר חַשְׁחוּת בֵּית אֱלָהֲךְ דִּי יִפֶּל־לָךְ לְמִנְתַּן תִּנְתַּן מִן־בֵּית גִּנְזֵי ל וחטף[14]
21 מַלְכָּא: 21 וְאֲנִי אֲנָּה אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מַלְכָּא שִׂים טְעֵם לְכֹל גַּזְבְּרַיָּא[a] ל[15]. ד כת כן יתיר ב ול בליש. ד כת כן יתיר ב ול בליש
דִּי בְעֵבֶר נַהֲרָה דִּי כָל־דִּי יִשְׁאֲלִנְכוֹן עֶזְרָא כָּהֲנָה סָפַר דָּתָא דִּי־ ל ומל
22 אֱלָהּ שְׁמַיָּא אָסְפַּרְנָא יִתְעֲבֵד: 22 עַד־כְּסַף כַּכְּרִין[a] מְאָה וְעַד־חִנְטִין תא יתיר א לא קר׳
כְּרִין מְאָה וְעַד־חֲמַר בַּתִּין מְאָה וְעַד־[b]בַּתִּין מִשְׁח[b] מְאָה וּמֶלַח דִּי־ ב וחס. ג פסוק עד ועד ועד ועד וחד מן לית[16] פסוק דמיין. ב
23 לָא כְתֵב[c]: 23 כָּל־דִּי מִן־טְעֵם אֱלָהּ שְׁמַיָּא יִתְעֲבֵד אַדַּרְזְדָּא[a] לְבֵית ג. ל
24 אֱלָהּ שְׁמַיָּא דִּי־לְמָה לֶהֱוֵא קְצָף עַל־מַלְכוּת מַלְכָּא וּבְנוֹהִי: 24 וּלְכֻם ב כת ה
מְהוֹדְעִין דִּי כָל־כָּהֲנַיָּא וְלֵוָיֵא זַמָּרַיָּא תָּרֵעַיָּא נְתִינַיָּא וּפֻלְחֵי בֵּית ל
אֱלָהָא דְּנָה [a]מִנְדָּה בְּלוֹ וַהֲלָךְ[a] לָא שַׁלִּיט לְמִרְמֵא עֲלֵיהֹם: ד כת ו. ג. ל וחס[17]
25 וְאַנְתְּ עֶזְרָא כִּחְכְמַת אֱלָהָךְ דִּי־בִידָךְ מַנִּי שָׁפְטַיָּא[a] וְדַיָּנַיָּא דִּי־לֶהֱוֹן כת כן[18]. ל
דָּאיְנִין[b] לְכָל־עַמְמָא ֗ דִּי בְעֵבֶר נַהֲרָה לְכָל־יְדְעֵי דָתֵי[c] אֱלָהֲךְ וְדִי לָא דאינין[19]. יד בטע[20] ק
26 יָדַע תְּהוֹדְעוּן[d]: 26 וְכָל־דִּי־לָא לֶהֱוֵא עָבֵד דָּתָא דִּי־אֱלָהָךְ וְדָתָא
דִּי מַלְכָּא אָסְפַּרְנָא דִּינָּה לֶהֱוֵא מִתְעֲבֵד מִנֵּהּ הֵן לְמוֹת הֵן לְשָׁרְשָׁו[a] לשרשו[21] חד מן מת כת ו וקר׳ י
27 הֵן־לַעֲנָשׁ נִכְסִין וְלֶאֱסוֹרִין: פ 27 בְּרִיךְ יְהוָה אֱלָהֵי אֲבוֹתַיְנוּ ל. ל

[9] TML ו erasum, cf Mp sub loco. [10] Mm 3904. [11] Mm 3910. [12] Q addidi, cf Mp sub loco. [13] Mm 3800. [14] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [15] Mm 3810. [16] Mm 647 et Mm 3911. [17] Mp sub loco. [18] Mm 3801 contra textum. [19] Q sec L, al Mss et N דיינין Q, al Mss et B דיינין. [20] Mm 3948. [21] Mm 3811.

14 [a] prp שְׁלִיחַתְ ‖ **19** [a] Ms Vrs ׳דִּי בְי, 1 יִשְׂרָאֵל דִּי בְי׳ (aberratio oculi) ‖ **21** [a] pc Mss גִּזְבְּרַיָּא ‖ **22** [a] pc Mss כְּכָּ ‖ [b–b] 1 מ׳ ב׳ ‖ [c] Var בַּ־ ‖ **23** [a] G α[AVmin] 8,21 (V) *ἐπιμελῶς* ‖ **24** [a–a] G *φόρος μὴ ἔστω σοι*, G α 8,22 *μηδεμία φορολογία μηδὲ ἄλλη ἐπιβολή* ‖ **25** [a] G *γραμματεῖς*, 1 סָפְרִין ‖ [b] K דַּאֲנִין, Q דַּיָּנִין ‖ [c] 1 דָּת cf Vrs et 14.26 ‖ [d] G α S sg ‖ **26** [a] K שׁ–, Q שְׁ; G *εἰς παιδείαν*, G α *τιμωρία*, V *in exilium*.

ח[24] 21 לְכֹל־בְּנֵי הַגּוֹלָה וְלַאֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים וְלָלִוִּם׃ 21 וַיֹּאכְלוּ[a] בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
ל. יו חס בכתיב. ז[23] חס וכל אורית ונביא דכות ב מ ב. ד הַשָּׁבִים מֵהַגּוֹלָה וְכֹל[b] הַנִּבְדָּל מִטֻּמְאַת גּוֹיֵי־הָאָרֶץ אֲלֵיהֶם לִדְרֹשׁ׃
לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ 22 וַיַּעֲשׂוּ חַג־מַצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׂמְחָה כִּי | 22
ג[26]. ל שִׂמְּחָם יְהוָה וַיֵּטֶב לֵב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר[a] עֲלֵיהֶם לְחַזֵּק יְדֵיהֶם בִּמְלֶאכֶת׃
מח בֵּית ׀ הָאֱלֹהִים[b] אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ

תא יתיר א לא קר 7 1 7 וְאַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ־פָּרָס[a]
לי[1] עֶזְרָא ׀ בֶּן־שְׂרָיָה[b] בֶּן־עֲזַרְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה׃ 2 בֶּן־שַׁלּוּם בֶּן־צָדוֹק בֶּן־
3 4 אֲחִיטוּב׃ 3 בֶּן־אֲמַרְיָה בֶּן־עֲזַרְיָה[a] בֶּן־מְרָיוֹת׃ 4 בֶּן־זַרְחְיָה בֶּן־עֻזִּי
בֶּן־בֻּקִּי׃ 5 בֶּן־אֲבִישׁוּעַ בֶּן־פִּינְחָס ׀ בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן
לו. ה צדיקים בחד לישׁ[2]. ג הָרֹאשׁ׃ 6 הוּא עֶזְרָא עָלָה מִבָּבֶל וְהוּא־סֹפֵר מָהִיר ׀ בְּתוֹרַת מֹשֶׁה
ח. ב אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתֶּן־לוֹ הַמֶּלֶךְ כְּיַד־יְהוָה אֱלֹהָיו
ג. כא[3] עָלָיו כָּל בַּקָּשָׁתוֹ׃ פ 7 וַיַּעֲלוּ[a] מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַכֹּהֲנִים ׀ 7
וְהַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים וְהַנְתִינִים אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם בִּשְׁנַת־שֶׁבַע
תא יתיר א לא קר לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ׃ 8 וַיָּבֹא[a] יְרוּשָׁלַ͏ִם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הִיא שְׁנַת
סד. ג[4] קמ ב מנה בלישׁ הַשְּׁבִיעִית[b] לַמֶּלֶךְ׃ 9 כִּי בְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא יְסַד[a] הַמַּעֲלָה
ח. ל מִבָּבֶל וּבְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בָּא אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם כְּיַד־אֱלֹהָיו הַטּוֹבָה
ז[5] חס וכל אורית ונביא דכות ב מ ב. ה[6] ול[7] חס למערב עָלָיו׃ 10 כִּי עֶזְרָא הֵכִין לְבָבוֹ לִדְרוֹשׁ אֶת־תּוֹרַת יְהוָה וְלַעֲשֹׂת
ל. ג. כנ ר״פ יל[7] בטע לגר. ב וּלְלַמֵּד בְּיִשְׂרָאֵל חֹק וּמִשְׁפָּט׃ ס 11 וְזֶה ׀ פַּרְשֶׁגֶן הַנִּשְׁתָּוָן אֲשֶׁר
תא יתיר א לא קר. ג. ל נָתַן הַמֶּלֶךְ אַרְתַּחְשַׁסְתְּא לְעֶזְרָא הַכֹּהֵן ׀ הַסֹּפֵר סֹפֵר דִּבְרֵי[a] מִצְוֹת־
תא יתיר א לא קר. ג יְהוָה וְחֻקָּיו עַל־יִשְׂרָאֵל׃ פ 12 אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא
ל. נ ר״פ[8]. ב לְעֶזְרָא ׀ כָּהֲנָא סָפַר דָּתָא דִי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא גְּמִיר[a] וּכְעֶנַת[b]׃ 13 מִנִּי ׀
ל שִׂים טְעֵם דִּי כָל־מִתְנַדַּב בְּמַלְכוּתִי מִן־עַמָּה יִשְׂרָאֵל וְכָהֲנוֹהִי וְלֵוָיֵא
לְמֵהַךְ לִירוּשְׁלֶם עִמָּךְ יֵהָךְ׃ 14 כָּל־קֳבֵל דִּי ׀ מִן־קֳדָם מַלְכָּא וְשִׁבְעַת

[24] Mm 1053. [25] Mm 4226. [26] Mm 3907. Cp 7 [1] Mp sub loco. [2] Mm 3908. [3] Mm 4144. [4] Mm 3909. [5] Mm 4226 contra textum. [6] Mm 1376. [7] Mm 3714. [8] Mm 1418.

21 [a] G + *τὸ πάσχα* cf 19sq || [b] GαS falso om ו || **22** [a] 𝔄 *f'rs* || [b] Ms GαS𝔙 יהוה; > G || **Cp 7,1** [a] G + *ἀνέβη*, Gα 8,1 + *προσέβη* || [b] exc nomina || **3** [a] exc Jochanan Asarja Achimaaz Zadok Achitub Amarja cf 1 Ch 5,33–35 | **7** [a] l וַיַּעַל (hi) | **8** [a] pc Mss GS𝔙 אר– || [b] $Gα^{B}$ 8,5 *ὁ δεύτερος* (non in 8,5a) | **9** [a] l יָסַד (cf G) et pr נְסָן „ **11** [a–a] G *τῷ γραμματεῖ βιβλίου λόγων*, Gα *καὶ ἀναγνώστην*, 𝔙 *scribae erudito in sermonibus* || **12** [a] ins שְׁלֵם cf GαS || [b] cj c 13 cf 4,11[c].

9 נִפְקַתָּא תְּהֵוֵא מִתְיַהֲבָא לְגִבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי־לָא לְבַטָּלָא׃ 9 וּמָה
חַשְׁחָן[a] וּבְנֵי תּוֹרִין וְדִכְרִין וְאִמְּרִין ׀ לַעֲלָוָן ׀ לֵאלָהָ֑א שְׁמַיָּא חִנְטִּין
מִלַּח ׀ חֲמַר וּמְשַׁח כְּמֵאמַר כָּהֲנַיָּא דִּי־בִירוּשְׁלֶם לֶהֱוֹא מִתְיְהֵב לְהֹם
10 יוֹם ׀ בְּיוֹם דִּי־לָא שָׁלוּ׃ 10 דִּי־לֶהֱוֹן מְקָרְבִין נִיחוֹחִין לֵאלָהָ שְׁמַיָּא
11 וּמְצַלַּיִן לְחַיֵּי מַלְכָּא וּבְנוֹהִי׃ 11 וּמִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי
יְהַשְׁנֵא פִּתְגָמָא דְנָה יִתְנְסַח אָע מִן־בֵּיתֵהּ וְזִקִיף יִתְמְחֵא עֲלֹהִי וּבַיְתֵהּ
12 נְוָלוּ[a] יִתְעֲבֵד עַל־דְּנָה׃ 12 וֵאלָהָא דִּי שַׂכֶּן שְׁמֵהּ תַּמָּה יְמַנַּר כָּל־מַלְכָּ
וְעַם דִּי ׀ יִשְׁלַח יְדֵהּ לְהַשְׁנָיָה לְחַבָּלָה בֵּית־אֱלָהָא דֶךְ דִּי בִירוּשְׁלֶם
אֲנָה דָרְיָוֶשׁ שָׂמֶת טְעֵם אִסְפַּרְנָא יִתְעֲבַד׃ פ
13 אֱדַיִן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר־בּוֹזְנַי וּכְנָוָתְהוֹן לָקְבֵל דִּי־
14 שְׁלַח דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כְּנֻמָא אִסְפַּרְנָא עֲבַדוּ׃ 14 וְשָׁבֵי יְהוּדָיֵא בָּנִין
וּמַצְלְחִין[a] בִּנְבוּאַת חַגַּי נְבִיָּאה[b] וּזְכַרְיָה בַּר־עִדּוֹ וּבְנוֹ[c] וְשַׁכְלִלוּ מִן־
טַעַם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל וּמִטְעֵם כּוֹרֶשׁ וְדָרְיָוֶשׁ[d] וְאַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מֶלֶךְ פָּרְסָ׃
15 וְשֵׁיצִיא בְּיָתָה דְנָה עַד יוֹם תְּלָתָה[a] לְיַרַח אֲדָר דִּי־הִיא שְׁנַת־שֵׁת
שְׁנִין לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃ 16 וַעֲבַדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּהֲנַיָּא וְלֵוָיֵא[a]
16 וְשָׁאַר בְּנֵי־גָלוּתָא חֲנֻכַּת בֵּית־אֱלָהָא דְנָה[b] בְּחֶדְוָה׃ 17 וְהַקְרִבוּ
לַחֲנֻכַּת בֵּית־אֱלָהָא דְנָה[a] תּוֹרִין מְאָה דִכְרִין מָאתַיִן אִמְּרִין אַרְבַּע
מְאָה וּצְפִירֵי עִזִּין לְחַטָּיָא[a] עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל תְּרֵי־עֲשַׂר לְמִנְיַן שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל׃ 18 וְהַקִימוּ כָהֲנַיָּא בְּפִלְגוּתְהוֹן[a] וְלֵוָיֵא[a] בְּמַחְלְקְתְהוֹן עַל־
עֲבִידַת[b] אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם כִּכְתָב סִפְרָ מֹשֶׁה׃ פ 19 וַיַּעֲשׂוּ
19 בְּנֵי־הַגּוֹלָה אֶת־הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר[a] לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃ 20 כִּי
הִטַּהֲרוּ[a] הַכֹּהֲנִים ׀ וְהַלְוִיִּם[a] כְּאֶחָד[b] כֻּלָּם טְהוֹרִים וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח

[7] Mm 592. [8] Mm 3810. [9] Mm 3904. [10] Mm 3998. [11] Mm 3905. [12] וחד וגיחזין Da 2,46. [13] Mm 3878. [14] Mp sub loco. [15] Mm 456. [16] Mm 907. [17] Mm 3902. [18] Cf Mm 3836. [19] Mm 3906. [20] Mm 667. [21] Mm 4144. [22] Mm 3888. [23] Mm 2939.

9 [a] Gα *Zοροβαβελ ἐπάρχῳ* (*ἐ.* ex *ἐπαρκῶς* et *Z.* add?); prp חָשְׁחִין ‖ **11** [a] G *τὸ κατ' ἐμέ*, Gα 6,31 *βασιλικά* cf $\mathfrak{V}$ *publicetur* ‖ **14** [a] G* *καὶ οἱ Λευῖται* ex *καὶ εὐοδοῦνται* ‖ [b] ut 5,1[b] ‖ [c] Gα *τῶν προφητῶν* cf 5,1, 1 נְבִיאַיָּא? ‖ [d–d] add cf 7,11sqq ‖ **15** [a] Gα 7,5 recte 23 ‖ **16** [a] Q^{Mss} pc Mss וְאֵי– ‖ [b] > 2 Mss G$\mathfrak{V}$ ‖ **17** [a] > Ms Vrs ‖ [b] Q לְחַטָּאָה, K טָיָה– ‖ **18** [a] Gα 7,9 *ἐστολισμένοι* cf Gα 5,57 ‖ [b] ins בֵּית cf $G^{L}\mathfrak{S}$ ‖ **19** [a] 2 Mss G^{75} + יוֹם ‖ **20** [a–a] הכ׳ ו dl cf 20b ‖ [b] Gα 7,11 + *καὶ πάντες οἱ υἱοὶ τῆς αἰχμαλωσίας οὐχ ἡγνίσθησαν* cf 2 Ch 30,17sqq.

ב הִמּוֹ כְּוֹרֶשׁ מַלְכָּא מִן־הֵיכְלָא דִּי בָבֶל וְיהִיבוּ לְשֵׁשְׁבַּצַּר [a] שְׁמֵהּ דִּי
ל ¹ בטע מרעימין[13]. אל חד מן ב[14] לשון חולי. ק ד ג כת ה וחד כת א[15] 15 פֶּחָה שָׂמֵהּ: וַאֲמַר־לֵהּ [15] מָאנִיָּא שֵׂא אֵזֶל אַחַת [b] הִמּוֹ בְּהֵיכְלָא
יח ר״פ בטע דִּי בִירוּשְׁלֶם וּבֵית אֱלָהָא יִתְבְּנֵא עַל־אַתְרֵהּ: ס [16] 16 אֱדַיִן
ב. ג ב כת ה וחד כת א[16] שֵׁשְׁבַּצַּר דֵּךְ אֲתָא יַהֲב אְשַׁיָּא דִּי־בֵית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וּמִן־אֱדַיִן
ל. ב ר״פ. ב [17] 17 וְעַד־כְּעַן מִתְבְּנֵא וְלָא שְׁלִם: [17] וּכְעַן הֶן עַל־מַלְכָּא טָב
ח [17] יִתְבַּקַּר בְּבֵית גִּנְזַיָּא דִּי־מַלְכָּא תַּמָּה [a] דִּי בְבָבֶל הֵן אִיתַי דִּי־מִן־
כְּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שִׂים טְעֵם לְמִבְנֵא בֵית־אֱלָהָא דֵּךְ [b] בִּירוּשְׁלֶם וּרְעוּת
יתיר י. ג ר״פ בסיפ׳ מַלְכָּא עַל־דְּנָה יִשְׁלַח עֲלֵינָא: ס 6 1 בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא 6
ג. ח[2] שָׂם טְעֵם וּבַקְּרוֹ [a] בְּבֵית [a] סִפְרַיָּא דִּי גִנְזַיָּא [a] מְהַחַתִּין תַּמָּה בְּבָבֶל:
ל וכת כן. ל 2 וְהִשְׁתְּכַח בְּאַחְמְתָא בְּבִירְתָא [a] דִּי בְמָדַי מְדִינְתָּה מְגִלָּה חָדָה וְכֵן־ 2
כְּתִיב בְּגַוָּהּ דִּכְרוֹנָה: פ 3 בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא כּוֹרֶשׁ 3
ג. ל מַלְכָּא שָׂם טְעֵם [c] בֵּית־אֱלָהָא [c] בִּירוּשְׁלֶם בֵּיתָא יִתְבְּנֵא אֲתַר דִּי־
ל. ל. ב דָבְחִין דִּבְחִין [b] וְאֻשָּׁהִי מְסוֹבְלִין [b] רוּמֵהּ אַמִּין [c] שִׁתִּין פְּתָיֵהּ אַמִּין
ל. ל כת א[3] שִׁתִּין [d]: 4 נְדַבְּכִין דִּי־אֶבֶן גְּלַל [d] תְּלָתָא וְנִדְבַךְ דִּי־אֵעָ חַדַּת [a] וְנִפְקָתָא 4
ט ר״פ. ג כת ה בלישׁ מִן־בֵּית מַלְכָּא תִּתְיְהֵב: 5 וְאַף מָאנֵי בֵית־אֱלָהָא דִּי דַהֲבָה וְכַסְפָּא 5
ל דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִּי־בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל לְבָבֶל יַהֲתָיְבוּן
וְיֵהָךְ [a] לְהֵיכְלָא דִּי־בִירוּשְׁלֶם לְאַתְרֵהּ וְתַשַּׁח [b] בְּבֵית אֱלָהָא: ס [c]
ב בטע. ב. ו זוגין[4] 6 כְּעַן תַּתְנַי [a] פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בּוֹזְנַי וּכְנָוָתְכוֹן אֲפַרְסְכָיֵא דִּי 6
ל ומל. ב[5] בַּעֲבַר נַהֲרָה רַחִיקִין [b] הֲוֹוּ מִן־תַּמָּה: 7 שְׁבֻקוּ [a] לַעֲבִידַת בֵּית־אֱלָהָא 7
ל [a] דֵּךְ [b] פַּחַת יְהוּדָיֵא וּלְשָׁבֵי [b] יְהוּדָיֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵּךְ יִבְנוֹן עַל־אַתְרֵהּ:
ל כת א. ד ב מנה בלשון ארמי 8 וּמִנִּי שָׂם טְעֵם לְמָא דִּי־תַעְבְּדוּן עִם־שָׁבֵי יְהוּדָיֵא אִלֵּךְ
יא בטע לאחור לְמִבְנֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵּךְ וּמִנְכְּסֵי מַלְכָּא [c] מִדַּת עֲבַר נַהֲרָה אָסְפַּרְנָא

[13] Mm 705. [14] Mm 3903. [15] Mm 1137. [16] Mm 3852. [17] Mm 2202. Cp 6 [1] Mm 3898. [2] Mm 2202. [3] Mm 3836. [4] Mm 456. [5] Mm 3897 ב. [6] חד ולשבי Jes 59,20.

14 [a] Gα 6,17 pr *Ζοροβαβελ καί* || **15** [a] K אֱלָהּ, Q אֵל || [b] Var אַ׳ || **17** [a] > Vrs || [b] Ms GαSyA דִּי, mlt Mss G + דִּי || Cp 6,1 [a–a] l c Ms ג׳ דִּי ס || **2** [a] GαSyA om בְּ, dl (dttg) || **3** [a] ins c pc Mss Vrs דִּי || [b–b] Gα *διὰ πυρὸς ἐνδελεχοῦς*; prp וּמִשְׁחוֹהִי מִתְכְּלִין || [c] ins תְּלָתִין אַרְכֵּהּ אַמִּין || [d] l עֶשְׂרִין cf S || **4** [a] pc Mss חדא, Gα *καινοῦ ἑνός*; G *εἷς*, l חַד || **5** [a] nonn Mss דִּ־; ins כְּלֵהּ (hpgr) || [b] prp וְיִנָּחֵת cf Vrs || [c] hic lacuna cf Gα || **6** [a] G *δώσετε* – תְּתָנוּ || [b] Var רְ || **7** [a–a] Gα *τὸν παῖδα τοῦ κυρίου Ζοροβαβελ* || [b–b] G^{B} om יְ׳ פ׳, prb add cf 5,2.

נביא׳ ב׳ ומל׳ וכל דניאל ק דכות ב מ א

אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְעִמְּהוֹן נְבִיאַיָּא[b] דֵּי־אֱלָהָא מְסָעֲדִין לְהֹון׃ פ

ג ב כת ה יחד כת א[5] ב בסע. ב׳[6]

3 בֶּהּ־זִמְנָא אֲתָא עֲלֵיהוֹן תַּתְּנַי[a] פַּחַת עֵבֶר־נַהֲרָה וּשְׁתַר בּוֹזְנַי וּכְנָוָתְהוֹן וְכֵן אָמְרִין לְהֹם מַן־שָׂם לְכֹם טְעֵם בַּיְתָא דְנָה לִבְנָאָה[b]

יח ר״ם בסע ז׳ זוגין[7]. ב

4 וְאִשַׁרְנָא[c] דְנָה לְשַׁכְלְלָה׃ ס 4 [a]אֱדַיִן כְּנֶמָא אֲמַרְנָא[b] לְהֹם[a] מַן־

ח[8]. ב וחס

5 אִנּוּן שְׁמָתָ֫ת גְּבַרַיָּא דִּי־דָנֶה בְנַיְנָא בָּנִין׃ 5 וְעֵין אֱלָהֲהֹם הֲוָת עַל־

ל. ל ומל

שָׁבֵי[a] יְהוּדָיֵא וְלָא־בַטָּלוּ הִמּוֹ עַד־טַעֲמָא לְדָרְיָוֶשׁ יְהֵךְ וֶאֱדַיִן יְתִיבוּן

כל כת א

6 נִשְׁתְּוָנָא עַל־דְּנָה׃ פ 6 פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא דִּי־שַׁלַּח תַּתְּנַי | פַּחַת

ב[9]. ז׳[7] זוגין ול בעיז

עֵבֶר־נַהֲרָה וּשְׁתַר בּוֹזְנַי וּכְנָוָתֵ֫הּ אֲפַרְסְכָיֵא דִּי בַּעֲבֶר נַהֲרָה עַל־

7 דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃ 7 פִּתְגָמָא שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי וְכִדְנָה כְּתִיב בְּנַוֵּהּ לְדָרְיָוֶשׁ

ל. ג. ל

8 מַלְכָּא שְׁלָמָא כֹלָּא׃ ס 8 יְדִיעַ | לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי־אֲזַלְנָא לִיהוּד

ל

מְדִינְתָּא[a] לְבֵית אֱלָהָא רַבָּא וְהוּא מִתְבְּנֵא אֶבֶן גְּלָל וְאָע מִתְשָׂם

ל. ל

בְּכֻתְלַיָּא וַעֲבִידְתָּא דָךְ אָסְפְּרָנָא מִתְעַבְּדָא וּמַצְלַח בִּידֵיהֹם׃ ס

יח ר״ם בסע

9 אֱדַיִן שְׁאַלְנָא לְשָׁבֵיָּא אִלֵּךְ כְּנֶמָא אֲמַרְנָא לְהֹם מַן־שָׂם לְכֹם טְעֵם

ל כת ה. ט ר״ם

10 בַּיְתָא דְנָה לְמִבְנֵיהּ[a] וְאֶשַׁרְנָא דְנָה לְשַׁכְלָלָה׃ 10 וְאַף שְׁמָהָתְהֹם

ל

שְׁאֵלְנָא לְהֹם לְהוֹדָעוּתָךְ דִּי נִכְתֹּב שֵׁם־גְּבַרַיָּא דִּי בְרָאשֵׁיהֹם׃ ס

ל[9] ב׳[7] חס א בלישׁ[10]

11 וּכְנֶמָא פִּתְגָמָא הֲתִיבُונָא לְמֵמַר[a] אֲנַחְנָא הִמּוֹ עַבְדוֹהִי דִּי־אֱלָהָא

ל

שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וּבְנַיִן בַּיְתָא דִּי־הֲוָא בְנֵה מִקַּדְמַת דְּנָה שְׁנִין שַׂגִּיאִן

ל

12 וּמַלְכָּ֫א לְיִשְׂרָאֵל רַב בְּנֵהִי וְשַׁכְלְלֵהּ׃ 12 לָהֵן מִן־דִּי הַרְגִּזוּ אֲבָהָתְנָא[a]

כסדאה חד מן ב[11] חד ק כת ש וחד כת ס. ב כת ה[12]

לֵאלָהָא שְׁמַיָּא יְהַב הִמּוֹ בִּידֵ נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּ־בָּבֶל כַּסְדָּיָאָה[b] וּבַיְתָה

ל כת ה

13 דְנָה סַתְּרֵהּ וְעַמָּה הַגְלִי לְבָבֶל׃ ס 13 בְּרַם בִּשְׁנַת חַדָּה לְכוֹרֶשׁ

ג. ב

מַלְכָּא דִּי בָבֶל[a] כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם בֵּית־אֱלָהָא דְנָה לְבְנָיָה׃

ט ר״ם. ג כת ה בלישׁ

14 וְאַף מָאנֵי דִי־בֵית־אֱלָהָא דִּי דַהֲבָה וְכַסְפָּא דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר

הַנְפֵק מִן־הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל הִמּוֹ לְהֵיכְלָא דִּי בָבֶל הַנְפֵּק

[4]Mm 3897 א. [5]Mm 3852 contra textum. [6]Mm 3899. [7]Mm 456. [8]Mm 3900. [9]Mp sub loco. [10]Mm 3901. [11]Mm 3835. [12]Mm 3902.

2 [b] Q et K ut 1[c] ‖ 3 [a] Gα 6,3 *Σισίννης* ‖ [b] id 13, sed 2.17 לְמִבְנֵ ‖ [c] G *καὶ τὴν χορηγίαν*, Gα *καὶ τὴν στέγην … καὶ τἄλλα πάντα* ‖ 4 [a–a] > Gα, dl (ex 9) ‖ [b] Ms GS וּמַרְנָא ‖ 5 [a] G(S) *τὴν αἰχμαλωσίαν* ‖ שָׁבֵי cf Gα ‖ 8 [a] Gα + *καὶ … κατελάβομεν τῆς αἰχμαλωσίας τοὺς πρεσβυτέρους* (cf 5[a]) *τῶν Ἰουδαίων ἐν Ἰερουσαλημ τῇ πόλει οἰκοδομοῦντας*, ins וַהֲשַׁכְחָנָא ‖ 9 [a] prp ה– ‖ 10 [a] l c mlt Mss שְׁמֵהּ– ‖ 11 [a] pc Mss לְמֵאמַר ‖ 12 [a] sic L, mlt Mss Edd דָּ– ‖ [b] Q בָּבֶל–, K דָּנֵיָה– ‖ 13 [a] > G*; S *(d)prs.*

ל
ל וכת א[10]. יב פסוק דמיין[11]
ל וכת א
ל. ל[10]. ב
ל. ל כת ה
ג בלישׁ. ב ומל
ל כת א
כל כת א
ל. ל[10]. יתיר י
ג
ג. ל. ל. ב
ב ומל[10]. ג חד מל וחד חס. ל בלשון תרג
ד כת ו. ב[12] ומל וכל דגיאל דכות ב מ א. יו
ל. ל. ב[13]
ו ה כת ו וחד כת ה[14]
ב כת ה. ל וכת א. ל. יח ר״ם בסוף
ששת[15] ק
כל כת א. ל ומל
ג ר״ם בסוף[16]. ל[17]
ד חס א[1]. נבייא ק חד מן ב כת ה. נבייא ק
ב פסוק דמסך[2]. ג ר״ם בסוף[3]

לְ הֵיכָלָא מְלַחֲנָא[a] וְעַרְנַת מַלְכָּא לָא אֲרִיךְ לָנָא לְמֶחֱזֵא עַל־דְּנָה
15 שְׁלַחְתָּנָא וְהוֹדַעְנָא לְמַלְכָּא׃ 15 דִּי יְבַקַּר[a] בְּסִפַּר־דָּכְרָנַיָּא דִּי אֲבָהָתָךְ
וְאִתְהַשְׁכַּח בְּסִפַּר דָּכְרָנָא וְתִנְדַּע דִּי קִרְיְתָא דָךְ קַרְיָא מָרָדָא
וּמְהַנְזָקַת מַלְכִין וּמְדִנָן[b] וְאִשְׁתַּדּוּר עָבְדִין[b] בְּגַוַּהּ מִן־יוֹמָת עָלְמָא
עַל־דְּנָה קִרְיְתָא דָךְ הָחְרְבַת׃ 16 מְהוֹדְעִין[a] אֲנַחְנָה לְמַלְכָּא דִּי הֵן
16 קִרְיְתָא דָךְ תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּהִי[b] יִשְׁתַּכְלְלִון לָקְבֵל דְּנָה חַלָקְ[c] בַּעֲבַר
נַהֲרָא לָא אִיתַי לָךְ׃ פ 17 פִּתְגָמָא שְׁלַח מַלְכָּא עַל־רְחוּם בְּעֵל־
17 טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן דִּי יָתְבִין בְּשָׁמְרַיִן וּשְׁאָר עֲבַר־
נַהֲרָה שְׁלָם וּכְעֶת[a]׃ ס 18 נְשְׁתְּוָנָא דִּי שַׁלְחְתּוּן עֲלֵינָא מְפָרַשׁ
18 קֱרֵי קָדָמָי׃ 19 וּמִנִּי שִׂים טְעֵם וּבַקְּרוּ וְהַשְׁכַּחוּ דִּי קִרְיְתָא דָךְ מִן־
19 יוֹמָת עָלְמָא עַל־מַלְכִין מְתַנַּסְּאָה וּמְרַד וְאִשְׁתַּדּוּר מִתְעֲבַד־בַּהּ׃
20 וּמַלְכִין תַּקִּיפִין הֲוּוֹ עַל־יְרוּשְׁלֶם וְשַׁלִּיטִין בְּכֹל עֲבַר נַהֲרָה וּמִדָּה
20 בְלוֹ וַהֲלָךְ מִתְיְהֵב לְהֹון׃ 21 כְּעַן שִׂימוּ טְעֵם[a] לְבַטָּלָא גְּבַרַיָּא אִלֵּךְ
וְקִרְיְתָא דָךְ לָא תִתְבְּנֵא[b] עַד־מִנִּי טַעֲמָא יִתְּשֵׂם׃ 22 וְזְהִירִין הֱוֵוֹ שָׁלְוּ[a]
22 לְמֶעְבַּד עַל־דְּנָה לְמָהּ יִשְׂגֵא חֲבָלָא לְהַנְזָקַת מַלְכִין׃ ס 23 אֱדַיִן
23 מִן־דִּי פִּרְשֶׁגֶן נִשְׁתְּוָנָא דִּי אַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא מַלְכָּא קֱרֵי קָדָם־רְחוּם[a]
וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּכְנָוָתְהוֹן אֲזָלוּ בִבְהִילָו לִירוּשְׁלֶם עַל־יְהוּדָיֵא וּבַטְלוּ
הִמּוֹ בְּאֶדְרָע וְחֵיל׃ ס
24 בֱּאַדַּיִן[a] בְּטְלַת עֲבִידַת בֵּית־אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וַהֲוָת בָּטְלָא
עַד שְׁנַת תַּרְתֵּין לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא־פָּרָס׃ פ

5 1 וְהִתְנַבִּי[a] חַגַּי נְבִיאָה[b] וּזְכַרְיָה בַר־עִדּוֹ נְבִיאַיָּא[c] עַל־יְהוּדָיֵא
5 דִּי בִיהוּד וּבִירוּשְׁלֶם בְּשֵׁם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֹון׃ ס 2 בֱּאַדַּיִן
קָמוּ זְרֻבָּבֶל בַּר־שְׁאַלְתִּיאֵל[a] וְיֵשׁוּעַ בַּר־יוֹצָדָק וְשָׂרְיוּ לְמִבְנֵא בֵּית

[10] Mp sub loco. [11] Mm 3896. [12] Mm 3897א. [13] Mm 3897ב. [14] Mm 3905. [15] Q L unicum, cf Esr 4,8.11; 6,14; 7,1.7.11.12.21; 8,1. Neh 2,1; 5,14; 13,6 et Mp sub loco. [16] Mm 3898. [17] Mm 3849. Cp 5 [1] Mm 1578. [2] Mm 3313. [3] Mm 3898.

14 [a] prp מְלַחֲנָא = sal nostrum ‖ **15** [a] l יְתִבקַר? cf 5,17 ‖ [b–b] G *καὶ φυγάδια δούλων* (= עֲבְ׳) ‖ **16** [a] G α 2,18 pr *νῦν οὖν* ‖ [b] ut 13[a] ‖ [c] G α *κάθοδος* ‖ **17** [a] cf 11[c] ‖ **21** [a] sic L ‖ [b–b] > G α, add propter Neh 2,4sqq? ‖ **22** [a] G α *ὅπως μηθέν* = שֶׁלָּא? ‖ **23** [a] ins c Ms G[L]S בְּעַל טְעֵם ‖ **24** [a] prp כְּדֵנָה vel כֵּא׳ ‖ **Cp 5,1** [a] Q בֵּיא– ‖ [b] Q נְבִיָּא, K נְבִיאָה; > G α 6,1 ‖ [c] Q נְבִיָּא, K נְבִיאַיָּא, G *προφητείαν* ‖ **2** [a] pc Mss שַׁל׳.

וְרִבְכֶּל וַיְשׁוֹעַ וּשְׁאָר רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל לֹא־לָכֶם וְלָנוּ לִבְנוֹת עז. נ². ל³
בַּיִת לֵאלֹהֵינוּ כִּי אֲנַחְנוּ יַחַד נִבְנֶה לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ ה
4 הַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרָס׃ 4 וַיְהִי עַם־הָאָרֶץ מְרַפִּים יְדֵי עַם־יְהוּדָה
5 וּמְבַלְּהִים אוֹתָם לִבְנוֹת׃ 5 וְסֹכְרִים עֲלֵיהֶם יוֹעֲצִים לְהָפֵר עֲצָתָם ומבהלים. ל וכת כן
כָּל־יְמֵי כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס וְעַד־מַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרָס׃ ל
6 וּבְמַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּתְחִלַּת מַלְכוּתוֹ כָּתְבוּ שִׂטְנָה עַל־יֹשְׁבֵי ל¹. ב ובתרי לישנ³. ח⁵ ה מנה בלישׁ
7 יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם׃ ס 7 וּבִימֵי אַרתַּחְשַׁשְׂתְּא כָּתַב בִּשְׁלָם[a] מִתְרְדָת
טָבְאֵל וּשְׁאָר כְּנָוָתוֹ[b] עַל־אַרתַּחְשַׁשְׂתְּא מֶלֶךְ פָּרָס וּכְתָב[c] הַנִּשְׁתָּוָן[d] כנותיו. שת⁷ יתיר א. ב ק
8 כָּתוּב אֲרָמִית וּמְתֻרְגָּם אֲרָמִית׃ ס 8 רְחוּם[a] בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי
סָפְרָא כָּתְבוּ אִגְּרָה חֲדָה עַל־יְרוּשְׁלֶם לְאַרתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא כְּנֶמָא׃ כל כת א. כתי כן ופלג. תא יתיר א לא קר
9 אֱדַיִן[a] רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן דִּינָיֵא[b] יח ר״פ בטע. כל כת א. ל
וַאֲפַרְסַתְכָיֵא טַרְפְּלָיֵא אֲפָרְסָיֵא[c] אַרְכְּוָיֵא[d] בָּבְלָיֵא שׁוּשַׁנְכָיֵא דֶּהָוֵא[e] ל. ארכויא. דהויא ק
10 עֵלָמָיֵא׃ 10 וּשְׁאָר אֻמְמָיָא דִּי הַגְלִי אָסְנַפַּר[a] רַבָּא וְיַקִּירָא וְהוֹתֵב הִמּוֹ ל. ל ומל⁹
11 בְּקִרְיָה[b] דִּי שֹׁמְרִין וּשְׁאָר עֲבַר־נַהֲרָה וּכְעֶנֶת[c]׃ 11 דְּנָה פַּרְשֶׁגֶן
אַנְרְתָּא דִּי שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי[a] עַל־אַרתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא עַבְדָּיִךְ[b] אֱנָשׁ כל כת א. תא יתיר א לא קר. עבדך ק. יתיר י
12 עֲבַר־נַהֲרָה וּכְעֶנֶת[c]׃ ס 12 יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי יְהוּדָיֵא דִּי
סְלִקוּ[a] מִן־לְוָתָךְ[b] עֲלִינָא[b] לִירוּשְׁלֶם קִרְיְתָא מָרְדְּתָא וּבְאִישְׁתָּא[e] כל כת חס. ובישתא יתיר א
13 בָּנַיִן[d] וְשׁוֹרֵי אֲשַׁכְלְלוּ[d] וְאֻשְׁיָא יַחֲיטוּ[e]׃ 13 כְּעַן יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא ישורייא ק חד מן ג בלישׁ. שכללילו. ל ומל ק
דִּי הֵן קִרְיְתָא דָךְ תִּתְבְּנֵא וְשׁוֹרַיָּיד[a] יִשְׁתַּכְלְלוּן[b] מִנְדָּה־בְלוֹ וַהֲלָךְ[b] ג בלישׁ. ב ומל. ד כת ו
14 לָא יִנְתְּנוּן וְאַפְּתָם[c] מַלְכִים תְּהַנְזֻק[d]׃ 14 כְּעַן כָּל־קֳבֵל דִּי־מִלַח ד כת כן יתיר ג. ל. ל. ל

[2]Mm 3895. [3]Mm 1476. [4]Mm 1834. [5]Cf Okhl 59 et Mp sub loco. [6]Mm 3172. [7]Q L unicum, cf Esr 4, 8.11; 6,14; 7,1.7.11.12.21; 8,1. Neh 2,1; 5,14; 13,6 et Mp sub loco. [8]Mp sub loco. [9]Q addidi, cf Mp sub loco.

3 [a] 𝔊α(𝔙) *μόνοι* ‖ [b] > Vrs, sed potius מ׳ פ add ‖ **4** [a] Q וּמְבַהֲלִים ‖ [b] prp מִלְ׳ (מ hpgr) ‖ **7** [a] prp בִּישְׁלָם vel בְּשֵׁם יְרוּשָׁלַם ‖ [b] Q יוּ– ‖ [c] prb dl כתב ‖ [d] 𝔊 *ὁ φορολόγος* ‖ **8** [a] l דִּינָיֵא; prp אִגַּוְן (דִּי) ‖ **9** [a] 𝔊 *τάδε ἔκρινεν*; prp וּ sq ‖ [b] 𝔊α^{L} 2,16 *κριταί*, l דְּהָיֵא; prp דִּנוּ et dl ‖ [c] prp פָּרְ׳ (א dttg) ‖ [d] Q וְיָא–, K sine א ‖ [e] Q דֶּהָיֵא, K דהוא; l c pc Mss 𝔊^{B} דִּי הוּא ‖ **10** [a] 𝔊^{min} *Σαλμανα(σ)σαρης* ‖ [b] Vrs pl, l בְּקָרְיַה ‖ [c] ex 11, dl ‖ **11** [a] huc tr ‖ [b] Q^{Mss} עבדך ‖ [c] cj c 12 ‖ **12** [a–a] 𝔊^{B} *ἀπὸ Κύρου* ‖ [b] huc tr ‖ [c] 𝔊α 2,14 *ἐλθόντες*, sed prb dl ‖ [d–d] Q וְשׁוּרַיָּא שׁוּ׳ לְשַׁכְלְלָה; prp וְשָׁרִיו שׁוּ׳ לְשַׁכְלְלָה (hpgr) ‖ [e] prp יְהִיבוּ cf 5,16 ‖ **13** [a] l רֵישׁ– cf 𝔊𝔖𝔙 ‖ [b–b] 𝔊(𝔖) *φόροι οὐκ ἔσονταί σοι* ‖ [c] pc Mss יְהִיבוּ–ס(ו)תֹ– ‖ [d–d] prp מִלְכִי מְהַנְזֵק vel מִ׳ מְתַנְזֵק.

ב חד פת וחד קמ׳ ד׳ ול קמ

7 לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה וְהַיְכָל יְהוָה לֹא יֻסָּד׃ 7 וַיִּתְּנוּ־כֶסֶף לַחֹצְבִים
ל. י׳ . ה חס בלישׁ 11 וְלֶחָרָשִׁים וּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה וָשֶׁמֶן[a] לַצִּדֹנִים וְלַצֹּרִים לְהָבִיא עֲצֵי אֲרָזִים
ל 12 מִן־הַלְּבָנוֹן אֶל־יָם יָפוֹא כִּרְשְׁיוֹן כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרָס עֲלֵיהֶם׃ ס
ב. מח 8 וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְבוֹאָם אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים לִירוּשָׁלַם בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי
הֵחֵלּוּ זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁאלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וּשְׁאָר אֲחֵיהֶם
כא. ב 14 הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכֹל־הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי יְרוּשָׁלַם[a] וַיַּעֲמִידוּ אֶת־הַלְוִיִּם
ח. ב 15 מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְנַצֵּחַ עַל־מְלֶאכֶת בֵּית־יְהוָה׃ ס
ו קמ׳ . ח׳ 16 9 וַיַּעֲמֹד יֵשׁוּעַ בָּנָיו וְאֶחָיו קַדְמִיאֵל [a]וּבָנָיו בְּנֵי־יְהוּדָה[a] כְּאֶחָד לְנַצֵּחַ
ז 17 עַל־עֹשֵׂה[b] הַמְּלָאכָה בְּבֵית הָאֱלֹהִים ס [c]בְּנֵי חֲנָדָד בְּנֵיהֶם
ח׳ חד מן ה חס בלישׁ וַאֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם׃ 10 וְיִסְּדוּ[a] הַבַּנָּים אֶת־הֵיכַל יְהוָה וַיַּעֲמִידוּ[b]
ד. ב 18 הַכֹּהֲנִים מְלֻבָּשִׁים[c] בַּחֲצֹצְרוֹת וְהַלְוִיִּם בְּנֵי־אָסָף בִּמְצִלְתַּיִם לְהַלֵּל
[d]אֶת־יְהוָה[d] עַל־יְדֵי דָּוִיד מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל׃ 11 וַיַּעֲנוּ בְּהַלֵּל וּבְהוֹדֹת
נא[a] מ״פ וכל ר״פ דכות׳ ב מ ג. ב 19 לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי־לְעוֹלָם חַסְדּוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל וְכָל־הָעָם הֵרִיעוּ
ב. א 18 תְרוּעָה גְדוֹלָה בְּהַלֵּל לַיהוָה עַל הוּסַּד בֵּית־יְהוָה׃ ס 12 וְרַבִּים
ד. י׳. ל 19 מֵהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת הַזְּקֵנִים[a] אֲשֶׁר רָאוּ אֶת־הַבַּיִת
סד. י׳. א 18 הָרִאשׁוֹן בְּיִסְּדוֹ[b] [c]זֶה הַבַּיִת[c] בְּעֵינֵיהֶם בֹּכִים בְּקוֹל גָּדוֹל וְרַבִּים
ל בְּתִרוּעָה בְּשִׂמְחָה לְהָרִים קוֹל׃ 13 וְאֵין הָעָם[a] [b]מַכִּירִים[b] קוֹל תְּרוּעַת ס[c]
ג[20]. ל. ג[21] הַשִּׂמְחָה לְקוֹל בְּכִי הָעָם[a] כִּי הָעָם מְרִיעִים תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְהַקּוֹל
ב. ח 20 נִשְׁמָע עַד־לְמֶרְחָק׃ ס

4 1 וַיִּשְׁמְעוּ צָרֵי יְהוּדָה וּבִנְיָמִן כִּי־בְנֵי הַגּוֹלָה בּוֹנִים הֵיכָל לַיהוָה 4
עה 2 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ 2 וַיִּגְּשׁוּ אֶל־זְרֻבָּבֶל[a] וְאֶל־רָאשֵׁי הָאָבוֹת וַיֹּאמְרוּ 2
ג מל ול בלישׁ. ולו חד מן יו׳ כת כן ף 3 לָהֶם נִבְנֶה עִמָּכֶם כִּי כָכֶם נִדְרוֹשׁ לֵאלֹהֵיכֶם וְלוֹ[a] | אֲנַחְנוּ זֹבְחִים
מִימֵי [c]אֵסַר חַדֹּן[c] מֶלֶךְ אַשּׁוּר הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ פֹּה׃ 3 וַיֹּאמֶר לָהֶם

[8] Mp sub loco. [9] Mm 1905. [10] Mm 3632. [11] Mm 3891. [12] Mm 907. [13] Mm 4144. [14] Mm 3892. [15] Mm 4076. [16] Mm 3888. [17] Mm 3947. [18] Mm 4248. [19] Mm 3893. [20] Mm 2237. [21] Mm 3894. Cp 4 [1] Mm 1795.

7 [a] Gα *καὶ χαρα (καρρα)* ex *καὶ χρῖμα* ‖ 8 [a] Gα + 5,55 ‖ 9 [a–a] 1 sec 2,40 ‖ [b] mlt Mss עשׂ ‖ [c–c] add sec Neh 3,18.24 10,10 ‖ 10 [a] 2 Mss Edd יַ֫ (בנ dtg) ‖ [b] 1 c nonn Mss GGaS ex יַ֫ ‖ [c] ins בוץ cf 2 Ch 5,12 ‖ [d–d] pc Mss לַ֫, Edd אֶל־יַ֫ ‖ 12 [a] nonn Mss GL𝔄 וְה׳ ‖ [b] prp בִּיסְדוֹ ‖ [c–c] add ‖ 13 [a] dl ‖ [b–b] l ר–מְקוֹל ‖ [c–c] S ‖ Cp 4,2 [a] ins וְאֶל־יֵשׁוּעַ cf Gα 5,65 et 3 ‖ [b] l c Q GGaS𝔄 וְלוֹ ‖ *(d)snḥrjb*, Jos Σαλμανασσαρης.

64 עַמָּד כֻּלָּהּ[c] לְאוּרִים וּלְתֻמִּים: 64 כָּל־הַקָּהָל כְּאֶחָד[a] אַרְבַּע רִבֹּוא יו זוגין22. ל23. ז קמ24. נ מל
65 אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת שִׁשִּׁים: 65 מִלְּבַד עַבְדֵיהֶם וְאַמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה[a] ח זוגין מחליפין25
שִׁבְעַת אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁלֹּשִׁים וְשִׁבְעָה וְלָהֶם מְשֹׁרְרִים וּמְשֹׁרְרוֹת ח26
66 מָאתָיִם[b]: [a]סוּסֵיהֶם שְׁבַע מֵאוֹת שִׁלֹּשִׁים וְשִׁשָּׁה פְּרִדֵיהֶם מָאתַיִם[a]
67 אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה: 67 גְּמַלֵּיהֶם[a] אַרְבַּע מֵאוֹת שִׁלֹּשִׁים וַחֲמִשָּׁה חֲמֹרִים[b]
68 [c]שֵׁשֶׁת אֲלָפִים שְׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים: ס 68 וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת ג27
[a]בְּבוֹאָם לְבֵית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִַם הִתְנַדְּבוּ לְבֵית הָאֱלֹהִים מח ג28 מנח בליש
69 לְהַעֲמִידוֹ עַל־מְכוֹנוֹ: 69 כְּכֹחָם[a] נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב
[b]דַּרְכְּמוֹנִים שֵׁשׁ־רִבֹּאוֹת וָאֶלֶף[b] ס וְכֶסֶף מָנִים חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים ב מל29. ב חד מל וחד חס. ד ב קמ וב פת30
70 וְכָתֹנֶת כֹּהֲנִים מֵאָה: ס 70 וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּמִן־ בא31
הָעָם[b] וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַנְתִינִים[c] בְּעָרֵיהֶם[d] וְכָל־יִשְׂרָאֵל ג32 מל ח מנח בסיפ. לה וכל ר״ם דכות29
בְּעָרֵיהֶם: ס

3 1 וַיִּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּעָרִים[a] ס וַיֵּאָסְפוּ[b] ט† וכל ר״ם דכות1. יב
2 הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד [c]אֶל־יְרוּשָׁלִָם: ס 2 וַיָּקָם יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק כ2
וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים וּזְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁאלְתִיאֵל וְאֶחָיו וַיִּבְנוּ אֶת־מִזְבַּח אֱלֹהֵי כח3
יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלוֹת כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים: י4
3 וַיָּכִינוּ הַמִּזְבֵּחַ עַל־מְכוֹנֹתָיו[a] כִּי בְּאֵימָה[b] עֲלֵיהֶם מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת ס5. ח בליש
4 וַיַּעֲלוּ[c] עָלָיו עֹלוֹת לַיהוָה עֹלוֹת לַבֹּקֶר וְלָעָרֶב: 4 וַיַּעֲשׂוּ אֶת־חַג ויעלו ק
הַסֻּכּוֹת כַּכָּתוּב וְעֹלַת[a] יוֹם בְּיוֹם בְּמִסְפָּר כְּמִשְׁפַּט דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ: ח6
5 וְאַחֲרֵי כֵן[a] עֹלַת תָּמִיד[b] וְלֶחָדָשִׁים וּלְכָל־מוֹעֲדֵי יְהוָה הַמְקֻדָּשִׁים ו7
6 וּלְכָל מִתְנַדֵּב נְדָבָה לַיהוָה: 6 מִיּוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הֵחֵלּוּ ל

22Mm 565. 23Mm 959. 24Mm 3888. 25Mm 3964. 26Mm 1053. 27Mm 3968. 28Mm 3881. 29Mp sub loco. 30Mm 986. 31Mm 4144. 32Mm 3889. Cp 3 1Mm 470. 2Mm 1514. 3Mm 2364. 4Mm 3890. 5Var lect c K vel Q, cf Mp sub loco. 6Mm 514. 7Mm 578.

63 [c] Neh הַכֹּ, 𝔊α^{AVmin}(S) *ἀρχιερεύς* || **64** [a] 𝔊α + *ἀπὸ δωδεκαετοῦς χωρὶς παίδων καὶ παιδισκῶν* || **65** [a] cj c sq || [b] 𝔊α + 45 (non Neh, cf 66[a–a]) || **66** [a–a] > Neh (homtel) || **67** [a] Neh יהם־ || [b] l c pc Mss הֶם־ || [c–c] 𝔊α 5525 || **68/69** [a–a] > Neh || [b–b] 𝔊α *μνᾶς χιλίας* || **70** [a] prp וְשָׁרֵי || [b] 𝔊α + *ἐν Ιερουσαλημ καὶ (ἐν) τῇ χώρᾳ* cf 𝔊α 9,37, ins בִּירוּשָׁלִַם || [c] > 𝔄𝔊α || [d] > Neh 𝔊α || **Cp 3,1** [a] l c nonn Mss Vrs et Neh 7,72 בְּעָרֵיהֶם || [b] ins c pc Mss et Neh 8,1 כָּל־ || [c–c] 𝔊α sec 𝔊α 9,38 cf Neh 8,1 || **3** [a] prp תּוֹ cf 𝔊𝔊α𝔖 || [b] 𝔊α *ἐν ἔχθρᾳ*, l בְּאֵיבָה || [c] Q וַיַּעֲלוּ, K וַיַּעַל || **4** [a] mlt Mss 𝔊𝔊α ועל(ו)ת || **5** [a] ins ־עַל (hpgr) || [b] ins c Ms 𝔊α לַשַּׁבָּתוֹת.

41 הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי אָסָף [a]מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה[a]: פ 41

42 בְּנֵי[a] הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי־שַׁלּוּם בְּנֵי־אָטֵר בְּנֵי־טַלְמוֹן בְּנֵי־עַקּוּב בְּנֵי 42

ב וחס חֲטִיטָא בְּנֵי שָׁבֵי הַכֹּל מֵאָה שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה[b]: פ

43 44 43 הַנְּתִינִים בְּנֵי־צִיחָא[a] בְּנֵי־חֲשׂוּפָא בְּנֵי טַבָּעוֹת: 44 בְּנֵי־קֵרֹס

45 46 בְּנֵי־סִיעַהָא[a] בְּנֵי פָדוֹן: 45 בְּנֵי־לְבָנָה בְּנֵי־חֲגָבָה [a]בְּנֵי עַקּוּב[a]: 46 [a]בְּנֵי־

47 48 חָגָב[a] בְּנֵי־שַׁמְלַי[b] בְּנֵי חָנָן: 47 בְּנֵי־גִדֵּל בְּנֵי־גָחַר בְּנֵי רְאָיָה: 48 בְּנֵי־

שלמי ק . ב חד פת וחד קמ

49 50 רְצִין בְּנֵי־נְקוֹדָא בְּנֵי גַזָּם[a]: 49 בְּנֵי־עֻזָּא בְּנֵי־פָסֵחַ[a] בְּנֵי בֵסַי: 50 [a]בְּנֵי־

מעונים . נפוסים[15] ול[16] בלישׁ . ב

51 אַסְנָה[a] בְּנֵי־מְעוּנִים[b] בְּנֵי־נְפִישְׂסִים[c]: 51 בְּנֵי־בַקְבּוּק בְּנֵי־חֲקוּפָא בְּנֵי

52 53 חַרְחוּר[a]: 52 בְּנֵי־בַצְלוּת[a] בְּנֵי־מְחִידָא[b] בְּנֵי חַרְשָׁא: 53 בְּנֵי־בַרְקוֹס

54 בְּנֵי־סִיסְרָא בְּנֵי־תָמַח: 54 בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי חֲטִיפָא:

ב חד חס וחד מל . ל . ל[14]

55 בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה [a]בְּנֵי־סוֹטַי[a] בְּנֵי־הַסֹּפֶרֶת[b] בְּנֵי פְרוּדָא[c]: 55

ב חד כת ה וחד כת א

56 57 בְּנֵי־יַעְלָה[a] בְּנֵי־דַרְקוֹן בְּנֵי גִדֵּל: 57 בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְּנֵי־חַטִּיל בְּנֵי 56

ל[14]

58 פֹּכֶרֶת הַצְּבָיִים[a] בְּנֵי אָמִי[b]: 58 כָּל־הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ

59 מֵאוֹת תִּשְׁעִים[a] וּשְׁנָיִם: ס 59 וְאֵלֶּה הָעֹלִים מִתֵּל מֶלַח תֵּל

ל ק . ל[14]

חַרְשָׁא[a] כְּרוּב אַדָּן[b] אִמֵּר[c] וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית־אֲבוֹתָם וְזַרְעָם

אם האם ואם כן בטע[17] נ[18] מנה בלישׁ ובסים . יב ס״ם[19] . ג

60 אָם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם: 60 בְּנֵי־דְלָיָה בְּנֵי־טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ מֵאוֹת

61 חֲמִשִּׁים[a] וּשְׁנָיִם: ס 61 וּמִבְּנֵי[a] הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֲבָיָה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי

ג סביר לאשה . ה[20]

62 בַּרְזִלַּי[b] אֲשֶׁר לָקַח[c] מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי[d] אִשָּׁה[e] וַיִּקָּרֵא עַל־שְׁמָם:

ד ר״ם בסים . ל[14] . ב[21]

62 אֵלֶּה בִּקְּשׁוּ כִתָבָם[a] הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא נִמְצָאוּ[b] וַיִּגָּאֲלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה: 62

63 וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא[a] לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ[b] הַקָּדָשִׁים עַד 63

[14]Mm 3886. [15]Mm 832. [16]Mm 3886 et Mm 3966. [17]Mm 3887. [18]Mp sub loco. [19]Mm 294. [20]Mm 1806. [21]Neh 7,64.

41 [a–a] Neh Gα^{AVmin} 148 || **42** [a] > Neh Gα, dl || [b] Neh 8 || **43** [a] G *Σουια* vel sim = צוּחָא, Gα *Ησαυ* || **44** [a] l c Neh סִיעָא; Gα *Σου(σ)α* || **45** [a–a] > Neh; Gα + *υἱοὶ Ουτα υἱοὶ Κηταβ* || **46** [a–a] > Neh || [b] l c Q Neh G^{Amin}Σ שַׁלְמַי, K שַׁמְלַי || **48** [a] Gα *Χασεβα υἱοὶ Γαζηρα (Καζηρα)* = vers dupl? || **49** [a] Gα + *υἱοὶ Ασαρα* || **50** [a–a] > Neh || [b] Q Neh GΘΣ מְעוּנִים, K מְעִינִים || [c] K G^{B}Gα נְפִיסִים, Q cet Vrs נְפוּסִים; Neh crrp || **51** [a] Gα + *υἱοὶ Φαρακιμ* || **52** [a] Neh בִּצְלִית || [b] mlt Mss Σ יִרְא–, Gα^{AVmin} + *υἱοὶ Κουθα* || **55** [a–a] > Gα || [b] Neh סֹ || [c] Neh Gα פְּרִידָא || **56** [a] Neh יַעְלָא || **57** [a] Gα + 8 nom || [b] Neh אַדּוֹן cf Gα || **58** [a] Gα 70 || **59** [a] Gα + *ἡγούμενος (-νοι) αὐτῶν* || [b] Neh וְאִי || **60** [a] Neh 40 || **61** [a] l c Neh Gα וּמִן || [b] Gα *Ιοδδους* (G^{B} *Ιαδδους*) || [c] Neh Gα *Αυγιαν* || [d] > Gα || [e] Seb לְאִ || [f] Gα suff sg, prp שְׁמוֹ || **62** [a] l בְּכִ? cf Σ || [b] Neh צָא– (ו hpgr) || **63** [a] Gα falso ins *Νεεμιας* (G^{L} + *ὁ*) *καί* || [b] l מִן et Gα || cf Gα.

ס 18 בְּנֵי֙ יוֹרָ֣ה[a] מֵאָ֔ה וּשְׁנִ֖ים עָשָׂ֑ר׃ ס 19 [a]בְּנֵ֣י חָשֻׁ֔ם[b] [c]מָאתַ֖יִם ל[10]
20 עֶשְׂרִ֥ים וּשְׁלֹשָֽׁה׃ ס 20 בְּנֵ֣י [a]גִבָּ֔ר[b] תִּשְׁעִ֥ים וַחֲמִשָּׁ֖ה׃ ס ל[10]
21 [a]בְּנֵ֣י בֵית־לֶ֔חֶם מֵאָ֖ה עֶשְׂרִ֥ים וּשְׁלֹשָֽׁה׃ ס 22 אַנְשֵׁ֥י נְטֹפָ֖ה ל[10]. ב זקף קמ וכל אתנח וסוף פסוק דכות. כל חס
23 חֲמִשִּׁ֥ים וְשִׁשָּֽׁה׃[ac] 23 אַנְשֵׁ֥י עֲנָתֹ֖ות [a]מֵאָ֥ה עֶשְׂרִ֖ים וּשְׁמֹנָֽה[a]׃
ס 24 בְּנֵ֣י[a] עַזְמָ֔וֶת אַרְבָּעִ֖ים וּשְׁנָֽיִם׃ ס 25 בְּנֵ֣י[a] קִרְיַ֔ת עָפִ֖ים[b] ל[11]. ב[12]
26 כְּפִירָ֥ה וּבְאֵר֖וֹת שֶׁ֣בַע מֵא֑וֹת וְאַרְבָּעִ֖ים וּשְׁלֹשָֽׁה׃ ס 26 בְּנֵ֣י[a]
27 הָרָמָ֥ה וְגֶ֖בַע שֵׁ֣שׁ מֵא֑וֹת עֶשְׂרִ֖ים וְאֶחָֽד׃ ס 27 אַנְשֵׁ֥י מִכְמָ֖ס[a] ב זקף קמ. ב כח ס
28 מֵאָ֥ה עֶשְׂרִ֖ים וּשְׁנָֽיִם׃ ס 28 אַנְשֵׁ֥י בֵית־[a]אֵ֖ל וְהָעָ֑י[b] מָאתַ֖יִם ב זקף קמ
29
30 עֶשְׂרִ֥ים וּשְׁלֹשָֽׁה[b]׃ ס 29 [c]בְּנֵ֣י נְבֹ֔ו[ac] חֲמִשִּׁ֥ים וּשְׁנָֽיִם׃ ס 30 [a]בְּנֵ֣י
31 מַגְבִּ֥ישׁ[b] מֵאָ֖ה חֲמִשִּׁ֥ים וְשִׁשָּֽׁה׃ ס 31 בְּנֵ֣י[a] עֵילָ֔ם אַחֵ֖ר[a] אֶלֶ֑ף ב.[13]
32 מָאתַ֖יִם חֲמִשִּׁ֥ים וְאַרְבָּעָֽה׃ ס 32 בְּנֵ֣י חָרִ֔ם שְׁלֹ֥שׁ מֵא֖וֹת וְעֶשְׂרִֽים׃
ס 33 [a]בְּנֵי־[b]לֹ֥ד חָדִ֖יד וְאֹונֹ֑ו שְׁבַ֥ע מֵא֖וֹת עֶשְׂרִ֥ים וַחֲמִשָּֽׁה[c]׃ ל[10]
ס 34 בְּנֵ֣י[a] יְרִיחֹ֔ו [b]שְׁלֹ֥שׁ מֵא֖וֹת אַרְבָּעִ֥ים וַחֲמִשָּֽׁה[b]׃ ס
35 בְּנֵ֣י סְנָאָ֔ה [a]שְׁלֹ֥שֶׁת אֲלָפִ֖ים וְשֵׁ֣שׁ מֵא֑וֹת וּשְׁלֹשִֽׁים[a]׃ ס
36 הַכֹּהֲנִ֑ים בְּנֵ֣י יְדַעְיָ֗ה לְבֵ֥ית יֵשׁ֛וּעַ[a] [b]תְּשַׁ֥ע מֵא֖וֹת שִׁבְעִ֥ים וּשְׁלֹשָֽׁה[b]׃ נ ר״פ
ס 37 בְּנֵ֣י אִמֵּ֔ר אֶ֖לֶף[a] חֲמִשִּׁ֥ים וּשְׁנָֽיִם׃ ס 38 בְּנֵ֣י פַשְׁחֻ֔ור
39 אֶ֖לֶף מָאתַ֥יִם אַרְבָּעִ֖ים וְשִׁבְעָֽה׃ ס 39 בְּנֵ֣י חָרִ֔ם אֶ֖לֶף[a] וְשִׁבְעָ֑ה׃ ל[10]. ב[13]
עָשָֽׂר׃ ס
40 הַלְוִיִּ֗ם בְּנֵי־[b]יֵשׁ֛וּעַ וְקַדְמִיאֵ֖ל[a] לִבְנֵי֣[b] הֹודַוְיָ֑ה[c] שִׁבְעִ֥ים וְאַרְבָּעָֽה׃ ס נ ר״פ בסיפ. ל[11]

[10] Mm 3885. [11] Mm 3886. [12] Mm 1345. [13] Mm 3884.

18 [a] Neh חָרִיף ut Neh 10,20, Gα *Αρσιφουριθ* ex *Αριφου ριθ* (– 119) ‖ **19** [a] cf 17[a] ‖ [b] Gα *Αρομ* ex *Ασομ* ‖ [c–c] Neh 328; > Gα ‖ **20** [a] Neh גִּבְעֹון, Gα *Βαιτηρους* (= בֵּית תֵּר? aut ex *Γαβηρους* = גזר?); si nom loci, l בְּנֵי pro בני ‖ [b b] Gα 3005 ‖ **21/22** [a–a] Neh אַנְשֵׁי בֵית־לֶחֶם וּנְטֹפָה מֵאָה שְׁמֹנִים וּשְׁמֹנָה ‖ [b] l c Neh אַנְשֵׁי ‖ [c] Gα 5 ‖ **23** [a–a] Gα 158 ‖ **24** [a] l c Neh Gα אַנְשֵׁי בֵית־ ‖ **25** [a] l c Neh Gα אַנְשֵׁי ‖ [b] l c mlt Mss Neh GGα עָיָ; Gα + 25 ‖ [c] Gα + *οἱ Χαδιασαι καὶ Αμμιδιοι* 422 ‖ **26** [a] ut 25[a] ‖ **27** [a] nonn Mss מִשׁ– ‖ **28/29** [a–a] > Gα ‖ [b–b] Neh 123 ‖ [c–c] Neh אַנְשֵׁי נְבֹו אַחֵר ‖ **30** [a] v 30 > Neh ‖ [b] Gα *Νιφις*, Gα[A] *Φινις* ‖ **31** [a–a] Gα *Καλαμωλαλου (-ωκαλου)* ex *Αιλαμου ἄλλου*; Gα om sq usque ad חדיד 33 ‖ **33** [a] Neh huc tr 34 ‖ [b] l אַנְשֵׁי ‖ [c] Neh 1 ‖ **34** [a] ut 33[b] ‖ [b–b] Gα[B] 245 ‖ **35** [a–a] Neh 3930, Gα[AVmin] 3330, Gα[B] 3301 ‖ **36** [a] Gα + *εἰς τοὺς υἱοὺς Ανασιβ (Σαναβις)* ‖ [b–b] Gα[B] 872, Gα[AVmin] 972 ‖ **37** [a] Gα[B] 200 ‖ **39** [a] ut 37[a] ‖ **40** [a] l c Neh Gα[B] לְקַ ‖ [b] l aut בְּנֵי (cf Gα) aut בָּנָי (ל dttg) ‖ [c] Neh לְהוֹדָוָה, Gα *καὶ Σουδιου* (ex *Ουδιου*).

ל.ל.ל אַרְבַּע ׀ מֵאוֹת ׀ וַעֲשָׂרָה כֵּלִים ׀ אֲחֵרִים אָלֶף׃ ס 11 כָּל־כֵּלִים 11

ג לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף [a]חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת [a]הַכֹּל הֶעֱלָה שֵׁשְׁבַּצַּר

ב ומל . יג׳ עִם הָעֲלוֹת [b]הַגּוֹלָה מִבָּבֶל לִירוּשָׁלִַם׃ פ 2 2 [a]1 וְאֵלֶּה ׀ בְּנֵי

א זוגין דמטע בטע׳. נבוכדנצר ק חד מן ב׳ יתיר ר׳ הַמְּדִינָה הָעֹלִים ׀ מִשִּׁבְיֵי הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר [b]מֶלֶךְ־בָּבֶל

ל.ה שובה לירושלם לְבָבֶל ׀ וַיָּשׁוּבוּ ׀ לִירוּשָׁלִַם ׀ וְיִהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ׃ 2 אֲשֶׁר־בָּאוּ עִם־

ב . ל שם ברנש . לא זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה [a]שְׂרָיָה [b]רְעֶלָיָה [c]מָרְדְּכַי בִּלְשָׁן [d]מִסְפָּר ׀ בִּגְוַי רְחוּם ׀ [e]בַּעֲנָה׃ [f]

ב מִסְפַּר אַנְשֵׁי ׀ עַם ׀ יִשְׂרָאֵל׃ [g] ס 3 בְּנֵי פַרְעֹשׁ אַלְפַּיִם מָאתָה 3

שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃ ס 4 בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃ 4

ס 5 בְּנֵי אָרַח [a]שִׁבַּע מֵאוֹת חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים׃ ס 6 בְּנֵי־ 5 6

ל.ח זוגין מחליפין׳ פַּחַת מוֹאָב לִבְנֵי ׀ יֵשׁוּעַ ׀ יוֹאָב׃ [a][b]אַלְפַּיִם שְׁמֹנֶה מֵאוֹת וּשְׁנֵים עָשָׂר׃ [b]

ז [a] ס 7 בְּנֵי עֵילָם ׀ אֶלֶף ׀ מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃ ס 8 בְּנֵי 7 8

ג זַתּוּא [a]תְּשַׁע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃ [a] ס 9 בְּנֵי ׀ זַכָּי [a]שִׁבַּע מֵאוֹת 9

וְשִׁשִּׁים׃ [b] ס 10 בְּנֵי בָנִי׃ [a] שֵׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃ [b] ס 10

ב . ב זקף קמ . יד 11 בְּנֵי ׀ בֵבָי [a]שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃ [a] ס 12 בְּנֵי עַזְגָּד [a]אֶלֶף 11 12 [b]

מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃ [a] ס 13 בְּנֵי ׀ אֲדֹנִיקָם [a]שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים 13

וְשִׁשָּׁה׃ [a] ס 14 בְּנֵי בִגְוַי [a]אַלְפַּיִם חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃ [a] ס 15 בְּנֵי 14 15

לא עָדִין [a]אַרְבַּע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃ [a] ס 16 בְּנֵי־אָטֵר לִיחִזְקִיָּה [a] 16

ב זקף קמ [b]תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה׃ [b] ס 17 [a]בְּנֵי בֵצַי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃ [b] 17

Cp 2 [1]Mm 984. [2]Mm 794. [3]Mp sub loco. [4]Mm 3882. [5]Mm 3883. [6]Mm 3963. [7]Mm 3964. [8]Mm 3884. [9]Mm 3886.

11 [a–a] numerus mendosus (Gα 2,11 5469) ‖ [b] prp הַעַז ‖ **Cp 2,1** [a] cp 2 = Neh 7, 6–73a = Gα 5,7–45 ‖ [b] Neh ut Q צַר–, K צוֹר– ‖ **2** [a] Neh עֲזַרְיָה, Gα *Zapaiou* ‖ [b] Neh רַעַמְיָה, Gα *Ρησαιου*; Gα + *Ενηνιος*, ins c Neh נַחֲמָנִי ‖ [c] Gα *Βελσαρου* ‖ [d] Neh מִסְפֶּרֶת, Gα *Ασφαρασου*; l מִסְפָּר vel מִסְפֶּרֶת? ‖ [e] Neh נְחוּם, Gα^{A} *Ρομελιου* ‖ [f] Gα + *τῶν προηγουμένων αὐτῶν* ‖ [g] Gα *καὶ οἱ προηγούμενοι αὐτῶν* ‖ **5** [a–a] Neh 652, Gα 756 ‖ **6** [a] l c Neh GαS וְיֹ׳ ‖ [b–b] Neh 2818, Gα^{B} 2802 ‖ **8** [a–a] Neh 845, Gα^{B} 970 ‖ **9** [a] Gα *Χορβε* ex *Ζοββει* = זַבַּי cf Neh 3,20 ‖ [b] Gα 5 ‖ **10** [a] Neh et G בָּנוּי ‖ [b] Neh Gα 8 ‖ **11** [a–a] Neh 628, Gα^{B} 633 ‖ **12** [a–a] Neh 2322, Gα^{B} 1322, G^{A} 3622, G^{Vmin} 3322 ‖ [b] l אַלְפַּיִם (מ hpgr) ‖ **13** [a–a] Neh 667, Gα^{B} 37, G^{A} 647 ‖ **14** [a–a] Neh 2067, Gα 2066, G^{Bmin} 2606 ‖ **15** [a–a] Neh 655 ‖ **16** [a] Neh לְחִ׳ ‖ [b–b] Gα 92 (> G^{B}); Gα + *υἱοὶ Κιλαν καὶ Αζηταῦ* 67 (crrp ex *υἱοὶ Αιλαμ αχηρ* 1267 = Esr 2,31), *υἱοὶ Αζουρου* 432, *υἱοὶ Αννιας* בְּנֵי עַזּוּר אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם בְּנֵי הוֹדַוְיָה (ex *Αυδιας*) 101, ins (propter Neh 10,18sq) ‖ **17** [a] huc tr 19 cf Neh Gα ‖ [b] Neh 4.

ס א **1** 1 וּבִשְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לִכְלוֹת דְּבַר־יְהוָה מִפִּי[a] ג ס מנה ר״פ[1]
יִרְמְיָה הֵעִיר יְהוָה אֶת־רוּחַ כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס וַיַּעֲבֶר־קוֹל בְּכָל־ ח[2]. ב. חס. ס[3] ב מנה בליש
2 מַלְכוּתוֹ וְגַם־בְּמִכְתָּב לֵאמֹר: כֹּה אָמַר כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כָּל ב וחד מן יא[4] ס״פ. ב חס
מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם[a] וְהוּא פָקַד עָלַי ג[5]. ג קמ בסיפ
3 לִבְנוֹת־לוֹ בַּיִת בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה: מִי־בָכֶם מִכָּל־עַמּוֹ יְהִי[a] ה[6]
אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְיַעַל לִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וְיִבֶן אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי ז רפ״ז[7]. ל
4 יִשְׂרָאֵל הוּא הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם: וְכָל־הַנִּשְׁאָר מִכָּל־
ד. ל ומל. ו[8] חס בליש
וכל אורית ואיוב דכות
בם ב. ה[9]. ג[10]
הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר הוּא גָר־שָׁם יְנַשְּׂאוּהוּ אַנְשֵׁי מְקֹמוֹ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב
וּבִרְכוּשׁ[a] וּבִבְהֵמָה עִם־הַנְּדָבָה לְבֵית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם: ל. מח ג[11] מנה בליש
5 וַיָּקוּמוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִיהוּדָה וּבִנְיָמִן וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם ט מל[12]. עצ. ח[13]
לְכֹל הָעִיר הָאֱלֹהִים אֶת־רוּחָו לַעֲלוֹת לִבְנוֹת אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר ח[14]א[14]ג[14] וכל אורית ויהושע דכות ב מ ג. ל
6 בִּירוּשָׁלָם: וְכָל־סְבִיבֹתֵיהֶם חִזְּקוּ בִּידֵיהֶם[a] בִּכְלֵי־כֶסֶף[b] בַּזָּהָב ד[15]. ל
בָּרְכוּשׁ[c] וּבַבְּהֵמָה וּבַמִּגְדָּנוֹת לְבַד[d] עַל־כָּל־הִתְנַדֵּב: ס ל. ל
7 וְהַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ הוֹצִיא אֶת־כְּלֵי בֵית־יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצִיא[a] נְבוּכַדְנֶאצַּר ל ור״ם
מִירוּשָׁלַם וַיִּתְּנֵם בְּבֵית אֱלֹהָיו: 8 וַיּוֹצִיאֵם כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס עַל־ ב[16]
יַד מִתְרְדָת הַגִּזְבָּר וַיִּסְפְּרֵם לְשֵׁשְׁבַּצַּר[a] הַנָּשִׂיא לִיהוּדָה: ב. ל. ל. ב. ל
9 וְאֵלֶּה מִסְפָּרָם אֲגַרְטְלֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים[a] אֲגַרְטְלֵי־כֶסֶף אֶלֶף מַחֲלָפִים[b] ב. ב. ל זקף קמ
10 תִּשְׁעָה וְעֶשְׂרִים: ס כִּפּוּרֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים כְּפוּרֵי כֶסֶף מִשְׁנִים[a]

Cp 1 [1]Mm 3789. [2]Mm 2363. [3]Mm 57. [4]Okhl 357. [5]Mm 3880. [6]Mp sub loco. [7]Mm 437. [8]Mm 489. [9]Mm 158. [10]Mm 1365. [11]Mm 3881. [12]Mm 1663. [13]Mm 1199. [14]Mm 1523. [15]Mm 1452. [16]Mm 3023.

Designat in sq 𝔊 = *Εσδρας β* = Esr + Neh, 𝔊α = *Εσδρας α* = 3 Esr.
Cp 1,1 [a] 2 Ch 36,22 et 𝔊α 2,1 בְּפִי ‖ **2** [a–a] cf 2 Ch 36,23[a–a] ‖ **3** [a] 2 Ch 36,23 יהוה ‖ **4** [a] 𝔊α 2,4 *μεθ' ἵππων* = בְּרֶכֶשׁ ‖ **6** [a] Ms יְדֵיהֶם ‖ [b–b] 𝔊α 2,6 *ἐν πᾶσιν, ἀργυρίῳ*, l בַּכֹּל בַּכֶּסֶף ‖ [c] cf 4[a] ‖ [d] 𝔊α(S) *ὡς πλείσταις*, l לָרֹב ‖ **7** [a] prp הֵבִיא cf 𝔊𝔊α𝔙 ‖ **8** [a] pc Mss Edd שֵׁשְׁבַּצַּר, mlt var nominis in 𝔊𝔊α ‖ **9** [a] 𝔊α 2,9 1000 ‖ [b] 𝔊* *παρηλλαγμένα*, l מָחֳ = mutanda = gl ‖ **10** [a] 𝔊α 2,10 2000, 𝔊[BAal] crrp; l מִשְׁנִים = mutanda cf 9[b].

ג[5].ב.ל אֱלֹהֶ֔ה לְחַיֵּ֖י עוֹלָ֑ם וְאֱלֹהָ֣ה לַחֲרָפ֔וֹת[b] לִדְרִיא֖וֹן עוֹלָֽם׃ ס

וְהַמַּשְׂכִּלִ֗ים יַזְהִ֤רוּ כְזֹהַר֙ הָרָקִ֔יעַ 3

ל.ל.ומל.ט[6] וּמַצְדִּיקֵ֥י הָרַבִּ֖ים כַּכּוֹכָבִ֑ים לְעוֹלָ֖ם וָעֶֽד׃ פ

ל.ל וחס. ב חד חס וחד מל[7] 4 וְאַתָּ֣ה ׀ דָּנִיֵּ֗אל סְתֹ֤ם הַדְּבָרִים֙ וַחֲתֹ֣ם הַסֵּ֔פֶר עַד־עֵ֖ת קֵ֑ץ יְשֹׁטְט֥וּ[a] רַבִּ֖ים וְתִרְבֶּ֥ה הַדָּֽעַת[b]׃

ג[8] 5 וְרָאִ֗יתִי אֲנִ֤י דָנִיֵּאל֙ וְהִנֵּ֣ה שְׁנַ֔יִם אֲחֵרִ֖ים עֹמְדִ֑ים אֶחָד֙ הַנָּ֣ה 5

נ בסיס. נ בסיס[9].לנ[10] לִשְׂפַ֣ת ׀ הַיְאֹ֗ר וְאֶחָד֙ הֵנָּ֣ה לִשְׂפַ֔ת הַיְאֹֽר׃ 6 וַיֹּ֣אמֶר[a] לָאִ֗ישׁ לְבֻ֙ושׁ 6

ב[9].ל.ומל הַבַּדִּ֔ים אֲשֶׁ֖ר מִמַּ֣עַל לְמֵימֵ֑י הֵיאֹ֖ר עַד־מָתַ֥י קֵ֖ץ הַפְּלָאֹֽות׃ 7 וָאֶשְׁמַ֗ע 7

ב.ח[11] אֶת־הָאִ֣ישׁ ׀ לְבֻ֙ושׁ֙ הַבַּדִּ֔ים אֲשֶׁ֖ר מִמַּ֣עַל לְמֵימֵ֑י הֵיאֹר֙ וַיָּ֣רֶם יְמִינ֔וֹ

ת[12].ל.ו רפ[13].ל וּשְׂמֹאלֹ֔ו אֶל־הַשָּׁמַ֖יִם וַיִּשָּׁבַ֣ע בְּחֵ֣י הָעוֹלָ֑ם כִּ֤י ׀ לְמוֹעֵ֙ד מֹועֲדִ֣ים וָחֲצִ֔י

ל.ל.סז ר״ם לנ מנה בכתיב. ב[14] וּכְכַלּ֣וֹת[a] נַפֵּ֣ץ יַד־[b]עַ֔ם קֹ֖דֶשׁ תִּכְלֶ֑ינָה כָּל־אֵ֖לֶּה׃ 8 וַאֲנִ֖י 8

ד[15] שָׁמַ֣עְתִּי וְלֹ֣א אָבִ֔ין וָאֹמְרָ֕ה אֲדֹנִ֖י מָ֥ה אַחֲרִ֣ית אֵ֑לֶּה׃ פ 9 וַיֹּ֣אמֶר 9

ל.ל.ל לֵ֚ךְ דָּנִיֵּ֔אל כִּי־סְתֻמִ֥ים וַחֲתֻמִ֖ים הַדְּבָרִ֑ים עַד־עֵ֖ת קֵֽץ׃ 10 יִתְבָּרְר֥וּ 10

ל.ל.ב.ג וְיִתְלַבְּנ֣וּ וְיִצָּרְפ֔וּ[a] רַבִּ֖ים וְהִרְשִׁ֣יעוּ רְשָׁעִ֑ים וְלֹ֤א ׀ יָבִ֙ינוּ֙ כָּל־רְשָׁעִ֔ים

ב ורי״ם. ב.ח[16]. ב מל בלישׁ. כל חס וְהַמַּשְׂכִּלִ֖ים יָבִ֑ינוּ׃ 11 [a]וּמֵעֵ֗ת הוּסַ֙ר הַתָּמִ֔יד וְלָתֵ֖ת[b] שִׁקֻּ֣ץ שֹׁמֵ֑ם 11

ל.ל יָמִ֔ים אֶ֖לֶף מָאתַ֥יִם וְתִשְׁעִֽים׃ 12 אַשְׁרֵ֕י הַמְחַכֶּ֖ה וְיַגִּ֣יעַ לְיָמִ֑ים אֶ֖לֶף 12

ל.ב.ל.ל שְׁלֹ֣שׁ מֵא֔וֹת שְׁלֹשִׁ֖ים וַחֲמִשָּֽׁה׃ 13 וְאַתָּ֣ה ׀ לֵ֣ךְ לַקֵּ֗ץ[a] וְתָנ֙וּחַ֙ וְתַעֲמֹ֔ד 13

ל וחס לְגֹרָלְךָ֖ לְקֵ֥ץ הַיָּמִֽין׃

סכום הפסוקים של ספר
שלש מאות וחמשים
ושבעה׃
שגו
וחציו אדון גבריא אלך[17]
וסדרים ז

[5] Mm 3878. [6] Mm 478. [7] Mm 3074. [8] Mm 445. [9] Mp sub loco. [10] Mm 319. [11] Mm 1573. [12] Mm 1923. [13] Mm 613. [14] Gn 41,15. [15] Mm 3879. [16] Mm 601. [17] Da 6,12, cf Mp sub loco.

2 [b] gl ad vb sq, dl ‖ **4** [a] prp יְשֹׁטְטוּ vel יְסוּטוּ deficient ‖ [b] prp הָרָעָה vel הָרָעָת ‖ **6** [a] 𝔊$^{o'AQL}$𝔙 1 sg, prp וָאֹמַר, sed cf ואשמע 7 ‖ **7** [a] l וְכִכְלוֹת? ‖ [b–b] l יד גֹּפֶץ ‖ **10** [a] 𝔗 ויתצ׳ ‖ **11** [a] 11.12 add ‖ [b] 𝔊$^{9'}$ *καὶ δοθήσεται*, prp וְנִתַּן ‖ **13** [a] > 𝔊, dl.

35 עֲלֵיהֶם רַבִּים בַּחֲלַקְלַקּוֹת׃ 35 וּמִן־הַמַּשְׂכִּילִים יִכָּשְׁלוּ לִצְרוֹף בָּהֶם
ב מל42 . ל מל

36 וּלְבָרֵר וְלַלְבֵּן[a] עַד־עֵת קֵץ כִּי־עוֹד לַמּוֹעֵד׃ 36 וְעָשָׂה כִרְצֹנוֹ
ל . ד חס בליש וכל לרצנכם דכוות43

הַמֶּלֶךְ וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְגַּדֵּל עַל־כָּל־אֵל[a] וְעַל אֵל אֵלִים יְדַבֵּר נִפְלָאוֹת
ל44 . ו חס בכתיב למערב45

וְהִצְלִיחַ עַד־כָּלָה זַעַם כִּי נֶחֱרָצָה נֶעֱשָׂתָה׃ 37 וְעַל־אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו
ו . ב46

לֹא יָבִין וְעַל־חֶמְדַּת נָשִׁים [a]וְעַל־כָּל־אֱלוֹהַּ[a] לֹא יָבִין כִּי עַל־כֹּל
ז

יִתְגַּדָּל׃ 38 [a]וֵאלָהַּ[a] מָעֻזִּים[a] עַל־כַּנּוֹ יְכַבֵּד וֵאלֹהַּ אֲשֶׁר לֹא־יְדָעֻהוּ
ב חס בליש47 . ב . ל חס

39 אֲבֹתָיו יְכַבֵּד בְּזָהָב ׀ וּבְכֶסֶף וּבְאֶבֶן יְקָרָה וּבַחֲמֻדוֹת׃ 39 וְעָשָׂה
ל48 . ל49

לְמִבְצְרֵי מָעֻזִּים עִם־[a]אֱלוֹהַ נֵכָר אֲשֶׁר הַכִּיר[b] יַרְבֶּה כָבוֹד וְהִמְשִׁילָם
ב50 . יכיר וחד מן ז51 פסוק מן חי מילין ז מכה וז מכה

בָּרַבִּים וַאֲדָמָה יַחֲלֵק בִּמְחִיר׃ 40 וּבְעֵת קֵץ יִתְנַגַּח עִמּוֹ מֶלֶךְ
ז52 . ח53

הַנֶּגֶב וְיִשְׁתָּעֵר עָלָיו מֶלֶךְ הַצָּפוֹן בְּרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים וּבָאֳנִיּוֹת רַבּוֹת
וְבָא בָאֲרָצוֹת וְשָׁטַף וְעָבָר׃ 41 וּבָא בְּאֶרֶץ הַצְּבִי וְרַבּוֹת[a] יִכָּשֵׁלוּ
ב פת בסיפ54 . יז ר״פ

וְאֵלֶּה יִמָּלְטוּ מִיָּדוֹ אֱדוֹם וּמוֹאָב וְרֵאשִׁית[b] בְּנֵי עַמּוֹן׃ 42 וְיִשְׁלַח יָדוֹ
ל55 . ב56

בַּאֲרָצוֹת[a] וְאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא תִהְיֶה לְפָלִיטָה׃ 43 וּמָשַׁל בְּמִכְמַנֵּי
ב פת בסיפ54 . ג57 . ל

הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וּבְכֹל חֲמֻדוֹת מִצְרָיִם וְלֻבִּים וְכֻשִׁים בְּמִצְעָדָיו׃
ל חס . ב

44 וּשְׁמֻעוֹת יְבַהֲלֻהוּ מִמִּזְרָח וּמִצָּפוֹן וְיָצָא בְּחֵמָא גְדֹלָה לְהַשְׁמִיד
ג חס בליש58 . ל כת א

וְלַהֲחֲרִים רַבִּים׃ 45 וְיִטַּע[a] אָהֳלֵי[b] אַפַּדְנּוֹ בֵּין יַמִּים[c] לְהַר־צְבִי־
ל . ג59 מפק ם ול בליש

קֹדֶשׁ וּבָא עַד־קִצּוֹ וְאֵין עוֹזֵר לוֹ׃
ג . ו60 . ה מל

12 1 וּבָעֵת ׀ הַהִיא יַעֲמֹד מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל
ח1 . ד פת2

הָעֹמֵד עַל־בְּנֵי עַמֶּךָ וְהָיְתָה עֵת צָרָה
אֲשֶׁר לֹא־נִהְיְתָה מֵהְיוֹת גּוֹי עַד הָעֵת הַהִיא
וּבָעֵת ׀ הַהִיא יִמָּלֵט עַמֶּךָ כָּל־הַנִּמְצָא כָּתוּב בַּסֵּפֶר׃
ח1 . יג3

2 וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי [a]אַדְמַת־עָפָר[a] יָקִיצוּ
ל4

42 Mm 4241. 43 Mm 3874 contra textum. 44 Mm 471 א. 45 Mm 879. 46 Mm 3875. 47 Cf Dt 33,17 et Mp sub loco. 48 Mm 1365. 49 Mm 1783. 50 Mp sub loco. 51 Mm 1594. 52 Mm 1705. 53 Mm 1862. 54 Mm 3876. 55 Mm 1157. 56 Mm 3877. 57 Mm 3871. 58 Mm 1727. 59 Mm 3814. 60 Mm 2129. **Cp 12** 1 Mm 1482. 2 Mm 3103. 3 Mm 3044. 4 Mm 4248.

35 [a] ex *וּלְהַלְבֵּן; prp וּלְלַבֵּן ‖ **36** [a] 𝔠 אֱלֹהַּ ‖ **37** [a–a] > 2 Mss 𝔊ᵒ′, add? ‖ **38** [a–a] 𝔊⁹′(o εβρ′ 𝔙) *καὶ θεὸν μαοζιν*, 𝔊ᵒ′ sec Hier *(et) deum fortissimum* cf α′, 𝔖 *'lh' 'šjn'* ‖ **39** [a] 𝔊 *μετά* = 𝔐 עִם, sed 1 עַם (ועשה ... עַם = et collocabit … copias)? ‖ [b] K הַכִּיר, 𝔠 ut Q יַכִּיר ‖ **41** [a] σ′ sec Hier *et multa millia*, l רב cf 12ᵇ ‖ [b] 𝔖 *wšrk'*, l וּשְׁאֵרִית? ‖ **42** [a] pc Mss בְּ ‖ **45** [a] prp וְיִטֶּה ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd לֵי– ‖ [c] 𝔖 *jm'* = הַיָּם ‖ **Cp 12,2** [a–a] 𝔊ᵒ′ *ἐν τῷ πλάτει τῆς γῆς*, 𝔊⁹′(𝔙) *ἐν γῆς χώματι* = 𝔐 cf akk *bīt epri*.

תְּהֵיֶה׃ 18 וַיָּשָׁב[a] | פָּנָיו לְאִיִּים[b] וְלָכַד רַבִּים וְהִשְׁבִּית קָצִין חֶרְפָּתוֹ 18 וישם חד מן ו[21] רפ׳ בלוש
לוֹ בִּלְתִּי[c] חֶרְפָּתוֹ יָשִׁיב לוֹ׃ 19 וַיָּשָׁב[a] פָּנָיו לְמָעוּזֵּי אַרְצוֹ וְנִכְשַׁל 19 כד בלוש[22] . ל
וְנָפַל וְלֹא יִמָּצֵא׃ 20 וְעָמַד עַל־כַּנּוֹ מַעֲבִיר[a] נוֹגֵשׂ הֲדָר[b] 20 ר[23] . ב מל
מַלְכוּת וּבְיָמִים אֲחָדִים יִשָּׁבֵר וְלֹא[c] בְּאַפִּים וְלֹא בְמִלְחָמָה׃ ר[24] . ל
21 וְעָמַד עַל־כַּנּוֹ נִבְזֶה וְלֹא נָתְנוּ עָלָיו הוֹד מַלְכוּת וּבָא בְשַׁלְוָה 21
וְהֶחֱזִיק מַלְכוּת בַּחֲלַקְלַקּוֹת׃ 22 וְזִרְעוֹת הַשֶּׁטֶף[a] יִשָּׁטְפוּ מִלְּפָנָיו 22 ל . ח[25]
וְיִשָּׁבֵרוּ וְגַם[b] נְגִיד בְּרִית׃ 23 וּמִן־הִתְחַבְּרוּת אֵלָיו יַעֲשֶׂה מִרְמָה 23 יא ס״פ[26] . ל
וְעָלָה וְעָצַם בִּמְעַט־גּוֹי׃ 24 בְּשַׁלְוָה וּבְמִשְׁמַנֵּי[a] מְדִינָה יָבוֹא וְעָשָׂה 24 ב חד קמ וחד[27] פת . ל
אֲשֶׁר לֹא־עָשׂוּ אֲבֹתָיו וַאֲבוֹת אֲבֹתָיו בִּזָּה וְשָׁלָל וּרְכוּשׁ לָהֶם יִבְזֹר ל . ל
וְעַל מִבְצָרִים יְחַשֵּׁב מַחְשְׁבֹתָיו[b] וְעַד־עֵת׃ 25 וְיָעֵר כֹּחוֹ 25 ג . ל
וּלְבָבוֹ עַל־מֶלֶךְ הַנֶּגֶב בְּחַיִל גָּדוֹל וּמֶלֶךְ הַנֶּגֶב יִתְגָּרֶה לַמִּלְחָמָה ס[28] . ה . ל
בְּחַיִל־גָּדוֹל וְעָצוּם עַד־מְאֹד וְלֹא יַעֲמֹד כִּי־יַחְשְׁבוּ עָלָיו מַחֲשָׁבוֹת׃ ד . ה . ג[29]
וְאֹכְלֵי[a] 26 פַּת־בָּגֶו[b] יְשִׁבְּרוּהוּ וְחֵילוֹ יִשְׁטֹף[c] וְנָפְלוּ חֲלָלִים רַבִּים׃ 26 ל . ל
וּשְׁנֵיהֶם הַמְּלָכִים לְבָבָם לְמָרָע וְעַל־שֻׁלְחָן אֶחָד כָּזָב יְדַבְּרוּ וְלֹא 27 ב[30]
תִצְלָח כִּי־עוֹד קֵץ לַמּוֹעֵד׃[a] 28 וְיָשָׁב אַרְצוֹ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל וּלְבָבוֹ 28 ל זקף קמ[31] . ח[32]
עַל־בְּרִית קֹדֶשׁ וְעָשָׂה וְשָׁב לְאַרְצוֹ׃ 29 לַמּוֹעֵד יָשׁוּב וּבָא 29
בַּנֶּגֶב וְלֹא־תִהְיֶה כָרִאשֹׁנָה וְכָאַחֲרֹנָה׃ 30 וּבָאוּ בּוֹ צִיִּים כִּתִּים וְנִכְאָה 30 ח[33] . ג[34] . ב מל[35]
וְשָׁב וְזָעַם עַל־בְּרִית־קֹדֶשׁ וְעָשָׂה וְשָׁב וְיָבֵן עַל־עֹזְבֵי בְּרִית קֹדֶשׁ׃ ל מל למערב . ג[36]
31 וּזְרֹעִים מִמֶּנּוּ יַעֲמֹדוּ וְחִלְּלוּ הַמִּקְדָּשׁ הַמָּעוֹז וְהֵסִירוּ הַתָּמִיד וְנָתְנוּ 31 ג[37]
הַשִּׁקּוּץ מְשׁוֹמֵם׃[a] 32 וּמַרְשִׁיעֵי בְרִית יַחֲנִיף[a] בַּחֲלַקּוֹת[b] וְעַם יֹדְעֵי 32 ג מל[31] . ל
אֱלֹהָיו יַחֲזָקוּ וְעָשׂוּ׃ 33 וּמַשְׂכִּילֵי עָם יָבִינוּ לָרַבִּים וְנִכְשְׁלוּ בְּחֶרֶב 33 ד[38] חס[39] מנה בלוש . ה[40]
וּבְלַהֲבָה בִּשְׁבִי וּבְבִזָּה יָמִים׃ 34 וּבְהִכָּשְׁלָם יֵעָזְרוּ עֵזֶר מְעָט וְנִלְוָוּ 34 ל . ד[41]

21 Mm 3131. 22 Mm 1685. 23 Mm 2318. 24 Mm 208. 25 Mm 4080. 26 Okhl 357. 27 וחד כמעט Esr 9,8. 28 Mm 2902. 29 Mm 3270. 30 Mm 3873. 31 Mp sub loco. 32 Mm 976. 33 Mm 777. 34 Dt 9,18. 35 Mp contra textum cf Mp sub loco. 36 Mm 2502. 37 Mm 1429. 38 Mm 2483. 39 Mm 1711. 40 Mm 2903. 41 Mm 3146.

18 [a] 𝔊ᵒ′ *(καὶ δώσει)* ut Q וְיָשֵׂם, 𝔗 וישים cf 19[a] || [b] 1 c pc Mss לְ || [c–c] crrp || **19** [a] 𝔗 pc Mss 𝔖 וישם cf 18[a] || **20** [a] 𝔗 מַעֲמִיד || [b] 𝔗 הֲדַר || [c] pc Mss 𝔖𝔙 לא || **22** [a] prb l הַשָּׁטֶף || [b–b] 1 גם (sic c 𝔗) בר– || **24** [a–a] prb l ובש׳ ב׳/ ובש׳ ב׳; al cj בש׳ c 23 || [b–b] dub; dttg ex ויער 25? || **26** [a–a] prb dl וְ et cj c 25 || [b–b] cf 1,5[a–a] || [c] mlt Mss שטף, 𝔖(𝔙) *ntbdr*, l יִשְׁטֹף? || **27** [a–a] l עֵד חָזוֹן למ׳ וְיָפִיחַ לַקֵּץ ut Hab 2,3? || **31** [a] l המ׳ vel הַשׁ׳ cf 12,11 || **32** [a] prp פו– cf 𝔊𝔙 || [b] 2 Mss קֹ–; prp c 2 Mss בחלקלקות ut 21.34 cf 𝔊.

5 וְיֻחְזַק מֶלֶךְ־הַנֶּגֶב[a] וּמִן־שָׂרָיו וְיֶחֱזַק[b] עָלָיו וּמָשַׁל[c] מִמְשָׁל רָב ב.ב
6 מֶמְשַׁלְתּוֹ׃[d] וּלְקֵץ שָׁנִים יִתְחַבָּרוּ וּבַת מֶלֶךְ־הַנֶּגֶב תָּבוֹא אֶל־מֶלֶךְ ח.ב.ל.ל
הַצָּפוֹן לַעֲשׂוֹת מֵישָׁרִים וְלֹא־תַעְצֹר כּוֹחַ הַזְּרוֹעַ[a] וְלֹא יַעֲמֹד וּזְרֹעֹתָיו[b] ל מל למערב.ד
7 וְתִנָּתֵן הַיָּא וּמְבִיאֶיהָ[c] וְהַיַּלְדָּהּ[d] וּמַחֲזִקָהּ בָּעִתִּים׃[e] 7 וְעָמַד[a] מִנְּצֶר[b] ב.ל.ל.ח בליש[2]
שָׁרָשֶׁיהָ[c] כַּנּוֹ וְיָבֹא אֶל־הַחַיִל[d] וְיָבֹא בְּמָעוֹז מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְעָשָׂה בָהֶם יא[3].א[3]
8 וְהֶחֱזִיק׃ 8 וְגַם אֱלֹהֵיהֶם עִם־נְסִכֵיהֶם עִם־כְּלֵי חֶמְדָּתָם כֶּסֶף וְזָהָב כ ר״פ בכתי[4]. ל וחס
9 בַּשְׁבִי יָבִא[a] מִצְרָיִם[b] וְהוּא שָׁנִים יַעֲמֹד מִמֶּלֶךְ הַצָּפוֹן׃ 9 וְיָבֹא בְּמַלְכוּת יג[5] ח[6] מנה חס. ג. יז ר״פ
רבניין חד מן ד׳ כת חס ק בליש
10 מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וְשָׁב אֶל־אַדְמָתוֹ׃ 10 וּבָנָיו[a] יִתְגָּרוּ[b] וְאָסְפוּ[b] הָמוֹן ב מל בסיס. הי[5].
ויתברה חד מן ח[6] כת ו ק
וקר ה. מעזו ק
11 חַיָּלִים רַבִּים וּבֹא בוֹא[c] וְשִׁטַּף וְעָבַר וְיָשָׁב וְיִתְגָּרֶה[d] עַד־מָעֻזָּתוֹ׃ ל.ח[10]
11 וְיִתְמַרְמַר מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וְיָצָא וְנִלְחַם עִמּוֹ[a] עִם־מֶלֶךְ הַצָּפוֹן[a] וְהֵעֱמִיד ג בסיס. לג קמ[11]. בא[12]
ב מנה בליש. יב[13]. ורם. ב. ק
12 הָמוֹן רָב וְנִתַּן הֶהָמוֹן בְּיָדוֹ׃ 12 וְנִשָּׂא הֶהָמוֹן יָרוּם[a] לְבָבוֹ וְהִפִּיל יז[14] מפק[14]. ג. ב חס
וחד מל. ג בסיס
רְבָאוֹת[b] וְלֹא יָעוֹז׃ 13 וְשָׁב מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְהֵעֱמִיד הָמוֹן רָב מִן־ סט[15]. ג. ב מל בסיס. ד
הָרִאשׁוֹן וּלְקֵץ הָעִתִּים[a] שָׁנִים[b] יָבוֹא בּוֹא[c] בְּחַיִל גָּדוֹל וּבִרְכוּשׁ רָב׃
14 וּבָעִתִּים הָהֵם רַבִּים יַעַמְדוּ עַל־מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וּבְנֵי | פָּרִיצֵי עַמְּךָ ב. ט[16]. ל
יִנָּשְׂאוּ[a] לְהַעֲמִיד חָזוֹן וְנִכְשָׁלוּ׃ 15 וְיָבֹא מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְיִשְׁפֹּךְ סוֹלְלָה יא[3].א[3]. ל. ל מל
וְלָכַד עִיר מִבְצָרוֹת וּזְרֹעוֹת[a] הַנֶּגֶב לֹא יַעֲמֹדוּ וְעַם מִבְחָרָיו וְאֵין כֹּחַ ל
16 לַעֲמֹד׃ 16 וְיַעַשׂ הַבָּא אֵלָיו כִּרְצוֹנוֹ וְאֵין עוֹמֵד לְפָנָיו וְיַעֲמֹד בְּאֶרֶץ־ יב[17]. ל מל. ב
17 הַצְּבִי וְכָלָה[a] בְיָדוֹ׃ 17 וְיָשֵׂם פָּנָיו לָבוֹא בְּתֹקֶף כָּל־מַלְכוּתוֹ וִישָׁרִים[a] ו רפ[18]
עִמּוֹ וְעָשָׂה[b] וּבַת הַנָּשִׁים[c] יִתֶּן־לוֹ לְהַשְׁחִיתָהּ וְלֹא תַעֲמֹד וְלֹא־לוֹ[d] ל. יג[19]. ח[20]

[2]Mm 2483. [3]Mm 2300. [4]Mm 4070. [5]Mm 679. [6]Mm 871. [7]Mm 1063. [8]Mm 976. [9]Mm 3827. [10]Mm 373. [11]Mm 264. [12]Mm 2838. [13]Mm 545. [14]Mm 411. [15]Mp sub loco. [16]Mm 2902. [17]Mm 3872. [18]Mm 3131. [19]Mm 2345. [20]Mm 282.

5 [a] huc tr ‖ [b] 𝔊 om cop, prb dl ‖ [c] prp לַ־ ‖ [d] prp מִמֶּ׳ ‖ **6** [a] add? ‖ [b] 2 Mss זְ׳; l יְזָרְעוֹ vel זַרְעוֹ ‖ [c] mlt Mss Edd הוּא? al יַעֲמְדוּ זְרֹעָיו (= copiae) ‖ [d] Ms 𝔊[9] –אָה ‖ [e] prb cj c 7 cf 7[a] ‖ **7** [a] prb l יַעֲמֹד cf 𝔊 et 6[c] ‖ [b–b] מִן partitivum (unus ex …); prp נ׳ מִשׁ ‖ [c] acc adverbialis? prb pr עַל־ ‖ [d] prp חֵיל cf במעוז ‖ **8** [a] יבוא 𝔎 ‖ [b] prp הַנֶּגֶב ‖ **10** [a] 𝔊[9′]𝔖𝔙 ut Q וּבָנָיו; l c K 𝔊[o′] וּבְנוֹ ‖ [b–b] 𝔊[o′] sg, l רָה ואסף– ‖ [c] l c 𝔎 nonn Mss Edd 𝔊[o′]𝔖 בּוֹ? id 13[c] ‖ [d] K 𝔖 רוּ–, mlt Mss 𝔊𝔙 ut Q רָה– ‖ [e] 𝔎 עַל ‖ **11** [a–a] prb add; al dl עמו (> Ms Vrs) ‖ **12** [a] K יָרוּם, 𝔎 mlt Mss Vrs ut Q וְרָם ‖ [b] contaminatum ex רִבְאֹת et רִבּוֹת (cf 41[a]), quod l ‖ **13** [a.b] alterum add ‖ [c] cf 10[c] ‖ **14** [a] = hit; pc Mss יִנָּשְׂאוּ ‖ **15** [a] 𝔊 + *(τοῦ) βασιλέως* ‖ **16** [a] 𝔊[9′](𝔊[o′]𝔖′𝔙) *καὶ συντελεσθήσεται* = וְכִלָה, prp וְכִלָה ‖ **17** [a] a sg יָשֹׁר cf מישרים 6 ‖ [b] l c Ms Vrs יַעֲשֶׂה ‖ [c] 𝔖 *'nš'*, prp אֲנָשִׁים ‖ [d] > 𝔊[o′], dl?

12 וַיֹּאמֶר אֵלַי אַל־תִּירָא דָּנִיֵּאל כִּי | מִן־הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר נָתַתָּ 12
לְ לְהָבִין וּלְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ נִשְׁמְעוּ דְבָרֶיךָ וַאֲנִי־
בְּ בָאתִי בִּדְבָרֶיךָ: 13 וְשַׂר | מַלְכוּת פָּרַס עָמַד לְנֶגְדִּי עֶשְׂרִים וְאֶחָד 13
כה יוֹם וְהִנֵּה מִיכָאֵל אַחַד הַשָּׂרִים הָרִאשֹׁנִים בָּא לְעָזְרֵנִי [a]וַאֲנִי נוֹתַרְתִּי[a]
לְ כא ה שָׁם אֵצֶל[b] מַלְכֵי פָּרַס: 14 וּבָאתִי לַהֲבִינְךָ[a] אֵת אֲשֶׁר־יִקָּרֶה לְעַמְּךָ 14
ד. 23 בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי־עוֹד חָזוֹן לַיָּמִים[b]: 15 וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי 15
ד. 24 וכל חלים ומשלי דכות ב מ 25 כְּדִבָּרִים הָאֵלֶּה נָתַתִּי פָנַי אַרְצָה וְנֶאֱלַמְתִּי: 16 וְהִנֵּה כִּדְמוּת[a] בְּנֵי[b] 16
לְ וקמ אָדָם נֹגֵעַ עַל־שְׂפָתָי וָאֶפְתַּח־פִּי וָאֲדַבְּרָה וָאֹמְרָה אֶל־הָעֹמֵד לְנֶגְדִּי
ב קמ. ל. 26 אֲדֹנִי בַּמַּרְאָה נֶהְפְּכוּ צִירַי עָלַי וְלֹא עָצַרְתִּי כֹּחַ: 17 וְיִתְּךְ יוֹכַל 17
ב בטע 27 עֶבֶד אֲדֹנִי זֶה לְדַבֵּר עִם־אֲדֹנִי זֶה וַאֲנִי מֵעַתָּה לֹא־יַעֲמֹד־בִּי כֹּחַ
וּנְשָׁמָה לֹא נִשְׁאֲרָה־בִּי: 18 וַיֹּסֶף וַיִּגַּע־בִּי כְּמַרְאֵה אָדָם וַיְחַזְּקֵנִי: 18
ב. ל. 28 ל כף 19 וַיֹּאמֶר אַל־תִּירָא אִישׁ־חֲמֻדוֹת שָׁלוֹם לָךְ חֲזַק וַחֲזָק[a] וּכְדַבְּרוֹ עִמִּי 19
ה 29 הִתְחַזַּקְתִּי וָאֹמְרָה יְדַבֵּר אֲדֹנִי כִּי חִזַּקְתָּנִי: 20 וַיֹּאמֶר הֲיָדַעְתָּ לָמָּה־ 20
ל 30 בָּאתִי אֵלֶיךָ וְעַתָּה אָשׁוּב לְהִלָּחֵם עִם־שַׂר פָּרָס וַאֲנִי יוֹצֵא וְהִנֵּה
שַׂר־יָוָן בָּא: 21 [a]אֲבָל אַגִּיד לְךָ אֶת־הָרָשׁוּם בִּכְתָב אֱמֶת[a] וְאֵין אֶחָד סָ 21
מִתְחַזֵּק עִמִּי עַל־אֵלֶּה כִּי אִם־מִיכָאֵל שַׂרְכֶם: פ **11** 1 **וַאֲנִי 11**
ל. מז ר״ם לג מנה בכתיב 2 בִּשְׁנַת אַחַת לְדָרְיָוֶשׁ[b] הַמָּדִי[a] עָמְדִי[c] לְמַחֲזִיק וּלְמָעוֹז לוֹ[d]: 2 [a]וְעַתָּה
אֱמֶת אַגִּיד לָךְ[a]
ל. ל הִנֵּה־עוֹד שְׁלֹשָׁה מְלָכִים עֹמְדִים לְפָרַס וְהָרְבִיעִי יַעֲשֶׂה עָשֶׁר־
ג. ח 3 גָּדוֹל מִכֹּל וּכְחָזְקָתוֹ בְּעָשְׁרוֹ [b]יָעִיר הַכֹּל אֵת מַלְכוּת יָוָן[b]: 3 וְעָמַד
נ׳ מֶלֶךְ גִּבּוֹר וּמָשַׁל מִמְשָׁל רַב וְעָשָׂה כִּרְצוֹנוֹ: 4 [a]וּכְעָמְדוֹ[a] תִּשָּׁבֵר 4
ל מַלְכוּתוֹ וְתֻחַץ לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם וְלֹא לְאַחֲרִיתוֹ[b] וְלֹא כְמִשְׁלוֹ
אֲשֶׁר מָשָׁל כִּי[c] תִנָּתֵשׁ מַלְכוּתוֹ וְלַאֲחֵרִים מִלְבַד־אֵלֶּה[c]:

20 Mm 657. 21 Mm 3406. 22 Mm 187. 23 Mm 2872. 24 Mm 2825. 25 Cf Mp sub loco, Ps 33,13 et 145,13. 26 וחד חד I Ch 13,12. 27 Mm 3870. 28 Mp sub loco. 29 Mm 2046. 30 וחד אני יוצא Ex 11,4. Cp 11 1 Mm 3871.

13 [a–a] = supervacaneus fui; G *καὶ αὐτὸν (…) κατέλιπον*, prp וְאֹתוֹ הוֹתִיר || [b] ins שַׂר? cf G || 14 [a] l c K Ms ה֫, || [b] G *εἰς ἡμέρας* = לְיָ || 16 [a] G$^{o'}$ + *χειρός*, prb ins יַד sed cf 18 || [b] l c Ms GO בֶּן || [c] cf 7[a] || 19 [a] prp c pc Mss G וֶאֱמַץ vel וְהִתְחַזֵּק || 21 [a–a] tr post 11,1 || Cp 11,1 [a–a] add cf 10,1 || [b] G(2I) *Κύρου* = לְכֹרֶשׁ || [c] l עֹמֵד cf S || [d] l c Ms S לִי; cf 10,21[a–a] || 2 [a–a] add cf 10,21 || [b–b] dub; G pro יעיר *ἐπαναστήσεται* יַעֲוֹר; 2 Mss om אֵת, 2 Mss pro eodem אֶל (sic vel עַל prb l); l יעיר שַׂר הכל? || 4 [a] prp וכעצמו ut 8,8 || [b] G$^{o'}$ *κατὰ τὴν ἀλκὴν αὐτοῦ* = כְּכֹחוֹ? cf 8,22.24 || [c–c] prb tr post לאחריתו.

וְקִצּוֹ[e] בַּשֶּׁטֶף וְעַד־קֵץ מִלְחָמָה[f] נֶחֱרֶצֶת שֹׁמֵמוֹת[g]׃

27 וְהִגְבִּיר בְּרִית לָרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד
ל.ד.ב מל ול בלוש
וַחֲצִי הַשָּׁבוּעַ יַשְׁבִּית[a] | זֶבַח וּמִנְחָה
ב מל ול בלוש
וְעַל[b] כְּנַף[b] שִׁקּוּצִים[d] מְשֹׁמֵם וְעַד־כָּלָה וְנֶחֱרָצָה תִּתַּךְ עַל־שֹׁמֵם׃ פ ג.כל חס

10 1 בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ[a] לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס דָּבָר נִגְלָה לְדָנִיֵּאל אֲשֶׁר־
נִקְרָא שְׁמוֹ בֶּלְטְשַׁאצַּר וְאֱמֶת הַדָּבָר וְצָבָא גָּדוֹל וּבִין[b] אֶת־הַדָּבָר
ל.1 ד.2
וּבִינָה לוֹ בַּמַּרְאֶה׃ 2 בַּיָּמִים הָהֵם אֲנִי דָנִיֵּאל הָיִיתִי מִתְאַבֵּל
ל בטע3.ב בטע4
3 שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעִים יָמִים׃ לֶחֶם חֲמֻדּוֹת לֹא אָכָלְתִּי וּבָשָׂר וְיַיִן לֹא־בָא
מן ספרק לא לא לא.
ה5.ד4.
אֶל־פִּי וְסוּךְ לֹא־סָכְתִּי עַד־מְלֹאת שְׁלֹשֶׁת שָׁבֻעִים יָמִים׃ פ ה7.ל.ל
4 וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַאֲנִי הָיִיתִי עַל יַד הַנָּהָר סנ
5 הַגָּדוֹל[a] הוּא חִדֶּקֶל׃ 5 וָאֶשָּׂא אֶת־עֵינַי וָאֶרְא וְהִנֵּה אִישׁ־אֶחָד לָבוּשׁ[a] ל8.ב.ב מל בנביא.ג9
6 בַּדִּים וּמָתְנָיו חֲגֻרִים בְּכֶתֶם אוּפָז[a]׃ 6 וְגוּפָתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ וּפָנָיו כְּמַרְאֵה ג חד מל וב חס ובטע.ג10
בָרָק וְעֵינָיו כְּלַפִּידֵי אֵשׁ וּזְרֹעֹתָיו וּמַרְגְּלֹתָיו[a] כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל[a] וְקוֹל יא.ל.ל.ב
7 דְּבָרָיו כְּקוֹל הָמוֹן׃ 7 וְרָאִיתִי[a] אֲנִי דָנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת־הַמַּרְאָה[a] י11.ג בסיק.יב12.ד13
וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת־הַמַּרְאֶה אֲבָל חֲרָדָה גְדֹלָה[b] ד13
8 נָפְלָה עֲלֵיהֶם וַיִּבְרְחוּ בְּהֶחָבֵא[b]׃ 8 וַאֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי וָאֶרְאֶה אֶת־ ל.סז רש"ם לג מנה בכתיב
הַמַּרְאָה[a] הַגְּדֹלָה הַזֹּאת[b] וְלֹא[b] נִשְׁאַר־בִּי כֹּחַ[bc] וְהֹדִי נֶהְפַּךְ עָלַי ד13.ד14.ל
9 לְמַשְׁחִית[d] וְלֹא עָצַרְתִּי כֹחַ[d]׃ 9 [a]וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל דְּבָרָיו[a] וּכְשָׁמְעִי ב
10 אֶת־קוֹל דְּבָרָיו וַאֲנִי[b] הָיִיתִי נִרְדָּם[c] עַל־פָּנַי[c] וּפָנַי[d] אַרְצָה[d]׃ 10 וְהִנֵּה־ ה.ג15.ב
11 יַד נָגְעָה בִּי וַתְּנִיעֵנִי עַל־בִּרְכַּי וְכַפּוֹת יָדָי[ab]׃ 11 וַיֹּאמֶר אֵלַי דָּנִיֵּאל ל.ג16.כב.ב17
אִישׁ־חֲמֻדוֹת הָבֵן בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹבֵר אֵלֶיךָ וַעֲמֹד עַל־עָמְדֶךָ
כִּי עַתָּה שֻׁלַּחְתִּי אֵלֶיךָ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה עָמַדְתִּי מְרֻעָד׃ יג18.ג19.ל

Cp 10 [1]Mm 3867. [2]Mm 3868. [3]Mm 3200. [4]Est 1,2. [5]Mm 527. [6]Mm 94. [7]Mm 1334. [8] וחד חֲדֶקֶל Gn 2,14. [9]Mm 2802. [10]Mm 2456. [11]Mm 2772. [12]Mm 445. [13]Mm 1548. [14]Mm 1285. [15]Mm 610. [16]Mm 3869. [17]Mm 1104. [18]Mm 230. [19]Mp sub loco.

26 [f] 𝔠 pl ‖ [g–g] dub cf 27 fin ‖ **27** [a] σ′ *παύσεται*, 𝔙 *deficiet*, prp יִשְׁבֹּת ‖ [b–b] 𝔊^{Mss} in dupl *καὶ (ἕως) πτερυγίου* cf [c], 𝔊^{L} in dupl *καὶ ἐπὶ πτερύγιον* cf Mt 4,5; 𝔊 *καὶ ἐπὶ τὸ ἱερόν* = ועל? prp ועל כַּנּוֹ vel בַּעַל הַכָּנָף (– בַּעַל שָׁמַיִם) ‖ [c] Seb nonn Mss ועד ‖ [d] 1 c 𝔊 sg cf 11,31 12,11 ‖ **Cp 10,1** [a] 𝔊$^{o′}$ *τῷ πρώτῳ* ‖ [b] 𝔊$^{o′}$ *διανοηθήσεται*, α′ *συνήσει* = וּבִין; l בִּין ‖ **4** [a–a] prb add ‖ **5** [a] cf Jer 10,9; prp c pc Mss אוֹפִיר; l וּפָז cf Cant 5,11 ‖ **6** [a–a] cf Ez 1,7 ‖ **7** [a] 𝔠 ה– ut 1 8,27, id 8[a].16[c] ‖ [b] 𝔊$^{o′}$ *ἐν σπουδῇ*, 𝔊$^{θ′}$(Ⅎ) *ἐν φόβῳ*; prp לְהָ ‖ **8** [a] cf 7[a] ‖ [b–b] et [d–d] var lect, dl? ([d–d] cf 16) ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd כֹּחַ ‖ **9** [a–a] > 𝔊$^{o′}$Ⅎ, add? ‖ [b] > 𝔊$^{θ′}$Ⅎ𝔙 ‖ [c–c] et [d–d] var lect, alterum add? ‖ **10** [a–a] > 𝔊$^{θ′}$ ‖ [b] Ms Edd 𝔊$^{o′}$ רַגְלַי.

18 עַל־מִקְדָּשְׁךָ הַשְּׁמֵם לְמַעַנ֫ᵃ אֲדֹנָ֑יᵇ׃ 18 הַטֵּה אֱלֹהַ֣י | אָזְנְךָ֣ וּשְׁמָ֔עְ

פקח פְּקַ֥חᵃ עֵינֶ֖יךָ וּרְאֵ֣ה שְׁמָמֹתֵ֑ינוּ וְהָעִ֗יר אֲשֶׁר־נִקְרָ֤א שִׁמְךָ֙ עָלֶ֔יהָ כִּ֣י |

ג וחס. ל לֹ֤א עַל־צִדְקֹתֵ֙ינוּ֙ אֲנַ֣חְנוּ מַפִּילִ֔ים תַּחֲנוּנֵ֖ינוּ לְפָנֶ֑יךָ כִּ֥י עַל־רַחֲמֶ֖יךָ

יא כת כן בסים. ל: יא כת כן בסים. ל: יא כת כן בסים

הָרַבִּֽים׃ 19 אֲדֹנָ֙יᵃ | שְׁמָ֣עָה אֲדֹנָ֔יᵃ סְלָ֥חָה אֲדֹנָ֖יᵃ | הַקְשִׁיבָ֣הᵇ וַעֲשֵׂ֑ה אַל־ 19

נ׳ 27. ל תְּאַחַ֣ר לְמַעַנְךָ֔ᶜ אֱלֹהַ֖י כִּי־שִׁמְךָ֣ נִקְרָ֑א עַל־עִירְךָ֖ וְעַל־עַמֶּֽךָ׃

כנ ח 28 מנח ר״פ 20 וְע֣וֹד אֲנִ֗י מְדַבֵּר֙ וּמִתְפַּלֵּ֔ל וּמִתְוַדֶּ֥ה חַטָּאתִ֖י וְחַטַּ֣את עַמִּ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל

ל׳ 29. כנ ח 28 מנח ר״פ וּמַפִּ֥יל תְּחִנָּתִ֛י לִפְנֵ֥י יְהוָ֖ה אֱלֹהַ֑י עַ֖ל הַר־קֹ֥דֶשׁ אֱלֹהָֽי׃ 21 וְע֣וֹד אֲנִ֔י 21

ב חד מל וחד חס 30 מְדַבֵּ֖ר בַּתְּפִלָּ֑ה וְהָאִ֣ישׁᵃ גַּבְרִיאֵ֗ל אֲשֶׁ֤ר רָאִ֙יתִי֙ בֶּחָזוֹן֙ בַּתְּחִלָּ֔הᵇ מֻעָ֖ף

ל. ד. 31. צא בְּיָעֻ֑ף֣ᵇ נֹגֵ֤עַᵃ אֵלַי֙ כְּעֵ֣תᵉ מִנְחַת־עֶ֔רֶב׃ 22 וַיָּ֥בֶן֙ᵃ וַיְדַבֵּ֣ר עִמִּ֔י וַיֹּאמַ֖ר 22

ל. 32. לג דָּנִיֵּ֗אל עַתָּה֙ יָצָ֣אתִי לְהַשְׂכִּילְךָ֔ בִּינָֽה׃ 23 בִּתְחִלַּ֥ת תַּחֲנוּנֶ֖יךָ יָצָ֣א דָּבָ֑ר 23

ל מל 34 וַאֲנִ֣י בָ֔אתִי לְהַגִּ֖ידᵃ כִּ֣י חֲמוּדוֹת֙ᵇ אָ֔תָּה וּבִ֥ין בַּדָּבָ֖ר וְהָבֵ֥ן בַּמַּרְאֶֽה׃

ל. ד 35 a 24 שָׁבֻעִ֣ים שִׁבְעִ֗ים נֶחְתַּךְ֙ עַל־עַמְּךָ֣ | וְעַל־עִ֣יר קָדְשֶׁ֔ךָ

ל כת א 36. ולהתם חד מן ק וקר ה. ד 37 כת ח חטאת 38. ג ק לְכַלֵּ֥אᵇ הַפֶּ֖שַׁעᶜ וּלְחָתֵּ֣ם֙ᵈ חַטָּאֹ֔תᵉ וּלְכַפֵּ֥ר עָוֹ֑ן

ב 39. ג חס. ד בלשון נביאיה. ה בנ״ך וּלְהָבִ֤יא צֶ֙דֶק֙ עֹלָמִ֔ים וַלַּחְתֹּ֥ם חָזוֹן֙ וְנָבִ֔יא וְלִמְשֹׁ֖חַ קֹ֥דֶשׁ קָדָשִֽׁים׃

ל וְ 25 וְתֵדַ֥ע וְתַשְׂכֵּ֖לᵃ [שִׁבְעִ֣ים שִׁבְעָ֑ה

ל. ב חס 40 מִן־מֹצָ֣א דָבָ֗ר לְהָשִׁ֙יב֙ᵇ וְלִבְנ֣וֹת יְרוּשָׁלַ֔͏ִם עַד־מָשִׁ֖יחַ נָגִ֑יד

ב. ל ומל שִׁבְעִ֣ים שִׁשִּׁ֔ים וּשְׁנַ֥יִם תָּשׁ֖וּב וְנִבְנְתָ֣ה רְחֹ֣וב וְחָרֽוּץ׃ᶜ וּבְצ֖וֹק

ב״ה 26 וְאַחֲרֵ֣י הַשָּׁבֻעִ֗ים שִׁשִּׁ֤ים וּשְׁנַ֙יִם֙ᵃ יִכָּרֵ֣ת מָשִׁ֔יחַᵇ וְאֵ֥ין לֽוֹ׃ᵇ [הָעִ֥תִּיד׃ᵈ

וְהָעִ֛יר וְהַקֹּ֖דֶשׁ יַשְׁחִ֣יתᶜ עִם֙ᵈ נָגִ֣יד֔ᵉ הַבָּ֑א

26 Mm 2759. 27 Mm 3269. 28 Mm 2227. 29 Mm 3862. 30 Mm 3863. 31 Mm 1545. 32 Mm 1834. 33 וחד יצא הדבר Gn 24,50. 34 Mm 3918. 35 Mm 1740. 36 Mm 2122. 37 Mm 3864. 38 Mm 3865. 39 Mm 3866. 40 Mm 3558. 41 Mm 2746.

17 [a] 𝔊⁹′ *ἕνεκέν σου*, prb l נְךָ– ut 19 || [b] cf 3[a] || **18** [a] K פְּקָחָה, 𝔎 ut Q פְּקַח || **19** [a] cf 3[a] || [b] 𝔅 הַקְ֑שִׁיבָה || [c] sic L, mlt Mss Edd ׳עַ– || **21** [a] 𝔊(V) *καὶ ἰδοὺ (ὁ) ἀνήρ* יְהוָה הׄ׳ || [b–b] inc; 𝔎 mlt Mss מוּעָף pro ׳מ; 𝔊⁰′ *τάχει φερόμενος* (sim 𝔖𝔙), 𝔊⁹′ sol *πετόμενος*; a עוף vel יעף (scilicet Daniel?) || [c] 𝔎 לְעֵת, mlt Mss Edd 𝔊⁰′𝔖𝔙 בְּעֵת || **22** [a] 𝔊⁹′ *καὶ συνέτισέ με*, 𝔙 *et docuit me* = וַיְבִינֵנִי; 𝔊⁰′(𝔖) *καὶ προσῆλθε*, l וַיִּבֹא || **23** [a] ins c 2 Mss Vrs לְךָ? || [b] pr אִישׁ? cf 10,11.19 || **24** [a] 24–27 inc || [b] K a כלא (melius qal) cf K ad [d], Q mlt Mss a כלה cf Q ad [d] || [c] 𝔊⁹′ *ἁμαρτίαν*, l ׳פֶּ? || [d] K 𝔊⁹′ וְלַחְתֹּם, Q mlt Mss Edd וּלְהָתֵם cf 𝔊⁰′α′𝔖𝔙; cf [b] || [e] K Ms 𝔊𝔖 וֹת–, 𝔎 mlt Mss Edd ut Q חַטְּאַת || **25** [a] nonn Mss כְּיֹל– || [b] prp לָשׁוּב || [c] cf חרץ in inscriptionibus aram = fossa et akk *ḫarīṣu*; prp חוץ cf Jer 5,1 9,20 || [d–d] 𝔖 *lšwlm zbn*, prp ׳ובקץ ה et cj c 26 || **26** [a–a] prb add; al om וְ et cj c 25[d–d] || [b–b] exc vb (דִּין [cf 𝔊⁹′] vel נָאוֹן)? || [c] Ms 𝔖 יְשָׁחֵת, prb l || [d] Ms Vrs עִם, prb l || [e–e] 𝔊⁰′ *καὶ ἥξει ἡ συντέλεια*, prb l וּבָא הַקֵּץ.

ס֯ הָאֱלֹהִים לְבַקֵּשׁ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים בְּצוֹם וְשַׂק וָאֵפֶר׃ 4 [a] וָאֶתְפַּלְלָה ג 4
לַיהוָה אֱלֹהָי וָאֶתְוַדֶּה וָאֹמְרָה אָנָּא אֲדֹנָי הָאֵל ׀ הַגָּדוֹל ׀ וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר א כת כן בסיפ . ב 5
5 הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו׃ 5 חָטָאנוּ וְעָוִינוּ וְהִרְשָׁעְנוּ [a] ו . הרשענו ק
6 וּמָרָדְנוּ וְסוֹר מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ׃ 6 וְלֹא שָׁמַעְנוּ אֶל־עֲבָדֶיךָ ב ומל . ב חס . ב . ד״ה ר״ש בכתיב וכל ד״ה דכות׳ ב מ ב
הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר דִּבְּרוּ בְשִׁמְךָ אֶל־מְלָכֵינוּ שָׂרֵינוּ וַאֲבֹתֵינוּ וְאֶל ׀ כָּל־ א כת בכתיב
7 עַם הָאָרֶץ׃ 7 לְךָ אֲדֹנָי הַצְּדָקָה וְלָנוּ בֹּשֶׁת ׀ הַפָּנִים כַּיּוֹם [a] הַזֶּה לְאִישׁ א כת כן בסיפ . ג 7 . ב . י . כן למערב [8]
יְהוּדָה וְלִיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל הַקְּרֹבִים וְהָרְחֹקִים בְּכָל־ ג בליש וחד מן [9] חס בליש . ב
8 הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתָּם שָׁם בְּמַעַלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ־בָךְ׃ 8 יְהוָה לָנוּ ל
9 בֹּשֶׁת ׀ הַפָּנִים לְמַלְכֵינוּ לְשָׂרֵינוּ וְלַאֲבֹתֵינוּ אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ׃ 9 לַאדֹנָי ׀ ב . י . כן למערב [10] . ו [11] כת א וחד מן [12] א כת כן בליש ובסיפ וכן [12] למערב . ט
10 אֱלֹהֵינוּ הָרַחֲמִים וְהַסְּלִחוֹת כִּי מָרַדְנוּ בּוֹ׃ 10 וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּקוֹל ל [13] . יג [14] ר״ש בכתיב וכל ד״ה דכות׳ ב מ ב
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת בְּתוֹרֹתָיו [a] אֲשֶׁר נָתַן לְפָנֵינוּ בְּיַד עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים׃
11 וְכָל־יִשְׂרָאֵל עָבְרוּ אֶת־תּוֹרָתֶךָ וְסוֹר לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ בְּקֹלֶךָ וַתִּתַּךְ ב ומל . יא [14] ד [15] מנה מל ול בכתיב
עָלֵינוּ הָאָלָה וְהַשְּׁבֻעָה אֲשֶׁר כְּתוּבָה בְּתוֹרַת מֹשֶׁה ׀ עֶבֶד־הָאֱלֹהִים ג חס [16] . ו [17]
12 כִּי חָטָאנוּ לוֹ׃ [a] 12 וַיָּקֶם אֶת־דְּבָרָיו [a] | אֲשֶׁר־דִּבֶּר עָלֵינוּ וְעַל שֹׁפְטֵינוּ כ [18] . דברי ק
אֲשֶׁר שָׁפְטוּנוּ לְהָבִיא עָלֵינוּ רָעָה גְדֹלָה אֲשֶׁר לֹא־נֶעְשְׂתָה תַּחַת כָּל־ ב חד חס וחד מל [19]
13 הַשָּׁמַיִם כַּאֲשֶׁר נֶעֱשְׂתָה בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ 13 כַּאֲשֶׁר כָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה
אֶת [a] כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת בָּאָה [b] עָלֵינוּ וְלֹא־חִלִּינוּ אֶת־פְּנֵי ׀ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ל סביר הבאה אלינו
14 לָשׁוּב מֵעֲוֹנֵנוּ וּלְהַשְׂכִּיל בַּאֲמִתֶּךָ׃ 14 וַיִּשְׁקֹד ׀ יְהוָה ׀ עַל־הָרָעָה וַיְבִיאֶהָ ב [20] . ל . ד ב חס וב מל [21]
עָלֵינוּ כִּי־צַדִּיק יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה וְלֹא שָׁמַעְנוּ
בְּקֹלוֹ׃ 15 וְעַתָּה ׀ אֲדֹנָי [a] אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ אֶת־עַמְּךָ מֵאֶרֶץ ה [22] חס ד מנה בכתיב וכל אוריית דכות׳ ב מ א . ג . יא כת כן בסיפ
15
16 מִצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה חָטָאנוּ רָשָׁעְנוּ׃ 16 אֲדֹנָי [a] יא כת כן בסיפ
כְּכָל־צִדְקֹתֶךָ יָשָׁב־נָא אַפְּךָ וַחֲמָתְךָ מֵעִירֶךָ יְרוּשָׁלַ͏ִם הַר־קָדְשֶׁךָ כִּי ל . ה קמ [23]
בַחֲטָאֵינוּ וּבַעֲוֹנוֹת אֲבֹתֵינוּ יְרוּשָׁלַ͏ִם וְעַמְּךָ לְחֶרְפָּה לְכָל־סְבִיבֹתֵינוּ׃ ל . ו [24] מל ול בליש . ל
17 וְעַתָּה ׀ שְׁמַע ׀ אֱלֹהֵינוּ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תַּחֲנוּנָיו וְהָאֵר פָּנֶיךָ ב [25]

[4] Mm 3859. [5] Neh 1,5. [6] Mm 3249. [7] Mm 1476. [8] כהיום sec Or, cf Mp sub loco. [9] Mm 2747 contra textum. [10] Mm 3860. [11] Mm 2305. [12] ליהוה sec Or, cf Mp sub loco. [13] וחד סליחות Neh 9,17. [14] Mm 2550. [15] Mm 2307. [16] Mp sub loco. [17] Mm 4036. [18] Mm 1991. [19] Mm 2336. [20] Mm 3971. [21] Mm 3861. [22] Mm 1669. [23] Mm 87. [24] Mm 3973. [25] Neh 3,36.

4 [a] 4—22 add? || **5** [a] K ʼי, GΘ ut Q cf 1 R 8,47 || **7** [a] Or כְּהַיּוֹם cf Esr 9,7.15 || **10** [a] GΘ′Ʃ sg || **11** [a] nonn Mss לָךְ || **12** [a] K Vrs ריו– ‖ **13** [a] nequaquam dl || [b] nonn Mss הַבʼ || **15** [a] cf 3[a] || **16** [a] cf 3[a].

18 עַל־פָּנַי וַיַּאמֶר אֵלַי הָבֵן בֶּן־אָדָם כִּי לְעֵת־קֵץ הֶחָזוֹן׃ 18 וּבְדַבְּרוֹ
עִמִּי נִרְדַּמְתִּי עַל־פָּנַי אָרְצָה וַיִּגַּע־בִּי וַיַּעֲמִידֵנִי עַל־עָמְדִי׃ 19 וַיֹּאמֶר 19
הִנְנִי מוֹדִיעֲךָ אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה בְּאַחֲרִית הַזָּעַם כִּי לְמוֹעֵד קֵץ׃
20 הָאַיִל אֲשֶׁר־רָאִיתָ בַּעַל הַקְּרָנָיִם מַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃ 21 וְהַצָּפִיר 20 21
הַשָּׂעִיר מֶלֶךְ יָוָן וְהַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בֵּין־עֵינָיו הוּא הַמֶּלֶךְ
הָרִאשׁוֹן׃ 22 וְהַנִּשְׁבֶּרֶת וַתַּעֲמֹדְנָה אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת 22
מִגּוֹי יַעֲמֹדְנָה וְלֹא בְכֹחוֹ׃
23 וּבְאַחֲרִית מַלְכוּתָם כְּהָתֵם הַפֹּשְׁעִים
יַעֲמֹד מֶלֶךְ עַז־פָּנִים וּמֵבִין חִידוֹת׃ 20
24 וְעָצַם כֹּחוֹ וְלֹא בְכֹחוֹ וְנִפְלָאוֹת יַשְׁחִית וְהִצְלִיחַ וְעָשָׂה
וְהִשְׁחִית עֲצוּמִים וְעַם־קְדֹשִׁים׃
25 וְעַל־שִׂכְלוֹ וְהִצְלִיחַ מִרְמָה בְּיָדוֹ 21
וּבִלְבָבוֹ יַגְדִּיל וּבְשַׁלְוָה יַשְׁחִית רַבִּים 22
וְעַל־שַׂר־שָׂרִים יַעֲמֹד וּבְאֶפֶס יָד יִשָּׁבֵר׃ ב. ג
26 וּמַרְאֵה הָעֶרֶב וְהַבֹּקֶר אֲשֶׁר נֶאֱמַר אֱמֶת הוּא 23
וְאַתָּה סְתֹם הֶחָזוֹן כִּי לְיָמִים רַבִּים׃
27 וַאֲנִי דָּנִיֵּאל נֶהְיֵיתִי וָאֶחֱלֶה יָמִים וָאָקוּם וָאֶעֱשֶׂה אֶת־מְלֶאכֶת סד ר״פ לג מנה בכתיב. ב
הַמֶּלֶךְ וָאֶשְׁתּוֹמֵם עַל־הַמַּרְאֶה וְאֵין מֵבִין׃ פ
9 1 בִּשְׁנַת אַחַת לְדָרְיָוֶשׁ בֶּן־אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִזֶּרַע מָדָי אֲשֶׁר הָמְלַךְ 9
עַל מַלְכוּת כַּשְׂדִּים׃ 2 בִּשְׁנַת אַחַת לְמָלְכוֹ אֲנִי דָנִיֵּאל בִּינֹתִי 2
בַּסְּפָרִים מִסְפַּר הַשָּׁנִים אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָה הַנָּבִיא
לְמַלֹּאות לְחָרְבוֹת יְרוּשָׁלִַם שִׁבְעִים שָׁנָה׃ 3 וָאֶתְּנָה אֶת־פָּנַי אֶל־אֲדֹנָי 3

18 Mp sub loco. 19 Mm 613. 20 Mm 3856. 21 Mm 3857. 22 Mm 2238. 23 Mm 539. Cp 9 1 Mm 3858. 2 Mm 4269. 3 Mm 1372.

19 𝔊^BA + ἡ ὅρασις, prb ins הֶחָזוֹן ‖ 20 a 𝔊𝔖𝔙 sg ‖ 21 a 𝔊(𝔙) τῶν αἰγῶν = העזים cf 5; prb dl ‖ 22 a sic L, mlt Mss Edd כְּיוֹת– ‖ b l יו– cf 𝔊𝔙 ‖ 23 a 𝔊 πληρουμένων = כְּתֹם? ‖ b 𝔊 τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, 𝔙(𝔖) iniquitates, l הַפְּשָׁעִים ‖ 24 a–a > 𝔊^{o′*3′*}, dl (ex 22) ‖ b l יְשִׁיחַ vel יְשִׁיחַ? cf 11,36 ‖ c–c tr ק׳–עם (dl ו) post ועל־ 25 ‖ 25 a cf 24^{c–c} ‖ 27 a cf 2,1; > 𝔊^{o′}, dttg? ‖ b Ms ה־ ‖ Cp 9,1 a cf קבל מלכותא 6,1; prp הִמְלִיךְ (intransitivum ut syr Af'el) ‖ 2 a–a > 𝔊^{3*} ‖ b in hoc cp sol exstat ‖ c sic L, mlt Mss Edd. מִ– ‖ 3 a nonn Mss יהוה, it 15^a.16^a.17^b.19^a; א׳ - Q, quod in textum irrepsit.

ל. ד בליש וכל עזרא דכות[1]
ו ב חס וד כל[2]. ל. [3]א כת כן בסיפ. [4]ו בנה בכתיב

4 וְהַגְּבָהָה עֹלָה בְּאַחֲרֹנָה׃ 4 רָאֵיתִי אֵת־הָאַיִל מְנַגֵּחַ יָמָּה וְצָפוֹנָה נג ה׳ מנה בליש
וָנֶגְבָּה וְכָל־חַיּוֹת לֹא־יַעַמְדוּ לְפָנָיו וְאֵין מַצִּיל מִיָּדוֹ וְעָשָׂה כִרְצֹנוֹ כז. ל. ד חס בליש
וְהִגְדִּיל׃ 5 וַאֲנִי | הָיִיתִי מֵבִין וְהִנֵּה צְפִיר־הָעִזִּים[a] בָּא מִן־הַמַּעֲרָב סז ר״פ לג מנה בכתיב
עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וְאֵין[b] נוֹגֵעַ בָּאָרֶץ וְהַצָּפִיר קֶרֶן חָזוּת[c] בֵּין עֵינָיו׃ ג מל[e]
6 וַיָּבֹא עַד־הָאַיִל בַּעַל הַקְּרָנַיִם אֲשֶׁר רָאִיתִי עֹמֵד לִפְנֵי הָאֻבָל וַיָּרָץ ב
7 אֵלָיו בַּחֲמַת כֹּחוֹ׃ 7 וּרְאִיתִיו מַגִּיעַ | אֵצֶל הָאַיִל וַיִּתְמַרְמַר אֵלָיו וַיַּךְ כ׳. ל
אֶת־הָאַיִל וַיְשַׁבֵּר אֶת־שְׁתֵּי קְרָנָיו וְלֹא־הָיָה כֹחַ בָּאַיִל לַעֲמֹד לְפָנָיו כה[a]
וַיַּשְׁלִכֵהוּ אַרְצָה וַיִּרְמְסֵהוּ וְלֹא־הָיָה מַצִּיל לָאַיִל מִיָּדוֹ׃ 8 וּצְפִיר ב מל. כה[a]. ל
הָעִזִּים הִגְדִּיל עַד־מְאֹד וּכְעָצְמֹו[a] נִשְׁבְּרָה הַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה וַתַּעֲלֶנָה ל. ל וחס
חָזוּת[b] אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמָיִם׃ 9 וּמִן־הָאַחַת מֵהֶם[a]
יָצָא[b] קֶרֶן־אַחַת[c] מִצְּעִירָה[d] וַתִּגְדַּל־יֶתֶר אֶל־הַנֶּגֶב וְאֶל־הַמִּזְרָח וְאֶל־[e] ג סביר יצאה[e]
הַצֶּבִי׃ 10 וַתִּגְדַּל עַד־צְבָא הַשָּׁמָיִם וַתַּפֵּל אַרְצָה מִן־הַצָּבָא וּמִן־ ל[a]
ב[a]. הורם חד מן ב בליש
ק חד קמ וחד
פת וחד מן ד[12] מוקדם
ומאוחר בסיפ
הַכּוֹכָבִים וַתִּרְמְסֵם׃ 11 [a]וְעַד שַׂר־הַצָּבָא [b]הִגְדִּיל וּמִמֶּנּוּ[b] הֹרַם[c] ל. ל[13]
הַתָּמִיד וְהֻשְׁלַךְ מְכוֹן[d] מִקְדָּשׁוֹ׃ 12 [a]וְצָבָא תִּנָּתֵן[ab] עַל־הַתָּמִיד
בְּפָשַׁע[c] וְתֻשְׁלַךְ[d] אֱמֶת אַרְצָה וְעָשְׂתָה וְהִצְלִיחָה׃ 13 וָאֶשְׁמְעָה אֶחָד־ ל רמ׳ וז דגש[14]. ל. ל
קָדוֹשׁ מְדַבֵּר וַיֹּאמֶר[a] אֶחָד קָדוֹשׁ לַפַּלְמוֹנִי הַמְדַבֵּר עַד־מָתַי הֶחָזוֹן ל. ל[15]
[a]הַתָּמִיד[b] וְהַפֶּשַׁע [c]שֹׁמֵם תֵּת[c] וְקֹדֶשׁ וְצָבָא[d] מִרְמָס[a]׃ 14 וַיֹּאמֶר אֵלַי[a] ל. כל חס. ל[13]
עַד עֶרֶב־בֹּקֶר אַלְפַּיִם וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְנִצְדַּק קֹדֶשׁ׃ 15 וַיְהִי ל. ל
בִּרְאֹתִי אֲנִי דָנִיֵּאל אֶת־הֶחָזוֹן וָאֲבַקְשָׁה בִינָה וְהִנֵּה עֹמֵד לְנֶגְדִּי ב וחס
כְּמַרְאֵה־גָבֶר׃ 16 וָאֶשְׁמַע קוֹל־אָדָם בֵּין אוּלָי וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר גַּבְרִיֵּאל[a] ט׳. צא
הָבֵן לְהַלָּז אֶת־הַמַּרְאֶה׃ 17 וַיָּבֹא אֵצֶל עָמְדִי וּבְבֹאוֹ נִבְעַתִּי וָאֶפֹּלָה ג[a]. ל. ג[17]

[4]Mm 1325. [5]Mm 3874. [6]Mm 755. [7]Mm 330. [8]Mp sub loco. [9]Mm 127. [10]חד מפל Est 6,10. [11]Mm 3697. [12]Mm 3854. [13]Mm 3868. [14]Cf Mm 139. [15]Mm 333. [16]Mm 3855. [17]Mm 2805.

3 [b] G$^{O'}$ *metà dè taũta* cj c 4 || **5** [a] G om ה, dl; al dl tot vb et l צָפִיר || [b] prp ואינני, sed cf 27 || [c] > G$^{\vartheta'*}$, prp אַחַת cf G$^{O'}$ || **8** [a] 𝔔 pc Mss ובע || [b] > G$^{\vartheta'}$𝔙, add ex 5? G$^{O'}$ *ἕτερα*, prp אֲחֵרוֹת || **9** [a] nonn Mss Edd מהן || [b] Seb Edd יָצְאָה || [c] l אַחֵרֶת? cf 7,8 || [d] G$^{O'}$ *ἰσχυρόν*, l עָצֻ || [e] prb ins אֶרֶץ cf 11,16.41; al dl || **11** [a] 11sq crrp, G aliter || [b–b] prp נְוֵה– || [c] K הֵרִים, mlt Mss ut Q הוּרַם || [d] Ms Edd מְקוֹם; prp מְקוֹמָם cf G$^{O'}$ *ὁ τόπος αὐτῶν* || [e] prp הַמְקֻדָּשׁ (cj c 12) || **12** [a–a] prp וּצְבָאָה נָתַן vel ת׳ (a צדה) יְצָדֶא cf G *ἐρημωθήσεται* fin 11) et cj c 11 || [b] prp וַיִּנְתֵּן vel נָתַן cf [a–a] || [c] prb l הַפֶּשַׁע cf G$^{O'}$ *αἱ ἁμαρτίαι*, G$^{\vartheta'}$ *ἁμαρτία* || [d] prb l c 2 Mss G וַתֻּשְׁלַךְ || **13** [a–a] inc || [b] G + *ἡ ἀρθεῖσα*, ins מורם? cf 11 || [c–c] prb l נָתַן הַשׂ׳ || [d] l וּצְבִי (gl ad קדש) vel יְצָדֶה? cf G$^{O'}$ *ἐρημωθήσεται* et 12[a–a] || **14** [a] l אֵלָיו cf GS.

ג[24]. ג קמ וכל אחנח וס״מ דכוות[25]. ל חס[26] ג ב כת ה וחד כת א[27]

22 דִּכְ֣ן עָבְדָ֗ה קְרָ֙ב עִם־קַדִּישִׁ֣ין וְיָכְלָ֖ה לְהֽוֹן׃ 22 עַ֣ד דִּי־אֲתָ֣ה עַתִּ֔יק
ג. ל וחס יְוֹמָ֖יָּא וְדִינָ֣א[a] יְהַ֑ב[b] לְקַדִּישֵׁ֣י עֶלְיוֹנִ֔ין[c] וְזִמְנָ֣א מְטָ֔ה וּמַלְכוּתָ֖א הֶחֱסְנ֥וּ
קַדִּישִֽׁין׃

23 כֵּ֣ן[a] אֲמַ֔ר חֵיוְתָ֖א רְבִיעָיְתָ֑א

רביעאה. ג כת א ק בסיפ[28]. כל כת א בלישׁ ובסיפ[29]. ב מַלְכ֣וּ רְבִיעָ֔יְא[b] תֶּהֱוֵ֖א בְּאַרְעָ֑א דִּ֥י תִשְׁנָ֛א מִן־כָּל־מַלְכְוָתָ֖א

ל. ל. ל וְתֵאכֻ֥ל כָּל־אַרְעָ֖א וּתְדוּשִׁנַּ֥ה וְתַדְקִנַּֽהּ׃

24 וְקַרְנַ֣יָּא עֲשַׂ֔ר

ז[30] ול חס. ל חס מִנַּ֣הּ מַלְכוּתָ֔ה עֲשָׂרָ֥ה מַלְכִ֖ין יְקֻמ֑וּן וְאָחֳרָ֣ן יְקוּם֮ אַחֲרֵיהוֹן֒

כל כת א בלישׁ ובסיפ[29] וְה֣וּא יִשְׁנָ֗א מִן־קַדְמָיֵ֔א וּתְלָתָ֥ה מַלְכִ֖ין יְהַשְׁפֵּֽל׃

עלאה ק 25 וּמִלִּ֣ין לְצַ֣ד עִלָּיָ֗א יְמַלֵּ֙ל֙ וּלְקַדִּישֵׁ֣י עֶלְיוֹנִ֔ין[a] יְבַלֵּ֑א

ל. כל כת ה בלישׁ ובסיפ[29] וְיִסְבַּ֣ר לְהַשְׁנָיָ֗ה זִמְנִ֙ין֙ וְדָ֔ת

ל. ל וְיִתְיַהֲבוּן֙ בִּידֵ֔הּ עַד־עִדָּ֥ן וְעִדָּנִ֖ין[b] וּפְלַ֥ג עִדָּֽן׃

26 וְדִינָ֣א יִתֵּ֔ב וְשָׁלְטָנֵ֖הּ[a] יְהַעְדּ֑וֹן לְהַשְׁמָדָ֥ה וּלְהוֹבָדָ֖ה עַד־סוֹפָֽא׃

יא בטע לאחור. ל 27 וּמַלְכוּתָ֣ה וְשָׁלְטָנָ֗א וּרְבוּתָ֛א דִּֽי־מַלְכ֥וּת תְּחוֹת֖ כָּל־שְׁמַיָּ֑א
יְהִיבַ֣ת לְעַ֣ם קַדִּישֵׁ֣י עֶלְיוֹנִ֔ין[a]

ל מַלְכוּתֵ֤הּ[b] מַלְכ֙וּת֙ עָלַ֔ם וְכֹ֥ל שָׁלְטָנַ֖יָּא לֵ֣הּ יִפְלְח֑וּן וְיִשְׁתַּמְּעֽוּן׃

ג 28[a] עַד־כָּ֣ה סוֹפָ֔א דִּי־מִלְּתָ֖א אֲנָ֣ה דָנִיֵּ֑אל שַׂגְיָ֣א רַעְיוֹנַ֔י יְבַהֲלֻ֖נִּי וְזִיוִ֥י

ל יְשַׁתַּנּ֖וּן עֲלַ֑י וּמִלְּתָ֖א בְּלִבִּ֥י נְטַֽרְתִּ׃ פ

כת כן[1] 8 1 בִּשְׁנַ֣ת שָׁל֔וֹשׁ לְמַלְכ֖וּת בֵּלְאֶשַׁצַּ֣ר הַמֶּ֑לֶךְ חָזוֹן֙ נִרְאָ֣ה אֵלַ֔י אֲנִ֖י 8

ב קמ[2]. ב וחס דָּנִיֵּ֔אל אַחֲרֵ֕י הַנִּרְאָ֖ה אֵלַ֑י בַּתְּחִלָּֽה׃ 2[a] וָאֶרְאֶ֤ה בֶּחָזוֹן֙ וַיְהִ֣י בִּרְאֹתִ֔י[a] 2
וַאֲנִ֖י בְּשׁוּשַׁ֣ן הַבִּירָ֑ה אֲשֶׁ֤ר בְּעֵילָם֙ הַמְּדִינָ֔ה[b] וָאֶרְאֶ֖ה בֶּחָזוֹן֙ וַאֲנִ֖י

ג[3]. ב 3[c] הָיָ֣יתִי֮ עַל־אוּבַ֣ל אוּלָ֒י׃ 3 וָאֶשָּׂ֤א עֵינַי֙ וָאֶרְאֶ֔ה וְהִנֵּ֥ה אַ֖יִל אֶחָ֑ד עֹמֵ֖ד

ל לִפְנֵ֣י הָאֻבָ֔ל וְלוֹ֙ קְרָנַ֔יִם וְהַקְּרָנַ֖יִם[a] גְּבֹהוֹת֙ וְהָאַחַ֣ת גְּבֹהָ֔ה מִן־הַשֵּׁנִ֖ית

[24] Mm 3798. [25] Mm 3851. [26] Mm 3897 א. [27] Mm 3852. [28] Mm 3803. [29] Mm 3792. [30] Mm 2302. Cp 8
[1] Mm 3834. [2] Mm 3853. [3] Mm 3151.

22 [a] ins יְתִיב(י)ב וְשָׁלְטָנָא cf 10.26 et 14.27 || [b] V^S ΘΣΟ יהב || [c] cf 18[a] || **23** [a] Θ *καί* || [b] cf 2,40[a] || **25** [a] cf 18[a] || [b] pl (cf 4,13 et cet) hic = du || **26** [a] prp ה־ cf מִנַּהּ 24 || **27** [a] cf 18[a] || [b] 2 Mss $Θ^{g'}$ ומ׳ || **28** [a–a] G cj c 27, prb add || **Cp 8,2** [a–a] > $Θ^{g'*}$, prb add cf 7,1[d–d] || [b–b] > $Θ^{o'*}Θ^{g'*}$, add || [c–c] $Θ^{o'}$ *πρὸς τῇ πύλῃ Ωλαμ (Ουλαμ, Αιλαμ)*, prp *על־אבול אולם (= porta urbis, aram ex akk), sed cf אולי 16; $Θ^{g'}$ *ἐπὶ τοῦ Ουβαλ* cf 16 || **3** [a] > $Θ^{o'*}Θ^{g'*}$, add?

אֶלֶף אַלְפִּים[a] יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ וְרִבּוֹ רִבְּוָן[b] קֳדָמוֹהִי יְקוּמוּן — אלפין. ד חס א[12]. רבבן ק לבן אשר. ז[13]
דִּינָא יְתִב וְסִפְרִין פְּתִיחוּ׃ — ל.ל

11 [a]חָזֵה הֲוֵית בֵּאדַיִן מִן־קָל מִלַּיָּא רַבְרְבָתָא דִּי קַרְנָא מְמַלְּלָה[a] — ל
[b]חָזֵה הֲוֵית[b] עַד דִּי קְטִילַת חֵיוְתָא וְהוּבַד גְּשְׁמַהּ וְיִהְיְבַת לִיקֵדַת — ל[14]. ג ול בליש. ב[15]
12 אֶשָּׁא׃ 12 וּשְׁאָר חֵיוָתָא הֶעְדִּיו שָׁלְטָנְהוֹן וְאַרְכָה בְחַיִּין יְהִיבַת לְהוֹן — ל[16]. כל כת ה

13 עַד־זִמְנָן[a] וְעִדָּן׃ 13 חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא — ל ומחליפין קמ[17]
וַאֲרוּ עִם־[a]עֲנָנֵי שְׁמַיָּא כְּבַר אֱנָשׁ אָתֵה הֲוָה — ה[18]. ב
וְעַד־עַתִּיק יוֹמַיָּא מְטָה וּקְדָמוֹהִי הַקְרְבוּהִי׃ — ג. ל
14 וְלֵהּ יְהִיב שָׁלְטָן וְיֵקַר וּמַלְכוּ
וְכָל־[a]עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא לֵהּ יִפְלְחוּן — ל
שָׁלְטָנֵהּ שָׁלְטָן עָלַם דִּי־לָא יֶעְדֵּה
וּמַלְכוּתֵהּ דִּי־[a]לָא תִתְחַבַּל׃ פ

15 אִתְכְּרִית רוּחִי אֲנָה דָנִיֵּאל [a]בְּגוֹא נִדְנֵהּ[a] [b]וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי יְבַהֲלֻנַּנִּי׃[b] — ל. ל. ג
16 קְרֵבַת עַל־חַד מִן־קָאֲמַיָּא וְיַצִּיבָא אֶבְעֵא־מִנֵּהּ עַל־כָּל־דְּנָה — כל כת א. כל כת ה[19]
17 וַאֲמַר־לִי וּפִשַּׁר מִלַּיָּא יְהוֹדְעִנַנִי׃ 17 אִלֵּין חֵיוָתָא רַבְרְבָתָא דִּי אִנִּין — ל. ה ג מל וב חס[20]. ג[16]
18 אַרְבַּע אַרְבְּעָה מַלְכִין[a] יְקוּמוּן[b] מִן־אַרְעָא[c]׃ 18 וְיִקַּבְּלוּן מַלְכוּתָא — ז[13]. ל
קַדִּישֵׁי עִלָּיוֹנִין[a] וְיִחְסְנוּן מַלְכוּתָא[b] עַד־עָלְמָא וְעַד עָלַם עָלְמַיָּא׃ — ל. יז פסוק עד ועד[21]. ל

19 אֱדַיִן[a] צְבִית לְיַצָּבָא עַל־חֵיוְתָא רְבִיעָיְתָא דִּי־הַוָת שָׁנְיָה מִן־ — יח ר״פ בטע. כו פסוק דאית בהין א״ב
כָּלְהֵין[a] דְּחִילָה יַתִּירָה שִׁנַּיהּ[b] דִּי־פַרְזֶל וְטִפְרַיהִ[c] דִּי־נְחָשׁ אָכְלָה — כלהין. שנה. יתיר י ק
20 מַהֲדָקָה[d] וּשְׁאָרָא בְּרַגְלֵיהּ רָפְסָה׃ 20 וְעַל־קַרְנַיָּא עֲשַׂר דִּי בְרֵאשַׁהּ — יתיר י
וְאָחֳרִי דִּי סְלֵקַת וּנְפַלָה[a] מִן־קֳדָמַיהּ[b] תְּלָת[c] וְקַרְנָא דְכֵן[c] וְעַיְנִין[d] לַהּ — ב חד קמ וחד פת. ונפלה חד מן ח[22] כת ו וקר ה. קדמה[23]. ג ק
21 וּפֻמָּ[e] מְמַלֵּל רַבְרְבָן וְחֶזְוֵהּ רַב מִן־חַבְרָתֵהּ׃ 21 חָזֵה הֲוֵית כל חס בסיפ. ב וחס. ל וְקַרְנָא

[12]Mm 3847. [13]Mm 2302. [14]Mm 3849. [15]Mm 3848. [16]Mm 3846. [17]Cf Da 2,16 et Mp sub loco. [18]Mm 3844. [19]Mm 3794. [20]Mm 3837. [21]Mm 912. [22]Mm 3827. [23]Mm 3798.

10 [a] nonn Mss ut Q אַלְפִין ‖ [b] K רַבּוֹן vel רַבְּוָן, Q רִבְבָן ‖ **11** [a–a] add ex contextu non conservato? ‖ [b–b] > 𝔊[o′*]𝔊[9′*], ex insertis [a–a] repetita sunt? ‖ **12** [a] nonn Mss V[S] זְמָן ut 2,16 ‖ **13** [a] 𝔊[o′] *ἐπί* = Mt 24,30 26,64, 𝔊[9′] *μετά* = Mc 14,62 Apc 1,7 ‖ **14** [a] prb pr מַלְכוּ ‖ **15** [a–a] inc; 𝔊[o′](𝔙) *ἐν τούτοις*, prb l בגו דנה (vel [בְּגִין] דְּנָה propterea) ‖ [b–b] 𝔊[o′] *ἐν τῷ �ράματι τῆς νυκτός* ‖ **17** [a] prb l c Ms 𝔊 *(βασιλεῖαι)* 𝔙 *(regna)* מלכן (vel *מַלְכִין cf ug et pun) ‖ [b] 𝔊[o′] *αἱ ἀπολοῦνται* ‖ [c] 𝔊[9′] + *αἱ ἀρθήσονται* ‖ **18** [a] Vrs sg, id 22[c].25[a].27[a] ‖ [b–b] > 𝔊[9′*] ‖ **19** [a] K הֵן– ‖ [b] cf 5[c] ‖ [c] cf 4,30[a]; K זֵהּ– ‖ [d] mlt Mss 𝔊[9′] ומ cf 7 ‖ **20** [a] K לוֹ– ‖ [b] cf 7[d] ‖ [c–c] prp קרנין cf 21 ‖ [d] Vrs om cop, prb dl ‖ [e] sic L, mlt Mss Edd ופם.

כל כת ה[33]. פרסאה ק

29 וְדָנִיֵּאל הְּנָה הַצְלַח בְּמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ וּבְמַלְכוּת כֹּורֶשׁ פָּרְסָיָאּ׃ ס ה

7 1 בִּשְׁנַת חֲדָה[a] לְבֵלְאשַׁצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל דָּנִיֵּאל חֶלֶם חֲזָה וְחֶזְוֵי 7

ג. ב חס וחד מל וכל לשון מסכיבנו רכות[1] וחד מן ג[2] בלעיש ב מנה כת כן. ל

ראשֹׁה עַל־מִשְׁכְּבֵהּ[b] בֵּאדַיִן חֶלְמָא[c] כְּתַב[d] רֵאשׁ מִלִּין[d] אֲמַר׃ 2 [e]2 [a]עָנֵה

ה[3] דָּנִיֵּאל וְאָמַר[a] חָזֵה הֲוֵית[b] בְּחֶזְוִי עִם־לֵילְיָאּ[c] וְאָרְבָּעַ רוּחֵי שְׁמַיָּא

ל. ל. ב ר״פ[4]. ל מְגִיחָן לְיַמָּא רַבָּא׃ 3 וְאַרְבַּע חֵיְוָן רַבְרְבָן סָלְקָן מִן־יַמָּא שְׁנִין הָדֵא

מִן־הָדָא׃ 4 קַדְמָיְתָא כְּאַרְיֵה וְגַפִּין דִּי־נְשֶׁר לַהּ חָזֵה הֲוַיְת עַד דִּי־ 4

ל. ל. ה מְרִיטוּ גַפַּיהּ[a] וּנְטִילַת מִן־אַרְעָא וְעַל־רַגְלַיִן כֶּאֱנָשׁ הֳקִימַת וּלְבַב

ה[3]. ל אֱנָשׁ יְהִיב לַהּ׃ 5 וְאָרוּ חֵיוָה אָחֳרִי תִנְיָנָה דָּמְיָה לְדֹב וְלִשְׁטַר־חַד 5

ל חס. ל וחס. ל. שנה ל וחס ק חֲקַמְתָּא[a] וּתְלָת עִלְעִין בְּפֻמַּהּ[b] בֵּין שִׁנַּיָּהּ[c] וְכֵן אָמְרִין לַהּ קוּמִי אֱכֻלִי

כל כת ה[5]. ה[3]. ל בְּשַׂר שַׂגִּיא׃ 6 בָּאתַר דְּנָה חָזֵה הֲוֵית וַאֲרוּ[a] אָחֳרִי כִּנְמַר וְלַהּ גַּפִּין 6

גבה ק אַרְבַּע דִּי־עֹוף עַל־גַּבַּיהּ[b] וְאַרְבְּעָה רֵאשִׁין לְחֵיוְתָא וְשָׁלְטָן יְהִיב

יתיר א. כל כת ה[5]. ה[3]. רביעאה ק לַהּ׃ 7 בְּאתַר דְּנָה חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא וַאֲרוּ חֵיוָה רְבִיעָיָה[a]

ג[7] ב כת ה ול כת א ומל דְּחִילָה וְאֵימְתָנִי וְתַקִּיפָא יַתִּירָא וְשִׁנַּיִן דִּי־פַרְזֶל לַהּ רַבְרְבָן[b] אָכְלָה

ברגלה. ג[8] וּמַדֶּקָּה וּשְׁאָרָא בְּרַגְלַיהּ[c] רָפְסָה וְהִיא מְשַׁנְיָה מִן־כָּל־חֵיוָתָא דִּי

ל יתיר. ל קָדָמַיהּ[d] וְקַרְנַיִן עֲשַׂר לַהּ׃ 8 מְשְׁתַּכֵּל הֲוֵית בְּקַרְנַיָּא וַאֲלוּ קֶרֶן

ב חד קמ וחד סת. ביניהן. אתעקרה ק אָחֳרֵי זְעֵירָה סְלָקַת[a] בֵּינֵיהֹון[b] וּתְלָת מִן־קַרְנַיָּא קַדְמָיְתָא אֶתְעֲקַרוּ[c]

חד מן ח[a] כת ו וקר ה קדמה. כל חס בסיף. ב וחס מִן־קֳדָמַיהּ[d] וַאֲלוּ עֵינִין כְּעֵינֵי אֲנָשָׁא בְּקַרְנָא־דָא וּפֻם[e] מְמַלֶּל

רַבְרְבָן׃ 9 חָזֵה הֲוֵית

ל[10]. ל[11] עַד דִּי כָרְסָוָן רְמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין יְתֵב

ל. ל. ג. ל לְבוּשֵׁהּ כְּתַלְגָּא[a] חִוַּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא

ל[10]. ל. ל וחס כָּרְסְיֵהּ שְׁבִיבִין דִּי־נוּר גַּלְגְּלוֹהִי נוּר דָּלִק׃

10 נְהַר דִּי־נוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן־קֳדָמֹוהִי

[33]Mm 3794. Cp 7 [1]Mm 2032. [2]Mm 3608. [3]Mm 3844. [4]Mm 3845. [5]Mm 3794. [6]Mm 103. [7]Mm 3802. [8]Mm 3846. [9]Mm 3827. [10]Mm 3841. [11] וחד ורמין Da 3,21 et Mm 3841.

29 [a] sic L, mlt Mss Edd דִּי; K יָא– || Cp 7,1 [a] 𝔊[Bᵗˣᵗ] *τρίτῳ* || [b–b] aut ins vb (יְהַלְגְּהַ וְדַחֲלַגְּהַ) aut dl || [c] cf 2,4[b] || [d–d] > 𝔊[ϑ], add? cf 28[a–a] || [e] > 𝔊[ϑ′•], dl (al dl vel 2[a–a]) || 2 [a–a] 𝔊[ϑ] *ἐγὼ Δανιὴλ*; > 𝔊[ο′ν] cf 1[c] || [b–b] > 𝔊[ϑ′•], prb add || 4 [a] K גפיה, id 6[b] || 5 [a] 𝔅 male הֶ || [b–b] > 𝔊[ο′•], add? || [c] K שניה, id 19[b] || 6 [a] 𝔊[ο′](Σ) + *θηρίον*, ins ושפריה? || [b] cf 4[a] || 7 [a] cf 2,40[a] || [b] Hippolyt + *καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ χαλκοῖ*, ins || [c] K רגלה || [d] K יַה–, id 8[d].20[b] || 8 [a] forma mixta ex תַ– et סָלְקָה? || [b] K הון– || [c] K רו– || [d] cf 7[d] || [e] cf 4,28[a] || 9 [a] 𝔅 male גָ–. l c pc Mss תַ– ut 20 || [b] K נחש די ut 19?

דִּי אַרְיְוָתָא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל אֱלָהָךְ דִּי אַנְתְּ פָּלְחִ־לֵהּ אנת כל דניאל ועזרא ק לא קר ה[20]
בְּתַדִּירָא הוּא יְשֵׁזְבִנָּךְ׃ 18 וְהֵיתָיְתַ[a] אֶבֶן חֲדָה וְשִׂמַת[b] עַל־פֻּם[c] גֻּבָּא 18 ל. כל חס בסיפ
וְחַתְמַהּ מַלְכָּא בְּעִזְקְתֵהּ[d] וּבְעִזְקַת רַבְרְבָנוֹהִי דִּי לָא־תִשְׁנֵא צְבָוּ ל[21]. ל[21]. כל כת א בליש ובסיפ[22]. ל
וְחַתְמַהּ מַלְכָּא בְּעִזְקְתֵהּ וּבְעִזְקַת רַבְרְבָנוֹהִי דִּי לָא־תִשְׁנֵא צְבָוּ
בְּדָנִיֵּאל׃ 19 אֱדַיִן אֲזַל מַלְכָּא לְהֵיכְלֵהּ וּבָת טָוָת וְדַחֲנָן[a] לָא־ 19 ט בעט בליש[23]. ל[24]. ל
הַנְעֶל קֳדָמוֹהִי וְשְׁנָתֵהּ נִדַּת עֲלוֹהִי׃ 20 בֵּאדַיִן מַלְכָּא בִּשְׁפַרְפָּרָא ב. ל
יְקוּם בְּנָגְהָא[a] וּבְהִתְבַּהָלָה לְגֻבָּא דִּי־אַרְיְוָתָא אָזָל׃ 21 וּכְמִקְרְבֵהּ 21 ל
לְגֻבָּא לְדָנִיֵּאל בְּקָל עֲצִיב זְעֵק עָנָה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דָּנִיֵּאל׃ ל. ת בעט[25]
עַבְדָ אֱלָהָא חַיָּא אֱלָהָךְ דִּי אַנְתְּ פָּלְחִ־לֵהּ בְּתַדִּירָא הַיְכָל אנת כל דניאל ועזרא לא ק קר ה[20]. ל וחס
לְשֵׁזָבוּתָךְ מִן־אַרְיְוָתָא׃ 22 אֱדַיִן דָּנִיֵּאל[a] עִם־מַלְכָּא מָלֵל מַלְכָּא יח ר״פ בעט. ל וחס 22
לְעָלְמִין חֱיִי׃ 23 אֱלָהִי שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ וְסָגַר פֻּם[a] אַרְיְוָתָא וְלָא חַבָּלֻנִי ב[26]. ל ובעט[27]. כל חס בסיפ
כְּל־קֳבֶל דִּי קֳדָמוֹהִי זָכוּ הִשְׁתְּכַחַת לִי וְאַף קֳדָמָיְכ[b] מַלְכָּא חֲבוֹלָה קדמ[ק]. ל וכת ה ופלג[23]
לָא עֲבַדְתִּ׃ 24 בֵּאדַיִן מַלְכָּא שַׂגִּיא טְאֵב עֲלוֹהִי וּלְדָנִיֵּאל אֲמַר ל 24
לְהַנְסָקָה מִן־גֻּבָּא וְהִסַּק דָּנִיֵּאל מִן־גֻּבָּא וְכָל־חַבָּל לָא־הִשְׁתְּכַח ל. ל[28]
בֶּהּ דִּי הֵימִן בֵּאלָהֵהּ׃ 25 וַאֲמַר מַלְכָּא וְהַיְתַיוּ גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי־ ל וחס 25
אֲכָלוּ קַרְצֹוהִי[a] דִּי דָנִיֵּאל וּלְגֻב אַרְיְוָתָא רְמוֹ אִנּוּן בְּנֵיהֹן וּנְשֵׁיהֹן ל[29]
וְלָא־מְטוֹ לְאַרְעִית גֻּבָּא עַד דִּי־שְׁלְטוּ בְהוֹן אַרְיְוָתָא וְכָל־גַּרְמֵיהוֹן ל
הַדְקוּ׃ 26 בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כְּתַב לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא ת בעט בסיפ[30]. ב 26
וְלִשָׁנַיָּא דִּי דָאְרִין[a] בְּכָל־אַרְעָא שְׁלָמְכוֹן יִשְׂגֵּא׃ 27 מִן־קֳדָמַי שָׂם דיריק[ק]. י ר״פ בכתיב[31] ול בסיפ 27
טְעֵם דִּי | בְּכָל־שָׁלְטָן מַלְכוּתִי לֶהֱוֹן זָאֲעִין[a] וְדָחֲלִין מִן־קֳדָם אֱלָהֵהּ זיעין ק
דִּי־דָנִיֵּאל

דִּי־הוּא | אֱלָהָא חַיָּא וְקַיָּם לְעָלְמִין
וּמַלְכוּתֵהּ דִּי־לָא תִתְחַבַּל וְשָׁלְטָנֵהּ עַד־סוֹפָא׃
מְשֵׁזֵב וּמַצֵּל וְעָבֵד אָתִין וְתִמְהִין[a] בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא ל. ל וחס 28
דִּי שֵׁזִיב לְדָנִיֵּאל מִן־יַד אַרְיְוָתָא׃ יו מיחד מן[32]

[20] Mm 3801. [21] Mm 3841. [22] Mm 3792. [23] Mp sub loco. [24] Mm 2052. [25] Mm 3828. [26] Mm 3842. [27] Mm 3843. [28] Mm 3816. [29] וחד ורמז Da 6,17 et Mm 3841. [30] Mm 3813. [31] Mm 2980. [32] Okhl 196.

18 [a] l c nonn Mss ׳תַּ–; 𝔖 וְהֵתְיַת, 𝔖[2] V^S ־תַּת cf 4,21[a] || [b] prp ׳וּשׂ cf Esr 5,17 || [c] cf 4,28[a] || [d] sic L𝔖 pc Mss 𝔊$^{o'}$, 𝔗 mlt Mss 𝔊$^{g'}$ 𝔖^{h} ־תַּ || **19** [a] sic Occ, $Q^{Or}V^S$ ודהנ; 𝔊$^{g'}$ *ἐδέσματα* (𝔊$^{o'}$ aliter); l וְלַחֲנָן? cf 5,2 || **20** [a] 𝔖[2] V^S ׳בַּנ; gl? || **22** [a] sic L, mlt Mss Edd ׳יִ– || **23** [a] cf 4,28[a] || [b] cf 5,23[a] || **25** [a] cf 3,8[c] || **26** [a] cf 2,38[a] || **27** [a] cf 5,19[a] || **28** [a] cf 3,32[a].

ה ג מל וב חס[8] וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא אִלֵּין הַרְגְּשׁוּ[a] עַל־מַלְכָּא וְכֵן אָמְרִין לֵהּ דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא
לְעָלְמִין חֱיִי׃ [8] אִתְיַעֲטוּ כָּל | סָרְכֵי מַלְכוּתָא סִגְנַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא 8
הַדָּבְרַיָּא וּפַחֲוָתָא לְקָיְמָה קְנֵם מַלְכָּא וּלְתַקָּפָה אֱסָר דִּי כָל־דִּי־
יִבְעֵה בָּעוּ מִן־כָּל־אֱלָהּ וֶאֱנָשׁ עַד־יוֹמִין תְּלָתִין לָהֵן מִנָּךְ מַלְכָּא
ל חס . ל וחס יִתְרְמֵא לְגֻב אַרְיָוָתָא׃ [9] כְּעַן מַלְכָּא תְּקִים אֱסָרָא וְתִרְשֵׁם כְּתָבָא 9
כל כת ה בלישׁ ובסיפ[9] דִּי לָא לְהַשְׁנָיָה [a]כְּדָת־מָדַי וּפָרַס דִּי־לָא תֶעְדֵּא[a]׃ [10] כְּדִי כְתָבָא 10
ל דְּנָה מַלְכָּא דָּרְיָוֶשׁ רְשַׁם כְּתָבָא וֶאֱסָרָא׃ [11] וְדָנִיֵּאל כְּדִי יְדַע 11
ל . ל . ל דִּי־רְשִׁים כְּתָבָא עַל לְבַיְתֵהּ וְכַוִּין פְּתִיחָן לֵהּ בְּעִלִּיתֵהּ נֶגֶד יְרוּשְׁלֶם
כל כת ה במא[10] . ל . ל וְזִמְנִין תְּלָתָה בְיוֹמָא הוּא[a] | בָּרֵךְ עַל־בִּרְכּוֹהִי וּמְצַלֵּא וּמוֹדֵא קֳדָם
ל . כל כת ה[12] . אֱלָהֵהּ כָּל־קֳבֵל דִּי־הֲוָא עָבֵד מִן־קַדְמַת דְּנָה׃ ס [12] אֱדַיִן 12
ט בטע בלישׁ חצי הספר בפסוקים ב חד כת א וחד כת ה[13] גְּבָרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגְּשׁוּ[a] וְהַשְׁכַּחוּ לְדָנִיֵּאל בָּעֵא וּמִתְחַנַּן קֳדָם אֱלָהֵהּ׃
ט בטע בלישׁ וחד מן ה פסוק מן מ מילין . ו חס בלישׁ[14] ז פסוק דמיין בטע [13] בֵּאדַיִן קְרִיבוּ[a] וְאָמְרִין קֳדָם־מַלְכָּא [b]עַל־אֱסָר[b] מַלְכָּא[c] הֲלָא אֱסָר
רְשַׁמְתְּ דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי־יִבְעֵהּ מִן־כָּל־אֱלָהּ וֶאֱנָשׁ עַד־יוֹמִין תְּלָתִין
ה בטע[15] . כל כת א לָהֵן מִנָּךְ מַלְכָּא יִתְרְמֵא לְגֻב אַרְיָוָתָא[d] עָנָה מַלְכָּא וְאָמַר יַצִּיבָא
ט בטע בלישׁ מִלְּתָא כִּדְתַ־מָדַי וּפָרַס דִּי־לָא תֶעְדֵּא׃ [14] בֵּאדַיִן עֲנוֹ וְאָמְרִין 14
עלך קֳדָם מַלְכָּא דִּי דָנִיֵּאל דִּי מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד לָא־שָׂם עֲלָיְךָ
כל כת א במא[16] . מַלְכָּא טְעֵם וְעַל־אֱסָרָא דִּי רְשַׁמְתְּ יְזִמְנִין תְּלָתָה בְיוֹמָא בָּעָא
יח ר״פ בטע . ל בָּעוּתֵהּ׃ [15] אֱדַיִן מַלְכָּא כְּדִי מִלְּתָא שְׁמַע שַׂגִּיא בְּאֱשׁ עֲלוֹהִי וְעַל
ל דָּנִיֵּאל שָׂם בְּל לְשֵׁזְבוּתֵהּ וְעַד מֶעֳלֵי[a] שְׁמְשָׁא הֲוָא מְשַׁתַּדַּר לְהַצָּלוּתֵהּ׃
16 בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ [a]הַרְגְּשׁוּ[b] עַל־מַלְכָּא וְ[a]אָמְרִין לְמַלְכָּא דַּע 16
כת כן יתיר[17] מַלְכָּא דִּי־דָת לְמָדַי וּפָרַס דִּי־כָל־אֱסָר וּקְיָם דִּי־מַלְכָּא יְהָקִים
כל כת ה בלישׁ ובסיפ[9] . ה בטע בסיפ[18] . ל[19] לָא לְהַשְׁנָיָה׃ [17] בֵּאדַיִן מַלְכָּא אֲמַר וְהַיְתִיו לְדָנִיֵּאל וּרְמוֹ לְגֻבָּא

[8] Mm 3837. [9] Mm 3792. [10] Cf Mm 3836. [11] Mm 1435 et Mm 3839. [12] Mm 3794. [13] Mm 3840 contra textum. [14] Mm 667 contra textum. [15] Mm 3828. [16] Mm 3840. [17] Mm 3806. [18] Mm 3813. [19] וחד רמו Da 6,25 et Mm 3841.

7 [a] inc; 𝔊$^{o'}$ *προσήλθοσαν*, 𝔊$^{g'}$ *παρέστησαν*, 𝔖 *qrbw*, 𝔙 *subripuerunt*; 𝔐 = tumultuose vel ex conventu venerunt? cf 12.16 | 9 [a–a] prb add cf 13.16 || 11 [a] 1 c nonn Mss Ed הֲנָה || 12 [a] 𝔊$^{o'}$ *ἐτήρησαν*, 𝔊$^{g'}$ *παρετήρησαν*, 𝔖 *ntrw*, 𝔙 *curiosius inquirentes* cf 7[a] || 13 [a] 1 c mlt Mss קרבו (𝔏^{2} קרבו) cf 3,8 || [b–b] > 𝔊𝔖, dl || [c] = vocativus || [d] sic L, mlt Mss Edd ׳ָי– || 15 [a] pc Mss ׳מ, Ms ׳מַע || 16 [a–a] > 𝔊$^{g'}$ || [b] 𝔊^{OL} *παρετήρησαν (-τηρήσαντο)* cf 12[a], 𝔊^{V} *παρέστησαν* cf 7[a], 𝔖 *'rjbw* = tumultuati sunt.

דִּי־בִיתֵהּ הֲיָתִיו קֳדָמָיִךְ[a] וְאַנְתְּה וְרַבְרְבָנַיִךְ[b] שְׁגְלָתָךְ וּלְחֵנָתָךְ חַמְרָא
שָׁתַיִן בְּהוֹן וְלֵאלָהֵי כַסְפָּא וְדַהֲבָא נְחָשָׁא פַּרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא דִּי
לָא חָזַיִן וְלָא שָׁמְעִין וְלָא יָדְעִין שַׁבַּחְתָּ וְלֵאלָהָא דִּי־נִשְׁמְתָךְ בִּידֵהּ
24 וְכָל־אָרְחָתָךְ[c] לֵהּ[d] לָא הַדַּרְתָּ: 24 בֵּאדַיִן מִן־קֳדָמוֹהִי שְׁלַחַ[a] פַּסָּא
25 דִּי־יְדָא וּכְתָבָא דְנָה רְשִׁים: 25 וְדָנָה כְתָבָא דִּי רְשִׁים מְנֵא[a] מְנָא
26 תְּקֵל וּפַרְסִין[b]: 26 דְּנָה פִּשַׁר־מִלְּתָא מְנֵא מְנָה־אֱלָהָא מַלְכוּתָךְ
27 28 וְהַשְׁלְמַהּ: 27 תְּקֵל תְּקִילְתָּה בְּמאזְנַיָּא[a] וְהִשְׁתְּכַחְתְּ חַסִּיר: 28 פְּרֵס
29 פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ וִיהִיבַת לְמָדַי וּפָרָס: 29 בֵּאדַיִן | אֲמַר
בְּלְשַׁאצַּר וְהַלְבָּישׁוּ לְדָנִיֵּאל אַרְגְּוָנָא[a] וְהַמְּנוֹנָקָא[a] דִּי־דַהֲבָא עַל־
30 צַוְּארֵהּ וְהַכְרָזוּ עֲלוֹהִי דִּי־לֵהֱוֵא שַׁלִּיט תַּלְתָּא בְּמַלְכוּתָא: 30 בֵּהּ
6 בְּלֵילְיָא קְטִיל בְּלְאשַׁצַּר מַלְכָּא כַּשְׂדָּיֵא[a]: פ **6** 1 וְדָרְיָוֶשׁ
מָדָיָאָ[b] קַבֵּל מַלְכוּתָא[c] כְּבַר שְׁנִין שִׁתִּין וְתַרְתֵּין:

2 [a]שְׁפַר קֳדָם דָּרְיָוֶשׁ וְהַקִים עַל־מַלְכוּתָא לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא[b] מְאָה
3 וְעֶשְׂרִין[b] דִּי לֶהֱוֹן בְּכָל־מַלְכוּתָא: 3 וְעֲלָא מִנְּהוֹן סָרְכִין תְּלָתָא דִּי
דָנִיֵּאל חַד־מִנְּהוֹן דִּי־לֶהֱוֹן אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא אִלֵּין יָהֲבִין לְהוֹן טַעְמָא
4 וּמַלְכָּא לָא־לֶהֱוֵא נָזֵק: 4 אֱדַיִן דָּנִיֵּאל דְּנָה הֲוָא מִתְנַצַּח עַל־סָרְכַיָּא
וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא כָּל־קֳבֵל דִּי רוּחַ יַתִּירָא[a] בֵּהּ וּמַלְכָּא עֲשִׁית[a] לַהֲקָמוּתֵהּ
5 עַל־כָּל־מַלְכוּתָא: 5 אֱדַיִן סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא הָווֹ בָּעַיִן עִלָּה
לְהַשְׁכָּחָה לְדָנִיֵּאל מִצַּד מַלְכוּתָא וְכָל־עִלָּה וּשְׁחִיתָה לָא־יָכְלִין
לְהַשְׁכָּחָה כָּל־קֳבֵל דִּי־מְהֵימַן הוּא[a] וְכָל־שָׁלוּ וּשְׁחִיתָה לָא הִשְׁתְּכַחַת
6 עֲלוֹהִי: 6 אֱדַיִן גְּבְרַיָּא אִלֵּךְ אָמְרִין דִּי לָא נְהַשְׁכַּח לְדָנִיֵּאל דְּנָה
7 כָּל־עִלָּא לָהֵן הַשְׁכְּחָנָה עֲלוֹהִי בְּדָת אֱלָהֵהּ: ס 7 אֱדַיִן סָרְכַיָּא

[38]Mm 3801. [39]Q addidi, cf Mp sub loco. [40]Mm 3800. [41]Mm 3794. [42]Mm 3848. [43]Mm 3833 contra textum. [44]Mm 3854. [45]Mm 3834 contra textum. [46]Mm 3835. Cp 6 [1]Q addidi, cf Mp sub loco. [2]Mm 3806. [3]Mp contra textum sec Mm 3836. [4]Mm 3837. [5]Mm 3794. [6]Mm 3838. [7]Mm 3905.

23 [a] K יְהִ֫ךְ, id 6,23[b] ‖ [b] K יְהִ֫ךְ, Q נְהָ֫ךְ– ‖ [c] pc Mss אָ cf 4,34[a] ‖ [d] prb cj c sq cf 𝔊[9′] ‖ **24** [a] sic L, mlt Mss Edd שְׁלַיִח ‖ **25** [a] > 𝔊[9′] (it 𝔊[o′] in summario ante 1 cf 17) 𝔙 Jos Ant X 11,3, add? cf 26 ‖ [b] 𝔊[9′](𝔊[o′] ibidem) 𝔙 Hier Jos Ant *φαρες*, prb l פְּרֵס ‖ **27** [a] sic regulariter in aram, sed mlt Mss וְנָיָא– ‖ **29** [a] cf 7[a] ‖ **30** [a] K אָ– ‖ **Cp 6,1** [a] 𝔊[o′] *καὶ Ἀρταξέρξης* ‖ [b] K מִדְיָא ‖ [c–c] 𝔊[o′] *πλήρης τῶν ἡμερῶν καὶ ἔνδοξος ἐν γήρει* ‖ **2** [a] 𝔊[o′] in cp 6 iterum valde differt cf 5,1[a] ‖ [b–b] 𝔊[o′] 127 cf Est 1,1 8,9 ‖ **4** [a] V[S] עָ ‖ **5** [a–a] > 𝔊[9′*], add?

קדמך . ואנת כל דניאל ק
ועזרא לא קר ה[38] .
ורברבנך[39] ק
יתיר י

ד כספא דקדים[40]

ל וכת כן

ב

כל כת ה[41] .
ל ר״ם .ג.נ.

כל כת ה[41] .ג

ל

ב[42] . ל בטע
ד חס ול בלישׁ[43] .
והמניכא ק חד מן ב[44]
מוקדם ומאוחר בטע

ל ומל . כת כן[45] .
כשדאה חד מן ב[46] חד ק
כת ש וחד כת ס
מדאה[1] . ב ק

כת[2] כן יתיר י ול בלישׁ

כל כת ה ב מ א[3]

ה ג מל וב חס[4]

ל ותש . יח ר״ם בטע .
כלשׁנת ה[5]

יח ר״ם בטע

ח פסוק דמיין[6]

ו ה כת ו וחד כת ה[7]

ט בטע בלישׁ . כל כת ה[5]

ב . ט בטע בלישׁ

קְטִירִין הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ׃ בְּדָנִיֵּאל דִּי־מַלְכָּא שָׂם־שְׁמֵהּ בֶּלְטְשַׁאצַּר
כְּעַן דָּנִיֵּאל יְתִקְרֵי וּפִשְׁרֵהּ יְהַחֲוֵה׃ פ 13 13 בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל הֵעָל
קֳדָם מַלְכָּא עָנֵה ׀ מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל אַנְתָּה־הוּא דָנִיֵּאל דִּי־מִן־
בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד דִּי הַיְתִי מַלְכִּא אֲבִי מִן־יְהוּד׃ 14 14 וְשִׁמְעֵת עֲלָיִךְ
דִּי רוּחַ אֱלָהִין בָּךְ וְנְהִירוּ וְשָׂכְלְתָנוּ וְחָכְמָה יַתִּירָה הִשְׁתְּכַחַת בָּךְ׃
15 וּכְעַן הֵעְלוּ קָדָמַי חַכִּימַיָּא אָשָׁפָיָּא דִּי־כְתָבָה דְנָה יִקְרוֹן וּפִשְׁרֵהּ 15
לְהוֹדָעֻתָנִי וְלָא־כָהֲלִין פִּשַׁר־מִלְּתָא לְהַחֲוָיָה׃ 16 16 וַאֲנָה שְׁמִעֵת עֲלָיִךְ
דִּי־תוּכְלִ פְּשָׁרִין וּלְמִפְשַׁר וְקִטְרִין לְמִשְׁרֵא כְּעַן הָן תּוּכְלִ כְּתָבָא
לְמִקְרֵא וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדָעֻתַנִי אַרְגְּוָנָא תִלְבַּשׁ וְהַמְנִיכָא דִּי־דַהֲבָא
עַל־צַוָּארָךְ וְתַלְתָּא בְּמַלְכוּתָא תִּשְׁלַט׃ פ 17 17 בֵּאדַיִן עָנֵה דָנִיֵּאל
וְאָמַר קֳדָם מַלְכָּא מַתְנָתָךְ לָךְ לֶהֱוֵן וּנְבִזְבִּיתָךְ לְאָחֳרָן הַב בְּרַם
כְּתָבָא אֶקְרֵא לְמַלְכָּא וּפִשְׁרָא אֲהוֹדְעִנֵּהּ׃ 18 18 אָנְתָה מַלְכָּא אֱלָהָא
עִלָּיָא מַלְכוּתָא וּרְבוּתָא וִיקָרָא וְהַדְרָה יְהַב לִנְבֻכַדְנֶצַּר אֲבוּךְ׃
19 וּמִן־רְבוּתָא דִּי יְהַב־לֵהּ כָּל עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָׁנַיָּא הֲווֹ זָאֲעִין 19
וְדָחֲלִין מִן־קֳדָמוֹהִי דִּי־הַהוּא צָבֵא הַוָּא קְטֵל וְדִי־הַהוּא צָבֵא הַוָּה
מַחֵא וְדִי־הַהוּא צָבֵא הַוָּה מָרִים וְדִי־הַהוּא צָבֵא הַוָּה מַשְׁפִּיל׃ 20 וּכְדִי 20
רָם לִבְבֵהּ וְרוּחֵהּ תְּקִפַת לַהֲדָדָה הַנְחַת מִן־כָּרְסֵא מַלְכוּתֵהּ וְיִקָּרָה
הֶעְדִּיו מִנֵּהּ׃ 21 21 וּמִן־בְּנֵי אֱנָשָׁא טְרִיד וְלִבְבֵהּ ׀ עִם־חֵיוָתָא שַׁוְיָה וְעִם־
עֲרַדָיָא מְדוֹרֵהּ עִשְׂבָּא כְתוֹרִין יְטַעֲמוּנֵּהּ וּמִטַּל שְׁמַיָּא גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע
עַד דִּי־יְדַע דִּי־שַׁלִּיט אֱלָהָא עִלָּיָא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן־דִּי יְצִבֵּה
יְהָקֵים עֲלֵיהּ׃ 22 22 וְאַנְתָּה בְרֵהּ בֶּלְשַׁאצַּר לָא הַשְׁפֵּלְתְּ לִבְבָךְ כָּל־
קֳבֶל דִּי כָל־דָּנָה יְדַעְתָּ׃ 23 23 וְעַל מָרֵא שְׁמַיָּא ׀ הִתְרוֹמַמְתְּ וְלִמָאנַיָּא

ל כת כן. י ב מנה כת ה. ל וחס

ה בסע[14]. אנת כל דניאל ועזרא לא ק ה[15]. ב פסוק דמסע[16]

ל מת. ל. ק

ב ר״ם. ל וחס. ב כת ה[17]. יד[18]

ב ר״ם[20]. ל. עלך ק

תכול[21] ק חד מן ד[22] מוקדם ומאוחר בסיפ. תכול[21] ק חד מן ד[22] מוקדם ומאוחר בסיפ

יד[18]. ב מל[23]. והמניכה חד מן ד[22] מוקדם ומאוחר בסיפ

ל[24]. ה בסע בסיפ[25]

ת בסע[26]. ג

י. אנת כל דניאל ועזרא ק לא קר ה[15]

עלאה ק ג. י חס ו וכל מלכים דכות

ב מ א[27]

זיעין ק

יח פסוק דמין[28]. ו כת ה[30]. ו כת ה[31]. ז כת ה[31]. ו כת ה[31]. ב בתרי לישן[32]. ב ב מל חד חס[33]. ג בתרי לישן[32]

ב חד קמ וחד מת ה[34]. ג ול כת ה[35]

שויו ק

ד פסוק מחליפין[36]. ג

עלאה ק

כת כן יתיר ו[37]. עלה ק ואנת כל דניאל ק ועזרא לא קר ה[15]

כל כת ה[18]. ה פסוק מן מ מילין

[14]Mm 3828. [15]Mm 3801. [16]Mm 3313. [17]Mm 3829. [18]Mm 3794. [19]Mm 3819. [20]Mm 3830. [21]Mp sub loco. [22]Mm 3854. [23]Mp contra textum, cf Mp sub loco et Da 4,15. [24]Mm 3831. [25]Mm 3813. [26]Mm 796. [27]2 R 25,22. [28]Mm 3911. [29]Contra Mm 3832. [30]Lectio L הוא contra Mm 3832 et TM הוה. [31]Mm 3832. [32]Mm 480. [33]Lectio L הוא contra Mm 3832 et TM הוה. [34]Mm 3444 contra textum. [35]Mm 3841. [36]Mm 3823. [37]Mm 3806.

13 [a] V^{S} אַ‍ || **14** [a] pc Mss Edd $\mathfrak{S}\mathfrak{A}$ + קַדִּישִׁין || **16** [a] pc Mss ut Q תְּכוּל *cf* 2,10[d] || [b] Ms חֶלְמִין, prb l || [c] *cf* 7[a] || **17** [a] pc Mss V^{S} ונב׳ *cf* 2,6[a]; $\mathfrak{G}^{9'}$ *καὶ τὴν δωρεὰν τῆς οἰκίας σου*, pfp וּנבוּבַת בַּיְתָךְ || **19** [a] K זְאַעִין, Q זָיְעִין *id* 6,27[a] || **20** [a] prp הַ‍ *cf* $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ || [b] $\mathfrak{C}$ Mss ut L, al יו‍ || **21** [a] K שְׁוִי vel שֵׁוִי, pc Mss Ed ut Q || [b] pc Mss עִלַּה *cf* 4,14[e] || **22** [a] $\mathfrak{C}V^{S}$ תְּ‍.

2 אֲלַפָּא חַמְרָא שָׁתֵה׃ 2 בֶּלְשַׁאצַּר אֲמַר | בְּטַעֲם חַמְרָא לְהַיְתָיָה ל. וכת ה
לְמָאנַי ׳ דַּהֲבָא וְכַסְפָּא דִּי הַנְפֵּק נְבוּכַדְנֶצַּר אֲבוּהִי מִן־הֵיכְלָא דִּי ל׳
3 בִירוּשְׁלֶם וְיִשְׁתּוֹן בְּהוֹן מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי שְׁגָלְתֵה וּלְחֵנְתֵה׃ 3 בֵּאדַיִן ל
הַיְתִיו[a] מָאנַי ׳ דַּהֲבָא[b] דִּי הַנְפֵּקוּ[c] מִן־הֵיכְלָא [d]דִּי־בֵית[e] אֱלָהָא[d] דִּי ל׳. ל וחס
4 בִירוּשְׁלֶם וְאִשְׁתִּיו בְּהוֹן מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי שְׁגָלְתֵה וּלְחֵנְתֵה׃ 4 אִשְׁתִּיו ל. ל
חַמְרָא וְשַׁבְּחוּ[a] לֵאלָהֵי דַּהֲבָא וְכַסְפָּא נְחָשָׁא פַּרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא׃
נפקה חד מן ח[2] כת ו 5 בַּהּ־שָׁעֲתָה נְפַקוּ[a] אֶצְבְּעָן דִּי יַד־אֱנָשׁ וְכָתְבָן לָקֳבֵל נְבִרְשָׁתָא עַל־ ק
רקר ח[3] . ל
גִּירָא דִּי־כְתַל[b] הֵיכְלָא דִּי מַלְכָּא וּמַלְכָּא חָזֵה פַּס יְדָה דִּי כָתְבָה׃ ל
6 אֱדַיִן מַלְכָּא זִיוְהִי שְׁנוֹהִי[a] וְרַעְיוֹנֹהִי[b] יְבַהֲלוּנֵהּ וְקִטְרֵי חַרְצֵהּ מִשְׁתָּרְיָן יח ר״ם בטע . ל מל
7 וְאַרְכְּבָתֵהּ דְּא לְדָא נָקְשָׁן׃ 7 קָרֵא מַלְכָּא בְּחַיִל לְהֵעָלָה לְאָשְׁפַּיָּא ל. ל
כְּשַׁדָּיֵא וְגָזְרַיָּא עָנֵה ׳ מַלְכָּא וְאָמַר | לְחַכִּימֵי בָבֶל דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי־ כשראי[4] . ח בטע[5]
יִקְרֶה כְּתָבָה דְנָה וּפִשְׁרֵהּ יְחַוְנַנִי אַרְגְּוָנָא יִלְבַּשׁ וְהַמְוֹנְכָא[a] דִּי־דַהֲבָא ל כת ח . ב כת ה[6] . כל כת
ח[7] . יו[8] . והמניכה חד מן
ק
ד[9] מוקדם ומאוחר בסיפ
ל[10] . יח ר״ם בטע .
עלין[11] חד מן ד[12] יתיר ל
ק
ופשרה חד מן יד[13] בליש
ס בטע בליש . ל
8 עַל־צַוְּארֵהּ וְתַלְתִּי[b] בְּמַלְכוּתָא יִשְׁלַט׃ ס 8 אֲדַיִן עָלִּיִן[b] כֹּל
חַכִּימֵי מַלְכָּא[a] וְלָא־כְהַלִּין כְּתָבָא לְמִקְרֵא וּפִשְׁרָא[d] לְהוֹדָעָה
9 לְמַלְכָּא׃ 9 אֱדַיִן מַלְכָּא בֶּלְשַׁאצַּר שַׂגִּיא מִתְבְּהַל וְזִיוְהִי שָׁנַיִן עֲלוֹהִי ל
10 וְרַבְרְבָנוֹהִי מְשְׁתַּבְּשִׁין׃ 10 מַלְכְּתָא לָקֳבֵל מִלֵּי מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי ל
לְבֵית מִשְׁתְּיָא עַלַּת[a] עָנַת[b] מַלְכְּתָא וַאֲמֶרֶת מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי עלת[12] חד מן ל[11]
יתיר ל. ל
11 אַל־יְבַהֲלוּךְ רַעְיוֹנָךְ וְזִיוָךְ[c] אַל־יְשַׁתַּנּוּ׃ 11 אִיתַי גְּבַר בְּמַלְכוּתָךְ[a] ב. ל יתיר ר. ג
דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בֵּהּ וּבְיוֹמֵי אֲבוּךְ נְהִירוּ וְשָׂכְלְתָנוּ[b] וְחָכְמָה כל כת כן
כְּחָכְמַת־אֱלָהִין הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ וּמַלְכָּא נְבֻכַדְנֶצַּר אֲבוּךְ רַב חַרְטֻמִּין ה ול בליש . ל חס ו וכל
מלכים דכות ב מ א[13] . ב
ס 12 אֲשִׁפִּין כַּשְׂדָּאִין גָּזְרִין הַקִּימָה[c] אֲבוּךְ מַלְכָּא[c]׃ 12 כָּל־קֳבֵל דִּי רוּחַ | ל
יַתִּירָה וּמַנְדָּע וְשָׂכְלְתָנוּ[a] מְפַשַּׁר[a] חֶלְמִין[b] וַאֲחָוָיַת[c] אֲחִידָן וּמְשָׁרָא[d] ל. ל

Cp 5 [1]Mm 959. [2]Mm 3827. [3]Mp ל כת ה contra textum, cf Mp sub loco. [4]Mm 3793. [5]Mm 3828. [6]Mm 3829. [7]Mm 3794. [8]Mm 3819. [9]Mm 3854. [10]Mm 3831. [11]Mm 1794. [12]Mp sub loco. [13]2R 25,22.

3 [a] 𝔊𝔰′ *ἠνέχθησαν* – הֵיתָיוּ cf 3,13 ‖ [b] 𝔊𝔰′(𝔙) + *καὶ τὰ ἀργυρᾶ*, prb ins וכספא cf 2 ‖ [c] 𝔊𝔰′𝔖𝔙 sg ‖ [d–d] > 𝔙 ‖ [e] > 𝔊𝔰′𝔖 ‖ **4** [a] 𝔠 ׳בֿ– ‖ **5** [a] K נפקו, Q נפקה ‖ [b] 𝔠𝔙[s] כ׳ ‖ **6** [a] prp שנו (שנין) עלוהי cf 9 ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd ׳עֿ– ‖ **7** [a] K והמונכא, id 16[c]. 29[a] ‖ [b] 1 c Ms V[s] אָתֿ– ut 16.29; 𝔠 וְתִלְתָּא ‖ **8** [a–a] prb aut dl aut tr ante 7b ‖ [b] cf 4,4[a] ‖ [c] nonn Mss בָּבֶל, prp מַלְכוּתָא ‖ [d] cf 4,15[a] ‖ **10** [a] K עַלַּלת, Q עַלַת ‖ [b] pc Mss עִנַת ‖ [c] K –וּךְ, Q –וָךְ ‖ **11** [a] prb ins די שמה בלטשאצר cf 12 ‖ [b–b] > 𝔊𝔰′ ‖ [c–c] > 𝔊𝔰′׳𝔖, dl ‖ **12** [a] l מְפַשַּׁר cf 𝔙 ‖ [b] cf 2,4[b] ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd ׳וֿ ‖ [d] 1 c V[s] 𝔙 ומְשָׁרֵא.

ו כת ה[33] הֵיכָל מַלְכוּתָא דִּי בְּבֶל מְהַלֶּךְ הֲוֵה׃ 27 עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר הֲלָא 27
ל כת א. כן לבן אשר[34]. ל דָא־הִיא בָּבֶל רַבְּתָא דִּי־אֲנָה בְנֵיתַהּ[a] לְבֵית מַלְכוּ בְּתֻקֶף[b] חֲסְנִי[c]
ב חד פת וחד קמ[35]. כל חס וְלִיקָר הַדְרִי׃ 28 עוֹד מִלְתָא בְּפֻם[a] מַלְכָּא קָל מִן־שְׁמַיָּא נְפַל לָךְ 28
ב קמ[36] אֱמְרִין נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא מַלְכוּתָא עָדָת מִנָּךְ׃ 29 וּמִן־אֱנָשָׁא לָךְ 29
ד פסוק מחליפין[37] טָרְדִין וְעִם־חֵיוָת בָּרָא מְדָרָךְ עִשְׂבָּא[a] כְּתוֹרִין לָךְ יְטַעֲמוּן וְשִׁבְעָה[b]
עלך. ק[38] עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלָיִךְ עַד דִּי־תְנַדַּע דִּי־שַׁלִּיט עִלָּיְא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא
ל[39]. ב[40] וְלִמַן־דִּי יְצִבֵּא יְתִנְנָהּ׃ 30 בַּהּ־שַׁעֲתָא מִלְתָא סְפַת עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר׃ 30
ד פסוק מחליפין[37]. ג וּמִן־אֱנָשָׁא טְרִיד וְעִשְׂבָּא[a] כְּתוֹרִין יֵאכֻל וּמִטַּל שְׁמַיָּא גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע
ל[35]. ל עַד דִּי שַׂעֲרֵהּ כִּנְשָׁרִין רְבָה וְטִפְרוֹהִי[a] כְּצִפְּרִין׃ 31 וְלִקְצַת 31
ל יְוֹמַיָּא אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר עֵינַי | לִשְׁמַיָּא נְטַלֵת[a] וּמַנְדְעִי עֲלַי יְתוּב
ולעלאה. ל ורפי[41] ק וּלְעִלָּאֵי[b] בְּרִכֵת וּלְחַי עָלְמָא[c] שַׁבְּחֵת וְהַדְּרֵת[c]
דַּי שָׁלְטָנֵהּ שָׁלְטָן עָלַם וּמַלְכוּתֵהּ עִם־דָּר וְדָר׃
דירי ק 32 וְכָל־דָּאָרֵי[a] אַרְעָא כְּלָהּ[b] חֲשִׁיבִין וְכִמְצְבְיֵהּ עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא 32
ודירי ק וְדָאָרֵי[a] אַרְעָא[c]
ל וכת כן. ה קמ דסמיכ[42] וְלָא אִיתַי דִּי־יִמְחֵא בִידֵהּ וְיֵאמַר לֵהּ מָה עֲבַדְתְּ׃
ב חד פת וחד קמ[35] 33 [a] בְּהֵּ־זִמְנָא מַנְדְעִי | יְתוּב עֲלַי[a] וּלְיִקְרָ[c] מַלְכוּתִי הַדְרִי[d] וְזִיוִ יְתוּב 33
ח[43] עֲלַי[b] וְלִי הַדָּבְרִי וְרַבְרְבָנַי יְבַעְוֹן[e] וְעַל־מַלְכוּתִי הָתְקַנַּת[g] וּרְבוּ
ל[39]. חס ו וכל מלכים דכות ב מ א[44]. ל[45]. ל[46] יַתִּירָה הוֹסְפַת לִי׃ 34 כְּעַן אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר מְשַׁבַּח וּמְרוֹמֵם וּמְהַדַּר 34
כט וכל משיחה מצרים אשרו ישראל דכות[47]. ל ומל לְמַלְכָּא דִּי כָל־מַעֲבָדוֹהִי קְשֹׁט וְאֹרְחָתֵהּ[a] דִּין וְדִי מַהְלְכִין[b]
ל. ב וחס[48] בְּגֵוָה יָכֵל לְהַשְׁפָּלָה׃ פ

ל. ל ומל. ל 5 [a 1] 5 בְּלַשַּׁאצַּר[b] מַלְכָּא עֲבַד לְחֶם רַב לְרַבְרְבָנוֹהִי אֶלֶף וְלָקֳבֶל 5

[33] Mm 3832. [34] Mm 3825. [35] Mp sub loco. [36] Mm 3818. [37] Mm 3823. [38] Q addidi, cf Mp sub loco.
[39] Mm 3826. [40] Mm 3824. [41] Mm 3839. [42] Mm 592. [43] Mm 1485. [44] Mp contra textum, cf Mp sub loco.
[45] 2R 25,22. [46] Mm 471 א. [47] Mm 958. [48] ס erasum, cf Mp sub loco.

27 [a] insolite; mlt Mss בְּ, 2 Mss בְּ, pc Mss הָ ‖ [b] $\mathfrak{C}V^S$ בְּתֻקֶף ‖ [c] cf 2,37[a] ‖ 28 [a] $\mathfrak{C}V^S$ בפם, sim 6,18[c].23[a] 7,8[c] ‖ 29 [a] prp וְעִ ut 30 ‖ [b] cf 13[b] ‖ 30 [a] V^S וטופ, id 7,19[c] ‖ 31 [a] $\mathfrak{C}$ נַ ‖ [b] $\mathfrak{S}$ om sq usque ad עלי 1° 33, prb add (sed cf ad 33) ‖ [c–c] V^S שַׁבְּחֵת והדרת ‖ 32 [a] cf 2,38[a] ‖ [b] $\mathfrak{C}$ mlt Mss כלא ‖ [c–c] add ‖ [d] V^S (א)תָּ– ‖ 33 [a–a.b–b] alterutrum prb add, sed cf 31[b] ‖ [c] 1 c $\mathfrak{C}V^S$ רָ ut 27 ‖ [d] prb 1 c Raschi $\mathfrak{G}^{9'}$ *(ἡλθον)* הדרת (vel חדרת) redii cf dupl in $\mathfrak{V}$ *decoremque perveni* ‖ [e] V^S יְבָ ‖ [f.g] 1 aut וַעֲלַי aut נַת– ‖ 34 [a] Ed וְאָ cf 5,23[c] ‖ [b] cf 3,25[a] ‖ Cp 5,1 [a] $\mathfrak{G}^{o'}$ aliter et brevius in cp 5 cf 6,2[a] ‖ [b] 2 Mss בלאשצר ut 7,1 8,1, pc Mss בלשצר.

אֲנָה מַלְכָּא ׀ נְבוּכַדְנֶצַּר וְאַנְתָּה בַלְטְשַׁאצַּר פִּשְׁרָא[a] | אֱמַר כָּל־קֳבֶל
דִּי | כָּל־חַכִּימֵי מַלְכוּתִי לָא־יְכִלִין פִּשְׁרָא לְהוֹדָעֲתַנִי וְאַנְתְּה כְּהֵל
16 דִּי רוּחַ־אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ׃ 16 אֱדַיִן דָּנִיֵּאל דִּי־שְׁמֵהּ
בַּלְטְשַׁאצַּר אֶשְׁתּוֹמַם כְּשָׁעָה חֲדָה וְרַעְיוֹנֹהִי יְבַהֲלֻנֵּהּ[a] עָנֵה ׀ מַלְכָּא
וְאָמַר בַּלְטְשַׁאצַּר חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ[b] אַל־יְבַהֲלָךְ[a] עָנֵה בַלְטְשַׁאצַּר
17 וְאָמַר מָרִ֣אי[c] חֶלְמָא לְשָׂנְאָיִךְ[d] וּפִשְׁרֵהּ לְעָרָיִךְ׃ 17 אִילָנָא[d] דִּי חֲזַיְתָ
18 דִּי רְבָה וּתְקֶף וְרוֹמֵהּ יְמַטֵא לִשְׁמַיָּא וַחֲזוֹתֵהּ[a] לְכֹל־[b]אַרְעָא׃ 18 וְעָפְיֵהּ
שַׁפִּיר[e] וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא־בֵהּ תְּחֹתֹהִי תְּדוּר֣ חֵיוַת בָּרָא
19 וּבְעַנְפּוֹהִי יִשְׁכְּנֻן צִפְּרֵי שְׁמַיָּא׃ 19 אַנְתְּה־הוּא מַלְכָּא דִּי רְבֵיתָ[a]
וּתְקֻפְתָּ[b] וּרְבוּתָךְ רְבָתָ[c] וּמְטָתָ[d] לִשְׁמַיָּא וְשָׁלְטָנָךְ לְסוֹף ׀ אַרְעָא׃

ה. ואגב כל דניאל ועזרא לא קר ה[17]. ל[18]. ג

20 וְדִי חֲזָה מַלְכָּא עִיר וְקַדִּישׁ נָחַת ׀ מִן־שְׁמַיָּא וְאָמַר גְּדוּ אִילָנָא
וְחַבְּלוּהִי[a] בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבְקוּ וּבְאֻסוּר דִּי־פַרְזֶל
וּנְחָשׁ[b] בִּדְתָאָא דִּי בָרָא[b] וּבְטַלָּ שְׁמַיָּא יִצְטַבַּע וְעִם־חֵיוַת בָּרָא חֲלָקֵהּ
21 עַד דִּי־שִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי׃[a] 21 דְּנָה פִּשְׁרָא מַלְכָּא וּגְזֵרַת

ב וכת כת[27]. ב

כל כת ה[28]. ו

22 עֶלְיָ֣א הִיא דִּי מְטַת[a] עַל־מָרִ֣אי[b] מַלְכָּא׃ 22 וְלָךְ טָרְדִין מִן־אֲנָשָׁא
וְעִם־חֵיוַת בָּרָא לֶהֱוֹה מְדָרָךְ וְעִשְׂבָּא ׀ כְּתוֹרִין ׀ לָךְ יְטַעֲמוּן וּמִטַּל
שְׁמַיָּא לָךְ מְצַבְּעִין וְשִׁבְעָה[a] עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלָיִךְ[b] עַד דִּי־תְנַדַּע דִּי־

עלאה מרי ק

ל כת ה. ד מסרוק מחליפין[29]

23 שַׁלִּ֣יט עִלָּיְא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וְלִמַן־[c]דִּי יְצִבֵּא יִתְּנִנַּהּ׃ 23 וְדִי אֲמַרוּ
לְמִשְׁבַּק עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי דִּי אִילָנָא מַלְכוּתָךְ לָךְ קַיָּמָה מִן־דִּי תִנְדַּע

ל

ב תד חס וחד מל. ל. עלך ק. וחסאך ק

24 דִּי שַׁלְטָן שְׁמַיָּא׃ 24 לָתֵן מַלְכָּא מְלִכִי[a] יְשִׁפַּר עֲלָיְךָ[b] וַחֲטָיְךָ[c] בִּצְדָקָה
25 פְּרֹק וַעֲוָיָתְךָ בְּמָתֵן עֲנָיִן[d] הֵן תְּהֱוֵא אַרְכָה לִשְׁלְוָתְךָ׃ 25 כָּלָּא מְטָא[a]

ל. ל. ל. ג כת א בסיס[31]. כל כת ה. ל. ג. ל

26 עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא׃ ס 26 לִקְצַת יַרְחִין תְּרֵי־עָשַׂר עַל־

ג[32]. ב

[17] Mm 3801. [18] וחד ופשרא Da 4,16. [19] Mp contra textum, cf Mp sub loco et Da 5,16. [20] Mm 3828. [21] ופשרא Da 4,15. [22] Mm 3819. [23] Mm 3820. [24] Mm 338. [25] Mm 3661. [26] Mm 3821. [27] Mm 3822. [28] Mm 3794. [29] Mm 3823. [30] Q addidi, cf Mp sub loco. [31] Mm 3803. [32] Mm 3824.

15 [a] K mlt Mss Edd אַ֫, Q mlt Mss פִּשְׁרֵהּ id 16[b] 5,8[d] || **16** [a–a] > 𝔊[o′] || [b] cf 15[a] || [c] K מָרְאַי, Q מָרִי id 21[b] || [d] K דִּ֫–, Q דָּךְ || **17** [a] cf 8[a] || [b] prb l c mlt Mss לסוף כל ut 8 || **19** [a] l c K רִבְיתְ; Q male רְבַת || [b] V[S] תָּ– || [c] pc Mss רְבַת || [d] mlt Mss תָּ– || **20** [a–a] add ex 12? cf 𝔊 et 23 || [b–b] cf 12[b–b] || **21** [a] pc Mss תָּ– cf 19[d], 2 Mss מטית (id papyri aram) = מְטָתַ vel potius מְטָתַ cf 6,18[a] || [b] cf 16[c] || **22** [a] cf 13[b] || [b] cf 3,12[a] || [c] cf 3,6[a] || **24** [a] 𝔖 מַ֫ || [b] cf 3,12[a] || [c] 𝔖 וחטאיך || [d] l ענין? || **25** [a] sic L, mlt Mss Edd מְ֫.

ב. ל קַדִּישִׁין בֵּהּ וְחֶלְמָא קֳדָמוֹהִי אֲמַרֵת׃ 6 בֵּלְטְשַׁאצַּר 6
ל רַב חַרְטֻמַּיָּא | דִּי אֲנָה יְדַעֵת דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ וְכָל־רָז לָא־אָנַס לָךְ
יד.ז חֶזְוֵי[a] חֶלְמִי דִּי־חֲזֵית וּפִשְׁרֵהּ אֱמַר׃ 7 [a]וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי[a] עַל־מִשְׁכְּבִי 7
חָזֵה הֲוֵית
וַאֲלוּ אִילָן בְּגוֹא אַרְעָא וְרוּמֵהּ שַׂגִּיא׃
ב וחס 8 רְבָה אִילָנָא וּתְקֵף וְרוּמֵהּ יְמֵטָא לִשְׁמַיָּא
ל[a] וַחֲזוֹתֵהּ[a] לְסוֹף כָּל־אַרְעָא׃
נ[9]. י[10] בטע ב מנה בסיפ 9 עָפְיֵהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא־בֵהּ
ל. יד[11] חד מן ד[11] ק מוקדם ומאוחר בסיפ. כל סיפ פת[12] תְּחוֹתוֹהִי תִּטְלֻל | חֵיוַת בָּרָא וּבְעַנְפוֹהִי יְדָרוֹן[a] צִפְּרֵי שְׁמַיָּא
וּמִנֵּהּ יְתִזּוֹן[b] כָּל־בְּשָׂרָא׃
10 חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי[a] רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי וַאֲלוּ עִיר וְקַדִּישׁ מִן־שְׁמַיָּא
נָחֵת׃ 11 קָרֵא בְחַיִל וְכֵן אָמַר
ל וחס גֲּדוּ אִילָנָא וְקַצֻּצוּ עַנְפוֹהִי אַתְּרוּ עָפְיֵהּ וּבַדֲּרוּ אִנְבֵּהּ
נ חס ול בלוש. כל סיפ פת[12] תְּנֹד חֵיוָתָא מִן־תַּחְתּוֹהִי[a] וְצִפְּרַיָּא מִן־עַנְפוֹהִי׃
12 בְּרֵם עִקַּר[a] שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבֻקוּ
ב וכת כן[13] וּבֶאֱסוֹר דִּי־פַרְזֶל וּנְחָשׁ [b]בְּדִתְאָא דִּי בָרָא[b]
נ וּבְטַל שְׁמַיָּא יִצְטַבַּע וְעִם־חֵיוְתָא[c] חֻלְקֵהּ[d] בְּעִשְׂבָּ אַרְעָא[d]׃
אנשא. ה ק 13 לִבְבֵהּ מִן־אֲנָשָׁא[a] יְשַׁנּוֹן וּלְבַב חֵיוָה יְתְיְהַב לֵהּ
וְשִׁבְעָה[b] עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי׃
ל 14 בְּגִזְרַת עִירִין פִּתְגָמָא וּמֵאמַר[a] קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָא
ב מסוק דמטע[14]. עלאה. אנשא[15] ק ק יתיר ו עַד־[b]דְּבַרַת דִּי יִנְדְּעוּן חַיָּא דִּי־שַׁלִּיט עִלָּיְא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא[c] וּלְמַן־
ג. עלה[16]. כל כת ה 15 דִּי יְצִבֵּא יְתִנְּהָ וּשְׁפַל אֲנָשִׁים[d] יְקִים עֲלֵיהּ[e]׃ 15 דְּנָה חֶלְמָא חֵיזִית

[7] Mm 3819. [8] Mm 3820. [9] Mm 338. [10] Mm 3661. [11] Mm 3854. [12] Mm 3821. [13] Mm 3822. [14] Mm 3313. [15] Q addidi, cf Mp sub loco. [16] Mm 3794.

6 [a] 𝔊[9′] *ἄκουσον* = שְׁמַע? prp אַצְוֵה; l חֲזִי ‖ **7** [a–a] > 𝔊, prb dl; prp רְ֯אֵי בְּחִ֯ cf 10 ‖ **8** [a] 𝔙[S] זוי–; 𝔊[o′] *καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ*, 𝔊[9′] *καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ*, id 17[a] ‖ **9** [a] K יְדִרוּן, Q יְדִרְנָן ‖ [b] 𝔙[S] hab Q יִתְּנֵן ‖ **10** [a] 𝔗 חזי cf 7 ‖ **11** [a] 𝔗 pc Mss תחות ut 18 ‖ **12** [a] l עִקַּר cf jdaram עִקָּרָא syr *ʿeqqārā* ‖ [b–b] prb aut dl aut l דִּי בְ֯ יַטַּעֲמַנֵּהּ דִּי בְ֯, id 20[b–b] ‖ [c] prp חיות ברא ut 20 ‖ [d–d] > 20, add? ‖ **13** [a] K אֱנוּשָׁא (sic saepe inscriptiones Nabataeenses), 22 ut Q אֲנָשָׁא; id 14[c] ‖ [b] 𝔗[2] שׁ, id 22[a].29[b] ‖ **14** [a] l c pc Mss וּבְ֯מַ? ‖ [b] prb l c 𝔗 nonn Mss על ut 2,30, sed papyrus aram עדבר (assimilatum) ‖ [c] cf 13[a] ‖ [d] l אנשׁא ‖ [e] K עלַיהּ, 2 Mss עָלָה cf 5,21[b]; Q עֲלַהּ.

אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סְגָנַיָּא וּפַחֲוָתָא וְהַדְּבָרֵי מַלְכָּא חָזַיִן לְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי ב
לָא־שָׁלְטוּ נוּרָא בְּגֶשְׁמְהוֹן[a] וּשְׂעַר רֵאשְׁהוֹן לָא הִתְחָרַךְ וְסַרְבָּלֵיהוֹן ל וכת כן למדינ[37] . ל . ל
28 לָא שָׁנּוֹ וְרֵיחַ נוּר לָא עֲדָּת[b] בְּהוֹן׃ 28 עָנָה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר בְּרִיךְ ל . ה[38] . ב כמ[39]
אֱלָהֲהוֹן דִּי־שַׁדְרַךְ מִישָׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ דִּי־שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ וְשֵׁזִב לְעַבְדּוֹהִי כל מל
דִּי הִתְרְחִצוּ עֲלוֹהִי וּמִלַּת מַלְכָּא שַׁנּוּ וִיהַבוּ גֶּשְׁמֵיהוֹן דִּי לָא־יִפְלְחוּן ל נחס , גשמהון
יתיר י למער[40]
29 וְלָא־יִסְגְּדוּן לְכָל־אֱלָהּ לָהֶן לֵאלָהֲהוֹן׃ 29 וּמִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־ ל . ל . שלי חד מן יב[41]
ק כת ה יקר ו
יחד מן ל[42] ל[43] ל בלוש .
כל מל . ל בלוש[44]
עַם אֻמָּה וּלְשָׁן דִּי־אֵמַר שָׁלְהָ[a] עַל אֱלָהֲהוֹן דִּי־שַׁדְרַךְ מִישָׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹהִי[b] הַדְמִין יִתְעֲבֵד וּבַיְתֵהּ נְוָלִי יִשְׁתַּוֵּה כָּל־קְבֵל דִּי לָא אִיתַי אֱלָהּ[c] ל מל למערב וחד מן יב[44] יתיר א ס״ח
סּ אָחֳרָן דִּי־יְכִל לְהַצָּלָה כִּרְנָה׃ 30 בֵּאדַיִן מַלְכָּא הַצְלַח לְשַׁדְרַךְ כל כת ה[45]
מִישָׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ בְּמְדִינַת בָּבֶל׃ פ כל מל
31 [a] נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא[b] לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָׁנַיָּא דִּי־דָאְרִין[c] ב . דיריו ק
32 בְּכָל־אַרְעָא שְׁלֵמְכוֹן יִשְׂגֵּא׃ 32 אָתַיִּא[a] וְתִמְהַיָּא[b] דִּי עֲבַד עִמִּי אֱלָהָא עלאה ק
עִלָּיָא שְׁפַר קֳדָמַי לְהַחֲוָיָה׃
33 אָתּוֹהִי כְּמָה רַבְרְבִין וְתִמְהָוֹהִי[a] כְּמָה תַקִּיפִין ב ומל
מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם וְשָׁלְטָנֵהּ עִם־דָּר וְדָר׃
4 1 [a] אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר[a] שְׁלֵהּ[b] הֲוֵית בְּבֵיתִי[c] וְרַעְנָן בְּהֵיכְלִי׃ 2 חֶלְמָא[a] ל ורי״פ . ל . ל
חֲזֵית וִידַהֲלָנָנִי וְהַרְהֹרִין[b] עַל־מִשְׁכְּבִי וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי[c] יְבַהֲלָנָנִי׃ ל . ל . נ
3 [a] וּמִנִּי שִׂים טְעֵם לְהַנְעָלָה קֳדָמַי לְכֹל חַכִּימֵי בָבֶל דִּי־פִשְׁרָ חֶלְמָא ב
4 יְהוֹדְעֻנָנִי׃ 4 בֵּאדַיִן עָלִּין[a] חַרְטֻמַּיָּא אָשְׁפַּיָּא כַּשְׂדָּיֵא[b] וְגָזְרַיָּא וְחֶלְמָא עליון ק חד מן ז[2] יחיר ל . כשדאי[3] . ב ק
5 אֲמַרַ אֲנָה קֳדָמֵיהוֹן וּפִשְׁרֵהּ לָא־מְהוֹדְעִין לִי׃ 5 וְעַד אֲחֳרֵין[a] עַל יד[4] . ל ויתיר י
קֳדָמַי דָּנִיֵּאל דִּי־שְׁמֵהּ בֶּלְטְשַׁאצַּר כְּשֻׁם[b] אֱלָהִי וְדִי רוּחַ־אֱלָהִין ל וחס וחד מן ב[5] פסול דמטע . ב[6]

[37] Mp sub loco. [38] Mm 3817. [39] Mm 3818. [40] Mp יתיר י; Q addidi sec lectionem plenam Occ, cf Mp sub loco. [41] Mm 782. [42] Mm 3905. [43] Mm 3815. [44] Mm 907. [45] Mm 3794. Cp 4 [1] Mm 978 et 3830. [2] Mm 1794. [3] Mm 3793. [4] Mm 3819. [5] Mm 3313. [6] Mm 3842.

27 [a] ℭ mlt Mss מיהון–, cf 28 ‖ [b] 𝔘 [ע]דה ‖ **29** [a] K שְׁלָהּ vel שָׂלָה vel שְׁלָה (pro שְׁאֵלָה), 6,5 ut Q שְׁלוֹ; frt l שְׁלָהּ (akk *sillatu* audacia) ‖ [b] ℭ גנו ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd אלה ‖ **31** [a] inde ad 4,34 𝔊ᵒ′ᵛᵃˡ valde differt; 31–33 > 𝔊 ‖ [b] pc Mss + שְׁלָהּ, pc Mss 𝔖 + כְּתַב ‖ [c] cf 2,38[a] ‖ **32** [a] Vˢ ת׳, id 33[a] 6,28[a] ‖ **33** [a] cf 32[a] ‖ **Cp 4,1** [a–a] 𝔊ᵒ′ *ἔτους ὀκτωκαιδεκάτου τῆς βασιλείας Ναβουχοδονοσορ εἶπεν* ‖ [b] ℭVˢ שׁ ‖ [c] l c pc Mss Vˢ בבֵיתי ‖ **2** [a] id 7,1; Ms חֶלֶם ‖ [b] ℭ ר׳הור– ‖ [c–c] add? cf 7 ‖ **3** [a] v 3–6 > 𝔊ᵒ′ cf 𝔊ˢ′ ‖ **4** [a] K עָלַיִן, ℭ ut Q עִלַּיִן; id 5,8[b] | [b] cf 2,5[b] ‖ **5** [a] Q ℭ mlt Mss אחרן, papyri aram אחרן (oppositum ק[ד]מן); l frt c K אֲחֳרֵין vel אַחֲרֵין ‖ [b] ℭ pc Mss בשם.

כל מל . ה . ל[25] מִישָׁךְ֙ וַעֲבֵ֣ד נְג֔וֹ וְאָמְרִ֖ין [a]לְמַלְכָּ֑א [c]נְבוּכַדְנֶצַּ֕ר [a]לָא־חַשְׁחִ֥ין[b] אֲנַ֛חְנָה
עַל־דְּנָ֥ה פִתְגָ֖ם לַהֲתָבוּתָ֑ךְ׃ 17 הֶן֩ אִיתַ֨י[a] אֱלָהֲנָ֜א[b] דִּי־אֲנַ֣חְנָא פָלְחִ֗ין 17
ב וחס יָכְל֤ לְשֵׁזָבוּתָ֙נָא֙ מִן־אַתּ֣וּן נוּרָ֔א יָקִדְתָּ֖א וּמִן־יְדָ֣ךְ מַלְכָּ֑א יְשֵׁזִֽב׃
ה[26] ב מגה ר״פ . יתיר י . איתנא ק 18 וְהֶן֙ לָ֣א יְדִ֔יעַ לֶהֱוֵא־לָ֖ךְ מַלְכָּ֑א דִּ֣י לֵאלָהָ֗יךְ[a] לָא־אִנַּ֤חְנָא[b] פָלְחִין֙ 18
כת כן יתיר י[27] וב בליש . ל וחס וּלְצַלְמָ֥[c] דַּהֲבָ֖א דִּ֣י הֲקִימְתָּ֑ לָ֥א נִסְגִּֽד׃ ס 19 בְּאֵדַ֣ין נְבוּכַדְנֶצַּ֗ר 19
אשתבי ק חד מן מח[29] כת ו וקר׳ י . כל מל הִתְמְלִ֤י חֵמָא֙ וּצְלֶ֣ם אַנְפּ֔וֹהִי[a] אֶשְׁתַּנּ֖וּ[b] עַל־שַׁדְרַ֣ךְ מִישָׁ֑ךְ וַעֲבֵ֣ד נְג֔וֹ עֲנֵ֕ה
ל[29] ג וכל תנופה דכוא[30] . ל וְאָמַ֗ר לְמֵזַ֛א לְאַתּוּנָ֥א חַד־שִׁבְעָ֖ה עַל֙ דִּ֣י חֱזֵ֔ה לְמֵזְיֵֽהּ׃ 20 וּלְגִבָּרִ֣ין 20
ל . כל מל . ל גִּבָּרֵ֤י־חַיִל֙ דִּ֣י בְחַיְלֵ֔הּ אֲמַ֖ר לְכַפְּתָ֣ה לְשַׁדְרַ֑ךְ מִישָׁ֥ךְ וַעֲבֵ֛ד נְג֖וֹ לְמִרְמֵ֥א[a]
ה בטע בסיפ[31] . ל לְאַתּ֣וּן נוּרָ֔א יָקִדְתָּ֑א׃ 21 בֵּאדַ֣יִן גִּבָּרַיָּ֗א אִלֵּ֛ךְ כְּפִ֥תוּ[a] בְּסַרְבָּלֵיהוֹן֮
פטישהון יתיר י וחד מן ק ג[32] ליש מפק פ וב בליש . ל . ל[33] פַּטִישֵׁיהוֹן֒[b] וְכִרְבְּלָתְהוֹן֙ וּלְבֻשֵׁיהוֹן֙[a] וּרְמ֔וֹ לְג֖וֹא־אַתּ֣וּן נוּרָ֑א יָקִדְתָּֽא׃
כו פסוק דאית בהון א״ב . ל[34] 22 כָּל־קֳבֵ֗ל דְּנָה֙ מִן־דִּ֣י מַלְכָּ֔א מַחְצְפָ֖ה[a] וַאתּוּנָ֣א אִזְתָּ֑ר יַתִּ֕ירָא
כל מל . ג גִּבָּרַיָּ֗א אִלֵּ֛ךְ דִּ֥י הַסְּקוּ֙ לְשַׁדְרַ֣ךְ מִישָׁ֔ךְ וַעֲבֵ֖ד נְג֑וֹ קַטֵּ֕ל הַמּ֥וֹן שְׁבִיבָֽא
ל . כל מל דִּ֥י נוּרָֽא׃ 23 וְגִבְרַיָּ֗א אִלֵּ֛ךְ תְּלָתְּהוֹן֙ שַׁדְרַ֣ךְ מֵישָׁ֔ךְ וַעֲבֵ֖ד נְג֑וֹ נְפַ֖לוּ 23
יח ר״פ בטע לְג֥וֹא־אַתּ֣וּן־נוּרָ֔א יָקִדְתָּ֖א מְכַפְּתִֽין׃[a] ס 24 [a]אֱדַ֣יִן נְבוּכַדְנֶצַּ֗ר 24
ל . ב . ל ומל מַלְכָּ֛א תְּוַ֥הּ וְקָ֖ם בְּהִתְבְּהָלָ֑ה[b] עָנֵ֣ה וְאָמַ֔ר לְהַדְּבְרוֹהִ֖י הֲלָ֣א[c] גְּבִרִ֑ין
כל שת ה ב מ א[35] . ל ומל . כל כת א תְּלָתָ֣א רְמֵ֔ינָא לְג֖וֹא־נוּרָ֑א[c] מְכַפְּתִ֣ין[d] עָנִ֔ין וְאָמְרִ֥ין לְמַלְכָּ֖א יַצִּֽיבָא
ל . ג מַלְכָּֽא׃ 25 עָנֵ֣ה וְאָמַ֗ר הָא֤־אֲנָה֙ חָזֵ֔ה גְּבִרִ֥ין אַרְבְּעָ֖ה שְׁרָ֣יִן מַהְלְכִ֑ין[a] 25
ל[36] . רביעאה ק בְּג֥וֹא־נוּרָ֖א וַחֲבָ֣ל לָא־אִיתַ֑י בְּחֹ֥ון וְרֵוֵ֖הּ דִּ֣י רְבִיעָ֔אָי[b] דָּמֵ֥ה[c] לִבְר־
ה בטע בסיפ[31] אֱלָהִ֖ין׃ ס 26 בֵּאדַ֣יִן קְרֵ֔ב נְבוּכַדְנֶצַּ֖ר לִתְרַ֣ע אַתּ֣וּן נוּרָ֑א יָקִדְתָּ֕א 26
כל מל . עלאה ק עָנֵ֣ה וְאָמַ֗ר שַׁדְרַ֤ךְ מִישָׁךְ֙ וַעֲבֵ֣ד־נְג֔וֹ עַבְדֵ֖י דִּֽי־אֱלָהָ֣א עִלָּיָ֑א[a] פְּק֣וֹ
ל . כל מל וְאֵ֣תוֹ֔ בְּאֵדַ֖יִן גְּפִקִ֑ין שַׁדְרַ֣ךְ מִישָׁ֔ךְ וַעֲבֵ֖ד נְג֥וֹ מִן־גּ֖וֹא נוּרָֽא׃ 27 [a]וְאִתְכַּנִּ֨שִׁין 27

[25] Mm 3810. [26] Mm 3791. [27] Mm 3806. [28] Mm 3811. [29] וחד ואתונא Da 3,22 et Mm 3841. [30] Mm 3812. [31] Mm 3813. [32] Mm 3814. [33] וחד רמיו Da 7,9 et Mm 3841. [34] וחד לאתונא Da 3,19 et Mm 3841. [35] Mp contra textum sec Mm 3836. [36] Mm 3816.

16 [a–a] l צר– לְמ֫ vel inverte מ לנבוכדנצר || [b] l c pc Mss V^S חֲ || **17** [a] cj c sq neglecto rebia׳ || [b] sic L, mlt Mss Edd הֲנָא– || **18** [a] cf 12^b || [b] K תַּי–, 𝔠 ut Q אִיתַנָה || [c] cf $3,5^e$ || **19** [a] Q נֵ– (sg) || **20** [a] prp וּלִ׳ || **21** [a–a] 𝔊$^{o'*}$𝔊$^{9'*}$ 3 sol vestimentorum nom || [b] K פַּטִישֵׁי vel פְּטִי, pc Mss V^S ut Q פְּטָשֵׁי, V^S פְּטָ || **22** [a] 𝔠 nonn Mss V^S מְהַחְ; cf $2,15^a$ || **23** [a] 𝔊 ins hic orationem Azariae et canticum 3 iuvenum c v introducentibus || **24** [a] 𝔊$^{o'}$ pr nonn et 𝔊$^{9'}$ pc vb propter 23^a || [b] 𝔔 [ב]אתנ׳ || [c] 𝔔 [ל]גו || [d] prp עָנוּ cf $2,5^a$ || **25** [a] l c $\mathfrak{C}V^S$ מְהַלְ, id $4,34^b$ || [b] cf $2,40^a$ || [c] 𝔔 מא [ד] || **26** [a] K עֶלְיָא, Q עֶלְאָה, id passim.

6 לְצֶלֶם[e] דַּהֲבָא דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא׃ 6 וּמַן[a]־דִּי־לָא יִפֹּל
וְיִסְגֻּד בַּהּ־שַׁעֲתָא יִתְרְמֵא לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא[d]׃
7 כָּל־קֳבֵל דְּנָה בְּהּ־זִמְנָא כְּדִי שְׁמָעִין כָּל־עַמְמַיָּא קָל קַרְנָא
מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתָרֹס[a] שַׁבְּכָא פְּסַנְטֵרִין[b] וְכֹל זְנֵי זְמָרָא נָפְלִין כָּל־עַמְמַיָּא
אֱמַיָּא וְלִשָׁנַיָּא סָגְדִין לְצֶלֶם[c] דַּהֲבָא דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא׃
8 [a]כָּל־קֳבֵל דְּנָה[a] בְּהּ־זִמְנָא קָרְבוּ גֻּבְרִין[b] כַּשְׂדָּאִין וַאֲכָלוּ
9 קַרְצֵיהוֹן[c] דִּי יְהוּדָיֵא׃ 9 עָנֵו וְאָמְרִין [a]לְנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא[a] מַלְכָּא[b]
10 לְעָלְמִין חֱיִי׃ 10 אַנְתָּה מַלְכָּא שַׂמְתָּ טְעֵם[a] דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי־יִשְׁמַע קָל
קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתָרֹס[b] שַׁבְּכָא פְּסַנְטֵרִין וְסוּמְפֹנְיָה[c] וְכֹל זְנֵי זְמָרָא
11 יִפֹּל וְיִסְגֻּד לְצֶלֶם[d] דַּהֲבָא׃ 11 וּמַן[a]־דִּי־לָא יִפֹּל וְיִסְגֻּד יִתְרְמֵא לְגוֹא־
12 אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא׃ 12 אִיתַי גֻּבְרִין יְהוּדָאִין דִּי־מַנְתָּ יָתְהוֹן עַל־
עֲבִידַת מְדִינַת בָּבֶל שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ לָא־שָׂמוּ
עֲלָיְךָ[a] מַלְכָּא טְעֵם לֵאלָהָיךְ[b] לָא פָלְחִין וּלְצֶלֶם[c] דַּהֲבָא דִּי הֲקֵימְתָּ
13 לָא סָגְדִין׃ ס 13 בֵּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר בִּרְגַז וַחֲמָה אֲמַר לְהֵיתָיָה
לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הֵיתִיו[a] קֳדָם מַלְכָּא׃
14 עָנֵה נְבֻכַדְנֶצַּר וְאָמַר לְהֹון הַצְדָּא[a] שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ לֵאלָהַי
15 לָא אִיתֵיכוֹן[b] פָּלְחִין וּלְצֶלֶם[b] דַּהֲבָא דִּי הֲקֵימֶת לָא סָגְדִין׃ 15 כְּעַן הֶן
אִיתֵיכוֹן עָתִידִין דִּי בְעִדָּנָא דִּי־תִשְׁמְעוּן קָל[c] קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא
קִיתָרֹס[c] שַׁבְּכָא פְּסַנְטֵרִין וְסוּמְפֹנְיָה וְכֹל זְנֵי זְמָרָא תִּפְּלוּן וְתִסְגְּדוּן
לְצַלְמָא[b] דִּי־עֲבַדְתִּ[b] וְהֶן לָא תִסְגְּדוּן בַּהּ־שַׁעֲתָה תִּתְרְמוֹן לְגוֹא־אַתּוּן
נוּרָא יָקִדְתָּא וּמַן־הוּא אֱלָהּ דִּי[c] יְשֵׁיזִבְנְכוֹן מִן־יְדֵי[d]׃ 16 עָנוֹ שַׁדְרַךְ

[11] Mm 3806. [12] Mm 456. [13] Mm 2102. [14] Mm 3807. [15] Mm 3814. [16] Mm 667. [17] Mm 3801. [18] Mm 3814 contra textum, L sine dageš. [19] Mm 832. [20] Mm 3808. [21] Mm 3809. [22] Mm 3155. [23] Q addidi, cf Da 3,5.7.10.15 et Mp sub loco. [24] Mm 3791.

6 [e] V^S לְצַלֶּם, id 7[c].10[d].12[c].14[b].18[c] ‖ 6 [a] 2 Mss קֳ, id 11[a] 4,22[c] et in Esr 5,9 ‖ [b] V^S שָׁ, id passim ‖ [c] 𝔗 mlt Mss V^S לגו, it passim לגו et בגו ut papyri aram ‖ [d] 𝔗V^S יָקִ ‖ 7 [a] cf 5[a] ‖ [b] ins c mlt Mss 𝔊^{AQL}𝔙סומפניא cf 5.10.15 ‖ [c] cf 5[e] ‖ 8 [a–a] > 𝔊$^{\theta'}$, add; 𝔊$^{o'}$ cj c 7 ‖ [b] 𝔗V^S גֻּ, id passim ‖ [c] 𝔗$^2V^S$ קְ, id 6,25[a] ‖ 9 [a–a] > 𝔊$^{o'*}$ ‖ [b] 𝔊$^{o'}$ pr *κύριε* ‖ 10 [a] sic L, mlt Mss Edd טְ ‖ [b] cf 5[a] ‖ [c] K סִוְסִ׳, Q סִוּפְ׳; 𝔗 וסימפ׳, cf 5.15 ‖ [d] cf 5[e] ‖ 11 [a] cf 6[a] ‖ 12 [a] K עֲלַיִךְ, Q עָלָךְ, id 4,22[b].24[b] ‖ [b] K הֵיךְ–, Q הָךְ–, id 18 [a] ‖ [c] cf 5[e] ‖ 13 [a] 1 c 2 Mss ׳תַ– cf 5,3 ‖ 14 [a] it in inscriptionibus aram ‖ [b] cf 5[e] ‖ 15 [a] cf 5[a] ‖ [b–b] V^S דְּעַבְדִית ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd דִּי ‖ [d] 1 c pc Mss 𝔊$^{\theta'}$ יְדֵי cf 17.

כת כן יתיר ר[11] . ל זוגין[12]

ד פסוק כל כל וכל כל[13] .

קתרוס . ג[15] ליש מפק ם
ד בליש וחד מן ג[15] זוגין

כת כן יתיר ר[11] . ל זוגין[12]

ו חס בליש[16]

אנת כל דניאל ועזרא
ק לא קר ק[17] .
ד פסוק דמסק בסע[14]

קתרוס . ג[15] ליש מפק ם
ק ד בליש וחד
מן ג[15] זוגין . וסופניה[19]
ול[20] בליש

ל וחס

כל מל

עלך . ל[21] .
ק
כת כן יתיר ר[11] וב בליש

כל מל

כל מל . ג ב מנה בליש
וחד לשון ארמי

כל אל . ל[21]

כת כן יתיר ר[11] ול בליש .
ה פסוק מן מ מילין

ו[22] ד פסוק דמסק
בסע[14]

קתרוס[23] . ג[15] ליש
מפק ם ד בליש
וחד מן ג[15] זוגין . ל[20]
ה[24]

ל ומל׳. ה ג מל וב חס׳׳ ב. וּמַלְכוּתָה לְעַם אָחֳרָן לָא תִשְׁתְּבֵק תַּדֵּק וְתָסֵיךְ כָּל־אִלֵּין מַלְכְוָתָא

בן סטוק דאיית בהון א״ב. ג׳ 45 וְהֵיא תְקוּם לְעָלְמִיָּא׃ 45 כָּל־קֳבֵל דִּי־חַזַיְתָ דִּי מִטּוּרָא אִתְגְּזָרַת[a] אֶבֶן 45

ב. ד כספא דקדים׳׳ דִּי־לָא בִידַיִן וְהַדֵּקֶת [b]פַּרְזְלָא נְחָשָׁא חַסְפָּא[b] כַּסְפָּא וְדַהֲבָא אֱלָהּ

כל ליש פֵּה בסיס. כל כת ה׳׳ ל רַבָּ הוֹדַע לְמַלְכָּא מָה דִּי לֶהֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה וְיַצִּיב חֶלְמָא וּמְהֵימַן

יד׳׳ ב. ה בטע בליש. ח פְּשָׁרֵהּ׃ ם 46 בְּאֵדַיִן מַלְכָּא [c]נְבוּכַדְנֶצַּר[c] נְפַל עַל־אַנְפּוֹהִי 46

ל וחס׳׳ ל. י וּלְדָנִיֵּאל סְגֵד וּמִנְחָה וְנִיחֹחִין אֲמַר לְנַסָּכָה לֵהּ׃ 47 עָנֵהּ מַלְכָּא 47

לְדָנִיֵּאל וְאָמַר מִן־קְשֹׁט דִּי אֱלָהֲכוֹן הוּא אֱלָהַּ אֱלָהִין וּמָרֵא מַלְכִין

ל כת ה. כל כת ה׳׳ ל יח ר״ם בטע. ל וְגָלֵה רָזִין דִּי יְכֹלְתָּ לְמִגְלֵא רָזָה דְנָה׃ 48 אֱדַיִן מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל רַבִּי 48

י וּמַתְּנָן רַבְרְבָן שַׂגִּיאָ[a] יְהַב־לֵהּ וְהַשְׁלְטֵהּ עַל כָּל־מְדִינַת בָּבֶל וְרַב־

י. י סַגְּנִין עַל כָּל־חַכִּימֵי בָבֶל׃ 49 וְדָנִיֵּאל בְּעָא מִן־מַלְכָּא וּמַנִּי עַל 49

כל מל. י עֲבִידְתָא דִּי מְדִינַת בָּבֶל לְשַׁדְרָךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ וְדָנִיֵּאל בְּתְרַע

מַלְכָּא׃ ם

ב 3 1 נְבוּכַדְנֶצַּר[a] מַלְכָּא עֲבַד צֶלֶם דִּי־דַהַב רוּמֵהּ אַמִּין שִׁתִּין 3

ב. ל חס. ל. ב׳ פְּתְיֵהּ אַמִּין שֵׁת אַקִּימֵהּ בְּבִקְעַת דּוּרָא בְּמְדִינַת בָּבֶל׃ 2 וּנְבוּכַדְנֶצַּר 2

ב בטע לגר׳׳ מַלְכָּא שְׁלַח [d]לְמִכְנַשׁ לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סְגָנַיָּא וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרָיָא

ב גַּדְבְּרַיָּא דְּתָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא[a] וְכָל שַׁלְטֲנֵי מְדִינָתָא לְמֵתֵא לַחֲנֻכַּת צַלְמָא

כת כן יתיר ב׳׳. י זוגין׳׳ דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר [d]מַלְכָּא׃ 3 בֵּאדַיִן מְתְכַּנְּשִׁין אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סְגָנַיָּא 3

ב וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא גְּדִבְרַיָּא דְּתָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא[a] וְכָל שַׁלְטֲנֵי מְדִינָתָא

כת כן יתיר ב׳׳. וקימין ק׳ כת כן יתיר ב׳׳. יח ו וכל מלכים דכות ב מ א׳ וחד מן ד׳׳ ותרי מלילן ס׳׳ם וחד מן ד׳׳ זוגין. ל לַחֲנֻכַּת צַלְמָא דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא וְקָאְמִין[b] לָקֳבֶל צַלְמָא

ד׳ ד מסורס דמטע בטע׳׳ 4 [c]דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר[c]׃ 4 וְכָרוֹזָא קָרֵא בְּחַיִל לְכֹן אֻמְרִין עַמְמַיָּא

קתרוס׳׳. ג׳׳ ליש ממק ם ק׳ בלוש וחד מן ד׳׳ זוגין. ל׳׳ אֻמַיָּא[a] וְלִשָׁנַיָּא׃ 5 בְּעִדָּנָא דִּי־תִשְׁמְעוּן קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא 5

קַיתָרוֹס[a] סַבְּכָא[b] פְּסַנְתֵּרִין[c] סוּמְפֹנְיָה[d] וְכֹל זְנֵי זְמָרָא תִּפְּלוֹן וְתִסְגְּדוּן

44 Mm 3837. 45 Mm 3799. 46 Mm 3800. 47 Mm 3794. 48 Mm 3819. 49 ודח׳ ניהוהין Esr 6,10. Cp 3 1 Mp sub loco. 2 Mm 2801. 3 Mm 3806. 4 Mm 456. 5 Mp contra textum, cf Mp sub loco et 2R 25,22. 6 Mm 3788 contra textum, duae notulae non congruentes, duabus e traditionibus ortae. 7 Mm 3155. 8 Mm 3807. 9 Mm 3814. 10 Mm 3808.

45 [a] pc Mss ׳תת ut 34 ‖ [b–b] ׳ח cf ℌ ׳פ vel ׳נ ut 35, al dl ׳ח (> Ms) ‖ 48 [a] nonn Mss ׳סנ ‖ Cp 3,1 [a] 𝔊′ pr ἔτους ὀκτωκαιδεκάτου ‖ 2 [a] Q^{Mss} ׳תאי– ‖ 3 [a] ut 2[a] ‖ [b] K ׳אֲ–, Q ׳י– ‖ [c–c] > 𝔊′*𝔊$^{9'*}$, add? ‖ 4 [a] id Esr 4,10, sed cet loci מ sine dageš ‖ 5 [a] K ׳קִיתָ vel ׳קִית, mlt Mss V^{S} ut Q ׳קִתְרֹס; sim 7[a].10[b].15[a] ‖ [b] 𝔙 ׳ש ut 7.10.15 (Or etiam alias ׳ס) ‖ [c] id 10.15, sed 7 ׳נטר– ‖ [d] id 15, sed cf 10; 7 om; mlt Mss ׳יא–.

32 וְזִיוֵהּ יַתִּיר קָאֵם לְקָבְלָךְ וְרֵוֵהּ דְּחִיל׃ 32 הָוֵא צַלְמָא רֵאשֵׁהּ דִּי־ ב מל.ג
33 דְהַב טָב חַדְוֹהִי וּדְרָעוֹהִי דִּי כְסַף מְעוֹהִי וְיַרְכָתֵהּ[a] דִּי נְחָשׁ׃ 33 שָׁקוֹהִי ב.ל
34 דִּי פַרְזֶל רַגְלוֹהִי[a] מִנְּהוֹן[b] דִּי פַרְזֶל וּמִנְּהוֹן[b] דִּי חֲסַף׃ 34 חָזֵה הֲוַיְתָ מנהין[29] ק . ומנהין[29] ק
עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן[a] דִּי־לָא בִידַיִן וּמְחָת[b] לְצַלְמָא עַל־רַגְלוֹהִי דִּי [30]
ס פַּרְזֶלָא וְחַסְפָּא וְהַדֶּקֶת[c] הִמּוֹן׃ 35 בְּאֵדַיִן דֻּקוּ[a] כַחֲדָה פַּרְזְלָא חַסְפָּא ב.ג
נְחָשָׁא כַּסְפָּא[ך] וְדַהֲבָא וַהֲווֹ כְּעוּר מִן־אִדְּרֵי־קַיְטְ וּנְשָׁאַת הִמּוֹן רוּחָא ך כספא דקדים[31] ק. ל בטע וכת א[32] ג.
וְכָל־אֲתַר לָא־הִשְׁתַּכַּח לְהוֹן וְאַבְנָא[ל] דִּי־מְחָת[b] לְצַלְמָא הֲוָת לְטוּר
36 רַב וּמִלְּתָ[c] כָּל־אַרְעָא׃ 36 דְּנָה חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ נֵאמַר קֳדָם־מַלְכָּא׃ ל בת ה[33] . ויתיר[35]
37 אַנְתָּה[36] מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא דִּי אֱלָהּ שְׁמַיָּא מַלְכוּתָא חִסְנָא[a] וְתַקְפָּא אנת[36] ק כל דניאל ועזרא לא קר ה[37] . ג
38 וְיָקָרָא יְהַב־לָךְ׃ 38 וּבְכָל־דִּי דָאְיְרִין[a] בְּנֵי־אֲנָשָׁא חֵיוַת בָּרָא וְעוֹף־ ג. דיירין
שְׁמַיָּא יְהַב בִּידָךְ וְהַשְׁלְטָךְ בְּכָלְהֵן אַנְתָּה־הוּא רֵאשָׁה דִּי דַהֲבָא׃ אנת[36] ק כל דניאל ועזרא לא קר[37] ה
39 וּבָתְרָךְ תְּקוּם מַלְכוּ אָחֳרִי אַרְעָא[a] מִנָּךְ וּמַלְכוּ תְלִיתָיְאָ[b] אָחֳרִי דִּי יב יתיר א ס״ת[38] . תליתאה ק
נְחָשָׁא דִּי תִשְׁלַט בְּכָל־אַרְעָא׃ 40 וּמַלְכוּ רְבִיעָיְה[a] תֶּהֱוֵא תַקִּיפָה רביעאה[39] ק . ג כת א בסיפ . ג ב כת ה וחד כת א[40]
כְּפַרְזְלָא כָּל־קֳבֵל דִּי פַרְזְלָא מְהַדֵּק וְחָשֵׁל כֹּלָּא[b] וּכְפַרְזְלָא דִּי־ ל.ג
41 מְרָעֵע[b] כָּל־אִלֵּין תַּדֵק וְתֵרֹעַ׃ 41 וְדִי־חֲזַיְתָה רַגְלַיָּא וְאֶצְבְּעָתָא[a] מִנְּהוֹן[b] חֲסַף יְקָדָא וּמִנְּהוֹן[b] פַּרְזֶל מִלְכוּ פְלִיגָה תֶּהֱוֵה וּמִן־נִצְבְּתָא מנהין[29] ק . ומנהין[29] ק . ל. ג כת ה בסיפ[39] . ל
דִּי פַרְזְלָא לֶהֱוֵא־בֵהּ כָּל־קָבֵל דִּי חֲזַיְתָה פַּרְזְלָא מְעָרַב בְּחַסְפָּא
42 טִינָא׃ 42 [a]וְאֶצְבְּעָת רַגְלַיָּא מִנְּהוֹן[b] פַּרְזֶל וּמִנְּהוֹן[b] חֲסַף מִן־קְצָת מנהין ק . ומנהין ק
43 מַלְכוּתָא תֶּהֱוֵה תַקִּיפָה וּמִנַּהּ תֶּהֱוֵה תְבִירָה׃ 43 דִּי[a] חֲזַיְתָ פַּרְזְלָא ג כת ה בסיפ[39] . ג ב כת ה וחד כת א[40] . ג כת ה בסיפ[39] . ודי[42] ק חד מן יב חס ר״ת
מְעָרַב בַּחַסְפָּא טִינָא מִתְעָרְבִין לֶהֱוֹן בִּזְרַע אֲנָשָׁא וְלָא־לֶהֱוֹן דָּבְקִין ל
44 דְּנָה עִם־דְּנָה[b] הֱוָא־כְדֵי[b] פַּרְזְלָא לָא מִתְעָרַב עִם־חַסְפָּא׃ 44 וּבְיוֹמֵי הִנּוֹן כל כת ה[34] . ג[43] . ל
דִּי מַלְכַיָּא אִנּוּן יְקִים אֱלָהּ שְׁמַיָּא מַלְכוּ דִּי לְעָלְמִין לָא תִתְחַבַּל ג

[29] Mp sub loco. [30] Mm 3799. [31] Mm 3800. [32] Mm 3198. [33] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [34] Mm 3794. [35] Mm 3819. [36] Q addidi, cf Mp sub loco et Da 3,10. [37] Mm 3801. [38] Mm 907. [39] Mm 3803. [40] Mm 3802. [41] Mm 3837. [42] Mm 3804. [43] Mm 3805.

32 [a] Ȼ וְיַ | **33** [a] Ȼ[2] רַ, id passim | [b] K הוֹן–, Q הֵין–; nonn Mss הֵן–, id 41[b].42[b] || **34** [a] prb ins מטורא cf 45 | [b] pc Mss תַּ–, id 35[b] | [c] mlt Mss דַּ– ut 45 || **35** [a] V^{S} דַקוּ, Ms דַּקוּ || [b] cf 34[b] | [c] 2 Mss תַּ–, mlt Mss ומלאת, pc Mss ומלאת || **37** [a] Ȼ חָ, id 4,27[c] || **38** [a] K דָּאֲ id 3,31[c] 4,32[a] 6,26[a], Q דָיְ || **39** [a] K אַרְעָא, Q אֲרַע || [b] K אָ–, Q אָה– | **40** [a] nonn Mss ut Q אָה–, id 3,25[b] 7,7[a] 7,23[b] || [b–b] > Θ[o′]$\mathfrak{G}^{s′}$V, add || **41** [a] > Θ[o′*], add cf 33 | [b] cf 33[b] || **42** [a] v 42 prb add | [b] cf 33[b] || **43** [a] mlt Mss Edd Θ[o′]V ut Q וְדִי | [b–b] 1 דִּי (דִּיךְ) = הֵאךְ.

ל. ל לֶהֱוֵא[a] שְׁמֵהּ דִּי־אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן־עָלְמָא וְעַד־עָלְמָא
ל חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא[b] דִּי לֵהּ־הִיא׃
לג ר״פ. כל כת א בלישׁ ובסופ[18]. ל, כת כן יתיר י וּל בלישׁ[17] 21 וְהוּא מְהַשְׁנֵא עִדָּנַיָּא וְזִמְנַיָּא מְהַעְדֵּה מַלְכִין וּמְהָקֵים מַלְכִין
יָהֵב חָכְמְתָא לְחַכִּימִין וּמַנְדְּעָא לְיָדְעֵי בִינָה׃
ל 22 הוּא גְלֵא עַמִּיקָתָא[a] וּמְסַתְּרָתָא יָדַע מָה בַּחֲשׁוֹכָא
ונהוראֵ[18] ק וּנְהוֹרָא[b] עִמֵּהּ שְׁרֵא׃
ל 23 לָךְ | אֱלָהּ אֲבָהָתַי מְהוֹדֵא וּמְשַׁבַּח אֲנָה
דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא[a] יְהַבְתְּ[b] לִי
ל. ג ומל[19]. ל וּכְעַן הוֹדַעְתַּנִי דִּי־בְעֵינָא מִנָּךְ דִּי־מִלַּת מַלְכָּא הוֹדַעְתֶּנָא׃
24 כָּל־קֳבֵל דְּנָה דָּנִיֵּאל[a] עַל־אַרְיוֹךְ דִּי מַנִּי מַלְכָּא לְהוֹבָדָה 24
ל לְחַכִּימֵי בָבֶל אֲזַל[b] וְכֵן אֲמַר־לֵהּ לְחַכִּימֵי בָבֶל אַל־תְּהוֹבֵד[c] הַעֲלְנִי
י. יח ר״פ בטע קֳדָם מַלְכָּא וּפִשְׁרָא לְמַלְכָּא אֲחַוֵא׃ ס 25 אֱדַיִן אַרְיוֹךְ 25
ג. ב בְּהִתְבְּהָלָה הַנְעֵל לָדָנִיֵּאל קֳדָם מַלְכָּא וְכֵן אֲמַר־לֵהּ דִּי־הַשְׁכַּחַת[a]
ג. ב פסוק דמטע[20]. י גְּבַר[b] מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד דִּי פִשְׁרָא לְמַלְכָּא יְהוֹדַע׃ 26 עָנָה 26
האיתך ק מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר הַאִיתָיךְ[a] כָּהֵל לְהוֹדָעֻתָנִי
יו[21] 27 חֶלְמָא דִּי־חֱזֵית וּפִשְׁרֵהּ׃ 27 עָנֵה דָנִיֵּאל קֳדָם מַלְכָּא וְאָמַר רָזָה דִּי־
ב[22] מַלְכָּא שְׁאֵל לָא חַכִּימִין אָשְׁפִּין חַרְטֻמִּין גָּזְרִין יָכְלִין לְהַחֲוָיָה
כל לישׁ פת בטיפ. ה 28 לְמַלְכָּא׃ 28 בְּרַם אִיתַי אֱלָהָּ בִּשְׁמַיָּא גְלֵא רָזִין וְהוֹדַע לְמַלְכָּא°
נְבוּכַדְנֶצַּר מָה דִּי לֶהֱוֵא בְּאַחֲרִית יוֹמַיָּא חֶלְמָךְ וְחֶזְוֵי רֵאשָׁךְ עַל־
כל כת ה[23]. אנת[24] ק כל דניאל ועזרא לא קר ה[25]. ב[22] מִשְׁכְּבָךְ דְּנָה הוּא׃ פ 29 אַנְתָּה[a] מַלְכָּא רְעִיוֹנָךְ[b] עַל־מִשְׁכְּבָךְ 29
כל כת חס. כל כת ה[23] סְלִקוּ מָה דִּי לֶהֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה וְגָלֵא רָזַיָּא הוֹדָעָךְ מָה־דִּי לֶהֱוֵא׃
ב. ל ר״פ[20]. כל כת ה[23] מילין דמטע ול[27] בלישׁ 30 וַאֲנָה לָא בְחָכְמָה דִּי־אִיתַי בִּי מִן־כָּל־חַיָּיא רָזָא דְנָה גְלֵי לִי לָהֵן
ב פסוק דמטע[20]. י עַל־דִּבְרַת דִּי פִשְׁרָא לְמַלְכָּא יְהוֹדְעוּן וְרַעְיוֹנֵי לִבְבָךְ תִּנְדַּע׃
אנת[24] ק כל דניאל ועזרא לא קר ה[25]. ב. ג[28] 31 אַנְתָּה מַלְכָּא חָזֵה הֲוֵיתָ וַאֲלוּ צֶלֶם חַד[a] שַׂגִּיא צַלְמָא[b] דְּכֵן רַב

[16] Mm 3792. [17] Mm 3806. [18] Mm 832. [19] Mm 3797. [20] Mm 3313. [21] Mm 3819. [22] Mp sub loco. [23] Mm 3794. [24] Q addidi, cf Mp sub loco et Da 3,10. [25] Mm 3801. [26] Mm 3830. [27] Mm 3796. [28] Mm 3798.

20 [a] 𝔊[2] לְהֵוֵה, id passim ‖ [b] 𝔙[VS] תָּא–, id 23 ‖ **22** [a] mlt Mss עַמִּי ‖ [b] K הִי–, Q הוֹ– ‖ **23** [a] cf 20[b] ‖ [b] 𝔗 תָּ– ‖ **24** [a] > nonn Mss, prb dl ‖ [b] > Ms 𝔊𝔙, prb dl ‖ [c] 𝔈[VS] דַּ– ‖ **25** [a] 𝔊 תְּכַחְתְּ–, V[S] חית– ‖ [b] mlt Mss Edd + דִּי ‖ **26** [a] K תֵּיךְ–, Q תָּךְ– ‖ **29** [a] v 29 dupl ad 28? sed cf 47 ‖ [b] K 𝔊[2] ה–, id passim; Q אַנְתְּ ‖ [c] id 5,10; l c L*K[Mss] נַיִךְ– cf 4,16 et cet; 𝔊[2] ר, id passim ‖ **31** [a] huc tr ¹? ‖ [b] 𝔊 צְ–.

6 יְתִשְׁמוּן׃ 6 וְהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ תֶּהֳחַוֻּן מַתְּנָן וּגְבִזְבָּה[a] וְיֵקָר שַׂגִּיא ה[7] ב מנה ר״ם. יד[8]
7 תְּקַבְּלוּן מִן־קֳדָמַי לָהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַחֲוֻנִי׃ 7 עֲנוֹ תִנְיָנוּת וְאָמְרִין יד[8]a. ל
8 מַלְכָּא חֶלְמָא יֵאמַר לְעַבְדּוֹהִי וּפִשְׁרֵהּ נְהַחֲוֵה׃ 8 עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר ט ב מנה כת ה
מִן־יַצִּיב יָדַע אַנְתּוּן זָבְנִין [a]כָּל־קָבֵל[a] דִּי חֲזִיתוּן[b] דִּי ל. ל ומל
9 אַזְדָּא מִנִּי מִלְּתָא׃ 9 דִּי הֵן־חֶלְמָא לָא תְהוֹדְעַנַּנִי חֲדָה־הִיא דָתְכוֹן ל
וּמִלָּה כִדְבָה[a] וּשְׁחִיתָה הֱזַמְנְתּוּן[b] לְמֵאמַר קָדָמַי עַד דִּי עִדָּנָא יִשְׁתַּנֵּא הזדמנתון. כל כת א ק בלישׁ ובסיפ[9]
10 לָהֵן חֶלְמָא אֱמַרוּ לִי וְאֶנְדַּע דִּי פִשְׁרֵהּ תְּהַחֲוֻנָנִי׃ 10 עֲנוֹ כַשְׂדָּאֵי[a] יד[10]. כשדאי[10] ק
קָדָם[b]־מַלְכָּא וְאָמְרִין לָא־אִיתַי אֱנָשׁ[c] עַל־יַבֶּשְׁתָּא דִּי מִלַּת מַלְכָּא ל
יוּכָל[d] לְהַחֲוָיָה כָּל־קָבֵל דִּי כָּל־מֶלֶךְ רַב וְשַׁלִּיט מִלָּה כְדְנָה לָא ל בלשון תרגום. יא בטע לאחור. כל כת ה[11]
11 שְׁאֵל לְכָל־חַרְטֻם[e] וְאָשַׁף וְכַשְׁדִּי׃ 11 וּמִלְּתָא דִּי־מַלְכָּה שָׁאֵל יַקִּירָה ל. ל. ל כת ה. ל[12]
וְאָחֳרָן[a] לָא אִיתַי דִּי יְחַוֵּנַּהּ[b] קֳדָם מַלְכָּא לָהֵן אֱלָהִין[c] דִּי מְדָרְהוֹן ל
12 עִם־בְּשָׂרָא לָא אִיתוֹהִי׃ 12 כָּל־קָבֵל דְּנָה מַלְכָּא בְנַס וּקְצַף שַׂגִּיא ל. ל
13 וַאֲמַר לְהוֹבָדָה לְכָל־חַכִּימֵי בָבֶל׃ 13 וְדָתָא נְפַקַת וְחַכִּימַיָּא ב. ל
14 מָתְקַטְלִין וּבָעוּ דָנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי לְהִתְקַטָּלָה׃ פ 14 בֵּאדַיִן ל וכת ה[13]
דָּנִיֵּאל הֲתִיב עֵטָא וּטְעֵם לְאַרְיוֹךְ רַב־טַבָּחַיָּא דִּי מַלְכָּא דִּי נְפַק
15 לְקַטָּלָה לְחַכִּימֵי בָבֶל׃ 15 עָנֵה וְאָמַר לְאַרְיוֹךְ שַׁלִּיטָא דִּי־מַלְכָּא ל וכת ה[13]
עַל־מָה דָתָא מְהַחְצָפָה[a] מִן־קֳדָם מַלְכָּא אֱדַיִן מִלְּתָא הוֹדַע אַרְיוֹךְ ל. כל לישׁ פת בסיפ
16 לְדָנִיֵּאל׃ 16 וְדָנִיֵּאל [a]עֲל וּ[a]בְעָה מִן־מַלְכָּא דִּי זִמְנָ[b] יִתֶּן־לֵהּ וּפִשְׁרָא ל ומחליפין פת[14]. ד כת כן יתיר ב ול בלישׁ. י
17 לְהַחֲוָיָה לְמַלְכָּא׃ פ 17 אֱדַיִן דָּנִיֵּאל לְבֵיתֵהּ אֲזַל וְלַחֲנַנְיָה יח ר״ם בטע[12]
18 מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה חַבְרוֹהִי מִלְּתָא הוֹדַע׃ 18 וְרַחֲמִין לְמִבְעֵא מִן־קֳדָם כל לישׁ פת בסיפ[12]
אֱלָהּ שְׁמַיָּא עַל־רָזָה דְנָה דִּי לָא יְהִבְדּוּן דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי עִם־שְׁאָר כל כת ה[11]
19 חַכִּימֵי בָבֶל׃ 19 אֱדַיִן לְדָנִיֵּאל בְּחֶזְוָא[a] דִּי־לֵילְיָא רָזָה גְלֵי[b] אֱדַיִן יח ר״ם בטע. ב[15] מילין דמטע ול בלישׁ
20 דָּנִיֵּאל בָּרֵךְ לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא׃ 20 עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר

[7] Mm 3791. [8] Mm 3819. [9] Mm 3792. [10] Mm 3793. [11] Mm 3794. [12] Mp sub loco. [13] Mm 3795. [14] Cf Da 7,12. [15] Mm 3796.

6 [a] Ms וגבז cf 5,17[a] || **7** [a] Ms V^S ה– || **8** [a–a] l hic et passim כלקבל || [b] sic L, mlt Mss Edd תון– || **9** [a] ℭV^S כ׳ || [b] K מְזַמֵּן vel מְזַמַּן cf ℭ, mlt Mss Edd מְזַדְּמִן; Q הֱזַדְּמִן || **10** [a] cf 5[b] || [b–b] 2 Mss קדם, id passim || [c] sic L, mlt Mss Edd אֲ || [d] l c Ms יְכִל ut 3,29 cf 5,16 Q || **11** [a] ℭ ואחרן || [b] mlt Mss נָה–, sim saepe || [c] V^S מדור ut cet loci || **15** [a] cod Hillel פה–, id 3,22[a] || **16** [a–a] > 𝔊$^{9'}$ס, prb add || [b] pc Mss V^S זמן ut 7,12 || **19** [a] ℭ^2 בחז, id passim || [b] ℭ גלי.

ב.ל.ל אֲשֶׁר מִנָּהּ שַׂר הַסָּרִיסִים עַל־דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה׃ 12 נַסֹּ־ 12

נ רפ״ו.ל נָא אֶת־עֲבָדֶיךָ יָמִים עֲשָׂרָה וְיִתְּנוּ־לָנוּ מִן־הַזֵּרְעִים[a] וְנֹאכְלָה וּמַיִם 13

ל.ל.ד.ל וְנִשְׁתֶּה׃ 13 וְיֵרָאוּ לְפָנֶיךָ מַרְאֵינוּ וּמַרְאֵה הַיְלָדִים הָאֹכְלִים אֶת פַּתְבַּג 14

ל.ל הַמֶּלֶךְ וְכַאֲשֶׁר תִּרְאֶה[a] עֲשֵׂה עִם־עֲבָדֶיךָ׃ 14 וַיִּשְׁמַע לָהֶם לַדָּבָר הַזֶּה

ל.ל וַיְנַסֵּם יָמִים עֲשָׂרָה׃ 15 וּמִקְצַת יָמִים עֲשָׂרָה נִרְאָה מַרְאֵיהֶם טוֹב 15

ל.ב וכל לשון ארמי דכות וּבְרִיאֵי בָשָׂר מִן־כָּל[a]־הַיְלָדִים הָאֹכְלִים אֶת פַּתְבַּג הַמֶּלֶךְ׃ 16 וַיְהִי 16

ב.לח.ל.ל.ד בליש הַמְלַצַּר נֹשֵׂא אֶת־פַּתְבָּגָם וְיֵין מִשְׁתֵּיהֶם וְנֹתֵן לָהֶם זֵרְעֹנִים[a]׃

ל.ל.ל 17 וְהַיְלָדִים הָאֵלֶּה אַרְבַּעְתָּם נָתַן לָהֶם הָאֱלֹהִים מַדָּע וְהַשְׂכֵּל בְּכָל־ 17

ל.ל.ל סֵפֶר וְחָכְמָה וְדָנִיֵּאל הֵבִין בְּכָל־חָזוֹן וַחֲלֹמוֹת׃ 18 וּלְמִקְצַת הַיָּמִים 18

ל חס ו וכל מלכים דכות ב מ א[18] וחד מן ד[18] ותרי מילין ס״ם אֲשֶׁר־אָמַר הַמֶּלֶךְ לַהֲבִיאָם וַיְבִיאֵם שַׂר הַסָּרִיסִים לִפְנֵי נְבוּכַדְנֶצַּר׃

ל.ל 19 וַיְדַבֵּר אִתָּם הַמֶּלֶךְ וְלֹא נִמְצָא מִכֻּלָּם כְּדָנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל 19

ל.ל וַעֲזַרְיָה וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ 20 וְכֹל דְּבַר[a] חָכְמַת[a] בִּינָה[a] 20

ל.ל אֲשֶׁר־בִּקֵּשׁ מֵהֶם הַמֶּלֶךְ וַיִּמְצָאֵם עֲשֶׂר יָדוֹת עַל כָּל־הַחַרְטֻמִּים 20

ל.ל הָאַשָּׁפִים[b] אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּתּוֹ׃ 21 וַיְהִי דָּנִיֵּאל עַד־שְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ 21

ל׳ ס מנה ר״ם. ל חס ו וכל מלכים דכות ב מ א[2] הַמֶּלֶךְ׃ פ 2 1 וּבִשְׁנַת שְׁתַּיִם[a] לְמַלְכוּת נְבוּכַדְנֶצַּר חָלַם 2

ל חס ו וכל מלכים דכות ב מ א[2] נְבוּכַדְנֶצַּר חֲלֹמוֹת וַתִּתְפָּעֶם רוּחוֹ וּשְׁנָתוֹ נִהְיְתָה[b] עָלָיו׃ 2 וַיֹּאמֶר

ל.ב הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא לַחַרְטֻמִּים וְלָאַשָּׁפִים וְלַמְכַשְּׁפִים וְלַכַּשְׂדִּים[a] לְהַגִּיד

ל לַמֶּלֶךְ חֲלֹמֹתָיו וַיָּבֹאוּ וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ 3 וַיֹּאמֶר לָהֶם הַמֶּלֶךְ 3

ב.ל חֲלוֹם חָלַמְתִּי וַתִּפָּעֶם רוּחִי לָדַעַת אֶת־הַחֲלוֹם׃ 4 וַיְדַבְּרוּ הַכַּשְׂדִּים

ג.ל.ך לַמֶּלֶךְ אֲרַמִּית[a] מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי אֱמַר חֶלְמָא[b] לְעַבְדָּיךְ[c]

ל.ל.ש לכשדאי[a] ך וּפִשְׁרָא[d] נְחַוֵּא׃ 5 עָנֵה[a] מַלְכָּא וְאָמַר לְכַשְׂדָּיֵא[b] מִלְּתָא מִנִּי אַזְדָּא 5

ל.ה.ל.ל.ה תֵּן לָא תְהוֹדְעוּנַנִּי חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הָדֵמִין תִּתְעַבְדוּן וּבָתֵּיכוֹן נְוָלִי[c]

11 Mm 2002. 12 Mm 3223. 13 Mm 539. 14 Mp sub loco. 15 Mm 3786. 16 Mm 2235. 17 Mm 3787. 18 2R 25,22. 19 Mm 3788 contra textum, duae notulae non congruentes, duabus e traditionibus ortae. 20 Mm 275. Cp 2 1 Mm 3789. 2 2R 25,22. 3 Mm 3790. 4 Mm 414. 5 Mm 3793. 6 Mm 3819.

12 a l c pc Mss הזרעונים? cf 16 || 13 a l c pc Mss ה־ || 15 a ~ pc Mss 𝔊$^{9'}$; 𝔊$^{o'}$ ἄλλων cf 13 𝔊$^{o'}$ || 16 a 𝔔 זרעים cf 12 || 20 a–a l חכמה וב׳ cf 𝔊^{W} || b l prb c nonn Mss 𝔊 וה׳ || Cp 2,1 a prp שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה cf 1,3.5.18 || b cf 8,27; prp נָדְדָה cf 6,19 || 2 a 𝔔 –דיים || 4 a prb add; prp וַיֹּאמְרוּ || b 𝔔 ׳ח, id 5,12^{b} 7,1^{c} || c K דַּיְךְ–ut Esr 4,11, Q דְּךְ– || d pc Mss הֵה–, 2 Mss רֵה–; sim 6.7.9 et cet || 5 a prp hic et passim עֲנָה cf 7.10 3,9, at vide 3,24 || b K 𝔔 יֵא–, id 10^{a} 4,4^{b}; Q אֵי– || c id 3,29, sed Esr 6,11 גולו.

DANIEL דניאל

1 1 בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמַלְכוּת יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה בָּא נְבוּכַדְנֶאצַּר[a] ה¹ מל בכתיב ול בסיפ
2 מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיָּצַר עָלֶיהָ׃ 2 וַיִּתֵּן אֲדֹנָי[a] בְּיָדוֹ אֶת־יְהוֹיָקִים יא כת כן בסיפ
מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּמִקְצָת כְּלֵי בֵית־הָאֱלֹהִים וַיְבִיאֵם אֶרֶץ־שִׁנְעָר[b] בֵּית ה. מת
3 אֱלֹהָיו[b] וְאֶת־הַכֵּלִים הֵבִיא בֵּית אוֹצַר אֱלֹהָיו׃ 3 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ ²ג
לְאַשְׁפְּנַז[a] רַב סָרִיסָיו לְהָבִיא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִזֶּרַע[b] הַמְּלוּכָה וּמִן־ ל. ל. ²ל בכתיב. ³כ
4 הַפַּרְתֻּמִּים׃ 4 יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין־בָּהֶם כָּל־מאום[a] וְטוֹבֵי מַרְאֶה ג. מום חד מן מח³ כת א
וּמַשְׂכִּילִים בְּכָל־חָכְמָה וְיֹדְעֵי דַעַת וּמְבִינֵי מַדָּע וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם ל. ב. כל מל¹ ק לא קר ב מנה בלישׁ. ³ג
5 לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ וּלְלַמְּדָם סֵפֶר וּלְשׁוֹן כַּשְׂדִּים׃ 5 וַיְמַן לָהֶם ל⁷. ה⁸
הַמֶּלֶךְ דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ[a] מִפַּת־בַּג[a] הַמֶּלֶךְ וּמִיַּיִן מִשְׁתָּיו[b] וּלְגַדְּלָם שָׁנִים[c] ד בליש. ל. וכל קריא חלוף
6 שָׁלוֹשׁ וּמִקְצָתָם יַעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ 6 וַיְהִי[a] בָהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה ל
7 דָּנִיֵּאל[b] חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה׃ 7 וַיָּשֶׂם לָהֶם שַׂר הַסָּרִיסִים שֵׁמוֹת מד וחד מן ב פסוק וישם וישם
וַיָּשֶׂם[a] לְדָנִיֵּאל בֵּלְטְשַׁאצַּר[b] וְלַחֲנַנְיָה שַׁדְרַךְ וּלְמִישָׁאֵל מֵישַׁךְ וְלַעֲזַרְיָה ה בסופ[a]. כל מל
8 עֶבֶד נְגוֹ[c]׃ 8 וַיָּשֶׂם דָּנִיֵּאל עַל־לִבּוֹ אֲשֶׁר לֹא־יִתְגָּאַל בְּפַתְבַּג הַמֶּלֶךְ פד. ב בנ״ד. ל
9 וּבְיֵן מִשְׁתָּיו וַיְבַקֵּשׁ מִשַּׂר הַסָּרִיסִים אֲשֶׁר לֹא יִתְגָּאָל׃ 9 וַיִּתֵּן הָאֱלֹהִים ב¹⁰
10 אֶת־דָּנִיֵּאל לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לִפְנֵי שַׂר הַסָּרִיסִים׃ 10 וַיֹּאמֶר שַׂר ל
הַסָּרִיסִים לְדָנִיֵּאל יָרֵא אֲנִי אֶת־אֲדֹנִי אֶת־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר מִנָּה אֶת־מַאֲכַלְכֶם ג. ל
וְאֶת־מִשְׁתֵּיכֶם אֲשֶׁר לָמָּה יִרְאֶה אֶת־פְּנֵיכֶם זֹעֲפִים מִן־הַיְלָדִים אֲשֶׁר ג וחס
11 כְּגִילְכֶם וְחַיַּבְתֶּם אֶת־רֹאשִׁי לַמֶּלֶךְ׃ 11 וַיֹּאמֶר דָּנִיֵּאל אֶל־הַמֶּלְצַר[a] ל. ל. נו. ב

Cp 1 ¹Mp sub loco. ²Mm 3784. ³Mm 3785. ⁴Mm 1581. ⁵Mm 898. ⁶Mm 4169. ⁷וחד ללמדם Jdc 3,2. ⁸Mm 1278. ⁹Mm 3160. ¹⁰1 Ch 25,5.

Designat in sq $\mathfrak{G}^{o'}$ = versio libri Danielis iuxta LXX interpretes, $\mathfrak{G}^{\vartheta'}$ = iuxta Theodotionem.
Cp 1,1 [a] nonn Mss semper נצר– in hoc libro ‖ **2** [a] nonn Mss יהוה, sed inusitatum in hoc libro excepto cp 9 ‖ [b–b] prb add cf $\mathfrak{G}^{o'*}$ ‖ **3** [a] $\mathfrak{G}^{o'}$ *Αβιεσδρι* = אֲבִיעֶזֶר cf 11[a] ‖ [b] nonn Mss Edd מ׳ ‖ **4** [a] $\mathfrak{B}$ מאום, mlt Mss ut Q מום ‖ **5** [a–a] 1 c $\mathfrak{CB}$ mlt Mss פתבג(מ), it sim 11,26[b–b] ‖ [b–b] prb tr ante וימן ‖ **6** [a] Seb וַיְהִיוּ ‖ [b] $\mathfrak{C}^2$ hic et passim דָּנִיֵּאל, it Ez 14,14.20 ‖ **7** [a] > $\mathfrak{GV}$ ‖ [b] pc Mss שצר–, Ms אשצר–, Ms שצאר– ‖ [c] prb pro נבו ‖ **11** [a] $\mathfrak{G}^{o'}$ *Αβιεσδρι* cf 3[a], $\mathfrak{S}^{A}$ *mnṣr* = מְנַצַּר, $\mathfrak{A}$ *manāṣar*, $\mathfrak{V}$ *Malassar*.

ו וכל אוריית דכות בּ מ ד . ס בסע ה[20] מנה ר״פ . ה[21].[22] א

26 עַל־רֹאשָׁוֹ וְתָלוּ[a] אֹתוֹ וְאֵת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ׃ 26 עַל־כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים׀

ל הָאֵלֶּה פּוּרִים[a] עַל־שֵׁם הַפּוּר עַל־כֵּן עַל־כָּל־דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת

ג ומל בסיפ . וקבלו . ק ח בסע[23] ומָה־רָאוּ עַל־כָּכָה וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם׃ 27 קִיְּמוּ וְקִבְּלָ[a] הַיְּהוּדִים׀ 27

עֲלֵיהֶם׀ וְעַל־זַרְעָם[b] וְעַל כָּל־הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם׀ וְלֹא יַעֲבֹור[c] לִהְיוֹת

עֹשִׂים אֶת שְׁנֵי הַיָּמִים׀ הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם[d] בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה׃

ה[22] . ל . ל 28 וְהַיָּמִים׀ הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל־דֹּור וָדֹור מִשְׁפָּחָה׀ וּמִשְׁפָּחָה 28

ל . ב[25] מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר׀ וָעִיר וּמֹו֗ הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבְרוּ׀ מִתֹּוךְ

יי הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא־יָסוּף מִזַּרְעָם׃ ס 29 וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר׀ 29

ל הַמַּלְכָּה בַּת־אֲבִיחַיִל[a] וּמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי אֶת־כָּל־תֹּקֶף לְקַיֵּם אֶת

ל . כל חס בעינ[26] . אִגֶּרֶת[a] הַפּוּרִים הַזֹּאת הַשֵּׁנִית[b]׃ 30 וַיִּשְׁלַח[a] סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים 30

יא בכתיב . ג[27] אֶל־שֶׁבַע׀ וְעֶשְׂרִים׀ וּמֵאָה מְדִינָה מַלְכוּת[b] אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּבְרֵי שָׁלֹום

ג[28] . ב וֶאֱמֶת׃ 31 לְקַיֵּם אֶת־[a]יְמֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם כַּאֲשֶׁר׀ קִיְּמוּ עֲלֵיהֶם 31

כל חס בעינ[29] . ב יד . ל מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי[b] וְאֶסְתֵּר׀ הַמַּלְכָּה[b] וְכַאֲשֶׁר קִיְּמוּ עַל־נַפְשָׁם וְעַל־

ל . ב . כל חס בעינ[29] זַרְעָם דִּבְרֵי הַצֹּמוֹת וְזַעֲקָתָם׃ 32 וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר קִיַּם דִּבְרֵי הַפֻּרִים 32

הָאֵלֶּה וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר׃ פ

מר״ ג מנה בסיפ . אחשורוש . נ״ ק **10** 1 וַיָּשֶׂם׀ הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹושׁ[a] | מַס עַל־הָאָרֶץ וְאִיֵּי הַיָּם׃ 2 וְכָל־ **10**

ל . ל . ב מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתֹו וּפְרָשַׁת[a] גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי[a] אֲשֶׁר גִּדְלֹו הַמֶּלֶךְ

ט מל בכתיב[2] . ג בכתיב הֲלֹוא־הֵם׀ כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃

ח[3] . ל 3 כִּי | מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְגָדֹול לַיְּהוּדִים[a] וְרָצוּי 3

ל . ה לְרֹב אֶחָיו דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמֹּו וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל־זַרְעֹו׃

סכום הפסוקים
של ספר קֹהֶ
וחציו ותתן אסתר ותאמר׳
וסדרים ה

[20] Mm 3781. [21] Mm 2872. [22] Mm 3163. [23] Mm 4137. [24] Mp sub loco. [25] Mm 3782. [26] Mm 3783 contra textum. [27] Mm 2705. [28] Mm 3773. [29] Mm 3783. Cp 10 [1] Mm 1012. [2] Mm 3664. [3] Mm 1674. [4] Est 5,7, cf Mp sub loco.

25 [a] prp ותלו ‖ **26** [a] Θ* *Φρουραι*, id in 28.29 10,3, Ṣ *pwrjʾ* ‖ **27** [a] mlt Mss ut Q וְקִבְּלוּ cf 23[a], K וְקִבֵּל vel וְקִבֵּל ‖ [b] C נַפְשָׁם ‖ [c] Θ *ἄλλως χρήσονται*; prb l וְעָבְרוּ et tr ולא יעברו in fin v ‖ [d] prp בְּזִ֫ cf Ṣ ‖ **29** [a–a] dub; prp תקף אגרת לקים, al tr מרדכי היהודי (omisso י׳) post תקף ‖ [b] > ΘṢ, prb dl ‖ **30** [a] prp וַתִּשְׁלַח, וְנִשְׁלַח, וַיִּשְׁלַח vel וַיִּשְׁלַחוּ ‖ [b] prp בְּמִ֫ ‖ **31** [a] sic L, mlt Mss Edd אֶת ‖ [b–b] prb dl ‖ **Cp 10,1** [a] Q אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ ‖ **2** [a–a] prb tr in init v et dl sq אשר ג׳ ה׳ ‖ **3** [a] prp בְּיִ֫.

בְּשׁוּשַׁן לַעֲשׂוֹת כְּדָת הַיּוֹם וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן יִתְלוּ עַל־הָעֵץ׃
14 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת כֵּן וַתִּנָּתֵן דָּת בְּשׁוּשָׁן וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־ ב ומל . ל
15 הָמָן תָּלוּ׃ [a] 15 וַיִּקָּהֲלוּ הַיְּהוּדִים [a] אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן גַּם בְּיוֹם אַרְבָּעָה ב בטע . היהודים ק חד מן [a] כת תרי ׳ בסיפ
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהַרְגוּ בְשׁוּשָׁן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ
16 אֶת־יָדָם׃ 16 וּשְׁאָר הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר [a] בִּמְדִינוֹת [a] הַמֶּלֶךְ נִקְהֲלוּ ל [a]
וְעָמַד עַל־נַפְשָׁם וְנוֹחַ [b] מֵאֹיְבֵיהֶם וְהָרֹג בְּשֹׂנְאֵיהֶם [c] חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים ל חס
17 אֶלֶף [c] וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃ [d] 17 בְּיוֹם־שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ
אֲדָר וְנוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְעָשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה׃ ג [a] 10
18 [a] וְהַיְּהוּדִים [b] אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן נִקְהֲלוּ בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה והיהודים ק חד מן ג בליש [a] וחד מן [a] כת תרי ׳ בסיפ
עָשָׂר בּוֹ וְנוֹחַ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ וְעָשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה׃ ג [a] 10
19 [a] עַל־כֵּן הַיְּהוּדִים הַפְּרָזִים הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת עֹשִׂים אֶת יוֹם הפרזים . ג [a] 11
אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת ג מל [a] 12
אִישׁ לְרֵעֵהוּ׃ ס
20 וַיִּכְתֹּב מָרְדֳּכַי אֶת־הַדְּבָרִים [a] הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־ יא בכתיב . ג [a] 13
הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת [b] הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַקְּרוֹבִים וְהָרְחוֹקִים׃ ו . ד [a] 14 . ה מל . ז [a] מל בליש [a] 15
21 לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת עֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר ד [a] 16
22 וְאֶת יוֹם־חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה׃ 22 כַּיָּמִים [a] אֲשֶׁר־נָחוּ
בָהֶם הַיְּהוּדִים מֵאוֹיְבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה
וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת ל . ה מל בכתיב . ג מל [a] 17
23 אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים׃ 23 וְקִבְּלוּ [a] הַיְּהוּדִים אֶת [b] אֲשֶׁר־ ג חס [b] 18
24 הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת וְאֶת [b] אֲשֶׁר־כָּתַב מָרְדֳּכַי אֲלֵיהֶם׃ [c] 24 כִּי הָמָן בֶּן־ ג ומל בסיפ
הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי [a] צוֹרֵר כָּל־הַיְּהוּדִים חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים לְאַבְּדָם כל חס
25 וְהִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לְהֻמָּם וּלְאַבְּדָם׃ 25 וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ ו חס בליש [a] 19 . ב ור״פ
אָמַר עִם־הַסֵּפֶר יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה אֲשֶׁר־חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים

[a] Mm 3770. [b] וחד בְּגָדִישׁוֹת Thr 1,1. [c] Mm 2710. [d] Mm 2947. [e] Mp sub loco. [f] Mm 2705. [g] Mm 3743.
[h] Mm 3780. [i] Mm 3162. [j] Mp sub loco. [k] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [l] Mm 1317 contra textum.

14 [a] pc Mss 𝔊^{Ms}𝔖 + עַל־הָעֵץ cf 2,23 6,4 7,10 8,7 9,13.25 ‖ **15** [a] cf 4,7[a] ‖ **16** [a] nonn Mss בְּכָל־מ׳ ‖ [b] prb dl cf 17 vel l וְנָקוֹם, וְנָקוֹם vel (וְנָחוֹם) ‖ [c–c] 𝔊-^{L} 15000, 𝔊^{L} 70100 ‖ [d] prb tr : post 17a ‖ **18** [a] v 18 > pc Mss 𝔖 ‖ [b] cf 4,7[a] ‖ **19** [a] v 19 add? ‖ **20** [a] 2 Mss pr כָּל ‖ **22** [a] pc Mss בַּי׳ cf 𝔊 ‖ **23** [a] l c mlt Mss וְקִבְּלוּ cf 𝔊 et 27 ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c] mlt Mss עליהם ‖ **24** [a] 𝔊* *ὁ Μακεδών* cf 3,1[a].

מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל־עִיר וָעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ
וי[21] מַגִּיעַ שִׁמְחָה וְשָׂשׂוֹן לַיְהוּדִים מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ[a]
י מִתְיַהֲדִים כִּי־נָפַל פַּחַד־הַיְהוּדִים עֲלֵיהֶם:
נ' 9 1 וּבִשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ 9
נ ומ אֲשֶׁר הִגִּיעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ לְהֵעָשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר שִׂבְּרוּ אֹיְבֵי
ל ומ הַיְהוּדִים לִשְׁלוֹט בָּהֶם וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְהוּדִים הֵמָּה
ל.ו.ד[2] בְּשֹׂנְאֵיהֶם: 2 נִקְהֲלוּ הַיְהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ 2
ל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ[a] לִשְׁלֹחַ יָד בִּמְבַקְשֵׁי רָעָתָם וְאִישׁ לֹא־עָמַד לִפְנֵיהֶם[b] כִּי־
ז[3].ג מילין מן נָפַל פַּחְדָּם עַל־כָּל־הָעַמִּים: 3 וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים 3
ג.יו כת י[5].ג וְהַפַּחוֹת וְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ מְנַשְּׂאִים אֶת־הַיְהוּדִים כִּי־
ג.ד וכל נדרים דכות נָפַל פַּחַד־מָרְדֳּכַי עֲלֵיהֶם: 4 כִּי־גָדוֹל מָרְדֳּכַי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוֹ 4
כז[6] מל ב מגה בסיק וכל משלי וקהלת דכות ב מ"ה . כז[7] מל ב מגה בסיק וכל משלי וקהלת דכות ב מ"ה . ח[8] הוֹלֵךְ בְּכָל־הַמְּדִינוֹת כִּי־הָאִישׁ מָרְדֳּכַי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל: ס 5 וַיַּכּוּ 5
ל הַיְהוּדִים בְּכָל־אֹיְבֵיהֶם מַכַּת־חֶרֶב וְהֶרֶג וְאַבְדָן וַיַּעֲשׂוּ בְשֹׂנְאֵיהֶם
ג.ל כִּרְצוֹנָם: 6 וּבְשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת 6

ל אִישׁ:	7 וְאֶת	פַּרְשַׁנְדָּתָא	וְאֶת 7
ל.ל דַּלְפוֹן	וְאֶת	אַסְפָּתָא:	8 וְאֶת 8
ל.ל פּוֹרָתָא	וְאֶת	אֲדַלְיָא	וְאֶת
ל.כז פסוק ואת ראת ראת ראת . ל אֲרִידָתָא:	9 וְאֶת	פַּרְמַשְׁתָּא	וְאֶת 9
ל.ל אֲרִיסַי	וְאֶת	אֲרִדַי	וְאֶת
ג מילין דמיין בכתיב ול בלישׁ . כל חס וַיְזָתָא:	10 עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן	בֶּן־הַמְּדָתָא[a] צֹרֵר הַיְהוּדִים	10

הָרָגוּ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם:
11 בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפַּר הַהֲרוּגִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: 11
יד ס 12 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ 12
הַיְהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן בִּשְׁאָר מְדִינוֹת
ל נסיב ו הַמֶּלֶךְ מֶה עָשׂוּ וּמַה־[a]שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עוֹד וְתֵעָשׂ:
13 וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם־מָחָר לַיְהוּדִים אֲשֶׁר 13

21 Mm 4248. Cp 9 1 Mm 3754. 2 Mm 3743. 3 Mm 965. 4 Mm 3779. 5 Mm 627. 6 Mm 1788. 7 Mm 1674.

17 a 𝔊 + περιετέμ(ν)οντο καί ‖ Cp 9,2 a sic L, mlt Mss Edd אָ ‖ b nonn Mss 𝔅 בְּפ׳ ‖
10 a 𝔊 + Βουγαίου cf 3,1a ‖ 12 a mlt Mss מה.

6 כָּתַב[c] לְאַבֵּד אֶת־[d]הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ׃ 6 כִּי אֵיכָכָה
1
אוּכַל וְרָאִיתִי בָּרָעָה אֲשֶׁר־יִמְצָא אֶת־עַמִּי וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי[a]
יג5 . ב6 . יג5
7 בְּאָבְדַן מוֹלַדְתִּי׃ ס 7 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
ל. ד חס למערב. יד
וְלִמָרְדֳּכָי הַיְּהוּדִי הִנֵּה בֵית־הָמָן נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר וְאֹתוֹ תָלוּ עַל־הָעֵץ
ל. כא פסוק על על ומילה חדה ביניהן
8 עַל אֲשֶׁר שָׁלַח יָדוֹ בַּיְּהוּדִים׃ 8 וְאַתֶּם כִּתְבוּ עַל־הַיְּהוּדִים כַּטּוֹב
ביהודים חד מן [a]ש כת ק תרי ו בסיפ
יח
בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְחִתְמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ כִּי־כְתָב אֲשֶׁר־נִכְתָּב
9 בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וְנַחְתּוֹם[a] בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב׃ 9 וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי־
ל. ב
הַמֶּלֶךְ בָּעֵת־הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי[a] הוּא־חֹדֶשׁ סִיוָן[b] בִּשְׁלוֹשָׁה
ל
וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה מָרְדֳּכַי אֶל[c]־הַיְּהוּדִים וְאֶל
ג בסיפ[g] . ד בכתיב
הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים־וְהַפַּחוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת אֲשֶׁר | מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע
ג . ג[10]
וְעֶשְׂרִים מְאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ
ל חס בסיפ
10 וְאֶל[d]־הַיְּהוּדִים כִּכְתָבָם וְכִלְשׁוֹנָם׃ 10 וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
ד חס למערב
וַיַּחְתֹּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים בַּסּוּסִים רֹכְבֵי
11 הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים׃ 11 אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיְּהוּדִים |
ג[11] . ל
אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר־וָעִיר לְהִקָּהֵל[a] וְלַעֲמֹד עַל־נַפְשָׁם[b] לְהַשְׁמִיד[a] וְלַהֲרֹג[b]
ג[12] . ל
וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־חֵיל[c] עַם וּמְדִינָה הַצָּרִים[d] אֹתָם טַף וְנָשִׁים וּשְׁלָלָם
ט
12 לָבוֹז׃ 12 בְּיוֹם אֶחָד בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר
ג[13] . ל . ז[14]
ג בסיפ
13 לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר׃ 13 פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת
היהודים חד מן [a]ש כת תחרי ל
בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים וְלִהְיוֹת[a] הַיְּהוּדִים[b] עֲתִידִים[c]
עתידים חד מן ב חד בסיפ . חס ורחד מל
ב . ב[15]
14 לַיּוֹם הַזֶּה לְהִנָּקֵם מֵאוֹיְבֵיהֶם׃ 14 הָרָצִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים
ל[16] . ב[17]
יָצְאוּ מְבֹהָלִים וּדְחוּפִים בִּדְבַר־הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃
ל ומל . ג
ס 15 וּמָרְדֳּכַי יָצָא | מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר
ב ר״פ[17] . ל
וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ בּוּץ וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֲלָה
ל . ב . ג
וְשָׂמֵחָה׃ ס[g] 16 לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשֹׂן וִיקָר׃ 17 וּבְכָל־
ל . יח[18] . ל . ב[19]
ה פסוק ובכל ובכל[20]

[5]Mm 445. [6]Mm 3772. [7]Mm 686. [8]Mm 3770. [9]Mm 3751. [10]Mm 3773. [11]Mm 3774. [12]Mm 3775. [13]Mm 3755. [14]Mm 3743. [15]Mm 3776. [16]Mm 875. [17]Mm 3756. [18]Mm 3777. [19]Mm 3778. [20]Mm 2543.

5 [c] prb ins הָמָן ‖ [d] mlt Mss ֗ + כָּל־ ‖ **6** [a] G *σωθῆναι* ‖ **7** [a] cf 4,7[a] ‖ **8** [a] prp וּלְ cf ֗ ‖ **9** [a] ℭG הָרִאשׁוֹן ‖ [b] G *Νισαν* ‖ [c] prp עַל ‖ [d] prp אל cf ℭ ‖ **11** [a] prp לְ cf ֗ ‖ [b] nonn Mss 𝔅 לִ ‖ [c] prb dl ‖ [d] prp הַצֹּרְרִים ‖ **13** [a] prb dl וְ ‖ [b] cf 4,7[a] ‖ [c] Q עֲתִידִים, K עֲתוּדִים.

ב³. ב. ג ב קמ וחד פת׳ וְלְאַבֵּד ׀ וְאֹלוֹ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַּרְנוּ הַחֲרַשְׁתִּי כִּי אֵין [a]הַצָּר׃
ג שֹׁוֶה[a] בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ׃ ס 5 וַיֹּאמֶר[a] הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיֹּאמֶר[b] 5
יד. ג⁵. לא. ד⁵. ל לְאֶסְתֵּר ׀ הַמַּלְכָּה מִי ׀ הוּא ׀ זֶה וְאֵי־זֶה הוּא אֲשֶׁר־מָלְאוֹ[c] לִבּוֹ לַעֲשׂוֹת
ב. ב⁷ כֵּן׃ 6 וַתֹּאמֶר[a]־אֶסְתֵּר אִישׁ צַר ׀ וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה וְהָמָן נִבְעַת 6
יד ר״פ ו ס״ם חד מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה׃ 7 וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־ 7
יד גִּנַּת הַבִּיתָן וְהָמָן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר ׀ הַמַּלְכָּה כִּי רָאָה
ג כלייה אל כִּי־כְלָתָה ׀ אֵלָיו[a] הָרָעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ׃ 8 וְהַמֶּלֶךְ שָׁב ׀ מִגִּנַּת הַבִּיתָן 8
ב אֶל־בֵּית ׀ מִשְׁתֵּה הַיַּיִן וְהָמָן נֹפֵל עַל־[a]הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ
ב חד חס וחד מל[b] וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ ׀ הֲגַם לִכְבֹּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה עִמִּי בַּבַּיִת הַדָּבָר יָצָא מִפִּי
יג. ג⁵. ב חד כת א וחד כת ה[10] הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמָן חָפְּוּ[b]׃ ס 9 וַיֹּאמֶר ׀ חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן־הַסָּרִיסִים 9
יג בסע[11]. ב[12] לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ גַּם הִנֵּה־הָעֵץ אֲשֶׁר־עָשָׂה ׀ הָמָן לְמָרְדֳּכַי אֲשֶׁר [a]דִּבֶּר־
[ab]טוֹב עַל־[c]הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
ל וחס. כ[13] תְּלֻהוּ עָלָיו׃ 10 וַיִּתְלוּ אֶת־הָמָן עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לְמָרְדֳּכָי וַחֲמַת 10
ל. יד הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה׃ פ 8 1 בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר ׀ 8
כל חס. היהודים חד מן ל׳ כת תרי ר׳ בסיפ הַמַּלְכָּה אֶת־בֵּית הָמָן צֹרֵר הַיְּהוּדִים[a] וּמָרְדֳּכַי בָּא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מַה הוּא[b]־לָהּ׃ 2 וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר
ל. יג². וכל מלכים ישעיה וירמיה דכות ב מ״א הֶעֱבִיר מֵהָמָן[a] וַיִּתְּנָהּ לְמָרְדֳּכָי וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־בֵּית
הָמָן׃ פ
ג מל[3] 3 וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר ׀ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַתֵּבְךְּ 3
ל חס בן המדתא וַתִּתְחַנֶּן־לוֹ לְהַעֲבִיר ׀ אֶת־רָעַת הָמָן ׀ הָאֲגָגִי וְאֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב
ל חס למערב עַל־הַיְּהוּדִים׃ 4 וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ ׀ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִט הַזָּהָב וַתָּקָם 4
ל אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ 5 וַתֹּאמֶר ׀ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־ 5
ל. ג⁴. נא מָצְאָתִי חֵן לְפָנָיו וְכָשֵׁר הַדָּבָר ׀ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְּעֵינָיו יִכָּתֵב
לְהָשִׁיב אֶת־הַסְּפָרִים [a]מַחֲשֶׁבֶת הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא [ab]הָאֲגָגִי אֲשֶׁר

[3]Mm 3706. [4]Mm 893. [5]Mm 2629. [6]Mm 3525. [7]Mm 4105. [8]Mm 4231. [9]Mm 2535. [10]Mm 3768. [11]Mm 3998. [12]Mm 897. [13]Mm 3769. Cp 8 [1]Mm 3770. [2]Mm 324. [3]Mm 1633. [4]Mm 3771.

Cp 7,4 [a–a] prp וַיִּמָּהֵר sed cf [b] ‖ [b] prb dl ‖ [c] prp מְלֵא vel מְלֵא, l וֹז ‖ 6 [a] sic L, mlt Mss Edd וַתֹּאמֶר ‖ 7 [a] prp עָלָיו ‖ 8 [a] prp אֶל ‖ [b] 𝔊 *διετράπη*, prp חָפֵרוּ, al חָזְרוּ ‖ 9 [a–a] prp גָּמַל דָּבָר, l וֹז ‖ [b] > 𝔊* ‖ [c] 𝔖 אֶל ‖ Cp 8,1 [a] cf 4,7[a] ‖ [b] 𝔊 *ἐνοικείωται* (𝔊^A -*το*) cf 𝔖 ‖ 2 [a] pc Mss 𝔖 + יָדוֹ מֵעַל cf 3,10 ‖ 5 [a–a] add? cf 𝔊* ‖ [b] > 𝔊*; 𝔊^O *Βουγαῖον* cf 3,1[a].

6 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא׃ 6 וַיָּבֹוא הָמָן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה־לַּעֲשׂוֹת[a] כל סיפ מל ב מ[6] חס
בָּאִישׁ[b] אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ לְמִי יֶחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ אמירה פלוני בלבו 1 . ל
7 לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי׃ 7 וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ ז מל בלישׁ[7] . נז וכל תלים דכות ב מ 1 א
8 חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃ 8 יָבִיאוּ לִבְוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ־בּוֹ הַמֶּלֶךְ וְסוּס ט[8]
9 אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ[a] וַאֲשֶׁר נִתַּן כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ[a]׃ 9 וְנָתוֹן כא[9] . יד . ז[10] וחד מן ז מל בלישׁ
הַלְבּוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַפַּרְתְּמִים וְהִלְבִּישׁוּ[a] י[11] . ל בסיפ[12] . ג
אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וְהַרְכִּיבֻהוּ[a] עַל־הַסּוּס בִּרְחֹב ל וכת כן . י[11]
הָעִיר וְקָרְאוּ[a] לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃ יג[13] . ל[14] . לב[15]
10 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן מַהֵר קַח אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר ב[16] . ז[17]
דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה־כֵן לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אַל־תַּפֵּל ל[18]
ס(ו) דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ 11 וַיִּקַּח הָמָן אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס וַיַּלְבֵּשׁ ז[19]
אֶת־מָרְדֳּכָי וַיַּרְכִּיבֵהוּ בִּרְחֹב הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה יג[13] . ל[14]
לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃ 12 וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ לב[15]
13 וְהָמָן נִדְחַף אֶל־בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ׃ 13 וַיְסַפֵּר הָמָן לְזֶרֶשׁ ב . ג . ל
אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֹהֲבָיו אֶת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ[a] לוֹ חֲכָמָיו[a] וְזֶרֶשׁ ב . ב
אִשְׁתּוֹ אִם מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו לֹא־ ב . ז דגש[19]
תוּכַל לוֹ כִּי־נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו[b]׃ ח מל בלישׁ ג מנה בכתיב
14 עוֹדָם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי[a] הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיַּבְהִלוּ לְהָבִיא ל וחס
7 אֶת־הָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר׃ 7 1 וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן ב חס בסיפ[1]
2 לִשְׁתּוֹת עִם־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה׃ 2 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם יד
הַשֵּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֶן לָךְ וּמַה־ יד . ב
3 בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ׃ 3 וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמַר יד . ח ך מלרע וחד מלעיל[2]
אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֶן־לִי נַפְשִׁי ג . סו
4 בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי׃ 4 כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג יא . יא . ב מל

[6]Cf Mm 1552. [7]Mm 3767. [8]Mm 501. [9]Mm 2838. [10]Mm 307. [11]Mp sub loco. [12]Mm 2990. [13]Mm 1191. [14]Mm 210. [15]Mm 319. [16]Mm 3752. [17]Mp sub loco. [18]וחד ותמל Da 8, 10. [19]Mm 2758. Cp 7 [1]Mm 1552. [2]Mm 3587.

6 [a] sic L, mlt Mss Edd לַ׳ ‖ [b] prp לְאִישׁ ‖ **8** [a–a] > 𝔊*, prb dl; al dl אשר ‖ **9** [a] 𝔊* sg, l שׂוּ–, בָּהוּ–, וקרא, cf 11 ‖ **13** [a] 𝔊-^{L} *οἱ φίλοι*, 𝔊^{O}(𝔖) *οἱ φίλοι αὐτοῦ*, l רחמיו? cf a ‖ [b] 𝔊 + *ὅτι θεὸς ζῶν μετ' αὐτοῦ* ‖ **14** [a] prp וְרָצֵי cf 𝔖.

חצי הספר בפסוקים[3] ה"ד מלרע יחד מלעילה[6] ל"ד

7 חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ׃ 7 וַתַּעַן אֶסְתֵּר וַתֹּאמַר שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי׃ 7
8 אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת אֶת־ 8
שְׁאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת־בַּקָּשָׁתִי יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר ה'.9
אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמָחָר אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ׃ ו'.10
9 וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת הָמָן אֶת־ 9 י"ג.12
מָרְדֳּכַי בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא קָם וְלֹא זָע מִמֶּנּוּ וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל־מָרְדֳּכָי ב'.13 ל'.14 ב'.15
חֵמָה׃ 10 וַיִּתְאַפֵּק הָמָן וַיָּבֹוא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא אֶת־אֹהֲבָיו וְאֶת־ 10 ב'.16 כל סיפ מל ב מ חס. נא[18]
זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ׃ 11 וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת־כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו וְאֵת 11
כָּל־אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נִשָּׂאוֹ עַל־[b]הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי[c] הַמֶּלֶךְ׃ ב'.ל'.ג
12 וַיֹּאמֶר הָמָן אַף לֹא־הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־ 12 יב בסע ר"פ. ג'.13. יד
הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה כִּי אִם־אוֹתִי וְגַם־לְמָחָר אֲנִי קָרוּא־לָהּ עִם־ ה'.20. כג'.21 מל ה מנה בכתיב. ה'.22. ל
הַמֶּלֶךְ׃ 13 וְכָל־זֶה אֵינֶנּוּ שׁוֹוֶה לִי בְּכָל־עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת־ 13 ג
מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ׃ 14 וַתֹּאמֶר לוֹ זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל־ 14 ל
אֹהֲבָיו יַעֲשׂוּ־עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבַבֹּקֶר | אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְיִתְלוּ אֶת־ א'.23. ל'.24
מָרְדֳּכַי עָלָיו וּבֹא־עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה שָׂמֵחַ וַיִּיטַב הַדָּבָר לִפְנֵי[a] ה'.25 חס בשמואל ובכתיב וחד מן ב'.26 לשון ביאה
הָמָן וַיַּעַשׂ הָעֵץ׃ פ

6 1 בַּלַּיְלָה הַהוּא [a]נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר 6 ב'.ה בשינה[2]
הַזִּכְרֹנוֹת דִּבְרֵי הַיָּמִים וַיִּהְיוּ נִקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ 2 וַיִּמָּצֵא כָּתוּב 2 ל'.ל'.ז[3]
אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי עַל־בִּגְתָנָא וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי ל
הַסַּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ 3 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־ 3 יא
נַּעֲשָׂה יְקָר וּגְדוּלָּה לְמָרְדֳּכָי עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו [c]זרגין[4]
לֹא־נֵעָשָׂה עִמּוֹ דָּבָר׃ 4 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בֶחָצֵר וְהָמָן בָּא לַחֲצַר [a]4 ל'.ג
בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ לִתְלוֹת אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־הָעֵץ [c]זרגין[4]
אֲשֶׁר־הֵכִין לוֹ׃ 5 וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֲלָיו הִנֵּה הָמָן עֹמֵד בֶּחָצֵר 5

[5]Mp sub loco. [6]Mm 3587. [7]וחד את בקשתי Est 5,8. [8]Mm 1376. [9]וחד ובקשתי Est 5,7. [10]Mm 505. [11]Mm 1088. [12]Mm 1628. [13]Dt 34,10. [14]Mm 1907. [15]Mm 3758. [16]Mm 3762. [17]Cf Mm 1552. [18]Mm 639. [19]Mm 4173 א. [20]Mm 197. [21]Mm 1238 א. [22]Mm 420. [23]Mm 3763. [24]Mm 3769. [25]Mm 169. [26]Mm 3764. Cp 6 [1]Mp sub loco. [2]Mm 2756. [3]Mm 3765. [4]Mm 456. [5]Mm 3766.

11 [a] prb dl ‖ [b] pc Mss + כָּל־ ‖ [c] S *w'l kl 'bdj* = וְעַל־כָּל־עַ׳ ‖ **14** [a] nonn Mss S בְּעֵיני ‖ **Cp 6,1** [a–a] G *ὁ δὲ κύριος ἀπέστησεν τὸν ὕπνον ἀπό* cf 𝔊[II]; prp שׁ (= יהוה) נָדַד ‖ **4** [a] prp אֶל־חצר ה׳.

מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבוֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ כנב ב[17] מנה בטע
אֶל־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקָּרֵא אַחַת דָּתוֹ לְהָמִית לְבַד מֵאֲשֶׁר כא[18]
יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שַׁרְבִיט הַזָּהָב וְחָיָה וַאֲנִי לֹא נִקְרֵאתִי לָבוֹא אֶל־ ו. ב חד בת י וחד כת א[19]
12 הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם: 12 וַיַּגִּידוּ[a] לְמָרְדֳּכָי אֶת דִּבְרֵי אֶסְתֵּר: פ ד[20] מל ב[21] מנה מל בכתיב. ל זקף קמ
13 וַיֹּאמֶר מָרְדֳּכָי לְהָשִׁיב אֶל־אֶסְתֵּר אַל־תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ לְהִמָּלֵט ל. ל
14 בֵּית[a]־הַמֶּלֶךְ מִכָּל־הַיְּהוּדִים: 14 כִּי אִם־הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת ל
רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאַתְּ[a] וּבֵית־אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ ל[22]. נ מל[23]. ל ודמטע
15 וּמִי יוֹדֵעַ אִם־לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת: 15 וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב ג. י מל וכל ת ד מ ק דכות ב מ ג חס. ל. ל
16 אֶל־מָרְדֳּכָי: 16 לֵךְ כְּנוֹס אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשָׁן וְצוֹמוּ ב. ל ומל
עָלַי וְאַל[a]־תֹּאכְלוּ וְאַל־תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וָיוֹם גַּם[b]־אֲנִי ל. ל. ג[24]
וְנַעֲרֹתַי אָצוּם כֵּן וּבְכֵן אָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־כַדָּת וְכַאֲשֶׁר ב[25]. ב
17 אָבַדְתִּי: 17 וַיַּעֲבֹר מָרְדֳּכָי וַיַּעַשׂ כְּכֹל[a] אֲשֶׁר־צִוְּתָה עָלָיו ל
אֶסְתֵּר: ס

5 1 וַיְהִי | בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר[a] מַלְכוּת וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר ת זוגין בבית בית[1]. ל
בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא ל
2 מַלְכוּתוֹ בְּבֵית מַלְכוּת נֹכַח פֶּתַח הַבָּיִת: 2 וַיְהִי כִרְאוֹת הַמֶּלֶךְ יד. ל. נא
אֶת־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בֶּחָצֵר נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ
לְאֶסְתֵּר אֶת־שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ ל בסיפ. ב. לה[2]
3 הַשַּׁרְבִיט[a]: ס 3 וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה יד
4 וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֵן לָךְ: 4 וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־ ל ס״פ
עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם[a] אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי
לוֹ: 5 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַהֲרוּ אֶת־הָמָן לַעֲשׂוֹת אֶת־דְּבַר אֶסְתֵּר וַיָּבֹא ד[3]. ב חס בסיפ[4]
6 הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר: 6 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־

[17] Mp sub loco. [18] Mm 17. [19] Mm 1707. [20] Mm 41 et Mm 4060. [21] Mm 3759. [22] וחד ורוח Gn 32,17. [23] Mm 3482. [24] Mm 1922. [25] Mm 3760. Cp 5 [1] Mm 3761. [2] Mm 2840. [3] Mm 332. [4] Mm 1552.

12 [a] prp וַיִּגֵּד vel וַיַּגֵּד cf G ‖ **13** [a] G pr *μόνη ἐν* cf Tᵛ; prp מִבֵּית cf C vel רַק אַתְּ בְּבֵ׳ ‖ **14** [a] > C ‖ **16** [a] mlt Mss אל ‖ [b] mlt Mss וְגַם cf GS ‖ **17** [a] pc Mss S כל ‖ **Cp 5,1** [a] vb exc? prp מַלְבוּשׁ vel לְבוּשׁ cf G^{L} ‖ **2** [a] C לשׁ ‖ **4** [a] > nonn Mss S.

ד חס לערב[20] וּמְדִינָה֙ כִּכְתָבָ֔הּ וְעַ֥ם וָעָ֖ם כִּלְשׁוֹנ֑וֹ בְּשֵׁ֥ם הַמֶּ֛לֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹ֖שׁ נִכְתָּֽב׃

ל וכל . כו פסוק דאית בהון א״ב . יא בכתיב 13 וְנִשְׁלוֹחַ֩ סְפָרִ֨ים בְּיַ֜ד הָרָצִ֗ים אֶל־כָּל־ 13
מְדִינ֤וֹת הַמֶּ֙לֶךְ֙ לְהַשְׁמִ֣יד לַהֲרֹ֔ג וּלְאַבֵּ֖ד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִ֑ים מִנַּ֥עַר
ס וְעַד־זָקֵ֛ן טַ֥ף וְנָשִׁ֖ים בְּי֣וֹם אֶחָ֑ד בִּשְׁלוֹשָׁ֤ה עָשָׂר֙[a] לְחֹ֣דֶשׁ שְׁנֵ֣ים עָשָׂ֔ר
ג[21] . ג בסיס[20] הוּא־חֹ֣דֶשׁ אֲדָ֔ר וּשְׁלָלָ֖ם לָבֹֽז׃ 14 14 פַּתְשֶׁ֨גֶן הַכְּתָ֜ב לְהִנָּתֵ֤ן דָּת֙ בְּכָל־
ב . ב חד דס וחד כל . כ[22] מְדִינָ֔ה וּמְדִינָ֖ה גָּל֣וּי לְכָל־הָעַמִּ֑ים לִהְיוֹת֙ עֲתִדִ֣ים לַיּ֔וֹם הַזֶּ֖ה׃
ל וכל . ג 15 הָרָצִ֗ים יָצְא֤וּ דְחוּפִים֙ בִּדְבַ֣ר הַמֶּ֔לֶךְ וְהַדָּ֖ת נִתְּנָ֣ה בְּשׁוּשַׁ֑ן הַבִּירָ֗ה 15
וְהַמֶּ֙לֶךְ֙ וְהָמָ֣ן יָשְׁב֔וּ לִשְׁתּ֖וֹת וְהָעִ֥יר שׁוּשָׁ֖ן נָבוֹכָ֑ה[a] ׃ פ
ב ר״פ[1] 4 1 וּמָרְדֳּכַ֗י יָדַ֤ע אֶת־כָּל־אֲשֶׁ֙ר נַעֲשָׂ֔ה וַיִּקְרַ֤ע מָרְדֳּכַי֙ אֶת־בְּגָדָ֔יו 4
ל וַיִּלְבַּ֤שׁ שַׂק֙ וָאֵ֔פֶר וַיֵּצֵ֕א[a] בְּת֖וֹךְ הָעִ֑יר וַיִּזְעַ֥ק זְעָקָ֛ה גְּדוֹלָ֖ה וּמָרָֽה׃
כל סיפ כל ב ב[2] חס 2 וַיָּבֹ֕א עַד֙ לִפְנֵ֣י שַׁ֣עַר־הַמֶּ֔לֶךְ כִּ֣י אֵ֥ין לָב֖וֹא אֶל־שַׁ֣עַר הַמֶּ֑לֶךְ בִּלְב֖וּשׁ
שָֽׂק׃ 3 [a]וּבְכָל־מְדִינָ֗ה וּמְדִינָה֙ מְק֣וֹם אֲשֶׁ֤ר דְּבַר־הַמֶּ֙לֶךְ֙ וְדָתוֹ֔ מַגִּ֥יעַ 3
ל . ג[3] . ד אֵ֖בֶל גָּד֣וֹל לַיְּהוּדִ֑ים וְצ֥וֹם וּבְכִ֖י וּמִסְפֵּ֥ד שַׂ֛ק וָאֵ֖פֶר יֻצַּ֥ע לָרַבִּֽים׃
וחבאנה[4] חד מן ח[5] ך חס וחד כל ב[6] כ[4] וַתָּבוֹאנָ֣ה[a] נַעֲר֣וֹת אֶסְתֵּ֔ר וְסָרִיסֶ֖יהָ[b] וַיַּגִּ֣ידוּ לָ֑הּ וַתִּתְחַלְחַ֥ל הַמַּלְכָּ֖ה 4
כנה כת כן . ל מְאֹ֛ד וַתִּשְׁלַ֥ח בְּגָדִ֖ים לְהַלְבִּ֣ישׁ אֶת־מָרְדֳּכַ֑י וּלְהָסִ֥יר שַׂקּ֖וֹ מֵעָלָ֣יו וְלֹ֥א
קִבֵּֽל׃ 5 וַתִּקְרָ֨א אֶסְתֵּ֜ר לַהֲתָ֗ךְ[a] מִסָּרִיסֵ֤י הַמֶּ֙לֶךְ֙ אֲשֶׁ֣ר הֶעֱמִ֣יד[b] לְפָנֶ֔יהָ 5
ב[7] . ל[8] וַתְּצַוֵּ֖הוּ עַל־[c]מָרְדֳּכָ֑י לָדַ֥עַת מַה־זֶּ֖ה וְעַל־מַה־זֶּֽה׃ 6 6 וַיֵּצֵ֥א הֲתָ֖ךְ אֶל־
מָרְדֳּכַ֑י אֶל־רְח֥וֹב הָעִ֖יר אֲשֶׁ֥ר לִפְנֵ֖י שַׁ֥עַר־הַמֶּֽלֶךְ׃ 7 7 וַיַּגֶּד־לוֹ֙ מָרְדֳּכַ֔י
ב[9] . ו כל ול כליש . ל אֵ֚ת כָּל־אֲשֶׁ֣ר קָרָ֔הוּ וְאֵת֙ פָּרָשַׁ֣ת הַכֶּ֔סֶף אֲשֶׁ֥ר אָמַ֖ר הָמָ֑ן לְשְׁקֹ֗ל עַל־[a]
ביהודים[10] חד מן ו[11] גִּנְזֵ֣י הַמֶּ֔לֶךְ בַּיְּהוּדִ֖ים[a] לְאַבְּדָֽם׃ 8 8 וְאֶת־פַּתְשֶׁ֨גֶן כְּתָב־הַדָּ֜ת אֲשֶׁר־
כת תרו י בסיפ . ג בסיפ נִתַּ֣ן בְּשׁוּשָׁ֗ן לְהַשְׁמִידָם֙ נָתַ֣ן לוֹ֔ לְהַרְא֥וֹת אֶת־אֶסְתֵּ֖ר וּלְהַגִּ֣יד לָ֑הּ
כא[12] . ג וּלְצַוּ֥ות עָלֶ֛יהָ לָב֥וֹא אֶל־הַמֶּ֖לֶךְ לְהִתְחַנֵּ֣ן לוֹ֑ וּלְבַקֵּ֥שׁ מִלְפָנָ֖יו עַל־
ל וכל וחד מן יא[13] כת תרו . י[14] . ח[15] עַמָּֽהּ׃ 9 9 וַיָּבֹ֣א הֲתָ֔ךְ וַיַּגֶּ֖ד לְאֶסְתֵּ֑ר אֶת֥ דִּבְרֵ֖י מָרְדֳּכָֽי׃ 10 10 וַתֹּ֣אמֶר
כל סיפ מל ב מ ב[16] חס אֶסְתֵּ֗ר לַהֲתָ֛ךְ וַתְּצַוֵּ֥הוּ אֶל־[a]מָרְדֳּכָֽי׃ 11 11 כָּל־[a]עַבְדֵ֤י הַמֶּ֙לֶךְ֙ וְעַם־

[20] Mp sub loco. [21] Mm 3755 א. [22] Mm 875. Cp 4 [1] Mm 3756. [2] Cf Mm 1552. [3] Mm 3757. [4] Q addidi, cf 1S 10,7, L sine Q, cf Mp sub loco. [5] Mm 301. [6] Mm 1579. [7] Mm 3758. [8] וחד על מה זה Neh 2,4. [9] Mp sub loco. [10] Q addidi, L sine Q cum Mp יהיר, cf Mp sub loco et Est 8,1.7, etc. [11] Mm 3770. [12] Mm 2838. [13] Mm 648. [14] Mm 3165. [15] Mm 4080. [16] Cf Mm 1552.

13 $^{a-a}$ > 𝔊* ‖ **15** ^{a} prb tr huc 4,3 ‖ **Cp 4,1** ^{a} 𝔗 וַיָּבוֹא ‖ **3** ^{a} v 3 > 𝔊^{L}; cf 3,15^{a} ‖ **4** ^{a} Q וַתָּבוֹאנָה, K וַתְּבוֹאֶינָה ‖ ^{b} prb dl, sed cf 𝔖 ‖ **5** ^{a} 𝔊* *Ἀχραθαῖον*, 𝔖 *lhtn* ‖ ^{b} prp עָמַד cf 𝔊𝔖𝔗^{11} ‖ ^{c} prp אֶל cf 10 ‖ **7** ^{a} Q בַּיְּהוּדִים, K בַּיְּהוּדִיִּים ‖ **10** ^{a} 𝔗 עַל cf 5 ‖ **11** ^{a} 𝔗 וְכל.

3 1 אַחַר ׀ הַדְּבָרִים ׀ הָאֵלֶּה גִּדַּל ׀ הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת־הָמָן בֶּן־ ג ר״ם . ב¹
הַמְדָתָא הָאֲגָגִי[a] וַיְנַשְּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם ׀ אֶת־כִּסְאוֹ מֵעַל ׀ כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר ל . פד ג מנה בסיע . ל²
2 אִתּוֹ: וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים ׀ וּמִשְׁתַּחֲוִים ל
לְהָמָן כִּי־כֵן צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה: ג³
3 וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמָרְדֳּכַי מַדּוּעַ אַתָּה ג⁴ זוגין ול בעינ
4 עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ: 4 וַיְהִי בְּאָמְרָם[a] אֵלָיו יוֹם ׀ וָיוֹם ׀ וְלֹא שָׁמַע ח⁵ מל וכל יחזק דכות ב מ״א . כאמרם . ב⁵ ק
אֲלֵיהֶם וַיַּגִּידוּ לְהָמָן לִרְאוֹת הֲיַעַמְדוּ דִּבְרֵי מָרְדֳּכַי כִּי־הִגִּיד לָהֶם ג ומל בסיפ
5 אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי: 5 וַיַּרְא הָמָן כִּי־אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ
6 וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה[a]: 6 וַיָּבֶז[b] בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ[c] יָד בְּמָרְדֳּכַי לְבַדּוֹ כִּי־ ו⁷ . ב⁶ . נא
הִגִּידוּ לוֹ אֶת־עַם ׀ מָרְדֳּכָי[a] וַיְבַקֵּשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים ב בפסוק
7 אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּת ׀ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ ׀ עַם ׀ מָרְדֳּכָי[d]: 7 בַּחֹדֶשׁ[a] הָרִאשׁוֹן ב⁸ . ב בפסוק . ז ר״ם¹⁰ . סד
הוּא־חֹדֶשׁ נִיסָן[a] בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִפִּיל פּוּר ב¹¹
הוּא הַגּוֹרָל לִפְנֵי הָמָן מִיּוֹם ׀ לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ[b] לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־ ל
חֹדֶשׁ אֲדָר: ס 8 וַיֹּאמֶר הָמָן לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יֶשְׁנוֹ עַם־אֶחָד ס ג ת¹² ל . ל . ד . ל . ל
מְפֻזָּר ׀ וּמְפֹרָד בֵּין ׀ הָעַמִּים בְּכֹל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ וְדָתֵיהֶם שֹׁנוֹת
מִכָּל־עָם ׀ וְאֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין־שֹׁוֶה לְהַנִּיחָם: יז וכל זקף אתנח ורס״פ דכא¹³ . ב¹³ . ג
9 אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב לְאַבְּדָם וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר־כֶּסֶף
10 אֶשְׁקוֹל[a] עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא אֶל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ: 10 וַיָּסַר[a] ו מל ול בליש . יז כת ¹⁵
הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן[a] בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר כל חס
הַיְּהוּדִים[a]: 11 וַיֹּאמֶר ׀ הַמֶּלֶךְ ׀ לְהָמָן הַכֶּסֶף[a] נָתוּן לָךְ וְהָעָם[b] לַעֲשׂוֹת ב¹⁶ . ג ומל¹⁷
כְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ: 12 וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה ׀ סו . ג יחד מן ת פסוק מן מ מילין . סד . ב¹⁸
עָשָׂר ׀ יוֹם ׀ בּוֹ ׀ וַיִּכָּתֵב ׀ כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה הָמָן אֶל אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי־הַמֶּלֶךְ ג בסיפ¹⁹ . ד בכתיג⁹
וְאֶל־הַפַּחוֹת אֲשֶׁר ׀ עַל־מְדִינָה וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם ׀ וָעָם מְדִינָה ל . ל . ג
וְאֶל־

Cp 3 [1]Jos 4,14. [2]וחד כי על כל השרים Est 1,16. [3]Mm 1790. [4]Mm 456. [5]Mm 2429. [6]Mm 3749. [7]Mm 1907. [8]Gn 25,34. [9]Mp sub loco. [10]Mm 791. [11]Neh 2,1. [12]Mm 1662. [13]Mm 2120. [14]1Ch 29,20. [15]Mm 627. [16]Mm 3752. [17]Mm 3753. [18]Mm 3754. [19]Mm 3751.

Cp 3,1 [a] 𝔊 *Bougaῖον* cf 8,5 [b] 9,10[a] ‖ **4** [a] Q כְּאָמְרָם ‖ **5** [a] pc Mss Ś + על־מרדכי cf 𝔗[111] ‖ **6** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] prp ויבז ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd לַח– ‖ [d–d] > 𝔊; prp מ׳ עם ‖ **7** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] 𝔊 + *ὥστε ἀπολέσαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὸ γένος Μαρδοχαίου καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος εἰς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην* (cf 8,12 9,1) *τοῦ μηνός* – לְהַשְׁמִיד עַם מָרְדֳּכַי בְּיוֹם אֶחָד וַיִּפֹּל עַל־שְׁלֹשָׁה עָשָׂר יום לַחֹדֶשׁ prb homtel ‖ **9** [a] 𝔗 יד ‖ **10** [a–a] 𝔊 *σφραγίσαι κατὰ τῶν γεγραμμένων κατὰ τῶν Ἰουδαίων* ‖ **11** [a] prb l הָעָם ‖ [b] prb dl.

הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִקֶּץ[a] הֱיוֹת לָהּ כְּדָת הַנָּשִׁים[a] שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ[b] כִּי
כֵן יִמְלְאוּ יְמֵי מְרוּקֵיהֶן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים[c] בְּשֶׁמֶן הַמֹּר וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים[b]
בַּבְּשָׂמִים וּבְתַמְרוּקֵי הַנָּשִׁים׃ 13 וּבָזֶּה ׀ הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ 13
אֵת כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֶן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ מִבֵּית הַנָּשִׁים עַד[a]־בֵּית
הַמֶּלֶךְ׃ 14 בָּעֶרֶב ׀ הִיא בָאָה ׀ וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים 14
שֵׁנִי[a] אֶל־[b]יַד שַׁעַשְׁגַּז[c] סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַפִּילַגְשִׁים לֹא־תָבוֹא עוֹד
אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־[d]חָפֵץ בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרְאָה בְשֵׁם׃ 15 וּבְהַגִּיעַ תֹּר־ 15
אֶסְתֵּר בַּת־אֲבִיחַיִל דֹּד מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר לָקְחַ־לוֹ לְבַת לָבוֹא אֶל־
הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְּשָׁה דָבָר כִּי ׀ אִם־אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר הֵגַי סְרִיס־הַמֶּלֶךְ
שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וַתְּהִי אֶסְתֵּר נֹשֵׂאת חֵן בְּעֵינֵי כָּל־רֹאֶיהָ׃ 16 וַתִּלָּקַח 16
אֶסְתֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ[a] אֶל־בֵּית מַלְכוּתוֹ[a] בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי[b]
הוּא־חֹדֶשׁ טֵבֵת[c] בִּשְׁנַת־שְׁבָעd לְמָלְכוּתוֹ׃ 17 וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת־ 17
אֶסְתֵּר[a] מִכָּל־הַנָּשִׁים[a] וַתִּשָּׂא־חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו מִכָּל־הַבְּתוּלֹת וַיָּשֶׂם
כֶּתֶר־מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת וַשְׁתִּי׃ 18 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה 18
גָּדוֹל לְכָל־שָׂרָיו ׀ וַעֲבָדָיו אֵת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וַהֲנָחָה לַמְּדִינוֹת עָשָׂה
וַיִּתֵּן מַשָּׂאת כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ 19 [a]וּבְהִקָּבֵץ בְּתוּלוֹת שֵׁנִית[a] וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב 19
בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ׃ 20 אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מֽוֹלַדְתָּהּ וְאֶת־עַמָּהּ כַּאֲשֶׁר
צִוָּה עָלֶיהָ מָרְדֳּכַי[a] וְאֶת־מַאֲמַר מָרְדֳּכַי אֶסְתֵּר עֹשָׂה כַּאֲשֶׁר הָיְתָה
בְאָמְנָה[b] אִתּוֹ׃ ס 21 בַּיָּמִים ׀ הָהֵם וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ 21
קַצַף[a] בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ[a] שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף וַיְבַקְשׁוּ לִשְׁלַח
יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ 22 וַיִּוָּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכַי וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר[a] הַמַּלְכָּה 22
וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ [b]בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי׃ 23 וַיְבֻקַּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא וַיִּתָּלוּ 23
שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכָּתֵב בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ פ

ל ומל . ו רפו[18]

ל . יא[19] בטע וכל מלכים ויחזק דכות ב מ ב

יא[19] בטע וכל מלכים ויחזק דכות ב מ ב . ו. ג בטע מלרע ול בליש

ל . ב מל

נ[20] . ב

ל

ל

ל . ד[21]

ה[22] . פד ג מנה בסיפ

ל . ג[23]

כ . ל[24]

ה[25] ג מנה בליש . ח . ב . ב[26] חס בסיפ

ל . ד[27]

ל . ב בסיפ . ג חס בסיפ

יא

ד חס למערב . ל . יד

ל . ז[29]

נ בסיפ[30]

[18] Mm 577. [19] Mm 279. [20] Mm 3161. [21] Mm 2767. [22] Mm 3234. [23] Gn 21,8. [24] וחד והמדינות Qoh 2,8, וחד במדינות Thr 1,1. [25] Mm 3750. [26] Mp sub loco. [27] וחד את מאמר Est 1,15. [28] Mm 1175. [29] Mm 3765. [30] Mm 3751.

12 [a–a] ≻ 𝔊* ‖ [b] 𝔖 *jwmt'* = dies ‖ [c] 𝔖 *jwmjn* = dies ‖ **13** [a] 𝔎 אל ‖ **14** [a] 𝔊 pr art; > 𝔖; prp מִשְׁנֶה ‖ [b] prp על ‖ [c] 𝔊 *Γαι* cf 2,3.15, 𝔖 *šngšgšjr* ‖ [d–d] > 𝔊*, dl? ‖ **16** [a–a] > 𝔊*; dl (ex 1,9)? ‖ [b] 𝔊^{AB} *τῷ δωδεκάτῳ* ‖ [c] 𝔊^{BS} *Αδαρ* ‖ [d] 𝔖 *'rb'* ‖ **17** [a–a] > 𝔊* ‖ **18** [a–a] > 𝔊 ‖ **19** [a–a] > 𝔊; prp מִשְׁנֶה בְּשֵׁנִית –בֹּל הַבְּ׳ אֶל־בֵּית, al 19 gl ad 20 (cf 10); tr שׁ׳ ad init v ‖ **20** [a] 𝔊 + *φοβεῖσθαι τὸν θεόν* ‖ [b] prp ה– cf 𝔊𝔙 ‖ **21** [a –a] > 𝔊*; 𝔊^{A}𝔏𝔖 Est apokr 1,11 nom alit ‖ **22** [a] > 𝔊* ‖ [b–b] 𝔊 *τὰ τῆς ἐπιβουλῆς*.

22 כִּדְבַר מְמוּכָן׃ 22 וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה
וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל־עַם וָעָם כִּלְשׁוֹנָו לִהְיוֹת כָּל־אִישׁ שֹׁרֵר בְּבֵיתוֹ
[a]וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ׃ ס

2 1 אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ זָכַר אֶת־
2 וַשְׁתִּי וְאֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה וְאֵת אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלֶיהָ׃ 2 וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־
הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ לַמֶּלֶךְ נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מַרְאֶה׃ 3 וְיַפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ וְיִקְבְּצוּ אֶת־[a]כָּל־
נַעֲרָה־בְתוּלָה טוֹבַת מַרְאֶה אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים
4 אֶל־יַד הֵגֶא[b] סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר[c] הַנָּשִׁים וְנָתוֹן תַּמְרוּקֵיהֶן׃ 4 [d]וְהַנַּעֲרָה
אֲשֶׁר תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וַשְׁתִּי וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי
[ס] הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃ ס 5 אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ
6 מָרְדֳּכַי בֶּן־יָאִיר בֶּן־שִׁמְעִי בֶּן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי׃ 6 אֲשֶׁר הָגְלָהּ
מִירוּשָׁלַיִם עִם־הַגֹּלָה אֲשֶׁר הָגְלְתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲשֶׁר
7 הָגְלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃ 7 וַיְהִי אֹמֵן אֶת־הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר
בַּת־דֹּדוֹ[a] כִּי אֵין לָהּ אָב וָאֵם וְהַנַּעֲרָה יְפַת־תֹּאַר וְטוֹבַת מַרְאֶה
8 וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת׃ 8 וַיְהִי בְּהִשָּׁמַע[a] דְּבַר־
הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהִקָּבֵץ נְעָרוֹת רַבּוֹת אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־יַד הֵגָי
9 וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הֵגֵי שֹׁמֵר הַנָּשִׁים׃ 9 וַתִּיטַב
הַנַּעֲרָה בְּעֵינָיו וַתִּשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֵל אֶת־תַּמְרוּקֶיהָ וְאֶת־מָנוֹתֶהָ
לָתֵת לָהּ וְאֵת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֶת־לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁנֶּהָ
וְאֶת־נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים׃ 10 לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמָּהּ
וְאֶת־מוֹלַדְתָּהּ כִּי מָרְדֳּכַי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תַגִּיד׃ 11 וּבְכָל־[a]יוֹם
יוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית־הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת־שְׁלוֹם
12 אֶסְתֵּר וּמַה־יֵּעָשֶׂה בָּהּ׃ 12 וּבְהַגִּיעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא | אֶל־

35 Mp sub loco. Cp 2 1 Mm 197. 2 Mm 2406. 3 Mm 456. 4 Mm 2520. 5 Mm 306. 6 Gn 41,35. 7 Mm 307. 8 Lectio ו plena contra Mp, cf Mp sub loco. 9 וחד ותיטב Est 2,9. 10 Mm 3746. 11 Mm 3747. 12 Mm 3748. 13 Mm 2870. 14 וחד תיטב Est 2,4. 15 Mm 3749. 16 Mm 300. 17 Mm 210.

22 a–a dub; > 𝔊*, prb dl (dttg), al מִ כָּל־שֹׁוֶה עִמּוֹ vel מִ כָּל־שֹׁוֶה עִמּוֹ ‖ Cp 2,3 a prb dl ‖ b l הֲגַי cf 8.15 et 8.14 𝔊* ‖ c 𝔗 וְשׁ ‖ 7 a 𝔊 + Ἀμιναδαβ cf 15 9,29 ‖ 8 a 𝔗 כְּה ‖ 11 a nonn Mss לָהּ.

בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן אִישׁ־וָאִישׁ: 9 גַּם וַשְׁתִּי[a] הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֶּה 9
נָשִׁים בֵּית הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: ס 10 בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי 10
כְּטוֹב לֵב־הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן אָמַר לִמְהוּמָן בִּזְתָא חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא
זֵתַר וְכַרְכַּס שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ:
לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת לְהַרְאוֹת 11
הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים אֶת־יָפְיָהּ כִּי־טוֹבַת מַרְאֶה הִיא: 12 וַתְּמָאֵן הַמַּלְכָּה 12
וַשְׁתִּי לָבוֹא בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּיַד הַסָּרִיסִים וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד
וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה בוֹ: 13 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים[a] כִּי־ 13
כֵן דִּבֶּר הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי כָּל־יֹדְעֵי דָת וָדִין: 14 וְהַקָּרֵב[a] אֵלָיו כַּרְשְׁנָא 14
שֵׁתָר אַדְמָתָא תַּרְשִׁישׁ מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעַת שָׂרֵי | פָּרַס וּמָדָי
רֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיֹּשְׁבִים רִאשֹׁנָה בַּמַּלְכוּת: 15 כְּדָת[a] מַה־לַּעֲשׂוֹת 15
בַּמַּלְכָּה וַשְׁתִּי עַל | אֲשֶׁר לֹא־עָשְׂתָה אֶת־מַאֲמַר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
מִמֻּכָן בְּיַד הַסָּרִיסִים: ס 16 וַיֹּאמֶר מוּמֻכָן[a] לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא 16
עַל־הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עִוְתָה וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה כִּי עַל־כָּל־הַשָּׂרִים וְעַל־
כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכֹל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: 17 כִּי־יֵצֵא 17
דְּבַר־הַמַּלְכָּה עַל־כָּל־הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת בְּעִלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בְּאָמְרָם
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָמַר לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לְפָנָיו וְלֹא־בָאָה:
וְהַיּוֹם הַזֶּה תֹּאמַרְנָה[a] שָׂרוֹת פָּרַס־וּמָדַי אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־דְּבַר 18
הַמַּלְכָּה לְכָל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וּכְדֵי[b] בִּזָּיוֹן וָקֶצֶף: 19 אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ 19
טוֹב יֵצֵא דְבַר־מַלְכוּת מִלְפָנָיו וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָּרַס־וּמָדַי וְלֹא יַעֲבוֹר
אֲשֶׁר לֹא־תָבוֹא וַשְׁתִּי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ
לְרֵעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה: 20 וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּכָל־ 20
מַלְכוּתוֹ[a] כִּי רַבָּה הִיא[a] וְכָל־הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן לְמִגָּדוֹל
וְעַד־קָטֹן: 21 וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ 21

14 Mm 3742. 15 Mm 3761. 16 Mm 877. 17 Mm 1772. 18 Mp sub loco. 19 Mm 3768. 20 Mm 3583. 21 Mm 2791. 22 Mm 3305. 23 Mp sub loco. 24 וחד נאת מאמר Est 2,20. 25 Mm 2106. 26 וחד מעל כל השרים Est 3,1. 27 Mm 3743. 28 Mm 3744. 29 Mm 1942. 30 Mm 3745. 31 Mm 4080. 32 Mm 568. 33 Qoh 8,11. 34 Mm 625.

9 a G* *Αστιν*, G^{L} *Ουαστιν*, G^{O} *Ουασθη* || **13** a prp הַדָּתִים || **14** a prp וְהַקְּרִיב cf G; al הַקָּרֵב cf 1 R 5,7 || **15** a prb dl (dttg); al huc tr : || **16** a Q מְמֻכָן cf 21 || **17** a prp אֶל || b prp לְהַבֵּז, וּבְזֵי, al וּכְדֵי || **18** a תְּמָרֵינָה vel תַּמּ || b prb **20** a–a > G*; prp כִּי רַב הוּא.

19 אַתָּה[a] יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדֹר וָדוֹר׃ ג ר״ם[12]

20 לָמָּה לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ תַּעַזְבֵנוּ לְאֹרֶךְ יָמִים׃ ג

21 הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה וְנָשׁוּבָ[a] חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם׃ כת כן למערב[13]. ונשובה חד מן ז[14] ק בלישׁ. ב

22 כִּי אִם־מָאֹס מְאַסְתָּנוּ קָצַפְתָּ עָלֵינוּ עַד־מְאֹד׃ ג[15]

סכום הפסוקים
של ספר קֹנְדֶּ
וחציו לדכא תחת[16]
וסדר אחד

ESTHER אסתר

סׂ(א) **1** 1 וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ[a] הוּא[b] אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ[b] הַמֹּלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד־ א׳. ל. ב[2]

2 כּוּשׁ[d] שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים מְדִינָה׃ 2 בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבֶת | הַמֶּלֶךְ ג[3]. ב בסיף וחד מן ב בטע[4]. ל[5]

3 אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃ 3 בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ ב

לְמָלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֶּה לְכָל־שָׂרָיו וַעֲבָדָיו[a] חֵיל | פָּרַס וּמָדַי הַפַּרְתְּמִים ב. ג

4 וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת לְפָנָיו׃ 4 בְּהַרְאֹתוֹ[a] אֶת־עֹשֶׁר כְּבוֹד[b]־מַלְכוּתוֹ וְאֶת־ ל׳. ל

5 יְקָר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתוֹ יְמֵים רַבִּים[c] שְׁמוֹנִים יוֹם׃ וּבִמְלוֹאת | ל ומל.[7] מל וכל ד״ה זכות ב מ״א. ל. ב ר״ם חד מל וחד חס[8]

הַיָּמִים הָאֵלֶּה[a] עָשָׂה הַמֶּלֶךְ לְכָל־הָעָם הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה ה[9]

לְמִגָּדוֹל וְעַד־קָטָן מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת יָמִים בַּחֲצַר גִּנַּת בִּיתַן הַמֶּלֶךְ׃ ב. ה קמ וכל אחנת וס״ם דכות[10]. ל

6 [a]חוּר | כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת[a] אָחוּז בַּחַבְלֵי־בוּץ וְאַרְגָּמָן עַל־גְּלִילֵי כֶסֶף ל. ד[11]. ב. ל בטע

וְעַמּוּדֵי שֵׁשׁ מִטָּוֹת[b] | זָהָב וָכֶסֶף עַל רִצְפַת[c]בַּהַט־וָשֵׁשׁ וְדַר וְסֹחָרֶת׃ ב. ל. ל

7 וְהַשְׁקוֹת בִּכְלֵי זָהָב וְכֵלִים מִכֵּלִים שׁוֹנִים וְיֵין מַלְכוּת רָב כְּיַד ל. ב. ל[12] בלישׁ. ח לג קמ

8 הַמֶּלֶךְ׃ 8 וְהַשְׁתִּיָה כַּדָּת אֵין אֹנֵס כִּי־כֵן | יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל־רַב ל. ב. ל. ד[13]

[12] Mm 3214. [13] Mm 3740. [14] Mm 2714. [15] Mm 2229. [16] Thr 3,34, cf Mp sub loco.

Cp 1 [1] Mm 91. [2] Mp sub loco et Jer 22,11. [3] Mm 3773. [4] Da 10,2. [5] Mm 1471. [6] חד בְּקָרְאוֹתוֹ Mal 3,2 et Mp sub loco. [7] Mm 43. [8] Mm 727, L sine Q, al mss ובמלואת K, ובמלאות Q, cf Mp sub loco. [9] Mm 3163. [10] Mm 3741. [11] Mm 1015. [12] Mm 264. [13] Mm 2263.

19 [a] G(ΣΥ) *σὺ δέ*, l וְאַתָּה || **21** [a] mlt Mss K^{Or} ut Q וְנָשׁוּבָה, K וּב־ || **22** [a] > GΣ.

Cp 1,1 [a] G semper in Est *Ἀρταξέρξης* || [b–b] > 2 Mss Υ || [c] ins בֶּן? cf Σ || [d–d] Σ *m'' w'srjn* ut Da 6,2, sed cf 9,30 || **3** [a] prb ins שָׂרֵי וְרָאשֵׁי vel וְרָאשֵׁי || **4** [a] prp תָּם־ || [b] Σ pr cop; > G || [c–c] prb dl cf G || **5** [a] G *τοῦ γάμου* || [b] G *ἕξ* || **6** [a–a] prp כ׳ חור ות׳; al תַּחַת כרפס || [b] prp בְּמ׳ vel ומ׳ cf G^{L}Σ || [c–c] > Σ.

יושבת ק 21 שִׂישִׂי וְשִׂמְחִי בַּת־אֱדוֹם יוֹשֶׁבְתִּי[a] בְּאֶרֶץ עוּץ[b]
ב. ל גַּם־עָלַיִךְ תַּעֲבָר־כּוֹס[c] תִּשְׁכְּרִי וְתִתְעָרִי[d]: ס

ל מל בכתיב 22 תַּם־עֲוֹנֵךְ בַּת־צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ
ה חס בלישׁ פָּקַד עֲוֹנֵךְ בַּת־אֱדוֹם גִּלָּה עַל־חַטֹּאתָיִךְ: פ

בד׳. הביטה ק 5 1 זְכָר יְהוָה מֶה־הָיָה לָנוּ הַבִּיטָה[a] וּרְאֵה אֶת־חֶרְפָּתֵנוּ:
ל 2 נַחֲלָתֵנוּ נֶהֶפְכָה לְזָרִים בָּתֵּינוּ לָנָכְרִים:
ראין חד מן יב׳ חס ו ר״ת ק 3 יְתוֹמִים הָיִינוּ אֵין[a] אָב אִמּוֹתֵינוּ כְּאַלְמָנוֹת:
הי׳. ח׳ 4 מֵימֵינוּ[a] בְּכֶסֶף שָׁתִינוּ עֵצֵינוּ בִּמְחִיר יָבֹאוּ:
ולא חד מן יב׳ חס ו ר״ת ק 5 [a]עַל[b] צַוָּארֵנוּ[a] נִרְדָּפְנוּ יָגַעְנוּ לֹא[c] הוּנַח[d]־לָנוּ:
ג ר״ם. ג דגש׳. ב 6 מִצְרַיִם נָתַנּוּ יָד אַשּׁוּר לִשְׂבֹּעַ לָחֶם:
ראינם חד מן יב׳ חס ו ר״ת. ואנחנו חד מן יב׳ חס ו ר״ת 7 אֲבוֹתֵינוּ חָטְאוּ[a] אֵינָם וַאֲנַחְנוּ[a] עֲוֹנֹתֵיהֶם סָבָלְנוּ:
ב וחס׳ 8 עֲבָדִים מָשְׁלוּ בָּנוּ פּוֹרֵק אֵין מִיָּדָם:
9 בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַמִּדְבָּר:
ל. ב׳. ל׳ 10 [a]עוֹרֵנוּ כְּתַנּוּר נִכְמָרוּ[a] מִפְּנֵי זַלְעֲפוֹת רָעָב:
ב חס וחר מן ב בסיף 11 נָשִׁים בְּצִיּוֹן עִנּוּ בְּתֻלֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה:
12 שָׂרִים בְּיָדָם נִתְלוּ פְּנֵי[a] זְקֵנִים לֹא נֶהְדָּרוּ:
ל. ב׳ 13 בַּחוּרִים טְחֹן נָשָׂאוּ וּנְעָרִים בָּעֵץ כָּשָׁלוּ:
ל. ל׳ 14 זְקֵנִים מִשַּׁעַר שָׁבָתוּ בַּחוּרִים מִנְּגִינָתָם:
ל וכת כן 15 שָׁבַת מְשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ נֶהְפַּךְ לְאֵבֶל מְחֹלֵנוּ:
ל 16 נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ אוֹי־נָא לָנוּ כִּי חָטָאנוּ:
17 עַל־זֶה הָיָה דָוֶה לִבֵּנוּ עַל־אֵלֶּה חָשְׁכוּ עֵינֵינוּ:
ל ולמדינו׳. ב מל בכתיב. ג ב דגש וחד רפי 18 עַל הַר־צִיּוֹן שֶׁשָּׁמֵם[a] שׁוּעָלִים הָלְכוּ־בוֹ: פ

Cp 5 [1]Mm 592. [2]Mm 3804. [3]Mm 158. [4]Mm 1862. [5]Mm 3739. [6]Mm 3202. [7]Mp sub loco. [8]חד וְלָעָפוֹת
Ps 11,6. [9]Ex 10,15. [10]Mm 49. [11]L sine Q sicut lectio Or, lectio Occ שהשמם K, ששמם Q, cf Mp sub loco.

21 [a] mlt Mss ut Q יוֹשֶׁבֶת, K יוֹשַׁבְתִּי || [b] > 𝔊*𝔙Mss || [c] 𝔊 + *κυρίου* || [d] 𝔊 *καὶ ἀποχεεῖς* = וְתִעָרִי; l וְהִ || **Cp 5,1** [a] mlt Mss ut Q הַבִּיטָה, K הַבֵּט || **3** [a] mlt Mss Vrs ut Q וְאֵין, K אֵין || **4** [a] 𝔊 *ἐξ ἡμερῶν* = מִיָּמֵינוּ || **5** [a–a] crrp; prp עַל־אַרְצֵנוּ || [b] 𝔖′ pr הֲנַח || [c] 𝔊𝔗𝔙 ut K לֹא, mlt Mss ⅋ ut Q וְלֹא || [d] prp *ζυγός* = עֹל, frt l || **7** [a–a] mlt Mss ⅋𝔗𝔙 ut Q וְאָנֹכִי, K וְאָנָּא || **10** [a–a] l vel עוֹרֵנוּ cf mlt Mss vel נִכְמַר cf 𝔊 *ἐπελιώθη*, 𝔙 *exusta est* || **12** [a] > 𝔊* || **18** [a] K^{Oc} שָׁהֲשְׁמַם.

10 יְדֵי נָשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת בִּשְּׁלוּ יַלְדֵיהֶן ל
הָיוּ לְבָרוֹתָ[a] לָמוֹ בְּשֶׁבֶר בַּת־עַמִּי׃ ס ל

11 כִּלָּה יְהוָה אֶת־חֲמָתוֹ שָׁפַךְ חֲרוֹן אַפּוֹ
וַיַּצֶּת־אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יְסוֹדֹתֶיהָ׃ ס ל. ב חד חס וחד מל[13]

12 לֹא הֶאֱמִינוּ מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכֹל[a] יֹשְׁבֵי תֵבֵל ב[14] וכל תלים דכות ב מ״א. ל
כִּי יָבֹא צַר וְאוֹיֵב בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלָם׃ ס ת חס במגלות ב מנה בליש. ב

13 מֵחַטַּאת נְבִיאֶיהָ עֲוֹנוֹת כֹּהֲנֶיהָ ס[15]
הַשֹּׁפְכִים בְּקִרְבָּהּ דַּם צַדִּיקִים׃ ס ב[16]

14 נָעוּ עִוְרִים[a] בַּחוּצוֹת נְגֹאֲלוּ בַּדָּם
בְּלֹא יוּכְלוּ יִגְּעוּ בִּלְבֻשֵּׁיהֶם׃ ס יא[17]. ל וחס

15 סוּרוּ טָמֵא[a] קָרְאוּ לָמוֹ[b] סוּרוּ סוּרוּ[c] אַל־תִּגָּעוּ
כִּי נָצוּ גַם־נָעוּ אָמְרוּ בַגּוֹיִם לֹא יוֹסִיפוּ לָגוּר׃ ס ל. ל. ס בליש ד[18] מנה כת כן

16 [a]פְּנֵי יְהוָה חִלְּקָם[b] לֹא יוֹסִיף לְהַבִּיטָם ל. מז פסוק לא לא לא
פְּנֵי כֹהֲנִים לֹא נָשָׂאוּ זְקֵנִים לֹא חָנָנוּ׃ ס וזקנים חד מן יב[19] ק חס ו ר״ת

17 עוֹדֵינָה[a] תִּכְלֶינָה עֵינֵינוּ אֶל־עֶזְרָתֵנוּ הָבֶל עודינו חד מן יד[20] ק כת ה וקר ו
בְּצִפִּיָּתֵנוּ צָפִינוּ אֶל־גּוֹי לֹא יוֹשִׁעַ׃ ס ל. ל. ב חס[21]

18 צָדוּ[a] צְעָדֵינוּ מִלֶּכֶת בִּרְחֹבֹתֵינוּ ב
קָרַב קִצֵּינוּ מָלְאוּ יָמֵינוּ כִּי־בָא קִצֵּינוּ׃ ס ב. ב

19 קַלִּים הָיוּ רֹדְפֵינוּ מִנִּשְׁרֵי שָׁמָיִם
עַל־הֶהָרִים דְּלָקֻנוּ בַּמִּדְבָּר אָרְבוּ לָנוּ׃ ס ל וחס

20 רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ יְהוָה נִלְכַּד בְּשִׁחִיתוֹתָם ל וכל שמואל דכות ב מ״א[22]
אֲשֶׁר אָמַרְנוּ בְצִלּוֹ נִחְיֶה בַגּוֹיִם׃ ס

[13] Mm 2910 contra textum. [14] Mm 2899. [15] TM lectio plena contra Mm 3973, cf Mp sub loco. [16] Jes 59,3
[17] Mm 2545. [18] Mm 3031 contra textum. [19] Mm 3804. [20] Mm 782. [21] Mm 3507. [22] 2 S 1,21.

10 [a] 𝔊(𝔖) *εἰς βρῶσιν*, l לְבָרוּת ‖ **12** [a] mlt Mss 𝔊$^{-L}$ ut Q כֹּל, K וְכֹל ‖ **14** [a] 𝔊 *ἐγρήγοροι αὐτῆς* = עֲרֵיָהּ; prp דָּם vel עָרוֹם ‖ **15** [a] 𝔙 *polluti*, l טְמֵאִים ‖ [b–b] 𝔊 *καλέσατε αὐτούς* = קִרְאוּ לְ, sed prb dl ‖ [c] prb dl ‖ **16** [a] pc Mss 𝔖 tr v 16 (פ) post v 17 (ע) ‖ [b] 𝔊 *μερὶς αὐτῶν* = חֶלְקָם; l מז ‖ **17** [a] K^{Or} 𝔊𝔖𝔙 ut Q עוֹדֵינוּ; K עוֹדֵינָה ‖ **18** [a] Ms צרו; 𝔊 *ἐθηρεύσαμεν* = צָדָנוּ; 𝔙 *lubricaverunt* = מָעֲדוּ? prb ins צָרֵינוּ.

כְּתִיב פְּסוּק דָּלֶת בְּהוֹן
לָא ר וְלָא ל[38]. ל. ל

65 תִּתֵּן לָהֶם מְגִנַּת־לֵב תַּאֲלָתְךָ[a] לָהֶם׃

ל. ל[39]

66 תִּרְדְּךָ[a] בְּאַף וְתַשְׁמִידֵם מִתַּחַת[b] שְׁמֵי יְהוָה׃ פ

יו[1]

4 1 אֵיכָה

ל. ל כת א[2]

יוּעַם זָהָב יִשְׁנָא[a] הַכֶּתֶם הַטּוֹב

ל. ל ה[3]

תִּשְׁתַּפֵּכְנָה אַבְנֵי־קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת׃ ס

ל. ל

2 בְּנֵי[a] צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְסֻלָּאִים בַּפָּז

יו[1]. ל

אֵיכָה נֶחְשְׁבוּ לְנִבְלֵי־[a]חֶרֶשׁ[b] מַעֲשֵׂה יְדֵי יוֹצֵר׃ ס

תגים ק ל. ל

3 גַּם־תַּנִּין[a] חָלְצוּ שַׁד הֵינִיקוּ גּוּרֵיהֶן

כיעגים ק חד מן ח[4] כת ב מילין וקר חדה

בַּת[b]־עַמִּי לְאַכְזָר [c]כְּיָעֵנִים[c] בַּמִּדְבָּר׃ ס

4 דָּבַק לְשׁוֹן יוֹנֵק אֶל־חִכּוֹ בַּצָּמָא

עֹלָלִים שָׁאֲלוּ לֶחֶם פֹּרֵשׂ אֵין לָהֶם׃ ס

ל[5]

5 הָאֹכְלִים לְמַעֲדַנִּים נָשַׁמּוּ בַּחוּצוֹת

ל וחס. ב. ל[6]

הָאֻמְנִים עַל תּוֹלָע חִבְּקוּ אַשְׁפַּתּוֹת׃ ס

6 וַיִּגְדַּל עֲוֹן בַּת־עַמִּי מֵחַטַּאת סְדֹם

ל ומל. ל בסיפ

הַהֲפוּכָה כְּמוֹ־רָגַע וְלֹא־[a]חָלוּ בָהּ יָדַיִם׃ ס

ג. ב חד חס וחד מל

7 זַכּוּ נְזִירֶיהָ[a] מִשֶּׁלֶג צָחוּ מֵחָלָב

ל

[b]אָדְמוּ עֶצֶם מִפְּנִינִים[b] סַפִּיר גִּזְרָתָם׃ ס

ד[7]. ל מל. ל

8 חָשַׁךְ מִשְּׁחוֹר תָּאֳרָם לֹא נִכְּרוּ בַּחוּצוֹת

ל. ג[8]

צָפַד עוֹרָם עַל־עַצְמָם יָבֵשׁ הָיָה[a] כָּעֵץ׃ ס

9 טוֹבִים הָיוּ חַלְלֵי־חֶרֶב מֵחַלְלֵי רָעָב

ב[9]. ד ב מל וב חס[10]. ב וחס[11]. ל[12]

[a]שֶׁהֵם יָזוֹבוּ מְדֻקָּרִים מִתְּנוּבַת שָׂדָי[a]׃ ס

וחר מעדנים [5] Mm 878. [39] וחד שְׁמֵי יי Jer 16,21. Cp 4 [1] Mm 1095. [2] Mm 3709. [3] Mm 2840. [4] Mm 214. Prv 29,17. [6] Mp sub loco. [7] Mm 1676. [8] Mm 3494. [9] Cant 6,5. [10] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [11] Mm 2677. [12] וחר תנובת Dt 32,13.

65 [a] 𝔊(𝔗𝔙) *μόχθον σου* = תְּלָאָתְךָ; prp אָתָא אֲלָתְךָ ‖ 66 [a] 𝔊 + *αὐτούς* = תִּרְדְּפֵם ‖ [b–b] 𝔊 *τοῦ οὐρανοῦ* (𝔊^{O} + *σου*) = שָׁמַיִם (שָׁמֶיךָ) ‖ Cp 4,1 [a] mlt Mss ישנה ‖ 2 [a] prp [b–b] 𝔊 *τοῦ οὐρανοῦ* (𝔊^{O} + *σου*) = שָׁמַיִם (שָׁמֶיךָ) ‖ [b] *θυγατέρες*, l בְּנוֹת ‖ [c–c] mlt Mss Vrs ut Q אַבְנֵי ‖ [b] K^{Or} 𝔊𝔗 pl ‖ 3 [a] 2 Mss Q תנים ‖ [b] *θυγατέρες*, l בְּנוֹת ‖ [c–c] mlt Mss Vrs ut Q כְּיַעֲנִים; K dub ‖ 6 [a] prp יְלָדִים ‖ 7 [a] prp נְעָרֶיהָ ‖ [b–b] 𝔊 om עֶצֶם; prp מ׳ אָדֹם עוֹרָם ‖ 8 [a] dl m cs ‖ 9 [a–a] crrp; prp שהם יָדוּ בִּמְקֹר דָּמָם מֵתוּ בְּחֹשׁ vel אָדְמָה שְׁפָתָם מ׳.

43 סַכֹּתָה בָאַף וַתִּרְדְּפֵנוּ הָרַגְתָּ לֹא חָמָלְתָּ׃ — ג ב מל וחד חס[28] . ב

44 סַכֹּתָה בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבֹר[a] תְּפִלָּה׃ — ב מל וחד חס[29] . ל מל

45 סְחִי וּמָאוֹס תְּשִׂימֵנוּ בְּקֶרֶב הָעַמִּים׃ ס — ל[30] . ב מל ול[31] בליש

46 [a]פָּצוּ עָלֵינוּ פִּיהֶם כָּל־אֹיְבֵינוּ׃

47 פַּחַד וָפַחַת הָיָה לָנוּ הַשֵּׁאת וְהַשֶּׁבֶר׃ — ל

48 פַּלְגֵי־מַיִם תֵּרַד עֵינִי עַל־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי׃ ס — כט[32]

49 עֵינִי נִגְּרָה וְלֹא תִדְמֶה מֵאֵין הֲפֻגוֹת׃ — כט[32] . ב . ל

50 עַד־יַשְׁקִיף וְיֵרֶא יְהוָה מִשָּׁמָיִם׃ — ג[33]

51 עֵינִי עוֹלְלָה לְנַפְשִׁי מִכֹּל [a]בְּנוֹת עִירִי[a]׃ ס — כט[32] . ל ומל

52 צָוֹד צָדוּנִי כַּצִּפּוֹר אֹיְבַי חִנָּם׃ — ל . ל . ג וכן כת למדינ

53 צָמְתוּ בַבּוֹר חַיָּי וַיַּדּוּ־אֶבֶן בִּי׃ — ל . ל זקף קמ . ל

54 צָפוּ־מַיִם עַל־רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזָרְתִּי׃ ס — ל . כו . ל

55 קָרָאתִי שִׁמְךָ יְהוָה מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת׃ — ז ומל[34]

56 קוֹלִי שָׁמַעְתָּ אַל־תַּעְלֵם אָזְנְךָ [a]לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי[a]׃ — ל . יג . ל

57 קָרַבְתָּ בְּיוֹם אֶקְרָאֶךָּ אָמַרְתָּ אַל־תִּירָא׃ ס — ב חש

58 רַבְתָּ אֲדֹנָי[a] רִיבֵי[b] נַפְשָׁי גָּאַלְתָּ חַיָּי׃ — יד כת כן בסיפ

59 רָאִיתָה יְהוָה עַוָּתָתִי שָׁפְטָה[a] מִשְׁפָּטִי׃ — ל . ב . יג[35]

60 רָאִיתָה כָּל־נִקְמָתָם כָּל־מַחְשְׁבֹתָם לִי[a]׃ ס — י פסוק כל בל ומילה חדה ביניהם[36] . ל

61 שָׁמַעְתָּ חֶרְפָּתָם יְהוָה כָּל־מַחְשְׁבֹתָם עָלָי׃ — ל

62 שִׂפְתֵי קָמַי וְהֶגְיוֹנָם עָלַי כָּל־הַיּוֹם׃ — ל ומל

63 שִׁבְתָּם וְקִימָתָם הַבִּיטָה אֲנִי מַנְגִּינָתָם׃ ס — ל . ל

64 תָּשִׁיב לָהֶם גְּמוּל יְהוָה כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם׃ — [37]

[28] Mm 3738 contra textum. [29] Mm 3738. [30] וחד שהי Jes 51,23. [31] Mm 2229. [32] Mm 2501. [33] Mm 1668. [34] Mm 1327. [35] Mm 2362. [36] Mm 3316. [37] Mm 161.

44 [a] 𝔊 *εἵνεκεν* = בַּעֲבוּר ‖ **46** [a] pc Mss 𝔊[Mss]𝔖 tr 46–48 (פ) post 49–51 (ע) ‖ **51** [a–a] prb l בְּכוֹת et dl עירי ‖ **56** [a–a] 𝔊 *εἰς τὴν δέησίν μου εἰς τὴν βοήθειάν μου* = לְתְחִנָּתִי לישועתי ? dl vel לרוחתי vel לְישׁוּעָתִי ‖ **58** [a] cf 1,14[c] ‖ [b] 𝔙(𝔖) *causam*, l רִיב ‖ **59** [a] 𝔊(𝔖) *ἔκρινας* = שָׁפַטְתָּ ‖ **60** [a] mlt Mss 𝔖𝔗𝔙 עָלַי.

ל 22 חַסְדֵי יְהוָה כִּי לֹא־תָמְנוּ[b] כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמָיו׃

ד[17] 23 חֲדָשִׁים[a] לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ׃

ג 24 חֶלְקִי יְהוָה אָמְרָה נַפְשִׁי עַל־כֵּן אוֹחִיל לוֹ׃ ס

לקרי[18] ק 25 טוֹב יְהוָה לְקֹוֶּו לְנֶפֶשׁ תִּדְרְשֶׁנּוּ׃

ל . ל 26 טוֹב וְיָחִיל[a] וְדוֹמָם[b] לִתְשׁוּעַת יְהוָה׃

ל׃ . ל מל 27 טוֹב לַגֶּבֶר כִּי־יִשָּׂא עֹל בִּנְעוּרָיו׃ ס

ת[19] . ל[20] 28 יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם כִּי נָטַל עָלָיו׃

כב 29 יִתֵּן[a] בֶּעָפָר פִּיהוּ אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה׃

30 יִתֵּן לַמַּכֵּהוּ לֶחִי יִשְׂבַּע בְּחֶרְפָּה׃ ס

יד כת כן בסיפ 31 כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם אֲדֹנָי[a]׃

ג . ח . ג[21] . חסדיו ק 32 כִּי אִם־הוֹגָה וְרִחַם כְּרֹב[a] חֲסָדָו׃

ל[22] 33 כִּי לֹא עִנָּה[a] מִלִּבּוֹ וַיַּגֶּה[a] בְּנֵי־אִישׁ׃ ס

חצי הספר בפסוקים ל 34 לְדַכֵּא תַּחַת רַגְלָיו כֹּל אֲסִירֵי אָרֶץ׃

ל זקף קמ . ל 35 לְהַטּוֹת מִשְׁפַּט־גָּבֶר נֶגֶד פְּנֵי עֶלְיוֹן׃

ד . יד כת כן בסיפ 36 לְעַוֵּת אָדָם בְּרִיבוֹ אֲדֹנָי[a] לֹא רָאָה׃ ס ס[22]

ל . יד כת כן בסיפ 37 מִי זֶה אָמַר וַתְּהִי אֲדֹנָי[a] לֹא צִוָּה׃

ד[23] 38 מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב׃

ל . ל זקף קמ . חטאיו ק 39 מַה־יִּתְאוֹנֵן אָדָם[a] חָי גֶּבֶר[a] עַל־חַטָּאָו[b]׃ ס

ו[24] . ה[25] 40 נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ[a] וְנַחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה עַד־יְהוָה׃

ד כת שא רב כת סה . ד וחס[26] . ל 41 נִשָּׂא לְבָבֵנוּ[a] אֶל־כַּפָּיִם אֶל־אֵל בַּשָּׁמָיִם׃

ג ב פת וחד קמ[27] 42 נַחְנוּ פָשַׁעְנוּ וּמָרִינוּ אַתָּה לֹא סָלָחְתָּ׃ ס

[17] Mm 2331. [18] Q addidi sicut mlt Mss, cf Mp sub loco. [19] Mm 2544. [20] Mm 3247. [21] Mm 2436. [22] Mp sub loco. [23] Mm 2170. [24] Mm 2714. [25] Mm 1076. [26] Mm 1051. [27] Mm 1024.

22 [a] v 22—24 > 𝔊* || [b] 𝔊^{co} *ἐξέλειπεν με*; l c Ms 𝔖𝔗 תָּמוּ || **23** [a] prb ins הֵם || **26** [a] 𝔊 *καὶ ὑπομενεῖ*, l וְיִיחֵל || [b] 𝔊 *καὶ ἡσυχάσει*, 𝔖 *bqwšt'* pro *bšwtq'*, l וְדָמַם חַסְדּוֹ || **29** [a] v 29 > 𝔊^{Mss} || **31** [a] cf 1,14^{c}; exc vb || **32** [a] K^{Or} 𝔊𝔗 ut K חַסְדּוֹ, K^{Oc} 𝔙 ut Q חֲסָדָיו || **33** [a] prp נַיְּגֶה || **36** [a] cf 1,14^{c} || **37** [a] cf 1,14^{c} || **39** [a—a] prp יְהִי גְבִיר || [b] 𝔊 ut K חֶטְאוֹ, rmlt Mss 𝔖𝔗𝔙 ut Q חֲטָאָיו || **40** [a] 𝔊 sg || **41** [a] mlt Mss 𝔊𝔖𝔙 לבבינו || [b] l על cf 𝔊(𝔖) *ἐπί*.

3 1 אֲנִי הַגֶּבֶר רָאָה עֳנִי בְּשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ׃ — ב בכתיב ול בסיפ . ו[1]

2 אוֹתִי נָהַג וַיֹּלַךְ חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר׃ — כי[2] מל ה מגה בכתיב ול בסיפ . ל[3]

3 אַךְ בִּי יָשֻׁב יַהֲפֹךְ יָדוֹ כָּל־הַיּוֹם׃ ס — ב חס

4 בִּלָּה בְשָׂרִי וְעוֹרִי שִׁבַּר עַצְמוֹתָי׃

5 בָּנָה עָלַי וַיַּקֵּף [a]רֹאשׁ וּתְלָאָה[a]׃ — ל . ל

6 בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁבָנִי כְּמֵתֵי עוֹלָם׃ ס — נ[4]

7 גָּדַר בַּעֲדִי וְלֹא אֵצֵא הִכְבִּיד נְחָשְׁתִּי׃ — נ[5] . ב[6] . ל

8 גַּם כִּי אֶזְעַק וַאֲשַׁוֵּעַ שָׂתַם [a]תְּפִלָּתִי׃ — ו[7] כת ש ול בלוש

9 גָּדַר דְּרָכַי בְּגָזִית נְתִיבֹתַי עִוָּה׃ ס — נ[5] . ב חד מל וחד חס[8]

10 דֹּב אוֹרֵב הוּא לִי אֲרִיֵה[a] בְּמִסְתָּרִים׃ — ארי . ג רפי[9] ק

11 דְּרָכַי סוֹרֵר וַיְפַשְּׁחֵנִי שָׂמַנִי שֹׁמֵם׃ — ל . כל חס

12 דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ וַיַּצִּיבֵנִי כַּמַּטָּרָא לַחֵץ׃ ס — ל ומל . ל וכת א

13 הֵבִיא בְכִלְיוֹתָי בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ׃ — חי ר״ם מיחד[10] . ג חס . ו[11]

14 הָיִיתִי שְׂחֹק לְכָל־עַמִּי [a]נְגִינָתָם כָּל־הַיּוֹם׃ — ו חס בכתיב . ג סביר׃ עמים וקר עמי[12]

15 הִשְׂבִּיעַנִי בַמְּרוֹרִים הִרְוַנִי לַעֲנָה׃ ס — ל[13] . ל . ל

16 וַיְגַרֵּס [a]בֶּחָצָץ שִׁנָּי הִכְפִּישַׁנִי בָּאֵפֶר׃ — ל וכת כן . ל

17 וַתִּזְנַח [a]מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי נָשִׁיתִי טוֹבָה׃ — ב[14]

18 וָאֹמַר אָבַד נִצְחִי [a]וְתוֹחַלְתִּי מֵיְהוָה׃ ס

19 זְכָר־עָנְיִי וּמְרוּדָי לַעֲנָה וָרֹאשׁ׃ — ב׳ וכל דסמיכ לא ז׳ן דכות . ב בחרי לישנ[15]

20 זָכוֹר תִּזְכּוֹר וְתָשֹׁחַ [a]עָלַי נַפְשִׁי[b]׃ — ותשוח[16] ק

21 זֹאת אָשִׁיב [a]אֶל־לִבִּי עַל־כֵּן אוֹחִיל׃ ס — ג

Cp 3 [1]Mm 1420. [2]Mm 1238. [3]Mm 468. [4]Mm 3733. [5]Mm 3734. [6]Ps 88,9. [7]Mm 1411 et cf Mm 3735. [8]Mm 3736. [9]Mm 3737. [10]Mm 944. [11]Mm 3423. [12]Mm 3435. [13] וחד השבינעני Gn 50,5. [14]Jer 15,10. [15]Mm 343. [16]Mm 832.

Cp 3,5 [a–a] prp תלאה ראשי (cf 𝔊 *κεφαλήν μου καὶ ἐμόχθησεν*) vel מת׳ ראשי || **8** [a] mlt Mss סתם || **10** [a] mlt Mss ut Q אֲרֵי, K אַרְיֵה || **14** [a] l c Seb mlt Mss 𝔖 עַמִּים || **16** [a] 𝔊 *καὶ ἐξέβαλεν* = וַיְגָרֵשׁ? || **17** [a] 𝔊 *καὶ ἀπώσατο* = וַיִּזְנַח; 𝔙(𝔖) *repulsa est* = וַתִּזְנַח || **18** [a] dub; 𝔙 *finis meus* = קִצִּי? || **20** [a] mlt Mss ut Q וְתָשׁוֹחַ, K וְתָשֵׁחַ || [b] Tiq soph ־ךָ || **21** [a] 𝔊 *τάξω* = אָשִׁים.

16 [a] פָּצוּ עָלַיִךְ פִּיהֶם כָּל־אֹיְבָיִךְ
ל. ל שָׁרְקוּ וַיַּחַרְקוּ־שֵׁן אָמְרוּ בָלַעְנוּ
ל. ל אַךְ זֶה הַיּוֹם שֶׁקִּוִּינֶהוּ מָצָאנוּ רָאִינוּ׃ ס

ב ר״פ[33]. ל. ל 17 עָשָׂה יְהוָה אֲשֶׁר זָמָם בִּצַּע אִמְרָתוֹ
אֲשֶׁר צִוָּה מִימֵי־קֶדֶם הָרַס וְלֹא חָמָל
ל[34] וַיְשַׂמֵּחַ עָלַיִךְ אוֹיֵב הֵרִים קֶרֶן צָרָיִךְ׃ ס

ב. יד כת כן בסיפ 18 [a] צָעַק לִבָּם אֶל־[a]אֲדֹנָי [b] חוֹמַת [c] בַּת־צִיּוֹן
ל בסע הוֹרִידִי כַנַּחַל דִּמְעָה יוֹמָם וָלָיְלָה
ל בסיפ מוגה אַל־תִּתְּנִי פוּגַת לָךְ אַל־תִּדֹּם [d] בַּת־עֵינֵךְ׃ ס

ד ר״פ[35]. ל. בלילה. כר ק 19 קוּמִי | רֹנִּי בַלַּיְלָה [a] לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת
ל. ל בסיפ. יד כת כן בסיפ שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח ׀ פְּנֵי אֲדֹנָי [b]
ח. ב חד חס וחד מל שְׂאִי אֵלָיו כַּפַּיִךְ עַל־נֶפֶשׁ עוֹלָלַיִךְ
ב חד מל וחד חס[36]. ד[37]. ל[38] [c] הָעֲטוּפִים בְּרָעָב בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת׃ ס

כל חס 20 רְאֵה יְהוָה וְהַבִּיטָה לְמִי עוֹלַלְתָּ כֹּה
כל חס אִם־תֹּאכַלְנָה נָשִׁים פִּרְיָם עֹלְלֵי טִפֻּחִים
ה ב מנח בליש. יד כת כן בסיפ. ז בלשון נביאיה אִם־יֵהָרֵג בְּמִקְדַּשׁ [a] אֲדֹנָי [a] כֹּהֵן וְנָבִיא׃ ס

21 שָׁכְבוּ לָאָרֶץ חוּצוֹת נַעַר וְזָקֵן
בְּתוּלֹתַי וּבַחוּרַי [a] נָפְלוּ בֶחָרֶב [a]
ב הָרַגְתָּ בְיוֹם אַפֶּךָ טָבַחְתָּ לֹא [b] חָמָלְתָּ׃ ס

יא[39] 22 תִּקְרָא כְיוֹם מוֹעֵד מְגוּרַי [a] מִסָּבִיב
כה. ב וְלֹא הָיָה בְיוֹם אַף־יְהוָה פָּלִיט וְשָׂרִיד
ל. ל[40]. ז[40] אֲשֶׁר־טִפַּחְתִּי וְרִבִּיתִי אֹיְבִי כִלָּם׃ פ

[33] Mm 3731. [34] וחד ושמח Prv 27,11. [35] Mm 3732. [36] Mm 225. [37] Mm 1206. [38] Mm 2840. [39] Mm 1630. [40] Mp sub loco.

16 [a] pc Mss 𝔊^{L}𝔖 tr v 16 (פ) post v 17 (ע) ‖ **18** [a–a] crrp; prp צַעֲקִי לָךְ מֻלָּא ‖ [b] cf 1,14^{c} ‖ [c–c] prp הֲמִי ‖ [d] prp בָּבַת ‖ **19** [a] mlt Mss ut Q בַּלַּיְלָה, K בַּלַּיִל ‖ [b] cf 1,14^{c} ‖ [c–c] add ‖ **20** [a] cf 1,14^{c} ‖ **21** [a–a] 𝔊* *ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ* (ex 1,5.18) *ἐν ῥομφείᾳ καὶ ἐν λιμῷ* ‖ [b] mlt Mss 𝔖𝔗𝔙 וְלֹא ‖ **22** [a] 𝔖 *b'ldbbj* hostes mei; 𝔙 *qui terrerent me* = מְגוֹרְרַי?

9 טָבְעוּ בָאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ [a]אִבַּד וְשִׁבַּר[a] בְּרִיחֶיהָ ב ר״פ[17]. ג[18]. ד ב מגה מל
מַלְכָּהּ וְשָׂרֶיהָ בַגּוֹיִם אֵין תּוֹרָה
גַּם־נְבִיאֶיהָ לֹא־מָצְאוּ חָזוֹן מֵיְהוָה׃ ס ד

10 יֵשְׁבוּ[a] לָאָרֶץ יִדְמוּ[b] זִקְנֵי בַת־צִיּוֹן כ[19]. ג[20]
הֶעֱלוּ עָפָר עַל־רֹאשָׁם חָגְרוּ שַׂקִּים
הוֹרִידוּ לָאָרֶץ רֹאשָׁן בְּתוּלֹת יְרוּשָׁלִָם׃ ס ל. ב בסיפ

11 כָּלוּ בַדְּמָעוֹת עֵינַי חָמַרְמְרוּ מֵעַי ל דגש
נִשְׁפַּךְ לָאָרֶץ כְּבֹדִי עַל־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי ל
בֵּעָטֶף עוֹלֵל וְיוֹנֵק בִּרְחֹבוֹת קִרְיָה׃ ס ל

12 לְאִמֹּתָם יֹאמְרוּ אַיֵּה דָגָן וָיָיִן ל[21]. ו[22]
בְּהִתְעַטְּפָם כֶּחָלָל בִּרְחֹבוֹת עִיר ל
בְּהִשְׁתַּפֵּךְ נַפְשָׁם אֶל־חֵיק אִמּוֹתָם׃ ס ל. ב

13 מָה־אָעִידֵךְ[a] מָה אֲדַמֶּה־לָּךְ הַבַּת יְרוּשָׁלִָם י[23]. ס[24]. ב. ד פת
[b]מָה אַשְׁוֶה־לָּךְ וַאֲנַחֲמֵךְ[b] בְּתוּלַת בַּת־צִיּוֹן
כִּי־גָדוֹל כַּיָּם[c] שִׁבְרֵךְ מִי יִרְפָּא־לָךְ׃ ס ו[25]. ג[26]

14 נְבִיאַיִךְ חָזוּ לָךְ שָׁוְא וְתָפֵל ל ומל[27]
וְלֹא־גָלוּ עַל־עֲוֹנֵךְ לְהָשִׁיב שְׁבוּתֵךְ[a] שבותך[28] ק
וַיֶּחֱזוּ לָךְ מַשָּׂאוֹת[b] שָׁוְא וּמַדּוּחִים׃ ס ב[29]. ב חד מל וחד חס. ל ומל

15 סָפְקוּ עָלַיִךְ כַּפַּיִם כָּל־עֹבְרֵי דָּרֶךְ ג[30] חס ול בלישׁ
שָׁרְקוּ וַיָּנִעוּ רֹאשָׁם עַל־בַּת יְרוּשָׁלִָם
הֲזֹאת הָעִיר [a]שֶׁיֹּאמְרוּ כְּלִילַת יֹפִי[a] מָשׂוֹשׂ לְכָל־הָאָרֶץ׃ ס ה[31]. כל מל. ו[32]

[17] Mm 3208. [18] Mm 2174. [19] Mm 534. [20] Mm 2382. [21] חד לְאִמּתָם Gn 25,16. [22] Mm 94. [23] Mm 3896. [24] L sine Q, al Mss אעורך K, אעידך Q, cf Mp sub loco. [25] Mm 2420. [26] Mm 2171. [27] Mp sub loco. [28] Mm 832. [29] Mm 3729. [30] Mm 3730. [31] Mm 2289. [32] Mm 2448.

9 [a–a] dl vel אבד vel ושבר ‖ **10** [a] יָשְׁבוּ ϹϬϬϑ ‖ [b] Ϭ(ϑ) ἐσιώπησαν = דַּמּוּ ‖ **13** [a] 𝔙 *comparabo te*, l אֶעֱרֹךְ ‖ [b–b] Ϭ τίς σώσει σε καὶ παρακαλέσει = מִי יוֹשִׁיעַ לָךְ וְנִחַמְךְ ‖ [c] Ϭ *ποτήριον* = כּוֹס ‖ **14** [a] mlt Mss ut Q שְׁבוּתֵךְ, K שְׁבִיתֵךְ ‖ [b] frt l מַשָּׂאוֹת ‖ **15** [a–a] dl vel שיאמרו משוש לכל־הארץ.

2 בִּלַּע אֲדֹנָי[a] לֹא[b] חָמָל אֵת כָּל־נְאוֹת יַעֲקֹב
הָרַס בְּעֶבְרָתוֹ מִבְצְרֵי בַת־יְהוּדָה[c]
הִגִּיעַ לָאָרֶץ חִלֵּל[d] מַמְלָכָה[e] וְשָׂרֶיהָ: ס

3 גָּדַע בָּחֳרִי־אַף[a] כָּל קֶרֶן יִשְׂרָאֵל
הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב
וַיִּבְעַר בְּיַעֲקֹב כְּאֵשׁ לֶהָבָה אָכְלָה סָבִיב: ס

4 דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ כְּאוֹיֵב [a]נִצַּב יְמִינוֹ[a]
כְּצָר[b] וַיַּהַרֹג כֹּל מַחֲמַדֵּי־עָיִן
בְּאֹהֶל בַּת־צִיּוֹן שָׁפַךְ כְּאֵשׁ חֲמָתוֹ: ס

5 הָיָה אֲדֹנָי[a] | כְּאוֹיֵב בִּלַּע יִשְׂרָאֵל
בִּלַּע כָּל־[b]אַרְמְנוֹתֶיהָ שִׁחֵת מִבְצָרָיו
וַיֶּרֶב בְּבַת־יְהוּדָה תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה: ס

6 וַיַּחְמֹס כַּגָּן[a] שֻׂכּוֹ שִׁחֵת מוֹעֲדוֹ
שִׁכַּח יְהוָה | בְּצִיּוֹן מוֹעֵד וְשַׁבָּת
וַיִּנְאַץ בְּזַעַם־אַפּוֹ מֶלֶךְ וְכֹהֵן: ס

7 זָנַח אֲדֹנָי[a] | מִזְבְּחוֹ נאַר מִקְדָּשׁוֹ
הִסְגִּיר בְּיַד־אוֹיֵב [b]חוֹמֹת אַרְמְנוֹתֶיהָ[b]
קוֹל נָתְנוּ בְּבֵית־יְהוָה כְּיוֹם מוֹעֵד: ס

8 חָשַׁב[a] יְהוָה | לְהַשְׁחִית חוֹמַת בַּת־צִיּוֹן
נָטָה קָו לֹא־הֵשִׁיב יָדוֹ מִבַּלֵּעַ
וַיַּאֲבֶל־חֵל וְחוֹמָה יַחְדָּו אֻמְלָלוּ: ס

ב ר״פ[3]. יד כת כן בסיפ. ולא חד מן יב[4] חס ו ר״ת ק

ל

ל. [5]ו. ה

ל

ב דמטע

ל. ג[6]

הי ר״פ מיחד[7]. יד כת כן בסיפ. ב דמטע

ג[8]. ב[9]. ג[10]

ל. ג[11] וחד מן י[12] כת ש ול בלוש. ג[13] חס בלוש וכל במעדו דכות ב מ ב

ב

ב חד ר״פ וחד ס״פ

יד כת כן בסיפ. ג[14]

ח[15] וכל ירמיה דכות ב מ ג וחד מן ד כת כן

לפ. יא[16]

ל

ל. ה חס

[3] Jes 25,8. [4] Mm 3804. [5] Mm 1643. [6] Ho 9,16. [7] Mm 944. [8] Mm 1805. [9] Gn 34,19. [10] Mm 3726. [11] Mm 2602. [12] Mm 1411. [13] Mm 3727 contra textum. [14] Mm 3728. [15] Mm 2893. [16] Mm 1630.

2 [a] cf 1,14[c] || [b] G ut K לֹא, mlt Mss STV ut Q וְלֹא || [c] V *virginis* = בְּתוּלַת || [d] S *qtjljh* = חֲלָלֶיהָ? || [e] G *βασιλέα αὐτῆς*, G[B](S) *βασιλέας αὐτῆς* || **3** [a] 1 אַפּוֹ cf GSV[Mss] || **4** [a–a] prp חַץ בִּימִינוֹ || [b] tr post ויהרג || **5** [a] cf 1,14[c] || [b–b] 1 אַרמנותָהּ הִשְׁחִית || **6** [a] G *ὡς ἄμπελον*, 1 כְּגֶפֶן || **7** [a] cf 1,14[c] || [b–b] prp חֻמַּדַת אֹצְרוֹתֶיהָ || **8** [a] G* *καὶ ἐπέστρεψεν* = הֵשִׁב, 1 שׁוּב.

17 פֵּרְשָׂה צִיּוֹן בְּיָדֶיהָ אֵין מְנַחֵם לָהּ [21] נ
צִוָּה יְהוָה לְיַעֲקֹב סְבִיבָיו צָרָיו
הָיְתָה יְרוּשָׁלַם לְנִדָּה בֵּינֵיהֶם׃ [a] ס

18 צַדִּיק הוּא יְהוָה כִּי פִיהוּ מָרִיתִי [כב. ג ב22 מנה בסיפ]
שִׁמְעוּ־נָא כָל־עַמִּים [a] וּרְאוּ מַכְאֹבִי [העמים חד מן ק23 חס ה ר״ת בלישׁ. ג חס24]
בְּתוּלֹתַי וּבַחוּרָי הָלְכוּ בַשֶּׁבִי׃ ס

19 קָרָאתִי לַמְאַהֲבַי הֵמָּה רִמּוּנִי [ל. ל]
כֹּהֲנַי וְזִקְנַי בָּעִיר גָּוָעוּ [ל. ל]
כִּי־בִקְשׁוּ אֹכֶל לָמוֹ וְיָשִׁיבוּ אֶת־נַפְשָׁם׃ [a] ס [ג ב מל וחד חס25]

20 רְאֵה יְהוָה כִּי־צַר־לִי מֵעַי חֳמַרְמָרוּ [ל]
נֶהְפַּךְ לִבִּי בְקִרְבִּי כִּי מָרוֹ מָרִיתִי [יא26. ל. ג ב27 מנה בסיפ]
מִחוּץ שִׁכְּלָה־חֶרֶב [a] בַּבַּיִת כַּמָּוֶת׃ [a] ס [ג28]

21 שָׁמְעוּ [a] כִּי נֶאֱנָחָה אָנִי אֵין מְנַחֵם לִי [ג ר״פ29]
כָּל־אֹיְבַי שָׁמְעוּ רָעָתִי שָׂשׂוּ כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ [ל]
הֵבֵאתָ [b] יוֹם־קָרָאתָ וְיִהְיוּ כָמוֹנִי׃ ס [יא רפ30. ל חס בסיפ31]

22 תָּבֹא כָל־רָעָתָם לְפָנֶיךָ וְעוֹלֵל לָמוֹ [יז חס וכל משלי דכות ב מ]
כַּאֲשֶׁר עוֹלַלְתָּ לִי עַל כָּל־פְּשָׁעָי [כל חס. ל]
כִּי־רַבּוֹת אַנְחֹתַי וְלִבִּי דָוֶי׃ פ [ל וחס. ג32]

2 1 אֵיכָהּ [יז1]
יָעִיב בְּאַפּוֹ [a] אֲדֹנָי אֶת־בַּת־צִיּוֹן [יד כת כן בסיפ]
הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל
וְלֹא־זָכַר הֲדֹם־רַגְלָיו בְּיוֹם אַפּוֹ׃ ס [ג2]

[21] Mm 624. [22] Thr 1,20 et Mp sub loco. [23] Mm 1856. [24] Mm 2712. [25] Mm 1047. [26] Mm 2580. [27] Thr 1,18 et Mp sub loco. [28] Mm 3116. [29] Mm 3725. [30] Mm 417. [31] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [32] Mm 2205. **Cp 2** [1] Mm 1095. [2] Mm 296.

17 [a] prp בְּעֵינֵיהֶם ‖ **18** [a] mlt Mss 𝔊𝔗 ut Q הָעַמִּים ‖ **19** [a] 𝔊 + *καὶ οὐχ εὗρον* = וְלֹא מָצְאוּ ‖ **20** [a–a] 𝔊 (Ambr) tr, 𝔖(𝔙) *wdbbjt' mwt'* = בבית מות ? frt l בְּמוּת׳ cf akk *kamûtu* captivitas ‖ **21** [a] 𝔊 *ἀκούσατε* – שִׁמְעוּ; l שִׁמְעַ cf 𝔖 ‖ [b] l הָבֵא אֶת־ cf 𝔖 ‖ **Cp 2,1** [a] cf 1,14[c].

ב 10 יָדוֹ֙ פָּרַ֣שׂ צָ֔ר עַ֖ל כָּל־מַחֲמַדֶּ֑יהָ
ל כִּֽי־רָאֲתָ֤ה גוֹיִם֙ בָּאוּ֙ מִקְדָּשָׁ֔הּ
ד מל . ד דגש[13] אֲשֶׁ֥ר צִוִּ֖יתָה לֹא־יָבֹ֥אוּ בַקָּהָ֖ל לָֽךְ׃ ס

11 כָּל־עַמָּ֥הּ נֶאֱנָחִ֖ים מְבַקְּשִׁ֣ים לֶ֑חֶם
מחמדיהם[14] יחיר ו ק נָתְנ֤וּ מַחֲמוֹדֵיהֶם֙ בְּאֹ֣כֶל לְהָשִׁ֔יב נָ֖פֶשׁ
ל רְאֵ֥ה יְהוָ֖ה וְהַבִּ֑יטָה כִּֽי הָיִ֥יתִי זוֹלֵלָֽה׃ ס

12 לֹ֣א אֲלֵיכֶ֗ם כָּל־עֹבְרֵי֙ דָּ֔רֶךְ הַבִּ֥יטוּ וּרְא֖וּ
לה מל ג . ג חס[15] . ג ול בלישׁ ובסיפ אִם־יֵ֣שׁ מַכְאוֹב֙ כְּמַכְאֹבִ֔י אֲשֶׁ֥ר עוֹלַ֖ל לִֽי
ג אֲשֶׁ֤ר הוֹגָה֙ יְהוָ֔ה בְּי֖וֹם חֲר֥וֹן אַפּֽוֹ׃ ס

ה חס בלישׁ[16] . ל 13 מִמָּר֣וֹם שָׁלַ֤ח־אֵשׁ֙ בְּעַצְמֹתַ֔י וַיִּרְדֶּ֖נָּה
פָּרַ֣שׂ רֶ֔שֶׁת לְרַגְלַ֖י הֱשִׁיבַ֑נִי אָח֣וֹר
ג ב חס וחד מל[17] . ג[18] נְתָנַ֙נִי֙ שֹׁמֵמָ֔ה כָּל־הַיּ֖וֹם דָּוָֽה׃ ס

ל . ל 14 נִשְׂקַד֙ עֹ֣ל פְּשָׁעַ֔י בְּיָד֖וֹ יִשְׂתָּרְג֑וּ
עָל֤וּ עַל־צַוָּארִי֙ הִכְשִׁ֣יל כֹּחִ֔י
יד כת כן בסיפ נְתָנַ֥נִי אֲדֹנָ֖י בִּֽידֵ֑י לֹא־אוּכַ֖ל קֽוּם׃ ס

ב חד כת א וחד כת ה יד כת כן בסיפ . יא[19] 15 סָלָ֤ה כָל־אַבִּירַי֙ | אֲדֹנָ֔י בְּקִרְבִּ֖י
קָרָ֣א עָלַ֔י מוֹעֵ֖ד לְשָׁבְּר֣ בַּחוּרָ֑י
יד כת כן בסיפ גַּ֤ת דָּרַךְ֙ אֲדֹנָ֔י לִבְתוּלַ֖ת בַּת־יְהוּדָֽה׃ ס

ל ומל . כפ[20] . ל . כפ[20] 16 עַל־אֵ֖לֶּה | אֲנִ֣י בוֹכִ֑יָה עֵינִ֥י | עֵינִ֖י נֹרְדָ֣ה מַ֔יִם
נז וכל תלים דכות ב מ יא כִּֽי־רָחַ֤ק מִמֶּנִּי֙ מְנַחֵ֔ם מֵשִׁ֖יב נַפְשִׁ֑י
ל הָיָ֤ו בָנַי֙ שׁוֹמֵמִ֔ים כִּ֥י גָבַ֖ר אוֹיֵֽב׃ ס

[13] Mm 3722. [14] Q addidi, L sine Q cum Mp יחיר ו, cf Mp sub loco. [15] Mm 2712. [16] Mm 3723. [17] Mm 3724. [18] Mm 778. [19] Mm 2580. [20] Mm 2501.

11 [a] Q^{Mss} mlt Mss מחמדיהם ‖ **12** [a] $\mathfrak{G}$*$^{Mss}\sigma'$ *οὐ*, $\mathfrak{G}^{rel}$ *οἱ* ‖ **13** [a] $\mathfrak{G}$ *κατήγαγεν αὐτό* = נִשְׁקַד עַל ‖ **14** [a–a] dub; mlt Mss נשקד על, $\mathfrak{G}$ *ἐγρηγορήθη ἐπί* = הִרְיְדָה vel וַיִּרְדֶּנָּה ‖ [b] $\mathfrak{G}^{L}$ *τὸν ζυγὸν αὐτοῦ*, σ' *ὁ ζυγὸς αὐτοῦ* = עָלוֹ ‖ [c] 1 c mlt Mss יהוה ‖ **15** [a] cf 14[c] ‖ [b] $\mathfrak{G}(\mathfrak{V})$ *ἐκ μέσου μου* = מִקִּ֫רְבִּי ‖ **16** [a] > pc Mss $\mathfrak{G}$*$\mathfrak{S}\mathfrak{V}$, dl.

כָּל־רֹדְפֶ֖יהָ הִשִּׂ֥יגוּהָ בֶּ֣הָ הָיוּ֙ לָ֣הּ לְאֹיְבִ֔ים ס ל. ד ב חס וב מל[5]

3 גָּלְתָ֤ה יְהוּדָה֙ מֵעֹ֣נִי וּמֵרֹ֔ב עֲבֹדָ֑ה
הִ֤יא יָשְׁבָה֙ בַּגּוֹיִ֔ם לֹ֥א מָצְאָ֖ה מָנ֑וֹחַ ל. ב[6]
כל מל
כָּל־רֹדְפֶ֖יהָ הִשִּׂיגֻ֥הָ בֵּ֖ין הַמְּצָרִֽים׃ ס ל. ל

4 דַּרְכֵ֤י צִיּוֹן֙ אֲבֵלוֹ֔ת מִבְּלִי֙ בָּאֵ֣י מוֹעֵ֔ד ל
כָּל־שְׁעָרֶ֖יהָ שׁוֹמֵמִ֑ין כֹּהֲנֶ֣יהָ נֶאֱנָ֔חִים ל
בְּתוּלֹתֶ֖יהָ נוּגוֹ֣ת[b] וְהִ֥יא מַר־לָֽהּ׃ ס ל. ל

5 הָיוּ֙ צָרֶ֣יהָ לְרֹ֔אשׁ אֹיְבֶ֖יהָ שָׁלֽוּ ג ר״פ. כד. ב וחס[7].
ד ה כת ו וחד כת ה[8]
כִּֽי־יְהוָ֞ה הוֹגָ֣ה עַל־רֹ֗ב פְּשָׁעֶ֙יהָ֙
עוֹלָלֶ֣יהָ הָלְכ֔וּ שְׁבִ֖י לִפְנֵי־צָֽר׃ ס

6 וַיֵּצֵ֤א[a] מִן־בַּת־צִיּוֹן֙[b] כָּל־הֲדָרָ֔הּ מבת ל וקר חדה. ל
הָיוּ֙ שָׂרֶ֣יהָ כְּאַיָּלִ֔ים לֹא־מָצְא֥וּ מִרְעֶ֖ה ד
וַיֵּלְכ֥וּ בְלֹא־כֹ֖חַ לִפְנֵ֥י רוֹדֵֽף׃ ס ב מל ול בלש[10]

7 זָכְרָ֤ה יְרוּשָׁלַ֙͏ִם֙ יְמֵ֣י עָנְיָ֔הּ וּמְרוּדֶ֖יהָ[a]
כֹּ֣ל[b] מַחֲמֻדֶ֑יהָ אֲשֶׁ֤ר הָיוּ֙ מִימֵ֣י קֶ֔דֶם ל וכת כן
בִּנְפֹ֤ל עַמָּהּ֙ בְּיַד־צָ֔ר וְאֵ֥ין עוֹזֵ֖ר לָ֑הּ ו[11]. ה מל
רָא֤וּהָ צָרִים֙ שָׂחֲק֣וּ עַל־מִשְׁבַּתָּֽהּ׃ ס ל וחס

8 חֵטְא֤[a] חָטְאָה֙ יְרוּשָׁלַ֔͏ִם [b]עַל־כֵּ֖ן[b] לְנִיָּדָ֣ה הָיָ֑תָה ל. ד[12]
כָּל־מְכַבְּדֶ֙יהָ֙ הִזִּילוּהָ֔ כִּֽי־רָא֥וּ עֶרְוָתָ֖הּ ל ומל
גַּם־הִ֥יא נֶאֶנְחָ֖ה וַתָּ֥שָׁב אָחֽוֹר׃ ס נ

9 טֻמְאָתָ֤הּ בְּשׁוּלֶ֙יהָ֙ לֹ֣א זָכְרָ֔ה אַחֲרִיתָ֖הּ ל ומל
וַתֵּ֣רֶד[a] פְּלָאִ֑ים אֵ֥ין מְנַחֵ֖ם לָ֔הּ ל
רְאֵ֤ה יְהוָה֙ אֶת־עָנְיִ֔י[b] כִּ֥י הִגְדִּ֖יל אוֹיֵ֑ב ס

[5] Mm 3424. [6] Jes 24,22. [7] Mm 2521. [8] Mm 3905. [9] Mm 214. [10] Mm 1287. [11] Mm 2129. [12] Mm 3721.

4 [a] prp שְׁעָרֶ֙יהָ֙ || [b] G *ἀγόμεναι* cf α′σ′, l נְהוּגוֹת || 6 [a] G* *καὶ ἐξήρθη* ≈ וַיֵּצֵא || [b–b] pc Mss ut Q מִבַּת || 7 [a] prp מְרוֹרֶ֙יהָ֙ || [b–b] prb add || 8 [a] prp חָטְאָ֤ || [b–b] frt dl m cs || 9 [a] prp וַתּוּרַד cf σ′ *καὶ κατήχθη*, 𝔙 *deposita est* || [b] l עָנְיָ֔ה cf Bo Ambr.

9 וְיֹתֵר שֶׁהָיָה קֹהֶלֶת חָכָם עוֹד לִמַּד־דַּעַת אֶת־הָעָם ו.ל
וְאָזַן וְחִקֵּר תִּקֵּן[a] מְשָׁלִים הַרְבֵּה׃ ל.ל
10 בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת לִמְצֹא דִּבְרֵי־חֵפֶץ וְכָתוּב[a] יֹשֶׁר דִּבְרֵי אֱמֶת׃ י״ל
11 דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת וּכְמַשְׁמְרוֹת ל.ל.ש כת ש ול בלישׁ
נְטוּעִים בַּעֲלֵי[a] אֲסִפּוֹת נִתְּנוּ מֵרֹעֶה אֶחָד׃ ל.ל.ו דגש.ב

12 וְיֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר ב.ל
עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ וְלַהַג הַרְבֵּה יְגִעַת בָּשָׂר׃ ל.ל
13 סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע ג
אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת־מִצְוֹתָיו שְׁמֹר ג.ג.ו
כִּי־זֶה כָּל־הָאָדָם׃
14 כִּי אֶת־כָּל־מַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים יָבִא בְּמִשְׁפָּט ג.ג.ז.ה מנה חס
עַל כָּל־נֶעְלָם אִם־טוֹב וְאִם־רָע׃ ב קמ.ב

סכום הפסוקים
של ספר רֹכֵב
וחציו מה שהיה כבר
וסדרים ד

THRENI איכה

ס

א 1 אֵיכָה ג
יָשְׁבָה בָדָד הָעִיר רַבָּתִי עָם ח
הָיְתָה כְּאַלְמָנָה רַבָּתִי בַגּוֹיִם ל
שָׂרָתִי בַּמְּדִינוֹת הָיְתָה לָמַס׃ ס ל ומל.ל

2 בָּכוֹ תִבְכֶּה בַלָּיְלָה וְדִמְעָתָהּ עַל לֶחֱיָהּ[a] ה כת ו.ל.ל
אֵין־לָהּ מְנַחֵם מִכָּל־אֹהֲבֶיהָ

17 Mp sub locq. 18 Mm 1411. 19 Mm 716. 20 Mm 2507. 21 Mm 3639. 1 Mm 1079. 2 Mm 2217. 3 Mm 679. 4 Mm 871. 5 Jer 42,6. 6 Qoh 6,10, cf Mp sub loco.
Cp 1 1 Mm 1095. 2 Mm 2544. 3 וחד במדינתא Est 2,18, וחד בקדישתא Est 9,16. 4 Mm 2739.

9 [a] prb add (gl) ‖ **10** [a] l c pc Mss α′σ′ס עכ וְכָתַב; prp וְכָתוּב ‖ **11** [a] l prb מִבַּעֲלֵי cf 𝔊.
Cp 1,2 [a] pc Mss Vrs du, l לֶחְיָהּ.

9 שְׂמַ֤ח בָּחוּר֙ בְּיַלְדּוּתֶ֔יךָ[a] וְיִיטַ֥ב לִבְּךָ֖[b] בִּימֵ֣י בְחוּרוֹתֶ֑יךָ[c]
וְהַלֵּ֣ךְ בִּדְרָכֵ֣י לִבְּךָ֔ וּבְמַרְאֵ֖י[d] עֵינֶ֑יךָ
וְדַ֗ע כִּ֣י עַל־כָּל־אֵ֛לֶּה יְבִיאֲךָ֥ הָאֱלֹהִ֖ים בַּמִּשְׁפָּֽט׃
10 וְהָסֵ֤ר כַּ֙עַס֙ מִלִּבֶּ֔ךָ וְהַעֲבֵ֥ר רָעָ֖ה מִבְּשָׂרֶ֑ךָ
כִּֽי־הַיַּלְדוּת֖ וְהַשַּׁחֲר֥וּת הָֽבֶל׃

12 1 וּזְכֹ֤ר אֶת־בּוֹרְאֶ֙יךָ֙[a] בִּימֵ֣י בְחוּרֹתֶ֔יךָ
עַ֚ד אֲשֶׁ֣ר לֹא־יָבֹ֔אוּ יְמֵ֥י הָרָעָ֖ה
וְהִגִּ֣יעוּ שָׁנִ֑ים אֲשֶׁ֥ר תֹּאמַ֖ר אֵֽין־לִ֥י בָהֶ֖ם חֵֽפֶץ׃
2 עַ֚ד אֲשֶׁ֣ר לֹא־תֶחְשַׁ֣ךְ הַשֶּׁ֔מֶשׁ וְהָא֖וֹר וְהַיָּרֵ֣חַ וְהַכּוֹכָבִ֑ים
וְשָׁ֥בוּ הֶעָבִ֖ים אַחַ֥ר הַגָּֽשֶׁם׃
3 בַּיּ֗וֹם שֶׁיָּזֻ֙עוּ֙ שֹׁמְרֵ֣י הַבַּ֔יִת וְהִתְעַוְּת֖וּ אַנְשֵׁי־חָ֑יִל
וּבָטְל֣וּ הַטֹּחֲנ֔וֹת כִּ֥י מִעֵ֖טוּ וְחָשְׁכ֥וּ הָרֹאֹ֖ת בָּאֲרֻבּֽוֹת׃
4 וְסָגְר֥וּ דְלָתַ֖יִם בַּשּׁ֑וק בִּשְׁפַ֖ל קוֹל֙ הַטַּחֲנָ֔ה
וְיָק֥וּם[a] לְק֖וֹל הַצִּפּ֑וֹר וְיִשַּׁח֥וּ כָּל־בְּנ֖וֹת הַשִּֽׁיר׃
5 גַּ֚ם מִגָּבֹ֣הַּ יִרָא֔וּ[a] וְחִתִּתִ֖ים בַּדָּ֑רֶךְ
וְיָנֵ֣אץ[b] הַשָּׁקֵ֔ד וְיִסְתַּבֵּ֖ל[c] הֶחָגָ֑ב וְתָפֵ֖ר[d] הָאֲבִיּוֹנָֽה[e]
כִּֽי־הֹלֵ֤ךְ הָאָדָם֙ אֶל־בֵּ֣ית עוֹלָמ֔וֹ וְסָבְב֥וּ בַשּׁ֖וק הַסֹּפְדִֽים׃
6 עַ֚ד אֲשֶׁ֣ר לֹא־יֵרָחֵ֔ק[a] חֶבֶל֙ הַכֶּ֣סֶף וְתָרֻ֔ץ[b] גֻּלַּ֖ת הַזָּהָ֑ב
וְתִשָּׁבֵ֤ר כַּד֙ עַל־הַמַּבּ֔וּעַ וְנָרֹ֥ץ[c] הַגַּלְגֶּ֖ל אֶל־הַבּֽוֹר׃
7 וְיָשָׁ֣ב[a] הֶעָפָ֤ר עַל־[b]הָאָ֙רֶץ֙ כְּשֶׁהָיָ֔ה
וְהָר֥וּחַ תָּשׁ֖וּב אֶל־הָאֱלֹהִ֑ים אֲשֶׁ֥ר נְתָנָֽהּ׃
8 הֲבֶל֙ הֲבָלִ֔ים אָמַ֖ר הַקֹּהֶ֑לֶת[a] הַכֹּ֖ל הָֽבֶל׃

ב׳.ל.
ב חד חס וחד מל

ו[10] כת י ס״ת ול בלית

ב.ח[11] דגש וכל איוב דכות ב מא

ל

ל.ב חד חס וחד מל

ל[1].ל

ל וחס.ל.ב

ל.ל.ד[2].ב חס[3]

ב[4].ב בסיפ

ל.ל.ה

ס[5].ל

ל ויתיר א.ל.ב[6].ל

ה[7] חס ד מנה בסיפ. ב בסיפ

ירחק[K] חד מן יא[8] קר ת. ק ל בסיפ.ל

ל.ל

ה[9]

כ

ג.ל מל[10]

[9]Mm 1241. [10]Mm 1344. [11]Mm 772. Cp 12 [1]וחד ותחשך Ex 10,15. [2]Mm 3719. [3]Mm 1894. [4]Mm 3720. [5]Mlt Mss יראו, cf Mp sub loco. [6]Lv 11,22. [7]Mm 1788. [8]Mm 3675. [9]Mm 976. [10]Mm 896.

9 [a] 𝔙 –תֵּךְ ‖ [b] l וְיֵטַב ‖ [c] 𝔙 –תַיִךְ ‖ [d] l c mlt Mss 𝔊𝔖𝔙 ובמראה ‖ **Cp 12,1** [a] prp בּוֹרְאֶיךָ ‖ **4** [a–a] 2 Mss ויקום ל׳; frt l ויקום לו קול cf Gn 23,17.20 ‖ **5** [a] mlt Mss יִרְאוּ cf 𝔊σ′; prp יֵרָא ‖ [b] l וְיָנֵץ ‖ [c] mlt Mss ויסתכל, 𝔊 παχυνθῇ ‖ [d] 𝔊 καὶ διασκεδασθῇ, σ′(𝔖) καὶ διαλυθῇ = וְתָפֵר, α′ καὶ καρπεύσει = וְתִפְרֶה ‖ [e] σ′ ἡ ἐπίπονος = הָאֲבִיּוֹנָה ‖ **6** [a] K קָרַב, Q mlt Mss 𝔗 יֵרָתֵק; 𝔊 ἀνατραπῇ, σ′ κοπῆναι ἀπό, 𝔖 ntpsg, 𝔙 rumpatur, l יִנָּתֵק ‖ [b] l וְתֵרֵץ ‖ [c] 𝔊(𝔖𝔗) καὶ συντροχάσῃ = וְיֵרֵץ ‖ **7** [a] l וְיָשַׁב ‖ [b] l c mlt Mss 𝔖 אֶל ‖ **8** [a] pc Mss 𝔖 + הֲבַל הֲבָלִים cf 1,2.

ל.ה 15 עֲמַל [a]הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ[a] אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לָלֶכֶת אֶל־עִיר׃
ב 16 אֲוֵי־לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ׃
ב 17 אַשְׁרֶיךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן־חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ
ל וכל ערב דכות ב מא[15] בִּגְבוּרָה וְלֹא בַשְּׁתִי[a]׃
ל.ל.ל.ל[16] 18 בַּעֲצַלְתַּיִם יִמַּךְ הַמְקָרֶה וּבְשִׁפְלוּת יָדַיִם יִדְלֹף הַבָּיִת׃
ז 19 לִשְׂחוֹק עֹשִׂים לֶחֶם וְיַיִן יְשַׂמַּח חַיִּים
וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת־הַכֹּל׃
ל 20 גַּם בְּמַדָּעֲךָ[a] אֶל־תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי[b] מִשְׁכָּבְךָ אַל־תְּקַלֵּל
ב חד חס וחד מל[17]. כנפים .ג מל בלישׁ ך עֹוף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת־הַקּוֹל וּבַעַל הַכְּנָפַיִם[c] יַגִּיד[d] דָּבָר׃

11 1 שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל־פְּנֵי הַמָּיִם כִּי־בְרֹב הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ׃
ג ול בלישׁ וכל ד״ה דכות 2 תֵּן־חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא תֵדַע מַה־יִּהְיֶה רָעָה
3 אִם־יִמְלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ יָרִיקוּ [עַל־הָאָרֶץ׃
ב בסיפ[1].ל וְאִם־יִפֹּול עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן
ב[1] מְקוֹם שֶׁיִּפֹּול הָעֵץ שָׁם יִהְיֶה[a]׃
ג מל[2] 4 שֹׁמֵר רוּחַ לֹא יִזְרָע וְרֹאֶה בֶּעָבִים לֹא יִקְצֹור׃
ל.ב.ב 5 כַּאֲשֶׁר[a] אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה־דֶּרֶךְ הָרוּחַ כַּעֲצָמִים[b] בְּבֶטֶן הַמְלֵאָה
כָּכָה לֹא תֵדַע אֶת־מַעֲשֵׂה[c] הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־הַכֹּל׃
ג[3] 6 בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת־זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל־תַּנַּח יָדֶךָ[a]
לא.ל.ד[4] כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ[b] אֵי זֶה יִכְשָׁר[c] הֲזֶה אוֹ־זֶה
ל.ז קמ[5] וְאִם־שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים׃
ב.יז[6].ד בי[7] פת וב קמ 7 וּמָתוֹק הָאוֹר וְטוֹב לָעֵינַיִם לִרְאוֹת אֶת־הַשָּׁמֶשׁ׃
יח וכל חיו יחיה דכות[8] 8 כִּי אִם־שָׁנִים הַרְבֵּה יִחְיֶה הָאָדָם בְּכֻלָּם יִשְׂמָח
שבא־מחליפין וְיִזְכֹּר אֶת־יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי־הַרְבֵּה יִהְיוּ כָּל־שֶׁבָּא הָבֶל׃

[15] Lv 13,48. [16] וחד ואת ידלף Gn 22,22. [17] Mm 2641. Cp 11 [1] Mp sub loco. [2] Mm 2269. [3] Mm 3718. [4] Mm 325. [5] Mm 3888. [6] Mm 1088. [7] Mm 3598. [8] Mm 107.

15 [a–a] nonn Mss 𝔊[SA]𝔗 ת׳ הַכְּסִיל, l prb הַכְּסִיל מָתַי יְיַגְּעֶנּוּ ‖ **17** [a] 𝔊 *aischynthēsontai* = תֵּשָׁת(בָּ); nonn vb exc? ‖ **20** [a] prp בְּמַצָּעֲךָ ‖ [b] pc Mss וּבַחֲדַר cf 𝔖𝔙 ‖ [c] Q כְּנָפַיִם, K הַכְּ׳ ‖ [d] l יַגִּיד ‖ **Cp 11,3** [a] pc Mss הוּא, sic l vel יֶהֱוֶא ‖ **5** [a] pc Mss 𝔊α׳ בַּא׳ ‖ [b] l c mlt Mss 𝔗 בָּע׳ ‖ [c] 𝔊(𝔖𝔙) *tà poiēmata* = מעשׂי ‖ **6** [a] mlt Mss יָדֶיךָ ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd יוֹדֵעַ ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd יכשׁר.

16 כַּאֲשֶׁר[a] נָתַתִּי אֶת־לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְלִרְאוֹת אֶת־הָעִנְיָן אֲשֶׁר [30]ג
נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ כִּי
גַם בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה שֵׁנָה בְּעֵינָיו אֵינֶנּוּ רֹאֶה׃ [31]ה. נא

17 וְרָאִיתִי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא יוּכַל הָאָדָם לִמְצוֹא [32]יב. יז מ״ם לא ולא לא[33]. ב מל בלישׁ
אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת־הַשָּׁמֶשׁ
בְּשֶׁל אֲשֶׁר יַעֲמֹל הָאָדָם לְבַקֵּשׁ וְלֹא יִמְצָא וְגַם אִם־יֹאמַר ל. ב בסיפ
הֶחָכָם לָדַעַת לֹא יוּכָל לִמְצֹא׃

9 1 כִּי אֶת־כָּל־זֶה נָתַתִּי אֶל[a]־לִבִּי וְלָבֵר[b] אֶת־כָּל־זֶה ל
אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים וַעֲבָדֵיהֶם בְּיַד הָאֱלֹהִים ו[1]. ל. ל
גַּם־אַהֲבָה גַם־שִׂנְאָה אֵין יוֹדֵעַ הָאָדָם
הַכֹּל לִפְנֵיהֶם׃ 2 הַכֹּל[a] כַּאֲשֶׁר[a] לַכֹּל מִקְרֶה אֶחָד [2]א
לַצַּדִּיק וְלָרָשָׁע לַטּוֹב[b] וְלַטָּהוֹר וְלַטָּמֵא [3]ג. ב דגש[4]. ל
וְלַזֹּבֵחַ וְלַאֲשֶׁר אֵינֶנּוּ זֹבֵחַ
כַּטּוֹב כַּחֹטֶא[c] הַנִּשְׁבָּע[d] כַּאֲשֶׁר שָׁבוּעָה יָרֵא׃ [5]ג. חס בלישׁ ב מנח בסיפ

3 זֶה | רָע בְּכָל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי־מִקְרֶה אֶחָד לַכֹּל ג[6]. ר״פ בטע לגר. יא
וְגַם לֵב בְּנֵי־הָאָדָם מָלֵא־רָע וְהוֹלֵלוֹת בִּלִבָּבָם בְּחַיֵּיהֶם וְאַחֲרֵי[a] ט
אֶל־הַמֵּתִים׃

4 כִּי־מִי אֲשֶׁר יְחֻבַּר[a] אֶל כָּל־הַחַיִּים יֵשׁ בִּטָּחוֹן יחבר. יא בכתיב. ך בטח אל ול בלישׁ
כִּי־לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן־הָאַרְיֵה הַמֵּת׃ ל

5 כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שֶׁיָּמֻתוּ וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה ד מל[7]. ג[8] חס וכל אוריית וירמיה דכות ב מ א. ד מל[7]
וְאֵין־עוֹד לָהֶם שָׂכָר כִּי נִשְׁכַּח זִכְרָם׃

6 גַּם אַהֲבָתָם גַּם־שִׂנְאָתָם גַּם־קִנְאָתָם כְּבָר אָבָדָה יב פסוק גם גם גם[9]. ב
וְחֵלֶק אֵין־לָהֶם עוֹד לְעוֹלָם בְּכֹל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃

ס 7 לֵךְ אֱכָל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וְשְׁתֵה בְלֵב־טוֹב יֵינֶךָ׃ ל

[30]Mm 3698. [31]Mm 2309. [32]Mm 445. [33]Mm 1613. Cp 9 [1]Mm 3421. [2]Mp sub loco. [3]Mm 3713. [4]Mm 1042. [5]Mm 3711. [6]Mm 3714. [7]Mm 3701. [8]Mm 1804. [9]sic L: יב יחיד דרא פסו איה בהון מן ג ג מלין קרחי, cf Mp sub loco.

16 [a] 2 Mss בַּא׳ cf G ἐν οἷς ‖ **Cp 9,1** [a] mlt Mss אֶת ‖ [b] G εἶδεν = הָאָה cf S; l 𝔐 a ברר ‖ 2 [a–a] l בַּא׳ הֶבֶל: cf G σ′ϑ ‖ [b] dl; G(SϑV) ins καὶ τῷ ἀκαθάρτῳ = וְלָרַע ‖ [c] 𝔅 כחטא ‖ [d] G(SCV) ὡς ὁ ὀμνύων, l כַּנִּ׳ ‖ **3** [a] G καὶ ὀπίσω αὐτῶν cf S, σ′ τὰ δὲ τελεύτετα αὐτῶν, V post haec = אחריהֶם ‖ **4** [a] l c mlt Mss Q Vrs יְחֻבַּר, K יִבָּחֵר.

7 כִּי־אֵינֶנּוּ יֹדֵעַ מַה־שֶּׁיִּהְיֶה כֵּי כַּאֲשֶׁר[a] יִהְיֶה מִי יַגִּיד לוֹ׃ [הַמָּוֶת]
8 אֵין אָדָם שַׁלִּיט בָּרוּחַ[a] לִכְלְוֹא אֶת־הָרוּחַ[a] וְאֵין שִׁלְטוֹן בְּיוֹם
וְאֵין מִשְׁלַחַת בַּמִּלְחָמָה וְלֹא־יְמַלֵּט רֶשַׁע[b] אֶת־בְּעָלָיו׃
9 אֶת־כָּל־זֶה רָאִיתִי וְנָתוֹן אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע[a] לוֹ׃
10 וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים[a] קְבֻרִים וָבָאוּ[a] וּמִמְּקוֹם[b] קָדוֹשׁ יְהַלְּכוּ[c]
וְיִשְׁתַּכְּחוּ[d] בָּעִיר אֲשֶׁר כֵּן־עָשׂוּ
גַּם־זֶה הָבֶל׃
11 אֲשֶׁר[a] אֵין־נַעֲשָׂה[a] פִּתְגָּם[b] מַעֲשֵׂה[c] הָרָעָה מְהֵרָה
עַל־כֵּן מָלֵא לֵב בְּנֵי־הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע׃
12 אֲשֶׁר חֹטֵא עֹשֶׂה רָע מְאַת[a] וּמַאֲרִיךְ[b] לוֹ
כִּי גַם־יוֹדֵעַ אָנִי אֲשֶׁר
יִהְיֶה־טוֹב לִירֵאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יָרְאוּ מִלְּפָנָיו׃
13 וְטוֹב לֹא־יִהְיֶה לָרָשָׁע וְלֹא־יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל[a]
אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יָרֵא מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים׃
14 יֶשׁ־הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים
וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים
אָמַרְתִּי שֶׁגַּם־זֶה הָבֶל׃
15 וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת־הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין־טוֹב לָאָדָם תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
כִּי אִם־לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַעֲמָלוֹ יְמֵי[a] חַיָּיו
אֲשֶׁר־נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃

ג חס בכתיב . ה[8]

ג[9] . ל וכת כן

ב . ח[10] . יז[11]

ז[12] וחד מן ז מל בלישׁ[13]

ד[14] . ג[15]

ב[16] . ל . ל

ל

ד ס״פ[17]

ב[18]

ט בסע . כל עשייה רע מת ב מ ז[19] קמ

ג[20] חס בלישׁ ב מנה בסיס . כב[21] . כל עשייה רע מת ב מ ז[19] קמ . ל[22]

ו בסיס[23]

ל . ה[24]

יז[25] . ה דגש[26]

ב[27]

ל בסיס

יז חס בכתיב ב מנה בסיס

ל . יז חס בכתיב
ב מנה בסיס . ל[28]

ג

ג[29]

ב וחד מן ב מל בלישׁ

[8] Mm 3686. [9] Mm 2014. [10] Mm 3058. [11] Mm 1667. [12] Mm 307. [13] Mm 2217. [14] Mm 730. [15] Mp sub loco. [16] Mm 3760. [17] Mm 3703. [18] Est 1, 20. [19] Mm 824. [20] Mm 3711. [21] Mm 475. [22] וחד מאריך Qoh 7, 15. [23] Mm 3691. [24] Mm 4080. [25] Mm 1088. [26] Mm 3707. [27] Mm 3712. [28] Mm 3421. [29] Mm 2237.

7 [a] prp אֲשֶׁר cf σ′ϑ′ Σ ‖ **8** [a–a] add ‖ [b] prp עִשֵּׂר, l? ‖ **9** [a] Ms לְהָרַע cf GΣT ‖ **10** [a–a] inc; G εἰς τάφους εἰσαχθέντες = קְבֻרִים מוּבָאִים ‖ [b] l c mlt Mss cod Hill וּמִמָּקוֹם ‖ [c] prp וְיִתְהַלְּלוּ ‖ [d] nonn Mss וישתבחו cf G καὶ ἐπηνέθησαν, α′ϑ′ ἐκαυχήσαντο, σ′ ἐπαινούμενοι ‖ **11** [a–a] l אין־נעשׂה ‖ [b] l c pc Mss פִּתְגָּם ‖ [c] G(Σ) ἀπὸ τῶν ποιούντων מֵעֹשֵׂי ‖ **12** [a] מֵאַת, prp מֵת, ר′ = מֵאָז, α′σ′ϑ′ ἀπέθανεν καί inc, l prb וְאַת־יָמָיו מ׳; G ἀπὸ τότε καί ‖ [b] G ἐν σκιᾷ ‖ **15** [a] pr c nonn Mss cf Hier *centies* ‖ [b] G ἀπὸ μακρότητος מִסְפַּר.

23 כָּל־זֶ֣ה נִסִּ֔יתִי בַּחָכְמָ֖ה
אָמַ֣רְתִּי אֶחְכָּ֑מָה וְהִ֖יא רְחוֹקָ֥ה מִמֶּֽנִּי׃
24 רָחוֹק [a]מַה־שֶּׁהָיָ֔ה [a]וְעָמֹ֖ק עָמֹ֑ק מִי יִמְצָאֶֽנּוּ׃
25 סַבּ֣וֹתִי אֲנִ֔י [a]וְלִבִּ֖י [b]לָדַ֣עַת וְלָת֑וּר [a]וּבַקֵּ֥שׁ חָכְמָ֖ה וְחֶשְׁבּ֑וֹן
וְלָדַ֣עַת רֶ֔שַׁע כֶּ֥סֶל וְהַסְכְּלוּת֖ הוֹלֵלֽוֹת׃ [c]
26 וּמוֹצֵ֨א אֲנִ֜י
מַ֣ר מִמָּ֗וֶת אֶת־הָאִשָּׁה֮ אֲשֶׁר־הִ֣יא מְצוֹדִים֒
וַחֲרָמִ֣ים לִבָּ֔הּ אֲסוּרִ֖ים [a]יָדֶ֑יהָ
טוֹב֙ לִפְנֵ֣י הָאֱלֹהִ֔ים יִמָּלֵ֥ט מִמֶּ֖נָּה וְחוֹטֶ֥א יִלָּכֵ֖ד בָּֽהּ׃
27 רְאֵ֣ה זֶ֔ה מָצָ֖אתִי [a]אָמְרָ֣ה קֹהֶ֑לֶת [a]אַחַ֥ת לְאַחַ֖ת לִמְצֹ֥א חֶשְׁבּֽוֹן׃
28 אֲשֶׁ֤ר עוֹד־בִּקְשָׁה֙ נַפְשִׁ֔י וְלֹ֥א מָצָ֖אתִי
אָדָ֣ם אֶחָ֔ד מֵאֶ֥לֶף מָצָ֖אתִי וְאִשָּׁ֣ה בְכָל־אֵ֑לֶּה לֹ֖א מָצָֽאתִי׃
29 לְבַ֣ד רְאֵה־זֶ֔ה מָצָ֖אתִי אֲשֶׁ֣ר
עָשָׂ֤ה הָאֱלֹהִים֙ אֶת־הָאָדָ֣ם יָשָׁ֔ר וְהֵ֥מָּה בִקְשׁ֖וּ חִשְׁבֹּנ֥וֹת רַבִּֽים׃

8 1 [a]מִֽי כְהֶחָכָ֔ם [a]וּמִ֥י יוֹדֵ֖עַ פֶּ֣שֶׁר דָּבָ֑ר
חָכְמַ֤ת אָדָם֙ תָּאִ֣יר פָּנָ֔יו [b]וְעֹ֥ז [c]פָּנָ֖יו יְשֻׁנֶּֽא׃ [תְּבֻהַל [a]
2 [a]אֲנִ֗י פִּי־מֶ֙לֶךְ֙ שְׁמֹ֔ר וְעַ֖ל [a]דִּבְרַ֣ת שְׁבוּעַ֑ת אֱלֹהִֽים׃ 3 [a]אַל־ [b]
מִפָּנָ֣יו תֵּלֵ֔ךְ [b]אַל־תַּעֲמֹ֖ד בְּדָבָ֣ר רָ֑ע
כִּ֥י כָל־אֲשֶׁ֖ר יַחְפֹּ֥ץ יַעֲשֶֽׂה׃
4 בַּאֲשֶׁ֤ר [a]דְּבַר־[b]מֶ֙לֶךְ֙ שִׁלְטָ֔ן וּמִ֥י [c]יֹאמַר־לוֹ֖ מַה־תַּעֲשֶֽׂה׃
5 שׁוֹמֵ֥ר מִצְוָ֖ה לֹ֣א יֵדַ֣ע דָּבָ֣ר רָ֑ע וְעֵ֥ת וּמִשְׁפָּ֖ט [a]יֵדַ֥ע לֵ֖ב חָכָֽם׃
6 כִּ֣י לְכָל־חֵ֔פֶץ יֵ֥שׁ עֵ֖ת וּמִשְׁפָּ֑ט כִּֽי־[a]רָעַ֥ת הָאָדָ֖ם רַבָּ֥ה עָלָֽיו׃

13 Mm 2963. 14 Mm 3708. 15 Cf Mm 3990. 16 Mm 1722. 17 Mm 1667. 18 Mm 3717. 19 Mm 3044. 20 Mm 2875. Cp 8 1 Mm 3709. 2 Mm 3710. 3 Mm 1833. 4 Mm 3261. 5 Mm 2386. 6 Mm 3634. 7 Mm 1369.

24 [a–a] G(ΣΥ) *ὑπὲρ ὃ ἦν* = מִשֶּׁהָיָה ‖ **25** [a–a] prb l וְנָתוֹן לִבִּי לָתוּר ‖ [b] mlt Mss בְּלִבִּי cf σ′ΣΥ ‖ [c] mlt Mss GS pr cop ‖ **26** [a] prb l וַאֲ ‖ **27** [a–a] l אָמַר הַקּ cf 12,8 et G ‖ **Cp 8,1** [a–a] G *τίς οἶδεν* (< *ὧδε* − α′) *σοφούς*; prp מִי מוֹכִיחַ כהחֹ ‖ [b] Vrs leg וְעַז ‖ [c] G *μισθήσεται* = יְשַׂנֶּאנּוּ cf S; prp יְשַׂנְּאוּנִי cf אני v 2; Υ *commutabit*, l יְשַׁנֶּא (= יְשַׁנֶּה) ‖ **2** [a] l אֶת־ cf Vrs ‖ [b] tr c Gσ′S : post תבהל v 3 ‖ **3** [a–a] l אל־תְּבַהֵל cf 5,1 7,9 ‖ [b–b] mlt Mss SΥ ואל־ת׳ ‖ **4** [a] nonn Mss כַּאֲשֶׁר, G *καθὼς* cf S ‖ [b b] Gθ′ *λαλεῖ βασιλεύς* cf α′S = דְּבַר מ׳ ‖ **5** [a] nonn Mss G מִשְׁפָּט ‖ **6** [a] pc Mss (Gθ′) דַּעַת.

7 כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וְיאַבֵּד[a] אֶת־לֵב מַתָּנָה[b]׃
8 טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ טוֹב אֶרֶךְ־רוּחַ מִגְּבַהּ־רוּחַ׃
9 אַל־תְּבַהֵל בְּרוּחֲךָ לִכְעֹס כִּי כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ׃
10 אַל־תֹּאמַר מֶה הָיָה שֶׁהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאֵלֶּה
כִּי לֹא מֵחָכְמָה[a] שָׁאַלְתָּ עַל־זֶה[b]׃
11 טוֹבָה חָכְמָה עִם־נַחֲלָה וְיֹתֶר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ׃
12 כִּי [a]בְּצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל[a] הַכָּסֶף
וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ׃
13 רְאֵה אֶת־מַעֲשֵׂה[a] הָאֱלֹהִים
כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר עִוְּתוֹ׃
14 בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה[a] בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה
גַּם אֶת־זֶה לְעֻמַּת־זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים
עַל־דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה׃
15 אֶת־הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי
יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ׃
16 אַל־תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה וְאַל־תִּתְחַכַּם יוֹתֵר לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם׃
17 אַל־תַּרְשַׁע הַרְבֵּה וְאַל־תְּהִי סָכָל לָמָּה תָמוּת בְּלֹא עִתֶּךָ׃
18 טוֹב אֲשֶׁר תֶּאֱחֹז בָּזֶה וְגַם־מִזֶּה אַל־תַּנַּח אֶת־יָדֶךָ[a]
כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת־כֻּלָּם׃
19 הַחָכְמָה תָּעֹז[a] לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר׃
20 כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה־טּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא׃
21 גַּם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדֻבֵּרוּ[a] אַל־תִּתֵּן לִבֶּךָ אֲשֶׁר לֹא־
תִשְׁמַע אֶת־עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָ׃
22 כִּי גַם־פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע[a] לִבֶּךָ אֲשֶׁר גַּם־אַתָּה[b] קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים׃

ג. ב
ג בטע בסיפ . כ חד חס וחד מל
ל ומל
כד[6] . ה בטע ול בלישׁ . כי
ל וחס
ג
ל . ל
ד רפ[7]
ו
ל . לֹא
ז מל בלישׁ[9]
ג ב חס וחד מל[10]
נ[11]
ד[12] . ל בסיפ
ל
ל
אתה[10] ק

[6]Mm 592. [7]Mm 825. [8]וחד ומארוך Qoh 8,12. [9]Mm 3767. [10]Mp sub loco. [11]Mm 3718. [12]Mm 3450.

7 [a] יעות (?) Ⅱ [b] G α′θ′ εὐτονίας (G[B] εὐγενείας) αὐτοῦ, V *robur … illius* ‖ **10** [a] G *ἐν σοφίᾳ* cf S ‖ [b] al tr v 10 post v 12 ‖ **12** [a–a] σ′ *ὅτι ὡς σκέπει σοφία ὁμοίως* … cf SV; G *ὅτι ἐν σκιᾷ αὐτῆς … ὡς σκιά …* ‖ **13** [a] G *τὰ ποιήματα*, V *opera* ‖ **14** [a] G α′θ′ *ζῆθι* = חֱיֵה ‖ **18** [a] mlt Mss יָדֶיךָ ‖ **19** [a] Ⅱ תעזר, G *βοηθήσει* ‖ **21** [a] G[BSmin] + *ἀσεβεῖς* cf ST ‖ **22** [a] Ms יָרַע, G σ′ *πονηρεύσεταί σε* (G dupl + *κακώσει*) ‖ [b] Q אַתָּה, K אַתְּ.

וְנַפְשׁוֹ לֹא־תִשְׂבַּע מִן־הַטּוֹבָה וְגַם־קְבוּרָה לֹא־הָיְתָה לּוֹ ח
אָמַרְתִּי טוֹב [a]מִמֶּנּוּ הַנֶּפֶל[a]: ל
4 כִּי־בַהֶבֶל בָּא וּבַחֹשֶׁךְ יֵלֵךְ[a] וּבַחֹשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֻסֶּה: ב.ב.ל
5 גַּם שֶׁמֶשׁ לֹא־רָאָה וְלֹא יָדָע[a] נַחַת[b] לָזֶה מִזֶּה: א׳ז.ג׳[8]
6 וְאִלְּוּ[a] חָיָה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמַיִם וְטוֹבָה לֹא רָאָה הֲלֹא אֶל־ ב׳[9].ב׳[10].ג׳[11]
מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הוֹלֵךְ:
7 כָּל־עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ וְגַם־הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא: כב.כג[12] פסרק וגם ובתר תלת מילין
8 [a]כִּי מַה־יּוֹתֵר[a] לֶחָכָם מִן־הַכְּסִיל ז מל בליש[13]
[b]מַה־לֶּעָנִי[b] יוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד הַחַיִּים: ד וחס[14]
9 טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מַהֲלַךְ־נָפֶשׁ ג בטע בסיפ.נח.ל
גַּם־זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ: ג ס״פ[15]
חצי הספר בפסוקים ל
10 מַה־שֶּׁהָיָה כְּבָר נִקְרָא שְׁמוֹ וְנוֹדָע אֲשֶׁר־הוּא אָדָם ד[16].ג׳[17].שתקיק ק
וְלֹא־יוּכַל לָדִין עִם שֶׁהַתַּקִּיף[a] מִמֶּנּוּ:
11 כִּי יֵשׁ־דְּבָרִים הַרְבֵּה מַרְבִּים הָבֶל מַה־יֹּתֵר לָאָדָם: 12 כִּי
מִי־יוֹדֵעַ מַה־טּוֹב לָאָדָם בַּחַיִּים מִסְפַּר יְמֵי־חַיֵּי הֶבְלוֹ וַיַּעֲשֵׂם
כַּצֵּל[a] אֲשֶׁר מִי־יַגִּיד לָאָדָם מַה־יִּהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: ה דגש[18]

ס׳ 7 1 טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם הַמָּוֶת מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ: ל
2 טוֹב לָלֶכֶת אֶל־בֵּית־אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל־בֵּית מִשְׁתֶּה[a] ה זוגין בבית בית[1]
בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל־הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל־לִבּוֹ: ה׳[2].ג.ל.ל
3 טוֹב כַּעַס מִשְּׂחָק כִּי־בְרַע פָּנִים יִיטַב לֵב: ה זוגין בבית בית[1]
4 לֵב חֲכָמִים בְּבֵית אֵבֶל וְלֵב כְּסִילִים בְּבֵית שִׂמְחָה:
5 טוֹב לִשְׁמֹעַ גַּעֲרַת[a] חָכָם מֵאִישׁ שֹׁמֵעַ שִׁיר כְּסִילִים: ג׳[3].ל.ד חס בליש
6 כִּי כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחֹק הַכְּסִיל א׳[4] ס״פ והד מן ד[5] ס״פ בסיפ ול בליש
[a]וְגַם־זֶה הָבֶל:

[7]Mm 130. [8]Mm 3705. [9]Mm 3706. [10]Mm 3771. [11]Mm 3700. [12]Mm 1629. [13]Mm 3767. [14]Mm 3547. [15]Mm 3694. [16]Mm 2268. [17]Mm 2215. [18]Mm 3707. Cp 7 [1]Mm 3761. [2]Mm 2386. [3]Mm 2772. [4]Okhl 357. [5]Mm 3703.

3 [a–a] 𝔊 invers ‖ **4** [a] 𝔔 הלך ‖ **5** [a] α′σ′θ′𝔗𝔙 cj c b ‖ [b] 𝔔 נוחת ‖ **6** [a] 𝔔 ואם לוא ‖ **8** [a–a] 𝔔 כמה יו׳ ‖ [b–b] 𝔊α′θ′ *διότι ὁ πένης* cf 𝔖 ‖ **10** [a] mlt Mss 𝔠[2] Or Q תַּקִּיף; K = שֶׁתַּקִּיף ‖ **12** [a] 𝔊 *ἐν σκιᾷ* ‖ Cp 7,2 [a] sic 𝔠 Q[Or]; K[Or] הַמִּשְׁתֶּה ‖ **5** [a] 𝔔 גערות ‖ **6** [a–a] frt dl et ins טוֹב מְלֹא כַף בְּצַדָּקָה מִמְּלֹא חָפְנַיִם בְּעֹשֶׁק cf 4,6 Prv 16,8.

ה בשינה[14]. יג[15]

11 מְתוּקָה שְׁנַת הָעֹבֵד[a] אִם־מְעַט וְאִם־הַרְבֶּה יֹאכֵל
ל ומל וְהַשָּׂבְעַ לְעָשִׁיר אֵינֶנּוּ מַנִּיחַ לוֹ לִישֹׁן׃
ל[16] 12 יֵשׁ רָעָה חוֹלָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
ב[17] עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ׃
13 וְאָבַד הָעֹשֶׁר הַהוּא בְּעִנְיַן[a] רָע וְהוֹלִיד בֵּן וְאֵין בְּיָדוֹ מְאוּמָה׃
ל 14 כַּאֲשֶׁר[a] יָצָא מִבֶּטֶן אִמּוֹ עָרֹם יָשׁוּב לָלֶכֶת כְּשֶׁבָּא
ב. לז. ו חס ו[18] וּמְאוּמָה לֹא־יִשָּׂא בַּעֲמָלוֹ שֶׁיֹּלַךְ[b] בְּיָדוֹ׃
כ ר״ם בכתיב[19]. ל[20]. 15 וְגַם[a]־זֶה רָעָה חוֹלָה
ג כְּכָל־עֵמַת[b] שֶׁבָּא כֵּן יֵלֵךְ וּמַה־יִּתְרוֹן לוֹ שֶׁיַּעֲמֹל לָרוּחַ׃
יג[15]. ב חד קמ וחד פת. ב[21] 16 גַּם כָּל־יָמָיו [a]בַּחֹשֶׁךְ יֹאכֵל[a] וְכָעַס[b] הַרְבֶּה וְחָלְיוֹ[c] וָקָצֶף׃
ו בסיק[22]. ח[23]. יג מל[24]. ג[25] 17 הִנֵּה אֲשֶׁר־רָאִיתִי אֲנִי טּוֹב אֲשֶׁר־יָפֶה לֶאֱכוֹל[a]־וְלִשְׁתּוֹת וְלִרְאוֹת
ד חס[26] טוֹבָה בְּכָל־עֲמָלוֹ | שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת־הַשֶּׁמֶשׁ מִסְפַּר יְמֵי־חַיָּיו[b] אֲשֶׁר־
נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים כִּי־הוּא חֶלְקוֹ׃ 18 גַּם כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר נָתַן־לוֹ
ב הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים[a] וְהִשְׁלִיטוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְלָשֵׂאת אֶת־חֶלְקוֹ
ב. ב[20]. 19 וְלִשְׂמֹחַ בַּעֲמָלוֹ זֹ֣ה[b] מַתַּת אֱלֹהִים הִיא׃ כִּי לֹא הַרְבֶּה יִזְכֹּר אֶת־
ו[27]. ל יְמֵי חַיָּיו כִּי הָאֱלֹהִים מַעֲנֶה[a] בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ׃
לז[1]. ד[2]. ג וכל על האדם ועל הבהמה דכות[3] 6 1 יֵשׁ רָעָה[a] אֲשֶׁר[b] רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא עַל־הָאָדָם׃
יב. ד 2 אִישׁ אֲשֶׁר יִתֶּן־לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְאֵינֶנּוּ חָסֵר
לְנַפְשׁוֹ | מִכֹּל אֲשֶׁר־יִתְאַוֶּה וְלֹא־יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל
מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נָכְרִי יֹאכְלֶנּוּ זֶה הֶבֶל וְחֳלִי רָע הוּא׃
ב[4]. יח וכל חיו יחיה דכות[5] 3 אִם־יוֹלִיד אִישׁ מֵאָה וְשָׁנִים רַבּוֹת יִחְיֶה
ג. ג[6] וְרַב | שְׁנֵי חַיָּיו וְיָמָיו שָׂבְעָה

[14]Mm 2756. [15]Mm 784. [16]Mm 3704. [17]Mm 1574. [18]Mm 1871. [19]Mm 4070. [20]Mm 2963. [21]Mm 3745. [22]Mm 3691. [23]Mm 1781. [24]Mm 1640. [25]Mm 3698. [26]L חיי Q contra Mm 1811, suppressi, cf 2 S 18,18 et Mp sub loco. Cp 6 [1]Mm 3704. [2]Mm 533. [3]Mm 15. [4]Gn 1,14. [5]Mm 107. [6]Mm 3553.

11 [a] Gσ′θ′ *τοῦ δούλου* = הָעֹבֵד ‖ **13** [a] 𝔠 nonn Mss Edd בענין ‖ **14** [a] 𝔔 כיא ‖ [b] G (𝔖𝔗𝔙) *ἵνα πορευθῇ* = שֶׁיֵּלֵךְ ‖ **15** [a] 𝔔 גם ‖ [b–b] l כְּלֹעֲמַת, G *ὥσπερ γάρ* cf 𝔖 ‖ **16** [a–a] G (𝔖𝔗𝔙) *ἵνα πορευθῇ ἐν σκότει καὶ πένθει* = בְּחֹשֶׁךְ וְאֵבֶל ‖ [b] G(𝔖𝔗𝔙) *καὶ θυμῷ* = וְכַעַס ‖ [c] G(𝔖𝔗𝔙) *καὶ ἀρρωστίᾳ* = וְחֳלִי ‖ **17** [a] sic L, mlt Mss Edd לֶאֱ֫כֹל ‖ [b] 𝔠[2] חַיָּיו ‖ **18** [a] al ins וְכָבוֹד cf 6,2 ‖ [b] 𝔠 זוֹ, 𝔠 זֶה ‖ **19** [a] l מַעֲנֵהוּ cf G𝔖𝔗 ‖ **Cp 6,1** [a] nonn Mss + חוֹלָה cf 5,12 ‖ [b] > mlt Mss cf 5,12.

וְקָרֹוב לִשְׁמֹעַ מִתֵּת[c] הַכְּסִילִים זָבַח[d] ד[20]. ב[21]

כִּי־אֵינָם יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת[e] רָע׃ ד מל[22]

5 1 אַל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ וְלִבְּךָ אַל־יְמַהֵר כו ר״פ אל אל[1]. ה[2]
לְהוֹצִיא דָבָר לִפְנֵי הָאֱלֹהִים
כִּי הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וְאַתָּה עַל־הָאָרֶץ ו[3]
עַל־כֵּן יִהְיוּ דְבָרֶיךָ מְעַטִּים׃ ב[4]

2 כִּי בָּא הַחֲלוֹם[a] בְּרֹב עִנְיָן וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים׃

3 כַּאֲשֶׁר תִּדֹּר נֶדֶר לֵאלֹהִים אַל־תְּאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ ל. ד[5]
כִּי אֵין חֵפֶץ בַּכְּסִילִים אֵת[a] אֲשֶׁר־תִּדֹּר שַׁלֵּם׃

4 טֹוב אֲשֶׁר לֹא־תִדֹּר מִשֶּׁתִּדֹּור וְלֹא תְשַׁלֵּם׃ ל ומל

5 אַל־תִּתֵּן אֶת־פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת־בְּשָׂרֶךָ ל
וְאַל־תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ[a] כִּי שְׁגָגָה הִיא
לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים[b] עַל־קֹולֶךָ וְחִבֵּל אֶת־מַעֲשֵׂה[c] יָדֶיךָ׃ ל. א[6] מל וכל תלים דכות ב מ ה

6 כִּי בְרֹב חֲלֹמוֹת וַהֲבָלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה ב[7]
כִּי[a]אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא׃ ד[8]

7 אִם־עֹשֶׁק רָשׁ וְגֵזֶל מִשְׁפָּט וָצֶדֶק תִּרְאֶה בַּמְּדִינָה אַל־תִּתְמַהּ עַל־הַחֵפֶץ כִּי ל. ד. ב. ל
עַל־הַחֵפֶץ כִּי ג[9]
גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר [a]וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם׃ ל וחס

8 וְיִתְרֹון אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא[a] מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד׃ ז דגש[10]. הוא חד מן ה[11] ק כת היא. ל

9 אֹהֵב כֶּסֶף לֹא־יִשְׂבַּע כֶּסֶף
וּמִי־אֹהֵב בָּהָמֹון[a] לֹא[b] תְבוּאָה גַּם־זֶה הָבֶל׃ ד ס״פ[12]

10 בִּרְבֹות הַטּוּבָה רַבּוּ אוֹכְלֶיהָ ג[13]. ל ומל
וּמַה־כִּשְׁרוֹן לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם־רְאִיַּת[a] עֵינָיו׃ ב. ראות ק

[20] Mm 2258. [21] Dt 28,55. [22] Mm 3701. Cp 5 [1] Mm 3261. [2] Mm 1491. [3] Mm 1580. [4] Mm 3388. [5] Mm 526. [6] Mm 477. [7] Mm 74. [8] Mm 3639. [9] Mm 3505. [10] Mm 104. [11] Mm 3702. [12] Mm 3703. [13] Mm 3652.

17 [c] G(α′θ′) *ὑπὲρ δόμα* = מִמַּתַּת; S *ṭb mn mwhbt'*, l טֹוב מתת ‖ [d] G *θυσία σου* ‖ [e] l frt מַלְעֲשׂוֹת ‖ **Cp 5,2** [a] prp הַלֵּלוֹת ‖ **3** [a] G *σύν*, G^{Mss} *σὺ οὖν*, α′(ΣC) *σύ* = אַתָּ ‖ **5** [a] G(S) *τοῦ θεοῦ* = הָאֱלֹהִים; sic l ‖ [b] add? ‖ [c] sic et C; pc Mss Or Vrs מַעֲשֵׂי ‖ **6** [a–a] G *σὺν* (G^{BS} *σὺ*) *τὸν θεόν*, S *'nt l'lh'* cf 3[a] ‖ **7** [a–a] l prb וְגָבֹהַּ מֵעליהם ‖ **8** [a] C 2 Mss S ut Q הִיא; K הוּא ‖ **9** [a] l מָמֹון, ב dttg ‖ [b] l prb וְלֹא ‖ **10** [a] K רְאַיַּת, Q ראות; C^{Q} Or רָאוֹת.

7 וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה הֶבֶל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃

בין פסוק דאית בהון א״ב. ח פסוק דמיין[8]. ל

8 יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי גַּם בֵּן וָאָח אֵין־לוֹ

עינו חד מן פ[9] בליש ק

וְאֵין קֵץ לְכָל־עֲמָלוֹ גַּם־עֵינָיו[a] לֹא־תִשְׂבַּע עֹשֶׁר

ג[10]. ח[11] ה[12] מנה בסיפ. ל

וּלְמִי | אֲנִי עָמֵל וּמְחַסֵּר אֶת־נַפְשִׁי[b] מִטּוֹבָה

ל. ב[13]

גַּם־זֶה הֶבֶל וְעִנְיַן רָע הוּא׃ 9 טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן־הָאֶחָד אֲשֶׁר

ל

יֵשׁ־לָהֶם שָׂכָר טוֹב בַּעֲמָלָם׃ 10 כִּי

ל

אִם־יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת־חֲבֵרוֹ

ה בטע[14]. ב. ב[15]

וְאֻלָּוֹ[a] הָאֶחָד שֶׁיִּפּוֹל וְאֵין שֵׁנִי לַהֲקִימוֹ׃

11 גַּם

ג[16]. ב חד פת וחד קמ ול בליש. ב חד פת וחד קמ[17]

אִם־יִשְׁכְּבוּ שְׁנַיִם וְחַם לָהֶם וּלְאֶחָד אֵיךְ יֵחָם׃

ב[18]

12 [a]וְאִם־יִתְקְפוֹ[a] הָאֶחָד הַשְּׁנַיִם יַעַמְדוּ נֶגְדּוֹ

ל. ג

וְהַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִמְהֵרָה יִנָּתֵק׃

ג בטע בסיפ. ד. ג

13 טוֹב יֶלֶד מִסְכֵּן וְחָכָם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל

ה. ל

אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לְהִזָּהֵר עוֹד׃

ל. ג רחס[19]

14 כִּי־מִבֵּית הַסּוּרִים[a] יָצָא לְמָלְךְ

כִּי גַם בְּמַלְכוּתוֹ[b] נוֹלַד רָשׁ׃

15 רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַחַיִּים הַמְהַלְכִים תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ

ל

עִם הַיֶּלֶד הַשֵּׁנִי אֲשֶׁר יַעֲמֹד תַּחְתָּיו׃

ו פסוק דמיין דמטע[15]. י פסוק לכל לכל. ל. ג בסיפ

16 אֵין־קֵץ לְכָל־הָעָם לְכֹל [a]אֲשֶׁר־הָיָה[a] לִפְנֵיהֶם[b]

גַּם הָאַחֲרוֹנִים לֹא יִשְׂמְחוּ־בוֹ

כִּי־גַם־זֶה הֶבֶל וְרַעְיוֹן רוּחַ׃

רגלך מת ק

17 שְׁמֹר רַגְלְיךָ[a] כַּאֲשֶׁר[b] תֵּלֵךְ אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים

[8]Mm 3838. [9]Mm 3145. [10]Mm 239. [11]Mm 3457. [12]Mm 3693. [13]Qoh 4,12. [14]Mm 3160. [15]Mp sub loco. [16]Mm 1863. [17]Mm 1163. [18]Qoh 4,9. [19]Mm 1876.

8 [a] 1 c Q mlt Mss GSC עֵינוֹ; V ut K ‖ [b] C נַפְשׁוֹ ‖ [c] C pc Mss Edd וענין cf 5,13[a] ‖ **10** [a] mlt Mss וְאֵי לוֹ cf GSV; l וְאֵילוֹ cf C ‖ **12** [a–a] prp יִתְקֹף, וְאִם־תַּקִּיף יִתְקֹף, sed cf יתנו חלקו 2,21 ‖ **14** [a] = הָאֲסוּרִים; sic nonn Mss cf GSV ‖ [b] prp לְמַלְכוּתוֹ ‖ **16** [a] G *ὅσοι ἐγένοντο*, V *qui fuerunt* cf S ‖ [b] V *ante eum* = לְפָנָיו cf S ‖ **17** [a] 1 c Q mlt Mss Vrs רַגְלֶךָ; K רַגְלֶיךָ ‖ [b] nonn Mss Gθ′ בַּאֲשֶׁר.

17 אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי
אֶת־הַצַּדִּיק וְאֶת־הָרָשָׁע יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים ל.ל
כִּי־עֵת לְכָל־חֵפֶץ וְעַל כָּל־הַמַּעֲשֶׂה שָׁם׃[a]
18 אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי עַל־דִּבְרַת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרָם הָאֱלֹהִים ל
וְלִרְאֹתָ[a] שְׁהֵם־בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם׃ 19 כִּי מִקְרֶה[a] בְּנֵי־הָאָדָם 19 ג.ל.ב.19
וּמִקְרֶה[a] הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה[b] אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֵּן מָוֶת זֶה וְרוּחַ ב.ב.20
אֶחָד לַכֹּל וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל׃ 20 הַכֹּל 20 א.ל.ל זקף קמ
הוֹלֵךְ אֶל־מָקוֹם אֶחָד ג
הַכֹּל הָיָה מִן־הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל־הֶעָפָר׃ ל
21 מִי[a] יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה[b] הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה
הַיֹּרֶדֶת[c] הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ׃ 22 וְרָאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׂמַח ל וחס.יב.23
הָאָדָם בְּמַעֲשָׂיו כִּי־הוּא חֶלְקוֹ כִּי
מִי יְבִיאֶנּוּ לִרְאוֹת בְּמֶה שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָיו׃ ל.ה.24
4 1 וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה אֶת־כָּל־הָעֲשֻׁקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת ב
הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה
דִּמְעַת הָעֲשֻׁקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם ב.יג פסוק ראין ואין.1 ג.2
וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ[a] וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם׃ ל וחס.ג.2
2 וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת־הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ מִן־הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים ל.3
עֲדֶנָּה׃ 3 וְטוֹב מִשְּׁנֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר־עֲדֶן לֹא הָיָה אֲשֶׁר לֹא־רָאָה ל.יז.4
אֶת־הַמַּעֲשֶׂה הָרָע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כל עשייה רע פת
ב מ ז קמ ב מנה
דסמיכ בלישׁ
4 וְרָאִיתִי אֲנִי אֶת־כָּל־עָמָל וְאֶת כָּל־כִּשְׁרוֹן הַמַּעֲשֶׂה כִּי הִיא יב.ב.6
קִנְאַת־אִישׁ מֵרֵעֵהוּ גַּם־זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃ ג ס״פ.7
5 הַכְּסִיל חֹבֵק אֶת־יָדָיו וְאֹכֵל אֶת־בְּשָׂרוֹ׃ ל וחס
6 טוֹב מְלֹא כַף נָחַת[a] מִמְּלֹא חָפְנַיִם עָמָל[b] וּרְעוּת רוּחַ[c]׃ ל וחס

18 Mm 3698. 19 Mm 1975. 20 Mm 931. 21 Mm 3699. 22 Mm 3700. 23 Mm 445. 24 Mm 3686. **Cp 4** 1 Mm 2004. 2 Mm 2716. וחד ואת המתים 3 Ru 2,20. 4 Mm 1088. 5 Mm 824. 6 Mm 445. 7 Mm 3694.

17 [a] 1 frt מֶשֶׁם observatio cf Hi 4,20 || **18** [a] G *καὶ τοῦ δεῖξαι* = וְלַרְאוֹת cf Sy || **19** [a] = רֵה– cf 2,15 || [b] mlt Mss GSTּ מִקְרֵה וּמִי || **21** [a] mlt Mss GS וּמִי || [b] 1 הַעלה cf Vrs || [c] 1 הֲיֹרדת cf Vrs || **Cp 4,1** [a] prp מְנַקֵּם sed cf 3,16 || **6** [a] 1 נָחַת? cf T || [b] 1 וְעָמָל? || [c–c] frt dl.

4 עֵ֤ת לִבְכּוֹת֙ וְעֵ֣ת לִשְׂח֔וֹק
עֵ֥ת סְפ֖וֹד וְעֵ֣ת רְקֹ֑וד
5 עֵ֤ת לְהַשְׁלִיךְ֙ אֲבָנִ֔ים וְעֵ֖ת כְּנ֣וֹס אֲבָנִ֑ים
עֵ֥ת לַחֲבֹ֖וק וְעֵ֣ת לִרְחֹ֔ק מֵחַבֵּֽק׃
6 עֵ֤ת לְבַקֵּשׁ֙ וְעֵ֣ת לְאַבֵּ֔ד
עֵ֥ת לִשְׁמ֖וֹר וְעֵ֣ת לְהַשְׁלִ֑יךְ׃
7 עֵ֤ת לִקְרוֹעַ֙ וְעֵ֣ת לִתְפּ֔וֹר
עֵ֥ת לַחֲשׁ֖וֹת וְעֵ֣ת לְדַבֵּֽר׃
8 עֵ֤ת לֶאֱהֹב֙ וְעֵ֣ת לִשְׂנֹ֔א
עֵ֥ת מִלְחָמָ֖ה וְעֵ֣ת שָׁלֽוֹם׃ ס
9 מַה־יִּתְר֣וֹן הָעוֹשֶׂ֔ה בַּאֲשֶׁ֥ר הֽוּא־עָמֵ֖ל׃
10 רָאִ֗יתִי אֶת־הָעִנְיָן֙ אֲשֶׁ֣ר נָתַ֔ן אֱלֹהִ֖ים לִבְנֵ֣י הָאָדָ֑ם לַעֲנ֥וֹת[a] בּֽוֹ׃
11 אֶת־הַכֹּ֥ל עָשָׂ֛ה יָפֶ֖ה בְּעִתּ֑וֹ גַּ֚ם אֶת־הָעֹלָ֣ם נָתַ֔ן בְּלִבָּ֖ם[a]
מִבְּלִ֣י אֲשֶׁר֩ לֹא־יִמְצָ֨א הָאָדָ֜ם אֶת־הַמַּעֲשֶׂ֣ה אֲשֶׁר־עָשָׂ֧ה הָאֱלֹהִ֛ים
מֵרֹ֥אשׁ וְעַד־סֽוֹף׃ 12 יָדַ֙עְתִּי֙ כִּ֣י
אֵ֥ין טֽוֹב־בָּ֖ם[a] כִּ֣י אִם־לִשְׂמֹ֑חַ וְלַעֲשׂ֥וֹת טֽוֹב בְּחַיָּֽיו׃
13 וְגַ֣ם כָּל־הָאָדָ֗ם שֶׁיֹּאכַל֙ וְשָׁתָ֔ה וְרָאָ֥ה טוֹב֙ בְּכָל־עֲמָלֹ֔ו מַתַּ֥ת[ס][נ]
אֱלֹהִ֖ים הִֽיא׃ 14 יָדַ֙עְתִּי֙ כִּ֣י כָל־אֲשֶׁ֣ר יַעֲשֶׂ֣ה הָאֱלֹהִ֔ים הֽוּא־יִהְיֶ֖ה
לְעוֹלָ֑ם [עָלָ֥יו אֵ֖ין לְהוֹסִ֑יף וּמִמֶּ֥נּוּ אֵ֖ין לִגְרֹ֑עַ
וְהָאֱלֹהִ֖ים עָשָׂ֥ה שֶׁיִּרְא֖וּ מִלְּפָנָֽיו׃
15 מַה־שֶּׁהָיָ֥ה כְּבָ֖ר הֽוּא֑ וַאֲשֶׁ֥ר לִהְיוֹת֙ כְּבָ֣ר הָיָ֔ה
וְהָאֱלֹהִ֖ים יְבַקֵּ֥שׁ אֶת־נִרְדָּֽף׃
16 וְע֣וֹד רָאִ֗יתִי תַּ֚חַת הַשָּׁ֣מֶשׁ
מְקֹ֣ום הַמִּשְׁפָּ֔ט שָׁ֖מָּה הָרֶ֑שַׁע
וּמְקֹ֥ום הַצֶּ֖דֶק[a] שָׁ֥מָּה הָרָֽשַׁע[b]׃

ג מל ול בלוש . ל

ב

ל . ד חס ול בלוש בכתיב . ל

ב בסיפ

ח מל[2]

ל ומל . ל ומל

ל

מל למדינ[3] . הי[4] . ח[5] ה[6] מנה בסיפ

ב בסיפ

ה[7] . ב חס למערב[8] . ט

יד . ג

ב מל . הי[9]

כ ר״פ בכתיב[10] . נ . ב

ב[11]

יא מ״פ אין אין . ד . ב[12] . ל

ז[13] . ל וחס . ח[14]

ז[13] . ג[15]

נג ח[16] מנה ר״פ

ג[17] . ל

[2]Mm 1796. [3]Mm 3696. [4]Mm 2386. [5]Mm 3457. [6]Mm 3693. [7]Mm 1781. [8]Mm 4081. [9]Mm 1376. [10]Mm 4070. [11]Lv 18,29. [12]Mm 3697. [13]Mm 145. [14]Mm 4080. [15]Mm 3496. [16]Mm 2227. [17]Mm 3241.

10 [a] 𝔠 לְעַנּוֹת ‖ **11** [a] dttg, l בּוֹ vel בָּם ‖ **12** [a] prp בָּאָדָם cf 2,24 ‖ **16** [a] 𝔊 *τοῦ δικαίου*, 𝔠 *gbr zk'j* ‖ [b] 𝔊 *ὁ ἀσεβής*, 𝔠 *gbr' ḥjjb'*; prp הַפָּשַׁע.

כִּבְרֹ֣ת הָיָ֔ה לְעֹלָמִ֑ים אֲשֶׁ֥ר הָיָ֖ה[a] מִלְּפָנֵֽנוּ׃ ג חס . ג בסיפ

11 אֵ֣ין זִכְרוֹן֮ לָרִאשֹׁנִים֒ וְגַ֣ם לָאַחֲרֹנִ֗ים שֶׁיִּהְי֤וּ ב . ג[9]
לֹא־יִהְיֶה֙ לָהֶ֔ם זִכָּר֖וֹן עִם֙ שֶׁיִּהְי֣וּ לָאַחֲרֹנָ֔ה׃ פ ג . ג[10]

12 אֲנִ֣י קֹהֶ֔לֶת הָיִ֥יתִי מֶ֖לֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵ֥ל בִּירוּשָׁלָֽם׃ 13 וְנָתַ֤תִּי אֶת־ ג[11]
לִבִּי֙ לִדְרוֹשׁ֙ וְלָת֣וּר בַּחָכְמָ֔ה עַל[a] כָּל־אֲשֶׁ֥ר נַעֲשָׂ֖ה תַּ֣חַת הַשָּׁמָ֑יִם[b] ד . ג בסיפ
הִ֚וא ׀ עִנְיַ֣ן רָ֔ע נָתַ֥ן אֱלֹהִ֖ים לִבְנֵ֣י הָאָדָ֑ם לַעֲנוֹת בּֽוֹ׃ ג בסיפ

14 רָאִ֙יתִי֙ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂ֔ים שֶׁנַּעֲשׂ֖וּ תַּ֣חַת הַשָּׁ֑מֶשׁ וְהִנֵּ֥ה הַכֹּ֛ל ה
וּרְעוּת֥ רֽוּחַ׃

15 מְעֻוָּ֥ת לֹא־יוּכַ֖ל לִתְקֹ֑ן[a] וְחֶסְרוֹן֙ לֹא־יוּכַ֣ל לְהִמָּנֽוֹת[b]׃ ל . ל וחס . ל ומל . ל ומל

16 דִּבַּ֙רְתִּי֙ אֲנִ֣י עִם־לִבִּ֔י לֵאמֹ֑ר אֲנִי֙[a] הִנֵּ֣ה הִגְדַּ֔לְתִּי[b] וְהוֹסַ֖פְתִּי ב ר״פ . ד
חָכְמָ֣ה עַל־כָּל־אֲשֶׁר־[c]הָיָ֔ה לְפָנַ֑י[c] עַל־יְרוּשָׁלָ֔ם[c] וְלִבִּ֖י רָאָ֥ה ג בסיפ
הַרְבֵּ֛ה חָכְמָ֥ה וָדָֽעַת׃ ד

17 וָאֶתְּנָ֣ה[c] לִבִּ֔י לָדַ֖עַת חָכְמָ֣ה וְדַעַ֑ת[a] הוֹלֵלוֹת֙[b] וְשִׂכְלֻ֔ות[c] יָדַ֖עְתִּי ל . ל כת כן
שֶׁגַּם־זֶ֥ה הוּא־רַעְי֖וֹן רֽוּחַ׃ ג

18 כִּ֣י בְרֹ֣ב חָכְמָ֔ה רָ֖ב־כָּ֑עַס[a] וְיוֹסִ֥יף דַּ֛עַת יוֹסִ֥יף מַכְאֽוֹב׃ לג קמ[12] . ג[11]

2 1 אָמַ֙רְתִּי֙ אֲנִ֣י בְלִבִּ֔י
לְכָ֥ה־נָּ֛א אֲנַסְּכָ֥ה[a] בְשִׂמְחָ֖ה וּרְאֵ֣ה בְטֽוֹב׃ ל . ד רפ[1]
וְהִנֵּ֥ה גַם־הֽוּא־הֶ֖בֶל׃

2 לִשְׂחוֹק֙ אָמַ֣רְתִּי מְהוֹלָ֔ל וּלְשִׂמְחָ֖ה מַה־זֹּ֥ה עֹשָֽׂה׃ ל ומל . ג[2] . ג[3] . ג[4]

3 תַּרְתִּי֙ בִּלְבִּ֣י לִמְשׁ֔וֹךְ[a] בַּיַּ֖יִן אֶת־בְּשָׂרִ֑י וְלִבִּי֙ נֹהֵ֣ג בַּחָכְמָ֔ה וְלֶאֱחֹ֥ז[b] ב . ב[5] מל ול בליש . ד . ל
בְּסִכְלוּת֖וֹת עַד־אֲשֶׁר־אֶרְאֶ֗ה אֵי־זֶ֤ה טּוֹב֙ לִבְנֵ֣י הָאָדָ֔ם אֲשֶׁ֥ר יַעֲשׂ֖וּ לא
תַּ֣חַת הַשָּׁמַ֑יִם[c] מִסְפַּ֖ר יְמֵ֥י חַיֵּיהֶֽם׃ ג בסיפ

4 הִגְדַּ֙לְתִּי֙ מַעֲשָׂ֔י
בָּנִ֥יתִי לִ֖י בָּתִּ֑ים נָטַ֥עְתִּי לִ֖י כְּרָמִֽים׃

[9] Mm 797. [10] Mm 846. [11] Mp sub loco. [12] Mm 264. Cp 2 [1] Mm 825. [2] Mm 1494. [3] Mm 2963. [4] Mm 1175. [5] Hi 21,33.

10 [a] l c nonn Mss הָיוּ; cf 2,7[b] ‖ **13** [a] Or אֶל; > ℭ ‖ [b] ℭ mlt Mss 𝔖𝔙𝔘 הַשָּׁמָיִם; cf 1,3.9 etc ‖ **15** [a] l לְהִתָּקֵן cf 𝔊 ‖ [b] prp לְהִמָּלוֹת (cf bBer 16b) ‖ **16** [a] > ℭ ‖ [b] prp גָּדַלְתִּי cf 𝔊 *ἐμεγαλύνθην* = 𝔘𝔦 et 𝔊 2,9 ‖ [c–c] mlt Mss Vrs יְרוּשׁ׳ cf 2,7 ‖ **17** [a] 𝔊𝔗 cj c aα ‖ [b] nonn Mss הוללות cf 10,13 ‖ [c] mlt Mss וְסׄ ‖ **18** [a] 𝔊 *γνώσεως* – דָּעַת ‖ **Cp 2, 1** [a] sic L, mlt Mss Edd אֲנַסֶּנָּה –; prp לְשָׂמוֹךְ cf Cant 2,5 ‖ **3** [a] l frt וְלֹא אֹחֵז ‖ [b] l frt לְהַשְׁמִיךְ cf 𝔊 ‖ [c] 2 Mss 𝔊𝔖 הַשָּׁמָיִם.

13 הַיּוֹשֶׁבֶת[a] בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ׃ ג"ז[18].ל. שמיעה לקול[19]
הַשְׁמִיעִנִי[b]׃ ב
14 בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה־לְךָ לִצְבִי ל
אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בְשָׂמִים׃ ל

סכום הפסוקים
של ספר קֹ״הֶ
וחציו נרד וכרכם קנה וקנמון[20]
וסדרים בּ

ECCLESIASTES קהלת

[ס] 1 1 דִּבְרֵי קֹהֶלֶת בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ[a] בִּירוּשָׁלָם׃ ל.ו.

2 הֲבֶל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֶל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל׃ נ'.ו.ג
3 מַה־יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל־עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
4 דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת׃ ת"ח מנה בסיפ. נ"ב.ל קמ"
5 וְזָרַח[a] הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶל־מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף[b] נ".ל
זוֹרֵחַ הוּא שָׁם[c]׃ ל ומל
6 הוֹלֵךְ אֶל־דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל־צָפוֹן סוֹבֵב[a] סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ ל.ב חס
וְעַל־סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ[b]׃ ל
7 כָּל־הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל־הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא ל בסיפ. ז
אֶל־מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת׃ ה בטע ול בלישׁ. ל
8 כָּל־הַדְּבָרִים יְגֵעִים[a] לֹא־יוּכַל[a] אִישׁ לְדַבֵּר ל
לֹא־תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא־תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמֹעַ׃ כה. ד חס
9 מַה־שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה־שֶּׁנַּעֲשָׂה[a] הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂה ה?.ב
וְאֵין כָּל־חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ נ[a]
10 יֵשׁ דָּבָר שֶׁיֹּאמַר רְאֵה־זֶה חָדָשׁ הוּא

[18] Jdc 20,11. [19] Mm 23. [20] Cant 4,14, cf Mp sub loco.
Cp 1 [1] Mp sub loco. [2] Mm 1788. [3] Gn 15,16. [4] Mm 2424. [5] Mm 3684. [6] Mm 3685. [7] Mm 3686. [8] Prv 13,7.

13 [a] Θθ′ m, Σ pl ‖ [b] frt ins גַּם אָנִי.
Cp 1,1 [a] G + *Ισραηλ* ‖ **5** [a] 1 זוֹרֵחַ ‖ [b] 1 שׁוֹאֵף; prp אַף שָׁב ‖ [c–c] add? ‖ **6** [a] dl? ‖ [b–b] add? ‖ **8** [a–a] 1 prb לֹא־יָכֹלָה ‖ **9** [a] sic L.

4 הִשְׁבַּעְתִּי[a] אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם[b]
מַה[c]־תָּעִירוּ | וּמַה[d]־תְּעֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה[e] עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ ס ל 1. ל. א בטע 4. ג

5 מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר[a] מִתְרַפֶּקֶת עַל־דּוֹדָהּ ל. ל

תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ[b] שָׁמָּה חִבְּלַתְךָ[c] אִמֶּךָ[d] ל רמל
שָּׁמָּה[e] חִבְּלָה יְלָדַתְךָ[f]׃ ל

6 שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל־לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל־זְרוֹעֶךָ ג 5. ג 5
כִּי־עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה ג 6. ג 7
רְשָׁפֶיהָ[a] רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָהּ[b]׃ ל. ל דגש. ל

7 מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת־הָאַהֲבָה יא 8
וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ ל
אִם־יִתֵּן אִישׁ אֶת־כָּל־הון בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז[a] יָבוּזוּ לוֹ׃ ס ג ב מל וחד חס 9

8 אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ ג רמל 10
מַה־נַּעֲשֶׂה לַאֲחֹתֵנוּ בַּיּוֹם[a] שֶׁיְּדֻבַּר־בָּהּ׃ ב בסרפ 11. ד ג חס וחד מל 12

9 אִם־חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת[a] כָּסֶף ל
וְאִם־דֶּלֶת הִיא נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ[b] אָרֶז׃

10 אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת ל רמל
אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצְאַת[a] שָׁלוֹם׃ פ נא. יז מפק א 13

11 כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן
נָתַן אֶת־הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים ל פת
אִישׁ יָבִא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף׃ יג 14. ת 15. מנה חס 16. ג

12 כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה ב. ג 17
וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים[a] אֶת־פִּרְיוֹ׃ ל

4 Mm 284. 5 Mm 3141. 6 Mm 3116. 7 Mm 3115. 8 Mm 2545. 9 Mm 3584. 10 Mm 2576. 11 Mm 692. 12 Mm 251. 13 Mm 411. 14 Mm 679. 15 Mm 871. 16 Mm 1809. 17 Mm 646.

4 a cf 2,7a ‖ b pc Mss 𝔊 + 2,7aβ ut 3,5; sed cf 5,8 ‖ c pc Mss אִם cf 2,7 3,5 5,8 ‖ d pc Mss וְאִם cf c ‖ e 𝔖𝔙 cf 2,7c ‖ 5 a 𝔊 λελευκανθισμένη ‖ b 𝔖 'jrtkj, l תֵּךְ־ ‖ c 𝔖 ḥbltkj, l תָּךְ ‖ d 𝔖 'mkj, l אִמֵּךְ ‖ e mlt Mss וְשָׁמָּה ‖ f 𝔊(𝔖𝔙) ἡ τεκοῦσά σου, l יְלָדַתְךָ ‖ 6 a 𝔏 ר׳ ‖ b l שַׁלְהֶבֹתֶיהָ שֶׁלַּהֲבַת־יָהּ ‖ 7 a prp הָבוּז ‖ 8 a 𝔏 Seb pc Mss בְּיוֹם ‖ 9 a Vrs pl ‖ b σ′𝔖𝔙 pl ‖ 10 a 𝔏 אֹת־, 2 Mss כמצאת ‖ 12 a 𝔏 לְנֹטְרִי.

ל.ל.ל 7 מַה־יָּפִית וּמַה־נָּעַמְתְּ אַהֲבָה[a] בַּתַּעֲנוּגִים[b]׃
ל.ל 8 זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת׃
ל 9 אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר[a] אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו
יא רפ³.ל וְיִהְיוּ־נָא שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן
ת.ל וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים׃
ל.י בליש. כן[c] מל וכל משלי וקהלת דכות ב מ ה 10 וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי[a] לְמֵישָׁרִים
ל ומל דּוֹבֵב[b] שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים[b]׃
ת.ג מל ב מגה בליש 11 אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי[a] תְּשׁוּקָתוֹ׃ ס
ל 12 לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים׃
ל 13 נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים
ת[7] נִרְאֶה[a] אִם[b] פָּרְחָה הַגֶּפֶן
ב.ל פִּתַּח הַסְּמָדַר
הֵנֵצוּ[c] הָרִמּוֹנִים
ז.ל[9] שָׁם אֶתֵּן אֶת־דֹּדַי[d] לָךְ׃
14 הַדּוּדָאִים נָתְנוּ־רֵיחַ וְעַל־פְּתָחֵינוּ כָּל־מְגָדִים
חֲדָשִׁים גַּם־יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ׃

ב 8 1 מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי
ל.ל.ג ב מל וחד חס[1] אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא־יָבוּזוּ לִי׃
2 אֶנְהָגְךָ אָבִיאֲךָ[a] אֶל־בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי[a]
ל.ל.ט חס[2] אַשְׁקְךָ מִיַּיִן[b] הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמֹּנִי[c]׃
ל.[3] טו.ב 3 שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי[a] וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃

[3]Mm 417. [4]Mm 3817. [5]Mm 1788. [6]Mm 3683. [7]Mm 3682. [8]Mm 3530. [9]Mp sub loco. Cp 8 [1]Mm 3584 contra textum. [2]Mm 653. [3]Mm 959.

7 [a] ע *carissima* cf S, l אֲהֻבָה || [b] α′ *θυγάτηρ τρυφῶν*, l בַּת תַּעֲ׳ (hpgr) cf S || **9** [a] l שָׂפָתַי וְשִׁנָּי = [b–b] G α′σ′(Sϒ) *χείλεσίν μου καὶ ὀδοῦσιν* || [b] sic L, mlt Mss Edd אִם־ || [c] cf 6,11[b] || [d] G(Sϒ) *τοὺς μαστούς μου* cf 1,2[a] || **11** [a] l וְאֵלַי || **13** [a] C נִרְאָה || [b] l c C Vrs מִיַּיִן || [c] 1 c mlt Mss C יַם־ || **3** [a] mlt Mss לְרֹ׳ חדר הורתי ut 3,4 cf 2,6.

8 שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת[a] וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר׃ — ב⁵ חס וכל קריא דכות ב מו׳ מל. ל
9 אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא — ב. ה כת כן וכל לשון אכילה דכות⁶
לְיוֹלַדְתָּהּ [
רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ׃ ס — ב⁷. ל

10 מִי־זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ־שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה — ל ובטע. ו בכתיב⁸
בָּרָה כַּחַמָּה אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת[a]׃ ס — ה כת כן וכל לשון אכילה דכות⁹. ב

11 אֶל־גִּנַּת אֱגוֹז[a] יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל — ל. ל חס בכתיב
לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ[b] הָרִמֹּנִים[c]׃ — ל. ל חס בכתיב
12 לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי[a] מַרְכְּבוֹת[b] עַמִּי־נָדִיב׃ — ל. ד ג מל ודח חס⁹

7 1 שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה־בָּךְ — ל ומל
מַה־תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת[a] הַמַּחֲנָיִם[b]׃ — ל בסיט. ל וחס
2 מַה־יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת־נָדִיב[a] — ב
חַמּוּקֵי[b] יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן׃ — ל. ל. ל
3 שָׁרָרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל־יֶחְסַר הַמָּזֶג — ל. ל. ל. ל
בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ — ל בסיט. ל
4 שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאֹמֵי[a] צְבִיָּה[b]׃ — ל
5 צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן[a]
עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת[b] בְּחֶשְׁבּוֹן עַל־שַׁעַר[c] בַּת[d]־רַבִּים — יא. ב¹. ב
אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק׃ — ה² ב מנה מל
6 רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן — ל. ל
מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים[a]׃

⁵Mm 3679. ⁶Mm 3680. ⁷Mm 3681. ⁸Mp sub loco. ⁹Mm 472. Cp 7 ¹Mm 3687. ²Mm 2923.

8 [a] sic L, mlt Mss Edd מְ׳ ‖ **10** [a] prb ins 5a ‖ **11** [a] 𝔠 אֶ׳ ‖ [b] 𝔠 הִנְצוּ ‖ [c] 𝔊 + *ἐκεῖ δώσω τοὺς μαστούς μου σοί* cf 7,13b ‖ **12** [a] frt l שָׂמְחַתְנִי ‖ [b–b] pc Mss 𝔊𝔙 עמינדב ‖ **Cp 7,1** [a] mlt Mss Edd בְּמ׳, σ′ *ἐν τρώσεσιν*; Ms לות–, 𝔊 *ἡ ἐρχομένη ὡς χοροί*, 𝔙 *nisi chores* cf σ′ ‖ [b] l יִם–? cf 𝔊σ′𝔖𝔙 ‖ **2** [a] 𝔊 *Ναδαβ* ‖ [b] 𝔠 חָמ׳ ‖ **4** [a] 𝔠 תְּאוֹמֵי cf 4,5 ‖ [b] 𝔠 cf 4,5[a]; 𝔖 + 4,5b ‖ **5** [a] stich deest; ins 𝔗 מְיָסָּד עַל־אַדְנֵי־בַהַט ? ‖ [b] 𝔊 *ὡς λίμναι*, l כְּבֵ׳ (hpgr) cf 𝔗𝔙 ‖ [c] 𝔊 pl = שַׁעֲרֵי ‖ [d] 𝔗 *bjt* ‖ **6** [a–a] inc; 𝔊 *βασιλεὺς δεδομένος ἐν παραδρομαῖς* (σ′ *εἰλήμασιν*), 𝔙 *regis vincta canalibus*.

12 עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל־אֲפִיקֵי מָיִם
רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל־[a]מִלֵּאת׃
13 לְחָיָו כַּעֲרוּגַת[a] הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת[b] מֶרְקָחִים
שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים[c] נֹטְפוֹת מֹר עֹבֵר׃
14 יָדָיו[a] גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ[b]
מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת[c] סַפִּירִים׃
15 שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ[a] מְיֻסָּדִים עַל־אַדְנֵי־[b]פָז
מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים׃
16 חִכּוֹ מַמְתַקִּים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים
זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

6 1 אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים
אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ׃
2 דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגוֹת[a] הַבֹּשֶׂם
לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים׃
3 אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ ס
4 יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי[a] כְּתִרְצָה[b] נָאוָה כִּירוּשָׁלָ͏ִם
[c]אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃
5 [a]הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי[a]
שַׂעְרֵךְ[b] כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ[c] מִן־הַגִּלְעָד׃
6 שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ[a] מִן־הָרַחְצָה
שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכְּלָה אֵין בָּהֶם[b]׃
7 כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃

לִ. ד[10]
לִ. ו[11]
נ מל בסיפ[12]
ל בטע
ל. ל. ב מל ול בלישׁ
ד. ל[13]
ב[14] ול בסיפ. ב[15]
ד מל בסיפ
ד מל בסיפ
ל
לִ. ז
ל. ב[2] ל. ד[2]
ב
ל. יא ב[3] וחד מן ח׳ בטע
ב. ב
ב
ב ומל[2]. ב וחט
ג. ג. ג

[10] Mm 1686. [11] Mm 1811. [12] Mm 3678. [13] חד מִקְּדֶדֶם Nu 24,6. [14] Neh 8,10. [15] Nu 23,13. Cp 6 [1] Mm 488. [2] Mp sub loco. [3] Thr 4,9. [4] Mm 796.

12 [a] עד 𝔗 || **13** [a] l c pc Mss Vrs גת– cf 6,2 || [b] 𝔊(𝔙) *φύουσαι*, l גְּדֵד cf 𝔗 || [c] 𝔗 שׁוֹשַׁנִּים || **14** [a] 𝔗 עיניו || [b] mlt Mss כְּתַ׳ || [c] 𝔗 מעי, 𝔊 *ἐπὶ λίθου* (?) || **15** [a] 𝔗 שֵׁן || [b] 𝔗 אֲ׳ || **Cp 6,2** [a] mlt Mss 𝔖[2] גַּת– cf 𝔙 || **4** [a] cf 2,2[b] || [b] 𝔊 *ὡς εὐδοκία* cf 𝔖𝔗𝔙 || [c–c] prb add cf 10 || **5** [a–a] prb tr post 10 || [b] pc Mss שעריך cf 𝔙 || [c] 𝔊 *αἳ ἀνεφάνησαν* cf 4,1, 𝔊[Smin] *αἳ ἀνέβησαν* cf 𝔖 et 6 || **6** [a] 𝔗 שָׁ׳ || [b] 𝔊α′σ′𝔖 + 4,3a.

אֹכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים: ס ה²·ד ג חס וחד מל²

2 אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק ב חד מל וחד חס³. ל ומל
פִּתְחִי־לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי[a] יוֹנָתִי תַמָּתִי ל.ב
שֶׁרֹּאשִׁי[b] נִמְלָא־טָל קְוֻצּוֹתַי[c] רְסִיסֵי לָיְלָה: ל.ל זקף קמ.ל.ל

3 פָּשַׁטְתִּי אֶת־כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבְּשֶׁנָּה ל.ב⁴.ב בטע מלעיל
רָחַצְתִּי אֶת־רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם: ב בטע מלעיל.ל

4 דוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן־הַחֹר וּמֵעַי הָמְוּ עָלָיו[a]: ל.ל.ד

5 קַמְתִּי אֲנִי לְפַתֵּחַ לְדוֹדִי וְיָדַי נָטְפוּ־מֹר כב⁵ ל בליש.ג. ג מל בסיפ⁶
וְאֶצְבְּעֹתַי מֹר עֹבֵר עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל: ל⁷.ג מל בסיפ⁶.ל

6 פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק[a] עָבָר ל
נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ
בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי: ל.ל

7 מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר ל חס
הִכּוּנִי פְצָעוּנִי ב⁸.ל ומל
נָשְׂאוּ אֶת־רְדִידִי מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת: י.ל.ז כת כן

8 הִשְׁבַּעְתִּי[a] אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם[b]
אִם־תִּמְצְאוּ אֶת־דּוֹדִי מַה־תַּגִּידוּ לוֹ ל ומל
שְׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי:

9 מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה בַּנָּשִׁים ב ובפסוק. ד מל בסיפ⁸
מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ[a]: ב ובפסוק. ד מל בסיפ⁸.ג

10 דוֹדִי צַח וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה: ל ומל

11 רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז[a]
קְוֻצּוֹתָיו[b] תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב: ל.ל.ל⁹ מל ול⁹ בליש ד

Cp 5 [1]Mm 2462. [2]Mm 2830. [3]Mm 3676. [4]Mm 3677. [5]Mm 1104. [6]Mm 3678. [7]וחד אצבעותי Ps 144,1. [8]Mp sub loco. [9]וחד כְּעֹרֵב Ps 83,12.

2 [a] cf 2,2[b] || [b] 𝔠 ׳שָׁר ׳ || [c] sic L, mlt Mss Edd ׳קְוָן ׳ || **4** [a] 𝔠 mlt Mss Edd עלי || **6** [a] > 𝔊 || **8** [a] cf 2,7[a] || [b] 𝔊 + *ἐν ταῖς δυνάμεσιν καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσιν τοῦ ἀγροῦ* cf 2,7 || **9** [a] l וּפָז; 𝔠 בְּעַ׳ —; 𝔊 —וּז || **11** [a] 𝔊 pr cop, l וּפָז; frt stich exc || [b] sic L, mlt Mss Edd ׳קְוָן, cf 2[c].

ב ומל . ד

6 [a]עַד שֶׁיָּפ֣וּחַ הַיּ֗וֹם וְנָסוּ֙ הַצְּלָלִ֔ים
אֵלֵ֤ךְ לִי֙ אֶל־הַ֣ר הַמֹּ֔ר וְאֶל־[b]גִּבְעַ֖ת הַלְּבוֹנָֽה׃

יג וכל אל הר הכרמל דכות[4]

ג . ל

7 כֻּלָּ֥ךְ [a]יָפָ֖ה רַעְיָתִ֑י וּמ֖וּם אֵ֥ין בָּֽךְ׃ ס

ג[5] ב מנה מל

8 אִתִּ֥י [a]מִלְּבָנ֖וֹן כַּלָּ֑ה אִתִּ֥י [a]מִלְּבָנ֖וֹן תָּבֹ֣אִי

ל . יד . ג . יד . ב

תָּשׁ֣וּרִי | מֵרֹ֣אשׁ אֲמָנָ֔ה מֵרֹ֖אשׁ שְׂנִ֣יר וְחֶרְמ֑וֹן

ג[6]

מִמְּעֹנ֥וֹת אֲרָיוֹת֙ מֵהָרְרֵ֣י נְמֵרִֽים׃[b]

ב וחס . ב וחס .
באחת חד מן ב[7] בת כן
ק וחד מן א[8] קר
ת בליש

9 לִבַּבְתִּ֥נִי אֲחֹתִ֖י כַּלָּ֑ה לִבַּבְתִּ֥נִי בְאַחַ֛ד מֵעֵינַ֖יִךְ

ל . ב חס ול בליש

בְּאַחֲרֵ֥[a]ענֶק מִצַּוְּרֹנָ֖יִךְ׃

ב[9]

10 מַה־[a]יָּפ֥וּ דֹדַ֖יִךְ אֲחֹתִ֣י כַּלָּ֑ה מַה־טֹּ֥בוּ דֹדַ֛יִךְ [a]מִיָּ֖יִן[b]

ה[10]

וְרֵ֣יחַ שְׁמָנַ֔יִךְ [c]מִכָּל־בְּשָׂמִֽים׃

יא ר״ם וס״ם ב[11] . ב . ג[12]

11 נֹ֥פֶת תִּטֹּ֖פְנָה שִׂפְתוֹתַ֣יִךְ כַּלָּ֑ה דְּבַ֤שׁ וְחָלָב֙ תַּחַ֣ת לְשׁוֹנֵ֔ךְ

ה[10] . ב

וְרֵ֥יחַ שַׂלְמֹתַ֖יִךְ [a]כְּרֵ֥יחַ לְבָנֽוֹן׃ ס

12 גַּ֥ן | נָעוּל֙ אֲחֹתִ֣י כַּלָּ֔ה גַּ֥ל [a]נָעוּל֙ מַעְיָ֣ן[b] חָת֑וּם

ל . ל[13]

13 שְׁלָחַ֖יִךְ [a]פַּרְדֵּ֣ס רִמּוֹנִ֑ים עִ֥ם פְּרִ֖י מְגָדִֽים

ל .
חצי הספר בפסוקים[14]
ל . ל

כְּפָרִ֥ים עִם־נְרָדִֽים׃ 14 נֵ֥רְדְּ | וְכַרְכֹּ֖ם

ב

קָנֶ֣ה וְקִנָּמ֑וֹן עִ֥ם כָּל־עֲצֵי֙ לְבוֹנָ֔ה

ב ומל . עה

מֹ֥ר וַאֲהָלוֹ֖ת עִ֣ם כָּל־רָאשֵׁ֥י בְשָׂמִֽים׃

ד . יז מיחד מן[15]

15 מַעְיַ֣ן [a]גַּנִּ֔ים[b] בְּאֵ֖ר מַ֣יִם חַיִּ֑ים וְנֹזְלִ֥ים מִן־[c]לְבָנֽוֹן׃

ד[16] ג חס וחד מן ג מל בליש . ל

16 עוּרִ֤י צָפוֹן֙ וּבוֹאִ֣י תֵימָ֔ן הָפִ֥יחִי גַנִּ֖י יִזְּלוּ־בְשָׂמָ֑יו

ה[17] חס במגלות ב מנה בליש . ה

יָבֹ֤א דוֹדִי֙ לְגַנּ֣[a]וֹ וְיֹאכַ֖ל פְּרִ֥י מְגָדָֽיו׃

5 1 בָּאתִ֤י לְגַנִּי֙ אֲחֹתִ֣י כַלָּ֔ה אָרִ֥יתִי מוֹרִ֖י עִם־בְּשָׂמִ֑י

ל . ל

אָכַ֤לְתִּי [a]יַעְרִ֙י עִם־דִּבְשִׁ֔י שָׁתִ֥יתִי יֵינִ֖י עִם־חֲלָבִ֑י

[4]Mm 385. [5]Mm 2829. [6]Mm 966. [7]Mm 1855. [8]Mm 3675. [9]Nu 24,5. [10]Mm 3817. [11]Mm 729. [12]Mm 112. [13]Mp sub loco. [14]Mp sub loco. [15]Okhl 196. [16]Mm 2383. [17]Mp sub loco.

6 [a] add (cf 2,17), postquam 2 vv exc ‖ [b] mlt Mss אל ‖ **7** [a] 𝔠 כלה ‖ **8** [a] 𝔊(𝔖𝔙) *δεῦρο* = אֲתִי ‖ [b] 𝔠 נמ׳ ‖ **9** [a] 𝔠 באחד ‖ **10** [a] 𝔊𝔙 cf 1,2[a] ‖ [b] cf 1,4[g] ‖ [c] 𝔊 *ἰματίων σου* = שַׂלְמֹתַיִךְ cf 11 ‖ **11** [a–a] 𝔠 מכל־בשמים cf 10bβ ‖ **12** [a] l c mlt Mss Edd 𝔊𝔖𝔙 גן ‖ [b] 𝔠 מְעָיָן ‖ **13** [a] frt l שְׁלָחוֹת ‖ **15** [a] cf 12[b] ‖ [b] prb l גני ‖ [c] 𝔠 הַל׳ ‖ **16** [a] 2 Mss $𝔊^{Amin}$ לגני ‖ **Cp 5,1** [a] 𝔊 *ἄρτον μου.*

6 מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר כִּתִימָרוֹת[a] עָשָׁן ב מל ול בליש
מְקֻטֶּרֶת[b] מוֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל׃ ל.[6]°

7 [a]הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה ל
שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל׃ ז חס[7].ה חס[8]

8 כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה ל.ב[9]
אִישׁ חַרְבּוֹ עַל־יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת׃ ס ד[10]

9 אַפִּרְיוֹן[a] עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה[b] מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן׃ ד
10 עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף רְפִידָתוֹ זָהָב ד מל[11].ל
מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן[a] תּוֹכוֹ רָצוּף [b]אַהֲבָה ל ומל
מִבְּנוֹת[b] יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ 11 צְאֶינָה וּרְאֶינָה [a]בְּנוֹת צִיּוֹן[a] ל.ל
בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה[b] בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ אִמּוֹ ל.ל
בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ׃ ס ל

4 1 הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים ד בסיפ. ד בסיפ.[א]
מִבָּעַד לְצַמָּתֵךְ ג.[1]
שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ[a] [b]מֵהַר גִּלְעָד[b]׃ ב.ל
2 שִׁנַּיִךְ[a] כְּעֵדֶר[b] הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן־הָרַחְצָה ל.ג[1]
שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָּה אֵין בָּהֶם׃ ב ומל.ב וחס
3 כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵיךְ[a] נָאוֶה ל.ל
כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃ ג.ג.ג
4 כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת[a] ה מל
אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים׃ ג[2].כת כון[3]
5 שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה[a] ל מל
[b]הָרוֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃

---

[6] TM contra Mm 3678, cf Mp sub loco. [7] Mm 3633. [8] Mm 4052. [9] Mm 3673. [10] Mm 3674. [11] Mm 638. Cp 4 [1] Mp sub loco. [2] Mm 1807. [3] Mp sub loco et cf Mp 1R 1,8.

6 [a] mlt Mss כתמרת (sg? cf Vrs), 𝔠 כתמרות, α′ *ὡς ὁμοίωσις* – כְּתִמּוּנַת ‖ [b] α′ *ἀπὸ θυμιάματος* = מִקְטֶרֶת cf 𝔙 ‖ **7** [a-a] gl ‖, **9** [a] 𝔠 אִפָּ׳ ‖ [b] gl ‖ **10** [a] prb l אַלְגָּמִן (= אַלְמֻגִּם) ‖ [b–b] l בְּנוֹת הָבְנִים׃ ‖ **11** [a–a] > 𝔊 ‖ [b] gl cf 9[b] ‖ **Cp 4,1** [a] 𝔊 *αἳ ἀπεκαλύφθησαν*, σ′ *ἀνεφάνησαν* ‖ [b–b] 𝔠 nonn Mss 𝔊 ׳מִן־הַג cf 6,5 ‖ **2** [a] 𝔠 שִׁנַּיִךְ ‖ [b] 𝔠 כְּעֵדֶר ‖ **3** [a] K[Mss] 𝔠 רֵיךְ–, Q[Mss] רֵךְ– ‖ **4** [a] 𝔊 *εἰς θαλπ(φ)ιωθ*, 𝔊[V]α′ *εἰς ἐπάλξεις* cf 𝔖𝔙, σ′ *εἰς ὕψη*, ε′ *εἰς ἐντολάς* ‖ **5** [a] 𝔠 צְבִיָּה ‖ [b–b] add cf 2,16.

קוּמִי לָכִי[c] רַעְיָתִי[d] יָפָתִי[e] וּלְכִי־לָךְ׃ ס

14 יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע [a]בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה[a]
הַרְאִינִי אֶת־מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִנִי אֶת־קוֹלֵךְ
כִּי־קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאַיִךְ[b] נָאוֶה׃ ס

15 אֶחֱזוּ־לָנוּ שֻׁעָלִים שֻׁעָלִים[a] קְטַנִּים
מְחַבְּלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ[b] סְמָדַר׃

16 דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃
17 עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים
סֹב[a] דְּמֵה־לְךָ דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר[b] הָאַיָּלִים
עַל[c]־הָרֵי בָתֶר[d]׃ ס

3 1 עַל־מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי
בִּקַּשְׁתִּיו[a] וְלֹא מְצָאתִיו[b]׃
2 אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה[a] בָעִיר בַּשְׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת
אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי
בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו[b]׃
3 מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר
אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם׃
4 כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי
אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ
עַד־שֶׁהֲבֵיאתִיו[a] אֶל־בֵּית אִמִּי וְאֶל־חֶדֶר הוֹרָתִי׃
5 הִשְׁבַּעְתִּי[a] אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם [b]בִּצְבָאוֹת אוֹ בְאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה[b]
אִם־תָּעִירוּ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה[c] עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ ס

[11]Mm 3672. [12]L sine Q cum vocal, Q non scriptum, cf Mp sub loco. [13]Lectio plena contra TM, cf casus primus versiculi, Thr 5,18 et Mp sub loco. [14]Mm 1054. Cp 3 [1]Mm 3674. [2]Mm 1721. [3]Mm 3240. [4]Mp sub loco. [5]Mm 284.

13 [c] K G לְכִי ‖ [d] cf 2[b] ‖ [e] G + περιστερά μου cf 10[c] ‖ 14 [a–a] G ἐχόμενα τοῦ προτειχίσματος ‖ [b] 1 c K אֵיכָךְ–, Q mlt Mss אֵךְ– ‖ 15 [a] > pc Mss GV ‖ [b] mlt Mss V מְנוּ– ‖ 17 [a] G(SV) ἀπόστεψον = שׁוּב ‖ [b] C לְעֹפֶר ‖ [c] K[Or] אֶל ‖ [d] θ′(S) θυμιαμάτων, l בָּתְרֵי הֶהָרִים cf 8,14; G κοιλωμάτων ‖ Cp 3,1 [a] C תִּיו– ‖ [b] G + ἐκάλεσα αὐτὸν καὶ οὐχ ὑπήκουσέν μου (cf 5,6), id G-[BSO] post 2 ‖ 2 [a] C ואסבבה ‖ [b] cf 1[b] ‖ 4 [a] C שֶׁהֲבֵאתִיו ‖ 5 [a] cf 2,7[a] ‖ [b–b] cf 2,7[b–b] ‖ [c] cf 2,7[c].

2 1 אֲנִי[a] חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים׃ ל
2 כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן[a] רַעְיָתִי[b] בֵּין הַבָּנוֹת׃ ל
3 כְּתַפּוּחַ[a] בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דוֹדִי בֵּין הַבָּנִים ל
בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי[b] וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי׃ ל. ב[1]
4 הֱבִיאַנִי[a] אֶל־בֵּית הַיָּיִן[b] וְדִגְלוֹ[c] עָלַי אַהֲבָה׃ ד[2]. ל זקף קמ
5 סַמְּכוּנִי[a] בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי[b] בַּתַּפּוּחִים ל. ל
כִּי־חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃ ל רמל[3]
6 שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וימינו תְּחַבְּקֵנִי׃ ל[4]. ד[5]. ב
7 הִשְׁבַּעְתִּי[a] אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם
[b]בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה[b] ב ומל
אִם־תָּעִירוּ | וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה[c] עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ ס ג. יא בטע[6]. ג
8 קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה־זֶה בָּא
מְדַלֵּג עַל־הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבָעוֹת׃
9 [a]דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים[a]
הִנֵּה־זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ ו מל. ל
מַשְׁגִּיחַ מִן־הַחַלֹּנוֹת[b] מֵצִיץ מִן־הַחֲרַכִּים[c]׃ ל[7]. ג חס[8]
10 עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי ב[9]
קוּמִי לָךְ[a] רַעְיָתִי[b] יָפָתִי[c] וּלְכִי־לָךְ[d]׃
11 כִּי־הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ׃ הסתיו ק
12 הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ [a]עֵת[b] הַזָּמִיר הִגִּיעַ[a] ד
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע[c] בְּאַרְצֵנוּ׃ ב מל בלישׁ[10]
13 הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים[a] סְמָדַר[b] נָתְנוּ רֵיחַ ל

Cp 2 [1] Mm 3670. [2] Mm 1099. [3] Mm 3849. [4] Mm 959. [5] Mm 3085. [6] Mm 284. [7] וחד השגיח Ps 33,14. [8] Mm 3671. [9] Jes 38,15. [10] Mm 4087.

Cp 2,1 [a] prb l אַתְּ ‖ 2 [a] 𝔠 כֵּין ‖ [b] 𝔠 רַעְיָ ‖ 3 [a] 𝔠 כַּ ‖ [b] Ed חָמַדְתִּי ‖ 4 [a] 𝔊 εἰσαγάγετέ με = דְּגָרוּ = σ′ ἐπισωρεύσατε, 𝔊 ἔταξεν דָּגַל ‖ [b] 𝔠 הַיַּיִן cf 𝔖 ‖ [c] l וּלוֹ– cf 𝔊𝔖; α′(ϐ) ἔταξεν דָּגַל ‖ 5 [a] 𝔠 סְ ‖ [b] 𝔠 רָ ‖ 7 [a] 𝔠 הִשְׁבַּעְתִּי ‖ [b–b] 𝔊 ἐν ταῖς δυνάμεσιν καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσιν τοῦ ἀγροῦ cf 𝔗 (דגר aram) ‖ [c] 𝔙 *dilectam* = הָאֲהֻבָה ‖ 9 [a–a] gl? 𝔊 ← ἐπὶ τὰ ὄρη Βαιθηλ cf 17 ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd הַחַלֹּנוֹת ‖ [c] 𝔠 הַחֲרַכִּים ‖ 10 [a] 𝔠[K]𝔊𝔙 לְךְ, 𝔠[Q] לְכִי ‖ [b] cf 2[b] ‖ [c] 𝔊 + περιστερά μου; 𝔙 pr *columba mea* ‖ [d] > 𝔊 ‖ 11 [a] mlt Mss 𝔖𝔗 וְהִ ‖ 12 [a–a] prb tr in fin v ‖ [b] mlt Mss וְעֵת ‖ [c] 𝔠 נִשְׁמַע ‖ 13 [a] 𝔠 פַּנִּים– ‖ [b] prb dl.

ל . ד³ . ל⁴ 4 מָשְׁכֵנִי[b] אַחֲרֶיךָ[a] נָּרוּצָה הֱבִיאַנִי[c] הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו[d]
ד נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה[e] בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ[f] מֵיַּיִן[g]
נ מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ[h]: ס

ל . ל 5 שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת[a] יְרוּשָׁלָ͏ִם
ל . ה מל³ כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה[b]:

ל ומל . ב . ל 6 אַל־תִּרְאוֹנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ
ל וחס . ל בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ־בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת־הַכְּרָמִים
ב . ל כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי:

ה בטע ול בליש[6] . יז[7] 7 הַגִּידָה לִּי שֶׁאֲהֵבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה
יז[7] . יב אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם
ל . ל שֶׁלָּמָּה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה[a] עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ:

ח[8] ר״ם וכל איוב דכות ב מ ב 8 אִם־לָא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים
ל . ל וכת כן צְאִי־לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת־גְּדִיֹּתַיִךְ[a]
עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים: ס

ב[9] חס ול בליש . ל 9 לְסֻסָתִי[a] בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי[b]:
ב[10] . ל וחס . ל ומל 10 נָאוָ֫יוּ[a] לְחָיַיִךְ בַּתֹּרִים[b] צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים[c]:
ב בסיפ[11] 11 תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה־לָּךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף:

ה בטע ול בליש . ל 12 עַד־שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ:

ה חס[12] 13 צְרוֹר הַמֹּר | דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין:
14 אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר | דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי: ס

ד בסיפ[9] . ד בסיפ . יא 15 הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינָיִךְ יוֹנִים:

ה[13] . ל . ל בטע 16 הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי אַף נָעִים אַף־עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה[a]:

רהיטנו ק חד מן ד[14] כת ח וקר ה 17 קֹרוֹת בָּתֵּינוּ[a] אֲרָזִים רַחִיטֵנוּ[a] בְּרוֹתִים:

[3]Mm 1099. [4]וחד והדרינן 1Ch 28,11. [5]Mm 632. [6]Mp sub loco. [7]Mm 1095. [8]Mm 3185. [9]Mm 1786. [10]Mm 3669. [11]Mm 692. [12]Mm 92. [13]Mm 1781. [14]Mm 3864.

4 [a–a] cj haec vb contra acc cf ℭ || [b] 𝔊 *εἵλκυσάν σε* = מָשְׁכָךְ || [c] l הֲבִיאַנִי cf σ′𝔖 || [d] l חֲדָרֶיהָ || **5** [a] 𝔙 אהובים || [b] 𝔙 מֵיַּיִן || [c–c] 𝔊 *εἴλκυσάν σε* = נשׁ׳ ונג׳ 𝔙 || [d] cf 2[a] || [e] 𝔖ℭ נָגִילָה || [f] cf σ′𝔖 || **6** [a] σ′ *ὡς ῥεμβομένη*, prb l כְּטֹעָיָה cf 𝔖𝔙 || [b] prp שַׁלְמָה || **7** [a] 𝔊ℭ רְעִי || [b] 𝔊(𝔙) *ὡς τρογόνες* = כַּת׳ || [c] 𝔖ℭ רַעְיָתִי || **8** [a] 𝔊ℭ גְּדִי׳ || [b] 𝔊ℭ רְעִי׳ || **9** [a] 𝔊ℭ רְתַי׳ || [b] 𝔊(𝔙) *ὡς ὀρμίσκοι* = כַּח׳; ℭ רַעְיָתִי || **10** [a] 𝔊 σ′ pr *τί* = מַה־ cf ℭ || [b] 𝔊(𝔙) *ὡς τροχίσκοι* = כַּח׳ || [c] 𝔖ℭ לסוסתי בַּחֲרוּזִים || **16** [a] 𝔊ℭ רַעֲנָנָה || **17** [a] l Q; ℭ רְהִי׳.

13 יְהוָה לָהְ֙ מִן־הַנַּעֲרָ֣ה הַזֹּ֔את׃ 13 וַיִּקַּ֥ח בֹּ֖עַז אֶת־רוּת֑ וַתְּהִי־לֹ֣ו ל זקף קמ בנ״ך
ב מנה בכתיב. ל
14 לְאִשָּׁ֗ה וַיָּבֹ֤א אֵלֶ֙יהָ֙ וַיִּתֵּ֣ן יְהוָ֔ה לָ֖הּ הֵרָיֹ֑ון וַתֵּ֥לֶד בֵּֽן׃ 14 וַתֹּאמַ֤רְנָה ל ומל
הַנָּשִׁים֙ אֶל־נָעֳמִ֔י בָּר֖וּךְ יְהוָ֑ה אֲשֶׁ֤ר לֹא־הִשְׁבִּ֙ית לָ֣ךְ גֹּאֵ֔ל הַיֹּ֖ום וְיִקָּרֵ֥א ב16
15 שְׁמֹ֥ו a בְּיִשְׂרָאֵֽל׃ 15 וְהָיָ֥ה לְךָ֖ לְמֵשִׁ֣יב נֶ֑פֶשׁ וּלְכַלְכֵּ֖ל אֶת־שֵׂיבָתֵ֥ךְ כִּי ב17. ל
כַלָּתֵ֛ךְ אֲשֶׁר־אֲהֵבַ֥תְךָ a יְלָדַ֖תְתּוּ אֲשֶׁ֣ר־הִ֑יא טֹובָ֥ה לָ֛ךְ מִשִּׁבְעָ֥ה בָנִֽים׃ ל.ל.ל.ל בטע
16 וַתִּקַּ֤ח נָעֳמִי֙ אֶת־הַיֶּ֔לֶד a וַתְּשִׁתֵ֖הוּ בְחֵיקָ֑הּ a וַתְּהִי־לֹ֖ו לְאֹמֶֽנֶת׃ ל וחס.ל
17 וַתִּקְרֶ֨אנָה לֹ֤ו הַשְּׁכֵנֹות֙ שֵׁ֔ם לֵאמֹ֖ר יֻלַּד־בֵּ֣ן לְנָעֳמִ֑י וַתִּקְרֶ֨אנָה שְׁמֹ֤ו ד.ל.ד
עֹובֵד֙ הֽוּא אֲבִי־יִשַׁ֣י אֲבִי דָוִֽד׃ פ ב18 מל למערב וכל ד״ה
דכות ב מ עבד אדם
18 a וְאֵ֖לֶּה תֹּולְדֹ֣ות פֶּ֑רֶץ פֶּ֥רֶץ הֹולִ֖יד אֶת־חֶצְרֹֽון׃ 19 וְחֶצְרֹ֖ון ל זקף קמ
20 הֹולִ֣יד אֶת־רָ֔ם a וְרָ֕ם a הֹולִ֖יד אֶת־עַמִּינָדָֽב׃ 20 וְעַמִּינָדָ֖ב הֹולִ֣יד אֶת־ ל
21 נַחְשֹׁ֑ון וְנַחְשֹׁ֥ון הֹולִ֖יד אֶת־שַׂלְמָ֥ה a ׃ 21 וְשַׂלְמֹ֥ון a הֹולִ֖יד אֶת־בֹּ֥עַז וּבֹ֖עַז
22 הֹולִ֥יד אֶת־עֹובֵֽד׃ 22 וְעֹובֵ֖ד הֹולִ֣יד אֶת־יִשָׁ֑י וְיִשַׁ֖י הֹולִ֥יד אֶת־דָּוִֽד׃ ב18 מל למערב וכל ד״ה
דכות ב מ עבד אדם.
ב זקף קמ

סכום הפסוקים
של ספר רות
וחציו ותאמר רות המואביה[18]
וסדרים ב

שיר השירים

CANTICUM CANTICORUM

(ס א) **1** 1 שִׁ֥יר הַשִּׁירִ֖ים אֲשֶׁ֥ר לִשְׁלֹמֹֽה׃ ל

2 יִשָּׁקֵ֙נִי֙ מִנְּשִׁיקֹ֣ות פִּ֔יהוּ ל.ל׳.בב
כִּי־טֹובִ֥ים דֹּדֶ֖יךָ a מִיָּֽיִן׃ 3 a לְרֵ֣יחַ שְׁמָנֶ֔יךָ b טֹובִ֖ים a ב2ין
c שֶׁ֥מֶן תּוּרַ֛ק c שְׁמֶ֖ךָ עַל־כֵּ֣ן עֲלָמֹ֑ות אֲהֵבֻֽךָ׃ ל.ד.ג

[16] Mm 1806. [17] Mm 2431. [18] Mm 3668. [19] Ru 2,21, cf Mp sub loco.
Cp 1 [1] וחד נשיקות Prv 27,6. [2] Mm 574.

14 [a] G τὸ ὄνομά σου = שִׁמְךָ ‖ **15** [a] sic L, mlt Mss Edd אהבתך ‖ **16** [a–a] > S ‖ **18** [a] 18sqq cf 1 Ch 2,5.9–15 ‖ **19** [a] G^{AB} *Appav*; G^{rel} *Αραμ*, 1 אָרָם cf Mt 1,3.4 ‖ **20** [a] G^{B} *Σαλμαν*, G^{rel} *Σαλμων* ‖ **21** [a] pc Mss ושלמה; G^{B} *Σαλμαν*, G^{rel} = 𝔐.
Cp **1,2** [a] G(V) *μαστοί σου* = דַּדֶּיךָ, it 4^{f} ‖ **3** [a–a] G *καὶ ὀσμὴ μύρων σου ὑπὲρ παντα τὰ ἀρώματα* cf 4,10 ‖ [b] שמנים ע׳ ‖ [c–c] l מַתָּמְרוּק שְׁ׳; 𝔔 מרקחת מורקה cf G, α′(V) *ἔλαιον ἐκχεόμενον* = מֹרֶק שְׁ׳.

אלי חד מן ג[17] קר ולא כת

הָאִישׁ׃ 17 וַתֹּאמֶר[a] שֵׁשׁ־הַשְּׂעֹרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר[b] אַל־ 17

ג[18] ב מגה מל . ל

תָּבוֹאִי רֵיקָם אֶל־חֲמוֹתֵךְ׃ 18 וַתֹּאמֶר שְׁבִי בִתִּי עַד אֲשֶׁר תֵּדְעִין אֵיךְ 18
יִפֹּל דָּבָר כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי־אִם־כִּלָּה הַדָּבָר הַיּוֹם׃

4 1 וּבֹעַז עָלָה הַשַּׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וְהִנֵּה הַגֹּאֵל עֹבֵר אֲשֶׁר דִּבֶּר־בֹּעַז **4**

ל בטע . ג[1] . ל

וַיֹּאמֶר סוּרָה שְׁבָה־פֹּה פְּלֹנִי[c] אַלְמֹנִי וַיָּסַר וַיֵּשֵׁב׃ 2 וַיִּקַּח[a] עֲשָׂרָה 2

ל

אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר וַיֹּאמֶר שְׁבוּ־פֹה וַיֵּשֵׁבוּ׃ 3 וַיֹּאמֶר לַגֹּאֵל חֶלְקַת 3

ב כת ה[2]

הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאָחִינוּ לֶאֱלִימֶלֶךְ מָכְרָה נָעֳמִי[a] הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵה מוֹאָב׃

ס[3] ר״פ לג מגה בכתיב . ג . ח

4 וַאֲנִי אָמַרְתִּי אֶגְלָה אָזְנְךָ לֵאמֹר קְנֵה נֶגֶד הַיֹּשְׁבִים וְנֶגֶד זִקְנֵי עַמִּי 4

ל זקף קמ . ג[4] ס״פ .

אִם־תִּגְאַל גְּאָל וְאִם־לֹא יִגְאַל[a] הַגִּידָה לִּי וְאֵדְעָ[b] כִּי אֵין זוּלָתְךָ

ראדעה ק חד מן ג[4] בלישׁ .

ב מל

לִגְאֹל וְאָנֹכִי אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֶגְאָל׃ 5 וַיֹּאמֶר בֹּעַז בְּיוֹם־ 5

ל ומל . ל[5] . קניתה ק

קְנוֹתְךָ הַשָּׂדֶה מִיַּד נָעֳמִי וּמֵאֵת[a] רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֵשֶׁת־הַמֵּת קָנִיתָ[b]

לגאל[6] ק יתיר ו חד מן ב מל בלישׁ

לְהָקִים שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ׃ 6 וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לֹא אוּכַל לִגְאָל־לִי 6
פֶּן־אַשְׁחִית אֶת־נַחֲלָתִי גְּאַל־לְךָ אַתָּה אֶת־גְּאֻלָּתִי כִּי לֹא־אוּכַל

כת ג[7] מגה ר״פ

לִגְאֹל׃ 7 וְזֹאת[a] לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל־הַגְּאוּלָה וְעַל־הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם 7

כת

כָּל־דָּבָר שָׁלַף[b] אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל׃

8 וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לְבֹעַז קְנֵה־לָךְ וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ׃[a] 9 וַיֹּאמֶר בֹּעַז לַזְּקֵנִים 8 9

ג פסוק וכל כל כל .
נא מ״פ וכל ר״פ דכות ב מג . ה

וְכָל־הָעָם עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם כִּי קָנִיתִי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לֶאֱלִימֶלֶךְ וְאֵת

ל וכל קריא חלוף . כ ר״פ בכתיב[8]

כָּל־אֲשֶׁר לְכִלְיוֹן וּמַחְלוֹן מִיַּד נָעֳמִי׃ 10 וְגַם אֶת־רוּת הַמֹּאֲבִיָּה 10

ל ושאר אשת המת[9] . ה . ד[10]

אֵשֶׁת מַחְלוֹן קָנִיתִי לִי לְאִשָּׁה לְהָקִים שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ וְלֹא־
יִכָּרֵת שֵׁם־הַמֵּת מֵעִם אֶחָיו וּמִשַּׁעַר מְקוֹמוֹ[a] עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם׃

ד

11 וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בַּשָּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֵדִים[a] יִתֵּן יְהוָה אֶת־ 11

ג בטע[11] . ל . ל . ב[12]

הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל־בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל ו וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם אֶת־

כ[13] וכל ירמיה ויחזק דכות ב מ יח . ד[14] . ג[15] . לב

בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה־חַיִל בְּאֶפְרָתָה וּקְרָא־שֵׁם בְּבֵית לָחֶם׃ 12 וִיהִי 12
בֵיתְךָ כְּבֵית פֶּרֶץ אֲשֶׁר־יָלְדָה תָמָר לִיהוּדָה מִן־הַזֶּרַע אֲשֶׁר יִתֶּן

[17]Mm 2745. [18]Mm 2829. Cp 4 [1]Mm 1648. [2]Mm 2329. [3]Mm 961. [4]Mm 2440. [5]Ru 4,10. [6]L sine Q sicut lectio Or cum Mp יתיר ו, Q addidi contra Mp Ru 4,4. [7]Mm 856. [8]Mm 4070. [9]Ru 4,5. [10]Mm 65. [11]Mm 344. [12]Mm 3667. [13]Mm 3086. [14]Mm 1478. [15]Mm 1478.

17 [a] G* + αὐτῇ cf 15[a] || [b] G(S)T ut Q אֲלַי || Cp 4,2 [a] G(V) + *Booς* || **3** [a–a] G ἡ δέδοται Νωεμειν || **4** [a] mlt Mss Vrs תְּגַל || [b] K וְאֵדַע; mlt Mss ut Q וְאֵדְעָה || **5** [a] V *quoque*, l גַּם אֶת־ || [b] pc Mss ut Q קְנִיתָה, K קָנִיתִי; frt l קָנָה cf Vrs || **7** [a] G + τὸ δικαίωμα cf STV = הַמִּשְׁפָּט || [b] GT pr cop || **8** [a] G + *καὶ ἔδωκεν αὐτῷ* = וַיִּתֶּן לוֹ || **10** [a–a] l עדים ויאמרו הזקנים cf G מֵעִמּוֹ || **11** [a–a] G *Μάρτυρες καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶποσαν*, frt l

3 הַשָּׁעֲרִים וְקִצִּיר ׀ הַחִטִּים [a]וַתֵּשֶׁב אֶת[a]־חֲמוֹתָהּ׃ **3** 1 וַתֹּאמֶר ל׳ יג²⁸

2 לָהּ נָעֲמִי חֲמוֹתָהּ בִּתִּי הֲלֹא אֲבַקֶּשׁ־לָךְ מָנוֹחַ אֲשֶׁר יִיטַב־לָךְ׃ 2 וְעַתָּה כל מל

הֲלֹא בֹעַז מֹדַעְתָּנוּ אֲשֶׁר הָיִית אֶת־נַעֲרוֹתָיו הִנֵּה־הוּא זֹרֶה אֶת־גֹּרֶן ל׳ וכת כן . ב מל . ב

3 הַשְּׂעֹרִים הַלָּיְלָה׃ 3 וְרָחַצְתְּ וָסַכְתְּ וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתָיִךְ[a] עָלָיִךְ וְיָרַדְתְּ[b] ל׳ שמלתיך חד מן ו׳ וירדת ק בליש .

4 הַגֹּרֶן אַל־תִּוָּדְעִי לָאִישׁ עַד כַּלֹּתוֹ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת׃ 4 וְיִהְיֶ֫ בְּשָׁכְבוֹ לב² . ג . לב

וְיָדַעַתְּ אֶת־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכַּב־שָׁם וּבָאת וְגִלִּית מַרְגְּלֹתָיו וְשָׁכָבְתִּי[a] ז² . ה . ושכבת ק

5 וְהוּא יַגִּיד לָךְ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשִׂין׃ 5 וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ כֹּל אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי ל

6 ׀ 7 אֶעֱשֶׂה׃ 6 וַתֵּרֶד הַגֹּרֶן וַתַּעַשׂ כְּכֹל[a] אֲשֶׁר־צִוַּתָּהּ חֲמוֹתָהּ׃ 7 וַיֹּאכַל אלי חד מן ו⁵ קו ולא כת . ל

בָּעַז וַיִּשְׁתְּ[a] וַיִּיטַב לִבּוֹ וַיָּבֹא לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה וַתָּבֹא בַלָּט וַתְּגַל ו⁶ . ז ה סת וב קמ . ב חס בכתיב ר חד מל וג חס א׳ . ג

8 מַרְגְּלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב׃ 8 וַיְהִי ׀ בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת וְהִנֵּה נ⁸ . ל

9 אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת מַרְגְּלֹתָיו׃ 9 וַיֹּאמֶר[a] מִי־אָ֫תְּ[b] וַתֹּאמֶר אָנֹכִי רוּת אֲמָתֶךָ

10 וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ[c] עַל־אֲמָתְךָ כִּי גֹאֵל אָתָּה׃ 10 וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ ל חס למערב . ל⁹

לַיהוָה בִּתִּי הֵיטַבְתְּ חַסְדֵּךְ הָאַחֲרוֹן מִן־הָרִאשׁוֹן לְבִלְתִּי־לֶכֶת אַחֲרֵי ב¹⁰ . סד

11 הַבַּחוּרִים אִם־דָּל וְאִם־עָשִׁיר׃ 11 וְעַתָּה בִּתִּי אַל־תִּירְאִי כֹּל אֲשֶׁר־ ל¹¹ . יב וכל דל ואביון דכות

תֹּאמְרִי[a] אֶעֱשֶׂה־לָּךְ כִּי יוֹדֵעַ כָּל־שַׁעַר עַמִּי כִּי אֵשֶׁת חַיִל אָתְּ׃ ו מל וכל ת ד מק דכות ב מ ג חס

12 וְעַתָּה כִּי אָמְנָם כִּי אִם[a] גֹּאֵל אָנֹכִי וְגַם יֵשׁ גֹּאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי׃ 13 לִינִי ס¹² אם חד מן ח¹³ בת ולא קר . נ¹ וכל תלים דכות ב מ ג א

הַלַּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר אִם־יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ ל וכל שם ברנש דכות . יז מ״ם

14 וְגָאַלְתִּיךְ אָנֹכִי חַי־יְהוָה שִׁכְבִי עַד־הַבֹּקֶר׃ 14 וַתִּשְׁכַּב מַרְגְּלֹתָו[a] עַד־ ח¹⁴ בטע וכל זקף אתנח וס״ם דכות ב מ א . מרגלתיו ק

הַבֹּקֶר וַתָּקָם בְּטֶרֶם[b] יַכִּיר אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר[c] אַל־יִוָּדַע כִּי־ בטרם[15] יתיר ו ק

15 בָאָה הָאִשָּׁה[d] הַגֹּרֶן׃ 15 וַיֹּאמֶר[a] הָבִי הַמִּטְפַּחַת אֲשֶׁר־עָלַיִךְ וְאֶחֱזִי־ ח¹⁶ קמ ול בטע וחד מן ט חס א בליש . ל

בָהּ וַתֹּאחֶז בָּהּ וַיָּמָד שֵׁשׁ־שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ וַיָּבֹא[b] הָעִיר׃ 16 וַתָּבוֹא ב חד חס וחד מל . ו⁶

אֶל־חֲמוֹתָהּ וַתֹּאמֶר מִי־אַתְּ בִּתִּי וַתַּגֶּד־לָהּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה־לָהּ

---

[28] Mm 140. Cp 3 [1] Mm 1213. [2] Mm 319. [3] Mm 2392. [4] Mm 2052. [5] Mm 2745. [6] Mm 3666. [7] Mm 1412. [8] Mm 448. [9] וחד וכרוכה 1S 25,33. [10] Gn 20,13. [11] Lv 14,21. [12] Mp sub loco. [13] Mm 2752. [14] Mm 1571. [15] Q addidi, L sine Q cum Mp יתיר ו, cf Mp sub loco. [16] Mm 1092.

23 [a–a] pc Mss ע וַתָּשֶׁב אֶל | **Cp 3,3** [a] pc Mss ut Q לְתַּךְ–; K mlt Mss לָתַךְ– || [b] Q mlt Mss וְיָרַדְתְּ; K תִּי– || **4** [a] cf 3[b] || **5** [a] mlt Mss ut Q אֵלַי, G* ut K || **6** [a] pc Mss כל ע || **7** [a] > G* || **9** [a] G[L](ϑ) + *αὐτῇ* = לָהּ || [b] sic L, mlt Mss Edd אָתְּ || [c] K[Occ] mlt Mss כְּנָפֶיךָ, K[Or] Q ϑ כָּנָף– || **11** [a] pc Mss G[O]ϑτυ + אֵלַי || **12** [a] mlt Mss ut Q | **14** [a] mlt Mss ut Q יָו– || [b] K בְּטֶרֶם mlt Mss ut Q || [c] G(ϑ) + *Booζ*; S *w'mrt* ← וַתֹּאמֶר || [d] S *nhtt* = בָּאתִי || [e] > S, G *γυνή* ← אִשָּׁה || **15** [a] G* + *αὐτῇ*, G[L] + *τῇ Pουθ* || [b] mlt Mss ע וַתָּבֹא.

לְבִלְתִּי נְגָעֵךְ וְצָמְאת וְהָלַכְתְּ אֶל־הַכֵּלִים וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן ל.ל.ב.ל
הַנְּעָרִים: 10 וַתִּפֹּל עַל־פָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה וַתֹּאמֶר אֵלָיו מַדּוּעַ 10 ג
מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַכִּירֵנִי וְאָנֹכִי נָכְרִיָּה: 11 וַיַּעַן בֹּעַז וַיֹּאמֶר לָהּ 11 ט.ל
הֻגֹּד הֻגַּד לִי כֹּל אֲשֶׁר־עָשִׂית אֶת־חֲמוֹתֵךְ אַחֲרֵי מוֹת אִישֵׁךְ וַתַּעַזְבִי ג.ט.10 ב.9
אָבִיךְ וְאִמֵּךְ וְאֶרֶץ מוֹלַדְתֵּךְ וַתֵּלְכִי אֶל־עַם אֲשֶׁר לֹא־יָדַעַתְּ תְּמוֹל ב.11
שִׁלְשׁוֹם: 12 יְשַׁלֵּם יְהוָה פָּעֳלֵךְ וּתְהִי מַשְׂכֻּרְתֵּךְ שְׁלֵמָה מֵעִם יְהוָה ל.ז יד רפ.12 ט ומן ראש דמלכים עד ויירא כל ישראל דכות.13 ב
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּאת לַחֲסוֹת תַּחַת־כְּנָפָיו: 13 וַתֹּאמֶר אֶמְצָא־ 13 ב.14 ח.15 רפי ג מנה בליש וכל אחסה דכות ב מא
חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי כִּי נִחַמְתָּנִי וְכִי דִבַּרְתָּ עַל־לֵב שִׁפְחָתֶךָ וְאָנֹכִי לֹא ט.10 לא ספוק כי וכי.16 ל זקף קמ.17
אֶהְיֶה כְּאַחַת שִׁפְחֹתֶיךָ: 14 וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז לְעֵת הָאֹכֶל גְּשִׁי הֲלֹם ג.ל וחס.
וְאָכַלְתְּ מִן־הַלֶּחֶם וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ וַתֵּשֶׁב מִצַּד הַקֹּצְרִים וַיִּצְבָּט־ ל.ל.14 ב.19
לָהּ קָלִי וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר: 15 וַתָּקָם לְלַקֵּט וַיְצַו בֹּעַז אֶת־ 15 ל וחס
נְעָרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין הָעֳמָרִים תְּלַקֵּט וְלֹא תַכְלִימוּהָ: 16 וְגַם שֹׁל־ 16 a ל ומל. ב ר״ם בכתיב.20
תָּשְׁלוּ לָהּ מִן־הַצְּבָתִים וַעֲזַבְתֶּם וְלִקְּטָה וְלֹא תִגְעָרוּ־בָהּ: 17 וַתְּלַקֵּט 17 ל.ל.ל
בַּשָּׂדֶה עַד־הָעֶרֶב וַתַּחְבֹּט אֵת אֲשֶׁר־לִקָּטָה וַיְהִי כְּאֵיפָה שְׂעֹרִים: ב.ל
18 וַתִּשָּׂא וַתָּבוֹא הָעִיר וַתֵּרֶא a חֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־לִקָּטָה וַתּוֹצֵא וַתִּתֶּן־ 18 ב.ג חד חס רב מל.21
לָהּ אֵת אֲשֶׁר־הוֹתְרָה מִשָּׂבְעָהּ: 19 וַתֹּאמֶר לָהּ חֲמוֹתָהּ אֵיפֹה לִקַּטְתְּ ל וחס.ל כת ה.22 ל
הַיּוֹם וְאָנָה עָשִׂית יְהִי מַכִּירֵךְ בָּרוּךְ וַתַּגֶּד לַחֲמוֹתָהּ a אֵת אֲשֶׁר־ ל
עָשְׂתָה עִמּוֹ a וַתֹּאמֶר שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בֹּעַז: 20 וַתֹּאמֶר
נָעֳמִי לְכַלָּתָהּ בָּרוּךְ הוּא לַיהוָה a אֲשֶׁר לֹא־עָזַב חַסְדּוֹ אֶת־הַחַיִּים ל בתור.23 ג.24
וְאֶת־הַמֵּתִים וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי קָרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִגֹּאֲלֵנוּ הוּא: ל.25
חצי הספר בפסוקים
21 וַתֹּאמֶר רוּת הַמֹּאֲבִיָּה a גַּם | כִּי־אָמַר אֵלַי עִם־הַנְּעָרִים אֲשֶׁר־לִי 21
תִּדְבָּקִין עַד אִם־כִּלּוּ אֶת כָּל־הַקָּצִיר אֲשֶׁר־לִי: 22 וַתֹּאמֶר נָעֳמִי 22 ב.ג
אֶל־רוּת כַּלָּתָהּ טוֹב בִּתִּי כִּי תֵצְאִי עִם־נַעֲרוֹתָיו וְלֹא יִפְגְּעוּ־בָךְ ג.26 ב מל
בְּשָׂדֶה אַחֵר: 23 וַתִּדְבַּק בִּנְעָרוֹת בֹּעַז לְלַקֵּט עַד־כְּלוֹת קְצִיר־ ה רפ.27 ל

9 Mm 1295. 10 Mlt Mss את כל lectio Occ, Q את lectio Or et Mp sub loco. 11 Ex 5,8. 12 Mm 174. 13 Mm 3417. 14 Gn 16,8. 15 Mm 3046. 16 Mm 2059. 17 וחד ונחמתני Ps 86.17. 18 Mm 3154. 19 Mm 140. 20 Mm 4070. 21 Mm 2645. 22 Mm 1750. 23 Mm 3665. 24 Mm 1223. 25 וחד את המתים Qoh 4,2. 26 Mm 2461. 27 Mm 957.

16 a v 16 > S || 18 a pc Mss SV וַתֵּרֶא || 19 a–a G ποῦ ἐποίησεν cf S || 20 a Ms S יהוה || 21 a G(S) + πρὸς τὴν πενθερὰν αὐτῆς = לַחֲמוֹתָהּ; > GSV.

16 וַתֹּאמֶר רוּת אַל־תִּפְגְּעִי־בִי לְעָזְבֵךְ לָשׁוּב מֵאַחֲרָיִךְ כִּי אֶל־ ח15
אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין עַמֵּךְ עַמִּי וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהָי: ד16.ה17
17 בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר כֹּה יַעֲשֶׂה יְהוָה לִי וְכֹה יֹסִיף כִּי ח18 ב מגה ר״פ
הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינָךְ: 18 וַתֵּרֶא כִּי־מִתְאַמֶּצֶת הִיא לָלֶכֶת אִתָּהּ ב19.ל
19 וַתֶּחְדַּל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ: 19 וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵיהֶם[a] עַד־בֹּאָנָה בֵּית לָחֶם ב20.ג ב מגה
וַיְהִי כְּבֹאָנָה בֵּית לֶחֶם[b] וַתְּהֻם כָּל־הָעִיר עֲלֵיהֶן[c] וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת בסיפ ובפסוק.
ג ב מגה בסיפ ובפסוק. ג וחס״ו 21. ז נכל כלית דכות 22. ה23
20 נָעֳמִי: וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶן אַל־תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי קְרֶאנָ לִי מָרָא[a] כִּי־ ה24 ד מל וחד חס. ל חס. ל כת א
21 הֵמַר שַׁדַּי לִי מְאֹד: 21 אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יְהוָה לָמָּה ד25
22 תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי וַיהוָה[a] עָנָה בִי[a] וְשַׁדַּי הֵרַע לִי: 22 וַתָּשָׁב נָעֳמִי
וְרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה כַלָּתָהּ עִמָּהּ הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵי מוֹאָב וְהֵמָּה בָּאוּ בֵּית
לֶחֶם בִּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים: ל26

2 1 וְלִנָעֳמִי מֹדַע[a] לְאִישָׁהּ[a] אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ מיודע[1] ק
2 וּשְׁמוֹ בֹּעַז: 2 וַתֹּאמֶר רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל־נָעֳמִי אֵלְכָה־נָּא הַשָּׂדֶה ל.ל.נא
וַאֲלַקֳטָה בַשִּׁבֳלִים אַחַר אֲשֶׁר[c] אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינָיו וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי ל.ל
3 בִתִּי: 3 וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה אַחֲרֵי הַקֹּצְרִים וַיִּקֶר מִקְרֶהָ
4 חֶלְקַת הַשָּׂדֶה לְבֹעַז אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ: 4 וְהִנֵּה־בֹעַז בָּא
מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר לַקֹּצְרִים יְהוָה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ יְהוָה: ד מל2. ד מיחד וכל תלים דכות3
5 וַיֹּאמֶר בֹּעַז לְנַעֲרוֹ הַנִּצָּב עַל־הַקֹּצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת: 6 וַיַּעַן ד מל2
הַנַּעַר[a] הַנִּצָּב עַל־הַקֹּצְרִים[a] וַיֹּאמַר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשָּׁבָה עִם־ ד מל2. צא
7 נָעֳמִי מִשְּׂדֵה מוֹאָב: 7 וַתֹּאמֶר אֲלַקֳטָה־נָּא וְאָסַפְתִּי בָעֳמָרִים אַחֲרֵי ל
הַקֹּצְרִים וַתָּבוֹא וַתַּעֲמֹד מֵאָז הַבֹּקֶר וְעַד־עַתָּה[a] זֶה שִׁבְתָּהּ הַבַּיִת[b] ד מל2
8 מְעָט: 8 וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל־רוּת הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי אַל־תֵּלְכִי לְלַקֵּט ט מל בכתיב1. ד5. ב6
9 בְּשָׂדֶה אַחֵר וְגַם[c] לֹא תַעֲבוֹרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּקִין עִם־נַעֲרֹתָי: ה רמז7. ה8. ב. יא
10 עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר־יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת־הַנְּעָרִים ל. ט מל בכתיב1

15 Mm 602. 16 Mm 2444. 17 Mm 868. 18 Mm 2386. 19 Prv 18,18. 20 Mm 3667. 21 Mm 3662. 22 Mm 1197. 23 Mm 2289. 24 Mm 1048. 25 Mm 407. 26 Mm 1834. Cp 2 1 Mm 832. 2 Mm 3663. 3 Mm 2636. 4 Mm 3664. 5 Mm 1865. 6 Mm 488. 7 Mm 957. 8 Mm 2837.

19 [a] l c mlt Mss הֵן– ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c] 𝔊[B] *ἐπ' αὐτῆς* (𝔊[AQ] *αὐτῇ*) = עָלֶיהָ ‖ **20** [a] l c mlt Mss מָרָה ‖ **21** [a–a] 𝔊(𝔖𝔙) *ἐταπείνωσέν με* ‖ **Cp 2,1** [a] mlt Mss ut Q מוֹדַע; K מְיֻדָּע ‖ **6** [a–a] > 𝔖 ‖ **7** [a] 𝔊 *ἐσπέρας* = עֶרֶב ‖ [b–b] 𝔊 *οὐ κατέπαυσεν ἐν τῷ ἀγρῷ* = לֹא שָׁבְתָה בַשָּׂדֶה.

ח¹. ב חד מל וחד חס. ח²·³. ב פסוק מיוחד. ב·ג·

1 1 וַיְהִי֙ [a]בִּימֵ֣י שְׁפֹ֔ט[a] הַשֹּׁפְטִ֖ים וַיְהִ֣י רָעָ֑ב בָּאָ֕רֶץ וַיֵּ֣לֶךְ ׀ אִ֣ישׁ מִבֵּֽית וט

ל. יג ר״פ 2 לֶ֚חֶם יְהוּדָ֔ה לָג֥וּר בִּשְׂדֵ֖י מוֹאָ֑ב הֽוּא־ וְאִשְׁתּ֥וֹ ׀ וּשְׁנֵ֖י[b] בָּנָֽיו׃ 2 וְשֵׁ֣ם הָאִ֗ישׁ
אֱלִימֶ֙לֶךְ֙ וְשֵׁם֙ אִשְׁתּ֣וֹ נָעֳמִ֔י וְשֵׁם֙ שְׁנֵ֣י בָנָ֔יו ׀ מַחְל׹ן וְכִלְיֹ֑ן אֶפְרָתִ֖ים
מִבֵּ֣ית לֶ֔חֶם יְהוּדָ֑ה וַיָּבֹ֣אוּ שְׂדֵי־מוֹאָ֔ב וַיִּהְיוּ־שָֽׁם׃ 3 וַיָּ֥מָת אֱלִימֶ֖לֶךְ 3

ב. מג. ל חס אִ֣ישׁ נָעֳמִ֑י וַתִּשָּׁאֵ֥ר הִ֛יא וּשְׁנֵ֥י בָנֶ֖יהָ׃ 4 וַיִּשְׂאוּ֙ לָהֶ֣ם נָשִׁ֔ים מֹֽאֲבִיּ֖וֹת שֵׁ֣ם 4
ל הָֽאַחַ֤ת עָרְפָּה֙ וְשֵׁ֣ם הַשֵּׁנִ֔ית רֽוּת֙ וַיֵּ֣שְׁבוּ שָׁ֔ם כְּעֶ֥שֶׂר שָׁנִֽים׃ 5 וַיָּמ֥וּתוּ 5
ב. ל גַּם־שְׁנֵיהֶ֖ם מַחְל֣וֹן וְכִלְי֑וֹן וַתִּשָּׁאֵ֥ר הָאִשָּׁ֖ה מִשְּׁנֵ֣י יְלָדֶ֔יהָ וּמֵאִישָֽׁהּ׃
ל וחס. ב כת ה״ 6 וַתָּ֣קָם הִיא֩ וְכַלֹּתֶ֨יהָ֙ וַתָּ֣שָׁב מִשְּׂדֵי־מוֹאָ֔ב כִּ֥י שָׁמְעָ֖ה בִּשְׂדֵ֣ה מוֹאָ֑ב 6
כִּֽי־פָקַ֤ד יְהוָה֙ אֶת־עַמּ֔וֹ לָתֵ֥ת לָהֶ֖ם לָֽחֶם׃ 7 וַתֵּצֵ֣א מִן־הַמָּקוֹם֮ אֲשֶׁ֣ר 7
ב׳ הָיְתָ֣ה־שָּׁמָ֔ה וּשְׁתֵּ֥י כַלֹּתֶ֖יהָ עִמָּ֑הּ וַתֵּלַ֕כְנָה בַּדֶּ֥רֶךְ לָשׁ֖וּב אֶל־אֶ֥רֶץ
ב. ב חד חס וחד מל. ג׳. ב״ יְהוּדָֽה׃ 8 וַתֹּ֣אמֶר נָעֳמִי֮ לִשְׁתֵּ֣י כַלֹּתֶ֒יהָ֒ לֵ֣כְנָה שֹּׁ֗בְנָה אִשָּׁ֛ה לְבֵ֥ית אִמָּ֖הּ 8
יעש״ ק יַֽעֲשֶׂ֨ה[a] יְהוָ֤ה עִמָּכֶם֙ חֶ֔סֶד כַּאֲשֶׁ֥ר עֲשִׂיתֶ֖ם עִם־הַמֵּתִ֑ים וְעִמָּדִֽי׃ 9 יִתֵּ֤ן 9
ב. כה״ . יד״ . ב ומל יְהוָה֙ לָכֶ֔ם וּמְצֶ֣אןָ מְנוּחָ֔ה אִשָּׁ֖ה בֵּ֣ית אִישָׁ֑הּ וַתִּשַּׁ֥ק לָהֶ֖ן וַתִּשֶּׂ֥אנָה קוֹלָ֛ן
י בטע״ 10 וַתִּבְכֶּ֖ינָה׃ 10 וַתֹּ֣אמַרְנָ֔ה֙ לֹּ֔א כִּי־אִתָּ֥ךְ נָשׁ֖וּב לְעַמֵּֽךְ׃ 11
11 שָׁ֚בְנָה בְנֹתַ֔י לָמָּ֥ה תֵלַ֖כְנָה עִמִּ֑י הַעוֹד־לִ֥י בָנִ֛ים בְּמֵעַ֖י וְהָי֥וּ לָכֶ֖ם
ב׳ ח״ . נ׳ ב חד מל וחד חס לַאֲנָשִֽׁים׃ 12 שָׁ֚בְנָה בְנֹתַ֔י לֵ֖כְנָ֑ה כִּי֩ זָקַ֨נְתִּי מִהְיוֹת֙ לְאִ֔ישׁ כִּ֥י אָמַ֖רְתִּי יֶשׁ־ 12
יא ס״פ״ . ב לִ֣י תִקְוָ֔ה גַּ֚ם הָיִ֣יתִי הַלַּ֔יְלָה לְאִ֖ישׁ וְגַ֣ם יָלַ֑דְתִּי בָּנִֽים׃ 13 הֲלָהֵ֥ן 13
ל. ב. ל תִּשַּׂבֵּ֖רְנָה עַ֣ד אֲשֶׁ֣ר יִגְדָּ֔לוּ הֲלָהֵ֥ן תֵּעָגֵ֖נָה לְבִלְתִּ֣י הֱי֣וֹת לְאִ֑ישׁ אַל֙ בְּנֹתַ֔י
ב חס א״ . ב ומל כִּֽי־מַר־לִ֥י מְאֹ֛ד מִכֶּ֖ם כִּֽי־יָצְאָ֥ה בִ֛י יַד־יְהוָ֖ה׃ 14 וַתִּשֶּׂ֥נָה קוֹלָ֖ן 14
וַתִּבְכֶּ֑ינָה עוֹד֙ וַתִּשַּׁ֣ק עָרְפָּ֔ה לַחֲמוֹתָ֖הּ[a] וְר֥וּת דָּבְקָ֖ה בָּֽהּ׃ 15 וַתֹּ֕אמֶר 15
ל. ב. ב הִנֵּ֤ה שָׁבְתָה֙ יְבִמְתֵּ֔ךְ אֶל־עַמָּ֖הּ וְאֶל־אֱלֹהֶ֑יהָ שׁ֥וּבִי אַחֲרֵ֖י יְבִמְתֵּֽךְ׃

Cp 1 [1]Mm 91. [2]Mm 1168. [3]Mm 3660. [4]Mm 377. [5]Mm 33. [6]Mm 2329. [7]Mp sub loco. [8]Gn 24,28. [9]Mm 1506. [10]Mm 190. [11]Mm 3661. [12]Mm 1551. [13]Okhl 357. [14]Mm 2506.

Cp 1,1 [a–a] 𝔊* *ἐν τῷ κρίνειν* = בְּשָׁפְטֹ֣ט; 𝔖 om שפט ‖ [b] 𝔊(𝔖) om שני ‖ **8** [a] 𝔊𝔙 ut Q יַֽעַשׂ ‖ **14** [a] 𝔊 + *καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν λαὸν αὐτῆς*, frt l וַתָּשָׁב אֶל־עַמָּהּ.

(ח) 17 חָגְרָה בְעֹז מָתְנֶיהָ וַתְּאַמֵּץ זְרוֹעוֹתֶיהָ[a]: ל. ב חד חס וחד מל. ל. ל

(ט) 18 טָעֲמָה כִּי־טוֹב סַחְרָהּ לֹא־יִכְבֶּה בַלַּיְלָ[a] נֵרָהּ: ו14. בלילה ק

(י) 19 יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָלֶךְ: ל. ל קמ

(כ) 20 כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ שִׁלְּחָה לָאֶבְיוֹן: ב15

(ל) 21 לֹא־תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל־בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים[a]: ב16. ל חס בסיפ. ב בלישׁ

(מ) 22 מַרְבַדִּים עָשְׂתָה־לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ: ב17. ג

(נ) 23 נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם־זִקְנֵי־אָרֶץ: ב18. ל19. ל

(ס) 24 סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי: ג פסוק בסיפ ראש ס20. ה ג מל וב חס ול בלישׁ21. ג

(ע) 25 עֹז־וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן: ל. ג. ב22

(פ) 26 פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת־חֶסֶד עַל־לְשׁוֹנָהּ: ב23

(צ) 27 צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל[a]: ד וחד מן ו24 חס י בלישׁ. ל. יז25

(ק) 28 קָמוּ[a] בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ: ב26. ל

(ר) 29 רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל־כֻּלָּנָה: ב בסיפ. ג. ב27

(ש) 30 שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה [a]יִרְאַת־יְהוָה[a] הִיא תִתְהַלָּל: ג28. ל. ב29

(ת) 31 תְּנוּ־לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ: ל

סכום הפסוקים של ספר
תשע מאות
וחמשה עשר
וחציו לפני שבר גאון[30]
וסדרים ח

[14] Mm 2293. [15] Mm 1192. [16] Mm 3355. [17] Prv 7,16. [18] Ps 76,2. [19] Mm 1988. [20] Mm 3658. [21] Mm 3275. [22] Mm 2317. [23] Mm 2495. [24] Mm 1871 contra textum sine Q. [25] Mm 787. [26] Mm 3681. [27] Gn 42,36. [28] Mm 26. [29] Mm 3659. [30] Prv 16,18, cf Mp sub loco.

17 [a] 𝔊 pr *εἰς ἔργον*, ins לַעֲבֹדָה || **18** [a] K Ms בַּלַּיְלָה, Q בַּלַּיְלָ || **21** [a] nonn Mss 𝔖𝔗 שָׁנִי cf Jes 1,18[a]; 𝔊(𝔙) *δισσάς*, frt l שְׁנָיִם || **25** [a] v 25 in 𝔊 post 26 cf Thr 2—4 || **27** [a] prp קָדְמוּ || **28** [a] prp תַּאֲכָל || **30** [a–a] 𝔊 *συνετή* = נְבוֹנָה cf Sir 9,15 16,4.

ל.ל.ל 32 אִם־נָבַלְתָּ בְהִתְנַשֵּׂא וְאִם־זַמּוֹתָ יָד לְפֶה׃
ב דמסע ר״ם בסים[27]. ל.ב 33 כִּי מֵיץ חָלָב יוֹצִיא חֶמְאָה וּמֵיץ־אַף יוֹצִיא דָּם
ב וּמֵיץ אַפַּיִם יוֹצִיא רִיב׃ ס

ל.מא.ל **31** 1 [a]דִּבְרֵי לְמוּאֵל [b]מֶלֶךְ מַשָּׂא [b]אֲשֶׁר־יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ[a]׃
ב ובתרי לישנ[1]. ג דמסע. כ[2]. ג דמסע 2 מַה־בְּרִי[a] וּמַה־בַּר־בִּטְנִי וּמָה[b] בַּר־נְדָרָי׃
ב דגש[3]. ל כת ן 3 אַל־תִּתֵּן לַנָּשִׁים חֵילֶךָ וְדַרְכֶיךָ[a] לְמַחוֹת[b] מְלָכִין׃
בז ר״ם אל אל[4]. ג מל בלוש[5]. אי חד מן לא בלוש וחד ק מן מה[6] כת ו וקר י 4 [a]אַל לַמְלָכִים | [b]לְמוּאֵל אַל לַמְלָכִים[b] שְׁתוֹ־יָיִן
וְלִרוֹזְנִים אֵי[c] שֵׁכָר׃
ב ובסים[7] 5 פֶּן־יִשְׁתֶּה[a] וְיִשְׁכַּח[a] מֻחָקָק[b] וְיַשַּׁנֶּה[c] דִּין כָּל־בְּנֵי־עֹנִי׃
ב מל בלוש ול בסים ב ובסים[7]. ל 6 תְּנוּ־שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן[a] לְמָרֵי נָפֶשׁ׃
7 יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח רִישׁוֹ וַעֲמָלוֹ לֹא יִזְכָּר־עוֹד׃
ד[8] 8 פְּתַח־פִּיךָ לְאִלֵּם אֶל־דִּין כָּל־בְּנֵי חֲלוֹף[a]׃
ד[8]. ל 9 פְּתַח־פִּיךָ שְׁפֹט־צֶדֶק וְדִין עָנִי וְאֶבְיוֹן׃ ס

ד חס בכתיב[9]. ל ומסק (א) 10 [a]אֵשֶׁת־חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ׃
ל בסים (ב) 11 בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר[a]׃
ל[9]. ג בלוש[10] (ג) 12 גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא־רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ[a]׃
ב[11] (ד) 13 דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ׃
ה ר״ם[12]. ל. ל. וג[13] (ה) 14 הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ׃
ל (ו) 15 וַתָּקָם [b]בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף[a] לְבֵיתָהּ [b]וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ[b]׃
ל בסים. נטעה ק (ז) 16 זָמְמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ מִפְּרִי כַפֶּיהָ נָטָע[a] כָּרֶם׃

[27]Mm 3573. Cp 31 [1]Hi 37,11. [2]Mm 592. [3]Mm 2877. [4]Mm 3261. [5]Mm 3656. [6]Mm 3811. [7]Mm 3657. [8]Mm 2121. [9]Mp sub loco. [10]Mm 769. [11]Mm 1182. [12]Mm 2522. [13]Mm 1228.

Cp 31,1 [a–a] 𝔊 *oi ἐμοὶ λόγοι εἰρηνται ὑπὸ θεοῦ, βασιλέως χρηματισμός* ‖ [b–b] l מֶלֶךְ מַשָּׂא ‖ [b] cf 2 [a] 𝔊 + *τί; ῥήσεις θεοῦ· πρωτογενές, σοὶ λέγω*, ins מַה־לְּמוּאֵל בְּכִרִי אֲמַר אֵלֶיךָ ‖ [b] cf 7,25[a] ‖ **3** [a] l וִירֵכֶיךָ ‖ [b] 𝔗 *lbnt*; l לְמֹחוֹת; prp לְלַחֲנוֹת cf Da 5,2 ‖ [c] 𝔊 *εἰς ὑστεροβουλίαν*, prp מַלְכִין aram consilia ‖ **4** [a] 𝔅 hic incip cp 31 ‖ [b–b] dl (dupl) ‖ [c] K אוֹ, Q 𝔙 אֵי; frt l אַוֵּה ‖ **5** [a] 𝔊 pl, l ‖ [b] 𝔗 מְחֻקָּק ‖ [c] cf 7,25[a]; 𝔊 pl, l ‖ **6** [a] cf 7,25[a] ‖ **8** [a] prp חֲלִי (ף dttg) ‖ **10** [a] 10–31 in 𝔊 post 29,27 ‖ **11** [a] 𝔊(𝔖) *ἡ τοιαύτη … ἀπορήσει*, frt ins הָהּ ‖ **12** [a] sic L, mlt Mss Edd הָ– ‖ **15** [a] prp טֹרֶף cf וחק ‖ [b–b] dl (gl) cf 27,27 ‖ **16** [a] K נָטַע, Q Vrs נְטָעָה; prp נְטַע.

15 [a] לָעֲלוּקָה[b] | שְׁתֵּי[c] בְנוֹת[d] הַב֫[e] | הַב[ad]
ה בטע ר״ם בשלש ספרים[12]. ג. ג

שָׁלוֹשׁ הֵנָּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה אַרְבַּע לֹא־אָמְרוּ הוֹן׃ [הוֹן׃]
ב בליש בסיט

16 שְׁאוֹל[a] [b]וְעֹצֶר[c] רָחַם[b] אֶרֶץ לֹא־שָׂבְעָה מַּיִם וְאֵשׁ לֹא־אָמְרָה
ל. ה[13]. ג פת[14]

17 עַיִן | תִּלְעַג לְאָב וְתָבֻז לִיקְהַת־[a]אֵם
ל. ל

יִקְּרֻוהָ עׇרְבֵי־נָחַל וְיֹאכְלוּהָ בְנֵי־נָשֶׁר׃ פ
ל. ל פת באתנח. ל

18 שְׁלֹשָׁה הֵמָּה נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי וְאַרְבָּעָ[a] לֹא יְדַעְתִּים׃
נז וכל חלים דכות ב מ יא. וארבעה. ל ק

19 דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר | בַּשָּׁמַיִם דֶּרֶךְ נָחָשׁ עַל־צוּר
ג

דֶּרֶךְ־אֳנִיָּה בְלֶב־יָם וְדֶרֶךְ גֶּבֶר בְּעַלְמָה׃
ל

20 כֵּן | דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ
ל[15]. ל

וְאָמְרָה לֹא־פָעַלְתִּי אָוֶן׃ פ
ח[16]

21 תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ [a]וְתַחַת אַרְבַּע[a] לֹא־תוּכַל שְׂאֵת׃
ד באתנח[17]. יד

22 תַּחַת־עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע־לָחֶם׃
ג מל ול בליש[18]

23 תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי תִבָּעֵל וְשִׁפְחָה כִּי־תִירַשׁ[a] גְּבִרְתָּהּ׃ פ
ב. ד[19]

24 אַרְבָּעָה הֵם קְטַנֵּי־אֶרֶץ וְהֵמָּה חַכְמִים מְחַכָּמִים[a]׃
ל בטע. ל

25 הַנְּמָלִים עַם לֹא־עֹז וַיָּכִינוּ בַקַּיִץ לַחְמָם׃
ל. ז קמ למערב[20]

26 שְׁפַנִּים עַם לֹא־עָצוּם וַיָּשִׂימוּ בַסֶּלַע בֵּיתָם׃
ל. לה[21] ח[22] מנה בכתיב

27 מֶלֶךְ אֵין לָאַרְבֶּה וַיֵּצֵא חֻצָּץ[a] כֻּלּוֹ׃
ב. ל

28 שְׁמָמִית בְּיָדַיִם תְּתַפֵּשׂ[a] וְהִיא בְּהֵיכְלֵי מֶלֶךְ׃ פ
ל. ל. ב[23]

29 שְׁלֹשָׁה הֵמָּה מֵיטִיבֵי צָעַד וְאַרְבָּעָה מֵיטִיבֵי לָכֶת׃
ב חד מל וחד חס. ב חד מל וחד חס. ב קמ[24]

30 לַיִשׁ גִּבּוֹר בַּבְּהֵמָה וְלֹא־יָשׁוּב מִפְּנֵי־כֹל׃
ו דגש[25]. ו[26]

31 [a]זַרְזִיר מָתְנַיִם אוֹ־תָיִשׁ וּמֶלֶךְ אַלְקוֹם[b] עִמּוֹ׃
ל. ל. ל

[12] Mm 3654. [13] Mm 1425. [14] Mm 1097. [15] וחד ומנאפת Ho 3,1. [16] Mm 3001. [17] Mm 1234. [18] Mm 1670. [19] Mm 2065. [20] Mm 3655. [21] Mp sub loco. [22] Mm 4219. [23] Jes 13,22. [24] Prv 15,21. [25] Mm 64. [26] Mm 2494.

15 [a–a] frt crrp ‖ [b] prp לָעוּ לַקּוּ ‖ [c] G(S) *τρεῖς* = שְׁלֹשׁ ‖ [d–d] C הַבְהַב; G(S) *ἀγαπήσει ἀγαπώμεναι* ‖ [e] mlt Mss ב min ‖ **16** [a] nonn vb exc; frt ins לֹא תִשְׂבַּע cf 27,20 ‖ [b–b] nonn vb exc; frt ins אֹמַר הָבָה בָּנִים cf Gn 30,1 ‖ [c] G *ἔρως* ‖ **17** [a] G(ST) *γῆρας*, frt l לְזִקְנַת cf 23,22 ‖ **18** [a] l c Ms G *(ἐκβάλῃ)* תּוֹרִישׁ vel תְּגָרֵשׁ ‖ **21** [a–a] G(V) *τὸ δὲ τέταρτον*, l וְאַרְבַּע ‖ **23** [a] l c Ms G תִּתְפֹּשׂ ‖ **24** [a] G(SV) *τῶν σοφῶν*, frt l מְחֻכָּמִים ‖ **27** [a] G(V) *εὐτάκτως*, prp חָלָץ ‖ **28** [a] G *ἐρειδόμενος*, frt l תִּתָּפֵשׂ ‖ **31** [a–a] crrp; prp זַרְזִיר מָתְנַיִם וְתַיִשׁ וּמֶלֶךְ לָקוּם עַל־עַמּוֹ ‖ [b] Or אַל־קוּם.

נְאֻם הַגֶּבֶר [d]לְאִיתִיאֵל לְאִיתִיאֵל[d] וְאֻכָל[e]׃ ב.ג.ל וחס
כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא־בִינַת אָדָם לִי׃ 2 כ בטע ר״פ בסיפ[2]
וְלֹא־[a]לָמַדְתִּי[a] חָכְמָה וְדַעַת[c] קְדֹשִׁים אֵדָע׃ 3 יד[3] ר״פ בכתיב נ[4] מנה בסיפ
מִי עָלָה־שָׁמַיִם וַיֵּרֶד מִי אָסַף־רוּחַ בְּחָפְנָיו[a] נ[5].ג
מִי צָרַר־מַיִם בַּשִּׂמְלָה מִי [b]הֵקִים כָּל־אַפְסֵי[b]־אָרֶץ ה[6]
מַה־שְּׁמוֹ וּמַה־שֵּׁם־בְּנוֹ[c] [d]כִּי תֵדָע[d]׃ כ.ו[7]
כָּל־אִמְרַת אֱלוֹהַּ[a] צְרוּפָה מָגֵן הוּא לַחֹסִים בּוֹ׃ ל
אַל־תּוֹסֶף[a] עַל־דְּבָרָיו פֶּן־יוֹכַיחַ בָּךְ וְנִכְזָבְתָּ׃ פ ב מל ו.ל כלישׁ.ל.ל
שְׁתַּיִם שָׁאֲלְתִּי מֵאִתָּךְ אַל־תִּמְנַע מִמֶּנִּי בְּטֶרֶם אָמוּת׃ ב ר״פ[8].ה[9].נז וכל תלים דכות ב מ יא
שָׁוְא וּדְבַר־כָּזָב הַרְחֵק מִמֶּנִּי[a] יח.נז וכל תלים דכות ב מ יא
רֵאשׁ[b] וְעֹשֶׁר אַל־תִּתֶּן־לִי הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי׃ ג מנה כת כן[10].ל.ג
פֶּן־אֶשְׂבַּע[a] וְכִחַשְׁתִּי[b] וְאָמַרְתִּי מִי יְהוָה[b] ב
וּפֶן־אִוָּרֵשׁ וְגָנַבְתִּי וְתָפַשְׂתִּי שֵׁם אֱלֹהָי׃ פ ה
אַל־תַּלְשֵׁן[a] עֶבֶד אֶל־אֲדֹנָיו[b] פֶּן־יְקַלֶּלְךָ וְאָשַׁמְתָּ[c]׃ ל.אדניך.ל.ל
דּוֹר[a] אָבִיו יְקַלֵּל וְאֶת־אִמּוֹ לֹא יְבָרֵךְ׃ ג
דּוֹר טָהוֹר בְּעֵינָיו וּמִצֹּאָתוֹ לֹא רֻחָץ׃ נא.ל.ל
דּוֹר מָה־רָמוּ עֵינָיו וְעַפְעַפָּיו יִנָּשֵׂאוּ׃
דּוֹר חֲרָבוֹת שִׁנָּיו וּמַאֲכָלוֹת מֶתַלְעֹתָיו ל ומל.ל וכת כן
לֶאֱכֹל עֲנִיִּים מֵאֶרֶץ וְאֶבְיוֹנִים מֵאָדָם[a]׃ פ ד באתנח[11]

[2]Mm 3573. [3]Mm 3249. [4]Mm 3580. [5]Mm 1842. [6]Mm 1213. [7]Mm 1989. [8]Mm 3653. [9]Mm 1877. [10]Mm 3608. [11]Mm 1234.

1 [d–d] prp לְאִיתִי אֵל לָאִיתִי אֵל vel לְאֹאֵה אֶת־(הָ)אֵל; al לֹא אָנֹכִי אֵל לֹא || [e] G *καὶ παύομαι* = וַאֲכַלֶה; prp אֵתִי אֵל לוֹ (לֹא) vel לוֹ (לֹא) אֵתִי אֵל לוֹ (לֹא) vel אֲנִי אֵל (וָ)אֵל לְמַד אֹתִי = G *θεὸς δεδίδαχέν με* || **3** [a–a] G *ἐν κόλπῳ* = בְּחָצְנוֹ || [b–b] G *ἐκράτησεν πάντων* (> $\mathfrak{G}^{BS}$) *τῶν ἄκρων*, frt l הֶחֱזִיק בְּאַפְסֵי (vel הֵקִים כָּל־אַפְסֵי) || [c] G *τοῖς τέκνοις αὐτοῦ* = בָּנָיו || [d–d] > $\mathfrak{G}^{BS}$, frt dl (ex Hi 38,5?) || **5** [a] Ps 18,31 2S 22,31 יְהוָה || **6** [a] ℭ תּוֹסַף || **8** [a] frt exc hemist || [b] ℭ רֵשׁ || **9** [a] sic L, mlt Mss Edd פֶּן־ || [b] G *με ὀρᾷ* = (אֹתִי) יֶחֱזֶה; G(S) *παραδῷς* = תַּשְׁלֵם; prp תַּמְשֵׁל || **10** [a] ℭ תַּלְשֵׁן; G(S) *παραδῷς* = תַּשְׁלֵם; prp תַּמְשֵׁל || [b] K אֲדֹנָו, Q S || [c] G(Y) *καὶ ἀφανισθῇς*, frt l וְשָׁמַתָּ || **11** [a] frt pr הוֹי vel תּוֹעֲבַת יְהוָה || [c] G(Y) *καὶ ἀφανισθῇς* = אֲדֹנָיו || **14** [a] prp מֵאֲדָמָה.

7 יִתַּ֣ע צַדִּ֣יק דִּ֣ין דַּלִּ֑ים רָ֝שָׁ֗ע לֹא־יָבִ֥ין דָּעַֽת׃ — ג חס בכתיב ב מנח בסיפ
8 אַנְשֵׁ֣י לָ֭צוֹן יָפִ֣יחוּ קִרְיָ֑ה וַ֝חֲכָמִ֗ים יָשִׁ֥יבוּ אָֽף׃ — ג
9 אִישׁ־חָ֭כָם נִשְׁפָּ֣ט אֶת־אִ֑ישׁ [a]אֱוִ֥יל וְרָ֝גַ֗ז וְשָׂחַ֥ק וְאֵ֣ין נָֽחַת׃ [b] — ה ל
10 אַנְשֵׁ֣י דָ֭מִים יִשְׂנְא֣וּ־תָ֑ם [a]וְיָשָׁ֥רִים יְ֝בַקְשׁ֗וּ [b]נַפְשֽׁוֹ׃
11 כָּל־רוּחוֹ֥ יוֹצִ֑יא כְּסִ֥יל וְ֝חָכָ֗ם בְּאָחֹ֥ור [a]יְשַׁבְּחֶנָּֽה׃ [b] — ד
12 מְשַׁל־מַקְשִׁ֣יב עַל־דְּבַר־שָׁ֑קֶר כָּל־מְשַׁרְתָּ֖יו רְשָׁעִֽים׃ — ל
13 רָ֣שׁ וְאִ֣ישׁ תִּכְלִ֣ים נִפְגָּ֑שׁ מֵ֝אֵ֗יר־עֵינֵ֥י שְׁנֵיהֶ֥ם יְהוָֽה׃ — ל
14 מֵ֭לֶךְ שׁוֹפֵ֣ט בֶּאֱמֶ֣ת דַּלִּ֑ים כִּסְאֹ֥ו לָ֝עַ֗ד יִכּֽוֹן׃ — ו מל
15 שֵׁ֣בֶט וְ֭תוֹכַחַת יִתֵּ֣ן חָכְמָ֑ה וְ֝נַ֗עַר מְשֻׁלָּ֥ח מֵבִ֥ישׁ אִמּֽוֹ׃ — ג[8]
16 בְּרִבְּ֣וֹת [a]רְ֭שָׁעִים יִרְבֶּ֣ה־פָּ֑שַׁע וְ֝צַדִּיקִ֗ים בְּמַפַּלְתָּ֥ם יִרְאֽוּ׃ — ג[9]. ה[10] וכל כי וכי דכות ב מ א. ד
17 יַ֣סֵּר בִּנְךָ֣ וְיָנִ֣יחֲךָ֑ וְ֝יִתֵּ֗ן מַעֲדַנִּ֥ים לְנַפְשֶֽׁךָ׃ פ — ל. ג[11]. ל[12]
18 בְּאֵ֣ין חָ֭זוֹן [a]יִפָּ֣רַע עָ֑ם וְ֝שֹׁמֵ֗ר תּוֹרָ֥ה אַשְׁרֵ֥הוּ [b]׃ — ל. ל
19 בְּדְבָרִ֣ים לֹא־יִוָּ֣סֵר עָ֑בֶד כִּֽי־יָ֭בִין וְאֵ֣ין מַעֲנֶֽה׃ — ב[13]
20 חָ֭זִיתָ אִ֣ישׁ אָ֑ץ בִּדְבָרָ֖יו תִּקְוָ֣ה לִכְסִ֣יל מִמֶּ֣נּוּ׃ — ב ר״פ. ו
21 מְפַנֵּ֣ק [a]מִנֹּ֣עַר עַבְדֹּ֑ו וְ֝אַחֲרִיתֹ֗ו יִהְיֶ֣ה מָנֹ֥ון [b]׃ — ל. ג[14]. ל ומל
22 אִישׁ־אַ֭ף יְגָרֶ֣ה מָד֑וֹן וּבַ֥עַל חֵ֝מָ֗ה רַב־[a]פָּֽשַׁע׃ — ג
23 גְּאָוַ֣ת אָ֭דָם תַּשְׁפִּילֶ֑נּוּ וּשְׁפַל־רֽוּחַ֥ יִתְמָֽךְ־כָּבֽוֹד׃ — ל. ג
24 חוֹלֵ֣ק עִם־גַּנָּ֣ב שׂוֹנֵ֣א נַפְשֹׁ֑ו אָלָ֥ה יִשְׁמַ֖ע וְלֹ֣א יַגִּֽיד׃ — ל ומל. ל
25 חֶרְדַּ֣ת אָ֭דָם יִתֵּ֣ן מוֹקֵ֑שׁ וּ֝בוֹטֵ֗חַ בַּיהוָ֥ה יְשֻׂגָּֽב׃ — ל
26 רַבִּ֣ים מְבַקְשִׁ֣ים פְּנֵי־מֹושֵׁ֑ל וּ֝מֵיְהוָ֗ה מִשְׁפַּט־אִֽישׁ׃ — יד מל. ד[15]
27 תֹּועֲבַ֣ת צַדִּיקִ֣ים אִ֭ישׁ עָ֑וֶל וְתֹועֲבַ֖ת רָ֣שָׁע יְשַׁר־דָּֽרֶךְ׃ פ — ל

30

1 [ba]דִּבְרֵי֮ | אָ֪גוּר֫ בִּן־[b]יָקֶ֥ה הַמַּשָּׂ֑א[c] — ב. ל[1]. ט

[7] Mm 2601. [8] Mm 2304. [9] Mm 3652. [10] Mm 372. [11] Mm 157. [12] וחד למעדנים Thr 4.5. [13] Mm 3540. [14] Mm 3347. [15] Mm 3623. Cp 30 [1] וחד ויקא Jon 2,11.

9 [a] frt dl ‖ [b] G(ST) *καταπτήσσει* = נָחַת a חתת ‖ **10** [a] l וּרְשָׁעִים ‖ [b] prp יְבַקְּרוּ cf Ez 34,11 ‖ **11** [a] prp בְּאַחוֹר tarditas ‖ [b] Ms ישכחנה; G *ταμιεύεται*, frt l יַחְשְׂכֶנָּה ‖ **16** [a] frt l בְּרָדוֹת cf 2[a] ‖ **18** [a] G *ἐξηγητής* = חֹזֶה ? prp חָזֹן ‖ [b] prp אִשְּׁרָהּ a אשר = ישר ‖ **21** [a] Ś(T) *dmtpnq*, prp מְפַנֵּק ‖ [b] G(Ś) *ὀδυνηθήσεται*; V recte *contumacem*; prp מָנוֹד ‖ **22** [a] cf 28,20[a] ‖ **Cp 30,1** [a] Cp 30 in G in cp 24: 30,1—14 post 24,22; 30,15—30 (+ 31,1—8) post 24,34 ‖ [b–b] G *τοὺς ἐμοὺς λόγους, υἱέ, φοβήθητι καὶ δεξάμενος αὐτούς* = הַנְּשֵׂא מְשָׁלוֹ vel הַמַּשְׂאִי מְמַשָּׂא vel דִּבְרֵי גוּר (תָּגוּר vel) בְּנִי וְקַחֵם cf Nu 23,7 vel ins אֲשֶׁר נָשָׂא m cs. ‖ [c] G *μετανόει*; prp

13 מְכַסֶּה פְּשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ וּמוֹדֶה וְעֹזֵב יְרֻחָם׃
14 אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה׃
15 אֲרִי־נֹהֵם וְדֹב שׁוֹקֵק מֹשֵׁל רָשָׁע עַל עַם־דָּל׃ [וָיָמִים׃ פ
16 נָגִיד[a] חֲסַר [b]תְּבוּנוֹת[c] וְרַב[d] מַעֲשַׁקּוֹת שׂנֵא[be] בֶּצַע יַאֲרִיךְ ס[n]
17 אָדָם[a] עָשֻׁק בְּדַם־נֶפֶשׁ [b]עַד־בּוֹר[b] יָנוּס[c] אַל־יִתְמְכוּ־בוֹ׃
18 הוֹלֵךְ תָּמִים יִוָּשֵׁעַ וְנֶעְקָשׁ דְּרָכַיִם[a] יִפֹּל בְּאַחַת[b]׃
19 עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵקִים יִשְׂבַּע־רֵישׁ׃
20 אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב[a]־בְּרָכוֹת וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא יִנָּקֶה׃
21 הַכֵּר־פָּנִים לֹא־טוֹב וְעַל־פַּת־לֶחֶם יִפְשַׁע־גָּבֶר׃
22 נֶבְהָל לְהַהוֹן אִישׁ רַע עָיִן וְלֹא־יֵדַע[a] כִּי־חֶסֶר[b] יְבֹאֶנּוּ׃
23 מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי[a] חֵן יִמְצָא מְמַחֲלִיק לָשׁוֹן׃
24 גּוֹזֵל | אָבִיו וְאִמּוֹ[a] וְאֹמֵר אֵין־פֶּשַׁע חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית׃
25 רְחַב־נֶפֶשׁ יְגָרֶה מָדוֹן וּבוֹטֵחַ עַל־יְהוָה יְדֻשָּׁן׃
26 בּוֹטֵחַ בְּלִבּוֹ הוּא כְסִיל וְהוֹלֵךְ בְּחָכְמָה הוּא יְמָלֵט׃
27 נוֹתֵן לָרָשׁ אֵין מַחְסוֹר וּמַעְלִים עֵינָיו רַב[a]־מְאֵרוֹת[b]׃
28 בְּקוּם רְשָׁעִים יִסָּתֵר אָדָם וּבְאָבְדָם יִרְבּוּ צַדִּיקִים׃
29 1 אִישׁ[a] תּוֹכָחוֹת מַקְשֶׁה[b]־עֹרֶף פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא׃
2 בְּרֻבּוֹת[a] צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם וּבִמְשֹׁל רָשָׁע[b] יֵאָנַח עָם׃
3 אִישׁ־אֹהֵב חָכְמָה יְשַׂמַּח אָבִיו וְרֹעֵה זוֹנוֹת יְאַבֵּד־הוֹן׃
4 מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ וְאִישׁ תְּרוּמוֹת[a] יֶהֶרְסֶנָּה׃
5 גֶּבֶר מַחֲלִיק עַל־רֵעֵהוּ רֶשֶׁת פּוֹרֵשׂ עַל־פְּעָמָיו׃
6 בְּפֶשַׁע[a] אִישׁ רָע מוֹקֵשׁ וְצַדִּיק יָרֹן[b] וְשָׂמֵחַ

ל
ב מל. יד מל[8]
ב[9] ול בסיפ.
שנא חד מן ד[10] חס
ק וכל אורית דכות
ד ג מל וחד חס[11]. בקצת נוסחי חס כת[12]
ל. ב[13]
ל
ד[14]. ו. ב
ל. ג. ו[15]. ל.
ב חד חס וחד מל
ל. יו[16]
ג. לא[17]. ב
יט[18]
ו מל. ל. ל וכת כן
ג[2] וחד מן ב[3] מל בליש. ב כת כן ול בליש[4]
ב. ה[5]. ל מל
ל. ו ומל[6]

[8]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [9]Mp sub loco. [10]Mm 2433 et Mm 3599. [11]Mm 3009. [12]Mm 3651 contra textum, lectio Or plena. [13]Mm 3649. [14]Mm 3595. [15]Mm 1369. [16]Mm 3615. [17]Mm 486. [18]Mm 3044. Cp 29 [1]Mm 3652. [2]Mm 1708. [3]Neh 12,44. [4]Mm 4098. [5]Mm 515. [6]Mm 528.

16 [a] dl m cs ‖ [b–b] prp תְּבוּאוֹת יָרֵב מִ׳ וְשֹׂנֵא cf [c.c] ‖ [c] G προσόδων = תְּבוּאוֹת ‖ [d] C וְרֹב; Vrs om cop, l רַב ‖ [e] K שֹׂנְאֵי, Q שֹׂנֵא; G(ΣCV) ὁ δὲ μισῶν, l וְשֹׂנֵא ‖ 17 [a] pc Mss ב ד min, frt l אִם ‖ [b–b] frt l יַעֲבֹר ‖ [c] l בְּגוֹסְׂ ‖ 18 [a] cf 6[a] ‖ [b] S bgwmṣ', l בְּשָׁחַת ‖ 20 [a] C רֹב cf 27[a] 29,22[a] ‖ 22 [a] cf 7,25[a] ‖ [b] C חֹסֶר; G ἐλεήμων = חָסִיד ‖ 23 [a] > S, dl vel l c Ms אַחֲרָיו et tr post לשון ‖ 24 [a] frt dl (dttg) ‖ 27 [a] cf 20[a] ‖ [b] C מְאֹרוֹת ‖ Cp 29,1 prp שֹׂנֵא cf 12,1 15,10 ‖ [b] ST pr cop, frt l וּמַקְשֶׁה ‖ 2 [a] G ἐγκωμιαζομένων = בְּבָרְכוֹת cf 10,7; frt l בְּרֹדוֹת cf ובמשל ‖ [b] l c nonn Mss Vrs רְשָׁעִים ‖ 4 [a] G παράνομος = תַּרְמִית? ‖ 6 [a] frt l בְּפֶשַׁע ‖ [b] frt l c Ms יָרוּץ.

21 מַצָּרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וְאִישׁ לְפִי מַהֲלָלוֹ׃ [a]

22 אִם תְּכַתֵּוּשׁ־אֶת־הָאֱוִיל | [a]בְּמַכְתֵּשׁ [b]בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת [a]בַּעֲלִי
לֹא־תָסוּר מֵעָלָיו אִוַּלְתּוֹ׃ פ

23 יָדֹעַ תֵּדַע פְּנֵי צֹאנֶךָ שִׁית לִבְּךָ לַעֲדָרִים׃

24 כִּי לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן וְאִם־[a]נֵזֶר [b]לְדֹר [c]לְדוֹר וָדוֹר׃

25 [a]גָּלָה חָצִיר וְנִרְאָה־דֶשֶׁא וְנֶאֶסְפוּ עִשְׂבוֹת הָרִים׃

26 כְּבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ וּמְחִיר שָׂדֶה עַתּוּדִים׃

27 וְיֶתֶר | חֲלֵב עִזִּים לַלַּחְמֶךָ [a]לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ [a]וְחַיִּים [c]לְנַעֲרוֹתָיִךְ [b]׃

28 1 נָסוּ [a]וְאֵין־רֹדֵף רָשָׁע וְצַדִּיקִים [b]כְּכְפִיר יִבְטָח׃

2 בְּפֶשַׁע [a]אֶרֶץ רַבִּים שָׂרֶיהָ [ab]וּבְאָדָם מֵבִין [c]יֹדַע כֵּן יַאֲרִיךְ׃

3 גֶּבֶר רָשׁ [a]וְעֹשֵׁק דַּלִּים מָטָר סֹחֵף וְאֵין לָחֶם׃

4 עֹזְבֵי תוֹרָה יְהַלְלוּ רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגָּרוּ [a]בָם׃ [b] פ

5 אַנְשֵׁי־רָע [a]לֹא־יָבִינוּ מִשְׁפָּט וּמְבַקְשֵׁי יְהוָה יָבִינוּ כֹל׃

6 טוֹב־רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מְעֻקַּשׁ דְּרָכָיִם [a]וְהוּא עָשִׁיר׃

7 נוֹצֵר תּוֹרָה [a]בֵּן מֵבִין וְרֹעֶה זוֹלְלִים יַכְלִים אָבִיו׃

8 מַרְבֶּה הוֹנוֹ בְּנֶשֶׁךְ וּבַתַּרְבִּית [a]לְחוֹנֵן דַּלִּים יְקַבְּצֶנּוּ׃

9 מֵסִיר [a]אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ תּוֹרָה גַּם־תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה׃ [טוֹב][b]

10 מַשְׁגֶּה יְשָׁרִים | בְּדֶרֶךְ רָע בְּשַׁחוּתוֹ [a]הוּא־יִפֹּל [b]וּתְמִימִים יִנְחֲלוּ־

11 חָכָם בְּעֵינָיו אִישׁ עָשִׁיר וְדַל מֵבִין יַחְקְרֶנּוּ׃

12 בַּעֲלֹץ [a]צַדִּיקִים רַבָּה תִּפְאָרֶת וּבְקוּם רְשָׁעִים יֵחָפֵשׂ [b]אָדָם׃

ב
אם האם ואם כן בטע[13]. ל ומל. ב חד חס וחד מל[14]. ל

ב
ב בטע ר״פ בסיפ[15]. רדור חד מן ב[16] חס ר״ת ק

ה[17]. ד

ב. ב[18]

ו ול בליש. ג ב מנה בליש. ל. ב ומל

ד

ל. ג' חס בכתיב ב מנה בסיפ

ל וחס

ח דמטע[2]

נ[3]

יתרבית חד מן ד[4] יתיר ב לא קו ק

ז[5]. ד חס[6]

נ[7]

נא. יב וכל דל ואביון דכות. ל

ט. ל

---

[13]Mm 3887. [14]Mm 1801. [15]Mm 3573. [16]Mm 3804. [17]Mm 732. [18]Dt 23,19. Cp 28 [1]Mp sub loco. [2]Mm 1404. [3]Mm 3649. [4]Mm 1754. [5]Mm 3650. [6]Mm 3685. [7]Mm 1200.

21 [a] G(ΣΤV[Mss]) *ἐγκωμιαζόντων*, frt l מְהַלְלָיו vel מְצַלְלָיו; prp מְהֻלָּלוֹ; G(ΣV[Mss]) + *καρδία ἀνόμου ἐκζήτει κακά, καρδία δὲ εὐθὴς ἐκζητεῖ γνῶσιν*, prb ins לֵב רָשָׁע מְבַקֵּשׁ רָע ‖ **22** [a–a] dl m cs ‖ [b] > GΣ ‖ **24** [a] G(Σ) *οὐδέ*, l וְאֵין ‖ [b] frt l אוֹצָר vel עֹשֶׁר ‖ [c–c] K לְדוֹר וָדוֹר, Q לְדוֹר וָדוֹר ‖ **25** [a] prp עָלָה ‖ **27** [a–a] > G, dl ‖ [b–b] > Σ ‖ [c] prp וְחַקִּים cf 31,15 ‖ **Cp 28,1** [a] l c Ms GV נָס (dttg) ‖ [b] l c nonn Mss GV וְצַדִּיק ‖ **2** [a–a] G *ἀσεβῶν κρίσεις ἐγείρονται*, prp עָרִיץ רַבִּים יְעוֹרֵי ‖ [b] prp צָרֵיהָ ‖ [c–c] G *κατασβέσει αὐτάς*, prp יְדַעֲכֶן ‖ **3** [a] G *ἐν ἀσεβείαις* = עָשָׁק, frt l עָשִׁיר; prp רֹאשׁ ‖ **4** [a] prp יִתְגָּעֲרוּ ‖ [b] prb l בּוֹ ‖ **5** [a] frt l רַע ‖ **6** [a] Σ(Θ) *'wrḥth*, l דַּרְכָּיו cf 10,9 vel דְּרָכִים ‖ **7** [a] prp יִתְרָה ‖ **8** [a] K ΣΘ וּבְתַרְבִּית, Q GV וְתַרְבִּית; prb dl (gl) ‖ **9** [a] Σ(Θ) *dmskr* = אֹטֵם cf 21,13 Jes 33,15 ‖ **10** [a] Ȼ בְּשַׁחַת; frt l בְּשַׁחְתּוֹ ‖ [b–b] dl (add) ‖ **12** [a] frt l בַּעֲלֹת cf ובקום ‖ [b] G *ἁλίσκονται* = יִתָּפֵשׂ; l יִתְחַפֵּשׂ se deformare cf 28a.

נ׳ **27** 1 אַל־תִּתְהַלַּל בְּיוֹם מָחָר כִּי לֹא־תֵדַע מַה־יֵּלֶד יוֹם׃

ד ול בלוש[2] 2 יְהַלֶּלְךָ זָר וְלֹא־פִיךָ נָכְרִי וְאַל־שְׂפָתֶיךָ׃

ב חד חס וחד מל[3] 3 כֹּבֶד־אֶבֶן וְנטֶל הַחוֹל וְכַעַס אֱוִיל כְּבֵדמִשְּׁנֵיהֶם׃

ל ומל . ב[4] 4 אַכְזְרִיּוּת חֵמָה וְשֶׁטֶף אָף וּמִי [a]יַעֲמֹד לִפְנֵי קִנְאָה׃

ל . ב[5] 5 טוֹבָה תוֹכַחַת מְגֻלָּה מֵאַהֲבָה[a] מְסֻתָּרֶת׃

ל מל . ל ומל[6] 6 נֶאֱמָנִים פִּצְעֵי אוֹהֵב וְנַעְתָּרוֹת[a] נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא׃

7 נֶפֶשׁ שְׂבֵעָה תָּבוּס[a] נֹפֶת וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה כָּל־מַר מָתוֹק׃

ל . ב מל[7] 8 כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן־קִנָּהּ כֵּן־אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ׃

ז . ל בטע[8] 9 שֶׁמֶן וְקְטֹרֶת יְשַׂמַּח־לֵב [a]וּמֶתֶק רֵעֵהוּ מֵעֲצַת־[ba]נָפֶשׁ׃ [אֵידֶךָ[b]

ורע . ד מל בסיפ[9] 10 רֵעֲךָ[a] אַל־תַּעֲזֹב וְרֵעַ אָבִיךָ אַל־תֶּעֱזֹב [b]וּבֵית אָחִיךָ אַל־תָּבֹוא[c] בְּיוֹם אֵידֶךָ טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק׃

ד[6] . ב[10] 11 חֲכַם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי וְאָשִׁיבָה חֹרְפִי דָּבָר׃

12 עָרוּם רָאָה רָעָה נִסְתָּר[a] פְּתָאִים עָבְרוּ נֶעֱנָשׁוּ[b]׃

יב ר״ם . ל[7] . ה . ב 13 קַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִיָּה[a] חַבְּלֵהוּ׃

ל וכל קרי חלוף . ג מל בלוש[11] 14 מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ בְּקוֹל גָּדוֹל [a]בַּבֹּקֶר הַשְׁכִּים[a] קְלָלָה תֵּחָשֵׁב לוֹ׃

ב[9] . ו . מדיינים חד מן ו כת כן בסיפ[10] . ל 15 דֶּלֶף טוֹרֵד בְּיוֹם סַגְרִיר וְאֵשֶׁת מִדְיָנִים[a] נִשְׁתָּוָה[b]׃

ל 16 [a]צָפְנֶיהָ צָפַן־רוּחַ וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ יִקְרָא[ab]׃

ל 17 בַּרְזֶל בְּבַרְזֶל יָחַד[a] וְאִישׁ יַחַד[b] פְּנֵי־רֵעֵהוּ׃

ב 18 נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ וְשֹׁמֵר אֲדֹנָיו יְכֻבָּד׃

י . ל . ב . ה״י וכל קהלת דכות ב מ א 19 כַּמַּיִם[a] הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב־הָאָדָם לָאָדָם׃

ואבדר[12] . י 20 שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן[a] לֹא תִשְׂבַּעְנָה וְעֵינֵי הָאָדָם לֹא תִשְׂבַּעְנָה[b]׃

Cp 27 [1]Gn 30,33. [2]Mm 2972. [3]Mm 715. [4]Mm 3323. [5]וחד מנשיקות Cant 1,2. [6]Mm 2212. [7]Mm 959. [8]Mm 2595. [9]Prv 19,13. [10]Mm 3645. [11]Mm 391. [12]Mp sub loco.

Cp 27,4 [a] cf 7,25[a] ‖ **5** [a] prp מֵאֵיבָה ‖ **6** [a] prp וּנְעוֹתוֹת vel וְעִקְּשׁוֹת ‖ **7** [a] frt l תָּבוּז ‖ **9** [a–a] dub; G *καταρρήγνυται δὲ ὑπὸ συμπτωμάτων*, prp מִתַּקְרִעָה מֵעֲצֶבֶת ‖ [b] prp מֵעֲצַב ‖ **10** [a] C וְרֵעַ אָבִיךָ, KC וְרֵעֲה, Q וְרֵע ‖ [b–b] frt dl ‖ [c] prp תָּבוֹז ‖ **12** [a] l c mlt Mss SC ‖ **13** [a] G(V) *ἀλλότρια*, l נָכְרִים cf 20,16[a] ‖ **14** [a–a] > Ms, dl ‖ **15** [a] cf 21,19[a] ‖ [b] frt l נִשְׁתָּה ‖ **16** [a–a] frt crrp; G(SC) *βορέας σκληρὸς ἄνεμος, ὀνόματι δὲ ἐπιδέξιος καλεῖται* = צָפוֹן רוּחַ קָשָׁה וּשְׁמָהּ יָמִין יִקָּרֵא; prp צָפַן רוּחַ רַעַשׁ כְּפֶן צָפֹן יִקָּרֵא ‖ [b] G(SCV) *παροξύνει*, l יָחַד ‖ **19** [a] G(S) *ὥσπερ οὐχ ὅμοια* cf C = כְּמוֹ, prp כְּמַרְאֶה ‖ **20** [a] K וַאֲבַדּוֹ, Q וַאֲבַדּוֹן, Q^{Mss} וַאֲבַדּוֹן ‖ [b] G + *βδέλυγμα κυρίῳ στηρίζων ὀφθαλμόν* (cf 16,30[a]), *καὶ οἱ ἀπαίδευτοι ἀκρατεῖς γλώσσῃ*, prb ins תּוֹעֲבַת יְהוָה עֹצֶה עֵינָיו וּכְסִילִים עַזֵּי לָשׁוֹן

8 כִּצְרֹר[a] אֶבֶן בְּמַרְגֻּמָּה[b] כֵּן־נוֹתֵן לִכְסִיל[c] כָּבוֹד׃ ל.ל.¹ מל

9 חוֹחַ עָלָה בְיַד־שִׁכּוֹר וּמָשָׁל בְּפִי כְסִילִים׃

10 [a]רַב[b] מְחוֹלֵל־[c]כֹּל וְשֹׂכֵר[cd] כְּסִיל וְשֹׂכֵר[e] עֹבְרִים[f]׃ ב.ב

11 כְּכֶלֶב שָׁב עַל־קֵאוֹ כְּסִיל שׁוֹנֶה בְאִוַּלְתּוֹ׃ ל.ל

12 רָאִיתָ[a] אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃ ה חס בכתיב⁶.נא

13 אָמַר עָצֵל שַׁחַל בַּדָּרֶךְ אֲרִי בֵּין הָרְחֹבוֹת׃

14 הַדֶּלֶת תִּסּוֹב עַל־צִירֶיהָ וְעָצֵל עַל־מִטָּתוֹ׃ ב מל.ל

15 טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת נִלְאָה לַהֲשִׁיבָהּ אֶל־פִּיו׃ ב.ג.ג

16 חָכָם עָצֵל[a] בְּעֵינָיו מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי טָעַם׃ נא.ב

17 מַחֲזִיק בְּאָזְנֵי[a]־כֶלֶב עֹבֵר[b] מִתְעַבֵּר[c] עַל־רִיב לֹא־לוֹ׃ לז.ו דגש⁷.ה⁸

18 כְּמִתְלַהֲלֵהַ הַיֹּרֶה זִקִּים חִצִּים וָמָוֶת׃ ל.ז חס ול בלישׁ⁹.ב

19 כֵּן־אִישׁ רִמָּה אֶת־רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא־מְשַׂחֵק אָנִי׃

20 בְּאֶפֶס עֵצִים תִּכְבֶּה־אֵשׁ וּבְאֵין נִרְגָּן יִשְׁתֹּק מָדוֹן׃ ל

21 פֶּחָם[a] לְגֶחָלִים וְעֵצִים לְאֵשׁ וְאִישׁ מְדָנִים[b] לְחַרְחַר־רִיב׃ פ ק¹⁰. מדינים חד מן ו כת׳ כן בסיפ¹¹.ל

22 דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן׃ ב

23 [a]כֶּסֶף סִיגִים[ab] מְצֻפֶּה עַל־חֶרֶשׂ שִׂפְתַיִם דֹּלְקִים[c] וְלֵב־רָע׃ ג מל.ל.¹² ל

24 בְּשִׂפְתָיו[a] יְנַכֶּר שׂוֹנֵא וּבְקִרְבּוֹ יָשִׁית מִרְמָה׃ בשפתיו ק.ג¹³.ז ומל¹⁴

25 כִּי־יְחַנֵּן קוֹלוֹ אַל־תַּאֲמֶן־בּוֹ כִּי שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת בִּלְבָבוֹ׃

26 תְּכֻסֶּה[a] שִׂנְאָה בְמַשָּׁא תִּגָּלֶה רָעָתוֹ בַקָּהָל׃ ג¹⁵

27 כֹּרֶה[a]־שַׁחַת בָּהּ יִפֹּל וְגֹלֵל אֶבֶן[b] אֵלָיו תָּשׁוּב׃

28 לָשׁוֹן־שֶׁקֶר יִשְׂנָא[a] דַּכָּיו[ab] וּפֶה חָלָק יַעֲשֶׂה מִדְחֶה׃ ב.ל.ג¹⁶.ל

⁶Mp sub loco. ⁷Mm 3644. ⁸Mm 282. ⁹Mm 1759. ¹⁰Mm 2242. ¹¹Mm 3645. ¹²Mm וחד לדלקים Ps 7,14. ¹³Mm 3646. ¹⁴Mm 2737. ¹⁵Mm 3647. ¹⁶Mm 3648.

8 [a] G *ὃς ἀποδεσμεύει* cf Ⅴ, l כְּצוֹרֵר ‖ [b] C בַּמַּרְגֵּלִית; prp בְּמַרְגְּלִית gemma ‖ [c] C לַכְּסִיל ‖ **10** [a] v 10 dub, frt gl ad 9 ‖ [b] frt = sagittarius cf Jer 50,29 Hi 16,13 ‖ [c–c] G *πᾶσα σάρξ* cf ⅁C, l כָּל־בָּשָׂר ‖ [d] C וְשֹׂכֵר ‖ [e] C וְשֹׂכֵר; ⅁C *wrwj'*, l וְשֹׂכֵר ‖ [f] nonn tr post כֹּל ‖ **12** [a] C pc Mss G רָאִיתָ ‖ **16** [a] prp הַלֵּץ ‖ **17** [a] G *κέρκου* בְּזָנַב ‖ [b] > pc Mss cf G⅁, dl vel cj c כלב ‖ [c] Ⅴ *et inpatiens commiscetur*, frt l מִתְעָרֵב ‖ **21** [a] C פַּחִים; G(⅁C) *ἐσχάρα*, l מַפָּח follis ‖ [b] cf 21,19[a] ‖ **23** [a–a] prp כספסגים ‖ [b] frt dl (gl) ‖ [c] G *λεῖα*, l חֲלָקִים ‖ **24** [a] K בְּשָׂפָתוֹ, Q Vrs בִּשְׂפָתָיו ‖ **26** [a] C תְּכָסֶה; G(⅁CⅤ) *ὁ κρύπτων*, prb l מְכַסֶּה ‖ **27** [a] C כָּרָה ‖ [b] cf 7,25[a] ‖ **28** [a–a] prp יְנַשֵּׂא דְּכָיו cf Ps 93,3 ‖ [b] G(⅁CⅤ) *ἀλήθειαν* cf aram *dkj'* purus; prp אֲדָנָיו vel בְּעָלָיו.

16 דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָּ פֶּן־תִּשְׂבָּעֶנּוּ וְהַקֵּאתוֹ׃
ל וחס. ל. 17 הַקַּר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן־יִשְׂבָּעֲךָ וּשְׂנֵאֶךָ׃
ב. ל. 18 מַפִּיץ[a] וָחֶרֶב וְחֵץ שָׁנֽוּן אִישׁ[b] עָנֶה בְרֵעֵהוּ עֵד שָׁקֶר׃
ג ב מלרע וחד מלעיל[13]. ג ב קמ וחד סת[14] 19 שֵׁן רֹעָה[a] וְרֶגֶל מוּעֶדֶת[b] מִבְטָח[c] בּוֹגֵד בְּיוֹם צָרָה׃ [רָעֵ֑ה׃ c] פ
ל. ל״ז. ל. 20 מַעֲדֶה[a] בֶּגֶד | בְּיוֹם קָרָה[a] חֹמֶץ[b] עַל־נֶתֶר וְשָׁר שִׁרִים עַל־לֵב־
נ. ל[16]. 21 אִם־רָעֵב שַׂנְאֲךָ הַאֲכִלֵהוּ לָחֶם[a] וְאִם־צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם[b]׃
ל בסע ר״פ בסיע[17]. ל וחס 22 כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל־רֹאשׁוֹ וַיהוָה יְשַׁלֶּם־לָךְ׃
ל. ל. 23 רוּחַ צָפוֹן תְּחוֹלֵל גֶּשֶׁם וּפָנִים נִזְעָמִים לְשׁוֹן סָתֶר׃
ה בסע בסיע. ל[18]. מדינים חד מן ו בת ק כן בסיע[19] 24 טוֹב שֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים[a] וּבֵית חָבֶר[b]׃
ל 25 מַיִם קָרִים עַל־נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וּשְׁמוּעָה[a] טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק׃
ל. ב. ל. 26 מַעְיָן נִרְפָּשׁ וּמָקוֹר מָשְׁחָת צַדִּיק מָט לִפְנֵי־רָשָׁע׃
ל חס 27 אָכֹל דְּבַשׁ הַרְבּוֹת[a] לֹא־טוֹב וְחֵקֶר כְּבֹדָם כָּבוֹד[b]׃
יו מ״ם אין אין 28 עִיר פְּרוּצָה אֵין חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר אֵין מַעְצָר לְרוּחוֹ׃
ג. ל[1]. ג[2]. **26** 1 כַּשֶּׁלֶג | בַּקַּיִץ וְכַמָּטָר בַּקָּצִיר כֵּן לֹא־נָאוֶה לִכְסִיל כָּבוֹד׃
לו חד מן יו כת כן ק 2 כַּצִּפּוֹר לָנוּד כַּדְּרוֹר לָעוּף כֵּן קְלָלַת חִנָּם לֹא[a] תָּבֹא׃
ה. ב מסוק בסע[5] 3 שׁוֹט לַסּוּס מֶתֶג[a] לַחֲמוֹר וְשֵׁבֶט לְגֵו כְּסִילִים׃
נ 4 אַל־תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־תִּשְׁוֶה־לּוֹ גַּם־אָתָּה׃
נא 5 עֲנֵה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ[a] פֶּן־יִהְיֶה חָכָם בְּעֵינָיו׃
ל 6 מְקַצֵּצ֣ רַגְלַיִם[a] חָמָס[b] שֹׁתֶה שֹׁלֵחַ דְּבָרִים בְּיַד־כְּסִיל׃
ל. ל 7 דַּלְיוּ[a] שֹׁקַיִם מִפִּסֵּחַ וּמָשָׁל[b] בְּפִי כְסִילִים׃

[13] Mm 205. [14] Mm 3307. [15] וחד שר Ps 7,1. [16] Mm 3643. [17] Mm 3573. [18] Mm 959. [19] Mm 3645.
Cp 26 [1] חד לָעוֹף Lv 7,26. [2] Mm 1459. [3] Mm 1795. [4] Mm 2755. [5] Mm 3313.

18 [a] G(V) *ῥόπαλον* cf ST, l מַפֵּץ || [b] sic L, mlt Mss Edd אִישׁ־ || **19** [a] = רֹעָעָה vel l מוֹעֲדַת– || [b] V *lapsus*, l מוֹעָדַת cf Vrs רָעָה || [c] > G, dl cf 20 || **20** [a–a] nunc dupl ad 19 צרה (excepto מבטח), sed frt crrp ex textu hebr, quem continent G(ST V[Mss]) 20a: *ὥσπερ σὴς ἱματίῳ καὶ σκώληξ ξύλῳ, οὕτως λύπη ἀνδρὸς βλάπτει καρδίαν* || [b] ins עַל־נֶתֶק יַיִן cf G || [c] ins: כְּסָס בַּבֶּגֶד וְרָקָב לָעֵץ כֵּן תּוֹגַת אִישׁ מְכַלָּה לִבּוֹ cf GSTV[Mss] 20a || **21** [a] > GSV Rm 12,20, dl || [b] > GS Rm 12,20, dl || **24** [a] cf 21,19[a] || [b–b] cf 21,9[a–a] || **25** [a] prp שְׁמוּעָה || **27** [a] G(ST V) *πολύ*, prp הַרְבּוֹת || [b–b] crrp; G *τιμᾶν δὲ χρὴ λόγους ἐνδόξους* cf ST, prp וְחֹקֵר כְּבוֹד מְכֻבָּד; al וּדְחֹק כָּבוֹד מְכֻבָּד || Cp 26,2 [a] l c K GT לוֹ, Q לֹא || 3 [a] mlt Mss Vrs ומ׳ || 5 [a] prp בְּאֹ׳ || 6 [a–a] prp מְקַצֵּי רַג׳ || [b] prp חֲרָפָה || 7 [a] l דלל a דַּלְיוּ || [b] ומ׳שׁל T.

32 וָאֶחֱזֶה אָנֹכִי אָשִׁית לִבִּי רָאִיתִי לָקַחְתִּי מוּסָר׃

33 מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט חִבֶּק יָדַיִם לִשְׁכָּב׃ ב. ז ה פת וב קמ

34 [a]וּבָא־[b]מִתְהַלֶּךָ׃ [b]רֵישֶׁךָ ׀ וּ[c]מַחְסֹרֶיךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃ פ יון ר״ם. ל[16]; ל כת כן. כ[17]; ד

25 1 גַּם־אֵלֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הֶעְתִּיקוּ אַנְשֵׁי[a] | חִזְקִיָּה מֶלֶךְ־ יְהוּדָה׃ ד. ג. ג לפי מג[1] וחד מן יב[2] קו לפי מק

2 כְּבֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר וּכְבֹד מְלָכִים חֲקַר דָּבָר׃ ב חס. ב חט

3 שָׁמַיִם לָרוֹם וָאָרֶץ לָעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר׃ ב[3]. ג קמ וכל שמים וארץ דכות[4]. ל

4 הָגֹוּ סִיגִּים מִכֶּסֶף וְיֵצֵא[a] [b]לַצֹּרֵף כֶּלִי[b]׃ ג. מל. ב חד מל וחד מן ד[5] חס בליש

5 הָגֹוּ רָשָׁע לִפְנֵי־מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בַּצֶּדֶק כִּסְאוֹ׃ ג. ל דגש

6 אַל־תִּתְהַדַּר לִפְנֵי־מֶלֶךְ וּבִמְקוֹם גְּדֹלִים אַל־תַּעֲמֹד׃ כו ר״פ אל אל[6]. ב

7 כִּי טוֹב אֲמָר־לְךָ עֲלֵה הֵנָּה מֵהַשְׁפִּילְךָ לִפְנֵי נָדִיב כ בטע ר״פ בסיפ[7]. ל. ל

אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ׃ 8 אַל־תֵּצֵא[a] לָרִב[b] מַהֵר ה[8]

פֶּן[c] מַה־תַּעֲשֶׂה בְאַחֲרִיתָהּ בְּהַכְלִים אֹתְךָ רֵעֶךָ׃

9 רִיבְךָ רֵב אֶת־רֵעֶךָ וְסֹד אַחֵר אַל־תְּגַל׃ ל

10 פֶּן־יְחַסְּדְךָ שֹׁמֵעַ וְדִבָּתְךָ לֹא תָשׁוּב׃ ל. ל

11 תַּפּוּחֵי[a] זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת[b] כֶּסֶף דָּבָר דָּבֻר עַל־אָפְנָיו[c]׃ ל. ל וכת ש

12 נֶזֶם זָהָב וַחֲלִי־כֶתֶם מוֹכִיחַ חָכָם עַל־אֹזֶן שֹׁמַעַת׃ ב בתרי לישנ[9]. כה. ל קמ

13 כְּצִנַּת[a]־שֶׁלֶג ׀ בְּיוֹם[b] קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו ס ב

[c]וְנֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב[c]׃ פ כד בליש[10]

14 נְשִׂיאִים וְרוּחַ וְגֶשֶׁם אַיִן אִישׁ מִתְהַלֵּל בְּמַתַּת־שָׁקֶר׃ ד מילין לשון ענן. ה[11]

15 בְּאֹרֶךְ אַפַּיִם יְפֻתֶּה קָצִין[a] וְלָשׁוֹן רַכָּה תִּשְׁבָּר־גָּרֶם׃ ג[12]. ג. ל. ל[11]. ב. ג

[16]Mm 3581. [17]Mm 1514. Cp 25 [1]Mm 3125. [2]Mm 3983. [3]Mm 2806. [4]Mm 3640. [5]Mm 2754. [6]Mm 3261. [7]Mm 3573. [8]Mm 1526. [9]Mm 1352. [10]Mm 1685. [11]Mp sub loco. [12]Mm 3642.

34 [a] 𝔅 hic incip cp 25 ‖ [b] l c mlt Mss 𝔙 כְּמִתְהַלֵּךְ cf 6,11 ‖ [c] l c nonn Mss Vrs וּמַחְסֹרֶךָ ‖ **Cp 25,1** [a] 𝔊(𝔖𝔗) *oi φίλοι* ‖ **4** [a] 𝔖(𝔗) *dnpwq*, l וְיֵצֵא ‖ [b–b] 𝔊 *καθαρὸν ἄπαν* = נְצָרָף ‖ **8** [a] σ′(𝔙) *ἐξενέγκῃς*, l תֹּצֵא ‖ [b] σ′ *εἰς πλῆθος*, prp לָרֹב ‖ [c] dl vel l כִּי ‖ **11** [a] prp פְּתוּחֵי ‖ [b] 𝔊 *ἐν ὁρμίσκῳ* ‖ [c] cf Sir 50,27 ‖ **13** [a] 𝔊(𝔖) *ὥσπερ ἔξοδος* = כְּיֹצֵאת ? ‖ [b] 𝔊 *κατὰ καῦμα*, l בְּחֹם ‖ [c–c] > Ms, add vel antea vel postea exc hemist ‖ **15** [a] prp קְצִין.

אִם־מָצָאתָ וַיֵּשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃ ס

15 אַל־תֶּאֱרֹב רָשָׁע[a] לְנוֵה צַדִּיק אַל־תְּשַׁדֵּד רִבְצוֹ׃ כו ר״פ אל אל[5]
16 כִּי שֶׁבַע | יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם וּרְשָׁעִים יִכָּשְׁלוּ בְרָעָה׃ כ בטע ר״פ בסיפ[6] . ל . ז
17 בִּנְפֹל אֹיִבְךָ[a] אַל־תִּשְׂמָח וּבִכָּשְׁלוֹ אַל־יָגֵל לִבֶּךָ׃ אויבך[7] יתיר . ל ק
18 פֶּן־יִרְאֶה יְהוָה וְרַע בְּעֵינָיו וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ׃ נא
19 אַל־תִּתְחַר בַּמְרֵעִים אַל־תְּקַנֵּא בָּרְשָׁעִים׃ כו ר״פ אל אל[5]
20 כִּי | לֹא־תִהְיֶה אַחֲרִית לָרָע נֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃ לא בטע ר״פ בשלש ספרים . ג . ב פסוק דמטע[8]
21 יְרָא־אֶת־יְהוָה בְּנִי וָמֶלֶךְ [a]עִם־שׁוֹנִים אַל־תִּתְעָרָב[a]׃ ד[9] . ה[10] . ב . ג[11]
22 כִּי־פִתְאֹם יָקוּם אֵידָם וּפִיד שְׁנֵיהֶם[a] מִי יוֹדֵעַ׃ ס

23 גַּם־אֵלֶּה לַחֲכָמִים
הַכֵּר־פָּנִים בְּמִשְׁפָּט בַּל־טוֹב[a]׃ ה[12] . ל ומל
24 אֹמֵר | לָרָשָׁע צַדִּיק אָתָּה יִקְבֻּהוּ עַמִּים יִזְעָמֻוהוּ לְאֻמִּים׃ ל . ד מל בסיפ
25 וְלַמּוֹכִיחִים יִנְעָם וַעֲלֵיהֶם תָּבוֹא בִרְכַּת־טוֹב׃ ב חד פת וחד קמ[13]
26 שְׂפָתַיִם יִשָּׁק[a] מֵשִׁיב דְּבָרִים נְכֹחִים׃
27 הָכֵן בַּחוּץ | מְלַאכְתֶּךָ וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ
וְאַחַר[a] וּבְנֵית בֵּיתֶךָ׃ ס
28 אַל־תְּהִי עֵד־חִנָּם[a] בְּרֵעֶךָ וַהֲפִתּוֹתָ[b] בִּשְׂפָתֶיךָ׃ ל
29 אַל־תֹּאמַר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה־לִּי כֵּן אֶעֱשֶׂה־לּוֹ[a]
אָשִׁיב לָאִישׁ כְּפָעֳלוֹ[b]׃ לב[14]
30 עַל־שְׂדֵה אִישׁ־עָצֵל עָבָרְתִּי וְעַל־כֶּרֶם אָדָם חֲסַר־לֵב׃ ל אתנח פת
31 וְהִנֵּה עָלָה כֻלּוֹ | קִמְשֹׂנִים[a] כָּסּוּ פָנָיו חֲרֻלִּים ל . ב[15] . ל
וְגֶדֶר אֲבָנָיו נָהֳרָסָה׃ [b]

[5] Mm 3261. [6] Mm 3573. [7] Q addidi, cf Mp sub loco. [8] Mm 3313. [9] Mm 3639. [10] Mm 2030. [11] Mp sub loco. [12] Mm 3594. [13] Gn 41,40. [14] Mm 319. [15] Mm 3334.

15 [a] dl (gl) ‖ **17** [a] K אוֹיִבֵךְ, Q^{Mss} GסיH אוֹיִבְךָ ‖ **21** [a–a] G *καὶ μηθετέρῳ αὐτῶν ἀπειθήσῃς*, frt l אַל־ (cf 22) עַל־שְׁנֵיהֶם תִּתְעַבָּר ‖ **22** [a] prp שׁוֹנִים cf 21 ‖ **23** [a] nonn vb exc cf 18,5 28,21 ‖ **26** [a] frt ins כְּמֵרַע; prp נָשַׁק cf Ez 3,13 ‖ **27** [a] frt ins תָּקֵן לְךָ אִשָּׁה ‖ **28** [a] l c Ms GסיT חָנָם ‖ [b] G(TV) *μηδὲ πλατύνου*, frt l וְאַל־תְּפַת ‖ **29** [a] ins גַּם אָנִי m cs ‖ [b–b] dl (ex 24,12) ‖ **31** [a] nonn Mss 𝔅 שׁ׳– ‖ [b] prb exc hemist.

33 עֵינֶיךָ יִרְאוּ זָרוֹת וְלִבְּךָ יְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃ ת²³

34 וְהָיִיתָ כְּשֹׁכֵב[a] בְּלֵב־יָם[b] וּכְשֹׁכֵב בְּרֹאשׁ חִבֵּל[b]׃ ג. ל. לח²⁴. ל

35 הִכּוּנִי[a] בַל־חָלִיתִי הַלָּמוּנִי בַל־יָדָעְתִּי ב

מָתַי אָקִיץ[b] אֹוסִיף אֲבַקְשֶׁנּוּ עֹוד׃ יט

24 1 אַל־תְּקַנֵּא[a] בְּאַנְשֵׁי רָעָה וְאַל־תְּאַו[b] לִהְיוֹת אִתָּם׃ ד. תאויז ק. לז

2 כִּי־שֹׁד יֶהְגֶּה לִבָּם וְעָמָל שִׂפְתֵיהֶם תְּדַבֵּרְנָה׃

3 בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן׃

4 וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל־הוֹן יָקָר וְנָעִים׃ ה

5 גֶּבֶר־[a]חָכָם בָּעֹז[b] וְאִישׁ־דַּעַת [c]מְאַמֶּץ־כֹּחַ[c]׃ ל

6 כִּי[a] בְתַחְבֻּלוֹת תַּעֲשֶׂה־[b]לְךָ[c] מִלְחָמָה וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃

7 רָאמֹות[a] לָאֱוִיל חָכְמֹות בַּשַּׁעַר לֹא יִפְתַּח־פִּיהוּ׃ ד מל. ד. כב ה מנה בסיפ

8 מְחַשֵּׁב לְהָרֵעַ לֹו בַּעַל־מְזִמֹּות יִקָּרֵאוּ׃ ב²

9 זִמַּת אִוֶּלֶת[a] חַטָּאת וְתוֹעֲבַת לָאָדָם לֵץ׃

ל וכת כן.
ב חד כת חס וחד
מן כ³ מילין בת ה ס״ת

10 [a]הִתְרַפֵּיתָ בְּיוֹם צָרָה [b]צַר כֹּחֶכָה[b]׃

11 הַצֵּל לְקֻחִים לַמָּוֶת וּמָטִים[a] לַהֲרֵג אִם־תַּחְשֹׂךְ[c]׃

12 כִּי־תֹאמַר הֵן לֹא־יָדַעְנוּ[a] זֶה הֲלֹא־תֹכֵן לִבֹּות וְהוּא־יָבִין
וְנֹצֵר[b] נַפְשְׁךָ הוּא יֵדָע וְהֵשִׁיב לְאָדָם כְּפָעֳלוֹ׃ יט⁴

13 אֱכָל־בְּנִי דְבַשׁ כִּי־טֹוב וְנֹפֶת מָתוֹק עַל־חִכֶּךָ׃ ל

14 כֵּן דְּעֵה[a] חָכְמָה[b] לְנַפְשֶׁךָ

[23]Mm 1491. [24]Mm 2840. Cp 24 [1]Q rar cf Ez 40,21. 29. 33. 36 et Mp sub loco. [2]Mm 3264. [3]Mm 964. [4]Mm 1369.

34 [a] prp כְּרֹכֵב ‖ [b–b] G(S) *καὶ ὥσπερ κυβερνήτης ἐν πολλῷ κλύδωνι* = וְכֹחֵבֵל בְּסַעַר גָּדוֹל; prb l וּכְרֹכֵב בְּרַעַשׁ חֹבֵל; prp וּכְשֹׁכֵךְ בְּרֹאשׁ חֹבֵל ‖ **35** [a] G(ΣCTV) pr *ἐρεῖς δέ* ‖ [b] frt ins מְסָבְאֵי ‖ **Cp 24,1** [a] prp תְּקָוֶה = תִּקְוֹ ‖ [b] K תְּתָאֲוּ, Q תִּתְאָוֵי ‖ **5** [a] G(S) *κρείσσων*, l מֵאֲמִיץ־כֹּחַ ‖ [b] G(ΣT) *ἰσχυροῦ*, l מָעֻז ‖ [c–c] G(ΣT) *γεωργίου μεγάλου*, l גֶּבֶר ‖ **6** [a] > GS, prb dl ‖ [b] G(ΣV) *γίνεται*, frt l תֵּעָשֶׂה cf 20,18[b] ‖ [c] > G(ΣV), frt dl ‖ **7** [a] frt = רָמוֹת; prp דְּמוּת ‖ **9** [a] Ms אוילים; G(ΣTV) *ἄφρων*, l אֱוִיל ‖ **10** [a] v 10 crrp ‖ [b–b] prp צַר כֹּחֲכָה בְּצָרְכֵךְ ‖ [c] frt ins בְּיוֹם טוֹבָה ‖ **11** [a] prp וּמְטִים ‖ [b] G(ΣV) *μή*, frt l אַל ‖ [c] l תַּחְשֹׂךְ; prp תַּחְשִׂיךְ ‖ **12** [a] G(S) *οἶδα*, l יָדַעְתִּי cf נפשך ‖ [b] G *καὶ ὁ πλάσας* = וְיֹצֵר; prp וְיֹצֵר ‖ **14** [a] Ȼ דְּעָה; l דַּע et frt ins מְתוּקָה לְלֶבֶךְ וְ ‖ [b] frt ins טוֹבָה.

13 אַל־תִּמְנַע מִנַּעַר מוּסָר כִּי־תַכֶּנּוּ בַּשֵּׁבֶט לֹא יָמוּת׃
14 אַתָּה בַּשֵּׁבֶט תַּכֶּנּוּ וְנַפְשׁוֹ מִשְּׁאוֹל תַּצִּיל׃
15 בְּנִי אִם־חָכַם לִבֶּךָ יִשְׂמַח לִבִּי גַּם־אָנִי׃
16 וְתַעְלֻזְנָה כִלְיוֹתָי בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ מֵישָׁרִים׃
17 אַל־יְקַנֵּא לִבְּךָ בַּחַטָּאִים כִּי אִם־בְּיִרְאַת־יְהוָה כָּל־הַיּוֹם׃
18 כִּי אִם[a]־יֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃
19 שְׁמַע־אַתָּה בְנִי וַחֲכָם וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ לִבֶּךָ׃
20 אַל־תְּהִי בְסֹבְאֵי־יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ׃
21 כִּי־סֹבֵא וְזוֹלֵל יִוָּרֵשׁ וּקְרָעִים תַּלְבִּישׁ נוּמָה׃
22 שְׁמַע לְאָבִיךָ זֶה יָלָדֶךָ וְאַל־תָּבוּז כִּי־זָקְנָה אִמֶּךָ׃
23 אֱמֶת קְנֵה וְאַל־תִּמְכֹּר חָכְמָה וּמוּסָר וּבִינָה׃
24 [a]גָּיל יָגִיל אֲבִי צַדִּיק יוֹלֵד[b] חָכָם וְיִשְׂמַח־[c]בּוֹ׃
25 יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ[a] וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ׃
26 תְּנָה־בְנִי לִבְּךָ לִי וְעֵינֶיךָ דְּרָכַי תִּרְצֶנָה[a]׃
27 כִּי־שׁוּחָה עֲמֻקָּה זוֹנָה[a] וּבְאֵר צָרָה נָכְרִיָּה׃
28 אַף־הִיא כְּחֵלֶךְ[a] תֶּאֱרֹב וּבוֹגְדִים[b] בְּאָדָם תּוֹסִף׃
29 לְמִי אֹוי לְמִי אֲבֹוי[a] לְמִי מְדָנִים[b] | לְמִי שִׂיחַ
לָמִי פְּצָעִים חִנָּם לְמִי חַכְלִלוּת עֵינָיִם׃
30 לַמְאַחֲרִים עַל־הַיָּיִן לַבָּאִים לַחְקֹר מִמְסָךְ׃
31 אַל־תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם כִּי־יִתֵּן בַּכּוֹס[a] עֵינוֹ
[b]יִתְהַלֵּךְ בְּמֵישָׁרִים[bc]׃
32 אַחֲרִיתוֹ כְּנָחָשׁ יִשָּׁךְ וּכְצִפְעֹנִי יַפְרִשׁ[a]׃

ל וכל יחזק דכות
ח
ל
נ⁹
נ¹⁰. ל
ל
ה¹¹
גיל חד מן ג¹² בליש. ק יגיל. ויולד חד מן ק
ב¹³ חס ר ר״ת. ישמח ק
ז. תצרנה ק
ח¹⁴
ל. ה מל¹⁵. ד¹⁶. יג ג¹⁷ מנה חס י
מדינים חד מן ג בת כן בסיפ¹⁸. ה
ל¹⁹. ל וחס. כח
ל. נ
בכוס²⁰. ט²¹ ק

⁹Gn 27,5. ¹⁰Prv 6,6. ¹¹Mm 3637. ¹²Mm 3020. ¹³Mm 3804. ¹⁴Mm 3062. ¹⁵Mm 3638. ¹⁶Mm 730. ¹⁷Mm 3625. ¹⁸Mm 3645. ¹⁹Mp sub loco. ²⁰Mm 832. ²¹Mm 3145. ²²Dt 23,20.

18 [a] 𝔊 + *τηρήσῃς αὐτά*, ins תִּשְׁמְרֶנָּה ‖ **24** [a–a] K גּוֹל יָגוּל, Q 𝔖 גִּיל יָגִיל ‖ [b] K ע יוֹלֵד, Q 𝔊𝔖𝔗 וְיוֹלֵד ‖ [c] K 𝔖 וְיִשְׂמַח, Q 𝔊𝔗𝔙 יִשְׂמַח ‖ **25** [a] 𝔊(𝔖) + *ἐπὶ σοί*, frt l מֻמְךָ cf 5,18; prp עִמָּךְ ‖ **26** [a] l c Kσ′ תִּצֹּרְנָה, Q 𝔊𝔖𝔙 תִּצֹּרְנָה ‖ **27** [a] 𝔊 *ἀλλότριος*, l זָרָה ‖ **28** [a] mlt Mss בְּחֹ׳ ‖ [b] prp וּבְגֹדִים; al וּבְגוֹדִים ‖ **29** [a] dub; 𝔗 אֲבוֹי, 𝔊(𝔖𝔗) *θόρυβος* ‖ [b] cf 21,19[a] ‖ **31** [a] K בַּכִּיס, Q Vrs בַּכּוֹס ‖ [b–b] frt add ex Cant 7,10 ‖ [c] frt ins דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים ‖ **32** [a] 𝔊(𝔙) + *ὁ ἰός*, ins וְרוֹשׁ (hpgr) cf Dt 32,32sq.

25 פֶּן־תֶּאֱלַף אֹרְחֹתָו[a] וְלָקַחְתָּ מוֹקֵשׁ לְנַפְשֶׁךָ׃ — ארחתיו ק

26 אַל־תְּהִי בְתֹקְעֵי־כָף בַּעֲרֻבִים מַשָּׁאוֹת׃

27 אִם־אֵין־לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה[a] יִקַּח[b] מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ׃

28 אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֶיךָ׃ — ב כת כן. ג מל

29 חָזִיתָ[a] אִישׁ מָהִיר בְּמַלַאכְתּוֹ לִפְנֵי־מְלָכִים יִתְיַצָּב — ב ר״פ. ג. ב קמ

[b]בַּל־יִתְיַצֵּב[c] לִפְנֵי חֲשֻׁכִּים[b]׃ פ

23 1 כִּי־תֵשֵׁב לִלְחֹם אֶת־מוֹשֵׁל בִּין תָּבִין[a] אֶת־אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ׃ — ל ומל. יז מל

2 וְשַׂמְתָּ[a] שַׁכִּין בְּלֹעֶךָ אִם־בַּעַל נֶפֶשׁ אָתָּה׃ — ל וכת ש

3 אַל־תִּתְאָו[a] לְמַטְעַמּוֹתָיו וְהוּא לֶחֶם כְּזָבִים׃ — תתאיו[1] . ב חד מל ק וחד חס[2]

4 אַל־תִּיגַע לְהַעֲשִׁיר [a]מִבִּינָתְךָ חֲדָל[a]׃ — ב

5 הֲתָעֹוף[a] עֵינֶיךָ בּוֹ וְאֵינֶנּוּ התעיף. יב ק

כִּי עָשֹׂה[b] יַעֲשֶׂה־לּוֹ כְנָפַיִם כְּנֶשֶׁר וָעָיִט[c] הַשָּׁמָיִם׃ פ — ח. ד[a]. יעוף ק

6 אַל־תִּלְחַם אֶת־לֶחֶם[a] רַע עַיִן וְאַל־תִּתְאָו[b] לְמַטְעַמּוֹתָיו׃ — תתאיו[4] . ב חד מל וחד חס[2] ק

7 כִּי | כְמוֹ־שָׁעַר[a] בְּנַפְשׁוֹ[b] כֵּן־הוּא[c] — יא בטע ר״פ בשלש ספרים

אֱכֹל וּשְׁתֵה יֹאמַר לָךְ וְלִבּוֹ בַל־עִמָּךְ׃ — ח מל בלישׁ[5]

8 פִּתְּךָ־אָכַלְתָּ תְּקִיאֶנָּה [a]וְשִׁחַתָּ דְּבָרֶיךָ[a] הַנְּעִימִים׃ — ל. ל

9 בְּאָזְנֵי כְסִיל אַל־תְּדַבֵּר כִּי־יָבוּז לְשֵׂכֶל מִלֶּיךָ׃ — לז

10 אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם[a] וּבִשְׂדֵי יְתוֹמִים אַל־תָּבֹא׃ — נוֹ ר״פ אל אל[6]. ב כת כן. ז[7] כת י וכל רוות דכות ב מ ב

11 כִּי־גֹאֲלָם חָזָק הוּא־יָרִיב[a] אֶת־רִיבָם אִתָּךְ׃

12 הָבִיאָה לַמּוּסָר לִבֶּךָ וְאָזְנֶךָ לְאִמְרֵי־דָעַת׃ — ג[8]

Cp 23 [1]Q addidi sicut Prv 23,6 et 24,1, cf Ez 40,21.29.33.36 et Mp sub loco. [2]Mm 3636. [3]Mm 3635. [4]Q rar, cf Ez 40,21.29.33.36 et Mp sub loco. [5]Mm 1692. [6]Mm 3261. [7]Mm 2329. [8]Mm 3060.

25 [a] K אָרְחָתָו, Q Vrs אֹרְחֹתָיו ‖ **27** [a] > ⓖⓢⓣ, frt dl (dttg) ‖ [b] prp יָקֹק ‖ **29** [a] frt dl, sed cf 29,20 ‖ [b–b] frt dl (gl), nisi post 29a hemist exc ‖ cf 7,25[a] ‖ **Cp 23,1** [a] l תָּבִין ‖ **2** [a–a] dub ‖ **3** [a] K תִּתְאָו, Q[Mss] תִּתְאָוִי ‖ **4** [a–a] frt l מִבִּיזְתְּךָ ח׳ cf Da 11,33 vel מב׳ ‖ [b] prp עֹשֶׂר ‖ [c] K עֵיִךְ וְעָיִךְ (vel עָיוֹף), Q ⓒ יָעוּף cf ⓢⓥ ‖ **5** [a] K הֲתָעוּף, Q תֵּעָיֵף; prp תֵּעָצֵה ‖ **6** [a] > Ms Vrs, frt dl ‖ [b] K תִּתְאָו, Q תִּתְאַוִּי ‖ **7** [a] ⓖ(ⓢ) *τρίχα* = שְׂעָר; l שַׂעַר cf doctrinam Amenemope cp 11 ‖ [b] l בְּנַפְשׁ ‖ [c] ins וּכְמוֹ מַר בְּצַוָּאר cf doctrinam Amenemope cp 11 ‖ **8** [a–a] prp וְשִׁחֵת דְּבָרָיו cf doctrinam Amenemope cp 6 ‖ **10** [a] l אַלְמָנָה cf doctrinam Amenemope cp 6 ‖ **11** [a] ⓖ pr cop, l וְרָיִב.

5 צִנִּים[a] פַּחִים[b] בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם׃
6 חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי־יַזְקִין לֹא־יָסוּר מִמֶּנָּה׃
7 עָשִׁיר בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה׃
8 זוֹרֵעַ עַוְלָה יִקְצָוֹר[a]־אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ[b] יִכְלֶה[c]׃
9 טוֹב־עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי־נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל׃
10 גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא מָדוֹן וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן׃
11 אֹהֵב[a] טְהָר־לֵב[b] חֵן שְׂפָתָיו[c] רֵעֵהוּ[d] מֶלֶךְ׃
12 עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ דָעַת וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד׃
13 אָמַר עָצֵל אֲרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצֵחַ[a]׃
14 שׁוּחָה עֲמֻקָּה פִּי זָרוֹת[a] זְעוּם יְהוָה יִפָּול[b]־שָׁם׃
15 אִוֶּלֶת קְשׁוּרָה בְלֵב־נָעַר שֵׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה מִמֶּנּוּ׃
16 עֹשֵׁק דָּל לְהַרְבּוֹת לוֹ נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ־לְמַחְסוֹר׃

17 הַט אָזְנְךָ וּשְׁמַע[a] דִּבְרֵי חֲכָמִים[b] וְלִבְּךָ תָּשִׁית לְדַעְתִּי[c]׃
18 כִּי־נָעִים כִּי־תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ יַחְדָּו[a] עַל־שְׂפָתֶיךָ׃
19 לִהְיוֹת בַּיהוָה מִבְטַחֶךָ הוֹדַעְתִּיךָ[a] הַיּוֹם[b] אַף־אָתָּה[ab]׃
20 הֲלֹא כְתַבְתִּי[a] לְךָ שָׁלִשֹׁם[b] בְּמוֹעֵצֹת[c] וָדָעַת׃
21 לְהוֹדִיעֲךָ קְשׁט[a] אִמְרֵי אֱמֶת לְהָשִׁיב אֲמָרִים אֱמֶת[b] לְשֹׁלְחֶיךָ׃ פ ס׳

22 אַל־תִּגְזָל־דָּל כִּי דַל־הוּא וְאַל־תְּדַכֵּא עָנִי בַּשָּׁעַר׃
23 כִּי־יְהוָה יָרִיב רִיבָם [a]וְקָבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם[a] נָפֶשׁ׃
24 אַל־תִּתְרַע אֶת־בַּעַל אָף וְאֶת־אִישׁ חֵמוֹת[a] לֹא תָבוֹא׃

[2]Mm 3634. [3]1Ch 1,3. [4]Mm 176. [5]Mm 2269. [6]Mm 2755. [7]Gn 23,6. [8]Mm 1744. [9]Mm 137. [10]Mm 2814. [11]Mm 14. [12]Hab 2,5. [13]2 S 12,2. [14]Mm 1491. [15]Mm 3228.

5 [a] S(T) *nšb'*, frt l צַמִּים cf Hi 18,9; prp צְפֻנִּים ‖ [b] GSV pr cop, l וּפ׳ ‖ **8** [a] K יְקַצּוֹר, Q יִקְצֹר ‖ [b] G *ἔργων αὐτοῦ* = עֲבָדָתוֹ ‖ [c] G *συντελέσει* = יְכַלֶּה; prp יַכֶּהוּ ‖ **11** [a] G + *κύριος*, SAMUT + *'lh'*, ins יְהוָה ‖ [b] K טְהוֹר־, Q טְהָר ‖ [c] G *χείλεσιν*, l שְׂפָתַיִם ‖ [d] G *ποιμαίνει* = רֹעֶה; prb l רָצוֹן ‖ **13** [a] G *φονευταί*, prp רֹצְחַ ‖ **14** [a] pc Mss זָרוּת ‖ [b] K יִפּוֹל, Q יָפֹל ‖ **17** [a] G + *ἐμὸν λόγον*, ins דְּבָרַי ‖ [b–b] eiciendum et ut titulus 17sqq supra scribendum est, cf G ‖ [c] G *ἵνα γνῷς* (GS + *αὐτούς*), l לְדַעַת vel לְדַעְתָּם ‖ **18** [a] prp (כָּ)יָתֵד cf doctrinam Amenemope cp 1 ‖ **19** [a–a] prp אֲרְחוֹת חַיִּים ‖ [b–b] GB *τὴν ὁδόν σου* (GSA *αὐτοῦ*), l אֹרְחָתְיךָ vel אֹרְחָתְיו ‖ **20** [a] G *ἀπόγραψαι* = כָּתַבְתָּ ‖ [b] K שְׁלִשׁוֹם, Q prp בָּם שְׁלִישִׁים; G(SCV) *τρισσῶς*; prp שְׁלֹשִׁים cf doctrinam Amenemope cp 30 ‖ [c] prp עֲצוֹת ‖ **21** [a] frt dl ‖ [b] frt dl ‖ **23** [a–a] inc; prp וְעָקַב אֶת־עֹקְבֵיהֶם, sed cf Mal 3,8sq ‖ **24** [a] cf 7,25[a].

14 מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה־[a]אָף וְשֹׁחַד בַּחֵק חֵמָה עַזָּה׃ ד חס
15 שִׂמְחָה לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃
16 אָדָם תּוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל בִּקְהַל רְפָאִים יָנוּחַ׃ ג ב חס וחד מל
17 אִישׁ מַחְסוֹר אֹהֵב שִׂמְחָה אֹהֵב יַיִן־[a]וְשֶׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר׃ ו[8]
18 כֹּפֶר לַצַּדִּיק רָשָׁע וְתַחַת יְשָׁרִים בּוֹגֵד׃
19 טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ־מִדְבָּר מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים[a] וָכָעַס׃ ה בטע בסיפ[9]. מדינים חד מן ו כת ק
20 אוֹצָר | נֶחְמָד [a]וָשֶׁמֶן בִּנְוַת[a] חָכָם וּכְסִיל אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ[b]׃ ב[11] ו[8]
21 רֹדֵף צְדָקָה וָחָסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה[a] וְכָבוֹד׃ ה[12]
22 עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז מִבְטֶחָהּ[a]׃ ז חס[13]. ו[4]. ל
23 שֹׁמֵר פִּיו וּלְשֹׁנוֹ שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ׃ ז מל בלישׁ
24 זֵד יָהִיר לֵץ שְׁמוֹ עֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן׃ ב. ב מל וכת ה למערב
25 תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ כִּי־מֵאְנוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת׃
26 כָּל־הַיּוֹם הִתְאַוָּה תַּאֲוָה[a] וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא יַחְשֹׂךְ׃ ג. ו[15]
27 זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה[a] אַף כִּי־בְזִמָּה יְבִיאֶנּוּ׃
28 עֵד־כְּזָבִים יֹאבֵד וְאִישׁ שׁוֹמֵעַ לָנֶצַח יְדַבֵּר׃ ב מל[16]
29 הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו וְיָשָׁר הוּא | יָכִין[a] דַּרְכּוֹ[b]׃ ה[17]. יבין חד מן ג[18] כת ק. דרכו כ וקר׳ ב. דרכו ק
30 אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד יְהוָה׃ פ
31 סוּס מוּכָן לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה׃ ג פסוק בסיפ ראש ס[19]. ב[20]

22 1 נִבְחָר שֵׁם[a] מֵעֹשֶׁר רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב׃ ח[1] קמ קטן וכל דברים מלכים תרי עשר תלים קהלת עזרא ד״ה דברות ב מ כב
2 עָשִׁיר וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם[a] יְהוָה׃
3 עָרוּם | רָאָה רָעָה וְיִסְתָּר[a] וּפְתָיִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ׃ ונסתר. ב כת תרי י ק
4 עֵקֶב עֲנָוָה[a] יִרְאַת[b] יְהוָה עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְחַיִּים׃

[8]Mm 3632. [9]Mp sub loco. [10]Mm 3645. [11]Gn 2,9. [12]Mm 3234. [13]Mm 3633. [14]Mm 3042. [15]Mm 528. [16]Prv 15,32. [17]Mm 3008. [18]Mm 4255. [19]Mm 3658. [20]Jos 22,24. Cp 22 [1]Mm 475.

14 [a] σ′(𝔗ν) *σβέσει*, prp יְכַבֶּה vel יְכַפֶּר ‖ **19** [a] K מִדּוֹנִים, Q מִדְיָנִים cf 23,29 [b] 25,24 [a] 26, 21 [b] 27,15 [a] ‖ **20** [a–a] G *ἀναπαύσεται ἐπὶ στόματος*, frt l יִשְׁכֹּן בְּפִי ‖ [b] 𝔗 יִבְלָע׳ ‖ **21** [a] > GLv[Mss], dl ‖ **22** [a] 𝔗 חָזָה– ‖ **26** [a] G *ἀσεβής*, l עָוֶל vel אָוִיל vel עָשָׁע ‖ **27** [a] G *βδέλυγμα κυρίῳ*, l תּוֹעֲבַת יְהוָה cf 15,8 ‖ **29** [a] K 𝔖𝔗ν יָכִין, Q Ms G יָבִין cf 14,8 [a] 20,24 [a] ‖ [b] K GS דַּרְכָּיו, Q Ms 𝔗ν דַּרְכּוֹ ‖ **Cp 22,1** [a] G(ν) + *καλόν* = טוֹב ‖ **2** [a] G(𝔖𝔗ν) *ἀμφοτέρους* = שְׁנֵיהֶם cf 20,12 ‖ **3** [a] K וַיִּסְתַּר vel וַיִּסָּתֵר, Q וְנִסְתָּר cf 27,12 [a] ‖ **4** [a] prp עוֹנָה ‖ [b] frt l וְיִרְאַת.

ב. ל. ל וחס

22 אַל־תֹּאמַר אֶשַּׁלְּמָה־רָע קַוֵּה לַיהוָה וְיוֹשַׁע לָךְ׃

בּ[18]

23 תּוֹעֲבַת יְהוָה אֶבֶן וָאָבֶן וּמֹאזְנֵי מִרְמָה לֹא־טוֹב׃

ט

24 מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גָבֶר וְאָדָם מַה־יָּבִין[a] דַּרְכּוֹ׃

ל. ל. בּ[19]

25 מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע קֹדֶשׁ וְאַחַר[a] נְדָרִים לְבַקֵּר[b]׃

כה

26 מְזָרֶה רָשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּשֶׁב[a] עֲלֵיהֶם אוֹפָן[b]׃

א ר״פ וס״ם נ[20]

27 נֵר[a] יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל־חַדְרֵי־בָטֶן׃

ל

28 חֶסֶד וֶאֱמֶת יִצְּרוּ[a]־מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד[b] כִּסְאוֹ׃

כל לישׁ כת כן

29 תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה׃

תמרוק[21] . ל ק

30 חַבֻּרוֹת פֶּצַע תַּמְרִיק[a] בְּרָע[b] וּמַכּוֹת[c] חַדְרֵי־בָטֶן׃

21

1 פַּלְגֵי־מַיִם לֵב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה עַל־כָּל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃

נא

2 כָּל־דֶּרֶךְ־אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה׃

ד[1]. ג

3 עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיהוָה מִזָּבַח׃

כת. ה ול חס[2]. ב פסוק מטע[3]

4 רוּם־עֵינַיִם וּרְחַב־לֵב[a] נֵר[b]־רְשָׁעִים[c] חַטָּאת[d]׃

ו

5 מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ־לְמוֹתָר וְכָל[a]־אָץ אַךְ־לְמַחְסוֹר׃

ב בכתיב

6 פְּעֻל[a] אוֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף[b] מְבַקְשֵׁי[c]־מָוֶת׃

ל

7 שֹׁד־רְשָׁעִים יְגוֹרֵם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃

ל. ל

8 הַפְכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וְזָר[a] וְזַךְ יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃

ה בטע בסיפ . ל[4]. כת כן[5]

9 טוֹב לָשֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים[a] וּבֵית חָבֵר[a]׃

ג. ב. נא

10 נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה־רָע לֹא־יֻחַן בְּעֵינָיו רֵעֵהוּ׃

11 בַּעְנָשׁ[a]־לֵץ יֶחְכַּם־פֶּתִי וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם[b] יִקַּח־דָּעַת׃

ג

12 מַשְׂכִּיל צַדִּיק לְבֵית[a] רָשָׁע[b] מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע׃

ג. ד[6]. ג. ב[7]

13 אֹטֵם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת־דָּל גַּם־הוּא יִקְרָא וְלֹא יֵעָנֶה׃

[18]Mm 3616. [19]Mm 3630. [20]Mm 729. [21]Mm 832. Cp 21 [1]Mm 3631. [2]Mm 2469. [3]Mm 3313. [4]Mm 959. [5]Cf Mp sub loco et Mm 3645. [6]Mm 3650. [7]Hi 11,2.

24 [a] prp יָכִין cf 14,8[a] 21,29[a] ‖ **25** [a] prp אַחַר ‖ [b] prp לַבַּקֵּר ‖ **26** [a] 𝔊(𝔖𝔗𝔙) *καὶ ἐπιβαλεῖ*, l וְיָשֶׁב ‖ [b] l אוֹנָם cf Ps 94,23 ‖ **27** [a] prp נֵצַח cf 24,12 Hi 7,20 ‖ **28** [a] l יִצַּר ‖ [b] 𝔊 *ἐν δικαιοσύνῃ*, frt l בַּצְּדָקָה cf 16,12 25,5 ‖ **30** [a] K תַּמְרִיק 𝔙, Q תַּמְרוּק; 𝔊(𝔖𝔗) *συναντᾷ* ‖ [b] a בְּרַע III ‖ [c] l וּמְזֹכוֹת ‖ Cp 21,4 [a] ℭ וְרֹחַב ‖ [b] frt exc stich ‖ [c] mlt Mss Vrs נֵר ‖ [d–d] prp רִשְׁפֵּי מֵחֲטָאת ‖ **5** [a] frt ins מַחְשְׁבוֹת ‖ **6** [a] 𝔊(𝔙) *ὁ ἐνεργῶν*, l פֹּעֵל ‖ [b] 𝔊 *διώκει*, l רֹדֵף ‖ [c] l c nonn Mss 𝔊𝔙 ומוֹקְשֵׁי; prp בָּזָב ‖ **8** [a] l זָר; prp בַּעַל ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔗) *σοφός*, l חָכָם (ל dttg) ‖ **12** [a] 𝔊(𝔖) *καρδίας*, frt l לִבּוֹת ‖ [b] frt exc stich. ‖ **9** [a–a] prp וּבֵית רָחָב ‖ **11** [a] sic L, mlt Mss Edd בַּעַ׳ ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔗) וַיַּזְהִיר cf 30,31 vel חֲזַר

29 נְכֹנוּ לַלֵּצִים שְׁפָטִים [a] וּמַהֲלֻמוֹת לִגְוֵי כְסִילִים׃ ב חד חס וחד מל[17] . ב

20 1 לֵץ חַיָּיִן [a] הֹמָה שֵׁכָר [b] וְכָל־שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם׃ ב חס

2 נַהֲם כַּכְּפִיר אֵימַת [a] מֶלֶךְ מִתְעַבְּרוֹ חוֹטֵא [b] נַפְשׁוֹ׃ ג[1] . ל

3 כָּבוֹד לָאִישׁ שֶׁבֶת מֵרִיב וְכָל־אֱוִיל יִתְגַּלָּע׃ לג[2]

4 מֵחֹרֶף עָצֵל לֹא־יַחֲרֹשׁ יִשְׁאַל [a] בַּקָּצִיר וְאָיִן׃ ושאל ק

5 מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְלֶב־אִישׁ ׀ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה׃ ג[3] . ל

6 רַב־אָדָם יִקְרָא [a] אִישׁ חַסְדּוֹ [a] וְאִישׁ אֱמוּנִים מִי יִמְצָא׃ לג קמ[4] וחד מן ג בלישׁ קמ בסיפ

7 מִתְהַלֵּךְ [a] בְּתֻמּוֹ צַדִּיק [a] אַשְׁרֵי בָנָיו אַחֲרָיו׃

8 מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא־דִין מְזָרֶה בְעֵינָיו כָּל־רָע׃ ב מל בסיפ . נא

9 מִי־יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי׃ ל[5]

10 אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם׃

11 גַּם בְּמַעֲלָלָיו יִתְנַכֶּר־נָעַר אִם־זַךְ וְאִם־יָשָׁר [a] פָּעֳלוֹ [b]׃ ל[6]

12 אָזֶן שֹׁמַעַת וְעַיִן רֹאָה יְהוָה עָשָׂה גַם־שְׁנֵיהֶם׃ כה . ה[7] . ד[8]

13 אַל־תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן־תִּוָּרֵשׁ פְּקַח עֵינֶיךָ שְׂבַע [a] לֶחֶם׃ ב[9]

14 רַע רַע יֹאמַר הַקּוֹנֶה וְאָזַל לוֹ אָז יִתְהַלָּל׃ ל . ד מל בלישׁ . ל וחס

15 יֵשׁ זָהָב וְרָב־פְּנִינִים וּכְלִי יְקָר שִׂפְתֵי־דָעַת׃ ג קמ . יח[10] וכל יוצר חפץ חמדה דכות ב מ א

16 לְקַח־בְּגִדּוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִיָּם [a] חַבְלֵהוּ׃ ב . יא[11] . ה . נכריה . ק

17 עָרֵב לָאִישׁ לֶחֶם שֶׁקֶר וְאַחַר יְמַלֵּא־פִיהוּ חָצָץ׃ לב[12] . ח[13] . כב ה מנה בסיפ

18 מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵצָה תִכּוֹן [a] וּבְתַחְבֻּלוֹת עֲשֵׂה [b] מִלְחָמָה׃

19 גּוֹלֶה־סֹוד הוֹלֵךְ רָכִיל וּלְפֹתֶה שְׂפָתָיו לֹא תִתְעָרָב׃ ה ב מל וג חס[13] . ל[14] . ב

20 מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעַךְ נֵרוֹ בְּאִישׁוֹן [a] חֹשֶׁךְ׃ באשון ק

21 נַחֲלָה מְבֻחֶלֶת [a] בָּרִאשֹׁנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבֹרָךְ׃ מבחלת ק חד מן ך כת ח וקר ה[15] ח[16] מנה מל . ג כב[16]

[17]Mm 3627. Cp 20 [1]Mm 3622. [2]Mm 319. [3]Mm 1753. [4]Mm 264. [5]וחד וטהרתי 2 R 5,12. [6]Mm 3628. [7]Mm 114. [8]Mm 3629. [9]Gn 45,11. [10]Mm 2781. [11]Mm 959. [12]Mm 1854. [13]Mm 1787. [14]וחד ופתה Hi 5,2. [15]Mm 3864. [16]Mm 1743. [17]Mm 1135.

29 [a] G *μάστιγες*, l שׁוֹטִים cf 26,3 vel שְׁבָטִים cf 23,14 ‖ **Cp 20,1** [a] sic L, mlt Mss Edd יַּיִן — ‖ [b] l הַשָּׁכָר (hpgr) cf הַיַּיִן ‖ **2** [a] G *ἀπειλή*; prp חֲמַת cf 19,12 vel אִמְרַת ‖ [b] frt l חוֹמֵס cf 8,36 ‖ **4** [a] K יִשְׁאַל ע, Q שׁ֗ וְשָׁאַל ‖ **6** [a–a] שׁ(ע) *mtqrjn gbr' mrhmn'*, prp יִקְרָא אִישׁ חַסְדּוֹ ‖ **7** [a–a] prp בְּתֹם וְצֶדֶק ‖ **11** [a] prp רָשָׁע ‖ [b] G *ἡ ὁδὸς αὐτοῦ* = יִקְרָה ‖ **13** [a] Vrs pr cop, frt l וּשְׂבַע, ‖ **16** [a] l c K נָכְרִים ע, Q ת נָכְרִיָּה cf 27,13[a] ‖ **18** [a] prp תִּכֹּן ‖ [b] שׁ(ע) *mt'bd*, frt l תֵּעָשֶׂה (hpgr) cf 24,6[b] ‖ **20** [a] K G𝔖ע בְּאִישׁוֹן, Q בֶּאֱשׁוֹן cf 7,9[b] ‖ **21** [a] K מְבֻחֶלֶת, Q mlt Mss Vrs מִבְּחֶלֶת cf 13,11[a].

8 קֹנֵה־לֵב אֹהֵב נַפְשׁוֹ שֹׁמֵר תְּבוּנָה לִמְצֹא־טוֹב׃
9 עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים יֹאבֵד׃ פ
10 לֹא־נָאוֶה לִכְסִיל תַּעֲנוּג אַף כִּי־לְעֶבֶד | מְשֹׁל בְּשָׂרִים׃
11 שֵׂכֶל אָדָם [a]הֶאֱרִיךְ אַפּוֹ [a]וְתִפְאַרְתּוֹ[b] עֲבֹר עַל־פָּשַׁע׃
12 נַהַם כְּכְפִיר זַעַף מֶלֶךְ וּכְטַל עַל־עֵשֶׂב רְצוֹנוֹ׃
13 הַוַּת לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וְדֶלֶף טֹרְדֵי מִדְיָנֵי [a]אִשָּׁה׃
14 בַּיִת וְהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת [a]וּמֵיְהוָה אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת׃
15 עֲצָלָה תַּפִּיל תַּרְדֵּמָה [a]וְנֶפֶשׁ רְמִיָּה תִרְעָב׃
16 שֹׁמֵר מִצְוָה שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ בּוֹזֵה [a]דְרָכָיו[b] יָמוּת[c]׃
17 מַלְוֵה יְהוָה חוֹנֵן דָּל וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם־לוֹ׃
18 יַסֵּר בִּנְךָ כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְאֶל־הֲמִיתוֹ אַל־תִּשָּׂא נַפְשֶׁךָ׃
19 גְּדָל־[a]חֵמָה נֹשֵׂא עֹנֶשׁ [b]כִּי אִם־תַּצִּיל וְעוֹד תּוֹסֵף׃
20 שְׁמַע עֵצָה וְקַבֵּל מוּסָר לְמַעַן תֶּחְכַּם בְּאַחֲרִיתֶךָ׃[a]
21 רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת יְהוָה הִיא תָקוּם׃
22 תַּאֲוַת [a]אָדָם חַסְדּוֹ [b]וְטוֹב־רָשׁ [c]מֵאִישׁ כָּזָב[d]׃
23 יִרְאַת יְהוָה לְחַיִּים [a]וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל־יִפָּקֵד רָע׃
24 טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת גַּם־אֶל־[a]פִּיהוּ לֹא יְשִׁיבֶנָּה׃
25 לֵץ תַּכֶּה וּפֶתִי יַעְרִם וְהוֹכִיחַ לְנָבוֹן יָבִין דָּעַת׃
26 מְשַׁדֵּד־אָב יַבְרִיחַ אֵם בֵּן מֵבִישׁ וּמַחְפִּיר׃
27 חֲדַל־[a]בְּנִי לִשְׁמֹעַ [b]מוּסָר [c]לִשְׁגּוֹת[d] מֵאִמְרֵי־דָעַת[c]׃
28 עֵד בְּלִיַּעַל יָלִיץ מִשְׁפָּט וּפִי רְשָׁעִים יְבַלַּע־[a]אָוֶן׃

ב ובתרי לישנא[6]
ג[7]. ל
ב חס. ב[8]
ד[9]
ב[10]. ימות ק
ג
ג[11] חד מן ד[11] כת ר ק וקר ד. לח. כנ. נג ג[12] מנה חס י
ב בסיפ. ל
[13]יג
ג בטע. ב[14]
ב[15]. כב ה מנה בסיפ
ג חס[16]
ל. ל

[6]Prv 14,30. [7]Mm 3622. [8]Prv 27,15. [9]Mm 3623. [10]Mm 3183. [11]Mm 3624. [12]Mm 3625. [13]Mm 1088. [14]Mm 3626. [15]Hi 40,23. [16]Mp sub loco.

8 [a] G(ΣΤΨ) *εὑρήσει*, l יִמְצָא ‖ **11** [a–a] α′θ′(ΣC) *μακροθυμία αὐτοῦ*, prp הַאֲרִיךְ אַפּוֹ cf עָבַר ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd פְּ– ‖ **13** [a] C מְדִינֵי ‖ **15** [a] prp חֲדָרִים cf 24,4 ‖ **16** [a] Vrs pr cop, l וּבוֹזֵה (hpgr) ‖ [b] l דָּבָר cf 13,13 (יו dttg) ‖ [c] K ȘA יומת, Q C מוּת ‖ **19** [a] K גָּרַל, Q גָּדַל; G(ΣC) *ἀνήρ* = גֶּבֶר ‖ [b–b] G(ΣC) *ἐὰν δὲ λοιμεύηται*, prp כִּי אִם־יָלִין; al סָחְרוֹ תְּבוּאַת ‖ [b] prp ואם־תִּצֹּר cf 3,14 31,18 ‖ **20** [a] Ș *b'wrḥtk*, frt l בְּאֹרְחֹתֶיךָ ‖ **22** [a] G *καρπός*, frt l תְּבוּאַת ‖ [b] prp וְאִרְחוֹ cf 3,14 31,18 ‖ [c] cf 7,25[a] ‖ [d–d] prp מֵאִישׁ אַכְזָר vel מְעַשֵּׁיר כָּזָב ‖ **23** [a–a] prp וְיִשָּׂב עָלִין ‖ **27** [a–a] G *υἱὸς ἀπολεπόμενος φυλάξαι*, frt l חָדַל בֵּן לִשְׁמֹר ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd חֲ– ‖ [c–c] G *μελετήσει ῥήσεις κακάς*, frt l לַהֲגוֹת מַאֲמְרֵי רָעִים vel יְשִׁגֶּה מֵאִמְרֵי־דָעַת ‖ [d] sic L, mlt Mss Edd גַּ– ‖ **28** [a] l יַבְלִיעַ cf 15,28.

12 לִפְנֵי־שֶׁבֶר יִגְבַּהּ לֵב־אִישׁ וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה׃
13 מֵשִׁיב דָּבָר בְּטֶרֶם יִשְׁמָע אִוֶּלֶת הִיא־לוֹ וּכְלִמָּה׃
14 רוּחַ־אִישׁ יְכַלְכֵּל מַחֲלֵהוּ[a] וְרוּחַ נְכֵאָה מִי יִשָּׂאֶנָּה׃ ל
15 לֵב נָבוֹן יִקְנֶה־דָּעַת וְאֹזֶן חֲכָמִים תְּבַקֶּשׁ־דָּעַת׃
16 מַתַּן[a] אָדָם יַרְחִיב לוֹ וְלִפְנֵי גְדֹלִים יַנְחֶנּוּ׃ יו וכל לפני ולפני דכות . ב
17 צַדִּיק הָרִאשׁוֹן בְּרִיבוֹ יָבֹא[a]־רֵעֵהוּ וַחֲקָרוֹ׃ סד[5] . ד . ובא ק
18 מְרִיבִים יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל וּבֵין עֲצוּמִים יַפְרִיד׃ ב[6]
19 נָאָה[a] נִפְשָׁע[b] מִקְּרִית־[c]עֹז וּמְדָנִים[d] כִּבְרִיחַ אַרְמוֹן׃ ל . ומדינים חד מן ו בת ק כן בסיפ[7]
20 מִפְּרִי פִי־אִישׁ תִּשְׂבַּע בִּטְנוֹ תְּבוּאַת שְׂפָתָיו יִשְׂבָּע׃
21 מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד־לָשׁוֹן וְאֹהֲבֶיהָ[a] יֹאכַל[b] פִּרְיָהּ׃ יז[8]
22 מָצָא אִשָּׁה[a] מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה׃
23 תַּחֲנוּנִים יְדַבֵּר־רָשׁ וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת׃ ל ומל
24 אִישׁ[a] רֵעִים לְהִתְרֹעֵעַ[b] וְיֵשׁ אֹהֵב דָּבֵק מֵאָח׃ נ סביר ישׁ[9] . ה[10] . ל . ב
19 1 טוֹב־רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מְעַקֵּשׁ שְׂפָתָיו[a] וְהוּא כְסִיל[b]׃
2 גַּם בְּלֹא־דַעַת[a] נֶפֶשׁ[b] לֹא־טוֹב וְאָץ בְּרַגְלַיִם חוֹטֵא׃ ו
3 אִוֶּלֶת אָדָם תְּסַלֵּף דַּרְכּוֹ וְעַל־[c]יְהוָה יִזְעַף לִבּוֹ׃ נ[1]
4 הוֹן יֹסִיף רֵעִים רַבִּים וְדָל מֵרֵעֵהוּ[a] יִפָּרֵד׃ יד כת כן . ה[2] . נ[3]
5 עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים לֹא יִמָּלֵט׃ יג[4]
6 רַבִּים יְחַלּוּ פְּנֵי־נָדִיב וְכָל־הָרֵעַ לְאִישׁ מַתָּן׃ ב . ת
7 כָּל אֲחֵי־רָשׁ שְׂנָאֻהוּ אַף כִּי מְרֵעָהוּ רָחֲקוּ מִמֶּנּוּ[a] ב בטע
מְרַדֵּף אֲמָרִים לֹא־[b]הֵמָּה׃ ל ק חד מן יז[5] כת כן

[5]Mp sub loco. [6]Ru 1,17. [7]Mm 3645. [8]Mm 3615. [9]Mm 3620. [10]Mm 2462. **Cp 19** [1]Mm 3621. [2]Mm 2462. [3]Gn 2,10. [4]Mm 3044. [5]Mm 1795.

14 [a] G *θεράπων φρόνιμος*, prp מְחַלֵּהוּ ‖ **16** [a–a] G(ΣΤ𝔙) *δόμα ἀνθρώπου*, l מַתַּן אָדָם ‖ **17** [a] K ע וָבָא, Q ΘΣΤ וּבָא ‖ **19** [a] v 19 crrp ‖ [b] G(ΣΤ𝔙) *βοηθούμενος*; prp מוֹשִׁיעַ vel שׁוֹעֵץ ‖ [c] G(ΣΤ𝔙) *ὡς πόλει*, frt l כְּקִרְיַת ‖ [d] K וּמְדֹנִים, Q וּמְדָנִים; prp וּמְיֻדָּע ‖ **21** [a] G *οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς*, prp וְאֹחֲזֶיהָ ‖ [b] G(𝔙) *ἔδονται*, l יֹאכְלוּ ‖ **22** [a] Ms ΘΣΤ𝔙^{Mss} + טוֹבָה ‖ **24** [a] l c Seb G^{Mss}ΣΤ יֵשׁ ‖ [b] a רעע II; G^{Mss}(ΣΤ𝔙) *τοῦ ἑταιρεύσασθαι*, frt l לְהִתְרָעוֹת cf 22,24 ‖ **Cp 19,1** [a] frt l c mlt Mss ΣΤ דַּרְכָּיו cf 28,6 ‖ [b] Σ *'jr'*, l עָשִׁיר cf 28,6 ‖ **2** [a] prp עֵת ‖ [b] prp = studium ‖ **4** [a] sic L, mlt Mss Edd מְרֵעֵהוּ ‖ **7** [a] G + *ἔννοια ἀγαθὴ τοῖς εἰδόσιν αὐτὴν ἐγγιεῖ, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος εὑρήσει αὐτήν. ὁ πολλὰ κακοποιῶν τελεσιουργεῖ κακίαν* (= הָרַע?), frt ins שֵׂכֶל טוֹב יִקְרַב לְיֹדְעָיו וְאִישׁ תְּבוּנָה יִמְצָאֶנּוּ מַרְבֶּה הַבִּיעַ יָכְלָה רָשַׁע וּ׳ יִחְיֶה cf 15,27. ‖ [b] l c K Vrs לֹא, Q לוֹ ‖ [c] G(ΣΤ) *σωθήσεται*, frt l יְמָלֵט cf 28,26 vel

ת. ב בכתיב 17 בְּכָל־עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד׃
ל 18 אָדָם חֲסַר־לֵב תּוֹקֵעַ כָּף עֹרֵב עֵרְבָּה לִפְנֵי רֵעֵהוּ׃
ג 19 אֹהֵב פֶּשַׁע אֹהֵב מַצָּה מַגְבִּיהַּ פִּתְחוֹ מְבַקֵּשׁ־שָׁבֶר׃
ל. ל״ מל בלית 20 עִקֵּשׁ־לֵב לֹא יִמְצָא־טוֹב וְנֶהְפָּךְ בִּלְשׁוֹנוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה׃
ב חס״ת. ל 21 יֹלֵד כְּסִיל לְתוּגָה[a] לוֹ וְלֹא־יִשְׂמַח אֲבִי נָבָל׃
ל״. ג 22 לֵב שָׂמֵחַ יֵיטַב גֵּהָה[a] וְרוּחַ נְכֵאָה תְיַבֶּשׁ־גָּרֶם׃
ד חס״ת 23 שֹׁחַד מֵחֵיק רָשָׁע יִקַּח לְהַטּוֹת אָרְחוֹת מִשְׁפָּט׃
י 24 אֶת־פְּנֵי מֵבִין חָכְמָה וְעֵינֵי כְסִיל בִּקְצֵה־אֶרֶץ[a]׃
ל 25 כַּעַס לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וּמְמָר לְיוֹלַדְתּוֹ[a]׃
ל 26 גַּם עָנוֹשׁ לַצַּדִּיק לֹא־טוֹב לְהַכּוֹת נְדִיבִים עַל־יֹשֶׁר[a]׃
יקר 27 חוֹשֵׂךְ אֲמָרָיו יוֹדֵעַ דֵּעָת וְקַר־רוּחַ[a] אִישׁ תְּבוּנָה׃
ג 28 גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב אֹטֵם שְׂפָתָיו נָבוֹן׃
ב. ז מל **18** 1 לְתַאֲוָה[a] יְבַקֵּשׁ נִפְרָד בְּכָל־תּוּשִׁיָּה יִתְגַּלָּע׃
2 לֹא־יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה כִּי אִם־בְּהִתְגַּלּוֹת[a] לִבּוֹ׃
ס מל״ 3 בְּבוֹא־רָשָׁע[a] בָּא גַם־בּוּז וְעִם־קָלוֹן חֶרְפָּה׃
ל וחס 4 מַיִם עֲמֻקִּים דִּבְרֵי פִי־אִישׁ נַחַל נֹבַע מְקוֹר חָכְמָה[a]׃
יד. ח״ דגש וכל איוב דכות ב מ א 5 שְׂאֵת פְּנֵי־רָשָׁע לֹא־טוֹב לְהַטּוֹת צַדִּיק בַּמִּשְׁפָּט׃
6 שִׂפְתֵי כְסִיל יָבֹאוּ[a] בְרִיב וּפִיו לְמַהֲלֻמוֹת יִקְרָא׃
7 פִּי־כְסִיל מְחִתָּה־לּוֹ וּשְׂפָתָיו מוֹקֵשׁ נַפְשׁוֹ׃
ב 8 דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים[a] וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן׃
ל 9 גַּם מִתְרַפֶּה בְּמְלַאכְתּוֹ אָח הוּא לְבַעַל מַשְׁחִית׃
ב. ד קמ ול בלית[a] 10 מִגְדַּל־עֹז שֵׁם יְהוָה בּוֹ־יָרוּץ[a] צַדִּיק וְנִשְׂגָּב׃ ס״
ב׳ 11 הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ וּכְחוֹמָה [a]נִשְׂגָּבָה בְּמַשְׂכִּיתוֹ[ab]׃

[9] וחד נהפך Hi 20,14. [10] Mm 2628. [11] Mp sub loco. [12] Mp contra textum, cf Mp sub loco. **Cp 18** [1] Mm 2069. [2] Mm 772. [3] Mm 2252. [4] Mm 2799.

21 [a] frt l תּוּגָה (ל dttg) ‖ **22** [a] S(𝔗) *gwšm'*, l גֵּוִיָּה ‖ **24** [a] mlt Mss הארץ (hpgr?) ‖ **25** [a] frt exc vb ‖ **26** [a] prb l יָתֵר cf 17,7 et Ps 31,24 ‖ **27** [a] l c K וְקַר, Q יָקַר ע ‖ **Cp 18,1** [a] G(𝔙) *προφάσεις*, l לְתַאֲנָה cf Jdc 14,4 ‖ **2** [a] G(𝔖𝔗) *ἀφροσύνη* = בְּהוֹלְלוֹת? ‖ **3** [a] l רָשַׁע par cs ‖ **4** [a] nonn Mss G חַיִּים cf 10,11 13,14 14,27 16,22 ‖ **6** [a] G(𝔗) *ἄγουσιν αὐτόν*, l יָבֹאוּ ‖ **8** [a] inc; 26,22 G *μαλακοί*; prp כְּמַמְתַּקִּים cf Cant 5,16 vel מַכַּת הַלְמִים cf 20,30 ‖ **10** [a] prp יָרוּם; al יֵרָחֵץ cf aram *rḥṣ* confisus est ‖ **11** [a–a] prp נִשְׂגָּב בְּמִשְׂכָּתוֹ cf [b] ‖ [b] G(𝔖𝔗𝔙) *ἐπισκιάζει* = בְּמִשְׂכָּתוֹ.

26 נֶ֭פֶשׁ עָמֵ֣ל עָ֭מְלָה לּ֑וֹ כִּי־אָ֝כַ֗ף עָלָ֥יו פִּֽיהוּ׃ — ח18. ל.ל. כב ה מנה בסיפ

27 אִ֭ישׁ בְּלִיַּ֣עַל [a]כֹּ֑רֶה רָ֝עָ֗ה [a]וְעַל־שְׂפָתָ֥יו[b] כְּאֵ֥שׁ צָרֶֽבֶת׃ — שפתו. ל ק

28 אִ֭ישׁ תַּהְפֻּכ֣וֹת יְשַׁלַּ֣ח מָד֑וֹן וְ֝נִרְגָּ֗ן[a] מַפְרִ֥יד אַלּֽוּף׃ — יב19. ג נוגין זעירין

29 אִ֭ישׁ חָמָ֣ס יְפַתֶּ֑ה רֵ֝עֵ֗הוּ וְהוֹלִיכוֹ֥ בְּדֶ֥רֶךְ לֹא־טֽוֹב׃ — ד20

30 עֹצֵ֣ה[a] עֵינָ֣יו לַחְשֹׁ֑ב[b] תַּהְפֻּכ֥וֹת קֹ֝רֵ֗ץ שְׂפָתָ֥יו כִּלָּ֥ה רָעָֽה׃ — ל

31 עֲטֶ֣רֶת תִּפְאֶ֣רֶת שֵׂ֑יבָה בְּ֝דֶ֗רֶךְ צְדָקָ֥ה תִמָּצֵֽא׃ — כל ליש כת כן

32 טֽוֹב־אֶ֭רֶךְ אַפַּ֣יִם מִגִּבּ֑וֹר וּמֹשֵׁ֥ל בְּרוּחֽוֹ מִלֹּ֥כֵד עִֽיר׃ — ב21

33 בַּ֭חֵיק יוּטַ֣ל אֶת־הַגּוֹרָ֑ל וּ֝מֵיְהוָ֗ה כָּל־מִשְׁפָּטֽוֹ׃ — ג. ד22. ג23

17 1 טֽוֹב־פַּ֣ת חֲרֵבָ֑ה [a]וְשַׁלְוָ֖ה בָּ֣הּ[a] מִבַּ֣יִת מָלֵ֔א זִבְחֵי־רִֽיב׃ — ג1

2 עֶ֣בֶד־מַשְׂכִּ֣יל יִמְשֹׁ֣ל בְּבֵ֣ן מֵבִ֑יש וּבְת֥וֹךְ אַחִ֝֗ים יַחֲלֹ֣ק נַחֲלָֽה׃ — ב2

3 מַצְרֵ֣ף לַ֭כֶּסֶף וְכ֣וּר לַזָּהָ֑ב וּבֹחֵ֥ן לִבּ֝֗וֹת יְהוָֽה׃ — ב. ג פסוק דמיין3

4 מֵרַ֣ע מַקְשִׁ֣יב עַל־שִׂפַ֣ת־אָ֑וֶן שֶׁ֝֗קֶר[a] מֵ֣זִין[b] עַל־לְשׁ֣וֹן הַוּֽוֹת׃ — ל. ל. ב חס

5 לֹעֵ֣ג לָ֭רָשׁ חֵרֵ֣ף עֹשֵׂ֑הוּ שָׂמֵ֥חַ לְ֝אֵ֗יד[b] לֹ֣א יִנָּקֶֽה׃

6 עֲטֶ֣רֶת זְ֭קֵנִים בְּנֵ֣י בָנִ֑ים וְתִפְאֶ֖רֶת בָּנִ֣ים אֲבוֹתָֽם׃

7 לֹא־נָאְוָ֣ה לִנָּבָ֣ל שְׂפַת־יֶ֑תֶר[a] אַ֝֗ף כִּי־לִנְדִ֥יב שְׂפַת־שֶֽׁקֶר׃ — ד. ג

8 אֶ֣בֶן־חֵ֭ן הַשֹּׁ֣חַד בְּעֵינֵ֣י בְעָלָ֑יו אֶל־כָּל־אֲשֶׁ֖ר יִפְנֶ֣ה יַשְׂכִּֽיל׃ — יא בכתיב

9 מְכַסֶּ֣ה־פֶ֭שַׁע מְבַקֵּ֣שׁ אַהֲבָ֑ה וְשֹׁנֶ֥ה בְּ֝דָבָ֗ר מַפְרִ֥יד אַלּֽוּף׃ — ל וחס

10 תֵּ֭חַת[a] גְּעָרָ֣ה בְמֵבִ֑ין[b] מֵהַכּ֖וֹת כְּסִ֣יל מֵאָֽה׃ — ל בטע

11 [a]אַךְ־מְרִי[a] יְבַקֵּ֣שׁ־רָ֑ע וּמַלְאָךְ֥ אַכְזָרִ֖י יְשֻׁלַּח־בּֽוֹ׃ — ז

12 פָּגוֹשׁ־דֹּ֣ב שַׁכּ֣וּל בְּאִ֑ישׁ וְאַל־[c]כְּסִ֖יל בְּאִוַּלְתּֽוֹ׃ — ל ומל. ג4. ל

13 מֵשִׁ֣יב רָעָ֣ה תַּ֭חַת טוֹבָ֑ה לֹא־תָמ֖וּשׁ[a] רָעָ֣ה מִבֵּיתֽוֹ׃ — תמוש5 חד מן ג6 בלישׁ ק

14 פּוֹטֵ֣ר מַ֭יִם[a] רֵאשִׁ֣ית מָד֑וֹן וְלִפְנֵ֥י הִתְגַּלַּ֖ע הָרֵ֣יב נְטֹֽוש׃ — ל ומל. בח. יז וכל לפני ולפני דכות. ב ומל7. ל ומל8

15 מַצְדִּ֣יק רָ֭שָׁע וּמַרְשִׁ֣יעַ צַדִּ֑יק תּוֹעֲבַ֖ת יְהוָ֣ה גַּם־שְׁנֵיהֶֽם׃ — ל

16 לָ֣מָּה־זֶּ֭ה מְחִ֣יר בְּיַד־כְּסִ֑יל לִקְנ֥וֹת חָכְמָ֖ה וְלֵ֣ב־אָֽיִן׃

18Mm 3457. 19Mm 440. 20Mm 522. 21Jes 49,24. 22Mm 3623. 23Mm 1689. Cp 17 1Mm 3935. 2Mm 3521. 3Mm 3618. 4Mm 3033. 5Mm 832. 6Mm 1428. 7Mm 3619. 8Mp sub loco.

27 [a–a] inc; prp כֹּרֶה רָעָה vel כּוֹר רָעָה || [b] KGℭTV שְׂפָתָיו, Q וּשְׂפָתָיו || **28** [a] $\mathfrak{C}^{K}$ וגרגן, $\mathfrak{C}^{Q}$ non exstat || **30** [a] frt l עֹצֵם cf Jes 33,15 || [b] G(ŠTV) *λογίζεται*, l יַחְשֹׁב || **Cp 17,1** [a–a] G *ἐν εἰρήνῃ*, prp וְשָׁלוֹם־בָּהּ || **4** [a] frt l שֹׁקֵר vel מְשַׁקֵּר || [b] cf 7,25[a]; 2 Mss מאזין || **5** [a] cf 14,31[a] || [b] G *ἀπολλυμένῳ*, prp לְאֹבֵד cf לָרָשׁ || **7** [a] G(Š) *πιστά*, l יֹשֶׁר || **10** [a] G (Š) *συντρίβει* = תָּחֵת; prp אַחַת || [b] G(Š) *καρδίαν φρονίμου* = לֵב נָבוֹן cf 18,15 || **11** [a–a] prp אַכְזָרִיוֹת vel אַכְזָרִים || **13** [a] K תָּמִישׁ, Q תָּמוּשׁ || **14** [a] G *λόγοις* = מְלִים.

ל. נב פסוק וגם ובחר תלת מילין[4]

4 כָּל־פָּעַל יְהוָה לַמַּעֲנֵהוּ[a] וְגַם־רָשָׁע לְיוֹם רָעָה׃

ב[5]

5 תּוֹעֲבַת יְהוָה כָּל־גְּבַהּ־לֵב יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה׃

ר[6]

6 [a]בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֹן וּבְיִרְאַת יְהוָה [b]סוּר מֵרָע׃

ה מל. ך ב מל וב מן ג חס בלישׁ[7]. ך

7 [a]בִּרְצוֹת יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ גַּם־אוֹיְבָיו יַשְׁלֵם אִתּוֹ׃

ן[8] ב מנה מל

8 [a]טוֹב־מְעַט בְּצֶדֶק מֵרֹב תְּבוּאוֹת בְּלֹא מִשְׁפָּט׃

9 [a]לֵב אָדָם יְחַשֵּׁב דַּרְכּוֹ וַיהוָה יָכִין צַעֲדוֹ׃

10 קֶסֶם | עַל־שִׂפְתֵי־מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט לֹא יִמְעַל־פִּיו׃

ב[9]

11 פֶּלֶס | [a]וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט לַיהוָה [a]מַעֲשֵׂהוּ כָּל־אַבְנֵי־כִיס׃

ן[10]

12 תּוֹעֲבַת מְלָכִים עֲשׂוֹת רֶשַׁע כִּי בְצֶדֶק יִכּוֹן כִּסֵּא׃

ג[11]. ה

13 רְצוֹן מְלָכִים [a]שִׂפְתֵי־צֶדֶק וְדֹבְרֵי [b]יְשָׁרִים [c]יֶאֱהָב׃

ל

14 חֲמַת־מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי־מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה׃

15 בְּאוֹר־פְּנֵי־מֶלֶךְ חַיִּים וְרִצּוֹנוֹ כְּעַב מַלְקוֹשׁ׃

16 קְנֹה[a]־חָכְמָה מַה־[b]טּוֹב מֵחָרוּץ וְקִנְיָן [c]בִּינָה נִבְחָר מִכָּסֶף׃

חצי הספר בפסוקים

17 מְסִלַּת יְשָׁרִים סוּר מֵרָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ נֹצֵר דַּרְכּוֹ׃

ג[12]. ל

18 לִפְנֵי־שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כִשָּׁלוֹן גֹּבַהּ רוּחַ׃

ג. ענינים חד מן ה[13] ק כת יי וקר וי

19 טוֹב שְׁפַל־רוּחַ אֶת־עֲנָיִים [a]מֵחַלֵּק שָׁלָל אֶת־גֵּאִים׃

20 מַשְׂכִּיל עַל־דָּבָר יִמְצָא־טּוֹב וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה אַשְׁרָיו׃

כא[14]. יד כת כן

21 לַחֲכַם־לֵב יִקָּרֵא נָבוֹן וּמֶתֶק [a]שְׂפָתַיִם יֹסִיף לֶקַח׃

ה[15]. ה חס[16]

22 מְקוֹר חַיִּים שֵׂכֶל בְּעָלָיו [a]וּמוּסַר אִוֶּלֶת אִוֶּלֶת׃

כב ה מנה בסיס. יד כת כן

23 לֵב חָכָם יַשְׂכִּיל פִּיהוּ וְעַל־[a]שְׂפָתָיו יֹסִיף לֶקַח׃

ל. ג[17]

24 צוּף־דְּבַשׁ אִמְרֵי־נֹעַם מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ [a]וּמַרְפֵּא לָעָצֶם׃

25 יֶשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ [a]דַּרְכֵי־מָוֶת׃

[4]Mm 1629. [5]Ps 101,5. [6]Mm 1038. [7]Mp sub loco. [8]Mm 1240. [9]Mm 3616. [10]Mm 1667. [11]Mm 3612. [12]Mm 3617. [13]Mm 3549. [14]Mm 17. [15]Mm 3637. [16]Mm 3383. [17]Mm 2653.

4 [a] 𝔙 *propter semet ipsum*, l לְמַעֲנֵהוּ ‖ **5** [a] 𝔊 גִּבְעַ ‖ **6** [a] in 𝔊 v 6 post 15,27, v 7 post 15, 28, v 8sq post 15,29 ‖ [b–b] prp מוּסָר רָע cf 15,10 ‖ **7** [a] cf 6[a] ‖ **8** [a] cf 6[a] ‖ **9** [a] cf 6[a] ‖ **11** [a–a] prp וּמֹאזְנַיִם מִפְעַל יְהוָה vel וּמֹאזְנַיִם לַיהוָה ‖ **13** [a] frt l c 2 Mss 𝔊𝔖𝔗 מֶלֶךְ ‖ [b] 𝔊 *λόγους δέ* = וּדְבָרִים vel וְדַבְּרֵי, 𝔖(𝔗) *wmlt'* = וְדָבָר ‖ [c] cf Da 11,17; frt l c pc Mss 𝔖(𝔗) *dqn'* = קָנֵה, nonn Mss 𝔙 קְנֵה cf 4,5.7 ‖ [b] > Vrs, dl (dttg) ‖ [c] 𝔖 (𝔗) *wdqn'* = וְקָנֵה, 𝔙 *et adquire* = וּקְנֵה ‖ **19** [a] K מְחַלֵּק, Q 𝔗𝔙 עֲנָיִים cf 𝔊 ‖ **21** [a] prp וּמֶתֶק שְׂפָתַיִם cf 7,25[a] ‖ **22** [a] 𝔊(𝔖) *toῖς κεκτημένοις*, frt l לִבְעָלָיו (hpgr) ‖ **23** [a] prp וּבְעַל ‖ **24** [a] cf 16,24[a] ‖ **25** [a–a] cf 14,12[a–a].

15 כָּל־יְמֵי עָנִי רָעִים וְטוֹב[a]־לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד׃ יז[9]

16 טוֹב־מְעַט בְּיִרְאַת יְהוָה מֵאוֹצָר רָב וּמְהוּמָה בּוֹ׃ לג קמ[10]

17 טוֹב אֲרֻחַת יָרָק וְאַהֲבָה־שָׁם מִשּׁוֹר אָבוּס וְשִׂנְאָה־בּוֹ׃ ל

18 אִישׁ חֵמָה יְגָרֶה מָדוֹן וְאֶרֶךְ[a] אַפַּיִם יַשְׁקִיט רִיב׃ ג[11]. ל

19 דֶּרֶךְ עָצֵל כִּמְשֻׂכַת[a] חָדֶק וְאֹרַח יְשָׁרִים[b] סְלֻלָה׃ ל וחס. ב בטפ[11]. ב חד חס וחד מל

20 בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח־אָב [a]וּכְסִיל אָדָם[a] בּוֹזֶה אִמּוֹ׃ ז. ל וכת כן

21 אִוֶּלֶת שִׂמְחָה לַחֲסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנָה יְיַשֶּׁר־לָכֶת׃ ב בליש[11]. ב קמ[12]

22 הָפֵר מַחֲשָׁבוֹת בְּאֵין סֽוֹד וּבְרֹב יוֹעֲצִים תָּקוּם[a]׃

23 שִׂמְחָה לָאִישׁ בְּמַעֲנֵה־פִיו וְדָבָר בְּעִתּוֹ מַה־טּוֹב׃ לג[13]. ג[14]

24 אֹרַח חַיִּים לְמַעְלָה לְמַשְׂכִּיל לְמַעַן סוּר מִשְּׁאוֹל מָטָּה[a]׃ ל[15]. ל. ג ס״פ ב מנה דגש

25 בֵּית גֵּאִים יִסַּח יְהוָה וְיַצֵּב גְּבוּל אַלְמָנָה׃

26 תּוֹעֲבַת יְהוָה מַחְשְׁבוֹת רָע וְטְהֹרִים אִמְרֵי־נֹעַם׃ ג[16]

27 עֹכֵר בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה׃ ב מל[17]. ב חס[18]. יח וכל היר יחיה דכוות[19]

28 לֵב צַדִּיק יֶהְגֶּה לַעֲנוֹת[a] וּפִי רְשָׁעִים יַבִּיעַ רָעוֹת׃

29 רָחוֹק יְהוָה מֵרְשָׁעִים וּתְפִלַּת צַדִּיקִים יִשְׁמָע׃

30 מְאוֹר[a]־עֵינַיִם יְשַׂמַּח־לֵב שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן־עָצֶם׃ כח. ו

31 אֹזֶן[a] שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין׃ כה. ה[20]

32 פּוֹרֵעַ מוּסָר מוֹאֵס נַפְשׁוֹ וְשׁוֹמֵעַ תּוֹכַחַת [a]קוֹנֶה לֵב[a]׃ ב ומל. ב חד חס וחד מל. ב מל[21]. ד מל בליש

33 יִרְאַת יְהוָה מוּסַר[a] חָכְמָה[b] וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה׃ יב פת[22]. יו וכל לפני דכות

16 1 לְאָדָם מַעַרְכֵי־לֵב וּמֵיְהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן׃ ד[1]. ג[2]. יז[3]

2 כָּל־דַּרְכֵי־אִישׁ זַךְ בְּעֵינָיו וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה׃ נא

3 גֹּל[a] אֶל־יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃ ג חס

[9] Mm 1088. [10] Mm 264. [11] Mp sub loco. [12] Prv 30,29. [13] Mm 319. [14] Mm 3094. [15] Mm 959. [16] Mm 2939. [17] Mm 3614. [18] Mm 177. [19] Mm 107. [20] Mm 114. [21] Prv 21,28. [22] Mm 2405. Cp 16 [1] Mm 3623. [2] Mm 3094. [3] Mm 3615.

15 [a] frt l וּלְטוֹב vel וְטוּב || **18** [a] sic L, mlt Mss Edd -ךָ || **19** [a] G(S) *ἐστρομέναι* = מְשֻׂכֶּכֶת || [b] G *τῶν ἀνδρείων*, l חֲרוּצִים || **20** [a–a] cf 21,20; pc Mss GSTL וּבֶן־כְּסִיל cf 10,1 || **22** [a] G(ST) + *βουλή* cf Jes 7,7 G | **24** [a] l לְמָטָּה (hpgr) || **28** [a] G^{BSA} *πίστ(ε)ις*, G^{min}(ST) *πίστιν*, frt l אֱמוּנִים cf 13,17; prp לִנְעִמוֹת cf 23,8 || **30** [a] prp מַרְאֵה vel מָרְאֵה || **31** [a] sic L, mlt Mss Edd אָ- || **32** [a–a] G *ἀγαπᾷ ψυχὴν αὐτοῦ* = אֹהֵב נַפְשׁוֹ (ex 19,8) || **33** [a] prp מוֹסַד cf Jes 28,16 vel מוֹסָד cf 8,29 || [b] G pr cop || **Cp 16,3** [a] STL(V) *glj* = גֵּל.

יז וכל זקף אתנח וס״פ דכורת[18] . ב׳ ב׳ ב חד מל וחד חס[19]

28 בְּרָב־עָם הַדְרַת־[a]מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן[b]׃

ג[20]

29 אֶרֶךְ אַפַּיִם רַב־תְּבוּנָה וְקִצַר־רוּחַ מֵרִים[a] אִוֶּלֶת׃

ב ובתרי לישנ[21]

30 חַיֵּי בְשָׂרִים לֵב מַרְפֵּא וְרִקָּב עֲצָמוֹת קִנְאָה׃

31 עֹשֵׁק־דָּל חֵרֵף[a] עֹשֵׂהוּ וּמְכַבְּדוֹ חֹנֵן אֶבְיוֹן׃

32 בְּרָעָתוֹ יִדָּחֶה רָשָׁע וְחֹסֶה בְמוֹתוֹ[a] צַדִּיק׃

33 בְּלֵב נָבוֹן תָּנוּחַ חָכְמָה וּבְקֶרֶב כְּסִילִים תִּוָּדֵעַ[a]׃

ב חד מל וחד חס[22]

34 צְדָקָה תְרוֹמֵם־גּוֹי וְחֶסֶד[a] לְאֻמִּים חַטָּאת׃

ג[23]

35 רְצוֹן־מֶלֶךְ לְעֶבֶד מַשְׂכִּיל וְעֶבְרָתוֹ תִּהְיֶה[a] מְבִישׁ׃

15 1 מַעֲנֶה־רַךְ יָשִׁיב חֵמָה וּדְבַר־עֶצֶב יַעֲלֶה־אָף׃

כד בלישׁ . יח

ב פסוק דמטע[2]

2 לְשׁוֹן חֲכָמִים תֵּיטִיב[a] דָּעַת וּפִי כְסִילִים יַבִּיעַ אִוֶּלֶת׃

ד . ל . ג ב מל וחד חס[3]

3 בְּכָל־מָקוֹם עֵינֵי יְהוָה צֹפּוֹת רָעִים וטוֹבִים[a]׃

יז[4]

4 מַרְפֵּא לָשׁוֹן עֵץ חַיִּים וְסֹלֶף בָּהּ[a] שֶׁבֶר בְּרוּחַ[a]׃

יב פת[5] . ג חס[6]

5 אֱוִיל יְנַאֵץ[a] מוּסַר אָבִיו וְשֹׁמֵר תּוֹכַחַת יַעְרִם׃

ל . ל

6 בֵּית[a] צַדִּיק חָסֶן רָב וּבִתְבוּאַת[b] רָשָׁע נֶעְכָּרֶת׃

ל . יט[7]

7 שִׂפְתֵי חֲכָמִים יְזָרוּ[a] דָּעַת וְלֵב כְּסִילִים לֹא־כֵן׃

8 זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֲבַת יְהוָה וּתְפִלַּת יְשָׁרִים רְצוֹנוֹ׃

9 תּוֹעֲבַת יְהוָה דֶּרֶךְ רָשָׁע וּמְרַדֵּף צְדָקָה יֶאֱהָב׃

10 [a]מוּסָר רָע לְעֹזֵב אֹרַח[a] שׂוֹנֵא תוֹכַחַת יָמוּת׃

11 שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן נֶגֶד יְהוָה אַף כִּי־לִבּוֹת בְּנֵי־אָדָם׃

ה

12 לֹא יֶאֱהַב־לֵץ הוֹכֵחַ לוֹ אֶל[a]־חֲכָמִים לֹא יֵלֵךְ׃

ח חס בלישׁ[8] . ל

13 לֵב שָׂמֵחַ יֵיטַב פָּנִים וּבְעַצְּבַת־לֵב[a] רוּחַ נְכֵאָה׃

יפי[9] . ב פסוק דמטע[2]

14 לֵב נָבוֹן יְבַקֶּשׁ־דָּעַת וּפְנֵי[a] כְסִילִים יִרְעֶה אִוֶּלֶת׃

[18]Mm 2120. [19]Mm 3602. [20]Mm 623. [21]Prv 19,10. [22]Mm 3490. [23]Mm 3612. Cp 15 [1]Mm 1685. [2]Mm 3313. [3]Mm 3613. [4]Mm 3615. [5]Mm 2405. [6]Mp sub loco. [7]Mm 436. [8]Mm 1098.

28 [a] prp הֲדַר cf 20,29 vel עִזַּרְתָּ ‖ [b] frt l רוּזִּן cf 8,15 31,4 ‖ **29** [a] G(ΣT) *ἰσχυρῶς*, frt l בְּרֻבָּה ‖ **31** [a] C חֹרֵף cf 17,5[a] ‖ **32** [a] G(Σ) *τῇ ἑαυτοῦ ὁσιότητι*, l בְּתוּמּוֹ ‖ **33** [a] l לֹא תִוָּדֵעַ cf GS vel אִוֶּלֶת cf C ‖ **34** [a] G(Σ) *ἐλασσονοῦσι δέ*, frt l וְחֶסֶר ‖ **35** [a] G(Σ) *ἀφαιρεῖται*, l תַּהֲרֹג; prp תֶּהֱגֶה cf 25,5 ‖ **Cp 15,2** [a] l תַּשִׁיחַ; prp תֵּבֵת ‖ **3** [a] sic L, mlt Mss Edd וְטֹ ‖ **4** [a–a] prp שֶׁבֶר רוּחַ cf Jes 65,14 ‖ **5** [a] C יְנַאֵץ ‖ **6** [a] ΣUCT *bhjt*, l בְּבֵית ‖ [b] l c pc Mss ST תְּבוּאַת ‖ **7** [a] σ′ *φυλάσσουσι* יִצְרוּ cf 20,28; prp יוֹרוּ, al יָזְרוּ ‖ **10** [a–a] prp אַרח רע לעזב מוסר ‖ **12** [a] G(Σ) *μετὰ δέ*, frt l אֶת ‖ **13** [a] cf 7,25[a] ‖ **14** [a] K וּפְנֵי, Q Vrs וּפִי.

8 חָכְמַת עָרוּם הָבִין[a] דַּרְכּוֹ וְאִוֶּלֶת כְּסִילִים מִרְמָה: ה[6]

9 [ba]אֱוִלִים יָלִיץ[b] אָשָׁם וּבֵין[c] יְשָׁרִים רָצוֹן: ה חס[7]

10 לֵב יוֹדֵעַ מָרַת נַפְשׁוֹ[a] וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא־יִתְעָרַב זָר[b]: ל

11 בֵּית רְשָׁעִים יִשָּׁמֵד וְאֹהֶל יְשָׁרִים יַפְרִיחַ[a]: ב חד מל וחד חס[8]

12 יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ[a] דַּרְכֵי־מָוֶת[a]: ד חס בלית בכתיב[9]

13 גַּם־בִּשְׂחוֹק יִכְאַב־לֵב[a] וְאַחֲרִיתָהּ[b] שִׂמְחָה[a] תוּגָה: ל. ל

14 מִדְּרָכָיו יִשְׂבַּע סוֹג לֵב וּמֵעָלָיו אִישׁ טוֹב: ל וחס

15 פֶּתִי יַאֲמִין לְכָל־דָּבָר וְעָרוּם יָבִין לַאֲשֻׁרוֹ[a]: ה[10]

16 חָכָם יָרֵא וְסָר מֵרָע וּכְסִיל מִתְעַבֵּר[a] וּבוֹטֵחַ: ד[11]. ב

17 קְצַר־אַפַּיִם[a] יַעֲשֶׂה אִוֶּלֶת[a] וְאִישׁ מְזִמּוֹת יְשֻׂנָא[b]: ב[12]. ז. ב[13]

18 נָחֲלוּ[a] פְתָאִים אִוֶּלֶת וַעֲרוּמִים יַכְתִּרוּ דָעַת: ד[14]

19 שָׁחוּ רָעִים לִפְנֵי טוֹבִים וּרְשָׁעִים עַל־שַׁעֲרֵי צַדִּיק: ב[15]

20 גַּם־לְרֵעֵהוּ יִשָּׂנֵא[a] רָשׁ וְאֹהֲבֵי עָשִׁיר רַבִּים: ד[16]

21 בָּז־לְרֵעֵהוּ[a] חוֹטֵא וּמְחוֹנֵן עֲנִיִּים[b] אַשְׁרָיו: עניים חד מן ה[15] K בת יי וקרי רי

22 הֲלוֹא[a]־יִתְעוּ[b] חֹרְשֵׁי רָע וְחֶסֶד וֶאֱמֶת חֹרְשֵׁי[c] טוֹב: ט מל בכתיב[16]

23 בְּכָל־עֶצֶב יִהְיֶה מוֹתָר וּדְבַר־שְׂפָתַיִם אַךְ־לְמַחְסוֹר: י[17]

24 עֲטֶרֶת חֲכָמִים עָשְׁרָם[a] אִוֶּלֶת[b] כְּסִילִים אִוֶּלֶת: ל חס

25 מַצִּיל נְפָשׁוֹת עֵד אֱמֶת וְיָפֵחַ כְּזָבִים מִרְמָה[a]: ג ב קמ וחד פת[17]

26 בְּיִרְאַת יְהוָה מִבְטַח־עֹז[a] וְלִבָנָיו יִהְיֶה מַחְסֶה: ל. ל

27 יִרְאַת[a] יְהוָה מְקוֹר חַיִּים לָסוּר[b] מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת:

[6]Mm 2412. [7]Mm 3383. [8]Mm 3483. [9]Mp sub loco. [10]Mm 2427. [11]Mm 1321. [12]Mm 3610. [13]Mm 3611. [14]Mm 3093. [15]Mm 3549. [16]Mm 3664. [17]Mm 3307.

8 [a] prp תָּכִין cf 20,24[a] 21,29[a] || **9** [a] v 9 inc || [b–b] G(S) *oikíai paranómōn*, frt l אָהֳלֵי לֻצִּים (מְלִיצִים vel) vel בְּבָתֵּי אֱוִילִים יָלִין vel || [c] G(S) *oikíai dé*, frt l וּבְבֵית vel || **10** [a] prp נָפֶשׁ || [b] G *ṓbrei* = זָד vel יָזִד? cf 12,7 || **11** [a] G *stésontai* = יַעֲמֹד cf 12,7 || **12** [a–a] G *érchetai eìs pythména ádou*, frt l יָרַכְתֵי־מָוֶת cf 16,25[a–a] || **13** [a–a] G^A(Y) *teleutaía dè charâs*, l וְאַחֲרִית שִׂמְחָה || [b] sic L, mlt Mss Edd תָּה– || **15** [a] G *eìs metánoian*, frt l יָחְשֹׁב || **16** [a] G(ST) *meíginvtai* = מִתְעָרֵב || **17** [a–a] T *mthšjb štjj'* = לְתַשּׁוּבָה vel לְאַשְׁרוֹ || [b] G *ýpoférei* = יִשָּׂא, frt l יְנַשֵּׂא; S *rmjs*, prp יִשְׁאַנְן cf 1,33 || **18** [a] frt l חֲלִי cf 25,12 || **20** [a] T *s'nj* = יִשָּׂנֵא || **21** [a] G *pénētas*, frt l לְרֵעֵהוּ || [b] 1c K Vrs עֲנִיִּים, Q עֲנָיִים || **22** [a] > Vrs; frt l אָלָה || [b] frt l יִטְעוּ || [c] frt l חֹ֫לְשׁ || **24** [a] G *panoûrgos*, l עָרְמָה || **25** [a] G(T) *dólios*, frt l מִרְמָה cf 12,17[a]; prp [b] G(S) *ḗ dè diatribḗ*, l וְלִוְיַת cf 1,9 4,9 || **26** [a] S *'šjn'*, frt l עָז || **27** [a] G *prósταγμα* = תּוֹרַת cf 13,14 || [b] S(T) *l'jljn dstjn* = לַסָּר.

ל . יא? בטע וכל מלכים ויחזק דכות ב מ ב

12 תּוֹחֶלֶת מְמֻשָׁכָה מַחֲלָה־לֵב וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה׃

ב רפו⁸ . ב⁹ . ג

13 בָּז לְדָבָר [a]יֶחֱבָל לוֹ [b]וְיֵרֵא מִצְוָה הוּא יְשֻׁלָּם׃

14 תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת׃

15 שֵׂכֶל־טוֹב יִתֶּן־חֵן וְדֶרֶךְ בֹּגְדִים אֵיתָן׃[a]

16 כָּל־[a]עָרוּם יַעֲשֶׂה בְדָעַת וְכֹסֵיל יִפְרֹשׂ אִוֶּלֶת׃

ל רמ״פ⁵ . ב חס בסיפ למערב

17 מַלְאָךְ רָשָׁע יִפֹּל [a]בְּרָע וְצִיר אֱמוּנִים מַרְפֵּא׃

ג וכל כת כן¹¹ . ב ומל . ג

18 [a]רֵישׁ וְקָלוֹן פּוֹרֵעַ [a]מוּסָר וְשׁוֹמֵר תּוֹכַחַת יְכֻבָּד׃

ח¹²

19 תַּאֲוָה נִהְיָה תֵּעָרֵב לְנֶפֶשׁ [a]וְתוֹעֲבַת כְּסִילִים סוּר מֵרָע׃

הלך¹³ ק חד מן ה¹⁴ חס . יחכם ק . ג

20 הֹלֵךְ [a]אֶת־חֲכָמִים וֶחְכָּם [b]וְרֹעֵה כְסִילִים יֵרוֹעַ׃

21 חַטָּאִים תְּרַדֵּף רָעָה וְאֶת־צַדִּיקִים [a]יְשֻׁלַּם־טוֹב׃[a]

ה בטע בסיפ

22 טוֹב יַנְחִיל בְּנֵי־בָנִים וְצָפוּן לַצַּדִּיק חֵיל חוֹטֵא׃

לג קמ¹⁵ . ח¹⁶ . כ . ב¹⁷

23 רָב־אֹכֶל נִיר רָאשִׁים [a]וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְלֹא מִשְׁפָּט׃

ל

24 חוֹשֵׂךְ שִׁבְטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ וְאֹהֲבוֹ שְׁחָרוֹ מוּסָר׃

ג

25 צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר׃ פ

ב¹ . ג² . ל

14 1 חַכְמוֹת [a]נָשִׁים [b]בָּנְתָה [c]בֵּיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ׃

2 הוֹלֵךְ בְּיָשְׁרוֹ [a]יְרֵא יְהוָה וְנִלְוֶז דְּרָכָיו בּוֹזֵהוּ׃

ב . ל

3 בְּפִי־[a]אֱוִיל חֹטֶר גַּאֲוָה וְשִׂפְתֵי חֲכָמִים תִּשְׁמְרֵם[b]׃

ב³ . ג קמ⁴ . ב מנה מל

4 בְּאֵין אֲלָפִים [a]אֵבוּס בָּר וְרַב־תְּבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר׃ ס

5 עֵד אֱמוּנִים לֹא יְכַזֵּב וְיָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שָׁקֶר׃

ל קמ באחנח⁵

6 בִּקֵּשׁ־לֵץ חָכְמָה וְאָיִן וְדַעַת לְנָבוֹן נָקֵל׃

7 לֵךְ מִנֶּגֶד לְאִישׁ כְּסִיל [a]וּבַל־יָדַעְתָּ [a]שִׂפְתֵי־דָעַת׃

[7]Mm 279. [8]Mm 3607. [9]Hi 1,1. [10]Mm 978. [11]Mm 3608. [12]Mm 3609. [13]Mp sub loco. [14]Mm 1788. [15]Mm 264. [16]Mm 2469. [17]Mm 4101. **Cp 14** [1]Mm 1424. [2]Mm 624. [3]Jes 1,3. [4]Mp sub loco. [5]Mm 1240.

13 [a–a] frt l יֶחְבָּל (לוֹ dttg) ‖ [b] G *ὑγιαίνει*, V *in pace versabitur*, frt l יְשֻׁלָּם ‖ **15** [a] G(S) *ἐν ἀπωλείᾳ*, l אֵידָם; C + *tjbd* = תאבד ‖ **16** [a] l כֹּל cf S ‖ **17** [a] prb l יָפֵל ‖ **18** [a–a] frt l יוֹרֵשׁ קָלוֹן פ׳ vel ר׳ וְק׳ לפ׳ ‖ **19** [a] frt exc hemist vel stich ‖ **20** [a] K G^{BS*} frt l יוּרַשׁ קָלוֹן פ׳ vel הֹלֵךְ לפ׳ ‖ [b] K G^{BS*} נֶחְכָּם, Q G^{ASc}S הֹלֵךְ ‖ **21** [a–a] prp שָׁלוֹם הָלוּךְ, Q G^{ASc}S(V) (טוב dttg); al יְשֻׁלַּם טוֹב ‖ **23** [a] G *δίκαιοι* = יְשָׁרִים; frt a רוּשׁ = akk *râšu* largum esse vel l עָשִׁיר ‖ **Cp 14,1** [a] l חָכְמוֹת cf 9,1 ‖ [b] dl cf 9,1; prp תָּשִׂים ‖ [c] prp בְּאֵיתָן ‖ **2** [a] Ms Vrs בֹּזֵהוּ ‖ **3** [a] cf Ps 36,12; frt l גֹּוֶה cf 10,13 ‖ [b] l c Ms Vrs תִּשְׁמְרוּם ‖ **4** [a] prp אֶפֶס cf 14,28 ‖ **7** [a–a] G(S) *ὅπλα δὲ αἰσθήσεως*, frt l וּכְלֵי־דַעַת cf 20 15 vel (אֵת) וּבַל־תַּדַּח; prp וּבַהֵל רְעוֹת.

20 מְרֻמָּה[a] בְּלֵב־חֹרְשֵׁי רָע וְיֹעֲצֵי שָׁלוֹם שִׂמְחָה׃ כל חס
21 לֹא־יְאֻנֶּה[a] לַצַּדִּיק כָּל־אָוֶן וּרְשָׁעִים מָלְאוּ רָע׃ ל. ז
22 תּוֹעֲבַת יְהוָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר וְעֹשֵׂי[a] אֱמוּנָה רְצוֹנוֹ׃ יג[10] כת׳ וחד מן ח[11] קמ קטן וכל דברים מלכים תרי עשר תלים קהלת עזרא ד״ה דכות ב מ בב
23 אָדָם עָרוּם כֵּסֶה דָעַת וְלֵב כְּסִילִים יִקְרָא אִוֶּלֶת׃
24 יַד־חָרוּצִים תִּמְשֹׁול וּרְמִיָּה תִּהְיֶה לָמַס׃ ג מל ול בלוש[12]
25 דְּאָגָה בְלֵב־אִישׁ יַשְׁחֶנָּה[a] וְדָבָר טוֹב יְשַׂמְּחֶנָּה[a]׃ ל בסיפ. ל
26 [a]יָתֵר מֵרֵעֵהוּ[a] צַדִּיק וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תַּתְעֵם׃ ל
27 [a]לֹא־יַחֲרֹךְ[b] רְמִיָּה צֵידוֹ וְהוֹן־[c]אָדָם יָקָר[c] חָרוּץ[a]׃ ל וחס
28 בְּאֹרַח־צְדָקָה חַיִּים וְדֶרֶךְ נְתִיבָתָהּ[a] אַל־[b]מָוֶת׃ ו דמט[13]. ל[14]

13 1 בֵּן חָכָם מוּסַר[a] אָב[b] וְלֵץ לֹא־שָׁמַע גְּעָרָה׃ יב פת[1]. ה[2]
2 מִפְּרִי־[a]פִי־אִישׁ[a] יֹאכַל[b] טוֹב וְנֶפֶשׁ בֹּגְדִים חָמָס׃
3 נֹצֵר פִּיו שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ פֹּשֵׂק שְׂפָתָיו מְחִתָּה־לֹּו׃ ל
4 מִתְאַוָּה וְאֵין נַפְשׁוֹ[a] עָצֵל וְנֶפֶשׁ חָרֻצִים תְּדֻשָּׁן׃ ל. ל חס. ב
5 דְּבַר־שֶׁקֶר יִשְׂנָא צַדִּיק וְרָשָׁע יַבְאִישׁ[a] וְיַחְפִּיר׃ ב. ה[3]. ל ומל
6 צְדָקָה תִּצַּר תָּם־[a]דָּרֶךְ וְרִשְׁעָה[b] תְּסַלֵּף חַטָּאת[c]׃
7 יֵשׁ מִתְעַשֵּׁר וְאֵין כֹּל מִתְרֹושֵׁשׁ וְהוֹן[a] רָב׃ ב[4]. ל
8 כֹּפֶר נֶפֶשׁ־אִישׁ עָשְׁרֹו וְרָשׁ לֹא־[a]שָׁמַע גְּעָרָה[a]׃ ה[2]
9 אוֹר־צַדִּיקִים יִשְׂמָח[a] וְנֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃
10 רַק[a]־בְּזָדוֹן יִתֵּן מַצָּה וְאֶת־[b]נִוְעָצִים חָכְמָה׃ ג. ב סטוק בטע[5]. ה ומל[6]
11 הֹון מֵהֶבֶל[a] יִמְעָט וְקֹבֵץ עַל־יָד יַרְבֶּה׃

[10]Mm 627. [11]Mm 475. [12]Mm 272. [13]Notula Mp dub, Mp sub loco. [14]Cf Prv 2,18. Cp 13 [1]Mm 2405. [2]Mm 3606. [3]Mm 3473. [4]Qoh 1,9. [5]Mm 3313. [6]Mm 1953.

20 [a] prp מָרָה cf 14,10 ‖ **21** [a] G(ŠT) *ἀρέσει*, V *contristabit* ‖ **22** [a] mlt Mss G וְעֹשֶׂה ‖ **25** [a] l יָסַר מֵרָעָה cf Hi 39,8 vel יָתֵר מֵרֵעֵהוּ prp ‖ **26** [a–a] prp (–חָנֵף) ‖ [b] G(ŠTV) *ἐπιτεύξεται*; l יַדְרִיךְ cf Sir 15,1.7 vel יִתְמֹךְ ‖ [c–c] GŠ tr, frt l יָקָר לְאָדָם cf 1,13 24,4 ‖ **28** [a] G(ŠT) *μνησικάκων*; l אֹהֵב prp cf 12,1 vel אָב pt a אוב = אהב ‖ [b] l c mlt Mss Vrs אֶל ‖ **Cp 13,1** [a] Ms GŠ שָׁמַע ‖ [b] prp cf 12,1 vel אָב pt a אוב = אהב ‖ **2** [a–a] G *δικαιοσύνης* cf 11,30[a]; prp מִשְׁפָּט vel שְׁפָתוֹ ‖ [b] pc Mss ŠTV יִשְׂבַּע (ex 12,14) ‖ **4** [a] > GŠV, frt dl et antea l מְתְאַוֶּה nisi mavis נֶפֶשׁ cf T ‖ **5** [a] l יָבִישׁ cf 19,26 ‖ **6** [a] G(ŠTV) *ἀκάκους*, l תָּם cf 10,29[a] ‖ [b] Ms G וּרְשָׁעִים cf ŠT ‖ [c] V[Mss] *peccatorem (-es)*, l חַטָּאת ‖ **7** [a] T *wmzlyh*, l וְהוֹנוֹ ‖ **8** [a–a] ex 1? frt מָצָא גְאֻלָּה l ‖ **9** [a] Ms יצמח, G *διὰ παντός* = יִזְרַח l ? לָנֶצַח ‖ **10** [a] G(Š) *κακός*, frt l רַע vel potius רַק cf 2S 6,20 Mt 5,22 ‖ [b] prp צְנוּעִים cf 11,2 ‖ **11** [a] G(V) *ἐπισπουδαζομένη*, prb l מְהֻבָּל cf 20,21[a]; prp מֵהֶבֶל.

ל וחס[16] 30 פְּרִי־צַדִּיק[a] עֵץ חַיִּים וְלֹקֵחַ נְפָשׁוֹת[b] חָכָם[c]׃
ג.ג 31 [a]הֵן צַדִּיק בָּאָרֶץ[b] יְשֻׁלָּם[a] אַף כִּי־רָשָׁע וְחוֹטֵא׃
12 1 אֹהֵב מוּסָר אֹהֵב דָּעַת וְשֹׂנֵא תוֹכַחַת בָּעַר׃
ה בטע בסיפ. ג. ד ג מל וחד חס[1] 2 טוֹב יָפִיק רָצוֹן מֵיְהוָה וְאִישׁ מְזִמּוֹת יַרְשִׁיעַ׃
3 לֹא־יִכּוֹן אָדָם בְּרֶשַׁע וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים בַּל־יִמּוֹט׃
ל.ל 4 אֵשֶׁת־חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וּכְרָקָב בְּעַצְמוֹתָיו מְבִישָׁה׃
5 מַחְשְׁבוֹת צַדִּיקִים מִשְׁפָּט תַּחְבֻּלוֹת רְשָׁעִים מִרְמָה׃
ל 6 דִּבְרֵי רְשָׁעִים אֹרֶב־דָּם[a] וּפִי יְשָׁרִים יַצִּילֵם׃
ל 7 הָפוֹךְ רְשָׁעִים וְאֵינָם וּבֵית צַדִּיקִים יַעֲמֹד׃
ב[2].ל.ב[3] 8 לְפִי־שִׂכְלוֹ יְהֻלַּל־אִישׁ [a]וְנַעֲוֵה־לֵב[a] יִהְיֶה לָבְוָז׃
ב.ל.ב 9 טוֹב נִקְלֶה וְעֶבֶד[a] לוֹ מִמְתַכַּבֵּד[b] וַחֲסַר־לָחֶם׃
ל.ז 10 יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי׃
11 עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים [a]חֲסַר־לֵב[a]׃
ל [ba]12 חָמַד רָשָׁע מְצוֹד[b] רָעִים וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים יִתֵּן[c]׃
13 בְּפֶשַׁע שְׂפָתַיִם מוֹקֵשׁ[a] רָע וַיֵּצֵא מִצָּרָה צַדִּיק׃
ישיב ל חד מן ג׳ כת כן וחד מן כל[a] בלישׁ 14 מִפְּרִי פִי־אִישׁ יִשְׂבַּע־טוֹב[a] וּגְמוּל יְדֵי־אָדָם יָשׁוּב[b] לוֹ׃
נא 15 דֶּרֶךְ אֱוִיל יָשָׁר בְּעֵינָיו וְשֹׁמֵעַ לְעֵצָה חָכָם׃
ג פסוק דמיין[9] 16 אֱוִיל בַּיּוֹם יִוָּדַע[a] כַּעְסוֹ וְכֹסֶה קָלוֹן עָרוּם׃
17 יָפִיחַ אֱמוּנָה יַגִּיד צֶדֶק וְעֵד שְׁקָרִים מִרְמָה[a]׃
ל.ל.ה[7] 18 יֵשׁ בּוֹטֶה[a] כְּמַרְקְדוֹת חָרֶב וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מַרְפֵּא׃
ל[8].ג ב מל וחד חס[9] 19 שִׂפַת־אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד־אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר׃

[16]Mm 201. Cp 12 [1]Mm 3604. [2]Mm 3857. [3]Mm 3605. [4]Mm 3289. [5]Mm 1685. [6]Mm 3618. [7]Mm 1278. [8]Mp sub loco. [9]Mm 2729.

30 [a] G *δικαιοσύνης*, l צֶדֶק ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd שׁוֹת– ‖ [c] G(S) *παρανόμων*, frt l בְּצָרָה vel בַּצָּר ‖ **31** [a–a] dub; G *εἰ ὁ μὲν δίκαιος μόλις σῴζεται* cf 1 P 4,18 ‖ [b] frt l חָמָס ‖ **Cp 12, 6** [a] frt l תָּם cf 1,11[a] ‖ **8** [a–a] G *νωθροκάρδιος*, prp לֵב־נַעֲבֶה ‖ **9** [a] Ms GS עוֹבֵד; prp וַעֲבוֹר cf Jos 5,11; al וְעָבֵד cf aram עַבְדָא sors ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd מִמְּתִי ‖ **11** [a–a] frt l חָסֵר ‖ **12** [a] v 12 crrp ‖ [b–b] prp יְשַׁמֵּד יְסוֹד vel חֹמֶד רֹעִים מְצוּדַת ‖ [c] frt l יִכֵּן cf G vel בְּאֵיתָן ‖ **13** [a] G(S) *ἐμπίπτει εἰς παγίδας*, frt l נוֹקֵשׁ cf 6,2, sed etiam 29,6 ‖ **14** [a] dl (ex 13,2?) ‖ [b] l c K יָשׁוּב cf Vrs; Q יָשִׁיב ‖ **16** [a] G(SΘV) *ἐξαγγέλλει*, frt l יוֹדֵעַ ‖ **17** [a] G(C) *δόλιος* = מִרְמָה cf 14,25[a] ‖ **18** [a] sic Occ, Or בּוֹטֶא; $\mathfrak{C}^{K}$ nonn Mss בּוֹטֵחַ, $\mathfrak{C}^{Q}$ בּוֹטֶה.

8 צַדִּיק מִצָּרָה נֶחֱלָץ וַיָּבֹא רָשָׁע תַּחְתָּיו׃

9 בְּפֶה[a] חָנֵף יְשַׁחֵת רֵעֵהוּ[b] וּבְדַעַת צַדִּיקִים יֵחָלֵצוּ׃ ז חס ב מנה בלישׁ . ה

10 בְּטוֹב צַדִּיקִים תַּעֲלֹץ קִרְיָה וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה׃ יט[4] ד[5] מנה בלישׁ

11 בִּבְרַכַת יְשָׁרִים תָּרוּם קָרֶת וּבְפִי רְשָׁעִים תֵּהָרֵס׃

12 בָּז־לְרֵעֵהוּ חֲסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יַחֲרִישׁ׃

13 הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה־סּוֹד וְנֶאֱמַן־רוּחַ מְכַסֵּה דָבָר׃ ל[e]

14 בְּאֵין תַּחְבֻּלוֹת יִפֹּל־עָם וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃

15 רַע[a]־יֵרוֹעַ כִּי־עָרַב זָר וְשֹׂנֵא תְקִעִים בּוֹטֵחַ׃ ס[7] וכל אמירה יצר לשון עשיריה ועין דכות ב מ ז . ב . ה . ד חס רל בלישׁ וכל ארורית דכות[8]

16 אֵשֶׁת־חֵן תִּתְמָךְ כָּבוֹד[a] וְעָרִיצִים[b] יִתְמְכוּ־עֹשֶׁר׃

17 גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חַסְדּ[a] וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ אַכְזָרִי׃ ב וחס[9] . ז

18 רָשָׁע עֹשֶׂה פְּעֻלַּת־שֶׁקֶר [a]וְזֹרֵעַ צְדָקָה[a] שֶׂכַר אֱמֶת׃ ל וחס . ב[10]

19 כֵּן־[a]צְדָקָה לְחַיִּים וּמְרַדֵּף רָעָה לְמוֹתוֹ׃ ג בטע

20 תּוֹעֲבַת יְהוָה עִקְּשֵׁי־לֵב וְרֹצוֹנוֹ תְּמִימֵי דָרֶךְ׃

21 יָד לְיָד לֹא־יִנָּקֶה רָע וְזֶרַע[a] צַדִּיקִים[b] נִמְלָט׃ ל

22 נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם׃ ל

23 תַּאֲוַת צַדִּיקִים אַךְ־טּוֹב תִּקְוַת רְשָׁעִים עֶבְרָה[a]׃

24 יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד וְחוֹשֵׂךְ מִיֹּשֶׁר אַךְ־לְמַחְסוֹר׃ ג ב פת וחד קמ[11]

25 נֶפֶשׁ־בְּרָכָה תְדֻשָּׁן וּמַרְוֶה[a] גַּם־הוּא יוֹרֶא[b]׃ ב . ל כת א

26 כַּנַּע בָּר יְקֻבֶּהוּ לְאֻמִּים וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר׃ ב . ב תד מל וחד חס[12] . ב ובתרי לישנ[13] . כד

27 שֹׁחֵר[a] טוֹב יְבַקֶּשׁ רָצוֹן וְדֹרֵשׁ רָעָה תְּבוֹאֶנּוּ׃ ג וחס[14] . ג ב מל וחד חס[15]

28 בּוֹטֵחַ בְּעָשְׁרוֹ הוּא יִפֹּל[a] וְכָעֲלֶה צַדִּיקִים יִפְרָחוּ׃

29 [ba]עוֹכֵר בֵּיתוֹ יְנַחֵל־רוּחַ[b] וְעֶבֶד אֱוִיל לַחֲכַם־לֵב׃

[3]Mm 1757. [4]Mm 335. [5]Mm 3242. [6]חד וְנֶאֱמָן Jer 42,5. [7]Mm 824. [8]Mm 2433 et Mm 3599. [9]Mm 3600. [10]Jes 19,10. [11]Mm 3601. [12]Mm 3602. [13]Mm 3603. [14]Mm 1159. [15]Mm 3597.

9 [a] prp בְּפִי cf G || [b–b] prp יְשַׁחַת רֵ; al שַׁחַת רָעָה || **15** [a] l רֹעַ || **16** [a] G(S) + *θρόνος δὲ ἀτιμίας γυνὴ μισοῦσα δίκαια. πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς γίνονται*, ins וְכִסֵּא קָלוֹן שֹׂנֵאת יֹשֶׁר || [b] G(ΣΘ) *οἱ δὲ ἀνδρεῖοι*, l וְחָרוּצִים || **17** [a] pc Mss Vrs חָסִיד || הוֹן עֲצֵלִים יֶחְסָרוּ **18** [a–a] G *σπέρμα δὲ δικαίων* cf 21[a.b] || **19** [a] Ms GS בֵּן; frt l קִנֵּה; prp תִּכֵּן cf 16,2 21,2 24,12 || **21** [a] ℭG וְזֶרַע cf 18 || [b] G *δικαιοσύνην* cf 18[a–a] || **23** [a] Ms G אֲבֵדָה cf 10,28; frt l עֶבְרָה || **25** [a] S *wljṭ'*, frt l וּמְאָרֵר || [b] ℭ mlt Mss יוֹרֶה; S *nttljṭ*, frt l יוּאָר || **27** [a] G *τεκταινόμενος* = חֹרֵשׁ || **28** [a] prp יִבֹּל || **29** [a] v 29 crrp || [b–b] prp בַּעַר בֵּיתוֹ יִנְחַל (vel) יָנְחַל רֵעֵהוּ לָרִעוֹ.

19 בְּרֹ֣ב דְּ֭בָרִים לֹ֣א יֶחְדַּל־פָּ֑שַׁע וְחֹשֵׂ֖ךְ שְׂפָתָ֣יו מַשְׂכִּֽיל׃

20 כֶּ֣סֶף נִ֭בְחָר[a] לְשׁ֣וֹן צַדִּ֑יק לֵ֖ב רְשָׁעִ֣ים כִּמְעָֽט[b]׃ ב קמ[12]

21 שִׂפְתֵ֣י צַ֭דִּיק יִרְעוּ[a] רַבִּ֑ים וֶ֝אֱוִילִ֗ים בַּחֲסַר־[b]לֵ֥ב[c] יָמֽוּתוּ׃

22 בִּרְכַּ֣ת יְ֭הוָה הִ֣יא תַעֲשִׁ֑יר וְלֹא־[a]יוֹסִ֖ף עֶ֣צֶב עִמָּֽהּ׃ ג[13] . ה חס

23 כִּשְׂחֹ֣וק[a] לְכְסִ֣יל עֲשׂ֣וֹת זִמָּ֑ה וְ֝חָכְמָ֗ה[b] לְאִ֣ישׁ תְּבוּנָֽה׃ ל[14]

24 מְגוֹרַ֣ת רָ֭שָׁע הִ֣יא תְבוֹאֶ֑נּוּ וְתַאֲוַ֖ת צַדִּיקִ֣ים יִתֵּֽן[a]׃ ל ומל . ג ב מל וחד חס[15]

25 כַּעֲבֹ֣ר סוּפָ֣ה וְאֵ֣ין רָ֑שָׁע וְ֝צַדִּ֗יק יְסוֹד־עוֹלָֽם׃ ב חד מל וחד חס[16] . ג[17]

26 כַּ֭חֹמֶץ לַשִּׁנַּ֣יִם וְכֶעָשָׁ֑ן לָ֝עֵ֗ינָיִם כֵּ֣ן הֶעָצֵ֣ל לְשֹׁלְחָֽיו׃ ל . ך ב פת וב קמ רל[18] בלישׁ . ב

27 יִרְאַ֣ת יְ֭הוָה תּוֹסִ֣יף יָמִ֑ים וּשְׁנ֖וֹת רְשָׁעִ֣ים תִּקְצֹֽרְנָה׃ ג . ל

28 תּוֹחֶ֣לֶת צַדִּיקִ֣ים שִׂמְחָ֑ה[a] וְתִקְוַ֖ת רְשָׁעִ֣ים תֹּאבֵֽד׃

29 מָעוֹז־[a]לַתֹּ֣ם דֶּ֭רֶךְ יְהוָ֑ה וּ֝מְחִתָּ֗ה לְפֹ֣עֲלֵי אָֽוֶן׃

30 צַדִּ֣יק לְעוֹלָ֣ם בַּל־יִמּ֑וֹט וּ֝רְשָׁעִ֗ים לֹ֣א יִשְׁכְּנ֣וּ־אָֽרֶץ׃ ז

31 פִּֽי־צַדִּ֭יק יָנ֣וּב חָכְמָ֑ה וּלְשׁ֥וֹן תַּהְפֻּכ֗וֹת תִּכָּֽרֵת׃ ח[19]

32 [a]שִׂפְתֵ֣י צַ֭דִּיק יֵדְע֣וּן[b] רָצ֑וֹן וּפִ֖י רְשָׁעִ֣ים תַּהְפֻּכֽוֹת׃ ד[20]

11 1 מֹאזְנֵ֣י מִ֭רְמָה תּוֹעֲבַ֣ת יְהוָ֑ה וְאֶ֖בֶן שְׁלֵמָ֣ה רְצוֹנֽוֹ׃

2 בָּ֣א־זָ֭דוֹן וַיָּבֹ֣א קָלָ֑ון וְ֝אֶת־צְנוּעִ֗ים חָכְמָֽה׃ ב פסוק בטפ[1] . ל ומל

3 תֻּמַּ֣ת יְ֭שָׁרִים תַּנְחֵ֑ם[a] וְסֶ֖לֶף בּוֹגְדִ֣ים וְשָׁדֵֽם[b]׃ ישדם ק

4 [a]לֹא־יוֹעִ֣יל הׇ֭ון בְּי֣וֹם עֶבְרָ֑ה וּ֝צְדָקָ֗ה תַּצִּ֥יל מִמָּֽוֶת׃

5 צְדָקַ֣ת תָּ֭מִים תְּיַשֵּׁ֣ר דַּרְכּ֑וֹ וּ֝בְרִשְׁעָת֗וֹ יִפֹּ֥ל רָשָֽׁע׃ ה[2] . ב חס בסיפ למערב

6 צְדָקַ֣ת יְ֭שָׁרִים תַּצִּילֵ֑ם וּ֝בְהַוַּ֗ת[a] בּוֹגְדִ֥ים יִלָּכֵֽדוּ׃ ה[2]

7 [ba]בְּמ֣וֹת אָ֭דָם רָשָׁ֣ע[c] תֹּאבַ֑ד[d] וְתִקְוַ֖ת[b] אוֹנִ֣ים[e] אָבְדָ֣ה[f]׃ ב

[12] Mm 2207. [13] Mm 1777. [14] Mp sub loco. [15] Mm 3597. [16] Mm 2005. [17] Mm 528. [18] Mm 3598. [19] Mm 1278. [20] Mm 1252. Cp 11 [1] Mm 3313. [2] Mm 1242.

20 [a] cf 8,19; G *πεπυρωμένος* = נִבְחָן? || [b] T *mht'* sordes; prp כְּמַעֲה || **21** [a] G *ἐπίσταται* = יֵדְעוּ cf 32[b], V *erudiunt* = יוֹרוּ? frt l יָרִוּ || [b] G(ST) *ἐν ἐνδείᾳ*, l בְּחֶסֶר || [c] > G || **22** [a] frt l עָלֶיהָ cf יוסף || **23** [a] nonn Mss G *שׂ* || [b] prp וְכֹחֲמָה cf Dt 32,24 vel וְתַעֲבָה || **24** [a] S(T) *mtjhb*, l יָתֵן || **28** [a] prp צָמְחָה || **29** [a] G(ST) *ὁσίου*, l לְתַם cf 13,6[a] || **32** [a] B hic incip cp 11 || [b] pc Mss יְרִעִין cf 21[a]; l יַבִּיעִין cf 15,2.28 || **Cp 11,3** [a] prp תְּנַחֵם || [b] K וְשָׁדֵם vel וְשָׁדָם, Q GGA[O]V יְשַׁדֵּם; prp ישׁקדם pi vel hi || **4** [a] v 4 > G* (cf 10,2) || [b] 6 [a] prp וּבְהַוַּת || **7** [a] v 7 crrp || [b–b] frt l בְּ צַדִּיק לֹא־תִ֝ז׳ cf [c.d] || [c] > 2 Mss, G *δικαίου* = צַדִּיק || [d] G pr *οὐκ* = לֹא || [e] G *τῶν ἀσεβῶν*, frt l אֱוִילִים; prp אֲמוּנִים || [f] prp אבד restare.

17 מַיִם־גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם׃

18 וְלֹא־יָדַע כִּי־רְפָאִים שָׁם בְּעֲמֻקֵּי שְׁאוֹל קְרֻאֶיהָ׃ פ

10 1 [a] מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה׃ [a] פ

בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח־אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ׃

2 לֹא־יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃

3 לֹא־יַרְעִיב יְהוָה נֶפֶשׁ צַדִּיק וְהַוַּת רְשָׁעִים [a] יֶהְדֹּף׃

4 רָאשׁ [a] עֹשֶׂה [b] כַּף־רְמִיָּה וְיַד חָרוּצִים תַּעֲשִׁיר׃

5 אֹגֵר בַּקַּיִץ בֵּן מַשְׂכִּיל נִרְדָּם בַּקָּצִיר בֵּן מֵבִישׁ׃

6 בְּרָכוֹת [a] לְרֹאשׁ צַדִּיק [b] וּפִי [c] רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס [bd]׃

7 זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב [a]׃

8 חֲכַם־לֵב יִקַּח מִצְוֹת [a] וֶאֱוִיל [b] שִׂפְתַיִם יְלֻבָּט [ab]׃

9 הוֹלֵךְ בַּתֹּם יֵלֵךְ בֶּטַח וּמְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ [a]׃

10 קֹרֵץ עַיִן יִתֵּן עַצֶּבֶת [a] וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט [a]׃

11 מְקוֹר חַיִּים פִּי צַדִּיק [a] וּפִי רְשָׁעִים [b] יְכַסֶּה חָמָס [ab]׃

12 שִׂנְאָה תְּעוֹרֵר מְדָנִים וְעַל כָּל־פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה׃

13 בִּשְׂפָתֵי נָבוֹן תִּמָּצֵא חָכְמָה [a] וְשֵׁבֶט [b] לִגֵּו [a] חֲסַר־לֵב׃

14 חֲכָמִים [a] יִצְפְּנוּ־דָעַת וּפִי־אֱוִיל [b] מְחִתָּה קְרֹבָה׃

15 הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ מְחִתַּת דַּלִּים רִישָׁם׃

16 פְּעֻלַּת צַדִּיק לְחַיִּים תְּבוּאַת רָשָׁע לְחַטָּאת [a]׃

17 אֹרַח [a] לְחַיִּים שׁוֹמֵר מוּסָר וְעוֹזֵב תּוֹכַחַת מַתְעֶה׃

18 מְכַסֶּה [a] שִׂנְאָה שִׂפְתֵי־שֶׁקֶר [b] וּמוֹצֵא דִבָּה הוּא כְסִיל׃

ד׳ ג׳

ז׳ ל׳

יא מל׳ . יז[2]

ג מל[3] . חי

ל וחס . ה

ד[4] . נד

ג רוכל דסמיכ׳ לאדכרה דבות . ג

ל

ל . ג

ד חס בליש . ב[5]

ה[6] . ב מסרס בטע[7]

ב חס

ג בטע[8]

ל[9] . י מל[10] . ב

ב חד חס וחד מל[11]

---

[7]Mm 3249. [8]Mm 3580. [9]Mm 130. Cp 10 [1]Mm 1977. [2]Mm 1667. [3]Mm 1761. [4]Mm 3595. [5]Mm 3596. [6]Mm 2755. [7]Mm 3313. [8]Mp sub loco. [9]Mm 959. [10]Mm 3634. [11]Mm 2409.

Cp 10,1 [a–a] > ΘΣΥ[Mss] ‖ **3** [a] pc Mss 𝔅 בּוֹגְדִים (ex 11,6) ‖ **4** [a] Θ(ΣΤΥ) *πενία*, l רַאשׁ ‖ [b] Υ *operata est*, l עֹשֶׂה ‖ **6** [a] Θ(Υ[Mss]) *εὐλογία κυρίου* cf 22 ‖ [b–b] = 11b ‖ [c] prp וּפִי ‖ [d] Θ *πένθος ἄωρον* ‖ **7** [a] prp יוּקַב ‖ **8** [a–a] = 10b ‖ [b–b] prp שְׂבָטִים יֵדַע ‖ **9** [a] l יָרוֹעַ cf 11,15 13,20 ‖ **10** [a–a] = 8b; Θ(Σ) *ὁ δὲ ἐλέγχων μετὰ παρρησίας εἰρηνοποιεῖ*, frt l וּמוֹכִיחַ ‖ **11** [a–a] = 6b ‖ [b–b] prp כּוֹס חֹמֶץ ‖ **13** [a–a] frt l וּבִשְׂפָתָיו נִלְעַג vel יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם ‖ **14** [a] frt pr שִׂפְתֵי m et par cs ‖ [b] cf 7,25[a] ‖ **16** [a] frt l לְמִחְתָּה cf 14.15.29 ‖ **17** [a] prb l אֹרַח ‖ **18** [a] Θ(ΣΥ) *καλύπτουσιν*, l מְכַסִּים vel מְכַסֵּי; prp מְכַסֶּה ‖ [b] Θ *δίκαια* = צֶדֶק cf 16,13.

ב[16] 32 וְעַתָּה [a]בָּנִים שִׁמְעוּ[a]־לִי [b]וְאַשְׁרֵי דְּרָכַי יִשְׁמֹרוּ׃
ל. ב[17] 33 שִׁמְעוּ מוּסָר וַחֲכָמוּ [c]וְאַל־תִּפְרָעוּ[bc]׃
ר בסע[18]. ו[19] 34 אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי לִשְׁקֹד עַל־דַּלְתֹתַי יוֹם ׀ יוֹם
לִשְׁמֹר מְזוּזוֹת פִּתָחָי׃
ג וחס. מצא[20] יתיר׳ 35 כִּי [a]מֹצְאִי מָצְאֵי[a] חַיִּים וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה׃
36 וְחֹטְאִי חֹמֵס נַפְשׁוֹ כָּל־מְשַׂנְאַי אָהֲבוּ מָוֶת׃ פ

ר. ד 1 **9** חָכְמוֹת בָּנְתָה בֵיתָהּ חָצְבָה[a] עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה׃
ל. ל. ל 2 טָבְחָה טִבְחָהּ מָסְכָה יֵינָהּ אַף עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ׃
ג חד מל וב חס 3 שָׁלְחָה נַעֲרֹתֶיהָ תִּקְרָא עַל־גַּפֵּי מְרֹמֵי קָרֶת׃
ג חס[1]. ח זוגין מחליפין[2] 4 מִי־פֶתִי יָסֻר הֵנָּה חֲסַר־לֵב אָמְרָה[a] לּוֹ׃
ב חד פת וחד קמ. ל 5 לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחֲמִי וּשְׁתוּ בְיַיִן מָסָכְתִּי׃
ח 6 עִזְבוּ פְתָאִים[a] וְחְיוּ וְאִשְׁרוּ בְּדֶרֶךְ בִּינָה׃
ח[3]. ח[4]. ל 7 יֹסֵר ׀ לֵץ לֹקֵחַ לוֹ קָלוֹן וּמוֹכִיחַ לְרָשָׁע מוּמוֹ[a]׃
8 אַל־תּוֹכַח לֵץ פֶּן־יִשְׂנָאֶךָּ הוֹכַח לְחָכָם וְיֶאֱהָבֶךָּ׃
ל. ג ב מלרע וחד מלעיל 9 [a]תֵּן לְחָכָם וְיֶחְכַּם־עוֹד הוֹדַע לְצַדִּיק וְיוֹסֶף לֶקַח׃ פ
ג ר״פ[5] 10 [a]תְּחִלַּת חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת קְדֹשִׁים בִּינָה׃
ל 11 [a]כִּי־בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ[b] לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃
ס[ג] 12 אִם־חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָּךְ וְלֵצְתָּ לְבַדְּךָ תִּשָּׂא׃
ל בסע. ל. ג. ל 13 [a]אֱשֶׁת[b] כְּסִילוּת הֹמִיָּה פְּתַיּוּת[b] וּבַל־יָדְעָה מָה[c]׃
ג חד מל וב חס 14 וַתֵּשֶׁב לְפֶתַח בֵּיתָהּ עַל־כִּסֵּא מְרֹמֵי קָרֶת׃
15 לִקְרֹא לְעֹבְרֵי־דָרֶךְ הַמְיַשְּׁרִים אׇרְחוֹתָם׃
ג חס[1]. ת זוגין מחליפין[2]. ח[6]. ל 16 מִי־פֶתִי יָסֻר הֵנָּה וַחֲסַר־לֵב וְאָמְרָה[a] לּוֹ׃

[16]Mm 4172. [17]Mm 3593. [18]Mm 3193. [19]Mm 484. [20]Q addidi, cf Mp sub loco. Cp 9 [1]Mm 2056. [2]Mm 3964. [3]Mm 201. [4]Mm 3594. [5]Mm 2998. [6]Mm 3001.

32/33 [a–a] 𝔊(𝔙[Mss]) *vlé, ἄκουε* cf 4,1 5,7 7,24 ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c–c] 𝔙 *et nolite abicere eam*, frt l וְאַל־תִּפְרְעוּ אוֹתוֹ ‖ **35** [a–a] K מֹצְאִי מָצְאֵי cf 𝔊𝔖, Q 𝔗𝔙 ‖ **Cp 9,1** [a] 𝔊 (𝔖𝔗) *καὶ ὑπήρεισεν*, frt l הַצָּבָה ‖ **4** [a] 𝔖 *w'mr*, l וְאָמְרָה cf 16[a] ‖ **6** [a] 𝔊α′σ′θ′(𝔖𝔗𝔙) *ἀφροσύνην*, l פְּתַיּוּת vel פְּתָיִי cf 13 ‖ **7** [a] prp כְּלִמָּה vel חֶרְפָּה cf 18,3 ‖ **9** [a] 9–10 > Ms ‖ **10** [a] 10–12 > Ms ‖ **11** [a–a] 𝔊(𝔖𝔗) *τούτῳ γὰρ τρόπῳ*, prp כִּי־כָבָה ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔙) *καὶ προστεθήσεταί*, l וְיִסְפּוּ ‖ **13** [a] frt dl cf תִּשְׂא 12 (dttg) ‖ [b] frt l וּמְפַתָּה et cj c המיה ‖ [c] 𝔊 (𝔖[AMU]) *αἰσχύνη*, l כְּלִמָּה ‖ **16** [a] 𝔊 *παρακελεύομαι λέγουσα*, 𝔖 *w'mr*, l וְאָמְרָה cf 4[a].

12 אֲנִי־חָכְמָה שָׁכַנְתִּי[a] עָרְמָה [b]וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא[b]: [שָׁנֵאתִי:

13 [a]יִרְאַת יְהוָה שִׂנְאַת רָע[a] גֵּאֶה וְגָאוֹן וְדֶרֶךְ רָע וּפִי תַהְפֻּכוֹת ל.[4].ל בטע[5]

14 לִי־עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי[a] בִינָה לִי[b] גְבוּרָה: ז מל

15 בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרוֹזְנִים יְחֻקְקוּ צֶדֶק:

16 בִּי שָׂרִים יָשֹׂרוּ וְנְדִיבִים[a] כָּל־שָׁפְטֵי[b] צֶדֶק: ב.ל

17 אֲנִי אֹהֲבַיִּה[a] אֵהֵב וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי: אהבי.ב ק

18 עֹשֶׁר־וְכָבוֹד אִתִּי הוֹן עָתֵק וּצְדָקָה:

19 טוֹב פִּרְיִי מֵחָרוּץ וּמִפָּז וּתְבוּאָתִי מִכֶּסֶף נִבְחָר: ל

20 בְּאֹרַח־צְדָקָה אַהֲלֵךְ[a] בְּתוֹךְ נְתִיבוֹת מִשְׁפָּט:

21 לְהַנְחִיל אֹהֲבַי[1] יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא: פ ב.[6]ג[7]

22 יְהוָה קָנָנִי רֵאשִׁית[a] דַּרְכּוֹ[b] קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז[c]: ל.בת

23 מֵעוֹלָם[a] נְסַכְתִּי[b] מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי־אָרֶץ: ל.יו.ל

24 בְּאֵין־תְּהֹמוֹת חוֹלָלְתִּי [a]בְּאֵין מַעְיָנוֹת נִכְבַּדֵי[ab]־מָיִם: ג מל[8].ג[9]

25 בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ לִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתִּי: ב קמ.ב מל[8]

26 עַד־לֹא עָשָׂה[a] אֶרֶץ וְחוּצוֹת[b] וְרֹאשׁ[c] עָפְרוֹת[d] תֵּבֵל: ב חד חס וחד מל[10].יא[11]

27 בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם אֲנִי בְּחָקְקוֹ חוּג[a] עַל־פְּנֵי תְהוֹם[a]: ל.ב.ב[12].ב

28 בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים מִמָּעַל בַּעֲזֻזֵי[a] עִינוֹת תְּהוֹם[b]: ל.ל

29 [a]בְּשׂוּמוֹ לַיָּם חֻקּוֹ וּמַיִם לֹא יַעַבְרוּ־פִיו[a]

[b]בְּחוּקְקוֹ[b] מוֹסְדֵי אָרֶץ: 30 וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן[a] ב.ל וכל שם ברגש דכות

וָאֶהְיֶה שַׁעֲשֻׁעִים[b] יוֹם יוֹם מְשַׂחֶקֶת לְפָנָיו בְּכָל־עֵת: ב.[14]ב[13]

31 מְשַׂחֶקֶת בְּתֵבֵל אַרְצוֹ וְשַׁעֲשֻׁעַי אֶת־בְּנֵי אָדָם: פ ב.ו חס[15]

[4]Mm 3617. [5]Mm 3389. [6]Mm 3589. [7]Mm 3590. [8]Mm 3591. [9]Mm 2291. [10]Mm 3592. [11]Mm 1554. [12]Mm 2361. [13]Mm 2222. [14]Mm 484. [15]Mm 3409.

12 [a] ֽ𝔖𝔗 *brjt*; frt l שְׁכֻנְתִּי || [b–b] prp וּמוֹדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא cf 𝔊 || **13** [a–a] frt dl (gl) cf 3,7 16,6 || **14** [a] prp לִי cf 𝔊𝔖𝔙 || [b] prp וְלִי cf 2 Mss 𝔊𝔖𝔙^{Mss} || **16** [a–a] 𝔊 *κρατοῦσι*, 𝔙 *decernunt*, prb l יִשְׁפְּטוּ || [b] mlt Mss 𝔅𝔊 אֶרֶץ cf Jes 40,23 Ps 2,10 148,11 || **17** [a] K אֹהֲבַיִּה, Q Vrs אֹהֲבַי || **20** [a] sic L, mlt Mss Edd ־ך || **22** [a] 𝔖(𝔗𝔙^{Mss}) *brš* = ׳בְּר || [b] 𝔊𝔖σ′(𝔙) *ὁδῶν αὐτοῦ*, l דַּרְכָּו || [c] > 𝔊𝔖 || **23** [a] Ms + אֲנִי, frt l || [b] cf Ps 2,6; 𝔊(𝔖) *ἐθεμελίωσέν με*, 𝔗(𝔙^{Mss}) *'jttqnjt*, frt l נְסַכְתִּי; prp נָסַכְתִּי cf Ps 139,13 || **24** [a–a] 𝔊(𝔙) *πρὸ τοῦ προελθεῖν τὰς πηγάς* cf [b] || [b] prp נִבְכֵי cf Hi 38,16 || **26** [a] prp עָשְׂתָה cf [b] || [b] prp חָצִיר || [c] prp דֶּשֶׁא || [d] sic L, mlt Mss Edd ׳עַ || **27** [a–a] 𝔊 *ἐπ' ἀνέμων* || **28** [a] 𝔊(𝔖𝔗[𝔙]) *καὶ ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει*, l בְּעַזּוֹ || [b] sic L, mlt Mss Edd תְּהוֹם || **29** [a–a] > 𝔊* || [b] 𝔊 *καὶ ἰσχυρὰ ἐποίει*, frt l בְּחַזְּקוֹ || **30** [a] 𝔊(𝔖𝔙) *ἁρμόζουσα* = אָמָן; α′ *τιθηνουμένη*, prb l אֱמֹן || [b] 𝔊(𝔖) *ᾗ προσέχαιρεν*, l שַׁעֲשָׁעַו.

18 לְכָה נִרְוֶה דֹדִים [a]עַד־הַבֹּקֶר [a]נִתְעַלְסָה בָּאֲהָבִים׃
19 כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ הָלַךְ בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק׃
20 צְרוֹר־הַכֶּסֶף לָקַח בְּיָדוֹ לִיוֹם הַכִּסֵּא[a] יָבֹא בֵיתוֹ׃

21 הֶטַּתּוּ בְרֹב לִקְחָהּ בְּחֶלֶק שְׂפָתֶיהָ תַּדִּיחֶנּוּ׃
22 הָוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ פִּתְאֹם [a]כְּשׁוֹר אֶל־טָבַח[b] יָבוֹא[c]
[d]וּכְעֶכֶס[e] אֶל־מוּסָר[f] אֱוִיל[dg]׃ 23 עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ
כְּמַהֵר צִפּוֹר אֶל־פָּח וְלֹא־יָדַע כִּי־בְנַפְשׁוֹ הוּא׃ פ

24 וְעַתָּה [a]בָּנִים שִׁמְעוּ[a]־לִי וְהַקְשִׁיבוּ[b] לְאִמְרֵי־פִי׃
25 אַל־יִשְׁטֶ֣ה אֶל־דְּרָכֶיהָ לִבֶּךָ אַל־תֵּתַע[a] בִּנְתִיבוֹתֶיהָ׃
26 כִּי־רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וַעֲצֻמִים כָּל־הֲרָגֶיהָ׃
27 דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ[a] יֹרְדוֹת אֶל־חַדְרֵי־מָוֶת׃ פ

8 1 הֲלֹא־חָכְמָה תִקְרָא וּתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ׃
2 בְּרֹאשׁ־מְרוֹמִים [a]עֲלֵי־דָרֶךְ[a] בֵּית נְתִיבוֹת נִצָּבָה׃
3 לְיַד־שְׁעָרִים [a]לְפִי־קָרֶת[a] מְבוֹא פְתָחִים תָּרֹנָּה[b]׃
4 אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל־בְּנֵי אָדָם׃
5 הָבִינוּ פְתָאיִם עָרְמָה וּכְסִילִים הָבִינוּ[a] לֵב׃
6 שִׁמְעוּ כִּי־נְגִידִים[a] אֲדַבֵּר וּמִפְתַח שְׂפָתַי מֵישָׁרִים׃
7 כִּי־אֱמֶת יֶהְגֶּה חִכִּי [a]וְתוֹעֲבַת שְׂפָתַי[a] רֶשַׁע׃
8 בְּצֶדֶק כָּל־אִמְרֵי־פִי אֵין בָּהֶם נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ׃
9 כֻּלָּם נְכֹחִים לַמֵּבִין וְיְשָׁרִים לְמֹצְאֵי דָעַת׃
10 קְחוּ־מוּסָרִי[a] וְאַל־כֶּסֶף וְדַעַת מֵחָרוּץ נִבְחָר׃
11 כִּי־טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים וְכָל־חֲפָצִים לֹא יִשְׁוּוּ־בָהּ׃

---

18 a–a dl m cs vel tr ˻ad דדים˼ ‖ 20 [a] sic L, mlt Mss Edd ˻הַכֶּ˼ ‖ 22 [a] G(S) *κεπφωθείς*, frt l ˻פֶּתָאִים vel פֶּתִי˼ ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd ˻טֶ˼ ‖ [c] G(V) *ἄγεται*, frt l ˻יֻבָא˼ ‖ d–d l ˻וְכַעֲכֵס (וּכְעָכְסָ) אֶל־מוֹסַר אַיָּל˼ cf f.g ‖ [e] G(ST) *καὶ ὥσπερ κύων*, V *et quasi agnus* ‖ [f] G(STV) *δεσμούς* = מוֹסָר ‖ [g] G(ST) *ἢ ὡς ἔλαφος* = ˻(וְ)כְאַיָּל˼ ‖ 24 a–a cf 5,7[a–a] ‖ [b] GV sg, frt l ˻וְהַקְשֵׁבָה vel וְהַקְשִׁיבָה˼ ‖ 25 [a] sic L, mlt Mss Edd ˻תֵּ֫˼ ‖ 27 [a] prp ˻נְתִיבֹתֶיהָ˼ cf 1,20sq ‖ [b] cf 1,20[a] ‖ 5 [a] G *ἔνθεσθε*, cf 2,18[b] ‖ Cp 8,2 a–a > G ‖ 3 a–a prp ˻תִקְרָא˼ cf 1,20sq ‖ [b] cf 1,20[a] ‖ 5 [a] G *ἔνθεσθε*, frt l ˻הָבִינוּ˼ ‖ 6 [a] l ˻נְגִדִים˼ a ˻נֵגֶד˼ recta vel ˻נְכֹחִים˼ cf 9 ‖ 7 a–a G(S) *ἐβδελυγμένα δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χείλη (ψευδῆ)*, l ˻וְתוֹעֲבָה לִי שְׂפָתַי˼ cf 12,22 ‖ 10 [a] frt l c Ms GST ˻מוּסָר˼ cf ˻וְדַעַת˼.

---

[8] Mm 2830. [9] Mm 3019. [10] Mm 3573. [11] Mm 2405. [12] Mm 130. [13] Mm 3261. [14] וחד ותתע Gn 21,14. [15] Mm 3063. [16] Jes 26,21. Cp 8 [1] Mm 2840. [2] Mm 1667. [3] Mm 3588.

31 וְנִמְצָא יְשַׁלֵּם שִׁבְעָתָיִם אֶת־כָּל־הון בֵּיתוֹ יִתֵּן׃ ו[21]
32 נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר־לֵב מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה׃ ב
33 נֶגַע־וְקָלוֹן יִמְצָא וְחֶרְפָּתוֹ לֹא תִמָּחֶה׃ ב
34 כִּי־קִנְאָה[a] חֲמַת־גָּבֶר וְלֹא־יַחְמֹל בְּיוֹם נָקָם׃ ד[22].ד מל
35 לֹא־יִשָּׂא [a]פְּנֵי כָל־כֹּפֶר[a] וְלֹא־יֹאבֶה כִּי תַרְבֶּה־שֹׁחַד׃ ס לז

7 1 בְּנִי שְׁמֹר אֲמָרַי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ׃
2 שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה וְתוֹרָתִי כְּאִישׁוֹן עֵינֶיךָ׃ ג.ב.ג
3 קָשְׁרֵם עַל־אֶצְבְּעֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ׃ ג.ב
4 אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדָע לַבִּינָה תִקְרָא׃ ב בסיפ.ב[1].ל.ב
5 לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה׃ ג.ב
6 כִּי בְחַלּוֹן בֵּיתִי[ba] בְּעַד אֶשְׁנַבִּי[c] נִשְׁקָפְתִּי[d]׃ ל.ל
7 וָאֶרְאֶה[a] בַּפְּתָאיִם[b] אָבִינָה[c] בַּבָּנִים[d] נַעַר חֲסַר־לֵב׃ ב
8 עֹבֵר בַּשּׁוּק אֵצֶל פִּנָּהּ[a] וְדֶרֶךְ בֵּיתָהּ יִצְעָד׃ ל
9 בְּנֶשֶׁף־בְּעֶרֶב[a] יוֹם בְּאִישׁוֹן[b] לַיְלָה וַאֲפֵלָה׃ ל.ל.ב ס״פ[2]
10 וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית זוֹנָה [a]וּנְצֻרַת לֵב[a]׃ ל וחס
11 הֹמִיָּה הִיא וְסֹרֶרֶת[a] בְּבֵיתָהּ לֹא־יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ׃ ג.ב חס וחד מל[3]
12 פַּעַם וּבַחוּץ פַּעַם בְּרְחֹבוֹת וְאֵצֶל כָּל־פִּנָּה תֶאֱרֹב׃
13 וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה־לּוֹ הֵעֵזָה פָּנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ׃ ב.ל ה ד מלרע וחד מלעיל[4]
14 זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלָי הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי נְדָרָי׃
15 עַל־כֵּן יָצָאתִי לִקְרָאתֶךָ לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ וָאֶמְצָאֶךָ׃ ד[5].ל
16 מָרְבַּדִּים רָבַדְתִּי עַרְשִׂי חֲטֻבוֹת[a] אֵטוֹן מִצְרָיִם׃ ב[6].ל.ל
17 נַפְתִּי מִשְׁכָּבִי מֹר אֲהָלִים[a] וְקִנָּמוֹן׃ יא ר״פ וס״פ ב[7].ב

[21] Mm 31. [22] Mm 3489. Cp 7 [1] Mm 3585. [2] Mm 3586. [3] Mm 3158. [4] Mm 3587. [5] Mm 2072. [6] Prv 31,22. [7] Mm 729.

34 [a] prp קַנְאָה ‖ [b] prp תָּמִית ‖ **35** [a–a] l פְּנֵיךָ לְכֹפֶר ‖ Cp **7,6** [a] GS suff 3f sg ‖ [b] ins m et par cs הַבָּטָתִי ‖ [c] G *τὰς πλατείας* ‖ [d] GS 3f sg ‖ **7** [a] cf 6[d] ‖ [b] frt huc tr נַעַר ‖ [c] > G, S 3f sg ‖ [d] > STV, prp בִּנְבָלִים ‖ **8** [a] = פִּנָּתָהּ? G(SC[W]Y) *γωνίαν*, l פִּנָּה cf 12 ‖ **9** [a] S(T) *bm'rbj*, frt l בַּעֲרֹב cf Jdc 19,9 ‖ [b] l בְּאֶשׁוּן cf 20,20[a] ‖ **10** [a–a] frt l נִצֹּרֶת לוֹט ‖ **11** [a] prp וְסֹתֶרֶת vel וְסֹבֶבֶת cf Cant 3,2sq ‖ **16** [a] G(Y) *ἔστρωκα*, ST *qrmth*, prp הִטֵּיתִי ‖ **17** [a] l c pc Mss Vrs וַאֲ.

ל.ל 8 תָּכִין בַּקַּיִץ לַחְמָהּ אָגְרָה בַּקָּצִיר מַאֲכָלָהּ׃
9 עַד־מָתַי עָצֵל | תִּשְׁכָּב מָתַי תָּקוּם מִשְּׁנָתֶךָ׃
ב.ו³ ה פת וב קמ 10 מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט | חִבֻּק יָדַיִם לִשְׁכָּב׃
יז ר״פ. ל.ל³. כ.ס⁶ 11 וּבָא כִמְהַלֵּךְ רֵאשֶׁךָ ׀ וּמַחְסֹרְךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃ פ
12 אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן הוֹלֵךְ עִקְּשׁוּת פֶּה׃
בעיניו⁷ חד מן נא בליש ק
13 קֹרֵץ בְּעֵינָיו[a] מֹלֵל בְּרַגְלָו[b] מֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו׃
וחד מן ח⁸ כת כן בליש. ברגליו⁷. ה חס⁹ ק
ה בטע ר״פ בשלש ספרים¹⁰. מדינים ק
14 תַּהְפֻּכוֹת | בְּלִבּוֹ חֹרֵשׁ רָע[a] בְּכָל־עֵת מְדָנִים[b] יְשַׁלֵּחַ׃
ל מל בסיפ 15 עַל־כֵּן פִּתְאֹם יָבוֹא אֵידוֹ פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא׃ פ
ל. ב בליש בסיפ³. ח¹¹. תרעבת⁷ יתיר ו ק 16 שֵׁשׁ־הֵנָּה שָׂנֵא יְהוָה וְשִׁבְעָה תּוֹעֲבוֹת[a] נַפְשׁוֹ׃
כח. ו כת כן¹² 17 עֵינַיִם רָמוֹת לְשׁוֹן שֶׁקֶר וְיָדַיִם שֹׁפְכוֹת דָּם־נָקִי׃
ל ומל. ג¹³. ל 18 לֵב חֹרֵשׁ מַחְשְׁבוֹת אָוֶן רַגְלַיִם מְמַהֲרוֹת לָרוּץ לָרָעָה[a]׃
ל. ב¹⁴ 19 יָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שֶׁקֶר וּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים׃ פ
20 נְצֹר בְּנִי מִצְוַת אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ׃
ג.ל 21 קָשְׁרֵם עַל־לִבְּךָ תָּמִיד עָנְדֵם עַל־גַּרְגְּרֹתֶךָ׃
ל. ו דמטע 22 [a]בְּהִתְהַלֶּכְךָ | תַּנְחֶה אֹתָךְ
ל.ל בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ׃
כ בטע ר״פ בסיפ¹⁵. ה¹⁶ 23 כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת[a] מוּסָר׃
יז¹⁷ 24 לִשְׁמָרְךָ [a]מֵאֵשֶׁת רָע[ab] מֵחֶלְקַת[c] לָשׁוֹן נָכְרִיָּה׃
ג¹⁸ נ״ל 25 אַל־תַּחְמֹד יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ וְאַל־תִּקָּחֲךָ[a] בְּעַפְעַפֶּיהָ׃ [תָּצוּד׃ פ
כ בטע ר״פ בסיפ¹⁵. ו 26 כִּי [a]בְעַד־אִשָּׁה[a] זוֹנָה עַד־כִּכַּר לָחֶם וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה[b]
ל. ו 27 הֲיַחְתֶּה אִישׁ אֵשׁ בְּחֵיקוֹ וּבְגָדָיו לֹא תִשָּׂרַפְנָה׃
ג¹⁹. ל 28 אִם־יְהַלֶּךְ אִישׁ עַל־הַגֶּחָלִים וְרַגְלָיו לֹא תִכָּוֶינָה׃
29 כֵּן הַבָּא אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא יִנָּקֶה כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהּ׃
ג בית מל וחד חס²⁰. ב חד מל וחד חס 30 לֹא־יָבוּזוּ לַגַּנָּב כִּי יִגְנֹב לְמַלֵּא נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעָב׃

[3] Mp sub loco. [4] Mm 3581. [5] וחד מחסורך Jdc 19,20. [6] Mm 1514. [7] Q addidi, cf Mp sub loco. [8] Mm 1543. [9] Mm 1121. [10] Mm 3654. [11] Mm 1150. [12] Mm 1700. [13] Mm 3582. [14] Mm 3596. [15] Mm 3573. [16] Mm 2797. [17] Mm 3615. [18] Mm 3583. [19] Mm 3342. [20] Mm 3584.

13 [a] KG וּבְעֵינָיו, Q^{Mss}ST בְּעֵינָיו ‖ [b] KGSV בְּרַגְלוֹ, Q^{Mss}T בְּרַגְלָיו ‖ **14** [a] > Ms, dl ‖ [b] K מְדָנִים, Q מִדְיָנִים ‖ **16** [a] K תּוֹעֲבוֹת, QG תּוֹעֲבַת ‖ **18** [a] sic L, mlt Mss Edd עָה– ‖ **22** [a] frt exc hemist ‖ **23** [a] l c Ms V תּוֹכַחַת ‖ [b] GST pr cop, l ‖ **24** [a–a] prp מֵאֵשֶׁה זָרָה cf 7,5 ‖ [b] G ὑπάνδρου = רַע cf 29 ‖ [c–c] S(TV) *dlšnh dnwkrjt'*, frt l לְשׁוֹן נָכְרִי ‖ **25** [a] prp תּוֹקִיחֲךָ ‖ **26** [a–a] prp בְּעַד vel בְּקִשָּׁה ‖ [b] frt dl m cs.

12 וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׂנֵאתִי מוּסָר וְתוֹכַחַת נָאַץ לִבִּי׃
13 וְלֹא־שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל מוֹרַי וְלִמְלַמְּדַי לֹא־הִטֵּיתִי אָזְנִי׃
14 כִּמְעַט הָיִיתִי בְכָל־רָע בְּתוֹךְ קָהָל וְעֵדָה׃
15 שְׁתֵה־מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ׃
16 יָפֻצוּ[a] מַעְיְנֹתֶיךָ חָוצָה בָּרְחֹבוֹת פַּלְגֵי־מָיִם׃
17 יִהְיוּ־לְךָ לְבַדֶּךָ וְאֵין[a] לְזָרִים אִתָּךְ׃
18 יְהִי־מְקוֹרְךָ בָרוּךְ[a] וּשְׂמַח מֵאֵשֶׁת[b] נְעוּרֶיךָ׃
19 [a]אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת־חֵן
דַּדֶּיהָ[b] יְרַוֻּךָ בְכָל־עֵת בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָמִיד׃
20 וְלָמָּה תִשְׁגֶּה בְנִי[a] בְזָרָה וּתְחַבֵּק חֵק נָכְרִיָּה׃
21 כִּי נֹכַח | עֵינֵי יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־מַעְגְּלֹתָיו מְפַלֵּס׃
22 עֲוֹנוֹתָיו[a] יִלְכְּדֻנוֹ אֶת־הָרָשָׁע[b] וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ׃
23 הוּא יָמוּת בְּאֵין מוּסָר וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה[a]׃ פ
6 1 בְּנִי אִם־עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ[a]׃
2 נוֹקַשְׁתָּ[a] בְּאִמְרֵי־פִיךָ[a] נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי־פִיךָ׃
3 עֲשֵׂה זֹאת אֵפוֹא[a] | בְּנִי וְהִנָּצֵל כִּי בָאתָ בְכַף־רֵעֶךָ
לֵךְ הִתְרַפֵּס[c] וּרְהַב[b] רֵעֶיךָ׃
4 אַל־תִּתֵּן שֵׁנָה לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה לְעַפְעַפֶּיךָ׃
5 הֲנָצֵל כִּצְבִי מִיָּד[a] וּכְצִפּוֹר מִיַּד יָקוּשׁ[b]׃ פ
6 לֵךְ־אֶל־נְמָלָה עָצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וַחֲכָם׃
7 אֲשֶׁר אֵין־לָהּ קָצִין שֹׁטֵר[a] וּמֹשֵׁל׃

ג׳ 5 ר״ם בכתיב ג׳ מנה בסיפ׳ וחד מן ז׳ ר״ם ולא לא׳ ל׳ כן למדינ׳ ל׳ ה׳

ל׳ ל׳
ב מל
ל׳ ב׳ 2
ל׳ ב׳
ה ר״ם 13 ב׳ ד׳ חס
כ בטע ר״פ בסיפ׳ 14
ד מל 15 וחד מן יא׳ 16 כת תרי׳ ו
ל
ב׳ ב׳
ל׳ ב׳ 2
ל וחס

5 Mm 3249. 6 Mm 3580. 7 Mm 2708. 8 Mp sub loco. 9 Mm 1241. 10 Mm 1816. 11 Mm 2536. 12 Mm 3019. 13 Mm 1020. 14 Mm 3573. 15 Mm 4100. 16 Mm 648. Cp 6 1 Mm 1762. 2 Prv 23,19.

16 a GBS* pr *μή*, pr ־פֶּן vel ־אֵל ‖ **17** a prp וְאַל, sed cf Hi 3,9 ‖ **18** a G *ἰδία* · ־לְבַדֶּךָ? (cf 17) ‖ b mlt Mss GΣϑ בְּאִ֫ ‖ **19** a hemist exc, frt ins רְאֵה אוֹתָהּ לְבַדָּהּ ‖ b GOSc *ἡ δὲ φιλία*, l דַּדֶּיהָ cf 7,18 ‖ **20** a > G, frt dl ‖ **22** a sic L, mlt Mss Edd עֲו֫ ‖ b-b > G, frt dl (gl) ‖ **23** a frt l יִסָּפֶה cf G ‖ **Cp 6,1** a l c mlt Mss Vrs כַּפֶּ֫ cf 17,18 22,26 ‖ **2** a-a S *bmmll' dspwtk*, l בְּדִבַּר שְׂפָתֶיךָ ‖ **3** a frt dl m cs ‖ b-b prp (וְ)סַרְהֵב לְכָה טָרַח ab aram טרח et סרהב ‖ c = se defatigare cf akk *rapāsu* vel l מְצֹוד vel מְצֹד ‖ b-b nonn Mss ׳קְ מַפָּה, G(ST) *ἐκ παγίδος* = מָפָּה ‖ **7** a frt pr וְאֵין.

ב חד סת וחד קט כת מל. ל 12 17 כִּי לָחֲמוּ לֶחֶם רֶשַׁע וְיֵין חֲמָסִים יִשְׁתּוּ׃
ב 13 18 [a]וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד־נָכוֹן[b] הַיּוֹם׃
ל 14 19 דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ׃ פ
20 בְּנִי לִדְבָרַי הַקְשִׁיבָה לַאֲמָרַי הַט־אָזְנֶךָ׃
ל 21 אַל־יַלִּיזוּ מֵעֵינֶיךָ שָׁמְרֵם בְּתוֹךְ לִבֶּךָ׃
ל 15 22 כִּי־חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם[a] וּלְכָל־בְּשָׂרוֹ[b] מַרְפֵּא׃
23 מִכָּל־[a]מִשְׁמָר נְצֹר לִבֶּךָ כִּי־מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים׃
ל 24 הָסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת פֶּה וּלְזוּת שְׂפָתַיִם הַרְחֵק מִמֶּךָּ׃
ל 25 עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יְיַשְּׁרוּ נֶגְדֶּךָ׃
26 פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְכָל־דְּרָכֶיךָ יִכֹּנוּ׃
ל 27 אַל־תֵּט־יָמִין וּשְׂמֹאול הָסֵר רַגְלְךָ מֵרָע׃

5 1 בְּנִי לְחָכְמָתִי הַקְשִׁיבָה לִתְבוּנָתִי הַט־אָזְנֶךָ׃
ה בטע 2 [a]לִשְׁמֹר[b] מְזִמּוֹת וְדַעַת שְׂפָתֶיךָ[c] יִנְצֹרוּ[a]׃
כ בטע ר״פ בסיפ׳ . ב . ל 3 כִּי נֹפֶת תִּטֹּפְנָה[a] שִׂפְתֵי זָרָה וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ׃
ה 3 . ג . ל 4 וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת[a]׃
5 רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת[a] שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ׃
6 אֹרַח חַיִּים פֶּן־[a]תְּפַלֵּס נָעוּ מַעְגְּלֹתֶיהָ לֹא תֵדָע׃ פ
7 וְעַתָּה [a]בָּנִים שִׁמְעוּ[a]־לִי וְאַל־תָּסוּרוּ[b] מֵאִמְרֵי־פִי׃
ל 8 הַרְחֵק מֵעָלֶיהָ דַרְכֶּךָ וְאַל־תִּקְרַב אֶל־פֶּתַח בֵּיתָהּ׃
ל . ל כת כן 9 פֶּן־תִּתֵּן לַאֲחֵרִים הוֹדֶךָ[a] וּשְׁנֹתֶיךָ[b] לְאַכְזָרִי[c]׃
ב ל כת חס וחד כת מל . ל 10 פֶּן־יִשְׂבְּעוּ זָרִים כֹּחֶךָ וַעֲצָבֶיךָ בְּבֵית נָכְרִי׃
ל . ל 11 וְנָהַמְתָּ[a] בְּאַחֲרִיתֶךָ בִּכְלוֹת בְּשָׂרְךָ וּשְׁאֵרֶךָ׃

[11] Mm 1667. [12] Mm 1851. [13] Mm 3579. [14] Mm 2581. [15] וחד לְמֹצְאֵיהֶם Nu 33,2. Cp 5 [1] Mm 3573. [2] Mm 3648. [3] Mm 3295. [4] Mp sub loco.

18 [a] tr 18 post 19 an ן del (dttg)? ‖ [b] frt l הַכּוֹן ‖ **22** [a] S(T) *lmn dmškh lhjn*, frt l לְמֹצְאֵהֶם ‖ [b] prp בְּשָׂרָם ‖ **23** [a] G(SV) *pásēi* = בְּכָל; l 𝔐 cf Aḥiqar 98 ‖ **Cp 5,2** [a–a] prp לְשָׁמְרֵךָ מִ׳ וְדַעַת מִשְׂפָּתַי נָכְרִיָּה יִנְצְרוּךָ ‖ [b] ins עָלֶיךָ cf 2,11 ‖ [c] l שְׂפָתַי לְךָ cf G ‖ **3** [a] frt dl ‖ **4** [a] prb l c 2 Mss פִּיפִיּוֹת ‖ **5** [a] frt pr אֶל־ ‖ **6** [a] prp בַּל vel לֹא cf Vrs ‖ **7** [a–a] G(V) *víé, ákouse*, frt l בָּנַי שְׁמַע cf 8sqq sed etiam 4,1 7,24 8,32 ‖ [b] GV sg, frt l תָּסוּר ‖ **9** [a] G *zoḗn sou* = חַיֶּיךָ; ST *ḥjlk*, l חֵילֶךָ ‖ [b] prp שָׁנָה honor ‖ [c] G(STV^{Mss}) *anelehémosin*, frt l לַאֲכְזָרִים ‖ **11** [a] G(S) *kaí metamelēthēsē* = וְנִחַמְתָּ.

31 אַל־תְּקַנֵּא בְּאִישׁ חָמָס וְאַל־תִּבְחַר[a] בְּכָל־דְּרָכָיו׃
32 כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה נָלוֹז וְאֶת־יְשָׁרִים סודוֹ׃
33 מְאֵרַת יְהוָה בְּבֵית רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ[a]׃
34 [a]אִם־לַלֵּצִים[a] הוּא יָלִיץ וְלַעֲנָיִים[b] יִתֵּן־חֵן׃
35 כָּבוֹד חֲכָמִים יְנַחֲלוּ וּכְסִילִים מֵרִים[a] קָלוֹן׃ פ

4 1 [a]שִׁמְעוּ בָנִים[a] מוּסַר אָב וְהַקְשִׁיבוּ[b] לָדַעַת בִּינָה׃
2 כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם[a] תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ[b]׃
3 כִּי־בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי[a] אִמִּי׃
4 וַיֹּרֵנִי וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ־דְּבָרַי לִבֶּךָ
שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה׃ 5 [a]קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה[a]
[b]אַל־תִּשְׁכַּח[b] וְאַל־תֵּט מֵאִמְרֵי־פִי׃
6 אַל־תַּעֲזְבֶהָ וְתִשְׁמְרֶךָ [a]אֱהָבֶהָ וְתִצְּרֶךָ׃[a]
7 [ba]רֵאשִׁית חָכְמָה[b] קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל־קִנְיָנְךָ קְנֵה בִינָה׃
8 סַלְסְלֶהָ וּתְרוֹמְמֶךָּ תְּכַבְּדֶךָּ כִּי תְחַבְּקֶנָּה׃
9 תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת־חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ׃
10 [a]שְׁמַע בְּנִי וְקַח אִמָרָי וְיִרְבּוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃
11 בְּדֶרֶךְ חָכְמָה הוֹרְתִּיךָ הִדְרַכְתִּיךָ בְּמַעְגְּלֵי־יֹשֶׁר׃
12 בְּלֶכְתְּךָ לֹא־יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם־תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל׃
13 הַחֲזֵק בַּמּוּסָר אַל־תֶּרֶף נִצְּרָהּ כִּי־הִיא חַיֶּיךָ׃
14 בְּאֹרַח רְשָׁעִים אַל־תָּבֹא וְאַל־תֵּאַשֵּׁר בְּדֶרֶךְ רָעִים׃
15 פְּרָעֵהוּ אַל־תַּעֲבָר־בּוֹ שְׁטֵה מֵעָלָיו וַעֲבוֹר׃
16 כִּי לֹא יִשְׁנוּ[a] אִם־לֹא יָרֵעוּ וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם אִם־לֹא יַכְשִׁולוּ[b]׃

כ בטע ר״פ בסיפ[17]. ל
ל. ל חד מן ח[18] וזגין בבית בית
ב. ולעגוים חד מן ח[19] כת יי וקר׳ יי ק
ג[20]. ג[21]
יב פת[1]. ד
כ בטע ר״פ בסיפ[2]
ב דמטע[3]. ב פסוק דמטע[4]
ל וחס. ח[5]
ג
ל. ל
כח
ג פסוק בסיפ ראש ס ול בליט[6]. ל. ל
ל
יג[7]
ל[8]. ל
ל. ל ומל
נ[9]. ל
ל[10]. ל
כ בטע ר״פ בסיפ[2]. מז פסוק לא לא לא. יכשילו ק

[17]Mm 3573. [18]Mm 3761. [19]Mm 3549. [20]Mm 3577. [21]Mm 623. Cp 4 [1]Mm 2405. [2]Mm 3573. [3]Ps 80,3. [4]Mm 3313. [5]Mm 1479. [6]Mm 3658. [7]Mm 936. [8]חד והוריתיך Ex 4,12. [9]Mm 3578. [10]חד פרעהו Hi 33,24.

31 [a] G *ζηλώσῃς*, l תְּתַחַר cf 24,19 Ps 37,1 ‖ **33** [a] 2 Mss GV יְבָרֵךְ ‖ **34** [a–a] l עִם־לַצִּים cf Ps 18,26sq ‖ [b] K וְלַעֲנִיִּים, Q GΣV וְלַעֲנָיִים ‖ **35** [a] G *ὕψωσαν* = מְרִימִים ? V *exaltatio*, frt l מָרוֹם; prp מְמִירִים vel מֹרְשִׁים ‖ Cp **4,1** [a–a] frt l שִׁמְעַ בְּנִי cf 5sqq sed etiam 5,7 7,24 8,32 ‖ [b] frt l וְהַקְשִׁיבָה ‖ **2** [a] frt l לְךָ ‖ [b] frt l תַּעֲזֹבָה vel תַּעֲזֹבָהּ ‖ **3** [a] mlt Mss לִבְנִי ‖ **4** [a] > G*, frt dl (cf 7,2a); S + 7,2b ‖ **5** [a–a] > G*, frt dl (cf 7,2aβ.bβ) ‖ [b–b] > S ‖ **6** [a–a] tr post 7 ‖ **7** [a] v 7 > G* ‖ [b–b] frt l בְּרֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה cf וּבְכָל־קִנְיָנְךָ ‖ **10** [a] B hic incip cp 4 ‖ **16** [a] prp יָשֵׁנוּ ‖ [b] K יִכְשֹׁולוּ, Q SΣV יִכָּשְׁילוּ; G *κοιμῶνται* = יִשְׁכָּבוּ (ex יַסְכִּלוּ = יַסְכִּילוּ?).

ל 9 כַּבֵּד אֶת־יְהוָה מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל־תְּבוּאָתֶךָ׃
ל. ג׳. ב׳ 8 10 וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע[a] וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרָצוּ׃ פ
ל וחס 11 מוּסַר יְהוָה בְּנִי[a] אַל־תִּמְאָס וְאַל־תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ׃
כ בטע ר״פ בסיפ׳ 9. כן בטע לבן אשר 10. ג פת קטן בטע 12 כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב יְהוָה יוֹכִיחַ[a] וּכְאָב[b] אֶת־בֵּן יִרְצֶה׃
ט. ג 13 אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם[a] יָפִיק תְּבוּנָה׃
כ בטע ר״פ בסיפ׳. ד 11 14 כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִסְּחַר־כֶּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ׃
מפנינים. ב ק 15 יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים[a] וְכָל־חֲפָצֶיךָ[b] לֹא יְשׁוּוּ־בָהּ׃
ג ב מל וחד חס 12 16 אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃
17 דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃
ל. ל 18 עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר[a]׃ פ
19 יְהוָה בְּחָכְמָה יָסַד־אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה׃
ד מל. ג 20 בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ־טָל׃
ל וחס 21 בְּנִי[a] אַל־יָלֻזוּ[b] מֵעֵינֶיךָ[a] נְצֹר תּוּשִׁיָּה וּמְזִמָּה׃
יא רפ׳ 13. ב חס 22 וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ וְחֵן לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃
ל מל 23 אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף׃
ב 14 24 אִם־תִּשְׁכַּב[a] לֹא־תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ׃
ל 25 אַל־תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם[a] וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא׃
ל. ל 26 כִּי־יְהוָה יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ[a] וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלָּכֶד׃
יד ק 27 אַל־תִּמְנַע־טוֹב מִבְּעָלָיו[a] בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְךָ[b] לַעֲשׂוֹת׃
לרעך. ל. ג 15 28 אַל־תֹּאמַר לְרֵעֲךָ[a] | לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ[b]׃
ב וחס 16. ב מל בסיפ׳ 29 אַל־תַּחְרֹשׁ עַל־רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא־יוֹשֵׁב[b] לָבֶטַח אִתָּךְ׃
תריב. ל ק 30 אַל־תָּרִיב[a] עִם־אָדָם חִנָּם אִם־לֹא גָמָלְךָ רָעָה׃

[7] Gn 41,29. [8] Hos 4,10. [9] Mm 3573. [10] Mm 3575. [11] Mm 2293. [12] Mm 3576. [13] Mm 417. [14] Mm 3189. [15] Mm 505. [16] Dt 22,10.

10 [a] G πλησμονῆς σίτου (-ῳ) dupl, l שֶׁבֶר cf ותירוש ‖ **11** [a] GSC tr ante מוסר, frt dl ‖ **12** [a–a] frt nonn vb add ‖ [b] G μαστιγοῖ δέ, l וַיַּכְאֵב ‖ **13** [a] l c Ms וְאִישׁ vel וֶאֱנוֹשׁ ‖ **15** [a] K מִפְּנִינִים, Q Vrs מִפְּנִינִים cf 8,11 ‖ [b] l c Ms Vrs חֲפָצִים cf 8,11 ‖ **18** [a] SC twbjhwn, prp מְאֻשָּׁרִים ‖ **21** [a–a] prb tr post 21b ‖ [b] Ms יזלו = יְזֻלּוּ (a ללל)? cf SC ‖ **24** [a] G κάθῃ, frt l תֵּשֵׁב ‖ **25** [a] prp פְּתָאֹם ‖ **26** [a] G ἐπὶ πασῶν ὁδῶν σου, frt l בְּמִסְלוֹתֶיךָ ‖ **27** [a] G ἐνδεῆ ‖ [b] K S יָדֶיךָ, mlt Mss Q GC יָדְךָ ‖ **28** [a] K לְרֵעֲךָ, Q SC לְרֵעֶךָ ‖ [b] G + 27,1b ‖ **29** [a] prb tr 29a. 30a. 29b. 30b ‖ [b] prp יֵשֶׁב ‖ **30** [a] K תָּרוֹב, Q Vrs תָּרִיב.

9 אָז תָּבִין צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים[a] כָּל[b]־מַעְגַל־טוֹב׃ ג
10 כִּי־תָבוֹא חָכְמָה בִלְבֶּךָ וְדַעַת לְנַפְשְׁךָ יִנְעָם[a]׃ ד מל בסיפ . ה בטע
11 מְזִמָּה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ תְּבוּנָה תִנְצְרֶכָּה׃ ב[3] מילין כת ה ס״ת ול בליש
12 לְהַצִּילְךָ מִדֶּרֶךְ רָע מֵאִישׁ מְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃ ג
13 הַעֹזְבִים אָרְחוֹת יֹשֶׁר לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי־חֹשֶׁךְ׃
14 הַשְּׂמְחִים לַעֲשׂוֹת רָע יָגִילוּ בְּתַהְפֻּכוֹת רָע[a]׃ ג ר״פ[4]
15 אֲשֶׁר אָרְחֹתֵיהֶם עִקְּשִׁים[a] וְנִלְוָזִים[b] בְּמַעְגְּלוֹתָם[b]׃ ל וחס . ל ומל
16 לְהַצִּילְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה׃ ג . ג . ב
17 הָעֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ[a] שָׁכֵחָה׃
18 כִּי שָׁחָה[a] אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ[b] וְאֶל־רְפָאִים מַעְגְּלֹתֶיהָ׃ כ בטע ר״פ בסיפ[5] . ב . ל[6]
19 כָּל־בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא־יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים׃ ז׳
20 לְמַעַן תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת צַדִּיקִים תִּשְׁמֹר׃
21 כִּי־יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ וּתְמִימִים יִוָּתְרוּ בָהּ׃
22 וּרְשָׁעִים מֵאֶרֶץ יִכָּרֵתוּ וּבוֹגְדִים יִסָּחוּ[a] מִמֶּנָּה׃ פ ז . ה מל[8] . ל וכת כן

3 1 בְּנִי תּוֹרָתִי אַל־תִּשְׁכָּח וּמִצְוֹתַי יִצֹּר לִבֶּךָ׃
2 כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ׃ ב בטע ר״פ בסיפ[1] . ה[2] . ט בליש ג[3] מנה מל
3 חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־יַעַזְבֻךָ קְשָׁרֵם עַל־גַּרְגְּרוֹתֶיךָ ל חס . ג . ל מל
[a]כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ[a]׃ ב
4 וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל־טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם׃ פ ל[4] . ט
5 בְּטַח אֶל־יְהוָה בְּכָל־לִבֶּךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל־תִּשָּׁעֵן׃ י בטח אל
6 בְּכָל־דְּרָכֶיךָ דָעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ׃ ל . ב בליש
7 אַל־תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת־יְהוָה וְסוּר מֵרָע׃ סו . ר[5] . נ[6]
8 רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶּךָ[a] וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ׃ ל . ל . ל[6]

[3]Mm 964. [4]Mm 3070. [5]Mm 3573. [6]Cf Prv 12,28. [7]Mm 2398. [8]Mm 3638. Cp 3 [1]Mm 3573. [2]Mm 4066. [3]Mm 2632. [4]Mm 4099. [5]Mm 3639. [6]Mp sub loco.

9 [a] 𝔊 *καὶ κατορθώσεις*, frt l בְּ (וּתְאַשֵּׁר =) וְתָשֵׁר cf 4,14; prp וְתִשְׁמֹר ‖ [b] 𝔙 pr cop ‖ 10 [a–a] prp לְדַעַת נַפְשְׁךָ מָצוֹן ‖ 14 [a] frt l רַע (cf רָע 14a) vel רָשָׁע ‖ 15 [a] l מְעַקְּשִׁים (cf 10,9 Jes 59,8) vel מְעֻקָּשִׁים ‖ [b–b] 𝔊(𝔖𝔚) *καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν*, frt dl בְּ ‖ 17 [a] prp חָפְתָה = אֲהֵלָה ‖ 18 [a–a] 𝔖 *'skpt'* = אֲלַמּוּת ‖ [b] l נְתִיבָתָהּ cf 7,27[a] ‖ 22 [a] 𝔠 יְסָחוּ; l יִנָּסְחוּ cf Vrs vel יִסָּחוּ (a סחה = סוח) ‖ Cp 3,3 [a–a] > 𝔊[BS], dl (ex 7,3) ‖ 8 [a] 𝔊(𝔖) *τῷ σώματί σου* = לִשְׁאֵרֶךָ vel לִבְשָׂרֶךָ cf Sir 30,15sq.

ד. ב 20 חָכְמ֗וֹת בַּחוּץ תָּרֹ֫נָּה [a] בָּ֭רְחֹבוֹת תִּתֵּ֣ן קוֹלָ֑הּ׃

לה[a]. ב. ב[10] 21 בְּרֹ֣אשׁ הֹמִיּ֑וֹת [a] תִּקְרָ֗א [b] בִּ֭פְתְחֵי שְׁעָרִ֣ים בָּעִ֑יר אֲמָרֶ֖יהָ תֹּאמַֽר[b]׃

ל. ג 22 עַד־מָתַ֤י | פְּתָיִ֨ם ׀ תְּאֵהָ֗בוּ פֶּ֑תִי [a] וְלֵצִ֥ים לָ֝צ֗וֹן חָמְד֥וּ לָהֶ֑ם
וּכְסִילִ֥ים יִשְׂנְא֖וּ־דָֽעַת[a]׃ 23 תָּשׁ֣וּבוּ לְתוֹכַחְתִּ֑י

ב[11]. ב ומל[12] הִנֵּ֤ה אַבִּ֖יעָה לָכֶ֣ם רוּחִ֑י אוֹדִ֖יעָה דְבָרַ֣י אֶתְכֶֽם׃

ל. יז חס את 24 יַ֤עַן קָ֖רָאתִי וַתְּמָאֲנ֑וּ נָטִ֖יתִי יָ֣דִי ׀ וְאֵ֣ין מַקְשִֽׁיב׃

ל 25 וַתִּפְרְע֣וּ כָל־עֲצָתִ֑י וְ֝תוֹכַחְתִּ֗י לֹ֣א אֲבִיתֶֽם׃

ו[13] ר״פ וכל מ״פ דכות ב מה. ג[14] 26 גַּם־אֲנִ֤י בְאֵידְכֶ֨ם אֶשְׂחָ֑ק אֶ֝לְעַ֗ג בְּבֹ֣א פַחְדְּכֶֽם׃

כשואה. ג[14] ק 27 בְּבֹ֤א כְשׁ֨וֹאָה[a] ׀ פַּחְדְּכֶ֗ם וֵ֭אֵידְכֶם כְּסוּפָ֣ה[b] יֵאֶ֑תֶה
[c]בְּבֹ֣א עֲ֭לֵיכֶם צָרָ֣ה וְצוּקָֽה[c]׃

ל. ב. ג 28 אָ֤ז יִקְרָאֻ֨נְנִי ׀ וְלֹ֣א אֶעֱנֶ֑ה יְ֝שַׁחֲרֻ֗נְנִי וְלֹ֣א יִמְצָאֻֽנְנִי׃

ב[15]. ג קמ[16] 29 תַּ֤חַת כִּֽי־שָׂנְא֖וּ דָ֑עַת וְיִרְאַ֥ת יְ֝הוָ֗ה לֹ֣א בָחָֽרוּ׃

ב. ל 30 לֹֽא־אָ֭בוּ לַעֲצָתִ֑י נָ֝אֲצ֗וּ כָּל־תּוֹכַחְתִּֽי׃

ב. ל חס[17] 31 וַיֹּ֥אכְלוּ מִפְּרִ֖י דַּרְכָּ֑ם וּ֝מִמֹּעֲצֹתֵיהֶ֗ם יִשְׂבָּֽעוּ׃

ב בסיס ר״פ בסיס[18]. ל רבסיס 32 כִּֽי־מְשׁוּבַ֣ת פְּתָיִ֣ם תַּהַרְגֵ֑ם וְ֝שַׁלְוַ֗ת כְּסִילִ֥ים תְּאַבְּדֵֽם׃

ל. ג[19] 33 וְשֹׁמֵ֣עַ לִ֭י יִשְׁכֹּ֣ן־בֶּ֑טַח וְשַׁאֲנַ֥ן מִפַּ֝חַד רָעָֽה׃ פ

2 1 בְּנִ֗י אִם־תִּקַּ֣ח אֲמָרַ֑י וּ֝מִצְוֹתַ֗י תִּצְפֹּ֥ן אִתָּֽךְ׃

ב בסיס 2 לְהַקְשִׁ֣יב לַ֭חָכְמָה אָזְנֶ֑ךָ תַּטֵּ֖ה [a] לִ֣בְּךָ לַתְּבוּנָֽה׃

כ בטע ר״פ בסיס[1]. ב 3 [a]כִּֽי־אִם [a] לַבִּינָ֥ה תִקְרָ֑א לַ֝תְּבוּנָ֗ה תִּתֵּ֥ן קוֹלֶֽךָ׃

ג ול בליש 4 אִם־תְּבַקְשֶׁ֥נָּה כַכֶּ֑סֶף וְ֝כַמַּטְמוֹנִ֗ים תַּחְפְּשֶׂ֥נָּה׃

נ 5 אָ֤ז תָּ֭בִין יִרְאַ֣ת יְהוָ֑ה וְ֝דַ֗עַת אֱלֹהִ֥ים תִּמְצָֽא׃

6 כִּֽי־יְהוָ֥ה יִתֵּ֖ן חָכְמָ֑ה [a] מִ֝פִּ֗יו דַּ֣עַת וּתְבוּנָֽה׃

יצחן חד מן ב בליש. ג[2]. ז מל. ב בליש ק 7 וְצָפַ֣ן [a] לַ֭יְשָׁרִים תּוּשִׁיָּ֑ה מָ֝גֵ֗ן לְהֹלְכֵ֥י תֹֽם׃

חסידיו ק 8 לְנְצֹ֣ר [a] אָרְח֣וֹת מִשְׁפָּ֑ט וְ֝דֶ֗רֶךְ חֲסִידָ֥ו [b] יִשְׁמֹֽר׃

[9]Mm 2840. [10]Mm 3571. [11]Mm 3572. [12]Mm 2220. [13]Mm 2449. [14]Mm 1119. [15]Mm 2247. [16]Mm 45. [17]Mm 3028. [18]Mm 3573. [19]Mm 3574. Cp 2 [1]Mm 3573. [2]Mm 3253.

20 [a] 𝔊(𝔖𝔗) *ὑμνεῖται* cf 8,3[b]; l תְּרֻנָּה vel רְנָנָה ‖ **21** [a] 𝔊(𝔖𝔗) *τειχέων* = חֹמוֹת ‖ [b–b] nonn vb m cs dl, ex cs בעיר אמריה ‖ **22** [a–a] frt dl ‖ **27** [a] 𝔗 כְּשֵׁ֫; K כְּשׁוֹאָה, Q כְּשׁוֹאָה ‖ [b] 𝔗 כְּסַ֫ ‖ [c–c] frt dl ‖ **Cp 2,2** [a] prp תַּטֶּה ‖ **3** [a–a] 2 Mss 𝔗 כִּי אִם ‖ **6** [a] 𝔊 *καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ*, frt l וּמִפָּנָיו vel וּמִלְּפָנָיו ‖ **7** [a] K 𝔊𝔖 וְצָפַן, Q 𝔙 יִצְפֹּן; prp וְצָנַךְ ‖ **8** [a] frt l לְנָצֵר ‖ [b] K חֲסִידוֹ, Q 𝔊𝔖 חֲסִידָיו cf 𝔙.

1 1 מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ ד . ג . ג׳
2 לָדַעַת חָכְמָה וּמוּסָר לְהָבִין אִמְרֵי בִינָה׃ ה²
3 לָקַחַת מוּסַר הַשְׂכֵּל צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים׃ י״ב פת³ . ג׳ ול׳ חס
4 לָתֵת לִפְתָאיִם עָרְמָה לְנַעַר דַּעַת וּמְזִמָּה׃
5 יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת יִקְנֶה׃ ג׳ ב׳ מלרע וחד מלעיל
6 לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה דִּבְרֵי חֲכָמִים וְחִידֹתָם׃ נ״ו
7 יִרְאַת יְהוָה רֵאשִׁית דָּעַת חָכְמָה וּמוּסָר אֱוִילִים בָּזוּ׃ פ כח . ת²
8 שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ׃ י״ב פת³
9 כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃ י״א בטע ר״פ בשלש ספרים . ב׳ חס
10 בְּנִי אִם־יְפַתּוּךָ חַטָּאִים אַל־תֹּאבֶא׃ 11 אִם־יֹאמְרוּ
לְכָה אִתָּנוּ נֶאֶרְבָה לְדָם נִצְפְּנָה לָנָקִי חִנָּם׃ ל
12 נִבְלָעֵם כִּשְׁאוֹל חַיִּים וּתְמִימִים כְּיוֹרְדֵי בוֹר׃ ג³
13 כָּל־הוֹן יָקָר נִמְצָא נְמַלֵּא בָתֵּינוּ שָׁלָל׃
14 גּוֹרָלְךָ תַּפִּיל בְּתוֹכֵנוּ כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ׃ ל ומל . ב׳
15 בְּנִי אַל־תֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אִתָּם מְנַע רַגְלְךָ מִנְּתִיבָתָם׃ לז
16 כִּי רַגְלֵיהֶם לָרָע יָרוּצוּ וְיְמַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ־דָּם׃ ד³ . ב׳
17 כִּי־חִנָּם מְזֹרָה הָרֶשֶׁת בְּעֵינֵי כָל־בַּעַל כָּנָף׃ ל . ג׳
18 וְהֵם לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשֹׁתָם׃
19 כֵּן אָרְחוֹת כָּל־בֹּצֵעַ בֶּצַע אֶת־נֶפֶשׁ בְּעָלָיו יִקָּח׃ פ ט ר״פ⁷ . ב חס ול בלוש⁸

Cp 1 [1]Mm 3569. [2]Mm 3637. [3]Mm 2405. [4]Hab 2,6. [5]Mm 3115. [6]Mm 3570. [7]Mm 564. [8]Mm 2557.

Cp 1,1 a–a 2 Mss מ׳ עַל cf Qoh 1,12 || **3** a–a S *mrdwt' wdḫlt'* – מוּסָר וְהַ׳ || **4** a S(𝔗) *wlṭlj'* cf 𝔙Mss, frt l לְנַעֲרִים |, **10** a mlt Mss Vrs תאבה, pc Mss תָּבוֹ(וֹ)א || **11** a frt l לְתָם cf לנקי || b frt l חֵרֶם || **15** a > 𝔊*, frt dl sed cf 10 |, b l c nonn Mss Vrs מִנְּתִיבוֹ(וֹ)תָם || **16** a–a > 𝔊BS*min, frt dl (ex Jes 59,7) || **17** a l מְזֹרָה || b > Vrs || c pc Mss בַּעֲלֵי cf Vrs || **19** a l אַחֲרִית cf 18 𝔊 et Hi 8,13a.

קֶרֶן הַפּוּךְ׃ 15 וְלֹא נִמְצְאָה[a] נָשִׁים יָפוֹת כִּבְנוֹת אִיּוֹב בְּכָל־הָאָרֶץ וַיִּתֵּן 15
לָהֶם[b] אֲבִיהֶם[b] נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם[b]׃ ס 16 וַיְחִי אִיּוֹב אַחֲרֵי־ 16
זֹאת מֵאָה וְאַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּרְא֫[a] אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֵי בָנָיו אַרְבָּעָה
דֹרוֹת׃ 17 וַיָּמָת אִיּוֹב זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים׃

ט[16] ר״פ בכתיב וכל ד״ה זכות ב מב . ל מל . ב

ג בנקיבה[17]

ויראה ק חד מן ה[18] בלישׁ ורחד מן ז[19] פסוק מן הי מילין ז מכה ו ז מכה .[20]

נ[21]

סכום הפסוקים של ספר
אלף ושבעים׃
אע
וחציו אשר קמטו[22]
וסדרים ח

[16] Mm 3249. [17] Mp sub loco. [18] Mm 2070. [19] Mm 1594. [20] Mm 271. [21] Mm 3481. [22] Hi 22,16, cf Mp sub loco.

15 [a] 2 Mss צְאוּ– ‖ [b] pc Mss הן– ‖ **16** [a] Q וַיִּרְאֶה, K וַיַּרְא.

24 אַחֲרָיו יָאִיר נָתִיב יַחְשֹׁב תְּהוֹם לְשֵׂיבָה׃ כל לישׁ כת כן
25 אֵין־עַל־עָפָר מָשְׁלוֹ הֶעָשׂוּ[a] לִבְלִי־חָת׃ ל[12]. ל
26 אֶת־כָּל־גָּבֹהַּ יִרְאֶה הוּא מֶלֶךְ עַל־כָּל־בְּנֵי־שָׁחַץ׃ ס

42 1 וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר׃
2 יָדַעְתִּי[a] כִּי־כֹל תּוּכָל וְלֹא־יִבָּצֵר מִמְּךָ מְזִמָּה׃ ידעתי ק[1] חד מן ב׳ כת כן.
3 מִי זֶה[a] מַעְלִים עֵצָה[b] בְּלִי דָעַת[a] לָכֵן הִגַּדְתִּי וְלֹא אָבִין נִפְלָאוֹת ד[3] זוגין[2]. ב
4 שְׁמַע־נָא וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר אֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃ [נז וכל תלים דכות ב מ יא. ג[4]
5 לְשֵׁמַע אׇזֶן שְׁמַעְתִּיךָ וְעַתָּה עֵינִי רָאָתְךָ׃ ב. כה. ב. כט[5]. ל
6 עַל־כֵּן אֶמְאַס וְנִחַמְתִּי עַל־עָפָר וָאֵפֶר׃ פ ב[7]
7 וַיְהִי אַחַר דִּבֶּר יְהוָה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל־אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי חָרָה אַפִּי בְךָ וּבשְׁנֵי רֵעֶיךָ כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי
8 נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי[a] אִיּוֹב׃ 8 וְעַתָּה קְחוּ־לָכֶם שִׁבְעָה־פָרִים וְשִׁבְעָה ל מל בסיפ. ד[8]. ל
אֵילִים וּלְכוּ[b] אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה בַּעַדְכֶם וְאִיּוֹב עַבְדִּי נג
יִתְפַּלֶּל עֲלֵיכֶם כִּי אִם־[a]פָּנָיו אֶשָּׂא לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבָלָה כִּי לֹא
9 דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי[b] אִיּוֹב׃ 9 וַיֵּלְכוּ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד ל
הַשּׁוּחִי צׇפַר[a] הַנַּעֲמָתִי וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶם יְהוָה וַיִּשָּׂא יְהוָה
10 אֶת־פְּנֵי אִיּוֹב׃ 10 וַיהוָה שָׁב אֶת־שְׁבִית[a] אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד רֵעֵהוּ[b] ל. ל בטע ר״פ[9]. שבות ק
11 וַיֹּסֶף יְהוָה אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לְאִיּוֹב לְמִשְׁנֶה׃ 11 וַיָּבֹאוּ אֵלָיו כָּל־אֲחָיו כי. ב[10]
וְכָל־אַחְיוֹתָיו וְכָל־יֹדְעָיו לְפָנִים וַיֹּאכְלוּ[a] עִמּוֹ לֶחֶם בְּבֵיתוֹ[b] וַיָּנֻדוּ לוֹ אחיותיו חד מן ת[11] בלישׁ. ל
וַיְנַחֲמוּ אֹתוֹ עַל כׇּל־הָרָעָה אֲשֶׁר הֵבִיא יְהוָה עָלָיו וַיִּתְּנוּ־לוֹ אִישׁ ג בלישׁ[12]
12 קְשִׂיטָה אֶחָת וְאִישׁ נֶזֶם זָהָב אֶחָד׃ ס 12 וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אַחֲרִית נ[13]. ו בטע ר״פ[9]. יב
אִיּוֹב מֵרֵאשִׁתּוֹ וַיְהִי־לוֹ אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף צֹאן וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים גְּמַלִּים ב חד חס וחד מל
13 וְאֶלֶף־צֶמֶד בָּקָר וְאֶלֶף אֲתוֹנוֹת׃ 13 וַיְהִי־לוֹ שִׁבְעָה בָנִים וְשָׁלוֹשׁ ב מל[14]. ל. כל כתיב מל
14 בָּנוֹת׃ 14 וַיִּקְרָא שֵׁם־הָאַחַת יְמִימָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית קְצִיעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית ל. ל. ט מל[15]

[12] וחד ומשלי Sach 9,10. Cp 42 [1] Mm 3565. [2] וחד לא יבצר Gn 11,6. [3] Mm 3879. [4] Mm 2385. [5] Mm 3561. [6] Mm 2501. [7] Mm 3566. [8] Mm 2826. [9] Mm 3567. [10] Mm 3568. [11] Mm 1251. [12] Mm 1987. [13] Mm 249. [14] Mm 3448. [15] Mm 1900.

25 [a] nonn Mss יִ– || Cp 42,2 [a] l c Q Vrs תִּ–, K תָּ– || **3** [a–a] cf 38,2 || [b] Ms + בְּמִלִּים cf ΘS et 38,2 || **7** [a] mlt Mss עַבְדִּי cf 8[b] || **8** [a] prp אֶת || [b] mlt Mss עַבְדִּי cf 7[a] || **9** [a] mlt Mss וְצִ || **10** [a] Q שְׁבוּת, K שְׁבִית || [b] Vrs pl, prp רֵעָיו || **11** [a] Ms Θ + וַיִּשְׁתּוּ || [b] > 2 Mss.

32 שִׂים־עָלָיו כַּפֶּךָ זְכֹר מִלְחָמָה אַל־תּוֹסֵף׃ פד. ל חס. ל

41 1 הֵן־תּוֹחַלְתּוֹ[a] נִכְזָבָה הֲגַם[b] אֶל־מַרְאָיו יֻטָּל׃ ל. ג ול חס

2 לֹא־אַכְזָר כִּי יְעוֹרֶנּוּ[a] וּמִי הוּא לְפָנַי[b] יִתְיַצָּב׃ ל. ב קמ

3 מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם לִי־הוּא׃ ל. ג

4 לֹא[a]־אַחֲרִישׁ בַּדָּיו[b] וּדְבַר־גְּבוּרוֹת וְתִין[c] עֶרְכּוֹ׃ לֵ חד מן יז׳ כת׳ בן׳ ק יח. ב ומל. ג

5 מִי־גָלָה פְּנֵי לְבוּשׁוֹ בְּכֶפֶל רִסְנּוֹ[a] מִי יָבוֹא׃ ל. ד מל בסיפ

6 דַּלְתֵי פָנָיו מִי פִתָּח סְבִיבוֹת שִׁנָּיו אֵימָה׃ ג

7 גַּאֲוָה[a] אַפִּיקֵי מָגִנִּים סָגוּר חוֹתָם צָר׃ ה וכל זהב סגור דכות[a]

8 אֶחָד בְּאֶחָד יִגָּשׁוּ וְרוּחַ[a] לֹא־יָבוֹא בֵינֵיהֶם׃ ל

9 אִישׁ־בְּאָחִיהוּ יִדְבָּקוּ יִתְלַכָּדוּ וְלֹא יִתְפָּרָדוּ׃ ד. ב. ב[b]

10 עֲטִישֹׁתָיו תָּהֶל אוֹר וְעֵינָיו כְּעַפְעַפֵּי־שָׁחַר׃ ל. ל. יא. ו בכתיב[7]

11 מִפִּיו לַפִּידִים יַהֲלֹכוּ כִּידוֹדֵי אֵשׁ יִתְמַלָּטוּ׃ ג מל בלישׁ ול בכתיב ל. ל. ל

12 מִנַּחִירָיו יֵצֵא עָשָׁן כְּרִוד נָפוּחַ וְאֲגָמֹן[a]׃ ב ול בסיפ. ג חס בלישׁ

13 נַפְשׁוֹ גֶּחָלִים תְּלַהֵט וְלַהַב מִפִּיו יֵצֵא׃

14 בְּצַוָּארוֹ יָלִין עֹז וּלְפָנָיו תָּרוּץ דְּאָבָה׃ ה[8] ול בלישׁ. ב. ל ד ושאר ר. ל

15 מַפְלֵי בְשָׂרוֹ דָּבֵקוּ יָצוּק עָלָיו בַּל־יִמּוֹט׃ ל. ל

16 לִבּוֹ יָצוּק כְּמוֹ־אָבֶן וְיָצוּק כְּפֶלַח תַּחְתִּית׃ ל. ג

17 מִשֶּׁחֹתוֹ[a] יָגוּרוּ אֵלִים[b] מִשְׁבָּרִים יִתְחַטָּאוּ׃ יא[9] מילין דלא מפק א ול בלישׁ. ו חס בכתיב למערב[10]. ל. ל

18 מַשִּׂגֵהוּ חֶרֶב בְּלִי תָקוּם חֲנִית מַסָּע[a] וְשִׁרְיָה׃ ל. נ[11]

19 יַחְשֹׁב לְתֶבֶן בַּרְזֶל לְעֵץ רָקָבוֹן נְחוּשָׁה׃ ל

20 לֹא־יַבְרִיחֶנּוּ בֶּן־קֶשֶׁת לְקַשׁ נֶהְפְּכוּ־לוֹ אַבְנֵי־קָלַע׃ ל. ב

21 כְּקַשׁ נֶחְשְׁבוּ תּוֹתָח וְיִשְׂחַק לְרַעַשׁ כִּידוֹן׃ ל. ל

22 תַּחְתָּיו חַדּוּדֵי חָרֶשׂ יֵרְפֶּד חָרוּץ עַל־טִיט׃ ל. ל

23 יַרְתִּיחַ כַּסִּיר מְצוּלָה יָם יָשִׂים כַּמֶּרְקָחָה׃ ל. ל

Cp 41 [1]Mm 1795. [2]Mm 3562. [3]Mm 3563. [4]Mm 2660. [5]Hi 38,38. [6]Hi 4,11. [7]Mp sub loco. [8]Mm 2613. [9]Mm 4069 contra textum, lect Mm frt inc. [10]Mm 879. [11]Mm 1901.

Cp 41,1 [a] pc Mss תִּי–, Ms תְּךָ || [b] dl ה (dttg) || **2** [a] pc Mss יְעִירֶנּוּ, prb l || [b] mlt Mss נִי– || **4** [a] Q לוֹ, K לֹא || [b] l frt בְּדָיוֹ (דִּי = coram? cf 11,3) || [c] inc || **5** [a] Ⓖ *θώρακος αὐτοῦ*, l prb סְרִיָנּוֹ || **7** [a] prp גֹּוָה cf Ⓖ α′ σ′ || **8** [a] prp וְרֵעַ || **12** [a] prp וְאֹגֶם (ן dttg) || **17** [a] nonn Mss מִשְּׁאתוֹ || [b] = אילים || **18** [a] inc.

7 אֱזָר־נָא כְגֶבֶר חָלָצֶיךָ אֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃ ד זוגין[3]. ב

8 הַאַף תָּפֵר מִשְׁפָּטָי תַּרְשִׁיעֵנִי לְמַעַן תִּצְדָּק׃ ב. יט[4]. ד

9 וְאִם־זְרוֹעַ כָּאֵל לָךְ וּבְקוֹל כָּמֹהוּ תַרְעֵם׃ ו ר״פ בסיפ

10 עֲדֵה נָא גַאֹון וָגֹבַהּ וְהוֹד וְהָדָר תִּלְבָּשׁ׃ ל. ג[5]. ל

11 הָפֵץ עֶבְרוֹת אַפֶּךָ וּרְאֵה כָל־גֵּאֶה וְהַשְׁפִּילֵהוּ׃ ל. ל[6]. ד. ל

12 רְאֵה כָל־גֵּאֶה הַכְנִיעֵהוּ[a] וַהֲדֹךְ רְשָׁעִים תַּחְתָּם׃ ד. ל. ל

13 טָמְנֵם בֶּעָפָר יָחַד פְּנֵיהֶם חֲבֹשׁ בַּטָּמוֹן׃ ג[7]

14 וְגַם־אֲנִי אוֹדֶךָּ כִּי־תוֹשִׁיעַ לְךָ יְמִינֶךָ׃ כ ר״פ בכתיב[8]. ל חס

15 הִנֵּה־נָא בְהֵמוֹת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי עִמָּךְ חָצִיר כַּבָּקָר יֹאכֵל׃ ג. יג[9]

16 הִנֵּה־נָא כֹחוֹ בְמָתְנָיו וְאֹנוֹ בִּשְׁרִירֵי בִטְנוֹ׃ ל

17 יַחְפֹּץ זְנָבוֹ כְמוֹ־אָרֶז גִּידֵי פַחְדָּו יְשֹׂרָגוּ׃ ל. פחדיו ק

18 עֲצָמָיו אֲפִיקֵי נְחוֹשֶׁה גַּרְמָיו כְּמַטִּיל בַּרְזֶל׃ ב חס בליש[10]. ל. ל

19 הוּא רֵאשִׁית דַּרְכֵי־אֵל הָעֹשׂוֹ[a] יגש חַרְבּוֹ׃ כח

20 כִּי־בוּל[a] הָרִים יִשְׂאוּ־לוֹ וְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה יְשַׂחֲקוּ־שָׁם׃ ג[11]. כ

21 תַּחַת־צֶאֱלִים יִשְׁכָּב בְּסֵתֶר קָנֶה וּבִצָּה׃ ב. ח

22 יְסֹכְכֻהוּ צֶאֱלִים צַלְלוֹ יְסֹבְבוּהוּ עַרְבֵי־נָחַל׃ ב. ל. ל

23 הֵן יַעֲשֹׁק[a] נָהָר לֹא יַחְפּוֹז יִבְטַח כִּי־יָגִיחַ יַרְדֵּן אֶל־פִּיהוּ׃ ל ומל. ל. ג[12]. כב

24 בְּעֵינָיו יִקָּחֶנּוּ בְּמוֹקְשִׁים יִנְקָב־אָף׃ נא

25 תִּמְשֹׁךְ[a] לִוְיָתָן בְּחַכָּה וּבְחֶבֶל תַּשְׁקִיעַ לְשֹׁנוֹ׃ ג[13]. ל

26 הֲתָשִׂים אַגְמֹון בְּאַפּוֹ וּבְחוֹחַ תִּקֹּוב לֶחְיוֹ[a]׃ ל. ג חס בליש[14]. ל. ל

27 הֲיַרְבֶּה אֵלֶיךָ תַּחֲנוּנִים אִם־יְדַבֵּר אֵלֶיךָ רַכּוֹת׃ ל. ב ומל

28 הֲיִכְרֹת בְּרִית עִמָּךְ תִּקָּחֶנּוּ לְעֶבֶד עוֹלָם׃ ל. ב

29 הֲתְשַׂחֵק־בּוֹ כַּצִּפּוֹר וְתִקְשְׁרֶנּוּ לְנַעֲרוֹתֶיךָ׃ ל. ג. ל. ב ומל

30 יִכְרוּ עָלָיו חַבָּרִים יֶחֱצוּהוּ בֵּין כְּנַעֲנִים׃ ל. ל ומל. ג ול לשון חגרייא

31 הֲתִמַּלֵּא בַשְּׂכּוֹת עוֹרוֹ וּבְצִלְצַל דָּגִים רֹאשׁוֹ׃ ל. יה[15] כת ש ול בליש

[3] Mm 3561. [4] Mm 2362. [5] Mm 3617. [6] ודד בעברות Ps 7,7, Mp contra textum (Naft), ben Ascher עַבְרוֹת. [7] Mm 2887. [8] Mm 4070. [9] Mm 784. [10] Mm 3564 contra textum. [11] Mm 1906. [12] Prv 19,24. [13] Hab 1,15. [14] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [15] Mm 1411.

12 [a] nonn Mss וְה׳ ‖ **19** [a] = qui fecit eum ‖ **20** [a] inc ‖ **23** [a] prp יִבְּשַׁע ‖ **25** [a] Ms הַת׳ ‖ **26** [a] sic L, mlt Mss Edd יו־.

12 הֲתַאֲמִין בּוֹ כִּי־יָשִׁוב[a] זַרְעֶךָ וְגָרְנֶךָ[b] יֶאֱסֹף׃
13 כְּנַף־רְנָנִים נֶעֱלָסָה אִם־אֶבְרָה חֲסִידָה וְנוֹצָה׃
14 כִּי־תַעֲזֹב לָאָרֶץ בֵּיצֶיהָ וְעַל־עָפָר תְּחַמֵּם׃
15 וַתִּשְׁכַּח כִּי־רֶגֶל תְּזוּרֶהָ וְחַיַּת הַשָּׂדֶה תְּדוֹשֶׁהָ׃
16 הִקְשְׁתָה בָּנֶיהָ לְלֹא־לָהּ לָרִיק יְגִיעָהּ בְּלִי־פָחַד׃
17 כִּי־הִשָּׁהּ אֱלוֹהַּ חָכְמָה וְלֹא־חָלַק לָהּ בַּבִּינָה׃
18 כָּעֵת בַּמָּרוֹם תַּמְרִיא תִּשְׂחַק לַסּוּס וְלִרְכְּבוֹ׃
19 הֲתִתֵּן לַסּוּס גְּבוּרָה הֲתַלְבִּישׁ צַוָּארוֹ רַעְמָה׃
20 הֶתַרְעִישֶׁנּוּ[a] כָּאַרְבֶּה הוֹד נַחְרוֹ אֵימָה׃
21 יַחְפְּרוּ[a] בָעֵמֶק וְיָשַׂשׂ[b] בְּכֹחַ יֵצֵא לִקְרַאת־נָשֶׁק׃
22 יִשְׂחַק לְפַחַד[a] וְלֹא יֵחָת וְלֹא־יָשׁוּב מִפְּנֵי־חָרֶב׃
23 עָלָיו תִּרְנֶּה אַשְׁפָּה לַהַב חֲנִית וְכִידוֹן׃
24 בְּרַעַשׁ וְרֹגֶז יְגַמֶּא־אֶרֶץ וְלֹא־יַאֲמִין כִּי־קוֹל שׁוֹפָר׃
25 בְּדֵי שֹׁפָר | יֹאמַר הֶאָח וּמֵרָחוֹק יָרִיחַ מִלְחָמָה רַעַם שָׂרִים
26 הֲמִבִּינְךָ יַאֲבֶר־נֵץ יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו לְתֵימָן׃ [וּתְרוּעָה׃
27 אִם־עַל־פִּיךָ יַגְבִּיהַ נָשֶׁר וְכִי יָרִים קִנּוֹ׃
28 סֶלַע יִשְׁכֹּן וְיִתְלֹנָן עַל־שֶׁן־סֶלַע וּמְצוּדָה׃
29 מִשָּׁם חָפַר־אֹכֶל לְמֵרָחוֹק עֵינָיו יַבִּיטוּ׃
30 וְאֶפְרֹחָיו יְעַלְעוּ[a]־דָם וּבַאֲשֶׁר חֲלָלִים שָׁם הוּא׃ פ

40 1 [a]וַיַּעַן יְהוָה אֶת־אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 הֲרֹב עִם־שַׁדַּי יִסּוֹר מוֹכִיחַ אֱלוֹהַּ יַעֲנֶנָּה׃ פ
3 וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר׃
4 הֵן קַלֹּתִי מָה אֲשִׁיבֶךָּ יָדִי שַׂמְתִּי לְמוֹ־פִי׃
5 אַחַת דִּבַּרְתִּי וְלֹא אֶעֱנֶה וּשְׁתַּיִם וְלֹא אוֹסִיף׃ פ
6 [a]וַיַּעַן יְהוָה אֶת־אִיּוֹב מִן[b] סְעָרָה וַיֹּאמַר׃

[a] ישיב חד מן ג[8] כת כן ק וחד מן כד[9] בליש . ל
ל . ל . [10]ב . ל וחס
ל
ל . ל
ל . יא[11] . ב . כ
ל
ל . ל . ה[12]
ל . ה . ל
[a] כאר[13]בה
[a] יחפרו[14] בעמק וישש[b]
[a] לפחד[14]
[13]ו
ל . ב
ל
ב חס[14] וכל אוריית דכות ב מ ב . ל . ל
ל . כנפיו ק
ג
[15]ל
ח
[16]ואפרחיר[14] . ל ק
[a] ויעלעו
ג ב חס וחד מל . ל . ב
ל וחס
ר[1] . יט
מן סערה חד מן ת[2] כת מילה חדה וקר תרי ק

[8]Mm 3289. [9]Mm 1685. [10]Cf Mm 3680. [11]Mm 2442. [12]Mm 2613. [13]Mm 2494. [14]Mp sub loco. [15]וחד יתלונן Ps 91,1. [16]Mm 2444. Cp 40 [1]Mm 2175. [2]Mm 214.

12 [a] Q יָשִׁיב, prp c K יָשׁוּב ‖ [b–b] prp וְזַרְעֲךָ גָּרְנֶךָ ‖ **20** [a] sic L, mlt Mss Edd הֲ ‖ **21** [a] l frt יחפרו cf ΘΣV ‖ [b] l prb וישש ‖ **22** [a] pc Mss Σ לפחת ‖ **30** [a] = וְיַלְעֲעוּ ‖ **Cp 40,1** [a] v 1 > Ms ‖ **6** [a] 6.7 = 38,1.3 ‖ [b] Q מִן.

28 הַיִּשׁ־לַמָּטָר אָב אוֹ מִי־הוֹלִיד אֶגְלֵי־טָל׃ ל

29 מִבִּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח וּכְפֹר שָׁמַיִם מִי יְלָדוֹ׃ ל.ל

30 כָּאֶבֶן[a] מַיִם יִתְחַבָּאוּ וּפְנֵי תְהוֹם יִתְלַכָּדוּ׃ ל.יו.ל.ל

31 הַתְקַשֵּׁר מַעֲדַנּוֹת כִּימָה אוֹ־מֹשְׁכוֹת כְּסִיל תְּפַתֵּחַ׃ ל.ב חד חס וחד מל[19].ל

32 הַתּוֹצִיא מַזָּרוֹת בְּעִתּוֹ וְעַיִשׁ עַל־בָּנֶיהָ תַנְחֵם׃ ל וחס.ל.ל

33 הֲיָדַעְתָּ חֻקּוֹת שָׁמָיִם אִם־תָּשִׂים מִשְׁטָרוֹ בָּאָרֶץ׃ ה[20].ט.ל

34 הֲתָרִים לָעָב קוֹלֶךָ וְשִׁפְעַת־מַיִם תְּכַסֶּךָּ[a]׃ ל.ב

35 הַתְשַׁלַּח בְּרָקִים וְיֵלֵכוּ וְיֹאמְרוּ לְךָ הִנֶּנוּ׃ ס ל[19].ט רפ[21]

36 מִי־שָׂת בַּטְּחֻוֹת חָכְמָה אוֹ מִי־נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה׃ ד קמ[22].ל בסיפ.ל

37 מִי־יִסְפַּר שְׁחָקִים בְּחָכְמָה וְנִבְלֵי שָׁמַיִם מִי יַשְׁכִּיב׃ ל

38 בְּצֶקֶת עָפָר לַמּוּצָק וּרְגָבִים יִדְבָּקוּ׃ ל.ל.ב[23]

39 הַתָּצוּד לְלָבְיִא טָרֶף וְחַיַּת כְּפִירִים תְּמַלֵּא׃ ל.ל

40 כִּי־יָשְׁחוּ בַּמְּעוֹנוֹת יֵשְׁבוּ בַסֻּכָּה לְמוֹ־אָרֶב׃ [אָכֵל׃ ב מל בליש[24].פ[25]

41 מִי יָכִין לָעֹרֵב צֵידוֹ כִּי־יְלָדָו אֶל־אֵל יְשַׁוֵּעוּ יִתְעוּ לִבְלִי־ יל"ן חד מן ג[26] בליש

39 1 הֲיָדַעְתָּ עֵת[a] לֶדֶת יַעֲלֵי־סֶלַע חֹלֶל אַיָּלוֹת תִּשְׁמֹר׃ ה'.ל וחס

2 תִּסְפֹּר יְרָחִים תְּמַלֶּאנָה וְיָדַעְתָּ עֵת לִדְתָּנָה׃ ו[2].ל.ל

3 תִּכְרַעְנָה יַלְדֵיהֶן תְּפַלַּחְנָה חֶבְלֵיהֶם[a] תְּשַׁלַּחְנָה׃ ל.ל.ל

4 יַחְלְמוּ בְנֵיהֶם יִרְבּוּ[a] בַבָּר[b] יָצְאוּ וְלֹא־שָׁבוּ לָמוֹ׃ ל.ג[3]

5 מִי־שִׁלַּח פֶּרֶא חָפְשִׁי וּמֹסְרוֹת עָרוֹד מִי פִתֵּחַ׃ ו ה מנה כת א וחד כת ה[4].ל.ג

6 אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי עֲרָבָה בֵיתוֹ וּמִשְׁכְּנוֹתָיו מְלֵחָה׃ ב חד מל וחד חס

7 יִשְׂחַק לַהֲמוֹן קִרְיָה תְּשֻׁאוֹת נוֹגֵשׁ לֹא יִשְׁמָע׃ ד כת כן[5]

8 יְתוּר[a] הָרִים מִרְעֵהוּ וְאַחַר כָּל־יָרָוק יִדְרֹוֹשׁ׃ ל.ל.ג ב חס וחד מל[6]. ג מל בליש

9 הֲיֹאבֶה רֵים עָבְדֶךָ אִם־יָלִין עַל־אֲבוּסֶךָ׃ ל.ב.ל.ל

10 הֲתִקְשָׁר־רֵים בְּתֶלֶם עֲבֹתוֹ אִם־יְשַׂדֵּד עֲמָקִים אַחֲרֶיךָ׃ ב.ג בליש[7]

11 הֲתִבְטַח־בּוֹ כִּי־רַב כֹּחוֹ וְתַעֲזֹב אֵלָיו יְגִיעֶךָ׃ ל.ל

[19] Mp sub loco. [20] Mm 2046. [21] Mm 1233. [22] Mm 3014. [23] Hi 41,9. [24] Mm 2570. [25] Mm 534. [26] Mm 3559.
Cp 39 [1] Mm 2046. [2] Mm 378. [3] Mm 3982. [4] Mm 3560. [5] Mm 2282. [6] Mm 751. [7] Mm 2310.

30 [a] = כְּבָאבן ‖ **34** [a] 𝔊 *ὑπακούσεταί σου* = תַּעֲנֶךָּ? ‖ **Cp 39,1** [a] frt dl (dttg) ‖ **3** [a] nonn Mss הן– ‖ **4** [a] Ms ילכו ‖ [b] pc Mss בכר ‖ **8** [a] = saxum procurrens; cf יתר transcendere.

4 אֵיפֹה הָיִיתָ בְּיָסְדִי־אֶרֶץ הַגֶּד אִם־יָדַעְתָּ בִינָה׃ — ג[4] כת ה ב מנה בסיפ
5 מִי־שָׂם מְמַדֶּיהָ כִּי תֵדָע אֲוֹ מִי־נָטָה עָלֶיהָ קָו׃ — ל
6 עַל־מָה אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ אוֹ מִי־יָרָה אֶבֶן פִּנָּתָהּ׃ — ב קמ
7 בְּרָן־יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל־בְּנֵי אֱלֹהִים׃ — ל. ד מל. ל[4]
8 וַיָּסֶךְ בִּדְלָתַיִם יָם בְּגִיחֹו מֵרֶחֶם יֵצֵא׃ — ד[5]. ל
9 בְּשׂוּמִי עָנָן לְבֻשֹׁו וַעֲרָפֶל חֲתֻלָתוֹ׃ — ב. ג חס
10 וָאֶשְׁבֹּר עָלָיו חֻקִּי וָאָשִׂים בְּרִיחַ וּדְלָתָיִם׃ — ג[6]. ט[7]
11 וָאֹמַר עַד־פֹּה תָּבוֹא וְלֹא תֹסִיף וּפֹא־[a]יָשִׁית בִּגְאוֹן[a] גַּלֶּיךָ׃ — ד[8]. יג ג מנה כת כן. ב חד בת ה רחד כת א[9]. ז רמל[10]
12 הֲמִמֶּיךָ[a] צִוִּיתָ בֹּקֶר יִדַּעְתָּה[b] שַׁחַר מְקֹמֹו׃ — ל. ידעת השחר[6] ק
13 לֶאֱחֹז בִּכְנָפוֹת הָאָרֶץ וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים[a] מִמֶּנָּה׃ — ד אותיות תלויות[11]
14 תִּתְהַפֵּךְ כְּחֹמֶר חוֹתָם וְיִתְיַצְּבוּ[a] כְּמֹו לְבוּשׁ׃
15 וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים[a] אוֹרָם וּזְרוֹעַ רָמָה תִּשָּׁבֵר׃ — ד אותיות תלויות[11]. ג[12]
16 הֲבָאתָ עַד־נִבְכֵי־יָם וּבְחֵקֶר תְּהוֹם הִתְהַלָּכְתָּ׃ — ב. ב
17 הֲנִגְלוּ לְךָ שַׁעֲרֵי־מָוֶת וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת תִּרְאֶה׃ — ל
18 הִתְבֹּנַנְתָּ עַד־רַחֲבֵי־אֶרֶץ הַגֶּד אִם־יָדַעְתָּ כֻּלָּהּ׃ — ג חס בלישׁ
19 אֵי־זֶה הַדֶּרֶךְ יִשְׁכָּן־אֹור וְחֹשֶׁךְ אֵי־זֶה מְקֹמֹו׃ — לא. ב[13]. לא
20 כִּי תִקָּחֶנּוּ אֶל־גְּבוּלֹו וְכִי־תָבִין[a] נְתִיבוֹת בֵּיתֹו׃ — לא פסוק כי וכי[14]
21 יָדַעְתָּ כִּי־אָז תִּוָּלֵד וּמִסְפַּר יָמֶיךָ רַבִּים׃ — ה
22 הֲבָאתָ אֶל־אֹצְרוֹת שָׁלֶג וְאֹצְרוֹת בָּרָד תִּרְאֶה׃ — ב. יא מל[15]
23 אֲשֶׁר־חָשַׂכְתִּי לְעֶת־צָר לְיוֹם קְרָב וּמִלְחָמָה׃ — נ[16]
24 אֵי־זֶה הַדֶּרֶךְ יֵחָלֵק אוֹר יָפֵץ קָדִים עֲלֵי־אָרֶץ׃ — לא. ל
25 מִי־פִלַּג לַשֶּׁטֶף תְּעָלָה וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז קֹלוֹת׃ — ו כת כן
26 לְהַמְטִיר עַל־אֶרֶץ לֹא־אִישׁ מִדְבָּר לֹא־אָדָם בּוֹ׃ — ט וכל על ארץ מצרים דארורית דכוות[17]
27 לְהַשְׂבִּיעַ שְׂאֵה וּמְשֹׁאָה וּלְהַצְמִיחַ מֹצָא דֶשֶׁא׃ — ב חס[18]

[3] Mm 1750. [4] Mm 3449. [5] Mm 1764. [6] Mp sub loco. [7] Mm 1918. [8] Mm 2296. [9] Mm 3556. [10] Mm 2737. [11] Mm 3557. [12] Mm 2253. [13] Gn 1,2. [14] Mm 2059. [15] Mm 1977 contra textum. [16] Mm 3851. [17] Mm 2946. [18] Mm 3558.

11 [a–a] שׁית ב = obsistere? vel frt l יִשְׁבֹּת ג׳ ‖ **12** [a] sic L, mlt Mss Edd הֲ׳ ‖ [b–b] Q יָדַעְתָּ שַׁחַר K, יִדַּעְתָּה שַׁחַר ע suspensum ‖ **13** [a] וזו hab ע suspensum ‖ **14** [a] prp וְתִצָּבַע vel וְתִצְטַבַּע ‖ **15** [a] ut 13[a] ‖ **20** [a] prp תְּבִיאֻנּוּ = תְּבִיאֶנּוּ.

6 כִּי֮ לַשֶּׁ֪לֶג[a] | יֹ֫אמַ֥ר הֱוֵ֥א אָ֑רֶץ [b]וְגֶ֥שֶׁם מָ֝טָ֗ר וְגֶ֣שֶׁם מִטְרֹ֣ות[b] עֻזֹּֽו[c]׃
7 בְּיַד[a]־כָּל־אָדָ֥ם יַחְתֹּ֑ום לְ֝דַ֗עַת כָּל־אֲנָשִׁ֥[b] מַעֲשֵֽׂהוּ׃
8 וַתָּבֹ֣א חַ֭יָּה בְּמֹו־אָ֑רֶב וּבִמְעֹונֹתֶ֥יהָ תִּשְׁכֹּֽן׃
9 מִן־חֶ֭דֶר תָּבֹ֣וא סוּפָ֑ה וּ֝מִמְּזָרִ֗ים קָרָֽה׃
10 מִנִּשְׁמַ֣ת־אֵ֭ל יִתֵּן־קֶ֑רַח וְרֹ֖חַב מַ֣יִם בְּמוּצָֽק׃
11 אַ֭ף־בְּרִ֣י יַטְרִ֣יחַ עָ֑ב יָ֝פִ֗יץ עֲנַ֣ן אוֹרֹֽו׃
12 וְה֭וּא מְסִבֹּ֣ות[a] | מִתְהַפֵּ֣ךְ בְּתַחְבֻּלֹתָ֑ו[b] לְ֝פָעֳלָ֗ם
כֹּ֣ל אֲשֶׁר־יְצַוֶּ֑ם | עַל־פְּנֵ֥י תֵ֝בֵ֗ל אַרְצָֽה[c]׃
13 אִם־לְ֭שֵׁבֶט [a]אִם־לְאַרְצֹ֑ו[a] אִם־לְ֝חֶ֗סֶד יַמְצִאֵֽהוּ[b]׃
14 הַאֲזִ֣ינָה זֹּ֣את אִיֹּ֑וב עֲמֹ֥ד וְ֝הִתְבֹּונֵ֗ן נִפְלְאֹ֥ות אֵֽל׃
15 הֲתֵדַ֣ע בְּשׂ֭וּם־אֱלֹ֣והַּ עֲלֵיהֶ֑ם וְ֝הֹופִ֗יעַ אֹ֣ור עֲנָנֹֽו׃
16 הֲתֵדַ֣ע עַל־מִפְלְשֵׁי־עָ֑ב מִ֝פְלְאֹ֗ות תְּמִ֣ים דֵּעִֽים׃
17 אֲשֶׁר־בְּגָדֶ֥יךָ חַמִּ֑ים בְּ֝הַשְׁקֹ֗ט אֶ֣רֶץ מִדָּרֹֽום׃
18 תַּ֭רְקִיעַ עִמֹּ֣ו לִשְׁחָקִ֑ים חָ֝זָ֗קִים כְּרְאִי֮ מוּצָֽק׃
19 הֹורֵ֣ינוּ[a] מַה־נֹּ֭אמַר לֹ֑ו לֹ֥א נַ֝עֲרֹ֗ךְ מִפְּנֵי־חֹֽשֶׁךְ׃
20 הֲיְסֻפַּר־לֹ֥ו כִּי אֲדַבֵּ֑ר אִ֥ם־אָ֝מַ֗ר אִ֣ישׁ כִּי יְבֻלָּֽע׃
21 וְעַתָּ֗ה | לֹ֤א רָ֫אוּ אֹ֥ור בָּ֭הִיר הוּא֮ בַּשְּׁחָקִ֑ים
וְר֥וּחַ עָ֝בְרָ֗ה וְתִטְהַרֵֽם׃
22 מִצָּפֹ֣ון זָ֭הָב יֵאָתֶ֑ה עַל־אֱ֝לֹ֗והַּ נֹורָ֥א הֹֽוד׃
23 שַׁדַּ֗י לֹא־מְצָאנֻ֫הוּ שְׂגִ֣יא־כֹ֑חַ וּ֝מִשְׁפָּ֗ט וְרֹב־צְדָקָ֥ה לֹ֣א יְעַנֶּֽה׃
24 לָכֵ֥ן יְרֵא֗וּהוּ אֲנָ֫שִׁ֥ים לֹא־יִרְאֶ֥ה כָּל־חַכְמֵי־לֵֽב׃ פ

38 1 וַיַּ֣עַן יְ֭הוָה אֶת־אִיֹּ֑וב מִ֝[a]הַסְעָרָ֗ה וַיֹּאמַֽר׃
2 מֶ֤י זֶ֣ה | מַחְשִׁ֣יךְ עֵצָ֑ה בְּ֝מִלִּ֗ין בְּלִי־דָֽעַת׃
3 אֱזָר־נָ֣א כְגֶ֣בֶר[a] חֲלָצֶ֑יךָ וְ֝אֶשְׁאָלְךָ֗ וְהֹודִיעֵֽנִי׃

כד בטע ר״פ בסיפ׳. ב חך כת א וחד כת ה. ת. ל

ט. ל כת כן[4]

ב

ב ר״פ[5]

ב ובתרי לישנ[6]. ד[7]

לג ר״פ. ב[8]. בתחבולתיו ק

ל

ב ר״פ אם אם אם[9]. ל וחס

יז

ב. ל. ל[10]. ב

ב. ל. ל. ב

ל וחס

ל. ג[12]. ל

ב[13]. ב חד קמ וחד פת[14]

ל

ל וחס. ל

ל ומל

מן הסערה חד מן ה[11] כת מילה חדה וקר׳ תרי ק

ד זוגין[2]. ל

[4]Mm 2570 contra textum. [5]Mm 3459. [6]Prv 31,2. [7]Mm 758. [8]Mm 1437. [9]Mm 3554. [10]Mm 3357. [11]Mm 3516. [12]Mm 2777. [13]Ps 88,12. [14]Mm 3555. Cp **38** [1]Mm 214. [2]Mm 3561.

6 [a] sic L, mlt Mss Edd לֶ– ‖ [b–b] dttg; l prb וְלַגֶּשֶׁם וּמָטָר ‖ [c] l prb עִזּוֹ ‖ **7** [a] prp בְּעַד ‖ [b] prp אֲנָשִׁים ‖ **12** [a] frt ins יְתַהֲלֵךְ ‖ [b] Q יִתְּנוֹ–, K לָתוֹ– ‖ [c] prp לְאַרְצֹה = אַרְצוֹ, sed frt forma poetica pro אֶרֶץ ‖ **13** [a–a] prp אֶמְלַל אֶרֶץ ‖ [b] prp יְאַמְּצֵהוּ ‖ **19** [a] nonn Mss ⅁Ⅎ יֵי– ‖ Cp **38,1** [a] Q מִן ‖ **3** [a] Ms כְּגִיבּוֹר.

רַחַב לֹא־מוּצָק תַּחְתֶּיהָ וְנַחַת שִׁלְחָנְךָ מָלֵא דָּשֶׁן׃
17 וְדִין־רָשָׁע מָלֵאתָ דִּין וּמִשְׁפָּט יִתְמֹכוּ׃
18 כִּי־חֵמָה[a] פֶּן־יְסִיתְךָ בְסֶפֶק[b] וְרָב־כֹּפֶר אַל־יַטֶּךָ׃
19 הֲיַעֲרֹךְ[a] שׁוּעֲךָ[b] לֹא בְצָר וְכֹל מַאֲמַצֵּי־כֹחַ׃
20 אַל־תִּשְׁאַף הַלַּיְלָה לַעֲלוֹת עַמִּים תַּחְתָּם׃
21 הִשָּׁמֶר אַל־תֵּפֶן אֶל־אָוֶן כִּי־עַל־זֶה בָּחַרְתָּ[a] מֵעֹנִי׃
22 הֵן־אֵל יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ מִי כָמֹהוּ מוֹרֶה׃
23 מִי־פָקַד עָלָיו דַּרְכּוֹ וּמִי־אָמַר פָּעַלְתָּ עַוְלָה׃
24 זְכֹר כִּי־תַשְׂגִּיא פָּעֳלוֹ אֲשֶׁר שֹׁרְרוּ אֲנָשִׁים׃
25 כָּל־אָדָם חָזוּ־בוֹ אֱנוֹשׁ יַבִּיט מֵרָחוֹק׃
26 הֵן־אֵל שַׂגִּיא וְלֹא נֵדָע מִסְפַּר שָׁנָיו וְלֹא־חֵקֶר׃
27 כִּי יִגְרַע[a] נִטְפֵי־מָיִם[a] יָזֹקּוּ[b] מָטָר לְאֵדוֹ׃
28 אֲשֶׁר־יִזְלוּ שְׁחָקִים יִרְעֲפוּ עָלֵי אָדָם רָב׃
29 אַף אִם־[a]יָבִין מִפְרְשֵׂי־עָב תְּשֻׁאוֹת[b] סֻכָּתוֹ׃
30 הֵן־פָּרַשׂ עָלָיו אוֹרוֹ וְשָׁרְשֵׁי הַיָּם כִּסָּה׃
31 כִּי־בָם יָדִין עַמִּים יִתֵּן אֹכֶל לְמַכְבִּיר׃
32 עַל־כַּפַּיִם כִּסָּה־אוֹר וַיְצַו עָלֶיהָ[a] בְּמַפְגִּיעַ[b]׃
33 יַגִּיד עָלָיו רֵעֻהוּ מִקְנֶה[a] אַף עַל־עוֹלֶה[b]׃
37 1 אַף־לְזֹאת יֶחֱרַד לִבִּי וְיִתַּר מִמְּקוֹמוֹ׃
2 שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ בְּרַגְזָם קֹלוֹ וְהֶגְיֹה מִפִּיו יֵצֵא׃
3 תַּחַת־כָּל־הַשָּׁמַיִם יְשָׁרֵהוּ וְאוֹרוֹ עַל־כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃
4 אַחֲרָיו יִשְׁאַג־קוֹל[a] יַרְעֵם בְּקוֹל גְּאוֹנוֹ
וְלֹא יְעַקְּבֵם כִּי־יִשָּׁמַע קוֹלוֹ׃
5 יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת עֹשֶׂה גְּדֹלוֹת וְלֹא נֵדָע׃

ז׳ פסוק[12] — ג קמ — ל. ל. ל — יד[13] וכל אוריית ויהושע דכות׳ ב מ ג — ג[14] — ג ר״פ מי וג מילין רביע ומי וכל פסוק דאית בהון ה מילין[15] — ג חס ב׳ליש[16] — ג[17] — ב[18]. ל חס[19] — ג — ד כת כן[20] — ל[21] — ג[22] — ה מל[23] — ב׳ל ב מל ב׳ליש ובסיפ׳ — ה[2] חס ד מגה בכתיב וכל אוריית דכות׳ ב מ א. ג ב׳ליש — ד — ל. ג[3] — ד

[12]Mm 855. [13]Mm 1523. [14]Mm 3551. [15]Mm 3552. [16]Mm 3291. [17]Mm 3553. [18]Mp sub loco. [19]וחד ואד Gn 2,6. [20]Mm 2282. [21]וחד יכבר Hi 35,16. [22]Mm 2391. [23]Mm 1624. Cp 37 [1]Cf Mm 489. [2]Mm 1669. [3]Mm 3112.

18 [a] prp *חֲמָה aram = cave ‖ [b] inc; cf שפקו 20,22, al = verberatio, castigatio cf arab *ṣafaqa* ‖ **19** [a] prp הַיַּעֲרֹךְ ‖ [b–b] inc ‖ **21** [a] l frt בָּ cf S ‖ **27** [a–a] prp נִטְפֵים מַיִם, sed l גּוֹז (גרע = stillare) ‖ [b] prp יָזֹק, sed frt ו phoneticum ‖ **29** [a] prp מִי (cf S) vel אִמְנָם ‖ [b] prp תְּשׂ׳ = elationes ‖ **32** [a] nonn Mss עָלָיו ‖ [b] prp בְּמַפְגִּיעַ cf 7,20 ‖ **33** [a] l prb מַ׳ = [b] prp עֲוָלָה ‖ **Cp 37,4** [a] 2 Mss קוֹלוֹ.

9 מֵרֹב עֲשׁוּקִים[a] יְזַעֲקוּ יְשַׁוְּעוּ מִזְּרוֹעַ רַבִּים׃ ל.ג²

10 וְלֹא־אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשָׂי נֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה׃ יז² ר״ם בכתיב וכל ד״ה דכות ב מ ב. ל. ד⁵

11 מַלְּפָנוּ[a] מִבַּהֲמוֹת אָרֶץ וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם יְחַכְּמֵנוּ׃ ל. ל. ב⁵. ל

12 שָׁם[a] יִצְעֲקוּ וְלֹא יַעֲנֶה מִפְּנֵי גְּאוֹן רָעִים׃ ג⁷. ה

13 אַךְ־שָׁוְא לֹא־יִשְׁמַע וְאֵל שַׁדַּי לֹא יְשׁוּרֶנָּה׃

14 אַף כִּי־תֹאמַר לֹא תְשׁוּרֶנּוּ דִּין לְפָנָיו וְתוֹחֶלֶל[a] לוֹ׃ כן למערב⁸. ל

15 וְעַתָּה כִּי־אַיִן פָּקַד אַפּוֹ וְלֹא־יָדַע בַּפַּשׁ[a] מְאֹד׃ יא⁹. ל

16 וְאִיּוֹב הֶבֶל יִפְצֶה־פִּיהוּ בִּבְלִי־דַעַת מִלִּין יַכְבִּר[a]׃ ס ד¹⁰. כב. ל וחס¹¹

כי

36 1 וַיֹּסֶף אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃

2 כַּתֵּר־לִי זְעֵיר וַאֲחַוֶּךָּ כִּי עוֹד לֶאֱלוֹהַּ מִלִּים׃ ל. ל בסיפ. ו בסיפ ו¹ מנה בלישׁ

3 אֶשָּׂא דֵעִי לְמֵרָחוֹק וּלְפֹעֲלִי אֶתֵּן־צֶדֶק׃ כג. ד. ח. ל

4 כִּי־אָמְנָם לֹא־שֶׁקֶר מִלָּי תְּמִים דֵּעוֹת עִמָּךְ׃ ב. ב²

5 הֵן־אֵל כַּבִּיר וְלֹא יִמְאַס כַּבִּיר כֹּחַ לֵב׃

6 לֹא־יְחַיֶּה רָשָׁע וּמִשְׁפַּט עֲנִיִּים יִתֵּן׃ [וַיִּגְבָּהוּ׃] ז³. ג⁴ נל

7 לֹא־יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו וְאֶת־מְלָכִים לַכִּסֵּא וַיּוֹשִׁבֵם לָנֶצַח

8 וְאִם־אֲסוּרִים בַּזִּקִים יִלָּכְדוּן בְּחַבְלֵי־עֹנִי׃ ו ר״ם בסיפ. ל. ל

9 וַיַּגֶּד לָהֶם פָּעֳלָם וּפִשְׁעֵיהֶם כִּי יִתְגַּבָּרוּ׃ ל

10 וַיֶּגֶל אָזְנָם לַמּוּסָר וַיֹּאמֶר כִּי־יָשׁוּבוּן מֵאָוֶן׃ ד⁵. ו. ⁶

11 אִם־יִשְׁמְעוּ וְיַעֲבֹדוּ יְכַלּוּ[a] יְמֵיהֶם בַּטּוֹב וּשְׁנֵיהֶם בַּנְּעִימִים׃ ל. ט דגש⁷. ל מל

12 וְאִם־לֹא יִשְׁמְעוּ בְּשֶׁלַח יַעַבְרוּ וְיִגְוְעוּ כִּבְלִי־[a]דָעַת׃ ו ר״ם בסיפ ב ר״ם בסיפ⁸. ל

13 וַחֲנְפֵי־לֵב יָשִׂימוּ[a] אָף לֹא יְשַׁוְּעוּ כִּי אֲסָרָם׃ ג⁹. ל

14 תָּמֹת[a] בַּנְּעַר נַפְשָׁם וְחַיָּתָם בַּקְּדֵשִׁים׃ ג¹⁰

15 יְחַלֵּץ עָנִי בְעָנְיוֹ וְיֶגֶל בַּלַּחַץ אָזְנָם׃ ל. י

16 וְאַף הֲסִיתְךָ | מִפִּי־צָר ט ר״ם¹¹. ל

[3] Mm 3225. [4] Mm 3249. [5] Mm 2295. [6] Mp sub loco. [7] Mm 3977. [8] Mm 3548 contra Mp Or Hi 20,9. [9] Mm 130. [10] Mm 2826. [11] ודח למכביר Hi 36,31. Cp 36 [1] Cf Mm 3542. [2] 1S 2,3. [3] Mm 1687. [4] Mm 3549. [5] Mm 2151. [6] Mm 2398; lect def contra Mp Jes 35,10; Jer 44,28 et Ps 104,9 cf Mp sub loco. [7] Mm 2625. [8] Mm 3185. [9] Mm 3225. [10] Mm 3550. [11] Mp sub loco.

Cp 35,9 [a] Ms עשׂו; prp עוֹשְׁקִים ‖ **11** [a] pro מֵאַיִל ‖ **12** [a] cf 23,7[a] ‖ **14** [a] prp וְהוֹחֵל ‖ **15** [a] prp בְּפֶשַׁע ‖ **16** [a] nonn Mss יכביד ‖ **Cp 36,11** [a] mlt Mss יבלו ‖ **12** [a] sic L, mlt Mss Edd בְּלִי ‖ **13** [a] l frt יָשִׂמוּ a נשם ‖ **14** [a] nonn Mss תמות.

כִּי לֹא עַל־אִישׁ יָשִׂים עֽוֹד[a] לַהֲלֹךְ אֶל־אֵל בַּמִּשְׁפָּט׃ 23
יָרֹעַ כַּבִּירִים לֹא־חֵקֶר וַיַּעֲמֵד[a] אֲחֵרִים תַּחְתָּם׃ 24
לָכֵן יַכִּיר מַעְבָּדֵיהֶם וְהָפַךְ לַיְלָה וְיִדַּכָּאוּ׃ 25
תַּחַת־רְשָׁעִים סְפָקָם[a] בִּמְקוֹם רֹאִים׃ 26
אֲשֶׁר עַל־כֵּן סָרוּ מֵאַחֲרָיו וְכָל־דְּרָכָיו לֹא הִשְׂכִּילוּ׃ 27
לְהָבִיא עָלָיו[a] צַעֲקַת־דָּל וְצַעֲקַת עֲנִיִּים יִשְׁמָע׃ 28
וְהוּא יַשְׁקֹט[a] | וּמִי יַרְשִׁיעַ וַיַּסְתֵּר פָּנִים וּמִי יְשׁוּרֶנּוּ 29
וְעַל־גּוֹי וְעַל־אָדָם יָחַד׃
מֶמְלֹךְ אָדָם חָנֵף מִמֹּקְשֵׁי עָם׃ 30
כִּי־אֶל־אֵל הֶאָמַר נָשָׂאתִי לֹא אֶחְבֹּל׃ 31
בִּלְעָדַי אֶחֱזֶה אַתָּה הֹרֵנִי אִם־עָוֶל פָּעַלְתִּי לֹא אֹסִיף׃ 32
הֲמֵעִמְּךָ יְשַׁלְּמֶנָּה[a] כִּי־מָאַסְתָּ כִּי־אַתָּה תִבְחַר וְלֹא־אֲנִי
וּמַה־יָּדַעְתָּ[b] דַּבֵּר׃ 33
אַנְשֵׁי־לֵב יֹאמְרוּ־לִי וְגֶבֶר חָכָם שֹׁמֵעַ לִי׃ 34
אִיּוֹב לֹא־בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא בְהַשְׂכֵּיל׃ 35
אָבִי יִבָּחֵן אִיּוֹב עַד־נֶצַח עַל־תְּשֻׁבֹת בְּאַנְשֵׁי־[a]אָוֶן׃ [לָאֵל׃ ס 36
כִּי ׀ יֹסִיף עַל־חַטָּאתוֹ פֶּשַׁע בֵּינֵינוּ יִסְפֹּק[a] וְיַרְבֶּה אֲמָרָיו 37

35 1 וַיַּעַן אֱלִיהוּ וַיֹּאמַר׃
2 הֲזֹאת חָשַׁבְתָּ לְמִשְׁפָּט אָמַרְתָּ צִדְקִי מֵאֵל׃
3 כִּי־תֹאמַר מַה־יִּסְכָּן־לָךְ מֶה־אֹעִיל מֵחַטָּאתִי׃
4 אֲנִי אֲשִׁיבְךָ מִלִּין וְאֶת־רֵעֶיךָ עִמָּךְ׃
5 הַבֶּט שָׁמַיִם וּרְאֵה וְשׁוּר שְׁחָקִים גָּבְהוּ מִמֶּךָּ׃
6 אִם־חָטָאתָ מַה־תִּפְעָל־בּוֹ וְרַבּוּ פְשָׁעֶיךָ מַה־תַּעֲשֶׂה־לּוֹ׃
7 אִם־צָדַקְתָּ מַה־תִּתֶּן־לוֹ אוֹ מַה־מִּיָּדְךָ יִקָּח׃
8 לְאִישׁ־כָּמוֹךָ רִשְׁעֶךָ וּלְבֶן־אָדָם צִדְקָתֶךָ׃

כנ בסע ר״פ בסיפ. ה[17]. ד וחס[18]
ל. ו[19] וכל ד״ה דכות ב מ[1]
ל. ל
ל
לג ר״פ. ל חס. ך פסוק וומי ומי. ך ג מל וחד חס[20]. ב[21]
ל. ל
ד
ל. יט
ד. יט ו[22] מנה חס ול בסיפ
ל. ג[23]. ט[24] ב מנה בסיפ וכל קריא דכות ב מ ב
ב[25]. ב
ה[26]. ב מל[27]
ל וחס. ד [ו]א
ד בסע ר״פ דסמיכ. ג ב חס וחד מל[28]. ל[29]
ד חס א
ה
ל כת כן
ל
ב
ב[2]

[17] Mm 3301. [18] Mm 3547. [19] Mm 903. [20] Mm 3604. [21] Mp sub loco. [22] Mm 4177. [23] Mm 803. [24] Mm 230. [25] Mm 3546. [26] Mm 1077. [27] Mm 2465. [28] Mm 2018. [29] Mm 1805. Cp 35 [1] Mm 2289. [2] Gn 49,12.

23 [a] prp מוֹעֵד (hpgr) ‖ **24** [a] 1 וַיַּעֲמִיד? ‖ **26** [a] vb exc? frt ins הִכָּם vel sim ‖ **28** [a] 2 Mss אֵלָיו ‖ **29** [a] Ms יִשְׁקוֹט ‖ **33** [a] sic L, mlt Mss Edd יְשַׁלֵּךְ ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd תֹּאמַר ‖ **36** [a] pc Mss כְּאֹ ‖ **37** [a] mlt Mss ישפק, l frt יִסְפֹּק.

34 1 וַיַּ֣עַן אֱלִיה֣וּא וַיֹּאמַֽר׃

2 שִׁמְעוּ֣ חֲכָמִ֣ים מִלָּ֑י וְ֝יֹדְעִ֗ים הַאֲזִ֥ינוּ לִֽי׃ ח

3 כִּֽי־אֹ֭זֶן מִלִּ֣ין תִּבְחָ֑ן וְ֝חֵ֗ךְ יִטְעַ֣ם לֶאֱכֹ֑ל[a]׃ כה. ב

4 מִשְׁפָּ֥ט נִבְחֲרָה־לָּ֑נוּ נֵ֝דְעָ֗ה בֵּינֵ֥ינוּ מַה־טּֽוֹב׃

5 כִּֽי־אָ֭מַר אִיּ֣וֹב צָדַ֑קְתִּי וְ֝אֵ֗ל הֵסִ֥יר מִשְׁפָּטִֽי׃ יי[1]

6 עַל־מִשְׁפָּטִ֥י אֲכַ֑זֵּב אָ֝נ֗וּשׁ חִצִּ֥י בלי־פָֽשַׁע׃ יי[1]

7 מִי־גֶ֣בֶר כְּאִיּ֑וֹב יִ֝שְׁתֶּה־לַ֗עַג כַּמָּֽיִם׃ ל[2]

8 וְאָרַ֤ח לֶ֣חֶבְרָה עִם־פֹּ֭עֲלֵי אָ֑וֶן וְ֝לֶלְכֶ֗ת עִם־אַנְשֵׁי־רֶֽשַׁע׃ ל. ל. ד[3]. יי[4]

9 כִּֽי־אָ֭מַר לֹֽא יִסְכָּן־גֶּ֑בֶר בִּ֝רְצֹת֗וֹ עִם־אֱלֹהִֽים׃ ג[5]

10 לָכֵ֤ן ׀ אֲנָשֵׁ֣י לֵ֭בָב שִׁמְע֣וּ לִ֑י ב[6]

חָלִ֥לָה לְאֵ֝֗ל מֵרֶ֣שַׁע וְשַׁדַּ֣י מֵעָֽוֶל׃ ג חס. יא

11 כִּֽי־פֹ֭עַל[a] אָדָ֣ם יְשַׁלֶּם־לּ֑וֹ וְ֝כְאֹרַ֗ח אִ֣ישׁ יַמְצִאֶ֥נּוּ׃ כד בטע ר״פ בסיפ׳. ל

12 אַ֤ף ׀ אָ֭מְנָם אֵ֣ל לֹא־יַרְשִׁ֑יעַ וְ֝שַׁדַּ֗י לֹא־יְעַוֵּ֥ת מִשְׁפָּֽט׃ ד ג מל וחד חס[8]

13 מִֽי־פָ֭קַד עָלָ֣יו אַ֑רְצָה[a] וּ֝מִ֗י שָׂ֣ם תֵּבֵ֖ל כֻּלָּֽהּ׃ ג ר״פ מי וג מילין רביע ומי וכל פסוק דאית בהון ח מילין[9]

14 אִם־יָשִׂ֣ים אֵ֭לָיו לִבּ֑וֹ רוּחֹ֖ו וְנִשְׁמָתֹ֣ו אֵלָ֣יו יֶאֱסֹֽף׃

15 יִגְוַ֣ע כָּל־בָּ֭שָׂר יָ֑חַד וְ֝אָדָ֗ם עַל־עָפָ֥ר יָשֽׁוּב׃ ס

16 וְאִם־בִּ֭ינָה[a] שִׁמְעָה־זֹּ֑את הַ֝אֲזִינָ֗ה לְקֹ֣ול מִלָּֽי׃ ו ר״פ בסיפ׳. ב בטע מלעיל בכתיב[10]. יז

17 הַאַ֤ף שׂוֹנֵ֣א מִשְׁפָּט֮ יַחֲבֹ֪וש ׀ וְאִם־צַדִּ֬יק כַּבִּ֥יר תַּרְשִׁיעַ[a]׃ ל ומל

18 הַאָ֭מַר לְמֶ֣לֶךְ בְּלִיָּ֑עַל רָ֝שָׁ֗ע אֶל־נְדִיבִֽים׃ בט וכל משיחה מצרים אשור ישראל דכות[11]

19 אֲשֶׁ֤ר לֹא־נָשָׂ֣א ׀ פְּנֵ֣י שָׂרִ֑ים וְלֹא נִכַּ֥ר־שׁ֝֗וַע לִפְנֵי־דָ֥ל ב[12]

כִּֽי־מַעֲשֵׂ֥ה יָדָ֗יו כֻּלָּֽם׃ [לֹא בְיָד׃]

20 רֶ֤גַע ׀ יָ֭מוּתוּ וַחֲצ֣וֹת[a] לַ֑יְלָה [b]וְיִגְעֲשׁ֖וּ עָ֣ם[b] וְיַעֲבֹ֑רוּ[c] וְיָסִ֥ירוּ[c] אַבִּ֗יר[d]׃ ד בטע בשלש ספרים. ג[13] חס וכל אורית וירמיה דכות ב מ״א. יז וכל זקף אתנתא ב מ״א. יז וסיפ׳ דכות[14]. ל[15]. ב[16]

21 כִּֽי־עֵינָ֥יו עַל־דַּרְכֵ֑י־אִ֝֗ישׁ וְכָל־צְעָדָ֥יו יִרְאֶֽה׃

22 אֵ֤ין ׀ חֹ֣שֶׁךְ וְאֵ֣ין צַלְמָ֑וֶת לְהִסָּתֵ֥ר שָׁ֝֗ם פֹּ֣עֲלֵי אָֽוֶן׃

Cp 34 [1]Mm 2362. [2]חד באיוב Hi 32,2. [3]Mm 1196. [4]Mm 1667. [5]Mm 242. [6]Mm 3546. [7]Mp sub loco. [8]Mm 3604. [9]Mm 3552. [10]Mm 3200. [11]Mm 958. [12]Mm 1659. [13]Mm 1804. [14]Mm 2120. [15]Mm 1262. [16]Mm 1649.

Cp 34,3 [a] prp לְאָכֵל vel לוֹ אֹכֵל cf 12,11 ‖ **11** [a] prp כְּפִי ‖ **13** [a] prp אַרְצוֹ = Ms אַרְצוֹ, sed cf 37,12[b] ‖ **16** [a] prp בִּינָתָה ‖ **17** [a] 2 Mss יר ‖ **18** [a] Ms ϐ σ τ הָאוֹמֵר, prb l ‖ **20** [a] l frt חֵ (dttg) ‖ [b–b] prp יִגְעֲשׁוּ שׁוֹעִים ‖ [c] Ms ר–, Ms ויסורו ‖ [d] Ms רִים–.

13 מַדּוּעַ אֵלָיו רִיבוֹתָ כִּי כָל־דְּבָרָיו לֹא־יַעֲנֶה׃
14 כִּי־בְאַחַת יְדַבֵּר־אֵל וּבִשְׁתַּיִם לֹא יְשׁוּרֶנָּה׃ [עַלֵי מִשְׁכָּב׃
15 בַּחֲלוֹם | חֶזְיוֹן[a] לֵילָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים בִּתְנוּמוֹת
16 אָז יְגַלֶּה אֹזֶן אֲנָשִׁים וּבְמוּסָרָם[a] יַחְתֹּם[b]׃
17 לְהָסִיר אָדָם מַעֲשֵׂהוּ[a] וְגֵוָה מִגֶּבֶר יְכַסֶּה[b]׃
18 יַחְשֹׂךְ נַפְשׁוֹ מִנִּי־שָׁחַת וְחַיָּתוֹ מֵעֲבֹר בַּשָּׁלַח׃
19 וְהוֹכַח בְּמַכְאוֹב עַל־מִשְׁכָּבוֹ וְרִיב[a] עַצְמָיו אֵתָּן׃
20 וְזָהֲמַתְּהוּ חַיָּתוֹ לֶחֶם וְנַפְשׁוֹ מַאֲכַל תַּאֲוָה׃
21 יֻכַל בְּשָׂרוֹ מֵרְאִי וְשֶׁפְיוּ[a] עַצְמוֹתָיו לֹא רָאוּ׃
22 וַתִּקְרַב לַשַּׁחַת נַפְשׁוֹ וְחַיָּתוֹ לַמְמִתִים[a]׃
23 אִם־יֵשׁ עָלָיו | מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי־אָלֶף
לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ׃
24 וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדֵהוּ[a] מֵרֶדֶת שָׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר׃
25 רֻטַּפַּשׁ[a] בְּשָׂרוֹ מִנָּעַר יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו׃
26 יֶעְתַּר אֶל־אֱלוֹהַּ | וַיִּרְצֵהוּ וַיַּרְא פָּנָיו בִּתְרוּעָה
וַיָּשֶׁב לֶאֱנוֹשׁ צִדְקָתוֹ׃
27 יָשַׁר[a] | עַל־אֲנָשִׁים וַיֹּאמֶר חָטָאתִי וְיָשָׁר הֶעֱוֵיתִי וְלֹא־שָׁוָה לִי׃
28 פָּדָה נַפְשִׁי[a] מֵעֲבֹר בַּשָּׁחַת[b] וְחַיָּתִי[c] בָּאוֹר תִּרְאֶה׃
29 הֵן־כָּל־אֵלֶּה יִפְעַל־אֵל פְּעָמִים שָׁלוֹשׁ עִם־גָּבֶר׃
30 לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ מִנִּי־שָׁחַת לֵאוֹר[a] בְּאוֹר הַחַיִּים[b]׃
31 הַקְשֵׁב אִיּוֹב שְׁמַע־לִי הַחֲרֵשׁ וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר׃
32 אִם־יֵשׁ־מִלִּין הָשִׁיבֵנִי דַּבֵּר כִּי־חָפַצְתִּי צַדְּקֶךָּ׃
33 אִם־אַיִן אַתָּה שְׁמַע־לִי הַחֲרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה׃ ס

[4]Mp sub loco. [5]Mm 2217. [6]Mm 2533. [7]Mm 832. [8]Mm 3543. [9]Mm 3544. [10]Mm 3545 contra textum. [11]Mm 2604. [12]וחז׳ מרעתו Prv 4,15. [13]Mm 3347. [14]Jer 31,18. [15]Mm 1798.

15 [a] pc Mss ⅁ בָּח׳ ‖ **16** [a] pro מִ׳– ‖ [b] Θ ἐξεφόβησεν = יְחִתֵּם ‖ **17** [a] prp מִמַּעֲשֵׂהוּ ‖ **21** [a] l c Q וְשָׁפִי, K ושפי ‖ **22** [a] prp (hpgr) לְמוֹ מָתִים ‖ **24** [a] inc; frt l c 2 Mss פָּרְעֵהוּ ‖ **25** [a] inc; prp יִטְפַּשׁ cf akk *ṭapāšu* = pinguis fuit ‖ **27** [a] prp יָשָׁר, al יָשַׁר (שׁרר hi = divulgavit, notum fecit cf arab *'ašarra*) ‖ **28** [a] Q שׁוּ–, l c K שִׁי– ‖ [b] Ms Ed בשלח cf 18 ‖ [c] Q וֹתִי–, l c K תִּי– ‖ **30** [a] = לְהָאוֹר ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd הַחַיִּים.

11 הֵן הוֹחַלְתִּי לְדִבְרֵיכֶם אֲאֻזִּין[a] עַד־תְּבוּנֹתֵיכֶם[b] ל . ל וכת כן
עַד־תַּחְקְרוּן מִלִּין: כן למערב[c]
12 וְעֲדֵיכֶם אֶתְבּוֹנָן וְהִנֵּה אֵין לְאִיּוֹב מוֹכִיחַ עוֹנֶה אֲמָרָיו מִכֶּם: ג מל[7]
13 פֶּן־תֹּאמְרוּ מָצָאנוּ חָכְמָה אֵל יִדְּפֶנּוּ[a] לֹא־אִישׁ: ל
14 וְלֹא־עָרַךְ אֵלַי מִלִּין וּבְאִמְרֵיכֶם לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ: יו[8] ר״ם בכתיב וכל ד״ה דכות ב מ ב וחד מן יו[9] ר״ם ולא לא
15 חַתּוּ לֹא־עָנוּ עוֹד הֶעְתִּיקוּ מֵהֶם מִלִּים: ב . י בסיפ ו[10] מנה בליש
16 וְהוֹחַלְתִּי כִּי־לֹא יְדַבֵּרוּ כִּי עָמְדוּ לֹא־עָנוּ עוֹד: ב
17 אַעֲנֶה[a] אַף־אֲנִי חֶלְקִּי אֲחַוֶּה דֵּעִי אַף־אֲנִי: ל . ד
18 כִּי מָלֵתִי[a] מִלִּים הֶחֱיַלַתְנִי רוּחַ בִּטְנִי: ג[11] ול חס א . י בסיפ ו[10] מנה בליש . ל
19 הִנֵּה־בִטְנִי כְיֵין לֹא־יִפָּתֵחַ כְּאֹבוֹת חֲדָשִׁים יִבָּקֵעַ: ה[12] . ל
20 אֲדַבְּרָה וְיֶרְוַח־לִי אֶפְתַּח שְׂפָתַי וְאֶעֱנֶה: ל
21 אַל־נָא אֶשָּׂא פְנֵי־אִישׁ וְאֶל־אָדָם לֹא אֲכַנֶּה: כג . ל[13] . ב
22 כִּי לֹא יָדַעְתִּי אֲכַנֶּה כִּמְעַט יִשָּׂאֵנִי עֹשֵׂנִי: כד בטע ר״ם בסיפ . ב . ב
33 1 וְאוּלָם שִׁמְעֵנָא אִיּוֹב מִלָּי וְכָל־דְּבָרַי הַאֲזִינָה: יו
2 הִנֵּה־נָא פָּתַחְתִּי פִּי דִּבְּרָה לְשׁוֹנִי בְחִכִּי: ל
3 יָשָׁר־לִבִּי אִמְרֵי וְדַעַת שְׂפָתַי בָּרוּר מִלֵּלוּ: ב . ל
4 רוּחַ־אֵל עָשָׂתְנִי וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּחַיֵּנִי: ל
5 אִם־תּוּכַל הֲשִׁיבֵנִי עֲרָכָה לְפָנַי הִתְיַצָּבָה: ל . ל
6 הֵן־אֲנִי כְפִיךָ לָאֵל מֵחֹמֶר קָרַצְתִּי גַּם־אָנִי: ד[1] . יא . ל
7 הִנֵּה אֵמָתִי לֹא תְבַעֶתֶךָ וְאַכְפִּי עָלֶיךָ לֹא־יִכְבָּד: ד חס ול בליש . ל . ב קמ[2]
8 אַךְ אָמַרְתָּ בְאָזְנָי וְקוֹל מִלִּין אֶשְׁמָע: יב ח מנה קמ
9 זַךְ אֲנִי בְּלִי פָשַׁע חַף אָנֹכִי וְלֹא עָוֹן לִי: ל . ל באחנח בטע[3]
10 הֵן תְּנוּאוֹת עָלַי יִמְצָא יַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לוֹ: ח וכל כל אל אלה דכות
11 יָשֵׂם[a] בַּסַּד רַגְלָי יִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָי:
12 הֵן־זֹאת לֹא־צָדַקְתָּ אֶעֱנֶךָּ כִּי־יִרְבֶּה אֱלוֹהַּ[a] מֵאֱנוֹשׁ:

[6] Mm 3542. [7] Mm 2393. [8] Mm 3249. [9] Mm 2708. [10] Cf Mm 3542. [11] Mm 3095. [12] Mm 2975. [13] Mp sub loco. Cp 33 [1] Mm 412. [2] Mm 3467. [3] Mm 1571.

11 [a] = אֲאָזִין, sic pc Mss || [b] vel תְּבוּנֹתֵיכֶם || **13** [a] Ms יהד׳, Ms ירד׳ || **17** [a] = אֶעֱנֶה || **18** [a] nonn Mss מלאתי || **Cp 33,11** [a] l יָשֶׂם? || **12** [a] cf 4,9[a].

31 אִם־לֹ֣א אָ֭מְרוּ מְתֵ֣י אָהֳלִ֑י מִי־יִתֵּ֥ן מִבְּשָׂרוֹ֥ לֹ֝א נִשְׂבָּֽע׃
32 בַּ֭חוּץ לֹא־יָלִ֣ין גֵּ֑ר דְּ֝לָתַ֗י לָאֹ֣רַח[a] אֶפְתָּֽח׃ נ ר״פ[15]
33 אִם־כִּסִּ֣יתִי כְאָדָ֣ם פִּשְׁעִ֑י לִ֝טְמֹ֗ן בְּחֻבְּ֣י עֲוֹנִֽי׃ [פֶּ֣תַח׃ ג[16]. ל
34 כִּֽי־אֶעֱרֹ֣ץ | הָ֭מוֹן רַבָּ֑ה וּבוּז־מִשְׁפָּח֥וֹת יְחִתֵּ֗נִי וָאֶדֹּ֥ם לֹא־אֵצֵ֑א כֵּן בסע״פ בסיפ׳ ד[17] מל וכ בליש. ל
35 מִֽי־יִתֶּן־לִ֣י[a] | שֹׁ֭מֵעַ לִ֑י הֵ֤ן־תָּ֥וִי שַׁדַּ֖י יַעֲנֵ֑נִי ה וכל כל אל אלה דכות. ל
וְ֝סֵ֗פֶר כָּתַ֥ב אִ֣ישׁ רִיבִֽי׃
36 אִם־לֹ֣א עַל־שִׁכְמִ֣י אֶשָּׂאֶ֑נּוּ אֶעְנְדֶ֖נּוּ עֲטָרוֹת[a] לִֽי׃ ל. ל
37 מִסְפַּ֣ר צְ֭עָדַי אַגִּידֶ֑נּוּ כְּ֝מוֹ־נָגִ֗יד אֲקָרְבֶֽנּוּ׃ ל
38 אִם־עָלַ֣י אַדָּמָ֣תִי תִזְעָ֑ק וְ֝יַחַ֗ד תְּלָמֶ֥יהָ יִבְכְּיֽוּן׃ נ ול בסיפ. נ[18]. ב
39 אִם־כֹּ֭חָהּ אָכַ֣לְתִּי בְלִי־כָ֑סֶף וְ֝נֶ֗פֶשׁ בְּעָלֶ֥יהָ הִפָּֽחְתִּי׃ נ[19]. ל
40 תַּ֭חַת חִטָּ֣ה יֵצֵ֣א חוֹחַ֑ וְ֝תַחַ֗ת שְׂעֹרָ֥ה בָּאְשָׁ֥ה ל
תַּ֘מּ֤וּ דִבְרֵי־אִיּ֗וֹב׃ פ

32 1 וַיִּשְׁבְּת֣וּ שְׁלֹ֣שֶׁת הָ֭אֲנָשִׁים הָאֵ֑לֶּה[a] מֵעֲנ֥וֹת אֶת־אִיּ֗וֹב כִּ֣י הָ֣וּא
נא צַדִּ֣יק בְּעֵינָֽיו׃[b] פ 2 וַיִּ֤חַר אַף | אֱלִיה֣וּא בֶן־בַּרַכְאֵ֣ל הַ֭בּוּזִי מִמִּשְׁפַּ֣חַת
ל[1]. ל. ל[2] כן בסע לרבי פינחס 3 רָ֑ם בְּאִיּ֥וֹב חָ֝רָ֗ה אַפּ֥וֹ עַל־צַדְּקֹ֑ו נַפְשׁ֥וֹ מֵאֱלֹהִֽים׃ 3 וּבִשְׁלֹ֣שֶׁת ׀ רֵעָ֣יו
ד. ד חס א חָ֭רָה אַפּ֑וֹ עַל֩ אֲשֶׁ֨ר לֹא־מָ֜צְאוּ מַעֲנֶ֗ה וַיַּרְשִׁ֥יעוּ אֶת־אִיּֽוֹב׃[a] 4 וֵֽאלִיה֗וּא
ל. ב[3] חִכָּ֣ה אֶת־אִיּ֣וֹב בִּדְבָרִ֑ים כִּ֖י זִקֵנִ֣ים הֵ֣מָּה מִמֶּ֣נּוּ לְיָמִֽים׃ 5 וַיַּ֗רְא
אֱלִיה֣וּא כִּי֮ אֵ֤ין מַעֲנֶ֨ה בְּפִ֪י שְׁלֹ֫שֶׁת הָ֭אֲנָשִׁים וַיִּ֣חַר אַפּֽוֹ׃ פ
6 וַיַּ֗עַן | אֱלִיה֣וּא בֶן־בַּרַכְאֵ֣ל הַ֭בּוּזִי וַיֹּ֣אמַר
צָעִ֣יר אָ֭נִי לְיָמִ֑ים וְ֝אַתֶּ֗ם יְשִׁישִׁ֥ים
ל. ג[4]. ל וחס. ד עַל־כֵּ֥ן זָחַ֝לְתִּ֗י וָאִירָ֥א | מֵחַוֺּ֣ת דַּ֑עִי אֶתְכֶֽם׃
יח[5] 7 אָ֭מַרְתִּי יָמִ֣ים יְדַבֵּ֑רוּ וְרֹ֥ב שָׁ֝נִ֗ים יֹדִ֥יעוּ חָכְמָֽה׃
8 אָ֭כֵן רִ֣וּחַ־הִ֑יא בֶּאֱנ֥וֹשׁ וְנִשְׁמַ֖ת שַׁדַּ֣י תְּבִינֵֽם׃
9 לֹא־רַבִּ֥ים[a] יֶחְכָּ֑מוּ וְ֝זִקֵנִ֗ים יָבִ֥ינוּ מִשְׁפָּֽט׃
ד 10 לָכֵ֥ן אָ֝מַ֗רְתִּי שִׁמְעָה־[a]לִּ֥י [b]אַחֲוֶ֗ה דֵּעִ֥י אַף־אָנִֽי׃[b]

[15]Mm 3526. [16]Mm 3013. [17]Mm 2387. [18]Mm 3537. [19]Mm 3538. Cp 32 [1]וחד כאיוב Hi 34,7. [2]Mm 3539. [3]Mm 3540. [4]Mm 3541. [5]Mm 1941.

32 [a] prp חַרַ֣ח– cf Vrs || 35 [a] > pc Mss || 36 [a] 2 Mss עֲטֶ֣רֶת || Cp 32,1 [a] > Ms || [b] Ms Θσ′S –נֵיהֶ֣ם || 3 [a] Tiq soph pro הָאֱלֹהִ֑ים || 9 [a] l frt רַבֵּי־יָמִ֥ים || 10 [a] 2 Mss Vrs שִׁמְעוּ || [b–b] = 17b.

8 אֶזְרָעָה וְאַחֵר יֹאכֵל וְצֶאֱצָאַי יְשֹׁרָשׁוּ׃ יג[3]

9 אִם־נִפְתְּתָה לִבִּי עַל־אִשָּׁה וְעַל־פֶּתַח רֵעַי אָרָבְתִּי׃ ב. ל נסיב ו

10 תִּטְחַן לְאַחֵר אִשְׁתִּי וְעָלֶיהָ יִכְרְעוּן אֲחֵרִין׃ ג[4]

11 כִּי־הוּא[a] זִמָּה וְהִיא[b] עָוֹן פְּלִילִים[c]׃ היא . והוא ק[5] חד מן ה[5] כתיב היא

12 כִּי אֵשׁ הִיא עַד־אֲבַדּוֹן תֹּאכֵל וּבְכָל־תְּבוּאָתַי תְּשָׁרֵשׁ׃ כך בטע ר״פ בסיפ יג[6] . ל . ל

13 אִם־אֶמְאַס מִשְׁפַּט עַבְדִּי וַאֲמָתִי בְּרִבָם עִמָּדִי׃ ה[7] חס ול בלישׁ

14 וּמָה־אֶעֱשֶׂה כִּי־יָקוּם אֵל וְכִי־יִפְקֹד מָה אֲשִׁיבֶנּוּ׃ ל . לא פסוק כי וכי[8]

15 הֲלֹא־בַבֶּטֶן עֹשַׂנִי עָשֵׂהוּ וַיְכֻנְנֵנוּ[a] בָּרֶחֶם אֶחָד׃ ג דגש[9] . ב . ל . ל

16 אִם־אֶמְנַע מֵחֵפֶץ דַּלִּים וְעֵינֵי אַלְמָנָה אֲכַלֶּה׃ ו

17 וְאֹכַל פִּתִּי לְבַדִּי וְלֹא־אָכַל יָתוֹם מִמֶּנָּה׃ ד[10]

18 כִּי מִנְּעוּרַי גְּדָלַנִי[a] כְּאָב וּמִבֶּטֶן אִמִּי אַנְחֵנָהּ[b]׃ ל . ב

19 אִם־אֶרְאֶה אוֹבֵד מִבְלִי לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת לָאֶבְיוֹן׃ ב מל בלישׁ

20 אִם־לֹא בֵרְכוּנִי חֲלָצָו וּמִגֵּז כְּבָשַׂי יִתְחַמָּם׃ ל . חלציו . ל ק

21 אִם־הֲנִיפוֹתִי[a] עַל־יָתוֹם יָדִי כִּי־אֶרְאֶה בַּשַּׁעַר עֶזְרָתִי׃ ל . ח מל בלישׁ ג מנה בכתיב . יג[11] מפק א ול בלישׁ

22 כֶּתֶף מִשִּׁכְמָהּ[a] תִּפּוֹל וְאֶזְרֹעִי מִקָּנָהּ[a] תִּשָּׁבֵר׃ כך בטע ר״פ בסיפ . ל

23 כִּי פַחַד אֵלַי אֵיד אֵל וּמִשְּׂאֵתוֹ לֹא אוּכָל׃ ל

24 אִם־שַׂמְתִּי זָהָב כִּסְלִי וְלַכֶּתֶם אָמַרְתִּי מִבְטַחִי׃ לא פסוק כי וכי[8] . ג

25 אִם־אֶשְׂמַח כִּי־רַב חֵילִי וְכִי־כַבִּיר מָצְאָה יָדִי׃ ט

26 אִם־אֶרְאֶה אוֹר כִּי יָהֵל וְיָרֵחַ יָקָר הֹלֵךְ׃ ל

27 וַיִּפְתְּ בַּסֵּתֶר לִבִּי וַתִּשַּׁק יָדִי לְפִי׃ ל . יא

28 גַּם־הִוא עָוֹן פְּלִילִי כִּי־כִחַשְׁתִּי לְאֵל מִמָּעַל׃ ל . ב . ד חס ול בלישׁ

29 אִם־אֶשְׂמַח בְּפִיד מְשַׂנְאִי וְהִתְעֹרַרְתִּי[a] כִּי־מְצָאוֹ רָע׃ יב[2] ר״פ בכתיב וכל ד״ח דכות ב מ ב . ב[13] . ו חס[14] . ג דמסע

30 וְלֹא־נָתַתִּי לַחֲטֹא חִכִּי לִשְׁאֹל בְּאָלָה נַפְשׁוֹ׃

[3] Mm 784. [4] Mm 3203. [5] Mm 3702. [6] Mm 787. [7] Mm 3480. [8] Mm 2059. [9] Mm 3534. [10] Mm 1644. [11] Mm 411. [12] Mm 3249. [13] Mm 3535. [14] Mm 1393.

11 [a] Q הִיא cf זמה, K הוא = neutrum ‖ [b] Q והוא cf עון, K והיא cf זמה ‖ [c–c] constructio mixta ex עָוֹן פלילי (sic l c nonn Mss cf 28) et עָוֹן פ׳ ‖ **15** [a] pro וַיְכוֹנְנֵנוּ ‖ **18** [a] prp גְּדָלַנִי (regens Deus), al אִגַּדְּלֵנוּ ‖ [b] prp נָחֲנִי, al אֲנַחֲנוּ cf [a] ‖ **21** [a–a] prp עָלַי־תָּם ‖ **22** [a] pro הַ– ‖ **29** [a] l frt עַדַּדְתִּי– a *עדד cf ug *ġdd* = exsultare; prp וְהִתְרַעַעְתִּי a רוע cf Ps 60,10 65,14.

15 הָהְפְּכָ֣ה[a] עָלַ֣י בַּלָּהֹ֑ות תִּרְדֹּ֥ף[b] כָּ֝רוּחַ נְדִבָתִ֗י[c] וּכְעָ֥ב עָבְרָ֥ה
16 וְעַתָּ֥ה עָלַ֥י תִּשְׁתַּפֵּ֗ךְ נַפְשִׁ֫ י֥ אֲחָזֻ֥נִי יְמֵי־עֹֽנִי׃ [יִשְׁעָתִֽי׃
17 לַ֭יְלָה עֲצָמַ֣י נִנַּ֑קַּר מַ֝עָלָ֗י וְעֹרְקַ֥י לֹא יִשְׁכָּבֽוּן׃
18 בְּרָב־כֹּ֭חַ יִתְחַפֵּ֣שׂ לְבוּשִׁ֑י כְּ֝פִ֗י כְּתָנְתִּ֥י יַאַזְרֵֽנִי׃
19 הֹרָ֥נִי לַחֹ֑מֶר וָֽאֶתְמַשֵּׁ֥ל כֶּ֝עָפָ֗ר וָאֵֽפֶר׃
20 אֲשַׁוַּ֣ע אֵ֭לֶיךָ וְלֹ֣א תַעֲנֵ֑נִי עָ֝מַ֗דְתִּי וַתִּתְבָּנֵ֥[a] בִּֽי׃
21 תֶּהְפָּ֣ךְ לְאַכְזָ֣ר לִ֑י בְּעֹ֖צֶם יָדְךָ֣ תִשְׂטְמֵֽנִי׃
22 תִּשָּׂאֵ֣נִי אֶל־רֽוּחַ֮ תַּרְכִּיבֵ֪נִי֪ וּתְמֹגְגֵ֫נִי֥ תֻּשִׁיָּ֥ה[a]׃
23 כִּֽי־יָ֭דַעְתִּי מָ֣וֶת תְּשִׁיבֵ֑נִי וּבֵ֥ית מוֹעֵ֝֗ד לְכָל־חָֽי׃
24 אַ֤ךְ לֹא־בְ֭עִי[a] יִשְׁלַ֣ח יָ֑ד אִם־בְּפִידֹ֖ו[b] לָהֶ֣ן שַׁוְּֽעַ׃
25 אִם־לֹ֭א בָּכִ֣יתִי לִקְשֵׁה־יֹ֑ום עָ֝גְמָ֗ה נַפְשִׁ֥י לָאֶבְיֽוֹן׃
26 כִּֽי־טֹ֭וב קִוִּ֣יתִי וַיָּבֹ֣א רָ֑ע וָאֲיַחֲלָ֥ה לְאֹ֝֗ור וַיָּבֹ֥א אֹפֶֽל׃
27 מֵעַ֣י רֻתְּח֣וּ וְלֹ֣א דָמּ֑וּ קִדְּמֻ֖נִי יְמֵי־עֹֽנִי׃
28 קֹדֵ֣ר הָ֭לַכְתִּי בְּלֹ֣א חַמָּ֑ה[a] קַ֝מְתִּי בַקָּהָ֗ל אֲשַׁוֵּֽעַ׃
29 אָ֣ח הָיִ֣יתִי לְתַנִּ֑ים וְ֝רֵ֗עַ לִבְנֹ֥ות יַעֲנָֽה׃
30 עֹורִ֣י שָׁחַ֣ר מֵעָלַ֑י וְעַצְמִ֖י חָֽרָה מִנִּי־חֹֽרֶב׃
31 וַיְהִ֣י לְאֵ֭בֶל כִּנֹּרִ֑י וְעֻגָבִ֥י לְקֹ֝ול בֹּכִֽים׃

31 1 בְּרִ֣ית כָּ֭רַתִּי לְעֵינָ֑י וּמָ֥ה אֶ֝תְבּוֹנֵ֗ן[a] עַל־בְּתוּלָֽה׃
2 וּמֶ֤ה ׀ חֵ֣לֶק אֱלֹ֣והַּ מִמָּ֑עַל וְ֝נַחֲלַ֗ת שַׁדַּ֥י מִמְּרֹמִֽים׃
3 הֲלֹא־אֵ֣יד לְעַוָּ֑ל וְ֝נֵכָ֗ר לְפֹעֲלֵ֥י אָֽוֶן׃
4 הֲלֹא־ה֭וּא יִרְאֶ֣ה דְּרָכָ֑י וְכָל־צְעָדַ֖י יִסְפֹּֽור׃
5 אִם־הָ֭לַכְתִּי עִם־[a]שָׁ֑וְא וַתָּ֖חַשׁ עַל־מִרְמָ֣ה רַגְלִֽי׃
6 יִשְׁקְלֵ֥נִי בְמֹאזְנֵי־צֶ֑דֶק וְיֵ֖דַע אֱלֹ֣והַּ תֻּמָּתִֽי׃ [מֹאזְנַ֣י[a]׃ פ
7 אִם־תִּטֶּ֣ה אֲשֻׁרַ֣י מִנִּ֣י הַדָּ֑רֶךְ וְאַחַ֥ר עֵ֝ינַ֗י הָלַ֥ךְ לִבִּ֑י וּבְכַפַּ֥י דָּ֝בַ֗ק

[9] Mp sub loco. [10] Jos 2,8. [11] Mm 3677. [12] Mm 3531. [13] Mm 2784. [14] Mm 3532. [15] Mm 190. [16] Mm 1839. [17] Mm 3266. [18] Mm 3722. [19] Mm 2885. [20] Mm 3447. Cp 31 [1] Mm 3533. [2] Mm 898.

15 [a] Ms תֶּהָפַךְ || [b] prp תֵּרָדַף || [c] pc Mss S נתיבתי || 20 [a] Ms וְלֹא תִ׳ ע, Ms ותתכנן || 22 [a] Q תְּשִׁיָּה, l c K תֻּשִׁיָּה || 24 [a] prp בְּטֹבַע || [b–b] prp יְשַׁוֵּעַ (= לא) ה, al לֹא נוֹשָׁע || 28 [a] prp נֶחָמָה cf 6,10 || Cp 31,1 [a–a] prp מֶהְתִּ׳ || 5 [a] 2 Mss 𝔊S + מִתִּי || 7 [a] sic L, mlt Mss Edd מְאוֹם.

17 וְאֲשַׁבְּרָה מְתַלְּעוֹת עַוָּל וּמִשִּׁנָּיו אַשְׁלִיךְ[a] טָרֶף׃ — ל.ל.ל

18 וָאֹמַר עִם־קִנִּי אֶגְוָע וְכַחוֹל אַרְבֶּה יָמִים׃ — ב ובתרי לישנ[a]

19 שָׁרְשִׁי פָתוּחַ אֶלֵי־מָיִם וְטַל יָלִין בִּקְצִירִי׃ — ד[a].ד

20 כְּבוֹדִי חָדָשׁ עִמָּדִי וְקַשְׁתִּי בְיָדִי תַּחֲלִיף׃ — ל[a]

21 לִי־שָׁמְעוּ וְיִחֵלּוּ וְיִדְּמוּ[a] לְמוֹ עֲצָתִי[a]׃ — ל.ל

22 אַחֲרֵי דְבָרִי לֹא יִשְׁנוּ וְעָלֵימוֹ תִּטֹּף מִלָּתִי׃ — ג[a].[11]

23 וַיְחַלּוּ כַמָּטָר לִי וּפִיהֶם פָּעֲרוּ לְמַלְקוֹשׁ׃ — ב[a].[12]ב

24 אֶשְׂחַק אֲלֵהֶם לֹא[a] יַאֲמִינוּ וְאוֹר פָּנַי לֹא יַפִּילוּן׃ — ל.[a]יו חס בכתיב וכ"ל בסים.ל

25 אֶבְחַר דַּרְכָּם וְאֵשֵׁב רֹאשׁ וְאֶשְׁכֹּן כְּמֶלֶךְ בַּגְּדוּד כַּאֲשֶׁר אֲבֵלִים יְנַחֵם׃ — ב[a].[13]ב מל[14].ב סביר אנחם[15]

30 1 וְעַתָּה שָׂחֲקוּ עָלַי צְעִירִים מִמֶּנִּי לְיָמִים אֲשֶׁר־מָאַסְתִּי אֲבוֹתָם לָשִׁית עִם־כַּלְבֵי צֹאנִי׃ — נז וכל תלים דכות ב מ"א ל.ב וכל יחזק דכות

2 גַּם־כֹּחַ יְדֵיהֶם לָמָּה לִי עָלֵימוֹ אָבַד כֶּלַח׃ — ל.ל.ל.

3 בְּחֶסֶר וּבְכָפָן גַּלְמוּד הָעֹרְקִים צִיָּה אֶמֶשׁ[a] שׁוֹאָה וּמְשֹׁאָה׃ — ל.ל.ה.ב

4 הַקֹּטְפִים מַלּוֹחַ עֲלֵי־שִׂיחַ וְשֹׁרֶשׁ רְתָמִים לַחְמָם[a]׃ — ל.ל.ה.ב

5 מִן־גֵּו יְגֹרָשׁוּ יָרִיעוּ עָלֵימוֹ כַּגַּנָּב׃ — ג

6 בַּעֲרֻיֹּץ נְחָלִים לִשְׁכֹּן חֹרֵי עָפָר וְכֵפִים׃ — ד[1] מל ול בליש

7 בֵּין־שִׂיחִים יִנְהָקוּ תַּחַת חָרָול יִסָּפָחוּ׃ — ל.ל.ב[2].ל

8 בְּנֵי־נָבָל גַּם־בְּנֵי בְלִי־שֵׁם נִכְאוּ מִן־הָאָרֶץ׃ — ל[3]

9 וְעַתָּה נְגִינָתָם הָיִיתִי וָאֶהִי לָהֶם לְמִלָּה׃ — ב.ב[4].ל וחס

10 תָּעֲבוּנִי רָחֲקוּ מֶנִּי וּמִפָּנַי לֹא־חָשְׂכוּ רֹק׃ — יתרי חד מן מח[5] כתי[6] וקר'.ב.ב[7].ז.ג[8]

11 כִּי־יִתְּרוֹ[a] פִּתַּח וַיְעַנֵּנִי וְרֶסֶן מִפָּנַי שִׁלֵּחוּ׃ — ל.ג[9].ב

12 עַל־יָמִין פִּרְחַח[a] יָקוּמוּ רַגְלַי שִׁלֵּחוּ וַיָּסֹלּוּ עָלַי אָרְחוֹת אֵידָם׃ — ל.ל חס ו

13 נָתְסוּ נְתִיבָתִי לְהַוָּתִי יֹעִילוּ לֹא עֹזֵר[a] לָמוֹ׃ — ר.ל וכל שם ברנש דכות

14 כְּפֶרֶץ רָחָב יֶאֱתָיוּ תַּחַת שֹׁאָה הִתְגַּלְגָּלוּ׃

[1] Mm 3526. [2] Mm 946. [3] Mm 902. [4] Mm 3527. [5] Mm 3528. [6] Mm 2418. [7] Prb Jes 51,19, Mp sol ל, cf Mp sub loco. Cp 30 [1] Mm 2387. [2] Mm 3529. [3] Mm 471 ב. [4] Hi 23,17. [5] Mm 3811. [6] Mm 3530. [7] Mm 2322. [8] Mm 1394.

17 [a] prp אֶשְׁלַף ‖ **21** [a–a] mlt Mss למוע ‖ **24** [a] mlt Mss וְלֹא ‖ **Cp 30,3** [a] Ms אֲנוּשׁ ‖ **4** [a] frt = לְחָמָם inf qal a חמם cf Jes 47,14 ‖ **11** [a] ⅁𝔗 ut Q יְרִי– K 𝔊 ו– ‖ **12** [a] mlt Mss פרחה ‖ **13** [a] prp עֹצֵר.

ל. ד[14]. ב. ג

21 וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל־חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמָיִם נִסְתָּרָה׃

ב. ו וחד מן ה בטע. ל

22 אֲבַדּוֹן וָמָוֶת אָמְרוּ בְאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שְׁמֻעָה׃

ג. ג[15]. ו[16] פסוק דמיין

23 אֱלֹהִים הֵבִין[a] דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת־מְקוֹמָהּ׃

24 כִּי־הוּא לִקְצוֹת־הָאָרֶץ יַבִּיט [a]תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה׃

ג. ו

25 לַעֲשׂוֹת לָרוּחַ מִשְׁקָל וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה׃

ו כת כן

26 בַּעֲשֹׂתוֹ לַמָּטָר חֹק וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז קֹלוֹת׃

ל. ל. ג פסוק דמיין. ל

27 אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרֶהָ הֱכִינָהּ וְגַם־חֲקָרָהּ׃

ה[17] וכל קהלת רבות ב מ א

28 וַיֹּאמֶר | לָאָדָם[a]

ב

הֵן[b] יִרְאַת אֲדֹנָי[c] הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרָע בִּינָה׃ ס

כי. יד. ב

29 1 וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר׃

2 מִי־יִתְּנֵנִי כִירַחֵי־קֶדֶם כִּימֵי אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי׃

ל. כו

3 בְּהִלָּה[a] נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי לְאוֹרוֹ[b] אֵלֵךְ חֹשֶׁךְ׃

ל

4 כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי בִּימֵי חָרְפִּי בְּסוֹד[a] אֱלוֹהַּ עֲלֵי אָהֳלִי׃

ל

5 בְּעוֹד שַׁדַּי עִמָּדִי סְבִיבוֹתַי נְעָרָי׃

ל. ל

6 בִּרְחָץ הֲלִיכַי בְּחֵמָה[a] וְצוּר יָצוּק עִמָּדִי פַּלְגֵי־שָׁמֶן׃

ל בטע. ג בטע[1]. ד[2]

7 בְּצֵאתִי שַׁעַר עֲלֵי־קֶרֶת בָּרְחוֹב אָכִין מוֹשָׁבִי׃

ל

8 רָאוּנִי נְעָרִים וְנֶחְבָּאוּ וְיִשִּׁישִׁים קָמוּ עָמָדוּ׃

י בסיפ. ב

9 שָׂרִים עָצְרוּ בְמִלִּים וְכַף יָשִׂימוּ לְפִיהֶם׃

ל. ד[3]. ל

10 קוֹל־נְגִידִים נֶחְבָּאוּ וּלְשׁוֹנָם לְחִכָּם דָּבֵקָה׃

בד בטע ר״ם בסיפ. כה. ד[4]. ל

11 כִּי אֹזֶן שָׁמְעָה וַתְּאַשְּׁרֵנִי וְעַיִן[a] רָאָתָה וַתְּעִידֵנִי׃

ה[5]

12 כִּי־אֲמַלֵּט עָנִי מְשַׁוֵּעַ וְיָתוֹם וְלֹא־עֹזֵר לוֹ׃

יז חס ד מנה בסיפ וכל משלי דכות ב מ ד

13 בִּרְכַּת אֹבֵד עָלַי תָּבֹא וְלֵב אַלְמָנָה אַרְנֵן׃

ל. ל. יו[6]

14 צֶדֶק לָבַשְׁתִּי וַיִּלְבָּשֵׁנִי כְּמְעִיל וְצָנִיף מִשְׁפָּטִי׃

ס

נת. ל

15 עֵינַיִם הָיִיתִי לַעִוֵּר וְרַגְלַיִם לַפִּסֵּחַ אָנִי׃

ה[7] חס ול בלוש

16 אָב אָנֹכִי לָאֶבְיוֹנִים וְרִב לֹא־יָדַעְתִּי אֶחְקְרֵהוּ׃

[14]Mm 866. [15]Mm 3787. [16]Mp sub loco. [17]Mm 391. Cp 29 [1]Mp sub loco. [2]Mm 2426. [3]Mm 3102. [4]Mm 3629. [5]Mm 524. [6]Mm 2362. [7]Mm 3480.

23 [a] pc Mss הכין ‖ **24** [a–a] prp כל ת׳ ‖ **28** [a] > Ms ‖ [b] > Ms S ‖ [c] mlt Mss יהוה; pc Mss pr יהוה; > 2 Mss ‖ **Cp 29,3** [a] pro ב׳ = בַּהַהֲלוֹ ‖ [b] cf 5,10[a] ‖ **4** [a] prp בְּסוֹךְ cf Θσ′S ‖ **6** [a] = בָּחֶמְאָה, sic pc Mss ‖ **11** [a] sic L, mlt Mss Edd ן— ‖ **12** [a] pc Ms לא.

20 תַּשִּׂגֵהוּ כַמַּיִם[a] בַּלָּהוֹת לַיְלָה גְּנָבַתּוּ סוּפָה׃
21 יִשָּׂאֵהוּ קָדִים וְיֵלַךְ וְיִשְׂעָרֵהוּ מִמְּקֹמוֹ׃ ב. ל[14]
22 וְיַשְׁלֵךְ[a] עָלָיו וְלֹא יַחְמֹל מִיָּדוֹ בָּרֹחַ יִבָּרַח׃ ב. ל[15]. ל[16]
23 יִשְׁפֹּק עָלָיו[a] כַּפָּיו[b] וְיִשְׁרֹק עָלָיו מִמְּקֹמוֹ[c]׃ ג ב חס וחד מל[17]
28 1 כִּי יֵשׁ לַכֶּסֶף מוֹצָא וּמָקוֹם לַזָּהָב יָזֹקּוּ׃ כך בסע ר״פ בסיפ. ב. ב
2 בַּרְזֶל מֵעָפָר יֻקָּח וְאֶבֶן יָצוּק[a] נְחוּשָׁה׃ ג ב קמ וחד פת[2]
3 קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל־תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת׃ ל[3]
4 פָּרַץ[a] נַחַל | מֵעִם[a]־גָּר הַנִּשְׁכָּחִים מִנִּי־רָגֶל דָּלּוּ מֵאֱנוֹשׁ נָעוּ׃ ל. יב וכל דל ואביון דבות וחד מן ב[4] בליש ול בסע
5 אֶרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא־לֶחֶם וְתַחְתֶּיהָ נֶהְפְּכָה כְּמוֹ־אֵשׁ׃ יג ר״פ
6 מְקוֹם־סַפִּיר אֲבָנֶיהָ וַעֲפָרֹת זָהָב לוֹ׃ ל וחס
7 נָתִיב לְאַ־יְדָעוֹ עָיִט וְלֹא שִׁזְפָּתוּ עֵין אַיָּה׃ ב. ב
8 לֹא־הִדְרִיכֻהוּ בְנֵי־שַׁחַץ לֹא־עָבְרָה עָלָיו שָׁחַל׃ ב חד מל וחד חס[5]
9 בַּחַלָּמִישׁ שָׁלַח יָדוֹ הָפַךְ מִשֹּׁרֶשׁ הָרִים׃ ל[6]
10 בַּצּוּרוֹת יְאֹרִים בָּקַע וְכָל־יְקָר רָאֲתָה עֵינוֹ׃ ב מל. ס[7]
11 מִבְּכִי נְהָרוֹת[a] חִבֵּשׁ וְתַעֲלֻמָה[b] יֹצִא אוֹר׃ ס ב ר״פ. ל חס
12 וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְאֵי זֶה[a] מְקוֹם בִּינָה׃ לא. ד[8]
13 לֹא־יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ[a] וְלֹא תִמָּצֵא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים׃ ל. ג[9]
14 תְּהוֹם אָמַר לֹא בִי־הִיא וְיָם אָמַר אֵין עִמָּדִי׃ ג[10]
15 לֹא־יִתַּן סְגוֹר[a] תַּחְתֶּיהָ וְלֹא יִשָּׁקֵל כֶּסֶף מְחִרָתָהּ׃ ז[11]. ב מל[12]. ל
16 לֹא־תֻסָּלֶה בְּכֶתֶם אוֹפִיר בְּשֹׁהַם יָקָר וְסַפִּיר׃ ב. ל
17 לֹא־יַעַרְכֻנָהּ זָהָב וּזְכוֹכִית וּתְמוּרָתָהּ כְּלִי־פָז׃ ב בסיפ. ל. יח[13] וכל יוצר חפץ חמדה דבות ב מ א
18 רָאמוֹת וְגָבִישׁ לֹא יִזָּכֵר וּמְשֹׁךְ חָכְמָה מִפְּנִינִים׃ ד מל
19 לֹא־יַעַרְכֶנָּה פִּטְדַת־כּוּשׁ בְּכֶתֶם טָהוֹר לֹא תְסֻלֶּה׃ ס ב בסיפ. ל. ב
20 וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תָּבוֹא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה׃ לא. ד[8]

[14] Mm 175. [15] Mm 3522. [16] Mm 3489. [17] Mm 2018. Cp 28 [1] Mm 3523. [2] Mm 110. [3] וחד ולחשן Gn 1,5. [4] Mm 3524. [5] Mm 1524 contra textum. [6] וחד החלמיש Dt 8,15, cf Mp sub loco. [7] Mm 3145. [8] Mm 3525. [9] Mm 2357. [10] Mm 3107. [11] Mm 723. [12] Mm 3034. [13] Mm 2781.

20 [a] prp בַּיּוֹם vel יוֹמָם || **22** [a] Ms וישליך = וְשָׁלַךְ || **23** [a] = עָלָיו cf 20,23 22,2 || [b] l prb כַּפַּיִם || [c] Ms מקמו || Cp **28**,2 [a] prp יוצק || **4** [a–a] prp נְחָלִים עִם || **11** [a–a] cf ug *mbk nhrm* = fontes fluviorum || [b] l הֲ֫ || **12** [a] cf 5,10[a] || **13** [a] Ɠ *ὁδὸν αὐτῆς*, prp דַּרְכָּהּ || **15** [a] = זָהָב סָגוּר.

ל 11 עַמּוּדֵי שָׁמַיִם יְרוֹפָפוּ וְיִתְמְהוּ מִגַּעֲרָתוֹ׃

ובתבונתו ק 12 בְּכֹחוֹ רָגַע הַיָּם וּבִתְבוּנָתוֹ[a] מָחַץ רָהַב׃

ב בתרי לישנא[6]. ב׳ חד מל וחד מן ג[8] חס בליש 13 בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה חִלְלָה יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִיחַ׃

דרכיו חד מן ה[9] חס ק בליש. ב 14 הֵן־אֵלֶּה קְצוֹת דַּרְכּוֹ[a] וּמַה־שֵּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע־בּוֹ

גבורתיו[10] חד מן ג[11] ק בליש וְרַעַם גְּבוּרֹתָיו[b] מִי יִתְבּוֹנָן׃ ס

כו. יד. ב 27 1 וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר׃

ל. יט[1] 2 חַי־אֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי וְשַׁדַּי הֵמַר נַפְשִׁי׃

3 כִּי־כָל־עוֹד נִשְׁמָתִי בִּי וְרוּחַ אֱלוֹהַּ בְּאַפִּי׃

יב ר״פ אם אם[2]. ג[3] 4 אִם־תְּדַבֵּרְנָה שְׂפָתַי עַוְלָה וְלִשְׁוֹנִי אם־יֶהְגֶּה[a] רְמִיָּה׃

ב. נז וכל תלים דכות ב מ״א 5 חָלִילָה לִי אִם־אַצְדִּיק אֶתְכֶם עַד־אֶגְוַע לֹא־אָסִיר תֻּמָּתִי מִמֶּנִּי׃

ב[4]. ב[5]. ל 6 בְּצִדְקָתִי הֶחֱזַקְתִּי וְלֹא אַרְפֶּהָ לֹא־יֶחֱרַף לִבִּי מִיָּמָי׃

ל. ז. ל ומל 7 יְהִי כְרָשָׁע אֹיְבִי וּמִתְקוֹמְמַי כְּעַוָּל׃

כד בטע ר״פ בסיק. ל 8 כִּי מַה־תִּקְוַת חָנֵף כִּי יִבְצַע[a] כִּי יְשֻׁלֶּל[b] אֱלוֹהַּ נַפְשׁוֹ׃

ל 9 הַצַעֲקָתוֹ יִשְׁמַע־אֵל כִּי־תָבוֹא עָלָיו צָרָה׃

ב 10 אִם־עַל־שַׁדַּי יִתְעַנָּג יִקְרָא אֱלוֹהַּ[a] בְּכָל־עֵת׃

ב[6] 11 אוֹרֶה אֶתְכֶם בְּיַד־אֵל אֲשֶׁר עִם־שַׁדַּי לֹא אֲכַחֵד׃

ג[7] 12 הֵן־אַתֶּם כֻּלְּכֶם חֲזִיתֶם וְלָמָּה־זֶּה הֶבֶל תֶּהְבָּלוּ׃

ה[8] 13 זֶה־חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע עִם־אֵל[a] וְנַחֲלַת עָרִיצִים מִשַּׁדַּי יִקָּחוּ׃

14 אִם־יִרְבּוּ בָנָיו לְמוֹ־חָרֶב וְצֶאֱצָאָיו לֹא יִשְׂבְּעוּ־לָחֶם׃

שרידין ק חד מן ב בליש. ב[9] 15 שְׂרִידָיו[a] בַּמָּוֶת יִקָּבֵרוּ וְאַלְמְנֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה׃

ב[10] 16 אִם־יִצְבֹּר כֶּעָפָר כֶּסֶף וְכַחֹמֶר יָכִין מַלְבּוּשׁ׃

ד[11]. ב[12] 17 יָכִין וְצַדִּיק יִלְבָּשׁ וְכֶסֶף נָקִי יַחֲלֹק׃

ג 18 בָּנָה כָעָשׁ[a] בֵּיתוֹ וּכְסֻכָּה עָשָׂה נֹצֵר׃

ב[13]. יג 19 עָשִׁיר יִשְׁכַּב וְלֹא־יֵאָסֵף[a] עֵינָיו פָּקַח וְאֵינֶנּוּ׃

[6]Mm 375. [7]Mm 3517. [8]Mm 554 contra textum et contra Mm 3517. [9]Mm 3210. [10]Mp sub loco. [11]Mm 3441. Cp 27 [1]Mm 2362. [2]Mm 519. [3]Mm 3518. [4]Mm 3519. [5]Mm 3520. [6]1S 20,20. [7]Mm 185. [8]Mm 1853. [9]Mm 3201. [10]Zeph 1,8. [11]Mm 528. [12]Mm 3521. [13]Mm 429.

12 [a] Q וּבִתְבוּנָתוֹ; K error scriptoris ‖ **14** [a] Q דַּרְכָיו, K דַּרְכּוֹ ‖ [b] Q רִתָּיו–, K וֹתָו– ‖ **Cp 27,4** [a] pc Mss Edd תֶּה ‖ **8** [a] = finire (vitam) ‖ [b] prp יְשֻׁל ‖ **10** [a] nonn Mss S pr אֵל– ‖ **13** [a–a] prp מֵאֵל (ע dttg) ‖ **15** [a] Q דָיו–, K דו– ‖ **18** [a] prp כַּעֲכָבִישׁ cf 𝔊S et 8,14 ‖ **19** [a] 𝔊(S) *προσθήσει*, prp יוֹסִיף.

19 צִיָּה גַם־חֹם יִגְזְלוּ מֵימֵי־שֶׁלֶג שְׁאוֹל חָטָאוּ׃ ג¹¹
20 יִשְׁכָּחֵהוּ רֶחֶם מְתָקוֹ רִמָּה עוֹד לֹא־יִזָּכֵר
וַתִּשָּׁבֵר כָּעֵץ עַוְלָה׃ ג¹²
21 רֹעֶה עֲקָרָה לֹא תֵלֵד וְאַלְמָנָה לֹא יֵיטִיב׃
22 וּמָשַׁךְ אַבִּירִים בְּכֹחוֹ יָקוּם וְלֹא־בָטוּחַ בַּחַיִּין׃ ל
23 יִתֶּן־לוֹ לָבֶטַח וְיִשָּׁעֵן וְעֵינֵיהוּ עַל־דַּרְכֵיהֶם׃ ב.ל
24 רָמוּ מְעַט וְאֵינֶנּוּ וְהֻמְּכוּ כַּכֹּל יִקָּפְצוּן ל.יב.ל.ל.ל
וּכְרָאשׁ שִׁבֳּלֶת יִמָּלוּ׃ ל.ל בסיפ.ב
25 וְאִם־לֹא אֵפוֹ מִי יַכְזִיבֵנִי וְיָשֵׂם לְאַל מִלָּתִי׃ ס ו רס בסיפ.ב רס בסיפ¹³.ד כת כן. ו רפ¹⁴

25 1 וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר׃ ב חס
2 הַמְשָׁל וָפַחַד עִמּוֹ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו׃ ב¹.ב²
3 הֵיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו וְעַל־מִי לֹא־יָקוּם אוֹרָתוֹ׃ ל.ד².ל וכת כן
4 וּמַה־יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם־אֵל וּמַה־יִּזְכֶּה יְלִיד אִשָּׁה׃
5 הֵן עַד־יָרֵחַ וְלֹא יָאָהִיל וְכוֹכָבִים לֹא־זַכּוּ בְעֵינָיו׃ ג מסורס ולא לא. ל.ו.ג.נא
6 אַף כִּי־אֱנוֹשׁ רִמָּה וּבֶן־אָדָם תּוֹלָעָה׃ פ ח²

26 1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃ יא¹
2 מָה־עָזַרְתָּ לְלֹא־כֹחַ הוֹשַׁעְתָּ זְרוֹעַ לֹא־עֹז׃ יא¹
3 מַה־יָּעַצְתָּ לְלֹא חָכְמָה וְתוּשִׁיָּה לָרֹב הוֹדָעְתָּ׃ יא¹
4 אֶת־מִי הַגַּדְתָּ מִלִּין וְנִשְׁמַת־מִי יָצְאָה מִמֶּךָּ׃
5 הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשֹׁכְנֵיהֶם׃ ל ור״ם.ל
6 עָרוֹם שְׁאוֹל נֶגְדּוֹ וְאֵין כְּסוּת לָאֲבַדּוֹן׃
7 נֹטֶה צָפוֹן עַל־תֹּהוּ תֹּלֶה אֶרֶץ עַל־בְּלִי־מָה׃ ב².ל.ב²
8 צֹרֵר־מַיִם בְּעָבָיו וְלֹא־נִבְקַע עָנָן תַּחְתָּם׃ ל וחס
9 מְאַחֵז פְּנֵי־כִסֵּה פָּרְשֵׂז עָלָיו עֲנָנוֹ׃ ל².ג כת ה.ל.ב⁵
10 חָק־חָג עַל־פְּנֵי־מָיִם עַד־תַּכְלִית אוֹר עִם־חֹשֶׁךְ׃ ה

¹¹Mm 1974. ¹²Mm 3494. ¹³Mm 3185. ¹⁴Mm 3131. Cp 25 ¹Mm 3511. ²Mm 3512. ³Mm 2165. ⁴Mm 3207. Cp 26 ¹Mm 2442. ²Mm 3513. ³Mm 3514. ⁴Mm 3515. ⁵Mm 3516.

22 [a] pc Mss בְּחַיָּיו ‖ **23** [a] prp לְבֶטַח ‖ **24** [a] prp וְאֵינָם ‖ [b] G ὥσπερ μολόχη = כְּמַלּוּחַ cf 30,4 ‖ [c] prp יְקֻטְפוּן cf 30,4 ‖ **Cp 25,1** [a–a] Ms אִיּוֹב ‖ **3** [a] G ἔνεδρα παρ' αὐτοῦ, prp אוֹרְבוֹ, al prp אֶמְרָהוּ cf Sir 43,10; l זֹז ‖ **5** [a] = יָהֵל cf Ms ‖ **Cp 26.4** [a] cf 5,10[a] ‖ **6** [a] sic L, mlt Mss Edd לְ׳ ‖ **9** [a] prp כָּסֶה.

וידעיי ק **24** 1 מַדּוּעַ מִשַּׁדַּי לֹא־נִצְפְּנוּ עִתִּים וְיֹדְעָו[a] לֹא־חָזוּ יָמָיו׃

ל כת כן 2 גְּבֻלוֹת יַשִּׂיגוּ עֵדֶר גָּזְלוּ וַיִּרְעוּ׃

3 חֲמוֹר יְתוֹמִים יִנְהָגוּ וַיַּחְבְּלוּ שׁוֹר אַלְמָנָה׃

ג חס׳ 1. ל 2 4 יַטּוּ אֶבְיוֹנִים מִדֶּרֶךְ יַחַד חָבְאוּ עֲנִיֵּי־אָרֶץ׃

5 הֵן פְּרָאִים | בַּמִּדְבָּר יָצְאוּ[a] בְּפָעֳלָם[b]
מְשַׁחֲרֵי לַטָּרֶף עֲרָבָה לוֹ לֶחֶם לַנְּעָרִים׃

יקצורו[3] ק חד מן ג[4] בלוש. ל 6 בַּשָּׂדֶה בְּלִילוֹ[a] יִקְצֹרוּ[b] וְכֶרֶם רָשָׁע יְלַקֵּשׁוּ׃

ל 7 עָרוֹם יָלִינוּ מִבְּלִי לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת בַּקָּרָה׃

ל. ל. ב 8 מִנְּזֶרֶם הָרִים יִרְטָבוּ וּמִבְּלִי מַחְסֶה חִבְּקוּ־צוּר׃

9 יִגְזְלוּ מִשַּׁד יָתוֹם וְעַל־[a]עָנִי יַחְבֹּלוּ׃

ג ב דגש וחד רפי[5]. ל 10 [a]עָרוֹם הֲלִיכוּ בְלִי לְבוּשׁ[a] וְרָעֵבִים נָשְׂאוּ עֹמֶר׃

11 בֵּין־שׁוּרֹתָם יַצְהִירוּ יִקְבִים דָּרְכוּ וַיִּצְמָאוּ׃

ל. ל 12 מֵעִיר מְתִים[a] | יִנְאָקוּ וְנֶפֶשׁ־חֲלָלִים תְּשַׁוֵּעַ
ג[6] וֵאלוֹהַּ לֹא־יָשִׂים תִּפְלָה[b]׃

יט ר״פ[7]. ל וחס 13 הֵמָּה | הָיוּ בְּמֹרְדֵי־אוֹר לֹא־הִכִּירוּ דְרָכֶיהָ
וְלֹא יָשְׁבוּ[a] בְּנְתִיבֹתֶיהָ׃

ז[8]. ד מל 14 לָאוֹר יָקוּם רוֹצֵחַ יִקְטֹל־עָנִי וְאֶבְיוֹן

ח[9]. ג 15 וּבַלַּיְלָה יְהִי כַּגַּנָּב׃

ח[10]. ל וְעֵין נֹאֵף | שָׁמְרָה נֶשֶׁף לֵאמֹר לֹא־תְשׁוּרֵנִי עָיִן
וְסֵתֶר פָּנִים יָשִׂים׃

ל. ל 16 חָתַר בַּחֹשֶׁךְ בָּתִּים יוֹמָם חָתָמוּ־לָמוֹ לֹא־יָדְעוּ אוֹר׃

כד בטע ר״פ בסיס[5] 17 כִּי יַחְדָּו | בֹּקֶר לָמוֹ צַלְמָוֶת כִּי־יַכִּיר בַּלְהוֹת צַלְמָוֶת׃

ה 18 [a]קַל־הוּא[a] | עַל־פְּנֵי־מַיִם
ל תְּקֻלַּל חֶלְקָתָם בָּאָרֶץ לֹא־יִפְנֶה[b] דֶּרֶךְ כְּרָמִים׃

Cp 24 [1]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [2]Mm 471 ב. [3]Mm 832. [4]Mm 3422. [5]Mp sub loco. [6]Mm 3510. [7]Mm 1497. [8]Mm 3105. [9]Mm 2309. [10]Mm 3900.

Cp 24,1 [a] Q וְיֹדְעָיו, K וְיָדְעוּ vel וְיֹדְעוּ ‖ 5 [a] contra acc cj c במ׳ ‖ [b] cj c sq ‖ 6 [a] Ms בלילא, 𝔊 *πρὸ ὥρας οὐκ αὐτῶν ὄντα* = בְּלֵילוֹ בְלִי לוֹ (dupl) ‖ [b] Q וְקִצּוֹרוּ, K יַקְצִירוּ ‖ 9 [a] prp וְעַל ‖ 10 [a–a] cf 7 ‖ 12 [a] Ms 𝔖 מ׳; 𝔊 *καὶ οἴκων ἰδίων* = וּבָתֵּיהֶם ‖ [b] frt l c 2 Mss 𝔖 תְּפִילָה ‖ 13 [a] pc Mss וָשׁוּבוּ cf 𝔙 *reversi sunt* ‖ 18 [a–a] prp קַל ‖ [b] cf 5,10[a].

23 אִם־תָּשׁוּב עַד־שַׁדַּי תִּבָּנֶה תַּרְחִיק עַוְלָה מֵאָהֳלֶךָ׃
24 וְשִׁית[a]־עַל־עָפָר בֶּצֶר וּבְצוּר[b] נְחָלִים אוֹפִיר׃ ל
25 וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ׃ ל
26 כִּי־אָז עַל־שַׁדַּי תִּתְעַנָּג וְתִשָּׂא אֶל־אֱלוֹהַּ פָּנֶיךָ׃ ב. ל
27 תַּעְתִּיר אֵלָיו וְיִשְׁמָעֶךָּ וּנְדָרֶיךָ תְּשַׁלֵּם׃ ב[a]
28 וְתִגְזַר־אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל־דְּרָכֶיךָ נֶגְהָה אוֹר׃ ל. ו חס[a]. ל
29 כִּי־[a]הִשְׁפִּילוּ וַתֹּאמֶר גֵּוֶה וְשַׁח עֵינַיִם יוֹשִׁיעַ׃ ב[10]. כוּ. ב חס[11]
30 יְמַלֵּט אִי־נָקִי וְנִמְלַט בְּבֹר כַּפֶּיךָ׃ פ ח[12]

ס

23 1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 גַּם־הַיּוֹם מְרִי שִׂחִי יָדִי כָּבְדָה עַל־אַנְחָתִי׃ ל חס
3 מִי־יִתֵּן יָדַעְתִּי וְאֶמְצָאֵהוּ אָבוֹא עַד־תְּכוֹנָתוֹ׃ ל. ב. ו ל בלישׁ ומל וכף דכות
4 אֶעְרְכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט וּפִי אֲמַלֵּא תּוֹכָחוֹת׃ ל. ג[1]
5 אֵדְעָה מִלִּים יַעֲנֵנִי וְאָבִינָה מַה־יֹּאמַר לִי׃ ב. י בסיק ו[2] מנה בלישׁ
6 הַבְּרֹב־כֹּחַ יָרִיב עִמָּדִי לֹא[a] אַךְ־הוּא יָשֶׂם בִּי׃ ל. ג[3]
7 שָׁם[a] יָשָׁר נוֹכַח עִמּוֹ וַאֲפַלְּטָה לָנֶצַח מִשְׁפָּטִי[b]׃ ל. ל
8 הֵן קֶדֶם אֵהָלֵךְ וְאֵינֶנּוּ וְאָחוֹר וְלֹא־אָבִין לוֹ׃ יב. ד[4]
9 שְׂמֹאול בַּעֲשֹׂתוֹ[a] וְלֹא־אֶחֱזֶה יַעְטֹף יָמִין וְלֹא אֶרְאֶה׃ ג[5]. ג[6]
10 כִּי־יָדַע דֶּרֶךְ עִמָּדִי בְּחָנַנִי כַּזָּהָב אֵצֵא׃ ל. ז[7]
11 בְּאֲשֻׁרוֹ אָחֲזָה רַגְלִי דַּרְכּוֹ שָׁמַרְתִּי וְלֹא־אָטֶ֑ה׃ ל חס. ח וכל מנין איש רגלי דכות[8]. ל
12 מִצְוַת שְׂפָתָיו וְלֹא[a] אָמִישׁ מֵחֻקִּי[b] צָפַנְתִּי אִמְרֵי־פִיו׃
13 וְהוּא בְאֶחָד וּמִי[a] יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיַּעַשׂ׃ לג ר״פ. ח. ג. ל
14 כִּי יַשְׁלִים חֻקִּי וְכָהֵנָּה רַבּוֹת עִמּוֹ׃ ד ב חס וב מל. ג. ל[9]
15 עַל־כֵּן מִפָּנָיו אֶבָּהֵל אֶתְבּוֹנֵן וְאֶפְחַד מִמֶּנּוּ׃ כג. ל. ל
16 וְאֵל הֵרַךְ לִבִּי וְשַׁדַּי הִבְהִילָנִי׃ ל. ל
17 כִּי־לֹא נִצְמַתִּי מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ וּמִפָּנַי[a] כִּסָּה־אֹפֶל׃ ל. ב[9]

[8]Mm 3506. [9]Mm 3122 contra textum. [10]Mm 2533. [11]Mm 3507. [12]Mm 3058. Cp 23 [1]Mm 3590. [2]Cf Mm 3542. [3]Mp sub loco. [4]Mm 3879. [5]Mm 3508. [6]Mm 3509. [7]Mm 3188. [8]Mm 3533. [9]Hi 30,10.

24 [a] prp תָּשַׁת ‖ [b] mlt Mss וְכִצּוּר ‖ **29** [a–a] l frt אֶת־אֹמֶר ‖ **30** [a] l prb אֱלֹהִים ‖ **Cp 23,6** [a] l frt לֹא = לוֹ ‖ **7** [a] prb = si cf akk *šumma* ‖ [b] l frt מִשְׁפָּטִי cf Vrs ‖ **9** [a] frt = in tegmento eius cf arab *ġašā* = tegere ‖ [b] = אֶחֱזֶה ‖ **12** [a] l c nonn Mss 𝔊ᴬ𝔙 וּמִמְּנִי אֲשֶׁר = וּמִפָּנַי prp [b] l frt בְּחֻקִּי cf 𝔊𝔙 ‖ **13** [a] prb l c pc Mss מִי ‖ **17** [a] prp לֹא

לג ר״ם. ל ומל. ג. ל ומל

32 וְהוּא לְקִבְרוֹת יוּבָל וְעַל־גְּדִישׁ יִשְׁקוֹד׃ [מִסְפֵּר׃

ל. ב מל[18]. ב

33 מָתְקוּ־לוֹ רִגְבֵי נָחַל וְאַחֲרָיו כָּל־אָדָם יִמְשׁוֹךְ וְלִפָּנָיו אֵין

ג ר״פ[19]. ל

34 וְאֵיךְ תְּנַחֲמוּנִי הֶבֶל וּתְשׁוּבֹתֵיכֶם נִשְׁאַר־מָעַל׃ ס

ל חס

22 1 וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃

2 הַלְאֵל יִסְכָּן־גֶּבֶר[a] כִּי־יִסְכָּן עָלָיו[b] מַשְׂכִּיל׃

ג[1]. ד. ל

3 הַחֵפֶץ לְשַׁדַּי כִּי תִצְדָּק וְאִם־בָּצַע כִּי־תַתֵּם דְּרָכֶיךָ׃

ל. ד מל בסים

4 הֲמִיִּרְאָתְךָ יֹכִיחֶךָּ יָבֹוא עִמְּךָ בְּמִשְׁפָּט׃

5 הֲלֹא רָעָתְךָ רַבָּה וְאֵין־קֵץ לַעֲוֹנֹתֶיךָ׃

ד מל ב דגש ובי ופי[2]

6 כִּי־תַחְבֹּל אַחֶיךָ חִנָּם וּבִגְדֵי עֲרוּמִּים תַּפְשִׁיט׃

ח[3]

7 לֹא־מַיִם עָיֵף תַּשְׁקֶה וּמֵרָעֵב תִּמְנַע־לֶחֶם׃

ד

8 וְאִישׁ זְרוֹעַ לוֹ הָאָרֶץ וְנָשׂוֹא פָנִים יָשַׁב בָּהּ׃

ב חס

9 אַלְמָנוֹת שִׁלַּחְתָּ רֵיקָם וּזְרֹעוֹת יְתֹמִים יְדֻכָּא[a]׃

ב. ל

10 עַל־כֵּן סְבִיבוֹתֶיךָ פַּחִים וַיְבַהֶלְךָ[a] פַּחַד פִּתְאֹם׃

ב

11 אֹו־חֹשֶׁךְ[a] לֹא־תִרְאֶה וְשִׁפְעַת־מַיִם תְּכַסֶּךָּ׃

ל בסים

12 הֲלֹא־אֱלוֹהַּ גֹּבַהּ שָׁמָיִם וּרְאֵה רֹאשׁ כּוֹכָבִים כִּי־רָמּוּ׃

ל. ג מל

13 וְאָמַרְתָּ מַה־יָּדַע אֵל הַבְעַד עֲרָפֶל יִשְׁפֹּוט׃

ו[4]. ל[5]

14 עָבִים סֵתֶר־לוֹ וְלֹא יִרְאֶה וְחוּג שָׁמַיִם יִתְהַלָּךְ׃

ל. ד מל

15 הַאֹרַח עוֹלָם תִּשְׁמֹר אֲשֶׁר דָּרְכוּ מְתֵי־אָוֶן׃

חצי הספר בפסוקים ל. ב מל[6]

16 אֲשֶׁר־קָמְטוּ וְלֹא[a]־עֵת נָהָר יוּצַק יְסוֹדָם׃

יא

17 הָאֹמְרִים לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וּמַה־יִּפְעָל שַׁדַּי לָמֹו[a]׃

לג ר״פ

18 וְהוּא מִלֵּא בָתֵּיהֶם טוֹב וַעֲצַת רְשָׁעִים רָחֲקָה מֶנִּי׃

ג

19 יִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִשְׂמָחוּ וְנָקִי יִלְעַג־לָמֹו׃

ב[7]

20 אִם־לֹא נִכְחַד קִימָנוּ וְיִתְרָם אָכְלָה אֵשׁ׃

ל. ל

21 הַסְכֶּן־נָא עִמֹּו וּשְׁלֹם[a] בָּהֶם תְּבוּאָתֶךָ[b] טוֹבָה׃

יב ר״פ. ס

22 קַח־נָא מִפִּיו תֹּורָה וְשִׂים אִמָרָיו בִּלְבָבֶךָ׃

[18]Qoh 2,3. [19]Mm 2160. Cp 22 [1]Mm 3505. [2]Mm 18. [3]Mm 184. [4]Mm 2624. [5]Mm 2361. [6]Lv 21,10. [7]Ex 23,11.

Cp 22,2 [a] Ms דעת || [b] = עָלָיו cf 20,23 27,23 || 9 [a] prp תְּדַכֵּא cf Vrs || 10 [a] cf 5,10[a] || 11 [a–a] l frt אוֹר חָשַׁךְ cf 𝔊 || 16 [a] mlt Mss Edd 𝔗 בְּלֹא || 17 [a] prp לָנוּ cf 𝔊𝔖 || 21 [a] sic L, mlt Mss Edd וּשְׁלֵם || [b] ו pro ו; num = veniet tibi?

9 בָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפַּחַד וְלֹא שֵׁבֶט אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם׃ ל

10 שׁוֹרוֹ עִבֵּר וְלֹא יָגְעָל תְּפַלֵּט פָּרָתוֹ וְלֹא תְשַׁכֵּל׃ ל ו חס. ל. ג[6]

11 יְשַׁלְּחוּ כַצֹּאן עֲוִילֵיהֶם וְיַלְדֵיהֶם יִרְקֹדוּן׃ ל. ב[7]

12 יִשְׂאוּ כְתֹף[a] וְכִנּוֹר וְיִשְׂמְחוּ לְקוֹל עוּגָב׃ כ. ל. ה

13 יְבַלּוּ[a] בַטּוֹב יְמֵיהֶם וּבְרָגַע שְׁאוֹל יֵחָתּוּ[b]׃ יכלו. ט דגש[8] ק

14 וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ׃ יא

15 מַה־שַּׁדַּי[a] כִּי־נַעַבְדֶנּוּ וּמַה־נּוֹעִיל כִּי נִפְגַּע־בּוֹ׃ ל

16 הֵן לֹא בְיָדָם טוּבָם עֲצַת רְשָׁעִים רָחֲקָה מֻנִּי[a]׃ יא[9] ול בכתיב

17 כַּמָּה | נֵר־רְשָׁעִים יִדְעָךְ וְיָבֹא עָלֵימוֹ אֵידָם
חֲבָלִים יְחַלֵּק בְּאַפּוֹ׃

18 יִהְיוּ כְּתֶבֶן לִפְנֵי־רוּחַ וּכְמֹץ גְּנָבַתּוּ סוּפָה׃ ל וכל לישׁ דכות פת קטן

19 אֱלוֹהַּ[a] יִצְפֹּן־לִבְנָיו אוֹנוֹ יְשַׁלֵּם אֵלָיו וְיֵדָע׃ ב. ג ול קמ

20 יִרְאוּ עֵינָיו כִּידָם וּמֵחֲמַת שַׁדַּי יִשְׁתֶּה׃ עיניו חד מן ח[10] כת כן ק בלישׁ. ל

21 כִּי מַה־חֶפְצוֹ בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו וּמִסְפַּר חֳדָשָׁיו חָצָצוּ׃ כד בטע ר״פ בסיפ. ה. ה. ל

22 הַלְאֵל יְלַמֵּד־דֵּעַת וְהוּא רָמִים יִשְׁפּוֹט׃ ג מל

23 זֶה יָמוּת בְּעֶצֶם תֻּמּוֹ כֻּלּוֹ שַׁלְאֲנַן[a] וְשָׁלְיוֹ[b]׃ ב עינינ דמיין ומל[11]

24 עֲטִינָיו[a] מָלְאוּ חָלָב וּמֹחַ עַצְמוֹתָיו יְשֻׁקֶּה׃ ל. ל. ל

25 וְזֶה יָמוּת בְּנֶפֶשׁ מָרָה וְלֹא־אָכַל בַּטּוֹבָה׃ כג ר״פ. ו[12]

26 יַחַד עַל־עָפָר יִשְׁכָּבוּ וְרִמָּה תְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם׃ ג קמ[13]. ב[14]

27 הֵן יָדַעְתִּי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וּמִזְמוֹת עָלַי תַּחְמֹסוּ[a]׃ ב[15] מל ול בכתיב

28 כִּי תֹאמְרוּ אַיֵּה בֵית־נָדִיב וְאַיֵּה אָהֳל[a] מִשְׁכְּנוֹת רְשָׁעִים׃ כד בטע ר״פ בסיפ

29 הֲלֹא שְׁאַלְתֶּם עוֹבְרֵי דָּרֶךְ וְאֹתֹתָם לֹא תְנַכֵּרוּ׃ ב[16]. ל כל. ל[17]

30 כִּי לְיוֹם אֵיד יֵחָשֵׂךְ רָע לְיוֹם עֲבָרוֹת יוּבָלוּ׃ כד בטע ר״פ בסיפ. ב

31 מִי־יַגִּיד עַל־פָּנָיו דַּרְכּוֹ וְהוּא־עָשָׂה מִי יְשַׁלֵּם־לוֹ׃

[6]Mm 3191. [7]Mm 3502. [8]Mm 2625. [9]Mm 2300. [10]Mm 1543. [11]Mp sub loco. [12]Mm 1644. [13]Mm 3503. [14]Ex 16,24. [15]Mm 3504. [16]Mm 1588. [17]וחד אותתם Ps 74,4.

12 [a] l c mlt Mss Edd Vrs בְּתֹף ‖ **13** [a] Vrs ut Q יְבַלּוּ, K יְבַלּוּ ‖ [b] = נחת a יֵחָתּוּ ‖ **15** [a] sic L, mlt Mss Edd שׁ ‖ **16** [a] prp מֻנִּי = מֻנְהוּ ‖ **19** [a] prp אֵל ‖ **23** [a] prb l c Ms שַׁאֲנָן ‖ [b] mlt Mss Edd וּשְׁלוֹ ‖ **24** [a] hpleg, frt = vasa cf arab *ʿaṭana* ‖ **27** [a] prp *תַּחֲמֹסוּ cf syr *hms* = cogitare ‖ **28** [a] > Ms, prb dl.

ל 15 חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ מִבִּטְנוֹ יוֹרִשֶׁנּוּ אֵל׃
ג ר״פ. ד[12] 16 רֹאשׁ־פְּתָנִים יִינָק תַּהֲרְגֵהוּ לְשׁוֹן אֶפְעֶה׃
ה[13]. ב 17 אַל־יֶרֶא בְּפַלְגּוֹת נַהֲרֵי[a] נַחֲלֵי דְבַשׁ וְחֶמְאָה׃
ל. ל 18 מְשִׁיב יָגָע[a] וְלֹא יִבְלָע כְּחֵיל[b] תְּמוּרָתוֹ וְלֹא[c] יַעֲלֹס׃
19 כִּי־רָצַץ עָזַב דַּלִּים בַּיִת גָּזַל וְלֹא יִבְנֵהוּ׃
יא בטע ר״פ בשלש ספרים. ל. ב בספרי אמ״ת[14]. ח[15] 20 כִּי לֹא־יָדַע שַׁלְוָ[a] בְּבִטְנוֹ בַּחֲמוּדוֹ[b] לֹא יְמַלָּט׃
ב. ג ומל[16] 21 אֵין־שָׂרִיד לְאָכְלוֹ עַל־כֵּן לֹא־יָחִיל טוּבוֹ׃
ל. ח[17]. ג ב מל וחד חס[18] 22 בִּמְלֹאוּת שְׂפָקוֹ יֵצֶר לוֹ כָּל־יַד עָמָל[a] תְּבוֹאֵנוּ׃
יט[19] 23 יְהִי לְמַלֵּא בִטְנוֹ יְשַׁלַּח־בּוֹ חֲרוֹן אַפּוֹ וְיַמְטֵר[a] עָלֵימוֹ בְּלַחוּמוֹ׃
ג מנוקדין כן בלוש[20] 24 יִבְרַח מִנֶּשֶׁק בַּרְזֶל תַּחְלְפֵהוּ קֶשֶׁת נְחוּשָׁה׃
ג. ל 25 שָׁלַף וַיֵּצֵא מִגֵּוָּה וְבָרָק מִמְּרֹרָתוֹ יַהֲלֹךְ[a] עָלָיו אֵמִים׃
ל. ל 26 כָּל־חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפוּנָיו תְּאָכְלֵהוּ[a] אֵשׁ לֹא־נֻפָּח[b] יֵרַע[c] שָׂרִיד
ל ומל 27 יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ׃ [בְּאֶהָלוֹ׃
ג. ל ומל 28 יָגֶל[a] יְבוּל[b] בֵּיתוֹ נְגָרוֹת בְּיוֹם אַפּוֹ׃
29 זֶה[a] חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים וְנַחֲלַת אִמְרוֹ מֵאֵל׃ פ

21 1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
יד רמז[1]. ל 2 שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי וּתְהִי־זֹאת תַּנְחוּמֹתֵיכֶם׃
ב ומל[2]. ג[3]. ל ומל בלוש 3 שָׂאוּנִי וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר וְאַחַר דַּבֵּרִי תַּלְעִיג׃
ב[4]. ל פת 4 הֶאָנֹכִי לְאָדָם שִׂיחִי וְאִם־מַדּוּעַ לֹא־תִקְצַר רוּחִי׃
ל. ג 5 פְּנוּ־אֵלַי וְהָשֵּׁמּוּ[a] וְשִׂימוּ יָד עַל־פֶּה׃
ו ר״פ בסיס. ד 6 וְאִם־זָכַרְתִּי וְנִבְהַלְתִּי וְאָחַז בְּשָׂרִי פַּלָּצוּת׃
ז[5] 7 מַדּוּעַ רְשָׁעִים יִחְיוּ עָתְקוּ גַּם־גָּבְרוּ חָיִל׃
ל בכתיב 8 זַרְעָם נָכוֹן לִפְנֵיהֶם עִמָּם[a] וְצֶאֱצָאֵיהֶם לְעֵינֵיהֶם׃

[12]Mm 2425. [13]Mm 404. [14]Mm 3256. [15]Mm 3058. [16]Mm 3499. [17]Mm 3457. [18]Mm 3597. [19]Mm 440. [20]Mm 4174. Cp 21 [1]Mm 174. [2]Mm 3500. [3]Mm 1417. [4]Mm 3501. [5]Mm 1294.

17 [a] prb dl ‖ **18** [a] prp יִגְעוּ ‖ [b] l prb c mlt Mss בְּחֵיל ‖ [c] l prb לֹא ‖ **20** [a–a] l frt שָׁלְוֹ בֶּן־בִּטְנוֹ = prosperitatis fratris sui (non curat) ‖ [b] l frt בֶּן־חֹ׳ ‖ **22** [a] l c pc Mss 𝔊𝔖 עָמָל ‖ **23** [a–a] l frt עָלָיו מַבֵּל חֲמוֹ cf 18,15[a–a] ‖ **25** [a] cf 5,10[a] ‖ **26** [a] = תֹּאכְלֵהוּ ‖ [b] prp נֻפָּח = fluvius ‖ **29** [a–a] cf 27,13 ‖ **Cp 21,5** [a] prp וְהָשֵּׁמּוּ (ni) ‖ **8** [a–a] prb dl ל׳ vel l לפניהם; al prp עִמָּמוּ צאז a עמם cf arab *amma* = se extendere.

21 חָנֵּנִי חָנֵנִי אַתֶּם רֵעָי כִּי יַד־אֱלוֹהַּ נָגְעָה בִּי׃ ל

22 לָמָּה תִרְדְּפֵנִי כְמוֹ־אֵל וּמִבְּשָׂרִי לֹא תִשְׂבָּעוּ׃ ל וחס

23 מִי־יִתֵּן אֲפוֹ וְיִכָּתְבוּן מִלָּי מִי־יִתֵּן בַּסֵּפֶר וְיֻחָקוּ[a]׃ ד כת כן. ל. ל

24 בְּעֵט־בַּרְזֶל וְעוֹפֶרֶת[a] לָעַד בַּצּוּר יֵחָצְבוּן׃ ד חס. ג. ל

25 וַאֲנִי יָדַעְתִּי גֹּאֲלִי חָי וְאַחֲרוֹן עַל־עָפָר יָקוּם׃ סז ר״פ לג מגה בבחיב. ל

26 וְאַחַר עוֹרִי נִקְּפוּ־זֹאת וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ׃ ל. ד

27 [a]אֲשֶׁר אֲנִי[a] | אֶחֱזֶה־לִּי וְעֵינַי רָאוּ וְלֹא־זָר ד. ב. ל
כָּלוּ כִלְיֹתַי בְּחֵקִי׃ ג חס. ד חס

28 כִּי תֹאמְרוּ מַה־נִּרְדָּף־לוֹ וְשֹׁרֶשׁ דָּבָר נִמְצָא־בִי[a]׃ ב[a]

29 גּוּרוּ לָכֶם | מִפְּנֵי־חֶרֶב כִּי־חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב ו מל[10]
לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדִּין[a]׃ ס ד[11]. שדון[12] ק

20 1 וַיַּעַן צֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר׃

2 לָכֵן שְׂעָפַי יְשִׁבֻנִי וּבַעֲבוּר[a] חוּשִׁי בִי׃ ל. ג[1]

3 מוּסַר כְּלִמָּתִי אֶשְׁמָע וְרוּחַ מִבִּינָתִי[a] יַעֲנֵנִי׃ יב פת[2]

4 הֲזֹאת[a] יָדַעְתָּ מִנִּי־עַד מִנִּי שִׂים אָדָם עַלי־אָרֶץ׃ ה[3]. ב

5 כִּי רִנַּת רְשָׁעִים מִקָּרוֹב וְשִׂמְחַת חָנֵף עֲדֵי־רָגַע׃ כד בטע ר״פ בסיפ. ל

6 אִם־יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שְׁאֵתוֹ וְרֹאשׁוֹ לֶעָב יְגִיעַ׃ ד[4]

7 כְּגֵלָלוֹ לָנֶצַח יֹאבֵד רֹאָיו יֹאמְרוּ אַיּוֹ׃ ל. ה[5]

8 כַּחֲלוֹם יָעוּף וְלֹא יִמָּצֵא וְיֻדַּד כְּחִזְיוֹן לָיְלָה׃ ג[6]. ל[7]

9 עַיִן שָׁזְפָתּוּ וְלֹא תוֹסִיף וְלֹא־עוֹד תְּשׁוּרֶנּוּ מְקוֹמוֹ׃ ב. ד[8]. ג[9]. ל ומל[6]. ב מל בלישׁ בסיפ[10]

10 בָּנָיו יְרַצּוּ דַלִּים וְיָדָיו תָּשֵׁבְנָה אוֹנוֹ׃ ל. ד

11 עַצְמוֹתָיו מָלְאוּ עֲלוּמוֹ וְעִמּוֹ עַל־עָפָר תִּשְׁכָּב׃ עלומיו ק

12 אִם־תַּמְתִּיק בְּפִיו רָעָה יַכְחִידֶנָּה תַּחַת לְשׁוֹנוֹ׃ ל. ל

13 יַחְמֹל עָלֶיהָ וְלֹא יַעַזְבֶנָּה וְיִמְנָעֶנָּה בְּתוֹךְ חִכּוֹ׃

14 לַחְמוֹ בְמֵעָיו נֶהְפָּךְ מְרוֹרַת פְּתָנִים בְּקִרְבּוֹ׃ ל[11]

[9] Mm 3496. [10] Mm 3973. [11] Mm 1255. [12] Mm 832. Cp 20 [1] Mm 3497. [2] Mm 2045. [3] Mm 2289. [4] Mm 3498. [5] Mm 3106. [6] Mm 2315. [7] Mp sub loco. [8] Mm 2296. [9] Mp Or contra TM et Mm 3548, cf Hi 35,14 et Mp sub loco. [10] Cf Mm 489. [11] וחד ונהפך Prv 17,20.

23 [a] ק sine dageš ‖ **24** [a] prp וְצִפֹּרֶן ‖ **27** [a–a] > Ms ‖ **28** [a] mlt Mss Vrs בּוֹ ‖ **29** [a] Q שַׁדִּין = (ut sciatis) esse iudicium, K שַׁדִּין ‖ **Cp 20,2** [a] = וב׳ זאת ‖ **3** [a] l frt׳ מְבִי ‖ **4** [a] Ms 𝔊 הֲלֹא.

17 זִכְרוֹ־אָבַד מִנִּי־אָרֶץ וְלֹא־שֵׁם לוֹ עַל־פְּנֵי־חוּץ׃
18 יֶהְדְּפֻהוּ מֵאוֹר אֶל־חֹשֶׁךְ וּמִתֵּבֵל יְנֻדֻּהוּ׃ ל.ל.ל
19 לֹא־נִין לוֹ וְלֹא־נֶכֶד בְּעַמּוֹ וְאֵין שָׂרִיד בִּמְגֻרָיו׃ ל.ל
20 עַל־יוֹמוֹ נָשַׁמּוּ אַחֲרֹנִים וְקַדְמֹנִים אָחֲזוּ שָׁעַר׃ ל וחס
21 אַךְ־אֵלֶּה מִשְׁכְּנוֹת עַוָּל וְזֶה מְקוֹם לֹא־יָדַע־אֵל׃ ס

19 1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 עַד־אָנָה תּוֹגִיוֹן נַפְשִׁי וְתְדַכְּאוּנַנִי בְמִלִּים׃ ל. מת כת א לא קרי׳. ל בסיפ
3 זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים תַּכְלִימוּנִי לֹא־תֵבֹשׁוּ תַּהְכְּרוּ־לִי׃ ל.ל
4 וְאַף־אָמְנָם שָׁגִיתִי אִתִּי תָּלִין מִשְׁוָנָתִי׃ ס ר״פ
5 אִם־אָמְנָם עָלַי תַּגְדִּילוּ וְתוֹכִיחוּ עָלַי חֶרְפָּתִי׃ ל.ל
6 דְּעוּ־אֵפוֹ כִּי־אֱלוֹהַּ עִוָּתָנִי וּמְצוּדֹתוֹ עָלַי הִקִּיף׃ ד כת כן. ל.ל
7 הֵן אֶצְעַק חָמָס וְלֹא אֵעָנֶה אֲשַׁוַּע וְאֵין מִשְׁפָּט׃ ל
8 אָרְחִי גָדַר וְלֹא אֶעֱבֹר וְעַל נְתִיבוֹתַי חֹשֶׁךְ יָשִׂים׃ ג׳.ג מל. ב חד מל וחד חס
9 כְּבוֹדִי מֵעָלַי הִפְשִׁיט וַיָּסַר עֲטֶרֶת רֹאשִׁי׃ מו
10 יִתְּצֵנִי סָבִיב וְאֵלֵךְ וַיִּסַּע כָּעֵץ תִּקְוָתִי׃ ל.ג׳.ג
11 וַיַּחַר עָלַי אַפּוֹ וַיַּחְשְׁבֵנִי לוֹ כְצָרָיו׃ ל.ל
12 יַחַד | יָבֹאוּ גְדוּדָיו וַיָּסֹלּוּ עָלַי דַּרְכָּם וַיַּחֲנוּ סָבִיב לְאָהֳלִי׃ ב
13 אַחַי מֵעָלַי הִרְחִיק וְיֹדְעַי אַךְ־זָרוּ מִמֶּנִּי׃ נז וכל חלים דכות ב מ יא
14 חָדְלוּ קְרוֹבַי וּמְיֻדָּעָי שְׁכֵחוּנִי׃ 15 גָּרֵי בֵיתִי ב מל בליש. ל
וַאֲמְהֹתַי לְזָר תַּחְשְׁבֵנִי נָכְרִי הָיִיתִי בְעֵינֵיהֶם׃ י
16 לְעַבְדִּי קָרָאתִי וְלֹא יַעֲנֶה בְּפִי אֶתְחַנֶּן־לוֹ׃ ה. ט
17 רוּחִי זָרָה לְאִשְׁתִּי וְחַנֹּתִי לִבְנֵי בִטְנִי׃ ל בטע מלעיל. ב׳
18 גַּם־עֲוִילִים מָאֲסוּ בִי אָקוּמָה וַיְדַבְּרוּ־בִי׃ ג׳
19 תָּעֲבוּנִי כָּל־מְתֵי סוֹדִי וְזֵה־אָהַבְתִּי נֶהְפְּכוּ־בִי׃ נ
20 בְּעוֹרִי וּבִבְשָׂרִי דָּבְקָה עַצְמִי וָאֶתְמַלְּטָה בְּעוֹר שִׁנָּי׃ ל

Cp 19 [1]Mm 898. [2]Mp sub loco. [3]Mm 3734. [4]Mm 3736. [5]Mm 3493. [6]Mm 3494. [7]Mm 3495. [8]Mm 1721.

Cp 19,3 [a] 2 Mss תחברו; prb l c pc Mss תחכ׳ || [b] pc Mss בי || 5 [a] sic L, mlt Mss Edd תי– || 11 [a] prp ני׳ || 12 [a–a] cf 30,12 || 13 [a] prb l c Ms ⅏ קו– || 14 [a–a] l עֲ– בי– || 15 [a] huc tr : || 20 [a–a] l בעור־בְּשָׂרי || [b] = מרטה–? a *מרט = laceravi, momordi cf akk *marāṭu*, arab *maraṭa*, syr *mrṭ*, aeth *malata*.

9 וְיֹאחֵז צַדִּיק דַּרְכּוֹ וְטָהֳר־יָדַיִם יֹסִיף אֹמֶץ׃ ב. ג. יד כת כן
10 וְאוּלָם כֻּלָּם[a] תָּשֻׁבוּ וּבֹאוּ נָא וְלֹא־אֶמְצָא בָכֶם חָכָם׃
11 יָמַי עָבְרוּ זִמֹּתַי[a] נִתְּקוּ מוֹרָשֵׁי לִבָּבִי׃
12 לַיְלָה לְיוֹם יָשִׂימוּ אוֹר קָרוֹב מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ׃
13 אִם־אֲקַוֶּה שְׁאוֹל בֵּיתִי בַּחֹשֶׁךְ רִפַּדְתִּי יְצוּעָי׃ ל
14 לַשַּׁחַת קָרָאתִי אָבִי אֲתָּה אִמִּי וַאֲחֹתִי לָרִמָּה׃ ל
15 וְאַיֵּה אֶפְוֹ תִקְוָתִי וְתִקְוָתִי[a] מִי יְשׁוּרֶנָּה׃ ג ר״פ[7]. ד כת כן[8]
16 בַּדֵּי[a] שְׁאֹל תֵּרֵדְנָה אִם־יַחַד עַל־עָפָר נָחַת׃ ס ב חס

18 1 וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר׃ ב חס
2 עַד־אָנָה | תְּשִׂימוּן קִנְּצֵי לְמִלִּין תָּבִינוּ וְאַחַר נְדַבֵּר׃ ג[1]. ל
3 מַדּוּעַ נֶחְשַׁבְנוּ כַּבְהֵמָה נִטְמֵינוּ[a] בְּעֵינֵיכֶם׃ ג. ב[2]. יח
4 טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ הֲלְמַעַנְךָ תֵּעָזֵב אֶרֶץ [a]וְיֵעְתַּק־צוּר מִמְּקֹמוֹ[a]׃ ד
5 גַּם אוֹר רְשָׁעִים יִדְעָךְ וְלֹא־יַזְהִיר שְׁבִיב אִשּׁוֹ׃ ב[3]
6 אוֹר חָשַׁךְ בְּאָהֳלוֹ וְנֵרוֹ עָלָיו יִדְעָךְ׃ ד[4]
7 יֵצְרוּ צַעֲדֵי אוֹנוֹ וְתַשְׁלִיכֵהוּ[a] עֲצָתוֹ׃ ל. ל
8 כִּי־שָׁלַח בְּרֶשֶׁת בְּרַגְלָיו[a] וְעַל־שְׂבָכָה יִתְהַלָּךְ׃ ג[5]
9 יֹאחֵז בְּעָקֵב פַּח יַחֲזֵק[a] עָלָיו צַמִּים׃ ב[6]
10 טָמוּן בָּאָרֶץ חַבְלוֹ וּמַלְכְּדָתוֹ עָלָי נָתִיב׃
11 סָבִיב בִּעֲתָתְהוּ בַלָּהוֹת וְהֵפִיצָהוּ לְרַגְלָיו׃ ג ר״פ[7]. ד[8]
12 יְהִי־רָעֵב אֹנוֹ[a] וְאֵיד נָכוֹן לְצַלְעוֹ׃ ג חס[9]. ב חד חס וחד מל
13 [a]יֹאכַל בַּדֵּי[a] עוֹרוֹ יֹאכַל בַּדָּיו בְּכוֹר מָוֶת׃ כן למערב[10]
14 יִנָּתֵק מֵאָהֳלוֹ מִבְטַחוֹ וְתַצְעִדֵהוּ לְמֶלֶךְ בַּלָּהוֹת׃ ג. ד[11]. ל. כט וכל משיחה מצרים אשור ישראל דכות[12]
15 תִּשְׁכֹּן בְּאָהֳלוֹ [a]מִבְּלִי־לוֹ[a] יְזֹרֶה עַל־נָוֵהוּ גָּפְרִית׃ ג מל
16 מִתַּחַת שָׁרָשָׁיו יִבָּשׁוּ וּמִמַּעַל יִמַּל קְצִירוֹ׃ ד חס בלישׁ. ג[13]

[7]Mm 3491. [8]Mp sub loco. Cp 18 [1]Mm 2697. [2]Mm 2438. [3]Dt 4,36. [4]Mm 1676. [5]Mm 3077. [6]Mm 3463. [7]Mm 3215. [8]Mm 396. [9]Mm 1178. [10]Mm 3492. [11]Mm 2554. [12]Mm 958. [13]Mm 2774.

10 [a] pc Mss כֻּלְּכֶם || **11** [a] l frt זַמֹּתַי || **15** [a] Ⓖ *τὰ ἀγαθά μου*, l frt וְטוֹבָתִי vel sim || **16** [a] l frt בִּידֵי || **Cp 18,3** [a] a טמא, vel l נֶטְמִנּוּ a *טמם (neohb) ≔ obturare || **4** [a–a] cf 14,18 || **7** [a] Ⓖ *σφάλαι δέ* = וְתַכְשִׁילֵהוּ || **8** [a] = statim cf Nu 20,19 Dt 2,28 Jdc 5,15 || **9** [a] pc Mss יחזיק || **12** [a] l frt בְּאֹנוֹ || **13** [a–a] prp יֹאכַל בְּדֵנִי || **15** [a–a] l frt *מַבֵּל cf akk *nablu*, ug *nblt* = ignis.

9 אַפּוֹ טָרַף וַיִּשְׂטְמֵנִי חָרַק עָלַי בְּשִׁנָּיו
צָרִי יַלְטֹושׁ עֵינָיו לִי׃
ב.ל 10 פָּעֲרוּ עָלַי בְּפִיהֶם בְּחֶרְפָּה הִכּוּ לְחָיַי יַחַד עָלַי יִתְמַלָּאוּן׃
ל.ל.ל 11 יַסְגִּרֵנִי אֵל אֶל עֲוִיל[a] וְעַל־יְדֵי רְשָׁעִים יַרְטֵנִי׃
ל.ל 12 שָׁלֵו הָיִיתִי וַיְפָרְפְּרֵנִי וְאָחַז בְּעָרְפִּי וַיְפַצְפְּצֵנִי
נ וַיְקִימֵנִי לוֹ לְמַטָּרָה׃ [מְרֻרָתִי׃
ב.ד[a] 13 יָסֹבּוּ עָלַי רַבָּיו יְפַלַּח כִּלְיוֹתַי וְלֹא יַחְמֹול יִשְׁפֹּךְ לָאָרֶץ
ל חס 14 יִפְרְצֵנִי פֶּרֶץ עַל־פְּנֵי־פָרֶץ יָרֻץ עָלַי כְּגִבּור׃
ל.ל 15 שַׂק תָּפַרְתִּי עַלִי גִלְּדִי וְעִלַּלְתִּי בֶעָפָר קַרְנִי׃
חמרמרר ק חד מן יו"ד כת ה וקר ו 16 פָּנַי חָמְרְמְרָה מִנִּי־בֶכִי וְעַל עַפְעַפַּי צַלְמָוֶת׃
ג.ג.ג[2] 17 עַל לֹא־חָמָס בְּכַפָּי וּתְפִלָּתִי זַכָּה׃
יג ר"ם.ב[a] 18 אֶרֶץ אַל־תְּכַסִּי דָמִי וְאַל־יְהִי מָקוֹם לְזַעֲקָתִי[a]׃
ל 19 גַּם־עַתָּה הִנֵּה־בַשָּׁמַיִם עֵדִי וְשָׂהֲדִי בַּמְּרוֹמִים׃
ל.ב.כט[a] 20 מְלִיצַי רֵעָי[a] אֶל־אֱלוֹהַּ[b] דָּלְפָה עֵינִי׃
ב[10].ב ובמים.ה[11] 21 וְיוֹכַח לְגֶבֶר עִם־אֱלוֹהַּ וּבֶן־אָדָם לְרֵעֵהוּ׃
ב בטע 22 כִּי־שְׁנוֹת מִסְפָּר יֶאֱתָיוּ וְאֹרַח לֹא־אָשׁוּב אֵהָלֵךְ׃
ל.ל 17 1 רוּחִי חָבָּלָה יָמַי נִזְעָכוּ[a] קְבָרִים לִי׃
ל.ל.ב.כט[1] 2 אִם־לֹא הַתֻּלִים עִמָּדִי וּבְהַמְרוֹתָם תָּלַן עֵינִי׃
ב 3 שִׂימָה־נָּא עָרְבֵנִי[a] עִמָּךְ [b]מִי הוּא[b] לְיָדִי יִתְקָע׃
ב חד חס וחד מל[2] 4 כִּי־לִבָּם צָפַנְתָּ מִשֶּׂכֶל עַל־כֵּן לֹא תְרֹמֵם[a]׃
ה[3].י.ל חס 5 לְחֵלֶק יַגִּיד רֵעִים וְעֵינֵי בָנָיו תִּכְלֶינָה׃
ל 6 וַיְהִצְּנֵנִי לְמָשָׁל[a] עַמִּים וְתֹפֶת[b] לְפָנִים אֶהְיֶה׃
ל.ל כת ש[4].כט[1]. ה דגש 7 וַתֶּכַהּ מִכַּעַשׁ עֵינִי וְיֹצְרֵי כְצַלְלִי כֻלָּם[a]׃
ב וחס[5].ג.ל חס בלוש 8 יָשֹׁמּוּ יְשָׁרִים עַל־זֹאת וְנָקִי עַל־חָנֵף יִתְעֹרָר׃

[5]Mm 3489. [6]Mm 782. [7]Mm 586. [8]Mm 1683. [9]Mm 2501. [10]1Ch 12,18. [11]Mm 3207. Cp 17 [1]Mm 2501. [2]Mm 3490. [3]Mm 2462. [4]Mm 3461. [5]Mm 3707. [6]Mp sub loco.

11 [a] Ms עול, S *(l)ml'k' 'wl'* ‖ **18** [a] תו– cf Gn 4,10 ‖ **20** [a–a] l frt צִי רעי– = mediator meus alter = idem quocum contendo ‖ [b] cf 4,9[a] ‖ **21** [a] l c pc Mss וּבֵין ‖ **Cp 17,1** [a] nonn Mss נדעכו ‖ **3** [a] prp עָרְבֵנִי ‖ [b–b] sic L, mlt Mss Edd מִי־הוּא ‖ **4** [a] = תִּרְמֵמֵם ‖ **6** [a] cstr a מָשָׁל = obiectum dicteriorum ‖ [b] = obiectum aversionis? cf arab *tuffan*, aeth *taf'a* ‖ **7** [a] prp כֻּלָּם, כֻּלּוֹ.

22 לֹא־יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי־חֹשֶׁךְ וְצָפְוּי[a] הֽוּא אֱלֵי־חָֽרֶב׃ וצפוי ק
23 נֹדֵד הֽוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה יָדַע[12] כִּי־נָכוֹן בְּיָדוֹ יוֹם־חֹשֶׁךְ׃
24 יְבַעֲתֻהוּ צַר וּמְצוּקָה תִּתְקְפֵהוּ כְּמֶלֶךְ[11] עָתִיד לַכִּידֽוֹר׃ ב.ב.ב.ל
25 כִּי־נָטָה אֶל־אֵל יָדוֹ וְאֶל־שַׁדַּי[a] יִתְגַּבָּֽר׃ יו חס את. ב
26 יָרוּץ אֵלָיו[a] בְּצַוָּאר בַּעֲבִי גַּבֵּי מָגִנָּיו׃ ב
27 כִּי־כִסָּה פָנָיו בְּחֶלְבּוֹ וַיַּעַשׂ פִּימָה עָלֵי־כָֽסֶל׃ ל
28 וַיִּשְׁכֹּון עָרִים נִכְחָדוֹת בָּתִּים לֹא־יֵשְׁבוּ לָמוֹ
אֲשֶׁר הִתְעַתָּדוּ לְנַלִּֽים׃ ל.ג
29 לְאֹ־יֵעָשֵׁר וְלֹא־יָקוּם חֵילוֹ וְלֹא־יִטֶּה לָאָרֶץ מִנְעָלָם[a]׃ לד פסוק לא ולא ולא. ל
30 לְאֹ־יָסוּר | מִנִּי־חֹשֶׁךְ יְנַקְּתוּ תְּיַבֵּשׁ שַׁלְהֶבֶת וְיָסוּר בְּרוּחַ פִּֽיו׃ נ
31 אַל־יַאֲמֵן בַּשָּׁוְא נִתְעֶה[a] כִּי־שָׁוְא תִּהְיֶה תְמוּרָתֽוֹ׃ בשוא[11] ק
32 בְּלֹא־יוֹמוֹ תִּמָּלֵא[a] וְכַפָּתוֹ לֹא רַעֲנָנָה׃
33 יַחְמֹס כַּגֶּפֶן בִּסְרוֹ וְיַשֵּׁלְךְ[a] כַּזַּיִת נִצָּתֽוֹ׃ ל.ל.ב[17].ל
34 כִּי־עֲדַת חָנֵף גַּלְמוּד וְאֵשׁ אָכְלָה אָהֳלֵי־שֹׁחַד׃ ג
35 הָרָה עָמָל וְיָלַד אָוֶן וּבִטְנָם תָּכִין מִרְמָֽה׃ ס ל.ל
16 1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַֽר׃
2 שָׁמַעְתִּי כָאֵלֶּה רַבּוֹת מְנַחֲמֵי עָמָל כֻּלְּכֶֽם׃ ג[1]
3 הֲקֵץ לְדִבְרֵי־רוּחַ אוֹ[a] מַה־יַּמְרִיצְךָ כִּי תַעֲנֶֽה׃ ל.ל
4 גַּם־אֲנֹכִי כָּכֶם אֲדַבֵּרָה לָוּ־יֵשׁ נַפְשְׁכֶם תַּחַת נַפְשִׁי׃ ך בטעם בשלש ספרים. ל[2].כב[2]
אַחְבִּירָה עֲלֵיכֶם בְּמִלִּים וְאָנִיעָה עֲלֵיכֶם בְּמוֹ רֹאשִֽׁי׃ ל.ל בסיג. ט. כו
5 אֲאַמְּצֶכֶם בְּמוֹ־פִי וְנִיד שְׂפָתַי יַחְשֹׂךְ׃ ל.ט.ג[4]
6 אִם־אֲדַבְּרָה לֹא־יֵחָשֵׂךְ כְּאֵבִי וְאִם־חָדַלְתִּי מַה־מִּנִּי[a] יַהֲלֹךְ׃ ב.ל
7 אַךְ־עַתָּה הֶלְאָנִי הֵשַׁמּוֹתָ כָּל־עֲדָתִֽי׃ ל.ל
8 וַתִּקְמְטֵנִי לְעֵד תָּיָה וַיָּקָם בִּי כַּחֲשִׁי בְּפָנַי יַעֲנֶֽה׃

12 Mm 3073. 13 Mm 537. 14 Mm 534. 15 Mm 771. 16 Mm 2232. 17 Mm 3522. Cp 16 1 Mm 1617. 2 C Mm 1232. 3 Mm 1444. 4 Mp sub loco.

22 a mlt Mss ut Q וְצָפוּי destinatus, K וְצָפוּ ‖ **25** a = עַל (ו) ‖ **26** a = עָלָיו ‖ **29** a prp מִנְּלָם (a * מָנוֹל = arab *manal*) = possessio eorum ‖ **31** a mlt Mss בשוא ‖ b prp עֶה– ‖ **32** a prp תְּמָל a מלל ‖ **33** a l תֵּלֵךְ–? ‖ **Cp 16,3** a–a Ms מִי, Ed ומה ‖ **6** a sic L, mlt Mss Edd מִ׳.

ל. ב ומל[22]. ג[23]

19 אֲבָנִים שָׁחֲקוּ מַיִם תִּשְׁטֹף־סְפִיחֶיהָ[a] עֲפַר־אֶרֶץ
וְתִקְוַת אֱנוֹשׁ הֶאֱבַדְתָּ׃

ב. ל

20 תְּתְקְפֵהוּ לָנֶצַח וַיַּחֲלֹף מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ׃

ג. יט[24]. ג[25]

21 יִכְבְּדוּ בָנָיו וְלֹא יֵדָע וְיִצְעֲרוּ וְלֹא יָבִין לָמוֹ׃

ל. ח

22 אַךְ־בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל׃ פ

15 1 וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃

ל

2 הֲחָכָם יַעֲנֶה דַעַת־רוּחַ וִימַלֵּא קָדִים בִּטְנוֹ׃

ה. י בסיפ

3 הוֹכֵחַ בְּדָבָר לֹא יִסְכֹּן וּמִלִּים לֹא־יוֹעִיל בָּם׃

ב. ב

4 אַף־אַתָּה תָּפֵר יִרְאָה וְתִגְרַע שִׂיחָה לִפְנֵי־אֵל׃

כד בסע ר״פ בסיפ׳. ד מל ב דגש וב רפ[2]

5 כִּי יְאַלֵּף עֲוֹנְךָ פִּיךָ וַתִּבְחַר לְשׁוֹן עֲרוּמִים׃

6 יַרְשִׁיעֲךָ פִּיךָ וְלֹא־אָנִי וּשְׂפָתֶיךָ יַעֲנוּ־בָךְ׃

סד רל בלישׁ. יז וכל לפני ולפני דכות

7 הֲרִאשׁוֹן אָדָם תִּוָּלֵד וְלִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתָּ׃

ל. ב

8 הַבְסוֹד אֱלוֹהַּ[a] תִּשְׁמָע וְתִגְרַע אֵלֶיךָ חָכְמָה׃

9 מַה־יָּדַעְתָּ וְלֹא נֵדָע תָּבִין וְלֹא־עִמָּנוּ הִוא׃

ל

10 גַּם־שֵׂב גַּם־יָשִׁישׁ בָּנוּ כַּבִּיר מֵאָבִיךָ יָמִים׃

ל. ב[3]

11 הַמְעַט מִמְּךָ תַּנְחֻמוֹת אֵל וְדָבָר לָאַט עִמָּךְ׃

12 מַה־יִּקָּחֲךָ לִבֶּךָ וּמָה־יִּרְזְמוּן[a] עֵינֶיךָ׃

יב. ל חס

13 כִּי־תָשִׁיב אֶל־אֵל רוּחֶךָ וְהוֹצֵאתָ מִפִּיךָ מִלִּין׃

לא מסוק כי וכי[5]

14 מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־יִזְכֶּה וְכִי־יִצְדַּק יְלוּד אִשָּׁה׃

בקדשיו. ד[6]. ג. נא

15 הֵן בִּקְדֹשָׁו לֹא יַאֲמִין וְשָׁמַיִם לֹא־זַכּוּ בְעֵינָיו׃

ג ב קמ וחד פת[7]. ל

16 אַף כִּי־נִתְעָב וְנֶאְלָח אִישׁ שֹׁתֶה כַמַּיִם עַוְלָה׃

ל

17 אֲחַוְךָ שְׁמַע־לִי וְזֶה־חָזִיתִי וַאֲסַפְּרָה׃

18 אֲשֶׁר־חֲכָמִים יַגִּידוּ וְלֹא כִחֲדוּ מֵאֲבוֹתָם׃

19 לָהֶם לְבַדָּם נִתְּנָה הָאָרֶץ וְלֹא־עָבַר זָר בְּתוֹכָם׃

ב[8]. ה

20 כָּל־יְמֵי רָשָׁע הוּא מִתְחוֹלֵל וּמִסְפַּר שָׁנִים נִצְפְּנוּ לֶעָרִיץ׃

נ[9]. ב[10]. ז מל. ב חד חס וחד מל[11]

21 קוֹל־פְּחָדִים בְּאָזְנָיו בַּשָּׁלוֹם שׁוֹדֵד יְבוֹאֶנּוּ׃

[22]Lv 25,11. [23]Mm 3055. [24]Mm 1369. [25]Mm 3487. Cp 15 [1]Mp sub loco. [2]Mm 18. [3]Mm 1814 et Mm 2230. [4]Mm 161. [5]Mm 2059. [6]Mm 2360. [7]Mm 3488. [8]Mm 2583. [9]Mm 1840. [10]Ps 29,11. [11]Mp sub loco.

19 [a] prp חָה– ‖ **Cp 15,8** [a] sic L ‖ **12** [a] pc Mss יְרַמְּזוּן 𝔊 *ἐπήνεγκαν* = יְרַמּוּן ‖ **13** [a] = עַל.

24 לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר וְתַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ׃
25 הֶעָלֶה נִדָּף תַּעֲרֹוץ וְאֶת־קַשׁ יָבֵשׁ תִּרְדֹּף׃
26 כִּי־תִכְתֹּב עָלַי מְרֹרוֹת וְתוֹרִישֵׁנִי עֲוֹנוֹת נְעוּרָי׃ [תִּתְחַכֵּמָה׃
27 [a]וְתָשֶׂם בַּסַּד ׀ רַגְלָי וְתִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָי [a]עַל־שָׁרְשֵׁי רַגְלָי׃
28 וְהוּא כְּרָקָב[a] יִבְלֶה כְּבֶגֶד אֲכָלוֹ עָשׁ׃

14 1 אָדָם יְלוּד אִשָּׁה קְצַר יָמִים וְשִׂבַע־רֹגֶז׃
2 כְּצִיץ יָצָא וַיִּמָּל וַיִּבְרַח כַּצֵּל וְלֹא יַעֲמֹוד׃
3 אַף־עַל־זֶה פָּקַחְתָּ עֵינֶךָ וְאֹתִי[a] תָּבִיא בְמִשְׁפָּט עִמָּךְ׃
4 [a]מִי־יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד׃ [יַעֲבוֹר׃
5 אִם חֲרוּצִים ׀ יָמָיו מִסְפַּר־חֳדָשָׁיו אִתָּךְ חֻקָּו[a] עָשִׂיתָ וְלֹא
6 שְׁעֵה מֵעָלָיו וְיֶחְדָּל[a] עַד־יִרְצֶה כְּשָׂכִיר יוֹמוֹ׃
7 כִּי יֵשׁ לָעֵץ תִּקְוָה אִם־יְכֻרַת וְעוֹד[a] יַחֲלִיף וְיֹנַקְתּוֹ לֹא תֶחְדָּל׃
8 אִם־יַזְקִין בָּאָרֶץ שָׁרְשׁוֹ וּבֶעָפָר יָמוּת גִּזְעוֹ׃
9 מֵרֵיחַ מַיִם יַפְרֶחַ וְעָשָׂה קָצִיר כְּמוֹ־נָטַע׃
10 וְגֶבֶר יָמוּת וַיֶּחֱלָשׁ[a] וַיִּגְוַע אָדָם וְאַיּוֹ[b]׃
11 אָזְלוּ־מַיִם מִנִּי־יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃ [יֵעֹרוּ מִשְׁנָתָם׃
12 וְאִישׁ שָׁכַב וְלֹא־יָקוּם עַד־בְּלֹתִי שָׁמַיִם לֹא יָקִיצוּ וְלֹא־
13 מִי יִתֵּן ׀ בִּשְׁאוֹל תַּצְפִּנֵנִי תַּסְתִּירֵנִי עַד־שׁוּב אַפֶּךָ
תָּשִׁית לִי חָק וְתִזְכְּרֵנִי׃
14 אִם־יָמוּת גֶּבֶר הֲיִחְיֶה כָּל־יְמֵי צְבָאִי אֲיַחֵל עַד־בֹּוא חֲלִיפָתִי׃
15 תִּקְרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶךָּ לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ תִכְסֹף׃
16 כִּי־עַתָּה צְעָדַי תִּסְפֹּור לֹא־תִשְׁמֹור עַל־חַטָּאתִי׃
17 חָתַם בִּצְרֹור פִּשָׁעַי וַתִּטְפֹּל עַל־עֲוֹנִי׃
18 וְאוּלָם הַר־[a]נוֹפֵל יִבֹּול[a] וְצוּר יֶעְתַּק מִמְּקֹמוֹ׃

ב בכתיב. ד[17] מל ול בלוש. ה
ב. ו מל[18]
ד מל
לג ר״פ. ב. ה ג מנה בסיפ
ג[1]
ג. ל. ה דגש[2]. ד. ג מל[3]
טו[1]. מנה חס. יג[5]. ל בסיפ רפי ושאר דגש[6]
ל[7]
אם האם ואם כן בטע[8]. חקיו ל
ב[9]
בין בטע ר״פ בסיפ. ב[10]. כג
ב חד חס וחד מל[11]
ל[12]. ח[13]
ל. יד[14]. ה [ג ב חס וחד מל[16]
ד[15]
ג[17]
ח[18]
ב. יא[19] מל ב[20] מנה בסיפ וכל תלים דכות ב מ ה
ל מל
ל חס. ב[21]. ל וחס
ד

[17]Mm 2387. [18]Mm 3973. Cp 14 [1]Mm 3481. [2]Mm 3707. [3]Mm 3482. [4]Mm 1145. [5]Mm 1228. [6]Mm 772. [7]Mm 3431. [8]Mm 3887. [9]Mm 812. [10]Mm 3118. [11]Mm 3483. [12]וחד וַיֶּחֱלַשׁ Ex 17,13. [13]Mm 3106. [14]Mm 2273. [15]Mm 2232. [16]Mm 3484. [17]Mp sub loco. [18]Mm 3228. [19]Mm 477. [20]Mm 3485. [21]Mm 3486.

27 [a–a] cf 33,11 ‖ **28** [a] l frt כְּרֶקֶב cf ΘΣC ‖ Cp 14,3 [a] ΘΣV suff 3 sg ‖ **4** [a] v 4 > Ms ‖ **5** [a] Q יקיו, K חָקָו ‖ **6** [a] Ms וחדל ‖ **7** [a] Ms עוד ‖ **10** [a] l frt וְיֶ ‖ [b] Ms Θ וְאָיִן cf S ‖ **18** [a–a] prp נָסוֹל יִסּוֹל

עה. ב בסיפ 24 מַסִּיר לֵב רָאשֵׁי עַם־[a]הָאָרֶץ וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ׃
ב[17]. ב בסיפ 25 יְמַשְּׁשׁוּ־חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר וַיַּתְעֵם כַּשִּׁכּוֹר׃
כט[1]. ח. ל **13** 1 הֵן־כֹּל[a] רָאְתָה עֵינִי שָׁמְעָה אָזְנִי וַתָּבֶן לָהּ׃
2 כְּדַעְתְּכֶם יָדַעְתִּי גַּם־אָנִי לֹא־נֹפֵל אָנֹכִי מִכֶּם׃
ג ר״פ בסיפ. ל 3 אוּלָם אֲנִי אֶל־שַׁדַּי אֲדַבֵּר וְהוֹכֵחַ אֶל־אֵל אֶחְפָּץ׃
ל. ל כת כן 4 וְאוּלָם אַתֶּם טֹפְלֵי־שֶׁקֶר רֹפְאֵי אֱלִל כֻּלְּכֶם׃
ב חד מל וחד חס[2]. יד רס[3] 5 מִי־יִתֵּן הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישׁוּן וּתְהִי לָכֶם לְחָכְמָה׃
ה חס בלית[4] 6 שִׁמְעוּ־נָא תוֹכַחְתִּי[a] וְרִבְוֹת שְׂפָתַי הַקְשִׁיבוּ׃
7 הֲלְאֵל תְּדַבְּרוּ עַוְלָה וְלוֹ תְּדַבְּרוּ רְמִיָּה׃
ב בסיפ. יא. ג ומל[5] 8 הֲפָנָיו תִּשָּׂאוּן אִם־לָאֵל תְּרִיבוּן׃
ד[6] 9 הֲטוֹב כִּי־יַחְקֹר אֶתְכֶם אִם־כְּהָתֵל בֶּאֱנוֹשׁ תְּהָתֵלּוּ בוֹ׃
ח. ב בסיפ 10 הוֹכֵחַ יוֹכִיחַ אֶתְכֶם אִם־בַּסֵּתֶר פָּנִים תִּשָּׂאוּן׃
ב[7] 11 הֲלֹא שְׁאֵתוֹ תִבְעַת אֶתְכֶם וּפַחְדּוֹ יִפֹּל עֲלֵיכֶם׃
ל. ד. ל 12 זִכְרֹנֵיכֶם מְשָׁלֵי־אֵפֶר לְגַבֵּי־חֹמֶר גַּבֵּיכֶם׃
נז וכל חלים דכות ב מ יא. ג[8] 13 הַחֲרִישׁוּ מִמֶּנִּי וַאֲדַבְּרָה־אָנִי וְיַעֲבֹר עָלַי מָה׃
כג. ח. ס[9] ד מנה בלית 14 [a]עַל־מָה[a] | אֶשָּׂא בְשָׂרִי בְשִׁנָּי וְנַפְשִׁי אָשִׂים בְּכַפִּי׃
לך חד מן יז[10] כת כן. יו[11] 15 הֵן יִקְטְלֵנִי לֹא[a] אֲיַחֵל אַךְ־דְּרָכַי אֶל־פָּנָיו אוֹכִיחַ׃
ד מל בסיפ 16 גַּם־הוּא־לִי לִישׁוּעָה כִּי־לֹא לְפָנָיו חָנֵף יָבוֹא׃
ל. ד 17 שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי וְאַחֲוָתִי בְּאָזְנֵיכֶם׃
נ 18 הִנֵּה־נָא עָרַכְתִּי מִשְׁפָּט יָדַעְתִּי כִּי־אֲנִי אֶצְדָּק׃
ב[12] 19 מִי־הוּא יָרִיב עִמָּדִי כִּי־עַתָּה אַחֲרִישׁ וְאֶגְוָע׃
ב 20 אַךְ־שְׁתַּיִם אַל־תַּעַשׂ עִמָּדִי אָז מִפָּנֶיךָ לֹא אֶסָּתֵר׃
ד חס ול בלית 21 כַּפְּךָ מֵעָלַי הַרְחֵק וְאֵמָתְךָ אַל־תְּבַעֲתָנִי׃
ד[13]. ב חד מל וחד חס[14] 22 וְקָרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶה אוֹ־אֲדַבֵּר וַהֲשִׁיבֵנִי׃
ו מל[15]. ג מ[16]. ל כת כן 23 כַּמָּה לִי עֲוֹנוֹת וְחַטָּאוֹת פִּשְׁעִי וְחַטָּאתִי הֹדִיעֵנִי׃

[17]Hi 5,14. Cp 13 [1]Mm 2501. [2]Mm 464. [3]Mm 174. [4]Mm 3480. [5]Mm 493. [6]Mm 1470. [7]Dt 14,24. [8]Mm 1576. [9]Mm 609. [10]Mm 1795. [11]Mm 1094. [12]Mm 3456. [13]Mm 3086. [14]Mm 273. [15]Mm 3973. [16]Mm 2117.

24 [a] prb dl ‖ **Cp 13,1** [a] nonn Mss כָּל־אֵלֶּה ‖ **6** [a] 𝔊 *ἔλεγχον στόματός μου* = תּוֹכַחַת פִּי ‖ **14** [a–a] > 𝔊, dl (dttg) ‖ **15** [a] mlt Mss Vrs ut Q לוֹ; K לֹא.

12 1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃

2 אָמְנָם כִּי אַתֶּם־עָם וְעִמָּכֶם תָּמוּת חָכְמָה׃ [אֱלֹה׃

3 גַּם־לִי לֵבָב כְּמוֹכֶם [a]לֹא־נֹפֵל אָנֹכִי מִכֶּם[a] וְאֶת־מִי־אֵין כְּמוֹ־ וי¹

4 שְׂחֹק לְרֵעֵהוּ אֶהְיֶה קֹרֵא לֵאלוֹהַּ וַיַּעֲנֵהוּ שְׂחוֹק צַדִּיק תָּמִים׃ ז חס בלש. ב²

5 [a]לַפִּיד בּוּז לְעַשְׁתּוֹת שַׁאֲנָן נָכוֹן לְמוֹעֲדֵי רָגֶל׃

6 יְשָׁלְיוּ אָהָלִים לְשֹׁדְדִים וּבַטְּחוֹת לְמַרְגִּיזֵי אֵל ב. ל. ל

לַאֲשֶׁר הֵבִיא אֱלֹוַּה בְּיָדוֹ׃ ל

7 וְאוּלָם שְׁאַל־נָא בְהֵמוֹת וְתֹרֶךָּ וְעוֹף הַשָּׁמַיִם וַיַּגֶּד־לָךְ׃ ה. ב³. ו⁴

8 אוֹ [a]שְׂחַ לָאָרֶץ[a] וְתוֹרֶךָּ וִיסַפְּרוּ לְךָ דְּגֵי הַיָּם׃ ה. ב³. ג

9 מִי לֹא־יָדַע בְּכָל־אֵלֶּה כִּי יַד־יְהוָה[a] עָשְׂתָה זֹּאת׃

10 אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־חָי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר־אִישׁ׃ ל

11 הַלֹּא־אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ אֹכֶל יִטְעַם־לוֹ׃ כה. ב

12 בִּישִׁישִׁים[a] חָכְמָה וְאֹרֶךְ יָמִים תְּבוּנָה׃ ל

13 עִמּוֹ חָכְמָה וּגְבוּרָה לוֹ עֵצָה וּתְבוּנָה׃ ד ר״ם⁵

14 הֵן יַהֲרוֹס וְלֹא יִבָּנֶה יִסְגֹּר עַל־[a]אִישׁ וְלֹא יִפָּתֵחַ׃ ג מל בלש⁶. ה⁷. ת⁸

15 הֵן יַעְצֹר בַּמַּיִם וְיִבָּשׁוּ וַיְשַׁלְּחֵם וַיְהַפְּכוּ אָרֶץ׃ ג וחס⁹. ד חס בלש. ל

16 עִמּוֹ עֹז וְתוּשִׁיָּה לוֹ שֹׁגֶה[a] וּמַשְׁגֶּה׃ ד ר״ם⁵. ז מל. ל¹⁰

17 מוֹלִיךְ יוֹעֲצִים שׁוֹלָל וְשֹׁפְטִים יְהוֹלֵל׃ ג. ג¹¹. ג

18 מוּסַר[a] מְלָכִים פִּתֵּחַ וַיֶּאְסֹר אֵזוֹר בְּמָתְנֵיהֶם׃ יב מת¹². ג

19 מוֹלִיךְ כֹּהֲנִים שׁוֹלָל וְאֵתָנִים יְסַלֵּף׃ ג. ג¹¹

20 מֵסִיר שָׂפָה לְנֶאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יַקַּח׃

21 שׁוֹפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים וּמְזִיחַ אַפִּיקִים רָפָּה׃ ל מל. ל. ל כת ה¹³

22 מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי־חֹשֶׁךְ וַיּוֹצֵא לָאוֹר צַלְמָוֶת׃ יג חס¹⁴. ז¹⁵

23 מַשְׁגִּיא[a] לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם שָׁטַח לַגּוֹיִם[b] וַיְנַחֲם[c]׃ ז¹⁶

Cp 12 [1]Mm 2306. [2]Mm 3478. [3]Mm 3324. [4]Mm 1484. [5]Mm 3479. [6]Mm 2454. [7]Mm 3301. [8]Mm 2975. [9]Mm 4190. [10]Mm 1200. [11]Mm 3089. [12]Mm 2405. [13]Mm 4045. [14]Mm 1509. [15]Mm 3105. [16]Mm 1653.

Cp 12,3 [a–a] = 13,2b ‖ **5** [a] v 5 inc ‖ **8** [a–a] prp חַיַּת הָאָ׳ ‖ **9** [a] cf 5,10[a]; pc Mss אֱלוֹהַּ ‖ **12** [a] Ms משישים ‖ **16** [a] 2 Mss שׁוֹגֶה ‖ **18** [a] = vestis regalis (a אסר)? cf אזור = vestis humilis ‖ **23** [a] nonn Mss מ׳ש = מַשְׁגֶּה cf 𝔊ᴼ𝔖 et 16 ‖ [b] pc Mss לְאוּמִּים ‖ [c] prp ׳בֿ–.

22 אֶ֣רֶץ עֵיפָ֣תָה ׀ כְּמ֣וֹ אֹ֭פֶל צַלְמָ֣וֶת[a] וְלֹ֣א סְדָרִ֑ים[b] וַתָּ֖פַע כְּמוֹ־

11 1 וַיַּ֣עַן צֹ֭פַר הַנַּעֲמָתִ֣י וַיֹּאמַֽר׃ [אֹ֑פֶל׃ פ

2 הֲלַ֣ב דְּ֭בָרִים לֹ֣א יֵעָנֶ֑ה וְאִם־אִ֥ישׁ שְׂפָתַ֝֗יִם יִצְדָּֽק׃

3 בַּדֶּ֭יךָ[a] מְתִ֣ים יַחֲרִ֑ישׁוּ[b] וַתִּלְעַ֥ג[c] וְאֵ֖ין מַכְלִֽם׃

4 וַתֹּ֣אמֶר זַ֭ךְ לִקְחִ֑י וּ֝בַר הָיִ֗יתִי בְּעֵינֶֽיךָ׃

5 וְאוּלָ֗ם מִֽי־יִתֵּ֣ן אֱ֭לוֹהַּ דַּבֵּ֑ר וְיִפְתַּ֖ח שְׂפָתָ֣יו עִמָּֽךְ׃

6 וְיַגֶּד־לְךָ֥ ׀ תַּעֲלֻמ֣וֹת חָכְמָ֑ה כִּֽי־כִפְלַ֥יִם[a] לְתוּשִׁיָּ֗ה

וְדַ֥ע כִּֽי־יַשֶּׁ֣ה לְךָ֣ אֱ֭לוֹהַּ[b] מֵעֲוֹנֶֽךָ׃

7 הַחֵ֣קֶר אֱ֭לוֹהַּ[a] תִּמְצָ֑א אִ֖ם עַד־תַּכְלִ֣ית שַׁדַּ֣י[b] תִּמְצָֽא׃

8 גָּבְהֵ֣י שָׁ֭מַיִם[a] מַה־תִּפְעָ֑ל עֲמֻקָּ֥ה מִשְּׁא֗וֹל מַה־תֵּדָֽע׃

9 אֶ֭רְכָּה מֵאֶ֣רֶץ מִדָּ֑הּ[a] וּרְחָבָ֥ה מִנִּי־יָֽם׃

10 אִם־יַ֭חֲלֹף וְיַסְגִּ֑יר וְיַקְהִ֥יל וּמִי֝ יְשִׁיבֶ֗נּוּ׃

11 כִּֽי־הֽוּא יָ֭דַע מְתֵי־שָׁ֑וְא וַיַּ֥רְא־אָ֝֗וֶן וְלֹ֣א[a] יִתְבּוֹנָֽן׃

12 וְאִ֣ישׁ נָ֭בוּב יִלָּבֵ֑ב וְעַ֖יִר[a] פֶּ֣רֶא אָדָ֣ם[a] יִוָּלֵֽד׃

13 אִם־אַ֭תָּה הֲכִינוֹתָ֣ לִבֶּ֑ךָ וּפָרַשְׂתָּ֖ אֵלָ֣יו כַּפֶּֽךָ׃

14 אִם־אָ֭וֶן בְּיָדְךָ֣ הַרְחִיקֵ֑הוּ וְאַל־תַּשְׁכֵּ֖ן בְּאָהָלֶ֣יךָ עַוְלָֽה׃

15 כִּֽי־אָ֭ז תִּשָּׂ֣א פָנֶ֑יךָ מָמ֥וּם וְהָיִ֝יתָ֗ מִבַּ֥ל וְלֹ֣א תִירָֽא׃

16 כִּֽי־אָ֭תָּה עָמָ֣ל תִּשְׁכָּ֑ח כְּ֝מַ֗יִם עָבְר֥וּ תִזְכֹּֽר׃

17 וּמִצָּהֳרַ֥יִם יָ֝קוּם חֶלֶד תָּעְפָּ֣ה[a] כַבֹּ֑קֶר תִּהְיֶֽה׃

18 וָבָטַחְתָּ֥ כִּֽי־יֵ֥שׁ תִּקְוָ֑ה וְחָפַרְתָּ֖[a] לָבֶ֣טַח תִּשְׁכָּֽב׃

19 וְרָבַצְתָּ֥ וְאֵין מַחֲרִ֑יד וְחִלּ֖וּ פָּנֶ֣יךָ רַבִּֽים׃

20 וְעֵינֵ֣י רְ֭שָׁעִים תִּכְלֶ֑נָה

וּמָנ֥וֹס אָ֝בַ֗ד מִנֵּהֶ֑ם וְתִקְוָתָ֥ם מַפַּח־נָֽפֶשׁ׃ פ

Cp 11 [1] Prv 21,13. [2] Mm 1190. [3] Mm 1997. [4] Mm 3235. [5] Mm 1331. [6] Mm 1484. [7] Ps 44,22. [8] Dt 15,2 [9] Mm 2623. [10] Mm 3476. [11] וחד ובהקהיל Nu 10,7. [12] Mm 3560. [13] Mp sub loco. [14] Mm 230. [15] Mm 2760 [16] Mm 1187. [17] Mm 3477.

22 [a–a] > Ms (homtel) ‖ [b–b] = nullo ordine, confusus ‖ **Cp 11,3** [a] l frt בְּדֶיךָ (בְּדֵי = coram? cf 41,4) ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd יֹ֫– ‖ [c] prp וְתַ֫ ‖ **6** [a] prp כְּלָאִים = כִּפְלַיִם ‖ [b] cf 4,9 ‖ **7** [a] cf 4,9[a] ‖ [b] Ms שָׁמַיִם ‖ **8** [a–a] prp גָּבְהָה מִשְּׁ cf ע Hier, sed cf 22,12 ‖ **9** [a] l frt הָ֫ ‖ **11** [a] = לָא emphaticum ‖ **12** [a–a] prp פֶּרֶד ‖ **17** [a] l prb תָּ֫ ‖ **18** [a] 2 Mss וְחַפַּרְתָּ; prp וְחָרַפְתָּ.

34 יָסֵר מֵעָלַי שִׁבְטוֹ וְאֵמָתוֹ אַל־תְּבַעֲתַנִּי: ד חס בלית

35 אֲדַבְּרָה[a] וְלֹא אִירָאֶנּוּ כִּי לֹא־כֵן אָנֹכִי עִמָּדִי: יט[18]

10 1 נָקְטָה[a] נַפְשִׁי בְחַיָּי אֶעֶזְבָה עָלַי שִׂיחִי אֲדַבְּרָה[b] בְּמַר נַפְשִׁי: ל

2 אֹמַר אֶל־אֱלוֹהַּ אַל־תַּרְשִׁיעֵנִי הוֹדִיעֵנִי עַל מַה־תְּרִיבֵנִי:

3 הַטּוֹב לְךָ | כִּי־תַעֲשֹׁק כִּי־תְמָאַס יְגִיעַ כַּפֶּיךָ וְעַל־עֲצַת רְשָׁעִים הֵנָּהִיר[1]

4 הַעֵינֵי בָשָׂר לָךְ אִם־כִּרְאוֹת אֱנוֹשׁ תִּרְאֶה: [הוֹפָעְתָּ: ב

5 הֲכִימֵי אֱנוֹשׁ יָמֶיךָ אִם־שְׁנוֹתֶיךָ כִּימֵי גָבֶר:

6 כִּי־תְבַקֵּשׁ לַעֲוֹנִי וְלִחַטָּאתִי תִדְרֹוֹשׁ: ג מל ב מנה בלית

7 עַל־דַּעְתְּךָ כִּי־לֹא אֶרְשָׁע וְאֵין מִיָּדְךָ מַצִּיל:

8 יָדֶיךָ עִצְּבוּנִי וַיַּעֲשׂוּנִי [a]יַחַד סָבִיב[a] וַתְּבַלְּעֵנִי: יא[2] מל ב[3] מנה בסיס וכל תלים דכות ב מ ה

9 זְכָר־נָא כִּי־כַחֹמֶר עֲשִׂיתָנִי וְאֶל־עָפָר תְּשִׁיבֵנִי: ב

10 הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִנָּה תַּקְפִּיאֵנִי: ל. ל

11 עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּסֹכְכֵנִי: ח[4]. ל

12 חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי וּפְקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה רוּחִי: ב ר״ס[5]. ח[6]

13 וְאֵלֶּה צָפַנְתָּ בִלְבָבֶךָ יָדַעְתִּי כִי־זֹאת עִמָּךְ:

14 אִם־חָטָאתִי וּשְׁמַרְתָּנִי וּמֵעֲוֹנִי לֹא תְנַקֵּנִי: [וּרְאֵה[a] עָנְיִי: ל

15 אִם־רָשַׁעְתִּי אַלְלַי לִי וְצָדַקְתִּי לֹא־אֶשָּׂא רֹאשׁ שְׂבַע קָלוֹן ל בטע[7]. נג. נו

16 וְיִגְאֶה כְּשַׁחַל תְּצוּדֵנִי וְתָשֹׁב תִּתְפַּלָּא־בִי: ל. ל. ב[8]

17 תְּחַדֵּשׁ עֵדֶיךָ | נֶגְדִּי וְתֶרֶב כַּעַשְׂךָ עִמָּדִי חֲלִיפוֹת וְצָבָא עִמִּי: ב חד כת ס וחד מן ד[9] כת ש. ו[10] וכן למערב[11]

18 וְלָמָּה מֵרֶחֶם הוֹצֵאתָנִי אֶגְוַע וְעַיִן לֹא־תִרְאֵנִי: ה ר״ס[12]. ד[13]. ב[14]

19 כַּאֲשֶׁר לֹא־הָיִיתִי אֶהְיֶה מִבֶּטֶן לַקֶּבֶר אוּבָל:

20 הֲלֹא־מְעַט [a]יָמַי יֶחְדָּל[ab] יִשְׁתְּ[c] מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה מְעָט: וחדל. ושית. ג וכל תלים דכות ב מ יא. ג

21 בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְלֹא אָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת: ד[15]

[18]Mm 436. Cp 10 [1]Mm 1470. [2]Mm 477. [3]Mm 3485. [4]Mm 527. [5]Mm 3229. [6]Mm 3234. [7] חד אַלַּי Mi 7,1. [8]Mm 1961. [9]Mm 3461. [10]Mm 3868. [11]Mm 3475. [12]Mm 1020. [13]Mm 3629. [14]Mm 2518. [15]Mm 1847.

35 [a] sic L, mlt Mss Edd אֲ֫ || **Cp 10,1** [a] = נָקוֹטָה || [b] sic L, mlt Mss Edd רָֽה–; pc Mss אָשִׂיחָה || **8** [a–a] = omni parte perfectus? 𝔊 *μετὰ ταῦτα μεταβαλών* = אַחַר סָבוּתָ, l frt אַחַר סָבוֹב || **15** [a] a * רָאֶה videns, vel l וּרְוֵה = et satiatus || **20** [a–a] prp יְמֵי חָלְדִּי cf 𝔊𝔖 || [b] Q וַחֲדַל, K יֶחְדָּל || [c] Q וְשִׁית, K יָשִׁית; l frt שׁית.

9 עֹשֶׂה־[a]עָשׁ כְּסִיל וְכִימָה וְחַדְרֵי תֵמָן׃
10 עֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד־אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר׃
11 הֵן יַעֲבֹר עָלַי וְלֹא אֶרְאֶה וַיַּחֲלֹף[a] וְלֹא־אָבִין לוֹ׃
12 הֵן יַחְתֹּף[a] מִי יְשִׁיבֶנּוּ מִי־יֹאמַר אֵלָיו מַה־תַּעֲשֶׂה׃
13 אֱלוֹהַּ לֹא־יָשִׁיב אַפּוֹ תַּחְתָּו שָׁחֲחוּ עֹזְרֵי רָהַב׃
14 אַף כִּי־אָנֹכִי אֶעֱנֶנּוּ אֶבְחֲרָה דְבָרַי עִמּוֹ׃
15 אֲשֶׁר אִם־צָדַקְתִּי לֹא אֶעֱנֶה לְמִשְׁפְּטִי אֶתְחַנָּן׃
16 אִם־קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי[a] לֹא־אַאֲמִין כִּי־יַאֲזִין קוֹלִי׃
17 אֲשֶׁר־בִּשְׂעָרָה[a] יְשׁוֹפֵנִי וְהִרְבָּה פְצָעַי חִנָּם׃
18 לֹא־יִתְּנֵנִי הָשֵׁב רוּחִי כִּי יַשְׂבִּעֵנִי מְמֹרָרִים׃
19 אִם־לְכֹחַ אַמִּיץ הִנֵּה וְאִם־לְמִשְׁפָּט מִי יוֹעִדָנִי׃
20 אִם־אֶצְדָּק פִּי יַרְשִׁיעֵנִי תָּם־אָנִי וַיַּעְקְּשֵׁנִי׃
21 תָּם־אָנִי לֹא־אֵדַע נַפְשִׁי אֶמְאַס חַיָּי׃
22 אַחַת הִיא עַל־כֵּן אָמַרְתִּי תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה׃
23 אִם־שׁוֹט יָמִית פִּתְאֹם לְמַסַּת נְקִיִּם יִלְעָג׃ [מִי־הוּא׃
24 אֶרֶץ | נִתְּנָה בְיַד־רָשָׁע פְּנֵי־שֹׁפְטֶיהָ יְכַסֶּה אִם־לֹא אֵפוֹא
25 וְיָמַי[a] קַלּוּ מִנִּי־רָץ בָּרְחוּ לֹא־רָאוּ טוֹבָה׃
26 חָלְפוּ עִם־אֳנִיּוֹת אֵבֶה כְּנֶשֶׁר יָטוּשׁ עֲלֵי־אֹכֶל׃
27 אִם־אָמְרִי[a] אֶשְׁכְּחָה שִׂיחִי אֶעֱזְבָה פָנַי וַאֲבֹלְיָנָה׃
28 יָגֹרְתִּי כָּל־עַצְּבֹתָי יָדַעְתִּי כִּי־לֹא תְנַקֶּנִי׃
29 אָנֹכִי[a] אֶרְשָׁע לָמָּה־זֶּה הֶבֶל אִיגָע׃
30 אִם־הִתְרַחַצְתִּי בְמֵי[a]־שָׁלֶג וַהזַכּוֹתִי בְּבֹר כַּפָּי׃
31 אָז בַּשַּׁחַת[a] תִּטְבְּלֵנִי וְתֶעָבוּנִי שַׂלְמוֹתָי׃
32 כִּי־לֹא־אִישׁ כָּמֹנִי אֶעֱנֶנּוּ נָבוֹא יַחְדָּו בַּמִּשְׁפָּט׃
33 לָא[a] יֶשׁ־בֵּינֵינוּ מוֹכִיחַ יָשֶׁת יָדוֹ עַל־שְׁנֵינוּ׃

ה ר״פ . ת ג מנה בסיפ
ל[2] . יו מ״פ אין אין
ג פסוק׳ . ב[5] . ד[6]
כד׳ בלישׁ[7] . תחתיו ק חד מן ד[8] כת כן למערב
ב
ל
ל . ל בסיפ
ב כת ש . ג[4] . ב
ל . ל
ל בלישׁ[9]
ב . ל
ה[10]
ח[11] . ל
יג ר״פ
ה ד מנה בטפ
ל . ד[12]
ב[13] . ג
ד וחס[14]
במי חד מן מה[15] כת ו ק וקר׳ י וחד מן ה[16] בלישׁ . ל ומל
ל . ל
ג ומל[17]

[3] Mm 3464. [4] Mp sub loco. [5] Mm 3509. [6] Mm 3879. [7] Mm 1685. [8] Mm 3472. [9] Mm 2730. [10] Mm 3473. [11] Mm 1873. [12] Mm 3635. [13] Mm 3474. [14] Mm 3404. [15] Mm 3811. [16] Mm 1013. [17] Mm 229.

9 [a] 1 עַיִשׁ וּבָנֶיהָ cf 38,32 || 11 [a] 2 Mss יׄ || 12 [a] pc Mss יַחֲטֹף cf Jdc 21,21 Ps 10,9 || 16 [a] 𝔊[B] *καὶ μὴ ὑπακούσῃ* || 17 [a] pc Mss בסע׳ || 25 [a] 2 Mss ימי || 27 [a] Ms אָמַרְתִּי || 29 [a] Ms + לֹא || 30 [a] 𝔖𝔗 ut Q בְּמֵי, K 𝔊 במו || 31 [a] 𝔊 *ἐν ῥύπῳ*, l prb בַּשְּׁחֹת || 33 [a] nonn Mss 𝔊𝔖 לו cf 16,4.

6 אִם־זֵדְ וְיָשָׁר אָתָּה [a]כִּי־עַתָּה יָעִיר עָלֶיךָ [a]וְשָׁלַם נְוַת צִדְקֶךָ׃ ח. ג

7 וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ מִצְעָר וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׂגֶּה מְאֹד׃ ד[4]. ג

8 כִּי־שְׁאַל־נָא לְדֹר רִישׁוֹן וְכוֹנֵן לְחֵקֶר אֲבוֹתָם׃ ה. ב חס מיחד. ח רל כת כן

9 כִּי־תְמוֹל אֶנַחְנוּ וְלֹא נֵדָע כִּי צֵל יָמֵינוּ עָלֵי־אֶרֶץ׃

10 הֲלֹא־הֵם יוֹרוּךָ יֹאמְרוּ לָךְ וּמִלִּבָּם יוֹצִיאוּ מִלִּים׃ ד[5] רל כת כן. ו בסיפ ו[6] מנה בלישׁ

11 הֲיִגְאֶה־גֹמֶא בְּלֹא בִצָּה [a]יִשְׂגֶּה־אָחוּ בְלִי־מָיִם׃ ג[7]. ב

12 עֹדֶנּוּ בְאִבּוֹ לֹא יִקָּטֵף וְלִפְנֵי כָל־חָצִיר יִיבָשׁ׃ ב חס[8]. ל. ל יו וכל לפני ולפני דכות

13 כֵּן אָרְחוֹת [a]כָּל־שְׁכְחֵי אֵל וְתִקְוַת חָנֵף תֹּאבֵד׃

14 [a]אֲשֶׁר־יָקוֹט [ab]כִּסְלוֹ וּבֵית עַכָּבִישׁ מִבְטַחוֹ׃ ל. ד[9]

15 יִשָּׁעֵן [a]עַל־בֵּיתוֹ [a]וְלֹא יַעֲמֹד יַחֲזִיק בּוֹ וְלֹא יָקוּם׃ ח[10]. ד. ד[11]

16 רָטֹב הוּא לִפְנֵי־שָׁמֶשׁ וְעַל גִּנָּתוֹ יִנְקָתוֹ תֵּצֵא׃ ג ול בלישׁ

17 עַל־גַּל שָׁרָשָׁיו יִסְבֳּכוּ בֵּית [a]אֲבָנִים יֶחֱזֶה׃ ל

18 אִם־יְבַלְּעֶנּוּ מִמְּקוֹמוֹ וְכִחֲשׁ בּוֹ לֹא רְאִיתִיךָ׃ ג[12]

19 הֵן־הוּא מְשׂוֹשׂ דַּרְכּוֹ וּמֵעָפָר אַחֵר יִצְמָחוּ׃ ה וכל כל אל אלה דכות. ג[13]

20 הֵן־אֵל לֹא יִמְאַס־תָּם וְלֹא־יַחֲזִיק בְּיַד־מְרֵעִים׃

21 עַד־[a]יְמַלֵּא[b] שְׂחוֹק פִּיךָ וּשְׂפָתֶיךָ תְרוּעָה׃ ל כת ה[14]

22 שֹׂנְאֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־בֹשֶׁת וְאֹהֶל רְשָׁעִים אֵינֶנּוּ׃ פ

9 1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃

2 אָמְנָם יָדַעְתִּי כִי־כֵן וּמַה־יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם־אֵל׃

3 אִם־יַחְפֹּץ לָרִיב עִמּוֹ לֹא־יַעֲנֶנּוּ אַחַת מִנִּי־אָלֶף׃ ה[1]

4 חַכַם לֵבָב וְאַמִּיץ כֹּחַ מִי־הִקְשָׁה אֵלָיו וַיִּשְׁלָם׃

5 הַמַּעְתִּיק הָרִים וְלֹא יְדָעוּ אֲשֶׁר הֲפָכָם בְּאַפּוֹ׃ ב[2]

6 הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ [a]וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן׃ ו

7 הָאֹמֵר לַחֶרֶס וְלֹא יִזְרָח וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם׃

8 נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדּוֹ וְדֹרֵךְ עַל־[a]בָּמֳתֵי יָם׃ ל מל

[4]Mm 126. [5]Mm 4154. [6]Cf Mm 3542. [7]Mm 379. [8]Mm 3453. [9]Mm 2554. [10]Mm 321. [11]Mm 2232. [12]Mm 3471. [13]Mm 2314. [14]Mm 706. Cp 9 [1]Mm 1526. [2]Mm 2539.

6 [a–a] > Ms || **11** [a] בְּצָה $\mathfrak{C}^2$ || **13** [a] $\mathfrak{G}$ *τὰ ἔσχατα* = אַחֲרִית || **14** [a–a] prp קֻרֵי קַיִט vel קְשָׁרֵי קַיִט || [b] frt a *קטט = brevis est cf arab *qatta* || **15** [a–a] frt dl || **17** [a] Ed בֵּץ || **21** [a] עַד l || [b] mlt Mss Edd ימלא || Cp **9,6** [a] > L*, nunc in margine || **8** [a] 2 Mss Edd עָב.

ל. ל 3 כֵּן הֻנְחַלְתִּי לִי יַרְחֵי־שָׁוְא וְלֵילוֹת עָמָל מִנּוּ־לִי׃ [עֲדֵי־נָשֶׁף׃

ל 4 אִם־שָׁכַבְתִּי וְאָמַרְתִּי מָתַי אָקוּם[a] וּמִדַּד[b]־עָרֶב וְשָׂבְעְתִּי נְדָדִים

וגוש[2] ק 5 לָבַשׁ בְּשָׂרִי רִמָּה וְגִישׁ[a] עָפָר[b] עוֹרִי רָגַע וַיִּמָּאֵס׃

ה ד מנה בטע. ג 6 יָמַי קַלּוּ מִנִּי־אָרֶג וַיִּכְלוּ בְאֶפֶס תִּקְוָה׃

כט[3] 7 זְכֹר כִּי־רוּחַ חַיָּי לֹא־תָשׁוּב עֵינִי לִרְאוֹת טּוֹב׃

ו ב[4] מנה בטע. ג 8 לֹא־תְשׁוּרֵנִי עֵין רֹאִי עֵינֶיךָ בִּי וְאֵינֶנִּי׃

ז[5]. ב מל[6] 9 כָּלָה עָנָן[a] וַיֵּלֶךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה׃

10 לֹא־יָשׁוּב עוֹד לְבֵיתוֹ וְלֹא־יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקֹמוֹ׃

ו[7] ר״פ וכל מ״ם דכות ב מ״ה 11 גַּם־אֲנִי לֹא אֶחְשָׂךְ פִּי אֲדַבְּרָה בְּצַר רוּחִי אָשִׂיחָה בְּמַר נַפְשִׁי׃

ח בלישׁ[8] 12 הֲיָם אָנִי אִם־תַּנִּין כִּי־תָשִׂים עָלַי מִשְׁמָר׃

ל. לז 13 כִּי־אָמַרְתִּי תְּנַחֲמֵנִי עַרְשִׂי יִשָּׂא בְשִׂיחִי מִשְׂכָּבִי׃

ל 14 וְחִתַּתְנִי בַחֲלֹמוֹת וּמֵחֶזְיֹנוֹת תְּבַעֲתָנִי׃

15 וַתִּבְחַר מַחֲנָק נַפְשִׁי מָוֶת מֵעַצְמוֹתָי[a]׃

יח חס ח מנה בנ״ך[9]. ד מאריך[10]. נז וכל תלים דכות ב מ״א 16 מָאַסְתִּי לֹא־לְעֹלָם אֶחְיֶה חֲדַל מִמֶּנִּי כִּי־הֶבֶל יָמָי׃

לא פסוק כי וכי[11]. ה[12] 17 מָה־אֱנוֹשׁ כִּי תְגַדְּלֶנּוּ וְכִי־תָשִׁית אֵלָיו לִבֶּךָ׃

ל[13]. ד 18 וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לְרָגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ׃

נז וכל תלים דכות ב מ״א 19 כַּמָּה לֹא־תִשְׁעֶה מִמֶּנִּי לֹא־תַרְפֵּנִי עַד־בִּלְעִי רֻקִּי׃

ל בטע רפי[14] 20 חָטָאתִי מָה אֶפְעַל לְךָ נֹצֵר הָאָדָם לָמָּה שַׂמְתַנִי לְמִפְגָּע לָךְ

כד[15]. ל נג[16] 21 וּמָּה לֹא־תִשָּׂא פִּשְׁעִי וְתַעֲבִיר אֶת־עֲוֹנִי [וַאֲהִיֶה עָלַי[a] לַמַּשָּׂא׃

ל. ג כִּי־עַתָּה לֶעָפָר אֶשְׁכָּב וְשִׁחַרְתַּנִי[a] וְאֵינֶנִּי׃ פ

8 1 וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר[a]׃

ב[1] 2 עַד־אָן תְּמַלֵּל־אֵלֶּה וְרוּחַ כַּבִּיר[a] אִמְרֵי־פִיךָ׃

ל[2] 3 הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט וְאִם־שַׁדַּי יְעַוֵּת־צֶדֶק׃

ט[3] 4 אִם־בָּנַיִךָ חָטְאוּ־לוֹ וַיְשַׁלְּחֵם בְּיַד־פִּשְׁעָם׃

5 אִם־אַתָּה תְשַׁחֵר אֶל־אֵל וְאֶל־שַׁדַּי תִּתְחַנָּן׃

[2]Mm 832. [3]Mm 2501. [4]1S 16,12. [5]Mm 175. [6]Mm 3470. [7]Mm 2449. [8]Mm 413. [9]Mm 25. [10]Mm 2039. [11]Mm 2059. [12]Mm 3228. [13]Mm 2331. [14]Mm 3274. [15]Mm 1791. [16]Mm 592. Cp 8 [1]1S 10,14. [2]Mm 2346. [3]Mm 2192.

4 [a] l frt יֵאֹר וְאָקוּם ‖ [b] prp וּמִדֵּי = et quoties ‖ **5** [a] l c Q וְגוּשׁ, K וְגִישׁ ‖ [b] prb dl ‖ **9** [a] Ms ℭ עָשָׁן ‖ **15** [a] l מַעֲצֻבוֹתָי cf 9,28 ‖ **20** [a] Tiq soph 𝔊 עָלֶיךָ ‖ **21** [a] sic L, mlt Mss Edd וְשַׁחַר ‖ **Cp 8,1** [a] sic L, mlt Mss Edd וַיַּ ‖ **2** [a] cf 5,10[a].

9 וְיֹאֵל אֱלוֹהַ וַיְדַכְּאֵנִי יַתֵּר יָדוֹ וַיְבַצְּעֵנִי׃ [אִמְרֵי קָדְוֹשׁ׃ ל כת כן⁹ . ל . ל¹⁰ ול

10 [a]וְתְהִי עוֹד[a] | נֶחָמָתִי וַאֲסַלְּדָה בְּחִילָה לֹא יַחְמֹול כִּי־לֹא כִחַדְתִּי יר רפ״ה¹¹ . ב¹² . ל . ל . ד מל

11 מַה־כֹּחִי כִּי־אֲיַחֵל וּמַה־קִּצִּי כִּי־אַאֲרִיךְ נַפְשִׁי׃ ב

12 אִם־כֹּחַ אֲבָנִים כֹּחִי אִם־בְּשָׂרִי נְחוּשׁ׃ יב ר״ם אם אם¹³ . ל

13 הֲאִם[a] אֵין עֶזְרָתִי בִּי וְתֻשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי׃ ב¹⁴ . נז וכל חלים דכות ב מ יא

14 [a]לַמָּס[b] מֵרֵעֵהוּ[a] חֶסֶד וְיִרְאַת שַׁדַּי יַעֲזֹוב׃ ב מל בלימ¹⁵

15 אַחַי בָּגְדוּ כְמוֹ־נָחַל כַּאֲפִיק נְחָלִים יַעֲבֹרוּ׃ ל

16 הַקֹּדְרִים מִנִּי־קָרַח עָלֵימוֹ יִתְעַלֶּם־שָׁלֶג׃ ל

17 בָּעֵת יִזָּרְבוּ נִצְמָתוּ בָּחַמּוֹ[a] נִדְעֲכוּ מִמְּקוֹמָם׃ ל וחס . ל וחס¹⁶ . ל

18 יְלַפְּתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם יַעֲלוּ בַתֹּהוּ וְיֹאבֵדוּ׃ ל . ב

19 הִבִּיטוּ אָרְחוֹת[a] תֵּמָא הֲלִיכֹת שְׁבָא קִוּוּ־לָמוֹ׃ ב¹⁷ . ה ול חס . ד

20 בֹּשׁוּ כִּי־בָטָחּ[a] בָּאוּ עָדֶיהָ וַיֶּחְפָּרוּ׃ ל

21 כִּי־עַתָּה הֱיִיתֶם לֹא[a] תִרְאוּ חַתַּת וַתִּירָאוּ׃ לק[18] . ב[18] . ל

22 הֲכִי־אָמַרְתִּי הָבוּ לִי וּמִכֹּחֲכֶם שְׁחָדוּ בַעֲדִי׃ ה[19] . ל

23 וּמַלְּטוּנִי מִיַּד־צָר וּמִיַּד עָרִיצִים תִּפְדְּוּנִי׃ ל . ל ומל

24 הֹורוּנִי וַאֲנִי אַחֲרִישׁ וּמַה־שָּׁגִיתִי הָבִינוּ לִי׃

25 מַה־נִּמְרְצוּ[a] אִמְרֵי־יֹשֶׁר וּמַה־יֹּוכִיחַ הוֹכֵחַ מִכֶּם׃ ה

26 הַלְהֹוכֵחַ מִלִּים תַּחְשֹׁבוּ וְלִרְוּחַ אֲמְרֵי נֹאַשׁ׃ ל . בסיפ ו[20] מנה בליש . ל . ב . ד[21]

27 אַף־עַל־יָתֹום תַּפִּילוּ וְתִכְרוּ עַל־רֵעֵכֶם׃ ל ומל

28 וְעַתָּה הוֹאִילוּ פְנוּ־בִי וְעַל־פְּנֵיכֶם אִם־אֲכַזֵּב׃

29 שֻׁבוּ־נָא אַל־תְּהִי עַוְלָה וְשֻׁבוּ[a] עֹוד[b] צִדְקִי־בָהּ׃ ה חס . ושבו[22] ק

30 הֲיֵשׁ־בִּלְשֹׁונִי עַוְלָה אִם־חִכִּי לֹא־יָבִין הַוֹּות׃

7 1 הֲלֹא־צָבָא לֶאֱנוֹשׁ עֲלֵי־אָרֶץ וּכְיִמֵי שָׂכִיר יָמָיו׃ עלי . ל ק

2 כְּעֶבֶד יִשְׁאַף־צֵל וּכְשָׂכִיר יְקַוֶּה פָּעֳלֹו׃ לי

[9] Mm 1599. [10] Mm 1846. [11] Mm 174. [12] Mm 3468. [13] Mm 519. [14] Mm 3469. [15] Mp sub loco. [16] וחד בחמם Jer 51,39. [17] Mm 3177. [18] 1 Ch 4,13. [19] Mm 207. [20] Cf Mm 3542. [21] Mm 2460. [22] K et Q Or, cf Mm 1795 et Mp sub loco. Cp 7 [1] Mm 812.

10 [a–a] sic L, mlt Mss Edd ותהי־עוד ‖ **13** [a] = vere cf Nu 17,28 ‖ **14** [a–a] prp לֹא מָאַס ‖ [b] mlt Mss למאס ‖ **17** [a] Ms כְּחמו ‖ **19** [a] = א׳ cf הליכת ‖ **20** [a] 1 בָּטָחוּ ‖ **21** [a] prp לְאַל ‖ **25** [a] Ms נמלצו ‖ **29** [a] 1 c Q וְשֻׁבִי, K וְשֻׁבִי ‖ [b] cf 5,10[a] ‖ **Cp 7,1** [a] Q עֲלֵי, K עַל.

ה¹¹ 11 לָשׂוּם שְׁפָלִים לְמָרוֹם וְקֹדְרִים שָׂגְבוּ יֵשַׁע׃

ד מל ב דגש 12 מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִּים וְלֹא־תַעֲשֶׂינָה יְדֵיהֶם תּוּשִׁיָּה׃
רב רפ¹²⁴. ב¹³

ל. ל 13 לֹכֵד חֲכָמִים בְּעָרְמָם וַעֲצַת נִפְתָּלִים נִמְהָרָה׃

ל. ל¹⁴. ב¹⁵. יב 14 יוֹמָם יְפַגְּשׁוּ־חֹשֶׁךְ וְכַלַּיְלָה יְמַשְּׁשׁוּ בַצָּהֳרָיִם׃

ג¹⁶ חס ול בכתיב 15 וַיֹּשַׁע מֵחֶרֶב מִפִּיהֶם[a] וּמִיַּד חָזָק אֶבְיוֹן׃

יב וכל דל ואביון דכות ול בלישׁ 16 וַתְּהִי לַדָּל תִּקְוָה וְעַוְלָתָה קָפְצָה פִּיהָ׃

ב. ל וכת כן¹⁷. ה¹⁸ 17 הִנֵּה אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יוֹכִיחֶנּוּ אֱלוֹהַּ וּמוּסַר שַׁדַּי אַל־תִּמְאָס׃

כד בטע ר״פ בסיפ. ל ומל. ל. ויהי חד מן ה כת חס וחד מן ד בלישׁ 18 כִּי הוּא יַכְאִיב וַיְחַבֵּשׁ יִמְחַץ וְיָדָיו[a] תִּרְפֶּינָה׃

ג. ל 19 בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יַצִּילֶךָּ וּבְשֶׁבַע וְלֹא־יִגַּע בְּךָ רָע׃

ד¹⁹. ג²⁰ 20 בָּרָעָב פָּדְךָ מִמָּוֶת וּבְמִלְחָמָה מִיְּדֵי חָרֶב׃

יג²¹. ל. ב. ד מל בסיפ 21 בְּשׁוֹט[a] לָשׁוֹן תֶּחְבֶּא וְלֹא־תִירָא מְשֹׁד כִּי יָבוֹא׃

ל. י בלישׁ²² 22 לְשֹׁד וּלְכָפָן תִּשְׂחָק וּמֵחַיַּת הָאָרֶץ אַל־תִּירָא׃

כד בטע ר״פ בסיפ. ל 23 כִּי עִם־אַבְנֵי הַשָּׂדֶה בְּרִיתֶךָ וְחַיַּת הַשָּׂדֶה תָּשְׁלְמָה לָּךְ׃

24 וְיָדַעְתָּ כִּי־שָׁלוֹם אָהֱלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ[a] וְלֹא תֶחֱטָא׃

ה²³ 25 וְיָדַעְתָּ כִּי־רַב זַרְעֶךָ וְצֶאֱצָאֶיךָ כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ׃

ל. ד. ל. ג 26 תָּבוֹא בְכֶלַח אֱלִי־קֶבֶר כַּעֲלוֹת גָּדִישׁ בְּעִתּוֹ׃

ב פסוק בזה הטעמ בשלש ספרים²³. ל 27 הִנֵּה־זֹאת חֲקַרְנוּהָ כֵּן־הִיא שִׁמְעֶנָּה וְאַתָּה דַּע־לָךְ׃ פ ס״פ

6 1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃

נב¹ ו׳ מנה ר״פ. ו מל בלישׁ. ד כת ש״[a]. והוחל״[b]. ב ק 2 לוּ שָׁקוֹל יִשָּׁקֵל כַּעְשִׂי וְהַמְּיתִי[a] בְּמֹאזְנַיִם יִשְׂאוּ־יָחַד׃

ב קמ[a] 3 כִּי־עַתָּה מֵחוֹל יַמִּים יִכְבָּד עַל־כֵּן דְּבָרַי לָעוּ׃ [יַעֲרְכוּנִי[a]׃

כד בטע ר״פ בסיפ. ל וחס 4 כִּי חִצֵּי שַׁדַּי עִמָּדִי אֲשֶׁר חֲמָתָם שֹׁתָה רוּחִי בִּעוּתֵי אֱלוֹהַּ

ל. ו ה מנה כת א וחד כת ה[b]. אם האם ואם כן בטע[a] 5 הֲיִנְהַק־פֶּרֶא עֲלֵי־דֶשֶׁא אִם יִגְעֶה־שׁוֹר עַל־בְּלִילוֹ׃

ל. ל 6 הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי־מֶלַח אִם־יֵשׁ־טַעַם בְּרִיר חַלָּמוּת׃

ג[a]. ל 7 מֵאֲנָה לִנְגֹּעַ נַפְשִׁי[a] הֵמָּה כְדֹוְיִ[a] לַחְמִי׃

8 מִי־יִתֵּן תָּבוֹא שֶׁאֶלְתִּי וְתִקְוָתִי יִתֵּן אֱלוֹהַּ׃

---

¹¹Mm 2378. ¹³Mm 18. ¹³Mm 3465. ¹⁴Mm 2309. ¹⁵Hi 12,25. ¹⁶Mm 1658. ¹⁷Mm 3466. ¹⁸Mm 3637. ¹⁹Mm 1206. ²⁰Mm 3000. ²¹Mm 3615. ²²Mm 9. ²³Mp sub loco. Cp 6 ¹Mm 1444. ²Mm 1236. ³Mm 3461. ⁴Mm 832. ⁵Mm 3467. ⁶Mm 3560. ⁷Mm 3887. ⁸Mm 133.

15 [a] prp מָפָּה ‖ 18 [a] l c Vrs Q וְיָדָיו, K וְיָדוֹ ‖ 21 [a] Ms ⅁⅄ מְשׁוֹט; l frt בְּשׁוֹט (inf) ‖ 24 [a] cf 10[a] ‖ Cp 6,2 [a] Q וְהַנֹּתִי ‖ 4 [a] frt = vexant me cf arab *'araka* ‖ 7 [a—a] prp בְּדֵי (בְּדַי 39,25) וְהֵמָּה כְּדַי =.

12 וְאֵלַי דָּבָר יִגָּנֵב וַתִּקַּח אָזְנִי שֵׁמֶץ מֶנְהוּ׃ ג°.ל.ח.ב.ל°

13 בְּשַׂעִפִּים מֵחֶזְיֹנוֹת לָיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים׃

14 פַּחַד קָרָאַנִי וּרְעָדָה וְרֹב[a] עַצְמוֹתַי הִפְחִיד׃ ל[10].ל

15 וְרוּחַ עַל־פָּנַי יַחֲלֹף תְּסַמֵּר שַׂעֲרַת בְּשָׂרִי׃ ד וחס[11].ל

16 יַעֲמֹד ׀ וְלֹא־אַכִּיר מַרְאֵהוּ

תְּמוּנָה לְנֶגֶד עֵינָי דְּמָמָה וָקוֹל אֶשְׁמָע׃ ב[12]

17 הֲאֱנוֹשׁ מֵאֱלוֹהַּ[a] יִצְדָּק אִם מֵעֹשֵׂהוּ יִטְהַר־גָּבֶר׃ ל.ל

18 הֵן בְּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תָּהֳלָּה[a]׃ ל.ל

19 אַף ׀ שֹׁכְנֵי בָתֵּי־חֹמֶר אֲשֶׁר־בֶּעָפָר יְסוֹדָם

יְדַכְּאוּם לִפְנֵי־עָשׁ׃ ל.ח ג מנח בסים[13]

20 מִבֹּקֶר לָעֶרֶב יֻכָּתּוּ מִבְלִי מֵשִׂים[a] לָנֶצַח יֹאבֵדוּ׃ נ[14]

21 הֲלֹא־נָסַע יִתְרָם בָּם[a] יָמוּתוּ וְלֹא בְחָכְמָה׃

5 1 קְרָא־נָא הֲיֵשׁ עוֹנֶךָ וְאֶל־מִי מִקְּדֹשִׁים תִּפְנֶה׃ ד[1]

2 כִּי־לְאֱוִיל יַהֲרֹג־כָּעַשׂ וּפֹתֶה תָּמִית קִנְאָה׃ ד כת ש[2].ל[3].ב

3 אֲנִי־רָאִיתִי אֱוִיל מַשְׁרִישׁ וָאֶקֹּוב[a] נָוֵהוּ פִּתְאֹם׃ ל

4 יִרְחַקּוּ בָנָיו מִיֶּשַׁע וְיֻדְכְּאוּ בַשַּׁעַר וְאֵין מַצִּיל׃ [חֵילָם[e]׃] ה°.ל

5 אֲשֶׁר קְצִירוֹ ׀ רָעֵב יֹאכֵל וּמִצִּנִּים יִקָּחֵהוּ[b] וְשָׁאֵף[c] צִמִּים[d] יג[5].ל ל[6] וכן למערב[7].ב[8]

6 כִּי ׀ לֹא־יֵצֵא מֵעָפָר אָוֶן וּמֵאֲדָמָה לֹא־יִצְמַח עָמָל׃ יא בסע ר״פ בשלש ספרים

7 כִּי־אָדָם לְעָמָל יוּלָּד[a] וּבְנֵי־רֶשֶׁף גַּבִּיהוּ עוֹף׃ ב[9] מל ול קמ.ב.ל

8 אוּלָם אֲנִי אֶדְרֹשׁ אֶל־אֵל וְאֶל־אֱלֹהִים אָשִׂים דִּבְרָתִי׃ ג ר״פ בסים.ל[i]

9 עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְאֵין חֵקֶר נִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר׃ ל[10].ו פסוק ואין אין

10 הַנֹּתֵן מָטָר עַל־פְּנֵי־אָרֶץ וְשֹׁלֵחַ מַיִם[a] עַל־פְּנֵי חוּצוֹת׃

[8] Mm 3016. [9] וחד מְנֶהוּ Ps 68,24. [10] וחד קְרָאנִי Jes 49,1. [11] Mm 3476. [12] Mm 3460. [13] Mp sub loco. [14] Mm 3087. Cp 5 [1] Mm 1560. [2] Mm 3461. [3] וחד ולפתה Prv 20,19. [4] Mm 2378. [5] Mm 784. [6] Mp sub loco. [7] Mm 3462. [8] Mm 3463. [9] Mm 1504. [10] Mm 3464.

14 [a] prp וְרֹ(י)ב cf akk *rību* = fremitus ‖ **17** [a] cf 9[a] ‖ **18** [a] prp תְּפִלָּה*, תָּהֳלָּה = error (a תלל) ‖ **19** [a] = celerius quam cf 8,12 ‖ **20** [a] prp שֵׁם, sed מ frt = animadversio (cf מֵרוֹץ = cursus) ‖ **21** [a] prp בַּיּוֹם ‖ **Cp 5,2** [a] mlt Mss כעס ‖ **3** [a] frt inf aram pro וְהַקּוֹב, cf arab *qabba* = exarescere; prp וַיַּעֲקֹר ‖ **5** [a] l frt קָצְרוּ ‖ [b–b] prp וַאֲלַמִּים צְנֻמִים, sed frt dl (dupl) cf [d] ‖ [c] prp אַפֵּי– ‖ [d] l צְמֵאִים = צְמֵאִים cf α′σ′ϑ′ ‖ [e] Ms חלקם ‖ **7** [a] prp יוֹלַד vel יַיְלֵד ‖ **10** [a] sic L, mlt Mss Edd ׳ ׳.

ג מל בלישׁ[9] 13 כִּי־עַתָּה שָׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוֹט יָשַׁנְתִּי אָז וָנֹוחַ לִי׃
ה[10] וחד מן ה[11] חס בלישׁ 14 עִם־מְלָכִים וְיֹעֲצֵי אֶרֶץ הַבֹּנִים חָרְבוֹת לָמוֹ׃
ב[12] 15 אֹו עִם־שָׂרִים זָהָב לָהֶם הַמְמַלְאִים בָּתֵּיהֶם כָּסֶף׃
16 אֹו כְּנֶפֶל טָמוּן לֹא אֶהְיֶה כְּעֹלָלִים לֹא־רָאוּ אֹור׃
17 שָׁם רְשָׁעִים חָדְלוּ רֹגֶז וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ׃
ב ומל[13]. ל 18 יַחַד אֲסִירִים שַׁאֲנָנוּ לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נֹגֵשׂ׃
ח[14] 19 קָטֹן וְגָדֹול שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו׃
ח[15] 20 לָמָּה יִתֵּן לְעָמֵל אֹור וְחַיִּים לְמָרֵי נָפֶשׁ׃
יב. ל. ג 21 הַמְחַכִּים לַמָּוֶת וְאֵינֶנּוּ וַיַּחְפְּרֵהוּ מִמַּטְמֹונִים׃
ג ר״ם[16]. ד. ל. ג[17] 22 הַשְּׂמֵחִים אֱלֵי־גֵיל[a] יָשִׂישׂוּ כִּי יִמְצְאוּ־קָבֶר׃
ב ובסים. ג. ד[18] 23 לְגֶבֶר אֲשֶׁר־דַּרְכֹּו נִסְתָּרָה וַיָּסֶךְ אֱלֹוהַּ בַּעֲדֹו׃
יז חס ד מנה בסים וכל משלי דכות. ב מ ד 24 כִּי־לִפְנֵי לַחְמִי אַנְחָתִי תָּבֹא וַיִּתְכוּ כַּמַּיִם שַׁאֲגָתִי׃
כד בסע ר״ם בסים. ל. ד וחס[19]. ב ובסע[20] 25 כִּי פַחַד פָּחַדְתִּי וַיֶּאֱתָיֵנִי וַאֲשֶׁר יָגֹרְתִּי יָבֹא לִי׃
לך סתום לא ולא ולא[21]. 26 לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי וְלֹא־נָחְתִּי וַיָּבֹא רֹגֶז׃ פ

4 1 וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃
ב. ל. ל 2 הֲנִסֶּה דָבָר אֵלֶיךָ תִּלְאֶה וְעָצַר בְּמִלִּין מִי יוּכָל׃
ב 3 הִנֵּה יִסַּרְתָּ רַבִּים וְיָדַיִם רָפֹות תְּחַזֵּק׃
ה מל. ל כת כן[2]. ל 4 כּוֹשֵׁל יְקִימוּן מִלֶּיךָ וּבִרְכַּיִם כֹּרְעֹות תְּאַמֵּץ׃
כד בסע ר״ם בסים[3]. ג[4] 5 כִּי עַתָּה תָּבוֹא אֵלֶיךָ וַתֵּלֶא תִּגַּע עָלֶיךָ וַתִּבְהָל׃
ל 6 הֲלֹא יִרְאָתְךָ כִּסְלָתֶךָ תִּקְוָתְךָ[a] וְתֹם[b] דְּרָכֶיךָ׃
ל[5] 7 זְכָר־נָא מִי הוּא נָקִי אָבֵד וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ׃
ל 8 כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי חֹרְשֵׁי אָוֶן וְזֹרְעֵי עָמָל יְקֻצְרֻהוּ׃
ב ר״ם[6] 9 מִנִּשְׁמַת אֱלֹוהַּ[a] יֹאבֵדוּ וּמֵרוּחַ אַפֹּו יִכְלוּ׃
ל 10 שַׁאֲגַת אַרְיֵה וְקוֹל שָׁחַל וְשִׁנֵּי כְפִירִים נִתָּעוּ׃
ב[7] 11 לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלִי־טָרֶף וּבְנֵי לָבִיא יִתְפָּרָדוּ׃

[9] Mm 2270. [10] Mm 3947. [11] Mm 2115. [12] Mm 3126. [13] Mm 3310. [14] Mm 1674. [15] Mm 3457. [16] Mm 3070. [17] Mm 3020. [18] Mm 1764. [19] Mm 3404. [20] Jer 4,12. [21] Mm 771. Cp 4 [1] Mm 3458. [2] Mm 839. [3] Mp sub loco. [4] Mm 3306. [5] Mm 1750. [6] Mm 3459. [7] Hi 41,9.

22 [a] prp לַ‍ || Cp 4,6 [a] l c pc Mss 𝔊𝔖 וְתֻ‍ || [b] dl ו || 9 [a] sic L, mlt Mss Edd הַ‍–.

6 עַצְמוֹ וְאֶל־בְּשָׂרוֹ אִם־לֹא אֶל[a]־פָּנֶיךָ יְבָרֲכֶךָּ[b]׃ 6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
7 הַשָּׂטָן הִנֵּהוּ בְיָדֶךָ אַךְ אֶת־נַפְשׁוֹ שְׁמֹר׃ 7 וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן מֵאֵת פְּנֵי יְהוָה ג.ה[12]
8 וַיַּךְ אֶת־אִיּוֹב בִּשְׁחִין רָע מִכַּף רַגְלוֹ עַד[a] קָדְקֳדוֹ׃ 8 וַיִּקַּח־לוֹ חֶרֶשׁ ג.[13] ר וכתיב בסטע וחד מן א[14] יב חס ר ר״ת[15] . ג
9 לְהִתְגָּרֵד בּוֹ וְהוּא יֹשֵׁב בְּתוֹךְ־הָאֵפֶר׃ 9 וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ עֹדְךָ ל חס בסימ . ל חס
10 מַחֲזִיק בְּתֻמָּתֶךָ בָּרֵךְ[a] אֱלֹהִים וָמֻת׃ 10 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ כְּדַבֵּר אַחַת ל וחס . ל בסימ
הַנְּבָלוֹת תְּדַבֵּרִי גַּם אֶת־הַטּוֹב נְקַבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת־הָרָע לֹא ל ומל . ב[16] . ג . ג[17]
11 נְקַבֵּל בְּכָל־זֹאת לֹא־חָטָא אִיּוֹב בִּשְׂפָתָיו׃ פ 11 וַיִּשְׁמְעוּ שְׁלֹשֶׁת ב
רֵעֵי אִיּוֹב אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת הַבָּאָה עָלָיו וַיָּבֹאוּ אִישׁ מִמְּקֹמוֹ ג בטע[18]
אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי וְצוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיִּוָּעֲדוּ יַחְדָּו לָבוֹא ל . ב[19]
12 לָנוּד־לוֹ וְלִנַחֲמוֹ׃ 12 וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֵינֵיהֶם מֵרָחוֹק וְלֹא הִכִּירֻהוּ וַיִּשְׂאוּ[20] מג . ל . ב חד חס וחד מל . מג . ג[21]
קוֹלָם וַיִּבְכּוּ וַיְקָרְעוּ אִישׁ מְעִלֹּו וַיִּזְרְקוּ עָפָר עַל־רָאשֵׁיהֶם הַשָּׁמָיְמָה׃ ב חס . יג[22] . יא[23]
13 וַיֵּשְׁבוּ אִתּוֹ לָאָרֶץ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת לֵילוֹת וְאֵין־דֹּבֵר אֵלָיו נ[24]
דָּבָר כִּי רָאוּ כִּי־גָדַל הַכְּאֵב מְאֹד׃ ג
3 1 אַחֲרֵי־כֵן פָּתַח אִיּוֹב אֶת־פִּיהוּ וַיְקַלֵּל אֶת־יוֹמוֹ׃ פ ל ר״ם בכתיב . כב . ד
2 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
3 יֹאבַד יוֹם אִוָּלֵד בּוֹ וְהַלַּיְלָה אָמַר הָרָה גָּבֶר׃ [עָלָיו נֶהֱרָה׃ ב . ל
4 הַיּוֹם הַהוּא יְהִי חֹשֶׁךְ אַל־יִדְרְשֵׁהוּ אֱלוֹהַּ מִמַּעַל וְאַל־תּוֹפַע ל
5 עָלָיו נְהָרָה׃ יִגְאָלֻהוּ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת תִּשְׁכָּן־עָלָיו עֲנָנָה יְבַעֲתֻהוּ כְּמְרִירֵי[a] יוֹם׃ ל וחס . כן לבן אשר[1] . ב
6 הַלַּיְלָה הַהוּא יְקַחֲכֵהוּ אֹפֶל אַל־יֶחְדֶּה[a] בִּימֵי שָׁנָה בְּמִסְפַּר יְרָחִים ל[2] . ד[3]
7 הִנֵּה הַלַּיְלָה הַהוּא יְהִי גַלְמוּד אַל־תָּבֹא רְנָנָה בּוֹ׃ [אַל־יָבֹא׃ ג
8 יְקֻבֻהוּ אֹרְרֵי־יוֹם[a] הָעֲתִידִים עֹרֵר לִוְיָתָן׃ ל . ד חס בלוש
9 יֶחְשְׁכוּ כוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ יְקַו־לְאוֹר וָאַיִן וְאַל־יִרְאֶה בְּעַפְעַפֵּי־שָׁחַר׃ ל . יג . ל . ו בכתיב
10 כִּי לֹא סָגַר דַּלְתֵי בִטְנִי וַיַּסְתֵּר עָמָל מֵעֵינָי׃ בך בטע ר״ם בסימ . ב[4] . ב[5]
11 לָמָּה לֹא מֵרֶחֶם אָמוּת מִבֶּטֶן יָצָאתִי וְאֶגְוָע׃ ב[7]
12 מַדּוּעַ קִדְּמוּנִי בִרְכָּיִם וּמַה־שָּׁדַיִם כִּי אִינָק׃ ד ב חס וב מל[8]

[12] Mm 713. [13] Mm 3455. [14] Mm 284. [15] Mm 3804. [16] Jes 29,4. [17] Dt 30,15. [18] Mm 344. [19] Jos 11,5. [20] וחד הכרהו Gn 42,8. [21] Mm 1774. [22] Mm 2897. [23] Mm 1071. [24] Mm 2382. Cp 3 [1] Mm 3302. [2] וחד ויחד Ex 18,9. [3] Mm 378. [4] Mp sub loco. [5] Ex 3,6. [6] Mm 2446. [7] Mm 3456. [8] Mm 1839.

Cp 2,5 [a] mlt Mss Edd עַל cf 1,11 ‖ [b] cf 1,5[a] ‖ **7** [a] Q וְעַד, K עַד ‖ **9** [a] cf 1,5[a] ‖ **Cp 3,5** [a] prp יְכַ a *כמריר = niger, sed cf 𝔔 במ׳ ‖ **6** [a] 𝔊 εἴη, 𝔙 *computetur*; prp יַחַד ‖ **8** [a] orig frt יָם.

ל הָיוּ חֹרְשׁוֹת וְהָאֲתֹנוֹת רֹעֹת עַל־יְדֵיהֶם[a]׃ 15 וַתִּפֹּל שְׁבָא וַתִּקָּחֵם
נ[20].ד וְאֶת־הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי־חָרֶב וָאֶמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃
צא 16 עוֹד | זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר
ב אֵשׁ־אֱלֹהִים[a] נָפְלָה מִן־הַשָּׁמַיִם וַתִּבְעַר בַּצֹּאן וּבַנְּעָרִים וַתֹּאכְלֵם
ד וָאֶמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃
צא 17 עוֹד | זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר
כ.ב ומל[21] כַּשְׂדִּים שָׂמוּ | שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיִּפְשְׁטוּ עַל־הַגְּמַלִּים וַיִּקָּחוּם
נ[20] וְאֶת־הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי־חָרֶב
ד וָאֶמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃
צא 18 עַד[a] זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר
ב מל[22].נ[23].ד בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃
19 וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוֹלָה בָּאָה | מֵעֵבֶר הַמִּדְבָּר
ב מל[24] וַיִּגַּע בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת הַבַּיִת וַיִּפֹּל עַל־הַנְּעָרִים וַיָּמֻתוּ
ד וָאֶמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃
ב חס.ב[25] 20 וַיָּקָם אִיּוֹב וַיִּקְרַע אֶת־מְעִלּוֹ וַיָּגָז אֶת־רֹאשׁוֹ וַיִּפֹּל אָרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃
21 וַיֹּאמֶר

ד חס[26].יצאתי[27].ד עָרֹם יָצָתִי[a] מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם אָשׁוּב שָׁמָּה[b]
[28]ג יְהוָה נָתַן וַיהוָה לָקָח יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ׃
ד[29].ג[30] 22 בְּכָל־זֹאת לֹא־חָטָא אִיּוֹב וְלֹא־נָתַן תִּפְלָה לֵאלֹהִים׃ פ
ד[1]. לא[2]. ה[3] מל וכל מגלה דכות ב מ ב 2 1 וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל־יְהוָה וַיָּבֹא גַם־
ל חס. לא[2]. ז מסוק ויאמר ויאמר. לא[2]. ב[2] 2 הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם לְהִתְיַצֵּב עַל־יְהוָה׃ 2 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן אָיֶּה
יז חס ד מגה בסיס וכל משלי דכות. ב מ ד. ב חד חס רחב מל. ב מְזֶה תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר מִשּׁט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ׃
ב 3 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ 3
ד[5].ב חס[8] בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע וְעֹדֶנּוּ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתוֹ
ל.ל.ל וַתְּסִיתֵנִי בּוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם׃ 4 וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר עוֹר בְּעַד־ 4
ג ר״ם בסיס. ב[10] עוֹר וְכֹל אֲשֶׁר לָאִישׁ יִתֵּן בְּעַד נַפְשׁוֹ׃ 5 אוּלָם שְׁלַח־נָא יָדְךָ וְגַע אֶל־

[20]Mm 1647. [21]Mm 1279. [22]Mm 228. [23]Mm 1697. [24]Mm 3451. [25]Nu 11,31. [26]Mm 1638. [27]Mp sub loco. [28]Mm 3392. [29]Mm 1212. [30]Mm 3510. Cp 2 [1]Mm 3449. [2]Mm 486. [3]Mm 1552. [4]Mm 3452. [5]Mm 1706. [6]Mm 3450. [7]Mm 3561. [8]Mm 2427. [9]Mm 3453. [10]Mm 319. [11]Mm 3454.

14 [a] pc Mss הן– ‖ **16** [a] > 𝔊 ‖ **18** [a] l c mlt Mss עוֹד cf 16.17 ‖ **21** [a] nonn Mss ut Q יצאתי ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd שמה.

סא **1** [1] אִישׁ הָיָה בְּאֶרֶץ־עוּץ אִיּוֹבׂ שְׁמוֹ וְהָיָה׀ הָאִישׁ הַהוּא תָּם וְיָשָׁר ל.ב
וְיֵרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע׃ [2] וַיִּוָּלְדוּ לוֹ שִׁבְעָה בָנִים וְשָׁלוֹשׁ בָּנוֹת׃ בנ׳. ל[2] וחד מן ד[3] זוגין. ה[1]. ה[3]. כל כתיב מל
[3] וַיְהִי מִקְנֵהוּ שִׁבְעַת אַלְפֵי־צֹאן וּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי גְמַלִּים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת ל
צֶמֶד־בָּקָר וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אֲתֹנוֹת וַעֲבֻדָּה רַבָּה מְאֹד וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא ב מל[6]. ב. ה[7]
[4] גָּדוֹל מִכֹּל־בְּנֵי־קֶדֶם׃ וְהָלְכוּ בָנָיו וְעָשׂוּ מִשְׁתֵּה בֵּית אִישׁ יוֹמוֹ
[5] וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לִשְׁלֹשׁ[a] אַחְיוֹתֵיהֶם לֶאֱכָל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם׃ וַיְהִי אחיותיהם[8] חד מן ה[8] בלית ק
כִּי הִקִּיפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וַיִּשְׁלַח אִיּוֹב וַיְקַדְּשֵׁם וְהִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר וְהֶעֱלָה ב[10]. ב
עֹלוֹת מִסְפַּר כֻּלָּם כִּי אָמַר אִיּוֹב אוּלַי חָטְאוּ בָנַי וּבֵרְכוּ[a] אֱלֹהִים ל[11]
בִּלְבָבָם כָּכָה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל־הַיָּמִים׃ פ [6] וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ ט. ב[12]
ד[13]. לא[14]. חא[15] מל וכל מגלה דכות. ב מ. ב. ז מסוק ויאמר ויאמר[16]
בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל־יְהוָה וַיָּבֹא גַם־הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם׃ [7] וַיֹּאמֶר
יז חס ד מנה בסיפ וכל משלי דכות. ב מ ד. ב הד חס וחד מל
יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר מִשּׁוֹט בָּאָרֶץ
וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ׃ [8] וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל[a]־עַבְדִּי ב. ב
אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע׃ ד[2] וחד מן ד[3] זוגין. ה[4]
[9] וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר הֲחִנָּם יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים׃ [10] הֲלֹא־אַתָּה ל. אתה ק
שַׂכְתָּ[a] בַּעֲדוֹ וּבְעַד־בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ מִסָּבִיב מַעֲשֵׂה יָדָיו
בֵּרַכְתָּ וּמִקְנֵהוּ פָּרַץ בָּאָרֶץ׃ [11] וְאוּלָם שְׁלַח־נָא יָדְךָ וְגַע בְּכָל־ ל
אֲשֶׁר־לוֹ אִם־לֹא עַל־פָּנֶיךָ יְבָרֲכֶךָּ[a]׃ [12] וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן ל[17]
הִנֵּה כָל־אֲשֶׁר־לוֹ בְּיָדֶךָ רַק אֵלָיו אַל־תִּשְׁלַח יָדֶךָ וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן׃ ל[18]
מֵעִם פְּנֵי יְהוָה׃ [13] וַיְהִי הַיּוֹם וּבָנָיו וּבְנֹתָיו אֹכְלִים וְשֹׁתִים
[14] יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃ וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמֶר הַבָּקָר ד. ב ר״פ[19]. צא

Cp 1 [1]Prv 13,13. [2]Mm 3450. [3]Mm 3561. [4]Mm 2427. [5]Mm 1717. [6]Mm 3448. [7]Mm 2987. [8]Mp sub loco. [9]Mm 1251. [10]Jdc 14,12. [11]וחד ברכו 2Ch 20,26. [12]Jos 10,25. [13]Mm 3449. [14]Mm 486. [15]Mm 1552. [16]Mm 3452. [17]Q addidi, cf Mp sub loco. [18]Mm 1697. [19]Mm 1665.

1/5 fere huius libri deest in 𝔊 || **Cp 1,4** [a] Ms לשלש || **5** [a] correctio vel euphemismus pro וקללו vel sim || **8** [a] mlt Mss אֶל cf 2,3 || **10** [a] pc Mss סכנת || **11** [a] cf 5[a].

תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם־קְרֹבוֹ[b] ב חס[9]
הַלְלוּ־יָהּ[c]: ג ס״פ[c]

149 1 הַלְלוּ־יָהּ׀ יא ר״פ
קמח
שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים[a]: ז[1]
2 יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו[a] בְּנֵי־צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם: ל . ג[2]
3 יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ:
4 כִּי־רוֹצֶה יְהוָה[a] בְּעַמּוֹ יְפָאֵר[b] עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: ב ומל
5 יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ[a] עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם[b]: ד ומל[3]
6 רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם: ב
7 לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחֹת[a] בַּל־אֻמִּים[b]: ל
8 לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל: ל
9 לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו
הַלְלוּ־יָהּ[a]: ג ס״פ[a]

150 1 [a]הַלְלוּ־יָהּ[a]׀ יא ר״פ
קמט
הַלְלוּ־אֵל[b] בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: ל
2 הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו[a] הַלְלוּהוּ כְּרֹב[b] גֻּדְלוֹ: ג[1] . ח
3 הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: ל
4 הַלְלוּהוּ בְתֹף׃ וּמָחוֹל[a] הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב: ל . ב[2] חד מל וחד חס
5 הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ב . ב
6 כֹּל׃ הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ בּ[3]
הַלְלוּ־יָהּ[a]: ג ס״פ[a]

סכום הפסוקים של ספר
אלפים וחמש מאות
ועשרים ושבעה
וסדרים יֹ״ט

[9]Mm 600. **Ps 149** [1]Mm 3360. [2]Mm 3445. [3]Mm 3446. **Ps 150** [1]Mm 3441. [2]Mm 3447 contra textum. [3]Jos 10,40.

14 [b] l prb קִרְבָּיו || [c–c] > 𝔊𝔖 || **Ps 149,1** [a] Ms קְדוֹשִׁים || **2** [a] 𝔊𝔖 sg || [b] 𝔊𝔖 pr cop || **4** [a] > 𝔏 || [b] 𝔊𝔖 pr cop || **5** [a] 𝔊α′𝔖 pr cop || [b] prp מִשְׁפְּחוֹתָם || **7** [a] pc Mss 𝔖^{W} וְתוֹ׳ || [b] cf 44,15[a] || **9** [a–a] > 𝔊𝔖 Hier || **Ps 150,1** [a–a] > pc Mss 𝔖 || [b] 𝔖 (Hier) *lmrj'* – יָהּ || **2** [a] 𝔖 sg || [b–b] pc Mss 𝔖 בְּרֹב || **4** [a] pc Mss וּבְמ׳ || **6** [a–a] > 𝔊^{ARL}𝔏𝔖 Hier.

13 כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ׃ יג.יח
14 הַשָּׂם־גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ׃ ד.ב?.ל
15 הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ׃
16 הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר׃ ל.ל
17 מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ [a]מִי יַעֲמֹד[a]׃ ג מל בליש.ל
18 יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ־מָיִם׃ ל.ל
19 מַגִּיד דְּבָרָו[a] לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל׃ דבריו ק
20 לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל־גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים[a] בַּל־יְדָעוּם[b] יג ס״פ
הַלְלוּ־יָהּ׃

148 1 הַלְלוּ־יָהּ׀ יא ר״פ
קמו
הַלְלוּ אֶת[a]־יְהוָה [b]מִן־הַשָּׁמַיִם[b] הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים׃ ג מל
2 הַלְלוּהוּ כָּל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָו[a]׃ צבאיו ק
3 הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־[a]כּוֹכְבֵי אוֹר[a]׃ ס
4 הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר[a] מֵעַל הַשָּׁמָיִם[b]׃ ל
5 יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי[a] הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ׃
6 וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר[a]׃ ב.ז׳ מל ג מנה בכתיב
7 הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃
8 אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה[a] דְּבָרוֹ׃ ו[2]
9 הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים׃ ב
10 הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף׃ ג[3]
11 מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ ל
12 בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־נְעָרִים׃ ג מל וכל מגלה דכות
13 יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ 14 וַיָּרֶם[a] קֶרֶן לְעַמּוֹ ד קמ״ו
תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּ־יָהּ׃ ה[5]. ט וכל על ארץ מצרים דאורית דכות[6]. ז[7]. ח דגש[8]

[7]Mm 2407. **Ps 148** [1]Mp sub loco. [2]Mm 1175. [3]Mm 1138. [4]Mm 2252. [5]Mm 3121. [6]Mm 2946. [7]Mm 2360. [8]Mm 1573.

15 [a] prp על ‖ **17** [a–a] prp מִים יַעֲמְדוּ ‖ **19** [a] 𝔠 mlt Mss 𝔗 ut Q, K 𝔊α′σ′𝔖 ו– ut 18 ‖ **20** [a] 𝔔 om cop, 𝔊𝔖 Hier + suff 3 sg ‖ [b] 𝔔 הודיעם, 𝔊(𝔖𝔗) *ἐδήλωσεν αὐτοῖς* = יְדִעָם ‖ **Ps 148,1** [a] > 𝔔 ‖ [b b] 𝔔 מש׳ ‖ **2** [a] 𝔠 mlt Mss Vrs ut Q, K ו– ‖ **3** [a–a] 𝔊(𝔖) *τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς* ‖ **4** [a] frt dl m cs ‖ [b] 𝔔 לש׳ ‖ **5** [a] 𝔊(𝔖) + *αὐτὸς εἶπεν, καὶ ἐγενήθησαν*, ex 33,9 ‖ **6** [a] l prb וַיַּעֲבִרוּ ‖ **8** [a] 𝔔 עושה, 𝔖 *ʿbd′ d* = מַעֲשֵׂה ‖ **14** [a] 𝔊(𝔖) *καὶ ὑψώσει* = וַיָּרֶם.

5 אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ[a] שִׂבְרוֹ עַל־יְהוָה אֱלֹהָיו׃
6 עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם[a]
הַשֹּׁמֵר[b] אֱמֶת לְעוֹלָם׃ 7 עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים
נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים׃
8 יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים
[a]יְהוָה אֹהֵב צַדִּיקִים׃ 9 יְהוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים
יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת׃
10 יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר
[a]הַלְלוּיָהּ׃

147 1 הַלְלוּיָהּ[a] קמו
כִּי־טוֹב זַמְּרָה[b] אֱלֹהֵינוּ[c] כִּי־נָעִים[d] נָאוָה תְהִלָּה׃
2 בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַ͏ִם יְהוָה נִדְחֵי[a] יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃
3 הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב [וּ]מְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃
4 מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם[a] שֵׁמוֹת יִקְרָא׃
5 גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ [לִ]תְבוּנָתוֹ[a] אֵין מִסְפָּר׃
6 מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ׃
7 עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר׃
8 הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם [וּ]בְעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר
הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר[a]׃
9 נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי[a] עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ[b]׃
10 לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא[a]־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה׃
11 רוֹצֶה יְהוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־[a]הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃
12 שַׁבְּחִי[a] יְרוּשָׁלַ͏ִם אֶת־יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן׃

ל וחס . ל . לא[1]
נב[2] ו בסיפ ה מנה בלישׁ
ל דגש . נב[2] ו בסיפ ה מנה בלישׁ
ח בטע ר״פ בסיפ[3]
ח בטע ר״פ בסיפ[3]
יג ס״פ
יא ר״פ
ד
ג ול[1] בלישׁ
ל . ל . ל[2]
ב ומל[3]
ו מל בלישׁ[4]
ל . נ ב מל וחד חס[5] . ל
נ[6]
ב וכל קהלת דכות
ו מל
ו . ב . ל ומל
ב ומל . כו׳ פסוק את את ומילה חדה ביניה
ל

Ps 146 [1] Mm 486. [2] Mm 475. [3] Mm 3443. Ps 147 [1] Mm 1899. [2] Mp sub loco. [3] Mm 2658. [4] Mm 3182. [5] Mm 3444. [6] Nu 21,17.

5 [a] dl prb ב (dttg) cf G ‖ 6 [a] huc tr : ‖ [b] dl frt ה ‖ 8 [a–a] tr post 9a cf 1,6 ‖ 10 [a–a] > GS ‖ Ps 147,1 [a] G + *αἰνεῖτε τὸν κύριον* ‖ [b] Ms זַמְּרוּ ‖ [c] Ms לֵא׳ ‖ [d] cf 2,2[b] ‖ 2 [a] GS pr cop ‖ 4 [a] GS pr cop ‖ 5 [a] nonn Mss GS וְל׳ ‖ 8 [a] G* + *καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων* cf 104,14 ; prb haec vel sim vb exc ‖ 9 [a] Ms GS וְל׳ ‖ [b] G + *αὐτόν* ‖ 10 [a] mlt Mss GS ולא ‖ 11 [a] G[BSA] + *πᾶσιν* ‖ 12 [a] G pr *Αλληλουια* et novum Ps incip.

(ה) 5 [a]הֲדַר כְּבוֹד[a] הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי[b] נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה[c]: ה[a] . ג חס

(ו) 6 וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יאמֵרוּ וּגְדוּלָּתְךָ[a] אֲסַפְּרֶנָּה[b]: ב[a] . ג[b] . וגדולתך ק

(ז) 7 זֵכֶר רַב[a]-טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ[b] יְרַנֵּנוּ: ב חד מל וחד חס[a]

(ח) 8 חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: יא

(ט) 9 טוֹב־יְהוָה לַכֹּל[a] וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יא

(י) 10 יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה[a]: ב[a] מילין כת ה ס״ח ול בליש

(כ) 11 כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ[a] יְדַבֵּרוּ: ג[a]

(ל) 12 לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו[a] וּכְבוֹד הֲדַר[b] מַלְכוּתוֹ[c]: ו וכל קהלת דכות . ג[a-a]

(מ) 13 מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר[a]: ג חס . ב[a]

(נ) 14 סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: י פסוק לכל לכל . ל וכל

(ע) 15 עֵינֵי־כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם[a] אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ: ל . ו מל

(פ) 16 פּוֹתֵחַ אֶת[a]-יָדֶךָ[b] וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: ל מל . ה חס בסיפ[12] . ל . ב חד פת וחד קמ

(צ) 17 צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל[a]-מַעֲשָׂיו: י פסוק לכל לכל . ב וחס

(ק) 18 קָרוֹב יְהוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת: ג[13] . ב[14]

(ר) 19 רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: י[15]

(ש) 20 שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: ד[16] . ב[17]

(ת) 21 תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר־פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ ט[18]

[a]לְעוֹלָם וָעֶד[a]:

146 קמה 1 [a]הַלְלוּ־יָהּ[a] [לְאֵלֹהַי בְּעוֹדִי: יא ר״פ ול בטע

הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה: 2 אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה ל

3 אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־[a]אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה: ב חס

4 תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֹׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ[a] עֶשְׁתֹּנֹתָיו:

[5]Mm 3438. [6]Mm 2368. [7]Mm 3439. [8]Mm 3440. [9]Mm 964. [10]Mm 3441. [11]Mm 2284. [12]Mm 477. [13]Mm 3612. [14]Mm 2130. [15]Mm 3634. [16]Mm 2718. [17]Mm 3442. [18]Mm 478.

5 [a–a] frt dl vel ה׳ vel כ׳ cf S ‖ [b] G(S) *λαλήσουσιν*, l prb c Q יְדַבְּרוּ ‖ [c] G(S) *διηγήσονται*, l prb וְגִדּוּלָתְךָ vel וּגְדוּלָּתְךָ ‖ **6** [a] mlt Mss GθʹSC ut Q, K Hier וְגִדּוּלָתְךָ ‖ [b] GC 3 pl, l prb יְסַפְּרוּ ‖ **7** [a] l prb רֹב (-רַב) cf G ‖ [b] σʹ Hier pl ‖ **9** [a] > S ‖ **10** [a] C pc Mss הֹ- ‖ **11** [a] Hier pl ‖ **12** [a] GS sg ‖ [b] > CS ‖ [c] GS suff 2 sg ‖ **13** [a] ins c Ms GS נֶאֱמָן יהוה בְּכָל־דְּבָרָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו (J-stropha) cf 17 ‖ **15** [a] > G, prb dl cf 104,27 ‖ **16** [a] l אַתָּ cf GS ‖ [b] C mlt Mss G[BSA] Hier יָדֶיךָ ‖ **17** [a] C לְכָל ‖ **21** [a–a] add; mlt Mss + eadem vb ut 115,18 ‖ **Ps 146,1** [a–a] > pc Mss ‖ **3** [a] GS pr cop ‖ **4** [a] G(S) + *πάντες*.

מָגִנִּי וּבּוֹ חָסִיתִי הָרוֹדֵד[d] עַמִּי[e] תַּחְתָּי׃ ל.ג סביר׳ עמים וקר׳ עמי[4]

3 יְהוָה מָה־אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ בֶּן־[a]אֱנוֹשׁ וַתְּחַשְּׁבֵהוּ׃ ל.ל

4 אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר[a]׃ ב.ד[5].ח[6] מל וכל יחזק דכות ב מ א

5 יְהוָה הַט־שָׁמֶיךָ[a] וְתֵרֵד גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃ ג ומל[7].ב

6 בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם שְׁלַח חִצֶּיךָ וּתְהֻמֵּם׃ ל.ל.ל

7 שְׁלַח יָדֶיךָ[a] מִמָּרוֹם פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי[b] ב
מִמַּיִם רַבִּים מִיַּד בְּנֵי נֵכָר׃

8 אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר׃

9 אֱלֹהִים שִׁיר־חָדָשׁ אָשִׁירָה לָּךְ בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה־לָּךְ׃ [a]ז

10 הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת־דָּוִד עַבְדּוֹ[a] ד מל[9]

מֵחֶרֶב רָעָה׃ 11 [a]פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי־נֵכָר ב

אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר׃

12 אֲשֶׁר[a] בָּנֵינוּ[b] כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים בְּנְעוּרֵיהֶם[c]
בְּנוֹתֵינוּ[d] כְּזָוִיֹּת מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל׃ ד מל[10].ב

13 מְזָוֵינוּ[a] מְלֵאִים מְפִיקִים[b] מִמִּזָּן אֶל־זָן[b] כן בטע לרבי פינחס[11]. כל כת כן.ל.ל.ל

צֹאנֵנוּ[c] מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת בְּחוּצוֹתֵינוּ[a]׃ [בְּרַחֲבֹתֵינוּ[a]׃] ל.ל.ל ומל [ב]

14 אַלּוּפֵינוּ[a] מְסֻבָּלִים אֵין־פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין צְוָחָה ה מל ול בכתיב.ג
בִּרְחֹבֹתֵינוּ׃

15 אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְּהוָה אֱלֹהָיו׃ ג.ג

145 תְּהִלָּה לְדָוִד 1

למד

(א) אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ נ[1].ג מל בלישן[2]. ב מל.ט[3]

(ב) 2 בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ ג.ט[a]

(ג) 3 גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃ ל

(ד) 4 דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ[a] יַגִּידוּ׃ ל.ג[4]

[4]Mm 3435. [5]Mm 2324. [6]Mm 2429. [7]Mm 1204. [8]Mm 3360. [9]Mm 3436. [10]Mm 3437. [11]Mm 3539.
Ps 145 [1]Mm 2297. [2]Mm 3226. [3]Mm 478. [4]Mm 2439.

2 [d] Ms הרודה || [e] mlt Mss Seb α′ 𝔖𝔗 Hier עמים cf 18,48 || [f] pc Mss תִּיו– et תו– || 3 [a] mlt Mss 𝔖 וּבֶן || 4 [a] 𝔊𝔖 pl || 5 [a] 2 Mss $\mathfrak{G}^{RL}$𝔖𝔗 שָׁמַיִם cf 18,10 || 7 [a] mlt Mss Vrs יָדְךָ || [b–b] prp הַמְשֵׁנִי cf 18,17 || 10 [a] Ms $\mathfrak{S}^{W}\mathfrak{E}$ עבדך || 11 [a] var cf 7sq || 12 [a] prp אַשְׁרֵי vel melius אֲשֶׁר || [b] 𝔊𝔖^{W} suff 3 pl || [c] 𝔖(𝔗) *mn ṭljwthwn* = מִנְּ; prp בַּעֲרוּגֹתָם || [d] pc Mss 𝔊𝔖^{W} suff 3 pl, it [c] || [b–b] 𝔊α′(𝔖 Hier) *ἐκ τούτου εἰς τοῦτο* = מִזֶּה אֶל־זֶה || [c] 𝔗 mlt Mss צאננו, 𝔗 mlt Mss צאנינו; cf [a] || 14 [a] ut 13 [a] || Ps 145,4 [a] 𝔊𝔖𝔗 sg.

בִּי[b] יַכְתֵּרוּ[c] צַדִּיקִים[d] כִּי[c] תִגְמֹל עָלָי׃ ב

143 1 מִזְמוֹר[°] לְדָוִד [בְּצֻרְקָתֶךָ׃ ת ר״פ
קמצ

יְהוָה׀ שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה אֶל־תַּחֲנוּנָי בֶּאֱמֻנָתְךָ[a] עֲנֵנִי יז. ת חס בלישׁ[1] ול בסיפ

2 וְאַל־תָּבוֹא[a] בְמִשְׁפָּט אֶת־עַבְדֶּךָ כִּי לֹא־יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָּל־חָי׃ ל. ס״פ[2]

3 כִּי רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי דִּכָּא לָאָרֶץ חַיָּתִי הוֹשִׁיבַנִי[׳] בְמַחֲשַׁכִּים ד בטע ר״פ דסמיכ. ג[3]
כְּמֵתֵי עוֹלָם׃[a]

4 וַתִּתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי[a] בְּתוֹכִי יִשְׁתּוֹמֵם לִבִּי׃ [אֶשְׁוֹחֵחַ׃ ל. ל וֹ

5 זָכַרְתִּי יָמִים[a] מִקֶּדֶם הָגִיתִי[b] בְכָל־פָּעֳלֶךָ[c] בְּמַעֲשֵׂה[d] יָדֶיךָ אָשֻׂרֵי[a]

6 פָּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי׀ כְּאֶרֶץ־[a]עֲיֵפָה לְךָ סֶלָה׃ ג[4]. כנ[5]. ה[6]

7 מַהֵר עֲנֵנִי׀ יְהוָה כָּלְתָה[a] רוּחִי
אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יֹרְדֵי בוֹר׃ ג חס

8 הַשְׁמִיעֵנִי בַבֹּקֶר׀ חַסְדֶּךָ כִּי־בְךָ בָטָחְתִּי יט
הוֹדִיעֵנִי[a] דֶּרֶךְ־זוּ אֵלֵךְ כִּי־אֵלֶיךָ[b] נָשָׂאתִי נַפְשִׁי׃

9 הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי׀ יְהוָה [a]אֵלֶיךָ כִּסִּיתִי[ab]׃ ל חס

10 לַמְּדֵנִי׀ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ כִּי־אַתָּה אֱלֹהָי׃ ג מל בלישׁ[7]
רוּחֲךָ טוֹבָה[a] תַּנְחֵנִי[׳] בְּאֶרֶץ[b] מִישׁוֹר[c]׃ י מל[8]

11 לְמַעַן־שִׁמְךָ יְהוָה[a] תְּחַיֵּנִי[b] בְּצִדְקָתְךָ תוֹצִיא מִצָּרָה נַפְשִׁי׃

12 וּבְחַסְדְּךָ תַּצְמִית אוֹיְבָי וְהַאֲבַדְתָּ כָּל־צֹרְרֵי נַפְשִׁי ל. ג חס[9]
כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ׃

144 1 לְדָוִד׀ [לַמִּלְחָמָה׃ ז בטע[1]

בָּרוּךְ יְהוָה׀ צוּרִי[a] הַמְלַמֵּד יָדַי לַקְרָב[׳] אֶצְבְּעוֹתַי[b] כ. כנ[2]. ל[3]

2 חַסְדִּי[a] וּמְצוּדָתִי[b] מִשְׂגַּבִּי וּמְפַלְטִי לִי[c] ב

Ps 143 [1]Mm 2116. [2]Mm 3433. [3]Mm 3733. [4]Mm 3434. [5]Mm 1104. [6]Mm 1114. [7]Mm 3226. [8]Mm 2021. [9]Mm 2249. **Ps 144** [1]Mm 3429. [2]Mm 1104. [3]וחד ואצבעתי Cant 5,5.

8 [b] pc Mss כי || [c] G *ὑπομενοῦσιν*, l frt יְכַתֵּרוּ || [d] S + suff 2 sg || [e] G α′ *ἕως οὗ* = עַד || **Ps 143,1** [a] S *bm'mrk* – בְּאִמְרָתְךָ | **2** [a] S *t'ljwhj*, l frt תָּבֹא cf Hi 14,3 | **3** [a–a] frt ex Thr 3,6 | **4** [a] C α′ נַפְשִׁי | **5** [a–a] S *w'tdkrtk mrj'* = (ו)זָכַרְתִּיךְ יהוה || [b] nonn Mss G α′ S וְהִ׳ || [c] mlt Mss G α′ S T פָּעֳלֶיךָ | [d] nonn Mss G σ′ T שֵׂי– || **6** [a] mlt Mss בָּא׳ || **7** [a] 2 Mss S pr כִּי | **8** [a] G + *κύριε* cf S || [b] cf 2,2[b] || **9** [a–a] > S; pc Mss G pr כִּי || [b] Ms G נָסָתִי, Ms חָסִיתִי; Hier *protectus sum* = כִּסֵּתִי; prp כְּסוּתִי cf Gn 20,16 || **10** [a] Ms חַ׳, Ms בַּ׳ || [b] nonn Mss בְּאוֹרַח ut 27,11, pc Mss בְּדֶרֶךְ, S *b'wrḥ'* || [c] S *dhj'* vitae || **11** [a] > 2 Mss || [b] S *bj'jnj* = תְּנַחֲמֵנִי || **Ps 144,1** [a] > pc Mss S || [b] nonn Mss S Ms׳ וְאִ׳ || **2** [a] prp חָסְנִי || [b] huc tr ‸ || [c] > pc Mss G cf 18,3.

3 שִׁיתָה יְהוָה שָׁמְרָה[a] לְפִי נְצֹרָה[b] עַל־דַּלְתlb שְׂפָתָי׃ ל. יג וכל דל ואבין דכות

4 אַל־תַּט־לִבִּי לְדָבָר־רָע[a] לְהִתְעוֹלֵל עֲלִלוֹת[b] בְּרֶשַׁע ב. ב רפי[2]. ל. ד

אֶת־אִישִׁים פֹּעֲלֵי־אָוֶן וּבַל־אֶלְחַם בְּמַנְעַמֵּיהֶם׃ ג. ל

5 יַהֲלְמֵנִי־צַדִּיק חֶסֶד[b] וְיוֹכִיחֵנִי[a] שֶׁמֶן רֹאשׁ[c] אַל־יָנֵּל[d] רֹאשִׁי ל. ל. ל חס. כו

כִּי־עוֹד[e] וּתְפִלָּתִי בְּרָעוֹתֵיהֶם׃ ג. ל

6 נִשְׁמְטוּ[a] בִידֵי־סֶלַע[b] שְׁפָטֵיהֶם וְשָׁמְעוּ אֲמָרַי כִּי נָעֲמוּ׃

7 כְּמוֹ[a] פֹלֵחַ[b] וּבֹקֵעַ בָּאָרֶץ[c] נִפְזְרוּ עַצְמֵינוּ[d] לְפִי שְׁאוֹל׃ ל וחס. ל

8 כִּי אֵלֶיךָ יְהוִה אֲדֹנָי[c] עֵינָי בְּכָה חָסִיתִי אַל־תְּעַר נַפְשִׁי׃ נה בטע ר״ם בסיס. ה[4]. כ[3] מילין כח ה ס״ת ג מנה בלוש. ל[2]

9 שָׁמְרֵנִי מִיְּדֵי פַח[a] יָקְשׁוּ לִי וּמוֹקְשׁוֹת[b] פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ ג חס בלוש

10 יִפְּלוּ בְמַכְמֹרָיו[a] רְשָׁעִים יַחַד[b] אָנֹכִי עַד־אֶעֱבֹר׃ ג מל

142 1 מַשְׂכִּיל לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בַמְּעָרָה תְּפִלָּה׃ קמא

2 קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶזְעָק קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן׃

3 אֶשְׁפֹּךְ לְפָנָיו שִׂיחִי צָרָתִי[a] לְפָנָיו אַגִּיד׃

4 בְּהִתְעַטֵּף עָלַי[a] רוּחִי וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי[b] ב

בְּאֹרַח־זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַח לִי׃ ל

5 הַבֵּיט יָמִין וּרְאֵה[a] וְאֵין־לִי מַכִּיר ל מל. ו פסוק ואין אין

אָבַד מָנוֹס מִמֶּנִּי אֵין[b] דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי׃ [הַחַיִּים׃ ד מל[1]

6 זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְהוָה אָמַרְתִּי אַתָּה מַחְסִי חֶלְקִי בְּאֶרֶץ[c] ג[2]

7 הַקְשִׁיבָה אֶל־רִנָּתִי כִּי־דַלּוֹתִי מְאֹד

הַצִּילֵנִי מִרֹּדְפַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃

8 הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת אֶת־שְׁמֶךָ[a] ל. ג. ד מל[3]

[2]Mm 3607. [3]Mp sub loco. [4]Mm 3311. [5]Mm 964. Ps 142 [1]Mm 4142. [2]Mm 2357. [3]Mm 3432.

3 [a] 𝔊(𝔗) *φυλακήν*, 𝔖 *nṭwr'* custodem || [b–b] 𝔊 *καὶ θύραν περιοχῆς περί*, σ′ *καὶ φραγμὸν ταπεινώσεως ἐπί* = ־וּנְצֻרָה דל על? l prb וּנְצָרָה pro ג׳ || **4** [a] 𝔊σ′ pl || [b] σ′ pl || **5** [a–a] prp וְחָסִיד יו׳ || [b] > 𝔖 || [c] 𝔊(𝔖) *ἁμαρτωλοῦ* = רָשָׁע || [d] mlt Mss יניא; l frt נָאָה a נאה || [e–e] l frt עַד תּ׳ cf 10; prp עֲדוּת פַּלַּלְתִּי || **6** [a] crrp || [b] dl cf 7[c] || **7** [a] crrp || [b–b] σ′ *γεωργὸς* (= פלח aram) *ὅταν ῥήσσῃ τὴν γῆν* || [c] huc tr סלע ex 6 || [d] l prb עַצְמֵיהֶם cf 𝔊[RLa1] 𝔖 || **8** [a] 𝔖 *w'n'*, l prb וְאָנֹכִי || [b] pc Mss אֱלֹהִים || [c] > 𝔊[S] Sa 𝔏[G] 𝔖, prb dl || **9** [a] 𝔖 *dšbhrn'* = ־פִּחֲזִים? || [b] prb l c Ms 𝔊 וּמִמּ׳ || **10** [a] l רֶיהֶם– cf 𝔊[L] || [b] σ′𝔖 cj c a || **Ps 142,3** [a] pc Mss 𝔖[VP] וְצִ׳ || **4** [a] > 77,4 || [b] 𝔊α′𝔖 pl || **5** [a] l prb וְרָאֵה || [b] nonn Mss 𝔊𝔖𝔗 וְאֵין || **8** [a] 𝔊* + *κύριε*.

24 וּרְאֵה אִם־דֶּרֶךְ־עֹצֶב[a] בִּי וּנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ עוֹלָם׃ ג ר״פ[18]

140 1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ג ר״פ
קלט

2 חַלְּצֵנִי יְהוָה מֵאָדָם רָע מֵאִישׁ[a] חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי׃ ד[1]

3 אֲשֶׁר חָשְׁבוּ רָעוֹת בְּלֵב כָּל־יוֹם[a] יָגוּרוּ[b] מִלְחָמוֹת׃ ל

4 שָׁנְנוּ לְשׁוֹנָם כְּמוֹ־נָחָשׁ חֲמַת עַכְשׁוּב תַּחַת שִׂפְתֵימוֹ סֶלָה׃ ל

5 שָׁמְרֵנִי יְהוָה׀ מִידֵי רָשָׁע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי
אֲשֶׁר חָשְׁבוּ לִדְחוֹת פְּעָמָי׃ ד[1]

6 טָמְנוּ־גֵאִים׀ פַּח לִי וַחֲבָלִים[a] פָּרְשׂוּ רֶשֶׁת[b]
לְיַד־מַעְגָּל מוֹקְשִׁים שָׁתוּ־לִי סֶלָה׃ ג חס בליש . ד

7 אָמַרְתִּי לַיהוָה אֵלִי אָתָּה הַאֲזִינָה יְהוָה[a] קוֹל תַּחֲנוּנָי׃ יז

8 יְהוִה אֲדֹנָי עֹז יְשׁוּעָתִי סַכֹּתָה לְרֹאשִׁי בְּיוֹם נָשֶׁק׃ ה[2] . ג חד חס וב מל[3] . ד[4]

9 אַל־תִּתֵּן יְהוָה מַאֲוֵיֵי[a] רָשָׁע זְמָמוֹ[b] אַל־תָּפֵק כו ר״פ אל אל[5] . ל
יָרוּמוּ[c] סֶלָה[d]׃ 10 רֹאשׁ[a] מְסִבָּיו עְמַל שְׂפָתֵימוֹ יְכַסֻּמוֹ[b]׃ ג ר״פ . יכסימו[B] ק

11 יְמוֹטוּ[a] עֲלֵיהֶם גֶּחָלִים[b] בָּאֵשׁ יַפְּלֵם[c] בְּמַהֲמֹרוֹת[d] בַּל־יָקוּמוּ׃ ימוטו[7] . ו חס בליש[a] ק

12 אִישׁ לָשׁוֹן בַּל־יִכּוֹן בָּאָרֶץ אִישׁ־חָמָס[a] רָע יְצוּדֶנּוּ לְמַדְחֵפוֹת[b]׃ יז[9] . ל וחס

13 יָדַעְתִּי[a] כִּי־יַעֲשֶׂה יְהוָה דִּין עֲנִי מִשְׁפַּט[b] אֶבְיוֹנִים׃ ידעתי חד מן ג[10] בת כן . ג חס בליש ק

14 אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ[a] יְשָׁרִים אֶת־פָּנֶיךָ׃ כ[11] ס יט

141 1 מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ת ר״פ
קמ

יְהוָה קְרָאתִיךָ[a] חוּשָׁה לִי[a] הַאֲזִינָה קוֹלִי[b] בְּקָרְאִי־לָךְ׃ יז

2 תִּכָּון תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת כַּפַּי מִנְחַת־עָרֶב׃ ו[1] ול בטע

[18]Mm 548. **Ps 140** [1]Mm 1851. [2]Mm 3311. [3]Mm 3738. [4]Mm 3085. [5]Mm 3261. [6]Mp sub loco. [7]Mm 832. [8]Mm 1317. [9]Mm 3615. [10]Mm 3564. [11]Mm 534. **Ps 141** [1]Mm 326.

24 [a] G *ἀνομίας*, S *dšwqr'* mendacii, T *dt'jn* erroris, Hier *doli*; l מ cf Jes 48,5 ‖ **Ps 140,2** [a] pc Mss S וּמִ׳ ‖ **3** [a] pc Mss G הַיּ׳ ‖ [b] G *παρετάσσοντο*; S *grgw* excitaverunt, T *mgrgjn* excitantes, l יָגֻרוּ (a גרה) ‖ **6** [a] prp וְחֹבֵ׳ vel וּמְחַבֵּ׳; al huc tr : ‖ [b] huc tr ‖ **7** [a] > S ‖ **9** [a] G *ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου* מֵאַוַּ׳? ‖ [b] G *διελογίσαντο κατ' ἐμοῦ* = יָרִימוּ עָלַי ‖ [c] pr אַל (cf G) et l c 2 Mss יָרִימוּ ‖ [d] > S Syh; prp סְלִי עָלַי vel סְלִי ‖ **10** [a] l יְכַסּוּמוֹ ‖ [b] nonn Mss ut Q, K ראשָׁם (מ hpgr) ‖ **11** [a] K יָמִיטוּ, nonn Mss ימטו, prb יִמְטֹר vel יִמְטְרוּ ‖ [b–b] l frt גַּחֲלֵי אֵשׁ cf G^{BS} et 18,13.14 ‖ [c] G 2 sg; S *nplwn*, l prb נָפַלְתָּ ‖ [d] Ms במהורות ‖ **12** [a] huc tr ‖ [b] frt dl (dupl ad במהמרות 11), al prp לְמוֹ פָּחַת ‖ **13** [a] mlt Mss Vrs ut Q, K תָּ– ‖ [b] pc Mss GS וּמִ׳ ‖ **14** [a] GS pr cop ‖ **Ps 141,1** [a–a] G *εἰσάκουσόν μου* -- שָׁמְעֵנִי? ‖ [b] G *τῆ φωνῆ τῆς δεήσεώς μου* = קוֹל תַּחֲנוּנַי cf 140,7.

6 פְּלִאָיָה[a] דַּעַת[b] מִמֶּנִּי נִשְׂגְּבָה לֹא־אוּכַל לָהּ׃
7 אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח׃
8 אִם־אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ׃
9 אֶשָּׂא כַנְפֵי[a]־שָׁחַר[b] אֶשְׁכְּנָה[c] בְּאַחֲרִית יָם׃
10 גַּם־שָׁם יָדְךָ תַנְחֵנִי[a] וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ׃
11 וָאֹמַר[a] אַךְ־חֲשֶׁךְ יְשׁוּפֵנִי[b] וְלַיְלָה אוֹר[c] בַּעֲדֵנִי׃ [כָּאוֹרָה[a]׃
12 גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא־יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר[a] כַּחֲשֵׁכָה
13 כִּי־אַתָּה קָנִיתָ כִלְיֹתָי תְּסִכֵּנִי בְּבֶטֶן[a] אִמִּי׃ [יָדַעַת מְאֹד׃
14 אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי[a] נִפְלָאִים[b] מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי
15 לֹא־נִכְחַד עָצְמִי מִמֶּךָּ אֲשֶׁר־עֻשֵּׂיתִי[b] בַסֵּתֶר רֻקַּמְתִּי[c]
[בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ׃
16 גָּלְמִי[a] רָאוּ עֵינֶיךָ | וְעַל־סִפְרְךָ כֻּלָּם[c] יִכָּתֵבוּ[d]
יָמִים[e] יֻצָּרוּ וְלוֹ[f] אֶחָד בָּהֶם[g]׃
17 וְלִי מַה־יָּקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל מֶה[a] עָצְמוּ[b] רָאשֵׁיהֶם׃
18 אֶסְפְּרֵם מֵחוֹל יִרְבּוּן הֱקִיצוֹתִי[a] וְעוֹדִי עִמָּךְ׃
19 אִם־תִּקְטֹל אֱלוֹהַּ[a] וְרָשָׁע וַאֲנָשֵׁי[a] דָמִים סוּרוּ[b] מֶנִּי[c]׃
20 אֲשֶׁר יֹאמְרֻךָ[a] לְמִזְמָה נָשְׂא[b] לַשָּׁוְא עָרֶיךָ׃
21 הֲלוֹא־מְשַׂנְאֶיךָ יְהוָה[a] אֶשְׂנָא וּבְתָקוֹמְמֶיךָ[b] אֶתְקוֹטָט׃
22 תַּכְלִית שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים לְאוֹיְבִים הָיוּ לִי׃
23 חָקְרֵנִי אֵל וְדַע לִבָּי בְּחָנֵנִי וְדַע שַׂרְעַפָּי׃

פלאה ק
ב בטע מלרע[3]
ל. ל
בב. ו בכתיב
ל
ב. יא
ב חד חס וחד מל[5]. ו[4]. ל ומל
ג חס. ב[6] נג[7]
ל. ל. ח
ל. ל. ל
ל[8]
ל. ד
ל. ק ולו חד מן יו[9] בת כן בליש. ב[10]
ח[11]. יג[12]
ג
ל. יח[13]. ל
יג[14] חס א ול בליש. ב חד חס וחד מל[6]. ח לשון שנאה
ס מל בכתיב[15]. ב. ל. ל
ד ב חס ונ מל[16]
ל[b]. ג. ב חד פת וחד קמ[17]

[3] Mm 1050. [4] Mm 3230. [5] Mm 2532. [6] Mp sub loco. [7] Mm 3430. [8] וחד בתחתיות הארץ Ps 63,10. [9] Mm 1795. [10] Mm 3431. [11] Mm 1485. [12] Mm 2897. [13] Mm 2952. [14] Mm 3901 contra textum. [15] Mm 3664. [16] Mm 3424. [17] Mm 3358.

6 [a] mlt Mss ut Q,K פְּלִאָיָה ‖ [b] G + suff 2 sg; l prb דַּהַ ‖ 9 [a] G(S) *τὰς πτέρυγάς μου* = כְּנָפַי ‖ [b] S *'jk dnšr'* = כַּנְשֶׁר ‖ [c] pc Mss GS וְא ‖ 10 [a] prp תַּקְחֵנִי ‖ 11 [a] prp וְאֹמַר ‖ [b] σ′(Hier) *ἐπισκεπάσει με*, l prb יְשׂוּכֵנִי (a שכך = סכך) ‖ [c] T *qbjl* = חָשַׁךְ ‖ 12 [a–a] gl ‖ 13 [a] G(S) *ἐκ γαστρός* = מִבְּ ‖ 14 [a] G*S Hier 2 sg, l frt תָּ– ‖ [b–b] gl? ‖ 15 [a] prp (כ hpgr) כַּאֲ ‖ [b] G(S) *ἐποίησας* = עָשִׂיתָ ‖ [c] G *καὶ ἡ ὑπόστασίς μου* = וְקוֹמָתִי? ‖ 16 [a–a] frt dl et huc tr יָמַי יֻצָּרוּ sec 16aγ ‖ [b] prp גָּלְמַי cf S ‖ [c] prp כָּל־יוֹם ‖ [d] prp ב– ‖ [e] prp כָּל־יָמַי ‖ [f] pc Mss ut Q ‖ [g] pc Mss מֵהֶם ‖ 17 [a] pc Mss ומה ‖ [b] cf 2,2[b] ‖ 18 [a] l prb הֲקִצוֹתִי (a קצץ) cf pc Mss ‖ 19 [a] Gσ′Hier om cop ‖ [b] pc Mss סָרוּ; l frt יָסֻ cf ST ‖ [c] pc Mss מִמֶּנִּי; frt dl ‖ 20 [a] ε′ *παρεπίκρανάν σε*, l יַמְרֻךָ ‖ [b] l וְנָשְׂאוּ cf Vrs ‖ [c] prb l c mlt Mss עֹדְיִךָ; prp עָלֶיךָ ‖ 21 [a] > pc Mss ‖ [b] pc Mss frt וּבְמִתְקוֹטְטֶיךָ (2 Mss וּמִתָּקְ), prp וּבְמִתְקוֹטְטֶיךָ.

5 אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָ͏ִם תִּשְׁכַּח[a] יְמִינִי׃
6 תִּדְבַּק־לְשׁוֹנִי | לְחִכִּי אִם־לֹא אֶזְכְּרֵכִי
אִם־לֹא אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי׃
7 זְכֹר יְהוָה | לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָ͏ִם
הָאֹמְרִים עָרוּ | עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ׃ [שַׁמֵּלְתְּ לָנוּ[b]׃
8 בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה[a] אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם־לָךְ [b]אֶת־גְּמוּלֵךְ
9 אַשְׁרֵי | שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־עֹלָלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע׃

138 1 לְדָוִד[a] |
קְלִי
אוֹדְךָ[b] בְכָל־לִבִּי[c] נֶגֶד[d] אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ׃
2 אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ [a]כָּל־שִׁמְךָ אֲמָרֶתֶךָ׃
וְאוֹדֶה אֶת־שִׁמְךָ עַל־חַסְדְּךָ וְעַל־אֲמִתֶּךָ כִּי־הִגְדַּלְתָּ עַל־
3 בְּיוֹם קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִבֵנִי[a] בְנַפְשִׁי עֹז׃
4 יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַלְכֵי־אֶרֶץ כִּי שָׁמְעוּ אִמְרֵי־פִיךָ׃
5 וְיָשִׁירוּ בִּדַרְכֵי יְהוָה כִּי גָדוֹל כְּבוֹד יְהוָה׃
6 כִּי־רָם יְהוָה וְשָׁפָל יִרְאֶה וְגָבֹהַּ מִמֶּרְחָק יְיֵדָע[a]׃
7 אִם־אֵלֵךְ | בְּקֶרֶב צָרָה תְּחַיֵּנִי[a] עַל אַף[ab] אֹיְבַי
תִּשְׁלַח יָדֶךָ[c] וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ׃ [תָּמֵךְ׃
8 יְהוָה יִגְמֹר בַּעֲדִי יְהוָה חַסְדְּךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂי[a] יָדֶיךָ אַל־

139 1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר [לְרֵעֵי[a] מֵרָחוֹק׃
קְלָח
יְהוָה חְקַרְתַּנִי וַתֵּדָע׃ 2 אַתָּה יָדַעְתָּ שִׁבְתִּי וְקוּמִי בַּנְתָּה
3 אָרְחִי וְרִבְעִי זֵרִיתָ וְכָל־דְּרָכַי הסכַנְתָּה׃
4 כִּי אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי הֵן יְהוָה יָדַעְתָּ כֻלָּהּ׃
5 אָחוֹר וָקֶדֶם[a] צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה׃

[2] Mm 2491. [3] Mm 389. [4] Mp sub loco. **Ps 138** [1] Mm 3429. [2] Mm 477. [3] Mm 2706. [4] Mm 3578. **Ps 139** [1] Mp sub loco. [2] Mm 964.

5 [a] G ἐπιλησθείη תִּשְׁכַּח ; S + suff 1 sg, T 1 sg ; prp תִּשְׁכַּח vel תִּכָּחֵשׁ ‖ **8** [a] σ′(ΣT) ἡ λῃστρίς, l frt הַשְּׁדוּדָה ‖ [b–b] gl, dl ‖ **Ps 138,1** [a] > pc Mss α′ Sexta ‖ [b] nonn Mss Vrs + יהוה ‖ [c] G + ὅτι ἤκουσας τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου כִּי שָׁמַעְתָּ אִמְרֵי פִי ‖ [d] GS pr cop ‖ **2** [a–a] l prb שִׁמְךָ וְאִ֯ כל א (שמך ex 2aβ) ; prp כל־שְׁמֶיךָ וְאִ֯ ‖ **3** [a] G πολυωρήσεις με, T multiplicabis me (> Ep) cf S, l frt תַּרְבֵּנִי ; α′ (Hier) πλατυνεῖς → תרחבני? ‖ **6** [a] pro יֵידָע ‖ **7** [a–a] nonn Mss invers ‖ [b] > 2 Mss ‖ [c] mlt Mss ידיך ‖ **8** [a] prb l c mlt Mss S מעשה ; pc Mss S pr cop ‖ **Ps 139,2** [a] nonn Mss לְדֵעִי cf GS ‖ **5** [a–a] G α′σ′S cj c 4.

7 לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
ג׳ 8 אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
ל׳ ג׳ ל ומל 9 אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים[a] לְמֶמְשְׁלוֹת[b] בַּלָּיְלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
ל ומל 10 לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
יב מל[a] 11 וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
12 בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
ל וחס 13 לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
14 וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
ל׳ 15 וְנָעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ[a] בְּיַם־סוּף[b] כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
16 לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
17 לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
ל 18 וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
19 לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
20 וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
ל׳ ת׳[a] 21 וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה[a] כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
ל 22 נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
ל 23 שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ[a] זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
ל 24 וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
ל׳ 25 נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
ל 26 הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

ג׳ ל׳ 137 קלו 1 עַל[a] נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם־בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן׃
ל 2 עַל־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ׃
נה בטע ר״ם בסים. ל וכת כן. ל. ל 3 כִּי שָׁם שְׁאָלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי־שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ[a] שִׂמְחָה
שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר[b] צִיּוֹן׃
4 אֵיךְ נָשִׁיר אֶת־שִׁיר־יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר׃

Ps 136 [1] Mm 3428. [2] Mm 1072. [3] Mm 2194. [4] וחד וינער Ex 14,27. [5] Mm 943. [6] Mm 927. Ps 137 [1] Mm 3321.

9 [a] prb dl ‖ [b] nonn Mss Vrs שֶׁלֶת– ‖ 15 [a] frt dl m cs cf [b–b] ‖ [b–b] frt dl m cs cf [a] ‖ 21 [a] nonn Mss נ ut 135,12 ‖ 23 [a] 𝔗 om שׁ ‖ Ps 137,1 [a] 𝔊 pr τῷ Δαυιδ ‖ 3 [a] 𝔊(S) καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς = וּמוֹלִיכֵינוּ? σ′ καὶ οἱ καταλαζονευόμενοι ἡμῶν, Hier *et qui adfligebant nos*, 𝔗 *wbzwzn'* = וְשֹׁלְלֵינוּ; 1 prb 𝔐 (a ילל) ‖ [b] Vrs pl.

6 כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ יְהוָה עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ
בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהוֹמוֹת׃ [רוחַ] מֵאוֹצְרוֹתָיו׃ ה³. ד מל [ל ומל

7 מַעֲלֶה נְשָׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה מוֹצֵא־ ח¹. ד⁵ חס בנ״ר וכל אוריית דכות ב מ״ד וחד מן ד מילין לשון ענן
8 שֶׁהֵכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה׃ [עֲבָדָיו׃ ד⁶
9 שָׁלַח אֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־ ב כת כן⁷
10 שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים׃ [כְּנָעַן׃
11 לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת ל
12 וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃
13 יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְהוָה זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר׃
14 כִּי־יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם׃ ג⁸
15 עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃
16 פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃ ב בסיפ⁷. כת
17 אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין־יֵשׁ רוּחַ בְּפִיהֶם׃ ג ומל⁹. ד חס בסיפ
18 כָּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם׃
19 בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרֲכוּ אֶת־יְהוָה בֵּית אַהֲרֹן בָּרֲכוּ אֶת־יְהוָה׃ כ¹⁰ וכל ירמיה ויחזק דכות ב מ״ח
20 בֵּית הַלֵּוִי בָּרֲכוּ אֶת־יְהוָה יִרְאֵי יְהוָה בָּרֲכוּ אֶת־יְהוָה׃
21 בָּרוּךְ יְהוָה מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָם ח¹¹ קמ וכל אתנח ורס״פ דכות ב מ״א
הַלְלוּ־יָהּ׃ נג ס״פ

136 1 הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ קלה אילן כו׳ פסוק כנגד
2 הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
3 הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ט פת ב מנה בלישׁ. ט פת בלישׁ
4 לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
5 לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
6 לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ל וחס

[3] Mm 720. [4] Mm 2726. [5] Mm 1367. [6] Mm 849. [7] Mp sub loco. [8] Mm 2675. [9] Mm 3427. [10] Mm 953. [11] Mm 2491.

6 [a] mlt Mss ΘS וּבְכָל ‖ **7** [a] pro מוֹצִיא; 2 Mss ומ׳, Jer 10,13 51,16 וַיּוֹצֵא ‖ [b] cf 2,2[b] ‖ **8** [a] mlt Mss S וְעַד ‖ **9** [a–a] prb dl ‖ **15** [a] pc Mss G מעשׂי ‖ **17** [a] Ms et 115,6 יִשְׁמְעוּ ‖ [b] prb dl ‖ **18** [a] nonn Mss GΘ/S וְכֹל ‖ **21** [a–a] G cj c sq ‖ **Ps 136,4** [a] > G[2017] Sa[ʕp] ‖ [b] > Ms.

ל.ג[10] 13 כִּי־בָחַר יְהוָה בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ׃
ל וחס 14 זֹאת־מְנוּחָתִי עֲדֵי־עַד פֹּה־אֵשֵׁב כִּי אִוִּיתִיהָ׃
ל 15 צֵידָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ אֶבְיוֹנֶיהָ[a] אַשְׂבִּיעַ לָחֶם׃
ב.ה[11].ל 16 וְכֹהֲנֶיהָ[a] אַלְבִּישׁ יֶשַׁע וַחֲסִידֶיהָ רַנֵּן יְרַנֵּנוּ׃
ג.ל 17 שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי׃
ה מל.ז 18 אוֹיְבָיו אַלְבִּישׁ בֹּשֶׁת וְעָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ[a]׃

ד **133** 1 שִׁיר֣ הַֽמַּעֲל֑וֹת לְדָוִ֥ד[a]
קלב
הִנֵּ֤ה מַה־טּ֨וֹב ׀ וּמַה־נָּ֘עִ֤ים שֶׁ֖בֶת אַחִ֣ים גַּם־יָֽחַד׃
ב.לז.ג[1] 2 כַּשֶּׁ֥מֶן הַטּ֗וֹב ׀ עַל־הָרֹ֥אשׁ יֹרֵ֑ד[a] עַל־הַזָּקָ֥ן
ב[2].ב וחס זְקַ֥ן אַהֲרֹ֗ן שֶׁיֹּרֵ֥ד עַל־פִּ֥י מִדּוֹתָ֑יו[b]׃
ב.ב וחס 3 כְּטַל־חֶרְמ֗וֹן שֶׁיֹּרֵ֥ד ׀ עַל־הָרְרֵ֥י צִ֑יּוֹן[a]
ב בטע.ד כִּ֤י שָׁ֨ם ׀ צִוָּ֣ה יְ֭הוָה אֶת־הַבְּרָכָ֑ה חַיִּ֥ים[b] עַד־הָעוֹלָֽם׃

134 1 שִׁ֥יר הַֽמַּעֲל֑וֹת
קלג
הִנֵּ֤ה ׀ בָּרֲכ֨וּ אֶת־יְהוָ֗ה כָּל־עַבְדֵ֥י יְהוָ֑ה
לט.ד[1] הָעֹמְדִ֥ים בְּבֵית־יְהוָ֗ה[a] בְּלֵילֽוֹת[b]׃
יא ר״ם[2].ל חס.ב[3] 2 שְׂאוּ־יְדֵכֶ֥ם קֹ֑דֶשׁ וּבָרֲכ֥וּ[a] אֶת־יְהוָֽה׃
3 יְבָרֶכְךָ֥ יְ֝הוָ֗ה מִצִּיּ֑וֹן עֹשֵׂ֖ה שָׁמַ֣יִם וָאָֽרֶץ׃

יא ר״ם **135** 1 הַֽלְלוּ־יָ֑הּ ׀
קלה
הַֽלְלוּ֮ אֶת־שֵׁ֪ם יְהוָ֫ה֥ הַֽלְלוּ[a] עַבְדֵ֥י[b] יְהוָֽה׃
ל.לט 2 שֶׁ֭עֹמְדִים בְּבֵ֣ית יְהוָ֑ה בְּחַצְר֥וֹת בֵּית אֱלֹהֵֽינוּ׃
יא ר״ם ול בטע[1] 3 הַֽלְלוּ־יָ֥הּ כִּי־טוֹב יְהוָ֗ה[a] זַמְּרוּ֮ לִשְׁמ֪וֹ כִּי נָעִֽים׃
4 כִּֽי־יַעֲקֹ֥ב בָּחַ֗ר לוֹ יָ֑הּ יִ֝שְׂרָאֵ֗ל לִסְגֻלָּתֽוֹ׃
נה בטע ר״ם בסים. ט סת ב[2] מנה בליש 5 כִּֽי־אֲנִ֣י יָ֭דַעְתִּי כִּי־גָד֣וֹל יְהוָ֑ה וַאֲדֹנֵ֥ינוּ מִכָּל־[a]אֱלֹהִֽים׃

[10]Mm 2992. [11]Mm 2378. Ps 133 [1]Mm 733. [2]Gn 24,2. Ps 134 [1]Mm 3674. [2]Mp sub loco. [3]Mm 1832. Ps 135 [1]Mp sub loco. [2]Mm 1866.

15 [a] nonn Mss 𝔖𝔗 וְאֶ׳ || **16** [a] pc Mss 𝔊𝔖 כ׳ || **18** [a] 𝔊𝔖 suff 1 sg || **Ps 133,1** [a] > 2 Mss 𝔊^{L}𝔄𝔗 || **2** [a] Ms יַ֫הּ; 1 prb שֶׁ֫מֶן ut 2b.3 (שׁ hpgr) || [b–b] frt dl ‖ **3** [a] prp עֵינַיִם vel צִיָּה vel צִיּוֹן || [b] Ms 𝔊𝔖 וְח׳ || **Ps 134,1** [a] 𝔊 + *ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν*, ex 135,2 || [b] 𝔊 cj c 2 || **2** [a] cf 2,2[b] || **Ps 135,1** [a] cf 2,2[b] || [b] 𝔊 vocativus cf 113,1[a] || **3** [a] > 𝔏^{G}𝔖 || **5** [a] 𝔗 *l kl.*

8 וְהוּא יִפְדֶּה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנֹתָיו׃ לג ר״פ

131 קל 1 שִׁיר֮ הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד[a] ד

יְהוָה׀ לֹא־גָבַהּ לִבִּי וְלֹא־רָמוּ עֵינָי ה[2]
וְלֹא־הִלַּכְתִּי׀ בִּגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי׃ ג חד קמ רבּ פת[3]

2 אִם־לֹא שִׁוִּיתִי׀ וְדוֹמַמְתִּי[a] נַפְשִׁי ח[4] ר״פ וכל איוב דכות ב מ ב . ל ומל
כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ[b] כַּגָּמָל עָלַי נַפְשִׁי׃ ל

3 יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ ח[5] . י[6]

132 קלא 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת

זְכֹר־יְהוָה לְדָוִד אֵת[a] כָּל־עֻנּוֹתָו[b]׃ ל מל . ל וכת כן

2 אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיהוָה נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃

3 אִם־אָבֹא בְאֹהֶל בֵּיתִי אִם־אֶעֱלֶה עַל־עֶרֶשׂ יְצוּעָי׃ יב ר״פ אם אם[1] . ה חס

4 אִם־אֶתֵּן שְׁנָתָ[a] לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה׃ ה בשינ־[2]

5 עַד־אֶמְצָא מָקוֹם לַיהוָה מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃

6 הִנֵּה־שְׁמַעְנוּהָ[a] בְּאֶפְרָתָה מְצָאנוּהָ[a] בִּשְׂדֵי־[b]יָעַר[c]׃ ל . ל[3] כת י וכל רות דכות ב מ ב

7 נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדֹם רַגְלָיו׃ ג ב מל וחד חס . ב חד כל וחד חס

8 קוּמָה יְהוָה לְמְנוּחָתֶךָ[a] אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃

9 כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק[a] וַחֲסִידֶיךָ[b] יְרַנֵּנוּ[c]׃

10 בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־[a]תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃ ד[5]

11 נִשְׁבַּע־יְהוָה׀ לְדָוִד אֱמֶת לֹא־יָשׁוּב מִמֶּנָּה
מִפְרִי[a] בִטְנְךָ אָשִׁית לְכִסֵּא־לָךְ׃ ו[6]

12 אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ׀ בְּרִיתִי וְעֵדֹתִי זוֹ[a] אֲלַמְּדֵם ז[7] ב[8] מגה כת כן
גַּם־בְּנֵיהֶם עֲדֵי־עַד יֵשְׁבוּ לְכִסֵּא־לָךְ׃ כ[9] . ו[6]

Ps 131 [1] Mm 771. [2] Mm 2900. [3] Mm 3266. [4] Mm 3185. [5] Mm 1008. [6] Mm 2487. Ps 132 [1] Mm 519. [2] Mm 2756. [3] Mm 2329. [4] Mm 2079. [5] Mm 163. [6] Mm 2768. [7] Mm 2963. [8] Mm 3426. [9] Mm 534.

Ps 131,1 [a] > 𝔊[L] ‖ 2 [a] nonn Mss 𝔊 ורו׳ ‖ [b–b] prp תְּגֻמַּל עֲלֵי vel תִּגְמֹל עָלַי ‖ Ps 132,1 [a] cf 2,2[b] ‖ [b] 𝔊(𝔖) τῆς πραύτητος αὐτοῦ · עֲנוָתוֹ ‖ 4 [a] mlt Mss שְׁנָת, 1 frt שְׁנָה = cf Vrs ‖ 6 [a] Hier suff m ‖ [b] 𝔎 mlt Mss α′σ′ε′ Hier בשדה ‖ [c] > 𝔖 ‖ 8 [a] 2 Ch 6,41 יְשִׂמְחוּ בָטוֹב ‖ 9 [a] 2 Ch 6,41 תְּשׁוּעָה cf 16 ‖ [b] pc Mss + רַנֵּן ut 16 ‖ [c] 2 Ch 6,41 לְנוּחֶךָ ‖ 10 [a] 2 Ch 6,42 pr יהוה אֱלֹהִים ‖ 11 [a] frt vb exc, prp מִפְרִי מְלֶךָ (cf 𝔗) vel מ׳ מְלָכִים vel (cf 12) בָּנִים מ׳ ‖ 12 [a] 𝔎 Ms וְזֹה.

ד ב פת וב קמ[4]

4 הִנֵּה כִי־כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְהוָה׃

5 יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן[a]

יט[5] ד[6] מנה בליש

וּרְאֵה בְטוּב יְרוּשָׁלִָם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃

ג ר״פ[7]

6 וּרְאֵה־בָנִים לִבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃ ס[חת]

129 קטפ

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת

ב

רַבַּת צָרְרוּנִי מִנְּעוּרַי יֹאמַר־נָא[a] יִשְׂרָאֵל׃

ב

2 רַבַּת צָרְרוּנִי מִנְּעוּרָי גַּם[a] לֹא־יָכְלוּ לִי׃

למעניהם ק

3 עַל־גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים[a] הֶאֱרִיכוּ לְמַעַנּוֹתָם[b]׃

ל. ל מל

4 יְהוָה צַדִּיק קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים׃

5 יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן׃

ד׳ ול בסיפ. ל

6 יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת[a] שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף[b] יָבֵשׁ[c]׃

ד. ל. ל

7 שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר׃

יד״ר ר״פ בכתיב ה מנה בתלים וכל ד״ה דכות ב ב. ד[2]

8 וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים בִּרְכַּת־יְהוָה אֲלֵיכֶם[a]

בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְהוָה׃

ל בטע

130 קטפ[a]

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת

מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה׃ 2 אֲדֹנָי[a] שִׁמְעָה בְקוֹלִי

ג בל בליש וחד מן ב בכתיב חצי הכתובים

תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃

ו מל[1]

3 אִם־עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר־יָהּ[a] אֲדֹנָי[b] מִי יַעֲמֹד׃

ל. ל

4 כִּי־עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא[a]׃

ל

5 קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ[a] הוֹחָלְתִּי[b]׃

ז כת א[2]. ל

6 נַפְשִׁי לַאדֹנָי[a] מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר[b] שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר[c]׃

ה[3]. ב. ג ב מל וחד חס[4]

7 יַחֵל[a] יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי־עִם־יְהוָה הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת׃

[4]Mm 1744. [5]Mm 335. [6]Mm 3242. [7]Mm 548. Ps 129 [1]Mp sub loco. [2]Mm 3249. [3]Mm 1371. Ps 130 [1]Mm 3973. [2]Mm 2305. [3]Mm 1008. [4]Mm 424.

4 [a] > pc Mss GS Hier ‖ **5** [a] frt vb exc ‖ **Ps 129,1** [a] cf 2,2[b] ‖ **2** [a] cf 2,2[b] ‖ **3** [a] G *οἱ ἁμαρτωλοί* = הָרְשָׁעִים ‖ [b] C mlt Mss ut Q, l c K לְמַעֲנוֹתָם; G *τὴν ἀνομίαν αὐτῶν* - לַעֲוֹנוֹתָם? S *mwkkhwn* = לְעַנּוֹתָם ‖ **6** [a] mlt Mss גגות ‖ [b–b] prp שֶׁקָּדֹם תִּשְׁדֹּף ‖ [c] frt dl ‖ **8** [a] mlt Mss עֲלֵיכֶם ‖ **Ps 130** [a] sic L pro לְכֹה ‖ **2** [a] mlt Mss יהוה, > S ‖ **3** [a] > Ms S𐡀𐡓 ‖ [b] C mlt Mss יהוה; > Sa ‖ **4** [a] G θ′ *τοῦ νόμου σου* = תּוֹרָתְךָ cf σ′ ‖ **5** [a] Ms לְיָרֵ־, 2 Mss (G) דְּרָךְ־; GS om cop ‖ [b] G 3 f sg (cj c 6) ‖ **6** [a] C mlt Mss ליהוה ‖ [b–b] G(S Hier) *ἀπὸ φυλακῆς πρωίας* = מֵאַשְׁמֹרֶת הַבֹּ׳; G + *μέχρι νυκτός* ‖ [c–c] G *ἀπὸ φυλακῆς πρωίας*, S *w'dm' lmṭrt' dspr'* = Hier *usque ad vigiliam matutinam*; dl (dttg)? ‖ **7** [a] G *ἐλπισάτω* = יְיַ?

126 קכה 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת

בְּשׁוּב יְהוָה אֶת־שִׁיבַת[a] צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים[b]: ל

2 אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה ח[1]

אָז יאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם־אֵלֶּה: ל

3 הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים: ד

4 שׁוּבָה יְהוָה אֶת־שְׁבוּתֵנוּ[a] כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב: ה בטע. שביתנו ק

5 הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ: ג[2]

6 הָלוֹךְ יֵלֵךְ | וּבָכֹה נֹשֵׂא[a] מֶשֶׁךְ[b]־הַזָּרַע לח

בֹּא־יָבוֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא[c] אֲלֻמֹּתָיו: ה חס[4] בשמואל ובכתיב. לח[3]

127 קכו 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה[a] ל

אִם־יְהוָה | לֹא־יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא | עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ ל ומל

אִם־יְהוָה לֹא־יִשְׁמָר־עִיר שָׁוְא | שָׁקַד שׁוֹמֵר: י מל[1]

2 שָׁוְא לָכֶם | מַשְׁכִּימֵי[a] קוּם מְאַחֲרֵי[b]־שֶׁבֶת ב. ב

אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים כֵּן[c] יִתֵּן לִידִידוֹ[d] שֵׁנָא[e]: ל. ל כת א[2]

3 הִנֵּה נַחֲלַת יְהוָה בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן: ל

4 כְּחִצִּים בְּיַד־גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים: ל

5 אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר[a] אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת־אַשְׁפָּתוֹ[b] מֵהֶם ד[3]. ג[4]

לֹא־יֵבֹשׁוּ כִּי־יְדַבְּרוּ אֶת־אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר: ד ב חס רב מל[5]

128 קכז 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת

אַשְׁרֵי כָל־יְרֵא יְהוָה הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: ל

2 יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי[a] תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: יג[1]. ב רמל[2]. יג[3]

3 אֶשְׁתְּךָ | כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה[a] בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ ל

בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: ל וחס

Ps 126 [1]Mm 1854. [2]Mm 3422. [3]Mm 169. [4]Mp sub loco. Ps 127 [1]Mm 3634. [2]Mm 3709. [3]Mm 3257. [4]Mm 3423. [5]Mm 3424. Ps 128 [1]Mm 787. [2]Mm 3425. [3]Mm 1088.

Ps 126,1 [a] l c pc Mss 𝔊 שְׁבוּת; Ms שְׁבִית || [b] 𝔊 *ὡς παρακεκλημένοι* cf Jes 38,16, 𝔖 *'jk hnwn dhdjn* ut ii qui laetantur, 𝔗 *hjk mr'j'* = כְּחֹלְמִים || **4** [a] 𝔗 mlt Mss ut Q, K nonn Mss שָׁבוּ || **6** [a] 𝔊 pl; prb dl (ex 6b) || [b] prp מֶשֶׁךְ cf [a] || [c] 𝔊𝔙 נושאי || **Ps 127,1** [a] > 𝔊^{SAL} || **2** [a] 𝔊 inf = הַשְׁכֵּם? || [b] 𝔊 (Hier) *μετά* = אחרי || [c] 2 Mss 𝔊 כִּי || [d] 2 Mss 𝔊𝔖 Hier יְדִיד– || [e] nonn Mss שֵׁנָה(׳) || **5** [a] > 𝔊^{SL} || [b] 𝔊 *τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ* || **Ps 128,2** [a] > 𝔊 (hpgr?) || **3** [a] 𝔙 הפ׳.

כן בטע לבן אשר[1].
ה[2] וכל מגלה דכות ב מ א.
ב מ א. 1 מל בלישׁ[3]
ה[2] וכל מגלה דכות ב מ א.
ד[4]

2 הִנֵּה כְעֵינֵי עַבְדִּים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם
כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ
כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵנוּ׃

ג. 1

3 חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי־רַב[a] שָׂבַעְנוּ[b] בּוּז׃

ג. לגאי יונים[5] חד מן ה[6]
כת מילה תדה וקר תרי

4 רַבַּת שָׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלְעֲג[a] הַשַּׁאֲנַנִּים[b] הַבּוּז[c] לִגְאַיוֹנִים׃

ד

124 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד[a]
קכג

כן בטע לבן אשר[1]
לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל׃

כן בטע לבן אשר[1]
2 לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם׃

ג[2]. ל ומל
3 אֱזַי חַיִּים בְּלָעֻנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ׃

ג[2]. ב מילין נ בטע וחד מן ב[3] בתרי לישנ
4 אֱזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ׃
5 אֱזַי עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים׃

ג[2]. ל ומל

6 בָּרוּךְ יְהוָה שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם׃

ד[2]. ל

7 נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים
הַפַּח נִשְׁבָּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ׃

ל ומל

8 עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

כ[1]

125 1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת
קכה

כ[1]
הַבֹּטְחִים בַּיהוָה כְּהַר־צִיּוֹן לֹא־יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב[b]׃

כ[2]
2 יְרוּשָׁלַ͏ִם הָרִים סָבִיב לָהּ וַיהוָה סָבִיב לְעַמּוֹ [a]מֵעַתָּה וְעַד־

נוֹ בטע ר״ם בסים.
ד[3] ב מנה בלישׁ. 1[4]
1[4]
ל[4]
ל. ל
ל. ל. ל
עוֹלָם׃
3 כִּי[a] לֹא יָנוּחַ[b] שֵׁבֶט הָרֶשַׁע[c] עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים [עוֹלָם[a]׃
לְמַעַן לֹא־יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם׃
4 הֵיטִיבָה יְהוָה לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם׃
5 וְהַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְהוָה אֶת־פֹּעֲלֵי הָאָוֶן
שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל[a]׃

Ps 123 [1] Mm 3418. [2] Mm 2990. [3] Mm 3182. [4] Mm 2065. [5] Q addidi, cf Mp sub loco. [6] Mm 214.
Ps 124 [1] Mm 3419. [2] Mp sub loco. [3] Mm 1032. [4] Ps 33,20. **Ps 125** [1] Jes 28,21. [2] Mm 2487. [3] Mm 3420. [4] Mm 3421.

Ps 123,3 [a] prb dl m cs ‖ [b] S *šm'n* = שמענו ‖ **4** [a] prp הַלְעַ(י)ג ‖ [b] Ms G שׂ׳ ‖ [c–c] frt dupl (nonn Mss GS ו׳, Q לְגַאֲי יוֹנִים; l c K Vrs לְגַאֲ׳) ‖ **Ps 124,1** [a] > pc Mss G* ‖ **Ps 125,1** [a] mlt Mss S בְּהַר ‖ [b] G *ὁ κατοικῶν* (= י׳) *Ierousalēm* ‖ **2** [a–a] dl m cs ‖ **3** [a] > 2 Mss ‖ [b] G *ἀφήσει* = יַנִּיחַ ‖ [c] pc Mss σ׳ עֶשְׂרָה cf GS ‖ **5** [a–a] frt add.

121 קכא
1 שִׁיר֮ לַֽמַּעֲל֒וֹת[a] אֶשָּׂ֤א עֵינַ֨י אֶל־ה֪֫רִים מֵ֥אַ֗יִן יָבֹ֥א עֶזְרִֽי׃[b]
2 עֶזְרִ֥י מֵעִ֖ם יְהוָ֑ה עֹשֵׂ֖ה שָׁמַ֣יִם וָאָֽרֶץ׃
3 אַל־יִתֵּ֣ן לַמּ֣וֹט[a] רַגְלֶ֑ךָ[b] אַל־[c]יָנ֥וּם שֹׁמְרֶֽךָ׃
4 הִנֵּ֤ה ׀ לֹא־יָנ֣וּם וְלֹ֣א יִישָׁ֑ן שׁ֝וֹמֵ֗ר יִשְׂרָאֵֽל׃
5 יְהוָ֥ה[a] שֹׁמְרֶ֑ךָ[b] יְהוָ֤ה[c] צִ֥לְּךָ֗ עַל־יַ֥ד יְמִינֶֽךָ׃
6 יוֹמָ֣ם הַשֶּׁ֣מֶשׁ לֹא־יַכֶּ֑כָּה וְיָרֵ֖חַ בַּלָּֽיְלָה׃
7 יְהוָ֥ה יִשְׁמָרְךָ֖ מִכָּל־רָ֑ע יִשְׁמֹ֖ר אֶת־נַפְשֶֽׁךָ׃
8 יְהוָ֥ה[a] יִשְׁמָר־[b]צֵאתְךָ֖ וּבוֹאֶ֑ךָ מֵ֝עַתָּ֗ה וְעַד־עוֹלָֽם׃

122 קכב
1 שִׁ֥יר֮ הַֽמַּעֲל֒וֹת[a] לְדָוִ֗ד
שָׂמַ֥חְתִּי בְאֹמְרִ֖ים לִ֣י בֵּית־יְהוָ֣ה נֵלֵֽךְ׃
2 עֹמְד֥וֹת הָי֗וּ רַגְלֵ֫ינוּ[a] בִּשְׁעָרַ֥יִךְ[b] יְרוּשָׁלִָֽם׃
3 יְרוּשָׁלִַ֗ם הַ֭בְּנוּיָה כְּעִ֣יר שֶׁחֻבְּרָה־[a]לָּ֑הּ[b] יַחְדָּֽו׃[c]
4 שֶׁשָּׁ֤ם[a] עָל֣וּ שְׁבָטִ֑ים שִׁבְטֵי־[b]יָ֝הּ
[b]עֵד֥וּת לְיִשְׂרָאֵ֗ל[b] לְ[c]הֹד֥וֹת לְשֵׁ֖ם יְהוָֽה׃
5 כִּֽי־שָׁ֭מָּה יָשְׁב֣וּ כִסְאֹ֑ות[a] לְמִשְׁפַּ֥ט כִּסְאֹ֖ות לְבֵ֣ית דָּוִֽיד׃
6 שַׁאֲל֣וּ שְׁל֣וֹם יְרוּשָׁלִָ֑ם[a] יִשְׁלָ֖יוּ אֹהֲבָֽיִךְ׃[ab]
7 יְהִי־שָׁ֥לוֹם בְּחֵילֵ֑ךְ שַׁלְוָ֥ה[a] בְּאַרְמְנוֹתָֽיִךְ׃
8 לְמַ֤עַן אַחַ֖י וְרֵעָ֑י אֲדַבְּרָה־נָּ֥א שָׁלֹ֖ום בָּֽךְ׃
9 לְמַ֤עַן בֵּית־יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֑ינוּ אֲבַקְשָׁ֖ה טֹ֣וב לָֽךְ׃

123 קכג
1 שִׁ֥יר הַֽמַּעֲל֑וֹת
אֵלֶ֥יךָ נָשָׂ֗אתִי אֶת־עֵ֫ינַ֥י הַיֹּשְׁבִ֥י בַּשָּׁמָֽיִם׃

Ps 121 [1]Mm 2850. [2]Mm 3417. [3]Mm 3261. [4]Mm 1639. [5]Mm 3634. [6]Mm 2244. [7]Mm 2487.
Ps 122 [1]Mm 2861. [2]Mm 3418. [3]Mm 1123. [4]Mm 300.

Ps 121,1 [a] 𝔔 nonn Mss מַּמ ut 122,1 etc ‖ [b] 𝔖 *mʾdrnj* = עזרי ‖ **3** [a] l לָמוֹט cf 66,9 ‖ [b] mlt Mss רגליך ‖ [c] 𝔔 mlt Mss 𝔊𝔖 Hier ואל ‖ **5** [a] 𝔔 pr בלילה ‖ [b] 𝔊𝔗 Hier ut 7 ישמרך ‖ [c] > 𝔔 ‖ **8** [a] > 𝔔, prb dl ‖ [b] 𝔗 רך– ut 7 ‖ **Ps 122,1** [a] > 2 Mss 𝔊*𝔗 ‖ **2** [a] 𝔔𝔖 רגלי ‖ [b] 𝔊 *ἐν ταῖς αὐλαῖς σου* = בַּחֲצֵרֶיךָ? ‖ **3** [a–a] 𝔊σ′ (Hier) *ἧς ἡ μετοχὴ αὐτῆς* שְׁחֻבָּרָה vel שְׁחֻבְּרָה לָהּ pro לו יחדו ; 𝔔 pro לה יחדו ‖ [b] Ms שחיברה ‖ [c] 𝔖 *šwr'* murus ‖ **4** [a] 𝔔𝔖 שמה ‖ [b–b] 𝔔 עדת יש׳ cf σ′ *ἐκκλησία* ‖ [c] huc tr ‖ **5** [a] 𝔔 כסא ‖ **6** [a–a] 𝔊 *καὶ εὐθηνία τοῖς ἀγαπῶσίν σε* וְשַׁלְוָה לְאֹ׳ cf 7 ‖ [b] prb l c Ms אֹהֲלָיִךְ ‖ **7** [a] nonn Mss 𝔊𝔖 וְשׁ׳.

ל. ה
163 שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וָאֲתַעֵבָה[a] תּוֹרָתְךָ[b] אָהָבְתִּי׃

ל
164 שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃

לג קמ[62]. ט באי״ב
165 שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין־לָמוֹ מִכְשׁוֹל׃

166 שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי[a]׃

ב בסיפ[63]. ח קמ באי״ב
167 שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ[a] וָאֹהֲבֵם מְאֹד׃

168 שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל־דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ׃

ח בעי״נ
(ת) 169 תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה כִּדְבָרְךָ[a] הֲבִינֵנִי[b]׃

170 תָּבוֹא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתְךָ[a] הַצִּילֵנִי׃

ל
171 [a] תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃

ב. יג וחס
172 [a] תַּעַן לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ[b] כִּי כָל־מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק׃

173 תְּהִי־יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי׃

ב[64]. ו חס[65]
174 תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשָׁעָי׃

ב[66]. ה חס[67]. ג חס בלי״ש
175 תְּחִי־נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטֶךָ[a] יַעְזְרֵנִי[b]׃

נ
176 תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃

120

קי״ט

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת

ל
אֶל־יְהוָה בַּצַּרָתָה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי׃

ל בלי״ש
2 יְהוָה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת־שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן[a] רְמִיָּה׃

יד מסוק לך לך[2]. יד כת כן. יד[3]
3 מַה־יִּתֶּן[a] לְךָ וּמַה־יֹּסִיף[b] לָךְ [c]לְשׁוֹן רְמִיָּה[c]׃

ג׳. ב
4 חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחֲלֵי רְתָמִים׃

ל. ב׳
5 אוֹיָה־לִּי כִּי־גַרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם־אָהֳלֵי קֵדָר׃

6 רַבַּת שָׁכְנָה־לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא[a] שָׁלוֹם׃

ל
7 אֲנִי־שָׁלוֹם[a] וְכִי[b] אֲדַבֵּר הֵמָּה[c] לַמִּלְחָמָה׃

[62] Mm 264. [63] Ps 86,2. [64] Mm 3405. [65] Mm 3409. [66] Mm 2025. [67] Mm 2028. Ps 120 [1] Mm 476. [2] Mm 1860. [3] Mm 3615. [4] Mm 2225. [5] Gn 32,5.

163 [a] mlt Mss Edd וָאָ֫ || [b] pc Mss 𝔖𝔖 וְתו׳ || **166** [a] Ms 𝔖 תֶּ֫ cf 𝔊 || **167** [a] Ms 𝔖 עֵדוֹתֶ֫ || **169** [a] pc Mss 𝔖 בְּד׳ || [b] ut 58[a] cf 107 || **170** [a] pc Mss 𝔖 בְּא׳ || **171** [a] 𝔖 post 172 tr || **172** [a] cf 171[a] || [b] pc Mss 𝔊[RL]𝔄 לְרִמְתֵּךְ– || **175** [a] 𝔗 mlt Mss 𝔊𝔗 Hier טֵיךְ–; pc Mss מ׳ || [b] 𝔖 *n'drnj* = יַעְזְרֵנִי || **Ps 120,2** [a] pc Mss 𝔖𝔖 ומ׳ || **3** [a] 𝔊 (Hier) *δοθείη* = לְךָ׳ ר׳ || [b] Ms 𝔊 Hier יוֹסַף || [c–c] 𝔊 pr *πρός* = לְךָ׳; α′ *γλῶσσα κατεπιθέσεως* = יִתַּן || **6** [a] pc Mss 𝔊 σ′𝔖 Hier שׂוֹנְאֵי, prb l || **7** [a] 2 Mss לְשׁ׳ || [b] > Ms 𝔖 Hier, 2 Mss 𝔊 α′σ′θ′ 𝔗 כִּי; prp וְכֵן cf Ex 10,29 || [c] nonn Mss 𝔖 Hier וְה׳, 𝔊 *δωρεάν* = חִנָּם.

141 צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה פִּקֻּדֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃ — ו חס[53]

142 צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת׃ — ד[54]

143 צַר־וּמָצוֹק מְצָאוּנִי מִצְוֹתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃ — ו וחס[55]

144 צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ[a] לְעוֹלָם הֲבִינֵנִי וְאֶחְיֶה׃ — י מל

(ק) 145 קָרָאתִי בְכָל־לֵב עֲנֵנִי יְהוָה חֻקֶּיךָ אֲצֹרָה׃

ד פסוק נון ד מילין בא״ב[56]

146 קְרָאתִיךָ הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדֹתֶיךָ[a]׃

ב . ח קמ״ב בא״ב . לדברך חד מן ח[57] יתיר י ק

147 קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף וָאֲשַׁוֵּעָה לִדְבָרְךָ[a] יִחָלְתִּי׃

ה . יב וחס

148 קִדְּמוּ עֵינַי אַשְׁמֻרוֹת לָשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ[a]׃

ה חס[58]

149 קוֹלִי שִׁמְעָה[a] כְחַסְדֶּךָ[b] יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶךָ[c] חַיֵּנִי׃

150 קָרְבוּ רֹדְפֵי[a] זִמָּה מִתּוֹרָתְךָ רָחָקוּ׃

ל

151 קָרוֹב אַתָּה יְהוָה וְכָל־מִצְוֹתֶיךָ אֱמֶת׃

ב[59]

152 קֶדֶם יָדַעְתִּי מֵעֵדֹתֶיךָ[a] כִּי לְעוֹלָם יְסַדְתָּם׃

(ר) 153 רְאֵה־עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי כִּי־תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃

154 רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי׃

ל

155 רָחוֹק מֵרְשָׁעִים יְשׁוּעָה כִּי־חֻקֶּיךָ[a] לֹא דָרָשׁוּ׃

156 רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶיךָ[a] חַיֵּנִי׃

פסיק[54]

157 רַבִּים רֹדְפַי וְצָרָי מֵעֵדְוֹתֶיךָ[a] לֹא נָטִיתִי׃

י מל

158 רָאִיתִי בֹגְדִים וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ[a] לֹא שָׁמָרוּ׃

ל . י קמ[60]

159 רְאֵה כִּי־פִקּוּדֶיךָ אָהָבְתִּי יְהוָה כְּחַסְדְּךָ[a] חַיֵּנִי׃

ח[54]

160 רֹאשׁ־דְּבָרְךָ[a] אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל־מִשְׁפַּט[b] צִדְקֶךָ׃

ג ר״פ . ח בעינ . ל

ומדברך[54] חד מן ח[57] יתיר י וחד מן ק ח בעינ

(ש) 161 שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם וּמִדְּבָרְךָ[a] פָּחַד לִבִּי׃

162 שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ[a] כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃

ד[61] . יב וחס . ל

[53] Mm 3407. [54] Mp sub loco. [55] Mm 3409. [56] Mm 3403. [57] Mm 1921. [58] Mm 2028. [59] Ps 89,12. [60] Mm 3053. [61] Mm 1210.

144 [a] S sg ‖ **146** [a] S sg ‖ **147** [a] C mlt Mss ST Hier ut Q, K G יך־ ‖ **148** [a] pc Mss G Hier באמרתיך ‖ **149** [a–a] GS invers ‖ [b] pc Mss בחׄ ‖ [c] nonn Mss במשפטיך cf S, l במשפטך ‖ **150** [a] nonn Mss Gσ′ Hier פי– ‖ **152** [a] S *shdwtk* עדותך, Ms מעדותך ‖ **155** [a] cf 2,2[b] ‖ **156** [a] pc Mss G טך–; S *wbdjnjk* (ו)במ׳ ‖ **157** [a] pc Mss S מֵעֵדוּתְךָ ‖ **158** [a] G pl ‖ **159** [a] G(S) ἐν τῷ ἐλέει σου = בחס׳ ‖ **160** [a] Ms G Hier דברך ‖ [b] mlt Mss GST משפטי ut 7.62.106.164 ‖ **161** [a] mlt Mss ST ut Q, K G Hier ריך– ‖ **162** [a] pc Mss G אמרתיך.

119 סִגִים[a] הִשְׁבַּתָּ[b] כָל־רִשְׁעֵי־אֶרֶץ לָכֵן אָהַבְתִּי[c] עֵדֹתֶיךָ[d]׃ ב

120 סָמַר מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יָרֵאתִי׃ ב דגש פת וחד קמ׳

(ע) 121 עָשִׂיתִי[a] מִשְׁפָּט וָצֶדֶק בַּל־תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי׃ ג ר״פ. ב פסוק בעינ׳ דליה בהון כ[47]. ד וחד מן ח קמ׳ בא״ב. ל

122 עָרַב עַבְדְּךָ[a] לְטוֹב אַל[b]־יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים׃ ל. ל[48]

ל 123 עֵינַי כָּלוּ לִישׁוּעָתֶךָ וּלְאִמְרַת צִדְקֶךָ׃

124 עֲשֵׂה עִם־עַבְדְּךָ כְחַסְדֶּךָ וְחֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי׃

ל קמ בסיפ׳ ו מנה בטע. ל[49] 125 עַבְדְּךָ־אָנִי הֲבִינֵנִי וְאֵדְעָה עֵדֹתֶיךָ׃

ט בא״ב 126 עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָה[a] הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ׃

127 עַל־כֵּן[a] אָהַבְתִּי מִצְוֹתֶיךָ מִזָּהָב וּמִפָּז׃

ב פסוק מן ו מילין בא״ב 128 עַל־כֵּן | כָּל־פִּקּוּדֵי כֹל[a] יִשָּׁרְתִּי כָּל־אֹרַח שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי׃

ו מל. ל (פ) 129 פְּלָאוֹת עֵדוֹתֶיךָ עַל־כֵּן נְצָרָתַם נַפְשִׁי׃

ל. ג מל בא״ב[50]. ב כת תרי ו 130 פֵּתַח[a] דְּבָרֶיךָ[b] יָאִיר[c] מֵבִין[d] פְּתָיִים׃

ח קמ בא״ב. ב 131 פִּי־פָעַרְתִּי וָאֶשְׁאָפָה כִּי לְמִצְוֹתֶיךָ יָאָבְתִּי׃

ג בסיפ[51]. ב קמ 132 פְּנֵה־אֵלַי וְחָנֵּנִי כְּמִשְׁפָּט לְאֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃

יב וחס. ל 133 פְּעָמַי הָכֵן בְּאִמְרָתֶךָ[a] וְאַל־תַּשְׁלֶט[b]־בִּי כָל־אָוֶן׃

134 פְּדֵנִי מֵעֹשֶׁק אָדָם וְאֶשְׁמְרָה פִקּוּדֶיךָ׃

ב 135 פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת־חֻקֶּיךָ׃

ג. ט בא״ב 136 פַּלְגֵי־מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל לֹא־שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ׃

ב ר״פ (צ) 137 צַדִּיק אַתָּה יְהוָה וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ[a]׃

138 צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד׃

ל. ג מל בא״ב[52] 139 צִמְּתַתְנִי קִנְאָתִי[a] כִּי־שָׁכְחוּ דְבָרֶיךָ[b] צָרָי[c]׃

ב[53] 140 צְרוּפָה אִמְרָתְךָ מְאֹד וְעַבְדְּךָ אֲהֵבָהּ׃

[47] Mm 3413. [48] Mm 3414. [49] Mm 961. [50] Mm 3408. [51] Mm 3415. [52] Mm 3416.

119 [a] G *παραβαίνοντας* = סָ׳ || [b] pc Mss α′σ′ Hier הִשְׁבַּתָּ cf G || [c] C ת– || [d] G + *διὰ παντός* = תָּמִיד, prb dttg || **121** [a] pc Mss S Sa תָּ– || **122** [a] prp דִּבְרֶךָ || [b] pc Mss S וְאַל || **126** [a] prb l c Ms Hier יְ׳ || **127** [a] l frt כֹּל || **128** [a -a] l prb לְכָל־פִּקּוּדֶיךָ cf G Hier || **130** [a] G *ἡ δήλωσις*, S *pṯḥ* = פֵּתַח, C *gljp* inscriptio (a פתח II), σ′ (Hier) *ἡ πύλη*; l prb פֶּ׳ || [b] mlt Mss S דִּבְרֶךָ || [c] S imp || [d] GS pr cop || **133** [a] nonn Mss G ע׳ כְּא׳, S *bšhjljk* בִּדְבָרְךָ || [b-b] G(S) *κατακυριευσάτω* = יִשְׁלֹט || **137** [a] pc Mss G Hier טֶ– || **139** [a] G* *ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου* cf 69,10; G^{AL} suff 2 sg || [b] mlt Mss S דִּבְרֶךָ || [c] S suff 2 sg.

96 לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד׃

(מ) 97 מָה־אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ[a] כָּל־הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי׃

98 מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ[a] כִּי לְעוֹלָם הִיא־לִי׃

99 מִכָּל־מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדְוֹתֶיךָ[a] שִׂיחָה לִי׃

100 מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקּוּדֶיךָ נָצָרְתִּי׃

101 מִכָּל־אֹרַח רָע כָּלֵאתִי רַגְלַי לְמַעַן אֶשְׁמֹר דְּבָרֶךָ[a]׃

102 מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא־סָרְתִּי כִּי־אַתָּה הוֹרֵתָנִי׃

103 מַה־נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ[a] מִדְּבַשׁ[b] לְפִי׃

104 מִפִּקּוּדֶיךָ[a] אֶתְבּוֹנָן עַל־כֵּן שָׂנֵאתִי | כָּל־אֹרַח שָׁקֶר׃

(נ) 105 נֵר־לְרַגְלִי[a] דְּבָרֶךָ[b] וְאוֹר לִנְתִיבָתִי[c]׃

106 נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃

107 נַעֲנֵיתִי עַד־מְאֹד יְהוָה חַיֵּנִי כִדְבָרֶךָ׃

108 נִדְבוֹת פִּי רְצֵה־נָא יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי׃

109 נַפְשִׁי בְכַפִּי[a] תָּמִיד וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃

110 נָתְנוּ רְשָׁעִים פַּח לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ לֹא תָעִיתִי׃

111 נָחַלְתִּי[a] עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי־שְׂשׂוֹן לִבִּי הֵמָּה׃

112 נָטִיתִי לִבִּי לַעֲשׂוֹת חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם עֵקֶב׃

(ס) 113 סֵעֲפִים שָׂנֵאתִי וְתוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃

114 סִתְרִי וּמָגִנִּי אָתָּה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃

115 סוּרוּ־מִמֶּנִּי מְרֵעִים וְאֶצְּרָה מִצְוֹת אֱלֹהָי׃

116 סָמְכֵנִי כְאִמְרָתְךָ[a] וְאֶחְיֶה וְאַל־תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי׃

117 סְעָדֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה וְאֶשְׁעָה[a] בְּחֻקֶּיךָ תָּמִיד׃

118 סָלִיתָ כָּל־שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ כִּי־שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם[a]׃

ג בּ כת ה וחד כת א[37].
ב[38]
ט בא״ב. ל
ב חס
ב חד כת ש וחד כת ס. י מל
ב בסיס וחד כת י וחד מן ג[39] מלין דלא מפק א. י[40] חס בליש
ל
ל. י[41] וחס
ח[40] ב[41] מנה בליש וכל מנין איש רגלי דכות. י[42] חס בליש
ל וחד מן ח קמ באא״ב
ב ומל[42]. י[43] חס בליש
ב[43]
ט[44] ד מנה בליש
ב ר״פ. ל
י מל
ל. ד פסוק מן ד מילין בא״ב[45]. ה
ל. ח בעינ. ה
ב פסוק בעינ דלית בהון כ[46]. ג וכל דסמיכ לאדכרה דכות
ל
ב
ל. ל

[37] Mm 3412. [38] Dt 26,13. [39] Mm 4069. [40] Mm 3533. [41] Gn 30,30. [42] Mm 2822. [43] 2 Ch 31,14. [44] Mm 609. [45] Mm 3403. [46] Mm 3413.

97 [a] G + *κύριε* ‖ **98** [a] prb l c Ms G מִצְוָ֫תְךָ ‖ **99** [a] S sg ‖ **101** [a] mlt Mss Vrs רִיק — ‖ **103** [a] pc Mss GSC אִמְרָתֶיךָ ‖ [b] G + *καὶ κηρίον*, ex 19,11 ‖ **104** [a] S *bpwqdnjk* = בְּפִ֫קּוּדֶיךָ ‖ **105** [a] Ms GS לִי — ‖ [b] mlt Mss דְּבָרֶיךָ ‖ [c] GS pl ‖ **109** [a] $G^{RL\,1219}$SC suff 2 sg ‖ **111** [a] l prb נָחַלְתִּי cf Hier ‖ **116** [a] mlt Mss α′SC בְּאִ֫ ‖ **117** [a] G (SC Hier) *καὶ μελετήσω* = וְאֶשְׁתַּעַשְׁעָ cf 16.47 ‖ **118** [a] Gθ′ε′(S Hier) *τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν* = תַּרְעִיתָם?.

(י) 73 יָדֶיךָ עָשׂוּנִי וַיְכוֹנְנוּנִי [a]הֲבִינֵנִי וְאֶלְמְדָה מִצְוֹתֶיךָ׃ — ל ומל
74 יְרֵאֶיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׂמָחוּ כִּי לִדְבָרְךָ [a]יִחָלְתִּי׃ — ח בעינ . ה
75 יָדַעְתִּי יְהוָה כִּי־צֶדֶק מִשְׁפָּטֶיךָ [a]וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי׃ — ל
76 יְהִי־נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנִי כְּאִמְרָתְךָ לְעַבְדֶּךָ׃
77 יְבֹאוּנִי רַחֲמֶיךָ וְאֶחְיֶה כִּי־תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃ — ל . ו חס[29]
78 יֵבֹשׁוּ זֵדִים כִּי־שֶׁקֶר עִוְּתוּנִי אֲנִי אָשִׂיחַ בְּפִקּוּדֶיךָ׃
79 יָשׁוּבוּ לִי יְרֵאֶיךָ וְיֹדְעוּ [a]עֵדֹתֶיךָ׃ — יודעי ק ח מן מח[30] כת׳ רוקר י וחד מן ב בליש
80 יְהִי־לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ׃

(כ) 81 כָּלְתָה לִתְשׁוּעָתְךָ [a]נַפְשִׁי לִדְבָרְךָ [b]יִחָלְתִּי׃ — ל . ח בעינ . ה
82 כָּלוּ עֵינַי לְאִמְרָתֶךָ לֵאמֹר [a]מָתַי תְּנַחֲמֵנִי׃ — יב וחס
83 כִּי־הָיִיתִי כְּנֹאד בְּקִיטוֹר חֻקֶּיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃ — ג[31] כת׳ א ול בליש . ל[32]
84 כַּמָּה יְמֵי־עַבְדֶּךָ מָתַי תַּעֲשֶׂה בְרֹדְפַי מִשְׁפָּט׃
85 כָּרוּ־לִי זֵדִים שִׁיחוֹת אֲשֶׁר לֹא כְתוֹרָתֶךָ׃ — ל . ט בא״ב [a]
86 כָּל־מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה שֶׁקֶר רָדְפוּנִי עָזְרֵנִי׃
87 כִּמְעַט כִּלּוּנִי בָאָרֶץ [a]וַאֲנִי לֹא־עָזַבְתִּי פִקּוּדֶיךָ׃ — ו חס[33]
88 כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדוּת פִּיךָ׃

(ל) 89 לְעוֹלָם [a]יְהוָה דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם [b]׃ — ח בעינ[34]
90 לְדֹר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד׃ [a]
91 [a]לְמִשְׁפָּטֶיךָ [b]עָמְדוּ [c]הַיּוֹם [d]כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ׃
92 לוּלֵי תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי׃ — ו חס[29]
93 לְעוֹלָם לֹא־אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי [a]׃ — ב תד קמ׳ וחד פת[35]
94 לְךָ־אֲנִי הוֹשִׁיעֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃ — ב וכן בטע לבן אשר[36]
95 לִי קִוּוּ רְשָׁעִים לְאַבְּדֵנִי עֵדֹתֶיךָ [a]אֶתְבּוֹנָן׃ — ל

[29] Mm 3409. [30] Mm 3811. [31] Mm 1619. [32] וחד כקיטר Gn 19,28. [33] Mm 3407. [34] Mp sub loco. [35] Mm 3410. [36] Mm 3411.

73 [a] הביאני 𝔠 ‖ **74** [a] nonn Mss 𝔊 דִּבְרֶיךָ– ‖ **75** [a] Hier sg ‖ **79** [a] mlt Mss 𝔊𝔖 Hier ut Q; K וְיֵדְעוּ ‖ **81** [a] pc Mss לִישׁ׳ ‖ [b] pc Mss 𝔊^{min} דִּבְרֶיךָ–; 𝔊𝔖 pr cop ‖ **82** [a] > 𝔖 Sa, prb dl (dttg) ‖ **85** [a] nonn Mss 𝔗 בְּת׳, 𝔊 + *κύριε* ‖ **87** [a] prp מֵא׳ ‖ **89** [a] 𝔖 + *'nt* - tu ‖ [b] prp כַּשׁ׳ ‖ **90** [a] 𝔖 *w'qjmth* = וּמָדָה– ‖ **91** [a] > 𝔖 ‖ [b] 𝔊 Hier sg ‖ [c] 𝔊 sg ‖ [d] Hier *usque hodie* = עַד־ה׳? ‖ [e] Hier *serviunt tibi* = עֲבָדוּךָ ‖ **93** [a] 𝔖 *hjj* – חַיֵּנִי, 𝔊 + *κύριε* ‖ **95** [a] 𝔖 Hier sg.

50 זֹאת נֶחָמָתִי[a] בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי׃ ב[20]

51 זֵדִים הֱלִיצֻנִי[a] עַד־מְאֹד[b] מִתּוֹרָתְךָ[c] לֹא נָטִיתִי׃ ל וחס

52 זָכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ מֵעוֹלָם׀ יְהוָה וָאֶתְנֶחָם׃ ח קמ באי״ב

53 זַלְעָפָה אֲחָזַתְנִי מֵרְשָׁעִים עֹזְבֵי תוֹרָתֶךָ׃ ל. ט באי״ב

54 זְמִרוֹת הָיוּ־לִי חֻקֶּיךָ בְּבֵית מְגוּרָי׃ ד[21]

55 זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ יְהוָה וָאֶשְׁמְרָה תּוֹרָתֶךָ׃ ח קמ באי״ב. ט באי״ב

56 זֹאת הָיְתָה־לִּי[a] כִּי פִקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי׃ ו חס[22]

(ח) 57 חֶלְקִי יְהוָה אָמַרְתִּי לִשְׁמֹר דְּבָרֶיךָ[a]׃ ג מל באי״ב[23]

58 חִלִּיתִי פָנֶיךָ בְכָל־לֵב חָנֵּנִי[a] כְּאִמְרָתֶךָ׃ ב[24]. ג בסיפ[25]. יג וחס

59 חִשַּׁבְתִּי דְרָכָי[a] וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל־עֵדֹתֶיךָ׃ ב בליש וחד מן ח קמ באי״ב. ט פשטין פת ס״פ בסיפ

60 חַשְׁתִּי וְלֹא הִתְמַהְמָהְתִּי לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ׃ ל

61 חֶבְלֵי רְשָׁעִים עִוְּדָנִי[a] תּוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃ ל וחס

62 חֲצוֹת־לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃ ד מל[26]

63 חָבֵר־אָנִי לְכָל־אֲשֶׁר יְרֵאוּךָ וּלְשֹׁמְרֵי פִקּוּדֶיךָ׃ ל. י קמ בסיפ ו מנח בטע. ך

64 חַסְדְּךָ יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ חֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי׃

(ט) 65 טוֹב עָשִׂיתָ עִם־עַבְדְּךָ יְהוָה כִּדְבָרֶךָ[a]׃ ל אתנח[27]. יג חס בליש

66 טוּב[a] טַעַם וָדַעַת לַמְּדֵנִי כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי׃ יט בליש[28]. ד

67 טֶרֶם אֶעֱנֶה[a] אֲנִי שֹׁגֵג וְעַתָּה אִמְרָתְךָ שָׁמָרְתִּי׃

68 טוֹב־אַתָּה[a] וּמֵטִיב לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃ ב חד חס וחד מל

69 טָפְלוּ עָלַי שֶׁקֶר זֵדִים אֲנִי בְכָל־לֵב׀ אֶצֹּר[a] פִּקּוּדֶיךָ׃

70 טָפַשׁ כַּחֵלֶב[a] לִבָּם אֲנִי תוֹרָתְךָ שָׁעֲשָׁעְתִּי׃ ל. ל. ל

71 טוֹב־לִי כִּי־עֻנֵּיתִי[a] לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ׃

72 טוֹב־לִי תוֹרַת־פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף׃ ל ס״פ

[20] Mm 3468. [21] Mm 2295. [22] Mm 3407. [23] Mm 3408. [24] Mm 1591. [25] Mm 3415. [26] Mm 3432. [27] Mm 1660. [28] Mm 335.

50 [a] G *με παρεκάλεσεν* = נִחֲמַתְנִי; S *'tbj't* – נַחֲמַתְנִי ‖ **51** [a] G *παρηνόμουν*, S *'lṣwnj* = אִלְצֻנִי ‖ [b–b] > S cf 43 [b–b] ‖ [c] Ms GS מ׳ ‖ **56** [a] T + *lzkwt'* ad meritum ‖ **57** [a] mlt Mss Hier דברך, G *τὸν νόμον σου* (ex 55) ‖ **58** [a] S *'ḥnj* = חַיֵּנִי ‖ **59** [a] G suff 2 sg; prp דַּרְכִּי ‖ **61** [a] pc Mss עִוְּתֻנִי, 2 Mss עִוְּרוּנִי, 2 Mss עִוְּרֻנִי ‖ **65** [a] nonn Mss ריך – ‖ **66** [a] ex 65, dl ‖ **67** [a] G(S) *τοῦ με ταπεινωθῆναι* = אֶעָנֶה ‖ **68** [a] G(S) + *κύριε* ‖ **69** [a] sic L, mlt Mss Edd אֹ׳ ‖ **70** [a] Ms GS כָּחָלְבָּ; prp בָּח׳ ‖ **71** [a] G *ἐταπείνωσάς με* = עִנִּיתָנִי.

ב . ל ומל . יג חס בלישׁ

28 דָּלְפָ֣ה נַ֭פְשִׁי[a] מִתּוּגָ֑ה קַיְּמֵ֖נִי כִּדְבָרֶֽךָ[b]׃

ג בסיפ[9]

29 דֶּ֣רֶךְ־שֶׁ֭קֶר הָסֵ֣ר מִמֶּ֑נִּי וְתוֹרָתְךָ֥ חָנֵּ֝נִי[a]׃

30 דֶּ֣רֶךְ־אֱ֭מוּנָה בָּחָ֑רְתִּי מִשְׁפָּטֶ֥יךָ[a] שִׁוִּ֝יתִי[b]׃

ב חד חס וחד מן י מל בלישׁ

31 דָּ֭בַקְתִּי בְּעֵדְוֹתֶ֣יךָ יְהוָ֑ה אַל־תְּבִישֵׁ֥נִי׃

ד ג מל וחד חס[10]

32 דֶּ֣רֶךְ־מִצְוֹתֶ֣יךָ אָ֭רוּץ כִּ֣י תַרְחִ֥יב לִבִּֽי׃

(ה) 33 הוֹרֵ֣נִי יְ֭הוָה דֶּ֣רֶךְ חֻקֶּ֑יךָ וְאֶצְּרֶ֖נָּה עֵֽקֶב׃

ל . ט בא״ב . ל

34 הֲ֭בִינֵנִי וְאֶצְּרָ֣ה תוֹרָתֶ֑ךָ וְאֶשְׁמְרֶ֖נָּה בְכָל־לֵֽב׃

35 הַדְרִיכֵ֥נִי בִּנְתִ֗יב מִצְוֹתֶ֫יךָ כִּי־בוֹ חָפָֽצְתִּי׃

י מל . ל

36 הַט־לִבִּי֮ אֶל־עֵדְוֹתֶ֪יךָ וְאַל־אֶ֫ל־בָּ֥צַע׃

ג חס[11]

37 הַעֲבֵ֣ר עֵ֭ינַי מֵרְא֣וֹת שָׁ֑וְא בִּ֝דְרָכֶ֗ךָ[a] חַיֵּֽנִי׃

יב וחס . ל[12]

38 הָקֵ֣ם לְעַבְדְּךָ֮ אִמְרָתֶ֪ךָ אֲ֫שֶׁ֥ר לְיִרְאָתֶֽךָ׃

ד וחס[13]

39 הַעֲבֵ֣ר חֶ֭רְפָּתִי[a] אֲשֶׁ֣ר יָגֹ֑רְתִּי[a] כִּ֖י מִשְׁפָּטֶ֣יךָ טוֹבִֽים׃

ב[14] . ו חס[15]

40 הִנֵּ֣ה תָ֭אַבְתִּי לְפִקֻּדֶ֑יךָ בְּצִדְקָתְךָ֖ חַיֵּֽנִי׃

ל וחס . ל חס . יב וחס

(ו) 41 [a]וְיָבֹ֣אֻנִי חֲסָדֶ֣ךָ[a] יְהוָ֑ה תְּשׁוּעָתְךָ֥ כְּאִמְרָתֶֽךָ׃

ב . ב חד מל וחד מן י[16] חס בלישׁ

42 וְאֶֽעֱנֶ֥ה חֹ֝רְפִּ֗י[a] דָּבָ֑ר כִּֽי־בָטַ֥חְתִּי[b] בִּדְבָרֶ֗ךָ[c]׃ [יְחָלְתִּי׃

ב פסוק מן י מילין בא״ב . ה חס[17]

43 וְאַל־תַּצֵּ֣ל[a] מִפִּ֣י דְבַר־אֱ֭מֶת [b]עַד־מְאֹ֑ד[b] כִּ֥י לְמִשְׁפָּטְךָ֗ יִחָ֫לְתִּי[c]׃

ט[18]

44 וְאֶשְׁמְרָ֣ה תוֹרָתְךָ֣ תָמִ֑יד לְעוֹלָ֖ם וָעֶֽד׃

ו חס[15]

45 וְאֶתְהַלְּכָ֥ה בָ֝רְחָבָ֗ה כִּ֣י פִקֻּדֶ֣יךָ דָרָֽשְׁתִּי׃

ב חד מל וחד חס . ל

46 וַאֲדַבְּרָ֣ה בְעֵדְוֹתֶ֣יךָ[a] נֶ֑גֶד מְלָכִ֥ים וְלֹ֝א אֵבֽוֹשׁ׃

ד מסוק מן ד מילין בא״ב[19] . ה

47 וְאֶשְׁתַּעֲשַׁ֥ע בְּמִצְוֹתֶ֑יךָ אֲשֶׁ֖ר אָהָֽבְתִּי[a]׃ [בְּחֻקֶּֽיךָ׃

ב . ה

48 וְאֶשָּׂ֣א כַפַּ֣י אֶל־[a][b]מִצְוֹתֶ֑יךָ אֲשֶׁ֖ר אָהָ֣בְתִּי[b] וְאָשִׂ֥יחָה

(ז) 49 זְכֹר־דָּבָ֣ר[a] לְעַבְדֶּ֑ךָ [b]עַל אֲשֶׁ֖ר יִחַלְתָּֽנִי[c]׃

[9] Mm 3415. [10] Mm 1845. [11] Mm 605. [12] Mp sub loco. [13] Mm 3404. [14] Mm 3405. [15] Mm 3407. [16] Mm 3406. [17] Mm 2028. [18] Mm 478. [19] Mm 3403.

28 [a] pc Mss עֵינִי ‖ [b] mlt Mss ריח–, pc Mss 𝔊 בְּדִבְרִיךָ ‖ **29** [a] 𝔖 *'lpjnj* doce me ‖ **30** [a] nonn Mss 𝔖 ומ׳ ‖ [b] 𝔊 *οὐκ ἐπελαθόμην*, 𝔖 *šbjt* = אִוִּיתִי? ‖ **37** [a] 𝔗 mlt Mss כיך–, 2 Mss 𝔗 בְּדַרְכֶּךָ cf 25 ‖ **39** [a–a] > 𝔖 ‖ **41** [a–a] 𝔊 sg, prb l ‖ **42** [a] 𝔊𝔖 pl ‖ [b] cf 2,2[b] ‖ [c] mlt Mss 𝔊𝔖𝔗 ריך– ‖ **43** [a] prp תָּאַצֵּל ‖ [b–b] > 𝔖 cf 51[b–b], dl ‖ [c] mlt Mss 𝔊𝔖𝔗 טיך– ‖ **46** [a] 𝔖 *bzdjqwt'* = בְּצִדְקָה ‖ **47** [a] 𝔊 + *σφόδρα* = מְאֹד ‖ **48** [a] prp אֵלֶיךָ ‖ [b–b] dl ‖ **49** [a] 𝔊*𝔖 + suff 2 sg, l prb דָּבָרְךָ; 𝔊[L]θ′ pl c suff 2 sg, σ′ pl c suff 1 sg ‖ [b] Ms 𝔊[S]α′ לַעֲבָדֶיךָ ‖ [c] prp יִחַלְתִּי.

6 אָז לֹא־אֵבוֹשׁ בְּהַבִּיטִי אֶל־כָּל־מִצְוֹתֶיךָ׃ ל. יא בכתיב
7 אוֹדְךָ בְּיֹשֶׁר לֵבָב בְּלָמְדִי מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃
8 אֶת־חֻקֶּיךָ אֶשְׁמֹר אַל־תַּעַזְבֵנִי עַד־מְאֹד׃

(ב) 9 בַּמֶּה יְזַכֶּה־נַּעַר אֶת־אָרְחוֹ לִשְׁמֹר[a] כִּדְבָרֶךָ[b]׃ ל. יג חס בליש
10 בְּכָל־לִבִּי[a] דְרַשְׁתִּיךָ אַל־תַּשְׁגֵּנִי מִמִּצְוֹתֶיךָ׃
11 בְּלִבִּי צָפַנְתִּי אִמְרָתֶךָ[a] לְמַעַן לֹא אֶחֱטָא־לָךְ׃ יב וחס
12 בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה לַמְּדֵנִי[a] חֻקֶּיךָ׃ ב[3]
13 בִּשְׂפָתַי סִפַּרְתִּי כֹּל מִשְׁפְּטֵי־פִיךָ[a]׃ ב
14 בְּדֶרֶךְ עֵדְוֹתֶיךָ שַׂשְׂתִּי כְּעַל[a] כָּל־הוֹן׃ י מל. ל וחד מן ד פשטין פת ס״פ בסיפ. ל
15 בְּפִקֻּדֶיךָ אָשִׂיחָה וְאַבִּיטָה אׇרְחֹתֶיךָ׃ ד פסוק מן ד מילין בא״ב[5]
16 בְּחֻקֹּתֶיךָ[a] אֶשְׁתַּעֲשָׁע לֹא אֶשְׁכַּח דְּבָרֶךָ[b]׃ ל. יג חס בליש

(ג) 17 גְּמֹל עַל־עַבְדְּךָ אֶחְיֶה[a] וְאֶשְׁמְרָה דְבָרֶךָ[b]׃ ד מאריך[6]. יג חס בליש
18 גַּל־עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ׃ ט בא״ב
19 גֵּר אָנֹכִי בָאָרֶץ[a] אַל־תַּסְתֵּר מִמֶּנִּי מִצְוֹתֶיךָ׃ ג ר״פ
20 גָּרְסָה נַפְשִׁי לְתַאֲבָה אֶל־מִשְׁפָּטֶיךָ בְּכָל־עֵת׃ ל. ל וכתי ה
21 גָּעַרְתָּ זֵדִים[a] אֲרוּרִים הַשֹּׁגִים[b] מִמִּצְוֹתֶיךָ׃ ג ומל[7]
22 גַּל[a] מֵעָלַי חֶרְפָּה וָבוּז[b] כִּי עֵדׇתֶיךָ נָצָרְתִּי׃
23 גַּם יָשְׁבוּ שָׂרִים[a] בִּי[b] נִדְבָּרוּ עַבְדְּךָ יָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ׃
24 גַּם־עֵדׇתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעָי אַנְשֵׁי עֲצָתִי[a]׃ ד חס[8]

(ד) 25 דָּבְקָה לֶעָפָר נַפְשִׁי חַיֵּנִי כִדְבָרֶךָ[a]׃ יג חס בליש
26 דְּרָכַי[a] סִפַּרְתִּי וַתַּעֲנֵנִי לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃ ב
27 דֶּרֶךְ־פִּקּוּדֶיךָ הָבִינֵנִי וְאָשִׂיחָה בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ׃

[3] 1 Ch 29,10. [4] Textus contra Mp, cf Mp sub loco. [5] Mm 3403. [6] Mm 2039. [7] Mm 1682. [8] Mm 3409.

9 [a] **G** *ἐν τῷ φυλάσσεσθαι* = בְּשׁ ‖ [b] mlt Mss **T** ריך–, Ms בְּד, Ms בְּדבריך; **G**(**S**) *τοὺς λόγους σου* דְּבָרֶיךָ ‖ **10** [a] pc Mss **G**^{S} לֵב ‖ **11** [a] nonn Mss **GS** אמרתיך vel תְּלִ֫ מֵעֲ cf 72.127 ‖ **12** [a] prp הַמְּלִ֫ ‖ **13** [a] pc Mss **G**^{min}**S** צִדְקֶךָ ‖ **14** [a] **S** *ṭb mn* – מעל cf 72.127 ‖ **16** [a] l prb בְּחֻקֶּיךָ cf 12 ‖ [b] mlt Mss **GS** Hier דבריך ‖ **17** [a] pc Mss וְאִ֫ ‖ [b] mlt Mss Vrs דבריך ‖ **19** [a] **S** ut 39,13 עִמָּךְ ‖ **21** [a] pc Mss זָרִים, Ms גּוֹיִם cf **S** et 9,6; huc tr ˆ cf **GS** Hier ‖ [b] cf 2,2[b] ‖ **22** [a] l prb גַּל cf **GS** ‖ [b] > **S** ‖ **23** [a] **S** *'wl'* – nefarii ‖ [b] **GS** pr cop ‖ **24** [a] **G** + *τὰ δικαιώματά σου* cf 23b ‖ **25** [a] mlt Mss **T** ריך–, pc Mss בְּד ‖ **26** [a] **G**^{SAR} suff 2 sg.

13 דַּחֹה דְחִיתַנִי[a] לִנְפֹּל וַיהוָה עֲזָרָנִי׃ ל. ל. ד דגש[5]
14 עָזִּי וְזִמְרָת[a] יָהּ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה׃ ג קמ
15 קוֹל | רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים [חֵיל[b]׃
16 יְמִין יְהוָה עֹשָׂה חָיִל׃ יְמִין יְהוָה רוֹמֵמָה[a] יְמִין יְהוָה[c] עֹשָׂה ו[6]. ל ומל. ו[6]
17 לֹא אָמוּת כִּי־אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי[a] יָהּ׃ ד מארין[7]. יא כת י[8]
18 יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי׃ ל. ל. ד דגש. ל
19 פִּתְחוּ־לִי שַׁעֲרֵי־צֶדֶק אָבֹא־בָם[b] אוֹדֶה[c] יָהּ׃ ה חס
20 זֶה־הַשַּׁעַר לַיהוָה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ׃
21 אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי[a] וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה׃ ב בטש[9]
22 אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה׃ ה[10]. כד
23 מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹּאת הִיא[a] נִפְלָאת[b] בְּעֵינֵינוּ׃ ל
24 זֶה־הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ׃ ד
25 [a]אָנָּא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְהוָה הַצְלִיחָה נָּא׃ ב. ל[11]
26 בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה בֵּרַכְנוּכֶם[a] מִבֵּית יְהוָה׃ ל
27 אֵל | יְהוָה וַיָּאֶר[a] לָנוּ ה בטש בשלש ספרים. ב בתרי לישנ[12]
אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים עַד־[c]קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ׃ ב. ל
28 אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ׃ ל[13]
29 הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

119 (א) 1 אַשְׁרֵי תְמִימֵי־דָרֶךְ הַהֹלְכִים בְּתוֹרַת יְהוָה׃ קוֹף
2 אַשְׁרֵי נֹצְרֵי עֵדֹתָיו בְּכָל־לֵב יִדְרְשׁוּהוּ׃ ה. ל ומל
3 אַף לֹא־פָעֲלוּ[a] עַוְלָה בִּדְרָכָיו הָלָכוּ׃ ב
4 אַתָּה צִוִּיתָה פִקֻּדֶיךָ לִשְׁמֹר מְאֹד׃ יו ר״ם בסים. ז חס[1]
5 אַחֲלַי יִכֹּנוּ דְרָכָי לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ׃ ל[2]. ל וכל אתנח וס״ם דכות

[5]Mm 2758. [6]Mm 1175. [7]Mm 2039. [8]Mm 2706. [9]Ps 22,22. [10]Mm 3947. [11]Neh 1,11. והד והצליחה נא
[12]Mm 466. [13]Mm 471 א. Ps 119 [1]Mm 3407. [2]Mm ואחלי 1 Ch 2,31 et 11,41.

13 [a] ⅁Ⅎ Hier 1 sg pass = נִדְחֵיתִי ‖ **14** [a] 1 c Ms Vrs תִּי– (> hpgr) cf Ex 15,2 Jes 12,2 ‖ **15** [a] cf 2,2[b] ‖ **16** [a] ⅁Ⅎ + suff 1 sg ‖ [b–b] > Ms ⅁[S], prb dl ‖ [c] cf 2,2[b] ‖ **17** [a] 𝔠 mlt Mss מעשה ‖ **19** [a] pc Mss ⅀𝔈 וְאִ; 4Q Ps[b] אבואם; 1 זוז ‖ [b] cf 2,2[b] ‖ [c] ⅀𝔈 וְאִ ‖ **21** [a] prp עֲנִי· ‖ **23** [a] Ms ⅁Ⅎ והיא ‖ [b] 1 frt לַאת– cf Vrs ‖ **25** [a] nonn Mss hinc, pc a 26 novum Ps incip ‖ **26** [a] 4Q Ps[b] ברכנו אתכם ‖ **27** [a] Ms ⅀𝔗𝔈 om cop, 1 frt וָאֵר ‖ [b] אסורו vel אסורי 𝔙 ‖ [c] 𝔠 pc Mss על ‖ Ps **119**,3 [a] 𝔊 *οἱ ἐργαζόμενοι* = פֹּעֲלֵי.

אֲנִי־עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי׃ ג14
17 [a]לְךָ־אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה [b]וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא׃ כן בטע לבן אשר15 . ג16
18 [a]נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם [b]נֶגְדָה־נָּא [c]לְכָל־עַמּוֹ׃ ב
19 בְּחַצְרוֹת | בֵּית יְהוָה בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָם ח17 קמ וכל אחנח ורס״פ דכות׳ ב מ א
[a]הַלְלוּ־יָהּ׃ ג״ס״פ

117 קיז 1 [a]הַלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים׃
2 כִּי גָבַר עָלֵינוּ | חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְהוָה לְעוֹלָם ד בטע ר״פ דסמיכ
[a]הַלְלוּ־יָהּ׃ ג״ס״פ

118 קיח 1 [a]הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
2 יֹאמַר־נָא [a]יִשְׂרָאֵל [b]כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
3 יֹאמְרוּ־נָא בֵּית־[a]אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
4 יֹאמְרוּ־נָא [a]יִרְאֵי יְהוָה [b]כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
5 [a]מִן־הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי [c]בַמֶּרְחָב [cd]יָהּ׃ ל . ד דגש . ג
6 יְהוָה לִי [a]לֹא אִירָא [b]מַה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם׃
7 יְהוָה לִי בְּעֹזְרָי [a]וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי׃
8 טוֹב לַחֲסוֹת [a]בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בָּאָדָם׃ ג בטע ר״פ בסיפ1 . ח2 רפי׳ ג מנה בלישׁ וכל אחסה דכות׳ ב מ א
9 טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים׃ ג בטע ר״פ בסיפ1 . ח2 רפי׳ ג מנה בלישׁ וכל אחסה דכות׳ ב מ א
10 [a]כָּל־גּוֹיִם סְבָבוּנִי [b]בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילַם׃ ג
11 [a]סַבּוּנִי גַם־סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילַם׃ ג
12 [a]סַבּוּנִי [b]כִּדְבוֹרִים [a]דֹּעֲכוּ [c]כְּאֵשׁ קוֹצִים [d]בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילַם׃ ג בליש ב מל וחד חס3 . ד ב חס וב מל4 . ג

14Mm 3398. 15Mm 3411. 16Mm 3399. 17Mm 2491. **Ps 118** 1Mm 3400. 2Mm 3046. 3Mm 3401. 4Mm 3402.

17 [a] > 𝔊 pc Mss ‖ [b–b] > 𝔊 ‖ **18** [a] > 𝔊 Ms cf 14[a] ‖ [b–b] cf 14[b–b] ‖ [c] > pc Mss ‖ **19** [a–a] 𝔊 cj c sq, > 𝔖 ‖ **Ps 117,1** [a] mlt Mss cj c 116 ‖ [b] Ms הָעַמִּים; prp לְאֻמִּים ‖ **2** [a–a] ut 116,19[a–a] ‖ **Ps 118,1** [a] mlt Mss cj c 117 ‖ **2** [a] 𝔊 + οἶκος cf 115,9[a] 135,19 ‖ [b] 𝔊 + ὅτι ἀγαθός ‖ **3** [a] cf 2[b] ‖ **4** [a] 𝔊 + πάντες ‖ [b] cf 2[b] ‖ **5** [a] mlt Mss novum Ps incip ‖ [b] 𝔊σ′𝔖 pr cop ‖ [c–c] pc Mss Edd חַבְיָה– ‖ [d] > 𝔊σ′ ‖ **6** [a] 𝔊𝔖 ut 7 (בעזרי) ‖ [b] 𝔊𝔊[AL] וְלֹא ‖ **7** [a] l רִי– cf 𝔊𝔖 ‖ [b] 4QPs[b] לבטח א′ cf 𝔊𝔖 ‖ **8** [a] 4QPs[b] cf 𝔊𝔖 ‖ **10** [a–a] prp כְּכֻלָּם ‖ [b] 𝔊𝔖 pr cop ‖ [c] pc Mss אמלם, prp אֲמִילָם (al אַפִּילֵם vel אִמְּלֵט) ‖ **11** [a] v 11 > 4QPs[b] 𝔗, prb dl (homark), sed cf 12 [a–a] ‖ [b] dupl ‖ [c] ut 10[b] ‖ [d] ut 10[c] ‖ **12** [a] [a] frt tr ante 11b et dl 11a ‖ [b] 𝔗 סבבוני ‖ [c] 𝔊 κηρίον καὶ ἐξεκαύθησαν, l frt דּוֹנֵג בָּעֲרוּ et tr 12aα (סבוני כדבורים דונג) ante 11b (pro 11a) ‖ [d] l frt בְּקֹ֫ cf 𝔊 ‖ [e] ut 10[b] ‖ [f] ut 10[c].

15 בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ — ג חד חס וב מל[8]

16 [a]הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם[a] לַיהוָה וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם[b]׃

17 לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־[a]יָהּ וְלֹא כָל־יֹרְדֵי דוּמָה׃ — ל. ג חס

18 וַאֲנַחְנוּ[a] נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם — ל[9]. יב[10]

[b]הַלְלוּ־יָהּ[b]׃ — יג ס״פ

116 קוֹ״ה

1 אָהַבְתִּי[a] כִּי־יִשְׁמַע[b] יְהוָה[c] אֶת־קוֹלִי[d] תַּחֲנוּנָי׃ — ב[1]. ז[2]

2 כִּי־הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי[a] אֶקְרָא׃

3 אֲפָפֻנִי[a] | חֶבְלֵי־מָוֶת וּמְצָרֵי[a] שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא׃ — ד ג מל וחד חס. ל

4 וּבְשֵׁם־יְהוָה אֶקְרָא אָנָּה יְהוָה מַלְּטָה נַפְשִׁי׃ — ג[3]. ו כת ה וכל ר״פ וכל לשון ארמית דכות[3]

5 חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם׃ — 6[4]

6 שֹׁמֵר פְּתָאיִם[a] יְהוָה דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ׃ — ח[7]. ב ומל[8]

7 שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמְנוּחָיְכִי כִּי־יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי׃ [מִדֵּחִי׃] — ג בטע[9]. ל. ל

8 כִּי חִלַּצְתָּ[a] נַפְשִׁי מִמָּוֶת [b]אֶת־[c]עֵינִי[d] מִן־[e]דִּמְעָה[be] אֶת־[f]רַגְלִי[g] — נה בטע ר״פ בסיק. ל בסיק. כט[10]. ל. ח בליש וכל מנין איש רגלי דכות[11]

9 אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה [a]בְּאַרְצוֹת[a] הַחַיִּים׃ — ל

10 [a]הֶאֱמַנְתִּי[b] כִּי[c] אֲדַבֵּר אֲנִי[c] עָנִיתִי[d] מְאֹד׃ — ב

11 אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב[a]׃

12 מָה־אָשִׁיב לַיהוָה כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי׃

13 כוֹס־יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם־יְהוָה אֶקְרָא׃ — ז מל[12]. כג. ג[4]

14 [a]נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם [b]נֶגְדָּה־נָּא לְכָל־[b]עַמּוֹ׃ — ב

15 יָקָר[a] בְּעֵינֵי יְהוָה [b]הַמָּוְתָה[b] לַחֲסִידָיו׃ — יג[13]

16 [a]אָנָּה יְהוָה כִּי־[b]אֲנִי עַבְדֶּךָ — ו כת ה וכל ר״פ וכל לשון ארמית דכות[5]

[8]Mm 3395. [9]Mm 3396. [10]Mm 2487. Ps 116 [1]Mm 3912. [2]Mm 3650. [3]Mm 1838. [4]Mm 3399. [5]Mm 2169. [6]Mm 528. [7]Mm 1485. [8]Mm 1627. [9]Mm 3397. [10]Mm 2501. [11]Mm 3533. [12]Mm 1852. [13]Mm 476.

16 [a–a] 𝔊(𝔖𝔗) *ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ* = שְׁמֵי הַשָּׁ׳ ‖ [b] pc Mss הָא׳ ‖ **17** [a] 𝔊 + suff 2 sg ‖ **18** [a] 𝔊 + *οἱ ζῶντες* ‖ [b–b] 𝔊 cj c sq, > 𝔖 ‖ **Ps 116,1** [a] huc tr יהוה ‖ [b] l prb שָׁמַע (ʾ dttg) ‖ [c] cf [a] ‖ [d] prb cj c ת׳ vel l c Ms קוֹל cf 𝔊𝔖 Hier ‖ **2** [a] 𝔖 sg et om suff ‖ **3** [a] mlt Mss 𝔊 מ׳ ‖ **6** [a] sic L, mlt Mss Edd אִים– ‖ **8** [a] 𝔊𝔖[U] Hier 3 sg ‖ [b–b] ⁓ pc Mss 𝔖 ‖ [c] pc Mss וְאֵת ‖ [d] 𝔊 Hier pl ‖ [e–e] 𝔠 nonn Mss מִדְּ׳ ‖ [f] nonn Mss 𝔊𝔖 וְאֵת ‖ [g] 𝔊𝔖 Hier pl ‖ **9** [a] 𝔊𝔖𝔗 sg ut 27,13 52,7 ‖ **10** [a] 𝔊 Hier novum Ps incip cf Mss ‖ [b] 𝔊 pr *Ἀλληλουια* ‖ [c] 𝔊 *διό*, prp לָכֵן ‖ [d] 𝔊 (σ′𝔖) *ἐταπεινώθην* = עֻנֵּיתִי ‖ **11** [a] α′ (Hier) *διάψευσμα* – ‖ **14** [a] > 2 Mss 𝔊* cf 18[a] ‖ [b–b] prp לְנֶגֶד עֵינֵי כל cf 18[b–b] ‖ **15** [a] > 𝔠 pc Mss ‖ [b] l frt תְּמוּתָה ‖ **16** [a] > 𝔠 pc Mss ‖ [b] > 𝔊𝔖.

4 הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת[a] כִּבְנֵי־צֹאן׃ [2,1]
5 מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן[a] תִּסֹּב לְאָחוֹר׃
6 הֶהָרִים[a] תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת[b] כִּבְנֵי־צֹאן׃ [2,1]
7 מִלִּפְנֵי אָדוֹן[a] חוּלִי[b] אָרֶץ[a] מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ[c] יַעֲקֹב׃ ל. ל
8 הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ[a] לְמַעְיְנוֹ־מָיִם׃ ל. ל

115 1 לֹא[a] לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ כִּי־לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד[b]
[c]עַל־חַסְדְּךָ עַל־[d]אֲמִתֶּךָ׃ נא פסוק על על ומילה חדה ביניהו׃ ל
2 לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה־נָא[a] אֱלֹהֵיהֶם׃
3 וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה׃
4 עֲצַבֵּיהֶם[a] כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה[b] יְדֵי אָדָם׃
5 פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃ ב בסיפ . נח[2]
6 אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יָרִיחוּן׃ [בְּגִרוֹנָם׃] ב חד מל וחד חס[3]
7 יְדֵיהֶם[a] וְלֹא[b] יְמִישֻׁון רַגְלֵיהֶם[c] וְלֹא[d] יְהַלֵּכוּ לֹא[e]־יֶהְגּוּ ד פסוק ולא ולא לא . ל ומל . ל
8 כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל[a] אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם׃ ג ומל[4] . ד חס בסיפ
9 יִשְׂרָאֵל[a] בְּטַח[b] בַּיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
10 בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ[a] בַּיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
11 יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ[a] בַּיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם[b] הוּא׃
12 יְהוָה[a] זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ[b] ה[5]
כ[6] וכל ירמיה ויחזק דכות ב מיה
יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית אַהֲרֹן׃
13 יְבָרֵךְ[a] יִרְאֵי[b] יְהוָה[a] הַקְּטַנִּים עִם־הַגְּדֹלִים׃
14 יֹסֵף יְהוָה עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם׃ ד וכל אוריה דכות ב מב[7] . ל

[2]Mm 3076. **Ps 115** [1]Mm 686. [2]Mp sub loco. [3]Mm 3393. [4]Mm 3427. [5]Mm 3394. [6]Mm 953. [7]Mm 3038 ב.

4 [a-a] GS pr cop || **5** [a] G *καὶ σοί, Ιορδάνη, ὅτι* || **6** [a] G + *ὅτι* || [b] ut 4[a] || **7** [a-a] prp לְפָנֵי (Ms הָאֵ) || [b] G(S Hier) *ἐσαλεύθη* || [c] l frt c pc Mss אֱלֹהֵי (י hpgr) || **8** [a] ut 4[a] || **Ps 115,1** [a] L mlt Mss Gθ′S Hier cj Ps 115 c 114 || [b] hemist exc? cf [c-c] || [c-c] dl? cf [b] || [d] mlt Mss Vrs ־ועל || **2** [a] > 4QPs[b] || **4** [a] G(S Hier) *τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν* cf 135,15 || [b] C pc Mss G מעשי || **7** [a] G Hier ut 5.6 יְדֵיהֶם לָהֶם; S *b'jdjhwn* = בידי || [b] 2 Mss S לא || [c] cf [a] || [d] pc Mss S לא || [e] C mlt Mss S ולא || **8** [a] nonn Mss GS וְכֹל || **9** [a] mlt Mss GS pr בֵּית cf 12 et 135,19 || [b] G(S Hier) *ἤλπισεν* = בָּטַח cf 10[a] || **10** [a] G(S Hier) *ἤλπισεν* = בָּטַח cf 9[b] || **11** [a] G(S Hier) *ἤλπισαν* = בָּטְחוּ cf 9[b] || [b] > C || **12** [a] mlt Mss novum Ps incip || [b] G(S) *καὶ εὐλόγησεν ἡμᾶς* = וַיְבָרְכֵנוּ || **13** [a-a] S *ldḥlwhj* = יְרֵאָיו || [b] > C.

(מ) 7 מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא
(נ) נָכוֹן לִבּוֹ בָּטֵחַ בַּיהוָה׃ נ⁵
(ס) 8 סָמוּךְ לִבּוֹ לֹא יִירָא נ⁶
(ע) עַד אֲשֶׁר־יָרְאֶה בְצָרָיו׃ ל
(פ) 9 פִּזַּר | נָתַן לָאֶבְיוֹנִים נ⁷
(צ) צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד
(ק) קַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד׃
(ר) 10 רָשָׁע יִרְאֶה | וְכָעָס ב חד קמ וחד פת
(ש) שִׁנָּיו יַחֲרֹק וְנָמָס ב
(ת) תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

113 קיג 1 הַלְלוּ יָהּ׃ | יא ר״פ

הַלְלוּ עַבְדֵי[a] יְהוָה הַלְלוּ[b] אֶת־שֵׁם יְהוָה׃
2 יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ מֵעַתָּה[a] וְעַד־עוֹלָם׃ ג¹. יב²
3 מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה׃ ד ג מל וחד חס³. ג וחס⁴
4 רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם | יְהוָה עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ׃
5 מִי כַיהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת׃ ד⁵. ל
6 הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת[a] בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃ ל
7 [a]מְקִימִי[b] מֵעָפָר דָּל[a] מֵאַשְׁפֹּת[c] יָרִים אֶבְיוֹן׃ ל ובטע. ב חס
8 לְהוֹשִׁיבִי[a] [b]עִם־נְדִיבִים[b] עִם נְדִיבֵי[c] עַמּוֹ[d]׃
9 מוֹשִׁיבִי | עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה ל. ל
[a]הַלְלוּ־יָהּ׃[a] יג ס״פ

114 קיד 1 בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז׃ ה ר״פ¹. ל ומל
2 הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו[a]׃
3 הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר׃

[5]Mm 2301. [6]Mp sub loco. [7]Ps 53,6, וחד בזר Ps 68,31. **Ps 113** [1]Mm 3392. [2]Mm 2487. [3]Mm 3372. [4]Mm 1837. [5]Mm 421. **Ps 114** [1]Mm 2522.

Ps 113,1 [a] Gα′σ′θ′ Hier vocativus = עַבְדִים? cf 135,1[b] || [b] cf 2,2[b] || **2** [a] S *mn ʿlm* | **3** [a] mlt Mss G$^{AR\,min}$α′σ′ וְעַד || **6** [a–a] prb tr post 5a || **7** [a–a] > S || [b] 1 S 2,8 מ– || [c] pc Mss G Hier מִ′ || **8** [a] GS Hier suff 3 sg || [b–b] > Ms S || [c] Ms בִּים– || [d] S om suff || **9** [a–a] G cj c sq || **Ps 114,2** [a] Ms לְמַ′, G(S Hier) ἐξουσία αὐτοῦ = לְמֶמְשַׁלְתּוֹ.

(כ) 6 כִּי־לְעוֹלָם לֹא־יִמּוֹט
(ל) לְזֵכֶר עוֹלָם יִהְיֶה צַדִּיק׃

(מ) 7 מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא
(נ) נָכוֹן לִבּוֹ בָּטֻחַ בַּיהוָה׃
(ס) 8 סָמוּךְ לִבּוֹ לֹא יִירָא
(ע) עַד אֲשֶׁר־רָאָה בְצָרָיו׃
(פ) 9 פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים
(צ) צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד
(ק) קַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד׃
(ר) 10 רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעָס
(ש) שִׁנָּיו יַחֲרֹק וְנָמָס
(ת) תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

112 1 הַלְלוּ־יָהּ
(א) אַשְׁרֵי־אִישׁ יָרֵא אֶת־יְהוָה
(ב) בְּמִצְוֹתָיו חָפֵץ מְאֹד׃
(ג) 2 גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ
(ד) דּוֹר יְשָׁרִים יְבֹרָךְ׃
(ה) 3 הוֹן־וָעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ
(ו) וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃
(ז) 4 זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים
(ח) חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק׃
(ט) 5 טוֹב־אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה
(י) יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט׃
(כ) 6 כִּי־לְעוֹלָם לֹא־יִמּוֹט
(ל) לְזֵכֶר עוֹלָם יִהְיֶה צַדִּיק׃

---

[2] Mm 2706. [3] Mm 3369. [4] Mm 424. [5] Mm 3040. **Ps 112** [1] וחד אשרי האיש Ps 1,1. [2] Mm 1744. [3] Mm 3253. [4] Mm 528.

7 [a] 𝔊 mlt Mss 𝔖 Hier שָׁה– || [b–b] l vel א׳ vel מ׳? || [c] 𝔊 pc Mss לְכל || **8** [a] prb l c pc Mss Vrs וְיִשָּׁר || **10** [a] 𝔊𝔖 Hier suff 3 f sg || **Ps 112,1** [a] ο εβρ′ *αειϛ* = אָהָ cf 1,1 || [b] > 𝔊 pc Mss || **2** [a] prp גְּבִיר || [b] 𝔖(𝔗) *bdr'* – בְּדוֹר || **4** [a] pc Mss צ׳, Ms 𝔄 יהוה, 𝔊R + *ὁ κύριος*, 𝔊A(ℵ^{2}) + *κύριος ὁ θεός*; 𝔖 *'l zdjq'*.

ג ובטע

110 1 לְדָוִד מִזְמוֹר
קי

נְאֻם יְהוָה לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי

ל מל בכתיב[1]

עַד־אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ[a]׃

ב ר״פ[2]

2 מַטֵּה־עֻזְּךָ יִשְׁלַח[a] יְהוָה מִצִּיּוֹן רְדֵה[b] בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ׃

ל חס

3 [a]עַמְּךָ נְדָבֹת[a] בְּיוֹם חֵילֶךָ[b]

ב פסוק דמטע בסיפ[3]. ל. ל וכת כן

בְּהַדְרֵי־[c]קֹדֶשׁ מֵרֶחֶם מִשְׁחָר[d] [e]לְךָ טַל[e] יַלְדֻתֶיךָ[f]׃

ד[4]

4 נִשְׁבַּע יְהוָה וְלֹא יִנָּחֵם

אַתָּה־כֹהֵן לְעוֹלָם עַל־דִּבְרָתִי[a] מַלְכִּי־צֶדֶק׃

5 אֲדֹנָי[a] עַל־יְמִינְךָ[b] מָחַץ בְּיוֹם־אַפּוֹ מְלָכִים׃

ב חד מל וחד חס. ט וכל על ארץ מצרים דאורית דכות[5]

6 יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת[a] מָחַץ רֹאשׁ[b] עַל־אֶרֶץ רַבָּה׃

ד[6]

7 מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל־כֵּן יָרִים[a] רֹאשׁ[b]׃

יא ר״פ

111 1 הַלְלוּ־יָהּ׃
קיא

ל

(א) אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לֵבָב

(ב) בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה׃

יא כת י[1]

(ג) 2 גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי[a] יְהוָה

ל. ל

(ד) דְּרוּשִׁים לְכָל־[b]חֶפְצֵיהֶם[c]׃

(ה) 3 הוֹד־וְהָדָר פָּעֳלוֹ

ג

(ו) וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃

(ז) 4 זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאֹתָיו

(ח) חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה׃

(ט) 5 טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו

(י) יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ׃

Ps 110 [1]Mm 1267. [2]Mm 840. [3]Mm 1849 et Mm 3313. [4]Mm 1403. [5]Mm 2946. [6]Mm 2193.
Ps 111 [1]Mm 2706.

Ps 110,1 [a] pc Mss ר, nonn Mss לך– || 2 [a] prp שַׁלַּח cf רְדָה || [b] Ms 𝔊𝔗 ור, 𝔖 *wništlṭ* = וישלח cf יִשְׁלַח || 3 [a–a] 𝔊 *μετὰ σοῦ ἡ ἀρχή* = עִמְּךָ נְדָבֹת? || [b] prp חוֹלְלֵךְ || [c] prb l c 𝔗 mlt Mss σ′ Hier בהררי || [d] 𝔊 (ο εβρ′ θ′𝔖) *πρὸ ἑωσφόρου* = מִשַּׁחַר; l prb שַׁחַר (מ dttg) || [e–e] > 𝔊; prp כִּטַּל || [f] prb l c mlt Mss ο εβρ′ 𝔊𝔖 יְלֻדְתִּיךָ || 4 [a] nonn Mss תו–, 2 Mss ת– || 5 [a] 𝔗 mlt Mss יהוה || [b] 𝔗 ניך– || 6 [a] α′σ′ *ὡς φάραγγες* et Hier *valles* = גֵּאָיוֹת; prp בְּגֵוְיוֹת מְלֵא גֵאָיוֹת pro מ′ ג′ || [b] Ms ראשי || 7 [a] pc Mss 𝔖 רָוֹם || [b] 𝔗 ראשי, 2 Mss 𝔖 רֹאשׁוֹ, 3 Mss + הללויה (2 Mss om in 111,1) || **Ps 111,2** [a] 𝔗 nonn Mss מעשה || [b] Ms בְּכל || [c] 𝔊 suff sg; 𝔖(𝔗) *dṣbjn bhwn* = חֶפְצֵי?

13 יְהִי־אַחֲרִיתוֹ לְהַכְרִית בְּדוֹר אַחֵר[a] יִמַּח שְׁמָם[b]׃
14 יִזָּכֵר ׀ עֲוֹן אֲבֹתָיו [a]אֶל־יְהוָה וְחַטַּאת אִמּוֹ אַל־תִּמָּח׃ ל
15 יִהְיוּ נֶגֶד־יְהוָה תָּמִיד וְיַכְרֵת[a] מֵאֶרֶץ זִכְרָם[b]׃ ל[10]
16 יַעַן אֲשֶׁר ׀ לֹא זָכַר עֲשׂוֹת חָסֶד וַיִּרְדֹּף אִישׁ־עָנִי וְאֶבְיוֹן
[וְנִכְאֶה[b] לֵבָב לְמוֹתֵתְ[c]׃ ל. כן בטע[11]. ל
17 וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ[a] וְלֹא־חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק[b] ל וכת כן
18 וַיִּלְבַּשׁ קְלָלָה כְּמַדּוֹ וַתָּבֹא[a] כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ [מְמֻנּוֹ׃ ב חס בכתיב
וְכַשֶּׁמֶן בְּעַצְמוֹתָיו׃
19 תִּהְיֶה־לּוֹ כְּבֶגֶד יַעְטֶה[a] וּלְמֶזַח תָּמִיד יַחְגְּרֶהָ׃ ד[12]. ל. ל
20 זֹאת פְּעֻלַּת שָׂטָנַי [a]מֵאֵת יְהוָה וְהַדֹּבְרִים רָע עַל־נַפְשִׁי׃ ל
21 וְאַתָּה ׀ יְהוִה אֲדֹנָי עֲשֵׂה־אִתִּי[a] לְמַעַן שְׁמֶךָ ה[13]
[b]כִּי־טוֹב[b] חַסְדְּךָ הַצִּילֵנִי׃ 22 כִּי־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי וְלִבִּי
23 כְּצֵל־כְּנָטוֹתוֹ[a] נֶהֱלָכְתִּי נִנְעַרְתִּי כָּאַרְבֶּה׃ [חָלְלָל[a] בְּקִרְבִּי׃ ד[14]. ל. ל. ל [ל. יא[14]
24 בִּרְכַּי כָּשְׁלוּ מִצּוֹם וּבְשָׂרִי כָּחַשׁ מִשֶּׁמֶן׃ ל
25 וַאֲנִי ׀ הָיֵיתִי חֶרְפָּה לָהֶם יִרְאוּנִי יָנִיעוּן רֹאשָׁם׃ סז ר״פ לג מנה בכתיב
26 עָזְרֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי הוֹשִׁיעֵנִי כְּחַסְדֶּךָ׃ ב פסוק דמטע בסימ[16]
27 וְיֵדְעוּ כִּי־יָדְךָ זֹאת אַתָּה[a] יְהוָה עָשִׂיתָהּ[b]׃ יא[17]. ל
28 יְקַלְלוּ[a]־הֵמָּה וְאַתָּה תְּבָרֵךְ[a] קָמוּ ׀ וַיֵּבֹשׁוּ[b] וְעַבְדְּךָ יִשְׂמָח׃ ב[18]
29 יִלְבְּשׁוּ שׂוֹטְנַי כְּלִמָּה וְיַעֲטוּ כַמְעִיל בָּשְׁתָּם׃ ל מל. ל. ג[19]. ד
30 אוֹדֶה יְהוָה מְאֹד בְּפִי וּבְתוֹךְ רַבִּים[a] אֲהַלְלֶנּוּ׃
31 כִּי־יַעֲמֹד[a] לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשֹּׁפְטֵי[b] נַפְשׁוֹ[c]׃ ל וחס. ג דמטע

[10] Mp sub loco. [11] Mm 3389. [12] Mm 2703. [13] Mm 3311. [14] Mm 2580. [15] Mm 2324. [16] Mm 3251 et Mm 3313. [17] Mm 1625. [18] Mm 3390. [19] Mm 3391.

13 [a] G *μιᾷ* = אֶחָד ‖ [b] C mlt Mss G^{-R} שְׁמוֹ ‖ **14** [a–a] > S, frt dl ‖ **15** [a] 2 Mss G Hier וְיַכְרֵת ‖ [b] G^{RAal} suff sg ‖ **16** [a] > pc Mss G^{S}S ‖ [b] prb l c C הֻ֫; G (α′σ′ Hier) *καὶ κατανενυγμένον* = (הַל׳) וּנְכֵא ‖ [c] S *lmwt'*, l prb לַמָּוֶת ‖ **17** [a] l וַתְּ֫ cf G ‖ [b] l וַתְּ֫ cf G ‖ **18** [a] l וַתָּ֫ ‖ **19** [a] l frt הִוא (hpgr) ‖ **20** [a–a] frt dl ‖ **21** [a] G + *ἔλεος* ‖ [b–b] l prb כְּטוּב cf C; hoc et sq cj c 22 ‖ [c] G cj c 22 ‖ **22** [a] l prb חָלַל (a חיל) cf GSC et 55,5 ‖ **23** [a] nonn Mss G בְּנֵי ‖ **26** [a] pc Mss בָּח׳, G^{S} + *μέγα* (ex 51,3) ‖ **27** [a] 2 Mss GS וְאַ׳ ‖ [b] mlt Mss תָּ֫ ‖ **28** [a] S pass ‖ [b–b] G *οἱ ἐπανιστανόμενοί μοι αἰσχυνθήτωσαν*, l prb ק׳ יֵ֫; > S ‖ **30** [a] C *ḥkjmj'* חֲכָמִים ‖ **31** [a] עמד GS ‖ [b] G *ἐκ τῶν καταδιωκόντων* = מֵרֹדְפִים ‖ [c] pc Mss G נַפְשִׁי.

ב פסוק דמטע²

6 רוֹמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹהִים וְעַל[a] כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃

ב . וענני כן כת³ [נ

7 לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ [אֱמֹדֶד׃

ג ב חס וחד מל⁴

8 אֱלֹהִים ׀ דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעְלֹזָה[a] אֲחַלְקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת

ב פסוק דמטע² . כז

9 לִי גִלְעָד ׀ לִי[a] מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃

ב פסוק דמטע²

10 מוֹאָב ׀ סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי [a]עֲלֵי׃ פְּלֶשֶׁת

ב וחס . ב פסוק דמטע² . [ב² פסוק דמטע ול כת מל

11 מִי יְבָלְּנִי עִיר מִבְצָר[a] מִי נָחָנִי עַד־אֱדוֹם׃ [אֶתְרוֹעָע[a]׃

ב פסוק דמטע² . ו² . ג

12 הֲלֹא־אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים[b] בְּצִבְאֹתֵינוּ׃

13 הָבָה־לָּנוּ עֶזְרַת[a] מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃

14 בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ[a]׃

ד

109 1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר [עָלַי פְּתָחוּ[c]

קס

ל . נח בטע ר״פ בסיפ

אֱלֹהֵי[a] ׀ תְּהִלָּתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ׃ 2 כִּי פִי רָשָׁע[a] וּ[b]פִי־מִרְמָה[b]

ה¹ ג² מנה ר״פ

דִּבְּרוּ[d] אִתִּי לְשׁוֹן שֶׁקֶר׃ 3 וְדִבְרֵי[a] שִׂנְאָה סְבָבוּנִי וַיִּלָּחֲמוּנִי

ב וכן למערב³

חִנָּם׃ [4 תַּחַת־אַהֲבָתִי[a] יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְפִלָּה[b]׃

לה² ה² מנה בכתיב

5 [a]וַיָּשִׂימוּ עָלַי רָעָה תַּחַת טוֹבָה וְשִׂנְאָה תַּחַת אַהֲבָתִי[b]׃

ב⁶ . ל⁷

6 הַפְקֵד עָלָיו רָשָׁע וְשָׂטָן יַעֲמֹד עַל־יְמִינוֹ׃

ב הד ר״פ וחד ס״פ⁸

7 בְּהִשָּׁפְטוֹ יֵצֵא רָשָׁע וּתְפִלָּתוֹ תִּהְיֶה לַחֲטָאָה׃

ב⁹

8 יִהְיוּ־יָמָיו מְעַטִּים פְּקֻדָּתוֹ[a] יִקַּח אַחֵר׃

9 יִהְיוּ־בָנָיו יְתוֹמִים וְאִשְׁתּוֹ[a] אַלְמָנָה׃

ל . ל . ל חטף . ל

10 וְנָעַ יָנוּעוּ בָנָיו וְשָׁאֲלוּ וְדָרְשׁוּ[a] מֵחָרְבוֹתֵיהֶם׃

ל . ל

11 יְנַקֵּשׁ[a] נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וְיָבְזּוּ זָרִים יְגִיעוֹ׃

ב חד חס וחד מל בלישׁ

12 אַל־יְהִי־לוֹ מֹשֵׁךְ חָסֶד וְאַל־יְהִי חוֹנֵן לִיתוֹמָיו׃

[2] Mm 3384. [3] Cf Mm 3811. [4] Mm 3123. [5] Mm 2886. Ps 109 [1] Mm 3438. [2] Mm 3385. [3] Mm 3386. [4] Mp sub loco. [5] Mm 4219. [6] Mm 3387. [7] Mm 3148. [8] Mm 3265. [9] Mm 3388.

6 [a] l c nonn Mss et 57,12 על ‖ **8** [a] Ms ואעלה, G *ὑψωθήσομαι*, prp אַעַל־זֶה cf Nu 13, 17 ‖ **9** [a] mlt Mss 𝔊𝔖 et 60,9 ולי ‖ **10** [a–a] G *ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν* = עָלַי פְּ֫ רְעוּ֫ עָלַי ut 60,10 ‖ **11** [a] mlt Mss et 60,11 מָצוֹר ‖ [b] cf 60,11[b] ‖ **12** [a] pc Mss 𝔊𝔖 et 60,12 + אַתָּה ‖ [b] > pc Mss 𝔖 cf 60,12[b] ‖ **13** [a] 2 Mss עזרה ‖ **14** [a] pc Mss קָמֵינוּ ‖ **Ps 109,1** [a] pc Mss 𝔊𝔗 אלהים ‖ **2** [a] prp רָשַׁע ‖ [b–b] Ms Sa 𝔈[p] ומ׳; prb dl ‖ [c] G(𝔖 Hier) *ἠνοίχθη* = נִפְתָּחָה vel (ו)נִפְתָּחוּ ‖ [d] Ms דִּבַּר ‖ **3** [a] 𝔗 *wmmllj* = וְדִ׳, l זוֹ ‖ **4** [a–a] dl cf 5 ‖ [b] G(𝔖𝔗) *προσευχόμην*, 𝔖 + *'ljhwn*, l frt תפלתי לָהֶם ‖ **5** [a–a] 𝔖 *pr'wnj* = וַיָּשִׁיבוּ עלי ‖ [b] 𝔖 om suff, l frt אַהֲבָה ‖ **8** [a] pc Mss 𝔊𝔖 וּפְ׳ ‖ **9** [a] cf 2,2[b] ‖ **10** [a] G *ἐκβληθήτωσαν*, l prb יִגְרְשׁוּ ‖ **11** [a] G *ἐξερευνησάτω*, prp יְחַפֵּשׂ vel יְבַקֵּשׁ.

ז 26 יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ[a] תְּהוֹמוֹת נַפְשָׁם בְּרָעָה תִתְמוֹגָג׃ ה15 . ד מל
27 יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכָל־חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע׃
28 וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם וּמִמְצוּקוֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם׃ ו16
29 יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם[a]׃ נ17 . ל
30 וַיִּשְׂמְחוּ כִּי־יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל־מְחוֹז חֶפְצָם׃ ו18
31 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ[a] וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
32 וִירֹמְמוּהוּ בִּקְהַל־עָם וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ׃ ל ומל . ב . כ חד ר״פ וחד ס״פ19
33 יָשֵׂם נְהָרוֹת לְמִדְבָּר וּמֹצָאֵי מַיִם לְצִמָּאוֹן׃
34 אֶרֶץ פְּרִי לִמְלֵחָה מֵרָעַת יֹשְׁבֵי בָהּ׃ יג ר״פ . לך מל20
35 יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם־מָיִם וְאֶרֶץ צִיָּה לְמֹצָאֵי מָיִם׃ ג . ג פת21
36 וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים וַיְכוֹנְנוּ עִיר מוֹשָׁב׃ ד22
37 וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ כְרָמִים וַיַּעֲשׂוּ פְּרִי תְבוּאָה׃
38 וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד וּבְהֶמְתָּם לֹא יַמְעִיט׃ ל
39 [a]וַיִּמְעֲטוּ וַיָּשֹׁחוּ מֵעֹצֶר רָעָה וְיָגוֹן׃
ז23 40 [a]שֹׁפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ׃
41 וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן מֵעֹנִי[a] וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת׃ ב . ל ומל . פד
42 יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל־עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ׃
43 מִי־חָכָם וְיִשְׁמָר־אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ[a] חַסְדֵי יְהוָה׃ ל ומל

108 1 שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד[a]׃ ח . ג בטע בלוש
קח
2 נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים[a] ב פסוק דמטע1
אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה אַף־[b]כְּבוֹדִי[c]׃
3 עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר׃ ב פסוק דמטע1 . ו בכתיב
4 אוֹדְךָ בָעַמִּים | יְהוָה[a] וַאֲזַמֶּרְךָ[b] בַּל־אֻמִּים[c]׃ ב פסוק דמטע1
5 כִּי־גָדוֹל מֵעַל־שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃ ל

18 Mm 2743. 16 Mm 402. 17 Mm 1535. 18 Mm 1653. 19 Ps 69,35. 20 Mp contra textum, cf Mp sub loco. 21 Mm 1097. 22 Mm 2152. 23 Mp sub loco. Ps 108 1 Mm 3384.

26 [a] ⅁Ⅎ pr cop ‖ **29** [a] ut 25[d] ‖ **31** [a] ut 8[a] ‖ **39** [a] tr post 40 ‖ **40** [a] cf Hi 12,21.24 ‖ **41** [a] > Ⅎ ‖ **43** [a] Ⅎ𝔏[p] sg ‖ **Ps 108,1** [a] pc Mss לְאָסָף ‖ **2** [a] frt ins c pc Mss ⅁Ⅎ et 57,8 נכון לבי ‖ [b] ⅁(Ⅎ) ἐν, 57,9 עוּרָה ‖ [c] prp כְּבֵדִי ‖ **4** [a] 57,10 אֲדֹנָי ‖ [b] 1 c pc Mss et 57,10 א׳; Ⅎ *wlšmk 'zmr* = וְשִׁמְךָ ‖ [c] cf 44,15[a] ‖ **5** [a] pc Mss Ⅎ et 57,11 עַד.

3 וּמֵאֲרָצוֹת[a] קִבְּצָם מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן[b] וּמִיָּם[c]׃ ב׳ ג׳.[2] ב
4 תָּעוּ[a] בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן[b] דֶּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ׃
5 רְעֵבִים גַּם־צְמֵאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף׃ ל
6 וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם[a] יַצִּילֵם׃ ג׳ ול מל[3]
7 וַיַּדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת אֶל־עִיר מוֹשָׁב׃ ל
8 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ[a] וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
9 כִּי־הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ שֹׁקֵקָה וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה[a] מִלֵּא־טוֹב[b]׃ ב חד חס וחד מל
10 יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֹנִי וּבַרְזֶל׃ ב בכתיב
11 כִּי־הִמְרוּ אִמְרֵי־אֵל וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאָצוּ׃
12 וַיַּכְנַע[a] בֶּעָמָל לִבָּם כָּשְׁלוּ וְאֵין עֹזֵר׃ ב׳ ו׳[5]
13 וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם[a] יוֹשִׁיעֵם׃ ג
14 יוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק׃ ל
15 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ[a] וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
16 כִּי־שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בַרְזֶל גִּדַּע׃ ב
17 אֱוִלִים[a] מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ׃ ה חס[6]
18 כָּל־אֹכֶל תְּתָעֵב נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ עַד־שַׁעֲרֵי מָוֶת׃ ל
19 וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם[a] יוֹשִׁיעֵם׃ ג
20 יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וִירָפְאֵם וִימַלֵּט[a] מִשְּׁחִיתוֹתָם[b]׃ ל׳ ל׳[7]
21 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ[a] וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ ז
22 וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה וִיסַפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה׃ ב׳ ג׳
23 יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת עֹשֵׂי[a] מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים׃ ד[8] יז בת ל[9] . ז רפי[10][11]
24 הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי[a] יְהוָה וְנִפְלְאוֹתָיו בִּמְצוּלָה׃ יט ר״פ[12] . יא כת[13]
25 וַיֹּאמֶר[a] וַיַּעֲמֵד[b] רוּחַ סְעָרָה וַתְּרוֹמֵמְנָה[c] גַּלָּיו[d]׃ ד[14] וכל ד״ה דכות ב מ ז

Ps 107 [1]Mm 3100. [2]Mm 3381. [3]Mm 402. [4]Mm 3382. [5]Mm 2129. [6]Mm 3383. [7]Mm 3058. [8]Mm 1211. [9]Mm 627. [10]Mm 1946 [11]Mm 753. [12]Mm 1497. [13]Mm 2706. [14]Mm 903.

Ps 107,3 [a] G om cop; S *wmn klhjn 'r't'* = וּמִכָּל־א׳ || [b] mlt Mss GS וּמִ׳ ut 28 || [c] T + (*sṭr*) *drwm'* austri; prp וּמִיָּמִין || **4** [a] 1 תֹּעֵי cf 10.23 || [b] huc tr ̂ cf GS || **6** [a] pc Mss GS וּמִ׳ || **8** [a] G Hier pl, S *zdjqwhj* = חֲסָדָיו || **9** [a] cf 2,2[b] || [b] > S || **12** [a] G *καὶ ἐταπεινώθη* = וַיִּכָּנַע || **13** [a] ut 6[a] || **15** [a] ut 8[a] || **17** [a] G(S) *ἀντελάβετο αὐτῶν* = עָזְרָם; prp אֻמְלָלִים vel חוֹלִים || **19** [a] ut 6[a] || **20** [a] GS + suff 3 pl || [b] T בְּשִׁ׳; l prb מִשַּׁחַת חַיָּתָם cf 103,4 || **21** [a] ut 8[a] || **23** [a] T pc Mss עֹשֶׂה || **24** [a] T mlt Mss מעשה עֹ(ו)שֵׂי || **25** [a] > S || [b] G *καὶ ἔστη* = מַד– || [c] G(ST) *καὶ ὑψώθη* = וַיְרוֹמֵמוּ vel וַיְרוֹמַם || [d] S *gllwhj djm'*, l prb גַּלֵּי הַיָּם.

33 כִּי־הִמְרוּ[a] אֶת־רוּחוֹ וַיְבַטֵּא בִשְׂפָתָיו׃ ל¹²
34 לֹא־הִשְׁמִידוּ אֶת־הָעַמִּים אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם׃ נ¹³
35 וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם׃ ל. ל
36 וַיַּעַבְדוּ אֶת־עֲצַבֵּיהֶם וַיִּהְיוּ[a] לָהֶם לְמוֹקֵשׁ׃
37 וַיִּזְבְּחוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לַשֵּׁדִים׃ ב
38 וַיִּשְׁפְּכוּ דָם נָקִי [a]דַּם־בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר זָבְחוּ לַעֲצַבֵּי ל¹⁴
כְנָעַן[a] וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ בַּדָּמִים׃ ל. ל
39 וַיִּטְמְאוּ בְמַעֲשֵׂיהֶם וַיִּזְנוּ בְמַעַלְלֵיהֶם׃ ל¹⁴
40 וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעַמּוֹ וַיְתָעֵב אֶת־נַחֲלָתוֹ׃ ד קמ בלית
41 וַיִּתְּנֵם בְּיַד־גּוֹיִם וַיִּמְשְׁלוּ בָהֶם שֹׂנְאֵיהֶם׃
42 וַיִּלְחָצוּם אוֹיְבֵיהֶם וַיִּכָּנְעוּ תַּחַת יָדָם׃ ל. ו מל
43 פְּעָמִים רַבּוֹת יַצִּילֵם וְהֵמָּה יַמְרוּ[a] בַּעֲצָתָם[b] [c]וַיָּמֹכּוּ[d] בַּעֲוֹנָם[c]׃ ל
44 וַיַּרְא[a] בְּצַר לָהֶם בְּשָׁמְעוֹ אֶת־רִנָּתָם׃ נ¹⁵
45 וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם[a] כְּרֹב חֲסָדָיו[b]׃ ב חסדיו ק
46 וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים לִפְנֵי כָּל־שׁוֹבֵיהֶם׃ ה מל בכתיב . ו מל¹⁸
47 הוֹשִׁיעֵנוּ [a]יְהוָה אֱלֹהֵינוּ[a] וְקַבְּצֵנוּ[b] מִן־הַגּוֹיִם ב
לְהֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ[c] בִּתְהִלָּתֶךָ[d]׃ ב
48 בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן[a]
[b]הַלְלוּ־יָהּ[b]׃ יג ס״ם

107 קז 1 הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ל חט
2 יֹאמְרוּ גְּאוּלֵי יְהוָה אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד־צָר׃

¹² וחד יבשא Lv 5,4. ¹³ Mm 2145. ¹⁴ Mm 3379. ¹⁵ Mm 485. ¹⁶ Mp sub loco. ¹⁷ Mm 2436. ¹⁸ Mm 3380.

33 [a] frt l c 2 Mss 𝔊𝔖 Hier הֵמִירוּ || 36 [a] mlt Mss 𝔊𝔗 וַיְהִי || 38 [a–a] gl, dl || 43 [a] 𝔊𝔖𝔗 + suff 3 sg || [b] Ms + אֵת עֲצָתוֹ; l frt תּוֹ– cf 13 || [c–c] prb gl, dl || [d] prb l c Ms וַיִּמְקֹו cf Lv 26,39 || 44 [a] Ms $\mathfrak{G}^{AL}$ + יהוה || 45 [a] 𝔖 *wdbr 'nwn* = וַיַּעַן || [b] 𝔗 mlt Mss 𝔖𝔗 ut Q, K 𝔊 Hier חַסְדּוֹ || 47 [a–a] 1 Ch 16,35 אלהי ישענו || [b] pc Mss et 1 Ch 16,35 + וְהַצִּילֵנוּ || [c] nonn Mss 𝔖𝔙 וּלְ׳ || [d] 𝔗𝔖 עם נחלתך || 48 [a] 𝔊 bis cf 𝔖 || [b–b] 𝔊 cj c 107; > 𝔖.

ב 11 וַיְכַסּוּ־מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃

ג[4] 12 וַיַּאֲמִינוּ בִדְבָרָיו יָשִׁירוּ[a] תְּהִלָּתוֹ׃

ג[5] 13 מִהֲרוּ שָׁכְחוּ מַעֲשָׂיו[a] לֹא[b]־חִכּוּ לַעֲצָתוֹ׃

14 וַיִּתְאַוּוּ תַאֲוָה בַּמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ־אֵל בִּישִׁימוֹן׃

ל. כב[6] 15 וַיִּתֵּן לָהֶם שֵׁאֲלָתָם וַיְשַׁלַּח רָזוֹן[a] בְּנַפְשָׁם׃

יז 16 וַיְקַנְאוּ[a] לְמֹשֶׁה בַּמַּחֲנֶה לְאַהֲרֹן[b] קְדוֹשׁ יְהוָה׃

ב[7] 17 תִּפְתַּח[a]־אֶרֶץ וַתִּבְלַע דָּתָן וַתְּכַס עַל־עֲדַת אֲבִירָם׃

18 וַתִּבְעַר־אֵשׁ בַּעֲדָתָם לֶהָבָה תְּלַהֵט רְשָׁעִים׃

ב[8] 19 יַעֲשׂוּ[a]־עֵגֶל בְּחֹרֵב וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַסֵּכָה׃

ל 20 וַיָּמִירוּ[a] אֶת־כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב׃

כב[9] ו בסיפ ה מנה בלישׁ 21 שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם עֹשֶׂה גְדֹלוֹת בְּמִצְרָיִם׃

22 נִפְלָאוֹת בְּאֶרֶץ חָם נוֹרָאוֹת עַל־יַם־סוּף׃

ל 23 וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ

ב[10] עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ מֵהַשְׁחִית׃

24 וַיִּמְאֲסוּ בְּאֶרֶץ חֶמְדָּה לֹא[a]־הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ׃

25 וַיֵּרָגְנוּ בְאָהֳלֵיהֶם לֹא[a] שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה׃

ה חס את[11]. ה מל בכתיב 26 וַיִּשָּׂא יָדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל אוֹתָם בַּמִּדְבָּר׃

ל. ל 27 וּלְהַפִּיל[a] זַרְעָם בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹתָם בָּאֲרָצוֹת׃

ל 28 וַיִּצָּמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים׃

29 וַיַּכְעִיסוּ[a] בְּמַעַלְלֵיהֶם וַתִּפְרָץ־בָּם מַגֵּפָה׃

ל 30 וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה׃

31 וַתֵּחָשֶׁב לוֹ לִצְדָקָה לְדֹר וָדֹר עַד־עוֹלָם׃

ל. יז 32 וַיַּקְצִיפוּ[a] עַל־מֵי מְרִיבָה וַיֵּרַע[b] לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּרָם׃

[4]Mm 3376. [5]Mm 3377. [6]Mm 59. [7]Mm 2377. [8]Mm 3378. [9]Mm 475. [10] Mm 2874. [11]Mm 1830.

12 [a] pc Mss ׀ֽ Hier וַיַּ ‖ **13** [a] ׀ *l'lh'* = אֵל cf 21 ‖ [b] pc Mss וְלֹא ‖ **15** [a] (׀) *πλησμονήν*; prp מָוֶת ‖ **16** [a] *καὶ παρώργισαν* – וַיַּקְנִיאוּ ‖ [b] pc Mss Hier וּלְ ‖ **17** [a] (׀) *ἠνοίχθη* = תִּפְתַּח ‖ **19** [a] Ms וַיִּ ‖ **20** [a] Tiq soph pro וְ– vel –וְיִ ‖ **24** [a] pc Mss וְלֹא ‖ **25** [a] nonn Mss Edd וְלֹא ‖ **27** [a] ׀ *wnbdr* – וּלְהָפִיץ? cf Ez 20,23 ‖ **29** [a] Vrs –וְהוּ ‖ **32** [a] + suff 3 sg ‖ [b] ׀ *w'b'ś* = וַיִּ.

37 וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב[a] וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל׃ ה15. ל. ה מל
38 שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם׃ ג16
39 פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה׃ ל17
40 שָׁאַל[a] וַיָּבֵא[b] שְׂלָו[c] וְלֶחֶם שָׁמַיִם[d] יַשְׂבִּיעֵם׃ נא18
41 פָּתַח צוּר וַיָּזוּבוּ מָיִם הָלְכוּ בַּצִּיּוֹת נָהָר׃ ד ב מל וב חס. ל
42 כִּי־זָכַר אֶת־דְּבַר קָדְשׁוֹ אֶת־אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃
43 וַיּוֹצֵא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן בְּרִנָּה[a] אֶת־בְּחִירָיו[b]׃ ד19
44 וַיִּתֶּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ׃ ל
45 בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו[a] יִנְצֹרוּ ס הי ל20
[b]הַלְלוּ־יָהּ[b]׃ יג ס״פ

106 1 הַלְלוּיָהּ[a] ׀ יא ר״פ1
קו
הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
2 מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְהוָה יַשְׁמִיעַ כָּל־תְּהִלָּתוֹ[a]׃ ב ומל
3 אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט[a] עֹשֵׂה[b] צְדָקָה בְכָל־עֵת׃
4 זָכְרֵנִי[a] יְהוָה בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי[b] בִּישׁוּעָתֶךָ׃ [עִם־נַחֲלָתֶךָ׃
5 לִרְאוֹת ׀ בְּטוּבַת בְּחִירֶיךָ לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת[a] גּוֹיֶךָ[b] לְהִתְהַלֵּל ל. ל
6 חָטָאנוּ עִם־אֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ[a] הִרְשָׁעְנוּ׃ ל
7 אֲבוֹתֵינוּ בְמִצְרַיִם ׀ לֹא־הִשְׂכִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ
לֹא[a] זָכְרוּ אֶת־רֹב חֲסָדֶיךָ[b] וַיַּמְרוּ[c] עַל־יָם[c] בְּיַם־[d]סוּף׃ ד1
8 וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת־גְּבוּרָתוֹ׃ ד2
9 וַיִּגְעַר בְּיַם־סוּף וַיֶּחֱרָב וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהֹמוֹת כַּמִּדְבָּר[a]׃ ב. ג3
10 וַיּוֹשִׁיעֵם מִיַּד שׂוֹנֵא וַיִּגְאָלֵם מִיַּד אוֹיֵב׃ ד2

15 Mm 158. 16 Mm 3375. 17 חד למשך Ex 26,37. 18 Mm 639. 19 Mm 1074. 20 Mm 499. **Ps 106** 1 Mp sub loco. 2 Mm 2130. 3 Mm 2503.

37 [a] pc Mss ⅁𝔗 וּבְוֹ׳ ‖ **40** [a] Vrs pl, l שָׁאֲלוּ (ו hpgr) ‖ [b] pc Mss 𝔊 א– ‖ [c] 𝔔 mlt Mss שׁלוּיו; l prb שִׁלּוּי ‖ [d] 2 Mss מִשׁ׳ ‖ **43** [a] 𝔊⅁ pr cop ‖ [b] ⅁ *lgdwdwhj* → בַּחוּרָיו ‖ **45** [a] 𝔊 sg ‖ [b–b] nonn Mss ויה–; > 𝔊⅁ ‖ **Ps 106,1** [a] > pc Mss ⅁ ‖ **2** [a] Vrs pl ‖ **3** [a] ⅁ pl + suff 3 sg ‖ [b] nonn Mss Vrs עשׁי; 𝔊⅁ pr cop ‖ **4** [a] 2 Mss 𝔊α′σ′θ′ε′⅁^{W} נו– ‖ [b] 2 Mss 𝔊⅁^{W} נו– ‖ **5** [a] ⅁ + suff 2 sg ‖ [b] > ⅁ ‖ **6** [a] mlt Mss ⅁ וְ׳ ‖ **7** [a] nonn Mss 𝔊^{BR} וְלא ⅁ ‖ [b] pc Mss 𝔊α′ חַסְדֶּךָ ‖ [c–c] 𝔊 *ἀναβαίνοντες* = עֹלִים; prp עָלְיוֹן בְּךָ; al prp על־יַם־סוף pro [c–c.d] ‖ [d] > 2 Mss cf α′σ′ ‖ **9** [a] nonn Mss בַּמ׳.

15 אַל־תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי[a] אַל־תָּרֵעוּ׃ — כו ר״פ אל אל[8]. ב. ל. ג
16 וַיִּקְרָא רָעָב עַל־הָאָרֶץ כָּל[a]־מַטֵּה־לֶחֶם שָׁבָר׃ — ב בסיפ[9]
17 שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף׃
18 עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ[a] בַּרְזֶל[b] בָּאָה נַפְשׁוֹ[c]׃ — רגלו ק
19 עַד־עֵת בֹּא־דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרָפָתְהוּ׃ — ה חס בשמואל ובכתיב[10]. ל
20 שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ [a]מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ[a]׃ — ל. ל
21 שָׂמָהוּ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ׃ — ד[11]
22 לֶאְסֹר[a] שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ[b] וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם׃ — ב[12]. ל
23 וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ־חָם׃ — יד
24 וַיֶּפֶר אֶת־עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעֲצִמֵהוּ[a] מִצָּרָיו׃ — ל. ל
25 הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו׃ — ל
26 שָׁלַח מֹשֶׁה עַבְדּוֹ אַהֲרֹן[a] אֲשֶׁר בָּחַר־בּוֹ[b]׃
27 שָׂמוּ[a]־בָם דִּבְרֵי[bc] אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתִים[d] בְּאֶרֶץ חָם׃ — ג
28 שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁךְ וְלֹא[a]־מָרוּ[b] אֶת־דְּבָרוֹ[c]׃ — ל וחס. דברו ק
29 הָפַךְ אֶת־מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת אֶת־דְּגָתָם׃ — ח[13]
30 שָׁרַץ[a] אַרְצָם צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם[b]׃ — ב
31 אָמַר וַיָּבֹא[a] עָרֹב כִּנִּים[b] בְּכָל־גְּבוּלָם׃
32 נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם׃
33 וַיַּךְ גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר[a] עֵץ גְּבוּלָם׃
34 אָמַר וַיָּבֹא[a] אַרְבֶּה וְיֶלֶק וְאֵין[b] מִסְפָּר׃ — ל. ד[14]
35 וַיֹּאכַל כָּל־עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל[a] פְּרִי אַדְמָתָם׃
36 וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּאַרְצָם[a] רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם׃ — כח

[8] Mm 3261. [9] Mm 3368. [10] Mm 169. [11] Mm 2848. [12] Mm 3374. [13] Mm 283. [14] Mm 3037.

15 [a] cf 2,2[b]; 𝔏 mlt Mss 𝔊𝔗 et 1 Ch 16,22 וּבִנְ׳ ‖ **16** [a] pc Mss 𝔖𝔏[p] וְכָל ‖ **18** [a] 𝔏 mlt Mss ut Q, K Vrs יָ־ ‖ [b] frt l בַּבְ׳ cf σ′ 𝔖 ‖ [c] Ms 𝔗 בְּנ׳ ‖ **20** [a–a] 𝔖 *w'bdh šljṭ 'l 'mh* et fecit eum principem super populum suum cf 𝔊[55] ‖ **22** [a] 𝔊(𝔖 Hier) *τοῦ παιδεῦσαι* = לְיַסֵּר ‖ [b] 2 Mss Vrs כְּנ׳ ‖ **24** [a] cf 2,2[b] ‖ **26** [a] pc Mss 𝔏[p]𝔖 וְאֶ׳ ‖ [b] 𝔊[ARL](Hier) *ἑαυτῷ* = לוֹ ‖ **27** [a] 𝔊𝔖 sg, l שָׂם ‖ [b–b] prp בְּמִצְרַיִם ‖ [c] > 𝔖 ‖ [d] Ms 𝔊[AL]𝔖𝔗 יוּ־ תָ־ ‖ **28** [a] 𝔊𝔖 om ‖ [b] l frt שָׂמְרוּ ‖ [c] sic L, 𝔗 mlt Mss 𝔖𝔗 ut Q, K[Mss]𝔊 יָ־ ‖ **30** [a] 𝔔 [שׁ]רצה ‖ [b] prp לֹא ‖ **31** [a] 𝔖[A]𝔗 *w'jtj* = וּבָא– ut 40 cf 34[a] ‖ [b] 𝔊𝔖 pr cop ‖ **33** [a] 𝔊 + *πᾶν* ‖ **34** [a] ut 31[a] ‖ [b] pc Mss 𝔗 אין ‖ **35** [a] prp וַיְכַל; 𝔊[AL] + *πάντα* cf σ′ ‖ **36** [a] 𝔗 mlt Mss 𝔗 בְּמִצְרַיִם, pc Mss 𝔖 מִצְרַיִם.

32 הַמַּבִּיט לָאָרֶץ[a] וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃ ב
33 אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃
34 יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה׃
35 יִתַּמּוּ[a] חַטָּאִים[b] מִן־הָאָרֶץ[c] וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם ז בטע מזר. ז
בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה
הַלְלוּ־יָהּ[d]׃ יג ס״פ

105 קה 1 הוֹדוּ[a] לַיהוָה קִרְאוּ[b] בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו׃
2 שִׁירוּ־לוֹ זַמְּרוּ־[a]לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאוֹתָיו׃
3 הֻתְהַלְלוּ בְשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב [a]מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃
4 דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ[a] בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃ ג ר״פ[1]. ד. ז דגש[2]
5 זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו[a]׃ ג ב חס וחד מל[3]
6 זֶרַע אַבְרָהָם[a] עַבְדּוֹ[b] בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו[c]׃
7 הוּא[a] יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃
8 זָכַר[a] לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃ ג
9 אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־[a]אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ[b] לְיִשְׂחָק[c]׃ ד כינוי ליצחק[4]
10 וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל[a] בְּרִית עוֹלָם׃ ב
11 לֵאמֹר[a] ס ר״פ[5]. כב פסוק דלית בהון לא ר ולא ק[6]
לְךָ[b] אֶתֵּן אֶת־[c]אֶרֶץ־כְּנַעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם[d]׃
12 בִּהְיוֹתָם[a] מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃ ה
13 וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי מִמַּמְלָכָה[a] אֶל־עַם אַחֵר׃ ל[7]
14 לֹא־הִנִּיחַ אָדָם[a] לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃ ב

Ps 105 [1] Mm 3373. [2] Mm 1690. [3] Mm 3330. [4] Mm 2659. [5] Mm 3072. [6] Mm 878. [7] וחד וממלכה 1 Ch 16,20.

32 [a] Q אל הארץ ‖ 35 [a] Q pr כאשר ‖ [b] Q חוטאים ‖ [c] Q מארץ ‖ [d–d] > Ms S, mlt Mss Edd ויה–; G cj c 105 ‖ Ps 105,1 [a] Q pr pc vb cf Ps 118 vel 136 ‖ [b] GS pr cop ‖ 2 [a] GS Hier pr cop ‖ 3 [a–a] Q מבקש רצונו cf 1 Ch 16,10 (G) ‖ 4 [a] G(Σ) *καὶ κραταιώθητε* ‖ ה– ‖ 5 [a] mlt Mss et 1 Ch 16,12 יְהוּ ‖ 6 [a] nonn Mss et 1 Ch 16,13 יִשְׂרָאֵל ‖ [b] QG–R עבדיו ‖ [c] Q 2 Mss רו– ‖ 7 [a] Q pr כי ‖ 8 [a] pc Mss et 1 Ch 16,15 זִכְרוּ ‖ 9 [a] Q עם ‖ [b] Q ש׳ ‖ [c] C nonn Mss et 1 Ch 16,16 ליצחק ‖ 10 [a] nonn Mss G ול׳ ‖ 11 [a] > Ms ‖ [b] Q לכם ‖ [c] > pc Mss 1 Ch 16,18 ‖ [d] SA suff 3 pl ‖ 12 [a] C mlt Mss ST et 1 Ch 16,19 תֶּכֶם– ‖ 13 [a] pc Mss G^{Mss}SV et 1 Ch 16,20 ומ׳ ‖ 14 [a] nonn Mss אִישׁ, pc Mss et 1 Ch 16,21 לְאִישׁ.

13 מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו [a]מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ[a] תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ׃
14 מַצְמִיחַ חָצִיר | לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם[a] ב[10].ג
לְהוֹצִיא לֶחֶם[b] מִן־הָאָרֶץ׃ 15 וְיַיִן | יְשַׂמַּח לְבַב־אֱנוֹשׁ ז.ג
לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן[a] וְלֶחֶם[b] לְבַב־אֱנוֹשׁ[b] יִסְעָד׃ ל.ג
16 יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה[a] אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע׃ ב[11]
17 אֲשֶׁר־[a]שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים[b] בֵּיתָהּ׃ ג
18 הָרִים[a] הַגְּבֹהִים לַיְעֵלִים סְלָעִים מַחְסֶה לַשְּׁפַנִּים׃ ל[12].ל.ל
19 עָשָׂה[a] יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע[b] מְבוֹאוֹ׃ ב ר״פ[13].ל.ד.ג מל וחד חס[14]
20 תָּשֶׁת[a]־חֹשֶׁךְ וְיְהִי[b] לָיְלָה בּוֹ־תִרְמֹשׂ כָּל־חַיְתוֹ־יָעַר׃ ל.ב
21 הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם׃ ד[15]
22 תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן[a] וְאֶל־מְעוֹנֹתָם[b] יִרְבָּצוּן׃ ל.ל[16].ב[17]
23 יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבָדָתוֹ עַד־עֶרֶב׃ [לְהָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ[b]׃ ל
24 מָה־רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ | יְהוָה כֻּלָּם[a] בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה
25 זֶה[a] | הַיָּם גָּדוֹל[?] וּרְחַב יָדָיִם שָׁם־רֶמֶשׂ[b] וְאֵין מִסְפָּר[c] חַיּוֹת ל.ל[18]
קְטַנּוֹת עִם־גְּדֹלוֹת׃]
26 שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה־יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק־בּוֹ׃
27 כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת[a] אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ ל
28 תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן[a] תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב[b]׃ [יְשׂוּבוּן׃ ל.ל]21
29 [a]תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן[a] תֹּסֵף רוּחָם[b] יִגְוָעוּן וְאֶל־עֲפָרָם ג[19].ג מל[20].ל
30 תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן[a] וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה׃ ה[22].ל.ל.א[23]
31 יְהִי[a] כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו׃

[10] Mm 3371. [11] Mm 2260. [12] וחד ההרים הגבהים Gn 7,19. [13] Mm 3731. [14] Mm 3372. [15] Mm 3165. [16] Mm 2570. [17] Mm 3129. [18] Mm 3037. [19] Mm 30. [20] Mm 1440. [21] Mm 2398. [22] Mm 473. [23] Mm 512.

13 [a–a] l frt ממע׳ cf 𝔠; prp מִפְּרִי עָבְיְךָ vel מֵרֵי אֲסָמֶיךָ ‖ **14** [a] huc tr : ‖ [b] prp לֶחֶם cf Dt 34,7 (מ dttg) ‖ **15** [a] 𝔊(𝔖) *ἐν ἐλαίῳ* = בְּשֶׁ׳ ‖ [b–b] prp לְבָבוֹ ‖ **16** [a] 𝔊$^{-S}$ *τοῦ πεδίου* = שָׂדַי ut 8,8, ex שַׂדַּי? ‖ **17** [a] > 𝔊α′𝔖 Hier ‖ [b] 𝔊 *ἡγεῖται αὐτῶν* - בְּרֹאשָׁם; 𝔖 *bšrwjn'* = בְּבֹ׳ ‖ **18** [a] prb l הָהָ׳ (ה hpgr) ‖ **19** [a] prp עָשָׂה ‖ [b] α′σ′ *ἐγνώρισε* = יָדַע? ‖ **20** [a] 𝔖 𝔏^{G} 3 sg ‖ [b] 𝔊(𝔖 Hier) *καὶ ἐγένετο* = וַיְהִי ‖ **22** [a] 𝔔𝔊 pr cop ‖ [b] 𝔔 מעונותיהם cf Jer 21,13 Hi 38,8 ‖ **24** [a] Ms 𝔊 כֹּל ‖ [b] 𝔠 mlt Mss גִּיךָ– ‖ **25** [a] > 𝔔 ‖ [b] 𝔔 + הרבה ‖ [c] 𝔔 למ׳ ‖ **27** [a] 𝔔 + להם ‖ **28** [a] 𝔔 pr cop ‖ [b] > 𝔖 ‖ **29** [a–a] > 𝔔, pc Mss תסתר פ׳ י׳ ‖ [b] 𝔔 רוחכה ‖ **30** [a] 𝔔𝔊𝔖 pr cop ‖ **31** [a] 𝔔 pr cop.

16 כִּ֤י רֽוּחַ֙ עָבְרָ֣ה־בּ֔וֹ וְאֵינֶ֑נּוּ וְלֹא־יַכִּירֶ֖נּוּ עוֹד֣ מְקוֹמֽוֹ׃ [בָּנִים׃ נה בטע ר״ם בסיפ . יב

17 וְחֶ֤סֶד יְהוָ֨ה׀ [a]מֵעוֹלָ֤ם וְעַד־[a]עוֹלָ֗ם [b]עַל־יְרֵאָ֫יו֥ [b]וְצִדְקָתוֹ֮ לִבְנֵי֪ יב׳ . ג

18 [a]לְשֹׁמְרֵ֣י בְרִיתֽוֹ וּלְזֹכְרֵ֖י פִּקֻּדָ֑יו לַעֲשׂוֹתָֽם׃ ב׳ . ד ב מל רב חס

19 יְהוָ֤ה בַּשָּׁמַ֨יִם֙ הֵכִ֣ין כִּסְא֔וֹ וּמַלְכוּתוֹ֖ בַּכֹּ֣ל מָשָׁ֑לָה׃ ל . ז דגש

20 בָּרְכ֤וּ יְהוָ֨ה׀ [a]מַלְאָכָ֗יו גִּבֹּרֵ֣י כֹ֭חַ עֹשֵׂ֣י דְבָר֑וֹ [b]לִשְׁמֹ֥עַ בְּקֹ֝ול ה״ש . ה חס[10] . יז כת ״ו . ב

21 בָּרְכ֤וּ יְהוָ֨ה׀ כָּל־[a]צְבָאָ֗יו מְשָׁרְתָ֥יו עֹשֵׂ֥י רְצוֹנֽוֹ׃ [cd]דְּבָרֽוֹ׃ ה״ש . יז כת ״ו

22 בָּרְכ֤וּ יְהוָ֨ה׀ כָּל־מַעֲשָׂ֗יו בְּכָל־מְקֹמ֥וֹת [a]מֶמְשַׁלְתּ֑וֹ ה״ש . ח

בָּרְכִ֖י נַפְשִׁ֣י אֶת־יְהוָֽה׃

104 קד

1 [a]בָּרְכִ֤י נַפְשִׁ֨י אֶת־יְהוָ֗ה יְהוָה֮ [b]אֱלֹהַ֪י [c]גָּ֫דַ֥לְתָּ מְאֹ֑ד ל

הֹ֖וד וְהָדָ֣ר לָבָֽשְׁתָּ׃ 2 עֹטֶ֤ה [a]א֖וֹר כַּשַּׂלְמָ֑ה ד מל[1] . ל . ל

נוֹטֶ֤ה [b]שָׁ֨מַיִם֙ כַּיְרִיעָ֣ה׃ 3 הַמְקָרֶ֤ה בַמַּ֨יִם֙ עֲלִיּוֹתָ֔יו ד

הַשָּׂ֤ם־עָבִ֨ים֙ רְכוּבֹ֔ו הַמְהַלֵּ֖ךְ עַל־כַּנְפֵ֥י־רֽוּחַ׃

4 עֹשֶׂ֤ה [a]מַלְאָכָ֨יו֙ רוּחֹ֔ות מְשָׁרְתָ֖יו [b]אֵ֣שׁ לֹהֵֽט׃ כנ[2] ו בסיפ ה מנה בלי״ש

5 יָסַ֤ד [a]אֶ֨רֶץ֙ עַל־מְכוֹנֶ֔יהָ בַּל־[b]תִּמֹּ֖וט עוֹלָ֣ם וָעֶֽד׃ ל . ו

6 תְּה֭וֹם כַּלָּבוּשׁ֣ כִּסִּיתֹ֑ו [a]עַל־הָרִ֥ים יַעַמְד֗וּ־מָֽיִם׃

7 מִן־[a]גַּעֲרָתְךָ֥ יְנוּסָ֑ון מִן־קֹ֖ול רַעַמְךָ֣ יֵחָפֵֽזוּן׃ יז מיחד מן[3] . יז מיחד מן[3]

8 יַעֲל֣וּ הָרִ֣ים יֵרְד֣וּ בְקָעֹ֑ות [a]אֶל־מְקֹ֥ום זֶ֝֗ה [b]יָסַ֥דְתָּ לָהֶֽם׃ ה[4]

9 גְּבֻ֣ול שַׂ֭מְתָּ בַּל־יַעֲבֹ֑רוּן בַּל־יְשׁוּבֻ֥ון לְכַסּ֖וֹת הָאָֽרֶץ׃ ל ר״פ[5] . ל . פ[6] ג[7] מנה חס

10 הַמְשַׁלֵּ֣חַ מַעְיָנִ֣ים בַּנְּחָלִ֑ים בֵּ֥ין הָרִ֝֗ים יְהַלֵּכֽוּן׃

11 יַשְׁקוּ֮ כָּל־[a]חַיְתֹ֪ו שָׂ֫דָ֥י יִשְׁבְּר֣וּ [b]פְרָאִ֣ים צְמָאָֽם׃ ג[8]

12 עֲלֵיהֶ֤ם עֹוף־הַשָּׁמַ֨יִם֙ יִשְׁכֹּ֣ון מִבֵּ֖ין [a]עֳפָאִ֑ים יִתְּנ֖וּ־קֹֽול׃ ב מל[9]

[6]Mm 2487. [7]Mm 3369. [8]Mm 104. [9]Mm 1414. [10]Mm 4052. [11]Mm 627. **Ps 104** [1]Mp sub loco. [2]Mm 475. [3]Okhl 196. [4]Mm 2743. [5]Mm 978. [6]Mm 2398. [7]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [8]Mm 3370. [9]Mm 1422.

17 [a–a] l עַד ‖ [b–b] l ׳לי et tr ante 18 ‖ **18** [a] frt vb exc ‖ **20** [a] pc Mss 𝔊 + כָּל־ ut 148,2 ‖ [b] 4Q Ps[b] דבריו ‖ [c–c] > 𝔖, gl? ‖ [d] 4Q Ps[b] דבריו, 𝔊 *τῶν λόγων αὐτοῦ* ‖ **22** [a] 𝔊𝔖𝔗 sg ‖ **Ps 104,1** [a] 𝔔𝔊 pr לְדָוִד ‖ [b] > pc Mss ‖ [c] 𝔔 אלוהינו ‖ **2** [a] prp תַּעְטֶה (ת hpgr) ‖ [b] l הַנּוֹ (ה hpgr) ‖ **4** [a] 𝔊𝔖 pr cop ‖ [b] 𝔔 לוהט, 𝔊 *πῦρ φλέγον*, prb l; prp וְלַהַט ‖ **5** [a] 𝔊[AL](𝔈[p]𝔗 Hier) *ὁ θεμελίων* = יֹסֵד ‖ [b] pc Mss Vrs לְעֹ׳ ‖ **6** [a] 𝔊 *τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ* = כְּסוּתוֹ; α′θ′ Hier 𝔗 suff f, prp כִּסִּיתָהּ cf 9 ‖ **8** [a] 𝔔 ולכו[ל] ‖ [b] > pc Mss ‖ **10** [a] 𝔊 + *ὕδατα* – מַיִם ‖ **11** [a] 𝔖 *wsb'jn* = וַיִּשְׁבְּעוּ ‖ [b] Ms 𝔖 צְמֵאִים ‖ **12** [a] Q[Mss] עֳפָיִם, K[Mss] עֳפָאִים vel עֲפָאִים, 𝔊(𝔖) *τῶν πετρῶν* ‖ [b] Ms 𝔊[R]𝔈[RG] קוֹלָם, prb l.

25 [a] אָמַר אֵלָי [a] אֵל־תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי בְּדוֹר דּוֹרִים שְׁנוֹתֶיךָ׃ — ג14
26 לְפָנִים [a] הָאָרֶץ יָסַדְתָּ [b] וּמַעֲשֵׂה [c] יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃ — 15,
27 הֵמָּה [ו] יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ [ד] [יִתְמוֹ׃] — יט ר״פ16. ג
כַּלְבּוּשׁ [a] תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ׃ 28 וְאַתָּה־הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא — ב
29 בְּנֵי־עֲבָדֶיךָ יִשְׁכֹּנוּ וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ [a] יִכּוֹן׃ — ב חד מל וחד חס

103 קג 1 לְדָוִד׀ — ז בטע1

בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְכָל־קְרָבַי [a] אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ׃
2 בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְאַל־תִּשְׁכְּחִי כָּל־גְּמוּלָיו [a]׃ — ל ומל
3 הַסֹּלֵחַ לְכָל־עֲוֹנֵכִי [a] הָרֹפֵא [b] לְכָל־תַּחֲלֻאָיְכִי [c]׃ — ל מל. ל סמוך לכל לכל
4 הַגּוֹאֵל [a] מִשַּׁחַת חַיָּיְכִי [b] הַמְעַטְּרֵכִי [c] חֶסֶד וְרַחֲמִים׃ — ל. ל ב2 מל ול בלוש
5 הַמַּשְׂבִּיעַ בַּטּוֹב עֶדְיֵךְ [a] תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי [b]׃ — ל. ט דגש3. ל
6 עֹשֵׂה [a] צְדָקוֹת יְהוָה וּמִשְׁפָּטִים [b] לְכָל־עֲשׁוּקִים׃ — ה ר״פ. ד ומל4
7 יוֹדִיעַ דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה לִבְנֵי [a] יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו׃ — ב. יו
8 רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חָסֶד׃ — ג
9 לֹא [a]־לָנֶצַח יָרִיב וְלֹא לְעוֹלָם יִטּוֹר [b]׃ — ל
10 לֹא כְחֲטָאֵינוּ עָשָׂה לָנוּ וְלֹא כַּעֲוֹנֹתֵינוּ גָּמַל עָלֵינוּ׃ — ל
11 כִּי כְגֹבַהּ שָׁמַיִם עַל [a]־הָאָרֶץ גָּבַר [b] חַסְדּוֹ עַל־יְרֵאָיו׃ — נה בטע ר״פ בסיפ. ל ב בסיפ5
12 כְּרָחֵק מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת־פִּשְׁעֵינוּ [a]׃ — ד חס בלוש בכתיב
13 כְּרַחֵם אָב עַל־בָּנִים רִחַם יְהוָה עַל־יְרֵאָיו׃ — ל
14 כִּי־הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ [a] זָכוּר [b] כִּי־עָפָר אֲנָחְנוּ׃ — ל
15 אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן יָצִיץ׃ — ג

14Mm 2397. 15Mm 2441. 16Mm 1497. Ps 103 1Mm 3429. 2Mm 3366. 3Mm 2625. 4Mm 3367. 5Mm 3368.

25 [a–a] 𝔊 *ἀνάγγειλόν μοι* = אֱמֹר אֵלַי et cj c 24 ‖ **26** [a] 𝔊 + *σὺ κύριε* ‖ [b] 𝔔 נוסדה ‖ [c] 4QPs[b] Ms 𝔊𝔗 שׁי– ‖ **27** [a] 𝔊σ′𝔖 pr cop, frt l וְכַ׳ ‖ **28** [a] 2 Mss Edd יִתְמוּ ‖ **29** [a] 𝔊 *εἰς τὸν αἰῶνα* = לָעַד vel לְעוֹלָם cf 𝔔 לדור ‖ **Ps 103,1** [a] prp קָרְבִּי ‖ **2** [a] 𝔗 לו– ‖ **3** [a] 4QPs[b] גונך, mlt Mss 𝔊 עוֹנֵכִי ‖ [b] 4QPs[b] ור׳ ‖ [c] 4QPs[b] ך– ‖ **4** [a] 4QPs[b] הגאל ‖ [b] 4QPs[b] ך– ‖ [c] 4QPs[b] 𝔔 רך– ‖ **5** [a] prp עָרְגְּךָ (cf 𝔊 *τὴν ἐπιθυμίαν σου*) vel עֶדְכִי vel עַד־דַּיֵּכִי ‖ [b] 4QPs[b] ך–, 𝔗 נעורכי ‖ **6** [a] nonn Mss עֹשֶׂה ‖ [b] pc Mss וּכְמִ׳ ‖ **7** [a] pc Mss וְלֹ׳ 𝔖 ‖ **9** [a] 𝔖 pr *mtl d* = כִּי cf Jes 57,16 ‖ [b] Jes 57,16 אֶקְצוֹף ‖ **11** [a] l prb מַעַל (מ hpgr) cf 𝔊𝔖 ‖ [b] 𝔊 *ἐκραταίωσεν* (= גָּבַר) *κύριος*; l גָּבַהּ ‖ **12** [a] pc Mss 𝔖 פִּשְׁעֵנוּ ‖ **14** [a] 𝔗 nonn Mss יצרינו ‖ [b] 𝔊 *μνήσθητι* = זָכוֹר.

4 כִּי־כָלוּ בְעָשָׁן[a] יָמָי וְעַצְמוֹתַי[b] כְּמוֹקֵד[b] נָחָרוּ׃ ל. ל

5 הוּכָּה־כָעֵשֶׂב וַיִּבַשׁ[a] לִבִּי כִּי־שָׁכַחְתִּי מֵאֲכָל[b] לַחְמִי׃ ג[2] ב חס וחד מל[2]. ג[3] ב מל וחד מן ד חס בלישׁ. ל

6 [a]מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי׃

7 דָּמִיתִי לְקָאַת מִדְבָּר הָיִיתִי כְּכוס[a] חָרְבוֹת׃ ב. ל

8 שָׁקַדְתִּי וָאֱהִי כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד[a] עַל־גָּג׃ ג

9 כָּל־הַיּוֹם חֵרְפוּנִי אוֹיְבָי מְהוֹלָלַי[a] בִּי נִשְׁבָּעוּ׃ יא מל[4]. ב

10 כִּי־אֵפֶר כַּלֶּחֶם[a] אָכָלְתִּי וְשִׁקֻּוַי[b] בִּבְכִי מָסָכְתִּי׃ ל. ו[5] ול בסיפ

11 מִפְּנֵי זַעַמְךָ וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִיכֵנִי׃ ל[6]. ב חד ר״פ וחד ס״פ[7]

12 יָמַי כְּצֵל נָטוּי[a] וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב אִיבָשׁ׃ ד[8]

13 וְאַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְזִכְרְךָ[a] לְדֹר וָדֹר׃

14 אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי־[a]עֵת לְחֶנְנָהּ [b]כִּי־בָא מוֹעֵד[b]׃ יו ר״פ בסיפ

15 כִּי־רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־אֲבָנֶיהָ וְאֶת־עֲפָרָהּ יְחֻנֵּנוּ׃ ל

16 וְיִירְאוּ[a] גּוֹיִם אֶת־שֵׁם[b] יְהוָה וְכָל־מַלְכֵי [c]הָאָרֶץ אֶת־כְּבוֹדֶךָ׃ ח ומל[9]. ו[10]. ל בסיפ[11]

17 כִּי־בָנָה יְהוָה צִיּוֹן נִרְאָה[a] בִּכְבוֹדוֹ׃

18 פָּנָה אֶל־תְּפִלַּת[a] הָעַרְעָר וְלֹא־[c]בָזָה אֶת־תְּפִלָּתָם[b]׃ ל. ח[12]

19 תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם [c]נִבְרָא יְהַלֶּל־יָהּ׃ ל

20 כִּי־הִשְׁקִיף מִמְּרוֹם[a] קָדְשׁוֹ יְהוָה[b] מִשָּׁמַיִם [c]אֶל־אֶרֶץ[c] הִבִּיט׃ ב

21 לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת אָסִיר לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה׃

22 לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וְתִהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלִָם׃

23 בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה׃ ל

24 עִנָּה[a] בַדֶּרֶךְ כֹּחוֹ[b] קִצַּר[c] יָמָי׃ כח[2] חד מן מה[13] בת ו ק ויקר י. ל

[2]Mm 979. [3]Mm 1993. [4]Mm 3365. [5]Mp sub loco. [6]וחד ונשאתני Gn 47,30. [7]Mm 3084. [8]Mm 2324. [9]Mm 1056. [10]Mm 1264. [11]Mm 2899. [12]Mm 2353. [13]Mm 3811.

Ps 102,4 [a] mlt Mss GT Hier כְּעֵי ‖ [b–b] sic L, mlt Mss Edd כמוקד ‖ **5** [a] frt dl ‖ [b] S *m'kwlth* = מֵאֲכָל ‖ **6** [a] prb vb exc (prp חִלַּשְׁתִּי vel עֲנִּיתִי) ‖ **7** [a] pc Mss כְּבוֹס ‖ **8** [a] pc Mss ST נוֹדֵד ‖ **9** [a] G(S) *kai oi ἐπαινοῦντές με* = מְהַלְלַי; l frt –לַי ‖ **10** [a] nonn Mss בְּלִי ‖ [b] C –וַיי ‖ **12** [a] G(S Hier) *ἐκλίθησαν* ¬ נָטָיוּ ‖ **13** [a] Ms וְכִסְאֲךָ, pc Mss כִּסְאֲךָ, ex Thr 5,19 ‖ **14** [a] S + *mṭ'* = בָּא, prb l ‖ [b–b] gl dl ‖ **16** [a] 4QPs[b] om cop, mlt Mss וְיִרְאוּ cf Jes 59,19[a] ‖ [b] S + suff 2 sg ‖ [c] 4QPs[b] דו– cf Jes 59,19 ‖ **17** [a] GS pr cop ‖ [b] 4QPs[b] ד– ‖ **18** [a] Q תולעת ‖ [b] prp תְּחִנָּתָם cf G ‖ **20** [a] 4QPs[b] ממצע cf Dt 26,15 ‖ [b] huc tr ‖ [c–c] 4QPs[b] לא׳ ‖ **24** [a] Q pr כי; G *ἀπεκρίθη* = עָנָה, prp עָנֶה ‖ [b] 4QPs[b] mlt Mss σ'ST Hier ut Q, sic l; K G כחו ‖ [c] G *τὴν ὀλιγότητα* = קִצָּר; l קִצְּרוּ.

ל ול¹ **100** ק 1 מִזְמוֹר לְתוֹדָה [לְפָנָיו בִּרְנָנָה׃
הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ׃ 2 עִבְדוּ אֶת־יְהוָה בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ
ד². ולו חך מן יז³ כת כן ק בלישׁ 3 דְּעוּ כִּי־יְהוָה הוּא אֱלֹהִים הוּא־עָשָׂנוּ וְלֹא[a] אֲנַחְנוּ
עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ׃
4 בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו בִּתְהִלָּה הוֹדוּ־לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ׃
5 כִּי־טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד־דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ׃ ס¹¹

ג ובטע **101** קא 1 לְדָוִד מִזְמוֹר
חֶסֶד־וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה לְךָ יְהוָה אֲזַמֵּרָה׃
2 אַשְׂכִּילָה[a] | בְּדֶרֶךְ תָּמִים מָתַי תָּבוֹא אֵלָי[b]
אֶתְהַלֵּךְ בְּתם־לְבָבִי בְּקֶרֶב בֵּיתִי׃
3 לֹא־אָשִׁית | לְנֶגֶד עֵינַי דְּבַר־בְּלִיָּעַל
ד¹. ב². ל³ עֹשֵׂה[a]־סֵטִים[b] שָׂנֵאתִי לֹא יִדְבַּק בִּי׃
ה¹ 4 לֵבָב[a] עִקֵּשׁ יָסוּר מִמֶּנִּי רָע לֹא אֵדָע׃
מלשני ול בליש. כד מל ק ה מנה בכתיב 5 מַלְשִׁנִי[a] בַסֵּתֶר | רֵעֵהוּ אוֹתְוֹ אַצְמִית
ב⁵. נח גְּבַהּ־עֵינַיִם וּרְחַב לֵבָב [b]אֹתוֹ לֹא אוּכָל[b]׃
ל 6 עֵינַי | בְּנֶאֱמְנֵי־אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי
הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ תָּמִים הוּא יְשָׁרְתֵנִי׃
7 לֹא־יֵשֵׁב | בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה
דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא־יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי׃
ד⁶ 8 לַבְּקָרִים[a] אַצְמִית כָּל־רִשְׁעֵי־אֶרֶץ
לְהַכְרִית מֵעִיר־יְהוָה כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃

ל. יז וכל לפני ולפני דכות. ל. בי **102** קב 1 תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי־יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהוָה יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ׃
2 יְהוָה שִׁמְעָה תְפִלָּתִי וְשַׁוְעָתִי אֵלֶיךָ תָּבוֹא׃
3 אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ | מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי
הַטֵּה־אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי׃

Ps 100 ¹Mp sub loco. ²Mm 1250. ³Mm 1795. **Ps 101** ¹Mm 3631. ²Mm 3364. ³Mm 1136. ⁴Mp sub loco. ⁵Prv 16,5. ⁶Mm 2331. **Ps 102** ¹2 R 9,11.

Ps 100,3 [a] l c mlt Mss α′ 𝔗 Hier ut Q ‖ **Ps 101,2** [a] pc Mss 𝔗 לְךָ– ‖ [b] 𝔚 לי, prb l ‖ **3** [a] 𝔊 *ποιοῦντας* = עֹשֵׂי ‖ [b] mlt Mss שטים, 𝔊 *παραβάσεις* ‖ **4** [a] l frt c 2 Mss לִבְ ‖ **5** [a] 𝔗 mlt Mss ut Q; K מְלוֹ׳ ‖ [b–b] 𝔊(𝔖) *τούτῳ οὐ συνήσθιον* = אִתּוֹ לֹא אוֹכֵל ‖ **8** [a] 𝔖 sg.

הוֹשִׁיעָה־לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ׃
2 הוֹדִיעַ יְהוָה יְשׁוּעָתוֹ [a]לְעֵינֵי הַגּוֹיִם[a] גִּלָּה צִדְקָתוֹ׃
3 זָכַר חַסְדּוֹ[a] וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל ד[3] וכל יחזק דכות ב מ א
רָאוּ[b] כָל־אַפְסֵי־אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃ ה[4]. ב
4 הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ׃
5 זַמְּרוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר[a] וְקוֹל זִמְרָה׃
6 בַּחֲצֹצְרוֹת[a] וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי | הַמֶּלֶךְ יְהוָה[b]׃ ג[5]. ב[6]
7 יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי[a] בָהּ׃
8 נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ׃ ב[7]
9 לִפְנֵי־יְהוָה כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ
יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים[a] בְּמֵישָׁרִים׃

99 צט 1 יְהוָה מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט[a] הָאָרֶץ׃ ל
2 יְהוָה בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל־כָּל־הָעַמִּים[a]׃ ב וכל מגלה דכות
3 יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא׃ ז[1]
4 וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים ס[2]
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְיַעֲקֹב | אַתָּה עָשִׂיתָ׃
5 רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו [a]קָדוֹשׁ הוּא[a]׃ ג[3]
6 מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן | בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ ג ר״ם[4]
קֹרְאִים אֶל־יְהוָה וְהוּא יַעֲנֵם׃ ל[5] בלישׁ וחד מן ו[6] מילין דלא מפק א
7 בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ[a] עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן־לָמוֹ׃ ה
8 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם ל[7]
אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל־עֲלִילוֹתָם׃ [אֱלֹהֵינוּ׃
9 רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי־קָדוֹשׁ יְהוָה ו[8]

[3] Mm 2435. [4] Mm 463. [5] Mm 2696. [6] Mm 2226. [7] Jes 55,12. Ps 99 [1] Mm 3040. [2] Mm 3212. [3] Mm 441. [4] Mm 3363. [5] Cf Mm 898. [6] Mm 4069. [7] ויחד ועניתם 1 R 12,7.

2 [a–a] frt add cf Jes 52,10 ‖ **3** [a] 𝔊 + *τῷ Ιακωβ* ‖ [b] mlt Mss 𝔖𝔗 וְרָאוּ ut Jes 52,10 ‖ **5** [a] > pc Mss 𝔊[min]𝔖𝔉[G] ‖ **6** [a] > 𝔖 ‖ [b] dl m cs ‖ **7** [a] 𝔊[RLA](𝔖[W]𝔗) *καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες* ‖ **9** [a] prp ע׳ וְיָדִין ‖ **Ps 99,1** [a] 𝔊 *σαλευθήτω*, frt aram ‖ **2** [a] pc Mss 𝔊[B*min] אֱלֹהִים cf 95,3 96,4 97,9 ‖ **5** [a–a] pc Mss 𝔊 Hier pr כִּי; 𝔖[A] cj c 6 ‖ **7** [a] pc Mss שׁ׳; prp שָׁמְעוּ.

כג 9 הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־[a]קֹדֶשׁ[b] חִילוּ[c] מִפָּנָיו[d] כָּל־הָאָרֶץ׃
10 [a]אִמְרוּ[b] בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ[a] [c]אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט[c]
[e]יָדִין עַמִּים בְּמֵישָׁרִים[e]׃
11 יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ׃
12 יַעֲלֹז[a] שָׂדַי[b] וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־[c]עֲצֵי־יָעַר[d]׃
ל 13 לִפְנֵי[a] יְהוָה ׀ כִּי בָא ׀ [b]כִּי בָא[b] לִשְׁפֹּט[c] הָאָרֶץ
[d]יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ[d]׃

97 1 יְהוָה מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים׃
צז 2 עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ׃
לי 3 אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב[a] צָרָיו׃
ל 4 הֵאִירוּ בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֶל[a] הָאָרֶץ׃
ה² וכל אוריית דכות ב מ ב 5 הָרִים כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ [a]מִלִּפְנֵי יְהוָה[a] מִלִּפְנֵי[b] אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃
יד זוגין³ 6 הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ כָּל־הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ׃ [אֱלֹהִים[c]׃
7 יֵבֹשׁוּ ׀ כָּל־עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים הִשְׁתַּחֲווּ[a] לוֹ[b] כָּל־
ל 8 שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח ׀ צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה׃
ל. ג בסיפ׳ 9 כִּי־אַתָּה יְהוָה[a] עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃
ל וחס. ל 10 אֹהֲבֵי[a] יְהוָה שִׂנְאוּ[b] רָע שֹׁמֵר[c] נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם׃
11 אוֹר זָרַע[a] לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה׃
12 שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃

נ בטע׳ 98 1 מִזְמוֹר[a]
צח
יד² שִׁירוּ לַיהוָה ׀ שִׁיר חָדָשׁ כִּי־נִפְלָאוֹת עָשָׂה[b]

Ps 97 1 חוד וַתַּלְחֵט Dt 32,22. [2]Mm 3083. [3]Mm 565. [4]Mp sub loco. Ps 98 [1]Mm 3362. [2]Mm 3360.

9 [a] G(S) *ἐν αὐλῇ* = בְּחַצְרַת ‖ [b] l קָדְשׁוֹ cf GS et 29,2 ‖ [c] G(S) *σαλευθήτω* = חִילִי ‖ [d] mlt Mss et 1 Ch 16,30 מִלְּפָנָיו ‖ 10 [a–a] > pc Mss; 1 Ch 16,31 tr post 11a ‖ [b] l 1 Ch 16, 31 וְיֹאמְרוּ ‖ [c–c] prb dl (ex 93,1) ‖ [d] G(σ′ST Hier) *κατόρθωσεν* = תְּכֵן cf 93,1[c] ‖ [e–e] > 1 Ch 16,31 ‖ 12 [a] 1 Ch 16,32 יַעֲלֹץ ‖ [b] pc Mss et 1 Ch 16,32 הַשָּׂדֶה ‖ [c] > pc Mss et 1 Ch 16,33 ‖ [d] nonn Mss et 1 Ch 16,33 הַיְּ׳, Ms יְעָרִים ט ‖ 13 [a] 1 Ch 16,33 מִלְּ׳ ‖ [b–b] > mlt Mss S et 1 Ch 16,33, cf 98,9 ‖ [c] nonn Mss et 1 Ch 16,33 + אֶת־ ‖ [d–d] > 1 Ch 16,33 ‖ Ps 97,3 [a] pc Mss סְבִיבָיו ‖ 4 [a] pc Mss לְ֫, prb l ‖ 5 [a–a] prb dl ‖ [b] > S ‖ 7 [a] GS imp ‖ [b] cf 2,2[b] ‖ [c] G(S) *οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ* ‖ 9 [a] > Ms, dl m cs ‖ 10 [a] l אֹהֲבֵ (י dttg) ‖ [b] l c pc Mss S שִׂנְאֵי ‖ [c] G(T) + *κύριος* ‖ 11 [a] l c Ms Vrs זָרַח ut 112,4 ‖ Ps 98,1 [a] G + *τῷ Δαυιδ* ‖ [b] G + *κύριος*.

95 צה
1 לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ[a]׃
2 נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת[a] נָרִיעַ[b] לוֹ׃ ל[1]
3 כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ[a] גָּדוֹל[b] עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃ נת בטע ר״פ בסיפ. ג בסיפ
4 אֲשֶׁר[a] בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־[b]אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ׃ ל. ל
5 אֲשֶׁר[a]־לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ׃
6 בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה[a] נִבְרְכָה[b] לִפְנֵי־יְהוָה עֹשֵׂנוּ׃ ל
7 כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ[a] עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן[b]
יָדוֹ[ac] הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ׃ ח[2] חס ד מנה בכתיב וכל אורית דברות ב מ א
8 אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר׃ ג[3]. יא[4]
9 אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָּעָלִי[a]׃
10 אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר[a] וָאֹמַר עַם[b] תֹּעֵי לֵבָב הֵם ב ר״פ[5]. ב
וְהֵם לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי׃
11 אֲשֶׁר[a]־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי אִם־יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי׃ ל

96 צו
1 שִׁירוּ[ba] לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ[b] שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ׃ ז[1]
2 שִׁירוּ[a] לַיהוָה בָּרְכוּ[b] שְׁמוֹ[a] בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם[c] יְשׁוּעָתוֹ׃
3 סַפְּרוּ[a] בַגּוֹיִם[b] כְּבוֹדוֹ[a] בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו׃ ג[2]
4 כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא[a] הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃ ד בטע ר״פ דסמיך[3]. ג בסיפ
5 כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים[a] וַיהוָה שָׁמַיִם עָשָׂה׃ יא בטע ר״פ בשלש ספרים
6 הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז[a] וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ[a]׃
7 הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃ יא[6] וכל כל אלה בני דברות ב מ ב
8 הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ־מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו[a]׃

Ps 95 [1]Mm 2295. [2]Mm 1669. [3]Mm 1109. [4]Mm 1630. [5]Mm 3359. Ps 96 [1]Mm 3360. [2]Mm 293. [3]Mp sub loco. [4]Mm 3361.

Ps 95,1 [a] 𝔊 mlt Mss יְשִׁעֵינוּ ‖ **2** [a] 𝔊𝔖 pr cop ‖ [b] pc Mss נָרִיעָה ‖ **3** [a] pc Mss 𝔖 מ׳ ‖ [b] dl m cs ‖ **4** [a] > Ms, prb dl m cs ‖ [b] Ms 𝔊 מֶרְחֲקֵי ‖ **5** [a] prb dl m cs ‖ **6** [a] 𝔊(𝔖) + *αὐτῷ* = לוֹ־ ‖ [b] > 2 Mss; nonn Mss 𝔖 נ׳, 𝔊 *καὶ κλαύσωμεν* = וְנִבְכֶּה? ‖ **7** [a–a] Ms 𝔖 עַמּוֹ וצ׳ מ׳ cf 𝔗 et 79,13 100,3 ‖ [b] frt huc tr ‖ [c] pr frt דְּעוּ (hpgr?) ‖ **9** [a] Vrs pl ‖ **10** [a] 𝔊(𝔖) *τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ* = בַּדּוֹר הַהוּא ‖ [b] Ms עַד cf 𝔊 *ἀεί* ‖ **11** [a] 𝔊(𝔖) *ὡς* = כַּאֲ׳ ‖ **Ps 96,1** [a] 𝔊 pr *ὅτε ὁ οἶκος ᾠκοδομεῖτο μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν· ᾠδὴ τῷ Δαυιδ* ‖ [b–b] > 1 Ch 16,23 ‖ **2** [a–a] > 1 Ch 16,23 ‖ [b] 𝔖𝔙 pr cop ‖ [c] mlt Mss et 1 Ch 16,23 יוֹם־אֶל ‖ **3** [a–a] > 𝔊[AR] ‖ [b] mlt Mss et 1 Ch 16,24 + אֶת־ ‖ **4** [a] nonn Mss 𝔖𝔗 et 1 Ch 16,25 וְנ׳ ‖ **6** [a–a] pc Mss et 1 Ch 16,27 וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ ‖ **8** [a] pc Mss et 1 Ch 16,29 לְפָנָיו; pc Mss 𝔗 pr לְפָנָיו.

94 צד

1 אֵל־נְקָמוֹת יְהוָה אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ׃
2 הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים׃
3 עַד־מָתַי רְשָׁעִים יְהוָה עַד־מָתַי רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ׃
4 יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ עָתָק יִתְאַמְּרוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
5 עַמְּךָ יְהוָה יְדַכְּאוּ וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ׃
6 אַלְמָנָה וְגֵר יַהַרֹגוּ וְיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ׃
7 וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה־יָהּ וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃
8 בִּינוּ בֹעֲרִים בָּעָם וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ׃
9 הַנָּטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם־יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט׃
10 הַיֹּסֵר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת׃
11 יְהוָה יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת אָדָם כִּי־הֵמָּה הָבֶל׃
12 אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־תְּיַסְּרֶנּוּ יָהּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ׃
13 לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע שָׁחַת׃
14 כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב׃
15 כִּי־עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃
16 מִי יָקוּם לִי עִם־מְרֵעִים מִי־יִתְיַצֵּב לִי עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
17 לוּלֵי יְהוָה עֶזְרָתָה לִּי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָּה נַפְשִׁי׃
18 אִם־אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ יְהוָה יִסְעָדֵנִי׃
19 בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעֲשְׁעוּ נַפְשִׁי׃
20 הֲיִחָבְרְךָ כִּסֵּא הַוּוֹת יֹצֵר עָמָל עָלֵי־חֹק׃
21 יָגוֹדּוּ עַל־נֶפֶשׁ צַדִּיק וְדָם נָקִי יַרְשִׁיעוּ׃
22 וַיְהִי יְהוָה לִי לְמִשְׂגָּב וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי׃ [אֱלֹהֵינוּ׃
23 וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם וְאֶת־אוֹנָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם יַצְמִיתֵם יְהוָה

Ps 94 [1]Mm 3357. [2]Mm 3487. [3]Mm 2867. [4]Mm 3257. [5]Mm 3303. [6]Mm 3533. [7]Mm 3358. [8]Mm 2580.

Ps 94,1 [a] α′σ′θ′ε′ Hier S imp, l הוֹפִיעָה (ה hpgr) || **4** [a] GSC pr cop || [b] G *λαλήσουσιν* = יאמרו cf S || **10** [a] G *ὁ παιδεύων* = הַיֹּ׳ || [b] nonn Mss לֹא׳ || [c] prp מִדַּ׳ (מ hpgr) vel הֲלֹא יֵדַע vel הֲלֹא מִדַּ׳ || **12** [a] > 2 Mss || **14** [a] 4Q Ps[b] pr את || **15** [a] prb l c 2 Mss σ′ S צֶדֶק || [b] G, + *διάψαλμα* = סֶלָה || **16** [a] 2 Mss GS ומי || [b] cf 2,2[b] || [c] > C || **17** [a] G *τῷ ᾅδῃ*, C *in inferno* || **19** [a] mlt Mss סר׳ || **20** [a] S + suff 2 sg || **21** [a] mlt Mss יָגֹדּוּ; prp יָגֹרוּ cf 56,7 59,4 || **23** [a] G (Hier) *καὶ ἀποδώσει* = וְיָשֵׁב || [b] > pc Mss G.

92 צג 1 מִזְמ֗וֹר שִׁ֥יר לְי֫וֹם֥ הַשַּׁבָּֽת׃ ל
2 טֽוֹב֥ לְהֹד֗וֹת לַיהוָ֑ה וּלְזַמֵּ֖ר לְשִׁמְךָ֣ עֶלְי֑וֹן ג בטע ר״פ בסיפ׳. ל
3 לְהַגִּ֣יד בַּבֹּ֣קֶר חַסְדֶּ֑ךָ וֶֽאֱמֽוּנָתְךָ֖ בַּלֵּילֽוֹת׃ ד²
4 עֲלֵי־עָשׂ֣וֹר וַעֲלֵי־[a]נָ֑בֶל עֲלֵ֥י הִ֝גָּי֗וֹן בְּכִנּֽוֹר׃ ג פסוק דמיין³. ב
5 כִּֽי־שִׂמַחְתַּ֣נִי יְ֭הוָה [a]בְּפָעֳלֶ֑ךָ [b]בְּמַעֲשֵׂ֖י [c]יָדֶ֣יךָ אֲרַנֵּֽן׃ נה בטע ר״פ בסיפ. יא כת ל⁴
6 מַה־גָּדְל֣וּ מַעֲשֶׂ֣יךָ יְהוָ֑ה מְאֹ֖ד עָמְק֣וּ מַחְשְׁבֹתֶֽיךָ׃ ג חס
7 אִ֤ישׁ־בַּ֨עַר֮ לֹ֤א [a]יֵ֫דָ֥ע וּכְסִ֥יל לֹא־יָ֝בִ֗ין אֶת־זֹֽאת׃ יט⁵
8 בְּפָרַ֣ח רְ֭שָׁעִים כְּמ֣וֹ עֵ֑שֶׂב וַיָּצִ֥יצוּ כָל־פֹּ֝עֲלֵ֗י אָ֫וֶ֥ן לְ֭הִשָּׁמְדָ֣ם עֲדֵי־עַ֑ד׃ ל⁶
9 וְאַתָּ֥ה מָר֗וֹם [a]לְעֹלָ֥ם יְהוָֽה׃ יח⁷ חס ח מנה בנ״ך
10 [a]כִּֽי־הִנֵּ֣ה אֹיְבֶ֣יךָ ׀ יְהוָ֗ה [a]כִּֽי־הִנֵּ֣ה אֹיְבֶ֣יךָ יֹאבֵ֑דוּ [b]יִתְפָּרְד֥וּ כָל־ נה בטע ר״פ בסיפ
11 [a]פֹּ֝עֲלֵ֗י אָֽוֶן׃ וַתָּ֣רֶם [a]כִּרְאֵ֣ים קַרְנִ֑י [b]בַּלֹּ֥חִי בְּשֶׁ֝֗מֶן רַעֲנָֽן׃ ל ומל. ל דגש. ו רפי׳⁸
12 וַתַּבֵּ֣ט עֵינִ֣י בְּשׁוּרָ֑י [b]בַּקָּמִ֥ים עָ֝לַ֗י מְרֵעִ֥ים [b]תִּשְׁמַ֑עְנָה [c]אָזְנָֽי׃ כט⁹
13 צַדִּ֥יק כַּתָּמָ֥ר יִפְרָ֑ח כְּאֶ֥רֶז בַּלְּבָנ֥וֹן יִשְׂגֶּֽה׃ ל. ד ב קמ ורב פת¹⁰. ג
14 שְׁתוּלִ֥ים בְּבֵית־יְהוָ֑ה בְּחַצְר֥וֹת [a]אֱלֹהֵ֝ינוּ [b]יַפְרִֽיחוּ׃ ל. לט
15 עֽוֹד֮ [a]יְנוּב֪וּן בְּשֵׂיבָ֫ה [b]דְּשֵׁנִ֥ים וְרַעֲנַנִּ֑ים [c]יִהְיוּ׃ ל. כל לישׁ כת כן
16 לְהַגִּ֗יד כִּֽי־יָ֭שָׁר יְהוָ֑ה צ֝֗וּרִי וְלֹא־עַ֥וְלָ֗תָה בּֽוֹ׃ עולתה חד מן ג¹¹ בליש ק

93 צג 1 [a]יְהוָ֗ה מָ֭לָךְ גֵּא֣וּת לָ֑בֵשׁ ׀ לָ֥בַשׁ יְהוָ֗ה עֹ֣ז הִתְאַזָּ֑ר [b] ב. ל. ב
אַף־[a]תִּכּ֥וֹן תֵּ֝בֵ֗ל בַּל־תִּמּֽוֹט׃ 2 נָכ֣וֹן כִּסְאֲךָ֣ מֵאָ֑ז מֵעוֹלָ֖ם אָֽתָּה׃ י וכ״ף. י. כ. ל
3 נָשְׂא֣וּ נְהָר֣וֹת יְ֭הוָה נָשְׂא֣וּ נְהָר֣וֹת קוֹלָ֑ם [a]יִשְׂאוּ֥ נְ֝הָר֗וֹת דָּכְיָֽם׃ ו כת כן
4 מִקֹּל֣וֹת ׀ מַ֣יִם רַבִּ֗ים [a]אַדִּירִ֣ים [b]מִשְׁבְּרֵי־[a]יָ֑ם אַדִּ֖יר בַּמָּר֣וֹם יְהוָֽה׃ יז מפק א²
5 עֵדֹתֶ֥יךָ ׀ נֶאֶמְנ֣וּ מְאֹ֑ד לְבֵיתְךָ֥ [a]נַאֲוָ֖ה־[b]קֹ֣דֶשׁ יְהוָ֗ה לְאֹ֫רֶךְ־יָמִֽים׃ ג.

Ps 92 ¹Mm 3400. ²Mm 3674. ³Mm 3356 et Mm 3838. ⁴Mm 2706. ⁵Mm 1369. ⁶חד וקצוי Ps 72,16. ⁷Mm 25. ⁸Mm 577. ⁹Mm 2501. ¹⁰Mm 937. ¹¹Mm 3026. Ps 93 ¹Mm 978. ²Mm 411.

Ps 92,4 [a] > 𝔊𝔖 ‖ **5** [a] dl m cs? ‖ [b] 𝔗 mlt Mss 𝔖 לִיךְ– ‖ [c] 4QPs[b] 𝔗 mlt Mss 𝔖 שֶׂה–; 𝔊𝔖 pr cop ‖ **7** [a] 4QPs[b] ולא cf 73,22 ‖ **9** [a] 𝔊 *ὕψιστος*; frt l מְרֹם ‖ [b] frt dl m cs ‖ **10** [a–a] > pc Mss 𝔊[B]𝔈 ‖, [b] pc Mss Vrs יִ׳ ‖ **11** [a] 𝔊 (Hier) *καὶ ὑψωθήσεται* = (וְ)תָרֹם? 𝔖 *wšb'tnj* (cf 𝔗) = בָּם ‖ [b] 𝔊 (Hier) *καὶ τὸ γῆράς μου, σ' ἡ παλαίωσίς μου* = (וְ)בָלְתִּי? 𝔖 *wšb'tnj* (cf 𝔗) = בַּלֹּתַנִי (וְ) ‖ **12** [a] l בְּשׁוּרָתִי cf Vrs ‖ [b–b] frt dl ‖ [c] 𝔔 שמעה, 𝔊 *ἀκούσεται* = תִּשְׁמַע ‖ **14** [a] pc Mss 𝔊[R]𝔈𝔗 + בֵּית ‖ [b] 4QPs[b] יפרחו ‖ **15** [a] 4QPs[b] ינבון ‖ [b] 4QPs[b] + טובה cf Gn 15,15 ‖ [c] 4QPs[b] והיו ‖ **16** [a] mlt Mss Vrs ut Q, sic l; K ׳ע ‖ **Ps 93,1** [a] 𝔊 pr *εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ προσαββάτου, ὅτε κατῴκισται ἡ γῆ· αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυιδ* ‖, [b] Vrs pr cop ‖ [c] l תִּכֵּן cf Vrs et 75,4; 96,10[d] ‖ **2** [a] 𝔗 + *'lh'*, prb ins אֵל m cs ‖ **3** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] prp נָשְׂאוּ ‖ **4** [a–a] prp אדיר מִמ׳ ‖ [b] 𝔗 *mmšbhjj'* – מֵא׳ ‖ **5** [a] nonn Mss 𝔖 ול׳ ‖ [b] 4QPs[b] נוה.

15ג,ד 16 יֵרָאֶה[a] אֶל־עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ[b] וַהֲדָרְךָ[c] עַל־[d]בְּנֵיהֶם׃
לב. 16.ה מל 17 וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ[a] עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ[b] ס 17.ג
16.ה מל וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ[c]׃

ח. לג 91 1 צא [a]יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן[b]׃
ל 2 אֹמַר[a] לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ׃
נה בטע ר״פ בסיפ. ב 3 כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ[a] מִדֶּבֶר[b] הַוּוֹת׃
2ל 4 בְּאֶבְרָתוֹ[a] יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת־כְּנָפָיו תֶּחְסֶה
ל צִנָּה וְסֹחֵרָה[c] אֲמִתּוֹ[b]׃
ו־ל ול בסיפ 5 לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ[a] יָעוּף יוֹמָם׃
ל. ל 6 מֶדֶבר[a] בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב[b] יָשׁוּד[c] צָהֳרָיִם׃
ל 7 יִפֹּל מִצִּדְּךָ | אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ
אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ[a]׃
סו. ה־ו. ג חס בליש 8 רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃
9 כִּי־אַתָּה יְהוָה מַחְסִי[a] עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ[b]׃
ל. ל 10 לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ[a]׃
11 כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ׃
נ. ל 12 עַל־כַּפַּיִם יִשְׂאֻנְךָ פֶּן־תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃
ת וחס. ח בליש 13 עַל־שַׁחַל[a] וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין׃
נה בטע ר״פ בסיפ. ל. ל 14 כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי׃
15 יִקְרָאֵנִי | וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ־אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ׃
ל. ל 16 אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ[a] בִּישׁוּעָתִי׃

15 Mm 150. 16 Mm 2441. Ps 91 1 וחד ויתלנן Hi 39,28. 2 וחד אברתו Dt 32,11. 3 Mm 3355. 4 Mm 125. 5 Mm 2391. 6 Mm 1118. 7 Mm 413.

16 [a] G *καὶ ἰδέ* = וּרְאֵה; S pl ‖ [b] mlt Mss S פְּעֻלֶּיךָ, G *καὶ τὰ ἔργα σου* ‖ [c] G *καὶ ὁδήγησον* = וְהַדְרֵךְ ‖ [d] > G ‖ 17 [a] > 2 Mss T, frt dl ‖ [b] prb dl (ex a) ‖ [c–c] > pc Mss G ‖ Ps 91,1 [a] G pr *αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυιδ* = שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד ‖ [b] S *mštbḥ* = יִתְרוֹנַן? 2 [a] l יֹאמַר cf G ‖ 3 [a] cf Hos 9,8 ‖ [b] nonn Mss GS וּמִ׳; frt l מִדֶּבֶר cf G σ′S et 6[a] ‖ 4 [a] l רֹתְיוֹ– cf GS ‖ [b–b] prb add; tr post 7 ‖ [c] G(S) *κυκλώσει σε* = תְּסָחֲרֶךָ? ‖ 5 [a] pc Mss G[S]S וּמִ׳ ‖ 6 [a] G(α′S) *ἀπὸ πράγματος* = מִדָּבָר ‖ [b] S *wmn rwḥ'* ‖ [c] G *καὶ δαιμονίου* = וְשֶׁד cf α′σ′ ‖ 7 [a] cf 4[b–b] ‖ 9 [a] prp מַחְסֵהּ ‖ [b] G ε′ *καταφυγήν σου* = מָעוֹנֵךְ ‖ 10 [a] mlt Mss T לִיךְ– ‖ 13 [a] G(S) *ἀσπίδα* = וָחֵל? ‖ 16 [a] prp וְאַרְוֵהוּ, sed cf 50,23.

51 זְכֹר אֲדֹנָי[a] חֶרְפַּת עֲבָדֶיךָ[b] שְׂאֵתִי בְחֵיקִי כָּל־רַבִּים[c] עַמִּים: ב22. ל וכל קריא חלוף עמים רבים

52 אֲשֶׁר חֵרְפוּ אוֹיְבֶיךָ | יְהוָה אֲשֶׁר חֵרְפוּ עִקְּבוֹת מְשִׁיחֶךָ: ז מל23

53 [a] בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

90 1 תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים יז. 1 ול בסיפ1

אֲדֹנָי[a] מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר[b] וָדֹר: [אַתָּה אֵל[d]: ד וכל שם קריה ואנש דכות

2 בְּטֶרֶם[a] הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל[a] אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם[b] עַד־[c]עוֹלָם ל. ל. ב. ג ב מל וחד חס2

3 תָּשֶׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר[a] שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם: [בַּלָּיְלָה[c]: ד3. ג4

4 [a] כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר[b] וְאַשְׁמוּרָה[d] נה בסע ר״פ בסיפ. סו. יא2. ג. ל

5 זְרַמְתָּם[a] שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר[c] כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: ל. ד וחס6

6 בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב[a] יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ: ל ומל. ה

7 כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ:

8 שַׁתָּ עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ[a] עֲלֻמֵנוּ לְמְאוֹר פָּנֶיךָ: שחה. ב2. ל ק8

9 כִּי כָל־[a]יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ[b] שָׁנֵינוּ[c] כְּמוֹ־הֶגֶה[cd]: ג בליש9

10 [a]יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ[a] בָהֶם[b] שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת | שְׁמוֹנִים שָׁנָה ו10 מל וכל ד״ה דכות ב מ א

וְרָהְבָם[c] עָמָל וָאָוֶן כִּי־גָז[d] חִישׁ וַנָּעֻפָה:

11 מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ[a] עֶבְרָתֶךָ: י מל וכל תרמ דכות ב מ ג חס. ל

12 לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע[a] וְנָבֵא לְבַב[a] חָכְמָה: ה11. ג12 חס וחד מן ז בלשון נביאיה. ל

13 שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־עֲבָדֶיךָ[a]: ה בסע. ב13

14 שַׂבְּעֵנוּ[a] בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וְנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְכָל־יָמֵינוּ: ד

15 שַׂמְּחֵנוּ[a] כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: ל ומל14

22 Mm 3351. 23 Mm 3348. Ps 90 1 Mm 3890. 2 Mm 3352. 3 Mm 163. 4 Mm 1185. 5 Mm 1630. 6 Mm 3476. 7 Mm 3353. 8 וחד למאד 2 Ch 16,14. 9 Mp sub loco. 10 Mm 43. 11 Mm 90. 12 Mm 2582. 13 Mm 3354. 14 וחד ימות מל Dt 32,7, cf Mp sub loco.

51 [a] mlt Mss יהוה || [b] mlt Mss $\mathfrak{G}^{min}$ $\mathfrak{S}$ עַבְדֶּךָ || [c] > $\mathfrak{G}$; α′ (Hier) *ἀδικίας*, $\mathfrak{S}$ *rnjhwn d* = רִבֵּי? prp דִּבַּת (vel כִּלְמַת pro כל־ר׳) || **53** [a] > 2 Mss || **Ps 90,1** [a] pc Mss $\mathfrak{G}$ מעו || [b] mlt Mss $\mathfrak{S}$ לְדֹר | $\mathfrak{T}$ לַדַּר || **2** [a] $\mathfrak{G}$(α′σ′Hier$\mathfrak{T}$) לַל– || [b] mlt Mss $\mathfrak{L}\mathfrak{V}$ מ׳ || [c] mlt Mss $\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ ועד || [d] $\mathfrak{G}$ *μή* = אַל et cj c 3; cf 4[a] || **3** [a] l וְתֹאמַר cf α′Hier || **4** [a] prb tr post 2 || [b] l prb עָבַר cf $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ || [c–c] frt dl || [d] σ′($\mathfrak{S}\mathfrak{T}$) *καὶ ὡς φυλακή*; l כְּאֹ || **5** [a] $\mathfrak{S}$ *šrbthwn* aeva eorum; l frt זְרַעְתָּם $\mathfrak{S}$ *šnt'* annus; l frt שָׁנָה || [b] $\mathfrak{G}$ *ἔτη*, $\mathfrak{S}$ *šnt'* annus; l frt שָׁנָה || [c] prb dl (ex 6) et cj יהיו c b || **6** [a] nonn Mss $\mathfrak{S}$ וְיִ, $\mathfrak{G}$ + *ἀποπέσοι* = יָבוֹל || **8** [a] mlt Mss α′σ′Hier עלמינו || **9** [a] frt dl || [b] $\mathfrak{G}$ *ἐξελίπομεν* → כָּלְינוּ; l כָּלוּ cf $\mathfrak{S}$ *wgmrw* || [c–c] $\mathfrak{G}$ *ὡς ἀράχνη(ν) ἐμελέτων*; prp בְּתוּגָה || [d] $\mathfrak{S}$ *gwgj* aranea || **10** [a–a] frt dl m cs || [b] frt l גָּבְהָם cf [a–a] vel dl || [c] l frt וְרָבָם cf Vrs || [d] $\mathfrak{T}$ *'dw* = גָּוּז || **11** [a] $\mathfrak{G}$ *καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου σου* = וּמִי׳; prp וּמִי רֹאֶה תֹּךְ || **12** [a–a] l frt וְנָבֹא בְלֵב cf α′σ′ε′ Hier $\mathfrak{S}$ || **13** [a] pc Mss עַבְדֶּךָ || **14** [a] $\mathfrak{G}$ *ἐνεπλήσθημεν* = שָׂבַעְנוּ || **15** [a] $\mathfrak{G}$ *εὐφράνθημεν* = שִׂמַּחְנוּ.

29 לְעוֹלָם אֶשְׁמָר־[a]לּוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ׃ — אשמר . ב ק
30 וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ כִּימֵי שָׁמָיִם׃ — ל[12]
31 אִם־יַעֲזְבוּ בָנָיו תּוֹרָתִי וּבְמִשְׁפָּטַי[a] לֹא יֵלֵכוּן[b]׃ — ג
32 [a]אִם־חֻקֹּתַי יְחַלֵּלוּ וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמֹרוּ׃ — ט[13] חס וכל אורית דכות ב מ א
33 וּפָקַדְתִּי[a] בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם׃ — ו[14] . ל
34 וְחַסְדִּי לֹא־אָפִיר[a] מֵעִמּוֹ וְלֹא־אֲשַׁקֶּר בֶּאֱמוּנָתִי׃ — ל . ל
35 לֹא[a]־אֲחַלֵּל בְּרִיתִי וּמוֹצָא שְׂפָתַי לֹא אֲשַׁנֶּה׃
36 אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בְקָדְשִׁי אִם־לְדָוִד אֲכַזֵּב׃
37 זַרְעוֹ לְעוֹלָם יִהְיֶה וְכִסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי[a]׃
38 כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם[a] [b]וְעֵד בַּשַּׁחַק[b] נֶאֱמָן סֶלָה׃ — ל[15] . ב
39 [a]וְאַתָּה זָנַחְתָּ וַתִּמְאָס הִתְעַבַּרְתָּ עִם־מְשִׁיחֶךָ׃ — ל
40 נֵאַרְתָּה בְרִית עַבְדֶּךָ חִלַּלְתָּ לָאָרֶץ נִזְרוֹ׃ — ל
41 פָּרַצְתָּ כָל־גְּדֵרֹתָיו שַׂמְתָּ מִבְצָרָיו מְחִתָּה׃ — ל
42 שַׁסֻּהוּ כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ הָיָה חֶרְפָּה לִשְׁכֵנָיו׃
43 הֲרִימוֹתָ יְמִין צָרָיו הִשְׂמַחְתָּ כָּל־אוֹיְבָיו׃ — ג ב חס וחד מל[16] . ה מל
44 אַף־תָּשִׁיב צוּר[a] חַרְבּוֹ וְלֹא הֲקִימֹתוֹ בַּמִּלְחָמָה׃ — ל[17] . ל
45 [a]הִשְׁבַּתָּ מִטְהָרוֹ [ab]וְכִסְאוֹ לָאָרֶץ מִגַּרְתָּה׃ — ב . ל
46 הִקְצַרְתָּ יְמֵי עֲלוּמָיו הֶעֱטִיתָ עָלָיו בוּשָׁה סֶלָה׃ — ל . ל
47 עַד־[a]מָה יְהוָה תִּסָּתֵר לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ חֲמָתֶךָ׃ — ח[18]
48 זְכָר־[ba]אֲנִי [c]מֶה־[c]חָלֶד [b]עַל־מָה־[d]שָׁוְא בָּרָאתָ כָל־[e]בְּנֵי־אָדָם׃ — ל
49 מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה־מָּוֶת יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִיַּד־שְׁאוֹל סֶלָה׃ — ו[19] . ל[20] . ח[21]
50 אַיֵּה | חַסְדֶּיךָ הָרִאשֹׁנִים אֲדֹנָי[a] נִשְׁבַּעְתָּ לְדָוִד בֶּאֱמוּנָתֶךָ׃ — כי

[12] וחד כימי השמים Dt 11,21. [13] Mm 1902. [14] Mm 1420. [15] Mp sub loco. [16] Mm 3350. [17] Mm 161. [18] Mm 975. [19] Mm 107. [20] Mm 2624. [21] Mm 3058.

29 [a] K אֶשְׁמוֹר ‖ **31** [a] o εβρ′ sg ‖ [b] o εβρ′ *ιαλληχουν* = יְהַלֵּ֫ ‖ **32** [a] > S ‖ **33** [a] GS om cop ‖ **34** [a] nonn Mss S Hier אָסִיר cf 2 S 7,15 ‖ **35** [a] Ms GS וְלֹא ‖ **37** [a] C נגדו ‖ **38** [a] nonn Mss o εβρ′ GSC לְעִ֫ ‖ [b–b] prp בְּעֵד הַשַּׁ֫ vel לַעַד כַּשׁ ‖ **39** [a] o εβρ′ *ουαθ θεμας* = וַאֲתָּה תִּ֫; S + suff 1 sg ‖ **44** [a] C *l'hwr'* = אָחוֹר; prp צַר vel מִצַּר ‖ **45** [a–a] prp בְּיוֹם צְעִירֶיךָ ‖ [b] C mlt Mss שָׁבַרְתָּ חָטְרוֹ vel שָׁבַרְתָּ מַטֵּה הֹדוֹ ‖ **47** [a] S *rgz 'nt* = תִּקְצָף ‖ **48** [a] Ms + נָא ‖ [b–b] 1 prb מה־חָדֵל אני (חדל 2 Mss) ‖ [c] prp עוֹלָם הֲשָׁוְא vel אֲשֶׁר ‖ [d–d] prp אֲדֹנָי ‖ [e] > pc Mss Hier ‖ **50** [a] mlt Mss o εβρ′ יהוה, S tr ante הר׳; pc Mss GSC Hier + אֲשֶׁר, C + *sicut*.

9 יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי[a] צְבָאוֹת מִי־כָמוֹךְ[b] חָסִין[c] | יָהּ[cd] וְאֶמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ׃ ח בטע ר״פ בסיפ׳[3]. יג[4]
[ב

10 אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם בְּשׂוֹא[a] גַלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּחֵם׃ יד ר״פ בסיפ׳. יד מל

11 אַתָּה דִכִּאתָ[a] כֶחָלָל רָהַב בִּזְרוֹעַ עֻזְּךָ פִּזַּרְתָּ אוֹיְבֶיךָ׃ יד ר״פ בסיפ׳. ב וחד מן מח[5] כת א לא כך. ז מל[6]

12 לְךָ שָׁמַיִם אַף־לְךָ אֶרֶץ תֵּבֵל וּמְלֹאָהּ אַתָּה יְסַדְתָּם׃ ב[7]

13 צָפוֹן וְיָמִין[a] אַתָּה בְרָאתָם תָּבוֹר וְחֶרְמוֹן בְּשִׁמְךָ[b] יְרַנֵּנוּ׃ ל. ל

14 לְךָ זְרוֹעַ עִם־גְּבוּרָה תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינֶךָ׃

15 צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָנֶיךָ׃

16 אַשְׁרֵי־עָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יְהוָה בְּאוֹר־פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן׃ ג

17 בְּשִׁמְךָ יָגִילּוּן כָּל־הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ[a]׃ ל

18 כִּי־תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ[a] אָתָּה וּבִרְצֹנְךָ תָּרִים[b] קַרְנֵנוּ[c]׃ ל. תרים[8] ק

19 כִּי לַיהוָה[a] מָגִנֵּנוּ וְלִקְדוֹשׁ[b] יִשְׂרָאֵל מַלְכֵּנוּ׃ ג[9]

20 אָז דִּבַּרְתָּ־בְחָזוֹן לַחֲסִידֶיךָ[a] וַתֹּאמֶר
שִׁוִּיתִי עֵזֶר[b] עַל־גִּבּוֹר הֲרִימוֹתִי בָחוּר מֵעָם׃ ג ול מל

21 מָצָאתִי דָוִד עַבְדִּי בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו׃ ו רפ[10]

22 אֲשֶׁר יָדִי תִּכּוֹן עִמּוֹ אַף־זְרוֹעִי תְאַמְּצֵנּוּ׃ ב מל בלישׁ

23 לֹא־יַשִּׁא אוֹיֵב בּוֹ וּבֶן־עַוְלָה לֹא יְעַנֶּנּוּ[a]׃ ה ב מל וג חט

24 וְכַתּוֹתִי מִפָּנָיו צָרָיו וּמְשַׂנְאָיו אָגּוֹף׃ ל. נב. ל ומל

25 וֶאֱמוּנָתִי[a] וְחַסְדִּי עִמּוֹ וּבִשְׁמִי תָּרוּם קַרְנוֹ׃

26 וְשַׂמְתִּי בַיָּם יָדוֹ וּבַנְּהָרוֹת יְמִינוֹ׃ ב[11]

27 הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אָתָּה אֵלִי וְצוּר יְשׁוּעָתִי׃

28 אַף־אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃ ו קמ בסיפ׳ ו מנה בטע

[3] Mm 3443. [4] Mm 2015. [5] Mm 898. [6] Mm 3348. [7] Ps 119,152. [8] Mm 832. [9] Mm 3349. [10] Mm 577. [11] Mm 2369.

9 [a] frt dl m cs || [b] prb huc tr ˆ cf 𝔊 || [c–c] prp חָסְנְךָ vel (אֵ)יתָן || [d] > 𝔖 || 10 [a] 𝔊 τὸν δὲ σάλον, prp וּבְשָׂאוֹן || 11 [a] mlt Mss דכית || 13 [a] 𝔊* καὶ θαλάσσας, 𝔊^{AL}𝔏^{G} καὶ τὴν θάλασσαν || [b] 2 Mss 𝔖 שְׁמְךָ || 14 [a] 𝔖 wdjlk hj = וְלִךָ || 17 [a] prp יָרִימוּ קוֹלָם vel יָרִימוּ קַרְנָם || 18 [a] 𝔖 suff 1 pl || [b] mlt Mss 𝔊𝔖𝔗 ut Q, sic l; K Hier תרים || [c] 𝔗 קרנינו || 19 [a] 𝔖 mrj' = רַי cf ℵ || [b] 𝔖 wqdjš' = וְקִ cf ℵ || 20 [a] mlt Mss דְּ– || [b] prp נְזֶר cf 40 || 23 [a] 𝔊 προσθήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν = יוֹסִיף לְעַנּוֹתוֹ cf 2 S 7,10 || 25 [a] sic L, mlt Mss Edd וְאֶ.

כְּלִאָ֑ךְ וְלֹ֣א אֹצָ֔א׃ 10 עֵינִ֥י דָאֲבָ֖ה מִנִּ֣י עֹ֑נִי
קְרָאתִ֖יךָ יְהוָ֣ה בְּכָל־יֹ֑ום שִׁטַּ֖חְתִּי אֵלֶ֣יךָ כַּפָּ֔י׃
11 הֲלַמֵּתִ֥ים תַּעֲשֶׂה־פֶּ֑לֶא אִם־רְפָאִ֥ים יָ֝קוּמוּ יוֹדוּךָ סֶּֽלָה׃
12 הֲיְסֻפַּ֣ר בַּקֶּ֣בֶר חַסְדֶּ֑ךָ אֱ֝מוּנָתְךָ֗ בָּאֲבַדֹּֽון׃
13 הֲיִוָּ֣דַע בַּחֹ֣שֶׁךְ פִּלְאֶ֑ךָ וְצִדְקָתְךָ֥ בְּאֶֽרֶץ־נְשִׁיָּֽה׃
14 וַאֲנִ֣י אֵלֶ֣יךָ יְהוָ֣ה שִׁוַּ֑עְתִּי וּ֝בַבֹּ֗קֶר תְּפִלָּתִ֥י תְקַדְּמֶֽךָּ׃
15 לָ֤מָּה יְהוָ֣ה תִּזְנַ֣ח נַפְשִׁ֑י תַּסְתִּ֖יר פָּנֶ֣יךָ מִמֶּֽנִּי׃
16 עָנִ֣י אֲנִ֣י וְגֹוֵ֣עַ מִנֹּ֑עַר נָשָׂ֖אתִי אֵמֶ֣יךָ אָפֻנָֽה׃
17 עָלַ֣י עָ֭בְרוּ חֲרֹנֶ֑יךָ בִּעוּתֶ֖יךָ צִמְּתוּתְנִֽי׃
18 סַבּ֣וּנִי ׀ כַּמַּ֣יִם כָּל־הַ֑יֹּום הִקִּ֖יפוּ עָלַ֣י יָחַֽד׃
19 הִרְחַ֣קְתָּ מֻמַּ֣נִּי אֹ֑הֵב וְ֝רֵ֗עַ מְיֻדָּ֥עַי מַחְשָֽׁךְ׃

89 1 מַשְׂכִּ֥יל לְאֵיתָ֥ן הָאֶזְרָחִֽי׃
2 חַסְדֵּ֣י יְהוָ֣ה עֹולָ֑ם אָ֝שִׁ֗ירָה לְדֹ֣ר וָדֹ֑ר ׀ אֹודִ֖יעַ אֱמּונָתְךָ֣ בְּפִֽי׃
3 כִּֽי־אָ֭מַרְתִּי עֹולָ֣ם חֶ֑סֶד יִ֝בָּנֶ֗ה שָׁמַ֥יִם ׀ תָּכֹ֣ן אֱמּונָתְךָ֣ בָהֶֽם׃
4 כָּרַ֣תִּי בְרִ֣ית לִבְחִירָ֑י נִשְׁבַּ֖עְתִּי לְדָוִ֣ד עַבְדִּֽי׃
5 עַד־עֹולָ֣ם אָכִ֣ין זַרְעֶ֑ךָ וּ֝בָנִ֗יתִי לְדֹ֣ר וָדֹ֑ור כִּסְאֶ֥ךָ סֶּֽלָה׃
6 וְיֹודוּ֣ שָׁ֭מַיִם פִּלְאֲךָ֣ יְהוָ֑ה אַף־אֱ֝מּונָתְךָ֗ בִּקְהַ֥ל קְדֹשִֽׁים׃
7 כִּֽי־מִ֤י בַשַּׁ֨חַק֙ יַעֲרֹ֣ךְ לַיהוָ֑ה יִדְמֶ֥ה לַ֝יהוָ֗ה בִּבְנֵ֥י אֵלִֽים׃
8 אֵ֤ל נַעֲרָ֣ץ בְּסֹ֣וד־קְדֹשִׁ֑ים רַבָּ֥ה ׀ וְ֝נֹורָ֗א עַל־כָּל־סְבִיבָ֥יו׃

[6]Thr 3,7. [7]Mm 2501. [8]Jer 31,25. [9]Hi 37,20. [10]Mm 1966. [11]Mm 3209. [12]Mm 3347. **Ps 89** [1]Mm 879. [2]Mm 3040.

ל חס. בℵ. פ7. בa

ג

ל

בℵ. גי0

ל

סז ר״ם לג מנה בכתיב. ו. ל

ג ר״פ11

ל. גי2. יט. ד חס בליש. ל

ל. ל

ל. ג. ב

פט

ל

ל חס

ל כת כן

נה בטע ר״פ בסיפ. ב. ו חס בכתיב למערבי

ל. ז4

9 [b] pc Mss כלוא, G *παρεδόθην*, S *'tklj*t detentus sum, prp כִּ֭י אֲנִי vel נִכְלֵאתִי ‖ **11** [a] > GS ‖ **12** [a] pc Mss GS וְא׳ ‖ **13** [a] pc Mss GC פְּלִיאֶיךָ ‖ **16** [a] G(S Hier) *kai ἐν κόποις* = וְנָגֵעַ ‖ [b] G(S) *ὑψωθείς* = נָשֵׂ׳ ‖ [c] G(S) *ἐταπεινώθην* = אֻמַּ֫ה ‖ [d] prp אפוּנָה cf 77,3, sed G *kai ἐξηπορήθην* ‖ **17** [a] l c pc Mss צמתוּנִי ‖ **19** [a] pc Mss GSC ומ׳ ‖ [b] nonn Mss מחשׁך, G *ἀπὸ ταλαιπωρίας*, S *'prqt mnj*, Hier *abstulisti* = מֵחֲשֶׁךְ vel שְׁכַחְתָּ? prp ‖ **Ps 89,2** [a] G θ′ + suff 2 sg, l prb חַסְדֶּ֫יךָ ‖ [b] mlt Mss Gσ′SC Hier לְעֹ׳ ‖ [c] S suff 3 m sg ‖ **3** [a–a] prp כְּאַדְמַת vel tr [a–a] ante 4; G 2 sg ‖ [b] prp חַסְדֵּי vel חַסְדְּךָ ‖ [c] Gσ′ *ἐν τοῖς οὐρανοῖς* = בַּשׁ׳, prp כַּשׁ׳ ‖ [d] l prb תִּכֵּן cf Gσ′ ‖ [e] prp תֵּי— ‖ [f] 2 Mss כָּהֵם; > Gσ′S ‖ **4** [a] cf 3[a–a] ‖ [b] G pl ‖ **6** [a] 2 Mss GS י׳ ‖ [b] 2 Mss GSC Hier פְּלִיאֶיךָ ‖ [c] prp vel קְהַל vel בַּשְּׁמַיִם ‖ **7** [a] pc Mss אֵילִים, S(C) *ml'k'* angelorum ‖ **8** [a] huc tr ‖ [b] l רַב (vel הוּא רַב) cf GSC ‖ [c] pc Mss + הוּא.

17 [a]עֲשֵׂה־עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה
וְיִרְאוּ[b] שׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ כִּי־אַתָּה יְהוָה[c] עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי׃ ג.ל[a]

87 (קכז) 1 לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר שִׁיר
[a]יְסוֹדָתוֹ[b] בְּהַרְרֵי־[c]קֹדֶשׁ׃ ב פסוק דמטע בסיפ[1]
2 אֹהֵב יְהוָה שַׁעֲרֵי צִיּוֹן מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב׃
3 נִכְבָּדוֹת מְדֻבָּר[a] בָּךְ עִיר הָאֱלֹהִים סֶלָה[b]׃ [יֵלַד־שָׁם׃ ל.ל.ל
4 אַזְכִּיר | רַהַב וּבָבֶל לְיֹדְעָי[a] הִנֵּה פְלֶשֶׁת וְצוֹר עִם־[b]כּוּשׁ זֶה ד[2]
5 וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר אִישׁ וְאִישׁ יֻלַּד־בָּהּ [a]וְהוּא יְכוֹנְנֶהָ עֶלְיוֹן׃ ב[3] בשלש ספרים. ל. ג[4]. ד.
6 יְהוָה יִסְפֹּר[b] בִּכְתֹב[c] עַמִּים זֶה יֻלַּד־שָׁם סֶלָה׃ ה ומל[5]
7 וְשָׁרִים[a] כְּחֹלְלִים[b] כֹּל־[cd]מַעְיָנַי בָּךְ׃ ח בלישׁ[6]. ל.ל

88 פח 1 שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי קֹרַח לַמְנַצֵּחַ עַל־[a]מָחֲלַת לְעַנּוֹת מַשְׂכִּיל לְהֵימָן הָאֶזְרָחִי[b]׃ ה. ד[1]. ב חד חס וחד מל[2]
2 יְהוָה [a]אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם[b]־צָעַקְתִּי[a] בַלַּיְלָה[c] נֶגְדֶּךָ׃
3 תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי הַטֵּה־[a]אָזְנְךָ לְרִנָּתִי׃ יג
4 כִּי־שָׂבְעָה בְרָעוֹת נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ׃ ל
5 נֶחְשַׁבְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין־אֱיָל׃ ל
6 בַּמֵּתִים[a] חָפְשִׁי[b] כְּמוֹ חֲלָלִים[c] | שֹׁכְבֵי קֶבֶר ל
אֲשֶׁר לֹא זְכַרְתָּם עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ׃ ל
7 שַׁתַּנִי בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת [a]בְּמַחֲשַׁכִּים בִּמְצֹלוֹת׃ ז ומל[3]. ג.ג
8 עָלַי סָמְכָה חֲמָתֶךָ וְכָל־מִשְׁבָּרֶיךָ עִנִּיתָ[a] סֶלָה׃ ל
9 הִרְחַקְתָּ מְיָדְעַי מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי תוֹעֵבוֹת[a] לָמוֹ ב[5]

[8] וחד נחמתני Ru 2,13. Ps 87 [1] Mm 1849 et Mm 3313. [2] Mm 3345. [3] Mm 3346. [4] Mm 3654. [5] Mm 956. [6] Mm 1753. [7] Mm 2651. [8] Mm 1824. Ps 88 [1] Mm 203. [2] Nu 30,14. [3] Mm 1327. [4] Mm 3733. [5] Mp sub loco.

17 [a] cf 16[a–a] || [b] pc Mss ך || [c] > pc Mss || **Ps 87** [a] numerus > L || **87,1** [a–a] crrp || [b] 𝔊𝔖 pl || [c–c] 𝔖 *bṭwrh qdjš'* = בְּהַר קָדְשׁוֹ; cf 5[a–a] || **3** [a] prp מְדֻבָּר || [b] cf 6[a] || **4** [a] 𝔗 יו_ || [b] 𝔊(𝔖) *kai laós* = וְעַם || **5** [a–a] prb tr post 1 || **6** [a] prb tr post 3 || [b] 𝔊 *διηγήσεται* = יְסַפֵּר || [c] 𝔊 θ′ *ἐν γραφῇ*, ε′ *ἐν ἀπογραφῇ* = בִּכְתָב cf 𝔗 mlt Mss (בכתב) 𝔖𝔗 || **7** [a] nonn Mss 𝔊𝔖 וש׳ || [b] Ms בח׳ || [c–c] prp מעיני כלם עו(ו)ני || [d] pc Mss מעיני cf σ′, 𝔊 *ἡ κατοικία* cf 84,7[c], 𝔖 *d'tmkkw* = מְעֻנֵּי || **Ps 88,1** [a] cf 53,1[a] || [b] 𝔊 α′ *τῷ Ἰσραηλίτῃ* || **2** [a–a] prp אלהי שועתי || [b] 𝔗 *jjmm* = יוֹמָם || [c] 𝔊𝔖 pr cop | **3** [a] 𝔊 + *κύριε* || **6** [a] pc Mss 𝔗 כמי || [b] prp חָפְשִׁתִי vel הֻשְׁבְתִּי vel נְפָשִׁי, sed cf Ez 27,20 || [c] 𝔊* + *ἐρριμένοι* || **7** [a] 𝔊(𝔖) *kai ἐν σκιᾷ θανάτου* → וּבְצַלְמָוֶת || **8** [a] 𝔊(𝔖) *ἐπ' ἐμὲ ἐπήγαγες*, l frt אֵנִיתָ לִי || **9** [a] pc Mss 𝔊𝔖 בָּהּ–.

12 אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף׃
ד חס את בלישׁ[6] 13 גַּם־יְהוָה יִתֵּן הַטּוֹב וְאַרְצֵנוּ[a] תִּתֵּן יְבוּלָהּ׃
ג.ז.ו רפי[8].ג. 14 צֶדֶק[a] לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם[b] לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו׃

ג.ו 86 1 תְּפִלָּה לְדָוִד
פּוֹ
הַטֵּה־יְהוָה אָזְנְךָ עֲנֵנִי[a] כִּי־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי׃ [אֵלֶיךָ׃
יג.ו קמ בסיפ 2 שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי־חָסִיד אָנִי[a] הוֹשַׁע עַבְדְּךָ [אַתָּה[c] אֱלֹהַי[b] הַבּוֹטֵחַ
ב בסיפ[2]. ו קמ בסיפ ו מנה בסע . ב[3]. ב פת באתנח[4]
3 חָנֵּנִי אֲדֹנָי[a] כִּי אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל־הַיּוֹם׃
ב[5].כג 4 שַׂמַּח נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ אֲדֹנָי[a] נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃
ל.ל 5 כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי[a] טוֹב וְסַלָּח[b] וְרַב־חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ׃
יו.ל ומל 6 הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל[a] תַּחֲנוּנוֹתָי׃
ב דגש 7 בְּיוֹם צָרָתִי אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי[a]׃
ל 8 אֵין־כָּמוֹךָ [a]בָּאֱלֹהִים וַאדֹנָי[a] וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ[b]׃ [לִשְׁמֶךָ׃
9 כָּל־גּוֹיִם [a]אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ[b] אֲדֹנָי[c] וְיכַבְּדוּ
ה 10 כִּי־גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ[a]׃ [שְׁמֶךָ׃
ל 11 הוֹרֵנִי יְהוָה[a] דַּרְכֶּךָ[b] אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד[c] לְבָבִי לְיִרְאָה[d]
12 אוֹדְךָ [a]אֲדֹנָי אֱלֹהַי בְּכָל־לְבָבִי וַאֲכַבְּדָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם׃
נ בעיא?.ל 13 כִּי־חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלָי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה׃
ד 14 [a]אֱלֹהִים [זֵדִים קָמוּ־עָלָי וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי
ל [b]וְלֹא שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם׃
ג.ב 15 וְאַתָּה אֲדֹנָי[a] אֵל־רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת׃
16 [a]פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי
ב תְּנָה־עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן־אֲמָתֶךָ׃

[6]Mm 2932. [7]Mm 3342. [8]Mm 3131. Ps 86 [1]Ps 17,1. [2]Ps 119,167. [3]Mm 2630. [4]Mm 960. [5]Mm 3343. [6]Mm 3344. [7]Mm 3239.

13 [a] Ms Ś וְהָאָרֶץ ut Ez 34,27 || **14** [a] Ś *wzdjq'* = וְצַדִּיק || [b] l frt וְשָׁלוֹם (cf 11) vel וְיֹשֶׁר || Ps 86,1 [a] 𝔊Ś pr cop || **2** [a–a] Ś *ṯb 'nt* cf 5 || [b–b] tr vel ante vel post 3a || [c] > 𝔊 || **3** [a] mlt Mss יהוה || **4** [a] > 𝔊[s*L] Hier || **5** [a] mlt Mss יהוה || [b] > Ś || **6** [a] mlt Mss 𝔊 לְקוֹל || **7** [a] prb exc vb || **8** [a–a] mlt Mss יהוה, Ś *mrj' 'lhn* (*'lh'*) = יהוה אֱלֹהֵינוּ || [b] frt huc tr 9[a–a] || **9** [a–a] cf 8[b] || [b] prb huc tr ‸ || [c] 𝔗 mlt Mss יהוה || **10** [a] 𝔊* + *ὁ μέγας* || **11** [a] prb dl m cs || [b] pc Mss דְּרָכֶיךָ || [c] 𝔊(Ś) *εὐφρανθήτω* = יַחַד a חדה || [d] mlt Mss + אֶת־ || **12** [a] mlt Mss יהוה; frt dl m cs || **14** [a] cf 54,5 || [b–b] dl? cf 54,5 || **15** [a] mlt Mss יהוה || **16** [a–a] tr ante 17.

12 וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה לִי׃
13 וָאֲשַׁלְּחֵהוּ[a] בִּשְׁרִירוּת לִבָּם יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃
14 לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ[a] לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ׃
15 כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי׃
16 [a]מְשַׂנְאֵי יְהוָה[a] יְכַחֲשׁוּ־לוֹ וְיִהְיֶה עִתָּם[b] לְעוֹלָם׃
17 וַיַּאֲכִלֵהוּ[a] מֵחֶלֶב חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָּ[b]׃

82 1 מִזְמוֹר לְאָסָף
פּ
אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט׃
2 עַד־מָתַי תִּשְׁפְּטוּ־עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ־סֶלָה׃
3 שִׁפְטוּ־דַל[a] וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ׃
4 פַּלְטוּ־דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ׃ [אָרֶץ׃
5 לֹא יָדְעוּ[a] | וְלֹא יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ יִמּוֹטוּ כָּל־מוֹסְדֵי
6 אֲנִי־אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם׃
7 אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ׃
8 קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה תִּנְחַל[a] בְּכָל־הַגּוֹיִם׃

83 1 שִׁיר[a] מִזְמוֹר לְאָסָף׃
(שׁב)
2 אֱלֹהִים אַל־דֳּמִי־לָךְ אַל־תֶּחֱרַשׁ וְאַל־תִּשְׁקֹט אֵל׃
3 כִּי־הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ נָשְׂאוּ רֹאשׁ׃
4 עַל־עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל־צְפוּנֶיךָ[a]׃
5 אָמְרוּ[a] לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא־יִזָּכֵר שֵׁם־יִשְׂרָאֵל עוֹד[a]׃
6 כִּי נוֹעָצוּ לֵב יַחְדָּו[a] עָלֶיךָ[b] בְּרִית יִכְרֹתוּ׃
7 אָהֳלֵי אֱדוֹם [a]וְיִשְׁמְעאלִים מוֹאָב[a] וְהַגְרִים׃
8 [a]גְּבָל וְעַמּוֹן[a] וַעֲמָלֵק פְּלֶשֶׁת[b] עִם־יֹשְׁבֵי צוֹר׃

יח[11] ר״פ בכתיב ה׳ מנה בתלים וכל ד״ה דכות ב׳ מ׳ ב וחד מן יח[12] ר״פ ולא לא. יט[13] שמיעה לקול. לג ס מנה בכתיב. ב[14]
ב מל[15]. ל מל[16]
כב[17] ו[18] מנה ר״פ
ו מל
לב
ל מל בכתיב. ל
ג בכתיב. יו
ה[1]
ג. ל
ב. ל
יח[2]. ג[3]. ד ג חס וחד מל[4]. ל[5]
ב. ב
ח. ג בסע בלישׁ
ג[1]
ז מל[2]. ג. י
ל. ל
ב ר״פ
נה בסע ר״פ בסוף. ב[3]. ב
ב חד קמ וחד פת[3]. י מל[4]

[11] Mm 3249. [12] Mm 2708. [13] Mm 23. [14] Mm 1107. [15] Mm 2511. [16] Mm 3028. [17] Mm 1444. [18] Mm 1236. Ps 82 [1] Mm 524. [2] Mm 1941. [3] Mm 3013. [4] Mm 20. [5] Mm 361. Ps 83 [1] Mm 3338. [2] Mm 3348. [3] Mp sub loco. [4] Mm 1897.

13 [a] Ms Gσ′ חֵם– || **14** [a] G ἤκουσεν = שָׁמַע; l יִשְׁמַע (י hpgr)׳ || **16** [a–a] prp אֵיתָם– vel אָיְו– || [b] Sʒw′hwn, l frt בְּעָתָם vel בְּעָתָם; T twaphwn furor eorum || **17** [a] l וְאַאֲכִי׳ || [b] l c Ms עֲהוּ– cf GS || Ps **82**,3 [a] ex 4; l prb דָּךְ || **5** [a] l frt יָ׳ || **8** [a] Ms תַּנְחִיל || Ps **83** [a] numerus > L || **4** [a] pc Mss α′σ′ Hier נֶגְדֶּךָ– || **5** [a] prb dl m cs || **6** [a] l prb יַחַד || [b] l prb וְע׳ cf ST || **7** [a–a] l frt וּמוֹאָב יֹשׁ׳ || **8** [a–a] S tḥwm′ d′mwn = גְּבָל ע׳ || [b] GS pr cop.

14 יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר[a] וְזִיז[b] שָׂדַי יִרְעֶנָּה׃
15 אֱלֹהִים צְבָאוֹת שׁוּב־נָא הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה
וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת׃ 16 וְכַנָּה[a] אֲשֶׁר־נָטְעָה יְמִינֶךָ
וְעַל־בֵּן[c] אִמַּצְתָּה לָּךְ[b]׃
17 שְׂרֻפָה[a] בָאֵשׁ כְּסוּחָה[b] מִגַּעֲרַת פָּנֶיךָ יֹאבֵדוּ׃
18 תְּהִי־יָדְךָ עַל־אִישׁ יְמִינֶךָ עַל[a]־בֶּן־אָדָם אִמַּצְתָּ לָּךְ׃
19 וְלֹא[a]־נָסוֹג מִמֶּךָּ תְּחַיֵּנוּ וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא׃
20 יְהוָה אֱלֹהִים[a] צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר[b] פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃

ד אות חלוריות[8]
ל . ב חד חס וחד מל
ב חד חס וחד מל[9]
ה[10] . ב . ב חד חס וחד מל
יד[11] ר״ס בכתיב ה מנה בתלים וכל ד״ה דכות ב מ . ב
ל[12] . ל . ג

81 (פא)[a] 1 לַמְנַצֵּחַ | עַל־הַגִּתִּית[a] לְאָסָף[b]׃
ח בטע
2 הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
ב ר״ס[1] . ל מל
3 שְׂאוּ־זִמְרָה וּתְנוּ־תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם־נָבֶל׃
יא ר״ס
4 תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה[a] לְיוֹם חַגֵּנוּ[b]׃
ד בטע ר״ס
5 כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט[a] לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
נה בטע ר״ס בסיק
6 עֵדוּת | בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ[a] עַל־אֶרֶץ[a] מִצְרַיִם
שְׂפַת לֹא־יָדַעְתִּי[b] אֶשְׁמָע[b]׃
ד[2] . ט וכל על ארץ[3] מצרים דאורית דכות
7 הֲסִירֹתִי[a] מִסֶּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו[b] מִדּוּד[c] תַּעַבְרְנָה[d]׃
ג מל[4] . ל[5] . ב[6]
8 בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֱנְךָ[a] בְּסֵתֶר רַעַם
ל . ח
אֲבְחָנְךָ[b] עַל־מֵי מְרִיבָה סֶלָה׃
ל
9 שְׁמַע עַמִּי[a] וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע־לִי׃
ה[7]
10 לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר׃
ב[8] . ל
11 אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
יב . ד[9] . ב[10]
הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ[a]׃
ל

[8]Mm 3557. [9]Mm 1695. [10]Mm 3301. [11]Mm 3249. [12]Mm 3333. Ps 81 [1]Mm 3335. [2]Mm 2842. [3]Mm 2946. [4]Mm 3336. [5]וחד מדור Ps 84,11. [6]Mm 2657. [7]Mm 1230. [8]Mm 3337. [9]Mm 2399. [10]Mm 1170.

14 [a] ע suspensum ‖ [b] pc Mss וְיָז cf 50,11[b] ‖ **16** [a] G *καὶ κατάρτισαι αὐτήν* = וְכוֹנְנָהּ? S *wlst'* et propaginem; prp וְכַנָּה vel וְגַנָּה ‖ [b–b] ex 18, dl ‖ [c] G(S) + *ἀνθρώπου* cf 18 ‖ **17** [a] prp שָׂרָפָה ‖ [b] prp כְּסוּחָה ‖ **18** [a] nonn Mss GS Hier וְעַל ‖ **19** [a] 2 Mss T לא ‖ **20** [a] dl ‖ [b] pc Mss GS וְהָ׳ ut 4.8 ‖ **Ps 81** [a] numerus > L ‖ **1** [a] cf 8,1[a] ‖ [b] pc Mss G + מְזִמּוֹר ‖ **4** [a] mlt Mss בְּכֶ׳, nonn Mss בַּכֶּסֶא ‖ [b] mlt Mss ST חגינו ‖ **5** [a] nonn Mss GS ומ׳ ‖ **6** [a–a] G(S[W] Hier) *ἐκ γῆς* = מֵא׳ ut Ex 20,2 ‖ [b] GS 3 sg; tr 11[a–a] post 6 ‖ **7** [a] G 3 sg ‖ [b] nonn Mss S וְכ׳ ‖ [c] nonn Mss מדור, G *ἐν τῷ κοφίνῳ* = בַּדּוּד ‖ [d] G *ἐδούλευσαν* – תעבדנה ‖ **8** [a] Ms SL וָא׳ ‖ [b] prp תִּבְחָנֵנִי ‖ **9** [a] G*(S) + *καὶ λαλήσω σοι* ‖ **11** [a–a] cf 6[b].

8 אַל־תִּזְכָּר־לָנוּ עֲוֹנֹת רִאשֹׁנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ ד חס. ה⁶. ל מל. ל
9 עָזְרֵנוּ | אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל־דְּבַר כְּבוֹד־שְׁמֶךָ[a] [מְאֹד: ב²
וְהַצִּילֵנוּ[b] וְכַפֵּר עַל־חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: ל בסיפ. ד⁸
10 לָמָּה | יֹאמְרוּ[a] הַגּוֹיִם[b] אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם
יִוָּדַע בַּגּוֹיִם[c] לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם־עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ: בגוים[8] חד מן ה[10] זוגין כת ק | ר נקר ר וחד מן ב[11] כת כן. ל
11 תָּבֹא לְפָנֶיךָ אֶנְקַת אָסִיר כְּגֹדֶל זְרוֹעֲךָ הוֹתֵר[a] בְּנֵי תְמוּתָה: ב¹². ב
12 וְהָשֵׁב לִשְׁכֵנֵינוּ שִׁבְעָתַיִם אֶל־חֵיקָם חֶרְפָּתָם אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי: ד. ה¹³. קל¹⁴
13 וַאֲנַחְנוּ עַמֶּךָ | וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם לְדֹר וָדֹר
[נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ:

80 1 לַמְנַצֵּחַ[ס] אֶל־[a]שֹׁשַׁנִּים[b] עֵדוּת לְאָסָף מִזְמוֹר[c]: ל וכל על שושן דכות. ב חס
2 רֹעֵה יִשְׂרָאֵל | הַאֲזִינָה נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף ד כת ה. יו
יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה: 3 לִפְנֵי[a] אֶפְרַיִם | וּבִנְיָמִן[b] וּמְנַשֶּׁה[c] ל. ב דמטע¹. ט וכל יהודה ויוסף דכות²
עוֹרְרָה אֶת־גְּבוּרָתֶךָ וּלְכָה לִישֵׁעָתָה לָנוּ: ד³ מל וכל לשון הליכה דכות ב מ. ו חס בלישׁ
4 אֱלֹהִים[ס] הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה: ל⁴. ג⁵
5 יְהוָה אֱלֹהִים[a] צְבָאוֹת עַד־מָתַי עָשַׁנְתָּ[b] בִּתְפִלַּת עַמֶּךָ[c]:
6 הֶאֱכַלְתָּם[a] לֶחֶם דִּמְעָה וַתַּשְׁקֵמוֹ[a] בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ[b]: ל. ל. ל
7 תְּשִׂימֵנוּ מָדוֹן לִשְׁכֵנֵינוּ וְאוֹיְבֵינוּ יִלְעֲגוּ־לָמוֹ[a]:
8 אֱלֹהִים[a] צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה[b]: ל⁴. ג⁵
9 גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם וַתִּטָּעֶהָ: ל
10 פִּנִּיתָ לְפָנֶיהָ וַתַּשְׁרֶשׁ שָׁרָשֶׁיהָ וַתְּמַלֵּא[a]־אָרֶץ[b]: ל
11 כָּסּוּ[a] הָרִים צִלָּהּ וַעֲנָפֶיהָ אַרְזֵי־אֵל: ב⁶. ב
12 [a]תְּשַׁלַּח קְצִירָהּ עַד־יָם וְאֶל־נָהָר יְנִקוֹתֶיהָ: ה?. ל⁵. ל ומל
13 לָמָּה פָרַצְתָּ גְדֵרֶיהָ וְאָרוּהָ כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ: ל. ל⁵

[6] Mm 823. [7] Mm 4189. [8] Mm 709. [9] Mm 832. [10] Mm 2195. [11] Mm 181. [12] Nu 14,19. [13] Mm 31. [14] Cf Okhl II,151 et Mp sub loco. Ps 80 [1] Prv 4,3. [2] Mm 334. [3] Mm 2214. [4] Mm 3333. [5] Mp sub loco. [6] Mm 3334. [7] Mm 473.

9 [a] G + *κύριε* || [b] GS om cop || **10** [a] Ms יֹאמַר || [b] pc Mss G^{BS} 𝔎 בַּגּ׳ || [c] mlt Mss ut Q || **11** [a] S(𝔗) *štrj* הַתֵּר cf 105,20 || **Ps 80,1** [a] nonn Mss עַל || [b] cf 45,1[a] || [c] G + *ὑπὲρ τοῦ Ἀσσυρίου* || **3** [a] nonn Mss לבני || [b] > Ms || [c] > 2 Mss || **4** [a] S𝔏 ut 8.20 א׳ צבאות || **5** [a] > 2 Mss, prb dl | [b] frt verb aram || [c] Ms עַבְדֶּיךָ, G(S) *τοῦ δούλου σου* || **6** [a] G σ′ suff 1 pl || [b] > S || **7** [a] 2 Mss GσʹS לָנוּ || **8** [a] G pr *κύριε*; 1 frt יהוה pro א׳ || [b] G + *διάψαλμα* סֶלָה || **10** [a] 2 Mss G*S וַתְּמַלֵּא || [b] pc Mss הָא׳ cf G || **11** [a] G sg || **12** [a] frt v exc cf 4.8.

61 וַיִּתֵּן לַשִּׁבְיָ֣ עֻזּ֑וֹ[a] וְתִפְאַרְתּ֥וֹ[b] בְּיַד־צָֽר׃
62 וַיַּסְגֵּ֣ר לַחֶ֣רֶב עַמּ֑וֹ וּ֝בְנַחֲלָת֗וֹ הִתְעַבָּֽר׃ ב. ל
63 בַּחוּרָ֣יו אָ֭כְלָה־אֵ֑שׁ וּ֝בְתוּלֹתָ֗יו לֹ֣א הוֹלָלוּ[a]׃ ל. ל ומל
64 כֹּהֲנָ֣יו בַּחֶ֣רֶב נָפָ֑לוּ וְ֝אַלְמְנֹתָ֗יו לֹ֣א תִבְכֶּֽינָה[a]׃
65 וַיִּקַ֣ץ כְּיָשֵׁ֣ן אֲדֹנָ֑י כְּ֝גִבּ֗וֹר מִתְרוֹנֵ֥ן מִיָּֽיִן׃ ג חס[39]. קלד[40]. ל
66 וַיַּךְ־צָרָ֥יו אָח֑וֹר חֶרְפַּ֖ת עוֹלָ֣ם נָתַ֣ן לָֽמוֹ׃
67 וַיִּמְאַ֗ס בְּאֹ֣הֶל יוֹסֵ֑ף וּבְשֵׁ֥בֶט אֶפְרַ֝֗יִם לֹ֣א בָחָֽר׃ ל[41]
68 וַיִּבְחַ֗ר אֶת־שֵׁ֣בֶט יְהוּדָ֑ה אֶת־הַ֥ר צִיּ֝֗וֹן אֲשֶׁ֣ר אָהֵֽב׃ ט[42]
69 וַיִּ֤בֶן [a]כִּמְו֣[b]־רָ֑מִים[ac] מִקְדָּשׁ֗וֹ [d]כְּאָ֥רֶץ יְסָדָ֗הּ לְעוֹלָֽם׃ ה[43]. ד[44]
70 וַיִּבְחַ֣ר בְּדָוִ֣ד עַבְדּ֑וֹ וַיִּקָּחֵ֥הוּ מִמִּכְלְא֥וֹת צֹֽאן׃ ל וחס[45]
71 מֵאַחַ֣ר עָל֣וֹת הֲ֭בִיאוֹ לִרְע֣וֹת בְּיַעֲקֹ֣ב עַמּ֑וֹ[a] וּ֝בְיִשְׂרָאֵ֗ל נַחֲלָתֽוֹ׃ ה[46]. ב[47]. ג
72 וַיִּרְעֵ֥ם כְּתֹ֝֗ם[a] לְבָב֑וֹ וּבִתְבוּנ֖וֹת[b] כַּפָּ֣יו יַנְחֵֽם׃ ל[48]. ל

79

1 מִזְמ֣וֹר לְאָסָ֑ף עפ
אֱלֹהִ֗ים בָּ֭אוּ גוֹיִ֣ם | בְּנַחֲלָתֶ֑ךָ טִמְּא֥וּ אֶת־הֵיכַ֖ל קָדְשֶׁ֑ךָ
שָׂ֝מ֗וּ אֶת־יְרוּשָׁלַ֥ם לְעִיִּֽים׃ ג[1]
2 נָתְנ֤וּ אֶת־נִבְלַ֣ת עֲבָדֶ֣יךָ ׀ מַאֲכָ֣ל לְע֣וֹף הַשָּׁמַ֑יִם ב ר״ם[2]
בְּשַׂ֥ר חֲסִידֶ֝֗יךָ לְחַיְתוֹ־אָֽרֶץ׃
3 שָׁפְכ֣וּ דָמָ֣ם | כַּ֭מַּיִם סְבִיבֹ֣ות יְרוּשָׁלִָ֑ם וְאֵ֖ין קוֹבֵֽר׃ ח[3] קמ וכל אחנת וס״ם דכות ב מ א. ב חד מל ורחד חס
4 הָיִ֣ינוּ חֶרְפָּ֣ה לִשְׁכֵנֵ֑ינוּ לַ֝עַ֗ג וָקֶ֥לֶס לִסְבִיבוֹתֵֽינוּ׃ ב מל
5 עַד־[a]מָ֣ה יְ֭הוָה תֶּאֱנַ֣ף לָנֶ֑צַח תִּבְעַ֖ר כְּמוֹ־אֵ֣שׁ קִנְאָתֶֽךָ׃ ד[4]
6 שְׁפֹךְ֤ חֲמָתְךָ֨ אֶל־[a]הַגּוֹיִ֗ם אֲשֶׁ֣ר לֹא־יָדָ֑עוּךָ ה
וְעַ֥ל מַ֝מְלָכ֗וֹת[b] אֲשֶׁ֤ר בְּשִׁמְךָ֨ לֹ֣א קָרָ֑אוּ׃ ל[5]
7 כִּ֤י אָכַ֣ל[a] אֶת־יַעֲקֹ֑ב וְאֶת־נָוֵ֥הוּ הֵשַׁ֝מּ֗וּ׃ ב

[39] Mm 3331. [40] Cf Okhl II,151 et Mp sub loco. [41] ורחד ולשבט Jos 13,33. [42] Mm 3212. [43] Mm 1114. [44] Mm 2292. [45] ורחד ממכלאותיך Ps 50,9 cf Mp sub loco. [46] Mm 245. [47] Mm 3332. [48] Mm 3007. Ps 79 [1] Mm 2881. [2] Mp sub loco. [3] Mm 2491. [4] Mm 975. [5] Mm 2510.

61 [a] G α′ suff 3 pl, S *ʿmh* = עַמּוֹ || [b] G α′ suff 3 pl || **63** [a] G[L] *ἐπενθήθησαν*, G[BS] *ἐπένθησαν* || **64** [a] G (S Hier) *κλαυσθήσονται* = תִּבָּכֶינָה || **69** [a–a] 1 prb כְּמֹרֹמִים cf 148,1 || [b] S *ʾl* = כְּמוֹ? || [c] G (θ′ Hier T) *μονοκερώτων* = רְ׳ || [d] mlt Mss G S בָּאָרֶץ || **71** [a] pc Mss G עַבְדּוֹ cf 70 || **72** [a] mlt Mss Vrs בְּתֹם || [b] mlt Mss S Hier נַת– || Ps 79,6 [a] 1 c nonn Mss G S T עַל || [b] Jer 10,25 מִשְׁפָּחוֹת || 7 [a] 1 c mlt Mss Vrs et Jer 10,25 אָכְלוּ.

39 וַיִּזְכֹּר כִּי־בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב׃ כנ[28] מל וכל משלי וקהלת דכות ב מ״ה. ו[29]

40 כַּמָּה[a] יַמְרֻהוּ בַמִּדְבָּר יַעֲצִיבֻהוּ בִּישִׁימוֹן׃ ל ומל

41 וַיָּשׁוּבוּ וַיְנַסּוּ אֵל וּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל הִתְווּ׃ ב. ל

42 לֹא־זָכְרוּ אֶת־יָדוֹ יוֹם אֲשֶׁר־פָּדָם מִנִּי־[a]צָר׃

43 אֲשֶׁר־שָׂם בְּמִצְרַיִם אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתָיו בִּשְׂדֵה־צֹעַן׃ נ. נ ב חס ורחד מל[30]

44 וַיַּהֲפֹךְ לְדָם יְאֹרֵיהֶם וְנֹזְלֵיהֶם בַּל־יִשְׁתְּיוּן׃

45 יְשַׁלַּח בָּהֶם[a] עָרֹב וַיֹּאכְלֵם וּצְפַרְדַּע וַתַּשְׁחִיתֵם׃ יג[31]

46 וַיִּתֵּן לֶחָסִיל יְבוּלָם וְיִגִיעָם לָאַרְבֶּה׃ נ

47 יַהֲרֹג בַּבָּרָד גַּפְנָם וְשִׁקְמוֹתָם בַּחֲנָמַל׃

48 וַיַּסְגֵּר לַבָּרָד[a] בְּעִירָם וּמִקְנֵיהֶם לָרְשָׁפִים׃ [רָעִים׃ נ

49 יְשַׁלַּח־בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי־[a] יג[31]. ב

50 יְפַלֵּס נָתִיב לְאַפּוֹ[a] לֹא־[b]חָשַׂךְ מִמָּוֶת נַפְשָׁם וְחַיָּתָם ו[32]
[לַדֶּבֶר הִסְגִּיר׃

51 וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּמִצְרָיִם[a] רֵאשִׁית אוֹנִים[b] בְּאָהֳלֵי־חָם׃ כח

52 וַיַּסַּע כַּצֹּאן עַמּוֹ וַיְנַהֲגֵם כַּעֵדֶר[a] בַּמִּדְבָּר׃ ג[33]

53 וַיַּנְחֵם לָבֶטַח וְלֹא פָחֲדוּ וְאֶת־אוֹיְבֵיהֶם כִּסָּה הַיָּם׃ ו[34]. ו מל

54 וַיְבִיאֵם אֶל־גְּבוּל קָדְשׁוֹ הַר־זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ׃

55 וַיְגָרֶשׁ מִפְּנֵיהֶם ו גוֹיִם וַיַּפִּילֵם בְּחֶבֶל נַחֲלָה וַיַּשְׁכֵּן ג[35]
[בְּאָהֳלֵיהֶם שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃

56 וַיְנַסּוּ וַיַּמְרוּ אֶת־אֱלֹהִים עֶלְיוֹן וְעֵדוֹתָיו לֹא שָׁמָרוּ׃ ה. ו קמ[36]

57 וַיִּסֹּגוּ וַיִּבְגְּדוּ כַּאֲבוֹתָם נֶהְפְּכוּ כְּקֶשֶׁת[a] רְמִיָּה׃ ב

58 וַיַּכְעִיסוּהוּ בְּבָמוֹתָם וּבִפְסִילֵיהֶם יַקְנִיאוּהוּ׃ ב חד ר״פ ורחד ס״פ

59 שָׁמַע אֱלֹהִים וַיִּתְעַבָּר וַיִּמְאַס מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל׃ ג[37]

60 וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלֹה[a] אֹהֶל שִׁכֵּן[b] בָּאָדָם׃ ח כת ו בלישׁ[38]

[28] Mm 1788. [29] Mm 2494. [30] Mm 3330. [31] Mm 440. [32] Mm 1676. [33] Mm 3493. [34] Mm 1653. [35] Gn 3, 24, וחד ישכן Ps 7, 6. [36] Mm 3053. [37] Mm 3308. [38] Mm 1525.

40 [a] Ⅎ *hnwn* = הֵמָּה ‖ **42** [a] 𝔊(Ⅎ[W]) *ἐκ χειρός* cf 61 ‖ **45** [a] pc Mss בָּם ‖ **48** [a] 2 Mss בַּבָּ׳ (ex 47), Ms σ′ לַדֶּבֶר (ut 50) ‖ **49** [a] 1 c Ms Vrs אָכִים –‖ **50** [a] pc Mss בְּאַ׳ ‖ [b] pc Mss Vrs אָנֹם ‖ **51** [a] 2 Mss Ⅎ𝔖 מְצִ׳ ‖ [b] pc Mss Vrs Ⅎ𝔖 וְלֹא ‖ **52** [a] mlt Mss Edd כָּ׳ ‖ **57** [a] 2 Mss בְּקֶ׳ cf 𝔊* ‖ **60** [a] mlt Mss שִׁ(י)לֹה ‖ [b] 𝔊(θ′Ⅎ𝔖) *κατεσκήνωσεν* = שָׁכַן.

16 וַיּוֹצֵא נוֹזְלִים מִסָּלַע וַיּוֹרֶד כַּנְּהָרוֹת מָיִם׃ ד[17]. ב מל. ו[18]
17 וַיּוֹסִיפוּ עוֹד לַחֲטֹא־לוֹ לַמְרוֹת עֶלְיוֹן בַּצִּיָּה׃ ל[19]. ל גרוש[20]
18 וַיְנַסּוּ־אֵל בִּלְבָבָם לִשְׁאָל־אֹכֶל לְנַפְשָׁם׃ ט. ו חס[21]
19 [a]וַיְדַבְּרוּ בֵאלֹהִים אָמְרוּ הֲיוּכַל אֵל לַעֲרֹךְ שֻׁלְחָן בַּמִּדְבָּר׃ ל
20 הֵן הִכָּה־צוּר וַיָּזוֹבוּ מַיִם וּנְחָלִים יִשְׁטָפוּ ד ב מל וב חס
הֲגַם־לֶחֶם יוּכַל תֵּת אִם־יָכִין שְׁאֵר לְעַמּוֹ׃ [בְּיִשְׂרָאֵל[b]׃
21 לָכֵן [a]שָׁמַע יְהוָה וַיִּתְעַבָּר וְאֵשׁ נִשְּׁקָה בְיַעֲקֹב [b]וְגַם־אַף עָלָה ל. כג פסוק גם ובתר׳ תלת מילין[28]
נה בטע ר״ם בסיפ 22 כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹהִים וְלֹא בָטְחוּ בִּישׁוּעָתוֹ׃
23 וַיְצַו שְׁחָקִים מִמָּעַל וְדַלְתֵי שָׁמַיִם פָּתָח׃
24 וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם מָן לֶאֱכֹל [a]וּדְגַן־שָׁמַיִם נָתַן לָמוֹ׃
ד[23] 25 לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ צֵידָה שָׁלַח לָהֶם [a]לָשְׂבַע׃
ל[24] 26 יַסַּע קָדִים בַּשָּׁמָיִם [a]וַיְנַהֵג בְּעָזּוֹ תֵּימָן׃
27 וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם [a]כֶּעָפָר שְׁאֵר וְכִחוֹל יַמִּים עוֹף כָּנָף׃
ג[25]. ב חד חס וחד מל 28 וַיַּפֵּל [a]בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ [b]סָבִיב לְמִשְׁכְּנֹתָיו [c]׃
יג[26] ה[27] מנה חס 29 וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבָא לָהֶם׃
30 לֹא־זָרוּ מִתַּאֲוָתָם עוֹד אָכְלָם בְּפִיהֶם׃ [וְיִשְׂרָאֵל הִכְרִיעַ׃
ט ר״ם 31 וְאַף אֱלֹהִים ׀ עָלָה בָהֶם וַיַּהַרֹג בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם וּבַחוּרֵי
32 בְּכָל־זֹאת חָטְאוּ־עוֹד וְלֹא־הֶאֱמִינוּ בְּנִפְלְאוֹתָיו׃
33 וַיְכַל־בַּהֶבֶל יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתָם בַּבֶּהָלָה׃
ל. ל 34 אִם־הָרָגָם וּדְרָשֻׁהוּ וְשָׁבוּ וְשִׁחֲרוּ־[a]אֵל׃
35 וַיִּזְכְּרוּ כִּי־אֱלֹהִים צוּרָם וְאֵל עֶלְיוֹן [a]גֹּאֲלָם׃
חצי הספר 36 וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ־לוֹ׃
37 וְלִבָּם לֹא־נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֶמְנוּ בִּבְרִיתוֹ׃
לג ר״ם 38 וְהוּא רַחוּם ׀ יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא־יַשְׁחִית
ב. ח וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא־יָעִיר [a]כָּל־חֲמָתוֹ׃ ס[1]

[17] Mm 1074. [18] Mm 3042. [19] Mp sub loco. [20] חד לקרות שני Jes 3,8. [21] Mm 1393. [22] Mm 1629. [23] Mm 482. [24] Mm 3493. [25] Mm 16. [26] Mm 679. [27] Mm 871.

19 [a–a] prb dl ים cs || **21** [a] prb dl cf 59 || [b–b] frt add || **24** [a] > Ms, frt dl || **25** [a] frt dl m cs || **26** [a] G σ′ (Hier) ἐξ οὐρανοῦ || **27** [a] prb dl m cs || **28** [a] G (S Hier) *καὶ ἐπέπεσον* = וַיִּפֹּל || [b] G σ′ S suff 3 pl || [c] G S suff 3 pl || **34** [a] S *lwth* = אֵלָיו || **35** [a] cf 2,2[b] || **38** [a] cf 2,2[b]; G *ἐκκαύσει* = יַבְעִיר?

19 קוֹל רַעַמְךָ | בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ בְרָקִים[a] תֵּבֵל רָגְזָה[b] וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ׃ ל
20 בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ[a] בְּמַיִם רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא נֹדָעוּ׃ ושבילך ק׳ . ז רפ״י[11]
21 נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃ ב[12] ר״פ ר״פ וחד מן ואו[13] ר״פ וס״פ ג . ב וס״פ

78 1 מַשְׂכִּיל לְאָסָף עח
הַאֲזִינָה עַמִּי תּוֹרָתִי הַטּוּ אָזְנְכֶם[a] לְאִמְרֵי־פִי׃ יג . ג . ה
2 אֶפְתְּחָה בְמָשָׁל פִּי אַבִּיעָה חִידוֹת מִנִּי־קֶדֶם׃ ל . ב[2]
3 אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ וַנֵּדָעֵם וַאֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ־לָנוּ׃
4 לֹא נְכַחֵד[a] | מִבְּנֵיהֶם לְדוֹר אַחֲרוֹן מְסַפְּרִים
תְּהִלּוֹת יְהוָה וְעֻזּוֹ[b] וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה׃ ד[3] . ל . ל חס[4]
5 וַיָּקֶם עֵדוּת | בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל כ[5] . ה[6]
אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לִבְנֵיהֶם׃
6 לְמַעַן יֵדְעוּ | דּוֹר אַחֲרוֹן בָּנִים יִוָּלֵדוּ יג[7]
יָקֻמוּ[a] וִיסַפְּרוּ[b] לִבְנֵיהֶם׃ 7 וְיָשִׂימוּ בֵאלֹהִים כִּסְלָם ז חס[8] . ג . ג[9]
וְלֹא יִשְׁכְּחוּ מַעַלְלֵי־אֵל וּמִצְוֹתָיו יִנְצֹרוּ׃
8 וְלֹא יִהְיוּ | כַּאֲבוֹתָם דּוֹר סוֹרֵר וּמֹרֶה ד״ה[10] ר״פ בכתיב ה מנה בתלים וכל ד״ה דכות ב מ״ב וחד מן ו ר״פ ולא לא ולא . ג וכל יחוק דכות ב מ . א . ה חס[11]
דּוֹר לֹא־הֵכִין[a] לִבּוֹ וְלֹא־נֶאֱמְנָה אֶת־אֵל רוּחוֹ׃
9 [a] בְּנֵי־אֶפְרַיִם נוֹשְׁקֵי[b] רוֹמֵי־קֶשֶׁת הָפְכוּ בְיוֹם קְרָב׃ ב בליש[12] . ג קמ[13]
10 לֹא שָׁמְרוּ בְּרִית אֱלֹהִים וּבְתוֹרָתוֹ מֵאֲנוּ לָלֶכֶת׃ ג ב מל וחד חס
11 וַיִּשְׁכְּחוּ עֲלִילוֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר הֶרְאָם׃
12 נֶגֶד אֲבוֹתָם עָשָׂה פֶלֶא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂדֵה־צֹעַן יא ר״פ וס״פ נ[14]
13 בָּקַע יָם וַיַּעֲבִירֵם וַיַּצֶּב־מַיִם כְּמוֹ־נֵד[a]׃ ב חד חס וחד מל[15]
14 וַיַּנְחֵם בֶּעָנָן יוֹמָם וְכָל[a]־הַלַּיְלָה בְּאוֹר אֵשׁ׃ ו[16]
15 יְבַקַּע צֻרִים בַּמִּדְבָּר וַיַּשְׁקְ[a]ְ כִּתְהֹמוֹת[b] רַבָּה׃

[11] Mm 753. [12] Mm 3327. [13] Mm 729. Ps 78 [1] Mm 3328. [2] Mm 3572. [3] Mm 474. [4] Textus contra Mp, cf Ps 78,11 et Mp sub loco. [5] Mm 1991. [6] Mm 2797. [7] Mm 801. [8] Mm 1709. [9] Mm 3329. [10] Mm 3249. [11] Mm 1121. [12] Mm 2474. [13] Mm 3851. [14] Mm 729. [15] Gn 32,24. [16] Mm 1653.

19 [a] GS Hier + suff 2 sg cf 97,4 || [b] pc Mss אָתָה ut 97,4 || **20** [a] mlt Mss ut Q, sic l; K GS Hier יְךָ־ || Ps **78,1** [a] pc Mss SC אזניכם || **4** [a] G (Hier) *ἐκρύβη* = נִכְחַד || [b] pc Mss וְעָזּוֹ = וע(ו)זו; huc tr ˆ || **6** [a] GS pr cop, l frt יָ֫קָם (hpgr) || [b] G + suff 3 m pl || **8** [a] pc Mss הבין || [b] mlt Mss אל || **9** [a] gl? || [b] pc Mss נוקשי || **13** [a] G(SC) *ἀσκόν* = נֹד cf 33,7[a] || **14** [a] > pc Mss C || **15** [a] GS + suff 3 pl || [b] mlt Mss בְּת׳.

12 נִדְּרוּ וְשַׁלְּמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־סְבִיבָיו יוֹבִילוּ שַׁי לַמּוֹרָא׃ [a]
13 יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים נוֹרָא לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃

77 1 לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן [a] לְאָסָף מִזְמוֹר׃ ידותון ק חד מן ג׳ כת כן
2 קוֹלִי ׀ אֶל־אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה [a] קוֹלִי ׀ אֶל־אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי׃ ב ל.ב.ל
3 בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי יָדִי [a] | לַיְלָה [b] נגרה [c] וְלֹא תָפוּג ב.ב
מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי׃
4 אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה אָשִׂיחָה | וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה׃ ל.ל
5 אָחַזְתָּ [a] שְׁמֻרוֹת עֵינָי [b] נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר׃ ל.ל.ג[2]
6 חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים [a]׃ ב
7 אֶזְכְּרָה [a] נְגִינָתִי [b] בַּלַּיְלָה [c] עִם־לְבָבִי [c] אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ [d] רוּחִי׃ ג
8 הֲלְעוֹלָמִים יִזְנַח | וְלֹא־יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד׃ ל.ג[3].יד כת כן
9 הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ [a] גָּמַר אֹמֶר [a] לְדֹר וָדֹר׃ ו חס[4]
10 הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל אִם־קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה׃ ל.ל.ל
11 וָאֹמַר חַלּוֹתִי [a] הֵיא שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן׃ ל
12 אֶזְכֹּיר [a] מַעַלְלֵי־יָהּ כִּי־אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ [b]׃ אזכור[5] ק
13 וְהָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ [a] וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃ ל
14 אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי־אֵל גָּדוֹל כֵּאלֹהִים [a]׃ ז בטע ר״ם בסיפ[6].ל.ג[7]
15 אַתָּה הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ׃ יו ר״ם בסיפ.ב
16 גָּאַלְתָּ בִזְרוֹעַ [a] עַמֶּךָ בְּנֵי־יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה׃ ב פסוק בזה הטעמ בשלש ספרים. ב פסוק בטע בשלש ספרים. ל.[8a]
17 רָאוּךָ מַיִם | אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ [a] אַף יִרְגְּזוּ תְהֹמוֹת׃ ג[9].ל
18 [a] זָרְמוּ מַיִם | עָבוֹת [a] קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים אַף־חֲצָצֶיךָ יִתְהַלָּכוּ׃ ל וחס. כל חס ב מ ב מל[10]

Ps 77 [1]Mm 3267. [2]Mm 3325. [3]Mm 1777. [4]Mm 3122. [5]Mm 832. [6]Mm 3288. [7]Mm 21. [8]Mm 1858. [9]Mm 3326. [10]Mm 800.

12 [a] G(S) τῷ φοβερῷ cf 5.8.13 (G cj c 13), 1 לַנּוֹרָא; σ′ τῷ νομοδότῃ = לַמּוֹרֶה ‖ Ps 77,1 [a] mlt Mss 𝔗 ut Q, KG יְדִי׳ ‖ 2 [a] Ms GS א׳ ‖ 3 [a] G pl, S w'jdh = וְיָדוֹ ‖ [b] prb dl m cs ‖ [c] G ἐναντίον αὐτοῦ = נֶגְדָּה (S ngdtnj) ‖ 5 [a] GS 3 pl; σ′Hier 1 sg, 1 prb יתי– ‖ [b] G[B] οἱ ἐχθροί μου ‖ 6 [a] tr huc 7[c–c] m cs ‖ 7 [a] Gσ′S cj c 6 ‖ [b] G(S) καὶ ἐμελέτησα = וְהָגִיתִי, G cj c 6 ‖ [c–c] cf 6[a] ‖ [d] σ′θ′S Hier 1 sg ‖ 9 [a–a] > G; S pr 'w = אוֹ ‖ 11 [a] α′(S Hier) ἀρρωστία μου = חֳלוּתִי; 1 מז cf σ′ τρῶσίς μου ‖ 12 [a] mlt Mss Vrs ut Q, sic l; K אַזְכִּיר ‖ [b] mlt Mss Vrs פְּעָלֶיךָ ‖ 13 [a] mlt Mss GS פְּעָלֶיךָ ‖ 14 [a] GS + suff 1 pl ‖ 16 [a] GS𝔗 + suff 2 sg ‖ 17 [a] Gα′ε′S pr cop ‖ 18 [a–a] G πλῆθος ἤχους ὑδάτων (cj c 17).

4 נְמֹגִ֥ים אֶ֝רֶץ וְכָל־יֹשְׁבֶ֗יהָ אָנֹכִ֣י[a] תִכַּ֣נְתִּי[b] עַמּוּדֶ֣יהָ סֶּ֑לָה׃ — ל וחס . ד

5 אָ֭מַרְתִּי[a] לַהוֹלְלִ֣ים אַל־תָּהֹ֑לּוּ וְלָ֝רְשָׁעִ֗ים אַל־תָּרִ֥ימוּ קָֽרֶן׃ — ג בליש ומל . ל

6 אַל־תָּרִ֣ימוּ לַמָּר֣וֹם קַרְנְכֶ֑ם תְּדַבְּר֥וּ בְצַוָּ֝א֗ר[a] עָתָֽק׃ — ד[2]

7 כִּ֤י לֹ֣א[a] מִמּוֹצָ֣א וּמִמַּעֲרָ֑ב וְלֹ֖א[b] מִמִּדְבַּ֣ר[c] הָרִֽים[d]׃ — נת׳ בטע ר״פ בסיק . ג[3] . ל

8 כִּֽי־אֱלֹהִ֣ים שֹׁפֵ֑ט זֶ֥ה יַ֝שְׁפִּ֗יל וְזֶ֥ה יָרִֽים׃ — ג

9 כִּֽי־כ֤וֹס בְּיַד־יְהוָ֨ה ׀ וְיַ֣יִן חָ֭מַר מָלֵ֣א מֶ֑סֶךְ — נת׳ בטע ר״פ בסיק . ל

וַיַּגֵּ֥ר מִ֝זֶּ֗ה[a] אַךְ־שְׁמָרֶ֥יהָ יִמְצ֑וּ יִשְׁתּ֥וּ כֹ֝֗ל רִשְׁעֵי־אָֽרֶץ׃ — ל . ל

10 וַ֭אֲנִי אַגִּ֣יד[a] לְעֹלָ֑ם אֲזַמְּרָ֥ה לֵ֝אלֹהֵ֗י יַעֲקֹֽב׃ — סז ר״פ לג מנה בכתיב . ל . יח[4] חס ח מנה בנ״ך

11 וְכָל־קַרְנֵ֣י רְ֭שָׁעִים אֲגַדֵּ֑עַ[a] תְּרוֹמַ֓מְנָ֗ה[b] קַרְנ֥וֹת צַדִּֽיק׃ — ל . ב[5]

76 1 לַמְנַצֵּ֥חַ בִּנְגִינֹ֑ת מִזְמ֖וֹר לְאָסָ֣ף שִׁ֣יר[a]׃

2 נוֹדָ֣ע בִּ֭יהוּדָה אֱלֹהִ֑ים בְּיִשְׂרָאֵ֖ל גָּד֣וֹל שְׁמֽוֹ׃ — ב[1]

3 וַיְהִ֣י בְשָׁלֵ֣ם סֻכּ֑וֹ וּ֝מְעוֹנָתֽוֹ בְּצִיּ֗וֹן׃ — ב[2]

4 שָׁ֭מָּה שָׁבַ֣ר רִשְׁפֵּי־קָ֑שֶׁת מָגֵ֥ן וְ֝חֶ֗רֶב וּמִלְחָמָ֥ה סֶּֽלָה׃ — ת ר״פ[3] . ל רפי . ל

5 נָא֣וֹר[a] אַתָּ֣ה אַדִּ֣יר מֵֽהָרְרֵי־טָֽרֶף׃[b] — ב[4]

6 אֶשְׁתּוֹלְלוּ֮ אַבִּירֵי־לֵ֪ב נָ֫מוּ שְׁנָתָ֥ם — ל

וְלֹא־מָצְא֥וּ כָל־אַנְשֵׁי־חַ֝יִל יְדֵיהֶֽם׃

7 מִגַּעֲרָ֥תְךָ֮ אֱלֹהֵ֪י יַ֫עֲקֹ֥ב נִרְדַּ֣ם וְרֶ֭כֶב וְסוּס֑[a]׃ — ה[5] ול בסיק . ל

8 אַתָּ֣ה[a] נ֭וֹרָא אַתָּ֑ה וּמִי־יַ֝עֲמֹ֗ד לְפָנֶ֥יךָ[b] מֵאָ֥ז אַפֶּֽךָ׃ — יג[6] ר״פ בסיק . כז מלעיל . ב

מִשָּׁמַ֥יִם הִשְׁמַ֗עְתָּ דִּ֫ין אֶ֣רֶץ יָרְאָ֖ה וְשָׁקְטָֽה׃ — כ

10 בְּקוּם־לַמִּשְׁפָּ֣ט אֱלֹהִ֑ים לְהוֹשִׁ֥יעַ כָּל־עַנְוֵ֖י אָ֣רֶץ[a] סֶּֽלָה׃ — הז[7]

11 כִּֽי־[a]חֲמַ֣ת אָדָ֣ם[a] תּוֹדֶ֑ךָ[b] שְׁאֵרִ֖ית[c] חֵמֹ֣ת[d] תַּחְגֹּ֣ר[e]׃ — ב[8] . ב חד חס וחד מל[5]

[2]Mp sub loco. [3]Mm 3381. [4]Mm 25. [5]Mm 3322. Ps 76 [1]Prv 31,23. [2]Mm 2602. [3]Mm 2922. [4]Mm 966. [5]Mp sub loco. [6]Mm 3323. [7]Mm 1035. [8]Mm 3324.

4 [a] Σ *'nt* = אַתָּה ‖ [b] Σ 2 m sg 5 [a] Σ 2 m sg, cf 4[a.b] 6 [a] G *κατὰ τοῦ θεοῦ* = בַּצִּיר 7 [a] prp לָא ‖ [b] prp וְלָא ‖ [c] mlt Mss בָּר– [d] = inf cstr hi a רום (Vrs alit); ≻ G[B] 9 [a] G(Σ) + *εἰς τοῦτο* - אֶל־זֶה 10 [a] G *ἀγαλλιάσομαι* – אָגִיל; 1 prb אֲגַדֵּל cf 69,31 (ל hpgr) ‖ 11 [a] prp יְגֹ֑ [b] GΣ pr cop Ps 76,1 [a] G – *πρὸς τὸν Ἀσσύριον* 5 [a] G *φωτίζεις* = תָּאִיר, θ′ *φοβερός* cf 8,13, σ′ *ἐπιφανής*, Ƈ *nhjr dhjl* [b] G *αἰωνίων*, Σ *'šjn'* (- עז?); 1 עַד cf Gn 49,26 Dt 33,15 6 [a] G(Σ) *παντες οἱ ἀσύνετοι* = כָּל־בַּעֲרֵי G(Σ) *ἐνύσταξαν οἱ ἐπιβεβηκότες τοὺς ἵππους*, 1 frt רִכְבֵי סוּס –מִי (vel וְרַכֶּב וְסוּס (ג׳ 8 [a] > G, frt dl ‖ [b] 1 frt מִיעֹז cf 90,11 10 [a] G[BS] *τῇ καρδίᾳ* 11 [a–a] prp חֲמָתָה אֲדָמָה vel חֲמַת אָדָם vel נְחֹמַת ‖ [b] prp תּוֹדֵר ‖ [c] GΣƇ pr cop ‖ [d] prp חֲמָתָה vel חֵמָת vel נְחֹמַת ‖ [e] G *ἑορτάσει σοι* = תָּחֹגֵּ֑ךָ.

ועתה . ל . ל ק

6 וְעַתָּה[a] פִּתּוּחֶיהָ[b] יַחַד בְּכַשִּׁיל וְכִילַפֻּת[c] יַהֲלֹמוּן׃

7 שִׁלְחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ[a] לָאָרֶץ חִלְלוּ מִשְׁכַּן־שְׁמֶךָ[b]׃

ב ר״ם . ט 8 אָמְרוּ בִלְבָבָם נִינָם[a] יַחַד שָׂרְפוּ[b] כָּל־מוֹעֲדֵי־אֵל בָּאָרֶץ׃

ד[4] 9 אוֹתֹתֵינוּ לֹא רָאִינוּ אֵין־עוֹד נָבִיא וְלֹא־אִתָּנוּ יֹדֵעַ עַד־מָה׃

10 עַד־מָתַי אֱלֹהִים יְחָרֵף צָר יְנַאֵץ אוֹיֵב שִׁמְךָ לָנֶצַח׃

ג[5] . חיקד . ט כת ה[6] 11 לָמָּה תָשִׁיב יָדְךָ[a] וִימִינֶךָ מִקֶּרֶב חֵיקְךָ[b] כַּלֵּה[c]׃

ה[7] וחד מן ז[8] בטע ר״ם בסיפ . ו מל[9] 12 וֵאלֹהִים[a] מַלְכִּי[b] מִקֶּדֶם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃

יו ר״ם בסיפ . ג . עה 13 אַתָּה פוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל־הַמָּיִם׃

יו ר״ם בסיפ . ל . עה . ל 14 אַתָּה רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי לִוְיָתָן תִּתְּנֶנּוּ מַאֲכָל[a] לְעָם[b] לְצִיִּים[ac]׃

ב חד חס וחד מל[10] . ג[11] 15 אַתָּה בָקַעְתָּ מַעְיָן וָנָחַל אַתָּה הוֹבַשְׁתָּ נַהֲרוֹת אֵיתָן׃

16 לְךָ יוֹם אַף־לְךָ לָיְלָה אַתָּה הֲכִינוֹתָ מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ׃

יו ר״ם בסיפ . ב[12] . ל וכת מל[13] 17 אַתָּה הִצַּבְתָּ כָּל־גְּבוּלוֹת אָרֶץ קַיִץ וָחֹרֶף אַתָּה יְצַרְתָּם׃

18 זְכָר־זֹאת אוֹיֵב חֵרֵף יְהוָה וְעַם נָבָל נִאֲצוּ שְׁמֶךָ׃

נו ר״ם אל אל[14] . ג חד חס וב מל[15] 19 אַל־תִּתֵּן לְחַיַּת[a] נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ[b] חַיַּת[c] עֲנִיֶּיךָ אַל־תִּשְׁכַּח לָנֶצַח׃

20 הַבֵּט לַבְּרִית[a] כִּי מָלְאוּ מַחֲשַׁכֵּי־אֶרֶץ נְאוֹת[b] חָמָס׃

ה וחס[16] 21 אַל־יָשָׁב[a] דַּךְ נִכְלָם[b] עָנִי וְאֶבְיוֹן יְהַלְלוּ שִׁמְךָ׃

ב 22 קוּמָה אֱלֹהִים רִיבָה רִיבֶךָ זְכֹר חֶרְפָּתְךָ מִנִּי־נָבָל[a] כָּל־הַיּוֹם[a]׃

ב[17] 23 אַל־תִּשְׁכַּח קוֹל צֹרְרֶיךָ שְׁאוֹן קָמֶיךָ עֹלֶה תָמִיד׃

75 עה 1 לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר׃

ב . ב . ד[1] 2 הוֹדִינוּ לְךָ | אֱלֹהִים הוֹדִינוּ[a] וְקָרוֹב שְׁמֶךָ סִפְּרוּ[a] נִפְלְאוֹתֶיךָ׃

3 כִּי אֶקַּח מוֹעֵד אֲנִי מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט׃

[4]Mm 975. [5]Mm 161. [6]Mm 2122. [7]Mm 371. [8]Mm 3288. [9]Mm 1852. [10]Mm 1815. [11]Mm 3321. [12]Gn 21,29. [13]Mm 2241. [14]Mm 3261. [15]Mm 3315. [16]Mm 1433. [17]Ex 15,7. Ps 75 [1]Mm 2258.

6 [a] K וְעַת; G(S) ἐξέκοψαν, prp וַיִּכְתֹּתוּ; al prp וְאֶת vel עִוֹּתוּ || [b] G τὰς θύρας αὐτῆς = פְּתָחֶיהָ cf S; prp חֵיק– vel –חֵיךָ || [c] 2 Mss וּבְכַלַּפּוֹת || **7** [a] mlt Mss שִׁיךָ– || [b] pc Mss כְּבוֹדֶךָ || **8** [a] frt a יגה cf S || [b] 1 frt וְנִשְׂרְפוּ cf GS || **11** [a] huc tr ׀ || [b] mlt Mss Vrs ut Q; K חֹוֵ || [c] 1 frt כְּלֵאָה || **12** [a] S + suff 1 pl; l frt וְאַתָּה א cf sq || [b] G suff 1 pl; ST om suff || **14** [a–a] prp לְעַמְלֵצֵי יָם || [b] > Ms, G pl || [c] G τοῖς Αἰθίοψιν cf 72,9[a]; S 'šjn' ← עָצוּם || **19** [a] G (T Hier) τοῖς θηρίοις = לְחַיַּת, S ltbr' = לְהָוּוֹת; prp לַמָּוֶת || [b] Ms GS תודך || [c] nonn Mss וְחַיִּת || **20** [a] GS + suff 2 sg || [b–b] G οἴκων ἀνομιῶν; prp וְ׳ אֲנָחָה || **21** [a] S ntb = יֵשֵׁב || [b] 2 Mss G^{Bg}C^{G} וְ׳ || **22** [a–a] prb dl m cs || Ps 75,2 [a–a] G(S) καὶ ἐπικαλεσόμεθα τὸ ὄνομά σου. διηγήσομαι = וְקָרְאוּ בְשֵׁם סִפְּרוּ? prp וְקָרְאֵי בְשֵׁ׳ ס׳; G(S) + πάντα.

16 וָאֲחַשְּׁבָה[a] לָדַעַת זֹאת עָמָל הִיא[b] בְעֵינָי׃
17 עַד־אָבוֹא אֶל־מִקְדְּשֵׁי־אֵל אָבִינָה[b] לְאַחֲרִיתָם׃
18 אַךְ בַּחֲלָקוֹת תָּשִׁית לָמוֹ הִפַּלְתָּם לְמַשּׁוּאוֹת׃
19 אֵיךְ הָיוּ לְשַׁמָּה כְּרֶגַע סָפוּ תַּמּוּ[a] מִן־בַּלָּהוֹת[a]׃
20 כַּחֲלוֹם מֵהָקִיץ[a] אֲדֹנָי[b] בָּעִיר[c] | צַלְמָם[d] תִּבְזֶה[e]׃
21 כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי וְכִלְיוֹתַי אֶשְׁתּוֹנָן׃
22 וַאֲנִי־בַעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת[a] הָיִיתִי עִמָּךְ׃
23 וַאֲנִי תָמִיד עִמָּךְ אָחַזְתָּ בְּיַד־יְמִינִי׃
24 בַּעֲצָתְךָ תַנְחֵנִי[a] וְאַחַר כָּבוֹד[b] תִּקָּחֵנִי׃
25 מִי־לִי בַשָּׁמָיִם[a] וְעִמְּךָ לֹא־חָפַצְתִּי בָאָרֶץ׃
26 כָּלָה שְׁאֵרִי וּלְבָבִי צוּר־לִבִּי וְחֶלְקִי אֱלֹהִים לְעוֹלָם[a]׃
27 כִּי־הִנֵּה רְחֵקֶיךָ יֹאבֵדוּ הִצְמַתָּה כָּל־זוֹנֶה מִמֶּךָּ[a]׃
28 וַאֲנִי | קִרְבַת[a] אֱלֹהִים[b] לִי־טוֹב שַׁתִּי בַאדֹנָי[c] יְהוִה[d] מַחְסִי
לְסַפֵּר כָּל־מַלְאֲכוֹתֶיךָ[e]׃

74 1 מַשְׂכִּיל לְאָסָף
עד
לָמָּה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לָנֶצַח יֶעְשַׁן אַפְּךָ בְּצֹאן מַרְעִיתֶךָ׃
2 זְכֹר עֲדָתְךָ | קָנִיתָ קֶדֶם גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ הַר־צִיּוֹן זֶה |
[שָׁכַנְתָּ בּוֹ׃
3 הָרִימָה פְעָמֶיךָ[a] לְמַשֹּׁאוֹת נֶצַח כָּל־הֵרַע אוֹיֵב בַּקֹּדֶשׁ׃
4 שָׁאֲגוּ צָרֶיךָ בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶךָ[a] שָׂמוּ אוֹתֹתָם אֹתוֹת׃
5 יִוָּדַע[a] כְּמֵבִיא לְמַעְלָה[b] בְּסָבָךְ־עֵץ קַרְדֻּמּוֹת[c]׃

[17] Mm 3702. [18] Mm 3228. [19] Mp sub loco. [20] Mm 2315. [21] Mm 2385. [22] Mm 3006. [23] וחד ושתי Ex 23, 31. [24] Mm 95. Ps 74 [1] Mm 407. [2] Mm 2335. [3] וחד ואחתם Hi 21,29.

16 [a] mlt Mss Edd יַ ‖ [b] mlt Mss ut Q, l; K הִיא ‖ **17** [a] GS sg ‖ [b] GS pr cop ‖ **19** [a–a] G *διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν* ‖ **20** [a] G (σ′ Hier T) *ἐξεγειρομένου* cf S ‖ [b] cf 2,2 [b]; prp אֵינֵנּוּ ‖ [c] = בְּעוּרְךָ? vel frt l בְּעוּרְךָ cf G ‖ [d] prp צלמו ‖ [e] prp נבזה ‖ **22** [a] l c Ms כַּבְּהֵמָה vel בהמה cf Gσ′ ‖ **24** [a] S *bj'jnj* ‖ [b] l frt בְּכָ cf G ‖ **25** [a] frt ins זוּלָתֶךָ ‖ [b] G (S) *tí* ‖ **26** [a] frt dl m cs ‖ **27** [a] S + *l'lm* ‖ **28** [a] G *τὸ προσκολλᾶσθαι* (a דבק?); l קִרְבָתְךָ ‖ [b] prb dl ‖ [c] > pc Mss GS, prb dl ‖ [d] l prb בי cf G ‖ [e] G *τὰς αἰνέσεις σου* cf 9,15, S *tdmrtk* = נְפִלְאוֹתֶיךָ ‖ Ps 74,3 [a] G *τὰς χεῖράς σου* = כַּפֶּיךָ, S *'bdjk* = פָּעֳלֶיךָ cf 77,13 ‖ **4** [a] mlt Mss דִּיךָ– cf 8 ‖ **5** [a] prp יִוָּדְעוּ ‖ [b] prp לוֹ עָלֶה ‖ [c] prp קַרְדֳּמוֹ.

18 בָּרוּךְ | יְהוָה אֱלֹהִים[a] אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת[b] לְבַדּוֹ׃
19 וּבָרוּךְ | שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא[a] כְּבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ
אָמֵן | וְאָמֵן׃
20 כָּלְוּ[a][b] תְפִלּוֹת[c] דָּוִד בֶּן־יִשָׁי׃ ס

73

1 מִזְמוֹר לְאָסָף
אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל[a] אֱלֹהִים לְבָרֵי לֵבָב׃
2 וַאֲנִי כִּמְעַט נָטָיוּ[a] רַגְלָי כְּאַיִן שָׁפְכָה[b] אֲשֻׁרָי׃
3 כִּי־קִנֵּאתִי בְּהוֹלְלִים שְׁלוֹם רִשְׁעִים אֶרְאֶה׃
4 כִּי אֵין חַרְצֻבּוֹת לְמוֹתָם[a] וּבָרִיא אוּלָם׃
5 בַּעֲמַל אֱנוֹשׁ אֵינָמוֹ וְעִם־אָדָם לֹא יְנֻגָּעוּ׃
6 לָכֵן עָנְקָתְמוֹ גַאֲוָה [a]יַעֲטֹף־שִׁית חָמָס[a] לָמוֹ׃
7 יָצָא מֵחֵלֶב עֵינָמוֹ[a] עָבְרוּ[b] מַשְׂכִּיּוֹת[c] לֵבָב׃
8 יָמֵיקוּ[a] | וִידַבְּרוּ בְרָע[b] עֹשֶׁק[c] מִמָּרוֹם יְדַבֵּרוּ׃
9 שַׁתּוּ בַשָּׁמַיִם פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם תִּהֲלַךְ[a] בָּאָרֶץ׃
10 לָכֵן | יָשׁוּב[a] עַמּוֹ[b] הֲלֹם[b] וּמֵי[c] מָלֵא יִמָּצוּ[d] לָמוֹ׃
11 וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע־אֵל וְיֵשׁ דֵּעָה בְּעֶלְיוֹן׃
12 הִנֵּה־אֵלֶּה רְשָׁעִים [a]וְשַׁלְוֵי עוֹלָם[a] הִשְׂגּוּ־חָיִל׃
13 אַךְ־רִיק זִכִּיתִי לִבָבִי וָאֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי׃
14 וָאֱהִי נֻגַּע כָּל־הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי[a] לַבְּקָרִים׃
15 אִם־אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְמוֹ[a] הִנֵּה דוֹר בָּנֶיךָ בָּגָדְתִּי[b]׃

---

1 לְ[1] סו ר״פ לג מנה בכתיב ואחד מן ד[2] בטע בסיפ . ג פסוק דמיין[3] . נטיר . שפכי חד מן ד[4] כת ה ק וקרו ג בליש ומל .[5] **2** נה בטע ר״פ בסיפ . ב[6] . ב מל . ל ומל[7] **3** ב[8] . ל[9] . ל **4** ל . ה **5** ב[9] . ל[10] . ל[11] **6** ישוב חד מן ה[12] וזגין כת י ק וקרו . לא **7** ל[13] **8** ל **9** ג בליש[14] **10** ב ומל[15] . ל[16]

21 Mm 1850. **22** Mm 3318. **23** Mm 3319. Ps 73 **1** Mm 2864. **2** Mm 3221. **3** Mm 3618. **4** Mm 782. **5** Mm 300. **6** Mm 2422. **7** וחד בריא Jdc 3,17. **8** Mm 1465. **9** Mp sub loco. **10** Mm 3102. **11** וחד והלך Ex 9,23. **12** Mm 2195. **13** Mm 1095. **14** Mm 3320. **15** Mm 2403. **16** Mm 2331.

18 [a] > pc Mss GS || [b] pc Mss ST + גְּדוֹלוֹת || **19** [a] frt l וימְלְא || **20** [a] > pc Mss S || [b] l כָּלוּ || [c] G *oi ὕμνοι* = תְּהִלּוֹת || Ps 73,1 [a] prp לַיָּשָׁר אֵל || **2** [a] l c Q mlt Mss Vrs נָטָיוּ; K נָטוּי || [b] l Q; K הֵ֫ || **4** [a] l תָּם || **6** [a–a] Vrs alit; l frt עָטָף שִׁית cf 73,18 et cj חֹ֫ c שִׁית || **7** [a] l frt עָנְמוּ cf GS || [b] S *w'bdw* et operati sunt || [c] G *εἰς διάθεσιν* = בִּשְׂכִּית cf S || **8** [a] G(S) *διενοήθησαν*, Hier *irriserunt* || [b] huc tr ˆ cf G*α'* S || [c] l frt עִשֵּׁק || **9** [a] l frt תְּהַלֵּךְ vel עָתַק || **10** [a] mlt Mss Vrs ut Q, sic l; K יָשִׁיב || [b–b] prp עַם אֱלֹהִים || [c] l frt עִמּוֹ cf GS || [d–d] prp וּמְלֵיהֶם יָמְצוּ || **12** [a–a] G *καὶ εὐθηνοῦνται εἰς τὸν αἰῶνα* = וְשַׁלְוֵי לְעַ || **14** [a] l frt וְהוֹכַחְתִּי || **15** [a] l frt כָּהֵם cf S || [b] G^{Mss} 2 sg.

72 1 [a]לִשְׁלֹמֹה [b]

עב

אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ [c]לַמֶּלֶךְ תֵּן וְצִדְקָתְךָ לְבֶן־מֶלֶךְ׃ — בס וכל משיחה מצרים אשור ישראל דכות׳ . ל

2 יָדִין [a]עַמְּךָ בְצֶדֶק וַעֲנִיֶּיךָ בְּמִשְׁפָּט׃ — ג חד חס וב מל[2]

3 יִשְׂאוּ הָרִים [a]שָׁלוֹם לָעָם וּגְבָעוֹת [b]בִּצְדָקָה [c]׃ — כ

4 יִשְׁפֹּט | עֲנִיֵּי־עָם יוֹשִׁיעַ לִבְנֵי אֶבְיוֹן וִידַכֵּא עוֹשֵׁק׃ — ז כל זקף אחנח וס״פ דכות[3] . ב מל

5 יִירָאוּךָ [a]עִם־שֶׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרֵחַ דֹּור דֹּורִים׃ — ד[4] . יז וכל לפני ולפני דכות . ג[5]

6 יֵרֵד כְּמָטָר עַל־גֵּז כִּרְבִיבִים [a]זַרְזִף [b]אֶרֶץ׃ — ב[6] . ל

7 יִפְרַח־בְּיָמָיו צַדִּיק [a]וְרֹב שָׁלוֹם עַד־בְּלִי יָרֵחַ׃ — ד ב קמ רפ פת[7]

8 וְיֵרְדְּ מַיִם עַד־יָם וּמִנָּהָר עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ׃ — ב[8] . ג[9] . ב

9 לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים [a]וְאֹיְבָיו עָפָר יְלַחֵכוּ׃ — ב

10 מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאִיִּים מִנְחָה יָשִׁיבוּ

מַלְכֵי שְׁבָא וּסְבָא אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ׃ — ל

11 וְיִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל־מְלָכִים כָּל־גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ׃ — ז . ו פסוק כל כל ומילה חדה ביניה[10] . ב[11] . ג מל בלשׁ[12]

12 כִּי־יַצִּיל אֶבְיוֹן מְשַׁוֵּעַ [a]וְעָנִי וְאֵין־עֹזֵר לוֹ׃ — ו[13]

13 יָחֹס עַל־דַּל וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ׃ — ל

14 מִתָּוֶךְ וּמֵחָמָס יִגְאַל נַפְשָׁם וְיֵיקַר דָּמָם [a]בְּעֵינָיו׃ — ב ובסיס . נא

15 וְיִחְיְ וְיִתֶּן־[a]לוֹ מִזְּהַב שְׁבָא

וְיִתְפַּלֵּל בַּעֲדוֹ תָּמִיד כָּל־הַיּוֹם יְבָרְכֻנְהוּ׃ — ג ובסיס[14] . יז[15]

16 יְהִי פִסַּת־[a]בַּר | בָּאָרֶץ בְּרֹאשׁ הָרִים יִרְעַשׁ

כַּלְּבָנוֹן פִּרְיוֹ [b]וְיָצִיצוּ מֵעִיר [c]כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ׃ — ג[16] . ל

17 יְהִי שְׁמוֹ [a]לְעוֹלָם לִפְנֵי־שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן [b]שְׁמוֹ — ל . לה[17]

וְיִתְבָּרְכוּ בוֹ [c]כָּל־גּוֹיִם יְאַשְּׁרוּהוּ׃ — ד . ל רפ[18] . ה

יברון[19] ק

ל[20]

Ps 72 [1]Mm 958. [2]Mm 3315. [3]Mm 2120. [4]Mm 1924. [5]Mm 2397. [6]Dt 18,4. [7]Mm 937. [8]Nu 24,19. [9]Mm 3169. [10]Mm 3316. [11]Mm 1313. [12]Mm 1462. [13]Mm 2129. [14]Mm 3281. [15]Mm 157. [16]Mm 3317. [17]Mm 2840. [18]וְנָצִיצוּ חד Ps 92,8. [19]Mm 832. [20]Mm 4149.

Ps 72,1 [a] pc Mss cj 72 c 71 || [b] > pc Mss || [c] GS sg || **2** [a] G* *κρίνειν* = לָדִין || **3** [a] frt huc tr וגבעות || [b] cf [a] || [c] G$^{L\,1219\,55}$ SY Hier om ב || **5** [a] G *καὶ συμπαραμενεῖ* = וְיַאֲרִיךְ || **6** [a] nonn Mss GS וְכ׳ || [b] l prb יַזְרִיפוּ || **7** [a] 1 c pc Mss GS צֶדֶק || **9** [a] G *Αἰθίοπες*, S *gzrt'* = אִיִּים ; prp צָרִים vel צָרָיו || **12** [a] G *ἐκ χειρὸς δυνάστου*, S (Hier) *mn d'šjn mnh* = מִשּׁוֹעַ || **14** [a] G θ′ *τὸ ὄνομα αὐτῶν* – שְׁמָם || **15** [a] GS pass = וְיִתַּן || **16** [a] cf aram *pjs'* abundantia || [b–b] prp וְיָצִיץ וַעֲמִירוּ || **17** [a] G + *εὐλογημένον* cf 113,2 || [b] mlt Mss ut Q (= ni), K יִנֳּ, Ms יִכּוֹן, G *διαμενεῖ* || [c] G + *πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς*, ex Gn 12,3 28,14.

8 יְמַלֵּא פִי תְהִלָּתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תִּפְאַרְתֶּךָ׃
9 אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחִי אַל־תַּעַזְבֵנִי׃
10 כִּי־אָמְרוּ אוֹיְבַי לִי וְשֹׁמְרֵי נַפְשִׁי נוֹעָצוּ יַחְדָּו׃
11 לֵאמֹר אֱלֹהִים עֲזָבוֹ רִדְפוּ וְתִפְשׂוּהוּ כִּי־אֵין מַצִּיל׃
12 אֱלֹהִים אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי אֱלֹהַי לְעֶזְרָתִי חִישָׁה׃
13 יֵבֹשׁוּ יִכְלוּ שָׂטְנֵי נַפְשִׁי
יַעֲטוּ חֶרְפָּה וּכְלִמָּה מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃
14 וַאֲנִי תָּמִיד אְיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל־כָּל־תְּהִלָּתֶךָ׃
15 פִּי יְסַפֵּר צִדְקָתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ כִּי לֹא יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת׃
16 אָבוֹא בִּגְבֻרוֹת אֲדֹנָי יְהוִה אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ לְבַדֶּךָ׃
17 אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי מִנְּעוּרָי וְעַד־הֵנָּה אַגִּיד נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
18 וְגַם עַד־זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל־תַּעַזְבֵנִי [אֱלֹהִים עַד־אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר לְכָל־יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ׃ 19 וְצִדְקָתְךָ
אֱלֹהִים עַד־מָרוֹם אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ גְדֹלוֹת אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ׃
20 אֲשֶׁר הֶרְאִיתַנִי צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת תָּשׁוּב תְּחַיֵּינוּ
וּמִתְּהֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנִי׃
21 תַּרֶב גְּדֻלָּתִי וְתִסֹּב תְּנַחֲמֵנִי׃
22 גַּם־אֲנִי אוֹדְךָ בִכְלִי־נֵבֶל אֲמִתְּךָ אֱלֹהָי
אֲזַמְּרָה לְךָ בְכִנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃
23 תְּרַנַּנָּה שְׂפָתַי כִּי אֲזַמְּרָה־לָּךְ וְנַפְשִׁי אֲשֶׁר פָּדִיתָ׃
24 גַּם־לְשׁוֹנִי כָּל־הַיּוֹם תֶּהְגֶּה צִדְקָתֶךָ
כִּי־בֹשׁוּ כִּי־חָפְרוּ מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃

ח[4]
כו ר״פ אל אל[5] . ל
יא מל[6] . ב
ט ר״פ[7] . ב . ל ומל
ז בטע ר״פ בסיפ[8] . חישה[8] ק
ל
סז ר״פ לג מנה בכתיב . ד . ל
ל
ח[10] ד מנה בכתיב . ד
ד[11]
כ ר״פ בכתיב[12] . ל . כל לוש כת כן
ל . ל מל בסיפ . ל
הראיתני ק חד מן ב[13] בלוש
וחד מן מח[14]
כת ו יקר י . ג . תחייני ק חד
מן מח[14] כת ו וקר י
כת כן[15]
ל . ל . ל
ו[16] ר״פ וכל מ״פ דכות
נ מ ה . ב בלוש[17]
ל . ה

4 Mm 1854. 5 Mm 3261. 6 Mm 3365. 7 Mm 3072. 8 Mm 3288. 9 Mm 832. 10 Mm 95. 11 Mm 913. 12 Mm 4070. 13 Mm 2516. 14 Mm 3811. 15 Cf Ps 102,25 et Mp sub loco. 16 Mm 2449. 17 Mm 3314.

11 a frt dl ‖ **12** a K חִי ‖ **13** a nonn Mss G יִ, nonn Mss יִכְלְמוּ; S *wnḫprwn*, l וְיִכָּלְמוּ ‖ b > S ‖ **14** a > σ′ ΚS ‖ b α′σ′ Hier S pl ‖ **15** a G*(S Hier) *γραμματείας*; σ′ (Syh) *ἐξαριθμῆσαι* cf C, l prb לְסַפֵּר ‖ **16** a l c nonn Mss Vrs רַת– ‖ b prb dl (var) ‖ c cf b ‖ d α′σ′ pl ‖ **18** a–a G *πάσῃ τῇ γενεᾷ* = לכל־דור cf 22,31.32, S *ldr'* = לדור ‖ **20** a prb dl ‖ b mlt Mss Gσ′θ′SC ut Q; l prb c K α′ תָּנוּ– ‖ c mlt Mss GS ut Q; l prb c K C Hier תְּיֵינוּ– ‖ d mlt Mss C Hier נוּ– ‖ **22** a pc Mss Gσ′S אלהים ‖ **23** a–a frt dl (ex 22).

33 רָאוּ[a] עֲנָוִים יִשְׂמָחוּ[b] דֹּרְשֵׁי[c][d] אֱלֹהִים וִיחִי[c] לְבַבְכֶם׃ — ל. ג ובסיפ[a]

34 כִּי־שֹׁמֵעַ[a] אֶל־אֶבְיוֹנִים יְהוָה וְאֶת[b]־אֲסִירָיו[c] לֹא בָזָה׃ — ח[10]

35 יְהַלְלוּהוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ יַמִּים וְכָל־רֹמֶשׂ בָּם׃ — ב חד ר״פ וחד ס״פ[11]. ל

36 כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה [בֶּה׃ — נה בטע ר״פ בסיפ. ל[12]

וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשְׁוּהָ׃ 37 וְזֶרַע עֲבָדָיו יִנְחָלוּהָ וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ־ — ד[13]. ד[14]

70 1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃ — ב בטע. ג

2 אֱלֹהִים[a] לְהַצִּילֵנִי יְהוָה[b] לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ — ל

3 יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ[a] מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי
יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃

4 יָשׁוּבוּ[a] עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים[b] הֶאָח[c] הֶאָח׃ — ד

5 יָשִׂישׂוּ[a] וְיִשְׂמְחוּ[a] בְךָ כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ — ה

וְיֹאמְרוּ תָמִיד[b] יִגְדַּל אֱלֹהִים[c] אֹהֲבֵי יְשׁוּעָתֶךָ[d]׃ — ט רפ[1] ב מנה בסיפ. ל. ל

6 וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֱלֹהִים חוּשָׁה־לִּי — סז ר״פ לג מנה בכתיב. ג זוגין[2]

עֶזְרִי[a] וּמְפַלְטִי אַתָּה יְהוָה[b] אַל־תְּאַחַר׃ — כז מלעיל. ג[3]

71 1 [a]בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם׃ — (עא)[a]

2 בְּצִדְקָתְךָ תַצִּילֵנִי וּתְפַלְּטֵנִי[a] הַטֵּה־אֵלַי אָזְנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנִי[b]׃ — יג. ב חד חס וחד מל

3 הֱיֵה לִי[a] לְצוּר מָעוֹן לָבוֹא תָּמִיד צִוִּיתָ[b] לְהוֹשִׁיעֵנִי כִּי־סַלְעִי — ו וכל שם קריה ואנש דכות

4 אֱלֹהַי[a] פַּלְּטֵנִי מִיַּד רָשָׁע מִכַּף[b] מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ׃ [וּמְצוּדָתִי אָתָּה׃ — ל. ל

5 כִּי־אַתָּה תִקְוָתִי אֲדֹנָי[a] יְהוָה מִבְטַחִי מִנְּעוּרָי׃ — ח[1] ד מנה בכתיב

6 עָלֶיךָ נִסְמַכְתִּי מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה גוֹזִי[a] בְּךָ תְהִלָּתִי[b] תָּמִיד׃ — ל ומל

7 כְּמוֹפֵת הָיִיתִי לְרַבִּים וְאַתָּה מַחְסִי־עֹז[a]׃ — ל. ב[2]. ח[3] רפ ב מנה בלישׁ וכל אתסה דכות ב מא

[9]Mm 3281. [10]Mm 2353. [11]Ps 107,32. [12]Mp sub loco. [13]Mm 2443. [14]Mm 3093. Ps 70 [1]Mm 1233. [2]Mm 3268. [3]Mm 3269. Ps 71 [1]Mm 95. [2]Mm 2551. [3]Mm 3046.

33 [a] nonn Mss G יִרְאוּ; l frt רָאוּ ‖ [b] mlt Mss יַ cf Vrs; l frt וּשְׂ cf S ‖ [c–c] prp יְחִי דִרְשָׁיו; S om ד׳ א ‖ [d] G ἐκζητήσατε = דִּרְשׁוּ ‖ 34 [a] l frt שָׁמַע cf G Hier ‖ [b] nonn Mss ואל ‖ [c] prp חַסִידָיו ‖ Ps 70 [a] sic L pro עֹ ‖ 2 [a] pr רְצֵה ut 40,14 ‖ [b] frt dl m cs ‖ 3 [a] 40,15 + יַחַד ‖ 4 [a] pc Mss S et 40,16 יְשֻׁמּוּ, Ms יְבוּשׁוּ ‖ [b] mlt Mss Vrs et 40,16 + לִי ‖ [c] frt dl m cs ‖ 5 [a–a] cf 40,17 [a–a] ‖ [b] prb dl m cs ‖ [c] mlt Mss et 40,17 יהוה ‖ [d] mlt Mss et 40,17 תְּשׁ׳ ‖ 6 [a] nonn Mss et 40,18 עוזרתי ‖ [b] nonn Mss et 40,18 אֱלֹהַי ‖ Ps 71 [a] numerus > L ‖ 1 [a] mlt Mss cj Ps 71 c Ps 70; G pr *Τῷ Δαυιδ· υἱῶν Ιωναδαβ καὶ τῶν πρώτων αἰχμαλωτισθέντων* ‖ 2 [a] > S ‖ [b] 31,3 מְהֵרָה הַצִּילֵנִי ‖ 3 [a] mlt Mss G σ′C et 31,3 מעוז ‖ [b–b] G ut 31,3 לְבֵית מְצוּדוֹת ‖ 4 [a] pc Mss $G^{BZ\dot{\alpha}\gamma}$ אלהים C ‖ [b] pc Mss G^{R}CS ומ׳ ‖ 5 [a] huc tr ‖ 6 [a] l frt עתי cf G Hier ‖ [b] σ′ *ἡ ἀναμονή μου* = תֹּחַלְתִּי ‖ 7 [a] C *w'wšn' djlj* = וְעָזִּי.

סד ר״פ לג מנה בכתיב 14 וַאֲנִי֮ תְּפִלָּתִי־לְךָ֪ | יְהוָ֡ה עֵ֤ת רָצ֗וֹן
אֱלֹהִ֥ים בְּרָב־חַסְדֶּ֑ךָ עֲנֵ֥נִי בֶּאֱמֶ֖ת יִשְׁעֶֽךָ׃
ל.ל 15 הַצִּילֵ֥נִי מִטִּ֗יט וְאַל־אֶ֫טְבָּ֥עָה אִנָּצְלָ֥ה מִשֹּׂנְאַ֑י[a] וּמִמַּעֲמַקֵּי־מָֽיִם׃
ל 16 אַל־תִּשְׁטְפֵ֥נִי | שִׁבֹּ֗לֶת מַ֫יִם וְאַל־תִּבְלָעֵ֥נִי מְצוּלָ֑ה
ל וְאַל־תֶּאְטַ֖ר־עָלַ֣י בְּאֵ֣ר פִּיהָ׃
ח 17 עֲנֵ֣נִי יְ֭הוָה[a] כִּי־ט֣וֹב חַסְדֶּ֑ךָ כְּרֹ֖ב רַ֣חֲמֶ֣יךָ פְּנֵ֣ה אֵלָֽי׃
18 וְאַל[a]־תַּסְתֵּ֣ר פָּנֶ֣יךָ מֵעַבְדֶּ֑ךָ כִּי־צַ֖ר־לִ֣י מַהֵ֣ר עֲנֵֽנִי׃
ל חסף . ל 19 קָרְבָ֣ה אֶל־נַ֭פְשִׁי גְּאָלֶ֑הָ לְמַ֖עַן אֹיְבַ֣י פְּדֵֽנִי׃
יו ר״פ בסיס 20 אַתָּ֣ה יָ֭דַעְתָּ חֶרְפָּתִ֑י[a] וּבָ֝שְׁתִּ֗י וְ֭כִלְמָתִ֣י[a] נֶגְדְּךָ֥[b] כָּל־צוֹרְרָֽי׃
ל 21 חֶרְפָּ֣ה[a] | שָׁ֭בְרָה[b] לִבִּ֑י וָאָנ֥וּשָׁ֗ה[c]
ל.ה? וָאֲקַוֶּ֣ה לָ֭נ֣וּד[d] וָאַ֑יִן וְ֝לַמְנַחֲמִ֗ים וְלֹ֣א מָצָֽאתִי׃
ל.ל.ל 22 וַיִּתְּנ֣וּ בְ֭בָרוּתִי רֹ֑אשׁ וְלִצְמָאִ֥י יַ֝שְׁקוּנִ֗י חֹ֣מֶץ׃
ל 23 יְהִי־שֻׁלְחָנָ֣ם לִפְנֵיהֶ֣ם לְפָ֑ח וְלִשְׁלוֹמִ֥ים[a] לְמוֹקֵֽשׁ׃
ל 24 תֶּחְשַׁכְנָ֣ה עֵ֭ינֵיהֶם מֵרְא֑וֹת וּ֝מָתְנֵיהֶ֗ם תָּמִ֥יד הַמְעַֽד׃
25 שְׁפָךְ־עֲלֵיהֶ֥ם זַעְמֶ֑ךָ וַחֲר֥וֹן אַפְּךָ֖ יַשִּׂיגֵֽם׃
ל 26 תְּהִי־טִ֥רָתָ֗ם נְ֭שַׁמָּה[a] בְּאָהֳלֵיהֶ֥ם[b] אַל־יְהִי־יוֹשֵֽׁב׃
ג[a].ל 27 כִּֽי־[a]אַתָּ֣ה אֲשֶׁר־הִכִּ֑יתָ[a] רָ֝דָ֗פוּ וְאֶל־מַכְאוֹב֮ חֲלָלֶ֪יךָ[b] יְסַפֵּ֫רוּ[c]׃
28 תְּנָה־עָ֥וֹן עַל־עֲוֹנָ֑ם וְאַל־יָ֝בֹ֗אוּ בְּצִדְקָתֶֽךָ׃
ל.ד 29 יִ֭מָּחוּ מִסֵּ֣פֶר חַיִּ֑ים וְעִ֖ם צַדִּיקִ֣ים אַל־יִכָּתֵֽבוּ׃
סד ר״פ לג מנה בכתיב. ל ומל . ל.ב[a] 30 וַ֭אֲנִי עָנִ֣י וְכוֹאֵ֑ב יְשׁוּעָתְךָ֥[a] אֱ֝לֹהִ֗ים[b] תְּשַׂגְּבֵֽנִי׃
ל 31 אֲהַלְלָ֣ה שֵׁם־אֱלֹהִ֣ים[a] בְּשִׁ֑יר וַאֲגַדְּלֶ֖נּוּ בְּתוֹדָֽה׃
ל.ל וחס 32 וְתִיטַ֣ב לַיהוָ֣ה מִשּׁ֑וֹר פָּ֝ר[a] מַקְרִ֥ן מַפְרִֽיס[b]׃

[6] חד וַאֲקַוֶּה Ps 52,11. [7] Mm 2875. [8] Mp sub loco.

15 [a] l prb מִשּׂוֹאָה ‖ **17** [a–a] l prb כְּטוּב ‖ **18** [a] pc Mss 𝔊𝔖[A] אל ‖ **20** [a–a] tr post 21[c] ‖ [b–b] 𝔖 *lwqbl* = נֶגֶד ‖ **21** [a] 𝔖 *'s'* = רַפָּה ‖ [b] 𝔊 *προσεδόκησεν* – שִׁבְּרָה; 𝔖 *tbrh d* = שֶׁבֶר ‖ [c] cf 20[a–a] ‖ [d] l לָנֽוּד cf Vrs ‖ **23** [a] 𝔊 (α′σ′θ′ Hier) *καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν* = וּלְשַׁלְמִים, 𝔖 *wpwr'nhwn* = וְשָׁלוֹמָם; 𝔗 *wnksthwn*, l prb וְשַׁלְמֵיהֶם ‖ **26** [a] pc Mss 𝔊𝔖 pr cop ‖ [b] 𝔊𝔖 pr cop ‖ **27** [a–a] 𝔊(𝔖 Hier) *ὃν σὺ ἐπάταξας* = אֵת אֲ֭ ה׳ ‖ [b] Ms חֲלָלֶךָ, 𝔖 *dqtjl'* = הֶחָלָל? ‖ [c] 𝔊(𝔖) *προσέθηκαν*, l יְסָפֽוּ ‖ **30** [a] 𝔊* *καὶ ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου σου* ‖ [b] > 𝔊[B] ‖ **31** [a] 𝔊[L]𝔗 + suff 1 sg ‖ **32** [a] cj c sq ‖ [b] mlt Mss 𝔊𝔖 Hier ומ׳.

33 מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ אֲדֹנָי[a] סֶלָה: ב

34 לָרֹכֵב בִּשְׁמֵי[a] שְׁמֵי־קֶדֶם הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ[b] קוֹל עֹז: ב

35 תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים: ב. ד

36 נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ[a] אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת ב מל[16]. ל
בָּרוּךְ אֱלֹהִים: [לָעָם[b] ב חד ר״פ וחד ס״פ

69 1 לַמְנַצֵּחַ עַל־שֹׁשַׁנִּים[a] לְדָוִד: ח בטע
סט

2 הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מַיִם עַד־נָפֶשׁ[a]:

3 טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד ל. ל. ב
בָּאתי בְמַעֲמַקֵּי־מַיִם וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפָתְנִי:

4 יָגַעְתִּי בְקָרְאִי נִחַר גְּרוֹנִי ל
כָּלוּ עֵינַי מְיַחֵל[a] לֵאלֹהָי:

5 רַבּוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי שְׂנְאַי חִנָּם כו
עָצְמוּ מַצְמִיתַי[a] אֹיְבַי שֶׁקֶר ל
אֲשֶׁר לֹא־גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב:

6 אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ לְאִוַּלְתִּי וְאַשְׁמוֹתַי מִמְּךָ לֹא־נִכְחָדוּ: ל

7 אַל־יֵבֹשׁוּ בִי קוֶיךָ[a] אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת[a] כו ר״פ אל אל[1]. ח[2] ו מנה בכתיב. ה[3]
אַל־יִכָּלְמוּ בִי מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: כח[3]

8 כִּי־עָלֶיךָ נָשָׂאתִי חֶרְפָּה כִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי: יט. ד

9 מוּזָר הָיִיתִי לְאֶחָי וְנָכְרִי לִבְנֵי אִמִּי: ל. ב פסוק דמטע[4]

10 כִּי־קִנְאַת בֵּיתְךָ אֲכָלָתְנִי וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ נָפְלוּ עָלָי:

11 וָאֲבַכֶּה[a] בַצּוֹם נַפְשִׁי וַתְּהִי[b] לַחֲרָפוֹת לִי[c]: ג[5]. ב

12 וָאֶתְּנָה לְבוּשִׁי שָׂק וָאֱהִי לָהֶם לְמָשָׁל:

13 יָשִׂיחוּ בִי יֹשְׁבֵי שָׁעַר וּנְגִינוֹת[a] שׁוֹתֵי שֵׁכָר: ג מל בליש. ל מל

[16]Mm 3312. Ps 69 [1]Mm 3261. [2]Mm 95. [3]Mm 2364. [4]Mm 3313. [5]Mm 1765.

33 [a] 2 Mss 𝔊𝔖 Hier לֵאלֹהִים ‖ **34** [a] prp בַּשְּׁמַיִם ‖ [b] cf 2,2[b] ‖ **36** [a] mlt Mss σ′ 𝔖𝔗 שֶׁךָ–, 𝔊 ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ = בְּקָדְשָׁיו; Hier *de sanctuario suo*, l שִׁוֹ– ‖ [b] 𝔊 [S] 𝔖𝔗 + suff 3 sg ‖ **Ps 69,1** [a] cf 45,1[a] 60,1[a–a] ‖ **2** [a] 𝔊σ′ + suff 1 sg ‖ **4** [a] l frt c cod Erfurtensi 3 Edd 𝔊𝔗 מִי׳ ‖ **5** [a] 𝔖 *mn grmj* מֵעֲצְמוֹתַי, prb sic l (hpgr) ‖ **7** [a–a] > 𝔗 ‖ [b] > 𝔊[B] ‖ [c] nonn Mss 𝔖𝔗 וְאַל ‖ **11** [a] 𝔊*(𝔖) *καὶ συνέκαμψα* = וָאֲעַנֶּה vel וָאֲעַנֵּה? ‖ [b] 𝔖 1 sg ‖ [c] 𝔖 suff 3 pl ‖ **13** [a] l frt וְנִגְּנוּ cf 𝔊σ′𝔖.

ל וְאַתָּה[a] סוֹרְרִים לִשְׁכָּן יָהּ אֱלֹהִים[b]׃
ז[4] 20 בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס[a]־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה׃
ל 21 הָאֵל לָנוּ אֵל לְמוֹשָׁעוֹת
ה[5] וַלַיהוִה אֲדֹנָי לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת׃
ג[6] 22 אַךְ אֱלֹהִים יִמְחַץ רֹאשׁ אֹיְבָיו
ל קָדְקֹד שֵׂעָר מִתְהַלֵּךְ בַּאֲשָׁמָיו׃
ג ר״פ[7] 23 אָמַר אֲדֹנָי מִבָּשָׁן אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְּצֻלוֹת[a] יָם׃
24 לְמַעַן תִּמְחַץ[a] רַגְלְךָ בָּדָם
ל.ד ב חס וב מל[8].ל[9] לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ מֵאֹיְבִים[b] מִנֶּהוּ[c]׃
ל.ד 25 רָאוּ[a] הֲלִיכוֹתֶיךָ אֱלֹהִים הֲלִיכוֹת אֵלִי מַלְכִּי[b] בַקֹּדֶשׁ׃
ה.ח בלישׁ[10].ו וחס. ד.ל 26 קִדְּמוּ שָׂרִים[a] אַחַר נוֹגְנִים בְּתוֹךְ עֲלָמוֹת תֻּפֹּפוֹת׃
ב[11] חד מל וחד חס ובתרי לישנ.ל[12].ב חד מל וחד חס 27 בְּמַקְהֲלוֹת בָּרְכוּ[a] אֱלֹהִים יְהוָה[b] מִמְקוֹר[c] יִשְׂרָאֵל׃
ל 28 שָׁם בִּנְיָמִן צָעִיר רֹדֵם[a] שָׂרֵי יְהוּדָה רִגְמָתָם[b]
שָׂרֵי זְבֻלוּן שָׂרֵי נַפְתָּלִי׃
ל ר״פ[13].ב כת ה בכתיב[14] 29 צַוָּה[a] אֱלֹהֶיךָ[b] עֻזֶּךָ[c] עוּזָּה אֱלֹהִים[c] זוּ פָּעַלְתָּ לָּנוּ׃
30 מֵהֵיכָלְךָ עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם לְךָ יוֹבִילוּ מְלָכִים שָׁי׃
31 גְּעַר חַיַּת קָנֶה עֲדַת אֲבִירִים בְּעֶגְלֵי[a] עַמִּים
ל.ל[15] מִתְרַפֵּס[b] בְּרַצֵּי־כָסֶף בִּזַּר[d] עַמִּים קְרָבוֹת יֶחְפָּצוּ׃
ל.ל 32 יֵאֲתָיוּ[a] חַשְׁמַנִּים[b] מִנֵּי מִצְרָיִם כּוּשׁ[c] תָּרִיץ יָדָיו[c] לֵאלֹהִים׃

[4]Mm 484. [5]Mm 3311. [6]Mm 3283. [7]Mm 2541. [8]Mm 3424. [9]חד מקוה Hi 4,12. [10]Mm 1824. [11]Mm 1027. [12]Mp sub loco. [13]Mm 978. [14]Mm 1738. [15]וב מזר Ps 53,6 et Ps 112,9.

19 [a] nonn Mss Ṡ[AM] אַף, Ms אַךְ ‖ [b–b] crrp; Ṡ *l' n'mrwn qdm' lh'* = לֹא יִשְׁכְּנוּ לְפָנֵי א׳ ‖ **20** [a] Ġ *κατευοδώσει* ‖ **23** [a] pc Mss Ġ בְּמִ׳ ‖ **24** [a] Ġ(Ṡ) *βαφῇ* cf 𝔗; l תְּרַחֵץ cf 58,11, prp תִּמְחַץ vel תמצח (cf ug *mṣḥ*) ‖ [b] Ṡ + suff 2 sg ‖ [c] > Ṡ ‖ **25** [a] Ġ pass = נִרְאוּ ‖ [b] Ġσ′ om suff ‖ **26** [a] nonn Mss ĠṠ שׁ ‖ **27** [a] l בְּ ‖ [b] mlt Mss Edd אֲדֹנָי ‖ [c] Ġ pl; l frt מִמְקֹרָאֵי ‖ **28** [a] Ṡ *bšlj'* = בְּדַם cf Ġ *ἐν ἐκστάσει* ‖ [b] Ġ(Ṡ) *ἡγεμόνες αὐτῶν* = רִזְנֵיהֶם? Ms בְּרַקְמָתָם cf Hier *in purpura sua* ‖ [c] pc Mss Ṡ וְשׂ׳ ‖ **29** [a] l צַוֵּה cf Vrs ‖ [b] nonn Mss Vrs אלהים ‖ [c–c] prp עֹז כְּעוֹז הָאֵ׳ עוך; l frt עוך עֹז הָאֵ׳ ‖ **31** [a] pc Mss כְּעִ׳; prp בַּעֲלֵי ‖ [b] pc Mss פְּסַ–, Ġ[BSal] *τοῦ μὴ ἀποκλεισθῆναι*, Ṡ *qrjmjn* obductos; l frt הִתְ׳ ‖ [c] pc Mss בְּרָצֵי (a רוץ) cf Hier *contra rotas*, Ġ *τοὺς δεδοκιμασμένους* (a צרף), > Ṡ; σ′ *τοὺς εὐδοκήτους*, l frt בִּרְצִי ‖ [d] l prb בַּזַּר cf ĠṠ Hier ‖ **32** [a] α′ (Hier) *οἴσουσιν*, l frt יַאֲתִיוּ ‖ [b] Ġ(Ṡ) *πρέσβεις*, α′ (Hier) *ἐσπευσμένος* = חָשִׁים ‖ [c–c] prp תָּרֵץ יָדֶיהָ (cf akk *tiriṣ qāti* manum extendere) vel תָּרִים יָדֶיהָ.

6 אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן[a] קָדְשׁוֹ׃
7 אֱלֹהִים | מוֹשִׁיב יְחִידִים | בַּיְתָה מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת[a] ב ומל².ל
אַךְ[b] סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה[c]׃ ל
8 אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ לִפְנֵי עַמֶּךָ בְּצַעְדְּךָ בִישִׁימוֹן סֶלָה׃ ל.ב
9 אֶרֶץ רָעָשָׁה | אַף־שָׁמַיִם נָטְפוּ[a] מִפְּנֵי אֱלֹהִים יג״ר״פ.ג
זֶה סִינַי[b] מִפְּנֵי אֱלֹהִים[c] אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
10 גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹהִים
נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה[a] אַתָּה כוֹנַנְתָּהּ[b]׃ ל.ל
11 חַיָּתְךָ יָשְׁבוּ[a]־בָהּ תָּכִין בְּטוּבָתְךָ[b] לֶעָנִי אֱלֹהִים׃
12 אֲדֹנָי יִתֵּן־[a]אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת[a] צָבָא רָב׃ ו חס²
13 מַלְכֵי[a] צְבָאוֹת יִדֹּדוּן יִדֹּדוּן[bc] ל
וְנוֵת[d] בַּיִת תְּחַלֵּק[e] שָׁלָל׃ ל
14 אִם־[a]תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם[a] ל
כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה[b] בַכֶּסֶף וְאֶבְרוֹתֶיהָ בִּירַקְרַק חָרוּץ[c]׃ ל
15 בְּפָרְשׂ שַׁדַּי מְלָכִים[a] בָּהּ תַּשְׁלֶג[a] בְּצַלְמוֹן׃ ל.ל
16 הַר־אֱלֹהִים הַר־בָּשָׁן
הַר גַּבְנֻנִּים הַר־בָּשָׁן׃ ב
17 לָמָּה | תְּרַצְּדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים ב
הָהָר חָמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ אַף־יְהוָה יִשְׁכֹּן לָנֶצַח׃ ל
18 רֶכֶב אֱלֹהִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן[a]
אֲדֹנָי[b] בָּם סִינַי[b] בַּקֹּדֶשׁ׃ ל
19 עָלִיתָ לַמָּרוֹם | שָׁבִיתָ שֵׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם

[2]Mm 3310. [3]Mm 3122.

6 [a] pc Mss מִמְּ‍עוֹן ‖ **7** [a] G ἐν ἀνδρείᾳ ‖ [b] pc Mss אַף, G ὁμοίως, S cop, Hier *autem* ‖ [c] G (S) ἐν τάφοις = בְּצִיִּים? ‖ **9** [a–a] > 2 Mss, dl ‖ [b–b] > pc Mss, frt gl ‖ [c] > G, dl ‖ **10** [a] frt dl cop ‖ [b] pc Mss תָּ— ‖ **11** [a] Ms יֹ cf G, pc Mss יָשְׁבוּ ‖ [b] Ms ט ‖ **12** [a–a] G ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις (cf לַמְּ?) ‖ **13** [a] mlt Mss מַלְאֲכֵי, G ὁ βασιλεύς ‖ [b–b] G bis τοῦ ἀγαπητοῦ = יְדִיד, S semel *ntknšwn* = יָחֻדוּן? ‖ [c] > pc Mss ‖ [d] prp וּבְנוֹת ‖ [e] l frt יְחַלֵּק ‖ **14** [a–a] frt gl cf Jdc 5,16 ‖ [b] l frt נֶחְפַּת ‖ [c] G(S^{W}) + διάψαλμα = סֶלָה ‖ **15** [a–a] prp בָּא מְ‍סִ׳ cf Dt 33,2. ‖ **18** [a] Ms שַׁאֲנָן, G εὐθηνούντων, S *dhjl'* exercitus ‖ [b–b] prp בָּא מִ‍סִּ׳

16 לְכוּ־שִׁמְעוּ וַאֲסַפְּרָה כָּל־יִרְאֵי אֱלֹהִים ב10
אֲשֶׁר עָשָׂה לְנַפְשִׁי׃
17 אֵלָיו פִּי־קָרָאתִי וְרוֹמַם[a] תַּחַת[b] לְשׁוֹנִי׃
18 אֱוֶן אִם־רָאִיתִי[a] בִלִבָּי לֹא יִשְׁמַע[b] | אֲדֹנָי׃
19 אָכֵן שָׁמַע אֱלֹהִים הִקְשִׁיב בְּקוֹל תְּפִלָּתִי׃ יח11 . יג12
20 בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר[a] לֹא־הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ מֵאִתִּי׃ ב חד ר״פ וחד ס״פ

67 סז 1 לַמְנַצֵּחַ[a] בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר[b] שִׁיר[c]׃ ב1
2 אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה׃
3 לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ[a] בְּכָל־גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ[b]׃
4 יוֹדוּךָ עַמִּים | אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃
5 יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי־תִשְׁפֹּט[a]
עַמִּים מִישׁוֹר[b] וּלְאֻמִּים | בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה׃
6 יוֹדוּךָ עַמִּים | אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃
7 אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ׃ יג ר״פ . ד חס את בלישׁ2
8 יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אֹתוֹ כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ׃ ה ומל3 . כד4 מל ה מנה בכתיב ס״פ

68 סח 1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר׃ ד . ל
2 יָקוּם אֱלֹהִים יָפוּצוּ[a] אוֹיְבָיו וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאָיו מִפָּנָיו׃ ל . ב מל . ה מל . ב . נג
3 כְּהִנְדַּף[a] עָשָׁן תְּנַדֵּף[b] כְּהִמַּס דּוֹנַג מִפְּנֵי־אֵשׁ ל . ל . ל
יֹאבְדוּ[c] רְשָׁעִים מִפְּנֵי אֱלֹהִים׃
4 וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ יַעֲלְצוּ[a] לִפְנֵי אֱלֹהִים וְיָשִׂישׂוּ[b] בְּשִׂמְחָה׃ ד . ל בטע
5 שִׁירוּ | לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ[a] סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת[b] ב . ב
בְּיָהּ[c] שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃ נ1

10 Ex 18,21. 11 Mm 1941. 12 Mm 3308. Ps 67 1 Mm 3309. 2 Mm 2932. 3 Mm 1056. 4 Mp contra textum, cf Mp sub loco. Ps 68 1 Jes 26,4.

17 a G (Hier) *kaì ὕψωσα* cf S || b Hier (S) *in* || 18 a S 2 sg || b S *tprwqjnj* = תּוֹשִׁיעֵנִי || 20 a frt dl || Ps 67,1 a sic L, mlt Mss Edd בְּצִנּ– || b pc Mss $G^{B\,min}$ + לְדָוִד || c > $G^{B\,min}$, $G^{al\,min}$(V) + *τῷ Δαυιδ* || 3 a nonn Mss דַּרְכֶּיךָ, 2 Mss דרכו, S *'wrhth* = דַּרְכָּהּ || b S suff 3 sg || 5 a G^{S} pr *κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ*, l תִּשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק : תִּשְׁפֹּט || b pc Mss GC בְּמִ֫ ut Jes 11,4 || Ps 68,2 a mlt Mss GS Hier וְיָ֫ || 3 a l כְּהִנָּדֵף || b l יִנָּדֵפוּ cf Vrs || c pc Mss G pr כֵּן || 4 a mlt Mss G^{S}SCV וְיָ֫ || b pc Mss G יָ֫ || 5 a pc Mss GS לְשׁ֫ || b prp בָּעֲרָבוֹת vel בַּעֲרָפוֹת (cf ug *rkb 'rpt*) || c GS om בְּ; l frt כִּי יָהּ (> hpgr).

12 עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוּבֶתֶךָ וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן׃ ל.ל
13 יִרְעֲפוּ[a] נְאוֹת מִדְבָּר וְגִיל גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרָנָה׃ ג.ל[10]
14 לָבְשׁוּ כָרִים[a] | הַצֹּאן וַעֲמָקִים יַעַטְפוּ־בָר ג ול[11] בלישׁ
יָתְרוֹעֲעוּ אַף־יָשִׁירוּ׃[b] ל ומל[12]

66 1 לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר [תְּהִלָּתוֹ׃ ה
הָרִיעוּ לֵאלֹהִים[a] כָּל־הָאָרֶץ׃ 2 זַמְּרוּ כְבוֹד־שְׁמוֹ שִׂימוּ[a] כָּבוֹד[b] ב.יו
3 אִמְרוּ לֵאלֹהִים מַה־נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ בְּרֹב עֻזְּךָ יְכַחֲשׁוּ[a] לְךָ אֹיְבֶיךָ׃
4 כָּל־הָאָרֶץ | יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ[a] וְיַזַּמְּרוּ־לָךְ[b] יְזַמְּרוּ שְׁמֶךָ סֶלָה׃ ב[2].יד פסוק לך לך[2]
5 לְכוּ וּרְאוּ מִפְעֲלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא עֲלִילָה[a] עַל־בְּנֵי אָדָם׃
6 הָפַךְ[a] יָם | לַיַּבָּשָׁה בַּנָּהָר יַעַבְרוּ בְרַגְלָו שָׁם נִשְׂמְחָה־בּוֹ׃ ל[3].ל
7 מֹשֵׁל בִּגְבוּרָתוֹ | עוֹלָם עֵינָיו בַּגּוֹיִם תִּצְפֶּינָה
הַסּוֹרְרִים | אַל־יָרִימּוּ[a] לָמוֹ[b] סֶלָה׃ ירומו[4] ק
8 בָּרְכוּ עַמִּים | אֱלֹהֵינוּ[a] וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל תְּהִלָּתוֹ׃
9 הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ[a] בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט[b] רַגְלֵנוּ[c]׃ ד.ד[5].ג ב מל וחד חס
10 כִּי־בְחַנְתָּנוּ אֱלֹהִים צְרַפְתָּנוּ כִּצְרֹף כֻּסָּף׃ ל.ב
11 הֲבֵאתָנוּ בַמְּצוֹדָה[a] שַׂמְתָּ מוּעָקָה[a] בְּמָתְנֵינוּ׃ ל.ל
12 הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ[a] בָּאנוּ־בָאֵשׁ וּבַמָּיִם וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה׃[b] ג פת[6]
13 אָבוֹא בֵיתְךָ בְעוֹלוֹת אֲשַׁלֶּם לְךָ נְדָרָי׃ ג מל[7] ול בתלים
14 אֲשֶׁר־פָּצוּ שְׂפָתָי וְדִבֶּר־פִּי בַּצָּר־לִי׃
15 עֹלוֹת מֵחָיִם אַעֲלֶה־לָּךְ עִם־קְטֹרֶת אֵילִים ב[8].ח פת[9]
אֶעֱשֶׂה[a] בָקָר עִם־עַתּוּדִים סֶלָה׃

[10]Mm 3020. [11]Mp sub loco. [12]Mp contra textum, cf Mp sub loco. Ps 66 [1]Gn 49,8. [2]Mm 1860. [3] חד לשׁנשׁה Gn 1,10. [4]Mm 832. [5]Mm 1212. [6]Mm 1097. [7]Mm 297. [8]Mm 2224. [9]Mm 389.

13 [a] l prb יַעֲרְפוּ; prp יָרִיעוּ || **14** [a] G(S) *οἱ κριοί* = כָּרֵי || [b–b] cf 9[a] || **Ps 66,1** [a] cf 2,2[b] || **2** [a] S *zmrw* = זַמְּרוּ; ins לוֹ || [b] l כְּ cf ST || **3** [a] l יְכַ cf GS || **4** [a] l לָךְ || [b] l לְךָ cf [a] || **5** [a] 2 Mss עלילות cf Gθ′ (*ἐν βουλαῖς*) σ′S Hier || **6** [a] G *ὁ μεταστρέφων* = הַפֹּךְ || **7** [a] mlt Mss ut Q, K ירימו || [b] > nonn Mss S || **8** [a] mlt Mss ST אלהים || **9** [a] mlt Mss נפשׁינו, G suff 1 sg || [b] l לְמוֹט cf 121,3[a] || [c] mlt Mss רגלינו, G suff 1 sg || **11** [a] σ′ *ἐντὸς πολιορκίας*, Hier *in obsidionem* = בַּמָּצוֹר? || [b] G *θλίψεις*, T *šwšlt'* catenam, Hier *stridorem*; prp מְצוּקָה vel מוֹצָקָה || **12** [a] mlt Mss G לְרֹאשֵׁינוּ || [b] l לָרְוָיָה cf GST || **15** [a] ins c pc Mss G לְךָ.

וְקֶרֶב אִישׁ[c] וְלֵב עָמֹק׃ כל חס ב מ ב² מל

8 וַיֹּרֵם אֱלֹהִים חֵץ[a] פִּתְאֹום הָיוּ מַכּוֹתָם׃ ז חס ול בלישׁ[a]

9 [a]וַיַּכְשִׁלוּהוּ עָלֵימוֹ[a] לְשׁוֹנָם יִתְנֹודְדוּ[b] כָּל־רֹאֵיהֶם[c] בָּם׃ ל ומל . ל . ב² חד כת ה וחד כת י

10 וַיִּירָאוּ[a] כָּל־אָדָם וַיַּגִּידוּ פֹּעַל אֱלֹהִים וּמַעֲשֵׂהוּ[b] הִשְׂכִּילוּ׃ ג

11 יִשְׂמַח צַדִּיק בַּיהוָה וְחָסָה בֹו וְיִתְהַלְלוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃ ב

ר״פ 65 1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמֹור לְדָוִד שִׁיר׃ סה

ר 2 לְךָ דֻמִּיָּה[a] תְהִלָּה אֱלֹהִים בְּצִיֹּון

ג ול בלישׁ וּלְךָ יְשֻׁלַּם־נֶדֶר׃ 3 שֹׁמֵעַ[a] תְּפִלָּה[b]

ג¹ . ד חס עָדֶיךָ[c] כָּל־בָּשָׂר יָבֹאוּ[d]׃ 4 דִּבְרֵי עֲוֹנֹת[a]

ל גְּבָרוּ מֻנִּי[b] פְּשָׁעֵינוּ[c] אַתָּה תְכַפְּרֵם׃

ב² 5 אַשְׁרֵי | תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן[a] חֲצֵרֶיךָ[b]

ט״ס ד⁴ מנה בלישׁ . ג חס נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ[c] הֵיכָלֶךָ׃

6 נֹורָאוֹת[a] | בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ

ג ב קמ וחד פת⁵ . ג . ג⁶ מִבְטָח כָּל־קַצְוֵי־אֶרֶץ וְיָם[b] רְחֹקִים׃

ל 7 מֵכִין הָרִים בְּכֹחֹו[a] נֶאְזָר בִּגְבוּרָה׃

8 מַשְׁבִּיחַ | שְׁאֹון יַמִּים שְׁאֹון גַּלֵּיהֶם [a]וַהֲמֹון[b] לְאֻמִּים[a]׃

ל 9 וַיִּירְאוּ | יֹשְׁבֵי קְצָוֹת מֵאֹותֹתֶיךָ

ל מֹוצָאֵי־בֹקֶר וָעֶרֶב תַּרְנִּין[a]׃

ל . ח חס 10 פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ | וַתְשֹׁקְקֶהָ[a] רַבַּת תַּעְשְׁרֶנָּה

ל . ל פֶּלֶג אֱלֹהִים מָלֵא מָיִם תָּכִין דְּגָנָם[b] כִּי־כֵן תְּכִינֶהָ׃

ב² . ל . ל וחד מן ג⁸ חס בלישׁ . ד⁹ 11 תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת גְּדוּדֶיהָ בִּרְבִיבִים[a] תְּמֹגְגֶנָּה צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ׃

[5]Cf Mm 3990. [6]Mm 1759. [7]Mm 3305. Ps 65 [1]Mm 3306. [2]Mm 3910. [3]Mm 335. [4]Mm 3242. [5]Mm 3307. [6]Mm 3107. [7]Mm 3537. [8]Mm 3532. [9]Mm 2844.

7 [c] prp אָנָשׁ vel בְּאִישׁ (ב hpgr) ‖ **8** [a] huc tr ‖ **9** [a–a] prp לְמוֹ עָלֵי ‖ [b] 2 Mss יִתְנוֹדָד ‖ [c] mlt Mss ΘS Hier רֹאֵי ‖ **10** [a] mlt Mss σ′ וַיִּרְאוּ ‖ [b] S *wb'bd 'jdwhj* = וּמַעֲשֵׂהוּ ‖ Ps 65,2 [a] G(S) *πρέπει*, 1 ד׳ ‖ [b] G + *ἐν Ιερουσαλημ* ‖ **3** [a] G(S Hier) *εἰσάκουσον* = שְׁמַע ‖ [b] ΘS + suff 1 sg ‖ [c] α′ε′ *ἕως* = עַדֵי ‖ [d] α′ε′ *ἥξει* = יבא ‖ **4** [a] huc tr : ‖ [b] prb l c pc Mss מֻגִּו cf G ‖ [c] C pc Mss פשענו, S suff 1 sg; ΘS pr cop ‖ **5** [a] C 2 Mss לְשָׁכֹן ‖ [b] pc Mss S חצרך ‖ [c] l קָדְשׁ (cf G) vel קֹדֶשׁ (cf SC) ‖ **6** [a] G sg et cj c 5, cf S ‖ [b] S *wd'mm'* = וַעֲמִים, C *wngwwt jm'* = וְאֵיֵי ים; l frt וְאִיִּים ‖ **7** [a] G^{B}C^{G}Ga^{L} suff 2 sg ‖ **8** [a–a] frt dl ‖ [b] G(S) *ταραχθήσονται* = יֶהֱמוּן ‖ **9** [a] frt dl (dttg) et huc tr 14[b–b] ‖ **10** [a] G *καὶ ἐμέθυσας αὐτήν* = וַתַּשְׁקֶהָ cf S ‖ [b] σ′ (Syh) *τὴν πανσπερμίαν αὐτῆς* = דְּגָהּ ‖ **11** [a] mlt Mss דִּרְ׳.

כִּי עֹז לֵאלֹהִים׃ 13 וּלְךָ אֲדֹנָי חָסֶד ב. ב ורס ול בלוש
כִּי־אַתָּה תְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ׃ ג בטע

63 1 מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה׃ ת ר״פ
2 אֱלֹהִים | אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה לְךָ | נַפְשִׁי ב¹. ב
כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי בְּאֶרֶץ־[a]צִיָּה וְעָיֵף [b] בְּלִי־[c]מָיִם׃ ל. ח²
3 כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִיךָ לִרְאוֹת עֻזְּךָ וּכְבוֹדֶךָ׃
4 כִּי־טוֹב חַסְדְּךָ מֵחַיִּים שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּנָךְ׃ ל
5 כֵּן אֲבָרֶכְךָ בְחַיָּי בְּשִׁמְךָ[a] אֶשָּׂא כַפָּי׃ נכ
6 כְּמוֹ חֵלֶב וָדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת יְהַלֶּל־פִּי׃ ל
7 אִם־זְכַרְתִּיךָ עַל־יְצוּעָי בְּאַשְׁמֻרוֹת אֶהְגֶּה־בָּךְ׃ ל
8 כִּי־הָיִיתָ עֶזְרָתָה לִי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן׃ ג². ג¹
9 דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי תָמְכָה יְמִינֶךָ׃
10 וְהֵמָּה לְשׁוֹאָה[a] יְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יָבֹאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ[b]׃ י ר״פ⁵. ב מל בלוש. ל⁶
11 יַגִּירֻהוּ[a] עַל־יְדֵי־חָרֶב מָנָת שְׁעָלִים יִהְיוּ׃ ל
12 וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים יִתְהַלֵּל כָּל־הַנִּשְׁבָּע בּוֹ ל. ל
כִּי יִסָּכֵר פִּי דֹּבְרֵי־שָׁקֶר׃ ל. ד ג חס ול מל

64 1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ י ר״פ
2 שְׁמַע־אֱלֹהִים קוֹלִי בְשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב [a]תִּצֹּר חַיָּתִי[ab]׃ ל
3 תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ ג. ל
4 אֲשֶׁר שָׁנְנוּ כַחֶרֶב לְשׁוֹנָם דָּרְכוּ חִצָּם[a] דָּבָר מָר׃
5 לִירֹוֹת בַּמִּסְתָּרִים תָּם פִּתְאֹם יֹרֻהוּ וְלֹא יִירָאוּ[a]׃ ב חד חס וחד מל¹. ג. ז² חס ול בלוש. ג מל בלוש ובסיס³
6 יְחַזְּקוּ־לָמוֹ | דָּבָר רָע יְסַפְּרוּ[a] לִטְמֹן מוֹקְשִׁים אָמְרוּ מִי
7 יְחַפְּשׂוּ[a]־עַוְלֹת תַּמְנוּ[b] חֵפֶשׂ מְחֻפָּשׂ [וְיִרְאֶה־לָּמוֹ[b]׃ ג כת כן בתורי ובחלים⁴. ל

Ps 63 [1]Jes 26,9. [2]Mm 184. [3]Mm 3303. [4]Mm 2400. [5]Mm 1249. [6]וחד בתחתיות ארץ Ps 139,15. Ps 64 [1]Mm 3304 contra textum. [2]Mm 1759. [3]Mp sub loco. [4]Mm 297.

Ps 63,2 [a] pc Mss Ś כְּאֹ, σ′ ὡς ἐν γῇ ‖ [b] pc Mss נַעֲיָפָה ‖ [c–c] frt dl m cs ‖ 5 [a] cf 2,2[b] ‖ 10 [a] l c Ms Ꝋ לַשָּׁוְא ‖ [b] nonn Mss א′ ‖ 11 [a] l frt יָגֹרוּ (cf ꝊŚ) vel יַגִּירוּמוֹ vel יַגִּירֻמוֹ ‖ Ps 64,2 [a–a] Ś *ntṛjnj* = תְּצָרֵנִי ‖ [b] Ꝋ α′ *τὴν ψυχήν μου* ‖ 4 [a] l frt c 2 Mss חִצִּים cf 11,2[a]; Ś *'jk g'r'* ut sagittam ‖ 5 [a] Ś *ntḥzwn* = יִרְאוּ ‖ 6 [a] Ś *w'tḥšbw* et cogitaverunt; prp יַחְפְּרוּ ‖ [b] l לָנוּ cf Ś Hier ‖ 7 [a] 2 Mss ꝊŚ Hier חָפְּ ‖ [b] mlt Mss טָמְנוּ.

כִּי־אַתָּה אֱלֹהִים שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי נָתַתָּ יְרֻשַּׁת[a] יִרְאֵי שְׁמֶךָ׃ 6 — פס חס[1] . ב וחס
יָמִים עַל־יְמֵי־מֶלֶךְ תּוֹסִיף שְׁנוֹתָיו כְּמוֹ־דֹר וָדֹר׃ 7 — ג ר״פ[2] . יג
יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן[a] יְנַצְּרֵהוּ׃ 8 — ל . ל לשון קדש
כֵּן אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ לָעַד לְשַׁלֵּמִי נְדָרַי יוֹם׀ יוֹם׃ 9 — ל . ז[3]

62 סב
לַמְנַצֵּחַ[a] עַל־יְדוּתוּן[ab] מִזְמוֹר לְדָוִד׃ 1 — ד . יא בסיפ
אַךְ אֶל־אֱלֹהִים דּוֹמִיָּה[a] נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ[b] יְשׁוּעָתִי׃ 2
אַךְ־הוּא צוּרִי וְיִשׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא־אֶמּוֹט רַבָּה[a]׃ 3 — ל . ה׳ . כן לבן אשר[2]
עַד־אָנָה׀ תְּהוֹתְתוּ עַל־אִישׁ תְּרֻצְּחוּ[a] כֻּלְּכֶם 4 — ל . ל
כְּקִיר נָטוּי גָּדֵר הַדָּחוּיָה[b]׃ — ל . ל
אַךְ מִשְּׂאֵתוֹ[a]׀ יָעֲצוּ לְהַדִּיחַ יִרְצוּ[b] כָּזָב[c] 5 — ל[3] . ד[4]
בְּפִיהוּ[d] יְבָרֵכוּ וּבְקִרְבָּם יְקַלְלוּ־סֶלָה׃
אַךְ לֵאלֹהִים דּוֹמִי[a] נַפְשִׁי כִּי־מִמֶּנּוּ תִקְוָתִי׃ 6
אַךְ־הוּא צוּרִי וְיִשׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט׃ 7
עַל־אֱלֹהִים יִשְׁעִי וּכְבוֹדִי צוּר־עֻזִּי[b] מַחְסִי[c] בֵּאלֹהִים׃ 8 — ב[5]
בִּטְחוּ בוֹ[a] בְכָל־עֵת[a]׀ עָם שִׁפְכוּ־לְפָנָיו לִבְבְכֶם אֱלֹהִים 9 — יז רמז[6] ג[8] מנה בלישׁ וכל אחסה דכות׃ ב מ א
חָסֶה׀ לָנוּ סֶלָה׃ [מַחֲסֶה לָנוּ אֱלֹהִים] 10 — יד[9] וכל אוריית ויהושע דכות׃ ב מ ג
אַךְ־הֶבֶל בְּנֵי־אָדָם כָּזָב בְּנֵי אִישׁ[a] בְּמֹאזְנַיִם לַעֲלוֹת הֵמָּה מֵהֶבֶל יָחַד׃
אַל־תִּבְטְחוּ בְעֹשֶׁק וּבְגָזֵל אַל תֶּהְבָּלוּ[a] 11 — ב ר״פ אל אל אל[10] . ל[11]
חַיִל׀ כִּי־יָנוּב[b] אַל־תָּשִׁיתוּ לֵב׃
אַחַת׀ דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם־זוּ שָׁמָעְתִּי[a] 12

Ps 61 [1]Mm 657. [2]Mm 3300. [3]Mm 484. Ps 62 [1]Mm 3301. [2]Mm 3302. [3]Mp sub loco. [4]Mm 3282. [5]Mm 3204. [6]Mm 2120. [7]Mm 3046. [8]Mm 3278. [9]Mm 1523. [10]Mm 2540. [11]ומר בגזל Lv 5,21.

6 [a] prp אֲרֻשַּׁת cf 21,3 ‖ **7** [a] l כִּימֵי cf 𝔊 ‖ **8** [a] > 2 Mss α′σ′ Hier; frt dttg ‖ **Ps 62,1** [a–a] pc Mss לִידִ֫ ‖ [b] 𝔊(α′σ′ Hier) *Ἰδιθουν* ‖ **2** [a] prp דּוֹ a דמה ‖ [b] pc Mss 𝔖 pr כִּי ut 6 ‖ **3** [a] > Ms et 7, frt dl ‖ **4** [a] nonn Mss Edd תְּרַצֵּ֫; prp תְּרוֹצְצוּהוּ, l frt ‖ [b–b] l גְּדֵרָה דְּ֫; 𝔖 pr cop ‖ **5** [a] 𝔊(𝔖) *τὴν τιμήν μου* = מַשְׂאֵתִי, Hier *partem eius* = מַשָּׂ֫; prp מְשַׂנְאֵי vel מַשְׂאֵת ‖ [b] 𝔊(𝔖) *ἕδραμον* = יָרָצוּ ‖ [c] l כְּזָב et cj c ירצו cf 𝔊α′σ′ε′𝔖 ‖ [d] 2 Mss בפיהם cf 𝔖𝔗; l בפימו ‖ **6** [a] pc Mss דומיה ut 2 ‖ **8** [a] Ms צורי, 𝔖 *twqpj* robur meum ‖ [b] 𝔊 *τῆς βοηθείας μου* = עֻזְּרִי, 𝔖 *w'dwrj* et auxiliator meus ‖ [c] pc Mss 𝔊𝔖 ומ׳ ‖ **9** [a–a] 𝔊 *πᾶσα συναγωγή*, l prb כל־עֲדַת ‖ [b] Ga Hier *in aeternum* ‖ **10** [a] huc tr ‖ [b] 𝔊 *τοῦ ἀδικῆσαι* ‖ **11** [a] pc Mss תבהלו, 𝔊 *ἐπιποθεῖτε*, 𝔖 *trḥmwn* = תֶּאֱהָבוּ? ‖ [b] 𝔊 *ῥέῃ* = יָזוּב? 𝔖 *(d)sg'* = יָרוֹב? ‖ **12** [a] mlt Mss שָׁמַעְתִּי.

ב ומל וכל שושן הבירה דבנות׳. ב2. ג פת קטן בטע3

60 1 לַמְנַצֵּחַ [a]עַל־שׁוֹשַׁן עֵדוּת[a] מִכְתָּם לְדָוִד לְלַמֵּד׃ 2 בְּהַצּוֹתוֹ[a] | אֶת
אֲרַם נַהֲרַיִם וְאֶת־אֲרַם צוֹבָה וַיָּשָׁב יוֹאָב וַיַּךְ אֶת־אֱדוֹם בְּגֵיא[b]־מֶלַח
שְׁנֵים עָשָׂר אָלֶף׃

ז בטע ר״ פ בסיפ4. ל

3 אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ פְרַצְתָּנוּ[a] אָנַפְתָּ תְּשׁוֹבֵב[b] לָנוּ׃

כ5 חד כת א וחד5 כת ה. ג ס״פ ב מנח דגש וחד רפי

4 הִרְעַשְׁתָּה[a] אֶרֶץ פִּצַּמְתָּהּ רְפָה[b] שִׁבְרֵיהָ כִּי־מָטָה׃

ה חס בכתיב ול בליש7

5 הָרְאִיתָה[a] עַמְּךָ קָשָׁה הִשְׁקִיתָנוּ יַיִן תַּרְעֵלָה׃

ל ומל

6 נָתַתָּה[a] לִירֵאֶיךָ נֵס[b] לְהִתְנוֹסֵס[c] מִפְּנֵי קֶשֶׁט[d] סֶלָה׃

ב. ועננ׳ ק חד מן מה״ כת ו וקר׳ ב

7 לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ[a] | אֲמַלְּדָ׃

ג ב חס וחד מל9

8 אֱלֹהִים | דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעְלֹזָה[a] אֲחַלְּקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת

ב ר״ם לי ולי10. ח11. ב פסוק דמטע12. מד

9 לִי גִלְעָד | וְלִי[a] מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃

ב פסוק דמטע12

10 מוֹאָב | סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי[a] פְּלֶשֶׁת

ב וחס, ב פסוק דמטע12 [ב] פסוק דמטע12

11 מִי יְבַלְּנִי עִיר מָצוֹר[a] מִי נָחָנִי[b] עַד־אֱדוֹם׃ | הֲתִרְּעֵנוּ

ב פסוק דמטע12. ה. ו״ן. ג.

12 הֲלֹא־אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים[b] בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃

13 הָבָה־לָּנוּ עֶזְרַת[a] מִצַּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃

14 [a]בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ[b]׃

61 1 לַמְנַצֵּחַ | עַל־נְגִינַת[a] לְדָוִד׃

ח בטע. ל

2 שִׁמְעָה אֱלֹהִים[a] רִנָּתִי הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי׃

3 מִקְצֵה הָאָרֶץ | אֵלֶיךָ אֶקְרָא בַּעֲטֹף לִבִּי
בְּצוּר־[a]רוּם מִמֶּנִּי[a] תַּנְחֵנִי[b]׃

ב

4 כִּי־הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל־עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב׃

ל. ח

5 אָגוּרָה בְאָהֳלְךָ עוֹלָמִים אֶחֱסֶה בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ סֶלָה׃

Ps 60 [1]Mm 1910. [2]Mm 3220. [3]Mp sub loco. [4]Mm 3288. [5]Mm 3298. [6]Mm 4045. [7]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [8]Mm 3811. [9]Mm 3123. [10]Mm 3299. [11]Mm 1485. [12]Mm 3384. [13]Mm 2886.

Ps 60,1 [a–a]𝔊 *τοῖς ἀλλοιωθησομένοις ἔτι*; cf 45,1[a] || **2** [a]𝔊(σ′) *ὁπότε ἐνεπύρισεν* = בהצִיתוֹ || [b–b]𝔊 *φάραγγα* = גֵּיא || **3** [a]𝔊𝔖 pr cop || [b]Ms 𝔊 ׳תַּ, >𝔖 || **4** [a]nonn Mss פָּצַמְתָּ, mlt Mss ה sine mappiq || [b]= רפא, sic pc Mss || **5** [a]l prb הִרְוִיתָ || **6** [a]prp תְּנָה || [b]huc tr ̮ || [c]𝔖 *dl' n'rqwn* ne fugiant || [d]– קֶשֶׁט cf 𝔊𝔖 || **7** [a]mlt Mss Vrs ut Q, it 108,7; K ̮גו– || **8** [a]prp אעלז–ה cf Nu 13,17 || **9** [a]pc Mss et 108,9 לי || **10** [a]𝔖 *w'l* cf 𝔗, l עֲלֵי ut 108,10 || [b]l c Ms 𝔖 et Ps 108,10 אֶתְרוֹעָע || **11** [a]108,11 מִבְצָר || [b]l נַנְחֵנִי cf Vrs (׳ hpgr) || **12** [a]>2 Mss et 108,12 || [b]>2 Mss σ′𝔖 || **13** [a]pc Mss עזרה || **14** [a]>𝔖 || [b]nonn Mss קְמִינוּ || **Ps 61,1** [a]mlt Mss 𝔊σ′𝔗 Hier נֹת– || **2** [a]>𝔊[B] || **3** [a–a]𝔊(𝔖) *ὕψωσάς με* = תְּרוֹמְמֵנִי cf 27,5 || [b]𝔖 *wbj'tnj* = וְתַנְחֵמֵנִי; prp תַּנְ׳.

3 הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי׃
4 כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ[a] עָלַי עַזִּים[b]
לֹא־פִשְׁעִי וְלֹא־חַטָּאתִי יְהוָה׃ 5 בְּלִי־עָוֹן[a] יְרוּצוּן וְיִכּוֹנָנוּ
[b]עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה׃ 6 וְאַתָּה יְהוָה־אֱלֹהִים[a] צְבָאוֹת[b] אֱלֹהֵי
[יִשְׂרָאֵל[b]
הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל־הַגּוֹיִם אַל־תָּחֹן כָּל־בֹּגְדֵי[c] אָוֶן סֶלָה׃
7 יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ[a] כַכֶּלֶב וְיסֹבְבוּ עִיר׃
8 הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם
[a]כִּי־מִי שֹׁמֵעַ׃
9 וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק־לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם׃
10 עֻזּוֹ[a] אֵלֶיךָ אֶשְׁמָרָה[b] כִּי־אֱלֹהִים[c] מִשְׂגַּבִּי׃
11 אֱלֹהֵי[a] חַסְדִּי[b] יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשׁוּרָי׃
12 אַל־תַּהַרְגֵם פֶּן־יִשְׁכְּחוּ עַמִּי הֲנִיעֵמוֹ[a] בְּחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ[b]
מָגִנֵּנוּ[c] אֲדֹנָי׃ 13 חַטַּאת־פִּימוֹ דְּבַר־שִׂפְתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בְגַאֹנָם
וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ׃ 14 כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה[a] וְאֵינֵמוֹ
וְיֵדְעוּ כִּי־אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה׃
15 וְיָשׁוּבוּ[a] לָעֶרֶב יֶהֱמוּ[b] כַכֶּלֶב וְיסֹבְבוּ עִיר׃
16 הֵמָּה יְנִיעֻן[a] לֶאֱכֹל אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּ וַיָּלִינוּ[b]׃
17 וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ
כִּי־הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר־לִי׃
18 [a]עֻזִּי[b] אֵלֶיךָ אֲזַמָּרָה כִּי־אֱלֹהִים[c] מִשְׂגַּבִּי
אֱלֹהֵי חַסְדִּי׃

ל
נז בטע ר״פ בסים
ל
ל בטע׳
נ². ב וחט
ב. ב
נ² זוגין וחד מן נ⁴ פסוק דמטע בסים
חסדי ק חד מן מח² כת ו וקר׳ י. ב חס בלישׁ[e]
ז² פת וכל תרי עשר דכות ב מ א. ב
ט כת ה²[a]. ט כת ה²[a]
יא²[a]
ח¹⁰. ב. ב
יט ר״פ¹¹. ינינון ק
סז ר״פ לג מנה בכתיב
נ¹²
נ² זוגין וחד מן נ⁴ פסוק דמטע בסים

Ps 59 [1]Mm 3297. [2]Mm 3119. [3]Mm 509. [4]Mm 3313. [5]Mm 3811. [6]Mm 3291. [7]Mm 676. [8]Mm 2122. [9]Mm 1625. [10]Mm 2668. [11]Mm 1497. [12]Mm 3477.

4 [a] Ms Hier 𝔗 יָגוֹדוּ ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd עזים ‖ [c] pc Mss אֲדֹנָי, Ms 𝔖 אֲדֹנָי; prb dl m cs ‖ **5** [a] l frt עֲוֹנִי (? hpgr) ‖ [b–b] prb tr post 6a ‖ **6** [a] prb add ‖ [b–b] prb add ‖ [c] 𝔊 (Hier) *τοὺς ἐργαζομένους* — פֹּעֲלֵי ‖ **7** [a] 𝔊𝔖 pr cop ‖ **8** [a–a] frt gl ‖ **10** [a] l c nonn Mss 𝔊𝔗 עִזִּי ut 18; 𝔖 *'lh'* ‖ [b] 𝔖 *'sbḥ* אֲשַׁבְּחָה? ‖ [c] 𝔖 *'nt*; Hier pr *tu*, l 𝔊 אַתָּה א׳ ‖ **11** [a] 2 Mss 𝔊 אלהי, pc Mss𝔖𝔗 אֱלֹהִים ‖ [b] mlt Mss Hier 𝔗 ut Q, sic l; K 𝔊 חסדו, 𝔖 suff 2sg ‖ **12** [a] Ms 𝔊 הֲכֵנִי-; הֲמִיתֵמוֹ ‖ [b] huc tr : ‖ [c] 𝔊𝔖 suff 1 sg; prp מָגִנֵּנוּ ‖ **14** [a] l frt כַּלָּם ‖ **15** [a] 𝔊σ′θ′𝔖 om cop, dl cf 7 ‖ [b] 𝔊𝔖 pr cop cf 7[a] ‖ **16** [a] K יָנוּעוּ ‖ [b] 𝔊(α′ Hier) *καὶ γογγύσουσιν* וַיָּלִינוּ; 𝔖 *wl' nbwtwn* ‖ **18** [a] cf 10.11, frt dl ‖ [b] 𝔖 *'lh'* cf 10[a] ‖ [c] cf 10[c].

8 נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים [a]נָכוֹן לִבִּי ב פסוק דמטע[10]
אָשִׁירָה וַאֲזַמֵּרָה׃ 9 עוּרָה [a]כְבוֹדִי[b]
עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר׃ ו בכתיב
10 אוֹדְךָ בָעַמִּים | אֲדֹנָי [a]אֲזַמֶּרְךָ [b]בַּל־אֻמִּים[c]׃ ב פסוק דמטע[10]
11 כִּי־גָדַל עַד־[a]שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃ ג חס[11]. יז פסוק עד ועד[12]
12 רוּמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹהִים עַל [a]כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃ ס ח

58 1 לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד [a]מִכְתָּם׃ נט ד
2 הַאֻמְנָם אֵלֶּם [a]צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ בְּנֵי אָדָם׃ ד. ב. ל. ג בכתיב
3 אַף־בְּלֵב [a]עוֹלוֹת [b]תִּפְעָלוּן בָּאָרֶץ חֲמַס [c]יְדֵיכֶם תְּפַלֵּסוּן[d]׃ ג כת כן בתור ובתלים[1]. ז בטע[2]
4 זָרוּ [a]רְשָׁעִים מֵרָחֶם תָּעוּ [b]מִבֶּטֶן דִּבְּרֵי כָזָב׃ ד ג חס וחד מל
5 חֲמַת־לָמוֹ כִּדְמוּת חֲמַת־[a]נָחָשׁ כְּמוֹ־פֶתֶן חֵרֵשׁ יַאְטֶם אָזְנוֹ׃ ל. ז[3]
6 אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁמַע לְקוֹל מְלַחֲשִׁים חוֹבֵר חֲבָרִים מְחֻכָּם׃ יז שמיעה לקול[4]. ל מל. ל
7 אֱלֹהִים הֲרָס־[a]שִׁנָּימוֹ בְּפִימוֹ [b]מַלְתָּעוֹת [c]כְּפִירִים נַתֵּץ[d] | יְהוָה׃ ל וכן לבן אשר[5]. ל. ל
8 יִמָּאֲסוּ כְּמוֹ־מַיִם יִתְהַלְּכוּ־לָמוֹ יִדְרֹךְ חִצָּיו[a] [b]כְּמוֹ יִתְמוֹלָלוּ[b]׃ חציו ק
9 כְּמוֹ שַׁבְלוּל תֶּמֶס יַהֲלֹךְ [a]נֹפֶל אֵשֶׁת[b] בַּל־[c]חָזוּ שֶׁמֶשׁ׃ ל[6]
10 [a]בְּטֶרֶם יָבִינוּ[b] סִירֹתֵיכֶם[c] אָטָד כְּמוֹ־חַי כְּמוֹ־[d]חָרוֹן יִשְׂעָרֶנּוּ[e]׃ ל. ג[7]
11 יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי־חָזָה נָקָם[a] פְּעָמָיו[b] יִרְחַץ בְּדַם הָרָשָׁע׃ ב. ה ד פת וחד קמ[8]
12 וְיֹאמַר אָדָם אַךְ־פְּרִי לַצַּדִּיק אַךְ יֵשׁ־[a]אֱלֹהִים שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ׃ ו רפי[9]. ב[10]. ל

59 1 לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד [a]מִכְתָּם בִּשְׁלַח שָׁאוּל וַיִּשְׁמְרוּ[a] אֶת־ נט ד. ב
הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ׃
2 הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי | אֱלֹהָי[a] מִמִּתְקוֹמְמָי[b] תְּשַׂגְּבֵנִי׃ ב

[10] Mm 3384. [11] Mm 1195. [12] Mm 912. Ps 58 [1] Mm 297. [2] Mp sub loco. [3] Mm 3650. [4] Mm 23. [5] Mm 3296. [6] Mm 2794. [7] Mm 662. [8] Mm 2423. [9] Mm 1626.

8 [a–a] > 108,2 || **9** [a] 108,2 אַף || [b] Ms S כִּנּוֹרִי || **10** [a] mlt Mss et 108,4 יהוה || [b] mlt Mss V et 108,4 וְאַ cf S || [c] cf 44,15[a] || **11** [a] 108,5 מֵעַל || **12** [a] 2 Mss GS et 108,6 וְעַל || **Ps 58,2** [a] G *ἄρα*, S *'jn*, Hier *utique* – אֶלָּם, α′ *ἀλαλίᾳ* – אֶלֶם; 1 frt אִילִים || **3** [a] S *klkwn*, 1 frt כִּלְכֶם || [b] S(T) *'wl'*, 1 עָוֶל | [c] G (ŚTV) *ἀδικίαν* – חָמָס; 1 לְחָמָס || [d] Vrs 3 f pl || **4** [a] 1 frt זָרוּ (ג hpgr) | [b] frt huc tr ‸ || [c] 1 דִּבְּרוּ cf G || **5** [a] > GS, prb dl (dttg) || **7** [a] G(S) *συν-έτριψεν* = הָרַס || [b] Hier *ex ore eorum* = מִפִּי || [c] pc Mss מְתַלְּעוֹת || [d] G(S) *συνέθλασεν* נָתַץ || **8** [a] mlt Mss ŚT ut Q, K G חִצּוֹ || [b–b] 1 frt וִי | בָּם || **9** [a] θ′ (Hier T) pr *ὡς*, 1 כְּגֹ | [b] G(S) *πῦρ*, T *w'šwt'* et talpa; prb = אִשָּׁה || [c] prp חָזָה || **10** [a] crrp || [b] 1 frt יָנוּבוּ || [c] Ms S –יהֶם || [d] prp חָרוֹר | –רֶם || **11** [a] G* + *ἀσεβῶν* || [b] G *τὰς χεῖρας αὐτοῦ* = כַּפָּיו cf S || **12** [a] G(S) *κρίνων αὐτούς* = שֹׁפְטָם || **Ps 59,1** [a] G sg || **2** [a] Ms G*S –ים, nonn Mss יהוה, pc Mss pr יהוה || [b] sic L, mlt Mss Edd מִמ׳, pc Mss GS ומ׳.

ל 6 כָּל־הַיּוֹם דְּבָרַי[a] יְעַצֵּבוּ[b] עָלַי כָּל־מַחְשְׁבֹתָם [נַפְשִׁי[c]:
ג. יצפונה[2] ק 7 לָרָע: יָגוּרוּ[a] | יִצְפְּנוּ[b] הֵמָּה עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ כַּאֲשֶׁר קִוּוּ
ל. ג[3] 8 עַל־אָוֶן[a] פַּלֵּט־לָמוֹ בְּאַף עַמִּים | הוֹרֵד אֱלֹהִים:
ל. ל. ג[4] כת א ול בליש. ל 9 נָדִי סָפַרְתָּה אָתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ[a] הֲ[b]לֹא בְסִפְרָתֶךָ:
יא מל[5] 10 אָז[a] יָשׁוּבוּ אוֹיְבַי אָחוֹר [b]בְּיוֹם אֶקְרָא[bc]
ל זֶה־יָּדַעְתִּי כִּי־אֱלֹהִים לִי:
ב 11 בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר[a] [b]בַּיהוָה אֲהַלֵּל דָּבָר[ba]:
12 בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה אָדָם לִי:
ל 13 עָלַי אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם תּוֹדֹת לָךְ:
נח בטע ר״פ בסיפ 14 כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת[a] הֲלֹא רַגְלִי מִדֶּחִי[a]
ס פשטין פת ס״פ בסיפ לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים [b]בְּאוֹר הַחַיִּים:

ד. ג[1] נז 1 57 לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי[a]־שָׁאוּל בַּמְּעָרָה:
ג. ל 2 חָנֵּנִי אֱלֹהִים | חָנֵּנִי כִּי בְךָ חָסָיָה נַפְשִׁי
ג[2]. ל[3] וּבְצֵל־כְּנָפֶיךָ אֶחְסֶה [a]עַד יַעֲבָר[a] הַוּוֹת:
ל. יא 3 אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן לָאֵל גֹּמֵר עָלָי:
ל 4 יִשְׁלַח מִשָּׁמַיִם | וְיוֹשִׁיעֵנִי חֵרֵף שֹׁאֲפִי[a] סֶלָה
ל וחס יִשְׁלַח [°]אֱלֹהִים חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ: 5 נַפְשִׁי[a] |
בְּתוֹךְ[b] לְבָאִם[c] אֶשְׁכְּבָה לֹהֲטִים[d] בְּנֵי־אָדָם
ב[2]. ד[3]. ה[6] שִׁנֵּיהֶם חֲנִית וְחִצִּים וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חַדָּה:
ב פסוק דמטע[7] 6 רוּמָה עַל־הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל[a] כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ:
ל[8] וכל ד״ה דכות ב מ ב. 7 רֶשֶׁת | הֵכִינוּ לִפְעָמַי [a]כָּפְפָה[b] נַפְשִׁי[a]
ל כת כן[9] כָּרוּ לְפָנַי שִׁיחָה נָפְלוּ[c] בְתוֹכָהּ סֶלָה:

[2]Mm 832. [3]Mm 604. [4]Mm 1619. [5]Mm 3365. Ps 57 [1]Mp sub loco. [2]Mm 2400. [3]Mm 3046. [4]Nu 11, 33. [5]Mm 3102. [6]Mm 3295. [7]Mm 3384. [8]Mm 483. [9]Mm 839.

6 [a] > 𝔖; l דָּבָר (ʾ dttg) || [b] 𝔊 *ἐβδελύσσοντο* – יָתֻעֲבוּ, 𝔖 *mtmlkjn hww* (= יִוָּעֲצוּ) *ʿlj* || [c] cj c 7 || **7** [a] Hier (𝔗) *congregabuntur* = יָגֻדוּ || [b] mlt Mss ut Q, K יְצַפְּינוּ; prp יִצְפְּיוֹן || [c] mlt Mss לְנַ cf 𝔗 || **8** [a] 𝔊 τοῦ *μηθενός* אַיִן cf 𝔖 Hier; ins אַיִן || **9** [a] 𝔊(𝔖) *ἐνώπιόν σου* = בְּנֶגְדֶּךָ || [b–b] prb tr post אתה || **10** [a] > 𝔊* || [b–b] > 𝔖 || [c] 𝔊 + suff 2 sg || **11** [a] prp דְּבָרוֹ ut 5 || [b–b] > 𝔖 || **14** [a–a] frt gl cf 116,8 || [b] 𝔊^{min}(𝔖) *ἐν χώρᾳ* cf 27,13 116,9 || **Ps 57,1** [a] 𝔘 מלפני || **2** [a–a] l frt עַדֵּי עֲבֹר || **4** [a] 𝔊𝔖 pl + suff 1 sg || **5** [a] 𝔊(𝔖) *καὶ ἐρρύσατο*; l וַיּוֹשַׁע נפשי : וְיוֹשַׁע נַפְשִׁי || [b] 𝔊 *ἐκ μέσου* = מִתּוֹךְ cf 𝔖 || [c] 𝔖 *klb'* = כְּלָבִים || [d] 𝔊(𝔖) *τεταραγμένος* || **6** [a] pc Mss 𝔊𝔖 וְעַל || **7** [a–a] > 𝔖 || [b] 𝔊 3 pl || [c] 𝔊𝔖 pr cop.

18 עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה ל
וַיִּשְׁמַע[a] קוֹלִי: 19 פָּדָה[a] בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי
מִקְּרָב־[b]לִי כִּי־בְרַבִּים[c] הָיוּ עִמָּדִי: ל
20 יִשְׁמַע[a] | אֵל | וַיְעַנֵּם[ab] וְיֹשֵׁב[ab] קֶדֶם סֶלָה[c] ל . ב חד חס וחד מל[11]
אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹהִים:
21 שָׁלַח[b] יָדָיו[c] בְּשִׁלְּמָיו[d] חִלֵּל[e] בְּרִיתוֹ:
22 חָלְקוּ[a] | מַחְמָאת[b] פִּיהוּ[c] וְקֶרֶב־לִבּוֹ[d] ב . ג קמ וכל אתנח
רַכּוּ דְבָרָיו מִשֶּׁמֶן וְהֵמָּה פְּתִיחוֹת: וס״פ דכוות[12]
23 הַשְׁלֵךְ עַל־יְהוָה | יְהָבְךָ[a] וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ ס פשטין קמ ס״פ בסיפ[13] . ל כח כן[14]
לֹא־יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק: לא[15] . ל
24 וְאַתָּה אֱלֹהִים | תּוֹרִדֵם | לִבְאֵר[a] שַׁחַת ה ול בלית . ל משנין בטע
אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא־יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם ה[16]
וַאֲנִי אֶבְטַח־בָּךְ[b]:

56 1 לַמְנַצֵּחַ | [a]עַל־יוֹנַת אֵלֶם[b] רְחֹקִים[a] לְדָוִד מִכְתָּם בֶּאֱחֹז אֹתוֹ ל בטע . ב . ד . כד[1] מל
פְּלִשְׁתִּים בְּגַת: ה ול בכתיב
2 חָנֵּנִי אֱלֹהִים[a] כִּי־שְׁאָפַנִי אֱנוֹשׁ[a] כָּל־הַיּוֹם לוֹחֵם יְלָחֲצֵנִי: נ
3 שָׁאֲפוּ[b] שׁוֹרְרַי כָּל־הַיּוֹם[a] כִּי־רַבִּים לֹחֲמִים לִי מָרוֹם[cd]:
4 יוֹם[b] אִירָא[a] אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח: 5 בֵּאלֹהִים[a] אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ[a] ב
בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי:

[11] Mm 3294. [12] Mm 3851. [13] Textus contra Mp, cf Mp sub loco. [14] Mm 839. [15] Mm 486. [16] Mm 3127.
Ps 56 [1] Mp contra textum, cf Mp sub loco.

18 [a] Ms Ֆ וְאַשְׁמַע ‖ **19** [a] G *λυτρώσεται* = יִפְדֶּה, Ֆ *pṣh* – פָּדָה ‖ [b] G *ἀπὸ τῶν ἐγγιζόντων*, l frt מִקְרֹבִים ‖ [c] Ֆ *bḥrjn'* in contentione; l frt בְּרָבִים ‖ **20** [a–a] prp יִשְׁמָעֵאל וַיְעַנֵּמוֹ יֹשֵׁב = ? ‖ [b–b] G(Ֆ) *καὶ ταπεινώσει αὐτούς, ὁ ὑπάρχων* cf Gn 36,5 ‖ [c] prp כֶּלְאָה ‖ **21** [a] cf 15[a–a] ‖ [b] Ֆ pl ‖ [c] nonn Mss G ידו ‖ [d] G *ἐν τῷ ἀποδιδόναι* = בְּשַׁלֵּם? Ֆ *'l qrjbh*; l בְּשִׁלְמוֹ ‖ [e] Gσ′Ֆ pl ‖ **22** [a] l חלַק ‖ [b] 2 Mss מֶחְמָאוֹת; σ′ *βουτύρου* cf Hier 𝔗, l מֵחֲמָאָה ‖ [c] G(Ֆ) *τοῦ προσώπου αὐτοῦ* = פָּנָיו ‖ [d] l frt בִּלְבּוֹ (ב hpgr) ‖ **23** [a] α′σ′ε′ *ἀγαπήσει σε* = יֶחְבָּךְ? Hier *caritatem tuam*, 𝔗 *sjbrk* spem tuam ‖ **24** [a] Ֆ *lgwb'*, l לְבוֹר (לְבֹאר) ‖ [b] G + *κύριε* ‖ **Ps 56,1** [a–a] G *ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων μεμακρυμμένου* ‖ [b] l frt אֵלִים cf G (Hier *muta* = אִלֵּם) ‖ **2** [a–a] et **3** [a–a] dupl? prp יְחָנֵּנִי כִּי־שְׁאָפוּנִי שׁוֹרְרִי כָל־הַיּוֹם כִּי־רַבִּים לִי׳ מָרוֹם ‖ [b] G *κατεπάτησάν με* ‖ [c–c] Ֆ *'ttrjmw 'lj* exaltati sunt super me ‖ [d] G *ἀπὸ ὕψους* = מָרוֹם; prb dl m cs ‖ **4** [a–a] gl? prb dl ‖ [b] prp בְּיוֹם cf 10 ‖ **5** [a] G *τοὺς λόγους μου* = דִּבְרַי; > Ֆ.

3 הַקְשִׁיבָה לִּי וַעֲנֵנִי אָרִיד[a] בְּשִׂיחִי
וְאָהֳמָה[b]׃ 4 מִקּוֹל אוֹיֵב מִפְּנֵי[a] עָקַת רָשָׁע
כִּי־יָמִיטוּ[b] עָלַי אָוֶן וּבְאַף יִשְׂטְמְמוּנִי׃
5 [a]לִבִּי יָחִיל בְּקִרְבִּי וְאֵימוֹת[b] מָוֶת נָפְלוּ[b] עָלָי׃
6 יִרְאָה וָרַעַד יָבֹא בִי וַתְּכַסֵּנִי פַּלָּצוּת׃
7 וָאֹמַר מִי־יִתֶּן־לִי אֵבֶר כַּיּוֹנָה אָעוּפָה וְאֶשְׁכֹּנָה׃
8 הִנֵּה אַרְחִיק נָדֹד אָלִין בַּמִּדְבָּר סֶלָה׃
9 [a]אָחִישָׁה מִפְלָט[a] לִי [b]מֵרוּחַ סוֹעָה מִסָּעַר[b]׃
10 [a]בַּלַּע[b] אֲדֹנָי[b] פַּלַּג[c] לְשׁוֹנָם
כִּי־רָאִיתִי חָמָס וְרִיב בָּעִיר׃
11 יוֹמָם וָלַיְלָה יְסוֹבְבֻהָ[a] עַל־חוֹמֹתֶיהָ
וְאָוֶן וְעָמָל בְּקִרְבָּהּ׃ 12 הַוּוֹת בְּקִרְבָּהּ[a]
וְלֹא־יָמִישׁ מֵרְחֹבָהּ תֹּךְ וּמִרְמָה׃
13 כִּי לֹא[a]־[b]אוֹיֵב יְחָרְפֵנִי[b] וְאֶשָּׂאָ[c]
לֹא[d]־מְשַׂנְאִי עָלַי הִגְדִּיל וְאֶסָּתֵר מִמֶּנּוּ׃
14 וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי׃
15 אֲשֶׁר יַחְדָּו נַמְתִּיק סּוֹד בְּבֵית[c] אֱלֹהִים
[a]נְהַלֵּךְ בְּרִגֻּשׁ[a]׃ 16 [a]יַשִּׁימֻוֶת[b] | עָלֵימוֹ[a]
יֵרְדוּ שְׁאוֹל חַיִּים כִּי־רָעוֹת בְּמְגוּרָם[c] בְּקִרְבָּם[d]׃
17 אֲנִי אֶל־אֱלֹהִים אֶקְרָא וַיהוָה יוֹשִׁיעֵנִי[a]׃

לי 3
ל.ל 4
ל כת כן[2].ב.ל 5
יא[3].ל ומל 6
ד 7
ב.ב[4].ל.ל 8
ל וחס 9
ל ל וחס 10
ל.ל 11
ד 12
ל וכת כן 13
ב[5].ז[6].ב חס בלישׁ.ה[7] 14
נז בטע ר״פ בסיס.ב 15
ב.ל.ל[1] 16
ל.ל.ל 17
ב[8] 18
ישׁי מות חד מן ה[9] כת ק מילה חדה וקרי חרי׳ וחד מן ה ישׁיא ב כל וג חס בלישׁ
ה[10] 19

Ps 55 [1] Mp sub loco. [2] Mm 839. [3] Mm 2580. [4] Mm 3292. [5] Mm 2555. [6] Mm 3293. [7] Mm 3127. [8] Mm 3287. [9] Mm 214 contra textum, ישׁי pro ישׁיא plen. [10] Mm 2743.

Ps 55,3 [a] G *ἐλυπήθην*, σ′ *κατηνέχθην*, Hier *humiliatus sum*; l frt אוּרַד (a רדד) vel אֶבֻד ‖ [b] G(σ′ Hier) *ἐταράχθην*; l frt וְאֶהֱמָה vel וְאֶהֹמָה (a הום) et cj c 4 ‖ **4** [a] GS pr cop ‖ [b] σ′ *ἐπέρριψαν*; prp יָטוּ (cf G *ἐξέκλιναν*, S *šṭlw*) vel יָעִיטוּ vel יַמְטִירוּ ‖ **5** [a] S *wnplt bj dhlt' wksjwnj ṭllj mwt'* et cecidit in me pavor et operuerunt me umbrae mortis ‖ [b] G sg ‖ **9** [a–a] G *προσεδεχόμην τὸν σώζοντα* (it S, sed pr cop) = (וְ)?אֹחִילָה מְפַלֵּט ‖ [b–b] G *ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ καταιγίδος* = מִ סְעָרָה וְסַעַר (סעה dttg) cf S ‖ **10** [a–a] prp בֶּלַע גְּרוֹנָם ‖ [b] mlt Mss יהוה; T + *'ṣthwn*, ins עֲצָתָם ‖ [c] S *hwpk'* conversationem, prp פֶּלֶג ‖ **11** [a] G sg ‖ **12** [a] > GS; l frt בְּשׁוּקֶיהָ vel בְּתוֹכָהּ; huc tr : ‖ **13** [a] G *εἰ* cf 51,18[a] ‖ [b–b] l prb אוֹיְבִי חֵרְפַנִי cf SV ‖ [c] prb exc vb ‖ [d] G *καὶ εἰ* cf [a] ‖ **15** [a–a] G(S) *ἐπορεύθημεν ἐν ὁμονοίᾳ*; prp נֵהָלֵךְ vel יַהֲלִיכוּ vel בָּרֵעַ vel בְּרַעַשׁ; al trp 21 – 23 post 15 ‖ **16** [a–a] prb cj c 15bβ ‖ [b] mlt Mss Vrs ut Q (ישׁי = ישׁיא), sic l ‖ [c] > S ‖ [d] prb dl ‖ **17** [a] G *εἰσήκουσέν μου* = יְשָׁמְעֵנִי.

הֵשְׁחִיתוּ וְהִתְעִיבוּ[a] עָוֶל[b] אֵין[c] עֹשֵׂה־טוֹב׃ ל
3 אֱלֹהִים מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל־בְּנֵי אָדָם
לִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת־אֱלֹהִים׃ נ²
4 כֻּלּוֹ[a] סָג[b] יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ ל. נ
אֵין[c] עֹשֵׂה־טוֹב אֵין גַּם־אֶחָד׃ [קְרֵאוּ׃ יו מ״פ אין²
5 הֲלֹא יָדְעוּ[a] פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ[b] לֶחֶם אֱלֹהִים[c] לֹא
6 שָׁם ׀ פָּחֲדוּ־פָחַד [a]לֹא־הָיָה פָּחַד[a]
כִּי־אֱלֹהִים[b] פִּזַּר עַצְמוֹת חֹנֶךָ[c] נ³. ל
הֲבִשְׁתָּהָ[d] כִּי־אֱלֹהִים מְאָסָם׃ ל כת כן
7 מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעוֹת[a] יְשָׂרָאֵל ו חס בליש²
בְּשׁוּב אֱלֹהִים[b] שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח[c] יִשְׂרָאֵל׃ ל

54 1 לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃ 2 בְּבוֹא הַזִּיפִים וַיֹּאמְרוּ לְשָׁאוּל ל מל
נג
הֲלֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ׃ ף¹
3 אֱלֹהִים בְּשִׁמְךָ הוֹשִׁיעֵנִי וּבִגְבוּרָתְךָ תְּדִינֵנִי׃ ז בטע ר״פ בסיף²
4 אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה לְאִמְרֵי־פִי׃ [לְנֶגְדָּם סֶלָה׃ ז בטע ר״פ בסיף². יו
5 כִּי זָרִים[a] קָמוּ ׀ עָלַי וְעָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי לֹא שָׂמוּ אֱלֹהִים נה בטע ר״פ בסיף
לנגדם
6 הִנֵּה אֱלֹהִים עֹזֵר לִי אֲדֹנָי[a] בְּסֹמְכֵי נַפְשִׁי׃ ל
ישיב
7 יָשֹׁב[a] הָרַע לִשֹׁרְרָי בַּאֲמִתְּךָ הַצְמִיתֵם[b]׃ ק חד מן ג² כת כן וחד מן ב³ בלוש . ב³. ג חס בליש⁶
8 בִּנְדָבָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ אוֹדֶה שִׁמְךָ יְהוָה[a] כִּי־טוֹב׃ ג ב מל וחד חס . כט⁷
9 כִּי מִכָּל־צָרָה הִצִּילָנִי וּבְאֹיְבַי רָאֲתָה עֵינִי׃

55 1 לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃ נה
2 הַאֲזִינָה אֱלֹהִים תְּפִלָּתִי וְאַל־תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתִי׃ יו. ל. ב

[2]Mp sub loco. [3]Ps 112,9, וחד בזר Ps 68,31. Ps 54 [1]Mm 1678. [2]Mm 3288. [3]Mm 3289. [4]Mm 1685. [5]Mm 3290. [6]Mm 3291. [7]Mm 2501.

2 [a] mlt Mss 𝔗 et 14,1 ה׳ ‖ [b] pc Mss et 14,1 עֲלִילָה, Ms עָוֹן ‖ [c] 2 Mss 𝔖𝔄 וְאֵין ‖ 4 [a] 𝔊 ut 14,3 הַכֹּל ‖ [b] Ms 𝔗 et 14,3 סָר ‖ [c] Ms 𝔖 וְאֵין ‖ 5 [a] Ms 𝔊 יָ֫; mlt Mss 𝔊𝔖𝔗 et 14,4 + כָּל־ ‖ [b] 𝔊(𝔖) *βρώσει* = אֹכֶל ‖ [c] nonn Mss יהוה ‖ 6 [a–a] > pc Mss ‖ [b] 2 Mss יהוה ‖ [c] 𝔊(𝔖) *ἀνθρωπαρέσκων*; l prb חָנֵף ‖ [d] 𝔊(𝔖) *κατησχύνθησαν* ‖ [e] nonn Mss add eadem vb ut 14,6 ‖ 7 [a] mlt Mss 𝔊𝔖 Hier et 14,7 יְשׁוּעַת ‖ [b] mlt Mss 𝔊𝔖𝔗 et 14,7 יהוה ‖ [c] 𝔊𝔖 pr cop ‖ Ps 54,5 [a] l c mlt Mss 𝔗 זָרִים ut 86,14 ‖ 6 [a] nonn Mss יהוה ‖ 7 [a] l יָשַׁב cf 𝔗; mlt Mss 𝔊 ut Q, 𝔖 *'jt'* = הָשִׁיבָה ‖ [b] prb m cs huc tr יהוה ex 8 ‖ 8 [a] > pc Mss $\mathfrak{G}^{B}$ cf 7 [b].

17 אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

18 כִּי | לֹא־תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתְּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה׃ [תִּבְזֶה׃]

19 זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב־נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא

20 תִבְזֶה׃ הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלִָם׃

21 אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי־צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל אָז יַעֲלוּ עַל־מִזְבַּחֲךָ פָּרִים׃

52 1 לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃ 2 בְּבֹא | דוֹאֵג הָאֲדֹמִי וַיַּגֶּד לְשָׁאוּל
וַיֹּאמֶר לוֹ בָּא דָוִד אֶל־בֵּית אֲחִימֶלֶךְ׃

3 מַה־תִּתְהַלֵּל בָּרָעָה הַגִּבּוֹר חֶסֶד אֵל כָּל־הַיּוֹם׃

4 הַוּוֹת תַּחְשֹׁב לְשׁוֹנֶךָ כְּתַעַר מְלֻטָּשׁ עֹשֵׂה רְמִיָּה׃

5 אָהַבְתָּ רָע מִטּוֹב שֶׁקֶר | מְדַבֵּר צֶדֶק סֶלָה׃

6 אָהַבְתָּ כָל־דִּבְרֵי־בָלַע לְשׁוֹן מִרְמָה׃

7 גַּם־אֵל יִתֹּצְךָ לָנֶצַח יַחְתְּךָ וְיִסָּחֲךָ מֵאֹהֶל
וְשֶׁרֶשְׁךָ מֵאֶרֶץ חַיִּים סֶלָה׃

8 וְיִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִירָאוּ וְעָלָיו יִשְׂחֲקוּ׃

9 הֵנֵּה הַגֶּבֶר לֹא יָשִׂים אֱלֹהִים מָעֻזּוֹ
וַיִּבְטַח בְּרֹב עָשְׁרוֹ יָעֹז בְּהַוָּתוֹ׃

10 וַאֲנִי | כְּזַיִת רַעֲנָן בְּבֵית אֱלֹהִים
בָּטַחְתִּי בְחֶסֶד אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד׃

11 אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ
וַאֲקַוֶּה שִׁמְךָ כִּי־טוֹב נֶגֶד חֲסִידֶיךָ׃

53 1 לַמְנַצֵּחַ עַל־מָחֲלַת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃

2 אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים

ל בטע ר״פ בשלש ספרים. ב[14]

ח[15] וכל ירמיה דכות ב מ ג וחד מן ג[16] מל

ב[17]

ט מל׳

ל

ל

ח[2]

ל בטע

ד[3]

ג. ג. ו[4] ג מנה מל וב בלוש ובסיפ. ז

ב

ג ב חס וחד מל

סדן ר״פ לג מנה בכתיב. ב[5]

ל. ו

ל[6]

ד[1]

אמירה פלוני בלבו ו. יו מ״ם אין אין

[14]Gn 30,28. [15]Mm 2893. [16]Mm 2299. [17]Dt 33,10. Ps 52 [1]Mm 2069. [2]Mm 615. [3]Mm 660. [4]Mm 1180. [5]Mm 3287. [6] חד מאתה Ps 69,21. Ps 53 [1]Mm 203.

18 [a] G *εἰ* = לֻא ‖ [b] huc tr ‖ [c] 1 ואתנה ‖ **19** [a] 1 prb זבחי ‖ [b] > S, prb dl ‖ [c] S om cop, prb l נִ ‖ [d] GS 3 sg ‖ **20** [a] 1 c 2 Mss S תִּ cf G ‖ **21** [a–a] frt gl ‖ **Ps 52,2** [a] 2 Mss G אַבִּיר ‖ **3** [a–a] G *ἀνομίαν* = חָמָס; 1 ד אֵל־חֶסֶ(י) cf S ‖ **4** [a–a] prb dl m cs ‖ **5** [a] 1 frt מְדַבֵּר ‖ **6** [a] S *dmmlljn* = ד׳ ‖ [b] pc Mss רְמִיָּה ut 120,2.3 ‖ **7** [a] α′ (Hier) *πτοήσει σε* cf C; 1 frt יְחַתְּךָ ‖ [b] G *καὶ τὸ ῥίζωμά σου* = וְשָׁרְךָ ‖ **8** [a] pc Mss S וְיִשְׁמְחוּ, frt l ‖ [b–b] S *wnsbrwn bmrj'* et sperabunt in Domino ‖ **9** [a–a] C *b'wtrjh* = בְּעָשְׁרוֹ ‖ [b] GS pr cop ‖ [c] S(C) *bqnjnh* = בְּהוֹנוֹ ‖ **11** [a] ins יהוה cf C ‖ [b–b] S *ldrdrjn* = לְדוֹר דּוֹרִים ‖ [c] mlt Mss דֶּךָ– ‖ **Ps 53,1** [a] α′(σ′θ′ Hier) *χορείᾳ* = מָחֲלַת.

21 אֱלֹהִ֗ים עָשִׂ֫יתָ | וְהֶחֱרַשְׁתִּי דִּמְּיֹ֥תָ הֱיוֹת[a]־אֶהְיֶ֥ה כָּמ֑וֹךְ ל. ל
אוֹכִיחֲךָ֥ וְאֶעֶרְכָ֖ה[b] לְעֵינֶֽיךָ[c]׃
22 בִּינ֣וּ־נָ֭א זֹ֣את[a] שִׁכְחֵ֣י אֱלֹ֑והַּ פֶּן־אֶטְרֹ֥ף[b] וְאֵ֝ין מַצִּֽיל׃ ל
23 זֹבֵ֣חַ תּוֹדָ֣ה יְכַבְּדָ֑נְנִי וְ֝שָׂ֗ם דֶּ֣רֶךְ[a] אַרְאֶ֣נּוּ[b] בִּישׁ֣וּעַת אֱלֹהִֽים׃ ח[18]. ב. ל

51 נא 1 לַמְנַצֵּ֥חַ מִזְמ֗וֹר לְדָוִֽד׃ 2 בְּב֣וֹא אֵ֭לָיו נָתָ֣ן הַנָּבִ֑יא כַּאֲשֶׁר־בָּ֥א לבן אשר[2] ר״ם. ט מל[1]. כן בסע
אֶל־בַּת־שָֽׁבַע׃
3 חָנֵּ֣נִי אֱלֹהִ֣ים כְּחַסְדֶּ֑ךָ[a] כְּרֹ֥ב[b] רַ֝חֲמֶ֗יךָ מְחֵ֣ה פְשָׁעָֽי[c]׃ ב. ח
4 הֶ֭רֶב[a] כַּבְּסֵ֣נִי מֵעֲוֹנִ֑י וּ֝מֵחַטָּאתִ֗י טַהֲרֵֽנִי׃ הרב[ק] חד מן ב[a] בלישׁ. ל
5 כִּי־פְשָׁעַ֣י[a] אֲנִ֣י אֵדָ֑ע וְ֝חַטָּאתִ֗י נֶגְדִּ֣י[b] תָּמִֽיד׃
6 לְךָ֣ לְבַדְּךָ֣ | חָטָ֑אתִי וְהָרַ֥ע בְּעֵינֶ֗יךָ עָ֫שִׂ֥יתִי סו
לְמַ֤עַן תִּצְדַּ֖ק בְּדָבְרֶ֑ךָ[a] תִּזְכֶּ֖ה[b] בְּשָׁפְטֶֽךָ[c]׃ ד. ל. ל
7 הֵן־בְּעָוֹ֣ן חוֹלָ֑לְתִּי וּ֝בְחֵטְא֗ יֶחֱמַתְנִ֥י אִמִּֽי׃ ד[4] מל בלישׁ וחד מן יא[5] כתיב תרי ו. ג מל[6]
8 הֵן־אֱמֶ֥ת חָפַ֗צְתָּ בַּטֻּח֑וֹת[a] וּבְסָתֻ֥ם חָ֝כְמָ֗ה[b] תודיעני תּוֹדִיעֵֽנִי׃
9 תְּחַטְּאֵ֣נִי בְאֵזוֹב֮ וְאֶטְהָ֪ר֫ תְּכַבְּסֵ֥נִי וּמִשֶּׁ֑לֶג אַלְבִּֽין׃ ל. ל
10 תַּשְׁמִיעֵ֣נִי[a] שָׂשׂ֣וֹן וְשִׂמְחָ֑ה תָּ֝גֵ֗לְנָה עֲצָמ֥וֹת דִּכִּֽיתָ׃ ל. ב חד כת י וחד כת א
11 הַסְתֵּ֣ר פָּ֭נֶיךָ מֵחֲטָאָ֑י וְכָל־עֲוֹנֹתַ֥י מְחֵֽה׃ ל[7]
12 לֵ֤ב טָ֭הוֹר בְּרָא־לִ֣י אֱלֹהִ֑ים וְ֝רוּחַ נָכ֗וֹן חַדֵּ֥שׁ בְּקִרְבִּֽי׃ ל. יא[8] יא[9]
13 אַל־תַּשְׁלִיכֵ֥נִי מִלְּפָנֶ֑יךָ וְ֝רוּחַ קָדְשְׁךָ֗ אַל־תִּקַּ֥ח מִמֶּֽנִּי׃ כו ר״ם אל אל[10]. י
14 הָשִׁ֣יבָה לִ֭י שְׂשׂ֣וֹן יִשְׁעֶ֑ךָ וְ֝רוּחַ נְדִיבָ֗ה תִּסְמְכֵֽנִי׃ ג[11]
15 אֲלַמְּדָ֣ה פֹ֭שְׁעִים דְּרָכֶ֑יךָ[a] וְ֝חַטָּאִ֗ים אֵלֶ֥יךָ יָשׁוּבוּ׃ ד[12]
16 הַצִּ֣ילֵ֭נִי מִדָּמִ֑ים[a] | אֱלֹהֵ֥י תְ֝שׁוּעָתִ֗י[b] תְּרַנֵּ֣ן לְשׁוֹנִ֣י צִדְקָתֶֽךָ׃ ב[13]

[18] Mm 224. Ps 51 [1] Mm 2069. [2] Mm 3411. [3] Mm 1522. [4] Mm 4100. [5] Mm 648. [6] Mm 3591. [7] Mp sub loco. [8] Mm 3286. [9] Mm 2580. [10] Mm 3261. [11] Mm 1468. [12] Mm 2210. [13] Ps 38,23, וחד ותשועתי Jes 46,13.

21 [a] G θ′(S) *ἀνομίαν* = תַּוֹת; l frt הָיוֹ ‖ [b] S *w'sdwr 'njn* = ֶךָּ, frt l ‖ [c] 2 Mss G לְפָנֶיךָ ‖ **22** [a] > pc Mss ‖ [b] Ms GS טֶרֶף ut 7,3 ‖ **23** [a–a] pc Mss GS ד׳ ושם; prp וְתָם ד׳ (cf Prv 10,29 13,6) vel שֹׂמֵר דַּרְכִּי ‖ [b–b] S[W] *dpwrqnh* = יְשׁוּעוֹ (cj c דרך); prp יְשׁוּעִי vel בִּישׁוּעִי ‖ **Ps 51,3** [a] 2 Mss חַבְּ, pc Mss כַּחֲסָדֶיךָ, G *κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου* ‖ [b] GS pr cop ‖ [c] G sg, it 5[a] ‖ **4** [a] mlt Mss ut Q; l c K הַרְבֵּה cf Vrs ‖ **5** [a] cf 3[c] ‖ [b] pc Mss לִנ׳ ‖ **6** [a] mlt Mss Gσ′ בְּדָבָרֶיךָ ‖ [b] GS Hier pr cop ‖ [c] G pass -ֶה׳ (בְּהֶשָּׁ) ‖ **8** [a] G cj c sq; > S ‖ [b] GS (+ suff 2 sg) cj c ובסתם ‖ **10** [a] S *'sb'jnj* = תַּשְׂבִּיעֵנִי ‖ **15** [a] nonn Mss S דַּרְכְּךָ ‖ **16** [a] Ms S מִדָּם ‖ [b–b] prb dl m cs ‖ [c] SV pr cop.

ד ג מל וחד חס[2]

50 1 מִזְמ֗וֹר לְאָסָ֫ף [מִבְאֹו׃

ג[1] אֵ֤ל ׀ אֱלֹהִ֬ים יְהוָ֗ה דִּבֶּ֥ר וַיִּקְרָא־אֶ֑רֶץ מִמִּזְרַח־שֶׁ֝֗מֶשׁ עַד־

ל . ג[3] . ל 2 מְבֻצָּ֥ר מִכְלַל־יֹ֝֗פִי אֱלֹהִ֥ים הוֹפִֽיעַ׃ 3 יָבֹ֣א אֱ֭לֹהֵינוּ[a] וְאַל־יֶּ֣חֱרַשׁ

יז[4] אֵ֣שׁ לְפָנָ֣יו תֹּאכֵ֑ל וּ֝סְבִיבָ֗יו נִשְׁעֲרָ֥ה[b] מְאֹֽד׃

ה[5] . ג[6] . ז[7] 4 יִקְרָ֣א אֶל־הַשָּׁמַ֣יִם מֵ֭עָל[a] וְאֶל־הָאָ֑רֶץ לָ֝דִ֗ין עַמּֽוֹ׃

ו 5 אִסְפ֣וּ־לִ֭י[a] חֲסִידַ֑י[b] כֹּרְתֵ֖י בְּרִיתִ֣י[a] עֲלֵי־זָֽבַח׃

יד זוגין[8] . ג 6 וַיַּגִּ֣ידוּ[a] שָׁ֭מַיִם צִדְקֹ֑ו כִּֽי־[b]אֱלֹהִ֥ים ׀ שֹׁפֵ֖ט[b] הֽוּא סֶּֽלָה׃

ד[9] . ה[10] . ב[11] 7 שְׁמָ֣עָה עַ֭מִּי ׀ וַאֲדַבֵּ֑רָה יִ֝שְׂרָאֵ֗ל וְאָעִ֥ידָה בָּ֑ךְ אֱלֹהִ֥ים ׀ אֱלֹהֶ֗יךָ

ג רוכל משנה תורה דכות[12] 8 לֹ֤א עַל־זְבָחֶ֨יךָ֨ אוֹכִ֪יחֶ֡ךָ וְעֹלֹתֶ֗יךָ לְנֶגְדִּ֥י תָמִֽיד׃ [אָנֹכִי׃

ל וחס[13] 9 לֹֽא־אֶ֭קַּח מִבֵּיתְךָ֣ פָ֑ר מִ֝מִּכְלְאֹתֶ֗יךָ עַתּוּדִֽים׃

10 כִּֽי־לִ֣י כָל־חַיְתּ֣וֹ־יָ֑עַר בְּהֲמ֖וֹת[a] בְּהַרְרֵי־אֶֽלֶף׃

11 יָדַ֣עְתִּי כָל־עֹ֣וף הָרִ֑ים[a] וְזִ֖יז[b] שָׂדַ֣י עִמָּדִֽי׃

ל מל למערב[14] 12 אִם־אֶרְעַ֥ב לֹא־אֹ֝מַ֗ר לָ֑ךְ כִּֽי־לִ֥י תֵ֝בֵ֗ל וּמְלֹאָֽהּ׃

13 הַאוֹכַ֣ל בְּשַׂר־אַבִּירִ֑ים וְדַ֖ם עַתּוּדִ֣ים אֶשְׁתֶּֽה׃

14 זְבַ֣ח לֵאלֹהִ֣ים תּוֹדָ֑ה וְשַׁלֵּ֖ם לְעֶלְיֹ֣ון נְדָרֶֽיךָ׃

15 וְקָרְאֵ֣נִי בְיֹ֣ום צָרָ֑ה אֲ֝חַלֶּצְךָ֗[a] וְתְכַבְּדָֽנְנִי[b]׃

ב[15] . ו[16] 16 [a]וְלָרָ֥שָׁע ׀ אָמַ֣ר אֱלֹהִ֑ים[a]

מַה־לְּךָ֥ לְסַפֵּ֖ר[b] חֻקָּ֑י וַתִּשָּׂ֥א בְרִיתִ֖י עֲלֵי־פִֽיךָ׃

ג[17] 17 וְאַתָּ֣ה שָׂנֵ֣את מּוּסָ֑ר וַתַּשְׁלֵ֖ךְ דְּבָרַ֣י אֲחֹרֶֽיךָ׃

ה חס בכתיב . ל 18 אִם־רָ֭אִיתָ גַּנָּ֣ב וַתִּרֶ֑ץ[a] עִמּ֥וֹ וְעִם־מְנָאֲפִ֖ים[b] חֶלְקֶֽךָ׃

ל 19 פִּ֣יךָ שָׁלַ֣חְתָּ בָרָ֑עָה וּ֝לְשֹׁונְךָ֗ תַּצְמִ֥יד מִרְמָֽה׃

20 תֵּשֵׁ֣ב[a] בְּאָחִ֣יךָ תְדַבֵּ֑ר בְּבֶן־[b]אִמְּךָ֖ תִּתֵּ֣ן־דֹּֽפִי׃

Ps 50 [1]Mm 1368. [2]Mm 3372. [3]Mm 3357. [4]Mm 787. [5]Mm 1923. [6]Mm 362. [7]Mm 2215. [8]Mm 565. [9]Mm 1232. [10]Mm 1230. [11]Ps 45,8. [12]Mm 3285. [13]וחד ממכלאת Ps 78,70. [14]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [15]Mm 3713. [16]Mm 19. [17]Mm 139.

Ps 50,1 [a] nonn Mss 𝔊𝔖[A] וְעֵד ‖ **3** [a] pc Mss 𝔖 יִם– ‖ [b] mlt Mss נסע ‖ **4** [a] id Gn 27,39 49,25; 1 c Ms מִמַּעַל ‖ **5** [a] 𝔊𝔖 suff 3 sg ‖ [b] 𝔊𝔊𝔖 דָיו– ‖ **6** [a] 𝔊(𝔖) *καὶ ἀναγγελοῦσιν* = וַיַּ֫ ‖ [b–b] 1 אלהי משפט ut Sir 35,15 cf Ms אלהי prp בְּהַרְרֵי א׳ vel ב׳ אֵל ‖ **11** [a] 𝔊(𝔖𝔗) *τοῦ οὐρανοῦ*, 1 שָׁמַיִם vel מָרוֹם ‖ [b] pc Mss וזיו cf 80,14[b]; 𝔊 *καὶ ὡραιότης*, 𝔖 *whjwt'* et animalia ‖ **15** [a] 𝔊 pr cop ‖ [b] 𝔊 (Hier) + *διάψαλμα* = סֶלָה ‖ **16** [a–a] frt gl ‖ [b] 𝔖 *wlktb'* = וּלְסֵפֶר ‖ **18** [a] 𝔊(𝔖𝔗) *συνέτρεχες* = וַתָּרֶץ ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔗) + *ἐτίθεις* = שַׂמְתָּ ‖ **20** [a] prp בִּשֶּׁת ‖ [b] Ms 𝔊𝔖 וּבְבֶן.

6 לָמָּה אִירְא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי[a] יְסוֹבֵנִי[b]׃
7 הַבֹּטְחִים עַל־חֵילָם וּבְרֹב עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ׃
8 אָח[a] לֹא־פָדֹה יִפְדֶּה[b] אִישׁ לֹא־יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ׃
9 [a]וְיֵקַר[b] פִּדְיוֹן נַפְשָׁם[c] וְחָדַל[d] לְעוֹלָם׃[a]
10 וְיִחִי־עוֹד לָנֶצַח לֹא[a] יִרְאֶה הַשָּׁחַת׃
11 כִּי יִרְאֶה | חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וָבַעַר יֹאבֵדוּ
[a]וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם׃[a]
12 קִרְבָּם[a] בָּתֵּימוֹ | לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדֹר וָדֹר
קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם[b] עֲלֵי אֲדָמוֹת[c]׃
13 וְאָדָם בִּיקָר בַּל־יָלִין[a] נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ[b]׃
14 זֶה דַרְכָּם כִּסְלָ[a]ם לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם[b] | בְּפִיהֶם[c] יִרְצוּ[d] סֶלָה׃
15 [a]כַּצֹּאן[b] | לִשְׁאוֹל שִׁתּוּ[b] מָוֶת יִרְעֵם[c] וַיִּרְדּוּ[d] [e]בָם יְשָׁרִים[e] | לַבֹּקֶר[f]
וְצִיָּרָם[g] לְבַלּוֹת[h] שְׁאוֹל[i] מִזְּבֻל[k] לוֹ׃
16 אַךְ־[c]אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשִׁי[a] מִיַּד־שְׁאוֹל כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה׃
17 אַל־תִּירָא כִּי־יַעְשָׁר אִישׁ כִּי־יִרְבֶּה[a] כְּבוֹד בֵּיתוֹ׃
18 כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא־[a]יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ׃
19 כִּי־נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ[a] [b]וְיוֹדֶךָ כִּי־תֵיטִיב לָךְ׃[c]
20 תָּבוֹא[a] עַד־דּוֹר אֲבוֹתָיו עַד־נֶצַח לֹא יִרְאוּ־[b]אוֹר׃
21 אָדָם[a] בִּיקָר וְלֹא־[b]יָבִין[c] נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ[d]׃

ה דגש דסמיכ[3] . ל ומל

ב[2] . ל

ב . ב חד מל וחד חס[3] . ב[4]

ג ובסיפ[5]

נה בטע ר״פ בסיפ

ל . ג חס ול בלישׁ

ל

ט ול ר״פ

ל בסיפ . ד[6]

ב . ג[7] . א[8]

וצורם[9] . ל . ב
ק

ב[10]

ל חס

נה בטע ר״פ בסיפ

ג מל[11] . ד[12] כת כן ב מנה בלישׁ

ג[13]

Ps 49 [1]Mm 3274. [2]Nu 18,15. [3]Mm 3280. [4]Nu 9,13 [5]Mm 3281. [6]Mm 3282. [7]Mm 3007. [8]Neh 9,28. [9]Mm 832. [10]Mm 3283. [11]Mm 4240. [12]Mm 3284. [13]Mm 3487.

6 [a] o εβρ′ *ακοββαι* = עֲקֹבַי ; prp עִקְבֵי ‖ [b] o εβρ′ *ισοββουνι* = יְנִי־ ‖ **8** [a] l c pc Mss אַךְ ‖ [b] l frt יִפְדֶּה ‖ [c] mlt Mss וְלֹא ‖ **9** [a–a] prb gl ‖ [b] Ꙋ *καὶ τὴν τιμήν* = וְיֵקַר cf o εβρ′ ; Ⅎ *jkjr hw* = (וְ)יֵקַר ‖ [c] l נפשו cf Ꙋ ‖ [d] o εβρ′ *ιεδαλ* = וְחֶדַל ‖ **10** [a] mlt Mss וְלֹא ‖ **11** [a–a] prb cj c 12 ‖ **12** [a] l קִבְרָם (cf ⅁Ⅎ𝔗) vel קִבְרֵים ‖ [b] l שמותם cf Vrs ‖ [c] Ms Ꙋθ′ אַדְמוֹתָם ‖ **13** [a] Ꙋ(Ⅎ) *συνῆκεν* cf 21 ‖ [b] pc Mss נִדְמָה, Ꙋ(Ⅎ Hier) *καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς* ‖ **14** [a] Ꙋ(Ⅎ) *σκάνδαλον* ‖ [b] 𝔗 *whswphwn* = וְאַחֲרֵיהֶם? frt l וְאַרְחוֹתָם cf Hi 8,13 ‖ [c] 2 Mss Hier כְּפִי ; prp בְּלִכָּם ‖ [d] α′ (Hier) *δραμοῦνται* = יָרֻצוּ cf o εβρ′ *ιαροσου* (?) ‖ **15** [a] crrp ‖ [b–b] l frt יֵרְדוּ וַיִּרְדָּה vel ל׳ שָׁחוּ vel ל׳ שָׁבוּ et tr post ירעם ‖ [c] cf [b–b] ‖ [d] prp וַיִּרְדָּה vel וַיֵּרְדוּ ‖ [e–e] prp בַּמִּישָׁרִים vel בְּשָׁרָם ‖ [f] prp לַקֶּבֶר vel לְרִקְבָּ ‖ [g] mlt Mss ut Q, K וְצִי׳, Ꙋ *καὶ ἡ βοήθεια αὐτῶν*, Ⅎ *wṣwrthwn* = וְצוּרָתָם ; prp וְיִצְרָם vel יְצוּרָם ‖ [h] pc Mss לכלות ; prp לִבְלוֹת ‖ [i–i] Ꙋ(Ⅎ) *ἐκ τῆς δόξης αὐτῶν*, Ꙋ^{AL}(Ⅎ) + *ἐξώσθησαν* ; prp זְבוּל לָמוֹ ‖ [k] mlt Mss ז sine dagesch ‖ **16** [a] huc tr ‖ **17** [a] cf 2,2[b] ‖ **18** [a] nonn Mss Ꙋ וְלֹא ‖ **19** [a] 2 Mss יְבוֹרַךְ, Ꙋ *εὐλογηθήσεται* = תְּבֹרַךְ ‖ [b] l c Ms קָ֫ cf ⅁Ⅎ ‖ [c] l c pc Mss ⅁Ⅎ לוֹ ‖ **20** [a] Ⅎ *wtmṯjwhj* et perduces eum ; prb l יָבוֹא ‖ [b] l c 2 Mss ⅁Ⅎ יִרְאֶה ‖ **21** [a] pc Mss Ꙋ^{SRL} וְאִ׳ ‖ [b] 2 Mss Vrs לֹא, pc Mss בַּל ‖ [c] pc Mss ילין ut 13 ‖ [d] cf 13[b].

ל מל
הַר־קָדְשׁוֹ׃ 3 יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל־הָאָרֶץ

ל
הַר־צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב׃
4 אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב׃
5 כִּי־הִנֵּה הַמְּלָכִים[a] נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו׃
יט ר״פ. ל 6 הֵמָּה רָאוּ כֵן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ[a]׃
ל 7 רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם[a] חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃
ב² 8 בְּרוּחַ[a] קָדִים[b] תְּשַׁבֵּר[c] אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ׃ [אֱלֹהֵינוּ
9 כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ | כֵּן רָאִינוּ [a]בְּעִיר־יְהוָה צְבָאוֹת[a] בְּעִיר
ו אֱלֹהֵינוּ יְכוֹנְנֶהָ עַד־עוֹלָם סֶלָה׃
ל 10 דִּמִּינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ׃
ל. ג. ד באתנח[a] 11 כִּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל[a]־קַצְוֵי־אֶרֶץ
צֶדֶק מָלְאָה יְמִינֶךָ׃
12 יִשְׂמַח | הַר־צִיּוֹן תָּגֵלְנָה[a] בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ[b]׃
ל. ג 13 סֹבּוּ צִיּוֹן וְהַקִּיפוּהָ סִפְּרוּ מִגְדָּלֶיהָ׃
ג. ל 14 שִׁיתוּ לִבְּכֶם | לְחֵילָהּ[a] פַּסְּגוּ[b] אַרְמְנוֹתֶיהָ
נה בטע ר״פ בסיס לְמַעַן תְּסַפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן׃ 15 כִּי זֶה | אֱלֹהִים
ו אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם[a] וָעֶד הוּא[b] יְנַהֲגֵנוּ
ב כת תרי מילין[b]. ג[a] [c]עַל־מוּת[c]׃

ח בטע **49** מט 1 לַמְנַצֵּחַ | לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
ח 2 שִׁמְעוּ־זֹאת כָּל־הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָּל־יֹשְׁבֵי חָלֶד[a]׃
3 גַּם־בְּנֵי אָדָם גַּם־בְּנֵי־אִישׁ יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן׃
ד. ל 4 פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת[a] וְהָגוּת[b] לִבִּי תְבוּנוֹת׃
ח 5 אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי׃

Ps 48 [1]Mm 1497. [2]Ex 14,21. [3]Mm 1234. [4]Mm 2450. [5]Cf Ps 9,1 notulam 2. [6]Mp contra textum, cf Mp sub loco.

5 [a] $\mathfrak{G}^{RLA}$ + *τῆς γῆς* ‖ **6** [a] 2 Mss $\mathfrak{L}$ וַיִּ, pc Mss וְ(נֶ)נְפְחָזוּ; > $\mathfrak{S}$ ‖ **7** [a] > $\sigma'\mathfrak{S}$ ‖ **8** [a] 1 c pc Mss כְּרוּחַ ‖ [b] $\mathfrak{G}(\mathfrak{SL})$ *βιαίῳ* ‖ [c] huc tr ׀ ‖ **9** [a–a] prb dl ‖ **11** [a] 1 c pc Mss $\mathfrak{S}$ Hier $\mathfrak{A}$ עַד ‖ **12** [a] pc Mss $\mathfrak{S}$ וָתָ׳ ‖ [b] Ms $\mathfrak{GS}$ + יהוה ‖ **14** [a] 1 c nonn Mss Vrs ה– ‖ [b] $\mathfrak{GS}$ pr cop; prp פִּקְדוּ ‖ **15** [a] Ms $\mathfrak{G}$ לְע׳ ‖ [b] pc Mss וְהוּא ‖ [c–c] mlt Mss עלמות, $\mathfrak{G}$ *εἰς τοὺς αἰῶνας* = עֹלָמוֹת? $\mathfrak{S}$ *l'l mn mwt'* = עַל־מָוֶת cf Hier *in mortem*; l frt עַל־עֲלָמוֹת ut 46,1 et cj c 49,1 ‖ **Ps 49,2** [a] Ms חדל ‖ **4** [a] ο εβρ′ *αχαμωθ* = חָכְ׳? ‖ [b] ο εβρ′ *ουαγιθ*.

5 נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר־אֱלֹהִים קְדֹשׁ[a] מִשְׁכְּנֵי[b] עֶלְיוֹן׃ — א¹ ר״פ וס״פ נ³. ב. ג. ח ס
6 אֱלֹהִים בְּקִרְבָּהּ בַּל־תִּמּוֹט יַעְזְרֶהָ[a] אֱלֹהִים לִפְנוֹת בֹּקֶר׃ — ב
7 הָמּוּ גוֹיִם מָטוּ מַמְלָכוֹת נָתַן בְּקוֹלוֹ[a] תָּמּוֹג אָרֶץ׃[b] — ד
8 יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב־לָנוּ[a] אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃[b]
9 לְכוּ־חֲזוּ מִפְעֲלוֹת יְהוָה[a] אֲשֶׁר־שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ׃ — כן בטע לבן אשר⁴
10 מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד־קְצֵה הָאָרֶץ
קֶשֶׁת יְשַׁבֵּר וְקִצֵּץ חֲנִית עֲגָלוֹת[a] יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃ — ב
11 הַרְפּוּ וְדְעוּ כִּי־אָנֹכִי אֱלֹהִים אָרוּם בַּגּוֹיִם אָרוּם בָּאָרֶץ׃ — ל. ל. ב. ב
12 יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב־לָנוּ[a] אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃[b]

47 מז 1 לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃ — ח בטע
2 כָּל־הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף הָרִיעוּ לֵאלֹהִים[a] בְּקוֹל רִנָּה׃ — ב
3 כִּי־יְהוָה עֶלְיוֹן נוֹרָא[a] מֶלֶךְ גָּדוֹל[b] עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃[c]
4 יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ׃ — ל¹. ג ב מל וחד חס
5 יִבְחַר־לָנוּ אֶת־נַחֲלָתֵנוּ[a] אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר־אָהַב סֶלָה׃[b] — כי׳ פסוק את את ומילה חדה ביניהן. ג את קטן בטע. ס²
6 עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְהוָה בְּקוֹל שופָר׃
7 זַמְּרוּ אֱלֹהִים[a] זַמְּרוּ[b] זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמְּרוּ׃[c] — ב. ג
8 כִּי מֶלֶךְ[a] כָּל־הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל׃ — נח בטע ר״פ בסיפ
9 מָלַךְ אֱלֹהִים עַל־[a]גּוֹיִם[b] אֱלֹהִים יָשַׁב | עַל־כִּסֵּא קָדְשׁוֹ׃ — ל. ב³. הי⁴
10 נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ[a] עַם[b] אֱלֹהֵי אַבְרָהָם — הי ול⁵ בלישׁ
כִּי לֵאלֹהִים מָגִנֵּי־[c]אָרֶץ מְאֹד נַעֲלָה[d]׃ — ג⁶. ס משטין פת ס״פ בסיפ⁷

48 מח 1 שִׁיר מִזְמוֹר[a] לִבְנֵי־קֹרַח׃ — ה
2 גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ[a]

³Mm 729. ⁴Mm 3411. Ps 47 ¹ וחד וידבר Ps 18,48. ²Mm 3212. ³Mm 2261. ⁴Mm 87. ⁵ וחד ונאספו Ps 35,15. ⁶Mm 3279. ⁷Textus contra Mp, cf Mp sub loco.

5 [a] ο εβρ′ *κοδς* = קֹדֶשׁ cf σ′ *τὸ ἅγιον*; 𝔊 *ἡγίασεν* = קִדֵּשׁ, 𝔖 *qdjšhw* = קָדְשׁ ‖ [b] 𝔊 *τὸ σκήνωμα αὐτοῦ* = נָוֵ֫, 𝔖 *bjt mšrjh d* domus habitaculi ‖ **6** [a] ο εβρ′ *ουεζρα* = וְעֶזְרָה ‖ **7** [a] 2 Mss ק′ ‖ [b] mlt Mss 𝔊 א′ הָ ‖ **8** [a] cf 2,2[b] ‖ [b] > 𝔖 ‖ **9** [a] mlt Mss $\mathfrak{G}^{AL}$𝔖 אֱלֹהִים ut 66,5 ‖ **10** [a] 𝔊 *καὶ θυρεούς* = וְצַנֵּי֫לוֹת cf 𝔗 ‖ **12** [a] cf 2,2[b] ‖ [b] > 𝔊𝔖 ‖ Ps 47,2 [a] > pc Mss ‖ **3** [a] pc Mss 𝔖 וְ′ ‖ [b] cf 2,2[b] ‖ [c] pc Mss אֱלֹהִים ‖ **5** [a] 𝔊𝔖 suff 3 sg ‖ [b] > 𝔖 ‖ **7** [a] pc Mss לֵא′, Ms 𝔊 לֵאלֹהֵנוּ ‖ [b] 𝔖 *bšwbh*′ in splendore ‖ [c] > 2 Mss 𝔖 ‖ **8** [a] mlt Mss + עַל־ ‖ **9** [a] 2 Mss $\mathfrak{G}^{RAal}$ + כָּל־ ‖ [b] > Ms, frt dl ‖ **10** [a–a] prp עִם אֱלֹהֵי ‖ [b] 𝔊(𝔖) *μετά* = עִם; l prb עִם עַם (hpgr) ‖ [c] 𝔊 *οἱ κραταιοί*, 𝔖 *'whdnjh d* imperia; prp סָגְנֵי ‖ [d] 𝔊 *ἐπήρθησαν* ‖ **Ps 48,1** [a] cf 2,2[b] ‖ **2** [a] huc tr :.

ו. ד
7 כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם[a] וָעֶד שֵׁבֶט מִישֹׁר שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ׃
ו. ה[6]
8 אָהַבְתָּ צֶדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע
ב. ז
עַל־כֵּן ׀ מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים[a] אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ[b]׃
ב
9 מֹר־וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת[a] כָּל[b]־בִּגְדֹתֶיךָ
ל וכן[8] לבן אשר
מִן־הֵיכְלֵי שֵׁן מִנִּי[c] שִׂמְּחוּךָ׃ 10 [a]בְּנוֹת מְלָכִים[a] בִּיקָרוֹתֶיךָ[b] נִצְּבָה[c]
שֵׁגַל לִימִינְךָ בְּכֶתֶם אוֹפִיר[d]׃
ל. ה[9]
11 שִׁמְעִי־בַת וּרְאִי וְהַטִּי אָזְנֵךְ וְשִׁכְחִי[a] עַמֵּךְ וּבֵית אָבִיךְ׃
ל. ב[10]
12 וְיִתְאָו הַמֶּלֶךְ[a] יָפְיֵךְ כִּי־הוּא אֲדֹנַיִךְ׃
ח[11]. ב
[b]וְהִשְׁתַּחֲוִי־[c]לוֹ[b]׃ 13 וּבַת[a]־צֹר ׀ בְּמִנְחָה פָּנֶיךָ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם[b]׃
ג ומל[12]. ה[13]. ג מל
14 כָּל־כְּבוּדָּה [a]בַת־מֶלֶךְ[a] פְּנִימָה[b] מִמִּשְׁבְּצוֹת[c] זָהָב
ג. ו פסא[14]. ג מל וכל מגלה דכות
לְבוּשָׁהּ׃ 15 [a]לְרִקְמוֹת[b] תּוּבַל לַמֶּלֶךְ בְּתוּלוֹת אֲחֲרֶיהָ[c] רֵעוֹתֶיהָ
ל[15]. ב כת כן[16]
16 תּוּבָלְנָה[a] בְּשִׂמְחַת וָגִיל תָּבֹאנָה[b] בְּהֵיכַל ׀ מְובָאוֹת[c] לָךְ[d]׃
מֶלֶךְ[c]׃
17 תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים בְּכָל־הָאָרֶץ׃
יומ[17] חס ח מנה בנ״ך. ט[18]
18 אַזְכִּירָה[a] שִׁמְךָ בְּכָל־דֹּר וָדֹר [b]עַל־כֵּן עַמִּים יְהוֹדֻךָ לְעֹלָם וָעֶד[c]׃
ד
46 1 מו
לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח עַל־עֲלָמוֹת[a] שִׁיר׃
ת[1] רפו ג[2] מנה בלישׁ וכל אחסה דכות ב מא
2 אֱלֹהִים לָנוּ מַחְסֶה וָעֹז עֶזְרָה בְצָרוֹת נִמְצָא מְאֹד׃
ב. ל
3 עַל־כֵּן לֹא־נִירָא בְּהָמִיר[a] אֶרֶץ[b] וּבְמוֹט הָרִים בְּלֵב יַמִּים׃
ל
4 יֶהֱמוּ יֶחְמְרוּ[a] מֵימָיו יִרְעֲשׁוּ־הָרִים בְּגַאֲוָתוֹ[b] סֶלָה׃

[6] Mm 1667. [7] Ps 50,7. [8] Mm 3276. [9] Mm 868. [10] Mm 2401. [11] Mp sub loco. [12] Mm 1501. [13] Mm 717. [14] Mm 3277. [15] וחד שמחות Ps 16,11. [16] Mm 1579. [17] Mm 25. [18] Mm 478. Ps 46 [1] Mm 3046. [2] Mm 3278.

7 [a] pc Mss et var sec Odonem לְעֹל֫ cf G α′θ′ ‖ 8 [a] Ms ℭ יהוה ‖ [b] mlt Mss רֵךָ– ‖ 9 [a] pc Mss Vrs וּק׳ ‖ [b] > Ms; G ἀπό, σ′ εἰς ‖ [c] = מִנִּים cf Sir 39,15 ‖ 10 [a–a] S brt mlk', l בַּת הַמֶּלֶךְ ‖ [b] G ἐν τῇ τιμῇ σου, S bšwbh' in splendore; prp לְקָרָאתֵךְ ‖ [c] huc tr ‖ [d] G + περιβεβλημένη πεποικιλμένη ‖ 11 [a] pc Mss שׁ׳ ‖ 12 [a] prb dl ‖ [b–b] l frt וָהּ לָךְ– et cj c 13 ‖ [c] G 3 pl ‖ 13 [a] l c Ms בת; G* θυγατέρες ‖ [b] ℭ pl; G$^{B\,55}$ א τῆς γῆς ‖ 14 [a–a] prb dl m cs ‖ [b] prp פנינים ‖ [c] G ἐν κροσσωτοῖς ‹ בְּמֹשְׁבֶּצֶת, S wmšbṣt (ו)? ‖ 15 [a] 15.16 crrp, metrum inc ‖ [b] G cj c 14; S bqwrbn' – בְּקִרְבָּנִים vel בְּקִרְבָּנוֹת ‖ [c–c] prb dl ‖ [d] 2 Mss לָהּ, > G^{min} S; prp הֹלֶכֶת (hpgr) ‖ 16 [a] prp תּוֹבִלְנָה ‖ [b] prp תְּבִיאֶנָה ‖ [c] prb dl ‖ 18 [a] G* μνησθήσονται = יַזְכִּירוּ, SℭT 1 pl ‖ [b] b.c prb dl alterutrum m cs ‖ Ps 46,1 [a] pc Mss עַלְמוּת, o εβρ′ ἀλμωθ, G κρυφίων, σ′ αἰωνίων = עׄ, cf 9,1[a] ‖ 3 [a] G(S) ἐν τῷ ταράσσεσθαι, l frt בְּהָמּוֹר vel בְּהָמּוֹג ‖ [b] o εβρ′ (G) ααρσ = הָאׄ ‖ 4 [a] G σ′S pr cop ‖ [b] ins יהוה צבאות עמנו משגב־לנו אלהי יעקב sec 8.12.

16 כָּל־הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבֹשֶׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי׃
17 מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃ ל⁸.ב
18 כָּל־זֹאת בָּאַתְנוּ וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ וְלֹא־שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ׃ ל.ל.ל
19 לֹא[a]־נָסוֹג אָחוֹר לִבֵּנוּ וַתֵּט[b] אֲשֻׁרֵינוּ[c] מִנֵּי אָרְחֶךָ׃ ג
20 כִּי דִכִּיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים[a] וַתְּכַס עָלֵינוּ בְּצַלְמָוֶת[b]׃
21 אִם־שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וַנִּפְרֹשׂ כַּפֵּינוּ לְאֵל זָר׃ ל
22 הֲלֹא אֱלֹהִים יַחְקָר־זֹאת כִּי־הוּא יֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת לֵב׃ ב[9]
23 כִּי־עָלֶיךָ הָרַגְנוּ כָל־הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה[a]׃ ל⁸.ג.ל
24 עוּרָה | לָמָּה תִישַׁן | אֲדֹנָי[a] הָקִיצָה אַל־[b]תִּזְנַח[c] לָנֶצַח[d]׃ ג[10]
25 לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ׃
26 כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ׃ נח בטע ר״פ בסיג . ב
27 קוּמָה[a] עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ[b]׃ ג[11]

45 1 לַמְנַצֵּחַ עַל־שֹׁשַׁנִּים[a] לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידֹת[b]׃ ב חס . ב
מה
2 רָחַשׁ לִבִּי | דָּבָר טוֹב אֹמֵר אֲנִי מַעֲשַׂי[a] לְמֶלֶךְ׃ יג קמ בסיג ו מנה בטע . בט וכל משיחה מצרים אשור ישראל דכות[2]
לְשׁוֹנִי עֵט | סוֹפֵר מָהִיר׃ ג
3 יָפְיְפִיתָ[a] מִבְּנֵי אָדָם הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ[b] ל
עַל־כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים[c] לְעוֹלָם׃
4 חֲגֹר־חַרְבְּךָ עַל־יָרֵךְ[a] גִּבּוֹר[b] הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ׃ 5 וַהֲדָרְךָ | צְלַח[bc] ה ג מל וב חס[3]
רְכַב עַל־דְּבַר־אֱמֶת[d] וְעַנְוָה־צֶדֶק כן לבן אשר[4]
וְתוֹרְךָ נוֹרָאוֹת[e] יְמִינֶךָ׃ 6 [a]חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים[b] [c]עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ[c] ג[5]
בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ׃ ב מל

[8] Mp sub loco. [9] Hi 11,6. [10] Mm 3119. [11] Mm 3303. Ps 45 [1] Mp sub loco. [2] Mm 958. [3] Mm 3275. [4] Mm 3276. [5] Mm 2225.

19 [a] pc Mss 𝔊𝔖 וְלֹא ‖ [b] 𝔊(𝔗) *καὶ ἐξέκλινας* = וַתֵּט; 𝔊^{L}(𝔖) *καὶ οὐκ ἐξέκλινας* ‖ [c] mlt Mss אשרנו ‖ **20** [a] 1 c pc Mss תנין cf 𝔖; 𝔊 *κακώσεως* ‖ [b] pc Mss 𝔊 צ׳ ‖ **23** [a] 2 Mss 𝔖𝔗 לְטִ׳ ‖ **24** [a] mlt Mss יהוה ‖ [b] pc Mss 𝔊σ′𝔖 וְאל ‖ [c] Ms תִּשְׁכַּח ‖ [d] > 𝔖 ‖ **27** [a] 𝔊 + *κύριε* ‖ [b] Ms חָסְדֶּיךָ, 𝔊 *τοῦ ὀνόματός σου* ‖ **Ps 45,1** [a] 𝔊 *τῶν ἀλλοιωθησομένων* = שֻׁשַּׁנִּים ‖ [b] 𝔊σ′ sg, l c pc Mss דוֹדִת– vel דַּת– cf α′ *προσφιλίας* ‖ **2** [a] prp יְ– ‖ **3** [a] l יָפְיְפִיתָ vel יָפִי יָפְיְתָ cf Vrs ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd בְּשִׂפְתֶיךָ ‖ [c] l יהוה ‖ **4/5** [a] 𝔊σ′𝔖𝔗 + suff 2 sg ‖ [b–b] crrp, l הַדַּר חֶלְצֶיךָ ‖ [c] huc tr : ‖ [d–d] Ms צ׳ת– cf α′𝔖, 𝔊(𝔗 Hier) *καὶ πραΰτητος καὶ δικαιοσύνης*; l frt sol וְצֶדֶק, prp וְיַעַן הַצֶּדֶק ‖ [e] 𝔊 *θαυμαστῶς* ‖ **6** [a] huc tr [c–c] ‖ [b] 𝔊 + *δυνατέ*, ins הַגִּבּוֹר ‖ [c–c] cf 6[a].

4 וְאָבֹואָה | אֶל־מִזְבַּח[a] אֱלֹהִים אֶל־אֵל[b] שִׂמְחַת[b]
גִּילִי[c] וְאוֹדְךָ בְכִנּוֹר אֱלֹהִים אֱלֹהָי׃
5 מַה־תִּשְׁתֹּוחֲחִי | נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי
הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עֹוד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת[a] פָּנָי[b] וֵאלֹהָי׃

44 1 לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל[a]׃
2 אֱלֹהִים | בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ אֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ־לָנוּ
פֹּעַל פָּעַלְתָּ בִּימֵיהֶם בִּימֵי[a] קֶדֶם׃ 3 [a]אַתָּה[b] | יָדְךָ[a]
גֹּויִם הֹורַשְׁתָּ[c] וַתִּטָּעֵם תָּרַע[d] לְאֻמִּים וַתְּשַׁלְּחֵם׃
4 כִּי לֹא בְחַרְבָּם יָרָשׁוּ אֶרֶץ וּזְרֹועָם לֹא־הֹושִׁיעָה לָמֹו
כִּי־יְמִינְךָ וּזְרֹועֲךָ וְאֹור פָּנֶיךָ כִּי רְצִיתָם׃
5 אַתָּה־הוּא מַלְכִּי אֱלֹהִים[a] צַוֵּה[b] יְשׁוּעֹות יַעֲקֹב׃
6 בְּךָ צָרֵינוּ נְנַגֵּחַ בְּשִׁמְךָ[a] נָבוּס קָמֵינוּ׃
7 כִּי לֹא בְקַשְׁתִּי אֶבְטָח וְחַרְבִּי לֹא תֹושִׁיעֵנִי׃
8 כִּי הֹושַׁעְתָּנוּ מִצָּרֵינוּ וּמְשַׂנְאֵינוּ הֵבִישֹׁתָ׃
9 בֵּאלֹהִים הִלַּלְנוּ[a] כָּל־הַיֹּום וְשִׁמְךָ[b] | לְעֹולָם נֹודֶה סֶלָה[c]׃
10 אַף[a]־זָנַחְתָּ[b] וַתַּכְלִימֵנוּ וְלֹא־[c]תֵצֵא בְּצִבְאֹותֵינוּ׃
11 תָּשִׁיבֵנוּ אָחֹור [a]מִנִּי־צָר[a] וּמְשַׂנְאֵינוּ שָׁסּוּ לָמֹו[b]׃
12 תִּתְּנֵנוּ כְּצֹאן מַאֲכָל וּבַגֹּויִם זֵרִיתָנוּ׃
13 תִּמְכֹּר־עַמְּךָ בְלֹא־הֹון וְלֹא־רָבִיתָ בִּמְחִירֵיהֶם[a]׃
14 תְּשִׂימֵנוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבֹותֵינוּ׃
15 תְּשִׂימֵנוּ מָשָׁל בַּגֹּויִם מְנֹוד־רֹאש בַּל־אֻמִּים[a]׃

[5]Mm 209. [6]Mm 2188. [7]Mm 1849. Ps 44 [1]Mm 1234. [2]Mm 49, וחד ורציתם 2 Ch 10,7. [3]Mm 1852. [4]וחד ובקשתי Gn 48,22. [5]Mp sub loco. [6]Mm 2886. [7]Mm 4000.

4 [a] l frt c pc Mss Hier חַדְּ– ‖ [b] l frt c Ms חָתִי– ‖ [c] l אֲגִילָה; G(S) *τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου* pro ש׳ ג׳ ‖ **5** [a] GSC sg ‖ [b–b] 2 Mss T פְּנֵיו cf 42,6/7.12[b–b] ‖ **Ps 44** [a] numerus > L ‖ **1** [a] G* + *ψαλμός* = מִזְמֹור ‖ **2** [a] nonn Mss כִּימֵי ‖ **3** [a–a] l בְּיָדְךָ et cj c 2 ‖ [b] > GS ‖ [c] G (S) *ἐξωλέθρευσεν* ‖ [d] prp תָּרַע (a רעע = רצץ) ‖ **5** [a] G *καὶ ὁ θεός μου, α′ θεέ μου* ‖ [b] l מְצַוֶּה cf GS ‖ **6** [a] pc Mss GS וּבְ׳ ‖ **9** [a] sic L (accentus); G pass, l הַלַּלְנוּ vel frt הִתְהַ׳ ‖ [b] Ms G וּבְשֵׁ׳ ‖ [c] > S ‖ **10** [a] Ms אַךְ ‖ [b] nonn Mss S וְנָזַחְתָּנוּ ‖ [c] pc Mss G$^{AR\,L}$ + אלהים, ex 60,12 ‖ **11** [a–a] G *παρὰ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν*; > S ‖ [b] pc Mss SC לָנוּ ‖ **13** [a] S Hier sg ‖ **15** [a] sic L, mlt Mss Edd בִּלְא׳, it 57,10[c] 108,4[c] 149,7[b].

בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה [b]הָמוֹן חוֹגֵּ[b]: ל
6 מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי | נַפְשִׁי [a]וַתֶּהֱמִי[a] עָלָי ל
הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ [b]יְשׁוּעֹת[b] [c]פָּנָי[c]: 7 אֱלֹהַי[c] ג. 1 מל[4]
עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ[d] ל
מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים[e] מֵהַר[f] מִצְעָר[g]: ל. 1[5]
8 תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ 1 מל בלוש
כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ:
9 יוֹמָם | יְצַוֶּה יְהוָה | חַסְדּוֹ ח[6]. שירין חד מן ב[7] בלוש. ל
וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי תְּפִלָּה[a] לְאֵל חַיָּי[b]:
10 אוֹמְרָה | לְאֵל סַלְעִי[a] לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי[b] ל ומל[8]. ב רפי[9]. ג זוגין[10]
לָמָּה[c]־קֹדֵר אֵלֵךְ[d] בְּלַחַץ אוֹיֵב[e]:
11 בְּרֶצַח[a] | בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי ב[11]
בְּאָמְרָם[b] אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהָיִךְ:
12 מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי | נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי
הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת[a] [b]פָּנַי וֵאלֹהָי[b]: ג
43 1 [a]שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים | וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא־חָסִיד ל
מִמ
מֵאִישׁ[b] [c]מִרְמָה וְעַוְלָה[c] תְּפַלְּטֵנִי:
2 כִּי־אַתָּה | [a]אֱלֹהֵי מָעוּזִּי[a] לָמָּה זְנַחְתָּנִי ב רפי[1]. ג זוגין[2]
לָמָּה[b]־קֹדֵר אֶתְהַלֵּךְ[c] בְּלַחַץ אוֹיֵב:
3 שְׁלַח־אוֹרְךָ וַאֲמִתֶּךָ הֵמָּה יַנְחֻנִי[a] ל
יְבִיאוּנִי[b] אֶל־הַר־קָדְשְׁךָ וְאֶל־מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ: יז וכל אל הר הכרמל דכות[3]. ג בלוש[4]

[4]Mm 1852. [5]Mm 126. [6]Mm 2309. [7]Mm 3273. [8]וחד ואמרה Gn 46,31. [9]Mm 3274. [10]Mm 509. [11]Mm 2865. Ps 43 [1]Mm 3274. [2]Mm 509. [3]Mm 385. [4]Mm 938.

5 [b–b] $\mathfrak{G}^{BS}$ *ἤχου ἑορταζόντων* – הֲ חוֹגְגִים ‖ **6/7** [a] 1 c pc Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ וַתֶּהֱמִי־תּ ut 12 43,5 ‖ [b] Vrs sg cf 12 43,5, l עַת– ‖ [c–c] 1 c pc Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ פָּנַי וֵאלֹהָי cf 12 43,5 ‖ [d] Ms $\mathfrak{G}^{MSR}\mathfrak{K}$ + יהוה, Ms + אֱלֹהַי ‖ [e] Ms יֹן–, $\mathfrak{S}$ *wmn ḥrmwn* ‖ [f] prp הר (מ dttg) ‖ [g] 2 Mss מזער ‖ **9** [a] pc Mss תְּהִלָּה ‖ [b] mlt Mss $\mathfrak{S}$ חי ut 3 ‖ **10** [a] > $\mathfrak{S}$ ‖ [b] 2 Mss זנחתני ut 43,2 ‖ [c] $\mathfrak{G}^{AL}$ $\mathfrak{SV}$ pr cop cf 43,2[b] ‖ [d] pc Mss אתהלך ut 43,2 ‖ [e] $\mathfrak{G}$*($\mathfrak{S}$ pl) + suff 1 sg ‖ **11** [a] pc Mss σ′ כְּרֹ֫; prp כְּרָקָב ‖ [b] vel בְּאָמְרָם ? ‖ **12** [a] Ms $\mathfrak{G}\theta'\mathfrak{S}\mathfrak{T}$ עַת– ‖ [b–b] pc Mss $\mathfrak{C}$ פְּנֵי אֵ֫, 2 Mss פְּנָיו וא′, $\mathfrak{G}^{BS}\mathfrak{K}$ om cop ‖ **Ps 43,1** [a] mlt Mss cj Ps 43 c Ps 42, recte; pc Mss pr לְדָוִד, $\mathfrak{G}\theta'$ pr *ψαλμὸς τῷ Δαυιδ* ‖ [b] pc Mss $\mathfrak{S}$ ומי ‖ [c–c] $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ invers ‖ **2** [a–a] 1 prb יַנְחֵמוּנִי אלהים cf $\mathfrak{G}\mathfrak{C}$ Hier ‖ [b] $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ pr cop cf 42,10[c] ‖ [c] ut 42,10[e] ‖ **3** [a] pc Mss $\mathfrak{S}$ יַנְחֵמוּנִי cf 23,4 ‖ [b] pc Mss K^{Or} יבואוני; $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ pr cop.

ת בטע ר״ם בסיפ׳ . ל . ואשר ק

3 יְהוָה[a] | שְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ וְיאֻשַּׁר[b] בָּאָרֶץ [c]וְאַל־תִּתְּנֵהוּ[c] בְּנֶפֶשׁ[d] אֹיְבָיו׃

ל . ל 4 יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל־עֶרֶשׂ דְּוָי כָּל־מִשְׁכָּבוֹ[a] הָפַכְתָּ[b] בְּחָלְיוֹ[c]׃

ל 5 אֲנִי־אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי־חָטָאתִי לָךְ׃

יא[2] מל ול ר״ם . ס 6 אוֹיְבַי[a] יאמְרוּ רַע לִי[b] מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ׃ [יְדַבֵּר׃

ל 7 וְאִם־בָּא[a] לִרְאוֹת | שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ[b] יִקְבָּץ־אָוֶן לוֹ יֵצֵא[c] לַחוּץ

ל . ב[4] 8 יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי[a] | יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי׃

ל 9 דְּבַר־בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ[a] וַאֲשֶׁר[b] שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לָקוּם׃

ד מל[5] 10 גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי | אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בוֹ אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל[a] עָלַי

ל ובסיפ . ל [ג ס״פ 11 וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם׃ [עֲקֵב[ab]׃

ז 12 בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא־יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי׃

סז ר״ם לג׳ כינה בכתיב יחד בין ד״ בטע בסיפ . ל 13 וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם׃

ס[1] 14 בָּרוּךְ יְהוָה | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם

אָמֵן | וְאָמֵן׃

42 מב 1 לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח׃

ל . ג ב חס וחד מל[1] 2 כְּאַיָּל[a] תַּעֲרֹג עַל־אֲפִיקֵי־מָיִם

ג ב חס וחד מל[1] כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים[b]׃

ב . ל 3 צָמְאָה נַפְשִׁי | לֵאלֹהִים לְאֵל[a] חָי

ל . ב מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה[b] פְּנֵי[c] אֱלֹהִים׃

ה ר״ם[2] 4 הָיְתָה־לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה

ג[3] בֶּאֱמֹר[a] אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃

ל 5 אֵלֶּה אֶזְכְּרָה | וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי | נַפְשִׁי

ל . ל . ה כִּי אֶעֱבֹר | בַּסָּךְ אֲדַדֵּם[a] עַד־בֵּית אֱלֹהִים

Ps 41 [1]Mm 3443. [2]Mm 3365. [3]Cf Mm 824. [4]Mm 3270. [5]Mm 3271. [6]Mm 3221. **Ps 42** [1]Mm 3272. [2]Mm 2522. [3]Mm 1068.

3 [a] frt dttg; dl m cs ‖ [b] mlt Mss ut Q, G(ST) *καὶ μακαρίσαι αὐτόν* = וְיַאֲשְׁרֵהוּ ‖ [c–c] l וְלֹא cf GS Hier ‖ [d] G *εἰς χεῖρας* ‖ **4** [a] prp בִּי– ‖ [b] G[194](S) *ἔστρεψεν*, l prb הָפַכְתָּ ‖ [c] prp יְ–, al בַּחֲלוֹתָיו ‖ **6** [a] C pc Mss וְאִ׳ ‖ [b] l עָלָי cf ST (hpgr) ‖ **7** [a] > C ‖ [b] cf 2,2[b] ‖ [c] > Ms, prb dl m cs ‖ **8** [a] > 2 Mss ‖ **9** [a] l בִּי cf G ‖ [b] prp וְאָמְרוּ ‖ **10** [a–a] crrp; S *'tnkl 'lj* = עלי עקב, l frt עֲקֵב (עלי dttg) ‖ [b] prp עֲקֵבָם vel עֲקֵבָם et tr post 11 ‖ **Ps 42,2** [a] l כְּאַיֶּלֶת (ת hpgr) ‖ [b] 2 Mss ST יהוה ‖ **3** [a] > Ms cf G*S ‖ [b] pc Mss ST **4** [a] pc Mss S בְּאָמְרָם ut 11, prb l ‖ **5** [a–a] pc Mss ב׳ אַדְּרֵם, G *ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς*, S *bstrk 'šjn'* in protectione tua forti; l בְּסֹךְ אַדִּיר ‖ [b] + suff 2 sg ‖ [c] S וְאֵרָאֶה

8 אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה־בָאתִי
בִּמְגִלַּת־סֵפֶר כָּתוּב עָלָי׃
9 לַעֲשׂוֹת[a]־רְצוֹנְךָ אֱלֹהַי חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי׃ ב וכל א״ב דכות
10 בִּשַּׂרְתִּי צֶדֶק | בְּקָהָל רָב לג קמ[9]
הִנֵּה שְׂפָתַי לֹא אֶכְלָא יְהוָה[a] אַתָּה יָדָעְתָּ׃
11 צִדְקָתְךָ לֹא־כִסִּיתִי | בְּתוֹךְ לִבִּי [לְקָהָל[a] רָב׃] ד
אֱמוּנָתְךָ וּתְשׁוּעָתֶךָ אָמָרְתִּי לֹא־כִחַדְתִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ ל קמ
12 אַתָּה יְהוָה לֹא־תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי יו״ד ר״פ בסיפ . ג ר״פ[10] ג[11] ב כת ה וחד כת א
חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי׃
13 כִּי אָפְפוּ־עָלַי | רָעוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר נוּ בטע ר״פ בסיפ
הִשִּׂיגוּנִי עֲוֹנֹתַי וְלֹא־יָכֹלְתִּי לִרְאוֹת ג[12]
עָצְמוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי וְלִבִּי עֲזָבָנִי׃ כו
14 רְצֵה יְהוָה לְהַצִּילֵנִי יְהוָה[a] לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃
15 יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ | יַחַד[a] מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי לְסִפּוֹתָהּ[b] ל ומל
יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃
16 יָשֻׁמּוּ[a] עַל־עֵקֶב[b] בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים לִי[c] הֶאָח | הֶאָח[d]׃ ב וחס . ג[13]
17 יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ[a] בְּךָ | כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ[b] ה
יֹאמְרוּ[c] תָּמִיד[d] יִגְדַּל יְהוָה אֹהֲבֵי תְּשׁוּעָתֶךָ׃ ל
18 וַאֲנִי | עָנִי וְאֶבְיוֹן אֲדֹנָי[a] יַחֲשָׁב לִי[b] סז ר״פ לג מנה בכתיב . ג זוגין[14] . קלד[15]
עֶזְרָתִי[c] וּמְפַלְטִי אָתָּה אֱלֹהַי[d] אַל־תְּאַחַר׃ כז מלעיל . ג[16]

41 1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ י ר״פ
מא
2 אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־דָּל[a] בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה׃ ל

[9] Mm 264. [10] Mm 3214. [11] Mm 3412. [12] Mm 213. [13] Mm 2861. [14] Mm 3268. [15] Cf Okhl II,151 et Mp sub loco. [16] Mm 3269.

9 [a] frt cj c 8 m cs ‖ **10** [a] 𝔗 + *'lhj*; tr post צדק ‖ **11** [a] mlt Mss 𝔗 בְּק, 𝔊(𝔖) *ἀπὸ συναγωγῆς* ‖ **14** [a] frt dl m cs ‖ **15** [a] pc Mss יַחְדָּו; > 2 Mss 𝔖 et 35,4 70,3 ‖ [b] > 70,3 ‖ **16** [a] Ms ישבו, 𝔊 *κομισάσθωσαν* ‖ יָשֻׁבוּ? 70,4 ‖ [b–b] 𝔊 *παραχρῆμα* ‖ [c] > 𝔗 et 70,4, prb dl ‖ [d] > Ms, prb dl m cs ‖ **17** [a–a] 𝔖 *nḥdwn* = יְשִׂמְחוּ ‖ [b] 𝔊 + *κύριε* ‖ [c] 𝔗 mlt Mss 𝔊𝔖𝔗 וְיֹ ‖ [d] > Ms, prb dl m cs | **18** [a] 𝔗 mlt Mss יהוה, 70,6 אֱלֹהִים ‖ [b–b] 70,6 melius חוּשָׁה־לִי ‖ [c] 70,6 עֶזְרִי ‖ [d] $\mathfrak{G}^{RL}$ ut 70,6 יהוה | **Ps 41,2** [a] 𝔊 + *καὶ πένητα* cf 𝔗, prb ins וְאֶבְיוֹן m cs.

8 וְעַתָּה מַה־קִּוִּיתִי[a] אֲדֹנָי[b] תּוֹחַלְתִּי[c] לְךָ הִיא׃
9 מִכָּל־פְּשָׁעַי[a] הַצִּילֵנִי חֶרְפַּת נָבָל אַל[b]־תְּשִׂימֵנִי׃
10 נֶאֱלַמְתִּי לֹא[a] אֶפְתַּח־פִּי כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ[b]׃
11 הָסֵר מֵעָלַי נִגְעֶךָ מִתִּגְרַת[a] יָדְךָ[b] אֲנִי כָלִיתִי׃ ל. ל. ב בספ׳ חד כת׳ וחד כת א
12 בְּתוֹכָחוֹת עַל־עָוֹן יִסַּרְתָּ אִישׁ וַתָּמֶס כָּעָשׁ חֲמוּדוֹ[a] ל. ל[10]. ג. ל
אַךְ הֶבֶל כָּל־אָדָם סֶלָה[b]׃
13 שִׁמְעָה־תְפִלָּתִי יְהוָה וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה ל בטע[11]. יו
אֶל[a]־דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ
כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ תּוֹשָׁב[b] כְּכָל־אֲבוֹתָי׃ ג. ז מל
14 הָשַׁע[a] מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְאֵינֶנִּי׃ ב. ג. ג

ב בטע. ד **40** 1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר׃ מ
2 קַוֹּה קִוִּיתִי[a] יְהוָה וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי׃
3 וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט[a] הַיָּוֵן
וַיָּקֶם עַל־סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן[b] אֲשֻׁרָי׃ כ[1]. ף פשטין פת ס״ם בספ[2]
4 וַיִּתֵּן בְּפִי שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּה לֵאלֹהֵינוּ ד[3]
יִרְאוּ רַבִּים וְיִירָאוּ וְיִבְטְחוּ בַּיהוָה׃ ד[4] ג מנה מל וב בלי״ש ובספ. ב
5 אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־שָׂם[a] יְהוָה מִבְטַחוֹ ד בטע[5]. ד[6]. ד[7]
וְלֹא־פָנָה אֶל־רְהָבִים וְשָׂטֵי כָזָב׃
6 רַבּוֹת עָשִׂיתָ[a] אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי[b] נִפְלְאֹתֶיךָ ג חס
וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ[b] אֵין עֶרֶךְ אֵלֶיךָ ג חס. ל חס
אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר׃ ד[8]
7 זֶבַח וּמִנְחָה לֹא־חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי עוֹלָה וַחֲטָאָה[a] לֹא [שָׁאָלְתָּ׃

10 וחד תמס Ps 58,9. 11 Mm 3297. Ps 40 1 Mm 1991. 2 Mp sub loco. 3 Mm 3360. 4 Mm 1180. 5 Mm 3193. 6 Mm 3257. 7 Mm 2554. 8 Mm 1232.

8 [a] G(S) *ἡ ὑπομονή μου*, l תִּקְוָתִי ‖ [b] mlt Mss יהוה cf G ‖ [c] 2 Mss G ′תְ ‖ **9** [a] l פִּשְׁעַי ‖ [b] > G (hpgr?) ‖ **10** [a] 2 Mss Vrs וְלֹא ‖ [b] G *ὁ ποιήσας με* – עֹשֵׂנִי? ‖ **11** [a] G *ἀπὸ τῆς ἰσχύος*, l frt מִגְּבוּרַת; S *wmn mḥwt'* et a plaga ‖ [b] 2 Mss S יָדֶיךָ ‖ **12** [a] pc Mss חמדו, prp חֲמַדּוֹ ‖ [b] > S ‖ **13** [a] nonn Mss וְאֶל ‖ [b] Ms GS ′תְ ‖ **14** [a] G *ἄνες* (cf syr *š'* Af'el), S *prwqjnj* pro ′ה מ (a שׁע); prp שְׁעֵה ut Hi 14,6 ‖ **Ps 40,2** [a] nonn Mss + אֶל־ ‖ **3** [a] GS pr cop ‖ [b] G α′σ′S pr cop ‖ **5** [a] G(S) *τὸ ὄνομα* = שֵׁם ‖ **6** [a] Ms S ־ינוּ; frt dl m cs ‖ [b] > G ‖ **7** [a] 2 Mss וְחַטָּאת.

14 וַאֲנִי כְּחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע [a] וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח־פִּיו [c] :

15 [a] וָאֱהִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־שֹׁמֵעַ וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת :

16 כִּי־לְךָ יְהוָה הוֹחָלְתִּי [a] אַתָּה תַּעֲנֶה [a] אֲדֹנָי [b] אֱלֹהָי :

17 כִּי־אָמַרְתִּי פֶּן־יִשְׂמְחוּ־לִי [a] בְּמוֹט רַגְלִי עָלַי הִגְדִּילוּ :

18 כִּי־אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן וּמַכְאוֹבִי נֶגְדִּי תָמִיד :

19 כִּי־עֲוֹנִי אַגִּיד אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי :

20 וְאֹיְבַי חַיִּים [a] עָצְמוּ וְרַבּוּ שַׂנְאַי שָׁקֶר :

21 וּמְשַׁלְּמֵי רָעָה תַּחַת טוֹבָה יִשְׂטְנוּנִי תַּחַת רָדְפִי־טוֹב [a] :

22 אַל־תַּעַזְבֵנִי יְהוָה אֱלֹהַי אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי :

23 חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי אֲדֹנָי תְּשׁוּעָתִי :

39 1 לַמְנַצֵּחַ לִידוּתוּן [a] מִזְמוֹר לְדָוִד :

2 אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטֹא בִלְשׁוֹנִי
אֶשְׁמְרָה [a] לְפִי מַחְסוֹם [b] בְּעֹד [c] רָשָׁע לְנֶגְדִּי :

3 נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה [a] הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב
וּכְאֵבִי נֶעְכָּר : 4 חַם־לִבִּי | בְּקִרְבִּי [a]

בַּהֲגִיגִי תִבְעַר־אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי :

5 הוֹדִיעֵנִי יְהוָה | קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מַה־הִוא
אֵדְעָה [a] מֶה־חָדֵל אָנִי :

6 הִנֵּה טְפָחוֹת | נָתַתָּה יָמַי וְחֶלְדִּי כְאַיִן נֶגְדֶּךָ
אַךְ כָּל־הֶבֶל כָּל־אָדָם [b] נִצָּב [c] סֶלָה :

7 אַךְ־בְּצֶלֶם | יִתְהַלֵּךְ־אִישׁ
אַךְ־הֶבֶל יֶהֱמָיוּן [a] יִצְבֹּר וְלֹא־יֵדַע מִי־אֹסְפָם :

טז ר״פ לג׳ מנה בכתיב [c]

כ [a]

קלד [7]

ח בלישׁ רבל מנין איש רגלי דכרות [8]

ל . ב . רדפי ק

בו ר״פ אל אל [9]

ב [10]

לידותון חד מן ג כת כן [1] ק

ג חד כת כת טא וחד כת סו וחד כת טרא [2]

ל . יד [3] חס ב מגה בלישׁ

ד

ל . ל . ל . יא [4]

ל [5]

ל . ד [6]

ב . י קמ בסיפ

ל ומל . ל

י פסוק כל כל ומילה חדה ביניהו [7] . ל

ג [8]

ג . ג . יט [9] . ל

[6] Mm 1514. [7] Cf Okhl II,151 et Mp sub loco. [8] Mm 3533. [9] Mm 3261. [10] Ps 51,16, וחד ותשרוצתי Jes 46,13. Ps 39 [1] Mm 3267. [2] Mm 132. [3] Mm 62. [4] Mm 2580. [5] וחד הגיגי Ps 5,2. [6] Mm 908. [7] Mm 3316. [8] Mm 10. [9] Mm 1369.

14 [a] pc Mss יִשְׁמַע, frt sic l || [b] S 1 sg || [c] S (suff) 1 sg || **15** [a] tot v frt add || **16** [a–a] nonn Mss תּ׳ וְאַ; S *w'njtnj* et exaudivisti me || [b] mlt Mss יהוה || **17** [a] G + *oi ἐχθροί μου* || **20** [a] prp חִנָּם ut 35,19 69,5 || **21** [a] mlt Mss ut Q || Ps **39** [a] numerus > L || **1** [a] mlt Mss T ut Q, K G לידי׳ || **2** [a] G *ἐθέμην*, l frt אָשִׁימָה || [b] S *mn 'wl'* = מֵחָמָס || [c] G *ἐν τῷ συστῆναι*, l בַּעֲמֹד || **3** [a] G(S) *καὶ ἐταπεινώθην*, T *štqjt* tacui || **4** [a] huc tr : || **5** [a] nonn Mss וְאַ׳ cf GS Hier || **6** [a] > mlt Mss S, dl (dttg) || [b] > v 12, frt cj c סלה || [c] > S || **7** [a] l frt הָמוֹן (cf 37,16) vel הוֹנִים (cf Ez 27,33 29,19).

(ק) 34 קַוֵּה אֶל־יְהוָה וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ
וְיָרוֹמִמְךָ לָרֶשֶׁת אָרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃
(ר) 35 רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ [a] וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח רַעֲנָן׃ [b]
36 וַיַּעֲבֹר [a] וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ וָאֲבַקְשֵׁהוּ וְלֹא נִמְצָא׃
(ש) 37 שְׁמֹר־תָּם [a] וּרְאֵה [b] יָשָׁר [c] כִּי־אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם׃
38 וְפֹשְׁעִים נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו אַחֲרִית [a] רְשָׁעִים נִכְרָתָה׃
(ת) 39 וּתְשׁוּעַת [a] צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה׃ [חָסוּ בוֹ׃]
40 וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם [a] מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי־

ד ג קמ וחד פת[18]
ג[19]
ל
ל. ל. ב[20]

38 1 מִזְמוֹר לְדָוִד לְהַזְכִּיר [a] (לת)׃
ת ר״פ. ג בטע בלישׁ[1]
ל 2 יְהוָה אַל־בְּקֶצְפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וּבַחֲמָתְךָ [a] תְיַסְּרֵנִי׃
ל. ל. ה חס בטיפ[2] 3 כִּי־חִצֶּיךָ נָחֲתוּ בִי וַתִּנְחַת [a] עָלַי יָדֶךָ׃ [חַטָּאתִי׃]
ב ר״פ אין אין[3]. ד 4 אֵין־מְתֹם בִּבְשָׂרִי מִפְּנֵי זַעְמֶךָ אֵין־שָׁלוֹם [a] בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי
כו 5 כִּי עֲוֹנֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא [a] כְּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי׃
ל. ל 6 הִבְאִישׁוּ נָמַקּוּ [a] חַבּוּרֹתָי מִפְּנֵי אִוַּלְתִּי [b]׃
ג[4] חד קמ וב פת 7 נַעֲוֵיתִי שַׁחֹתִי [a] עַד־מְאֹד כָּל־הַיּוֹם קֹדֵר הִלָּכְתִּי׃
ל. ד 8 כִּי־כְסָלַי מָלְאוּ נִקְלֶה וְאֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי׃
ל וכת כן 9 נְפוּגוֹתִי וְנִדְכֵּיתִי [a] עַד־מְאֹד שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת לִבִּי׃
ג 10 אֲדֹנָי [a] נֶגְדְּךָ כָל־תַּאֲוָתִי וְאַנְחָתִי מִמְּךָ לֹא־נִסְתָּרָה׃
ל 11 לִבִּי סְחַרְחַר עֲזָבַנִי כֹּחִי וְאוֹר־עֵינַי [a] גַּם־הֵם [a] אֵין אִתִּי׃
ל. ב מל ול בלישׁ. ה[5] חס וכל אורית דכות וחד מן ד חס בלישׁ בכתיב 12 אֹהֲבַי וְרֵעַי [a] מִנֶּגֶד נִגְעִי יַעֲמֹדוּ [a] וּקְרוֹבַי מֵרָחֹק עָמָדוּ׃
ג 13 וַיְנַקְּשׁוּ [a] מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי [b] וְדֹרְשֵׁי רָעָתִי [b] דִּבְּרוּ [c] הַוּוֹת וּמִרְמוֹת
כָּל־הַיּוֹם יֶהְגּוּ׃]

[18] Mm 455. [19] Mm 226. [20] Mm 2130. Ps 38 [1] Mp sub loco. [2] Mm 477. [3] Mm 1269. [4] Mm 3266. [5] Mm 1681.

35 [a] G *ὑπερυψούμενον*, prp עֹלִין = עַלִּיז ‖ [b–b] G *καὶ ἐπαιρόμενον ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου*, l prb וּמִתְעַלֶּה כְּאַרְזֵי הַלְּבָנוֹן cf S ‖ 36 [a] GS Hier l sg ‖ 37 [a] l תֹּם cf Vrs ‖ [b] S *wgbj* et elige; l frt וּרְאֵה ‖ [c] l יָשֶׁר cf Vrs ‖ 38 [a] pc Mss $\mathfrak{M}^{R}$S Hier וְאִ׳ ‖ 39 [a] l c pc Mss Hier תִּ׳ cf S ‖ 40 [a] GS pr cop ‖ Ps 38 [a] numerus > L ‖ 1 [a] G + *περὶ σαββάτου* = לַשַּׁבָּת ‖ 2 [a] l c nonn Mss Vrs וְאַל בִּ׳ ‖ 3 [a] G *καὶ ἐπεστήρισας* = וַתְּנַחַת; S(T) *w'ttnjḥt*, l וַתָּנַח ‖ 4 [a] pc Mss S וְאֵין ‖ [b] G σ′S pl ‖ 5 [a] SV pr cop ‖ 6 [a] GS pr cop ‖ [b–b] S pr cop et cj c 7a ‖ 7 [a] G Hier pr cop; > S ‖ 9 [a] pc Mss כְּאַתִּי – ‖ 10 [a] sic L, mlt Mss Edd נִי– ‖ 11 [a–a] $\mathfrak{G}^{2013\ LA}$ *καὶ αὐτό*; > $\mathfrak{G}^{BR}$S, frt dl ‖ 12 [a–a] G *ἐξ ἐναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν* = מִנֶּגְדִּי נָגְשׁוּ וַיַּ׳; l frt מִנֶּגְדִּי עָבְרוּ ‖ 13 [a] l frt c pc Mss וַיְבַקְשׁוּ ‖ [b–b] prb dl ‖ [c] l דִּבְּרִי cf σ′.

(ח) 14 חֶרֶב | פָּתְחוּ רְשָׁעִים וְדָרְכוּ קַשְׁתָּם
[a]לְהַפִּיל עָנִי וְאֶבְיוֹן לִטְבוֹחַ יִשְׁרֵי־דָרֶךְ[ab]: ד ומל
15 חַרְבָּם תָּבוֹא בְלִבָּם וְקַשְׁתוֹתָם תִּשָּׁבַרְנָה: ט.ל.ד
(ט) 16 טוֹב־מְעַט לַצַּדִּיק מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים[a]:
17 כִּי זְרוֹעוֹת רְשָׁעִים תִּשָּׁבַרְנָה וְסוֹמֵךְ צַדִּיקִים יְהוָה: נוֹת בטע ר״פ בסיפ. ל מל. ד
(י) 18 יוֹדֵעַ יְהוָה יְמֵי[a] תְמִימִם וְנַחֲלָתָם לְעוֹלָם תִּהְיֶה: י מל וכל תימ ק דבות ב מ ג חס. ל חס בסיפ
19 לֹא־יֵבֹשׁוּ בְּעֵת רָעָה וּבִימֵי רְעָבוֹן יִשְׂבָּעוּ: ל
(כ) 20 כִּי רְשָׁעִים | יאבֵדוּ וְאֹיְבֵי יְהוָה נוֹת בטע ר״פ בסיפ. ל
[a]כִּיקַר כָּרִים[ab] כָּלוּ בֶעָשָׁן[c] כָּלוּ: ל
(ל) 21 לוֶֹה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן: ב[13]. ו[14]. ו מל
22 כִּי מְבֹרָכָיו[a] יִירְשׁוּ אֶרֶץ וּמְקֻלָּלָיו[b] יִכָּרֵתוּ: ל. ל
(מ) 23 מֵיְהוָה מְצְעֲדֵי־גֶבֶר כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ: ב
24 כִּי־יִפֹּל לֹא־יוּטָל כִּי־יְהוָה סוֹמֵךְ יָדוֹ: [מְבַקֶּשׁ־לֶחֶם: ג
(נ) 25 נַעַר | הָיִיתִי גַּם[a]־זָקַנְתִּי וְלֹא־רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ ל. ו[15]
26 כָּל־הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלֵּוֶה וְזַרְעוֹ לִבְרָכָה: ו[15]
(ס) 27 סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב וּשְׁכֹן לְעוֹלָם[a]:
28 כִּי יְהוָה | אֹהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא־יַעֲזֹב אֶת־חֲסִידָיו נוֹת בטע ר״פ בסיפ. ל
(ע) 29 [a]לְעוֹלָם נִשְׁמָרוּ[a] וְזֶרַע רְשָׁעִים נִכְרֵת:
צַדִּיקִים יִירְשׁוּ־אֶרֶץ וְיִשְׁכְּנוּ לָעַד עָלֶיהָ: ל ר״פ
(פ) 30 פִּי־צַדִּיק יֶהְגֶּה חָכְמָה וּלְשׁוֹנוֹ תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט: ז מל בלוש
31 תּוֹרַת אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ לֹא[a] תִמְעַד אֲשֻׁרָיו: ל. ל
(צ) 32 צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ:
33 יְהוָה לֹא־יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ: ה[16] ב מגה מל
ב חד ר״פ וחד ס״פ[17]

[13] Mm 521. [14] Mm 528. [15] Mm 970. [16] Mm 2923. [17] Mm 3265.

14 [a–a] frt gl ‖ [b] nonn Mss 𝔊 לֵב ‖ **16** [a] 𝔊𝔖 Hier sg = רָב ‖ **18** [a] 𝔊 *τὰς ὁδούς* = דְּרָכֵי ‖ **20** [a–a] 𝔊 *ἅμα τῷ δοξασθῆναι αὐτοὺς καὶ ὑψωθῆναι* = כִּ׳ וּכְרוֹם? 𝔖 *mpṯm' gmrjn* saginati absumuntur ‖ [b] σ′ (Hier) *ὡς μονοκέρωτες* = כְּרֵמִים (vel כְּרִים?) ‖ [c] l c mlt Mss כְּעִי ‖ **22** [a] 𝔊 *οἱ εὐλογοῦντες αὐτόν* = מְבָרְכָיו cf 𝔖 ‖ [b] 𝔊 (𝔖) *οἱ δὲ καταρώμενοι αὐτόν* = וּמְקַלָּלָיו ‖ **25** [a] nonn Mss וְגַם cf 𝔊 ‖ **27** [a] 𝔊 *εἰς αἰῶνα αἰῶνος* = לְ׳ נֶצַח ‖ **28** [a–a] 𝔊 + *ἄνομοι δὲ ἐκδιωχθήσονται* = dupl, l frt עַוָּלִים לְ׳ נִשְׁמָדוּ (ע-stropha) ‖ **31** [a] l c Ms 𝔊𝔖 וְלֹא.

ל 6 יְהוָה בַּהַשָּׁמַיִם [a] חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ [b] עַד־שְׁחָקִים׃
ד. ל 7 צִדְקָתְךָ | כְּהַרְרֵי־אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ [a] תְּהוֹם [b] רַבָּה
אָדָם־וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ יְהוָה׃ [c] 8 מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ
ל. ל [a]אֱלֹהִים [b] וּבְנֵי [a] אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן׃
ל וחס 9 יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם׃
ה[5] 10 כִּי־עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר׃
ל וחס 11 מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב׃
כג ר״פ אל אל[6]. הי 12 אַל־תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה וְיַד־רְשָׁעִים אַל־תְּנִדֵנִי׃
13 שָׁם [a] נָפְלוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן דֹּחוּ וְלֹא־יָכְלוּ קוּם׃

ז בטע[1] **37** 1 לְדָוִד |
לז
ג וכת י (א) אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל־ [a] תְּקַנֵּא בְּעֹשֵׂי עַוְלָה׃
ב. ל. ל 2 כִּי כֶחָצִיר מְהֵרָה יִמָּלוּ וּכְיֶרֶק דֶּשֶׁא יִבּוֹלוּן׃
ל[2] (ב) 3 בְּטַח בַּיהוָה וַעֲשֵׂה־טוֹב שְׁכָן־אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה [a]׃
לא[3]. יג[4]. ל חס 4 וְהִתְעַנַּג עַל־יְהוָה וְיִתֶּן־לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ׃
לא[3] (ג) 5 גּוֹל [a] עַל־יְהוָה דַּרְכֶּךָ [c] וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה׃
ה חס[5]. ב[6] 6 וְהוֹצִיא כָאוֹר צִדְקֶךָ וּמִשְׁפָּטְךָ [a] כַּצָּהֳרָיִם׃
ג[7] וחד מן ה בטע בשלש ספרים (ד) 7 דָּוֹם | לַיהוָה וְהִתְחוֹלֵל [a] לוֹ
כב[8] ו בסיפ ה מגה בלישׁ אַל־תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ עֹשֶׂה מְזִמּוֹת׃
ו. ב[9] (ה) 8 הֶרֶף מֵאַף וַעֲזֹב חֵמָה אַל־תִּתְחַר אַךְ־לְהָרַע׃
ב. ל[10] 9 כִּי־מְרֵעִים יִכָּרֵתוּן וְקוֹוֵי יְהוָה [a] הֵמָּה יִירְשׁוּ־אָרֶץ׃
כב ת[11] מגה ר״פ. ב[12]. יב (ו) 10 וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל־מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ׃
11 וַעֲנָוִים יִירְשׁוּ־אָרֶץ וְהִתְעַנְּגוּ עַל־רֹב שָׁלוֹם׃
(ז) 12 זוֹמֵם רָשָׁע לַצַּדִּיק וְחָרֹק עָלָיו שִׁנָּיו׃
13 אֲדֹנָי יִשְׂחַק־לוֹ כִּי־רָאָה [a] כִּי־יָבֹא יוֹמוֹ׃

[5] Mm 3682. [6] Mm 3261. **Ps 37** [1] Mm 3429. [2] Mm 3108. [3] Mm 486. [4] Mm 157 [5] Mm 2028. [6] Mm 3262. [7] Mm 3263. [8] Mm 475. [9] Mm 3264. [10] וחד וקרי יי Jes 40,31. [11] Mm 2227. [12] Mm 502.

6 [a] pc Mss בַּשַּׁ׳ ‖ [b] nonn Mss GS וְאֲ׳ ‖ **7** [a] C mlt Mss G טיך–, nonn Mss ומ׳ ‖ [b] l prb כְּתָ׳ (hpgr) cf SC ‖ [c] frt cj c 8 ‖ **8** [a–a] prp אֵלֶיךָ יָבֹ(א)ו בְּנֵי ‖ [b] frt cj c 8 aα et huc tr ‖ **13** [a] prp שָׁמְמוּ ‖ **Ps 37,1** [a] nonn Mss Vrs וְאל ‖ **3** [a] G *ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῆς* = הֲמוֹנָהּ? ‖ **5** [a] G(C) *ἀποκάλυψον* = גַּל ‖ [b] C nonn Mss אֶל ‖ [c] C pc Mss דַּרְכְּךָ ‖ **6** [a] C mlt Mss טיך– ‖ **7** [a] G(S) *καὶ ἐκτεινόν*; α′ (C) *καὶ ἀποκαραδόκει*, l frt וְהוֹחֵל ‖ **9** [a] frt dl m cs ‖ **13** [a] pc Mss בָּא.

16 בְּחַנְפֵי[a] [b]לַעֲגֵי מָעֹג[b] חָרֹק[c] עָלַי שִׁנֵּימוֹ׃ ב10 . ל וחס

17 אֲדֹנָי כַּמָּה תִּרְאֶה הָשִׁיבָה נַפְשִׁי מִשֹּׁאֵיהֶם[a] מִכְּפִירִים יְחִידָתִי׃ ג11 . ב12

18 אוֹדְךָ בְּקָהָל רָב בְּעַם עָצוּם אֲהַלְלֶךָּ׃ ב13

19 אַל־יִשְׂמְחוּ־לִי אֹיְבַי שֶׁקֶר שׂנְאַי חִנָּם יִקְרְצוּ־עָיִן׃

20 כִּי לֹא שָׁלוֹם יְדַבֵּרוּ וְעַל רֹגְעֵי־אֶרֶץ דִּבְרֵי מִרְמוֹת[a] יַחֲשֹׁבוּן׃ ג18 בסע ר״פ בסיס . ד באתנח19 . ל

21 וַיַּרְחִיבוּ עָלַי פִּיהֶם אָמְרוּ הֶאָח | הֶאָח רָאֲתָה עֵינֵנוּ׃ ב חס

22 רָאִיתָה יְהוָה אַל־תֶּחֱרַשׁ אֲדֹנָי אַל־[a]תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃

23 הָעִירָה וְהָקִיצָה לְמִשְׁפָּטִי אֱלֹהַי וַאדֹנָי לְרִיבִי׃ ט15 . ל . יז16 . ל . ג כת א17

24 שָׁפְטֵנִי כְצִדְקְךָ[a] יְהוָה אֱלֹהָי[b] וְאַל־[c]יִשְׂמְחוּ־לִי[d]׃ ח19 קמ וכל אתנח וס״פ דכות ב מ ב

25 אַל־יֹאמְרוּ בְלִבָּם הֶאָח[a] נַפְשֵׁנוּ אַל־יֹאמְרוּ בִלַּעֲנוּהוּ׃ נו ר״פ אל אל19 . ב . ט . ב . ל

26 יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ | יַחְדָּו שְׂמֵחֵי רָעָתִי
יִלְבְּשׁוּ־בֹשֶׁת וּכְלִמָּה הַמַּגְדִּילִים עָלָי׃

27 יָרֹנּוּ וְיִשְׂמְחוּ חֲפֵצֵי צִדְקִי וְיֹאמְרוּ תָמִיד ה . ל . ט רפ20 ב מנח בסיס
יְגְדַּל יְהוָה הֶחָפֵץ שְׁלוֹם עַבְדּוֹ׃ ג21 . ב22

28 וּלְשׁוֹנִי תֶּהְגֶּה צִדְקֶךָ כָּל־הַיּוֹם[a] תְּהִלָּתֶךָ׃ ג23 ס[a]

36 1 לַמְנַצֵּחַ | לְעֶבֶד־יְהוָה לְדָוִד׃ ח בסע . ב

2 נְאֻם[a]־[b]פֶּשַׁע לָרָשָׁע[b] בְּקֶרֶב לִבִּי[c]
אֵין־פַּחַד אֱלֹהִים לְנֶגֶד עֵינָיו׃ ב1

3 כִּי־הֶחֱלִיק אֵלָיו בְּעֵינָיו לִמְצֹא עֲוֹנוֹ לִשְׂנֹא[a]׃ נא2

4 דִּבְרֵי־פִיו אָוֶן וּמִרְמָה חָדַל לְהַשְׂכִּיל לְהֵיטִיב׃ [יְמָאֵס׃ ה3

5 אָוֶן | יַחְשֹׁב עַל־מִשְׁכָּבוֹ יִתְיַצֵּב [a]עַל־דֶּרֶךְ[a] לֹא־טוֹב רָע לֹא ה רכל על הדרך דכות4

[10] 1 R 17,12. [11] Mm 1468. [12] Ps 22,21. [13] Mm 3260. [14] Mm 1234. [15] Mm 1972. [16] Mm 2362. [17] Mm 2390. [18] Mm 960. [19] Mm 3261. [20] Mm 1233. [21] Mm 1967. [22] Mm 300. [23] Mm 3518. Ps 36 [1] 2 Ch 20,29. [2] Mp sub loco. [3] Mm 3127. [4] Mm 3032.

16 [a] G ἐπείρασάν με = בְּחָנֻנִי; prp בְּחַנְפֵי (arab ḥanafa) vel בהנפלי (hit) ‖ [b–b] G ἐξεμυκτήρισάν με μυκτηρισμόν → לַעֲגוּ מ׳ vel ל׳ מְעָגָ ‖ [c] l frt חָרְקוּ cf G ‖ **17** [a] G ἀπὸ τῆς κακουργίας αὐτῶν (a שׁוֹא cf שְׁוָא); prp מִשֹּׁאֲגִים ‖ **20** [a] cf 2,2[b] ‖ **22** [a] sic L, mlt Mss Edd אַל־ ‖ **24** [a] nonn Mss קָךְ– ‖ [b] > S; cj c sq ‖ [c] dl ו ‖ [d] Ms בִי ‖ **25** [a] ins האח (hpgr) cf G ‖ **28** [a] cf 2,2[b] ‖ Ps 36,2 [a] prp נָאְצִים vel נָאָץ ‖ [b–b] G ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρτάνειν = פֹּשֵׁעַ לְרִשְׁעָה; S ’wl’ rwś’ iniquus flagitium ‖ [c] l c pc Mss o εβρ′ S לִבּוֹ cf G ‖ **3** [a] GS pr cop; l frt שְׂנֹא ‖ **5** [a–a] G πάσῃ ὁδῷ = ׳עַל־כָּל־ד?.

ז בטע[1] **35** (לה)[a] 1 לְדָוִד[a] |

רִיבָה יְהוָה אֶת־יְרִיבַי[b] לְחַם אֶת־לֹחֲמָי׃

ב חד סת וחד קמ . ל . ל

2 הַחֲזֵק מָגֵן וְצִנָּה וְקוּמָה בְּעֶזְרָתִי[a]׃

ל בטע בסיפ[2]

3 וְהָרֵק חֲנִית וְסְגֹר[a] לִקְרַאת רדְפָי

אֱמֹר לְנַפְשִׁי יְשֻׁעָתֵךְ אָנִי׃

ו חס בלישׁ . י קמ בסיפ

4 יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי

יָסֹגּוּ אָחוֹר וְיַחְפְּרוּ חֹשְׁבֵי רָעָתִי׃

5 יִהְיוּ כְמֹץ לִפְנֵי־רוּחַ וּמַלְאַךְ יְהוָה דוֹחֶה[a]׃

ל וחס

6 יְהִי־דַרְכָּם חֹשֶׁךְ וַחֲלַקְלַקּוֹת וּמַלְאַךְ יְהוָה רֹדְפָם׃

7 כִּי־חִנָּם[a] טָמְנוּ־לִי[b] שַׁחַת רִשְׁתָּם[b] חִנָּם[c] חָפְרוּ[d] לְנַפְשִׁי׃

ל . ג מל וכל שאה דכות . יסכ . ל

8 תְּבוֹאֵהוּ שׁוֹאָה לֹא־יֵדָע וְרִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־טָמַן תִּלְכְּדוֹ בְּשׁוֹאָה[a]

ה . ב

9 וְנַפְשִׁי תָּגִיל בַּיהוָה תָּשִׂישׂ[a] בִּישׁוּעָתוֹ׃ [יִפָּל־בָּהּ׃

ב בטע

10 כָּל עַצְמוֹתַי | תֹּאמַרְנָה יְהוָה מִי כָמוֹךָ

ב . ל

מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ׃

יז . ב[3]

11 יְקוּמוּן עֵדֵי חָמָס אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתִּי יִשְׁאָלוּנִי׃

12 יְשַׁלְּמוּנִי רָעָה תַּחַת טוּבָה שְׁכוֹל[a] לְנַפְשִׁי׃

סז רי״ם לג מנה בכתיב . ל ומל . ד קמ וכל בשק אתנח וס״ם דכות[5]

13 וַאֲנִי | בַּחֲלוֹתָם לְבוּשִׁי שָׂק עִנִּיתִי[a] בַצּוֹם נַפְשִׁי

ג . ב בלישׁ[7] . ב

וּתְפִלָּתִי עַל־חֵיקִי תָּשׁוּב׃ 14 כְּרֵעַ[a]־כְּאָח לִי[b]

הִתְהַלָּכְתִּי[c] כַּאֲבֵל־אֵם[cd] קֹדֵר שַׁחוֹתִי׃

ל . ג[8] . הי

15 וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ וְנֵאָסֻפוּ נֵאָסְפוּ עָלַי

ה[9]

נֵכִים[a] וְלֹא יָדַעְתִּי[b] יִקְרְעוּ[c] וְלֹא־דָמּוּ[b]׃

Ps 35 [1]Mm 3429. [2]Mm 4168. [3]Mm 1369. [4]Mm 2302. [5]Mm 3258. [6]Mm 2484. [7]Mm 3259. [8]וחד באספר Ps 47,10. [9]Mm 1248.

Ps 35 [a] numerus > L ‖ **1** [a] 𝔊[AL𝔈G] pr *ψαλμός* = מִזְמוֹר ‖ [b] pc Mss 𝔖 רִיבִי ‖ **2** [a] mlt Mss לְעֻ cf 𝔊 ‖ **3** [a] l וְסָגֹר (cf akk *šikru*) vel וְסֻגַּר (cf סגר 1QM 5,7.9 pars hastae?); 𝔖 *w'brḳ* et fulge ‖ **5** [a] l דֹּחָם cf 𝔊 ‖ **7** [a] > 𝔖 ‖ [b–b] 𝔖 *ph` wmṣjdt'* laqueos et rete; l רִ֫ וְשׁ֫ ‖ [c] > 𝔖, dl ‖ [d] 2 Mss 𝔊 חָרְפוּ ‖ **8** [a] 𝔖 *wgwmṣ' dḥprw* – וְשׁוֹאָה אֲשֶׁר חָפְרוּ; prb תְּבִיאֵהוּ ins vel שָׁאוֹ, l frt שְׁכוֹל ‖ **13** [a] 𝔊 𝔖 pr cop ‖ **14** [a] prp כֹּרֵעַ ‖ [b] 𝔊 *ἡμέτερον* – לָנוּ? huc tr : ‖ [c–c] 𝔊 *ὡς πενθῶν καί* = כַּאֲבֵל אֵם ‖ [d] > 𝔖; huc tr ‸ ‖ **15** [a] 𝔊 *μάστιγες* (a נָכָה), 𝔖 *nwgr'* diu; prp כְּנֻכִּרִים ‖ [b–b] > 𝔖 ‖ [c] 𝔊 pass; l frt קִרְאוּ vel קִרְצוּ (cf 19).

34 לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ [a] וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ׃ ל ומל. ד¹. ז²

(א) אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי׃ ל

(ב) בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ׃

(ג) גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו׃ ל. ל

(ד) דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי׃ ל. ל ומל. ג ב מל וחד חס

(ה) הִבִּיטוּ [a] אֵלָיו וְנָהָרוּ [b] וּפְנֵיהֶם [c] אַל־יֶחְפָּרוּ׃ ב³. ט

(ז) זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ׃ ד⁴

(ח) חֹנֶה מַלְאַךְ־יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם׃ ב⁵

(ט) טַעֲמוּ וְרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי [a] הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ׃ ל. ד⁶

(י) יְרָאוּ [a] אֶת־יְהוָה קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו׃ ג יחיר א. ב⁷

(כ) כְּפִירִים [a] רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב׃ ל

(ל) לְכוּ־בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהוָה אֲלַמֶּדְכֶם׃ ל

(מ) מִי־הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב׃ ג⁸

(נ) נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה׃ ח⁹

(ס) סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃ ג. ל

(ע) עֵינֵי יְהוָה אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם׃ ב

(פ) פְּנֵי יְהוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃ ג וכת י

(צ) צָעֲקוּ [a] וַיהוָה שָׁמֵעַ [b] וּמִכָּל־צָרוֹתָם [b] הִצִּילָם׃ ב. ד⁴

(ק) קָרוֹב יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃ ל

(ר) רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהוָה׃ [a] ל. ל

(ש) שֹׁמֵר [a] כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה׃ ד¹⁰

(ת) תְּמוֹתֵת [a] רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ׃ ל

(23) פּוֹדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־הַחֹסִים בּוֹ׃ ל¹¹

Ps 34 [1] Mm 2721. [2] Mm 175. [3] Mm 3177. [4] Mm 2671. [5] Ex 18,5. [6] Mm 3257. [7] Dt 33,3, cf Mp sub loco. [8] Mm 1967. [9] Mm 615. [10] Mm 2967. [11] וחד פרה Dt 29,17, cf Mp sub loco.

Ps 34,1 [a] 𝔊ᵁ *Αχιμελεχ*, 𝔏ᴳ *amelech* ‖ **6** [a] 1 c nonn Mss α′𝔖 Hier ה′; 𝔊 *προσέλθατε* ‖ [b] 1 נִגְּ cf 𝔊α′; 𝔖 *wsbrw bh* et sperate in eo ‖ [c] 1 יִכָּם– cf 𝔊𝔖 ‖ **7** [a] ו-stropha deest ‖ **10** [a] > 𝔖 ‖ **11** [a] 𝔊(𝔖) *πλούσιοι* = בְּבָדִים vel כַּבִּירִים ‖ **16** [a] inverte 16 et 17 cf Thr 2,16.17 3,46.49 4,16.17 ‖ **17** [a] cf 16[a] ‖ **18** [a] 𝔊(𝔖𝔗) + *οἱ δίκαιοι* ‖ [b–b] > 𝔖 ‖ **20** [a] 𝔊 cj c 21 ‖ **21** [a] 2 Mss 𝔊 + יהוה ‖ **22** [a] 𝔊 *θάνατος*, 𝔗 *mtwt'* = תְּמוֹתַת.

33 לְדָוִֽד׃ 1 רַנְּנ֣וּ[a] צַדִּיקִ֣ים בַּיהוָ֑ה לַיְשָׁרִ֥ים[b] נָאוָ֥ה תְהִלָּֽה׃
2 הוֹד֣וּ לַיהוָ֣ה בְּכִנּ֑וֹר בְּנֵ֥בֶל עָ֝שׂ֗וֹר זַמְּרוּ־לֽוֹ׃
3 שִׁ֣ירוּ־לֽוֹ[a] שִׁ֣יר חָ֭דָשׁ הֵיטִ֣יבוּ נַגֵּ֑ן בִּתְרוּעָֽה׃
4 כִּֽי־יָשָׁ֥ר דְּבַר־יְ֝הוָ֗ה וְכָל־מַעֲשֵׂ֥הוּ בֶּאֱמוּנָֽה׃
5 אֹהֵ֣ב צְדָקָ֣ה וּ֭מִשְׁפָּט חֶ֣סֶד יְהוָ֣ה מָלְאָ֣ה הָאָֽרֶץ׃
6 בִּדְבַר־יְהוָ֣ה שָׁ֭מַיִם נַעֲשׂ֑וּ וּבְר֥וּחַ פִּ֝֗יו כָּל־צְבָאָֽם׃
7 כֹּ֭נֵס כַּנֵּ֣ד[a] מֵ֣י הַיָּ֑ם נֹתֵ֖ן בְּאֹצָר֣וֹת תְּהוֹמֽוֹת׃
8 יִֽירְא֣וּ מֵיְהוָ֣ה כָּל־הָאָ֑רֶץ מִ֝מֶּ֗נּוּ יָג֥וּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵ֥י תֵבֵֽל׃
9 כִּֽי־הֽוּא֮ אָ֤מַר וַֽיֶּהִי[a] הֽוּא־צִ֭וָּה וַיַּעֲמֹ֣ד[b]׃
10 יְהוָ֥ה הֵפִ֥יר עֲצַת־גּוֹיִ֑ם הֵנִ֥יא מַחְשְׁב֖וֹת עַמִּֽים[a]׃
11 עֲצַ֣ת יְ֭הוָה לְעוֹלָ֣ם תַּעֲמֹ֑ד מַחְשְׁב֖וֹת לִבּ֣וֹ לְדֹ֣ר וָדֹֽר׃
12 אַשְׁרֵ֤י הַגּ֨וֹי[a] אֲשֶׁר־יְ֭הוָה אֱלֹהָ֑יו הָ֝עָ֗ם בָּחַ֥ר לְנַחֲלָ֥ה לֽוֹ׃
13 מִשָּׁמַ֥יִם הִבִּ֑יט יְהוָ֥ה רָ֝אָ֗ה[a] אֶת־כָּל־בְּנֵ֥י הָאָדָֽם[c]׃
14 מִמְּכ֣וֹן־שִׁבְתּ֭וֹ[a] הִשְׁגִּ֑יחַ אֶל־כָּל־יֹשְׁבֵ֖י הָאָֽרֶץ׃
15 הַיֹּצֵ֣ר יַ֭חַד[a] לִבָּ֑ם הַמֵּבִ֥ין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶֽם׃
16 אֵ֤ין הַ֭מֶּלֶךְ נוֹשָׁ֣ע בְּרָב־חָ֑יִל גִּבּ֥וֹר[b] לֹא־יִנָּצֵ֖ל בְּרָב־כֹּֽחַ[c]׃
17 שֶׁ֣קֶר הַסּ֣וּס לִתְשׁוּעָ֑ה וּבְרֹ֥ב חֵ֝֗ילוֹ לֹ֣א יְמַלֵּֽט[a]׃
18 הִנֵּ֤ה עֵ֣ין[a] יְהוָ֣ה אֶל־יְרֵאָ֑יו לַ֝מְיַחֲלִ֗ים לְחַסְדּֽוֹ׃
19 לְהַצִּ֣יל מִמָּ֣וֶת נַפְשָׁ֑ם וּֽלְחַיּוֹתָ֥ם בָּרָעָֽב׃
20 נַפְשֵׁ֥נוּ חִכְּתָ֖ה לַיהוָ֑ה עֶזְרֵ֥נוּ[a] וּמָגִנֵּ֖נוּ הֽוּא׃
21 כִּֽי־בֽוֹ יִשְׂמַ֥ח לִבֵּ֑נוּ [a]כִּֽי בְשֵׁ֥ם קָדְשׁ֖וֹ בָּטָֽחְנוּ׃
22 יְהִֽי־חַסְדְּךָ֣ יְ֭הוָה עָלֵ֑ינוּ כַּאֲשֶׁ֖ר יִחַ֣לְנוּ לָֽךְ׃

Ps 33 [1] Mm 3253. [2] Mm 3360. [3] Mm 1549. [4] Mm 3254 contra textum. [5] Mp sub loco. [6] Ez 16,19. [7] Mm 943. [8] הוד משגיח Cant 2,9. [9] Mm 2600. [10] Mm 3255. [11] Mm 3256. [12] Mm 3058. [13] הוד לחיותם Jos 9,15. [14] Ps 124,8.

Ps 33,1 [a] 𝔊 ε′ pr τῷ Δαυιδ; pc Mss cj Ps 33 c Ps 32 || [b] pc Mss 𝔖 וְלִ׳ || **3** [a] pc Mss 𝔗 ליהוה || **7** [a] 𝔊(𝔗) ὡς ἀσκόν = נֹד(א)כְּנ, 𝔖 *jk dbzq*׳ quasi in utribus cf σ′𝔈 || **9** [a] 𝔊𝔖 pl || [b] 𝔊 pl; 𝔖 *w'qjm* = וַיַּעֲמֹ֣ד || **10** [a] 𝔊 + καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων (dupl ad 10a) || **12** [a–a] pc Mss שֶׁיְּהוה || **13** [a] nonn Mss 𝔖 וְרִ׳ || [b] > pc Mss || [c] pc Mss ארם || **14** [a] Ms 𝔄 קָדְשׁוֹ || **15** [a] 𝔊σ′ κατὰ μόνας = יָחַד || **16** [a] 𝔗𝔈 + suff 3 sg || [b] nonn Mss 𝔊α′𝔖 וְנִ׳ || [c] 𝔊σ′𝔖𝔗 + suff 3 sg || **17** [a] 𝔊(𝔗) σωθήσεται = יִמָּלֵט; 𝔖 + *lrkbh* equitem suum || **18** [a] Ms 𝔊𝔖 עיני || **20** [a] 𝔊(𝔖) pr ὅτι = כִּי || **21** [a–a] 1 וב׳ cf 𝔊.

אָכֵן שָׁמַעְתָּ קוֹל תַּחֲנוּנָי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ׃ יח12 ע פשטין פת ס״פ בסיפ13
24 אֶהֱבוּ אֶת־יְהוָה כָּל־חֲסִידָיו אֱמוּנִים נֹצֵר יְהוָה
וּמְשַׁלֵּם עַל־יֶתֶר עֹשֵׂה גַאֲוָה׃ ג14. ב15
25 חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל־הַמְיַחֲלִים לַיהוָה׃

32 לג 1 לְדָוִד מַשְׂכִּיל ג בסע1
אַשְׁרֵי נְשׁוּי־פָשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה׃
2 אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן ד בסע2
וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה׃
3 כִּי־הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עַצְמַי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל־הַיּוֹם׃ ב. ד
4 כִּי ׀ יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ א״ו בסע ר״פ בשלש ספרים. ב פת. ה חס בסיפ3
נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קָיִץ סֶלָה׃ ל וחס
5 חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי
אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה
וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה׃ ג בסע1. ד
6 עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל־חָסִיד ׀ אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק
לְשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ׃ ל
7 אַתָּה ׀ סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה׃ יז ר״פ בסיפ. ל
8 אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ־זוּ תֵלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי׃ ל4. ל. כט5
9 אַל־תִּהְיוּ ׀ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן עֶדְיָם ל. ח6. ז7
לְבַל קִרְבָ֥ [לְבִלּוֹם ל וחס
10 רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ׃
11 שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהָרְנִינוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃ ד. ל ומל

12 Mm 1941. 13 Textus contra Mp, cf Mp sub loco. 14 Mm 1093. 15 Mm 3211. Ps 32 1 Mp sub loco. 2 Mm 3193. 3 Mm 477. 4 Mm 1849. 5 Mm 2501. 6 Mm 2412. 7 Mm 2796.

24 a > nonn Mss S ‖ **Ps 32,1** a Sexta *ἐπελήσθη* = נשוי ‖ **2** a–a frt add ‖ b **G**σ′ *ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ* = בְּפִיו, S *blbh* = בְּלִבּוֹ? ‖ **3** a nonn Mss כלו ‖ **4** a **G** Hier 1 sg, Ms + לִבִּי ‖ b **G** (α′σ′θ′ε′ Hier) *εἰς ταλαιπωρίαν* = לְשֹׁדִי a שׁד; S *bḥdjj* = בְּשָׁדַי; prp לָשָׁדַי vel לְשֹׁנִי ‖ c Ms σ′ **T** חכ, **G** *ἐν τῷ ἐμπαγῆναι*, θ′ *ἐν ἐρημίᾳ μου* = בִּ֫ ‖ d **G** *ἄκανθαν* = קוֹץ ‖ e > S ‖ **5** a 2 Mss **G**α′ עָלַי ‖ b pc Mss **G**α′ Hier פִּשְׁעִי ‖ c > S ‖ **6** a–a **G**(S) *εὐθέτῳ*; l מָצוֹר vel מְצוֹק cf 31,22d–d ‖ b prb huc tr 9e–e ‖ **7** a Vrs alit; dl (dttg), prp מָגֵנִּי ‖ b l frt פָּלֵ(י)ט ‖ c > S ‖ **8** a S cj c 7 ‖ b **G** *ἐπιστηριῶ* = אֶעֱצָה cf Prv 16,30 (**G**) ‖ **9** a frt l c 2 Mss תִּהְיוּ ‖ b Vrs pr cop ‖ c > S ‖ d **G** *τὰς σιαγόνας αὐτῶν* = לְחֵיהֶם vel לְחָיֵהֶם? S *mn tḥjwthwn* = מֵעֹדָיו ‖ e–e crrp, prb dl; cf 6b ‖ f pc Mss כל.

8 אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה בְחַסְדֶּךָ
אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת־עָנְיִי [a]יָדַעְתָּ בְצָרוֹת[a] נַפְשִׁי׃
9 וְלֹא הִסְגַּרְתַּנִי בְּיַד־אוֹיֵב הֶעֱמַדְתָּ בַמֶּרְחָב רַגְלָי׃
10 חָנֵּנִי יְהוָה כִּי צַר־לִי עָשְׁשָׁה בְכַעַס[a] עֵינִי [b]נַפְשִׁי וּבִטְנִי[b]׃
11 כִּי כָלוּ בְיָגוֹן חַיַּי וּשְׁנוֹתַי בַּאֲנָחָה
כָּשַׁל בַּעֲוֹנִי[a] כֹּחִי וַעֲצָמַי עָשֵׁשׁוּ׃
12 מִכָּל־צוֹרְרַי הָיִיתִי חֶרְפָּה וְלִשְׁכֵנַי | מְאֹד[a]
וּפַחַד לִמְיֻדָּעָי רֹאַי בַּחוּץ נָדְדוּ מִמֶּנִּי׃
13 נִשְׁכַּחְתִּי כְמֵת מִלֵּב הָיִיתִי כִּכְלִי אֹבֵד׃
14 כִּי שָׁמַעְתִּי | דִּבַּת רַבִּים [a]מָגוֹר[b] מִסָּבִיב[a]
בְּהִוָּסְדָם[c] יַחַד עָלַי לָקַחַת נַפְשִׁי זָמָמוּ׃
15 וַאֲנִי | עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְהוָה אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה׃
16 בְּיָדְךָ עִתֹּתָי הַצִּילֵנִי מִיַּד־אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי׃
17 הָאִירָה פָנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי [c]בְּחַסְדֶּךָ׃
18 יְהוָה אַל־אֵבוֹשָׁה כִּי קְרָאתִיךָ יֵבֹשׁוּ רְשָׁעִים יִדְמוּ[a] לִשְׁאוֹל׃
19 תֵּאָלַמְנָה[a] שִׂפְתֵי שֶׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל־צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה[b] וָבוּז[c]׃
20 מָה רַב־טוּבְךָ[a] אֲשֶׁר־צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ
פָּעַלְתָּ[b] לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם׃
21 תַּסְתִּירֵם | בְּסֵתֶר פָּנֶיךָ[a] מֵרְכְסֵי[b] אִישׁ
תִּצְפְּנֵם בְּסֻכָּה[c] מֵרִיב לְשֹׁנוֹת[d]׃
22 בָּרוּךְ יְהוָה כִּי[a] הִפְלִיא חַסְדּוֹ[b] לִי[c] [d]בְּעִיר מָצוֹר[d]׃
23 וַאֲנִי | אָמַרְתִּי בְחָפְזִי נִגְרַזְתִּי[a] מֶנֶגֶד עֵינֶיךָ

ב ובסיפ
ה חס בכתיב
יד[2] ר״פ בכתיב ה מנה בתלים וכל ד״ה דכות ב מ ב . ג
ב . כט[4]
נה בסע ר״פ בסיפ . ל ומל
ל . ל
ב חס וכן[5] לבן אשר . כן לבן אשר[6]
ג[6] . ל
נה בסע ר״פ בסיפ
ל . ל
סז ר״פ לג מנה בכתיב
יא מל[7]
ב[8] . ג[9] . ב פסוק דמסע בסיפ[10] . ב ובסיפ
ל . לו[11] . ל . ד
ח . ל
ל
ב מל
סז ר״פ לג מנה בכתיב . ל

[3]Mm 3249. [4]Mm 2501. [5]Mm 3250. [6]Gn 31,42. [7]Mm 3365. [8]Mm 3217. [9]Mm 3252. [10]Mm 3251 et Mm 3313. [11]Mm 1898.

8 [a–a] G *ἔσωσας ἐκ τῶν ἀναγκῶν* ‖ **10** [a] pc Mss G^{RL} 𝔗 מכ׳ ‖ [b–b] > Ms, frt dl ‖ **11** [a] G(S) *ἐν πτωχείᾳ* — בְּעָנְיִי, σ′ *διὰ τὴν κάκωσίν μου* = בְּעָנְיִי ‖ **12** [a] > S; prp בְּהִסְּדָם ‖ **14** [a–a] > S ‖ [b] G *παροικούντων* ‖ [c] prp בְּהִסְּדָם ‖ **18** [a] G *καὶ καταχθείησαν* = וְיוּרְדוּ? S *wnhtwn* (𝔗 + *wjhtwn*) et descendant ‖ **19** [a] ga′ya eras? ‖ [b] S *wštjwt′* et delirium ‖ [c] > S, frt dl ‖ **20** [a] ins c pc Mss G* יהוה ‖ [b] > S ‖ **21** [a] prp כְּנָפֶיךָ ut 61,5 ‖ [b] prp מֵרְכְלֵי ‖ [c] l frt בסכתך cf 𝔖; S *btllk* in umbra tua ‖ [d] > S ‖ **22** [a] pc Mss Hier אֲשֶׁר ‖ [b] S *gbj′* electos, ε′ *ὅσιον αὐτοῦ* = חֲסִידוֹ? ‖ [c] > G*; S *lh* = לוֹ ‖ [d–d] frt l בְּעֵת מָצוֹר vel בְּעֵת מָצוֹק ‖ **23** [a] nonn Mss נִגְזַרְתִּי ut Thr 3,54; 2 Mss נִגְרַשְׁתִּי ut Jon 2,5.

30 1 מִזְמ֗וֹר[a] שִׁיר־חֲנֻכַּ֥ת הַבַּ֑יִת לְדָוִֽד׃ — ב בטע[1]

2 אֲרוֹמִמְךָ֣ יְ֭הוָה כִּֽי־דִלִּיתָ֑נִי וְלֹא־שִׂ֝מַּ֗חְתָּ אֹיְבַ֥י לִֽי׃ — [2]ג

3 יְהוָ֣ה אֱלֹהָ֑י שִׁוַּ֥עְתִּי אֵ֝לֶ֗יךָ וַתִּרְפָּאֵֽנִי׃

4 יְהוָ֣ה הֶ֭עֱלִיתָ מִן־שְׁא֣וֹל[a] נַפְשִׁ֑י חִיִּיתַ֥נִי מִיָּ֝רְדִ֗י[b]־בֽוֹר׃ — [3]ג. יז מיחד מן. ב חד שת וחד קמ[4]. מירדי ק[5]

5 זַמְּר֣וּ לַיהוָ֣ה חֲסִידָ֑יו וְ֝הוֹד֗וּ לְזֵ֣כֶר קָדְשֽׁוֹ׃

6 כִּ֤י רֶ֣גַע[a] בְּאַפּ֑וֹ חַ֝יִּ֗ים[b] בִּרְצוֹנ֥וֹ בָּעֶ֥רֶב יָלִ֗ין[c] בֶּ֭כִי וְלַבֹּ֣קֶר רִנָּֽה׃ — נה בטע ר״פ בסיק. ב

7 וַ֭אֲנִי אָמַ֣רְתִּי בְשַׁלְוִ֑י בַּל־אֶ֝מּ֗וֹט לְעוֹלָֽם׃ — סז ר״פ לג מנה בכתיב

8 יְהוָ֗ה בִּרְצוֹנְךָ֥ הֶעֱמַ֫דְתָּ֥ה לְהָרְרִ֥י[a] עֹ֑ז הִסְתַּ֖רְתָּ פָּנֶ֣יךָ הָ֣יִיתִי נִבְהָֽל׃ — ל מל. ל

9 אֵלֶ֣יךָ יְ֭הוָה אֶקְרָ֑א וְאֶל־[a]אֲדֹנָ֖י[b] אֶתְחַנָּֽן׃

10 מַה־בֶּ֣צַע בְּדָמִ֑י בְּ֝רִדְתִּ֗י אֶל־שָׁ֥חַת הֲיוֹדְךָ֥ עָפָ֑ר הֲ֝יַגִּ֗יד אֲמִתֶּֽךָ׃ — ל. ל

11 שְׁמַ֣ע[a]־יְ֭הוָה וְחָנֵּ֑נִי[b] יְ֝הוָ֗ה[c] הֱיֵ֣ה[d]־עֹזֵ֥ר לִֽי׃

12 הָפַ֣כְתָּ מִסְפְּדִ֣י לְמָח֣וֹל לִ֑י פִּתַּ֖חְתָּ שַׂקִּ֣י וַתְּאַזְּרֵ֣נִי שִׂמְחָֽה׃ — ל. ב[2]. ל

13 לְמַ֤עַן ׀ יְזַמֶּרְךָ֣[a] כָ֭בוֹד[b] וְלֹ֣א יִדֹּ֑ם[c] יְהוָ֥ה אֱ֝לֹהַ֗י לְעוֹלָ֣ם אוֹדֶֽךָּ׃ — ב וחס[3]

31 1 לַמְנַצֵּ֗חַ[a] מִזְמ֥וֹר לְדָוִֽד׃ — ו ר״פ — לא

2 בְּךָ֣ יְ֭הוָה חָסִ֑יתִי אַל־אֵ֥בוֹשָׁ֖ה לְעוֹלָ֣ם בְּצִדְקָתְךָ֣ פַלְּטֵֽנִי[a]׃

3 הַטֵּ֣ה אֵ֭לַי ׀ אָזְנְךָ֣ מְהֵרָ֣ה הַצִּֽילֵ֑נִי[a] — יג

הֱיֵ֣ה לִ֣י ׀ לְצ֣וּר־מָע֗וֹז[b] לְבֵ֥ית[c] מְצוּד֥וֹת לְהוֹשִׁיעֵֽנִי׃ — ל

4 כִּֽי־סַלְעִ֣י וּמְצוּדָתִ֣י אָ֑תָּה וּ֝לְמַ֗עַן[c] שִׁמְךָ֣[a] תַּנְחֵ֣נִי[b] וְתְנַהֲלֵֽנִי׃ — ט מיחד. ל. ל

5 תּוֹצִיאֵ֥נִי מֵ֝רֶ֗שֶׁת זוּ֥ טָמְנ֥וּ לִ֑י כִּֽי־[a]אַתָּ֖ה מָעוּזִּֽי׃

6 בְּיָדְךָ֣ אַפְקִ֣יד רוּחִ֑י פָּ֝דִ֗יתָה אוֹתִ֥י יְהוָ֥ה אֵ֖ל אֱמֶֽת׃ — כו[1] מל ה מנה בכתיב וכל יהושע ושפטים דכות ב ב

7 שָׂ֭נֵאתִי[a] הַשֹּׁמְרִ֣ים הַבְלֵי־שָׁ֑וְא וַ֝אֲנִ֗י אֶל־יְהוָ֥ה בָּטָֽחְתִּי׃ — ב[2]. י בטח אל

Ps 30 [1]Mm 3362. [2]Mm 2297. [3]Mm 603. [4]Okhl 196. [5]Mm 3410. [6]Mm 1713. [7]Mm 3398. [8]Mm 3247.
Ps 31 [1]Mm 1238 א. [2]Mm 3248.

Ps 30,1 [a] G pr *εἰς τὸ τέλος* = לַמְנַצֵּחַ ‖ **4** [a–a] pc Mss o εβρ′ מִשְּׁ ‖ [b] mlt Mss α′σ′ T Hier ut Q, K G θ′ o εβρ′ S מִיּוֹרְדֵי ‖ **6** [a] G *ὀργή*, S *k't'* increpatio; l prb רֹגֶז ‖ [b] G S pr cop ‖ [c] frt dl m cs ‖ **8** [a] G *τῷ κάλλει μου* = לַהֲדָרִי ‖ **9** [a] ST + suff 2 sg ‖ [b] T mlt Mss יהוה, G(T) *τὸν θεόν μου* = אֱלֹהַי ‖ **11** [a] G *ἤκουσεν* – שָׁמַע ‖ [b] G *ἠλέησέν με* = וְחָנֵּנִי ‖ [c] cf 2,2[b] ‖ [d] G *ἐγενήθη* = הָיָה ‖ **13** [a] S 1 sg ‖ [b] G + suff 1 sg; prp כְּבֹדִי ‖ [c] G *κατανυγῶ* = אֶדָּקֵר? S 1 sg ‖ **Ps 31,1** [a] G + *ἐκστάσεως* cf 23 (G) ‖ **2** [a] G + *καὶ ἐξελοῦ με* cf 71,2 (G) ‖ **3** [a] S *'njnj* = עֲנֵנִי cf 69,18 102,3; Ms + יהוה ‖ [b] ε′ *κατοικητήριον ἰσχυρόν* cf 71,3 מעון ‖ [c] GS Hier pr cop ‖ **4** [a] Ms S + יהוה ‖ [b–b] S *bj'jnj* = נַחֲמֵנִי ‖ **5** [a] cf 2,2[b] ‖ **7** [a] Ms GS Hier ת–.

4 תֵּן־לָהֶם כְּפָעָלָם וּכְרֹעַ מַעַלְלֵיהֶם
כְּמַעֲשֵׂה[b] יְדֵיהֶם[c] תֵּן לָהֶם[c] הָשֵׁב גְּמוּלָם לָהֶם[a]:
נה בטע ר״פ בסיפ. ל 5 כִּי לֹא יָבִינוּ אֶל־פְּעֻלֹּת[a] יְהוָה וְאֶל־מַעֲשֵׂה[b] יָדָיו
ל יֶהֶרְסֵם[c] וְלֹא יִבְנֵם[d]:
6 בָּרוּךְ יְהוָה כִּי־שָׁמַע[a] קוֹל תַּחֲנוּנָי:
ח בטע ר״פ בסיפ[6] 7 יְהוָה | עֻזִּי וּמָגִנִּי בּוֹ בָטַח לִבִּי
ל. ל וַנֶּעְזַרְתִּי[a] וַיַּעַל[b] לִבִּי[c] וּמִשִּׁירִי[d] אֲהוֹדֶנּוּ:
ב[7]. ז מל[8] 8 יְהוָה עֹז־לָמוֹ[a] וּמָעוֹז[b] יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ הוּא:
ג[9] 9 הוֹשִׁיעָה | אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ
ל. ד וְרָעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד־הָעוֹלָם:

ח ר״פ 29 כט 1 מִזְמוֹר לְדָוִד[a]
ו חס בכתיב למערב[1] הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים[b] הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז:
2 הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת[a]־קֹדֶשׁ[b]:
ל. ב[2] 3 קוֹל יְהוָה עַל־הַמָּיִם[a] אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים[a] יְהוָה עַל־מַיִם
ד דגש[3] 4 קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר: [רַבִּים:
5 קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן:
ל. ב[4] 6 וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים:
7 [a]קוֹל־יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ:
8 קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל[a] יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ:
ל 9 קוֹל יְהוָה | יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת[a] וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת[b]
וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד:
ל. ה קמ[5] 10 יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם:
ב[7] 11 יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה | יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: ס

[6]Mm 3443. [7]Mm 3047. [8]Mm 1852. [9]Mm 3245. **Ps 29** [1]Mm 879. [2]Mm 739. [3]Mm 3246. [4]Mm 2339. [5] חד לקבל Gn 9,15. [6]Mm 87. [7]Hi 15,21.

4 a–a > S || b 2 Mss G α′ 𝔗 שֵׂי– || c–c frt dl || 5 a pc Mss α′ ת֫ || b 2 Mss G σ′ ε′ 𝔗 שֵׂי– || c G 2 sg; frt pr עַל־כֵּן יְהוָה || d G 2 sg || 6 a cf 2,2 b || 7 a > S || b G θ′ (S) *καὶ ἀνέθαλεν, ε′ καὶ ἐκρατύνθη* || c G(S) *ἡ σάρξ μου* || d G *καὶ ἐκ θελήματός μου* = וּמִלִּבִּי || 8 a l c pc Mss GS לְעַמּוֹ || b > 𝔗 || Ps 29,1 a G + *ἐξοδίου σκηνῆς* || b pc Mss אילים, G + *ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὺς κριῶν* (dupl) || 2 a G(S) *ἐν αὐλῇ* = בְּחַצְרַת || b l קָדְשׁוֹ cf GS et 96,9 (GS) || 3 a–a frt cj c 7 || 7 a cf 3 a–a || 8 a GS pr cop || 9 a prp אֵילוֹת = אַיָּלוֹת || b prp = יְעָרִים vel l יְעָלוֹת; prb vb exc.

וְאֶזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה
אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַיהוָה׃
7 שְׁמַע־יְהוָה קוֹלִי אֶקְרָא וְחָנֵּנִי[a] וַעֲנֵנִי׃ ל
8 לְךָ | אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ[b] פָנָי[a] ז דגש[7]
אֶת־פָּנֶיךָ יְהוָה אֲבַקֵּשׁ׃ 9 אַל־[a]תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ | מִמֶּנִּי[a]
אַל־תַּט־בְּאַף עַבְדֶּךָ עֶזְרָתִי הָיִיתָ ב
אַל־תִּטְּשֵׁנִי וְאַל־תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי׃
10 כִּי־אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי[a] וַיהוָה יַאַסְפֵנִי׃
11 הָוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ[a]
וְנַחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר [b]לְמַעַן שׁוֹרְרָי[bc]׃ ו מל[a]
12 אַל־תִּתְּנֵנִי[a] בְּנֶפֶשׁ צָרָי
כִּי קָמוּ־בִי עֵדֵי־שֶׁקֶר וִיפֵחַ[b] חָמָס[c]׃
13 לוּ[b] לֵאָ[a] הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב־יְהוָה בְּאֶרֶץ חַיִּים[b]׃ ד[9] בת א ול[10] נקוד מלעיל ומלרע ב מ אות ו וחד מן הז נקוד . ט[11] ד[12] מנה בלוש
14 קַוֵּה[a] אֶל־יְהוָה חֲזַק[b] וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ[c] וְקַוֵּה[a] אֶל־יְהוָה׃ ב[13]

28 1 לְדָוִד כ בטע[1]
כח
אֵלֶיךָ יְהוָה | אֶקְרָא צוּרִי[?] אַל־תֶּחֱרַשׁ מִמֶּנִּי
[a]פֶּן־תֶּחֱשֶׁה מִמֶּנִּי[a] וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר׃
2 שְׁמַע[a] קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ
בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־דְּבִיר קָדְשֶׁךָ׃ ל. נב[2]
3 אַל־תִּמְשְׁכֵנִי[a] עִם־רְשָׁעִים וְעִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן[b] ד. ג חס וחד מל[3] . נ[4] . ס[5] . ט
דֹּבְרֵי שָׁלוֹם עִם־רֵעֵיהֶם וְרָעָה בִּלְבָבָם׃

[7] Mm 1690. [8] Mm 2021. [9] Mm 1714. [10] Mp sub loco. [11] Mm 335. [12] Mm 3242. [13] Hos 12,7. Ps 28 [1] Mm 3243. [2] Mm 1104. [3] Mp sub loco. [4] Mm 3244. [5] Mm 1144.

7 [a] mlt Mss 𝔊𝔖 ח׳ ‖ 8 [a–a] 𝔖 cj c sq ; prp בַּקֵּשׁ פָּנָיו ‖ [b] 𝔊(α′σ′𝔖) ἐζήτησεν = בִּ׳ ‖ [c] > 𝔖 (et cj יהוה c 9) ‖ 9 [a–a] 1 ת׳ פ׳ vel מ׳ תְּסָתֵר ‖ 10 [a] 𝔗 impf ‖ 11 [a] > 𝔗 ‖ [b–b] > 𝔖 ‖ [c] 𝔗 *twšbḥ(t)j* = שְׁיַרּוֹתַי ‖ 12 [a] Hier + *Domine*, ins prb יְהוָה m cs ‖ [b] 𝔊 *καὶ ἐψεύσατο*, 𝔖 *wmllw* ; l frt וַיָּפִיחוּ ‖ [c] 𝔊 + *ἑαυτῇ* = לוֹ cf 13[a] ‖ 13 [a] > pc Mss 𝔊 (sed cf 12[c]) α′σ′, 𝔖 *'n' djn* = Hier *ego autem* ‖ [b] 𝔗 mlt Mss הַח׳ ‖ 14 [a] 𝔖 pl ‖ [b] > 𝔖 ‖ [c] 𝔖 suff pl ‖ Ps 28,1 [a–a] > pc Mss 𝔈 ‖ 2 [a] 𝔊[L](𝔄𝔚 Hier) + *κύριε* ut 27,7 (sed יְהוָה frt ins post ידי) ‖ 3 [a] 𝔊[BAR] *συνελκύσῃς … τὴν ψυχήν μου* = תִּמְשֹׁךְ נַפְשִׁי ‖ [b] 𝔊 + *μὴ συναπολέσῃς με* = אַל־תְּאַבְּדֵנִי.

צרפה ק 2 בְּחָנֵנִי יְהוָה וְנַסֵּנִי צָרְוֹפָה[a] כִלְיוֹתַי וְלִבִּי׃
ג נעיא[2] 3 כִּי־חַסְדְּךָ לְנֶגֶד עֵינָי וְהִתְהַלַּכְתִּי בַּאֲמִתֶּךָ׃
4 לֹא־יָשַׁבְתִּי עִם־מְתֵי־שָׁוְא וְעִם נַעֲלָמִים לֹא אָבוֹא׃
5 שָׂנֵאתִי קְהַל מְרֵעִים וְעִם־רְשָׁעִים לֹא אֵשֵׁב׃
ג בליש[3] . בּ חד חס וחד מל למערב[4] 6 אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי וַאֲסֹבְבָה אֶת־מִזְבַּחֲךָ יְהוָה[a]׃
ל כת כן[5] . ל 7 לַשְׁמֵעַ[a] בְּקוֹל תּוֹדָה וּלְסַפֵּר כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
נ[6] 8 יְהוָה[a] אָהַבְתִּי מְעוֹן[b] בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ׃
ב[7] 9 אַל־תֹּאסֵף עִם־חַטָּאִים נַפְשִׁי וְעִם־אַנְשֵׁי דָמִים חַיָּי׃
10 אֲשֶׁר־בִּידֵיהֶם זִמָּה וִימִינָם מָלְאָה שֹׁחַד׃
סז ר״פ לג מנה בכתיב 11 וַאֲנִי בְּתֻמִּי אֵלֵךְ פְּדֵנִי[a] וְחָנֵּנִי׃
ח בליש וכל מנין איש רגלי דכות[8] . ד[9] . י מל[10] 12 רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֲלִים אֲבָרֵךְ[a] יְהוָה׃

ז בטע[1] 27 1 לְדָוִד׃ כז

יְהוָה | אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא
יְהוָה מָעוֹז־חַיַּי מִמִּי אֶפְחָד׃
ל וחס 2 בְּקָרֹב עָלַי | מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת־בְּשָׂרִי
צָרַי וְאֹיְבַי לִי[a] הֵמָּה[b] כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ׃
יב ר״פ אם אם[2] . ל 3 אִם־תַּחֲנֶה עָלַי | מַחֲנֶה לֹא־יִירָא[a] לִבִּי
אִם־תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ׃
ב בכתיב חד[3] חס וחד מן יב[4] מל וכל יהושע שפטים יחזק דכות ב מ ג 4 אַחַת | שָׁאַלְתִּי מֵאֵת־יְהוָה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ
לט שִׁבְתִּי בְבֵית־יְהוָה כָּל־יְמֵי חַיַּי[a]
ל . ל[5] לַחֲזוֹת בְּנֹעַם־יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ׃
נה בטע ר״פ בסיס . ב ומל[3] 5 כִּי יִצְפְּנֵנִי | בְּסֻכֹּה[a] בְּיוֹם רָעָה[b]
ו חס בליש[6] . ח יַסְתִּרֵנִי בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי׃
נו 6 וְעַתָּה יָרוּם[a] רֹאשִׁי עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי[b]

[2] Mm 3239. [3] Mm 3320. [4] Mm 3240. [5] Mm 839. [6] Mm 3241. [7] Dt 28,38. [8] Mm 3533. [9] Mm 3690. [10] Mm 2021. Ps 27 [1] Mm 3429. [2] Mm 519. [3] Mp sub loco. [4] Mm 1009. [5] Mm 3630. [6] Mm 2105.

2 [a] 𝔗 ut Q, K צְרוֹפָה ‖ 6 [a] > 𝔊[BʼL𝔖G]; 2 Mss 𝔊 לְהַשְׁמִיעַ ‖ 8 [a] frt dl m cs ‖ [b] 𝔊 *εὐπρέπειαν*, 𝔖 *tšmšth d* ministerium ‖ 11 [a] 𝔊[AL] + *κύριε*, nonn frt יְהוָה m cs ‖ 12 [a] 𝔊 + suff 2 sg ‖ Ps 27,2 [a] > 𝔊𝔖 ‖ [b] huc tr ‖ 3 [a] nonn Mss אִירָא ‖ 4 [a–a] frt add cf 23,6 ‖ 5 [a] K 𝔊 σ′ הָ; l c Q[Mss] בסכו ‖ [b] 𝔊 + suff 1 sg ‖ 6 [a] 𝔊 *ὕψωσεν*, σ′ *ἐπῆρεν*, Hier *exaltabit* = יָרִים ‖ [b] 𝔊 *ἐκύκλωσα* = אֲסֹבְבָה (cj c sq); l סְבִיב אֲסֹבְבָה (hpgr).

(ד) 4 דְּרָכֶיךָ יְהוָה הוֹדִיעֵנִי אׇרְחוֹתֶיךָ[a] לַמְּדֵנִי׃ — ל כת כן
(ה) 5 הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי — ב
(ו) אוֹתְךָ[a] קִוִּיתִי כׇּל־הַיּוֹם׃[b] — יז מל בלישׁ
(ז) 6 זְכֹר־רַחֲמֶיךָ יְהוָה[a] וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃ — ל
(ח) 7 חַטֹּאוֹת נְעוּרַי וּפְשָׁעַי[a] אַל־תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ זְכׇר־לִי־אַתָּה[b] — ב וכל דסמיכ ל אֹ וז דכות . כז מלעיל
[c]לְמַעַן טוּבְךָ יְהוָה׃[c]
(ט) 8 טוֹב־וְיָשָׁר יְהוָה[a] עַל־כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ׃ — ח[5] דגש וכל איוב דכות ב מ א . ל
(י) 9 יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט וְיִלַּמֵּד עֲנָוִים דַּרְכּוֹ׃
(כ) 10 כׇּל־[a]אׇרְחוֹת יְהוָה[a] חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדׇתָיו׃ — ה
(ל) 11 לְמַעַן־שִׁמְךָ יְהוָה וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנִי כִּי רַב־הוּא׃
(מ) 12 מִי־זֶה הָאִישׁ יְרֵא יְהוָה יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר׃
(נ) 13 נַפְשׁוֹ בְּטוֹב תָּלִין וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אֶרֶץ׃ — ד רפ[6] . ז[7]
(ס) 14 סוֹד יְהוָה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם׃
(ע) 15 עֵינַי תָּמִיד אֶל־יְהוָה כִּי הוּא־יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי׃
(פ) 16 פְּנֵה־אֵלַי וְחׇנֵּנִי כִּי־יָחִיד וְעָנִי אָנִי׃ — י קמ בסיפ
(צ) 17 צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ[a] מִמְּצוּקוֹתַי[b] הוֹצִיאֵנִי׃ — ל מל
(ר) 18 רְאֵה[a] עָנְיִי וַעֲמָלִי וְשָׂא לְכׇל־חַטֹּאוֹתָי׃ — ג[8] . ל ומל
(ש) 19 רְאֵה־אוֹיְבַי כִּי־רָבּוּ וְשִׂנְאַת חָמָס שְׂנֵאוּנִי׃ — ג[9]
(ת) 20 שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי[a] אַל־אֵבוֹשׁ[a] כִּי־חָסִיתִי בָּךְ׃ — ב בלישׁ
21 תֹּם־וָיֹשֶׁר יִצְּרוּנִי כִּי קִוִּיתִיךָ[a]׃ — ל[10]
22 פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכׇּל צָרוֹתָיו׃

26 כו 1 לְדָוִד׃ — ז בטע[1]

שָׁפְטֵנִי יְהוָה כִּי־אֲנִי בְתֻמִּי הָלָכְתִּי
וּבַיהוָה בָּטַחְתִּי לֹא אֶמְעָד[a]׃ — ב . ל

[4] Mm 541. [5] Mm 772. [6] Mm 825. [7] Mm 970. [8] Mm 3237. [9] Mm 3238. [10] וחד פרה Gn 35,11. **Ps 26** [1] Mm 3429.

4 [a] nonn Mss 𝔊𝔖 וְאׇ ‖ **5** [a] pc Mss 𝔊𝔖 וְאׇ ‖ [b] prb huc tr 7 [b–b] vel [c–c] ‖ **6** [a] > 𝔠𝔊[B𝔏]𝔊; frt huc tr ‖ **7** [a] > 𝔖, prb dl ‖ [b–b] cf 5 [b] ‖ [c–c] cf 5 [b] ‖ **8** [a–a] prb dl m cs ‖ **10** [a–a] l frt אׇרְחוֹתָיו m cs ‖ **17** [a] l הַרְחִיב ‖ [b] l c pc Mss וּמִ ‖ **18** [a] l prb קׇשֵׁב vel קׇחָה ‖ **20** [a–a] > 𝔖 ‖ **21** [a] ins יְהוָה cf 𝔊 et metrum ‖ **Ps 26,1** [a–a] metrum crrp, stich deest.

ל כִּי־אַתָּה עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי׃[a]

ב חס 5 תַּעֲרֹךְ לְפָנַי | שֻׁלְחָן[a] נֶגֶד צֹרְרָי

כו . לי[4] דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי[b] רְוָיָה׃

ה[5] 6 אַךְ[a] | טוֹב וָחֶסֶד[b] יִרְדְּפוּנִי כָּל־יְמֵי חַיָּי

ב מלרע[6] . לפ . ג וְשַׁבְתִּי[c] בְּבֵית־יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים׃

ג ובטע

24 כד 1 לְדָוִד מִזְמוֹר

ג מל[1] לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי[a] בָהּ׃

ד . ד[2] 2 כִּי־[a]הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ[b]׃

ג ר״פ מי וג מילין רביע ומי וכל פסוק ראית בהן ח מילין[3] . ג . ב 3 מִי־יַעֲלֶה בְהַר־יְהוָה וּמִי־יָקוּם[a] בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ׃

ב[5] . כן כח[6] 4 נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר | לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי[a]

וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה[b]׃

לז ד[6] מנה ר״פ 5 יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃

דרשינן חד מן ב בליש ק 6 זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו[a] מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ[b] יַעֲקֹב סֶלָה[c]׃

יא ר״פ . ו[7] . יא[8] 7 שְׂאֶינָה שְׁעָרִים | רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃

ג[9] 8 מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃

יא ר״פ . ו[7] . יא[8] 9 שְׂאֶינָה שְׁעָרִים | רָאשֵׁיכֶם וְשֶׂאוּ[a] פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא[b] מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃

ג[10] 10 מִי־[a]הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה׃[a]

ב בטע[1] **25** כה 1 לְדָוִד[a]

כג (א) אֵלֶיךָ[b] יְהוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא[c]׃ 2 אֱלֹהַי[a]

יא מל[2] (ב) בְּךָ בָטַחְתִּי אַל־אֵבוֹשָׁה אַל־יַעַלְצוּ אֹיְבַי לִי׃

ח מל ול בליש[3] (ג) גַּם כָּל־קֹוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ[a] יֵבֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם׃

[4] וחד וכוסי Ps 16,5. [5] Mm 3234. [6] Mp sub loco. **Ps 24** [1] Mm 2499. [2] Mm 2292. [3] Mm 3552. [4] Mm 149. [5] Mm 3235. [6] Mp sub loco. [7] Mm 1215. [8] Mm 2300. [9] Mm 3236. [10] Mm 2629. **Ps 25** [1] Mm 3243. [2] Mm 3365 contra textum. [3] Mm 3638.

4 [a] prp יַנְחֻנִי || **5** [a] prp שֻׁלַּח (ג dttg) || [b] G* *καὶ τὸ ποτήριόν σου* = וְכוֹסְךָ || **6** [a–a] G cj c 5 || [b] GS + suff 2 sg || [c] G(σ′) *καὶ τὸ κατοικεῖν με* = וְשִׁ cf 27,4, S *d''mr* = וְיָשַׁ? || **Ps 24,1** [a] G(S) *καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες* || **2** [a] > Gσ′θ′ || [b] l frt כּוֹנְנָהּ || **3** [a] cf 2.2[b] || **4** [a] l c C mlt Mss Vrs נפשו || [b] G + *τῷ πλησίον αὐτοῦ* = לְרֵעֵהוּ || **6** [a] C mlt Mss ut Q, sic l; G[UR L] *ζητούντων τὸν κύριον* || [b] G om suff, 2Mss GS + אֱלֹהֵי, C suff 3 sg || [c] > S || **9** [a] pc Mss Vrs והנשאו ut 7 || [b] cf 2,2[b] || **10** [a] > G || **Ps 25,1** [a] G pr *ψαλμός* = מִזְמוֹר || [b] ins קוֹתִי || [c] ins ־אֶל (hpgr) || **2** [a] huc tr : || **3** [a] frt dttg; l prb יָשֻׁבוּ.

20 וְאַתָּה יְהוָה אַל־תִּרְחָק אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ ל
21 הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד־כֶּלֶב יְחִידָתִי׃ ב12
22 הוֹשִׁיעֵנִי[a] מִפִּי אַרְיֵה וּמִקַּרְנֵי רֵמִים[b] עֲנִיתָנִי[c]׃ ל. ב וכסיפ13
23 אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאֶחָי בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָּ׃
24 יִרְאֵי יְהוָה | הַלְלוּהוּ כָּל־זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ ל. ל
וְגוּרוּ[a] מִמֶּנּוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃ ל
25 כִּי לֹא־בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת[a] עָנִי נת בטע ר״פ בסיפ; לד פסוק לא ולא ולא14. ח15
וְלֹא־הִסְתִּיר פָּנָיו[b] מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו[c] שָׁמָע׃ ו16
26 מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתִי בְּקָהָל רָב נְדָרַי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד יְרֵאָיו׃
27 יֹאכְלוּ עֲנָוִים | וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ יְהוָה דֹּרְשָׁיו ב17
יְחִי לְבַבְכֶם[a] לָעַד׃ ב18 וחד מן ו19 בטע
28 יִזְכְּרוּ | וְיָשֻׁבוּ אֶל־יְהוָה כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ ח20
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ[a] כָּל־מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם׃ ו
29 כִּי לַיהוָה הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל[a] בַּגּוֹיִם׃ ב21
30 [a]אָכְלוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ[ab] | כָּל־דִּשְׁנֵי[c]־אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל־יוֹרְדֵי עָפָר
[d]וְנַפְשׁוֹ[e] לֹא[f] חָיָּה[g]׃ 31 זֶרַע[h] יַעַבְדֶנּוּ[di] ח. ל
יְסֻפַּר לָאֲדֹנָי לַדּוֹר[k]׃ 32 יָבֹאוּ[a] וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ לְעַם נּוֹלָד כִּי עָשָׂה[b]׃ ב. ז כת א22. ד רפ23. ג קמ24.

ח ר״פ
23 1 מִזְמוֹר לְדָוִד כנ
יְהוָה רֹעִי לֹא אֶחְסָר׃ 2 בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי[a] ה1. ל
עַל־מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי׃ 3 נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב ל וכת כן2
יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי־צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ׃ ב3
4 גַּם כִּי־אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא־אִירָא רָע

12 Ps 35,17. 13 Ps 118,21. 14 Mm 771. 15 Mm 2353. 16 Mm 2671. 17 ומחלפ וַיְבַצְּעוּ בשביל שלא יהיה ב מלרע לכך פת אתו Mp sub loco. 18 Mm 1239. 19 Mp sub loco. 20 Mm 2668. 21 Mm 1581. 22 Mm 2305. 23 Mm 2366. 24 Mm 1958. Ps 23 1 Mm 3232. 2 Mp sub loco. 3 Mm 3233.

22 [a] ℭ עה– || [b] mlt Mss רְאֵמִים || [c] 𝔊(𝔖) *τὴν ταπείνωσίν μου*, σ′ *τὴν κάκωσίν μου* || 24 [a] ℭ pc Mss 𝔊 יָגוּ || 25 [a] 𝔊 *τῇ δεήσει*; 𝔖(ℭ𝔙) *g'th d*, prp צַעֲקַת || [b] ℭ פנים || [c–c] 𝔊 suff 1 sg || 27 [a] 2 Mss 𝔊𝔖 לְבָבָם || 28 [a] Ms 𝔖 Hier 𝔙𝔄 לְפָנָיו || 29 [a] 1 prb מ׳ והוא || cf 𝔊𝔖 || 30/31 [a–a] 1 י׳ אַךְ לוֹ י׳ vel אֵיךְ לוֹ י׳ || [b] sic L, mlt Mss Edd וּ– || [c] prp יְשֵׁנֵי || [d–d] dl gl || [e] 𝔊𝔖 suff 1 sg || [f] 𝔊(𝔖 Hier) *αὐτῷ* = לוֹ || [g] prp חַיָּה cf Vrs || [h] Ms זַרְעִי || cf 𝔊 || [i] huc tr : || [k] 𝔊(𝔖) *γενεά* = דּוֹר || 32 [a] 𝔊 cj c 31 || [b] 𝔊(𝔖) + *ὁ κύριος* || Ps 23,2 [a] huc tr :.

נ1. ס פשטין פת ס״ם בסיפ2

22 כב

1 לַמְנַצֵּחַ עַל־אַיֶּלֶת[a] הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד׃

ל 2 אֵלִי אֵלִי[a] לָמָה עֲזַבְתָּנִי רָחוֹק מִישׁוּעָתִי[bc] דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי[d]׃

ג פסוק3. ו׳. ד 3 אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה וְלַיְלָה וְלֹא[a]־דוּמִיָּה לִי׃

ב מל בסיפ5. ז׳6 4 וְאַתָּה קָדוֹשׁ[a] יוֹשֵׁב[b] תְּהִלּוֹת[c] יִשְׂרָאֵל׃

5 בְּךָ בָּטְחוּ אֲבֹתֵינוּ בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ׃

ג מל7 6 אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ בְּךָ בָטְחוּ וְלֹא־בוֹשׁוּ׃

ס ר״פ וכל תרי עשר דכוח8. ב׳. ל 7 וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא־אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם׃

ל וחס9 8 כָּל־רֹאַי יַלְעִגוּ לִי יַפְטִירוּ בְשָׂפָה יָנִיעוּ[a] רֹאשׁ׃

9 גֹּל[a] אֶל־יְהוָה יְפַלְּטֵהוּ יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ׃

ל׳. ל ומל 10 כִּי־אַתָּה גֹחִי מִבָּטֶן מַבְטִיחִי[ab] עַל־שְׁדֵי[b] אִמִּי׃

ל 11 עָלֶיךָ הָשְׁלַכְתִּי מֵרָחֶם מִבֶּטֶן אִמִּי אֵלִי אָתָּה׃

ה מל 12 אַל־תִּרְחַק מֶמֶּנִּי כִּי־צָרָה קְרוֹבָה כִּי־אֵין עוֹזֵר׃

ל 13 סְבָבוּנִי פָּרִים רַבִּים אַבִּירֵי בָשָׁן כִּתְּרוּנִי׃

ד׳. ל 14 פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם אַרְיֵה[a] טֹרֵף וְשֹׁאֵג׃

15 כַּמַּיִם נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָּל־עַצְמוֹתָי

הָיָה לִבִּי כַּדּוֹנָג נָמֵס בְּתוֹךְ מֵעָי׃

ג׳10. ל׳. ל ומל 16 יָבֵשׁ כַּחֶרֶשׂ כֹּחִי[a] וּלְשׁוֹנִי מֻדְבָּק מַלְקוֹחָי

ל וְלַעֲפַר־מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי׃[b]

ל ומל 17 כִּי סְבָבוּנִי כְלָבִים[a] עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי

כָּאֲרִי[b] יָדַי וְרַגְלָי׃

ב קמ׳. נב11 18 אֲסַפֵּר כָּל־עַצְמוֹתָי הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ־בִי׃

19 יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם וְעַל־לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גוֹרָל׃

Ps 22 [1] a Mm 2536. [2] Textus contra Mp, cf Mp sub loco. [3] Mp sub loco. [4] Mm 3230. [5] Mm 3231. [6] Mm 474. [7] Mm 2380. [8] Mm 1472. [9] וחד וילעגו Neh 2,19. [10] Mm 3518. [11] Mm 1104.

Ps 22,1 [a] 𝔊(σ′𝔗) *τῆς ἀντιλήψεως* = אֶיֶלֶת? cf 20 ‖ 2 [a] 𝔊 + *πρόσχες μοι* ‖ [b–b] 𝔖[W] *w'rḥqt mnj pwrqnj* et removeris a me salutem meam ‖ [c] prp מְשַׁוְעָתִי ‖ [d] 𝔊(𝔖) *τῶν παραπτωμάτων μου* = שְׁגִאתַי ‖ 3 [a] l c pc Mss 𝔗 לא ‖ 4 [a] 𝔊* *ἐν ἁγίοις*, 𝔊[L](𝔙) *-iῳ* ‖ [b] huc tr ‸ ‖ [c] 𝔊 sg cf pc Mss תהלת, 𝔖 *(b)šwbhk* (in) gloria tua ‖ 8 [a] 𝔖𝔙 pr cop ‖ 9 [a] 𝔊(𝔖) *ἥλπισεν* cf Mt 27,43, l גָּל; 𝔗 *jšbḥ* praedicabit, 𝔗[W] *šbḥ* ‖ 10 [a] 𝔗 pc Mss 𝔊𝔖 Hier מִבְטַחִי ‖ [b–b] Ms 𝔊𝔖[W] Hier מִשְׁדֵי ‖ 14 [a] Mss Vrs כְּאַ ‖ 16 [a] l חִכִּי ‖ [b] 𝔗[G] *deduxerunt*, l prb שְׁפָתְנִי ‖ 17 [a] α′σ′ (Hier) *θηραταί*, 𝔊(𝔗) + *πολλοί* ‖ [b] pc Mss Edd כארו, 2 Mss Edd כָּרוּ cf 𝔊(𝔖) *ὤρυξαν*, α′ *ἐπέδησαν*, σ′ *ὡς ζητοῦντες δῆσαι*.

6 נִרַנְּנָה | בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם־אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל[a] ל
יְמַלֵּא יְהוָה כָּל־מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ׃ ז[2]. ל ומל
7 עַתָּה[a] יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ | יְהוָה מְשִׁיחוֹ כה ר״פ[4]. ב[5]
יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ בִּגְבוּרוֹת[b] יֵשַׁע יְמִינוֹ׃
8 אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ | בְּשֵׁם־יְהוָה[a] אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר[b]׃ ג[6]
9 הֵמָּה כָרְעוּ וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ[a] וַנִּתְעוֹדָד[b]׃ יט ר״פ[7]
10 יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ[a] יַעֲנֵנוּ[b] בְיוֹם־קָרְאֵנוּ׃ ב[8] ס[9]

21 1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ א ר״פ
2 יְהוָה בְּעֻזְּךָ יִשְׂמַח־מֶלֶךְ וּבִישׁוּעָתְךָ מַה־[a]יָּגִיל[b] מְאֹד׃ ג. ל יתיר י[1]
3 תַּאֲוַת לִבּוֹ נָתַתָּה לוֹ וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו בַּל־מָנַעְתָּ סֶּלָה[a]׃ ל
4 כִּי־תְקַדְּמֵנוּ בִּרְכוֹת טוֹב תָּשִׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת פָּז׃ ג נעויא[2]. ו רפי ול מל[3]. ח[4]
5 חַיִּים | שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה[a] לוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד׃ ב ר״פ[5]. ו
6 גָּדוֹל כְּבוֹדוֹ בִּישׁוּעָתֶךָ הוֹד וְהָדָר[a] תְּשַׁוֶּה עָלָיו׃ ל
7 כִּי־תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת לָעַד[a] תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה אֶת־פָּנֶיךָ׃ ד[6]. ל
8 כִּי־הַמֶּלֶךְ בֹּטֵחַ בַּיהוָה וּבְחֶסֶד עֶלְיוֹן בַּל־יִמּוֹט׃ ד חס בסיפ
9 תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל־אוֹיְבֶיךָ יְמִינְךָ[a] תִּמְצָא שֹׂנְאֶיךָ׃ ג
10 תְּשִׁיתֵמוֹ | כְּתַנּוּר אֵשׁ[a] לְעֵת פָּנֶיךָ יְהוָה ב
בְּאַפּוֹ יְבַלְּעֵם וְתֹאכְלֵם אֵשׁ[b]׃ ל
11 פִּרְיָמוֹ מֵאֶרֶץ תְּאַבֵּד וְזַרְעָם מִבְּנֵי אָדָם׃ ל
12 כִּי־נָטוּ עָלֶיךָ רָעָה חָשְׁבוּ מְזִמָּה[a] בַּל־יוּכָלוּ׃
13 כִּי תְשִׁיתֵמוֹ שֶׁכֶם בְּמֵיתָרֶיךָ[a] תְּכוֹנֵן עַל־פְּנֵיהֶם׃ חד מן אתנח פת בסיפ' ל. ל ומל

3 Mm 706. 4 Mm 1057. 5 Mm 1720. 6 Mm 2605. 7 Mm 1497. 8 Dt 4,7. Ps 21 1 Mp sub loco. 2 Mm 3239. 3 Mm 363 et Mm 3839. 4 Mm 3228. 5 Mm 3229. 6 Mm 3595.

6 [a] G *μεγαλυνθησόμεθα* = נִגְדַּל vel נִגָּדֵל? prp נָגִיל || **7** [a] frt ins יָדוֹעַ m cs || [b] C mlt Mss α′σ′ Hier S גבורת cf 21,14 || **8** [a] > C pc Mss G^{A} cf 6 || [b] G *μεγαλυνθησόμεθα*, S *n'šn* fortes erimus, l נִגְבִּיר || **9** [a] sic L, mlt Mss Edd קְ || [b] σ′ *καὶ ὑπομένομεν* || **10** [a] huc tr ׀ || [b] l וַעֲ cf GC || Ps 21,2 > GS || [b] K יָגֵל, Q C mlt Mss נָגֵל || **3** [a] > S || **5** [a] GS pr cop || **6** [a] cf 2,2[b] || **7** [a] G(S) *εἰς αἰῶνα αἰῶνος* || [b] C *dj mn* = מְאֹת || **9** [a] cf 2,2[b] || [b] ins frt c 2 Mss GC לְכָל || **10** [a] huc tr ׀ || [b–b] gl || **12** [a] pc Mss G^{AL}σ′CV מזמת || **13** [a] C במתרך || **14** [a] C nonn Mss G רִתֵּיךָ–.

ל. ל 5 בְּכָל־הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם[a] וּבִקְצֵה[b] תֵּבֵל מִלֵּיהֶם
לַשֶּׁמֶשׁ[c] שָׂם־אֹהֶל[d] בָּהֶם׃

ל״נ ר״פ. ל׳. ב׳ דמט״ע ול״י חס בכתיב. ל. ד. ג׳ 6 וְהוּא כְחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח[a]׃

ב חד מל וחד חס[a]. ל 7 מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוֹפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם[b]
וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ׃

ל 8 תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ

ל עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי׃

9 פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב
מִצְוַת יְהוָה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם׃

ג׳. ה כת כן וכל לשון אכילה דכות[10]. ל. כת 10 יִרְאַת[a] יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד
מִשְׁפְּטֵי־יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו׃

ה[11]

ל 11 הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב
ל. ל וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים׃

כב׳ פסוק דלית בהון לא ו ולא[12]. ל וכל יחזק דכות 12 גַּם־[a]עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב׃

ל 13 שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת[a] נַקֵּנִי׃

ז[13] וכל אתנח וס״פ דכות. ב מ א 14 גַּם מִזֵּדִים[a] חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ אַל־[b]יִמְשְׁלוּ־בִי[c]
אָז אֵיתָם[d] וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב׃

ל מל ל וחס [וְנֹאשַׁלִי׃]

ל ומל 15 יִהְיוּ[a] לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ[b] יְהוָה צוּרִי
וְגֹאֲלִי׃

ר״פ 20 1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃

2 יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃

ל. ל 3 יִשְׁלַח־עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ[a] וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ׃

ל. ל מל. ל 4 יִזְכֹּר כָּל־מִנְחֹתֶיךָ[a] וְעוֹלָתְךָ[b] יְדַשְּׁנֶה[c] סֶלָה[d]׃

נ׳. ז[2] 5 יִתֶּן־לְךָ[a] כִּלְבָבֶךָ וְכָל־עֲצָתְךָ יְמַלֵּא׃

[4] חד קָמְטָן Jes 61,10. [5] Mm 3227. [6] Mm 1268. [7] Mm 3582. [8] Mm 3011. [9] Mm 1364. [10] Mm 3680. [11] Mm 1140. [12] Mm 878. [13] Mm 1660. Ps 20 [1] Mm 1595. [2] Mm 706.

5 [a] G (σ′S) *φθόγγος* ‖ [b] α′ *καὶ εἰς τέλος* ÷ וְלִקְ ‖ [c] C nonn Mss וְל cf S, G *ἐν τῷ ἡλίῳ* ‖ [d] G(S) *τὸ σκήνωμα αὐτοῦ* ‖ [e] > G ‖ **6** [a] GS + suff 3 sg ‖ **7** [a] nonn Mss G עד ‖ [b] C תי–, G(S) *ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ* = –ת הַשָּׁמַיִם ‖ **10** [a] frt l אִמְרַת cf 119,38 ‖ **12** [a] GS^{A} ר cop ‖ **13** [a] nonn Mss SC ומ׳ ‖ **14** [a] G *ἀπὸ ἀλλοτρίων* = מְנָרִים ‖ [b] C pc Mss וְאל ‖ [c] huc tr ‖ [d] l c pc Mss אֶתָּם ‖ **15** [a] 2 Mss G וְי׳ ‖ [b] G + *διὰ παντός* = תָּמִיד ‖ **Ps 20,3** [a] SC + suff 3 sg ‖ **4** [a] C nonn Mss תֵּיךְ– cf SCU, G Hier sg = חָתְנְךָ– ‖ [b] pc Mss SCU לְתֵיךְ– ‖ [c] l frt הָ–; prp יְדַרְשֶׁנָּה ‖ [d] > S ‖ **5** [a] pc Mss G-^{BS}SU + יהוה.

41 וְאֹיְבַי [a] נָתָתָה [b] לִי עֹרֶף [a] וּמְשַׂנְאַי [c] אַצְמִיתֵם [cd] :
42 יְשַׁוְּעוּ [a] וְאֵין־מוֹשִׁיעַ [b] עַל־יְהוָה [b] וְלֹא עָנָם :
43 וְאֶשְׁחָקֵם [a] כְּעָפָר עַל־פְּנֵי־רוּחַ [a] כְּטִיט חוּצוֹת אֲרִיקֵם [b] :
44 תְּפַלְּטֵנִי [a] מְרִיבֵי [b] עָם [c] תְּשִׂימֵנִי [d] לְרֹאשׁ [e] גּוֹיִם
עַם לֹא־יָדַעְתִּי יַעַבְדֻנִי :
45 [a] לִשְׁמַע [b] אֹזֶן יִשְׁמְעוּ לִי
[c] בְּנֵי־נֵכָר יְכַחֲשׁוּ [d] לִי [c] :
46 בְּנֵי־נֵכָר יִבֹּלוּ [a] וַיַּחַרְגוּ [b] מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם [c] :
47 חַי־יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוּם [a] אֱלוֹהֵי [b] יִשְׁעִי [a] :
48 הָאֵל הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת לִי וַיַּדְבֵּר [a] עַמִּים תַּחְתָּי [b] :
49 מְפַלְּטִי [a] מֵאֹיְבָי אַף [b] מִן־קָמַי [c] תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים [d] תַּצִּילֵנִי :
50 עַל־כֵּן אוֹדְךָ [a] בַגּוֹיִם וּלְשִׁמְךָ [b] אֲזַמֵּרָה :
51 מַגְדִּיל [a] יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ
לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם :

19 1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד :
2 הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה [a] יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ :
3 יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה [a] לְלַיְלָה יְחַוֶּה־דָּעַת :
4 אֵין־אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם :

ג 31. לא 32
ל 33
ז1 וכל זקף אתנח וס״פ דכות 34. כד
ג. ב. כה
ל. ה 35 מל ב 36 מגה בלישׁ חד חס וחד מל
ז 37. ג מל בלישׁ 38
ד מל 39. ל 40
ל
ל. כנ
מגדיל 41 חד מן ג חס ק בלישׁ. ז מל 42
כנ 43 ו מגה בסיפ ול בלישׁ. ד
ו ר״פ
ו 1,
ל. ו חס 2. ו 3. ל
ו חס 2. ד

31 Mm 3225. 32 Mm 486. 33 Mm 1849. 34 Mm 2120. 35 Mm 1911. 36 Mm 3109. 37 Mm 1850. 38 Mm 3226. 39 Mm 3436. 40 וחד ידבר Ps 47,4. 41 Mm 839. 42 Mm 1852. 43 Mm 475. Ps 19 1 Mm 2441. 2 Mm 3122. 3 Mm 3230.

41 a–a Σ(𝔗) *ttbr qdmj* franges coram me ‖ b pc Mss et 2S 22,41 תָּתָה ‖ c–c pc Mss et 2S 22,41 מ׳ וָאַ ‖ d 𝔊 et 2S 22,41 (𝔊) 2 sg ‖ **42** a 2S 22,42 יְשַׁוְּעוּ ‖ b–b 1 c 2S 22,42 אֶל־י׳; Σ(𝔗) *nb'wn mn mrj'* petent a Domino ‖ **43** a–a Ms et 2S 22,43 כַּעֲפַר־אָרֶץ, id 𝔗 pro כע׳; prp כַּעֲפַר רְחֹב vel כַּעֲפַר אֹרַח ‖ b 1 c mlt Mss 𝔊Σ𝔗 et 2S 22,43 אֲדַקֵּם; 2 Mss et 2S 22,43 + אֶרְקָעֵם (var) ‖ **44** a 2S 22,44 וַתְּ ‖ b prp מְרִבְבוֹת vel מְרֻבּוֹ vel לְאוֹר cf Jes 42,6 49,6 ‖ c 2S 22,44 עַמִּי ‖ d Ms 𝔗 et 2S 22,44 תְּשִׂמֵנִי ‖ e Ms et 2S 22,44 $\mathfrak{G}^{L}$ לְשָׁמְעַ ‖ f 𝔗 יעבוד ‖ **45** a 2S 22,45 a et b invers ‖ b 𝔗 et 2S 22,45 לִשְׁמוֹעַ ‖ c–c prb dl ‖ d 1 c 2S 22,45 יִתְכַּ׳ vel יְכַ׳ ‖ **46** a Ms Σ𝔗 יִכְלוּ; 𝔊 ἐπαλαιώθησαν = יִבְלוּ ‖ b 𝔗 mlt Mss et 2S 22,46 וַיַּחְגְּרוּ, 𝔊(Σ) *καὶ ἐχώλαναν*, recte ‖ c 2S 22,46 תָּם–, 𝔊(Σ) *ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν* = מִמְּסִלּוֹתֵיהֶם vel מִמַּעֲגְלוֹתֵיהֶם ‖ **47** a–a Σ *'lhj wprrwqj* = הֲי׳ וְי׳– ‖ b 2S 22,47 + צוּר ‖ **48** a 2S 22,48 ומוֹרִיד, Ps 144,2 הָרוֹדֵד, 𝔊 *καὶ ὑποτάξας* ‖ b 2S 22,48 תַּחְתָּנִי ‖ **49** a 2S 22,49 ומוֹצִיאִי ‖ b > pc Mss et 2S 22,49 ‖ c–c 𝔗 Ms et 2S 22,49 מִקָּמַי ‖ d nonn Mss et 2S 22,49 חֲמָסִים ‖ **50** a–a pc Mss et 2S 22,50 invers, frt recte et postea l לִשְׁמֶךָ ‖ b pc Mss et 2S 22,50 ר– ‖ **51** a 2S 22,51 (Q) מִגְדּוֹל ‖ **Ps 19,2** a 𝔗 pc Mss מ׳, 𝔗 σ′ϹΨ שׁ׳– ‖ **3** a 2 Mss Σ^{A} לַ׳.

25 וַיָּשֶׁב־יְהוָה לִי כְּצִדְקִי [a] כְּבֹר יָדַי [b] לְנֶגֶד עֵינָיו׃ [c]
26 עִם־[a]חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם־[b]גִּבֹּר [c]תָּמִים תִּתַּמָּם׃
27 עִם־[a]נָבָר תִּתְבָּרָר [b] וְעִם־עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל [c]׃
28 [a]כִּי־אַתָּה עַם־עָנִי [b] תוֹשִׁיעַ [c]וְעֵינַיִם רָמוֹת [d] תַּשְׁפִּיל׃
29 כִּי־[a]אַתָּה תָּאִיר [b] נֵרִי יְהוָה [c] אֱלֹהַי [d] יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי׃
30 כִּי־[a]בְךָ אָרֻץ גְּדוּד [b] וּבֵאלֹהַי [c] אֲדַלֶּג־שׁוּר׃
31 הָאֵל [a]תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת־יְהוָה צְרוּפָה [a]
מָגֵן הוּא לְכֹל | הַחֹסִים בּוֹ׃
32 כִּי מִי אֱלוֹהַּ [a] מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר [b] זוּלָתִי [c] אֱלֹהֵינוּ [b]׃
33 הָאֵל הַמְאַזְּרֵנִי [a] חָיִל וַיִּתֵּן [b] תָּמִים דַּרְכִּי [c]׃
34 מְשַׁוֶּה רַגְלַי [a] כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמֹתַי [b] יַעֲמִידֵנִי׃
35 מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחַתָּה [a] קֶשֶׁת־נְחוּשָׁה [b] זְרוֹעֹתָי׃
36 וַתִּתֶּן־לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ [a] וִימִינְךָ [b] תִּסְעָדֵנִי וְעַנְוָתְךָ [c] תַּרְבֵּנִי [d]׃
37 תַּרְחִיב צַעֲדִי [a] תַּחְתָּי [b] וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי׃
38 אֶרְדְּפָה [a] אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם [b] וְלֹא־אָשׁוּב [c] עַד־כַּלּוֹתָם׃
39 אֶמְחָצֵם [a] וְלֹא־[b]יְכֻלוּ קוּם [b] יִפְּלוּ [c] תַּחַת רַגְלָי׃
40 וַתְּאַזְּרֵנִי [a] חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ [b] קָמַי תַּחְתָּי [c]׃

25 נה. נב 21
ב. ג. ב
ל. ה. ל
ו כת כן 22
23 עמ
ד ג מל וחד חס 24. ל
26 נה בסע ר״פ בסיפ. ל
ג ב מל וחד חס 25. ל מל
כב 21. ב חד חס וחד מל
ב וחס
ג ב חס ול מל. יא מל 26. 27 ד
יא 28 ב 29 מנה חס
ל מפק א 30

21 Mm 1104. 22 Mm 1700. 23 Mm 3224. 24 Mm 1845. 25 Mm 3124. 26 Mm 3365. 27 Mm 1847. 28 Mm 2545. 29 Mm 1276. 30 Mm 331.

25 [a] 𝔊 et 2S 22,25 פָּקְחֵי–, pc Mss בְּצִ cf 21 [b] || [b–b] 2S 22,25 כִּבְרִי ; Ms יִ כְּבוֹד, Ms כְּבוֹדִי cf 21 [c] || [c] pc Mss בֵּי– || **26** [a] prb ins אִישׁ || [b] nonn Mss o εβρ′ 𝔖𝔖 וְעִם || [c] pc Mss et 2S 22,26 גִּבּוֹר || **27** [a] o εβρ′ 𝔖𝔖 pr cop || [b] 𝔊 pc Mss et 2S 22,27 תִּתַּבָּר, 𝔗 תתברד || [c] 𝔊𝔗 pc Mss et 2S 22,27 תִּתְפַּל || **28** [a–a] 2S 22,28 וְאֶת־ || [b] 1 frt עָנִו || [c–c] 𝔊 *καὶ ὀφθαλμοὺς ὑπερηφάνων* = –נֵי רָמִים, 2S 22,28 נֵיךְ עַל־רָמִים– || **29** [a] > 2S 22,29, prb dl || [b] prb huc tr ˆ cf 2S 22,29 || [c] 2S 22,29 וַיהוָה || [d] 𝔊 2 sg || **30** [a] 𝔊 *ῥυσθήσομαι* || [b] 𝔊 *ἀπὸ πειρατηρίου*; l prb גְּדֵר cf 2S 22,30 𝔊^{L} *πεφραγμένος* = גָּדוֹר || [c] 2S 22,30 בְּ, || **31** [a–a] prb gl, dl m cs || **32** [a] 2Mss et 2S 22,32 אֵל || [b–b] Ms 𝔖𝔘 כִּי אִ || [c] 2S 22,32 דרכו מִבַּלְעֲדֵי || **33** [a] 2S 22,33 מָעוּזִּי || [b] 2S 22,33 וַיַּתֵּר || [c] 𝔗 pc Mss et 2S 22,33 (K) **34** [a] 2S 22,34 (K) יָ– || [b] 𝔖^{W}Hier et 2S 22,34 (𝔘) om suff || **35** [a] Ms et 2S 22,35 וְנִחַת cf 𝔖𝔗σ′Hier, prp וְנִחַת; 𝔊 *καὶ ἔθου* = וְנָתָתָה? || [b] > 2S 22,35 𝔊^{L}, prb dl m cs || **36** [a] 𝔊* suff 1 sg; 𝔖𝔗 om suff || [b–b] > 2S 22,36, dl || [c] l c 2S 22,36 עֲנָוָתְךָ cf 𝔊θ′ (𝔖) *καὶ ἡ παιδεία σου*, σ′ *καὶ τὸ ὑπακούειν σοι*; prp וְעִזְרָתְךָ || [d] 𝔊 + *εἰς τέλος* = לָנֶצַח || **37** [a] 𝔊𝔖 pl cf σ εβρ′ *σαυδαι* || [b] Ms et 2S 22,37 תַּחְתָּנִי || **38** [a] 2S 22,38 אֶרְדְּפָה || [b] 𝔗 ut 2S 22,38 וְאַשְׁמִידֵם || [c] cf 2,2[b] || **39** [a] 2S 22,39 וְאֲכַלֵּם וָאָ || [b–b] 2S 22,39 יְקוּמוּן || [c] 𝔖𝔗 ut 2S 22,39 יָ′, sic l || **40** [a] 2Mss et 2S 22,40 (K) ותזרני || [b] 𝔊 + *πάντας* || [c] 2S 22,40 תָּנִי–.

יִשְׁמַע[b] מֵהֵיכָלוֹ[c] קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו[d] | תָּבוֹא בְאָזְנָיו׃ [חָרָה לוֹ[d] ג[6]
8 וַתִּגְעַשׁ[a] וַתִּרְעַשׁ | הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי[b] הָרִים[c] יִרְגָּזוּ[d] וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי־ ג[7]
9 עָלָה עָשָׁן | בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ־מִפִּיו[a] תֹּאכֵל[b] גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ[b] ׃ ג[8]
10 וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרָד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו׃ ג[9]
11 וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוּב וַיָּעָף וַיֵּרָא[a] עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ[b] ׃ ג ורח[10] . ל
12 יָשֶׁת[a] חֹשֶׁךְ | סִתְרוֹ[b] סְבִיבוֹתָיו[c] סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת־[d]מַיִם[d] עָבֵי שְׁחָקִים[e] ׃ ד מל[11]
13 מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו[a] עָבְרוּ[b] בָּרָד וְגַחֲלֵי־אֵשׁ׃
14 וַיַּרְעֵם[a] בַּשָּׁמַיִם[b] יְהוָה וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קֹלוֹ[c] בָּרָד וְגַחֲלֵי־אֵשׁ[d] ׃ ב . ב[12] . ה[13] חס ד מנה בכתיב וכל אורית דכות ב מ א
15 וַיִּשְׁלַח חִצָּיו[a] וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב[b] וַיְהֻמֵּם[c] ׃ ב[14] . לג קמ[15] . ג[16]
16 וַיֵּרָאוּ[a] אֲפִיקֵי מָיִם[a] וַיִּגָּלוּ[b] מוֹסְדוֹת תֵּבֵל ד[17] . ב
מִגַּעֲרָתְךָ[c] יְהוָה מִנִּשְׁמַת[d] רוּחַ אַפֶּךָ[e] ׃
17 יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים׃ ב
18 יַצִּילֵנִי[a] מֵאֹיְבִי עָזִּ[a] וּמִשֹּׂנְאַי[b] כִּי־אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃ ב[12] . ז קמ למערב[18]
19 יְקַדְּמוּנִי בְיוֹם־אֵידִי[a] וַיְהִי־יְהוָה לְמִשְׁעָן[b] לִי׃ ב חד מל וחד חס . ו בנ״ך
20 וַיּוֹצִיאֵנִי לַמֶּרְחָב[a] יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי׃ ג מל
21 יִגְמְלֵנִי[a] יְהוָה כְּצִדְקִי[b] כְּבֹר[c] יָדַי יָשִׁיב לִי׃ כנ[19] . כד בלישׁ[20]
22 כִּי־שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא־רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי׃
23 כִּי כָל־מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי וְחֻקָּתָיו לֹא־אָסִיר[a] מֶנִּי[b] ׃
24 וָאֱהִי[a] תָמִים עִמּוֹ וָאֶשְׁתַּמֵּר[b] מֵעֲוֹנִי׃ ל

[6] Mm 1840. [7] Mm 1841. [8] Mm 787. [9] Mm 1842. [10] Mm 1843. [11] Mm 2920. [12] Mp sub loco. [13] Mm 1669. [14] Ex 19,16. [15] Mm 264. [16] Mm 3222. [17] Mm 3223. [18] Mm 3655. [19] Mm 1104. [20] Mm 1685.

7 [b] 2 Mss GSC et 2S 22,7 יַ׳ || [c] G ἐκ ναοῦ ἁγίου αὐτοῦ || [d] > 2S 22,7, dl m cs || **8** [a] 2 Mss וַתִּתְגַּ׳ || [b] nonn Mss מ׳, 2S 22,8 דּוֹת– || [c] 2S 22,8 הַשָּׁמַיִם || [d–d] prb gl || **9** [a] G(S) ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ || [b–b] prb gl || **11** [a] C nonn Mss et 2S 22,11 הָרוּחַ || [b] C רוּחַ || **12** [a] 2 Mss GC et 2S 22,12 יַ׳ || [b] > 2S 22,12; huc tr ‸ || [c] frt gl, dl m cs || [d] Ms et 2S 22,12 חֲשַׁרַת || [e–e] G(S) ἐν νεφέλαις ἀέρων; prb gl || **13** [a] G (Hier) ai νεφέλαι; dl || [b] l c 2S 22,13 בָּעֲרוּ || **14** [a] > C nonn Mss ׀ [b] 2 Mss et 2S 22,14 יְ׳ || [c] pc Mss GC Hier מִמְּ׳, 2S 22,14 מִן־שׁ׳ || [d–d] > nonn Mss G et 2S 22,14, dl cf 13 b || **15** [a] C pc Mss G et 2S 22,15 וַיָּהֹם || **16** [a] pc Mss et 2S 22,16 יָם || [b] C et 2S 22,16 יְ׳ ׀ [c] 2S 22,16 בְּגַעֲרַת ׀ [d] Ms S וּמִ׳ || [e] C pc Mss אפיך, C Ms et 2S 22,16 אַפּוֹ ׀ **18** [a–a] GS pl cf C || [b] 2 Mss וּמִמְּתְקוֹמְמַי, 2S 22,18 מִשּׂ׳ || **19** [a] C tjltwlj = נוֹדִי? || [b] SC ut 2S 22,19 מִ׳ || **20** [a–a] 2S 22,20 וַיֹּצֵא לִ׳ אֹתִי || **21** [a] GS pr cop || [b] C pc Mss et 2S 22,21 –קָתִי, 2 Mss בְּצִ׳ cf 25[a] || [c] C Ms כבד, pc Mss כְּבוֹד cf 2S 22,21 G[L] δόξαν; GS pr cop || **23** [a] C mlt Mss et 2S 22,23 אָסוּר || [b] 2S 22,23 מִמֶּנָּה || **24** [a] 2S 22,24 וָאֶהְיֶה; C ואשמר || [b] 2S 22,24 melius מֵעֲוֹנָה–.

7 הַפְלֵ֤ה חֲסָדֶ֨יךָ֮ [a] מוֹשִׁ֪יעַ חוֹסִ֫ים [bc] מִמִּתְקוֹמְמִ֥ים בִּימִינֶ֑ךָ׃

8 שָׁמְרֵ֥נִי כְּאִישׁ֥וֹן בַּת־[a]עָ֑יִן בְּצֵ֥ל כְּנָפֶ֝יךָ תַּסְתִּירֵ֗נִי׃

9 מִפְּנֵ֣י רְ֭שָׁעִים זָ֣וּ שָׁדְּד֑וּנִי אֹיְבֵ֖י בְּנֶ֣פֶשׁ יַקִּיפ֣וּ עָלָֽי׃

10 חֶלְבָּ֥מוֹ [a] סָגְר֑וּ פִּ֝ימוֹ֗ דִּבְּר֥וּ בְגֵאֽוּת׃

11 אֲשֻׁרֵ֥ינוּ [a] עַתָּ֗ה סְבָבֻ֫נִ֥י [b] עֵינֵיהֶ֥ם יָשִׁ֑יתוּ לִנְטֹ֖ת בָּאָֽרֶץ׃

12 דְּמ֣וּת [a] כְּ֭אַרְיֵה יִכְסֹ֣ף לִטְרֹ֑ף וְ֝כְכְפִ֗יר יֹשֵׁ֥ב בְּמִסְתָּרִֽים׃

13 קוּמָ֣ה יְ֭הוָה קַדְּמָ֣ה פָנָ֑יו הַכְרִיעֵ֥הוּ פַּלְּטָ֣ה נַ֭פְשִׁי מֵרָשָׁ֣ע חַרְבֶּ֑ךָ׃ [a]

14 [a] מִמְּתִ֣ים [b] יָ֭דְךָ יְהוָ֑ה [c] מִמְּתִ֥ים [d] מֵחֶ֥לֶד [ce] חֶלְקָ֗ם [f] בַּחַיִּ֫ים [a]
וְצָפ֥וּנְךָ֥ [g] תְּמַלֵּ֑א [h] בָּ֝טְנָ֗ם יִשְׂבְּעוּ֙ בָנִ֣ים וְהִנִּ֖יחוּ יִתְרָ֣ם לְעוֹלְלֵיהֶֽם׃

15 אֲ֭נִי בְּצֶ֣דֶק אֶחֱזֶ֣ה פָנֶ֑יךָ [a] אֶשְׂבְּעָ֥ה בְ֝הָקִ֗יץ תְּמוּנָתֶֽךָ׃ [ab]

18 1 לַמְנַצֵּ֗חַ לְעֶ֫בֶד־יְהוָ֥ה לְדָוִ֑ד אֲשֶׁ֤ר דִּבֶּ֨ר ׀ לַיהוָ֗ה אֶת־דִּבְרֵ֣י הַשִּׁירָ֣ה
הַזֹּ֭את בְּי֣וֹם הִצִּ֣יל־יְהוָ֣ה אוֹת֗וֹ מִכַּף֮ כָּל־[a]אֹיְבָ֪יו וּמִיַּ֥ד [a] שָׁא֑וּל׃ 2 וַיֹּ֥אמַר

[a]אֶרְחָמְךָ֥ [b] יְהוָ֑ה חִזְקִֽי׃ [a]

3 יְהוָ֤ה ׀ סַלְעִ֡י וּמְצוּדָתִ֥י וּמְפַלְטִ֑י [a] אֵ֝לִ֗י [b] צוּרִ֥י אֶחֱסֶה־בּ֑וֹ
מָגִנִּ֥י וְקֶ֖רֶן־יִשְׁעִ֣י מִשְׂגַּבִּֽי׃ [c]

4 מְהֻלָּ֣ל [a] אֶקְרָ֣א יְהוָ֑ה וּמִן־[b]אֹיְבַ֖י אִוָּשֵֽׁעַ׃

5 אֲפָפ֥וּנִי [a] חֶבְלֵי־[b]מָ֑וֶת וְ֝נַחֲלֵ֗י [c] בְּלִיָּ֥עַל יְבַעֲתֽוּנִי׃

6 חֶבְלֵ֣י שְׁא֣וֹל סְבָבֻ֑נִי [a] קִדְּמ֖וּנִי מֹקְשֵׁ֣י מָֽוֶת׃

7 בַּצַּר־לִ֥י ׀ אֶקְרָ֗א יְהוָ֥ה [a] וְאֶל־אֱלֹהַ֥י אֲשַׁוֵּֽעַ׃

ג חד כת ה וחד כת א³. ל מל

ג. ג

ל. ב

סבבונו ק

ל. ל מל. ל. ג רפי⁴

ל. ל

ב. ב

וצפינך⁵ חד מן ז⁶ פסוק מן ק הי מללין ז מכה ר⁷ ב⁸ מנה בליש

סז ר״ם לג מנה בכתיב וחד מן ד⁸ בטע בסיפ. ד

ב. ג חד באור וחד בגביא וחד בכתיב¹

כד מל ה מנה בכתיב. ב. צא יט מנה ר״ם

ל. ל

ח בטע ר״ם בסיפ². ל

ג וחס³. ל

ד ג מל וחד חס⁴. ב חד מל וחד חס

ד ב חס וב מל⁵

[3] Mm 2316. [4] Mm 3737. [5] Mm 832. [6] Mm 1594. [7] Mm 1559. [8] Mm 2978. [9] Mm 3221. **Ps 18** [1] Mm 4256. [2] Mm 3443. [3] Mm 1837. [4] Mm 1838. [5] Mm 1839.

7 [a] ℭ mlt Mss הפלא || [b–b] prp הוֹי חוֹסֶה־בָּךְ || [c] 𝔊 *τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ* || **8** [a] frt gl || **10** [a] > 𝔖; prp חֶלְבָּ֫מוֹ || **11** [a] Ms אשרוני, 𝔊 *ἐκβάλλοντές με* (aram אשדוני), σ′ (𝔖) *μακαρίζοντές με*; prp יְמוֹ– vel יְשֻׁרוּנִי || [b] ℭ mlt Mss 𝔗 ut Q, K 𝔊𝔖 Hier נִי– || **12** [a] 𝔊 *ὑπέλαβόν με* = דְּמוּנִי || **13** [a] 𝔊 cj c 14; 𝔖 *wmn ḥrb'* et a gladio || **14** [a–a] crrp || [b] 𝔊 *ἀπὸ ἐχθρῶν*, α′ *ἀπὸ τεθνηκότων* cf 𝔖; prp הַמִּיתֵם vel מְמִתִּים (et postea מִידֶךָ) vel מֵמְרִים (cf [c–c]) || [c–c] prp מֵמְתִּים מֵחֶלֶד || [d] 𝔊^{BU} *ἀπολ(λ)ύων*, 𝔊$^{-BU}$ *ἀπὸ ὀλίγων*, α′𝔖 ut [b], Hier *qui mortui sunt* || [e] α′ *ἐκ καταδύσεως*, 𝔖 *dḥpr'* foveae, Hier *in profundo* || [f] 𝔊 *διαμέρισον αὐτούς* cf 𝔖 (ℭ om מִ' בחיים) || [g] ℭ mlt Mss ut Q, K וצפניך || [h] 𝔊(𝔖𝔗) *ἐπλήσθη* = תְּמָלֵא || **15** [a–a] 𝔊 *ἐν τῷ ὀφθῆναί τὴν δόξαν σου* || [b] 𝔖 *ḥjmnwtk* fides tua || **Ps 18,1** [a] mlt Mss et 2S 22,1 || **2** [a–a] > 2S 22,2 || [b] prp אֶרְחָמְךָ || **3** [a] dl m cs; ℭ nonn Mss et 2S 22,3 + לִי || [b] ℭ pc Mss et 2S 22,3 אֱלֹהַי || [c] dl m cs || **4** [a] 𝔊 *αἰνῶν* = מְהֻלָּל; 𝔖 cj c 3; prp מְהֻלָּלַי vel מְחֻלָּל cf Jes 53,5 || **5** [a] nonn Mss 𝔖𝔄 et 2S 22,5 pr כִּי || [b] l prb c 2S 22,5 מְשִׁבְרֵי || [c] 2Mss et 2S 22,5 נַ' || **6** [a] nonn Mss סבוני, 2S 22,6 סַבְּנִי || **7** [a] ℭ pc Mss אושע, 2S 22,7 אֶקְרָא.

טוֹבָתִי cb בַּל־עָלֶיךָ b׃
3 לִקְדוֹשִׁים c אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ d הֵמָּה e וְאַדִּירֵי f כָּל־חֶפְצִי g־בָּם׃ ג מל בלישׁ׳. ל
4 a יִרְבּוּ b עַצְּבוֹתָם c אַחֵר מָהָרוּ ל
בַּל־אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם וּבַל־אֶשָּׂא אֶת־שְׁמוֹתָם עַל־שְׂפָתָי׃ ל. נג
5 יְהוָה מְנָת־חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ a גּוֹרָלִי b׃ ל
6 חֲבָלִים נָפְלוּ־לִי בַּנְּעִמִים אַף־נַחֲלָת a שָׁפְרָה עָלָי׃ ל. ל
7 אֲבָרֵךְ אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף־לֵילוֹת יִסְּרוּנִי a כִלְיוֹתָי׃
8 שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָּמִיד כִּי מִימִינִי a בַּל־אֶמּוֹט׃
9 לָכֵן שָׂמַח לִבִּי a וַיָּגֶל כְּבוֹדִי b אַף־בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח׃ ג׳. ב ובתרי׳ לישנ׳
10 כִּי לֹא־תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא־תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת׃ יא בטע ר״פ בשלש ספרים. ל
11 תּוֹדִיעֵנִי a אֹרַח חַיִּים
שֹׂבַע a שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח׃ ל ומל׳

17 1 תְּפִלָּה לְדָוִד ב׳
שְׁמַע יְהוָה | צֶדֶק a הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי b
הַאֲזִינָה תְפִלָּתִי בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה׃ יז
2 מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ a תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים׃ י. יז׳
3 בָּחַנְתָּ לִבִּי | פָּקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתַּנִי בַל־תִּמְצָא זַמֹּתִי a ב ול בטע
בַּל־יַעֲבָר־פִּי׃ 4 לִפְעֻלּוֹת אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ אֲנִי שָׁמַרְתִּי a ל
אָרְחוֹת פָּרִיץ b׃ 5 תָּמֹךְ a אֲשֻׁרַי b בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל־נָמוֹטוּ פְּעָמָי׃ ב. ל
6 אֲנִי־קְרָאתִיךָ כִּי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שִׁמְעָ a אִמְרָתִי׃ יג

3 Mm 3030. 4 וחד כוסי Ps 23,5. 5 Mm 3375. 6 Mp sub loco. 7 וחד בשמחת Ps 45,16. Ps 17 1 Ps 86,1. 2 Mm 2362.

2/3 b–b 𝔊 οὐ χρείαν ἔχεις, 𝔖 *mn lwtk hj* a te est, σ′ (Hier 𝔗) οὐκ ἔστιν ἄνευ σου; prp בל־בלעדיך ‖ c–c prp בְּלִיַּעַל כָּל־ק׳ (et : tr post וטובתי) ‖ d 𝔊 + suff 3 m sg ‖ e prp חָמַד ‖ f 𝔊 ἐθαυμάστωσεν, 𝔖 *wmšbḥ*; prp יַאְדִּיר vel הָאַדִּיר vel וַאֲרוּרִים ‖ g 𝔊 suff 3 m sg, prp חפצי vel חָפַצְתָּ ‖ 4 a exc hemist ante 4a ‖ b 𝔗 *msgn* = רַ׳ ‖ c–c prp אַחֲרִים יֵרָאוּ vel אָרְחָם הֵרַעוּ, al א׳ הֵמִירוּ cf Jer 2,11 ‖ 5 a 1 c mlt Mss תּוֹמְכִי cf 𝔊 ‖ b 𝔊 + ἐμοί cf 𝔖 ‖ 6 a 1 תִּי– cf 𝔊𝔖 ‖ 7 a 2 Mss יסרני = יִסְּרַנִי? ‖ 8 a ins הוּא ‖ 9 a 2 Mss יְשֻׁ׳ ‖ b pc Mss כבדי = כְּבֵדִי? 𝔊 ἡ γλῶσσά μου ‖ 11 a 𝔖 *w'sb' mn* et satiabor a, 𝔊 πληρώσεις με, θ′ ἑπτά ‖ Ps 17,1 a 𝔊 + suff 1 sg, α′ (𝔖 Hier) δίκαιον = צַדִּיק; prp אֵל צ׳ vel צַדִּיקִי, al צִדְקִי vel צִדְקָתִי vel צִדְקָתִי ‖ b huc tr ‖ 2 a 𝔊 suff 1 sg ‖ 3 a 𝔊 (𝔖 Hier) ἀδικία, l זְמָתִי vel זִמָּתִי (cf α′σ′); huc tr : ‖ 4 a huc tr : ‖ b pc Mss פרץ cf akk *parṣu* mandatum ‖ 5 a prb l תָּמְכוּ ‖ b huc tr ‖ 6 a pc Mss 𝔊𝔖 שׁ׳.

הִשְׁחִיתוּ הִתְעִיבוּ[b] עֲלִילָה[c] אֵין עֹשֵׂה־טוֹב[d]׃

2 יְהוָה[a] מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל־בְּנֵי־אָדָם

לִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ[b] אֶת־אֱלֹהִים׃ ב

3 הַכֹּל סָר[a] יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ ל. ב

אֵין[b] עֹשֵׂה־טוֹב אֵין גַּם־אֶחָד[c]׃ [לֹא קָרָאוּ׃ יו מ״פ אין אין

4 הֲלֹא יָדְעוּ[a] כָּל־[b] פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי[c] עַמִּי אָכְלוּ[d] לֶחֶם יְהוָה[e]

5 שָׁם | פָּחֲדוּ פָחַד[a] כִּי־אֱלֹהִים בְּדוֹר צַדִּיק׃ ל

6 עֲצַת־עָנִי תָּבִישׁוּ[a] כִּי יְהוָה מַחְסֵהוּ׃ ה׳

7 מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת[a] יִשְׂרָאֵל

בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח[b] יִשְׂרָאֵל׃

ח ר״פ **15** 1 מִכְתָּם לְדָוִד

יְהוָה מִי־יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ[a] מִי[b]־יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ׃ כז׳ מל וכל משלי וקהלת דכות ב מ״ה

2 הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק ה. ח². מז פסוק לא לא לא

וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ׃ 3 לֹא[a] רָגַל | עַל־לְשֹׁנוֹ ד² מנה ר״פ

לֹא־עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה וְחֶרְפָּה[c] לֹא־נָשָׂא עַל־קְרֹבוֹ׃ ג חס[e]

4 [a]נִבְזֶה | בְּעֵינָיו נִמְאָס[b] וְאֶת־יִרְאֵי יְהוָה יְכַבֵּד נג׳. ב[e]

נִשְׁבַּע לְהָרַע[c] וְלֹא יָמֵר[d]׃ ו[e]. ל חס

5 כַּסְפּוֹ | לֹא־נָתַן בְּנֶשֶׁךְ וְשֹׁחַד עַל־נָקִי לֹא לָקָח מז פסוק לא לא לא

עֹשֵׂה־אֵלֶּה[a] לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם׃

נ׳ **16** 1 מִכְתָּם לְדָוִד

שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ׃ 2 אָמַרְתְּ[a] לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה ל נגיא. ז² ול לשון זכר

Ps 14 [1]Mm 463. **Ps 15** [1]Mm 1788. [2]Mm 2238. [3]Mm 814. [4]Mm 600. [5]Mm 3219. [6]Mm 227. **Ps 16** [1]Mm 3220. [2]Mm 1742.

1 [b] GS ut 53,2 וְה׳ || [c] Ms 𝔗 עָוֶל ut 53,2 || [d] G + *οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός* cf 3b || **2** [a] 53,3 אֱלֹהִים || [b] cf 2,2[b]; G pr *ἤ*, S pr cop || **3** [a] 2 Mss גָּ ut 53,4 || [b–b] Ms וְאין– cf S || [c] 2 Ms G + קֶבֶר פָּתוּחַ גְּרוֹנָם לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן חֲמַת עַכְשׁוּב תַּחַת לְשׁוֹנָם אֲשֶׁר פִּיהֶם אָלָה וּמְרֹרָה מָלֵא קַלּוּ רַגְלֵיהֶם לִשְׁפּוֹךְ דָּם׃ מָזָל רַע וּפֶגַע רַע בְּדַרְכֵיהֶם וְדֶרֶךְ שָׁלוֹם לֹא יָדָעוּ = Rm 3,13–18 || [4] [a] pc Mss G𝔖𝔗 יֵ׳ || [b] > 2 Mss et 53,5 || [c] pc Mss אָכְלוּ || [d] G(S) *βρώσει* → אֹכֵל || [e] 2 Mss אֱלֹהִים ut 53,5 || **5** [a] Ms 53,5 || [b] Ms GS וְי׳ || [c] 2 Ms אֵין פַּחַד אֱלֹהִים לְנֶגֶד עֵינֵיהֶם׃ G + לֹא הָיָה פַּחַד ut 53,6 || **6** [a] Ms הֲבִ׳ || **7** [a] pc Mss עוֹת– ut 53,7 || [b] Ms GS וְי׳ || **Ps 15,1** [a] 𝔗 mlt Mss בְּאָהֳלֶיךָ || [b] 𝔗 mlt Mss GS Hier וּמִי || **3** [a] S *nkwltn* mendax || [b] pc Mss GS וְלֹא || [c] S *wšwhd'* et munus cf 5 || **4** [a] crrp || [b] 2 Mss נָ׳, G *πονηρευόμενος*, S *mrgzn'* irritator || [c] G(S) *τῷ πλησίον αὐτοῦ*, σ′ *ἑταῖρος εἶναι* || [d] frt ins בְּרָע || **5** [a] S + *k'jn hw* rectus est || **Ps 16,2/3** [a] mlt Mss GS Hier תִּי–.

12 1 לַמְנַצֵּחַ עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמ֥וֹר לְדָוִֽד׃

2 הוֹשִׁ֣יעָה[a] יְ֭הוָה כִּי־גָמַ֣ר חָסִ֑יד כִּי־פַסּ֥וּ[b] אֱמוּנִ֗ים[c] מִבְּנֵ֥י אָדָֽם[d]׃ ל

3 שָׁ֭וְא | יְדַבְּר֣וּ אִ֣ישׁ אֶת־רֵעֵ֑הוּ[a] שִׂפַ֥ת חֲ֝לָקֹ֗ות בְּלֵ֣ב וָלֵ֣ב יְדַבֵּֽרוּ׃ נ¹.ד

4 יַכְרֵ֣ת יְ֭הוָה כָּל־שִׂפְתֵ֣י חֲלָקֹ֑ות לָשׁ֥וֹן[a] מְ֝דַבֶּ֗רֶת גְּדלֹֽות׃ ב.ג¹.ז²

5 אֲשֶׁ֣ר אָ֭מְרוּ | לִלְשֹׁנֵ֣נוּ[a] נְגְבִּ֑יר שְׂפָתֵ֥ינוּ אִתָּ֝נוּ מִי אָד֥וֹן לָֽנוּ׃ ל וחס

6 מִשֹּׁ֣ד עֲנִיִּ֭ים[a] מֵאַנְקַ֣ת[b] אֶבְיוֹנִ֑ים עַתָּ֥ה אָ֝קוּם[c] יֹאמַ֗ר יְהוָ֥ה ל.ב.ו דמטע
אָשִׁ֥ית בְּיֵשַׁ֑ע[d] יָפִ֖יחַ לֹֽו׃ 7 אִמֲרֹ֣ות יְ֭הוָה אֲמָר֣וֹת טְהֹרֹ֑ות

כֶּ֥סֶף צָר֝וּף[a] בַּעֲלִ֗יל[b] לָאָ֥רֶץ[a] מְזֻקָּ֥ק שִׁבְעָתָֽיִם׃ ו[a]

8 אַתָּ֣ה יְ֭הוָה תִּשְׁמְרֵ֑ם[a] תִּצְּרֶ֥נּוּ[b] | מִן־הַדֹּ֥ור זֶ֝֗ו לְעֹולָֽם׃ יו ר״פ בסיפ. ג ר״פ[4]

9 סָבִ֣יב רְ֭שָׁעִים יִתְהַלָּכ֑וּן כְּרֹ֖ם[b] זְלֻ֣ות[ac] לִבְנֵ֣י אָדָֽם׃ ג ר״פ[5].ל.ל

13 1 לַמְנַצֵּ֥חַ מִזְמ֥וֹר לְדָוִֽד׃ ל ר״פ

2 עַד־אָ֭נָה יְ֣הוָה תִּשְׁכָּחֵ֑נִי נֶ֥צַח עַד־אָ֝נָ֗ה | תַּסְתִּ֣יר אֶת־פָּנֶ֣יךָ מִמֶּֽנִּי׃ ג[1]

3 עַד־אָ֭נָה אָשִׁ֣ית עֵצֹ֑ות[a] בְּ֝נַפְשִׁ֗י יָגֹ֥ון בִּלְבָבִ֥י יוֹמָ֑ם[b] ו

עַד־אָ֥נָה | יָרֹ֖ום אֹיְבִ֣י עָלָֽי׃

4 הַבִּ֣יטָ֣ה עֲנֵ֣נִי[a] יְ֭הוָה אֱלֹהָ֑י הָ֝אִ֥ירָה עֵינַ֗י פֶּן־אִישַׁ֥ן הַמָּֽוֶת׃ ב².ל

5 פֶּן־יֹאמַ֣ר אֹיְבִ֣י יְכָלְתִּ֑יו[a] צָרַ֥י יָ֝גִ֗ילוּ כִּ֣י אֶמּֽוֹט׃ ו.ל

6 וַ֭אֲנִי | בְּחַסְדְּךָ֣ בָטָ֑חְתִּי יָגֶ֥ל לִבִּ֖י בִּישׁוּעָתֶֽךָ׃ סז ר״פ לפ מנה בכתיב. ג[3]
אָשִׁ֥ירָה לַיהוָ֗ה כִּ֤י גָמַ֖ל עָלָֽי[a]׃

14 1 לַמְנַצֵּ֥חַ[a] לְדָוִֽד׃ ג
אמירה פלוני בלבו ו. יו ר״פ אין אין
אָמַ֣ר נָ֭בָל בְּלִבּ֑וֹ אֵ֥ין אֱלֹהִ֗ים

Ps 12 [1]Mm 3213. [2]Mm 3615. [3]Mm 31. [4]Mm 3214. [5]Mm 3215. **Ps 13** [1]Mm 3216. [2]Mm 3217. [3]Mm 3218.

Ps 12,2 [a] G + suff 1 sg ‖ [b] pc Mss שָׂפוּ; G(S) *ὠλιγώθησαν*, T *spw* = סָפוּ ‖ [c] S + *mn* *'r''* = מִן הָאָרֶץ ‖ [d–d] S (v 3) *bnjnš'* — בְּנֵי אִ׳ ‖ **3** [a] mlt Mss G אל ‖ **4** [a] Ms GS וְלִ׳ ‖ **5** [a] G(S) *τὴν γλῶσσαν ἡμῶν* = לְשֹׁנֵ֑נוּ; T *bljšnn'* = בְּלִ׳ ‖ **6** [a] pc Mss עֲנִיִּים ‖ [b] GS pr cop ‖ [c] Seb אֹמַר ‖ [d–d] G *παρρησιάσομαι ἐν αὐτῷ*, σ′ *ἐμφανές*, S *glj'jt* aperte; prp אוֹשִׁיעַ לוֹ vel עָיְפֵי־חַיִל ‖ **7** [a–a] Hier *separatum a terra*; prp מֵעֲלָיו אֶרֶץ ‖ [b] G(S) *δοκίμιον*, α′ *χωροῦν* ‖ **8** [a] pc Mss G Hier רְנוּ— ‖ [b] nonn Mss G רְנֵי־; S *šwzbjnj wpšnj* libera me et redime me ‖ **9** [a–a] prp כְּרָמָה וַלוֹת cf [c] ‖ [b] pc Mss בְּרֹם, G + suff 2 sg ‖ [c] Sexta *ἐξουθένησας* = וַלוֹת cf [a–a] ‖ **Ps 13,3** [a] prp עַצָּבֹת vel עֲצֻבוֹת ‖ [b] G^{AL} + *καὶ νυκτός* ‖ **4** [a] G$^{RS\mathfrak{C}\mathfrak{V}}$ pr cop ‖ **5** [a] G *ἴσχυσα πρὸς αὐτόν* = יָכֹלְתִּי לוֹ? ‖ **6** [a] G + *καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου*, ex 7,18b ‖ **Ps 14,1** [a] pc Mss G + מִזְמוֹר.

11 אָמַר בְּלִבּוֹ שָׁכַח אֵל הִסְתִּיר פָּנָיו בַּל־רָאָה לָנֶצַח׃

(ק) 12 קוּמָה יְהוָה אֵל נְשָׂא יָדֶךָ אַל־תִּשְׁכַּח עֲנִיִּים׃

13 עַל־מֶה נִאֵץ רָשָׁע אֱלֹהִים אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ׃

(ר) 14 רָאִיתָה כִּי־אַתָּה עָמָל וָכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ

עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֶלְכָּה יָתוֹם אַתָּה הָיִיתָ עוֹזֵר׃

(ש) 15 שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וְרָע תִּדְרֹשׁ־רִשְׁעוֹ בַל־תִּמְצָא׃

16 יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ׃

(ת) 17 תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ׃

18 לִשְׁפֹּט יָתוֹם וְדַךְ בַּל־יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ אֱנוֹשׁ מִן־הָאָרֶץ׃

11 1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד

בַּיהוָה חָסִיתִי אֵיךְ תֹּאמְרוּ לְנַפְשִׁי נֻדִּי הַרְכֶם צִפּוֹר׃

2 כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל־יֶתֶר

לִירוֹת בְּמוֹ־אֹפֶל לִישָׁרֵי־לֵב׃

3 כִּי הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסוּן צַדִּיק מַה־פָּעָל׃

4 יְהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ יְהוָה בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ

עֵינָיו יֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו יִבְחָנוּ בְּנֵי אָדָם׃

5 יְהוָה צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ׃

6 יַמְטֵר עַל־רְשָׁעִים פַּחִים אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ זִלְעָפוֹת מְנָת

7 כִּי־צַדִּיק יְהוָה צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָּנָימוֹ׃ [כּוֹסֵם׃ ס

ל
ב חד כת סה וחד כת שא[8].
ה חס בסיפ[9]. ענניים חד ק מן ה[10] כת ייר וקר׳ יי
ג מיחד. כד[11]. ל[12]
ל חס. ה[13]
כ[14] מילין כת ה ס״ת ול בליש. ה מל
ל וכל טוב ורע דכות. ג מל ב מנה בליש
ו
ל חס בסיפ
ג **11** לא
נודי חד מן מה׳ כת ו ק וקר׳ ל
נה בטע ר״פ בסיפ. ב[2]
ב חד מל וחד חס[3]. ט
ל. ל
ח בטע ר״פ בסיפ[4]
ל. ה[5]. ב[6]
ב. ל[7]
ד ומל[9]. ט[9]. ל ול

[8]Mm 3198. [9]Mm 477. [10]Mm 3549. [11]Mm 592. [12] חד אמר בלבו Ob 1,3. [13]Mm 125. [14]Mm 964. Ps 11 [1]Mm 3811. [2]Mm 3211. [3]Mm 3304. [4]Mm 3443. [5]Mm 3473. [6]Dt 10,18. [7] חד וְלַעֲנוּת Thr 5,10. [8]Mm 3367. [9]Mm 3212.

12 [a] $\mathfrak{G}^{ARL}\mathfrak{S}$ + suff 1 sg; > $\mathfrak{C}$, prb dl || [b] $\mathfrak{C}$ mlt Mss ut Q || **13** [a] $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ 3 sg || **14** [a–a] dl (dttg) || [b–b] prp לְיָתוֹם יָדְךָ cf 18 || [c] cf 8[c] || [d] l לִי׳ || **15** [a] huc tr ˆ cf $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ || [b] $\mathfrak{G}$ (α′ σ′ $\mathfrak{S}$) *ζητηθήσεται* = יִדָּרֵשׁ || [c] pc Mss כל; $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ pr cop || [d] $\mathfrak{G}(\mathfrak{S})$ *εὑρεθῇ* - יִמָּצֵא cf α′σ′; $\mathfrak{G}$* + *δι' αὐτήν* || **16** [a] $\mathfrak{G}$ *βασιλεύσει* || [b] nonn Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{T}$ לְעִ׳ || [c] $\mathfrak{G}$ *ἀπολεῖσθε* = אֹ׳ || **17** [a] nonn Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ עֲנִיִּים || [b] $\mathfrak{G}$ 3 sg || [c] $\mathfrak{G}(\mathfrak{S})$ *τὴν ἑτοιμασίαν*, Ms תבין; prp הָגִיוֹן || **18** [a] frt dl m cs || **Ps 11,1** [a] 2 Mss $\mathfrak{G}$ + מִזְמוֹר || [b] $\mathfrak{C}$ mlt Mss $\mathfrak{G}\alpha'\mathfrak{S}\mathfrak{T}$ ut Q, K נודו; $\mathfrak{S}$ + *wškn*ḥ et habita ‖ [c] $\mathfrak{G}(\mathfrak{S}\mathfrak{T})$ *ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς* = הַר כְּמוֹ vel כְּ הָרִים || **2** [a] $\mathfrak{G}$ *βέλη* = חִצֵּיהֶם cf 64,4[a] || [b] pc Mss כָּמוֹ, prb l || [c] prp עוֹף || **3** [a–a] $\mathfrak{G}(\mathfrak{S})$ *ἃ κατηρτίσω καθεῖλον* = הַמַּשְׁתּוֹת יֶהֱרָ׳ || [b] prp יִפְעָל || **4** [a] pc Mss + הֵכִין || [b] $\mathfrak{G}$ + *εἰς τὸν πέντα*, $\mathfrak{G}^{U}$Syh + *εἰς τὴν οἰκουμένην* = לַחֵלֶד || **5** [a–a] $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ invers || [b] $\mathfrak{G}$ 3 m sg || **6** [a] σ′ *ἄνθρακας*, l פַּחֵי || **7** [a] $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ pr cop || [b] $\mathfrak{G}(\mathfrak{S})$ *εὐθύτητα* = יָשָׁר || [c] l פָּנָיו cf Vrs.

15 לְמַ֤עַן אֲסַפְּרָ֨ה כָּל־תְּהִלָּתֶ֗יךָ[a] בְּשַׁעֲרֵי֮ בַת־צִיּ֪וֹן אָ֫גִ֥ילָה ל מל
[בִּישׁוּעָתֶ֑ךָ׃

(ט) 16 טָבְע֣וּ גּ֭וֹיִם בְּשַׁ֣חַת עָשׂ֑וּ בְּרֶ֥שֶׁת־זּ֝֗וּ טָמָ֥נוּ נִלְכְּדָ֥ה רַגְלָֽם׃ ב ר״פ[12]

17 נ֤וֹדַע | יְ֭הוָה מִשְׁפָּ֣ט עָ֑שָׂה בְּפֹ֥עַל[a] כַּ֝פָּ֗יו נוֹקֵ֥שׁ[b] רָשָׁ֥ע ה[c]הִגָּי֗וֹן ה ד בטע בשלש ספרים[13]. ב
(י) 18 יָשׁ֣וּבוּ רְ֭שָׁעִים לִשְׁאֹ֑ולָה כָּל־גּ֝֗וֹיִם שְׁכֵחֵ֥י אֱלֹהִֽים׃ [סֶֽלָה׃[c] י ול בלוש ומל

(כ) 19 כִּ֤י לֹ֣א לָ֭נֶצַח יִשָּׁכַ֣ח אֶבְי֑וֹן תִּ֝קְוַ֗ת[a] עֲנִיִּ֥ים[b] תֹּאבַ֥ד לָעַֽד׃ נה בטע ר״פ בסיפ. עניים ק

20 קוּמָ֣ה יְ֭הוָה אַל־יָעֹ֣ז אֱנ֑וֹשׁ יִשָּׁפְט֖וּ גּוֹיִ֣ם עַל־פָּנֶֽיךָ׃ ג ב חס וחד מל

21 שִׁיתָ֣ה יְ֭הוָה | מוֹרָ֣ה[a] לָהֶ֑ם יֵ֝דְע֗וּ גּוֹיִ֥ם אֱנ֥וֹשׁ הֵ֗מָּה סֶֽלָה׃ ל כת ה וכל דגבי נזיר דכות. יב[14]

(ל) 10 1 [a]לָ֭מָּה יְ֣הוָ֣ה תַּעֲמֹ֑ד בְּ֝רָחוֹק[b] תַּעְלִ֗ים[c] לְעִתּ֥וֹת[d] בַּצָּרָֽה׃ ג ר״פ[1]. ל ושאר עמידה מרחוק דכות. ב ומל[2]

2 בְּגַאֲוַ֣ת[a] רָ֭שָׁע יִדְלַ֣ק עָנִ֑י יִתָּפְשׂ֥וּ | בְּמִזְמֹ֖ות זּ֣וּ חָשָֽׁבוּ׃

3 [a]כִּֽי־הִלַּ֣ל[a] רָ֭שָׁע עַל[b]־תַּאֲוַ֣ת נַפְשֹׁ֑ו וּ֝בֹצֵ֗עַ[c] [d]בֵּרַ֥ךְ[e] נִ֝אֵ֗ץ | יְהוָֽה׃ ל וכל שם ברנש דכות. ך זוגין חד עד וחד על[3]. ל

4 [a]רָשָׁ֤ע כְּגֹ֣בַהּ[b] אַפּ֑וֹ בַּל־יִדְרֹ֥שׁ אֵ֝֗ין אֱלֹהִ֥ים ב וחס[4]

[c]כָּל־מְזִמֹּתָ֥יו׃ 5 יָ֭חִילוּ דְּרָכָ֣יו[a] | בְּכָל־עֵ֑ת דרכיו חד מן ה[5] כת כן ק

מָר֥וֹם[b] מִשְׁפָּטֶ֗יךָ מִנֶּגְדּ֑וֹ כָּל־צוֹרְרָ֥יו יָפִ֖יחַ בָּהֶֽם׃ ל מל

6 אָ֭מַר בְּלִבּ֑וֹ בַּל־אֶמּ֥וֹט לְדֹ֥ר וָ֝דֹ֗ר [ba]אֲשֶׁ֥ר לֹא־בְרָֽע׃ 7 אָלָ֥ה[b] ה

(פ) פִּ֭יהוּ מָלֵ֣א וּמִרְמֹ֑ות[c] וְתֻ֥ךְ תַּ֝חַ֗ת לְשֹׁונֹ֥ו עָמָ֥ל וָאָֽוֶן׃ כב ול בלוש בסיפ. ב. ל. ז מל בלוש

8 יֵ֭שֶׁב | בְּמַאְרַ֣ב חֲצֵרִ֑ים[a] בַּ֝מִּסְתָּרִ֗ים יַהֲרֹ֥ג[b] נָקִ֑י ל[2]. ג

(ע) 9 עֵ֭ינָיו לְחֶלְכָ֣ה[c] יִצְפֹּנ֑וּ[d]׃ כ[3] מילין כת ס״ת ול בלוש. ב ומל[2]

10 יֶ֭אֱרֹב בַּמִּסְתָּ֣ר | כְּאַרְיֵ֑הּ בְּסֻכֹּ֥ה[a] ל ומל. ל

יְאֹרֵ֥ב לַחֲטֹ֖וף עָנִ֑י יַ֭חְטֹף עָנִ֣י בְמָשְׁכֹ֖ו בְּרִשְׁתֹּֽו׃ ידכה. חיל כאים חד מן ק[2] כת מילה חדה וקרי תרי ת[2]

11 יְרֻכָּ֣ה[b] יָשַׁ֑ח וְנָפַ֥ל בַּ֝עֲצוּמָ֗יו[c] חֵלְכָאִֽים[d]׃

[12]Mm 3208. [13]Mp sub loco. [14]Mm 801. Ps 10 [1]Mm 3209. [2]Mp sub loco. [3]Mm 1318. [4]Mm 3057. [5]Mm 3210. [6]Mm 964. [7]Mm 214.

15 [a] Vrs pl ‖ **17** [a] pc Mss כְּפִ֑י ‖ [b] l שַׁ֫ – cf Gα′ΣC ‖ [c–c] > Σ ‖ **19** [a] 2 Mss Σ וְתִ֑י ‖ [b] sic L, C mlt Mss ut Q עֲנָיִים, K עֲנָוִים; Ms GΣC + לֹא ‖ **21** [a] nonn Mss α′θ′ Hier C **מורא** cf Sir 36,2 1 Makk 4,32; G(Σ) *νομοθέτην* ⇾ מוֹרֶה ‖ **Ps 10,1** [a] pc Mss G cj Ps 10 c 9, recte ‖ [b] Ms G מֵר ‖ [c] l frt תַּעֲלֵם ‖ [d] cf 9,10[c] ‖ **2** [a] prp בְּגַאֲוַת ‖ **3** [a–a] מ-stropha deest, vel l מְהֻלָּל? G(ΣC) *ὅτι ἐπαινεῖται* = כִּי־הֻלַּל ‖ [b] l רָשָׁע ‖ [c] > pc Mss Hier, dl; G(Σ) *ἐν* ‖ [d] l וּבֹצֵעַ ‖ [e] GΣ pass ‖ **4** [a] נ-stropha deest ‖ [b] mlt Mss ΣC בְּגֹ֫ ‖ [c–c] prb cj c 5 et ins לְקָנְיָנֵי post מ׳ (cf G) ‖ **5** [a] C ut Q; K דַּרְכּוֹ ‖ [b] prp סָרוּ (ס-stropha) cf GΣ ‖ **6/7** [a–a] G *ἄνευ κακοῦ*, Σ *rn' bbjšt'* meditatur malum, σ′ *οὐ γὰρ ἔσομαι ἐν κακώσει* ‖ [b–b] prp אֲשֶׁר לֹא כֹרַע אֵלֵךְ ‖ [c] l c C nonn Mss T מִ׳ ‖ **8** [a] G *μετὰ πλουσίων* = עֶשְׁרִים ‖ [b] G (Hier) *ἀποκτεῖναι* = לַהֲרֹג ‖ [c] G(ΣC) *τὸν πένητα*, recte ‖ [d] G(Σ) *ἀποβλέπουσιν*, l יְצָפְיוּ ‖ **9** [a] pc Mss כּוֹ–; prb l בְּסָבְכוֹ cf Jer 4,7 ‖ **10** [a] ins צַדִּיק (צ-stropha) ‖ [b] C mlt Mss ut Q; l יָדְכֶּה ‖ [c] G *ἐν τῷ αὐτὸν κατακυριεῦσαι* = בְּעָצְמוֹ, Σ *wbgrmwhj* = וּבְעַצְמוֹתָיו; prp בְּמוֹעֲצוֹתָיו ‖ [d] C pc Mss ut Q.

4 כִּי־אֶרְאֶה[a] שָׁמֶיךָ[b] מַעֲשֵׂי[c] אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר

5 מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ: [כּוֹנַנְתָּה:

6 וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד[a] וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ:

7 תַּמְשִׁילֵהוּ[a] בְּמַעֲשֵׂי[b] יָדֶיךָ כֹּל[c] שַׁתָּה תַחַת־רַגְלָיו:

8 צֹנָה[a] וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי:

9 צִפּוֹר שָׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים:

10 יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ:

9 1 לַמְנַצֵּחַ עַל־מוּת[a] לַבֵּן[b] מִזְמוֹר לְדָוִד:

(א) 2 אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לִבִּי אֲסַפְּרָה כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ:

3 אֶשְׂמְחָה וְאֶעֶלְצָה בָּךְ אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ עֶלְיוֹן:

(ב) 4 בְּשׁוּב־אוֹיְבַי אָחוֹר יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ:

5 כִּי־עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק[a]:

(ג) 6 גָּעַרְתָּ גּוֹיִם אִבַּדְתָּ[a] רָשָׁע שְׁמָם מָחִיתָ לְעוֹלָם וָעֶד:

7 [a]הָאוֹיֵב[b] | תַּמּוּ חֳרָבוֹת[c] לָנֶצַח וְעָרִים נָתַשְׁתָּ[d] אָבַד[e] זִכְרָם

8 הֵמָּה[f]: וַיהוָה[a] לְעוֹלָם יֵשֵׁב[b] כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ:

9 וְהוּא יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק יָדִין[a] לְאֻמִּים[b] בְּמֵישָׁרִים:

(ו) 10 וַיְהִי[a] יְהוָה מִשְׂגָּב לַדָּךְ מִשְׂגָּב[b] לְעִתּוֹת בַּצָּרָה[c]:

11 וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא־עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְהוָה:

(ז) 12 זַמְּרוּ לַיהוָה יֹשֵׁב[a] צִיּוֹן הַגִּידוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו:

13 כִּי־דֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא[a]־שָׁכַח צַעֲקַת עֲנִיִּים[b]:

(ח) 14 חָנְנֵנִי יְהוָה רְאֵה[b] עָנְיִי מִשֹּׂנְאָי[c] מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי[d] מָוֶת:

ג ומל[1]. כן למדינ[2]. 1

ה[a] נל מל[3]

ל. ל

יא כת[4]. ב חד מלרע וחד מלעיל

יא ס״ם[5]

ג

ב כת תר[1] מילין[2]. ב[3]

ט

(א)

ל

יא מל[3]. ב[4]

יו[5]. ל. ו[6]. ו מל

ט[7]

(ג)

ה[8]. ה לשון שנאה

ה[9]

(ה)

לג ר״פ

לב. ב. ל. ב. ב ומל

(ו)

ב. ד מל[10]

ה מל בכתיב. ל קמ וכל זכר ונקיבה דכות. עניים חד מן ח[11] כת ייִ ק וקר יי

(ז)

ל. ל ומל

Ps 8 [1]Mm 1204. [2]Mm 3206. [3]Mm 1713. [4]Mm 3207. [5]Mm 2706. [6]Okhl 357. **Ps 9** [1]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [2]Hic solum duae ad unum verbum notulae non congruentes duabus e traditionibus ortae, cf Ps 48,15. [3]Mm 3365. [4]Mm 933. [5]Mm 2362. [6]Mm 2768. [7]Mm 478. [8]Mm 2542. [9]Mm 1035. [10]Mm 4068. [11]Mm 3549.

4 [a] S 3 pl || [b] G om suff || [c] C mlt Mss S מעשׂה || **6** [a] GS Hier om cop || **7** [a] l וַתַּ cf GS || [b] C mlt Mss S שׂה– || [c] cf 2,2[b] || **8** [a] nonn Mss צאנה || **Ps 9,1** [a] C mlt Mss על־מוּת, o εβρ′ *αλμωθ*, G *ὑπὲρ τῶν κρυφίων* = עַל־עֲלָמוֹת, α′ *νεανιότητος*, θ′ε′ *ὑπὲρ ἀκμῆς* || o εβρ′ *βεν* || **5** [a] S(C) *zdjq*׳ צְדִיק; pc Mss + סֶלָה || **6** [a] G *καὶ ἀπώλετο* = וְאָבַד cf 7[e] || 7 [a] ד-stropha inc || [b] S *b׳ldbbj* hostes mei || [c] G(S) *ῥομφαῖαι* = חֲ || [d] nonn Mss נטשת || [e] S(C) *w׳wbdt* וְאִבַּדְתָּ cf 6[a] || [f] l הֻמָּה (cf G) et cj c 8; > S || **8** [a] dl יָ || [b] l frt יָשַׁב || **9** [a] > S || [b] 2 Mss S וּל׳ || **10** [a] l prb וַיְהִי || [b] pc Mss בַּ– || [c] prp הַצִּי || **12** [a] Hier pl || **13** [a] nonn Mss S וְלֹא || [b] C mlt Mss ut Q, K עֲנִיִּים || **14** [a] C mlt Mss חָנֵּנִי; α′ (Hier) *ἐδωρήσατό μοι*, l חַנֵּנִי || [b] α′ (Hier) *εἶδε*, l רָאָה || [c] Ms מְנַשְּׂאִי; frt dl m cs || [d] C Ms רַ.

6 יִרְדֹּף[a] אוֹיֵב | וְנַפְשִׁי וְיַשֵּׂג[b] וְיִרְמֹס לָאָרֶץ חַיָּי ל.ל
וְכבוֹדִי | לֶעָפָר יַשְׁכֵּן סֶלָה[c]׃ [[e]מִשְׁפָּט צִוִּיתָ[f]׃] ל.ל

7 קוּמָה יְהוָה | בְּאַפֶּךָ הִנָּשֵׂא[a] בְּעַבְרוֹת[b] צוֹרְרָי וְעוּרָה[c] אֵלַי[d] ב בסיפ.5

8 וַעֲדַת לְאֻמִּים תְּסוֹבְבֶךָ וְעָלֶיהָ לַמָּרוֹם שׁוּבָה[a]׃ ל.ל.6

9 יְהוָה[a] יָדִין עַמִּים
שָׁפְטֵנִי יְהוָה כְּצִדְקִי וּכְתֻמִּי עָלָי׃

10 יִגְמָר־[a]נָא רַע[b] | רְשָׁעִים וּתְכוֹנֵן צַדִּיק[c]
וּבֹחֵן[d] לִבּוֹת וּכְלָיוֹת אֱלֹהִים צַדִּיק[e]׃ ז בסיפ.7 וכל אמירה יצר לשון עשייה ועיין דכות ב מז. ל ומל

11 מָגִנִּי עַל־[a]אֱלֹהִים מוֹשִׁיעַ יִשְׁרֵי־לֵב׃ נ[8]

12 אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צַדִּיק[a] [b]וְאֵל זֹעֵם[b] בְּכָל־יוֹם׃ ג.ו מל.ג

13 [a]אִם־לֹא יָשׁוּב[ab] חַרְבּוֹ יִלְטָּוֹשׁ קַשְׁתּוֹ דָּרַךְ וַיְכוֹנְנָהּ׃ ח[10] ר״פ וכל איוב דכות ב מג. ב מל ול בליש. ד

14 וְלוֹ הֵכִין כְּלֵי־מָוֶת[a] חִצָּיו לְדֹלְקִים[b] יִפְעָל׃ ד ר״פ[11]. נ[12] ול בסיפ. ל[13]

15 הִנֵּה יְחַבֵּל־אָוֶן וְהָרָה[a] עָמָל וְיָלַד שָׁקֶר׃ ל. ב חד כת א וחד כת ה

16 בּוֹר כָּרָה וַיְחַפְּרֵהוּ וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יִפְעָל׃ ב ול בטע[14]

17 יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְרֹאשׁוֹ וְעַל קָדְקָדוֹ חֲמָסוֹ יֵרֵד׃ יד. ג ול בסיפ[15]

18 אוֹדֶה יְהוָה כְּצִדְקוֹ[a] וַאֲזַמְּרָה שֵׁם־יְהוָה[b] עֶלְיוֹן׃

8 1 לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית[a] מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ח

2 יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ ג
[a]אֲשֶׁר תְּנָה[a] הוֹדְךָ עַל־הַשָּׁמָיִם׃

3 מִפִּי עוֹלְלִים | וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז[a] ל
לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ[b] לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃ ל ומל.ב

---

[4] וב וישכן Gn 3,24 et Ps 78,55. [5] וחד עברות Hi 40,11. [6] Mm 3203. [7] Mm 824. [8] Mm 3204. [9] Mm 3288. [10] Mm 3185. [11] Mm 1529. [12] Mm 2781. [13] וחד דלקים Prv 26,23. [14] Mm 3205. [15] Mp sub loco.

6 [a] l יָרֵךְ vel יַרְדֵּף ‖ [b] S + suff 3 f sg ‖ [c] > S ‖ **7** [a] pc Mss SV וְהִ ‖ [b] S *'l ḳdl'* = בְּעָרְפוֹת ‖ [c] GS om cop ‖ [d] G *κύριε ὁ θεός μου* ‖ [e–e] G(S) *ἐν προστάγματι, ᾧ ἐνετείλω* ‖ [f] prp צַוֹּתָה et tr huc 9[a–a] ‖ **8** [a] l prb שָׁבָה ‖ **9** [a–a] cf 7[f] ‖ **10** [a] melius רַ־ ‖ [b] melius רַע; S + *'l* ‖ [c] ST pl ‖ [d] Gθ′S Hier om cop ‖ [e] G cj c 11 ‖ **11** [a] > S; prp עָלַי ‖ **12** [a] S *dqwšt'* veritatis ‖ [b–b] G(S) *μὴ ὀργὴν ἐπάγων* ‖ **13** [a–a] S cj c 12 ‖ [b] G 2 pl ‖ **14** [a] S *drwgz'* irae ‖ [b] G(S) *τοῖς καιομένοις* ‖ **15** [a] pc Mss G הרה ‖ **18** [a] pc Mss בְּצֵ, S suff 1 sg ‖ [b] pc Mss T אֱלֹהִים ‖ **Ps 8,1** [a] G σ′ Hier pl, it 81,1[a] 84,1[a] ‖ **2** [a–a] crrp; G *ὅτι ἐπήρθη*, S(T) *djhbt* qui dedisti, σ′ (Hier) *ὃς ἔταξας*; l אֲ֝שֶׁר נָתַתָּה, prp אֲ֝שֶׁר נָתָן vel אֲ֝שֶׁר נָתְנָה ‖ **3** [a] S *tšbwḥtk* gloriam tuam ‖ [b] Hier suff 1 sg.

ל בָּרֵךְ[a] צַדִּיק יְהוָה כִּי־תָרוּץ בָּךְ[b]׃

12 וְיִשְׂמְחוּ כָל־חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנֵּנוּ

ה.ל וְתָסֵךְ[a] עֲלֵימוֹ[a] וְיַעְלְצוּ בְךָ[b] אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃

13 כִּי־אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק יְהוָה

ל כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ[a]׃

ג מל בלוש **6** 1 לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד׃

2 יְהוָה אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וְאַל־בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃

י כמ בסים ו מנה בטע' 3 חָנֵּנִי יְהוָה[a] כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְהוָה[b] כִּי נִבְהֲלוּ[c] עֲצָמָי׃

ה. ואתה ק 4 וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה[a] מְאֹד וְאַתָּה יְהוָה עַד־מָתָי׃

ה בטע 5 שׁוּבָה יְהוָה חַלְּצָה[a] נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי[b] לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃

נוֹ בטע ר״פ בסים . בֵּ 6 כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ[a] בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה־לָּךְ׃

נ 7 יָגַעְתִּי[a] בְּאַנְחָתִי

אַשְׂחֶה בְכָל־לַיְלָה מִטָּתִי בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה׃

ב. כט[3] 8 עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי עָתְקָה[a] בְּכָל־צוֹרְרָי[c]׃

ל 9 סוּרוּ מֻמֵּנִי כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי־שָׁמַע יְהוָה קוֹל בִּכְיִי׃

10 שָׁמַע יְהוָה תְּחִנָּתִי יְהוָה תְּפִלָּתִי יִקָּח׃

ז חס 11 יֵבֹשׁוּ[a] וְיִבָּהֲלוּ[a] מְאֹד כָּל־אֹיְבָי יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ[b] רָגַע[c]׃

ל. לי. ב וכל ד״ה דכות ב מ א **7** 1 שִׁגָּיוֹן לְדָוִד אֲשֶׁר־שָׁר לַיהוָה עַל־דִּבְרֵי־כוּשׁ[a] בֶּן־יְמִינִי׃

2 יְהוָה אֱלֹהַי בְּךָ חָסִיתִי הוֹשִׁיעֵנִי[a] מִכָּל־רֹדְפַי[a] וְהַצִּילֵנִי׃

ב וחס[3] 3 פֶּן־יִטְרַף כְּאַרְיֵה נַפְשִׁי[a] פֹּרֵק[a] וְאֵין מַצִּיל׃

4 יְהוָה אֱלֹהַי אִם־עָשִׂיתִי זֹאת אִם־יֶשׁ־עָוֶל בְּכַפָּי׃

ל ומל. ל. ל ומל 5 אִם־גָּמַלְתִּי שִׁלְמִי[a] רָע וָאֲחַלְּצָה[b] צוֹרְרִי רֵיקָם׃

Ps 6 [1]Mp sub loco. [2]Mm 3201. [3]Mm 2501. **Ps 7** והד ושר[1] Prv 25,20. [2]Mm 1718. [3]Mm 3202.

11 [a] Ψ וכרב cf Ɠ ‖ [b] Ɠ + *κύριε* ‖ **12** [a–a] prp ות׳ עליו et tr ante 13b ‖ [b] frt ins m cs יְהוָה vel תָּמִיד; Ɠ(Ƨ) + *πάντες* ‖ **13** [a] pc Mss תַּעֲטֶנּוּ; Ɠ suff 1 pl, Ƨ suff 1 sg ‖ **Ps 6,3** [a] > Ms ‖ [b] > pc Mss Ɠ[B] ‖ [c] prp נִבְלוּ vel בָּלוּ ‖ **4** [a] 2 Mss + עַד ‖ **5** [a] Ƈ pr :op ‖ [b] Ms Ƨ וה׳ ‖ **6** [a] Ɠ *ὁ μνημονεύων σου* = זֹכְרֶךָ ‖ **7** [a] prb nonn vb exc ‖ **8** [a] Ɠ α′σ′ Hier 1 sg ‖ [b] Ms Ƨ מִכָּל ‖ [c] prp צָרָתִי ‖ **11** [a–a] dl יבשו ‖ [b] ƇƓƧ וי׳ ‖ [c] Ɠ *σφόδρα διὰ τάχους* ‖ . **Ps 7,1** [a] Ɠ α′σ′θ′ (Hier) *Χουσι* cf 2S 18,21sqq ‖ **2** [a–a] prp מֵרֹדְפַי ‖ **3** [a] Ɠ *μὴ ὄντος λυτρουμένου* – פ׳ אֵין cf Ƨ ‖ **5** [a] Ɠ pl ‖ [b] Ɠ(ƧƇ) *ἀποπέσοιν … ἀπό* = וָאֲחַלְּצָה.

5 רִגְזוּ[a] וְאַל־תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ[b] בִלְבַבְכֶם[b] עַל־[c]מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ[d] ב[2]
6 זִבְחוּ זִבְחֵי־צֶדֶק וּבִטְחוּ[e] אֶל־יְהוָה׃ [סֶלָה׃ ה בטח אל
7 רַבִּים אֹמְרִים מִי־יַרְאֵנוּ[a] טוֹב נְסֵה־[b]עָלֵינוּ אוֹר[c] פָּנֶיךָ יְהוָה׃ ג תד בת סה וחד כת שא[3]. ל בטע[4]
8 נָתַתָּה שִׂמְחָה[a] בִלְבָבִי מֵעֵת דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם[b] רָבּוּ׃ [תּוֹשִׁיבֵנִי׃ ג[5]
9 בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֶשְׁכְּבָה וְאִישָׁן כִּי־אַתָּה יְהוָה[a] לְבָדָד[b] לָבֶטַח ג[6]

5 1 לַמְנַצֵּחַ אֶל־[a]הַנְּחִילוֹת[b] מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ג בלישׁ[1]
2 אֲמָרַי הַאֲזִינָה יְהוָה בִּינָה הֲגִיגִי׃ יג. ב בטע מלעיל בכתיב[2]. ל[3]
3 הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְּעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי ל. ב
כִּי־אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל׃ 4 יְהוָה[a] בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי ב[4]
בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה[b]׃
5 כִּי לֹא אֵל־[a]חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא[b] יְגָרְךָ רָע׃ יא בטע ר״פ בשלש ספרים. יז[5]. ל וחס
6 לֹא־יִתְיַצְּבוּ הוֹלְלִים לֶנֶגֶד עֵינֶיךָ ג בלישׁ ומל
שָׂנֵאתָ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ 7 תְּאַבֵּד[a] דֹּבְרֵי כָזָב[b] ד ג חס וחד מל
אִישׁ־דָּמִים וּמִרְמָה יְתָעֵב[c] יְהוָה׃ ה[6]. ו קמ בלישׁ
8 וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ סז ר״פ לֶגֶ מנה בכתיב וחד מן ד[7] בטע בסיפ
אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל־קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃[a]
9 יְהוָה נְחֵנִי בְצִדְקָתֶךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי ח בטע ר״פ בסיפ[8]
הַיְשַׁר[a] לְפָנַי[b] דַּרְכֶּךָ׃[c] הישר ק
10 כִּי אֵין בְּפִיהוּא[a] נְכוֹנָה קִרְבָּם[b] הַוּוֹת נוֹ בטע ר״פ בסיפ. כב ול בלישׁ בסיפ
קֶבֶר־פָּתוּחַ גְּרוֹנָם לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן[c]׃ ד[9]. ל
11 הַאֲשִׁימֵם אֱלֹהִים יִפְּלוּ[a] מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם ה בטע ר״פ בשלש ספרים[10]. ב כת כן[11]

[2]Mm 3197. [3]Mm 3198. [4]Mm 3389. [5]Mm 3238. [6]Mm 3199. Ps 5 [1]Mm 1124. [2]Mm 3200. [3]Mm 3198. וחד בהגיגי Ps 39,4. [4]Mm 3114. [5]Mm 1667. [6]Mm 3127. [7]Mm 3221. [8]Mm 3443. [9]Mm 946. [10]Mm 3654. [11]Mm 3028.

5 [a] frt tr ante על ‖ [b–b] prb tr ante ואל ‖ [c] ℭ Ms 𝔊𝔖 ועל ‖ [d] 𝔊𝔖 om cop ‖ **7** [a] pc Mss נִי– ‖ [b] Ms נשׂא, 𝔊 *ἐσημειώθη*; prp נָסָה vel נָטָה ‖ [c] 𝔖 suff 3 m sg; huc tr : ‖ **8** [a] 𝔖 + suff 2 sg ‖ [b] 𝔔 Ms ת, 𝔔𝔊𝔖 + וְיִצְהָרָם ‖ **9** [a] dl m cs ‖ [b] pc Mss לְבַדְּךָ ‖ **Ps 5,1** [a] pc Mss עַל ‖ [b] 2 Mss הנחלות, 𝔊 *τῆς κληρονομούσης*, α′ (σ′ Hier) *κληροδοσιῶν* = נַחֲלַת ‖ **3** [a] 1 ל– et tr : post בקר 4a ‖ **4** [a] dl m cs ‖ [b] frt ins לְךָ vel אֵלֶיךָ vel בָּךְ ‖ **5** [a] > 2 Mss ‖ [b] pc Mss 𝔖 ולא ‖ **7** [a] Ms 𝔊 + כָּל־ ‖ [b] huc tr : ‖ [c] prp תִּתְ ‖ **8** [a] 𝔖 cj c 9 ‖ **9** [a] 𝔔 mlt Mss ut Q, K הוֹ ‖ [b] 2 Mss 𝔊^{BAL}𝔜 יְהִ– ‖ [c] 𝔙 suff 1 sg ‖ **10** [a] 1 בפימו cf 𝔊𝔖𝔔 Hier (Ms בפיהם) ‖ [b] 2 Mss 𝔖𝔄 בְּק ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd יחליקון.

ל בכתיב[7] 8 שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה[a] גּוֹיִם נַחֲלָתֶךָ[b] וַאֲחֻזָּתְךָ[c] אַפְסֵי־אָרֶץ׃
ל.[8a] 9 תְּרֹעֵם[a] בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל כִּכְלִי[b] יוֹצֵר תְּנַפְּצֵם׃
ל.[9a] 10 וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׂכִּילוּ הִוָּסְרוּ[a] שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃
ל.[10a] 11 עִבְדוּ אֶת־יְהוָה בְּיִרְאָה[a] וְגִילוּ[b] בִּרְעָדָה׃ 12 נַשְּׁקוּ־בַר[b]
ל פֶּן־יֶאֱנַף וְתֹאבְדוּ דֶּרֶךְ[c] כִּי־יִבְעַר כִּמְעַט אַפּוֹ
כל מל ב מ א[11] חס אַשְׁרֵי כָל־חוֹסֵי[d] בוֹ׃

ת ר״פ ג 3 1 מִזְמ֥וֹר לְדָוִ֑ד בְּ֝בָרְח֗וֹ מִפְּנֵ֥י אַבְשָׁל֥וֹם בְּנֽוֹ׃
2 יְהוָ֗ה מָה־רַבּ֥וּ צָרָ֑י רַבִּ֥ים קָמִ֥ים עָלָֽי׃
ב 3 רַבִּ֗ים אֹ֭מְרִים לְנַפְשִׁ֑י אֵ֥ין יְשׁוּעָ֖תָה לּ֣וֹ[a] בֵּאלֹהִ֣ים[b] סֶֽלָה׃
ל.[1] כו 4 וְאַתָּ֣ה יְ֭הוָה מָגֵ֣ן בַּעֲדִ֑י[a] כְּבוֹדִ֥י וּמֵרִ֖ים רֹאשִֽׁי׃
5 קוֹלִ֤י אֶל־יְהוָ֨ה אֶקְרָ֗א וַ֝יַּעֲנֵ֗נִי[a] מֵהַ֣ר קָדְשׁ֑וֹ סֶֽלָה׃
ל.[3] 6 אֲנִ֤י שָׁכַ֨בְתִּי֙ וָאִ֣ישֵׁ֔נָה הֱקִיצֹ֖תִי כִּ֣י יְהוָ֑ה יִסְמְכֵֽנִי׃
נ.[2] ד.[7] 7 לֹֽא־אִ֭ירָא מֵרִבְב֣וֹת[a] עָ֑ם אֲשֶׁ֥ר סָ֝בִ֗יב שָׁ֣תוּ עָלָֽי׃
ב בטע 8 קוּמָ֣ה יְ֭הוָה | הוֹשִׁיעֵ֣נִי אֱלֹהָ֑י
כִּ֤י־הִכִּ֨יתָ֙ אֶת[a]־כָּל־אֹיְבַ֣י לֶ֔חִי[b] שִׁנֵּ֖י[c] רְשָׁעִ֣ים שִׁבַּ֑רְתָּ׃
נ.[4] ג.[9] 9 לַיהוָ֥ה הַ֝יְשׁוּעָ֗ה עַל[a]־עַמְּךָ֥ בִרְכָתֶ֑ךָ סֶֽלָה׃[b]

נ מילין בליש ד 4 1 לַמְנַצֵּ֥חַ בִּנְגִינ֑וֹת מִזְמ֥וֹר לְדָוִֽד׃
2 בְּקָרְאִ֣י עֲנֵ֭נִי[a] | אֱלֹהֵ֣י[b] צִדְקִ֑י
ל.[2] בַּ֝צָּ֗ר הִרְחַ֣בְתָּ[c] לִּ֑י חָנֵּ֥נִי[d] וּשְׁמַ֥ע תְּפִלָּתִֽי׃ [סֶֽלָה׃
ל.[3] כו.[1] ל 3 בְּנֵ֣י אִ֭ישׁ עַד־מָ֣ה[a] כְּבוֹדִ֑י[b] לָ֝מָ֗ה[a] תֶּאֱהָבוּן[c] רִ֣יק תְּבַקְּשׁ֣וּ[d] כָזָ֔ב
ל כת ה 4 וּדְע֗וּ כִּי־הִפְלָ֣ה[a] יְ֭הוָה[b] חָסִ֣יד לֽוֹ[b] יְהוָ֥ה יִשְׁמַ֖ע[c] בְּקָרְאִ֣י אֵלָֽיו׃

[7] Mm 886. [8] Mm 1420. [9] וחד הוסרו Jer 6,8. [10] Mp sub loco. [11] Na 1,7. Ps 3 [1] Mm 623. [2] Dt 33,2. [3] Mm 2250. [4] Gn 27,35. Ps 4 [1] Mm 592.

8 [a] G(S) *καὶ δώσω σοι* = תֶּתֶּן־? || [b] C pc Mss תִּיךְ־ || [c] Ms + עַד־ || **9** [a] G(S) *ποιμανεῖς* = תִּרְעֵם || [b] G^{AL}Ś pl || **10** [a] C pc Mss הוסדו; Ms G + כָּל־ ut 148,11 || **11/12** [a] Ms בְּשַׁמְּחָה || [b–b] ב׳ נ׳ לְרַגְלָיו (בִּרְגָלָיו), al : וְגִדְלוּ שְׁמוֹ ברעדה et dl נ׳ בר (dttg) || [c] G *ἐξ ὁδοῦ δικαίας*, S *mn 'wrḥh* a via eius || [d] 2 Mss יִם־ || Ps 3,3 [a] S *lkj* tibi || [b] G + suff 3 m sg, S + suff 2 f sg || **4** [a–a] G *ἀντιλήπτωρ μου* || **5** [a] frt l וַיְ׳ || **7** [a] C *mmṣwt'* = מְרִיבוֹת || **8** [a] > pc Mss || [b] G *ματαίως* = חִנָּם; SC + suff 3 pl || [c] pc Mss S וְשִׁנֵּי || **9** [a] pc Mss GS וְעַל || [b] > G || Ps 4,2 [a] G *εἰσήκουσέν μου* – עָנֵנִי || [b] S *'lhj wprwq'* deus meus et vindex || [c] prp הַרְחִיבָה vel הִרְחִיב || 3 [a–a] G *βαρυκάρδιοι* = כִּבְדֵי לֵב || [b] α′ (Hier) *ἔνδοξοί μου* = נִכְבָּדַי || [c] G pr *ἵνα τί* || [d] GS pr cop || **4** [a] C mlt Mss הפלא cf G Hier || [b–b] prb l חַסְדּוֹ לִי cf 31,22 || [c] G + suff 1 sg.

ס א **1** 1 אַשְׁרֵי־הָאִישׁ אֲשֶׁר | לֹא הָלַךְ[ד] בַּעֲצַת[a] רְשָׁעִים
וּבְדֶרֶךְ[b] חַטָּאִים לֹא עָמָד וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב׃
2 כִּי אִם בְּתוֹרַת יְהוָה חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה׃
3 וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל־פַּלְגֵי מָיִם
אֲשֶׁר[a] פִּרְיוֹ | יִתֵּן בְּעִתּוֹ וְעָלֵהוּ לֹא־יִבּוֹל
[b]וְכֹל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ[b]׃
4 לֹא־כֵן הָרְשָׁעִים[a]
כִּי אִם־כַּמֹּץ אֲשֶׁר־תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ[b]׃
5 עַל־כֵּן | לֹא־יָקֻמוּ רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים בַּעֲדַת[a] צַדִּיקִים׃
6 כִּי־יוֹדֵעַ יְהוָה דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

2 1 לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם וּלְאֻמִּים יֶהְגּוּ־רִיק׃
2 יִתְיַצְּבוּ | מַלְכֵי־אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ־יָחַד
[a]עַל־יְהוָה[b] וְעַל־מְשִׁיחוֹ[ac]׃
3 נְנַתְּקָה אֶת־מוֹסְרוֹתֵימוֹ וְנַשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבֹתֵימוֹ׃
4 יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק אֲדֹנָי[a] יִלְעַג־לָמוֹ׃
5 אָז יְדַבֵּר אֵלֵימוֹ בְאַפּוֹ וּבַחֲרוֹנוֹ[a] יְבַהֲלֵמוֹ׃
6 וַאֲנִי נָסַכְתִּי[a] מַלְכִּי[b] עַל־צִיּוֹן הַר־קָדְשִׁי[b]׃
7 אֲסַפְּרָה אֶל־[a]חֹק יְהוָה
אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ׃

ד בטע[1]. ל[2]. מן פסוק דאית בהון לא לא לא. ב
ד[3]. ב. ב. ה קמ[4]
נה בטע ר״פ בסיפ. ה[5]. ג ב מל וחד חס
ב[6]. ד
ט[7]
ב[8]
ז חס[9]. ח[10] דגש וכל איוב דכות ב מ א. ד[11]
י מל וכל ת ד מ ק דכות ב מ ג חס
ל. ל
ה בטע ר״פ בשלש ספרים[1]. ג מל בלש[2]
לא[3]. ל
ל. ל ומל. ל
ב מל בסיפ[4]
ב. ל. ל. ל
סז ר״פ לג[5] מנה בכתיב. ל. ל[6]
בז מלעיל. ל

Ps 1 [1]Mm 3193. [2]ומן אשרי איש Ps 112,1. [3]Mm 3194. [4]Mm 87. [5]Mp sub loco. [6]Mm 3195. [7]Mm 436. [8]Mm 3196. [9]Mm 1709. [10]Mm 772. [11]Mm 2210. **Ps 2** [1]Mm 3654. [2]Mm 3656. [3]Mm 486. [4]Mm 3231. [5]Mp sub loco. [6]וחד אל ציון Sach 8,3.

Ps 1 [a] numerus > L ‖ **1,1** [a.b] S invers ‖ **3** [a] > C ‖ [b–b] gl, cf Jos 1,8 ‖ **4** [a] ins לא כן cf G ‖ [b] G + *ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς* ‖ **5** [a] G *ἐν βουλῇ* cf 1 ‖ **Ps 2,2** [a–a] frt gl ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd יְ / ‖ [c] G + *διάψαλμα* = סֶלָה ‖ **4** [a] C mlt Mss יהוה; GS pr cop ‖ **5** [a] 2 Mss ובחמתו ‖ **6** [a] G pass ‖ [b] G suff 3 sg ‖ **7** [a] sic L ‖ [b] S + suff 1 sg.

ג פסוק בין בין . ה[23]

18 וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין עֹבֵד אֱלֹהִים לַאֲשֶׁר
[לֹא עֲבָדוֹ: ס

ג . ד 19 כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בֹּעֵר כַּתַּנּוּר[a] וְהָיוּ כָל־זֵדִים וְכָל־עֹשֵׂה[b]
ל וְלִהַט אֹתָם הַיּוֹם הַבָּא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת [רִשְׁעָה לֹא־
ל אֲשֶׁר לא־יַעֲזֹב[c] לָהֶם שֹׁרֶשׁ וְעָנָף:
ל[24] . ג[25] 20 וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ
ב[26] . ד[27] וִיצָאתֶם וּפִשְׁתֶּם כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק:
ל 21 וַעֲסוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם
כב[22] בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: פ

ל . כד מל ד מנח בתרי עשר 22 [a] זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֹתוֹ
ב[28] בְּחֹרֵב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים:
ה[29] וכל כתיב דכות ב מ א 23 [a] הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא
יד[30] מל וכל שמואל וכתיב דכות ב מ ה לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:
24 [a] וְהֵשִׁיב לֵב־אָבוֹת עַל־בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם
ב ס״פ פֶּן־אָבֹוא וְהִכֵּיתִי אֶת־הָאָרֶץ חֵרֶם:

סכום הפסוקים
חמשים
וחמשה

סכום הפסוקים של שנים עשר
אלף וחמשים
וחציו לכן בגללכם ציון שדה[31]
וסדרים כ״א
סכום הפסוקים של נביאים
תשעת אלפים ומאתים
ושמונים וחמשה:
טֹרְפֹה
כל סדרי הנביאים
מאתים וארבעה:
קְקַד
חצי המקרא כהקיר
בור מימיה כן[32]

[23] Mm 3594. [24] Mm 520. [25] Mm 2653. [26] Mm 1527. [27] Mm 2715. [28] Mp sub loco. [29] Mm 3192. [30] Mm 69. [31] Mi 3,12, cf Mp sub loco. [32] Jer 6,7. cf Mp sub loco.

19 [a] 𝔊* + *καὶ φλέξει αὐτούς* || [b] prp c mlt Mss Edd Vrs עשי || [c] 𝔊 *ὑπολειφθῇ* = יֶעְזֹב ||
22 [a] 22 add; 𝔊* tr 22 post 24 || **23/24** [a] 23sq add.

6 כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שָׁנֵיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יַעֲקֹב לֹא כְלִיתֶם׃
7 לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סַרְתֶּם מֵחֻקַּי וְלֹא שְׁמַרְתֶּם[a] ב
שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
[b]וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה נָשׁוּב[b]׃
8 הֲיִקְבַּע[a] אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם[b] קֹבְעִים אֹתִי ל.ב
וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה קְבַעֲנָוךָ[c] [d]הַמַּעְשֵׂר וְהַתְּרוּמָה[d]׃ ל.ל
9 בַּמְאֵרָה אַתֶּם נֶאָרִים וְאֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים[a] [b]הַגּוֹי כֻּלּוֹ[b]׃ ב.ו בת ו ול בסיפ וכל ארורית וכתיב דכוות[g]
10 הָבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֵׂר אֶל־בֵּית הָאוֹצָר וִיהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי ג[10]. יא[11]. לב
וּבְחָנוּנִי נָא בָּזֹאת אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת [בְּרָכָה עַד־בְּלִי־דָי׃ ל. ג[12]
11 וְאֶגְעַרְתִּי לָכֶם בָּאֹכֵל וְלֹא־יַשְׁחֵת לָכֶם אֶת־פְּרִי הָאֲדָמָה ל. ז[14] חס ב מנה בליש
וְלֹא־תְשַׁכֵּל לָכֶם הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ ג[15]
12 וְאִשְּׁרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ חֵפֶץ ל
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ ס
13 חָזְקוּ עָלַי דִּבְרֵיכֶם אָמַר יְהוָה[a] ג[16]. ג[17] ב בליש ובסיפ
וַאֲמַרְתֶּם מַה־נִּדַּבַּרְנוּ עָלֶיךָ׃ ל
14 אֲמַרְתֶּם שָׁוְא עֲבֹד אֱלֹהִים וּמַה־בֶּצַע כִּי שָׁמַרְנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ ל ר״פ[18]. ל לא פסוק כי ובכי[19]. ג
וְכִי הָלַכְנוּ קְדֹרָנִית מִפְּנֵי יְהוָה צְבָאוֹת׃
15 וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאַשְּׁרִים זֵדִים ל. ד
גַּם־נִבְנוּ עֹשֵׂי רִשְׁעָה גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלֵטוּ׃ יז כת[20]
16 אָז[a] נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְהוָה וַיִּשְׁמָע ב קמ
וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו [b]לִירֵאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ[b]׃ ל
17 וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה סְגֻלָּה כ[21]. כג[22]
וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֹבֵד אֹתוֹ׃

[9]Mm 2480 et Mm 2264. [10]Mm 313. [11]Mm 324. [12]Mm 3190. [13]Lv 26,33. [14]Mm 1757. [15]Mm 3191. [16]Mm 1336. [17]Mm 2379. [18]Mm 978. [19]Mm 2059. [20]Mm 627. [21]Mm 875. [22]Mm 475.

7 [a] frt ins מִשְׁמַרְתִּי cf 14 || [b–b] add? || **8** [a] prb l הֲיַעֲקֹב cf G *εἰ πτερνιεῖ* || [b] G *πτερνίζετε*, prb l עֲקֹבִים || [c] G *ἐπτερνίκαμέν σε*, prb l עֲקַבְנוּךָ || [d–d] frt l בַּמַּעֲשֵׂר וּבַתְּרוּמָה cf ϹϮ𝔙, sed cf 9[b–b] || [e] G + *μεθ' ὑμῶν εἰσι* || **9** [a] G *πτερνίζετε*, l עֲקֹבִים || [b–b] add? prb l הַגֹּם כֻּלּוֹ et tr ad fin 8 || **13** [a] prb ins אוֹת cf G[L] || **16** [a] G(S) *ταῦτα*, frt l זֹאת vel זֹאת || [b–b] prp לִירֵאָיו וּלְ שׁ׳ וּלְחֹסֵי בשמו aut לִי׳ ׳ וּלְחֹסֵי בשמו.

14 וַאֲמַרְתֶּם עַל־מֶּה עַל כִּי־יְהוָה הֵעִיד בֵּינְךָ וּבֵין | אֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ
אֲשֶׁר אַתָּה בָּגַדְתָּה בָּהּ וְהִיא חֲבֶרְתְּךָ וְאֵשֶׁת בְּרִיתֶךָ׃
15 [a]וְלֹא־[b]אֶחָד [b]עָשָׂה וּשְׁאָר רוּחַ לוֹ וּמָה [b]הָאֶחָד מְבַקֵּשׁ זֶרַע
אֱלֹהִים וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחֲכֶם [a]
[c]וּבְאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אַל־[d]יִבְגֹּד׃
16 כִּי־שָׂנֵא [a]שַׁלַּח [b]אָמַר יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל [b]
וְכִסָּה [c] חָמָס עַל־לְבוּשׁוֹ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
[d]וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחֲכֶם וְלֹא תִבְגֹּדוּ [d]׃ ס
17 הוֹגַעְתֶּם יְהוָה בִּדְבָרֵיכֶם וַאֲמַרְתֶּם בַּמָּה הוֹגָעְנוּ [a]
בֶּאֱמָרְכֶם כָּל־עֹשֵׂה רָע טוֹב | בְּעֵינֵי יְהוָה
וּבָהֶם הוּא חָפֵץ אוֹ אַיֵּה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט׃
3 1 הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה־דֶּרֶךְ לְפָנָי
וּפִתְאֹם יָבוֹא אֶל־הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן | אֲשֶׁר־אַתֶּם מְבַקְּשִׁים
[a]וּמַלְאַךְ הַבְּרִית אֲשֶׁר־אַתֶּם חֲפֵצִים הִנֵּה־בָא אָמַר יְהוָה
2 וּמִי מְכַלְכֵּל אֶת־יוֹם בּוֹאוֹ וּמִי הָעֹמֵד בְּהֵרָאוֹתוֹ [צְבָאוֹת [a]׃
כִּי־הוּא [a] כְּאֵשׁ מְצָרֵף וּכְבֹרִית מְכַבְּסִים׃
3 [a]וְיָשַׁב מְצָרֵף וּמְטַהֵר כֶּסֶף וְטִהַר אֶת־בְּנֵי־לֵוִי וְזִקַּק אֹתָם
כַּזָּהָב וְכַכֶּסֶף וְהָיוּ לַיהוָה מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה׃ 4 [a]וְעָרְבָה
לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת׃
5 וְקָרַבְתִּי אֲלֵיכֶם לַמִּשְׁפָּט ׀ וְהָיִיתִי | עֵד מְמַהֵר
בַּמְכַשְּׁפִים וּבַמְנָאֲפִים וּבַנִּשְׁבָּעִים [a] לַשָּׁקֶר
וּבְעֹשְׁקֵי שְׂכַר־[b]שָׂכִיר אַלְמָנָה וְיָתוֹם [c]וּמַטֵּי־[d]גֵר [c]
וְלֹא יְרֵאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃

[10]Mm 686. [11]Mm 592. [12]Mm 1713. [13]Mm 3431. [14]Mm 1070. [15]Mm 1150. [16]Mm 2379. [17]Mm 96. [18]Mm 824. Cp 3 [1]Mm 3181. [2]Mm 3187. [3] חד בְּאַרְאוֹת Est 1,4. [4]Mm 3188. [5]Mm 3189. [6]Mm 1035. [7]Mm 524. [8]Mm 1344.

15 [a–a] prb add ‖ [b] 𝔊 *ἄλλο(ς)* ‖ [c] exc hemist praecedens (vel compl)? ‖ [d] frt l c nonn Mss 𝔊𝔙𝔗 תִּבְגוֹד ‖ 16 [a] prb l שׂנאתי ‖ [b–b] add? ‖ [c] frt l כְּכִסֶּה, prp וְכִסֶּה ‖ [d–d] prb add cf 15bα ‖ 17 [a] prp הוֹגַעְנוּהוּ cf $\mathfrak{G}^{Mss}\mathfrak{S}\mathfrak{V}\mathfrak{T}$ ‖ Cp 3,1 [a–a] prb add ‖ 2 [a] 𝔊 + *εἰσ-πορεύεται* - בָּא ‖ 3/4 [a] prb add ‖ 5 [a] mlt Mss 𝔊 + בִּשְׁמִי ‖ [b] dl, dttg? ‖ [c–c] prb tr ante אלמנה et frt l וּבְמַטֵּי־גֵר(ו), al dl אלמנה ויתום ‖ [d] 𝔊 + *κρίσιν* = מִשְׁפָּט?

בְּרַכְוֹתֵיכֶם[b] וְגַם אֲרוֹתִיהָ כִּי אֵינְכֶם שָׂמִים עַל־לֵב׃ ל
3 הִנְנִי גֹעֵר[a] לָכֶם אֶת־הַזֶּרַע[b] וְזֵרִיתִי פֶרֶשׁ עַל־פְּנֵיכֶם ב חד מל וחד חס׳ ג²
פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם[c] וְנָשָׂא אֶתְכֶם אֵלָיו[d]׃ ג². יז
4 וְיָדַעְתֶּם כִּי[a] שִׁלַּחְתִּי אֲלֵיכֶם אֶת הַמִּצְוָה הַזֹּאת
לִהְיוֹת[b] בְּרִיתִי אֶת־לֵוִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ ל
5 בְּרִיתִי ׀ הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם וָאֶתְּנֵם־לוֹ ב
מוֹרָא[a] וַיִּירָאֵנִי וּמִפְּנֵי שְׁמִי נָחַת[b] הוּא׃
6 תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ וְעַוְלָה לֹא־נִמְצָא בִשְׂפָתָיו כב ול בליש בסיק׳ ב
בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הָלַךְ אִתִּי וְרַבִּים הֵשִׁיב מֵעָוֹן׃ ג² מל ול בסיק׳ ג⁴
7 [a]כִּי־שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ־דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ ח⁵. כב ול בליש
כִּי מַלְאַךְ יְהוָה־צְבָאוֹת הוּא׃
8 וְאַתֶּם סַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ הִכְשַׁלְתֶּם רַבִּים בַּתּוֹרָה
שִׁחַתֶּם[b] בְּרִית הַלֵּוִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ ל
9 וְגַם־אֲנִי נָתַתִּי אֶתְכֶם נִבְזִים וּשְׁפָלִים לְכָל־הָעָם[a] ל. ל
כְּפִי אֲשֶׁר[b] אֵינְכֶם שֹׁמְרִים אֶת־דְּרָכַי וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה׃ פ ל
10 הֲלוֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ הֲלוֹא אֵל אֶחָד בְּרָאָנוּ ב. ל
מַדּוּעַ נִבְגַּד[a] אִישׁ בְּאָחִיו לְחַלֵּל בְּרִית אֲבֹתֵינוּ׃
11 בָּגְדָה[a] יְהוּדָה וְתוֹעֵבָה נֶעֱשְׂתָה [b]בְּיִשְׂרָאֵל וּ[b]בִירוּשָׁלִָם נא
כִּי[c] ׀ חִלֵּל יְהוּדָה קֹדֶשׁ יְהוָה אֲשֶׁר אָהֵב[d] וּבָעַל בַּת־אֵל נֵכָר׃ ס. ל
12 יַכְרֵת ׀ יְהוָה לָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָּה עֵר[e] וְעֹנֶה מֵאָהֳלֵי יַעֲקֹב ב. לב⁷. ב
וּמַגִּישׁ מִנְחָה לַיהוָה צְבָאוֹת׃ פ 13 [a]זֹאת שֵׁנִית תַּעֲשׂוּ[a] ל. כה יז⁸ מנה ר״פ
כַּסּוֹת[b] דִּמְעָה אֶת־מִזְבַּח יְהוָה בְּכִי וַאֲנָקָה ל
מֵאֵין[c] עוֹד פְּנוֹת אֶל־הַמִּנְחָה וְלָקַחַת רָצוֹן מִיֶּדְכֶם׃ ב. ד רפו⁹

[2]Mm 3186. [3]Mm 2021. [4]Mm 4248. [5]Mm 2797. [6]Mm 3212. [7]Mm 319. [8]Mm 856. [9]Mm 216.

2 [b] G sg, l בְּרַכָתֵכֶם cf ארותיה ‖ **3** [a] prb l גִּדַּע cf G *ἀφορίζω* ~ גרע ‖ [b] G (α′ν′) *τὸν ὦμον*, prb l הַזְּרֹעַ ‖ [c–c] gl, dl ‖ [d–d] add; prp ומגשאתי אתכם מֵעָלַי cf G$^{\mathfrak{L}}$ ‖ **4** [a] G + *ἐγώ* ‖ [b] prp לְהָחֵת aut לְהָחֵת vel מְהִיוֹת; exc vb? ‖ [b] prp נָחָת ‖ **7** [a] 7 prb add ‖ **9** [a] mlt Mss GΨ pl ‖ [b] dl m cs? ‖ **10** [a] prp בגד, G *ἐγκατελίπετε* ‖ **11/12** [a] prp בָּגַד ‖ [b–b] prb dl, var lect ‖ [c–c] prb add ‖ [d] prp אֲהֵבוֹ (ן hpgr), al dl ‖ **13** [a–a] prb add cf 11/12[c–c], al dl sol שנית ‖ [b] prp תְּכַסּוּ cf G *ἐκαλύπτετε* ‖ [c] prb l מֵאֵין et frt ins יְהוָה vel l pro עוד.

וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה בְזִינוּ אֶת־שְׁמֶךָ׃
7 מַגִּישִׁים עַל־מִזְבְּחִי לֶחֶם מְגֹאָל וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה גְאַלְנוּךָ[a]
בֶּאֱמָרְכֶם שֻׁלְחַן יְהוָה נִבְזֶה הוּא׃
8 וְכִי־תַגִּישׁוּן עִוֵּר לִזְבֹּחַ אֵין רָע וְכִי תַגִּישׁוּ פִּסֵּחַ וְחֹלֶה אֵין רָע [צְבָאוֹת[b]׃
הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ[a] אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ [b]אָמַר יְהוָה
9 וְעַתָּה חַלּוּ־נָא פְּנֵי־אֵל וְיָחְנֵנוּ[a]
מִיֶּדְכֶם הָיְתָה זֹּאת הֲיִשָּׂא מִכֶּם פָּנִים [b]אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת[b]׃
10 מִי גַם־בָּכֶם וְיִסְגֹּר דְּלָתַיִם וְלֹא־תָאִירוּ מִזְבְּחִי חִנָּם
אֵין־לִי חֵפֶץ בָּכֶם [a]אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת[a] וּמִנְחָה לֹא־אֶרְצֶה
[מִיֶּדְכֶם׃
11 [a]כִּי מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ וְעַד־מְבוֹאוֹ גָּדוֹל שְׁמִי בַגּוֹיִם
וּבְכָל־מָקוֹם מֻקְטָר מֻגָּשׁ לִשְׁמִי וּמִנְחָה[b] טְהוֹרָה כִּי־גָדוֹל שְׁמִי
בַגּוֹיִם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ 12 [a]וְאַתֶּם מְחַלְלִים אוֹתוֹ בֶּאֱמָרְכֶם
שֻׁלְחַן אֲדֹנָי מְגֹאָל הוּא [b]וְנִיבוֹ נִבְזֶה[b] אָכְלוֹ׃ 13 [a]וַאֲמַרְתֶּם הִנֵּה
מַתְּלָאָה וְהִפַּחְתֶּם אוֹתוֹ[b] אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וַהֲבֵאתֶם גָּזוּל[c]
וְאֶת[d]־הַפִּסֵּחַ וְאֶת־הַחוֹלָה וַהֲבֵאתֶם אֶת־הַמִּנְחָה הַאַרְצֶה אוֹתָהּ
מִיֶּדְכֶם אָמַר יְהוָה[c]׃ ס
14 [a]וְאָרוּר נוֹכֵל וְיֵשׁ בְּעֶדְרוֹ זָכָר[b] וְנֹדֵר וְזֹבֵחַ מָשְׁחָת לַאדֹנָי[c] כִּי
מֶלֶךְ גָּדוֹל אֲנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְשִׁמִי נוֹרָא בַגּוֹיִם׃
2 1 וְעַתָּה אֲלֵיכֶם הַמִּצְוָה הַזֹּאת הַכֹּהֲנִים׃
2 [a]אִם־לֹא תִשְׁמָעוּ וְאִם־לֹא תָשִׂימוּ עַל־לֵב לָתֵת כָּבוֹד לִשְׁמִי
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְשִׁלַּחְתִּי בָכֶם אֶת־הַמְּאֵרָה וְאָרַרְתִּי אֶת־

11Mm 2053. 12Mm 2410. 13Mm 3157. 14Mm 3372. 15Mm 1140. 16Mm 1872. 17Mm 3934. 18Mm 1009. 19Mm 2481. 20Mm 2379. 21Mm 3184. 22Mm 2305. Cp 2 1Mm 3185.

7 [a] 𝔊 *ἠλισγήσαμεν αὐτούς*, l גאלנוהו ‖ **8** [a] 𝔊[Mss](𝔙) *εἰ προσδέξεται αὐτό*, frt l הירצהו ‖ [b–b] dl m cs ‖ **9** [a] sic L, mlt Mss Edd נגו– ‖ [b–b] dl ‖ **10** [a–a] add ‖ **11** [a] 11–13 prb add ‖ [b] prp מנחה ‖ **12** [a] cf 11[a] ‖ [b–b] prb l ונבזה (ניבו) ortum ex dttg (נב) cf 𝔖𝔗 ‖ [c] prp כלו ‖ **13** [a] cf 11[a] ‖ [b] l אותי (Tiq soph) ‖ [c] add; prp את־הגזול (sed cf [d]), al add hab (והבאתם את־הַ) ‖ [d] l c mlt Mss Edd את cf 𝔖 ‖ [e] frt ins c pc Mss 𝔊𝔖[w] צבאות ‖ **14** [a] 14 add ‖ [b] prp זָכָה ‖ [c] prp c mlt Mss ליהוה vel לי ‖ **Cp 2,2** [a] 2 add.

ג[11] ב חס רחד מל . ח[12]

ל

ב ר״פ בסיפ וכי וכי[13] . יו מ״פ אין אין

ל

ל . ב

כ בסע . ל

כ

ל . ח[12]

ל . ד ג מל וחד חס[14]

ל . ל . ה[15]

ב[16] . כד מל ד מנה בתרי עשר

ב[17] . ל . יב[18] מל וכל יהושע שפטים ויחזק דכות ב ב ג

כ[19] ס״פ ג[20] מנה בליש ובסיפ

ג[21] . ב . ז כת א[22]

ח׳ ר״פ וכל איוב דכות ב מ ב . יז מ״פ

ב . ל

לַחֲגֹ֖ת אֶת־חַ֣ג הַסֻּכּֽוֹת׃ 19 וְזֹ֣את תִּֽהְיֶ֗ה חַטַּאת֙ מִצְרַ֔יִם וְחַטַּאת֙ כָּל־הַגּוֹיִ֔ם אֲשֶׁ֥ר לא
לֹ֣א יַעֲל֔וּ לָחֹ֖ג אֶת־חַ֣ג הַסֻּכּֽוֹת׃
20 בַּיּ֣וֹם הַה֗וּא יִֽהְיֶ֤ה עַל־מְצִלּוֹת֙ הַסּ֣וּס קֹ֔דֶשׁ לַיהוָ֖ה וְהָי֣וּ לט
הַסִּיר֑וֹת בְּבֵ֖ית יְהוָ֥ה כַּמִּזְרָקִ֖ים לִפְנֵ֥י הַמִּזְבֵּֽחַ׃ 21 וְהָיָ֤ה כָל־ לט
סִ֙יר֙ בִּירוּשָׁלַ֣͏ִם וּבִיהוּדָ֔ה קֹ֖דֶשׁ לַיהוָ֣ה צְבָא֑וֹת וּבָ֣אוּ כָל־ ח׳
הַזֹּבְחִ֗ים וְלָקְח֤וּ מֵהֶם֙ וּבִשְּׁלוּ֣ בָהֶ֔ם וְלֹא־יִהְיֶ֥ה כְנַעֲנִ֖י עֹ֑וד בּ
בְּבֵ֖ית יְהוָ֥ה צְבָא֖וֹת בַּיּ֥וֹם הַהֽוּא׃ לט

סכום הפסוקים
מאתים
ואחד עשר

מלאכי MALEACHI

1 1 מַשָּׂ֕א דְּבַר־יְהוָ֖ה אֶל־יִשְׂרָאֵ֑ל בְּיַד־מַלְאָכִֽי׃ מא. ז׳ וכל משחתיך למלך דכות ב מ א. ב׳
2 אָהַ֣בְתִּי אֶתְכֶ֔ם אָמַ֖ר יְהוָ֑ה וַאֲמַרְתֶּ֗ם בַּמֶּ֤ה אֲהַבְתָּ֙נוּ֙ [עֵשָׂ֥ו שָׁנֵ֖אתִי ח קמ׳
הֲלוֹא־אָ֣ח עֵשָׂ֔ו לְיַעֲקֹ֖ב נְאֻם־יְהוָ֑ה וָאֹהַ֖ב אֶת־יַעֲקֹֽב׃ 3 וְאֶת־ ל. ב׳
עֵשָׂ֣ו שָׂנֵ֔אתִי וָאָשִׂ֤ים אֶת־הָרָיו֙ שְׁמָמָ֔ה וְאֶת־נַחֲלָתֹ֖ו לְתַנּ֥וֹת מִדְבָּֽר׃ ט׳. ב
4 כִּֽי־תֹאמַ֣ר אֱד֔וֹם רֻשַּׁ֖שְׁנוּ וְנָשׁ֣וּב וְנִבְנֶ֑ה חָֽרְב֣וֹת ל. ל
כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָא֔וֹת הֵ֖מָּה יִבְנ֣וּ וַאֲנִ֣י אֶהֱרֹ֑וס ג מל בלי״ש
וְקָרְא֣וּ לָהֶ֔ם גְּב֖וּל רִשְׁעָ֑ה וְהָעָ֕ם אֲשֶׁר־זָעַ֥ם יְהוָ֖ה עַד־עוֹלָֽם׃
5 וְעֵינֵיכֶ֥ם תִּרְאֶ֖ינָה וְאַתֶּ֣ם תֹּאמְר֑ו יִגְדַּ֥ל יְהוָ֖ה מֵעֵ֥ל לִגְבֽוּל׃ ב חד חס וחד מל׳. ל
[יִשְׂרָאֵֽל׃
6 בֵּ֣ן יְכַבֵּ֤ד אָב֙ וְעֶ֣בֶד אֲדֹנָ֔יו ח פסוק ואם ואם״
וְאִם־אָ֖ב אֲנִ֑י אַיֵּ֣ה כְבוֹדִ֗י ו מל בלי״ש. ל
וְאִם־אֲדֹנִ֛ים אָנִ֖י אַיֵּ֣ה מוֹרָאִ֑י
אָמַ֤ר ׀ יְהוָה֙ צְבָא֣וֹת לָכֶ֔ם הַכֹּהֲנִ֖ים בּוֹזֵ֣י שְׁמִ֑י ב׳

22 Mp sub loco. 23 Mm 2147. 24 Mm 3180.
Cp 1 1 Mm 1021. 2 Mm 3181. 3 Mm 96. 4 Mm 1378. 5 Mm 1918. 6 Mm 2454. 7 Mm 2926. 8 Mm 4191. 9 Mm 3182. 10 Mm 3183.

20 a prp c pc Mss ־כָּל.
Cp 1,1 a G *ἀγγέλου αὐτοῦ*, + *θέσθε δὴ ἐπὶ τὰς καρδίας ὑμῶν* ex Hag 2,15.18 || **2** a–a dl m cs || **3** a frt l נָתַתִּי, prp נוֹת cf S || **5** a frt l c pc Mss גבול, dttg.

חֲצִיָּם אֶל־הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי וְחֲצִיָּם אֶל־הַיָּם הָאַחֲרוֹן
בַּקַּיִץ וּבֶחֹרֶף יִהְיֶה׃ [a]
9 וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ
בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃
10 יִסּוֹב [a] כָּל הָאָרֶץ כָּעֲרָבָה מִגֶּבַע רִמּוֹן נֶגֶב [b] יְרוּשָׁלִַם וְרָאֲמָה [b]
וְיָשְׁבָה תַחְתֶּיהָ לְמִשְׁעַר [c] בִּנְיָמִן עַד־מְקוֹם שַׁעַר הָרִאשׁוֹן עַד־שַׁעַר
הַפִּנּוֹת וּמִגְדַּל [d] חֲנַנְאֵל עַד יִקְבֵי הַמֶּלֶךְ׃ 11 [a] וְיָשְׁבוּ [b] בָּהּ [a]
וְחֵרֶם לֹא יִהְיֶה־עוֹד וְיָשְׁבָה יְרוּשָׁלִַם לָבֶטַח׃
12 וְזֹאת | תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְהוָה אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר
צָבְאוּ עַל־יְרוּשָׁלִַם הָמַק [a] בְּשָׂרוֹ וְהוּא עֹמֵד עַל־רַגְלָיו וְעֵינָיו [b]
תִּמַּקְנָה בְחֹרֵיהֶן וּלְשׁוֹנוֹ תִּמַּק בְּפִיהֶם [b] ׃
13 וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא תְּהִיֶה מְהוּמַת־יְהוָה רַבָּה בָהֶם
וְהֶחֱזִיקוּ אִישׁ יַד [a] רֵעֵהוּ וְעָלְתָה יָדוֹ עַל־יַד רֵעֵהוּ׃
14 [a] וְגַם־יְהוּדָה תִּלָּחֵם בִּירוּשָׁלִַם [a]
וְאָסַף חֵיל כָּל־הַגּוֹיִם סָבִיב זָהָב וָכֶסֶף וּבְגָדִים לָרֹב מְאֹד׃
15 וְכֵן תִּהְיֶה מַגֵּפַת הַסּוּס הַפֶּרֶד הַגָּמָל וְהַחֲמוֹר וְכָל־הַבְּהֵמָה
אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּמַּחֲנוֹת הָהֵמָּה כַּמַּגֵּפָה הַזֹּאת׃
16 וְהָיָה כָּל־הַנּוֹתָר מִכָּל־הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל־יְרוּשָׁלִַם
וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה בְשָׁנָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת
וְלָחֹג אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת׃
17 וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא־יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפְּחוֹת הָאָרֶץ אֶל־יְרוּשָׁלִַם
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת וְלֹא עֲלֵיהֶם יִהְיֶה הַגָּשֶׁם׃
18 וְאִם־מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם לֹא־תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה [a] וְלֹא עֲלֵיהֶם [a] תִּהְיֶה
הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְהוָה אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ לָחֹג אֶת־חַג

ד מל

ל

ו[10]. בט וכל משיחה מצרים אשור וישראל דכות[11] . ז וכל חלים דכות ב מ ב

ב. ל

ל. ל. סד

ל. ז[12]. ל

כה יג[13] מנה ר״פ

ל. ד. יא

ל. ל. ז מל בלוש

ג

ה ר״פ בסיפ וכל וגם אני וגם אנכי בסיפ דכות[14]

ב רחפ[15]. ח[16]

ל. יב[17]

בט וכל משיחה מצרים אשור ישראל דכות[11]

ל

ג בסע ר״פ בסיפ. ל. יא[18] וכל כל אלה בני דכות ב מ ב . יג[19] וכל עזרא דכות ב מ א

בט וכל משיחה מצרים אשור ישראל דכות[11]

ג ר״פ בסיפ[20] . ב פסוק לא ולא ולא לא . יא[21] בסע וכל מלכים ויחזק דכות ב מ ב

[10] Mm 2154. [11] Mm 958. [12] Mm 1330. [13] Mm 856. [14] Mm 3167. [15] Mm 2332. [16] Mm 3179. [17] Mm 891. [18] Mm 3361. [19] Mm 2682. [20] Mm 3075. [21] Mm 279.

9 [a] prp יהיו vel יחיו ‖ 10 [a] frt l וְתָסוֹב vel תְּסוֹב ‖ [b–b] l וְיִרוּשָׁלַם רֹאמָה vel וּרְאֵמָה ; tr ad תחתיה ‖ [c–c] gl ad vb sqq, prb dl ‖ [d] l ℭ mlt Mss ⅁ וּמִמִּגְדַּל ‖ 11 [a–a] cj c 10 ‖ [b] 𝔊* κατοικήσουσιν, l יֵשְׁבוּ ‖ 12 [a] frt l הַמַּק, prp הַמַּק יִמַּק ‖ [b] l בְּפִיהוּ cf 𝔙 ‖ 13 [a] frt l c mlt Mss בְּיַד cf ℭ ‖ 14 [a–a] prb add ‖ 18 [a–a] l c pc Mss 𝔊⅁ (עליהם) cf ℭ ‖ [b–b] dl, homark ex 19.

ת חרב על[5]. ה[6]. כה

7 [a]חֶרֶב עוּרִי עַל־רֹעִי וְעַל־גֶּבֶר עֲמִיתִי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת
הַךְ [b]אֶת־הָרֹעֶה וּתְפוּצֶיןָ הַצֹּאן וַהֲשִׁבֹתִי יָדִי עַל־הַצְּעָרִים: [c]ל. [7]
8 [a]וְהָיָה בְּכָל־הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה פִּי־שְׁנַיִם בָּהּ [b]יִכָּרֵתוּ יִגְוָעוּ [c]ג
[וְהַשְּׁלִשִׁית יִוָּתֵר בָּהּ:
9 [a]וְהֵבֵאתִי אֶת־הַשְּׁלִשִׁית בָּאֵשׁ וּצְרַפְתִּים כִּצְרֹף אֶת־הַכֶּסֶף ל. ב
הוּא [b]יִקְרָא בִשְׁמִי וַאֲנִי אֶעֱנֶה אֹתוֹ [וּבָחַנְתִּים כִּבְחֹן אֶת־הַזָּהָב ב[8]. א[9]
אָמַרְתִּי [b]עַמִּי הוּא וְהוּא [c]יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהָי: ס ל

14 1 הִנֵּה יוֹם־בָּא לַיהוָה [a]וְחֻלַּק שְׁלָלֵךְ בְּקִרְבֵּךְ: ל[1]
2 [a]וְאָסַפְתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם [b]אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם לַמִּלְחָמָה יג[2] וכל עזרא דכרת ב מ א
וְנִלְכְּדָה הָעִיר וְנָשַׁסּוּ הַבָּתִּים וְהַנָּשִׁים תִּשָּׁגַלְנָה ל. תשכבנה
וְיָצָא חֲצִי הָעִיר בַּגּוֹלָה וְיֶתֶר הָעָם לֹא יִכָּרֵת מִן־הָעִיר: ק
3 וְיָצָא יְהוָה וְנִלְחַם [a]בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב: ה[3]. יא[4]
4 וְעָמְדוּ רַגְלָיו [a]בַּיּוֹם־הַהוּא עַל־הַר הַזֵּתִים [מֵחִצְיוֹ
[b]אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם מִקֶּדֶם [b]וְנִבְקַע הַר הַזֵּיתִים
[c]מִזְרָחָה וָיָמָּה גַּיְא גְּדוֹלָה מְאֹד וּמָשׁ חֲצִי הָהָר צָפוֹנָה וְחֶצְיוֹ נֶגְבָּה: ג[5]. ל. נג. כו
5 וְנַסְתֶּם [d]גֵּיא־הָרַי [e]כִּי־יַגִּיעַ [c]גֵּי הָרִים [e][f]אֶל־אָצַל [g][f]וְנַסְתֶּם כַּאֲשֶׁר ג[6]. ט כח[7]. ג[8]. ג[9]
נַסְתֶּם מִפְּנֵי הָרַעַשׁ בִּימֵי עֻזִּיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה [g]
וּבָא יְהוָה אֱלֹהָי [h]כָּל־קְדֹשִׁים עִמָּךְ: [i]כל־קדשים [k]עמך ל
6 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא־יִהְיֶה אוֹר [a]יְקָרוֹת [b]יִקְפָּאוֹן: וקפאון ק
7 וְהָיָה יוֹם־אֶחָד [a]הוּא יִוָּדַע לַיהוָה [a]לֹא־יוֹם וְלֹא־לָיְלָה ו
וְהָיָה לְעֵת־עֶרֶב יִהְיֶה־אוֹר:
8 וְהָיָה [b]בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מַיִם־חַיִּים מִירוּשָׁלַ͏ִם ו בטע בסיפ. יד[8]

[5]Mm 2748. [6]Mm 3232. [7]Mp sub loco. [8]Mm 3178. [9]Mm 1904. Cp 14 [1]Mm 3816. [2]Mm 2682. [3]Mm 373. [4]Mm 1630. [5]Mm 89. [6]Mm 819. [7]Mm 3989. [8]Mm 4055. [9]Mm 98.

7 [a–a] 7–9 tr al post 11,14 al post 11,17 || [b] prb l m cs הַכֵּה אַכֵּה cf 𝔊[Mss] *(πατάξω)* 𝔄 Arm Mt 26,31 || [c] prp הַצְּעָרִים || 8 [a–a] cf 7[a–a] || [b] > 𝔊* || [c] frt l c mlt Mss וְיִגְוְעוּ (hpgr) cf 𝔊𝔖𝔗𝔙 || 9 [a–a] cf 7[a–a] || [b] 𝔊𝔖 pr cop, l וְאֹ || [c] > pc Mss, frt dl || Cp 14,1 [a–a] frt l לִי cf 2 ואספתי, sed etiam 2[a–a] || 2 [a–a] prp [והוה] ואספו, frt l וְאָסַף יהוה || 3 [a–a] prb add || 4/5 [a–a] prb add || [b–b] prb add || [c–c] prb add || [d] l c pc Mss 𝔊𝔖𝔗 וְנַסְתֶּם || [e–e] prb l הִנּוֹם־(א)גֵּיא || [f–f] prb l אֶל־אֲצָלוֹ || [g–g] add || [h] pc Mss אֱלֹהִים, frt l אֱלֹהַיִךְ (hpgr cf 1) vel c Ms [אלהי ישראל || [i] l c mlt Mss 𝔊𝔖𝔗[Mss]𝔙 וְכל || [k] l c mlt Mss Vrs עִמּוֹ || 6 [a–a] l קוֹר cf Gn 8,22 || [b–b] 𝔊 *καὶ ψύχη καὶ πάγος*, l וְקִרּוֹת וְקִפָּאוֹן cf 𝔖𝔗𝔙 || 7 [a–a] add.

ב חד חס וחד מל[5] . כנ[5] 7 [7]וְהוֹשִׁ֣יעַ יְהוָ֗ה אֶת־אָהֳלֵ֤י יְהוּדָה֙ בָּרִ֣אשֹׁנָ֔ה לְמַ֙עַן֙ לֹא־תִגְדַּ֣ל
ב חס בסיפ . ז 8 תִּפְאֶ֥רֶת בֵּית־דָּוִ֖יד וְתִפְאֶ֣רֶת יֹשֵׁ֣ב[b] יְרוּשָׁלַ֑͏ִם עָלֵ֖י יְהוּדָֽה׃ 8 [a]בַּיּ֣וֹם
מט מל בנביא . ז ההוא יָגֵ֥ן יְהוָ֖ה בְּעַ֣ד יוֹשֵׁ֣ב[b] יְרוּשָׁלַ֑͏ִם וְהָיָ֨ה הַנִּכְשָׁ֜ל בָּהֶ֗ם [c]בַּיּ֣וֹם הַה֔וּא[c]
ג מיחד וכל עשייה דכות[g] . ב[7] . ג[8] כְּדָוִ֔יד וּבֵ֥ית דָּוִ֖יד[e] כֵּאלֹהִ֑ים [d]כְּמַלְאַ֥ךְ יְהוָ֖ה[d] לִפְנֵיהֶֽם׃
9 וְהָיָ֣ה בַּיּ֣וֹם הַה֗וּא אְבַקֵּ֛שׁ לְהַשְׁמִ֥יד אֶת־כָּל־הַגּוֹיִ֖ם הַבָּאִ֥ים עַל־ 9
ז יְרוּשָׁלָֽ͏ִם׃ 10 וְשָׁפַכְתִּי֩ עַל־בֵּ֨ית דָּוִ֜יד וְעַל֙ יוֹשֵׁ֣ב[b] יְרוּשָׁלַ֔͏ִם רֽוּחַ־ 10
מט מל בנביא . ל . ז חֵ֥ן
ב[a] וְתַחֲנוּנִ֑ים וְהִבִּ֣יטוּ֩ [b]אֵלַ֨י אֵ֜ת[b] אֲשֶׁר־דָּקָ֗רוּ וְסָפְדוּ֙ עָלָ֔יו כִּמְסִפֵּ֖ד עַל־
ל . ל הַיָּחִ֑יד וְהָמֵ֥ר[c] עָלָ֖יו כְּהָמֵ֥ר עַל־הַבְּכֽוֹר׃ 11 בַּיּ֣וֹם הַה֗וּא יִגְדַּ֤ל הַמִּסְפֵּד֙
ג . ל בִּירוּשָׁלַ֔͏ִם כְּמִסְפַּ֖ד הֲדַדְ־רִמּ֑וֹן בְּבִקְעַ֖ת מְגִדּֽוֹן׃ 12 וְסָפְדָ֣ה הָאָ֔רֶץ
ט מִשְׁפָּח֥וֹת מִשְׁפָּח֖וֹת לְבָ֑ד מִשְׁפַּ֤חַת בֵּית־דָּוִיד֙ לְבָ֔ד וְנְשֵׁיהֶ֖ם לְבָֽד
ט מִשְׁפַּ֣חַת בֵּית־נָתָ֔ן לְבָ֖ד וְנְשֵׁיהֶ֥ם לְבָֽד׃ 13 מִשְׁפַּ֣חַת בֵּית־לֵוִ֔י לְבָ֖ד
ט . ט וְנְשֵׁיהֶ֥ם לְבָ֖ד מִשְׁפַּ֣חַת הַשִּׁמְעִ֑י[a] לְבָ֖ד וְנְשֵׁיהֶ֥ם לְבָֽד׃ 14 כֹּ֚ל הַמִּשְׁפָּח֔וֹת
ב חס . ב חס . ט הַנִּשְׁאָר֔וֹת מִשְׁפָּח֖וֹת מִשְׁפָּחֹ֑ת לְבָ֖ד וְנְשֵׁיהֶ֥ם לְבָֽד׃ ס 13 1 בַּיּ֣וֹם 3
ל . ל . ג בלוש וחד מן ג[f] חס בלוש . ו הַה֗וּא יִהְיֶ֤ה מָקוֹר֙ נִפְתָּ֔ח לְבֵ֥ית דָּוִ֖יד [a]וּלישְׁבֵ֣י יְרוּשָׁלַ֑͏ִם לְחַטָּ֥את[b]
וְלִנְדָּ֖ה[a]׃
כו 2 וְהָיָ֣ה בַּיּ֣וֹם הַה֗וּא נְאֻם֙ יְהוָ֣ה צְבָא֔וֹת אַכְרִ֖ית אֶת־שְׁמ֣וֹת 2
ד הָעֲצַבִּ֑ים מִן־הָאָ֣רֶץ וְלֹ֥א יִזָּכְר֖וּ עֽוֹד וְגַ֣ם אֶת־הַנְּבִיאִ֔ים וְאֶת־רֽוּחַ
ב . ג הַטֻּמְאָ֖ה אַעֲבִ֥יר מִן־הָאָֽרֶץ׃ 3 וְהָיָ֕ה כִּי־יִנָּבֵ֥א אִישׁ֙ עֽוֹד֙ וְאָמְר֣וּ אֵלָ֔יו
כ אָבִ֥יו וְאִמּ֖וֹ יְלָדָ֑יו לֹ֣א תִחְיֶ֔ה כִּ֥י שֶׁ֙קֶר֙ דִּבַּ֣רְתָּ בְּשֵׁ֖ם יְהוָ֑ה וּדְקָרֻ֣הוּ
ז מל[2] . ב . ז בטע בסיפ אָבִ֤יהוּ וְאִמּוֹ֙ יְלָדָ֔יו בְּהִנָּבְא֖וֹ׃ 4 וְהָיָ֣ה ׀ בַּיּ֣וֹם הַה֗וּא יֵבֹ֙שׁוּ֙ הַנְּבִיאִ֔ים
ל . ל . ז בסיפ אִ֖ישׁ מֵחֶזְיֹנ֑וֹ בְּהִנָּבְאֹת֔וֹ[a] וְלֹ֥א יִלְבְּשׁ֖וּ אַדֶּ֣רֶת שֵׂ֑עָר לְמַ֖עַן כַּחֵֽשׁ׃ 5 וְאָמַ֕ר
ב . א[a] . ל לֹ֥א נָבִ֖יא אָנֹ֑כִי אִישׁ־עֹבֵ֥ד אֲדָמָ֖ה אָנֹ֑כִי כִּ֥י [a]אָדָ֛ם הִקְנָ֥נִי מִנְּעוּרָֽי׃
ז בסיפ . ל . א וכל תלים דכות ב מ ה חס . ז בסיפ . ל 6 וְאָמַ֣ר אֵלָ֔יו מָזֹּ֖את הַמַּכּ֣וֹת הָאֵ֑לֶּה בֵּ֥ין יָדֶ֖יךָ וְאָמַ֕ר אֲשֶׁ֥ר הֻכֵּ֖יתִי בֵּ֥ית
מְאַהֲבָֽי׃ ס

[4]Mm 3176 contra textum. [5]Mm 1743. [6]Mm 1654. [7]Mm 4092. [8]Mm 21. [9]Mm 3177. Cp 13 [1]Mm 2747. [2]Mm 1483. [3]Mm 512. [4]Mm 477.

7/8 [a] 7sq prb add || [b] prb l c nonn Mss Vrs יֹשְׁבֵי || [c–c] add? || [d–d] frt gl || 10 [a] prb
l c mlt Mss Vrs יֹשְׁבֵי || [b–b] var lect; l אֵלַי vel אֵלֵי || [c] והמרו ו || 13 [a] frt l c 2 Mss
𝔖𝔊 בֵּית־שִׁמְעִי || Cp 13,1 [a–a] ~ 𝔊* || [b] prp לחטאת || 4 [a] l בהנבאו || 5 [a–a] l
אֲדָמָה קִנָּנִי.

13 שְׁלֹשִׁים כָּסֶף׃ 13 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הַשְׁלִיכֵהוּ אֶל־הַיּוֹצֵר[a] אֶדֶר ב מל. ג
הַיְקָר אֲשֶׁר יָקַרְתִּי[b] מֵעֲלֵיהֶם וָאֶקַּח שְׁלֹשִׁים הַכֶּסֶף וָאַשְׁלִיךְ אֹתוֹ ל. ב חד מל וחד חס[15]
14 בֵּית יְהוָה אֶל־הַיּוֹצֵר׃ 14 וָאֲגַדַּע אֶת־מַקְלִי הַשֵּׁנִי אֶת הַחֹבְלִים[a]
15 לְהָפֵר אֶת־הָאַחֲוָה בֵּין יְהוּדָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃[b] ס 15 [a]וַיֹּאמֶר יְהוָה ל
16 אֵלַי עוֹד קַח־לְךָ כְּלִי רֹעֶה אֱוִלִי׃ 16 [a]כִּי הִנֵּה־אָנֹכִי מֵקִים רֹעֶה ג זקף קמ חס[16]. ה חס[16] בנ״ד.
בָּאָרֶץ הַנִּכְחָדוֹת[b] לֹא־יִפְקֹד הַנַּעַר[c] לֹא־יְבַקֵּשׁ וְהַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא יְרַפֵּא ל[17]. ח פסוק לא לא לא לא[18]
הַנִּצָּבָה[d] לֹא יְכַלְכֵּל וּבְשַׂר הַבְּרִיאָה יֹאכַל וּפַרְסֵיהֶן[e] יְפָרֵק׃ ס ד. ב[19]. ל

17 הֲוֹי רֹעִי הָאֱלִיל[a] עֹזְבִי הַצֹּאן ה[20]. ל
חֶרֶב עַל־זְרוֹעוֹ וְעַל־עֵין יְמִינוֹ ב מל[21]
זְרֹעוֹ יָבוֹשׁ תִּיבָשׁ וְעֵין יְמִינוֹ[b] כָּהֹה תִכְהֶה׃[c] ס ל מל. ח[22]. ל

ס[5] **12** 1 מַשָּׂא דְּבַר־יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה מא
נֹטֵה שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ וְיֹצֵר רוּחַ־אָדָם בְּקִרְבּוֹ׃ פ יד[2] קמ וכל אתנח וס״פ דכות׳ ב מ ד. ל חס[1]
2 הִנֵּה אָנֹכִי שָׂם אֶת־יְרוּשָׁלַם סַף־רַעַל לְכָל־הָעַמִּים סָבִיב [ba]וְגַם ל
3 עַל־יְהוּדָה יִהְיֶה בַּמָּצוֹר[b] [ac]עַל־יְרוּשָׁלִַם׃[c] 3 וְהָיָה בַּיּוֹם־הַהוּא אֶשִּׂים
אֶת־יְרוּשָׁלַם אֶבֶן מְעָמָסָה לְכָל־הָעַמִּים כָּל־עֹמְסֶיהָ שָׂרוֹט יִשָּׂרֵטוּ ל
4 [a]וְנֶאֶסְפוּ עָלֶיהָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ[a]׃ 4 בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה אַכֶּה כָּל־ ד. ג מל וכל אוריית דכות׳[3]
סוּס בַּתִּמָּהוֹן וְרֹכְבוֹ בַּשִּׁגָּעוֹן [a]וְעַל־בֵּית יְהוּדָה אֶפְקַח אֶת־עֵינַי[a] וְכָל־ ל. ל
5 סוּס[b] הָעַמִּים אַכֶּה בְּעִוָּרוֹן׃ 5 וְאָמְרוּ אַלְפֵי[a] יְהוּדָה בְּלִבָּם אַמְצָה ל. ט. ה חס בלישׁ. ל
6 [b]לִי יֹשְׁבֵי[b] יְרוּשָׁלַם בַּיהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם׃ 6 [a]בַּיּוֹם הַהוּא אָשִׂים
אֶת־אַלְפֵי[b] יְהוּדָה כְּכִיּוֹר אֵשׁ בְּעֹצִים וּכְלַפִּיד אֵשׁ בְּעֳמִיר וְאָכְלוּ ה חס בלישׁ. ל
עַל־יָמִין וְעַל־שְׂמֹאול אֶת־כָּל־הָעַמִּים סָבִיב[a] וְיָשְׁבָה יְרוּשָׁלַם עוֹד
תַּחְתֶּיהָ בִּירוּשָׁלִַם׃[c] פ

[15] Mm 1105. [16] Mm 3383. [17] Mp sub loco. [18] Mm 3132. [19] Mm 2927. [20] Mm 3232. [21] Mm 3175. [22] Mm 3900. Cp 12 [1] Mp sub loco. [2] Mm 1234. [3] Mm 2656.

13 [a] prp הָאוֹצָר cf Ⅎ, l וֹז ‖ [b] prp יִקָּרָתָ ‖ **14** [a] prp חֲבָלִים ‖, [b] cf 13,7[a] ‖ **15/16** [a] 15sq add una c 6 ‖, [b] l הַנִּכְחֶדֶת ‖ [c] l הַנַּעֲדֶרֶת ‖ [d] crrp? prp הַנִּבְחָלָה vel הָרְעֵבָה ‖ [e] prb l וּפַרְצִיהֶן ‖ **17** [a] prp הָאוֹיְלִי cf ⅁Ⅎ ‖ [b–b] frt l m cs וְעֵינוֹ ‖ [c] cf 13,7[a] ‖ **Cp 12,2** [a–a] 2b. 3b. 4bα. 6a prb add ‖, [b b] textus mixtus ex וגם על־יהודה יהיה מצור (cf ⅁Ⅎ) et וגם יהודה יהיה במצור (cf 𝔗ע) ‖ [c–c] gl vel var lect ‖ **3** [a–a] cf 2[a] ‖ **4** [a–a] cf 2[a] ‖ [b] add ‖ **5** [a] prb l אַלְפֵי ‖ [b–b] l c Ms 𝔗 לִישְׁבֵי ‖ **6** [a–a] cf 2[a] ‖ [b] cf 5[a] ‖ [c] > Ms ⅁*, dl; prp בְּשָׁלוֹם.

ל מל 11 וְעָבַר[a] בַּיָּם[b] צָרָה[b] וְהִכָּה בַיָּם גַּלִּים[c] וְהֹבִישׁוּ כָּל מְצוּלוֹת יְאֹר
ב.ת.[12] וְהוּרַד גְּאוֹן אַשּׁוּר וְשֵׁבֶט מִצְרַיִם יָסוּר׃
ג[13] 12 וְגִבַּרְתִּים[a] בַּיהוָה וּבִשְׁמוֹ יִתְהַלָּכוּ[b] נְאֻם יְהוָה[c]׃ ס

ד[1].1.רפ[2] **11** 1 פְּתַח לְבָנוֹן דְּלָתֶיךָ וְתֹאכַל אֵשׁ בַּאֲרָזֶיךָ׃
ב.1.כת כת[3].ל כת כת[4] 2 הֵילֵל בְּרוֹשׁ כִּי־נָפַל אֶרֶז אֲשֶׁר[a] אַדָּרִים שֻׁדָּדוּ
הבצ׳ר הֵילִילוּ אַלּוֹנֵי בָשָׁן כִּי יָרַד יַעַר הַבָּצוּר׃
3 קוֹל יִלֲלַת הָרֹעִים כִּי שֻׁדָּדָה אַדַּרְתָּם
קוֹל שַׁאֲנַת כְּפִירִים כִּי שֵׁדַּד גְּאוֹן הַיַּרְדֵּן׃ ס

ג[5].ת.ל 4 כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהָי[a] רְעֵה אֶת־צֹאן הַהֲרֵגָה׃ 5 אֲשֶׁר קֹנֵיהֶן 4 5
ל.מל[6] כת א לא קר׳ לו בליש יַהַרְגֵן וְלֹא יֶאְשְׁמוּ וּמֹכְרֵיהֶן יֹאמַר[a] בָּרוּךְ יְהוָה וַאֶעְשָׁר[b] וְרֹעֵיהֶם[c] לֹא
ד מל.ז וכל בליש יַחְמֹל[d] עֲלֵיהֶן׃ 6 [a]כִּי לֹא אֶחְמֹל עוֹד עַל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה 6
דכות[7].ה מל.ת[8] ה מנה בליש וְהִנֵּה אָנֹכִי מַמְצִיא אֶת־הָאָדָם אִישׁ בְּיַד־רֵעֵהוּ[b] וּבְיַד מַלְכּוֹ וְכִתְּתוּ
ה[9].ל.ג[10] ד אֶת־הָאָרֶץ וְלֹא אַצִּיל מִיָּדָם׃ 7 וָאֶרְעֶה אֶת־צֹאן הַהֲרֵגָה[a] לָכֵן עֲנִיֵּי 7
ז[11].ז[11] וחד מן ב בליש חד בת וחד קמ הַצֹּאן וָאֶקַּח־לִי שְׁנֵי מַקְלוֹת לְאַחַד קָרָאתִי נֹעַם וּלְאַחַד קָרָאתִי
ל.ד חֹבְלִים[b] וָאֶרְעֶה אֶת־הַצֹּאן׃ 8 וָאַכְחֵד אֶת־שְׁלֹשֶׁת הָרֹעִים בְּיֶרַח 8
ד[12].כג פסוק וגם ובתר תלת מלין[13].ל אֶחָד[a] וַתִּקְצַר נַפְשִׁי בָּהֶם וְגַם־נַפְשָׁם בָּחֲלָה[b] בִי׃ 9 וָאֹמַר לֹא אֶרְעֶה 9
ל.ל.ל אֶתְכֶם הַמֵּתָה תָּמוּת וְהַנִּכְחֶדֶת תִּכָּחֵד וְהַנִּשְׁאָרוֹת תֹּאכַלְנָה אִשָּׁה אֶת־
ה.יז פסוק את את את את.ל מל בְּשַׂר רְעוּתָהּ׃ 10 וָאֶקַּח אֶת־מַקְלִי אֶת־נֹעַם וָאֲגַדֵּע אֹתוֹ לְהָפִיר אֶת־
יא[14] בְּרִיתִי[a] אֲשֶׁר כָּרַתִּי[b] אֶת־כָּל־הָעַמִּים[c]׃ 11 וַתֻּפַר בַּיּוֹם הַהוּא וַיְדְעוּ
[a]כֵּן עֲנִיֵּי[a] הַצֹּאן הַשֹּׁמְרִים אֹתִי כִּי דְבַר־יְהוָה הוּא׃ 12 וָאֹמַר אֲלֵיהֶם 2
יח.יז מ״ם אִם־טוֹב בְּעֵינֵיכֶם הָבוּ שְׂכָרִי וְאִם־לֹא חֲדָלוּ וַיִּשְׁקְלוּ אֶת־שְׂכָרִי

[12]Mm 2755. [13]Mm 3170. Cp 11 [1]Mm 2121. [2]Mm 3171. [3]Mm 1237. [4]Mm 2534. [5]Mm 3108. [6]Mm 898. [7]Mm 1197. [8]Mm 3172. [9]Mm 1377. [10]Mm 3173. [11]Mm 1207. [12]Mm 1492. [13]Mm 1629. [14]Mm 3174.

11 [a] l וְעָבְרוּ ‖ [b–b] l בְּיָם מְצָרַיִם ‖ [c–c] add (l חֵילָה pro גלים? cf 9,4) ‖ **12** [a] l וּגְבַרְתָּם ‖ [b] l c Ms 𝔊(S) וְלֹא– ‖ [c–c] add, an v a add? ‖ **Cp 11,2** [a] prb add cf 𝔖 ‖ **4** [a] prb l אֲלָי ‖ **5** [a] l יֹאמְרוּ cf 𝔊 ἔλεγον ‖ [b] l וַאֲעָשֵׁר ‖ [c] prb l c nonn Mss 𝔖 (𝔗 omnia suff m) ‖ [d] l יַחְמְלוּ cf 𝔊 ἔπασχον ‖ **6** [a] 6 add cf 15[a] ‖ [b] prp רֵעֵהוּ ‖ **7** [a–a] l לִכְנַעֲנֵי cf 𝔊 (εἰς τὴν Χαναανῖτιν) et 11 ‖ [b] prp חֲבָלִים ‖ **8** [a–a] add ‖ [b] prp נָּעֲלָה ‖ **10** [a] l ברית יהוה cf 𝔖𝔗 (om suff) ‖ [b] l כָּרַת vel [כָּרַת יהוה ‖ [c] prb l הָעָם ‖ **11** [a–a] 𝔊 *oi Χαναναῖοι*, l כְּנַעֲנֵי cf 7[a–a].

10 1 שַׁאֲלוּ מֵיְהוָה מָטָר בְּעֵת מַלְקוֹשׁ
יְהוָה עֹשֶׂה חֲזִיזִים וּמְטַר־גֶּשֶׁם כב׳. ל²
יִתֵּן לָהֶם לְאִישׁ עֵשֶׂב בַּשָּׂדֶה:
2 כִּי הַתְּרָפִים דִּבְּרוּ־אָוֶן וְהַקּוֹסְמִים חָזוּ שֶׁקֶר ב חד מל וחד חס
וַחֲלֹמוֹת הַשָּׁוְא יְדַבֵּרוּ הֶבֶל יְנַחֲמוּן ל
עַל־כֵּן נָסְעוּ כְמוֹ־צֹאן יַעֻנּוּ כִּי־אֵין רֹעֶה: פ
3 עַל־הָרֹעִים חָרָה אַפִּי וְעַל־הַעַתּוּדִים אֶפְקֹד ב מל
כִּי־פָקַד יְהוָה צְבָאוֹת אֶת־עֲדָרוֹ אֶת־בֵּית יְהוּדָה וְשָׂם אוֹתָם בו׳ פסוק את את ומילה חדה ביניה ט׳ מנה בגיא . ח״
כְּסוּס הוֹדוֹ בַּמִּלְחָמָה: ח״ ג׳ מנה בסיפ
4 מִמֶּנּוּ פִּנָּה מִמֶּנּוּ יָתֵד מִמֶּנּוּ קֶשֶׁת מִלְחָמָה יא זוגין דמסע בטע
מִמֶּנּוּ יֵצֵא כָּל־נוֹגֵשׂ ב מל
יַחְדָּו: 5 וְהָיוּ כְגִבֹּרִים בּוֹסְסִים בְּטִיט חוּצוֹת בַּמִּלְחָמָה ז חס׳. ל״
וְנִלְחֲמוּ כִּי יְהוָה עִמָּם וְהֹבִישׁוּ רֹכְבֵי סוּסִים:
6 וְגִבַּרְתִּי אֶת־בֵּית יְהוּדָה וְאֶת־בֵּית יוֹסֵף אוֹשִׁיעַ
וְהוֹשְׁבֹתִים כִּי רִחַמְתִּים וְהָיוּ כַּאֲשֶׁר לֹא־זְנַחְתִּים ל ומל . ג ול בלישׁ . ל
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱנֵם ח
7 וְהָיוּ כְגִבּוֹר אֶפְרַיִם וְשָׂמַח לִבָּם כְּמוֹ־יָיִן ב״
וּבְנֵיהֶם יִרְאוּ וְשָׂמֵחוּ יָגֵל לִבָּם בַּיהוָה:
8 אֶשְׁרְקָה לָהֶם וַאֲקַבְּצֵם כִּי פְדִיתִים וְרָבוּ כְּמוֹ רָבוּ: ל. ל
9 וְאֶזְרָעֵם בָּעַמִּים וּבַמֶּרְחַקִּים יִזְכְּרוּנִי וְחָיוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְשָׁבוּ: ל. נ״. ל
10 וַהֲשִׁיבוֹתִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאַשּׁוּר אֲקַבְּצֵם ב וכל בארץ דכות ב מ ב״. ב. ד״
וְאֶל־אֶרֶץ גִּלְעָד וּלְבָנוֹן אֲבִיאֵם וְלֹא יִמָּצֵא לָהֶם:

Cp 10 [1]Mm 475. [2]Mm 2321. [3]Mm 224. [4]Mm 3121. [5]Mp sub loco. [6]Mm 794. [7]Mm 3633. [8]Mm 3966. [9]Mm 3375. [10]Jdc 10,4 et 1 Ch 2,22. [11]Mm 2318.

Cp 10,1 [a] prb l וּמַטְּיר cf 𝔗 || [b] l לֶחֶם || [c] l לְאִישׁ || **2** [a] sic L, mlt Mss Edd וְא– || [b] Ms ינאמן || [c] prb l וּנְתָעוּ, prp נָסוּ vel נָעוּ || [d] frt l יָעֻנּוּ || **3** [a–a] prb add || [b] > Ms, add || [c–c] prb dl m cs, gl || [d] prb dl m cs, gl; al·ins דֹּהַר || **4/5** [a–a] frt l וְיִתַּד m cs || [b–b] prb dl, gl || [c–c] cj et l יַחְדָּו יִהְיוּ || [d] frt l c pc Mss כְּ cf 𝔗 || [e] prb dl m cs, gl || **6** [a] l וַהֲשִׁיבוֹתִים cf 𝔖𝔗𝔙; mlt Mss 𝔊 *(καὶ κατοικιῶ αὐτούς)* וְהוֹשַׁבְתִּים, sed cf 10 || [b–b] prb add || **8** [a–a] prb dl m cs, gl || **9** [a] frt l וְאֶזְעֲקֵם, prp || [b–b] dl aut l בעמים aut ובמרחקים, var lect || [c] prb l וְחָיוּ, prp וְחָיוּ || **10** [a] frt tr ante לא (ולבנון), al add hab || [b] frt l לא cf [a] || [c] 𝔊 + *οὐδὲ εἷς*.

ג חס[6] וְהִכְרַתִּי גְאוֹן פְּלִשְׁתִּים׃ [7] וַהֲסִרֹתִי דָמָיו מִפִּיו וְשִׁקֻּצָיו מִבֵּין שִׁנָּיו
ה חס בליש. ל וְנִשְׁאַר גַּם־הוּא לֵאלֹהֵינוּ וְהָיָה כְאַלֶּף[a] בִּיהוּדָה וְעֶקְרוֹן כִּיבוּסִי׃
ב? [8] וְחָנִיתִי לְבֵיתִי מִצָּבָא[a] מִעֹבֵר וּמִשָּׁב[b] וְלֹא־יַעֲבָר עֲלֵיהֶם[c] עוֹד נֹגֵשׂ
יב[6] יא מנה בנביא כִּי עַתָּה רָאִיתִי בְעֵינָי[d]׃ ס]

[9] גִּילִי מְאֹד בַּת־צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלָ͏ִם
ל הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע[a] הוּא
ב״ עָנִי וְרֹכֵב עַל־חֲמוֹר וְעַל־עַיִר בֶּן־אֲתֹנוֹת׃
[10] וְהִכְרַתִּי[a]־רֶכֶב מֵאֶפְרַיִם וְסוּס מִירוּשָׁלָ͏ִם
ל וְנִכְרְתָה קֶשֶׁת מִלְחָמָה וְדִבֶּר־שָׁלוֹם לַגּוֹיִם
יט. יא. ב וּמָשְׁלוֹ מִיָּם עַד־יָם וּמִנָּהָר עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ׃

ל [11] גַּם־אַתְּ בְּדַם־בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר[a] אֵין מַיִם בּוֹ[a]׃
[12] שׁוּבוּ[a] לְבִצָּרוֹן[ab] אֲסִירֵי הַתִּקְוָה
גַּם־הַיּוֹם מַגִּיד[c] מִשְׁנֶה[d] אָשִׁיב לָךְ׃
[13] כִּי־דָרַכְתִּי לִי יְהוּדָה קֶשֶׁת מִלֵּאתִי אֶפְרַיִם
יח. יח. ג וְעוֹרַרְתִּי בָנַיִךְ צִיּוֹן[a] עַל־בָּנַיִךְ יָוָן[a] וְשַׂמְתִּיךְ כְּחֶרֶב גִּבּוֹר׃
ה ר״ם בסיפ[12]. ד[13]. יג[14] [14] וַיהוָה עֲלֵיהֶם יֵרָאֶה וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ
ד[15]. ל זקף קמ וַאדֹנָי[a] יְהוִה בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן׃
[15] יְהוָה צְבָאוֹת[a] יָגֵן עֲלֵיהֶם וְאָכְלוּ[b] וְכָבְשׁוּ[c] אַבְנֵי־קֶלַע[d]
ו. ב וְשָׁתוּ הָמְוּ[e] כְּמוֹ־יָיִן וּמָלְאוּ[f] כְּמִזְרָק כְּזָוִיּוֹת[g] מִזְבֵּחַ׃
ב ומל[16]. ז [16] וְהוֹשִׁיעָם יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם[a] בַּיּוֹם הַהוּא[b] כְּצֹאן עַמּוֹ[c] כִּי אַבְנֵי־
ל נֵזֶר מִתְנוֹסְסוֹת[d] עַל־אַדְמָתוֹ׃]
ג ומל[17]. ל. ב חס [17] כִּי מַה־טּוּבוֹ וּמַה־יָּפְיוֹ דָּגָן בְּחוּרִים[a] וְתִירוֹשׁ יְנוֹבֵב בְּתֻלוֹת[a]׃

[6] Mm 2190. [7] Mm 2313. [8] Mm 230. [9] Mm 3168. [10] חד משלו Hi 41,25. [11] Mm 3169. [12] Mp sub loco. [13] Mm 405. [14] Mm 150. [15] Mm 2508. [16] Mm 1402. [17] Mm 3499.

6 [a] l c Ms פלשתי cf suff 7 || **7** [a] l כְּאֶלֶף || **8** [a] prb l מַצבה cf G ἀνάστημα S qjwm' || [b–b] dl, gl || [c] dl m cs? et cf [d] || [d] l בְּעָנְיָם vel potius (cf [c]) בְּעָנְיוֹ || **9** [a] G (S) σῴζων = S (w)prwq' = T (w)prjq = V salvator || **10** [a] G(S) καὶ ἐξολεθρεύσει, l והכרית cf sq || **11** [a–a] add || **12** [a–a] prp בַּת־צִיּוֹן וְשָׁבוּ לָךְ || [b] crrp; frt exc nonn vb || [c–c] prp גְּמוּל יוֹם מְגָרִיךְ cf G || [d] frt exc nonn vb, inter alia אֲנִי (cf 2 Mss אֲגִיד) || **13** [a–a] gl, dl; al dl sol בניך et ציון || **14** [a] prb dl אדני m cs cf Ms || **15** [a] prb dl m cs || [b] prp וְיָכְלוּ cf G || [c] frt l בָּשַׂר || [d–d] prp בְּנֵי קֹבַע vel בְּנֵי קֶלַע || [e] G-BWS τὸ αἷμα αὐτῶν, frt l דָּם vel דָּמָם || [f–f] dl aut כמזרק aut כזויות; var lect cf G sol ὡς φιάλας α′σ′θ′ sol ὡς γωνίας || **16** [a] > G* || [b–b] add || [c–c] prb l כַּצֹּאן יִרְעֵם || [d–d] l כְּאַבְנֵי־ נ׳מ׳ et dl, gl || **17** [a] add.

18 [a]וַיְהִי דְבַר־יְהוָה צְבָאוֹת אֵלַי לֵאמֹר׃ 19 [a]כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי
יִהְיֶה לְבֵית־יְהוּדָה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה וְלִמֹּעֲדִים טוֹבִים
[b]וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהֵבוּ[b]׃ ס
20 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
עֹד אֲשֶׁר־[a]יָבֹאוּ עַמִּים[b] וְיוֹשְׁבֵי עָרִים רַבּוֹת׃
21 וְהָלְכוּ יוֹשְׁבֵי אַחַת [c]אֶל־אַחַת לֵאמֹר
נֵלְכָה הָלוֹךְ לְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה
וּלְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת אֵלֵכָה גַּם־אֲנִי׃
22 וּבָאוּ עַמִּים רַבִּים וְגוֹיִם עֲצוּמִים [יְהוָה׃ ס
לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת בִּירוּשָׁלִָם[a] וּלְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי
23 [a]כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת בַּיָּמִים [c]הָהֵמָּה אֲשֶׁר יַחֲזִיקוּ עֲשָׂרָה
אֲנָשִׁים מִכֹּל לְשֹׁנוֹת הַגּוֹיִם וְהֶחֱזִיקוּ בִּכְנַף אִישׁ יְהוּדִי לֵאמֹר
נֵלְכָה עִמָּכֶם כִּי שָׁמַעְנוּ אֱלֹהִים עִמָּכֶם׃ ס

9

1 מַשָּׂא
דְּבַר־יְהוָה בְּאֶרֶץ[a] חַדְרָךְ וְדַמֶּשֶׂק מְנֻחָתוֹ כִּי לַיהוָה [b]עֵין אָדָם[b]
[c]וְכֹל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ 2 וְגַם־חֲמָת תִּגְבָּל־בָּהּ צֹר[a] וְצִידוֹן כִּי
[חָכְמָה מְאֹד׃
3 וַתִּבֶן צֹר מָצוֹר לָהּ וַתִּצְבֹּר־כֶּסֶף כֶּעָפָר וְחָרוּץ כְּטִיט חוּצוֹת׃
4 הִנֵּה אֲדֹנָי [a]יוֹרִשֶּׁנָּה וְהִכָּה בַיָּם חֵילָהּ וְהִיא בָּאֵשׁ תֵּאָכֵל׃
5 תֶּרֶא אַשְׁקְלוֹן וְתִירָא וְעַזָּה וְתָחֵיל מְאֹד וְעֶקְרוֹן כִּי־הֹבִישׁ מִבְטַחָהּ[a]
וְאָבַד מֶלֶךְ מֵעַזָּה וְאַשְׁקְלוֹן לֹא תֵשֵׁב׃ 6 וְיָשַׁב מַמְזֵר בְּאַשְׁדּוֹד

---

[23] Mm 1017. [24] Mm 3150. [25] Mm 3911. [26] Mm 1494. [27] Mm 4245. [28] Mm 62. [29] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [30] Mm 631. [31] Mm 3165. [32] Mp sub loco. [33] Mm 3166. [34] Mm 2738. [35] Mm 891. [36] Mm 359. Cp 9 [1] Mm 360. [2] Mm 3167. [3] 1 Ch 7,24. [4] Mm 690. [5] Dt 23,3.

18/19 [a] prb cj c 7,1–3 || [b–b] add? || **20** [a] add? cf 𝔊 hic et 23 || [b] 2 Mss 𝔊 + רַבִּים || **22** [a] > Ms, add? || **23** [a] add? frt 20–23 add || **Cp 9,1** [a] prp בָּא ארץ vel בָּא צַר || [b–b] prp עָוֹו אָדָם || [c–c] crrp; frt 1 נִבְהֲלוּ שִׁפְטֵי צֵמֶר vel וְרָאוּ כֹל שׁ׳ צ׳ cf 2[a]; prp וכל יִשְׂרָאֵל (contemptores) שָׂאטֵי || **2** [a] 1 צֵמֶר et tr ad fin 1 cf 1[c–c]; al dl aut צר aut וצידון cf חכמה || **4** [a] mlt Mss יְהוָה || **5** [a] prp מִבְטָחָהּ cf 𝔊[Mss] *ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτῆς*.

ה בטע בסיפ⁷ 9 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת

ה. ה⁸ תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם הַשֹּׁמְעִים בַּיָּמִים הָאֵלֶּה

ז דמטע בטע⁹ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִפִּי הַנְּבִיאִים

ד¹⁰. ג אֲשֶׁר בְּיוֹם יֻסַּד בֵּית־יְהוָה צְבָאוֹת הַהֵיכָל לְהִתָּבָנוֹת׃[a]

10 כִּי לִפְנֵי הַיָּמִים הָהֵם[a]

ח¹¹. ב שְׂכַר הָאָדָם לֹא נִהְיָה וּשְׂכַר הַבְּהֵמָה אֵינֶנָּה

ג ב קמ וחד פת¹² וְלַיּוֹצֵא וְלַבָּא אֵין־שָׁלוֹם מִן־הַצָּר

ל¹³ וַאֲשַׁלַּח[b] אֶת־כָּל־[c]הָאָדָם אִישׁ בְּרֵעֵהוּ׃

ד¹⁴. כי 11 וְעַתָּה לֹא כַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים אֲנִי לִשְׁאֵרִית הָעָם הַזֶּה

נְאֻם־יְהוָה צְבָאוֹת׃

כו

ד¹⁵ 12 כִּי־[a]זֶרַע הַשָּׁלוֹם הַגֶּפֶן תִּתֵּן פִּרְיָהּ

ב וְהָאָרֶץ תִּתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וְהַשָּׁמַיִם יִתְּנוּ טַלָּם

וְהִנְחַלְתִּי אֶת־שְׁאֵרִית הָעָם הַזֶּה אֶת־כָּל־אֵלֶּה׃

13 וְהָיָה כַּאֲשֶׁר הֱיִיתֶם קְלָלָה בַּגּוֹיִם

ב¹⁶ [a]בֵּית יְהוּדָה וּבֵית יִשְׂרָאֵל[a]

כֵּן אוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וְהִיִּיתֶם בְּרָכָה

ה אַל־תִּירָאוּ תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם׃ ס

ה בטע בסיפ⁷ 14 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת

ר¹⁷. ל. ז¹⁸ וכל מלאכי דכות ב מ ג כַּאֲשֶׁר זָמַמְתִּי[a] לְהָרַע לָכֶם בְּהַקְצִיף אֲבֹתֵיכֶם אֹתִי אָמַר

ה[a] יְהוָה צְבָאוֹת וְלֹא נִחָמְתִּי׃ 15 כֵּן שַׁבְתִּי זָמַמְתִּי בַּיָּמִים הָאֵלֶּה

ג מיחד¹⁹ לְהֵיטִיב אֶת־יְרוּשָׁלַם וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אַל־תִּירָאוּ׃

ז ר״ם בנביא²⁰. ה²¹ 16 אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ [בְּשַׁעֲרֵיכֶם׃

דַּבְּרוּ אֱמֶת אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ אֱמֶת[a] וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ

17 וְאִישׁ[a] אֶת־רָעַת רֵעֵהוּ אַל־תַּחְשְׁבוּ בִּלְבַבְכֶם

ל²² וּשְׁבֻעַת שֶׁקֶר אַל־תֶּאֱהָבוּ כִּי אֶת־כָּל־אֵלֶּה אֲשֶׁר[a] שָׂנֵאתִי

נְאֻם־יְהוָה׃] ס

Mm 3166. [8] Mm 3163. [9] Mm 2139. [10] Mm 1905. [11] Mm 3609. [12] Mm 893. [13] Mm 425. [14] Mm 3162. [15] Mm 2094. [16] Mm 2776. [17] Mm 227. [18] Mm 2379. [19] Mm 2526. [20] Mm 3164. [21] Mm 617. [22] Mm 1833.

[a–a] add (gl; בימים האלה contra) ‖ **10** [a] prb l הָאֵלֶּה cf 𝔗[f] hic 9 ‖ [b] ע׳ *et dimisi*, l וַאֲשַׁלֵּח ‖ [c–c] frt dl m cs ‖ **12** [a–a] crrp; prb l שְׁלוֹם אֶזְרָעָה (cf 𝔊 *δείξω εἰρήνην*), prp הַזֶּרַע שָׁלוֹם, al זַרְעָה שׁ׳ cf 𝔖𝔗 ‖ **13** [a–a] prb add ‖ **14** [a] sic L, mlt Mss Edd זָמַמְתִּי ‖ **16** [a] > 𝔊*, dl (dttg) ‖ **17** [a] > pc Mss 𝔊𝔖, dl.

11 וַיְמָאֲנוּ֙ לְהַקְשִׁ֔יב וַיִּתְּנ֥וּ כָתֵ֖ף סֹרָ֑רֶת וְאָזְנֵיהֶ֖ם הִכְבִּ֥ידוּ מִשְּׁמֽוֹעַ׃ ג 11 . ג ב חס׳ וחד מל׳ 12 . ה מל׳ 13 . ג 14
12 וְלִבָּ֞ם שָׂ֣מוּ שָׁמִ֗יר מִשְּׁמֹ֤עַ אֶת־הַתּוֹרָה֙ וְאֶת־הַדְּבָרִ֔ים אֲשֶׁ֣ר שָׁלַ֔ח
יְהוָ֥ה צְבָא֖וֹת בְּרוּח֑וֹ בְּיַ֣ד הַנְּבִיאִ֔ים הָרִאשֹׁנִ֑ים וַיְהִ֛י קֶ֥צ�ף גָּד֖וֹל מֵאֵ֥ת כי
יְהוָ֥ה צְבָאֽוֹת׃ 13 וַיְהִ֗י כַּאֲשֶׁר־קָרָ֤א[a] וְלֹ֣א שָׁמְע֔וּ כֵּ֚ן יִקְרְא֣וּ וְלֹ֔א אֶשְׁמָ֖ע ג . ל זקף קמ
יְהוָ֥ה צְבָאֽוֹת׃ 14 וְאֲסָעֲרֵ֤ם[a] עַל כָּל־הַגּוֹיִם֙ אֲשֶׁ֣ר לֹא־יְדָע֔וּם ז 15 וכל מלאכי דכות׳ ב מ ג . ה בטע 16
וְהָאָ֕רֶץ נָשַׁ֥מָּה אַחֲרֵיהֶ֖ם מֵעֹבֵ֣ר וּמָשֹׁ֑ב וַיָּשִׂ֥ימוּ אֶֽרֶץ־חֶמְדָּ֖ה לְשַׁמָּֽה׃ ס לה

8 1 וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה צְבָא֥וֹת לֵאמֹֽר׃ 2 כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָא֔וֹת כ בטע ר״פ׳ . ל
קִנֵּ֥אתִי לְצִיּ֖וֹן קִנְאָ֣ה גְדוֹלָ֑ה וַחֲמָ֥ה גְדוֹלָ֖ה קִנֵּֽאתִי לָֽהּ׃
3 כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֔ה[a]
שַׁבְתִּי֙ אֶל־צִיּ֔וֹן וְשָׁכַנְתִּי֙ בְּת֣וֹךְ יְרוּשָׁלִָ֔ם [הַקֹּ֑דֶשׁ׃ ס ל 2
וְנִקְרְאָ֤ה יְרוּשָׁלִַ֙ם֙ עִ֣יר־הָאֱמֶ֔ת וְהַר־יְהוָ֥ה צְבָא֖וֹת הַ֥ר ב 3 . ל
4 כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָא֔וֹת
עֹ֚ד יֵשְׁב֣וּ זְקֵנִ֔ים וּזְקֵנ֖וֹת בִּרְחֹבֹ֣ות יְרוּשָׁלִָ֑ם יד חס׳ 5 . כ 5
וְאִ֣ישׁ מִשְׁעַנְתּ֗וֹ בְּיָד֛וֹ מֵרֹ֥ב יָמִֽים׃
5 וּרְחֹבֹ֥ות הָעִ֖יר יִמָּלְא֑וּ יְלָדִ֥ים וְיַלְדֹ֖ות
מְשַׂחֲקִ֥ים בִּרְחֹבֹתֶֽיהָ׃ ס
6 כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָא֔וֹת
כִּ֣י יִפָּלֵ֔א בְּעֵינֵ֖י שְׁאֵרִ֣ית הָעָ֣ם הַזֶּ֑ה [a]בַּיָּמִ֣ים הָהֵ֔ם[a]
גַּם־[b]בְּעֵינַ֖י יִפָּלֵ֑א נְאֻ֖ם יְהוָ֥ה צְבָאֽוֹת׃ ס כו
7 כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָא֔וֹת
הִנְנִ֥י מוֹשִׁ֛יעַ אֶת־עַמִּ֖י מֵאֶ֣רֶץ מִזְרָ֑ח וּמֵאֶ֖רֶץ מְבוֹא֥ הַשָּֽׁמֶשׁ׃ ו
8 וְהֵבֵאתִ֖י אֹתָ֑ם וְשָׁכְנ֣וּ בְת֣וֹךְ יְרוּשָׁלִָ֔ם
וְהָי֥וּ לִ֖י לְעָ֑ם
וַאֲנִ֣י אֶהְיֶ֥ה לָהֶ֛ם לֵֽאלֹהִ֖ים בֶּאֱמֶ֥ת וּבְצֶדָקָֽה׃ ס

11 Mm 1568. 12 Mm 3158. 13 Mm 3159. 14 Mm 2674. 15 Mm 2379. 16 Mm 3160. Cp 8 1 Mm 1017. 2 וחד על ציון Ps 2,6. 3 Mm 3161. 4 Mm 62. 5 Mm 534. 6 Mm 1698.

13 a prp קראתי cf S, l וֹ ‖ 14 a prp ואסערם, l וֹ ‖ Cp 8,3 a ins c nonn Mss 𝔊Mss Syh ע צְבָאוֹת cf 2.4.6.7.9.14 ‖ 6 a–a add ‖ b prb l הֲגַם, hpgr.

[b]וְהָיָה כֹהֵן עַל־כִּסְאוֹ[b] וַעֲצַת שָׁלוֹם תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם׃

14 [a]וְהָעֲטָרֹת[b] תִּהְיֶה לְחֵלֶם[c] וּלְטוֹבִיָּה וְלִידַעְיָה [d]וּלְחֵן בֶּן־צְפַנְיָה[d] ס

15 לְזִכָּרוֹן בְּהֵיכַל יְהוָה׃ 15 [a]וּרְחוֹקִים [b]יָבֹאוּ וּבָנוּ בְּהֵיכַל יְהוָה [b]וִידַעְתֶּם

ז.וי מל ב מנה בליש. יי כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם[b] וְהָיָה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְהוָה

אֱלֹהֵיכֶם׃ ס

7 1 וַיְהִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ [a]הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־ 7

ג חס׳. ב חס׳ כן למדינ׳ זְכַרְיָה[a] בְּאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי בְּכִסְלֵו׃[b] 2 וַיִּשְׁלַח [a]בֵּית־אֵל שַׂר־ 2

כה. ט ר״פ [b]וְרֶגֶם מֶלֶךְ[b] וַאֲנָשָׁיו לְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה׃ 3 לֵאמֹר אֶל־ 3

ל הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר לְבֵית־יְהוָה צְבָאוֹת וְאֶל־הַנְּבִיאִים לֵאמֹר הַאֶבְכֶּה

ג חס׳. ג[a] בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִשִּׁי הִנָּזֵר כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי זֶה כַּמָּה שָׁנִים[a]׃ פ

כ בסע ר״פ[a] 4 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה צְבָאוֹת[a] אֵלַי לֵאמֹר׃

ב בסיפ[a] 5 אֱמֹר אֶל־כָּל־עַם הָאָרֶץ וְאֶל־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר

ג מל כִּי־צַמְתֶּם וְסָפוֹד בַּחֲמִישִׁי וּבַשְּׁבִיעִי

ל. ל וְזֶה שִׁבְעִים שָׁנָה הֲצוֹם צַמְתֶּנִי אָנִי׃

ב ר״פ בסיפ וכי וכי[a] 6 וְכִי תֹאכְלוּ וְכִי תִשְׁתּוּ הֲלֹא אַתֶּם הָאֹכְלִים וְאַתֶּם הַשֹּׁתִים׃

כי 7 [a]הֲלוֹא אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר קָרָא יְהוָה בְּיַד הַנְּבִיאִים הָרִאשֹׁנִים

ח חס׳[a] בִּהְיוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם יֹשֶׁבֶת וּשְׁלָוָה וְעָרֶיהָ סְבִיבֹתֶיהָ וְהַנֶּגֶב וְהַשְּׁפֵלָה

ב חס בסיפ יֹשֵׁב׃ ס

8 [a]וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־זְכַרְיָה לֵאמֹר׃

9 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר[ab] מִשְׁפַּט אֱמֶת שִׁפְטוּ

ל וְחֶסֶד וְרַחֲמִים עֲשׂוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו׃

ת[a] 10 וְאַלְמָנָה וְיָתוֹם גֵּר וְעָנִי אַל־תַּעֲשֹׁקוּ

וְרָעַת אִישׁ אָחִיו אַל־תַּחְשְׁבוּ בִּלְבַבְכֶם׃

10 Mm 3780. 11 Mm 3155. Cp 7 1 Mm 2670. 2 Mp sub loco. 3 Mm 3072. 4 Mm 2853. 5 Mm 3156. 6 Mm 1017. 7 Hag 2,12. 8 Mm 3157. 9 Mm 2184. 10 Mm 524.

13 [b–b] prb l והיה יהושע כהן על־ימינו cf G *καὶ ἔσται ὁ ἱερεὺς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ* || 14 [a] 14 add || [b] G(ST) *ὁ δὲ στέφανος*, l וְהָעֲטָרֹת || [c] l חֶלְדַּי cf S et 10 || [d–d] l aut וּלְיֹאשִׁיָּה בֶּן־צ׳ (cf S et 10) aut וּלְבֶן צפניה לְחֵן ו, al add hab || 15 [a] 15 add? || [b–b] prb add || Cp 7,1 [a–a] add || [b] dl, gl || 2 [a–a] prp בית־אל־שר־אצר (unum nomen) || [b–b] S Syh (A) *wrbmg*, frt l וְרַב־מַג et cf G* *(καὶ Αρβεσερ ὁ βασιλεύς)* S Syh A; al prp וְרֶגֶם־מֶלֶךְ (unum nomen) || 3 [a] 8,18 sq prb excipit 1–3 || 4 [a] > pc Mss G*ST || 7 [a] 7 fragmentum, exc fin v; al l אֱלֹה pro את־ (cf GS) et dl 8.9a || 8/9 [a–a] dl? cf 7[a] || [b] > 2 Mss, dl.

10 וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי אָנָה הֵמָּה מוֹלִכוֹת אֶת־הָאֵיפָה׃ ג13 חס י ול בליש
11 וַיֹּאמֶר אֵלַי לִבְנוֹת־לָהּ בַּיִת בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר וְהוּכַן[a] וְהֻנִּיחָה[b] שָׁם עַל־ ג14 לא ממק ה. ג15 ב מל וחד חס. ל
מְכֻנָתָהּ׃ ס

6 1 וָאָשׁוּב וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אַרְבַּע מֶרְכָּבוֹת יֹצְאוֹת מִבֵּין ג1
2 שְׁנֵי הֶהָרִים וְהָהָרִים הָרֵי נְחֹשֶׁת׃ 2 בַּמֶּרְכָּבָה הָרִאשֹׁנָה סוּסִים אֲדֻמִּים ל. ח
3 וּבַמֶּרְכָּבָה הַשֵּׁנִית סוּסִים שְׁחֹרִים׃ 3 וּבַמֶּרְכָּבָה הַשְּׁלִשִׁית סוּסִים
4 לְבָנִים וּבַמֶּרְכָּבָה הָרְבִעִית סוּסִים בְּרֳדִים אֲמֻצִּים׃[a] 4 וָאַעַן וָאֹמַר ל. ל
5 אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי מָה־אֵלֶּה אֲדֹנִי׃ 5 וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ וַיֹּאמֶר אֵלָי
אֵלֶּה אַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם יוֹצְאוֹת מֵהִתְיַצֵּב עַל־אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃ ג מל2. ב
6 [a]אֲשֶׁר־בָּהֶם הַסּוּסִים[a] הַשְּׁחֹרִים יֹצְאִים אֶל־אֶרֶץ צָפוֹן וְהַלְּבָנִים יָצְאוּ
7 [b]אֶל־אַחֲרֵיהֶם[b] וְהַבְּרֻדִּים יָצְאוּ אֶל־אֶרֶץ׃ הַתֵּימָן׃ 7 [a]וְהָאֲמֻצִּים ג בליש. ל
יָצְאוּ[a] וַיְבַקְשׁוּ לָלֶכֶת לְהִתְהַלֵּךְ[b] בָּאָרֶץ וַיֹּאמֶר לְכוּ הִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ יב סביר. ל
8 וַתִּתְהַלַּכְנָה בָּאָרֶץ׃ 8 וַיִּזְעֵק אוֹתִי וַיְדַבֵּר אֵלַי לֵאמֹר רְאֵה הַיּוֹצְאִים ל. ד. ד מל
אֶל־אֶרֶץ צָפוֹן הֵנִיחוּ אֶת־רוּחִי[a] בְּאֶרֶץ צָפוֹן׃ ס

9 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 10 לָקֹחַ מֵאֵת[a] הַגּוֹלָה מֵחֶלְדַּי ד3. ל
וּמֵאֵת טוֹבִיָּה וּמֵאֵת יְדַעְיָה [b]וּבָאתָ אַתָּה בַּיּוֹם הַהוּא[b] [c]וּבָאתָ בֵּית ז בטע4. ג בטע5
11 יאשִׁיָּהוּ בֶן־צְפַנְיָה אֲשֶׁר־בָּאוּ מִבָּבֶל׃ 11 וְלָקַחְתָּ כֶּסֶף־וְזָהָב וְעָשִׂיתָ כו ססוק דאית בהון א״ב
12 עֲטָרוֹת[a] וְשַׂמְתָּ בְּרֹאשׁ [b]יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל[b] 12 וְאָמַרְתָּ לה[c]
אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר[a]
הִנֵּה־[c]אִישׁ[b] צֶמַח שְׁמוֹ וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח ב7. ל. ל זקף קמ
[c]וּבָנָה אֶת־הֵיכַל יְהוָה׃ [עַל־כִּסְאוֹ
13 וְהוּא יִבְנֶה אֶת־הֵיכַל יְהוָה וְהוּא־יִשָּׂא הוֹד וְיָשַׁב וּמָשַׁל[a] לג ר״פ וחד מן ז[9] פסוק והוה והוא. לז. ג[9]

13 Mm 1871. 14 Mm 3154. 15 Mm 2266. Cp 6 1 Mm 3151. 2 Mm 3153. 3 Mm 1229. 4 Mm 50. 5 Mm 2016. 6 Mm 2840. 7 Mm 1812. 8 Mm 2017. 9 Mm 3871.

11 [a] var lect ad vb sq? prp וְהַכְנוּ מְכֻנָה ‖ [b] 𝔊(𝔖[W]) *καὶ θήσουσιν αὐτό*, l וְהִנִּיחָהּ ‖ **Cp 6,3** [a] dl, var lect aut gl cf 𝔖 ‖ **6** [a–a] prb add (cf parallelismum) in lacuna (exc equi rufi); l exempli cs הָאֲדֻמִּים יֹצְאִים אֶל־אֶרֶץ (הַ)קֶּדֶם (הסוסים) ‖ [b–b] prb l אֶל־אֶרֶץ הַיָּם ‖ **7** [a–a] var lect ad 6b (cf 3[a]), al ins הַמְעָרָב אֶל־אֶרֶץ aut הַקֶּדֶם aut הַתֵּימָן ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd הָ— ‖ **8** [a] l רוּחַ יְהוָה — רוּחִי ‖ **10** [a] prb l מִשְּׁאֵת vel מַתְּנֹת ‖ [b–b] prb dl ‖ [c–c] prb l (בית) וּמֵאֵת ‖ **11** [a] l c pc Mss 𝔊[LC]𝔖𝔗 עֲטֶרֶת cf 14 ‖ [b–b] prb l וְזֶרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁאַלְתִּיאֵל ‖ **12** [a] > pc Mss 𝔊𝔖, dl ‖ [b] prb l הָאִישׁ (hpgr) ‖ [c–c] var lect ad 13aα? cf 𝔊𝔖 ‖ **13** [a–a] prb var lect.

ל בסיפ . ל 10 כִּי מִי בָז֣וֹ לְי֔וֹם קְטַנּ֖וֹת וְשָׂמְח֑וּ וְרָא֣וּ אֶת־הָאֶ֗בֶן הַבְּדִיל[a]
בְּיַד זְרֻבָּבֶל
שִׁבְעָה־[b]
ל 11 אֵ֚לֶּה עֵינֵ֣י יְהוָ֔ה הֵ֖מָּה מְשׁוֹטְטִ֣ים בְּכָל־הָאָ֑רֶץ: 11 וָאֶעַן֙ וָאֹמַ֣ר אֵלָ֔יו
ל 12 מַה־שְּׁנֵ֥י הַזֵּיתִ֖ים הָאֵ֑לֶּה[a] עַל־יְמִ֣ין הַמְּנוֹרָ֔ה וְעַל־שְׂמֹאוֹלָ֖הּ: 12 [a]וָאַעַן
ל . ל שְׁנִ֤ית וָאֹמַר֙ אֵלָ֔יו מַה־שְּׁתֵּ֥י שִׁבֳּלֵ֖י הַזֵּיתִ֑ים [b]אֲשֶׁר֙ בְּיַד֙ שְׁנֵ֣י צַנְתְּר֔וֹת
ל 13 הַזָּהָ֖ב הַמְרִיקִ֥ים מֵעֲלֵיהֶ֖ם הַזָּהָֽב[b]: 13 וַיֹּ֣אמֶר אֵלַ֔י לֵאמֹ֖ר הֲלוֹא֙ יָדַ֣עְתָּ
יא בתור ובנביא 14 מָּה־אֵ֑לֶּה וָאֹמַ֖ר לֹ֥א אֲדֹנִֽי: 14 וַיֹּ֕אמֶר אֵ֚לֶּה שְׁנֵ֣י בְנֵי־הַיִּצְהָ֔ר הָעֹמְדִ֖ים
עַל־אֲד֥וֹן כָּל־הָאָֽרֶץ:
ג׳ 5 1 וָאָשׁ֖וּב וָאֶשָּׂ֣א [c]עֵינַ֑י וָאֵרְאֶ֕ה וְהִנֵּ֖ה מְגִלָּ֥ה עָפָֽה: 2 וַיֹּ֥אמֶר אֵלַ֖י
ד׳ מָ֣ה אַתָּ֣ה רֹאֶ֔ה וָאֹמַ֕ר אֲנִ֥י רֹאֶ֖ה מְגִלָּ֣ה עָפָ֑ה אָרְכָּ֙הּ֙ עֶשְׂרִ֣ים [c]בָּאַמָּ֔ה
ה מל וְרָחְבָּ֖הּ עֶ֥שֶׂר בָּאַמָּֽה: 3 וַיֹּ֥אמֶר אֵלַ֖י זֹ֣את הָאָלָ֑ה הַיּוֹצֵ֥את עַל־פְּנֵ֖י
יג ספוק כל כל וכל כָּל־הָאָ֔רֶץ כִּ֣י כָל־הַגֹּנֵ֔ב מִזֶּ֖ה[a] כְּמוֹתָ֣הּ נִקָּ֑ה וְכָל־הַנִּשְׁבָּ֣ע[b] מִזֶּ֔ה[a] כְּמוֹתָ֖הּ
נִקָּֽה:
ל . כו 4 הוֹצֵאתִ֖יהָ נְאֻם־יְהוָ֣ה צְבָא֑וֹת
יא׳ ג מנה בסיפ . וּבָאָ֞ה אֶל־בֵּ֣ית הַגַּנָּ֗ב וְאֶל־בֵּית֙ הַנִּשְׁבָּ֣ע בִּשְׁמִ֔י לַשָּׁ֖קֶר
יא׳ ג מנה בסיפ
ל . ל . ב . ל וְלָ֨נָה֙ בְּתוֹךְ֙ בֵּיתֹ֔ו וְכִלָּ֖תּוּ וְאֶת־עֵצָ֥יו וְאֶת־אֲבָנָֽיו:
5 וַיֵּצֵ֞א הַמַּלְאָ֣ךְ הַדֹּבֵ֗ר בִּי֙ וַיֹּ֣אמֶר אֵלַ֔י שָׂ֣א נָ֔א עֵינֶ֖יךָ וּרְאֵ֣ה [a]מָּ֑ה
ה מל . ד׳ 5 הַיּוֹצֵ֥את[a] הַזֹּֽאת: 6 וָאֹמַ֕ר מַה־הִּ֖יא וַיֹּ֑אמֶר זֹ֣את [a]הָאֵיפָ֔ה הַיּוֹצֵ֥את[a]
ג׳ מ״ר ס״ם בסיפ . ד׳ חס . ג׳ כה׳ כה 7 וַיֹּ֕אמֶר זֹ֥את [b]עֵינָ֖ם[c] בְּכָל־הָאָֽרֶץ: 7 וְהִנֵּ֗ה כִּכַּ֤ר עֹפֶ֙רֶת֙ נִשֵּׂאת֔ וְזֹ֥את[a]
זקף פת׳ רכל חקה מדה שנה תורה וא ס פ דכות ב מ א 8 אִשָּׁ֖ה אַחַ֣ת יוֹשֶׁ֑בֶת בְּתוֹךְ֙ הָאֵיפָֽה: 8 וַיֹּ֕אמֶר זֹ֥את הָרִשְׁעָ֖ה וַיַּשְׁלֵ֣ךְ אֹתָ֑הּ
ל . ס 9 אֶל־תּ֣וֹךְ הָאֵיפָ֔ה וַיַּשְׁלֵךְ֙ אֶת־אֶ֣בֶן הָעֹפֶ֔רֶת אֶל־פִּ֖יהָ: ס 9 וָאֶשָּׂ֥א
נ׳ . ב מל׳׳ . ה׳ עֵינַ֖י וָאֵ֑רֶא וְהִנֵּ֣ה שְׁתַּ֤יִם נָשִׁים֙ יוֹצְאֹ֔ות וְר֥וּחַ בִּכְנַפֵּיהֶ֖ם וְלָהֵ֣נָּה כְנָפַ֑יִם
ל . ג כְּכַנְפֵ֣י הַחֲסִידָ֔ה וַתִּשֶּׂ֥אנָה אֶת־הָאֵיפָ֖ה בֵּ֣ין הָאָ֑רֶץ וּבֵ֥ין הַשָּׁמָֽיִם:

[8]Mm 3576. Cp 5 [1]Mm 3151. [2]Mm 2960. [3]Mm 588. [4]Mm 324. [5]Mm 908. [6]Mm 2256. [7]Mm 3152. [8]Mm 492. [9]L lectio def contra Mp Sach 5,7, cf Mp sub loco. [10]Mm 1886. [11]Mm 3153. [12]Mm 2769.

10 [a] crrp? sed cf הראשׁה 7 || [b] abhinc usque ad fin 14 cj c 6aα (cf 6[a]); tr ad זרבבל || **11** [a] sic L, mlt Mss Edd לה– || **12** [a] 12 add || [b–b] crrp; prp al אשר ביד צנתרות הזהב (pro הזהב[2]) ביד al, המריקים מעליהם היצהר לגרות הזהב || **Cp 5,3** [a] prp מי זה || [b] ins לשקר (בשמי) cf 4 || **5** [a–a] prb l הָאֵיפָה היוצאת cf 6[a–a] || **6** [a–a] dl (textus emendatus pro 5[a–a]) || [b–b] add || [c] 1 c Ms GS עֵינָם || **7** [a] G *καὶ ἰδοὺ.*

וְגַם־אַתָּה תָּדִין אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת־חֲצֵרָי ג7. ב
וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים[a] בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה׃ [לְפָנֶיךָ ל. יא בתור ובנביא
8 שְׁמַע־נָא יְהוֹשֻׁעַ | הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אַתָּה וְרֵעֶיךָ הַיֹּשְׁבִים ב מל בנביא[8]
כִּי־אַנְשֵׁי מוֹפֵת הֵמָּה[a] כִּי־הִנְנִי מֵבִיא אֶת־עַבְדִּי צֶמַח׃
9 כִּי | הִנֵּה הָאֶבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי[a] לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ[a] עַל־אֶבֶן אַחַת
הִנְנִי מְפַתֵּחַ פִּתֻּחָהּ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת [שִׁבְעָה עֵינָיִם ל. כו כתי
וּמַשְׁתִּי אֶת־עֲוֹן הָאָרֶץ־הַהִיא בְּיוֹם אֶחָד׃ ל
10 [a]בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת תִּקְרְאוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ אֶל־ כו. ל בסיפ
תַּחַת גֶּפֶן וְאֶל־תַּחַת תְּאֵנָה׃

4 1 וַיָּשָׁב הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיְעִירֵנִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר־יֵעוֹר מִשְׁנָתוֹ׃ ל. כ
2 וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה וָאֹמַר[a] רָאִיתִי | וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ ואבר ק חד מן ד״ כת כן יקר ב מל
וְגֻלָּהּ[b] עַל־רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נֵרֹתֶיהָ[c] עָלֶיהָ שִׁבְעָה[d] וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת ל. ז. ח פסוק דמיין׳. ל
3 לַנֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁהּ׃ 3 וּשְׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ אֶחָד[a] מִימִין הַגֻּלָּה[a] ז. ל
4 וְאֶחָד עַל־שְׂמֹאלָהּ׃ 4 וָאַעַן וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי לֵאמֹר ג ב מל וחד חס׳
5 מָה־אֵלֶּה אֲדֹנִי׃ 5 וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲלוֹא יָדַעְתָּ
6 מָה־הֵמָּה אֵלֶּה וָאֹמַר לֹא אֲדֹנִי׃ 6 וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר[a]
זֶה דְבַר־יְהוָה אֶל־זְרֻבָּבֶל לֵאמֹר ל. ל
לֹא בְחַיִל וְלֹא בְכֹחַ כִּי אִם־בְּרוּחִי ו[a] רכל מלאכי דכות ב מ ג
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
7 מִי־[a]אַתָּה הַר־[a]הַגָּדוֹל לִפְנֵי זְרֻבָּבֶל לְמִישֹׁר ל. ד כת כן[7]
[b]וְהוֹצִיא אֶת־הָאֶבֶן[b] הָרֹאשָׁה תְּשֻׂאוֹת חֵן חֵן לָהּ׃ פ
8 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
9 יְדֵי זְרֻבָּבֶל יִסְּדוּ הַבַּיִת הַזֶּה וְיָדָיו תְּבַצַּעְנָה ל. ד. ל
[a]וְיָדַעְתָּ[b] כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם[a]׃

[7] Mm 142. [8] Mm 1762. Cp 4 [1] Mm 1514. [2] Mm 3960. [3] Mp sub loco. [4] Mm 3838. [5] Mm 3576. [6] Mm 2379. [7] Mm 2282.

7 [a-a] l מַהֲלְכִים ‖ **8** [a] S 2 pl ‖ **9** [a–a] frt l לְפָנֶיךָ, prp לְפָנָיו | **10** [a] 10 prb add ‖ **Cp 4,2** [a] C mlt Mss Vrs ut Q ‖ [b] l c mlt Mss GSC וְגֻלָּה ‖ [c] G(S) *λύχνοι*, prb l גֵּרוֹת ‖ [d] > G, dl ‖ **3** [a–a] prb l מִימִינָהּ cf 11 ‖ **6** [a] cf 10[b] | **7** [a–a] l אַתָּ הָהָר | [b–b] G* *καὶ ἐξοίσω τὸν λίθον (τῆς κληρονομίας)*, prp וְהוֹצֵאתִי אבן ‖ **9** [a–a] prb add | [b] l c C pc Mss STV וידעתם (cf אליכם).

12 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אַחַר כָּבוֹד שְׁלָחַנִי אֶל־
[הַגּוֹיִם הַשֹּׁלְלִים אֶתְכֶם]
כִּי הַנֹּגֵעַ בָּכֶם נֹגֵעַ בְּבָבַת עֵינוֹ:
13 כִּי הִנְנִי מֵנִיף אֶת־יָדִי עֲלֵיהֶם וְהָיוּ שָׁלָל לְעַבְדֵיהֶם
וְיָדַעְתֶּם כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחָנִי: ס
14 רָנִּי וְשִׂמְחִי בַּת־צִיּוֹן
כִּי הִנְנִי־בָא וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ נְאֻם־יְהוָה:
15 וְנִלְוּוּ גוֹיִם רַבִּים אֶל־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי לְעָם
וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ וְיָדַעְתְּ כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי אֵלָיִךְ:
16 וְנָחַל יְהוָה אֶת־יְהוּדָה חֶלְקּוֹ עַל אַדְמַת הַקֹּדֶשׁ וּבָחַר
עוֹד בִּירוּשָׁלִָם:
17 הַס כָּל־בָּשָׂר מִפְּנֵי יְהוָה כִּי נֵעוֹר מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ: ס
3 1 וַיַּרְאֵנִי אֶת־יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ יְהוָה 3
וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל־יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ: 2 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן יִגְעַר יְהוָה 2
בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַבּוֹחֵר בִּירוּשָׁלִַם הֲלוֹא זֶה אוּד מֻצָּל מֵאֵשׁ:
3 וִיהוֹשֻׁעַ הָיָה לָבוּשׁ בְּגָדִים צוֹאִים וְעֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ: 4 וַיַּעַן 3
וַיֹּאמֶר אֶל־הָעֹמְדִים לְפָנָיו לֵאמֹר הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו 4
וַיֹּאמֶר אֵלָיו רְאֵה הֶעֱבַרְתִּי מֵעָלֶיךָ עֲוֹנֶךָ וְהַלְבֵּשׁ אֹתְךָ מַחֲלָצוֹת:
5 וָאֹמַר יָשִׂימוּ צָנִיף טָהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיָּשִׂימוּ הַצָּנִיף הַטָּהוֹר עַל־ 5
רֹאשׁוֹ וַיַּלְבִּשֻׁהוּ בְּגָדִים וּמַלְאַךְ יְהוָה עֹמֵד: 6 וַיָּעַד מַלְאַךְ יְהוָה 6
בִּיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר: 7 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת 7
אִם־בִּדְרָכַי תֵּלֵךְ וְאִם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר

[7]Mm 3166. [8]Mm 3145. [9]Mm 3146. [10]Mm 2740. [11]Mm 2392. [12]Mm 3147. Cp 3 [1]Mm 3148. [2]Mm 3948. [3]Mm 3149. [4]Mm 3833. [5]Mm 2146. [6]Mm 3150.

12 [a–a] crrp; add? prp אֲשֶׁר כְּבֹדוֹ א׳ כ׳ שְׁלַח אֲנִי ‖ [b–b] prp כְּבֹדוֹ אֲשֶׁר ‖ [c] = עַל ‖ [d–d] add? ‖ [e] Tiq soph pro עֵינִי cf 𝔊[W] Tert 𝔙 ‖ **13** [a–a] prb add ‖ **15** [a] 𝔊(𝔖) *αὐτῷ*, l לוֹ ‖ [b] 𝔊(𝔖 3sg) *καὶ κατασκηνώσουσιν*, prb l וְשָׁכְנוּ; al וּשׁ׳ בת׳ add hab (> Ms) ‖ [c–c] prb add ‖ Cp **3,2** [a] 𝔖 *ml'kh dmrj'*, l מַלְאַךְ יהוה ‖ **3** [a–a] frt dl ‖ **4** [a–a] nonn tr post 5 ‖ [b–b] 𝔊 *καὶ ἐνδύσατε αὐτόν*, l aut וְהַלְבִּשׁוּ אֹתוֹ aut potius וַיַּלְבִּישׁוּ אֹתוֹ ‖ **5** [a–a] 𝔙 *Et dixit: Ponite*, prb l וַיֹּאמֶר שִׂימוּ cf 𝔖𝔗; al dl ואמר et l וְשִׂימוּ cf 𝔊 *καὶ ἐπίθετε* ‖ [b–b] prb dl cf 4[b–b] ‖ [c–c] add?

16 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה[a]
ג בטע בסיפ . כ[19] שַׁבְתִּי לִירוּשָׁלַ͏ִם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבָּנֶה בָּהּ
ה שובה לירושלם[20] נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת[b] וְקָוֹה יִנָּטֶה עַל־יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
כו . וקר[ק] 17 עוֹד | קְרָא לֵאמֹר
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד תְּפוּצֶ֫ינָה עָרַי מִטּוֹב
ל כת כן וְנִחַם[a] יְהוָה עוֹד אֶת־צִיּוֹן וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ ס
ו פת וכל ישעיה דכות[21] 1 **2** וָאֶשָּׂא[ ] אֶת־עֵינַי וָאֶרְא וְהִנֵּה אַרְבַּע קְרָנוֹת׃ 2 וָאֹמַר אֶל־ ב
הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי מָה־אֵלֶּה[a] וַיֹּאמֶר אֵלַי אֵלֶּה הַקְּרָנוֹת אֲשֶׁר זֵרְוּ ב
כה פסוק את את ומילה חדה ביניה ט מנה בנביא 3 אֶת־יְהוּדָה[cb] אֶת־יִשְׂרָאֵל[c] וִירוּשָׁלָ͏ִם[bd] ס 3 וַיַּרְאֵנִי יְהוָה אַרְבָּעָה
4 חָרָשִׁים׃ 4 וָאֹמַר מָה אֵלֶּה בָּאִים לַעֲשׂוֹת וַיֹּאמֶר לֵאמֹר אֵלֶּה[a] הַקְּרָנוֹת
ב . לב בנביא אֲשֶׁר־זֵרְוּ אֶת־יְהוּדָה כְּפִי־אִישׁ לֹא־נָשָׂא רֹאשׁוֹ[a] וַיָּבֹאוּ[b] אֵלֶּה[b]
ל לְהַחֲרִיד[c] אֹתָם לַיְּדוֹת אֶת־קַרְנוֹת הַגּוֹיִם הַנֹּשְׂאִים קֶ֫רֶן אֶל־אֶרֶץ
ל יְהוּדָה לְזָרוֹתָהּ׃ ס
5 וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְא וְהִנֵּה־אִישׁ וּבְיָדוֹ חֶבֶל מָדָה׃ 6 וָאֹמַר[a] אָנָה
ב בתרי לישנ[1] אַתָּה[b] הֹלֵךְ וַיֹּאמֶר אֵלַי לָמֹד אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם לִרְאוֹת כַּמָּה־רָחְבָּהּ
ב ר״פ בסיפ 7 וְכַמָּה אָרְכָּהּ׃ 7 וְהִנֵּה הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי יֹצֵא[a] וּמַלְאָךְ אַחֵר יֹצֵא
אליו[2] ק חד מן ג כת כן בלישׁ . ב חס[3] 8 לִקְרָאתוֹ׃ 8 וַיֹּאמֶר אֵלָיו רֻץ דַּבֵּר אֶל־הַנַּעַר הַלָּז לֵאמֹר
ג[4] פְּרָזוֹת תֵּשֵׁב יְרוּשָׁלַ͏ִם מֵרֹב אָדָם וּבְהֵמָה בְּתוֹכָהּ׃
סז ר״פ 9 וַאֲנִי אֶהְיֶה־לָּהּ נְאֻם־יְהוָה[a] חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב
ל בסיפ וְלִכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ׃ פ
10 הֲוֹי הֲוֹי וְנֻסוּ מֵאֶרֶץ צָפוֹן נְאֻם־יְהוָה
ו[5] . ג[6] כִּי כְאַרְבַּע[a] רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פֵּרַשְׂתִּי[b] אֶתְכֶם נְאֻם־יְהוָה[a]׃
11 הֲוֹי צִיּוֹן[a] הַמְלַטִּי יוֹשֶׁבֶת בַּת־בָּבֶל׃ ס

[19] Mm 2168. [20] Mm 3963. [21] Mm 1775. Cp 2 [1] Mm 2527. [2] Q addidi, cf Mp sub loco. [3] Mm 1645. [4] Mm 2947. [5] Mm 3144. [6] Mm 3434.

16 [a] Ms Ṣ + צבאות ‖ [b–b] > 2 Mss, dl vel potius tr ad fin ‖ **17** [a] G *καὶ ἐλεήσει* = וְרִחַם? ‖ **Cp 2,2** [a] G(Ṣ) + *κύριε* cf 1,9 ‖ [b–b] var lect an tot dl? cf fin 4 ‖ [c–c] > Ms G*, dl? ‖ [d] sic L, mlt Mss Edd לָם–; > Ms ‖ **4** [a–a] crrp, ortum ex 2b cf G, dl (dttg) ‖ [b–b] prb l בָּאוּ ‖ [c–c] var lect vel gl ad vb sqq ‖ **6** [a] G(Ṣ) + *πρὸς αὐτόν* ‖ [b] frt l וְזֶה vel הוּא ‖ **7** [a] G *εἰστήκει*, frt l עִמַּד ‖ **9** [a–a] dl m cs? ‖ **10** [a–a] add ‖ [b] G *συνάξω* = כָּנַשְׁתִּי? ‖ **11** [a–a] frt l (בַּת) המלטו יושבי את cf G.

4 אַל־תִּהְיוּ כַּאֲבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר קָרְאוּ־אֲלֵיהֶם הַנְּבִיאִים הָרִאשֹׁנִים לֵאמֹר
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שׁוּבוּ נָא מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם[a]
הָרָעִים וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִקְשִׁיבוּ אֵלַי נְאֻם־יְהוָה׃
5 אֲבוֹתֵיכֶם אַיֵּה־הֵם וְהַנְּבִאִים הַלְעוֹלָם יִחְיוּ׃
6 אַךְ | דְּבָרַי וְחֻקַּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים
הֲלוֹא הִשִּׂיגוּ אַבֹתֵיכֶם[a]
וַיָּשׁוּבוּ וַיֹּאמְרוּ כַּאֲשֶׁר זָמַם יְהוָה צְבָאוֹת לַעֲשׂוֹת לָנוּ כִּדְרָכֵינוּ
וּכְמַעַלְלֵינוּ כֵּן עָשָׂה אִתָּנוּ׃ ס

7 בְּיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לְעַשְׁתֵּי־עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא־חֹדֶשׁ שְׁבָט[a] 7
בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־זְכַרְיָה[b] בֶּן־בֶּרֶכְיָהוּ בֶּן־
עִדֹּוא הַנָּבִיא לֵאמֹר׃ 8 רָאִיתִי | הַלַּיְלָה וְהִנֵּה־אִישׁ רֹכֵב עַל־סוּס 8
אָדֹם וְהוּא עֹמֵד בֵּין הַהֲדַסִּים[a] אֲשֶׁר בַּמְּצֻלָה[b] וְאַחֲרָיו סוּסִים אְדֻמִּים[c]
שְׂרֻקִּים[d] וּלְבָנִים׃ 9 וָאֹמַר מָה־אֵלֶּה אֲדֹנָי וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּלְאָךְ 9
הַדֹּבֵר בִּי אֲנִי אַרְאֶךָּ מָה־הֵמָּה אֵלֶּה׃ 10 וַיַּעַן[a] הָאִישׁ הָעֹמֵד בֵּין־ 10
הַהֲדַסִּים[a] וַיֹּאמֶר אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׁלַח יְהוָה לְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ׃ 11 וַיַּעֲנוּ[a] 11
[b]אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה הָעֹמֵד בֵּין הַהֲדַסִּים[b] וַיֹּאמְרוּ[a] הִתְהַלַּכְנוּ בָּאָרֶץ
וְהִנֵּה כָל־הָאָרֶץ יֹשֶׁבֶת וְשֹׁקֶטֶת׃ 12 וַיַּעַן[a] מַלְאַךְ־יְהוָה[a] וַיֹּאמַר יְהוָה 12
צְבָאוֹת עַד־מָתַי אַתָּה לֹא־תְרַחֵם אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר
זָעַמְתָּה זֶה שִׁבְעִים שָׁנָה׃ 13 וַיַּעַן יְהוָה אֶת־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי דְּבָרִים 13
טוֹבִים דְּבָרִים נִחֻמִים׃ 14 וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי קְרָא לֵאמֹר 14
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
קִנֵּאתִי לִירוּשָׁלַ͏ִם וּלְצִיּוֹן[a] קִנְאָה גְדוֹלָה׃
15 וְקֶצֶף גָּדוֹל אֲנִי קֹצֵף עַל־הַגּוֹיִם הַשַּׁאֲנַנִּים 15
אֲשֶׁר אֲנִי קָצַפְתִּי מְעָט וְהֵמָּה עָזְרוּ לְרָעָה׃

[6] Mm 1586. [7] Mm 1294. [8] Mm 3142. [9] Mm 3143. [10] Mm 80. [11] Mm 1825. [12] Mm 2184. [13] Mm 1936. [14] Mm 1713. [15] Mm 2419. [16] Mm 3346. [17] Mm 2453. [18] Mm 1208.

4 [a] frt l c mlt Mss ומעלליכם (hpgr cf 𝔊𝔖𝔗[f Edd]𝔙) ‖ **6** [a] l אֲתֶכֶם ‖ **7** [a–a] frt add ‖ [b–b] cf 1[b–b] ‖ **8** [a] 𝔊 *τῶν ὀρέων* ← הָהָרִים id 10.11, l 𝔘 ‖ [b–b] 𝔊(𝔖) *τῶν κατασκίων* ← אֲשֶׁר בַּמְּצֻלָה, l 𝔘 ‖ [c] 𝔊* ← *καὶ ψαροί* → וַאֲמֻצִּים (cf 6,3.7) an ortum ex *πυρροί*? ‖ [d] prb ins שְׂחֹרִים ‖ **9** [a–a] cf 10[a–a] ‖ **10** [a–a] frt add (gl), al 9b add hab ‖ **11** [a] prp sg ‖ [b–b] prb add, gl; prp הָאִישׁ cf [a] ‖ **12** [a–a] prb add, gl ‖ **14** [a] prb dl m cs, var lect.

18 שִׂימוּ־נָא לְבַבְכֶם מִן־הַיּוֹם הַזֶּה וָמָעְלָה [שִׂימוּ לְבַבְכֶם: יו [יו

[a]מִיּוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַתְּשִׁיעִי [b]לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר־יֻסַּד הֵיכַל־יְהוָה חי10. יא1

19 הַעוֹד הַזֶּרַע[a] בַּמְּגוּרָה [b]וְעַד־הַגֶּפֶן וְהַתְּאֵנָה וְהָרִמּוֹן[b] וְעֵץ הַזַּיִת ב

מִן־הַיּוֹם הַזֶּה אֲבָרֵךְ: ס [לֹא נָשָׂא

20 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה ׀ שֵׁנִית אֶל־חַגַּי בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ

לֵאמֹר: 21 אֱמֹר אֶל־זְרֻבָּבֶל פַּחַת־יְהוּדָה לֵאמֹר אא זוגין בטפ12

אֲנִי מַרְעִישׁ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ[a]: ל. לל13

22 וְהָפַכְתִּי כִּסֵּא מַמְלָכוֹת וְהִשְׁמַדְתִּי חֹזֶק מַמְלְכוֹת[a] הַגּוֹיִם

וְהָפַכְתִּי מֶרְכָּבָה וְרֹכְבֶיהָ וְיָרְדוּ סוּסִים וְרֹכְבֵיהֶם [b]אִישׁ יד14

[בְּחֶרֶב אָחִיו[b]: טו15

23 בַּיּוֹם הַהוּא [a]נְאֻם־יְהוָה צְבָאוֹת[a] אֶקָּחֲךָ זְרֻבָּבֶל [a]בֶּן־ כו ס יי10

[שַׁאַלְתִּיאֵל[a] עַבְדִּי [a]נְאֻם־יְהוָה[a] ג וכל עזרא דכות16

וְשַׂמְתִּיךָ כַּחוֹתָם כִּי־בְךָ בָחַרְתִּי יז17

נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת: כו

סכום הפסוקים
שלשים ושמונה

SACHARIA זכריה

1 1 [a]בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־ ז ר״ם1

2 זְכַרְיָה[b] בֶּן־בֶּרֶכְיָה[b] בֶּן־עִדּוֹ הַנָּבִיא לֵאמֹר: 2 קָצַף יְהוָה עַל־ ז2 מל ג מנה בסיק וכל ירושע שפטים מלכים ירמיה יחזק וכתיב דכות. ב מ ח. ג3. כט חס בנביא4. ז5 וכל מלאכי דכות. ב מ ג כו

3 אֲבוֹתֵיכֶם קָצֶף: 3 וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כו

שׁוּבוּ אֵלַי [a]נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת[a] ל

וְאָשׁוּב אֲלֵיכֶם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת[b]:

[10] Mp sub loco. [11] Mm 1905. [12] Mm 915. [13] Mm 3139. [14] Mm 3140. [15] Mm 2903. [16] Mm 3136. [17] Mm 3141. Cp 1 [1] Mm 791. [2] Mm 1586. [3] Mm 2566. [4] Mm 1954. [5] Mm 2379.

18 [a–a] add, gl ‖ [b–b] add ‖ **19** [a] prb l מְגֹרָע deminutio, al ins עֲנָרָע ‖ [b–b] add? ‖ **21** [a] 𝔊$^{-V}$ + *καὶ τὴν θάλασσαν·καὶ τὴν ξηράν* cf 6 ‖ **22** [a] prb dl, var lect ‖ [b–b] frt gl ‖ **23** [a–a] add?

Cp 1,1 [a] exc dies mensis? cf 𝔖 ‖ [b–b] add? cf Esr 5,1 6,14 et 𝔊 *Ζαχαρίαν τὸν τοῦ Βαραχίου υἱὸν Ἀδδω* ‖ **2** [a] 𝔊(𝔖^{W}) + *μεγάλην*; exc nonn vb ‖ **3** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] > 𝔊*.

ל. יג². ח³ וַאֲנִי ׀ מְרַעִישׁ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וְאֶת[b]־הַיָּם וְאֶת־
[הֶחָרָבָה׃

ד 7 וְהִרְעַשְׁתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וּבָאוּ חֶמְדַּת[a] כָּל־הַגּוֹיִם
ד². ז⁵ וכל מלאכי דכות ב מ ג וּמִלֵּאתִי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כָּבוֹד אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
ב ר״ם לי ולי⁶. ח⁷. כו 8 לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃ [יְהוָה צְבָאוֹת
סד. ז⁸ וכל מלאכי דכות ב מ ג 9 גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן־הָרִאשׁוֹן אָמַר׃
ל. כו וּבַמָּקוֹם הַזֶּה אֶתֵּן שָׁלוֹם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת[a]. פ

10 בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַתְּשִׁיעִי בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְבַר־
ה יְהוָה אֶל־חַגַּי הַנָּבִיא לֵאמֹר׃ 11 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁאַל־נָא
לז אֶת־הַכֹּהֲנִים תּוֹרָה לֵאמֹר׃ 12 הֵן | יִשָּׂא־אִישׁ בְּשַׂר־קֹדֶשׁ בִּכְנַף בִּגְדּוֹ
ג פסוק אל ואל ואל ואל ואל². ב בסיפ[g] וְנָגַע בְּכְנָפוֹ אֶל־הַלֶּחֶם וְאֶל־הַנָּזִיד וְאֶל־הַיַּיִן וְאֶל־שֶׁמֶן וְאֶל־כָּל־
ל מַאֲכָל הֶיְקֻדַּשׁ וַיַּעֲנוּ הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמְרוּ לֹא׃ 13 וַיֹּאמֶר חַגַּי אִם־יִגַּע
ד. ל טְמֵא־נֶפֶשׁ בְּכָל־אֵלֶּה הֲיִטְמָא וַיַּעֲנוּ הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמְרוּ יִטְמָא׃ 14 וַיַּעַן
חַגַּי וַיֹּאמֶר

כֵּן הָעָם־הַזֶּה וְכֵן־הַגּוֹי הַזֶּה לְפָנַי נְאֻם־יְהוָה
ל וְכֵן כָּל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וַאֲשֶׁר יַקְרִיבוּ שָׁם טָמֵא הוּא[a]׃

15 [a]וְעַתָּה
יי שִׂימוּ־נָא לְבַבְכֶם מִן־הַיּוֹם הַזֶּה וָמָעְלָה
ל. ל. ל מִטֶּרֶם שׂוּם־אֶבֶן אֶל־אֶבֶן בְּהֵיכַל יְהוָה׃ 16 מִהְיוֹתָם[a]
בָּא[b] אֶל־עֶרְמַת עֶשְׂרִים וְהָיְתָה עֲשָׂרָה
ג וחד כת א בָּא[b] אֶל־הַיֶּקֶב לַחְשֹׂף[c] חֲמִשִּׁים פּוּרָה[d] וְהָיְתָה עֶשְׂרִים׃
17 [a]הִכֵּיתִי אֶתְכֶם בַּשִּׁדָּפוֹן וּבִיֵּרָקוֹן וּבַבָּרָד אֵת כָּל־מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם
ל [b]וְאֵין־אֶתְכֶם[b] אֵלַי נְאֻם־יְהוָה׃

[2]Mm 3139. [3]Mm 1913. [4]Mm 1867. [5]Mm 2379. [6]Mm 3299. [7]Mm 1485. [8]Mm 2612. [9]Sach 7,5.

6 [b] $\mathfrak{C}^2$ pc Mss את ‖ **7** [a] 1 חֶמְדַּת cf $\mathfrak{G}$ ‖ **9** [a] $\mathfrak{G}$ + *καὶ εἰρήνην ψυχῆς εἰς περιποίησιν παντὶ τῷ κτίζοντι τοῦ ἀναστῆσαι τὸν ναὸν τοῦτον* ‖ **14** [a] $\mathfrak{G}$ + *ἕνεκεν τῶν λημμάτων αὐτῶν τῶν ὀρθρινῶν, ὀδυνηθήσονται ἀπὸ προσώπου πόνων αὐτῶν· καὶ ἐμισεῖτε ἐν πύλαις ἐλέγχοντας* cf Am 5,10 ‖ **15** [a] tr 15–19 post 1,15a ‖ **16** [a] $\mathfrak{G}$ *τίνες ἦτε*, 1 מַה־הֱיִיתֶם et cj c 15 ‖ [b] prb 1 בֹּא cf 1,6.9 ‖ [c] add? cf a ‖ [d] var lect ad היקב ‖ **17** [a] 17 add cf Am 4,9 ‖ [b–b] $\mathfrak{G}(\mathfrak{S})$ *καὶ οὐκ ἐπεστρέψατε*, prb 1 ולא שַׁבְתֶּם cf $\mathfrak{CV}$.

12 וַיִּשְׁמַע זְרֻבָּבֶל | בֶּן־שַׁלְתִּיאֵל וִיהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
וְכֹל | שְׁאֵרִית הָעָם בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְעַל־דִּבְרֵי חַגַּי הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר
שְׁלָחוֹ יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם[a] וַיִּירְאוּ הָעָם מִפְּנֵי יְהוָה׃ 13 וַיֹּאמֶר חַגַּי [a]מַלְאַךְ
יְהוָה בְּמַלְאֲכוּת יְהוָה[a] לָעָם לֵאמֹר אֲנִי אִתְּכֶם נְאֻם־יְהוָה׃ 14 וַיָּעַר
יְהוָה אֶת־רוּחַ זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁלְתִּיאֵל פַּחַת יְהוּדָה וְאֶת־רוּחַ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־
יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶת־רוּחַ כֹּל שְׁאֵרִית הָעָם וַיָּבֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ מְלָאכָה
בְּבֵית־יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם׃ פ

15 בְּיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ בַּשִּׁשִּׁי[a]

2 בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ׃ 2 1 בַּשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרִים וְאֶחָד
לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה בְּיַד־[a]חַגַּי הַנָּבִיא לֵאמֹר׃ 2 אֱמֹר־נָא אֶל־
זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁלְתִּיאֵל פַּחַת יְהוּדָה וְאֶל־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן
הַגָּדוֹל וְאֶל־[a]שְׁאֵרִית הָעָם לֵאמֹר׃
3 מִי בָכֶם הַנִּשְׁאָר
אֲשֶׁר רָאָה אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה בִּכְבוֹדוֹ הָרִאשׁוֹן
וּמָה אַתֶּם רֹאִים אֹתוֹ עַתָּה
הֲלוֹא כְמֹהוּ כְּאַיִן בְּעֵינֵיכֶם׃
4 וְעַתָּה חֲזַק זְרֻבָּבֶל | [a]נְאֻם־יְהוָה[a]
וַחֲזַק יְהוֹשֻׁעַ [b]בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
וַחֲזַק כָּל־עַם הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה[b]
וַעֲשׂוּ כִּי־אֲנִי אִתְּכֶם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת[c]׃
5 [ba]אֶת־הַדָּבָר[b] אֲשֶׁר־כָּרַתִּי אִתְּכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם[a]
וְרוּחִי עֹמֶדֶת בְּתוֹכְכֶם אַל־תִּירָאוּ׃ ס
6 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת [a]עוֹד אַחַת מְעַט הִיא[a]

[10] Mm 2684. [11] Mm 1718. [12] Mm 411. [13] Mm 4031. Cp 2 [1] Mm 915.

12 [a] 𝔊* *πρὸς αὐτούς* אֲלֵיהֶם, pc Mss 𝔊-^{WV}𝔖𝔗^{Y} + אֲלֵיהֶם ‖ **13** [a–a] var lect ad vb sqq? 𝔊* *ἄγγελος κυρίου* ‖ **15** [a] huc ins 2,15–19 ‖ **Cp 2,1** [a] Mur אל ‖ **2** [a] 𝔊(𝔖) + *πάντας* ‖ **4** [a–a] add? ‖ [b–b] add? ‖ [c] add? ‖ **5** [a–a] > 𝔊*, add ‖ [b–b] prb l זֹאת הַבְּרִית, al dl את = (צב)אות ‖ **6** [a–a] 𝔊 *ἔτι ἅπαξ*, 𝔖 *twb ḥd' zbn*, l יְמֵי.

HAGGAI חגי

1 1 בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הַשִּׁשִּׁי בְּיוֹם ׀ אֶחָד לַחֹדֶשׁ
הָיָה דְבַר־יְהוָה בְּיַד־חַגַּי הַנָּבִיא[a] אֶל־זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁאַלְתִּיאֵל ׀ פַּחַת
יְהוּדָה וְאֶל־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לֵאמֹר׃ 2 כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר הָעָם הַזֶּה אָמְרוּ לֹא[a] עֵת־בֹּא[a] עֵת־בֵּית יְהוָה
לְהִבָּנוֹת׃ פ 3 וַיְהִי ׀ דְּבַר־יְהוָה בְּיַד־חַגַּי הַנָּבִיא לֵאמֹר׃

4 הַעֵת לָכֶם אַתֶּם לָשֶׁבֶת בְּבָתֵּיכֶם[a] סְפוּנִים
וְהַבַּיִת הַזֶּה חָרֵב׃
5 וְעַתָּה כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
שִׂימוּ לְבַבְכֶם עַל־דַּרְכֵיכֶם׃
6 זְרַעְתֶּם הַרְבֵּה וְהָבֵא מְעָט אָכוֹל וְאֵין־לְשָׂבְעָה
שָׁתוֹ וְאֵין־לְשָׁכְרָה לָבוֹשׁ וְאֵין־לְחֹם לוֹ
וְהַמִּשְׂתַּכֵּר מִשְׂתַּכֵּר[a] אֶל־צְרוֹר נָקוּב׃ פ
7 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
[a]שִׂימוּ לְבַבְכֶם עַל־דַּרְכֵיכֶם׃
8 עֲלוּ הָהָר וַהֲבֵאתֶם עֵץ וּבְנוּ הַבַּיִת
וְאֶרְצֶה־בּוֹ וְאֶכָּבֵדָה אָמַר יְהוָה׃
9 פָּנֹה אֶל־הַרְבֵּה וְהִנֵּה[a] לִמְעָט וַהֲבֵאתֶם הַבַּיִת וְנָפַחְתִּי בּוֹ
יַעַן מֶה נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת
יַעַן בֵּיתִי אֲשֶׁר־הוּא חָרֵב וְאַתֶּם רָצִים אִישׁ לְבֵיתוֹ׃
10 עַל־כֵּן עֲלֵיכֶם[a] כָּלְאוּ שָׁמַיִם[b] מִטָּל[c] וְהָאָרֶץ כָּלְאָה יְבוּלָהּ׃
11 וָאֶקְרָא חֹרֶב עַל הָאָרֶץ וְעַל־הֶהָרִים וְעַל־הַדָּגָן
וְעַל־הַתִּירוֹשׁ [a]וְעַל־הַיִּצְהָר[a] וְעַל[b] אֲשֶׁר תּוֹצִיא הָאֲדָמָה
וְעַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל־יְגִיעַ כַּפָּיִם׃ ס

ג׳ 1 ג וכל עזרא דכות[2] ב פת[3] . ל יג׳ ל ר״ם . ז קמ׳ וכל אתנח וס״ם דכות[4] . י מל . ג פסוק ראין ראין ראין . ד ל . ל ל . ל יג׳ ראכבדה . כ ס״פ[5] ק ז[6] קמ׳ ב מנה זקף וכל אתנח וס״ם דכות . ב בתרי לישנ[9] כד[7] . כו ג . ל יג׳ בלישׁ ד[8] ד[9]

Cp 1 [1]Mm 3135. [2]Mm 3136. [3]Mm 2073. [4]Mm 1208. [5]Mm 2481. [6]Mm 3137. [7]Mm 592. [8]Mm 3138. [9]Mm 15.

Cp 1,1 [a] 𝔊 + *λέγων Εἶπον* (Mss + *δή*) cf 2,1.2 ‖ 2 [a–a] 𝔊(Σ) *ἥκει*, prb l עַתָּה בָּא ‖ 4 [a] prp בבתים prp cf 𝔊[Mss]𝔗𝔙 ‖ 6 [a] prp c 2 Mss ישתכר ‖ 7 [a–a] add? cf 5 ‖ 9 [a] 𝔊(ΣC) *καὶ ἐγένετο*, prb l וַיְהִי vel וְהָיָה ‖ 10 [a] > 𝔊*, dl (dttg) ‖ [b] prb l c Ms שׁ֫מַיִם cf b ‖ [c] l טַלָּם cf b; prp מָטָר ‖ 11 [a–a] add? ‖ [b] ins c mlt Mss Vrs ־כֹּל.

12 וְהִשְׁאַרְתִּי בְקִרְבֵּךְ עַם עָנִי וָדָל ל
וְחָסְיוּ בְּשֵׁם יְהוָה׃ 13 [a]שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל[a] ל ר״פ
לְֹא־יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְלֹא־יְדַבְּרוּ כָזָב לד פסוק לא ולא ולא[12]
וְלֹא־יִמָּצֵא בְּפִיהֶם לְשׁוֹן תַּרְמִית [13]ד
כִּי־הֵמָּה יִרְעוּ וְרָבְצוּ וְאֵין מַחֲרִיד׃ ס ג בסיפ

14 [a]רָנִּי בַּת־צִיּוֹן הָרִיעוּ יִשְׂרָאֵל
שִׂמְחִי וְעָלְזִי בְּכָל־לֵב בַּת יְרוּשָׁלִָם׃ ל
15 [a]הֵסִיר יְהוָה מִשְׁפָּטַיִךְ [b]פִּנָּה אֹיְבֵךְ[c] הג ר״פ מיחד[14]
[d]מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל[d] יְהוָה בְּקִרְבֵּךְ לֹא־תִירְאִי[e] רָעָה עוֹד׃
16 [a]בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָמֵר לִירוּשָׁלִַם
אַל־תִּירָאִי צִיּוֹן אַל־יִרְפּוּ יָדָיִךְ׃ ג
17 [a]יְהוָה אֱלֹהַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ [b]גִּבּוֹר יוֹשִׁיעַ ו[15] בנביא וכל ס״פ דכות ב מ א
יָשִׂישׂ עָלַיִךְ בְּשִׂמְחָה [c]יַחֲרִישׁ בְּאַהֲבָתוֹ[c] ד
יָגִיל עָלַיִךְ בְּרִנָּה׃ 18 [a]נוּגֵי מִמּוֹעֵד[a] ל
[b]אָסַפְתִּי מִמֵּךְ[c] [d]הָיוּ מַשָּׂאת עָלֶיהָ[d] חֶרְפָּה׃ ה[16] ג מנה בליש
19 [a]הִנְנִי עֹשֶׂה[b] אֶת־כָּל־מְעַנַּיִךְ [c]בָּעֵת הַהִיא[c] כב[17]. ב[18]
וְהוֹשַׁעְתִּי אֶת־הַצֹּלָעָה וְהַנִּדָּחָה אֲקַבֵּץ ג
וְשַׂמְתִּים לִתְהִלָּה וּלְשֵׁם [d]בְּכָל־הָאָרֶץ בָּשְׁתָּם[d]׃ ד[19]. ד
20 [a]בָּעֵת הַהִוא אָבִיא אֶתְכֶם [b]וּבָעֵת קַבְּצִי[b] אֶתְכֶם ס[20]
כִּי־אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ
בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתֵיכֶם[c] לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְהוָה׃ ל. ח. כ ס״פ[21]

סכום הפסוקים
חמשים ושלשה

[12] Mm 771. [13] Mm 2318. [14] Mm 944. [15] Mm 3133. [16] Mm 3750. [17] Mm 475. [18] Mm 3134. [19] Mm 72. [20] Mp sub loco. [21] Mm 2481.

13 [a–a] cj c 12 b ut G et m cs ‖ **14/15** [a] 14 sq add? ‖ [b] l מְשָׁפְטַיִךְ cf T ‖ [c] l c mlt Mss GST איְבַיִךְ ‖ [d–d] G$^{L\,Mss}$ *βασιλεύσει* cf Mi 4,7, l יִמְלֹךְ ‖ [e] prb l c 2 Mss G *(ὄψῃ)* S תִּרְאִי ‖ **16/17** [a] 16 sq add? ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd ךָ– ‖ [c–c] prb l יַחֲדֹשׁ אה׳ cf G *(καινιεῖ σε ἐν)* S ‖ **18** [a–a] G(Ł) *ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς*, l כְּיוֹם מועד et cj c 17 ‖ [b] 18aβ–20 add ‖ [c] G* *τοὺς συντετριμμένους* מִכֶּם? ‖ [d–d] crrp; G *οὐαί, τίς ἔλαβεν ἐπ' αὐτήν* = הוֹי מִי נָשָׂא עליה? S *'jljn dmmlljn hww 'ljkj* = הָיוּ נִשְׂאִם עָלָיו? prp ‖ **19** [a] cf 18 [b] ‖ [b] prb ins כָּלָה cf T ‖ [c–c] add? ‖ [d] prp בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתָם cf 20b ‖ **20** [a] cf 18 [b] ‖ [b–b] l וּבְעֵת הַהִיא אֲקַבֵּץ ‖ [c] l c nonn Mss GST תְּכֶם–.

3 שָׂרֶיהָ בְקִרְבָּהּ אַרְיוֹת שֹׁאֲגִים
שֹׁפְטֶיהָ זְאֵבֵי עֶרֶב[b] לֹא גָרְמוּ[a] לַבֹּקֶר[c]׃ ל
4 נְבִיאֶיהָ פְּחָזִים אַנְשֵׁי בְגִדוֹת
כֹּהֲנֶיהָ חִלְּלוּ־קֹדֶשׁ חָמְסוּ תוֹרָה׃
5 יְהוָה צַדִּיק בְּקִרְבָּהּ לֹא יַעֲשֶׂה עַוְלָה [עַוָּל בּُשֶׁת[d]׃
בַּבֹּקֶר[e] בַּבֹּקֶר מִשְׁפָּטוֹ יִתֵּן[b] לָאוֹר[c] לֹא נֶעְדָּר[b] וְלֹא־יוֹדֵעַ יג² . ג¹ . ז¹ . ב זקף קמ⁵

6 הִכְרַתִּי גוֹיִם נָשַׁמּוּ פִּנּוֹתָם חי⁵ מל וכל יחזק דכות׳ ב מ א
הֶחֱרַבְתִּי חוּצוֹתָם מִבְּלִי עוֹבֵר
נִצְּתָה עָרֵיהֶם[a] מִבְּלִי־אִישׁ[a] מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ ל . מט מל בנביא
7 אָמַרְתִּי אַךְ־תִּירְאִי[a] אוֹתִי תִּקְחִי[a] מוּסָר כו² מל וכל יהושע ושפטים דכות׳ ב מ ב
וְלֹא־יִכָּרֵת מְעוֹנָהּ[b] כֹּל אֲשֶׁר־פָּקַדְתִּי עָלֶיהָ ד⁵
אָכֵן הִשְׁכִּימוּ הִשְׁחִיתוּ כֹּל עֲלִילוֹתָם׃ יח⁵
8 לָכֵן חַכּוּ־לִי[a] נְאֻם־יְהוָה לְיוֹם קוּמִי לָעַד[b] כב פסוק ראית בהון א״ב . ל . ב מלרע . ל⁵
כִּי מִשְׁפָּטִי לֶאֱסֹף גּוֹיִם לְקָבְצִי[c] מַמְלָכוֹת י¹⁰ יג¹
לִשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם[d] זַעְמִי כָּל חֲרוֹן אַפִּי
כִּי בְאֵשׁ קִנְאָתִי תֵּאָכֵל כָּל־הָאָרֶץ[e]׃ ט¹¹
9 כִּי־אָז אֶהְפֹּךְ[a] אֶל־עַמִּים[a] שָׂפָה בְרוּרָה ג
לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יְהוָה לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד[b]׃ [הַהוּא[a] ל בסים
מֵעֵבֶר לִנְהֲרֵי־כוּשׁ עֲתָרַי[b] בַּת־פּוּצַי[b] יוֹבִלוּן מִנְחָתִי׃ 11 בַּיּוֹם[a] ל . ל . ל⁵ ב מל . ל חס
לֹא תֵבוֹשִׁי מִכֹּל עֲלִילוֹתַיִךְ אֲשֶׁר פָּשַׁעַתְּ בִּי ל חס
כִּי־אָז אָסִיר מִקִּרְבֵּךְ עַלִּיזֵי גַאֲוָתֵךְ
וְלֹא־תוֹסִפִי לְגָבְהָה עוֹד בְּהַר קָדְשִׁי׃

[2] Mm 688. [3] Mm 1689. [4] Mm 3105. [5] Mp sub loco. [6] Mm 2429. [7] Mm 1238 א. [8] Mm 65. [9] Mm 1941. [10] Mm 2362. [11] Mm 690.

3 [a–a] frt l זְאֵבִים לֹא עָזְבוּ גֶּרֶם || [b] G τῆς Ἀραβίας, prp עֲרָבָה vel עֲרָבָה || [c] dl m cs? || **5** [a] 5 add? || [b–b] > G* || [c] frt l כָּאוֹר cf S𝔗 || [d–d] var lect ad 5aβ? G* καὶ οὐκ εἰς νῖκος ἀδικίαν. [6] ἐν διαφθορᾷ || **6** [a–a] dl m cs, var lect? || **7** [a] l 3fsg תִּירְאִי et תִּקַּח cf aβγ (G𝔖𝔗 2pl) || [b] G(S) ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτῆς, l מֵעֵינֶיהָ || **8** [a] GV sg || [b] G(S) εἰς μαρτύριον, l לְע�ַד || [c] l c 𝔗 לְקַבֵּץ cf G𝔖𝔗 || [d] prb l כֹּם — || [e–e] add || **9** [a–a] Mur על העמים; l אֶל־עַמִּי prp || [b–b] add, sed frt tot v add || **10** [a] 10 add || [b–b] > G*S; prp עַד־יַרְכָתֵי צָפוֹן || **11** [a–a] dl m cs.

עֲלֵיהֶם[c] יִרְעוֹן בְּבָתֵּי אַשְׁקְלוֹן בָּעֶרֶב יִרְבָּצוּן ל. ב[6]
כִּי יִפְקְדֵם יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְשָׁב שְׁבוּתָם׃ שביתם[7] ק
8 שָׁמַעְתִּי חֶרְפַּת מוֹאָב וְגִדּוּפֵי בְּנֵי עַמּוֹן
אֲשֶׁר חֵרְפוּ אֶת־עַמִּי וַיַּגְדִּילוּ עַל־גְּבוּלָם[a]׃ ב. ב[8]
9 לָכֵן חַי־אָנִי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת[a] אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כו
כִּי־מוֹאָב כְּסְדֹם תִּהְיֶה וּבְנֵי עַמּוֹן כַּעֲמֹרָה ו[9]
מִמְשַׁק[b] חָרֻל וּמִכְרֵה־מֶלַח וּשְׁמָמָה עַד־עוֹלָם ל. ב[10]
שְׁאֵרִית עַמִּי יְבוּזוּם וְיֶתֶר גּוֹיִ יְנַחֲלוּם׃ ל. ל. גויי[11] ק
10 [a]זֹאת לָהֶם תַּחַת גְּאוֹנָם כִּי חֵרְפוּ וַיַּגְדִּילוּ עַל־עַם יְהוָה צְבָאוֹת׃ ב וחד מן ג חס בליש
11 [a]נוֹרָא[b] יְהוָה עֲלֵיהֶם כִּי רָזָה[c] אֶת כָּל־אֱלֹהֵי הָאָרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ ז
אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ כֹּל אִיֵּי הַגּוֹיִם׃
12 גַּם־אַתֶּם כּוּשִׁים חַלְלֵי[a] חַרְבִּי הֵמָּה[a]׃
13 וְיֵט יָדוֹ עַל־צָפוֹן וְיֹאבֵד אֶת־אַשּׁוּר יו חס את. ב
וְיָשֵׂם אֶת־נִינְוֵה לְשַׁמָּה צִיָּה כַּמִּדְבָּר׃ ו רפ[12]. ו[13]
14 וְרָבְצוּ בְתוֹכָהּ עֲדָרִים כָּל־חַיְתוֹ־גוֹי[a]
גַּם־קָאַת גַּם־קִפֹּד בְּכַפְתֹּרֶיהָ יָלִינוּ ב. ל חס בנביא וכל אוררית דכות חס
קוֹל[b] יְשׁוֹרֵר בַּחַלּוֹן חֹרֶב[c] בַּסַּף [d]כִּי אַרְזָהּ עֵרָה[d]׃ ל. יו בליש. ל. ב
15 זֹאת הָעִיר הָעַלִּיזָה הַיּוֹשֶׁבֶת לָבֶטַח ה בחרי טעמ[14]
הָאֹמְרָה בִּלְבָבָהּ אֲנִי וְאֶפְסִי עוֹד
אֵיךְ | הָיְתָה לְשַׁמָּה מַרְבֵּץ לַחָיָּה ל
כָּל עוֹבֵר עָלֶיהָ יִשְׁרֹק יָנִיעַ יָדוֹ׃ ס ח[15] מל וכל יחזק דכות ב מ א
3 1 הוֹי מֹרְאָה וְנִגְאָלָה[a] הָעִיר הַיּוֹנָה׃ ל. ל
2 לָא שָׁמְעָה בְקוֹל לָא לָקְחָה מוּסָר ח מסוק לא לא לא[1]
בַּיהוָה לָא בָטָחָה אֶל־אֱלֹהֶיהָ לָא קָרֵבָה׃

[6]Mm 3129. [7]Mm 839. [8]Mm 3130. [9]Mm 2208. [10]Mm 3529. [11]Mp sub loco. [12]Mm 3131. [13]Mm 2503. [14]Mm 2991 contra textum, acc invers. [15]Mm 2429. Cp 3 [1]Mm 3132.

7 [c] l עַל־הֵם? ‖ **8** [a] G* τὰ ὄριά μου; G^{W} = וּגְ ‖ **9** [a] > G*, dl ‖ [b] prp מוֹרַשׁ ‖ **10/11** [a] 10sq add ‖ [b] G*(S) ἐπιφανήσεται, l נִרְאֶה ‖ [c] prp יְרַזֶּה ‖ **12** [a–a] prp חֶרֶב יְהוָה; prb exc nonn vb post כּוּשִׁים ‖ **14** [a] G τῆς γῆς = גֵּוָ(א)? ins הַשָּׂדֶה (cf G) et גוי crrp ex גַּם vel al vb? ‖ [b] prp כּוֹס ‖ [c] G(V) κόρακες, l עֹרֵב ‖ [d–d] crrp, ex 15aα (זאת העיר העליזה) orta; dl ‖ **Cp 3,1** [a] prp וּמֵאָלָה = ומעלה.

15 יוֹם עֶבְרָה הַיּוֹם הַהוּא יוֹם צָרָה וּמְצוּקָה
יוֹם שֹׁאָה וּמְשׁוֹאָה יוֹם חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה ב מל בנביא
יוֹם עָנָן וַעֲרָפֶל׃ 16 יוֹם שׁוֹפָר וּתְרוּעָה
עַל הֶעָרִים הַבְּצֻרוֹת וְעַל הַפִּנּוֹת הַגְּבֹהוֹת׃ ב
17 וַהֲצַרְתִּי לָאָדָם וְהָלְכוּ כַעִוְרִים ב חד חס וחד מל . ה¹¹ וכל קהלת דכותי ב מ א . ב
כִּי לַיהוָה חָטָאוּ[a] ג¹²
וְשֻׁפַּךְ דָּמָם כֶּעָפָר וּלְחֻמָּם[b] כַּגֹּלָלִים׃ ל . ל
18 גַּם־כַּסְפָּם גַּם־זְהָבָם לֹא־יוּכַל לְהַצִּילָם ס¹³
בְּיוֹם[a] עֶבְרַת יְהוָה וּבְאֵשׁ קִנְאָתוֹ תֵּאָכֵל כָּל־הָאָרֶץ ר¹⁴
כִּי־כָלָה אַךְ־נִבְהָלָה יַעֲשֶׂה אֶת כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ[a]׃ ס

ל . ל 2 1 הִתְקוֹשְׁשׁוּ וָקוֹשׁוּ הַגּוֹי לֹא נִכְסָף׃
יב פסוק דמיין¹ 2 בְּטֶרֶם[a] לֵדֶת חֹק[a] כְּמֹץ[b] עָבַר יוֹם[b]
[c]בְּטֶרֶם׀ לֹא־יָבוֹא עֲלֵיכֶם חֲרוֹן אַף־יְהוָה[c]
בְּטֶרֶם לֹא־יָבוֹא עֲלֵיכֶם יוֹם אַף־יְהוָה׃
ז² דגש וחד מן יב¹ פסוק דמיין . ז³
ז דגש² . ז דגש² 3 בַּקְּשׁוּ אֶת־יְהוָה כָּל־עַנְוֵי הָאָרֶץ[a] אֲשֶׁר מִשְׁפָּטוֹ פָּעָלוּ
בַּקְּשׁוּ־צֶדֶק בַּקְּשׁוּ עֲנָוָה
אוּלַי תִּסָּתְרוּ בְּיוֹם אַף־יְהוָה׃
4 כִּי עַזָּה עֲזוּבָה תִּהְיֶה וְאַשְׁקְלוֹן לִשְׁמָמָה
אַשְׁדּוֹד בַּצָּהֳרַיִם יְגָרְשׁוּהָ וְעֶקְרוֹן תֵּעָקֵר׃ ס יב . ל
ב 5 הוֹי יֹשְׁבֵי חֶבֶל הַיָּם גּוֹי כְּרֵתִים[a] דְּבַר־יְהוָה עֲלֵיכֶם[a]
כְּנַעַן[b] אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים[c] וְהַאֲבַדְתִּיךְ מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ ל . מט מל בנביא
ג בטע בנביא⁴ 6 וְהָיְתָה[a] חֶבֶל[b] הַיָּם[b] נְוֹת כְּרֹת[c] רֹעִים וְגִדְרוֹת צֹאן׃
כת כן⁵ 7 וְהָיָה[a] חֶבֶל[b] לִשְׁאֵרִית בֵּית יְהוּדָה

¹¹ Mm 391. ¹² Mm 1974. ¹³ Mm 690. ¹⁴ Mm 1296. Cp 2 ¹ Mm 3896. ² Mm 1690. ³ Mm 1689. ⁴ Mm 3128. ⁵ Mp sub loco.

17 [a–a] add; sed frt add tot v ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔜) *καὶ τὰς σάρκας αὐτῶν*, prp וְלִחְמָם vel וְרַחֲמֵיהֶם ‖ **18** [a–a] add; sed frt add tot v ‖ **Cp 2,2** [a–a] crrp; l לֹא תָדַחְקוּ? ‖ [b–b] 𝔊* *παραπορευόμενον*, l עֹבֵר ‖ [c–c] > nonn Mss, homark? ‖ **3** [a] Mur pc Mss ארץ ‖ **5** [a–a] add ‖ [b] dl, gl? ‖ [c–c] tr post יושב? ‖ **6** [a] l וְהָיִת ‖ [b–b] > 𝔊, dl ‖ [c] > 𝔙, dl ‖ **7** [a] 7 prb add ‖ [b] 𝔊(𝔖) + *τῆς θαλάσσης*, ins הַיָּם cf 6.

4 וְנָטִיתִי יָדִי עַל־יְהוּדָה וְעַל כֹּל־יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָ͏ִם יד וחס את . לד מל
וְהִכְרַתִּי [a]מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה [a]אֶת־שְׁאֵר הַבַּעַל אֶת[b]־שֵׁם הַכְּמָרִים ב
5 וְאֶת־הַמִּשְׁתַּחֲוִים עַל־הַגַּגּוֹת לִצְבָא הַשָּׁמָיִם [c]עִם־הַכֹּהֲנִים[c]:
וְאֶת־הַמִּשְׁתַּחֲוִים [a]הַנִּשְׁבָּעִים [b]לַיהוָה [c]וְהַנִּשְׁבָּעִים בְּמַלְכָּם[d]: ל.ג[5]
6 וְאֶת־הַנְּסוֹגִים מֵאַחֲרֵי יְהוָה וַאֲשֶׁר ׀ לֹא־בִקְשׁוּ אֶת־יְהוָה וְלֹא ח[6]
7 הַס מִפְּנֵי אֲדֹנָי יְהוִה כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה [דָּרָשֵׁהוּ: ג ול
כִּי־הֵכִין יְהוָה זֶבַח [a]הִקְדִּישׁ קְרֻאָיו: ל
8 [a]וְהָיָה ׀ בְּיוֹם זֶבַח יְהוָה[a] ה
וּפָקַדְתִּי עַל־הַשָּׂרִים וְעַל־[b]בְּנֵי הַמֶּלֶךְ ב
וְעַל כָּל־הַלֹּבְשִׁים מַלְבּוּשׁ נָכְרִי: ב[7]
9 וּפָקַדְתִּי עַל כָּל־הַדִּלֹּג עַל־הַמִּפְתָּן [a]בְּיוֹם הַהוּא[a] ל.ל
הַמְמַלְאִים בֵּית אֲדֹנֵיהֶם חָמָס וּמִרְמָה: ס ב[8].ח[9]
10 [a]וְהָיָה ׀ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה[a]
קוֹל צְעָקָה מִשַּׁעַר הַדָּגִים וְיֵלֶל מִן־הַמִּשְׁנֶה ד וכל אוריות דכות
וְשֶׁבֶר גָּדוֹל מֵהַגְּבָעוֹת: 11 הֵילִילוּ יֹשְׁבֵי הַמַּכְתֵּשׁ ב
כִּי נִדְמָה כָּל־עַם כְּנַעַן נִכְרְתוּ כָּל־נִטְעֵי כֶסֶף: ד.ל
12 [a]וְהָיָה ׀ בָּעֵת הַהִיא[a]
אֲחַפֵּשׂ אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם בַּנֵּרוֹת[b] וּפָקַדְתִּי עַל־[c]הָאֲנָשִׁים ל.ח[10]
הַקֹּפְאִים עַל־שְׁמָרֵיהֶם הָאֹמְרִים בְּלִבָּם ל.ל.ט
לֹא־יֵיטִיב יְהוָה וְלֹא יָרֵעַ:
13 וְהָיָה חֵילָם ׀ לְמִשּׁסָּה וּבָתֵּיהֶם לְשַׁמָּה
[a]וּבָנוּ בָתִּים וְלֹא יֵשֵׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְלֹא יִשְׁתּוּ אֶת־יֵינָם[a]: י.ג
14 קָרוֹב יוֹם־יְהוָה הַגָּדוֹל קָרוֹב וּמַהֵר[a] מְאֹד ל
[b]קוֹל יוֹם יְהוָה מַר צוֹרֵחַ שָׁם גִּבּוֹר[b]:

[5] Mm 3445. [6] Mm 3985. [7] Hi 27,16. [8] Mm 3126. [9] Mm 3127. [10] Mm 2347.

4 [a–a] dl m cs ‖ [b] l c mlt Mss GSTEddy ואת ‖ [c–c] > G*, dl ‖ **5** [a] > G* ‖ [b] dl ‖ [c] prp לְיָרֵחַ cf Dt 17,3 Jer 8,2 ‖ [d] GL(SY) *κατὰ τοῦ Μελχομ* = בְּמִלְכֹּם ‖ **7** [a] G + *αὐτοῦ* ‖ **8** [a–a] add ‖ [b] G *τὸν οἶκον* ‖ **9** [a–a] add ‖ **10** [a–a] add ‖ **12** [a–a] add ‖ [b] GST sg ‖ [c] prp הַשַּׁאֲנַנִּים ‖ **13** [a–a] prb dl cf Am 5,11 ‖ **14** [a] l וּמַהֵר? ‖ [b–b] prp קַל יום יהוה מַר וָחָשׁ מִגִּבּור.

15 דָּרַכְתָּ בַיָּם [a]סוּסֶיךָ חֹמֶר [a]מַיִם רַבִּים׃
16 שָׁמַעְתִּי [b]וַתִּרְגַּז בִּטְנִי לְקוֹל צָלְלוּ שְׂפָתָי
יָבוֹא רָקָב בַּעֲצָמַי וְתַחְתַּי [a]אֶרְגָּז אֲשֶׁר [a]
אָנוּחַ [b]לְיוֹם צָרָה לַעֲלוֹת לְעַם יְגוּדֶנּוּ׃
17 [a]כִּי־תְאֵנָה לֹא־תִפְרָח [b]וְאֵין יְבוּל [b]בַּגְּפָנִים
כִּחֲשׁ מַעֲשֵׂה־[c]זַיִת וּשְׁדֵמוֹת לֹא־עָשָׂה אֹכֶל
גָּזַר [d]מִמִּכְלָה צֹאן וְאֵין בָּקָר בָּרְפָתִים׃
18 וַאֲנִי בַּיהוָה אֶעְלֹזָה אָגִילָה בֵּאלֹהֵי יִשְׁעִי׃
19 יְהוִה אֲדֹנָי חֵילִי [a]
וַיָּשֶׂם רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמוֹתַי [b]יַדְרִכֵנִי
לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹתָי׃ [c]

סכום הפסוקים
חמשים ושש

ZEPHANIA צפניה

1 1 דְּבַר־יְהוָה [a]אֲשֶׁר הָיָה אֶל־צְפַנְיָה בֶּן־כּוּשִׁי בֶּן־גְּדַלְיָה בֶּן־
אֲמַרְיָה בֶּן־חִזְקִיָּה [a]בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ בֶן־אָמוֹן מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
2 אָסֹף [a]כֹּל מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה נְאֻם־יְהוָה׃
3 אָסֹף [a]אָדָם וּבְהֵמָה אָסֹף [a]עוֹף־הַשָּׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם
[b]וְהַמַּכְשֵׁלוֹת [c]אֶת־הָרְשָׁעִים [b]
וְהִכְרַתִּי אֶת־הָאָדָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה נְאֻם־יְהוָה׃

[14] Mm 23. [15] Mm 1523. [16] Gn 49,19. [17] Mm 2004. [18] Mm 3123. [19] Mm 3311. [20] Mm 3124.
Cp 1 [1] Mm 2690. [2] Mp sub loco. [3] Mm 3125 et Mm 3983. [4] Mm 2496.

15 [a–a] l סוּסָו בְּחמר ‖ **16** [a–a] prb l יִרְגְּזוּ אֲשֶׁרֵי cf G ‖ [b] prb l אֶחֱכֶּה ‖ **17** [a] tot v prb add ‖ [b] G *καρποφορήσει*, l תִּפְרֶה ‖ [c] l מעשֵׂהו vel potius מעשֵׂהוּ ‖ [d] l גֹּנֵר ‖ **19** [a] frt exc hemist ‖ [b] G *τὰ ὑψηλά*, frt l במות(ה) (ˀ dttg) ‖ [c] frt l בנגינות cf Ps 4,1 etc.
Cp 1,1 [a] pc Mss S חלקיה ‖ **2/3** [a] prp אסף ‖ [b–b] > G*; frt add tot 3 (et 2?) ‖ [c] prb l וְהִכְשַׁלְתִּי.

ל. עזו ק ול כת ה

וְשָׁם חֶבְיוֹן עֻזֹּה׃

ג רפי 6. ג. 4 5 לְפָנָיו יֵלֶךְ דָּבֶר וְיֵצֵא רֶשֶׁף לְרַגְלָיו׃

ל. ב 7 6 עָמַד וַיְמַדֵּד אָרֶץ רָאָה וַיַּתֵּר גּוֹיִם

ב. ג 8 וַיִּתְפֹּצְצוּ הַרְרֵי־עַד שַׁחוּ גִּבְעוֹת עוֹלָם

ד 9 הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ׃ [מִדְיָן׃ ס

ל. ה מל 7 תַּחַת אָוֶן רָאִיתִי אָהֳלֵי כוּשָׁן יִרְגָּזוּן יְרִיעוֹת אֶרֶץ

ל 8 הַבְנְהָרִים חָרָה יְהוָה אִם בַּנְּהָרִים אַפֶּךָ אִם־בַּיָּם

ב וחס כִּי תִרְכַּב עַל־סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ יְשׁוּעָה׃ [עֶבְרָתֶךָ

ד. ו חס 10. 11 9 עָרְיָה תָעוֹר קַשְׁתֶּךָ שִׁבְעוֹת מַטּוֹת אֲמָר סֶלָה

ג 12 נְהָרוֹת תְּבַקַּע־אָרֶץ׃ 10 רָאוּךָ יָחִילוּ הָרִים

זֶרֶם מַיִם עָבָר נָתַן תְּהוֹם קוֹלוֹ

ל. ל. ל. ל 11 רוֹם יָדָיו הֵנִיף נָשָׂא׃ שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻלָּה

יג לְאוֹר חִצֶּיךָ יְהַלֵּכוּ לְנֹגַהּ בְּרַק חֲנִיתֶךָ׃

ב 12 בְּזַעַם תִּצְעַד־אָרֶץ בְּאַף תָּדוֹשׁ גּוֹיִם׃

ב. ג 13 יָצָאתָ לְיֵשַׁע עַמֶּךָ לְיֵשַׁע אֶת־מְשִׁיחֶךָ [סֶלָה׃ פ

ג מָחַצְתָּ רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע עָרוֹת יְסוֹד עַד־צַוָּאר

ל. פרזיו. ב חד כת ש וחד כת ס 14 נָקַבְתָּ בְמַטָּיו רֹאשׁ פְּרָזָו יִסְעֲרוּ

לַהֲפִיצֵנִי עֲלִיצָתָם כְּמוֹ־לֶאֱכֹל עָנִי בַּמִּסְתָּר׃

[4] Q addidi, cf Mp sub loco. [5] Mm 2814. [6] Mm 396. [7] Mm 1846. [8] Mm 3610. [9] Mm 632. [10] Mm 2477. [11] Mm 3122. [12] Mm 3326. [13] Mm 2919.

4 [b–b] prb add, gl ‖ **6** [a] prp וַיְעַמֶּד ‖ [b–b] prb dl (var lect ad aδ + לוֹ cf 7[a–a]), al tr ad fin 4 ‖ **7** [a–a] prb l תַּחְתָּאנָה, prp תַּחְתֵּיךָ; G[Barb] *αὐτοῦ ἕνεκα σεισθήσεται ἡ οἰκουμένη* = לוֹ תֵּחַת אֶרֶץ ‖ [b] dl; huc tr a fin v b יריעות מדין ‖ [c–c] cf [b] ‖ [d] var lect ad אוֹן v a (cf [a–a]), dl ‖ **8** [a] dl aut potius tr ad fin v a ‖ [b–b] dl, var lect ad הבנהרים ‖ [c–c] crrp; prp מֶרְכַּבְתְּךָ cf G(ΣC) *ἡ ἱππασία σου*, G[Barb] + *ὃ προέβης* ‖ **9** [a–a] G *ἐντείνων ἐντενεῖς*, l עֹרָה תְּעָרֶה cf ΣCV ‖ [b] frt l שְׁבֻעָתְ cf G[Barb] *ἐχόρτασας* Ş *wnsb'wn* ‖ [c] G[Barb] *τῆς φαρέτρας αὐτῆς*, frt l (יִתְּרָה) יִתְרָה vel מֵיתָרֶךָ; prp תֹּאמַר (ת hpgr) ‖ [d] G(Σ) *ῥαγήσεται*, prb l תִּבָּקַע ‖ **10** [a–a] l c Mur זְרְמוּ מַיִם עָבְרוֹת cf Ps 77,18 ‖ [b–b] crrp; frt l מְזֻרָּחָה, prp רוֹמְמוּת aut אוֹר מוֹעֲדוֹ ‖ [c] l נְשֵׂא = נשׂה ‖ **11** [a] cj c 10bβ, huc tr : ‖ [b] G *ἐν τῇ τάξει αὐτῆς*, l (בְּ)זְבֻלָה ‖ **13** [a–a] frt l לִישׁע עִם vel potius לִישׁע אֶת־עַם (ה)וֹשִׁיעַ ‖ [b] pc Mss G[-BS] pl ‖ [c–c] prb l sol בֵּית, ראשׁ var lect? cf G et 14 ‖ [d] l עֲרֵרְתָּ vel עֲרַרְתָּ ‖ [e] l צוּר ‖ **14** [a] prb l בְּמַטֹּתֶיךָ vel בְּמַטֵּה cf G[Barb] *μετὰ δυνάμεώς σου*; prp בַּמַּטָּה ‖ [b] l רֹאשׁוֹ cf G(Σ) *κεφαλάς* [Barb] *ἀρχηγούς* = ראשי ‖ [c] G(Σ) *δυναστῶν* T *wgjbrj (rjšj)* V *bellatorum eius* ‖ [d] l יִסְעֲרוּ ‖ [e] prb ins כַּמַּץ cf [g] ‖ [f] prb l לְהָפִיץ עָנִי ‖ [g] l כַּמַּץ et tr post יסערו cf [e]; prp פִּימוֹ et antea לְהָפִיץ עֲלִיצוּת

13 [a]הֲלוֹא הִנֵּה[b] מֵאֵת[c] יְהוָה צְבָאוֹת[a]
וְיִגְעוּ[d] עַמִּים בְּדֵי־אֵשׁ וּלְאֻמִּים בְּדֵי־רִיק יִעָפוּ׃ ל מל
14 [a]כִּי תִמָּלֵא הָאָרֶץ לָדַעַת אֶת־כְּבוֹד יְהוָה כַּמַּיִם יְכַסּוּ
[עַל־]יָם[b]׃ ס ד

15 הוֹי מַשְׁקֵה רֵעֵהוּ [a]מְסַפֵּחַ חֲמָתְךָ[ab] וְאַף[c] שַׁכֵּר ל ב15 . ל . ל
לְמַעַן הַבִּיט עַל־מְעוֹרֵיהֶם[de]׃ ל
16 שָׂבַעְתָּ קָלוֹן מִכָּבוֹד שְׁתֵה גַם־אַתָּה וְהֵעָרֵל[a] ל
תִּסּוֹב עָלֶיךָ כּוֹס יְמִין יְהוָה וְקִיקָלוֹן עַל־כְּבוֹדֶךָ׃ ב16 מל ול בסים . ל
17 [a]כִּי חֲמַס לְבָנוֹן יְכַסֶּךָּ וְשֹׁד בְּהֵמוֹת יְחִיתָן[ab] ל
מִדְמֵי אָדָם וַחֲמַס־אֶרֶץ קִרְיָה וְכָל־יֹשְׁבֵי בָהּ׃ ס ח17
18 מָה־הוֹעִיל פֶּסֶל כִּי פְסָלוֹ[a] יְצֹרוֹ מַסֵּכָה וּמוֹרֶה[b] שֶׁקֶר ל
כִּי בָטַח [c]יֹצֵר יְצָרוֹ[cd] עָלָיו לַעֲשׂוֹת אֱלִילִים אִלְּמִים׃ ס ד חס . ב18
19 הַוֹי אֹמֵר[a] לָעֵץ הָקִיצָה עוּרִי לְאֶבֶן דּוּמָּם [b]הֲוא יוֹרֶה[b] ג19 . ג20 . ב21
הִנֵּה־הוּא תָפוּשׂ זָהָב וָכֶסֶף וְכָל־רוּחַ אֵין בְּקִרְבּוֹ׃ ל . ל
20 וַיהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו[a] כָּל־הָאָרֶץ׃ פ ת ר״ת בסים . כנ

3 1 תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל שְׁגְיֹנוֹת׃ ל . ל
2 [a]יְהוָה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֶךָ יָרֵאתִי[b] יְהוָה פָּעָלְךָ ל
בְּקֶרֶב[c] שָׁנִים חַיֵּיהוּ[d] בְּקֶרֶב[c] שָׁנִים תּוֹדִיעַ[e] ל ומל
בְּרָגְזְךָ[f] רַחֵם תִּזְכֹּר׃ ב . ב מל
3 [a]אֱלוֹהַ מִתֵּימָן יָבוֹא וְקָדוֹשׁ מֵהַר־פָּארָן סֶלָה ג . ג2
כִּסָּה שָׁמַיִם הוֹדוֹ וּתְהִלָּתוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ׃ ת3 ג מנה בסים
4 וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה[a] קַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ

[15] Mm 3117. [16] Mp sub loco. [17] Mm 2556. [18] Dt 31,21. [19] Mm 3118. [20] Mm 3119. [21] Mm 3120. Cp 3 [1] Mp sub loco. [2] Mm 2417. [3] Mm 3121.

13 [a–a] add ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔙) *ταῦτά ἐστι*, prb l הֲנָה ‖ [c] 𝔔 מעם ‖ [d] 𝔔 יגעו ‖ **14** [a] add cf Jes 11,9 ‖ [b] 𝔔 הים cf 𝔊* *αὐτούς* = עליהם ‖ **15** [a–a] prb l מַסֵּף חֲמָתוֹ, ח dttg et cf [b] ‖ [b] 𝔔 חמתו cf σ′𝔙 ‖ [c] 𝔔 אף ‖ [d–d] prb dl, gl; an exc hemist? ‖ [e] 𝔔 מועדיהם ‖ **16** [a] l c 𝔔𝔊 (α′𝔖𝔗) וְהֵרָעֵל ‖ **17** [a–a] prb tr post 13 (14); al tr tot v ‖ [b] 𝔔 יחתה (crrp ex יחתכה?); 𝔊(𝔖𝔗) *πτοήσει σε* cf 𝔙, l יְחִתֶּךָּ ‖ **18** [a] 𝔔 פסל ‖ [b] 𝔔 ומרי ‖ [c–c] l יצרו, dttg ‖ [d] 𝔔 יצריו ‖ **19** [a] 𝔔 [ה]אמר ‖ [b–b] gl, dl ‖ **20** [a] 𝔔 מלפניו ‖ **Cp 3,2** [a] 𝔊 textus auctus (transl dupl) ‖ [b] l (וְ)רָאִיתִי cf 𝔊 ‖ [c] prp בְּקֶרֶב cf α′ ‖ [d] prp חַיֶּהוּ ‖ [e] 𝔊(𝔖) *ἐπιγνωσθήσῃ*, frt l תּוֹדֻעַ ‖ [f–f] prb add ‖ **3** [a] sic L, mlt Mss Edd ה— ‖ **4** [a] l תַּחְתָּיו.

2 וַיַּעֲנֵנִי יְהוָה וַיֹּאמֶר
כְּתֹב חָזוֹן וּבָאֵר עַל־הַלֻּחוֹת לְמַעַן יָרוּץ קוֹרְאֹ[a] בוֹ׃ ל. ¹ מל בלישׁ
3 כִּי עוֹד חָזוֹן לַמּוֹעֵד וְיָפֵחַ[a] לַקֵּץ וְלֹא יְכַזֵּב ב
אִם־יִתְמַהְמָהּ חַכֵּה־לוֹ כִּי־בֹא יָבֹא לֹא[b] יְאַחֵר׃ ל חס בסיט
4 הִנֵּה עֻפְּלָה[a] לֹא־יָשְׁרָה[b] נַפְשׁוֹ[c] בּוֹ וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ[d] יִחְיֶה׃ ב. ³a. ⁴a יה וכל חיו יחיה דכות⁴
5 וְאַף[a] כִּי־[ba]הַיָּיִן בּוֹגֵד[b] גֶּבֶר יָהִיר וְלֹא[d] יְנוָה[e] ט ר״פ. ב חס⁵. ב
אֲשֶׁר הִרְחִיב כִּשְׁאוֹל נַפְשׁוֹ וְהוּא כַּמָּוֶת וְלֹא יִשְׂבָּע ג. ⁷. ב זקף קמ
וַיֶּאֱסֹף[g] אֵלָיו כָּל־הַגּוֹיִם וַיִּקְבֹּץ[h] אֵלָיו כָּל־הָעַמִּים׃ [וַיֹּאמַר][a] כ⁸ ב מנח בסיט [1 רפ⁹]
6 הֲלוֹא[a] כֻלָּם[b] עָלָיו מָשָׁל[c] יִשָּׂאוּ וּמְלִיצָה[d] חִידוֹת[e] לוֹ ו. ב⁹
הוֹי הַמַּרְבֶּה לֹא־[a]לוֹ[f] עַד־מָתַי[h] וּמַכְבִּיד[i] עָלָיו עַבְטִיט׃ ו דגש¹¹. ח¹². ל
7 הֲלוֹא[a] פֶּתַע יָקוּמוּ[a] נֹשְׁכֶיךָ[b] וְיִקְצוּ[c] מְזַעְזְעֶיךָ[d] ל וחסף¹³
וְהָיִיתָ לִמְשִׁסּוֹת לָמוֹ׃ 8 כִּי אַתָּה[a]
שָׁלַלְתָּ גּוֹיִם רַבִּים יְשָׁלּוּךְ[b] כָּל־יֶתֶר עַמִּים ל. ל
מִדְּמֵי אָדָם וַחֲמַס־אֶרֶץ קִרְיָה וְכָל־[c]יֹשְׁבֵי בָהּ׃ פ ח¹⁴
9 הוֹי בֹּצֵעַ[a] בֶּצַע[b] רָע לְבֵיתוֹ
לָשׂוּם בַּמָּרוֹם קִנּוֹ לְהִנָּצֵל מִכַּף־רָע׃ [נַפְשֶׁךָ] ג. ב
10 יָעַצְתָּ בֹשֶׁת לְבֵיתֶךָ קְצוֹת[a]־[b]עַמִּים רַבִּים וְחוֹטֵא[c] ג¹³
11 כִּי־[a]אֶבֶן מִקִּיר תִּזְעָק וְכָפִיס מֵעֵץ יַעֲנֶנָּה׃ פ ב
12 הוֹי בֹּנֶה עִיר בְּדָמִים וְכוֹנֵן[a] קִרְיָה בְּעַוְלָה׃

[3] Mm 528. [4] Mm 107. [5] Prv 22,12, Mp contra textum, cf Mp sub loco. [6] Mm 3115. [7] Mm 3116. [8] Mm 4234. [9] Prv 1,6. [10] Mm 2423. [11] Mm 3644. [12] Mm 282. [13] Mp sub loco. [14] Mm 2556.

2 [a] הקורא ‖ **3** [a] 𝔔 יפיח, prb l וּיפִיחַ; prp יָפִיחַ(וֹ), al וּפִתַּח et apertio cf 𝔊 ‖ [b] l c 𝔔 mlt Mss 𝔊𝔖𝔗 וְלֹא ‖ **4** [a] l עָפָל vel עַפָל ‖ [b] 𝔊(S) *εὐδοκεῖ*, prb l רָצְתָה; 𝔔 ישרה ‖ [c] l c Ms 𝔊α′ נפשי ‖ [d] 𝔊* *ἐκ πίστεώς μου* ‖ **5** [a–a] > 𝔊𝔖, prb add ‖ [b–b] 𝔔 הן יבגוד ‖ [c] prb l הוֹי cf 6. 9. 12. 15. 19 et 𝔔 הן; prp יָהִין ‖ [d] prp לא, sed cf bβ ‖ [e] frt l ירוה cf 𝔖; prp יָבְנֶה ‖ [f] 𝔔 לוא ‖ [g] 𝔔 ויאספו ‖ [h] 𝔔 ויקבצו ‖ **6** [a–a] add an ex textu crrp ortum? ‖ [b] > 𝔔 ‖ [c–c] 𝔔 invers ‖ [d] 𝔔 ומליצי ‖ [e] prp וָיָחוּדוּ ‖ [f] l c 𝔊𝔔 ויאמרו ‖ [g] 𝔔 ולוא ‖ [h–h] dl? prp עַד־תָּמוֹ ‖ [i] 𝔔 יכביד cf 𝔖𝔗 ‖ **7** [a–a] 𝔔 פת.אום ויקומו ‖ [b] prp נֹשֶׁיךָ cf 𝔔 ‖ [c] l c 𝔔 וְיִקְצוּ ‖ **8** [a] exc nonn vb; frt ins שׁוֹסֵךְ אֹתָם cf stich sq ‖ [b] frt l וְשָׁלּוּךְ cf 𝔔 ‖ [c–c] add cf 17 ‖ **9** [a] 𝔔 הבוצע ‖ [b] exc vb; prb ins m cs וְרַע (homtel) ‖ c 𝔔 וישלוכה ‖ **10** [a] prb l קְצוֹת vel קִצּוֹת ‖ [b–b] prb add ‖ [c] 𝔔 וחוטי; prp בְּחַטְאָ, al וְחַטָּאתָ vel וַחֲטֹא cf Prv 20,2 ‖ **12** [a] frt l c 𝔔 ויכונן; prp וּמְכוֹנֵן cf 𝔊𝔖𝔗.

[c]וּפָשׁוּ פָּרָשָׁיו[ed]

וּפָרָשָׁיו[c] מֵרָחוֹק יָבֹאוּ[a] יָעֻפוּ כְּנֶשֶׁר חָשׁ לֶאֱכוֹל׃ 12 ד׳ . יג מל 13

כְּלָּה לְחָמָס יָבוֹא 9 כת כן 14

[a]מְגַמַּת פְּנֵיהֶם קָדִימָה[ab] וַיֶּאֱסֹף[c] כַּחוֹל שֶׁבִי׃ ז חס פאת . כ 15 ב מנה בסיף

וְהוּא[b] בַּמְּלָכִים יִתְקַלָּס[a] וְרוֹזְנִים מִשְׂחָק לוֹ 10 לג ר״פ וחד מן ח פסוק והרא הנא

הוּא[b] לְכָל־מִבְצָר יִשְׂחָק וַיִּצְבָּר[c] עָפָר וַיִּלְכְּדֶהָ[d]׃

אָז חָלַף[a] רוּחַ[b] וַיַּעֲבֹר[c] וְאָשֵׁם[d] זוּ כֹחוֹ לֵאלֹהָיו[e]׃ 11 ל

הֲלֹוא אַתָּה מִקֶּדֶם יְהוָה[a] אֱלֹהַי קְדֹשִׁי[a] לֹא[b] נָמוּת[b] 12 ל וחס

יְהוָה לְמִשְׁפָּט שַׂמְתּוֹ[a] וְצוּר[c] לְהוֹכִיחַ[d] יְסַדְתּוֹ׃ ל . ל

טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת רָע[a] וְהַבִּיט אֶל־עָמָל לֹא תוּכָל 13 כת . ל

לָמָּה תַבִּיט[b] בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ[c] בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ[d]׃ ה מל 16 ת 17

וַתַּעֲשֶׂה[a] אָדָם כִּדְגֵי הַיָּם כְּרֶמֶשׂ[b] לֹא־מֹשֵׁל[b] בּוֹ׃ 14 ת 18

כְּלָּה בְּחַכָּה הֶעֱלָה[a] יְגֹרָהוּ[b] בְּחֶרְמוֹ 15 כת כן 14 . ב 19 . ל 20

וַיֶּאֱסְפֵהוּ בְּמִכְמַרְתּוֹ עַל־כֵּן יִשְׂמַח וְיָגִיל׃ ל

עַל־כֵּן יְזַבֵּחַ לְחֶרְמוֹ וִיקַטֵּר לְמִכְמַרְתּוֹ 16 ל

כִּי בָהֶמָּה שָׁמֵן חֶלְקוֹ וּמַאֲכָלוֹ בְּרִאָה[a]׃ ג 21 . ת 22 . ל . ב חד מל וחד חס

הֲעַל־כֵּן יָרִיק חֶרְמוֹ[a] וְתָמִיד[b] לַהֲרֹג גּוֹיִם לֹא[d] יַחְמֹל׃ ס 17 ב . ד מל

עַל־מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֹדָה וְאֶתְיַצְּבָה עַל־מָצוֹר[a] וַאֲצַפֶּה[b] 2 1 ב ר״פ על על על 1 . ב 2

לִרְאוֹת מַה־יְדַבֶּר־בִּי וּמָה אָשִׁיב[c] עַל־תּוֹכַחְתִּי׃

12 Mm 3635. 13 Mm 1640. 14 Cf Mp sub loco, Mm 2264 et 2480. 15 Mm 4234. 16 Mm 125. 17 Mm 3638. 18 Mm 1970. 19 Hi 40,25. 20 Mm 1430. 21 Mm 579. 22 Mm 1407. Cp 2 1 Mm 2328. 2 Mm 3114.

8 c–c 𝔏 פשו ופרשו פרשו ‖ d exc vb? ‖ e cf 9a–a ‖ f > pc Mss 𝔊𝔖W, dttg? ‖ g > 𝔔𝔖, frt dl ‖ **9** a–a frt tr post 8a cf 8e; 𝔊 *ἀνθεστηκότας προσώποις αὐτῶν ἐξ ἐναντίας*, prp פניהם קדמה (מגרה) ‖ b 𝔏 קדים, σ′(ϒ) *ἄνεμος καύσων*, 𝔖 *ʿšjn*, 𝔗 *krwḥ qdwm*'; prp קדמה ‖ c 𝔊(ϒ) *καὶ συνάξει*, l ויאסף cf 𝔖 ‖ **10** a 𝔏 יקלס ‖ b 𝔏 pc Mss 𝔊(𝔖) והוא ‖ c 𝔊(ϒ) *καὶ βαλεῖ*, l ויר׳ ‖ d 𝔏 וילכדהו, 𝔊 *καὶ κρατήσει αὐτοῦ*, l ויִלְכְּדֵהוּ cf ϒ ‖ **11** a prp חָלַף cf 𝔊ϒ ‖ b prb l כָּרוּחַ ‖ c prp וַיַּעבר cf 𝔊ϒ ‖ d 𝔏 וישם, l וְיָשֵׂם et cj c v b ‖ e prb l ו(י)הָ— ‖ **12** a–a 𝔊* *ὁ θεὸς ὁ ἅγιός μου*, prb l אלהי קָדְשִׁי ‖ b–b l c Tiq soph לא תמות ‖ c prp צורי ‖ d 𝔏 למוכיחו ‖ **13** a 𝔏 ברע ‖ b 𝔏 תביטו ‖ c 𝔏 ותחריש cf 𝔖𝔗 ‖ d > 𝔊*𝔖, frt dl ‖ **14** a 𝔏 ותעש; frt l תעשה (ו dttg) ‖ b–b 𝔏 למשל ‖ **15** a prb l c 𝔏 יַעֲלֵה ‖ b prb l c 𝔏 ויגרהו cf 𝔊𝔖; exc vb? ‖ **16** a 𝔏 ברי, l בָּרְא (ה dttg) ‖ **17** a 𝔏 Ms 𝔊𝔖(ϒ) על ‖ b frt l c 𝔏 חַרְבּוֹ (ו dttg) ‖ c l c 𝔏 תמיד et cj c v a cf 𝔖 ‖ d 𝔏 pc Mss ולוא cf 𝔖𝔗Mss ‖ **Cp 2, 1** a 𝔏 מצורי, prp מְצוּרִי ‖ b add? ‖ c l ישיב cf 𝔖.

נָפְשׁוֹ[d] עַמְּךָ[e] עַל־הֶהָרִים וְאֵין מְקַבֵּץ׃
19 אֵין־כֵּהָה[a] לְשִׁבְרֶךָ[b] נַחְלָה מַכָּתֶךָ[b]
כָּל־ | שֹׁמְעֵי שִׁמְעֲךָ[b] תָּקְעוּ כַף עָלֶיךָ[c] | ו11
כִּי עַל־מִי לֹא־עָבְרָה רָעָתְךָ[b] תָּמִיד׃

סכום הפסוקים
ארבעים ושבעה

חבקוק HABAKUK

ס1,1 **1** 1 הַמַּשָּׂא אֲשֶׁר חָזָה חֲבַקּוּק הַנָּבִיא׃ ט
2 עַד־אָנָה יְהוָה שִׁוַּעְתִּי וְלֹא תִשְׁמָע ד2
אֶזְעַק אֵלֶיךָ חָמָס וְלֹא תוֹשִׁיעַ׃
3 לָמָּה תַרְאֵנִי אָוֶן וְעָמָל תַּבִּיט[a] ה3
וְשֹׁד וְחָמָס לְנֶגְדִּי [b]וַיְהִי רִיב[b] [c]וְמָדוֹן יִשָּׂא[c]׃ יד בטע4. לי. לז
4 עַל־כֵּן תָּפוּג תּוֹרָה וְלֹא־יֵצֵא לָנֶצַח מִשְׁפָּט[a] ב. ב5
כִּי רָשָׁע מַכְתִּיר אֶת־הַצַּדִּיק עַל־כֵּן יֵצֵא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל׃ ל
5 רְאוּ בַגּוֹיִם[a] וְהַבִּיטוּ וְהִתַּמְהוּ תְּמָהוּ[b] ל
כִּי־פֹעֵל[c] פֹּעֵל בִּימֵיכֶם לֹא תַאֲמִינוּ כִּי יְסֻפָּר׃ ב
6 כִּי־הִנְנִי מֵקִים[a] אֶת־הַכַּשְׂדִּים[a] הַגּוֹי הַמַּר וְהַנִּמְהָר ל
הַהֹלֵךְ לְמֶרְחֲבֵי־אֶרֶץ לָרֶשֶׁת מִשְׁכְּנוֹת לֹא־לוֹ׃ כז[a] מל ול בעינ וכל משל. וקהלת דכנת ב מ ה. ו דגש. ה[a].
7 אָיֹם וְנוֹרָא הוּא מִמֶּנּוּ מִשְׁפָּטוֹ וּשְׂאֵתוֹ[a] יֵצֵא׃ ז[a]. יא זוגין דמטע בטע[10]. יא[11]. ל
8 וְקַלּוּ[a] מִנְּמֵרִים סוּסָיו וְחַדּוּ מִזְאֵבֵי עֶרֶב[b] ל

[11] Mm 1703.
Cp 1 [1] Mp sub loco. [2] Mm 2475. [3] Mm 125. [4] Mm 3948. [5] Mm 3113. [6] Mm 1788. [7] Mm 3644. [8] Mm 282. [9] Mm 3040. [10] Mm 794. [11] Mm 1689.

18 [d] l נָפְצוּ ‖ [e] prp דָּךְ cf S ‖ **19** [a] G *ἴασις* = גֵּהָה? ‖ [b] cf 18[e] ‖ [c] cf 18[a].
Cp 1,3 [a] frt l אביט cf ST ‖ [b–b] var lect an gl ad sq? ‖ [c–c] frt l אֶשָּׂא an exc nonn vb? ‖
4 [a] Q המ׳ ‖ **5** [a] G *οἱ καταφρονηταί* = בּוֹגְדִים cf S, l וּרְאוּ ‖ [b] G* + *ἀφανίσθητε* – וְתָמֹהוּ? ‖ [c] G + *ἐγώ* cf S, frt ins אֲנִי vel potius l אֶפְעַל m cs ‖ **6** [a–a] gl, dl; G + *τοὺς μαχητάς*, l sol הַ(גִּבֹּרִים) m cs ‖ **7** [a] prb dl, var lect ad ומשפטו ‖ **8** [a] Q וקול ‖ [b] G *τῆς Ἀραβίας*, prb l עֲרָבָה.

פּוּט וְלוּבִים הָיוּ בְּעֶזְרָתֵךְ׃
10 גַּם־הִוא לַגֹּלָה הָלְכָה בַשֶּׁבִי ד וחס בלישׁ
גַּם עֹלָלֶיהָ יֹרְטְשׁוּ בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת ה⁵
וְעַל־נִכְבַּדֶּיהָ יַדּוּ גוֹרָל ג
וְכָל־גְּדוֹלֶיהָ רֻתְּקוּ בַזִּקִּים׃
11 גַּם־אַתְּ תִּשָּׁכְרִי תִּהְיִי נֶעְלָמָה ב
גַּם־אַתְּ תְּבַקְשִׁי מָעוֹז מֵאוֹיֵב׃
12 כָּל־מִבְצָרַיִךְ תְּאֵנִים עִם־בְּכוּרִים ד מל⁶
אִם־יִנּוֹעוּ וְנָפְלוּ עַל־פִּי אוֹכֵל׃
13 הִנֵּה עַמֵּךְ נָשִׁים ה⁷
פְּתֻחַ נִפְתְּחוּ שַׁעֲרֵי אַרְצֵךְ ג ב חס וחד מל
אָכְלָה אֵשׁ בְּרִיחָיִךְ׃
14 מֵי מָצוֹר שְׁאָבִי־לָךְ חַזְּקִי מִבְצָרָיִךְ ב.נ
בֹּאִי בַטִּיט וְרִמְסִי בַּחֹמֶר ל
הַחֲזִיקִי מַלְבֵּן׃
15 שָׁם תֹּאכְלֵךְ אֵשׁ תַּכְרִיתֵךְ חֶרֶב תֹּאכְלֵךְ כַּיֶּלֶק ל.ה
הִתְכַּבְּדִי כַּיֶּלֶק הִתְכַּבְּדִי כָּאַרְבֶּה׃
16 הִרְבִּית רְכֻלַּיִךְ מִכּוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם יֶלֶק פָּשַׁט וַיָּעָף ג וחס
17 מְנִזָּרַיִךְ כֶּאַרְבֶּה וְשִׁפְסָרַיִךְ כְּגֹנָב גְּבָאִי ל.ה.נ
חַנּוֹתַיִם בַּגְּדֵרוֹת בְּיוֹם קָרָה לי
שֶׁמֶשׁ זָרְחָה וְנוֹדַד וְלֹא־נוֹדַע מְקוֹמוֹ יי
18 אַיְּמֵי: נָמוּ רֹעֶיךָ מֶלֶךְ אַשּׁוּר יִשְׁכְּנוּ אַדִּירֶיךָ ב.ל

⁵Mm 2840. ⁶Mm 3271. ⁷Mm 868. ⁸Mm 1843. ⁹Mm 841. ¹⁰Mm 520.

9 b 𝔊(𝔖) *βοηθοὶ αὐτῆς*, l תָּהּ – ‖ **10** a l רֻטְּשׁוּ cf 𝔖𝔙 ‖ b 𝔊 + *πάντα*, ins כָּל־ ‖ **11** a prp תִּשָּׁבְרִי ‖ b prp נֶעֱלָמָה; 𝔗 *msl'm'*, frt l נִלְעָמָה pessum data ‖ **12** a prb l עָרַיִךְ vel prp תְּאֵנִים ‖ b prp נָשִׁים; 𝔗 (= נָסִים) vel כְּנָשִׁים cf 𝔊(𝔖𝔗) *ὡς γυναῖκες* ‖ b–b l אִיבִיךְ (כֹּל) בְּקֶרֶב ‖ **13** a frt l נָשִׁים c–c gl? aṇ exc hemist? ‖ d sic L, mlt Mss Edd יךְ– ‖ **14** a prp בּוֹסִי ‖ b exc hemist; שֹׁם 15 superesse vid ‖ **15** a cf 14b ‖ b–b prb dl ‖ c l הִתְכַּבְּדִי ‖ **16** a l הַרְבִּי vel וְהִרְבִּית ‖ b–b add ‖ **17** a–a dttg; l כְּגוֹבָי ‖ b–b l ונודד לא, sed frt (cf metrum) ונודד(ו) add ‖ c l מְקוֹמָם ‖ d prb l אֵיכָה et cj c 18, al prp אוֹי מַה נָּמוּ ‖ **18** a prp יךָ– cf 𝔖 ‖ b–b add? ‖ c prb l יָשְׁנוּ.

13 אַרְיֵה טֹרֵף בְּדֵי גֽוֹרֹתָיו וּמְחַנֵּק לְלִבְאֹתָיו ד. ל
וַיְמַלֵּא־טֶרֶף חֻרָיו וּמְעֹנֹתָיו טְרֵפָה׃ ט. ל חס13
14 הִנְנִי אֵלַיִךְ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת כט. כו
וְהִבְעַרְתִּי בֶעָשָׁן רִכְבָּהּ[a] וּכְפִירַיִךְ תֹּאכַל חָרֶב ל
וְהִכְרַתִּי מֵאֶרֶץ טַרְפֵּךְ וְלֹא־יִשָּׁמַע עוֹד קוֹל מַלְאָכֶיהָ[b]׃ ס ב14. 15. ל

3 1 הוֹי עִיר דָּמִים כֻּלָּהּ כַּחַשׁ ל
פֶּרֶק מְלֵאָה לֹא יָמִישׁ טָרֶף׃ ז1
2 קוֹל שׁוֹט וְקוֹל רַעַשׁ אוֹפָן
וְסוּס דֹּהֵר וּמֶרְכָּבָה מְרַקֵּדָה׃
3 פָּרָשׁ מַעֲלֶה[a] ג ב קמ וחד פת. ח2
וְלַהַב חֶרֶב וּבְרַק חֲנִית
וְרֹב חָלָל וְכֹבֶד פֶּגֶר
וְאֵין קֵצֶה לַגְוִיָּה יִכָּשְׁלוּ[b] בִּגְוִיָּתָם[c]׃ ח3. וכשלו ק
4 מֵרֹב זְנוּנֵי זוֹנָה טוֹבַת חֵן בַּעֲלַת כְּשָׁפִים
הַמֹּכֶרֶת[a] גּוֹיִם בִּזְנוּנֶיהָ וּמִשְׁפָּחוֹת בְּכְשָׁפֶיהָ׃
5 הִנְנִי אֵלַיִךְ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת[a] וְגִלֵּיתִי שׁוֹלַיִךְ עַל־פָּנָיִךְ כט. כו. ג ומל. ח
וְהַרְאֵיתִי גוֹיִם מַעְרֵךְ וּמַמְלָכוֹת קְלוֹנֵךְ׃
6 וְהִשְׁלַכְתִּי עָלַיִךְ שִׁקֻּצִים וְנִבַּלְתִּיךְ וְשַׂמְתִּיךְ כִּרְאִי׃ ג חס4. ל
7 וְהָיָה כָּל־רֹאַיִךְ יָדוֹד מִמֵּךְ וְאָמַר[a] ז בסים
שָׁדְדָה נִינְוֵה מִי יָנוּד לָהּ
מֵאַיִן אֲבַקֶּשׁ מְנַחֲמִים לָךְ[b]׃
8 הֲתֵיטִבִי מִנָּא אָמוֹן הַיּוֹשֶׁבֶת בַּיְאֹרִים מַיִם סָבִיב לָהּ[a] ל. ל
אֲשֶׁר־חֵיל[b] יָם[c] מַיִם[d] חוֹמָתָהּ׃
9 כּוּשׁ עָצְמָה[a] וּמִצְרַיִם וְאֵין קֵצֶה ב. ח3

13 Mm 2570. 14 Mm 3111. 15 Mm 3112. Cp 3 1 Mm 3293. 2 Mm 2726. 3 Mm 2213. 4 Mm 2190.

14 [a] G(S) *πλήθός σου* - רַבָּךְ? prp רִכְבֵּךְ (cf 𝔗𝔙) vel רִבְצֵךְ, sed frt l סָבְבֵךְ cf 1,10 || [b] G *τὰ ἔργα σου*, prp מַלְאַכְתֵּךְ cf 𝔗𝔙, sed frt l לְבִיאֵיךְ || Cp 3,3 [a] exc hemist || [b] K יְכָשְׁלוּ; 𝔖[2] pc Mss ut Q || [c] l בְּגִוִּיּוֹת || **4** [a] frt l הַכֹּמֶרֶת (cf מְכַמֶּרֶת) || **5** [a] frt dl m cs || **7** [a] add? || [b] G *αὐτῇ*, l לָהּ || **8** [a–a] prb gl ad v b sq || [b] l חֵילָהּ cf Vrs || [c] > Mur || [d] 𝔙(GS pr cop) *aquae*, l מַיִם || **9** [a] G(S𝔗[Mss]𝔙) *ἡ ἰσχὺς αὐτῆς*, l עָצְמָהּ.

ב. ח
2 עָלָה מְפִיץ[a] עַל־פָּנָיִךְ[b]
נָצוֹר מְצָרָה[c] צְפֵה־דֶרֶךְ
ד[3] חַזֵּק מָתְנַיִם אַמֵּץ כֹּחַ מְאֹד׃
3 כִּי־שָׁב יְהוָה[a] אֶת־גְּאוֹן[b] יַעֲקֹב כִּגְאוֹן[c] יִשְׂרָאֵל
ל. ל כִּי בֹקָקִים[d] בֹּקְקִים וְזִמְּרֵיהֶם שִׁחֵתוּ׃
ל. ל. ל 4 מָגֵן גִּבֹּרָיו[a] מְאָדָם אַנְשֵׁי־חַיִל[b] מֻתְלָעִים
ל. ל בְּאֵשׁ־פְּלָדוֹת[a] הָרֶכֶב[b] בְּיוֹם הֲכִינוֹ[b] וְהַבְּרֹשִׁים[c] הָרְעָלוּ[d]׃
ב חד מל וחד חס. ל 5 בַּחוּצוֹת[a] יִתְהוֹלְלוּ הָרֶכֶב[a] יְשְׁתַּקְשְׁקוּן בָּרְחֹבוֹת
ג[4]. ג מל בלישׁ[5] מַרְאֵיהֶן[b] כְּלַפִּידִים כַּבְּרָקִים יְרוֹצָצוּ׃
בהליכתם ק חד מן ו[6] חס י ול בלישׁ 6 יִזְכֹּר[a] אַדִּירָיו יִכָּשְׁלוּ[b] בַּהֲלָכָתָם
ג ב מל וחד חס[7]. ג יְמַהֲרוּ חוֹמָתָהּ[c] וְהֻכָן הַסֹּכֵךְ׃
ג[8]. ב 7 שַׁעֲרֵי הַנְּהָרוֹת נִפְתָּחוּ וְהַהֵיכָל נָמוֹג׃
ל. ל[9] 8 וְהֻצַּב גֻּלְתָּה הָעֳלָתָה[a] וְאַמְהֹתֶיהָ מְנַהֲגוֹת[b]
כְּקוֹל[c] יוֹנִים מְתֹפְפוֹת עַל־לִבְבֵהֶן׃
ל. ל[10] 9 וְנִינְוֵה כִּבְרֵכַת־מַיִם[a] מֵימֶי הֵיא[a] וְהֵמָּה[b] נָסִים
ב חד קמ ול פת עָמְדוּ עֲמֹדוּ וְאֵין מַפְנֶה׃
ה[10] 10 בְּזוּ כֶסֶף בְּזוּ זָהָב וְאֵין קֵצֶה לַתְּכוּנָה
ב חס כָּבֵד[a] מִכֹּל כְּלִי חֶמְדָּה׃
ל. ל 11 בּוּקָה וּמְבוּקָה וּמְבֻלָּקָה וְלֵב נָמֵס וּפֶקַ בִּרְכַּיִם
יו. מח[11] כת א לא קר ב מנה בלישׁ וְחַלְחָלָה בְּכָל־מָתְנַיִם וּפְנֵי כֻלָּם קִבְּצוּ פָּאֳרוּר׃
ב. ר חס בלישׁ 12 אַיֵּה מְעוֹן אֲרָיוֹת וּמִרְעֵה[a] הַוּא לַכְּפִירִים
ג בסיפ[12] אֲשֶׁר[b] הָלַךְ אַרְיֵה לָבִיא[c] שָׁם גּוּר אַרְיֵה וְאֵין מַחֲרִיד׃

[3]Mm 2112. [4]Mm 302. [5]Mp contra texturn, cf Mp sub loco. [6]Mm 1871. [7]Mm 2266. [8]Mm 54. [9]Mm 2772. [10]Mm 2213. [11]Mm 898. [12]Mp sub loco.

2 [a] tr 2 ante 4 | [b] prp מַפֵּץ || [c] prp מַצָּרָה custodia || **3** [a] tr post 1aα? cf 1[a] || [b] prp גֶּפֶן || [c] prp כְּגֶפֶן (cf זמריהם) || **4** [a–a] prp l כְּאֵשׁ לַפִּדּוֹת cf σ′ S *(blmpjd` dnwr')*, pc Mss כְּאֵ; sed cf ug *pld* tegimen, frt l כְּאֵשׁ פְּלֵדוּת || [b–b] prb dl, gl? || [c] G(S) *καὶ οἱ ἱππεῖς*, l וְהַפָּרָשִׁים || [d] frt l הֻרְעָלוּ || **5** [a] prb dl || [b] l יהם– || **6** [a] G(V) *καὶ μνησθήσονται*, prb l יִזָּכְרוּ || [b] frt l לֹא יִכָּשְׁלוּ || [c] l c pc Mss ⅀T חוֹמָתָהּ || **8** [a–a] prb crrp; prp l מנֹהֶגֶת cf GTV || [b] l הוּצְאָה גָלְתָה הַבַּעֲלָה, al הוּצְאָה בְגָלוּת הַבַּעֲלָה || [c] pr הֹגוֹת cf TV || **9** [a–a] G(V) *τὰ ὕδατα αὐτῆς*, l מֵימֶיהָ || [b] prb dl || **10** [a] G(S) *βεβάρυνται*, prb l כְּבֵד || **12** [a] prp וּמְעָרָה || [b] add? || [c] G(S V) *τοῦ εἰσελθεῖν*; l לָבוֹא? sed frt var lect ad אריה.

(ט) 7 טֹוב יְהוָה לְמָעוֹז[a] בְּיוֹם צָרָה
(י) וְיֹדֵעַ[b] חֹסֵי בוֹ׃ 8 וּבְשֶׁטֶף עֹבֵר[a] נ[7].ל
(כ) כָּלָה יַעֲשֶׂה מְקֹומָהּ[b] וְאֹיְבָיו יְרַדֶּף־[c]חֹשֶׁךְ׃ נ
9 מַה־תַּחְשְׁבוּן[כ] אֶל־יְהוָה
כָּלָה הוּא עֹשֶׂה לֹא־תָקוּם[a] פַּעֲמַיִם צָרָה[b]׃ נבפ[9]
10 כִּי עַד־[b]סִירִים סְבֻכִים וּכְסָבְאָם סְבוּאִים[c] ל.ל
אֻכְּלוּ כְּקַשׁ יָבֵשׁ מָלֵא[d]׃ 11 [e]מִמֵּךְ יָצָא נ[10].ה
חֹשֵׁב עַל־יְהוָה רָעָה יֹעֵץ בְּלִיָּעַל׃ ס לא[11].ד חס בלישׁ וכל יעצי דכות[12]

12 כֹּה ׀ אָמַר יְהוָה
[a]אִם־שְׁלֵמִים[b] וְכֵן[c] רַבִּים[a] וְכֵן נָגֹזוּ[d] וְעָבַר[e] ב
וְעִנִּתִיךְ[d] לֹא אֲעַנֶּךָּ עֹוד׃ ל וחס
13 וְעַתָּה אֶשְׁבֹּר מֹטֹּהוּ[a] מֵעָלֶיךָ וּמוֹסְרֹתַיִךְ אֲנַתֵּק׃ ל.ד[13].ל
14 וְצִוָּה עָלֶיךָ יְהוָה
[a]לֹא־יִזָּרַע מִשִּׁמְךָ עֹוד[ba]
מִבֵּית אֱלֹהֶיךָ אַכְרִית פֶּסֶל וּמַסֵּכָה
אָשִׂים קִבְרְךָ[c] כִּי קָלֹותָ[c]׃ פ ל

2 1 הִנֵּה עַל־הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלֹום[a] ל.ל
חָגֵּי יְהוּדָה חַגֵּיךְ שַׁלְּמִי נְדָרָיִךְ
כִּי לֹא יוֹסִיף עֹוד לַעֲבָור־בָּךְ[b] בְּלִיַּעַל לעבר ק חד מן ד[1] מל בלישׁ
כֻּלְּהֶ[c]נִּכְרָת׃ כת כן[2]

[7]Mm 973. [8]Mm 2751. [9]Mm 475. [10]Mm 3110. [11]Mm 486. [12]Mm 2808. [13]Mm 2832. **Cp 2** [1]Mm 1259. [2]Cf Mp sub loco, Mm 2264 et 2480.

7 [a] exc vb; l exempli cs לְמַחֲסֵי־לוֹ מָעוֹז ‖ [b] י-stropha, l יְהוָה יֹדֵעַ ‖ **8** [a] exc vb; prb יַעֲבִירֵם ‖ [b] 𝔊 *τοὺς ἐπεγειρομένους* α′ *ἀπὸ ἀνισταμένων* θ′ sec Hier *consurgentibus ei* ε′ sec Hier *a consurgentibus illi*, l בְּקָמָיו ‖ [c] prp יֶהֱדַף ‖ **9** [a] 𝔊 *ἐκδικήσει* = יָקוֹם; prp יָקוּמוּ ‖ [b] prp צָרָיו cf [a] ‖ **10/11** [a] cj c 2, 2.4 sqq? ‖ [b–b] frt l הוֹי עִיר cf 3, 1, al ‖ [c–c] aut secundum aut utrumque vb dttg; al prp וּלְבִיאִים … et cj c מלא (cf [d]), al dl ‖ [d] al tr ante [c–c] (מְלֵא(ו לביאים, al l הֲלֵא et cj c 11 ‖ [e] unum vb (כִּי?) aut plur exc? ‖ **12** [a–a] 𝔊 *κατάρχων ὑδάτων πολλῶν* = מֹשֵׁל מַיִם רַבִּים, 𝔖 *'l rjšj mj' sgj''* = אֵל מֹשְׁלֵי מַיִם רבים; prp רַבִּים (inundationes, imbres) אִם שַׁלְּמִים ‖ [b] frt l מְשֻׁלָּמִים cf 𝔊𝔖 ‖ [c] frt l הֵם וְ, al וְאִם ‖ [d–d] l ועברו עניתך cf 𝔊𝔙, al מָטֶּה ‖ **13** [a] prp מַטֵּהוּ cf 𝔊𝔙, al ‖ **14** [a–a] frt l לֹא יִזָּכֵר עוֹד שֵׁם cf 𝔗 ‖ [b] exc hemist? ‖ [c–c] prp קִיקָלוֹן stercilinium vel (קִ)קָלוֹן ‖ **Cp 2, 1** [a] hic ins 3? ‖ [b] prp בֶּן־ ‖ [c] 𝔊 *συντετέλεσται*, frt l כָּלָה.

18 מִי־אֵ֙ל כָּמ֔וֹךָ נֹשֵׂ֥א עָוֹ֖ן
וְעֹבֵ֣ר עַל־פֶּ֑שַׁע [a]לִשְׁאֵרִ֣ית נַחֲלָת֔וֹ[a]
לֹא־הֶחֱזִ֥יק לָעַ֖ד אַפּ֑וֹ כִּי־חָפֵ֥ץ חֶ֖סֶד הֽוּא׃
19 יָשׁ֥וּב יְרַחֲמֵ֖נוּ יִכְבֹּ֣שׁ עֲוֹנֹתֵ֑ינוּ
וְתַשְׁלִ֣יךְ[a] בִּמְצֻל֔וֹת יָ֖ם כָּל־חַטֹּאתָֽם[b]׃
20 תִּתֵּ֥ן אֱמֶ֖ת לְיַעֲקֹ֑ב חֶ֥סֶד לְאַבְרָהָ֖ם
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּ֥עְתָּ לַאֲבֹתֵ֖ינוּ מִימֵ֥י קֶֽדֶם׃

סכום הפסוקים
מאה וחמשה

NAHUM נחום

1 1 מַשָּׂ֖א נִינְוֵ֑ה סֵ֚פֶר חֲז֣וֹן נַחוּם֔ הָאֶלְקֹשִֽׁי׃
(א) 2 אֵ֚ל קַנָּ֣וא וְנֹקֵ֔ם [a]יְהוָ֖ה [b]נֹקֵ֣ם יְהוָ֑ה[b] וּבַעַ֖ל חֵמָ֑ה
[c]נֹקֵ֤ם יְהוָה֙ לְצָרָ֔יו וְנוֹטֵ֥ר הוּא֙ לְאוֹיְבָֽיו׃[c]
3 [a]יְהוָ֞ה אֶ֣רֶךְ אַפַּ֗יִם וּגְדָל־כֹּ֔חַ [b]וְנַקֵּ֖ה לֹ֣א יְנַקֶּ֑ה[b] [ac]יְהוָ֞ה
(ב) בְּסוּפָ֤ה וּבִשְׁעָרָה֙ דַּרְכּ֔וֹ וְעָנָ֖ן אֲבַ֥ק רַגְלָֽיו׃
(ג) 4 גֹּעֵ֤ר בַּיָּם֙ וַיַּבְּשֵׁ֔הוּ[a] וְכָל־הַנְּהָרוֹת֙ הֶחֱרִ֔יב
(ד) אֻמְלַ֖ל[b] בָּשָׁ֑ן וְכַרְמֶ֔ל וּפֶ֖רַח לְבָנ֥וֹן אֻמְלָֽל׃
(ה) 5 הָרִ֤ים[a] רָעֲשׁ֙וּ מִמֶּ֔נּוּ וְהַגְּבָעוֹת֙ הִתְמֹגָ֔גוּ
(ו) וַתִּשָּׂ֥א[b] הָאָ֖רֶץ מִפָּנָ֑יו [c]וְתֵבֵ֣ל וְכָל־[c]יֹשְׁבֵ֖י בָּֽהּ׃
(ז) 6 לִ[a]פְנֵ֤י זַעְמ֙וֹ מִֽי־יַעֲמֹ֔וד וּ[a]מִי֙ יָק֣וּם בַּחֲר֣וֹן אַפּ֔וֹ

[20] Mp sub loco. [21] Mm 759 et Mm 929.
Cp 1 [1] Mm 1382. [2] Mm 3440. [3] Mm 3532. [4] Mm 2556. [5] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [6] Mm 3482.

18 [a–a] nonn add hab, sed l וּמֹ ‖ **19** [a] l וְהִשְׁלִיךְ cf Vrs ‖ [b] l c pc Mss ΘΣΥ חטאתנו. **Cp 1,2** [a] tr pŏst יהוה? ‖ [b–b] > 𝔊Mss ‖ [c–c] add ‖ **3** [a–a] add ‖ [b] prp חֶסֶד ‖ [c] huc tr ˌ cf 𝔊 ‖ **4** [a] frt l וַיִּבְשֵׁהוּ ‖ [b] ד-stropha, prp דָּלְלוּ (cf parallelismum et Vrs) ‖ **5** [a] l c Mur הֶהָרִים cf 𝔊𝔗 ‖ [b] l ותשא cf 𝔖(om cop)Υ ‖ [c–c] prp וְאָבְלוּ כל vel וַיֵּאָבְלוּ כל ‖ **6** [a] l לְפָנָיו et tr post יעמוד (ל-stropha) ‖ [b] prp c Ms נִצְּתוּ.

6 כִּי־בֵן מְנַבֵּל אָב בַּת קָמָה בְאִמָּהּ
כַּלָּה בַּחֲמֹתָהּ אֹיְבֵי אִישׁ אַנְשֵׁי בֵיתוֹ׃ ל
7 וַאֲנִי בַּיהוָה אֲצַפֶּה אוֹחִילָה לֵאלֹהֵי יִשְׁעִי סז ר״פ. ג8
יִשְׁמָעֵנִי אֱלֹהָי׃
8 אַל־תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קַמְתִּי ב. ל
כִּי־אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ יְהוָה אוֹר לִי׃ ס
9 זַעַף יְהוָה אֶשָּׂא כִּי חָטָאתִי לוֹ כג
עַד אֲשֶׁר יָרִיב רִיבִי וְעָשָׂה מִשְׁפָּטִי ג9
יוֹצִיאֵנִי לָאוֹר אֶרְאֶה בְּצִדְקָתוֹ׃ ג מל. ז10
10 וְתֵרֶא אֹיַבְתִּי וּתְכַסֶּהָ בוּשָׁה ל. ב
הָאֹמְרָה אֵלַי אַיּוֹ[a] יְהוָה אֱלֹהָיִךְ ה11. ג12 בנביא וכל ס״פ דכות ב מא
עֵינַי תִּרְאֶינָה בָּהּ ל דגש
עַתָּה תִּהְיֶה לְמִרְמָס כְּטִיט חוּצוֹת׃ כ בטע
11 יוֹם[a] לִבְנוֹת גְּדֵרֵיךְ יוֹם הַהוּא[b] יִרְחַק־חֹק[c]׃ ל
12 יוֹם הוּא וְעַבְדֵיךְ[a] יָבוֹא[b] לִמְנֵי אַשּׁוּר וְעָרֵי[c] מָצוֹר ל13. ל
וּלְמִנֵּי מָצוֹר וְעַד־נָהָר וְיָם מַיִם וְהַר הָהָר[de]׃ ג14. ל
13 וְהָיְתָה הָאָרֶץ לְשַׁמָּה עַל־יֹשְׁבֶיהָ מִפְּרִי מַעַלְלֵיהֶם׃ ס
14 רְעֵה עַמְּךָ בְשִׁבְטֶךָ צֹאן נַחֲלָתֶךָ ב15
שֹׁכְנִי[a] לְבָדָד יָעַר בְּתוֹךְ כַּרְמֶל ד16. ג17
יִרְעוּ בָשָׁן וְגִלְעָד כִּימֵי עוֹלָם׃ ב
15 כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם[a] אַרְאֶנּוּ[b] נִפְלָאוֹת׃ ב
16 יִרְאוּ גוֹיִם וְיֵבֹשׁוּ מִכֹּל גְּבוּרָתָם
יָשִׂימוּ יָד עַל־פֶּה אָזְנֵיהֶם תֶּחֱרָשְׁנָה׃ ב
17 יְלַחֲכוּ עָפָר כַּנָּחָשׁ כְּזֹחֲלֵי אֶרֶץ ב. ב
יִרְגְּזוּ מִמִּסְגְּרֹתֵיהֶם[a] אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ[a] יִפְחֲדוּ וְיִרְאוּ מִמֶּךָּ׃ ב חד חס וחד מל. ה ל מנה חס19

[8] Mm 3104. [9] Mm 2362. [10] Mm 3105. [11] Mm 3106. [12] Mm 3133. [13] Mm 3306. [14] Mm 3107. [15] Mm 3108. [16] Mm 2727. [17] Mm 3199. [18] Mm 3109. [19] Mm 1056.

10 [a] l אַיֵּה? || **11** [a] prp יום הוא aut הַגֵּה יום || [b] l הוא וְ cf 12aα || [c] prb l חֻקֵּךְ cf 𝔊[L Mss]𝔄 Arm || **12** [a] l וְעַד־יְאוֹר cf 𝔊 || [b] prp יבואו cf 𝔊 || [c] l וְעַד || [d–d] prp מַיִם עַד יָם וּמֵהַר || [e] 𝔙(𝔊-WQ86θ′) *de monte*, l מֵהָר || **14** [a] l שׁכני cf Vrs || **15** [a–a] l c Ms 𝔊* עַד הָר || [b] l הַרְאֵנוּ || **17** [a–a] add, frt etiam יפחדו dl m cs. מִמִּצְרַיִם

13 וְגַם־אֲנִי הֶחֱלֵיתִי[a] הַכּוֹתֶךָ הַשְׁמֵם עַל־חַטֹּאתֶךָ׃ ל.ל.ל. ל חס

14 [a]אַתָּה תֹאכַל וְלֹא תִשְׂבָּע[a] יא ר״ם ז מנה בנביא

[b]וְיֶשְׁחֲךָ[c] בְּקִרְבֶּךָ וְתַסֵּג[b]

וְלֹא תַפְלִיט[d] וַאֲשֶׁר תְּפַלֵּט לַחֶרֶב אֶתֵּן׃

15 [a]אַתָּה תִזְרַע וְלֹא תִקְצֹר יא ר״ם ז מנה בנביא. ט פסוק ולא ולא ולא. ב מל[12]

אַתָּה תִדְרֹךְ־זַיִת וְלֹא־תָסוּךְ שֶׁמֶן וְתִירוֹשׁ וְלֹא תִשְׁתֶּה־יָיִן׃ ה רחס[13]. ב

16 וַיִּשְׁתַּמֵּר[a] חֻקּוֹת עָמְרִי וְכֹל[c] מַעֲשֵׂה בֵית־אַחְאָב [b]וַתֵּלְכוּ[c] ל.ט.ג[14]

לְמַעַן תִּתִּי אֹתְךָ[d] לְשַׁמָּה וְיֹשְׁבֶיהָ לִשְׁרֵקָה [בְּמֹעֲצוֹתָם[b]

[e]וְחֶרְפַּת עַמִּי[f] תִּשָּׂאוּ[e-g]׃ פ

7 1 אַלְלַי לִי ל בטע[1]

כִּי הָיִיתִי כְּאָסְפֵּי[a]־קַיִץ כְּעֹלְלֹת[b] בָּצִיר ל חס

אֵין־אֶשְׁכּוֹל לֶאֱכֹל בִּכּוּרָה אִוְּתָה נַפְשִׁי׃ יג מל[2]. ג

2 אָבַד חָסִיד מִן־הָאָרֶץ וְיָשָׁר בָּאָדָם אָיִן

כֻּלָּם לְדָמִים יֶאֱרֹבוּ אִישׁ אֶת־אָחִיהוּ יָצוּדוּ חֵרֶם׃ ל.ד.ב ס״פ

3 [a]עַל־הָרָע כַּפַּיִם לְהֵיטִיב[a] הַשַּׂר שֹׁאֵל[b] ב[4]. ד פת[5]

וְהַשֹּׁפֵט[c] בַּשִּׁלּוּם וְהַגָּדוֹל[d] דִּבֶּר הַוַּת נַפְשׁוֹ הוֹא ל[6]. ב

וַיְעַבְּתוּהָ׃ 4 טוֹבָם כְּחֶדֶק יָשָׁר[a] מִמְּסוּכָה[a] ל.ל.ל

יוֹם[b] מְצַפֶּיךָ[c] פְּקֻדָּתְךָ[d] בָּאָה[e] עַתָּה תִהְיֶה מְבוּכָתָם׃ ל

5 אַל־תַּאֲמִינוּ בְרֵעַ אַל־[a]תִּבְטְחוּ בְאַלּוּף כו ר״ם אל אל[7]. ל.ל

מִשֹּׁכֶבֶת חֵיקֶךָ שְׁמֹר פִּתְחֵי־פִיךָ׃

[12]Mm 805. [13]Mm 1118. [14]Mm 1012. Cp 7 [1]Cf Mm 3160 et חד אלליי Hi 10, 15. [2]Mm 1640. [3]Mm 2660. [4]Mm 3290. [5]Mm 3103. [6]Mp sub loco. [7]Mm 3261.

13 [a] l חַחֲלוֹתִי cf Gα′θ′ SV ‖ **14** [a–a] nonn tr 14 a ante 15, sed cf 9[a] ‖ [b–b] prp וַאֲשֶׁר וְיֵשׁ־כֹּחַ בקרבו תְּסֻגֶּר, al בקרבך תַּסֵּג; l וְיֵשׁ־כֹּחַ בקרבך תְּסֻגֶּר cf Gn 20, 18; prb l וְיֵשׁ כֹּחַ בקרבו et cf 9[a] ‖ [c] G*θ′ *καὶ σκοτάσει* = וְיֶחְשַׁךְ, S *w'brt'* (dysenteria) *thw'*, T *wjhj lk lmr'* (infirmatus), V *humiliatio* ‖ [d] prb l תְּפַלֵּט cf bβ ‖ **15** [a] nonn huc tr 14 aα, sed cf 9[a] ‖ **16** [a] θ′(G[Mss]SV) *καὶ ἐφύλαξας*, l וַתִּשְׁמֹר, sed 3 f (cf וישביה bβ); cf 9[a] ‖ [b–b] nonn add hab (2 pl), sed cf [c] ‖ [c] frt l וַתֵּלְכוּ et cf 9[a] ‖ [d] prb l אֹתָה cf וישביה et 9[a] ‖ [e–e] prb add (2 pl), sed cf [g] ‖ [f] G *λαῶν*, l עַמִּים? cf G Ob 13 ‖ [g] prb l תִּשָּׂא et cf 9[a] ‖ **Cp 7,1** [a] frt l לְהָרַע כַּפַּיִם הֵיטִיבוּ l כטעל cf [a] ‖ 3 [a–a] l כְּאֹסֵף(י)? ‖ [b] prp וַתַּוַּת cf [a] ‖ [c] exc vb; prp שֹׁפֵט ‖ [d] > G-W; l גְּדוֹלוֹת et tr post שאל? ‖ [e] frt l יעבתו ה . . . (al יַעֲוָתוּ vel יְתַעֲבוּ cf S et 3,9) et ins מְשָׁפָט ex 4b (cf 4[c]) ‖ **4** [a–a] frt l יָשָׁרָם כְּמְסוכה cf σ′V ‖ [b] prp הוֹי cf G ‖ [c] frt l מְשָׁפָט et tr ad fin 3; cf 3[e] ‖ [d] prb l פקדתם ‖ [e] frt l בָּא cf יום ‖ **5** [a] Mur mlt Mss ואל.

6 1 שִׁמְעוּ־נָ֣א [a]אֵ֔ת [b]אֲשֶׁר־יְהוָ֖ה אֹמֵ֑ר [a]
קוּם֙ רִ֣יב אֶת־הֶ֔הָרִ֔ים וְתִשְׁמַ֖עְנָה הַגְּבָע֥וֹת קוֹלֶֽךָ׃ ל
2 שִׁמְעוּ֙ הָרִ֣ים אֶת־רִ֣יב יְהוָ֔ה וְהָאֵתָנִ֖ים [a]מֹסְדֵ֣י אָ֑רֶץ ל
כִּֽי־רִ֤יב לַֽיהוָה֙ עִם־עַמּ֔וֹ וְעִם־יִשְׂרָאֵ֖ל יִתְוַכָּֽח׃ ל
3 עַמִּ֕י מֶה־עָשִׂ֖יתִי לָ֑ךְ [a]וּמָ֥ה הֲלְאֵתִ֖יךָ עֲנֵ֥ה בִֽי׃
4 כִּ֣י הֶעֱלִיתִ֣יךָ מֵאֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם וּמִבֵּ֥ית עֲבָדִ֖ים פְּדִיתִ֑יךָ ל חס. ל. ב
וָאֲשַׁלַּ֣ח לְפָנֶ֔יךָ אֶת־מֹשֶׁ֖ה [c]אַהֲרֹ֥ן וּמִרְיָֽם׃ 5 עַמִּ֣י [a][c]בֶּן־בְּעֹ֔ור ל׳. ג[2]
זְכָר־נָ֡א מַה־יָּעַץ֩ בָּלָ֨ק [b]מֶֽלֶךְ־מוֹאָ֜ב [b]וּמֶה־עָנָ֣ה אֹתֹ֣ו בִּלְעָ֗ם
מִן־הַשִּׁטִּים֙ עַד־הַגִּלְגָּ֔ל לְמַ֖עַן [d]צִדְקֹ֣ות יְהוָ֑ה [d]׃ ד
6 בַּמָּ֣ה אֲקַדֵּ֣ם יְהוָ֔ה אִכֹּ֖ף לֵאלֹהֵ֣י מָר֑וֹם ח קמ[3]. ל
הַאֲקַדְּמֶ֣נּוּ בְעֹלֹ֔ות בַּעֲגָלִ֖ים בְּנֵ֥י שָׁנָֽה׃ ל. ג מל[4]
7 הֲיִרְצֶ֣ה יְהוָ֔ה [a]בְּאַלְפֵ֖י אֵילִ֑ים בְּרִבְבֹ֥ות נַחֲלֵי־שָֽׁמֶן ג געיא
הַאֶתֵּ֤ן בְּכֹורִי֙ פִּשְׁעִ֔י פְּרִ֥י בִטְנִ֖י חַטַּ֥את נַפְשִֽׁי׃ ל מל
8 הִגִּ֣יד [a]לְךָ֣ אָדָ֔ם מַה־טֹּ֑וב וּמָה־יְהוָ֣ה דֹּרֵ֔שׁ מִמְּךָ֕ [אֶלָּ֖הִיךְ׃ פ ג׳. ל. ד מל[5]
כִּ֣י אִם־עֲשֹׂ֤ות מִשְׁפָּט֙ וְאַהֲבַ֣ת חֶ֔סֶד וְהַצְנֵ֖עַ לֶ֣כֶת עִם־ ב
[c]וּמִי יְעָדָֽהּ׃ 10 עֹ֣וד [c]ג׳
9 [a]קֹ֤ול יְהוָה֙ לָעִ֣יר יִקְרָ֔א [b]וּתְוּשִׁיָּ֖ה יִרְאֶ֣ה שְׁמֶ֑ךָ [b]שִׁמְעוּ֙ מַטֶּ֣ה ז מל
בּ[7] חד מל וחד מן ב חס
בלישׁ וחד מן ג[8] סבורי ישׁ. ה זעזין בבית[9]. ל[10]
הַאִ֔ישׁ [d]בֵּ֖ית רָשָׁ֑ע [c]אֹצְרֹ֥ות רֶ֖שַׁע וְאֵיפַ֥ת רָזֹ֖ון זְעוּמָֽה׃
11 הַאֶזְכֶּ֣ה [a]בְּמֹאזְנֵי־רֶ֔שַׁע וּבְכִ֖יס אַבְנֵי־מִרְמָֽה׃ ל. ג[10]
12 [a]אֲשֶׁ֣ר [b]עֲשִׁירֶ֔יהָ מָלְא֥וּ חָמָ֖ס וְיֹשְׁבֶ֣יהָ דִּבְּר֣וּ־שֶׁ֑קֶר
[c]וּלְשֹׁונָ֥ם רְמִיָּ֖ה בְּפִיהֶֽם׃ ד׳׳. ל

Cp 6 [1]Mp sub loco. [2]Mm 904. [3]Mm 96. [4]Mm 297. [5]Mm 4142. [6]Mm 513. [7]Neh 6,11, cf Mp sub loco. [8]Mm 3620. [9]Mm 3761. [10]Mm 1667. [11]Mm 3102.

Cp 6,1 [a–a] 𝔊* *λόγον κυρίου· κύριος εἶπεν* ‖ [b] frt ins c Ms 𝔊[Mss] הַדָּבָר; an tot stich add? ‖ **2** [a] l וְהַאֲזִינוּ ‖ **3** [a] 𝔊 + *ἢ τί ἐλύπησά σε* ‖ **5** [a] prb l עַמִּי et cj c 4b ‖ [b–b] add? ‖ [c–c] add? al prp הַעֲבִרְךָ vel הַעֲבֵר et cj c v b ‖ [d–d] prp צִדְקוֹתַי ‖ **7** [a] dl m cs? ‖ **8** [a] 𝔊 *εἰ* (> 𝔊[LC]) *ἀνηγγέλη*, θ′ *ἐρρέθη* – הֻגַּד; 𝔙(Σ) *indicabo* ‖ **9/10** [a] 9–16 textus mixtus esse vid: 9. 12. 14 aβb. 16 (3 f) et 10. 11. 13. 14 aα. 15 (2m) ‖ [b–b] add; 𝔊 *καὶ σώσει φοβουμένους τὸ ὄνομα αὐτοῦ* – וְהוֹשִׁיעַ יַרְאֵי שְׁמוֹ? ‖ [c–c] 𝔊 *καὶ τίς κοσμήσει πόλιν* וּמִי יַעֲדֶה עִיר; l וּמוֹעֵד הָעִיר et tr : ‖ [d] l הָאֵשָׁה vel הָאִשָּׁא ‖ [e–e] prb dl, var lect ad אצרות רשע vel gl; al ins אוֹצַר cf 𝔊 ‖ **11** [a] 𝔙 *iustificabo*, l הַאֲזַכֶּה ‖ **12** [a] nonn tr 12 post 9, sed cf 9[a] ‖ [b] nonn add hab ‖ [c–c] cf [b].

2 לָכֵן יִתְּנֵם עַד־עֵת יוֹלֵדָה יָלָדָה
וְיֶתֶר אֶחָיו יָשׁוּבוּן עַל[a]־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
3 וְעָמַד וְרָעָה בְּעֹז יְהוָה בִּגְאוֹן שֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו
וְיָשָׁבוּ כִּי־עַתָּה יִגְדַּל עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ׃
4 וְהָיָה זֶה שָׁלוֹם[a]
[b]אַשּׁוּר | כִּי־יָבוֹא בְאַרְצֵנוּ וְכִי יִדְרֹךְ בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ[bc]
וַהֲקֵמְנוּ[d] עָלָיו שִׁבְעָה רֹעִים וּשְׁמֹנָה נְסִיכֵי אָדָם׃
5 וְרָעוּ אֶת־אֶרֶץ[a] אַשּׁוּר בַּחֶרֶב וְאֶת־אֶרֶץ נִמְרֹד בְּפִתְחֶיהָ[b]
וְהִצִּיל[c] מֵאַשּׁוּר כִּי־יָבוֹא בְאַרְצֵנוּ וְכִי יִדְרֹךְ בִּגְבוּלֵנוּ׃ ס
6 וְהָיָה | שְׁאָרִית יַעֲקֹב[a] בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים
כְּטַל[b] מֵאֵת יְהוָה כִּרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב
אֲשֶׁר לֹא־יְקַוֶּה לְאִישׁ וְלֹא יְיַחֵל לִבְנֵי אָדָם׃
7 וְהָיָה[b] שְׁאָרִית יַעֲקֹב בַּגּוֹיִם[a] בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים
כְּאַרְיֵה בִּבְהֵמוֹת יַעַר כִּכְפִיר בְּעֶדְרֵי־צֹאן
אֲשֶׁר אִם[b] עָבַר וְרָמַס וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל׃
8 תָּרֹם[a] יָדְךָ עַל־צָרֶיךָ וְכָל־אוֹיְבֶיךָ יִכָּרֵתוּ׃ פ
9 וְהָיָה בַיּוֹם־הַהוּא נְאֻם־יְהוָה
וְהִכְרַתִּי סוּסֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְהַאֲבַדְתִּי מַרְכְּבֹתֶיךָ׃
10 וְהִכְרַתִּי עָרֵי אַרְצֶךָ וְהָרַסְתִּי כָּל־מִבְצָרֶיךָ׃
11 וְהִכְרַתִּי כְשָׁפִים מִיָּדֶךָ וּמְעוֹנְנִים לֹא יִהְיוּ־לָךְ׃
12 וְהִכְרַתִּי פְסִילֶיךָ וּמַצֵּבוֹתֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ
וְלֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה עוֹד לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃
13 וְנָתַשְׁתִּי אֲשֵׁרֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְהִשְׁמַדְתִּי עָרֶיךָ[a]׃
14 וְעָשִׂיתִי בְּאַף וּבְחֵמָה נָקָם אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא שָׁמָעוּ׃ ס

ג[5] ל
ג[6] ל
ג[7] . לא פסוק כי וכי
ד בטעמי בסיפ
ב
ל
ב[8]
ל
ב[9] ב וחס
ח לשון שנאה
ל . ג ב מל וחד חס[9]
ב[10] . ב . יא[11] מל וכל תלים דכות ב מ ה
ג מל בליש[12] . ח לשון שנאה
ב

Cp 5 [1]Mm 2398. [2]Mm 762. [3]Mm 953. [4]Mm 1144. [5]Mm 230. [6]Mm 2059. [7]Mm 3101. [8]Dt 33,20. [9]Mm 1457. [10]Mm 3337. [11]Mm 477. [12]Mp sub loco.

2 [a] = אֵל ‖ **4** [a] huc tr 5b? cf [b–b] ‖ [b–b] dl? textus mutilatus textus originalis 5b ‖ [c] 𝔊* *ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν* בְּאַדְמָתֵנוּ, 𝔖 *bshrtn* ‖ [d] prp וְהֵקִים ‖ **5** [a] > 𝔊 ‖ [b] בַּפְתִיחָה ו cf ε′ *ἐν παραξιφίσιν αὐτῶν* ‖ [c] prp והצילנו ‖ **6** [a] 𝔊*(𝔖) + *ἐν τοῖς ἔθνεσιν* cf 7[a] ‖ **7** [a] dl m cs? cf 6[a] ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd ־אִם ‖ **8** [a] mlt Mss Vrs תרום ‖ **13** [a] ו עֲצָבֶיךָ vel צָרֶיךָ.

וּמָלַךְ[b] יְהוָה[b] עֲלֵיהֶם בְּהַר צִיּוֹן מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ פ ב[16] . ל . ג[17]

8 וְאַתָּה מִגְדַּל־עֵדֶר עֹפֶל בַּת־צִיּוֹן

ג[18] . ל . א[19] בטע וכל מלכים ויחזק דכות ב מ ב. ח

עָלַיִךְ[a] תֵּאתֶה[b] וּבָאָה[a] הַמֶּמְשָׁלָה הָרִאשֹׁנָה

מַמְלֶכֶת[c] לְבַת־יְרוּשָׁלִָם[d]׃

כה ר״פ[20]

9 עַתָּה[a] לָמָּה תָרִיעִי רֵעַ

ב חד חס וחד מל. ב זקף קמ[21]

הַמַּלְכֵּךְ אֵין־בָּךְ אִם־יוֹעַצֵךְ אָבַד

כִּי־הֶחֱזִיקָךְ חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃

10 חוּלִי וָגְחִי[a] בַּת־צִיּוֹן כַּיּוֹלֵדָה

ג[22] א מנח בגביא . ג[23]

כִּי־עַתָּה תֵּצְאִי מִקָּרְיָה וְשָׁכַנְתְּ בַּשָּׂדֶה

ה[24] . ל

וּבָאת[b] עַד־בָּבֶל[b] שָׁם תִּנָּצְלִי[b]

שָׁם יִגְאָלֵךְ יְהוָה מִכַּף אֹיְבָיִךְ׃

כ בטע . ה׳

11 וְעַתָּה נֶאֶסְפוּ עָלַיִךְ גּוֹיִם רַבִּים

ל

הָאֹמְרִים[a] תֶּחֱנָף[b] וְתַחֲז בְּצִיּוֹן עֵינֵינוּ[c]׃

ל

12 וְהֵמָּה לֹא יָדְעוּ[a] מַחְשְׁבוֹת יְהוָה

י ר״פ[25]

וְלֹא הֵבִינוּ עֲצָתוֹ כִּי קִבְּצָם כְּעָמִיר גֹּרְנָה׃

ב[26] . ל

13 קוּמִי וָדוֹשִׁי בַת־צִיּוֹן כִּי־קַרְנֵךְ אָשִׂים בַּרְזֶל

ד ר״פ[27] . ל

ופרסתיך[a] אָשִׂים נְחוּשָׁה וְהַדְקוֹת עַמִּים רַבִּים

ל

וְהַחֲרַמְתִּי[a] לַיהוָה[a] בִּצְעָם וְחֵילָם לַאֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃

ל

14 עַתָּה[a] תִּתְגֹּדְדִי[a] בַת־גְּדוּד[a] מָצוֹר שָׂם עָלֵינוּ

כה ר״פ[20]

בַּשֵּׁבֶט יַכּוּ עַל־הַלְחִי[a] אֶת שֹׁפֵט יִשְׂרָאֵל׃ ס

5 1 וְאַתָּה בֵּית־לֶחֶם אֶפְרָתָה צָעִיר[a] לִהְיוֹת[b] בְּאַלְפֵי יְהוּדָה

ל בסיע . יד מל

מִמְּךָ[c] לִי יֵצֵא לִהְיוֹת מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל

ל

וּמוֹצָאֹתָיו מִקֶּדֶם מִימֵי עוֹלָם׃

[16] Mm 2577. [17] Mm 2487. [18] Mm 3306. [19] Mm 279. [20] Mm 1057. [21] Mm 3099. [22] Mm 230. [23] Mm 2461. [24] Mm 2052. [25] Mm 1249. [26] Mm 3100. [27] Mm 3732.

7 [b–b] prb l וּמָלַכְתִּי ‖ 8 [a–a] var lect (orig תָּבֹא)? cf [d] ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd sine dageš ‖ [c–c] nonn add hab ‖ [d] 𝔊-C + *ἐκ Βαβυλῶνος*; frt exc vb (ובאה ex bα?) et l מַמְלָכְתִּי ‖ 9 [a] pc Mss 𝔊𝔠Mss pr cop ‖ 10 [a] prp ונוחי vel וְהֶגִי ‖ [b–b] add? ‖ 11 [a] add? cf 2[b] ‖ [b] 𝔊 *ἐπιχαρούμεθα*, prp תַּחְשֹׁף ‖ [c] 𝔖𝔗𝔙 sg, l עינינו ‖ 13 [a] 2 f sg → והחרמתְּ cf 𝔊𝔖𝔙 ‖ 14 [a–a] frt l הִתְגּוֹדֵד ‖ Cp 5,1 [a–a] prb l אֶפְרָת הַצָּעִיר ‖ [b] prb dl, ex aδ ‖ [c] frt l יֶלֶד cf 2aβ; an exc vb post יצא?

9 שִׁמְעוּ־נָא זֹאת רָאשֵׁי בֵּית יַעֲקֹב וּקְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל
הַמְתַעֲבִים מִשְׁפָּט וְאֶת כָּל־הַיְשָׁרָה יְעַקֵּשׁוּ׃
10 בֹּנֶה[a] צִיּוֹן בְּדָמִים וִירוּשָׁלַ͏ִם בְּעַוְלָה׃
11 רָאשֶׁיהָ | בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ וְכֹהֲנֶיהָ בִּמְחִיר יוֹרוּ
וּנְבִיאֶיהָ בְּכֶסֶף יְקַסֵּמוּ וְעַל־יְהוָה יִשָּׁעֲנוּ לֵאמֹר
הֲלֹוא יְהוָה בְּקִרְבֵּנוּ לֹא־תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה׃
12 לָכֵן בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ
וִירוּשָׁלַ͏ִם עִיִּין[a] תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת[b] יָעַר׃ פ

4 1 וְהָיָה | בְּאַחֲרִית הַיָּמִים[a] יִהְיֶה הַר בֵּית־יְהוָה
נָכוֹן בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְנִשָּׂא הוּא[c] מִגְּבָעוֹת
וְנָהֲרוּ[d] עָלָיו עַמִּים׃
2 וְהָלְכוּ גּוֹיִם[a] רַבִּים וְאָמְרוּ[b]
לְכוּ | וְנַעֲלֶה אֶל־הַר־יְהוָה וְאֶל־בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
וְיוֹרֵנוּ מִדְּרָכָיו וְנֵלְכָה בְּאֹרְחֹתָיו
כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר־יְהוָה מִירוּשָׁלָ͏ִם׃
3 וְשָׁפַט בֵּין [a]עַמִּים רַבִּים[a] וְהוֹכִיחַ [b]לְגוֹיִם עֲצֻמִים[b] [c]עַד־רָחוֹק[c]
וְכִתְּתוּ חַרְבוֹתֵיהֶם לְאִתִּים וַחֲנִיתֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת
לֹא־יִשָּׂא[d] גּוֹי אֶל־גּוֹי חֶרֶב וְלֹא־יִלְמְדוּן עוֹד מִלְחָמָה׃
4 וְיָשְׁבוּ אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ וְאֵין מַחֲרִיד
כִּי־פִי יְהוָה צְבָאוֹת דִּבֵּר׃
5 כִּי כָּל־הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ [a]בְּשֵׁם אֱלֹהָיו[a]
וַאֲנַחְנוּ נֵלֵךְ בְּשֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ פ

6 בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה
אֹסְפָה הַצֹּלֵעָה וְהַנִּדָּחָה אַקַבְּצָה וַאֲשֶׁר הֵרֵעֹתִי׃
7 וְשַׂמְתִּי אֶת־הַצֹּלֵעָה לִשְׁאֵרִית וְהַנַּהֲלָאָה[a] לְגוֹי עָצוּם

[7] Mm 1862. [8] Mm 158. [9] Mm 3621. Cp 4 [1] Mm 2840. [2] Mm 545. [3] Mm 3096. [4] Mm 385. [5] Mm 324. [6] Mm 1481. [7] Mm 3063. [8] Mm 3173. [9] Mm 3097. [10] Mm 3098. [11] Mm 1896. [12] Mp sub loco. [13] Mm 2605. [14] Mm 478. [15] Mm 1102.

10 [a] l בְּנֵי cf Vrs ‖ **12** [a] pc Mss עיים cf Jer 26,18 ‖ [b] Vrs sg, prp לבמת; sed cf עיין (pl) ‖ **Cp 4,1** [a] Jes 2,2 huc tr נכון ‖ [b] > 𝔊* ‖ [c] > Jes 2,2 ‖ [d–d] Jes 2,2 אֵלָיו כָּל־הַגּוֹיִם cf 𝔖 ‖ **2** [a] Jes 2,3 עַמִּים ‖ [b] add? ‖ **3** [a–a] Jes 2,4 הַגּוֹיִם ‖ [b–b] Jes 2,4 לְעַמִּים רַבִּים ‖ [c–c] > Jes 2,4, add ‖ [d] Jes 2,4 יִשָּׂא ‖ **5** [a–a] 𝔊 *τὴν ὁδὸν αὐτοῦ* ‖ **7** [a] 𝔊 *καὶ τὴν ἀπωσμένην* 𝔖 *wrhjʾ* 𝔗 *wmbdrʾ*, prp והנדחה aut והנלאה.

יַחַד אַשִּׁימֶנּוּ כְּצֹאן בָּצְרָה[b] כְּעֶדֶר בְּתוֹךְ הַדְּבְרוֹ[c] תְּהִימֶנָה[d] ז.ל.ל
13 עָלָה[a] הַפֹּרֵץ לִפְנֵיהֶם פָּרְצוּ[b] וַיַּעַבְרוּ[c] שַׁעַר וַיֵּצְאוּ[d] בּוֹ [מֵאָדֶם[e]: ג.ט״ז.י״ז
וַיַּעֲבָר[e] מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וַיהוָה בְּרֹאשָׁם: ס ח״י

3

1 וָאֹמַר[a]
שִׁמְעוּ־נָא רָאשֵׁי יַעֲקֹב וּקְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל פה
הֲלוֹא לָכֶם לָדַעַת אֶת־הַמִּשְׁפָּט:
2 שֹׂנְאֵי טוֹב וְאֹהֲבֵי רָעָה ר״ו.ק
[a]גֹּזְלֵי עוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם וּשְׁאֵרָם מֵעַל עַצְמוֹתָם:
3 וַאֲשֶׁר[a] אָכְלוּ שְׁאֵר עַמִּי [b]וְעוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם הִפְשִׁיטוּ[b] וְאֶת־ יב ר״פ
עַצְמֹתֵיהֶם פִּצֶּחוּ ל
[וּפָרְשׂוּ כַּאֲשֶׁר[c] בַּסִּיר וּכְבָשָׂר בְּתוֹךְ קַלָּחַת: ל.ל
4 אָז יִזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה וְלֹא יַעֲנֶה אוֹתָם ה
וְיַסְתֵּר פָּנָיו מֵהֶם[a] בָּעֵת הַהִיא[a] כַּאֲשֶׁר הֵרֵעוּ מַעַלְלֵיהֶם: ס ב
5 כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־הַנְּבִיאִים הַמַּתְעִים [a]אֶת־עַמִּי[a]
הַנֹּשְׁכִים בְּשִׁנֵּיהֶם[b] וְקָרְאוּ שָׁלוֹם[b]
וַאֲשֶׁר[c] לֹא־יִתֵּן עַל־פִּיהֶם וְקִדְּשׁוּ עָלָיו מִלְחָמָה: ח״ב
6 לָכֵן לַיְלָה לָכֶם[a] מֵחָזוֹן וְחָשְׁכָה[a] לָכֶם מִקֶּסֶם ג בטע בסיפ
וּבָאָה הַשֶּׁמֶשׁ עַל־הַנְּבִיאִים וְקָדַר עֲלֵיהֶם הַיּוֹם:
7 וּבֹשׁוּ הַחֹזִים וְחָפְרוּ הַקֹּסְמִים ג
וְעָטוּ עַל־שָׂפָם כֻּלָּם כִּי אֵין מַעֲנֵה אֱלֹהִים: ג״ש
8 וְאוּלָם אָנֹכִי מָלֵאתִי כֹחַ [a]אֶת־רוּחַ יְהוָה[a] וּמִשְׁפָּט[b] וּגְבוּרָה ח ר״פ ב מ״ג.ג״ש.ל.ל וכל איוב דכות
לְהַגִּיד לְיַעֲקֹב פִּשְׁעוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל חַטָּאתוֹ: ס ב.ו״ש

16 Mm 3092. 17 Mm 1262. 18 Mm 2876. Cp 3 1 Mm 3093. 2 Mm 3985. 3 Mm 3094. 4 Hi 2, 5; 5, 8; 13, 3. 5 Mm 3095. 6 Mm 967.

12 b prb l בַּצְרָה cf ℭ𝔙 || c l הַדֹּבֶר cf σ′θ′ℭ 𝔙 || d prb l תֶּהֱמֶה || e dl (gl)? an exc vb? || 13 a G διά – עַל, sed potius l יַעֲלֶה cf σ′𝔙 (ascendet) et impf 12 || b cj c α (cf G) et prb l פָּרַץ cf 𝔖𝔙 || c prb l יַעֲבְרוּ || d prb l וַיֵּצְאוּ || e prb l וְיַעבר || Cp 3,1 a G καὶ ἐρεῖ cf 𝔖 || 2 a exc stich an v b tr? frt l יְגֻלוּ et tr v b post 3 || 3 a prb dl || b–b add? cf 2b || c G ὡς σάρκας, l כִּשְׂאֵר || 4 a–a add? || 5 a–a prp אֵת־עַם (יהוה) || b G(ℭ) + ἐπ' αὐτόν || 6 a G(𝔙) καὶ σκοτία, l וַחֲשֵׁכָה || 8 a–a dl cf σ′ et cet Vrs.

אֲשֶׁר לֹא־תָמִישׁוּ מִשָּׁם צַוְּארֹתֵיכֶם
וְלָא תֵלְכוּ רוֹמָה[b] כִּי עֵת רָעָה הִיא׃ ב׳.ל
4 בַּיּוֹם הַהוּא יִשָּׂא עֲלֵיכֶם מָשָׁל וְנָהָה נְהִי נֶהְיָדָה[a] אָמַר[b] ל׳.ח׳
שָׁדֹד נְשַׁדֵּנוּ[c] חֶלֶק עַמִּי יָמִיר[d] ל
אֵיךְ יָמִישׁ לִי[e] לְשׁוֹבֵב[f] שָׂדֵינוּ יַחֲלֹק[g]׃ ז[e]
5 לָכֵן לֹא־יִהְיֶה לְךָ[a] מַשְׁלִיךְ חֶבֶל בְּגוֹרָל בִּקְהַל יְהוָה׃ ז׳ זקף קמ בנ״ך
ג׳ מל בלישׁ
6 אַל־תַּטִּפוּ יַטִּפִּין לְאֵ־יַטִּפוּ לָאֵלֶּה[a] ל׳.ל׳.ה׳
לֹא יִסַּג[b] כְּלִמּוֹת׃ 7 הָאָמְוּר[a] בֵּית־יַעֲקֹב ל׳.ל
הֲקָצַר רוּחַ יְהוָה אִם־אֵלֶּה מַעֲלָלָיו ל
הֲלֹוא[b] דְּבָרַי יֵיטִיבוּ[b] עִם הַיָּשָׁר הוֹלֵךְ[c]׃ כג[10] מל וכל משלי וקהלת רבות׳ ב׳ ה׳
8 [a]וְאֶתְמוֹל עַמִּי[a] לְאוֹיֵב יָקוּמֵם[b] ל
מִמּוּל שַׂלְמָה אֶדֶר[c] תַּפְשִׁטוּן ב׳.ב׳
מֵעֹבְרִים בֶּטַח שׁוֹבֵי[dc] מִלְחָמָה׃ ל
9 נְשֵׁי עַמִּי תְּגָרְשׁוּן מִבֵּית תַּעֲנֻגֶיהָ[a] ל׳.ב חס ו ול בלישׁ[11]
מֵעַל עֹלָלֶיהָ[b] תְּקַחוּ ׀ הֲדָרִי[c] לְעוֹלָם׃ ל
10 קוּמוּ וּלְכוּ כִּי לֹא־זֹאת הַמְּנוּחָה
בַּעֲבוּר טָמְאָה[a] תְּחַבֵּל[c] וְחֶבֶל[b] נִמְרָץ׃ ב[12]
11 לוֹ־אִישׁ הֹלֵךְ[a] רוּחַ וְשֶׁקֶר כִּזֵּב כב[13] ו׳[14] מנה ר״ם
אַטֹּף לְךָ[b] לַיִן וְלַשֵּׁכָר ל וחס׳ ׳ זקף קמ בנ״ך
וְהָיָה מַטִּיף הָעָם[c] הַזֶּה׃
12 אָסֹף אֶאֱסֹף יַעֲקֹב כֻּלָּךְ[a] קַבֵּץ אַקַבֵּץ שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל ג׳ חס[15].ג׳

[6]Mm 3091. [7]Mm 3609. [8]Mm 3293. [9]Mm 232. [10]Mm 1788. [11]Mm 3689. [12]Jos 17,14, cf Mp sub loco. [13]Mm 1444. [14]Mm 1236. [15]Mm 2496.

3 [b] 𝔊* + ἐξαίφνης ‖ **4** [a] prb dl, dttg ‖ [b] l c nonn Mss 𝔖 וְאמר ‖ [c–c] tr in fin v, cf [g] ‖ [d] 𝔊(𝔖) κατεμερήθη ἐν σχοινίῳ, prb l (? יָמַד (בַּחֶבֶל ‖ [e–e] 𝔊 καὶ οὐκ ἦν ὁ κωλύσων αὐτόν (cf 𝔖), prb l וְאֵין מֵשִׁיב et cj c aγ ‖ [f] prb l לְשׁוֹבִינוּ ‖ [g] l יְחַלֵּק cf 𝔊*; huc tr [c–c] ‖ **5** [a] prb l לָכֶם, hpgr ‖ **6** [a] prp כְּאֵלֶּה ‖ [b] prb l יַסִּיגוּ = יָשׁ׳ ‖ **7** [a] l הָאָרוּר ‖ [b–b] prb l דִּבְרָיו יֵיטִיב cf 𝔊 ‖ [c–c] crrp; prp עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל ‖ **8** [a–a] prb l (עַל־עַמִּי) וְאַתֶּם לְעַמִּי ‖ [b] prb l תָּקוּמוּ cf aδ; prp קָמִים ‖ [c–c] crrp; frt l מֵעַל שִׁלְמִים אֲדֶרֶת, al prp תִּשְׁלוּ שׁ׳ א׳ ‖ [d–d] prp מַעֲבְרִים לְבֶטַח שֵׁבֶר ‖ [e] frt l שְׁבִי; 𝔊 συντριμμόν – שֵׁבֶר? cf [d–d] ‖ **9** [a] prp תענגיהן; frt l תענגם ‖ [b] prp עֹלְלֵיהֶן; frt l עוללם cf [c] ‖ [c] frt l חֲדָרוֹ ‖ **10** [a] prb l מְאוּמָה, prp מְעַט מְאוּמָה ‖ [b–b] prp חֲבַל תַּחְבְּלוּ, sed m cs prb l sol תַּחְבְּלוּ (חבל dttg) ‖ [c] prp לָכֶם ‖ [c] prp לעם ‖ **12** [a] 𝔊 σὺν πᾶσιν, l כֹּלּוֹ.

[d]בְּבֵ֣ית לְעַפְרָ֔ה [d]עָפָ֖ר הִתְפַּלָּ֥שְׁתִי׃ [e] התפלשי חד מן ז[14] יתיר ת ק

11 עִבְרִ֥י[a] לָכֶ֛ם [b]יוֹשֶׁ֥בֶת שָׁפִ֖יר
עֶרְיָ֣ה[c]־בֹ֑שֶׁת [d]לֹ֣א יָצְאָ֗ה יוֹשֶׁ֙בֶת֙ צַ֣אנָ֔ן
[e]מִסְפַּ֖ד בֵּ֣ית הָאֵצֶ֑ל ג . ל
[gf]יִקַּ֥ח מִכֶּ֖ם עָמְדָּתֽוֹ׃ ל
12 [a]כִּֽי־חָלָ֥ה[a] לְט֖וֹב יוֹשֶׁ֣בֶת מָר֑וֹת ג בטע . ל
כִּֽי־יָרַ֥ד רָ֛ע מֵאֵ֥ת יְהוָ֖ה לְשַׁ֥עַר[b] יְרוּשָׁלִָֽם׃ ל
13 רְתָ֣ם[a] הָֽמֶּרְכָּבָ֗ה לָרֶ֙כֶשׁ֙ יוֹשֶׁ֣בֶת לָכִ֔ישׁ [יִשְׂרָאֵל[b]׃ 14 לָכֵן[a] ל
[b]רֵאשִׁ֥ית חַטָּ֖את הִ֣יא לְבַת־צִיּ֑וֹן כִּֽי־בָ֥ךְ נִמְצְא֖וּ פִּשְׁעֵ֥י בת . ל בסיפ[15]
תִּתְּנִ֛י[b] שִׁלּוּחִ֖ים עַל[c] מוֹרֶ֣שֶׁת גַּ֑ת ב חד מל וחד חס
בָּתֵּ֥י[d] אַכְזִ֖יב לְאַכְזָ֑ב לְמַלְכֵ֥י[e] יִשְׂרָאֵֽל׃ ב רל בלישׁ . ל וכל הלוא הגם דכות
15 [a]עֹ֥ד הַיֹּרֵ֖שׁ[a] אָבִ֣יא[b] לָ֑ךְ יוֹשֶׁ֣בֶת מָרֵשָׁ֔ה יד חס[16] . ב . ט חס א ב מנה בלישׁ
[dc]עַד־עֲדֻלָּ֖ם[d] יָבֹ֥וא[e] כְּבוֹד[f] יִשְׂרָאֵֽל׃
16 קָרְחִ֥י וְגָזִּ֖י[a] עַל־בְּנֵ֣י תַעֲנוּגָ֑יִךְ ל
הַרְחֲבִ֥י קָרְחָתֵ֖ךְ כַּנֶּ֑שֶׁר כִּֽי־גָלוּ֙ מִמֵּ֔ךְ׃ ס ב חד חס וחד מל

2 1 הֲוֹ֙י֙ חֹשְׁבֵי־[a]אָ֔וֶן וּפֹעֲלֵ֥י רָ֖ע[a] עַל־מִשְׁכְּבוֹתָ֑ם ד ומל[1]
בְּאוֹר֙ הַבֹּ֣קֶר֔ יַעֲשׂוּהָ֖ כִּֽי־יֶשׁ־לְאֵ֥ל יָדָֽם׃
2 וְחָמְד֣וּ שָׂדוֹת֮ וְגָזָ֣לוּ֒ וּבָתִּ֗ים וְנָשָׂאוּ֙ ד[2] . ל קמ בלישׁ[3]
וְעָשְׁקוּ֙ גֶּ֣בֶר וּבֵיתֽוֹ׃ וְאִ֖ישׁ[a] וְנַחֲלָתֽוֹ׃ ס ו[4]
3 לָכֵ֣ן כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֔ה ב[5]
הִנְנִ֥י חֹשֵׁ֛ב [a]עַל־הַמִּשְׁפָּחָ֥ה הַזֹּ֖את[a] רָעָ֑ה

[14] Mm 2792. [15] Mm 676. [16] Mm 62. Cp 2 [1] Mm 3446. [2] Mm 1090. [3] Mp sub loco. [4] Mm 3090. [5] Mm 2168.

10 [d–d] crrp? ֏𝔖 om ל; prp בְּכַרְמֵי בית עפרה ‖ [e] 𝔊(֏) *καταπάσασθε*, l התפלשו cf Q et Mur שי– vel שו– ‖ **11** [a] exc init stich; prp רוּ שׁוֹפֵר יַעֲבֹ(י)ר ‖ [b] l לְךָ? ‖ [c] prb l מֵעֵירָהּ; prp עִירָהּ ‖ [d] > 𝔊, prb dl (gl); prp תֵּשֶׁב ‖ [e] prb exc hemist ‖ [f] prb exc hemist ‖ [g–g] inc; prp יָקַח מִמְּכוֹן עמדתו יַקְחוּ מכם עמדה, al ‖ **12** [a–a] 𝔊 *τίς ἤρξατο*, prb l מִי יְחָלָה; prp אֵיךְ יְחֻלָּה ‖ [b] 𝔊֏𝔗 pl, frt l לִשְׁעָרַי ‖ **13** [a] prb crrp; prp רָתָם, sed vix recte ‖ [b–b] prb add ‖ **14** [a] prb dl c 13b; al prp (נְתִנוּ) לָךְ cf [b] et [c] ‖ [b] 𝔊[BQ]min(𝔏[C]𝔙) *δώσει*; l prb יִתְּנוּ, al prp נְתִנוּ cf [a] ‖ [c] l prb עָלַיִךְ - אֵלַיִךְ, al dl (cf [a]) ‖ [d] l prb יוֹשֶׁבֶת; prp בַּת ‖ [e] l לְמֶלֶךְ, dttg ‖ **15** [a–a] prb l הַעֹד הֵירַשׁ vel הַעֹד יֹרֵשׁ ‖ [b] nonn Mss אביא, sed prb l יֹבוֹא ‖ [c] exc vb? prp אָכֵן vel אֵיךְ ‖ [d–d] prb l עַד־עוֹלָם cf 𝔖 ‖ [e] prb l יֹאבַד, prp אָבַד ‖ [f] prp מְאֻבָּד ‖ **16** [a] prb exc vb, prp צִיּוֹן (בַּת) ‖ **Cp 2,1** [a–a] add? prp (וּפֹעֲלֵי vel) וָעָמֶל רע ‖ **2** [a] sic L, mlt Mss Edd 𝔊[-BO] 𝔗[Ms]𝔙 איש ‖ **3** [a–a] add an crrp? cf 2 pl in v b.

MICHA מיכה

1 1 דְּבַר־יְהוָה | אֲשֶׁר הָיָה[a] אֶל־מִיכָהׄ הַמֹּרַשְׁתִּי בִּימֵי יוֹתָם אָחָז ס[13] ב חד מל וחד חס׳

יְחִזְקִיָּה מַלְכֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר־חָזָה עַל־שֹׁמְרוֹן וִירוּשָׁלִָם׃ ב[2]

2 שִׁמְעוּ ׀ עַמִּים ׀ כֻּלָּם הַקְשִׁיבִי אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ ג . ב[3]

וִיהִי׀[b] אֲדֹנָי יְהוִה[ab] בָּכֶם לְעֵד אֲדֹנָי מֵהֵיכַל קָדְשׁוֹ׃ לב

3 כִּי־[a]הִנֵּה יְהוָה יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ וְיָרַד[b] וְדָרַךְ עַל־בָּמֳתֵי במתי׳ חד מן ג׳ ק יתיר ר בלי״ש

4 וְנָמַסּוּ הֶהָרִים תַּחְתָּיו וְהָעֲמָקִים יִתְבַּקָּעוּ [אֶרֶץ׃[c] ל

כַּדּוֹנַג מִפְּנֵי הָאֵשׁ כְּמַיִם מֻגָּרִים בְּמוֹרָד׃ ג רמפ׳[5] . ג ב פת וחד קמ׳[6]

5 בְּפֶשַׁע יַעֲקֹב כָּל־זֹאת וּבְחַטֹּאות[a] [b]בֵּית יִשְׂרָאֵל[b]

מִי[c]־פֶשַׁע יַעֲקֹב הֲלוֹא שֹׁמְרוֹן

[d]וּמִי[e] בָּמוֹת[f] יְהוּדָה הֲלוֹא יְרוּשָׁלִָם׃[d]

6 וְשַׂמְתִּי שֹׁמְרוֹן לְעִי[a] הַשָּׂדֶה לְמַטָּעֵי כָּרֶם ל . ל

וְהִגַּרְתִּי לַגַּי אֲבָנֶיהָ וִיסֹדֶיהָ אֲגַלֶּה׃ [עֲצֻבֶיהָ אֲשִׁים שְׁמָמָה ל . ג חס . ב

7 וְכָל־פְּסִילֶיהָ יֻכַּתּוּ[a] וְכָל־אֶתְנַנֶּיהָ יִשָּׂרְפוּ בָאֵשׁ[a] וְכָל־ ת פסוק וכל וכל וכל׳[7] . ג׳[8] . ג׳[9]

כִּי מֵאֶתְנַן זוֹנָה קִבָּצָהּ[b] וְעַד־אֶתְנַן זוֹנָה יָשׁוּבוּ׃ ה פת . ל . ה פת

8 עַל־זֹאת אֶסְפְּדָה וְאֵילִילָה אֵילְכָה[a] שׁוֹלָל[b] וְעָרֹום ל מל . שולל[10] חד מן ג׳[11] ק בלי״ש

אֶעֱשֶׂה מִסְפֵּד כַּתַּנִּים וְאֵבֶל כִּבְנוֹת יַעֲנָה׃ ג׳[12] . ב

9 כִּי אֲנוּשָׁה מַכּוֹתֶיהָ[a] כִּי־בָאָה עַד־יְהוּדָה ב מל

נָגַע עַד־שַׁעַר עַמִּי עַד־יְרוּשָׁלִָם׃

10[ba] בְּגַת אַל־תַּגִּידוּ[b] בָּכוֹ אַל־[c]תִּבְכּוּ ת כת ו׳[13]

Cp 1 [1]Mm 2606. [2]Mm 2997. [3]Mm 2246. [4]Mp sub loco. [5]Mm 2760. [6]Mm 1299. [7]Mm 2951. [8]Mm 3087. [9]Mm 3088. [10]Mm 832. [11]Mm 3089. [12]Mm 2918. [13]Mm 2739.

Cp 1,1 [a–a] 𝔊* *καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου* ‖ 2 [a–a] 𝔔 יהוה אדני יהיה ‖ [b–b] 𝔊* *κύριος* ut bβ; 2 Mss om אדני, dl ‖ 3 [a–a] prp הִנֵּהוּ m cs ‖ [b–b] var lect? alterum dl m cs (cf 𝔔)? ‖ [c] 𝔔 הארץ ‖ 5 [a] 𝔊(𝔠[Mss]) *καὶ διὰ ἁμαρτίαν*, prb l ובחטאת ‖ [b–b] prp יהודה cf v b ‖ [c] cf [c] ‖ [d–d] add? ‖ [e] 𝔔 ומה, sic et bα? ‖ [f] 𝔊(𝔖𝔗) *ἡ ἁμαρτία*; 𝔊 + *οἴκου* ‖ 6 [a] 𝔊 *εἰς ὀπωροφυλάκιον* (cf 3,12) 𝔖 *bjt dbr*` ‖ 7 [a–a] prb add ‖ [b] 𝔖𝔗(𝔙) *'tknšw*, l קִבָּצוּ ‖ 8 [a] mlt Mss אלכה ‖ [b] mlt Mss ut Q ‖ 9 [a] l מַכָּתָהּ (cf Vrs) vel potius מכת (וה)י ‖ 10 [a] init 10–15 (16a) omnia mutilata sunt ‖ [b–b] crrp (cf 2S 1,20); 𝔊 *μὴ μεγαλύνεσθε* 𝔖 *l*` *thdwn*, prb l אל־תָּגִילוּ et antea frt בְּגַת גִּלָּה ‖ [c–c] prb l בְּכוּ אַף; al prp nom loci (כַּבּוֹן?).

6 קְטַנֶּם׃ 6 וַיִּגַּע הַדָּבָר֙ אֶל־מֶ֣לֶךְ[a] נִינְוֵ֔ה וַיָּ֖קָם מִכִּסְא֑וֹ וַיַּעֲבֵ֤ר אַדַּרְתּוֹ֙ מ֣
7 מֵעָלָ֔יו וַיְכַ֥ס שָׂ֖ק וַיֵּ֥שֶׁב עַל־הָאֵֽפֶר׃ 7 וַיַּזְעֵ֕ק וַיֹּ֥אמֶר בְּנִינְוֵ֖ה מִטְּעַ֣ם א
הַמֶּ֑לֶךְ וּגְדָלָ֣יו לֵאמֹ֔ר הָאָדָ֥ם וְהַבְּהֵמָ֛ה הַבָּקָ֥ר וְהַצֹּ֖אן אַל־יִטְעֲמ֣וּ ל
8 מְאוּמָ֑ה אַל־יִרְע֥וּ וּמַ֖יִם אַל־יִשְׁתּֽוּ׃ 8 וְיִתְכַּסּ֤וּ שַׂקִּים֙ הָאָדָ֣ם וְהַבְּהֵמָ֔ה ל
וְיִקְרְא֥וּ אֶל־אֱלֹהִ֖ים בְּחָזְקָ֑ה וְיָשֻׁ֙בוּ֙ אִ֣ישׁ מִדַּרְכּ֔וֹ הָרָעָ֖ה וּמִן־הַחָמָ֥ס י״ח.[8]
9 אֲשֶׁ֥ר בְּכַפֵּיהֶֽם׃ 9 מִֽי־יוֹדֵ֣עַ יָשׁ֔וּב וְנִחָ֖ם הָאֱלֹהִ֑ים וְשָׁ֙ב֙ מֵחֲר֣וֹן אַפּ֔וֹ וְלֹ֥א פ״ת וכל ישעיה דכות[9]
10 נֹאבֵֽד׃ 10 וַיַּ֤רְא הָאֱלֹהִים֙ אֶת־מַעֲשֵׂיהֶ֔ם כִּֽי־שָׁ֖בוּ מִדַּרְכָּ֑ם הָרָעָ֔ה
וַיִּנָּחֶם֙ הָאֱלֹהִ֔ים עַל־הָרָעָ֖ה אֲשֶׁר־דִּבֶּ֥ר לַעֲשׂ֣וֹת לָהֶ֑ם וְלֹ֥א עָשָֽׂה׃ ל. ה[10]

4 1 וַיֵּ֣רַע אֶל־יוֹנָ֔ה רָעָ֖ה גְּדוֹלָ֑ה וַיִּֽחַר לֽוֹ׃ 2 וַיִּתְפַּלֵּ֖ל אֶל־יְהוָ֑ה
וַיֹּ֣אמַר֮ אָנָּ֣ה יְהוָה֒ הֲלוֹא־זֶ֤ה דְבָרִי֙ עֹ֣ד הֱיוֹתִ֔י עַל־אַדְמָתִ֑י עַל־כֵּ֣ן א. ג כת ה וכל ר״פ וכל לשון ארמית דכות׳ ג[11]
קִדַּמְתִּי֙ לִבְרֹ֣חַ תַּרְשִׁישָׁ֔ה כִּ֤י יָדַ֙עְתִּי֙ כִּֽי־אַתָּ֣ה אֵל־חַנּ֔וּן וְרַחוּם֙ אֶ֣רֶךְ ב. ד[3]
3 אַפַּ֔יִם וְרַב־חֶ֖סֶד וְנִחָ֥ם עַל־הָרָעָֽה׃ 3 וְעַתָּ֕ה יְהוָ֖ה קַח־נָ֣א אֶת־נַפְשִׁ֑י
4 מִמֶּ֔נִּי כִּ֥י טֽוֹב־מוֹתִ֖י מֵחַיָּֽי׃ ס 4 וַיֹּ֥אמֶר יְהוָ֖ה הַהֵיטֵ֥ב חָרָ֖ה לָֽךְ׃ נ״ו וכל תלים דכות ב מ יא. ב. ב
5 וַיֵּצֵ֣א[a] יוֹנָ֗ה מִן־הָעִיר֙ וַיֵּ֣שֶׁב מִקֶּ֔דֶם לָעִ֖יר וַיַּ֣עַשׂ לוֹ֙ שָׁ֣ם סֻכָּ֔ה וַיֵּ֥שֶׁב
6 תַּחְתֶּ֖יהָ בַּצֵּ֑ל עַ֚ד אֲשֶׁר֙ יִרְאֶ֣ה מַה־יִּהְיֶ֔ה בָּעִ֑יר׃ 6 וַיְמַ֣ן יְהוָ֣ה אֱלֹהִ֗ים ת כת בנביא
קִיקָי֙וֹן֙ וַיַּ֣עַל מֵעַ֔ל לְיוֹנָ֖ה לִֽהְיוֹת֙ צֵ֣ל עַל־רֹאשׁ֔וֹ לְהַצִּיל[a] לוֹ֙ מֵרָעָתֹ֔וֹ לב בנביא
7 וַיִּשְׂמַ֥ח יוֹנָ֛ה עַל־הַקִּיקָי֖וֹן שִׂמְחָ֥ה גְדוֹלָֽה׃ 7 וַיְמַ֤ן הָאֱלֹהִים֙ תּוֹלַ֣עַת ל
8 בַּעֲלֽוֹת֙ הַשַּׁ֣חַר לַמָּחֳרָ֔ת וַתַּ֖ךְ אֶת־הַקִּיקָי֑וֹן וַיִּיבָֽשׁ׃ 8 וַיְהִי֙ כִּזְרֹ֣חַ הַשֶּׁ֔מֶשׁ ה. ל. ג. ב מל וחד חס[5] ב. ו חס[6]
וַיְמַ֤ן אֱלֹהִים֙ רוּחַ֙ קָדִ֣ים חֲרִישִׁ֔ית[a] וַתַּ֥ךְ הַשֶּׁ֖מֶשׁ עַל־רֹ֣אשׁ יוֹנָ֑ה וַיִּתְעַלָּ֖ף ל. ל
9 וַיִּשְׁאַ֤ל אֶת־נַפְשׁוֹ֙ לָמ֣וּת וַיֹּ֔אמֶר טֽוֹב־מוֹתִ֥י מֵחַיָּֽי׃ 9 וַיֹּ֤אמֶר אֱלֹהִים֙ כה[7]
אֶל־יוֹנָ֔ה הַהֵיטֵ֥ב חָרָ֖ה לְךָ֑ עַל־הַקִּיקָי֔וֹן וַיֹּ֕אמֶר הֵיטֵ֥ב חָרָ֖ה לִ֥י עַד־ ב. ב
10 מָֽוֶת׃ 10 וַיֹּ֣אמֶר יְהוָ֔ה אַתָּ֥ה חַסְתָּ֖ עַל־הַקִּיקָי֑וֹן אֲשֶׁ֥ר לֹא־עָמַ֖לְתָּ בּ֥וֹ
11 וְלֹ֣א גִדַּלְתּ֔וֹ שֶׁבִּן־לַ֥יְלָה הָיָ֖ה וּבִן־לַ֥יְלָה אָבָֽד׃ 11 וַאֲנִי֙ לֹ֣א אָח֔וּס עַל־ ל. ל. ל. טז ר״פ. ל
נִינְוֵ֣ה הָעִ֣יר הַגְּדוֹלָ֗ה אֲשֶׁ֤ר יֶשׁ־בָּהּ֙ הַרְבֵּ֣ה מִשְׁתִּ֔ים־עֶשְׂרֵ֥ה רִבּ֖וֹ אָדָ֑ם ד חס[8]
אֲשֶׁר֙ לֹא־יָדַ֣ע בֵּין־יְמִינ֔וֹ לִשְׂמֹאלֽוֹ׃ וּבְהֵמָ֖ה רַבָּֽה׃ ה

סכום הפסוקים
ארבעים ושמונה

[6]Mm 57. [7]Mm 1439. [8]Mm 2668. [9]Mm 1775. [10]Mm 1821. Cp 4 [1]Mm 2169. [2]Mm 902. [3]Mm 2288. [4]Mm 1943. [5]Mm 1993. [6]Mm 1456. [7]Mm 5. [8]Mm 3847.

6 [a] sic L, mlt Mss Edd ך– ‖ Cp 4,5 [a] cf 3,4[a] ‖ **6** [a] 𝔊 τοῦ σκιάζειν ‖ **8** [a] prp חריפית.

2 1 וַיְמַן יְהוָה דָּג גָּדוֹל לִבְלַע אֶת־יוֹנָה וַיְהִי יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּג
ד¹ שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת: 2 וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל־יְהוָה אֱלֹהָיו מִמְּעֵי
הַדָּגָה: 3 וַיֹּאמֶר

ל בטע קָרָאתִי מִצָּרָה לִי אֶל־יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי
מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי:
ב² . ד³ . ב וחס 4 וַתַּשְׁלִיכֵנִי [a]מְצוּלָה בִּלְבַב יַמִּים [a]וְנָהָר יְסֹבְבֵנִי
כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ:
סז ר״פ . ל 5 וַאֲנִי אָמַרְתִּי נִגְרַשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ
י״ט [a]אַךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶל־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ:
ד ג מל וחד חס׳ . ב וחס 6 אֲפָפוּנִי מַיִם עַד־נֶפֶשׁ תְּהוֹם יְסֹבְבֵנִי
ד⁵ סוּף חָבוּשׁ לְרֹאשִׁי: 7 [a]לְקִצְבֵי הָרִים
ד ול כת כן יָרַדְתִּי הָאָרֶץ בְּרִחֶיהָ בַּעֲדִי לְעוֹלָם
וַתַּעַל מִשַּׁחַת חַיַּי יְהוָה אֱלֹהָי:
ב 8 בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה זָכָרְתִּי
י מל בנביא וַתָּבֹוא אֵלֶיךָ תְּפִלָּתִי אֶל־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ:
ב⁶ 9 [a]מְשַׁמְּרִים הַבְלֵי־שָׁוְא חַסְדָּם יַעֲזֹבוּ:
סז ר״פ 10 וַאֲנִי בְקוֹל תּוֹדָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ
ב . ב² אֲשֶׁר נָדַרְתִּי אֲשַׁלֵּמָה יְשׁוּעָתָה לַיהוָה: ס
ל⁶ 11 וַיֹּאמֶר יְהוָה לַדָּג וַיָּקֵא אֶת־יוֹנָה אֶל־הַיַּבָּשָׁה: פ

ט ר״פ¹ 3 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יוֹנָה שֵׁנִית לֵאמֹר: 2 קוּם לֵךְ אֶל־נִינְוֵה 3
ד² . ל הָעִיר הַגְּדוֹלָה וְקְרָא [a]אֵלֶיהָ אֶת־הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹבֵר אֵלֶיךָ:
3 וַיָּקָם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל־נִינְוֵה [a]כִּדְבַר יְהוָה וְנִינְוֵה הָיְתָה עִיר־גְּדוֹלָה
ט³ . י⁴ לֵאלֹהִים מַהֲלַךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים: 4 וַיָּחֶל יוֹנָה לָבוֹא בָּעִיר מַהֲלַךְ יוֹם
ו⁵ . צא . ל . ג⁵ אֶחָד וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וְנִינְוֵה נֶהְפָּכֶת: [a] 5 וַיַּאֲמִינוּ
אַנְשֵׁי נִינְוֵה בֵּאלֹהִים וַיִּקְרְאוּ־צוֹם וַיִּלְבְּשׁוּ שַׂקִּים מִגְּדוֹלָם וְעַד־

Cp 2 [1]Mm 1952. [2]Mm 3084. [3]Mm 2273. [4]Mm 1838. [5]Mm 3085. [6]Mm 3248. [7]Mp sub loco. [8]וחד יקה Prv 30,1. Cp 3 [1]Mm 1995. [2]Mm 3086. [3]Mm 4056. [4]Mp sub loco. [5]Mm 3376.

Cp 2,4 [a–a] dl aut מצולה aut בלבב ימים, gl ‖ 5 [a] prp איך cf θ′ πῶς; frt ins לֹא ‖ 7 [a] prb l לְקַצְוֵי et tr post הרים ‖ 9 [a] prp משמרי, al הַשֹּׁמְרִים ‖ Cp 3,2 [a] sic L = וק׳ + וק׳, mlt Mss Edd וק׳ ‖ 3 [a] sic L, mlt Mss Edd וַה– ‖ 4 [a] nonn huc tr 4,5.

JONA יונה

1 1 וַיְהִי֙ דְּבַר־יְהוָ֔ה אֶל־יוֹנָ֖ה בֶּן־אֲמִתַּ֣י לֵאמֹ֑ר: 2 קוּם֩ לֵ֨ךְ אֶל־
ט ר״פ[1]

3 נִינְוֵ֤ה הָעִיר֙ הַגְּדוֹלָ֔ה וּקְרָ֥א עָלֶ֖יהָ כִּי־עָלְתָ֣ה רָעָתָ֔ם לְפָנָ֑י: 3 וַיָּ֣קָם
ד[2]

יוֹנָ֗ה לִבְרֹ֙חַ֙ תַּרְשִׁישָׁ֔ה מִלִּפְנֵ֖י יְהוָ֑ה וַיֵּ֣רֶד יָפוֹ֔ וַיִּמְצָ֥א אֳנִיָּ֖ה[a] בָּאָ֑ה
ב מ ב. א[3] בטע וכל מלכים ויחזק דכות ב מ ב

תַּרְשִׁ֣ישׁ וַיִּתֵּ֤ן שְׂכָרָהּ֙ וַיֵּ֣רֶד בָּ֔הּ לָבוֹא֙ עִמָּהֶ֔ם תַּרְשִׁישָׁ֖ה מִלִּפְנֵ֥י יְהוָֽה:
ד[3]. ה[4] וכל אוריית דכות ב מ ב

4 וַיהוָ֞ה הֵטִ֤יל רוּחַ֙ גְּדוֹלָ֔ה אֶל־הַיָּ֖ם וַיְהִ֣י סַ֑עַר וְנָֽשְׁבְּרָ֥ה הָאֳנִ֖יָּה
ו[6] בטע ר״פ וחד מן ה ר״פ בסיפ. ב

לְהִשָּׁבֵֽר: 5 וַיִּירְא֣וּ הַמַּלָּחִ֗ים וַיִּזְעֲקוּ֙ אִ֣ישׁ אֶל־אֱלֹהָ֔יו
ל

וַיָּטִ֙לוּ֙ אֶת־הַכֵּלִ֔ים אֲשֶׁ֥ר בָּאֳנִיָּ֖ה אֶל־הַ֑יָּם לְהָקֵ֣ל מֵעֲלֵיהֶ֗ם וְיוֹנָ֞ה יָרַ֤ד
ל

6 אֶל־יַרְכְּתֵ֙י הַסְּפִינָ֔ה וַיִּשְׁכַּ֖ב וַיֵּרָדָֽם: 6 וַיִּקְרַ֤ב אֵלָיו֙ רַ֣ב הַחֹבֵ֔ל וַיֹּ֥אמֶר
ל. ה. ה פת[7]

לוֹ֙ מַה־לְּךָ֣ נִרְדָּ֔ם קוּם֙ קְרָ֣א אֶל־אֱלֹהֶ֔יךָ אוּלַ֤י יִתְעַשֵּׁת֙ הָאֱלֹהִ֣ים לָ֔נוּ
ה. ל

וְלֹ֥א נֹאבֵֽד: 7 וַיֹּאמְר֣וּ אִ֤ישׁ אֶל־רֵעֵ֙הוּ֙ לְכ֣וּ וְנַפִּ֔ילָה גּוֹרָל֖וֹת
ו בטע ר״פ[8]

וְנֵדְעָ֣ה בְשֶׁלְמִ֤י הָרָעָה֙ הַזֹּ֣את לָ֔נוּ וַיַּפִּ֖לוּ גּוֹרָל֑וֹת וַיִּפֹּ֥ל הַגּוֹרָ֖ל עַל־יוֹנָֽה:
ו. 9[9] חס בלוש וחד מן ו בלוש. ל

8 וַיֹּאמְר֣וּ אֵלָ֗יו הַגִּֽידָה־נָּ֤א לָ֙נוּ֙ [a]בַּאֲשֶׁ֣ר לְמִי־הָרָעָ֤ה הַזֹּאת֙ לָ֔נוּ[a] מַה־
ה[10]

מְּלַאכְתְּךָ֖ וּמֵאַ֣יִן תָּבֹ֑וא מָ֚ה אַרְצֶ֔ךָ וְאֵ֥י מִזֶּ֖ה עַ֥ם אָֽתָּה: 9 וַיֹּ֤אמֶר אֲלֵיהֶם֙
ה[11]. לא

עִבְרִ֣י אָנֹ֔כִי וְאֶת־יְהוָ֥ה ׀ אֱלֹהֵ֖י הַשָּׁמַ֑יִם אֲנִ֣י יָרֵ֔א אֲשֶׁר־עָשָׂ֥ה אֶת־הַיָּ֖ם
ה[12]. 13[13]

וְאֶת־הַיַּבָּשָׁ֑ה: 10 וַיִּירְא֤וּ הָאֲנָשִׁים֙ יִרְאָ֣ה גְדוֹלָ֔ה וַיֹּאמְר֥וּ אֵלָ֖יו מַה־
ה[14] וכל אוריית דכות ב מ ב

זֹּ֣את עָשִׂ֔יתָ כִּֽי־יָדְע֤וּ הָאֲנָשִׁים֙ כִּֽי־מִלִּפְנֵ֣י יְהוָ֔ה הוּא֙ [a]בֹּרֵ֔חַ כִּ֥י הִגִּ֖יד
ב[15]

לָהֶ֑ם[a]: 11 וַיֹּאמְר֣וּ אֵלָ֗יו מַה־נַּעֲשֶׂה־לָּךְ֙ וְיִשְׁתֹּ֣ק הַיָּ֔ם מֵעָלֵ֖ינוּ כִּ֥י הַיָּ֖ם
כה[15] מל ב מנה בעינ וכל משלי וקהלת דכות ב מ ה. ב. ב רומ[16]. ב

הוֹלֵ֥ךְ וְסֹעֵֽר: 12 וַיֹּ֣אמֶר אֲלֵיהֶ֗ם שָׂאוּנִי֙ וַהֲטִילֻ֔נִי אֶל־הַיָּ֖ם וְיִשְׁתֹּ֣ק הַיָּ֑ם
ל. ל

מֵעֲלֵיכֶ֔ם כִּ֣י יוֹדֵ֔עַ אָנִ֕י כִּ֛י בְּשֶׁלִּ֥י הַסַּ֖עַר הַגָּדֹ֣ול הַזֶּ֑ה עֲלֵיכֶֽם: 13 וַיַּחְתְּר֣וּ
ג[17]. כה[15] מל ב מנה בעינ וכל משלי וקהלת דכות ב מ ה. ב

הָאֲנָשִׁ֗ים לְהָשִׁ֛יב אֶל־הַיַּבָּשָׁ֖ה וְלֹ֣א יָכֹ֑לוּ כִּ֤י הַיָּם֙ הוֹלֵ֣ךְ וְסֹעֵ֔ר עֲלֵיהֶֽם:
ו כה ה וכל ר״פ וכל לשון ארמית דכות[18]

14 וַיִּקְרְא֣וּ אֶל־יְהוָ֔ה וַיֹּאמְר֗וּ אָנָּ֤ה יְהוָה֙ אַל־נָ֣א נֹאבְדָ֔ה בְּנֶ֖פֶשׁ הָאִ֣ישׁ
ג. יב[19] יתיר א ס״ת ב מנה בלוש

הַזֶּ֑ה וְאַל־תִּתֵּ֥ן עָלֵ֛ינוּ דָּ֖ם נָקִ֑יא כִּֽי־אַתָּ֣ה יְהוָ֔ה כַּאֲשֶׁ֥ר חָפַ֖צְתָּ עָשִֽׂיתָ:
מג. ל. ל

15 וַיִּשְׂא֣וּ אֶת־יוֹנָ֔ה וַיְטִלֻ֖הוּ אֶל־הַיָּ֑ם וַיַּעֲמֹ֥ד הַיָּ֖ם מִזַּעְפּֽוֹ: 16 וַיִּירְא֤וּ
מג. ל. ל

הָאֲנָשִׁים֙ יִרְאָ֣ה גְדוֹלָ֔ה [a]אֶת־יְהוָ֖ה[a] וַיִּזְבְּח֥וּ זֶ֛בַח לַיהוָ֖ה וַיִּדְּר֥וּ נְדָרִֽים:

Cp 1 [1]Mm 1995. [2]Mm 3086. [3]Mm 2288. [4]Mm 3083. [5]Mm 279. [6]Mm 3567. [7]Mm 710. [8]Mm 76. [9]Mm 1317. [10]Mm 2386. [11]Mm 1292. [12]Mm 2323. [13]Mm 3880. [14]Mp sub loco. [15]Mm 1788. [16]Mm 3500. [17]Mm 423. [18]Mm 2169. [19]Mm 907.

Cp 1,3 [a] sic L, mlt Mss Edd אֳנִיָּה cf 4.5 ‖ **8/10** [a–a] nonn add hab ‖ **16** [a–a] add?

וְאַל־תַּגְבֵּל פְּיךָ בְּיוֹם צָרָה׃ ל
13 אַל־תָּבוֹא בְשַׁעַר־עַמִּי בְּיוֹם אֵידָם[a]
אַל־תַּרְא גַם־אַתָּה בְרָעָתוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ כו בטע
[b]וְאַל־תִּשְׁלַחְנָה[b] בְּחֵילוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ[c]׃
14 וְאַל־תַּעֲמֹד עַל־הַפֶּרֶק לְהַכְרִית אֶת־פְּלִיטָיו ב[14]. ל
וְאַל־תַּסְגֵּר שְׂרִידָיו בְּיוֹם צָרָה׃ ב
15 כִּי־קָרוֹב יוֹם־יְהוָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם ו
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ[a] יֵעָשֶׂה לָּךְ גְּמֻלְךָ יָשׁוּב בְּרֹאשֶׁךָ׃ לו[15]. ל ו‍חס[16]. ג
16 כִּי כַּאֲשֶׁר שְׁתִיתֶם עַל־הַר קָדְשִׁי יִשְׁתּוּ כָּל־הַגּוֹיִם תָּמִיד[a]
וְשָׁתוּ וְלָעוּ[b] וְהָיוּ כְּלוֹא הָיוּ׃ ל. ל
17 וּבְהַר צִיּוֹן תִּהְיֶה פְלֵיטָה וְהָיָה קֹדֶשׁ[a]
וְיָרְשׁוּ בֵּית יַעֲקֹב אֶת מוֹרָשֵׁיהֶם[b]׃ ל
18 וְהָיָה בֵית־יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה ב[17]
וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וַאֲכָלוּם ג. ל[16]
וְלֹא־יִהְיֶה שָׂרִיד לְבֵית עֵשָׂו
כִּי יְהוָה דִּבֵּר׃
19 וְיָרְשׁוּ הַנֶּגֶב[a] אֶת־הַר עֵשָׂו[a] וְהַשְּׁפֵלָה[a] אֶת־פְּלִשְׁתִּים[a] וְיָרְשׁוּ ב. ס וכל יהודה ויוסף דכות[18]
[b]אֶת־שְׂדֵה[b] אֶפְרַיִם וְאֶת שְׂדֵה שֹׁמְרוֹן[a] וּ[c]בִנְיָמִן אֶת־[c]הַגִּלְעָד׃ ה חס ול[19] פת. ג
20 וְגָלַת[a] הַחֵל־הַזֶּה לִ[a]בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר[b]־כְּנַעֲנִים עַד־צָרְפַּת
וְגָלַת יְרוּשָׁלַם[c] אֲשֶׁר בִּסְפָרַד[c] יִרְשׁוּ אֶת עָרֵי הַנֶּגֶב׃ ב חד חס וחד מל[20]
21 וְעָלוּ מוֹשִׁעִים[a] בְּהַר[b] צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו ס[a]
וְהָיְתָה לַיהוָה הַמְלוּכָה׃ כ[21]

סכום הפסוקים
עשרים ואחד

[14] Mm 3081. [15] Mm 210. [16] Mp sub loco. [17] Mm 3082. [18] Mm 334. [19] Mm 1546. [20] Mm 3978. [21] Mm 1581.

13 [a] G *πόνων* (vel *πόνου*) *αὐτῶν*, prp אוֹנוֹ ‖ [b–b] l ואל־תשלח יָד ‖ [c] G *ἀπωλείας αὐτῶν*, prp אָבְדוֹ ‖ **15** [a] L עשית ‖ **16** [a] mlt Mss סָבִיב ‖ [b] prp ונָעוּ ‖ **17** [a–a] add? ‖ [b] l מורישיהם cf Mur מוריש et Vrs ‖ **19** [a–a] prb gl ‖ [b–b] G *τὸ ὄρος*, frt l הַר ‖ [c–c] prb l את־בְּנֵי עַמּן (gl ad והגלעד) ‖ **20** [a–a] crrp; prp חֲלַח זה (gl); frt l (dominabuntur) בְּחַלַח et tr post אשר ‖ [b] prp יִרְשׁוּ, sed cf [a] ‖ [c–c] gl? ‖ **21** [a] G (α′θ′ S) *ἄνδρες σεσῳσμένοι*, prb l מוֹשָׁעִים vel נוֹשָׁעִים ‖ [b] G *ἐξ ὄρους*, frt l מֵהַר.

2 הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַּגּוֹיִם בָּזוּי [a]אַתָּה מְאֹד[a]׃
3 [a]זְדוֹן לִבְּךָ הִשִּׁיאֶךָ[a]
שֹׁכְנִי בְחַגְוֵי־סֶלַע [b]מְרוֹם[c] שִׁבְתּוֹ[b]
אֹמֵר בְּלִבּוֹ מִי יוֹרִדֵנִי אָרֶץ׃
4 אִם[a]־תַּגְבִּיהַ כַּנֶּשֶׁר [b]וְאִם־בֵּין כּוֹכָבִים שִׂים[bc] קִנֶּךָ
מִשָּׁם אוֹרִידְךָ נְאֻם־יְהוָה׃
5 [a]אִם־גַּנָּבִים בָּאוּ־לָךְ [b]אִם־שׁוֹדְדֵי לַיְלָה
אֵיךְ נִדְמֵיתָה[b] הֲלוֹא[c] יִגְנְבוּ דַּיָּם[a]
אִם־בֹּצְרִים בָּאוּ לָךְ הֲלוֹא[d] יַשְׁאִירוּ עֹלְלוֹת׃
6 אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ[a] עֵשָׂו נִבְעוּ מַצְפֻּנָיו׃
7 עַד־הַגְּבוּל שִׁלְּחוּךָ כָּל אַנְשֵׁי בְרִיתֶךָ
הִשִּׁיאוּךָ יָכְלוּ לְךָ אַנְשֵׁי שְׁלֻמֶּךָ
לַחְמְךָ[a] יָשִׂימוּ[b] מָזוֹר[c] תַּחְתֶּיךָ
[d]אֵין תְּבוּנָה בּוֹ[d]׃
8 הֲלֹוא בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה
וְהַאֲבַדְתִּי חֲכָמִים מֵאֱדוֹם וּתְבוּנָה מֵהַר עֵשָׂו׃
9 וְחַתּוּ גִבּוֹרֶיךָ[a] תֵּימָן לְמַעַן יִכָּרֵת־אִישׁ מֵהַר עֵשָׂו
מִקֶּטֶל[b]׃ 10 מֵחֲמַס[a] אָחִיךָ יַעֲקֹב תְּכַסְּךָ בוּשָׁה וְנִכְרַתָּ לְעוֹלָם׃
11 [a]בְּיוֹם עָמְדְךָ[a] מִנֶּגֶד בְּיוֹם שְׁבוֹת זָרִים חֵילוֹ
וְנָכְרִיִּם בָּאוּ שְׁעָרָו[b] וְעַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם יַדּוּ גוֹרָל
גַּם־אַתָּה כְּאַחַד מֵהֶם׃
12 וְאַל־תֵּרֶא [a]בְּיוֹם־אָחִיךָ[a] בְּיוֹם נָכְרוֹ
וְאַל־תִּשְׂמַח לִבְנֵי־יְהוּדָה בְּיוֹם אָבְדָם

[4]Mm 2727. [5]Mm 3672. [6] חד אמר בלבו Ps 10,13. [7]Mm 3079. [8]Mm 2728. [9]Mm 3554. [10]Mm 1860. [11]Mm 3080. [12]Mp sub loco. [13]Mm 361.

2 [a–a] Jer 49,15 בָּאָדָם ‖ 3 [a–a] Jer 49,16 תְּפִלָּצָתְךָ הִשִּׁיא אֹתָךְ זדון לִבֶּךָ ‖ [b–b] Jer 49,16 תִּפְשִׂי מרום גִּבְעָה ‖ [c] G ὑψῶν מְרִים? cf ע ‖ 4 [a] Jer 49,16 כִּי ‖ [b–b] > Jer 49,16 ‖ [c] aut l תָּשִׂים (cf Vrs) aut dl ‖ 5 [a–a] Jer 49,9b אם גנבים באו לך הִשְׁחִיתוּ דים ‖ [b–b] tr ad fin v a an dl (gl ex Jer 49,9)? ‖ [c] prp (יגנבו)הֲיַגְנְבוּ cf [d] ‖ [d] Jer 49,9a לא; prp (וישאירו)הֲיַשְׁאִירוּ ‖ 6 [a] prb l נחפשׂ ‖ 7 [a] prp חֲמֶיךָ l cf GL σ′ Ϲϒ; GW(ΚΫΙ) ἐπολέμησάν σε; sed frt exc vb ‖ [b] frt l שָׂמוּ cf GΣC ‖ [c] prp מָצוֹד cf Vrs ‖ [d–d] gl ad 8b? ‖ 9 [a] prp גבורי ‖ [b] GΣע cj c 10, frt recte (cf 10a); al gl vel var lect ad מחמס 10 hab ‖ 10 [a] GΣע pr cop, frt l ומ; sed cf 9[b] ‖ 11 [a–a] prp מֵעָמְדְךָ ‖ [b] K שַׁעֲרוֹ ‖ 12 [a–a] prp בְּאָחִיךָ.

ל מל

[b]אֶפֶס כִּי לֹא אַשְׁמִיד אֲשַׁמֵּיד אֶת־בֵּית יַעֲקֹב[b] נְאֻם־יְהוָה׃

ג[16] חס ול בלית

9 כִּי־הִנֵּה אָנֹכִי מְצַוֶּה וַהֲנִעֹתִי[a] בְּכָל־הַגּוֹיִם[a] אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל
כַּאֲשֶׁר יִנּוֹעַ בַּכְּבָרָה וְלֹא־יִפֹּל צְרוֹר אָרְץ׃

ל. ל. ו מל וכל קהלת ומשלי דכות ב מ ג. ה דמסע

10 בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטַּאֵי עַמִּי
הָאֹמְרִים[a] לֹא־תַגִּישׁ וְתַקְדֵּם בַּעֲדֵנוּ[a] הָרָעָה׃

ל. ל מל

11 בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת [עוֹלָם׃
וְגָדַרְתִּי[a] אֶת־פִּרְצֵיהֶן[a] וַהֲרִסֹתָיו[b] אָקִים וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי

ל. ל. ל

12 לְמַעַן יִירְשׁוּ אֶת־שְׁאֵרִית אֱדוֹם וְכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי

נ[17]

עֲלֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה עֹשֶׂה זֹּאת׃ פ

נב[18]

13 הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה

כו פסוק דאית בהון א״ב

וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ[a] בַּקֹּצֵר וְדֹרֵךְ עֲנָבִים[b] בְּמֹשֵׁךְ הַזָּרַע[b]

ל מל

וְהִטִּיפוּ הֶהָרִים עָסִיס וְכָל־הַגְּבָעוֹת תִּתְמוֹגַגְנָה׃

ב. ל

14 וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבָנוּ עָרִים נְשַׁמּוֹת וְיָשָׁבוּ

ר. ב וכל אתנח וס״פ דכות

וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת־יֵינָם וְעָשׂוּ גַּנּוֹת וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיהֶם׃

ג[19]

15 וּנְטַעְתִּים עַל־אַדְמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד מֵעַל אַדְמָתָם אֲשֶׁר

ל ס״פ בנביא[20]

נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃

סכום הפסוקים
מאה וארבעים
וששה

OBADIA עבדיה

ל בנביא[1]

1 חֲזוֹן עֹבַדְיָה

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֶאֱדוֹם

נ[2]

שְׁמוּעָה שָׁמַעְנוּ[a] מֵאֵת יְהוָה וְצִיר בַּגּוֹיִם שֻׁלָּח[b]

נ[3]

קוּמוּ וְנָקוּמָה עָלֶיהָ[d] לַמִּלְחָמָה[c]׃

[16]Mm 3730. [17]Mm 1375. [18]Mm 475. [19]Mm 2650. [20]Mm 3133.
[1]Mm 4135. [2]Mm 3077. [3]Mm 3078.

8 [b–b] prb add ‖ **9** [a–a] add ‖ **10** [a–a] prb l לֹא־תַגִּישׁ וְתַקְדֵּם עָדֵינוּ cf Vrs ‖ **11** [a–a] l פִּרְצֵיהָ cf 𝔊*𝔙 ‖ [b] l תֶּהֱרָסָה– cf 𝔊 ‖ **13** [a] prp הַחֹרֵשׁ ‖ [b–b] 𝔊 ἐν τῷ σπόρῳ, prp sol בַּמֹּשֵׁךְ aut בַּזֹּרֵעַ.
1 [a] Jer 49,14 𝔊 שָׁמַעְתִּי ‖ [b] Jer 49,14 שָׁלוּחַ ‖ [c–c] Jer 49,14 הִתְקַבְּצוּ וּבֹאוּ עָלֶיהָ וְקוּמוּ לַמִּלְחָמָה ‖ [d] 𝔊[III](𝔙) ἐπ' αὐτόν = עָלָיו; sic nonn prp (cf 2), al נַעֲלֶה.

וְאָמְרוּ חַי אֲלֹהֶיךָ דָּן וְחַי דֶּרֶךְ[c] בְּאֵר־שָׁבַע
וְנָפְלוּ[d] וְלֹא־יָקוּמוּ עוֹד[d]: ס

9 1 רָאִיתִי אֶת־אֲדֹנָי נִצָּב עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיֹּאמֶר[a] הַךְ[b] הַכַּפְתּוֹר וְיִרְעֲשׁוּ[c]
הַסִּפִּים
וּבְצַּעֵם[e] בְּרֹאשׁ[df] כֻּלָּם וְאַחֲרִיתָם בַּחֶרֶב אֲהָרֹג
לֹא־יָנוּס לָהֶם נָס וְלֹא־יִמָּלֵט לָהֶם פָּלִיט:
2 אִם־יַחְתְּרוּ בִשְׁאוֹל מִשָּׁם יָדִי תִקָּחֵם
וְאִם־יַעֲלוּ הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם אוֹרִידֵם:
3 וְאִם־יֵחָבְאוּ בְּרֹאשׁ הַכַּרְמֶל מִשָּׁם אֲחַפֵּשׂ וְלָקַחְתִּים [וּנְשָׁכָם:
וְאִם־יִסָּתְרוּ[a] מִנֶּגֶד עֵינַי[a] בְּקַרְקַע הַיָּם מִשָּׁם[b] אֲצַוֶּה אֶת־הַנָּחָשׁ
4 וְאִם־יֵלְכוּ בַשִּׁבְיָ[a] לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם[b] מִשָּׁם[c] אֲצַוֶּה אֶת־הַחֶרֶב
וְשָׂמְתִי עֵינַי עֲלֵיהֶם לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה: [וְהָרָגְתָם

5 [a]וַאדֹנָי יְהוִה הַצְּבָאוֹת[a]
הַנּוֹגֵעַ בָּאָרֶץ וַתָּמוֹג [b]וְאָבְלוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי בָהּ[b]
וְעָלְתָה כַיְאוֹר כֻּלָּהּ וְשָׁקְעָה כִּיְאֹר מִצְרָיִם:
6 הַבּוֹנֶה בַשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָו[a] וַאֲגֻדָּתוֹ עַל־אֶרֶץ יְסָדָהּ
הַקֹּרֵא לְמֵי־הַיָּם וַיִּשְׁפְּכֵם עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ
יְהוָה[b] שְׁמוֹ:
7 הֲלוֹא כִבְנֵי כֻשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [a]נְאֻם־יְהוָה[a]
הֲלוֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֶעֱלִיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר וַאֲרָם מִקִּיר:
8 הִנֵּה [a]עֵינֵי אֲדֹנָי יְהוִה[a] בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה
וְהִשְׁמַדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה

14 Mm 2493. Cp 9 1 Mp sub loco. 2 Mm 4217. 3 Mm 2840. 4 Mm 3052. 5 Mm 3044. 6 Mm 3075. 7 Mm 4191. 8 Nu 5,17. 9 Mm 2501. 10 Mm 2508. 11 Mm 755. 12 Mm 2946. 13 Mm 2292. 14 Mm 3076. 15 Mm 953.

14 c G ὁ θεός (= θεῖος) σου; prb l דָּדְךָ || d–d prb tr ante v a || Cp 9,1 a prb tr post הספים || b prb l אֲבָצָעֵם || c prb l וַיִּרְעֲשׁוּ aut (ו)מַכֵּה || d–d prp אֲבָצַע רֹאשׁ || e prb l בְּרַעַשׁ || f prp בְּרֹעַשׁ || 3 a–a add || b prb dl; prp שָׁם || 4 a frt gl || b sic L, mlt Mss Edd אֹיְבֵי || c cf 3b || 5 a–a add? cf 6b || b–b Mur ואבל כל יושב בה || 6 a l עֲלִיָּתוֹ || b G + ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ S + ḥjltn' = צְבָאוֹת || 7 a–a add? al tr ad fin || 8 a–a prp עֵינֵי.

רַב הַפֶּגֶר בְּכָל־מָקוֹם [d]הִשְׁלִיךְ הָס[d]: פ ד

4 שִׁמְעוּ־זֹאת הַשֹּׁאֲפִים[a] אֶבְיוֹן וְלַשְׁבִּית[b] עֲנִיֵּי[c]־אֶרֶץ: ב.ל.עניי ק

5 לֵאמֹר[a] מָתַי יַעֲבָר הַחֹדֶשׁ וְנַשְׁבִּירָה שֶּׁבֶר[b] וְהַשַּׁבָּת וְנִפְתְּחָה־בֶּר ט ר״פ.ל.ל

לְהַקְטִין אֵיפָה וְלְהַגְדִּיל שֶׁקֶל וְלְעַוֵּת מֹאזְנֵי מִרְמָה: ל

6 [a]לִקְנוֹת בַּכֶּסֶף דַּלִּים וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם[a] [b]וּמַפַּל בָּר נַשְׁבִּיר[b]: נ.ל

7 נִשְׁבַּע יְהוָה בִּגְאוֹן יַעֲקֹב אִם־אֶשְׁכַּח לָנֶצַח כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם:

8 הַעַל זֹאת לֹא־תִרְגַּז הָאָרֶץ וְאָבַל כָּל־יוֹשֵׁב בָּהּ ל.מט מל בנביא

וְעָלְתָה כָאֹר[a] כֻּלָּהּ וְנִגְרְשָׁה[b] וְנִשְׁקְעָה[c] כִּיְאוֹר מִצְרָיִם: ס ונשקעה.1 מל ק

9 וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם[a] אֲדֹנָי יְהוִה[a] ו בטע בסיס.2 וכל יחזק דכות ב מ ד

וְהֵבֵאתִי הַשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרָיִם וְהַחְשַׁכְתִּי לָאָרֶץ בְּיוֹם אוֹר: יב.ל

10 וְהָפַכְתִּי חַגֵּיכֶם לְאֵבֶל וְכָל־שִׁירֵיכֶם לְקִינָה ג פסוק וכל כל כל

וְהַעֲלֵיתִי עַל־כָּל־מָתְנַיִם שָׂק וְעַל־כָּל־רֹאשׁ קָרְחָה ד קמ וכל בשק אחנח וס״ם דכות[6]

וְשַׂמְתִּיהָ כְּאֵבֶל יָחִיד וְאַחֲרִיתָהּ כְּיוֹם מָר: יא[7]

11 הִנֵּה | יָמִים בָּאִים נְאֻם[a] אֲדֹנָי יְהוִה[a] ז[8] וכל יחזק דכות ב מ ד

וְהִשְׁלַחְתִּי רָעָב בָּאָרֶץ ג

לֹא־רָעָב לַלֶּחֶם[b] וְלֹא־צָמָא לַמַּיִם[b] ד[9].ה[9]

כִּי אִם־לִשְׁמֹעַ אֶת־דִּבְרֵי[c] יְהוָה: ה

12 וְנָעוּ מַיִם עַד־יָם וּמִצָּפוֹן וְעַד־[a]מִזְרָח יְשׁוֹטְטוּ ג[10].ו[11].יז פסוק עד רעד[12].ב חד מל וחד הס[13]

לְבַקֵּשׁ[b] אֶת־דְּבַר־יְהוָה[b] וְלֹא יִמְצָאוּ: [בַּצָּמָא[b]:

13 [a]בַּיּוֹם הַהוּא[a] תִּתְעַלַּפְנָה הַבְּתוּלֹת הַיָּפוֹת וְהַבַּחוּרִים ל

14 [a]הַנִּשְׁבָּעִים בְּאַשְׁמַת[b] שֹׁמְרוֹן

[4] Mm 3072. [5] Mm 2459. [6] Mm 2484. [7] Mm 1630. [8] Mm 3073. [9] Mm 494. [10] Mp sub loco. [11] Mm 3169. [12] Mm 912. [13] Mm 3074.

3 [d–d] crrp; G *ἐπιρρίψω σιωπήν*, prp הַשְׁלִיכֵם vel הִשְׁלִיכָם; exc nonn vb? ‖ **4** [a] prp הַשָּׁאֲפִים ‖ cf 2,7 ‖ [b] frt dl ו et l לְהַשְׁבִּית; prp לִשְׁחִית ‖ [c] K עֲנֵי ‖ **5** [a] add ‖ [b] > G, dl ‖ **6** [a–a] > Ms, prb dl cf 2,6 ‖ [b–b] prb dl, gl; al cj c 5a ‖ **8** [a] l c nonn Mss GSC כְּיֹאר cf 9,5 ‖ [b] > Ms G, dl ‖ [c] mlt Mss ut Q cf Vrs et 9,5 ‖ **9** [a–a] G*(S) *κύριος* ‖ **11** [a–a] G*(S) *λέγει κύριος*; nonn add hab ‖ [b–b] nonn add hab ‖ [c] l c pc Mss GSA דְּבַר יְהוָה cf 12; al dl יהוה et l דְּבָרִי ‖ **12** [a] frt l c pc Mss עד ‖ [b–b] prp דְּבָרִי ‖ **13** [a–a] nonn add hab· ‖ [b] prb add; prp הָאֲמָצִים ‖ **14** [a] prb huc tr v b ‖ [b] prp בְּאֲשֵׁרַת.

7 כֹּה הֶרְאַנִי וְהִנֵּה [a]אֲדֹנָי [b]נִצָּב עַל־[c]חוֹמַת אֲנָךְ [d]וּבְיָדוֹ אֲנָךְ׃ ד 3.1.1
8 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מָה־אַתָּה רֹאֶה עָמוֹס וָאֹמַר אֲנָךְ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי ד
הִנְנִי שָׂם אֲנָךְ בְּקֶרֶב עַמִּי יִשְׂרָאֵל לֹא־אוֹסִיף עוֹד עֲבוֹר לוֹ׃ ד 3.1ב מל

9 וְנָשַׁמּוּ בָּמוֹת יִשְׂחָק וּמִקְדְּשֵׁי יִשְׂרָאֵל יֶחֱרָבוּ ד כינוי ליצחק
וְקַמְתִּי עַל־בֵּית יָרָבְעָם בֶּחָרֶב׃ פ

10 וַיִּשְׁלַח אֲמַצְיָה כֹּהֵן בֵּית־אֵל אֶל־יָרָבְעָם מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר ס
קָשַׁר עָלֶיךָ עָמוֹס בְּקֶרֶב בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא־תוּכַל הָאָרֶץ לְהָכִיל
אֶת־כָּל־דְּבָרָיו׃ 11 כִּי־כֹה אָמַר עָמוֹס ב
בַּחֶרֶב יָמוּת יָרָבְעָם וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה יִגְלֶה מֵעַל אַדְמָתוֹ׃ פ לג

12 וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָה אֶל־עָמוֹס חֹזֶה לֵךְ בְּרַח־לְךָ אֶל־אֶרֶץ יְהוּדָה ס
וֶאֱכָל־שָׁם לֶחֶם וְשָׁם תִּנָּבֵא׃ 13 וּבֵית־אֵל לֹא־תוֹסֵיף עוֹד לְהִנָּבֵא יג
כִּי מִקְדַּשׁ־מֶלֶךְ הוּא וּבֵית מַמְלָכָה הִוא׃ פ 14 וַיַּעַן עָמוֹס ב פסוק דמטע הוא הוא
וַיֹּאמֶר אֶל־אֲמַצְיָה לֹא־נָבִיא אָנֹכִי וְלֹא בֶן־נָבִיא אָנֹכִי כִּי־בוֹקֵר[a] ס 11.ל
סג[a] אָנֹכִי וּבוֹלֵס שִׁקְמִים׃ 15 וַיִּקָּחֵנִי יְהוָה מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן וַיֹּאמֶר אֵלַי חי בטע וכל זקף אתנח
יְהוָה לֵךְ הִנָּבֵא אֶל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ 16 וְעַתָּה שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה אַתָּה וס״ם דכות ב מ״א. ד
אֹמֵר לָא תִנָּבֵא עַל־יִשְׂרָאֵל וְלֹא תַטִּיף עַל־בֵּית יִשְׂחָק׃ 17 לָכֵן ד כינוי ליצחק. ג בטע בסיס. כ
כֹּה־אָמַר יְהוָה
אֶשְׁתְּךָ בָּעִיר תִּזְנֶה וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ ז. ג
וְאַדְמָתְךָ בַּחֶבֶל תֶּחָלֵק וְאַתָּה עַל־אַדְמָה טְמֵאָה תָּמוּת ל. יא
וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה יִגְלֶה מֵעַל אַדְמָתוֹ׃ ס לג

8 1 כֹּה הֶרְאַנִי אֲדֹנָי[a] יְהוָה וְהִנֵּה כְּלוּב קָיִץ׃ 2 וַיֹּאמֶר מָה־אַתָּה רֹאֶה
עָמוֹס וָאֹמַר כְּלוּב קָיִץ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי
בָּא הַקֵּץ אֶל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל לֹא־אוֹסִיף עוֹד עֲבֹר לוֹ׃ ד[1] יט. ד מל[2]
3 וְהֵילִילוּ[a] שִׁירוֹת הֵיכָל[b] בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם אֲדֹנָי[c] יְהוִה[b] ז[a] וכל יחזק דכות ב מ ד

[8] Mm 2013. [9] Mp sub loco. [10] Mm 2659. [11] Mm 3071. [12] Okhl 342. [13] Mm 1571. [14] Mm 2280. [15] Mm 2860. [16] Mm 364. [17] Mm 2168. [18] Mm 122. [19] Mm 512. Cp 8 [1] Mm 364. [2] Mp sub loco. [3] Mm 2459.

7 [a–a] prp אנך נצב על־חומה || [b] l c mlt Mss 𝔊* יהוה et tr c 𝔊 post הראני cf 𝔙 || [c–c] l חוֹמָה || 8 [a] l c mlt Mss יהוה || 14 [a] 𝔊 *aipólos*, frt l נוֹקֵד | Cp 8,1 [a] > 2 Mss 𝔊* || 3 [a] prb l שָׁרוֹת || [b–b] nonn add hab || [c] > 𝔊*, frt recte.

8 נִשְׁבַּע אֲדֹנָי[a] יְהוִה בְּנַפְשׁוֹ נְאֻם־יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת[b]
מְתָאֵב[c] אֲנֹכִי אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב וְאַרְמְנֹתָיו שָׂנֵאתִי
וְהִסְגַּרְתִּי עִיר וּמְלֹאָהּ׃
9 וְהָיָה אִם־יִוָּתְרוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים בְּבַיִת אֶחָד וָמֵתוּ׃ 10 [a]וְנִשָּׂא דֹדוֹ וּמְסָרְפוֹ[a] לְהוֹצִיא עֲצָמוֹת מִן־הַבַּיִת וְאָמַר לַאֲשֶׁר בְּיַרְכְּתֵי הַבַּיִת הַעוֹד עִמָּךְ וְאָמַר אֶפֶס וְאָמַר הָס כִּי לֹא לְהַזְכִּיר בְּשֵׁם יְהוָה׃
11 כִּי־הִנֵּה יְהוָה מְצַוֶּה[a]
וְהִכָּה הַבַּיִת הַגָּדוֹל רְסִיסִים וְהַבַּיִת הַקָּטֹן בְּקָעִים׃
12 הֲיִרְצ֣וּן בַּסֶּלַע סוּסִים אִם־יַחֲרֹשׁ[a] בַּבָּקָרִים[b]
כִּי־הֲפַכְתֶּם לְרֹאשׁ מִשְׁפָּט וּפְרִי צְדָקָה לְלַעֲנָה׃
13 [a]הַשְּׂמֵחִים לִלֹּא דָבָר[b]
הָאֹמְרִים הֲלוֹא בְחָזְקֵנוּ לָקַחְנוּ לָנוּ קַרְנָיִם׃ [הַצְּבָאוֹת[a] גּוֹי
14 כִּי הִנְנִי מֵקִים עֲלֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל[a] נְאֻם־יְהוָה אֱלֹהֵי
וְלָחֲצוּ אֶתְכֶם מִלְּבוֹא חֲמָת עַד־נַחַל הָעֲרָבָה׃ ס

7 1 כֹּה הֶרְאַנִי אֲדֹנָי[a] יְהוִה וְהִנֵּה יוֹצֵר[b] גֹּבַי בְּתְחִלַּת עֲלוֹת הַלָּקֶשׁ
וְהִנֵּה־לֶקֶשׁ[d] אַחַר גִּזֵּי הַמָּלְךְ׃ 2 [a]וְהָיָה אִם־כִּלָּה[a] לֶאֱכֹל אֶת־עֵשֶׂב
הָאָרֶץ וְאָמַר אֲדֹנָי יְהוִה סְלַח־נָא מִי יָקוּם יַעֲקֹב כִּי קָטֹן הוּא׃ 3 נִחַם
יְהוָה עַל־זֹאת לֹא תִהְיֶה אָמַר[a] יְהוָה׃
4 כֹּה הֶרְאַנִי אֲדֹנָי[a] יְהוִה וְהִנֵּה קֹרֵא[b] לָרִב בָּאֵשׁ[b] אֲדֹנָי[a] יְהוִה[c]
וַתֹּאכַל אֶת־תְּהוֹם רַבָּה וְאָכְלָה אֶת־הַחֶלֶק׃ 5 וָאֹמַר אֲדֹנָי יְהוִה
חֲדַל־נָא מִי יָקוּם יַעֲקֹב כִּי קָטֹן הוּא׃ 6 נִחַם יְהוָה עַל־זֹאת גַּם־
הִיא לֹא תִהְיֶה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה׃ ס

[9] Mm 2015. [10] Mm 2340. [11] Mm 3067. [12] Mm 3068. [13] Mm 1460. [14] Mm 1406. [15] Mm 3069. [16] Mm 3070. [17] Mm 2442. Cp 7 [1] Mm 1834. [2] Mp sub loco. [3] Mm 1640. [4] Mm 1775. [5] Mm 2481. [6] Mm 3480. [7] Mm 1526.

8 [a] > Ms 𝔊 ‖ [b–b] > Ms 𝔊*, add ‖ [c] = מתעב cf Vrs ‖ **10** [a–a] 𝔊 *καὶ λήμψονται οἱ οἰκεῖοι αὐτῶν καὶ παραβιῶνται*, prp וְנִשְׂאֲרוּ מִתֵּי מִסְפָּר ‖ **11** [a] exc nonn vb? ‖ **12** [a] prp יֶחֱרֹשׁ ‖ [b] 1 בַּבָּקָר יָם ‖ **13** [a] frt ins הוֹי ‖ [b] exc hemist? ‖ **14** [a–a] > 𝔊*, add; al tr ad fin v ‖ **Cp 7,1** [a] > pc Mss 𝔊* cf 4[a].6[a].7[b] 8,1[a] ‖ [b] prp יֹצֵא (cf 𝔊) aut יוֹצֵא ‖ [c–c] nonn add hab (gl) ‖ [d] 𝔊 *βροῦχος* = לֶקֶל? ‖ **2** [a–a] prb 1 וַיְהִי הָא מְכַלֵּה ‖ **3** [a] pc Mss + אֲדֹנָי ‖ **4** [a] > 𝔊* ‖ [b–b] prb 1 לַהֶבֶת אֵשׁ ‖ [c–c] dl, gl ‖ **6** [a] > Ms 𝔊*.

ובָא הַבַּיִת וְסָמַךְ יָדוֹ עַל־הַקִּיר וּנְשָׁכוֹ הַנָּחָשׁ׃ ג.[22]
20 הֲלֹא־חֹשֶׁךְ יוֹם יְהוָה וְלֹא־אוֹר וְאָפֵל וְלֹא־נֹגַהּ לוֹ׃ ל חס בסיפ
21 שָׂנֵאתִי מָאַסְתִּי חַגֵּיכֶם וְלֹא אָרִיחַ בְּעַצְּרֹתֵיכֶם׃ ב.[23] ל
22 [a]כִּי אִם־תַּעֲלוּ־לִי עֹלוֹת[ba]
וּמִנְחֹתֵיכֶם לֹא אִרְצֶה וְשֶׁלֶם[c] מְרִיאֵיכֶם לֹא אַבִּיט׃ ל
23 הָסֵר[a] מֵעָלַי הֲמוֹן שִׁרֶיךָ[b] וְזִמְרַת נְבָלֶיךָ[b] לֹא אֶשְׁמָע׃ ל. ב
24 וְיִגַּל כַּמַּיִם מִשְׁפָּט וּצְדָקָה כְּנַחַל אֵיתָן׃ [יִשְׂרָאֵל׃ ל
25 [a]הַזְּבָחִים וּמִנְחָה[b] הִגַּשְׁתֶּם־לִי בַּמִּדְבָּר[c] אַרְבָּעִים שָׁנָה בֵּית ב[24]. ל. ל. ב חד פת
26 וּנְשָׂאתֶם[a] אֶת סִכּוּת[b] מַלְכְּכֶם וְאֶת כִּיּוּן[c] צַלְמֵיכֶם[d] כּוֹכַב וחד קמ[25]
[אֱלֹהֵיכֶם[d] אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם לָכֶם׃
27 וְהִגְלֵיתִי אֶתְכֶם מֵהֲלְאָה לְדַמָּשֶׂק אָמַר יְהוָה׃ ג ב קמ וחד פת[26]. ב[27]
[a]אֱלֹהֵי־צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃[a] פ

6 1 הֲוֵי הַשַּׁאֲנַנִּים בְּצִיּוֹן[a] וְהַבֹּטְחִים בְּהַר שֹׁמְרוֹן ג.[1] ל
נְקֻבֵי רֵאשִׁית הַגּוֹיִם [b]וּבָאוּ לָהֶם בֵּית[b] יִשְׂרָאֵל׃ [פְּלִשְׁתִּים[b] כת.[1] ל
2 עִבְרוּ כַלְנֵה וּרְאוּ וּלְכוּ מִשָּׁם[a] חֲמָת רַבָּה וּרְדוּ גַת־ ל[1]. ל וכל חמת אף דכות
[c]הַטּוֹבִים מִן־הַמַּמְלָכוֹת הָאֵלֶּה אִם־רַב [d]גְּבוּלָם מִגְּבֻלְכֶם[d]׃ ג ב חס וחד מל
3 הַמְנַדִּים לְיוֹם רָע וַתַּגִּישׁוּן שֶׁבֶת[a] חָמָס׃ ל.[3]
4 הַשֹּׁכְבִים עַל־מִטּוֹת שֵׁן וּסְרֻחִים עַל־עַרְשׂוֹתָם ב.[2]
וְאֹכְלִים כָּרִים מִצֹּאן וַעֲגָלִים מִתּוֹךְ מַרְבֵּק׃ ד[3]
5 הַפְּרְטִים עַל־פִּי הַנָּבֶל כְּדָוִיד[a] חָשְׁבוּ לָהֶם כְּלֵי־[b]שִׁיר׃ ג מיחד וכל עשיה דכות[4]. ב[5] ול בסיפ
6 הַשֹּׁתִים בְּמִזְרְקֵי יַיִן וְרֵאשִׁית שְׁמָנִים יִמְשָׁחוּ ד[3]
[a]וְלֹא נֶחְלוּ עַל־שֵׁבֶר יוֹסֵף׃[ba] ב. ג בליש[7]
7 לָכֵן עַתָּה יִגְלוּ בְּרֹאשׁ גֹּלִים וְסָר מִרְזַח סְרוּחִים׃ פ לה[8]. ל

[22]Mm 3065. [23]Mm 3066. [24]Gn 45,19. [25]Mm 974. [26]Mm 2732. [27]Mm 2015. Cp 6 [1] וחד וכלנה Gn 10,10. [2]Mp sub loco. [3]Mm 2715. [4]Mm 1654. [5]Mm 2781. [6]Mm 1157. [7]Mm 2445. [8]Mm 2840.

22 [a–a] nonn add hab ‖ [b] exc fin stich ‖ [c] prp וְשַׁלְמֵי ‖ **23** [a] prp הָסִירוּ ‖ [b] prb l וְנִשְׁאתֶם ‖ **26** [a] prp נִבְלֵיכֶם et שִׁירֵיכֶם ‖ **25** [a] tot v add? ‖ [b] > Ms, add? ‖ [c] > 𝔊* ‖ **26** [a] prp כִּיּוּן aut כִּיּוֹן ‖ [b] 𝔊 σ′(𝔖) *τὴν σκηνήν*, frt l סֻכַּת aut מַסְכוֹת ‖ [c] frt add; prp כִּיּוּן aut כִּיּוֹן ‖ [d–d] add, gl ‖ **27** [a–a] add? ‖ **Cp 6,1** [a] prp בְּגֹאנָם ‖ [b–b] prb l וְכַאלֹהִים בְּבֵית ‖ **2** [a] add? al tr post ורדו ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd תִּים– ‖ [c] prb l הֲיַטַּבְתֶּם, al ins אַתֶּם ‖ [d–d] l מִגְּבוּלָם גְּבוּלְכֶם vel גבולכם מגבולם ‖ **3** [a] prb l שְׁנַת; prp וְ שֶׁבֶר vel וְ שֹׁד ‖ **5** [a] add (gl)? prp הַיָּדַד ‖ [b] prp כְּ, al כָּל ‖ **6** [a–a] nonn cj c 13a ‖ [b] exc fin v?

8 [a]עֹשֵׂה כִימָה וּכְסִיל
וְהֹפֵךְ לַבֹּקֶר צַלְמָוֶת וְיוֹם לַיְלָה הֶחְשִׁיךְ
הַקּוֹרֵא לְמֵי־הַיָּם וַיִּשְׁפְּכֵם עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ
יְהוָה[b] שְׁמוֹ׃ ס
9 הַמַּבְלִיג[a] שֹׁד[b] עַל־עָז[bd] וְשֹׁד[c] עַל־מִבְצָר[e] יָבוֹא[f]׃
10 שָׂנְאוּ בַשַּׁעַר מוֹכִיחַ וְדֹבֵר תָּמִים יְתָעֵבוּ׃
11 לָכֵן יַעַן בּוֹשַׁסְכֶּם[a] עַל־דָּל וּמַשְׂאַת־בַּר[b] תִּקְחוּ מִמֶּנּוּ
בָּתֵּי גָזִית בְּנִיתֶם וְלֹא־תֵשְׁבוּ בָּם
כַּרְמֵי־חֶמֶד נְטַעְתֶּם וְלֹא תִשְׁתּוּ אֶת־יֵינָם׃
12 כִּי יָדַעְתִּי רַבִּים פִּשְׁעֵיכֶם וַעֲצֻמִים חַטֹּאתֵיכֶם[a]
צֹרְרֵי צַדִּיק לֹקְחֵי כֹפֶר וְאֶבְיוֹנִים בַּשַּׁעַר הִטּוּ׃
13 לָכֵן הַמַּשְׂכִּיל בָּעֵת הַהִיא יִדֹּם כִּי עֵת רָעָה הִיא׃
14 דִּרְשׁוּ־טוֹב וְאַל־רָע לְמַעַן תִּחְיוּ ס
וְיִהְיֶה־כֵּן יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי־צְבָאוֹת[a] אִתְּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם׃
15 שִׂנְאוּ־רָע וְאֶהֱבוּ טוֹב וְהַצִּיגוּ בַשַּׁעַר מִשְׁפָּט
אוּלַי יֶחְנַן יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי־צְבָאוֹת[a] שְׁאֵרִית יוֹסֵף׃ ס
16 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת[a] אֲדֹנָי
בְּכָל־רְחֹבוֹת מִסְפֵּד וּבְכָל־חוּצוֹת יֹאמְרוּ הוֹ־הוֹ
וְקָרְאוּ אִכָּר אֶל־אֵבֶל [b]וּמִסְפֵּד אֶל־[b]יוֹדְעֵי נֶהִי׃
17 [a]וּבְכָל־כְּרָמִים[b] מִסְפֵּד[a] כִּי־אֶעֱבֹר בְּקִרְבֶּךָ אָמַר יְהוָה׃ ס
18 הָוֹי הַמִּתְאַוִּים אֶת־יוֹם יְהוָה
לָמָּה־זֶּה לָכֶם יוֹם יְהוָה הוּא[a]־חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר׃
19 כַּאֲשֶׁר יָנוּס אִישׁ מִפְּנֵי הָאֲרִי וּפְגָעוֹ הַדֹּב

[9] Mm 3655. [10] Mm 326. [11] Mm 3063. [12] Mm 2249. [13] Mm 1729. [14] Mm 3247. [15] Mp sub loco. [16] Mm 2015. [17] Mm 3064. [18] Mm 4068. [19] Mm 2481. [20] Nu 11,34. [21] Mm 1025.

8 [a] exc init ‖ [b] pc Mss + אלהי צבאות, 𝔊* + *ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ* ‖ **9** [a] 𝔊 *ὁ διαιρῶν*, prp המפליג, al הַמַּפִּיל ‖ [b–b] 𝔊 *συντριμμὸν ἐπ' ἰσχύν*, prp שֶׁבֶר עַל־עֹז ‖ [c] prp שׁר taurus ‖ [d] prp עֻז capella ‖ [e] prp מְבַצֵּר vindemiator ‖ [f] prp l יביא cf Vrs ‖ **11** [a] prp בּוֹסְכֶם ‖ [b] 𝔊 *καὶ δῶρα*, frt l ומשאת ‖ **12** [a] frt l חַטָּאֵיכֶם ‖ **14** [a–a] prb add ‖ **15** [a–a] prb add ‖ **16** [a] > 𝔊𝔖 ‖ [b–b] prb l ואל־מספד cf 𝔖 ‖ **17** [a–a] nonn add hab ‖ [b] 𝔊 *ὁδοῖς* ‖ **18** [a] 𝔊 *καὶ αὐτή*, frt l והוא.

וְלֹא־שַׁבְתֶּם עָדַי נְאֻם־יְהוָה׃

11 [a]הָפַכְתִּי בָכֶם[b]

כִּמַהְפֵּכַת ׀ אֱלֹהִים אֶת־סְדֹם וְאֶת־עֲמֹרָה ג[14]

וַתִּהְיוּ כְּאוּד מֻצָּל מִשָּׂרֵפָה ב[15]

וְלֹא־שַׁבְתֶּם עָדַי נְאֻם־יְהוָה׃ ס

12 לָכֵן כֹּה אֶעֱשֶׂה־לְּךָ יִשְׂרָאֵל [a]עֵקֶב כִּי־זֹאת אֶעֱשֶׂה־לָּךְ יו׳ פסוק לך לך[16]

הָכֹן לִקְרַאת־אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל[a]׃ 13 כִּי הִנֵּה׃ ב חד מל וחד חס

יוֹצֵר הָרִים[a] וּבֹרֵא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם מַה־שֵּׂחוֹ ל חס . ב

עֹשֵׂה שַׁחַר ׀ עֵיפָה[b] וְדֹרֵךְ עַל־בָּמֳתֵי אָרֶץ

יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי־צְבָאוֹת[c] שְׁמוֹ׃ ס יו׳[17]

5 1 שִׁמְעוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹשֵׂא עֲלֵיכֶם קִינָה בֵּית לח

יִשְׂרָאֵל׃

2 נָפְלָה ׀ לֹא־תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל

נִטְּשָׁה עַל־אַדְמָתָהּ אֵין מְקִימָה׃ ל . ל

3 כִּי כֹה ׀ אָמַר ׀ אֲדֹנָי[a] יְהוִה[b] יג[1]

הָעִיר הַיֹּצֵאת אֶלֶף תַּשְׁאִיר מֵאָה

וְהַיּוֹצֵאת[c] מֵאָה תַּשְׁאִיר עֲשָׂרָה [d]לְבֵית ׀ יִשְׂרָאֵל[d]׃ ס ב[2] חד חס וחד מן ה מל בליש . ד[3] וכל יחזק דכות ב מ א

4 כִּי ׀ כֹה ׀ אָמַר ׀ יְהוָה ׀ לְבֵית ׀ יִשְׂרָאֵל כי מיחד[4] . ג[5] . ד[3] וכל יחזק דכות ב מ א

דִּרְשׁוּנִי וְחְיוּ׃ 5 וְאַל־תִּדְרְשׁוּ בֵית־אֵל ת

וְהַגִּלְגָּל ׀ לֹא תָבֹאוּ וּבְאֵר שֶׁבַע לֹא תַעֲבֹרוּ ב . ד[6]

כִּי הַגִּלְגָּל ׀ גָּלֹה יִגְלֶה וּבֵית־אֵל יִהְיֶה לְאָוֶן׃

6 דִּרְשׁוּ אֶת־יְהוָה וְחְיוּ ת

פֶּן־יִצְלַח כָּאֵשׁ[a] בֵּית יוֹסֵף

וְאָכְלָה וְאֵין־מְכַבֶּה [b]לְבֵית־אֵל[b]׃

7 הַהֹפְכִים[a] לְלַעֲנָה[b] מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לָאָרֶץ הִנִּיחוּ׃ ל[7] . ב . ד[8] ב מנה בליש

[14]Mm 2257. [15]Mm 3149. [16]Mm 1860. [17]Mm 2015. Cp 5 [1]Mm 2827. [2]Mm 4131. [3]Mm 2435. [4]Mm 2049. [5]Mm 2888. [6]Mm 3062. [7]Mp sub loco. [8]Mm 1559.

11 [a] cf 10[e] ‖ [b] prp בָּתֵּיכֶם ‖ **12** [a–a] prb add ‖ **13** [a] G *βροντήν* = רַעַם ‖ [b] l c nonn Mss G וְעֹ׳ ‖ [c–c] prb dl cf 5,8 9,6 ‖ **Cp 5,3** [a] > G*, add ‖ [b] huc tr לבית ישראל ex 3b, cf 4a ‖ [c] frt l הַיּוֹ׳ וְהָעִיר ‖ [d–d] cf [b] ‖ **6** [a–a] prp יְשַׁלַּח באש aut בְּ יצלח באש aut יצלח לַהַב אש בְּ ‖ [b–b] G *τῷ οἴκῳ Ισραηλ* cf Hos 10,15, frt l לבית־יִשְׂרָאֵל; al add hab ‖ **7** [a] frt l הַ(ה)י (הַ)הֹ׳ cf 5,18 6,1 ‖ [b] G *εἰς ὕψος* = לְמַעֲלָה?

ל⁴.ל.ל 3 [a] וּפָרָצִים תֵּצֶאנָה [a] אִשָּׁה נֶגְדָּהּ וְהִשְׁלַכְתֶּנָה [b] הַהַרְמֹנָה [c]
נְאֻם־יְהוָה׃

ב⁵.ב וחס 4 בָּאוּ בֵית־אֵל וּפִשְׁעוּ הַגִּלְגָּל הַרְבּוּ [a] לִפְשֹׁעַ
ו⁶ וְהָבִיאוּ לַבֹּקֶר זִבְחֵיכֶם לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים מַעְשְׂרֹתֵיכֶם׃
5 וְקַטֵּר [a] מֵחָמֵץ תּוֹדָה וְקִרְאוּ נְדָבוֹת הַשְׁמִיעוּ
ד בסיפ⁷.ז⁸ וכל יחזק דכות ב מ⁹ כִּי כֵן אֲהַבְתֶּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

6 וְגַם־אֲנִי נָתַתִּי לָכֶם
נְקִיּוֹן שִׁנַּיִם בְּכָל־עָרֵיכֶם
ל וְחֶסֶר לֶחֶם בְּכָל מְקוֹמֹתֵיכֶם
וְלֹא־שַׁבְתֶּם עָדַי נְאֻם־יְהוָה׃
ה⁹ 7 וְגַם אָנֹכִי מָנַעְתִּי מִכֶּם אֶת־הַגֶּשֶׁם
ד¹⁰ בְּעוֹד שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים לַקָּצִיר [a] וְהִמְטַרְתִּי עַל־עִיר אֶחָת
ל.ל¹⁰ וְעַל־עִיר אַחַת לֹא אַמְטִיר חֶלְקָה אַחַת תִּמָּטֵר וְחֶלְקָה
ג אֲשֶׁר־לֹא־תַמְטִיר [b] עָלֶיהָ תִּיבָשׁ׃ 8 וְנָעוּ שְׁתַּיִם שָׁלֹשׁ
עָרִים אֶל־עִיר אַחַת לִשְׁתּוֹת מַיִם וְלֹא יִשְׂבָּעוּ [a]
וְלֹא־שַׁבְתֶּם עָדַי נְאֻם־יְהוָה׃
9 הִכֵּיתִי אֶתְכֶם בַּשִּׁדָּפוֹן וּבַיֵּרָקוֹן
הַרְבּוֹת [a] גַּנּוֹתֵיכֶם וְכַרְמֵיכֶם
[b] וּתְאֵנֵיכֶם וְזֵיתֵיכֶם יֹאכַל הַגָּזָם [b]
וְלֹא־שַׁבְתֶּם עָדַי נְאֻם־יְהוָה׃ ס
ל ר״פ¹¹.ג 10 שִׁלַּחְתִּי בָכֶם דֶּבֶר בְּדֶרֶךְ [a] מִצְרָיִם
הָרַגְתִּי בַחֶרֶב בַּחוּרֵיכֶם עִם שִׁבְיִ [b] סוּסֵיכֶם
ג¹².יג¹³ מפק א ול בלוש.ל וָאַעֲלֶה בְּאַשׁ [d] מַחֲנֵיכֶם וּבְאַפְּכֶם [c-e]

[4] Mm 1735. [5] Mm 3061. [6] Mm 593. [7] Mm 953. [8] Mm 2459. [9] Mm 143. [10] Mm 1740. [11] Mm 978. [12] Mm 3995. [13] Mm 411.

3 [a–a] 𝔊 *καὶ ἐξενεχθήσεσθε γυμναί* = וַעֲרֻמוֹת תּוּצֵאנָה?; frt l פְּרוּצוֹת (vel תּוּצָאנָה) ‖ [b] 𝔊 (σ′𝔙) *καὶ ἀπορριφήσεσθε*, l וְהָשְׁ ‖ [c] 𝔊* *εἰς τὸ ὄρος τὸ Ρεμμαν*, α′ 𝔊^{OC} *ὄρος ερμωνα*, σ′(ΞⅭ) *εἰς Ἀρμενίαν*; prp הַרְמֹנָה, al הַמַּדְמֵנָה ‖ **4** [a] frt l וְהַ cf aα ‖ **5** [a] l וקטרו ‖ **7/8** [a–a] prb add̂ ‖ [b] prb l c pc Mss 𝔊𝔙 אמטיר, cf 7aδ ‖ **9** [a] prb l הָחֳרַבְתִּי ‖ [b–b] add? ‖ **10** [a] prp כְּדֶבֶר; al dl ‖ [b] prp צְבִי, al dl עם שבי סוסיכם ‖ [c–c] add? al aβ add hab ‖ [d] pc Mss 𝔊 בָּאֵשׁ, frt recte ‖ [e],prp בְּאַ cf 𝔊; al dl (cf [d]) et ins ובאפי in init 11.

9 הַשְׁמִיעוּ עַל־אַרְמְנוֹת בְּאַשְׁדּוֹד[a] וְעַל־אַרְמְנוֹת בְּאֶרֶץ[b] מִצְרָיִם
וְאִמְרוּ[c] הֵאָסְפוּ עַל־הָרֵי[d] שֹׁמְרוֹן וּרְאוּ מְהוּמֹת רַבּוֹת[e] בְּתוֹכָהּ ו״י.ג בלוש[5].ב
[f]וַעֲשׁוּקִים בְּקִרְבָּהּ׃ [בְּאַרְמְנוֹתֵיהֶם[b]׃ פ

10 וְלֹא־יָדְעוּ עֲשׂוֹת־נְכֹחָה[a] נְאֻם־יְהוָה[a] הָאוֹצְרִים חָמָס וָשֹׁד ג ר״פ.ג.ל.ל
11 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה צַר וְסֹבֵב[b] הָאָרֶץ פט.ל
וְהוֹרֶד[c] מִמֵּךְ עֻזֵּךְ וְנָבְזוּ אַרְמְנוֹתָיִךְ׃ ל

12 כֹּה אָמַר יְהוָה ה בטע בסיף[7]
כַּאֲשֶׁר יַצִּיל הָרֹעֶה מִפִּי הָאַרְיֵה ל
שְׁתֵּי כְרָעַיִם אוֹ בְדַל־אֹזֶן ל.כה
כֵּן יִנָּצְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל ד בסיף[8]
הַיֹּשְׁבִים בְּשֹׁמְרוֹן בְּפִאַת מִטָּה[a] וּבְדַמֶּשֶׂק עֶרֶשׂ[a]׃ ל

13 שִׁמְעוּ וְהָעִידוּ בְּבֵית יַעֲקֹב[a] נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת[a]׃ ב.ז[6] וכל יחזק דכות ב מ״ד.ה
14 כִּי בְיוֹם פָּקְדִי פִּשְׁעֵי־יִשְׂרָאֵל עָלָיו[a]
[b]וּפָקַדְתִּי עַל־מִזְבְּחוֹת[c] בֵּית־אֵל[b]
וְנִגְדְּעוּ קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְנָפְלוּ לָאָרֶץ׃
15 וְהִכֵּיתִי בֵּית־הַחֹרֶף עַל־בֵּית הַקָּיִץ
וְאָבְדוּ בָּתֵּי הַשֵּׁן וְסָפוּ[a] בָּתִּים רַבִּים[a] ל
נְאֻם־יְהוָה׃ ס

4 1 שִׁמְעוּ הַדָּבָר הַזֶּה פָּרוֹת הַבָּשָׁן אֲשֶׁר[a] בְּהַר שֹׁמְרוֹן ל
הָעֹשְׁקוֹת דַּלִּים הָרֹצְצוֹת אֶבְיוֹנִים ל.ל
הָאֹמְרֹת לַאֲדֹנֵיהֶם[b] הָבִיאָה וְנִשְׁתֶּה׃ ל.ט פת ב׳ מנה בלוש. ל״ב
2 נִשְׁבַּע אֲדֹנָי[a] יְהוִה בְּקָדְשׁוֹ כִּי הִנֵּה יָמִים בָּאִים עֲלֵיכֶם[b]
וְנָשָׂא אֶתְכֶם[c] בְּצִנּוֹת וְאַחֲרִיתְכֶן בְּסִירוֹת דּוּגָה׃ יב[3].ל.ל.ל

[4]Mm 2470. [5]Mm 2186. [6]Mm 3027. [7]Mm 3166. [8]Mm 953. [9]Mm 2459. Cp 4 [1]Mm 3059. [2]Mm 3060. [3]Mm 545.

9 [a] **G** *ἐν Ἀσσυρίοις*, prp בְּאַשּׁוּר ‖ [b] > **G*** cf 11; prb l (מִצְרַיִם)בְּ ‖ [c] add (an exc nonn vb)? ‖ [d] **G**(**S**) *τὸ ὄρος*, prb l הַר ‖ [e] add? ‖ [f–f] frt add ‖ **10** [a–a] add ‖ [b] frt add ‖ **11** [a] > **S** ‖ [b] **S** *nhdrjh*, prb l יְסוֹבֵב ‖ [c] l c pc Mss **S**𝔗 והוֹרֵד; mlt Mss והרד ‖ **12** [a–a] frt l וּבְעֶרֶשׂ דַּמֶּשֶׂק cf **V**; add? ‖ **13** [a–a] add; al l sol נאם יהוה ‖ **14** [a] add? ‖ [b–b] add an exc hemist? ‖ [c] prp מִזְבַּח ‖ **15** [a–a] prp בָּתֵּי הֶבְנִים ‖ **Cp 4,1** [a] prb add ‖ [b] prp יהן– ‖ **2** [a] > **G***, add? ‖ [b] prp יכן– ‖ [c] prp אַפְכֶן.

לָרֶשֶׁת אֶת־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי׃
ל.ל.ל 11 וָאָקִים מִבְּנֵיכֶם לִנְבִיאִים וּמִבַּחוּרֵיכֶם לִנְזִרִים
הַאַף אֵין־זֹאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה׃
12 וַתַּשְׁקוּ אֶת־הַנְּזִרִים יָיִן
ל וְעַל־הַנְּבִיאִים צִוִּיתֶם לֵאמֹר לֹא תִנָּבְאוּ׃
13 הִנֵּה אָנֹכִי מֵעִיק תַּחְתֵּיכֶם
ל.ג כַּאֲשֶׁר תָּעִיק הָעֲגָלָה הַמְלֵאָה לָהּ עָמִיר׃
ל.ג 14 וְאָבַד מָנוֹס מִקָּל וְחָזָק לֹא־יְאַמֵּץ כֹּחוֹ
ג11.ח12 מז פסוק לא לא לא [a]וְגִבּוֹר לֹא־יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ׃ 15 וְתֹפֵשׂ הַקֶּשֶׁת לֹא יַעֲמֹד
ח12.ח12 [a]וְקַל בְּרַגְלָיו לֹא יְמַלֵּט[ab] וְרֹכֵב הַסּוּס לֹא יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ׃
ד 16 וְאַמִּיץ לִבּוֹ בַּגִּבּוֹרִים עָרֹם יָנוּס [a]בַּיּוֹם־הַהוּא[a]
נְאֻם־יְהוָה׃ פ
3 1 שִׁמְעוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם בְּנֵי[a] יִשְׂרָאֵל עַל
כָּל־הַמִּשְׁפָּחָה אֲשֶׁר הֶעֱלֵיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר׃
ג' 2 רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה
עַל־כֵּן אֶפְקֹד עֲלֵיכֶם אֶת כָּל־עֲוֹנֹתֵיכֶם׃
ל 3 הֲיֵלְכוּ שְׁנַיִם יַחְדָּו בִּלְתִּי אִם־נוֹעָדוּ׃
ל 4 הֲיִשְׁאַג אַרְיֵה בַּיַּעַר וְטֶרֶף אֵין לוֹ
ל הֲיִתֵּן כְּפִיר קוֹלוֹ מִמְּעֹנָתוֹ[a] בִּלְתִּי אִם־לָכָד׃
ל.ל 5 הֲתִפֹּל צִפּוֹר עַל־פַּח[a] הָאָרֶץ וּמוֹקֵשׁ אֵין לָהּ
ל.ל.ל וחד מן ב מל בליש. ל וחד מן ב מל בליש הֲיַעֲלֶה־פַּח מִן־הָאֲדָמָה וְלָכֹד לֹא יִלְכֹּד׃
יב ר״ם אם אם2.ג3.ב 6 אִם־יִתָּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ
אִם־תִּהְיֶה רָעָה בְּעִיר וַיהוָה לֹא עָשָׂה׃ [הַנְּבִיאִים׃
7 [a]כִּי לֹא יַעֲשֶׂה אֲדֹנָי יְהוִה דָּבָר כִּי אִם־גָּלָה סוֹדוֹ אֶל־עֲבָדָיו
ל.ג מל בליש 8 אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא
אֲדֹנָי[a] יְהוִה דִּבֶּר מִי לֹא יִנָּבֵא׃

11 Mm 3236. 12 Mm 3058. Cp 3 1 Mm 81. 2 Mm 519. 3 Mm 3005.

14 a–a nonn add hab || 15 a–a nonn add hab || b 𝔊 διασωθῇ, prb l יְמַלֵּט cf 𝔖𝔗𝔙 || 16 a–a add? || Cp 3,1 a 𝔊 οἶκος = בַּיִת || 4 a prb add || 5 a > 𝔊, dl || 7 a tot v add || 8 a add?

15 וְהָלַךְ מַלְכָּם בַּגּוֹלָה הוּא וְשָׂרָיו יַחְדָּו
אָמַר יְהוָה׃ פ 2 1 כֹּה אָמַר יְהוָה 2
עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי מוֹאָב וְעַל־אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ
עַל־שָׂרְפּוֹ עַצְמוֹת[a] מֶלֶךְ־אֱדוֹם לַשִּׂיד׃
2 וְשִׁלַּחְתִּי־אֵשׁ בְּמוֹאָב[a] וְאָכְלָה [b]אַרְמְנוֹת הַקְּרִיּוֹת[b]
וּמֵת בְּשָׁאוֹן מוֹאָב בִּתְרוּעָה בְּקוֹל[c] שׁוֹפָר׃
3 [a]וְהִכְרַתִּי שׁוֹפֵט מִקִּרְבָּהּ[b] וְכָל־שָׂרֶיהָ[c] אַהֲרֹג עִמּוֹ[a]
אָמַר יְהוָה׃ פ 4 [a]כֹּה אָמַר יְהוָה
עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יְהוּדָה וְעַל־אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ
עַל־מָאֲסָם אֶת־תּוֹרַת יְהוָה וְחֻקָּיו לֹא שָׁמָרוּ
וַיַּתְעוּם כִּזְבִיהֶם אֲשֶׁר־הָלְכוּ אֲבוֹתָם אַחֲרֵיהֶם׃
5 וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בִּיהוּדָה וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת יְרוּשָׁלִָם[a]׃ פ
6 כֹּה אָמַר יְהוָה
עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל־אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ
עַל־מִכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם׃
7 הַשֹּׁאֲפִים[a] [b]עַל־עֲפַר־אֶרֶץ בְּ[b]רֹאשׁ דַּלִּים וְדֶרֶךְ עֲנָוִים יַטּוּ
[c]וְאִישׁ וְאָבִיו יֵלְכוּ אֶל־הַנַּעֲרָה לְמַעַן חַלֵּל אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי[c]׃
8 וְעַל־[a]בְּגָדִים חֲבֻלִּים[b] יַטּוּ [b]אֵצֶל כָּל־מִזְבֵּחַ[b]
וְיֵין עֲנוּשִׁים יִשְׁתּוּ [b]בֵּית אֱלֹהֵיהֶם[b]׃
9 וְאָנֹכִי הִשְׁמַדְתִּי אֶת־הָאֱמֹרִי מִפְּנֵיהֶם[a]
אֲשֶׁר כְּגֹבַהּ אֲרָזִים גָּבְהוֹ וְחָסֹן הוּא כָּאַלוֹנִים
וָאַשְׁמִיד פִּרְיוֹ מִמַּעַל וְשָׁרָשָׁיו מִתָּחַת׃
10 וְאָנֹכִי הֶעֱלֵיתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם ס(1)
וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה

[7] Mm 2481. Cp 2 [1] Mm 3052. [2] Mm 2481. [3] Mm 3053. [4] Mm 3054. [5] Mm 3055. [6] Mm 2840. [7] Mm 3549. [8] Mm 3056. [9] Mm 3057. [10] Mm 817.

Cp 2,1 [a] exc nomen regis? ‖ **2** [a] prp בְּקִיר מואב cf [b–b] ‖ [b–b] prp ארמנותיה cf [a] ‖ [c] l c pc Mss 𝔊𝔖 ובקול aut וקול ‖ **3** [a–a] nonn tr post 2a cf 2[a.b–b] ‖ [b] frt l מקרבו vel מקרבה cf 𝔊[A] ‖ [c] frt l שָׂרָיו cf 𝔊[L] ‖ **4/5** [a–a] add ‖ **7** [a] prp השׁ(א)פים cf 𝔊 *τὰ πατοῦντα* ‖ [b–b] prb add; al על־עפר־ארץ vel sol ארץ add hab ‖ [c–c] add? ‖ **8** [a] frt dl ־על et l ובגי cf 𝔊 ‖ [b–b] add? ‖ **9** [a] frt l c mlt Mss יכם־.

3 כֹּה אָמַר יְהוָה
עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי דַמֶּשֶׂק וְעַל־אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ
עַל־דּוּשָׁם בַּחֲרִצוֹת הַבַּרְזֶל אֶת־הַגִּלְעָד׃
4 וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּבֵית חֲזָאֵל וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת בֶּן־הֲדָד׃
5 [a] וְשָׁבַרְתִּי בְּרִיחַ דַּמֶּשֶׂק [a] וְהִכְרַתִּי יוֹשֵׁב מִבִּקְעַת־אָוֶן
וְתֹמֵךְ שֵׁבֶט מִבֵּית עֵדֶן [b] וְגָלוּ עַם־אֲרָם קִירָה
אָמַר יְהוָה׃ פ 6 כֹּה אָמַר יְהוָה
עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי עַזָּה וְעַל־אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ
עַל־הַגְלוֹתָם גָּלוּת שְׁלֵמָה לְהַסְגִּיר לֶאֱדוֹם׃
7 וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת עַזָּה וְאָכְלָה אַרְמְנוֹתֶיהָ׃
8 וְהִכְרַתִּי יוֹשֵׁב מֵאַשְׁדּוֹד וְתֹמֵךְ שֵׁבֶט מֵאַשְׁקְלוֹן
וַהֲשִׁיבוֹתִי יָדִי עַל־עֶקְרוֹן וְאָבְדוּ שְׁאֵרִית פְּלִשְׁתִּים
אָמַר אֲדֹנָי [a] יְהוִה׃ פ 9 כֹּה אָמַר יְהוָה
עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי־צֹר וְעַל־אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ
עַל־הַסְגִּירָם גָּלוּת שְׁלֵמָה לֶאֱדוֹם [a] וְלֹא זָכְרוּ בְּרִית אַחִים׃
10 וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת צֹר וְאָכְלָה אַרְמְנוֹתֶיהָ׃ פ
11 כֹּה אָמַר יְהוָה
עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי אֱדוֹם וְעַל־אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ
עַל־רָדְפּוֹ בַחֶרֶב אָחִיו וְשִׁחֵת רַחֲמָיו
וַיִּטְרָף [a] לָעַד אַפּוֹ וְעֶבְרָתוֹ [b] שָׁמְרָה נֶצַח׃
12 וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בִּתֵּימָן וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת בָּצְרָה׃ פ
13 כֹּה אָמַר יְהוָה
עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי בְנֵי־עַמּוֹן וְעַל־אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ
עַל־בְּקָעָם הָרוֹת הַגִּלְעָד לְמַעַן הַרְחִיב אֶת־גְּבוּלָם׃
14 וְהִצַּתִּי [a] אֵשׁ בְּחוֹמַת רַבָּה וְאָכְלָה אַרְמְנוֹתֶיהָ
בְּתְרוּעָה בְּיוֹם מִלְחָמָה בְּסַעַר בְּיוֹם סוּפָה׃

[2] Mm 3050. [3] Mm 2481. [4] Mm 2340. [5] Mm 1446. [6] Mm 3051.

Cp 1,5 [a–a] frt tr post מבית עדן ‖ [b] cf [a–a] ‖ 8 [a] ≻ 𝔊*, frt dl ‖ 9 [a] frt l לַאֲרָם ‖ [b] exc hemist? cf 11 bβγ ‖ 11 [a] 𝔖(𝔙) *wntr*, l וַיִּטֹּר ‖ [b–b] 𝔊(σ′θ′𝔖𝔙) ἐφύλαξεν εἰς νῖκος, l שָׁמַר לָנֶצַח.

15 שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ קָדֵרוּ וְכוֹכָבִים אָסְפוּ נָגְהָם׃ ט.1
16 וַיהוָה מִצִּיּוֹן יִשְׁאָג וּמִירוּשָׁלַ͏ִם יִתֵּן קוֹלוֹ ה ר״פ בסיש
וְרָעֲשׁוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ
וַיהוָה מַחֲסֶה לְעַמּוֹ וּמָעוֹז לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ח12 רפי ג13 מנה בליש וכל אחסה דכות ב מ א . ב14
17 וְיָדַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן הַר־קָדְשִׁי י
וְהָיְתָה יְרוּשָׁלַ͏ִם קֹדֶשׁ וְזָרִים לֹא־יַעַבְרוּ־בָהּ עוֹד׃ ס
18 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
יִטְּפוּ הֶהָרִים עָסִיס וְהַגְּבָעוֹת תֵּלַכְנָה חָלָב ל
וְכָל־אֲפִיקֵי יְהוּדָה יֵלְכוּ מָיִם[a]
וּמַעְיָן מִבֵּית יְהוָה יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת־נַחַל הַשִּׁטִּים׃ ל.1 ג15
19 מִצְרַיִם לְשַׁמָּמָה תִּהְיֶה וֶאֱדוֹם לְמִדְבַּר שְׁמָמָה תִּהְיֶה[a] ג ר״פ
מֵחֲמַס בְּנֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר־[b]שָׁפְכוּ דָם־נָקִי בְּאַרְצָם׃ יב16 ותיר א ס״ת ב מנה בליש
20 וִיהוּדָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וִירוּשָׁלַ͏ִם לְדֹר וָדֹר׃ ב ר״פ17
21 [a]וְנִקֵּיתִי [b]דָּמָם [c]לֹא־נִקֵּיתִי וַיהוָה שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן[a]׃

סכום הפסוקים
שבעים ושלשה

עמוס AMOS

1 1 דִּבְרֵי עָמוֹס אֲשֶׁר־הָיָה בַּנֹּקְדִים מִתְּקוֹעַ אֲשֶׁר חָזָה עַל־יִשְׂרָאֵל ל.1
בִּימֵי | עֻזִּיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּבִימֵי יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שְׁנָתַיִם
לִפְנֵי הָרַעַשׁ׃ 2 וַיֹּאמַר | צא יט מנה ר״פ וחד מן ז1 בטע מרעימין בליש
יְהוָה מִצִּיּוֹן יִשְׁאָג וּמִירוּשָׁלַ͏ִם יִתֵּן קוֹלוֹ
וְאָבְלוּ נְאוֹת הָרֹעִים וְיָבֵשׁ רֹאשׁ הַכַּרְמֶל׃ ס ה

12 Mm 3046. 13 Mm 3278. 14 Mm 3047. 15 Mm 3048. 16 Mm 907. 17 Mm 3049.
Cp 1 1 Mm 705.

18 a nonn add חַיִּים ‖ **19** a dl m cs? cf 𝔖; al dl שממה ‖ b add? ‖ **21** a–a add? ‖ b 𝔊(𝔖) *καὶ ἐκδικήσω* (vel *ἐκζητήσω*), prb l וְנִקַּמְתִּי ‖ c–c 𝔊(𝔖) *καὶ οὐ μὴ ἀθῳώσω*, frt l וְלֹא־אֲנַקֶּה.

4 וְגַם מָה־אַתֶּם לִי צֹר וְצִידוֹן וְכֹל גְּלִילוֹת פְּלֶשֶׁת
הֲגְמוּל אַתֶּם מְשַׁלְּמִים עָלָי וְאִם־גֹּמְלִים אַתֶּם עָלָי
קַל מְהֵרָה אָשִׁיב גְּמֻלְּכֶם בְּרֹאשְׁכֶם׃ [לְהֵיכְלֵיכֶם׃
5 אֲשֶׁר־כַּסְפִּי וּזְהָבִי לְקַחְתֶּם וּמַחֲמַדַּי הַטּוֹבִים הֲבֵאתֶם
6 וּבְנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יְרוּשָׁלַם מְכַרְתֶּם לִבְנֵי הַיְוָנִים
לְמַעַן הַרְחִיקָם מֵעַל גְּבוּלָם׃
7 הִנְנִי מְעִירָם מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־מְכַרְתֶּם אֹתָם שָׁמָּה
וַהֲשִׁבֹתִי גְמֻלְּכֶם בְּרֹאשְׁכֶם׃
8 וּמָכַרְתִּי אֶת־בְּנֵיכֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיכֶם בְּיַד בְּנֵי יְהוּדָה
וּמְכָרוּם לִשְׁבָאִים אֶל־גּוֹי רָחוֹק
כִּי יְהוָה דִּבֵּר׃ ס

9 קִרְאוּ־זֹאת בַּגּוֹיִם קַדְּשׁוּ מִלְחָמָה
הָעִירוּ הַגִּבּוֹרִים יִגְּשׁוּ יַעֲלוּ כֹּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה׃
10 כְּתוּ אִתֵּיכֶם לַחֲרָבוֹת וּמַזְמְרֹתֵיכֶם לְרֹמָחִים
הַחַלָּשׁ יֹאמַר גִּבּוֹר אֲנִי׃
11 עֻשׁוּ וָבֹאוּ כָּל־הַגּוֹיִם מִסָּבִיב וְנִקְבְּצוּ שָׁמָּה
הַנְחֵת יְהוָה גִּבּוֹרֶיךָ׃
12 יֵעוֹרְרוּ וְיַעֲלוּ הַגּוֹיִם אֶל־עֵמֶק יְהוֹשָׁפָט
כִּי שָׁם אֵשֵׁב לִשְׁפֹּט אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם מִסָּבִיב׃
13 שִׁלְחוּ מַגָּל כִּי בָשַׁל קָצִיר
בֹּאוּ רְדוּ כִּי־מָלְאָה גַּת
הַשִּׁיקוּ הַיְקָבִים כִּי רַבָּה רָעָתָם׃
14 הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ
כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ׃

[6]Mm 3167. [7]Mm 3045. [8]Mm 1650. [9]Mp sub loco. [10]Mm 2954. [11]Mm 3484.

9 [a–a] prp גְּשׁוּ וַעֲלוּ cf 𝔊 || 11 [a] crrp? prp עורו vel חושו || [b–b] prb l הַקְבְּצוּ שָׁמָּה || [c–c] crrp? nonn add hab, sed cf 𝔊 *ὁ πραῦς ἔστω μαχητής*; frt l יְהִי גבור (mansuetus) וְהַנּוֹחַ et tr post 10b.

מוֹרֶה[c] וּמַלְקוֹשׁ בָּרִאשׁוֹן[d]׃ ח²⁴

24 וּמָלְאוּ הַגָּרָנוֹת בָּר וְהֶשִּׁיקוּ הַיְקָבִים תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר׃ ב. ל

25 וְשִׁלַּמְתִּי לָכֶם [a]אֶת־הַשָּׁנִים[a] אֲשֶׁר אָכַל הָאַרְבֶּה

חַיֶּלֶק וְהֶחָסִיל וְהַגָּזָם חֵילִי הַגָּדוֹל אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי בָּכֶם׃ ג

26 וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת־שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם ג מל. ב ומל

אֲשֶׁר־עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא [a]וְלֹא־יֵבְשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם[a]׃ ב

27 וְיָדַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי ס[45] ס[a45]

וַאֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֵין עוֹד וְלֹא־יֵבְשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם׃ ס ב. ב. ג

3 1 וְהָיָה אַחֲרֵי־כֵן

אֶשְׁפֹּךְ אֶת־רוּחִי עַל־כָּל־בָּשָׂר וְנִבְּאוּ בְנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם ד מל

זְקֵנֶיכֶם חֲלֹמוֹת יַחֲלֹמוּן בַּחוּרֵיכֶם חֶזְיֹנוֹת יִרְאוּ׃ |רוּחִי׃

2 וְגַם עַל־הָעֲבָדִים וְעַל־הַשְּׁפָחוֹת בַּיָּמִים הָהֵמָּה אֶשְׁפֹּךְ אֶת־ ה״פ בסיף וכל וגם אני וגם אנכי בסיף דכות׳. ח². יב². ד מל

3 וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ דָּם וָאֵשׁ וְתִימְרוֹת עָשָׁן׃ ב קמ². ב מל⁵

4 הַשֶּׁמֶשׁ יֵהָפֵךְ לְחֹשֶׁךְ וְהַיָּרֵחַ לְדָם ב

לִפְנֵי בוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא׃ יד⁶ מל וכל שמיאל וכתיב דכות ב מ ה

5 וְהָיָה כָּל אֲשֶׁר־יִקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה יִמָּלֵט יג⁷

כִּי בְהַר־צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַ͏ִם[a] תִּהְיֶה פְלֵיטָה כַּאֲשֶׁר אָמַר יְהוָה נא

וּבַשְּׂרִידִים[b] אֲשֶׁר יְהוָה קֹרֵא׃ ב בליש

4 1 כִּי הִנֵּה בַּיָּמִים הָהֵמָּה וּבָעֵת הַהִיא אֲשֶׁר[a] אָשׁוּב אֶת־שְׁבוּת ח². יב². ח³. אשיב חד מן ג⁴. כת כן ל

2 וְקִבַּצְתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם [יְהוּדָה וִירוּשָׁלָ͏ִם׃

וְהוֹרַדְתִּים אֶל־עֵמֶק יְהוֹשָׁפָט וְנִשְׁפַּטְתִּי עִמָּם שָׁם

עַל־עַמִּי וְנַחֲלָתִי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פִּזְּרוּ בַגּוֹיִם ג. ל

וְאֶת־אַרְצִי חָלָקוּ׃ 3 וְאֶל־עַמִּי יַדּוּ גוֹרָל ל. ל. ל³. ג

וַיִּתְּנוּ הַיֶּלֶד בַּזּוֹנָה וְהַיַּלְדָּה מָכְרוּ בַיַּיִן וַיִּשְׁתּוּ[a]׃ ל

[24] Mm 2909. [25] Mp sub loco. Cp 3 [1] Mm 3167. [2] Mm 2738. [3] Mm 891. [4] Mm 3043. [5] Mp sub loco. [6] Mm 169. [7] Mm 3044. Cp 4 [1] Mm 2738. [2] Mm 891. [3] Mm 1482. [4] Mm 2736. [5] Mm 364.

23 [c] mlt Mss יורה ‖ [d] prb l c Ms ⅏ בראשון ‖ **25** [a–a] prp שְׁנֵים את־ ‖ **26** [a–a] dl? cf 27b ‖ **Cp 3,5** [a] tr ad bγ? cf [b] ‖ [b] prp ובירושלם שְׂרִידִים cf [a] ‖ **Cp 4,1** [a] > pc Mss, dl? ‖ **3** [a] add?

[a]מִנְחָה וָנֶסֶךְ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ פ ג קמ¹²

15 תִּקְעוּ שׁוֹפָר בְּצִיּוֹן ד בטע ר״מ¹²
קַדְּשׁוּ־צוֹם קִרְאוּ עֲצָרָה׃

16 [a]אִסְפוּ־עָם [a]קַדְּשׁוּ קָהָל [b]קִבְּצוּ זְקֵנִים ו. יו וכל זקף אתנח וס״פ דכור¹³ . ב¹⁴
אִסְפוּ עוֹלְלִים וְיֹנְקֵי שָׁדָיִם ו
יֵצֵא חָתָן מֵחֶדְרוֹ וְכַלָּה מֵחֻפָּתָהּ׃

17 בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ יִבְכּוּ הַכֹּהֲנִים ב¹⁵
[a]מְשָׁרְתֵי יְהוָה וְיֹאמְרוּ חוּסָה יְהוָה עַל־עַמֶּךָ ט רפ״ו¹⁶ . ל¹⁷
וְאַל־תִּתֵּן נַחֲלָתְךָ לְחֶרְפָּה לִמְשָׁל־בָּם גּוֹיִם ל¹²
לָמָּה יֹאמְרוּ בָעַמִּים אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם׃

18 וַיְקַנֵּא יְהוָה לְאַרְצוֹ וַיַּחְמֹל עַל־עַמּוֹ׃ ת¹⁸

19 וַיַּעַן יְהוָה וַיֹּאמֶר לְעַמּוֹ הִנְנִי שֹׁלֵחַ לָכֶם ל¹⁹
אֶת־הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וּשְׂבַעְתֶּם אֹתוֹ
וְלֹא־אֶתֵּן אֶתְכֶם עוֹד חֶרְפָּה בַּגּוֹיִם׃ ב

20 [a]וְאֶת־הַצְּפוֹנִי [a]אַרְחִיק מֵעֲלֵיכֶם ב בתרי לישנ²⁰
וְהִדַּחְתִּיו אֶל־אֶרֶץ צִיָּה וּשְׁמָמָה [b]
אֶת־פָּנָיו אֶל־הַיָּם הַקַּדְמֹנִי וְסֹפוֹ אֶל־הַיָּם הָאַחֲרוֹן ג חס²¹ . ל וחס
וְעָלָה בָאְשׁוֹ וְתַעַל [c]צַחֲנָתוֹ ל . ל . ל
כִּי הִגְדִּיל [d]לַעֲשׂוֹת׃

21 אַל־תִּירְאִי אֲדָמָה גִּילִי וּשְׂמָחִי כִּי־הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת׃ יא²² . ל

22 אַל־תִּירְאוּ בַּהֲמוֹת שָׂדָי כִּי דָשְׁאוּ נְאוֹת מִדְבָּר ל
כִּי־עֵץ נָשָׂא פִּרְיּוֹ תְּאֵנָה וָגֶפֶן נָתְנוּ חֵילָם׃ ל

23 וּבְנֵי צִיּוֹן גִּילוּ וְשִׂמְחוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם ל
כִּי־נָתַן לָכֶם [a]אֶת־הַמּוֹרֶה [b]לִצְדָקָה וַיּוֹרֶד לָכֶם גֶּשֶׁם [a] כג¹⁹

¹² Mp sub loco. ¹³ Mm 2120. ¹⁴ Mm 3041. ¹⁵ Ex 40,33. ¹⁶ Mm 1233. ¹⁷ חד וחוסה Neh 13,22. ¹⁸ Mm 1593. ¹⁹ Mm 3002. ²⁰ Mm 980. ²¹ Mm 100. ²² Mm 512. ²³ Mm 3042.

14 [a] exc vb? ‖ **16** [a–a] et [b–b] var lect? ‖ **17** [a–a] tr post ויאמרו? ‖ **20** [a–a] prp ואת־הַצָּפְנִי ‖ [b] 𝔊 *καὶ ἀφανιῶ* ‖ [c] prp וְעָלְתָה ‖ [d] prb ins יְהוָה ‖ **23** [a–a] l אֶת־הַגֶּשֶׁם? ‖ [b] 𝔊(𝔖) *τὰ* (> 𝔊ᴸ) *βρώματα*.

3 לְפָנָיו֙ אָכְלָ֣ה אֵ֔שׁ וְאַחֲרָ֖יו תְּלַהֵ֣ט לֶהָבָ֑ה
כְּגַן־עֵ֤דֶן הָאָ֙רֶץ֙ לְפָנָ֔יו וְאַחֲרָ֖יו מִדְבַּ֣ר שְׁמָמָ֑ה
[a]וְגַם־פְּלֵיטָ֖ה לֹא־הָיְתָ֥ה לֽוֹ׃[a]

4 כְּמַרְאֵ֥ה סוּסִ֖ים מַרְאֵ֑הוּ וּכְפָרָשִׁ֥ים כֵּ֖ן יְרוּצֽוּן׃

5 כְּקֹ֤ול מַרְכָּבוֹת֙[a] עַל־רָאשֵׁ֣י הֶהָרִ֔ים יְרַקֵּ֖דוּן
כְּקֹ֣ול לַהַ֣ב אֵ֔שׁ אֹכְלָ֖ה קָ֑שׁ
כְּעַ֤ם עָצ֙וּם֙ עֶרוּךְ֙ מִלְחָמָ֔ה׃

6 מִפָּנָ֖יו יָחִ֣ילוּ עַמִּ֑ים כָּל־פָּנִ֖ים קִבְּצ֥וּ פָּאֳרֽוּר׃

7 כְּגִבֹּרִ֖ים יְרֻצ֑וּן כְּאַנְשֵׁ֥י מִלְחָמָ֛ה יַעֲל֥וּ חוֹמָ֖ה[a]
וְאִ֣ישׁ בִּדְרָכָ֔יו יֵלֵכ֑וּן וְלֹ֥א יְעַבְּט֖וּן אָרְחֹתָֽם׃

8 וְאִ֣ישׁ אָחִ֔יו לֹ֥א יִדְחָקֽוּן גֶּ֖בֶר בִּמְסִלָּתֹ֣ו יֵלֵכ֑וּן
וּבְעַ֤ד הַשֶּׁ֙לַח֙ יִפָּ֔לוּ [a]לֹ֥א יִבְצָֽעוּ׃[a]

9 בָּעִ֖יר[a] יָשֹׁ֑קוּ בַּחוֹמָ֣ה יְרֻצ֔וּן בַּבָּתִּ֖ים יַעֲל֑וּ
בְּעַ֣ד הַחַלֹּנִ֔ים יָבֹ֖אוּ כַּגַּנָּֽב׃

10 לְפָנָ֖יו רָגְזָ֣ה אֶ֑רֶץ רָעֲשׁ֥וּ שָׁמָ֖יִם
שֶׁ֣מֶשׁ וְיָרֵ֔חַ קָדָ֖רוּ וְכוֹכָבִ֥ים אָסְפ֖וּ נָגְהָֽם׃

11 וַיהוָ֞ה נָתַ֤ן קֹולוֹ֙[a] לִפְנֵ֣י חֵילֹ֔ו
כִּֽי־רַ֥ב מְאֹ֖ד מַחֲנֵ֑הוּ כִּ֥י עָצ֛וּם עֹשֵׂ֥ה דְבָרֹ֖ו
כִּֽי־גָד֥וֹל יֹום־יְהוָ֖ה וְנוֹרָ֣א מְאֹ֑ד וּמִ֥י יְכִילֶֽנּוּ׃

12 וְגַם־עַתָּה֙ נְאֻם־יְהוָ֔ה
שֻׁ֚בוּ עָדַ֣י בְּכָל־לְבַבְכֶ֔ם וּבְצ֥וֹם וּבְבֶ֖כִי[a] וּבְמִסְפֵּֽד׃

13 וְקִרְעוּ֙ לְבַבְכֶ֔ם וְאַל־בִּגְדֵיכֶ֑ם
וְשׁ֣וּבוּ אֶל־יְהוָ֣ה אֱלֹהֵיכֶ֔ם כִּֽי־חַנּ֥וּן וְרַחוּם֙ הֽוּא
אֶ֣רֶךְ אַפַּ֔יִם וְרַב־חֶ֖סֶד וְנִחָ֥ם עַל־הָרָעָֽה׃

14 מִ֚י יֹודֵ֣עַ יָשׁ֔וּב וְנִחָ֖ם וְהִשְׁאִ֣יר אַחֲרָ֑יו בְּרָכָ֔ה

ד דקדים אחריו

ז

ל מל

ג. עה. ה. ב[5]

ג. ה[6]

ל

כג. ב וחד מן מח[7] בת א לא קר

ל[8]

ג. ל

ל. ג

ל

ג

ט. ו

ו[9] בטע ר״פ וחד מן ה בליש ר״פ בסיפ

ב

ה[10]

ת ר״פ בסיפ וכל וגם אני וגם אנכי בסיפ דברות[11]

ה חס. ל

[4]Mm 2772. [5]Mm 3502. [6]Mm 1128. [7]Mm 898. [8]Mm 3039. [9]Mm 3567. [10]Mm 3040. [11]Mm 3167.

3 [a–a] add? ‖ **5** [a] prb ins קוֹלָם ‖ **7** [a] tr post ירצון? ‖ **8** [a–a] crrp? prp יִבָּקְעוּ et cj c 9 (cf 9[a]); tr לא ante יפלו? ‖ **9** [a] tr ad fin 8 (cf 8[a–a])? tunc scandendum, ישקו בחומה, בעיר יבאו כגנב. ‖ **11** [a] exc vb? ‖ **12** [a] sic L, mlt Mss Edd וּבְכִי.

ל בָּאוּ לְינוּ בַשַּׁקִּים מִשְׁרְתֵי אֱלֹהָי[a]
ג ול בליש כִּי נִמְנַע מִבֵּית אֱלֹהֵיכֶם מִנְחָה וָנָסֶךְ׃
14 קַדְּשׁוּ־צוֹם קִרְאוּ עֲצָרָה
ו אִסְפוּ זְקֵנִים כֹּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
ג פת[11] בֵּית יְהוָה[a] אֱלֹהֵיכֶם וְזַעֲקוּ אֶל־יְהוָה׃
כ[12] 15 אֲהָהּ[a] לַיּוֹם
כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה וּכְשֹׁד מִשַּׁדִּי[b] יָבוֹא׃
16 הֲלֹוא נֶגֶד עֵינֵינוּ אֹכֶל נִכְרֶתֶת
מִבֵּית אֱלֹהֵינוּ שִׂמְחָה וָגִיל׃
ב וכת כן[13] . ל 17 עָבְשׁוּ פְרֻדוֹת [a]תַּחַת מְגֻרְפֹתֵיהֶם[a]
ל נָשַׁמּוּ אֹצָרוֹת נֶהֶרְסוּ מַמְגָּרוֹת[b] כִּי הֹבִישׁ דָּגָן׃
ב . ל[14] 18 מַה־נֶּאֶנְחָה בְהֵמָה נָבֻכוּ עֲדָרֵי בָקָר
כִּי אֵין מִרְעֶה לָהֶם גַּם־עֲדָרֵי הַצֹּאן נֶאְשָׁמוּ[a]׃
19 אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא
כִּי אֵשׁ אָכְלָה נְאוֹת מִדְבָּר
ג וְלֶהָבָה לִהֲטָה כָּל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה׃
ג ב חס וחד מל[15] 20 גַּם־בַּהֲמוֹת[a] שָׂדֶה תַּעֲרֹגוּ[b] אֵלֶיךָ
ב[16] זקף קמ וכל אתנח וס״פ דכות׳ ב מ ג כִּי יָבְשׁוּ אֲפִיקֵי מָיִם
וְאֵשׁ אָכְלָה נְאוֹת הַמִּדְבָּר׃ פ
ד בטע ר״ש . ל 2 1 תִּקְעוּ שׁוֹפָר בְּצִיּוֹן וְהָרִיעוּ בְּהַר קָדְשִׁי
יִרְגְּזוּ כֹּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ כִּי־בָא יוֹם־יְהוָה [a]כִּי קָרוֹב[a]׃
2 יוֹם חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה יוֹם עָנָן וַעֲרָפֶל
ב . ל כְּשַׁחַר[a] פָּרֻשׂ עַל־הֶהָרִים עַם רַב וְעָצוּם
ח[1] כָּמֹהוּ לֹא נִהְיָה מִן־הָעוֹלָם
ג[2] מל וכל שם ברנש דכות׳ וחד מן ד[3] בליש וכל אוריית׳ דכות׳ ב מ ב וְאַחֲרָיו לֹא יוֹסֵף עַד־שְׁנֵי דּוֹר וָדוֹר׃

[11] Mm 1464. [12] Mm 875. [13] Mm 2770. [14] Mp sub loco. [15] Mm 3272. [16] Mm 1097. Cp 2 [1] Mm 3609. [2] Mm 3038 א. [3] Mm 3038 ב.

13 [a] G θεῷ ‖ **14** [a] > G* ‖ **15** [a] G*V ter S bis | [b] sic L, mlt Mss Edd מִשַּׁדַּי ‖ **17** [a–a] prb l תַּחוּ גְרָנֹתֵיהֶם (מ dttg) ‖ [b] prb l מְגֻרוֹת ‖ **18** [a] · נָשַׁמּוּ cf Vrs ‖ **20** [a] prp בְּהֵמַת, sed cf 2,22 ‖ [b] frt l תְּעַרְעֲרָה ‖ **Cp 2,1** [a–a] S cj c 2 ‖ **2** [a] prp כְּשַׁחַר.

JOEL יואל

1 1 דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יוֹאֵל בֶּן־פְּתוּאֵל׃ ל
2 שִׁמְעוּ־זֹאת הַזְּקֵנִים וְהַאֲזִינוּ כֹּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ ג¹. לד מל
הֶהָיְתָה זֹאת בִּימֵיכֶם וְאִם בִּימֵי אֲבֹתֵיכֶם׃ ל
3 עֲלֵיהָ לִבְנֵיכֶם סַפֵּרוּ וּבְנֵיכֶם [a]לִבְנֵיהֶם ל
וּבְנֵיהֶם[a] לְדוֹר אַחֵר׃
4 יֶתֶר הַגָּזָם אָכַל הָאַרְבֶּה וְיֶתֶר הָאַרְבֶּה אָכַל הַיֶּלֶק ל ר״פ²
וְיֶתֶר הַיֶּלֶק אָכַל הֶחָסִיל׃
5 הָקִיצוּ שִׁכּוֹרִים וּבְכוּ וְהֵילִלוּ כָּל־שֹׁתֵי יָיִן ב³
עַל־עָסִיס כִּי נִכְרַת מִפִּיכֶם׃
6 כִּי־גוֹי עָלָה עַל־אַרְצִי עָצוּם וְאֵין מִסְפָּר ב¹. ד²
שִׁנָּיו שִׁנֵּי אַרְיֵה וּמְתַלְּעוֹת לָבִיא לוֹ׃ ל
7 שָׂם גַּפְנִי לְשַׁמָּה וּתְאֵנָתִי לְקֻצָּפָה ל
[a]חָשֹׂף חָשְׂפָהּ וְהַשְׁלֵךְ[a] הִלְבִּינוּ שָׂרִיגֶיהָ׃ ל. ל
8 אֱלִי כִּבְתוּלָה חֲגֹרַת־שָׂק עַל־בַּעַל נְעוּרֶיהָ׃ ל
9 הָכְרַת מִנְחָה וָנֶסֶךְ מִבֵּית יְהוָה ג
אָבְלוּ הַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי יְהוָה׃
10 שֻׁדַּד שָׂדֶה אָבְלָה אֲדָמָה ה. יא⁴
כִּי שֻׁדַּד דָּגָן הוֹבִישׁ תִּירוֹשׁ אָמְלַל יִצְהָר׃ ב מל וכל יהושע דכות⁷
11 הֹבִישׁוּ אִכָּרִים הֵילִילוּ כֹּרְמִים
עַל־חִטָּה וְעַל־שְׂעֹרָה כִּי אָבַד קְצִיר שָׂדֶה׃
12 הַגֶּפֶן הוֹבִישָׁה וְהַתְּאֵנָה אֻמְלָלָה ל ומל. ב. ב
רִמּוֹן גַּם־תָּמָר וְתַפּוּחַ כָּל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה יָבְשׁוּ ג ב מל וחד חס⁸
כִּי־הֹבִישׁ שָׂשׂוֹן מִן־בְּנֵי אָדָם׃ ס ד⁹ וכל לשון ארמית וכל ד״ה דכות. ב מ ז. ו וכל תלים ומשלי דכות. ב מ ב¹⁰
13 חִגְרוּ וְסִפְדוּ הַכֹּהֲנִים הֵילִילוּ מְשָׁרְתֵי מִזְבֵּחַ

Cp 1 [1]Mm 2531. [2]Mm 978. [3]Mm 3036. [4]Mm 2950. [5]Mm 3037. [6]Mm 512. [7]Mm 2852. [8]Mm 4013. [9]Mm 665. [10]Cf Mp sub loco, Ps 33, 13 et 145, 13.

Cp 1,3 [a—a] prp add ‖ 7 [a—a] prp חֲשָׂפָהּ חָשֹׂף וְהַשְׁלֵךְ.

הֲוֹא יִשְׂטֶה אוֹצָר[e] כָּל־כְּלֵי חֶמְדָּה׃

14 1 תֶּאְשַׁם שֹׁמְרוֹן כִּי מָרְתָה בֵּאלֹהֶיהָ
בַּחֶרֶב יִפְּלוּ עֹלְלֵיהֶם יְרֻטָּשׁוּ[a] וְהָרִיּוֹתֶיו יְבֻקָּעוּ[a]׃ פ

ג.ל.ל

2 שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד[a] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[a] כִּי כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֹנֶךָ׃

ת[1]

3 קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל־יְהוָה[a] אִמְרוּ אֵלָיו[a]
כָּל־[b]תִּשָּׂא עָוֹן

ת ר״ם[2]

וְקַח־[c]טוֹב וְנַשַּׁלְמָה פָרִים[d] שְׂפָתֵינוּ׃

יג[3]

4 אַשּׁוּר[a] לֹא יוֹשִׁיעֵנוּ עַל־סוּס לֹא נִרְכָּב [יָתוֹם[a]׃

ב זקף קמ

וְלֹא־נֹאמַר עוֹד אֱלֹהֵינוּ לְמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ[a] אֲשֶׁר־בְּךָ יְרֻחַם

ו מל

5 אֶרְפָּא מְשׁוּבָתָם אֹהֲבֵם נְדָבָה

ל

[a]כִּי שָׁב אַפִּי מִמֶּנּוּ[a]׃

ב. ד ב קמ וב פת[4]

6 אֶהְיֶה כַּטַּל לְיִשְׂרָאֵל יִפְרַח כַּשּׁוֹשַׁנָּה ס[5]

ל. ד. ב וכת כן[6]

וְיַךְ[a] שָׁרָשָׁיו כַּלְּבָנוֹן׃ 7 יֵלְכוּ יְנִקוֹתָיו

וִיהִי כַזַּיִת הוֹדוֹ וְרֵיחַ[a] לוֹ כַּלְּבָנוֹן[b]׃

ל״ך. ח[7] ג מנה בסיק. ה״ך

8 יָשֻׁבוּ יֹשְׁבֵי[a] בְצִלּוֹ[b] יְחַיּוּ דָגָן

ז חס. ב[8]

וְיִפְרְחוּ כַגֶּפֶן[c] זִכְרוֹ כְּיֵין לְבָנוֹן׃ ס

י בלית

9 אֶפְרַיִם מַה־לִּי[a] עוֹד לָעֲצַבִּים אֲנִי[b] עָנִיתִי וַאֲשׁוּרֶנּוּ[b]
אֲנִי כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן מִמֶּנִּי פִרְיְךָ[c] נִמְצָא׃

ב. ל

ו כת כן[10]. נז וכל תלים דכות ב מ״א

10 מִי חָכָם וְיָבֶן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם
כִּי־יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְהוָה וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם
וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם׃

ג[11]

ג[12] חס בנביא וחד מן ד בלית. ח[13] דמטע ב מנה בפסוק וחד מן ו פסוק בם בם

ח[14] דמטע ב מנה בפסוק

סכום הפסוקים
מאה ותשעים
ושבעה

Cp 14 [1]Mm 1076. [2]Mm 3588. [3]Mm 936. [4]Mm 937. [5]Mp sub loco. [6]Mm 2846. [7]Mm 3121. [8]Mm 3817. [9]Gn 12,12. [10]Mm 1237. [11]Mm 2502. [12]Mm 2097. [13]Mm 1404.

15 [e–e] 𝔊 *καταξηρανεῖ τὴν γῆν αὐτοῦ καί*, frt l יַשֵּׁאָה אַרְצוֹ וְ(כל) ‖ **Cp 14, 1** [a–a] add? ‖ **2** [a–a] alterum vb add? ‖ **3** [a–a] add? cf 𝔖 4.9 𝔗 9 ‖ [b] crrp (cf 𝔊𝔖𝔗)? frt nonn vb exc ‖ [c] l תִּקַּח cf 𝔗 ‖ [d] 𝔊(𝔖) *καρπόν*, l פְּרִי ‖ **4** [a–a] add ‖ **5** [a–a] add? ‖ **6** [a] prp ויט vel ויר ‖ [b] l כַּלְּבָנֶה ? ‖ **7** [a] sic L, mlt Mss Edd וְרֵיחַ ‖ [b] prp כלבנה ‖ **8** [a] prb l (וְ)יָשֻׁבוּ cf 𝔊𝔖 ‖ [b] frt l בצלי ‖ [c–c] frt l וְיִפְרְחוּ גֶּפֶן ‖ **9** [a] 𝔊 *αὐτῷ*, frt l לוֹ, sed cf 𝔖 *wn'mr 'prjm* = וְיֹאמַר אפרים ‖ [b–b] 𝔊 *ἐταπείνωσα αὐτόν, καὶ ἐγὼ κατισχύσω αὐτόν*, prp (ואשיבנו vel) עָנִיתִי וְאַאֲשְׁרֶנּוּ ‖ [c] frt l פְּרִיוֹ.

כְּמוֹ יְסֹעֵר[b] מִנֶּרֶן וּכְעָשָׁן מֵאֲרֻבָּה׃ ל
4 וְאָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[a] מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם יב.ד[4]
וֵאלֹהִים זוּלָתִי לֹא תֵדָע וּמוֹשִׁעַ אֵין בִּלְתִּי׃ ה[5].ב
5 אֲנִי יְדַעְתִּיךָ[a] בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ תַּלְאֻבוֹת׃ ל[6]
6 כְּמַרְעִיתָם[a] וַיִּשְׂבָּעוּ שָׂבְעוּ[b] וַיָּרָם לִבָּם ל.ב
עַל־כֵּן שְׁכֵחוּנִי׃
7 וָאֱהִי[a] לָהֶם כְּמוֹ־שָׁחַל כְּנָמֵר עַל־דֶּרֶךְ אָשׁוּר[b]׃ ה וכל על הדרך דכות[7]. ל
8 אֶפְגְּשֵׁם כְּדֹב שַׁכּוּל וְאֶקְרַע סְגוֹר לִבָּם ג[8].ג מל[9]
וְאֹכְלֵם[a] שָׁם כְּלָבִיא[b] חַיַּת הַשָּׂדֶה תְּבַקְּעֵם[c]׃ ל
9 שִׁחֲתְךָ[a] יִשְׂרָאֵל כִּי־בִי[b] בְּעֶזְרֶךָ׃ ל.ב[10]
10 אֱהִי[a] מַלְכְּךָ אֹפוֹא וְיוֹשִׁיעֲךָ[b] בְּכָל־עָרֶיךָ[c] ל ומל
וְשָׁפְטֶיךָ[b] אֲשֶׁר אָמַרְתָּ תְּנָה־לִּי מֶלֶךְ וְשָׂרִים[d]׃ ב[11].ב
11 אֶתֶּן־לְךָ מֶלֶךְ בְּאַפִּי וְאֶקַּח בְּעֶבְרָתִי׃ ס ט.ל
12 צָרוּר עֲוֹן אֶפְרַיִם צְפוּנָה חַטָּאתוֹ׃ ך קמ וכל אתנח וס״פ דכות[12]. ל
13 חֶבְלֵי יוֹלֵדָה יָבֹאוּ לוֹ הוּא[a]־בֵן לֹא חָכָם ל
כִּי־עֵת[b] לֹא־יַעֲמֹד בְּמִשְׁבַּר בָּנִים׃
14 מִיַּד שְׁאוֹל אֶפְדֵּם מִמָּוֶת אֶגְאָלֵם ב
אֱהִי[a] דְבָרֶיךָ[b] מָוֶת אֱהִי[a] קָטָבְךָ שְׁאוֹל ל
נֹחַם יִסָּתֵר מֵעֵינָי׃ ל.ד[13]
15 כִּי הוּא [ba]בֵּן אַחִים[b] יַפְרִיא[a] יָבוֹא קָדִים[c]׃ ל.ל[6]
רוּחַ יְהוָה מִמִּדְבָּר עֹלֶה
וְיֵבוֹשׁ[c] מְקוֹרוֹ וְיֶחֱרַב[d] מַעְיָנוֹ ב מל

[4]Mm 2399. [5]Mm 371. [6]Mp sub loco. [7]Mm 3032. [8]Mm 3033. [9]Mm 3034. [10]Mm 3035. [11]Dt 21,2. [12]Mm 906. [13]Mm 2446.

3 [b] יסער l ‖ **4** [a] G + *στερεῶν οὐρανὸν καὶ κτίζων γῆν, οὗ αἱ χεῖρες ἔκτισαν πᾶσαν τὴν στρατιὰν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐ παρέδειξά σοι αὐτὰ τοῦ πορεύεσθαι ὀπίσω αὐτῶν* ‖ **5** [a] G(S) *ἐποίμαινόν σε*, frt l רְעִיתִיךָ ‖ **6** [a] prp כְּמוֹ רְעִיתָם ‖ [b] add (dttg)? ‖ **7** [a] G *καὶ ἔσομαι*, [b] G(SY) *Ἀσσυρίων* = אַשּׁוּר; prp אֶשָּׁקֵד ‖ **8** [a] G *καὶ καταφάγονται αὐτούς* = וַאֲכָלוּם, [b] prp כלבים ‖ [c–c] prp כְּחַיַּת הַשָּׂדֶה אֲבַקְּעֵם ‖ **9** [a] l aut שִׁחֲתִיךָ (cf S) aut וְכִלְּךָ שָׁרֵיךְ וְיִשְׁפְּטֶיךָ ‖ [b–b] G(S) *τίς*, l מִי ‖ **10** [a] l אֵיֵה cf Vrs et 14[a] ‖ [b–b] prp אֲשַׁחֲתֵךְ ‖ [c] frt l צָרֶיךָ ‖ [d–d] add? ‖ **13** [a] prp c pc Mss וְהוּא ‖ [b–b] prb l כְּעִתּוֹ ‖ **14** [a] G(S) *ποῦ*, l אַיֵּה cf 10[a] ‖ [b] mlt Mss דברך (= דְּבָרְךָ?); G(S) *ἡ δίκη σου* ‖ **15** [a–a] G(SY) *ἀνὰ μέσον ἀδελφῶν διαστελεῖ* = בין אחים יפריד ‖ [b–b] frt l כְּאָחוּ ‖ [c] G(SY) *καὶ ἀναξηρανεῖ*, prb l וְיוֹבִישׁ ‖ [d] G(SY) *ἐξερημώσει* (G^L pr *καί*), prb l וְיֶחֱרִיב.

בֵּית־אֵל׀ יִמְצָאֶנּוּ וְשָׁם יְדַבֵּר עִמָּנוּ׃ᵇ

ה 6 וַיהוָה אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת יְהוָה זִכְרוֹ׃ᵃ

7 וְאַתָּה בֵּאלֹהֶיךָ תָּשׁוּב

ב׳ חֶסֶד וּמִשְׁפָּט שְׁמֹר וְקַוֵּה אֶל־אֱלֹהֶיךָ תָּמִיד׃

ט׳ 8 כְּנַעַן בְּיָדוֹ מֹאזְנֵי מִרְמָה לַעֲשֹׁק׃ᵃ אָהֵב׃

יב סביר. ג׳ מל 9 וַיֹּאמֶר אֶפְרַיִם אַךְ עָשַׁרְתִּי מָצָאתִי אוֹן לִי

כָּל־יְגִיעַי׃ᵃ לֹא יִמְצְאוּ־ᵇלִי עָוֹן׃ᵇ אֲשֶׁר־חֵטְא׃ᶜ

יב. ד׳ᵃ 10 וְאָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם

עֹד אוֹשִׁיבְךָ בָּאֳהָלִים כִּימֵי מוֹעֵד׃

יד חס׳. ד׳ᵃ 11 וְדִבַּרְתִּי עַל־ᵃהַנְּבִיאִים וְאָנֹכִי חָזוֹן הִרְבֵּיתִי

ב׳ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה׃ᵇ

ל׳ 12 אִם־ᵃגִּלְעָד אָוֶן יָאְךְ־שָׁוְא הָיוּ׃ᵇ בַּגִּלְגָּל שְׁוָרִים׃ᶜ זִבְחוּ

גַּם מִזְבְּחוֹתָם כְּגַלִּים עַל תַּלְמֵי שָׂדָי׃

ב. ל׳ 13 וַיִּבְרַח יַעֲקֹב שְׂדֵה אֲרָם וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל בְּאִשָּׁה וּבְאִשָּׁה שָׁמָר׃

ב. ב׳ 14 וּבְנָבִיא הֶעֱלָה יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וּבְנָבִיא נִשְׁמָר׃

15 הִכְעִיס אֶפְרַיִם תַּמְרוּרִים׃ᵃ

ל. כף בלישׁ׳ וְדָמָיו עָלָיו יִטּוֹשׁ וְחֶרְפָּתוֹ יָשִׁיב לוֹ אֲדֹנָיו׃

ל׳ **13** 1 כְּדַבֵּר אֶפְרַיִם רְתֵת׃ᵃ נָשָׂא׃ᵇ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל

וַיֶּאְשַׁם בַּבַּעַל וַיָּמֹת׃

כף מסורק דאית בהון א״ב. ס ד׳ מנה כת כן 2 וְעַתָּה ו יוֹסִפוּ לַחֲטֹא וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מַסֵּכָה

ל. כת כן׳ מִכַּסְפָּם כִּתְבוּנָם׃ᵃ עֲצַבִּים מַעֲשֵׂה חָרָשִׁים כֻּלָּהּ

ג׳. ל׳ לָהֶם׃ᵇ הֵם אֹמְרִים זֹבְחֵי׃ᶜ אָדָם עֲגָלִים יִשָּׁקוּן׃

3 לָכֵן יִהְיוּ כַּעֲנַן־בֹּקֶר וְכַטַּל מַשְׁכִּים הֹלֵךְ׃ᵃ

[a] Ps 27,14. [7] Mm 3212. [8] Mm 2399. [9] Mm 62. [10] Mm 2664. [11] Mm 1685. Cp 13 [1] Mm 3031. [2] Cf Mp sub loco, Mm 2264 et 2480. [3] Dt 18,3.

5 [b] l עִמּוֹ cf $\mathfrak{G}^{L\,Mss}\mathfrak{S}$ || **6** [a] tot v add || **7** [a] frt l בְּאֹהֶלְיךָ || **8** [a] prp שֹׁק, al לַעֲקֹב || **9** [a] $\mathfrak{G}$ *οἱ πόνοι αὐτοῦ*, prb l יגיעו || [b–b] prb l לוֹ לֶעוֹן cf $\mathfrak{G}$ || [c] $\mathfrak{G}$ *ἥμαρτεν*, prb l חָטָא || **11** [a] $\mathfrak{G}$ *πρός* || [b] exc nonn vb? || **12** [a] crrp; prp עִם־ vel בַּ׳ || [b–b] crrp || [c] prb l לַשְּׂדִים || **15** [a] $\mathfrak{G}(\mathfrak{S})$ *καὶ παρώργισε*; exc nonn vb? || **Cp 13,1** [a] $\mathfrak{G}$ *δικαιώματα*, prp תּוֹרוֹת vel תּוֹרָתִי || [b] prb l נָשִׂיא vel נָשָׂא cf $\mathfrak{S}\mathfrak{T}$ || **2** [a] $\mathfrak{G}(\mathfrak{V})$ *κατ᾽ εἰκόνα*, prb l כְּתַבְנִית || [b] frt l אֱלֹהִים || [c] prb l זבחים vel זָבְחוּ; al l זִבְחוּ et cj c bα || **3** [a–a] cf 6,4.

[b]וְאָכְלָה מִמַּעֲצוֹתֵיהֶם[b]׃ ב כת כן וחד מן ו[5] בטע ס״פ
7 [a]תְּלוּאִים[a] לְמְשׁוּבָתִי יא . ב חד מל וחד חס[6]
[b]וְאֶל־עַל יִקְרָאֻהוּ[c][b] יָחַד לֹא יְרוֹמֵם[c]׃ ב וחס . ל
8 אֵיךְ אֶתֶּנְךָ אֶפְרַיִם אֲמַגֶּנְךָ יִשְׂרָאֵל ל
אֵיךְ אֶתֶּנְךָ כְאַדְמָה אֲשִׂימְךָ כִּצְבֹאִים ל . ל כת א[7]
נֶהְפַּךְ עָלַי לִבִּי יַחַד נִכְמְרוּ נִחוּמָי[a]׃ ג[8] . ל
9 לֹא אֶעֱשֶׂה חֲרוֹן אַפִּי לֹא אָשׁוּב לְשַׁחֵת אֶפְרָיִם
כִּי אֵל אָנֹכִי וְלֹא־אִישׁ ב
בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא [a]אָבוֹא בְּעִיר[a]׃
10 [a]אַחֲרֵי יְהוָה יֵלֵכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג
[b]כִּי־הוּא יִשְׁאַג[b] וְיֶחֶרְדוּ בָנִים מִיָּם׃
11 יֶחֶרְדוּ כְצִפּוֹר מִמִּצְרַיִם וּכְיוֹנָה מֵאֶרֶץ אַשּׁוּר ל
וְהוֹשַׁבְתִּים[c] עַל־בָּתֵּיהֶם נְאֻם־יְהוָה[a]׃ ס ב חד מל וחד חס[9]
12 1 סְבָבֻנִי בְכַחַשׁ אֶפְרַיִם וּבְמִרְמָה בֵּית יִשְׂרָאֵל ל חס . ד בסיפ[1]
וְיהוּדָה[a] עֹד רָד עִם־אֵל[b] וְעִם־קְדוֹשִׁים[c] נֶאֱמָן׃ יו חס[2] . ל . ג מל בלישׁ[3]
2 אֶפְרַיִם רֹעֶה רוּחַ וְרֹדֵף קָדִים כָּל־הַיּוֹם ג
[a]כָּזָב וָשֹׁד יַרְבֶּה[a]
וּבְרִית עִם־אַשּׁוּר יִכְרֹתוּ וְשֶׁמֶן לְמִצְרַיִם יוּבָל[b]׃ ב
3 וְרִיב[a] לַיהוָה עִם־יְהוּדָה[b] ד
וְלִפְקֹד[c] עַל־יַעֲקֹב כִּדְרָכָיו כְּמַעֲלָלָיו יָשִׁיב לוֹ׃ ל . כף בלישׁ[4]
4 בַּבֶּטֶן עָקַב אֶת־אָחִיו וּבְאוֹנוֹ שָׂרָה אֶת־אֱלֹהִים׃ ג דגש[5] . ל וכל שם ברגש דכות
5 וַיָּשַׂר אֶל־מַלְאָךְ וַיּוּכָל בָּכָה וַיִּתְחַנַּן־לוֹ ג כת ש . ל וחס

[4]Mm 3028. [5]Mm 4015. [6]Mm 3029. [7]Mp sub loco. [8]Mm 1889. [9]Mm 2648. Cp 12 [1]Mm 953. [2]Mm 62. [3]Mm 3030. [4]Mm 1685. [5]Mm 3534.

6 [b–b] var lect ad aβ? prp וְאָכְלָתַם מִמְּצוּדוֹתָיו, al וַאֲכָלָתַם מִמּ׳ ‖ 7 [a–a] crrp? prp נִלְאָה וְאֵל־בַּעַל יִקְרָא, al תְּלוּאִים לַעֲצַבִּים ‖ [b–b] prb l מְמְשׁוּבָתוֹ (cf G), al חוֹלְאִים לִמְשׁוּבָתָם ‖ [c–c] prp הַאֲחֻדָל אֲרַחֵם (וְהוּא) ‖ 8 [a] prb l רַחֲמַי cf Sc ‖ 9 [a–a] prb l אֲבָעֵר, prp אוֹבֶה בָּעֵר ‖ 10/11 [a–a] add? ‖ [b–b] > pc Mss ‖ [c] G *καὶ ἀποκαταστήσω αὐτούς*, prb l וַהֲשִׁיבֹתִים ‖ Cp 12,1 [a] add ‖ [b] prb l אֵלִים cf bβ, prp בַּעַל ‖ [c] prp קְדֹשִׁים, l מ ‖ 2 [a–a] add (gl)? ‖ [b] l יוֹבַלוּ cf 3[a] ‖ 3 [a] l רִיב cf 2[b] ‖ [b] prb l יִשְׂרָאֵל; exc hemist? ‖ [c] l aut לִפְקֹד (cf G) aut יִפְקֹד ‖ 5 [a] prp אֶת־ cf 4b; al l אֵל et dl מלאך (gl).

נִירוּ לָכֶם נִיר וְעֵת[b] לִדְרֹושׁ אֶת־יְהוָה
עַד־יָבוֹא וְיֹרֶה צֶדֶק לָכֶם׃
13 חֲרַשְׁתֶּם[a]־רֶשַׁע עַוְלָתָה קְצַרְתֶּם
אֲכַלְתֶּם[b] פְּרִי־כָחַשׁ
כִּי־בָטַחְתָּ בְדַרְכְּךָ[c] בְּרֹב גִּבּוֹרֶיךָ׃
14 וְקָאַם שָׁאוֹן[a] בְּעַמֶּךָ וְכָל־מִבְצָרֶיךָ יוּשַׁד[b]
כְּשֹׁד שַׁלְמַן בֵּית אַרְבֵאל בְּיוֹם מִלְחָמָה
אֵם[c] עַל־בָּנִים רֻטָּשָׁה׃
15 כָּכָה עָשָׂה[a] לָכֶם בֵּית־אֵל[b] מִפְּנֵי רָעַת רָעַתְכֶם[c]
בַּשַּׁחַר[d] נִדְמֹה נִדְמָּה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃

11 1 כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ וּמִמִּצְרַיִם קָרָאתִי לִבְנִי[a]׃
2 קָרְאוּ[a] לָהֶם כֵּן הָלְכוּ מִפְּנֵיהֶם[b]
לַבְּעָלִים יְזַבֵּחוּ וְלַפְּסִלִים יְקַטֵּרוּן׃
3 וְאָנֹכִי תִרְגַּלְתִּי לְאֶפְרַיִם קָחָם[a] עַל־זְרוֹעֹתָיו[b]
וְלֹא יָדְעוּ כִּי רְפָאתִים׃
4 בְּחַבְלֵי אָדָם[a] אֶמְשְׁכֵם בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה
וָאֱהִי לָהֶם כְּמֹרְמֵי עֹל[b] עַל לְחֵיהֶם[c]
וְאַט אֵלָיו אוֹכִיל׃ 5 לֹא[d]
יָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאַשּׁוּר הוּא מַלְכּוֹ
כִּי מֵאֲנוּ לָשׁוּב[c]׃
6 וְחָלָה חֶרֶב בְּעָרָיו וְכִלְתָה בַדָּיו[a]

[18] Mm 2469. [19] Mm 4226. [20] Mm 1667. [21] Mm 3026. [22] Mm 898. Cp 11 [1] Mm 3027. [2] Mm 2654. [3] Mp sub loco.

12 [b] prp כִּי עֵת cf 𝔊[L] *(ὡς ἔτι καιρός)* 𝔖 Hier *(quoniam est tempus)*, al לָדַעַת (cf 𝔊 *γνώσεως*) ‖ **13** [a] 𝔊 + *ἵνα τί*, frt ins לָמָּה (hpgr) ‖ [b] frt l וַאֲ ‖ [c] l בִּרְכִבְךָ cf 𝔊 ‖ **14** [a] prp בְּעַמֶּךָ ‖ [b] prb l יוּשַׁדּוּ ‖ [c–c] add? ‖ **15** [a] 𝔊 *ποιήσω*; prb l c Ms יַעֲשֶׂה ‖ [b–b] prb l בית־ישְׂרָאֵל cf 𝔊 ‖ [c–c] add? ‖ [d] prb l בסער בַּשַּׁעַר ‖ **Cp 11, 1** [a] 𝔊 *τὰ τέκνα αὐτοῦ* cf 𝔗; prp לוֹ cf 𝔙 ‖ **2** [a] 𝔊 *καθὼς μετεκάλεσα*, l כְּקָרְאִי cf 𝔖; prp כְּדֵי קָרְאִי ‖ [b] 𝔊(𝔖) *ἐκ προσώπου ιου αὐτοί*, l מִפָּנַי הֵם et cj הֵם c sq ‖ **3** [a] 𝔊 *ἀνέλαβον αὐτόν* לְקַחְתִּיו?; 𝔖(𝔗) *wqblt 'nwn*, frt l וָאֶקָּחֵם ‖ [b] l c pc Mss (𝔊)𝔖𝔙 זרועתי ‖ **4/5** [a] crrp? prp אֶמֶת vel חֶסֶד ‖ [b–b] prb כְּמֵרִים עוֹל ‖ [c] prb l לְחָיָו cf 𝔊* ‖ [d–d] prb l וְאֵט אליו וְאוכיל לו: cf 𝔊 *δυνήσομαι αὐτῷ* ‖ [e–e] add? ‖ **6** [a] prp בָּנָיו et huc tr ׳.

3 כִּי עַתָּה יֹאמְרוּ אֵין מֶלֶךְ לָנוּ
[a]כִּי לֹא יָרֵאנוּ אֶת־יְהוָה [a]וְהַמֶּלֶךְ מַה־יַּעֲשֶׂה־לָּנוּ׃
4 דִּבְּרוּ[a] דְבָרִים אָלוֹת שָׁוְא כָּרֹת בְּרִית
וּפָרַח כָּרֹאשׁ מִשְׁפָּט עַל תַּלְמֵי שָׂדָי׃
5 לְעֶגְלוֹת[a] בֵּית אָוֶן יָגוּרוּ שְׁכֵן[b] שֹׁמְרוֹן
כִּי־אָבַל[c] עָלָיו עַמּוֹ וּכְמָרָיו עָלָיו[d]
יָגִילוּ[e] עַל־כְּבוֹדוֹ כִּי־גָלָה מִמֶּנּוּ׃
6 גַּם־אוֹתוֹ לְאַשּׁוּר יוּבָל[a] מִנְחָה [b]לְמֶלֶךְ יָרֵב[b]
בָּשְׁנָה אֶפְרַיִם יִקָּח וְיֵבוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מֵעֲצָתוֹ[c]׃
7 [a]נִדְמָה שֹׁמְרוֹן מַלְכָּהּ[a] כְּקֶצֶף עַל־פְּנֵי־מָיִם׃
8 וְנִשְׁמְדוּ[a] בָּמוֹת[a] אָוֶן חַטַּאת[a] יִשְׂרָאֵל
קוֹץ וְדַרְדַּר יַעֲלֶה עַל־מִזְבְּחוֹתָם
וְאָמְרוּ לֶהָרִים כַּסּוּנוּ וְלַגְּבָעוֹת נִפְלוּ עָלֵינוּ׃ ס
9 מִימֵי הַגִּבְעָה חָטָאתָ[a] יִשְׂרָאֵל שָׁם עָמָדוּ[b]
לֹא־תַשִּׂיגָם[c] בַּגִּבְעָה מִלְחָמָה עַל־בְּנֵי עַוְלָה[d]׃
10 בְּאַוָּתִי[a] וְאֶסְּרֵם[b] וְאֻסְּפוּ עֲלֵיהֶם עַמִּים
בְּאָסְרָם[c] לִשְׁתֵּי עֵינֹתָם[d]׃
11 וְאֶפְרַיִם עֶגְלָה מְלֻמָּדָה אֹהֲבָתִי לָדוּשׁ
וַאֲנִי עָבַרְתִּי[a] עַל־טּוּב צַוָּארָהּ
אַרְכִּיב אֶפְרַיִם יַחֲרוֹשׁ יְהוּדָה[b] יְשַׁדֵּד־לוֹ יַעֲקֹב׃
12 זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה קִצְרוּ[a] לְפִי־חֶסֶד[a]

[3] ס

3 a a tr ad fin 2 (homark c 3a) et l יָרֵאנוּ pro יִרְאוּ? ‖ 4 a a l דַּבֵּר ‖ 5 a l לְעֶגֶל cf Gθ′S (cf עליו ba) ‖ b prb l שְׁכֻנֵי cf GS ‖ c frt l יֶאֱבַל cf σ′ *πενθήσει* ‖ d huc tr ׃ ‖ e prb l יֵילִילוּ ‖ 6 a prb l יוּבְלוּ cf GSC ‖ b-b l לְמַלְכִּי רָב cf 5,13c–c ‖ c prp מֵעֲצַבּוֹ vel מֵעֲצָבוֹ; frt l c pc Mss חֲטָאת ‖ 7 a–a l נִדְמָה שֹׁמְרוֹן מַלְכָּהּ ‖ 8 a prb ins c Ms ־בֵּית ‖ b prp מָרָדוּ ‖ c frt l הֶבֶל ‖ d mlt Mss עָוְלָה ‖ 9 a G(V) *ἥμαρτεν* = חָטָא; frt l c pc Mss חֲטָאת ‖ b prp מָרָדוּ ‖ c frt l הֶבֶל ‖ d mlt Mss עָוְלָה ‖ 10 a G* *ἦλθον* = בָּאתִי, frt l וּבָאתִי ‖ b G *παιδεῦσαι αὐτούς*, prp (V)אֲיַסְּרֵם ‖ c G(SV) *ἐν τῷ παιδεύεσθαι αὐτούς* – בְּהָיְסָרָם vel בְּיַסְּרָם, prp לְיַסְּרָם ‖ d mlt Mss GSV ut Q, K עֵינתם ‖ 11 a l הֶעֱבַרְתִּי עַל ‖ b dl ‖ 12 a–a G *εἰς καρπὸν ζωῆς*.

יב 3 a מנה בנביא

ל 4

ג 5

כד מל d 5 מנה בתרי עשר. ב זקף קמ. בט וכל משיחה מצרים אשור ישראל דכות 6

ל. ג קמ וכל אתנח ום״פ דכות׳. ב מל

ה 7

ל ר״פ חד מן כד פסוק דאית בהון א״ב 8

ב 9 . ל . ג 9

ל 10

ג 10

ב

ל. עונתם 11

ל

ה וכל מנשה ואפרים דכות 12 . ב . ל . ב חד חס וחד מל 14

ל. יט בלוש 13

ב מל 16 . ג בלוש 17

ל. ב וחס[16] הֲמָה בָּאוּ בְעַל־פְּעוֹר וַיִּנָּזְרוּ לַבֹּשֶׁת
ל וַיִּהְיוּ שִׁקּוּצִים כְּאָהֲבָם׃
ל. ל 11 אֶפְרַיִם כָּעוֹף יִתְעוֹפֵף כְּבוֹדָם
ב. ל מִלֵּדָה וּמִבֶּטֶן וּמֵהֲרָיוֹן׃
ל 12 כִּי אִם־יְגַדְּלוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְשִׁכַּלְתִּים מֵאָדָם
כִּי־גַם־אוֹי לָהֶם בְּשׇׁוְרִי[a] מֵהֶם׃
ו[17] כת ש ול בל יש
ו[18] מל 13 אֶפְרַיִם [a]כַּאֲשֶׁר־רָאִיתִי [b]לְצֹור שְׁתוּלָה בְנָוֶה[b]
ה וכל מנשה ואפרים דבות[19] וְ[c]אֶפְרַיִם לְהוֹצִיא אֶל־הֹרֵג בָּנָיו׃
14 [a]תֵּן־לָהֶם יְהוָה מַה־תִּתֵּן
ב. ל תֵּן־לָהֶם֙ רֶחֶם מַשְׁכִּיל וְשָׁדַיִם צֹמְקִים׃
15 כָּל־רָעָתָם בַּגִּלְגָּל֙ כִּי־שָׁם שְׂנֵאתִים
עַל רֹ֣עַ מַעַלְלֵיהֶ֔ם מִבֵּיתִי֙ אֲגָרְשֵׁ֔ם
ג לֹ֥א אוֹסִ֖יף אַהֲבָתָ֑ם כָּל־שָׂרֵיהֶ֖ם סֹרְרִֽים׃
ג ב חס וחד מל[20] 16 [a]הֻכָּה אֶפְרַיִם
בל. ח[21] ק שָׁרְשָׁם יָבֵשׁ פְּרִי בַלְּי[b]־יַעֲשׂוּן
ב. ג[22] סּ גַּם כִּי־יְלִדוּן וְהֵמַתִּי מַחֲמֻדֵי בִטְנָם׃
17 יִמְאָסֵם אֱלֹהַי[a] כִּי לֹא שָׁמְעוּ לוֹ
יא רס[23] וְיִהְיוּ נֹדְדִים בַּגּוֹיִם׃ סּ
ג **10** 1 גֶּפֶן בּוֹקֵק יִשְׂרָאֵל פְּרִי יְשַׁוֶּה[a]־לֹּו
ח[1] כְּרֹ֣ב לִפְרִיו֔[b] הֵרְבָּה֙ לַמִּזְבְּחֹ֔ות[c]
ד[2] כְּטוּב לְאַרְצֹו[d] הֵיטִיבוּ[e] מַצֵּבֹות׃
2 חָלַק[a] לִבָּם[b] עַתָּה יֶאְשָׁמוּ
ב. ג הוּא יַעֲרֹ֥ף מִזְבְּחוֹתָ֖ם יְשֹׁדֵ֣ד מַצֵּבֹותָֽם׃

[16]Mm 2514. [17]Mm 1411. [18]Mm 1897. [19]Mm 1396. [20]Mm 979. [21]Mm 500. [22]Thr 2,4. [23]Mm 417.
Cp 10 [1]Mp sub loco. [2]Mm 1772.

12 [a] = בסורי? prp בשורי in ulciscendo meo cf S || **13** [a–a] prb l אֶיֶּלֶת vel al bestia; cf 11 || [b–b] G εἰς θήραν παρέστησαν (G^{OL} παρέστη) τὰ τέκνα αὐτῶν (G^{L} αὐτοῦ), prp לְצַיִד שָׁתוּ לָהֶם (שָׁת לה) בָּנֶיהָ; frt l בָּנֶיהָ (הִשְׁפִּילָה) vel sim || [c] prb exc vb; prp וְכֵן || **14** [a] tot v add? || **16** [a] exc hemist? || [b] K בְּלִי || **17** [a] G ὁ θεός, prp אֱלֹהֵיהֶם || **Cp 10,1** [a] prp יְשַׁגֶּה || [b] prp לוֹ פריו || [c] frt l מזבחות || [d] prp לוֹ ארצו || [e] frt l היטיב || **2** [a] prp חָלַק (cf α′σ′ S𝔗𝔙) vel לָקַח || [b] prb ins מֵיְהוָה.

9 1 אַל־תִּשְׂמַח יִשְׂרָאֵל | [a]אֶל־גִּיל[a] כָּעַמִּים ג¹.ל
[b]כִּי זָנִיתָ מֵעַל אֱלֹהֶיךָ[b]
אָהַבְתָּ אֶתְנָן עַל כָּל־גָּרְנוֹת דָּגָן׃
2 גֹּרֶן וָיֶקֶב לֹא יִרְעֵם[a] וְתִירוֹשׁ יְכַחֵשׁ בָּהּ[b]׃ ג².¹ דמט ג³
3 [a]לֹא יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ יְהוָה[a] כ⁴
וְשָׁב אֶפְרַיִם מִצְרַיִם וּבְאַשּׁוּר טָמֵא יֹאכֵלוּ׃ ל
4 לֹא־יִסְּכוּ לַיהוָה[a] יַיִן וְלֹא יֶעַרְבוּ־[a]לוֹ זִבְחֵיהֶם ג רמ״ם לא ולא לא⁵
כְּלֶחֶם אוֹנִים לָהֶם[b] כָּל־אֹכְלָיו יִטַּמָּאוּ[c] ב
כִּי־לַחְמָם לְנַפְשָׁם לֹא יָבוֹא בֵּית יְהוָה׃
5 מַה־תַּעֲשׂוּ לְיוֹם מוֹעֵד וּלְיוֹם חַג־יְהוָה׃ ל.¹ ⁶
6 כִּי־הִנֵּה [a]הָלְכוּ מִשֹּׁד[a] מִצְרַיִם תְּקַבְּצֵם מֹף תְּקַבְּרֵם ל
[b]מַחְמַד לְכַסְפָּם[b] קִמּוֹשׁ יִירָשֵׁם חוֹחַ בְּאָהֳלֵיהֶם׃
7 בָּאוּ [a]יְמֵי הַפְּקֻדָּה בָּאוּ יְמֵי הַשִּׁלֻּם[a] [b]יֵדְעוּ[c] יִשְׂרָאֵל[b] ג רמ⁷ ג חס בליש. יב⁸
אֱוִיל הַנָּבִיא מְשֻׁגָּע אִישׁ הָרוּחַ ג חס⁸
[e]עַל רֹב עֲוֹנְךָ[e] [f]וְרַבָּה מַשְׂטֵמָה[f]׃ ד¹⁰
8 צֹפֶה אֶפְרַיִם [a]עִם־אֱלֹהַי נָבִיא[a] ת¹¹
פַּח יָקוֹשׁ עַל־כָּל־דְּרָכָיו
מַשְׂטֵמָה[b] בְּבֵית אֱלֹהָיו׃ כ¹²
9 הֶעְמִיקוּ־[a]שִׁחֲתוּ כִּימֵי הַגִּבְעָה
[b]יִזְכֹּר עֲוֹנָם יִפְקֹד חַטֹּאוֹתָם[b]׃ ס ל מל . ס בליש וכל בחטאתם ובחטאתם דכות¹³

10 כַּעֲנָבִים בַּמִּדְבָּר מָצָאתִי יִשְׂרָאֵל ל¹⁴ . ל . ו¹⁵ מל ג מנח בסיף וכל יהושע שפטים מלכים ירמיה יחזק וכתריב דכות ב מ ח
כִּבְכוּרָה בִתְאֵנָה בְּרֵאשִׁיתָהּ[a] רָאִיתִי אֲבוֹתֵיכֶם[b]

Cp 9 [1]Mm 3020. [2]Mm 3007. [3]Mm 1404. [4]Mm 534. [5]Mm 3021. [6]Mm 435. [7]Mm 3022. [8]Mm 801. [9]Mm 2622. [10]Mm 533. [11]Mm 2923. [12]Mm 3023. [13]Mm 759 et Mm 929. [14] דמ בצטרף Jes 28,4. [15]Mm 1586.

Cp 9,1 [a–a] 1 לִגְיל־(וְ)אַל־תָּגֶל cf Vrs || [b–b] add? || **2** [a] prb l יָדַע cf 𝔊 || [b] l c mlt Mss Vrs בם || **3** [a–a] add (gl ad 2)? || **4** [a] prp c 2 Mss יַעַרְכוּ || [b] prb l לַחְמָם || [c] sic L, mlt Mss Edd יט׳ || **6** [a–a] prb l יֵלְכוּ אַשּׁוּר || [b–b] frt l כספם מַחְמַדֵּי || **7** [a] sic L, mlt Mss Edd הש׳ || [b–b] tr ante bγ? cf [d] || [c] 𝔊 *καὶ κακωθήσεται*, prb l וְיֵרַע vel (יִשְׂרָאֵל) לְיֵרַע; prp יָרְעוּ || [d] prb huc tr [b–b] || [e] prb l עוֹנָם || [f–f] cf 8[b] || **8** [a–a] tr ˚ et prb l עִם־אֱהֹל נביא || [b] prb dl et huc tr 7[f–f] || **9** [a] prb l שָׁחֲתוּ || [b–b] add ex 8,13 || **10** [a] prb dl cf 𝔖 || [b] prp יהם– cf 𝔊.

4 [a] הֵם הִמְלִיכוּ [b] וְלֹא מִמֶּנִּי הֵשָׂרוּ וְלֹא יָדַעְתִּי [a]
כַּסְפָּם וּזְהָבָם עָשׂוּ לָהֶם עֲצַבִּים ׀ [c] לְמַעַן יִכָּרֵת׃
5 זָנַח [a] עֶגְלֵךְ שֹׁמְרוֹן חָרָה אַפִּי בָּם
עַד־מָתַי לֹא יוּכְלוּ נָקִיֹּן׃ 6 [a] כִּי מִיִּשְׂרָאֵל [a]
וְהוּא חָרָשׁ עָשָׂהוּ [b] וְלֹא אֱלֹהִים הוּא [b]
כִּי־שְׁבָבִים יִהְיֶה עֵגֶל שֹׁמְרוֹן׃
7 כִּי רוּחַ יִזְרָעוּ וְסוּפָתָה יִקְצֹרוּ [b]
קָמָה אֵין־לוֹ [a] צֶמַח בְּלִי יַעֲשֶׂה [b]־קֶמַח
אוּלַי יַעֲשֶׂה [c] זָרִים יִבְלָעֻהוּ׃
8 נִבְלַע יִשְׂרָאֵל [a]
עַתָּה הָיוּ בַגּוֹיִם כִּכְלִי אֵין־חֵפֶץ בּוֹ׃
9 כִּי־הֵמָּה עָלוּ אַשּׁוּר [a] פֶּרֶא בודד לוֹ אֶפְרַיִם [a] הִתְנוּ [b] אֲהָבִים׃
10 גַּם כִּי־יִתְנוּ [a] בַגּוֹיִם עַתָּה אֲקַבְּצֵם [b]
וַיָּחֵלּוּ [c] מְעָט מִמַּשָּׂא [d] מֶלֶךְ שָׂרִים׃
11 כִּי־הִרְבָּה אֶפְרַיִם מִזְבְּחוֹת [a] לַחֵטְא הָיוּ־לוֹ [a] [b] מִזְבְּחוֹת לַחֲטֹא׃
12 [a] אֶכְתָּב־לוֹ [b] רָבּוֹ [b] תּוֹרָתִי [a] כְּמוֹ־זָר נֶחְשָׁבוּ׃
13 [a] זִבְחֵי הַבְהָבַי יִזְבְּחוּ [a] בָּשָׂר וַיֹּאכֵלוּ [b] יְהוָה לֹא רָצָם [b]
עַתָּה יִזְכֹּר [c] עֲוֹנָם וְיִפְקֹד [d] חַטֹּאותָם הֵמָּה מִצְרַיִם יָשׁוּבוּ׃
14 [a] וַיִּשְׁכַּח יִשְׂרָאֵל אֶת־עֹשֵׂהוּ וַיִּבֶן הֵיכָלוֹת
[b] וִיהוּדָה הִרְבָּה עָרִים בְּצֻרוֹת [b]
וְשִׁלַּחְתִּי־אֵשׁ בְּעָרָיו וְאָכְלָה אַרְמְנוֹתֶיהָ׃ ס

4 a–a nonn tr ante 8 || b sic L, mlt Mss Edd המליכו || c c prb add, gl 5 a l וַנִּזְנַח; prp וָנַח cf G α′θ′ || 6 a–a frt l בְּנֵי ישראל et cj c 5b || b b gl ad 6b? || 7 a prp לָהּ || b prp תעשׂה || c prp תַּעֲשֶׂה־ || 8 a cf 9a–a || 9 a–a frt tr post 8a || b prp נָתְנוּ || 10 a prp c nonn Mss יתנו || b crrp? prp אֲפִיצֵם || c c prb l וַיֶּחֱדְלוּ מְעַט מִמְּשַׁח cf G || d l c mit Mss̊ GSCMssעִ וְשָׂרִים || 11 a–a cj לְחֵטְא הָיוּ־לוֹ cf G || b–b ‑ G[L], dl (dttg) || 12 a–a prb l רַב תּוֹרָתִי cf GS || b K רִבּוֹ || 13 a–a l זֶבַח אֲהֵבוּ וְיִזְבְּחוּ || b–b dl, gl || c l אֶזְכֹּר cf 7,2 || d l וְאֶפְקֹד || e–e frt add; cf G* · *καὶ ἐν Ἀσσυρίοις ἀκάθαρτα φάγονται* ex 9,3 || 14 a tot v add? || b–b al aγ vel sol ויהודה add hab | c prp ארמנתיו, sed cf Am 1,7.10.14.

[2]Mm 1411. [3]Mm 1248. [4]Mm 2545. [5]Mm 3320. [6]Mm 3422. [7]Mm 3560. [8]Mm 3019. [9]Mm 1208. [10]Mm 2651. [11]Mm 3811. [12]Mm 759 et Mm 929. [13]Mm 2340.

כָּל־מַלְכֵיהֶם נָפָלוּ אֵין־קֹרֵא בָהֶם אֵלָי׃

8 אֶפְרַיִם בָּעַמִּים הוּא יִתְבּוֹלָל
אֶפְרַיִם הָיָה עֻגָה בְּלִי הֲפוּכָה׃
9 אָכְלוּ זָרִים כֹּחוֹ וְהוּא לֹא יָדָע
גַּם־שֵׂיבָה זָרְקָה בּוֹ וְהוּא לֹא יָדָע׃
10 וְעָנָה גְאוֹן־יִשְׂרָאֵל בְּפָנָיו
וְלֹא־שָׁבוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא בִקְשֻׁהוּ בְּכָל־זֹאת׃
11 וַיְהִי אֶפְרַיִם כְּיוֹנָה פוֹתָה אֵין לֵב
מִצְרַיִם קָרָאוּ אַשּׁוּר הָלָכוּ׃
12 כַּאֲשֶׁר יֵלֵכוּ אֶפְרֹשׂ עֲלֵיהֶם רִשְׁתִּי
כְּעוֹף הַשָּׁמַיִם אוֹרִידֵם אַיִסְּרֵם[a] כְּשֵׁמַע[c] לַעֲדָתָם[b]׃ ס
13 אוֹי לָהֶם כִּי־נָדְדוּ מִמֶּנִּי שֹׁד לָהֶם כִּי־פָשְׁעוּ בִּי
וְאָנֹכִי אֶפְדֵּם וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים׃
14 וְלֹא־זָעֲקוּ אֵלַי בִּלְבָבָם כִּי יְיֵלִילוּ[a] עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם[b]
עַל־דָּגָן וְתִירוֹשׁ יִתְגּוֹרָרוּ[c] יָסוֹרוּ[d] בִּי׃
15 וַאֲנִי יִסַּרְתִּי[a] חִזַּקְתִּי זְרוֹעֹתָם וְאֲלֵי יַחְשְׁבוּ־רָע׃
16 יָשׁוּבוּ[a] לֹא עָל[a] הָיוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה
יִפְלוּ בַחֶרֶב שָׂרֵיהֶם מִזַּעַם לְשׁוֹנָם
זֹּאת לַעְגָּם[b] בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

8 1 אֶל־חִכְּךָ שֹׁפָר[a] כַּנֶּשֶׁר[b] עַל־בֵּית יְהוָה
יַעַן עָבְרוּ בְרִיתִי וְעַל־תּוֹרָתִי פָּשָׁעוּ׃
2 לִי[a] יִזְעָקוּ[b] אֱלֹהַי יְדַעֲנוּךָ יִשְׂרָאֵל[b]׃
3 זָנַח יִשְׂרָאֵל טוֹב אוֹיֵב יִרְדְּפוּ[a]׃

ל
ל
ז פסוק והוא והוא[3]
כל ליש כת כן . ל
ה[4]
ג[5] . ב וחס
ב[6] . ל
ל מל
ב[7]
נז וכל תלים דכות ב מ יא
ב
ג ר״ם . ט . כא פסוק על ע ומילה חדה ביניה[8] . ד ומל
ב מל[10]
סו ר״ם . ג[11] . ב[12]
ב קמ[13]
ג[14] ב[15] מנח כת כן . ל
ב[1] חס וכל אורית דכות ב מ ב

[3]Mm 2017. [4]Mm 3008. [5]Mm 3982. [6]Mm 2724. [7]Mm 206. [8]Mm 686. [9]Mm 3446. [10]Mm 3015. [11]Mm 3016. [12]Mm 3017. [13]Mm 3018. [14]Mm 2963. [15]Mm 3426. Cp 8 [1]Mp sub loco.

10 [a] aut v a (cf 5,5) aut tot v add ‖ **12** [a] אאס׳ id est אֲאַסְּרֵם ‖ [b–b] crrp? prp מִשָּׁם עַל־דָּעָתָם ‖ [c] frt l כִּשְׁמַע ‖ **14** [a] l יְיֵלִילוּ ‖ [b] prp מִזְבְּחוֹתָם (עַל־) ‖ [c] l c nonn Mss 𝔊 *(κατετέμνοντο)* ut 1R 18,28 יִתְגּוֹדְדוּ ‖ [d] 𝔗(𝔖) *mrdw* cf 𝔊, prb l יָסֹרוּ ‖ **15** [a] ‑ 𝔊, dl ‖ **16** [a–a] 𝔊(𝔖) *εἰς οὐθέν*, prp לַבְּלִיַּעַל; frt l לַבַּעַל ‖ [b] [b] crrp? prp לַעֲגָם (et desiit) וָזָל cf 8,13b ‖ **Cp 8,1** [a] prb exc stich ‖ [b] prp כַּנֹּצֵר vel כַּשֹּׁמֵר ‖ **2** [a] prp אֵלַי; exc vb? ‖ [b–b] frt l יִדַּעֲנוּךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל; al dl יִשְׂרָאֵל (cf 𝔊𝔖) et l אֱלֹהִים ‖ **3** [a] sic L, mlt Mss Edd יִרְדְּפוֹ׃

ר״פ[8] ג. 7 וְהֵמָּה[a] כְּאָדָם[b] עָבְרוּ בְרִית שָׁם בָּגְדוּ בִי׃
ל 8 גִּלְעָד קִרְיַת פֹּעֲלֵי אָוֶן [a]עֲקֻבָּה מִדָּם[a]׃
ל 9 וּכְחַכֵּי[a] אִישׁ גְּדוּדִים חֶבֶר[b] כֹּהֲנִים
ל דֶּרֶךְ יִרְצְחוּ־שֶׁכְמָה כִּי זִמָּה עָשׂוּ׃
ל. שערוריה[c] ק 10 [a]בְּבֵית יִשְׂרָאֵל[a] רָאִיתִי שַׁעֲרוּרִיָּה[b]
שָׁם זְנוּת לְאֶפְרַיִם נִטְמָא יִשְׂרָאֵל[c]׃
ו קמ״ו 11 [a]גַּם־יְהוּדָה שָׁת קָצִיר לָךְ[b]

7 לי בְּשׁוּבִי[c] שְׁבוּת עַמִּי׃ פ 7 1 כְּרָפְאִי לְיִשְׂרָאֵל
נ וְנִגְלָה עֲוֹן אֶפְרַיִם וְרָעוֹת[a] שֹׁמְרוֹן
ב כִּי פָעֲלוּ שֶׁקֶר[b]
וְגַנָּב יָבוֹא[c] פְּשַׁט[d] גְּדוּד בַּחוּץ׃
ל 2 וּבַל־יֹאמְרוּ לִלְבָבָם כָּל־[a]רָעָתָם זָכַרְתִּי
עַתָּה סְבָבוּם מַעַלְלֵיהֶם נֶגֶד פָּנַי הָיוּ׃
ב. ל 3 בְּרָעָתָם יְשַׂמְּחוּ־[a]מֶלֶךְ וּבְכַחֲשֵׁיהֶם שָׂרִים׃
4 כֻּלָּם מְנָאֲפִים[a] כְּמוֹ תַנּוּר [b]בֹּעֵרָה
ל. ל. ל מֵ[c]אֹפֶה יִשְׁבֹּות מֵעִיר מִלּוֹשׁ בָּצֵק עַד־חֻמְצָתוֹ[c]׃
5 [a]יוֹם מַלְכֵּנוּ[a] הֶחֱלוּ[b] שָׂרִים [c]חֲמַת מְיַיִן[c]
[d]מָשַׁךְ יָדוֹ[d] אֶת־לֹצְצִים׃
ל 6 כִּי־קֵרְבוּ כַתַּנּוּר[a] לִבָּם בְּאָרְבָּם
ב. ג. ל כָּל־הַלַּיְלָה יָשֵׁן אֹפֵיהֶם[b]
בֹּקֶר הוּא בֹּעֵר כְּאֵשׁ לֶהָבָה׃
נ 7 כֻּלָּם יְחֻמּוּ כַּתַּנּוּר וְאָכְלוּ אֶת־שֹׁפְטֵיהֶם

[8] Mm 1249. [9] Mm 3013. [10] Mm 832. [11] Mm 3014. Cp 7 [1] Mp sub loco. [2] Mm 2937.

7 [a] prb add ‖ [b] prb l באדם ‖ 8 [a–a] prp עִקְּבֵיהֶם דָּם ‖ 9 [a] frt l כְּחָבֵא vel חֶבֶר ‖ [b] G ἔκρυψαν, frt l חָבְאוּ cf Hi 24,4 ‖ 10 [a–a] prp בבית־אֵל ‖ [b] mlt Mss ut Q ‖ [c–c] prb add cf 5,3b ‖ 11 [a] al tot v al sol v a vel aα add hab ‖ [b] prp c pc Mss 𝔊[L] הה ‖ [c] frt l כְּשׁוּבִי et cj c 7,1 ‖ Cp 7,1 [a] prp ורעת cf 𝔊𝔖 ‖ [b] exc hemist? ‖ [c] frt ins הַבַּיְתָה (פְּשַׁט) יְמָשְׁחוּ ‖ [d–d] prp פשט cf 𝔊 (ἐκδιδύσκων) 𝔖 ‖ 2 [a] prp כִּי־ ‖ 3 [a] prb l יְמַשְׁחוּ ‖ 4 [a] prp אֹנְפִים; frt ins כַּתַּנּוּר ex 6 cf 6[a] ‖ [b–b] prp הֵם בֹּעֵר ‖ [c–c] gl ad 6? ‖ 5 [a–a] frt l בְּיוֹם מלכם cf 𝔗 ‖ [b] pc Mss 𝔊𝔖 הֶחֱלוּ ‖ [c–c] frt l חֲמָתָם יי ‖ [d] var lect ad (ו)יד? cf [e–e] ‖ [e–e] frt l יֵינוֹ (מסך =) משך ‖ 6 [a] frt tr post אנפים (מנאפים) 4a ‖ [b] 𝔖(𝔗) *rwgzhwn*, l אַפֵּהֶם.

11 [a] עָשׁ֥וּק אֶפְרַ֖יִם רְצ֣וּץ מִשְׁפָּ֑ט [a]
כִּ֥י הוֹאִ֖יל הָלַ֥ךְ אַחֲרֵי־צָֽו׃ [b]
12 וְאָנֹכִי֙ [a] כָּעָ֣שׁ לְאֶפְרַ֔יִם וְכָרָ֖קָב לְבֵ֣ית יְהוּדָֽה׃
13 וַיַּ֤רְא אֶפְרַ֙יִם֙ אֶת־חָלְי֔וֹ וְיהוּדָה֙ [a] אֶת־מְזֹרֹ֔ו
וַיֵּ֤לֶךְ אֶפְרַ֙יִם֙ אֶל־אַשּׁ֔וּר וַיִּשְׁלַ֖ח [b] אֶל־מֶ֣לֶךְ יָרֵ֑ב [c]
וְה֥וּא לֹא־יוּכַ֛ל לִרְפָּ֥א לָכֶ֖ם [d] וְלֹא־יִגְהֶ֥ה [e] מִכֶּ֖ם [d] מָזֹֽור׃
14 כִּֽי־אָנֹכִ֤י כַשַּׁחַל֙ לְאֶפְרַ֔יִם וְכִכְפִ֖יר לְבֵ֣ית יְהוּדָ֑ה
אֲנִ֣י אֲנִ֔י אֶטְרֹ֖ף וְאֵלֵ֑ךְ אֶשָּׂ֖א וְאֵ֥ין מַצִּֽיל׃
15 [a] אֵלֵ֖ךְ אָשׁ֣וּבָה אֶל־מְקוֹמִ֑י
עַ֚ד אֲשֶׁר־יֶאְשְׁמ֔וּ וּבִקְשׁ֖וּ פָּנָ֑י
[b] בַּצַּ֥ר לָהֶ֖ם יְשַׁחֲרֻנְנִֽי׃
6 1 לְכ֥וּ וְנָשׁ֖וּבָה אֶל־יְהוָ֑ה
כִּֽי־הֽוּא טָ֤רָף וְיִרְפָּאֵ֙נוּ֙ יַ֣ךְ [a] וַיְחַבְּשֵׁ֔נוּ׃
2 יְחַיֵּ֙נוּ֙ מִי�ֹּמָ֔יִם בַּיֹּ֖ום הַשְּׁלִישִׁ֑י יְקִימֵ֙נוּ֙ וְנִחְיֶ֖ה לְפָנָֽיו׃ 3 וְנֵדְעָ֣ה [a]
נִרְדְּפָ֤ה לָדַ֙עַת֙ אֶת־יְהוָ֔ה [b] כְּשַׁ֥חַר נָכֹ֖ון מֹוצָאֹ֑ו [b]
וְיָבֹ֤וא כַגֶּ֙שֶׁם֙ לָ֔נוּ כְּמַלְקֹ֥וש יֹרֶ֖ה [c] אָֽרֶץ׃
4 מָֽה־אֶעֱשֶׂה־לְּךָ֥ אֶפְרַ֖יִם מָֽה־אֶעֱשֶׂה־לְּךָ֣ יְהוּדָ֑ה
וַחֲסְדְּכֶ֤ם כַּעֲנַן־בֹּ֙קֶר֙ וְכַטַּ֣ל מַשְׁכִּ֔ים הֹלֵֽךְ׃
5 עַל־כֵּ֤ן חָצַ֙בְתִּי֙ [a] בַּנְּבִיאִ֔ים [b] הָרַגְתִּ֖ים [c] בְּאִמְרֵי־פִ֑י
וּמִשְׁפָּטֶ֖יךָ אֹ֥ור [e] יֵצֵֽא׃ [ed]
6 כִּֽי־חֶ֤סֶד חָפַ֙צְתִּי֙ וְלֹא־זָ֔בַח וְדַעַ֥ת אֱלֹהִ֖ים מֵעֹלֹֽות׃

[ס] [a]

ד ג מל וחד חס[9]

ג ומל[10]. ל

סז ר״ם. ג. ל

ל

ב חד חס וחד מל[11]

ל[12]

ג. כנ

ל

ב

ז[1]

ב קמ[2]. ל

ז פסוק מן ז מילין כל מילה איה בהן י. ה ג מל וב חס[3]. ל

ו

ב. ב חד מל וחד חס[4]

יא[5]

ח[6]

ל[7]. ג

[9]Mm 3009. [10]Mm 1044. [11]Mm 3695. [12]Mm 3622. Cp 6 [1]Mm 2714. [2]Mm 3010. [3]Mm 517. [4]Mm 3011 contra textum. [5]Mm 2300. [6]Mm 3012. [7]Mp sub loco.

11 [a–a] 𝔊 *κατεδυνάστευσεν Εφραιμ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ, κατεπάτησε κρίμα*; l מֵ cf 𝔖𝔗𝔙 ‖ [b] prb l צָֽו (= צו + ו init 12?); prp שָׁוְא cf 𝔊𝔖(𝔗) ‖ **12** [a] frt l אני cf 11[b] ‖ **13** [a] prp וּבֵ֣ית יְהוּדָה m cs ‖ [b] prb ins (בֵּית) יְהוּדָה cf aβ et 14aβ ‖ [c–c] prb l מַלְכִּי רָב vel מלך רב cf 10,6[b–b] ‖ [d] aut dl aut l מהם et להם ‖ [e] prb l יגהה ‖ **15** [a] tot v add? ‖ [b] 𝔊𝔙 hinc incip cp 6 ‖ **Cp 6,1** [a] frt l וַיֵּךְ vel וְהוּא נָכָה ‖ **3** [a] prb exc nonn vb; al dl ‖ [b–b] prp כְּשַׁחֲרֵנוּ כֵּן נִמְצָאֵנוּ, l זוּל ‖ [c] l יַרְוֶה cf 𝔖𝔗 ‖ **5** [a] prp חֲצַבְתִּיךָ ‖ [b] frt l בָּאֲבָנִים cf Ex 31,18 ‖ [c] prp הרגתיך; frt l הוֹדַעְתִּי ‖ [d] exc hemist? al vix recte cj 5b c 3aγ ‖ [e–e] 𝔊*(𝔖𝔗) *καὶ τὸ κρίμα μου ὡς φῶς*, l ומשפטי כָאוֹר.

ל. ל [c]הַזְּנָה הִזְנוּ [c] [d]אָהֲבוּ הָבוּ [d] קְלוֹן מָגִנֶּיהָ [c]׃

יב[13] מל וכל יהושע שפטים ויחזק דכות׳ ב מ ג. ל 19 צָרַר רוּחַ אוֹתָהּ [a] בְּכַנְפֶּיהָ וְיֵבֹשׁוּ מִזִּבְחוֹתָם [b]׃ ס

ד. ד בסיפ׳ [1]. ג[2]. ח 5 1 שִׁמְעוּ־זֹאת הַכֹּהֲנִים וְהַקְשִׁיבוּ בֵּית [a] יִשְׂרָאֵל וּבֵית [a] הַמֶּלֶךְ הַאֲזִינוּ
כִּי לָכֶם הַמִּשְׁפָּט

ל. ל כִּי־פַח הֱיִיתֶם לְמִצְפָּה וְרֶשֶׁת פְּרוּשָׂה עַל־תָּבוֹר׃ 2 [a] וְשַׁחֲטָה

ב[3] שָׂטִּים [a] הֶעְמִיקוּ [b] [ ] וַאֲנִי [c] מוּסָר לְכֻלָּם [c]׃

לג. נז וכל תלים דכות ב מ יא 3 אֲנִי יָדַעְתִּי אֶפְרַיִם וְיִשְׂרָאֵל לֹא־נִכְחַד מִמֶּנִּי

יב[4] יא מנה בנביא. ל כִּי עַתָּה הָזְנֵיתָ [a] אֶפְרַיִם נִטְמָא יִשְׂרָאֵל׃

4 לֹא יִתְּנוּ [a] מַעַלְלֵיהֶם לָשׁוּב אֶל־אֱלֹהֵיהֶם

כִּי רוּחַ זְנוּנִים בְּקִרְבָּם וְאֶת־יְהוָה לֹא יָדָעוּ׃

ו[5] ה[6]. לג. ח וכל מנשה ואפרים דכות[7] 5 וְעָנְתָה [a] גְאוֹן־יִשְׂרָאֵל בְּפָנָיו וְיִשְׂרָאֵל [b] וְאֶפְרַיִם [c] יִכָּשְׁלוּ בַּעֲוֹנָם
[d] כָּשַׁל גַּם־יְהוּדָה עִמָּם׃

6 בְּצֹאנָם וּבִבְקָרָם יֵלְכוּ לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה

ל וְלֹא יִמְצָאוּ חָלַץ מֵהֶם׃

7 בַּיהוָה בָּגָדוּ כִּי־בָנִים זָרִים יָלָדוּ

כ בטע. ל עַתָּה [a] יֹאכְלֵם חֹדֶשׁ [b] אֶת־חֶלְקֵיהֶם׃ ס

ד בטע ר״פ 8 תִּקְעוּ שׁוֹפָר בַּגִּבְעָה חֲצֹצְרָה בָּרָמָה

יז מל [a] הָרִיעוּ בֵּית אָוֶן אַחֲרֶיךָ [a] בִּנְיָמִין׃

9 אֶפְרַיִם לְשַׁמָּה תִּהְיֶה בְּיוֹם תּוֹכֵחָה

בְּשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הוֹדַעְתִּי נֶאֱמָנָה׃

ג ר״פ 10 הָיוּ שָׂרֵי יְהוּדָה כְּמַסִּיגֵי גְּבוּל

ד מל עֲלֵיהֶם אֶשְׁפֹּךְ כַּמַּיִם עֶבְרָתִי׃

[13]Mm 1009. Cp 5 [1]Mm 953. [2]Mm 2118. [3]Mm 3364. [4]Mm 230. [5]Mm 2323. [6]Mm 3008. [7]Mm 1396. [8]Mm 262.

18 [c–c] exc vb? ‖ [d–d] dl הבו, dttg (cf G) vel potius l אָהֵב אָהֲבוּ (cf σ′) ‖ [c] G ἐκ φρυάγματος αὐτῆς (vel αὐτῶν), prp מִגְאוֹנָם; frt l גַּיְהָם (קלון) ‖ **19** [a] prb l אותם cf v b ‖ [b] prb l מִמִּזְבְּחוֹתם cf GSC ‖ **Cp 5,1** [a] prp שָׂרֵי ‖ **2** [a–a] crrp; prp וְשַׁחַת הַשִּׂטִּים, prb l וְשַׁחַת ‖ [b] prp תַּעֲמִיקוּ, sed l עמק ‖ [c–c] G(L) παιδευτὴς ὑμῶν, prb l מְיַסֵּר לָכֶם; prp בַּשִּׂטִּים ‖ **3** [a] l הַזְּנָה cf Vrs ‖ **4** [a] prp יתנום (מ hpgr) ‖ **5** [a] prp ענה (ו dttg) ‖ [b] dl, var lect ad ואפרים ‖ [c–c] prb l יכשל בעונו ‖ [d–d] dl m cs, gl ‖ **7** [a–a] prp יֹאכַל מַשְׁחִית vel הַחֲרִדוּ יֶחֱרַד, l גזז. ‖ [b] G ἡ ἐρυσίβη καί ‖ **8** [a] G ἐξέστη; prp יֵחָרֵד vel יְאֻכְּלוּ מֵחֲרָשִׁית

כִּי־אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ וְאֶמְאָסְאַךְ[b] מִכַּהֵן לִי מח[3] כת א לא קר׳ ול בלישׁ. ב
וַתִּשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹהֶיךָ אֶשְׁכַּח בָּנֶיךָ גַּם־אָנִי: ל
7 כְּרָבָּם כֵּן חָטְאוּ־לִי כְּבוֹדָם[a] בְּקָלוֹן אָמִיר[b]: ל. ב
8 חַטַּאת עַמִּי יֹאכֵלוּ וְאֶל־עֲוֹנָם יִשְׂאוּ[a] נַפְשָׁם: כ. ג דמטע
9 וְהָיָה[a] כָּעָם כַּכֹּהֵן ב[4]
וּפָקַדְתִּי עָלָיו דְּרָכָיו וּמַעַלְלָיו אָשִׁיב לוֹ:
10 וְאָכְלוּ וְלֹא יִשְׂבָּעוּ הִזְנוּ[a] וְלֹא יִפְרָצוּ ב[5]
כִּי־אֶת־יְהוָה[c] עָזְבוּ[b] לִשְׁמֹר[b]: 11 [a]זְנוּת וְיַיִן ל
וְתִירוֹשׁ יִקַּח־לֵב: 12 עַמִּי[a]
בְּעֵצוֹ יִשְׁאָל וּמַקְלוֹ יַגִּיד לוֹ ל זקף קמ׳. ל
כִּי רוּחַ זְנוּנִים הִתְעָה[b] וַיִּזְנוּ מִתַּחַת אֱלֹהֵיהֶם:
13 עַל־רָאשֵׁי הֶהָרִים יִזְבָּחוּ וְעַל־הַגְּבָעוֹת יְקַטֵּרוּ עה. ה
תַּחַת אַלָּון וְלִבְנֶה וְאֵלָה כִּי טוֹב צִלָּהּ ג. ל[6]. ב
עַל־כֵּן תִּזְנֶינָה בְנוֹתֵיכֶם[a] וְכַלּוֹתֵיכֶם[a] תְּנָאַפְנָה: [תְּנָאַפְנָה][a] ב ומל
14 [a]לֹא־אֶפְקֹד עַל־בְּנוֹתֵיכֶם[b] כִּי תִזְנֶינָה וְעַל־כַּלּוֹתֵיכֶם[b] כִּי ב מל. ב ומל
כִּי־הֵם עִם־הַזֹּנוֹת יִפָּרֵדוּ[c] וְעִם־הַקְּדֵשׁוֹת יְזַבֵּחוּ ל. ל
וְעָם לֹא־יָבִין יִלָּבֵט: ג[7]. ג
15 [a]אִם־זֹנֶה אַתָּה יִשְׂרָאֵל אַל־יֶאְשַׁם יְהוּדָה [יְהוָה: ב חד חס וחד מל[8]. יח פסוק דמיין[9]
וְאַל[b]־תָּבֹאוּ הַגִּלְגָּל וְאַל־תַּעֲלוּ בֵּית אָוֶן וְאַל־תִּשָּׁבְעוּ חַי־ ל
16 כִּי כְּפָרָה סֹרֵרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל ל. ל[6] וחך מן ה[10] בחד לשון.
עַתָּה יִרְעֵם יְהוָה כְּכֶבֶשׂ בַּמֶּרְחָב: ג[11]. ב. ג
17 חֻבָּר עֲצַבִּים אֶפְרָיִם [a]הַנַּח־לוֹ[a]: 18 [a]סָר[b] סָבְאָם[a] ד קמ׳ וכל אתנח וס״פ דכות[12]. ל

[3]Mm 898. [4]Mm 3004. [5]Prv 3,10. [6]Mp sub loco. [7]Mm 3005. [8]Mm 3006. [9]Mm 3911. [10]Mm 1347. [11]Mm 3007. [12]Mm 906.

6 [b] mlt Mss ואמאסך; crrp ex ואמאסך אני (G κἀγὼ ἀπώσομαί σέ)? || **7** [a] Tiq soph כבודי || [b] 𝔖 3 pl, prp הֵמִירוּ (Tiq soph) || **8** [a] nonn Mss Vrs נפשם, prb l || **9** [a] tot v add? || **10** [a] prp c 2 Mss והזנו, al יזנו || [b–b] prb add || [c–c] frt l אתי || **11** [a–a] prb l זְנוּנִים et cj c 10 cf 𝔖 || **12** [a] cj c 11 cf G || [b] prb l c pc Mss עַם– cf 𝔗ʿ || **13** [a] prp יהם– || **14** [a–a] add? || [b] cf 13[a] || [c] l יִפְרְדוּ || **15** [a] tot v prb add cf Am 5,5 8,14 || [b] nonn Mss 𝔗[Mss] אל; G (καὶ Ἰούδα) μή || **17** [a–a] frt l וַיָּנַח בְּ et cj c 18 || **18** [a–a] cj c 17 || [b] prb l סַד.

25 וּזְרַעְתִּיהָ[a] לִּי בָּאָרֶץ וְרִחַמְתִּי אֶת־לֹא רֻחָמָה ד וחס
וְאָמַרְתִּי לְלֹא־עַמִּי עַמִּי־אַתָּה וְהוּא יֹאמַר אֱלֹהָי׃ פ יא[19]. ב. כו מלעיל

3 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי עוֹד לֵךְ אֱהַב־אִשָּׁה אֲהֻבַת[a] רֵעַ וּמְנָאֶפֶת[b] כְּאַהֲבַת **3** ל. לי. ל
יְהוָה[b] אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהֵם פֹּנִים[c] אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאֹהֲבֵי אֲשִׁישֵׁי ל. 2. ל
עֲנָבִים׃ 2 וָאֶכְרֶהָ לִּי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כֶּסֶף וְחֹמֶר שְׂעֹרִים[a] וּלְתֶךְ 2
שְׂעֹרִים[a]׃ 3 וָאֹמַר אֵלֶיהָ יָמִים רַבִּים תֵּשְׁבִי לִי לֹא תִזְנִי וְלֹא תִהְיִי 3
לְאִישׁ וְגַם־אֲנִי[a] אֵלַיִךְ׃ 4 כִּי יָמִים רַבִּים יֵשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין מֶלֶךְ 4 ה[3]. יא ס״פ. כט. כ
וְאֵין שָׂר וְאֵין זֶבַח וְאֵין מַצֵּבָה וְאֵין אֵפוֹד וּתְרָפִים׃ 5 אַחַר יָשֻׁבוּ בְּנֵי 5 ל[5]. ב זקף קמ. ז חס
יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם[a] וְאֶת־דָּוִד מַלְכָּם[a] וּפָחֲדוּ[a] אֶל־יְהוָה ב
וְאֶל־טוּבוֹ[a] בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃ פ ג ומל[7]

4 1 שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לד מל
כִּי רִיב לַיהוָה עִם־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
כִּי אֵין־אֱמֶת וְאֵין־חֶסֶד וְאֵין־דַּעַת אֱלֹהִים בָּאָרֶץ׃ ג
2 אָלָה וְכַחֵשׁ וְרָצֹחַ וְגָנֹב וְנָאָף ל
פָּרָצוּ[a] וְדָמִים בְּדָמִים נָגָעוּ׃ ב[1]
3 עַל־כֵּן | תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְאֻמְלַל[a] כָּל־יוֹשֵׁב בָּהּ מט מל בנביא
בְּחַיַּת הַשָּׂדֶה[b] וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגַם־דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֵפוּ׃ ג. כג פסוק וגם ובחר תלת מילין[2]. ב

4 אַךְ אִישׁ אַל־יָרֶב וְאַל־יוֹכַח אִישׁ ל
[a]וְעַמְּךָ כְּמְרִיבֵי כֹהֵן[a]׃
5 וְכָשַׁלְתָּ הַיּוֹם[a] | וְכָשַׁל גַּם־נָבִיא עִמָּךְ לָיְלָה[b]
וְדָמִּיתִי[c][d] אִמֶּךָ׃ 6 נִדְמוּ[a] עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת ל. ל

[19] Mm 2442. Cp 3 [1] וחד מנאפת Prv 30,20. [2] Mm 3093. [3] Mm 2449. [4] Okhl 357. [5] Mm 534. [6] וחד אין שר Gn 39,23. [7] Mm 3499. Cp 4 [1] Mm 4140. [2] Mm 1629.

25 [a] prp הוּ– ‖ **Cp 3,1** [a] prb l אֹהֶבֶת cf ⅁ϛ ‖ [b–b] prp כאהבתי, sed cf 1,2 ‖ **2** [a–a] 𝔊 *καὶ νεβελ οἴνου* ‖ **3** [a] prb ins לֹא אֲבוֹא ‖ **5** [a] [a] nonn add hab, sed l וּ ‖ **Cp 4,2** [a] 𝔊 *κέχυται ἐπὶ τῆς γῆς* פָּרְצוּ בָּאָרֶץ? prp פָּרַץ, frt l פָּרֶץ פָּרָצוּ (hpgr) ‖ **3** [a] > 𝔊* *(σὺν πᾶσι)*, frt l (כָּל) בְּ(כָל) vel (כָּל) עִם־ ‖ [b] 𝔊* + *καὶ σὺν τοῖς ἑρπετοῖς τῆς γῆς* וּבְרֶמֶשׂ הָאֲדָמָה cf 2,20, frt ins m cs; al dl aγb ‖ **4** [a–a] crrp; frt l וְעִמְּךָ רִיבֵי (הַ)כֹּהֵן vel וְעִמְּךָ רִיבִי (הַ)כֹּהֵן ‖ **5** [a] 𝔊 *ἡμέρας*, prp ביום vel יוֹמָם ‖ [b] [b] dl gl? al aβ add hab ‖ [c–c] prp וּדמיתִי אֶת־עַמֶּךָ ‖ [d] frt l וְדָמִּיתָ cf 𝔙 ‖ **6** [a] prp נִדְמָה.

12 וְעַתָּה אֲגַלֶּה אֶת־נַבְלֻתָּהּ לְעֵינֵי מְאַהֲבֶיהָ וְאִישׁ לֹא־יַצִּילֶנָּה כ בטע. ב. ל
13 וְהִשְׁבַּתִּי כָּל־מְשׂוֹשָׂהּ חַגָּהּ חָדְשָׁהּ וְשַׁבַּתָּהּ וְכֹל מוֹעֲדָהּ: [מְיֻדֶּי: יט12. ל. ל. ל. ל
14 וַהֲשִׁמּוֹתִי גַּפְנָהּ וּתְאֵנָתָהּ אֲשֶׁר אָמְרָה
אֶתְנָה[a] הֵמָּה לִי אֲשֶׁר נָתְנוּ־לִי מְאַהֲבָי ל
וְשַׂמְתִּים לְיַעַר וַאֲכָלָתַם חַיַּת הַשָּׂדֶה: ב
15 וּפָקַדְתִּי עָלֶיהָ אֶת־יְמֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר תַּקְטִיר[a] לָהֶם
וַתַּעַד נִזְמָהּ וְחֶלְיָתָהּ וַתֵּלֶךְ אַחֲרֵי מְאַהֲבֶיהָ ל. ל. ל
וְאֹתִי שָׁכְחָה נְאֻם־יְהוָה: פ
16 לָכֵן הִנֵּה אֲנֹכִי מְפַתֶּיהָ וְהֹלַכְתִּיהָ הַמִּדְבָּר וְדִבַּרְתִּי עַל־לִבָּהּ: ל. יג13 חס ו ול בליש
17 וְנָתַתִּי לָהּ אֶת־כְּרָמֶיהָ מִשָּׁם וְאֶת־עֵמֶק עָכוֹר לְפֶתַח תִּקְוָה ל. ל
וְעָנְתָה שָׁמָּה כִּימֵי נְעוּרֶיהָ וּכְיוֹם[a] עֲלוֹתָהּ מֵאֶרֶץ־מִצְרָיִם: ס ד. יא14 ול בליש. ג ב מל וחד חס15
18 וְהָיָה בַיּוֹם־הַהוּא נְאֻם־יְהוָה
תִּקְרְאִי[a] אִישִׁי וְלֹא־תִקְרְאִי[b]־לִי עוֹד בַּעְלִי: ח16
19 וַהֲסִרֹתִי[a] אֶת־שְׁמוֹת הַבְּעָלִים מִפִּיהָ וְלֹא־יִזָּכְרוּ עוֹד בִּשְׁמָם:
20 וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית בַּיּוֹם הַהוּא
עִם־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעִם־עוֹף הַשָּׁמַיִם וְרֶמֶשׂ הָאֲדָמָה
וְקֶשֶׁת וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה אֶשְׁבֹּר מִן־הָאָרֶץ ג מל בליש
וְהִשְׁכַּבְתִּים לָבֶטַח:
21 וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם ג
וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: ג. ב
22 וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת־[a]יְהוָה: ס ג. ז17
23 וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה[a] נְאֻם־יְהוָה ו בטע בסוף
אֶעֱנֶה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת־הָאָרֶץ:
24 וְהָאָרֶץ תַּעֲנֶה אֶת־הַדָּגָן וְאֶת־הַתִּירוֹשׁ וְאֶת־הַיִּצְהָר יח מסורס את ראת ראת את
וְהֵם יַעֲנוּ אֶת־יִזְרְעֶאל: ת ר״פ18.

12 Mm 815. 13 Mm 1871. 14 Mm 1630. 15 Mm 1530 contra textum. 16 Mm 1776. 17 Mm 2392. 18 Mm 4.

14 [a] prp אתנן ‖ **15** [a] prp תִּקְטֵר cf 4,13 11,2 ‖ **17** [a] sic L = וכ׳ + וכ׳, mlt Mss Edd וכ׳ ‖ **18** [a] prp תקרא לי cf ϑ𝔖𝔙 ‖ [b] prp תִּקְרָא cf ϑ𝔖𝔙 ‖ **19** [a] excipit 17? ‖ **21** [a] excipit 18? ‖ **22** [a] mlt Mss 𝔙 כִּי אֲנִי ‖ **23** [a] > ϑ𝔖.

ג בטע ר״ם בסיפ׳[1]

2 1 וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם
יז מ״ם לא ולא לא[2]. ל אֲשֶׁר לֹא־יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר
וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר־יֵאָמֵר לָהֶם לֹא־עַמִּי אַתֶּם
יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל־חָי׃
חי וכל ר״ם דכות[3] 2 וְנִקְבְּצוּ בְּנֵי־יְהוּדָה וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל יַחְדָּו
וְשָׂמוּ לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד וְעָלוּ מִן־הָאָרֶץ
כִּי גָדוֹל יוֹם יִזְרְעֶאל׃
ל. ד וחס 3 אִמְרוּ לַאֲחֵיכֶם עַמִּי וְלַאֲחוֹתֵיכֶם רֻחָמָה׃

כה[4] 4 רִיבוּ בְאִמְּכֶם רִיבוּ כִּי־הִיא לֹא אִשְׁתִּי [a]וְאָנֹכִי לֹא אִישָׁהּ[a]
ל. ל וְתָסֵר זְנוּנֶיהָ מִפָּנֶיהָ[b] וְנַאֲפוּפֶיהָ מִבֵּין שָׁדֶיהָ׃
ל. ל. יא[5] 5 פֶּן־אַפְשִׁיטֶנָּה עֲרֻמָּה וְהִצַּגְתִּיהָ כְּיוֹם הִוָּלְדָהּ
ו[6]. ל. ה[7] וְשַׂמְתִּיהָ כַמִּדְבָּר וְשַׁתִּהָ כְּאֶרֶץ צִיָּה [a]וַהֲמִתִּיהָ בַצָּמָא[a]׃
6 וְאֶת־בָּנֶיהָ לֹא אֲרַחֵם כִּי־בְנֵי זְנוּנִים הֵמָּה׃
ל 7 כִּי זָנְתָה אִמָּם הֹבִישָׁה הוֹרָתָם
כִּי אָמְרָה אֵלְכָה אַחֲרֵי מְאַהֲבָי
ב. ג. ל נֹתְנֵי לַחְמִי וּמֵימַי צַמְרִי וּפִשְׁתִּי שַׁמְנִי וְשִׁקּוּיָי׃
ל 8 לָכֵן[a] הִנְנִי־שָׂךְ אֶת־[a]דַּרְכֵּךְ[b] בַּסִּירִים
ל וְגָדַרְתִּי אֶת־גְּדֵרָהּ וּנְתִיבוֹתֶיהָ לֹא תִמְצָא׃
ל 9 וְרָדְפָה אֶת־מְאַהֲבֶיהָ וְלֹא־תַשִּׂיג אֹתָם
ל. ח[8] וּבִקְשָׁתַם וְלֹא תִמְצָא[a] וְאָמְרָה אֵלְכָה
ח[9]. מד וְאָשׁוּבָה אֶל־אִישִׁי הָרִאשׁוֹן כִּי טוֹב לִי אָז מֵעָתָּה׃
ג[10] 10 וְהִיא לֹא יָדְעָה כִּי אָנֹכִי נָתַתִּי לָהּ הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר
[a]וְכֶסֶף הִרְבֵּיתִי לָהּ וְזָהָב עָשׂוּ לַבָּעַל[a]׃
לי[11]. ג מל[11] 11 לָכֵן אָשׁוּב וְלָקַחְתִּי דְגָנִי בְּעִתּוֹ וְתִירוֹשִׁי בְּמוֹעֲדוֹ
ב. ג וְהִצַּלְתִּי צַמְרִי וּפִשְׁתִּי[a] לְכַסּוֹת אֶת־עֶרְוָתָהּ׃

Cp 2 [1]Mp sub loco. [2]Mm 1613. [3]Mm 470. [4]Mm 1506. [5]Mm 1630. [6]Mm 2503. [7]Mm 1114. [8]Mm 3001. [9]Mm 1776. [10]Mm 3002. [11]Mm 3003.

Cp 2,4 [a–a] nonn add hab, sed l מֵ֫ת ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd נִיהָ– ‖ 5 [a–a] cf 4[a–a] ‖ 8 [a] add? ‖ [b] l דרכה cf 𝔊𝔖 ‖ 9 [a] 𝔊(𝔖) + αὐτούς ‖ 10 [a–a] add? ‖ 11 [a] frt hemist exc.

[ס א] **1** 1 דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה אֶל־הוֹשֵׁעַ בֶּן־בְּאֵרִי בִּימֵי עֻזִּיָּה יוֹתָם בְּ
אָחָז יְחִזְקִיָּה מַלְכֵי יְהוּדָה וּבִימֵי יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ בַּ
2 תְּחִלַּת דִּבֶּר־[a]יְהוָה בְּהוֹשֵׁעַ ס גּ ורי״פ³. בַּ
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הוֹשֵׁעַ
לֵךְ קַח־לְךָ אֵשֶׁת זְנוּנִים וְיַלְדֵי זְנוּנִים לְ
כִּי־זָנֹה תִּזְנֶה הָאָרֶץ מֵאַחֲרֵי יְהוָה׃ לְ וכת׳ ה
3 וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח אֶת־גֹּמֶר בַּת־דִּבְלָיִם וַתַּהַר וַתֵּלֶד־לוֹ בֵּן׃ 4 וַיֹּאמֶר לְ. בּ. וּר״פ⁵
יְהוָה אֵלָיו
קְרָא שְׁמוֹ יִזְרְעֶאל כִּי־עוֹד מְעַט יְ
וּפָקַדְתִּי אֶת־דְּמֵי יִזְרְעֶאל עַל־בֵּית יֵהוּא
וְהִשְׁבַּתִּי מַמְלְכוּת בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ גּ[6]. ד וכל יהושע דכוות[7] ד בסי[8]
5 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
וְשָׁבַרְתִּי אֶת־קֶשֶׁת יִשְׂרְאֵל בְּעֵמֶק יִזְרְעֶאל׃
6 וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בַּת וַיֹּאמֶר לוֹ
קְרָא שְׁמָהּ לֹא רֻחָמָה כִּי לֹא אוֹסִיף עוֹד ד וחס. יְט
אֲרַחֵם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי־[a]נָשֹׂא אֶשָּׂא[a] לָהֶם׃ ד בסי[8]. כּג
7 [a]וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אֲרַחֵם וְהוֹשַׁעְתִּים בַּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא גּ מיחד[9]. לְ
אוֹשִׁיעֵם בְּקֶשֶׁת וּבְחֶרֶב וּבְמִלְחָמָה בְּסוּסִים וּבְפָרָשִׁים[a]׃ בּ. ל[10]. גּ[11]
8 וַתִּגְמֹל אֶת־לֹא רֻחָמָה וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן׃ 9 וַיֹּאמֶר ד וחס
קְרָא שְׁמוֹ לֹא עַמִּי כִּי אַתֶּם לֹא עַמִּי מז פסוק לא לא לא
וְאָנֹכִי לֹא־[a]אֶהְיֶה לָכֶם[a]׃ ס

Cp 1 [1]Gn 26,34. [2]Mm 2997. [3]Mm 2998. [4]Mm 2999. [5]Mm 1931. [6]Mm 815. [7]Mm 1612. [8]Mm 953. [9]Mm 2526. [10]Mm 2903. [11]Mm 3000.

Cp 1,2 [a] G *λόγου* cf S || 6 [a–a] G *ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι*, prp נָשֹׂא אֶשָּׂא; frt l לֹא אֶשָּׂא || 7 [a–a] add || 9 [a–a] prb l אֱלֹהֵיכֶם.

ל ר״פ[24] שַׁעַר יִשָּׂשכָר אֶחָד שַׁעַר זְבוּלֻן אֶחָד׃ 34 פְּאַת[a]־יָמָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת 34
וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים[b] שְׁעָרֵיהֶם[c] שִׁלְשָׁה שַׁעַר גָּד אֶחָד שַׁעַר אָשֵׁר אֶחָד
ג ר״פ[25] שַׁעַר נַפְתָּלִי אֶחָד׃ 35 סָבִיב שְׁמֹנָה עָשָׂר אֶלֶף וְשֵׁם־הָעִיר מִיּוֹם 35
יי ס״פ ד[26] מנה בסיפ יְהוָה שָׁמָּה׃

סכום הפסוקים של ספר
אלף ומאתים
ושבעים ושלשה
וחציו ויהי בעשתי[27]
וסדרים כט

[24] Mm 978. [25] Mm 3215. [26] Mm 2908. [27] Ez 26,1.

34 [a] prb l c pc Mss 𝔊𝔖𝔗[Edd] וּפְ׳ cf 32.33 || [b] 𝔊(𝔖) + *μέτρῳ* = מְדָּה cf 32[b] || [c] prb l c Ms 𝔊*𝔖 וּשְׁעָרִים; 𝔙 pr cop.

19 לְלֶחֶם לְעֹבְדֵי הָעִיר׃ 19 וְהָעֹבֵד[a] הָעִיר יַעַבְדֻהוּ[b] מִכָּל שִׁבְטֵי ל. ג מל בלישׁ[13]
20 יִשְׂרָאֵל׃ 20 כָּל־הַתְּרוּמָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף בַּחֲמִשָּׁה ׀ וְעֶשְׂרִים ל
אֶלֶף רְבִיעִית[a] תָּרִימוּ אֶת־תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ אֶל[b]־אֲחֻזַּת הָעִיר׃ ד מל[14]
21 וְהַנּוֹתָר לַנָּשִׂיא מִזֶּה ׀ וּמִזֶּה ׀ לִתְרוּמַת־הַקֹּדֶשׁ וְלַאֲחֻזַּת ׀ הָעִיר אֶל[a]־פְּנֵי יו בטע[15]
חֲמִשָּׁה ׀ וְעֶשְׂרִים אֶלֶף ׀ תְּרוּמָה[b] עַד־גְּבוּל קָדִימָה וְיָמָּה עַל־פְּנֵי חֲמִשָּׁה יב. ז חס פאת.
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף ׀ עַל־גְּבוּל יָמָּה לְעֻמַּת חֲלָקִים[d] לַנָּשִׂיא וְהָיְתָה תְּרוּמַת ה[17]. ו[18]
22 הַקֹּדֶשׁ וּמִקְדַּשׁ הַבַּיִת בְּתוֹכֹה׃ 22 וּמֵאֲחֻזַּת[a] הַלְוִיִּם וּמֵאֲחֻזַּת[a] הָעִיר בתוכו חד מן ב כת ה בלי ק
בְּתוֹךְ אֲשֶׁר לַנָּשִׂיא יִהְיֶה בֵּין ׀ גְּבוּל יְהוּדָה וּבֵין ׀ גְּבוּל בִּנְיָמִן [b]לַנָּשִׂיא
23 יִהְיֶה[b]׃ 23 וְיֶתֶר הַשְּׁבָטִים מִפְאַת קָדִימָה עַד[a]־פְּאַת־יָמָּה בִּנְיָמִן
24 אֶחָד׃ 24 וְעַל ׀ גְּבוּל בִּנְיָמִן מִפְאַת קָדִימָה עַד[a]־פְּאַת־יָמָּה שִׁמְעוֹן
25 אֶחָד׃ 25 וְעַל ׀ גְּבוּל שִׁמְעוֹן מִפְאַת קָדִימָה עַד[a]־פְּאַת־יָמָּה יִשָּׂשכָר[b]
26 אֶחָד׃ 26 וְעַל ׀ גְּבוּל יִשָּׂשכָר[b] מִפְאַת קָדִימָה עַד[a]־פְּאַת־יָמָּה זְבוּלֻן
27 אֶחָד׃ 27 וְעַל ׀ גְּבוּל זְבוּלֻן מִפְאַת קָדְמָה עַד[a]־פְּאַת־יָמָּה גָּד אֶחָד׃ ג חס[19]
28 וְעַל גְּבוּל גָּד אֶל־פְּאַת נֶגֶב תֵּימָנָה וְהָיָה גְּבוּל[a] מִתָּמָר מֵי[b] מְרִיבַת
29 קָדֵשׁ נַחֲלָה עַל[c]־הַיָּם הַגָּדוֹל׃ 29 זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר־תַּפִּילוּ מְנַחֲלָה[a] נ בסיפ
לִשְׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵלֶּה מַחְלְקוֹתָם נְאֻם אֲדֹנָי[b] יְהוִה׃ פ
30 וְאֵלֶּה תּוֹצְאֹת הָעִיר מִפְאַת צָפוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים ב כת כן. ל[20]
31 מָדָּה׃ 31 וְשַׁעֲרֵי הָעִיר עַל־שְׁמוֹת שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁעָרִים שְׁלוֹשָׁה יו מל וכל מגלה דכות[21]
32 צָפֹנָה שַׁעַר רְאוּבֵן אֶחָד שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד שַׁעַר לֵוִי אֶחָד׃ 32 וְאֶל[a]־ נג
פְּאַת קָדִימָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת ׀ וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים[b] ׀ וּשְׁעָרִים שְׁלֹשָׁה וְשַׁעַר[c]
33 יוֹסֵף אֶחָד שַׁעַר בִּנְיָמִן אֶחָד שַׁעַר דָּן אֶחָד׃ 33 וּפְאַת־נֶגְבָּה חֲמֵשׁ ח. כז[22] ד[23] מנה בסיפ
מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מִדָּה וּשְׁעָרִים שִׁלֹּשָׁה שַׁעַר שִׁמְעוֹן אֶחָד

[13] Mm 1462. [14] Mm 919. [15] Mm 3998. [16] Mm 2958 et Mm 3937. [17] Mm 1348. [18] Mm 2993. [19] Mm 2994. [20] Mm 2995. [21] Mm 2959. [22] Mp sub loco. [23] Mm 2996.

19 [a] G *oi dè èrgazómenoi* = וְעֹבְדֵי? || [b] G *èrgôntai autỳn* = וָהּ–? || **20** [a] frt l רְבוּעָה || [b–b] > GS; prb l קָדִימָה (43,16) vel מִרְבַּעַת (40,47 45,2) || **21** [a] = עַל || [b] > GS || **22** [a] l וּמֵאֲחֻזַּת || [b–b] > S || [c] l c nonn Mss GCTV עַד || [d] G *tôn merídôn*, l חֲצִי || **23–27** [a] frt l וְעַד cf 2 – 8[a–a] || [b] sic L, mlt Mss Edd יִשָּׂ || **28** [a] l c nonn Mss הַגְּ || [b] 2 Mss SV pr ־עַד (cf 47,19), G pr cop || [c] pc Mss T אֶל cf 47,19; 2 Mss G עד || **29** [a] l c pc Mss GSV בְּנֵי cf 45,1 47,22 || [b] > G*, add || **32** [a] = וְעַל || [b] G^{L}(S) + *métrō* = מִדָּה cf 30.33.34 || [c] l c nonn Mss GSTMssV שער cf 31.33.34.

עַד־[a]פְּאַת־יָמָּה יְהוּדָה אֶחָד׃ 8 וְעַל־[a] גְּבוּל יְהוּדָה מִפְּאַת 8
[a]קָדִים עַד־[a]פְּאַת־יָמָּה תִּהְיֶה הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר־תָּרִימוּ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
ב³. יב׳ אֹרֶךְ רֹחַב וְאֹרֶךְ כְּאַחַד הַחֲלָקִים מִפְּאַת [a]קָדִימָה עַד־[a]פְּאַת־יָמָּה
וְהָיְתָה הַמִּקְדָּשׁ בְּתוֹכוֹ׃ 9 הַתְּרוּמָּה אֲשֶׁר תָּרִימוּ לַיהוָה אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה 9
ג⁵ ר״פ וחד מן ח⁶ בתר׳ טעמ וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב [a]עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים׃ 10 וְלָאֵלֶּה תִּהְיֶה תְּרוּמַת־ 10
נג³ הַקֹּדֶשׁ לַכֹּהֲנִים צָפוֹנָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְיָמָּה רֹחַב [a]עֲשֶׂרֶת
כז³ ד⁷ מנה בסיפ אֲלָפִים וְקָדִימָה רֹחַב [a]עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְנֶגְבָּה אֹרֶךְ [a]חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
ה׳. ל אֶלֶף [b]וְהָיְתָה מִקְדַּשׁ־יְהוָה בְּתוֹכוֹ׃ 11 לַכֹּהֲנִים [a]הַמְקֻדָּשׁ מִבְּנֵי צָדוֹק 11
יח⁹ ט מנה בסיפ אֲשֶׁר שָׁמְרוּ מִשְׁמַרְתִּי אֲשֶׁר לֹא־תָעוּ בִּתְעוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר תָּעוּ
ל׳. ה בנ״ך הַלְוִיִּם׃ ס 12 וְהָיְתָה לָהֶם תְּרוּמָּה [a]מִתְּרוּמַת הָאָרֶץ קֹדֶשׁ 12
קָדָשִׁים אֶל־[b]גְּבוּל הַלְוִיִּם׃ 13 וְהַלְוִיִּם [a]לְעֻמַּת גְּבוּל הַכֹּהֲנִים חֲמִשָּׁה 13
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֹרֶךְ וְרֹחַב עֶשֶׂרֶת אֲלָפִים כָּל־[b]אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
אֶלֶף וְרֹחַב [c]עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים׃ 14 וְלֹא־יִמְכְּרוּ [a]מִמֶּנּוּ וְלֹא יָמֵר [b] וְלֹא 14
ט פסוק ולא ולא ולא. ל יַעֲבֹר [c]רֵאשִׁית הָאָרֶץ כִּי־קֹדֶשׁ לַיהוָה׃ 15 וַחֲמֻשֶׁת אֲלָפִים הַנּוֹתָר 15
יעבר⁹. כח ק בָּרֹחַב עַל־[b]פְּנֵי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף חֹל־הוּא לָעִיר לְמוֹשָׁב וּלְמִגְרָשׁ
נוֹ חס. ד בצורת הבית¹⁰. וְהָיְתָה הָעִיר בְּתוֹכָהּ׃ 16 וְאֵלֶּה מִדּוֹתֶיהָ פְּאַת צָפוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת 16
כ ד מן ב כת ה בליש. ל. ה פסוק מן ד לין דמיין ותלת משני וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּפְאַת־נֶגֶב חֲמֵשׁ חמש[a] מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים
ח. חמש חד מן ח¹² כת ולא קד וּמִפְּאַת[b] קָדִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּפְאַת־יָמָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת
ב׳. ח וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים׃ 17 וְהָיְתָה מִגְרָשׁ לָעִיר צָפוֹנָה חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם וְנֶגְבָּה 17
נג. כז³ ד⁷ מנה בסיפ חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם וְקִדְמָה חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם וְיָמָּה חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם׃
ז חס פאת 18 וְהַנּוֹתָר בָּאֹרֶךְ לְעֻמַּת | תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים קָדִימָה 18
תבואתו חד מן ב כת ה בליש וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים יָמָּה [a]וְהָיָה לְעֻמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ[a] וְהָיְתָה תְּבוּאָתוֹ

[3]Mp sub loco. [4]Mm 361. [5]Mm 2803. [6]Mm 2991. [7]Mm 2996. [8]Mm 953. [9]Mm 839. [10]Mm 2958 et Mm 3937. [11]Mm 2992. [12]Mm 2752.

7/8 [a–a] cf 2–7 [a–a] ‖ **9** [a–a] l עֶשְׂרִים אֶלֶף cf 45,1[b] ‖ **10** [a] > 𝔊[BS], gl? ‖ [b–b] 𝔊* *καὶ τὸ ὄρος τῶν ἁγίων ἔσται ἐν μέσῳ αὐτοῦ* ‖ **11** [a–a] 𝔊 *τοῖς ἡγιασμένοις υἱοῖς*, l דשים בני– cf 𝔖𝔗 ‖ **12** [a] l c pc Mss תרומה cf Vrs ‖ [b] = עַל ‖ **13** [a] 𝔊(𝔙) *τοῖς δὲ Λευίταις*, l וְלִלְוִיִּ cf 10.11[c] ‖ [b] l הַכֹּל cf 𝔖 ‖ [c–c] 𝔊* *εἴκοσι χιλιάδες*, l עֶשְׂרִים אֶלֶף cf 9[a–a] ‖ **14** [a] 𝔊 *πραθήσεται* = יִמָּכֵר ‖ [b] 𝔊 *καταμετρηθήσεται* = ימד, frt l יָמַר; prp וְיָמַר cf 𝔖𝔙 ‖ [c] prp יעבירו cf Q 𝔖 ‖ **16** [a] > 𝔗 mlt Mss Vrs, dl (dttg) ‖ [b] l c pc Mss 𝔊𝔖𝔗[fMs]𝔙 וּפְאַת ‖ **18** [a–a] frt dl (dttg).

16 הַמֶּרְכָּבָה׃ חֶתְלָן לִבְוֹאַ֫ צְדָדָה׃ 16 חֲמָתָ֫ה׀ בְּרוֹתָ֫הּ סִבְרַ֫יִם אֲשֶׁר֯ בֵּין־ ב. ב. ל.
גְּבוּל דַּמֶּ֫שֶׂק וּבֵין גְּבוּל חֲמָ֫ת חָצֵר הַתֵּיכוֹן אֲשֶׁר֯ אֶל־גְּבוּל חַוְרָן׃ ל מל. ח²³
17 וְהָיָה גְבוּל֫ מִן־הַיָּם חֲצַר עֵינוֹן גְּבוּל דַּמֶּ֫שֶׂק וְצָפוֹנָה וּגְבוּל ב. נג
18 חֲמָ֫ת וְאֵ֫ת פְּאַת צָפוֹן׃ 18 וּפְאַ֫ת קֶדְמָ֫ה מִבֵּין חַוְרָן וּמִבֵּין־דַּמֶּ֫שֶׂק ח. יח פסוק דמיין²⁴
וּמִבֵּין הַגִּלְעָ֫ד וּמִבֵּין אֶ֫רֶץ יִשְׂרָאֵל הַיַּרְדֵּן מִגְּבוּל֫ עַל־הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי ג בסיפ. ב בסיפ. ד מל
19 תֵּמָּדוּ וְאֵ֫ת פְּאַת קֶדְמָ֫ה׃ 19 וּפְאַ֫ת נֶגֶב תֵּימָנָה מִתָּמָר עַד־מֵ ח
מְרִיבֹת קָדֵשׁ נַחֲלָה אֶל־הַיָּם הַגָּדוֹל וְאֶת פְּאַת־תֵּימָנָה נֶגְבָּה׃ ל ומל. כז ד²⁵ מנח בסיפ
20 וּפְאַ֫ת יָם הַיָּם הַגָּדוֹל מִגְּבוּל עַד־נְכַח לְבוֹא חֲמָ֫ת זֹאת פְּאַת־יָם׃ ח. ב
21 וְחִלַּקְתֶּם אֶת הָאָ֫רֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ 22 וְהָיָה תַּפִּ֫ילוּ ו חס בלוש²⁶
אוֹתָהּ֫ בְּנַחֲלָה לָכֶם וּלְהַגֵּרִים הַגָּרִים בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־הוֹלִ֫דוּ בָנִים ד קמ²⁷. ב חד חס וחד מל²⁸
בְּתוֹכְכֶם וְהָיוּ לָכֶם כְּאֶזְרָח בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִתְּכֶם יִפְּלוּ֫ בְּנַחֲלָה בְּתוֹךְ ד ג קמ וחד פת²⁹
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ 23 וְהָיָה בַּשֵּׁבֶט אֲשֶׁר־גֵּר הַגֵּר אִתּוֹ֫ שָׁם תִּתְּנוּ נַחֲלָתוֹ ל³⁰. ו
48 נְאֻם אֲדֹנָי֫ יְהוִה׃ ס **48** 1 וְאֵ֫לֶּה שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים מִקְצֵה צָפוֹנָה ד ר״פ בנ״ך. נג
הי וכל מגלה דכות ב מ א. ב. ח. נג
אֶל־יַ֫ד דֶּרֶךְ חֶתְלֹן לְבוֹא־חֲמָת חֲצַר עֵינָן גְּבוּל דַּמֶּ֫שֶׂק צָפוֹנָה
2 אֶל־יַ֫ד חֲמָת וְהָיוּ־לוֹ פְּאַת־קֶדֶם הַיָּם דָּן אֶחָד׃ 2 וְעַל גְּבוּל דָּן הי וכל מגלה דכות ב מ א
3 מִפְּאַת קֶדֶם עַד־פְּאַת־יָמָה אֲשֶׁר אָשֵׁר מִפְּאַת׃ 3 וְעַל גְּבוּל אָשֵׁר
4 קֶדְמָה וְעַד־פְּאַת־יָמָה נַפְתָּלִי אֶחָד׃ 4 וְעַל גְּבוּל נַפְתָּלִי מִפְּאַת ב
5 קֶדְמָה עַד־פְּאַת־יָמָה מְנַשֶּׁה אֶחָד׃ 5 וְעַל גְּבוּל מְנַשֶּׁה מִפְּאַת ג חס²
6 קֶדְמָה עַד־פְּאַת־יָמָה אֶפְרַיִם אֶחָד׃ 6 וְעַל גְּבוּל אֶפְרַיִם מִפְּאַת ג חס²
7 קֶדֶם וְעַד־פְּאַת־יָמָה רְאוּבֵן אֶחָד׃ 7 וְעַל גְּבוּל רְאוּבֵן מִפְּאַת קֶדֶם ב

²³Mm 651. ²⁴Mm 3911. ²⁵Mm 2996. ²⁶Mm 1317. ²⁷Mm 807. ²⁸Mm 2989. ²⁹Mm 455. ³⁰Mp sub loco. Cp 48 ¹Mm 2990. ²Mm 2994.

15 [a] l c 𝔔 pc Mss דרך cf 48,1 || [b] 𝔊 + *Ημαθ*, ins חמת ex 16; cf 48,1 || **16** [a] tr c 𝔊 post לבוא 15b cf 15[b] || [b–b] 𝔊 *αὐλὴ τοῦ Σαυναν*; l עֵינ(ו)ן cf 17 48,1 Nu 34,9 || [c] = על || **17** [a] l c nonn Mss 𝔊 הַגּ || [b] 𝔊 *Αιναν* cf 16[b–b] 48,1 || [c–c] > 𝔊*, gl ex 48,1? || [d] dl cf 48,1 || [e] l c pc Mss 𝔖 זֹאת cf 20b || **18** [a] prp מֵחֲצַר עֵינ(ו)ן בֵּין 𝔊 (*καὶ*) *ἀνὰ μέσον* = בֵּינ(ו)? || [c] 𝔊(𝔖𝔙) *διορίζει*, prb l מַגְּבִיל || [d] frt l c Ms עַד || [e] l תֶּמָּרָה cf 𝔊𝔖 et 19 48,28 || [f] l c pc Mss 𝔊𝔖 זֹאת cf 17[e] || **19** [a] l c 𝔔 pc Mss 𝔖𝔙 בַּת– cf 48,28 || [b] l c pc Mss 𝔊𝔙 זֹאת cf 18[f] || **20** [a] 𝔊(𝔖) *διορίζει*, prb l מַגְּבִיל cf 18[c] || **22** [a] 𝔖(𝔙) *nplgwn*, l יַפְלוּ || **23** [a] > 𝔊*, add || **Cp 48,1** [a–a] prp מִן־הַיָּם חֲצַר עֵינ(ו)ן cf 47,17 || [b] = עַל || [c] 𝔊 *καὶ ἔσται* = וְהָיָה? || [d–d] l מִפְאת קָדִימה (ו)עַד פְּאַת יָמָה cf 𝔊 et 2 sqq || **2–7** [a–a] frt l קדימה ועד cf 23–27[a]; sed num aequalitas ut in nonn Mss intenta?

דֶּרֶךְ חוּץ אֶל־שַׁעַר [b]הַחוּץ דֶּרֶךְ[b] הַפּוֹנָה קָדִים וְהִנֵּה־מַיִם [c]מְפַכִּים ל.ד מל
מִן־הַכָּתֵף הַיְמָנִית: 3 בְּצֵאת[a]־הָאִישׁ קָדִים וְנָקָו בְיָדוֹ וַיָּמָד אֶלֶף[c] 3 ל.ג
בָּאַמָּה וַיַּעֲבִרֵנִי[a] בַּמַּיִם מֵי אָפְסִים: 4 וַיָּמָד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי[a] בַּמַּיִם 4 ל
מַיִם[b] בִּרְכַּיִם וַיָּמָד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי[c] מֵי מָתְנָיִם: 5 וַיָּמָד אֶלֶף־נַחַל אֲשֶׁר 5
לֹא־אוּכַל[a] לַעֲבֹר כִּי־נָאֲוּ הַמַּיִם מֵי שְׂחוּ נַחַל אֲשֶׁר לֹא־יֵעָבֵר: ל.ג.ל
6 וַיֹּאמֶר אֵלַי הָרָאִיתָ בֶן־אָדָם וַיּוֹלִכֵנִי וַיְשִׁבֵנִי[a] שְׂפַת[b] הַנָּחַל: 7 בְּשׁוּבֵנִי[a] 6 7 ד.ג.ב וחס בסיפ׳ ל
וְהִנֵּה אֶל־[b]שְׂפַת הַנַּחַל עֵץ רַב מְאֹד מִזֶּה וּמִזֶּה: 8 וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּיִם 8 ד בלישׁ׳
הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל־הַגְּלִילָה הַקַּדְמוֹנָה וְיָרְדוּ עַל־הָעֲרָבָה וּבָאוּ ל.[5]ו פסוק אל על אל.[6]
הַיָּמָּה[a] אֶל־הַיָּמָה[a] הַמּוּצָאִים[b] וְנִרְפְּאוּ[c] הַמָּיִם: 9 וְהָיָה כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה | 9 ב׳. ינרפו חד מן מח׳[8]
כת א לא קר ול בלוש.
כ פסוק כל כל כל[9]
אֲשֶׁר־יִשְׁרֹץ אֶל כָּל־אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁם נַחֲלִים[a] יִחְיֶה וְהָיָה הַדָּגָה רַבָּה[10] יב׳. ל. יח וכל חיו
יהיה דבות[11]. ה[12]
מְאֹד כִּי בָּאוּ שָׁמָּה הַמַּיִם הָאֵלֶּה וְיֵרָפְאוּ וְחָי כֹּל אֲשֶׁר־יָבוֹא שָׁמָּה[13] . ן פסוק שם שמה
ל[14]. ל זקף קמ״ץ
הַנָּחַל: 10 וְהָיָה יַעַמְדוּ[a] עָלָיו דַּוָּגִים מֵעֵין גְּדִי וְעַד־עֵין עֶגְלַיִם מִשְׁטְחוֹ יחזקאל ב׳ יתיר ב׳[15] חד מן ב׳[16] כת י ר״ת. ל 10
לְמִינָהּ יִהְיוּ[b] כִּדְגַת הַיָּם הַגָּדוֹל רַבָּה[c] מְאֹד: ל.ה[17]
11 בִּצְאֹתָיו[a] וּבְאָיו וְלֹא יֵרָפְאוּ לְמֶלַח נִתָּנוּ: 12 וְעַל־הַנַּחַל יַעֲלֶה עַל־סְ[18]פָתוֹ 11 בצאתיו. ג׳[19]
מִזֶּה | וּמִזֶּה | כָּל־עֵץ־מַאֲכָל לֹא־יִבּוֹל עָלֵהוּ וְלֹא־יִתֹּם פִּרְיוֹ ר ב מנה. בנביא[20]. ל
לְחָדָשָׁיו יְבַכֵּר כִּי מֵימָיו מִן־הַמִּקְדָּשׁ הֵמָּה יוֹצְאִים[a] וְהָיָה פִרְיוֹ לְמַאֲכָל ל.ל. ר מל. ויהיר חד מן ח״[21] כת ו ורקו ה
וְעָלֵהוּ לִתְרוּפָה: ס 12 ל.ל
13 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה זֹאת[b] הַגְּבוּל אֲשֶׁר תִּתְנַחֲלוּ אֶת־הָאָרֶץ 13 ל כת ה[22]
לִשְׁנֵי עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף חֲבָלִים[c]: 14 וּנְחַלְתֶּם אוֹתָהּ אִישׁ 14 ו בלישׁ׳. ב
כְּאָחִיו אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לְתִתָּהּ לַאֲבֹתֵיכֶם וְנָפְלָה הָאָרֶץ הַזֹּאת יח׳. ב[23]. ח[24] חס ב מנה בסיפ וכל עזרא דכות
לָכֶם בְּנַחֲלָה: 15 וְזֶה גְּבוּל הָאָרֶץ לִפְאַת צָפוֹנָה מִן־הַיָּם הַגָּדוֹל 15 כג ר״פ. יד. ג[25]. נג

[3]Mm 2985. [4]Mm 2972. [5]Mp sub loco. [6]Mm 3140. [7]Mm 2828. [8]Mm 898, cf Jer 51,9. [9]Mm 2986. [10]Mm 2938. [11]Mm 107. [12]Mm 2987. [13]Mm 2057. [14]Mm 2741. [15]Gn 9,2. [16]Mm 3827. [17]Mm 3195. [18]Mm 3989. [19]Mm 874. [20]Ex 22,16. [21]Mm 1586. [22]Mm 2988.

2 [b–b] 𝔊(S) *tῆς αὐλῆς* = הֶחָצֵר, sed potius tr דרך post הפונה || [c] 𝔊* *τὸ ὕδωρ*, l הַמַּיִם (hpgr) || **3** [a] prb l וַיּוֹצִאֵנִי || [b] 𝔊 *καὶ διῆλθεν* || **4** [a] cf 3[b] || [b] l c 𝔗 mlt Mss 𝔗 מֵי || [c] cf 3[a]; frt ins c 𝔗 nonn Mss בַּמַּיִם cf 𝔖𝔗𝔙 (= 3.4a) || **5** [a] pc Mss 𝔊𝔖 3 sg, l וֹא || **6** [a] > 𝔊*, dl (var lect vel gl)? || [b] 𝔗 mlt Mss 𝔅 pr עַל, l וֹא || **7** [a] prp בשובי, al om || [6] = עַל || **8** [a–a] 𝔊(S) *ἐπὶ τὸ ὕδωρ*, l אֶל־הַמַּיִם || [b] crrp, frt l הַחֲמוּצִים || [c] l c K || **9** [a] 𝔊(𝔖𝔗𝔙) *ὁ ποταμός*, l הַנַּחַל cf bγ | **10** [a] K יַעַמְדוּ, pc Mss Edd 𝔊𝔖 || וְנִרְפְּאוּ || [b] 𝔊(𝔖𝔙) *ἔσται*, l יִהְיֶה || [c] l למינה cf 𝔗 || [d] 𝔊(𝔙) *οἱ ἰχθύες αὐτῆς*, l דגתו || וְעָמְדוּ || **12** [a] l c mlt Mss ut Q || **13** [a] > 𝔊*, add || [b–b] 𝔊(𝔗𝔙) *ταῦτα τὰ ὅρια*, l זֶה הַגְּבוּל || [c] 𝔗(𝔙) *trjn ḥwlqjn*, l חֲבָלִים.

וְשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הַהִין לָרֶס אֶת־הַסֹּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֻקּוֹת[b] עוֹלָם[c] תָּמִיד: 15 וְעָשׂוּ[a] אֶת־הַכֶּבֶשׂ וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשֶּׁמֶן בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר עוֹלַת תָּמִיד: 16 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂיא מַתָּנָה לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ[b] הִיא לְבָנָיו תִּהְיֶה אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: 17 וְכִי־ יִתֵּן מַתָּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאַחַד מֵעֲבָדָיו וְהָיְתָה לּוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וָשָׁבָת[a] לַנָּשִׂיא אַךְ נַחֲלָתוֹ[b] בָּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה: 18 וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנַּחֲלַת הָעָם לְהוֹנֹתָם מֵאֲחֻזָּתָם[a] מֵאֲחֻזָּתוֹ יַנְחִיל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יָפֻצוּ עַמִּי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

19 וַיְבִיאֵנִי בַּמָּבוֹא אֲשֶׁר עַל־כֶּתֶף הַשַּׁעַר[a] אֶל־הַלִּשְׁכֹת הַקֹּדֶשׁ[a] אֶל־הַכֹּהֲנִים[b] הַפְּנוֹת צָפֹנָה וְהִנֵּה־שָׁם מָקוֹם בְּיַרְכָתָם יָמָּה[c]: 20 וַיֹּאמֶר אֵלַי זֶה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יְבַשְּׁלוּ־שָׁם הַכֹּהֲנִים אֶת־הָאָשָׁם וְאֶת־ הַחַטָּאת אֲשֶׁר[a] יאפוּ אֶת־הַמִּנְחָה לְבִלְתִּי הוֹצִיא אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצֹנָה לְ קַדֵּשׁ אֶת־הָעָם: 21 וַיּוֹצִיאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצֹנָה וַיַּעֲבִירֵנִי אֶל־ אַרְבַּעַת מִקְצוֹעֵי[a] הֶחָצֵר וְהִנֵּה חָצֵר בְּמִקְצַע הֶחָצֵר חָצֵר בְּמִקְצַע 22 הֶחָצֵר: בְּאַרְבַּעַת מִקְצֹעוֹת הֶחָצֵר חֲצֵרוֹת קְטֻרוֹת[a] אַרְבָּעִים אֹרֶךְ וּשְׁלֹשִׁים רֹחַב מִדָּה אַחַת לְאַרְבַּעְתָּם מְהֻקְצָעוֹת[b]: 23 וְטוּר סָבִיב בָּהֶם[a] סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּם וּמְבֻשָּׁלוֹת [b]עָשׂוּי מִתַּחַת[b] הַטִּרְוֹת 24 סָבִיב: וַיֹּאמֶר אֵלַי אֵלֶּה בֵּית[a] הַמְבַשְּׁלִים אֲשֶׁר יְבַשְּׁלוּ־שָׁם מְשָׁרְתֵי הַבַּיִת אֶת־זֶבַח הָעָם:

47 1 וַיְשִׁבֵנִי אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וְהִנֵּה־מַיִם יֹצְאִים מִתַּחַת מִפְתַּן הַבַּיִת קָדִימָה כִּי־פְנֵי הַבַּיִת קָדִים וְהַמַּיִם יֹרְדִים מִתַּחַת[a] [b]מִכֶּתֶף 2 הַבַּיִת[b] הַיְמָנִית מִנֶּגֶב לַמִּזְבֵּחַ: וַיּוֹצִאֵנִי דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹנָה[a] וַיְסֹבְבֵנִי

[13]Mm 1900. [14]Mm 1930. [15]Mm 688. [16]Mm 995. [17]Mm 578. [18]Mm 2911. [19]Mm 1207. [20]Mm 2708. [21]Mm 1110. [22]Mm 4093. [23]Mm 1033. [24]Mm 2943. [25]Mp sub loco. Cp 47 [1]Mm 2985. [2]Mm 2984.

14 [b] l c 𝔊 nonn Mss Vrs חֻקַּת ‖ [c–c] prp עוֹלַת תָּ׳ cf 15, sed תמיד frt add ‖ **15** [a] K וְעָשׂוּ cf 𝔖𝔗[f], 𝔗 mlt Mss 𝔗 ut Q; 𝔊 *ποιήσετε*, 𝔙 *faciet* ‖ **16** [a] > Ms 𝔊*, add ‖ [b] 𝔊 pr *ἐκ*, l מִנַּ׳ et cj c aβ (cf 17) ‖ **17** [a] prp וְשָׁבָה ‖ [b] l נחלת cf 𝔊𝔖 ‖ **18** [a] > 𝔊*, dttg? ‖ **19** [a] l לִשְׁ׳ ‖ [b–b] l אֲשֶׁר לַכ׳ cf 𝔊𝔖𝔗 ‖ [c] :- 𝔊*, dl; prb ex Q (בירכת)ים ‖ **20** [a] 𝔊(𝔖) *καὶ ἐκεῖ*, prb l וָשָׁם ‖ **21** [a] frt l עוֹת– cf 22 ‖ **22** [a] crrp? 𝔊 *μικρά*, 𝔊[L] *μικραί* = קְטַנּוֹת? prp קְצָרוֹת cf 42.5 ‖ [b] > 𝔊𝔖𝔙, dl ‖ **23** [a] frt l c 2 Mss לָהֶם ‖ [b–b] prb עֲשׂוּיוֹת תחת l ‖ **24** [a] prp בְּתֵּי ‖ Cp 47,1 [a] > 𝔊*𝔖𝔙, prb dl ‖ [b–b] 𝔊* *ἀπὸ τοῦ κλίτους*, frt dl הבית (cf [a]) et l מִן־הַכָּתֵף (cf 2) ‖ **2** [a] l הַצָּפוֹן cf 𝔊[b] הצ׳ et Vrs.

וְאֵיפָה לָאַיִל יַעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃ 25 בַּשְּׁבִיעִי[a] בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר 25
יוֹם לַחֹדֶשׁ בֶּחָג יַעֲשֶׂה כָּאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחַטָּאת[b] כָּעֹלָה וְכַמִּנְחָה
וְכַשָּׁמֶן׃ ס

46 1 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים 46
יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ׃
2 וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוּלָם הַשַּׁעַר מִחוּץ וְעָמַד עַל־מְזוּזַת[a] הַשַּׁעַר וְעָשׂוּ 2
הַכֹּהֲנִים אֶת־עוֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה עַל־מִפְתַּן הַשָּׁעַר וְיָצָא
וְהַשַּׁעַר לֹא יִסָּגֵר עַד־הָעָרֶב׃ 3 וְהִשְׁתַּחֲוּוּ עַם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר 3
הַהוּא בַּשַּׁבָּתוֹת וּבֶחֳדָשִׁים לִפְנֵי יְהוָה׃ 4 וְהָעֹלָה אֲשֶׁר־יַקְרֵב הַנָּשִׂיא 4
לַיהוָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שִׁשָּׁה כְבָשִׂים תְּמִימִם וְאַיִל תָּמִים׃ 5 וּמִנְחָה אֵיפָה 5
לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים מִנְחָה מַתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃ 6 וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ 6
פַּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימִם[a] וְשִׁשָּׁה כְבָשִׂם וְאַיִל תְּמִימִם יִהְיוּ׃ 7 וְאֵיפָה לַפָּר 7
וְאֵיפָה לָאַיִל יַעֲשֶׂה מִנְחָה וְלַכְּבָשִׂים כַּאֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין
לָאֵיפָה׃ 8 וּבְבוֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוּלָם הַשַּׁעַר יָבוֹא וּבְדַרְכּוֹ יֵצֵא׃ 8
9 וּבְבוֹא עַם־הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בַּמּוֹעֲדִים הַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹן 9
לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֶגֶב וְהַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֶגֶב יֵצֵא דֶּרֶךְ־שַׁעַר
צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ כִּי נֹכְחוֹ יֵצֵאוּ[a]׃ 10 וְהַנָּשִׂיא 10
בְּתוֹכָם בְּבוֹאָם יָבוֹא וּבְצֵאתָם יֵצֵאוּ[a]׃ 11 וּבַחַגִּים וּבַמּוֹעֲדִים תִּהְיֶה 11
הַמִּנְחָה אֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָה לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים מַתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין
לָאֵיפָה׃ ס 12 וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נְדָבָה עוֹלָה אוֹ־שְׁלָמִים נְדָבָה 12
לַיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת[a]־הַשַּׁעַר הַפֹּנֶה קָדִים וְעָשָׂה אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו
כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְיוֹם הַשַּׁבָּת וְיָצָא וְסָגַר אֶת־הַשַּׁעַר אַחֲרֵי צֵאתוֹ׃
13 וְכֶבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה[a] עוֹלָה לַיהוָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר׃ 13
תַּעֲשֶׂה[a] אֹתוֹ׃ 14 וּמִנְחָה תַּעֲשֶׂה[a] עָלָיו בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר שִׁשִּׁית הָאֵיפָה 14

[24] Mm 4051. Cp 46 [1] Mm 3563. [2] Mm 2975. [3] Mm 2957. [4] Mm 441. [5] Mm 667. [6] Mm 2069. [7] Mm 616. [8] Mm 2984. [9] Ex 14,2. [10] Mm 105. [11] Mm 875. [12] Mm 688.

25 [a] GS pr cop, frt l וּב׳ ‖ [b] l c 2 Mss GS וְכ׳ ‖ **Cp 46,1** [a] > G*, add ‖ **2** [a] G pl ‖ **6** [a] l c C mlt Mss Q^{Or} Vrs תְּמִים ‖ **9** [a] l c mlt Mss Q Vrs יֵצֵא ‖ **10** [a] l c mlt Mss GS $T^{f\,Ms}$ Y יֵצֵא ‖ **12** [a] sic L, mlt Mss Edd ־אֶת ‖ **13** [a] pc Mss GV 3 sg cf S et 14[a] ‖ **14** [a] 2 Mss GSV 3 sg cf 13[a].

11 וּבֵת־צֶדֶק יְהִי לָכֶם׃ 11 הָאֵיפָה וְהַבַּת תָּכֶן אֶחָד יִהְיֶה לְשֶׁאת מַעְשַׂר ל׳.ל׳.נ׳
הַחֹמֶר הַבַּת וַעֲשִׂרַת הַחֹמֶר הֲאֵיפָה אֶל־הַחֹמֶר יִהְיֶה מַתְכֻּנְתּוֹ׃ 10 ל׳ קמ׳.ב׳
12 וְהַשֶּׁקֶל עֶשְׂרִים גֵּרָה עֶשְׂרִים[a] שְׁקָלִים חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים[b] שְׁקָלִים
13 עֲשָׂרָה וַחֲמִשָּׁה[c] שֶׁקֶל הַמָּנֶה יִהְיֶה לָכֶם׃ 13 זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר ל׳
תָּרִימוּ שֵׁשׁ הָאֵיפָה[a] מֵחֹמֶר הַחִטִּים וְשִׁשִּׁתֶּם[a] הָאֵיפָה מֵחֹמֶר ל׳
14 הַשְּׂעֹרִים׃ 14 וְחֹק הַשֶּׁמֶן[a] הַבַּת הַשֶּׁמֶן[b] מִן־הַכֹּר[c] עֲשֶׂרֶת
ס נ״פ הַבָּתִּים חֹמֶר[c] כִּי־עֲשֶׂרֶת הַבָּתִּים חֹמֶר[d]׃ 15 וְשֵׂה־אַחַת מִן־הַצֹּאן מִן־ ל׳
הַמְאֻתָּיִם[a] מִמַּשְׁקֵה[a] יִשְׂרָאֵל לְמִנְחָה וּלְעוֹלָה וּלְשַׁלָּמִים לְכַפֵּר[a] ב׳.ל׳.ג׳ 12
16 עֲלֵיהֶם[b] נְאֻם אֲדֹנָי[c] יְהוִה׃ 16 כָּל־הָעָם הָאָרֶץ[a] יִהְיוּ[b] אֶל־הַתְּרוּמָה ג׳ ר״פ
17 הַזֹּאת לַנָּשִׂיא בְּיִשְׂרָאֵל׃ 17 וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת[a] וְהַמִּנְחָה ג׳ מל׳ 14
וְהַנֶּסֶךְ[b] בַּחַגִּים וּבֶחֳדָשִׁים וּבַשַּׁבָּתוֹת בְּכָל־[b] מוֹעֲדֵי בֵית יִשְׂרָאֵל הוּא־ ל׳
יַעֲשֶׂה אֶת־הַחַטָּאת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר ח׳.ג׳.ל׳ 15
בְּעַד בֵּית־יִשְׂרָאֵל׃ ס
18 כֹּה־אָמַר[a] אֲדֹנָי[a] יְהוִה בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פַּר־בֶּן־ ד׳ בטע׳ ר״פ בסיפ׳. ח׳ 17
19 בָּקָר תָּמִים וְחִטֵּאתָ אֶת־הַמִּקְדָּשׁ׃ 19 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת וְנָתַן ג׳ 18
אֶל[a]־מְזוּזַת[b] הַבַּיִת וְאֶל[c]־אַרְבַּע פִּנּוֹת הָעֲזָרָה לַמִּזְבֵּחַ וְעַל־מְזוּזַת[b] ל׳
20 שַׁעַר[d] הֶחָצֵר הַפְּנִימִית׃ 20 וְכֵן[a] תַּעֲשֶׂה בְּשִׁבְעָה בַּחֹדֶשׁ[a] מֵאִישׁ שֹׁגֶה ח׳.ל׳.י״א 19
21 וּמִפֶּתִי וְכִפַּרְתֶּם אֶת־הַבָּיִת׃ 21 בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם ח׳ 17
22 לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חַג[a] שִׁבְעוֹת[b] יָמִים מַצּוֹת[b] יֵאָכֵל׃ 22 וְעָשָׂה ד׳.ל׳.ג׳ 20 ר״פ 21
23 הַנָּשִׂיא בַּיּוֹם הַהוּא בַּעֲדוֹ וּבְעַד כָּל־עַם הָאָרֶץ פַּר חַטָּאת׃ 23 וְשִׁבְעַת ל׳
יְמֵי־הֶחָג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה שִׁבְעַת פָּרִים וְשִׁבְעַת אֵילִים תְּמִימִם
24 לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחַטָּאת שְׂעִיר עִזִּים לַיּוֹם׃ 24 וּמִנְחָה אֵיפָה לַפָּר ב׳.ח׳.ל׳.י״א.ב׳ 22

10 Mm 2981. 11 Mp sub loco. 12 Mm 2982. 13 Mm 3117. 14 Mm 297. 15 Mm 1930. 16 Mm 2983. 17 Mm 2909. 18 Mm 2973. 19 Mm 550. 20 Mm 2477. 21 Mm 994. 22 Mm 875. 23 Mm 4051.

11 [a] = עַל ‖ **12** [a] G* *πέντε*, l חֲמִשָּׁה ‖ [b] G* *δέκα*, l וַעֲשָׂרָה ‖ [c] G* *καὶ πεντήκοντα*, l שֵׁשׁ– ‖ **13** [a] l יִת– cf Vrs ‖ **14** [a–a] > 𝔖𝔗, dl ‖ [b–b] > G ‖ [c–c] > G*, dl (dttg) cf 𝔖 ‖ [d] 𝔙 *corum*, frt l הַכֹּר ‖ **15** [a] prb l מִמִּקְנֵה ‖ [b] G suff 2 pl ‖ [c] > G*, add ‖ **16** [a] > G*, add ‖ [b–b] prb l (יִהְיֶה אֵלָיו –) יִהְיוּ אֵלָיו ‖ **17** [a] l c nonn Mss העולָה ‖ [b] l c mlt Mss Edd G𝔖𝔗^{Mss} 𝔙 וּבְ ‖ **18** [a] > 2 Mss G*, add ‖ **19** [a] = עַל ‖ [b] G𝔖𝔙 pl ‖ [c] = ועַל ‖ [d] frt l שַׁעֲרֵי ‖ **20** [a] l c pc Mss לחדש; G* *ἐν τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ μιᾷ τοῦ μηνός* = בַּשְּׁבִיעִי בְאֶחָד לַחֹדֶשׁ ‖ **21** [a] vel dl vel tr חג ante הפסח ‖ [b] l c 2 Mss Vrs שִׁבְעַת.

ו פסוק בל כל וכל כל[38] ד

30 בִּישְׂרָאֵ֖ל לָהֶ֣ם יִהְיֶ֑ה׃ 30 וְרֵאשִׁ֣ית[a] כָּל־בִּכּוּרֵ֗י כֹּ֚ל וְכָל־תְּרוּמַ֣ת כֹּ֔ל

ב ג

מִכֹּ֖ל תְּרוּמֹ֣תֵיכֶ֑ם לַכֹּהֲנִ֣ים יִהְיֶ֔ה וְרֵאשִׁ֣ית עֲרִסֹ֔תֵיכֶ֖ם תִּתְּנ֥וּ לַכֹּהֵ֑ן

ל

לְהָנִ֥יחַ בְּרָכָ֖ה אֶל־[b]בֵּיתֶֽךָ׃ 31 כָּל־נְבֵלָ֥ה וּטְרֵפָ֖ה מִן־הָעוֹ֣ף וּמִן־ 31

הַבְּהֵמָ֑ה לֹ֥א יֹאכְל֖וּ הַכֹּהֲנִ֥ים׃ פ

ל

45 1 וּבְהַפִּ֣ילְכֶ֔ם אֶת־הָאָ֖רֶץ בְּנַחֲלָ֑ה תָּרִ֣ימוּ תְרוּמָ֗ה לַיהוָה֙ 45

ל

קֹ֣דֶשׁ מִן־הָאָ֔רֶץ אֹ֖רֶךְ[a] חֲמִשָּׁ֣ה וְעֶשְׂרִ֑ים אֶ֣לֶף אֹ֔רֶךְ וְרֹ֥חַב עֲשָׂרָ֖ה[b] אֶ֣לֶף

קֹ֥דֶשׁ־הִ֖וא בְּכָל־גְּבוּלָ֥הּ סָבִֽיב׃ 2 יִהְיֶ֥ה[a] מִזֶּ֛ה אֶל־הַקֹּ֖דֶשׁ חֲמֵ֣שׁ מֵא֑וֹת 2

ל. ה ר״פ בנביא[1]

בַּחֲמֵ֣שׁ מֵא֗וֹת מִרְבָּ֤ע סָבִיב֙ וַחֲמִשִּׁ֣ים אַמָּ֔ה מִגְרָ֖שׁ לֹ֥ו סָבִֽיב׃ 3 וּמִן־ 3

חמשה ק

הַמִּדָּ֣ה הַזֹּ֗את תָּמ֤וֹד[a] אֹ֙רֶךְ֙ חֲמִשָּׁ֣ה[b] וְעֶשְׂרִ֔ים אֶ֖לֶף וְרֹ֣חַב עֲשֶׂ֑רֶת אֲלָפִ֔ים

ה בנ״ך

וּבֹ֥ו־יִהְיֶ֖ה הַמִּקְדָּ֥שׁ קֹ֖דֶשׁ קָדָשִׁ֑ים׃ 4 [a]קֹ֣דֶשׁ מִן־הָאָ֗רֶץ הִ֚וא לַכֹּהֲנִ֔ים 4

ג[2]

מְשָׁרְתֵ֖י הַמִּקְדָּ֑שׁ יִהְיֶ֣ה הַקְּרֵבִ֔ים לְשָׁרֵ֖ת אֶת־יְהוָ֑ה וְהָיָ֥ה לָהֶ֛ם מָקֹ֖ום

ג דגש[3]

לְבָתִּ֥ים וּמִקְדָּ֖שׁ[b] לַמִּקְדָּֽשׁ׃ 5 וַחֲמִשָּׁ֣ה וְעֶשְׂרִ֔ים אֶ֖לֶף אֹ֣רֶךְ וַעֲשֶׂ֣רֶת 5

והיה חד מן ן[2] פסוק מן ק חי׳ מללין ז מכה רו מכה

אַלָּפִ֗ים רֹ֚חַב יִהְיֶ֔ה[a] לַלְוִיִּ֖ם מְשָׁרְתֵ֣י הַבַּ֑יִת לָהֶ֥ם לַאֲחֻזָּ֛ה [b]עֶשְׂרִ֖ים

ג חס בלישׁ[5] . ב[6]

לְשָׁכֹ֥ת[b]׃ 6 וַאֲחֻזַּ֣ת הָעִ֔יר תִּתְּנ֕וּ חֲמֵ֥שֶׁת אֲלָפִ֖ים רֹ֣חַב וְאֹ֣רֶךְ חֲמִשָּׁ֑ה 6

וְעֶשְׂרִ֣ים אֶ֔לֶף לְעֻמַּ֖ת תְּרוּמַ֣ת הַקֹּ֑דֶשׁ לְכָל־בֵּ֥ית יִשְׂרָאֵ֖ל יִהְיֶֽה׃

7 וְלַנָּשִׂ֗יא מִזֶּה֙ וּמִזֶּ֔ה לִתְרוּמַ֖ת הַקֹּ֑דֶשׁ וְלַאֲחֻזַּ֣ת הָעִ֔יר אֶל־[a]פְּנֵ֥י תְרוּמַת־ 7

ג בעינ[7] . ב . ז חס פאת

הַקֹּ֖דֶשׁ וְאֶל־[b]פְּנֵ֣י אֲחֻזַּ֣ת הָעִ֑יר מִפְּאַ֤ת־יָם֙ יָ֣מָּה וּמִפְּאַ֣ת־קֵ֔דְמָה[c] קָדִ֖ימָה

ל . כה[8] . ז חס פאת

וְאֹ֥רֶךְ לְעֻמֹּ֖ת[d] אַחַ֣ד הַחֲלָקִ֑ים מִגְּבוּל־יָ֛ם[e] אֶל־גְּבוּל־קָדִ֖ימָה׃ 8 לָאָ֥רֶץ[a] 8

ל

יִהְיֶ֖ה[b]־לֹ֑ו לַאֲחֻזָּ֕ה בְּיִשְׂרָאֵ֔ל וְלֹא־יֹונ֥וּ עֹ֖וד נְשִׂיאַ֑י[c] אֶת־עַמִּ֣י וְהָאָ֔רֶץ

ח בטע בסיפ[9]

יִתְּנ֖וּ לְבֵ֥ית־יִשְׂרָאֵ֖ל לִשְׁבְטֵיהֶֽם׃ ס 9 כֹּה־[a]אָמַ֞ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֗ה רַב־ 9

ל

לָכֶ֤ם נְשִׂיאֵי֙ יִשְׂרָאֵ֔ל חָמָ֖ס וָשֹׁ֑ד הָסִ֣ירוּ֔ וּמִשְׁפָּ֥ט וּצְדָקָ֖ה עֲשׂ֣וּ הָרִ֑ימוּ

ל

גָּרְשֹׁ֥תֵיכֶ֛ם מֵעַ֥ל עַמִּ֖י נְאֻם־אֲדֹנָ֥י[a] יְהוִֽה׃ 10 מֹאזְנֵי־[b]צֶ֥דֶק וְאֵיפַ֥ת־צֶ֖דֶק 10

[38] Mm 1157. [39] Mm 2102. Cp 45 [1] Mm 2980. [2] Mm 2964. [3] Mm 4143. [4] Mm 1594. [5] Mm 4053. [6] Mp sub loco. [7] Mm 3936. [8] Mm 187. [9] Mm 2911.

30 [a–a] G *πάντων καὶ τὰ πρωτότοκα*, frt l כֹּל וּבְכֹ֣ר ‖ [b] עַל ‖ [c] G(S) *(ἐπὶ) τοὺς οἴκους ὑμῶν*, prb l בָּתֵּיכֶם ‖ Cp 45,1 [a] dl vel l° vel 2° cf G*ʃʒ ‖ [b] G* *εἴκοσι*, l עֶשְׂרִים ‖ **2** [a] prp וְהָיָה cf GʃʒC[f]ע ‖ **3** [a] prb l תִּמְדֹּוד ‖ [b] C mlt Mss ut Q ‖ **4** [a] [a] dl קֹדֶשׁ (cf G*) et cj c 3 ‖ [b] prb l וּמִגְרָשׁ cf GC ‖ [c] prb l לִמְקֹנָה cf Jos 14,4 21,2 ‖ **5** [a] l c K יִהְיֶה ‖ [b–b] G *πόλεις τοῦ κατοικεῖν* – עָרִים לָשָׁבֶת? ‖ **7** [a] = עַל ‖ [b] = וְעַל ‖ [c] prb l קָדִים ‖ [d] l c nonn Mss Edd מַּת– ‖ [e] G *πρὸς θάλασσαν*, l יָמָּה ‖ **8** [a] cj c 7 cf G ‖ [b] G *καὶ ἔσται*, l וְהָיָה ‖ [c] l c Ms G נשיאי יִשְׂרָאֵל ‖ **9** [a] > G*, add.

15 לְכֹל עֲבֹדַתּוֹ וּלְכָל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה בּוֹ׃ פ 15 וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי ג 18.19; 20
צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בִּתְעוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵעָלַי
הֵמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשָׁרְתֵנִי וְעָמְדוּ לְפָנַי לְהַקְרִיב לִי חֵלֶב וָדָם נְאֻם יח 21 ס מנח בסיפ
16 אֲדֹנָי יְהוִה׃ 16 הֵמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְהֵמָּה יִקְרְבוּ אֶל־שֻׁלְחָנִי ל ר״ם 22
17 לְשָׁרְתֵנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמַרְתִּי׃ 17 וְהָיָה בְּבוֹאָם אֶל־שַׁעֲרֵי הֶחָצֵר
הַפְּנִימִית בִּגְדֵי פִשְׁתִּים יִלְבָּשׁוּ וְלֹא־יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם צֶמֶר בְּשָׁרְתָם ג 23
18 בְּשַׁעֲרֵי הֶחָצֵר הַפְּנִימִית וָבָיְתָה׃ 18 פַּאֲרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־רֹאשָׁם ג 24.25
19 וּמִכְנְסֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־מָתְנֵיהֶם לֹא יַחְגְּרוּ בַּיָּזַע׃ 19 וּבְצֵאתָם אֶל־ ל
הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעָם יִפְשְׁטוּ אֶת־בִּגְדֵיהֶם
אֲשֶׁר־הֵמָּה מְשָׁרְתִים בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכֹת הַקֹּדֶשׁ וְלָבְשׁוּ בְּגָדִים ל חס 26. ג 27. ד 28 מנח בלישׁ. ג חס בלישׁ. ג ב מנח בלישׁ
20 אֲחֵרִים וְלֹא־יְקַדְּשׁוּ אֶת־הָעָם בִּבְגָדֵיהֶם׃ 20 וְרֹאשָׁם לֹא יְגַלֵּחוּ וּפֶרַע ל
21 לֹא יְשַׁלֵּחוּ כָּסוֹם יְכַסֻּמוּ אֶת־רָאשֵׁיהֶם׃ 21 וְיַיִן לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן ל. ל. 30
22 בְּבוֹאָם אֶל־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית׃ 22 וְאַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם 31
לְנָשִׁים כִּי אִם־בְּתוּלֹת מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה יד. ב. ל בסיפ
23 אַלְמָנָה מִכֹּהֵן יִקָּחוּ׃ 23 וְאֶת־עַמִּי יוֹרוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין־טָמֵא 32
24 לְטָהוֹר יוֹדִעֻם׃ 24 וְעַל־רִיב הֵמָּה יַעַמְדוּ לְשָׁפְטָם בְּמִשְׁפָּטַי יִשְׁפְּטֻהוּ ב. ל וחס. למשפט חד נון ק 33 חס מ בלישׁ. ישפטהו 26 ק
וְאֶת־תּוֹרֹתַי וְאֶת־חֻקֹּתַי בְּכֹל־מוֹעֲדַי יִשְׁמֹרוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי יְקַדֵּשׁוּ׃ ה 34. ט 35 חס וכל אוריית דכות ב מ א
25 וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבוֹא לְטַמְּאָה כִּי אִם־לְאָב וּלְאֵם וּלְבֵן וְלַבַּת ל
26 לְאָח וּלְאָחוֹת אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ יִטַּמָּאוּ׃ 26 וְאַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ ל. ל 36. ב
27 שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לוֹ׃ 27 וּבְיוֹם בֹּאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הֶחָצֵר ל
הַפְּנִימִית לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ יַקְרִיב חַטָּאתוֹ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
28 וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נַחֲלָתָם וַאֲחֻזָּה לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל הי 37
29 אֲנִי אֲחֻזָּתָם׃ 29 הַמִּנְחָה וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם הֵמָּה יֹאכְלוּם וְכָל־חֵרֶם ל. ל

18 Mm 2698. 19 Mm 210. 20 Mm 1199. 21 Mm 953. 22 Mm 1497. 23 Mm 1217. 24 Mm 1731. 25 Ex 39,28. 26 Mp sub loco. 27 Mm 1559. 28 Mm 2978. 29 Mm 4053. 30 Mm 2897. 31 Mm 1853. 32 Mm 2979. 33 Mm 1646. 34 Mm 2786. 35 Mm 1902. 36 Mm 2576. 37 Mm 943.

15 a G *oikov* = בַּיִת cf 2,3a ‖ b > G*, add ‖ **17** a > G* ‖ **18** a mlt Mss וְלֹא cf GTY ‖ **19** a–a > nonn Mss GΣY, dl (dttg) ‖ **22** a > 2 Mss GS ‖ **24** a G + *αἵματος* ‖ b l c K G לִשְׁפֹּט ‖ c l c mlt Mss GΣT ut Q ‖ **25** a GΣY pl ‖ b mlt Mss GΣY וּלְ ‖ c G sg ‖ **26** a Ms GS sg cf Lv 15,13.28 ‖ **27** a–a > G* ‖ b > G*, add ‖ **28** a–a crrp? Y *non erit autem eis hereditas* = וְלֹא תִהְיֶה לָהֶם נַחֲלָה?

לֹא־יָבֹא בּוֹ כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא בוֹ וְהָיָה סָגוּר׃ 3 אֶת־הַנָּשִׂיא 3
נָשִׂיא[b] הוּא יֵשֶׁב־בּוֹ לֶאֱכָל־לֶחֶם לִפְנֵי יְהוָה מִדֶּרֶךְ אוּלָם הַשַּׁעַר
יָבוֹא וּמִדַּרְכּוֹ יֵצֵא׃

4 וַיְבִיאֵנִי דֶּרֶךְ־שַׁעַר הַצָּפוֹן אֶל־[a]פְּנֵי הַבַּיִת וָאֵרֶא וְהִנֵּה מָלֵא 4
כְּבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית יְהוָה וָאֶפֹּל אֶל־[a]פָּנָי׃ 5 וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה[a] בֶּן־ 5
אָדָם שִׂים לִבְּךָ וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ וּבְאָזְנֶיךָ שְׁמַע אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲנִי מְדַבֵּר
אִתָּךְ לְכָל־חֻקּוֹת בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־תּוֹרֹתָיו וְשַׂמְתָּ לִבְּךָ [b]לְמְבוֹא הַבַּיִת

בְּכֹל מוֹצָאֵי[b] הַמִּקְדָּשׁ׃ 6 וְאָמַרְתָּ אֶל־מֹרֵי[a] אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי[b] יְהוִה רַב־לָכֶם מִכֹּל־תּוֹעֲבֹתֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ 7 בַּהֲבִיאֲכֶם
בְּנֵי־נֵכָר עָרְלֵי־לֵב וְעָרְלֵי בָשָׂר לִהְיוֹת בְּמִקְדָּשִׁי לְחַלְּלוֹ [a]אֶת־בֵּיתִי[a]
בְּהַקְרִיבְכֶם אֶת־לַחְמִי חֵלֶב וָדָם וַיָּפֵרוּ[b] אֶת־בְּרִיתִי [c]אֶל כָּל־
תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם׃ 8 [a]וְלֹא שְׁמַרְתֶּם מִשְׁמֶרֶת קָדָשַׁי[a] וַתָּשִׂימוּן[b] לְשֹׁמְרֵי
מִשְׁמַרְתִּי בְּמִקְדָּשִׁי לָכֶם׃ 9 כֹּה־אָמַר[c] אֲדֹנָי[a] יְהוִה כָּל־בֶּן־נֵכָר עֲרַל
לֵב וְעֲרַל בָּשָׂר לֹא יָבוֹא אֶל־מִקְדָּשִׁי לְכֹל־בֶּן־נֵכָר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ בְּנֵי[b]
יִשְׂרָאֵל׃ 10 כִּי אִם־הַלְוִיִּם אֲשֶׁר רָחֲקוּ מֵעָלַי בִּתְעוֹת יִשְׂרָאֵל[a] אֲשֶׁר
תָּעוּ[a] מֵעָלַי אַחֲרֵי גִּלּוּלֵיהֶם וְנָשְׂאוּ עֲוֹנָם׃ 11 וְהָיוּ בְמִקְדָּשִׁי מְשָׁרְתִים
פְּקֻדוֹת[e] אֶל־[a]שַׁעֲרֵי הַבַּיִת וּמְשָׁרְתִים אֶת־הַבַּיִת הֻמָּה יִשְׁחֲטוּ אֶת־
הָעֹלָה וְאֶת־הַזֶּבַח לָעָם וְהֻמָּה יַעַמְדוּ לִפְנֵיהֶם לְשָׁרְתָם׃ 12 יַעַן אֲשֶׁר
יְשָׁרְתוּ[a] אוֹתָם לִפְנֵי גִלּוּלֵיהֶם וְהָיוּ[b] לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לְמִכְשׁוֹל עָוֹן עַל־
כֵּן נָשָׂאתִי[c] יָדִי עֲלֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי[c] יְהוִה [d]וְנָשְׂאוּ עֲוֹנָם[d]׃ 13 וְלֹא־יִגְּשׁוּ
אֵלַי לְכַהֵן לִי וְלָגֶשֶׁת עַל־[a]כָּל־קָדָשַׁי אֶל־[b]קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וְנָשְׂאוּ
כְּלִמָּתָם וְתוֹעֲבוֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ׃ 14 וְנָתַתִּי אוֹתָם שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבָּיִת

ל חס בסיפ . ד ג מנה בנביא . ה וכל זהב סגור דכות[5]
ה בסיפ . לאכל חד מן ג[6] מל ול בלישׁ
ה בסיפ
ב[7] . ד[8]
כד . סו . ג[9] . ו
ט . תורתיו חד מן ג[10] ק בלישׁ
ד[11]
ח בסע[12]
ב ומל[13]
ל[14]
ד בסע ר״פ בסיפ . ל
ל . יח[15] ט מנה בסיפ
ל
י
יא[16]
יט . ח חס את[17] . ל . י
ל . י
ה ב מנה בלישׁ

[5]Mm 3563. [6]Mm 1640, Q addidi, cf Mp sub loco. [7]Mm 2976. [8]Mm 2280. [9]Mm 1672. [10]Mm 499. [11]Mm 1611. [12]Mm 796. [13]Mm 2977. [14]Mm 2697. [15]Mm 953. [16]Mm 2717. [17]Mm 1830.

3 [a] frt l אַךְ ‖ [b] > G*S, dl ‖ **4** [a] = עַל ‖ **5** [a] dl, gl ‖ [b–b] prb l למבואי הבית ולמוצאי cf ST ‖ **6** [a] G *πρὸς τὸν οἶκον τὸν παραπικραίοντα*, l אל בֵּית הַמְרי ‖ [b] > Ms G*, add ‖ **7** [a–a] > G*, dl (gl) ‖ [b] GSV 2 pl, prb l ותפרו ‖ [c–c] G(SV) *ἐν πάσαις* = בְּכל, frt l עַל כל ‖ **8** [a–a] > G*, add ‖ [b] l מום– ‖ [c] G *διὰ τοῦτο*, l לָכֵן et cj c 9 ‖ **9** [a] > G*, add ‖ [b] G *οἴκου* = בית cf 2,3[a] ‖ **10** [a–a] > G*S, prb dl ‖ **11** [a] · עַל ‖ **12** [a] l שְׁרֵתוּ cf GS ‖ [b] G[-L] *καὶ ἐγένετο* = וַיְהִי; l וַיִּהְיוּ? an aγ add? ‖ [c] > G*, add ‖ [d–d] > G*, add? ‖ **13** [a] = אֶל? cf pc Mss G ‖ [b] G pr *οὐδέ*, l וְאל; an aγ add?

16 הַקְּרָנוֹת אַרְבַּע׃ 16 וְהָאֲרָאֵיל[a] שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אַרְכּוֹ בִּשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה והאריאל ק
17 רֹחַב רָבּוּעַ אֶל[b] אַרְבַּעַת רְבָעָיו׃ 17 וְהָעֲזָרָה[a] אַרְבַּע עֶשְׂרֵה אַרְכּוֹ ד. ל
בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה רֹחַב אֶל[b] אַרְבַּעַת רְבָעֶיהָ וְהַגְּבוּל[d] סָבִיב אוֹתָהּ[e] ה. ד. ל
חֲצִי הָאַמָּה וְהַחֵיק־לָהּ אַמָּה סָבִיב וּמַעֲלֹתֶיהָ פָּנוֹת[a] קָדִים׃ ל. ב
18 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה[b] אֵלֶּה חֻקּוֹת הַמִּזְבֵּחַ ט
19 בְּיוֹם הֵעָשׂוֹתוֹ לְהַעֲלוֹת עָלָיו עוֹלָה וְלִזְרֹק עָלָיו דָּם׃ 19 וְנָתַתָּה אֶל־ ל מל[19]. ל
הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר הֵם מִזֶּרַע צָדוֹק הַקְּרֵבִים[a] אֵלַי נְאֻם אֲדֹנָי[b] יְהוִה ל[20]
20 לְשֶׁרְתֵנִי פַּר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת׃ 20 וְלָקַחְתָּ[a] מִדָּמוֹ וְנָתַתָּה[a] עַל־ יד פסוק על אל אל[21]. ב בסיפ[22]
אַרְבַּע קַרְנֹתָיו וְאֶל־אַרְבַּע פִּנּוֹת הָעֲזָרָה וְאֶל־[b]הַגְּבוּל סָבִיב וְחִטֵּאתָ[a] ל[23]
21 אוֹתוֹ וְכִפַּרְתָּהוּ[a]׃ 21 וְלָקַחְתָּ[a] אֶת הַפָּר[b] הַחַטָּאת וּשְׂרָפוֹ[c] בְּמִפְקַד כד מל ב מנה בסיפ
22 הַבַּיִת מִחוּץ לַמִּקְדָּשׁ׃ 22 וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי תַּקְרִיב[a] שְׂעִיר־עִזִּים תָּמִים ז דגש[24]
לְחַטָּאת וְחִטְּאוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר חִטְּאוּ בַּפָּר׃ 23 בְּכַלֹּתְךָ מְחַטֵּא ל. ל. ל
24 תַּקְרִיב פַּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְאַיִל מִן־הַצֹּאן תְּמִימִם׃ 24 וְהִקְרַבְתָּם ל
לִפְנֵי יְהוָה וְהִשְׁלִיכוּ הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהֶעֱלוּ אוֹתָם עֹלָה לַיהוָה׃ ת חס בסיפ
25 שִׁבְעַת יָמִים תַּעֲשֶׂה שְׂעִיר־חַטָּאת לַיּוֹם וּפַר בֶּן־בָּקָר וְאַיִל מִן־ כה[25]. ג[26]
26 הַצֹּאן תְּמִימִם יַעֲשׂוּ׃ 26 שִׁבְעַת יָמִים[a] יְכַפְּרוּ[b] אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְטִהֲרוּ
אֹתוֹ וּמִלְאוּ יָדָם׃ 27 וְכִלּוּ[a] אֶת־הַיָּמִים[a] ס וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי כט[27] ס
וָהָלְאָה יַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־עוֹלוֹתֵיכֶם וְאֶת־שַׁלְמֵיכֶם ד. יחד חד מן ה בת חס ק בלישׁ. ל[28]
וְרָצִאתִי אֶתְכֶם נְאֻם אֲדֹנָי[b] יְהוִה׃ ס ל מל
44 1 וַיָּשֶׁב אֹתִי דֶּרֶךְ שַׁעַר הַמִּקְדָּשׁ הַחִיצוֹן הַפֹּנֶה קָדִים וְהוּא מח[28] בת א לא קרי רל בלישׁ
2 סָגוּר׃ 2 וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה[a] הַשַּׁעַר הַזֶּה סָגוּר יִהְיֶה לֹא יִפָּתֵחַ וְאִישׁ כה. ד בלישׁ[1]
לֹא יָבוֹא בוֹ כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא בוֹ וְהָיָה סָגוּר׃ ה. ת וכל זהב סגור דכות[2]. ת[3]
ת וכל זהב סגור דכות[4]. ת[5]

[19] Mp sub loco. [20] Mm 1188. [21] Mm 4093. [22] Ez 7,2. [23] Mm 2973. [24] Mm 4143. [25] Mm 875. [26] Mm 2974. [27] Mm 1359. [28] Mm 898. Cp 44 [1] Mm 1903. [2] Mm 3563. [3] Mm 2280. [4] Mm 2975.

15 c–c l vel הַקְּ֫רֹב אַמָּה cf G vel קַרְנוֹת אַר֫ || 16 a Q ut 15b, C ראל– cf 15a || b = עַל || 17 a prb ins הַגְּדוֹלָה cf c et 14 | b עַל || c prb ins (הַתַּחְתּוֹנָה vel) וְהָעֲזָרָה הַקְּטַנָּה || d sic L, mlt Mss Edd שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַרְכּוֹ בְּשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה רֹחַב אֶל (= עַל) אַרְבַּעַת רְבָעֶיהָ | e prb l סְבִיבוֹתֶיהָ | f prb l לָהּ || g l c Ms Vrs פְּנוֹת || 18 a > 2 Mss G*, add || b G* + ὁ θεὸς Ισραηλ || 19 a cf 42,13d || b > Ms G*, add || 20 a G 3 pl (it 21.22), sed l וְ֫ cf G 19.23.24.25 || b = וְעַל || 21 a cf 20a || b frt l c pc Mss פַּר; an add החטאת (> Ms)? || c frt l וּשְׂרָפוּהוּ || 22 a cf 20a || 26 a–a cj c 25 || b l c C KOr mlt Mss GS וְכִפְּרוּ || c C mlt Mss ut Q, l c K Y וְיָדוּ cf C || 27 a–a > G* || b > G*, add || Cp 44,2 a > G239, dl (gl).

ב׳ הַבַּ֖יִת דֶּ֣רֶךְ שַׁ֑עַר[a] אֲשֶׁ֥ר פָּנָ֛יו דֶּ֥רֶךְ הַקָּדִ֖ים׃ 5 וַתִּשָּׂאֵ֣נִי רֽוּחַ֮ וַתְּבִיאֵ֣נִי 5

ח׳ אֶל־ הֶחָצֵר֒ הַפְּנִימִ֔י וְהִנֵּ֥ה מָלֵ֖א כְּבוֹד־ יְהוָ֥ה הַבָּֽיִת׃ 6 וָאֶשְׁמַ֕ע מְדַבֵּ֖ר[a] 6

ל׳ אֵלַ֑י מֵהַבַּ֣יִת וְאִ֔ישׁ[b] הָיָ֥ה עֹמֵ֖ד אֶצְלִֽי׃ 7 וַיֹּ֣אמֶר אֵלַ֗י בֶּן־ אָדָם֙ אֵ֣ת[a] 7

מְקוֹם֩ כִּסְאִ֨י וְאֶת־ מְק֜וֹם כַּפּ֣וֹת רַגְלַ֗י אֲשֶׁ֤ר אֶשְׁכֹּן־ שָׁם֙[b] בְּתוֹךְ֙ בְּנֵ֣י[c] ל. יח[g] ס מנה בסיפ

נ׳ יִשְׂרָאֵ֣ל לְעוֹלָ֔ם וְלֹ֣א יְטַמְּא֗וּ עוֹד֙ בֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֔ל שֵׁ֥ם קָדְשִׁ֖י הֵ֣מָּה

ל. ל. ל וּמַלְכֵיהֶ֗ם בִּזְנוּתָ֛ם וּבְפִגְרֵ֥י מַלְכֵיהֶ֖ם בְּמוֹתָֽם׃[d] 8 בְּתִתָּ֤ם סִפָּם֙ אֶת־ סִפִּ֔י 8

ל׳[10] וּמְזוּזָתָ֖ם אֵ֣צֶל מְזוּזָתִ֑י וְהַקִּ֤יר בֵּינִי֙ וּבֵינֵיהֶ֔ם וְטִמְּא֗וּ | אֶת־ שֵׁ֤ם קָדְשִׁ֙

ת ב מנה כל . כה חס בסיס . כה ר״ם[11] וְיִרְחֲק֤וּ אֶת־ זְנוּתָם֙ 9 עַתָּ֔ה[a] 9 בְּתוֹעֲבוֹתָ֖ם אֲשֶׁ֣ר עָשׂ֑וּ וְאָכַ֥ל אֹתָ֛ם בְּאַפִּֽי׃

נז וכל תלים דכות ב מ יא וּפִגְרֵ֥י מַלְכֵיהֶ֖ם מִמֶּ֣נִּי וְשָׁכַנְתִּ֥י בְתוֹכָ֖ם לְעוֹלָֽם׃ ס

יא ר״ם[d] מנה בנביא . ל בסיס[7] 10 אַתָּ֞ה[a] בֶּן־ אָדָ֗ם הַגֶּ֤ד אֶת־ בֵּית־ יִשְׂרָאֵל֙ אֶת־ הַבַּ֔יִת וְיִכָּלְמ֖וּ

ב מל[12] . ב[13] . ב . ל מֵעֲוֹנֹתֵיהֶ֑ם וּמָדְד֖וּ אֶת־ תָּכְנִֽית׃[b] 11 וְאִם־ נִכְלְמ֣וּ[a] מִכֹּ֔ל אֲשֶׁ֥ר עָשׂ֖וּ

ב בליש[?] . ל . צורתיו[14] ק צ֣וּרַת הַבַּ֗יִת וְתָכְנִתּוֹ֙ וּמוֹצָאָ֔יו וּמוֹבָאָ֖יו[b] וְכָל־ צוּרֹתָ֑ו[c] וְאֶת כָּל־ חֻקֹּתָ֣יו

צורתיו[?] . תורתיו[?] חד מן ק ג׳[15] בליש . ל וְכָל־ צוּרֹתָ֣ו וְכָל־ תּוֹרֹתָ֔ו[d] הוֹדַ֖ע אוֹתָ֑ם וּכְתֹ֤ב לְעֵינֵיהֶם֙ וְיִשְׁמְר֣וּ אֶת־

ה[16] כָּל־ צוּרָתִ֔וֹ[e] וְאֶת־ כָּל־ חֻקֹּתָ֖יו וְעָשׂ֣וּ אוֹתָֽם׃ 12 זֹ֚את תּוֹרַ֣ת הַבַּ֔יִת עַל־ 12

ה חס . ה בנ״ד רֹ֣אשׁ הָהָ֗ר כָּל־ גְּבֻלּ֛וֹ סָבִ֖יב | קֹ֣דֶשׁ קָדָשִׁ֑ים[a] הִנֵּה־ זֹ֖את תּוֹרַ֥ת

הַבָּֽיִת׃[a] 13 וְאֵ֙לֶּה֙ מִדּ֣וֹת הַמִּזְבֵּ֔חַ בָּאַמּ֖וֹת אַמָּ֣ה אַמָּ֑ה וָטֹ֣פַח[a] וְחֵ֔יק 13

ד בליש[17] . ל הָאַמָּ֖ה[a] וְאַמָּ֣ה רֹ֔חַב וּגְבוּלָ֖הּ[b] אֶל־ שְׂפָתָ֑הּ[c] סָבִ֖יב זֶ֥רֶת הָאֶ֛חָד[d] וְזֶ֥ה גַּבָּ֖[e]

ל . ג הַמִּזְבֵּֽחַ׃ 14 וּמֵחֵ֣יק[a] הָאָ֗רֶץ עַד־ הֶֽעָזָרָ֤ה הַתַּחְתּוֹנָה֙ שְׁתַּ֣יִם אַמּ֔וֹת וְרֹ֖חַב

ל . ב אַמָּ֣ה אֶחָ֑ת וּמֵהֶֽעָזָרָ֤ה הַקְּטַנָּה֙ עַד־ הֶֽעָזָרָ֣ה הַגְּדוֹלָ֔ה אַרְבַּ֖ע אַמּֽוֹת

ל . ל וְרֹ֣חַב הָאַמָּ֔ה[c] 15 וְהָהָרִ֖אֵל[a] אַרְבַּ֣ע אַמּ֑וֹת וּמֵהָאֲרִיאֵ֖יל[b] וּלְמַ֥עְלָֽה

ל . ומהאריאל[18] ל בת כן בליש וְרֹ֣חַב הָאַמָּ֔ה 15

[7] Mp sub loco. [8] Mm 615. [9] Mm 953. [10] Mm 2881. [11] Mm 1057. [12] Mm 2655. [13] Dt 21,2. [14] Q addidi, cf Mp sub loco. [15] Mm 499. [16] Mm 1680. [17] Mm 2972. [18] Q addidi, cf Mp sub loco et 43,16.

4 [a] l c pc Mss Vrs הַשַּׁעַר ‖ **6** [a] l מְדַבֵּר cf Vrs et 2,2 ‖ [b] l וְהָאִישׁ cf Vrs ‖ **7** [a] num exc vb regens? 𝔊* pr (𝔊[L] *εἰ*) *ἑόρακας*, prb ins אֶתָּה; al l וְזֶה ac postea וְזֶה cf 𝔗 ‖ [b–b] 𝔊 *ἐν οἷς κατασκηνώσει τὸ ὄνομά μου*, prp מִשְׁכַּן שְׁמִי שָׁם, sed cf 9 ‖ [c] 𝔊 *οἴκου* = בֵּית cf 2,3[a] ‖ [d] l c nonn Mss θ′𝔗[Ed] בְּמ׳ ‖ **9** [a] frt l c pc Mss 𝔊𝔘 וע׳ ‖ **10** [a] prb l c 𝔗 mlt Mss 𝔊𝔖𝔘 וא׳ ‖ [b] 𝔘 *fabricam* 𝔗 *tqwsjh* hic et 11, prb l תָּכְנִתּוֹ ‖ **11** [a–a] 𝔊(𝔘) *καὶ αὐτοὶ λήμψονται τὴν κόλασιν αὐτῶν*, prb l וְהֵם יִכָּלְמוּ ‖ [b] l c pc Mss וּמְבוֹאֹתָיו ‖ [c] prb l תּוֹרֹתָו cf [d–d] ‖ [d–d] dl cf 𝔊*; dl corrigens וכל־צורתו 1° ‖ [e] 𝔊 *τὰ δικαιώματά μου*, l תּוֹרֹתַי ‖ [f] 𝔊 *τὰ προστάγματά μου*, l חקתי ‖ **12** [a–a] > 𝔊*𝔖, dl ‖ **13** [a] l אמה et frt וחיקה (cf 𝔘) vel potius וְהַחֵיק (cf 17b) ‖ [b] l וגבולה; 𝔊 sol *γείσος* cf 𝔖 ‖ [c] [c] l עַל־ שִׂפְתָהּ ‖ [d] > 𝔊*𝔖; l אַחַת ‖ [e] 𝔊* *τὸ ὕψος*, prb l גֹּבַהּ et cj bγ c 14 ‖ **14** [a] 𝔊 om cop, l מחיק ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd וּמִ׳ ‖ [c] prb l c Ms 𝔊𝔖 אמה ‖ **15** [a] l וְהָאֲרִאֵל cf 𝔊𝔖𝔘 ‖ [b] 𝔗 mlt Mss ריאל–.

דֶּרֶךְ ׀ הַצָּפוֹן כְּאֹרְכָּן [a]כֵּן רָחְבֶּן [b]וְכֹל מוֹצָאֵיהֶן וּכְמִשְׁפְּטֵיהֶן ל.ל.ל.ל.ל.[11]
12 וּכְפִתְחֵיהֶן׃ 12 וּכְפִתְחֵי[a] הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם פֶּתַח בְּרֹאשׁ ל.[11] ל.[11] ו.[12] לה.[13]
סנ[14][15] דֶּרֶךְ[b] דֶּרֶךְ בִּפְנֵי[c] הַגְּדֶרֶת הַגִּנָּה[c] דֶּרֶךְ הַקָּדִים בְּבוֹאָן׃ 13 וַיֹּאמֶר ל.ל.ב חד מל וחד חס[14]
אֵלַי לְשָׁכוֹת הַצָּפוֹן לְשָׁכוֹת[a] הַדָּרוֹם אֲשֶׁר ׀ אֶל־[b]פְּנֵי הַגִּזְרָה הֶנָּה | ה[16]
לְשָׁכוֹת הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר יֹאכְלוּ־שָׁם הַכֹּהֲנִים[c] אֲשֶׁר־קְרֹבִים[d] לַיהוָה קָדְשֵׁי ה מל
הַקָּדָשִׁים[e] שָׁם יַנִּיחוּ | קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים[e] וְהַמִּנְחָה וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם כִּי ל
הַמָּקוֹם קָדֹשׁ׃ 14 [a]בְּבֹאָם הַכֹּהֲנִים[a] וְלֹא־יֵצְאוּ מֵהַקֹּדֶשׁ אֶל־הֶחָצֵר יג חס[17] . ג חס[18] . יד[19]
הַחִיצוֹנָה וְשָׁם ׀ יַנִּיחוּ בִגְדֵיהֶם אֲשֶׁר־יְשָׁרְתוּ בָּהֶן כִּי־קֹדֶשׁ הֵנָּה יִלְבְּשׁוּ[b] ל.[20] . ג ולבשו חד מן ג
ק
ב מנה בלישׁ
בְּגָדִים אֲחֵרִים וְקָרְבוּ אֶל־אֲשֶׁר לָעָם׃ 15 וְכִלָּה אֶת־מִדּוֹת ה.[21] . ו.[22]
הַבַּיִת הַפְּנִימִי וְהוֹצִיאַנִי דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ הַקָּדִים וּמָדָדוֹ ל.ל
16 סָבִיב׃ | סָבִיב׃ 16 מָדַד רוּחַ הַקָּדִים [a]בְּקָנֶה הַמִּדָּה[a] חֲמֵשׁ־אֲמֹת[b] קָנִים[c] ג.[23] מאות
ק
17 בְּקָנֶה הַמִּדָּה סָבִיב׃ 17 מָדַד[a] רוּחַ הַצָּפוֹן חֲמֵשׁ־מֵאוֹת קָנִים[b] בְּקָנֶה
18 הַמִּדָּה סָבִיב׃ 18 [a]אֶת[b] רוּחַ הַדָּרוֹם מָדַד חֲמֵשׁ־מֵאוֹת קָנִים[c] בְּקָנֶה
19 הַמִּדָּה׃ 19 סָבַב אֶל־רוּחַ הַיָּם מָדַד חֲמֵשׁ־מֵאוֹת קָנִים[a] בְּקָנֶה הַמִּדָּה׃ ל.[24]
20 לְאַרְבַּע רוּחוֹת מְדָדוֹ חוֹמָה לוֹ סָבִיב | סָבִיב אֹרֶךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת ל בסע
וְרֹחַב חֲמֵשׁ מֵאוֹת לְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ לְחֹל׃
43 1 וַיּוֹלִכֵנִי אֶל־הַשַּׁעַר שַׁעַר[a] אֲשֶׁר פָּנָה[b] דֶּרֶךְ הַקָּדִים׃ 2 וְהִנֵּה א.ג וחס[1]
כְּבוֹד ׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא מִדֶּרֶךְ הַקָּדִים וְקוֹלוֹ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כה.[2] ג.[3]
3 וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבֹדוֹ׃ 3 [a]וְכַמַּרְאֶה הַמַּרְאֶה[a] אֲשֶׁר רָאִיתִי כַּמַּרְאֶה ל.ג חס. ה[4]
אֲשֶׁר־רָאִיתִי [b]בְּבֹאִי[b] לְשַׁחֵת אֶת־הָעִיר [c]וּמַרְאֹת כַּמַּרְאֶה[c] אֲשֶׁר ל.[4]
4 רָאִיתִי אֶל[d]־נְהַר־כְּבָר וָאֶפֹּל אֶל[d]־פָּנָי׃ 4 וּכְבוֹד יְהוָה בָּא אֶל־ ג.[5] ב.[6]

[11] Mm 2971. [12] Mm 2961. [13] Mm 2840. [14] Mm 223. [15] Mp sub loco. [16] Mm 651. [17] Mm 783. [18] Mm 2970. [19] Mm 98. [20] Mm 1701. [21] Mm 602. [22] Mm 1385. [23] Mm 2845. [24] Mm 1561. Cp 43 [1] Mm 1326. [2] Mm 2364. [3] Mm 2772. [4] Mm 883. [5] Mm 2713. [6] Mm 2976.

11 [a–a] G *καὶ κατὰ τὸ εὖρος αὐτῶν*, l וּכְרָחְבָּן ‖ [b–b] prb l וּכְמוֹצָאֵיהֶן cf G ‖ **12** [a] prb l וּמִתַּחַת cf 9 ‖ [b] dl ס(dttg) cf G ‖ [c–c] prb l גדרת הגינה ‖ [d] l בבאו cf 9 ‖ **13** [a] GSV pr cop, l וְלִ ‖ [b] – עַל ‖ [c] G + *οἱ υἱοὶ Σαδδουκ* cf 40,46 44,15 ‖ [d] 40,46 קְרֵבִים ‖ [e–e] > pc Mss ‖ **14** [a–a] exc nonn vb? prp בְּהָבֹאָם al בְּצֵאתָם ‖ [b] C mlt Mss ut Q cf Vrs et 44,19 ‖ **16** [a–a] > G et 17.18.19, dl ‖ [b] mlt Mss Vrs ut Q cf 17.18.19 ‖ [c] > G (it 17.18.19), dl ‖ [d] G *καὶ ἐπέστρεψε*, l וַיָּסָב (cf 19) et cj c sq ‖ **17** [a] prp וּמִדָּד, sed frt ins אֶל et tr מִדָּד ante חֲמֵשׁ cf 18.19 ‖ [b] cf 16[c] ‖ [c] cf 16[d] ‖ **18** [a] Ms G tr v post 19, sed l אֹתוֹ ‖ [b] G *πρός*, l אֶל cf 19 ‖ [c] cf 16[c] ‖ **19** [a] cf 16[c] ‖ **Cp 43,1** [a] > GSV, dl (dttg) ‖ [b] prp פָּנָיו cf 4 ‖ **3** [a–a] G *καὶ ἡ ὅρασις*, l וְהַמַּרְאֶה ‖ [b] l c pc Mss ת׳ע בבאו ‖ [c–c] prp וְכַמַּרְאֶה cf S ‖ [d] = עַל.

ל. ד[15] ג. אַמּוֹת[g] וּמִקְצֹעוֹתָיו לוֹ וְאָרְכּוֹ[h] וְקִירֹתָיו עֵץ וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן

23 ל אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה: 23 וּשְׁתַּיִם דְּלָתוֹת לַהֵיכָל וְלַקֹּדֶשׁ: 24 וּשְׁתַּיִם[b] 24[a]

ל. ל מל דְּלָתוֹת[a] לַדְּלָתוֹת שְׁתַּיִם מוּסַבּוֹת דְּלָתוֹת[c] שְׁתַּיִם לְדֶלֶת אֶחָת וּשְׁתֵּי

ת ד מל וחד חס[16] ל. ב בסיפ[17] 25 דְלָתוֹת לָאַחֵרֶת: 25 וַעֲשׂוּיָה[a] אֲלֵיהֶן[b] אֶל[c]־הַדְּלָתוֹת הַהֵיכָל[c] כְּרוּבִים

ה מל בצורת הבית[18] וְתִמֹרִים כַּאֲשֶׁר עֲשׂוּיִם לַקִּירוֹת וְעָב[e] עֵץ אֶל[d]־פְּנֵי הָאוּלָם מֵהַחוּץ:

ה מל בצורת הבית[18] 26 26 וְחַלּוֹנִים אֲטֻמוֹת וְתִמֹרִים מִפֹּה וּמִפֹּה אֶל־כִּתְפוֹת הָאוּלָם וְצַלְעוֹת

ג חס 42 הַבַּיִת וְהָעֲבִים[b]: 42 1 וַיּוֹצִאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר[a] הַחִיצוֹנָה הַדֶּרֶךְ

ו. ב חס דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן וַיְבִאֵנִי אֶל־הַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר נֶגֶד הַגִּזְרָה וַאֲשֶׁר־נֶגֶד הַבִּנְיָן

ל אֶל־הַצָּפוֹן: 2 2[a] אֶל־פְּנֵי־[a]אֹרֶךְ[b] אַמּוֹת הַמֵּאָה[b] פֶּתַח[c] הַצָּפוֹן וְהָרֹחַב

ל. ג. ח חֲמִשִּׁים אַמּוֹת: 3 3 נֶגֶד הָעֶשְׂרִים אֲשֶׁר לֶחָצֵר הַפְּנִימִי וְנֶגֶד רִצְפָּה

ל. יז וכל לפני ולפני דכות אֲשֶׁר לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אַתִּיק[a] אֶל[b]־פְּנֵי־אַתִּיק בַּשְּׁלִשִּׁים: 4 4 וְלִפְנֵי

ל בעינ הַלְּשָׁכוֹת מַהֲלַךְ עֶשֶׂר אַמּוֹת רֹחַב[a] אֶל־הַפְּנִימִית[a] דֶּרֶךְ[b] אַמָּה[c] אֶחָת[b]

ל. ל. ל כת כן וּפִתְחֵיהֶם[d] לַצָּפוֹן: 5 5 וְהַלְּשָׁכוֹת הָעֶלְיוֹנֹת קְצָרוֹת כִּי־יוֹכְלוּ[a] אַתִּיקִים

ל. ב חס בלישׁ[3]. ב[4]. ל. ד[5] מֵהֶנָּה[b] מֵהַתַּחְתּוֹנוֹת וּמֵהַתִּכֹנוֹת[c] בִּנְיָן: 6 כִּי מְשֻׁלָּשׁוֹת הִנָּה וְאֵין לָהֶן 6

ג עַמּוּדִים כְּעַמּוּדֵי הַחֲצֵרוֹת עַל־כֵּן נֶאֱצָל[a] מֵהַתַּחְתּוֹנוֹת וּמֵהַתִּיכֹנוֹת

ה. ג כת כן[6] מִן־הָאָרֶץ: 7 7 וְגָדֵר אֲשֶׁר־לַחוּץ לְעֻמַּת הַלְּשָׁכוֹת דֶּרֶךְ הֶחָצֵר הַחִצֹּנָה

8 אֶל[a]־פְּנֵי הַלְּשָׁכוֹת אָרְכּוֹ חֲמִשִּׁים אַמָּה: 8 כִּי־אֹרֶךְ הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר

ג כת כן[6]. ד בצורת הבית[7] לֶחָצֵר הַחִצֹּנָה חֲמִשִּׁים אַמָּה וְהִנֵּה עַל־[a]פְּנֵי הַהֵיכָל[a] מֵאָה אַמָּה:

ג[8]. ומתחת הלשכות המביא. ה[9] ק 9 [a]וּמִתַּחַת[a] לְשָׁכוֹת[a] הָאֵלֶּה הַמְּבוֹא[b] מֵהַקְּדִים בְּבֹאוֹ לְהַנָּה מֵהֶחָצֵר

ל כת כן[6] הַחִצֹּנָה: 10 10 בְּרֹחַב[b] | גֶּדֶר[a] הֶחָצֵר[a] דֶּרֶךְ הַקְּדִים[c] אֶל־פְּנֵי הַגִּזְרָה

ג בעינ[10] 11 וְאֶל[c]־פְּנֵי הַבִּנְיָן לִשְׁכוֹת: 11 וְדֶרֶךְ לִפְנֵיהֶם כְּמַרְאֵה הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר

[15]Mm 642. [16]Mm 1048. [17]Mm 2673. [18]Mm 2957. Cp 42 [1]Mm 117. [2]Mm 2967. [3]Mm 2968. [4]Mp sub loco. [5]Mm 190. [6]Mm 2969. [7]Mm 2958 et Mm 3937. [8]Mm 1912. [9]Mm 2769. [10]Mm 3936.

22 [g] G* + *καὶ τὸ εὖρος πηχῶν δύο*, ins וְרָחְבּוֹ שְׁתַּיִם אַמּוֹת || [h] G *καὶ ἡ βάσις αὐτοῦ*, l וְאַדְנָיו vel וַאֲדָנָיו || **24** [a–a] cj c 23 || [b] dl cop cf G || [c] cj c sq (G *δύο θυρώματα*) || **25** [a] prp ועשׂוּיִם; S(C) *w'bjd* = וְעָשׂוּי? cf 18.19 || [b] = על || [c–c] gl, dl || [d] = עַל || [e] ?; G *σπουδαῖα*, C *wsqwpt'*, V *grossiora (ligna)* || **26** [a] = עַל || [b] crrp? sed cf 25 עב || **Cp 42,1** [a] > S, dl (dttg) || **2** [a–a] > G*, dl (dttg) || [b–b] l אָרְכָּה מאה אמות || [c] l פְּאַת || **3** [a] prb pr אַתִּיקִים || [b] = עַל || [c] l מִשְׁלָשִׁים cf SCV || **4** [a–a] > G*S || [b–b] G cf G || [c] l וְגָדֵר || [d] nonn Mss Edd הן– || **5** [a] Q[nonn Mss] יאכ', nonn Mss יכ', Ms Ed יכ'; prb l יָכְלוּ || [b] sic L, mlt Mss Edd נה– || [c] exc nonn vb || **6** [a] prp נאצר || **7** [a] = עַל || **8** [a] G *τὸ πᾶν*, l הַכֹּ(ו)ל || **9** [a–a] l c C nonn Mss ut Q || [b] l c K הַמָּבוֹא cf CV || **10** [a–a] cj c 9 || [b] prb l בְּרֹאשׁ cf G || [c] l הַדָּרוֹם cf G || [d] = עַל || [e] = וְעַל.

8 [a]וְרָאִ֣יתִי לַבַּ֔יִת גֹּבַ֖הּ[b] סָבִ֑יב ׀ סָבִ֣יב מִיסְדֹ֔ות[c] הַצֶּ֣לָעֹ֔ות[d] מְלֹ֖וא הַקָּנֶ֥ה ע֣ב. מוסדות[2]
9 שֵׁ֛שׁ אַמֹּ֥ות אַצֶּ֖לָה׃ 9 רֹ֣חַב[a] הַקִּ֗יר אֲשֶׁר־לַצֶּ֤לַע אֶל־הַחֻוץ֙ חָמֵ֣שׁ אַמֹּ֔ות ל
10 [b]וַאֲשֶׁ֥ר מֻנָּ֖חַ[b] בֵּ֣ית צְלָעֹ֑ות[c] אֲשֶׁ֥ר לַבַּ֛יִת׃[d] 10 [a]וּבֵ֥ין הַלִּשְׁכֹ֖ות רֹ֥חַב ל
11 עֶשְׂרִ֣ים אַמָּ֔ה סָבִ֖יב לַבָּ֑יִת סָבִ֣יב ׀ סָבִ֗יב׃ 11 וּפִתְחֵ֤[a] הַצֶּ֙לַע֙ לַמֻּנָּ֔ח פֶּ֖תַח ה[2] וחד מן ח[4] פסוק דמיון. ל
אֶחָ֣ד רֶ֔רֶךְ הַצָּפֹ֑ון וּפֶ֤תַח אֶחָד֙ לַדָּר֣וֹם וְרֹ֣חַב מְקֹ֔ום[b] הַמֻּנָּ֖ח חָמֵ֥שׁ אַמֹּֽות׃ ו. ח[3]. ל
12 סָבִ֣יב ׀ סָבִ֗יב׃ 12 וְהַבִּנְיָ֞ן אֲשֶׁ֤ר ׀ אֶל־[a]פְּנֵ֣י הַגִּזְרָה֮ פְּאַת֩ דֶּ֙רֶךְ־הַיָּ֜ם רֹ֣חַב ח[5]. ב[5]
שִׁבְעִ֣ים אַמָּ֔ה וְקִ֖יר הַבִּנְיָ֑ן חֲמֵ֥שׁ אַמֹּ֛ות רֹ֥חַב סָבִ֖יב ׀ סָבִ֑יב וְאָרְכֹּ֕ו
13 תִּשְׁעִ֥ים אַמָּ֖ה׃ 13 וּמָדַ֣ד אֶת־הַבַּ֔יִת אֹ֖רֶךְ מֵאָ֣ה אַמָּ֑ה וְהַגִּזְרָ֤ה וְהַבִּנְיָה֙ ל
14 וְקִ֣ירֹותֶ֔יהָ אֹ֖רֶךְ מֵאָ֣ה אַמָּ֑ה׃ 14 וְרֹ֣חַב֮ פְּנֵ֣י הַבַּ֒יִת֒ וְהַגִּזְרָה֙ לַקָּדִ֔ים מֵאָ֖ה ל
15 אַמָּֽה׃ 15 וּמָדַ֣ד אֹ֠רֶךְ־הַבִּנְיָ֨ן אֶל־[a]פְּנֵ֜י הַגִּזְרָ֤ה אֲשֶׁר֙ עַל־[b]אֲחֹרֶ֔יהָ ג בלישׁ[7]
[c]וְאֹתְוֵיהָ֖ מִפֹּ֣ו וּמִפֹּ֑ו מֵאָ֣ה אַמָּ֔ה[c] וְהַהֵיכָ֥ל[d] הַפְּנִימִ֖י וְאֻלְמֵ֥י חד מן ב[2] וראתיקוהא ק
16 הֶחָצֵֽר׃[d] 16 הַסִּפִּ֤ים[a] וְהַחַלֹּונִים֙ הֲאֲטֻמֹ֔ות וְהָאַתִּיקִ֖ים ׀ סָבִ֣יב לִשְׁלֹשְׁתָּ֑ם י[2]
נֶ֚גֶד הַסַּ֔ף[b] שְׁחִ֖יף עֵ֣ץ סָבִ֑יב ׀ סָבִ֣יב וְהָאָ֗רֶץ[c] עַד־הַחַלֹּונֹ֤ות וְהַחַלֹּונֹות֙[d] יא. יב[1] כת ש ול בלישׁ. ג חס[11]
17 מְכֻסֹּֽות׃[e] 17 [a]עַל־[b]מֵעַ֣ל הַפֶּ֔תַח[a] וְעַד־[c]הַבַּ֖יִת הַפְּנִימִ֑י וְלַחוּץ֙ וְאֶל־ ל. ד זוגין חד עד וחד על[12]
18 כָּל־הַקִּ֣יר סָבִ֔יב ׀ סָבִ֖יב בַּפְּנִימִ֥י וּבַחִיצֹֽון מִדֹּ֖ות׃[e] 18 [a]וְעָשׂ֥וּי כְּרוּבִ֖ים ד בלישׁ[13]
19 וְתִמָּרִ֑ים וְתֹ֣מֶר בֵּין־כְּר֣וּב ׀ לְכְר֗וּב וּשְׁנַ֤יִם פָּנִים֙ לַכְּרוּב׃ 19 וּפְנֵ֤י אָדָם֙ ל. יו
אֶל־הַתִּמָּרָ֣ה מִפֹּ֔ו וּפְנֵי־כְפִ֖יר אֶל־הַתִּמָּרָ֣ה מִפֹּ֑ו עָשׂ֥וּי[a] אֶל־[b]כָּל־הַבָּ֖יִת יו
20 סָבִֽיב ׀ סָבִֽיב׃ 20 מֵהָאָ֣רֶץ[a] עַד־מֵעַ֣ל הַפֶּ֔תַח הַכְּרוּבִ֖ים וְהַתִּמָּרִ֑ים ה. ד זוגין חד עד וחד על[12]
21 עַשׂוּיִם֙[a] וְקִ֣יר[b] הַהֵיכָ֔ל[c]׃ 21 הַהֵיכָ֖ל[a] מְזוּזֹ֣ת[b] רְבֻעָ֑ה[c] וּפְנֵ֣י[d] הַקֹּ֔דֶשׁ הי נקוד. ל. יו
22 הַמַּרְאֶ֖ה[e] כַּמַּרְאֶ֥ה׃ 22 הַמִּזְבֵּ֣חַ[a] עֵ֤ץ שָׁלֹושׁ֙ אַמֹּ֣ות גָּבְהֹ֔[b] וְאָרְכֹּ֖ו שְׁתַּ֣יִם־ ח[14]. ל ר״ם. ה מל וכל כתיב דכות

Cp 41 [1]Mm 445. [2]Mm 832. [3]Mm 2965. [4]Mm 3838. [5]Mm 651. [6]Mm 2966. [7]Cf Mp sub loco et Ex 26,12. [8]Mm 907. [9]Mm 4217. [10]Mm 1411. [11]Mm 3671. [12]Mm 1318. [13]Mm 1903. [14]Mm 883.

8 [a–a] G *καὶ τὸ θραελ τοῦ οἴκου* = וְהַתראל הבית vel וְתראל הבית (terminus technicus) ‖ [b] l גַּבָּה ‖ [c] nonn Mss ut Q ‖ [d] 𝔊 mlt Mss Edd א(ו)מלו ‖ **9** [a] l c Ms GSyh וְרֹ׳ ‖ [b–b] G *καὶ τὰ ἀπόλοιπα*, prb l ומנח (terminus technicus cf 11) ‖ [c–c] G *ἀνὰ μέσον τῶν πλευρῶν*, l בֵּין הַצְּ׳ ‖ [d] dl : et cj 10 c 9 ‖ **10** [a] cf 9[d] ‖ **11** [a] G pl, l וּפִתְחֵי ‖ [b] G *τοῦ φωτός* = (ת)גדר 42,7.10.12, prb l גֶּדֶר vel גְּדֶרֶת ‖ **12** [a] = עַל ‖ **15** [a] = עַל ‖ [b] frt l c 𝔊 Ms אֲחִ(ו)ריה ‖ [c–c] gl? 𝔊 sol ואתיקוא ‖ [d–d] G *καὶ τὸ αιλαμ τὸ ἐξώτερον*, prb l וְהָאֻלָם הַחִצֹון vel וְאֻלַּמֹּ הח׳ ‖ **16** [a] G *πεφατνωμένα*, l סְפִנִּים et cj c 15b ‖ [b–b] > S, dl (gl)? ‖ [c] l מֵהארץ cf G ‖ [d] dl? (dttg) ‖ [e] dl : ‖ **17** [a–a] > G, prb dl (gl ex 20) ‖ [b] l c Ms 𝔊 עד cf 20 ‖ [c] prb l c Ms וְעַל ‖ [d] = ועל ‖ [e] > G*, dl ‖ [f] dl : ‖ **18** [a] prp עֲשׂוּיִם(ן), sed cf 40,17; S𝔊 = וּמז ‖ **19** [a] cf 18[a] ‖ [b] = עַל; > G ‖ **20** [a] huc tr : ‖ [b] prp לַקִּיר cf 25, sed frt l וּמז ‖ [c] nonn Mss om aut hoc vb aut sq cf 21[a] ‖ **21/22** [a] > Sʏ, dl (dttg) cf punct extr 20[c] ‖ [b] prb l וּת– ‖ [c] huc tr : ‖ [d] prp לִפְנֵי(ן), sed frt l וּמז ‖ [e–e] G *ὡς ὄψις θυσιαστηρίου*, l כְּמַרְאֵה המזבח ‖ [f] G(S𝔊) *τὸ ὕψος αὐτοῦ*, l גָּבְהֹו (ו hpgr).

ס. ז[42] הַצָּפוֹן וּפְנֵיהֶם[e] דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם אֶחָד אֶל־כֻּתֶף שַׁעַר הַקְּדִים[f] פְּנֵי
ו. ל חס. ג. יא[44]. ז[42] דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן: 45 וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר פָּנֶיהָ דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם ס[בב]
ו לַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבָּיִת: 46 וְהַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר פָּנֶיהָ דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן
ג לַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ הֵמָּה בְּנֵי־צָדוֹק הַקְּרֵבִים מִבְּנֵי־לֵוִי
אֶל־יְהוָה לְשָׁרְתוֹ: 47 וַיָּמָד אֶת־הֶחָצֵר אֹרֶךְ | מֵאָה אַמָּה וְרֹחַב מֵאָה 47
ל. ב[46]. ג חס אַמָּה מְרֻבָּעַת וְהַמִּזְבֵּחַ לִפְנֵי הַבָּיִת: 48 וַיְבִאֵנִי אֶל־אֻלָם הַבַּיִת 48
ל חס באלמון[43]. יא כת ה. יא כת ה וַיָּמָד אֵלָ אֻלָם[a] חָמֵשׁ אַמּוֹת מִפֹּה וְחָמֵשׁ אַמּוֹת מִפֹּה וְרֹחַב הַשַּׁעַר[b]
שָׁלֹשׁ אַמּוֹת מִפֹּו וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ: 49 אֹרֶךְ[a] הָאֻלָּם עֶשְׂרִים אַמָּה
ל. יא חס[47] וְרֹחַב [b]עַשְׂתֵּי עֶשְׂרֵה[b] אַמָּה [c]וּבְמַעֲלוֹת אֲשֶׁר[c] יַעֲלוּ אֵלָיו וְעַמֻּדִים
יא כת ה. יא כת ה אֵל[d]־הָאֵילִים אֶחָד מִפֹּה וְאֶחָד מִפֹּה: **41** 1 וַיְבִיאֵנִי אֶל־הַהֵיכָל **41**
וַיָּמָד אֶת־הָאֵילִים שֵׁשׁ־אַמּוֹת רֹחַב־מִפּוֹ וְשֵׁשׁ־אַמּוֹת־רֹחַב מִפּוֹ
ל [a]רֹחַב הָאֹהֶל: 2 וְרֹחַב הַפֶּתַח עֶשֶׂר אַמּוֹת וְכִתְפוֹת הַפֶּתַח חָמֵשׁ 2
אַמּוֹת מִפֹּו וְחָמֵשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ וַיָּמָד אָרְכּוֹ אַרְבָּעִים אַמָּה וְרֹחַב עֶשְׂרִים
יז ר״ס. ל אַמָּה: 3 וּבָא[a] לִפְנִימָה וַיָּמָד אֵיל־הַפֶּתַח שְׁתַּיִם אַמּוֹת וְהַפֶּתַח שֵׁשׁ 3
אַמּוֹת וְרֹחַב[b] הַפֶּתַח שֶׁבַע אַמּוֹת[c]: 4 וַיָּמָד אֶת־אָרְכּוֹ עֶשְׂרִים אַמָּה 4
ל וְרֹחַב עֶשְׂרִים אַמָּה אֶל[a]־פְּנֵי הַהֵיכָל וַיֹּאמֶר אֵלַי זֶה קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים:
5 וַיָּמָד קִיר־הַבַּיִת שֵׁשׁ אַמּוֹת וְרֹחַב הַצֶּלַע אַרְבַּע אַמּוֹת סָבִיב | סָבִיב 5
ל. ה מל וכל כתיב דכות לַבַּיִת סָבִיב: 6 וְהַצְּלָעוֹת צֶלַע אֶל[a]־צֶלַע שָׁלוֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים[b] פְּעָמִים 6
ג וּבָאוֹת[c] בַּקִּיר אֲשֶׁר־לַבַּיִת לַצְּלָעוֹת סָבִיב | סָבִיב לִהְיוֹת אֲחוּזִים
ב. ל. ו וְלֹא־יִהְיוּ אֲחוּזִים בְּקִיר הַבָּיִת: 7 וְרָחְבָה[a] וְנִסְבָּה[b] לְמַעְלָה לְמַעֲלָה
ל לַצְּלָעוֹת כִּי מוּסָב[c]־הַבַּיִת לְמַעְלָה לְמַעֲלָה סָבִיב | סָבִיב לַבַּיִת עַל־
ב מל כֵּן רֹחַב־לַבַּיִת לְמַעְלָה וְכֵן[d] הַתַּחְתּוֹנָה יַעֲלֶה עַל־הָעֶלְיוֹנָה לַתִּיכוֹנָה:

[42] Mm 2961. [43] Mp sub loco. [44] Mm 2963. [45] Mm 2964. [46] Mm 1960. [47] Mm 558.

44 [e] l וּפָנֶיהָ || [f] = על || [g] G *πρὸς νότον*, l הַדָּרוֹם || **48** [a–a] G* *τὸ αιλ τοῦ αιλαμ*, l אֵיל־הָאֻלָם || [b] G + *πηχῶν δέκα τεσσάρων, καὶ ἐπωμίδες τῆς θύρας*, ins אַרְבַּע עֶשְׂרֵי אַמָּה וְכִתְפוֹת הַשַּׁעַר (homtel) || **49** [a] GS pr cop, prb l וְאֹ || [b–b] G* *δώδεκα*, l שְׁתֵּי ע׳ || [c–c] G *καὶ ἐπὶ δέκα ἀναβαθμῶν*, l וּבְמַ֫ עֶשֶׂר || [d] = עַל || **Cp 41,1** [a–a] dl, gl; cf G* *τὸ εὖρος τοῦ αιλαμ* = ר׳ האילים? || **3** [a] prp וַיָּבֹא || [b] G *καὶ τὰς ἐπωμίδας*, l וְכִתְפוֹת || [c] G + *ἔνθεν καὶ πηχῶν ἑπτὰ ἔνθεν*, ins מִפֹּה וְשֶׁבַע אַמּוֹת מִפֹּה || **4** [a] = עַל || **6** [a] = עַל || [b] prb dl || [c] terminus technicus an crrp? cf 1 R 6,6 מִגְרָעוֹת || **7** [a] G(σ′ℭ𝔘) *καὶ τὸ εὖρος*, prb l וְרֹחַב; cf aγ || [b] ℭ *msjbt'*, prb l הַמְסִבָּה || [c] l מוֹסָב || [d] l c ℭGS וּמִן vel potius ins מִן (hpgr) cf σ′ℭ𝔘.

30 וְרֹ֖חַב עֶשְׂרִ֣ים וְחָמֵ֑שׁ אַמּֽוֹת׃ 30 [a]וְאֻלַמּ֥וֹת סָבִ֛יב ׀ אֹ֥רֶךְ חֲמֵ֖שׁ
31 וְעֶשְׂרִ֣ים אַמָּ֔ה וְרֹ֖חַב חָמֵ֣שׁ אַמּֽוֹת׃ 31 וְאֻלַמּ֥וֹ[a] אֶל־חָצַ֖ר[b] הַחִיצֹנָ֑ה
32 וְתִמֹרִ֥ים אֶל־אֻלָּ֖ו וּמַעֲלֹ֣ות שְׁמֹנָ֑ה מַעֲלָ֖ו[d]׃ 32 וַיְבִיאֵ֥נִי אֶל־[a]הֶחָצֵ֖ר
33 הַפְּנִימִ֔י[a] דֶּ֣רֶךְ הַקָּדִ֔ים וַיָּ֖מָד אֶת־הַשַּׁ֥עַר כַּמִּדֹּ֖ות הָאֵֽלֶּה׃ 33 וְתָאָ֣ו וְאֻלָּ֔ו
וְאֻלַּמָּ֥ו[a] כַּמִּדֹּ֖ות הָאֵ֑לֶּה וְחַלֹּונֹ֥ות לֹ֛ו וּלְאֻלַּמָּ֖ו[a] סָבִ֥יב ׀ סָבִ֛יב אֹ֥רֶךְ
חֲמִשִּׁ֥ים אַמָּ֖ה וְרֹ֥חַב חָמֵ֛שׁ וְעֶשְׂרִ֥ים אַמָּֽה׃ 34 וְאֻלַּמָּ֥ו[a] לֶחָצַ֖ר[b] הַחִיצֹנָ֑ה
וְתִמֹרִ֥ים אֶל־אֻלָּ֖ו מִפֹּ֣ו וּמִפֹּ֑ו וּשְׁמֹנָ֥ה מַעֲלֹ֖ות מַעֲלָֽו[d]׃ 35 וַיְבִיאֵ֥נִי אֶל־
שַׁ֥עַר הַצָּפֹ֖ון וּמָדַ֑ד כַּמִּדֹּ֖ות הָאֵֽלֶּה׃ 36 תָּאָ֥ו אֻלָּ֛ו וְאֻלַּמָּ֥ו[a] וְחַלֹּונֹ֥ות לֹ֖ו
סָבִ֥יב ׀ סָבִ֛יב אֹ֥רֶךְ חֲמִשִּׁ֥ים אַמָּ֖ה וְרֹ֥חַב חָמֵ֛שׁ וְעֶשְׂרִ֥ים אַמָּֽה׃ 37 וְאֻלָּ֥ו[a]
לֶחָצַ֖ר[b] הַחִיצֹנָ֑ה וְתִמֹרִ֥ים אֶל־אֻלָּ֖ו מִפֹּ֣ו וּמִפֹּ֑ו וּשְׁמֹנָ֥ה מַעֲלֹ֖ות
מַעֲלָֽו[d]׃ 38 וְלִשְׁכָּ֤ה וּפִתְחָהּ֙ [a]בְּאֵילֵ֣י הַשְּׁעָרִ֔ים[a] שָׁ֖ם יָרְח֣וּ [b]אֶת־
הָעֹלָֽה׃ 39 וּבְאֻלָ֗ם הַשַּׁ֛עַר שְׁנַ֥יִם שֻׁלְחָנֹ֖ות מִפֹּ֑ו וּשְׁנַ֣יִם שֻׁלְחָנֹ֔ות [b]מִפֶּ֖ה
לִשְׁחֹ֥וט עֲלֵיהֶ֖ם[c] הָעֹולָ֥ה [d]וְהַחַטָּ֖את וְהָאָשָֽׁם׃ 40 וְ[a]אֵ֣ל־הַכָּתֶ֣ף מְחוּצָ֔ה
לָעֹולֶ֖ה[b] לְפֶ֣תַח הַשַּׁ֑עַר הַצָּפֹ֖ונָה שְׁנַ֣יִם שֻׁלְחָנֹ֔ות וְ[a]אֶל־הַכֶּ֥תֶף הָאַחֶ֖רֶת
אֲשֶׁ֣ר לְאֻלָ֣ם הַשַּׁ֑עַר שְׁנַ֥יִם שֻׁלְחָנֹֽות׃ 41 אַרְבָּעָ֥ה שֻׁלְחָנֹ֖ות מִפֹּ֑ה וְאַרְבָּעָ֥ה
שֻׁלְחָנֹ֖ות מִפֶּ֣ה לְכֶ֣תֶף הַשַּׁ֔עַר שְׁמֹנָ֥ה שֻׁלְחָנֹ֖ות אֲשֶׁ֥ר יִשְׁחֲט֖וּ[c] עֲלֵיהֶֽם׃
42 וְאַרְבָּעָה֙ שֻׁלְחָנֹ֣ות[a] לָעֹולָ֔ה אַבְנֵ֥י גָּזִ֖ית אֹ֣רֶךְ׀ אַמָּ֣ה אַחַ֗ת וְחֵצִי֙ וְרֹ֣חַב
אַמָּ֣ה אַחַ֔ת וְחֵצִ֖י וְגֹבַ֣ה אַמָּ֣ה אֶחָ֑ת [b]אֲלֵיהֶ֗ם[c] וַיָּנִ֙יחוּ֙[d] אֶת־הַכֵּלִ֔ים אֲשֶׁ֥ר
יִשְׁחֲט֖וּ אֶת־הָעֹולָ֥ה בָּ֛ם וְהַזָּבַ֑ח[bc]׃ 43 וְהַשְׂפָתַ֣יִם[a] טֶ֔פַח אֶחָ֖ד מוּכָנִ֥ים
בַּבַּ֖יִת סָבִ֣יב ׀ סָבִ֑יב[b] וְאֶל[d]־הַשֻּׁלְחָנֹ֥ות בְּשַׂ֖ר הַקָּרְבָּֽן[c]׃ 44 וּמִחוּצָ֣ה
לַשַּׁ֣עַר[a] הַפְּנִימִ֗י [b]לִשְׁכֹ֤ות שָׁרִים֙[b] בְּחֵצַ֣ר הַפְּנִימִ֔י אֲשֶׁ֖ר[c] אֶל־[d]כֶּ֥תֶף שַׁ֖עַר

[31] Q addidi, cf Mp sub loco. [32] Mm 2969. [33] Mm 34. [34] Mp sub loco. [35] Mm 147. [36] Mm 2101. [37] Mm 1624. [38] Mm 698. [39] Mm 2962. [40] Mm 1824. [41] Mm 651.

30 [a] 30 > pc Mss 𝔊*, dl (dttg = 29) ‖ **31** [a] cf 21[a] ‖ [b] cf 28[a] ‖ [c] = עַל ‖ [d] l מַעֲלֹו ‖ **32** [a–a] prb l הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו cf 𝔊* ‖ **33** [a] cf 21[a] ‖ **34** [a] cf 21[a] ‖ [b] frt l חֵ֫/אֶל־הֶחָ֫ cf 𝔊* et 31, sed etiam 37 ‖ [c] = עַל ‖ [d] cf 31[d] ‖ **36** [a] cf 21[a] ‖ **37** [a] 𝔊(𝔙) *καὶ τὰ αἰλαμμω*, l וְאֻלַּמּוֹ cf 31.34 ‖ [b] cf 34[b] ‖ [c] = עַל ‖ [d] cf 31[d] ‖ **38/39** [a–a] l בְּאוּלָם הַשַּׁעַר cf 𝔊Ⓢ ‖ [b–b] > 𝔊*, l וּזְ ‖ [c] = ׳עַל ‖ [d–d] > 𝔊*, l וּזְ ‖ **40** [a] = וְעַל ‖ [b] l לְאוּלָם cf v b ‖ **41** [a] cf 39[c] ‖ **42** [a] frt l הַשׁ׳ (hpgr?) ‖ [b–b] tr post 43a ‖ [c] cf 39[c] ‖ [d] l יַנִּ׳ cf Vrs ‖ [e] add? ‖ **43** [a] l והשפתים ‖ [b] cf 42[b–b] ‖ [c–c] gl? 𝔊 *καὶ ἐπὶ τὰς τραπέζας ἐπάνωθεν στέγας τοῦ καλύπτεσθαι ἀπὸ τοῦ ὑετοῦ καὶ ἀπὸ τῆς ξηρασίας* ‖ [d] = וְעַל ‖ **44** [a] prb l לֶחָצֵר ‖ [b–b] 𝔊 *δύο ἐξέδραι*, l לִשְׁכוֹת שְׁתַּיִם ‖ [c] 𝔊 *μία*, l אַחַת ‖ [d] = עַל.

ל אַמָּה׃ 16 וְחַלֹּנוֹת אֲטֻמוֹת אֶל־הַתְּאִים [a]וְאֶל אֵילֵיהֶמָּה [a]לִפְנִימָה לַשַּׁעַר
סָבִיב וְכֵן [b]לָאֻלָמוֹת וְחַלּוֹנוֹת[b] סָבִיב סָבִיב וְלִפְנִימָה [c]וְאֶל־
אֵיל[c] תְּמָרִים׃ 17 וַיְבִיאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וְהִנֵּה לְשָׁכוֹת
וְרִצְפָּה עָשׂוּי[a] לֶחָצֵר סָבִיב סָבִיב שְׁלֹשִׁים לְשָׁכוֹת אֶל[b]־הָרִצְפָּה׃
18 וְהָרִצְפָּה אֶל־כֶּתֶף הַשְּׁעָרִים לְעֻמַּת אֹרֶךְ הַשְּׁעָרִים הָרִצְפָּה
הַתַּחְתּוֹנָה׃ 19 וַיָּמָד רֹחַב מִלִּפְנֵי הַשַּׁעַר [a]הַתַּחְתּוֹנָה לִפְנֵי[a] הֶחָצֵר[b]
הַפְּנִימִי מִחוּץ מֵאָה אַמָּה הַקָּדִים [c]וְהַצָּפוֹן[c]׃ 20 וְהַשַּׁעַר[a]
אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה מָדַד[b] אָרְכּוֹ וְרָחְבּוֹ׃ 21 וְתָאָו
שְׁלוֹשָׁה מִפֹּה וּשְׁלֹשָׁה מִפֹּה וְאֵילָו וְאֻלָמּוֹ[a] הָיָה[b] כְּמִדַּת הַשַּׁעַר הָרִאשׁוֹן
חֲמִשִּׁים אַמָּה אָרְכּוֹ[c] וְרֹחַב חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים בְּאַמָּה׃ 22 וְחַלֹּנָו וְאֻלָמּוֹ[a]
וְתָמְרָו כְּמִדַּת הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ הַקָּדִים וּבְמַעֲלוֹת שִׁבְעָ יַעֲלוּ־
בּוֹ וְאֻלָמּוֹ[b] לִפְנֵיהֶם׃[c] 23 וְשַׁעַר לֶחָצֵר הַפְּנִימִי נֶגֶד הַשַּׁעַר לַצָּפוֹן
וְלַקָּדִים[a] וַיָּמָד מִשַּׁעַר אֶל־שַׁעַר מֵאָה אַמָּה׃ 24 וַיּוֹלִכֵנִי דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם
וְהִנֵּה־שַׁעַר דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם וַיָּמָד אֵילָו וְאֻלָמּוֹ[a] כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה׃
25 וְחַלֹּנִים לוֹ וּלְאֻלָמּוֹ[a] סָבִיב כַּחַלֹּנוֹת[b] הָאֵלֶּה חֲמִשִּׁים אַמָּה
אֹרֶךְ וְרֹחַב חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה׃ 26 וּמַעֲלוֹת[a] שִׁבְעָה[b] עֹלֹתָו[c] וְאֻלָמּוֹ[d]
לִפְנֵיהֶם[e] וְתִמֹרִים לוֹ אֶחָד מִפֹּה וְאֶחָד מִפֹּה אֶל־אֵילָו[f]׃ 27 וְשַׁעַר
לֶחָצֵר הַפְּנִימִי דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם וַיָּמָד מִשַּׁעַר אֶל־הַשַּׁעַר[a] דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם
מֵאָה אַמּוֹת׃ 28 וַיְבִיאֵנִי אֶל־חָצֵר[a] הַפְּנִימִי בְּשַׁעַר הַדָּרוֹם
וַיָּמָד אֶת־הַשַּׁעַר הַדָּרוֹם[b] כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה׃ 29 וְתָאָו וְאֵילָו וְאֻלָמּוֹ[a]
כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה וְחַלֹּנוֹת לוֹ וּלְאֻלָמּוֹ[a] סָבִיב סָבִיב חֲמִשִּׁים אַמָּה אֹרֶךְ

ל ושאר ויציאני אל החצר החיצונה[23]

ז פסוק[24]

ל. ל בטע

ל

ו. ואיו ק

יג מל וכל מגלה דכורת[25] ואילין[26] ק . ואלמין[26] ק . סד

ד[27] . וחלונין . ואלמין[26] ק

ותמרין[26] . ל ק

ואילמין[26] . ל ק

יד זוגין[28] . ג . ז[29]

ז[29] . איליו[26] . ואילמין[26] ק

ולאלמין[26] חד מן ג מל בליש[30]

עלותין[26] . ואלמין[26] ק

אילין[26] ק

ז[29] . יד זוגין[28] . ז[29]

ל. ב

ל. ו ואיו[26] . ואילין[26] ק . ואלמין[26] ק

ולאלמין[26] חד מן ג מל בליש

[23] Cf Cp 42 et 46. [24] Mm 855. [25] Mm 2959. [26] Mp sub loco. [27] Mm 2960. [28] Mm 565. [29] Mm 2961. [30] Mm 3671.

16 [a–a] dl || [b–b] 𝔊* *τοῖς αιλαμ θυρίδες*, l לְאֻלָמּוֹ חלונות; 𝔐 in 16—36 אֵילָם, alibi semper אוּלָם vel אֻלָם; 𝔊* ubique *αιλαμ* = אֵילָם || [c–c] l וְעַל־הָאֵילִים cf 𝔊𝔙 || **17** [a] > 𝔊*𝔖𝔙; prp עֲשׂוּיָה, sed 𝔗 – 𝔐 et cf 41,18sq || [b] – עַל || **18** [a–a] l התחתון || **19** [a] prb l וַיּוֹלִכֵנִי || [b] 𝔊 *τῆς πύλης*, l הַשַּׁעַר || [c–c] dl, gl || **20** [a] prb l אֶל־פני || [b] cf 𝔊 et 24 || [c] l וַיָּמָד (28 cf 𝔊) vel ומדד (24) || **21** [a] 𝔊*(𝔙) *καὶ τὰ αἰλαμμω*, l ואלמו; id in v sqq || [b] prp היו || [c] prb l אֹרֶךְ cf 25.29.33 || **22** [a–a] l וחלונים || [b] cf 21[a] || [c] 𝔊* *ἔσωθεν*, l לִפְנִימָה || **23** [a] prb dl, gl || **24** [a] cf 21[a] || **25** [a] cf 21[a] || [b] sic L, mlt Mss Edd כהחַ || **26** [a] cf [c] || [b] l שֶׁבַע cf 22 || [c] l מַעֲלוֹ (cf 𝔗 et 31.34.37) vel יַעֲלוּ־בוֹ (ut 22) ac antea וּבְמַעֲלוֹת (cf 𝔖𝔙) || [d] cf 21[a] || [e] cf 22[c] || [f] = עַל || **27** [a] l c mlt Mss 𝔊𝔗 שער cf 23 || **28** [a] l c 𝔗 nonn Mss הֶחָצֵר || [b] > 𝔊*𝔙, dl cf 32 || **29** [a] cf 21[a].

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיְנִיחֵנִי אֶל־[b]הַר גָּבֹהַּ מְאֹד וְעָלָיו כְּמִבְנֵה־עִיר מִנֶּגֶב׃ [c]
3 וַיָּבֵא אוֹתִי שָׁמָּה וְהִנֵּה־אִישׁ מַרְאֵהוּ[a] כְּמַרְאֵה נְחֹשֶׁת וּפְתִיל־פִּשְׁתִּים
4 בְּיָדוֹ וְקָנֶה הַמִּדָּה וְהוּא עֹמֵד בַּשָּׁעַר׃ וַיְדַבֵּר אֵלַי הָאִישׁ בֶּן־אָדָם
רְאֵה בְעֵינֶיךָ וּבְאָזְנֶיךָ שְׁמָע וְשִׂים לִבְּךָ לְכֹל אֲשֶׁר־אֲנִי מַרְאֶה אוֹתָךְ
כִּי לְמַעַן הַרְאוֹתְכָה הֻבָאתָה[a] הֵנָּה הַגֶּד אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־אַתָּה רֹאֶה
5 לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃ 5 וְהִנֵּה חוֹמָה מִחוּץ לַבַּיִת סָבִיב | וּבְיָד
הָאִישׁ קָנֵה הַמִּדָּה שֵׁשׁ־אַמּוֹת בָּאַמָּה וְטֹפַח וַיָּמָד אֶת־רֹחַב הַבִּנְיָן
קָנֶה אֶחָד וְקוֹמָה קָנֶה אֶחָד׃ 6 וַיָּבֹוא[a] אֶל־שַׁעַר[b] אֲשֶׁר פָּנָיו
דֶּרֶךְ הַקָּדִימָה [c]וַיַּעַל בְּמַעֲלֹתָו[c] וַיָּמָד[d] | אֶת־סַף הַשַּׁעַר קָנֶה אֶחָד
רֹחַב [e]וְאֶת־סַף אֶחָד קָנֶה אֶחָד רֹחַב׃ 7 וְהַתָּא קָנֶה אֶחָד אֹרֶךְ וְקָנֶה
אֶחָד רֹחַב וּבֵין[a] הַתָּאִים חָמֵשׁ אַמּוֹת[b] וְסַף [f]הַשַּׁעַר מֵאֲצֶל אוּלָם
8 הַשַּׁעַר [c]מֵהַבַּיִת קָנֶה אֶחָד׃ 8 וַיָּמָד אֶת־אֻלָם הַשַּׁעַר [d]מֵהַבַּיִת קָנֶה
9 אֶחָד׃ 9 וַיָּמָד אֶת־אֻלָם הַשַּׁעַר [cd]שְׁמֹנֶה אַמּוֹת וְאֵילָיו[e] שְׁתַּיִם אַמּוֹת
10 וְאֻלָם הַשַּׁעַר מֵהַבָּיִת׃ 10 וְתָאֵי הַשַּׁעַר דֶּרֶךְ הַקָּדִים שְׁלֹשָׁה מִזֶּה
וּשְׁלֹשָׁה מִזֶּה מִדָּה אַחַת לִשְׁלֹשְׁתָּם וּמִדָּה אַחַת לָאֵילִם מִזֶּה וּמִזֶּה׃
11 וַיָּמָד אֶת־רֹחַב פֶּתַח־הַשַּׁעַר עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ[a] הַשַּׁעַר שְׁלֹושׁ
12 עֶשְׂרֵה אַמּוֹת׃ 12 וּגְבוּל לִפְנֵי הַתָּאוֹת[a] אַמָּה אֶחָת וְאַמָּה־אַחַת גְּבוּל
13 מִזֶּה[b] וְהַתָּא שֵׁשׁ־אַמּוֹת מִזֶּה וְשֵׁשׁ אַמּוֹת מִזֶּה׃ 13 וַיָּמָד אֶת־הַשַּׁעַר
14 [a]מִגַּג הַתָּא לְגַגֹּוֵ[a] רֹחַב עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַמּוֹת פֶּתַח נֶגֶד פָּתַח׃ [ba]14 וַיַּעַשׂ
אֶת־אֵילִים[b] שִׁשִּׁים[c] אַמָּה וְאֶל־[d]אֵיל הֶחָצֵר הַשָּׁעַר[d] סָבִיב | סָבִיב׃
15 [a]וְעַל פְּנֵי[a] הַשַּׁעַר הֵיאֹתוֹן[b] עַל־לִפְנֵי אֻלָם הַשַּׁעַר הַפְּנִימִי[d] חֲמִשִּׁים

[8]Mm 2941. [9]Mm 385. [10]Mm 639. [11]Mm 1238 א. [12]Mm 2790. [13]Mp sub loco. [14]Mm 1672. [15]Mm 2565. [16]Mm 2956. [17]Mm 964. [18]Mm 1552. [19]Mm 2957. [20]Mm 879. [21]Mm 641. [22]Mm 2958 et Mm 3937.

2 [b] = עַל || [c] G *ἀπέναντι*, prp נֶגְדִּי; prb dl, gl || **3** [a] GS pr cop || **4** [a] S *'tjt*, frt l בָּאתִי (ה dttg) || **6** [a] prp וַיָּבִיאֵנִי || [b] 1 c Ms GST הַשַּׁעַר || [c–c] G *ἐν ἑπτὰ ἀναβαθμοῖς* || [d] G^{-B} + *τὸ θεε ἓξ ἔνθεν καὶ ἓξ ἔνθεν καί* || [e–e] > G*, dl (dttg) || **7/8/9** [a] G *καὶ τὸ αἱλαμ ἀνὰ μέσον* || [b] G add descriptionem alterius et tertii תא || [c–c] > G^{-A} || [d–d] > mlt Mss SV, dl (dttg); cf etiam [c–c] || [e] frt l ואילו cf SV || **11** [a] frt l וְאֹרֶךְ cf GV || **12** [a] G* *τῶν θειῶν*, l התאים || [b] G(S) + *καὶ ἔνθεν*, ins וּמִזֶּה (hpgr) || **13** [a–a] frt l מִגַּו התא cf G* *τοῖχος* || **14** [a] 14 prb dl, ex 15aγδ b + 16aα ortus esse vid || [b–b] crrp; G *καὶ τὸ αἱθριον τοῦ αιλαμ τῆς πύλης*, prb l וְעַל־פְּנֵי אֻלָם הַשַּׁעַר cf G 15aα || [c] crrp cf [a]; prb l חֲמִשִּׁים | [d–d] crrp cf [a] | **15** [a–a] prb l וּמִלִּפְנֵי cf 19 || [b] C mlt Mss ut Q, G *ἔξωθεν* || [c] 1 c 2 Mss V עד || [d] dl (cf 14[a]) an l לִפְנִימָה?

ג בסיפ. ב ומל[8]. יו וכל אל הר הכרמל דכוות[9]. ז
נא[10] יח מנה ר״פ ול מל בלישׁ. כו[11] מל ה[12] מנה. בסיפ וכל יהושע ושפטים דכוות. ב מ ב
ל בטע[13]. ג
סו. ג[14]. ג. ט.
ס מל בלשון זכר[15]
ב[16] חד חס וחד מן ב[17] מילין כת ה ס״ת. ל
ח[18] מל וכל מגלה דכוות ב מ ב
במעלותיו[13] ק
ה מל בצורת הבית[19]
ואיליו[13] ק
יא כת ה
יא כת ה
יא כת ה. ג חס בלישׁ[20]. יא כת ה
ל מל
יא כת ה
ו[21] ול בלישׁ. ל
ד בצורת הבית[22]. האיתו ל

בֶּן־אָדָם a כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי c יְהוִה b אֱמֹר לְצִפּוֹר כָּל־כָּנָף וּלְכֹל | חַיַּת
ד 18 ג. 17 הַשָּׂדֶה הִקָּבְצוּ וָבֹאוּ הֵאָסְפוּ מִסָּבִיב עַל־זִבְחִי אֲשֶׁר אֲנִי זֹבֵחַ לָכֶם
זֶבַח גָּדוֹל עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲכַלְתֶּם בָּשָׂר וּשְׁתִיתֶם דָּם: 18 בְּשַׂר 18
ה 19 גִּבּוֹרִים תֹּאכֵלוּ וְדַם־נְשִׂיאֵי הָאָרֶץ תִּשְׁתּוּ אֵילִים כָּרִים וְעַתּוּדִים
ל. ד פָּרִים a מְרִיאֵי בָשָׁן a כֻּלָּם: 19 וַאֲכַלְתֶּם־חֵלֶב לְשָׂבְעָה וּשְׁתִיתֶם דָּם 19
ל לְשִׁכָּרוֹן מִזִּבְחִי אֲשֶׁר זָבַחְתִּי לָכֶם: 20 וּשְׂבַעְתֶּם עַל־שֻׁלְחָנִי סוּס 20
יז. 20 ו וָרֶכֶב a גִּבּוֹר וְכָל־אִישׁ מִלְחָמָה נְאֻם אֲדֹנָי b יְהוִה: 21 וְנָתַתִּי אֶת־כְּבוֹדִי 21
ל. יז. 21 בַּגּוֹיִם וְרָאוּ כָל־הַגּוֹיִם אֶת־מִשְׁפָּטִי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וְאֶת־יָדִי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי
ח בָהֶם: 22 וְיָדְעוּ בֵית יִשְׂרָאֵל כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם מִן־הַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה: 23 וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם a כִּי בַעֲוֹנָם גָּלוּ בֵּית־יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר מָעֲלוּ־ 23 ס כה. 24
ו 22 חס ב מגה בלישׁ. ב 23 בִי וָאַסְתִּר פָּנַי מֵהֶם וָאֶתְּנֵם בְּיַד צָרֵיהֶם וַיִּפְּלוּ בַחֶרֶב כֻּלָּם:
ל. ל. כה חס בסיפ. כה 22 חס ב מגה בלישׁ 24 כְּטֻמְאָתָם וּכְפִשְׁעֵיהֶם עָשִׂיתִי אֹתָם a וָאַסְתֵּר פָּנַי מֵהֶם: ס
כג בטע בסיפ. פט. שבות ק 25 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי a יְהוִה עַתָּה אָשִׁיב אֶת שְׁבִית b יַעֲקֹב וְרִחַמְתִּי
ב חד חס וחד מל כָּל־c בֵּית יִשְׂרָאֵל וְקִנֵּאתִי לְשֵׁם קָדְשִׁי: 26 וְנָשׂוּ a אֶת־כְּלִמָּתָם וְאֶת־
ה בסיפ כָּל־b מַעֲלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ־בִי בְּשִׁבְתָּם עַל־אַדְמָתָם לָבֶטַח וְאֵין מַחֲרִיד:
כה חס בסיפ 27 בְּשׁוּבִי אוֹתָם מִן־הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי אֹתָם מֵאַרְצוֹת אֹיְבֵיהֶם
ל. ח וְנִקְדַּשְׁתִּי בָם לְעֵינֵי a הַגּוֹיִם רַבִּים a: 28 וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
כה חס בסיפ. ה. ל. ה בסיפ 24 בְּהַגְלוֹתִי a אֹתָם אֶל־הַגּוֹיִם b וְכִנַּסְתִּים עַל־אַדְמָתָם וְלֹא־אוֹתִיר עוֹד
ב ובטע. יג 25 וכל מלכים ישעיה וירמיה דכות ב מ יא מֵהֶם שָׁם b: 29 וְלֹא־אַסְתִּיר עוֹד פָּנַי מֵהֶם אֲשֶׁר שָׁפַכְתִּי אֶת־רוּחִי עַל־ 29
בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי a יְהוִה: ס
ב׳. ל ה 40 1 בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וַחֲמֵשׁ שָׁנָה לְגָלוּתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ 40
ה. ב וחס 3 בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר אֲשֶׁר הֻכְּתָה הָעִיר בְּעֶצֶם | הַיּוֹם הַזֶּה הָיְתָה
נא 4. יח ס״פ ד 5 מנה בסיפ. ד 6 ב מל וב חס 7. ד עָלַי יַד־יְהוָה וַיָּבֵא אֹתִי שָׁמָּה a: 2 בְּמַרְאוֹת אֱלֹהִים הֱבִיאַנִי a אֶל־ 2

17 Mm 2381. 18 Mm 2954. 19 Mm 2338. 20 Mm 1520. 21 Mm 2362. 22 Mm 2105. 23 Mm 2955. 24 Mp sub loco. 25 Mm 324. Cp 40 1 Mp sub loco. 2 Mm 2840. 3 Mm 2925. 4 Mm 639. 5 Mm 2908. 6 Mm 340. 7 Mm 1099.

17 a **G**^{L} + *εἶπον* cf 7,2^{a} || b–b **S** tr post הַשָּׂדֶה || c > **G***, add || **18** a–a **G** *ἐστεατωμένοι* = מְרִיאִים, **V** *et altilium et pinguium* || **20** a **G**(**S**V) *καὶ ἀναβάτην* = וְרֹכֵב? || b > **G***, add || **23** a **G** *πάντα τὰ ἔθνη* || **24** a prb l אֶתֵּם || **25** a > **G***, add || b **C** mlt Mss ut Q || c 2 Mss עַל cf **G** *τὸν οἶκον* || **26** a pc Mss Vrs וְנָשְׂאוּ, l וְנָשׂוּ || b > pc Mss **G***; **S** tr ante כלמתם || **27** a–a l aut c pc Mss גוים רבים (cf **S**T**V**) aut c **G*** sol הגוים || **28** a **G** *ἐν τῷ ἐπιφανῆναί με* = בְּהִגָּלוֹתִי || b–b > **G*** || **29** a > Ms **G***, add || **Cp 40,1** a > **G*****S**^{W} || **2** a > **G*****S**^{W}.

וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה הִנֵּנִי אֵלֶיךָ[b] גּוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל׃
2 וְשֹׁבַבְתִּיךָ וְשִׁשֵּׁאתִיךָ[a] וְהַעֲלִיתִיךָ מִיַּרְכְתֵי צָפוֹן וַהֲבִאוֹתִךָ עַל־הָרֵי
3 יִשְׂרָאֵל׃ וְהִכֵּיתִי קַשְׁתְּךָ מִיַּד שְׂמֹאוֹלֶךָ וְחִצֶּיךָ מִיַּד יְמִינְךָ אַפִּיל׃
4 עַל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל תִּפּוֹל אַתָּה וְכָל־אֲגַפֶּיךָ וְעַמִּים[a] אֲשֶׁר אִתָּךְ לְעַיִט
5 צִפּוֹר כָּל־כָּנָף וְחַיַּת[b] הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךָ לְאָכְלָה׃ 5 עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
6 תִּפֹּל כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה׃ 6 וְשִׁלַּחְתִּי־אֵשׁ בְּמָגוֹג[a] וּבְיֹשְׁבֵי
7 הָאִיִּים לָבֶטַח וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ 7 וְאֶת־שֵׁם קָדְשִׁי אוֹדִיעַ בְּתוֹךְ[d]
עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְלֹא־אַחֵל אֶת־שֵׁם־קָדְשִׁי עוֹד וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם[e] כִּי־אֲנִי יְהוָה[g]
8 קָדוֹשׁ בְּיִשְׂרָאֵל׃[a] 8 הִנֵּה בָאָה[c] וְנִתְּנָתָה נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה הוּא הַיּוֹם
9 אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי׃ 9 וְיָצְאוּ יֹשְׁבֵי | עָרֵי יִשְׂרָאֵל וּבִעֲרוּ[a] וְהִשִּׂיקוּ[a] בְּנֶשֶׁק
וּמָגֵן[b] וְצִנָּה[c] בְּקֶשֶׁת וּבְחִצִּים וּבְמַקֵּל יָד וּבְרֹמַח וּבִעֲרוּ בָהֶם אֵשׁ שֶׁבַע
10 שָׁנִים׃ 10 וְלֹא־יִשְׂאוּ עֵצִים מִן־הַשָּׂדֶה וְלֹא[c] יַחְטְבוּ מִן־הַיְעָרִים כִּי
בַנֶּשֶׁק יִבְעֲרוּ־אֵשׁ וְשָׁלְלוּ אֶת־שֹׁלְלֵיהֶם וּבָזְזוּ אֶת־בֹּזְזֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי[a]
11 יְהוִה׃ ס 11 וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא אֶתֵּן לְגוֹג | מְקוֹם־שָׁם[a] קֶבֶר בְּיִשְׂרָאֵל
גֵּי הָעֹבְרִים[b] קִדְמַת הַיָּם[c] וְחֹסֶמֶת הִיא אֶת־הָעֹבְרִים[c] וְקָבְרוּ שָׁם אֶת־
12 גּוֹג וְאֶת־כָּל־הֲמוֹנָה וְקָרְאוּ גֵּיא הֲמוֹן גּוֹג׃ 12 וְקָבְרוּם בֵּית יִשְׂרָאֵל
13 לְמַעַן טַהֵר אֶת־הָאָרֶץ שִׁבְעָה חֳדָשִׁים׃ 13 וְקָבְרוּ[a] כָּל־עַם הָאָרֶץ
14 וְהָיָה לָהֶם לְשֵׁם יוֹם הִכָּבְדִי נְאֻם אֲדֹנָי[b] יְהוִה׃ 14 וְאַנְשֵׁי תָמִיד יַבְדִּילוּ
עֹבְרִים בָּאָרֶץ מְקַבְּרִים[a] אֶת־הָעֹבְרִים אֶת־הַנּוֹתָרִים עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ
15 לְטַהֲרָהּ מִקְצֵה שִׁבְעָה־חֳדָשִׁים יַחְקֹרוּ׃ 15 וְעָבְרוּ הָעֹבְרִים בָּאָרֶץ
וְרָאָה עֶצֶם אָדָם וּבָנָה אֶצְלוֹ צִיּוּן עַד קָבְרוּ אֹתוֹ הַמְקַבְּרִים אֶל־גֵּיא
16 הֲמוֹן גּוֹג׃ 16 וְגַם שֵׁם־עִיר הֲמוֹנָה[a] וְטִהֲרוּ[b] הָאָרֶץ׃ ס 17 וְאַתָּה[c]

ב׳. מה׳ כת א לא קר וכ׳ בליש. ב חד חס וחד מל׳ ב׳
ב חד חס וחד מל׳ ג
ח׳ מל בליש. ג׳ פסוק בסיק וכל כל
ח מל בליש. ג
ד׳ ר״פ בסיק׳. ב
ז׳. ב. ל
ב. ל. ל. ב
ד. כ. ל
ל
ח בטע׳
ט כת ק׳. ל
המנון חד מן ד׳ כת כן ק בליש. ל
ל
ל. יח׳. ד׳ מנה ר״פ
ב׳ פסוק את את ומילה תדה ביניה. ט מנה בבויא. ל׳. ה
ל׳. ל
ל. ל׳
ל׳. ל. נג בסיק

Cp 39 [1] Mm 898. [2] Mm 2949. [3] Mm 1712. [4] Mm 309. [5] Mm 1059. [6] Mm 2869. [7] Mm 1281. [8] Mm 4137. [9] Mm 3989. [10] Mm 2917, Q addidi, cf 32,31 et 32,32 et Mp sub loco. [11] Mm 2952. [12] Mm 88. [13] Mm 2953. [14] Mm 2931. [15] Mp sub loco. [16] Mm 1989.

Cp 39,1 [a] > G*, add ‖ [b] = עָלֶיךָ ‖ **2** [a] T *w't'jnk* = וְהַשְׁאִתִיךָ? ‖ **4** [a] mlt Mss ŚT + רַבִּים ‖ [b] 2 Mss G חַ֫כְלֵי, Ms חלחית, T^Edd *wlḥjt*, l וּלְחִית ‖ **5** [a] > G*, add ‖ **6** [a] G* *Γωγ* ‖ **7** [a–a] pc Mss G*ŚV קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל, l וּ ‖ **8** [a] > 2 Mss G*, add ‖ **9** [a] > G* ‖ [b] Ms ובמגן, T *b'gljn*, prb l בְּמָגֵן ‖ [c] G(ŚV) *καὶ κοντοῖς*, prp וּבַחֲנִית ‖ **10** [a] > 2 Mss G*, add ‖ **11** [a] GGV שֵׁם ‖ [b] prp הָעֹבְרִים cf K ‖ [c–c] G(Ś) *καὶ περιοικοδομήσουσι τὸ περιστόμιον τῆς φάραγγος*, frt l וְחָסְמוּ אֶת־הַגַּיְא ‖ **13** [a] G(Ś) + *αὐτούς* וּקְבָרוּם ut 12 ‖ [b] > Ms G*Ś^W, add ‖ **14** [a–a] > G*Ś, dl ‖ **16** [a–a] gl? ‖ [b] G *καὶ καθαρισθήσεται* = וְטָהֲרָה?

ל.ל הַשַּׁקְטִים יֹשְׁבֵי לָבֶטַח כֻּלָּם יֹשְׁבִים בְּאֵין חוֹמָה וּבְרִיחַ וּדְלָתַיִם אֵין
כז בסוק דאית בהון א״ב. ז סוק על אל על. ל
לָהֶם׃ 12 לִשְׁלֹל שָׁלָל וְלָבֹז בַּז לְהָשִׁיב יָדְךָ[a] עַל־חׇרְבוֹת נוֹשָׁבֶת וְאֶל־[b] 12
ל.ב ומל[9] עַם מְאֻסָּף מִגּוֹיִם עֹשֶׂה[c] מִקְנֶה וְקִנְיָן[d] יֹשְׁבֵי עַל־טַבּוּר הָאָרֶץ׃ 13 שְׁבָא 13
ל זקף קמ בג״ד. ל וּדְדָן וְסֹחֲרֵי[a] תַרְשִׁישׁ וְכׇל־כְּפִירֶיהָ[b] יֹאמְרוּ לְךָ הֲלִשְׁלֹל שָׁלָל אַתָּה
ל.ב.כד בָּא הֲלָבְזֹז בַּז הִקְהַלְתָּ קָהָלֶךָ לָשֵׂאת | כֶּסֶף וְזָהָב לָקַחַת מִקְנֶה וְקִנְיָן[c]
לִשְׁלֹל שָׁלָל גָּדוֹל׃ ס 14 לָכֵן הִנָּבֵא בֶן־אָדָם וְאָמַרְתָּ לְגוֹג כֹּה 14
נ[10] אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה הֲלוֹא | בַּיּוֹם הַהוּא בְּשֶׁבֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל לָבֶטַח תֵּדָע׃
נ[11] 15 וּבָאתָ מִמְּקוֹמְךָ מִיַּרְכְתֵי צָפוֹן אַתָּה וְעַמִּים רַבִּים אִתָּךְ רֹכְבֵי 15
נ סוּסִים כֻּלָּם קָהָל גָּדוֹל וְחַיִל רָב׃ 16 וְעָלִיתָ עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל כֶּעָנָן 16
נ בחד חס וחד מל[12]. נ[13] לְכַסּוֹת הָאָרֶץ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּהְיֶה וַהֲבִאוֹתִיךָ עַל־אַרְצִי לְמַעַן
ח בטע בסיפ[14] דַּעַת הַגּוֹיִם[a] אֹתִי בְּהִתְקַדְּשִׁי בְךָ לְעֵינֵיהֶם גּוֹג׃[b] ס 17 כֹּה־אָמַר 17
ל ומל[15] אֲדֹנָי[a] יְהוִה[b] הַאַתָּה[c] הוּא אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי בְּיָמִים קַדְמוֹנִים בְּיַד עֲבָדַי
נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּבְּאִים[d] בַּיָּמִים[e] הָהֵם שָׁנִים[e] לְהָבִיא אֹתְךָ עֲלֵיהֶם׃ ס
יד[16] מל וכל שמואל וכתיב דכות ב מ ה. ו בסיפ 18 וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא בְּיוֹם בּוֹא גוֹג עַל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה 18
תַּעֲלֶה חֲמָתִי בְּאַפִּי׃ 19 וּבְקִנְאָתִי[a] בְּאֵשׁ־עֶבְרָתִי דִּבַּרְתִּי אִם־לֹא | 19
ו בסיפ. ז בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה רַעַשׁ גָּדוֹל עַל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃ 20 וְרָעֲשׁוּ מִפָּנַי דְּגֵי 20
ה פסוק וכל וכל וכל[17]. ב הַיָּם וְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְחַיַּת הַשָּׂדֶה וְכׇל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאֲדָמָה וְכׇל־
ל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה וְנֶהֶרְסוּ הֶהָרִים וְנָפְלוּ הַמַּדְרֵגוֹת[a] וְכׇל־
ח מל בלישׁ. ל חוֹמָה לָאָרֶץ תִּפּוֹל׃ 21 וְקָרָאתִי עָלָיו לְכׇל־[a]הָרַי חֶרֶב[a] נְאֻם אֲדֹנָי[b] 21
ג.ב.ה יְהוִה חֶרֶב אִישׁ בְּאָחִיו תִּהְיֶה׃ 22 וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתּוֹ בְּדֶבֶר וּבְדָם וְגֶשֶׁם 22
י.ב.ל שׁוֹטֵף וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ אֵשׁ וְגָפְרִית אַמְטִיר עָלָיו וְעַל־אֲגַפָּיו וְעַל־עַמִּים
ל.ל.ב רַבִּים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ 23 וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי לְעֵינֵי גּוֹיִם רַבִּים 23
נג בסיפ. ל וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ ס 39 1 וְאַתָּה בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא עַל־גּוֹג 39

[9]Mm 2948. [10]Mm 1471. [11]Mm 2373. [12]Mm 2949. [13]Mm 2950. [14]Mm 2911. [15]Mp sub loco. [16]Mm 169. [17]Mm 2951.

12 [a] G *χεῖρά μου* ‖ [b] Ms Seb לַעַל ‖ [c] G^{-L}ŚT pl = עֹשֵׂי ‖ [d] > G* cf 13^{c} ‖ **13** [a] prp וסחריה. [b] GΘ′ (Ś) *καὶ πᾶσαι αἱ κῶμαι αὐτῶν* = וכל־כפריה; prp וכל־רכליה ‖ [c] > G* cf 12^{d} ‖ [d] > G* ‖ **14** [a] > G*, add ‖ [b] G *ἐγερθήσῃ*, prb l תֵּעֹר ‖ **16** [a] pc Mss G בְּכָל־הַגּ׳ ‖ [b]–[b] > G*Ś cf 17^{b} ‖ **17** [a] > G*, add ‖ [b] G* + *τῷ Γωγ* ‖ [c] prb l אתה cf GV ‖ [d] > G* ‖ [c]–[c] prp הָרִאשֹׁנִים vel dl שנים ‖ **18** [a] > G*, add ‖ [b] > G*; T *whmtj* cf G^{L} *καὶ ἡ ὀργή μου* ‖ **19** [a] G *καὶ ὁ ζῆλός μου* ·· וקנאתי et cj c 18 ‖ **20** [a] Ś(T) *mgdl'*, frt l הַמִּגְדָּלוֹת ‖ **21** [a]–[a] G* *φόβον*, prp חֶרְדָּה ‖ [b] > G*, add.

אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם וּבְמִשְׁפָּטַי יֵלֵכוּ וְחֻקֹּתַי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אוֹתָם׃
25 וְיָשְׁבוּ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְיַעֲקֹב אֲשֶׁר יָשְׁבוּ־בָהּ
אֲבוֹתֵיכֶם[a] וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ הֵמָּה [b]וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד־עוֹלָם[b] וְדָוִד ל
עַבְדִּי נָשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם׃ 26 וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית שָׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם ה בסיפ[32] . ד בליש[33]
יִהְיֶה אוֹתָם[a] [b]וְנָתַתִּים וְהִרְבֵּיתִי אוֹתָם[b] וְנָתַתִּי אֶת־מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם ל
לְעוֹלָם׃ 27 וְהָיָה מִשְׁכָּנִי עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ־ ג[34]
סכנ[32] לִי לְעָם׃ 28 וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדֵּשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל בִּהְיוֹת
מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם׃ ס

38 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־גּוֹג כד . ל
3 [a]אֶרֶץ הַמָּגוֹג[a] נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבַל וְהִנָּבֵא עָלָיו׃ 3 וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר ל
4 אֲדֹנָי[a] יְהוִה הִנְנִי אֵלֶיךָ[b] גּוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל׃ 4 [a]וְשׁוֹבַבְתִּיךָ ב
וְנָתַתִּי חַחִים בִּלְחָיֶיךָ[a] וְהוֹצֵאתִי אוֹתְךָ וְאֶת־כָּל־חֵילֶךָ סוּסִים וּפָרָשִׁים יז מל בליש[1]
5 לְבֻשֵׁי מִכְלוֹל כֻּלָּם קָהָל רָב[b] צִנָּה וּמָגֵן תֹּפְשֵׂי חֲרָבוֹת[b] כֻּלָּם׃ 5 [b]פָּרַס לג קמ[2]
6 כּוּשׁ וּפוּט אִתָּם[a] כֻּלָּם מָגֵן וְכוֹבָע׃ 6 גֹּמֶר וְכָל־אֲגַפֶּיהָ בֵּית תּוֹגַרְמָה לז . ג פסוק בסיפ וכל בל[3]
7 יַרְכְתֵי[a] צָפוֹן וְאֶת־כָּל־[b]אֲגַפָּיו עַמִּים רַבִּים אִתָּךְ׃ 7 הָכֵן וְהָכֵן לְךָ ל . ל[4] . ב חד חפ וחד מל[5] ז זקף קמ בנ״ך[6]
8 אַתָּה וְכָל־קְהָלֶךָ הַנִּקְהָלִים עָלֶיךָ[a] וְהָיִיתָ לָהֶם[b] לְמִשְׁמָר׃ 8 מִיָּמִים ב
רַבִּים תִּפָּקֵד בְּאַחֲרִית הַשָּׁנִים תָּבוֹא[a] | אֶל־אֶרֶץ | מְשׁוֹבֶבֶת מֵחֶרֶב ב . ל
מְקֻבָּצַת מֵעַמִּים רַבִּים [b]עַל הָרֵי[c] יִשְׂרָאֵל[b] [d]אֲשֶׁר־הָיוּ לְחָרְבָּה תָּמִיד ל
9 וְהִיא מֵעַמִּים הוּצָּאָה[d] וְיָשְׁבוּ לָבֶטַח כֻּלָּם׃ 9 וְעָלִיתָ כַּשֹּׁאָה תָּבוֹא ל . ל
כְּעָנָן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ תִּהְיֶה[a] אַתָּה וְכָל־אֲגַפֶּיךָ וְעַמִּים רַבִּים אוֹתָךְ[b]׃ ס ב . ג[a] . ט מל בלשון זכר[5]
10 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יַעֲלוּ דְבָרִים עַל־לְבָבֶךָ ה בטע בסיפ . ב[6]
11 וְחָשַׁבְתָּ מַחֲשֶׁבֶת רָעָה׃ 11 וְאָמַרְתָּ אֶעֱלֶה עַל־אֶרֶץ פְּרָזוֹת אָבוֹא[a] ט וכל על ארץ מצרים דאורית דכות[7] . ג[8]

[32]Mp sub loco. [33]Mm 2831. [34]Mm 756. Cp **38** [1]Mm 541. [2]Mm 264. [3]Mp sub loco. [4]Mm 2373. [5]Mm 2565. [6]Mm 1219. [7]Mm 2946. [8]Mm 2947.

25 [a] l הֵם– cf GS || [b–b] > G* || **26** [a] mlt Mss אתם, prb l אִתָּם || [b–b] > G*, prb dl || **Cp 38,2** [a–a] G(S) *καὶ τὴν γῆν τοῦ Μαγωγ*; > G[62], prb dl (gl) || **3** [a] > G*, add || [b] = עָלַיִךְ || **4** [a–a] > G*, add || [b–b] G* *πέλται καὶ περικεφαλαῖαι καὶ μάχαιραι* || [c] > G*Y || **5** [a] > G* cf אתך 6 | **6** [a] G *ἀπ' ἐσχάτου* S *wšpwlj* || [b–b] prb l c pc Mss G* וכל || **7** [a] = אֵלַיִךְ || [b] G *μοι*, prb l לִי || **8** [a] S huc tr [b–b] et add cop || [b–b] cf [a], frt add || [c] G *γῆν* || [d–d] > S, frt add || **9** [a] dl? cf SY || [b] l c nonn Mss Vrs אִתָּךְ || **10** [a] > G*, add || **11** [a] prb ins עַל.

יג בסיפ . ז אֲלֵיהֶם[a] כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי[b] יְהוִה הִנֵּה ׀ אֲנִי פֹתֵחַ אֶת־קִבְרוֹתֵיכֶם וְהַעֲלֵיתִי
ח אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי[c] וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃ ס
13 וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּפִתְחִי אֶת־קִבְרוֹתֵיכֶם וּבְהַעֲלוֹתִי אֶתְכֶם 13
ג ומל[13] . ג[14] ב מנה בסיפ 14 מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי[a] ׃ וְנָתַתִּי רוּחִי בָכֶם וְחְיִיתֶם וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם עַל־ 14
ו . ה . ד . ד בסיפ[15] אַדְמַתְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי נְאֻם־יְהוָה׃ פ
נב בסיפ 15 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 16 וְאַתָּה[a] בֶּן־אָדָם קַח־לְךָ עֵץ 15 16
ל בסיפ[16] . חברין[k] חד מן ד[17] בליש אֶחָד[b] וּכְתֹב עָלָיו לִיהוּדָה וְלִבְנֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו׃ וּלְקַח[d] עֵץ אֶחָד[e] 16
ה מל[19] . ח . יב[20] . חברין[k] חד מן ד[17] בליש וּכְתֹב עָלָיו לְיוֹסֵף[f] עֵץ אֶפְרַיִם[g] וְכָל־[g]בֵּית[h] יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו׃ 17 וְקָרֵב 17
כה חס בסיפ . ל[21] . ב ר״ם[22] אֹתָם אֶחָד אֶל־אֶחָד לְךָ לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ לַאֲחָדִים[a] בְּיָדֶךָ׃ 18 וְכַאֲשֶׁר[a] 18
כט חס בנביא[23] . יב בסע בסיפ . ז . ח[24] יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ בְּנֵי עַמְּךָ לֵאמֹר[b] ׀ הֲלוֹא־תַגִּיד לָנוּ מָה־אֵלֶּה לָךְ׃ 19 דַּבֵּר[a] 19
אֲלֵהֶם כֹּה־אָמַר ׀ אֲדֹנָי[b] יְהוִה הִנֵּה ׀ אֲנִי לֹקֵחַ אֶת־עֵץ[c] יוֹסֵף[d] אֲשֶׁר
חברין[k] חד מן ד[17] בליש בְּיַד־אֶפְרַיִם[d] וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו[e] וְנָתַתִּי אוֹתָם[f] עָלָיו אֶת[g]־עֵץ[c]
ל וחס[25] יְהוּדָה וַעֲשִׂיתִם[h] לְעֵץ אֶחָד[i] וְהָיוּ אֶחָד בְּיָדִי[hk]׃ 20 וְהָיוּ הָעֵצִים אֲשֶׁר־ 20
יא[26] . ג[27] . יב בסע בסיפ תִּכְתֹּב עֲלֵיהֶם בְּיָדֶךָ לְעֵינֵיהֶם׃ 21 וְדַבֵּר ׀ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר ׀ אֲדֹנָי[a] 21
ז . ח[28] . יח[29] ט מנה בסיפ יְהוִה הִנֵּה ׀ אֲנִי לֹקֵחַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּין הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הָלְכוּ־שָׁם
כה חס בסיפ . ב . כה חס בסיפ וְקִבַּצְתִּי אֹתָם מִסָּבִיב וְהֵבֵאתִי אוֹתָם אֶל־אַדְמָתָם׃ 22 וְעָשִׂיתִי אֹתָם 22
ג מיחד דמט״ע[29] . כט וכל משיחה מצרים אשור ישראל דכוה[30] לְגוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ[a] בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ[b] אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם לְמֶלֶךְ[c]
יהיו ק חד מן ז בליש כת ה וחד מן יד[31] כת ה וקר ו וְלֹא יִהְיוּ[d]־עוֹד לִשְׁנֵי גוֹיִם וְלֹא יֵחָצוּ עוֹד לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד[e]׃
ב . ב 23 וְלֹא יִטַּמְּאוּ[a] עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם ׀[b]וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם וּבְכֹל פִּשְׁעֵיהֶם[b] וְהוֹשַׁעְתִּי 23
כה חס בסיפ אוֹתָם מִכֹּל מוֹשְׁבֹתֵיהֶם[c] אֲשֶׁר חָטְאוּ בָהֶם וְטִהַרְתִּי אוֹתָם וְהָיוּ־לִי
ה . ל מל לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃ 24 וְעַבְדִּי דָוִד[a] מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם וְרוֹעֶה 24

[13] Mm 2942. [14] Mm 2873. [15] Mm 2459. [16] Mm 2435. [17] Mm 2374. [18] Mm 4202. [19] Mm 2651. [20] Mm 1447. [21] Mm 208. [22] Mm 374. [23] Mm 1954. [24] Mm 201. [25] Mm 46. [26] Mm 2041. [27] Mm 2042. [28] Mm 953. [29] Mm 2945. [30] Mm 958. [31] Mm 782.

12 [a] > Ms 𝔊* ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ [c] > 𝔊*𝔖, add ‖ **13** [a] > 𝔖 ‖ **16** [a] > Ms 𝔊* ‖ [b] > 𝔊* cf [c] ‖ [c] mlt Mss ריו– ut Q cf Vrs ‖ [d] prb l וְקַח־לְךָ cf 𝔊 ‖ [e] prp אַחֵר cf 𝔊𝔖𝔙, l 𝔐 ‖ [f–f] add? ‖ [g] l c Ms וּלְכל ‖ [h] Ms 𝔊𝔖 בְּנֵי cf 3,1[b] ‖ **17** [a] prp לְאַחַד ‖ **18** [a] 𝔊 *καὶ ἔσται ὅταν* = וְהָיָה כאשר cf 19[a] ‖ [b] > 𝔊*𝔖 ‖ **19** [a] 𝔊(𝔙) *καὶ ἐρεῖς* = cf 19 ‖ [b] > Ms 𝔊*, add ‖ [c] 𝔊(𝔗) *τὴν φυλήν* ‖ [d–d] dl, gl ‖ [e] ut 16[c] ‖ [f] dl ‖ [g–g] 𝔊(𝔖) *ἐπί* = עַל ‖ [h–h] 𝔊* *καὶ ἔσονται εἰς ῥάβδον μίαν ἐν τῇ χειρὶ Ιουδα* ‖ [i] nonn Mss לְאַחֲדִים, pc Mss לָאַחֲדִים cf 17 ‖ [k] Ms 𝔙 בידו cf [h–h] ‖ **21** [a] > 𝔊*, add ‖ **22** [a] 𝔊 *ἐν τῇ γῇ μου καί*, frt l בְּאַרְצִי cf 25aβ ‖ [b] 𝔊 *καὶ ἄρχων* cf 24[a] ‖ [c] > 𝔊*𝔖 ‖ [d] mlt Mss יהי ut Q cf Vrs ‖ [e] > 𝔊𝔖𝔙, dl ‖ **23** [a] sic L, mlt Mss Edd יט׳ ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c] mlt Mss משבתם Ms משבתם; l מִשּׁוֹבֹתֵיהֶם ‖ **24** [a] 𝔊 *ἄρχων* cf 25.

סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי ׀ אֲנִי יְהוָה בָּנִיתִי הַנִּהֳרָסוֹת נָטַעְתִּי[a] הַנּוֹשָׁמָה אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃ ס 37 כֹּה אָמַר[a] אֲדֹנָי יְהוִה עוֹד זֹאת אִדָּרֵשׁ

לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אַרְבֶּה אֹתָם כַּצֹּאן אָדָם׃ 38 כְּצֹאן קֶדָשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַ͏ִם בְּמוֹעֲדֶיהָ כֵּן תִּהְיֶינָה הֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן אָדָם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ ס

37 1 הָיְתָה[a] עָלַי יַד־יְהוָה וַיּוֹצִאֵנִי בְרוּחַ יְהוָה וַיַּנִּיחֵנִי בְּתוֹךְ

2 הַבִּקְעָה וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת[b]׃ 2 וְהֶעֱבִירַנִי עֲלֵיהֶם סָבִיב ׀ סָבִיב

3 וְהִנֵּה רַבּוֹת מְאֹד עַל־פְּנֵי הַבִּקְעָה וְהִנֵּה יְבֵשׁוֹת מְאֹד׃ 3 וַיֹּאמֶר אֵלָי

בֶּן־אָדָם הֲתִחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וָאֹמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה אַתָּה יָדָעְתָּ׃

4 וַיֹּאמֶר אֵלַי[a] הִנָּבֵא עַל־הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם הָעֲצָמוֹת

5 הַיְבֵשׁוֹת שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה׃ 5 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה לָעֲצָמוֹת

6 הָאֵלֶּה הִנֵּה אֲנִי מֵבִיא בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם[b]׃ 6 וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם גִּדִים

וְהַעֲלֵתִי עֲלֵיכֶם בָּשָׂר וְקָרַמְתִּי עֲלֵיכֶם עוֹר וְנָתַתִּי בָכֶם רוּחַ[a] וִחְיִיתֶם

7 וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ 7 וְנִבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי[a] וַיְהִי־קוֹל[b] כְּהִנָּבְאִי[c]

8 וְהִנֵּה־רַעַשׁ וַתִּקְרְבוּ[d] עֲצָמוֹת[e] עֶצֶם אֶל־עַצְמוֹ׃ 8 וְרָאִיתִי וְהִנֵּה־

עֲלֵיהֶם גִּדִים וּבָשָׂר עָלָה וַיִּקָּרֶם[a] עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְמָעְלָה וְרוּחַ אֵין

בָּהֶם׃ 9 וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא אֶל־הָרוּחַ הִנָּבֵא בֶן־אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל־

הָרוּחַ כֹּה־אָמַר ׀ אֲדֹנָי[a] יְהוִה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ[b] וּפְחִי

בָּהֲרוּגִים הָאֵלֶּה וְיִחְיוּ׃ 10 וְהִנַּבֵּאתִי[a] כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי וַתָּבוֹא בָהֶם הָרוּחַ

וַיִּחְיוּ וַיַּעַמְדוּ עַל־רַגְלֵיהֶם חַיִל גָּדוֹל מְאֹד־מְאֹד׃ ס 11 וַיֹּאמֶר

אֵלַי בֶּן־אָדָם הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה הִנֵּה[a] אֹמְרִים

12 יָבְשׁוּ עַצְמוֹתֵינוּ וְאָבְדָה[b] תִקְוָתֵנוּ נִגְזַרְנוּ לָנוּ[c]׃ 12 לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ

37 Mm 2940. Cp 37 1 Mm 2522. 2 Mp sub loco. 3 Mm 2941. 4 Mm 2943. 5 Mp sub loco. 6 Mm 2942. 7 Mm 2811. 8 Mm 3454. 9 Mm 445. 10 Mm 527. 11 Mm 2860. 12 Mm 2944.

36 [a] 2 Mss GSV וְנִ֫ || **37** [a] > Ms G*, add || **Cp 37,1** [a] G(S) *καὶ ἐγένετο* || [b] G^{-967} (T) + *ἀνθρωπίνων* || **3** [a] > G*, add || **4** [a] pc Mss G^{OL}L + בֶּן־אָדָם cf 17,12[a] || **5** [a] > Ms G*, add || [b] G *ζωῆς*, l וּ֫ || **6** [a] G + *μου*, l וּ֫ || **7** [a] pc Mss GSV וַיְהִ֫י cf 10 || [b] > Ms G*, frt dl || [c] frt l c mlt Mss GT^{fMs} בְּהִ֫ || [d] G *καὶ προσήγαγε*, frt l c Seb || [e] > 2 Mss, frt l c 2 Mss G הָ֫עֶ || **8** [a] prb l וַיִּקָּרֶם cf GSV || **9** [a] > G*, add || [b] > G* || [c] mlt Mss וְחָיִי || **10** [a] pc Mss וְהִתְנַבֵּ֫, prp וְנִבֵּ֫ || **11** [a] pc Mss וְהִ֫, G* *καὶ αὐτοί*, T *h'nwn*, V *ipsi*; prb l וְהֵ֫נָּם || [b] l c mlt Mss GT אבדה || [c–c] prp גָּזַר נִגְזַר֫נוּ.

בְּאַרְצוֹת כִּדְרָכָם וְכַעֲלִילוֹתָם שִׁפַּטְתִּים׃ 20 וַיָּבֹוא[a] אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־ 20
בָּאוּ[c] שָׁם וַיְחַלְלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי בֶּאֱמֹר לָהֶם עַם־יְהוָה אֵלֶּה וּמֵאַרְצוֹ
יָצָאוּ׃ 21 וָאֶחְמֹל עַל־שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלְּלוּהוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם 21
אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה׃ 22 לָכֵן אֱמֹר[c] לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] 22
יְהוִה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־לְשֵׁם־קָדְשִׁי אֲשֶׁר
חִלַּלְתֶּם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם׃ 23 וְקִדַּשְׁתִּי אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְחֻלָּל 23
בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּתוֹכָם וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה[a] בְּהִקָּדְשִׁי בָכֶם[b] לְעֵינֵיהֶם[c]׃ 24 וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם 24
וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל־[a]הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַתְכֶם׃ 25
וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־ס 26
גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם׃ 26 וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן
בְּקִרְבְּכֶם וַהֲסִרֹתִי אֶת־לֵב הָאֶבֶן מִבְשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר׃ 27 וְאֶת־רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר־בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וּמִשְׁפָּטַי 27
תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם׃ 28 וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם וִהְיִיתֶם 28
לִי לְעָם וְאָנֹכִי[a] אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים׃ 29 וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכֹּל 29
טֻמְאוֹתֵיכֶם וְקָרָאתִי אֶל־הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ וְלֹא־אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב׃
30 וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרִי הָעֵץ וּתְנוּבַת הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד 30
חֶרְפַּת רָעָב בַּגּוֹיִם׃ 31 וּזְכַרְתֶּם אֶת־דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם 31
אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים וּנְקֹטֹתֶם בִּפְנֵיכֶם עַל עֲוֹנֹתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם׃
32 לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עֹשֶׂה נְאֻם[a] אֲדֹנָי יְהוִה יְוָדַע לָכֶם בֹּושׁוּ וְהִכָּלְמוּ 32
מִדַּרְכֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ ס 33 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה בְּיוֹם טַהֲרִי 33
אֶתְכֶם מִכֹּל עֲוֹנֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הֶעָרִים וְנִבְנוּ הַחֳרָבוֹת׃
34 וְהָאָרֶץ הַנְּשַׁמָּה תֵּעָבֵד תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָּל־עוֹבֵר׃ 34
35 וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלָּזוֹ הַנְּשַׁמָּה הָיְתָה כְּגַן־עֵדֶן וְהֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת 35
וְהַנְּשַׁמּוֹת וְהַנֶּהֱרָסוֹת בְּצוּרוֹת יָשָׁבוּ׃ 36 וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשָּׁאֲרוּ 36

ל . ח סביב לשון רבים וחד מן ה[18] מל וכל מגלה דכות ב מ ב . ה

יב[19] ב מנה בליש . ג[20] . ל

ח[21]

יח[22] ס״פ ד מנה בסיפ . יא בטע בסיפ[23] . ג[24] .

יב[19] ב מנה בליש . ל

ב[25] . ו

ג[27] . ב[28] . ב

ח בטע[29]

ה ספוק בסיפ[30]

ל

ב[31] . ח[32] חס ב מנה בסיפ יכל עזרא דכות

ל[33] בסיפ וכל ירמיה דכות ד מ א

ב . ב

ל

ב . ד

ה ר״פ בסיפ . ג מל[34]

ב מל

ח ר״פ[35]

ל . ז . ב[36]

ב מל

[18] Mm 1552. [19] Mm 2938. [20] Mm 1068. [21] Mm 1602. [22] Mm 2908. [23] Mm 2912. [24] Mm 2888. [25] Mm 2695. [26] Mp sub loco. [27] Mm 2939. [28] Mm 1014, [29] Mm 796. [30] Mm 2855. [31] Mm 2485. [32] Mm 1586. [33] Mm 2649. [34] Mm 2380. [35] Mm 4. [36] Mm 2940.

20 [a] l c 𝔠 pc Mss Seb Vrs ויבאו ‖ **22** [a] > Ms 𝔊*, add ‖ **23** [a-a] > 2 Mss 𝔊*, add ‖ [b] nonn Mss Edd בהם ‖ [c] nonn Mss Edd כָּם– ‖ **24** [a] 𝔠 nonn Mss 𝔖 מן ‖ **28** [a] 𝔠 pc Mss וַאֲנִי ‖ **32** [a] > 𝔊*, add ‖ **33** [a] > 𝔊*, add.

הַנֶּעֱזָבוֹת אֲשֶׁר הָיוּ לְבַז[d] וּלְלַעַג לִשְׁאֵרִית הַגּוֹיִם אֲשֶׁר מִסָּבִיב׃ ס ל

5 לָכֵן כֹּה־אָמַר[c] אֲדֹנָי[a] יְהוִה אִם־לֹא בְּאֵשׁ קִנְאָתִי דִבַּרְתִּי עַל־שְׁאֵרִית נב בטע בסיק. כט. יב בטע בסיק
הַגּוֹיִם וְעַל־אֱדוֹם כֻּלָּא[b] אֲשֶׁר נָתְנוּ־אֶת־אַרְצִי ׀ לָהֶם לְמוֹרָשָׁה בְּשִׂמְחַת ל כת א
כָּל־לֵבָב בְּשָׁאט נָפֶשׁ[c] לְמַעַן מִגְרְשָׁהּ לָבַז׃ 6 לָכֵן הִנָּבֵא עַל־אַדְמַת ב[2]. ל. ב בטע בסיק. ו בסיק
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת כֹּה־אָמַר ׀ אֲדֹנָי[a]
7 יְהוִה הִנְנִי בְקִנְאָתִי וּבַחֲמָתִי דִּבַּרְתִּי יַעַן כְּלִמַּת גּוֹיִם נְשָׂאתֶם׃ 7 לָכֵן ל. נג בטע בסיק[?]. כט
כֹּה אָמַר[c] אֲדֹנָי יְהוִה[a] אִם־לֹא הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם הֵמָּה כְּלִמָּתָם יט
8 מְסָבִיב תִּכְלָמְתֶם יִשְׂאוּ׃ 8 וְאַתֶּם הָרֵי יִשְׂרָאֵל עַנְפְּכֶם[a] תִּתֵּנוּ[b] ו. ד בטע[g]. נ
9 וּפִרְיְכֶם תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל[b] כִּי קָרְבוּ לָבוֹא׃ 9 כִּי הִנְנִי אֵלֵיכֶם ל. נ[g]
10 וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם וְנֶעֱבַרְתֶּם וְנִזְרַעְתֶּם׃ 10 וְהִרְבֵּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם כָּל־ ל
11 בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּה וְנוֹשְׁבוּ הֶעָרִים וְהֶחֳרָבוֹת תִּבָּנֶינָה׃ 11 וְהִרְבֵּיתִי כן כת[10]. ל. יחס. ב
עֲלֵיכֶם אָדָם וּבְהֵמָה וְרָבוּ[a] וּפָרוּ[a] וְהוֹשַׁבְתִּי אֶתְכֶם כְּקֶדְמוֹתֵיכֶם ל. ל
12 וְהֵטַבְתִּי מֵרִאשֹׁתֵיכֶם וּיְדַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ 12 וְהוֹלַכְתִּי[a] עֲלֵיכֶם ת חס בלישׁ[11]. לא ס״ם בסיק. ב
אָדָם אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְיָרְשׁוּךָ[b] וְהָיִיתָ[b] לָהֶם לְנַחֲלָה וְלֹא־תוֹסִף[b] עוֹד הי[12]. ו[13]. יג ג[14] מגה חס י
לְשַׁכְּלָם׃ ס 13 כֹּה אָמַר[c] אֲדֹנָי[a] יְהוִה יַעַן אֲמָרִים[b] לָכֶם[c] אֹכֶלֶת את חד מן ז[15] כת כן בלישׁ ק
אָדָם אֶתְּ[d] וּמְשַׁכֶּלֶת גּוֹיָיִךְ[e] הָיִית׃ 14 לָכֵן אָדָם לֹא־תֹאכְלִי עוֹד גויייך. נג בטע בסיק ק
וְגוֹיָיִךְ[a] לֹא תְכַשְּׁלִי[b] עוֹד נְאֻם אֲדֹנָי[c] יְהוִה׃ 15 וְלֹא־אַשְׁמִיעַ אֵלַיִךְ[a] וגוייך. תשכלי. י פסוק ק ולא לא[16]. כט
עוֹד[b] כְּלִמַּת הַגּוֹיִם וְחֶרְפַּת עַמִּים לֹא תִשְׂאִי־עוֹד וְגוֹיָיִךְ[c] לֹא תַכְשִׁלִי[d] וגוייך. ל. וחס ק
עוֹד[b] נְאֻם אֲדֹנָי[e] יְהוִה׃ ס
16 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 17 בֶּן־אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל[b] יֹשְׁבִים ה בסיק. ל. ל. ב[17]
עַל־אַדְמָתָם וַיְטַמְּאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטֻמְאַת הַנִּדָּה
18 הָיְתָה דַרְכָּם לְפָנָי׃ 18 וָאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי[b] עֲלֵיהֶם[a] עַל־הַדָּם אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ
19 עַל־הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם טִמְּאוּהָ[a]׃ 19 וָאָפִיץ אֹתָם[b] בַּגּוֹיִם וַיְזָרוּ כה חס בסיק. ל

[7] Mp sub loco. [8] Mm 1451. [9] Mm 2937. [10] Cf Mp sub loco, Mm 2264 et 2480. [11] Mm 1098. [12] Mm 943. [13] Mm 2296. [14] Mm 3625. [15] Mm 2081. [16] Mm 1139. [17] Lv 15,26.

4 [d] frt l לְבַז cf 𝔗[Edd] *lḥwk* ‖ **5** [a] > 𝔊*, add ‖ [b] mlt Mss Q[Or] Edd כלה ‖ [c–c] crrp, frt dttg ‖ **6** [a] > 𝔊*, add ‖ **7** [a–a] > 𝔊*, add ‖ **8** [a] 𝔊 *τὴν σταφυλήν … ὑμῶν* = עִנְבְּכֶם ‖ [b] > 𝔊* ‖ **11** [a–a] > 𝔊*, add ‖ **12** [a] 𝔊 *καὶ γεννήσω* = והולדתי, l וזרעתי ‖ [b] 𝔊𝔖 pl, l וזרו ‖ **13** [a] > Ms 𝔊*, add ‖ [b] prb l אָמְרִם ‖ [c] l c 𝔊𝔖[W]𝔗 sg ‖ [d] mlt Mss Edd ut Q ‖ [e] l c K Vrs גּוֹיֵךְ ‖ **14** [a] l c K Vrs וְגוֹיֵךְ ‖ [b] mlt Mss Vrs ut Q ‖ [c] > 𝔗𝔊*, add ‖ **15** [a] = עָלַיִךְ? ‖ [b–b] > Ms 𝔊*𝔖, add ‖ [c] l ut 14[a] ‖ [d] nonn Mss 𝔗 תְּשַׁכְּלִי ‖ [e] > 𝔊*, add ‖ **18** [a–a] > 𝔊*, add.

ל. ל חס בסיפ׳ . ג׳ 5 7 וְנָתַתִּי אֶת־הַר שֵׂעִיר לִשְׁמָמָה[a] וּשְׁמָמֵהּ[b] וְהִכְרַתִּי מִמֶּנּוּ עֹבֵר וָשָׁב׃

ד׳ . ג מל בלוש׳ 7 8 וּמִלֵּאתִי [a]אֶת־הָרָיו[a] חַלָלָיו[b] גִּבְעֹתֶיךָ וְגֵאוֹתֶיךָ וְכָל־אֲפִיקֶיךָ[c]
חַלְלֵי־חָרֶב יִפְּלוּ בָהֶם׃[d]

תשבנה ק 9 שְׁמָמוֹת[a] עוֹלָם אֶתְּנֵךְ וְעָרַיִךְ לֹא תְשֻׁבְנָה[b]

יא ס״ב בסיפ 9 וִידַעְתֶּם[c] כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

ו וכל יאת שתי הכליח דכות[a] 10 יַעַן אָמָרְךָ אֶת־שְׁתֵּי הַגּוֹיִם וְאֶת־שְׁתֵּי הָאֲרָצוֹת לִי תִהְיֶינָה

ל . ג בטע בסיפ 11 וְיַרַשְׁנוּהָ[a] וַיהוָה שָׁם הָיָה׃ 11 לָכֵן חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה וְעָשִׂיתִי[b]
כְּאַפְּךָ[c] וּכְקִנְאָתְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָה מִשִּׂנְאָתֶיךָ[d] בָּם[c] וְנוֹדַעְתִּי בָם[c] כַּאֲשֶׁר

ח כל . ל . ו פטוק בם בם ל . ל אֶשְׁפְּטֵךְ׃ 12 וְיָדַעְתָּ כִּי־אֲנִי יְהוָה שָׁמַעְתִּי | אֶת־כָּל־נְאָצוֹתֶיךָ אֲשֶׁר

שכמו ק יקר׳ . ו דגש׳ חד בין ו׳׳ פ׳ כת׳ ה 13 אָמַרְתָּ עַל־[b]הָרֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר[b] שֻׁמְּמָה[c] לָנוּ נִתְּנוּ לְאָכְלָה׃ 13 וַתַּגְדִּילוּ[a]

ל 14 עָלַי בְּפִיכֶם[a] וְהַעְתַּרְתֶּם[c] עָלַי דִּבְרֵיכֶם[b] אֲנִי שָׁמָעְתִּי׃ ס

ה בטע בסיפ . ל 14 כֹּה ׀ אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה [b]כִּשְׂמֹחַ כָּל־הָאָרֶץ שְׁמָמָה[b] אֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃

ל וו 15 [a]כְּשִׂמְחָתֵךְ לְנַחֲלַת בֵּית־יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר־שָׁמְמָה כֵּן אֶעֱשֶׂה־לָּךְ[a]
שְׁמָמָה תִּהְיֶה הַר־שֵׂעִיר וְכָל־[b]אֱדוֹם כֻּלָּהּ וְיָדְעוּ[c] כִּי־אֲנִי יְהוָה[d]׃ פ

כנ בסיפ׳ . ה״ ה מנה בסיפ . ה״ 36 1 וְאַתָּה ׀ בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא אֶל[a]־הָרֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ הָרֵי[b]

ל . ה״ וחד מן ג חס בלוש׳ 2 יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה׃ 2 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה יַעַן אָמַר אֹיְבֵךְ
עֲלֵיכֶם הֶאָח וּבָמוֹת[b] עוֹלָם לְמוֹרָשָׁה הָיְתָה לָנוּ׃ 3 לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ 3
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה יַעַן בַּיַּעַן[b] שַׁמּוֹת[c] וְשַׁאֲפָה אֶתְכֶם מִסָּבִיב לִהְיוֹתְכֶם

ל וכן בטע׳ . יז׳ מוֹרָשָׁה לִשְׁאֲרִית הַגּוֹיִם וַתַּעֲלוּ עַל־שִׂפַת לָשׁוֹן וְדִבַּת־עָם׃

ג 4 לָכֵן הָרֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְּבַר־אֲדֹנָי[a] יְהוִה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי[b] יְהוִה 4
לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת וְלֶחֳרָבוֹת[c] הַשֹּׁמְמוֹת וְלֶעָרִים

[4]Mm 2429. [5]Mm 1622. [6]Mm 1867. [7]Mm 2935. [8]Mm 124. [9]Mm 782. [10]Mm 716. [11]Mm 2936.
Cp 36 [1]Mp sub loco. [2]Mm 2860. [3]Mm 2929. [4]Mm 2542. [5]Mm 4243. [6]Mm 3615.

7 [a] 𝔗 pc Mss Ed לִשְׁמָמָה ‖ [b] l c nonn Mss וּמְשַׁמֵּמָה cf 3 ‖ **8** [a–a] > 𝔊*, dl ‖ [b] 𝔊 suff 2 m sg; prb l חללים cf 𝔊^{B*} ‖ [c–c] 𝔗 suff 3 m sg ‖ [d] 𝔊 *ἐν σοί* ‖ **9** [a] 𝔊𝔖𝔗 sg ‖ [b] 𝔗 mlt Mss תשבנה, l תֵּשַׁבְנָה aut c 𝔗 pc Mss תִּשַּׁבְנָה cf Vrs ‖ [c] 𝔊𝔖 sg ‖ **10** [a] l וִירִשְׁתִּין cf Vrs ‖ **11** [a] > 𝔊*, add ‖ [b] 𝔊(𝔖) + *σοι* ‖ [c–c] 𝔊* *κατὰ τὴν ἔχθραν σου* ‖ [d] mlt Mss משנאתך ‖ [e] 𝔊 *σοι*, l בְּךָ ‖ **12** [a] 𝔊 *τῆς φωνῆς* = קוֹל ‖ [b–b] > 𝔊 ‖ [c] 𝔗 pc Mss שממו ut Q cf 𝔊𝔖𝔙 ‖ **13** [a] 𝔊 sg ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c] prp והעתקתם ‖ **14** [a] > 𝔊*, add ‖ [b–b] crrp; prp כְּשִׂמְחָתֵךְ לְאַרְצִי עַל־אֲשֶׁר שָׁמְמָה כֵּן cf 15a ‖ **15** [a–a] > 𝔊*; var lect ad 14b ‖ [b] prb l וְכָלָה cf 𝔊 (hic et 36,10) ‖ [c] 𝔊* 2 sg ‖ [d] 𝔊 + *ὁ θεὸς αὐτῶν* ‖ **Cp 36,1** [a] = עַל ‖ [b] 𝔊(𝔖) *τοῖς ὄρεσι* cf 6 ‖ **2** [a] > 𝔊*, add ‖ [b] 𝔊 *ἔρημα*, prp שְׁמָמַת ‖ **3** [a] > 𝔊*, add ‖ [b] l c pc Mss וּב׳ ‖ [c–c] prp שָׁמוֹחַ וְשָׁאט ‖ **4** [a] > 2 Mss 𝔊*, add ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ [c] nonn Mss Edd וְלח׳.

23 בֵּין שֶׂה לָשֶׂה׃ [a] 23 וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיהֶם [a] רֹעֶה אֶחָד [b] וְרָעָה אֹתָן אֶת עַבְדִּי ס ט25 . ה
24 דָּוִיד נָשִׂיא בְתוֹכָם אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃ [c] 24 וְהוּא־יִהְיֶה לָהֶן [e] לֵאלֹהִים [cd] וְעַבְדִּי דָוִיד [b] נָשִׂיא בְתוֹכָם [c] אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃ [a] ה . ה בסיק . ז פסוק27
25 וְכָרַתִּי לָהֶם [a] בְּרִית שָׁלוֹם וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה־רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְיָשְׁבוּ ג28
ס כא29 בַּמִּדְבָּר לָבֶטַח [b] וְיָשְׁנוּ בַּיְעָרִים׃ 26 וְנָתַתִּי [a] אוֹתָם וּסְבִיבוֹת [b] גִּבְעָתִי [a] ב
27 בְּרָכָה [c] וְהוֹרַדְתִּי הַגֶּשֶׁם בְּעִתּוֹ גִּשְׁמֵי [d] בְרָכָה יִהְיוּ׃ [e] 27 וְנָתַן עֵץ הַשָּׂדֶה ד חס את בלישׁ30 . ה בסיק
אֶת־פִּרְיוֹ וְהָאָרֶץ תִּתֵּן יְבוּלָהּ וְהָיוּ עַל־אַדְמָתָם לָבֶטַח וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי ל . ב בלישׁ31 . ז ר״פ ולא לא32
28 יְהוָה בְּשִׁבְרִי אֶת־מֹטוֹת [a] עֻלָּם וְהַצַּלְתִּים מִיַּד הָעֹבְדִים בָּהֶם׃ 28 וְלֹא־ ו בלישׁ33
יִהְיוּ עוֹד בַּז לַגּוֹיִם וְחַיַּת הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלֵם וְיָשְׁבוּ לָבֶטַח וְאֵין
29 מַחֲרִיד׃ 29 וַהֲקִמֹתִי לָהֶם [a] מַטָּע לְשֵׁם [a] וְלֹא־יִהְיוּ עוֹד אֲסֻפֵי רָעָב ל . ב חד פת וחד קמ34
30 בָּאָרֶץ וְלֹא־יִשְׂאוּ עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם׃ 30 וְיָדְעוּ [a] כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם ד . כ . ה
31 אִתָּם [b] וְהֵמָּה עַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי [c] יְהוִה׃ 31 וְאַתֶּן [a] צֹאנִי צֹאן [b] לז . ל
מַרְעִיתִי אָדָם [c] אַתֶּם אֲנִי [d] אֱלֹהֵיכֶם [e] נְאֻם אֲדֹנָי [f] יְהוִה׃ ס ל
35 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ עַל־ [a] הַר ב . כד
3 שֵׂעִיר וְהִנָּבֵא עָלָיו׃ 3 וְאָמַרְתָּ לוֹ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי [a] יְהוָה ב
הִנְנִי אֵלֶיךָ [b] הַר־שֵׂעִיר וְנָטִיתִי יָדִי עָלֶיךָ יו חס את1
4 וּנְתַתִּיךָ שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה׃ [c] 4 עָרֶיךָ [a] חָרְבָּה אֹשִׁים
וְאַתָּה שְׁמָמָה תִּהְיֶה וְיָדַעְתָּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
5 יַעַן הֱיוֹת לְךָ אֵיבַת עוֹלָם וַתַּגֵּר אֶת־בְּנֵי [a] יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי־חֶרֶב ב2 . יח3 ט מנה בסיק
6 בְּעֶת אֵידָם בְּעֵת עֲוֹן קֵץ׃ 6 לָכֵן חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי [a] יְהוִה [b] כִּי־לְדָם
אֶעֱשֶׂךָּ וְדָם יִרְדָּפֶךָּ [c] אִם־לֹא [d] דָּם שָׂנֵאתָ [d] וְדָם יִרְדָּפֶךָּ [e] ׃

25 Mm 1144. 26 Mm 190. 27 Mm 855. 28 Mm 815. 29 Mp sub loco. 30 Mm 2932. 31 Mm 2933. 32 Mm 2708. 33 Mm 9. 34 Mm 2432. Cp 35 1 Mp sub loco. 2 Mm 2934. 3 Mm 953.

22 [a] Ⅎ + *wbjt dkr' ldkr'* = לְאֵלִים וְלַעֲתוּדִים cf 17 | 23 [a] > 𝔏; Ms 𝔖𝔙 עליהן || [b] 𝔊* *ἕτερον* | [c–c] > 𝔊* || [d] 𝔖(𝔙) *'njn* = אתן || [e] 𝔏[2] mlt Mss להם || 24 [a] > 𝔏 |, [b–b] 𝔊* *καὶ Δαυιδ* || [c–c] ≻ 𝔖 || 25 [a] 𝔊 *τῷ Δαυιδ* || [b] > 𝔊*, add || 26 [a–a] crrp; prp אֶת־הָרֳבִיבִים || [b] Vrs om cop || [c] > 𝔊* || [d] 𝔊*𝔖 sg || [e] > 𝔊* || 27 [a] > 𝔊*𝔖 || 29 [a–a] 𝔊(𝔖) *φυτὸν εἰρήνης* 𝔗 *nṣb' lqjjm'*, prb l מַטַּע שָׁלֵם || 30 [a] pc Mss Edd + הַגּוֹיִם || [b] > pc Mss 𝔊*𝔖, add || [c] > 𝔊*, add || 31 [a] > 𝔊*; 2 Mss ואתם || [b] 𝔊-967 pr cop || [c] > 𝔊*, dl || [d] 𝔊𝔖𝔙 pr cop, frt recte || [e] nonn Mss 𝔊𝔖𝔙 pr יהוה || [f] > 𝔊*, add || Cp 35,2 [a] 𝔗 pc Mss אֶל cf 𝔖 || 3 [a] > Ms 𝔊*, add || [b] pc Mss עָלַיִךְ cf 𝔖𝔗 || [c] 𝔊 *καὶ σὺ ἔρημος ἔσῃ* || 4 [a] 𝔊𝔖 pr cop || 5 [a] Ms 𝔊 בֵּית cf 2,3[a] || 6 [a] > 𝔊* || [b–b] > 𝔊, dl cf b || [c–c] > pc Mss || [d–d] 𝔊* *εἰς αἷμα ἥμαρτες*, prb l דָּם אָשַׁמְתָּ vel א׳ בְּדָם.

ל. ל וחד מן יד[13] זוגין
9 וַיִּרְעוּ הָרֹעִים אוֹתָם וְאֶת־צֹאנִי לֹא רָעוּ׃ ס 9 לָכֵן הָרֹעִים [a]שִׁמְעוּ

ח בטע בסיפ[14]
10 כֹּה־אָמַר [a]אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֶל־[b]הָרֹעִים וְדָרַשְׁתִּי

ל
אֶת־צֹאנִי מִיָּדָם וְהִשְׁבַּתִּים מֵרְעוֹת צֹאן [c]וְלֹא־יִרְעוּ עוֹד הָרֹעִים אוֹתָם

ל. ה כת כן בנביא. יג[15]
וְהִצַּלְתִּי צֹאנִי מִפִּיהֶם וְלֹא־תִהְיֶיןָ לָהֶם לְאָכְלָה׃ ס 11 כִּי כֹה

ב. ל. ל
אָמַר אֲדֹנָי [a]יְהוִה הִנְנִי אֲנִי וְדָרַשְׁתִּי אֶת־צֹאנִי וּבִקַּרְתִּים׃ 12 [a]כְּבִקֻּרַת

ל
רֹעֶה [a]עֶדְרוֹ בְּיוֹם־הֱיוֹתוֹ [b]בְּתוֹךְ־צֹאנוֹ נִפְרָשׂוֹת [c]כֵּן אֲבַקֵּר אֶת־צֹאנִי

ה[16]. ג כת כן
וְהִצַּלְתִּי אֶתְהֶם מִכָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר נָפְצוּ שָׁם בְּיוֹם עָנָן וַעֲרָפֶל׃

ב. ל[17]. ב
13 וְהוֹצֵאתִים מִן־הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּים מִן־הָאֲרָצוֹת וַהֲבִיאֹתִים אֶל־

ה[18]. ל. ל
אַדְמָתָם וּרְעִיתִים אֶל־[a]הָרֵי יִשְׂרָאֵל בָּאֲפִיקִים וּבְכֹל מוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃

כה הס בסיפ. ל. ב
14 בְּמִרְעֶה־טוֹב אִרְעֶה אוֹתָם וּבְהָרֵי [a]מְרוֹם־יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה נָוֵהֶם שָׁם

ב. ל[19]. ג[20]. ה[18]
תִּרְבַּצְנָה בְּנָוֵה טוֹב וּמִרְעֶה [b]שָׁמֵן תִּרְעֶינָה אֶל [c]הָרֵי יִשְׂרָאֵל׃ 15 אֲנִי

ל. ל
אֶרְעֶה צֹאנִי וַאֲנִי אַרְבִּיצֵם [a]נְאֻם אֲדֹנָי [b]יְהוִה׃ 16 אֶת־הָאֹבֶדֶת אְבַקֵּשׁ

ל
וְאֶת־הַנִּדַּחַת אָשִׁיב וְלַנִּשְׁבֶּרֶת אֲחַבֵּשׁ וְאֶת־הַחוֹלָה אֲחַזֵּק [a]וְאֶת־

ב. ל. ל
הַשְּׁמֵנָה [a]וְאֶת־הַחֲזָקָה אַשְׁמִיד [b]אֶרְעֶנָּה [c]בְּמִשְׁפָּט׃

ל[21]
17 [a]וְאַתֶּנָּה צֹאנִי כֹּה אָמַר אֲדֹנָי [b]יְהוִה הִנְנִי שֹׁפֵט בֵּין־שֶׂה לָשֶׂה

ל. ל
לְאֵילִים וְלָעַתּוּדִים׃ 18 הַמְעַט מִכֶּם [a]הַמִּרְעֶה הַטּוֹב תִּרְעוּ וְיֶתֶר

ל. ל[22]
מִרְעֵיכֶם תִּרְמְסוּ בְּרַגְלֵיכֶם וּמִשְׁקַע־מַיִם תִּשְׁתּוּ וְאֶת הַנּוֹתָרִים

ל. ל[20]
בְּרַגְלֵיכֶם תִּרְפְּשׁוּן׃ 19 וְצֹאנִי מִרְמַס רַגְלֵיכֶם תִּרְעֶינָה וּמִרְפַּשׁ

כג בטע בסיפ. כט. ל
רַגְלֵיכֶם תִּשְׁתֶּינָה׃ ס 20 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי [a]יְהוִה אֲלֵיהֶם [b]

נ
הִנְנִי אֲנִי וְשָׁפַטְתִּי בֵּין־שֶׂה בְרִיָּה [c]וּבֵין שֶׂה רָזֶה׃ 21 יַעַן בְּצַד וּבְכָתֵף

ב. ב חד מל וחד חס. ב חד מל וחד חס[23]
תְּהַדֹּפוּ וּבְקַרְנֵיכֶם תְּנַגְּחוּ [a]כָּל־הַנַּחְלוֹת עַד אֲשֶׁר הֲפִיצוֹתֶם אוֹתָנָּה

ל[24]
אֶל־הַחוּצָה׃ 22 וְהוֹשַׁעְתִּי לְצֹאנִי וְלֹא־תִהְיֶינָה עוֹד לָבֶז וְשָׁפַטְתִּי

[13] Mm 565. [14] Mm 2911. [15] Mm 2827. [16] Mm 234. [17] Mm 3933. [18] Mm 2929. [19] Mm 1407. [20] Mm 2248. [21] Mm 2930. [22] Mm 2931. [23] Mm 626. [24] Mm 2890.

9 [a–a] > G* || **10** [a] > G*, add || [b] = עַל || [c] G(S) *τὰ πρόβατά μου* || **11** [a] > Ms G*, add || **12** [a–a] prp כבקר הָרעה || [b] frt l c Ms היות cf G || [c] prp נפרשות || **13** [a] – עַל || **14** [a] 2 Mss sg cf GT || [b] pc Mss ובמו cf GV || [c] = עַל || **15** [a] G-967 + *καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος* || [b] > G*, add || **16** [a–a] > G*, add || [b] > Ms; 2 Mss אשמיר G(SV) *φυλάξω*, l אֶשְׁמֹר || [c] G(SV) *καὶ βοσκήσω αὐτά*, l וְאַרְעֵן || **17** [a–a] G* *καὶ ὑμεῖς πρόβατα* = ואתן הַצאן || [b] > G*, add || **18** [a] G(T) + *ὅτι* (= כִּי?), S ʾ *rʾwt* || **20** [a] > G*, add || [b] > 2 Mss G*S; V *ad vos* || [c] nonn Mss בְּרִיאָה vel בְּרִיָּה || **21** [a–a] G* *καὶ πᾶν τὸ ἐκλεῖπον ἐξεθλίβετε.*

29 הָרֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵין עוֹבֵר׃ 29 וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי אֶת־הָאָרֶץ
ד בטע ר״פ בסיפ
30 שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה עַל כָּל־תּוֹעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ׃ ס 30 וְאַתָּה בֶּן־
ה. כנ בסיפ[21]
אָדָם בְּנֵי עַמְּךָ הַנִּדְבָּרִים בְּךָ אֵצֶל הַקִּירוֹת וּבְפִתְחֵי הַבָּתִּים וְדִבְּרוּ־
ל[22]
אָחָד אֶת־אַחֲדוֹ אִישׁ אֶת־אָחִיו לֵאמֹר בֹּאוּ־נָא וְשִׁמְעוּ מָה הַדָּבָר
כת[23]
ד מל בגביא וכל כתיב
דכות[24] . ז[25] רפי ול מל .
יז וכל זקף אתנח
וס״פ דכות[26] . ח[27]
ב ג מל וחד חס[28] . ט[29]
31 הַיּוֹצֵא מֵאֵת יְהוָה׃ 31 וְיָבֹאוּ אֵלֶיךָ כְּמְבוֹא־עָם וְיֵשְׁבוּ לְפָנֶיךָ עַמִּי
ל
וְשָׁמְעוּ אֶת־דְּבָרֶיךָ וְאוֹתָם לֹא יַעֲשׂוּ כִּי־עֲגָבִים בְּפִיהֶם הֵמָּה עֹשִׂים
ל
32 אַחֲרֵיהֶם בִּצְעָם לִבָּם הֹלֵךְ׃ 32 וְהִנְּךָ לָהֶם כְּשִׁיר עֲגָבִים יְפֵה קוֹל
ל
חס[30] חס וחד מן ב בלוש
חד חס וחד מל . ב ור״פ
33 וּמֵטִיב נַגֵּן וְשָׁמְעוּ אֶת־דְּבָרֶיךָ וְעֹשִׂים אֵינָם אוֹתָם׃ 33 וּבְבֹאָהּ הִנֵּה
בָּאָה וְיָדְעוּ כִּי נָבִיא הָיָה בְתוֹכָם׃ ס

34 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא עַל־רוֹעֵי
יִשְׂרָאֵל הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם לָרֹעִים כֹּה אָמַר | אֲדֹנָי יְהוִה הוֹי
רֹעֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ רֹעִים אוֹתָם הֲלוֹא הַצֹּאן יִרְעוּ הָרֹעִים׃
ב[1] 3 אֶת־הַחֵלֶב תֹּאכֵלוּ וְאֶת־הַצֶּמֶר תִּלְבָּשׁוּ הַבְּרִיאָה תִּזְבֹּחוּ הַצֹּאן
יח פסוק דמיין[2] . ב 4 לֹא תִרְעוּ׃ 4 אֶת־הַנְּחָלוֹת לֹא חִזַּקְתֶּם וְאֶת־הַחוֹלָה לֹא רְפָאתֶם
ל
וְלַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא חֲבַשְׁתֶּם וְאֶת־הַנִּדַּחַת לֹא הֲשֵׁבְתֶּם וְאֶת־הָאֲבֵדֶת לֹא
ל[3] . ל[4] . כת חס בסיפ . ב 5 בִקַּשְׁתֶּם וּבְחָזָקָה רְדִיתֶם אֹתָם וּבְפָרֶךְ׃ 5 וַתְּפוּצֶינָה מִבְּלִי רֹעֶה
ב. ב[5] 6 וַתְּהִיֶינָה לְאָכְלָה לְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה וַתִּפּוֹצֶינָה׃ 6 יִשְׁגּוּ צֹאנִי בְּכָל־
ד[6] . יג פסוק ראין ואין[7] הֳרָרִים וְעַל כָּל־גִּבְעָה רָמָה וְעַל כָּל־פְּנֵי הָאָרֶץ נָפֹצוּ צֹאנִי וְאֵין
7 8 דּוֹרֵשׁ וְאֵין מְבַקֵּשׁ׃ 7 לָכֵן רֹעִים שִׁמְעוּ אֶת־דְּבַר יְהוָה׃ 8 חַי־
ד מל[8] . יד זוגין[9]
אֲנִי נְאֻם | אֲדֹנָי יְהוִה אִם־לֹא יַעַן הְיוֹת־צֹאנִי | לָבַז וַתִּהְיֶינָה צֹאנִי
יז[10] מ״ם לא ולא לא
ג[11] מנה בסיפ
לְאָכְלָה לְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה מֵאֵין רֹעֶה וְלֹא־דָרְשׁוּ רֹעָי אֶת־צֹאנִי
ב[12]

[21] Mp sub loco. [22] Mm 2971. [23] Mm 187. [24] Mm 1475. [25] Mm 465. [26] Mm 2120. [27] Mm 253. [28] Mm 2807. [29] Mm 628. [30] Mm 1098. Cp 34 [1] Mm 2927. [2] Mm 3911. [3] Mm 926. [4] Mm 1439. [5] Lv 4,13. [6] Mm 2928. [7] Mm 2004. [8] Mm 4142. [9] Mm 565. [10] Mm 1613. [11] Mm 2788. [12] Gn 13,8.

30 [a] prp וּדְבָרוּ || [b–b] > G* || **31** [a] > G*S, var lect ad עָם? || [b] G(S) *ψεῦδος*, frt l כְּזָבִים || [c–c] > G*S, add? || [d] G(SV) *καὶ ὀπίσω*, frt l וְאֵ || [e] G *τῶν μιασμάτων* = עַצְּבֵי? || [f] > G* || **32** [a] frt l כְּשִׁר || **33** [a] G + *ἐροῦσιν* || Cp 34,2 [a] > G*V, dl || [b] S *r'wt'* = הָרְעוּ? || [c] > G*, add || [d–d] G *μὴ βόσκουσιν οἱ ποιμένες* = הֲיִרְעוּ הָרֹ? l וֹת || **3** [a–a] G *ἰδοὺ τὸ γάλα*, V *lac*; l וֹת || [b] pc Mss GSV וְה, l וֹת || **4** [a] GΘ′SV sg, l הנחלה || [b] G *καὶ τὸ ἰσχυρόν*, frt l וּבַחֲזָקָה || [c–c] > G*, frt recte cf [b] || **5** [a] G(SV) + *τὰ πρόβατά μου* cf 6 || [b] > S; G cj c 6, prb recte || **6** [a] > G*, add cf 5[b] || [b–b] pc Mss G* פני כל- || [c] > G* || **7** [a] prp הָרֹ cf 9 || [b] > mlt Mss || **8** [a] > G*, add || [b] G(SC[Edd]) *οἱ ποιμένες*.

ל 13 שׁוּבוֹ מֵרִשְׁעוֹ וְצַדִּיק לֹא יוּכַל לְחָיוֹת [b]בְּהַ בְּיוֹם חַטֹּאתוֹ[b]: 13 בְּאָמְרִי
צדקתיו חד מן ג חס בלישׁ ק לַצַּדִּיק חָיֹה יִחְיֶה[a] וְהוּא־בָטַח עַל־צִדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל כָּל־צְדָקֹתָו[b]
ל לֹא תִזָּכַרְנָה וּבְעַוְלָתוֹ[c] אֲשֶׁר־עָשָׂה בּוֹ יָמוּת: 14 וּבְאָמְרִי לָרָשָׁע מוֹת
כד בלישׁ[9] תָּמוּת וְשָׁב מֵחַטָּאתוֹ וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה: 15 חֲבָל יָשִׁיב רָשָׁע[a] גְּזֵלָה
ד כת ו יְשַׁלֵּם בְּחֻקּוֹת הַחַיִּים[b] הָלַךְ לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עָוֶל חָיֹו יִחְיֶה לֹא[b] יָמוּת:
חסאתיו חד מן ג בלישׁ. ק ב[11]. ד כת ו 16 כָּל־חַטֹּאתָו[a] אֲשֶׁר חָטָא לֹא תִזָּכַרְנָה לוֹ[b] מִשְׁפָּט וּצְדָקָה עָשָׂה חָיוֹ סׄ[10]
יִחְיֶה: 17 וְאָמְרוּ בְּנֵי עַמְּךָ לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי[a] וְהֵמָּה דַּרְכָּם לֹא־
18 19 יִתָּכֵן: 18 בְּשׁוּב־צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל וּמֵת[ׄ] בָּהֶם: 19 וּבְשׁוּב
ב ר"פ. ל. ד יִתָּכֵן: 18 רָשָׁע מֵרִשְׁעָתוֹ וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה עֲלֵיהֶם הוּא יִחְיֶה: 20 וַאֲמַרְתֶּם
יח וכל חיו יחיה דכות[12] ב מל[13] לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי[a] אִישׁ כִּדְרָכָיו אֶשְׁפֹּוט אֶתְכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל: פ
ד חס ב מנה בלישׁ. ב 21 וַיְהִי בִשְׁתֵּי[a] עֶשְׂרֵה שָׁנָה בָּעֲשִׂרִי בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ לְגָלוּתֵנוּ בָּא־
ב וחס[14] ג. חי. ג[15] אֵלַי הַפָּלִיט מִירוּשָׁלִַם לֵאמֹר הֻכְּתָה הָעִיר: 22 וְיַד־יְהוָה הָיְתָה
יח[16] מל וכל שמואל וכתיב דכות ב מ ה. יח[16] מל וכל שמואל וכתיב דכות ב מ ה עָלַי[a] בָּעֶרֶב לִפְנֵי בֹּוא הַפָּלִיט וַיִּפְתַּח אֶת־פִּי עַד־בֹּוא אֵלַי בַּבֹּקֶר
ל קמ וַיִּפָּתַח פִּי וְלֹא נֶאֱלַמְתִּי עוֹד: פ 23 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: 23
ו בסיפ 24 בֶּן־אָדָם יֹשְׁבֵי הֶחָרְבוֹת הָאֵלֶּה[a] עַל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל[b] אֹמְרִים לֵאמֹר
אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם וַיִּירַשׁ אֶת־הָאָרֶץ וַאֲנַחְנוּ רַבִּים לָנוּ נִתְנָה הָאָרֶץ
ד[17]. כט חס בנביא[18] לְמוֹרָשָׁה: ס 25 לָכֵן אֱמֹר אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר[ׄ] אֲדֹנָי[a] יְהוִה [cb]עַל־
ב חד חס וחד מל[19] הַדָּם[c] | תֹּאכֵלוּ וְעֵינֵיכֶם[d] תִּשְׂאוּ אֶל־גִּלּוּלֵיכֶם וְדָם תִּשְׁפֹּכוּ וְהָאָרֶץ
ב תִּירָשׁוּ: 26 [a]עֲמַדְתֶּם עַל־חַרְבְּכֶם[ׄ] עֲשִׂיתֶן[b] תּוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת־אֵשֶׁת
כט חס בנביא[18] רֵעֵהוּ טִמֵּאתֶם וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ: ס 27 כֹּה־תֹאמַר אֲלֵהֶם[a] כֹּה־
ב אָמַר אֲדֹנָי[b] יְהוִה[c] חַי־אָנִי אִם־לֹא אֲשֶׁר בֶּחָרְבוֹת[ׄ] בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וַאֲשֶׁר[ׄ]
ב. ח בלישׁ[20]. ל עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה לַחַיָּה נְתַתִּיו לְאָכְלָו[d] וַאֲשֶׁר בַּמְּצָדוֹת[ׄ] וּבַמְּעָרוֹת בַּדֶּבֶר
ל יָמוּתוּ: 28 וְנָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה[a] וְנִשְׁבַּת[ׄ] גְּאוֹן עֻזָּהּ וְשָׁמְמוּ

[8] Mm 528. [9] Mm 1685. [10] Mp sub loco. [11] Mm 2447. [12] Mm 107. [13] Mm 2924. [14] Mm 2925. [15] Mm 2010. [16] Mm 169. [17] Mm 2813. [18] Mm 1954 contra textum. [19] Mm 2926. [20] Mm 1666.

12 [b–b] > 𝔊* ‖ **13** [a] l תחיה cf 𝔊^{AOCL} ζήσῃ et 14 ‖ [b] pc Mss 𝔊𝔘𝔙 ut Q ‖ [c] 𝔊 om cop ‖ **15** [a] > 2 Mss 𝔊*𝔖, add ‖ [b] nonn Mss 𝔊𝔖𝔘^{ry} וְלֹא ‖ **16** [a] nonn Mss ut Q ‖ [b] > Ms 𝔊* ‖ **17** [a] l c mlt Mss יהוה ‖ **20** [a] l c nonn Mss יהוה ‖ **21** [a] pc Mss 𝔊^{L}𝔖 בְּעַשְׂתֵּי, l 𝔘 ‖ **22** [a] = עָלַי ‖ **24** [a] > 𝔊* ‖ **25** [a] > 𝔊𝔊*, add ‖ [b] 𝔊* om sqq usque ad יהוה 27 ‖ [c–c] prp עַל־הֶהָרִים cf 18,6 ‖ [d] l c mlt Mss Edd ועיניכם ‖ **26** [a] cf 25[b] ‖ [b] l c nonn Mss תֶּם– ‖ **27** [a] mlt Mss Edd אליהם ‖ [b] add ‖ [c] cf 25[b] ‖ [d] l c pc Mss 𝔊𝔖 לאכלה ‖ **28** [a] > 𝔊*.

בּוֹשִׁים[d] וַיִּשְׁכְּבוּ עֲרֵלִים אֶת־חַלְלֵי־חָרֶב וַיִּשְׂאוּ כִלְמָתָם אֶת־יוֹרְדֵי מג
בּוֹר׃ 31 אוֹתָם יִרְאֶה פַרְעֹה וְנִחָם עַל־כָּל־הֲמוֹנָה [a]חַלְלֵי־חֶרֶב 31 ו סת וכל ישעיה דכות[30].
חד מן ד[31] כת כן בלישׁ ק
פַּרְעֹה וְכָל־חֵילוֹ[a] נְאֻם אֲדֹנָי[b] יְהוִה׃ 32 כִּי־נָתַתִּי[a] אֶת־חִתְּיָתוֹ[b] בְּאֶרֶץ 32 חתיתי חד מן מת[32] כת ו ק וקרי
חַיִּים וְהֻשְׁכַּב בְּתוֹךְ עֲרֵלִים אֶת־חַלְלֵי־חֶרֶב פַּרְעֹה וְכָל־הֲמוֹנֹה נְאֻם ג[33]. המנגן חד מן ד[31] כת כן בלישׁ
אֲדֹנָי[c] יְהוִה׃ פ

33 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 בֶּן־אָדָם דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי־עַמֶּךָ
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶרֶץ כִּי־אָבִיא עָלֶיהָ חֶרֶב וְלָקְחוּ עַם־הָאָרֶץ
3 אֶישׁ אֶחָד מִקְצֵיהֶם וְנָתְנוּ אֹתוֹ לָהֶם לְצֹפֶה׃ 3 וְרָאָה אֶת־הַחֶרֶב בָּאָה ל
4 עַל־הָאָרֶץ וְתָקַע בַּשּׁוֹפָר וְהִזְהִיר אֶת־הָעָם׃ 4 וְשָׁמַע הַשֹּׁמֵעַ אֶת־קוֹל
5 הַשּׁוֹפָר וְלֹא נִזְהָר וַתָּבוֹא חֶרֶב[a] וַתִּקָּחֵהוּ דָּמוֹ בְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה׃ 5 אֶת ל. י מל בנביא. יד
קוֹל הַשּׁוֹפָר שָׁמַע וְלֹא נִזְהָר דָּמוֹ בּוֹ יִהְיֶה וְהוּא נִזְהָר[a] נַפְשׁוֹ מִלָּט׃ ל. לי
6 וְהַצֹּפֶה כִּי־יִרְאֶה אֶת־הַחֶרֶב בָּאָה וְלֹא־תָקַע בַּשּׁוֹפָר וְהָעָם לֹא־ ל
נִזְהָר וַתָּבוֹא חֶרֶב[a] וַתִּקַּח מֵהֶם נֶפֶשׁ הִוא בַּעֲוֹנוֹ נִלְקָח וְדָמוֹ מִיַּד־ י מל בנביא
7 הַצֹּפֶה אֶדְרֹשׁ׃ ס 7 [a]וְאַתָּה בֶּן־אָדָם צֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל כג בסיפ. ה[2]
8 וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דָּבָר וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם מִמֶּנִּי׃ 8 בְּאָמְרִי לָרָשָׁע רָשָׁע[a] מוֹת
תָּמוּת וְלֹא דִבַּרְתָּ לְהַזְהִיר רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ הוּא רָשָׁע בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְדָמוֹ
9 מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ׃ 9 וְאַתָּה כִּי־הִזְהַרְתָּ רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ לָשׁוּב מִמֶּנָּה וְלֹא־ ה[1]
10 שָׁב מִדַּרְכּוֹ הוּא בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְאַתָּה נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׃ ס 10 וְאַתָּה ב זוגיין[3]. כג בסיפ[6]
בֶן־אָדָם אֱמֹר אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֵּן אֲמַרְתֶּם לֵאמֹר[a] כִּי־[b]פִשְׁעֵינוּ
11 וְחַטֹּאתֵינוּ עָלֵינוּ וּבָם אֲנַחְנוּ נְמַקִּים וְאֵיךְ נִחְיֶה׃ 11 אֱמֹר אֲלֵיהֶם חַי־ ל
אֲנִי | נְאֻם[a] אֲדֹנָי יְהוִה אִם־אֶחְפַּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם־בְּשׁוּב רָשָׁע א. ז מל
מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים[b] וְלָמָּה תָמֻתוּ בֵּית
12 יִשְׂרָאֵל׃ פ 12 [a]וְאַתָּה בֶּן־אָדָם אֱמֹר אֶל־בְּנֵי־עַמְּךָ צְדָקַת כג בסיפ[6]. ה[2]
הַצַּדִּיק לֹא תַצִּילֶנּוּ בְּיוֹם פִּשְׁעוֹ וְרִשְׁעַת הָרָשָׁע לֹא־יִכָּשֵׁל בָּהּ בְּיוֹם מז סמוך לא לא לא. ב

[30] Mm 1775. [31] Mm 2917, Q addidi sicut Ez 32, 31, cf Mp sub loco. [32] Mm 3811. [33] Mm 2916. **Cp 33** [1] Mm 2689. [2] Mm 2923. [3] Mm 2779. [4] Mm 2093. [5] Okhl 232. [6] Mp sub loco. [7] Mm 1242.

30 [d] > 𝔊*, dl ‖ **31** [a–a] > 𝔊*, add ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ **32** [a] 𝔊[L] ἔδωκε(ν) cf 𝔗, l נָתַן ‖ [b] l c K 𝔊𝔖 חתיתו cf 𝔗 ‖ [c] > 𝔊*, add ‖ **Cp 33,4** [a] 𝔊 ἡ ῥομφαία, frt l הַחֶרֶב sed cf 6 ‖ **5** [a] prp הָיְתָה ‖ **6** [a] cf 4[a] ‖ **7** [a] 7–9 cf 3,17–19 ‖ **8** [a] > Ms 𝔊*𝔖 et 3,18, dl ‖ **10** [a] > 𝔖, frt dl ‖ [b] > 𝔊* ‖ **11** [a] > 𝔊*, add ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ **12** [a–a] > 𝔊*.

כֻּלָּם חֲלָלִים הַנֹּפְלִים[a] בַּחָרֶב
אֲשֶׁר־יָרְדוּ עֲרֵלִים | אֶל־אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת [20]ז ומל
אֲשֶׁר נָתְנוּ חִתִּיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים
וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם אֶת־יוֹרְדֵי בוֹר: מנ
בְּתוֹךְ חֲלָלִים[a] נָתְנוּ מִשְׁכָּב לָהּ [25] [21]ב
בְּכָל־[b]הֲמוֹנָהּ [c]סְבִיבוֹתֶיהָ קִבְרֹתֶיהָ[c] [22]ד מל . ג
כֻּלָּם עֲרֵלִים חֲלָלֵי־חָרֶב
כִּי־נִתַּן חִתִּיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים [23]כא
וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם אֶת־יוֹרְדֵי בוֹר[a] מנ
בְּתוֹךְ חֲלָלִים נִתָּן[d]: [21]ב . כג [24]ד מנה קמ
שָׁם מֶשֶׁךְ תָּבַל[a] וְכָל־הֲמוֹנָהּ[b] [c]סְבִיבוֹתֶיהָ קִבְרֹתֶיהָ[c] [26] [25]ו פת . ד מל [22]ג
כֻּלָּם עֲרֵלִים מְחֻלָלֵי[d] חָרֶב ל
כִּי־נָתְנוּ[e] חִתִּיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים:
וְלֹא יִשְׁכְּבוּ[a] אֶת־גִּבּוֹרִים נֹפְלִים[b] מֵעֲרֵלִים[c] [27] ל
אֲשֶׁר יָרְדוּ־שְׁאוֹל בִּכְלֵי־מִלְחַמְתָּם
וַיִּתְּנוּ אֶת־חַרְבוֹתָם תַּחַת רָאשֵׁיהֶם [26]יג
וַתְּהִי עֲוֹנֹתָם[d] עַל־עַצְמוֹתָם
כִּי־חִתִּית[e] גִּבּוֹרִים בְּאֶרֶץ חַיִּים: ב בעינ
וְאַתָּה בְּתוֹךְ עֲרֵלִים[a] תִּשָּׁבֵר וְתִשְׁכַּב אֶת־חַלְלֵי־חָרֶב: [21]ג . ל . ל
שָׁמָּה[a] אֱדוֹם מְלָכֶיהָ וְכָל־נְשִׂיאֶיהָ[a] אֲשֶׁר־נִתְּנוּ בִגְבוּרָתָם[b] אֶת־ [29] [28]ה ר״ם [27]ל . ה דגש
חַלְלֵי־חָרֶב הֻמָּה אֶת־עֲרֵלִים יִשְׁכָּבוּ וְאֶת־[c]יֹרְדֵי בוֹר: [30] שָׁמָּה נְסִיכֵי [30] [29]ג . ח סת . ה ר״ם [27]
צָפוֹן[a] כֻּלָּם וְכָל־צִדֹנִי אֲשֶׁר־[a]יָרְדוּ אֶת־[b]חֲלָלִים בְּחִתִּיתָם מִגְּבוּרָתָם[c] ל חס

[20] Mm 1327. [21] Mm 2916. [22] Mm 2920. [23] Mm 2838. [24] Mm 403. [25] Mm 3277. [26] Mm 2897. [27] Mm 2922. [28] Mm 716. [29] Mm 3503.

24 [a] prb l נפלים ‖ **25** [a–a] > G*, dl cf 24 ‖ [b] l c Ms וכל ‖ [c–c] l סְבִיבוֹת קִבְרָתָהּ ‖ [d] Vrs pl (sed G post ἐκεῖ 26), frt add ‖ **26** [a] pc Mss GSʼ וְת ‖ [b] G* *ἡ ἰσχὺς αὐτῶν* ‖ [c–c] G(S) *περικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐτοῦ*, l סְבִיבוֹת קִבְרָתָהּ ‖ [d] prb l חֲלָלֵי (מ dttg) ‖ [e–e] G *οἱ* (– אֲשֶׁר? ut 23.24) *δεδωκότες* ‖ **27** [a–a] G* *καὶ ἐκοιμήθησαν*, S om ולא; l וְלֹא ‖ [b] prp נִפְלִים ‖ [c] G *ἀπ' αἰῶνος*, l מֵעוֹלָם ‖ [d] l צְוֹנֹתָם vel צִנּוֹתָם ‖ [e] G *ἐξεφόβησαν*, S *bdw ... tbr'*, prb l חִתְּתוּ ‖ **28** [a–a] > G*, dl ‖ **29** [a–a] G* *ἐδόθησαν οἱ ἄρχοντες Ασσουρ*, l וְשָׁם ‖ [b] prp בִּגְבָרָתָם, sed cf 30bβ ‖ [c] l c mlt Mss GC אֶת ‖ **30** [a–a] G *πάντες στρατηγοὶ Ασσουρ*, l וְשָׁם ‖ [b] > G* ‖ [c] G* *καὶ τῇ ἰσχύι αὐτῶν* = וגבורתם.

14 אָז֙ אַשְׁקִ֣יעַ[a] מֵימֵיהֶ֔ם וְנַהֲרוֹתָ֖ם כַּשֶּׁ֣מֶן אוֹלִ֑יךְ נְאֻ֖ם אֲדֹנָ֥י יְהוִֹֽה׃ ל ב.ב

15 בְּתִתִּ֤י[a] אֶת־אֶ֙רֶץ֙[a] מִצְרַ֔יִם שְׁמָמָ֖ה וּנְשַׁמָּ֣ה[b] אֶ֑רֶץ מְמֻלְאָ֗הּ בְּהַכּוֹתִ֤י[c] אֶת־כָּל־יוֹשְׁבֵי֙ בָּ֔הּ וְיָדְע֖וּ כִּי־אֲנִ֥י יְהוָֹֽה׃ ל ג[12] ב חד מל וחס[13]. לד מל

16 קִינָ֥ה הִ֛יא וְקוֹנְנ֥וּהָ[a] בְּנ֖וֹת[b] הַגּוֹיִ֣ם תְּקוֹנְנֶ֑נָּה אוֹתָ֗הּ עַל־מִצְרַ֛יִם וְעַל־כָּל־הֲמוֹנָ֖הּ תְּקוֹנְנֶ֥נָּה אוֹתָ֛הּ נְאֻ֥ם אֲדֹנָ֖י[c] יְהוִֹֽה׃ ל ב פ ב

17 וַיְהִי֙[a] בְּשִׁתֵּ֣י עֶשְׂרֵ֔ה שָׁנָ֖ה[b] בַּחֲמִשָּׁ֣ה עָשָׂ֑ר לַחֹ֣דֶשׁ הָיָ֔ה דְּבַר־יְהוָ֥ה אֵלַ֖י לֵאמֹֽר׃ 18 בֶּן־אָדָ֕ם נְהֵ֖ה עַל־הֲמ֣וֹן מִצְרַ֑יִם וְהוֹרְדֶ֣הָ[a] אוֹתָ֗הּ[b] וּבְנ֥וֹת גּוֹיִ֛ם אַדַּרְתֵּ֖ם[c] אֶל־אֶ֣רֶץ תַּחְתִּיּ֑וֹת אֶת־יוֹרְדֵ֖י בּֽוֹר׃ ל ב.ג. ז ומל[14] ל חס[15] ל ב.ג.[16] ול

19 [a]מִמִּ֥י נָעַ֖מְתְּ רְדָ֑ה וְהָשְׁכְּבָ֖ה אֶת־עֲרֵלִֽים׃ [הֲמוֹנָ֥הּ[c]׃] ב.ל חסף

20 בְּת֣וֹךְ חַלְלֵי־חֶ֔רֶב יִפֹּ֖לוּ חֶ֣רֶב[a] נִתְּנָ֑הּ[b] מָשְׁכ֥וּ[c] אוֹתָ֖הּ וְכָל־ל חס

21 יַדַּבְּר֨וּ־לוֹ֜[a] אֵלֵ֣י[b] גִּבּוֹרִ֗ים מִתּ֛וֹךְ שְׁא֥וֹל[c] [d]אֶת־עֹזְרָ֖יו׃ [e]יָרְד֥וּ שָׁכְב֖וּ הָעֲרֵלִ֑ים[f] [g]חַלְלֵי־חָ֔רֶב׃[g] ל

22 שָׁ֣ם אַשּׁ֔וּר[a] וְכָל־קְהָלָ֔הּ סְבִיבוֹתָ֖יו קִבְרֹתָ֑יו[a] כֻּלָּ֣ם חֲלָלִ֔ים[b] הַנֹּפְלִ֖ים בֶּחָ֥רֶב[b]׃ ד מל[17]

23 אֲשֶׁ֨ר[a] נִתְּנ֤וּ קִבְרֹתֶ֙יהָ֙ בִּירֵכְתֵ֣י־בֽוֹר וַתְּהִ֥י קְהָלָ֖הּ סְבִיבוֹת֙ קִבְרָ֔תָהּ כֻּלָּ֣ם חֲלָלִ֔ים נֹפְלִ֖ים בַּחָ֣רֶב ג דגש[18].ג ג וחס בליש[18] ל

אֲשֶׁר־נָתְנ֤וּ חִתִּיתָ֙[b] בְּאֶ֣רֶץ חַיִּ֔ים וַיִּשְׂא֥וּ כְלִמָּתָ֖ם עִם־יוֹרְדֵ֣י בֽוֹר׃ ב בעי[19]

24 שָׁ֣ם עֵילָ֔ם וְכָל־הֲמוֹנָ֖הּ סְבִיבוֹת֙ קִבְרָ֔תָהּ ג וחס בליש[18]

[12] Mm 2818. [13] Mm 446. [14] Mm 2534. [15] Mm 1327. [16] Gn 45,9. [17] Mm 2920. [18] Mm 716. [19] Mm 2921.

14 [a] G *ἡσυχάσει*, T *ʾšqjt*, frt l אַשְׁקִיט ‖ [b] > G*, add ‖ **15** [a–a] > G, add ‖ [b] prb l וְנָשַׁמָּה cf Vrs ‖ [c] G *ὅταν διασπείρω* בְּזָרוֹתִי ? ‖ **16** [a] G* *καὶ θρηνήσεις αὐτόν*, l וְקוֹנַנְתָּהּ ‖ [b] GS pr cop, l וּבְ ‖ [c] > G*, add ‖ **17** [a] pc Mss S בְּעַשְׂתֵּי ‖ [b] G* + *τοῦ πρώτου μηνός* ‖ **18** [a] prp וַהֲדָרָה ‖ [b] prb l אַתָּה ‖ [c] prp אַרְדֵּם, sed init threni exc ‖ **19** [a] G* hab 19 post שְׁאוֹל in 21 ‖ **20** [a] > GS, prb add ‖ [b] > S, G *μετ' αὐτοῦ* = אִתּוֹ, prb add ‖ [c–c] G *καὶ κοιμηθήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ*, frt l וְהָשְׁכַּב כָּל־הֲמוֹנָם ‖ **21** [a] G *σοι* ‖ [b] mlt Mss Edd אֵילֵי; > G ‖ [c–c] G *ἐν βάθει βόθρου* · בְּיַרְכְּתֵי־בוֹר cf 23 ‖ [d] huc prb ins 19 cf 19[a] ‖ [e–e] > GS, add? cf [f–f] ‖ [f–f] > G, prb dl cf 19b ‖ [g–g] G pr *ἐν μέσῳ*, nonn vb exc? ‖ **22** [a–a] > G, prb add; an l סְבִיבוֹת קִבְרָתָהּ ut in 23 (cf S)? ‖ [b–b] > G, prb add; an l נִפְלִים ב׳ ut in 23? ‖ **23** [a] G *ἐκεῖ* ‖ [b] prb l c pc Mss G חִתִּיתָם.

ב חד חס וחד מל[a] מִצְרַ֔יִם וְאָמַרְתָּ֣ אֵלָ֔יו כְּפִ֥יר גּוֹיִ֖ם נִדְמֶ֑יתָ
נ. ה[b] וְאַתָּה֙ כַּתַּנִּ֣ים[a] בַּיַּמִּ֔ים וַתָּנַ֖ח בְּנַהֲרוֹתֶ֑יךָ[b]
ל. ל וַתִּדְלַ֤ח־מַ֙יִם֙ בְּרַגְלֶ֔יךָ וַתִּרְפֹּ֖ס נַהֲרוֹתָֽם׃[c]
3 כֹּ֚ה אָמַ֣ר אֲדֹנָ֔י[a] יְהוִ֔ה
וּפָרַשְׂתִּ֥י עָלֶ֛יךָ אֶת־[b]רִשְׁתִּ֖י בִּקְהַ֣ל[c] עַמִּ֑ים רַבִּ֔ים[d] וְהֶעֱל֖וּךָ[e] בְּחֵרְמִֽי׃
ל 4 וּנְטַשְׁתִּ֣יךָ בָאָ֔רֶץ [a]עַל־פְּנֵ֥י הַשָּׂדֶ֖ה אַטִּ֑ילֶךָ[a]
ל. י בליש[e] וְהִשְׁכַּנְתִּ֤י עָלֶ֙יךָ֙ כָּל־עֹ֣וף הַשָּׁמַ֔יִם וְהִשְׂבַּעְתִּ֥י מִמְּךָ֖[b] חַיַּ֣ת כָּל־[c]הָאָֽרֶץ׃
בּ[7] בפיס וכל קריא דכורת ב מ ב. ד[a] 5 וְנָתַתִּ֥י אֶת־[a]בְּשָׂרְךָ֖ עַל־[b]הֶהָרִ֑ים וּמִלֵּאתִ֖י[b] הַגֵּאָיוֹת֙ רָמוּתֶֽךָ׃[b]
ל. ל. ב חס בליש 6 וְהִשְׁקֵ֤יתִי אֶ֙רֶץ֙ צָפָ֣תְךָ֔ מִדָּמְךָ֖[a] [b]אֶל־הֶהָרִ֑ים[b] וַאֲפִקִ֖ים יִמָּלְא֥וּן מִמֶּֽךָּ׃[c]
ל. ב חס ול בליש 7 וְכִסִּיתִ֣י בְכַבּוֹתְךָ֔[a] שָׁמַ֖יִם וְהִקְדַּרְתִּ֣י אֶת־כּֽוֹכְבֵיהֶ֑ם
ט שֶׁ֚מֶשׁ בֶּעָנָ֣ן אֲכַסֶּ֔נּוּ וְיָרֵ֖חַ לֹא־יָאִ֥יר אוֹרֽוֹ׃
ל 8 כָּל־מְאוֹרֵ֥י אוֹר֙ בַּשָּׁמַ֔יִם אַקְדִּ֥ירֵם עָלֶ֖יךָ
וְנָתַתִּ֣י חֹ֔שֶׁךְ עַל־אַרְצֶ֑ךָ נְאֻ֖ם אֲדֹנָ֥י[a] יְהוִֽה׃
ל. ל 9 וְהִכְעַסְתִּ֤י לֵב֙ עַמִּ֣ים רַבִּ֔ים בַּהֲבִיאִ֥י שִׁבְרְךָ֖[a] בַּגּוֹיִ֑ם עַל־[b]אַרְצוֹת
ד[9]. ב מל. ב חד כת ש וחד כת ס[10] אֲשֶׁ֥ר לֹא־יָדַ֖עְתָּם׃ 10 וַהֲשֹׁמֹתִ֤י עָלֶ֙יךָ֙ עַמִּ֣ים רַבִּ֔ים וּמַלְכֵיהֶ֖ם יִשְׂעֲר֣וּ
ד עָלֶ֑יךָ[a] שַׁ֚עַר בְּעוֹפְפִ֣י[b] חַרְבִּ֔י עַל־פְּנֵיהֶ֖ם וְחָרְד֣וּ לְרָגָ֑עִים אִ֥ישׁ לְנַפְשֹׁ֖ו
יג[11] בְּי֥וֹם מַפַּלְתֶּֽךָ׃ ס 11 כִּֽי־[a]כֹ֚ה אָמַ֣ר[b] אֲדֹנָ֔י יְהוִ֔ה חֶ֥רֶב מֶ֖לֶךְ־
ל בָּבֶ֥ל תָּבֹֽוא־[c]אֵֽךָ׃
ל 12 בְּחַרְבוֹת֙[a] גִּבּוֹרִ֣ים אַפִּ֔יל הֲמוֹנֶ֖ךָ עָרִיצֵ֣י גּוֹיִ֑ם כֻּלָּ֔ם
וְשָׁדְד֣וּ אֶת־גְּא֔וֹן מִצְרַ֖יִם וְנִשְׁמַ֥ד כָּל־הֲמוֹנָֽהּ׃
13 וְהַאֲבַדְתִּ֣י אֶת־כָּל־בְּהֶמְתָּ֔הּ מֵעַ֖ל מַ֣יִם רַבִּ֑ים
ב. ל. ג וְלֹא־תִדְלָחֵ֥ם רֶֽגֶל־אָדָ֖ם עֹ֑וד וּפָרְסֹ֥ות[a] בְּהֵמָ֖ה לֹ֥א תִדְלָחֵֽם׃

[3] Mp sub loco. [4] Mm 2918. [5] Mm 720. [6] Mm 9. [7] Mm 2850. [8] Mm 1867. [9] Mm 1133. [10] Mm 2919. [11] Mm 2827.

2 [a] l c 2 Mss כתנין cf 𝔖𝔗 ‖ [b] l בְּנַחֲרֵיךְ vel בְּנָחִירֶיךָ ‖ [c] 𝔊 suff 2 m sg ‖ **3** [a] > Ms 𝔊*, add ‖ [b] > pc Mss, frt dl ‖ [c] > 𝔊*, add ‖ [d-d] add ‖ [e] 𝔊-967(𝔙) *καὶ ἀνάξω σε*, l וְהַעֲלִיתִיךָ ‖ **4** [a–a] 𝔊 *πεδία πλησθήσεταί σου* ‖ [b–b] l c pc Mss 𝔊*𝔖 כָּל־חַיַּת ‖ **5** [a] > 2 Mss ‖ [b–b] 𝔊* *ἀπὸ τοῦ αἵματός σου* (= מִדָּמְךָ) *πᾶσαν τὴν γῆν*, l וּמִלֵּאתִי הָרִים ‖ **6** [a] tr ad fin v (recta lect pro ממך) ‖ [b–b] dl, dttg ex 5a ‖ [c] cf [a] ‖ **7** [a] 𝔊(𝔙) *ἐν τῷ σβεσθῆναί σε*, 𝔖 *bd'kk*, frt l בְּכַבּוֹתְךָ ‖ **8** [a] > 𝔊*, add ‖ **9** [a] 𝔊 *αἰχμαλωσίαν σου*, prb l שִׁבְיְךָ ‖ [b] = אֶל ‖ **10** [a] > 𝔊*𝔖 ‖ [b] prp בגופפי ‖ **11** [a] > 2 Mss 𝔖 ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ **12** [a] 𝔖𝔗 sg ‖ **13** [a] 𝔊𝔙 sg, l ופרסת.

10 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה יַעַן אֲשֶׁר [b]נָּבַהְתָּ בְקוֹמָה[b] וַיִּתֵּן צַמַּרְתּוֹ בג בטע בסיפ. כט. ג בטע[9]
11 אֶל־בֵּין עֲבוֹתִים[c] וָאֶתֵּן לְבָבוֹ בְּגָבְהוֹ: 11 וְאֶתְּנֵהוּ[a] בְּיַד אֵיל גּוֹיִם [b]עָשֹׂה ג מל[10]. ב. ד כת ר[11]
12 יַעֲשֶׂה לּוֹ כִּרְשָׁעוֹ גֵּרַשְׁתִּהוּ[b]: 12 וַיְכַרְתֻהוּ זָרִים עָרִיצֵי גּוֹיִם וַיְטִשֻּׁהוּ ב
אֶל[a]־הֶהָרִים[b] וּבְכָל[c]־גְּאָוֹות נָפְלוּ דָלְיוֹתָיו וַתִּשָּׁבַרְנָה פְּאֹרָתָיו בְּכֹל ג פסוק ובכל בכל. ד
אֲפִיקֵי הָאָרֶץ וַיֵּרְדוּ[d] מִצִּלּוֹ כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ וַיִּטְּשֻׁהוּ[e]: ס
13 עַל־מַפַּלְתּוֹ יִשְׁכְּנוּ[a] כָּל־עוֹף הַשָּׁמָיִם ל
וְאֶל[b]־פְּאָרָתָיו[c] הָיוּ כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה:
14 לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יִגְבְּהוּ בְקוֹמָתָם כָּל־עֲצֵי־מַיִם וְלֹא־יִתְּנוּ אֶת־ לד פסוק לא ולא[12]. ל. ל
צַמַּרְתָּם אֶל־בֵּין עֲבֹתִים[a] וְלֹא־יַעַמְדוּ אֵלֵיהֶם[b] בְּגָבְהָם כָּל־שֹׁתֵי מָיִם ל. ל
כִּי־כֻלָּם נִתְּנוּ לַמָּוֶת אֶל־אֶרֶץ תַּחְתִּית בְּתוֹךְ בְּנֵי־אָדָם אֶל־יוֹרְדֵי ז דגש[13]. וכל תלים ומשלי דכות. ב מ ב[14]
בֹּור: ס 15 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה בְּיוֹם רִדְתּוֹ שְׁאוֹלָה הֵאֱבַלְתִּי ח בטע בסיפ[15]. ל. י
כִּסֵּיתִי עָלָיו אֶת־תְּהוֹם וָאֶמְנַע נַהֲרוֹתֶיהָ וַיִּכָּלְאוּ מַיִם רַבִּים וָאַקְדֵּר ל. ל. ל
16 עָלָיו לְבָנוֹן וְכָל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה עָלָיו עִלְפָּה[b]: מִקּוֹל מַפַּלְתּוֹ הִרְעַשְׁתִּי
גּוֹיִם בְּהוֹרְדִי אֹתוֹ שְׁאוֹלָה אֶת־יוֹרְדֵי בֹור וַיִּנָּחֲמוּ בְּאֶרֶץ תַּחְתִּית[a] י. ב
17 כָּל־עֲצֵי־עֵדֶן [b]מִבְחַר וְטוֹב[b]־לְבָנוֹן כָּל־שֹׁתֵי מָיִם: 17 גַּם־הֵם אִתּוֹ יז[16]. ג ר״פ בסיפ[17]. ג בנביא
יָרְדוּ שְׁאוֹלָה אֶל־חַלְלֵי־חָרֶב וּזְרֹעַ[a] יָשְׁבוּ[b] בְּצִלּוֹ [c]בְּתוֹךְ גּוֹיִם[c]: י
18 אֶל־מִי דָמִית [a]כְּכָה[b] בְּכָבוֹד וּבְגֹדֶל בַּעֲצֵי־עֵדֶן[a] וְהוּרַדְתָּ אֶת־עֲצֵי־ ג. ב. ל
עֵדֶן אֶל־אֶרֶץ תַּחְתִּית בְּתוֹךְ עֲרֵלִים תִּשְׁכַּב אֶת־חַלְלֵי־חָרֶב הֲוּא יח[18]
פַּרְעֹה וְכָל־הֲמוֹנֹה נְאֻם אֲדֹנָי[c] יְהוִה: ס המונו חד מן ד[19] כת כן ק בלישׁ

ס יט 32 1 וַיְהִי בִּשְׁתֵּי[a] עֶשְׂרֵה שָׁנָה בִּשְׁנֵי־עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ ו בלישׁ[2]
2 הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: 2 בֶּן־אָדָם שָׂא קִינָה עַל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־ ה[1] ג מנה בליש

[9]Mm 2597. [10]Mm 2780. [11]Mp sub loco. [12]Mm 771. [13]Mm 716. [14]Ps 33,13; 145,12 et cf Mp sub loco. [15]Mm 2911. [16]Mm 1088. [17]Mm 2856. [18]Mm 2916. [19]Mm 2917, Q addidi, cf Mp sub loco. Cp 32 [1]Mp sub loco. [2]Mm 874.

10 [a] > 𝔊*, add ‖ [b b] 𝔖 *'ttrjm bqwmth* = וַתִּגְבַּהּ בקומתו, prb recte (cf 𝔘 et 14) ‖ [c] l עֲבוֹת cf 3[c] 14[a] ‖ **11** [a] prb l וְאֵת cf 𝔊𝔘 ‖ [b–b] 𝔊* *καὶ ἐποίησε τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ*, frt l וַיַּעַשׂ et dl גרשתהו (dttg) ‖ **12** [a] > עַל ‖ [b] huc tr ׳ cf [c] ‖ [c] 𝔊* om cop ‖ [d] prp וַיִּדְּדוּ ‖ [e] dl? ‖ **13** [a] 𝔊(𝔗) *ἀνεπαύσαντο*, l וַיָּנִחוּ ‖ [b] > וְעַל ‖ [c] > Ms, dl; an tot v b add? ‖ **14** [a] l עֲבוֹת cf 3[c] 10[c] ‖ [b] l c mlt Mss Edd 𝔊𝔗 = אֲלֵיהֶם ‖ **15** [a] > 𝔊*, add ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔙) *ἐξελύθησαν*, l עָלְפוּ ‖ **16** [a] > 𝔊*, add? ‖ [b–b] 𝔊* *καὶ τὰ ἐκλεκτά*, frt dl וטוב ‖ **17** [a] 𝔊(𝔖) *καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ* = וְזַרְעוֹ; prp וְעֹזְרָיו aut וְגֻוָּעוֹ ‖ [b] 𝔊 *οἱ κατοικοῦντες* = שְׁבֵי, 𝔖 *jtb* = יָשַׁב, 𝔗 *'tbrw* = נִשְׁבְּרוּ ‖ [c–c] 𝔊 *ἐν μέσῳ τῆς ζωῆς αὐτῶν ἀπώλοντο* = בתוך חַיֵּיהֶם גָּוָעוּ? ‖ **18** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] 𝔊^{O}θ′ *ἐν ἰσχύι*, 𝔊^{L} *ἐν δυνάμει* = בְּכָה; > Ms 𝔖𝔙, prb dl (dttg) ‖ [c] > 𝔊*, add ‖ **Cp 32,1** [a] prb l c nonn Mss 𝔊$^{A\,min}$𝔖 בְּעַשְׂתֵּי.

יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 בֶּן־אָדָם אֱמֹר אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם
ג מל וְאֶל־הֲמוֹנוֹ
אֶל־מִי דָמִיתָ בגדלך׃
ג. בי
ר״פ בסיפ 3 הִנֵּה אַשּׁוּר אֶרֶז בַּלְּבָנוֹן
יְפֵה עָנָף וְחֹרֶשׁ מֻצָּל וּגְבַהּ קוֹמָה
וּבֵין עֲבֹתִים הָיְתָה צַמַּרְתּוֹ׃
ל. ל 4 מַיִם גִּדְּלוּהוּ תְּהוֹם רֹמְמָתְהוּ
ד חס ול בלוש אֶת־נַהֲרֹתֶיהָ הֹלֵךְ סְבִיבוֹת מַטָּעָהּ
ו אֶת־תְּעָלֹתֶיהָ שִׁלְּחָה אֶל כָּל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה׃
ל וכת א. ב חס בלוש 5 עַל־כֵּן גָּבְהָא קֹמָתוֹ מִכֹּל עֲצֵי הַשָּׂדֶה
ל. פארתיו ק וַתִּרְבֶּינָה סַרְעַפֹּתָיו וַתֶּאֱרַכְנָה פְּאֹרֹתָיו
מִמַּיִם רַבִּים בִּשַּׁלְחוֹ׃
ל. ל 6 בְּסַעֲפֹתָיו קִנְּנוּ כָּל־עוֹף הַשָּׁמָיִם
וְתַחַת פְּאֹרֹתָיו יָלְדוּ כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה
כה וּבְצִלּוֹ יֵשְׁבוּ כָּל גּוֹיִם רַבִּים׃
ל. ג בלוש. ג 7 וַיִּיַּף בְּגָדְלוֹ בְּאָרְכּוֹ דָּלְיוֹתָיו
ג כִּי־הָיָה שָׁרְשׁוֹ אֶל־מַיִם רַבִּים׃
ח פסוק לא לא לא 8 אֲרָזִים לֹא עִמְּמֻהוּ בְּנֵן־אֱלֹהִים
ל בְּרוֹשִׁים לֹא דָמוּ אֶל־סְעַפֹּתָיו
ל וְעַרְמֹנִים לֹא־הָיוּ כְּפִאֹרֹתָיו
נ כָּל־עֵץ בְּגַן־אֱלֹהִים לֹא־דָמָה אֵלָיו בְּיָפְיוֹ׃
ה 9 יָפָה עָשִׂיתִיו בְּרֹב דָּלְיוֹתָיו
ל וַיְקַנְאֻהוּ כָּל־עֲצֵי־עֵדֶן אֲשֶׁר בְּגַן הָאֱלֹהִים׃ ס

Cp 31 [1]Mm 2914. [2]Mm 2869. [3]Mm 2915. [4]Mp sub loco. [5]Mm 534. [6]Mm 3642. [7]Mm 3132. [8]Mm 1781.

Cp 31,3 [a] prb l תְּאַשּׁוּר ‖ [b–b] > 𝔊*, add ‖ [c] 𝔊 νεφελῶν, l עֲבוֹת cf 10[c] 14[a] ‖ 4 [a] add? ‖ [b] 𝔊 ἤγαγε, l הֹלִיכָה ‖ [c] 𝔊(𝔖) τῶν φυτῶν αὐτοῦ, l מַטָּעָה ‖ [d–d] prp אֶל כָּל־שָׂדֵהוּ, al אֵלָיו ‖ 5 [a–a] add? cf mtr ‖ [b] l c nonn Mss גבהה ‖ [c] prb l סְעַפֹתיו cf 6.8 ‖ [d–d] > 𝔊*, prb add cf 6[a–a] ‖ [e] > 𝔊*, add ‖ 6 [a–a] dl m cs? cf 5[d–d] ‖ [b] l c mlt Mss Vrs יָשְׁבוּ ‖ [c] > 𝔖, dl ‖ 7 [a] 7 add? cf 5 ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔗) διὰ τὸ πλῆθος = בְּרֹב cf 9 ‖ [c] = עַל ‖ 8 [a–a] prb add cf 9a ‖ 9 [a–a] > 𝔊*, add ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ [c–c] > 𝔊𝔖; dl c Ms 𝔊𝔖 אשר ‖ [d] 𝔗 pc Mss אלהים cf 8a.b, l 2𝔐.

13 הִבַּרְתִּי׃ ס 13 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְהַאֲבַדְתִּי גִלּוּלִים וְהִשְׁבַּתִּי ח בטע בסיפ¹⁰ . יג¹¹
אֱלִילִים מִנֹּף וְנָשִׂיא מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם לֹא יִהְיֶה עוֹד ח בסיפ
14 בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 14 וְהַשַּׁמֹּתִי אֶת־פַּתְרוֹס וְנָתַתִּי אֵשׁ בְּצֹעַן וְעָשִׂיתִי
15 שְׁפָטִים בְּנֹא׃ 15 וְשָׁפַכְתִּי חֲמָתִי עַל־סִין מָעוֹז מִצְרָיִם וְהִכְרַתִּי אֶת־
16 הֲמוֹן נֹא׃ 16 וְנָתַתִּי אֵשׁ בְּמִצְרָיִם חוֹל תָּחִיל סִין וְנֹא תִּהְיֶה לְהִבָּקֵעַ תחול¹² ק
17 וְנֹף צָרֵי יוֹמָם׃ 17 בַּחוּרֵי אָוֶן וּפִי־בֶסֶת בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וְהֵנָּה בַּשֶּׁבִי ל . ג¹³ ול בסיפ
18 תֵּלַכְנָה׃ 18 וּבְתַחְפַּנְחֵס חָשְׁכָה בְּשִׁבְרִי־שָׁם אֶת־מֹטוֹת מִצְרַיִם ל . ו¹⁴
וְנִשְׁבַּת־בָּהּ גְּאוֹן עֻזָּהּ הֵיא עָנָן יְכַסֶּנָּה וּבְנוֹתֶיהָ בַּשֶּׁבִי תֵּלַכְנָה׃
19 וְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים בְּמִצְרָיִם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ פ
20 וַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה בָּרִאשׁוֹן בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־ ח¹⁵
21 יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 21 בֶּן־אָדָם אֶת־זְרוֹעַ פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם שָׁבָרְתִּי
וְהִנֵּה לֹא־חֹבְשָׁה לָתֵת רְפֻאוֹת לָשׂוּם חִתּוּל לְחָבְשָׁהּ לְחָזְקָהּ לְתָפְשׂ ג . ל . ל
22 בֶּחָרֶב׃ 22 לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־ יא בטע בסיפ¹⁶ . כט
מִצְרַיִם וְשָׁבַרְתִּי אֶת־זְרֹעֹתָיו אֶת־הַחֲזָקָה וְאֶת־הַנִּשְׁבֶּרֶת וְהִפַּלְתִּי יב פסוק את את ראה את . ל
23 אֶת־הַחֶרֶב מִיָּדוֹ׃ 23 וְהֵפַצְתִּי אֶת־מִצְרַיִם בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִם בָּאֲרָצוֹת׃ ל כת כן¹⁷
24 וְחִזַּקְתִּי אֶת־זְרֹעוֹת מֶלֶךְ בָּבֶל וְנָתַתִּי אֶת־חַרְבִּי בְיָדוֹ וְשָׁבַרְתִּי אֶת־ ב¹⁸
25 זְרֹעוֹת פַּרְעֹה וְנָאַק נַאֲקוֹת חָלָל לְפָנָיו׃ 25 וְחִזַּקְתִּי אֶת־זְרֹעוֹת ל . ל
מֶלֶךְ בָּבֶל וּזְרֹעוֹת פַּרְעֹה תִּפֹּלְנָה וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי חַרְבִּי ב . ל
26 בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל וְנָטָה אוֹתָהּ אֶל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 26 וְהֵפַצְתִּי אֶת־
מִצְרַיִם בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִי אוֹתָם בָּאֲרָצוֹת וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ ס
31 1 וַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה בַּשְּׁלִישִׁי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־

¹⁰Mm 2911. ¹¹Mm 815. ¹²Mm 832. ¹³Mm 1728. ¹⁴Mm 1676. ¹⁵Mm 2909. ¹⁶Mm 2912. ¹⁷Mm 2913. ¹⁸Mm 460.

13 [a] 2 Mss 𝔊* pr כִּי ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ [c–c] > 𝔊*; prp וה׳ גְּדוֹלִים ‖ [d] 𝔊 *μεγιστᾶνας* = אֵילִים? ‖ [e] 𝔊 pl cf [g–g] ‖ [f] 𝔖 *b'r''* = בְּאֶרֶץ ‖ [g–g] 𝔊 *καὶ οὐκ ἔσονται* cf [e] ‖ [h–h] > 𝔊*𝔖, add ‖ **14** [a] Ms 𝔊𝔖𝔙 אֶרֶץ ‖ **15** [a] 𝔊 *Μέμφεως* = נֹף ‖ **16** [a–a] 𝔊 *καὶ ταραχῇ ταραχθήσεται Συήνη*, l וְנִפְרְצוּ חוֹמֹתֶיהָ? prp וְחוֹל תָּחִיל סִין ‖ [b–b] 𝔊 *καὶ διαχυθήσεται ὕδατα* = מַיִם ‖ **17** [a] 1 אוֹן cf 𝔊 *('Ηλιουπόλεως)* 𝔙 ‖ **18** [a] 1 c mlt Mss Edd Vrs חשך ‖ [b] 𝔊(𝔙; 𝔖 sg) *τὰ σκῆπτρα*, l מַטּוֹת ‖ **21** [a] 𝔊 pl ‖ [b–b] 𝔊* *τοῦ δοθῆναι ἰσχύν* = לָשׂוּם חֲזָקָה an sol לַחֲזָקָה? 𝔖 *wl' nt'sb wl' ntḥlm* ‖ **22** [a] > 𝔊*, add ‖ [b] = עַל ‖ [c–c] prb add cf Vrs ‖ **24** [a–a] 𝔊 *καὶ ἐπάξει αὐτὴν ἐπ' Αἴγυπτον καὶ προνομεύσει τὴν προνομὴν αὐτῆς καὶ σκυλεύσει τὰ σκῦλα αὐτῆς* = וְהֵבִיא אֹתָהּ עַל־מִצְרַיִם וּבָזַז בִּזָּה וְשָׁלַל שְׁלָלָהּ, ex 29,19 ‖ **25** [a] = עַל ‖ **26** [a] 𝔊^{L} = 𝔐; 𝔊$^{B\,V\,967.449}$ + *πάντες*, 𝔊$^{AC\,rel}$ + *πάντες οἱ Αἰγύπτιοι* (ex 29,6).

יז. ל חס אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם c נְתַ֣שָׂא הֲמֹנָ֔הּ c וְשָׁלַ֖ל שְׁלָלָ֑הּ וּבָזַ֣ז בִּזָּ֔הּ וְהָיְתָ֥ה שָׂכָ֖ר
לְחֵילֽוֹ׃ 20 פְּעֻלָּתוֹ֙ אֲשֶׁר־עָבַ֣ד בָּ֔הּ a נָתַ֥תִּי לוֹ֙ אֶת־אֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם b אֲשֶׁ֥ר
עָשׂ֖וּ לִ֑י b נְאֻ֖ם אֲדֹנָ֥י יְהוִֽה׃ 21 בַּיּ֣וֹם הַה֗וּא אַצְמִ֤יחַ a קֶ֙רֶן֙ לְבֵ֣ית b ס יז. ל
ד יִשְׂרָאֵ֔ל וּלְךָ֥ אֶתֵּ֖ן פִּתְח֣וֹן פֶּ֑ה בְּתוֹכָ֗ם וְיָדְע֥וּ כִֽי־אֲנִ֛י יְהוָ֖ה׃ פ
30 1 וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃ 2 בֶּן־אָדָ֕ם הִנָּבֵ֖א וְאָמַרְתָּ֑ 30
כֹּ֣ה אָמַ֔ר אֲדֹנָ֖י a יְהוִ֑ה
ב הֵילִ֖ילוּ b הָהּ c לַיּֽוֹם׃
ג כִּֽי־קָר֥וֹב יוֹם֙ a וְקָר֣וֹב b לַיהוָ֔ה יוֹם־ עָנָ֖ן עֶת־ גּוֹיִ֥ם יִהְיֶֽה׃ 3
ד 4 וּבָאָ֥ה חֶ֙רֶב֙ בְּמִצְרַ֔יִם וְהָיְתָ֥ה חַלְחָלָ֖ה בְּכ֣וּשׁ
בְּנָפְל֤ a חָלָל֙ בְּמִצְרַ֔יִם b וְלָקְח֥וּ הֲמֹנָ֖הּ b וְנֶהֶרְס֥וּ יְסוֹדֹתֶֽיהָ׃ ב חד מל וחד חס
ל. לז 5 כּ֣וּשׁ וּפ֣וּט וְל֣וּד a וְכָל־הָ֣עֲרֶב b וְכ֗וּב c וּבְנֵ֛י אֶ֥רֶץ d הַבְּרִ֖ית e אִתָּ֑ם 5
ד בסיפ 6 כֹּ֣ה אָמַ֔ר יְהוָ֖ה a סָמְכֵ֣י מִצְרַ֑יִם וְיָרַ֥ד גְּא֖וֹן עֻזָּ֑הּ פ
ל מִמִּגְדֹּ֥ל סְוֵנָ֖ה b בַּחֶ֥רֶב יִפְל֛וּ־בָ֖הּ נְאֻ֥ם אֲדֹנָ֖י c יְהוִֽה׃ 6 ב. ב
לא. ל 7 וְנָשַׁ֣מּוּ a בְּת֣וֹךְ אֲרָצ֔וֹת נְשַׁמּ֖וֹת וְעָרֶ֑יהָ b בְּתוֹךְ־עָרִ֣ים נַחֲרָב֔וֹת תִּהְיֶֽינָה׃ 7
ד בסע ר״פ בסיפ 8 וְיָדְע֣וּ כִֽי־אֲנִ֣י יְהוָ֔ה בְּתִתִּי־אֵ֖שׁ בְּמִצְרַ֑יִם וְנִשְׁבְּר֖וּ כָּל־עֹזְרֶֽיהָ׃ 9 בַּיּ֣וֹם 8 9
לב. יב. ל הַה֗וּא יֵצְא֨וּ מַלְאָכִ֤ים מִלְּפָנַי֙ a בָּצִ֔ים b לְהַחֲרִ֖יד אֶת־כּ֣וּשׁ בֶּטַח֑ c וְהָיְתָ֤ה
ה בטע בסיס חֲלִלָה֙ בָּהֶ֔ם בְּי֖וֹם מִצְרַ֑יִם כִּי֙ הִנֵּ֣ה בָ֔אָה׃ 10 כֹּ֣ה אָמַ֔ר אֲדֹנָ֖י a 10 ס
יג. ל יְהוָ֑ה וְהִשְׁבַּתִּי֙ אֶת־הֲמ֣וֹן מִצְרַ֔יִם בְּיַ֖ד נְבוּכַדְרֶאצַּ֥ר מֶֽלֶךְ־בָּבֶֽל׃ 11 הֽוּא 11
יז. ל. ג ומל׳. ב וְעַמּ֖וֹ אִתּ֑וֹ a עָרִיצֵ֥י גּוֹיִ֖ם מוּבָאִ֣ים לְשַׁחֵ֣ת הָאָ֔רֶץ וְהֵרִ֥יקוּ b חַרְבוֹתָ֖ם עַל־
ל מִצְרַ֑יִם c וּמָלְא֥וּ אֶת־ c הָאָ֖רֶץ חָלָֽל׃ 12 וְנָתַתִּ֤י יְאֹרִים֙ חָרָבָ֔ה a וּמָכַרְתִּ֥י 12
אֶת־הָאָ֖רֶץ בְּיַד־רָעִ֑ים a וְהַשְׁמַּתִּ֨י אֶ֤רֶץ וּמְלֹאָהּ֙ בְּיַד־זָרִ֔ים אֲנִ֥י יְהוָ֖ה

19 Mp sub loco. Cp 30 1 Mm 875. 2 Mm 2258. 3 Mm 2910. 4 Mm 2907. 5 Mp sub loco. 6 Mm 98. 7 Mm 815. 8 Mm 2572. 9 Mm 323.

19 c–c > 𝔊*, add ‖ **20** a 𝔊(𝔖) *ἐπὶ Τύρον* ‖ b–b > 𝔊𝔖, add ‖ c > Ms 𝔊*, add ‖ **21** a 𝔊(𝔙) *ἀνατελεῖ* = תְּצַמַּח ‖ b 𝔊 *παντὶ τῷ οἴκῳ* ‖ **Cp 30,2** a > 𝔊*, add ‖ b > 𝔊* ‖ c 𝔊* *ὦ ὦ* 𝔙 *vae vae* 𝔖(𝔗) *w'mrw 'wh* ‖ **3** a–a > 𝔊*, dl (dttg) ‖ b > 𝔊*, add ‖ **4** a 𝔊 *καὶ πεσοῦνται* = וְנָפַל? ‖ b–b > 𝔊* ‖ **5** a 𝔖 *wlwbj'* = וְלוּב, 𝔊 + *καὶ Λίβυες* cf c ‖ b 𝔖(α′σ′) *'rbj'* = עֲרַב ‖ c > 𝔊, sed prb l וְלוּב et cf a ‖ d > 𝔊*, dl ‖ e 𝔊-967 *τῆς διαθήκης μου* = בְּרִיתִי; prp הַכְּרֻתִי ‖ f > 𝔊-967 ‖ **6** a–a 𝔊* *ἐν αὐτῇ* = בָּהּ (cf v b) et cj c 5, frt recte ‖ b 𝔊 *ἕως Συήνης*, prb l סְוֵנָה aut c pc Mss סְוֵנָה ‖ c > Ms 𝔊*, add ‖ **7** a 𝔊-967.544 sg = וּנְשַׁמָּה ‖ b l aut וְעָרֶיהָ (cf a) aut וְעֵרֵיהֶם ‖ **9** a > 𝔊*, dl (dttg) ‖ b 𝔊*(σ′𝔖) *σπεύδοντες*, l אָצִים ‖ c > 𝔊*, add? ‖ **10** a > 𝔊*, add ‖ **11** a > 𝔊* ‖ b 𝔊 + *πάντες* ‖ c–c 𝔊 *καὶ πλησθήσεται* = וּמָלְאָה ‖ **12** a–a > 𝔊*𝔖ᵂ, add?

בכף . ב מל בלישׁ[6]

7 בְּתָפְשָׁם בְּךָ בַּכַּפָּךְ[a] תֵּרוֹץ וּבָקַעְתָּ לָהֶם כָּל־כָּתֵף[b]
וּבְהִשָּׁעֲנָם עָלַיִךְ תִּשָּׁבֵר וְהַעֲמַדְתָּ[c] לָהֶם כָּל־מָתְנָיִם: ס ל

כנ בטע בסיפ . כ׳ט 8 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה הִנְנִי מֵבִיא עָלַיִךְ חֶרֶב וְהִכְרַתִּי מִמֵּךְ אָדָם
9 וּבְהֵמָה: 9 וְהָיְתָה אֶרֶץ־מִצְרַיִם לִשְׁמָמָה וְחָרְבָּה וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה ל
10 יַעַן אָמַר[a] יְאֹר[b] לִי וַאֲנִי עָשִׂיתִי[c]: 10 לָכֵן הִנְנִי אֵלַיִךְ וְאֶל־יְאֹרֶיךְ[d] ל[2a]
ל . יג בלישׁ . ב . כ . יב ד[7] מנה בלישׁ וְנָתַתִּי אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם לְחָרְבוֹת[e] חָרֶב[d] שְׁמָמָה[e] מִמִּגְדֹּל סְוֵנֵה[f] וְעַד־
ת ר״ם בסיפ וחד מן פסוק לא לא ולא[8] 11 גְּבוּל כּוּשׁ: 11 לֹא תַעֲבָר־בָּהּ רֶגֶל אָדָם וְרֶגֶל בְּהֵמָה לֹא תַעֲבָר־בָּהּ
ד[9] וְלֹא תֵשֵׁב אַרְבָּעִים שָׁנָה: 12 וְנָתַתִּי אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה בְּתוֹךְ
אֲרָצוֹת נְשַׁמּוֹת וְעָרֶיהָ בְּתוֹךְ עָרִים מְחֻרָבוֹת[a] תִּהְיֶינָה שְׁמָמָה[b] אַרְבָּעִים
ל[10] . ל . ה כת כן בנביא שָׁנָה וַהֲפִצֹתִי אֶת־מִצְרַיִם בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִים בָּאֲרָצוֹת: ס 13 כִּי־[a]
ל חס . ל מל[11] . יג[12] כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[b] יְהוִה מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה אֲקַבֵּץ אֶת־מִצְרַיִם מִן־
יח[13] ס״ם ד[14] מנה בסיפ הָעַמִּים אֲשֶׁר־נָפֹצוּ שָׁמָּה: 14 וְשַׁבְתִּי[a] אֶת־שְׁבוּת מִצְרַיִם וַהֲשִׁבֹתִי
כה חס בסיפ . ט וכל על ארץ מצרים דאורית דכות[15] אֹתָם אֶרֶץ פַּתְרוֹס עַל־[b]אֶרֶץ מְכוּרָתָם[c] וְהָיוּ שָׁם[c] מַמְלָכָה שְׁפָלָה:
ל . ה[16] 15 [a]מִן־הַמַּמְלָכוֹת[a] [b]תִּהְיֶה שְׁפָלָה[b] וְלֹא[c]־תִתְנַשֵּׂא עוֹד עַל־הַגּוֹיִם
16 וְהִמְעַטְתִּים לְבִלְתִּי רְדוֹת בַּגּוֹיִם: 16 וְלֹא יִהְיֶה[a]־עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל
ל . ד ר״פ לְמִבְטָח מַזְכִּיר עָוֹן בִּפְנוֹתָם אַחֲרֵיהֶם וְיָדְעוּ[b] כִּי־אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה: פ ב
ח[17] 17 וַיְהִי בְּעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע שָׁנָה בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־
18 יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: 18 בֶּן־אָדָם נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל הֶעֱבִיד אֶת־
ל . ב ובתרי לישנ[18] חֵילוֹ עֲבֹדָה גְדֹלָה אֶל[a]־צֹר כָּל־רֹאשׁ מְקֻרָּח וְכָל־כָּתֵף מְרוּטָה וְשָׂכָר
לֹא־הָיָה לוֹ וּלְחֵילוֹ מִצֹּר עַל־הָעֲבֹדָה אֲשֶׁר־עָבַד עָלֶיהָ: ס ל
כנ בטע בסיפ . כ׳ט 19 לָכֵן[a] כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[b] יְהוִה הִנְנִי נֹתֵן לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל

[6]Mm 2905. [7]Mm 2906. [8]Mm 1245. [9]Mm 2750. [10]Mm 2907. [11]Mm 2913. [12]Mm 2827. [13]Mp sub loco. [14]Mm 2908. [15]Mm 2946. [16]Mm 2453. [17]Mm 2909. [18]Mm 4125.

7 [a] mlt Mss Edd ut Q; G(S) *τῇ χειρὶ αὐτῶν* בְּכַפָּם; prb dl ‖ [b] G(S) *χείρ* = כָּף ‖ [c] G *καὶ συνέκλασας* S *w'r'lt*, l וְהִמְעַדְתָּ ‖ 8 [a] > 2 Mss G*, dl ‖ 9 [a] G(SV) *(ἀντὶ) τοῦ λέγειν σε* = אֲמָרְךָ ‖ [b] G pl ut 3[f], frt recte ‖ [c] G + *αὐτούς* ut 3[g], frt recte ‖ 10 [a–a] = עָלַיִךְ ‖ [b] S sg; G *πάντας τοὺς ποταμούς σου* ‖ [c] GSC sg, frt l לחרבָה ‖ [d] G(V) *καὶ ῥομφαίαν*; > S, frt dl (dttg) ‖ [e] G(SC) *καὶ ἀπώλειαν*, frt l ושׁ ‖ [f] G *καὶ Συήνης*, prb l וס׳ ‖ 12 [a] Ms וַחֲרבות ut 30,7 ‖ [b] > G* cf 30,7, add? ‖ 13 [a] > G*S, add? ‖ [b] > 2 Mss G*, add ‖ 14 [a] G(SV) *καὶ κατοικιῶ*, l וֹשׁ ‖ [b] = אֶל ‖ [c–c] G *καὶ ἔσται* cf 15[b–b] ‖ 15 [a–a] G(S) *παρὰ πάσας τὰς ἀρχάς* et cj c 14b ‖ [b–b] > Ms G* cf 14[c–c] ‖ [c] G om cop ‖ 16 [a] Vrs pl, l יהיו ‖ [b] > nonn Mss G*, add ‖ 18 [a] = על ‖ 19 [a] > G* ‖ [b] > G*, add.

צִידוֹן וְנִכְבַּדְתִּי בְתוֹכֵךְ וְיָדְעוּ[b] כִּי־אֲנִי יְהוָה בַּעֲשׂוֹתִי בָהּ[c] שְׁפָטִים
וְנִקְדַּשְׁתִּי בָהּ׃ 23 [a]וְשִׁלַּחְתִּי־בָהּ[d] דֶּבֶר וָדָם בְּחוּצוֹתֶיהָ[b] וְנִפְלָל[c] חָלָל 23
בְּתוֹכָהּ[d] בְּחֶרֶב[e] עָלֶיהָ מִסָּבִיב וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ 24 וְלֹא־יִהְיֶה 24
עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל סִלּוֹן מַמְאִיר וְקוֹץ מַכְאִב מִכֹּל[a] סְבִיבֹתָם הַשָּׁאטִים
אוֹתָם וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי[a] אֲדֹנָי[b] יְהוִה׃ ס 25 כֹּה־אָמַר[a] אֲדֹנָי[a] יְהוִה׃ 25
בְּקַבְּצִי | אֶת־בֵּית[b] יִשְׂרָאֵל מִן־הָעַמִּים אֲשֶׁר נָפֹצוּ[c] בָּם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָם
לְעֵינֵי הַגּוֹיִם וְיָשְׁבוּ עַל־אַדְמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְיַעֲקֹב׃ 26 וְיָשְׁבוּ 26
עָלֶיהָ לָבֶטַח וּבָנוּ בָתִּים וְנָטְעוּ כְרָמִים וְיָשְׁבוּ לָבֶטַח בַּעֲשׂוֹתִי שְׁפָטִים
בְּכֹל הַשָּׁאטִים אֹתָם מִסְּבִיבוֹתָם וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃ ס

29 1 בַּשָּׁנָה הָעֲשִׂירִית בָּעֲשִׂרִי[a] בִּשְׁנֵים עָשָׂר[a] לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה 29
אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 בֶּן־אָדָם שִׂים[b] פָּנֶיךָ[b] עַל־[a]פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְהִנָּבֵא 2
עָלָיו וְעַל־מִצְרַיִם כֻּלָּהּ׃ 3 דַּבֵּר[a] וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי[b] יְהוִה 3

הִנְנִי עָלֶיךָ פַּרְעֹה [c]מֶלֶךְ־מִצְרַיִם
הַתַּנִּים[d] הַגָּדוֹל הָרֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאֹרָיו[e]
אֲשֶׁר אָמַר[f] לִי יְאֹרִי[f] וַאֲנִי עָשִׂיתָנִי[g]׃
4 וְנָתַתִּי חַחִיִּים[a] בִּלְחָיֶיךָ וְהִדְבַּקְתִּי דְגַת־יְאֹרֶיךָ[b] בְּקַשְׂקְשֹׂתֶיךָ 4
וְהַעֲלִיתִיךָ מִתּוֹךְ יְאֹרֶיךָ[b] וְאֵת כָּל־דְּגַת יְאֹרֶיךָ[b] בְּקַשְׂקְשֹׂתֶיךָ תִּדְבָּקְ[c]׃
5 וּנְטַשְׁתִּיךָ הַמִּדְבָּרָה אוֹתְךָ[a] וְאֵת כָּל־דְּגַת יְאֹרֶיךָ[a]
עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל לֹא תֵאָסֵף וְלֹא תִקָּבֵץ[b]
לְחַיַּת[c] הָאָרֶץ וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם נְתַתִּיךָ לְאָכְלָה׃
6 וְיָדְעוּ כָּל־יֹשְׁבֵי מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְהוָה
יַעַן הֱיוֹתָם[a] מִשְׁעֶנֶת קָנֶה לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃

[15]Mm 1404. [16]Mm 2903. [17]Mm 4020. [18]Mm 2149. [19]Mm 898. [20]Mm 2858. Cp 29 [1]Mm 4139. [2]Mm 2904. [3]Mm 757. [4]Mm 541. [5]Mm 9.

22 [b] G *καὶ γνώσῃ* ‖ [c] pc Mss G בָּהּ ‖ [d] 2 Mss G בָּהּ ‖ **23** [a–a] > G* ‖ [b] G *ἐν ταῖς πλατείαις σου* ‖ [c] 1 c pc Mss GSV וְנֶפֶל ‖ [d] > G* ‖ [e] prp וְחֶרֶב ‖ [f] G *ἐν σοί* ‖ **24** [a] G* om כל ‖ [b] > C pc Mss G*, dl ‖ **25** [a] > G*, dl ‖ [b] > Ms G*; pc Mss בְּנֵי cf 3,1[b] ‖ [c] mlt Mss Edd GC[f Ms] שָׁם cf 29,13 ‖ **Cp 29,1** [a–a] G *μιᾷ, α′θ′ τῇ δωδεκάτῃ*, V *undecima die* ‖ **2** [a] = אֶל? ‖ **3** [a] > G* ‖ [b] > G*, dl ‖ [c–c] > G* ‖ [d] 1 c mlt Mss התנין cf SC ‖ [e] S *nhrwt'* = יְאֹרִים? ‖ [f] G *οἱ ποταμοί* S *nhr'* cf V et 9, 1 יְאֹרִים ‖ [g] G *ἐποίησα αὐτούς* S *'bdth* (cf 9), l עֲשִׂיתִים ‖ **4** [a] C mlt Mss ut Q ‖ [b] GS sg ‖ [c–c] > G* ‖ **5** [a] GSV sg cf 4[b] ‖ [b] 1 c nonn Mss C תקבר ‖ **6** [a] G(SV) *ἐγενήθης*, l הֱיוֹתָךְ.

ו דמטע[15]
ו דמטע[15]. ל
ח[16]. ד ר״פ
ל. ג מל[17]. ל. ג ב חס וחד מל[18]. מה[19] כת א לא קר וב בלישׁ
ב. ד בסע ר׳ פ בסיפ
ל. ג[20] ו פסוק בם בם
ה בסיפ
ו
מה[19] כת א לא קר וב בלישׁ. כה חס בסיפ. ג ב חס וחד מל[18]. ח
ד חס ב מנה בלישׁ
ב. כד. ח ג מנה בלישׁ
ל בסיפ
ה[1]. ל[2]. ל
חתים. ב ק
ב
יב[3]. יז מל בלישׁ[4]
ח מל בלישׁ
ו בלישׁ[5]

9 הֶאָמֹר תֹּאמַר אֱלֹהִים אָנִי לִפְנֵי הֹרְגֶךָ[a] וְאַתָּה אָדָם וְלֹא־אֵל [b]בְּיַד ל
10 מְחַלְלֶיךָ׃ 10 מוֹתֵי[b] עֲרֵלִים תָּמוּת בְּיַד־זָרִים כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם ל.ל
אֲדֹנָי[d] יְהוִה׃ ס

11 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 12 בֶּן־אָדָם שָׂא קִינָה עַל־[b]מֶלֶךְ [b]ל
צֹר וְאָמַרְתָּ לּוֹ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה אַתָּה[c] חוֹתֵם[b] תָּכְנִית[d] מָלֵא [e]מל׳ב.ל.ג׳
חָכְמָה[d] וּכְלִיל יֹפִי׃ 13 בְּעֵדֶן גַּן־אֱלֹהִים הָיִיתָ כָּל־אֶבֶן יְקָרָה מְסֻכָתֶךָ ס[a,a]
אֹדֶם פִּטְדָה וְיָהֲלֹם תַּרְשִׁישׁ שֹׁהַם וְיַשְׁפֵּה סַפִּיר נֹפֶךְ וּבָרְקַת[a] וְזָהָב[b] ג׳.ג
מְלֵאכֶת תֻּפֶּיךָ[c] וּנְקָבֶיךָ בָּךְ[d] בְּיוֹם הִבָּרְאֲךָ כוֹנָנוּ׃ 14 [a]אַתְּ כְּרוּב[a] ל.ל.ל.ג בלשון זכר[e]
מְמֻשָׁח הַסּוֹכֵךְ[b] וּנְתַתִּיךָ[c] בְּהַר קֹדֶשׁ[d] אֱלֹהִים הָיִיתָ בְּתוֹךְ אַבְנֵי־אֵשׁ ג
הִתְהַלָּכְתָּ׃ 15 תָּמִים אַתָּה בִּדְרָכֶיךָ מִיּוֹם הִבָּרְאֲךָ עַד־נִמְצְאָה עַוְלָתָה ב.ל.ג[e]
בָּךְ׃ 16 [a]בְּרֹב רְכֻלָּתְךָ[b] מָלְאוּ תוֹכְךָ חָמָס וַתֶּחֱטָא[a] וָאֲחַלֶּלְךָ[c] מֵהַר[d] ל.ל
אֱלֹהִים וָאַבַּדְךָ[d] כְּרוּב הַסֹּכֵךְ[e] מִתּוֹךְ אַבְנֵי־אֵשׁ׃ 17 גָּבְהָה לִבְּךָ בְיָפְיֶךָ ג.ה[10]
שִׁחַתָּ חָכְמָתְךָ עַל־יִפְעָתֶךָ עַל־אֶרֶץ הִשְׁלַכְתִּיךָ לִפְנֵי מְלָכִים נְתַתִּיךָ ב. נא פסוק על על ומילה חדה ביניה[11] ג. ב. ט וכל על ארץ מצרים דאוריית. דכות[12]
לְרָאָוָה בָּךְ׃ 18 מֶרֹב עֲוֹנֶיךָ[a] [b]בְּעִוֶּל רְכֻלָּתְךָ[b] חִלַּלְתָּ מִקְדָּשֶׁיךָ[c] ב מל[13]
וָאוֹצֵא־אֵשׁ מִתּוֹכְךָ[d] הִיא אֲכָלַתְךָ וָאֶתֶּנְךָ לְאֵפֶר עַל־הָאָרֶץ לְעֵינֵי ג ב חס וחד מל
כָּל־רֹאֶיךָ׃ 19 כָּל־יוֹדְעֶיךָ בָּעַמִּים שָׁמְמוּ עָלֶיךָ בַּלָּהוֹת הָיִיתָ וְאֵינְךָ ל.ב
עַד־עוֹלָם׃ ס

20 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 21 בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־ כה
22 צִידוֹן וְהִנָּבֵא עָלֶיהָ׃ 22 וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה הִנְנִי עָלַיִךְ יד[14]

[4]Mm 2902. [5]Mm 1897. [6]Mp sub loco. [7]Mm 650. [8]Mm 900. [9]Mm 3026. [10]Mm 2900. [11]Mm 686. [12]Mm 2946. [13]Mm 3312. [14]Mm 2787.

9/10 [a] l c mlt Mss Edd 𝔊𝔖𝔙 הרגיך ‖ [b–b] 𝔊 *ἐν πλήθει* ‖ [c] Ms מחללין ‖ [d] > 𝔊*, dl ‖ **12** [a] > 𝔊*, dl ‖ [b] l c pc Mss 𝔊α′𝔖𝔙 חותם ‖ [c] nonn Mss Vrs תַּבְנִית ‖ [d–d] > 𝔊*, add? ‖ **13** [a–a] prb add cf 𝔊 et Ex 28,17—20 ‖ [b] cj c sq ‖ [c–c] 𝔊 *ἐνέπλησας τοὺς θησαυρούς σου*, 𝔖 *mljt bjt gzjk*, unde prp תָּלֵא בֵּית־נְכֹתֶיךָ (וחב); α′θ′ *ἔργον τοῦ κάλλους σου* = מלאכת יָפְיֵךְ cf 𝔗 *'bjdt tqwnk*, 𝔙 *opus decoris tui*; sed prb l 𝔐𝔘 ‖ [d] dl, dttg? ‖ [e] > 𝔊*𝔖, prb add ‖ **14** [a–a] 𝔊(𝔖) *μετὰ τοῦ χερουβ*, prb l את־כ׳ ‖ [b–b] > 𝔊*, add? ‖ [c] 𝔊 *ἔθηκά σε*, l נתתיך et cj c v a ‖ [d] frt dl cf 16; an cj אלהים c היית? ‖ **16** [a–a] gl? cf 18[b–b] ‖ [b] pc Mss מָלְאוּ; 𝔊(𝔖) *ἔπλησας*, frt l מִלֵּאתָ ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd וָאֵ׳; 𝔊 *καὶ ἐτραυματίσθης* ← וַתֶּחֱלַל, frt recte ‖ [d] 𝔊 *καὶ ἤγαγέ σε*, frt l וַיְאַבֵּדְךָ; al prp וְאַבַּדְךָ ‖ [e] > 𝔊* ‖ **18** [a] l c 𝔗[2] mlt Mss Edd עונך ‖ [b–b] gl? cf 16[a–a] ‖ [c] 𝔗 mlt Mss Edd 𝔖𝔗 מקדשך; prp מִקְדָּשַׁי, al קָדְשָׁךְ (cf 𝔊[L]σ′𝔙) ‖ [d] prp מתוכו ‖ **22** [a] > 𝔊*, dl.

וְיַעֲלוּ עָפָר עַל־רָאשֵׁיהֶם בָּאֵפֶר יִתְפַּלָּשׁוּ׃ ג.יג²³

31 וְהִקְרִיחוּ אֵלַיִךְ קָרְחָה וְחָגְרוּ שַׂקִּים כט
וּבָכוּ אֵלַיִךְ בְּמַר־נֶפֶשׁ מִסְפֵּד מָר׃ ג²⁴ בליש וכל לשון בכיה על ב מ ג. כט

32 וְנָשְׂאוּ אֵלַיִךְ בְּנֵיהֶם קִינָה וְקוֹנְנוּ עָלַיִךְ ו. כט. ל. ג²⁵
מִי כְצוֹר כְּדֻמָּה בְּתוֹךְ הַיָּם׃ ו מל²⁶

33 בְּצֵאת עִזְבוֹנַיִךְ מִימַּים הִשְׂבַּעַתְּ עַמִּים רַבֵּים בְּרֹב הוֹנַיִךְ וּמַעֲרָבַיִךְ ד. ל. ל
הֶעֱשַׁרְתְּ מַלְכֵי־אֶרֶץ׃ ב²⁷ וכל תלים דכות ב מ א

34 עֵת נִשְׁבַּרְתְּ מִיַּמִּים בְּמַעֲמַקֵּי־מָיִם
מַעֲרָבֵךְ וְכָל־קְהָלֵךְ בְּתוֹכֵךְ נָפָלוּ׃ de

35 כֹּל יֹשְׁבֵי הָאִיִּים שָׁמְמוּ עָלָיִךְ
וּמַלְכֵיהֶם שָׂעֲרוּ שָׂעַר רָעֲמוּ פָּנִים׃ ל

36 סֹחֲרִים בָּעַמִּים שָׁרְקוּ עָלָיִךְ
בַּלָּהוֹת הָיִית וְאֵינֵךְ עַד־עוֹלָם׃ ס

28 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 בֶּן־אָדָם אֱמֹר לִנְגִיד צֹר ל
כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן גָּבַהּ לִבְּךָ וַתֹּאמֶר אֵל אָנִי מוֹשַׁב אֱלֹהִים ה׳
יָשַׁבְתִּי בְלֵב יַמִּים וְאַתָּה אָדָם וְלֹא־אֵל וַתִּתֵּן לִבְּךָ כְּלֵב אֱלֹהִים׃ ה

3 הִנֵּה חָכָם אַתָּה מִדָּנִיֵּאל כָּל־סָתוּם לֹא עֲמָמוּךָ׃ 4 בְּחָכְמָתְךָ 3 4 ר״ם בסיפ׳. מדניאל חד מן ג חס בליש
וּבִתְבוּנָתֶךָ עָשִׂיתָ לְךָ חַיִל וַתַּעַשׂ זָהָב וָכֶסֶף בְּאוֹצְרוֹתֶיךָ׃ 5 בְּרֹב 5
חָכְמָתְךָ בְּרֻכֻלְתְּךָ הִרְבֵּיתָ חֵילֶךָ וַיִּגְבַּהּ לִבְּךָ בְּחֵילֶךָ׃ ס ל. ל

6 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן תִּתְּךָ אֶת־לִבְּךָ כְּלֵב אֱלֹהִים׃ 7 לָכֵן 6 7 ב בסע בסיפ. כט. ה. כג בסע בסיפ
הִנְנִי מֵבִיא עָלֶיךָ זָרִים עָרִיצֵי גּוֹיִם וְהֵרֵיקוּ חַרְבוֹתָם עַל־יְפִי חָכְמָתֶךָ ו
וְחִלְלוּ יִפְעָתֶךָ׃ 8 לַשַּׁחַת יוֹרִדוּךָ וָמַתָּה מְמוֹתֵי חָלָל בְּלֵב יַמִּים׃ 8 ג. ל. ל. ב ומל²⁹

²³Mm 2897. ²⁴Mm 2898. ²⁵Mm 1725. ²⁶Mm 1897. ²⁷Mm 2899. Cp 28 ¹Mm 2900. ²Mm 2869. ³Mm 2901.

31 [a] 3 l > 𝔊* || [b] = עָלַיִךְ || **32** [a] = עָלַיִךְ || [b] nonn Mss Edd 𝔖 בניהם, dl m cs (gl)? || [c–c] 𝔊* *καὶ θρήνημα Σορ*; v b add? || [d] 𝔊$^{AOLC\,min}$ θ′ (𝔙) *κατασιγηθεῖσα*, prb l נִדְמָה cf 𝔖𝔗 et Apc 18,18 || **33** [a] 33 add || **34** [a] 𝔊(𝔗𝔙) *νῦν*, l (ה)עֵת || [b] frt l c pc Mss Vrs נִשְׁבַּרְתְּ, an l נִשְׁבָּרָה? || [c] 𝔊 *ἐν θαλάσσῃ*, frt l בַּיָּ֑ cf 𝔗 || [d–d] add || [e] 𝔊 + *πάντες οἱ κωπηλάται σου*, ex 29; 34b add || **35** [a] prp (m cs) נִכְלְמוּ || [b] 𝔊(𝔖) *καὶ ἐδάκρυσε* = וְדָמְעוּ || [c] 𝔊(𝔖𝔗) *τὸ πρόσωπον* (𝔊^{A} *τῷ προσώπῳ*) *αὐτῶν* = פְּנֵיהֶם, prb recte || **Cp 28,2** [a] 𝔊$^{-A\,407.967}$ pr *καὶ σύ* = וְאַתָּה || [b] > 𝔊*, dl || **3** [a–a] 𝔊 *ἢ σοφοί* = חֲכָמִים || [b] prp עָמֹק מִמְּךָ cf 𝔖𝔗 || **6** [a] > 𝔊*, dl.

18 רֹכְלַיִךְ [b]בִּחְטֵי מִנִּית[b] וּפַנַּג[c] וּדְבַשׁ וְשֶׁמֶן וְצֳרִי נָתְנוּ מַעֲרָבֵךְ׃ 18 [d]דַּמֶּשֶׂק ל.ב.ל.[12]
סְחַרְתֵּךְ [a]בְּרֹב מַעֲשַׂיִךְ[a] מֶרַב כָּל־[b]הוֹן בְּיֵין[b] חֶלְבּוֹן וְצֶמֶר צָחַר׃ [1]בליש.ל.ל
19 [a]וְדָן[a] וְיָוָן[c] מְאוּזָּל[d] בְּעִזְבוֹנַיִךְ[a] נָתָנוּ בַּרְזֶל עָשׂוּת[e] קִדָּה וְקָנֶה בְּמַעֲרָבֵךְ׃ ב.ל.ג דגש[13].ל.ל
20 הָיָה׃ 20 דְּדָן רֹכַלְתֵּךְ בִּבְגָדֵי־[a]חֹפֶשׁ לִרְכִבָה׃ 21 עֲרַב וְכָל־נְשִׂיאֵי ג.ב
21
22 קֵדָר הֵמָּה סֹחֲרֵי יָדֵךְ בְּכָרִים וְאֵילִים וְעַתּוּדִים בָּם סֹחֲרַיִךְ׃ 22 [a]רֹכְלֵי [1]בלישׁ וחד מן ג[14] חס בלישׁ.ה[15]
שְׁבָא וְרַעְמָה הֵמָּה רֹכְלַיִךְ בְּרֹאשׁ[b] כָּל־[c]בֹּשֶׂם [d]וּבְכָל־אֶבֶן יְקָרָה ג כת ה וחד כת א.לה[16]
23 וְזָהָב נָתְנוּ עִזְבוֹנָיִךְ[e]׃ 23 חָרָן וְכַנֵּה וָעֶדֶן[a] רֹכְלֵי[b] שְׁבָא אַשּׁוּר כִּלְמַד[d] ד.ל.ל[17].ל
24 רֹכַלְתֵּךְ[e]׃ 24 הֵמָּה רֹכְלַיִךְ[a] בְּמִכְלֻלִים בִּגְלוֹמֵי[a] תְּכֵלֶת וְרִקְמָה[b] וּבִגְנָזֵי יט ר״פ[18]
25 בְּרֻמִּים בַּחֲבָלִים חֲבֻשִׁים וַאֲרָזִים בְּמַרְכֻלְתֵּךְ[c]׃ 25 אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ ל.ל
שָׁרוֹתַיִךְ[a] מַעֲרָבֵךְ[b]
וַתִּמָּלְאִי וַתִּכָּבְדִי מְאֹד בְּלֵב יַמִּים׃ ל.ל
26 בְּמַיִם רַבִּים הֱבִיאוּךְ הַשָּׁטִים אֹתָךְ ז רפ[19].ב חס
רוּחַ הַקָּדִים שְׁבָרֵךְ בְּלֵב יַמִּים׃ [20]
27 הוֹנֵךְ וְעִזְבוֹנַיִךְ מַעֲרָבֵךְ מַלָּחַיִךְ וְחֹבְלַיִךְ מַחֲזִיקֵי בִדְלֵךְ[a] וַעֲרֵבֵי ל.ל.ב[21]
מַעֲרָבֵךְ וְכָל־אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֵּךְ אֲשֶׁר־בָּךְ וּבְכָל־[b]קְהָלֵךְ אֲשֶׁר בְּתוֹכֵךְ ל
יִפְּלוּ בְּלֵב יַמִּים בְּיוֹם מַפַּלְתֵּךְ׃
28 לְקוֹל זַעֲקַת חֹבְלַיִךְ יִרְעֲשׁוּ מִגְרְשׁוֹת[a]׃ ג.ל
29 וְיָרְדוּ מֵאֳנִיוֹתֵיהֶם[a] כָּל תֹּפְשֵׂי מָשׁוֹט [22]
מַלָּחִים[b] כָּל[c] חֹבְלֵי הַיָּם אֶל־[d]הָאָרֶץ יַעֲמֹדוּ׃
30 וְהִשְׁמִיעוּ עָלַיִךְ בְּקוֹלָם וְיִזְעֲקוּ מָרָה ל

[12] Mm 3632. [13] Mm 3739. [14] Mm 879. [15] Mm 2338. [16] Mm 2840. [17] Mm 3050. [18] Mm 1497. [19] Mm 753. [20] Mm 2845. [21] Mp sub loco. [22] Mm 3140.

17 [b–b] prp (בְּ)חִטֵּים וּכְאֹת ‖ [c] 2 Mss ופנג ‖ [d] prp בְּמִ cf GTY ‖ **18** [a–a] > G* ‖ [b–b] G *δυνάμεώς σου· οἶνος*, l הוֹנֵךְ יַיִן cf S ‖ **19** [a–a] cj c 18b ‖ [b] > G*, dl ‖ [c] G* *καὶ οἶνον* = וְיַיִן, prb dl ‖ [d] l c nonn Mss α′S מֵאוּזָל; G *ἐξ Ασηλ* tr ante ברזל, prb recte ‖ [e] frt l עשׂות ‖ **20** [a] sic L, mlt Mss Edd בְּ′ ‖ **22** [a] crrp? dl? ‖ [b] l רֹאשׁ ‖ [c] > GS ‖ [d–d] GSY om כל, l ואבן ‖ [e] frt l c Ms בְּ′ cf TY et 16.19 ‖ **23** [a] G *οὗτοι* cf 24 ‖ [b] G(Y) *ἔμποροί σου* = רֹכְלַיִךְ, frt recte ‖ [c] > G ‖ [d] > S; T *wmdj*, prp וְכָל־מַדֵּי ‖ [e] frt dl cf 24 ‖ **24** [a–a] > G* cf S ‖ [b] > G* ‖ [c] > G*S; frt l בָּם רְכֻלָתֵךְ (cf T) vel בָּם רֹכְלַיִךְ ‖ **25** [a] G *ἔμποροί σου*, l מֵ (a שׂוּר II) ‖ [b] l c Ms GSY בְּמִ′ ‖ **27** [a] sic L, mlt Mss Edd בְּ– ‖ [b] l c mlt Mss Edd GST[f Ms] וְכָל ‖ **28** [a] G *φόβῳ* = מַרְעָשֶׁת? α′ *οἱ ἄπωθεν*, θ′ *αἱ πατριαί*, S *dḥdrjkj*, T *prwrj'*, V *classes*; prp הַקַּרְשִׁים cf 6 ‖ **29** [a] sic L, mlt Mss Edd מֵאֳנִ′ ‖ [b] add? ‖ [c] G *καί* (om כל), SY pr cop ‖ [d] = עַל.

ל 5 בְּרוֹשִׁים מִשְּׁנִיר[5] בָּנוּ לָךְ אֶת כָּל־לֻחֹתָיִם[a]
אֶרֶז מִלְּבָנוֹן לָקְחוּ לַעֲשׂוֹת[b] תֹּרֶן
ל.ל עָלֶיךָ[c]: 6 אַלּוֹנִים[6] מִבָּשָׁן עָשׂוּ מִשּׁוֹטָיִךְ
ל. כתיים[5] קָרְשֵׁךְ עָשׂוּ־שֵׁן[a] בַּת־אַשֻּׁרִים[b] מֵאִיֵּי כִתִּיִּם[c]:
7 שֵׁשׁ־בְּרִקְמָה מִמִּצְרַיִם[7] הָיָה מִפְרָשֵׁךְ
[a]לִהְיוֹת לָךְ לְנֵס[a]
ג[a] תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן[b] מֵאִיֵּי אֱלִישָׁה הָיָה מְכַסֵּךְ[c]:
ב חס 8 יֹשְׁבֵי[a] צִידוֹן וְאַרְוָד הָיוּ שָׁטָיִם לָךְ
י מל[7] [b]חֲכָמַיִךְ צוֹר[b] הָיוּ בָךְ הֵמָּה חֹבְלָיִךְ:
ב חד קמ וחד פת . ג[5] 9 זִקְנֵי גְבָל וַחֲכָמֶיהָ[a] הָיוּ בָךְ מַחֲזִיקֵי בְדֶקֶךְ
ג [b]כָּל־אֳנִיּוֹת הַיָּם וּמַלָּחֵיהֶם הָיוּ בָךְ לַעֲרֹב מַעֲרָבֵךְ[b]:
10 פָּרַס וְלוּד וּפוּט הָיוּ בְחֵילֵךְ [a]אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֵּךְ[a]
ב מָגֵן וְכוֹבַע תָּלוּ־בָךְ הֵמָּה נָתְנוּ[b] הַדָּרֵךְ:
ד מל[8]. ל. ל 11 בְּנֵי אַרְוַד וְחֵילֵךְ עַל־חוֹמוֹתַיִךְ סָבִיב[a] וְגַמָּדִים בְּמִגְדְּלוֹתַיִךְ הָיוּ
ב. ד מל[8] שְׁלְטֵיהֶם תָּלוּ עַל־חוֹמוֹתַיִךְ סָבִיב הֵמָּה כָּלְלוּ יָפְיֵךְ: 12 תַּרְשִׁישׁ
הי[9]. ד סֹחֲרְתֵּךְ מֵרֹב כָּל־[a]הון בְּכֶסֶף[a] בַּרְזֶל בְּדִיל וְעוֹפֶרֶת נָתְנוּ עִזְבוֹנָיִךְ[b]:
ו פת[10]. ב 13 יָוָן תֻּבַל[a] וַמֶּשֶׁךְ הֵמָּה רֹכְלַיִךְ בְּנֶפֶשׁ[b] אָדָם וּכְלֵי נְחֹשֶׁת נָתְנוּ מַעֲרָבֵךְ[c]: 13
ד 14 15 בְּנֵי מְבֵית תּוֹגַרְמָה סוּסִים וּפָרָשִׁים וּפְרָדִים[a] נָתְנוּ עִזְבוֹנָיִךְ[b]: 15 בְּנֵי
ל וחס[5]. והבנים[ק] דְדָן[a] רֹכְלַיִךְ אִיִּים רַבִּים סְחֹרֶת יָדֵךְ קַרְנוֹת שֵׁן וְהוֹבְנִים הֵשִׁיבוּ
ל אָשְׁכֶּרֶךְ: 16 אֲרָם[a] סֹחֲרְתֵּךְ מֵרֹב מַעֲשַׂיִךְ[b] בְּנֹפֶךְ[c] אַרְגָּמָן[d] וְרִקְמָה
ג בת בן . ל קמ[5]. ד ר״ש[11]. ג בסיס 16 וּבוּץ וְרָאמֹת וְכַדְכֹּד נָתְנוּ בְּעִזְבוֹנָיִךְ[e]: 17 יְהוּדָה וְאֶרֶץ[a] יִשְׂרָאֵל הֵמָּה

[5]Mp sub loco. [6]Mm 69. [7]Mm 1897. [8]Mm 2894. [9]Mm 158. [10]Mm 3277. [11]Mm 3997.

5 [a] 𝔗 *gšrk*, l לחתיך ‖ [b] frt ins לָךְ (an l תָּרִנֵךְ?) ‖ [c] prb l עָלַיּוֹנַי et cj c 6 ‖ **6** [a] > Ms, dl (dttg) ‖ [b–b] l בְּתַאֲשֻׁרִים vel potius תֹּאַ ‖ [c] K^{Or} mlt Mss ut Q ‖ **7** [a–a] dl, gl ‖ [b] dl cf 𝔊^{B} 24 ‖ [c] prp מְכָסֵךְ ‖ **8** [a] 𝔊 pr *καὶ οἱ ἄρχοντές σου* = וּשְׂאֵיךְ, var lect ad יֹשְׁבֵי et l נְשֹׂאַי (cf 21)? ‖ [b–b] prb l חַכְמֵי־צֶמֶר ‖ **9** [a] dl m cs (gl ex 8b) ‖ [b–b] add ‖ **10** [a–a] dl m cs (gl) ‖ [b] > 𝔖(𝔙), dl m cs ‖ **11** [a] > 𝔊*𝔖 ‖ **12** [a–a] 𝔊(𝔖) *ἰσχύος σου, ἀργύριον*, l הוֹנֵךְ כֶּסֶף ‖ [b] frt l c pc Mss בְּעִ cf 𝔗 et 16.19, sed etiam 14.22 ‖ **13** [a] nonn Mss 𝔊*𝔖 וְתִ ‖ [b] l נפשׁ cf 𝔙 ‖ [c] prp בְּמִ ‖ **14** [a] > 𝔊* ‖ [b] frt l בְּעִ cf 𝔙 et 12[b] ‖ **15** [a] 𝔊 *Ῥοδίων* = רֹדָן ‖ **16** [a] l c mlt Mss α′𝔖 אֱדֹם cf 𝔊 *ἀνθρώπους* ‖ [b] 𝔊 *τοῦ συμμείκτου σου* = מַעֲרָבֵךְ ‖ [c] l נפך cf 𝔊𝔖𝔙 ‖ [d] > 𝔊 ‖ [e] pc Mss 𝔊 עזבוניך cf 12.14 ‖ **17** [a] 𝔊 *καὶ οἱ υἱοί* = וּבְנֵי.

15 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוָה לְצֹר הֲלֹא[b] מִקּוֹל מַפָּלְתֵּךְ בֶּאֱנֹק חָלָל בֶּהָרֵג ט מל[16]. ת חס בסיפ
16 הֲלֹא[b] בְּתוֹכֵךְ יִרְעֲשׁוּ הָאִיִּים׃ 16 וְיָרְדוּ[b] מֵעַל כִּסְאוֹתָם כָּל נְשִׂיאֵי הַיָּם ב. ז[17]
וְהֵסִירוּ אֶת־מְעִילֵיהֶם וְאֵת־בִּגְדֵי רִקְמָתָם יִפְשָׁטוּ חֲרָדוֹת[a] | יִלְבָּשׁוּ ז[18]
17 עַל־הָאָרֶץ יֵשְׁבוּ וְחָרְדוּ לִרְגָעִים וְשָׁמְמוּ עָלָיִךְ׃ 17 וְנָשְׂאוּ עָלַיִךְ קִינָה ג. ד. י
וְאָמְרוּ לָךְ

אֵיךְ אָבַדְתְּ[a] נוֹשֶׁבֶת[b] מִיַּמִּים[c] הָעִיר הַהֻלָּלָה ל. ל
[d]אֲשֶׁר הָיְתָה חָזָקָה בַיָּם הִיא וְיוֹשְׁבֶיהָ[d]
[e]אֲשֶׁר־נָתְנוּ חִתִּיתָם[f] לְ[c]כָל־יוֹשְׁבֶיהָ׃ ב. ב מל[19]
18 עַתָּה[b] יֶחֶרְדוּ הָאִיִּים[a] יוֹם[b] מַפַּלְתֵּךְ כה ר״ם[20]
[c]וְנִבְהֲלוּ הָאִיִּים אֲשֶׁר־בַּיָּם מִצֵּאתֵךְ[c]׃ ס ל
19 כִּי כֹה[b] אָמַר[b] אֲדֹנָי[a] יְהוִה בְּתִתִּי אֹתָךְ עִיר נֶחֱרֶבֶת כֶּעָרִים אֲשֶׁר לֹא־ יג[21]. ב
ס יג[23] נוֹשְׁבוּ בְהַעֲלוֹת[b] עָלַיִךְ אֶת־תְּהוֹם וְכִסּוּךְ הַמַּיִם הָרַבִּים׃ 20 וְהוֹרַדְתִּיךְ[b] ג[22]
אֶת[a]־יוֹרְדֵי בוֹר אֶל־עַם עוֹלָם וְהוֹשַׁבְתִּיךְ בְּאֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת כָּחָרְבוֹת[b] ב[24]. ל. ז ומל[25]
מֵעוֹלָם אֶת־יוֹרְדֵי בוֹר לְמַעַן לֹא תֵשֵׁבִי[c] וְנָתַתִּי צְבִי[d] בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ ב. ל. ל
21 בַּלָּהוֹת אֶתֵּנֵךְ וְאֵינֵךְ[a] וּתְבֻקְּשִׁי וְלֹא־תִמָּצְאִי[a] עוֹד לְעוֹלָם נְאֻם ב. ל. ל
אֲדֹנָי[b] יְהוִה׃ ס

27 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 וְאַתָּה בֶּן־אָדָם שָׂא עַל־צֹר כג בסיפ׳. ב[2]
3 קִינָה׃ 3 וְאָמַרְתָּ לְצֹר הַיֹּשֶׁבְתִּי[a] עַל־מְבוֹאֹת[b] יָם רֹכֶלֶת הָעַמִּים אֶל־ ו מל[3]. הישבת. ל וחס׳ ק
אִיִּים רַבִּים כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[c] יְהוִה

צֹר אַתְּ[d] אָמַרְתְּ אֲנִי[d] כְּלִילַת יֹפִי׃ ד מל[3]. יד. כל מל
4 בְּלֵב יַמִּים גְּבוּלֵיךְ[a] בֹּנַיִךְ[a] כָּלְלוּ יָפְיֵךְ׃ ל

[16] Mm 1897. [17] Mm 3140. [18] Mm 2895. [19] Mm 2896. [20] Mm 1057. [21] Mm 2827. [22] Mm 581. [23] Mp sub loco. [24] Mm 2372. [25] Mm 1327. Cp 27 [1] Mp sub loco. [2] Mm 2290. [3] Mm 1897. [4] Mm 1742.

15 [a] > Ms 𝔊*, dl ‖ [b–b] 𝔊 *ἐν τῷ σπάσαι μάχαιραν* = בְּהָרִיק חֶרֶב ? ‖ **16** [a] prp קַדְרוּת vel חֲגֹרוֹת ‖ **17** [a] > 𝔊*, add ‖ [b] 𝔊 *κατελύθης*, l נִשְׁבַּתְּ ‖ [c] 𝔊 sg ‖ [d–d] > 𝔊*, prb dl ‖ [e–e] 𝔗 *'jkdjn 'tmsrw ltbr* = (ס)אֵיךְ נָתְנוּ לַחֲתֹת? cf 𝔖^{A} *w'ttbrw* ‖ [f–f] 𝔊 *(ἡ) δοῦσα τὸν φόβον αὐτῆς*, frt l נָתְנָה חִתִּיתָהּ ‖ **18** [a] nonn Mss האיים ‖ [b] 𝔊 *ἀφ' ἡμέρας* = מְיוֹם, frt sic l aut c 2 Mss σ′𝔖𝔗𝔙 בְּיוֹם ‖ [c–c] > 𝔊*, add ‖ **19** [a] > 𝔊*, dl ‖ [b] 𝔊(𝔗) *ἐν τῷ ἀναγαγεῖν με* = בהעלותי; 𝔖 *msq 'n' 𝔙 et adduxero* = וְהֶעֱלֵיתִי ‖ **20** [a] pc Mss 𝔊 *(πρός)* אֶל ‖ [b] frt l c mlt Mss 𝔅𝔖 בְּחרבות ‖ [c] l תֵּשְׁבִי et cj c sq ‖ [d–d] 𝔊 *ἀνασταθῇς*, l וְתִתְּצַבִי ‖ **21** [a–a] > 𝔊*, add ‖ [b] > 𝔊*, dl ‖ **Cp 27,3** [a] mlt Mss ut Q ‖ [b–b] 𝔊(𝔖𝔙) *(ἐπὶ) τῆς εἰσόδου τῆς θαλάσσης* = עַל־מְבוֹא הַיָּם ? ‖ [c] > Ms 𝔊*, dl ‖ [d–d] prb l אֲנִיָּה ‖ **4** [a–a] l גְּבָלוּךְ et dl בניך (gl).

ו פסוק בם בם. ל ומל

17 שְׁאֵרִית חוֹף הַיָּם׃ 17 וְעָשִׂיתִי בָם נְקָמוֹת גְּדֹלוֹת [a]בְּתוֹכְחוֹת חֵמָה[a] 17
וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי אֶת־נְקָמָתִי בָּם׃ ס

חצי הספר בפסוקים
ב בטע ר״פ׳. ג[2]

26 1 וַיְהִי [a]בְּעַשְׂתֵּי־עֶשְׂרֵה שָׁנָה[a] [b]בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ[b] הָיָה דְבַר־יְהוָה 26
אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 בֶּן־אָדָם יַעַן אֲשֶׁר־אָמְרָה צֹר עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם הֶאָח 2
נִשְׁבְּרָה דַלְתוֹת[a] הָעַמִּים[b] נָסַבָּה אֵלָי אִמְלְאָה[c] הֶחֳרְבָה[d]׃ 3 לָכֵן כֹּה 3 ב בסיפ׳. ל[4]. כג בטע בסיפ. כט
אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה הִנְנִי עָלַיִךְ צֹר וְהַעֲלֵיתִי עָלַיִךְ גּוֹיִם רַבִּים כְּהַעֲלוֹת[b] ג[5]. ל
הַיָּם לְגַלָּיו׃ 4 וְשִׁחֲתוּ חוֹמוֹת צֹר וְהָרְסוּ מִגְדָּלֶיהָ[a] וְסָחִיתִי עֲפָרָהּ מִמֶּנָּה 4 ח[6] וכל ירמיה דכותם ב מ ג
וְנָתַתִּי אוֹתָהּ לִצְחִיחַ סָלַע׃ 5 מְשִׁטַּח חֲרָמִים תִּהְיֶה בְּתוֹךְ הַיָּם כִּי אֲנִי 5 וחד מן ז כת כן. ל[7]
דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה [b]וְהָיְתָה לָבַז לַגּוֹיִם[b]׃ 6 וּבְנוֹתֶיהָ אֲשֶׁר[a] בַּשָּׂדֶה 6
בַּחֶרֶב תֶּהָרַגְנָה וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ ס 7 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי[a] 7 ל. יג[3]
יְהוִה הִנְנִי מֵבִיא אֶל־צֹר נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל מִצָּפוֹן מֶלֶךְ
מְלָכִים בְּסוּס וּבְרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים וְקָהָל[c] וְעַם[d] רָב׃ 8 בְּנוֹתַיִךְ בַּשָּׂדֶה 8 ל
בַּחֶרֶב יַהֲרֹג וְנָתַן[a] עָלַיִךְ דָּיֵק וְשָׁפַךְ עָלַיִךְ סֹלְלָה וְהֵקִים עָלַיִךְ צִנָּה׃
9 וּמָתְחֵי קֶבָּלוֹ יִתֵּן בְּחֹמֹתַיִךְ וּמִגְדָּלֹתַיִךְ יִתֹּץ בְּחַרְבֹתָיו׃ 10 מִשְׁפַּעַת 9 ל. ל. ל כת כן. ל[7]. ל
סוּסָיו יְכַסֶּךָ אָבָקָם מִקּוֹל[a] פָּרָשׁ וְגַלְגַּל וָרֶכֶב[a] תִּרְעַשְׁנָה חוֹמוֹתַיִךְ 10 ג ב קמ ול פת. ד מל[8]
בְּבֹאוֹ בְשַׁעֲרַיִךְ כִּמְבוֹא[b] עִיר מְבֻקָּעָה׃ 11 בְּפַרְסוֹת סוּסָיו יִרְמֹס 11 ב מל[10]. ל. ל
אֶת־כָּל־חוּצוֹתַיִךְ עַמֵּךְ בַּחֶרֶב יַהֲרֹג וּמַצְּבוֹת עֻזֵּךְ לָאָרֶץ תֵּרֵדְנָה׃ 12 ל ומל. ה[11]. ג[12]
וְשָׁלְלוּ[a] חֵילֵךְ וּבְזוּ[a] רְכֻלָּתֵךְ וְהָרְסוּ[a] חוֹמֹתַיִךְ וּבָתֵּי חֶמְדָּתֵךְ יִתֹּצוּ[a] 12 ל. ד מל[9]
וַאֲבָנַיִךְ וְעֵצַיִךְ וַעֲפָרֵךְ בְּתוֹךְ מַיִם[b] יָשִׂימוּ[a]׃ 13 וְהִשְׁבַּתִּי[a] הֲמוֹן שִׁירָיִךְ 13 ה דקדמין לעצים[13]. ל[13]. ג[14]
וְקוֹל כִּנּוֹרָיִךְ לֹא יִשָּׁמַע עוֹד׃ 14 וּנְתַתִּיךְ לִצְחִיחַ סָלַע מִשְׁטַּח חֲרָמִים 14 ל. ל[15]
תִּהְיֶה[a] לֹא תִבָּנֶה[b] עוֹד כִּי אֲנִי יְהוָה[c] דִּבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי[d] יְהוִה׃ ס ה

Cp 26 [1]Mm 1017. [2]Mm 2683. [3]Mm 2673. [4]וחד ונסבה 1Ch 13,3. [5]Mm 2787. [6]Mm 2893. [7]Mp sub loco. [8]Mm 2827. [9]Mm 2894. [10]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [11]Mm 868. [12]Mm 2704. [13]Mm 4157. [14]Mm 815. [15]Mm 3112.

17 [a–a] > G* || **Cp 26,1** [a–a] G[A] *ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου* || [b] prb ins בְּעֶשְׂתֵּי עָשָׂר cf 2 et 33,21 || **2** [a] frt l רָכְלַת cf 𝔗 et 27,3 || [b] huc tr ‖ || [c] G *ἡ πλήρης* 𝔗 *mlj'* = מְלֵאה, frt l מְלֵאַת cf [d] || [d] frt l הֶחֳרֵבָה ‖ **3** [a] > G*, dl || [b] prb l כַּעֲלוֹת cf Vrs || **4** [a] G suff 2 sg || **5** [a] > G*, dl || [b–b] add? || **6** [a] > G*, dl cf 𝔖 et 8 || **7** [a] > G*, dl || [b] = עַל; G[-Q544] *ἐπὶ σέ* || [c] 2 Mss וּבְקהל cf G𝔖 || [d] pc Mss G עם || **8** [a] 𝔗 *wjbnj* = וּבָנָה cf 4,2 17,17 21,27 ‖ **10** [a–a] G(𝔖) *τῶν ἱππέων αὐτοῦ καὶ τῶν τροχῶν τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ* = פָּרָשָׁיו וְגַלְגְּלֵי רִכְבּוֹ, prb l ‖ [b] prp כִּמְבוֹא cf G𝔖𝔙 || **11** [a] prb l יוֹרֵד cf G𝔖𝔗 || **12** [a] G sg ‖ [b] G(𝔖𝔗[Edd]) *θαλάσσης*, l הַיָּם || **13** [a] G[-V967] 3 sg cf 12[a] || **14** [a] l תִּהְיִי || [b] l תִּבָּנִי || [c] > V[P] mlt Mss G[-BS𝔗𝔙], dl || [d] > G*, dl.

5 מִשְׁכְּנֵיהֶם הֵמָּה יֹאכְלוּ פִרְיֵךְ וְהֵמָּה יִשְׁתּוּ חֶלְבֵּךְ׃ 5 וְנָתַתִּי אֶת־ ל.ל
רַבָּה[a] לִנְוֵה וְגַמַּלִּים [b]וְאֶת־בְּנֵי[b] עַמּוֹן לְמִרְבַּץ־צֹאן וְיָדַעְתֶּם[c] כִּי־אֲנִי כ.ב[a].יא ס״פ בסיפ
יְהוָה׃ ס 6 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה יַעַן מַחְאֲךָ יָד וְרַקְּעֲךָ בְּרֶגֶל יג[a].ל.ל
7 וַתִּשְׂמַח [b]בְּכָל־שָׁאטְךָ[b] בְּנֶפֶשׁ אֶל[c]־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃ 7 לָכֵן הִנְנִי[a] נָטִיתִי מח[a] בת א לא קר
אֶת־יָדִי עָלַיִךְ וּנְתַתִּיךְ־[b]לָבַז[c] לַגּוֹיִם[d] וְהִכְרַתִּיךְ מִן־הָעַמִּים וְהַאֲבַדְתִּיךְ ול בלישׁ . ח
מִן־הָאֲרָצוֹת אַשְׁמִידֵךְ[e] וְיָדַעְתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ ס לבז ק
8 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה יַעַן אָמַר מוֹאָב וְשֵׂעִיר[a] הִנֵּה כְּכָל־ ה בטע בסיפ . ו[a]
9 הַגּוֹיִם בֵּית יְהוּדָה׃ 9 לָכֵן הִנְנִי פֹתֵחַ אֶת־כֶּתֶף מוֹאָב [a]מֵהֶעָרִים ו[a]
מֵעָרָיו מִקְּצֶהוּ[a] צְבִי אֶרֶץ בֵּית הַיְשִׁמֹּת בַּעַל מְעוֹן וְקִרְיָתָמ[b]ה׃ ל.ב.ו[a].
10 לִבְנֵי־קֶדֶם [a]עַל־בְּנֵי עַמּוֹן [b]וְנִתַּתִּיהָ לְמוֹרָשָׁה[b] לְמַעַן לֹא־תִזָּכֵר וקריתימה ול בלישׁ ק
11 [c]בְּנֵי־עַמּוֹן בַּגּוֹיִם[c]׃ 11 וּבְמוֹאָב אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים וְיָדְעוּ[a] כִּי־אֲנִי ל
יְהוָה׃ ס
12 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה יַעַן עֲשׂוֹת אֱדוֹם בִּנְקֹם[b] נָקָם לְבֵית
13 יְהוּדָה [c]וַיֶּאְשְׁמוּ אָשׁוֹם וְנִקְמוּ בָהֶם׃ 13 לָכֵן כֹּה אָמַר[c] אֲדֹנָי[a] יְהוִה ב[a].חד חס וחד מל[b] . בג בטע בסיפ . כט
וְנָטִתִּי יָדִי עַל־אֱדוֹם וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה וּנְתַתִּיהָ חָרְבָּה ל חס . יז חס את
מִתֵּימָן[b] וּדְדָנָה בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ׃ 14 וְנָתַתִּי אֶת־נִקְמָתִי בֶּאֱדוֹם בְּיַד עַמִּי ג.ל
יִשְׂרָאֵל וְעָשׂוּ בֶאֱדוֹם כְּאַפִּי וְכַחֲמָתִי וְיָדְעוּ[a] אֶת־נִקְמָתִי נְאֻם אֲדֹנָי[a] ל.ל
יְהוִה׃ פ
15 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה יַעַן עֲשׂוֹת פְּלִשְׁתִּים בִּנְקָמָה וַיִּנְקְמוּ נָקָם
ב.ב[11] . בג בטע 16 בְּשָׁאט נֶפֶשׁ לְמַשְׁחֵית אֵיבַת[b] עוֹלָם׃ 16 לָכֵן כֹּה אָמַר[c] אֲדֹנָי[a] יְהוִה בסיפ . כט
ד מל . יז חס את . ב הִנְנִי נוֹטֶה יָדִי עַל־פְּלִשְׁתִּים וְהִכְרַתִּי אֶת־כְּרֵתִים וְהַאֲבַדְתִּי אֶת־

[2]Mm 271. [3]Mm 2890. [4]Mm 2827. [5]Mm 898. [6]Mm 1565. [7]Mm 1517. [8]Mm 2891. [9]Mm 2892. [10]Mm 685. [11]Mm 2934.

5 [a] G *τὴν πόλιν τοῦ Ammων* || [b–b] prp ואת־עָרֵי בני vel ואת־עָרֵי בְּנֵי || [c] C V^{P} 2 Mss וְיָדַעוּ || **6** [a] > G*, add || [b–b] > GS, l M cf 15 || [c] = עַל || **7** [a] > G*; S pr *hkn' 'mr mr' mrwt'* = כה אמר אדני יהוה || [b] sic L, mlt Mss Edd sine maqqef || [c] C nonn Mss ut Q cf G *εἰς διαρπαγήν* || [d] pc Mss G בַּגּוֹיִם || [e] pc Mss SV וְאִשֵּׁ; G *ἀπωλείᾳ* || **8** [a] > G*, add || [b] Or Ms יִשְׂרָאֵל, G *Ισραηλ καὶ Ιουδα* || **9** [a–a] l aut מהערים מקצהו (cf G*) aut potius מֵעֲרוֹעֵר מקצהו || [b] C mlt Mss K^{Or} ut Q cf Vrs || **10** [a–a] gl? || [b–b] tr ad init v? || [c–c] G* om בגוים, prb l בָּעַמִּים || **11** [a] SM 2 pl || **12** [a] > G*, add || [b] > S, dl? sed cf 15 || [c–c] G *καὶ ἐμνησικάκησαν καὶ ἐξεδίκησαν δίκην* (= מִנָּקָם cf 15), l M et frt וַיִּנָּקְמוּ pro ונ׳ || **13** [a] > G*, add || [b] cj c sq || **14** [a] > G*, add || **15** [a] > G*, add || [b] G *ἕως*, S *rḥmwt'* = אַהֲבַת? frt l בְּאֵיבת cf C[f] *bdbbwt* || **16** [a] > Ms G*, dl.

ב. ל. ס פסוק ולא ולא דלא. לה מל. ב

אֶת־מַחְמַד עֵינֶיךָ בְּמַגֵּפָה וְלֹא תִסְפֹּד וְלֹא תִבְכֶּה [a]וְלוֹא תָבוֹא

ג[16] ג[17] ג[17] מ״פ לא ולא לא ג[18] מנה בסיפ. ג[19]

דִּמְעָתֶךָ[a]: 17 הֵאָנֵק [b]דֹּם מֵתִים אֵבֶל לֹא־תַעֲשֶׂה פְּאֵרְךָ[a] חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ 17

וּנְעָלֶיךָ תָּשִׂים בְּרַגְלֶיךָ וְלֹא תַעְטֶה עַל־שָׂפָם וְלֶחֶם אֲנָשִׁים[b] לֹא

ג[20] תֹאכֵל: 18 [a]וָאֲדַבֵּר[b] אֶל־הָעָם בַּבֹּקֶר[a] וַתָּמָת אִשְׁתִּי בָּעֶרֶב וָאֶעֱשֶׂ 18

ה[21]. ח חס בסיפ בַּבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי: 19 וַיֹּאמְרוּ אֵלַי הָעָם הֲלֹא־תַגִּיד לָנוּ מָה־אֵלֶּה 19

לָנוּ[a] כִּי אַתָּה עֹשֶׂה: 20 וָאֹמַר אֲלֵיהֶם דְּבַר־יְהוָה הָיָה אֵלָי לֵאמֹר: 20

ג[22]. יב בטע בסיפ 21 אֱמֹר [a]לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה־אָמַר[a] אֲדֹנָי[a] יְהוִה הִנְנִי מְחַלֵּל אֶת־מִקְדָּשִׁי 21

יג. ל. ב גְּאוֹן עֻזְּכֶם מַחְמַד עֵינֵיכֶם וּמַחְמַל[b] נַפְשְׁכֶם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם אֲשֶׁר

עֲזַבְתֶּם בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ: 22 וַעֲשִׂיתֶם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי עַל־שָׂפָם לֹא תַעְטוּ 22

ל. ג[23] וְלֶחֶם אֲנָשִׁים[a] לֹא תֹאכֵלוּ: 23 וּפְאֵרְכֶם[a] עַל־רָאשֵׁיכֶם וְנַעֲלֵיכֶם 23

ל. ל בְּרַגְלֵיכֶם לֹא תִסְפְּדוּ וְלֹא תִבְכּוּ וּנְמַקְּתֶם בַּעֲוֹנֹתֵיכֶם וְנֶהֱמֹתֶם[b] אִישׁ

ג[25] אֶל־אָחִיו: 24 וְהָיָה יְחֶזְקֵאל לָכֶם לְמוֹפֵת כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה תַּעֲשׂוּ סג[24]

ג[24]. כג בסיפ תַּעֲשׂוּ בְּבֹאָהּ וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי אֲדֹנָי[a] יְהוִה: ס 25 וְאַתָּה בֶּן־ 25

אָדָם הֲלוֹא בְיוֹם קַחְתִּי מֵהֶם אֶת־מָעוּזָּם מְשׂוֹשׂ תִּפְאַרְתָּם אֶת־

ל[26]. מא מַחְמַד עֵינֵיהֶם וְאֶת־מַשָּׂא נַפְשָׁם [a]בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם: [a]26 בַּיּוֹם הַהוּא 26

ל. ל יָבוֹא הַפָּלִיט אֵלֶיךָ [a]לְהַשְׁמִעוֹת אָזְנָיִם[a]: 27 בַּיּוֹם הַהוּא יִפָּתַח־פִּיךָ 27

ג[27] [a]אֶת־הַפָּלִיט[a] וְתִדַּבֵּר וְלֹא תֵאָלֵם עוֹד וְהָיִיתָ לָהֶם לְמוֹפֵת וְיָדְעוּ

כִּי־אֲנִי יְהוָה: ס

כה 25 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: 2 בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־ 25

ג בְּנֵי עַמּוֹן וְהִנָּבֵא עֲלֵיהֶם: 3 וְאָמַרְתָּ לִבְנֵי עַמּוֹן שִׁמְעוּ דְּבַר־אֲדֹנָי[a] 3

ב. ב חד קמ וחד פת יְהוִה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה יַעַן אָמְרֵךְ[b] הֶאָח אֶל־מִקְדָּשִׁי כִּי־נֶחָלַל

ח וְאֶל־[a]אַדְמַת יִשְׂרָאֵל כִּי נָשַׁמָּה וְאֶל־[a]בֵּית יְהוּדָה כִּי הָלְכוּ בַּגּוֹלָה:

ב. ל. ג מל בלישׁ 4 לָכֵן הִנְנִי נֹתְנֵךְ[a] לִבְנֵי־קֶדֶם לְמוֹרָשָׁה וְיִשְׁכְּנוּ[b] טִירוֹתֵיהֶם בָּךְ וְנָתְנוּ בָךְ 4

[16] Mm 3263. [17] Mm 1613. [18] Mm 2788. [19] Mm 2887. [20] Mm 787. [21] Mm 2811. [22] Mm 2888. [23] Mm 1215. [24] Mp sub loco. [25] Ez 1,3, וחד ליחזקאל 1 Ch 24,16 et Mp sub loco. [26] וחד את משא Nu 11,11. [27] Mm 1671. Cp 25 1 Mm 2889.

16 [a–a] > G*, add || **17** [a] sic L, mlt Mss Edd פ׳ || [b] prb l אוֹנִים cf 𝔗𝔙 et Hos 9,4 || **18** [a–a] prb add || [b] prp וְדִבַּרְתָּ || **19** [a] > G*𝔖𝔙, dl (dttg) || **21** [a] > G*, add || [b] pc Mss Edd ומחמד; prp וּמַשָּׂא cf 25, sed מחמל = משא || **22** [a] cf 17[b] || **23** [a] nonn Mss יכם– || [b] pc Mss G𝔖 σ׳ חַנָּה, l וֹז || **24** [a] > 2 Mss G*, add || **25** [a–a] add?, 𝔖 pr cop cf 𝔗 || **26** [a–a] prp לְהַשְׁמִיעַ אֶת־אָזְנֶיךָ || **27** [a–a] add? || **Cp 25,3** [a] > G*, add || [b] G𝔖 pl, l וֹז || [c] = עַל || [d] = וְעַל || **4** [a] G pl (cf 3[b]), l וֹז || [b] prp וְיָשְׂמוּ vel וְשָׂמוּ.

3 וּמְשָׁל אֶל־בֵּית־הַמֶּרִי מָשָׁל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
שְׁפֹת הַסִּיר שְׁפֹת וְגַם־יִצֹק בּוֹ מָיִם: ד⁴.⁴. כג פסוק וגם רבתר חלת מילין⁵
4 אֱסֹף נְתָחֶיהָ אֵלֶיהָ כָּל־נֵתַח טוֹב ח⁶
יָרֵךְ וְכָתֵף מִבְחַר עֲצָמִים מַלֵּא: ד⁷
5 מִבְחַר הַצֹּאן לָקוֹחַ
וְגַם רְתֹּךְ הָעֲצָמִים תַּחְתֶּיהָ רַתֵּךְ רְתָּכֶיהָ ל.ל.ל
גַּם־בָּשְׁלוּ עַצְמֶיהָ בְּתוֹכָהּ: ס
6 לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אוֹי עִיר הַדָּמִים סִיר אֲשֶׁר חֶלְאָתָה בָּהּ כט בטע בסיפ. כט.ג.ל
וְחֶלְאָתָהּ לֹא יָצְאָה מִמֶּנָּה לִנְתָחֶיהָ לִנְתָחֶיהָ הוֹצִיאָהּ לֹא־נָפַל עָלֶיהָ ל
7 גּוֹרָל: 7 כִּי דָמָהּ בְּתוֹכָהּ הָיָה עַל־צְחִיחַ סֶלַע שָׂמָתְהוּ לֹא שְׁפָכַתְהוּ ב
8 עַל־הָאָרֶץ לְכַסּוֹת עָלָיו עָפָר: 8 לְהַעֲלוֹת חֵמָה לִנְקֹם נָקָם נָתַתִּי
9 אֶת־דָּמָהּ עַל־צְחִיחַ סֶלַע לְבִלְתִּי הִכָּסוֹת: ס 9 לָכֵן כֹּה אָמַר
לכ בטע בסיפ. כט
אֲדֹנָי יְהוִה אוֹי עִיר הַדָּמִים גַּם־אֲנִי אַגְדִּיל הַמְּדוּרָה: 10 הַרְבֵּה ב.ל
הָעֲצִים הַדְלֵק הָאֵשׁ תֻּם הַבָּשָׂר וְהַרְקַח הַמִּרְקָחָה וְהָעֲצָמוֹת יֵחָרֵוּ: ל.ל.ל
11 וְהַעֲמִידָהּ עַל־גֶּחָלֶיהָ רֵקָה לְמַעַן תֵּחַם וְחָרָה נְחשְׁתָּהּ ל.ל.ל.ב בטע
12 וְנִתְכָּה בְתוֹכָהּ טֻמְאָתָהּ תֻּתַּם חֶלְאָתָהּ: 12 תְּאֻנִים הֶלְאָתָּ וְלֹא־תֵצֵא ל.
מִמֶּנָּה רַבַּת חֶלְאָתָהּ בְּאֵשׁ חֶלְאָתָהּ: 13 בְּטֻמְאָתֵךְ זִמָּה יַעַן
טָהַרְתִּיךְ וְלֹא טָהַרְתְּ מִטֻּמְאָתֵךְ לֹא תִטְהָרִי־עוֹד עַד־הֲנִיחִי אֶת־ ל.ל.ב
חֲמָתִי בָּךְ: 14 אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי בָּאָה וְעָשִׂיתִי לְא־אֶפְרַע וְלֹא־אָחוּס ב ר״פ. לך פסוק לא ולא ולא
וְלֹא אֶנָּחֵם כִּדְרָכַיִךְ וְכַעֲלִילוֹתַיִךְ שָׁפְטוּךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: ס ג.ל
15 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: 16 בֶּן־אָדָם הִנְנִי לֹקֵחַ מִמְּךָ

4 Mm 1803. 5 Mm 1629. 6 Mm 211. 7 Mm 1229. 8 Mm 2912. 9 Mm 2884. 10 Mp sub loco. 11 Mm 2885. 12 Mm 2886. 13 Mm 914. 14 Mm 771. 15 Mm 201.

3 a = עַל || b > G*, add || c > G*S || d prp בָּהּ cf sqq || 4 a 1 נְתָחִים cf GS || b–b G(S) ἐκσεσαρκισμένα ἀπὸ τῶν ὀστῶν || 5 a–a var lect ad 4b? || b prp מִמְּבִ֫ cf GS || c 1 הָעֲצִים cf 10 || d prp מִתַּ֫ || e prp c Ms נתיחיה; frt 1 רַתָּחָה || 6 a > G*, add || b prp חלאתה vel חלאה || c–c prb add || d > G || 8 a 8 prb add || 9 a > G*, add || b–b > G*, add ex 6 || 10 a–a pc Mss הרחק המ G καὶ ἐλαττωθῇ ὁ ζωμός; prb 1 (וְ)הַרְחֵק || b–b > G*, add || 11 a prb 1 והעמד, prp ואַעֲמִידה vel הָמָרָק, al וְהָרַק המרק || b–b > G*, add || 12 a–a > G*, dl (dttg) || b prb 1 וְהֶעֱמַדְתִּיהָ || b 1 גחלים (הַ) cf GSʏ || c > G*, 1 𝔐 || 13 a–a G ἀνθ' ὧν ἐμιαίνου σύ. καὶ τί = בטמא אתה ומה, frt 1 טָמֵאת הַזִּמָּה || b–b > G* || 14 a G καὶ ἥξει, S wmjt' 'n', prb add || b–b > G*, add? || c 1 c pc Mss Vrs שָׁפַטְתִּיךְ || d > G*, add || e G + nonn vb.

ג.כז ל טְמְאָוֹ אֶת־מִקְדָּשִׁי [a]בַּיּוֹם הַהֽוּא[a] וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי חִלֵּלוּ׃ 39 וְּבִשְׁחָטָם 39
ל אֶת־בְּנֵיהֶם לְגִלּוּלֵיהֶם וַיָּבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי [a]בַּיּוֹם הַהֽוּא[a] לְחַלְּלוֹ וְהִנֵּה־
ט ר״ם . ח כֹה עָשׂוּ בְּתוֹךְ בֵּיתִי׃ 40 וְאַף כִּי תִשְׁלַחְנָה[a] לַאֲנָשִׁים בָּאִים מִמֶּרְחָק 40
ג.כט . ל . ל . יא אֲשֶׁר מַלְאָךְ שֻׁלַּח אֲלֵיהֶם וְהִנֵּה־בָּֽאוּ [b]לַאֲשֶׁר [c]רָחַצְתְּ כָּחַלְתְּ עֵינָיִךְ
ב . ג ומל ל . ו וְעָדִית[cd] עָדִי׃ 41 וַיָּשַׁבְתְּ[c] עַל־מִטָּה כְּבוּדָּה[c] וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ לְפָנֶיהָ[a] 41
ג וּקְטֹרְתִּי וְשַׁמְנִי שָׂמְתְּ עָלָיִה[bh]׃ 42 וְקוֹל הָמוֹן[a] שָׁלֵו בָהּ[a] [b]וְאֶל־אֲנָשִׁים 42
מֵרַב אָדָם[b] [c]מוּבְאִים סְובְאִים[c] מִמִּדְבָּר וַיִּתְּנוּ צְמִידִים אֶל[d]־יְדֵיהֶן
ל . ל ומל . פתה חד מן ב בטע בלישׁ . ק וַעֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת עַל־רָאשֵׁיהֶן׃ 43 וָאֹמַר [a]לִבְלֶה נְאוּפִים עַתָּה יִזְנֶה 43
יזנו חד מן יז כת ה ק וקר ו תַּזְנוּתֶהָ וְהִיא[a]׃ 44 וַיָּבֹאוּ[a] אֵלֶיהָ[b] כְּבוֹא אֶל־אִשָּׁה זוֹנָה כֵּן בָּאוּ אֶל־ 44
ל חס . ח סביב לשון רבים וחד מן הי ל מל וכל מגלה דכות ב מ ב אָהֳלָה וְאֶל־אֲהָלִיבָה [c]אִשֶּׁת הַזִּמָּה׃ 45 וַאֲנָשִׁים צַדִּיקִם הֵמָּה יִשְׁפְּטוּ 45
ל כת כן ובנביא . ל אוֹתָהֶם[a] מִשְׁפַּט נֹאֲפוֹת וּמִשְׁפַּט שֹׁפְכוֹת[b] דָּם כִּי נֹאֲפֹת הֵנָּה וְדָם
ג . ל בִּידֵיהֶן׃ ס 46 כִּי[a] כֹה[c] אָמַר [d]אֲדֹנָי[b] יְהוָה הַעֲלֵה עֲלֵיהֶם[c] קָהָל 46
ג . יג וְנָתֹן אֹתָהֶן לְזַעֲוָה[d] וְלָבֵז׃ 47 וְרָגְמוּ[a] עֲלֵיהֶן אֶבֶן קָהָל[b] וּבָרְאָ[c] אוֹתָהֶן 47
ל . יג . ו בְּחַרְבוֹתָם בְּנֵיהֶם[d] וּבְנוֹתֵיהֶם[e] יַהֲרֹגוּ וּבָתֵּיהֶן בָּאֵשׁ יִשְׂרֹפוּ׃ 48 וְהִשְׁבַּתִּי 48
ג . ל זִמָּה מִן־הָאָרֶץ וְנִוַּסְרוּ כָּל־הַנָּשִׁים וְלֹא [a]תַּעֲשֶׂינָה כְּזִמָּתְכֶנָּה׃ 49 וְנָתְנוּ[a] 49
ל . ל . ל . ל וכת כן . ג זִמָּתְכֶנָה עֲלֵיכֶן וַחֲטַאֵי גִלּוּלֵיכֶן תִּשֶּׂאנָה וִידַעְתֶּם[b] כִּי [c]אֲנִי אֲדֹנָי
יְהוִה׃ ס

ב מל׳ 24 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי 24
כתב חד מן ה׳ מל ק ול בלישׁ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ לֵאמֹר׃ 2 בֶּן־אָדָם כְּתָב־לְךָ אֶת־שֵׁם הַיּוֹם [a]אֶת־ 2
יג׳ וכל עזרא דכות ב מ א עֶצֶם הַיּוֹם[a] הַזֶּה סָמַךְ מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶל[b]־יְרוּשָׁלַם בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃

27 Mm 2881. 28 Mm 1551. 29 Mm 1969. 30 Mm 1501. 31 Mm 323. 32 Mp sub loco. 33 Mm 782. 34 Mm 1552. 35 Mm 2882. 36 Mm 2839. 37 Mm 2827. 38 Mm 307. 39 Mm 1197. 40 Mm 2864. 41 Mm 815. 42 Mm 3465. Cp 24 1 Mm 2883. 2 Mm 2651. 3 Mm 2682.

38 [a–a] > 𝔊*, add ‖ **39** [a–a] > 𝔊*, add ‖ **40/41** [a] 𝔗[Edd] 2 f sg ‖ [b–b] add ‖ [c–c] 𝔖 3 f pl ‖ [d] sic L, mlt Mss Edd וְעָדִית ‖ [c] cf [c–c] ‖ [f] 𝔊(𝔖) *ἐστρωμένης* = רְבוּדָה? ‖ [g] cf [c–c]; pc Mss 𝔙 עָנִיךְ– ‖ [h] cf [c–c]; 𝔊 *ἐν αὐτοῖς* ‖ **42** [a–a] prb crrp; 𝔊 *ἀνεκρούοντο*, 𝔖 *'zl hw* , 𝔗[Edd] *djšln šljw' bhwn* ‖ [b–b] 𝔖 *w'p dgbr'*, 𝔗 *wltqwp gbrjn msgj 'nš'*; frt l sol קוֹל אֲנָשִׁים ‖ [c–c] 𝔊 *ἤκοντας*, 𝔖 *d'tw mn šb'*, 𝔗[Ms] *'tn msḥwr sḥwr*, 𝔙 *qui … adducebantur et veniebant*; frt l sol בָּאִים cf 40 ‖ [d] עַל ‖ **43** [a–a] crrp; prp הֲלֹא כְאֵלֶּה נֹאֲפוּ וּמַעֲשֵׂי זֹנָה תַּעֲשֶׂינָה cf 𝔊𝔖 ‖ **44** [a] l c 2 Mss Vrs ויבאו ‖ [b] 𝔖 pl ‖ [c–c] 𝔊 *τοῦ ποιῆσαι ἀνομίαν*, prb l לַעֲשׂוֹת וְמָה ‖ **45** [a] pc Mss אותהן vel אתהן (cf 46) ‖ [b] > Ms 𝔊* ‖ **46** [a] > Ms 𝔊*, dl ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ [c] mlt Mss Edd הן– ‖ [d] 𝔙[P] 2 Mss K[Or] לזועה ‖ **47** [a] prp ורגום cf 𝔊 ‖ [b] add? ‖ [c] frt l וּבְרָאוּ cf 𝔖𝔗 ‖ [d] pc Mss הן– ‖ **48** [a] 𝔊𝔙 suff 3 pl ‖ **49** [a] 2 Mss 𝔖 וְנָתַתִּי ‖ [b] pc Mss 𝔖𝔗 תן– ‖ [c] > 𝔗 Ms 𝔊*, add ‖ **Cp 24,2** [a–a] > 𝔖𝔙, prb dl ‖ [b] = עַל.

רֶכֶב וַגַּלְגַּל׃ וּבִקְהַל עַמִּים צִנָּה וּמָגֵן וְקוֹבַע יָשִׂימוּ עָלַיִךְ סָבִיב וְנָתַתִּי
לִפְנֵיהֶם מִשְׁפָּט וּשְׁפָטוּךְ בְּמִשְׁפְּטֵיהֶם׃ 25 וְנָתַתִּי קִנְאָתִי בָּךְ וְעָשׂוּ
אוֹתָךְ[a] בְּחֵמָה אַפָּם וְאָזְנֵיךְ יָסִירוּ וְאַחֲרִיתֵךְ בַּחֶרֶב תִּפֹּוֹל[b] הֵמָּה בָּנַיִךְ
וּבְנוֹתַיִךְ יִקָּחוּ וְאַחֲרִיתֵךְ תֵּאָכֵל בָּאֵשׁ׃ 26 וְהִפְשִׁיטוּךְ אֶת־בְּגָדַיִךְ
וְלָקְחוּ כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ׃ 27 וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּתֵךְ מִמֵּךְ[a] וְאֶת־זְנוּתֵךְ[a] מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם וְלֹא־תִשְׂאִי עֵינַיִךְ אֲלֵיהֶם וּמִצְרַיִם לֹא תִזְכְּרִי־עוֹד׃ ס
28 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה הִנְנִי נֹתָנֵךְ בְּיַד אֲשֶׁר שָׂנֵאת בְּיַד אֲשֶׁר־
נָקְעָה נַפְשֵׁךְ מֵהֶם׃ 29 וְעָשׂוּ אוֹתָךְ[a] בְּשִׂנְאָה וְלָקְחוּ כָּל־יְגִיעֵךְ וַעֲזָבוּךְ
עֵירֹם וְעֶרְיָה וְנִגְלָה[b] עֶרְוַת זְנוּנַיִךְ[c] וְזִמָּתֵךְ[d] וְתַזְנוּתָיִךְ׃ 30 עָשָׂה[a] אֵלֶּה
לָךְ בְּזָנוֹתֵךְ אַחֲרֵי גוֹיִם[b] עַל אֲשֶׁר־נִטְמֵאת[b] בְּגִלּוּלֵיהֶם׃ 31 בְּדֶרֶךְ
אֲחוֹתֵךְ הָלַכְתְּ וְנָתַתִּי כוֹסָהּ בְּיָדֵךְ[a]׃ ס 32 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה

כּוֹס אֲחוֹתֵךְ תִּשְׁתִּי הָעֲמֻקָּה וְהָרְחָבָה
[b]תִּהְיֶה לִצְחֹק וּלְלַעַג[b] מְרֻבָּה[c] לְהָכִיל׃
שִׁכָּרוֹן[a] וְיָגוֹן תִּמָּלְאִי[b]
כּוֹס שַׁמָּה וּ[c]שְׁמָמָה[d] כּוֹס אֲחוֹתֵךְ שֹׁמְרוֹן[e]׃
34 וְשָׁתִית אוֹתָהּ וּמָצִית וְאֶת־[a]חַרְשֶׂיהָ[b] תְּגָרֵמִי[a]
[c]וְשַׁדַּיִךְ תְּנַתֵּקִי[c] כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי[d] יְהוִה׃ ס
35 [a]לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[b] יְהוִה[a] יַעַן שָׁכַחַתְּ אוֹתִי וַתַּשְׁלִיכִי אוֹתִי
36 אַחֲרֵי גַּבֵּךְ וְגַם־אַתְּ שְׂאִי זִמָּתֵךְ וְאֶת־תַּזְנוּתָיִךְ׃ ס 36 וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֵלַי בֶּן־אָדָם הֲתִשְׁפּוֹט אֶת־אָהֳלָה וְאֶת־אָהֳלִיבָה וְהַגֵּד לָהֶן אֶת
37 תּוֹעֲבוֹתֵיהֶן׃ כִּי נָאֲפוּ וְדָם בִּידֵיהֶן וְאֶת־גִּלּוּלֵיהֶן נָאֲפוּ וְגַם אֶת־
38 בְּנֵיהֶן אֲשֶׁר יָלְדוּ־לִי הֶעֱבִירוּ לָהֶם[a] לְאָכְלָה׃ 38 עוֹד זֹאת עָשׂוּ לִי

[16]Mm 287. [17]Mm 2880. [18]Mm 1853. [19]Mm 690. [20]Mp sub loco. [21]Mm 815. [22]Mm 2827. [23]Mm 1238 א. [24]Mm 2790. [25]Mm 2854. [26]Mm 190.

25 [a] mlt Mss אתך, l אֶתֵּךְ ‖ [b–b] add? ‖ **27** [a–a] l c pc Mss ך֯תזנות(י) ואת־תזנות(י)ך vel cf 29.35 et 11.14.18.19.43 ‖ **28** [a] > Ms 𝔊*, add ‖ **29** [a] cf 25[a] ‖ [b] prb l וְנִגְלָתָה ‖ [c] huc tr : cf 𝔙 ‖ [d] 𝔙 *scelus tuum*, dl וְ ‖ **30** [a] pc Mss עשׂו, l עָשָׂה ‖ [b–b] 𝔊(𝔖𝔗) *καὶ ἐμαίνου* ‖ **31** [a] pc Mss 𝔊𝔖 pl ‖ **32** [a] > Ms 𝔊*, add ‖ [b–b] > 𝔊*, add ‖ [c] prb l מָרָבָּה cf 𝔊σ′ ‖ **33** [a] l c pc Mss שָׁבְעִי ‖ [b] prp תִּמָּלְאִי ‖ [c–c] > 𝔊* ‖ [d] l c pc Mss וּמְשַׁמָּה ‖ [e] > 𝔊[B]*, prb add ‖ **34** [a–a] prp שְׁמֵרֶיהָ תְּגַמֵּאִי al שׁ׳ תִּגְמְרִי ‖ [b] pc Mss Edd חרשׂ׳ ‖ [c–c] > 𝔊*, add ‖ [d] > 𝔊*, add ‖ **35** [a–a] > 𝔖[W], 𝔖[A] = 𝔐𝔗 ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ **37** [a] mlt Mss Edd להן.

יז מל בלשון נקיבה[16]. ב ומל[17]. יח מל בליש.
יט[18]. ט[19]. ל
כ[20]. ל. ל
כא
כב[21]. ב. ב
כג[22]. ב. ב
יז מל בלשון נקיבה[16]. ל
ח. ב
ל. ב
ל
ל. ל
ל
ל
כנ בשני בסיס. נסי.
כג[23] מל ה[24] מנה בסיס וכל יהושע ושפטים דכות ב ב. כד[23] מל ה[24] מנה בסיס וכל יהושע ושפטים דכות ב מ ב ל. ח. ל
כה[25] מל ב מנה בליש. כו[26]
ל. ב
ג בליש

אֲשֶׁר־עָנְבָה בְכָל־גִּלּוּלֵיהֶם נִטְמָאָה׃ 8 וְאֶת־תַּזְנוּתֶיהָ מִמִּצְרַיִם לֹא 8
ב.ג עָזָבָה כִּי אֹתָהּ[a] שָׁכְבוּ בִנְעוּרֶיהָ וְהֵמָּה עִשּׁוּ דַּדֵּי בְתוּלֶיהָ וַיִּשְׁפְּכוּ
תַזְנוּתָם עָלֶיהָ׃ 9 לָכֵן נְתַתִּיהָ בְּיַד־מְאַהֲבֶיהָ בְּיַד בְּנֵי אַשּׁוּר אֲשֶׁר 9
יט ר״ב[4] עָגְבָה עֲלֵיהֶם׃ 10 הֵמָּה גִּלּוּ עֶרְוָתָהּ בָּנֶיהָ וּבְנוֹתֶיהָ לָקָחוּ וְאוֹתָהּ 10
ב דגש[5].ל בַּחֶרֶב הָרָגוּ וַתְּהִי־שֵׁם[a] לַנָּשִׁים וּשְׁפוּטִים[b] עָשׂוּ בָהּ׃ ס 11 וַתֵּרֶא 11
אֲחוֹתָהּ אָהֳלִיבָה וַתִּשְׁחַת עַגְבָתָהּ מִמֶּנָּה וְאֶת־תַּזְנוּתֶיהָ מִזְּנוּנֵי אֲחוֹתָהּ׃
12 אֶל[a]־בְּנֵי אַשּׁוּר עָגְבָה פַּחוֹת וְסָגָנִים קְרֹבִים לְבֻשֵׁי מִכְלוֹל[b] פָּרָשִׁים 12
ה בסיס רֹכְבֵי סוּסִים בַּחוּרֵי חֶמֶד כֻּלָּם׃ 13 וָאֵרֶא כִּי נִטְמְאָה דֶּרֶךְ אֶחָד 13
ל.ג מל[6] ב.ז לִשְׁתֵּיהֶן׃ 14 וַתֹּסֶף אֶל־תַּזְנוּתֶיהָ וַתֵּרֶא [a]אֲנָשִׁי מְחֻקָּה[a] עַל־הַקִּיר 14
כשדים.ג צַלְמֵי כַשְׂדִּיִּים חֲקֻקִים בַּשָּׁשֶׁר׃ 15 חֲגוּרֵי אֵזוֹר בְּמָתְנֵיהֶם סְרוּחֵי 15
ל.ב[8] טְבוּלִים[b] בְּרֹאשֵׁיהֶם מַרְאֵה שָׁלִשִׁים כֻּלָּם דְּמוּת בְּנֵי־בָבֶל[a] כַּשְׂדִּים
יתעבה.ב״ע אֶרֶץ מוֹלַדְתָּם׃ 16 וַתַּעֲגֹב[a] עֲלֵיהֶם לְמַרְאֵה עֵינֶיהָ וַתִּשְׁלַח מַלְאָכִים 16
ג.ד ג חס וחד מל[10] אֲלֵיהֶם כַּשְׂדִּימָה׃ 17 וַיָּבֹאוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי־בָבֶל לְמִשְׁכַּב דֹּדִים וַיְטַמְּאוּ 17
ג[11].ג אוֹתָהּ בְּתַזְנוּתָם וַתִּטְמָא־בָּם וַתִּקַע נַפְשָׁהּ מֵהֶם׃ 18 וַתְּגַל תַּזְנוּתֶיהָ 18
ג[11] וַתְּגַל אֶת־עֶרְוָתָהּ וַתִּקַע נַפְשִׁי מֵעָלֶיהָ כַּאֲשֶׁר קָקְעָה נַפְשִׁי מֵעַל
אֲחוֹתָהּ׃ 19 וַתַּרְבֶּה[a] אֶת־תַּזְנוּתֶיהָ לִזְכֹּר אֶת־יְמֵי נְעוּרֶיהָ אֲשֶׁר זָנְתָה 19
ל רחס.ו מל[12] בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 20 וַתַּעֲגֹבָ[a] עַל פִּלַגְשֵׁיהֶם אֲשֶׁר בְּשַׂר־חֲמוֹרִים 20
ל.ל.ל חטף בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם׃ 21 [a]וַתִּפְקְדִי אֶת זִמַּת נְעוּרַיִךְ בְּעָשְׂוֹת[b] 21
יב בסיס מִמִּצְרַיִם[c] דַּדַּיִךְ לְמַעַן[d] שַׁדֵּי נְעוּרַיִךְ׃ ס 22 לָכֵן אָהֳלִיבָה כֹּה־ 22
ג מסורס בסיס וכל כל אָמַר[a] אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי מֵעִיר אֶת־מְאַהֲבַיִךְ עָלַיִךְ אֵת אֲשֶׁר־נָקְעָה
ב מל[13].ב ומל[14] נַפְשֵׁךְ מֵהֶם וַהֲבִאתִים עָלַיִךְ מִסָּבִיב׃ 23 בְּנֵי בָבֶל וְכָל־כַּשְׂדִּים 23
פְּקֹוד וְשׁוֹעַ וְקוֹעַ כָּל־[a]בְּנֵי אַשּׁוּר אוֹתָם[b] בַּחוּרֵי חֶמֶד פַּחוֹת וְסָגָנִים
ב מל[15] כֻּלָּם שָׁלִשִׁים וְקָרוּאִים[c] רֹכְבֵי סוּסִים כֻּלָּם׃ 24 וּבָאוּ עָלַיִךְ [a]הַצָּן 24

[4]Mm 1497. [5]Mm 2877. [6]Mm 1633. [7]Mm 2798. [8]Mm 2024. [9]Mm 2878. [10]Mm 2830. [11]Mp sub loco. [12]Mm 1507. [13]Mm 2742. [14]Mm 2879. [15]Mm 1572.

8 [a] mlt Mss אתה, l אָתָה ‖ **10** [a] G *λάλημα* (1 R 9,7 = שְׂנִינָה) ‖ [b] pc Mss ושפטים cf 16,41 ‖ **12** [a] = עַל ‖ [b] S *tklt'* = תְּכֵלֶת cf 6 ‖ **14** [a–a] prp אֲנָשִׁים חֲקֻקִים cf Vrs ‖ **15** [a] > G*, add ‖ **16** [a] l c K וַתַּעֲגֹב cf 5 ‖ **19** [a] Or וַתֶּרֶב ‖ **20** [a] cf 16[a] ‖ **21** [a] 21 add? ‖ [b] l בְּעֲשׂוֹת vel בְּעִשּׂוֹת cf SV et 3.8 ‖ [c] l c 2 Mss מִצְ׳ vel c Ms GSV בְּמִצְ׳ ‖ [d] l לְמַעַךְ vel לְמַעַן cf SV ‖ **22** [a] > G*, add ‖ **23** [a] GS pr cop; sed prb add כל־בני אשור ‖ [b] mlt Mss אתם, l אָתָם ‖ [c] prb l קְרוֹבִים cf 5.12 ‖ **24** [a] nonn Mss Edd חצן, G *ἀπὸ βορρᾶ* (= מִצָּפוֹן?); prp הֲמוֹן.

21 וְכִנַּסְתִּי אֶתְכֶם[a] וְנָפַחְתִּי עֲלֵיכֶם בְּאֵשׁ עֶבְרָתִי וְנִתַּכְתֶּם בְּתוֹכָהּ: ב בתרי לישנ[14]. ל
22 כְּהִתּוּךְ כֶּסֶף בְּתוֹךְ כּוּר כֵּן תִּתֻּכוּ בְתוֹכָהּ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה ל.ל
שָׁפַכְתִּי חֲמָתִי עֲלֵיכֶם: פ ב ובטע ח
23 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: 24 בֶּן־אָדָם אֱמָר־לָהּ אַתְּ אֶרֶץ
25 לֹא מְטֹהָרָה[a] הִיא לֹא[b] גֶּשְׁמָה[c] בְּיוֹם זָעַם: 25 קֶשֶׁר נְבִיאֶיהָ[a] בְּתוֹכָהּ ל.ל
כַּאֲרִי שֹׁאֵג טֹרֵף טֶרֶף נֶפֶשׁ אָכָלוּ חַיִל וּיְקָר יִקָּחוּ[b] אַלְמְנוֹתֶיהָ[c] הִרְבּוּ ד.ב.[15] ג.[16]
26 בְתוֹכָהּ: 26 כֹּהֲנֶיהָ חָמְסוּ תוֹרָתִי וַיְחַלְּלוּ קָדָשַׁי בֵּין־קֹדֶשׁ לְחֹל לֹא
הִבְדִּילוּ וּבֵין־הַטָּמֵא[a] לְטָהוֹר לֹא הוֹדִיעוּ וּמִשַּׁבְּתוֹתַי[b] הֶעְלִימוּ ל.ב ו
27 עֵינֵיהֶם וָאֶחַל בְּתוֹכָם: 27 שָׂרֶיהָ בְקִרְבָּהּ כִּזְאֵבִים טֹרְפֵי טָרֶף
28 לִשְׁפֹּךְ־דָּם[a] לְאַבֵּד נְפָשׁוֹת[a] לְמַעַן בְּצַע בָּצַע: 28 וּנְבִיאֶיהָ טָחֲוּ לָהֶם ל
תָּפֵל חֹזִים שָׁוְא וְקֹסְמִים לָהֶם כָּזָב אֹמְרִים כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה ל
29 וַיהוָה לֹא דִבֵּר: 29 עַם הָאָרֶץ עָשְׁקוּ עֹשֶׁק וְגָזְלוּ גֵּזֶל וְעָנִי[a] וְאֶבְיוֹן ב
30 הוֹנּוּ וְאֶת־הַגֵּר עָשְׁקוּ[b] בְּלֹא מִשְׁפָּט: 30 וָאֲבַקֵּשׁ מֵהֶם אִישׁ גֹּדֵר־ ל.[17]
גָּדֵר וְעֹמֵד בַּפֶּרֶץ לְפָנַי בְּעַד הָאָרֶץ לְבִלְתִּי שַׁחֲתָהּ וְלֹא מָצָאתִי: ב.[18] ה.[19]
31 וָאֶשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם זַעְמִי בְּאֵשׁ עֶבְרָתִי כִּלִּיתִים דַּרְכָּם בְּרֹאשָׁם נָתַתִּי ח.[20]
נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה: פ
23 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: 2 בֶּן־אָדָם שְׁתַּיִם נָשִׁים בְּנוֹת ל בטע.ג
3 אֵם־אַחַת הָיוּ: 3 וַתִּזְנֶנָה בְמִצְרַיִם בִּנְעוּרֵיהֶן זָנוּ שָׁמָּה מֹעֲכוּ שְׁדֵיהֶן ל.ל.ל.ל ת
ז
4 וְשֵׁם עֶשְׂוֹ הַדְּיֹ בְתוֹלֶיהָן: 4 וּשְׁמוֹתָן אָהֳלָה הַגְּדוֹלָה וְאָהֳלִיבָה אֲחוֹתָהּ ב.ב.ב
כא
וַתְּהִיֶנָה לִי וַתֵּלַדְנָה בָּנִים וּבָנוֹת וּשְׁמוֹתָן שֹׁמְרוֹן אָהֳלָה וִירוּשָׁלַם ב
5 אָהֳלִיבָה[a]: 5 וַתִּזֶן אָהֳלָה תַּחְתָּי וַתַּעְגַּב[a] עַל־מְאַהֲבֶיהָ[b] אֶל־אַשּׁוּר[b] ב
6 קְרוֹבִים[c]: 6 לְבֻשֵׁי תְכֵלֶת פַּחוֹת וּסְגָנִים בַּחוּרֵי חֶמֶד כֻּלָּם פָּרָשִׁים ה מל
7 רֹכְבֵי סוּסִים: 7 וַתִּתֵּן תַּזְנוּתֶיהָ עֲלֵיהֶם מִבְחַר בְּנֵי־אַשּׁוּר כֻּלָּם וּבְכָל[c] ג פסוק ובכל בכל.ה[3]

[14]Mm 3137. [15]Mm 3778. [16]Mm 1853. [17]Mp sub loco. [18]Mm 2874. [19]Mm 2875. [20]Mm 2876. Cp 23 [1]Mm 1886. [2]Mp sub loco. [3]Mm 781.

21 [a–a] > G*S, add | **24** [a] G *βρεχομένη*, l מְמֻטָּרָה || [b] nonn Mss GSTEddY וְלֹא || [c] l גְּשָׁמָה || **25** [a–a] G *ἧς οἱ ἀφηγούμενοι*, l אֲשֶׁר נְשִׂיאֶיהָ || [b] 2 Mss וּקְחוּ, prb recte cf Vrs || [c] nonn Mss G וְאֹ || **26** [a] l c T pc Mss טמא cf 44,23 || [b] sic L, mlt Mss Edd ומשׁ | **27** [a–a] > G*, add || **28** [a] > G*S, add || **29** [a] pc Mss GY עני || [b] l עָשְׁקוּ cf G et 7 || **31** [a] > G*, add || **Cp 23,4** [a–a] prb add || **5** [a] Or וַתַּעגֹב || [b–b] prb add; [c] cj c 6. אל = עַל

ב.ג.ל גְּלוּלִים עָלַיִךְ לְטָמְאָה׃ 4 בְּדָמֵךְ אֲשֶׁר־שָׁפַכְתְּ אָשַׁמְתְּ וּבְגִלּוּלַיִךְ
ל.ל.י מל בנביא אֲשֶׁר־עָשִׂית טָמֵאת וַתַּקְרֵיבִי[a] יָמַיִךְ[b] וַתָּבוֹא[c] עַד־[d]שְׁנוֹתָיִךְ עַל־כֵּן
ל נְתַתִּיךְ חֶרְפָּה לַגּוֹיִם וְקָלָסָה לְכָל־הָאֲרָצוֹת׃ 5 הַקְּרֹבוֹת וְהָרְחֹקוֹת
ב.ב.י ר״ם בסיפ מִמֵּךְ יִתְקַלְסוּ־בָךְ טְמֵאַת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה׃ 6 הִנֵּה נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל
ב[e] אִישׁ לִזְרֹעוֹ[a] הָיוּ בָךְ לְמַעַן שְׁפֹךְ־דָּם׃ 7 אָב וְאֵם הֵקַלּוּ בָךְ לַגֵּר עָשׂוּ
ב[f] אורית דכות בָעֹשֶׁק בְּתוֹכֵךְ יָתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בָךְ׃ 8 קָדָשַׁי בָּזִית וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי
ל חִלָּלְתְּ׃ 9 אַנְשֵׁי רָכִיל הָיוּ בָךְ לְמַעַן שְׁפֹךְ־דָּם וְאֶל[b]־הֶהָרִים[c] אָכְלוּ
ג בָּךְ זִמָּה עָשׂוּ בְתוֹכֵךְ׃ 10 עֶרְוַת־אָב גִּלָּה־[a]בָךְ טְמֵאַת הַנִּדָּה עִנּוּ־[b]בָךְ׃ 10
11 וְאִישׁ | אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ עָשָׂה תּוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת־כַּלָּתוֹ טִמֵּא בְּזִמָּה 11
וְאִישׁ אֶת־אֲחֹתוֹ בַּת־אָבִיו עִנָּה־בָּךְ׃ 12 שֹׁחַד לָקְחוּ־בָךְ לְמַעַן שְׁפֹךְ־ 12
ל.ל.ג דָּם נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית לָקָחְתְּ וַתִּבְצָעִי רֵעַיִךְ בַּעֹשֶׁק וְאֹתִי שָׁכַחַתְּ נְאֻם
ט[g] אֲדֹנָי[a] יְהוִה׃ 13 וְהִנֵּה הִכֵּיתִי כַפִּי אֶל־[a]בִּצְעֵךְ אֲשֶׁר עָשִׂית 13
ל.ל.ח.ג וְעַל־[b]דָּמַיִךְ אֲשֶׁר הָיוּ[c] בְּתוֹכֵךְ׃ 14 הֲיַעֲמֹד לִבֵּךְ אִם־תֶּחֱזַקְנָה יָדַיִךְ 14
ה[h].יז מל בלשון נקיבה[i].ל.ל מל לַיָּמִים אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתָךְ[a] אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃ 15 וַהֲפִיצוֹתִי 15
יז מל בלשון נקיבה[i] אוֹתָךְ בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִיךְ בָּאֲרָצוֹת וַהֲתַמֹּתִי טֻמְאָתֵךְ מִמֵּךְ׃ 16 [a]וְנִחַלְתְּ ס[j] 16
ב.ז[k] בָּךְ[a] לְעֵינֵי גּוֹיִם[b] וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ פ 17 18
17 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 18 בֶּן־אָדָם[a] הָיוּ־לִי בֵּית־
לסינ יִשְׂרָאֵל לְסִגִ[b] כֻּלָּם נְחֹשֶׁת וּבְדִיל וּבַרְזֶל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוּר סִגִים
כג בטע בסיפ . כט כֶּסֶף[c] הָיוּ׃ ס 19 לָכֵן[a] כֹּה אָמַר[b] אֲדֹנָי[c] יְהוִה יַעַן הֱיוֹת כָּלְכֶם 19
ל לְסִגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל־תּוֹךְ יְרוּשָׁלִָם׃ 20 קְבָצַת[a] כֶּסֶף 20
וְנְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל וְעוֹפֶרֶת וּבְדִיל[b] אֶל־תּוֹךְ כּוּר לָפַחַת־עָלָיו אֵשׁ
ל.ל.ג[l] ב מנה בסיפ לְהַנְתִּיךְ[b] כֵּן אֶקְבֹּץ בְּאַפִּי וּבַחֲמָתִי[c] וְהִנַּחְתִּי[d] וְהִתַּכְתִּי אֶתְכֶם׃

[a]Mm 2835. [4]Mm 2868. [5]Mm 2869. [6]Mm 2870. [7]Mm 2871. [8]Mm 609. [9]Mm 2872. [10]Mm 287. [11]Mp sub loco. [12]Mm 2392. [13]Mm 2873.

4 [a] S *qrbw* T *wqrjb* ‖ [b] T sg ‖ [c] G *καὶ ἤγαγες*, V *et adduxisti*, frt l ותבאי ‖ [d] l c 2 Mss Or Vrs עַת ‖ **6** [a] G *πρὸς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ* = לְזַרְעוֹ ‖ **9** [a] – ועל ‖ [b] prp הַדָּם cf 18,6 ‖ **10** [a] Vrs pl ‖ [b] pc Mss sg ‖ **12** [a] > pc Mss G*, add ‖ **13** [a] = עַל ‖ [b] prb l c pc Mss G דמיך ‖ [c] 2 Mss Seb היה cf STV ‖ **14** [a] mlt Mss אתך, l אִתָּךְ ‖ **16** [a–a] l c Ms Vrs תִּי בָּךְ– ‖ [b] l c mlt Mss Gσ′ST הַגִּי ‖ **18** [a] G + *ἰδού* ‖ [b] C[2] norm Mss ut Q; prb l לְסִגִים ‖ [c] prb tr post כלם cf 20; an dl? ‖ **19** [a] G + *εἶπον*, frt ins אֲמַר cf 7,2 ‖ [b] > G*, add ‖ **20** [a] l כְּקִ cf GSC ‖ [b] prp לְהַנְתֵּךְ cf GS ‖ [c] > G* ‖ [d] > S; G *καὶ συνάξω* = וְכִנַּסְתִּי? prp ונפחתי (cf 21) vel וְהִפַּחְתִּי.

21 הַקֶּסֶם יְרוּשָׁלַ֫ם [a]לָשׂוּם כָּרִים[a] לִפְתֹּחַ פֶּה בְּרֶצַח[b] לְהָרִים קוֹל
בְּתְרוּעָה לָשׂוּם כָּרִים עַל־שְׁעָרִים לִשְׁפֹּךְ סֹלְלָה לִבְנוֹת[c] דָּיֵק׃
22 28 וְהָיָה לָהֶם כְּקֶסֶם־[a]שָׁוְא בְּעֵינֵיהֶם [b]שִׁבְעֵי שְׁבֻעוֹת לָהֶם[b] וְהוּא־ כתיב ק׳. ד׳.
29 מַזְכִּיר עָוֹן לְהִתָּפֵשׂ׃ פ 29 לָכֵן כֹּה־[a]אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן הַזְכַּרְכֶם ל׳. כג׳ בטע בסיק. כט׳.
עֲוֹנְכֶם בְּהִגָּלוֹת פִּשְׁעֵיכֶם לְהֵרָאוֹת חַטָּאוֹתֵיכֶם בְּכֹל עֲלִילוֹתֵיכֶם יב׳ בטע בסיק. ל׳.
יַעַן הִזָּכְרְכֶם בַּכַּף[b] תִּתָּפֵשׂוּ׃ פ 30 וְאַתָּה[a] חָלָל רָשָׁע[a] נְשִׂיא ל׳. ד׳. כג׳ מגה כת כן.
31 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּא יוֹמוֹ בְּעֵת עֲוֹן קֵץ׃ ס 31 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה
הָסִיר[b] הַמִּצְנֶפֶת וְהָרֵם[c] הָעֲטָרָה זֹאת לֹא־זֹאת הַשַּׁפָּלָה[d] הַגְּבֹהָה[e] ב חד חס וחד מל[25]. ל׳. ב׳.
32 וְהַגְּבָהָה[g] הַשְׁפֵּיל׃ 32 עַוָּה עַוָּה עַוָּה[a] אֲשִׂימֶנָּה [b]גַּם־זֹאת לֹא הָיָה[bc] ל׳. ל׳. ל׳.
33 עַד־בָּא אֲשֶׁר־לוֹ הַמִּשְׁפָּט וּנְתַתִּיו׃ פ 33 וְאַתָּה[ ]בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא כג בסיק[26]
וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה אֶל־[b]בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל־[c]חָרְפָּתָם וְאָמַרְתָּ ב׳. ל׳. ל׳. ב׳. ל׳. ב׳. ל׳. ב

ג.ב [c]הִיא־הוֹלָדָה חֲרֵב[d] וְהִיא מֹרָטָה[c]
ל מל לָהַת אוֹתָהּ בְּיַד־הוֹרֵג׃
17 זְעַק וְהֵילֵל בֶּן־אָדָם כִּי־הִיא הָיְתָה[a] בְּעַמִּי
הִיא בְּכָל־נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל
נ[13].ל מְגוֹרֵי[b] אֶל־חֶרֶב הָיוּ אֶת־עַמִּי
ל לָכֵן סְפֹק אֶל־יָרֵךְ׃
נ[14].ב 18 [a]כִּי בֹחַן וּמָה אִם־גַּם־שֵׁבֶט מֹאֶסֶת לֹא יִהְיֶה[a] נְאֻם אֲדֹנָי[b] יְהוִה׃ פ
כג בסיפ. נ[15] 19 [a]וְאַתָּה בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא וְהָךְ כַּף אֶל[b]־כַּף
ד חס ול בלוש וְתִכָּפֵל חֶרֶב שְׁלִשְׁתָּה[c] חֶרֶב חַלְלִים הִיא
ל.ל חֶרֶב [d]חָלָל֫[e] הַגָּדוֹל הַחֹדֶרֶת[de] לָהֶם׃
ל.ב.ל 20 לְמַעַן[a] לֵב[b] וְהַרְבֵּה הַמִּכְשֹׁלִים[c]
ל.ל עַל כָּל־שַׁעֲרֵיהֶם נָתַתִּי [d]אִבְחַת־חֶרֶב[d]
ל אָח עֲשׂוּיָה לְבָרֶק מְעֻטָּה[c] לְטָבַח׃
ל.ל.ח.ל 21 הִתְאַחֲדִי[a] הֵימָנִי הָשִׂימִי[b] הַשְׂמִילִי[c] אֲנָה פָּנַיִךְ מֻעָדוֹת[d]׃
ט[16].ט 22 וְגַם־אֲנִי אַכֶּה כַפִּי אֶל[a]־כַּפִּי וַהֲנִחֹתִי חֲמָתִי
כג בסיפ 23 24 אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃ פ 23 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 24 וְאַתָּה֫
כד בֶּן־אָדָם שִׂים־לְךָ | שְׁנַיִם דְּרָכִים לָבוֹא חֶרֶב מֶלֶךְ־בָּבֶל מֵאֶרֶץ אֶחָד[a]
יד[17]. הג מנה קמ. ג[18]. לה[19]. ג[18] יֹצְאוּ שְׁנֵיהֶם וְיָד בְּרֹאשׁ[b] בְּרֹאשׁ[c] דֶּרֶךְ־עִיר[c] בָּרֵא[d]׃ 25 דֶּרֶךְ תָּשִׂים 25
ג[20] לָבוֹא חֶרֶב אֶת[a] רַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן וְאֶת[b]־יְהוּדָה בִּירוּשָׁלַם[c] בְּצוּרָה[d]׃
ל.לה[19] 26 כִּי־עָמַד מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶל[a]־אֵם הַדֶּרֶךְ בְּרֹאשׁ שְׁנֵי הַדְּרָכִים לִקְסֹם־ 26
נ קֶסֶם קִלְקֵל בְּחִצִּים שָׁאַל בַּתְּרָפִים רָאָה בַּכָּבֵד׃ 27 בִּימִינוֹ הָיָה | 27

[13]Gn 37,1. [14]Mp sub loco. [15]Ex 8,12. [16]Mm 609. [17]Mm 98. [18]Mm 2864. [19]Mm 2840. [20]Mm 345.

61 [c–c] frt l הוּא הַחַד הַחֶרֶב וְהוּא מְרָטָה || [d] dl, gl? || **17** [a] sic L, mlt Mss Edd הֵרֵ֫; add? || [b] prb l מְגֻרֵי || [c] = עַל || **18** [a–a] crrp || [b] cf 12[b] || **19** [a] Mss pr וַיְהִי דְבַר || [b] prb l וְשִׁלְּשָׁה cf 𝔖 || [c–c] 𝔙 *ac triplicetur*, l חֲלָלִים גְּדוֹלָה חדרת || [d–d] l הַחֹדֶרֶת || [e] Ms Vrs החרדת, l וזז || **20** [a] 𝔊 נמוג, l הַמּוֹג || [b] 𝔊^{L}(𝔎𝔄 Arm 𝔖𝔗) + *αὐτῶν*, prb l לְבָם || [c] 𝔊(𝔖) *οἱ ἀσθενοῦντες*, 𝔗 *mtqlhjwn*; prp הַמְכֻשָּׁלִים, prb l מִכְשֹׁלָם || [d–d] prb l טבחת־ חרב vel טֶבַח הֶחָרֵב cf 𝔊 || [e] l מְרָטָה vel (מְ)מֹרָטָה || **21** [a] prb l c pc Mss התאחרי; prp –דִּים || [b] > Ms 𝔊𝔙, dl (dttg) || [c] mlt Mss השמא(י)לי || [d] prp הַתְאַחֲדִי cf 𝔊(𝔙) *ὀξύνου* || **22** [a] = עַל || **24** [a] l c 2 Mss אַחַת cf Vrs || [b] > 𝔊*, dl (dttg) || [c–c] l דרך יָד || [d] 𝔊 *ἐπ' ἀρχῆς*, l בְּרֹאשׁ et cj c 25 || **25** [a] l אָל – עַל || [b] l וְאֶל – וְעַל || [c] frt l c pc Mss יְרֵ֫ cf 𝔊𝔖 || [d] 𝔊 *ἐν μέσῳ αὐτῆς*, frt l בְּתוֹכָהּ || **26** [a] = עַל.

ה פסוק כל וכל כל. ג ב פת וחד קמ[2]. ה[3]. ג. ה. ו[4]. ב

אֵשׁ וְאָכְלָה בְךָ כָּל־עֵץ־לַח וְכָל־עֵץ יָבֵשׁ לֹא־תִכְבֶּה לַהֶבֶת שַׁלְהֶבֶת

4 וְנִצְרְבוּ־בָהּ כָּל־פָּנִים מִנֶּגֶב צָפוֹנָה: 4 וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה

נג. ב

5 בְּעַרְתִּיהָ לֹא תִכְבֶּה: 5 וְאָמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי[a] יְהוִה הֲמָה[b] אֹמְרִים לִי

ו[4]. ג[5] ול בליש

6 הֲלֹא מְמַשֵּׁל מְשָׁלִים הוּא: פ 6 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

ח חס בסיפ

7 [a]בֶּן־אָדָם שִׂם פָּנֶיךָ אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם וְהַטֵּף[b] אֶל־[c]מִקְדָּשִׁים[d] וְהִנָּבֵא

כד. נג[6] וכל עזרא דכנות ב מ א. ל. ו[1] ח מנה בסיפ

8 אֶל־[c]אַדְמַת יִשְׂרָאֵל: 8 וְאָמַרְתָּ לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל[a] כֹּה אָמַר[b] יְהוָה

ח. ד בסיפ

הִנְנִי אֵלַיְוֹךְ[c] וְהוֹצֵאתִי חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ וְהִכְרַתִּי מִמֵּךְ צַדִּיק[d] וְרָשָׁע:

כט. ד[7]. ח[8]

9 יַעַן אֲשֶׁר־הִכְרַתִּי מִמֵּךְ צַדִּיק[a] וְרָשָׁע לָכֵן תֵּצֵא חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ אֶל־[b]

ח[8]. ד[7]

10 כָּל־בָּשָׂר מִנֶּגֶב צָפוֹן: 10 וְיָדְעוּ כָל־בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה הוֹצֵאתִי

ד[7]. כג בסיפ. ל

11 חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ לֹא תָשׁוּב עוֹד: ס 11 וְאַתָּה בֶּן־אָדָם הֵאָנַח

12 בְּשִׁבְרוֹן מָתְנַיִם וּבְמְרִירוּת תֵּאָנַח לְעֵינֵיהֶם: 12 וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ

ל. ל

עַל־מָה אַתָּה נֶאֱנָח וְאָמַרְתָּ אֶל־[a]שְׁמוּעָה כִּי־בָאָה וְנָמַס כָּל־לֵב וְרָפוּ

ל. ג[9]. ל

כָל־יָדַיִם וְכֹהֲתָה כָּל־רוּחַ וְכָל־בִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה מַיִם הִנֵּה בָאָה וְנִהְיָתָה נְאֻם אֲדֹנָי[b] יְהוִה: פ

ב פסוק כל כל כל וכל[10]. ב

13 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: 14 בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה

ד בסיפ

אָמַר אֲדֹנָי[a] אֱמֹר[b]

ג. ג. ג פסוק דמיין

חֶרֶב חֶרֶב הוּחַדָּה וְגַם־מְרוּטָה[c]:

ו[11] פסוק למען למען ג מנה ר״פ. ג

15 לְמַעַן טְבֹחַ טִבְחָה הוּחַדָּה

ב

לְמַעַן־[a]הְיֵה־לָהּ בָּרָק מֹרָטָה

ב

[b]אוֹ נָשִׂישׂ שֵׁבֶט בְּנִי מֹאֶסֶת כָּל־עֵץ[b]:

ג[12] ול חס בסיפ

16 וַיִּתֵּן[a] אֹתָהּ לְמָרְטָה[b] לִתְפֹּשׂ בַּכַּף

[2]Mm 221. [3]Mm 2857. [4]Mm 687. [5]Mm 2861. [6]Mm 2682. [7]Mm 2862. [8]Mm 3473. [9]Mm 1609. [10]Mm 2863. [11]Mm 2707. [12]Mm 1009.

5 [a] G* hic vertit *κύριε*, sed $\mathfrak{E}^{S}\mathfrak{U}$ Tyc om; dl || [b] $\mathfrak{C}$ pr הֲנָה cf $\mathfrak{S}\mathfrak{T}$ || **7** [a] G pr *διὰ τοῦτο προφήτευσον* || [b] cf 2^{a} || [c] = עַל || [d] 2 Mss שִׁי–, pc Mss $\mathfrak{S}$ שָׂם– G *τὰ ἅγια αὐτῶν*; l מקדשם vel שָׂהּ– vel שֶׂיהָ– || **8** [a–a] > G* || [b] $\mathfrak{C}$ mlt Mss Edd $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{C}^{Ms}\mathfrak{V}$ + אדני ($\mathfrak{G}^{Bms}O$ 62.407 θ' + *κύριος*), l $\mathfrak{U}$ = $\mathfrak{C}\mathfrak{E}^{S}\mathfrak{U}$ Tyc || [c] – עָלַיִךְ || [d] G *ἄδικον* cf $\mathfrak{C}$ || **9** [a] cf 8^{d} || [b] = עַל || [c] l c Or pc Mss צפונה cf 3 || **12** [a] = עַל || [b] > G*, add || **14** [a] mlt Mss Edd + יהוה cf $\mathfrak{S}\mathfrak{C}^{Ed}\mathfrak{V}$; l יהוה cf G* || [b] > $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{E}^{S}$ Bo $\mathfrak{S}$, prb dl || [c] l מָרְטָה ut 15 || **15** [a–a] G *γένῃ εἰς*, frt l הֱיֹת לְ; al prp בְּרֹק || [b–b] crrp et prb add; prp אֵיךְ אֲשִׁיבֶנּוּ שֵׁבֶט בְּנִי מֹאֶסֶת כָּל־עֵץ vel לְבִטַּח vel לְמִרְצַח || [b] frt l לִמְרֹטָה; prp vel יֵשׁ׳ אֵין מָאָסְתָּ וְכָל־עֵצָה || **16** [a] $\mathfrak{V}$ *et dedi*

ג. ג[36] אֶתְכֶם מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נְפוֹצֹתֶם בָּם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה
ג וּבְחֵמָה שְׁפוּכָה: [35] וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־מִדְבַּר הָעַמִּים וְנִשְׁפַּטְתִּי
ה[37] אִתְּכֶם שָׁם פָּנִים אֶל־פָּנִים: [36] כַּאֲשֶׁר נִשְׁפַּטְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם בְּמִדְבַּר
ל[38] אֶרֶץ מִצְרָיִם כֵּן אִשָּׁפֵט אִתְּכֶם נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה: [37] וְהַעֲבַרְתִּי אֶתְכֶם
ל תַּחַת הַשָּׁבֶט וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם בְּמָסֹרֶת[a] הַבְּרִית[b]: [38] וּבָרוֹתִי מִכֶּם
ב. ב מל . ד חד חס וג מל[39] . ח הַמֹּרְדִים וְהַפּוֹשְׁעִים בִּי מֵאֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם אוֹצִיא אוֹתָם וְאֶל־אַדְמַת
ח סביר לשון רבים. יא ס״ם בסיס יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ[a] וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: [39] וְאַתֶּם בֵּית־
ל יִשְׂרָאֵל כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי[a] יְהוִה אִישׁ גִּלּוּלָיו לְכוּ[b] עִבְדוּ[dc] וְאַחַר[d] אִם־
ו[40] . ו אֵינְכֶם[e] שֹׁמְעִים אֵלָי[e] וְאֶת־שֵׁם קָדְשִׁי לֹא תְחַלְּלוּ־עוֹד בְּמַתְּנוֹתֵיכֶם
וּבְגִלּוּלֵיכֶם: [40] כִּי בְהַר־קָדְשִׁי בְּהַר | מְרוֹם יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה
ג. כן כתי[41] . ג מל בלישׁ שָׁם יַעַבְדֻנִי כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה בָּאָרֶץ[b] שָׁם אֶרְצֵם וְשָׁם אֶדְרֹשׁ
ב. כח . ב[42] אֶת־תְּרוּמֹתֵיכֶם וְאֶת־רֵאשִׁית מַשְׂאוֹתֵיכֶם בְּכָל־קָדְשֵׁיכֶם: [41] בְּרֵיחַ סַ֫[43]
ל ר״ם . ג נִיחֹחַ אֶרְצֶה אֶתְכֶם בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִן־
ג. ג[44] הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נְפֹצֹתֶם בָּם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָכֶם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם: [42] וִידַעְתֶּם
ח כִּי־אֲנִי יְהוָה בַּהֲבִיאִי אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
י״ט נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לָתֵת אוֹתָהּ לַאֲבוֹתֵיכֶם: [43] וּזְכַרְתֶּם־שָׁם אֶת־
ג. ב . ד דַּרְכֵיכֶם וְאֵת כָּל־[a]עֲלִילוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר נִטְמֵאתֶם בָּם וְנִקְטֹטְתֶם בִּפְנֵיכֶם
בְּכָל־רָעוֹתֵיכֶם [b]אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם[b]: [44] וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בַּעֲשׂוֹתִי
ג[43] מילין מן יא אות ול בלישׁ . ל אִתְּכֶם לְמַעַן שְׁמִי לֹא כְדַרְכֵיכֶם הָרָעִים וְכַעֲלִילוֹתֵיכֶם הַנִּשְׁחָתוֹת
[a]בֵּית יִשְׂרָאֵל[a] נְאֻם אֲדֹנָי[b] יְהוִה: פ
כד **21** [1] וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: [2] בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ דֶּרֶךְ **21**
ו׳ ה מנה בסיס תֵּימָנָה וְהַטֵּף[a] אֶל־[b]דָּרוֹם וְהִנָּבֵא אֶל־[b]יַעַר [c]הַשָּׂדֶה נֶגֶב[c]: [3] וְאָמַרְתָּ
ל לְיַעַר הַנֶּגֶב שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה הִנְנִי מַצִּית־בְּךָ |

[36] Mm 2858. [37] Mm 243. [38] Mp sub loco. [39] Mm 2859. [40] Mm 309. [41] Cf Mp sub loco, Mm 2264 et 2480. [42] Lv 26,31. [43] Mm 3779. Cp 21 [1] Mm 2860.

36 [a] > Ms 𝔊*, add ‖ **37** [a] 𝔊 ἐν ἀριθμῷ, l בְּמִסְפָּר cf 1 Ch 9,28 ‖ [b] > 𝔊*, dl (dttg cf init 38) ‖ **38** [a] l c 𝔎 nonn Mss Seb Vrs יָבֹאוּ ‖ **39** [a] cf 3[d] ‖ [b] prp הַשְׁלִיכוּ cf 7 ‖ [c–c] add? cf [b]. ‖ [d–d] pc Mss עברו ו; 𝔊 ἐξάρατε· καὶ μετὰ ταῦτα, prp בַּעֲרוּ אַחֲרֵיכֶם cf 1 R 14,10 21,21 ‖ [e] prp אֲשֶׁכֶם · יֶשְׁכֶם **40** [a] cf 3[d] ‖ [b] > 𝔊*𝔖 ‖ **43** [a] > 𝔊𝔖*, add ‖ [b–b] > 𝔊*, add ‖ **44** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] > 2 Mss 𝔊* ‖ **Cp 21,2** [a] 𝔊(𝔖) καὶ ἐπίβλεψον · וְהַבֵּט? ‖ [b] = עַל ‖ [c–c] Ms om הַשָּׂדֶה, Ms 𝔖 הנגב; prb l sol הנגב (שדה var lect ad יער) ‖ [d] Or pc Mss נֶגְבָּה ‖ **3** [a] > 𝔎 Ms 𝔊*, add.

הַבָּנִים בְּחֻקּוֹתַי לֹא־הָלָכוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַי לֹא־שָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם אֶת־שַׁבְּתוֹתַי חִלֵּלוּ וָאֹמַר לִשְׁפֹּךְ ב בסיפ
22 חֲמָתִי עֲלֵיהֶם לְכַלּוֹת אַפִּי בָּם בַּמִּדְבָּר: 22 וָאָשֵׁב[a] וָאַעַשׂ ב. ג בטע
לְמַעַן שְׁמִי לְבִלְתִּי הֵחֵל לְעֵינֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם לְעֵינֵיהֶם:
ג״ם ר״ת 16. 17 וכל מ״ם דכות ב מ ה. ס״ת. ה פסוק בסיפ 18. כה חס בסיפ 23 גַּם־[a]אֲנִי נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לָהֶם בַּמִּדְבָּר לְהָפִיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹת
24 אוֹתָם בָּאֲרָצוֹת: 24 יַעַן מִשְׁפָּטַי לֹא־עָשׂוּ וְחֻקֹּתַי מָאָסוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי
25 חִלֵּלוּ וְאַחֲרֵי גִלּוּלֵי אֲבוֹתָם הָיוּ עֵינֵיהֶם: 25 וְגַם־אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם חֻקִּים
26 לֹא טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים לֹא יִחְיוּ בָהֶם: 26 וָאֲטַמֵּא אוֹתָם בְּמַתְּנוֹתָם יז. ל20
בְּהַעֲבִיר כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לְמַעַן[a] אֲשֶׁר יְדָעוּ אֲשֶׁר אֲנִי ה21. ו למען22. ל. יב23
27 יְהוָה[a]: ס 27 לָכֵן דַּבֵּר אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בֶּן־אָדָם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם יא בטע בסיפ24. ב
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוָה עוֹד זֹאת גִּדְּפוּ אוֹתִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּמַעַלָם בִּי מָעֹל כה בסיפ וכל יהושע ושפטים דכות ב מ ב
28 וָאָבִיאֵם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לָתֵת אוֹתָהּ לָהֶם וַיִּרְאוּ ז״ס
כָּל־גִּבְעָה רָמָה וְכָל־עֵץ עָבֹת וַיִּזְבְּחוּ־שָׁם אֶת־זִבְחֵיהֶם [a]וַיִּתְּנוּ־שָׁם ה28. ו
כַּעַס קָרְבָּנָם[a] וַיָּשִׂימוּ שָׁם רֵיחַ נִיחוֹחֵיהֶם וַיְסִיכוּ שָׁם אֶת־נַסְכֵּיהֶם: לה. ל
29 וָאֹמַר אֲלֵהֶם מָה הַבָּמָה אֲשֶׁר־אַתֶּם הַבָּאִים[a] שָׁם [b]וַיִּקָּרֵא שְׁמָהּ נס חס בנביא29
30 בָּמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה[b]: 30 לָכֵן אֱמֹר | אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר יב. ל30 ב. 31 מנה בליש. ה32
אֲדֹנָי[a] יְהוִה הֲבֶדֶרֶךְ אֲבוֹתֵיכֶם אַתֶּם נִטְמָאִים וְאַחֲרֵי שִׁקּוּצֵיהֶם אַתֶּם יא בטע
31 זֹנִים: 31 [a]וּבְשָׂאֵת מַתְּנֹתֵיכֶם[a] [b]בְּהַעֲבִיר בְּנֵיכֶם בָּאֵשׁ[b] אַתֶּם נִטְמָאִים ל
לְכָל־גִּלּוּלֵיכֶם עַד־הַיּוֹם[c] וַאֲנִי אִדָּרֵשׁ לָכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל חַי־אֲנִי נְאֻם ב. ד. ל בטע
32 אֲדֹנָי[d] יְהוִה אִם־אִדָּרֵשׁ לָכֶם: 32 וְהָעֹלָה עַל־רוּחֲכֶם הָיוֹ לֹא תִהְיֶה ט מיחד20
אֲשֶׁר | אַתֶּם אֹמְרִים נִהְיֶה כַגּוֹיִם כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲרָצוֹת לְשָׁרֵת עֵץ וָאָבֶן: ח חס בסיפ. ל
33 [a]חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי[b] יְהוִה אִם־לֹא בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְחֵמָה נ33. יא34. ול בליש וכל כל אלה בני דכות ב מ ב
34 שְׁפוּכָה אֶמְלֹךְ עֲלֵיכֶם: 34 וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי ג מל בליש35. ג ר״ת

16 Mm 2856. 17 Mm 2449. 18 Mm 2855. 19 Mm 1294. 20 Mp sub loco. 21 Mm 1425. 22 Mm 2707. 23 Mm 801. 24 Mm 2912. 25 Mm 2351. 26 Mm 1238 א. 27 Mm 2790. 28 Mm 2857. 29 Mm 1954. 30 Mm 2938. 31 Mm 1536. 32 Mm 1806. 33 Mm 2144. 34 Mm 3361. 35 Mm 1670.

21 [a] 1 c V^{P} mlt Mss Vrs וְאֵת cf 13 || **22** [a–a] > G*S, add cf 9.14 || **23** [a] 1 c V^{P} nonn Mss Edd וְגַם cf 15.25 || **26** [a–a] > G*, add || **27** [a] cf 3^{d} || **28** [a–a] > G*, add || **29** [a] crrp? prp בְּאִים || [b–b] add? frt tot v add || **30** [a] cf 3^{d} || **31** [a–a] G *καὶ ἐν ταῖς ἀπαρχαῖς τῶν δομάτων ὑμῶν ἐν τᾶς ἀφορισμοῖς* cf 40, l מֹז || [b–b] > G*, add || [c] Ȼ pc Mss + הַזֶּה cf GȻ || [d] > Ms G*, add || **33** [a] G pr *διὰ τοῦτο* || [b] cf 3^{d}.

ו[6] ול בליש וכל אף דכות. ביום בחרי בישראל[b] ואשא ידי לזרע בית יעקב ואודע להם בארץ
ח חס את[7] מצרים ואשא ידי להם לאמר אני יהוה אלהיכם: 6 ביום ההוא
ח חס את[7]. כד ס״פ
יט. ח חס את[7]. ב נשאתי ידי להם להוציאם מארץ מצרים אל־ארץ אשר־תרתי[a]
כט חס בנביא[8] ה פסוק בסיפ[9] להם זבת חלב ודבש צבי היא לכל־הארצות: 7 ואמר אלהם איש
ג. כד ס״פ שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל־תטמאו אני יהוה אלהיכם:
ו פסוק ולא לא[10]. ה פסוק בסיפ[9] 8 וימרו־בי ולא אבו לשמע אלי איש[a] את־שקוצי עיניהם לא השליכו
ג ואת־גלולי מצרים לא עזבו ואמר לשפך חמתי עליהם לכלות אפי
ג בהם בתוך ארץ מצרים: 9 ואעש למען שמי לבלתי החל לעיני
ל הגוים אשר־המה בתוכם אשר נודעתי אליהם לעיניהם להוציאם
ל חס מארץ מצרים: 10 ואוציאם מארץ מצרים ואבאם אל־המדבר:
11 ואתן להם את־חקותי ואת־משפטי הודעתי אותם אשר יעשה
ג בסיפ האדם וחי בהם: 12 וגם את־שבתותי נתתי להם להיות לאות
יא ביני וביניהם לדעת כי אני יהוה מקדשם: 13 וימרו־בי בית־ישראל
כה חס בסיפ במדבר בחקותי לא הלכו ואת־משפטי מאסו אשר יעשה אתם
ב חס וכל אוריות דכות האדם וחי בהם ואת־שבתותי חללו מאד ואמר לשפך חמתי עליהם
ג במדבר לכלותם: 14 ואעשה למען שמי לבלתי החל לעיני הגוים
יט. ה[9] פסוק בסיפ וחד מן ח[7] חס את אשר הוצאתים לעיניהם: 15 וגם־אני נשאתי ידי להם במדבר
ח קמ[12] לבלתי הביא אותם אל־הארץ אשר־נתתי[a] זבת חלב ודבש צבי היא
ה[13] לכל־הארצות: 16 יען במשפטי מאסו ואת־חקותי לא־הלכו בהם
ב. כט[14] ואת־שבתותי חללו[a] כי אחרי גלוליהם לבם הלך: 17 ותחס עיני
ב[15] עליהם משחתם ולא־עשיתי אותם[a] כלה במדבר: 18 ואמר
ל. ל מל אל־בניהם במדבר בחוקי אבותיכם אל־תלכו ואת־משפטיהם
אל־תשמרו ובגלוליהם אל־תטמאו: 19 אני יהוה אלהיכם בחקותי
ג ולכו ואת־משפטי שמרו ועשו אותם: 20 ואת־שבתותי קדשו והיו
י. כד ס״פ לאות ביני וביניכם לדעת כי אני יהוה אלהיכם: 21 וימרו־בי

[6]Mm 1643. [7]Mm 1830. [8]Mm 1954. [9]Mm 2855. [10]Mm 1139. [11]Mm 785. [12]Mm 1092. [13]Mm 2786. [14]Mm 2501. [15]Mm 2219

5 [b] G *τὸν οἶκον Ισραηλ* || **6** [a] G *ἡτοίμασα*, S(T) *jhbt* = נתתי cf 15; l הוֹרֵיתִי || **8** [a] > G*S, add || **15** [a] prb ins c pc Mss GSV לָהֶם cf 6 || **16** [a] nonn Mss + מְאֹד cf S et 13 sed etiam 21 || **17** [a] mlt Mss אתם, prb l אֹתָם.

וַתַּשֵּׁם אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ מִקּוֹל שַׁאֲנָתוֹ: ל[3]

8 וַיִּתְּנוּ עָלָיו גּוֹיִם סָבִיב מִמְּדִינוֹת[a] ל

וַיִּפְרְשׂוּ עָלָיו רִשְׁתָּם בְּשַׁחֲתָם נִתְפָּשׂ: [בַּמְּצֻדּוֹת[ab]

9 וַיְתְּנֻהוּ בַסּוּגַר בַּחַחִים וַיְבִאֻהוּ [a]אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל יְבִאֻהוּ ד[4] ג חס וחד מל . ב . ז[5].

לְמַעַן לֹא־יִשָּׁמַע קוֹלוֹ עוֹד[c] אֶל[d]־הָרֵי יִשְׂרָאֵל: פ ט[6]. ח[7]

10 אִמְּךָ כְּגֶפֶן בְּדָמְךָ[a] עַל־מַיִם שְׁתוּלָה ז[8]

פָּרְיָהּ וַעֲנָפָהּ הָיְתָה מִמַּיִם רַבִּים:

11 [a]וַיְהִי־לָהּ מַטּוֹת[a] עֹז אֶל־שִׁבְטֵי[b] מֹשְׁלִים [וָדָלִיתָהּ[c]: ל ול חס

[c]וַתִּגְבַּהּ קוֹמָתוֹ עַל[d]־בֵּין עֲבֹתִים[e] וַיֵּרָא בְגָבְהוֹ בְּרֹב ל . כ[9]

12 וַתֻּתַּשׁ[a] בְּחֵמָה לָאָרֶץ הֻשְׁלָכָה

וְרוּחַ הַקָּדִים הוֹבִישׁ פִּרְיָהּ[b] הִתְפָּרְקוּ י[10]. ב מל וכל יהושע דכורת[11]

[c]וַיִּבָּשׁוּ[d] מַטֵּה עֻזָּהּ אֵשׁ אֲכָלָתְהוּ[c]: ד

13 וְעַתָּה שְׁתוּלָה[a] בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצָמְאָה[b]: י

14 [a]וַתֵּצֵא אֵשׁ מִמַּטֵּה[b] בַדֶּיהָ[c] פִּרְיָהּ[d] אָכָלָה יא

וְלֹא־הָיָה בָהּ מַטֵּה־עֹז שֵׁבֶט לִמְשׁוֹל כה[12]. ג[13] מל וכל בליש

קִינָה הִיא וַתְּהִי לְקִינָה: פ

ס[א] **20** 1 וַיְהִי | בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית בַּחֲמִשִּׁי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּאוּ אֲנָשִׁים ג חס[2]. ל[3]

2 מִזִּקְנֵי[a] יִשְׂרָאֵל לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה וַיֵּשְׁבוּ לְפָנָי: ס 2 וַיְהִי דְבַר־

3 יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: 3 בֶּן־אָדָם דַּבֵּר אֶת[a]־זִקְנֵי[b] יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כט חס בנביא[4]

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[c] יְהוִה הֲלִדְרֹשׁ אֹתִי אַתֶּם בָּאִים חַי־אָנִי אִם־אִדָּרֵשׁ ל וחס

4 לָכֶם נְאֻם אֲדֹנָי[d] יְהוִה: 4 הֲתִשְׁפֹּט אֹתָם הֲתִשְׁפֹּוט בֶּן־אָדָם אֶת־ כה חס בסיפ . ג[5] מל ב מנה בליש

5 תּוֹעֲבֹת אֲבוֹתָם הוֹדִיעֵם: 5 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר[e] אֲדֹנָי[a] יְהוִה יב בטע בסיפ

[3]Mm 2817. [4]Mm 2182. [5]Mm 1391. [6]Mm 3112. [7]Mm 2929. [8]Mm 739. [9]Mm 1227. [10]Mm 438 et Mm 2845. [11]Mm 2852. [12]Mp sub loco. [13]Mm 272. Cp 20 [1]Mp sub loco. [2]Mm 2853. [3]וחד באו האנשים Nu 22,20. [4]Mm 1954. [5]Mm 2854.

8 [a] prp מְצוּדוֹת ‖ **9** [a–a] aut dl אל־מלך בבל יבאהו (gl) aut l sol בבל ‖ [b] frt l בַּמְּצֻרֹת cf ϑ𝔖𝔙 ‖ [c] > Ms 𝔊*𝔖, add ‖ [d] = עַל ‖ **10** [a] 2 Mss כרמך; 𝔊 *ὡς ἄνθος ἐν ῥόᾳ*, frt l בַּבֹּרֶם ‖ **11** [a–a] 𝔊 sg, prp וַיְהִי־לָהּ מַטֵּה cf 12.14 ‖ [b] 𝔊 sg, prp שֵׁבֶט ‖ [c–c] prb add ‖ [d] – אֶל ‖ [e] l עֲבֹת cf 31,3 ‖ **12** [a] prp (m cs) וְהִיא הֻתָּשָׁה ‖ [b] 𝔊 *τὰ ἐκλεκτὰ αὐτῆς*, prb l בַּדֶּיהָ cf 14 ‖ [c–c] prb add ‖ [d] 𝔊 sg, l וַיִּבַּשׁ vel וַיִּבָּשׁ ‖ **13** [a] 𝔊 *πεφύτευκαν αὐτήν*, frt l שְׁתֻלָה ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ **14** [a–a] prb add cf 11[c–c].12[c–c] ‖ [b] prp מִמַּטֵּהּ ‖ [c] > 𝔊, prp וּפֹרֶתָיהָ ‖ [d] 𝔊 *καὶ κατέφαγεν αὐτήν*, l אֹתָהּ ‖ **Cp 20,1** [a] 𝔊 + *οἶκου* cf 3[b] et 8,11.12 ‖ **3** [a] mlt Mss אֶל ‖ [b] 𝔊 + *οἶκου* cf 1[a], 𝔖 + *dbnj* ‖ [c] > 2 Mss 𝔊*, add ‖ [d] > 𝔊*, add ‖ **5** [a] cf 3[d].

ב ר״פ. ל 26 לֹא יִחְכְּנוּ׃ 26 בְּשׁוּב־צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל וּמֵת עֲלֵיהֶם׀ בְּעַוְלוֹ
ד אֲשֶׁר־עָשָׂה יָמוּת׃ ס 27 וּבְשׁוּב רָשָׁע מֵרִשְׁעָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיַּעַשׂ 27
ז24. ח25. וישב ק 28 מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הוּא אֶת־נַפְשׁוֹ יְחַיֶּה׃ 28 וַיִּרְאֶה׀ וַיָּשָׁב מִכָּל־פְּשָׁעָיו
ך כתי׳ מז פסוק לא לא לא אֲשֶׁר עָשָׂה חָיוֹ יִחְיֶה לֹא יָמוּת׃ 29 וְאָמְרוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא יִתָּכֵן
ל. ח חס בסיפ דַּרְכִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלֹא דַרְכֵיכֶם לֹא יִתָּכֵן׃ 30 לָכֵן אִישׁ כִּדְרָכָיו אֶשְׁפֹּט אֶתְכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם 30
נ אֲדֹנָי יְהוִה שׁוּבוּ וְהָשִׁיבוּ מִכָּל־פִּשְׁעֵיכֶם וְלֹא־יִהְיֶה לָכֶם לְמִכְשׁוֹל
ג עָוֹן׃ 31 הַשְׁלִיכוּ מֵעֲלֵיכֶם אֵת־כָּל־פִּשְׁעֵיכֶם אֲשֶׁר פְּשַׁעְתֶּם בָּם וַעֲשׂוּ 31
לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה וְלָמָּה תָמֻתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ 32 כִּי לֹא 32
ח אֶחְפַּץ בְּמוֹת הַמֵּת נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ׃ ס
נ 19 1 וְאַתָּה שָׂא קִינָה עַל־נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל׃ 2 וְאָמַרְתָּ
ל מָה אִמְּךָ לְבִיָּא בֵּין אֲרָיוֹת
ל. ד חס בליש. ל. ל רָבְצָה בְּתוֹךְ כְּפִירִים רִבְּתָה גוּרֶיהָ׃
ב 3 וַתַּעַל אֶחָד מִגּוּרֶיהָ כְּפִיר הָיָה
וַיִּלְמַד לִטְרָף־טָרֶף אָדָם אָכָל׃
4 וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו גּוֹיִם בְּשַׁחְתָּם נִתְפָּשׂ
ז2. ב וַיְבִאֻהוּ בַּחַחִים אֶל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
ל 5 וַתֵּרֶא כִּי נוֹחֲלָה אָבְדָה תִקְוָתָהּ
ב. ג וַתִּקַּח אֶחָד מִגּוּרֶיהָ כְּפִיר שָׂמָתְהוּ׃
6 וַיִּתְהַלֶּךְ בְּתוֹךְ־אֲרָיוֹת כְּפִיר הָיָה
וַיִּלְמַד לִטְרָף־טָרֶף אָדָם אָכָל׃
7 וַיֵּדַע אַלְמְנוֹתָיו וְעָרֵיהֶם הֶחֱרִיב

[24]Mm 1687. [25]Mm 2070. Cp 19 [1]Mm 1725. [2]Mm 1391.

26 [a] > Ms GS, dl || [b] G + *ἐν αὐτῷ* cf S || **28** [a] > G*, add || [b] C mlt Mss חָיָה || [c] nonn Mss וְלֹא cf SV || **29** [a–a] SC pl cf 29[c–c] || [b] l c C nonn Mss GC יְהוָה, it 25 || [c–c] prb l c G sg cf 25 || [d] sic L, nonn Mss Edd דְּרָ׳ || [e] sic L, mlt Mss Edd נוּ– || [f] pc Mss G sg || [g] prb l c mlt Mss Edd SCV pl cf 25 || **30** [a] > G* || [b] G sg || [c] > G*, add || [d] G pl || **31** [a] prb l c 2 Mss Ed G בִּי cf Jer 33,8 || **32** [a] > CG*, add || [b–b] > G*, add || Cp **19,1** [a] G[ACmin](S) + *υἱὲ ἀνθρώπου* cf 17,12[a] || [b] = עָלַי || [c] G sg, frt recte || **3** [a] G(S) *καὶ ἀπεπήδησεν* · ויעל? || **4** [a] l עוּ וַיִּשְׁמְ(י)עוּ || [b] = עָלַיו || **5** [a] G *ἀπῶσται*, S *'tkrht*, C *psq*, V *infirmata est*, prp נואלה || [b] G *ἄλλον* = אַחֵר || **7** [a] G *καὶ ἐνέμετο*, α′ *καὶ ἐκάκωσε*, C *w'ṣdj*; frt l וַיֵּרַע || [b] G *τῷ θράσει αὐτοῦ*, θ′ *βαρεῖς αὐτοῦ*, C *bjrnjtjh*; frt l אַרְמְנוֹתֵיהֶם.

13 נָשָׂא עֵינָיו תּוֹעֵבָה עָשָׂה׃ 13 בַּנֶּשֶׁךְ נָתַן וְתַרְבִּית לָקָח וָחָי[a] לֹא יִחְיֶה אֶת
14 כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשָׂה מוֹת יוּמָת[b] דָּמָיו[c] בּוֹ יִהְיֶה׃ 14 וְהִנֵּה
הוֹלִיד בֵּן וַיַּרְא אֶת־כָּל־חַטֹּאת אָבִיו אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּרְאָה[a] וְלֹא יַעֲשֶׂה
כָּהֵן׃ 15 עַל־הֶהָרִים[a] לֹא אָכָל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל־גִּלּוּלֵי בֵית יִשְׂרָאֵל
16 אֶת־[b]אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא׃ 16 וְאִישׁ לֹא הוֹנָה חֲבֹלַ[a] לֹא חָבֹל וּגְזֵלָה
17 לֹא גָזָל לַחְמוֹ לָרָעֵב נָתָן וְעֵרֹם כִּסָּה־בָגֶד׃ 17 מֵעָנְיָ[ba] הֵשִׁיב יָדוֹ בֶּשֶׁךְ
וְתַרְבִּית לֹא לָקָח מִשְׁפָּטַי עָשָׂה בְּחֻקּוֹתַי[a] הָלָךְ הוּא לֹא יָמוּת בַּעֲוֹן
18 אָבִיו חָיֹה יִחְיֶה׃ 18 אָבִיו כִּי־עָשַׁק עֹשֶׁק גָּזַל[a] גֵּזֶל אָחִי[b] וַאֲשֶׁר לֹא־טוֹב
19 עָשָׂה בְּתוֹךְ עַמָּיו[c] וְהִנֵּה־מֵת בַּעֲוֹנוֹ׃ 19 וַאֲמַרְתֶּם מַדּוּעַ לֹא־נָשָׂא הַבֵּן
בַּעֲוֹן[a] הָאָב וְהַבֵּן מִשְׁפָּט וּצְדָקָה עָשָׂה אֶת כָּל־חֻקּוֹתַי שָׁמַר וַיַּעַשׂ
אֹתָם חָיֹה יִחְיֶה׃ 20 הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָמוּת בֵּן לֹא־יִשָּׂא | בַּעֲוֹן[a]
הָאָב וְאָב לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן[a] הַבֵּן צִדְקַת הַצַּדִּיק[b] עָלָיו תִּהְיֶה וְרִשְׁעַת
רָשָׁע[c] עָלָיו תִּהְיֶה׃ ס
21 וְהָרָשָׁע כִּי יָשׁוּב מִכָּל־חַטֹּאתָו[a] אֲשֶׁר עָשָׂה וְשָׁמַר אֶת־כָּל־
22 חֻקּוֹתַי וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה חָיֹה יִחְיֶה לֹא[b] יָמוּת׃ 22 כָּל־פְּשָׁעָיו
23 אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא יִזָּכְרוּ לוֹ[a] בְּצִדְקָתוֹ אֲשֶׁר־עָשָׂה יִחְיֶה׃ 23 הֶחָפֹץ אֶחְפֹּץ
מוֹת[a] רָשָׁע נְאֻם אֲדֹנָי[b] יְהוִה הֲלוֹא בְּשׁוּבוֹ מִדְּרָכָיו[c] וְחָיָה׃ ס
24 וּבְשׁוּב צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל כְּכֹל[a] הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה
הֲיַעֲשֶׂה[b] וָחָי[c] כָּל־צִדְקֹתָיו[d] אֲשֶׁר־עָשָׂה לֹא תִזָּכַרְנָה בְּמַעֲלָו
25 אֲשֶׁר־מָעַל וּבְחַטָּאתוֹ[d] אֲשֶׁר־חָטָא בָּם יָמוּת׃ 25 וַאֲמַרְתֶּם לֹא[a] יִתָּכֵן
דֶּרֶךְ[a] אֲדֹנָי[b] שִׁמְעוּ־נָא בֵּית יִשְׂרָאֵל[a] הֲדַרְכִּי לֹא יִתָּכֵן[a] הֲלֹא[c] דַּרְכֵיכֶם

[10]Mm 107. [11]Mm 988. [12]Mm 590. [13]Mm 861. [14]Mm 2851. [15]Mm 2070. [16]Mm 2849. [17]Mm 2850. [18]Gn 27,36. [19]Mm 3985. [20]Mm 944. [21]Mm 1242. [22]Mm 1856. [23]Mm 107.

13 [a] G *οὗτος ζωῇ*, l חָיוֹ הוּא vel sol חָיוֹ cf 28 || [b] prp c Ȼ 2 Mss G^{Amin}ƧȾ יָמוּת cf 17.21.24.28 || [c] Ȼ דָּמוֹ || **14** [a] > Ƨ; l c mlt Mss GV וַיַּרְא || **15** [a] cf 6[b] || [b] l c mlt Mss Edd GƧȾ^{Mss}V וְאֶת ע || **16** [a] cf 7[b] || **17** [a] cf 7[b] || [b] G *kai ἀpὸ ἀdικίας*, l מֵעָוֶל cf 8 || **18** [a] cf 7[b] || [b] l גְּזֵלָה cf GƧȾ et 7.(12.)16 || [c] G *τοῦ λαοῦ μου*, V(ƧȾ) *populi sui* || **19** [a] G *τὴν ἀdικίαν* = עָוֹן? || **20** [a] ut 19[a] || [b] cf [c] || [c] aut l c Q Ȼ mlt Mss רָהָ aut dl ה in הצדיק | **21** [a] Ȼ nonn Mss ut Q || [b] mlt Mss G-B147ƧV וְלֹא cf 28[c] || **22** [a] > G* cf 33,16[b] || **23** [a] l c nonn Mss מִּ cf 32 et b || [b] > G*, add || [c] prb l c mlt Mss GƧȾ מִדְּרָכוֹ; G(Ƨ) + *τῆς πονηρᾶς* cf 33,11 || **24** [a] Ȼ 2 Mss בְּכֹל || [b–b] > G*Ƨ, add || [c] Ȼ mlt Mss ut Q || [d] GƧȾ^{Mss} pl || **25** [a–a] ƧȾ pl cf 29 || [b] l c Ȼ mlt Mss GȾ יְהוָה, it 29 || [c–c] G sg.

יח וכל חיו יחיה דכות[10]
ב בגביא[11] . ז קמ וכל אחנת וס״פ דכות[12]
ו חס[13] . ח[14] . ה[15] . ב[16]
ב[17] בסיס וכל קריא דכות . ב ב . מז פסוק לא לא לא . ב זקף קמ . יא
מז פסוק לא לא לא . ב
ל זקף קמ וכל שס אגש דכות
ב זקף קמ[18]
ל ובטע מלעיל . ח[19]
ל חס
ד
כה חס בסיס . הי ר״פ מיחד[20] . ב . לז
לז . ה[21]
הרשע חד מן יג[22] חס ה ק ר״ח
חטאתיו חד מן ג בלישׁ . ק ח[14]
יח וכל חיו יחיה דכות[23] . ל
ל . ו
ד
צדקתיו חד מן ג חס בלישׁ ק
מז פסוק לא לא לא
ל . ח חס בסיס

יְהוָה וְלֻקַּחְתִּי אָנִי מִצַּמֶּרֶת הָאֶרֶז [c]הָרָמָה וְנָתָתִי׃ מֵרֹאשׁ יֹנְקוֹתָיו רַךְ [d] ל. ג ול בלש. יד.
ב וכת כן[23]

אֶקְטֹף וְשָׁתַלְתִּי אָנִי עַל הַר־גָּבַהּ[e] וְתָלוּל׃ 23 בְּהַר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל[f] ל
אֶשְׁתֶּלֶנּוּ וְנָשָׂא עָנָף וְעָשָׂה פֶּרִי[a] וְהָיָה לְאֶרֶז אַדִּיר וְשָׁכְנוּ תַחְתָּיו כָּל־ יט. ל. י פסוק כל כל ומילה חדה בינית[24] ב.
צִפּוֹר[b] כָּל־כָּנָף בְּצֵל דָּלִיּוֹתָיו תִּשְׁכֹּנָה׃ 24 וְיָדְעוּ כָּל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה כִּי ל
אֲנִי יְהוָה הִשְׁפַּלְתִּי | עֵץ גָּבֹהַ[a] הִגְבַּהְתִּי עֵץ שָׁפָל הוֹבַשְׁתִּי עֵץ לָח ג ב פת וחד קמ[25]
וְהִפְרַחְתִּי עֵץ יָבֵשׁ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃ פ ג. ה. ד

18 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 מַה־[a]לָּכֶם [b]אַתֶּם מְשֹׁלִים 18
אֶת־[b]הַמָּשָׁל הַזֶּה [c]עַל־אַדְמַת[c] יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר׃ ו בסים
אָבוֹת[d] יֹאכְלוּ בֹסֶר וְשִׁנֵּי הַבָּנִים[e] תִּקְהֶיֶנָה׃ לי. ג ומל[2]
3 חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה אִם־יִהְיֶה לָכֶם עוֹד מָשָׁל[b] הַמָּשָׁל הַזֶּה 3
בְּיִשְׂרָאֵל׃ 4 הֵן כָּל־הַנְּפָשׁוֹת לִי הֵנָּה כְּנֶפֶשׁ הָאָב וּכְנֶפֶשׁ הַבֵּן לִי־ 4 ב[3]. ל[3]
הֵנָּה הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָמוּת׃ ס 5 וְאִישׁ כִּי־יִהְיֶה צַדִּיק וְעָשָׂה 5 ג
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃ 6 אֶל־[a]הֶהָרִים[b] לֹא אָכָל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל־גִּלּוּלֵי ח פסוק לא לא לא[4]. ב זקף קמ. יא 6
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא וְאֶל־אִשָּׁה נִדָּה לֹא יִקְרָב׃ ב. ב[5]
7 וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה[a] חֲבֹלָתוֹ חוֹב[a] יָשִׁיב גְּזֵלָה[b] לֹא יִגְזֹל לַחְמוֹ לְרָעֵב יִתֵּן 7 ל. בד בלש[6]
וְעֵירֹם יְכַסֶּה־בָּגֶד׃ 8 בַּנֶּשֶׁךְ[a] לֹא־יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא יִקָּח מֵעָוֶל[b] יָשִׁיב 8 ג קמ וכל אחבח ופ״מ דכות[7]. בד בלש[8]
וְעֵירֹם יְכַסֶּה־בָּגֶד׃ 8 בַּנֶּשֶׁךְ[a] לֹא־יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא יִקָּח מֵעָוֶל[b] יָשִׁיב 8 ג[9]
דִּינִי מִשְׁפָּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ׃ 9 בְּחֻקֹּתַי[a] יְהַלֵּךְ[b] וּמִשְׁפָּטַי ס[a,9]
שָׁמַר לַעֲשׂוֹת אֱמֶת[c] צַדִּיק הוּא חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי[d] יְהוִה׃ ד מקף. ב. לג ר״פ
10 וְהוֹלִיד בֶּן־פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעֹשֶׂה [ba]אָח מֵאַחַד[b] מֵאֵלֶּה׃ 11 [a]וְהוּא 10
11 אֶת־כָּל־אֵלֶּה לֹא עָשָׂה[a] כִּי גַם אֶל־[b]הֶהָרִים[c] אָכָל וְאֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ ב
טִמֵּא׃ 12 עָנִי[a] וְאֶבְיוֹן הוֹנָה גָּזְלוֹת[ba] גְּזֵלָה חָבֹל[a] לֹא יָשִׁיב[c] וְאֶל־הַגִּלּוּלִים 12 ב. ב זקף קמ. כד בלש[9]

[23] Mm 2846. [24] Mm 3316. [25] Mm 221. Cp 18 [1] Mm 2637. [2] Mm 2638. [3] Mm 2847. [4] Mm 3132. [5] Mm 2848. [6] Mm 1685. [7] Mm 1566. [8] Mp sub loco. [9] Mm 3342.

22 [c–c] > 𝔊*, Ms 𝔖 om ונתתי; prb dl ‖ [d] > 𝔊*𝔖, add? ‖ [e] sic L, mlt Mss Edd ה– ‖ **23** [a] prp פֹּאֲרָה ‖ [b] $\mathfrak{G}^{AC}$ *θηρίον* = חַיָּה ‖ **24** [a] sic L, mlt Mss Edd ה– ‖ **Cp 18,2** [a] 𝔊(𝔖) pr *υἱὲ ἀνθρώπου*, ex 12,22 ‖ [b–b] > 𝔊 ‖ [c–c] 𝔊 *ἐν τοῖς υἱοῖς* ‖ [d] 𝔊(𝔖𝔙) *ἔφαγον* = אָכְלוּ ut Jer 31,29 ‖ [e] 𝔎 pc Mss om ה ut Jer 31,29 ‖ **3** [a] > Ms 𝔊*, add ‖ [b] frt l מֹשֵׁל cf 𝔖$\mathfrak{C}^{Mss}$, al dl ‖ **6** [a] = עַל ‖ [b] prp הָדָם cf 33,25 Lv 19,26 ‖ **7** [a–a] prb l חֲבַל הַחַיָּב cf Vrs ‖ [b] 𝔊 pr cop ‖ **8** [a] 𝔊 pr *καὶ τὸ ἀργύριον αὐτοῦ* ‖ [b] cf 7[b] ‖ **9** [a] cf 7[b] ‖ [b] l הָלַךְ (> dttg cf 17) ‖ [c] 𝔊 *αὐτά*, prb l אֹתָם cf 19 ‖ [d] > Ms 𝔊*, add ‖ **10** [a–a] 𝔊 *ἁμαρτήματα* ‖ [b–b] dl אח et frt l c mlt Mss מאחת cf 𝔖𝔙 et Lv 4,2 ‖ **11** [a–a] > 𝔖; 𝔊 *ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ δικαίου οὐκ ἐπορεύθη* ‖ [b] = עַל ‖ [c] cf 6[b] ‖ **12** [a] cf 7[b] ‖ [b] l c 2 Mss 𝔊$\mathfrak{C}$ הָלָה– cf 7.16 ‖ [c] prp הֲשִׁיב cf 𝔊 *ἀπέδωκεν*.

לְמַשְׂאוֹת[g] אוֹתָהּ מִשְׁרָשֶׁיהָ׃
10 וְהִנֵּה[a] שְׁתוּלָה[b] הֲתִצְלָח
חֵ בסיפ[13] . נ[14] הֲלוֹא כְגַעַת בָּהּ רוּחַ הַקָּדִים תִּיבַשׁ יָבֵשׁ
ל וחס . ר[15] עַל־עֲרֻגֹת[c] צִמְחָהּ תִּיבָשׁ׃ פ
ח חס בסיפ 11 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 12 אֱמָר[a]־נָא לְבֵית הַמֶּרִי הֲלֹא
יְדַעְתֶּם מָה־אֵלֶּה אֱמֹר[b] הִנֵּה־בָא מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיִּקַּח אֶת־
נא[16] . כט . ד[17] . ב[18] מַלְכָּהּ וְאֶת־שָׂרֶיהָ וַיָּבֵא אוֹתָם אֵלָיו[c] בָּבֶלָה׃ 13 וַיִּקַּח מִזֶּרַע֙ הַמְּלוּכָה
נא[16] וַיִּכְרֹת אִתּוֹ בְּרִית וַיָּבֵא אֹתוֹ בְּאָלָה וְאֶת־אֵילֵי הָאָרֶץ לָקָח׃ 14 לִֽהְיוֹת
ל מַמְלָכָה שְׁפָלָה לְבִלְתִּי הִתְנַשֵּׂא לִשְׁמֹר אֶת־בְּרִיתוֹ לְעָמְדָה[a]׃
15 וַיִּמְרֹד־בּוֹ לִשְׁלַח מַלְאָכָיו מִצְרַיִם לָֽתֶת־לוֹ סוּסִים וְעַם־רָב הֲיִצְלָח
ל . ג בטע בסיפ 16 חַי־אָנִי נְאֻם֙ אֲדֹנָי[a] יְהוִה אִם־לֹא בִּמְקוֹם֙ הַמֶּלֶךְ֙ הַמַּמְלִיךְ אֹתוֹ אֲשֶׁר בָּזָה֙ אֶת־
ח[19] אָלָתוֹ[b] וַאֲשֶׁר֙ הֵפֵר֙ אֶת־בְּרִיתוֹ[b] אִתּוֹ[c] בְּתוֹךְ־בָּבֶל יָמוּת׃ 17 וְלֹא
ל בְחַיִל גָּדוֹל וּבְקָהָל רָב יַעֲשֶׂה[a] אוֹתוֹ פַּרְעֹה בַּמִּלְחָמָה[b] בְּשִׁפְכַּ֤ת סֹלְלָה
ד . לג קמ[20] כד מל ב מנה בסיפ וּבְבִנוֹת דֵּיק לְהַכְרִית נְפָשׁוֹת רַבּוֹת׃ 18 וּבָזָה[a] אָלָה לְהָפֵר בְּרִית
ל[19] וְהִנֵּה֙ נָתַן֙ יָדוֹ֙ וְכָל־אֵלֶּה עָשָׂה לֹא יִמָּלֵט׃ ס 19 לָכֵן[a] כֹּה־אָמַר֙
ב . יג[21] אֲדֹנָי[b] יְהוִה חַי־אָנִי֙ אִם־לֹא אֶלְתִּי֙ אֲשֶׁר בָּזָה֙ וּבְרִיתִי אֲשֶׁר הֵפֵ֔ר
יג[22] כט בטע בסיפ וְנָתַתִּיו[d] בְּרֹאשׁוֹ׃ 20 וּפָרַשְׂתִּי עָלָיו רִשְׁתִּי וְנִתְפַּשׂ בְּמִצּוּדָתִי
ל . כט . ג וַהֲבִיאוֹתִיהוּ[a] בָּבֶלָה וְנִשְׁפַּטְתִּי֙ אִתּוֹ שָׁם מַעַלוֹ[b] אֲשֶׁר מָעַל־בִּי׃
מכרחיי ק 21 וְאֵת[a] כָּל־מִבְרָחָיו[ab] בְּכָל־אַגַפָּיו[c] בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וְהַנִּשְׁאָרִים לְכָל־
ל . ח רֽוּחַ יְפֻרְּשׁוּ וִידַעְתֶּם כִּי֙ אֲנִי֙ יְהוָה֙ דִּבַּרְתִּי׃ ס 22 כֹּה[a] אָמַר֙ אֲדֹנָי[b]

[13] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [14] Mm 2845. [15] Mm 2844. [16] Mm 639. [17] Mm 3785. [18] Mm 1581. [19] Mm 2353. [20] Mm 264. [21] Mm 3044. [22] Mm 2912.

9 [g] prp לְהַשְׂאוֹת || **10** [a] Ms והיא, prp וְהִנֵּה || [b] exc nonn vb an 10a add? || [c] pc Mss 𝔊𝔖 גַּת– cf 7[e] || **12** [a] 𝔊(𝔖) pr *viὲ ἀνθρώπου* cf 18,2[a] 19,1[a] 37,4[a] || [b] dl? || [c] > 𝔖 || **14** [a] 𝔗 לעבדו = 𝔗 *lmplhjh* || **15** [a] 𝔊(𝔙) *καὶ παραβαίνων* = וּמֵפֵר? || [b] 𝔊(𝔗𝔙) *εἰ σωθήσεται* = הֲיִמָּלֵט? || **16** [a] > 𝔊*, add || [b] 𝔊𝔖 suff 1 sg || [c] > 𝔖; cj c a cf 𝔙 || **17** [a] prp יַשְׂעֵ || [b] Ms מל cf Vrs || [c] > Ms 𝔊* || **18** [a] prb dl ו || **19** [a] 𝔊 + *εἰπον* cf 7,2[a] || [b] > 𝔊*, add || [c] l c nonn Mss הֵפֵר || [d] prp תֵּתִיהָ– vel תֵּן– || **20** [a–a] > 𝔊*, add || [b] pc Mss (𝔙) במ, Ms (𝔖) על מ; prb l sol עַל־ (מ dttg) || **21** [a–a] > 𝔊*, add || [b] mlt Mss מבחריו = 𝔊[L]α′𝔖𝔗; l מבחרו || [c] nonn Mss וכל || **22** [a] 𝔊[-L] pr *διότι* vel *διὰ τοῦτο* cf 9[a], 𝔊[A min] + *εἰπον* cf 7,2[a] || [b] > 𝔊*, add.

ג.57 אֶת־דְּרָכַיִךְ[a] וְנִכְלַמְתְּ בְּקַחְתֵּךְ[b] אֶת־אֲחוֹתַיִךְ הַגְּדֹלוֹת מִמֵּךְ אֶל־[c]
ד ב מל וב חס[58] ו כת כן[59] הַקְּטַנּוֹת מִמֵּךְ וְנָתַתִּי אֶתְהֶן לָךְ לִבְנוֹת וְלֹא מִבְּרִיתֵךְ: 62 וַהֲקִמֹתִי
ז.60 ל אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּךְ וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: 63 לְמַעַן תִּזְכְּרִי וּבֻשְׁתְּ
ב וְלֹא יִהְיֶה־לָּךְ עוֹד פִּתְחוֹן פֶּה מִפְּנֵי כְלִמָּתֵךְ בְּכַפְּרִי־לָךְ לְכֹל־אֲשֶׁר
עָשִׂית נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה: ס
ל 17 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: 2 בֶּן־אָדָם חִוֹד חִידָה וּמְשָׁל 17
מָשָׁל אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: 3 וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי[a] יְהוִה
ג חד חס רב מל[1] הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל[b] גְּדֹל הַכְּנָפַיִם אֶרֶךְ הָאֵבֶר
מָלֵא[b] הַנּוֹצָה אֲשֶׁר־לוֹ חֲרִקְמָה בָּא אֶל־הַלְּבָנוֹן
ל.4 וַיִּקַּח אֶת־צַמֶּרֶת הָאֶרֶז: 4 אֶת רֹאשׁ יְנִיקוֹתָיו קָטָף
ה[2] מל וכל כתיב דכות וַיְבִיאֵהוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן בְּעִיר רֹכְלִים שָׂמוֹ:
ב מ א.4[3] 5 וַיִּקַּח מִזֶּרַע הָאָרֶץ וַיִּתְּנֵהוּ בִּשְׂדֵה־זָרַע
ב בתרי לישנ'.5[3] קָחַ[a] עַל־מַיִם רַבִּים צַפְצָפָה שָׂמוֹ:
ל.6[4] 6 [a]וַיִּצְמַח וַיְהִי[a] לְגֶפֶן סָרַחַת שְׂפַלַת קוֹמָה
לְפָנוֹת דָּלִיּוֹתָיו אֵלָיו וְשָׁרָשָׁיו תַּחְתָּיו יִהְיוּ
ל[c] וַתְּהִי לְגֶפֶן וַתַּעַשׂ בַּדִּים וַתְּשַׁלַּח פֹּארוֹת:
ג חד חס רב מל[1] 7 וַיְהִי נֶשֶׁר־אֶחָד[a] גָּדוֹל גְּדֹל כְּנָפַיִם וְרַב־נוֹצָה
וְהִנֵּה הַגֶּפֶן הַזֹּאת כָּפְנָה[b] שָׁרָשֶׁיהָ[c] עָלָיו[d]
ו[e] וְדָלִיּוֹתֶיהָ[c] שִׁלְּחָה־לּוֹ לְהַשְׁקוֹת אוֹתָהּ מֵעֲרֻגוֹת[f] מַטָּעָהּ:
ג 8 אֶל־שָׂדֶה טוֹב אֶל־[a]מַיִם רַבִּים הִיא שְׁתוּלָה
ב.ל לַעֲשׂוֹת עָנָף וְלָשֵׂאת פְּרִי לִהְיוֹת לְגֶפֶן אַדֶּרֶת: ס
כו פסוק דאית בהון א"ב 9 אֱמֹר[a] כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[b] יְהוִה תִּצְלָח[c]
ל.ל הֲלוֹא אֶת שָׁרָשֶׁיהָ יְנַתֵּק וְאֶת־פִּרְיָהּ[d] יְקוֹסֵס
ה[9] ול בסיס. 4[10]; ג חס בנביא[11]. לג קמ[12] וְיָבֵשׁ כָּל־טַרְפֵּי צִמְחָהּ תִּיבָשׁ[e] וְלֹא־בִזְרֹעַ גְּדוֹלָה וּבְעַם־רָב[f]

[57]Mp sub loco. [58]Mm 222. [59]Mm 816. [60]Mm 2392. Cp 17 [1]Mm 2644. [2]Mm 1618. [3]Mm 2842. [4]Mm 2843. [5]Mm 739. [6]חד בצמח Gn 2,9. [7]Mm 473. [8]Mm 2915. [9]Mp sub loco. [10]Mm 2844. [11]Mm 408. [12]Mm 264.

61 [a] G* sg, pc Mss כך– || [b] G^{L967}(S) ἐν τῷ ἀναλαβεῖν με, l בקחתי || [c] = עַל || 63 [a] > G*, add || Cp 17,3 [a] > G*, add || [b] prp מְלֵא || 5 [a] > G*S || 6 [a–a] prb l וַיִּצְמַח וַיְהִי || 7 [a] G(SV) ἕτερος, prb l אַחֵר || [b] C^2 pc Mss Q^{Or} כנפה || [c] sic L, mlt Mss Edd שָׁרָשָׁיו || [d] = אֵלָיו || [e] l c Ms GS תֵּיטַב– || [f] C 2 Mss GS נַת– cf 10[c] |, 8 [a] = עַל || 9 [a] G pr διὰ τοῦτο cf 19 et G 22 || [b] > CG*, add || [c] prb l c pc Mss תֵּצְתַּ cf GSV et 10.15 || [d] prp פִּאֵרְתֵּיהָ || [e] > G*, add || [f–f] prb dl.

46 חִתִּית וַאֲבִיכֶן אֱמֹרִי׃ 46 וַאֲחוֹתֵךְ הַגְּדוֹלָה שֹׁמְרוֹן הִיא וּבְנוֹתֶיהָ ב[41]
ל ומל הַיּוֹשֶׁבֶת עַל־שְׂמֹאוֹלֵךְ וַאֲחוֹתֵךְ הַקְּטַנָּה מִמֵּךְ הַיּוֹשֶׁבֶת מִימִינֵךְ סְדֹם
ג מילין מן יא אות[42]. עשית ק 47 וּבְנוֹתֶיהָ׃ 47 וְלֹא בִדְרָכֶיהָן הָלַכְתְּ וּבְתוֹעֲבֹתֵיהֶן[a] עָשִׂית כִּמְעַט קָטֹן[b]
48 וַתַּשְׁחֶתִי מֵהֶן בְּכָל־דְּרָכַיִךְ׃ 48 חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה אִם־עָשְׂתָה
ז חס[43]. ב 49 סְדֹם אֲחוֹתֵךְ הִיא וּבְנוֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר עָשִׂית אַתְּ וּבְנוֹתָיִךְ׃ 49 הִנֵּה־זֹאת
ו ר״ם בסים[44] הָיָה עֲוֹן סְדֹם אֲחוֹתֵךְ גְּאוֹן שִׂבְעַת־לֶחֶם וְשַׁלְוַת הַשְׁקֵט הָיָה לָהּ
ג[45] וְלִבְנוֹתֶיהָ וְיַד־עָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקָה׃ 50 וַתִּגְבְּהֶינָה[a] וַתַּעֲשֶׂינָה
הי 51 תּוֹעֵבָה לְפָנָי וָאָסִיר אֹתָן כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי׃ ס 51 וְשֹׁמְרוֹן כַּחֲצִי ל
ה חס בלישׁ. ב. ז[46] חַטֹּאתַיִךְ לֹא חָטְאָה וַתַּרְבִּי אֶת־תּוֹעֵבוֹתַיִךְ מֵהֶנָּה[a] וַתְּצַדְּקִי אֶת־
אחותיך חד מן ג בלישׁ. ק עשית. ג ר״ם בסים[47]. ח 52 אֲחוֹתַיִךְ[b] בְּכָל־תּוֹעֵבוֹתַיִךְ אֲשֶׁר עָשִׂית׃ 52 גַּם־אַתְּ שְׂאִי כְלִמָּתֵךְ אֲשֶׁר
ל. ה חס בלישׁ. ב פִּלַּלְתְּ לַאֲחוֹתֵךְ[a] בַּחַטֹּאתַיִךְ אֲשֶׁר־הִתְעַבְתְּ מֵהֶן תִּצְדַּקְנָה מִמֵּךְ וְגַם־
ה בלישׁ[48] אַתְּ בּוֹשִׁי וּשְׂאִי כְלִמָּתֵךְ בְּצַדֶּקְתֵּךְ[b] אֲחְיוֹתֵךְ[c]׃ 53 וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבִיתָהֶן
שבות. שבות. ושבות ק אֶת־שְׁבִית סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־שְׁבִית שֹׁמְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ וּשְׁבִית[a] שְׁבִיתַיִךְ[b]
ג בְּתוֹכָהּ׃ 54 לְמַעַן תִּשְׂאִי כְלִמָּתֵךְ וּנְכַלֵּמְתְּ מִכֹּל אֲשֶׁר עָשִׂית
ל וחס. ג. ב 55 בְּנַחֲמֵךְ אוֹתָן׃ 55 וַאֲחוֹתַיִךְ[a] סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ תָּשַׁבְנָה לְקַדְמָתָן וְשֹׁמְרוֹן
ב. ל. לה מל 56 וּבְנוֹתֶיהָ תָּשַׁבְנָה לְקַדְמָתָן וְאַתְּ וּבְנוֹתַיִךְ תְּשֻׁבֶינָה לְקַדְמַתְכֶן׃ 56 וְלוֹא[a]
ל. ג[49] הָיְתָה סְדֹם אֲחוֹתֵךְ לְשִׁמוּעָה בְּפִיךְ בְּיוֹם גְּאוֹנָיִךְ[b]׃ 57 בְּטֶרֶם תִּגָּלֶה
רָעָתֵךְ[a] כְּמוֹ[b] עֵת[b] חֶרְפַּת בְּנוֹת־אֲרָם[c] וְכָל־סְבִיבוֹתֶיהָ[d] בְּנוֹת[e]
מח[50] כת א לא קר׳ ול בלישׁ. יז מל בלשון נקיבה[51]. ל פְּלִשְׁתִּים[e] הַשָּׂאטוֹת אוֹתָךְ מִסָּבִיב׃ 58 אֶת־זִמָּתֵךְ וְאֶת־תּוֹעֲבוֹתַיִךְ אַתְּ
ל. ד בסים[52]. יג[53]. ועשיתי. יז מל בלשון נקיבה[51]. ק נָשָׂאת נְאֻם יְהוָה׃ ס 59 כִּי־כֹה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה וְעָשִׂית[b] אוֹתָךְ
ד ור״ם כַּאֲשֶׁר עָשִׂית אֲשֶׁר־בָּזִית אָלָה לְהָפֵר בְּרִית׃ 60 וְזָכַרְתִּי אֲנִי אֶת־ ס[54]
ד בלישׁ[55]. יז מל בלשון נקיבה[51]. ג מל[56] בְּרִיתִי אוֹתָךְ[a] בִּימֵי נְעוּרָיִךְ וַהֲקִמוֹתִי לָךְ בְּרִית עוֹלָם׃ 61 וְזָכַרְתְּ

[41] Gn 31,7. [42] Mm 3779. [43] Mm 1757. [44] Mm 2869. [45] Mm 3617. [46] Mm 2967. [47] Mm 2856. [48] Mm 1251. [49] Mm 3647. [50] Mm 898. [51] Mm 287. [52] Mm 2459. [53] Mm 2827. [54] Mp sub loco. [55] Mm 2831. [56] Mm 2841 contra textum.

47 [a] sic L, וכ׳ Cod Alep 𝔅𝔈𝔊 opt Mss ‖ [b] > 𝔊*𝔖 ‖ **48** [a] > 𝔊*, add ‖ **50** [a] 𝔈[3] nonn Mss הנה– ‖ [b] prb l c 2 Mss 𝔊[Mss] οι γ′ 𝔙 רָאִית ‖ **51** [a] prb l c 2 Mss מִמֶּנָּה ‖ [b] frt l c K pc Mss תֵּךְ– ‖ **52** [a] l c 2 Mss Vrs תַּיִךְ– ‖ [b] prp c Ms בְּצַדְּקֵךְ ‖ [c] l c pc Mss תַיִךְ– ‖ **53** [a] l שַׁבְתִּי cf Vrs ‖ [b] l c 𝔈 nonn Mss Vrs תֵּךְ– ‖ **55** [a] frt l c nonn Mss 𝔊𝔖𝔙 תֵּךְ– ‖ **56** [a] prp הֲלֹא, sed cf 43[e] ‖ [b] pc Mss נֵךְ– ‖ **57** [a] pc Mss עֲרָוָתֵךְ ‖ [b–b] prp כְּמוֹהָ עַתָּ הָיִית (homtel) cf 𝔊 (α′𝔙) νῦν ‖ [c] l c mlt Mss Edd 𝔖 אֱדֹם ‖ [d] 𝔊-V46.449(α′σ′𝔙) κύκλῳ σου = תַּיִךְ–; 𝔊[L] om וכל-סב׳, 𝔖 om סב׳ ‖ [e–e] dl, gl ‖ **59** [a] > 𝔊*, add ‖ [b] 𝔈 mlt Mss ut Q ‖ [c] prb l c 𝔈𝔊[L 967] בריתי ‖ **60** [a] l אִתָּךְ.

לה״א עשית ק אִשָּׁה־זוֹנָה שַׁלָּטֶת׃ 31 בִּבְנוֹתַיִךְ[a] נִבְדְּ בִּרְאֹשׁ כָּל־דֶּרֶךְ וְרָמָתֵךְ עָשִׂיתִי
הי״ת . בה[29] ק בְּכָל־רְחוֹב וְלֹא־הָיִיתִי כְּזוֹנָה לְקַלְסָ[b] אֶתְנָן׃ 32 הָאִשָּׁה הַמְנָאֶפֶת
תַּחַת אִישָׁהּ תִּקַּח[a] אֶת־זָרִים׃ 33 לְכָל־זוֹנוֹת יִתְּנוּ־נֶדֶה וְאַתְּ נָתַתְּ
ל. כט אֶת־נְדָנַיִךְ לְכָל־מְאַהֲבַיִךְ וַתְּשַׁחֲדֵי אוֹתָם לָבוֹא אֲלַיִךְ מִסָּבִיב
בְּתַזְנוּתָיִךְ[a]׃ 34 וַיְהִי־בָךְ הֶפֶךְ מִן־הַנָּשִׁים בְּתַזְנוּתַיִךְ[a] וְאַחֲרַיִךְ לֹא זוֹנָה
ה פת . כא[30] . ב וּבְתִתֵּךְ אֶתְנָן וְאֶתְנָן לֹא נִתַּן־לָךְ וַתְּהִי לְהֶפֶךְ׃ 35 לָכֵן זוֹנָה שִׁמְעִי[c]
ח בטע בסיפ[31] דְּבַר־יְהוָה׃ פ 36 כֹּה־אָמַר[c] אֲדֹנָי[a] יְהוִה יַעַן הֻשְׁפַּךְ[b] נְחֹשְׁתֵּךְ
ל[32] וַתִּגָּלֶה[c] עֶרְוָתֵךְ בְּתַזְנוּתַיִךְ[d] עַל־מְאַהֲבָיִךְ וְעַל[e] כָּל־גִּלּוּלֵי תוֹעֲבוֹתַיִךְ
יא וְכִדְמֵי[f] בָּנַיִךְ אֲשֶׁר נָתַתְּ לָהֶם׃ 37 לָכֵן הִנְנִי[a] מְקַבֵּץ אֶת־כָּל־מְאַהֲבַיִךְ
ל. ב[33] אֲשֶׁר עָרַבְתְּ[b] עֲלֵיהֶם וְאֶת[c] כָּל־אֲשֶׁר אָהַבְתְּ עַל כָּל־אֲשֶׁר שָׂנֵאת
כה חס בסיפ . כט חס בנביא[34] וְקִבַּצְתִּי אֹתָם עָלַיִךְ מִסָּבִיב וְגִלֵּיתִי עֶרְוָתֵךְ[c] אֲלֵהֶם וְרָאוּ אֶת־כָּל־
ג[35] . ל וחס עֶרְוָתֵךְ׃ 38 וּשְׁפַטְתִּיךְ מִשְׁפְּטֵי[a] נֹאֲפוֹת וְשֹׁפְכֹת דָּם[b] וְנָתַתִּיךְ דַּם[c]
יז מל בלשון נקיבה[36] חֵמָה וְקִנְאָה׃ 39 וְנָתַתִּי אוֹתָךְ בְּיָדָם וְהָרְסוּ גַבֵּךְ[a] וְנִתְצוּ רְמָתַיִךְ[a]
יז מל בלשון נקיבה[36] וְהִפְשִׁיטוּ אוֹתָךְ בְּגָדַיִךְ וְלָקְחוּ כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ וְהִנִּיחוּךְ עֵירֹם וְעֶרְיָה׃
יז כל בלשון נקיבה[36] . ל 40 וְהֶעֱלוּ עָלַיִךְ קָהָל וְרָגְמוּ אוֹתָךְ בָּאֶבֶן וּבְתָקוּךְ בְּחַרְבוֹתָם׃
41 וְשָׂרְפוּ בָתַּיִךְ בָּאֵשׁ וְעָשׂוּ־בָךְ שְׁפָטִים לְעֵינֵי נָשִׁים רַבּוֹת וְהִשְׁבַּתִּיךְ
ה פת . ב חס[37] . ג בטע מִזּוֹנָה וְגַם־אֶתְנָן לֹא תִתְּנִי־עוֹד׃ 42 וַהֲנִחֹתִי חֲמָתִי בָּךְ וְסָרָה קִנְאָתִי
זכרת ק מִמֵּךְ וְשָׁקַטְתִּי וְלֹא אֶכְעַס עוֹד׃ 43 יַעַן אֲשֶׁר לֹא־זָכַרְתִּי אֶת־יְמֵי
ה מ״ם[38] . ג[39] . לה[24] נְעוּרַיִךְ וַתִּרְגְּזִי־לִי[a] בְּכָל־אֵלֶּה וְגַם־אֲנִי הִאֵ[b] דַּרְכֵּךְ | בְּרֹאשׁ[c] נָתַתִּי נְאֻם
עשית . ה חס בסיפ[40] . ר״ פ אֲדֹנָי[d] יְהוִה וְלֹא[e] עָשִׂיתִי אֶת־הַזִּמָּה עַל כָּל־תּוֹעֲבֹתָיִךְ׃ 44 הִנֵּה
ל. כ כָּל־הַמֹּשֵׁל עָלַיִךְ יִמְשֹׁל לֵאמֹר כְּאִמָּה בִּתָּהּ׃ 45 בַּת־אִמֵּךְ אַתְּ גֹּעֶלֶת
כה[29] . ג כלישׁ אִישָׁהּ וּבָנֶיהָ וַאֲחוֹת אֲחוֹתֵךְ[a] אַתְּ אֲשֶׁר גָּעֲלוּ[b] אַנְשֵׁיהֶן וּבְנֵיהֶן אִמְּכֶן

[28] Mm 2840. [29] Mm 1506. [30] Mm 2838. [31] Mm 2911. [32] Mm 3647. [33] Mm 2414. [34] Mm 1954. [35] Mm 2839. [36] Mm 287. [37] Mm 606. [38] Mm 2449. [39] Mm 3805. [40] Mm 2869.

31 [a] l c 𝔖 pc Mss Vrs תֵּךְ– ‖ [b] prp לְלַקֵּט cf Vrs ‖ **32** [a–a] 𝔊 *μισθώματα*, prb l אֶתְנַנִּים ‖ **33** [a] ut 15[a] ‖ **34** [a] ut 15[a] ‖ **36** [a] > 𝔊*, add ‖ [b] l חָשְׁפַּךְ cf 𝔗 ‖ [c] l וַתְּגַל cf 𝔖 ‖ [d] ut 15[a] ‖ [e] = אֶל (ו) ‖ [f] mlt Mss Edd 𝔊𝔗[Mss]𝔙 ובד׳ ‖ **37** [a] 𝔊-B + *ἐπὶ σέ* – עָלַיִךְ? ‖ [b] prp עגבת cf 23,5 ‖ [c] 𝔊 *τὰς κακίας σου* cf 57 ‖ **38** [a] 𝔊* sg, it 23,45 ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c–c] 𝔊 *καὶ θήσω σε ἐν αἵματι* = ונתתיך בדם; frt l (דָּם) וָתָתִי בָךְ cf 23,25 ‖ **39** [a] l aut c 2 Mss 𝔖 גביך aut c pc Mss 𝔊𝔙 רָמָתֵךְ ‖ **43** [a] l וַתַּרְגְּזִי cf Vrs ‖ [b] > 2 Mss 𝔗[Mss]𝔙 ‖ [c] l c pc Mss 𝔊𝔖𝔙 שֵׁךְ– ‖ [d] > Ms 𝔊*, add ‖ [e] prp הֲלֹא, sed cf 47.56 ‖ **45** [a] l c 2 Mss 𝔊𝔖𝔙 אַחוֹתֵךְ ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd געלו׳.

לְמִלּוּכָה[b]: 14 וַיֵּצֵא לָךְ שֵׁם בַּגּוֹיִם בְּיָפְיֵךְ כִּי כָלִיל הוֹא בַּהֲדָרִי אֲשֶׁר־ ל
15 שַׂמְתִּי עָלַיִךְ נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה: וַתִּבְטְחִי בְיָפְיֵךְ וַתִּזְנִי עַל־ ה
16 שְׁמֵךְ וַתִּשְׁפְּכִי אֶת־תַּזְנוּתַיִךְ[a] עַל־כָּל־עוֹבֵר [b]לוֹ־יִהְיֶה[b]: 16 וַתִּקְחִי ל.ל
מִבִּגְדֵיךְ וַתַּעֲשִׂי־לָךְ בָּמוֹת טְלֻאוֹת וַתִּזְנִי עֲלֵיהֶם [a]לֹא בָאוֹת וְלֹא ל.ה
17 יִהְיֶה[a]: וַתִּקְחִי כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ מִזְּהָבִי וּמִכַּסְפִּי אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ ה
18 וַתַּעֲשִׂי־לָךְ צַלְמֵי זָכָר וַתִּזְנִי־בָם: 18 וַתִּקְחִי אֶת־בִּגְדֵי רִקְמָתֵךְ ה
19 וַתְּכַסֵּם וְשַׁמְנִי וּקְטָרְתִּי נָתַתְּ לְפָנֵיהֶם: 19 וְלַחְמִי אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָךְ ל.ב. בתח ק
סֹלֶת וָשֶׁמֶן וּדְבַשׁ הֲאֲכַלְתִּיךְ וּנְתַתָּיהוּ לִפְנֵיהֶם לְרֵיחַ נִיחֹחַ וַיְהִי[a] נְאֻם ל״ל. ל. ב״. ״. ב״. ב[18]
20 אֲדֹנָי[b] יְהוִה: 20 וַתִּקְחִי אֶת־בָּנַיִךְ וְאֶת־בְּנוֹתַיִךְ אֲשֶׁר יָלַדְתְּ לִי וַתִּזְבָּחִים יח. ג[19]. ל
21 לָהֶם לֶאֱכֹל הַמְעַט מִתַּזְנֻתָיִךְ[a]: 21 וַתִּשְׁחָטִי אֶת־בָּנָי וַתִּתְּנִים בְּהַעֲבִיר יג בל[20]. מתזנותיך[14]. ק ל. ל
22 אוֹתָם לָהֶם: 22 וְאֵת[a] כָּל־[b]תּוֹעֵבֹתַיִךְ וְ[c]תַזְנֻתַיִךְ[c] לֹא[d] זָכַרְתְּ אֶת־יְמֵי ה חס. זכרת ק
23 נְעוּרַיִךְ בִּהְיוֹתֵךְ עֵרֹם וְעֶרְיָה מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמֵךְ הָיִית: 23 וַיְהִי אַחֲרֵי ב. ב[21]
24 כָּל־רָעָתֵךְ[a] אַוֵי אַוֵי לָךְ[b] נְאֻם אֲדֹנָי[c] יְהוִה: 24 וַתִּבְנִי־לָךְ גֹּב[a] וַתַּעֲשִׂי־ ל קמ[22]
25 לָךְ רָמָה בְּכָל־רְחוֹב: 25 אֶל[a]־כָּל־רֹאשׁ דֶּרֶךְ בָּנִית רָמָתֵךְ וַתְּתָעֵבִי ל.ל
אֶת־יָפְיֵךְ וַתְּפַשְּׁקִי אֶת־רַגְלַיִךְ לְכָל־עוֹבֵר וַתַּרְבִּי אֶת־תַּזְנֻתָיִךְ[b]: ב[23]. תזנותיך[14] ק
26 וַתִּזְנִי אֶל־בְּנֵי־מִצְרַיִם שְׁכֵנַיִךְ גְּדֹלֵי בָשָׂר וַתַּרְבִּי אֶת־תַּזְנֻתֵךְ[a] ה. ב חד מל וחד חס
27 לְהַכְעִיסֵנִי: 27 וְהִנֵּה נָטִיתִי יָדִי עָלַיִךְ וָאֶגְרַע חֻקֵּךְ וָאֶתֵּנֵךְ בְּנֶפֶשׁ ו כת כן. יג חס את
28 שִׂנְאוֹתַיִךְ[b] בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים הַנִּכְלָמוֹת מִדַּרְכֵּךְ זִמָּה[a]: 28 וַתִּזְנִי אֶל־בְּנֵי ל. ה
29 אַשּׁוּר מִבְּלִתִּי שָׂבְעָתֵךְ וַתִּזְנִים[a] וְגַם [b]לֹא[b] שָׂבָעַתְּ: 29 וַתַּרְבִּי אֶת־ ב[24]. ל. ה. ה[25] וחד מן יא[26] ס״פ. ב
30 תַּזְנוּתֵךְ[a] אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן[b] כַּשְׂדֵּימָה[c] וְגַם־בְּזֹאת לֹא שָׂבָעַתְּ: 30 מָה ב חד חס וחד מל. ג. כנ ססרוק וגם ובחר תלת מילין[27]. ב
[a]אֶמְלָה לִבָּתֵךְ[a] נְאֻם אֲדֹנָי[b] יְהוִה בַּעֲשׂוֹתֵךְ אֶת־כָּל־אֵלֶּה מַעֲשֵׂה

[14] Mp sub loco. [15] Mm 3632. [16] Mm 2833. [17] Mm 574. [18] Ps 33,9. [19] Mm 2834. [20] Mm 1640. [21] Mm 2835. [22] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [23] Mm 2836. [24] Nu 14,16. [25] Mm 2837. [26] Okhl 357. [27] Mm 1629.

14 [a] > G*, add ‖ **15** [a] prp תַּךְ– cf 26.29 sed etiam 22.33.34.36 et 20.25 ‖ [b–b] > G* S, add? T *wl' ... V(G^{O}) ut eius fieres* ‖ **16** [a–a] G *καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃς οὐδὲ μὴ γένηται, σ′ ἃ οὐκ ἐγένετο οὐδὲ ἔσται* ≈ V *sicut non est factum neque futurum est*, cf ST ‖ **19** [a] Ms S, frt dl (dttg) ‖ [b] > Ms G*, add ‖ **20** [a] K תָּךְ–, C^{3} mlt Mss Edd ut Q ‖ **21** [a] pc Mss G בניך ‖ **22** [a] G *τοῦτο παρά* = זֹאת עַל ? l מִז ‖ [b–b] > G*, add ‖ [c] ut 15[a] ‖ [d] G pr *καί* ‖ [c] G *ἔζησας* ≈ חיית; > SV, prb add ‖ **23** [a] frt l c Ms GS pl ‖ [b–b] > G*, add ‖ [c] > G*, add ‖ **24** [a] sic L, mlt Mss Edd גֹּב ‖ **25** [a] = עַל ‖ [b] K תָּךְ–, C^{2} mlt Mss Edd ut Q ‖ **26** [a] C^{2} mlt Mss יְךָ– ‖ **27** [a] add? ‖ **28** [a] prb l ותזני cf GV et a ‖ **29** [a] T mlt Mss יְךָ– ‖ [b] > G*, frt add כשדים ‖ [c] l כשדים ‖ **30** [a–a] G *διαθῶ τὴν θυγατέρα σου* cf S, σ′G^{L}(V) *καθαριῶ τὴν καρδίαν σου*, cf T *tqjp hwh rš' lbjk* ‖ [b] > CG*, add.

ת. י ר״ם בסימ׳. לו׳. ה
לְמְלָאכָה׃ 5 הִנֵּה בְּהִוָּתוֹ תָמִים לֹא יֵעָשֶׂה לְמְלָאכָה אַף כִּי־אֵשׁ 5

ד. ל. ה. כנ בסע׳ בסימ׳. כט
אֲכָלַתְהוּ וַיֶּחְרָ וְנֶעֱשָׂה עוֹד לִמְלָאכָה׃ ס 6 לָכֵן[a] כֹּה אָמַר[a] אֲדֹנָי[b] 6
יְהוִה כַּאֲשֶׁר עֵץ־הַגֶּפֶן בְּעֵץ[c] הַיַּעַר אֲשֶׁר־נָתַתִּיו לָאֵשׁ לְאָכְלָה כֵּן

ה בסימ׳. ל. חי. נ
נָתַתִּי אֶת־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם׃ 7 וְנָתַתִּי[a] אֶת־פָּנַי בָּהֶם מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ 7

ב
תְּאַכְלֵם וִידַעְתֶּם[a] כִּי־אֲנִי יְהוָה בִּשׂוּמִי אֶת־פָּנַי בָּהֶם׃ 8 וְנָתַתִּי אֶת־ 8
הָאָרֶץ שְׁמָמָה יַעַן מָעֲלוּ מַעַל נְאֻם[a] אֲדֹנָי[b] יְהוִה׃ ס

כו׳ פסוק את את ומילה חדה בינינה יש מנה בנביא
16 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 בֶּן־אָדָם הוֹדַע אֶת־יְרוּשָׁלִַם 16

ג מל
אֶת־תּוֹעֲבֹתֶיהָ׃ 3 וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה לִירוּשָׁלִַם מְכֹרֹתַיִךְ 3

ב. ל. ב
וּמֹלְדֹתַיִךְ מֵאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי אָבִיךְ הָאֱמֹרִי[a] וְאִמֵּךְ חִתִּית׃ 4 וּמוֹלְדוֹתַיִךְ 4

ג ול מל. יז מל בלשון נקיבה[1]. ח פסוק לא לא לא לא[2]. ל ודגש. ל ודגש. ג[3]
בְּיוֹם הִוָּלְדֵת אֹתָךְ לֹא־כָרַת שָׁרֵךְ[a] וּבַמַּיִם לֹא־רֻחַצְתְּ לְמִשְׁעִי[b]

ל. ה ר״ם בסימ׳. ל
וְהָמְלַח לֹא הֻמְלַחְתְּ וְהָחְתֹּל לֹא חֻתָּלְתְּ׃ 5 לֹא־חָסָה עָלַיִךְ עַיִן 5

ל. ל. ט׳ וכל צורת הבית דכות ב מ ד
לַעֲשׂוֹת לָךְ אַחַת מֵאֵלֶּה לְחָמְלָה עָלַיִךְ וַתֻּשְׁלְכִי אֶל[a]־פְּנֵי הַשָּׂדֶה

ג. ב. ב
בְּגֹעַל נַפְשֵׁךְ בְּיוֹם הִוָּלְדֵת אֹתָךְ׃ 6 וָאֶעֱבָר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת 6

ב. ב. ד
בְּדָמַיִךְ[a] וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ[a] חֲיִי וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי[b]׃ 7 רְבָבָה[a] 7

ל. ל. ג׳. ל
כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךְ[b] וַתִּרְבִּי וַתִּגְדְּלִי וַתָּבֹאִי[c] בַּעֲדִי עֲדָיִים[c] שָׁדַיִם[d]

ב חד מל וחד חס׳. ל. ל חס. ב
נָכֹנוּ וּשְׂעָרֵךְ צִמֵּחַ וְאַתְּ עֵרֹם וְעֶרְיָה׃ 8 וָאֶעֱבָר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ וְהִנֵּה 8

ג ב חס וחד מל. ד ג חס וחד מל[4]
עִתֵּךְ עֵת דֹּדִים וָאֶפְרֹשׂ כְּנָפִי עָלַיִךְ וָאֲכַסֶּה עֶרְוָתֵךְ וָאֶשָּׁבַע לָךְ וָאָבוֹא

ל. ל. ד. ל
בִּבְרִית אֹתָךְ[a] נְאֻם אֲדֹנָי[b] יְהוִה וַתִּהְיִי לִי[c]׃ 9 וָאֶרְחָצֵךְ בַּמַּיִם וָאֶשְׁטֹף 9

ל. ל. ל
דָּמַיִךְ[a] מֵעָלַיִךְ וָאֲסֻכֵּךְ בַּשָּׁמֶן׃ 10 וָאַלְבִּישֵׁךְ רִקְמָה וָאֲנָעֲלֵךְ תָּחַשׁ

ל. ג
וָאֶחְבְּשֵׁךְ בַּשֵּׁשׁ וָאַכְסֵךְ מֶשִׁי׃ 11 וָאֶעְדֵּךְ[a] עֶדְיִ וָאֶתְּנָה צְמִידִים עַל־

ג. ל. ל
יָדַיִךְ וְרָבִיד עַל־גְּרוֹנֵךְ׃ 12 וָאֶתֵּן נֶזֶם עַל־אַפֵּךְ וַעֲגִילִים עַל־אָזְנָיִךְ

ל. ל. ל
וַעֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשֵׁךְ׃ 13 וַתַּעְדִּי זָהָב וָכֶסֶף וּמַלְבּוּשֵׁךְ שֵׁשִׁי[a] וָמֶשִׁי

ש
וְרִקְמָה סֹלֶת וּדְבַשׁ וָשֶׁמֶן אָכָלְתִּי וַתִּיפִי בִּמְאֹד מְאֹד[b] וַתִּצְלְחִי

ג, יב אכלת. ג, יג

[6] Mm 2869. [7] Mm 210. [8] Mm 2855. [9] Mm 1602. Cp 16 [1] Mm 287 contra textum. [2] Mm 3132. [3] Mm 2287. [4] Mm 3937. [5] Mm 2829. [6] Mm 3627. [7] Mp sub loco. [8] Mm 2830. [9] Mm 1641. [10] Mm 2831. [11] Mm 2832. [12] Mm 3632. [13] Mm 109.

6 [a] G + *εἶπον* cf 7,2[a] || [b] > G*, add || [c] l c pc Mss Vrs בַּעֲצֵי || 7 [a] G 3 pl || 8 [a] > G*, add || Cp 16,3 [a] > G*, add || [b] prb dl ה cf 45 || 4 [a–a] G* *ἔδησαν τοὺς μαστούς σου* || [b] > G*S || [c] frt l הָהָתלת || 5 [a] = עַל || 6 [a] prp בדמך cf 22 || [b–b] > pc Mss G*S, dl (dttg) || 7 [a] G(S) *πληθύνου*, l וְרִבִּי vel וְרִבְית || [b] > S, frt dl || [c–c] l בָּעֲדִי עֲדָיִים vel בָּעֵת עֵדִים || [d] l c 2 Mss GSV שָׁדַיִךְ || 8 [a] l אתך || [b] > Ms G*, add || [c–c] sic L, mlt Mss Edd וַתְּהִי־לִי || 9 [a] prp דמך cf 22 || 11 [a] prp וְאֵ || 13 [a] $\mathfrak{C}^2$ mlt Mss K^{Or} ut Q || [b–b] > G*, add.

14 בָּהּ רָעָב וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ 14 וְהָיוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
בְּתוֹכָהּ נֹחַ דָּנִאֵל וְאִיּוֹב הֵמָּה בְּצִדְקָתָם נַצְּלוּ נַפְשָׁם נְאֻם אֲדֹנָי׃ דניאל ק חד מן ג חס׳ בלישׁ . ד13
15 יְהוָה׃ 15 לוּ־חַיָּה רָעָה אַעֲבִיר בָּאָרֶץ וְשִׁכְּלָתָהּ וְהָיְתָה שְׁמָמָה כנ14 ו15 מנח ר״פ . ג . ל
16 מִבְּלִי עוֹבֵר מִפְּנֵי הַחַיָּה׃ 16 שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ חַי־אָנִי
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־בָּנִים וְאִם־בָּנוֹת יַצִּילוּ הֵמָּה לְבַדָּם נִנָּצֵלוּ וְהָאָרֶץ
17 תִּהְיֶה שְׁמָמָה׃ 17 אוֹ חֶרֶב אָבִיא עַל־הָאָרֶץ הַהִיא וְאָמַרְתִּי חֶרֶב ה חרב על16 . ל בעינ
18 תַּעֲבֹר בָּאָרֶץ וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ 18 וּשְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים
הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה לֹא יַצִּילוּ בָנִים וּבָנוֹת כִּי הֵם
19 לְבַדָּם יְנֻצָּלוּ׃ 19 אוֹ דֶּבֶר אֲשַׁלַּח אֶל־הָאָרֶץ הַהִיא וְשָׁפַכְתִּי חֲמָתִי ט17
20 עָלֶיהָ בְּדָם לְהַכְרִית מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ 20 וְנֹחַ דָּנִאֵל וְאִיּוֹב בְּתוֹכָהּ ג ר״פ18 . דניאל ק חד מן ג חס בלישׁ . ד13
חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־בֵּן אִם־בַּת יַצִּילוּ הֵמָּה בְּצִדְקָתָם יַצִּילוּ ל
21 נַפְשָׁם׃ פ 21 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אַף כִּי־אַרְבַּעַת שְׁפָטַי ו19 ז20
הָרָעִים חֶרֶב וְרָעָב וְחַיָּה רָעָה וְדֶבֶר שִׁלַּחְתִּי אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם לְהַכְרִית ב מ א20 וכל עזרא דכות
22 מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ 22 וְהִנֵּה נוֹתְרָה־בָּהּ פְּלֵטָה הַמּוֹצְאִים בָּנִים ג חס21 . ב22
וּבָנוֹת הִנָּם יוֹצְאִים אֲלֵיכֶם וּרְאִיתֶם אֶת־דַּרְכָּם וְאֶת־עֲלִילוֹתָם ד מל
וְנִחַמְתֶּם עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר הֵבֵאתִי עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם אֵת כָּל־אֲשֶׁר
23 הֵבֵאתִי עָלֶיהָ׃ 23 וְנִחַמְתֶּם אֶתְכֶם כִּי־תִרְאוּ אֶת־דַּרְכָּם וְאֶת־עֲלִילוֹתָם ל
וִידַעְתֶּם כִּי לֹא חִנָּם עָשִׂיתִי אֶת כָּל־אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בָּהּ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ פ ל

15 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 בֶּן־אָדָם מַה־יִּהְיֶה עֵץ־הַגֶּפֶן
3 מִכָּל־עֵץ הַזְּמוֹרָה אֲשֶׁר הָיָה בַּעֲצֵי הַיָּעַר׃ 3 הֲיֻקַּח מִמֶּנּוּ עֵץ נ׳. ב
4 לַעֲשׂוֹת לְמְלָאכָה אִם־יִקְחוּ מִמֶּנּוּ יָתֵד לְתְלוֹת עָלָיו כָּל־כֶּלִי׃ 4 הִנֵּה ה2 . ב3 . ו ר״פ בסיס4
לָאֵשׁ נִתַּן לְאָכְלָה אֵת שְׁנֵי קְצוֹתָיו אָכְלָה הָאֵשׁ וְתוֹכוֹ נָחָר הֲיִצְלָח כא5 . ב חד פת וחד קמ . ל

13 Mm 2826. 14 Mm 1444. 15 Mm 1236. 16 Mm 2748. 17 Mm 425. 18 Mm 47. 19 Mm 2827. 20 Mm 2682. 21 Mm 434. 22 Mm 2828. Cp 15 1 Mm 2800. 2 Mp sub loco. 3 Mm 3766. 4 Mm 2869. 5 Mm 2838.

14 a–a G *σωθήσονται* – יְנַצְּלוּ cf 16.18; prp נפשם יצילו cf 20 || b > 𝔊G*, add || **15** a prb l אוֹ cf 17.19 | b 2 Mss G שִׁכַּלְתִּיהָ || **16** a l c mlt Mss 𝔊𝔖 שׁוּ cf 18 || b > 𝔊G*, add || **18** a > 2 Mss G*, add || **19** a = עַל || **20** a > G*, add || **21** a > G || b > G*, add || c = עַל || **22** a G(σ′𝔖𝔙) *οἳ ἐξάγουσιν*, l מוֹצִאִים || b prb l אל = עַל || c G + *τὰ κακά* || **23** a mlt Mss Edd pr אֲדֹנָי || b > G*, add || **Cp 15,2** a G-A62 pr *καὶ σύ* = וְאַתָּה? || b > G$^{B\,text}$Cyr, frt dl; al huc tr ‸ || **3** a G(𝔗) *εἰ λήμψονται* = הֲיֻקָּחוּ cf 𝔙.

ל אֲנִי ׀ יְהוָה׃ 22 יַעַן הַכְאֹות[a] לֵב־צַדִּיק שֶׁקֶר[b] וַאֲנִי לֹא הִכְאַבְתִּיו 22
נ[19]. ל. כנ בטע בסיפ וּלְחַזֵּק יְדֵי רָשָׁע לְבִלְתִּי־שׁוּב מִדַּרְכּוֹ הָרָע לְהַחֲיֹתוֹ׃ 23 לָכֵן שָׁוְא לֹא 23
ב. ב ס״פ בסיפ תֶחֱזֶינָה וְקֶסֶם[a] לֹא־תִקְסֹמְנָה עוֹד וְהִצַּלְתִּי אֶת־עַמִּי מִיֶּדְכֶן וִידַעְתֶּן
כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
ח סביר לשון רבים יחד מן הי[2] מל וכל מגלה דכות ב מ ב **14** 1 וַיָּבֹאוּ[a] אֵלַי אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּשְׁבוּ לְפָנָי׃ פ 2 וַיְהִי ס׳[1]
ל דְּבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 3 בֶּן־אָדָם הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הֶעֱלוּ ׀ גִּלּוּלֵיהֶם 3
ל[1] עַל־לִבָּם וּמִכְשׁוֹל עֲוֹנָם נָתְנוּ נֹכַח פְּנֵיהֶם הַאִדָּרֵשׁ[a] אִדָּרֵשׁ[b] לָהֶם׃ ס
4 לָכֵן דַּבֵּר־אֲלֵיהֶם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר ׀ אֲדֹנָי[a] יְהוִה אִישׁ אִישׁ 4
ו[4] מִבֵּית ׀ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר ׀ יַעֲלֶה אֶת־גִּלּוּלָיו אֶל[b]־לִבּוֹ וּמִכְשׁוֹל עֲוֹנוֹ יָשִׂים
נ בטע[4] ומל[4]. יד בטע[5]. בא נֹכַח פָּנָיו וּבָא אֶל־הַנָּבִיא אֲנִי יְהוָה נַעֲנֵיתִי ׀ לוֹ בָּהּ[c] בְּרֹב גִּלּוּלָיו׃
ט. ב וחס[6] 5 לְמַעַן תְּפֹשׂ אֶת־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּלִבָּם אֲשֶׁר נָזֹרוּ מֵעָלַי בְּגִלּוּלֵיהֶם 5
יא בטע בסיפ[7] כֻּלָּם[a]׃ ס 6 לָכֵן אֱמֹר ׀ אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה
ב. ג כת כן ול בלוש שׁוּבוּ ׀ וְהָשִׁיבוּ מֵעַל גִּלּוּלֵיכֶם וּמֵעַל כָּל־תּוֹעֲבֹתֵיכֶם הָשִׁיבוּ פְּנֵיכֶם׃
ו[3]. ל. ל 7 כִּי ׀ אִישׁ אִישׁ מִבֵּית ׀ יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר ׀ אֲשֶׁר־יָגוּר בְּיִשְׂרָאֵל ׀ וְנָזַר[a] מֵאַחֲרַי
ז רפ[a] וְיַעַל גִּלּוּלָיו אֶל[b]־לִבּוֹ וּמִכְשׁוֹל עֲוֹנוֹ יָשִׂים נֹכַח פָּנָיו וּבָא אֶל־הַנָּבִיא
ב[9]. ד[10] וחד מן ה[11] פסוק בסיפ לִדְרֹשׁ־לוֹ בִּי אֲנִי יְהוָה נַעֲנֶה־לּוֹ בִּי׃ 8 וְנָתַתִּי ׀ פָּנַי בָּאִישׁ הַהוּא 8
ל. יא ס״פ בסיפ וְהַשַּׁמֹתִיהוּ[a] לְאֹות וְלִמְשָׁלִים[b] וְהִכְרַתִּיו מִתּוֹךְ עַמִּי וִידַעְתֶּם ׀ כִּי־אֲנִי
ג ר״פ[12]. נ. ל יְהוָה׃ ס 9 וְהַנָּבִיא כִּי־יִפָּתֶה וְדִבֶּר דָּבָר אֲנִי יְהוָה פִּתִּיתִי אֶת
ל הַנָּבִיא הַהוּא וְנָטִיתִי אֶת־יָדִי עָלָיו וְהִשְׁמַדְתִּיו מִתּוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
י. ב. ב. ל 10 וְנָשְׂאוּ ׀ עֲוֹנָם כַּעֲוֹן הַדֹּרֵשׁ כַּעֲוֹן הַנָּבִיא יִהְיֶה׃ 11 לְמַעַן ׀ לֹא־יִתְעֶה 10 11
ג עוֹד בֵּית־יִשְׂרָאֵל ׀ מֵאַחֲרַי וְלֹא־יִטַּמְּאוּ עוֹד בְּכָל־פִּשְׁעֵיהֶם וְהָיוּ לִי
לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה׃ פ
12 13 12 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 13 בֶּן־אָדָם אֶרֶץ כִּי תֶחֱטָא־לִי
יו חס את ל בטע מלעיל. נ לִמְעָל־מַעַל וְנָטִיתִי ׀ יָדִי עָלֶיהָ וְשָׁבַרְתִּי לָהּ מַטֵּה־לֶחֶם וְהִשְׁלַחְתִּי־[a]

[19]Mm 2821. Cp 14 [1]Mp sub loco. [2]Mm 1552. [3]Mm 764. [4]Mm 2822. [5]Mm 3948. [6]Mm 2823. [7]Mm 2912. [8]Mm 437. [9]Mm 2824. [10]Mm 2825. [11]Mm 2855. [12]Mm 1134.

22 [a] prb l הַכְאִיב cf aβ ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ **23** [a] prb l כָּזָב cf 6.7.9.19 ‖ **Cp 14,1** [a] l c pc Mss Vrs וּבָאוּ ‖ **3** [a] prp ׳הֲדֹד, al הֶאָדְרֵשׁ cf [b] ‖ [b] dl, dttg ‖ **4** [a] > 𝔊*, add ‖ [b] = עַל ‖ [c] K בָּהּ; l בִּי cf 𝔗 et 7 ‖ **5** [a] > 𝔊 ‖ **6** [a] > 𝔗 2 Mss 𝔊*, add ‖ **7** [a] prp הַנָּזִיר cf 𝔊𝔖 ‖ [b] = עַל ‖ **8** [a] nonn Mss ׳והש, l וְשַׂמְתִּיהוּ cf Vrs ‖ [b] l וּלְמָשָׁל cf 𝔖𝔙 ‖ **11** [a] > Ms 𝔊*, add ‖ **13** [a] prp ׳ושל cf 19.21.

10 יִשְׂרָאֵל לַ֣א יָבֹ֗אוּ וִֽידַעְתֶּם֙[c] כִּ֣י אֲנִ֔י אֲדֹנָ֖י[d] יְהוִֽה׃ 10 יַ֗עַן ׀ וּבְיַ֣עַן הִטְעוּ֩ ג. ב
7 אֶת־עַמִּ֨י לֵאמֹ֜ר שָׁל֗וֹם וְאֵ֤ין ׀ שָׁלוֹם֙ וְה֣וּא[a] בָּנָ֣ה חַ֔יִץ וְהִנָּ֥ם[a] טָחִ֖ים אֹתוֹ ה. 7
11 תָּפֵֽל׃ 11 אֱמֹ֣ר אֶל־טָחֵ֗י תָּפֵל֙ וְיִפֹּ֣ל[a] הָיָ֔ה | גֶּ֥שֶׁם שׁוֹטֵ֖ף[b] וְאַתֶּ֣נָה[c] אַבְנֵי־ ג. י. ג[a]
12 אֶלְגָּבִ֑ישׁ תִּפֹּ֣לְנָה֔ וְר֥וּחַ סְעָר֖וֹת תְּבַקָּֽעֶנָּה[d]׃ 12 וְהִנֵּ֤ה נָפַל֙ הַקִּ֔יר הֲלוֹא֙ ב[10]
13 יֵאָמֵ֥ר אֲלֵיכֶ֖ם אַיֵּ֣ה הַטִּ֑יחַ אֲשֶׁ֖ר טַחְתֶּֽם׃ ס 13 לָכֵ֕ן כֹּ֥ה אָמַ֖ר אֲדֹנָ֣י[a] כג בסיפ. כט
יְהוִ֑ה וּבְקַעְתִּי֙ רוּחַ־סְעָר֣וֹת בַּחֲמָתִ֔י וְגֶ֥שֶׁם שׁוֹטֵ֛ף בְּאַפִּ֖י יִֽהְיֶ֑ה וְאַבְנֵי֙ ה. י ול חט
14 אֶלְגָּבִ֔ישׁ בְּחֵמָ֖ה לְכַלֹּֽתָה[b]׃ 14 וְהָרַסְתִּי֙ אֶת־הַקִּ֔יר אֲשֶׁר־טַחְתֶּ֖ם טָ֑פֵל ל. ל וחט. יא ס״פ בסיפ
וְהִגַּעְתִּ֥יהוּ אֶל־הָאָ֖רֶץ וְנִגְלָ֣ה יְסוֹדֽוֹ[a] וְנָפְלָ֗ה וּכְלִיתֶם֙[a] בְּתוֹכָ֔הּ וִֽידַעְתֶּ֖ם ל
15 כִּי־אֲנִ֥י יְהוָֽה׃ 15 וְכִלִּיתִ֤י אֶת־חֲמָתִי֙ בַּקִּ֔יר וּבַטָּחִ֖ים אֹתוֹ֑ תָּפֵל֙ וְאֹמַ֣ר[a]
16 לָכֶ֗ם אֵ֚ין[b] הַקִּ֔יר וְאֵ֖ין הַטָּחִ֑ים אֹתֹֽו׃ 16 נְבִיאֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל הַנִּבְּאִ֥ים[a] אֶל־[b] יא[15] ס״מ אין ואין וכל ר״פ דכות ב מ ב. יג[15] וכל עזרא דכות ב מ א
יְרוּשָׁלִַ֔ם וְהַחֹזִ֥ים לָ֖הּ חָזוֹן֙ שָׁל֣וֹם וְאֵ֣ין שָׁל֔וֹם נְאֻ֖ם אֲדֹנָ֥י[d] יְהוִֽה׃ ס ח חט[13]. ה[7]. ח חט[13]
17 וְאַתָּ֣ה ׀ בֶּן־אָדָ֗ם שִׂ֤ים פָּנֶ֙יךָ֙ אֶל־[a]בְּנ֣וֹת עַמֶּ֔ךָ הַמִּתְנַבְּא֖וֹת מִלִּבָּ֑ן כג בסיפ. ג[14]
18 וְהִנָּבֵ֥א עֲלֵיהֶֽן׃ 18 וְאָמַרְתָּ֞ כֹּה־אָמַ֣ר | אֲדֹנָ֗י[a] יְהוִה֮ הוֹי֒ לְמִתְפָּרוֹת ז וכל כלית דכות[15]. ל
כְּסָתוֹת֙ עַל | כָּל־אַצִּ֣ילֵי יָדַ֔י[b] וְעֹשׂ֥וֹת הַמִּסְפָּחוֹת֙ עַל־[c]רֹ֣אשׁ כָּל־קוֹמָ֔ה ל. ג[10]. כב[16]
לְצוֹדֵ֖ד נְפָשׁ֑וֹת הַנְּפָשׁ֣וֹת[d] תְּצוֹדְדָ֔נָה לְעַמִּ֖י וּנְפָשׁ֥וֹת[e] תְּחַיֶּֽינָה׃ ל. ל. ל
19 וַתְּחַלְּלֻ֨נָה אֹתִ֜י אֶל־[a]עַמִּ֗י בְּשַׁעֲלֵ֤י שְׂעֹרִים֙ וּבְפִתֻּ֣תֵי לֶ֔חֶם לְהָמִ֖ית ל. ד[17]. ל
נְפָשׁ֣וֹת אֲשֶׁר֮ לֹא־תְמוּתֶ֣נָה וּלְחַיּ֣וֹת נְפָשׁ֗וֹת אֲשֶׁ֤ר לֹא־תִֽחְיֶ֙ינָה֙ בְּכַזַּבְּכֶ֣ם ל. ל. ל. ל
לְעַמִּ֑י[b] שֹׁמְעֵ֖י כָּזָֽב׃ 20 לָכֵ֕ן כֹּ֥ה אָמַ֖ר | אֲדֹנָ֣י[a] יְהוִ֑ה הִנְנִ֤י אֶל־[b] יא בטע בסיפ[18]. כט
כִּסְּתוֹתֵיכֶ֙ן֙ אֲשֶׁ֣ר אַתֶּ֔ן מְצוֹדְדוֹת֙ שָׁ֔ם[c] אֶת־הַנְּפָשׁ֖וֹת לְפָרְחֹ֑ות[d] ל. ל. ב. ב
וְקָרַעְתִּי֙ אֹתָ֔ם מֵעַ֖ל זְרֹעֹתֵיכֶ֑ם[e] וְשִׁלַּחְתִּי֙ אֶת־הַנְּפָשׁ֣וֹת אֲשֶׁ֔ר אַתֶּ֖ם כה חט בסיפ
21 מְצוֹדְדוֹת֙ [f]אֶת־נְפָשִׁ֔ים[f] לְפָרְחֹֽת[g]׃ 21 וְקָרַעְתִּי֙ אֶת־מִסְפְּחֹתֵיכֶ֔ם[a] ב. ב
וְהִצַּלְתִּי֙ אֶת־עַמִּ֔י מִיֶּדְכֶ֑ן וְלֹא־יִהְי֥וּ עֹ֛וד בִּֽידֵכֶ֖ן לְמִצּוֹדָ֑ה וִֽידַעְתֶּ֖ן כִּ֥י־ ל. ב. ב ס״פ בסיפ

[7]Mm 2627. [8]Mm 2034. [9]Mm 2930. [10]Mp sub loco. [11]Mm 1269. [12]Mm 2682. [13]Mm 1614. [14]Mm 2820. [15]Mm 1197. [16]Mm 1104. [17]Mm 364. [18]Mm 2912.

9 [c] G 3 pl ‖ [d] > V[P] pc Mss G*, add ‖ **10** [a] G(ΣV) *καὶ αὐτοί*, frt l וְהֻמָּה ‖ **11** [a] > GΣ, dl (dttg) ‖ [b] prb l c pc Mss G וְה׳ ‖ [c] G(V) *καὶ δώσω*, sed prb dl אתנה et cj ו c vb sq ‖ [d] l תְּבָקֵעַ cf G *ῥαγήσεται* ‖ **13** [a] > G*, add ‖ [b] prp תְּפַלְּנָה cf 11 ‖ **14** [a–a] add? ‖ **15** [a] ΣT pass, l וַיֵּאָמֵר cf 12 ‖ [b] l אַיֵּה, וְאַיֵּה cf S et 12 ‖ **16** [a] sic L, mlt Mss Edd הַנִּ׳ ‖ [b] = עַל ‖ [c] > Ms G ‖ [d] > G*, add ‖ **17** [a] = עַל ‖ **18** [a] > G*, add ‖ [b] pc Mss ΣT יַדַּיִם; Gσ′(V) *χειρός*, prb l יָד ‖ [c] V[P] pc Mss GS + כָּל ‖ [d] prb l הַנִּ׳ interrogativum cf T ‖ [e] > G ‖ **19** [a] – עַל ‖ [b] G(Σ) *λαῷ* ‖ **20** [a] > G*, add ‖ [b] = עַל ‖ [c] > 2 Mss Arm Hier, frt l בָּם cf ΣTV ‖ [d] > G*Σ, add ‖ [e] l הם– ‖ [f–f] l אֹתָן חָפְשִׁים ‖ [g] prb add ‖ **21** [a] l כן–.

לֹ֣כֵן אֱמֹ֗ר אֲלֵיהֶם֙ כֹּֽה־אָמַ֣ר אֲדֹנָ֔י יְהוִה֙ הִשְׁבַּ֣תִּי אֶת־הַמָּשָׁ֣ל הַזֶּ֔ה 23
וְלֹא־יִמְשְׁלוּ֥ אֹת֛וֹ עוֹ֖ד בְּיִשְׂרָאֵ֑ל כִּ֣י אִם־דַּבֵּ֤ר אֲלֵיהֶם֙ קָרְב֣וּ הַיָּמִ֔ים 24
וּדְבַ֖ר כָּל־חָזֽוֹן׃ כִּ֣י לֹ֗א יִהְיֶ֤ה עוֹד֙ כָּל־חֲזָ֣ון שָׁ֔וְא וּמִקְסָ֖ם חָלָ֑ק 25
בְּתוֹךְ֙ בֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֔ל׃ כִּֽי־אֲנִ֣י יְהוָ֗ה אֲדַבֵּר֙ אֵ֣ת אֲשֶׁ֣ר אֲדַבֵּ֔ר דָּבָ֖ר 26
וְיֵעָשֶׂ֑ה לֹ֣א תִמָּשֵׁ֔ךְ עוֹד֙ כִּ֣י בִימֵיכֶ֔ם בֵּ֥ית הַמֶּ֖רִי אֲדַבֵּ֣ר דָּבָ֑ר וַעֲשִׂיתִֽיו 27
נְאֻ֖ם אֲדֹנָ֥י יְהוִֽה׃ פ וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃ בֶּן־אָדָ֗ם 28
הִנֵּ֤ה בֵית־יִשְׂרָאֵל֙ אֹמְרִ֔ים הֶחָזֹ֥ון אֲשֶׁר־הֽוּא֙ חֹזֶ֔ה לְיָמִ֖ים רַבִּ֑ים וְלְעִתִּ֥ים רְחוֹקֹ֖ות הוּא֙ נִבָּֽא׃ 29
לָכֵ֗ן אֱמֹר֙ אֲלֵיהֶ֔ם כֹּֽה־אָמַ֖ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֑ה לֹֽא־תִמָּשֵׁ֣ךְ עוֹד֙ כָּל־דְּבָרַ֔י אֲשֶׁ֥ר אֲדַבֵּ֖ר דָּבָ֑ר וְיֵעָשֶׂ֔ה נְאֻ֖ם אֲדֹנָ֥י 30
יְהוִֽה׃ ס

13 1 וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃ 2 בֶּן־אָדָ֗ם הִנָּבֵ֤א אֶל־נְבִיאֵי֙ 13
יִשְׂרָאֵ֣ל הַנִּבָּאִ֔ים וְאָמַרְתָּ֖ לִנְבִיאֵ֣י מִלִּבָּ֑ם שִׁמְעוּ֙ דְּבַר־יְהוָֽה׃ 3 כֹּֽה 3
אָמַ֥ר אֲדֹנָ֖י יְהוִ֑ה הוֹי֙ עַל־הַנְּבִיאִ֣ים הַנְּבָלִ֔ים אֲשֶׁ֥ר הֹלְכִ֖ים אַחַ֣ר
רוּחָ֑ם וְלִבְלִתִּ֥י רָאֽוּ׃ 4 כִּשְׁעָלִ֖ים בָּחֳרָבֹ֥ות נְבִיאֶ֖יךָ יִשְׂרָאֵ֣ל הָיֽוּ׃ 4
לֹ֣א עֲלִיתֶ֗ם בַּפְּרָצֹות֙ וַתִּגְדְּר֣וּ גָ֔דֵר עַל־בֵּ֥ית יִשְׂרָאֵ֖ל לַעֲמֹ֣ד בַּמִּלְחָמָ֑ה 5
בְּיֹ֖ום יְהוָֽה׃ 6 חָזֹ֤ו שָׁוְא֙ וְקֶ֣סֶם כָּזָ֔ב הָאֹמְרִ֖ים נְאֻ֣ם־יְהוָ֑ה וַיהוָ֖ה לֹ֥א 6
שְׁלָחָ֛ם וַיְחַלּ֥וּ לְקַיֵּ֖ם דָּבָֽר׃ 7 הֲלֹוא֩ מַחֲזֵה־שָׁ֨וְא֜ חֲזִיתֶ֗ם וּמִקְסַם־כָּזָב֙ 7
נְאֻ֣ם אֲדֹנָ֔י יְהוִ֖ה לֵ֑ן דַּבֶּ֖רְכֶם שָׁ֥וְא וַחֲזִיתֶ֖ם כָּזָֽב לָכֵ֛ן כֹּֽה־ 8
אָמַ֥ר אֲדֹנָ֖י יְהוִ֑ה יַ֚עַן דַּבֶּרְכֶם שָׁוְא֙ וַחֲזִיתֶ֣ם כָּזָ֔ב לָכֵ֕ן הִנְנִ֖י אֲלֵיכֶ֑ם
נְאֻ֖ם אֲדֹנָ֥י יְהוִֽה׃ 9 וְהָיְתָ֤ה יָדִי֙ אֶל־הַנְּבִיאִ֔ים הַחֹזִ֥ים שָׁוְא֖ וְהַקֹּסְמִ֣ים 9

[17]Mm 2912. [18]Mm 2813. [19]Mm 3648. [20]Mm 2819. Cp 13 [1]Mm 2860. [2]Mm 1440. [3]Mm 324. [4]Mm 2459. [5]Mm 3527. [6]Mp sub loco.

23 [a] > G*, add ‖ [b] l c pc Mss G^{BOL} וְהִ ‖ [c] G^{L} σ′ *καὶ (ὁ) καιρός*, S *wnhw'*; prp וּבָא, al וְנָבֹר ‖ **24** [a] pc Mss חָזוּ ‖ [b] pc Mss ומקסם ‖ [c] mlt Mss Edd GSTMss ע בְּנֵי cf 3,1[b] ‖ **25** [a] huc tr ׳ cf 28 ‖ [b–b] G *λαλήσω καὶ ποιήσω*, prp וְדִבֶּר וְעָשָׂה; l וְלֹוז cf 28 ‖ [c] Vrs pr cop ‖ [d] G(S) *μηκύνω* ‖ [e] > G*, add ‖ **28** [a] > Ms G*, add ‖ [b–b] cf 25[b–b] ‖ [c] > G*, add ‖ **Cp 13,2** [a] = עַל ‖ [b] l הַנִּבָּא (cf G) aut huc tr ex v b מלבם (et dl לנביאי) ‖ [c–c] G *πρὸς αὐτούς*, frt l אליהם cf [b] ‖ **3** [a] > G*, add ‖ [b–b] G *τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν* (cf 2), frt recte ‖ **4** [a] > Ms G*, add? ‖ **5** [a] GSTMss ע sg, l בְּפֶרֶץ ut 22,30 ‖ **6** [a] G(T) *βλέποντες* = חֹזֵי? ‖ [b] G(T) *μαντεύομενοι* = קֹסְמֵי? prb l קֹסֵמוּ ‖ **7** [a–a] > G*, add ‖ **8** [a] G + *εἶπον* cf 7,2[a] ‖ [b] > G*, add ‖ [c] = עַל ‖ [d] > Ms G*, add ‖ **9** [a] G *καὶ ἐκτενῶ*, l וְנָטִיתִי ut 14,9.13 ‖ [b] = עַל.

יא בטע בסים[17]. יח[18].
יב בטע בסים
יח. ב. יג[19]
ל[20]
ג. ב. ל
ל
יא בטע בסים[17]. יח[18]
ל מל.
ג. ב
ו ה מנה בסים
ל
ג מל[2]. ב
ה ר״ם בסים. ל. ל. יג[3]
וכל מלכים ישעיה וירמיה וכות ב מ יא
ד בסים[4]
נ[5]. ב
ב. ד בסים[6].
כג בטע בסים. בט
ל[6]
ב חד חס וחד מל
מז פסוק לא לא לא.
ל בסים. ד. ח

וּבְעֶרֶב חָתַרְתִּי־לִי בַּקִּיר בְּיָד[b] בָּעַלְטָה[c] הוֹצֵאתִי[d] עַל־כָּתֵף נָשָׂאתִי ד[4].ג.ד[5].יט
8 לְעֵינֵיהֶם׃ פ 8 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי בַּבֹּקֶר לֵאמֹר׃ 9 בֶּן־אָדָם ל
9 הֲלֹא אָמְרוּ אֵלֶיךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בֵּית הַמֶּרִי מָה אַתָּה עֹשֶׂה׃ 10 אֱמֹר חס בסיע. ד[6]
אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוָה הַנָּשִׂיא[b] הַמַּשָּׂא[c] הַזֶּה בִּירוּשָׁלַ͏ִם[d] וְכָל־ ט.יב[7]
11 בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־הֵמָּה בְתוֹכָם׃ 11 אֱמֹר אֲנִי מוֹפֵתְכֶם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי ל
12 כֵּן יֵעָשֶׂה לָהֶם בְּגוֹלָה בַּשִּׁבְיָ יֵלֵכוּ׃ 12 וְהַנָּשִׂיא אֲשֶׁר־בְּתוֹכָם אֶל־[a] לו[8].ל.ל
כֶּתֶף יִשָּׂא בָּעַלְטָה וְיֵצֵא[b] בַּקִּיר יַחְתְּרוּ[c] לְהוֹצִיא[d] בּוֹ פָּנָיו יְכַסֶּה יַעַן[e] לז.ג.ג רפ[9]
13 אֲשֶׁר לֹא־יִרְאֶה[f] לַעַיִן הוּא[g] אֶת־הָאָרֶץ׃ 13 וּפָרַשְׂתִּי אֶת־רִשְׁתִּי עָלָיו ב חד פת וחד קמ[10]
וְנִתְפַּשׂ בִּמְצוּדָתִי וְהֵבֵאתִי אֹתוֹ בָּבֶלָה אֶרֶץ כַּשְׂדִּים וְאוֹתָהּ לֹא־יִרְאֶה כט
14 וְשָׁם יָמוּת׃ 14 וְכָל אֲשֶׁר סְבִיבֹתָיו עֶזְרָתֹה[a] וְכָל־אֲגַפָּיו אֲזָנֶהָ לְכָל־ ר״ם וכל ו״ם וכל. עזרו[a] ק ול בליש. ג[11]
15 רוּחַ וְחֶרֶב אָרִיק אַחֲרֵיהֶם׃ 15 וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בַּהֲפִיצִי אוֹתָם ד. ד בטע ר״פ בסיע
16 בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִי אוֹתָם בָּאֲרָצוֹת׃ 16 וְהוֹתַרְתִּי מֵהֶם אַנְשֵׁי מִסְפָּר מֵחֶרֶב ב ור״פ
מֵרָעָב[a] וּמִדֶּבֶר לְמַעַן יְסַפְּרוּ אֶת־כָּל־תּוֹעֲבֹתֵיהֶם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ[b] ג מל.יב[12]
שָׁם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ פ
17 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 18 בֶּן־אָדָם לַחְמְךָ בְרַעַשׁ
19 תֹּאכֵל וּמֵימֶיךָ בְרָגְזָה וּבִדְאָגָה[a] תִּשְׁתֶּה׃ 19 וְאָמַרְתָּ אֶל־עַם הָאָרֶץ יז[13].ל[14].ל
כֹּה־אָמַר[a] אֲדֹנָי[a] יְהוִה לְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם אֶל[b]־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לַחְמָם ח
בִּדְאָגָה יֹאכֵלוּ וּמֵימֵיהֶם בְּשִׁמָּמוֹן יִשְׁתּוּ לְמַעַן תֵּשַׁם אַרְצָהּ[c] מִמְּלֹאָהּ[d] ל. ב חד קמ[15] וחד פת.ג[16]
20 מֵחֲמַס כָּל־הַיֹּשְׁבִים בָּהּ׃ 20 וְהֶעָרִים הַנּוֹשָׁבוֹת תֵּחָרַבְנָה וְהָאָרֶץ
שְׁמָמָה תִּהְיֶה וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ פ יא ס״פ בסיע
21 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 22 בֶּן־אָדָם מָה־הַמָּשָׁל הַזֶּה
לָכֶם עַל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יַאֲרְכוּ הַיָּמִים וְאָבַד כָּל־[a]חָזוֹן׃ א בסיע

[4]Mm 2812. [5]Mp sub loco. [6]Mm 2813. [7]Mm 1447. [8]Mm 210. [9]Mm 2814. [10]Mm 2815. [11]Mm 2816. [12]Mm 2938. [13]Mm 787. [14]Mm 532. [15]Mm 2817. [16]Mm 2818.

7 [b] > Ms G*, add? || [c] GSV pr cop cf 6[a] || [d] l יָצָאתִי cf Vrs et 5[a] || **10** [a] > Ms G*, add || [b] pr σ′ *περί* T *'l* V *super*, prb l עַל־ה′ || [c] frt dl, dttg || [d] sic L, mlt Mss Edd –לָם || [e] l כה– || **12** [a] = עַל || [b] l c pc Mss GSTMss יצא || [c] GS sg, l יחתר || [d] G(S) *τοῦ ἐξελθεῖν αὐτόν*, l לְצֵאת cf 5[a] || [e] G(S) *ὅπως*, l לְמַעַן || [f] G pass, l יִרְאֶה || [g–g] add || **14** [a] l עֹזְרָיו cf GST || **16** [a] nonn Mss Edd GSV ומ′ || **18** [a] add? || **19** [a] > Ms G*, add || [b] = עַל || [c] pc Mss Ed אַרְצָם, G(ST) *ἡ γῆ* = הָאָרֶץ? || [d] Ms G ומלואה, frt l || **22** [a] > Ms G*.

17 [a] לָכֵן֙ אֱמֹ֣ר [b] כֹּֽה־אָמַ֣ר אֲדֹנָ֔י [c] יְהוִ֔ה וְקִבַּצְתִּ֖י אֶתְכֶ֑ם [d] מִן־הָֽעַמִּ֣ים 17
וְאָסַפְתִּ֤י אֶתְכֶם֙ [d] מִן־הָאֲרָצ֔וֹת אֲשֶׁ֥ר נְפֻצֽוֹתֶ֖ם [e] בָּהֶ֑ם וְנָתַתִּ֥י לָכֶ֛ם [f] אֶת־
אַדְמַ֥ת יִשְׂרָאֵ֖ל׃ 18 [a] וּבָ֣אוּ־שָׁ֔מָּה וְהֵסִ֖ירוּ אֶת־כָּל־שִׁקּוּצֶ֑יהָ וְאֶת־כָּל־ 18
תּוֹעֲבֹתֶ֖יהָ מִמֶּֽנָּה׃ 19 וְנָתַתִּ֥י לָהֶ֖ם [a] לֵ֣ב אֶחָ֑ד וְר֤וּחַ חֲדָשָׁה֙ אֶתֵּ֣ן 19
בְּקִרְבְּכֶ֔ם [b] וַהֲסִרֹתִ֛י לֵ֥ב הָאֶ֖בֶן מִבְּשָׂרָ֑ם וְנָתַתִּ֥י לָהֶ֖ם לֵ֥ב בָּשָֽׂר׃ 20 לְמַ֣עַן ס
בְּחֻקֹּתַ֣י יֵלֵ֔כוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַ֥י יִשְׁמְר֖וּ וְעָשׂ֣וּ אֹתָ֑ם וְהָי֤וּ־לִי֙ לְעָ֔ם וַאֲנִ֖י אֶהְיֶ֥ה
לָהֶ֖ם לֵאלֹהִֽים׃ 21 [a] וְאֶל־[b] לֵ֞ב שִׁקּוּצֵיהֶ֤ם וְתוֹעֲבֹתֵיהֶם֙ לִבָּ֣ם הֹלֵ֔ךְ

17 [a] 17 add ‖ [b] > pc Mss $G^{A\,233}$S, add? cf 16 ‖ [c] > G*, add ‖ [d] G *αὐτούς*, l מ cf [a] ‖ [e] G *διέσπειρα αὐτούς*, l מ cf [a] ‖ [f] G *αὐτοῖς*, l מ cf [a] ‖ **18** [a] 18 add ad 17 ‖ **19** [a] G *ἑτέραν* = אַחֵר; prb l c pc Mss ST חָדָשׁ cf 18,31 36,26 ‖ [b] l c Or mlt Mss Edd GS T^{Mss}ע בקרבם ‖ **21** [a] 21 add ‖ [b–b] crrp; prp וְאֵלֵּה אַחֲרֵי ‖ [c] > G*, add ‖ **24** [a–a] G (S) *καὶ ἀνέβην ἀπό*, l מ ‖ **Cp 12,2** [a] l c nonn Mss GST^{Mss}ע וְאֶ ‖ **3** [a] > G*, dl (dttg) ‖ **4** [a] > G*S ‖ **5** [a] l וְיָצָאתָ cf Vrs et 6^{b} 7^{d} 12^{b} ‖ **6** [a] GS pr cop cf 7^{c} ‖ [b] l תֵּצֵא cf Gθ′ST et 5^{a} ‖ **7** [a–a] G *κατὰ πάντα, ὅσα ἐνετείλατό μοι, καί* cf SV.

16 Mm 1123. 17 Mm 3661. 18 Mm 2855. 19 Mp sub loco. 20 Mm 1902. 21 Mm 2876. 22 Mm 2364. 23 Mm 1342. Cp 12 1 Mm 294. 2 Mp sub loco. 3 Mm 2811.

ב בסוף ר״פ. יב בסוף בסיפ. ל
ג. ל
ג מל
ה פסוק בסיפ
ס חס בסיפ וכל אוריות דכות ב מ א. כה חס בסיפ
ל. ג מל
ח. מג
ג. כח
ל. ד
ב. ג. ח וכל שמואל דכות ב מ ה רוח יי
ל
12 1 וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃ 2 בֶּן־אָדָ֕ם בְּתוֹךְ֙ בֵּ֣ית־הַמֶּ֔רִי 12
אֲשֶׁ֥ר עֵינַ֖יִם לָהֶ֣ם לִרְא֑וֹת וְלֹ֣א רָא֔וּ [a] אָזְנַ֖יִם לָהֶ֥ם לִשְׁמֹ֖עַ
וְלֹ֣א שָׁמְע֑וּ כִּ֥י בֵית־מְרִ֖י הֵֽם׃ 3 וְאַתָּ֣ה בֶן־אָדָ֗ם עֲשֵׂ֤ה לְךָ֙ כְּלֵ֣י גוֹלָ֔ה
וְגֻלֵ֖ית [a] יוֹמָ֑ם לְעֵינֵיהֶ֗ם וְגָלִ֙יתָ֙ מִמְּקוֹמְךָ֔ אֶל־מָק֥וֹם אַחֵ֖ר לְעֵינֵיהֶ֑ם
אוּלַ֥י יִרְא֛וּ כִּ֥י בֵית־מְרִ֥י הֵ֖מָּה׃ 4 וְהוֹצֵאתָ֨ כֵלֶ֜יךָ כִּכְלֵ֣י גוֹלָ֗ה יוֹמָם֙
לְעֵינֵיהֶ֔ם וְאַתָּ֥ה תֵצֵ֛א בָּעֶ֖רֶב לְעֵינֵיהֶ֑ם [a] כְּמוֹצָ֥אֵי גוֹלָֽה׃ 5 לְעֵינֵיהֶ֖ם
חֲתָר־לְךָ֣ בַקִּ֑יר וְהוֹצֵאתָ֥ [a] בּ֖וֹ׃ 6 לְעֵינֵיהֶ֗ם עַל־[b] כָּתֵף֙ תִּשָּׂ֣א בָעֲלָטָ֔ה [a]
תּוֹצִ֔יא [b] פָּנֶ֖יךָ תְּכַסֶּ֑ה וְלֹ֣א תִרְאֶ֔ה אֶת־הָאָ֖רֶץ כִּי־מוֹפֵ֥ת נְתַתִּ֖יךָ לְבֵ֥ית
יִשְׂרָאֵֽל׃ 7 [a] וָאַעַשׂ֙ כֵּ֣ן [a] כַּאֲשֶׁ֣ר צֻוֵּ֔יתִי [a] כֵּלַ֗י הוֹצֵ֤אתִי כִּכְלֵי֙ גוֹלָ֔ה יוֹמָ֖ם

16 Mm 1123. 17 Mm 3661. 18 Mm 2855. 19 Mp sub loco. 20 Mm 1902. 21 Mm 2876. 22 Mm 2364. 23 Mm 1342. Cp 12 1 Mm 294. 2 Mp sub loco. 3 Mm 2811.

בְּתוֹכָם אֶת־יַאַזַנְיָה בֶן־עַזֻּר וְאֶת־פְּלַטְיָהוּ בֶן־בְּנָיָהוּ שָׂרֵי הָעָם׃ פ
2 וַיֹּאמֶר[a] אֵלַי בֶּן־אָדָם אֵלֶּה הָאֲנָשִׁים הַחֹשְׁבִים אָוֶן וְהַיֹּעֲצִים עֲצַת־
3 רָע בָּעִיר הַזֹּאת׃ 3 הָאֹמְרִים לֹא בְקָרוֹב בְּנוֹת בָּתִּים הִיא הַסִּיר
4 5 וַאֲנַחְנוּ הַבָּשָׂר׃ 4 לָכֵן הִנָּבֵא עֲלֵיהֶם הִנָּבֵא בֶן־אָדָם׃ 5 וַתִּפֹּל עָלַי
רוּחַ יְהוָה[a] וַיֹּאמֶר אֵלַי אֱמֹר[b] כֹּה־אָמַר יְהוָה כֵּן אֲמַרְתֶּם בֵּית יִשְׂרָאֵל
6 וּמַעֲלוֹת[c] רוּחֲכֶם אֲנִי יָדַעְתִּיהָ׃[d] 6 הִרְבֵּיתֶם חַלְלֵיכֶם בָּעִיר הַזֹּאת
7 וּמִלֵּאתֶם חוּצֹתֶיהָ חָלָל׃ פ 7 לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה חַלְלֵיכֶם
אֲשֶׁר שַׂמְתֶּם בְּתוֹכָהּ הֵמָּה הַבָּשָׂר וְהִיא הַסִּיר וְאֶתְכֶם הוֹצִיא[b] מִתּוֹכָהּ׃
8 חֶרֶב יְרֵאתֶם וְחֶרֶב אָבִיא עֲלֵיכֶם נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה׃ 9 וְהוֹצֵאתִי
אֶתְכֶם מִתּוֹכָהּ וְנָתַתִּי אֶתְכֶם בְּיַד־זָרִים וְעָשִׂיתִי בָכֶם שְׁפָטִים׃
10 בַּחֶרֶב תִּפֹּלוּ עַל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֶשְׁפֹּט אֶתְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי׃
11 יְהוָה׃ 11 הִוא[a] לֹא־תִהְיֶה לָכֶם לְסִיר וְאַתֶּם תִּהְיוּ[b] בְתוֹכָהּ לִבְשָׂר
12 אֶל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֶשְׁפֹּט אֶתְכֶם׃ 12 וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה[a] אֲשֶׁר
בְּחֻקַּי לֹא הָלַכְתֶּם וּמִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם וְכִמְשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
13 סְבִיבוֹתֵיכֶם עֲשִׂיתֶם׃ 13 וַיְהִי כְּהִנָּבְאִי[a] וּפְלַטְיָהוּ בֶן־בְּנָיָה מֵת וָאֶפֹּל
עַל־פָּנַי וָאֶזְעַק קוֹל־גָּדוֹל וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי[b] יְהוִה כָּלָה[c] אַתָּה עֹשֶׂה
אֶת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל׃ פ
14 14 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 15 בֶּן־אָדָם אַחֶיךָ אַחֶיךָ[a] אַנְשֵׁי[b]
גְּאֻלָּתֶךָ[c] וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּהּ[d] אֲשֶׁר אָמְרוּ לָהֶם יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם
16 רַחֲקוּ[e] מֵעַל יְהוָה לָנוּ הִיא[f] נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה׃ ס 16 לָכֵן

אֱמֹר[a] כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי[b] יְהוִה כִּי הִרְחַקְתִּים בַּגּוֹיִם וְכִי הֲפִיצוֹתִים
בָּאֲרָצוֹת וָאֶהְיֶה לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט בָּאֲרָצוֹת אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם׃ ס

Cp 11 [1]Mp sub loco. [2]Mm 2808. [3]Mm 2748. [4]Mm 1348. [5]Mm 2924. [6]Mm 2809. [7]Mm 1940. [8]Mm 1831. [9]Mm 2810. [10]Mm 1447. [11]Cf Mp sub loco, Mm 2264 et 2480. [12]Mm 2059. [13]Mm 2505. [14]Mm 2233. [15]Mm 2938.

2 [a] 𝔊(Ⅱ) + *κύριος* ‖ **5** [a] > 𝔊* ‖ [b] > 𝔊* ‖ [c] prp מעלת ‖ [d] prp יָדַעְתִּי ‖ **7** [a] > pc Mss 𝔊*, add ‖ [b] l c mlt Mss Edd Vrs אוציא ‖ **8** [a] > Ms 𝔊*, add ‖ **11/12** [a–a] > $\mathfrak{G}^{Bmin}$, prb add ‖ [b] 𝔊(ⅡⅤ) pr *οὐ μή* ‖ [c] = עַל ‖ [d–d] > 𝔊*, add ‖ **13** [a] pc Mss Edd בְּהִ֫ cf 𝔗 ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ [c] prb l הַכְּ (hpgr) cf 9,8 ‖ **15** [a] > pc Mss 𝔊*, dl (dttg) ‖ [b] 𝔊 pr *καί*; l גְּלוּתֵךְ ‖ [c] 𝔊(Ⅱ) *τῆς αἰχμαλωσίας σου* = גְּלוּתֵךְ, frt recte ‖ [d–d] add? ‖ [e] l רָחקוּ ‖ [f] > 𝔊* et 33,24, prb dl ‖ **16** [a] > pc Mss $\mathfrak{G}^{26}$ⅡⅭ^{Mss}Ⅴ, add? cf 17 ‖ [b] > Ⅽ𝔊*, add.

תָּחַת כַּנְפֵיהֶם׃ 9 וָאֵרְאֶה וְהִנֵּה אַרְבָּעָה אוֹפַנִּים אֵצֶל הַכְּרוּבִים אוֹפַן 9
ז 11 אֶחָד אֵצֶל הַכְּרוּב אֶחָד [a]וְאוֹפַן אֶחָד אֵצֶל הַכְּרוּב אֶחָד [a]וּמַרְאֵה
הָאוֹפַנִּים כְּעֵין אֶבֶן תַּרְשִׁישׁ׃ 10 וּמַרְאֵיהֶם דְּמוּת אֶחָד [a]לְאַרְבַּעְתָּם 10
ד כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפָן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן׃ 11 בְּלֶכְתָּם אֶל־[a]אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם 11
לו יֵלֵכוּ לֹא[a] יָסֻבּוּ בְּלֶכְתָּם כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִפְנֶה הָרֹאשׁ אַחֲרָיו[b] יֵלֵכוּ
ל. ל חס [c]לֹא יָסֻבּוּ בְּלֶכְתָּם׃ 12 [a]וְכָל־[b]בְּשָׂרָם וְגַבֵּיהֶם[b] [c]וִידֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם 12
כל כת כן . כת . ל . פלג12 וְהָאוֹפַנִּים[c] מְלֵאִים[d] עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּם אוֹפַנֵּיהֶם[c]׃ 13 לָאוֹפַנִּים 13
ו . יב ח מנה קמ . ל לָהֶם קוֹרָא הַגַּלְגַּל בְּאָזְנָי׃ 14 [a]וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד [b]הָאֶחָד פְּנֵי 14
יא הַכְּרוּב[c] וּפְנֵי[d] הַשֵּׁנִי פְּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פְּנֵי אַרְיֵה וְהָרְבִיעִי פְּנֵי־נָשֶׁר׃
15
ב . ב 15 [a]וַיֵּרָמּוּ הַכְּרוּבִים הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי בִּנְהַר־כְּבָר׃ 16 16 וּבְלֶכֶת
ב הַכְּרוּבִים יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם וּבְשָׂאֵת הַכְּרוּבִים אֶת־כַּנְפֵיהֶם
ב13 . ג בנביא לָרוּם מֵעַל הָאָרֶץ לֹא־יָסֻבּוּ הָאוֹפַנִּים גַּם־הֵם מֵאֶצְלָם׃ 17 בְּעָמְדָם 17
ל יַעֲמֹדוּ וּבְרוֹמָם יֵרוֹמּוּ אוֹתָם[a] כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּהֶם׃ 18 וַיֵּצֵא כְּבוֹד 18
מג יְהוָה [a]מֵעַל מִפְתַּן[a] הַבַּיִת וַיַּעֲמֹד עַל־הַכְּרוּבִים׃ 19 וַיִּשְׂאוּ הַכְּרוּבִים 19
ב אֶת־כַּנְפֵיהֶם וַיֵּרֹמּוּ מִן־הָאָרֶץ לְעֵינָי[a] בְּצֵאתָם וְהָאוֹפַנִּים[a] לְעֻמָּתָם
ד 14 וַיַּעֲמֹד[b] פֶּתַח שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הַקַּדְמוֹנִי וּכְבוֹד אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם
ג ר״ם 15 . כת 14 . ב מִלְמָעְלָה׃ 20 הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בְּנְהַר־ 20
ג 16 . ל כְּבָר וָאֵדַע כִּי כְרוּבִים הֵמָּה׃ 21 אַרְבָּעָה[a] אַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד 21
וְאַרְבַּע[b] כְּנָפִים לְאֶחָד וּדְמוּת יְדֵי אָדָם תַּחַת כַּנְפֵיהֶם׃ 22 וּדְמ֫וּת 22
י . ג ב מל וחד חס 17 פְּנֵיהֶם הֵמָּה הַפָּנִים אֲשֶׁר רָאִיתִי[a] עַל־נְהַר־כְּבָר מַרְאֵיהֶם[b] וְאוֹתָם[c]
אִישׁ אֶל־עֶבְרַ פָּנָיו יֵלֵכוּ׃
ד מל 11 1 וַתִּשָּׂא אֹתִי רוּחַ וַתָּבֵא אֹתִי אֶל־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הַקַּדְמוֹנִי
ד מל . ז חס מאה . ל הַפֹּנֶה קָדִימָה וְהִנֵּה בְּפֶתַח הַשַּׁעַר עֶשְׂרִים[a] וַחֲמִשָּׁה אִישׁ וָאֶרְאֶה

11 Mm 539. 12 Cf Mp sub loco et Mm 3661. 13 Mm 2806. 14 Mm 2364. 15 Mm 2809. 16 Mm 2642. 17 Mm 2807.

9 [a–a] > 𝔊*𝔖 ‖ 10 [a] cf 1,16 ‖ 11 [a] pc Mss Edd 𝔖𝔗^{Mss}𝔙 וְלֹא ‖ [b] 𝔊 *ἡ μία* – הָאֶחָד ‖ [c] pc Mss Edd 𝔊𝔖𝔗^{Mss}𝔙 וְלֹא ‖ 12 [a–a] > 𝔊*, add ‖ [b] l וגבתם cf 1,18 ‖ [c–c] add ‖ [d] l מלאות ‖ [e] add ‖ 14 [a] 14 > 𝔊*, add ‖ [b] prp פָּנָיו aut dl ‖ [c] prp שׁוֹר cf 1,10 ‖ [d] prp וּפָנָיו aut dl ‖ 15 [a] 15 add ‖ 17 [a] l אֹתָם; 𝔖 + nonn vb ‖ 18 [a–a] 𝔊 *ἀπό* · מִן; על מפתן() add ‖ 19 [a–a] 𝔖𝔙 tr cop (וב׳ הא׳), l וַיֹּרֻמּוּ ‖ [b] 𝔊𝔖 pl, frt recte ‖ 21 [a] > 𝔊*𝔙, dl (dttg) ‖ [b] 𝔊* *ὀκτώ* ‖ 22 [a] 𝔊 + *ὑποκάτω τῆς δόξης θεοῦ Ισραηλ* ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ [c] 𝔊 *καὶ αὐτά* = וְהֵמָּ(ה), an = וַיֹּרֻמּוּ? 𝔙 *et impetus* – וְאוֹתָם; prp וּבְצֵאתָם vel וּבְלֶכְתָּם ‖ Cp 11,1 [a] 𝔊 *ὡς εἴκοσι* cf 8,16; 1 וַיֹּרֻמּוּ.

7 וַיָּחֵלּוּ בְּאַנְשֵׁים הַזְּקֵנִים[b] אֲשֶׁר לִפְנֵי הַבָּיִת׃ 7 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם טַמְּאוּ ד. ג
אֶת־הַבַּיִת וּמַלְאוּ אֶת־הַחֲצֵרוֹת[a] חֲלָלִים[b] צְאוּ וְיָצְאוּ וְהִכּוּ[b] בָּעִיר׃ 2
ג. יא. יב. 12
8 וַיְהִי כְהַכּוֹתָם[a] וְנֶאשְׁאָר[b] אֲנִי[a] וָאֶפֹּלָה[c] עַל־פָּנַי וָאֶזְעַק וָאֹמַר אַהָהּ ל. מח. 13 כת א לא קר
אֲדֹנָי[c] יְהוִה הֲמַשְׁחִית אַתָּה אֶת כָּל־שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל בְּשָׁפְכְּךָ אֶת־ וכל בלישׁ. ג. 14. ד זוגין 15
חֲמָתְךָ עַל־יְרוּשָׁלִָם׃ 9 וַיֹּאמֶר אֵלַי עֲוֹן בֵּית־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה[a] גָּדוֹל
בִּמְאֹד[b] מְאֹד וַתִּמָּלֵא[b] הָאָרֶץ דָּמִים וְהָעִיר מָלְאָה מִשְׁפָּה[c] כִּי אָמְרוּ עָזַב ל. 16
יְהוָה אֶת־הָאָרֶץ וְאֵין יְהוָה רֹאֶה׃ 10 וְגַם־אֲנִי לֹא־תָחוֹס עֵינִי וְלֹא ל
11 אֶחְמֹל דַּרְכָּם בְּרֹאשָׁם נָתָתִי׃ 11 וְהִנֵּה הָאִישׁ לְבֻשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר ח. ג. ב מנח בלישׁ 17
כתיב אשר 18
ק
הַקֶּסֶת בְּמָתְנָיו מֵשִׁיב דָּבָר לֵאמֹר עָשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר[a] צִוִּיתָנִי׃ ס

ס ה 10 1 וָאֵרְאֶה וְהִנֵּה אֶל[a]־הָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הַכְּרֻבִים כְּאֶבֶן יב. חס וכל אוריית דכוות 2
2 סַפִּיר כְּמַרְאֵה[b] דְּמוּת כִּסֵּא נִרְאָה[c] עֲלֵיהֶם׃ 2 וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִישׁ ד. 3
לְבֻשׁ הַבַּדִּים וַיֹּאמֶר[a] בֹּא אֶל־בֵּינוֹת לַגַּלְגַּל אֶל־תַּחַת לַכְּרוּב[b] וּמַלֵּא ל. 4
חָפְנֶיךָ גַּחֲלֵי־אֵשׁ מִבֵּינוֹת לַכְּרֻבִים וּזְרֹק עַל־הָעִיר וַיָּבֹא לְעֵינָי׃ יב. חס וכל אוריית דכוות 2. יז. 3 וכל וגנותי דכוות ב. ח. א
3 וְהַכְּרֻבִים עֹמְדִים מִימִין לַבַּיִת בְּבֹאוֹ[a] הָאִישׁ וְהֶעָנָן מָלֵא אֶת־הֶחָצֵר יב. חס וכל אוריית דכוות 2. ל
4 הַפְּנִימִית׃ 4 וַיָּרָם כְּבוֹד־יְהוָה מֵעַל הַכְּרוּב[a] עַל[b] מִפְתַּן הַבַּיִת וַיִּמָּלֵא ב. 4
5 הַבַּיִת אֶת־הֶעָנָן וְהֶחָצֵר מָלְאָה אֶת־נֹגַהּ כְּבוֹד יְהוָה׃ 5 וְקוֹל כַּנְפֵי
6 הַכְּרוּבִים נִשְׁמַע עַד־הֶחָצֵר הַחִיצֹנָה כְּקוֹל אֵל־שַׁדַּי בְּדַבְּרוֹ׃ 6 וַיְהִי ב כת כן. 5
בְּצַוֹּתוֹ אֶת־הָאִישׁ לְבֻשׁ־הַבַּדִּים לֵאמֹר קַח אֵשׁ מִבֵּינוֹת לַגַּלְגַּל מִבֵּינוֹת ל
7 לַכְּרוּבִים וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד אֵצֶל הָאוֹפָן׃ 7 וַיִּשְׁלַח הַכְּרוּב[a] אֶת־יָדוֹ
ב. יב חס וכל אוריית דכוות 2
8 מִבֵּינוֹת לַכְּרוּבִים[b] אֶל־הָאֵשׁ[c] אֲשֶׁר בֵּינוֹת הַכְּרֻבִים[d] וַיִּשָּׂא[e] וַיִּתֵּן אֶל־ כ. יב חס וכל אוריית דכוות 2
8 חָפְנֵי לְבֻשׁ הַבַּדִּים[e] וַיִּקַּח וַיֵּצֵא׃ 8 וַיֵּרָא[a] לַכְּרֻבִים תַּבְנִית יַד־[b]אָדָם ל. 6

11 Mm 2389. 12 Mm 1281. 13 Mm 898. 14 Mm 2805. 15 Mm 2810. 16 Mm 109. 17 Mm 2876. 18 Cf Mm 214. Cp 10 1 Mp sub loco. 2 Mm 543. 3 Mm 405. 4 Mm 211. 5 Mm 1174. 6 Mm 1907. 7 Mm 2969. 8 Mm 2772. 9 וחד צותו Lv 7,38. 10 Mm 1227.

6 [b] > G*, add ‖ 7 [a] G τὰς ὁδούς = הַחוּצוֹת ‖ [b–b] G ἐκπορευόμενοι καὶ κόπτετε, S pwqw qṭlw; frt l (ו)הַכּוּ צְאוּ ‖ [c] > G* ‖ 8 [a–a] > G*, add ‖ [b] forma mixta; l c Q^{Or} mlt Mss וְנִשְׁאָר, non c pc Mss וָאֶשָּׁאֵר ‖ [c] > G*, add ‖ [d] > G cf 11,13 ‖ 9 [a] add? ‖ [b] G ὅτι ἐπλήσθη ‖ [c] G + καὶ ἀκαθαρσίας, l אֹהֶל ‖ 11 [a] mlt Mss Edd ut Q, l c K Vrs כַּאֲשֶׁר ‖ Cp 10,1 [a] = עַל ‖ [b] > 2 Mss G*, add ‖ [c] > G*S, add ‖ 2 [a] > Ms G* ‖ [b] G(ȘCMsA) τῶν χερουβιν, prb l לכרובים (hpgr) ‖ 3 [a] l בבוא ‖ 4 [a] G τῶν χερουβιν cf 9,3 ‖ [b] = אֶל cf 9,3 ‖ 7 [a] > G*, add ‖ [b–b] > G*, add ‖ [c–c] G εἰς μέσον τοῦ πυρός ‖ [d] mlt Mss Ed לַכְּ֫ cf 2.6.7aα ‖ [e–e] add? ‖ [f] G καὶ ἔλαβε ut v b ‖ 8 [a] G(S) καὶ εἶδον (GA ἰδού) ‖ [b] G χειρῶν = יְדֵי cf 21.

13 וַיֹּאמֶר אֵלַי עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת אֲשֶׁר־הֵמָּה עֹשִׂים׃ 13
14 וַיָּבֵא אֹתִי אֶל־פֶּתַח שַׁעַר בֵּית־יְהוָה אֲשֶׁר־אֶל־הַצָּפוֹנָה וְהִנֵּה־שָׁם 14
15 הַנָּשִׁים[a] יֹשְׁבוֹת מְבַכּוֹת אֶת־הַתַּמּוּז׃ ס 15 וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ
16 בֶן־אָדָם עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת מֵאֵלֶּה׃ 16 וַיָּבֵא אֹתִי
אֶל־חֲצַר בֵּית־יְהוָה הַפְּנִימִית וְהִנֵּה־פֶתַח הֵיכַל יְהוָה בֵּין הָאוּלָם
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ כְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה[a] אִישׁ אַחֹרֵיהֶם אֶל־הֵיכַל יְהוָה וּפְנֵיהֶם
קֵדְמָה וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִיתֶם[b] קֵדְמָה[c] לַשָּׁמֶשׁ׃ 17 וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן־
אָדָם הֲנָקֵל לְבֵית יְהוּדָה מֵעֲשׂוֹת אֶת־הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ־פֹה[a] כִּי־
מָלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ חָמָס[a] וַיָּשֻׁבוּ[b] לְהַכְעִיסֵנִי[b] וְהִנָּם[c] שֹׁלְחִים אֶת־
הַזְּמוֹרָה אֶל־אַפָּם[cd]׃ 18 וְגַם־אֲנִי אֶעֱשֶׂה[a] בְּחֵמָה לֹא־תָחוֹס עֵינִי וְלֹא 18
אֶחְמֹל[b] וְקָרְאוּ בְאָזְנַי קוֹל גָּדוֹל וְלֹא אֶשְׁמַע אוֹתָם[b]׃

9 1 וַיִּקְרָא בְאָזְנַי קוֹל גָּדוֹל לֵאמֹר קָרְבוּ פְּקֻדּוֹת הָעִיר[a] וְאִישׁ 9
כְּלִי מַשְׁחֵתוֹ בְיָדוֹ׃ 2 וְהִנֵּה שִׁשָּׁה אֲנָשִׁים[a] בָּאִים מִדֶּרֶךְ־שַׁעַר הָעֶלְיוֹן 2
אֲשֶׁר[a] מָפְנֶה[a] צָפוֹנָה וְאִישׁ כְּלִי מַפָּצוֹ בְיָדוֹ וְאִישׁ־אֶחָד בְּתוֹכָם לָבֻשׁ
בַּדִּים וְקֶסֶת הַסֹּפֵר בְּמָתְנָיו וַיָּבֹאוּ וַיַּעַמְדוּ אֵצֶל מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת׃
3 וּכְבוֹד[a] אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נַעֲלָה מֵעַל הַכְּרוּב[a] אֲשֶׁר הָיָה עָלָיו[b] אֶל־מִפְתַּן 3
הַבַּיִת וַיִּקְרָא אֶל־הָאִישׁ הַלָּבֻשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר קֶסֶת הַסֹּפֵר[c] בְּמָתְנָיו׃ ס
4 וַיֹּאמֶר יְהוָה[a] אֵלָיו[b] עֲבֹר[c] בְּתוֹךְ הָעִיר[c] בְּתוֹךְ[d] יְרוּשָׁלִַם[d] וְהִתְוִיתָ תָּו 4
עַל־מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים הַנֶּאֱנָחִים וְהַנֶּאֱנָקִים עַל כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הַנַּעֲשׂוֹת
בְּתוֹכָהּ׃ 5 וְלָאֵלֶּה אָמַר בְּאָזְנַי עִבְרוּ בָעִיר אַחֲרָיו וְהַכּוּ עַל־[a]תָּחֹס 5
עֵינְיכֶם[b] וְאַל־תַּחְמֹלוּ׃ 6 זָקֵן בָּחוּר[a] וּבְתוּלָה וְטַף וְנָשִׁים תַּהַרְגוּ 6
לְמַשְׁחִית וְעַל־כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר עָלָיו הַתָּו אַל־תִּגָּשׁוּ וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלּוּ

[16] Mm 628. [17] Mm 639. [18] Mm 651. [19] Mm 1686. [20] Mm 1597. [21] Mm 2800. [22] Mm 771. [23] Mm 2501. Cp 9 [1] Mm 2781. [2] Mm 2801. [3] Mm 2802. [4] Mp sub loco. [5] Mm 2364. [6] Mm 1931. [7] Mm 1477. [8] Mm 2803. [9] Mm 2804. [10] Mm 2926.

14 [a] G γυναῖκες = נשים? ‖ **16** [a] > 2 Mss G, frt recte ‖ [b] l c nonn Mss Vrs משתחוים ‖ [c] > G*, add ‖ **17** [a–a] prb add ‖ [b–b] > G*, add ‖ [c–c] G ὡς μυκτηρίζοντες ‖ [d] Tiq soph אפי vel אפי ‖ **18** [a] G + αὐτοῖς ‖ [b–b] > G*, add ‖ Cp 9,1 [a–a] prb add cf 2aβ ‖ **2** [a] prp פָּנָה vel פָּנָיו, al הַפֹּנֶה et dl אשר ‖ **3** [a] G* τῶν χερουβιν, sed cf 10,4 ‖ [b] G* ἐπ' αὐτῶν ‖ [c] > G cf 11 ‖ **4** [a] > G*, add ‖ [b] nonn Mss ut Q ‖ [c–c] > Ms G*, l ירושלם ‖ [d–d] add? ‖ **5** [a] mlt Mss Edd Vrs ut Q, GΣTMs pr cop ‖ [b] nonn Mss Edd Tg ut Q ‖ **6** [a] GΣ pr cop, l ובו׳.

ז בטע ר״פ בסיפ׳. ג. ה[16]
נא[17] יח מנה ר״פ. ח[18]. נג ב מנה בלוש
ד[19]. י
ג. נא[17] יח מנה ר״פ
ב[20]. ג. ט
ל. י
נ
ו כת כן
ב[21]. לד מסרס לא ולא ולא[22]. כפ[23]
יב. ג
יב. יח[1] וכל יוצר חפץ המדה דכות ב מ א
ל. ב בטע לגר[2]
ב חד מת ואחד קמ׳. נג. יח[1] וכל יוצר חפץ המדה דכות ב מ א. ב[3]
ב
ג[4]. כת[5]. ל
ל. ב
ו ר״פ[6]. אלינו חד מן ג ק כת כן. ב מסרס בתוך בתוך[7]. ל
ל. ל. ל
ג ר״פ[8]. יב. אל חד מן ג ק כת כן. ב חס[9]
עינכם ל בלוש[10]. ט
ל. ל. ל

ל. מט מל בנביא

סי׳ **8** 1 וַיְהִי | בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית בַּשִּׁשִּׁי[a] בַּחֲמִשָּׁה[b] לַחֹדֶשׁ אָנִי֙ יוֹשֵׁב בְּבֵיתִי

2 וְזִקְנֵי יְהוּדָה יוֹשְׁבִים לְפָנַי וַתִּפֹּל[c] עָלַי שָׁם[d] יַד אֲדֹנָי[e] יְהוִה׃ 2 וָאֵרְאֶה ׀ מ׳

וְהִנֵּה דְמוּת֙ כְּמַרְאֵה־[a]אֵ֔שׁ[b] מִמַּרְאֵה֙[c] מָתְנָיו֙[c] וּלְמַטָּה אֵ֔שׁ וּמִמָּתְנָיו֙

3 וּלְמַעְלָה֙ כְּמַרְאֵה־[d]זֹ֔הַר כְּעֵ֖ין[d] הַחַשְׁמַלָ֑ה׃ 3 וַיִּשְׁלַ֣ח תַּבְנִ֔ית יָ֖ד וַיִּקָּחֵ֑נִי ל

בְּצִיצִ֣ת רֹאשִׁ֔י וַתִּשָּׂאֵ֥נִי רוּחַ֙ | בֵּין־הָאָ֔רֶץ וּבֵ֥ין הַשָּׁמַ֖יִם וַתָּבֵ֣א אֹתִ֑י ד בלי׳[2]. נו

ה[3] ד מנח חס. ד ב מל רנ חס[4]. ד מל. נג יְרוּשָׁלַ֗מָה בְּמַרְאֹ֛ות[a] אֱלֹהִ֖ים אֶל־פֶּ֣תַח שַׁ֣עַר[b] הַפְּנִימִ֑ית[c] הַפֹּנֶ֣ה צָפֹ֔ונָה

4 אֲשֶׁר־שָׁ֗ם מֹושַׁב֙ סֵ֣מֶל הַקִּנְאָ֔ה הַמַּקְנֶ֖ה׃[de] 4 וְהִנֵּה־שָׁ֕ם כְּבֹוד[a] אֱלֹהֵ֖י כח[5]

5 יִשְׂרָאֵ֑ל כַּמַּרְאֶ֕ה אֲשֶׁ֥ר רָאִ֖יתִי בַּבִּקְעָֽה׃ 5 וַיֹּ֥אמֶר֙ אֵלַ֔י בֶּן־אָדָ֕ם שָׂא־ ח[6]. ט בטע ר״פ בסיפ[7]

נָ֥א עֵינֶ֖יךָ דֶּ֣רֶךְ֙ צָפֹ֔ונָה וָאֶשָּׂ֥א עֵינַ֛י דֶּ֖רֶךְ צָפֹונָ֑ה וְהִנֵּ֨ה מִצָּפֹ֜ון[a] לְשַׁ֣עַר ב. נג. ב. נג

נָ֗א עֵינֶיךָ֙ דֶּ֣רֶךְ צָפֹונָ֔ה וָאֶשָּׂ֥א עֵינַ֖י דֶּ֣רֶךְ צָפֹונָ֑ה וְהִנֵּ֨ה מִצָּפֹ֜ון[a] לְשַׁ֣עַר

6 הַמִּזְבֵּ֗חַ[a] סֵ֣מֶל֮ הַקִּנְאָה֒ הַזֶּ֔ה[c] בַּבֹּאָ֖הּ[b]׃ 6 וַיֹּ֥אמֶר֙ אֵלַ֔י בֶּן־אָדָ֕ם הֲרֹאֶ֥ה ל. ט בטע ר״פ בסיפ[7].

ב חד מן ה׳[9] בת מילה חס[8]. ב חד מן ה׳[9] בת מילה

מה חם ק חדה ולקר תרי׳. ג אַתָּ֣ה מָֽהֶם֮ עֹשִׂים֒ תֹּועֵבֹ֣ות גְּדֹלֹ֔ות[a] אֲשֶׁ֥ר בֵּית־יִשְׂרָאֵ֖ל[a] | עֹשִׂ֣ים פֹּ֑ה

לְרָחֳקָ֣ה מֵעַ֔ל מִקְדָּשַׁ֖י וְעֹ֣וד תָּשׁ֑וּב תִּרְאֶ֖ה תֹּועֵבֹ֥ות גְּדֹלֹֽות׃ ס כנ. ג

נא[10] יח מנח ר״פ. ב וחס[11]. ט בטע ר״פ בסיפ[7] 7 וַיָּבֵ֖א אֹתִ֣י אֶל־פֶּ֣תַח הֶחָצֵ֑ר[a] וָאֵרְאֶ֕ה וְהִנֵּ֥ה חֹ֖ר־אֶחָ֥ד בַּקִּֽיר[a]׃ 8 וַיֹּ֥אמֶר֙

אֵלַ֔י בֶּן־אָדָ֕ם חֲתָר־נָ֖א בַּקִּ֑יר[a] וָאֶחְתֹּ֥ר בַּקִּ֖יר[a] וְהִנֵּ֥ה פֶ֖תַח אֶחָֽד׃

ז בטע ר״פ בסיפ 9 וַיֹּ֥אמֶר֙ אֵלַ֔י בֹּ֖א וּרְאֵ֣ה אֶת־הַתֹּועֵבֹ֥ות הָרָעֹ֖ות[a] אֲשֶׁ֥ר הֵ֛ם עֹשִׂ֥ים פֹּֽה׃

ח[12] 10 וָאָבֹ֣וא וָאֵרְאֶ֔ה וְהִנֵּ֥ה כָל־[a]תַּבְנִ֖ית רֶ֣מֶשׂ וּבְהֵמָ֑ה[a] שֶׁ֚קֶץ וְכָל־גִּלּוּלֵ֣י

ג[13]. נ 11 בֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֔ל מְחַקֶּ֥ה[b] עַל־הַקִּ֖יר[b] סָבִ֣יב[c] סָבִ֑יב׃ | 11 וְשִׁבְעִ֣ים אִ֔ישׁ

ג מִזִּקְנֵ֖י בֵּ֣ית־יִשְׂרָאֵ֑ל וְ֠יַאֲזַנְיָהוּ בֶּן־שָׁפָ֨ן[b] עֹמֵ֤ד בְּתוֹכָם֙[a] עֹמְדִ֔ים[b] לִפְנֵיהֶ֑ם

ד[14]. ב. ד 12 וְאִ֣ישׁ מִקְטַרְתֹּ֣ו בְיָדֹ֔ו וַעֲתַ֥ר עֲנַ֖ן[c]־הַקְטֹ֣רֶת עֹלָ֑ה׃ 12 וַיֹּ֥אמֶר֙ אֵלַ֔י

הֲרָאִ֣יתָ֔ בֶּן־אָדָ֖ם אֲשֶׁ֣ר זִקְנֵ֣י בֵית־יִשְׂרָאֵ֗ל[b] עֹשִׂ֤ים בַּחֹשֶׁךְ֙[a] אִ֣ישׁ בְּחַדְרֵי֔

ב חד מל וחד חס[15] מַשְׂכִּיֹּתָ֑ו[c] כִּ֣י אֹמְרִ֗ים אֵ֚ין יְהוָה֙ רֹאֶ֣ה אֹתָ֔נוּ[d] עָזַ֥ב יְהוָ֖ה אֶת־הָאָֽרֶץ׃

Cp 8 [1] Mp sub loco. [2] Mm 923. [3] Mm 1939. [4] Mm 340. [5] Mm 2364. [6] Mm 883. [7] Mm 2943. [8] Mm 1789. [9] Mm 214. [10] Mm 639. [11] Mm 2113. [12] Mm 1825. [13] Mm 2798. [14] Mm 758. [15] Mm 2799.

Cp 8,1 [a] G ἐν τῷ πέμπτῳ μηνί ‖ [b] V^P בְּאֶחָד ‖ [c] Ms G וַתְּהִי ‖ [d] > G* ‖ [e] > G*, add ‖ **2** [a] > G* ‖ [b] G ἀνδρός, l אִישׁ ‖ [c–c] Ms G ממתניו ‖ [d–d] > G* ‖ **3** [a] pc Mss Vrs sg cf 1,1[b] ‖ [b] prb l הַשַּׁעַר cf [c] ‖ [c] > G, S dzwjt' anguli; prb add ‖ [d–d] G ἡ στήλη τοῦ κτωμένου, S qjm' qjmt' dtnn' ut 5bγ – סמל הקנאה; frt משׂם הקנה (cf G) ac סמל הקנאה var lect aut primum gl ad secundum cf etiam α′σ′θ′G^{OL} Hier ‖ [e] pc Mss Edd המקנא ‖ **4** [a] 2 Mss G + יהוה, l מ ‖ **5** [a–a] G(S) ἐπὶ τὴν πύλην τὴν πρὸς ἀνατολάς = לש׳ המזרח; prb l לַשַּׁעַר מובח ‖ [b–b] > G* ‖ [c] frt l וְזֶה ‖ **6** [a–a] > G* ‖ **7** [a–a] > G* ‖ **8** [a] > G* ‖ **9** [a] > Ms G* ‖ **10** [a–a] > G*, add ‖ [b–b] G* ἐπ' αὐτοῦ ‖ [c] > G* ‖ **11** [a–a] prb add ‖ [b–b] G* ἐν μέσῳ αὐτῶν εἱστήκει ‖ [c] > G* ‖ **12** [a] > G* ‖ [b] Vrs sg ‖ [c] G(SV) τῷ κρυπτῷ αὐτῶν, l מ ‖ [d] > G* cf 9,9.

17 כָּל־הַיָּדַיִם[a] תִּרְפֶּינָה וְכָל־בִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה מָיִם׃

ד 18 וְחָגְרוּ שַׂקִּים וְכִסְּתָה אוֹתָם פַּלָּצוּת

ע18 וְאֶל[a] כָּל־פָּנִים בּוּשָׁה וּבְכָל־רָאשֵׁיהֶם קָרְחָה׃

19 כַּסְפָּם בַּחוּצוֹת יַשְׁלִיכוּ וּזְהָבָם לְנִדָּה יִהְיֶה

מז פסוק לא לא לא [a]כַּסְפָּם וּזְהָבָם לֹא־יוּכַל לְהַצִּילָם בְּיוֹם עֶבְרַת יְהוָה[a]

ל.ל.ל נַפְשָׁם לֹא יְשַׂבֵּעוּ וּמֵעֵיהֶם לֹא יְמַלֵּאוּ

[b]כִּי־מִכְשׁוֹל עֲוֹנָם הָיָה[b]׃

ג.ג19.ב.ה.ל 20 וּצְבִי עֶדְיוֹ[a] לְגָאוֹן שָׂמָהוּ[b] וְצַלְמֵי תוֹעֲבֹתָם שִׁקּוּצֵיהֶם[c] עָשׂוּ בוֹ

[d]עַל־כֵּן נְתַתִּיו לָהֶם לְנִדָּה[d]׃

וחללהו ק 21 וְנָתַתִּיו בְּיַד־הַזָּרִים לָבַז וּלְרִשְׁעֵי הָאָרֶץ לְשָׁלָל וְחִלְּלֻהָ[a]׃

ל.ל 22 וְהַסְבּוֹתִי פָנַי מֵהֶם וְחִלְלוּ אֶת־צְפוּנִי

ב חד חס וחד מל20.ל וּבָאוּ־בָהּ[a] פָּרִיצִים וְחִלְּלוּהָ[b]׃ פ 23 [a]עֲשֵׂה[b] הָרָתֹק[ac]

כִּי הָאָרֶץ מָלְאָה מִשְׁפַּט[d] דָּמִים וְהָעִיר מָלְאָה חָמָס׃

24 [a]וְהֵבֵאתִי רָעֵי גוֹיִם וְיָרְשׁוּ אֶת־בָּתֵּיהֶם[a]

ע21 וְהִשְׁבַּתִּי גְּאוֹן עַזִּים[b] וְנֶחֱלוּ מִקְדְּשֵׁיהֶם[c]׃

ל.ו בטע22 25 קֶפֶּדֶה־בָּא[a] וּבִקְשׁוּ שָׁלוֹם וָאָיִן׃

ה חס23 26 הַוָּה עַל־הַוָּה תָּבוֹא וְשִׁמְעָה אֶל[a]־שְׁמוּעָה תִּהְיֶה

וּבִקְשׁוּ[b] חָזוֹן מִנָּבִיא[c]

ה24 וְתוֹרָה תֹּאבַד מִכֹּהֵן וְעֵצָה מִזְּקֵנִים׃

תו ר״ם מיחד25. ה בסיס.ד26 27 [a]הַמֶּלֶךְ יִתְאַבָּל וְ[a]נָשִׂיא[b] יִלְבַּשׁ שְׁמָמָה וִידֵי עַם־הָאָרֶץ תִּבָּהֶלְנָה

כה חס בסיס27.ל.ל מִדַּרְכָּם[c] אֶעֱשֶׂה אוֹתָם וּבְמִשְׁפְּטֵיהֶם[d] אֶשְׁפְּטֵם

וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ פ

18 Mm 2897. 19 Mm 2796. 20 Mm 2488. 21 Mm 815. 22 Mm 3661. 23 Mm 1540. 24 Mm 2797. 25 Mm 944. 26 Mm 496. 27 Mp contra textum, cf Mp sub loco.

17 [a] frt l ידים ‖ **18** [a] = ועל ‖ **19** [a–a] > 𝔊*, add cf Zeph 1,18 ‖ [b–b] gl? ‖ **20** [a] 𝔊 *κόσμου*; frt l עדיים cf σ′𝔖𝔙 ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔙) *ἔθεντο αὐτά*, l שָׂמֻהוּ ‖ [c] > 𝔊*, add ‖ [d–d] gl? ‖ **21** [a] nonn Mss ut Q; gl? ‖ **22** [a] prb l בּוֹ ‖ [b] prp וחללוהו, sed frt gl cf 23[a–a] ‖ **23** [a–a] cj c 22b, frt vb exc ‖ [b] 𝔊 *καὶ ποιήσουσι* cf 𝔖, prb l וְעָשׂוּ ‖ [c] prp בתוק(הַ) ‖ [d] > 𝔊* cf 9,9, add ‖ **24** [a–a] > 𝔊*, add ‖ [b] l c Ms 𝔊 עַזִּם ‖ [c] 𝔊(𝔙) *τὰ ἅγια αὐτῶν*, l מִקְדְּשֵׁיהֶם (𝔖 sg) ‖ **25** [a] l c Ms בָּאָה vel תָּבֹא ‖ **26** [a] = עַל ‖ [b] 𝔊 *ζητηθήσεται* = יְבֻקַּשׁ, frt recte cf [c]; prp וְהוֹבִישׁ ‖ [c] num hemist exc (homtel)? frt ins וְלֹא יִמְצָא ‖ **27** [a–a] 𝔊*, add ‖ [b] frt l c 2 Mss וְהַנְשִׂיא ‖ [c] 𝔊(𝔖𝔙) *κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν*, l כְּדַרְכָּם ‖ [d] frt l c nonn Mss וכמ׳ ע.

9 וְלֹא־תָחוֹס עֵינִי וְלֹא אֶחְמוֹל ה⁹. פט¹⁰. ה מל
כִּדְרָכַיִךְ[a] עָלַיִךְ אֶתֵּן וְתוֹעֲבוֹתַיִךְ בְּתוֹכֵךְ תִּהְיֶיןָ ה כת כן בנביא
וְיָדַעְתֶּם[b] כִּי אֲנִי יְהוָה מַכֶּה[c]׃ ה¹¹
10 [a]הִנֵּה הַיּוֹם[b] י ר״פ בסיפ¹²
[c]הִנֵּה בָאָה וַיֵּצְאָה הַצְּפִירָה[c] ב חד חס וחד מל¹³
צֶּמַח הַמַּטֶּה[d] פָּרַח הַזָּדוֹן׃ [וְלֹא־נַהּ בָּהֶם[b]׃
11 [a]הֶחָמָס קָם לְמַטֵּה־רֶשַׁע[a] [b]לֹא־מֵהֶם וְלֹא מֵהֲמוֹנָם וְלֹא מֶהֱמֻתָּם[c] יח¹⁴. ט פסוק לא ולא ולא ולא
12 בָּא הָעֵת הִגִּיעַ הַיּוֹם
הַקּוֹנֶה אַל־יִשְׂמַח וְהַמּוֹכֵר אַל־יִתְאַבֵּל ד מל בלישׁ
[a]כִּי חָרוֹן אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ[a]׃ ג¹⁵
13 כִּי [a]הַמּוֹכֵר אֶל־הַמִּמְכָּר[a] לֹא יָשׁוּב מז פסוק לא לא לא
[b]וְעוֹד בַּחַיִּים חַיָּתָם כִּי־חָזוֹן אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ לֹא יָשׁוּב[b] כג
וְאִישׁ בַּעֲוֹנוֹ[c] חַיָּתוֹ לֹא יְתַחַזָּקוּ[d]׃
14 תָּקְעוּ[a] בַּתָּקוֹעַ[b] [c]וְהָכֵין הַכֹּל וְאֵין הֹלֵךְ לַמִּלְחָמָה[c] ו¹⁶. ג¹⁷
[d]כִּי חֲרוֹנִי אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ[d]׃
15 הַחֶרֶב בַּחוּץ[a] [b]וְהַדֶּבֶר וְהָרָעָב[b] מִבַּיִת
אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּחֶרֶב יָמוּת
וַאֲשֶׁר בָּעִיר רָעָב וָדֶבֶר[c] יֹאכְלֶנּוּ[d]׃
16 וּפָלְטוּ פְלֵיטֵיהֶם וְהָיוּ אֶל־[a]הֶהָרִים [b]כְּיוֹנֵי הַגֵּאָיוֹת[b] ל. ל
כֻּלָּם הֹמּוֹת[c] אִישׁ בַּעֲוֹנוֹ׃ ל

[9] Mm 2789. [10] Mm 2501. [11] Mm 416. [12] Mm 2869. [13] Mm 2793. [14] Mm 1667. [15] Mm 2794. [16] Mm 1703. [17] Mm 2795.

9 [a] 𝔊(𝔙) *διότι τὰς ὁδούς σου*, l כִּי דר׳ = 4 ‖ [b] 𝔊𝔖 2 f sg cf 4[c] ‖ [c] 𝔊(𝔖) *ὁ τύπτων* = הַמכה? ‖ **10** [a] 𝔊 pr *ἰδοὺ τὸ πέρας ἥκει* cf 6[a–a] ‖ [b] 𝔊 *ἡμέρα κυρίου* ‖ [c–c] > 𝔊*, add ‖ [d] prb l הַמַּטֶּה cf 9,9 ‖ **11** [a–a] 𝔊 *καὶ συντρίψει στήριγμα ἀνόμου*, prb add ‖ [b–b] crrp, 𝔊 *καὶ οὐ μετὰ θορύβου οὐδὲ μετὰ σπουδῆς* cf 4 (𝔐 7[c–c]) *οὐ μετὰ θορύβων οὐδὲ μετὰ ᾠδίνων*; prb add ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd מֵ ‖ **12** [a–a] > 𝔊*, add ‖ **13** [a–a] 𝔊 *ὁ κτώμενος πρὸς τὸν πωλοῦντα* = הַקּוֹנֶה אֶל־המוכר cf 12 ‖ [b–b] > 𝔊*, add ‖ [c] frt add ‖ [d] 𝔊(𝔖) *κρατήσει*, prb l יַחֲזִיק ‖ **14** [a] prb l c 2 Mss 𝔊𝔖𝔙 תִּקְעוּ ‖ [b] prp תָּקוּעַ ‖ [c–c] 𝔊 *καὶ κρίνατε τὰ σύμπαντα. ὁ πόλεμος*; prb l הָכֵן (וְהָכֵן vel) כְּלֵי מִלְחָמָה והכינו ‖ [d–d] > 𝔊*, add ‖ **15** [a] Ms 𝔊𝔗 מְחוּץ ‖ [b–b] Ms 𝔊 invers cf b; והרעב add? ‖ [c–c] 𝔙 invers; רעב ו add? an tot v b add? ‖ [d] 𝔊(𝔗) *συντελέσει* = יְכַלֵּנוּ ‖ **16** [a] = עַל ‖ [b–b] > 𝔊*, add ‖ [c] 𝔊 *ἀποκτενῶ* = הַמַּתִּי vel אָמִית; 𝔖 *nmwtwn*, prb l יָמוּתוּ.

ב חד מל וחד חס[12]. ג[13] מל וכל קהלת ומשלי דכות׳. ב מ ג

12 וּבַדֶּבֶר יִפֹּלוּ׃ 12 [a]הָרָחוֹק בַּדֶּבֶר יָמוּת וְהַקָּרוֹב בַּחֶרֶב יִפּוֹל[a] וְהַנִּשְׁאָר[b]
וְהַנָּצוֹר בָּרָעָב יָמוּת וְכִלֵּיתִי חֲמָתִי בָּם׃ 13 וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה 13
בְּהָיוֹת חַלְלֵיהֶם בְּתוֹךְ גִּלּוּלֵיהֶם סְבִיבוֹת מִזְבְּחוֹתֵיהֶם אֶל[a]־כָּל־ ג ב חס וחד מל. [13]b
גִּבְעָה רָמָה [b]בְּכָל ׀ רָאשֵׁי ׀ הֶהָרִים[b] וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן [c]וְתַחַת כָּל־ ל. עה. ה
אֵלָה עֲבֹתָה [c]מְקוֹם אֲשֶׁר נָתְנוּ־שָׁם רֵיחַ נִיחֹחַ לְכָל גִּלּוּלֵיהֶם׃ ז. ה וכל אשה ריח ניחח דכות׳
14 וְנָטִיתִי אֶת־יָדִי עֲלֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמְשֹׁמָמָה מִמִּדְבַּר[a] 14
דִּבְלָתָה[b] בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיהֶם וְיָדְעוּ[c] כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ ס ל. ל מל בלישׁ

7 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 וְאַתָּה בֶּן־אָדָם[a] כֹּה־אָמַר 7 נג בסיף[1]
אֲדֹנָי[b] יְהוִה לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל
קֵץ בָּא[c] הַקֵּץ עַל־אַרְבַּעַת[d] כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ ב בסיף[2]. ארבע חד מן ז[3] ק יחיר ה בלישׁ
3 [a]עַתָּה הַקֵּץ עָלַיִךְ וְשִׁלַּחְתִּי אַפִּי בָּךְ[b] נה ר״פ[4]
וּשְׁפַטְתִּיךְ כִּדְרָכָיִךְ וְנָתַתִּי עָלַיִךְ אֶת כָּל־תּוֹעֲבֹתָיִךְ׃ ה חס
4 וְלֹא־תָחוֹס עֵינִי עָלַיִךְ[a] וְלֹא אֶחְמֹל ה[5]. נט[6]. ה מל
[b]כִּי דְרָכַיִךְ[b] עָלַיִךְ אֶתֵּן וְתוֹעֲבוֹתַיִךְ בְּתוֹכֵךְ תִּהְיֶיןָ ה כת כן בנביא
וִידַעְתֶּם[c] כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ ס יא ס״פ בסיף
5 כֹּה[a] אָמַר אֲדֹנָי[b] יְהוִה [c]רָעָה אַחַת[d] רָעָה הִנֵּה בָּאָה[c]׃ ה בטע בסיף
6 [a]בָּא הַקֵּץ בָּא[a] [יוֹשֵׁב הָאָרֶץ] ב [מש מל בנביא
בָּא הַקֵּץ [b]הֵקִיץ אֵלַיִךְ הִנֵּה בָּאָה׃ 7 בָּאָה הַצְּפִירָה[b] אֵלַיִךְ נט׳. ב[7] בטע מלעיל ול בסיף. ב חד חס וחד מל[8]
בָּא הָעֵת קָרוֹב הַיּוֹם
[c]מְהוּמָה וְלֹא־הֵד הָרִים[c]׃
8 עַתָּה מִקָּרוֹב אֶשְׁפָּךְ חֲמָתִי עָלַיִךְ וְכִלִּיתִי אַפִּי בָּךְ נה ר״פ[4]. ד מל
וּשְׁפַטְתִּיךְ כִּדְרָכָיִךְ וְנָתַתִּי עָלַיִךְ אֶת כָּל־תּוֹעֲבוֹתָיִךְ׃

[12]Mm 2791. [13]Mp sub loco. Cp 7 [1]Mp sub loco. [2]Cf Ez 43,20 et Mp sub loco. [3]Mm 2792. [4]Mm 1057. [5]Mm 2789. [6]Mm 2501. [7]Mm 279. [8]Mm 2793.

12 [a–a] 𝔊* tr aα post aβ ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ **13** [a] = עַל ‖ [b–b] > 𝔊*, add ‖ [c–c] > 𝔊*, add ‖ **14** [a] prp מֵהַמִּדְבָּר ‖ [b] prb l c V^{P} רִבלתה ‖ [c] 𝔊* 2 pl | Cp 7,2 [a] 𝔊*(𝔖) + *εἶπον* cf 13,8 15,6 17,19.22 22,19 39,17, frt ins אֱמֹר ‖ [b] > 𝔊*, add ‖ [c] ins c 2 Mss 𝔗(𝔙) בָּא ut in 6 cf 𝔊𝔖 ‖ [d] nonn Mss ut Q ‖ **3** [a] 𝔊* 3 -5a post 9 ‖ [b] 𝔖 *ʾljkj* ‖ **4** [a] > Ms 𝔊* cf 9 ‖ [b–b] nonn Mss כדרכיך = 9 ‖ [c] 𝔊𝔖𝔗^{Mss} 2 f sg ‖ **5** [a] 𝔊* pr *διότι* ‖ [b] > Ms 𝔊*, add ‖ [c–c] > 𝔊*, add ‖ [d] mlt Mss Edd אַחַר cf 𝔗, 𝔖 *ḥlp* = תַּחַת ‖ 6/7 [a–a] > 𝔊*, sed cf 10[a] ‖ [b–b] > 𝔊*, add ‖ [c–c] crrp cf Vrs; prp לֹא מִתְמַהְמַהּ וְלֹא מְאַחֵר cf 11[b–b].

בַּעֲשׂוֹתִי בָךְ שִׁפְטִים [d]בְּאַף וּבְחֵמָה וּבְתֹכְחוֹת חֵמָה[d] אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃ ל וחס
16 בְּשַׁלְחִי אֶת־חִצֵּי[a] הָרָעָב[b] הָרָעִים[c] בָּהֶם[d] אֲשֶׁר[e] הָיוּ לְמַשְׁחִית
אֲשֶׁר־אֲשַׁלַּח אוֹתָם לְשַׁחֵתְכֶם וְרָעָב אוֹסִף[g] עֲלֵיכֶם וְשָׁבַרְתִּי לָכֶם[h] ט¹⁹.ל.ג
17 מַטֵּה־לָחֶם׃ 17 וְשִׁלַּחְתִּי עֲלֵיכֶם[a] רָעָב וְחַיַּת רָעָה וְשִׁכְּלֶךָּ[b] וְדֶבֶר וְדָם יַעֲבָר־בָּךְ וְחֶרֶב אָבִיא עָלַיִךְ[c] אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃ פ ד²⁰.ל.ל

ס ג 6 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל[a]־ כד.ה²
3 הָרֵי יִשְׂרָאֵל וְהִנָּבֵא אֶל־הֶהָרִים[b]׃ 3 וְאָמַרְתָּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְּבַר־ ל.ג
אֲדֹנָי[a] יְהוִה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת ולגאיות חד מן ג³ מל
4 הִנְנִי[b] אֲנִי מֵבִיא עֲלֵיכֶם חֶרֶב וְאַבַּדְתִּי[c] בְּמֻתֵיכֶם׃ 4 וְנִשַּׁמּוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם ק בליש
5 וְנִשְׁבְּרוּ[a] חַמָּנֵיכֶם וְהִפַּלְתִּי חַלְלֵיכֶם לִפְנֵי גִלּוּלֵיכֶם׃ 5 [a]וְנָתַתִּי אֶת־ יחי׳ ט מנה בסיפ
פִּגְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי גִלּוּלֵיהֶם[a] וְזֵרִיתִי אֶת־עַצְמוֹתֵיכֶם סְבִיבוֹת
6 מִזְבְּחוֹתֵיכֶם׃ 6 בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם הֶעָרִים תֶּחֱרַבְנָה וְהַבָּמוֹת תִּישַׁמְנָה[a] ל מל בליש.ל
לְמַעַן יֶחֶרְבוּ וְיֶאְשְׁמוּ[b] מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וְנִשְׁבְּרוּ וְנִשְׁבָּתוּ[c] גִּלּוּלֵיכֶם וְנִגְדְּעוּ ל³.ל
7 חַמָּנֵיכֶם [d]וְנִמְחוּ מַעֲשֵׂיכֶם׃ 7 וְנָפַל חָלָל בְּתוֹכְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יא ס״פ בסיפ
8 יְהוָה׃ 8 וְהוֹתַרְתִּי[a] בִּהְיוֹת לָכֶם פְּלִיטֵי חֶרֶב בַּגּוֹיִם בְּהִזָּרוֹתֵיכֶם[b] ב ור״פ
9 בָּאֲרָצוֹת׃ 9 וְזָכְרוּ פְלִיטֵיכֶם אוֹתִי בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ־שָׁם[a] אֲשֶׁר כי¹⁰ מל ת² מנה בסיפ וכל יהושע ושפטים דכות ב מ ב.ה⁸
נִשְׁבַּרְתִּי[a] אֶת־לִבָּם הַזּוֹנֶה[b] אֲשֶׁר־סָר[b] מֵעָלַי וְאֶת עֵינֵיהֶם הַזֹּנוֹת אַחֲרֵי לי⁹
גִּלּוּלֵיהֶם וְנָקְטוּ בְּפְנֵיהֶם[c] אֶל־[d]הָרָעוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ[c] לְכֹל תּוֹעֲבֹתֵיהֶם׃ ל.ב.ג בת כן בליש
10 וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה[a] לֹא אֶל־חִנָּם דִּבַּרְתִּי[b] לַעֲשׂוֹת לָהֶם הָרָעָה ד בסע ר״פ בסיפ
11 הַזֹּאת[b] פ 11 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה הַכֵּה בְכַפְּךָ וּרְקַע בְּרַגְלְךָ ח בסע בסיפ¹⁰
וֶאֱמָר־אֲהָ[b] אֶל[c] כָּל־תּוֹעֲבוֹת רָעוֹת[a] בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר[a] בַּחֶרֶב יִפְּלוּ בָּרָעָב ב מל בליש¹¹.ח

[19]Mm 425. [20]Mm 4238. Cp 6 [1]Mp sub loco. [2]Mm 2929. [3]Mm 2935. [4]Mm 953. [5]Mm 2892. [6]Mm 1238 א. [7]Mm 2790. [8]Mm 4167. [9]Mm 3006. [10]Mm 2911. [11]Mm 4251.

15 [d–d] **G*** *ἐν ἐκδικήσει θυμοῦ μου* בְּתַכַּחַת חֲמָתִי? cf S; באף ובחמה add || **16** [a] **G** *τὰς βολίδας μου*, l חִצֵּי || [b] dl, gl || [c] > **G***, sed l וּמִן || [d] > **C**, frt dl; prp בכם || [e] **G** *καί* || [f–f] > **G***, add || [g] prp אֹסֵף || [h] **G** sg | **17** [a] **G** sg || [b] **G**(**S**) *καὶ τιμωρήσομαί σε* || [c] **G** + *κυκλόθεν* || **Cp 6,2** [a] = עַל || [b] = עליהם || **3** [a] > **G***, add || [b] **C** nonn Mss הִנֵּה cf 37,21 | [c] **G** *καὶ ἐξολεθρευθήσεται* || **4** [a] > **G*** || **5** [a–a] > **G***, add cf Lv 26,30 || **6** [a] nonn Mss תִּשְׁמֹנָה || [b] וְיֻשַּׁמּוּ cf σ′**S**𝔗𝔙; > **G***, add || [c] > **G***, add || [d–d] > **G***, add || **8** [a] > **G***, add || [b] l תָּכֻם– || **9** [a–a] **G** *ὀμώμοκα* = נִשְׁבַּעְתִּי; prb l וְשָׁבַרְתִּי cf α′σ′θ′ || [b–b] > **G***, add || [c–c] > **G***, add || [d] = עַל || **10** [a–a] > **G***, add || [b–b] > **G***, add || **11** [a] > **G***, add || [b] prp הָאַח cf 25,3 26,2 36,2 || [c] = עַל.

ג הַשְּׁלִשִׁית[d] תַּכֶּה בַּחֶרֶב סְבִיבוֹתֶיהָ וְהַשְּׁלִשִׁית תְּזָרֶה לָרוּחַ וְחֶרֶב
ד. ל ומל אָרִיק אַחֲרֵיהֶם׃ 3 וְלָקַחְתָּ מִשָּׁם מְעַט בְּמִסְפָּר וְצָרַתָּ אוֹתָם בִּכְנָפֶיךָ׃[a] 3
ג״ל. ב זקף קמ. כה חס בסיפ 4 וּמֵהֶם עוֹד תִּקַּח וְהִשְׁלַכְתָּ אוֹתָם אֶל־תּוֹךְ הָאֵשׁ וְשָׂרַפְתָּ אֹתָם בָּאֵשׁ 4
5 מִמֶּנּוּ תֵּצֵא־אֵשׁ[ba] אֶל־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ פ 5 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי 5[a]
ל יְהוִה זֹאת יְרוּשָׁלַם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת׃[b] 6 וַתַּמֶּר 6[a]
ג״ל. ה[a] אֶת־מִשְׁפָּטַי לִרְשָׁעָה מִן־הַגּוֹיִם וְאֶת־חֻקּוֹתַי מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר
סְבִיבוֹתֶיהָ כִּי בְמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ וְחֻקּוֹתַי לֹא־הָלְכוּ בָהֶם׃ ס
יא בטע בסיפ[7]. כט 7 לָכֵן כֹּה־אָמַר[ו] אֲדֹנָי[a] יְהוִה יַעַן הֲמֹנְכֶם[b] מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם 7
מו פסוק לא לא. ד וזעיר[a]. ב בְּחֻקֹּתַי לֹא הֲלַכְתֶּם וְאֶת־מִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם וּכְמִשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
נב בטע בסיפ. כט. ג[a] סְבִיבוֹתֵיכֶם לֹא[c] עֲשִׂיתֶם׃ ס 8 לָכֵן כֹּה אָמַר[ו] אֲדֹנָי[a] יְהוִה הִנְנִי 8
עָלַיִךְ גַּם־אֲנִי[b] וְעָשִׂיתִי בְתוֹכֵךְ מִשְׁפָּטִים[c] לְעֵינֵי הַגּוֹיִם׃ 9 וְעָשִׂיתִי בָךְ 9
ה חס[10]. כג בטע בסיפ אֲשֶׁר לֹא־עָשִׂיתִי וְאֵת אֲשֶׁר־לֹא־אֵעָשֶׂה כָּמֹהוּ עוֹד יַעַן כָּל־
תּוֹעֲבֹתָיִךְ׃ ס 10 לָכֵן אָבוֹת יֹאכְלוּ בָנִים[a] בְּתוֹכֵךְ וּבָנִים יֹאכְלוּ 10
אֲבוֹתָם[b] וְעָשִׂיתִי בָךְ שְׁפָטִים וְזֵרִיתִי אֶת־כָּל־שְׁאֵרִיתֵךְ לְכָל־רוּחַ׃ פ
נ בטע בסיפ, יז[11] מ״פ לא ולא לא ג[12] מנה בסיפ 11 לָכֵן חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי[a] יְהוִה אִם־לֹא יַעַן אֶת־מִקְדָּשִׁי טִמֵּאת[b] בְּכָל־
ה חס[10]. ה מ״פ[13]. ה[14]. כט[15]. כג פסוק וגם ובחר חלת מילרן[16]. ה מ״פ[13] שִׁקּוּצַיִךְ וּבְכָל־תּוֹעֲבֹתַיִךְ וְגַם־אֲנִי אֶגְרַע[c] וְלֹא־תָחוֹס עֵינִי וְגַם־אֲנִי
ה מל[10]. ב חס דחס[17] לֹא אֶחְמוֹל׃ 12 שְׁלִשִׁתַּיִךְ[a] בַּדֶּבֶר יְמוּתוּ וּבָרָעָב יִכְלוּ בְתוֹכֵךְ 12
ט מל[17]. ג[18] וְהַשְּׁלִשִׁית בַּחֶרֶב יִפְּלוּ סְבִיבוֹתַיִךְ[b] וְהַשְּׁלִישִׁית לְכָל־רוּחַ אֲזָרֶה[c]
ד. ל כת כן. ו פסוק כם בם וְחֶרֶב אָרִיק אַחֲרֵיהֶם׃ 13 וְכָלְתָה אַפִּי[a] וַהֲנִחֹתִי חֲמָתִי[a] בָּם וְהִנָּחַמְתִּי[b] 13
ה[10]. ל וְיָדְעוּ[c] כִּי־אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי בְּקִנְאָתִי בְּכַלּוֹתִי חֲמָתִי בָּם׃ 14 וְאֶתְּנֵךְ 14
לְחָרְבָּה וְלִחְרָפָה[a] בַּגּוֹיִם[b] אֲשֶׁר[c] סְבִיבוֹתָיִךְ[b] לְעֵינֵי כָּל־עוֹבֵר׃
ל. ל 15 וְהָיְתָה[a] חֶרְפָּה וּגְדוּפָה מוּסָר[b] וּמְשַׁמָּה[b] לַגּוֹיִם[c] אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָיִךְ 15

[4]Mm 3952. [5]Mm 818. [6]Mm 2786. [7]Mm 2912. [8]Mm 1940. [9]Mm 2787. [10]Mp sub loco. [11]Mm 1613. [12]Mm 2788. [13]Mm 2449. [14]Mm 2789. [15]Mm 2501. [16]Mm 1629. [17]Mm 1900. [18]Mm 2816.

2 [d] 𝔊 *καὶ κατακαύσεις αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῆς. καὶ τὸ τέταρτον* ‖ **3** [a] l בכנפך cf Vrs ‖ **4** [a–a] add ‖ [b] 𝔊 + *καὶ ἐρεῖς*, l וְאָמַרְתָּ ‖ **5** [a] > 𝔊*, add ‖ [b] prp הארצות, hpgr ‖ **6** [a] θ′(σ′ 𝔖𝔗) *καὶ ἠλλάξαντο* = ותמר, l וַתָּמֶר ‖ **7** [a] > 𝔊*, add ‖ [b] prb l הֲמֹרַתְכֶם ‖ [c] > mlt Mss Edd 𝔖; cf 11,12 ‖ **8** [a] > 𝔊*, add ‖ [b–b] > 𝔊*𝔖 ‖ [c] prp שְׁפָטִים cf 10.15 11,9 28,22.26 30,19 ‖ **10** [a] 𝔖𝔗 *bnjhwn* ‖ [b] 𝔊* *πατέρας*, frt l אָבוֹת ‖ **11** [a] > 𝔊*, add ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c] crrp; frt l אגעל cf 𝔊𝔖 ‖ **12** [a] l c 𝔗 pc Mss תך—; 𝔊 quattuor partes ut in 2 ‖ [b–b] 𝔊* tr post bא ‖ [c] Or אֲזָרֶה, 𝔊 + *αὐτούς* ‖ **13** [a–a] 𝔊 *καὶ ἡ ὀργή μου* ‖ [b] > 𝔊*, prb dl (dttg?) ‖ [c] 𝔊 *καὶ ἐπιγνώσῃ* ‖ **14** [a] > 𝔊*, add ‖ [b–b] add ‖ [c–c] 𝔊 *καὶ τὰς θυγατέρας σου* ‖ **15** [a] l והיית cf Vrs ‖ [b–b] > 𝔊*, add ‖ [c] mlt Mss בַּגּ cf 𝔊𝔙.

5 מִסְפַּ֣ר הַיָּמִ֔ים[c] אֲשֶׁ֥ר תִּשְׁכַּ֖ב עָלָ֑יו תִּשָּׂ֥א אֶת־עֲוֹנָ֖ם׃ 5 וַאֲנִ֞י נָתַ֤תִּי[c] לְךָ֙ סד ר״ס. ב
אֶת־שְׁנֵ֣י עֲוֹנָ֔ם לְמִסְפַּ֖ר יָמִ֑ים [a]שְׁל֣שׁ־מֵא֔וֹת[a] וְתִשְׁעִ֖ים י֑וֹם וְנָשָׂ֥אתָ עֲוֹן ל. ה. ה פסוק בסיפ[2]
6 בֵּית־יִשְׂרָאֵ֖ל׃ 6 וְכִלִּיתָ֣ אֶת־אֵ֔לֶּה וְשָׁכַבְתָּ֗ עַל־צִדְּךָ֤ הַ[a]יְמָנִי֙[b] שֵׁנִ֔ית הימני ק
וְנָשָׂ֥אתָ אֶת־עֲוֹ֖ן בֵּית־יְהוּדָ֑ה אַרְבָּעִ֥ים י֛וֹם י֖וֹם לַשָּׁנָ֥ה יוֹם֙ לַשָּׁנָ֣ה נְתַתִּ֔יו ה. ה פסוק בסיפ[2]. ב[3]
7 לָ֑ךְ׃ 7 וְאֶל־מְצ֤וֹר יְרוּשָׁלַ֙͏ִם֙ תָּכִ֣ין פָּנֶ֔יךָ וּזְרֹעֲךָ֖ חֲשׂוּפָ֑ה וְנִבֵּ֥אתָ עָלֶ֖יהָ׃ ל. ה חס[4]. ג
8 וְהִנֵּ֤ה נָתַ֙תִּי֙ עָלֶ֣יךָ עֲבֹתִ֔ים וְלֹא־תֵהָפֵ֥ךְ מִצִּדְּךָ֖ אֶל־צִדֶּ֑ךָ עַד־כַּלּוֹתְךָ֖ ג מל[5]. ב[6]
9 יְמֵ֥י מְצוֹרֶֽךָ׃ 9 וְאַתָּ֞ה קַח־לְךָ֣ חִטִּ֗ים[a] וּשְׂעֹרִים֙ וּפֹ֣ול וַעֲדָשִׁ֔ים וְדֹחַ֖ן פסוק ואתה אתה[7]. ל. ב
וְכֻסְּמִ֑ים וְנָתַתָּ֣ה אוֹתָ֗ם בִּכְלִי֙ אֶחָ֔ד וְעָשִׂ֥יתָ אוֹתָ֖ם לְךָ֣ לְלָ֑חֶם[b] מִסְפַּ֣ר יחס[8] וכל יוצר חסץ מדה דבוק ב מ א
הַיָּמִ֗ים אֲשֶׁר־אַתָּה֙ שֹׁכֵ֣ב עַל־צִדְּךָ֔ [c]שְׁל֥שׁ־מֵא֖וֹת[c] וְתִשְׁעִ֣ים י֑וֹם ל מל
10 תֹּאכְלֶ֔נּוּ[b] 10 וּמַאֲכָלְךָ֥ אֲשֶׁר֙ תֹּאכֵ֔לֶנּוּ בְּמִשְׁקָ֖ל עֶשְׂרִ֣ים שֶׁ֑קֶל לַיּ֥וֹם ו מל ל. ישׁ. כ[9]
11 מֵעֵ֥ת עַד־עֵ֖ת תֹּאכְלֶֽנּוּ׃ 11 וּמַ֛יִם בְּמִשּׁוֹרָ֥ה תִשְׁתֶּ֖ה שְׁלִשִׁ֣ית הַהִ֑ין מֵעֵ֥ת עַד־עֵ֖ת ב[10]. א זנגין דמטע בטע[11]. ב[10]
12 תִּשְׁתֶּֽה׃ 12 וְעֻגַ֣ת שְׂעֹרִ֣ים תֹּאכְלֶ֔נָּה וְהִ֥יא[a] בְּגֶ֖לְלֵי צֶ֣אַת הָאָדָ֑ם ב[12]. ל. ל
13 תְּעֻגֶּ֥נָּה[b] לְעֵינֵיהֶֽם׃ ס 13 [ba]וַיֹּ֣אמֶר יְהוָ֔ה[b] כָּכָ֞ה יֹאכְלוּ֩ בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֨ל ל. יח[13] ט מנה בסיפ
14 [c]אֶת־לַחְמָ֜ם[c] טְמֵאִ֗ים בַּגּוֹיִם֙ [c]אֲשֶׁ֣ר אַדִּיחֵ֔ם שָׁ֖ם׃[c] 14 וָאֹמַ֕ר אֲהָהּ֙ [a]אֲדֹנָ֣י
יְהוִ֔ה[a] הִנֵּ֥ה נַפְשִׁ֖י לֹ֣א מְטֻמָּאָ֑ה וּנְבֵלָ֤ה וּטְרֵפָה֙ לֹא־אָכַ֣לְתִּי מִנְּעוּרַ֔י וְעַד־ ל
15 עַתָּ֔ה וְלֹא־בָ֥א בְפִ֖י בְּשַׂ֥ר[b] פִּגּ֑וּל׃ ס 15 וַיֹּ֥אמֶר אֵלַ֖י רְאֵ֣ה נְתַתִּי לְךָ֗ ג[14]. ט בטע ר״פ בסיפ[15]
צפיעי ק
אֶת־צֹ֣פְעֵי[a] הַבָּקָ֗ר תַּחַת֙ גֶּ֣לֶל הָאָדָ֔ם וְעָשִׂ֥יתָ אֶת־לַחְמְךָ֖ עֲלֵיהֶֽם׃ ס
16 וַיֹּ֣אמֶר אֵלַ֔י בֶּן־אָדָ֕ם הִנְנִ֥י שֹׁבֵ֛ר מַטֵּה־לֶ֖חֶם בִּירוּשָׁלַ֑͏ִם וְאָכְל֤וּ לֶ֙חֶם֙
17 בְּמִשְׁקָ֣ל וּבְדָאגָ֔ה וּמַ֥יִם בְּמִשּׁוּרָ֖ה וּבְשִׁמָּמ֑וֹן׃ 17 לְמַ֗עַן יַחְסְרוּ֙ ל
5 1 לֶ֚חֶם וָמַ֔יִם וְנָשַׁמּ֥וּ אִ֖ישׁ וְאָחִ֑יו וְנָמַקּ֖וּ בַּעֲוֹנָֽם׃ פ 5 1 וְאַתָּ֣ה בֶן־ל בסיפ. ב. נג בסיפ[1]
אָדָ֗ם קַח־לְךָ֤ חֶ֙רֶב֙ חַדָּ֔ה תַּ֖עַר הַגַּלָּבִ֑ים תִּקְּחֶ֣נָּה לָּ֔ךְ וְהַעֲבַרְתָּ֥ עַל־ ה[2]
2 רֹאשְׁךָ֖ [b]וְעַל־זְקָנֶ֑ךָ וְלָקַחְתָּ֣ לְךָ֔ מֹאזְנֵ֥י מִשְׁקָ֖ל וְחִלַּקְתָּֽם׃ 2 שְׁלִשִׁ֣ית[a] ל
[b]בָּאוּר֮ תַּבְעִ֣יר בְּתוֹךְ֒ הָעִיר֙ כִּמְלֹ֣את יְמֵ֔י הַמָּצ֑וֹר וְ[c]לָקַחְתָּ֞ אֶת־[c] ל. ג ב חס וחד מל[3]

[2] Mm 2855. [3] Nu 14,34. [4] Mm 1927. [5] Mm 2780. [6] Mm 2784. [7] Okhl 297 et Mp sub loco. [8] Mm 2781. [9] Mm 875. [10] Mm 2782. [11] Mm 794. [12] Mm 2783. [13] Mm 953. [14] Mm 2785. [15] Mm 2943. Cp 5 [1] Mp sub loco. [2] Mm 3295. [3] Mm 2054.

4 [c–c] G + *πεντήκοντα καὶ ἑκατόν* || **5** [a–a] G *ἑκατόν*, prb l מֵאָה cf 9[c–c] || **6** [a] K הימני? || [b] > G*S, add || **9** [a] nonn Mss Edd חטים || [b–b] prb add || [c–c] G *ἑκατόν* cf 5[a–a] || **12** [a] > GS || [b] = תעגנה (𝔅 גנה–) || **13** [a] 13 add || [b–b] G *καὶ εἰρεῖς Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ισραηλ* || [c–c] > G*, add || **14** [a–a] G *κύριε θεὲ τοῦ Ισραηλ*, dl אדני || [b] G(𝔙) *πᾶν κρέας* || **15** [a] K צפועי, nonn Mss ut Q || **16** [a] add? cf 12,19 (S om ובדאגה et tr ובשממון ante במשורה) || Cp 5,2 [a] G *τέταρτον*, it 12 || [b] prp בָּעוֹר, al בָּאֵשׁ || [c–c] prb add.

ל לְחַיֹּתֹו[d] הֲוֹא רָשָׁע בַּעֲוֹנֹו יָמוּת וְדָמֹו מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ׃ 19 וְאַתָּה כִּי־ 19
ח[25]. ב הִזְהַרְתָּ רָשָׁע וְלֹא־שָׁב מֵרִשְׁעֹו וּ[a]מִדַּרְכֹּו רָשָׁעָה[c] הֲוֹא[b] בַּעֲוֹנֹו יָמוּת
ב זוגין[26]. ד. ל וְאַתָּה אֶת־נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׃ ס 20 וּבְשׁוּב צַדִּיק מִצִּדְקֹו[a] וְעָשָׂה 20
עָוֶל וְנָתַתִּי מִכְשֹׁל לְפָנָיו הוּא יָמוּת כִּי לֹא הִזְהַרְתֹּו בְּחַטָּאתֹו יָמוּת
ל[27]. צדקתיו[27] חד מן ג חס בלישׁ וְלֹא תְזֻכַרְנָה צִדְקֹתָו[b] אֲשֶׁר עָשָׂה[c] וְדָמֹו מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ׃ 21 וְאַתָּה כִּי 21
ד כת ו הִזְהַרְתָּו[a] צַדִּיק לְבִלְתִּי חֲטֹא צַדִּיק[b] וְהוּא לֹא־חָטָא חָיֹו יִחְיֶה כִּי
ב זוגין[26] נִזְהָר וְאַתָּה אֶת־נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׃ ס

22 וַתְּהִי עָלַי שָׁם[a] יַד־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קוּם צֵא אֶל־הַבִּקְעָה 22
ט מל בלשון זכר[28]. ל. יח פסוק אל על על[29] וְשָׁם אֲדַבֵּר[b] אוֹתָךְ׃ 23 וָאָקוּם וָאֵצֵא אֶל־הַבִּקְעָה וְהִנֵּה־שָׁם כְּבוֹד־ 23
ל יְהוָה עֹמֵד[a] כַּכָּבוֹד אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל־נְהַר־כְּבָר וָאֶפֹּל עַל־פָּנָי׃
יא זוגין בטע[30] 24 וַתָּבֹא־בִי רוּחַ וַתַּעֲמִדֵנִי עַל־רַגְלָי וַיְדַבֵּר אִתִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי בֹּא 24
כג בסיפ. ג מל[31] הִסָּגֵר בְּתוֹךְ בֵּיתֶךָ׃ 25 וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנֵּה נָתְנוּ[a] עָלֶיךָ עֲבֹתִים 25
ו[32] וַאֲסָרוּךָ[b] בָּהֶם וְלֹא תֵצֵא בְתוֹכָם׃ 26 וּלְשֹׁונְךָ אַדְבִּיק אֶל־חִכֶּךָ 26
ח[33] וְנֶאֱלַמְתָּ וְלֹא־תִהְיֶה לָהֶם לְאִישׁ מוֹכִיחַ כִּי בֵּית מְרִי הֵמָּה׃ 27 וּבְדַבְּרִי 27
יז מל בלישׁ[34] אוֹתְךָ אֶפְתַּח אֶת־פִּיךָ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה הַשֹּׁמֵעַ
ב קמ וכל אתנח וסיפ דכות. ל. ל. כג בסיפ יִשְׁמָע וְהֶחָדֵל כִּי בֵּית מְרִי הֵמָּה׃ ס **4** 1 וְאַתָּה בֶן־אָדָם **4**
ל קַח־לְךָ לְבֵנָה וְנָתַתָּה אוֹתָהּ לְפָנֶיךָ וְחַקֹּותָ עָלֶיהָ עִיר [a]אֶת־יְרוּשָׁלִָם׃
2 וְנָתַתָּה עָלֶיהָ מָצוֹר וּבְנִיתָ עָלֶיהָ דַּיֵּק וְשָׁפַכְתְּ עָלֶיהָ סֹלְלָה וְנָתַתָּה 2
ט. ג עָלֶיהָ מַחֲנוֹת וְשִׂים־[a]עָלֶיהָ[b] כָּרִים סָבִיב׃ 3 וְאַתָּה קַח־לְךָ מַחֲבַת 3
ל מל בַּרְזֶל וְנָתַתָּה אוֹתָהּ קִיר בַּרְזֶל בֵּינְךָ וּבֵין הָעִיר וַהֲכִינֹתָהּ אֶת־פָּנֶיךָ
אֵלֶיהָ וְהָיְתָה בַּמָּצוֹר וְצַרְתָּ עָלֶיהָ אוֹת הִיא לְבֵית[a] יִשְׂרָאֵל׃ ס
4 וְאַתָּה שְׁכַב עַל־צִדְּךָ הַשְּׂמָאלִי וְשַׂמְתָּ[a] אֶת־עֲוֹן בֵּית־יִשְׂרָאֵל עָלָיו[b] 4

[25] Mm 2093. [26] Okhl 232. [27] Mp sub loco. [28] Mm 2565. [29] Mm 658. [30] Mm 915. [31] Mm 2780. [32] Mm 2886. [33] Mm 777. [34] Mm 541. Cp 4 [1] Mm 693.

18 [d] add cf 33,8 ‖ **19** [a–a] add cf 33,9 ‖ [b–b] 𝔊 *ὁ ἄνομος ἐκεῖνος* = הוּא רָשָׁע cf pc Mss et 18 ‖ [c] > 33,9, add? sed cf [b–b] ‖ **20** [a] l מצדקתו cf 18,24 33,18 ‖ [b] l c Q תיו — ‖ [c–c] > 𝔊[B] ‖ **21** [a] prb l הזהרתָ cf 19 ‖ [b] 𝔊𝔖 tr ante חיו, add ‖ **22** [a] > 𝔊*𝔙 cf 1,3 ‖ [b] 𝔊 *λαληθήσεται* ‖ **23** [a] 𝔊 + *καθὼς ἡ ὅρασις καί* ‖ **25** [a] prp נָתַתִּי cf 4,8 et 26sq ‖ [b] prp נַאֲסַרְתִּיךָ cf [a] ‖ **27** [a] > 𝔊*, add ‖ **Cp 4,1** [a–a] add ‖ **2** [a] prb l וְשַׂמְתָּ cf 𝔊𝔙 ‖ [b] > 𝔊*𝔙, add cf 𝔖 *lh* ‖ **3** [a] 𝔊 *τοῖς υἱοῖς* = לִבְנֵי cf 3,1[b] ‖ **4** [a] prp ושׂמתי, sed potius l וְנָשָׂאתָ cf [b] ‖ [b] prp עָלֶיךָ, sed potius dl cf [a].

3 וַיֹּ֣אמֶר אֵלַ֔י בֶּן־אָדָ֕ם בִּטְנְךָ֥ תַאֲכֵ֖ל וּמְעֶ֣יךָ תְמַלֵּ֑א אֶת־הַמְּגִלָּ֥ה הַזֹּ֖את ל. ל
אֲשֶׁ֥ר אֲנִ֛י נֹתֵ֥ן אֵלֶ֖יךָ וָאֹכְלָ֑ה[a] וַתְּהִ֤י בְּפִי֙ כִּדְבַ֣שׁ לְמָת֔וֹק׃ פ ה בלית׳[6] ל.[7]
4 וַיֹּ֣אמֶר אֵלַ֗י בֶּן־אָדָם֙ לֵ֣ךְ־בֹּ֔א אֶל־בֵּ֖ית יִשְׂרָאֵ֑ל וְדִבַּרְתָּ֥ בִדְבָרָֽי׃[a] ז בטע ר״פ בסיפ
5 אֲלֵיהֶ֑ם׃ 5 כִּ֣י לֹ֤א אֶל־עַם֙ עִמְקֵ֣י שָׂפָ֔ה[a] וְכִבְדֵ֖י לָשׁ֑וֹן[a] אַתָּ֥ה שֻׁלַּ֖חְתָּ ל.[8] ל.[9] ל.[10]
6 [b]אֶל־בֵּ֥ית יִשְׂרָאֵ֖ל[b]׃ 6 לֹ֣א[a] | אֶל־עַמִּ֤ים רַבִּים֙ [b]עִמְקֵ֣י שָׂפָ֔ה וְכִבְדֵי ה ר״פ בסיפ וחד מן מז פסוק לא לא לא ד[11] מנה ר״פ. ג.[8]
לָשׁ֖וֹן[b] אֲשֶׁ֣ר לֹא־תִשְׁמַ֣ע דִּבְרֵיהֶ֑ם [c]אִם־לֹ֣א אֲלֵיהֶ֗ם שְׁלַחְתִּ֛יךָ הֵ֖מָּה ל.[9]
7 יִשְׁמְעוּ֙ אֵלֶ֔יךָ׃ 7 וּבֵ֥ית יִשְׂרָאֵ֖ל לֹ֣א יֹאבוּ֑ לִשְׁמֹ֥עַ אֵלֶ֛יךָ כִּֽי־אֵינָ֥ם אֹבִ֖ים ב.[12] ל.
8 לִשְׁמֹ֣עַ אֵלַ֔י כִּ֚י כָּל־בֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֔ל חִזְקֵי־מֵ֥צַח וּקְשֵׁי־לֵ֖ב הֵֽמָּה׃ 8 הִנֵּ֥ה[a] ב.[13] ל. ז ר״פ בסיפ[14]
נָתַ֛תִּי אֶת־פָּנֶ֖יךָ חֲזָקִ֑ים לְעֻמַּ֤ת פְּנֵיהֶם֙ וְאֶת־מִצְחֲךָ֣ חָזָ֔ק לְעֻמַּ֖ת מִצְחָֽם׃ ג.[15] ל.
9 כְּשָׁמִ֣יר[a] חָזָ֔ק מִצֹּ֖ר [b]נָתַ֣תִּי מִצְחֶ֑ךָ[b] לֹ֣א תִירָ֤א אוֹתָם֙ וְלֹא־תֵחַ֣ת ז[16] ז[17]
מִפְּנֵיהֶ֔ם כִּ֥י בֵית־מְרִ֖י הֵֽמָּה׃ פ 10 וַיֹּ֣אמֶר אֵלַ֗י בֶּן־אָדָם֙ אֶת־כָּל־ ז בטע ר״פ בסיפ
11 דְּבָרַ֤י אֲשֶׁר־אֲדַבֵּר֙ אֵלֶ֣יךָ קַ֔ח בְּלִבְּךָ֖ וּבְאָזְנֶ֣יךָ שְׁמָ֑ע ג.[18] ל.[19] ל.[20]
11 וְלֵ֣ךְ בָּֽא־ ג.[21] ל.[22]
הַגּוֹלָ֗ה אֶל־בְּנֵ֤י עַמֶּךָ֙ וְדִבַּרְתָּ֣ [a]אֲלֵיהֶ֔ם וְאָמַרְתָּ֥ אֲלֵיהֶ֖ם כֹּ֣ה אָמַ֣ר אֲדֹנָ֑י[a] ל בסיפ
ס ג[23] יְחֶזְקֵאל֙ אִם־יִשְׁמְע֣וּ וְאִם־יֶחְדָּ֔לוּ׃ 12 וַתִּשָּׂאֵ֥נִי רֽוּחַ֙ וָאֶשְׁמַ֣ע אַחֲרַ֔י קוֹל
13 רַעַ֥שׁ גָּד֖וֹל בָּר֑וּךְ[a] כְּבוֹד־יְהוָ֖ה מִמְּקוֹמ֔וֹ׃ 13 וְקוֹל | כַּנְפֵ֣י הַחַיּ֔וֹת
מַשִּׁקוֹת֙ אִשָּׁ֣ה אֶל־אֲחוֹתָ֔הּ וְקוֹל֙ הָאוֹפַנִּ֣ים לְעֻמָּתָ֔ם וְקוֹל֙ [a]רַעַשׁ גָּד֔וֹל׃[b] ל
14 וְר֣וּחַ נְשָׂאָ֤תְנִי֙ וַתִּקָּחֵ֔נִי וָאֵלֵ֖ךְ מַר־[a]בַּחֲמַ֣ת רוּחִ֑י וְיַד־יְהוָ֥ה עָלַ֖י חָזָקָֽה׃ ב.[24] ה.[25] ג.[26]
15 וָאָבוֹא֙ אֶל־הַגּוֹלָ֔ה תֵּ֖ל אָבִ֑יב [a]הַיֹּשְׁבִ֣ים אֶל־[b]נְהַר־כְּבָ֗ר[a] וָאֵשְׁר֣[c] ג.[27] ראשב חד מן ח[28] ק בלית
16 הֵ֛מָּה יוֹשְׁבִ֥ים שָׁ֖ם וָאֶשְׁבָּ֣ שָׁ֑ם שִׁבְעַ֥ת יָמִ֖ים מַשְׁמִ֣ים[d] בְּתוֹכָ֔ם׃ 16 וַיְהִ֣י ל מל. ת[29]. ה
מִקְצֵ֖ה שִׁבְעַ֣ת יָמִ֑ים פ
17 וַיְהִ֤י דְבַר־יְהוָה֙ אֵלַ֣י לֵאמֹ֔ר׃ 17 בֶּן־אָדָ֕ם צֹפֶ֥ה נְתַתִּ֖יךָ לְבֵ֣ית ת[30]
18 יִשְׂרָאֵ֑ל וְשָׁמַעְתָּ֤ מִפִּי֙ דָּבָ֔ר וְהִזְהַרְתָּ֥ אוֹתָ֖ם מִמֶּֽנִּי׃ 18 בְּאָמְרִ֤י לָרָשָׁע֙ ג ב חס וחד מל[31]. נז וכל תלים דכות ב מ יא
מ֣וֹת תָּמ֔וּת[a] [b]וְלֹ֥א הִזְהַרְתּ֖וֹ[b] וְלֹ֣א דִבַּ֗רְתָּ לְהַזְהִ֤יר רָשָׁע֙ מִדַּרְכּ֣וֹ הָרָשָׁ֔עָה[c] ל. ג

[6] Mm 2775. [7] Mm 1128. [8] Mm 2334. [9] Mm 3615. [10] Mm 1969. [11] Mm 814. [12] Mm 2776. [13] וחד ומצח Jer 3,3. [14] Mm 2869. [15] Mm 2777. [16] Mm 3355. [17] Mm 1672. [18] Mm 1500. [19] Mp sub loco. [20] Mm 2010. [21] Mm 2713. [22] Mm 2778. [23] Mm 2923. [24] Mm 2779.

3 [a] l ואכלה cf Vrs || **4** [a] G(ΣΥ) *τοὺς λόγους μου* || **5** [a–a] > G[B], add (ex Ex 4,10)? || [b–b] prb add || **6** [a] G(ΣΥ) *οὐδέ* – **וְלֹא** || [b–b] > Σ, add || [c–c] G(Υ) *καὶ εἰ*, ΣC *(w)'lw*; l אִם || **8** [a] G *καὶ ἰδού* || **9** [a] G *καὶ ἔσται διὰ παντός* = וְתָמִיד? l אז || [b–b] > G* || **11** [a] > G*, add || **12** [a] l בְּרוּם || **13** [a] prp קול || [b] > G* || **14** [a] > G*Σ, add || **15** [a–a] add || [b] עַל || [c] l אֲשֶׁר cf G | [d] prp מְשׂוֹמֵם cf Esr 9,3sq || **18** [a] G *θανατωθήσῃ*, l אז cf 33,8 || [b–b] add cf 33,8 || [c] > GΣ, add cf 33,8.

ה בסיס דְּמ֣וּת הַכִּסֵּ֗א דְּמ֙וּת֙ כְּמַרְאֵ֣ה אָדָ֔ם עָלָ֖יו מִלְמָ֑עְלָה׃ 27 וָאֵ֣רְאָ֔ה כְּעֵ֥ין
חַשְׁמַ֛ל [a]כְּמַרְאֵה־אֵ֖שׁ בֵּית־לָ֣הּ סָבִ֑יב [a]מִמַּרְאֵ֤ה מָתְנָיו֙ וּלְמָ֔עְלָה
ב. ל וּמִמַּרְאֵ֥ה מָתְנָ֖יו וּלְמַ֣טָּה רָאִ֑יתִי כְּמַרְאֵה־אֵ֣שׁ וְנֹגַ֥הּ לּ֖וֹ סָבִ֑יב׃ 28 כְּמַרְאֵ֣ה
הַקֶּ֗שֶׁת אֲשֶׁ֤ר יִֽהְיֶה֙ בֶּעָנָ֔ן בְּי֖וֹם הַגֶּ֑שֶׁם כֵּ֚ן מַרְאֵ֣ה הַנֹּ֔גַהּ סָבִ֖יב הֽוּא־מַרְאֵ֥ה
דְּמ֖וּת כְּב֣וֹד־יְהוָ֑ה וָאֵרֶא֙ וָאֶפֹּ֣ל עַל־פָּנַ֔י וָאֶשְׁמַ֖ע קֹ֥ול מְדַבֵּֽר׃ ס

ז בסיס ר״פ בסיס. ל **2** 1 וַיֹּ֤אמֶר ׀ אֵלַ֙י֙ בֶּן־אָדָ֔ם עֲמֹ֖ד עַל־רַגְלֶ֑יךָ וַאֲדַבֵּ֖ר אִתָּ֥ךְ׃ 2 וַתָּבֹ֤א בִי֙ 2
רֽוּחַ֙ [a]כַּאֲשֶׁ֣ר דִּבֶּ֔ר אֵלַ֖י[a] וַתַּעֲמִדֵ֑נִי עַל־רַגְלַ֔י וָאֶשְׁמַ֖ע אֵ֥ת מְדַבֵּֽר

יא זוגין בסע[1]. ח[2] אֵלָ֑י׃ פ 3 וַיֹּ֤אמֶר אֵלַי֙ בֶּן־אָדָ֔ם שֹׁולֵ֗חַ אֲנִ֛י אֹותְךָ֥ אֶל־בְּנֵ֖י[a] יִשְׂרָאֵ֑ל 3

יא ר״פ בסע[1]. ב מל. יז מל בלישׁ[3]. יח[4] ט מנה בסיס אֶל־גֹּויִם֙[b] הַמֹּורְדִ֔ים אֲשֶׁ֥ר מָרְד֖וּ־בִ֣י הֵ֑מָּה וַאֲבוֹתָ֣ם[c] פָּשְׁע֥וּ בִ֖י עַד־

נ[5]. ב[6]. ג[7] עֶ֥צֶם הַיֹּ֖ום הַזֶּֽה׃ 4 וְהַבָּנִ֖ים קְשֵׁ֣י פָנִ֑ים וְחִזְקֵי־לֵ֣ב[a] אֲנִ֤י שֹׁולֵ֙חַ֙ אֹותְךָ֣

נ[7]. ב[6]. ב מל. יז מל בלישׁ[3] אֲלֵיהֶ֔ם וְאָמַרְתָּ֥ אֲלֵיהֶ֖ם כֹּ֥ה אָמַ֖ר אֲדֹנָ֣י[b] יְהוִֹֽה׃ 5 וְהֵ֣מָּה[a] אִם־יִשְׁמְע֗וּ 4

ר״פ[a] וְאִם־יֶחְדָּ֔לוּ[b] כִּ֥י בֵ֖ית מְרִ֣י הֵ֑מָּה וְיָדְע֕וּ כִּי־נָבִ֥יא הָיָ֖ה[c] בְּתֹוכָֽם׃ פ

ו בסוק ואתה אתה[10] כנ בסיס[11]. ב. ל 6 וְאַתָּ֣ה בֶן־אָדָ֗ם אַל־תִּירָ֤א מֵהֶם֙ [a]וּמִדִּבְרֵיהֶ֣ם אַל־תִּירָ֔א[a] כִּ֥י [b]סָרָ֛בִים
ל. ס מל בלשון זכר[12]. מס מל בנביא וְסַלּ֥וֹנִים[b] אֹותָ֖ךְ וְאֶל־[c]עַקְרַבִּ֣ים אַתָּ֑ה יוֹשֵׁ֗ב מִדִּבְרֵיהֶם֙ אַל־תִּירָ֔א

ב זקף קמ[13] וּמִפְּנֵיהֶ֖ם אַל־תֵּחָ֑ת כִּ֥י בֵ֖ית מְרִ֥י הֵֽמָּה׃ 7 וְדִבַּרְתָּ֤ אֶת־דְּבָרַי֙ אֲלֵיהֶ֔ם

ל. כנ בסיס[11] אִם־יִשְׁמְע֖וּ וְאִם־יֶחְדָּ֑לוּ[a] כִּ֥י מְרִי֖[b] הֵֽמָּה׃ ס 8 וְאַתָּ֣ה בֶן־אָדָ֗ם 7

ר[14] שְׁמַ֤ע אֵת֙ אֲשֶׁר־אֲנִ֣י מְדַבֵּ֣ר אֵלֶ֔יךָ אַל־תְּהִי־מֶ֥רִי כְּבֵית֙ הַמֶּ֣רִי פְּצֵ֔ה

ה בלישׁ[15]. ב. ג בל וחד חס[16] פִּ֖יךָ וֶאֱכֹ֣ל אֵ֔ת אֲשֶׁר־אֲנִ֥י נֹתֵ֖ן אֵלֶֽיךָ׃ 9 וָאֵרְאֶ֕ה וְהִנֵּה־[a]יָ֥ד שְׁלוּחָ֖ה אֵלָ֑י 8

וְהִנֵּה־בֹ֥ו[a] מְגִלַּת־סֵֽפֶר׃ 10 וַיִּפְרֹ֥שׂ אֹותָ֖הּ לְפָנָ֑י וְהִ֣יא כְתוּבָ֔ה פָּנִ֥ים 9

ל בלישׁ[17]. ג בלישׁ. ט בסע ר״פ בסיס[2]. יא זוגין בסע[1] וְאָח֥וֹר וְכָתֻ֖וב אֵלֶ֣יהָ[a] קִנִ֑ים[b] וְהֶ֥גֶה וָהִ֖י׃ ס 3 1 וַיֹּ֤אמֶר אֵלַי֙ בֶּן־ 3

ה מל בלישׁ[3]. ה מל בלישׁ[3]. יא[4]. ב אָדָ֕ם [a]אֵ֥ת אֲשֶׁר־תִּמְצָ֖א אֱכֹ֑ול[a] אֱכֹ֤ול אֶת־הַמְּגִלָּה֙ הַזֹּ֔את וְלֵ֖ךְ דַּבֵּ֥ר

ל. ד דמטע בסע[5] אֶל־בֵּ֥ית[b] יִשְׂרָאֵֽל׃ 2 וָאֶפְתַּ֥ח אֶת־פִּ֖י וַיַּאֲכִלֵ֥נִי אֶת־הַמְּגִלָּ֖ה הַזֹּֽאת[a]׃ 2

Cp 2 [1]Mm 915. [2]Mm 615. [3]Mm 541. [4]Mm 953. [5]Mm 2261. [6]Mm 795. [7]Mm 231. [8]Mm 428. [9]Mm 1249. [10]Okhl 297. [11]Mp sub loco. [12]Mm 2565. [13]Mm 1280. [14]Mm 1611. [15]Mm 2775. [16]Mm 240. [17]וחד הקינים 1 Ch 2,55, cf Gn 6,14 קֵנִּים et Mp sub loco. **Cp 3** [1]Mm 2943. [2]Mm 915. [3]Mm 1692. [4]Mm 1500. [5]Mm 2139.

26 [f] > 𝔊*𝔙 cf [e] || **27** [a–a] > 𝔊*, add || **Cp 2,2** [a–a] > 𝔊 (sed 𝔊 + nonn vb ex 3,14), add || **3** [a] 𝔊 *τὸν οἶκον* = בֵּית it 35,5 37,21 43,7 44,9.15 || [b–b] > 𝔊, prb add; 𝔖 sg, prp אֶל־גוי, sed l גֹּוֵי || [c–c] > 𝔊*, add || **4** [a–a] > 𝔊*, add || [b] > Ms 𝔊*, add || **5** [a] > 𝔊 || [b] 𝔊(𝔖) *πτοηθῶσι* || [c] 𝔊(𝔖) *εἰ σύ* = אַתָּה || **6** [a–a] 𝔊 *μηδὲ ἐκστῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν* = וּמִפְּנֵיהֶם אַל־תֵּחַת v b, prb l || [b–b] prp סלונים סְבִבִים, frt l || [c] = וְעַל || **7** [a] cf 5[b] || [b] l c mlt Mss 𝔊𝔖𝔗 מרי בֵּית cf 5.6 || **9** [a–a] 𝔊(𝔖𝔙) *καὶ ἐν αὐτῇ*, prb l וּבָהּ || **10** [a] = עָלֶיהָ; > 𝔊* || [b] 𝔊(𝔏) *θρῆνος* = קִינָה || [c] 𝔊(𝔙) *καὶ οὐαί* = וְהוֹי; frt l וָנֶהִי || **Cp 3,1** [a–a] > 𝔊*, add || [b] mlt Mss 𝔊𝔖𝔚𝔙 בְּנֵי, it 4,3[a] 12,24[c] 28,25[b] 37,16[h] || **2** [a] > 𝔊*, add.

13 לָלֶכֶת֙ יֵלֵ֔כוּ לֹ֥א[a] יִסַּ֖בּוּ בְּלֶכְתָּ֑ן[b] : 13 וּדְמ֣וּת[a] הַחַיּ֗וֹת מַרְאֵיהֶם[b] כְּגַחֲלֵי־ ג
אֵ֚שׁ בְּעָרוֹת֙ כְּמַרְאֵ֣ה הַלַּפִּידִ֔ים[c] הִ֣יא[d] מִתְהַלֶּכֶ֔ת בֵּ֥ין הַחַיּ֖וֹת[d] וְנֹגַ֣הּ לָאֵ֑שׁ ל
וּמִן־הָאֵ֖שׁ יוֹצֵ֥א בָרָֽק׃ 14 [a]וְהַחַיּ֖וֹת רָצֹ֣וא[b] וָשׁ֑וֹב כְּמַרְאֵ֖ה הַבָּזָֽק׃[c]
15 וָאֶרְא֙ הַחַיּ֔וֹת[a] וְהִנֵּ֥ה אוֹפַ֛ן אֶחָ֖ד בָּאָ֑רֶץ אֵ֚צֶל הַחַיּ֔וֹת[b] לְאַרְבַּעַ֖ת ה בסיפ
16 פָּנָֽיו׃[b] 16 מַרְאֵ֣ה[a] הָאוֹפַנִּ֗ים וּמַעֲשֵׂיהֶם֙[b] כְּעֵ֣ין תַּרְשִׁ֔ישׁ וּדְמ֥וּת[c] אֶחָ֖ד ל ר״פ
לְאַרְבַּעְתָּ֑ן וּמַרְאֵיהֶם֙[d] וּמַעֲשֵׂיהֶ֔ם כַּאֲשֶׁ֥ר יִהְיֶ֖ה הָאוֹפָ֥ן בְּת֖וֹךְ הָאוֹפָֽן׃ ה18.ל בטע בסיפ19
17 עַל־[a]אַרְבַּ֣עַת רִבְעֵיהֶ֔ן בְּלֶכְתָּ֖ם[b] יֵלְכ֣וּ לֹ֥א יִסַּ֖בּוּ בְּלֶכְתָּֽן׃ 18 [a]וְגַבֵּיהֶ֣ן ב בסיפ. ל. ג. ל
וְגֹבַ֔ה לָהֶ֖ם וְיִרְאָ֑ה לָהֶ֔ם[a] וְגַבֵּתָ֥ם מְלֵא֛וֹת עֵינַ֖יִם סָבִ֑יב לְאַרְבַּעְתָּֽן׃ כה. ה18
19 וּבְלֶכֶת֙ הַחַיּ֔וֹת יֵלְכ֥וּ הָאוֹפַנִּ֖ים אֶצְלָ֑ם וּבְהִנָּשֵׂ֤א הַחַיּוֹת֙ מֵעַ֣ל הָאָ֔רֶץ ל
20 יִנָּשְׂא֖וּ הָאוֹפַנִּֽים׃ 20 עַל֩[a] אֲשֶׁ֨ר יִהְיֶ֜ה[b] שָׁ֣מָּה[c] הָר֗וּחַ לָלֶכֶת֙ יֵלֵ֔כוּ[d] שָׁמָּ֣ה
הָר֔וּחַ לָלֶכֶת֙[d] וְהָאוֹפַנִּ֖ים יִנָּשְׂא֣וּ לְעֻמָּתָ֑ם כִּ֚י רֽוּחַ֙ הַחַיָּ֣ה[e] בָּאוֹפַנִּֽים׃ ה פסוק שם שמה20
21 [a]בְּלֶכְתָּ֣ם יֵלֵ֔כוּ וּבְעָמְדָ֖ם יַעֲמֹ֑דוּ וּבְהִנָּשְׂאָ֣ם מֵעַ֔ל הָאָ֖רֶץ יִנָּשְׂא֣וּ ל
22 הָאוֹפַנִּ֔ים[b] לְעֻמָּתָ֑ם כִּ֚י רֽוּחַ֙ הַחַיָּ֣ה[c] בָּאוֹפַנִּֽים׃ 22 [a]וּדְמ֣וּת עַל־רָאשֵׁ֣י[a] עה. ל
הַחַיָּה֮[b] רָקִ֣יעַ[c] כְּעֵ֣ין הַקֶּ֣רַח הַנּוֹרָ֔א[d] נָטוּי֙[e] עַל־רָאשֵׁיהֶ֖ם[e] מִלְמָֽעְלָה׃ כא,כו
23 וְתַחַ֤ת הָרָקִ֙יעַ֙ כַּנְפֵיהֶ֣ם יְשָׁרוֹת֮[a] אִשָּׁה֒ אֶל־אֲחוֹתָ֗הּ[b] לְאִ֣ישׁ שְׁתַּ֔יִם ב ר״פ
מְכַסוֹת֙ לָהֵ֣נָּה[c] וּלְאִ֣ישׁ שְׁתַּ֔יִם מְכַסוֹת֙[d] לָהֶ֣נָּה[d] אֶת גְּוִיֹּתֵיהֶ֑ם׃ 24 וָאֶשְׁמַ֣ע ח22.ג23.ה22
24 אֶת־קוֹל֙ כַּנְפֵיהֶ֔ם כְּקוֹל֙[e] מַ֣יִם רַבִּ֔ים[a] כְּקוֹל־שַׁדַּ֖י[a] בְּלֶכְתָּ֣ם[a] קוֹל֙ כד,כד
הֲמֻלָּ֔ה כְּקוֹל֙ מַחֲנֶ֔ה[a] בְּעָמְדָ֖ם[b] תִּרַפֶּ֣ינָה כַנְפֵיהֶ֑ן׃ 25 [a]וַיְהִי־[b]קוֹל כד,כד ב חד חס וחד מל כה ב. ב. ג ומל
25 מֵעַ֤ל֙[c] לָרָקִ֔יעַ אֲשֶׁ֥ר עַל־רֹאשָׁ֖ם[d] בְּעָמְדָ֣ם תִּרַפֶּ֔ינָה כַּנְפֵיהֶ֑ן[ad] 26 וּמִמַּ֣עַל כו ב. ב. ג. ב כז
לָרָקִ֔יעַ אֲשֶׁ֥ר עַל־רֹאשָׁ֖ם כְּמַרְאֵ֣ה אֶ֣בֶן־סַפִּ֔יר דְּמ֥וּת כִּסֵּ֖א[e] וְעַל֙

[15]Mm 1268. [16]Mm 907. [17]Mm 58. [18]Mm 2771. [19]Mp sub loco. [20]Mm 2057. [21]Mm 2897. [22]Mm 2769. [23]Mm 1710. [24]Mm 2772. [25]Mm 2515. [26]Mm 2773. [27]Mm 2774.

12 [a] pc Mss GSʼ𝔖 וְלֹא ‖ [b] > G*Ś ‖ **13** [a] G *καὶ ἐν μέσῳ*, prb l וּמִתּוֹךְ vel וּבְתוֹךְ ‖ [b] G *ὅρασις*, l מַרְאֶה ‖ [c] prb l לפדים (ה dttg cf G) ‖ [d–d] gl? ‖ **14** [a] > G*, add ‖ [b] Ɔ *ibant* = יצוא ‖ [c] 𝔗(σʹ𝔙) *brq'* = הברק ‖ **15** [a] > G, add? ‖ [b–b] G *τοῖς τέσσαρσι*, l לארבעתן ‖ **16** [a] l c mlt Mss GSʼ𝔖𝔗[Ms]𝔙 ומ׳ (cf fin 15) ‖ [b] > G*, add ‖ [c] prp אַחַת, sed cf 10,10 ‖ [d] > G*, add ‖ **17** [a] = אֵל cf 9.12 ‖ [b] > G*, add? ‖ **18** [a–a] crrp; prp וְאֶרְא וְהִנֵּה גַּבַּת להם cf G *καὶ εἶδον* ‖ **20** [a] cf 17[a] ‖ [b] G + *ἡ νεφέλη* ‖ [c] l c 𝔗 nonn Mss שָׁמָּה cf aβ ‖ [d–d] G *τὰ ζῷα*, > Ś; dl (dttg) ‖ [e] prp אַחַת ‖ **21** [a] 21 add? ‖ [b] > G* ‖ [c] cf 20[e] ‖ **22** [a] GS sg cf 25.26 10,1 ‖ [b] l c pc Mss Vrs החיות ‖ [c] G(Ś) *ὡσεὶ στερέωμα* ‖ [d] > G*, add ‖ [e–e] G *ἐπὶ τῶν πτερύγων αὐτῶν* ‖ **23** [a] prb crrp; G *ἐκτεταμέναι πτερυσσόμεναι* = פְּרֻדוֹת מַשִּׂיקוֹת (cf 11 et 3,13) ‖ [b–b] add? ‖ [c] > G, prb dl ‖ [d–d] > G*, dl (dttg) ‖ **24** [a–a] > G*, add ‖ [b] GSʼ𝔙 pr cop ‖ **25/26** [a–a] > 𝔗 pc Mss, add ‖ [b] G *καὶ ἰδού* (= וְהִנֵּה) ‖ [c–c] > G* ‖ [d–d] > pc Mss Ś[W] ‖ [e] G + *ἐπ' αὐτοῦ* cf [f].

1 1 וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בָּרְבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ וַאֲנִי בְתוֹךְ־הַ֠ס֠ | א
2 הַגּוֹלָה עַל־נְהַר־כְּבָר נִפְתְּחוּ[a] הַשָּׁמָיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת[b] אֱלֹהִים: | ל
3 בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ הִיא הַשָּׁנָה הַחֲמִשִּׁית לָגָלוּת הַמֶּלֶךְ יוֹיָכִין: 3 הָיֹה[a] | ה ג מל רב חס² ל. ב כת ה
4 הָיָה[a] דְּבַר־יְהוָה אֶל־יְחִזְקֵאל בֶּן־בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל־ | ב
נְהַר־כְּבָר וַתְּהִי עָלָיו[b] שָׁם[c] יַד־יְהוָה: 4 וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ[a] סְעָרָה בָּאָה | ל. ה בסיפ
מִן־הַצָּפוֹן עָנָן[b] גָּדוֹל[c] וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת[d] וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב[d] וּמִתּוֹכָהּ[e] כְּעֵין | ב
הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ[e]: 5 וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבָּע חַיּוֹת וְזֶה מַרְאֵיהֶן | ל. ד
דְּמוּת אָדָם[a] לָהֵנָּה: 6 וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאַחַת וְאַרְבַּע כְּנָפִים[a] לְאַחַת | ה. ל
לָהֶם[a]: 7 וְרַגְלֵיהֶם[a] רֶגֶל יְשָׁרָה[a] וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל[b] וְנֹגְצִים | ב. ב
כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל: 8 וְיָדֵי[a] אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם[b] עַל[c] אַרְבַּעַת | ב. וידי חד מן ד׳ בלישׁ וחד מן מח׳ כת ו וקר׳ י. ב בסיפ
רִבְעֵיהֶם[b] וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם לְאַרְבַּעְתָּם[c]: 9 [a]חֻבְּרֹת אִשָּׁה אֶל־ | ט
אֲחוֹתָהּ כַּנְפֵיהֶם[a] לֹא־יִסַּבּוּ בְלֶכְתָּן אִישׁ אֶל־עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ[b]: | ג
10 וּדְמוּת פְּנֵיהֶם[a] פְּנֵי אָדָם[b] וּפְנֵי[c] אַרְיֵה אֶל־הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וּפְנֵי־שׁוֹר | יח פסוק המיון[g]. יו. ב[10]. ב. יו
מֵהַשְּׂמְאוֹל לְאַרְבַּעְתָּן וּפְנֵי־נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן: 11 וּפְנֵיהֶם[a] וְכַנְפֵיהֶם | ב מל[11]. ד[12]. יו. ד[12]. ט
פְּרֻדוֹת מִלְמָעְלָה[b] לְאִישׁ שְׁתַּיִם חְבֻרוֹת אִישׁ וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אֶת | ב וכת כן[13]
גְּוִיֹּתֵיהֶנָּה[d]: 12 וְאִישׁ אֶל־עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ אֶל[a] אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁמָּה הָרֽוּחַ | ל. ה[14]

Cp 1 [1]Mp sub loco. [2]Mm 1976. [3]Ez 24,24, וחד ליחזקאל Ch 24,16. [4]Ex 9,24. [5]Mm 302. [6]Mm 2769. [7]Mm 496. [8]Mm 3811. [9]Mm 3911. [10]Mm 4065. [11]Mm 4161. [12]Mm 2771. [13]Mm 2770. [14]Mm 602.

Cp 1,1 [a] G(S) *καὶ ἠνοίχθησαν* || [b] G^{LC} οι λ′ S sg || **3** [a–a] prb l הָיָה (dttg cf Vrs) || [b] prb l c nonn Mss GS עלי cf 8,1 || [c] > G* cf 3,22 8,1 || **4** [a] Syh + *κυρίου* || [b] C pc Mss GV וענן || [c] G + *ἐν αὐτῷ* || [d–d] G tr ante ואש; add? || [e–e] add? cf 27 || [f] G + *καὶ φέγγος ἐν αὐτῷ* || **5** [a] prp אַחַת cf 16 10,10 || **6** [a–a] G(V) *τῷ ἑνί*, l לְאַחַת? || **7** [a–a] prp שׁר רַגְלֵי; l וגו || [b–b] prb add || **8** [a] C^2 mlt Mss ut Q || [b–b] gl an l לְאַרְבַּעְתָּם? || [c–c] prb cj c 9a et dl ופניהם (cf 11[a]) || **9** [a–a] > G*, sed dl sol כנפיהם et cj c 8b; 9a una c 8b add (cf 11) || [b–b] add cf 12 || **11** [a] > G*, dl (cf 8[c–c]); al prp לְפָנֵימָה et cj c 10b || [b] G + *τοῖς τέσσαρσιν* || [c] prp אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ cf 9.23 || [d] sic L, mlt Mss Edd גויה.

לָקַח[a] סָרִיס אֶחָד אֲשֶׁר־הָיָה[b] פָּקִיד | עַל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וְשִׁבְעָה[c] 23 ד
אֲנָשִׁים מֵרֹאֵי פְנֵי־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר נִמְצְאוּ[d] בָּעִיר וְאֶת־סֹפֵר[e] שַׂר[f] הַצָּבָא ל
הַמַּצְבֵּא אֶת־עַם הָאָרֶץ וְשִׁשִּׁים אִישׁ מֵעַם הָאָרֶץ הַנִּמְצָאִים בְּתוֹךְ ב
26 הָעִיר: 26 וַיִּקַּח אוֹתָם נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים וַיֹּלֶךְ אוֹתָם אֶל־מֶלֶךְ ד׳ ג חס׳ וחד מל׳24
27 בָּבֶל רִבְלָתָה: 27 וַיַּכֵּהּ[a] אוֹתָם מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְמִתֵם[b] בְּרִבְלָה בְּאֶרֶץ ה חס׳ בלישׁ25.
28 חֲמָת וַיִּגֶל יְהוּדָה מֵעַל אַדְמָתוֹ[c]: 28 [a]זֶה הָעָם אֲשֶׁר הֶגְלָה ד׳27
נְבוּכַדְרֶאצַּר בִּשְׁנַת־שֶׁבַע[b] יְהוּדִים שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה:
ג מל׳ בנביא וכל ד״ה דכות׳29 29 בִּשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לִנְבוּכַדְרֶאצַּר[a] מִירוּשָׁלַם נֶפֶשׁ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת
30 שְׁלֹשִׁים וּשְׁנָיִם: 30 בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים לִנְבוּכַדְרֶאצַּר הֶגְלָה
נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים יְהוּדִים נֶפֶשׁ שִׁבַּע מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה
31 כָּל־נֶפֶשׁ אַרְבַּעַת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: פ 31 וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים
וָשֶׁבַע שָׁנָה לְגָלוּת יְהוֹיָכִין[a] מֶלֶךְ־יְהוּדָה בִּשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּעֶשְׂרִים ל חס׳
ב. ד29. ג חס׳30 וַחֲמִשָּׁה[b] לַחֹדֶשׁ נָשָׂא אֱוִיל מְרֹדַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת מַלְכֻתוֹ[c] אֶת־
ג׳ חס׳31. הכלוא חד מן ה׳32 זוגין כת׳ ו וקר׳ ו 32 רֹאשׁ יְהוֹיָכִין[a] מֶלֶךְ־יְהוּדָה[d] וַיֹּצֵא אוֹתוֹ מִבֵּית הַכְּלִיא[e]: 32 וַיְדַבֵּר
ו33. המלכים חד מן ג׳34 ל חס׳ ה ר״ת בלישׁ. ח35 אִתּוֹ טֹבוֹת וַיִּתֵּן אֶת־כִּסְאוֹ מִמַּעַל לְכִסֵּא מְלָכִים[a] אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּבָבֶל:
ב חד בת א וחד בת ה. ד׳ ח׳36 33 וְשִׁנָּה אֶת בִּגְדֵי כִלְאוֹ וְאָכַל לֶחֶם לְפָנָיו תָּמִיד כָּל־יְמֵי חַיָּיו:
ב וחס׳ 34 וַאֲרֻחָתוֹ אֲרֻחַת תָּמִיד נִתְּנָה־לּוֹ מֵאֵת [a]מֶלֶךְ־בָּבֶל[a] דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ
[b]עַד־יוֹם מוֹתוֹ[b] [c]כֹּל יְמֵי חַיָּיו[c]:

סכום הפסוקים של ספר
אלף ושלש מאות
ששים וארבעה
וחציו ויאמר חניה לעיני[37]
וסדרים לא׳

[23] Mm 2199. [24] Mm 468. [25] Mm 1303. [26] Mm 1036. [27] Mm 2151. [28] Mm 34. [29] Mm 2767. [30] Mm 971. [31] Mm 1509. [32] Mm 2195. [33] Mm 2768. [34] Mm 1856. [35] Mm 2202. [36] Mm 1811. [37] Jer 28,11, cf Mp sub loco.

25 [b] 2 R 25,19 הוּא ‖ [c] 2 R וַחֲמִשָּׁה ‖ [d] S *(d)štḥrw* = נִמְצְאוּ ‖ [e] ST(V?) ut 2 R הַסֹּפֵר ‖ [f] > G*; S pr cop ‖ **27** [a] 2 R 25,21 ויך ‖ [b] > G* ‖ [c–c] > G* ‖ **28** [a] G* et 2 R om 28–30 ‖ [b] S + *dmlkwth* = לְמַלְכוּתוֹ; ins עֶשְׂרֵה? ‖ **29** [a] nonn Mss Edd $G^{O}ST^{f}$ + הֶגְלָה ‖ **31** [a] G *Ιωακιμ* ‖ [b] 2 R 25,27 וְשִׁבְעָה, G *τετράδι* ‖ [c] l c G ut 2 R מָלְכוֹ ‖ [d] G^{B} + *καὶ ἔκειρεν αὐτόν* cf Gn 41,14 ‖ [e] cf 37,4[c] ‖ **32** [a] pc Mss G et 2 R 25,28 ut Q, sic l ‖ **33** [a] Q^{Mss} חַיָּיו ‖ **34** [a–a] 2 R 25,30 הַמֶּלֶךְ ‖ [b–b] > pc Mss et 2 R ‖ [c–c] > G*.

ז כת כן כָּל־[a]חֲמֻדוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם סָבִיב נָתְצוּ כָּל־[b]חֵיל כַּשְׂדִּים אֲשֶׁר אֶת־רַב־
ב טַבָּחִים: 15 [ba]וּמִמַּדַּלּוֹת הָעָם [b]וְאֵת־יֶתֶר הָעָם ׀ הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת־ 15
ה בסיפ הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֶת יֶתֶר הָאָמָּון [c]הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן
ב. ל35 רַב־טַבָּחִים[d]: 16 [a]וּמִמַּדַּלּוֹת [b]הָאָרֶץ [a]הִשְׁאִיר נְבוּזַרְאֲדָן [c]רַב־טַבָּחִים 16
ב לְכֹרְמִים וּלְיוֹגְבִים[a]: 17 וְאֶת־עַמּוּדֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לְבֵית־[a]יְהוָה וְאֶת־ 17
לט. מג הַמְכֹנוֹת וְאֶת־יָם הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר בְּבֵית־יְהוָה שִׁבְּרוּ כַּשְׂדִּים וַיִּשְׂאוּ אֶת־
כט. ל14. כל מל כָּל־[b]נְחֹשְׁתָּם בָּבֶלָה: 18 [a]וְאֶת־הַסִּרוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְזַמְּרוֹת 18
ד15 וְאֶת־הַמִּזְרָקֹת וְאֶת־הַכַּפּוֹת וְאֵת כָּל־כְּלֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־יְשָׁרְתוּ בָהֶם
ד16 לָקָחוּ: 19 [a]וְאֶת־הַסִּפִּים [b]וְאֶת־הַמַּחְתּוֹת וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת [c]וְאֶת־ 19
ל מל הַסִּירוֹת וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת וְאֶת־הַכַּפּוֹת [d]וְאֶת־הַמְּנַקִּיּוֹת אֲשֶׁר זָהָב זָהָב
ב17 וַאֲשֶׁר־כֶּסֶף כֶּסֶף לָקַח רַב־טַבָּחִים: 20 הָעַמּוּדִים ׀ שְׁנַיִם הַיָּם [a]אֶחָד 20
ד [b]וְהַבָּקָר שְׁנֵים־עָשָׂר נְחֹשֶׁת אֲשֶׁר־תַּחַת [bc]הַמְכֹנוֹת [d]אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ
ל. ג חס את18 שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה לֹא־הָיָה מִשְׁקָל לִנְחֹשְׁתָּם [e]כָּל־הַכֵּלִים [f]הָאֵלֶּה:
קומת ק חד מן יא19 קר׳ת בלוש. ב חס בלוש. ב 21 וְהָעַמּוּדִים [a]שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה [b]אַמָּה קוֹמַת [c]הָעַמֻּד הָאֶחָד [d]וְחוּט
ג20. ב שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה אַמָּה יְסֻבֶּנּוּ וְעָבְיוֹ אַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת [e]נָבוּב [df]: 22 וְכֹתֶרֶת 22
עָלָיו נְחֹשֶׁת וְקוֹמַת הַכֹּתֶרֶת הָאַחַת [a]חֲמֵשׁ [b]אַמּוֹת וּשְׂבָכָה וְרִמֹּנִים
ל מל. ב עַל־הַכּוֹתֶרֶת סָבִיב הַכֹּל נְחֹשֶׁת וְכָאֵלֶּה [c]לָעַמּוּד הַשֵּׁנִי וְרִמֹּנִים:
ל חס וכל מלכים דכות21 23 [a]וַיְהִי֩ הָרִמֹּנִים תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה רֽוּחָה׃ כָּל־הָרִמֹּנִים מֵאָה עַל־ 23
לט הַשְּׂבָכָה סָבִיב: 24 וַיִּקַּח רַב־טַבָּחִים אֶת־[a]שְׂרָיָה כֹּהֵן הָרֹאשׁ 24
יא. ה ר״פ בנביא22 וְאֶת־[b]צְפַנְיָה כֹּהֵן הַמִּשְׁנֶה וְאֶת־שְׁלֹשֶׁת שֹׁמְרֵי הַסָּף׃ 25 [c][a]וּמִן־הָעִיר 25

13 Mm 2765. 14 Mm 2196. 15 Mm 1272. 16 Mm 4217. 17 Mm 1914. 18 Mm 2197. 19 Mm 3675. 20 Mm 2766. 21 Mp sub loco. 22 Mm 2980.

14 [a] > 39,8 2 R 25,10 ‖ [b] > **G***, dl ‖ **15** [a] > **G*** ‖ [b–b] > 39,9 2 R 25,11, dl (ex 16) ‖ [c] **S** ut 39,9 הָעָם, **CU** ut 2 R הֶהָמוֹן; l הָאָמָּן? ‖ [d] 39,9 + בָּבֶל ‖ **16** [a–a] **G** *καὶ τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ* cf 39,9 ‖ [b] 2 R 25,12 לַת– ‖ [c] > **G*** et 2 R ‖ [d] dub; **G**(**U**) *καὶ εἰς γεωργούς*, sim **ST**; cf 39,10 ‖ **17** [a] pc Mss Vrs בְּבֵית ‖ [b] > **G*** et 2 R 25,13 ‖ **18/19** [a] **G*** et 2 R 25,14.15 brevius ‖ [b] **G** *τὰ σαφφωθ*, l הַסִּפּוֹת? ‖ [c] **G*** *τὰ μασμαρωθ* = המזמרות 18? vel crrp ex *μαζρακωθ*? ‖ [d] sic L, mlt Mss Edd הַמְנַקִּיּוֹת ‖ **20** [a] 2 R 25,16 הָאֶ׳ ‖ [b–b] > 2 R, dl propter 2 R 16,17 et 16,8 ‖ [c] ins הַיָּם cf **G**S (hpgr) ‖ [d] ins עָשָׂה (hpgr) ‖ [e] 2 R חֹשֶׁת– ‖ [f–f] > **G*** ‖ **21** [a] > 2 R 25,17 ‖ [b–b] **G** *τριάκοντα πέντε* cf 2 Ch 3,15 ‖ [c] 2 R ut Q; K הָ– ‖ [d–d] > 2 R ‖ [e] sic L, mlt Mss Edd אַצְ׳ ‖ [f] **G** *κύκλῳ* = סָבִיב ‖ **22** [a] > 2 R 25,17 ‖ [b] 2 R שָׁלֹשׁ ‖ [c] dub; 2 R על־השבכה **G** amplius; nonn vb exc vid ‖ **23** [a] > 2 R ‖ [b] crrp; **GCU** alit, **S** om ‖ **24** [a] > **G*** ‖ [b] > **G*** ‖ [c] **G*** *τὴν ὁδόν* ‖ **25** [a–a] **G*** om מן־ה׳ ל׳.

תָּקוּם מִפְּנֵי הָרָעָה[a] אֲשֶׁר אָנֹכִי ׀ מֵבִיא עָלֶיהָ וְיָעֻפּוּ[b] עַד־חֲנָה ד57. ג
דִּבְרֵי ׀ יִרְמְיָהוּ׃ ס ד58

52 1 בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ בְמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה
2 מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמִיטַל[a] בַּת־יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃ 2 [a]וַיַּעַשׂ הָרַע חמיטל חד מן ת1 זוגין כת י וקר׳ ו וחד מן ב2 בליש
3 בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוֹיָקִים׃ 3 כִּי ׀ עַל־אַף יְהוָה הָיְתָה ב חס3. ל4
בִּירוּשָׁלַ͏ִם ׀ וְיִהוּדָה[a] עַד־הִשְׁלִיכוֹ[b] אוֹתָם מֵעַל פָּנָיו וַיִּמְרֹד צִדְקִיָּהוּ
4 בְּמֶלֶךְ בָּבֶל׃ 4 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁעִית לְמָלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי[a] בֶּעָשׂוֹר ל בעינ5
לַחֹדֶשׁ ׀ בָּא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל הוּא וְכָל־חֵילוֹ עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם
5 וַיַּחֲנוּ עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דָּיֵק סָבִיב׃ 5 וַתָּבֹא הָעִיר בַּמָּצוֹר עַד עַשְׁתֵּי
6 עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ׃ 6 [a]בַּחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי[a] בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ ז ר״ם6
וַיֶּחֱזַק הָרָעָב בָּעִיר וְלֹא־הָיָה לֶחֶם לְעַם הָאָרֶץ׃ 7 וַתִּבָּקַע הָעִיר[a] ד58. נה. ג בטע דמטע.
וְכָל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה יִבְרְחוּ[b] וַיֵּצְאוּ מֵהָעִיר[c] לַיְלָה דֶּרֶךְ שַׁעַר בֵּין־ ג59
הַחֹמֹתַיִם אֲשֶׁר עַל־גַּן הַמֶּלֶךְ וְכַשְׂדִּים עַל־הָעִיר סָבִיב וַיֵּלְכוּ ׀ דֶּרֶךְ ג. יז10 וכל וגנותי דכות ב מ א. ג11
8 הָעֲרָבָה׃ 8 וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־כַּשְׂדִּים אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּשִּׂגוּ אֶת־צִדְקִיָּהוּ
9 בְּעַרְבֹת[a] יְרֵחוֹ וְכָל־חֵילוֹ[b] נָפְצוּ מֵעָלָיו׃ 9 וַיִּתְפְּשׂוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ ל חס בנביא
אֹתוֹ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל רִבְלָתָה[a] בְּאֶרֶץ חֲמָת[a] וַיְדַבֵּר אִתּוֹ מִשְׁפָּטִים׃[b]
10 וַיִּשְׁחַט מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ לְעֵינָיו וְגַם אֶת־כָּל־שָׂרֵי[a] ה
11 יְהוּדָה שָׁחַט בְּרִבְלָתָה׃ 11 וְאֶת־עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם
וַיְבִאֵהוּ מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּבֶלָה וַיִּתְּנֵהוּ בְּבֵית־הַפְּקֻדֹּת[a] עַד־יוֹם מוֹתוֹ׃ כט. בינ ק חד מן ת12 יתיר ב לא קר. ב חס
12 וּבַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בֶּעָשׂוֹר[a] לַחֹדֶשׁ [b]הִיא שְׁנַת תִּשַׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ ה ר״ם
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל[b] בָּא נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים[c] עֹמֵד[d] לִפְנֵי[c]
13 מֶלֶךְ־בָּבֶל בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃[e] 13 וַיִּשְׂרֹף אֶת־בֵּית־יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ
14 וְאֵת כָּל־בָּתֵּי יְרוּשָׁלַ͏ִם [a]וְאֵת־כָּל־בֵּית ׀ הַגָּדוֹל[b] שָׂרַף[a] בָּאֵשׁ׃ 14 וְאֵת־ ט. ל

57Mm 2471. 58Mm 2762. Cp 52 1Mm 2195. 2Mp sub loco. 3Mm 2763. 4Mm 2764. 5Mm 2711. 6Mm 791. 7Mm 432. 8Mm 932. 9Mm 2652. 10Mm 1174. 11Mm 1730. 12Mm 1754.

64 [a] G*A τῶν Χαλδαίων || [b–b] > G*, gl ad fin 58 || Cp 52,1 [a] K GV ר֫, C ut Q; cf 2 R 23,31 || 2 [a] 2.3 > G*, sed cf 2 R 24,19sq || 3 [a] mlt Mss ובי ut 2 R 24,20 || [b] = ה֫ || 4 [a] G BSal τῷ ἐνάτῳ, GA τῷ ἑβδόμῳ || 6 [a–a] > G* et 2 R 25,3; S wbjrh' dhmš' = ובי֫ הַחֲמִשִּׁי || 7 [a] ins יַיְרָא הַמֶּלֶךְ sec 39,4 || [b] > G*; l יַי֫ || [c] > G* || 8 [a] G ἐν τῷ πέραν = בְּעֵבֶר || [b] G οἱ παῖδες αὐτοῦ = עֲבָדָיו? || 9 [a–a] > G* et 2 R 25,6 || [b] GS ut 2 R ט– || 10 [a] S ut 39,6 חֹרֵי || 11 [a] G μυλῶνος || 12 [a] 2 R 25,8 בְּשִׁבְעָה || [b–b] > G* || [c–c] 2 R עֶבֶד || [d] l עֹמֵד cf GV || [e] 2 R ׳ || 13 [a–a] add? || [b] 2 R 25,9 ג.

ח 52 לָכֵן֙ הִנֵּה־יָמִ֣ים בָּאִ֔ים נְאֻם־יְהוָ֑ה
ל וּפָקַדְתִּי֙ עַל־פְּסִילֶ֣יהָ וּבְכָל־אַרְצָ֔הּ יֵאָנַ֖ק[a] חָלָֽל׃
לא[47] פסוק כי וכי ג מנה בסיפ. ל 53 כִּֽי־תַעֲלֶ֤ה בָבֶל֙ הַשָּׁמַ֔יִם וְכִי֙ תְּבַצֵּ֣ר מְר֔וֹם עֻזָּ֔הּ
מֵאִתִּ֥י יָבֹ֖אוּ שֹׁדְדִ֑ים לָ֣הּ נְאֻם־יְהוָֽה׃ ס
54 קוֹל֙ זְעָקָ֣ה מִבָּבֶ֔ל וְשֶׁ֥בֶר גָּד֖וֹל מֵאֶ֥רֶץ כַּשְׂדִּֽים׃
לא[48] 55 כִּֽי־שֹׁדֵ֤ד יְהוָה֙ אֶת־בָּבֶ֔ל וְאִבֵּ֖ד מִמֶּ֣נָּה קוֹל֑ גָּדֽוֹל
ג רפי[49]. נא[50] וְהָמ֥וּ גַלֵּיהֶ֖ם[a] כְּמַ֣יִם רַבִּ֑ים נִתַּ֥ן[b] שְׁא֖וֹן קוֹלָֽם׃
ז מל[51] 56 [a כִּֽי־ בָּ֤א עָלֶ֙יהָ֙ עַל־בָּבֶ֔ל שׁוֹדֵ֖ד[a] וְיִשַּׁלֵּֽם׃
ל. ה בשינה[52] וְנִלְכְּד֣וּ גִבּוֹרֶ֔יהָ חִתָּתָ֖ם[b] קִשְׁתוֹתָ֑ם[c] כִּ֣י אֵ֤ל גְּמֻלוֹת֙ יְהוָ֔ה שַׁלֵּ֖ם
ג. ס בסע בסיפ[53]. יז 57 וְהִשְׁכַּרְתִּי֙ שָׂרֶ֣יהָ וַחֲכָמֶ֔יהָ פַּחוֹתֶ֖יהָ וְסָגְנֶ֑יהָ וּגְבוֹרֶ֣יהָ וְיָשְׁנ֤וּ שְׁנַת־
עוֹלָ֙ם֙ וְלֹ֣א יָקִ֔יצוּ נְאֻם־הַמֶּ֖לֶךְ יְהוָ֣ה צְבָא֑וֹת שְׁמֽוֹ׃ ס 58 [a כֹּ֤ה
אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָא֔וֹת
ז כת כן. ל. ל חֹמֹ֥ות[b] בָּבֶ֛ל הָרְחָבָ֖ה עַרְעֵ֣ר תִּתְעָרְעָ֑ר
וּשְׁעָרֶ֣יהָ הַגְּבֹהִ֔ים בָּאֵ֖שׁ יַצֻּ֑תוּ
ל[51]. ב וְיָגְע֤וּ[c] עַמִּים֙ בְּדֵי־רִ֔יק וּלְאֻמִּ֖ים[d] בְּדֵי־אֵ֥שׁ[d] וְיֵעָפֽוּ[e]׃ ס
ד בסע. ב 59 הַדָּבָ֗ר אֲשֶׁר־צִוָּ֙ה[a] יִרְמְיָ֣הוּ הַנָּבִ֔יא אֶת־[b]שְׂרָיָ֖ה בֶּן־נֵרִיָּ֣הוּ בֶן־מַחְסֵיָ֑ה סֹ֤
ב[51] בְּלֶכְתּ֣וֹ אֶת־[c]צִדְקִיָּ֣הוּ מֶֽלֶךְ־יְהוּדָ֔ה בָּבֶ֖ל בִּשְׁנַ֣ת[d] הָרְבִעִ֑ית לְמָלְכֽוֹ
ל 60 וּשְׂרָיָ֕ה שַׂ֖ר מְנוּחָ֑ה[e]׃ 60 וַיִּכְתֹּ֣ב יִרְמְיָ֗הוּ אֵ֚ת כָּל־הָרָעָ֔ה אֲשֶׁר־תָּבוֹא
ו. ג[54]. כה. ה חס וכל אוריית דכות[55]. ו אֶל־בָּבֶל֙ אֶל־סֵ֔פֶר אֶחָ֖ד אֵ֥ת כָּל־הַדְּבָרִ֖ים הָאֵ֑לֶּה הַכְּתֻבִ֖ים אֶל־
ב וחס[56]. כה בָּבֶֽל׃ 61 וַיֹּ֣אמֶר יִרְמְיָ֔הוּ אֶל־שְׂרָיָ֖ה כְּבֹאֲךָ֣[a] בָּבֶ֑ל וְרָאִ֣יתָ וְקָרָ֔אתָ אֶת־
62 כָּל־הַדְּבָרִ֖ים הָאֵֽלֶּה׃ 62 וְאָמַרְתָּ֙ יְהוָ֔ה אַתָּ֥ה דִבַּ֖רְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם֙ הַזֶּ֔ה
ל. מט מל בנביא. ל לְהַכְרִיתוֹ֙ לְבִלְתִּ֣י הֱיוֹת־בּ֔וֹ יוֹשֵׁ֖ב לְמֵאָדָ֣ם וְעַד־בְּהֵמָ֑ה כִּי־שְׁמָמ֥וֹת[a]
ג 63 עוֹלָ֖ם תִּהְיֶֽה׃ 63 וְהָיָה֙ כְּכַלֹּֽתְךָ֔ לִקְרֹ֖א אֶת־הַסֵּ֣פֶר הַזֶּ֑ה תִּקְשֹׁ֥ר עָלָ֖יו
ל. ל. ל 64 אֶ֣בֶן וְהִשְׁלַכְתּ֔וֹ אֶל־תּ֖וֹךְ פְּרָֽת׃ 64 וְאָמַרְתָּ֙ כָּכָ֣ה תִּשְׁקַ֔ע בָּבֶ֖ל וְלֹא־

47 Mm 2059. 48 Mm 2174. 49 Mm 2760. 50 Mm 2838. 51 Mp sub loco. 52 Mm 2756. 53 Mm 2615. 54 Mm 3970. 55 Mm 1950. 56 Mm 2761.

52 [a] G(ΣC) *πεσοῦνται* cf 4.49 ‖ 55 [a] l גַּלֶּיהָ cf G^{O}α′σ′ ‖ [b] l נָ֫ג? ‖ 56 [a–a] gl ad 55aα ‖ [b] l חַתָּם? ‖ [c] l קַשְׁתָּם? cf G*C^{t}V ‖ 58 [a] cf Hab 2,13 ‖ [b] mlt Mss GV חוֹמַת ‖ [c] G* + *οὐ* post cop ‖ [d–d] G *ἐν ἀρχῇ* = בְּרֵאשׁ ‖ [e] l c Gθ′Σ ut Hab יִיעָפוּ ‖ 59 [a] G + *κύριος* ‖ [b] G *εἰπεῖν τῷ* cf [a] ‖ [c] G *παρά* = מֵאֵת ‖ [d] Q^{Or} pc Mss בַּשָּׁנָה ‖ [e] G(C) *δώρων* = מַתָּנוֹת, Σ *mšrjt'* = מַחֲנֶה, V *prophetiae* = הַמַּשָּׂא? cf 1 Ch 15,27 V ‖ 61 [a] mlt Mss בְּבֹ֫ ‖ 62 [a] Vrs sg.

39 בְּחֻמָּם[a] אָשִׁית אֶת־מִשְׁתֵּיהֶם וְהִשְׁכַּרְתִּים לְמַעַן יַעֲלֹזוּ[b] ל וחס35 . ג36 . ל
וְיָשְׁנוּ שְׁנַת־עוֹלָם וְלֹא יָקִיצוּ נְאֻם יְהוָה׃ ה בשינה37
40 [a]אוֹרִידֵם כְּכָרִים לִטְבוֹחַ כְּאֵילִים עִם־עַתּוּדִים׃ ד
41 [a]אֵיךְ נִלְכְּדָה שֵׁשַׁךְ[b] וַתִּתָּפֵשׂ תְּהִלַּת כָּל־הָאָרֶץ ב . ד38
אֵיךְ הָיְתָה לְשַׁמָּה בָבֶל בַּגּוֹיִם׃
42 עָלָה עַל־בָּבֶל הַיָּם בַּהֲמוֹן גַּלָּיו נִכְסָּתָה׃ ל
43 הָיוּ עָרֶיהָ לְשַׁמָּה אֶרֶץ צִיָּה וַעֲרָבָה ג ר״פ
אֶרֶץ[a] לֹא־יֵשֵׁב בָּהֶן כָּל־[b]אִישׁ וְלֹא־יַעֲבֹר בָּהֶן בֶּן־אָדָם׃ ת39 . ה39
44 וּפָקַדְתִּי עַל־[a]בֵּל בְּבָבֶל וְהוֹצֵאתִי אֶת־בִּלְעוֹ מִפִּיו ג40 . ח41 . ב חס
וְלֹא־יִנָּהֲרוּ אֵלָיו עוֹד גּוֹיִם ל
[b]גַּם־חוֹמַת בָּבֶל נָפָלָה׃ 45 צְאוּ מִתּוֹכָהּ עַמִּי ג בלוש בסיג42
וּמַלְּטוּ אִישׁ אֶת־נַפְשׁוֹ מֵחֲרוֹן אַף־יְהוָה׃ ב
46 וּפֶן־יֵרַךְ לְבַבְכֶם וְתִירְאוּ בַּשְּׁמוּעָה הַנִּשְׁמַעַת בָּאָרֶץ וּבָא[a] בַּשָּׁנָה ה . ג43 . ל
הַשְּׁמוּעָה וְאַחֲרֵיו בַּשָּׁנָה הַשְּׁמוּעָה וְחָמָס בָּאָרֶץ וּמֹשֵׁל[b] עַל־מֹשֵׁל׃
47 לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים וּפָקַדְתִּי עַל־פְּסִילֵי בָבֶל ח44
וְכָל־אַרְצָהּ תֵּבוֹשׁ וְכָל־חַלָּלֶיהָ יִפְּלוּ בְתוֹכָהּ׃ ל
48 וְרָנְנוּ עַל־בָּבֶל שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכֹל אֲשֶׁר בָּהֶם ב
כִּי מִצָּפוֹן יָבוֹא[a]־לָהּ הַשּׁוֹדְדִים נְאֻם־יְהוָה׃ ח סביר בלשון רבים . ל
49 גַּם־בָּבֶל לִנְפֹּל חַלְלֵי[a] יִשְׂרָאֵל ד דגש45
גַּם־לְבָבֶל נָפְלוּ חַלְלֵי כָל־הָאָרֶץ׃
50 פְּלֵטִים[a] מֵחֶרֶב הִלְכוּ[a] אַל־תַּעֲמֹדוּ ג ב דגש ול רפ׳
זִכְרוּ מֵרָחוֹק אֶת־יְהוָה וִירוּשָׁלַם תַּעֲלֶה עַל־לִבְבְכֶם׃
51 בֹּשְׁנוּ כִּי־שָׁמַעְנוּ חֶרְפָּה כִּסְּתָה כְלִמָּה פְּנֵינוּ ד . ל
כִּי בָאוּ זָרִים עַל־[a]מִקְדְּשֵׁי בֵּית יְהוָה׃ ס ג46

35 [a] Hi 6,17. וחד בחמר ו! 36 Mm 3786. 37 Mm 2756. 38 Mm 2718. 39 Mm 640. 40 Mm 2757. 41 Mm 2202. 42 Mm 2893. 43 Mm 1171. 44 Mp sub loco. 45 Mm 2758. 46 Mm 2759.

39 [a] 𝔖 *bḥmt'* = בַּחֲמָה ‖ [b] l יַעֲלֹפוּ cf Vrs; huc tr 40 ‖ **40** [a] cf 39[b] ‖ **41** [a] cf 50,23 ‖ [b] > 𝔊*, dl; 𝔗 *bbl* ‖ **43** [a] > 𝔊*𝔖, dl cf בהן ‖ [b] > pc Mss, dl? ‖ **44** [a–a] 𝔊* om בל ב ‖ [b] 𝔊* om 44b - 49a (homark) ‖ **46** [a] l ובבא? ‖ [b] Or מ׳ ‖ **48** [a] l c Seb pc Mss יָבְאוּ cf Vrs et 53 ‖ **49** [a] l חֲ׳ (hpgr) ‖ **50** [a–a] 𝔊 *ἐκ γῆς, πορεύεσθε* מֵהָרָבָה לכו ; l מֵחֲרָבָה לכו ‖ **51** [a] 𝔊 *(εἰς) τὰ ἅγια ἡμῶν* = שֵׁינוּ־; 𝔙 sg cf 𝔖𝔗.

קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ גּוֹיִם הַשְׁמִיעוּ עָלֶיהָ מַמְלְכוֹת [a]אֲרָרָט מִנִּי וְאַשְׁכְּנַז[a]
פְּקֻדוּ עָלֶיהָ טְפְסַר הַעֲלוּ־סוּס כְּיֶלֶק סָמָר[b]׃
28 קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ גּוֹיִם אֶת־מַלְכֵי[a] מָדַי אֶת־פַּחוֹתֶיהָ וְאֶת־כָּל־סְגָנֶיהָ
וְאֵת כָּל־אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ[b]׃
29 וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וַתָּחֹל כִּי קָמָה[a] עַל־בָּבֶל מַחְשְׁבוֹת[b] יְהוָה
לָשׂוּם אֶת־אֶרֶץ בָּבֶל לְשַׁמָּה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃
30 חָדְלוּ גִבּוֹרֵי בָבֶל לְהִלָּחֵם יָשְׁבוּ בַּמְּצָדוֹת
נָשְׁתָה גְבוּרָתָם הָיוּ לְנָשִׁים הִצִּיתוּ מִשְׁכְּנוֹתֶיהָ נִשְׁבְּרוּ בְרִיחֶיהָ׃
31 רָץ לִקְרַאת־רָץ יָרוּץ וּמַגִּיד לִקְרַאת מַגִּיד
לְהַגִּיד לְמֶלֶךְ בָּבֶל כִּי־נִלְכְּדָה עִירוֹ מִקְצֶה׃
32 וְהַמַּעְבָּרוֹת נִתְפָּשׂוּ וְאֶת־הָאַמָּתִים שָׂרְפוּ בָאֵשׁ
וְאַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה נִבְהָלוּ[a]׃ ס
33 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל [לָהּ׃
בַּת־[a]בָּבֶל כְּגֹרֶן עֵת הְדְרִיכָהּ[b] עוֹד מְעַט וּבָאָה עֵת־[c]הַקָּצִיר
34 אֲכָלָנִי[a] הַמָּנַנִי[ba] נְבוּכַדְרֶאצַּר[c] מֶלֶךְ בָּבֶל הִצִּיגָנוּ[a] כְּלִי רִיק
בְּלָעָנוּ[a] כַּתַּנִּין מִלָּא כְרֵשׂוֹ מֵעֲדָנַי[d] הֱדִיחָנוּ[ea]׃
35 חֲמָסִי וּשְׁאֵרִי[a] עַל־בָּבֶל תֹּאמֶר יֹשֶׁבֶת צִיּוֹן
וְדָמִי אֶל־יֹשְׁבֵי כַשְׂדִּים תֹּאמַר יְרוּשָׁלִָם׃ ס
36 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה
הִנְנִי־רָב אֶת־רִיבֵךְ וְנָקַמְתִּי אֶת־נִקְמָתֵךְ
וְהַחֲרַבְתִּי אֶת־יַמָּהּ וְהֹבַשְׁתִּי אֶת־מְקוֹרָהּ׃
37 [a]וְהָיְתָה בָבֶל [לְגַלִּים] מְעוֹן־תַּנִּים
שַׁמָּה וּשְׁרֵקָה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃
38 יַחְדָּו כַּכְּפִרִים יִשְׁאֲגוּ[a] נָעֲרוּ[b] כְּגוֹרֵי[c] אֲרָיוֹת׃

ד ול פת
ל . ב חד פת וחד קמ
יח פסוק את את ואת ואת . ל
ח
ל
מט מל בגביא
ח בליש[20]
יד . ג חס בליש . ד ב מנה מל
ב
כט וכל משיחה מצריים אשור וישראל דכות[21] . ב[22]
ל
יח[23]
ד בטע בסיפ
אכלני[24] . הממני[24] . ק
הצינגני[24] . יח[25] וכל ק
יוצר חפץ חמדה דכות ג מא
בלעני[24] . ח בליש[26] . הדיחני[24] ק
ב[27] . ח חס[28]
ל[29]
ח בטע בסיפ[30] . כ[31]
לג קמ[32] . יד פסוק את את את את . ג[33]
ב חד מל וחד חס[34]
ג
מט מל בגביא
ד חס בליש

[20] Mm 1666. [21] Mm 958. [22] Gn 19,4. [23] Mm 2952. [24] כת ר וקר׳ (Mm 3811) חד מן מת. [25] Mm 2781. [26] Mm 413. [27] Gn 16,5. [28] Mm 2184. [29] Mm 1683. [30] Mm 2617. [31] Mm 2168. [32] Mm 264. [33] Mm 1600. [34] Mm 779.

27 [a–a] add? (tum antea l ׳ממל) || [b] G *πλῆθος* = מִסְפַּר? S om || 28 [a] GS sg cf 11 || [b] l תָּם– || 29 [a] Q^{Or} קמו || [b] nonn Mss GS מחשבת || 32 [a] G *ἐξέρχονται* = הָלְכוּ? vel crrp ex *ἐξίστανται*? || 33 [a] G* *οἱκοι βασιλέως* = בָּתֵּי מֶלֶךְ || [b] = ה׳ || [c] > GSC, dl (et antea l וּבָא) || 34 [a] pc Mss Vrs ut Q, l; K נוּ– || [b] prp חָמָסַנִי vel הֶתְמַנִי vel הֲדַמַנִי, l וּשְׁאֵרִי || [c] add || [d] prp מֵעֲדָנָי || [e] l הִדִּי׳, quod frt add || 35 [a] prp וְשָׁאֲתִי vel וְשִׁבְרִי || 37 [a] cf 9,10; G* brevius || 38 [a] > G* || [b] G* *ἐξηγέρθησαν* = נֵעֹרוּ || [c] pc Mss ׳יִ–.

14 נִשְׁבַּע יְהוָה צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ[a]
כִּי אִם־מִלֵּאתִיךָ אָדָם[b] כַּיֶּלֶק וְעָנוּ עָלַיִךְ הֵיְלֵל: ס
15 [a]עֹשֶׂה[b] אֶרֶץ בְּכֹחוֹ מֵכִין תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ וּבִתְבוּנָתוֹ נָטָה שָׁמָיִם:
16 [a]לְקוֹל תְּתֹּו[a] הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמַיִם וַיַּעַל נְשִׂאִים מִקְצֵה־אֶרֶץ[b]
בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה וַיֹּצֵא רוּחַ[c] מֵאֹצְרֹתָיו:
17 נִבְעַר כָּל־אָדָם מִדַּעַת הֹבִישׁ כָּל־צוֹרֵף מִפֶּסֶל
כִּי שֶׁקֶר נִסְכּוֹ[a] וְלֹא־רוּחַ בָּם: 18 הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים
בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ:
19 לֹא־כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹוב כִּי־יוֹצֵר הַכֹּל הוּא
וְשֵׁבֶט[a] נַחֲלָתוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ: ס
20 מַפֵּץ־אַתָּה לִי כְּלֵי[a] מִלְחָמָה
וְנִפַּצְתִּי בְךָ גוֹיִם וְהִשְׁחַתִּי בְךָ מַמְלָכוֹת:
21 וְנִפַּצְתִּי בְךָ סוּס וְרֹכְבוֹ וְנִפַּצְתִּי בְךָ רֶכֶב וְרֹכְבוֹ[a]:
22 וְנִפַּצְתִּי בְךָ אִישׁ וְאִשָּׁה [a]וְנִפַּצְתִּי בְךָ זָקֵן וָנָעַר[a]
וְנִפַּצְתִּי בְךָ בָּחוּר וּבְתוּלָה:
23 וְנִפַּצְתִּי בְךָ רֹעֶה וְעֶדְרוֹ וְנִפַּצְתִּי בְךָ אִכָּר וְצִמְדּוֹ
[a]וְנִפַּצְתִּי בְךָ פַּחוֹת וּסְגָנִים[a]:
24 וְשִׁלַּמְתִּי לְבָבֶל וּלְכֹל | יוֹשְׁבֵי כַשְׂדִּים
אֵת כָּל־רָעָתָם אֲשֶׁר־עָשׂוּ בְּצִיּוֹן לְעֵינֵיכֶם נְאֻם יְהוָה: ס
25 [a]הִנְנִי אֵלֶיךָ הַר הַמַּשְׁחִית[a] נְאֻם־יְהוָה [b]הַמַּשְׁחֶית אֶת־כָּל־הָאָרֶץ[b]
וְנָטִיתִי אֶת־יָדִי עָלַיִךְ וְגִלַּגְתִּיךָ [c]מִן־הַסְּלָעִים[c] וּנְתַתִּיךָ לְהַר[d]
26 וְלֹא־יִקְחוּ מִמְּךָ אֶבֶן לְפִנָּה וְאֶבֶן לְמוֹסָדוֹת | שְׁרֵפָה:
כִּי־שְׁמָמוֹת עוֹלָם תִּהְיֶה נְאֻם־יְהוָה:
27 שְׂאוּ־נֵס בָּאָרֶץ תִּקְעוּ שׁוֹפָר בַּגּוֹיִם

[11] Mm 475. [12] Mm 2753. [13] Mm 1367. [14] Mm 2524. [15] Mm 2194 contra textum. [16] Mm 2754. [17] Mm 1617. [18] Mm 822. [19] Mm 2755.

14 [a] G *κατὰ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ* cf Jes 62,8; pr m cs אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל || [b] prp אֹיְבִים || **15** [a] cf 10,12[a] [b] G[C](ℭ𝔖) pr *κύριος* cf 10,12[b] || **16** [a–a] G *εἰς φωνὴν ἔδοτο*; cf 10,13[a–a] || [b] G ut Q ad 10,13 הָאָרֶץ || [c] cf 10,13[b] || **17** [a] cf 10,14[a] || **19** [a] 1 c mlt Mss G[L]𝔗𝔙 וְיִשְׂרָאֵל ut 10,16; > G* || **20** [a] 1 כלי || **21** [a] prp וְרַכָּבוֹ || **22** [a–a] : G*, dl || **23** [a–a] add (ex 28)? || **25** [a] G *τὸ διεφθαρμένον* הַמָּשְׁחָת || [b–b] gl? || [c–c] dl || [d] 1 לְתַנָּר?

† 11 חׄ קמ קטן ה מנה ר״פ וכל דברים מלכים תרי עשר תלים קהלת עזרא ד״ה דכות. ב מ כב
12 ג. 13 חס בנ״ך וכל ארורית דברות. ב מ ד וחד מן ד מילין לשון ענן. ב 14
15 יב מל
16 ד חס
17 ט ר״פ בסיפ. ג. ה מל
18
19 ה
20 ל
21
22 כב
23 ב. ל
24 לד מל ז מנה בסיפ
25 ח
26 יד
27 יא ר״פ

3 אֶל־[a]יִדְרָךְ[b] יִדְרֹךְ[c] הַדֹּרֵךְ קַשְׁתּוֹ וְאֶל־[e]יִתְעַל[d] בְּסִרְיֹנוֹ[e]
וְאַל־תַּחְמְלוּ אֶל־בַּחֻרֶיהָ הַחֲרִימוּ כָּל־צְבָאָהּ׃
4 וְנָפְלוּ חֲלָלִים בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים וּמְדֻקָּרִים בְּחוּצוֹתֶיהָ׃
5 [a]כִּי לֹא־אַלְמָן יִשְׂרָאֵל וְיהוּדָה מֵאֱלֹהָיו מֵיְהוָה צְבָאוֹת[a]
כִּי אַרְצָם מָלְאָה אָשָׁם מִקְּדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃
6 נֻסוּ וּמִתּוֹךְ בָּבֶל [a]וּמִלְּטוּ אִישׁ נַפְשׁוֹ[a] אַל־תִּדַּמּוּ בַּעֲוֹנָהּ
כִּי עֵת נְקָמָה הִיא לַיהוָה גְּמוּל הוּא מְשַׁלֵּם לָהּ׃
7 כּוֹס־זָהָב בָּבֶל [a]בְּיַד־יְהוָה[a] מְשַׁכֶּרֶת כָּל־הָאָרֶץ
מִיֵּינָהּ שָׁתוּ גוֹיִם עַל־כֵּן יִתְהֹלְלוּ גוֹיִם[b]׃
8 פִּתְאֹם נָפְלָה בָבֶל וַתִּשָּׁבֵר הֵילִילוּ עָלֶיהָ
קְחוּ צֳרִי לְמַכְאוֹבָהּ אוּלַי תֵּרָפֵא׃
9 רִפָּאנוּ אֶת־בָּבֶל וְלֹא נִרְפְּתָה עִזְבוּהָ[a] וְנֵלֵךְ אִישׁ לְאַרְצוֹ
כִּי־נָגַע אֶל־הַשָּׁמַיִם מִשְׁפָּטָהּ וְנִשָּׂא עַד־שְׁחָקִים׃
10 הוֹצִיא יְהוָה אֶת־צִדְקֹתֵינוּ[a] בֹּאוּ וּנְסַפְּרָה בְצִיּוֹן אֶת־מַעֲשֵׂה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃
11 הָבְרוּ הַחִצִּים מִלְאוּ הַשַּׁלְטִים[a]
הֵעִיר יְהוָה אֶת־רוּחַ מַלְכֵי[b] מָדַי כִּי־עַל־בָּבֶל מְזִמָּתוֹ לְהַשְׁחִיתָהּ
כִּי־נִקְמַת יְהוָה הִיא נִקְמַת הֵיכָלוֹ׃
12 אֶל־חוֹמֹת בָּבֶל שְׂאוּ־נֵס הַחֲזִיקוּ הַמִּשְׁמָר
הָקִימוּ שֹׁמְרִים [a]הֲכִינוּ הָאֹרְבִים[a]
כִּי גַּם־זָמַם יְהוָה גַּם־עָשָׂה אֶת אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֶל־יֹשְׁבֵי בָבֶל׃
13 שֹׁכְנָתִי[a] עַל־מַיִם רַבִּים רַבַּת אוֹצָרֹת
בָּא קִצֵּךְ אַמַּת[b] בִּצְעֵךְ[c]׃

ידרך חד מן ח׳ כת ולא קר
ל חס . ב
ל
ב . ל
ל . ב חד חס וחד מל
ל
רפינו חד מן מח׳ כת א ק לא קר ול בלישׁ
ה⁴ . יב⁵
ב ר״ם⁷ . ג וחס . ב
ה⁸ . ד⁹
ד כת כן
ז
ה
שכנת . ז¹⁰ . ל חס

Cp 51 [1]Mm 2752. [2]Mm 2677. [3]Mm 898, Q non reperitur in ullo alio Ms, cf Mp sub loco. [4]Mm 1923. [5]Mm 545. [6]Mp sub loco. [7]Mm 2370. [8]Mm 2363. [9]Mm 2345. [10]Mm 739.

3 [a] > 𝔊*; 𝔊$^{L\,al}$(𝔗^{Mss}) *ἐπ' αὐτῇ*; l c mlt Mss Or 𝔖𝔙 אַל ‖ [b] l יֶרֶךְ? cf 𝔖 ‖ [c] - 𝔗 mlt Mss Vrs, dl ‖ [d] 𝔊* om אל; 𝔊$^{L\,al}$(𝔗) *ἐπ' αὐτῇ*; l c nonn Mss Or Vrs וְאַל cf [a] ‖ [e–e] l יִינַע לְבֻשׁ ס׳? ‖ **5** [a–a] tr post v b? ‖ **6** [a–a] add (ex 45 [48,6])? ‖ **7** [a–a] add cf 25,15sq ‖ [b] > 𝔊*𝔖𝔙, dl ‖ **9** [a] 𝔊(𝔖𝔙) *ἐγκαταλίπωμεν αὐτήν* ‖ **10** [a] 𝔊 *τὸ κρίμα αὐτοῦ* (sim α′) - תֹּנוּ, 𝔖(𝔗^{Ms}) *zkwtn* = תֵּנוּ ‖ **11** [a] 𝔊(𝔙) *τὰς φαρέτρας* cf 12 𝔊 ‖ [b] 𝔊𝔖 sg ‖ **12** [a–a] 𝔖 *wṯḥ'wh bmj'* et immergite eam aquis ‖ **13** [a] cf 2,33[b] ‖ [b] 𝔊 (α′) *ἀληθῶς* - אֱמֶת ‖ [c] 𝔊 *εἰς τὰ σπλάγχνα σου* = בְּמֵעָיִךְ, 𝔖 *mḥwtkj* = פְּצַעֵךְ.

39 לָכֵן֙ יֵשְׁב֣וּ צִיִּים֮ אֶת־אִיִּים֒ וְיָשְׁב֣וּ[a] בָּ֔הּ בְּנ֥וֹת יַעֲנָ֖ה תי בטע בסיפ39. כ40
וְלֹא־תֵשֵׁ֣ב עוֹד֮ לָנֶ֒צַח֒ [b]וְלֹא תִשְׁכֹּ֣ון עַד־דֹּ֔ור וָדֹ֑ור [יְהוָ֖ה ד41. ג מל
40 [a]כְּמַהְפֵּכַ֤ת ׀ אֱלֹהִים֙ אֶת־סְדֹ֣ם וְאֶת־עֲמֹרָ֔ה וְאֶת־שְׁכֵנֶ֖יהָ נְאֻם־ ג42
לֹא־יֵשֵׁ֥ב שָׁ֛ם אִ֖ישׁ וְלֹא־יָג֣וּר בָּ֑הּ בֶּן־אָדָֽם׃ ד
41 [a]הִנֵּ֤ה עַם֙ בָּ֣א מִצָּפֹ֔ון וְגֹ֥וי גָּדֹ֖ול ג43
וּמְלָכִ֣ים רַבִּ֑ים יֵעֹ֖רוּ מִיַּרְכְתֵי־אָֽרֶץ׃ ג ב חס וחד מל44
42 קֶ֚שֶׁת וְכִידֹ֣ן יַחֲזִ֔יקוּ אַכְזָרִ֥י ה֙וּא֙ [a]וְלֹ֣א יְרַחֵ֔מוּ[b] ב חס. ז. ל45
קֹולָ֖ם כַּיָּ֣ם יֶהֱמָ֑ה וְעַל־סוּסִ֤ים יִרְכָּ֙בוּ֙ ד46
עָרֻ֣וךְ כְּאִ֔ישׁ[c] לַמִּלְחָמָ֖ה עָלַ֥יִךְ בַּת־בָּבֶֽל׃ ד. כ47
43 שָׁמַ֤ע מֶלֶךְ־בָּבֶל֙ אֶת־שִׁמְעָ֔ם וְרָפ֥וּ יָדָ֖יו ב48
צָרָ֣ה הֶחֱזִיקַ֑תְהוּ חִ֖יל כַּיֹּולֵדָֽה׃
44 [a]הִנֵּ֤ה כְאַרְיֵה֙ יַעֲלֶ֔ה מִגְּאֹ֖ון[b] הַיַּרְדֵּ֑ן אֶל־נְוֵ֥ה אֵיתָ֛ן ג ב מל וחד חס49. אריצם. ב
כִּי־[c]אַרְגִּיעָ֥ה אָרִ֛וּצֵם[e] מֵעָלֶ֖יהָ[d] [f]וּמִי־בָח֣וּר אֵלֶ֑יהָ אֶפְקֹ֔ד ק
כִּ֣י מִי־כָמֹ֔ונִי וּמִי֙ יֹועִדֵ֔נִי וּמִי־זֶ֥ה רֹ֖עֶה אֲשֶׁ֥ר יַעֲמֹ֖ד לְפָנָֽי׃ ב50. ב
45 לָכֵ֗ן שִׁמְע֤וּ עֲצַת־יְהוָה֙ אֲשֶׁ֣ר יָעַ֔ץ אֶל־בָּבֶ֑ל ו
וּמַחְשְׁבוֹתָ֣יו אֲשֶׁר־חָשַׁ֔ב ׀ אֶל־אֶ֥רֶץ[a] כַּשְׂדִּ֖ים ה מל ב51 מנה בלוש. ג52
אִם־לֹ֣א יִסְחָבֻ֔ום[b] צְעִירֵ֖י[c] הַצֹּ֑אן אִם־לֹ֥א יַשִּׁ֛ים[d] עֲלֵיהֶ֖ם נָוֵֽה[e]׃ ב
46 מִקֹּ֤ול ׀ נִתְפְּשָׂה֙ בָּבֶ֔ל נִרְעֲשָׁ֖ה הָאָ֑רֶץ וְזַעֲקָה֙[a] בַּגֹּויִ֔ם נִשְׁמָֽע׃ ס

51 1 כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֔ה
הִנְנִ֤י מֵעִיר֙ [a]עַל־בָּבֶ֔ל וְ[a]אֶל־[b]יֹשְׁבֵ֖י [c]לֵ֣ב קָמָ֑י[c] רֹ֖וחַ מַשְׁחִֽית׃ ל
2 וְשִׁלַּחְתִּי֙ לְבָבֶ֔ל זָרִ֖ים[a] וְזֵרוּהָ֑ וְיִבְקְק֥וּ אֶת־אַרְצָ֖הּ ל
כִּֽי־הָי֥וּ[b] עָלֶ֛יהָ מִסָּבִ֖יב בְּיֹ֥ום רָעָֽה׃

39 Mm 2617. 40 Mm 534. 41 Mm 2750. 42 Mm 2257. 43 Mm 503. 44 Mm 3484. 45 Mm 2482. 46 Mm 2420. 47 Mm 1514. 48 Mm 2676. 49 Mm 2729. 50 Mm 2730. 51 Mm 2731. 52 Mm 2751.

39 [a] l וְיָשְׁכְנוּ? cf bβ || [b–b] > G*, sed cf Jes 13,20 || 40 [a] cf 49,18.33b Jes 13,19b || 41 [a] cf 6,22[a] || 42 [a] G ἐστι = הוּא ut 6,23 || [b] G sg cf [a] || [c] cf 6,23[b] || 44 [a] cf 49,19[a] || [b] G ἀπό || [c] l כֵּן || [d–d] cf 49,19[d–d] || [e] K ארוּ || [f–f] cf 49,19[e–e] || 45 [a] nonn Mss G יוֹשְׁבֵי || [b] cf 49,20[a] || [c] G τὰ ἀρνία = צְפִירֵי? || [d] cf 49,20[b] || [e] ⅁ut 49,20 נָוֵהוּ, sic l (מ hpgr) || 46 [a] l וְזַעֲקָה cf 49,21[a] || Cp 51,1 [a–a] dl || [b] pc Mss G וְעַל || [c–c] G Χαλδαίους cf Ⅎ || 2 [a] l זָרִים cf α′σ′⅁ || [b] G οὐαί = הוֹי; l יַחֲנוּ? cf ⅁.

הַוֹי עֲלֵיהֶם כִּי־בָא יוֹמָם עֵת פְּקֻדָּתָם׃ ס

28 קוֹל נָסִים וּפְלֵטִים מֵאֶרֶץ בָּבֶל
לְהַגִּיד בְּצִיּוֹן אֵת־נִקְמַת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ [a]נִקְמַת הֵיכָלוֹ[a]׃

ו 29 הַשְׁמִיעוּ אֶל־בָּבֶל | רַבִּים[a] כָּל־דֹּרְכֵי קָשֶׁת

בֹּ[31] . לה חד מן [32] קי ולא כת חֲנוּ עָלֶיהָ סָבִיב אַל־יְהִי־[b] פְלֵטָה

שַׁלְּמוּ־לָהּ כְּפָעֳלָהּ כְּכָל אֲשֶׁר עָשְׂתָה עֲשׂוּ־לָהּ

ל כִּי אֶל־יְהוָה זָדָה אֶל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃

30 [a]לָכֵן יִפְלוּ בַחוּרֶיהָ בִּרְחֹבֹתֶיהָ וְכָל־אַנְשֵׁי מִלְחַמְתָּהּ יִדַּמּוּ בַּיּוֹם
הַהוּא נְאֻם־יְהוָה׃ ס

ד . הי 31 הִנְנִי אֵלַיִךְ זָדוֹן נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת[a]
כִּי בָא יוֹמֵךְ עֵת פְּקַדְתִּיךְ[b]׃

בֹּ[33] 32 וְכָשַׁל זָדוֹן וְנָפַל וְאֵין לוֹ מֵקִים

ו וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּעָרָיו[a] וְאָכְלָה כָּל־סְבִיבֹתָיו[b]׃ ס

יו 33 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת

יח[34] עֲשׁוּקִים בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי־יְהוּדָה יַחְדָּו

ל . ל וְכָל־שֹׁבֵיהֶם הֶחֱזִיקוּ בָם מֵאֲנוּ שַׁלְּחָם׃

ג חס בלישׁ[35] 34 גֹּאֲלָם[a] | חָזָק יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ [לְישֵׁב בָּבֶל׃

רִיב יָרִיב אֶת־רִיבָם לְמַעַן הַרְגִּיעַ[b] אֶת־הָאָרֶץ וְהִרְגִּיז[b]

ה חרב על[36] 35 חֶרֶב עַל־כַּשְׂדִּים [a]נְאֻם־יְהוָה[a] וְאֶל־יֹשְׁבֵי בָבֶל

וְאֶל־שָׂרֶיהָ וְאֶל־חֲכָמֶיהָ׃

ל [ויד] 36 [a]חֶרֶב אֶל־הַבַּדִּים[b] וְנֹאָלוּ[a] חֶרֶב אֶל־גִּבּוֹרֶיהָ וְחַתּוּ׃ [וְהָיוּ לְנָשִׁים

ב בלישׁ[37] 37 חֶרֶב [a]אֶל־סוּסָיו וְאֶל־רִכְבּוֹ וְ[a]אֶל־כָּל־הָעֵרֶב[b] אֲשֶׁר בְּתוֹכָהּ

יו בלישׁ חֶרֶב אֶל־אוֹצְרֹתֶיהָ וּבֻזּוּ׃ 38 חֹרֶב[a] אֶל־מֵימֶיהָ וְיָבֵשׁוּ

ל כת כן[38] כִּי אֶרֶץ פְּסִלִים הִיא וּבָאֵימִים[b] יִתְהֹלָלוּ[c]׃

[31] Mm 2744. [32] Mm 2745. [33] Mm 2746. [34] Mm 953. [35] Mm 2747. [36] Mm 2748. [37] Mm 2749. [38] Mp sub loco.

28 [a—a] > 𝔊*, dl (ex 51,11) ‖ **29** [a] = רַבִּים ‖ [b] Q לָהּ 𝔏 mlt Mss Vrs ut Q, sic l cf 26 ‖ **30** [a] cf 49,26 ‖ **31** [a] > 𝔊*, dl? ‖ [b] pc Mss Vrs פְּקֻדָּתֵךְ ‖ **32** [a] 𝔊 ἐν τῷ δρυμῷ αὐτῆς = בְּיַעֲרוֹ cf 21,14 ‖ [b] nonn Mss סביביו cf 21,14 ‖ **34** [a] l וְגֹ cf 𝔊 ‖ [b] = רַ(ו) ‖ **35** [a—a] > 𝔊*, dl ‖ **36** [a—a] > 𝔊* (homark) ‖ [b] θ′𝔖𝔗[f Mss]𝔙 c suff, l בַּדֶּיהָ? ‖ **37** [a—a] prb dl cf suff (ex 51,21) ‖ [b] nonn Edd הָעֵ׳ ‖ **38** [a] > 𝔊*; l חֶרֶב cf $𝔊^{OL}$𝔖 ‖ [b] 𝔙 recte *in portentis* cf α′𝔖𝔗 ‖ [c] 2 Mss Vrs הַלְ־.

16 כַּרְתָּוֹ[a] זוֹרֵעַ[b] מִבָּבֶל וְתֹפֵשׂ מַגָּל בְּעֵת קָצִיר ב מל. ב
מִפְּנֵי חֶרֶב הַיּוֹנָה[c] אִישׁ אֶל־עַמּוֹ יִפְנוּ וְאִישׁ לְאַרְצוֹ[d] יָנֻסוּ׃ ס
17 שֶׂה פְּזוּרָה יִשְׂרָאֵל אֲרָיוֹת הִדִּיחוּ[a] ל
הָרִאשׁוֹן אָכָלוֹ מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְזֶה הָאַחֲרוֹן עַצְמוֹ נְבוּכַדְרֶאצַּר[b] מֶלֶךְ סד 21. ב. ל בסיפ. ל
בָּבֶל׃ ס 18 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי יח בטע בסיפ 22. ג בטע בסיפ
פֹּקֵד אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֶל־אַרְצוֹ כַּאֲשֶׁר פָּקַדְתִּי אֶל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ ד 23. ד 23
19 וְשַׁבַתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל אֶל־נָוֵהוּ וְרָעָה הַכַּרְמֶל וְהַבָּשָׁן[a] ל. ט 24
וּבְהַר אֶפְרַיִם וְהַגִּלְעָד תִּשְׂבַּע נַפְשׁוֹ׃ [וְאֵינֶנּוּ ג 21 וינ
20 בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא[a] נְאֻם־יְהוָה[a] יְבֻקַּשׁ אֶת־עֲוֹן יִשְׂרָאֵל ח 25
וְאֵינֶנּוּ וְאֶת־חַטֹּאת יְהוּדָה וְלֹא תִמָּצֶאינָה כִּי אֶסְלַח לַאֲשֶׁר אַשְׁאִיר׃ ו חס 26. ל. ל
21 עַל־הָאָרֶץ[a] מְרָתַיִם עֲלֵה עָלֶיהָ לד מל ז מנה בסיפ.
ב מל 27
וְאֶל־יוֹשְׁבֵי פְקֹוד[b]
חֲרֹב[c] וְהַחֲרֵם אַחֲרֵיהֶם[d] נְאֻם־יְהוָה וַעֲשֵׂה כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ׃ ס ד 28
22 קוֹל מִלְחָמָה בָּאָרֶץ וְשֶׁבֶר גָּדוֹל׃
23 אֵיךְ נִגְדַּע וַיִּשָּׁבֵר פַּטִּישׁ כָּל־הָאָרֶץ ב
אֵיךְ הָיְתָה לְשַׁמָּה בָּבֶל בַּגּוֹיִם׃
24 וָאֶלָּכְדֵךְ[a] וְגַם־נִלְכַּדְתְּ בָּבֶל וְאַתְּ לֹא יָדָעַתְּ ל
נִמְצֵאת וְגַם־נִתְפַּשְׂתְּ[b] כִּי בַיהוָה הִתְגָּרִית׃ יג מל 29
25 פָּתַח יְהוָה אֶת־אוֹצָרוֹ וַיּוֹצֵא אֶת־כְּלֵי זַעְמוֹ תי
כִּי־מְלָאכָה הִיא לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת[a] בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים׃
26 בֹּאוּ־לָהּ מִקֵּץ[a] פִּתְחוּ מַאֲבֻסֶיהָ ל
סֹלְלוּהָ[b] כְּמוֹ־עֲרֵמִים[b] וְהַחֲרִימוּהָ אַל־תִּהִי־לָהּ שְׁאֵרִית׃ ל. ל
27 חִרְבוּ כָּל־פָּרֶיהָ[a] יֵרְדוּ לַטָּבַח ל. ל. ח 30

21 Mp sub loco. 22 Mm 2617. 23 Mm 2717. 24 Mm 1144. 25 Mm 1482. 26 Mm 861. 27 Mm 2742. 28 Mm 1933. 29 Mm 2194. 30 Mm 2743.

16 [a] l הַכֶּרְתוֹ (hpgr)? ‖ [b] G *σπέρμα* = זֶרַע ‖ [c] cf 46,16[e] ‖ [d] mlt Mss Edd G אֶל־א׳ ‖ **17** [a] l וְהָ– vel –וּהוּ cf GV ‖ [b] > G* ‖ **19** [a] > G* ‖ **20** [a–a] > G*, dl ‖ **21** [a–a] l עֲלֵה ‖ [b] ins רְדֹוף et adde hic אחריהם (cf [d])? ‖ [c] G(S) *μάχαιρα* = חֶרֶב (cf σ′T), sed cf 27 ‖ [d] > G*S, sed cf [b]; T *š'rhwn* = אחריהם ‖ **23** [a] cf 51,41 ‖ **24** [a] cf 2,33[b] ‖ [b–b] > S ‖ **25** [a] > G*, dl ‖ **26** [a] σ′ *σύμπαντες*, l מִקְצֶה cf 51,31 ‖ [b–b] G *ὡς σπήλαιον* = כְּמִעָרָה, α′ *ὥσπερ σωρεύοντες* = כְּמְעַמְּרִים, S *'jk 'rṭljṭ'* = כ׳ עֲרֵמָה ‖ l בְּמו־ע׳ cf V *in acervos* ‖ **27** [a] G *τοὺς καρποὺς αὐτῆς* (sim α′) = פִּרְיָהּ.

בָּאוּ[a] וְנִלְוָוּ[b] אֶל־יְהוָה בְּרִית עוֹלָם לֹא תִשָּׁכֵחַ: ס ק ד 11. ב 12

6 צֹאן אֲבֵדוֹת הָיָה עַמִּי רֹעֵיהֶם הִתְעוּם הָרִים[b] שִׁוֹבְבֻם[c] ק היו חד מן ז 13 כת ה וקרו ולו בליש . שובבום ק
מֵהַר אֶל־גִּבְעָה הָלָכוּ שָׁכְחוּ רִבְצָם:

7 כָּל־מוֹצְאֵיהֶם אֲכָלוּם וְצָרֵיהֶם אָמְרוּ לֹא נֶאְשָׁם[a] ל . ל
תַּחַת אֲשֶׁר חָטְאוּ לַיהוָה נְוֵה־צֶדֶק וּמִקְוֵה אֲבוֹתֵיהֶם יְהוָה[b]: ס ד מל בנביא

8 נֹדּוּ מִתּוֹךְ בָּבֶל וּמֵאֶרֶץ כַּשְׂדִּים יא ר״פ וס״ם נ 15 . ז 16
יְצֵאוּ[a] וִהְיוּ כִּעְתוּדִים[b] לִפְנֵי־צֹאן: צאר חד מן ב 17 כת י ר״ח ורחד מן ג 18 בליש . ז 19

9 כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מֵעִיר וּמַעֲלֶה[a] עַל־בָּבֶל קְהַל־גּוֹיִם גְּדֹלִים[a] ח 20 ול בליש
מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְעָרְכוּ[c] לָהּ מִשָּׁם תִּלָּכֵד
חִצָּיו כְּגִבּוֹר מַשְׁכִּיל[d] לֹא יָשׁוּב רֵיקָם: ב

10 וְהָיְתָה כַשְׂדִּים לְשָׁלָל כָּל־שֹׁלְלֶיהָ יִשְׂבָּעוּ נְאֻם־יְהוָה:

11 כִּי תְשַׂמְּחִי[a] כִּי[b] תַּעֲלְזִי[c] שֹׁסֵי נַחֲלָתִי תשמחי . תעלזו ק
כִּי תָפוּשִׁי[a] כְּעֶגְלָה דָּשָׁה[d] וְתִצְהֲלִי[a] כְּאַבִּרִים[e]: תפושי . ותצהלו . ל וחס ק

12 בָּוְשָׁה אִמְּכֶם מְאֹד [a]חָפְרָה יוֹלַדְתְּכֶם[a]
הִנֵּה[b] אַחֲרִית גּוֹיִם מִדְבָּר[c] צִיָּה וַעֲרָבָה[c]:

13 מִקֶּצֶף יְהוָה לֹא תֵשֵׁב וְהָיְתָה שְׁמָמָה כֻּלָּהּ
כָּל עֹבֵר עַל־בָּבֶל יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־מַכּוֹתֶיהָ: ב מל

14 עִרְכוּ עַל־בָּבֶל סָבִיב כָּל־דֹּרְכֵי קֶשֶׁת [עֶלֶיהָ סָבִיב[a]
יְדוּ[a] אֵלֶיהָ אַל־תַּחְמְלוּ אֶל־חֵץ [b]כִּי לַיהוָה חָטָאָה[b]: 15 הָרִיעוּ ב
[b]נָתְנָה יָדָהּ[b] נָפְלוּ אֲשֻׁיּוֹתֶיהָ[c] נֶהֶרְסוּ חוֹמוֹתֶיהָ אשיותיה . ל ומל ק
כִּי נִקְמַת יְהוָה הִיא הִנָּקְמוּ בָהּ כַּאֲשֶׁר עָשְׂתָה עֲשׂוּ־לָהּ:

11 Mm 3146. 12 Mm 2740. 13 Mp sub loco. 14 Mm 832. 15 Mm 729. 16 Mm 1698. 17 Mm 2741. 18 Mm 2389. 19 Mm 1773. 20 Mm 2726.

5 [a] G καὶ ἤξουσι = ובאו, α′(C) ἤξουσι = יָבֹאוּ; l 𝔐 cf [b] || [b] l וְנִלְוֶה cf S || 6 [a] K S הָיָה, T ut Q || [b] prp מִרֵיהֶם (מ hpgr) || [c] Or GC ut Q, l; K שׁוֹבֵבִים || 7 [a] G(S) ἀνῶμεν αὐτούς = נְשָׁאֵם, sed cf 2,3 || [b] > G*; prp הוֹי (cj c 8 cf Sach 2,10sq) || 8 [a] CSC ut Q, sic l (tr ˆ) cf G; K יְצֵאוּ vel יֵצְאוּ || [b] G ὥσπερ δράκοντες (crrp ex ἄρχοντες? cf Jes 14,9) cf α′σ′ || 9 [a] > G* (dttg?) || [b] Or אָל || [c] l עֲלֵי? || [d] sic mlt Mss α′C; l c nonn Mss Edd Gσ′S מִשׁ׳ || 11 [a] K יִ– || [b] mlt Mss SC[f] וְכִי cf G || [c] sic L, mlt Mss Edd תָּעַלְזִי; K זִי– || [d–d] G(C) ὡς βοῖδια ἐν βοτάνῃ cf α′, l לִי בַדֶּשֶׁא –– || [e] sic L mlt, Mss Edd כָּאַז׳ || 12 [a–a] G* μήτηρ ἐπ′ (εἰς) ἀγαθά || [b] > G*; ins הִיא? || [c–c] > G* || 14 [a] pc Mss ירו || [b–b] > G*, dl || 15 [a] > G* || [b–b] G παρελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτῆς cf 43, T 'tmsrt bjdhwn = נִתְּנָה בְיָדם || [c] K אֲשֻׁוֶּיהָ׳ (אָשׁוּיֶיהָ׳? אֲשׁוּיֶיהָ׳?).

33 וְהָיְתָה חָצוֹר[a] לְמְעוֹן תַּנִּים שְׁמָמָה עַד־עוֹלָם
לֹא־יֵשֵׁב שָׁם אִישׁ וְלֹא־יָגוּר בָּהּ בֶּן־אָדָם: ס

34 [a]אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־עֵילָם בְּרֵאשִׁית ה רוב[36] מ״ס
מַלְכוּת צִדְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר: 35 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת ו[37]. יז
הִנְנִי שֹׁבֵר אֶת־קֶשֶׁת עֵילָם רֵאשִׁית גְּבוּרָתָם: כח
36 וְהֵבֵאתִי אֶל־עֵילָם אַרְבַּע רוּחוֹת מֵאַרְבַּע קְצוֹת הַשָּׁמָיִם
וְזֵרִתִים לְכָל הָרוּחוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא־יִהְיֶה הַגּוֹי[a] אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא[b] שָׁם ל כת כן. יב[38]
עילם חד מן ב[39] כת כן ק בלישׁ
נִדְּחֵי עוֹלָם[c]:
37 וְהַחַתֹּתִי אֶת־עֵילָם לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם וְלִפְנֵי מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם ל[40]
וְהֵבֵאתִי עֲלֵיהֶם רָעָה אֶת־חֲרוֹן אַפִּי נְאֻם־יְהוָה
וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת־הַחֶרֶב עַד כַּלּוֹתִי אוֹתָם:
38 וְשַׂמְתִּי כִסְאִי בְּעֵילָם וְהַאֲבַדְתִּי[a] מִשָּׁם מֶלֶךְ וְשָׂרִים נְאֻם־יְהוָה: ב
אשׁיך חד מן ג[41] כת כן ק בלישׁ. שבות ק
39 וְהָיָה[a] בְּאַחֲרִית הַיָּמִים אָשִׁוב[a] אֶת־שְׁבִית[b] עֵילָם נְאֻם־יְהוָה: ס
50 1 [a]הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה[a] אֶל־[b]בָּבֶל [c]אֶל־אֶרֶץ כַּשְׂדִּים ו
בְּיַד יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא[b]:
2 הַגִּידוּ בַגּוֹיִם וְהַשְׁמִיעוּ [a]וְשָׂאוּ־נֵס הַשְׁמִיעוּ[a] אַל־תְּכַחֵדוּ אִמְרוּ[a]
נִלְכְּדָה בָבֶל[b] הֹבִישׁ[b] מָרְדָּךְ[b] [c]הֹבִישׁוּ עַצַּבֶּיהָ חַתּוּ ג[1]. ל זקף קמ
[גִּלּוּלֶיהָ][c]:
3 כִּי עָלָה עָלֶיהָ גּוֹי מִצָּפוֹן הוּא־יָשִׂית אֶת־אַרְצָהּ לְשַׁמָּה ז ומל[2]
וְלֹא־יִהְיֶה יוֹשֵׁב בָּהּ מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה [a]נָדְדוּ הָלָכוּ[a]: מט מל בנביא
4 בַּיָּמִים הָהֵמָּה וּבָעֵת הַהִיא[a] נְאֻם־יְהוָה[a] יָבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל[b] הֵמָּה ח[3]. יב[4]. ח[5]. יח[6]
[וּבְנֵי־יְהוּדָה יַחְדָּו][b]
הָלוֹךְ וּבָכוֹ יֵלֵכוּ וְאֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם יְבַקֵּשׁוּ: ו מל בסיפ[7]. ה כת ו[8]. ו[9]
5 צִיּוֹן יִשְׁאֲלוּ דֶּרֶךְ הֵנָּה פְּנֵיהֶם ס[10] פט[10]

[36] Mm 2. [37] Mm 2033. [38] Mm 2938. [39] Mm 2735. [40] Mp sub loco. [41] Mm 2736. Cp 50 [1] Mm 2757. [2] Mm 2737. [3] Mm 2738. [4] Mm 891. [5] Mm 1482. [6] Mm 953. [7] Mm 1408. [8] Mm 2739. [9] Mm 2323. [10] Mp sub loco.

33 [a] G *ἡ αὐλή* cf 30[c] ‖ **34** [a] G hic sol *τὰ Αἰλαμ* cf 25,14[c], reliquum v hab paulum mutatum post 39 ‖ **36** [a] GC om ה, dl (dttg) ‖ [b] l c nonn Mss σ′Cυ יָבֹאוּ cf S ‖ [c] mlt Mss Vrs ut Q, l; K עולם ‖ **38** [a] G *καὶ ἐξαποστελῶ* (crrp ex *ἐξαπολέσω*?) ‖ **39** [a] 1c K אשוב ‖ [b] C ut Q, l; K שבית ‖ **Cp 50,1** [a–a] G *λόγος κυρίου, ὃν ἐλάλησεν* ‖ [b–b] > G* ‖ [c] mlt Mss Sυ ואל ‖ **2** [a–a] > G*, dl cf 4,6 Jes 13,2 ‖ [b–b] G versio duplex ‖ [c–c] > G*, add ‖ **3** [a–a] > G*, add? cf 9,9 ‖ **4** [a–a] > G*, dl ‖ [b–b] add.

ד וכל אורית דכות

21 מִקּוֹל נִפְלָם רָעֲשָׁה הָאָרֶץ צְעָקָה[a] בְּיַם־סוּף נִשְׁמַע קוֹלָהּ[b]׃

a 22 הִנֵּה כַנָּשֶׁר[b] יַעֲלֶה וְיִדְאֶה[c] וְיִפְרֹשׂ כְּנָפָיו עַל־בָּצְרָה[c] וְהָיָה לֵב

ה. ב גִּבּוֹרֵי אֱדוֹם בַּיּוֹם הַהוּא כְּלֵב אִשָּׁה מְצֵרָה׃ ס

ג ב קמ וחד פת[25] ה חס[26] 23 [a]לִדַמֶּשֶׂק בּוֹשָׁה חֲמָת וְאַרְפָּד כִּי־שְׁמֻעָה רָעָה שָׁמְעוּ

ד וחס[27] [b]נָמֹגוּ בַּיָּם דְּאָגָה[b] הַשֶּׁקֶט לֹא יוּכָל׃

ב[28] 24 רָפְתָה דַּמֶּשֶׂק הִפְנְתָה לָנוּס וְרֶטֶט | הֶחֱזִיקָה[a]

[b]צָרָה וַחֲבָלִים אֲחָזָתָה כַּיּוֹלֵדָה[b]׃

תהלה חד מן יא[29] קר ת וחד מן ד[30] בליש 25 אֵיךְ לֹא־[a]עֻזְּבָה עִיר תְּהִלָּה קִרְיַת מְשׂוֹשִׂי[b]׃

26 [a]לָכֵן יִפְּלוּ בַחוּרֶיהָ בִּרְחֹבֹתֶיהָ וְכָל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה יִדַּמּוּ [b]בַּיּוֹם

כו הַהוּא[b] נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃

א. ג בליש בסיפ[31] 27 [a]וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת דַּמֶּשֶׂק וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת בֶּן־הֲדָד׃ ס

ל נבוכדראצר[32] חד מן ק ב[33] יתיר ד בליש 28 לִקֵדָר | [a]וְלַמַּמְלְכוֹת חָצוֹר[a] אֲשֶׁר הִכָּה נְבוּכַדְרֶאצַּר[b] מֶלֶךְ־בָּבֶל

כֹּה אָמַר יְהוָה

ל חטף[32] קוּמוּ עֲלוּ[c] אֶל־קֵדָר וְשָׁדְדוּ[d] אֶת־בְּנֵי־קֶדֶם׃

א. ל[32] א[34] 29 אָהֳלֵיהֶם וְצֹאנָם יִקָּחוּ יְרִיעוֹתֵיהֶם וְכָל־כֵּלֵיהֶם

כ וּגְמַלֵּיהֶם יִשְׂאוּ לָהֶם וְקָרְאוּ עֲלֵיהֶם מָגוֹר מִסָּבִיב׃

ל דגש 30 נֻסוּ נְדֹדוּ[a] מְאֹד [b]הֶעְמִיקוּ לָשֶׁבֶת[b] יֹשְׁבֵי חָצוֹר[c] נְאֻם־יְהוָה

עליכם ק כִּי־יָעַץ עֲלֵיכֶם נְבוּכַדְרֶאצַּר[a] מֶלֶךְ־בָּבֶל עֵצָה וְחָשַׁב עֲלֵיהֶם[d]

ב ענינ דמיין ומל[22] מס מל בנביא 31 [a]קוּמוּ עֲלוּ־גוֹי שֹׁלֵיו יוֹשֵׁב לָבֶטַח [b]נְאֻם־יְהוָה[b] [מַחֲשָׁבָה׃

ח[35]. ב חד מל וחד חס לֹא־דְלָתַיִם וְלֹא־בְרִיחַ לוֹ בָּדָד יִשְׁכְּנוּ׃

32 וְהָיוּ גְמַלֵּיהֶם לָבַז וַהֲמוֹן מִקְנֵיהֶם לְשָׁלָל

וְזֵרִתִּים לְכָל־רוּחַ קְצוּצֵי פֵּאָה

ב וּמִכָּל־עֶבְרָיו[a] אָבִיא אֶת־אֵידָם נְאֻם־יְהוָה׃

[25] Mm 2732. [26] Mm 1540. [27] Mm 2733. [28] Mm 2734. [29] Mm 3675. [30] Mm 2718. [31] Mm 2893. [32] Mp sub loco. [33] Mm 3882. [34] Mm 1853. [35] Mm 2544.

21 [a] 1 צַעֲקָה ‖ [b] mlt Mss $\mathfrak{T}^{f}$ קולם; > $\mathfrak{G}$* et 50,46, dl ‖ **22** [a] cf 48,40sq ‖ [b–b] $\mathfrak{G}$* et 48,40 om וְ ‖ [c] $\mathfrak{G}$ *ὀχυρώματα αὐτῆς* = מִבְצָרֶיהָ ‖ **23** [a] cf Jes 57,20 ‖ [b–b] 1 נמוג לְבָם מִדְּ ‖ **24** [a] = ה– ‖ [b–b] > $\mathfrak{G}$*, add ‖ **25** [a] > $\mathfrak{V}$, dl ‖ [b] 1 מְשׂוש cf α′σ′θ′$\mathfrak{SCV}$ ‖ **26** [a] cf 50, 30 ‖ [b–b] > $\mathfrak{CG}$* ‖ **27** [a] cf Am 1,14 et Am 1,4 ‖ **28** [a–a] $\mathfrak{G}$ *τῇ βασιλίσσῃ τῆς αὐλῆς* = למלכת חָצֵר ‖ [b] K צור– ‖ [c] $\mathfrak{CGV}$ ועלו ‖ [d] $\mathfrak{G}$ *πλήξατε (πλήσατε)*, crrp ex *ἀπολέσατε*? cf 47,4 ‖ **30** [a] > $\mathfrak{G}$* ‖ [b–b] add ex 8? ‖ [c] $\mathfrak{G}$ *ἐν τῇ αὐλῇ* cf 28[a–a] ‖ [d] $\mathfrak{C}$ mlt Mss $\mathfrak{GCV}$ ut Q; > $\mathfrak{G}^{BA}$, prb dl ‖ **31** [a] cf Ez 38,11 ‖ [b–b] > $\mathfrak{G}$*, dl ‖ **32** [a] Vrs suff pl; 1 עברים.

אִם־נַּנְּבִים בַּלַּיְלָה [b]הִשְׁחִיתוּ דַיָּם[b]׃ ג

10 [a]כִּי־אֲנִי חָשַׂפְתִּי[b] אֶת־עֵשָׂו גִּלֵּיתִי אֶת־מִסְתָּרָיו וְנֶחְבָּה[c] לֹא יוּכָל ל וכת ה[8]
שָׁדַד זַרְעוֹ וְאָחָיו[d] וּשְׁכֵנָיו וְאֵינֶנּוּ[e]׃ יב

11 עָזְבָה יְתֹמֶיךָ אֲנִי אֲחַיֶּה וְאַלְמְנֹתֶיךָ עָלַי תִּבְטָחוּ[a]׃ ס ב[9].ל[10].ל[11]

12 [a]כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הִנֵּה אֲשֶׁר־אֵין מִשְׁפָּטָם לִשְׁתּוֹת הַכּוֹס שָׁתוֹ ז בטע בסיפ[12]. כי מיחס[13]
יִשְׁתּוּ וְאַתָּה הוּא נָקֹה תִּנָּקֶה לֹא תִנָּקֶה כִּי שָׁתֹה תִּשְׁתֶּה׃ 13 כִּי בִי ב.ג כת ה[14]
נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה כִּי־לְשַׁמָּה לְחֶרְפָּה[a] וְלִקְלָלָה תִּהְיֶה ל.יו בליש
בָּצְרָה[b] וְכָל־עָרֶיהָ תִּהְיֶינָה לְחָרְבוֹת עוֹלָם׃

14 [a]שְׁמוּעָה שָׁמַעְתִּי מֵאֵת יְהוָה וְצִיר בַּגּוֹיִם שָׁלוּחַ[b] ל.ד[15]
הֵתָקַבְּצוּ וּבֹאוּ עָלֶיהָ וְקוּמוּ לַמִּלְחָמָה׃

15 [a]כִּי־הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךְ בַּגּוֹיִם בָּזוּי בָּאָדָם׃

16 [a]תָּפְלַצְתְּךָ [b]הִשִּׁיא אֹתָךְ[b] זְדוֹן לִבֶּךָ ד דמטע
שֹׁכְנִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע תְּפִשׂ מְרוֹם גִּבְעָה
כִּי־תַגְבִּיהַ[c] כַּנֶּשֶׁר קִנֶּךָ מִשָּׁם אוֹרִידְךָ נְאֻם־יְהוָה׃ ד[16].ג[17]

17 [a]וְהָיְתָה אֱדוֹם לְשַׁמָּה כָּל עֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־מַכּוֹתֶהָ׃ ל כת כן חס ד[18].ג[19]

18 [a]כְּמַהְפֵּכַת סְדֹם וַעֲמֹרָה וּשְׁכֵנֶיהָ אָמַר יְהוָה לֹא־יֵשֵׁב שָׁם אִישׁ
וְלֹא־יָגוּר בָּהּ בֶּן־אָדָם׃

19 [a]הִנֵּה כְאַרְיֵה יַעֲלֶה מִגְּאוֹן[b] הַיַּרְדֵּן אֶל־נְוֵה אֵיתָן[b]׃ ג ב מל וחד חס[20]. ב

כִּי[c]־[d]אַרְגִּיעָה אָרִיצֵנּוּ מֶנָּעֶלֶיהָ[d] [e]וּמִי בָחוּר אֵלֶיהָ[e] אֶפְקֹד ב[21].ב ס
כִּי מִי כָמוֹנִי וּמִי יוֹעִדָנִי[f] וּמִי־זֶה רֹעֶה אֲשֶׁר יַעֲמֹד לְפָנָי׃

20 לָכֵן שִׁמְעוּ עֲצַת־יְהוָה אֲשֶׁר יָעַץ אֶל־אֱדוֹם
וּמַחְשְׁבוֹתָיו אֲשֶׁר חָשַׁב[a] אֶל־יוֹשְׁבֵי תֵימָן ה מל ב[22] מנח בליש. ג[23]
אִם־לֹא יִסְחָבוּם[a] צְעִירֵי הַצֹּאן אִם־לֹא יַשִּׁים[b] עֲלֵיהֶם נְוֵהֶם[c]׃ לה מל[24].ב.ב

[8]Mm 2035. [9]Mm 2084. [10]Mp sub loco. [11]וחד ואחיה Dt 32,39. [12]Mm 2547. [13]Mm 2049. [14]Mm 1531. [15]Mm 1969. [16]Mm 2727. [17]Mm 3672. [18]Mm 3079. [19]Mm 2728. [20]Mm 2729. [21]Mm 2730. [22]Mm 2731. [23]Mm 2751. [24]Mp contra textum, cf Mp sub loco.

9 [b–b] G* *ἐπιθήσουσι χεῖρα αὐτῶν* ‖ **10** [a] cf Ob 6 ‖ [b] S(T) *bšjt* = חִפַּשְׂתִּי cf Ob 6 ‖ [c] l וְנֶחְבָּה cf GV ‖ [d] prp וְאֵינֶנּוּ ‖ [e] σ′ *οὐκ ἔστιν ὃς ἐρεῖ* cf G[L], prp ואין אֹמֵר ‖ **11** [a] = חָנָּה– ‖ **12** [a] G brevius ‖ **13** [a] > G*, dttg? ‖ [b] G *ἐν μέσῳ αὐτῆς* = בְּתוֹכָהּ ? ‖ **14** [a] cf Ob 1 ‖ [b] G *ἀπέστειλε* = שְׁלַח ‖ **15** [a] cf Ob 2 ‖ **16** [a] cf Ob 3.4 ‖ [b–b] l הִשִּׁיאַתְךָ ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd הַ– ‖ **17** [a] cf 19,8 ‖ **18** [a] cf 50,40 ‖ **19** [a] 19–21 cf 50,44–46 ‖ [b] G *ἐκ μέσου* = מִגּוֹא (aram) ‖ [c] l כֵּן ‖ [d–d] prp אֶרְגִּעָה אֶת־צֹ(א)ן מַרְעִיתוֹ ‖ [e–e] prp וּמִבְחַר אֵילֶיהָ ‖ [f] K[Or] נוּ– ‖ **20** [a] prp יִסְחֲבוּ גַּם ‖ [b] l יְשִׂם? cf G ‖ [c] C mlt Mss נוֵיהֶם.

כִּי־לִקְחָוּ בָנֶיךָ בַּשֶּׁבִי וּבְנֹתַיִךְ בַּשִּׁבְיָה׃
47 וְשַׁבְתִּי שְׁבוּת־מוֹאָב בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נְאֻם־יְהוָה
עַד־הֵנָּה מִשְׁפַּט מוֹאָב׃ ס
49 1 לִבְנֵי עַמּוֹן כֹּה אָמַר יְהוָה
הֲבָנִים אֵין לְיִשְׂרָאֵל אִם־יוֹרֵשׁ אֵין לוֹ
מַדּוּעַ יָרַשׁ מַלְכָּם אֶת־גָּד וְעַמּוֹ בְּעָרָיו יָשָׁב׃
2 לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה
וְהִשְׁמַעְתִּי אֶל־רַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן תְּרוּעַת מִלְחָמָה
וְהָיְתָה לְתֵל שְׁמָמָה וּבְנֹתֶיהָ בָּאֵשׁ תִּצַּתְנָה
וְיָרַשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת־יְרֵשָׁיו אָמַר יְהוָה׃
3 הֵילִילִי חֶשְׁבּוֹן כִּי שֻׁדְּדָה־עַי צְעַקְנָה בְּנוֹת רַבָּה
חֲגֹרְנָה שַׂקִּים סְפֹדְנָה וְהִתְשׁוֹטַטְנָה בַּגְּדֵרוֹת
כִּי מַלְכָּם בַּגּוֹלָה יֵלֵךְ כֹּהֲנָיו וְשָׂרָיו יַחְדָּיו׃
4 מַה־תִּתְהַלְלִי בָּעֲמָקִים זָב עֲמָקֵךְ הַבַּת הַשּׁוֹבֵבָה
הַבֹּטַחַתְ בְּאֹצְרֹתַיִךְ מִי יָבוֹא אֵלָי׃
5 הִנְנִי מֵבִיא עָלַיִךְ פַּחַד נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת מִכָּל־סְבִיבָיִךְ
וְנִדַּחְתֶּם אִישׁ לְפָנָיו וְאֵין מְקַבֵּץ לַנּוֹדֵד׃
6 וְאַחֲרֵי־כֵן אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּת בְּנֵי־עַמּוֹן נְאֻם־יְהוָה׃ ס
7 לֶאֱדוֹם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הַאֵין עוֹד חָכְמָה בְּתֵימָן
אָבְדָה עֵצָה מִבָּנִים נִסְרְחָה חָכְמָתָם׃
8 נֻסוּ הָפְנוּ הֶעְמִיקוּ לָשֶׁבֶת יֹשְׁבֵי דְדָן
כִּי אֵיד עֵשָׂו הֵבֵאתִי עָלָיו עֵת פָּקַדְתִּיו׃
9 אִם־בֹּצְרִים בָּאוּ לָךְ לֹא יַשְׁאִרוּ עוֹלְלוֹת

ל
ל יו מ״פ אין אין
ל יג. ה קמ²
ח
ס בח¹
ה חס בנביא
כ ס״פ⁴
ב. ל
ל. ל
ג מל
ד פת³
לי. ל³
ד. הי
ל
יו. ת³
ל⁵
ל
ל
ח⁶ ר״ם בסיף וחד מן יב׳ ר״ם אם אם. ל חס. ל מל

Cp 49 [1]Mm 2572. [2]Mm 87. [3]Mp sub loco. [4]Mm 2481. [5]Mm 1177. [6]Mm 2584. [7]Mm 519.

Cp 49,1 [a] l מִלְכֹּם cf ΘΣ𝔙 || [b] 𝔊* *Γαλααδ* || 2 [a-a] add || [b-b] > 𝔊* || [c] 𝔊 *καὶ βωμοὶ αὐτῆς* = וּבָמֹותֶיהָ, sed cf 3 || [d] 𝔊 *τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ* = יְרֻשָּׁתוֹ? cf 𝔎 יורשה || 3 [a-a] l שֻׁדַּד || [b-b] > 𝔊* || [c] l בְּגֶדֶדוֹת cf 48,37 || [d] ut 1[a] || 4 [a-a] l sol || בְּעמקך || [b] 𝔊 *(τῆς) ἰταμίας*, 𝔊[L239] *(τῆς) ἀτιμίας*, σ′ *ἡ αἰχμαλωτιζομένη* = הַשָּׁבוּיָה, 𝔖 *ḥbjbt'* dilecta, 𝔙 *delicata*; l frt הַשַּׁאֲנַנָּה || [c] ins c pc Mss Vrs הָאֹמֶרֶת || 5 [a-a] add || [b] pc Mss 𝔖 וּנְדַחְתִּים || [c] > 𝔊* || 6 [a] > 𝔊* || 7 [a] 𝔊 om ה || [b] a בין cf ΘΣ || 8 [a] prp הַ׳ || [b] = הַעֲ׳ || [c] 𝔊 *ἐποίησεν* = עָשָׂה || 9 [a] cf Ob 5.

34 [a]מִזַּעֲקַת[b] חֶשְׁבּוֹן [c]עַד־אֶלְעָלֵה עַד־יַהַץ נָתְנוּ קוֹלָם מִצּוֹעַר עַד־ ג.ב
35 חֹרֹנַיִם עֶגְלַת[d] שְׁלִשִׁיָּה כִּי גַם־מֵי נִמְרִים לִמְשַׁמּוֹת יִהְיוּ: 35 וְהִשְׁבַּתִּי [29]ב [30]ג ב חס וחד מל .
36 לְמוֹאָב נְאֻם־יְהוָה מַעֲלֶה[a] בָּמָה[b] וּמַקְטִיר לֵאלֹהָיו: 36 [a]עַל־כֵּן לִבִּי [31]ג [32]ח .ג . ז פסוק על אל על
לְמוֹאָב כַּחֲלִלִים יֶהֱמֶה וְלִבִּי אֶל־אַנְשֵׁי קִיר־חֶרֶשׁ כַּחֲלִילִים יֶהֱמֶה ב [33]ב . ב
37 עַל־כֵּן יִתְרַת[b] עָשָׂה אָבָדוּ: 37 [a]כִּי כָל־[b]רֹאשׁ קָרְחָה וְכָל־זָקָן גְּרֻעָה[c] ה פסוק כל וכל כל . ב חד חס וחד מל
38 עַל כָּל־יַדַּיִם גְּדֻדֹת וְעַל־[d]מָתְנַיִם שָׂק: 38 [a]עַל כָּל־גַּגּוֹת מוֹאָב ו
וּבִרְחֹבֹתֶיהָ [b]כֻּלָּהּ מִסְפֵּד[b] כִּי־שָׁבַרְתִּי אֶת־מוֹאָב כִּכְלִי אֵין־חֵפֶץ בּוֹ ב . כת כן [34]
39 נְאֻם־יְהוָה: 39 אֵיךְ חַתָּה[a] הֵילִילוּ[b] אֵיךְ הִפְנָה־עֹרֶף מוֹאָב בּוֹשׁ וְהָיָה
40 מוֹאָב לִשְׂחֹק וְלִמְחִתָּה לְכָל־סְבִיבָיו: ס 40 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה ו בטע בסיפ . כי מיחד [35]
[a]הִנֵּה כַנֶּשֶׁר יִדְאֶה וּפֵרֵשׂ כְּנָפָיו אֶל־מוֹאָב[a]: ב
41 נִלְכְּדָה הַקְּרִיּוֹת וְהַמְּצָדוֹת נִתְפָּשָׂה[a] ח [36]בלישׁ . ב
[b]וְהָיָה לֵב גִּבּוֹרֵי מוֹאָב בַּיּוֹם הַהוּא כְּלֵב אִשָּׁה מְצֵרָה[b]: ה . ב
42 וְנִשְׁמַד מוֹאָב מֵעָם כִּי עַל־יְהוָה הִגְדִּיל: [37]לא
43 [a]פַּחַד וָפַחַת וָפָח עָלֶיךָ יוֹשֵׁב מוֹאָב נְאֻם־יְהוָה: מס מל בגביא
44 [a]הַנָּס[b] מִפְּנֵי[c] הַפַּחַד יִפֹּל[c] אֶל־הַפַּחַת הנס [38]ב חס ק וחד מל . ה בסיפ
וְהָעֹלֶה מִן־[d]הַפַּחַת יִלָּכֵד בַּפָּח
כִּי־אָבִיא אֵלֶיהָ[e] אֶל־מוֹאָב שְׁנַת פְּקֻדָּתָם נְאֻם־יְהוָה: ל
45 [ba]בְּצֵל[c] חֶשְׁבּוֹן עָמְדוּ מִכֹּחַ[d] נָסִים[b]
כִּי־אֵשׁ יָצָא[e] מֵחֶשְׁבּוֹן וְלֶהָבָה מִבֵּין[f] סִיחוֹן ג סביר יצאה [39]ב . ג
וַתֹּאכַל[f] פְּאַת מוֹאָב וְקָדְקֹד[g] בְּנֵי שָׁאוֹן: ל
46 [a]אוֹי־לָךְ מוֹאָב אָבַד[b] עַם־כְּמוֹשׁ

[29]Mm 2719. [30]Mm 2725. [31]Mm 815. [32]Mm 2726. [33]Mp sub loco. [34]Mp sub loco, Mm 2264 et 2480. [35]Mm 2049. [36]Mm 1666. [37]Mm 486. [38]Mm 1286. [39]Mm 127.

34 [a] cf Jes 15,4—6 ‖ [b] dl מ (et dageš sq) ‖ [c–c] l c Jes וְעַ֫ד cf 𝔊 ‖ [d] l עַ֫ד cf 𝔊 ‖ **35** [a] 𝔗 + *qrbn*, ins עֹלָה ‖ [b] 𝔊(α′σ′𝔗) *ἐπὶ βωμόν*, l עַל־הַבָּמה (hpgr) ‖ **36** [a] cf Jes 16,11 et 15,7 ‖ [b] Mss תָּ֫; 𝔖 *bjšt'* malum ‖ **37** [a] cf Jes 15,2.3 ‖ [b] pc Mss pr -עַל; Jes בְּכל ‖ [c] nonn Mss גדעה ‖ [d] 𝔗 mlt Mss 𝔊𝔠ᶠᵐˢ𝔙 + כָּל- ‖ **38** [a] cf Jes 15,3 ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ **39** [a] ut 20[a] ‖ [b] > α′σ′, add ex 20 ‖ **40** [a–a] > 𝔊*, add ex 49,22 ‖ **41** [a] Q^{Or} שׁוּ– ‖ [b–b] > 𝔊*, add ex 49,22 ‖ **43** [a] cf Jes 24,17 ‖ **44** [a] cf Jes 24,18 ‖ [b] K^{Or} Vrs et Jes ut Q, sic l; K הניס? ‖ [c] 𝔖 ut Jes מִקּוֹל ‖ [d] nonn Mss 𝔖𝔗 et Jes מְתוֹךְ ‖ [e] l אֶלָּה cf 𝔊𝔖 ‖ **45** [a] cf Nu 21,28 24,17b; 𝔊* om 45—47 ‖ [b–b] > 𝔖 ‖ [c] prp אֶצֶל ‖ [d] θ′(𝔙) *ἀπὸ παγίδος* = מִפַּח ‖ [e] l c mlt Mss et Nu 21 יָצְאָה ‖ [f] l c pc Mss מבית; θ′𝔖 ut Nu מִקִּרְיַת ‖ [g] pc Mss et Nu 24 וְקַרְקַר θ′ *καὶ ἐξηρεύνησεν* - וַתַּחְקֹר? ‖ **46** [a] cf Nu 21,29 ‖ [b] l c Ms θ′𝔖𝔙 et Nu 21, 29 אבדת.

הַגִּידוּ בְאַרְנֹון כִּי שָׁדֵד מוֹאָב׃

21 וּמִשְׁפָּט בָּא אֶל־אֶרֶץ הַמִּישֹׁר אֶל־חֹלֹון וְאֶל־יַהְצָה וְעַל־מֵופָּעַת׃ מיפעת חד מן ב בלוש ק
22 וְעַל־דִּיבֹון וְעַל־נְבֹו וְעַל־בֵּית דִּבְלָתָיִם׃ 23 וְעַל קִרְיָתַיִם וְעַל־ ג מל
ב בֵּית גָּמוּל וְעַל־בֵּית מְעֹון׃ 24 וְעַל־קְרִיֹות וְעַל־בָּצְרָה וְעַל כָּל־עָרֵי
ל20 אֶרֶץ מוֹאָב הָרְחֹקוֹת וְהַקְּרֹבוֹת׃

25 נִגְדְּעָה קֶרֶן מוֹאָב וּזְרֹעוֹ נִשְׁבָּרָה a נְאֻם יְהוָה׃a

ל. לא21. ב 26 הַשְׁכִּירֻהוּ כִּי עַל־יְהוָה הִגְדִּיל וְסָפַק מוֹאָב בְּקִיאֹוa וְהָיָה לִשְׂחֹק
ג ספוק ואם אם22. לה מל. במצא ק גַּם־הוּא׃ 27 וְאִם לֹוא a הַשְׂחֹק הָיָה לְךָ יִשְׂרָאֵל אִם־בְּגַנָּבִים נִמְצָאָה a
כִּי־b מִדֵּי דַבֶּרְךָ bc בֹּו תִּתְנֹודָדd׃

28 עִזְבוּ עָרִים וְשִׁכְנוּ בַּסֶּלַע יֹשְׁבֵי מוֹאָב
ז23. ב24 וִהְיוּ כְיֹונָה תְּקַנֵּן בְּעֶבְרֵי a פִי־פָחַת׃

ד 29 a שָׁמַעְנוּ גְאֹון־מוֹאָב גֵּאֶה מְאֹד
ל bגְּבַהּ וּגְאֹונֹו b וְגַאֲוָתֹו וְרֹם לִבֹּו׃

ו25. יט25 ול בלוש 30 אֲנִי יָדַעְתִּי נְאֻם־יְהוָה עֶבְרָתֹו a וְלֹא־b כֵן בַּדָּיו b לֹא־כֵן עָשׂוּ׃
כא ספוק על על ומעלה חדה בינניה26. ל. ל. כת כן27 31 a עַל־כֵּן עַל־מוֹאָב אֵילִיל וּלְמוֹאָב כֻּלֹּה אָזְעָק אֶל־אַנְשֵׁי c קִיר־
חֶרֶשׁ יֶהְגֶּה׃

ב ר״פ 32 a מִבְּכִי b יַעְזֵר אֶבְכֶּה־לָּךְ הַגֶּפֶן c שִׂבְמָה
נְטִישֹׁתַיִךְ עָבְרוּ יָם עַד יָם d יַעְזֵר נָגָעוּ
ל עַל־קַיִצֵךְ וְעַל־בְּצִירֵךְ e שֹׁדֵד f נָפָל׃

ו28 33 a וְנֶאֶסְפָה שִׂמְחָה וָגִיל b מִכַּרְמֶל וּמֵאֶרֶץ b מוֹאָב
ז.ט.ז וְיַיִן מִיקְבִים c הִשְׁבַּתִּי d לֹא־יִדְרָךְ הַיָּדֶד c הֵיֵּד לְא הֵידֵד׃

20 Mp sub loco. 21 Mm 486. 22 Mm 2723. 23 Mm 1773. 24 Mm 2724. 25 Mm 436. 26 Mm 686. 27 Cf Mp sub loco, Mm 2264 et 2480. 28 Mm 1698.

21 a ⅀𝔗𝔙 ut Q, K 𝔊 מֹו׳ ‖ **25** a–a > 𝔊*, dl ‖ **26** a 𝔊 ἐν χειρὶ αὐτοῦ; 𝔅 dttg, dl ‖ **27** a K הָ֫ ‖ b–b > 𝔊⅁ ‖ c pc Mss דבךְ דַּבֶּרְךָ, l cf σ′ ‖ d 𝔊*(⅀) ἐπολέμεις = תתגודד? ‖ **28** a 𝔊 ἐν πέτραις = בְּצוּרִי? ‖ **29** a 29sq cf Jes 16,6 ‖ b–b 𝔊*⅀ et Jes om ג׳ ו ‖ **30** a 𝔊 (ἔργα αὐτοῦ) ⅁ (ʾbdjhwn) 𝔗 (ʿwbdj rbrbjhwn) עֲבָדְתֹו leg vid; huc tr cf Jes ‖ b–b 𝔊 τὸ ἱκανὸν αὐτοῦ דַּיֹּו ‖ **31** a cf Jes 16.7 ‖ b Jes אֲשִׁישֵׁי ‖ c l c Ms Q^{Or} אֲהֻגֵּה; 𝔊 αὐχμοῦ ‖ **32** a cf Jes 16,8.9 ‖ b Jes ׳כְּבָ 𝔊 ὡς κλαυθμόν – ׳כְּכָ; prp מַבְּכִי cf Hi 38,16 ‖ c 𝔊 ut Jes ׳גֶּ ‖ d > 2 Mss et Jes, dl ‖ e pc Mss Jes ׳קָצִ ‖ f Jes הֵידֵד ‖ **33** a cf Jes 16,10 ‖ b–b 𝔊* om מֵ׳ ו ‖ c $𝔊^{L}$ ut Jes ׳בַּ cf 𝔊* ἐπί ‖ d 𝔊 πρωί = הַשְׁכֵּם? l הָשְׁבַּת ‖ e l c ⅀𝔗𝔙 et Jes הַדֹּרֵךְ ‖ f 𝔊 crrp; prp *הֵדֵד vel *יְהוֹדֵד.

וְיָצָא כְמוֹשׁ[b] בַּגוֹלָה כֹּהֲנָיו וְשָׂרָיו יַחְדָּו[c]׃ כמוש[6] ק . יחדיו ק
8 וְבָא שֹׁדֵד אֶל־כָּל־עִיר וְעִיר[a] לֹא תִמָּלֵט א[7]
וְאָבַד הָעֵמֶק וְנִשְׁמַד הַמִּישֹׁר אֲשֶׁר[b] אָמַר יְהוָה׃ נ ס״פ[8]
9 תְּנוּ־צִיץ[a] לְמוֹאָב כִּי[b] נָצֹא תֵצֵא ל
וְעָרֶיהָ לְשַׁמָּה תִּהְיֶינָה מֵאֵין יוֹשֵׁב בָּהֶן׃ מש מל בנביא . ה[9]
10 אָרוּר עֹשֵׂה מְלֶאכֶת יְהוָה רְמִיָּה וְאָרוּר[a] מוֹנֵעַ חַרְבּוֹ מִדָּם׃ ה בטע[10] . ב . ב
11 שַׁאֲנַן מוֹאָב מִנְּעוּרָיו וְשֹׁקֵט הוּא אֶל־שְׁמָרָיו ל[11] . ג ב חס וחד מל[12]
וְלֹא[a]־הוּרַק מִכְּלִי אֶל־כֶּלִי וּבַגּוֹלָה לֹא הָלָךְ[13] . פסוק ולא לא לא
עַל־כֵּן עָמַד טַעְמוֹ בּוֹ וְרֵיחוֹ לֹא נָמָר׃ ס יח[14] וכל יוצר חסין חמדה דכות ב מ א . ב
12 לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְשִׁלַּחְתִּי־לוֹ צֹעִים וְצֹעֲהוּ וְכֵלָיו ח . ל[15]
יָרִיקוּ[a] וְנִבְלֵיהֶם[b] יְנַפֵּצוּ׃ 13 וּבֹשׁ מוֹאָב מִכְּמוֹשׁ כַּאֲשֶׁר־בָּשׁוּ בֵּית ג חס[16]
יִשְׂרָאֵל מִבֵּית אֵל מִבְטַחָם׃ ל
14 אֵיךְ תֹּאמְרוּ גִּבּוֹרִים אֲנָחְנוּ וְאַנְשֵׁי־חַיִל לַמִּלְחָמָה׃ יח[17]
15 שֹׁדַד[a] מוֹאָב וְעָרֶיהָ עָלָה וּמִבְחַר בַּחוּרָיו יָרְדוּ לַטָּבַח ב
נְאֻם־הַמֶּלֶךְ[b] יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ ג
16 קָרוֹב אֵיד־מוֹאָב לָבוֹא וְרָעָתוֹ מְהֵרָה מְאֹד׃ יח[18] . ב
17 נֻדוּ לוֹ כָּל־סְבִיבָיו וְכֹל יֹדְעֵי שְׁמוֹ
אִמְרוּ אֵיכָה[a] נִשְׁבַּר מַטֵּה־עֹז מַקֵּל תִּפְאָרָה׃
18 רְדִי מִכָּבוֹד וּשְׁבִי[a] בַצָּמָא[b] יוֹשֶׁבֶת בַּת־דִּיבוֹן רשבי ק . ח חס[19] . ג מל
כִּי־שֹׁדֵד מוֹאָב עָלָה בָךְ שִׁחֵת מִבְצָרָיִךְ׃
19 אֶל־דֶּרֶךְ עִמְדִי וְצַפִּי יוֹשֶׁבֶת עֲרוֹעֵר
שַׁאֲלִי־נָס וְנִמְלָטָה[a] אִמְרִי מַה־נֶּהְיָתָה׃
20 הֹבִישׁ מוֹאָב כִּי־חַתָּה[a] הֵילִילוּ[b] וְזַעֲקוּ[b] הילילו . וזעקו ק

[6] Mm 832. [7] Mm 2300. [8] Mm 2481. [9] Mm 640. [10] Mm 1201. [11] Mm 3574. [12] Mm 2720. [13] Mm 1139. [14] Mm 2781. [15] Mm 2721. [16] Mm 2722. [17] Mm 2952. [18] Mm 1095. [19] Mm 2184.

7 [b] mlt Mss ut Q, sic l ‖ [c] mlt Mss ut Q; K יַחַד ‖ **8** [a] > 𝔊*𝔖 ‖ [b] dttg, dl ‖ **9** [a] 𝔊 *σημεῖα*, l נִיצָּן cf 2 R 23,17 ‖ [b–b] l נָצֹה תֵּצֵא cf 𝔊𝔖 et 4,7 ‖ **10** [a] > 𝔊* ‖ **11** [a] 𝔊* om cop, dl? ‖ **12** [a] 𝔊 *λεπτυνοῦσι* : יָדֵקּוּ ‖ [b] 𝔊 α′ suff sg, l וְנִבְלָיו (*κεράσματα* [*κέρατα*] crrp ex *κεράμια*?) ‖ **15** [a–a] l שֹׁדֵד מִ עָלָיו cf 18 ‖ [b–b] > 𝔊*, dl (ex 46,18) ‖ **16** [a] 𝔊 *ἡμέρα* ‖ **17** [a] K^{Or} איך ‖ **18** [a] mlt Mss Vrs ut Q, sic l; K? ‖ [b] l prb בַּצֹּאָה cf 𝔖 ‖ [c] dttg? ‖ **19** [a] Vrs m = ט– ‖ **20** [a] ה dttg, l חת ‖ [b–b] nonn Mss 𝔖𝔗𝔜 ut Q, K 𝔊 לִי–קִי–.

לֹא־הִפְנֵו אָבוֹת אֶל־בָּנִים מֵרִפְיוֹן יָדָיִם׃
ל ומל 4 עַל־הַיּוֹם הַבָּא לְשַׁדֹּוד אֶת־כָּל־פְּלִשְׁתִּים
לְהַכְרִית [a]לְצֹר וּלְצִידוֹן כָּל שָׂרִיד עֹזֵר[a]
כִּי־שֹׁדֵד יְהוָה [b]אֶת־פְּלִשְׁתִּים[b] שְׁאֵרִית [c]אִי כַּפְתֹּור[c]׃
5 בָּאָה קָרְחָה אֶל־עַזָּה נִדְמְתָה [a]אַשְׁקְלוֹן
ל. ל שְׁאֵרִית[b] עִמְקָם[c] עַד־מָתַי תִּתְגֹּדָדִי׃ ס
ב 6 הֹוי[a] חֶרֶב לַיהוָה עַד־אָנָה לֹא תִשְׁקֹטִי
הֶאָסְפִי אֶל[b]־תַּעֲרֵךְ הֶרָגְעִי וְדֹמִי׃
ב 7 אֵיךְ תִּשְׁקֹטִי[a] וַיהוָה צִוָּה־לָהּ
ג[1] אֶל־אַשְׁקְלוֹן וְאֶל־חֹוף הַיָּם שָׁם יְעָדָהּ׃ ס
ל בטע **48** 1 לְמֹואָב כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאֹות אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
ל הֹוי אֶל־נְבֹו כִּי שֻׁדָּדָה הֹבִישָׁה[a] נִלְכְּדָה קִרְיָתָיִם
ד[1] הֹבִישָׁה[b] הַמִּשְׂגָּב וָחָתָּה[c]׃ 2 אֵין עֹוד [a]תְּהִלַּת מֹואָב[a]
ל[2] בְּחֶשְׁבֹּון חָשְׁבוּ עָלֶיהָ רָעָה לְכוּ וְנַכְרִיתֶנָּה מִגֹּוי
ל גַּם־מַדְמֵן[b] תִּדֹּמִי אַחֲרַיִךְ תֵּלֵךְ חָרֶב׃
ד וכל אוריית דכות. ד[2] ול בת כן. ג[2] 3 קֹול צְעָקָה מֵחֹרֹונָיִם[a] שֹׁד וְשֶׁבֶר גָּדֹול׃
ל דגש. צעירית ק 4 נִשְׁבְּרָה מֹואָב הִשְׁמִיעוּ[a] זְעָקָּהּ[b] צְעֹורֶיהָ[c]׃
הלחית[2] חד מן ב בלש. ו ק 5 כִּי מַעֲלֵה הַלֻּחֹות[a] בִּבְכִי יַעֲלֶה־בֶּכִי[b]
ג ב פת וחד קמ[3]. ד[2] כִּי בְמֹורַד חֹורֹנַיִם צָרֵי[c] צַעֲקַת־שֶׁבֶר שָׁמָעוּ׃
ב חד חס וחד מל[2] 6 נֻסוּ מַלְטוּ נַפְשְׁכֶם וִתְהִיֶינָה[a] כַּעֲרֹועֵר[b] בַּמִּדְבָּר׃
7 כִּי־יַעַן בְּטִחֵךְ [a]בְּמַעֲשַׂיִךְ וּבְאֹוצְרוֹתַיִךְ[a] גַּם־אַתְּ תִּלָּכְדִי

[4]Mm 513. Cp 48 [1]Mm 2718. [2]Mp sub loco. [3]Mm 2719. [4]Mm 2430. [5]Mm 1299.

4 [a–a] 𝔊𝔖 alit ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c–c] 𝔊* *τῶν νήσων* = הָאִיִּים ‖ **5** [a] 𝔊 *ἀπερρίφη* = נִרְמַ׳ ‖ [b] prb pr אַשְׁדֹּוד cf Jos 11,22 ‖ [c] 𝔊 *Ενακιμ*, l עֲנָקִים cf Jos ‖ **6** [a] > 𝔊 ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd אֶל ‖ **7** [a] l ט– cf 𝔊𝔖 ‖ **Cp 48,1** [a] > 𝔊*, dl (ex 1b) ‖ [b] ה dttg, l שׁ– ‖ [c] l וְחָת ‖ **2** [a–a] 𝔊$^{BSA\ min}$ *ἰατρεία* (= תְּעָלַת) *(ἐν) Μωαβ (ἀ)γαυρίαμα* (= תְּהִלָּה) ‖ [b] 𝔊 𝔖𝔙 *παῦσιν (παύσεται)* = דָּמוֹם ‖ **3** [a] prp מֵהַר עֲבָרִים (cf 22,20) propter 5b ‖ **4** [a] mlt Mss Vrs הַ׳ ‖ [b] > 𝔊* ‖ [c] K צִעֹו׳; l צְעָרָה cf 𝔊 et Jes 15,5 ‖ **5** [a] 𝔖𝔙 ut Q, sic l cf Jes 15,5 ‖ [b] l בּוֹ ut Jes ‖ [c] > 𝔊𝔊^{rMss} et Jes, dl ‖ **6** [a] l frt וְתָהֻנוּ cf [b] ‖ [b] 𝔊 *ὥσπερ ὄνος ἄγριος* = כְּעָרֹד α′(𝔖?𝔙) *(ὡς) μυρίκη* = כְּעַרְעָר (17,6); frt dl, gl (ex כיערערו crrp) ad שמעו 5, quod glossator c יעערו (– יְעַרְעֲרוּ Jes 15,5 aequavit ‖ **7** [a–a] 𝔊 recte *ἐν ὀχυρώμασίν σου* (= בְּמִצְדוֹתַיִךְ ? בְּמָעֻזַּיִךְ ?).

כִּי־גַם־הֵמָּה חִפְּנוּ נָסוּ יַחְדָּיו לֹא עָמָדוּ ג מל
כִּי יוֹם אֵידָם בָּא עֲלֵיהֶם עֵת פְּקֻדָּתָם׃
22 קוֹלָהּ [a]כַּנָּחָשׁ יֵלֵךְ [a]כִּי־בְחַיִל [b]יֵלֵכוּ ב
וּבְקַרְדֻּמוֹת בָּאוּ לָהּ [c]כְּחֹטְבֵי עֵצִים׃
23 כָּרְתוּ [a]יַעְרָהּ נְאֻם־יְהוָה כִּי לֹא יֵחָקֵר [b] ל
כִּי רַבּוּ מֵאַרְבֶּה וְאֵין לָהֶם מִסְפָּר׃ ג15
24 הֹבִישָׁה בַּת־מִצְרָיִם נִתְּנָה בְּיַד עַם־צָפוֹן׃
25 אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי פוֹקֵד אֶל־אָמוֹן מִנֹּא [a] ג ר״פ16 . ד17
[b]וְעַל [c]פַּרְעֹה [b]וְעַל־מִצְרַיִם וְעַל־אֱלֹהֶיהָ וְעַל־מְלָכֶיהָ וְעַל־פַּרְעֹה [d] ה ב מנח בלישׁ18 . ה ב מנח בלישׁ18
וְעַל הַבֹּטְחִים בּוֹ׃ 26 [a]וְנָתַתִּים בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד־עֲבָדָיו וְאַחֲרֵי־כֵן תִּשָּׁכֵן כִּימֵי־קֶדֶם נְאֻם־יְהוָה׃ ס ב מ״פ בנביא18
27 [a]וְאַתָּה אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל־תֵּחַת יִשְׂרָאֵל ח18
כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק וְאֶת־זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם ל חס . ב
וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקַט וְשָׁאֲנַן וְאֵין מַחֲרִיד׃ ס ה מל19 . ג20
28 אַתָּה אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה כִּי אִתְּךָ אֲנִי יא ר״פ ז מנח בנביא
כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל־הַגּוֹיִם ׀ אֲשֶׁר הַדַּחְתִּיךָ שָּׁמָּה ג21
וְאֹתְךָ לֹא־אֶעֱשֶׂה כָלָה וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה לֹא אֲנַקֶּךָּ׃ ס ה22
47 1 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא [a] אֶל־פְּלִשְׁתִּים ב
[a]בְּטֶרֶם יַכֶּה פַּרְעֹה אֶת־עַזָּה׃ ס 2 כֹּה ׀ אָמַר יְהוָה יא בטע בסיפ
הִנֵּה־מַיִם עֹלִים מִצָּפוֹן וְהָיוּ לְנַחַל שׁוֹטֵף ו
וְיִשְׁטְפוּ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ ל . ג מל2
וְזָעֲקוּ הָאָדָם וְהֵילֵל כֹּל יוֹשֵׁב [a] הָאָרֶץ׃ ד חס3 . מט מל בנביא
3 [a]מִקּוֹל שַׁעֲטַת פַּרְסוֹת אַבִּירָיו מֵרַעַשׁ לְרִכְבּוֹ הֲמוֹן גַּלְגַּלָּיו

15 Mm 2716. 16 Mm 2541. 17 Mm 2717. 18 Mp sub loco. 19 Mm 822. 20 Mm 3574. 21 Mm 1220. 22 Mm 1035. Cp 47 1 Mm 1734. 2 Mm 2499. 3 Mp sub loco.

22 [a–a] 𝔊 *ὡς ὄφεως συρίζοντος*, 𝔖(𝔗) *'jk ḥwj' dršp* quasi serpens repens, 𝔙 *quasi aeris* (= נְחֹשֶׁת) *sonabit*; prp כְּנַהֲם יֹלְדָה || [b] 𝔊 *ἐν ἄμμῳ* = בחול | [c] mlt Mss לך || 23 [a] non imp pi (𝔊^{L}𝔖), sed pf qal (𝔊𝔗𝔙) || [b] 1 c Ms רוּ– || 25 [a] 𝔊 *(τὸν) υἱὸν αὐτῆς* = בְּנָהּ || [b–b] prp הָרָה־וְעַל; dl cf v b || [c] 𝔊𝔗^{fMs} om cop || [d–d] > 𝔊* (homtel) || 26 [a] > 𝔊* || 27 [a] cf 30,10[a] | Cp 47,1 [a–a] > 𝔊*, add || 2 [a] mlt Mss Vrs יִ– || 3 [a] v a c 2, v b c 4 cj.

10 וְהַיּוֹם הַהוּא לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת יוֹם נָקָמָה לְהִנָּקֵם מִצָּרָיו
וְאָכְלָה חֶרֶב וְשָׂבְעָה וְרִוְתָה מִדָּמָם
כִּי זֶבַח לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ צָפוֹן אֶל־נְהַר־פְּרָת׃
11 עֲלִי גִלְעָד וְקְחִי צֳרִי בְּתוּלַת בַּת־מִצְרָיִם
לַשָּׁוְא הִרְבֵּיתִי רְפֻאוֹת תְּעָלָה אֵין לָךְ׃
12 שָׁמְעוּ גוֹיִם קְלוֹנֵךְ וְצִוְחָתֵךְ מָלְאָה הָאָרֶץ
כִּי־גִבּוֹר בְּגִבּוֹר כָּשְׁלוּ יַחְדָּיו נָפְלוּ שְׁנֵיהֶם׃ פ
13 הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לְבוֹא נְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ בָּבֶל לְהַכּוֹת אֶת־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
14 הַגִּידוּ בְמִצְרַיִם וְהַשְׁמִיעוּ בְמִגְדּוֹל וְהַשְׁמִיעוּ בְנֹף וּבְתַחְפַּנְחֵס
אִמְרוּ הִתְיַצֵּב וְהָכֵן לָךְ כִּי־אָכְלָה חֶרֶב סְבִיבֶיךָ׃
15 מַדּוּעַ נִסְחַף אַבִּירֶיךָ לֹא עָמַד כִּי יְהוָה הֲדָפוֹ׃
16 הִרְבָּה כּוֹשֵׁל גַּם־נָפַל
אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיֹּאמְרוּ קוּמָה וְנָשׁוּבָה אֶל־עַמֵּנוּ
וְאֶל־אֶרֶץ מוֹלַדְתֵּנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַיּוֹנָה׃
17 קָרְאוּ שָׁם פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם שָׁאוֹן הֶעֱבִיר הַמּוֹעֵד׃
18 חַי־אֲנִי נְאֻם־הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ
כִּי כְתָבוֹר בֶּהָרִים וּכְכַרְמֶל בַּיָּם יָבוֹא׃
19 כְּלֵי גוֹלָה עֲשִׂי לָךְ יוֹשֶׁבֶת בַּת־מִצְרָיִם
כִּי־נֹף לְשַׁמָּה תִּהְיֶה וְנִצְּתָה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ ס
20 עֶגְלָה יְפֵפִיָּה מִצְרַיִם קֶרֶץ מִצָּפוֹן בָּא בָּא׃
21 גַּם־שְׂכִירֶיהָ בְקִרְבָּהּ כְּעֻגְלֵי מַרְבֵּק

[8] Mp sub loco. [9] Mm 2713. [10] Mm 2279. [11] Mm 3725. [12] Nu 35,22. [13] Mm 2714. [14] Mm 2715.

10 [a] > G, dl ‖ [b] l חַרְבּוֹ (ו hpgr); G* + *(τοῦ) κυρίου* ‖ **11** [a] K תִּי– cf 2,33[b] ‖ **12** [a] G *φωνήν σου* = קוֹלֵךְ ‖ **13** [a] G *ἐν χειρί* = בְּיַד ‖ **14** [a–a] > G*, dl ‖ [b] > G*, dl (ex 44,1) ‖ [c] l דָּיֵךְ; G *τὴν σμίλακά σου* = סְבָכֵךְ cf 21,14[c] ‖ **15** [a] G *ἔφυγεν ὁ Ἄπις*, prp נָס חַף, sed l גּוֹ ‖ [b] mlt Mss רָךְ–; l דָּיֵךְ ‖ **16** [a] G *καὶ τὸ πλῆθός σου* – הֲמוֹנֵךְ; prp [c] l כָּשַׁל cf G (tr) ‖ [c] huc tr ויאמרו cf G ‖ [d] Q^{Or} קומו ‖ [e] G *Ἑλ-ηνικῆς* = הַיְוָנִיָּה, α′θ′(ʼ) *τῆς περιστερᾶς*, σ′ *τῆς οἰνωμένης* cf 𝔗, 𝔖 *dmdwj'* afflictantis; cf 50,16[c] cf 25,38[d] ‖ **17** [a–a] G(ʼ) *καλέσατε τὸ ὄνομα* cf 𝔖, l קְרָאוּ שֵׁם ‖ [b–b] add ‖ [c] G *ἐσβ(ε)ι(ε)*, ex *εεβ(ε)ιρ*? ‖ **18** [a] ins גְּבוֹר ‖ [b] ins אוֹיֵב ‖ **20** [a–a] l c mlt Mss יפיפיה ‖ [b] l c mlt Mss G𝔖 al בה.

2 לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר׃ ס 2 כֹּה־אָמַר יְהוָה׃ כה
3 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עָלַיִךְ בָּרוּךְ׃ 3 אָמַרְתָּ[a] אוֹי־נָא לִי כִּי־יָסַף יְהוָה יָגוֹן ג ר״פ[2]
4 עַל־מַכְאֹבִי יָגַעְתִּי[b] בְּאַנְחָתִי וּמְנוּחָה לֹא מָצָאתִי׃ ס 4 כֹּה[a] | ג חס[3] . ב . יח בטע בסיפ
תֹאמַר אֵלָיו[a] כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה אֲשֶׁר־בָּנִיתִי אֲנִי הֹרֵס וְאֵת אֲשֶׁר־
5 נָטַעְתִּי אֲנִי נֹתֵשׁ [b]וְאֵת־כָּל־הָאָרֶץ הִיא[c]׃ 5 וְאַתָּה תְּבַקֶּשׁ־לְךָ גְּדֹלוֹת יד . כז בטע ח[4] מנה בלית
אַל־תְּבַקֵּשׁ כִּי הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל־כָּל־בָּשָׂר נְאֻם־יְהוָה וְנָתַתִּי לְךָ
אֶת־נַפְשְׁךָ לְשָׁלָל עַל כָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר תֵּלֵךְ־שָׁם׃ ס ל
46 1 [a]אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא עַל־[b]הַגּוֹיִם[c]׃ ה׳
2 לְמִצְרַיִם עַל־חֵיל פַּרְעֹה נְכוֹ[a] מֶלֶךְ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר־הָיָה עַל־נְהַר־ ב כת כן
פְּרָת בְּכַרְכְּמִשׁ אֲשֶׁר הִכָּה נְבוּכַדְרֶאצַּר[a] מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת הָרְבִיעִית ב ול כת כן . ב . ד מל[2]
לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
3 עִרְכוּ מָגֵן וְצִנָּה וּגְשׁוּ לַמִּלְחָמָה׃ ל
4 אִסְרוּ הַסּוּסִים וַעֲלוּ[a] הַפָּרָשִׁים ב
וְהִתְיַצְּבוּ בְּכוֹבָעִים מִרְקוּ[b] הֳרָמִחִים לִבְשׁוּ הַסְּרִיֹנֹת[c]׃
5 מַדּוּעַ רָאִיתִי[a] הֵמָּה חַתִּים[b] נְסֹגִים אָחוֹר ב
וְגִבּוֹרֵיהֶם יֻכַּתּוּ וּמָנוֹס נָסוּ וְלֹא הִפְנוּ מָגוֹר מִסָּבִיב נְאֻם־יְהוָה׃ ג[3] . ג[4]
6 אַל־יָנוּס הַקַּל וְאַל־יְמַלֵּט הַגִּבּוֹר ג[5]
צָפוֹנָה[a] עַל־יַד נְהַר־[b]פְּרָת כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ׃ נג ה מנה בסיפ
7 מִי־זֶה כַּיְאֹר יַעֲלֶה כַּנְּהָרוֹת יִתְגָּעֲשׁוּ מָיָו׃
8 [a]מִצְרַיִם כַּיְאֹר יַעֲלֶה וְכַנְּהָרוֹת יִתְגָּעֲשׁוּ מָיִם[a] ג ר״פ
וַיֹּאמֶר אֶעֱלֶה אְכַסֶּה־אֶרֶץ אֹבְדָה [b]עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ ח פס[6]
9 עֲלוּ הַסּוּסִים וְהִתְהוֹלְלוּ הָרֶכֶב וְיֵצְאוּ[a] הַגִּבּוֹרִים ל[2] . ז מל
כֻּשׁ וּפוּט תֹּפְשֵׂי מָגֵן וְלוּדִים תֹּפְשֵׂי[b] דֹרְכֵי קָשֶׁת׃ ל

[2]Mm 2157. [3]Mm 2712. [4]Mm 4158. Cp 46 [1]Mm 2453. [2]Mm 919. [3]Mm 3087. [4]Mm 3477. [5]Mm 3044. [6]Mm 389. [7]Mm 98.

3 [a] pr כִּי cf 𝔊* || [b] 𝔊 *ἐκοιμήθην* (ex *ἐκοπώθην*?) || **4** [a–a] add || [b–b] > 𝔊* || [c] K^{Or} mlt Mss 𝔗 pr לִי; l prb אֲנִי cf 𝔖 || **Cp 46,1** [a] > 𝔊*; cf 25,13b || [b] mlt Mss $𝔊^{OL}$ + כל־ ut 25,13b || [c] ins eadem vb ut 2bγδ (בנשת ... יהודה) || **2** [a] 𝔖𝔗 *hgjr'* = נָגְהָ (interpretatio judaica) || **4** [a] 𝔊 om cop; 𝔖 *'rkbw* – הַעֲלוּ || [b] 𝔊 *προ(σ)βάλ(λ)ετε* רְמוּ? prp || **6** [a] 𝔖 *bgnbr'* = בַּגִּבּוֹרִים || [b] > 𝔊, dl || **8** [a–a] add (𝔊* om 8aβ) || [b–b] 𝔊* om עִיר וְ || **9** [a] 𝔊 *ἐξέλθατε*, l יצאו || [b] dl.

ג[24]. ב בנ״ך. ד[25]. נד. ג[26] ב פסוק מפני מפני בסיפ

22 וַתַּעֲלֶה עַל־לִבּוֹ׃ 22 וְלֹא־יוּכַל יְהוָה עוֹד לָשֵׂאת מִפְּנֵי רַע מַעַלְלֵיכֶם
מִפְּנֵי הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם וַתְּהִי אַרְצְכֶם לְחָרְבָּה וּלְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה
מֵאֵין יוֹשֵׁב[a] כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃ 23 מִפְּנֵי אֲשֶׁר קִטַּרְתֶּם וַאֲשֶׁר חֲטָאתֶם מש מל בנביא.
לַיהוָה וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹל יְהוָה וּבְתֹרָתוֹ וּבְחֻקֹּתָיו וּבְעֵדְוֹתָיו לֹא ד וכל עזרא דכות[27]
הַלַכְתֶּם עַל־כֵּן קָרְאַת אֶתְכֶם הָרָעָה הַזֹּאת כַּיּוֹם הַזֶּה׃ ס ג ב מל וחד חס. ה[28]
24 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־כָּל־הָעָם וְאֶל כָּל־הַנָּשִׁים שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה ב ובסיפ
כָּל־יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ס 25 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת ג
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַתֶּם וּנְשֵׁיכֶם וַתְּדַבֵּרְנָה בְּפִיכֶם וּבִידֵיכֶם ג[29]
מִלֵּאתֶם | לֵאמֹר עָשֹׂה נַעֲשֶׂה אֶת־נְדָרֵינוּ אֲשֶׁר נָדַרְנוּ לִקְטֵר לִמְלֶכֶת ה[26]
הַשָּׁמַיִם וּלְהַסֵּךְ לָהּ נְסָכִים הָקֵם תָּקִימֻנָה אֶת־נִדְרֵיכֶם וְעָשֹׂה ב. ג[30]
תַּעֲשֶׂינָה אֶת־נִדְרֵיכֶם׃ פ 26 לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־יְהוּדָה
הַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם הִנְנִי נִשְׁבַּעְתִּי בִשְׁמִי הַגָּדוֹל אָמַר יְהוָה אִם־ ל
יִהְיֶה עוֹד שְׁמִי נִקְרָא | בְּפִי כָּל־אִישׁ יְהוּדָה אֹמֵר חַי־אֲדֹנָי יְהוִה בְּכָל־ ג
אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 27 הִנְנִי שֹׁקֵד עֲלֵיהֶם לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה וְתַמּוּ כָל־ ל
אִישׁ יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּחֶרֶב וּבָרָעָב עַד־כִּלּוֹתָם׃ ג[31]. ג מנח חס. ה[32] מיחד מן[33]
28 וּפְלִיטֵי חֶרֶב יְשֻׁבוּן מִן־אֶרֶץ מִצְרַיִם אֶרֶץ יְהוּדָה מְתֵי מִסְפָּר ז
וְיָדְעוּ כֹּל־שְׁאֵרִית יְהוּדָה[a] הַבָּאִים לְאֶרֶץ־מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם דְּבַר־ ז
מִי יָקוּם[b] מִמֶּנִּי וּמֵהֶם׃ 29 וְזֹאת לָכֶם הָאוֹת נְאֻם־יְהוָה כִּי־פֹקֵד אֲנִי נז וכל תלים דכות
עֲלֵיכֶם[a] בַּמָּקוֹם הַזֶּה לְמַעַן תֵּדְעוּ כִּי קוֹם יָקוֹמוּ דְבָרַי עֲלֵיכֶם[a] ב מ יא. ל״ג. כה
לְרָעָה׃ ס 30 כֹּה | אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת־פַּרְעֹה חָפְרַע מֶלֶךְ- ל רומל
מִצְרַיִם בְּיַד אֹיְבָיו וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשׁוֹ כַּאֲשֶׁר נָתַתִּי אֶת־צִדְקִיָּהוּ יח בטע בסיפ[26]
מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל אֹיְבוֹ וּמְבַקֵּשׁ נַפְשׁוֹ׃ ס ד
45 1 הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה כל סיפ דכות ב מ א[1]
בְּכָתְבוֹ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה עַל־סֵפֶר מִפִּי יִרְמְיָהוּ בַּשָּׁנָה הָרְבִעִית

[24]Mm 2709. [25]Mm 2268. [26]Mp sub loco. [27]Mm 288. [28]Mm 1875. [29]Mm 1888. [30]Mm 2710. [31]Mm 2398. [32]Okhl 196. [33]Mm 3952. [34]Mm 856. Cp 45 [1]Cf Mm 2711 et Mp sub loco.

22 [a–a] > 𝔊* ‖ 23 [a–a] > 𝔊* ‖ 24 [a–a] add (ex 20) ‖ [b–b] > 𝔊*, add ex 26 ‖ 25 [a–a] l אַתְּנָה הַנָּשִׁים cf 𝔊* ‖ [b] ut 17[a] ‖ [c] l תְּקִימֶנָה vel תָּקִימְנָה ‖ [d] l c pc Mss נִסְכֵּיכֶם; דִּבְרֵיכֶם ‖ 28 [a–a] add cf 28a ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ 29 [a–a] > 𝔊* (homtel) ‖ 30 [a] > 𝔊* (hpgr?) ‖ Cp 45,1 [a] K[Or] בִּשְׁנַת.

11 וְלִפְנֵי[d] אֲבוֹתֵיכֶם[e]׃ ס 11 [a]לָכֵן ׀ כֹּה־אָמַר ׀ יְהוָה ׀ צְבָאוֹת ׀ אֱלֹהֵי ׀ יז וכל לפני ולפני דכות הי בטע בסיפ[12]. ג בטע בסיפ

יִשְׂרָאֵל הִנְנִי שֵׂם פָּנַי בָּכֶם לָרָעָה וּלְהַכְרִית אֶת־כָּל־יְהוּדָה׃ [13]ב

12 וְלָקַחְתִּי אֶת־שְׁאֵרִית יְהוּדָה אֲשֶׁר־שָׂמוּ פְנֵיהֶם לָבוֹא אֶרֶץ־מִצְרַיִם׀

לָגוּר שָׁם ׀ וְתַמּוּ כֹל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם יִפֹּלוּ בַּחֶרֶב ׀ בָּרָעָב[a] יִתַּמּוּ מִקָּטֹן ח

וְעַד־גָּדוֹל בַּחֶרֶב וּבְרָעָב יָמֻתוּ וְהָיוּ לְאָלָה לְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה׃

13 וּפָקַדְתִּי עַל הַיּוֹשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר פָּקַדְתִּי עַל־יְרוּשָׁלִָם ט מל מנה בליש

בַּחֶרֶב ׀ בָּרָעָב וּבַדָּבֶר׃ 14 וְלֹא ׀ יִהְיֶה פָּלִיט ׀ וְשָׂרִיד לִשְׁאֵרִית יְהוּדָה ת. יז ר״פ. ב ר״ש. ב

הַבָּאִים לָגוּר־שָׁם[a] בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְלָשׁוּב[b] | אֶרֶץ יְהוּדָה אֲשֶׁר־הֵמָּה [15]ג

מְנַשְּׂאִים אֶת־נַפְשָׁם לָשׁוּב לָשֶׁבֶת[c] שָׁם כִּי לֹא־יָשׁוּבוּ[d] כִּי אִם־פְּלֵטִים[d]׃ ג

ס 15 וַיַּעֲנוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ כָּל־הָאֲנָשִׁים ׀ הַיֹּדְעִים כִּי־מְקַטְּרוֹת נְשֵׁיהֶם ט פסוק כל וכל וכל[16]. ל

לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וְכָל־הַנָּשִׁים הָעֹמְדוֹת קָהָל[a] גָּדוֹל ׀ וְכָל־הָעָם [17]ג. [18]ב. גא מ״פ וכל

הַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם בְּפַתְרוֹס[bc] לֵאמֹר׃ 16 הַדָּבָר ׀ אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ ר״פ דכות ב מ ג

אֵלֵינוּ בְּשֵׁם יְהוָה אֵינֶנּוּ שֹׁמְעִים אֵלֶיךָ׃ 17 כִּי ׀ עָשֹׂה נַעֲשֶׂה אֶת־כָּל־ ה בטע בסיפ

הַדָּבָר | אֲשֶׁר־יָצָא מִפִּינוּ לְקַטֵּר לִמְלֶכֶת[a] הַשָּׁמַיִם וְהַסֵּיךְ[b]־לָהּ נְסָכִים[c] [19]ח

כַּאֲשֶׁר עָשִׂינוּ אֲנַחְנוּ וַאֲבֹתֵינוּ מְלָכֵינוּ וְשָׂרֵינוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת ל מל

יְרוּשָׁלִָם וַנִּשְׂבַּע־לֶחֶם וַנִּהְיֶה טוֹבִים וְרָעָה לֹא רָאִינוּ׃ 18 וּמִן־אָז ל. ב. ט[20]

חָדַלְנוּ לְקַטֵּר לִמְלֶכֶת[a] הַשָּׁמַיִם [b]וְהַסֵּיךְ־לָהּ נְסָכִים[b] חָסַרְנוּ כֹל ה ר״פ בנביא[21]

וּבַחֶרֶב ׀ וּבָרָעָב תֻּמָּנוּ׃ 19 וְכִי[a]־אֲנַחְנוּ מְקַטְּרִים לִמְלֶכֶת[b] הַשָּׁמַיִם [22]ב

וְלַהְסֵךְ לָהּ נְסָכִים הֲמִבַּלְעֲדֵי אֲנָשֵׁינוּ עָשִׂינוּ לָהּ כַּוָּנִים לְהַעֲצַבָּהּ[c] נ[19]. ג. ב. ל

וְלַהְסֵךְ לָהּ נְסָכִים׃ ס 20 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־כָּל־הָעָם עַל־ [19]נ

הַגְּבָרִים וְעַל־הַנָּשִׁים וְעַל־כָּל־הָעָם הָעֹנִים אֹתוֹ דָּבָר לֵאמֹר׃ [23]ב

21 הֲלוֹא אֶת־הַקִּטֹּר אֲשֶׁר קִטַּרְתֶּם בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִָם ל

אַתֶּם וַאֲבֹתֵיכֶם מַלְכֵיכֶם וְשָׂרֵיכֶם וְעַם הָאָרֶץ אֹתָם[a] זָכַר יְהוָה יו חס בסיפ

[12] Mm 2617. [13] Mm 2239. [14] Mm 2708. [15] Mm 4239. [16] Mm 1981. [17] Mm 625. [18] Mm 1309. [19] Mp sub loco. [20] Mm 1144. [21] Mm 2980. [22] Mm 2546. [23] Jdc 16,30.

10 [c] GS suff 3 pl ‖ **11** [a] 11.12 G brevius cf S ‖ **12** [a] l c mlt Mss Vrs וּבָנָ֫ ‖ **14** [a] > G*, dl ‖ [b] G om cop, l לָ֫ ‖ [c] > G*S ‖ [d-d] add cf 14a ‖ **15** [a] prp קוֹל ‖ [b-b] prb add ‖ [c] l וּבְ cf S ‖ **17** [a] mlt Mss למלאכת; l לְמַלֶּכֶת cf GΨ et 7,18[a] ‖ [b] Or וּלְהַ ‖ **18** [a] ut 17[a] ‖ [b-b] > G* ‖ **19** [a] G[L] *καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· ὅτε καί* (sim S), l וְהַנָּשִׁים אָמְרוּ כִּי ‖ [b] ut 17[a] ‖ [c] > G*S ‖ **21** [a] > G*; l אתה cf תעלה.

ד[7] כַּאֲשֶׁר־עָשְׂתָה[c] הָרְעָה אֶת־בִּנְדּוֹ וַיֵּצֵא מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם׃ 13 וְשִׁבַּר אֶת־ 13
ג[1] מַצְּבוֹת בֵּית שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם[a] וְאֶת־בָּתֵּי אֱלֹהֵי־מִצְרַיִם
יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃ ס

ג[1] **44** 1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ אֶל כָּל־הַיְהוּדִים הַיֹּשְׁבִים 44
ב חד מל וחד חס . ה[2] בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הַיֹּשְׁבִים בְּמִגְדֹּל וּבְתַחְפַּנְחֵס וּבְנֹף[a] וּבְאֶרֶץ פַּתְרוֹס
ט בסע בסיפ[3] לֵאמֹר׃ ס 2 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רְאִיתֶם 2
אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר הֵבֵאתִי עַל־יְרוּשָׁלַם וְעַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה וְהִנָּם
ב . מס מל בנביא חָרְבָּה[a] הַיּוֹם הַזֶּה וְאֵין בָּהֶם יוֹשֵׁב׃ 3 מִפְּנֵי רָעָתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ 3
ל לְהַכְעִסֵנִי לָלֶכֶת לְקַטֵּר לַעֲבֹד[a] לֵאלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא[b] יְדָעוּם
ח[5] חס ב מנה בסיפ וכל עזרא דכות . ח מל בסיפ הֵמָּה אַתֶּם וַאֲבוֹתֵיכֶם׃ 4 וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עַבְדַּי הַנְּבִיאִים 4
ג מל בליש[5] . ט חס בליש הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ לֵאמֹר אַל־נָא תַּעֲשׂוּ אֶת דְּבַר־הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר
ו שָׂנֵאתִי׃ 5 וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם לָשׁוּב מֵרָעָתָם לְבִלְתִּי 5
קַטֵּר לֵאלֹהִים אֲחֵרִים׃ 6 וַתִּתָּךְ חֲמָתִי וְאַפִּי וַתִּבְעַר בְּעָרֵי יְהוּדָה 6
ל וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִַם וַתִּתְּיֶנָה לְחָרְבָּה לְשַׁמָּמָה[a] כַּיּוֹם הַזֶּה׃ ס
יג[6] 7 וְעַתָּה כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לָמָּה אַתֶּם 7
ל חס[7] . כג עֹשִׂים רָעָה גְּדוֹלָה אֶל־נַפְשֹׁתֵיכֶם לְהַכְרִית לָכֶם אִישׁ־וְאִשָּׁה עוֹלֵל
יא כת[8] וְיוֹנֵק מִתּוֹךְ יְהוּדָה לְבִלְתִּי הוֹתִיר לָכֶם שְׁאֵרִית׃ 8 לְהַכְעִסֵנִי[a] בְּמַעֲשֵׂי 8
יְדֵיכֶם לְקַטֵּר לֵאלֹהִים אֲחֵרִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר־אַתֶּם בָּאִים
כל מ״ם למען ולמען ב מ ו[9] לָגוּר שָׁם לְמַעַן[b] הַכְרִית לָכֶם וּלְמַעַן הֱיוֹתְכֶם לִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה
ל בְּכֹל[c] גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃ 9 הֲשְׁכַחְתֶּם אֶת רָעוֹת אֲבוֹתֵיכֶם וְאֶת־רָעוֹת 9
ד חס ול ליש . ד חס ול בליש מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת רָעוֹת נָשָׁיו[a] וְאֶת רָעָתְכֶם[b] וְאֶת רָעַת נְשֵׁיכֶם[c] אֲשֶׁר
ט ר״ם בסיפ וחד מן לד[10] סמוך לא ולא ולא ז מנה בסיפ . ד בסיפ עָשׂוּ בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִָם׃ 10 לֹא דֻכְּאוּ[a] עַד הַיּוֹם הַזֶּה 0
ט[11] חס וכל אוריית דכות ב מ א . ת וְלֹא יָרְאוּ[b] וְלֹא־הָלְכוּ[c] בְּתוֹרָתִי וּבְחֻקֹּתַי[d] אֲשֶׁר־נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם

7 Mm 2703. 8 Mm 2704. Cp 44 1 Mm 2705. 2 Mm 3981. 3 Mm 2615. 4 Mm 1586. 5 Mm 2595. 6 Mm 2015. 7 Mm 2557. 8 Mm 2706. 9 Mm 2707. 10 Mm 771. 11 Mm 1902.

12 [c] sic L, mlt Mss Edd יַעֲשֶׂה; 𝔊 recte *φθειρίζει* cf [b] ‖ **13** [a–a] 𝔊* *τοὺς ἐν Ων*; et 𝔄̈ et 𝔖 gl ‖ **Cp 44,1** [a] > 𝔊* ‖ **2** [a–a] > 𝔊* ‖ **3** [a] > 𝔊* ‖ [b–b] 𝔊* sol *ἔγνωτε* = תֵּדְעֻתֶם ‖ [a] 𝔗 nonn Mss Vrs וְלֹ׳ ‖ **8** [a] 𝔗 mlt Mss 𝔖 שֶׂה– ‖ [b–b] add? cf 7 ‖ [c] pc Mss לְכָל ‖ [a] 𝔊 *τῶν ἀρχόντων ὑμῶν* = שָׂרֵיכֶם; l prb נְשֵׂיהֶם cf 𝔖 ‖ [b–b] > 𝔊𝔖 ‖ [c–c] > 𝔖 ‖ **10** [a] dub; 𝔊(𝔗) *ἐπαύσαντο* = נִכְלְאוּ? θ′ *ἐταπεινώθησαν* = 𝔄̈; α′σ′ (*ἐκαθαρίσθησαν*), 𝔙 (*mundati sunt*), 𝔖 (*'tdkjw*) ab aram דכא ducunt; prp נִכְאוּ cf Da 11,30 ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c–c] 𝔊* *τῶν προσταγμάτων μου* = בחקתי ‖ [d–d] 𝔊* *κατὰ πρόσωπον*.

22 אֲשֶׁר־שְׁלַחֲנִי אֲלֵיכֶם׃ 22 וְעַתָּה יָדֹעַ תֵּדְעוּ כִּי[a] בַּחֶרֶב֯ בָּרָעָב ח
וּבַדֶּבֶר תָּמוּתוּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר חֲפַצְתֶּם לָבוֹא לָגוּר שָׁם׃ ס ז מל

43 1 [a]וַיְהִי֯[a] כְּכַלּוֹת יִרְמְיָהוּ לְדַבֵּר אֶל־כָּל־הָעָם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם[b] אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם[c] אֲלֵיהֶם אֵת֯[c] כָּל־הַדְּבָרִים֯[c] כה
2 הָאֵלֶּה׃ ס 2 וַיֹּאמֶר עֲזַרְיָה בֶן־הוֹשַׁעְיָה[a] וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־֯ נ׳
הָאֲנָשִׁים֯ הַזֵּדִים[b] אֹמְרִים[c] אֶל־יִרְמְיָהוּ[d] שֶׁקֶר[e] אַתָּה מְדַבֵּר[e] לֹא שְׁלָחֲךָ ל
3 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ[f] לֵאמֹר לֹא־תָבֹאוּ מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם׃ 3 כִּי בָרוּךְ בֶּן־
נֵרִיָּה מַסִּית אֹתְךָ בָּנוּ לְמַעַן תֵּת אֹתָנוּ בְּיַד־הַכַּשְׂדִּים לְהָמִית אֹתָנוּ
4 וּלְהַגְלוֹת אֹתָנוּ בָּבֶל׃ 4 וְלֹא־שָׁמַע֯ יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים ל. 1,2
5 וְכָל־֯ הָעָם בְּקוֹל יְהוָה לָשֶׁבֶת בְּאֶרֶץ יְהוּדָה׃ 5 וַיִּקַּח יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ נא ס״פ וכל ר״פ דכות׳
וְכָל־֯ שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֵת כָּל־שְׁאֵרִית יְהוּדָה אֲשֶׁר־שָׁבוּ[a] מִכָּל־הַגּוֹיִם ב מ״ג
6 אֲשֶׁר[a] נִדְּחוּ־שָׁם לָגוּר בְּאֶרֶץ יְהוּדָה׃ 6 אֶת־הַגְּבָרִים[a] וְאֶת־הַנָּשִׁים ד ר״פ בסיפ
וְאֶת־הַטַּף[b] וְאֶת־בְּנוֹת הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר הִנִּיחַ נְבוּזַרְאֲדָן
רַב־טַבָּחִים אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־אֲחִיקָם֯ בֶּן־שָׁפָן וְאֵת֯ יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא ז בסיפ. ב״ג
7 וְאֶת־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּהוּ׃ 7 וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ מִצְרַיִם כִּי לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל ב״פ. ג
יְהוָה וַיָּבֹאוּ עַד־תַּחְפַּנְחֵס׃ ס
8 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ בְּתַחְפַּנְחֵס לֵאמֹר׃ 9 קַח בְּיָדְךָ֯ יג ר״פ
אֲבָנִים גְּדֹלוֹת וּטְמַנְתָּם[a] בַּמֶּלֶט[b] בְּמַלְבֵּן[c] אֲשֶׁר[a] בְּפִתַח בֵּית־פַּרְעֹה ב״פ
10 בְּתַחְפַּנְחֵס לְעֵינֵי אֲנָשִׁים יְהוּדִים׃ 10 וְאָמַרְתָּ֯ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר֯ יְהוָה ג בטע בסיפ
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי שֹׁלֵחַ וְלָקַחְתִּי אֶת־נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־
בָּבֶל֯ עַבְדִּי[a] וְשַׂמְתִּי[b] כִּסְאוֹ מִמַּעַל לָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר טָמַנְתִּי[c]
שפריורו ובא חד מן יין ק׳ ר״פ בלישׁ 11 וְנָטָה֯ אֶת־שַׁפְרוּרוֹ[d] עֲלֵיהֶם׃ 11 וּבָאָה[a] וְהִכָּה אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר
שׁ׳ ק׳ ר״פ בלישׁ
12 לַמָּוֶת לַמָּוֶת וַאֲשֶׁר לַשֶּׁבִי לַשֶּׁבִי[b] וַאֲשֶׁר לַחֶרֶב לֶחָרֶב׃ 12 וְהִצַּתִּי[a] ל. 1
אֵשׁ בְּבָתֵּי֯ אֱלֹהֵי מִצְרַיִם וּשְׂרָפָם֯ וְשָׁבָם֯[b] וְעָטָה אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם ל. 1

Cp 43]Mm 3996. [2]Mm 965. [3]Mm 2699. [4]Mm 2700. [5]Mm 2701. [6]Mm 2702.

22 [a–a] > G* || Cp 43,1 [a] cf 42,18[a] || [b] > G* || [c] > G*, dl (dttg) || 2 [a] cf 42,1[b] || [b] > G* || [c] prp וְהַמֹּרִים || [d] G* + λέγοντες, ins לֵאמֹר || [e–e] > G* || [f] G* πρὸς ἡμᾶς = אֵלֵינוּ || 5 [a–a] > G* || [b–b] G* ἐν τῇ γῇ || 6 [a] G τοὺς δυνατούς cf 41,16[c] || [b] cf 41,16[e] || 9 [a–a] > G* || [b] α′θ′(σ′Ϋ) ἐν τῷ κρυφίῳ = בַּטָּל || [c] prb add (dttg) || 10 [a] > G* || [b] G(Σ) καὶ θήσει τόν, l וְשָׂם אֶת־ || [c] G 2 sg || [d] K וּרו֗ || 11 [a] Ć ut Q, l; K הָ֗ || [b–b] add? || 12 [a] GΣϒ 3 sg, l והצית || [b] G recte καὶ φθειριεῖ cf [c].

ח ר״ם בסיפ[10] לְפָנָיו׃ 10 אִם־שָׁוֹב[a] תֵּשְׁבוּ בָּאָרֶץ הַזֹּאת וּבָנִיתִי אֶתְכֶם וְלֹא אֶהֱרֹס 10
וְנָטַעְתִּי אֶתְכֶם וְלֹא אֶתּוֹשׁ כִּי נִחַמְתִּי אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לָכֶם׃
כו ר״ם אל אל[11]. כג 11 אַל־תִּירְאוּ מִפְּנֵי מֶלֶךְ בָּבֶל אֲשֶׁר־אַתֶּם יְרֵאִים מִפָּנָיו אַל־תִּירְאוּ 11
מְמֶנּוּ נְאֻם־יְהוָה כִּי־אִתְּכֶם אֲנִי לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וּלְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ׃
ל
ג. ב[12]. ו[13] 12 וְאֶתֵּן לָכֶם רַחֲמִים וְרִחַם[a] אֶתְכֶם וְהֵשִׁיב[b] אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַתְכֶם׃ ס 12
יא[14] 13 וְאִם־אֹמְרִים אַתֶּם לֹא נֵשֵׁב בָּאָרֶץ הַזֹּאת לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ בְּקוֹל יְהוָה 13
ע ר״ם[15]. ח פסוק לא לא לא לא[16]. ח[17] אֱלֹהֵיכֶם׃ 14 לֵאמֹר לֹא[a] כִּי אֶרֶץ מִצְרַיִם נָבוֹא אֲשֶׁר לֹא־נִרְאֶה 14
יח[18]. ל[19] מִלְחָמָה וְקוֹל שׁוֹפָר לֹא נִשְׁמָע וְלַלֶּחֶם לֹא־נִרְעָב וְשָׁם נֵשֵׁב׃ 15 וְעַתָּה 15
לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה שְׁאֵרִית יְהוּדָה כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
ב[20]. ג[21]. ט חס[22] יִשְׂרָאֵל אִם־אַתֶּם שׂוֹם תְּשִׂמוּן פְּנֵיכֶם לָבֹא מִצְרַיִם וּבֹאתֶם לָגוּר שָׁם׃
16 וְהָיָתָה[a] הַחֶרֶב אֲשֶׁר אַתֶּם יְרֵאִים מִמֶּנָּה שָׁם תַּשִּׂיג אֶתְכֶם בְּאֶרֶץ 16
ל מִצְרַיִם וְהָרָעָב אֲשֶׁר־אַתֶּם דֹּאֲגִים מִמֶּנּוּ שָׁם יִדְבַּק אַחֲרֵיכֶם מִצְרַיִם[b]
יא רפ[23] וְשָׁם תָּמֻתוּ׃ 17 וְהָיוּ[a] כָּל־הָאֲנָשִׁים[b] אֲשֶׁר־שָׂמוּ אֶת־פְּנֵיהֶם לָבוֹא 17
ל מל בסיפ[24]. ח מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם יָמֻתוּ בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר וְלֹא־יִהְיֶה לָהֶם שָׂרִיד
ו בסיפ. ז בסיפ[25] וּפָלִיט מִפְּנֵי הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עֲלֵיהֶם׃ ס 18 כִּי כֹה אָמַר 18
ג[26]. ח מנה בלוש[27] יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר נִתַּךְ אַפִּי וַחֲמָתִי עַל־יֹשְׁבֵי
ג[28] יְרוּשָׁלַ͏ִם כֵּן תִּתַּךְ חֲמָתִי עֲלֵיכֶם בְּבֹאֲכֶם מִצְרָיִם וִהְיִיתֶם לְאָלָה
ב[29] וְלִשְׁמָמָה וְלִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה וְלֹא תִרְאוּ עוֹד אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃
ב ר״ם[30] 19 דִּבֶּר[a] יְהוָה עֲלֵיכֶם שְׁאֵרִית יְהוּדָה אַל־תָּבֹאוּ מִצְרָיִם יָדֹעַ[b] תֵּדְעוּ 19
ב מל. התעתם[13] חד מן ק׳ ג[31] מלין יתיר י מ״ת. ב מל[32] כִּי הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם׃[c] 20 כִּי הִתְעִתֵּם[a] בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם כִּי־אַתֶּם 20
שְׁלַחְתֶּם אֹתִי[b] אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם[b] לֵאמֹר הִתְפַּלֵּל בַּעֲדֵנוּ אֶל־יְהוָה
ה אֱלֹהֵינוּ[c] וְכֹל[?] אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כֵּן הַגֶּד־לָנוּ[b] וְנַעֲשֶׂנּוּ׃
ד[33] חס ב מנה בלוש. ג[34] 21 וָאַגֵּד[a] לָכֶם הַיּוֹם[a] וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם[b] וּלְכֹל[?]

[10] Mm 2584. [11] Mm 3261. [12] Mm 2695. [13] Mp sub loco. [14] Mm 2550. [15] Mm 3072. [16] Mm 3132. [17] Mm 3682. [18] Mm 2696. [19] Mm 3073. [20] Mm 1154. [21] Mm 2697. [22] Mm 355. [23] Mm 417. [24] Mm 1804. [25] Mm 2614 contra textum. [26] Mm 431. [27] Mm 3172. [28] Mm 920. [29] Mm 2050. [30] Mm 317. [31] Mm 4257. [32] Mm 2557. [33] Mm 1688. [34] Mm 2698.

19 [a] l יְשׁוּב cf GΘV ‖ 12 [a] GSV l sg ‖ [b] G l sg; α′(SV) *καὶ καθίσω ὑμᾶς* a שב; prp והשיב ‖ 14 [a–a] > G* ‖ 16 [a] – והיה ‖ [b] l במ? ‖ 17 [a] = והיה ‖ [b] G* + *καὶ πάντες* α′ *ἀλλογενεῖς* = וכל־הזרים (ex הזדים? cf 43,2) ‖ 18 [a] prb huc tr 43,1–3 cf 21; tum init 19 ins ויאמר ירמיהו ‖ 19 [a] prp זֶה דָּבָר sed cf 18[a] ‖ [b] G pr *καὶ νῦν* cf 22 ‖ [c–c] > G* ‖ 20 [a] l Q, K lapsus; G *ἐπονηρεύσασθε* – 𝔐 aut = הֲרֵעֹתֶם ‖ [b–b] > G* ‖ [c] > G* ‖ 21 [a–a] > G* ‖ [b] > G* ‖ [c] > G*; l c Ms GLCMsV לכל.

15 וַיִּשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה נִמְלַט בִּשְׁמֹנָה אֲנָשִׁים מִפְּנֵי יוֹחָנָן וַיֵּלֶךְ אֶל־
16 בְּנֵי עַמּוֹן׃ ס 16 וַיִּקַּח יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר־ 16f
אִתּוֹ אֵת כָּל־שְׁאֵרִית הָעָם אֲשֶׁר [a]הֵשִׁיב מֵאֵת [a]יִשְׁמָעֵאל [b]בֶּן־נְתַנְיָה
מִן־הַמִּצְפָּה אַחֲר הִכֹּה אֶת־גְּדַלְיָה בֶּן־אֲחִיקָם [b]גִּבֹּרִים [c]אַנְשֵׁי ה׳17
17 הַמִּלְחָמָה [d]וְנָשִׁים וְטַף [e]וְסָרִיסִים אֲשֶׁר הֵשִׁיב מִגִּבְעוֹן׃ 17 וַיֵּלְכוּ וַיֵּשְׁבוּ ש. ב חס בלי״ש
18 בְּגֵרוּת [a]כִּמְוֹתָם [b]אֲשֶׁר־אָצַל בֵּית לָחֶם לָלֶכֶת לָבוֹא מִצְרָיִם׃ 18 מִפְּנֵי כמהם ק. ל ר״פ
הַכַּשְׂדִּים כִּי יָרְאוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי־הִכָּה יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה אֶת־גְּדַלְיָהוּ
בֶּן־אֲחִיקָם אֲשֶׁר־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאָרֶץ׃ ס

42 1 וַיִּגְּשׁוּ כָּל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְיִזַנְיָה [a]בֶּן־הוֹשַׁעְיָה [b]ל. ג׳1
נא מ״פ וכל ר״פ דכות
ב מ ג. ב בטע ר״פ2 2 וְכָל־הָעָם מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל׃ 2 וַיֹּאמְרוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא תִּפָּל־
נָא תְחִנָּתֵנוּ לְפָנֶיךָ וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדֵנוּ [a]אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ [b]בְּעַד כָּל־
הַשְּׁאֵרִית הַזֹּאת כִּי־נִשְׁאַרְנוּ מְעַט מֵהַרְבֵּה כַּאֲשֶׁר עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֹתָנוּ׃
ד׳3 ב. 3 וְיַגֶּד־לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ [a]אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נֵלֵךְ־בָּהּ וְאֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר
4 נַעֲשֶׂה׃ 4 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא שָׁמַעְתִּי הִנְנִי מִתְפַּלֵּל אֶל־
ג׳4 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם [a]כִּדְבָרֵיכֶם וְהָיָה כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־יַעֲנֶה יְהוָה אֶתְכֶם [b]
5 אַגִּיד לָכֶם לֹא־אֶמְנַע מִכֶּם דָּבָר׃ 5 וְהֵמָּה אָמְרוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ יְהִי ו׳ר״פ5
יְהוָה בָּנוּ לְעֵד אֱמֶת וְנֶאֱמָן אִם־לֹא כְּכָל־הַדָּבָר אֲשֶׁר יִשְׁלָחֲךָ יְהוָה ל׳6
6 אֱלֹהֶיךָ אֵלֵינוּ כֵּן נַעֲשֶׂה׃ 6 אִם־טּוֹב וְאִם־רָע בְּקוֹל | יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ח ר״פ בסיפ׳7. ב׳8
אנחנו ק׳ אֲשֶׁר [a]אֲנַחְנוּ שֹׁלְחִים אוֹתְךָ אֵלָיו נִשְׁמַע לְמַעַן אֲשֶׁר יִיטַב־לָנוּ כִּי נִשְׁמַע
7 בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ ס 7 וַיְהִי מִקֵּץ עֲשֶׂרֶת יָמִים וַיְהִי דְבַר־ י׳ב
8 יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ׃ 8 וַיִּקְרָא אֶל־יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְאֶל כָּל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים
9 אֲשֶׁר אִתּוֹ וְלִכָל־הָעָם לְמִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל׃ 9 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כֹּה־ ג׳9. ב
אָמַר יְהוָה [a]אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלַחְתֶּם אֹתִי אֵלָיו לְהַפִּיל תְּחִנַּתְכֶם כ׳ר

16 Mm 965. 17 Mm 2690. **Cp 42** 1 Mm 3996. 2 Mm 76. 3 Mm 1484. 4 Mm 2694. 5 Mm 1249. 6 יחד וֶאֱמֶן Prv 11,13. 7 Mm 2584. 8 Qoh 12,14. 9 Mp sub loco.

16 [a–a] l prb שָׁבָה אֹתָם || [b–b] > G* || [c] pc Mss גִּבּוֹרִים cf GϢ || [d–d] add (ad גברים = גִּבּוֹרִים) || [e] G *καὶ τὰ λοιπά*, it 43,6[b] || [f] cf 12[b] || **17** [a] dub; prb = in diversorio cf σ′ϢY; Gθ′ *ἐν Γαβηρωθ* (nom proprium), α′ *ἐν (τοῖς) φραγμοῖς* = בְּגֵדֵרֹת, Ś *b'dr'* = בְּגֵרוּת || [b] mlt Mss ut Q, l (cf 2 S 19,38sq); K dub || **Cp 42,1** [a] l sec G עֲזַרְיָה cf 40,8 43,2 || [b] G *Maasaíou* (it 43,2[a]) – מַעֲשָׂיָה, utrum l? || **2** [a] > G* || [b–b] > Ś || **3** [a] pc Mss Ś יְנוּ– || **4** [a] G *θεὸν ἡμῶν* (ex *ὑμῶν*) || [b] > G*; l אֱלֹהֵיכֶם? || **6** [a] K Or אֲנוּ || **9** [a–a] > G*.

הַכַּשְׂדִּים אֲשֶׁר נִמְצְאוּ־שָׁם אֶת׃ᶜ אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַכֶּה יִשְׁמָעֵאל׃

4 כ בטע ר״ם[6] 4 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי לְהָמִית אֶת־גְּדַלְיָהוּ ᵃוְאִישׁ לֹא יָדָעַ׃ 5 ᵃוַיָּבֹאוּ 5

ת כת ו בלישׁ? . ב[8]. ב חס אֲנָשִׁים מִשְּׁכֶם מִשִּׁלֹה וּמִשֹּׁמְרוֹן שְׁמֹנִים אִישׁ מְגֻלְּחֵי זָקָן וּקְרֻעֵי בְגָדִים וּמִתְגֹּדְדִים וּמִנְחָה וּלְבוֹנָה בְּיָדָם לְהָבִיא בֵּית יְהוָה׃ 6 וַיֵּצֵא יִשְׁמָעֵאל 6

ז[9] ב מנה בלישׁ בֶּן־נְתַנְיָה לִקְרָאתָם מִן־הַמִּצְפָּה ᵃהֹלֵךְ הָלוֹךְ וּבֹכֶה׃ᵃᵇ וַיְהִי כְּפִגְּשׁ

יו חס בסיפ אֹתָם׃ᶜ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בֹּאוּ אֶל־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם׃ ס 7 וַיְהִי 7

ב חד חס וחד ל׳. ג[10]. ה[11] כְּבוֹאָם אֶל־תּוֹךְ הָעִיר וַיִּשְׁחָטֵם יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה׃ᵃ אֶל־תּוֹךְ׃ᵇ הַבּוֹר

ᶜהוּא וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ׃ᶜ 8 וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים נִמְצְאוּ־בָם ᵃוַיֹּאמְרוּ 8

ת חס בלישׁ[12]. ג אֶל־יִשְׁמָעֵאל אַל־תְּמִתֵּנוּ כִּי־יֵשׁ־לָנוּ מַטְמֹנִים בַּשָּׂדֶה חִטִּים וּשְׂעֹרִים

ב[13] וְשֶׁמֶן וּדְבָשׁ וַיֶּחְדַּל וְלֹא הֱמִיתָם בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם׃ 9 וְהַבּוֹר אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ 9

שָׁם יִשְׁמָעֵאל אֵת ׀ כָּל־ᵃפִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים ᵃאֲשֶׁר הִכָּה ᵇבְּיַד־גְּדַלְיָהוּ׃ᵇ

ל בסיפ הוּא אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ אָסָא מִפְּנֵי בַּעְשָׁא ᵃמֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ מָלֵא

ת. ב. יב פסוק את את ראת את יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָהוּ חֲלָלִים׃ 10 וַיִּשְׁבְּ ᵃיִשְׁמָעֵאל אֶת־כָּל־שְׁאֵרִית 10

ג[14] הָעָם אֲשֶׁר בַּמִּצְפָּה ᵇאֶת־ᶜבְּנוֹת הַמֶּלֶךְ ᵈוְאֶת־כָּל־הָעָם הַנִּשְׁאָרִים

ᵈᵇבַּמִּצְפָּה אֲשֶׁר הִפְקִיד נְבוּזַרְאֲדָן ᵉרַב־טַבָּחִים אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־

ל. ל בסיפ אֲחִיקָם וַיִּשְׁבֵּם ᵍיִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָהוּ וַיֵּלֶךְ לַעֲבֹר אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן׃ ס

ז[15] 11 וַיִּשְׁמַע יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ אֵת כָּל־הָרָעָה 11

אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה׃ 12 וַיִּקְחוּ אֶת־כָּל־הָאֲנָשִׁים ᵃוַיֵּלְכוּ 12

ג לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה וַיִּמְצְאוּ אֹתוֹ אֶל־מַיִם רַבִּים אֲשֶׁר

בְּגִבְעוֹן׃ᵇ 13 וַיְהִי כִּרְאוֹת כָּל־הָעָם אֲשֶׁר אֶת־יִשְׁמָעֵאל אֶת־יוֹחָנָן בֶּן־ 13

ד קָרֵחַ וְאֵת כָּל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּשְׂמָחוּ׃ᵃ 14 וַיָּסֹבּוּ כָּל־הָעָם 14

אֲשֶׁר־שָׁבָה יִשְׁמָעֵאל מִן־הַמִּצְפָּה ᵃוַיָּשֻׁבוּ וַיֵּלְכוּ׃ᵇ אֶל־יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ׃

[6] Mm 1017. [7] Mm 1525. [8] Mm 2240. [9] Mm 1813. [10] Mm 2007. [11] Mm 2101. [12] Mm 1036. [13] Gn 37,24. [14] Mm 2693. [15] Mm 965.

3 [c] nonn Mss $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{f\,Ms}\mathfrak{V}$ ואת ‖ **4** [a–a] > $\mathfrak{S}$ ‖ **5** [a] $\mathfrak{G}$* *καὶ ἀπὸ Σαλημ* ($\mathfrak{G}^{A}$ α′σ′ *Σαλωμ*) ‖ **6** [a–a] $\mathfrak{G}$* *αὐτοὶ ἐπορεύοντο καὶ ἔκλαιον* ‖ [b] nonn Mss וּבָכֹה ‖ [c–c] > $\mathfrak{G}$* ‖ **7** [a] $\mathfrak{S}$ + *w'rmj 'nwn* = וַיַּשְׁלִיכֵם cf $\mathfrak{G}^{VL}$ et 9 ‖ [b] > $\mathfrak{G}$, dl (ex v a) ‖ [c–c] > $\mathfrak{G}$* ‖ **8** [a] $\mathfrak{G}$ *ἐκεῖ* = שָׁם ‖ **9** [a–a] > $\mathfrak{G}$* ‖ [b–b] $\mathfrak{G}$* *φρέαρ μέγα*, l בּוֹר גָּדוֹל cf 1 Macc 7,19 ‖ **10** [a] $\mathfrak{G}$ *καὶ ἀπέστρεψεν* = וַיָּשָׁב ‖ [b–b] > $\mathfrak{S}$, cf [d–d] ‖ [c] l c mlt Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{T}^{f\,Ms}$ ואת ‖ [d–d] > $\mathfrak{G}$*, dl ‖ [e] > $\mathfrak{G}$* ‖ [f–f] > $\mathfrak{G}$* ‖ [g] pc Mss $\mathfrak{G}^{OL}$ וַיַּשְׁכֵּם ‖ **12** [a] $\mathfrak{G}$ *τὸ στρατόπεδον αὐτῶν* ‖ [b] prp בְּגִבְעָה ‖ **13** [a] > $\mathfrak{G}$* ‖ **14** [a–a] > $\mathfrak{G}$* ‖ [b] > $\mathfrak{G}$*.

וּשְׁרָיָה בֶן־תַּנְחֻמֶת וּבְנֵי | עוֹפַי[d] הַנְּטֹפָתִי וְיַזַנְיָהוּ[e] בֶּן־הַמַּעֲכָתִי הֵמָּה׃ ב. עיפי. ג.
9 וְאַנְשֵׁיהֶם׃ 9 וַיִּשָּׁבַע לָהֶם גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וּלְאַנְשֵׁיהֶם
לֵאמֹר אַל־תִּירְאוּ מֵעֲבֹד[a] הַכַּשְׂדִּים שְׁבוּ בָאָרֶץ וְעִבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ ג מל בלישׁ[13]
10 בָּבֶל וְיִיטַב לָכֶם׃ 10 וַאֲנִי הִנְנִי יֹשֵׁב[a] בַּמִּצְפָּה לַעֲמֹד לִפְנֵי הַכַּשְׂדִּים סז ר״פ. ה חס בסיפ
אֲשֶׁר יָבֹאוּ אֵלֵינוּ וְאַתֶּם אִסְפּוּ יַיִן וְקַיִץ וְשֶׁמֶן וְשִׂימוּ בִּכְלֵיכֶם וּשְׁבוּ ו. ב חס ול בלישׁ
11 בְּעָרֵיכֶם[b] אֲשֶׁר־תְּפַשְׂתֶּם׃ 11 וְגַם כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר־בְּמוֹאָב | וּבִבְנֵי־ ו ר״פ בסיפ[14]. ה[15]
עַמּוֹן וּבֶאֱדוֹם וַאֲשֶׁר בְּכָל־הָאֲרָצוֹת[a] שָׁמְעוּ כִּי־נָתַן מֶלֶךְ־בָּבֶל ב
שְׁאֵרִית לִיהוּדָה וְכִי הִפְקִיד עֲלֵיהֶם אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן׃ ב. ו בסיפ
12 [a]וַיָּשֻׁבוּ כָּל־הַיְּהוּדִים מִכָּל־הַמְּקֹמוֹת[a] אֲשֶׁר נִדָּחוּ־שָׁם[a] וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ־ ח[16]
יְהוּדָה אֶל־גְּדַלְיָהוּ הַמִּצְפָּתָה וַיַּאַסְפוּ יַיִן וָקַיִץ הַרְבֵּה מְאֹד׃ פ
13 וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בָּאוּ אֶל־גְּדַלְיָהוּ ז[17]
14 הַמִּצְפָּתָה׃ 14 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיָדֹעַ תֵּדַע כִּי בַעֲלִיס | מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן ח. ג. ל
שָׁלַח אֶת־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה לְהַכֹּתְךָ נָפֶשׁ וְלֹא־הֶאֱמִין לָהֶם גְּדַלְיָהוּ
15 בֶּן־אֲחִיקָם׃ 15 וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ אָמַר אֶל־גְּדַלְיָהוּ בַּסֵּתֶר בַּמִּצְפָּה ל. יט[18]
לֵאמֹר אֵלְכָה נָּא וְאַכֶּה אֶת־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה וְאִישׁ לֹא יֵדָע לָמָּה ל. יט[19] ג. 20
יַכֶּכָּה נַפְשׁ וְנָפֹצוּ כָּל־יְהוּדָה הַנִּקְבָּצִים אֵלֶיךָ וְאָבְדָה שְׁאֵרִית יְהוּדָה׃
16 וַיֹּאמֶר גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם אֶל־יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ אַל־תַּעַשׂ[a] אֶת־ תעשה חד מן ד[21] בלישׁ ק
הַדָּבָר הַזֶּה כִּי־שֶׁקֶר אַתָּה דֹבֵר אֶל־יִשְׁמָעֵאל׃ ס ל

41 1 [a]וַיְהִי | בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּא יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה בֶּן־אֶלִישָׁמָע[b] ד. 1 ה. 2
מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה[c] וְרַבֵּי הַמֶּלֶךְ[c] וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל־גְּדַלְיָהוּ בֶן־ ח
2 אֲחִיקָם הַמִּצְפָּתָה וַיֹּאכְלוּ שָׁם לֶחֶם יַחְדָּו בַּמִּצְפָּה׃ 2 וַיָּקָם יִשְׁמָעֵאל ל
בֶּן־נְתַנְיָה וַעֲשֶׂרֶת הָאֲנָשִׁים | אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ וַיַּכּוּ אֶת־גְּדַלְיָהוּ[a] בֶּן־
אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן בַּחֶרֶב וַיָּמֶת[b] אֹתוֹ[a] אֲשֶׁר־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאָרֶץ׃ ז בסיפ. ה[3]
3 וְאֶת כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ [a]אֶת־גְּדַלְיָהוּ[a] בַּמִּצְפָּה[b] וְאֶת־ ג ר״פ ואת את ואת את[4]. ג. 5

[12]Mm 2200. [13]Mp sub loco. [14]Mm 2463. [15]Mm 1603. [16]Mm 399. [17]Mm 965. [18]Mm 1369. [19]Mm 2244. [20]Mm 2944. [21]Mm 193. **Cp 41** [1]Mm 3785. [2]Mm 1581. [3]Mm 283. [4]Mm 2692. [5]Mm 2201.

8 [d] ⅁𝔗 ut Q, K 𝔊𝔙 עופי ‖ [e] pc Mss et 2 R יַאזַנְיָה ‖ **9** [a] 2 R 25,24 מַעַבְדֵי cf 𝔊 ‖ **10** [a] 𝔊* + *ἐναντίον ὑμῶν* ‖ [b] 𝔊 *ἐν ταῖς πόλεσιν* = בֶּעָרִים ‖ **11** [a] 𝔊 sg ‖ **12** [a–a] > 𝔊* ‖ **16** [a] K תַּעַשׂ Q תעשׂה ‖ **Cp 41,1** [a] cf 2 R 25,25sq ‖ [b] 𝔊* *Ελεασα* = אֶלְעָשָׂה ⅁[AMU] *'išmᶜjl* = יִשְׁמָעֵאל ‖ [c–c] > 𝔊* et 2 R, dl (dttg) cf 2 ‖ **2** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] 𝔊[OL]⅁𝔗[Ed]𝔙 pl ‖ **3** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] prp במִצְפָּה.

מביא ק חד מן ט חס א בליש יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא[a] אֶת־דְּבָרַי אֶל־הָעִיר הַזֹּאת
לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה וְהָיוּ לְפָנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא[b]: 17 וְהַצַּלְתִּיךָ בַּיּוֹם־ 17
ב הַהוּא נְאֻם־יְהוָה וְלֹא תִנָּתֵן בְּיַד הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אַתָּה יָגוֹר מִפְּנֵיהֶם:
ב[16] 18 כִּי מַלֵּט אֲמַלֶּטְךָ וּבַחֶרֶב לֹא תִפֹּל וְהָיְתָה לְךָ נַפְשְׁךָ לְשָׁלָל כִּי־ 18
בָטַחְתָּ בִּי נְאֻם־יְהוָה: ס

ד בטע 40 1 הַדָּבָר[a] אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה אַחֲרֵי[a] שַׁלַּח אֹתוֹ
ב[1]. ל נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים מִן־הָרָמָה בְּקַחְתּוֹ אֹתוֹ[b] וְהוּא־אָסוּר[b] בָּאֲזִקִּים[c]
ג[2]. כט בְּתוֹךְ כָּל־גָּלוּת יְרוּשָׁלַ͏ִם[c] וִיהוּדָה הַמֻּגְלִים בָּבֶלָה: 2 וַיִּקַּח רַב־ 2
טַבָּחִים לְיִרְמְיָהוּ[a] וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֶיךָ דִּבֶּר[b] אֶת־הָרָעָה הַזֹּאת
נא[3] יח מנה ר״פ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה: 3 וַיָּבֵא[a] וַיַּעַשׂ יְהוָה[b] כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר[b] כִּי־חֲטָאתֶם 3
הדבר ק חד מן יג[4] ר״ת בליש לַיהוָה וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלוֹ[b] וַיְהִיָה[c] לָכֶם ׀ הַדָּבָר[d] הַזֶּה: 4 וְעַתָּה הִנֵּה 4
ל. טו ג מנה בפסוק פְתַחְתִּיךָ הַיּוֹם מִן־הָאֲזִקִּים[a] אֲשֶׁר עַל־יָדֶךָ[b] אִם־טוֹב בְּעֵינֶיךָ לָבוֹא
ל. כט[5] . טו ג מנה בפסוק אִתִּי בָּבֶל בֹּא וְאָשִׁים אֶת־עֵינִי עָלֶיךָ[c] וְאִם־רַע בְּעֵינֶיךָ לָבוֹא אִתִּי
טו ג מנה בפסוק בָּבֶל חֲדַל רְאֵה כָּל־הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ[d] אֶל־טוֹב[d] וְאֶל־הַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ
ג. ב חס. ה[6] לָלֶכֶת שָׁמָּה לֵךְ[ce]: 5 וְעוֹדֶנּוּ[a] לֹא יָשׁוּב וְשָׁבָה[a] אֶל־גְּדַלְיָהוּ בֶן־
ז בסיפ אֲחִיקָם ׀ בֶּן־שָׁפָן אֲשֶׁר ׀ הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּעָרֵי[b] יְהוּדָה וְשֶׁב אִתּוֹ
טו בְּתוֹךְ הָעָם אוֹ אֶל־כָּל־הַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ לָלֶכֶת לֵךְ וַיִּתֶּן־לוֹ רַב־טַבָּחִים
ל וחס. ה בליש[7]. ו. ה[8] אֲרֻחָה וּמַשְׂאֵת[c] וַיְשַׁלְּחֵהוּ: 6 וַיָּבֹא יִרְמְיָהוּ אֶל־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם 6
ח הַמִּצְפָּתָה[a] וַיֵּשֶׁב אִתּוֹ בְּתוֹךְ הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּאָרֶץ: ס
ג. ד[9] . לא[9] פסוק כי וכי ג מנה בסיפ 7 וַיִּשְׁמְעוּ[a] כָּל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה הֵמָּה ׀ וַאֲנָשֵׁיהֶם כִּי־ 7
ב הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם בָּאָרֶץ וְכִי ׀ הִפְקִיד אִתּוֹ
ט. ב. ב. כט אֲנָשִׁים[b] וְנָשִׁים וְטַף וּמִדַּלַּת הָאָרֶץ מֵאֲשֶׁר לֹא־הָגְלוּ[b] בָּבֶלָה: 8 וַיָּבֹאוּ 8
ה[9]. ל[10] . ח. ה. ו[11] אֶל־גְּדַלְיָהוּ הַמִּצְפָּתָה וְיִשְׁמָעֵאל[a] בֶּן־נְתַנְיָהוּ וְיוֹחָנָן וְיוֹנָתָן[b] בְּנֵי[c]־קָרֵחַ

[16] Mm 2689. Cp 40 [1] Gn 25,20. [2] Mp sub loco. [3] Mm 639. [4] Mm 1856. [5] Mm 2501. [6] Mm 2690. [7] Mm 3750. [8] Mm 2200. [9] Mm 2059. [10] Mm 2691. [11] Mm 4012.

16 [a] Q מֵבִיא ‖ [b–b] > 𝔊*, frt add (dttg ex 17?) ‖ **Cp 40,1** [a] ordo perturbatus, compone 39,11.12 40,2a.1b.2b; 1aβ prb tr post 6a, 1aα dl ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c] K בָּא ‖ **2** [a] ל recte? ‖ **3** [a] > 𝔊* ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c] cf 37,11[a] ‖ [d] 1 Q ‖ **4** [a] cf 1[c] ‖ [b] mlt Mss 𝔊𝔖 ידיך ‖ [c–c] > 𝔊* ‖ [d–d] prp אם ט׳, quod tr ante 5 (cf 5[a–a]) ‖ [e–e] add ex 5 ‖ **5** [a–a] crrp; prp בְּעֵינֶיךָ לָשָׁבֶת שָׁבָה cf 4[d–d] ‖ [b] 𝔊 ἐν γῇ = בְּאֶרֶץ ‖ [c–c] 𝔊* om א׳ ו ‖ **6** [a] cf 1[a] ‖ **7** [a] 7–9 cf 2 R 25,22–24 ‖ [b–b] 𝔊 καὶ γυναῖκας αὐτῶν, οὓς οὐκ ἀπῴκισεν ‖ **8** [a] 𝔊𝔖 om cop ‖ [b] > pc Mss 𝔊*𝔗[f] et 2 R 25,23 (hpgr) ‖ [c] mlt Mss 𝔊𝔗[f Ms] et 2 R בֶּן cf [b].

4 רַב־מָג֣וֹ וְכָל־שְׁאַרִית֣ שָׂרֵי֮ מֶ֣לֶךְ בָּבֶל׃ 4 [a]וַיְהִי֙ כַּאֲשֶׁ֣ר רָאָ֔ם[b] צִדְקִיָּ֥הוּ
מֶֽלֶךְ־יְהוּדָ֖ה וְכָל־ אַנְשֵׁ֣י הַמִּלְחָמָ֑ה וַיִּבְרְח֗וּ וַיֵּצְא֤וּ לַיְלָה֙ מִן־הָעִ֔יר
5 דֶּ֖רֶךְ גַּן־הַמֶּ֣לֶךְ בְּשַׁ֣עַר בֵּין־הַחֹמֹתַ֑יִם וַיֵּצֵ֖א[c] דֶּ֥רֶךְ הָעֲרָבָֽה׃ 5 וַיִּרְדְּפ֣וּ
חֵ֤יל־כַּשְׂדִּים֙ אַחֲרֵיהֶ֔ם וַיַּשִּׂ֗גוּ אֶת־צִדְקִיָּ֛הוּ בְּעַרְבֹ֥ת יְרֵח֖וֹ[a] וַיִּקְח֣וּ אֹת֑וֹ
וַיַּעֲל֣וּהוּ אֶל־נְבוּכַדְרֶאצַּ֣ר מֶלֶךְ־בָּבֶל֮ רִבְלָ֣תָה בְּאֶ֣רֶץ חֲמָ֔ת וַיְדַבֵּ֖ר
6 אִתּ֑וֹ מִשְׁפָּטִֽים׃ 6 וַיִּשְׁחַ֣ט מֶֽלֶךְ־בָּבֶל֮ אֶת־בְּנֵ֣י צִדְקִיָּ֒הוּ֒ בְּרִבְלָ֣ה לְעֵינָ֔יו
7 וְאֶת־כָּל־חֹרֵ֥י יְהוּדָ֖ה שָׁחַ֥ט מֶֽלֶךְ־בָּבֶֽל׃ 7 וְאֶת־עֵינֵ֥י צִדְקִיָּ֖הוּ עִוֵּ֑ר
8 וַיַּאַסְרֵ֣הוּ בַנְחֻשְׁתַּ֔יִם לְבִיא֥[a] אֹת֖וֹ בָּבֶ֑לָה׃ 8 וְאֶת־בֵּ֥ית הַמֶּ֛לֶךְ וְאֶת־
9 בָּתִּ֥[a] הָעָ֖ם שָׂרְפ֣וּ הַכַּשְׂדִּ֑ים בָּאֵ֥שׁ וְאֶת־חוֹמֹ֖ת יְרוּשָׁלַ֥ם נָתָֽצוּ׃ 9 וְאֶת־
יֶ֙תֶר֙ הָעָ֔ם הַנִּשְׁאָרִ֖ים בָּעִ֑יר וְאֶת־הַנֹּפְלִ֣ים אֲשֶׁ֣ר נָפְל֣וּ עָלָ֔יו וְאֶת־ יֶ֖תֶר
10 הָעָ֥ם[a] הַנִּשְׁאָרִ֖ים[b] הֶגְלָ֣ה נְבוּזַרְאֲדָ֑ן רַב־טַבָּחִ֖ים בָּבֶֽל׃ 10 וּמִן־הָעָ֗ם
הַדַּלִּ֛ים אֲשֶׁ֥ר אֵין־לָהֶ֖ם מְאוּמָ֑ה הִשְׁאִ֣יר נְבוּזַרְאֲדָ֗ן רַב־טַבָּחִים֙ בְּאֶ֣רֶץ
11 יְהוּדָ֔ה וַיִּתֵּ֥ן לָהֶ֖ם כְּרָמִ֥ים וְיוֹגְבִֽים[a]׃ בַּיּ֣וֹם הַה֑וּא 11 [a]וַיְצַ֣ו נְבוּכַדְרֶאצַּ֗ר
12 מֶ֚לֶךְ־בָּבֶ֔ל עַל־[a]יִרְמְיָ֖הוּ בְּיַד[b] נְבוּזַרְאֲדָ֣ן רַב־טַבָּחִ֑ים לֵאמֹֽר׃ 12 קָחֵ֥הוּ
וְעֵינֶ֖יךָ שִׂ֣ים עָלָ֑יו וְאַל־תַּ֥עַשׂ לוֹ֙ מְאוּמָ֣ה רָ֔ע[a] כִּ֥י אִם[b] כַּאֲשֶׁ֥ר יְדַבֶּר־
אֵלֶ֖יךָ כֵּ֥ן עֲשֵׂ֣ה עִמּֽוֹ׃ 13 [a]וַיִּשְׁלַ֞ח נְבוּזַרְאֲדָ֣ן רַב־טַבָּחִ֗ים וּ[a]נְבוּשַׁזְבָ֤ן
14 רַב־סָרִיס֙ וְנֵרְגַּ֣ל[c] שַׂר־אֶ֔צֶר רַב־מָ֖ג וְכֹ֣ל רַבֵּ֣י מֶֽלֶךְ־בָּבֶֽל׃ 14 וַיִּשְׁלְח֗וּ
וַיִּקְח֞וּ אֶת־יִרְמְיָ֣הוּ מֵחֲצַ֣ר ׀ הַמַּטָּרָ֗ה וַיִּתְּנ֤וּ אֹתוֹ֙ [a]אֶל־גְּדַלְיָ֣הוּ בֶן־
אֲחִיקָ֔ם בֶּן־שָׁפָ֖ן[b] לְהוֹצִיאֵ֑הוּ אֶל־הַבָּ֣יִת[b] וַיֵּ֥שֶׁב בְּתוֹךְ־ הָעָֽם׃ ס

15 וְאֶל־יִרְמְיָ֖הוּ הָיָ֣ה דְבַר־יְהוָ֑ה [a]בְּהֵיוֹתוֹ֙ עָצ֣וּר[a] בַּחֲצַ֣ר הַמַּטָּרָ֔ה
16 לֵאמֹֽר׃ 16 הָלֹ֣וךְ וְאָמַרְתָּ֗ לְעֶבֶד־מֶ֙לֶךְ֙ הַכּוּשִׁ֣י לֵאמֹ֔ר כֹּה־אָמַ֥ר

[4] Mm 2684. [5] Mm 2685. [6] Mm 2559 contra textum. [7] Mp sub loco. [8] Mm 2686 et Mm 3824. [9] Mm 2980. [10] Mm 2594. [11] Mm 2687. [12] Mm 2752. [13] Mm 2688. [14] Mm 1408. [15] Mm 2615.

3 [c] prb dl (dttg) cf 13 || **4** [a] 𝔊* om 4–13 (homtel); 4–10 add ex 52,7–11.13–16 et 11.12 tr ante 40,1; cf 13[a] || [b] prp ראה || [c] 𝔏 nonn Mss θ′𝔖𝔙 או־; l ויצאו ut 52,7 || **5** [a] pc Mss 𝔖 + וכל־חילו נפצו מעליו ut 52,8 2 R 25,5 || **7** [a] θ′ + nonn vb cf 𝔊 in 52,11 || **8** [a] 𝔖 pl, l בָּתֵּי cf 52,13 2 R 25,9; vel ins יהוה ואת־בתי? cf ibidem || **9** [a] l c 52,15 הָאֻמָּן? || [b] > 52,15 2 R 25,11, dl ו || **10** [a] dub; 𝔊^{OL}θ′(𝔙) *καὶ ὑδρεύματα* = וְגֻבִּים, sed l גֹּזֵז (prb = et agros cf 𝔖𝔏) || **11** [a] cf 4[a] 40,1[a] || [b] > σ′𝔖𝔙 || **12** [a] sic L || [b] > Q mlt Mss || **13** [a] add insertis v 4–12 cf 4[a] || [b–b] add ex 11 (cf 3) || [c–c] 𝔏 mlt Mss שראצר || **14** [a–a] add ex 40,6 || [b–b] l להוציאו ולהביאו cf 37,4 (𝔊* om אל־ה′) || **15** [a–a] > 𝔊*.

ג 4. ב 5

ה חס. כד מל ג 6 מנח בסיפ

ב חד חס וחד מל 7. ב 8

ה

ד

ב וכל לשון אריה דכות. כט

ו כת כן 7

ה ר״פ בנביא 8

ל. ל בסיפ

ד 10

ד 7. כד. ב 11. ז 12 אם חד מן ח כת ולא קר

ג נונין זעירין

כן למדינ 7

ל

ו בסיפ

ס

ל. ג חס 13. ח

ו מל בסיפ 14 ט בטע בסיפ 15

ה בסיפ דְּאָנָ֣א אֶת־הַיְּהוּדִ֗ים אֲשֶׁ֤ר נָפְלוּ֙ ׀ אֶל־הַכַּשְׂדִּ֔ים פֶּן־יִתְּנ֥וּ אֹתִ֖י בְּיָדָ֑ם
וְהִתְעַלְּל֥וּ־בִ֖י׃ פ 20 וַיֹּ֣אמֶר יִרְמְיָ֔הוּ לֹ֥א יִתֵּ֖נוּ שְׁמַע־נָ֣א ׀ בְּקֹ֣ול 20
ב . ב . ג . ב יְהוָ֗ה לַאֲשֶׁ֤ר ׀ אֲנִי֙ ׀ דֹּבֵ֣ר ׀ אֵלֶ֔יךָ וְיִיטַ֥ב לְךָ֖ וּתְחִ֥י נַפְשֶֽׁךָ׃ 21 וְאִם־מָאֵ֥ן 21
ה 21 אַתָּ֖ה לָצֵ֑את זֶ֚ה הַדָּבָ֣ר אֲשֶׁר־הֶרְאַ֔נִי יְהוָֽה׃ 22 וְהִנֵּ֤ה ׀ כָּל־הַנָּשִׁים֙ אֲשֶׁ֣ר 22
ג 22 נִשְׁאָרוּ֙ בְּבֵ֣ית מֶֽלֶךְ־יְהוּדָ֔ה מוּצָאֹ֖ות אֶל־שָׂרֵ֣י מֶ֣לֶךְ בָּבֶ֑ל וְהָנָּ֣ה אֹמְרֹ֔ות
[a]הַסִּיתוּךָ֙ וְיָכְל֣וּ לְךָ֔ אַנְשֵׁ֖י שְׁלֹמֶ֑ךָ
ו 23 חס וכל כתיב דכות [b]טָבְע֤וּ בַבֹּ֙ץ֙ רַגְלֶ֔ךָ נָסֹ֖גוּ אָחֹֽור׃
ב מ א
ד . ב חד חס וחד מל 24 23 וְאֶת־כָּל־[a]נָשֶׁ֙יךָ֙ וְאֶת־בָּנֶ֔יךָ מֹוצִ֖אִים אֶל־הַכַּשְׂדִּ֑ים וְאַתָּ֛ה לֹא־תִמָּלֵ֥ט 23
ב . ה 25 . 26 ג מֵיָדָ֖ם כִּ֣י בְיַד־מֶ֣לֶךְ־בָּבֶ֔ל תִּתָּפֵ֔שׂ וְאֶת־הָעִ֥יר הַזֹּ֖את תִּשְׂרֹ֥ף [b]בָּאֵֽשׁ׃
ו 27 פ 24 [a]וַיֹּ֥אמֶר צִדְקִיָּ֖הוּ אֶל־יִרְמְיָ֑הוּ אִ֚ישׁ אַל־יֵ֣דַע בַּדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה 24
ב 28 וְלֹ֥א תָמֽוּת׃ 25 וְכִֽי־יִשְׁמְע֤וּ הַשָּׂרִים֙ כִּֽי־דִבַּ֣רְתִּי אִתָּ֔ךְ וּבָ֥אוּ אֵלֶ֖יךָ 25
ו 29 בטע וְאָמְר֣וּ אֵלֶ֗יךָ הַגִּ֤ידָה־נָּא֙ לָ֔נוּ [a]מַה־דִּבַּ֖רְתָּ אֶל־הַמֶּ֑לֶךְ אַל־תְּכַחֵ֥ד
ל . ג בטע בסיפ מִמֶּ֖נּוּ וְלֹ֣א נְמִיתֶ֑ךָּ [b]וּמַה־דִּבֶּ֥ר אֵלֶ֛יךָ הַמֶּ֖לֶךְ׃ 26 וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵיהֶ֗ם 26
ב 30 מַפִּ֤יל־אָנֹכִי֙ תְּחִנָּתִ֔י לִפְנֵ֖י הַמֶּ֑לֶךְ לְבִלְתִּ֨י הֲשִׁיבֵ֧נִי בֵּית־יְהֹונָתָ֛ן לָמ֥וּת
שָׁ֖ם׃ פ 27 וַיָּבֹ֣אוּ כָל־הַשָּׂרִ֗ים אֶל־יִרְמְיָ֤הוּ וַיִּשְׁאֲלוּ֙ אֹתֹ֔ו וַיַּגֶּ֥ד 27
ז חס בלישׁ לָהֶ֖ם כְּכֹ֣ל־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֑לֶּה אֲשֶׁ֥ר צִוָּ֛ה [a]הַמֶּ֖לֶךְ וַיַּחְרְשׁ֣וּ מִמֶּ֑נּוּ כִּי־לֹ֥א
נִשְׁמַ֖ע הַדָּבָֽר׃ [b]פ 28 וַיֵּ֤שֶׁב יִרְמְיָהוּ֙ בַּחֲצַ֣ר הַמַּטָּרָ֔ה עַד־יֹ֖ום 28
אֲשֶׁר־נִלְכְּדָ֣ה יְרוּשָׁלִָ֑ם ס וְה֣וּא [a]כְּאֲשֶׁ֣ר [b]נִלְכְּדָ֣ה יְרוּשָׁלִָ֔ם׃ פ
ד חס ב מגה בלישׁ 39 1 [a]בַּשָּׁנָ֣ה [b]הַתְּשִׁעִ֗ית לְצִדְקִיָּ֤הוּ מֶֽלֶךְ־יְהוּדָה֙ [c]בַּחֹ֣דֶשׁ הָעֲשִׂרִ֔י 39 א
יג וכל עזרא דכות ב מ א נְבוּכַדְרֶאצַּ֥ר מֶֽלֶךְ־בָּבֶ֖ל וְכָל־חֵילֹ֑ו אֶל־יְרוּשָׁלִַ֖ם וַיָּצֻ֥רוּ עָלֶֽיהָ׃ ס
ג 2 2 בְּעַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵ֣ה שָׁנָ֔ה לְצִדְקִיָּ֖הוּ בַּחֹ֣דֶשׁ הָרְבִיעִ֑י [a]בְּתִשְׁעָ֥ה [b]לַחֹ֖דֶשׁ
ב הָבְקָעָ֥ה הָעִֽיר׃ 3 וַיָּבֹ֗אוּ כָּל־שָׂרֵ֙י מֶ֣לֶךְ־בָּבֶ֔ל וַיֵּשְׁבוּ֙ בְּשַׁ֣עַר הַתָּ֔וֶךְ 3
כן למדינ נֶרְגַּ֣ל [a]שַׂר־[b]אֶ֔צֶר [a]סַמְגַּר־נְבֹ֥ו שַׂר־סְכִ֖ים רַב־סָ֣רִיס נֶרְגַּ֑ל [a]שַׂר־אֶ֖צֶר[a]

21 Mm 1825. 22 Mm 1728. 23 Mm 1267. 24 Mm 2681. 25 Mm 1392. 26 Mm 572. 27 Mm 1369. 28 Mm 2517. 29 Mm 3998. 30 Mm 3862. Cp 39 1 Mm 2682. 2 Mm 2683. 3 Mp sub loco.

22 [a] cf Ob 7 || [b] Ⅽ mlt Mss רגליך || 23 [a] > 𝔊* || [b] 1 c pc Mss 𝔊 תְּשָׁרֵךְ? || 24 [a] cf 37,21[a]. || 25 [a–a] 𝔊 ut [b–b], sed tr c 𝔖 [b–b] post [a–a] || 27 [a] nonn Mss 𝔊𝔖𝔗[Ed]𝔙 צוהו || [b–b] 𝔊* *λόγος κυρίου* || 28 [a] pc Mss וַיְהִי cf 𝔊𝔙, sed vide 37,11[a]; > pc Mss 𝔖 || [b–b] > pc Mss 𝔊*𝔖 || Cp 39,1 [a] 1.2 add ex 52,4sqq || [b] 𝔊[BS 106.410] *(ἐν) τῷ μηνί* || [c–c] > 𝔊[BS 106.410] cf [b] || 2 [a] pc Mss 𝔖 הַחֲמִישִׁי || [b] 𝔙 *quinta* || 3 [a–a] Ⅽ mlt Mss שראצר, nonn Mss שראצר || [b–b] l prb רַב־מַג וּנְבוּשַׁזְבָּן רַב־סָרִיס (princeps urbis Sin-magir) שַׂר סַמְגַּר cf 13.

8 (נג) וַיֵּצֵא עֶבֶד־מֶלֶךְ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְדַבֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר׃ 9 אֲדֹנַי
הַמֶּלֶךְ הֵרֵעוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ לִירְמְיָהוּ הַנָּבִיא
אֶת אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אֶל־הַבּוֹר וַיָּמָת מִפְּנֵי הָרָעָב כִּי אֵין
עוֹד לֶחֶם בָּעִיר׃ 10 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי לֵאמֹר
קַח בְּיָדְךָ מִזֶּה שְׁלֹשִׁים אֲנָשִׁים וְהַעֲלִיתָ אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא מִן־הַבּוֹר
בְּטֶרֶם יָמוּת׃ 11 וַיִּקַּח עֶבֶד־מֶלֶךְ אֶת־הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וַיָּבֹא בֵּית־
הַמֶּלֶךְ אֶל־תַּחַת הָאוֹצָר וַיִּקַּח מִשָּׁם בְּלוֹי הַסְחָבוֹת וּבְלוֹי מְלָחִים
וַיְשַׁלְּחֵם אֶל־יִרְמְיָהוּ אֶל־הַבּוֹר בַּחֲבָלִים׃ 12 וַיֹּאמֶר עֶבֶד־מֶלֶךְ
הַכּוּשִׁי אֶל־יִרְמְיָהוּ שִׂים נָא בְלוֹאֵי הַסְּחָבוֹת וְהַמְּלָחִים תַּחַת אַצִלוֹת
יָדֶיךָ מִתַּחַת לַחֲבָלִים וַיַּעַשׂ יִרְמְיָהוּ כֵּן׃ 13 וַיִּמְשְׁכוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ
בַּחֲבָלִים וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ מִן־הַבּוֹר וַיֵּשֶׁב יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה׃ ס
14 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיִּקַּח אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֵלָיו אֶל־
מָבוֹא הַשְּׁלִישִׁי אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יִרְמְיָהוּ שֹׁאֵל אֲנֹכִי
אֹתְךָ דָּבָר אַל־תְּכַחֵד מִמֶּנִּי דָּבָר׃ 15 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ
כִּי אַגִּיד לְךָ הֲלוֹא הָמֹת תְּמִיתֵנִי וְכִי אִיעָצְךָ לֹא תִשְׁמַע אֵלָי׃
16 וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ בַּסֵּתֶר לֵאמֹר חַי־יְהוָה אֲשֶׁר
עָשָׂה־לָנוּ אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת אִם־אֲמִיתְךָ וְאִם־אֶתֶּנְךָ בְּיַד
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר מְבַקְשִׁים אֶת־נַפְשֶׁךָ׃ ס 17 וַיֹּאמֶר
יִרְמְיָהוּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אִם־יָצֹא תֵּצֵא אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ־בָּבֶל וְחָיְתָה נַפְשֶׁךָ וְהָעִיר הַזֹּאת לֹא
תִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ וְחָיִיתָה אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃ 18 וְאִם לֹא־תֵצֵא אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ
בָּבֶל וְנִתְּנָה הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד הַכַּשְׂדִּים וּשְׂרָפוּהָ בָּאֵשׁ וְאַתָּה לֹא־
תִמָּלֵט מִיָּדָם׃ ס 19 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ אֲנִי

כתי . יז[11] מפק א ול בליש

יא[12] מל וכל תלים דכות ב מ ה . ב[13]

ל ומל . לט

נז וכל תלים דכות ב מ יא

לא[14] מסרק כי וכי ג מנה בסיק . י זקף קמ בנ״ך . ג[15]

את חד מן ח[16] כת ולא קר

ז מל וד חס[18]

ד[7] . ב חד חס וחד מל[19]

ג[20]

61Ch 10,11. 7Mp sub loco. 8Mm 1198. 9Mm 2680. 10Mm 2192. 11Mm 411. 12Mm 477. 13Gn 37,28. 14Mm 2059. 15Mm 972. 16Mm 2752. 17Mm 2015. 18Mm 1037. 19Mp sub loco et Dt 30,16. 20Mm 212.

9 a–a > 𝔊* || b–b 𝔊 ἐπονηρεύσω ἢ ἐποίησας τοῦ ἀποκτεῖναι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον || c l וְיָמָת? || d–d add cf 37,21 || 10 a l c Ms שִׁלְשָׁה || 11 a > 𝔊*, sed cf 10 || b–b l (אֶל־)תַּחַת cf 2 R 10,22 || c L* סְ/הַ; ה ex 12, dl c Q || d > 𝔊* || 12 a–a 𝔊 brevius || 14 a–a 𝔊 καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν cf 37,17a || 16 a > 𝔊* || b > Q mlt Mss Vrs, ‹l || c K^{Or} הַזֶּה || d–d > 𝔊* || 17 a > 𝔖 || 18 a > 𝔖 || b > 𝔊*.

ג 17 וַיִּשְׁלַח֙ הַמֶּ֣לֶךְ צִדְקִיָּ֔הוּ וַיִּקָּחֵ֖הוּ[a] וַיִּשְׁאָ֣לֵהוּ֮ הַמֶּ֣לֶךְ בְּבֵיתוֹ֒
בַּסָּ֗תֶר וַיֹּ֙אמֶר֙ הֲיֵ֣שׁ דָּבָ֔ר מֵאֵ֖ת יְהוָ֑ה וַיֹּ֣אמֶר֮ יִרְמְיָ֣הוּ֒ יֵ֣שׁ וַיֹּ֗אמֶר בְּיַד
מֶ֙לֶךְ־בָּבֶ֔ל תִּנָּתֵֽן׃ 18 וַיֹּ֤אמֶר יִרְמְיָהוּ֙ אֶל־הַמֶּ֣לֶךְ צִדְקִיָּ֔הוּ מֶ֚ה ס 18
חָטָ֣אתִי לְךָ֔ וְלַעֲבָדֶ֖יךָ וְלָעָ֣ם הַזֶּ֑ה כִּי־נְתַתֶּ֥ם[a] אוֹתִ֛י אֶל־בֵּ֥ית הַכֶּ֖לֶא׃
19 וְאַיֵּ֣ו[a] נְבִיאֵיכֶ֗ם אֲשֶׁ֤ר נִבְּא֙וּ לָכֶ֔ם לֵאמֹ֕ר לֹא־יָבֹ֥א מֶֽלֶךְ־בָּבֶ֖ל 19
עֲלֵיכֶ֑ם וְעַל֙ הָאָ֣רֶץ הַזֹּ֔את׃ 20 וְעַתָּ֗ה שְׁמַע־נָ֙א֙ אֲדֹנִ֣י הַמֶּ֔לֶךְ תִּפָּ֥ל־נָ֖א 20
תְּחִנָּתִ֑י לְפָנֶ֙יךָ֙ וְאַל־תְּשִׁבֵּ֣נִי בֵּ֔ית יְהוֹנָתָ֖ן הַסֹּפֵ֑ר וְלֹ֥א אָמ֖וּת שָֽׁם׃
21 וַיְצַ֤ו הַמֶּ֙לֶךְ֙ צִדְקִיָּ֔הוּ וַיִּפְקְד֥וּ אֶת־יִרְמְיָ֖הוּ בַּחֲצַ֣ר הַמַּטָּרָ֑ה וְנָת֨וֹן לוֹ 21
כִּכַּר־לֶ֜חֶם לַיּ֗וֹם מִֽרְחוֹב֙ הָאֹפִ֔ים עַד־תֹּ֖ם כָּל־הַלֶּ֣חֶם מִן־הָעִ֑יר וַיֵּ֤שֶׁב
יִרְמְיָהוּ֙ בַּחֲצַ֣ר הַמַּטָּרָ֔ה׃[a] 38 1 וַיִּשְׁמַ֞ע שְׁפַטְיָ֣ה בֶן־מַתָּ֗ן 38
וּגְדַלְיָ֤הוּ בֶן־פַּשְׁחוּר֙ וְיוּכַ֣ל֔ בֶּן־שֶׁלֶמְיָ֖הוּ[a] וּפַשְׁח֣וּר בֶּן־מַלְכִּיָּ֑ה[a] אֶת־ 1
כֹּ֚ה[a] 2 הַדְּבָרִ֔ים אֲשֶׁ֥ר יִרְמְיָ֖הוּ מְדַבֵּ֣ר אֶל־כָּל־הָעָ֑ם לֵאמֹֽר׃ ס 2
אָמַ֣ר יְהוָ֗ה הַיֹּשֵׁב֙ בָּעִ֣יר הַזֹּ֔את יָמ֥וּת בַּחֶ֛רֶב֮ בָּרָעָב֒ וּבַדָּ֣בֶר וְהַיֹּצֵ֗א
אֶל־הַכַּשְׂדִּ֙ים֙ יִחְיֶ֔ה[b] וְהָיְתָ֥ה לּ֛וֹ נַפְשׁ֖וֹ לְשָׁלָ֑ל וְחָֽי׃ ס 3
כֹּ֥ה אָמַ֖ר 3
יְהוָ֣ה הִנָּתוֹן֩ תִּנָּתֵ֨ן הָעִ֤יר הַזֹּאת֙ בְּיַ֣ד חֵ֔יל מֶ֖לֶךְ־בָּבֶ֑ל וּלְכָדָֽהּ׃ 4 וַיֹּאמְר֥וּ 4
הַשָּׂרִ֖ים[a] אֶל־הַמֶּ֑לֶךְ יוּמַ֣ת נָ֔א אִ֖ת הָאִ֣ישׁ הַזֶּ֑ה כִּי־עַל־כֵּ֞ן הוּא֩ מְרַפֶּ֨ה[b]
אֶת־יְדֵ֜י אַנְשֵׁ֤י הַמִּלְחָמָה֙ הַנִּשְׁאָרִ֔ים | בָּעִ֥יר הַזֹּ֖את וְאֶת֙ יְדֵ֣י כָּל־הָעָ֔ם
לְדַבֵּ֥ר אֲלֵיהֶ֖ם כַּדְּבָרִ֣ים הָאֵ֑לֶּה כִּי֩ | הָאִ֨ישׁ הַזֶּ֜ה אֵינֶ֤נּוּ דֹרֵשׁ֙ לְשָׁל֣וֹם
לָעָ֔ם הַזֶּ֖ה כִּ֥י אִם־לְרָעָ֑ה׃ 5 וַיֹּ֣אמֶר֮ הַמֶּ֣לֶךְ צִדְקִיָּהוּ֒ הִנֵּ֣ה־הוּא֩ בְיֶדְכֶ֨ם 5
כִּֽי־אֵ֜ין הַמֶּ֣לֶךְ יוּכַ֣ל[b] אֶתְכֶ֔ם דָּבָ֖ר׃[b] 6 וַיִּקְח֣וּ[a] אֶת־יִרְמְיָ֗הוּ[a] וַיַּשְׁלִכוּ 6
אֹת֞וֹ אֶל־הַבּ֣וֹר[b] | מַלְכִּיָּ֣הוּ בֶן־הַמֶּ֗לֶךְ אֲשֶׁ֤ר בַּחֲצַר֙ הַמַּטָּרָ֔ה וַיַּשְׁלִ֥חוּ
אֶת־יִרְמְיָ֖הוּ בַּחֲבָלִ֑ים[c] וּבַבּ֣וֹר אֵֽין־מַ֔יִם כִּ֥י אִם־טִ֖יט וַיִּטְבַּ֥ע[d] יִרְמְיָֽהוּ
בַּטִּֽיט׃ ס 7 וַיִּשְׁמַ֞ע עֶבֶד־מֶ֣לֶךְ הַכּוּשִׁ֗י[a] אִ֚ישׂ סָרִ֔יס וְהוּא֙ בְּבֵ֣ית 7
הַמֶּ֔לֶךְ כִּֽי־נָתְנ֥וּ אֶת־יִרְמְיָ֖הוּ אֶל־הַבּ֑וֹר וְהַמֶּ֣לֶךְ יוֹשֵׁ֔ב בְּשַׁ֖עַר בִּנְיָמִֽן׃

ג 17 . בז18 מל יג מנה בסיפ וכל יהושע ושפטים דכות ב מ ב . יא13 ד מנה בסיפ
ואיה חד מן ח20 כת ן ק יקר ה וחד מן ג21 ר״ש . ג חס בסיפ
ל חס
ה 22 . ד22 חס ול בליש . ג23
כ24
ו בטע בסיפ2
ח
ויחיה חד מן ו בליש ק
ב3. ב. ה3 פסוק מן מ מילין
ט בטע ול בליש . ל בת א
ל
ל . ד4 וכל אוריית דכות ב מ א
ב . ל5 . ג
מט מל בנביא

17 Mm 419. 18 Mm 1238 א. 19 Mm 324. 20 Mm 3827. 21 Mm 3491. 22 Mm 2672. 23 Mm 307. 24 Mm 875. Cp 38 1 Mm 2679. 2 Mm 2614. 3 Mp sub loco. 4 Mm 1702. 5 Mm 2680.

17 [a] 𝔊 *καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν* cf 38,14[a–a] || 18 [a] 𝔊* ע sg || 19 [a] K יו– K[Or] ואיי || 21 [a] huc tr 38,24.–28a || Cp 38,1 [a–a] > 𝔊* || 2 [a] = 21,9; hic add || [b] cf 21,9[c]; add cf וחי || 4 [a] ins הָאֲלֶה (hpgr)? || [b] nonn Mss מרפה || 5 [a] l יָכוֹל (pt) cf 𝔊 || [b–b] 𝔊* *πρὸς αὐτούς* || 6 [a–a] > 𝔊* || [b] dl ה? cf 𝔊[B] || [c] > 𝔊* || [d] 𝔊 *καὶ ἦν* || 7 [a–a] > 𝔊*.

3 וַיִּשְׁלַח֩ הַמֶּ֨לֶךְ צִדְקִיָּ֜הוּ אֶת־יְהוּכָ֣ל[a] בֶּן־שֶׁלֶמְיָ֗ה וְאֶת־צְפַנְיָ֤הוּ ל.ב בנביא.ב[2]
בֶן־מַעַשֵׂיָה֙ הַכֹּהֵ֔ן אֶל־יִרְמְיָ֥הוּ הַנָּבִ֖יא לֵאמֹ֑ר הִתְפַּלֵּל־נָ֥א בַעֲדֵ֛נוּ אֶל־
4 יְהוָ֥ה אֱלֹהֵ֖ינוּ׃ 4 וְיִרְמְיָ֗הוּ בָּ֚א וְיֹצֵ֣א[a] בְּתוֹךְ֙ הָעָ֔ם[b] וְלֹא־נָתְנ֥וּ אֹת֖וֹ בֵּ֥ית ב ר״פ.ל
5 הַכְּלֽוֹא׃[c] 5 וְחֵ֤יל פַּרְעֹה֙ יָצָ֣א מִמִּצְרָ֔יִם וַיִּשְׁמְע֥וּ הַכַּשְׂדִּ֖ים[a] הַצָּרִ֑ים הכלוא[c] ק זוגין[3] כת י׳ יקר ו
6 עַל־יְרוּשָׁלַ֣ם[a] אֶת־שִׁמְעָ֔ם וַיַּעֲל֖וּ מֵעַ֥ל יְרוּשָׁלִָֽם׃ פ 6 וַיְהִ֥י דְבַר־ ב.ל.ב[4]
7 יְהוָ֖ה אֶל־יִרְמְיָ֣הוּ הַנָּבִ֑יא לֵאמֹֽר׃ 7 כֹּ֤ה׀ אָמַר֙ יְהוָ֔ה אֱלֹהֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל כד
8 כָּ֤ה תֹאמְרוּ֙[a] אֶל־מֶ֣לֶךְ יְהוּדָ֔ה הַשֹּׁלֵ֥חַ[b] אֶתְכֶ֖ם אֵלַ֥י לִדְרֹשֵׁ֖נִי הִנֵּ֣ה׀ חַ֣יִל ל.ל.ל[5]
9 פַּרְעֹ֣ה הַיֹּצֵ֗א לָכֶם֙ לְעֶזְרָ֔ה שָׁ֖ב לְאַרְצ֥וֹ מִצְרָֽיִם׃ 8 וְשָׁ֨בוּ֙ הַכַּשְׂדִּ֔ים ז׳ל[7] וכל וגנותי דכות ב מ א. ב חד חס וחד מל. ב חס. יה בטע בסיפ
וְנִלְחֲמ֣וּ עַל־הָעִ֣יר הַזֹּאת֮ וּלְכָדֻהָ֣ה וּשְׂרָפֻ֣הָ בָאֵ֑שׁ[a]׃ ס 9 כֹּ֤ה׀ אָמַר֙
יְהוָ֔ה אַל־תַּשִּׁ֥יאוּ נַפְשֹׁתֵיכֶ֖ם לֵאמֹ֑ר הָלֹךְ֙ יֵלְכ֣וּ מֵעָלֵ֔ינוּ הַכַּשְׂדִּ֖ים כִּי־
10 לֹ֥א יֵלֵֽכוּ׃ 10 כִּ֣י אִם־[a]הַכִּיתֶ֗ם כָּל־חֵ֤יל כַּשְׂדִּים֙ הַנִּלְחָמִ֣ים אִתְּכֶ֔ם ב.ל וחס[9]
וְנִשְׁאֲרוּ֙ בָּ֣ם אֲנָשִׁ֔ים מְדֻקָּרִ֖ים אִ֣ישׁ בְּאָהֳלֹ֑[b]ו יָקוּמ֤וּ וְשָׂרְפ֨וּ[c] אֶת־הָעִ֥יר
11 הַזֹּאת֖ בָּאֵֽשׁ׃[d] 11 וְהָיָ֗ה[a] בְּהֵעָל֨וֹת֙ חֵ֣יל הַכַּשְׂדִּ֔ים מֵעַ֖ל יְרוּשָׁלִָ֑ם מִפְּנֵ֥י ל
12 חֵ֖יל פַּרְעֹֽה׃ ס 12 וַיֵּצֵ֤א יִרְמְיָהוּ֙ מִירוּשָׁלַ֔ם לָלֶ֖כֶת אֶ֣רֶץ[a] בִּנְיָמִ֑ן ל כת כן[10]
13 לַחֲלֹ֥ק מִשָּׁ֖ם[b] בְּתוֹךְ֥ הָעָֽם׃ 13 וַיְהִי־הוּא֙ בְּשַׁ֣עַר בִּנְיָמִ֔ן וְשָׁ֥ם[a] בַּעַל ד[11] חס ול בלישׁ. ב.ב בנביא
פְּקֻדֹ֖ת וּשְׁמ֣וֹ יְרִיָּ֑ה[ab] בֶּן־שֶׁלֶמְיָ֥ה בֶן־חֲנַנְיָ֖ה וַיִּתְפֹּ֥שׂ אֶת־יִרְמְיָ֖הוּ
14 הַנָּבִ֥יא לֵאמֹ֛ר אֶל־הַכַּשְׂדִּ֖ים אַתָּ֣ה נֹפֵ֑ל׃ 14 וַיֹּ֤אמֶר יִרְמְיָהוּ֙ שֶׁ֔קֶר ה בסיפ
אֵינֶ֥נִּי נֹפֵ֖ל עַל־הַכַּשְׂדִּ֑ים וְלֹ֣א שָׁמַ֔ע אֵלָ֖יו וַיִּתְפֹּ֣שׂ יְרִיָּ֗ה[a] בִּירִמְיָ֛הוּ ב.ב[12]
15 וַיְבִאֵ֥הוּ אֶל־הַשָּׂרִֽים׃ 15 וַיִּקְצְפ֤וּ הַשָּׂרִים֙ עַל־יִרְמְיָ֔הוּ וְהִכּוּ֖[a] אֹת֑וֹ ב.ד.ב[13]
וְנָתְנ֣וּ[b] אוֹת֗וֹ בְּבֵ֤ית הָאֲסוּר֙[c] בֵּ֣ית יְהוֹנָתָ֔ן הַסֹּפֵ֖ר כִּי־אֹת֥וֹ עָשׂ֛וּ לְבֵ֥ית כד מל ל[14] מנה בסיפ
16 הַכֶּֽלֶא׃ 16 כִּי֩[a] בָ֨א יִרְמְיָ֜הוּ אֶל־בֵּ֣ית הַבּ֗וֹר וְאֶל־הַחֲנִיּוֹת֙[b] וַיֵּשֶׁב־שָׁ֖ם יא[15] ד מנה בסיפ ה זוגין בבית בית[16]
יִרְמְיָ֥הוּ יָמִ֖ים רַבִּֽים׃ ס

[2] Mm 2198. [3] Mm 2195. [4] Mm 2676. [5] Mm 930. [6] Mm 369. [7] Mm 1174. [8] Mm 1582. [9] Mm 2677. [10] Mm 839. [11] Mm 2672. [12] Mm 2678. [13] Mm 2594. [14] Mm 2559. [15] Mm 324. [16] Mm 3761.

3 [a] α′σ′(⅋) *Ιουχαλ* cf 38,1 ‖ **4** [a] Occ וַיֵּצֵא cf 𝔊 ‖ [b] 𝔊* *τῆς πόλεως* = הָעִיר ‖ [c] K יא־ ‖ **5** [a–a] > 𝔊* ‖ **7** [a] 𝔊* sg ‖ [b–b] 𝔊* *πρὸς σέ* cf [a] ‖ **8** [a–a] add? cf 34,2[b] 38,3 ‖ **10** [a–a] 𝔊 *καὶ ἐάν*, 1 וְאִם? ‖ [b] 𝔊 *ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ* = בִּמְקוֹמוֹ ‖ [c] 1 וְלָכְדוּ? cf 8 ‖ [d] dl? cf [c] ‖ **11** [a] prp וַיְהִי, sed cf 3,9 38,28 40,3 ‖ **12** [a] ℭ לְאֵל pc Mss א־אֵל ‖ [b–b] dub; 𝔊 *τοῦ ἀγοράσαι* (𝔊[26] *παροικεῖσαι*, 𝔊[239] *ἀποδρᾶσαι*) *ἐκεῖθεν* (𝔊[L a1] + *ἄρτον*); α′θ′ *τοῦ μερισθῆναι ἐκεῖ(θεν)*, σ′ *μερίσασθαι ἐκεῖθεν*, ⅋(ⅆ) *et divideret ibi possessionem* ‖ **13** [a–a] 𝔊* *ἄνθρωπος, παρ' ᾧ κατέλυε, Σαρουια* (cf קפד Jes 38,12?) ‖ [b] ⅆ *nrj'* = נֶרְיָה ‖ **14** [a] 𝔊* ut in 13[a–a], ⅆ *nrj'* = נֶרְיָה ‖ **15** [a] Seb וַיִּכּוּ cf 𝔊 ‖ [b] Seb וַיִּתְּנוּ cf 𝔊 ‖ [c–c] > 𝔊* ‖ **16** [a–a] 𝔊* *καὶ ἦλθεν* (σ′ *εἰσῆλθεν*), 1 וַיָּבֹא cf ⅆ ‖ [b] 𝔊* *χερεθ*, 𝔊[O] *ανιωθ*.

קָרְעוּ אֶת־בִּגְדֵיהֶם הַמֶּלֶךְ [a]וְכָל־עֲבָדָיו[a] הַשֹּׁמְעִים אֶת כָּל־הַדְּבָרִים׃ [26]כה
הָאֵלֶּה׃ 25 וְגַם אֶלְנָתָן וּדְלָיָהוּ[a] וְגֶמַרְיָהוּ הִפְגִּעוּ בַּמֶּלֶךְ לִבְלְתִּי[b] שְׂרֹף [25]ו ר״פ בסיפ׳ . ל וחס
אֶת־הַמְּגִלָּה [c]וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם׃ 26 וַיְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ אֶת־יְרַחְמְאֵל בֶּן־ ס[37]ה
הַמֶּלֶךְ וְאֶת־שְׂרָיָהוּ בֶן־עַזְרִיאֵל [a]וְאֶת־שֶׁלֶמְיָהוּ בֶּן־עַבְדְּאֵל[a] לָקַחַת [28]ג בלוש . ף
אֶת־בָּרוּךְ הַסֹּפֵר וְאֶת יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא [b]וַיַּסְתִּרֵם יְהוָה׃ [29]ב . ו חס בלוש ס[30]

27 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ אַחֲרֵי [a]שְׂרֹף הַמֶּלֶךְ אֶת־הַמְּגִלָּה וְאֶת־ [31]ג
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר כָּתַב בָּרוּךְ מִפִּי יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃ 28 שׁוּב קַח־לְךָ [28]
מְגִלָּה אַחֶרֶת וּכְתֹב עָלֶיהָ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ [32]ג חס האלה כי
עַל־הַמְּגִלָּה הָרִאשֹׁנָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃ 29 [a]וְעַל־ [29]ח . ל
יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה [a]תֹּאמַר כֹּה אָמַר יְהוָה אַתָּה שָׂרַפְתָּ אֶת־ כג[33] . ל . מס מל בנביא
הַמְּגִלָּה הַזֹּאת לֵאמֹר מַדּוּעַ כָּתַבְתָּ עָלֶיהָ לֵאמֹר בֹּא־יָבוֹא מֶלֶךְ־בָּבֶל ד . יו בלוש
וְהִשְׁחִית אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהִשְׁבִּית מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ ס
30 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה עַל־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא־יִהְיֶה־לּוֹ יוֹשֵׁב [30]
עַל־כִּסֵּא דָוִד וְנִבְלָתוֹ תִּהְיֶה מֻשְׁלֶכֶת לַחֹרֶב בַּיּוֹם וְלַקֶּרַח בַּלָּיְלָה׃ [34]ג
31 וּפָקַדְתִּי עָלָיו וְעַל־זַרְעוֹ וְעַל־עֲבָדָיו [a]אֶת־עֲוֹנָם וְהֵבֵאתִי עֲלֵיהֶם [31]
וְעַל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם וְאֶל־אִישׁ יְהוּדָה אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי חמ[35] . ג מנה בלוש . ב[36]
אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁמֵעוּ׃ ס 32 וַיִּרְמְיָהוּ[a] לָקַח מְגִלָּה אַחֶרֶת [b]וַיִּתְּנָהּ [32] ב ר״פ
אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּהוּ הַסֹּפֵר[b] וַיִּכְתֹּב עָלֶיהָ מִפִּי יִרְמְיָהוּ אֵת כָּל־דִּבְרֵי ג
הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה בָּאֵשׁ וְעוֹד נוֹסַף עֲלֵיהֶם כג
דְּבָרִים רַבִּים כָּהֵמָּה׃ ס

37 1 וַיִּמְלֹךְ [a]מֶלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ תַּחַת [b]כָּנְיָהוּ בֶּן־[b]יְהוֹיָקִים 37 ב קמ . ל[1] . ג
אֲשֶׁר הִמְלִיךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּאֶרֶץ יְהוּדָה׃ 2 וְלֹא שָׁמַע 2
הוּא וַעֲבָדָיו וְעַם הָאָרֶץ אֶל־דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא׃

[26]Mm 449. [27]Mm 2463. [28]Mm 2679. [29]Mm 2699. [30]Mm 2105. [31]Mm 2674. [32]Mm 707. [33]Mm 2168. [34]Mm 2675. [35]Mm 3172. [36]Mm 1290. [37]Mp sub loco. Cp 37 [1]Mm 4007.

24 [a–a] 𝔊* *καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ* ‖ **25** [a] 𝔊* *καὶ Γοδολίας* ‖ [b] 𝔊[BS*al] *πρὸς τό* ‖ [c–c] > 𝔊* ‖ **26** [a–a] > 𝔊* (homtel) ‖ [b–b] 𝔊* *καὶ κατεκρύβησαν*, l וַיִּסָּתֵרוּ? ‖ **27** [a] 𝔊 *πάντας* = את־כל ‖ **29** [a–a] 𝔊* ס̈m על־ר׳ מ׳ ר׳ (homtel) ‖ **31** [a–a] > 𝔊* ‖ **32** [a] 𝔊* *καὶ Βαρουχ* ‖ [b–b] > 𝔊* cf [a] ‖ . **Cp 37,1** [a] > 𝔊*, dl (dttg) ‖ [b–b] > 𝔊*.

11 בֵּית־יְהוּדָ֖ה הַחֲדָ֑שׁ בְּאָזְנָ֖י כָּל־הָעָֽם׃ 11 וַיִּשְׁמַ֞ע מִכָּיְהוּ֙ בֶּן־גְּמַרְיָ֣הוּ
12 בֶּן־שָׁפָ֗ן אֶת־כָּל־דִּבְרֵ֤י יְהוָה֙ מִן־הַסֵּ֔פֶר׃ 12 וַיֵּ֣רֶד בֵּ֔ית הַמֶּ֖לֶךְ עַל־
לִשְׁכַּ֣ת הַסּוֹפֵ֑ר וְהִנֵּה־שָׁ֣ם כָּל־הַשָּׂרִ֗ים יוֹשְׁבִ֛ים אֱלִישָׁמָ֥ע הַסּוֹפֵ֖ר וּדְלָיָ֣הוּ
בֶן־שְׁמַעְיָ֑הוּ וְאֶלְנָתָ֣ן בֶּן־עַכְבּ֔וֹר וּגְמַרְיָ֥הוּ בֶן־שָׁפָ֖ן וְצִדְקִיָּ֥הוּ בֶן־
13 חֲנַנְיָ֛הוּ וְכָל־הַשָּׂרִ֖ים׃ 13 וַיַּגֶּ֨ד לָהֶ֜ם מִכָּיְהוּ֙ אֵ֚ת כָּל־הַדְּבָרִ֔ים אֲשֶׁ֖ר
שָׁמַ֣ע בְּקָרְא֣ בָר֔וּךְ בַּסֵּ֖פֶר בְּאָזְנֵ֥י הָעָֽם׃
14 14 וַיִּשְׁלַ֣ח כָּל־הַשָּׂרִ֗ים אֶל־בָּר֤וּךְ אֶת־יְהוּדִי֙ בֶּן־נְתַנְיָ֣הוּ בֶן־
שֶׁלֶמְיָ֣הוּ בֶן־כּוּשִׁ֔י לֵאמֹ֖ר הַמְּגִלָּ֣ה אֲשֶׁר־קָרָ֣אתָ בָּהּ֮ בְּאָזְנֵ֣י הָעָם֒ קְחֶ֣נָּה
בְיָדְךָ֔ וָלֵ֖ךְ וַיִּקַּ֣ח בָּר֣וּךְ בֶּן־נֵרִיָּ֔הוּ אֶת־הַמְּגִלָּ֖ה בְּיָד֑וֹ וַיָּבֹ֖א אֲלֵיהֶֽם׃
15 15 וַיֹּאמְרוּ֩ אֵלָ֨יו שְׁבָ֜ה נָ֗א וּקְרָ֤אֶנָּה בְאָזְנֵ֙ינוּ֙ וַיִּקְרָ֣א בָר֔וּךְ בְּאָזְנֵיהֶֽם׃
16 16 וַיְהִי֙ כְּשָׁמְעָ֣ם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִ֔ים פָּחֲד֥וּ אִ֖ישׁ אֶל־רֵעֵ֑הוּ וַיֹּאמְרוּ֙
אֶל־בָּר֣וּךְ הַגֵּ֤ד נַגִּיד֙ לַמֶּ֔לֶךְ אֵ֖ת כָּל־הַדְּבָרִ֥ים הָאֵֽלֶּה׃ 17 וְאֶת־
בָּר֣וּךְ שָׁאֲל֔וּ לֵאמֹ֖ר הַגֶּד־נָ֣א לָ֑נוּ אֵ֚יךְ כָּתַ֣בְתָּ אֶת־כָּל־הַדְּבָרִ֔ים
18 מִפִּ֖יו׃ 18 וַיֹּ֨אמֶר֙ לָהֶ֔ם בָּר֣וּךְ מִפִּ֔יו יִקְרָ֥א אֵלַ֖י אֶת־כָּל־
19 הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֑לֶּה וְאָנֹכִ֥י כֹתֵ֛ב עַל־הַסֵּ֖פֶר בַּדְיוֹ׃ פ 19 וַיֹּאמְרוּ֙
הַשָּׂרִ֔ים אֶל־בָּר֖וּךְ לֵ֣ךְ הַסְתֵּ֔ר אַתָּ֥ה וְיִרְמְיָ֖הוּ וְאִ֣ישׁ אַל־יֵדַ֑ע אֵיפֹ֖ה
20 אַתֶּֽם׃ 20 וַיָּבֹ֣אוּ אֶל־הַמֶּ֔לֶךְ חָצֵ֖רָה וְאֶת־הַמְּגִלָּ֣ה הִפְקִ֔דוּ בְּלִשְׁכַּ֖ת
אֱלִישָׁמָ֣ע הַסּוֹפֵ֑ר וַיַּגִּ֣דוּ בְאָזְנֵ֔י הַמֶּ֖לֶךְ אֵ֥ת כָּל־הַדְּבָרִֽים׃
21 21 וַיִּשְׁלַ֤ח הַמֶּ֙לֶךְ֙ אֶת־יְהוּדִי֙ לָקַ֣חַת אֶת־הַמְּגִלָּ֔ה וַיִּקָּחֶ֕הָ מִלִּשְׁכַּ֖ת
אֱלִישָׁמָ֣ע הַסּוֹפֵ֑ר וַיִּקְרָאֶ֣הָ יְהוּדִי֩ לְאָזְנֵ֨י הַמֶּ֜לֶךְ וּבְאָזְנֵ֗י כָּל־הַשָּׂרִים֙
הָעֹמְדִ֔ים מֵעַ֖ל הַמֶּֽלֶךְ׃ 22 וְהַמֶּ֖לֶךְ יוֹשֵׁ֣ב בֵּ֔ית הַחֹ֖רֶף בַּחֹ֣דֶשׁ הַתְּשִׁעִ֑י
23 וְאֵ֥שׁ֙ הָאָ֣ח לְפָנָ֔יו מְבֻעָּֽרֶת׃ 23 וַיְהִי֙ כִּקְרֹ֣א יְהוּדִ֔י שְׁלֹ֥שׁ דְּלָתוֹת֙
וְאַרְבָּעָ֔ה יִקְרָעֵ֖הוּ בְּתַעַר־הַסּוֹפֵ֑ר וְהִשְׁלֵ֣ךְ אֶל־הָאֵ֔שׁ אֲשֶׁ֖ר עַל־הָאָ֑ח
24 עַד־תֹּ֖ם כָּל־הַמְּגִלָּ֥ה עַל־הָאֵ֖שׁ אֲשֶׁ֥ר עַל־הָאָֽח׃ 24 וְלֹ֣א פָחֲד֗וּ וְלֹא

[10] Mm 1495. [11] Mm 2621. [12] Mm 4150. [13] Mm 707. [14] Mm 2671. [15] Mm 2679. [16] Mm 173. [17] Mm 2700. [18] Mm 11. [19] Mm 1369. [20] Mm 1750. [21] Mm 2672. [22] Mp sub loco. [23] Mm 2067. [24] Mm 2673. [25] Mm 651.

12 [a] G* *Σελεμίου*, G^{S} *Σεδεκίου* || [b] G* *καὶ Ιωναθαν*, G^{A} *καὶ Ναθαν*, G^{L} *καὶ Ελδαθαν* || **14** [a] prp וְאֶת || [b] G *καὶ κατέβη* = וַיֵּרֶד || **15** [a] G *πάλιν α′*(T^{Edd}) *ἐπίστρεψον* = שָׁב || **16** [a] huc tr ויאמרו || [b–b] > G*, dl || **17** [a] G* *πόθεν* = מֵאַיִן G^{B} *ποῦ* = אַיֵּה || [b] > G*, dl (ex 18) || **18** [a] ins יִרְמְיָהוּ cf G*S || [b] > G* || **20** [a] mlt Mss G^{AOLC}ST^{f} + הָאֵלֶּה || **22** [a–a] > G* || [b] l וְאֵשׁ cf GST || [c] > G || **23** [a] K^{Or} בְּק׳.

לז,1. ד בנביא וכל מלכים דכות[10]. ב
ה[11] וכל ושמעיהו דכות ב מ א. ב
ג[12]. ד בנביא וכל מלכים דכות[10]. יג חס האלה[13]
ד[14]. לז
ה
ד[15]. לז
ג[16]. ג
ל. ג. ח
יג חס האלה[13]
ג מל בליש. כה. ג[17]
כה
כב[18] וכל ד״ה ועזרא דכות ג מ ה חס בליש.
יט[19]. י כת ה[20]
ד חס בליש[21]
לז[22]. יג חס האלה[13]
לז. ג
יא בתורי ובנביא. מס מל בנביא
ל. ל. ב חד חס וחד מל ג[23] וכל יחזק דכות ב מ
ב. ח[25]

וְלֹא שָׁמְעוּ וְאֶקְרָא לָהֶם וְלֹא עָנוּ׃ 18 [a]וּלְבֵית הָרֵכָבִים אָמַר יִרְמְיָהוּ 18 [22]
כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל [a]יַעַן אֲשֶׁר [b]שְׁמַעְתֶּם עַל־מִצְוַת ל
יְהוֹנָדָב אֲבִיכֶם וַתִּשְׁמְרוּ אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו וַתַּעֲשׂוּ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה ח[23]
אֶתְכֶם׃ ס 19 [a]לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל [a]לֹא 19 ח׳ בטע בסים[24]. ו בטע בסים
יִכָּרֵת אִישׁ לִיהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב עֹמֵד לְפָנַי כָּל־הַיָּמִים׃ פ ג[25] וכל שמואל דכות׳ ב מ א

36 1 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִת לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה **36**
הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה [a]אֶל־יִרְמְיָהוּ [a]מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃ 2 קַח־לְךָ מְגִלַּת־ 2 יב ר״פ
סֵפֶר וְכָתַבְתָּ אֵלֶיהָ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ עַל־ יג חס האלה׳
יִשְׂרָאֵל [a]וְעַל־יְהוּדָה וְעַל־כָּל־הַגּוֹיִם מִיּוֹם דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ מִימֵי ו
יֹאשִׁיָּהוּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 3 אוּלַי יִשְׁמְעוּ בֵּית יְהוּדָה אֵת כָּל־הָרָעָה 3
אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת לָהֶם לְמַעַן יָשׁוּבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה
וְסָלַחְתִּי לַעֲוֹנָם וּלְחַטָּאתָם׃ ס 4 וַיִּקְרָא יִרְמְיָהוּ אֶת־[a]בָּרוּךְ בֶּן־ 4 ב׳
נֵרִיָּה וַיִּכְתֹּב בָּרוּךְ מִפִּי יִרְמְיָהוּ אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלָיו
עַל־מְגִלַּת־סֵפֶר׃ 5 וַיְצַוֶּה יִרְמְיָהוּ אֶת־בָּרוּךְ לֵאמֹר אֲנִי עָצוּר לֹא ל. ת. ח 5
אוּכַל לָבוֹא בֵּית יְהוָה׃ 6 [a]וּבָאתָ אַתָּה [a]וְקָרָאתָ בַּמְּגִלָּה [b]אֲשֶׁר ז בטע 6
כָּתַבְתָּ־מִפִּי אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה [b]בְּאָזְנֵי הָעָם בֵּית יְהוָה בְּיוֹם צוֹם וְגַם ת. לז
בְּאָזְנֵי כָל־יְהוּדָה הַבָּאִים מֵעָרֵיהֶם תִּקְרָאֵם׃ 7 אוּלַי תִּפֹּל תְּחִנָּתָם 7 לז
לִפְנֵי יְהוָה וְיָשֻׁבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה כִּי־גָדוֹל הָאַף וְהַחֵמָה אֲשֶׁר־ ח[4] . ג[5]
דִּבֶּר יְהוָה אֶל־הָעָם הַזֶּה׃ 8 וַיַּעַשׂ בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּהוּ 8 ו׳
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לִקְרֹא בַסֵּפֶר דִּבְרֵי יְהוָה בֵּית יְהוָה׃ ס 9 וַיְהִי 9 ל
בַּשָּׁנָה [a]הַחֲמִשִּׁית לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי ח ג מל וב חס[7] . ג חס[8]
קָרְאוּ צוֹם לִפְנֵי יְהוָה כָּל־הָעָם בִּירוּשָׁלַ͏ִם [b]וְכָל־הָעָם הַבָּאִים מֵעָרֵי נא מ״ם וכל ר״ם דכות׳ ב מ ג
יְהוּדָה בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ 10 וַיִּקְרָא בָרוּךְ בַּסֵּפֶר אֶת־דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ בֵּית 10 ד[9]
יְהוָה בִּלְשְׁכַת גְּמַרְיָהוּ בֶן־שָׁפָן הַסֹּפֵר בֶּחָצֵר הָעֶלְיוֹן פֶּתַח שַׁעַר ב. ל

[22]Mm 1749. [23]Mm 1768. [24]Mm 2617. [25]Mm 2667. Cp 36 [1]Mm 707. [2]Mm 2639. [3]Mm 50. [4]Mm 2668. [5]Mm 2669. [6]Mm 1623. [7]Mm 1976. [8]Mm 2670. [9]Mm 2762.

18 [a–a] 𝔊 *διὰ τοῦτο οὕτως εἶπε κύριος* cf 17 ‖ [b–b] 𝔊 alit ‖ **19** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] 𝔊 + *τῆς γῆς* cf Gn 8,22 ‖ **Cp 36,1** [a–a] cf 35,12[a–a] ‖ **2** [a] l prb יְרוּשָׁלַ͏ִם cf 𝔊 ‖ **4** [a] pc Mss אל cf 18 ‖ **6** [a–a] > 𝔊* ‖ [b–b] 𝔊* *τούτῳ* = הַזֹּאת ‖ **9** [a] 𝔊* *τῷ ὀγδόῳ* = הַשְּׁמִנִית ‖ [b–b] 𝔊* *καὶ οἶκος Ιουδα.*

בְּנֵי֙ בֵּית־הָרֵכָבִ֔ים [a]וְנִבְעֵ֖ים מְלֵאִ֑ים[a] יַ֣יִן וְכֹסָ֔ות וְאֹמַ֖ר אֲלֵיהֶ֥ם שְׁתּוּ־ ל וחס

6 יָֽיִן׃ 6 וַיֹּאמְר֗וּ לֹ֤א נִשְׁתֶּה־יַּ֙יִן֙ כִּ֣י יוֹנָדָ֣ב בֶּן־רֵכָ֔ב אָבִ֖ינוּ צִוָּ֣ה עָלֵ֑ינוּ ג[6] וכל שמואל דכות ב מ א

7 לֵאמֹ֗ר לֹ֤א תִשְׁתּוּ־יַ֙יִן֙ אַתֶּ֣ם וּבְנֵיכֶ֔ם עַד־עוֹלָ֑ם׃ 7 וּבַ֣יִת לֹא־תִבְנ֗וּ

וְזֶ֤רַע לֹא־תִזְרָעוּ֙ וְכֶ֣רֶם לֹא־תִטָּ֔עוּ וְלֹ֥א יִהְיֶ֖ה לָכֶ֑ם כִּ֣י בָאֳהָלִ֗ים ב. ד[7]

תֵּשְׁב֛וּ כָּל־יְמֵיכֶ֖ם לְמַ֣עַן תִּחְי֑וּ יָמִ֥ים רַבִּ֛ים עַל־פְּנֵ֥י הָאֲדָמָ֖ה אֲשֶׁ֥ר ג

8 אַתֶּ֥ם גָּרִ֖ים שָֽׁם׃ 8 וַנִּשְׁמַ֗ע בְּקֹ֛ול יְהוֹנָדָ֥ב בֶּן־רֵכָ֖ב אָבִ֑ינוּ לְכֹ֣ל אֲשֶׁ֔ר ג[8]. ח[9]

9 צִוָּ֣נוּ לְבִלְתִּ֞י שְׁתֹ֤ות יַ֙יִן֙ כָּל־יָמֵ֔ינוּ אֲנַ֥חְנוּ נָשֵׁ֖ינוּ בָּנֵ֑ינוּ וּבְנֹתֵ֖ינוּ׃ 9 וּלְבִלְתִּ֞י ת. ל

10 בְּנֹ֤ות בָּתִּים֙ לְשִׁבְתֵּ֔נוּ וְכֶ֥רֶם וְשָׂדֶ֖ה וָזֶ֥רַע[a] לֹ֥א יִהְיֶה־לָּֽנוּ׃ 10 וַנֵּ֖שֶׁב ס כא[21]

11 בָּאֳהָלִ֑ים וַנִּשְׁמַ֗ע וַנַּ֙עַשׂ֙ כְּכֹ֣ל אֲשֶׁר־צִוָּ֔נוּ יוֹנָדָ֖ב אָבִֽינוּ׃ 11 וַיְהִ֗י בַּעֲלֹ֤ות ד[7]. ג[8]. ה. ג[9] וכל שמואל דכות ב מ א. ח[10]

נְבוּכַדְרֶאצַּ֨ר מֶ֤לֶךְ־בָּבֶל֙ אֶל[a]־הָאָ֔רֶץ וַנֹּ֣אמֶר בֹּ֔אוּ וְנָבֹ֖וֹא יְרוּשָׁלַ֑ם ב בסיס[11]. ב[12]

מִפְנֵ֣י חֵ֤יל הַכַּשְׂדִּים֙ וּמִפְנֵ֣י חֵ֣יל אֲרָ֔ם[b] וַנֵּ֖שֶׁב בִּירוּשָׁלָֽם׃ פ

12 וַיְהִ֛י דְּבַר־יְהוָ֖ה אֶל[a]־יִרְמְיָ֥הוּ לֵאמֹֽר׃ 13 כֹּֽה־אָמַ֣ר יְהוָ֔ה צְבָאֹ֖ות ט בטע בסיס[13]

אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל הָלֹךְ֙ וְאָמַרְתָּ֣ לְאִ֣ישׁ יְהוּדָ֔ה וְלִיֹושְׁבֵ֖י יְרוּשָׁלִַ֥ם הֲלֹ֖וא ג בליש

14 תִּקְח֣וּ מוּסָ֔ר לִשְׁמֹ֖עַ אֶל־דְּבָרַ֑י נְאֻם־יְהוָֽה׃ 14 [a]הוֹלַ֗ךְ אֶת־דִּבְרֵי֙[a] ג. ג[14]

יְהוֹנָדָ֣ב בֶּן־רֵכָ֔ב אֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ה אֶת־בָּנָ֑יו לְבִלְתִּ֞י שְׁתֹ֤ות יַ֙יִן֙ וְלֹ֣א שָׁתּ֔וּ ח[9]

[b]עַד־הַיֹּ֥ום הַזֶּ֖ה כִּ֣י שָׁמְע֑וּ אֶת־מִצְוַ֣ת אֲבִיהֶ֔ם[b] וְאָנֹכִ֥י דִבַּ֛רְתִּי אֲלֵיכֶ֖ם י בסיס

15 וְלֹ֥א שְׁמַעְתֶּ֖ם אֵלָֽי׃ 15 וָאֶשְׁלַ֨ח אֲלֵיכֶ֜ם אֶת־כָּל־עַבְדַּ֗י יא[15]

הַנְּבִאִים֙ הַשְׁכֵּ֣ם וְשָׁלֹ֔חַ לֵאמֹ֕ר שֻׁבוּ־נָ֥א אִישׁ֙ מִדַּרְכֹּ֣ו הָרָעָ֔ה וְהֵיטִ֖יבוּ ה חס

מַעַלְלֵיכֶ֑ם וְאַל־תֵּלְכ֣וּ אַחֲרֵ֤י אֱלֹהִים֙ אֲחֵרִ֔ים לָעָבְדָ֖ם וּשְׁבוּ֙ אֶל֣ יא[16]

16 הָאֲדָמָ֗ה אֲשֶׁר־נָתַ֤תִּי לָכֶם֙ וְלַאֲבֹתֵיכֶ֔ם וְלֹ֥א הִטִּיתֶ֛ם אֶת־אָזְנְכֶ֖ם וְלֹ֣א ח[17] חס ב מנה בסיס וכל עזרא דכות. ה

שְׁמַעְתֶּ֑ם אֵלָֽי׃ 16 כִּ֣י הֵקִ֤ימוּ בְנֵי֙ יְהוֹנָדָ֣ב בֶּן־רֵכָ֔ב אֶת־מִצְוַ֥ת אֲבִיהֶ֖ם ה. ח[9]

17 אֲשֶׁ֥ר צִוָּ֛ם וְהָעָ֥ם הַזֶּ֖ה לֹ֣א שָׁמְע֑וּ אֵלָֽי׃ ס 17 לָכֵ֗ן כֹּה־אָמַ֤ר יְהוָה֙ יב[18]. ב בטע בסיס. יג[19]

אֱלֹהֵ֣י צְבָאֹ֔ות וְהָעָ֖ם הַזֶּ֣ה לֹא֩ שָׁמְע֨וּ אֵלַ֜י יְהוּדָ֗ה וְאֶל֙ כָּל־יֹושְׁבֵ֣י יא[20] ל"ד מל ז מנה בסיס

יְרוּשָׁלַ֔ם אֶת֙ כָּל־הָרָעָ֔ה אֲשֶׁ֥ר דִּבַּ֖רְתִּי עֲלֵיהֶ֑ם [a]יַ֣עַן דִּבַּ֔רְתִּי אֲלֵיהֶ֖ם יב[21]

[6] Mm 2667. [7] Mm 2664. [8] Mm 2665. [9] Mm 1768. [10] Mm 1943. [11] Mm 2626. [12] Mm 2497. [13] Mm 2615. [14] Mm 2666. [15] Mm 2041. [16] Mm 24. [17] Mm 1586. [18] Mm 367. [19] Mm 2015. [20] Mm 285. [21] Mp sub loco.

5 [a–a] Θ *κεράμιον* – גְּבִיעַ ‖ **9** [a–a] prp וּשְׂדֶה ז׳ cf Ez 17,5 ‖ **11** [a] nonn Mss Or עַל ‖ [b] Θ *τῶν Ἀσσυρίων*, Σ *d'dwm* = אֲדֹם ‖ **12** [a–a] Θ* *πρός με* cf 32,26[a–a], it 36,1[a–a] ‖ **14** [a–a] Θ *ἔστησαν ῥῆμα υἱοί* cf 16 ‖ [b–b] > Θ* ‖ **17** [a–a] > Θ*.

15 אַבְוֹתֵיכֶם אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם׃ 15 וַתָּשֻׁבוּ[a] אַתֶּם[b] הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ[a] ב. ג
אֶת־הַיָּשָׁר בְּעֵינַי לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְרֵעֵהוּ וַתִּכְרְתוּ[a] בְרִית לְפָנַי
16 בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו׃ 16 וַתָּשֻׁבוּ[a] וַתְּחַלְּלוּ אֶת־שְׁמִי וַתָּשִׁבוּ ל
אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ אֲשֶׁר־שִׁלַּחְתֶּם חָפְשִׁים לְנַפְשָׁם ה
17 וַתִּכְבְּשׁוּ אוֹתָם לִהְיוֹת[a] לָכֶם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת׃ ס 17 לָכֵן[a] יי חס בסיפ. כ[9]
כֹּה־אָמַר יְהוָה אַתֶּם לֹא־שְׁמַעְתֶּם אֵלַי לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְאָחִיו ו בטע בסיפ[10]. נ[11]
וְאִישׁ לְרֵעֵהוּ הִנְנִי קֹרֵא לָכֶם דְּרוֹר נְאֻם־יְהוָה אֶל־הַחֶרֶב אֶל[a]־ לזעזה
הַדֶּבֶר וְאֶל־הָרָעָב וְנָתַתִּי אֶתְכֶם לְזַוְעָה[b] לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ׃ ק
18 וְנָתַתִּי אֶת־הָאֲנָשִׁים הָעֹבְרִים אֶת־בְּרִתִי אֲשֶׁר לֹא־הֵקִימוּ אֶת־ 18 ה
דִּבְרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרְתוּ לְפָנַי הָעֵגֶל[a] אֲשֶׁר[b] כָּרְתוּ לִשְׁנַיִם וַיַּעַבְרוּ ב חס בליש. ז[12]
בֵּין בִּתְרָיו[b]׃ 19 שָׂרֵי יְהוּדָה[a] וְשָׂרֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם הַסָּרִיסִים וְהַכֹּהֲנִים וְכֹל[c] 19
עַם הָאָרֶץ הָעֹבְרִים בֵּין בִּתְרֵי הָעֵגֶל[b]׃ 20 וְנָתַתִּי אוֹתָם בְּיַד אֹיְבֵיהֶם 20
וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם[a] וְהָיְתָה נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת ל
הָאָרֶץ׃ 21 וְאֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרָיו אֶתֵּן בְּיַד אֹיְבֵיהֶם 21
וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם[a] וּבְיַד חֵיל[b] מֶלֶךְ־בָּבֶל הָעֹלִים מֵעֲלֵיכֶם׃ 22 הִנְנִי 22 ב
מְצַוֶּה נְאֻם־יְהוָה וַהֲשִׁבֹתִים אֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְנִלְחֲמוּ עָלֶיהָ וּלְכָדוּהָ ב חד חס וחד מל
וְשָׂרָפֻהָ בָאֵשׁ וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מֵאֵין יֹשֵׁב׃ ס ב חס. ז[13]. ה חס בסיפ

35 1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה בִּימֵי יְהוֹיָקִים 35 ה בטע בסיפ
בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר׃ 2 הָלוֹךְ אֶל־בֵּית הָרֵכָבִים וְדִבַּרְתָּ 2 ו מל בסיפ[1]. יא[2] ר מנה בסיפ
אוֹתָם וַהֲבֵאוֹתָם בֵּית יְהוָה אֶל־אַחַת הַלְּשָׁכוֹת וְהִשְׁקֵיתָ אוֹתָם יָיִן׃ ט רפי וכל יחזק דכות[3]. ל קמ
3 וָאֶקַּח אֶת־יַאַזַנְיָה בֶּן־יִרְמְיָהוּ[a] בֶּן־חֲבַצִּנְיָה וְאֶת־אֶחָיו וְאֶת־כָּל־ 3 ב. ל. ח[4]
בָּנָיו[a] וְאֶת כָּל־בֵּית הָרֵכָבִים׃ 4 וָאָבִא אֹתָם בֵּית יְהוָה אֶל־לִשְׁכַּת ט. ב חס. יו חס בסיפ 4
בְּנֵי[a] חָנָן[b] בֶּן־יִגְדַּלְיָהוּ[c] אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־אֵצֶל לִשְׁכַּת הַשָּׂרִים ג מיחד[5]
לְ. יא חס. יא. ל אֲשֶׁר מִמַּעַל לִלְשָׁכַת מַעֲשֵׂיָהוּ בֶן־שַׁלֻּם שֹׁמֵר הַסָּף׃ 5 וָאֶתֵּן לִפְנֵי[a] 5

[9]Mm 2168. [10]Mm 2614 contra textum. [11]Mm 2464. [12]Mm 2108. [13]Mm 1936. Cp 35 [1]Mm 1408. [2]Mm 324. [3]Mm 136. [4]Mm 348. [5]Mm 2663.

15 [a] G* 3 pl ‖ [b] > G ‖ **16** [a–a] > G* ‖ **17** [a] mlt Mss GSTᶠ וְאל ‖ [b] cf 15,4ᵇ ‖ **18** [a] prp כָּעגל ‖ [b–b] G ἐποίησαν ἐργάζεσθαι αὐτῷ, dub ‖ **19** [a–a] > G* ‖ [b–b] G* *καὶ τὸν λαόν* ‖ **20** [a–a] > G* ‖ **21** [a–a] > G* ‖ [b–b] G* *καὶ δύναμις* ‖ **Cp 35,3** [a] G* *Ιερεμιν* S *'mrj'* ‖ **4** [a] Ms G$^{51^{c.449}}$𝔐Tᶠ בֶּן־; > GᴬⅩ ‖ [b] Ms יחנן cf Gᴮ ‖ [c] G(S) *Γοδολιου* = גְּדַלְיָה.

3 בָּבֶל[b] וּשְׁרֻפָ֥ה בָאֵ֑שׁ׃ 3 וְאַתָּ֥ה לָ֛א תִּמָּלֵ֥ט מִיָּדֹ֖ו כִּ֣י תָפֹ֑שׂ תִּתָּפֵ֣שׂ וּבְיָדֹ֔ו ל ג
תִּנָּתֵ֔ן וְעֵינֶ֙יךָ֙ אֶת־עֵינֵ֣י מֶלֶךְ־בָּבֶ֔ל תִּרְאֶ֖ינָה[a] וּפִ֣יהוּ אֶת־פִּ֔יךָ יְדַבֵּ֑ר[a] כב ו
וּבָבֶ֖ל תָּבֹֽוא[b]׃ 4 אַ֣ךְ שְׁמַ֔ע דְּבַר־יְהוָ֖ה צִדְקִיָּ֣הוּ מֶלֶךְ יְהוּדָ֑ה[a] כֹּֽה־ 4ב
5 אָמַ֤ר יְהוָה֙ עָלֶ֔יךָ[a] לֹ֥א תָמ֖וּת בֶּחָֽרֶב[b]׃ 5 בְּשָׁלֹ֥ום[a] תָּמ֖וּת וּכְמִשְׂרְפֹ֣ות[b]
אֲבֹותֶ֑יךָ הַמְּלָכִ֣ים הָרִאשֹׁנִ֗ים אֲשֶׁ֤ר הָיוּ֙ לְפָנֶ֔יךָ כֵּ֥ן יִשְׂרְפ֖וּ[d]־לָ֣ךְ וְהֹ֣וי ג מל. כו
אֲדֹנָ֑[c] יְסִפְּדוּ־לָ֔ךְ כִּֽי־דָבָ֥ר אֲנִי־דִבַּ֖רְתִּי נְאֻם־יְהוָֽה׃ ס 6 וַיְדַבֵּ֣ר[e] ל
יִרְמְיָ֣הוּ הַנָּבִ֔יא אֶל־צִדְקִיָּ֖הוּ מֶ֣לֶךְ יְהוּדָ֑ה אֵ֚ת כָּל־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה כה
בִּירוּשָׁלִָֽם[a]׃ 7 וְחֵ֣יל מֶלֶךְ־בָּבֶ֗ל נִלְחָמִים֙ עַל־יְרוּשָׁלַ֔ם וְעַ֖ל כָּל־[a]עָרֵ֣י ב פסוק על ועל אל ואל[a]
יְהוּדָ֑ה הַנִּוָּתָ֣רוֹת[b] אֶל־לָכִ֔ישׁ וְאֶל־עֲזֵקָ֖ה כִּ֣י הֵ֔נָּה נִשְׁאָרוּ֙ בְּעָרֵ֣י יְהוּדָ֔ה ג ב חס וחד מל
עָרֵ֥י מִבְצָ֖ר׃ פ
8 הַדָּבָ֞ר אֲשֶׁר־הָיָ֣ה אֶל־יִרְמְיָ֗הוּ מֵאֵ֤ת יְהוָה֙ אַחֲרֵ֣י כְּרֹ֣ת הַמֶּ֔לֶךְ ה בטע בסיפ
צִדְקִיָּ֖הוּ בְּרִ֣ית אֶת־כָּל־[a]הָעָ֑ם[b] אֲשֶׁ֖ר בִּירוּשָׁלַ֥ם[b] לִקְרֹ֥א לָהֶ֖ם[c] דְּרֹֽור׃
9 לְשַׁלַּ֣ח אִ֤ישׁ אֶת־עַבְדֹּו֙ וְאִ֣ישׁ אֶת־שִׁפְחָתֹ֔ו הָעִבְרִ֖י וְהָעִבְרִיָּ֑ה חָפְשִׁ֣ים ח
לְבִלְתִּ֤י עֲבָד־בָּם֙[a] בִּיהוּדִ֣י אָחִ֔יהוּ אִֽישׁ׃ 10 וַיִּשְׁמְע֣וּ[a] כָּל־הַשָּׂרִ֗ים וְכָל־ ד׳. יא מ״פ וכל ר״פ דכות ב מ ג
הָעָ֛ם אֲשֶׁר־בָּ֥אוּ בַבְּרִ֖ית לְשַׁלַּ֣ח אִ֤ישׁ אֶת־עַבְדֹּו֙ וְאִ֣ישׁ אֶת־שִׁפְחָתֹ֔ו ח׳
חָפְשִׁ֣ים לְבִלְתִּ֤י עֲבָד־בָּם֙ עֹ֔וד וַיִּשְׁמְע֖וּ וַיְשַׁלֵּֽחוּ׃[b] 11 וַיָּשׁ֣וּבוּ[a] אַחֲרֵי־ ח׳. ל׳. ו׳ מל בנביא ול בסיפ
חָפְשִׁ֣ים לְבִלְתִּ֤י עֲבָד־בָּם֙ עֹ֔וד וַיִּשְׁמְע֖וּ וַיְשִׁלְּח֑וּ[b] וַיְכִבְּשׁ֥וּם[b] ל׳. ד׳. ה׳. וייכבשום ק
כֹּ֖ן וַיָּשׁ֣וּבוּ אֶת־הָעֲבָדִ֔ים וְאֶת־הַשְּׁפָחֹ֑ות אֲשֶׁ֥ר שִׁלְּח֖וּ חָפְשִׁ֣ים[a] וַיַּכְבִּישׁ֥וּם[b] מֵאֵת
12 לַעֲבָדִ֖ים וְלִשְׁפָחֹֽות׃ ס 12 וַיְהִ֣י דְבַר־יְהוָ֔ה אֶל־יִרְמְיָ֖הוּ כו
13 יְהוָ֑ה[a] לֵאמֹֽר׃ 13 כֹּֽה־אָמַ֞ר יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל אָנֹכִ֞י כָּרַ֤תִּי בְרִית֙ כד
אֶת־אֲבֹותֵיכֶ֔ם בְּיֹ֗ום הֹוצִיאִ֤י אֹותָם֙ מֵאֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם מִבֵּ֖ית עֲבָדִ֑ים
14 לֵאמֹֽר׃ 14 מִקֵּ֣ץ[a] שֶׁ֣בַע[b] שָׁנִ֗ים תְּשַׁלְּחוּ֙ אִ֣ישׁ אֶת־אָחִ֔יו הָעִבְרִ֖י אֲשֶׁר־ ב ר״פ. ז׳.
יִמָּכֵ֣ר לְךָ֑ וַעֲבָדְךָ֙ שֵׁ֣שׁ שָׁנִ֔ים וְשִׁלַּחְתֹּ֥ו חָפְשִׁ֖י מֵעִמָּ֑ךְ וְלֹא־שָׁמְע֣וּ נ״פ. ל בסיפ

[2] Mm 3345. [3] Mp sub loco. [4] Mm 2660. [5] Mm 2027. [6] Mm 910. [7] Mm 2661. [8] Mm 2662.

2 [b] 𝔊 + *καὶ συλλήμψεται αὐτήν*, ins וְלָכְדָה (et dl שׂוּ׳?) ‖ **3** [a–a] > 𝔊* ‖ [b–b] add? ‖ **4** [a–a] prb dl (et l וְלֹא) ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ **5** [a] huc tr בירושלם 6 ‖ [b] sic mlt Mss 𝔊α′𝔙; mlt Mss $\mathfrak{T}^{Ms}$ ובמ׳; 𝔊 *ὡς ἔκλαυσαν* prb versio libera, non crrp ex *ὡς ἔκαυσαν* cf [d] ‖ [c–c] > 𝔖 (homark) ‖ [d] 𝔊 *κλαύσονται* cf [b] ‖ **6** [a] cf 5[a] ‖ **7** [a] > 𝔊* ‖ [b] > 𝔊* ‖ **8** [a] > 𝔊* ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c] > 𝔊*𝔖 ‖ **9** [a] dl (ex 10)? ‖ **10** [a] 𝔊* *καὶ ἐπεστράφησαν* = וַיָּשׁוּבוּ ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ **11** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] K וַיְכִבְּישׁוּם ‖ **12** [a–a] > 𝔊*𝔖$\mathfrak{T}^{Ed}$ ‖ **14** [a] cf Dt 15,1.12 ‖ [b] 𝔊 *ἕξ* = שֵׁשׁ.

ב 22 הַהֹיֵא אַצְמִיחַ לְדָוִד צֶמַח[b] צְדָקָה[c] וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ׃
ג מל 16 בַּיָּמִים הָהֵם תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם תִּשְׁכֹּון לָבֶטַח וְזֶה[a] אֲשֶׁר־ס 34
ב. כי מיחז 23 יִקְרָא־לָהּ[b] יְהוָה ׀ צִדְקֵנוּ[c]׃ ס 17 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה לֹא־יִכָּרֵת 17
ה חס בסיפ. ה 24. ל 25 לְדָוִד אִישׁ יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא בֵּית־יִשְׂרָאֵל׃ 18 וְלַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם[a] לֹא־ 18
יב. ח 26. ג יִכָּרֵת אִישׁ מִלְּפָנַי מַעֲלֶה עוֹלָה וּמַקְטִיר מִנְחָה וְעֹשֶׂה זֶבַח כָּל־
19 20 ג מל 27 הַיָּמִים׃ ס 19 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃ 20 כֹּה
ב 20 אָמַר יְהוָה אִם־[a]תָּפֵרוּ אֶת־[a]בְּרִיתִי הַיּוֹם וְאֶת־בְּרִיתִי הַלָּיְלָה וְלִבְלְתִּי[b]
הֱיוֹת יוֹמָם[c] וָלַיְלָה בְּעִתָּם׃ 21 גַּם־בְּרִיתִי תֵּפַר אֶת־דָּוִד עַבְדִּי 21
ד. ד 28 מִהְיוֹת־לוֹ בֵן מֹלֵךְ עַל־כִּסְאוֹ וְאֶת־הַלְוִיִּם הַכֹּהֲנִים[a] מְשָׁרְתָי׃ 22 אֲשֶׁר 22
ב לֹא־יִסָּפֵר צְבָא הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִמַּד חוֹל הַיָּם כֵּן אַרְבֶּה אֶת־זֶרַע דָּוִד
ד. ל עַבְדִּי וְאֶת־הַלְוִיִּם[a] מְשָׁרְתַי אֹתִי[ba]׃ ס 23 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־ 23
יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃ 24 הֲלוֹא רָאִיתָ מָה־הָעָם הַזֶּה דִּבְּרוּ לֵאמֹר שְׁתֵּי 24
ל. ד 29 הַמִּשְׁפָּחוֹת אֲשֶׁר בָּחַר יְהוָה בָּהֶם וַיִּמְאָסֵם וְאֶת־עַמִּי יִנְאֲצוּן מִהְיוֹת
עוֹד גּוֹי לִפְנֵיהֶם[a]׃ ס 25 כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־לֹא בְרִיתִי[a] יוֹמָם[b] 25
ט. ה מל 30 וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי׃ 26 גַּם־זֶרַע יַעֲקוֹב וְדָוִד עַבְדִּי 26
ך בינוני ליצחק 31. יד 32 אֶמְאַס מִקַּחַת מִזַּרְעוֹ מֹשְׁלִים[a] אֶל־זֶרַע אַבְרָהָם יִשְׂחָק וְיַעֲקֹב כִּי־
אשיב חד מן ג 33 כת בן ק בלישׁ. ג אָשִׁוב[b] אֶת־שְׁבוּתָם וְרִחַמְתִּים׃ ס

ה בטע בסיפ. ב 1 **34** 1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה וּנְבוּכַדְרֶאצַּר
ל. ג 34 מֶלֶךְ־בָּבֶל ׀ וְכָל־חֵילוֹ [a]וְכָל־מַמְלְכוֹת אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתָּ יָדוֹ וְכָל־
כו 2 הָעַמִּים[a] נִלְחָמִים עַל־יְרוּשָׁלַם וְעַל־כָּל־עָרֶיהָ[b] לֵאמֹר׃ 2 כֹּה־
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָלֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה [a]הִנְנִי נֹתֵן אֶת־[a]הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ־

22 Mm 2578. 23 Mm 2049. 24 Mm 2111. 25 Mm 2451. 26 Mm 2726. 27 Mm 358. 28 Mm 4203. 29 Mm 2979. 30 Mm 822. 31 Mm 2659. 32 Mm 247. 33 Mm 2736. 34 Mp sub loco. Cp 34 1 Mp sub loco.

15 [b] $\mathfrak{G}^{OL}\theta'$ *ἀνατολήν* = $\mathfrak{M}$; $\mathfrak{SC}$ ut 23,5[b] || [c] pc Mss $\mathfrak{G}^{OL}\theta'$ צַדִּיק; mlt Mss + ומלך מלך והשכיל = 23,5 || 16 [a] pc Mss $\mathfrak{S}$ + שְׁמוֹ; ins הַשֵּׁם (cf $\mathfrak{G}^{OL}\theta'\mathfrak{V}$) vel שְׁמָהּ (cf $\mathfrak{C}$) || [b–b] pc Mss $\mathfrak{SV}$ יהוה אוֹתוֹ– || [c] $\mathfrak{V}$ ut 23,6[c] || 18 [a] $\mathfrak{G}^{62}(\mathfrak{SV})$ pr *καὶ (τοῖς)* || 20 [a–a] $\mathfrak{G}^{L}(\mathfrak{CV})$ *διασκεδασθήσεται* = תפר(ו) ut 21 || [b] $\theta'\mathfrak{SV}$ om cop, dl || [c] l יום, it 25[b] || 21 [a] tr (cf 18) aut dl (cf 22) || 22 [a–a] prp תַּי אֹתוֹ– || [b] sic L, mlt Mss Edd : || 24 [a] $\mathfrak{G}^{L}\theta'\mathfrak{S}$ suff 1 sg || 25 [a] prp בָּרָאתִי || [b] cf 20[c] || 26 [a] $\mathfrak{G}^{OL}\theta'\mathfrak{S}$ sg || [b] mlt Mss ut Q, K אשוב || Cp 34,1 [a–a] $\mathfrak{G}$* *καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἀρχῆς αὐτοῦ* || [b] $\mathfrak{G}$ *τὰς πόλεις Ιουδα* || 2 [a–a] $\mathfrak{G}$ *παραδόσει παραδοθήσεται* cf 32,28[a–a].

הָעִיר הַזֹּאת וְעַל־בָּתֵּי מַלְכֵי[a] יְהוּדָה הַנִּתָּצִים[b] אֶל־הַסֹּלְלוֹת[c] וְאֶל־ ל. ב
5 הֶחָרֶב׃ 5 בָּאִים[d] לְהִלָּחֵם אֶת[e]־הַכַּשְׂדִּים[b] וּלְמַלְאָם[f] אֶת־פִּגְרֵי הָאָדָם ל
אֲשֶׁר־הִכֵּיתִי בְאַפִּי וּבַחֲמָתִי וַאֲשֶׁר[g] הִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהָעִיר הַזֹּאת[h] עַל ג
6 אֲשֶׁר־הִכֵּיתִי בְּאַפִּי וּבַחֲמָתִי וַאֲשֶׁר הִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהָעִיר הַזֹּאת עַל
כָּל־רָעָתָם׃ 6 הִנְנִי מַעֲלֶה־לָהּ[a] אַרְכֹּה וּמַרְפֵּא וּרְפָאתִים וְגִלִּיתִי ח״י. ד. ג. 5. ב ומל 6
7 לָהֶם עֶתֶר[b] שָׁלוֹם וֶאֱמֶת׃ 7 וַהֲשִׁבֹתִי אֶת־שְׁבוּת יְהוּדָה וְאֶת שְׁבוּת
8 יִשְׂרָאֵל[a] וּבְנִתִּים כְּבָרִאשֹׁנָה׃ 8 וְטִהַרְתִּים מִכֹּל־עֲוֹנָם אֲשֶׁר חָטְאוּ־לִי ב חד ח״ס וחד מל. ח. ז. ב
9 וְסָלַחְתִּי לְכָל־עֲוֹנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ־לִי וַאֲשֶׁר פָּשְׁעוּ בִי׃ 9 וְהָיְתָה לכל ל כת מל וחד מן ז[8]
ק פסוק מן ח״י מלילן
ז מכה רז מכה. ב מל[9]
[a]לִי לְשֵׁם שָׂשׂוֹן[a] לִתְהִלָּה וּלְתִפְאֶרֶת לְכֹל גּוֹיֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּ ג מל וכל ארירית דכורת[10]
אֶת־כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אֲנֹכִי עֹשֶׂה אוֹתָם[b] וּפָחֲדוּ וְרָגְזוּ עַל כָּל־הַטּוֹבָה ג
10 וְעַל כָּל־הַשָּׁלוֹם אֲשֶׁר אֲנֹכִי עֹשֶׂה לָהּ׃ ס 10 כֹּה[c] | אָמַר יְהוָה ח״י. ג. יח בטע בסיפ 11
עוֹד יִשָּׁמַע בַּמָּקוֹם־הַזֶּה אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים חָרֵב הִוא מֵאֵין אָדָם 12
וּמֵאֵין בְּהֵמָה בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם הַנְּשַׁמּוֹת מֵאֵין אָדָם ל
11 וּמֵאֵין יוֹשֵׁב וּמֵאֵין בְּהֵמָה׃ 11 קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל מט מל בנביא
כַּלָּה קוֹל אֹמְרִים הוֹדוּ[a] אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת כִּי־טוֹב יְהוָה כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ מְבִאִים תּוֹדָה[a] בֵּית יְהוָה כִּי־אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּת־הָאָרֶץ ה״ז. ב ס״פ 13
12 כְּבָרִאשֹׁנָה אָמַר יְהוָה׃ ס 12 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד יִהְיֶה | ו בטע בסיפ 14. יט
בַּמָּקוֹם הַזֶּה הֶחָרֵב מֵאֵין־אָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־עָרָיו נְוֵה רֹעִים
13 מַרְבְּצִים צֹאן׃ 13 בְּעָרֵי הָהָר בְּעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַנֶּגֶב וּבְאֶרֶץ ב פסוק דמטע 15. ח
בִּנְיָמִן וּבִסְבִיבֹת יְרוּשָׁלַם וּבְעָרֵי יְהוּדָה עֹד[a] תַּעֲבֹרְנָה הַצֹּאן עַל־יְדֵי ב. יד חס 17. ב
מוֹנֶהָ[a] אָמַר יְהוָה׃ ס ב ומל 19. נ ס״פ 13
14 [a]הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וַהֲקִמֹתִי אֶת־הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר
15 דִּבַּרְתִּי אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל־בֵּית יְהוּדָה׃ 15 [a]בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת יא ס מנה בסיפ. ח 20 21

3 Mm 2652. 4 Mm 2726. 5 Mm 2653. 6 Mm 2654. 7 Mm 1962. 8 Mm 1594. 9 Mm 2655. 10 Mm 2656. 11 Mm 2094. 12 Mm 3112. 13 Mm 2481. 14 Mm 2614. 15 Mp sub loco. 16 Mm 3981. 17 Mm 62. 18 Mm 2657. 19 Mm 2658. 20 Mm 324. 21 Mm 1482.

4/5 [a] GV sg ‖ [b–b] add? ‖ [c–c] G *καὶ προμαχῶνας* = ואל־הַחֵל? prp אל־חֹמֶת (cf Ez 6,10; ב dttg), quod c באים 5 cj ‖ [d] > G* ‖ [e] nonn Mss אל ‖ [f] l prb וְהַמְּלֵאִים ‖ [g] dl ו vel l בַּאֲשֶׁר ‖ [h–h] G *ἀπ' αὐτῶν* – מֵהֶם | 6 [a] l לָהֶם cf GAC ‖ [b] G* *καὶ ποιήσω* = וְעָבַדְתִּי(׳) aram? cf 7,29[c]; G-B 106 *εἰσακούειν* · a עתר cf σ′ϑ′; S *šbjl'* = נִתְבֹּת? cf C; prb l עֵת רֶנַח ‖ 7 [a] GMss *Ierουσαλημ*, recte? ‖ 8 [a] K לְכֹל ‖ 9 [a–a] G* *εἰς εὐφροσύνην* = לְשׂ; prb l יְרוּשָׁלַם לְשׂ cf והיתה ‖ [b] > Ms G*, dl aut l אתה cf לה ‖ [c] Ms Vrs לָהֶם ‖ 11 [a] G θ′ *δῶρα* ‖ 13 [a–a] C *jtnhwn 'm' lptgmj mšjḥ'* populus se ad verba Messiae adjunget ‖ 14 [a] G* om 14–26 ‖ 15 [a] cf 23,5[a].

אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִים וְלֹא עָלְתָה עַל־לִבִּי לַעֲשׂוֹת הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת לְמַעַן

החטיא ק חד מן ב בת חס א בלי״ש 37. 38 36 הַחֲטִי[c] אֶת־יְהוּדָה׃ ס 36 וְעַתָּה לָכֵן[a] כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֶל־הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר | [b]אַתֶּם אֹמְרִים נִתְּנָה בְיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל
ת בַּחֶרֶב וּבָרָעָב וּבַדָּבֶר׃ 37 הִנְנִי מְקַבְּצָם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת[a] אֲשֶׁר 37
הִדַּחְתִּים שָׁם בְּאַפִּי וּבַחֲמָתִי וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַהֲשִׁבֹתִים אֶל־הַמָּקוֹם
ב חד מל וחד חס 39. 40 ל בסיפ וכל יחזק כרוכות ב מ א הַזֶּה וְהוֹשַׁבְתִּים לָבֶטַח׃ 38 וְהָיוּ לִי לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃ 38
כי 41 מל יג מנה בסיפ וכל יהרשע ושפטים דכרות ב מ ב 39 וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד[a] וְדֶרֶךְ[b] אֶחָד[a] לְיִרְאָה אוֹתִי כָּל־הַיָּמִים לְטוֹב
לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם׃ 40 וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית עוֹלָם אֲשֶׁר לֹא־ 40
ט אָשׁוּב[a] מֵאַחֲרֵיהֶם לְהֵיטִיבִי אוֹתָם[b] וְאֶת־יִרְאָתִי אֶתֵּן בְּלִבָּם לְבִלְתִּי
ב. ל כת כן. נ 42 סוּר מֵעָלָי׃ 41 [a]וְשָׂשְׂתִּי עֲלֵיהֶם[a] לְהֵטִיב אוֹתָם וּנְטַעְתִּים בָּאָרֶץ 41
ו בסיפ בסיפ. כי מיחד 43 הַזֹּאת בֶּאֱמֶת בְּכָל־לִבִּי וּבְכָל־נַפְשִׁי׃ ס 42 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה 42
ו. 44 כַּאֲשֶׁר הֵבֵאתִי אֶל־הָעָם הַזֶּה אֵת כָּל־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת כֵּן אֲנִי
ד מביא עֲלֵיהֶם אֵת כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אֲנִכִי דֹבֵר עֲלֵיהֶם׃ 43 וְנִקְנָה 43
הַשָּׂדֶה[a] בָּאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר | [b]אַתֶּם אֹמְרִים שְׁמָמָה הִיא מֵאֵין אָדָם
ה מל 45 וּבְהֵמָה נִתְּנָה בְיַד הַכַּשְׂדִּים׃ 44 שָׂדוֹת בַּכֶּסֶף יִקְנוּ וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר | 44
ג וְחָתוֹם וְהָעֵד עֵדִים בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּבְסִבִיבֹתִ ירוּשָׁלַם וּבְעָרֵי יְהוּדָה
ב פסוק דמסע וּבְעָרֵי הָהָר וּבְעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַנֶּגֶב כִּי־אָשִׁיב אֶת־שִׁבוּתָם
נְאֻם־יְהוָה׃ פ
ח 33 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ שֵׁנִית וְהוּא עוֹדֶנּוּ עָצוּר 33
ל. יג׳ מל וכל יהושע שפטים ויחזק דכרות ב מ ג בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה לֵאמֹר׃ 2 כֹּה־אָמַר יְהוָה [a]עֹשֵׂה יְהוָה[ab] יוֹצֵר[c] אוֹתָהּ[d] 2
ד לְהָכִינָהּ יְהוָה שְׁמוֹ׃ 3 קְרָא אֵלַי וְאֶעֱנֶךָּ וְאַגִּידָה לְךָ גְּדֹלוֹת וּבְצֻרוֹת[a] 3
ד². ת לֹא[b] יְדַעְתָּם׃ ס 4 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־בָּתֵּי 4

37 Mp sub loco. 38 Mm 2647. 39 Mm 2648. 40 Mm 2649. 41 Mm 1238 א. 42 Mm 2650. 43 Mm 2049. 44 Mm 2471. 45 Mm 2651. Cp 33 1 Mm 1009. 2 Mm 1133.

35 [c] K hpgr ‖ 36 [a] > GS ‖ [b–b] G* sg, it 43 [b–b] ‖ [c] G *καὶ ἐν ἀποστολῇ* cf Baruch 2,25 ‖ 37 [a] G* sg ‖ 39 [a] G* *ἑτέραν* = אַחַת, S *ḥdt'* = חדשה(ה) ‖ [b] S *wrwḥ'* ‖ 40 [a] G *ἀποστρέψω* = אשיב ‖ [b–b] > G* ‖ 41 [a–a] G* *καὶ ἐπισκέψομαι αὐτούς* ‖ 43 [a] dl ה? cf Vrs ‖ [b–b] cf 36 [b–b] ‖ Cp 33,2 [a–a] l עֹשֶׂה וְהָיָה ‖ [b] > nonn Mss G*SV ‖ [c] GSV pr cop ‖ [d] l אותיה? cf Jes 41,23 44,7 ‖ 3 [a] pc Mss K[Or] T וּנְצֹ׳ ‖ [b] mlt Mss ולא; pc Mss pr אֲשֶׁר

ס וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה וּבְאֶזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָא[a] גָּדוֹל׃ 22 וַתִּתֶּן לָהֶם
אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת חָלָב
23 וּדְבָשׁ׃ 23 וַיָּבֹאוּ וַיִּרְשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְקוֹלֶךָ וּבְתוֹרָתְךָ[a] לֹא
הָלָכוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָה לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתַּקְרֵא אֹתָם אֵת
כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת׃ 24 הִנֵּה הַסֹּלְלוֹת[a] בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָהּ וְהָעִיר נִתְּנָה
בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדֶּבֶר וַאֲשֶׁר
25 דִּבַּרְתָּ הָיָה וְהִנְּךָ רֹאֶה[b]׃ 25 וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנָי יְהוִה קְנֵה־לְךָ
הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעֵד עֵדִים וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים׃
26 26 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ[a] לֵאמֹר׃ 27 הִנֵּה אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֵי כָּל־
28 בָּשָׂר הֲמִמֵּנִי יִפָּלֵא[a] כָּל־דָּבָר׃ 28 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת־[a]
הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד הַכַּשְׂדִּים וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר[b] מֶלֶךְ־בָּבֶל וּלְכָדָהּ׃
29 29 וּבָאוּ הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עַל־הָעִיר הַזֹּאת וְהִצִּיתוּ אֶת־הָעִיר הַזֹּאת
בָּאֵשׁ וּשְׂרָפוּהָ וְאֶת־הַבָּתִּים אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל־גַּגּוֹתֵיהֶם לַבַּעַל וְהַסֵּכוּ
30 נְסָכִים לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִסֵנִי׃ 30 כִּי־הָיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
וּבְנֵי יְהוּדָה אַךְ עֹשִׂים הָרַע בְּעֵינַי מִנְּעוּרֵיהֶם[a] כִּי[b] בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אַךְ
31 מַכְעִסִים אֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה[a]׃ 31 כִּי עַל־אַפִּי וְעַל־חֲמָתִי
הָיְתָה לִי הָעִיר הַזֹּאת לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּנוּ אוֹתָהּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה
32 לַהֲסִירָהּ מֵעַל פָּנָי׃ 32 עַל כָּל־רָעַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר
עָשׂוּ לְהַכְעִסֵנִי הֵמָּה מַלְכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם וְכֹהֲנֵיהֶם וְנִבְיאֵיהֶם וְאִישׁ[a]
יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם׃ 33 וַיִּפְנוּ אֵלַי עֹרֶף וְלֹא פָנִים וְלַמֵּד[a] אֹתָם
34 הַשְׁכֵּם וְלַמֵּד וְאֵינָם שֹׁמְעִים לָקַחַת מוּסָר׃ 34 וַיָּשִׂמוּ[a] שִׁקּוּצֵיהֶם
35 בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא־שְׁמִי עָלָיו לְטַמְּאוֹ׃ 35 וַיִּבְנוּ אֶת־בָּמוֹת הַבַּעַל[a]
אֲשֶׁר | בְּגֵיא בֶן־הִנֹּם לְהַעֲבִיר אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לַמֹּלֶךְ[b]

[28] Mm 411. [29] Mm 1139. [30] Mm 2168. [31] Mm 1174. [32] Mm 2567. [33] Mm 953. [34] Mp sub loco. [35] Mm 1009. [36] Mm 2221.

21 [a] Ŝ(Ⱦ) *wbḥzw'* = ובמראה cf G σ′ || **23** [a] mlt Mss G^{L} α′ Ŝⱦ ut Q, K G רוֹתֵךְ– || **24** [a] G ὄχλος, ex ὁ χοῦς? || [b–b] > G* || **25** [a] G *καὶ ἔγραψα βιβλίον καὶ ἐπεμαρτυράμην* cf 10a || **26** [a–a] G* *πρός με*, l אֵלַי cf 6 || **27** [a] G(Ŝⱦ) *κρυβήσεται* cf 17[a] || **28** [a–a] G *δοθεῖσα παραδοθήσεται* = הִנָּתֹן תִּנָּתֵן? cf 34,2[a–a] || [b–b] > G* || **30** [a–a] > G* || [b] prb l כָּל־ || **33** [a] inf abs = וְלַמֵּד cf GŜ𝔙 || **34** [a] K^{Or} וַיָּשִׂימוּ || **35** [a] Ŝ + *btpt* = בְּתֹפֶת || [b] G* *τῷ βασιλεῖ*.

ג. יו מפק א[28] ב חד חס וחד מל

ד חס . ו פסוק ולא לא לא[29] . ובתורתך ק

ו מל . יו חס בסיפ

ב

ה . ל

ו

ל . ב בטע בסיפ . כ[30]

כה פסוק דאית בהון א״ב . יו[31] וכל וגגותי דכות . ב מ א

ל . ב חד חס וחד מל[32]

ל חס בנביא . יח[33]

יח[33] . ל

ח[34] . יב[35] מל וכל יהוש שפטים ויחזק דכות ב פ

ל . יח[33]

ב ובפסוק . יו חס בסיפ[36]

ב ובפסוק . לה

יב פסוק את את ראת אש

אֶל־חֲצַר הַמַּטָּרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה נָּא אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר־בַּעֲנָתוֹת [b] אֲשֶׁר |
בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִין [b] כִּי־לְךָ֣ מִשְׁפַּט הַיְרֻשָּׁה וּלְךָ֣ הַגְּאֻלָּה קְנֵה־לָ֑ךְ [c] וָאֵדַ֣ע 12 ג 11 . מל
כִּי דְבַר־יְהוָ֣ה הֽוּא׃ 9 וָאֶקְנֶ֞ה אֶת־הַשָּׂדֶ֣ה מֵאֵ֣ת חֲנַמְאֵ֣ל בֶּן־דֹּדִ֗י אֲשֶׁ֤ר 13 ג חס בעינ
בַּעֲנָתוֹת [a] וָאֶשְׁקְלָה־לוֹ [a] אֶת־הַכָּ֔סֶף שִׁבְעָ֥ה שְׁקָלִ֖ים וַעֲשָׂרָ֥ה הַכֶּֽסֶף׃ ג ב חס וחד מל . ל
10 וָאֶכְתֹּ֤ב בַּסֵּ֙פֶר֙ וָאֶחְתֹּ֔ם וָאָעֵ֥ד עֵדִ֖ים וָאֶשְׁקֹ֣ל הַכֶּ֑סֶף בְּמֹאזְנָֽיִם׃ 10 ל . ל
11 וָאֶקַּ֞ח אֶת־סֵ֣פֶר הַמִּקְנָ֗ה אֶת־הֶחָתוּם֙ [a] הַמִּצְוָ֣ה וְהַחֻקִּ֔ים וְאֶת־ 11 יד זוגין
הַגָּלֽוּי׃ 12 וָאֶתֵּ֞ן אֶת־הַסֵּ֣פֶר [a] הַמִּקְנָ֗ה אֶל־בָּרוּךְ֙ בֶּן־נֵרִיָּ֣ה בֶּן־מַחְסֵיָ֔ה 12 יד זוגין . ל . ב
לְעֵינֵ֣י חֲנַמְאֵ֣ל דֹּדִ֔י [b] וּלְעֵינֵ֖י הָעֵדִ֑ים [c] הַכֹּתְבִ֔ים בְּסֵ֣פֶר הַמִּקְנָ֔ה לְעֵינֵ֖י [e] 13 ג חס בעינ
כָּל־הַיְהוּדִ֥ים הַיֹּשְׁבִ֖ים בַּחֲצַ֣ר הַמַּטָּרָֽה׃ 13 וָאֲצַוֶּ֥ה [a] אֶת בָּרוּךְ֙ [a] 13 ד
לְעֵינֵיהֶ֖ם לֵאמֹֽר׃ 14 [a] כֹּֽה־אָמַ֞ר יְהוָ֣ה צְבָאוֹת֮ אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵל֒ [a] לָקֹ֣חַ 14 ד
אֶת־הַסְּפָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה [b] אֶת סֵ֥פֶר֙ הַמִּקְנָ֣ה הַזֶּ֔ה [b] וְאֶת֙ הֶחָתוּ֔ם [b] וְאֶת ל ; יח פסוק את את ראת ראת
הַגָּלֽוּי׃ [c] הַזֶּ֔ה וּנְתַתָּ֥ם בִּכְלִי־חֶ֖רֶשׂ לְמַ֣עַן יַעַמְד֑וּ יָמִ֖ים רַבִּֽים׃ ס 17 ו
15 כִּ֣י כֹ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָאוֹת֮ אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵל֒ עוֹד֙ יִקָּנ֣וּ בָתִּ֔ים וְשָׂדֹ֥ות 15 ו בטע בסיפ . ל
וּכְרָמִ֖ים בָּאָ֥רֶץ הַזֹּֽאת׃ פ
16 וָאֶתְפַּלֵּ֖ל אֶל־יְהוָ֑ה אַחֲרֵ֣י תִּתִּ֗י אֶת־סֵ֤פֶר הַמִּקְנָה֙ אֶל־בָּרוּךְ֙ בֶּן־ 16 ב . ל בסיפ
נֵרִיָּ֔ה לֵאמֹֽר׃ 17 אֲהָהּ֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה הִנֵּ֥ה [a] אַתָּ֖ה עָשִׂ֣יתָ אֶת־ 17 יט
הַשָּׁמַ֑יִם [a] וְאֶת־הָאָ֣רֶץ בְּכֹחֲךָ֗ הַגָּדוֹל֙ וּבִזְרֹעֲךָ֣ הַנְּטוּיָ֔ה לֹא־יִפָּלֵ֥א [a] ה חס 19 . ב פסוק דמטע 20
מִמְּךָ֖ כָּל־דָּבָֽר׃ 18 עֹשֶׂ֤ה חֶסֶד֙ לָֽאֲלָפִ֔ים וּמְשַׁלֵּ֥ם עֲוֹ֛ן אָבֹ֖ות אֶל־חֵ֣יק 18 ג 21
בְּנֵיהֶ֑ם אַחֲרֵיהֶם֙ הָאֵ֣ל הַגָּדֹ֣ול הַגִּבּ֔וֹר יְהוָ֥ה [a] צְבָאוֹת֖ שְׁמֹֽו׃ [a] 19 גָּד֥וֹל 19 ל בסיפ
הָעֵצָ֖ה וְרַ֣ב הָעֲלִילִ֑יָה אֲשֶׁר־עֵינֶ֙יךָ֙ פְּקֻחֹ֣ות עַל־כָּל־דַּרְכֵ֣י בְנֵי־אָדָ֔ם ו וכל תלים ומשלי דכות ב מ ב
לָתֵ֥ת לְאִישׁ֙ כִּדְרָכָ֔יו וּכְפִרְי֥ [a] מַעֲלָלָֽיו׃ [a] 20 אֲשֶׁר־שַׂ֤מְתָּ אֹתֹות֙ וּמֹפְתִ֔ים 20 ד בסיפ . ג . ד
בְּאֶ֥רֶץ־מִצְרַ֖יִם עַד־ [a] הַיֹּ֣ום הַזֶּ֑ה וּבְיִשְׂרָאֵ֥ל וּבָאָדָ֖ם וַתַּעֲשֶׂה־לְּךָ֥ שֵׁ֛ם ג ב מל וחד חס 26 . בט פסוק את את ומילה חדה ביניהו
כַּיֹּ֥ום הַזֶּֽה׃ 21 וַתֹּצֵ֤א אֶת־עַמְּךָ֙ אֶת־יִשְׂרָאֵ֔ל מֵאֶ֖רֶץ מִצְרַ֑יִם בְּאֹתֹ֥ות ט מנה בנביא . ב 27

11 Mm 262. 12 Mm 2642. 13 Mm 2643. 14 Mm 565. 15 Mm 977. 16 Mm 1229. 17 Mm 2611. 18 Mm 3139. 19 Mm 1927. 20 Mm 1152. 21 Mm 1093. 22 Mp sub loco. 23 Mm 2644. 24 Cf Ps 33,13; 145,12 et Mp sub loco. 25 Mm 1970. 26 Mm 2645. 27 Mm 2646.

8 [b–b] 𝔊 tr pǫst שדי; add ‖ [c–c] 𝔊 *καὶ σὺ πρεσβύτερος* ‖ **9** [a–a] > 𝔊* ‖ **11** [a–a] > 𝔊*; pr עַל et tr ad fin 10 ‖ **12** [a] Q^{Or} ספר ‖ [b] pr c nonn Mss 𝔊𝔖𝔗^{Ms} בן־ ‖ [c] 𝔊 *τῶν ἑστηκότων* = הָעֹמְדִים ‖ [d] mlt Mss α′σ′𝔖𝔙 הַכְּתוּבִים ‖ [e] 1 c mlt Mss 𝔊𝔖𝔙 וּלְ ‖ **13** [a–a] sic L, mlt Mss Edd אֶת־בָּ ‖ **14** [a–a] add ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c] dl ‖ **17** [a] 𝔊(𝔖𝔗) *ἀποκρυβῇ* cf 27[a] ‖ **18** [a–a] > 𝔊* (cj יהוה c 19) ‖ **19** [a–a] > 𝔊*, sed cf 17,10 ‖ **20** [a] l ועד cf $𝔊^{L}$.

37 [a]כֹּה | אָמַר יְהוָה[a] יח בטע בסים
אִם־יִמָּדְד[b] שָׁמַיִם מִלְמָעְלָה וְיֵחָקְרוּ[c] מֹוסְדֵי־אֶרֶץ לְמַטָּה ל
גַּם־אֲנִי אֶמְאַס בְּכָל־[d]זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַל־כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ נְאֻם־
יְהוָה: ס

38 הִנֵּה יָמִים [a]נְאֻם־יְהוָה וְנִבְנְתָה הָעִיר לַיהוָה מִמִּגְדַּל חֲנַנְאֵל באים חד מן [a]38 קר׳ ולא כת׳. יד זוגין[39]
39 שַׁעַר[b] הַפִּנָּה: וְיָצָא עוֹד קָוֶה[a] הַמִּדָּה נֶגְדּוֹ[b] עַל[c] גִּבְעַת גָּרֵב וְנָסַב קי. [40]ג
40 גֹּעָתָה[d]: וְכָל־[a]הָעֲמָק[c] הַפְּגָרִים | וְהַדֶּשֶׁן[a] וְכָל־הַשְּׁדֹמוֹת[d] עַד־[c]נַחַל ו״פ וכל ומ״פ וכל. השדמות חד מן ד[41] כת׳
קִדְרוֹן עַד־פִּנַּת שַׁעַר הַסּוּסִים מִזְרָחָה קֹדֶשׁ לַיהוָה לֹא־יִנָּתֵשׁ וְלֹא־ ר וקר׳ ד בלוש
יֵהָרֵס עוֹד לְעוֹלָם: ס

32 1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה בַּשָּׁנָת[a] הָעֲשִׂרִית ד בטע. בשנה חד מן ב׳ כן וחד מן [2]יתיר ת בלי
לְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הִיא הַשָּׁנָה שְׁמֹנֶה־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לִנְבוּכַדְרֶאצַּר: ד ותרי מילין ס״פ[3]
2 וְאָז חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל צָרִים עַל־יְרוּשָׁלִַם וְיִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא הָיָה כָלוּא ד. ל מל
3 בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה אֲשֶׁר בֵּית־מֶלֶךְ יְהוּדָה: 3 אֲשֶׁר כְּלָאוֹ צִדְקִיָּהוּ ל
מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר מַדּוּעַ אַתָּה נִבָּא לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן
4 אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל וּלְכָדָהּ: 4 וְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה ב
לֹא יִמָּלֵט מִיַּד הַכַּשְׂדִּים כִּי הִנָּתֹן נִתַּן בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל וְדִבֶּר־פִּיו עִם־ יג[4]. ב
5 פִּיהוּ וְעֵינָיו אֶת־עֵינָיו[a] תִּרְאֶינָה: 5 וּבָבֶלָה יוֹלֵךְ אֶת־צִדְקִיָּהוּ וְשָׁם יִהְיֶה[a] יא[5]. עיניו חד מן ח[6] כת׳ כן
פֹּקְדִי אֹתוֹ נְאֻם־יְהוָה כִּי תִלָּחֲמוּ אֶת־הַכַּשְׂדִּים לֹא תַצְלִיחוּ[b]: פ בלוש. ד[7]. ב[8] חד מן ט[9] חס׳ ד בלוש
6 [a]וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הָיָה[a] דְּבַר־יְהוָה אֵלַי[b] לֵאמֹר: 7 הִנֵּה חֲנַמְאֵל בֶּן־ יא חס. ל
שַׁלֻּם דֹּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ לֵאמֹר קְנֵה לְךָ אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת כִּי לְךָ
8 מִשְׁפַּט הַגְּאֻלָּה לִקְנוֹת: 8 וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמְאֵל בֶּן־דֹּדִי [a]כִּדְבַר יְהוָה[a] א חס בעי[10]

[38] Mm 2745. [39] Mm 565. [40] Mm 4064. [41] Mm 3624. Cp 32 [1]Jer 28,1. [2]Mm 2792. [3]Mm 3788 contra textum. [4]Mm 3044. [5]Mp sub loco. [6]Mm 1543. [7]Mm 3345. [8]Mm 2641. [9]Mm 1871. [10]Mm 2643.

37 [a–a] add cf G || [b] G *ὑψωθῇ* = יָרַם | [c] G *ταπεινωθῇ* || [d] G* om ־כל, add? || **38** [a] K ins c Q mlt Mss Vrs בָּאִים (hpgr cf נאם) | [b] G(ΣΤ𝔙) pr *ἕως*; 1 לִשְׁעַר (hpgr) || **39** [a] K קָוֶה | [b] G suff 3 pl; prp נגבָּה | [c] nonn Mss GC עד || [d] G *(κύκλῳ) ἐξ ἐκλεκτῶν λίθων* (dub), α′σ′ *Γαβαθα* cf Σ, C *lbrjkt 'gl'* cf געה mugire || **40** [a–a] > G* | [b] prp נִכַּח | [c] frt ins וּמִקֹּם (hpgr) | [d] mlt Mss ut Q, l; G ut K; > Σ; C *'djt'* = campi aquosi? V *regionem mortis* = שְׁדֵה מָוֶת | [e] 1 c Ms על? | Cp **32,1** [a] K ut 28,1[b] | **4** [a] K וְ vel ו־ || **5** [a] GACmin *ἀποθανεῖται* cf 22,12.26 || [b–b] > G* || **6** [a–a] G(Σ) *καὶ … ἐγενήθη* = וַיְהִי || [b] G(Σ) *πρὸς Ιερεμίαν*, sed cf 8 || **8** [a–a] > G*.

צֶדֶק הַר[a] הַקֹּדֶשׁ׃ 24 וְיָשְׁבוּ בָהּ יְהוּדָה וְכָל־עָרָיו יַחְדָּו אִכָּרִים 24
ל. ג[26]. ב[27] וְנָסְעוּ[a] בַּעֲדָר[b]׃ 25 כִּי הִרְוֵיתִי נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וְכָל־נֶפֶשׁ דָּאֲבָה[a] מִלֵּאתִי׃ 25
ג 26 עַל־זֹאת הֵקִיצֹתִי וָאֶרְאֶה[a] וּשְׁנָתִי עָרְבָה לִי׃ ס 27 הִנֵּה יָמִים 26 27
בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְזָרַעְתִּי אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה זֶרַע
ג מל אָדָם וְזֶרַע בְּהֵמָה׃ 28 וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׁקַדְתִּי עֲלֵיהֶם [a]לִנְתֹּשׁ וְלִנְתֹּוץ 28
ג וְלַהֲרֹס וּלְהַאֲבִיד[a] וּלְהָרַע כֵּן אֶשְׁקֹד עֲלֵיהֶם לִבְנוֹת וְלִנְטֹועַ נְאֻם־
יְהוָה׃ 29 בַּיָּמִים הָהֵם לֹא־יֹאמְרוּ עוֹד
ל[28]. ג ומל[29] אָבוֹת אָכְלוּ בֹסֶר וְשִׁנֵּי בָנִים תִּקְהֶיְנָה׃
ג ומל[29] 30 כִּי אִם־אִישׁ בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת כָּל־הָאָדָם הָאֹכֵל הַבֹּסֶר תִּקְהֶיְנָה 30
שִׁנָּיו׃ ס
31 הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְכָרַתִּי אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל [a]וְאֶת־בֵּית 31
ס ר״פ בסיפ יְהוּדָה[a] בְּרִית חֲדָשָׁה׃ 32 לֹא כַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת־אֲבוֹתָם בְּיוֹם 32
הַחֲזִיקִי בְיָדָם לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר־הֵמָּה הֵפֵרוּ אֶת־בְּרִיתִי
ב וְאָנֹכִי בָּעַלְתִּי[a] בָּם נְאֻם־יְהוָה׃ 33 כִּי זֹאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אִכְרֹת[b] אֶת־ ס[30]
בֵּית[a] יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַיָּמִים הָהֵם נְאֻם־יְהוָה נָתַתִּי[b] אֶת־תּוֹרָתִי בְּקִרְבָּם
ל וְעַל־לִבָּם אֶכְתְּבֶנָּה וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ־לִי לְעָם׃
יז ר״פ ולא לא[31]. ב[32] 34 וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת־אָחִיו לֵאמֹר דְּעוּ אֶת־ 34
ל מל. יג[33] יְהוָה כִּי־כוּלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד־גְּדוֹלָם נְאֻם־יְהוָה כִּי א�סְלַח
כ[34] מל יג מנה בסיפ וכל יהושע ושפטים דכות ב מ ב לַעֲוֹנָם וּלְחַטָּאתָם לֹא אֶזְכָּר־עוֹד׃ ס
ב[35]
יח בטע בסיפ. יג 35 [a]כֹּה | אָמַר יְהוָה נֹתֵן שֶׁמֶשׁ לְאוֹר יוֹמָם
ס וחד מן ג[36] חס בלישׁ וכל אוריית דכות ב מ א. ו. יג חֻקֹּת[b] יָרֵחַ וְכוֹכָבִים לְאוֹר לָיְלָה
רֹגַע[c] הַיָּם וַיֵּהֲמוּ גַלָּיו יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃
ח ר״פ בסיפ[37]. ג. יב 36 [a]אִם־יָמֻשׁוּ הַחֻקִּים הָאֵלֶּה מִלְּפָנַי נְאֻם־יְהוָה
גַּם זֶרַע יִשְׂרָאֵל יִשְׁבְּתוּ מִהְיוֹת גּוֹי לְפָנַי כָּל־הַיָּמִים׃ ס

[26] Mm 766. [27] Ps 88,10. [28] Mm 2637. [29] Mm 2638. [30] Mp sub loco. [31] Mm 2708. [32] Dt 20,18. [33] Mm 801. [34] Mm 1238 א. [35] Mm 2639. [36] Mm 2640. [37] Mm 2584.

24 [a] l וּנסעי? cf α′σ′Ϲ𝔙 ‖ [b] Mss דָּבָר ‖ **25** [a] l דְּאֵבָה? ‖ **26** [a] prp וארוה ‖ **28** [a–a] 𝔊* sol *καθαιρεῖν.* ‖ **31** [a–a] add cf 33 ‖ **32** [a] 𝔊 *ἠμέλησα* et 𝔖 *bsjt* = נעלתי? vel = 𝔐? l 𝔐 cf α′ *ἐκυρίευσα,* 𝔙 *dominatus sum* ‖ **33** [a] pc Mss בְּנֵי ‖ [b] mlt Mss וְנָ ‖ **35** [a] 𝔊* tr 35.36 post 37. ‖ [b–b] > Ms 𝔊; prp חֹקֵק ‖ [c] 𝔊 *καὶ κραυγήν* ‖ **36** [a] cf 35[a].

נְאֻם־יְהוָה׃ ס 15 כֹּה׀ אָמַר יְהוָה יט בטע בסיפ

קוֹל בְּרָמָה[a] נִשְׁמָע נְהִי ד
בְּכִי תַמְרוּרִים
רָחֵל מְבַכָּה עַל־בָּנֶיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם
עַל־בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ[b]׃ ס 16 כֹּה׀ אָמַר יְהוָה יח בטע בסיפ
מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה
כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ[a] נְאֻם־יְהוָה ל
וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב׃
17 וְיֵשׁ־תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ[b] נְאֻם־יְהוָה וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם׃ ס כ
18 שָׁמוֹעַ שָׁמַעְתִּי אֶפְרַיִם מִתְנוֹדֵד ל
יִסַּרְתַּנִי וָאִוָּסֵר כְּעֶגֶל לֹא לָמָּד
הֲשִׁיבֵנִי וְאָשׁוּבָה כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהָי׃ ב[20]
19 כִּי־אַחֲרֵי שׁוּבִי[a] נִחַמְתִּי ג בטע[21]
וְאַחֲרֵי הָוֻדְעִי סָפַקְתִּי עַל־יָרֵךְ[b]
בֹּשְׁתִּי[b] וְגַם־נִכְלַמְתִּי כִּי נָשָׂאתִי חֶרְפַּת נְעוּרָי׃ ג וחס . יט
20 הֲבֵן[a] יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם אִם[b] יֶלֶד שַׁעֲשֻׁעִים ב
כִּי־מִדֵּי דַבְּרִי[c] בּוֹ זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד ג[22] . ב חס
עַל־כֵּן הָמוּ מֵעַי לוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם־יְהוָה׃ ס ד . ב
21 הַצִּיבִי לָךְ צִיֻּנִים[a] שִׂמִי לָךְ תַּמְרוּרִים[b] ב חס בלוש[20]
שִׁתִּי לִבֵּךְ לַמְסִלָּה[c] דֶּרֶךְ הָלַכְתְּ[d] ג[23] . הלכת ק
שׁוּבִי בְתוּלַת יִשְׂרָאֵל שֻׁבִי אֶל־עָרַיִךְ אֵלֶּה[e]׃ ל חס
22 עַד־מָתַי תִּתְחַמָּקִין הַבַּת הַשּׁוֹבֵבָה[a] ל . ד פת
כִּי־בָרָא יְהוָה חָדָשָׁה בָּאָרֶץ[b] נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר[b]׃ ס כ[24]
23 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד יֹאמְרוּ אֶת־הַדָּבָר
הַזֶּה בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְעָרָיו בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתָם[a] יְבָרֶכְךָ יְהוָה נְוֵה־ ל . ד מיחד וכל חלים דכות[25]

[20] Mp sub loco. [21] Mm 3397. [22] Mm 1417. [23] Mm 433. [24] Mm 765. [25] Mm 2636.

15 [a] l בָּ? cf Jos 18,25 al ‖ [b] l אֵינָם? cf Vrs ‖ **16** [a–a] > 𝔊*, dl ‖ **17** [a] 𝔊 brevius ‖ [b–b] add ‖ **19** [a] 𝔊 *αἰχμαλωσίας μου* = שִׁבְיִי; ins שַׁבְתִּי (post aversionem meam rursus me paenituit) ‖ [b b] 𝔊 *ἐστέναξα ἐφ' ἡμέρας αἰσχύνης* = אֲנָקֹתִי על־ימי בֹשת? 𝔖 alit ‖ **20** [a] 𝔊*𝔖 om ה ‖ [b] > 𝔊*𝔖 ‖ [c] prp הִגָּכְרִי cf Sir 11,34 ‖ **21** [a] 𝔊^{Mss} *Σιων* ‖ [b] prp תִּימָרִים, sed cf 𝔊 *τιμρωριμ* et α′𝔗𝔙 ‖ [c] 𝔊 *εἰς τοὺς ὤμους* (ex *οἴμους*?) ‖ [d] cf 2,33[b] ‖ [e] 𝔊 *πενθοῦσα* = נְקֵבָה מְלֵבָה ‖ **23** [a–a] 𝔊 *εὐλογημένος κύριος* (= בָּרוּךְ יְ) *ἐπὶ δίκαιον ὄρος*.

5 עוֹד תִּטְּעִי כְרָמִים בְּהָרֵי שֹׁמְרוֹן [a]נָּטְעוּ נֹטְעִים וְחִלְּלוּ[ab]׃
6 כִּי יֵשׁ־יוֹם [a]קָרְאוּ נֹצְרִים[a] בְּהַר אֶפְרָיִם
קוּמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ ס
7 כִּי־כֹה׀ אָמַר יְהוָה
רָנּוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה[a] וְצַהֲלוּ בְּרֹאשׁ הַגּוֹיִם[b] [יִשְׂרָאֵל[c]׃
הַשְׁמִיעוּ הַלֵּלוּ וְאִמְרוּ הוֹשַׁע יְהוָה אֶת־עַמְּךָ[d] אֵת שְׁאֵרִית
8 הִנְנִי מֵבִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ צָפוֹן
וְקִבַּצְתִּים מִיַּרְכְתֵי־אָרֶץ בָּם עִוֵּר וּפִסֵּחַ[a]
הָרָה וְיֹלֶדֶת יַחְדָּו קָהָל גָּדוֹל יָשׁוּבוּ
הֵנָּה׃[b] 9 בִּבְכִי יָבֹאוּ[a] וּבְתַחֲנוּנִים[b] אוֹבִילֵם
אוֹלִיכֵם אֶל־נַחֲלֵי מַיִם בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לֹא יִכָּשְׁלוּ בָהּ
כִּי־הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל לְאָב וְאֶפְרַיִם בְּכֹרִי הוּא׃ ס
10 שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה גּוֹיִם וְהַגִּידוּ בָאִיִּים מִמֶּרְחָק וְאִמְרוּ[a]
מְזָרֶה יִשְׂרָאֵל יְקַבְּצֶנּוּ וּשְׁמָרוֹ כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ׃
11 כִּי־פָדָה יְהוָה אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ׃
12 וּבָאוּ וְרִנְּנוּ בִּמְרוֹם־[a]צִיּוֹן וְנָהֲרוּ[b] אֶל־טוּב יְהוָה
[c]עַל־דָּגָן׀ וְעַל־תִּירוֹשׁ וְעַל־יִצְהָר וְעַל־בְּנֵי־צֹאן וּבָקָר
וְהָיְתָה נַפְשָׁם [d]כְּגַן רָוֶה[d] וְלֹא־יוֹסִיפוּ לְדַאֲבָה עוֹד׃
13 אָז תִּשְׂמַח בְּתוּלָה[a] בְּמָחוֹל וּבַחֻרִים[a] וְזִקֵנִים יַחְדָּו[b]
וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן וְנִחַמְתִּים׳ וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם[d]׃
14 וְרִוֵּיתִי נֶפֶשׁ הַכֹּהֲנִים[a] דָּשֶׁן[b] וְעַמִּי אֶת־טוּבִי יִשְׂבָּעוּ

ג. ג מיחד דמטפ⁵. ל
ב חס
ג
ד בטע בסיפ⁶. כד מיחד⁷
ג. לת⁸
ו⁹. בֵּ¹⁰. כד פסוק את את ומילה חדה ביניה ויט מנה בנביא
ב. יד¹¹ ככ וכל אתנח וס״פ דכות ב מ ד
ו
ת וכל מגשה ואפרים דכות¹². ב בטע
ו⁹
ל. ל. ב
ב. ג¹³. יט בלישׁ¹⁴
ג חס¹⁵
ד. ט ג¹⁶ מנה מל
ב¹⁷ חד מל וחד מן ג חס בלישׁ
ב¹⁸
יא. ב ומל¹⁹

[5] Mm 2945. [6] Mm 2547. [7] Mm 2049. [8] Mm 2840. [9] Mm 2470. [10] Mm 2630. [11] Mm 1234. [12] Mm 1396. [13] Mm 3096. [14] Mm 335. [15] Mm 2631. [16] Mm 2632. [17] Mm 2633. [18] Mm 2634. [19] Mm 2635.

5 [a–a] add? cf Dt 28,30b; l נֹטְעֵי נְטָעִים יְחַלְּלוּ ‖ [b] G *καὶ αἰνέσατε* = וְהַלְלוּ cf S ‖ **6** [a–a] G *κλήσεως ἀπολογουμένων (-νου)* ‖ **7** [a] > G* ‖ [b] prp הָרִים ‖ [c] G(Ⓒ) *ἔσωσε*, l הוֹשִׁיעַ ‖ [d] GⓉ suff 3 sg, l עַמּוֹ ‖ [e–e] add? ‖ **8** [a–a] G *ἐν ἑορτῇ Φασεκ* = בְּמוֹעֵד פֶּסַח ‖ [b] l הֵנָּה et cj c 9 ‖ **9** [a] G *ἐξῆλθον* יָצְאוּ ‖ [b] G *καὶ ἐν παρακλήσει*, l ובתחנומים ‖ **10** [a] add? ‖ **12** [a] G *ἐν τῷ ὄρει* cf ⅁Y; l prb בְּהָרִים (et dl ציון) ‖ [b] α′ *καὶ ἐκστήσονται* ‖ [c–c] G *ἐπὶ γῆν σίτου (καὶ οἴνου …)* ‖ [d–d] G *ὥσπερ ξύλον ἔγκαρπον* cf Gn 1,11 Ps 148,9 ‖ **13** [a–a] G *ἐν συναγωγῇ νεανίσκων* = בְּקָהַל בַּ֫חוּרִים cf 4ª ‖ [b] G *χαρήσονται* (S = וגל + G), l יחדו ‖ [c] > G* ‖ [d] G *μεγαλυνῶ* frt = רִבִּיתִי, quod versio duplex ad ורויתי 14 ‖ **14** [a] G + *υἱῶν Λευι* = בְּנֵי לֵוִי ‖ [b] > G*.

כִּי נִדָּחָה קָרְאוּ לָךְ צִיּוֹן[c] הִיא דֹּרֵשׁ אֵין לָהּ׃ ס 18 כֹּה | יח בטע בסיפ
הִנְנִי־שָׁב שְׁבוּת אָהֳלֵי־[a]יַעֲקֹב וּמִשְׁכְּנֹתָיו[b] אֲרַחֵם [אָמַר יְהוָה | ה מל[21]. ב חד חס וחד ס
וְנִבְנְתָה עִיר עַל־תִּלָּהּ וְאַרְמוֹן עַל־מִשְׁפָּטוֹ יֵשֵׁב׃ | יז זנכיז[22]. ג[23]
19 וְיָצָא מֵהֶם תּוֹדָה וְקוֹל מְשַׂחֲקִים
וְהִרְבִּיתִים וְלֹא יִמְעָטוּ [a]וְהִכְבַּדְתִּים וְלֹא יִצְעָרוּ[a]׃
20 וְהָיוּ[a] בָנָיו כְּקֶדֶם וַעֲדָתוֹ לְפָנַי תִּכּוֹן | ב
וּפָקַדְתִּי עַל כָּל־לֹחֲצָיו׃ 21 [a]וְהָיָה אַדִּירוֹ מִמֶּנּוּ[a] | ל
וּמֹשְׁלוֹ מִקִּרְבּוֹ יֵצֵא [b]וְהִקְרַבְתִּיו וְנִגַּשׁ[b] אֵלָי
כִּי [c]מִי הוּא־[c]זֶה עָרַב אֶת־לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֵלַי נְאֻם־יְהוָה׃ | ג[24]. ה. ב
22 [a]וִהְיִיתֶם לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים׃ ס
23 [a]הִנֵּה | סַעֲרַת יְהוָה חֵמָה[b] יָצְאָה סַעַר מִתְגּוֹרָרָ[c] | ב כת ס. ב כת ס[25]. ב ומל[26]
עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יָחוּל׃ 24 לֹא יָשׁוּב חֲרוֹן[a] אַף־יְהוָה | ט ר״פ בסיפ
עַד־עֲשֹׂתוֹ וְעַד־הֲקִימוֹ מְזִמּוֹת לִבּוֹ | יז ספרוק עד ועד[27]. ב
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּתְבּוֹנְנוּ בָהּ[b]׃
31 1 בָּעֵת הַהִיא נְאֻם־יְהוָה אֶהְיֶה לֵאלֹהִים [a]לְכֹל מִשְׁפְּחוֹת[a] יִשְׂרָאֵל
וְהֵמָּה יִהְיוּ־לִי לְעָם׃ ס 2 כֹּה אָמַר יְהוָה
מָצְאָ[a] חֵן[b] בַּמִּדְבָּר[c] עַם[d] שְׂרִידֵי חָרֶב | ו מל בסיפ'. ב[2]
הָלוֹךְ[e] לְהַרְגִּיעוֹ[f] יִשְׂרָאֵל׃ 3 מֵרָחֹק יְהוָה נִרְאָה־[a]לִי | כ. ב[3]. ל
וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל־כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד[c]׃
4 עוֹד אֶבְנֵךְ וְנִבְנֵית בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל | ל
עוֹד תַּעְדִּי תֻפַּיִךְ וְיָצָאת בִּמְחוֹל[a] מְשַׂחֲקִים׃ | ג מיחד רפי ורקמ[4]

[21] Mm 822. [22] Mm 565. [23] Mm 1689. [24] Mm 2629. [25] Mp sub loco. [26] Mm 2000. [27] Mm 912. **Cp 31** [1] Mm 1408. [2] Lv 14,35. [3] Mm 1490. [4] Mp sub loco.

17 [c] G *θήρευμα ἡμῶν*, l צֵידֵנוּ || **18** [a] > G* || [b] G *καὶ αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ* וּשְׁבִיתוֹ || **19** [a–a] > G* || **20** [a] G *καὶ εἰσελεύσονται* = וּבָאוּ? || **21** [a–a] l וְאַדִּיר מֵהֶם et cj c 20 || [b–b] G *καὶ συνάξω αὐτούς, καὶ ἀποστρέψουσιν* || **22** [a] > G* || **23** [a] cf 23,19[a] || [b] add || [c] Ms מתחולל ut 23,19, sic l? || **24** [a] > 23,20, dl || [b] σ′ + *συνέσει* cf 23,20 || **Cp 31,1** [a–a] G *τῷ γένει* = למשפחת || **2** [a] G σ′ l sg || [b] G *θερμόν* = חם (𝔏 *lupinum* ≈ *θέρμον*) || [c] l prb כַּמְּ || [d] G α′ *μετά* = עִם || [e] l הוֹלֵךְ cf α′σ′ || [f] l לְמַרְגּוֹעוֹ? cf 𝔗𝔘 et 6,16 || **3** [a] G *αὐτῷ*, l לוֹ || [b] nonn Mss G א′ || [c] G pr *εἰς* cf 𝔖𝔗 || **4** [a] G(𝔖𝔗) *μετὰ συναγωγῆς* = בְּקָהָל cf 13[a–a].

כִּי גָדוֹל הַיּוֹם הַהוּא מִבְּלִי כָמֹהוּ
ל וְעֵת־צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ׃
נא 8 וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת אֶשְׁבֹּר עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ[a]
וּמוֹסְרוֹתֶיךָ[b] אֲנַתֵּק וְלֹא־יַעַבְדוּ־בוֹ[c] עוֹד זָרִים׃ 9 וְעָבְדוּ אֵת יְהוָה ס[o,p]
ב. ב[o] ול בסיפ אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם׃ ס [יִשְׂרָאֵל
10 [a] וְאַתָּה אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה וְאַל־תֵּחַת
ב כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק וְאֶת־זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם
ג[11] וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקַט וְשַׁאֲנַן וְאֵין מַחֲרִיד׃
11 כִּי[a]־אִתְּךָ אֲנִי [b]נְאֻם־יְהוָה[b] לְהוֹשִׁיעֶךָ
ל וחס[10] כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל־הַגּוֹיִם [אֲשֶׁר הֲפִצוֹתִיךָ שָּׁם
הי[12] אַךְ אֹתְךָ לֹא־אֶעֱשֶׂה כָלָה וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה לֹא
כי מיחד[13]. ו בטע בסיפ כְּי כֹה אָמַר יְהוָה [אֲנַקֶּךָּ׃ פ
ד [a]אָנוּשׁ לְשִׁבְרֵךְ[ab] נַחְלָה מַכָּתֵךְ׃
ב ר״פ אין אין[14]. ג[15]. ג 13 אֵין־[a]דָּן דִּינֵךְ לְמָזוֹר[b] רְפֻאוֹת[c] תְּעֻלֶה אֵין לָךְ׃
ל. יז מל בלשון נקיבה[16] 14 כָּל־מְאַהֲבַיִךְ שְׁכֵחוּךְ אוֹתָךְ לֹא יִדְרֹשׁוּ
יב פת[17]. ו כִּי מַכַּת אוֹיֵב הִכִּיתִיךְ מוּסַר[a] אַכְזָרִי
ה חס בלישׁ [b]עַל רֹב עֲוֹנֵךְ עָצְמוּ חַטֹּאתָיִךְ[b]׃
ד. ל וחס 15 [a]מַה־תִּזְעַק עַל־שִׁבְרֵךְ אָנוּשׁ[b] מַכְאֹבֵךְ
ה חס בלישׁ עַל רֹב עֲוֹנֵךְ עָצְמוּ חַטֹּאתַיִךְ עָשִׂיתִי[c] אֵלֶּה לָךְ׃
ט פסוק כל וכל וכל[18]. ב 16 [a]לָכֵן כָּל־[a]אֹכְלַיִךְ יֵאָכֵלוּ וְכָל־צָרַיִךְ [b]כֻּלָּם[c] בַּשֶּׁבִי יֵלֵכוּ[b]
מא[19] כת א לא קר ול בלישׁ וְהָיוּ שֹׁאֲסַיִךְ[d] לִמְשִׁסָּה וְכָל־בֹּזְזַיִךְ אֶתֵּן לָבַז׃
ח פת[20]. ד. ל 17 [a]כִּי אַעֲלֶה אֲרֻכָה לָךְ וּמִמַּכּוֹתַיִךְ[b] אֶרְפָּאֵךְ נְאֻם־יְהוָה

[10] Mp sub loco. [11] Mm 3574. [12] Mm 1035. [13] Mm 2049. [14] Mm 1269. [15] Mm 2575. [16] Mm 287. [17] Mm 2405. [18] Mm 1981. [19] Mm 898. [20] Mm 389.

8 [a] G suff 3 pl; l רוֹ– ‖ [b] G suff 3 pl; l תֵּי– ‖ [c] G *αὐτοί* ‖ **10** [a] 10.11 = 46,27.28 (> G*) ‖ **11** [a] pr אתה אל־תירא עבדי יעקב? cf 46,28 ‖ [b–b] 46,28 tr ante כי 1°, dl ‖ **12** [a–a] G *ἀνέστησα σύντριμμα* ‖ [b] l שִׁבְרֵךְ? ‖ **13** [a–a] prp רְכָכִים cf Jes 1,6 ‖ [b] l לְמַז ‖ [c] gl ad תעלה? ‖ **14** [a] l רָ–? ‖ [b–b] add ex 15 ‖ **15** [a–a] > G* ‖ [b] pr כִּי (hpgr) ‖ [c] G^{OL} 3 pl cf 4,18 ‖ **16** [a–a] l וְכָל (dttg cf לך 15) ‖ [b–b] G *κρέας αὐτῶν πᾶν ἔδονται* = כֻּלָּה בְשָׂרָם ‖ [c] > Ms G^{198}SV, dl ‖ [d] Q^{Mss} שַׁסַּיִךְ, K שְׁאַסַּיִךְ = שְׁסַסַיִךְ ‖ **17** [a] tr v a post b? ‖ [b] G *ἀπὸ πληγῆς ὀδυνηρᾶς* cf 14,17.

סְפָרִים[c] [d]אֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַ͏ִם וְ[d]אֶל־צְפַנְיָה בֶן־מַעֲשֵׂיָה ל
26 הַכֹּהֵן וְ[e]אֶל כָּל־הַכֹּהֲנִים[e] לֵאמֹר׃ 26 יְהוָה נְתָנְךָ כֹהֵן תַּחַת יְהוֹיָדָע ל
הַכֹּהֵן לִהְיוֹת פְּקֻדִּים[a] בֵּית[b] יְהוָה לְכָל־אִישׁ מְשֻׁגָּע וּמִתְנַבֵּא וְנָתַתָּה ד ב מל ו ב חס[29] . ג ו חס[30]
27 אֹתוֹ אֶל־הַמַּהְפֶּכֶת וְאֶל־הַצִּינֹק׃ 27 וְעַתָּה לָמָּה לֹא גָעַרְתָּ[a] בִּירְמְיָהוּ
28 הָעֲנָתֹתִי[b] הַמִּתְנַבֵּא לָכֶם׃ 28 כִּי [a]עַל־כֵּן שָׁלַח אֵלֵינוּ בָּבֶל לֵאמֹר
29 אֲרֻכָּה הִיא בְּנוּ בָתִּים וְשֹׁבוּ וְנִטְעוּ גַּנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת־פְּרִיהֶן׃ 29 וַיִּקְרָא ג[31]
30 צְפַנְיָה הַכֹּהֵן אֶת־הַסֵּפֶר הַזֶּה בְּאָזְנֵי יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא׃ ס 30 וַיְהִי לז
31 דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃ 31 שְׁלַח עַל־כָּל־[a]הַגּוֹלָה לֵאמֹר ז פסוק על אל על
כֹּה אָמַר יְהוָה אֶל־שְׁמַעְיָה הַנֶּחֱלָמִי יַעַן אֲשֶׁר נִבָּא לָכֶם שְׁמַעְיָה וַאֲנִי
32 לֹא שְׁלַחְתִּיו וַיַּבְטַח אֶתְכֶם עַל־שֶׁקֶר׃ 32 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה הִנְנִי ל. כ[32]
פֹּקֵד עַל־שְׁמַעְיָה הַנֶּחֱלָמִי וְעַל־זַרְעוֹ לֹא־יִהְיֶה לוֹ אִישׁ יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ־ ל. מס מל בנביא
33 הָעָם הַזֶּה [a]וְלֹא־יִרְאֶה[a] בַּטּוֹב אֲשֶׁר־אֲנִי עֹשֶׂה־לְעַמִּי[b] [c]נְאֻם־יְהוָה כִּי־ ו[33] . ס דגש[34]
סָרָה דִבֶּר עַל־יְהוָה[c]׃ ס לא[35]

30 1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃ 2 כֹּה־ כה
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כְּתֹב־לְךָ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־ ג[1] חס האלה[1]
3 דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ אֶל־סֵפֶר׃ 3 כִּי הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְשַׁבְתִּי ב[2]
אֶת־שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה[a] אָמַר יְהוָה וַהֲשִׁבֹתִים אֶל־הָאָרֶץ ב בסיפ[3]
4 אֲשֶׁר־נָתַתִּי לַאֲבוֹתָם וְיָרָשׁוּהָ׃ ס 4 וְאֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ד[4] . ל
5 יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל [a]וְאֶל־יְהוּדָה[a]׃ 5 [a]כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה[a] ז[5] וכל משחתיך למלך דכות ב מ א . ח[6] .
ט בטע בסיפ . כי מיחד[7]
קוֹל חֲרָדָה שָׁמָעְנוּ[b] פַּחַד וְאֵין שָׁלוֹם׃ ה[8]
6 שַׁאֲלוּ־נָא וּרְאוּ אִם־יֹלֵד זָכָר ב חס[8]
[a]מַדּוּעַ רָאִיתִי כָל־גֶּבֶר יָדָיו עַל־חָלָצָיו[b] כַּיּוֹלֵדָה
וְנֶהֶפְכוּ כָל־פָּנִים לְיֵרָקוֹן׃ 7 הוֹי[a] נ. ל

[29] Mm 306. [30] Mm 2622. [31] Mm 2623. [32] Mm 2168. [33] Mm 2624. [34] Mm 2625. [35] Mm 486. **Cp 30** [1] Mm 707. [2] Mm 3970. [3] Mm 2626. [4] Mm 2443. [5] Mm 1021. [6] Mm 285. [7] Mm 2049. [8] Mm 2627. [9] Mm 2628.

25 [c] > 𝔊* ‖ [d–d] > 𝔊*, add ‖ [e–e] > 𝔊*, add ‖ **26** [a] 𝔊(σʹ Sʏ) *ἐπιστάτην* cf 𝔗, l פָּקִיד ‖ [b] l c mlt Mss 𝔖𝔗[Mss]Ψ בְּבֵית ‖ **27** [a] 𝔊 pl ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd זֹעֵ ‖ **28** [a–a] 𝔊[VCal] *διὰ τοῦ μηνὸς τούτου* ‖ **31** [a] > pc Mss 𝔊* ‖ **32** [a–a] 𝔊 *τοῦ ἰδεῖν* = לִרְאוֹת ‖ [b] 𝔊 *ὑμῖν* = לָכֶם ‖ [c–c] > 𝔊*, add ex Dt 13,6 cf 28,16[a–a] ‖ **Cp 30,3** [a] add ‖ **4** [a–a] add ‖ **5** [a–a] add ‖ [b] 𝔊 2 pl; l שמעתי cf ראיתי 6 ‖ **6** [a–a] 𝔊 versio duplex ‖ [b] > 𝔊*? frt dl ‖ **7** [a] 𝔊 *ἐγενήθη*, l הָיוּ (huc tr :).

שבותכם[14] ק
לָכֶם[b] נְאֻם־יְהוָה וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבִיתְכֶם[d] וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
ב מל[15] וּמִכָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּי אֶתְכֶם שָׁם נְאֻם־יְהוָה וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־הגליתי[c] אֶתְכֶם מִשָּׁם׃

כתי׳ . ז בכתע בסיפ[16] כי מיחד[17]
15 כִּי אֲמַרְתֶּם הֵקִים לָנוּ יְהוָה נְבִיאִים בְּבָבֶל׃ ס 16 כִּי־כֹה[a] אָמַר יְהוָה
ב מל[18] מל וכל יהושע שפטים וכתיב דכות ב מ א . ב[18] מל דכות ב מ א
עַל־הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסֵּא דָוִד וְאֶל־כָּל־הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת אַחֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָצְאוּ אִתְּכֶם בַּגּוֹלָה׃ 17 כֹּה[a] אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּם אֶת־הַחֶרֶב וְאֶת־הָרָעָב וְאֶת־הַדֶּבֶר
ב מל[21] ומילה חדה ביניה[20] . ב[21] מל את את
וְנָתַתִּי אוֹתָם כַּתְּאֵנִים הַשָּׁעָרִים אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרָע׃ 18 וְרָדַפְתִּי
ח . לזעוה ק
אַחֲרֵיהֶם בַּחֶרֶב בָּרָעָב[a] וּבַדֶּבֶר וּנְתַתִּים לְזַוְעָה[b] לְכֹל | מַמְלְכוֹת
הָאָרֶץ לְאָלָה וּלְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה[c] וּלְחֶרְפָּה בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־
ג הִדַּחְתִּים שָׁם׃ 19 תַּחַת אֲשֶׁר־לֹא־שָׁמְעוּ אֶל־דְּבָרַי נְאֻם־יְהוָה אֲשֶׁר
שָׁלַחְתִּי אֲלֵיהֶם[a] אֶת־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם[b]
נְאֻם־יְהוָה׃ 20 וְאַתֶּם שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר־שִׁלַּחְתִּי
כט מִירוּשָׁלַם בָּבֶלָה׃ ס 21 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
ל[19] אֶל־אַחְאָב[a] בֶּן־קוֹלָיָהוּ[a] וְאֶל־צִדְקִיָּהוּ[a] בֶּן־מַעֲשֵׂיָהוּ הַנִּבְּאִים לָכֶם
יז חס בסיפ בִּשְׁמִי שֶׁקֶר[a] הִנְנִי | נֹתֵן אֹתָם בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר[b] מֶלֶךְ־בָּבֶל וְהִכָּם
ח . ח[23] . ח[24] לְעֵינֵיכֶם׃ 22 וְלָקַח מֵהֶם קְלָלָה לְכֹל גָּלוּת יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּבָבֶל
ב חס . ל לֵאמֹר יְשִׂמְךָ יְהוָה כִּצְדְקִיָּהוּ וּכְאַחְאָב[a] אֲשֶׁר־קָלָם מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאֵשׁ׃
ב[25] 23 יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּנָּאֲפוּ אֶת־נְשֵׁי רֵעֵיהֶם וַיְדַבְּרוּ דָבָר
לה מל . ב[19] הירוע ד מן י מל וכל ק בִּשְׁמִי שֶׁקֶר[a] אֲשֶׁר לֹוֹא צִוִּיתִם וְאָנֹכִי הַיּוֹדֵעַ[b] וְעֵד נְאֻם־יְהוָה׃ ס
ת ד מ ק דכות ב מ ג חס
ה[26] וכל ושמעיהו דכות ב מ א . ט בסיפ[27] . נ 24 וְאֶל־שְׁמַעְיָהוּ הַנֶּחְלָמִי תֹּאמַר[a] לֵאמֹר[b] 25 כֹּה־אָמַר יְהוָה
כ[28] מילין כת ה ס״ת ול בליש צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר[a] יַעַן אֲשֶׁר אַתָּה שָׁלַחְתָּ בִשְׁמְךָ[b]

[14] Mm 832. [15] Mm 1562. [16] Mm 2547. [17] Mm 2049. [18] Mm 2620. [19] Mp sub loco. [20] Mm 44. [21] Mm 2593. [22] Mm 2590. [23] Mm 1496 et Mm 4202. [24] Mm 2202. [25] Mm 3244. [26] Mm 2621. [27] Mm 2615. [28] Mm 964.

14 [b] huc tr : ‖ [c–c] > 𝔊*, add ‖ [d] K שְׁבִי ‖ **16** [a] 𝔊* om 16–20, add; cf 8[a] |. **17** [a] mlt Mss 𝔊^{OL}𝔖𝔗$^{f\,Ms}$𝔙 וְאת ‖ **18** [a] nonn Mss θ′ 𝔖 וּבְ′ ‖ [b] cf 15,4[b] ‖ [c] pc Mss וְלִקְלָלָה ‖ **19** [a] nonn Mss יכֶם– ‖ [b] 𝔊^{OL}𝔖 3 pl ‖ **21** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] > 𝔊* ‖ **22** [a] l c Q^{Or} וכאחאב ‖ **23** [a] > 𝔊*, dl ‖ [b] l Q, K יָדַעְתִּי (א)הוּ; aut dl (> 𝔊*; dttg) et l עֵד (הָ)יָה pro ועד? ‖ **24** [a–a] 𝔖 *wšm'j' nḥmlj'l'mr* = אֶמֶר שׁ′ הנחמלי; l prb ה′ שׁ′(-על) = אל- = index (cf [b]), cui continuatur שלח בשמו cf ad 25 ‖ [b] > 𝔊𝔖𝔙, prb add cf [a–a] ‖ **25** [a–a] > 𝔊, prb add cf 24[a–a] ‖ [b–b] 𝔊 *οὐκ ἀπέστειλά σε τῷ ὀνόματί μου*, prb crrp ex *σὺ ἀπέστειλας ἐν τ. ὀ. σου*; 𝔖 *wšdr bšmḥ*, l prb שלח בְּשָׁמוֹ cf 24[a–a].

17 אַתָּה מֵת [a]כִּי־סָרָה דִבַּרְתָּ אֶל־יְהוָה[a]: 17 וַיָּמָת [a]חֲנַנְיָה הַנָּבִיא בַּשָּׁנָה
הַהִיא[a] בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: פ

29 1 וְאֵלֶּה ׀ דִּבְרֵי ׀ הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׁלַח יִרְמְיָה הַנָּבִיא מִירוּשָׁלַ֫ם ל
אֶל־[°]יֶתֶר[a] זְקֵנֵי הַגּוֹלָה וְאֶל־הַכֹּהֲנִים וְאֶל־הַנְּבִיאִים וְאֶל־כָּל־הָעָם
2 [b]אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר מִירוּשָׁלַ֫ם בָּבֶלָה[b]: 2 [a]אַחֲרֵי צֵאת יְכָנְיָה־ כט
3 הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה וְהַסָּרִיסִים [b]שָׂרֵי[c] יְהוּדָה וִירוּשָׁלַ֫ם[b] וְהֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר ג
3 מִירוּשָׁלָ֫ם: 3 בְּיַד אֶלְעָשָׂה בֶן־שָׁפָן וּגְמַרְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה אֲשֶׁר שָׁלַח צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־נְבוּכַדְנֶאצַּר[a] מֶלֶךְ בָּבֶל בָּבֶלָה לֵאמֹר: ס ל׳ ג׳. ב׳[4]. כט
4 כֹּה ׀ אָמַר ׀ יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר־הִגְלֵיתִי[a] ו בטע בסיפ
5 מִירוּשָׁלַ֫ם בָּבֶלָה: 5 בְּנוּ בָתִּים וְשָׁבוּ וְנִטְעוּ גַּנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת־פִּרְיָן: כט׳. ל
6 קְחוּ נָשִׁים וְהוֹלִידוּ בָּנִים וּבָנוֹת וְקִחוּ לִבְנֵיכֶם נָשִׁים וְאֶת־בְּנוֹתֵיכֶם ה ר״פ[5]. ג בנביא
תְּנוּ לַאֲנָשִׁים [a]וְתִלַּדְנָה בָּנִים וּבָנוֹת[a] וּרְבוּ־שָׁם וְאַל־תְּמָעֵטוּ: 7 וְדִרְשׁוּ ס״ו ח״ו[6]
7 אֶת־שְׁלוֹם הָעִיר[a] אֲשֶׁר הגליתי [a]הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהִתְפַּלְלוּ בַעֲדָהּ אֶל־ ז׳
8 יְהוָה כִּי בִשְׁלוֹמָהּ יִהְיֶה לָכֶם שָׁלוֹם: פ 8 [a]כִּי ׀ כֹּה ׀ אָמַר יְהוָה ו בטע בסיפ[7]
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אַל־יַשִּׁיאוּ לָכֶם נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר־בְּקִרְבְּכֶם
9 וְקֹסְמֵיכֶם וְאַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חֲלֹמֹתֵיכֶם[b] אֲשֶׁר [c]אַתֶּם מַחֲלְמִים: 9 כִּי ל
10 בְשֶׁקֶר[a] הֵם נִבְּאִים לָכֶם בִּשְׁמִי לֹא שְׁלַחְתִּים נְאֻם־יְהוָה: ס ב בסיפ[8]
10 כִּי־[°]כֹה ׀ אָמַר ׀ יְהוָה כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד ו בטע בסיפ. כ׳ מיחד[9]
אֶתְכֶם וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיכֶם אֶת־דְּבָרִי הַטּוֹב לְהָשִׁיב אֶתְכֶם אֶל־הַמָּקוֹם יג׳[10]
11 הַזֶּה: 11 כִּי ׀ אָנֹכִי [°]יָדַעְתִּי אֶת־הַמַּחֲשָׁבֹת אֲשֶׁר אָנֹכִי[a] חֹשֵׁב עֲלֵיכֶם יג׳[11]
נְאֻם־יְהוָה מַחְשְׁבוֹת שָׁלוֹם וְלֹא לְרָעָה לָתֵת לָכֶם [b]אַחֲרִית וְתִקְוָה[b]:
12 [ab]וּקְרָאתֶם אֹתִי וַהֲלַכְתֶּם[ab] וְהִתְפַּלַּלְתֶּם אֵלָי [c]וְשָׁמַעְתִּי אֲלֵיכֶם[c]: ל
13 וּבִקַּשְׁתֶּם אֹתִי [a]וּמְצָאתֶם כִּי תִדְרְשֻׁנִי[a] בְּכָל־לְבַבְכֶם: 14 וְנִמְצֵאתִי[a] יג׳. ל וחס׳[12]

Cp 29 [1]Mm 2618 et Mm 3211. [2]Mm 4033. [3]Mm 2033. [4]Mm 2686 et Mm 3824. [5]Mm 3588. [6]Mm 1551. [7]Mm 300. [8]Mp sub loco. [9]Mm 2619. [10]Mm 2049. [11]Mm 902. [12]Mm 131. [13]Mm 926.

16 [a–a] > G*, dl (ex Dt 13,6 cf Dt 18,20) ‖ **17** [a–a] > G* ‖ **Cp 29,1** [a] > G, sed cf Gn 49,3 ‖ [b–b] > G* ‖ **2** [a] add? cf 24,1 ‖ [b–b] G *καὶ παντὸς ἐλευθέρου* ‖ [c] nonn Mss ⅁ ושרי ‖ **3** [a] > G* ‖ **4** [a] l הָגְלְתָה? cf ⅁ ‖ **6** [a–a] > G* ‖ **7** [a] G *τῆς γῆς*, l הָאָרֶץ ‖ **8** [a] tr 8.9 post 15 cf 16[a] ‖ [b] l יֵהָם– cf G[26] ‖ [c–c] G[26] *ἐνυπνιάζονται*, l הֵם חֹלְמִים ‖ **9** [a] pc Mss GSC שקר ‖ **11** [a–a] > G* (homtel) ‖ [b–b] G* *ταῦτα*, G[OL] *τὰ μετὰ ταῦτα* ‖ **12** [a–a] > G* ‖ [b] > ⅁, dl (dttg) ‖ [c–c] > ⅁ ‖ **13** [a–a] > G[s]𝔄 cf ⅁ ‖ **14** [a] G *καὶ ἐπιφανοῦμαι*, l וְנִרְאֵיתִי.

3 בְּעוֹד | שְׁנָתַיִם יָמִים אֲנִי מֵשִׁיב אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵת כָּל־[a]כְּלֵי בֵית 3
יְהוָה [b]אֲשֶׁר לָקַח נְבוּכַדְנֶאצַּר[c] מֶלֶךְ־בָּבֶל מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיְבִיאֵם
בָּבֶלָה: 4 וְאֶת־יְכָנְיָה [a]בֶּן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֵת כָּל־[b]גָּלוּת 4
כט יְהוּדָה [a]הַבָּאִים בָּבֶלָה אֲנִי מֵשִׁיב אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה נְאֻם־יְהוָה [a]כִּי
אֶשְׁבֹּר אֶת־עֹל מֶלֶךְ בָּבֶל: 5 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־חֲנַנְיָה הַנָּבִיא 5
ד[e]. יא בתורי ובנביא. לט לְעֵינֵי [a]הַכֹּהֲנִים וּלְעֵינֵי כָל־הָעָם[a] הָעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה: 6 וַיֹּאמֶר 6
ג[7] יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אָמֵן כֵּן יַעֲשֶׂה יְהוָה יָקֵם יְהוָה אֶת־דְּבָרֶיךָ[a] אֲשֶׁר נִבֵּאתָ
לְהָשִׁיב כְּלֵי בֵית־יְהוָה וְכָל־הַגּוֹלָה מִבָּבֶל אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה: 7 אַךְ־ 7
נ[e]. ג שְׁמַע־נָא [a]הַדָּבָר הַזֶּה[a] אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר בְּאָזְנֶיךָ וּבְאָזְנֵי כָל־הָעָם:
ח מל בסיפ. ב[9] 8 הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ מִן־הָעוֹלָם וַיִּנָּבְאוּ אֶל־אֲרָצוֹת 8
ב. ב ר״פ רַבּוֹת וְעַל־מַמְלָכוֹת גְּדֹלוֹת לְמִלְחָמָה [a]וּלְרָעָה[b] וּלְדֶבֶר[a]: 9 הַנָּבִיא 9
אֲשֶׁר יִנָּבֵא לְשָׁלוֹם בְּבֹא דְבַר הַנָּבִיא יִוָּדַע הַנָּבִיא אֲשֶׁר־שְׁלָחוֹ יְהוָה
בֶּאֱמֶת: 10 וַיִּקַּח חֲנַנְיָה הַנָּבִיא אֶת־הַמּוֹטָה[a] מֵעַל צַוַּאר יִרְמְיָה הַנָּבִיא 10
נ חצי הספר בפסוקים וַיִּשְׁבָּרֵהוּ[b]: 11 וַיֹּאמֶר חֲנַנְיָה לְעֵינֵי כָל־הָעָם לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
י בטע בסיפ[10] כָּכָה אֶשְׁבֹּר אֶת־עֹל | נְבוּכַדְנֶאצַּר[a] מֶלֶךְ־בָּבֶל [b]בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים[b] 11
יח[11] ס ו וכל מלכים דכות׳ ב מ א מֵעַל צַוַּאר כָּל־הַגּוֹיִם וַיֵּלֶךְ יִרְמְיָה הַנָּבִיא לְדַרְכּוֹ: פ 12 וַיְהִי 12
ג מל בלוש דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ אַחֲרֵי שְׁבֹּר חֲנַנְיָה הַנָּבִיא אֶת־הַמּוֹטָה[a] מֵעַל
יא מל בסיפ[12] צַוַּאר יִרְמְיָה הַנָּבִיא לֵאמֹר: 13 הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־חֲנַנְיָה לֵאמֹר כֹּה 13
ל וכת כן אָמַר יְהוָה מוֹטוֹת עֵץ שָׁבָרְתָּ וְעָשִׂיתָ[a] תַּחְתֵּיהֶן מֹטוֹת בַּרְזֶל: 14 כִּי 14
כֹה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹל בַּרְזֶל נָתַתִּי עַל־צַוַּאר | כָּל־
יח[13] ס ו וכל מלכים דכות׳ ב מ א הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה[a] לַעֲבֹד אֶת־נְבוּכַדְנֶאצַּר[a] מֶלֶךְ־בָּבֶל [b]וַעֲבָדֻהוּ וְגַם אֶת־
חַיַּת הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ[b]: 15 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־חֲנַנְיָה הַנָּבִיא 15
ל. ל שְׁמַע־נָא חֲנַנְיָה לֹא־שְׁלָחֲךָ יְהוָה וְאַתָּה הִבְטַחְתָּ אֶת־הָעָם הַזֶּה עַל־
הי בטע בסיפ[14]. ג[15]. ל שֶׁקֶר: 16 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מְשַׁלֵּחֲךָ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה הַשָּׁנָה

[6] Mm 977. [7] Mm 1535. [8] Mm 1672. [9] Mm 2616. [10] Mm 2614. [11] 2 R 25, 22. [12] Mm 1408. [13] Mp sub loco. [14] Mm 2617. [15] Mm 2168.

3 [a] > G* || [b–b] > G* || [c] sic L, mlt Mss Edd נֶצַּר– || **4** [a–a] > G* || [b] > G* || **5** [a–a] G invers || **6** [a] nonn Mss GC דברך || **7** [a–a] G* *λόγον κυρίου* || **8** [a–a] > G* || [b] mlt Mss עָב– cf ע || **10** [a] GS pl cf 13 || [b] l רָהּ–? || **11** [a] > G* || [b–b] > G* || **12** [a] ut **10**[a] || **13** [a] G l sg || **14** [a] > G* || [b–b] > G*, dl (ex 27,6).

אַתָּה וְעַמְּךָ בַּחֶרֶב בְּרָעָב[a] וּבַדֶּבֶר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־הַגּוֹי אֲשֶׁר ח. ל
14 לֹא־יַעֲבֹד אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל׃ 14 וְאַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־דִּבְרֵי הַנִּבְאִים
הָאֹמְרִים אֲלֵיכֶם לֵאמֹר לֹא תַעַבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל כִּי שֶׁקֶר הֵם
15 נִבְּאִים לָכֶם׃ 15 כִּי לֹא שְׁלַחְתִּים נְאֻם־יְהוָה וְהֵם נִבְּאִים בִּשְׁמִי לַשֶּׁקֶר
16 לְמַעַן הַדִּיחִי[a] אֶתְכֶם וַאֲבַדְתֶּם אַתֶּם וְהַנִּבְּאִים הַנִּבְּאִים לָכֶם׃ 16 וְאֶל־
הַכֹּהֲנִים[a] וְאֶל־כָּל־הָעָם הַזֶּה דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה אַל־ 1 בטע בסיפ[16]
תִּשְׁמְעוּ אֶל־דִּבְרֵי נְבִיאֵיכֶם הַנִּבְּאִים לָכֶם לֵאמֹר הִנֵּה כְלֵי בֵית־
יְהוָה מוּשָׁבִים מִבָּבֶלָה[b] עַתָּה מְהֵרָה[b] כִּי שֶׁקֶר הֵמָּה נִבְּאִים לָכֶם׃ ל. כט. ב[17]
17 [a]אַל־תִּשְׁמְעוּ אֲלֵיהֶם עִבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ־בָּבֶל וִחְיוּ לָמָּה תִּהְיֶה הָעִיר ח
18 חָרְבָּה[b]׃ 18 וְאִם־נְבִיאִים הֵם וְאִם־יֵשׁ דְּבַר־יְהוָה אִתָּם יִפְגְּעוּ־ ח פסוק ראם ואם[18]
נ[20]. לז
נָא [a]בַּיהוָה צְבָאוֹת[a] [b]לְבִלְתִּי־בֹאוּ[c] הַכֵּלִים | הַנּוֹתָרִים בְּבֵית־יְהוָה ל. לט
19 וּבֵית מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם בָּבֶלָה[b]׃ פ 19 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה נ[20]. כא. כט. ב ובסיפ
עַל־[a]צְבָאוֹת אֶל־הָעַמֻּדִים וְעַל־הַיָּם וְעַל־הַמְּכֹנוֹת[a] וְעַל[b] יֶתֶר הַכֵּלִים ח פסוק אל ועל
20 הַנּוֹתָרִים בָּעִיר׃ 20 אֲשֶׁר לֹא־לָקָחָם נְבוּכַדְנֶאצַּר[a] מֶלֶךְ ועל ועל[21]. יא חס[22]. ל
בָּבֶל בַּגְלוֹתוֹ אֶת־יְכָנְיָה[b] בֶּן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה[c] מִירוּשָׁלִַם בָּבֶלָה ל מל[23]. כט
21 [d]וְאֶת כָּל־חֹרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃ ס 21 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת ד. ו בטע בסיפ
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־הַכֵּלִים הַנּוֹתָרִים בֵּית[a] יְהוָה וּבֵית מֶלֶךְ־יְהוּדָה ל
22 וִירוּשָׁלִָם׃ 22 בָּבֶלָה[a] יוּבָאוּ [b]וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פָּקְדִי אֹתָם[b] נְאֻם־ כט. ל. ח. יז חס בסיפ
יְהוָה [c]וְהַעֲלִיתִים וַהֲשִׁבֹתִים אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה[c]׃ פ
28 1 וַיְהִי | בַּשָּׁנָה הַהִיא [a]בְּרֵאשִׁית[a] מַמְלֶכֶת צִדְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה ה וב' מ"ם. ו[2]
בשנה חד מן ב[3] בת כן
בַּשָּׁנָה[b] הָרְבִעִית[a] בַּחֳדֶשׁ הַחֲמִישִׁי אָמַר אֵלַי[c] חֲנַנְיָה בֶן־עַזּוּר הַנָּבִיא ק וחד מן ד[4] יחיר ת. ב
2 כֹּה[a] אֲשֶׁר מִגִּבְעוֹן בְּבֵית יְהוָה לְעֵינֵי הַכֹּהֲנִים וְכָל־הָעָם לֵאמֹר׃ 2 כֹּה לט. נא מ"ם וכל ר"ם
דכות ב מ ג. ט בטע
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר שָׁבַרְתִּי אֶת־עֹל מֶלֶךְ בָּבֶל׃ בסיפ[5]. ג

[16] Mm 2614. [17] Mm 2537. [18] Mm 4191. [19] Mm 1784. [20] Mm 3999. [21] Mp sub loco. [22] Mm 558. [23] Mm 896. Cp 28 [1] Mm 2. [2] Mm 2033. [3] Jer 32,1, cf Mp sub loco. [4] Mm 2792. [5] Mm 2615.

13 [a] nonn Mss $\mathfrak{G}^{OL}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{Edd}\mathfrak{V}$ וּב׳ ‖ **15** [a] $\mathfrak{G}(\mathfrak{V})$ om suff ‖ **16** [a] $\mathfrak{G}$* pr *ὑμῖν* ‖ [b–b] > $\mathfrak{G}$* ‖ [c] $\mathfrak{G}$ + *οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς*, ex 15 ‖ **17** [a] > $\mathfrak{G}$*, add? ‖ [b] pc Mss חָרְבָּה ‖ **18** [a–a] $\mathfrak{G}$* *μοι* = בִּי ‖ [b b] > $\mathfrak{G}$* ‖ [c] l וָבֹאוּ vel c pc Mss בא ‖ **19** [a–a] > $\mathfrak{G}$*, add cf 52,17 ‖ [b] l prb עַל ‖ [c] dl ו ‖ [d–d] > $\mathfrak{G}$* ‖ **20** [a] > $\mathfrak{G}$* ‖ [b] Q^{Mss} יְכָנְיָה ‖ [c–c] > $\mathfrak{G}$* ‖ **20** [d] – **22** [a] > $\mathfrak{G}$* ‖ **21** [a] mlt Mss $\mathfrak{G}^{OL}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{Ms}\mathfrak{V}$ בְּבֵית ‖ **22** [a] cf 20[c] ‖ [b–b] > $\mathfrak{G}$*, add ‖ [c–c] > $\mathfrak{G}$*, add cf Esr 1,7sqq ‖ **Cp 28,1** [a–a] l בשנה הר׳ לצדד׳ מ׳ ר׳ cf $\mathfrak{G}$* ‖ [b] K בִּשְׁנַת ‖ [c] l = אֶל־ירמיה? cf 5sqq.

27 1 בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכְת[b] יְהוֹיָקִם[c] בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה 27

2 הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃ 2 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֵלָי[a]

3 עֲשֵׂה לְךָ מוֹסֵרוֹת וּמַטּוֹת וְנָתַתָּם עַל־צַוָּארֶךָ׃ 3 וְשִׁלַּחְתָּם[a] אֶל־מֶלֶךְ

אֱדוֹם וְאֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב וְאֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ צֹר וְאֶל־מֶלֶךְ

צִידוֹן בְּיַד מַלְאָכִים[b] הַבָּאִים[c] יְרוּשָׁלַם אֶל־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃

4 וְצִוִּיתָ אֹתָם אֶל־אֲדֹנֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי 4

יִשְׂרָאֵל כֹּה תֹאמְרוּ אֶל־אֲדֹנֵיכֶם׃ 5 אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶת־הָאָרֶץ[a] אֶת־ס הא

הָאָדָם וְאֶת־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ[a] בְּכֹחִי הַגָּדוֹל וּבִזְרוֹעִי

הַנְּטוּיָה וְנֹתֵתִּיהָ לַאֲשֶׁר יָשָׁר בְּעֵינָי׃ 6 וְעַתָּה אֲנִכִי[a] נָתַתִּי[b] אֶת־כָּל־ 6

הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה בְּיַד נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַבְדִּי[c] וְגַם אֶת־חַיַּת

הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ לְעָבְדוֹ׃ 7 וְעָבְדוּ אֹתוֹ כָּל־הַגּוֹיִם וְאֶת־בְּנוֹ וְאֶת־ 7

בֶּן־בְּנוֹ עַד בֹּא־עֵת אַרְצוֹ גַּם־הוּא וְעָבְדוּ בוֹ[b] גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים

גְּדֹלִים׃ 8 וְהָיָה הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא־[a]יַעַבְדוּ אֹתוֹ אֶת־ 8

נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל [b]וְאֵת אֲשֶׁר לֹא־[a]יִתֵּן אֶת־צַוָּארוֹ בְּעֹל מֶלֶךְ

בָּבֶל בַּחֶרֶב[c] וּבָרָעָב וּבַדֶּבֶר אֶפְקֹד עַל־הַגּוֹי הַהוּא נְאֻם־יְהוָה עַד־

תֻּמִּי[c] אֹתָם בְּיָדוֹ׃ 9 וְאַתֶּם אַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־נְבִיאֵיכֶם וְאֶל־קֹסְמֵיכֶם 9

וְאֶל חֲלֹמֹתֵיכֶם[a] וְאֶל־עֹנְנֵיכֶם וְאֶל־כַּשָּׁפֵיכֶם אֲשֶׁר־הֵם אֹמְרִים

אֲלֵיכֶם לֵאמֹר לֹא תַעַבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל׃ 10 כִּי שֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים 10

לָכֶם לְמַעַן הַרְחִיק אֶתְכֶם מֵעַל אַדְמַתְכֶם [a]וְהַדַּחְתִּי[b] אֶתְכֶם

וַאֲבַדְתֶּם[a]׃ 11 וְהַגּוֹי אֲשֶׁר יָבִיא אֶת־צַוָּארוֹ בְּעֹל מֶלֶךְ־בָּבֶל וַעֲבָדוֹ 11

וְהִנַּחְתִּיו עַל־אַדְמָתוֹ נְאֻם־יְהוָה וַעֲבָדָהּ וְיָשַׁב בָּהּ׃ 12 וְאֶל־צִדְקִיָּהוּ 12

מֶלֶךְ־יְהוּדָה דִּבַּרְתִּי כְּכָל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר הָבִיאוּ אֶת־

צַוְּארֵיכֶם [a]בְּעֹל מֶלֶךְ־בָּבֶל [a]וְעִבְדוּ אֹתוֹ [b]וְעַמּוֹ וְחְיוּ׃ 13 לָמָּה תָמֻתוּ 13

ח ג¹ ר״ם וב² מ״ס. ב חס³. ל מל⁴.

ג

ו . ו זקף קמ בג״ך . ו⁵. ג סמוך אל ואל ואל ואל ואל⁶.

ד חך חס וחד מן ד מל בלוש . יו חס בסיפ׳.

ז? . ב.

יב מסוק את את ואת ומילה חדה ביניהן⁸.

ח . ב מל בלוש

ג¹⁰

ל . ב

ה¹¹

ה . ל

יו חס בסיפ׳. ג סמוך אל ואל ואל ואל ואל⁶

יג

יג¹². ה¹¹

ל . ל . ג¹³

ג¹⁴

ו¹⁵ . ח . ז מל

Cp 27 ¹Mm 1. ²Mm 2. ³Mm 2763. ⁴Mm 896. ⁵Mm 2611. ⁶Mm 2612. ⁷Mm 369. ⁸Mp sub loco. ⁹Mm 44. ¹⁰Mm 4071. ¹¹Mm 2613. ¹²Mm 679. ¹³Mm 2033. ¹⁴Mm 313. ¹⁵Mm 2572.

Cp 27,1 [a] > 𝔊* || [b–b] l בשנה הרביעית cf 28,1 || [c] l c pc Mss 𝔖𝔘 לצדקיהו cf 3.12 || **2** [a] > 𝔊*𝔗^{Ms} || **3** [a] l וְשַׁלַּחַת cf 𝔊^{L} || [b] l מלאכיהם cf 𝔊 || [c] 𝔊 + εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν (αὐτῷ) = (תו–) לקראתם || **5** [a–a] > 𝔊* (homtel) || **6** [a–a] > 𝔊* || [b–b] 𝔊* τὴν γῆν || [c] 𝔊* δουλεύειν αὐτῷ = לְעָבְדוֹ; > Ms 𝔊^{S} || **7** [a] > 𝔊* || [b] l בָּהּ || **8** [a–a] > 𝔊* (homtel) || [b–b] l וְאשר || [c] l תְּתִי cf 𝔖𝔗 || **9** [a] l חֹלְמֵיכֶם cf Vrs || **10** [a–a] > 𝔊* || [b] 𝔙 3 sg cf 15[a] || **12** [a–a] > 𝔊* || [b] 𝔊* om sq usque ad תעבדו 14 (homtel).

13 שְׁמַעְתֶּם׃ 13 וְעַתָּה הֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וְשִׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה
14 אֱלֹהֵיכֶם וְיִנָּחֶם יְהוָה אֶל־[a]הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיכֶם׃ 14 וַאֲנִי הִנְנִי
15 בְיָדְכֶם עֲשׂוּ־לִי כַּטּוֹב וְכַיָּשָׁר בְּעֵינֵיכֶם׃ 15 אַךְ | יָדֹעַ תֵּדְעוּ כִּי אִם־
מְמִתִים אַתֶּם אֹתִי כִּי־דָם נָקִי אַתֶּם נֹתְנִים עֲלֵיכֶם וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת
וְאֶל־יֹשְׁבֶיהָ כִּי בֶאֱמֶת שְׁלָחַנִי יְהוָה עֲלֵיכֶם לְדַבֵּר בְּאָזְנֵיכֶם אֶת
16 כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ ס 16 וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם אֶל־
הַכֹּהֲנִים וְאֶל־הַנְּבִיאִים אֵין־לָאִישׁ הַזֶּה מִשְׁפַּט־מָוֶת כִּי בְשֵׁם יְהוָה
17 אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ׃ 17 וַיָּקֻמוּ אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמְרוּ אֶל־כָּל־
18 קְהַל הָעָם לֵאמֹר׃ 18 [a]מִיכָיְהוּ[b] הַמּוֹרַשְׁתִּי הָיָה נִבָּא[c] בִּימֵי חִזְקִיָּהוּ
מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־עַם יְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה־אָמַר | יְהוָה
צְבָאוֹת
צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַ͏ִם עִיִּים[d] תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת[e] יָעַר׃
19 הֲהָמֵת הֲמִתֻהוּ[a] חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְכָל־יְהוּדָה הֲלֹא יָרֵא[b]
אֶת־יְהוָה וַיְחַל[b] אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַיִּנָּחֶם יְהוָה אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר
עֲלֵיהֶם וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים רָעָה גְדוֹלָה עַל־נַפְשׁוֹתֵינוּ׃
20 וְגַם־אִישׁ הָיָה מִתְנַבֵּא בְּשֵׁם יְהוָה אוּרִיָּהוּ בֶּן־שְׁמַעְיָהוּ מִקִּרְיַת
הַיְעָרִים וַיִּנָּבֵא[a] עַל־הָעִיר הַזֹּאת וְ[a]עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת כִּכֹל דִּבְרֵי
21 יִרְמְיָהוּ׃ 21 וַיִּשְׁמַע הַמֶּלֶךְ־יְהוֹיָקִים [a]וְכָל־גִּבּוֹרָיו[a] וְכָל־הַשָּׂרִים אֶת־
דְּבָרָיו וַיְבַקֵּשׁ[b] הַמֶּלֶךְ[c] הֲמִיתֹתוֹ וַיִּשְׁמַע אוּרִיָּהוּ [a]וַיִּירָא וַיִּבְרַח[a] וַיָּבֹא
22 מִצְרָיִם׃ 22 וַיְשַׁלַּח הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים [a]אֲנָשִׁים מִצְרַיִם[b] אֶת אֶלְנָתָן בֶּן־
23 עַכְבּוֹר וַאֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל־מִצְרָיִם׃ 23 וַיּוֹצִיאוּ אֶת־אוּרִיָּהוּ מִמִּצְרַיִם
וַיְבִאֻהוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וַיַּכֵּהוּ בֶּחָרֶב וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־נִבְלָתוֹ אֶל־
24 קִבְרֵי[a] בְּנֵי הָעָם׃ 24 אַךְ יַד אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן הָיְתָה אֶת־יִרְמְיָהוּ
לְבִלְתִּי תֵּת־אֹתוֹ בְיַד־הָעָם לַהֲמִיתוֹ׃ פ

15 Mm 1403. 16 Mm 2604. 17 Mm 4238. 18 Mm 319. 19 Mm 2605. 20 Mm 2606. 21 Mm 3747. 22 Mm 2607. 23 Mm 596. 24 Mm 2463. 25 Mm 2608. 26 Mm 2621. 27 Mm 1174. 28 Mm 2762. 29 Mm 2609. 30 Mm 4150. 31 Mm 1590. 32 Mm 2882. 33 Mm 2610. 34 Mm 1391. 35 Mp sub loco.

13 [a] nonn Mss עַל ‖ **18** [a] cf Mi 3,12 ‖ [b] mlt Mss ut Q, K יָה— ‖ [c] > G* ‖ [d] G^{BS46} *εἰς (ὡς) ἄβατον*, G^{rel} *ὡς ὀπωροφυλάκιον* cf Mi 3,12 G ‖ [e] G *εἰς ἅλσος* S *lbjt* (cf Mi 3,12); prp לַבָּמוֹת cf Mi 5,7 ‖ **19** [a] GSV sg ‖ [b] GSV pl ‖ **20** [a–a] > G* ‖ **21** [a–a] > G* ‖ [b] G pl ‖ [c] > G ‖ **22** [a–a] S *l'nš' mṣrj'* = אִישׁ מִצְרַי; add ‖ [b–b] > G*, sed cf [a–a] ‖ **23** [a] G sg ‖ [b] G *λαοῦ αὐτοῦ* = עַמּוֹ.

38 עָזַב כַּכְּפִיר[a] סֻכּוֹ כִּי־[b]הָיְתָה אַרְצָם לְשַׁמָּה
מִפְּנֵי[c] חֲרוֹן[d] הַיּוֹנָה[e] וּמִפְּנֵי חֲרוֹן אַפּוֹ׃ ס

26 1 בְּרֵאשִׁית מַמְלְכוּת יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַ֝דָּבָר

2 הַדָּבָר הַזֶּה[a] מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃ 2 כֹּה | אָמַר יְהוָה עֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית־
יְהוָה וְדִבַּרְתָּ עַל־כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַבָּאִים לְהִשְׁתַּחֲוֹת בֵּית־יְהוָה אֵת
כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם אַל־תִּגְרַע דָּבָר׃ 3 אוּלַי
יִשְׁמְעוּ וְיָשֻׁבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וְנִחַמְתִּי[a] אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי
חֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת לָהֶם מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם׃ 4 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה
אָמַר יְהוָה אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלַי לָלֶכֶת בְּתוֹרָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם׃
5 לִשְׁמֹעַ עַל־דִּבְרֵי עֲבָדַי הַנְּבִאִים אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ אֲלֵיכֶם וְהַשְׁכֵּם[a]
וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם׃ 6 וְנָתַתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כְּשִׁלֹה וְאֶת־הָעִיר
הַזֹּאת[a] אֶתֵּן לִקְלָלָה לְכֹל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃ ס 7 וַיִּשְׁמְעוּ הַכֹּהֲנִים
וְהַנְּבִאִים וְכָל־הָעָם אֶת־יִרְמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּבֵית
יְהוָה׃ 8 וַיְהִי | כְּכַלּוֹת יִרְמְיָהוּ לְדַבֵּר אֵת כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה[a] יְהוָה לְדַבֵּר
אֶל־[b]כָּל־הָעָם וַיִּתְפְּשׂוּ אֹתוֹ הַכֹּהֲנִים [c]וְהַנְּבִאִים וְכָל־[c]הָעָם לֵאמֹר
מוֹת תָּמוּת׃ 9 מַדּוּעַ נִבֵּאתָ[a] בְשֵׁם־יְהוָה לֵאמֹר כְּשִׁלֹה יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה
וְהָעִיר הַזֹּאת תֶּחֱרַב מֵאֵין יוֹשֵׁב וַיִּקָּהֵל כָּל־הָעָם אֶל־[b]יִרְמְיָהוּ בְּבֵית
יְהוָה׃ 10 וַיִּשְׁמְעוּ | שָׂרֵי יְהוּדָה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּעֲלוּ מִבֵּית־
הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה וַיֵּשְׁבוּ בְּפֶתַח שַׁעַר־[a]יְהוָה הֶחָדָשׁ׃ ס 11 וַיֹּאמְרוּ
הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִאִים אֶל־הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר מִשְׁפַּט־מָוֶת
לָאִישׁ הַזֶּה כִּי נִבָּא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת כַּאֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם בְּאָזְנֵיכֶם׃
12 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־כָּל־[a]הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר יְהוָה שְׁלָחַנִי
לְהִנָּבֵא אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת אֵת כָּל־[b]הַדְּבָרִים אֲשֶׁר

[43] Mm 3622. [44] Mm 2602. Cp 26 [1] Mm 1. [2] Mm 2. [3] Mm 1612. [4] Mm 707. [5] Mm 2668. [6] Mm 2492. [7] Mm 1718. [8] Mm 2603. [9] Mm 1392. [10] Mp sub loco. [11] Mm 1578. [12] Mm 1525. [13] Ex 32,1. [14] Mm 319.

38 [a] dl כְּ (dttg) ‖ [b] dl (dttg)? ‖ [c] nonn Mss 𝔊𝔗 חרם ut 46,16 50,16; l חָרְבּוֹ ‖ [d] 𝔊 *τῆς μεγάλης*, α′θ′(𝔙) *τῆς περιστερᾶς* 𝔄𝔏; σ′ *τῆς οἰνωμένης* (cf 𝔗), 𝔖 *dmrj'* — יהוה; cf 46,16 [e] ‖ [e–e] > 𝔊* ‖ **Cp 26,1** [a] 𝔖(𝔈) + *'l 'rmj'*, ins אֶל־יִרְמְיָהוּ? ‖ **3** [a] mlt Mss עַל ‖ **5** [a] l c 𝔗 mlt Mss Vrs ה׳ ‖ **6** [a] 𝔗 ut Q, l; K הָ֫; > 𝔊* ‖ **8** [a] l צוהו cf 𝔊𝔖𝔙 ‖ [b] Or [c–c] add ex 7a ‖ **9** [a] nonn Mss נבאת ‖ [b] l c nonn Mss Vrs עַל ‖ **10** [a] ins c mlt Mss 𝔊$^{O\,min}$𝔏𝔖𝔗𝔙 בית ut 36,10 ‖ **12** [a] > 𝔊*, dl.

27 וְאָמַרְתָּ֖ אֲלֵיהֶ֑ם ס כֹּה־אָמַ֣ר ׀ יְהוָ֣ה צְבָא֗וֹת אֱלֹהֵ֤י יִשְׂרָאֵל׃ ב בטע בסיפ׳ 23 . ג׳ 30
שְׁתּ֣וּ וְשִׁכְר֔וּ וְקִיא֖וּ[a] וְנִפְל֑וּ וְלֹ֥א תָקֻ֛מוּ מִפְּנֵ֥י הַחֶ֖רֶב אֲשֶׁ֥ר אָנֹכִ֖י שֹׁלֵ֥חַ א׳ כת תרי ר׳ 31 . ב חד חס וחד כל
בֵּינֵיכֶֽם׃ 28 וְהָיָ֗ה כִּ֤י יְמָאֲנוּ֙ לָקַ֣חַת הַכּ֔וֹס מִיָּדְךָ֖ לִשְׁתּ֑וֹת וְאָמַרְתָּ֣ ו בטע בסיפ׳ 32
אֲלֵיהֶ֗ם כֹּ֤ה ׀ אָמַ֣ר יְהוָ֣ה צְבָא֔וֹת שָׁת֥וֹ תִשְׁתּֽוּ׃ 29 כִּ֣י ׀ הִנֵּ֣ה בָעִ֣יר ׀ אֲשֶׁ֣ר יא . ב עכוק דמטע בטע׳ 33
נִקְרָא־שְׁמִ֣י עָלֶ֗יהָ אָנֹכִ֙י מֵחֵ֣ל לְהָרַ֔ע וְאַתֶּ֥ם הִנָּקֵ֖הַ תִּנָּקּ֑וּ לֹ֣א תִנָּקּ֔וּ כִּ֥י ל׳ 34
חֶ֛רֶב אֲנִ֥י קֹרֵ֖א עַל־כָּל־יֹשְׁבֵ֣י הָאָ֑רֶץ נְאֻם־יְהוָ֥ה צְבָאֽוֹת[a]׃ 30 וְאַתָּ֣ה ה הרב על 35 . ב 36 . כו
תִּנָּבֵ֤א אֲלֵיהֶם֙ אֵ֣ת כָּל־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה וְאָמַרְתָּ֥ אֲלֵיהֶ֖ם כה . ו בטע בסיפ׳
יְהוָ֣ה מִמָּר֔וֹם יִשְׁאָ֑גְ[a] וּמִמְּעוֹן֙ קָדְשׁ֔וֹ[a] יִתֵּ֖ן קוֹלֽוֹ׃ ל
שָׁאֹ֥ג יִשְׁאַ֖גְ עַל־נָוֵ֑הוּ הֵידָ֤ד[b] כְּדֹרְכִים֙ יַעֲנֶ֔ה ז
[c]אֶל כָּל־יֹשְׁבֵ֥י הָאָֽרֶץ׃ 31 בָּ֣א שָׁא֔וֹן עַד־קְצֵ֥ה הָאָ֖רֶץ ב 36
כִּֽי־רִ֥יב לַיהוָ֖ה בַּגּוֹיִ֑ם נִשְׁפֹּ֥ט הוּא֙ לְכָל־בָּשָׂ֔ר ח 37 . ז 38
הָרְשָׁעִ֖ים נְתָנָ֥ם[a] לַחֶ֛רֶב נְאֻם־יְהוָ֖ה׃ ס
32 כֹּ֤ה ׀ אָמַ֣ר יְהוָ֣ה צְבָא֔וֹת יא
הִנֵּ֥ה רָעָ֖ה יֹצֵ֣את מִגּ֑וֹי אֶל־גּ֔וֹי
וְסַעַ֥ר גָּד֛וֹל יֵעוֹר֖ מִיַּרְכְּתֵי־אָֽרֶץ׃
33 וְהָי֤וּ חַלְלֵי֙ יְהוָ֔ה[a] בַּיּ֥וֹם הַה֖וּא[a] מִקְצֵ֣ה הָאָ֑רֶץ וְעַד־קְצֵ֥ה הָאָ֖רֶץ [b]לֹ֣א ט 38 . לא 39 פסוק
יִסָּפְד֥וּ וְלֹ֛א יֵאָסְפ֥וּ[b] וְלֹ֥א יִקָּבְר֖וּ לְדֹמֶ֥ן עַל־פְּנֵ֖י הָאֲדָמָ֥ה יִהְיֽוּ׃ לא ולא ז מנה בס״פ ל
34 הֵילִ֤ילוּ הָרֹעִים֙ וְזַעֲק֔וּ וְהִתְפַּלְּשׁ֥וּ אַדִּירֵ֖י הַצֹּ֑אן [חֻמְּדָ֖הּ][b]׃ ג׳ 41
כִּֽי־מָלְא֥וּ יְמֵיכֶ֖ם לִטְבֹ֑חַ וּתְפוּצ֣וֹתֵיכֶ֔ם[a] וּנְפַלְתֶּ֖ם [b]כִּכְלִ֥י[c] ד
וְאָבַ֥ד מָנ֖וֹס מִן־הָרֹעִ֑ים וּפְלֵיטָ֖ה מֵאַדִּירֵ֥י הַצֹּֽאן׃
36 קוֹל֙ צַעֲקַ֣ת הָרֹעִ֔ים וִֽילֶלֶת֖[a] אַדִּירֵ֣י הַצֹּ֑אן ל
כִּֽי־שֹׁדֵ֥ד יְהוָ֖ה אֶת־מִרְעִיתָֽם׃ 37 וְנָדְמ֥וּ נְא֖וֹת הַשָּׁלֽוֹם ד 42
מִפְּנֵ֥י חֲר֖וֹן אַ֥ף יְהוָֽה׃

29 Mm 2702. 30 Mm 2566. 31 Mm 648 contra textum sine Q. 32 Mp sub loco. 33 Mm 4170. 34 Mm 227. 35 Mm 2748. 36 Mm 2600. 37 Mm 2601. 38 Mm 927. 39 Mm 2525. 40 Mm 771. 41 Mm 1464. 42 Mm 2094.

27 [a] 𝔠 K[Mss] וקיו; l וְקִיּוּ (= וְקִיאוּ)? ‖ **29** [a–a] > 𝔊* ‖ **30** [a–a] 𝔊 *ἀπὸ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ* = נְתָנוּ ‖ [b] 𝔊 orig *καὶ αἰδεδ*, α′ *καὶ ηδαδ* ‖ [c–c] cj c 31 cf 𝔊 ‖ **31** [a] 𝔊 *ἐδόθησαν* = מק׳ ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ **34** [a] pc 𝔙[Mss] *tradidi* = נָתַתִּי ‖ **33** [a–a] 𝔊 *ἐν ἡμέρᾳ κυρίου* = בְּי׳ יהוה ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c] 𝔊 *ὥσπερ οἱ κριοί*, l כְּאֵילֵי? ‖ **36** [a] sic L, mlt Mss Edd וֵילֵל׳.

ט ול בלוש וכל על ארץ מצרים דאורית דכות[18]

ה הַהוּא c נְאֻם־יְהוָה אֶת־עֲוֹנָם וְעַל־אֶרֶץ כַּשְׂדִּים c וְשַׂמְתִּי אֹתָהּ d לְשִׁמְמוֹת e

והבאתי[19] ק

עוֹלָם׃ 13 וְהֵבֵאתִי a עַל־הָאָרֶץ הַהִוא b אֶת־כָּל־דְּבָרָי אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי

ו

עָלֶיהָ אֵת כָּל־הַכָּתוּב בַּסֵּפֶר הַזֶּה c אֲשֶׁר־נִבָּא יִרְמְיָהוּ עַל־כָּל־

ז מל[20]

הַגּוֹיִם׃ c 14 a כִּי עָבְדוּ b־בָם גַּם־הֵמָּה גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים גְּדוֹלִים 14

ח

וְשִׁלַּמְתִּי לָהֶם כְּפָעֳלָם וּכְמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם c׃ ס

ה

15 כִּי a כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵלַי b קַח אֶת־כּוֹס c הַיַּיִן הַחֵמָה c 15

ל מל[22]. יז מל בלוש[23]

הַזֹּאת מִיָּדִי וְהִשְׁקִיתָה אֹתוֹ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ אוֹתָךְ

אֲלֵיהֶם׃ 16 וְשָׁתוּ a וְהִתְנוֹעָעוּ b וְהִתְהוֹלָלוּ מִפְּנֵי הַחֶרֶב אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ 16

בֵּינָתָם׃ b 17 וָאֶקַּח אֶת־הַכּוֹס מִיַּד יְהוָה וָאַשְׁקֶה אֶת כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־ 17

ד ר״פ בסיס וחד מן יה פסוק את ואת ואת את. [24]

שְׁלָחַנִי יְהוָה אֲלֵיהֶם׃ 18 a אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה וְאֶת־מְלָכֶיהָ 18

יו חס בסיס

אֶת b־שָׂרֶיהָ לָתֵת אוֹתָם לְחָרְבָּה לְשַׁמָּה לִשְׁרֵקָה c וְלִקְלָלָה כַּיּוֹם

ד ר״פ בסיס. ד[25]

הַזֶּה׃ c 19 אֶת־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְאֶת־עֲבָדָיו וְאֶת־שָׂרָיו וְאֶת־כָּל־ 19

עַמּוֹ׃ 20 a וְאֵת כָּל־הָעֵרֶב a וְאֵת כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ הָעוּץ b וְאֵת כָּל־ 20

נ

מַלְכֵי פְּלִשְׁתִּים וְאֶת c־אַשְׁקְלוֹן וְאֶת־עַזָּה וְאֶת־עֶקְרוֹן וְאֵת

ד ר״פ בסיס וחד מן [26] ר״פ את ואת ואת. [27] ב[28]

שְׁאָרִית אַשְׁדּוֹד׃ 21 אֶת־אֱדוֹם וְאֶת־מוֹאָב וְאֶת־בְּנֵי עַמּוֹן׃ 22 וְאֵת 21 22

נ

כָּל־מַלְכֵי־צֹר וְאֵת כָּל־מַלְכֵי צִידוֹן וְאֵת a מַלְכֵי הָאִי a אֲשֶׁר בְּעֵבֶר

כו׳ פסוק ואת ואת ואת ואת. ה

הַיָּם׃ 23 וְאֶת־דְּדָן וְאֶת־תֵּימָא וְאֶת־בּוּז a וְאֵת כָּל־קְצוּצֵי פֵאָה׃ 23

נ[29]

24 a וְאֵת כָּל־מַלְכֵי עֲרָב a b וְאֵת כָּל־מַלְכֵי הָעֵרֶב b הַשֹּׁכְנִים בַּמִּדְבָּר׃ 24

25 וְאֵת | כָּל־מַלְכֵי זִמְרִי a וְאֵת כָּל־מַלְכֵי עֵילָם וְאֵת כָּל־מַלְכֵי 25

מָדָי׃ 26 וְאֵת | כָּל־מַלְכֵי הַצָּפוֹן הַקְּרֹבִים וְהָרְחֹקִים אִישׁ אֶל־אָחִיו 26

ל. נ

וְאֵת כָּל־הַמַּמְלָכוֹת הָאָרֶץ a אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה b וּמֶלֶךְ שֵׁשַׁךְ c

יִשְׁתֶּה אַחֲרֵיהֶם b׃

[18] Mm 2946. [19] Mp sub loco. [20] Mm 1421. [21] Mm 2598. [22] Mm 1713. [23] Mm 541. [24] Mm 1936. [25] Mm 1756. [26] Mm 2599. [27] Mm 271. [28] Mm 2890.

12 c–c > 𝔊* ‖ d l 1 אֶתָּה ‖ e 2 Mss וֹת– ‖ **13** a K dub ‖ b l הַזֹּאת? ‖ c–c add propter 15sqq, dl cf 𝔊* ‖ **14** a > 𝔊*, add (cj c 12)? ‖ b l יַעַ ‖ c in 𝔊 post 13 (cf a) asseritur 49,34–39 46,2–28 50 51 47 49,7–22. 1–6. 28–33. 23–27 48 ‖ **15** a > 𝔊* ‖ b > 𝔊*𝔖𝔗Ms ‖ c–c 𝔊 τοῦ οἴνου τοῦ ἀκράτου = יֵין הַחֵמָר cf Ps 75,9; 𝔖(𝔙) *dḥmr' dḥmt'* = יֵין ה׳; sed החמה add ‖ **16** a–a 𝔊* *καὶ ἐξεμοῦνται* = וְקָאוּ ‖ b–b add ex 27b ‖ **18** a add ‖ b l ואת ‖ c–c > 𝔊* ‖ **20** a–a cj c 19 cf 𝔊𝔖 ‖ b–b > 𝔊* ‖ c 𝔊* om cop ‖ **22** a–a 𝔊* *βασιλεῖς* ‖ **23** a 𝔊* *Ρως* ‖ **24** a–a > 𝔊* ‖ b–b dttg, dl ‖ **25** a prp זמכי = Atbaš [cf 26b] pro עֵילָם; dl aut ואת כ׳ מ׳ ז׳ (> 𝔊*) aut ואת כ׳ מ׳ ע׳ ‖ **26** a > 𝔊*𝔖, dl (l לָכוֹת–) ‖ b–b > 𝔊*, add ‖ c 𝔗 *dbbl* = בָּבֶל.

25 1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה עַל־יִרְמְיָהוּ עַל־כָּל־עַם יְהוּדָה בַּשָּׁנָה
הָרְבִעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הִיא הַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנִית ל
2 לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃ 2 אֲשֶׁר דִּבֶּר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא עַל־כָּל־
3 עַם יְהוּדָה וְאֶל כָּל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם לֵאמֹר׃ 3 מִן־שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
לְיֹאשִׁיָּהוּ בֶן־אָמוֹן מֶלֶךְ יְהוּדָה וְעַד | הַיּוֹם הַזֶּה זֶה שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים
שָׁנָה הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלָי וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם אַשְׁכִּים וְדַבֵּר וְלֹא
4 שְׁמַעְתֶּם׃ 4 וְשָׁלַח יְהוָה אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עֲבָדָיו הַנְּבִאִים הַשְׁכֵּם
5 וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְלֹא הִטִּיתֶם אֶת־אָזְנְכֶם לִשְׁמֹעַ׃ 5 לֵאמֹר שׁוּבוּ־
נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמֵרֹעַ מַעַלְלֵיכֶם וּשְׁבוּ עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
6 נָתַן יְהוָה לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם לְמִן־עוֹלָם וְעַד־עוֹלָם׃ 6 וְאַל־תֵּלְכוּ
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם וְלֹא־תַכְעִיסוּ אוֹתִי
בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם וְלֹא אָרַע לָכֶם׃ 7 וְלֹא־שְׁמַעְתֶּם אֵלָי נְאֻם־יְהוָה
8 לְמַעַן הַכְעִסֻנִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם לְרַע לָכֶם׃ ס 8 לָכֵן כֹּה אָמַר
9 יְהוָה צְבָאוֹת יַעַן אֲשֶׁר לֹא־שְׁמַעְתֶּם אֶת־דְּבָרָי׃ 9 הִנְנִי שֹׁלֵחַ
וְלָקַחְתִּי אֶת־כָּל־מִשְׁפְּחוֹת צָפוֹן נְאֻם־יְהוָה וְאֶל־נְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל עַבְדִּי וְהֲבֵאתִים עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְעַל־יֹשְׁבֶיהָ וְעַל ל
כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה סָבִיב וְהַחֲרַמְתִּים וְשַׂמְתִּים לְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה
10 וּלְחָרְבוֹת עוֹלָם׃ 10 וְהַאֲבַדְתִּי מֵהֶם קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל
11 חָתָן וְקוֹל כַּלָּה קוֹל רֵחַיִם וְאוֹר נֵר׃ 11 וְהָיְתָה כָל־הָאָרֶץ הַזֹּאת
לְחָרְבָּה לְשַׁמָּה וְעָבְדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה׃
12 וְהָיָה כִּמְלֹאת שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד עַל־מֶלֶךְ־בָּבֶל וְעַל־הַגּוֹי

Cp 25 [1] Mm 686. [2] Mm 2594. [3] Mm 411. [4] Mm 2595. [5] Mm 2041. [6] Mm 3072. [7] Mm 2486. [8] Mm 2487. [9] Mm 1238 א. [10] Mm 2596. [11] Mp sub loco. [12] Mm 1401. [13] Mm 2597. [14] Mm 2464. [15] Mm 3933. [16] Ms 2054. [17] Mm 2902.

Cp 25,1 [a] nonn Mss אֶל ‖ [b–b] > G* ‖ 2 [a–a] > G* ‖ 3 [a] G ἐν ‖ [b–b] > G* ‖ [c] 1 c C nonn Mss הַשְּׁכֵּם ‖ [d–d] > G*, dl (ex 7,13) ‖ 4 [a] add ex 7,25.26 ‖ [b–b] G καὶ ἀπέστελλον cf 7,25 ‖ [c–c] G τοὺς δούλους μου cf 7,25 ‖ [d] > G* et 7,26 ‖ 5 [a–a] G(C^{Ms}) ἔδωκα – נָתַתִּי ‖ 6 [a] add ‖ [b] 1 וְאַל? ‖ [c–c] G τοῦ κακῶσαι – לְהָרַע ‖ 7 [a–a] > G*, dl ‖ [b] 1 Q cf C הכעיסני; K הִכְעַסְנִי ‖ 8 [a–a] G ἐπιστεύσατε τοῖς ‖ 9 [a–a] G* πατριὰν ἀπὸ βορρᾶ – מִצְּפוֹן מִשְׁפָּחָה ‖ [b–b] > G*, dl cf 27,6 ‖ [c–c] add propter 15sqq, dl ‖ [d] > GV ‖ [e] nonn Mss מִסְּ ‖ [f] G καὶ εἰς ὀνειδισμόν, l וּלְחֶרְפַּת ‖ 10 [a–a] G* ὀσμὴν μύρου, l רֵיחַ מוֹר? ‖ 11 [a–a] > G*, dl ‖ [b] mlt Mss G^{OL} α′σ′θ′ S C^{Ms} 𝔙 וּל ‖ [c–c] G* sol ἐν τοῖς ἔθνεσιν; dl הַגּ׳ הָא׳ cf 9$^{c–c}$ ‖ 12 [a] add? cf 29,10 51,26.62 ‖ [b–b] > G*.

ד בטע . נא ססוק על על ומילה חדה ביניהו׳ . ד[24]

יו[3] מפק א ג[4] מנה מל בליש . יא[5]

ה . ט ר״פ[6]

ב[7] . יג[8]

ג[9] מל יג מנה בסיפ וכל יהושע ושפטים דכות ב מ ב

כ[10] הכעיסני[11] חד מן ה[12] חס ק בליש וכל מכעסים דכות ב מ א . ג. ב בטע בסיפ . ד מיחד

ג בטע[13] . ג[14]

ד[15] . ו

ג בב חס וחד מל[16] . ט[17] . ל[11]

מא ג מנה בפסוק. מא ג מנה בפסוק

39 לָכֵן הִנְנִי נָשֹׂא נָשֹׂא[a] וְנָטַשְׁתִּי אֶתְכֶם[b] וְאֶת־הָעִיר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם מֵעַל פָּנָי: 40 וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם חֶרְפַּת עוֹלָם וּכְלִמּוֹת עוֹלָם אֲשֶׁר לֹא תִשָּׁכֵחַ[a]: ס

ל ד.ל.ח

24 1 הֶרְאַנִי[a] יְהוָה וְהִנֵּה שְׁנֵי דוּדָאֵי תְאֵנִים מוּעָדִים[b] לִפְנֵי הֵיכַל יְהוָה אַחֲרֵי הַגְלוֹת נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־יְכָנְיָהוּ בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרֵי יְהוּדָה וְאֶת־הֶחָרָשׁ וְאֶת־הַמַּסְגֵּר[c] מִירוּשָׁלָ͏ִם

ל ד,ה,ל

וַיְבִאֵם בָּבֶל: 2 הַדּוּד אֶחָד תְּאֵנִים טֹבוֹת מְאֹד כִּתְאֵנֵי הַבַּכֹּרוֹת 2

ל חס

וְהַדּוּד אֶחָד תְּאֵנִים רָעוֹת מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ: ס 3

ב

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מָה־אַתָּה רֹאֶה יִרְמְיָהוּ וָאֹמַר תְּאֵנִים הַתְּאֵנִים הַטֹּבוֹת טֹבוֹת מְאֹד וְהָרָעוֹת רָעוֹת מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ: פ

ג ב מל וחד חס. ד

4 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: 5 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל[a] כַּתְּאֵנִים הַטֹּבוֹת הָאֵלֶּה כֵּן־אַכִּיר אֶת־גָּלוּת יְהוּדָה אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶרֶץ כַּשְׂדִּים לְטוֹבָה: 6 וְשַׂמְתִּי עֵינִי[a] עֲלֵיהֶם לְטוֹבָה

כד 4 5

פט[a]

וַהֲשִׁבֹתִים עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וּבְנִיתִים וְלֹא אֶהֲרֹס וּנְטַעְתִּים וְלֹא אֶתּוֹשׁ: 7 וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב לָדַעַת אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה וְהָיוּ־לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים כִּי־יָשֻׁבוּ אֵלַי בְּכָל־לִבָּם: ס

ב חד חס וחד מל. ג

ז חס[a]. ג

8 וְכַתְּאֵנִים הָרָעוֹת אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ כִּי־כֹה[a] אָמַר יְהוָה כֵּן

ד[a]. כי מיחד

אֶתֵּן אֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרָיו וְאֶת־שְׁאֵרִית יְרוּשָׁלַ͏ִם[b]

ב

הַנִּשְׁאָרִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְהַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם: 9 וּנְתַתִּים לְזַוְעָה[a] לְרָעָה[b] לְכָל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ לְחֶרְפָּה וּלְמָשָׁל לְשִׁנִנָה[c] וְלִקְלָלָה

ג.חד חס וב מל[a]. לזעוה ק

יב מסורק את את ראת ומילה חדה ביניהם[10]. ב[11]

בְּכָל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר־אַדִּיחֵם שָׁם[d]: 10 וְשִׁלַּחְתִּי בָם אֶת־הַחֶרֶב אֶת[a]־הָרָעָב וְאֶת־הַדֶּבֶר עַד־תֻּמָּם מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם וְלַאֲבוֹתֵיהֶם[b]: פ

ד מל בנביא

41 Mm 1392. Cp 24 1 Mm 2589. 2 Mm 2590. 3 Mm 303. 4 Mm 2501. 5 Mm 2650. 6 Mp sub loco. 7 Mm 2591. 8 Mm 2049. 9 Mm 2592. 10 Mm 44. 11 Mm 2593.

39 [a] l c p̈c Mss 𝔊α′σ′ϹΥ ונשיתי (= ונשׂאתי) || [b–b] > 𝔊* || [c] l c nonn Mss α′σ′ϹΥ נשׂא || 40 [a] cf 7[a] || Cp 24,1 [a] 𝔊[AL min] pr *καί*; pr כֹּה (hpgr) cf Am 7,1 || [b] l עוֹמְדִים vel מֻעָמָדִים vel *מוּדָעִים || [c] 𝔊 + *καὶ τοὺς πλουσίους* || 5 [a–a] add || 6 [a] pc Mss 𝔊Υ יְ֫ || 8 [a–a] add || [b] 𝔗 (יהו(דה) || 9 [a] cf 15,4[b] || [b] > 𝔊; ϹΤ[Ed]Υ pr cop; aut dl (dttg) aut tr ad fin 8 (cf לטובה 5) || [c] 𝔗 mlt Mss 𝔊ϹΤ[Ms] pr cop || [d–d] add cf Dt 28,37 || 10 [a] mlt Mss 𝔊 ϹΤ[f Ms] ואת || [b] > 𝔊*.

25 שָׁמַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר־אָמְרוּ הַנְּבִאִים בִּשְׁמִי שֶׁקֶר לֵאמֹר
26 חָלַמְתִּי חָלָמְתִּי: 26 עַד־מָתַי[a] הֵיֵשׁ[b] בְּלֶב הַנְּבִאִים נִבְּאֵי הַשֶּׁקֶר נ
27 וּנְבִיאֵי[c] תַרְמִת לִבָּם: 27 הַחֹשְׁבִים[a] לְהַשְׁכִּיחַ אֶת־עַמִּי שְׁמִי[a] נ חס
בַּחֲלוֹמֹתָם אֲשֶׁר יְסַפְּרוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ כַּאֲשֶׁר שָׁכְחוּ אֲבוֹתָם אֶת־שְׁמִי
28 בַּבָּעַל: 28 הַנָּבִיא אֲשֶׁר־אִתּוֹ חֲלוֹם יְסַפֵּר חֲלוֹם[a] וַאֲשֶׁר דְּבָרִי אִתּוֹ נ ר״פ. נ״ע30
יְדַבֵּר דְּבָרִי אֱמֶת נ״ע30
מַה־לַּתֶּבֶן אֶת־הַבֶּר נְאֻם־יְהוָה: נ31
29 הֲלוֹא כֹה[a] דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם־יְהוָה וּכְפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע: ס נ״ע30
30 לָכֵן הִנְנִי עַל־הַנְּבִאִים נְאֻם־יְהוָה מְנַנְּבֵי דְבָרַי אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ:
31 הִנְנִי עַל־הַנְּבִיאִם נְאֻם־יְהוָה [a]הַלְקְחִים לְשׁוֹנָם[b] [b]וְיִנְאֻמוּ נְאֻם[b]: נ כת כן בלישׁ32
32 הִנְנִי עַל־נִבְּאֵי[a] חַלְמוֹת שֶׁקֶר נְאֻם־יְהוָה וַיְסַפְּרוּם וַיִּתְעוּ אֶת־עַמִּי ב. נ ומל33
בְּשִׁקְרֵיהֶם וּבְפַחֲזוּתָם וְאָנֹכִי לֹא שְׁלַחְתִּים וְלֹא צִוִּיתִים וְהוֹעֵיל[b] לֹא־ ל. נ״ס לא ולא לא34
יוֹעִילוּ לָעָם־הַזֶּה נְאֻם־יְהוָה: ל ומל
33 וְכִי־יִשְׁאָלְךָ הָעָם הַזֶּה [a]אוֹ־הַנָּבִיא אוֹ־כֹהֵן[a] לֵאמֹר מַה־מַּשָּׂא יְהוָה ל. מא ג מנה בפסוק
34 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם [b]אֵת־מַה־מַּשָּׂא[b] וְנָטַשְׁתִּי אֶתְכֶם נְאֻם־יְהוָה: 34 וְהַנָּבִיא מא ג מנה בפסוק. ג ר״פ35
וְהַכֹּהֵן וְהָעָם אֲשֶׁר יֹאמַר מַשָּׂא יְהוָה וּפָקַדְתִּי עַל־הָאִישׁ הַהוּא וְעַל־ מא. נ36
35 בֵּיתוֹ: 35 כֹּה תֹאמְרוּ אִישׁ עַל[a]־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶל־אָחִיו מֶה־עָנָה יְהוָה ז. ה37, 38
36 וּמַה־דִּבֶּר יְהוָה: 36 וּמַשָּׂא יְהוָה לֹא תִזְכְּרוּ[a]־עוֹד כִּי הַמַּשָּׂא[b] יִהְיֶה מא. ל. ט
לְאִישׁ דְּבָרוֹ[c] וַהֲפַכְתֶּם אֶת־דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵינוּ:
37 כֹּה תֹאמַר אֶל־הַנָּבִיא מֶה־עָנָךְ יְהוָה[c] וּמַה־דִּבֶּר יְהוָה: 38 [a]וְאִם־ ב39. ל
מַשָּׂא יְהוָה תֹּאמְרוּ[a] לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן אֲמָרְכֶם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מא ג מנה בפסוק. כ40

30 Mm 902. 31 Mm 2585. 32 Mp sub loco. 33 Mm 2586. 34 Mm 1613. 35 Mm 1134. 36 Mm 2587. 37 Mm 369. 38 Mm 515. 39 Mm 2588. 40 Mm 2168.

26 [a a] prp חלמתי (c 25 cj, cf 7,4 22,29) || [b] Vrs om ה; l הֲשִׁמְּי? cf Ex 23,21 || [c] l prb וְנִבְּאֵי || **27** [a a] 𝔊* *τοῦ ἐπιλαθέσθαι τοῦ ὀνόματός μου* · לִשְׁכּוֹחַ שׁ׳; 𝔖 *lmṭ'jw bšmj l'mj* = לְהַתְעוֹת את־ע׳ בשמי cf 32 || **28** [a] l מוֹ– cf 𝔊 || **29** [a] > 𝔖𝔙 cf 𝔊 (versio duplex); 𝔗 *kl*; l כֹּוֶה || **31** [a–a] 𝔊 *(τοὺς ἐκβάλλοντας* 𝔊^{L} *ἐκλαμβάνοντας / προφητείας γλώσσης)* et 𝔖 *(dmhpkjn lšnjhwn)* nil nisi 𝔘𝔩 legisse vid || [b–b] pc Mss נאם יהוה cf 𝔖𝔙, 𝔊 *καὶ νυστάζοντας νυσταγμὸν αὐτῶν* = וְיָנוּמוּ נום || **32** [a] mlt Mss נְבִיאֵי: 𝔊(𝔖𝔗^{Ed}𝔙) pr *τοὺς προφήτας* = הַנְּבִיאִים, ins || [b] Q^{Mss} עַל– || **33** [a–a] add ex 34 || [b–b] l אַתֶּם הַמַּ׳ cf 𝔊𝔙 || **35** [a] mlt Mss Or אֶל || **36** [a] 𝔊 *ὀνομάζετε*, prp תַּזְכִּרוּ || [b] l הַמַּ׳ || **36/37** [c–c] > 𝔊* || **38** [a–a] > 𝔊*.

ד[16]
ד מיחד
ב חד מל וחד חס[17]
ט בטע בסיפ[18] . יג
ד[19] וכל ד״ה דכות ב מ א
ג מל[20]
ג[21] . ג[22]
דבר . ג קמ
ב כת ס . ב[23]
ט ר״פ בסיפ . יג[24]
ב שורבה אף[25]
ז פסוק עד ועד[26] . ב
ט ר״פ בסיפ
ל וחס
ל . ב חס .
ה חס וכל אוריית דכות[27]
ח ר״פ בסיפ[28] . ג
[29]יג

15 חֲיוּ־לִי כִלָּם כְּסֻדֹּם וְיֹשְׁבֶיהָ[b] כַּעֲמֹרָה׃ ס
15 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עַל־הַנְּבִאִים
הִנְנִי מַאֲכִיל אוֹתָם לַעֲנָה וְהִשְׁקֹתִים מֵי־רֹאשׁ
כִּי מֵאֵת נְבִיאֵי יְרוּשָׁלַם יָצְאָה חֲנֻפָּה לְכָל־הָאָרֶץ׃ פ
16 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת | הָמָּה אֶתְכֶם[b]
אַל־תִּשְׁמְעוּ עַל־דִּבְרֵי הַנְּבִאִים[a] הַנִּבְּאִים לָכֶם[a] מַהְבִלִים
חָזוֹן לִבָּם יְדַבְּרוּ לֹא מִפִּי יְהוָה׃
17 אֹמְרִים אָמוֹר[a] לִמְנַאֲצַי דִּבֶּר[b] יְהוָה שָׁלוֹם יִהְיֶה לָכֶם
וְכֹל[d] הֹלֵךְ בִּשְׁרִרוּת לִבּוֹ[c] אָמְרוּ לֹא־תָבוֹא עֲלֵיכֶם רָעָה׃
18 כִּי מִי[a] עָמַד בְּסוֹד יְהוָה וַיֵּרֶא[b] וְיִשְׁמַע[c] אֶת־דְּבָרוֹ מִי־הִקְשִׁיב
דְּבָרִי[d] וַיִּשְׁמָע[c]׃ ס
19 [a]הִנֵּה | סַעֲרַת יְהוָה חֵמָה[b] יְצָאָה וְסַעַר[c] מִתְחוֹלֵל
עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יָחוֹל׃ 20 לֹא יָשׁוּב[°] אַף־יְהוָה
עַד־עֲשֹׂתוֹ וְעַד־הֲקִימוֹ מְזִמּוֹת לִבּוֹ
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּתְבּוֹנְנוּ בָהּ בִּינָה[a]׃
21 לֹא־שָׁלַחְתִּי אֶת־הַנְּבִאִים וְהֵם רָצוּ
לֹא־דִבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְהֵם נִבָּאוּ׃
22 וְאִם־עָמְדוּ בְּסוֹדִי וְיַשְׁמִעוּ[a] דְבָרַי אֶת־[b]עַמִּי
וְיָשִׁבוּם[c] [d]מִדַּרְכָּם הָרָע וּמֵרַע[d] מַעַלְלֵיהֶם׃ ס
23 הַאֱלֹהֵי[a] מִקָּרֹב אֲנִי נְאֻם־יְהוָה וְלֹא אֱלֹהֵי מֵרָחֹק׃
24 אִם־יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא־אֶרְאֶנּוּ[a] נְאֻם־יְהוָה

הֲלוֹא אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא נְאֻם־יְהוָה׃

[16]Mm 2208. [17]Mm 2504. [18]Mm 2615. [19]Mm 1718. [20]Mm 873. [21]Mm 1668. [22]Mm 1450. [23]Mm 2583. [24]Mp sub loco. [25]Mm 4184. [26]Mm 912. [27]Mm 1681. [28]Mm 2584. [29]Mm 3139.

14 [b] prp וְ(י)חֲדָ֫ו ‖ **16** [a–a] > 𝔊*, dl ‖ [b] > 𝔊* ‖ **17** [a] > Vrs, dl ‖ [b–b] 𝔊 *τοῖς ἀπωθουμένοις τὸν λόγον*, l דְּבַר־ cf 𝔖 ‖ [c–c] 𝔊 versio duplex ‖ [d] l וְלִבּוֹ? cf 𝔊𝔘 ‖ [e] > 𝔊^{Mss}𝔖𝔄, dl? ‖ **18** [a] ins מֹהֵם? cf 22 ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔘) *καὶ εἶδε* וַיַּרְא cf 𝔗; l וַיֵּרָאֶהוּ? cf 𝔖 ‖ [c] > 𝔊*; 𝔖(𝔘) *wšm'* = וַיַּ֫שְׁמַע cf 𝔗 ‖ [d] > 𝔊*; mlt Mss Edd ut Q, l; K ־ ‖ [e] l וְיַשְׁמַע cf 22 ‖ **19** [a] 19.20 = 30,23.24 ‖ [b] add ‖ [c] l סַ֫עַר ut 30,23 ‖ **20** [a] > 𝔊*𝔖 et 30,24 ‖ **22** [a] 𝔊 *καὶ εἰ ἤκουσαν* = וַיִּשְׁמְעוּ ‖ [b] 𝔊 pr cop ‖ [c] 𝔊 *ἂν ἀπέστρεφον αὐτούς* = הֲשִׁ֫יבוּם ‖ [d–d] 𝔊* om מִ֫ מִדַּרְכָּם הָרָ֫ע וּמֵרַ֫ע מַעַלְלֵיהֶם ‖ **23** [a] 𝔊θ′𝔖 om הַ ‖ **24** [a–a] > 𝔊*.

וּמַלַּךְ מֶלֶךְ וְהִשְׂכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ׃ ג[3] ול בטע. ב[4]

ס ג[15] 6 בְּיָמָיו תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל[a] יִשְׁכֹּן לָבֶטַח ל.ג

וְזֶה־שְּׁמוֹ אֲשֶׁר־יִקְרְאוֹ[b] יְהוָה וצדקנו[c]׃ ס ל.ב

7 [a]לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְלֹא־יֵאָמְרוּ עוֹד חַי־יְהוָה אֲשֶׁר ח.ב[5]

הֶעֱלָה אֶת־בְּנֵי[b] יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 8 כִּי אִם־חַי־יְהוָה אֲשֶׁר יח[6].ב

[a]הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר[a] הֵבִיא אֶת־[b]זֶרַע[c] בֵּית[d] יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹנָה וּמִכֹּל ב.נג ח מנה בסיפ

הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים[e] שָׁם וְיָשְׁבוּ[f] עַל־אַדְמָתָם׃ ס

9 לַנְּבִאִים[a] נִשְׁבַּר לִבִּי בְּקִרְבִּי רָחֲפוּ כָּל־עַצְמוֹתָי ל רחפ. יא[7]

הָיִיתִי כְּאִישׁ שִׁכּוֹר[b] וּכְגֶבֶר עֲבָרוֹ יָיִן ב[8]

מִפְּנֵי יְהוָה וּמִפְּנֵי[c] דִּבְרֵי קָדְשׁוֹ׃

10 [a]כִּי[b] מְנָאֲפִים מָלְאָה הָאָרֶץ[a]

[c]כִּי־מִפְּנֵי אָלָה[d] אָבְלָה הָאָרֶץ יָבְשׁוּ נְאוֹת מִדְבָּר[c] ל.ה

ל.יט[9] וַתְּהִי מְרוּצָתָם רָעָה וּגְבוּרָתָם לֹא־כֵן׃

ב[10].יב פסוק גם גם גם 11 כִּי־גַם־נָבִיא גַּם־כֹּהֵן חָנֵפוּ גַּם־בְּבֵיתִי מָצָאתִי רָעָתָם

ב[11] מנה בסיפ 12 לָכֵן יִהְיֶה דַרְכָּם לָהֶם כַּחֲלַקְלַקּוֹת [נְאֻם־יְהוָה׃

בָּאֲפֵלָה יִדָּחוּ[a] וְנָפְלוּ בָהּ ב[12]

כִּי־אָבִיא עֲלֵיהֶם רָעָה שְׁנַת פְּקֻדָּתָם נְאֻם־יְהוָה׃

ג[13] 13 וּבִנְבִיאֵי שֹׁמְרוֹן רָאִיתִי תִּפְלָה

כה פסוק את את ומילה חדה ביניה ט מנה בנביא י.

הִנָּבְאוּ בַבַּעַל וַיַּתְעוּ אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ ס

ג חט בלישׁ[14] 14 וּבִנְבִיאֵי יְרוּשָׁלַם רָאִיתִי שַׁעֲרוּרָה

ל[15] נָאוֹף וְהָלֹךְ בַּשֶּׁקֶר וְחִזְּקוּ יְדֵי מְרֵעִים

לְבִלְתִּי־שָׁבוּ[a] אִישׁ מֵרָעָתוֹ

[3]Mm 2577. [4]Mm 2578. [5]Mm 2579. [6]Mm 953. [7]Mm 2580. [8]Mm 1514. [9]Mm 436. [10]Mm 2538. [11]Mm 2519. [12]Mm 2581. [13]Mm 3510. [14]Mm 2582. [15]Mp sub loco.

6 [a] $\mathfrak{G}^{S}$ *καὶ Ιερουσαλημ* ut 33,16 ‖ [b] pc Mss Edd וּ–, $\mathfrak{S}(\mathfrak{C}\mathfrak{V}\mathfrak{U})$ *(d)nqrwnh* = בָּהּ ‖ [c] $\mathfrak{G}$ *Ιωσεδεκ* (יהוה versio duplex), σ' *δικαίωσον ἡμᾶς* = צִדְקֵנוּ cf $\mathfrak{C}$, $\mathfrak{V}$ *iustus noster* (it 33,16[c]) ‖ **7** [a] cf 16,14[a]; 7.8 in $\mathfrak{G}^{*}$ post 40 ‖ [b] $\mathfrak{G}^{*}$ *τὸν οἶκον* = בֵּית ‖ **8** [a–a] > $\mathfrak{G}^{*}$ ‖ [b] $\mathfrak{G}$ + *ἅπαν* = כָּל ‖ [c] > $\mathfrak{S}\mathfrak{C}^{Ed}$ ‖ [d] > $\mathfrak{G}$; $\mathfrak{S}^{W}(\mathfrak{C}^{Ed})$ *lbnj* = בְּנֵי ‖ [e] $\mathfrak{G}$ ut 16,15 ‖ הִדִּיחָם ‖ [f] $\mathfrak{G}$ *καὶ ἀπεκατέστησεν αὐτούς* cf 16,15 ‖ **9** [a] $\mathfrak{G}^{*}$ *ἐν τοῖς προφήταις* (cj c 6, cf 7[a]) ‖ [b] $\mathfrak{G}$ *συντετριμμένος* = שָׁבוּר ‖ [c–c] $\mathfrak{G}$ *εὐπρεπείας δόξης αὐτοῦ* = הֲדַר כְּבוֹדוֹ ‖ **10** [a–a] > $\mathfrak{G}^{*}$ ‖ [b] prb ins וּ ‖ [c–c] prb add ‖ [d] pc Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ אֵלֶּה ‖ **12** [a] a חחה, pc Mss Edd יָדְחוּ a דחה ‖ **14** [a] l שָׁבוּ vel שׁוּב (cf $\mathfrak{G}$).

ג כִּי אָז טֹבָשׁ֙ וְנִכְלַמְתְּ֔ מִכֹּ֖ל רָעָתֵ֑ךְ[a]׃

ישבת . מקננת . ב 23 יֹשַׁבְתִּי[a] בַּלְּבָנוֹן֙ מְקֻנָּנְתִּי[a] בָּאֲרָזִ֔ים

ל 25 . ל חס מַה־נַּחַנְתְּ[b] בְּבוֹא־לָ֖ךְ חֲבָלִ֑ים חִיל֙ כַּיּוֹלֵדָֽה׃

ג 24 חַי־אָ֨נִי֙ נְאֻם־יְהוָ֔ה כִּ֣י אִם־יִהְיֶ֗ה כָּנְיָהוּ֙ בֶּן־יְהוֹיָקִ֣ים מֶֽלֶךְ־יְהוּדָ֔ה

ל . יח פסוק דמיין 25 חוֹתָ֖ם עַל־יַ֣ד יְמִינִ֑י כִּ֥י מִשָּׁ֛ם אֶתְּקָנֶ֖ךָּ[a]׃ 25 וְנָתַתִּ֙יךָ֙ בְּיַד֙

וּבְיַ֣ד[a] אֲשֶׁר־אַתָּ֣ה יָגֹ֔ור מִפְּנֵיהֶ֖ם וּ[b]בְיַ֣ד נְבוּכַדְרֶאצַּ֣ר מֶֽלֶךְ־בָּבֶ֑ל[b] וּבְיַ֖ד

ב . ל זקף קט הַכַּשְׂדִּֽים׃ 26 וְהֶטַלְתִּ֙יךָ֙ אֹתְךָ֣ וְאֶת־אִמְּךָ֔ אֲשֶׁ֥ר יְלָדַ֖תְךָ עַל֙ הָאָ֣רֶץ

ז מל 26[a] אַחֶ֑רֶת[b] אֲשֶׁ֥ר לֹא־יְלַדְתֶּ֖ם שָׁ֣ם וְשָׁ֔ם תָּמֻ֖תוּ׃ 27 וְעַל־הָאָ֣רֶץ אֲשֶׁר־הֵ֗ם

ג . ו פסוק שם שמה 27 מְנַשְּׂאִ֤ים אֶת־נַפְשָׁם֙ לָשׁ֣וּב[a] שָׁ֔ם שָׁמָּ֖ה לֹ֥א יָשֻֽׁובוּ׃ ס

ב . ג 28[a] הֲעֶ֤צֶב[a] נִבְזֶה֙ נָפ֣וֹץ[b] הָאִ֔ישׁ חֲזֵ֖ה[c] כְּנָוְהוּ֑[c] אִם־כְּלִי֙ אֵ֣ין חֵ֔פֶץ בּ֖וֹ

ו 29 מַדּ֣וּעַ הֻטַּ֔לוּ[d] הֵ֥וּא וְזַרְעֹ֖ו[e] וְהֻשְׁלְכ֥וּ[d] עַל־הָאָ֖רֶץ[f] אֲשֶׁ֥ר לֹא־יְדָעֽוּם[d]׃

ג ר״פ . ב . יח בטע בסים 29 30 אֶ֚רֶץ אֶ֣רֶץ אֶ֔רֶץ שִׁמְעִ֖י דְּבַ֥ר יְהוָֽה׃ ס 30 כֹּ֤ה[a] | אָמַ֙ר יְהוָ֔ה[a]

ג כִּתְבֻ֤ו אֶת־הָאִישׁ֙ הַזֶּ֣ה עֲרִירִ֔י[b] גֶּ֥בֶר לֹא־יַצְלִ֖יחַ בְּיָמָ֑יו[c] כִּ֣י לֹא֩ יִצְלַ֨ח

לא בטע לאחור . ה חס בסים מִזַּרְעֹ֜ו אִ֣ישׁ ׀ יֹשֵׁב֮ עַל־כִּסֵּא֒ דָּוִ֔ד וּמֹשֵׁ֖ל[d] עֹ֣וד בִּֽיהוּדָֽה׃

ל 23 1 הֹ֣וי רֹעִ֗ים מְאַבְּדִ֤ים וּמְפִיצִים֙ אֶת־צֹ֣אן מַרְעִיתִ֔י[a] נְאֻם־יְהוָ֖ה[b]׃ 23:

ב בטע בסים . ג[2] . כד 2 לָכֵ֞ן ׀ כֹּה־אָמַ֣ר ׀ יְהוָ֗ה אֱלֹהֵי֙ יִשְׂרָאֵ֔ל עַל־הָרֹעִ֖ים הָרֹעִ֣ים אֶת־

ב חד מל וחד חס[1] . ל . יו חס בסים עַמִּ֑י אַתֶּ֣ם הֲפִצֹתֶ֔ם אֶת־צֹאנִ֖י וַתַּדִּחֻ֑ום וְלֹ֥א פְקַדְתֶּ֖ם אֹתָ֑ם הִנְנִי֙ פֹּקֵ֣ד

סז ר״פ עֲלֵיכֶ֔ם אֶת־רֹ֖עַ מַעַלְלֵיכֶ֑ם נְאֻם־יְהוָֽה[a]׃ 3 וַאֲנִי֩ אֲקַבֵּ֨ץ[a] אֶת־שְׁאֵרִ֜ית

יו חס בסים צֹאנִ֗י מִכֹּל֙ הָאֲרָצ֣וֹת[b] אֲשֶׁר־הִדַּחְתִּי֩ אֹתָ֨ם שָׁ֜ם וַהֲשֵׁבֹתִ֤י אֹתָן֙ עַל־

ל . ט פסוק ולא ולא ולא נְוֵהֶ֔ן וּפָר֥וּ וְרָבֽוּ׃ 4 וַהֲקִמֹתִ֥י עֲלֵיהֶ֖ם רֹעִ֑ים וְרָעֻ֣ום וְלֹא־יֵֽרְא֤וּ עֹוד֙

נ וְלֹא־יֵחַ֣תוּ֔ וְלֹ֥א יִפָּקֵ֖דוּ[a] נְאֻם־יְהוָֽה׃ ס

5 [a]הִנֵּ֤ה יָמִים֙ בָּאִ֔ים נְאֻם־יְהוָ֑ה וַהֲקִמֹתִ֨י לְדָוִ֜ד צֶ֣מַח[b] צַדִּ֗יק[c]

25[Sine Q, cf Mp sub loco. 26[Mm 3911. 27[Mm 2057. 28[Gn 11,4. 29[Mm 970. Cp 23 1[Mp sub loco. 2[Mm 2647.

22 [a] G τῶν φιλούντων σε = רֵעָיִךְ vel *רֵעָתֵךְ? || 23 [a] K תִּי– || [b] sic L, mlt Mss Edd נחנת; G(SV) καταστενάξεις, l נֶאֱנַחַתְּ = נֶאֱנַחְתְּ || 24 [a] l אתקנו cf V || 25 [a] > G* || [b–b] > G* || 26 [a] l אֶרֶץ cf G*, it 28[f] || [b] > G* || 27 [a–a] l שָׁמָּה ? cf SV || 28 [a] > G* || [b] > G*; crrp ex חֵפֶץ בּוֹ? || [c–c] > G*, dl (ex 30) || [d] G sg, l לָ–, דְ–, עָ– cf S || [e–e] > G*, dl || [f] cf 26[a] || 30 [a–a] > G*, dl || [b] G ἐκκήρυκτον, L abdicatum || [c–c] > G*, dl cf etiam S || [d] G om cop || Cp 23,1 [a] G* suff 3 pl = תָּם– || [b–b] > G* || 2 [a–a] > G* || 3 [a] add || [b] G sg || 4 [a–a] > G*; V et nullus quaeretur ex numero || 5 [a] 5.6 cf 33,15.16 || [b] G ἀνατολήν = מִז, S = מז verbotenus, sed ṣmḥ' = radius, splendor; T mšjḥ cf 33,15[b] || [c] S(T) dzdjkwt' = צַדָּק cf 33,15.

12 כִּי[a] בְּמָקוֹם ׀ אֲשֶׁר־הִגְלוּ[b] אֹתוֹ שָׁם יָמוּת וְאֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לֹא־ יִרְאֶה עוֹד: ס

ב¹². ת וכל את השמים ואת הארץ דכתי¹³

13 הוֹי בֹּנֶה בֵיתוֹ בְּלֹא־צֶדֶק וַעֲלִיּוֹתָיו בְּלֹא מִשְׁפָּט
בְּרֵעֵהוּ יַעֲבֹד חִנָּם וּפֹעֲלוֹ לֹא יִתֶּן־לוֹ:

ב

14 [a]הָאֹמֵר אֶבְנֶה־לִּי[a] בֵּית מִדּוֹת וַעֲלִיּוֹת מְרֻוָחִים[b]
וְקָרַע לוֹ חַלּוֹנָי[c] וְסָפוּן[d] בָּאָרֶז וּמָשׁוֹחַ בַּשָּׁשַׁר:

ל. ל

ב. ל זקף קמ. ב

15 הֲתִתְמְלֹךְ[a] כִּי אַתָּה מִתְחָרֶה בָּאָרֶז[b]
אָבִיךָ הֲלוֹא אָכַל וְשָׁתָה [[a]אֲז טוֹב[a]

16 וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה[c] אֲז טוֹב לוֹ: 16 דָּן דִּין־עָנִי וְאֶבְיוֹן

¹⁴ג

הֲלוֹא־[b]הֵיא הַדַּעַת אֹתִי נְאֻם־יְהוָה:

ג

17 כִּי אֵין עֵינֶיךָ וְלִבְּךָ כִּי אִם־עַל־בִּצְעֶךָ [לַעֲשֹׁות: ס

¹⁸ה

¹⁶ג. ב מל בלוש

וְעַל דַּם־הַנָּקִי[a] לִשְׁפֹּךְ וְעַל־הָעֹשֶׁק וְעַל־הַמִּרוּצָה[b]

18 לָכֵן ׀ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה[a]
לֹא־יִסְפְּדוּ[cd] לוֹ הוֹי אָחִי[b] וְהוֹי אָחוֹת
לֹא־יִסְפְּדוּ[e] לוֹ הוֹי אָדוֹן[c] וְהוֹי הֲדָרֵהוּ[cf]: [וְיִרוּשָׁלָם: ס

כ¹³. ל

ג ומל¹⁹

הדו¹⁹ חד מן ה²⁰ ול כת ה בלוש ק

19 קְבוּרַת חֲמוֹר יִקָּבֵר סָחוֹב וְהַשְׁלֵךְ מֵהֲלְאָה לְשַׁעֲרֵי

ג

²¹ו. ²²ל

20 עֲלִי הַלְּבָנוֹן וְצַעֲקִי[a] וּבַבָּשָׁן תְּנִי קוֹלֵךְ
וְצַעֲקִי מֵעֲבָרִים[b] כִּי נִשְׁבְּרוּ כָּל־מְאַהֲבָיִךְ:

ל

21 דִּבַּרְתִּי אֵלַיִךְ בְּשַׁלְוָתֵךְ[a] אָמַרְתְּ לֹא אֶשְׁמָע

ג ר״פ. בט. ²³ו

זֶה דַרְכֵּךְ מִנְּעוּרַיִךְ כִּי[b] לֹא־שָׁמַעַתְּ בְּקוֹלִי:

²⁴ו

22 כָּל־רֹעַיִךְ תִּרְעֶה־רוּחַ וּמְאַהֲבַיִךְ בַּשִּׁבְיָ֫ יֵלֵכוּ

¹²Cf 2 S 15,21 et Mp sub loco. ¹³Mm 2574. ¹⁴Mm 2575. ¹⁵Mm 1491. ¹⁶Mm 1166. ¹⁷Mm 2168. ¹⁸Mm 2576. ¹⁹Q addidi, cf Mp sub loco. ²⁰Mm 3121. ²¹Mm 2279. ²²Mp sub loco. ²³Mm 1742. ²⁴Mm 1865.

12 [a] 𝔖 nonn Mss Vrs + אם ‖ [b] 𝔊𝔙 1 sg ‖ **14** [a–a] 𝔊 *ᾠκοδόμησας σεαυτῷ* – ‖ בָּנִיתָ לְךָ [b] prp מְרֻוָחִים* ‖ [c] 1 חלק ‖ [d] 1 –ן– ‖ **15** [a] prp התתמלך ‖ [b] 𝔊 *ἐν Αχαζ*, 𝔊^{A} *ἐν Αχααβ* cf 𝔗 ‖ [c–c] 1 prb וְטוב לו et tr sec 𝔊 post ושתה; 𝔊 15b.16a alit ‖ **16** [a–a] ex 15, dl ‖ [b] K^{Or} הוא ‖ **17** [a] 𝔗 נ׳ ‖ [b] a רצץ cf 𝔊 *φόνον*; α′σ′ *δρόμον* a רוץ; 𝔗 a רצה ‖ **18** [a] 𝔊* + *οὐαὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον*, ins הוֹי עַל־הָאִישׁ הַזֶּה ‖, [b] 𝔊*^{O}(𝔙) *ἀδελφε*, 𝔊^{L} *κύριε* ‖ [c–c] > 𝔊* ‖ [d] 𝔊^{OL} *ἀδελφε* 𝔖 *ḥj*; prp אֲחֹתוֹ ‖ [e] 𝔊 *κλαύσονται* cf 𝔖𝔙 ‖ [f] 𝔊^{OL} *ἀδελφε*, 𝔖 *mr'* = אדון; prp *אֲדֹת vel דּוֹד ‖ **20** [a] sic L ‖ [b] 𝔖 *mn 'brj jm'* = מֵעֲבַר יָם cf 𝔊, 𝔗 *'l mgzt'* = מ', 𝔙 *ad transeuntes* = מֵעֵבְ'? ‖ **21** [a] pc Mss α′σ′ 𝔖𝔙 בְּשַׁלְוָתֵךְ–; 𝔊 *ἐν τῇ παραπτώσει σου* = aram cf Da 6,5(4) θ′ ‖ [b] > 𝔊*.

14 [a]וּפָקַדְתִּי עֲלֵיכֶם כִּפְרִי מַעַלְלֵיכֶם נְאֻם־יְהוָה[a]
וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּיַעְרָהּ[b] וְאָכְלָה כָּל־סְבִיבֹתֶיהָ[c]: ס

22 1 כֹּה אָמַר יְהוָה רֵד בֵּית־מֶלֶךְ יְהוּדָה וְדִבַּרְתָּ שָׁם אֶת־ 22
2 הַדָּבָר הַזֶּה: וְאָמַרְתָּ שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה מֶלֶךְ יְהוּדָה הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסֵּא
דָּוִד אַתָּה וַעֲבָדְךָ[a] וְעַמְּךָ הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה: ס 3 כֹּה
3 אָמַר יְהוָה עֲשׂוּ מִשְׁפָּט וּצְדָקָה וְהַצִּילוּ גָזוּל מִיַּד עָשֻׁק[a] וְגֵר יָתוֹם[b]
וְאַלְמָנָה אַל־תּוֹנוּ אַל[c]־תַּחְמֹסוּ וְדָם נָקִי אַל־תִּשְׁפְּכוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה:
4 כִּי אִם־עָשׂוֹ תַּעֲשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וּבָאוּ בְשַׁעֲרֵי הַבַּיִת הַזֶּה מְלָכִים
יֹשְׁבִים לְדָוִד עַל־כִּסְאוֹ רֹכְבִים בָּרֶכֶב וּבַסּוּסִים [a]הוּא[b] וַעֲבָדָיו[c]
5 וְעַמּוֹ[ad]: וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ[a] אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־
6 יְהוָה כִּי־לְחָרְבָּה יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה: ס כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה
עַל־בֵּית מֶלֶךְ[a] יְהוּדָה

גִּלְעָד אַתָּה לִי רֹאשׁ הַלְּבָנוֹן
אִם־לֹא אֲשִׂיתְךָ מִדְבָּר עָרִים לֹא נוֹשָׁבָה[b]:
7 וְקִדַּשְׁתִּי עָלֶיךָ מַשְׁחִתִים אִישׁ וְכֵלָיו[a]
וְכָרְתוּ מִבְחַר אַרְזֶיךָ וְהִפִּילוּ עַל־הָאֵשׁ:
8 וְעָבְרוּ גוֹיִם רַבִּים עַל־[a]הָעִיר הַזֹּאת וְאָמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ עַל־מָה 8
9 עָשָׂה יְהוָה כָּכָה לָעִיר הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת: 9 וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־
בְּרִית יְהוָה [a]אֱלֹהֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַיַּעַבְדוּם: ס
10 אַל־תִּבְכּוּ לַמֵּת[a] וְאַל־תָּנֻדוּ לוֹ בְּכוֹ בָכוֹ לַהֹלֵךְ
כִּי לֹא יָשׁוּב עוֹד וְרָאָה אֶת־אֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ: ס
11 כִּי כֹה [a]אָמַר־[b]יְהוָה אֶל־שַׁלֻּם[a] בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ [b]מֶלֶךְ יְהוּדָה[b] הַמֹּלֵךְ
תַּחַת יֹאשִׁיָּהוּ אָבִיו אֲשֶׁר יָצָא מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה לֹא־יָשׁוּב שָׁם עוֹד:

Cp 22 [1]Mm 3009. [2]Mp sub loco. [3]Mm 2571. [4]Mm 2572. [5]Mm 2573. [6]Mm 2547. [7]Mm 2049. [8]Mm 782. [9]Mm 1174. [10]Mm 2739. [11]Est 1,1.

14 [a–a] > G*, dl cf 23,2b || [b] prp בְּעֵרָה; 1 𝔐 cf 22,6sq || [c] l prb סְבִבָתֶיהָ cf 46,14[c] ||
Cp 22,2 [a] G *kai ὁ οἶκός σου* = וּבֵיתְךָ || **3** [a] l עֹשְׁקוֹ cf GSℭ et 21,12[b] || [b] nonn Mss GSℭ[Ms]𝔙 וְ׳ || [c] l c mlt Mss Vrs וְאֶל || **4** [a–a] add cf 2b || [b] G(𝔙) *αὐτοί* = הֵמָּה || [c] ℭ ut Q, K עֲבָדָיו; G suff 3 pl = וַעֲבָדֵיהֶם || [d] G(𝔙) suff 3 pl = –מָם || **5** [a] G *ποιήσητε* = תַּעֲשׂוּ || **6** [a] > ℭ || [b] K נָבָה – || **7** [a] G(S) *καὶ τὸν πέλεκυν αὐτοῦ* || **10** [a] l לַמֵּת cf GSℭ[Ms] || **11** [a] G[L] *Ιωαχαζ* || [b–b] > G*S.

כד . ל

4 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנֵּנִי מֵסֵב אֶת־כְּלֵי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר
בְּיֶדְכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם נִלְחָמִים בָּם אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֶת־הַכַּשְׂדִּים ג
הַצָּרִים עֲלֵיכֶם מִחוּץ לַחוֹמָה וְאָסַפְתִּי אוֹתָם אֶל־תּוֹךְ הָעִיר הַזֹּאת׃
5 וְנִלְחַמְתִּי אֲנִי אִתְּכֶם בְּיָד נְטוּיָה וּבִזְרוֹעַ חָזָקָה וּבְאַף וּבְחֵמָה וּבְקֶצֶף ל . כ
6 גָּדוֹל׃ וְהִכֵּיתִי אֶת־יוֹשְׁבֵי הָעִיר הַזֹּאת וְאֶת־הָאָדָם וְאֶת־הַבְּהֵמָה לד מל ז מנה בסיס
7 בְּדֶבֶר גָּדוֹל יָמֻתוּ׃ וְאַחֲרֵי־כֵן נְאֻם־יְהוָה אֶתֵּן אֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־ =
יְהוּדָה וְאֶת־עֲבָדָיו וְאֶת־הָעָם וְאֶת־הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר הַזֹּאת מִן־ כד . יב.ג
הַדֶּבֶר וְהַחֶרֶב וְהָרָעָב מִיַּד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּמִיַּד ד פסוק מן מן ומן
אֹיְבֵיהֶם וּמִיַּד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְהִכָּם לְפִי־חָרֶב לֹא־יָחוֹס עֲלֵיהֶם לד? פסוק לא ולא ולא
8 וְלֹא יַחְמֹל וְלֹא יְרַחֵם׃ וְאֶל־הָעָם הַזֶּה תֹּאמַר כֹּה אָמַר יְהוָה ז מנה בסיס . ל
9 הִנֵּנִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם אֶת־דֶּרֶךְ הַחַיִּים וְאֶת־דֶּרֶךְ הַמָּוֶת׃ ה . ד מל בנביא וכל כתיב דכות . בפ
10 הַיֹּשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת יָמוּת בַּחֶרֶב וּבָרָעָב וּבַדֶּבֶר וְהַיּוֹצֵא וְנָפַל עַל־הַכַּשְׂדִּים וחיה חד מן ו בלוש ק
הַצָּרִים עֲלֵיכֶם יִחְיֶה וְהָיְתָה־לּוֹ נַפְשׁוֹ לְשָׁלָל׃ 10 כִּי שַׂמְתִּי פָנַי
בָּעִיר הַזֹּאת לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה נְאֻם־יְהוָה בְּיַד־מֶלֶךְ בָּבֶל תִּנָּתֵן
11 וּשְׂרָפָהּ בָּאֵשׁ׃ ס 11 וּלְבֵית מֶלֶךְ יְהוּדָה יא,
שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה׃ 12 בֵּית דָּוִד כֹּה אָמַר יְהוָה
דִּינוּ לַבֹּקֶר מִשְׁפָּט וְהַצִּילוּ גָזוּל מִיַּד עוֹשְׁקוֹ ב מל
פֶּן־תֵּצֵא כָאֵשׁ חֲמָתִי וּבָעֲרָה וְאֵין מְכַבֶּה
מעלליכם ק
מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם׃ cd
13 הִנֵּנִי אֵלַיִךְ יֹשֶׁבֶת הָעֵמֶק צוּר הַמִּישֹׁר נְאֻם־יְהוָה כט . ח חס
הָאֹמְרִים מִי־יֵחַת עָלֵינוּ וּמִי יָבוֹא בִּמְעוֹנֹתֵינוּ׃ ב מל בלוש

[3]Mm 2201. [4]Mm 1756. [5]Mm 1055. [6]Mm 422. [7]Mm 771. [8]Mm 3489. [9]Mm 1475. [10]Mm 2678. [11]Mm 1749. [12]Mm 2184. [13]Mm 2570.

4 [a–a] > 𝔊* ‖ **6** [a] 𝔊 *καὶ ἀποθανοῦνται* = וָמֵתוּ ‖ **7** [a] > pc Mss 𝔊𝔖𝔗, dl ‖ [b] mlt Mss Vrs ומן ‖ [c–c] > 𝔊* ‖ [d] > 𝔊* ‖ [e] 𝔊(𝔗[r]) *καὶ κατακόψουσιν αὐτούς* ≈ והכם ‖ [f] 𝔊 1 sg cf 13,14 ‖ **9** [a] = 38,2 ‖ [b] mlt Mss ב ut 38,2 ‖ [c] > 𝔊* ‖ [d] > 𝔖 cf 38,2 ‖ [e] K 𝔊𝔖𝔙 יְחִיֶה ‖ [f] pc Mss 𝔊 + וָחַי ut 38,2 ‖ **11** [a] 𝔊 *ὁ οἶκος* = בית; dl ו cf 23,9 ‖ **12** [a] l לַבְּקָרִים (מ hpgr)? ‖ [b] l עִשְׁקוֹ cf 𝔊𝔖𝔗 et 22,3 ‖ [c–c] > 𝔊*, dl (ex 4,4) ‖ [d] 𝔗 mlt Mss Vrs ut Q ‖ **13** [a] prp הָעֹפֶל (aut ע ≈ robur? cf 𝔗) ‖ [b] 𝔊 *Σορ* α′ *Τύρος* ≈ צור, θ′ *συνεχομένη*; l 𝔐 ‖ [c] prp הַמִּשְׁבָּב ‖ [d] 𝔊(𝔙) *πτοήσει* ≈ יָחַת (a חתת), quod falsum propter על; 𝔖 *n't'* (a אתה?); l 𝔐 (a נחת).

10 כִּי שָׁמַעְתִּי דִּבַּת רַבִּים מָגוֹר[a] מִסָּבִיב[b] הַגִּידוּ וְנַגִּידֶנּוּ
ב חס[17] כָּל אַנְוֹשׁ שְׁלוֹמִי שֹׁמְרֵי צַלְעִי[b]
ג.ה אוּלַי יְפֻתֶּה וְנוּכְלָה לוֹ וְנִקְחָה נְקָמָתֵנוּ מִמֶּנּוּ׃
כ״[18] מל יג מנה בסיפ וכל יהושע ושפטים דבות ב מ ב . ל פסוק ולא לא לא[19] . ל חס
11 וַיהוָה אוֹתִי כִּגְבּוֹר עָרִיץ עַל־כֵּן[a] רֹדְפַי יִכָּשְׁלוּ וְלֹא יֻכָלוּ[a]
בֹּשׁוּ מְאֹד כִּי־לֹא הִשְׂכִּילוּ כְּלִמַּת עוֹלָם לֹא תִשָּׁכֵחַ׃
ד 12 [a]וַיהוָה צְבָאוֹת בֹּחֵן צַדִּיק[b] רֹאֵה כְלָיוֹת וָלֵב
נ אֶרְאֶה נְקָמָתְךָ מֵהֶם כִּי אֵלֶיךָ גָּלִיתִי[c] אֶת־רִיבִי׃ ס
ס״א[20] 13 שִׁירוּ לַיהוָה הַלְלוּ אֶת־יְהוָה
כִּי הִצִּיל אֶת־נֶפֶשׁ אֶבְיוֹן מִיַּד מְרֵעִים׃ ס
ל 14 אָרוּר הַיּוֹם אֲשֶׁר יֻלַּדְתִּי בּוֹ
יוֹם אֲשֶׁר־יְלָדַתְנִי אִמִּי אַל־יְהִי בָרוּךְ׃
15 אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר בִּשַּׂר אֶת־אָבִי לֵאמֹר
ב״[21].ל יֻלַּד־לְךָ בֵּן זָכָר שַׂמֵּחַ שִׂמֵּחֻהוּ[a]׃
ב.ב 16 וְהָיָה[a] הָאִישׁ[b] הַהוּא כֶּעָרִים אֲשֶׁר־הָפַךְ יְהוָה[c] וְלֹא נִחָם
וְשָׁמַע[d] זְעָקָה בַּבֹּקֶר וּתְרוּעָה בְּעֵת צָהֳרָיִם׃
17 אֲשֶׁר לֹא־מוֹתָתַנִי מֵרֶחֶם[a] וַתְּהִי־לִי אִמִּי קִבְרִי
ל.ל וְרַחְמָהּ הָרָת עוֹלָם׃ 18 לָמָּה זֶּה מֵרֶחֶם יְצָאתִי
ג.ב לִרְאוֹת עָמָל וְיָגוֹן וְיִכְלוּ בּוּשֶׁת יָמָי׃ ס
ה כתע בסיפ . ב **21** 1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה בְּשִׁלַּח אֵלָיו[c] **21**
הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶת־פַּשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה וְאֶת־צְפַנְיָה בֶן־מַעֲשֵׂיָה
ל ר״ם הַכֹּהֵן לֵאמֹר׃ 2 דְּרָשׁ־נָא בַעֲדֵנוּ אֶת־יְהוָה כִּי נְבוּכַדְרֶאצַּר[a] מֶלֶךְ־ 2
ג מל׳.ג בָּבֶל נִלְחָם עָלֵינוּ אוּלַי יַעֲשֶׂה יְהוָה אוֹתָנוּ[a] כְּכָל־נִפְלְאֹתָיו וְיַעֲלֶה
ס״[3] ול חט מֵעָלֵינוּ׃ ס 3 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֲלֵיהֶם כֹּה תֹאמְרֻן אֶל־צִדְקִיָּהוּ[a]׃ 3

[17] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [18] Mm 1238 א. [19] Mm 1139. [20] Mp sub loco. [21] Mm 3343. **Cp 21** [1] Mm 1091. [2] Mm 235.

10 [a] 𝔊 *συναθροιζομένων* (a אגר?); cf 3^{b} || [b–b] 𝔊𝔖 (partim θ′𝔙) alit || **11** [a–a] 𝔊 *ἐδίωξαν καὶ νοῆσαι οὐκ ἠδύναντο* = רָדְפוּ וְהַשְׂכֵּל לֹא יָכְלוּ || **12** [a] = 11,20, hic add || [b] pc Mss Vrs צֹרֵף ut 11,20 || [c] l גְּלוֹתִי || **15** [a] sic L || **16** [a] 𝔊(𝔖𝔙) *ἔστω*, l יְהִי || [b] prp הַיּוֹם || [c] 𝔊 + *ἐν θυμῷ* = בְּאַף cf 𝔗 || [d] l יִשְׁמַע? cf Vrs || **17** [a] l בְּרֶ׳ cf 𝔊𝔖 || **Cp 21,2** [a] > 𝔊* || **3** [a] 𝔊* + *βασιλέα Ιουδα* cf 𝔖.

15 בֵּית־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־הָעָם׃ ס 15 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
ט בסוף בסיפ[1] אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא[a] אֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְעַל־כָּל־עָרֶיהָ[b] אֵת כָּל־
כ[ק] חד מן ט וח[5] א בליש הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלֶיהָ כִּי הִקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ
יא[19] [20]4 מנח מל אֶת־דְּבָרָי׃

20 1 וַיִּשְׁמַע פַּשְׁחוּר בֶּן־אִמֵּר[a] הַכֹּהֵן[b] וְהוּא־פָקִיד נָגִיד בְּבֵית׳ לט
2 יְהוָה אֶת־יִרְמְיָהוּ נִבָּא אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ 2 וַיַּכֶּה פַּשְׁחוּר אֶת יא׳
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא וַיִּתֵּן אֹתוֹ עַל־הַמַּהְפֶּכֶת אֲשֶׁר בְּשַׁעַר בִּנְיָמִן[a] הָעֶלְיוֹן ל
3 אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה׃ 3 [a]וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֹּצֵא פַּשְׁחוּר אֶת־יִרְמְיָהוּ מִן־ לט. יג חס[2]
הַמַּהְפֶּכֶת וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִרְמְיָהוּ לֹא פַשְׁחוּר קָרָא יְהוָה שִׁמְךָ כִּי אִם־
4 מָגוֹר[b] מִסָּבִיב[c]׃ פ 4 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֶנְךָ לְמָגוֹר לְךָ כי מיחד[1]
וּלְכָל־אֹהֲבֶיךָ וְנָפְלוּ בְּחֶרֶב אֹיְבֵיהֶם וְעֵינֶיךָ רֹאוֹת וְאֶת[a]־כָּל־יְהוּדָה ח[4]. ז
5 כט. ל אֶתֵּן בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל וְהִגְלָם בָּבֶלָה וְהִכָּם בֶּחָרֶב׃ 5 וְנָתַתִּי אֶת־כָּל־
ב. ל. ב[5]. יא מל[6] חֹסֶן הָעִיר הַזֹּאת וְאֶת־כָּל־יְגִיעָהּ [a]וְאֶת־כָּל־יְקָרָהּ[b] וְאֶת כָּל־אֹוצְרוֹת
ל. ב ומל[7]. ג ב מל וחד חס[8]. כט מַלְכֵי יְהוּדָה אֶתֵּן[b] בְּיַד אֹיְבֵיהֶם [a]וּבְזָזוּם וּלְקָחוּם[a] וְהֵבִיאוּם בָּבֶלָה׃
ו פסוק ואתה אתה[9]. ח[10]. [11]ד 6 וְאַתָּה פַּשְׁחוּר וְכֹל יֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ תֵּלְכוּ בַּשֶּׁבִי וּבָבֶל [a]תָּבוֹא וְשָׁם
תָּמוּת וְשָׁם תִּקָּבֵר אַתָּה וְכָל־אֹהֲבֶיךָ אֲשֶׁר־נִבֵּאתָ לָהֶם בַּשָּׁקֶר׃ ס
ל. ל. ג 7 פִּתִּיתַנִי יְהוָה וָאֶפָּת חֲזַקְתַּנִי וַתּוּכָל
ב מל בנביא. כת כן[12] הָיִיתִי לִשְׂחוֹק כָּל־הַיּוֹם כֻּלֹּה[a] לִעֵג לִי׃
ל זקף קמ 8 כִּי־[a]מִדֵּי אֲדַבֵּר אֶזְעָק חָמָס וָשֹׁד אֶקְרָא
כִּי־הָיָה דְבַר־יְהוָה לִי לְחֶרְפָּה וּלְקֶלֶס כָּל־הַיּוֹם׃
לד[13] פסוק לא ולא ולא ז מנח בסיפ. ב[14] 9 וְאָמַרְתִּי לֹא־אַזְכִּירֶנּוּ וְלֹא־אֲדַבֵּר עוֹד בִּשְׁמוֹ
ל ח[15]. ת ח[5] בליש וְהָיָה בִלְבָבִי[a] כְּאֵשׁ בֹּעֶרֶת עָצֻר[b] בְּעַצְמֹתָי
ג[16] וְנִלְאֵיתִי כַּלְכֵּל וְלֹא אוּכָל׃

[18]Mm 2615. [19]Mm 2550. [20]Mm 2307. **Cp 20** [1]Mm 1303. [2]Mm 1509. [3]Mm 2049. [4]Mm 2903. [5]Mm 2568. [6]Mm 1977. [7]Mm 2569. [8]Mm 763. [9]Okhl 297. [10]Mm 2556. [11]Mm 3345. [12]Cf Mp sub loco, Mm 2264 et 2480. [13]Mm 771. [14]Mm 3325. [15]Mm 3723. [16]Mm 3955.

15 [a] 𝔘 מֵבִיא. K hpgr | [b–b] 𝔊* *τὰς κώμας αὐτῆς* || **Cp 20,1** [a] 𝔖 *'mrj'* = אֲמַרְיָה || [b] 𝔊^{min} *ὁ ψευδοπροφήτης* cf 6 | **2** [a] 𝔊 *οἴκου ἀποτεταγμένου* = בֵּית מֻנֶּה? || **3** [a–a] > 𝔊* || [b] 𝔊θ′ *Μέτοικον* cf 𝔖; cf 10[a] || [c] > 𝔊*, dl (ex 10)? cf 4 || **4** [a] 𝔊 pr *καὶ σέ* || **5** [a–a] > 𝔊* || [b] > 𝔊* || **6** [a–a] > 𝔊* || **7** [a] 𝔊 *διετέλεσα* || **8** [a–a] 𝔊 *πικρῷ λόγῳ μου γελάσομαι* || **9** [a] > 𝔊* || [b] 𝔊 *φλέγον*, sim 𝔖.

התרסית ק שַׁעַר הַחַרְסוֹת[c] וְקָרָאתָ שָׁם אֶת־הַדְּבָרִים[d] אֲשֶׁר־אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ׃
ח² 3 וְאָמַרְתָּ שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה מַלְכֵי יְהוּדָה[a] וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם[a] כֹּה־אָמַר
3 יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר
ג³ וכל ועל ישבי דכות ב מ א
ב⁴. ד⁵. ג חס בלש
4 כָּל־שֹׁמְעָהּ תִּצַּלְנָה אָזְנָיו׃ 4 יַעַן | אֲשֶׁר עֲזָבֻנִי וַיְנַכְּרוּ[a] אֶת־הַמָּקוֹם
ד מל בנביא
הַזֶּה וַיְקַטְּרוּ־בוֹ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יָדָעוּם הֵמָּה וַאֲבוֹתֵיהֶם
ל .י
וּמַלְכֵי יְהוּדָה וּמָלְאוּ[a] אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה דָּם נְקִיִּם׃ 5 [a]וּבָנוּ[b] אֶת־בָּמוֹת[c]
5
לד⁶ פסוק לא ולא ולא
ז מנה בסיפ . ב⁷
הַבַּעַל לִשְׂרֹף אֶת־בְּנֵיהֶם בָּאֵשׁ [d]עֹלוֹת לַבַּעַל[d] אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִי[d] וְלֹא׃
ח
דִבַּרְתִּי[d] וְלֹא עָלְתָה עַל־לִבִּי׃ פ 6 לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־
6
ב⁸. כא⁹
יְהוָה וְלֹא־יִקָּרֵא לַמָּקוֹם הַזֶּה עוֹד הַתֹּפֶת וְגֵיא בֶן־הִנֹּם כִּי אִם־גֵּיא
ד
הַהֲרֵגָה[a]׃ 7 וּבַקֹּתִי אֶת־עֲצַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְהִפַּלְתִּים
7
בַּחֶרֶב לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְנָתַתִּי אֶת־נִבְלָתָם לְמַאֲכָל
לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמֹת הָאָרֶץ׃ 8 [a]וְשַׂמְתִּי אֶת־הָעִיר הַזֹּאת לְשַׁמָּה
8
ל כת כן חס
וְלִשְׁרֵקָה כָּל עֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־מַכּוֹתֶהָ[b]׃ 9 וְהַאֲכַלְתִּים
9
ב⁴. ח¹⁰ חס וכל עזרא דכות¹¹
אֶת־בְּשַׂר בְּנֵיהֶם וְאֶת[a] בְּשַׂר בְּנוֹתֵיהֶם וְאִישׁ בְּשַׂר־רֵעֵהוּ יֹאכֵלוּ בְּמָצוֹר
וּבְמָצוֹק אֲשֶׁר יָצִיקוּ לָהֶם אֹיְבֵיהֶם [a]וּמְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם[a]׃ 10 [a]וְשָׁבַרְתָּ
10
ס מל בלשון זכר¹² . נ בסע ר״פ בסיפ . ג¹³ . יג¹⁴
הַבַּקְבֻּק לְעֵינֵי הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים אוֹתָךְ׃ 11 וְאָמַרְתָּ[a] אֲלֵיהֶם כֹּה־
11
ח¹⁵
אָמַר[a] יְהוָה צְבָאוֹת כָּכָה אֶשְׁבֹּר אֶת־הָעָם הַזֶּה וְאֶת־הָעִיר הַזֹּאת
ל כת ה
כַּאֲשֶׁר יִשְׁבֹּר אֶת־כְּלִי הַיּוֹצֵר אֲשֶׁר לֹא־יוּכַל לְהֵרָפֵא[a] עוֹד [b]וּבְתֹפֶת
ל מל
יִקְבְּרוּ מֵאֵין מָקוֹם לִקְבֹּר[b]׃ 12 כֵּן־אֶעֱשֶׂה לַמָּקוֹם הַזֶּה נְאֻם־יְהוָה
12
ב מל . ח¹⁶
וְלִיוֹשְׁבָיו[a] וְלָתֵת[b] אֶת־הָעִיר הַזֹּאת כְּתֹפֶת׃ 13 וְהָיוּ בָּתֵּי יְרוּשָׁלַ͏ִם
13
ו פסוק לכל לכל
וּבָתֵּי מַלְכֵי יְהוּדָה כִּמְקוֹם הַתֹּפֶת הַטְּמֵאִים[a] לְכֹל הַבָּתִּים אֲשֶׁר קִטְּרוּ
ב חד חס וחד מל¹⁷
עַל־גַּגֹּתֵיהֶם לְכֹל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְהִסֵּךְ נְסָכִים לֵאלֹהִים אֲחֵרִים׃ פ
ל
14 וַיָּבֹא יִרְמְיָהוּ מֵהַתֹּפֶת[a] אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה שָׁם לְהִנָּבֵא וַיַּעֲמֹד בַּחֲצַר
14

[2]Mm 2513. [3]Mm 2560. [4]Mm 2176. [5]Mm 2561. [6]Mm 771. [7]Mm 2562. [8]Mm 2563. [9]Mm 17. [10]Mm 2564. [11]Mm 1132. [12]Mm 2565. [13]Mm 2566. [14]Mp sub loco. [15]Mm 1392. [16]Mm 601. [17]Mm 2567.

2 [c] GS ut Q, 1; K סוּת– vel הַחַרְסוֹת || [d] pc Mss + הָאֵלֶּה, G *πάντας τοὺς λόγους* (GBmin + *τούτους*). || **3** [a] G + nonn vb | **4** [a] l מ׳ et tr ad ואב׳ cf G || **5** [a] cf 7,31[a] || [b] cf 7,31[b] || [c] l במת? cf 7,31[c] || [d–d] > G* et 7,31 || **6** [a] ʃ𝔗 ut in 7,32[a] || **8** [a] cf 49,17 || [b] Ms GV || **9** [a–a] > G* || **10** [a] cf 2[a–a] || **11** [a] 𝔗 mlt Mss –פא || [b–b] > G* || **12** [a] add מַכָּתָהּ || **13** [a] G om cop || [b] G *(ἀπὸ) τῶν ἀκαθαρσιῶν (αὐτῶν)*; l טמאים vel מְטַמְּאִים (cf S) || **14** [a] l מִפֶּתַח הַשַּׁעַר vel מִפֶּתַח cf 2[a–a].

לְלֶכֶת נְתִיבוֹת[c] דֶּרֶךְ לֹא סְלוּלָה׃ ב תד חס ותד מל
16 לָשׂוּם אַרְצָם לְשַׁמָּה שְׁרוֹקַת[a] עוֹלָם שרוקת[14] חד מן ב בליש ק
כָּל עוֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם וְיָנִיד בְּרֹאשׁוֹ׃ ח[15] מל וכל יחזק דכות ב מ א . יד
17 כְּרוּחַ[a] קָדִים אֲפִיצֵם לִפְנֵי אוֹיֵב ל . ל . ל
עֹרֶף וְלֹא־פָנִים אַרְאֵם[b] בְּיוֹם אֵידָם׃ ס
18 וַיֹּאמְרוּ לְכוּ וְנַחְשְׁבָה עַל־יִרְמְיָהוּ מַחֲשָׁבוֹת כִּי לֹא־תֹאבַד תּוֹרָה ל[16]
מִכֹּהֵן וְעֵצָה מֵחָכָם וְדָבָר מִנָּבִיא לְכוּ וְנַכ�ֶּנּוּ בַלָּשׁוֹן[a] וְאַל־[b]נַקְשִׁיבָה ל בליש . ל
אֶל־כָּל־דְּבָרָיו׃
ס 19 הַקְשִׁיבָה יְהוָה אֵלָי וּשְׁמַע לְקוֹל יְרִיבָי[a]׃ [עָמְדִי לְפָנֶיךָ יז שמיעה לקול[17] ב חד קמ וחד פת
20 הֲיְשֻׁלַּם תַּחַת־טוֹבָה רָעָה [a]כִּי־כָרוּ שׁוּחָה לְנַפְשִׁי[a] זְכֹר ל
לְדַבֶּר עָלֵיהֶם טוֹבָה לְהָשִׁיב אֶת־חֲמָתְךָ מֵהֶם׃ ח[18]
21 לָכֵן תֵּן אֶת־בְּנֵיהֶם לָרָעָב וְהַגִּרֵם עַל־יְדֵי־חָרֶב ל וחס
וּתְהִיֶנָה נְשֵׁיהֶם שַׁכּוֹלוֹת וְאַלְמָנוֹת ב[19] חד מל וחד מן ב חס בליש
וְאַנְשֵׁיהֶם יִהְיוּ הֲרֻגֵי מָוֶת בַּחוּרֵיהֶם מְכֵי־חֶרֶב בַּמִּלְחָמָה׃ ח[20] . ל חס[18] . ב חד כת ה וחד כת ח[21] .
22 תִּשָּׁמַע זְעָקָה מִבָּתֵּיהֶם כִּי־תָבִיא עֲלֵיהֶם גְּדוּד פִּתְאֹם ח[22]
כִּי־כָרוּ שִׁיחָה[a] לִלְכְּדֵנִי וּפַחִים טָמְנוּ לְרַגְלָי׃ שוחה[23] . ל קמ ק
23 וְאַתָּה יְהוָה יָדַעְתָּ אֶת־כָּל־עֲצָתָם עָלַי לַמָּוֶת
אַל־תְּכַפֵּר עַל־עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם מִלְּפָנֶיךָ אַל־תֶּמְחִי[a] ב . ל . ל
וִיהִיוּ[b] מְכֻשָּׁלִים[c] לְפָנֶיךָ בְּעֵת אַפְּךָ עֲשֵׂה בָהֶם׃ ס ויהיו[24] חד מן א[24] רפ ק בליש
19 1 כֹּה[a] אָמַר יְהוָה[b] הָלוֹךְ וְקָנִיתָ בַקְבֻּק יוֹצֵר[c] חֶרֶשׂ[d] וּמִזִּקְנֵי[e] ל[10] . ב ובפסוק
2 הָעָם וּמִזִּקְנֵי הַכֹּהֲנִים׃ 2 וְיָצָאתָ[a] אֶל־גֵּיא[a] בֶּן־הִנֹּם[ab] אֲשֶׁר פֶּתַח ב ובפסוק

[14]Mm 839. [15]Mm 2429. [16]Mm 2594. [17]Mm 23. [18]Mp sub loco. [19]Mm 4041. [20]Mm 2200. [21]Mm 2404. [22]Mm 1228. [23]Mm 832. [24]Mm 417. Cp 19 [1]Lectio plena contra Mm 1408, cf Mp sub loco.

15 [c] ins תהוּ (hpgr)? ‖ **16** [a] K שרוּקת ‖ **17** [a] mlt Mss Edd בְּרִ׳ ‖ [b] l c Or Ⓖ אַ׳ עצ׳ ‖ **18** [a] l בִלְשׁוֹנוֹ cf Ⓢ ‖ [b] Ⓖ om ־אל, dl ‖ **19** [a] Ⓖ(ⓈⓉ) *τοῦ δικαιώματός μου* = ריבי ‖ **20** [a–a] Ⓖ alit; add ex 22 ‖ **22** [a] mlt Mss ut Q cf 20; K שִׂיחה, Ⓖ *λόγον* = שִׂיחה ‖ **23** [a] l תמח vel תִּמַּח ‖ [b] K וְהָיוּ; Ⓖ *γενέσθω*, l יְהִי cf [c] ‖ [c] Ms Ⓢ מְשֻׁלָּכִים; Ⓖ *ἡ ἀσθένεια αὐτῶν*, l מִכְשֹׁלָם ‖ **Cp 19,1** [a] Ⓖ *τότε*, l אָז ‖ [b] nonn Mss ⒼⓈⓉ[Ed] + אֲלַי; ins frt אֶל־יִרְמְיָהוּ cf 14 ‖ [c] Ⓖ *πεπλασμένον* = יָצוּר; dl (ex 18,2sqq)? ‖ [d] > Ⓢ ‖ [e] pc Mss מ׳; Ⓢ(Ⓣ) *wdbr 'mk mn sb'* cf Ⓖ, l וְלָקַחְתָּ אִתְּךָ מִז׳ cf 10 ‖ [f–f] Ⓖ* *καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων*, l וּמֵהכ׳ ‖ **2** [a–a] pertinet ad 2b –9.11b –13; versibus 1.2a (sine [a–a] + אשר) continuantur 10.11a.14.15 ‖ [b–b] Ⓖ hic *υἱῶν τῶν τέκνων αὐτῶν* = בְּנֵי בְנֵיהֶם, sed in 6 ut 𝔐.

ש ר״פ¹ **18** 1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר: 2 **18** קוּם
ת וְיָרַדְתָּ בֵּית הַיּוֹצֵר וְשָׁמָּה אַשְׁמִיעֲךָ אֶת־דְּבָרָי: 3 וָאֵרֶד בֵּית הַיּוֹצֵר 3
והנה הוא ק חד מן ה² כת מילה חדה וקר תרי וחד מן ה³ בליש וְהִנֵּהוּ עֹשֶׂה מְלָאכָה עַל־הָאֲבָנָיִם: 4 וְנִשְׁחַת הַכְּלִי אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה 4
ב. יח² וכל יוצר חסץ חמדה דכות ב מ א. ג³ בַּחֹמֶר[a] בְּיַד הַיּוֹצֵר וְשָׁב וַיַּעֲשֵׂהוּ כְּלִי אַחֵר כַּאֲשֶׁר יָשַׁר בְּעֵינֵי הַיּוֹצֵר
ג מל[e] לַעֲשׂוֹת: פ 5 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: 6 הַכְיוֹצֵר הַזֶּה לֹא־ 5 6
אוּכַל לַעֲשׂוֹת לָכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל[a] נְאֻם־יְהוָה[a] הִנֵּה כַחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר
ב כֵּן־אַתֶּם בְּיָדִי בֵּית יִשְׂרָאֵל: ס 7 רֶגַע אֲדַבֵּר עַל־גּוֹי וְעַל־ 7
ג מל מַמְלָכָה לִנְתֹּושׁ וְלִנְתֹּוץ וְלַהֲאֵבִיד: 8 וְשָׁב הַגּוֹי הַהוּא מֵרָעָתוֹ[a] אֲשֶׁר 8
ל בסיף דִּבַּרְתִּי עָלָיו[a] וְנִחַמְתִּי[b] עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁבְתִּי לַעֲשׂוֹת לוֹ: ס
ב. ג. הרע ק 9 וְרֶגַע אֲדַבֵּר עַל־גּוֹי וְעַל־מַמְלָכָה לִבְנֹות וְלִנְטֹעַ: 10 וְעָשָׂה הָרַע[a] 9 10
יא². ב בְּעֵינַי לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ בְּקוֹלִי וְנִחַמְתִּי[b] עַל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְהֵיטִיב
אוֹתוֹ: ס 11 וְעַתָּה אֱמָר־נָא אֶל־אִישׁ־יְהוּדָה וְעַל־יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם 11
[a]לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה[a] הִנֵּה אָנֹכִי יוֹצֵר עֲלֵיכֶם רָעָה וְחֹשֵׁב עֲלֵיכֶם
מַחֲשָׁבָה שׁוּבוּ נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וְהֵיטִיבוּ דַּרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם:
ד¹⁰. ה מל בנביא ול בליש 12 וְאָמְרוּ[a] נוֹאָשׁ כִּי־אַחֲרֵי מַחְשְׁבֹתֵינוּ נֵלֵךְ וְאִישׁ שְׁרִרוּת לִבּוֹ־הָרָע 12
נַעֲשֶׂה: ס
חי בטע בסיף¹¹. כ¹² 13 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה
שַׁאֲלוּ־נָא בַגּוֹיִם מִי שָׁמַע כָּאֵלֶּה
ל וחס שַׁעֲרֻרִת עָשְׂתָה מְאֹד בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל:
14 הֲיַעֲזֹב[a] מִצּוּר[b] שָׂדָי[c] שֶׁלֶג לְבָנוֹן
כ מל אִם־יִנָּתְשׁוּ[d] מַיִם זָרִים קָרִים[e] נוֹזָלִים:
ל חס 15 כִּי־שְׁכֵחַנִי עַמִּי לַשָּׁוְא יְקַטֵּרוּ
ל. ל כת כן¹³ וַיַּכְשְׁלוּם[a] בְּדַרְכֵיהֶם שְׁבִילֵי[b] עוֹלָם

Cp 18 [1]Mm 1995. [2]Mm 214. [3]Mm 315. [4]Mm 2781. [5]Mm 4071. [6]Mm 358. [7]Mm 2550. [8]Mm 2559. [9]Mm 3172. [10]Mm 2460. [11]Mm 2617. [12]Mm 2168. [13]Sine Q, cf Mp sub loco.

Cp 18,4 [a] sic L mlt Mss, l c nonn Mss בַּחֹ; > 𝔊* || 6 [a–a] > 𝔊* || 8 [a–a] > 𝔊*𝔖 || 10 [a] K הָרָעָה | 11 [a–a] . 𝔊* || 12 [a] 𝔊(𝔖𝔗) *καὶ εἶπαν* = וַיֹּא cf 𝔙 || 14 [a] prp היעבר || [b] prp צוּר silex (retento מִן in [a]) || [c] 𝔊σ′(𝔖) *μαστοί* = שָׁדַי, α′ *ἱκανοῦ* = שֹׁדֵי; prp שְׁרִיּן || [d] ינשתו l || [e–e] מִמְצָרַיִם מִקֶּדֶם ק׳ aut מִימֵי קֶדֶם ק׳ aut מ׳ prp (et tum לְבָנוֹן pro לְבָנֹן) | 15 [a] 𝔊(𝔙) *καὶ ἀσθενήσουσιν*, l c Ms וְיַכְשְׁלֵם (vel וְאַכְשִׁלֵם) || [b] mlt Mss שְׁבוּלֵי.

15 הִנֵּה־הֵ֣מָּה אֹמְרִ֔ים אַיֵּ֖ה דְּבַר־יְהוָ֑ה יָבֹ֖וא נָֽא׃
16 וַאֲנִ֗י לֹא־אַצְתִּי֙ מֵרֹ֣עֶה[a] אַחֲרֶ֔יךָ וְיֹ֥ום אָ֖דָם[b] לֹ֣א הִתְאַוֵּ֑יתִי
אַתָּ֣ה יָדַ֔עְתָּ מוֹצָ֥א שְׂפָתַ֖י[c] נֹ֥כַח פָּנֶ֖יךָ הָיָֽה׃
17 אַל־תְּהִי־לִ֥י לְמְחִתָּ֖ה מַחְסִ֣י־אַ֔תָּה בְּיֹ֖ום רָעָֽה׃
18 יֵבֹ֤שׁוּ רֹדְפַי֙ וְאַל־אֵ֣בֹ֔שָׁה אָ֖נִי יֵחַ֣תּוּ הֵ֑מָּה וְאַל־אֵחַ֣תָּה אָ֔נִי
הָבֵ֤יא עֲלֵיהֶם֙ יֹ֣ום רָעָ֔ה וּמִשְׁנֶ֥ה שִׁבָּרֹ֖ון שָׁבְרֵֽם׃ ס
19 כֹּה־אָמַ֤ר יְהוָה֙ אֵלַ֔י[a] הָלֹ֕ךְ וְעָמַדְתָּ֖ בְּשַׁ֣עַר בְּנֵי־עָ֑ם[b] אֲשֶׁ֨ר יָבֹ֤אוּ בֹו֙
20 מַלְכֵ֣י יְהוּדָ֔ה וַאֲשֶׁ֖ר יֵצְא֣וּ בֹ֑ו וּבְכֹ֖ל שַׁעֲרֵ֥י יְרוּשָׁלִָֽם׃ 20 וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵיהֶ֗ם
שִׁמְעוּ֙ דְּבַר־יְהוָ֔ה מַלְכֵ֥י יְהוּדָ֖ה וְכָל־יְהוּדָ֑ה וְכֹ֖ל יֹשְׁבֵ֥י יְרוּשָׁלִַ֛ם
הַבָּאִ֥ים בַּשְּׁעָרִ֖ים הָאֵֽלֶּה׃ ס 21 כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֔ה הִשָּׁמְר֥וּ בְנַפְשֹׁתֵיכֶ֖ם
22 וְאַל־תִּשְׂאוּ֩ מַשָּׂ֨א בְּיֹ֜ום הַשַּׁבָּ֗ת וַהֲבֵאתֶם֙ בְּשַׁעֲרֵ֣י יְרוּשָׁלִָ֔ם׃ 22 וְלֹא־
תֹוצִ֥יאוּ מַשָּׂ֛א מִבָּתֵּיכֶ֖ם בְּיֹ֣ום הַשַּׁבָּ֑ת וְכָל־מְלָאכָ֥ה לֹ֣א תַעֲשׂ֗וּ וְקִדַּשְׁתֶּם֙
אֶת־יֹ֣ום הַשַּׁבָּ֔ת כַּאֲשֶׁ֥ר צִוִּ֖יתִי אֶת־אֲבֹותֵיכֶֽם׃ 23 וְלֹ֣א שָׁמְע֗וּ וְלֹא־הִטּ֤וּ
אֶת־אָזְנָם֙ וַיַּקְשׁ֣וּ אֶת־עָרְפָּ֔ם[a] לְבִלְתִּ֥י שְׁמֹ֖עַ[b] וּלְבִלְתִּ֥י קַ֖חַת מוּסָֽר׃
24 וְהָיָ֗ה אִם־שָׁמֹ֤עַ תִּשְׁמְעוּן֙ אֵלַ֔י נְאֻם־יְהוָ֔ה לְבִלְתִּ֣י הָבִ֔יא מַשָּׂ֖א בְּשַׁעֲרֵ֣י
הָעִ֣יר הַזֹּ֑את בְּיֹ֣ום הַשַּׁבָּ֗ת וּלְקַדֵּשׁ֙ אֶת־יֹ֣ום הַשַּׁבָּ֔ת לְבִלְתִּ֥י עֲשׂ֖וֹת־בָּ֥הּ[a]
כָּל־מְלָאכָֽה׃ 25 וּבָ֣אוּ בְשַׁעֲרֵ֣י הָעִ֣יר הַזֹּ֔את מְלָכִ֖ים[a] וְשָׂרִ֑ים יֹשְׁבִ֞ים
עַל־כִּסֵּ֣א דָוִ֗ד רֹכְבִים֙ בָּרֶ֣כֶב וּבַסּוסִ֔ים הֵ֖מָּה וְשָׂרֵיהֶ֑ם אִ֚ישׁ יְהוּדָ֔ה
וְיֹשְׁבֵ֖י יְרוּשָׁלִַ֑ם וְיָשְׁבָ֥ה הָעִ֛יר הַזֹּ֖את לְעֹולָֽם׃ 26 וּבָ֣אוּ מֵעָרֵ֣י יְהוּדָ֔ה
וּמִסְּבִיבֹ֖ות יְרוּשָׁלִַ֑ם וּמֵאֶ֣רֶץ בִּנְיָמִ֗ן וּמִן־הַשְּׁפֵלָה֙ וּמִן־הָהָ֣ר וּמִן־הַנֶּ֔גֶב
מְבִאִ֥ים עֹולָ֛ה וְזֶ֖בַח וּמִנְחָ֣ה וּלְבֹונָ֑ה וּמְבִאֵ֥י תֹודָ֛ה בֵּ֥ית יְהוָֽה׃ 27 וְאִם־
לֹ֣א תִשְׁמְעוּ֩ אֵלַ֨י לְקַדֵּ֜שׁ אֶת־יֹ֣ום הַשַּׁבָּ֗ת וּלְבִלְתִּ֤י שְׂאֵת֙ מַשָּׂ֔א וּבָ֥א[a]
בְּשַׁעֲרֵ֖י יְרוּשָׁלִַ֑ם בְּיֹ֣ום הַשַּׁבָּ֗ת וְהִצַּתִּי֙ אֵ֣שׁ בִּשְׁעָרֶ֔יהָ וְאָכְלָ֥ה אַרְמְנֹ֖ות
יְרוּשָׁלִַ֑ם וְלֹ֥א תִכְבֶּֽה׃ פ

[18] Mp sub loco. [19] Mm 3046. [20] Mm 1092. [21] Mm 1856. [22] Mm 98. [23] Mm 2607. [24] Mm 2513. [25] Mm 2556. [26] Mm 2557. [27] Mm 2708. [28] Mm 2558. [29] Mm 2550. [30] Mm 1115. [31] Mm 3155. [32] Mm 1698. [33] Mm 3764.

16 [a] G *κατακολουθῶν* (= ‑ מִי?), α′σ′ *ἀπὸ κακίας* = מֵרָעָה cf S; | לְטוב cf 15,11 | [b] G(SV) *ἀνθρώπου* = אֱנוֹשׁ cf 9[b] | [c] huc tr ^ | **19** [a] > G*C[Ms] | [b] Ψ הָעָם, G *λαοῦ σου* = עַמְּךָ || **23** [a] G + *ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν* cf 7,26 || [b] 1 Q; K שְׁמֹעַ? || **24** [a] K בָּהּ vel בָּהּ (cf C); > G* || **25** [a] dttg, dl || **27** [a] ins וּבֹ֣א (hpgr)?

ל 4 וְשָׁמַטְתָּה וּבְךָ[a] מִנַּחֲלָתְךָ[b] אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ
וְהַעֲבַדְתִּיךָ[b] אֶת־אֹיְבֶיךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר[c] לֹא־יָדַעְתָּ
ה[a] כִּי־אֵשׁ קְדַחְתֶּם[d] בְּאַפִּי עַד־עוֹלָם תּוּקָד[e]: ס
יד בטע בסים 5 [a]כֹּה | אָמַר יְהוָה[a]
ת[a] אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בָּאָדָם וְשָׂם בָּשָׂר זְרֹעוֹ
ב[a] וּמִן־יְהוָה יָסוּר לִבּוֹ:
ו[a] 6 וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי־יָבוֹא טוֹב
ד[a] וְשָׁכַן חֲרֵרִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מְלֵחָה וְלֹא תֵשֵׁב: ס
ר[a]. ד[a] 7 בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיהוָה וְהָיָה יְהוָה מִבְטַחוֹ[a]: ס[a]
י[a]. יב[a] 8 וְהָיָה כְּעֵץ | שָׁתוּל עַל־מַיִם וְעַל־יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו
ר[b]. יראה . ג חס בסים[a] וְלֹא יִרְאֶ֫[a] כִּי־יָבֹא חֹם וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן
יז[a] ורל[a] בעינ . ב[a]. ז[a] וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת לֹא יִדְאָג וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי:
ב חד חס וחד כל . ל וחס 9 עָקֹב[a] הַלֵּב מִכֹּל וְאָנֻשׁ[b] הוּא מִי יֵדָעֶנּוּ:
ה[a]. כדרכיו חד מן ה[17] כת כן בל"ש 10 [a]אֲנִי יְהוָה חֹקֵר לֵב בֹּחֵן[a] כְּלָיוֹת
וְלָתֵת[b] לְאִישׁ כִּדְרָכָיו[c] כִּפְרִי[d] מַעֲלָלָיו: ס
ל זקף קמ 11 קֹרֵא[a] דָּגַר[b] וְלֹא יָלָד עֹשֶׂה עֹשֶׁר וְלֹא בְמִשְׁפָּט
ימיו ק בַּחֲצִי יָמָ֫[a] יַעַזְבֻנוּ וּבְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה נָבָל:
ל . ל 12 כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם[a] מֵרִאשׁוֹן[b] מְקוֹם[b] מִקְדָּשֵׁנוּ:
כ ורי"פ 13 מִקְוֵה[a] יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל־עֹזְבֶיךָ יֵבֹשׁוּ
יסורי . ד ק סוֹרֵי[a] בָאָרֶץ יִכָּתֵבוּ[b] כִּי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם־חַיִּים[c] אֶת־יְהוָה[c]: ס
ל . כ 14 רְפָאֵנִי יְהוָה וְאֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתִי[a] אָתָּה:

[3]Mp sub loco. [4]Mm 224. [5]Mm 2553. [6]Mm 2624. [7]Mm 2750. [8]Mm 2154. [9]Mm 2554. [10]Mm 739. [11]Mm 440. [12]Mm 3789. [13]Mm 2711 [14]Mm 2555. [15]Mm 3293. [16]Mm 601. [17]Mm 3210.

4 [a] $\mathfrak{G}^{L}(\mathfrak{V})$ *μόνη* = לְבַדְךָ; l יָדְךָ cf Dt 15,3 || [b] pc Mss ברת– cf 15,14 || [c] dl cf 15,14 || [d] l c pc Mss $\mathfrak{G}^{OL}\mathfrak{T}$ קְדָחָה ut 15,14; $\mathfrak{V}$ *succendisti* || [e] K^{Or} תיקד || **5** [a–a] ‖ $\mathfrak{G}^{*}$ || **7** [a] mlt Mss Edd בְּטַ– || **8** [a] l c K $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ יִרְאֶ֫; $\mathfrak{C}\mathfrak{T}$ ut Q cf 6 | **9** [a] $\mathfrak{G}$ *βαθεῖα* = עמק? $\mathfrak{G}^{L}(\mathfrak{C})$ *βαρεῖα*, $\mathfrak{S}$ *ʿšjn* durus || [b] $\mathfrak{G}$ *καὶ ἄνθρωπος* - וְאָנֻשׁ cf $\sigma'\mathfrak{S}$ et 16[b] || **10** [a] mlt Mss Vrs וּבֹ– || [b] mlt Mss Vrs לְ ut 32,19 || [c] $\mathfrak{C}$ mlt Mss Vrs ut Q = 32,19; K כִּדְרָכוֹ || [d] mlt Mss Vrs וְכִ– ut 32,19 || **11** [a] $\mathfrak{G}$ pr *ἐφώνησε* = אָקָר, versio duplex [b] $\mathfrak{G}(\mathfrak{C})$ *συνήγαγεν* (דגר aram) || [c] $\mathfrak{C}$ ut Q, l; K יֹמוֹ || **12** [a] $\mathfrak{G}$ *ὑψωμένος (ὑψούμενος)* = מוּרָם? || [b–b] > $\mathfrak{G}^{*}$ || **13** [a] mlt Mss ut Q; K יסורי; prp וְסוֹרֵיךָ || [b] prp יִכָּתְבוּ (cf $\mathfrak{C}\mathfrak{T}$) vel יִכָּלְמוּ; l וּ֫ || [c–c] add || **14** [a] prp תְּהִלָּתִי.

אֱלֹהִים אֲחֵרִים יוֹמָם וָלָיְלָה אֲשֶׁר לֹא־אֶתֵּן לָכֶם חַנִּנָה׃ ס ל
14 לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְלֹא־יֵאָמֵר עוֹד חַי־יְהוָה אֲשֶׁר ח . ב
15 הֶעֱלָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ כִּי אִם־חַי־יְהוָה אֲשֶׁר יח15 . ב
הֶעֱלָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹן וּמִכֹּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדִּיחָם יח15 . ג16
16 שָׁמָּה וַהֲשִׁבֹתִים עַל־אַדְמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתָם׃ ס הִנְנִי
שֹׁלֵחַ לְדַוָּגִים רַבִּים נְאֻם־יְהוָה וְדָיָגוּם וְאַחֲרֵי־כֵן אֶשְׁלַח לְרַבִּים לדגים . ל מל . ב מ״ם בנביא17 . ב18
צַיָּדִים וְצָדוּם מֵעַל כָּל־הַר וּמֵעַל כָּל־גִּבְעָה וּמִנְקִקֵי הַסְּלָעִים׃
17 כִּי עֵינַי עַל־כָּל־דַּרְכֵיהֶם לֹא נִסְתְּרוּ מִלְּפָנָי וְלֹא נִצְפַּן עֲוֹנָם יג . ל
18 מִנֶּגֶד עֵינָי׃ וְשִׁלַּמְתִּי רִאשֹׁנָה מִשְׁנֶה עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם עַל חַלְלָם יג19 מנה מל . ד20
אֶת־אַרְצִי בִּנְבֶלַת שִׁקּוּצַיהֶם וְתוֹעֲבֹתֵיהֶם מָלְאוּ אֶת־נַחֲלָתִי׃ ס ג מל
19 יְהוָה עֻזִּי וּמָעֻזִּי וּמְנוֹסִי בְּיוֹם צָרָה
אֵלֶיךָ גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי־אָרֶץ וְיֹאמְרוּ יד21 קמ וכל אחנה וס״ם דכות׳ ב מ ד . ט רפ22
אַךְ־שֶׁקֶר נָחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ הֶבֶל וְאֵין־בָּם מוֹעִיל׃ טז23 . ח24 מל וכל ו שׁ ת דכות׳ ב מ א
20 הֲיַעֲשֶׂה־לּוֹ אָדָם אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים׃ ל
21 לָכֵן הִנְנִי מוֹדִיעָם בַּפַּעַם הַזֹּאת אוֹדִיעֵם ל . ל
אֶת־יָדִי וְאֶת־גְּבוּרָתִי וְיָדְעוּ כִּי־שְׁמִי יְהוָה׃ ס טז25 ל
17 1 חַטַּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בְּעֵט בַּרְזֶל ז1 פת וכל תרי עשר דכות׳ ב מ א
בְּצִפָּרֶן שָׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל־לוּחַ לִבָּם ל
וּלְקַרְנוֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם׃ 2 כְּזִכְרֹן בְּנֵיהֶם [בַּשָּׁדֶה
מִזְבְּחוֹתָם וַאֲשֵׁרֵיהֶם עַל־עֵץ רַעֲנָן עַל גִּבְעוֹת הַגְּבָהוֹת׃ 3 הָרָרִי ל
חֵילֵךְ כָּל־אוֹצְרוֹתַיִךְ לָבַז אֶתֵּן ל
בָּמוֹתַיִךְ בְּחַטָּאת בְּכָל־גְּבוּלָיִךְ׃ ג חד חס וב מל . ב מל

15 Mm 953. 16 Mm 1220. 17 Mp sub loco. 18 Mm 2551. 19 Mm 682. 20 Mm 1155. 21 Mm 1234. 22 Mm 1233. 23 Mm 1321. 24 Mm 346. 25 ושמי יי Thr 3,66. Cp 17 1 Mm 676. 2 Mm 2552.

13 a–a > G* || b GV 3 pl = יִתְּנוּ || **14** a 14.15 = 23,7.8 || b GC ut 23,7 יֹאמְרוּ || **15** a G(S) *τὸν οἶκον* = בֵּית cf 23,8 || b pc Mss SCEdH הַדַּחְתִּים ut 23,8 || **17** a–a > G* || **18** a > G* || **Cp 17,1** a 1 – 4 > G* || b θ′GOL(L) *τοῦ στήθους* || c l c mlt Mss Vrs יהֶם– (תָם–) || **2** a–a prp : לְזִכָּרוֹן בָּהֶם || b nonn Mss כָּל, S(CU) *thjt kl* = תַּחַת כָּל || c mlt Mss θ′UCf וְעַל, S *w'l kl* || **3** a θ′ *ὀρέων* cf SCU, l הָרֵרֵי et cj ה′ ב′ c 2 (cf θ′SYU) || b cf 15,13a || c l c mlt Mss θ′SCV וְכָל cf 15,13 || d > SC; l בְּמִחְיַר ut 15,13 || e l בְּכָל־חַטָּאתֵיךְ cf σ′ et 15,13 || f mlt Mss כל || g mlt Mss לך–.

כִּי־אִתְּךָ אֲנִי לְהוֹשִׁיעֲךָ וּלְהַצִּילֶךָ נְאֻם־יְהוָה׃ ג
וְהִצַּלְתִּיךָ מִיַּד רָעִים וּפְדִיתִיךָ מִכַּף עָרִצִים׃ פ 21 ב. ל חס

16 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 לֹא־תִקַּח לְךָ אִשָּׁה[a] וְלֹא־יִהְיוּ ט ר״ם בסיף. ג וכל יחזק דכות ב מ א
לְךָ בָּנִים וּבָנוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ 3 כִּי־כֹה[ו] אָמַר יְהוָה עַל־הַבָּנִים וְעַל־ ז בטע בסיף׳. כי מיחד². ב.
הַבָּנוֹת הַיִּלּוֹדִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־אִמּוֹתָם הַיֹּלְדוֹת אוֹתָם וְעַל־ ג ב חס וחד מל³. ב ל
אֲבוֹתָם הַמּוֹלְדִים אוֹתָם בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃ 4 מְמוֹתֵי תַחֲלָאִים יָמֻתוּ לֹא ל. ב ומל⁴
יִסָּפְדוּ וְלֹא יִקָּבֵרוּ לְדֹמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ וּבַחֶרֶב וּבְרָעָב ב⁵
יִכָּלוּ וְהָיְתָה נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ׃ ס
5 כִּי־כֹה[ו] אָמַר יְהוָה אַל־תָּבוֹא בֵּית מַרְזֵחַ וְאַל־תֵּלֵךְ לִסְפּוֹד וְאַל־ ז בטע בסיף׳. כי מיחד². ל. ג מל
תָּנֹד לָהֶם כִּי־אָסַפְתִּי אֶת־שְׁלוֹמִי מֵאֵת הָעָם־הַזֶּה[a] נְאֻם־יְהוָה אֶת־ ג חס בלישׁ⁶
הַחֶסֶד וְאֶת־הָרַחֲמִים׃ 6 וּמֵתוּ גְדֹלִים וּקְטַנִּים בָּאָרֶץ הַזֹּאת לֹא ט פסוק לא ולא ולא ולא
יִקָּבֵרוּ[a] וְלֹא־יִסְפְּדוּ לָהֶם וְלֹא יִתְגֹּדַד[b] וְלֹא יִקְרַח[b] לָהֶם׃ 7 וְלֹא־ ל וחס
יִפְרְסוּ לָהֶם[a] עַל־אֵבֶל[b] לְנַחֲמוֹ עַל־מֵת וְלֹא־יַשְׁקוּ אוֹתָם[c] כּוֹס ל כת ס. ב? . ג?
תַּנְחוּמִים עַל־אָבִיו וְעַל־אִמּוֹ׃ 8 וּבֵית־מִשְׁתֶּה לֹא־תָבוֹא לָשֶׁבֶת ב⁷
אוֹתָם[a] לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת׃ ס 9 כִּי־כֹה[ו] אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי ד בטע בסיף⁸
יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מַשְׁבִּית מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה לְעֵינֵיכֶם וּבִימֵיכֶם קוֹל שָׂשׂוֹן ח
וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה׃
10 וְהָיָה כִּי תַגִּיד לָעָם הַזֶּה אֵת[ו] כָּל־הַדְּבָרִים[ו] הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ 10 כה
עַל־מֶה[ו] דִּבֶּר יְהוָה עָלֵינוּ אֶת כָּל־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה[ו] הַזֹּאת וּמָה עֲוֹנֵנוּ ג מיחד. כה¹⁰. ו
וּמָה חַטָּאתֵנוּ אֲשֶׁר חָטָאנוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ 11 וְאָמַרְתָּ[ו] אֲלֵיהֶם עַל[ו] 11 ט. ו בטע בסיף
אֲשֶׁר־עָזְבוּ אֲבוֹתֵיכֶם אוֹתִי נְאֻם־יְהוָה וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים כה¹¹ מל ¹¹ מנה בסיף וכל יהושע ושפטים דכות ב מ ב
וַיַּעַבְדוּם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם וְאֹתִי עָזָבוּ וְאֶת־תּוֹרָתִי לֹא שָׁמָרוּ׃ 12 וְאַתֶּם 12 ו קמ¹²
הֲרֵעֹתֶם לַעֲשׂוֹת מֵאֲבוֹתֵיכֶם וְהִנְּכֶם הֹלְכִים אִישׁ[ו] אַחֲרֵי שְׁרִרוּת יא בטע לאחור¹³
לִבּוֹ הָרָע לְבִלְתִּי שָׁמְעַ אֵלָי׃ 13 וְהִטַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַל הָאָרֶץ הַזֹּאת יא¹⁴. ב
עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתֶּם אַתֶּם וַאֲבוֹתֵיכֶם וַעֲבַדְתֶּם שָׁם[ו] אֶת־ ל⁶

Cp 16 [1] Mm 2547. [2] Mm 2049. [3] Mm 1733. [4] Mm 2901. [5] Mm 2546. [6] Mp sub loco. [7] Mm 2548. [8] Mm 3370. [9] Mm 2549. [10] Mm 592. [11] Mm 1238 8. [12] Mm 3053. [13] Mm 1045. [14] Mm 2550.

Cp 16,1 [a] > 𝔊* ‖ **2** [a] 𝔊 + *λέγει κύριος ὁ θεὸς Ισραηλ* ‖ **5/6** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] Vrs pl ‖ **7** [a] l c pc Mss 𝔊 לָהֶם cf 𝔙 ‖ [b] 𝔙 *lugenti*, l אֵבֶל ‖ [c] 𝔊 *αὐτόν*, l תו– ‖ **8** [a] nonn Mss אִתָּם.

בְּעֵת־רָעָה[c] וּבְעֵת צָרָה[c] אֶת־הָאוֹיֵב[ed]׃ ה[11] וחד מן ג חס בליש

12 [a]הֲיֵרֹעַ[b] בַּרְזֶל | בַּרְזֶל[c] מִצָּפוֹן[d] וּנְחֹשֶׁת[d]׃

13 [a]חֵילְךָ וְאוֹצְרוֹתֶיךָ לָבַז אֶתֵּן

לָא[b] בִּמְחִיר וּבְכָל־[c]חַטֹּאוֹתֶיךָ וּבְכָל־[d]גְּבוּלֶיךָ[e]׃ ח[12] . ת פסוק ובכל ובכל[13] . ג מל . ב מל

14 וְהַעֲבַרְתִּי[a] אֶת־אֹיְבֶיךָ בְּאֶרֶץ[b] לָא יָדָעְתָּ

כִּי־אֵשׁ קָדְחָה בְאַפִּי עֲלֵיכֶם[c] תּוּקָד׃ ס ה

15 [a]אַתָּה יָדַעְתָּ[a] א[14] ר״ם ז מנה בנביא

יְהוָה זָכְרֵנִי וּפָקְדֵנִי וְהַנְקֵם לִי מֵרֹדְפַי

אַל־לְאֶרֶךְ[b] אַפְּךָ תִּקָּחֵנִי[c] דַּע שְׂאֵתִי עָלֶיךָ חֶרְפָּה׃ ב[15]

16 [a]נִמְצְאוּ דְבָרֶיךָ וָאֹכְלֵם וַיְהִי[a] דְבָרְךָ[b] לִי לְשָׂשׂוֹן ל . דברך חד מן ח[16] ק יתיר י בליש

וּלְשִׂמְחַת לִבִּי כִּי־נִקְרָא שִׁמְךָ עָלַי [וָאֶעְלָץ][a] ל

יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת׃ ס 17 לָא־יָשַׁבְתִּי בְסוֹד־מְשַׂחֲקִים יז[17] . ט ר״ם בסיפ

מִפְּנֵי יָדְךָ בָּדָד יָשָׁבְתִּי כִּי־זַעַם מִלֵּאתָנִי׃ ס

18 לָמָּה [a]הָיָה כְאִבִּי נֶצַח[a] וּמַכָּתִי אֲנוּשָׁה[b] מֵאֲנָה הֵרָפֵא[b] ח[18] . ל

הָיוֹ[c] תִּהְיֶה לִּי כְּמוֹ אַכְזָב מַיִם לֹא נֶאֱמָנוּ׃ ס ב רל בליש

19 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה כ[20]

אִם־תָּשׁוּב וַאֲשִׁיבְךָ לְפָנַי תַּעֲמֹד ל

וְאִם־תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל כְּפִי תִּהְיֶה

יָשֻׁבוּ הֵמָּה אֵלֶיךָ וְאַתָּה לֹא־תָשׁוּב אֲלֵיהֶם׃ ז חס

20 וְנָתַתִּיךָ לָעָם הַזֶּה לְחוֹמַת נְחֹשֶׁת בְּצוּרָה ג בליש בסיפ[21]

וְנִלְחֲמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא־יוּכְלוּ לָךְ א[22]

[11] Mm 2542. [12] Mm 1862. [13] Mm 2543. [14] Mp sub loco. [15] Mm 3351. [16] Mm 1921. [17] Mm 2015. [18] Mm 2544. [19] Mm 3274. [20] Mm 2168. [21] Mm 2893. [22] Mm 2545.

11 [c] l וְצָרוֹתָו, רעתו? cf G | [d-d] l אֶל־ה׳ (vel לְא׳? cf G[ψ] *πρὸς*) et tr c S post בך; S + *mn grbj'* = מִצָּפוֹן, ex 12 || [e] cf 15[a–a] || **12** [a] crrp || [b] pc Mss 𝔏 Syh θ′𝔄 הֲיֵדַע, G *εἰ γνωσθήσεται* – הֲיִוָּדַע, σ′ *μὴ κακώσει* + הֲיֵרֵעַ, α′ *μὴ ἁρμόσει*, 𝔙 *numquid foederabitur* (a רעה) || [c] > GS || [d-d] G *καὶ περιβόλαιον χαλκοῦν* = וּמִצָּפוֹן ג׳? || [e] > S, cf 11[d–d] || **13** [a] 13.14 add ex 17,3.4 || [b] > GS cf 17,3, dl || [c] l c 2 Mss Vrs בכל ut 17,3 || [d] l c G[LCT Ms] ut 17,3 בכל || [e] mlt Mss לָךְ– || **14** [a] mlt Mss בדתי– cf 𝔏; l c pc Mss GS עד־עולם ut 17,4 || [b] mlt Mss Vrs + אשר ut 17,4 || [c] l c pc Mss בדתיך– ut 17,4 || **15** [a–a] > G*; tr ad fin 11 || [b] l לְאֹרֶךְ cf G || [c] > G* || **16** [a–a] G *ὑπὸ τῶν ἀθετούντων τοὺς λόγους σου· συντέλεσον αὐτοὺς καὶ ἔσται* = כַּלֵּם וְיהִי׃ מְנַאֲצֵי ד׳ || [b] mlt Mss Vrs ut Q, l | **17** [a] G *ἀλλὰ εὐλαβούμην* cf S | **18** [a–a] G *οἱ λυποῦντές με κατισχύουσί μου* (נצח aram) || [b–b] G *πόθεν ἰαθήσομαι* = מאין אֵרפא? || [c] l הוֹי.

ד בסיפ׳ וְאָמַרְתָּ֙ אֲלֵיהֶ֔ם כֹּֽה־אָמַ֖ר יְהוָ֑ה
אֲשֶׁ֤ר לַמָּוֶת֙ לַמָּ֔וֶת וַאֲשֶׁ֥ר לַחֶ֖רֶב לַחָ֑רֶב
וַאֲשֶׁ֥ר לָרָעָ֖ב לָרָעָ֑ב וַאֲשֶׁ֥ר לַשֶּׁ֖בִי לַשֶּֽׁבִי׃
3 וּפָקַדְתִּ֤י עֲלֵיהֶם֙ אַרְבַּ֣ע מִשְׁפָּח֔וֹת נְאֻם־יְהוָ֔ה אֶת־הַחֶ֖רֶב לַהֲרֹ֑ג
ל וְאֶת־הַכְּלָבִ֣ים לסחב וְאֶת־עֹ֣וף הַשָּׁמַ֔יִם וְאֶת־בְּהֵמַ֖ת הָאָ֑רֶץ לֶאֱכֹ֖ל
לזעזה ולהשחית׃ 4 א־א וְנָתַתִּ֥ים לְזַוְעָ֖ה ב לְכֹ֣ל מַמְלְכ֑וֹת הָאָ֔רֶץ בְּגֹ֖לֶל מְנַשֶּׁ֣ה
ק בֶן־יְחִזְקִיָּ֣הוּ מֶֽלֶךְ־יְהוּדָ֑ה עַל֙ ג אֲשֶׁר־עָשָׂ֣ה בִירוּשָׁלִָֽם׃
ג דכות ב מ ה 5 כִּֽי־ א מִ֤י יַחְמָל־עָלַ֙יִךְ֙ יְרוּשָׁלִַ֔ם וּמִ֥י יָנ֖וּד לָ֑ךְ
ו חס . ח חס וּמִ֤י יָסוּר֙ לִשְׁאָל֣ ב לְשָׁלֹ֔ם לָֽךְ׃
6 אַתְּ֤ נָטַ֙שְׁתְּ֙ אֹתִ֔י נְאֻם־יְהוָ֖ה אָח֣וֹר תֵּלֵ֑כִי
ג וָאֵ֤ט אֶת־יָדִי֙ עָלַ֔יִךְ וָאַשְׁחִיתֵ֖ךְ א נִלְאֵ֥יתִי הִנָּחֵֽם׃
7 וָאֲזֶרֵם֙ בְּמִזְרֶ֔ה בְּשַׁעֲרֵ֖י הָאָ֑רֶץ
לה מל שִׁכַּ֤לְתִּי֙ אִבַּ֣דְתִּי֙ אֶת־עַמִּ֔י א מִדַּרְכֵיהֶ֖ם לוֹא־שָֽׁבוּ׃
אלמנותיו ק 8 עָצְמ֤וּ א־א לִ֙י אַלְמְנֹתָ֔ו ב מֵח֖וֹל יַמִּ֑ים
יב הֵבֵ֤אתִי לָהֶם֙ ד עַל־אֵ֣ם בָּח֔וּר דה שֹׁדֵ֖ד בַּצָּהֳרָ֑יִם
ח בלשון שנא הִפַּ֤לְתִּי עָלֶ֙יהָ֙ פִּתְאֹ֔ם עִ֖יר וּבֶהָלֹֽות׃
ב רחס 9 אֻמְלְלָ֤ה יֹלֶ֙דֶת֙ הַשִּׁבְעָ֔ה נָפְחָ֖ה נַפְשָׁ֑הּ
בא . יג חס ב מנה ק בָּֽאָה֙ א שִׁמְשָׁ֣הּ בְּעֹ֔ד יוֹמָ֖ם בּ֣וֹשָׁה וְחָפְּרָ֑ה
בלישׁ. ל וּשְׁאֵרִיתָ֥ם לַחֶ֖רֶב אֶתֵּ֑ן לִפְנֵ֣י אֹיְבֵיהֶ֔ם נְאֻם־יְהוָֽה׃ ס
ל 10 אֽוֹי־לִ֤י אִמִּי֙ כִּֽי־ א יְלִדְתִּ֔נִי אִ֥ישׁ רִ֖יב ב וְאִ֣ישׁ מָד֑וֹן ב לְכָל־הָאָ֔רֶץ
ג׳ . כת כן לֹא־נָשִׁ֥יתִי וְלֹא־נָשׁ֖וּ בִּ֑י ג כֻּלָּ֥ה ד מְקַלְלַ֖וני׃ ס
ג ר״פ . שריתך לה מל 11 אָמַ֤ר ׀ יְהוָה֙ אִם־לֹ֣א שֵׁרִ֔ותִךְ א לְטֹ֑וב אִם־לֹ֣וא ב הִפְגַּ֔עְתִּי בְּךָ֙

Cp 15 [1]Mm 2492. [2]Mm 2203. [3]Mm 1393. [4]Mm 1614. [5]Q addidi, cf Mp sub loco. [6]Mm 62. [7]Thr 3,17. [8]Cf Mp sub loco, Mm 2264 et 2480. [9]Mm 2541. [10]Mp sub loco.

4 [a] add ‖ [b] l c K לְזַוְעָה, it 24,9[a] 29,18[b] 34,17[b] ‖ [c] pc Mss GΣV + כָּל־ ‖ **5** [a] > GS, dl ‖ [b] > G* (homark) ‖ **6** [a–a] G *καὶ οὐκέτι ἀνήσω αὐτούς* = נ הַנָּחֵם ‖ **7** [a–a] G *διὰ τὰς κακίας αὐτῶν* ‖ **8** [a] [a] tr ad fin v? ‖ [b] l תָּם– cf GST ‖ [c] > G; ST *'ljhwn*, prp לְאֹם מְחֻרָיִם – וְעַל בַּחוּרִים cf G[BA min] ‖ [d–d] prp עֲלֵהֶם ‖ [e] S *w'l 'ljm'* ‖ [f] l c Ms ST **9** [a] l Q; K בְּאָה ‖ **10** [a] G *ὡς τίνα* = מִי ‖ [b–b] l c pc Mss σ′ ומדון cf G ‖ [c] G + *ἡ ἰσχύς μου* = כֹּחִי; ins כִּי (hpgr) ‖ [d] Q כֻּלוֹ; l כֻּלְּהֶם cf [e] ‖ [e] K לוֹנִי–, Q pc Mss לַנִי–, Q[Mss] לָנִי–; l קִלְלוּנִי cf [d] ‖ **11** [a] G *γένοιτο*, l אָמֵן ‖ [b] crrp, ipsi Mss dub: al שְׁרוּתֵךְ vel שְׁרוֹתֵךְ, al שְׁרִיתִי(י)ךָ, al שְׁאֵרִיתְךָ (id α′ΘV cf σ′ *ὑπελείφθης*) vel שְׁאֵרִיתִיךָ (cf S); G *κατευθονόντων αὐτῶν* (a יְשַׁר vel אשר?); l שְׁרִיתִיךָ.

נְבִאִים בִּשְׁמִי לֹא שְׁלַחְתִּים וְלֹא צִוִּיתִים וְלֹא דִבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם חֲזוֹן
וְקֶסֶם וֶאֱלִיל וְתַרְמוּת לִבָּם הֵמָּה מִתְנַבְּאִים לָכֶם: ס
15 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה עַל־הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים בִּשְׁמִי וַאֲנִי לֹא־
שְׁלַחְתִּים וְהֵמָּה אֹמְרִים חֶרֶב וְרָעָב לֹא יִהְיֶה בָּאָרֶץ הַזֹּאת בַּחֶרֶב
16 וּבָרָעָב יִתַּמּוּ הַנְּבִאִים הָהֵמָּה: 16 וְהָעָם אֲשֶׁר־הֵמָּה נִבְּאִים לָהֶם יִהְיוּ
מֻשְׁלָכִים בְּחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם מִפְּנֵי | הָרָעָב וְהַחֶרֶב וְאֵין מְקַבֵּר לָהֶמָּה
הֵמָּה נְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם וְשָׁפַכְתִּי עֲלֵיהֶם אֶת־רָעָתָם:
17 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה
תֵּרַדְנָה עֵינִי דִמְעָה לַיְלָה וְיוֹמָם וְאַל־תִּדְמֶינָה
כִּי שֶׁבֶר גְּדוֹל נִשְׁבְּרָה בְתוּלַת בַּת־עַמִּי מַכָּה נַחְלָה מְאֹד:
18 אִם־יָצָאתִי הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה חַלְלֵי־חָרֶב
וְאִם בָּאתִי הָעִיר וְהִנֵּה תַּחֲלוּאֵי רָעָב
כִּי־גַם־נָבִיא גַּם־כֹּהֵן סָחֲרוּ אֶל־אֶרֶץ וְלֹא יָדָעוּ: ס
19 הֲמָאֹס מָאַסְתָּ אֶת־יְהוּדָה אִם־בְּצִיּוֹן גָּעֲלָה נַפְשֶׁךָ
מַדּוּעַ הִכִּיתָנוּ וְאֵין לָנוּ מַרְפֵּא קַוֵּה לְשָׁלוֹם וְאֵין טוֹב
וּלְעֵת מַרְפֵּא וְהִנֵּה בְעָתָּה:
20 יָדַעְנוּ יְהוָה רִשְׁעֵנוּ עֲוֹן אֲבוֹתֵינוּ כִּי חָטָאנוּ לָךְ:
21 אַל־תִּנְאַץ לְמַעַן שִׁמְךָ אַל־תְּנַבֵּל כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ
זְכֹר אַל־תָּפֵר בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ:
22 הֲיֵשׁ בְּהַבְלֵי הַגּוֹיִם מַגְשִׁמִים וְאִם־הַשָּׁמַיִם יִתְּנוּ רְבִבִים
הֲלֹא אַתָּה־הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְנְקַוֶּה־לָּךְ
כִּי־אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־כָּל־אֵלֶּה: פ
15 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אִם־יַעֲמֹד מֹשֶׁה וּשְׁמוּאֵל לְפָנַי אֵין נַפְשִׁי אֶל־
הָעָם הַזֶּה שַׁלַּח מֵעַל־פָּנַי וְיֵצֵאוּ: 2 וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ אָנָה נֵצֵא

---

13 Mm 771. 14 Mm 2562. 15 Mm 2168. 16 Mm 891. 17 Mm 2537. 18 Mm 1696. 19 Mm 1132. 20 Mm 2584. 21 Mm 2538. 22 Mm 2539. 23 Mm 2004. 24 Mm 346. 25 Mm 2540. 26 Mp sub loco. 27 Mm 2500.

14 a K ואלול; l אליל || b K מות– || c mlt Mss להם || **15** a dl? cf 12,14a || b G* + *ψευδῆ* cf 23,25 | **17** a > G* || b > G*, dl? || **18** a prp נִסְתַּבּוּ cf 15,2 sq; l אֶת pro אל || b mlt Mss GCf Ms לא | **19** a mlt Mss GC ל | **21** a–a G *κόπασον* || b mlt Mss SCf ואל || c G *ἀπολέσῃς* – תַּחֲבֹל || **22** a–a > G* | b G51 Bo om cop, dl (dttg) || **Cp 15,1** a GA(M) *καὶ Ααρων* || b l שַׁלְּחֵם cf SV (M hpgr).

14 [a] 1 [a]אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ עַל־דִּבְרֵי הַבַּצָּרוֹת׃

ה 2 אָבְלָה [a]יְהוּדָה וּשְׁעָרֶיהָ אֻמְלְלוּ

נ קָדְרוּ לָאָרֶץ וְצִוחַת יְרוּשָׁלִַם עָלָתָה׃

ב חד חס וחד מל׳ [2]. צעיריהם [3]a–a ק׳

3 וְאַדִּרֵיהֶם שָׁלְחוּ צְעוּרֵיהֶם [a]לַמָּיִם בָּאוּ עַל־גֵּבִּים

ד. [4]ג. לֹא־[b]מָצְאוּ מַיִם שָׁבוּ כְלֵיהֶם רֵיקָם [c]בֹּשׁוּ וְהָכְלְמוּ וְחָפְּוּ רֹאשָׁם׃

ג בטע דמטע 4 בַּעֲבוּר הָאֲדָמָה חַתָּה [a]כִּי לֹא־הָיָה גֶשֶׁם בָּאָרֶץ

ג׳. ג [b]בֹּשׁוּ [c]אִכָּרִים חָפְּוּ [d]רֹאשָׁם׃

ג׳. ב מל בלישׁ 5 כִּי גַם־אַיֶּלֶת בַּשָּׂדֶה יָלְדָה וְעָזָב כִּי לֹא־הָיָה דֶּשֶׁא׃

ל. [6]ג׳ 6 וּפְרָאִים עָמְדוּ עַל־שְׁפָיִם שָׁאֲפוּ רוּחַ כַּתַּנִּים [a]

כָּלוּ עֵינֵיהֶם כִּי־אֵין עֵשֶׂב׃

ח ר״ם בסיפ׳. ל מל 7 אִם־עֲוֹנֵינוּ עָנוּ בָּנוּ יְהוָה עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ

ג כת כן׳ כִּי־רַבּוּ מְשׁוּבֹתֵינוּ לְךָ חָטָאנוּ׃

ב ור״ם 8 מִקְוֵה [a]יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה

לָמָּה תִּהְיֶה כְגֵר בָּאָרֶץ וּכְאֹרֵחַ [b]נָטָה לָלוּן׃

כ׳ 9 לָמָּה תִּהְיֶה כְּאִישׁ נִדְהָם [a]כְּגִבּוֹר [b]לֹא־יוּכַל לְהוֹשִׁיעַ

וְאַתָּה בְקִרְבֵּנוּ יְהוָה וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ נִקְרָא אַל־תַּנִּחֵנוּ׃ ס

ל. ד 10 כֹּה־אָמַר יְהוָה לָעָם הַזֶּה כֵּן [a]אָהֲבוּ לָנוּעַ רַגְלֵיהֶם לֹא חָשָׂכוּ וַיהוָה [10]

ב. ט בלישׁ וכל בחטאתם רבחטאתם דכות׳ [10] לֹא רָצָם עַתָּה יִזְכֹּר עֲוֹנָם [b]וְיִפְקֹד חַטֹּאתָם׃ ס 11 וַיֹּאמֶר יְהוָה [11]

ב פסוק כי וכי כי וחד מן ג׳ [11] פסוק דמיין 12 אֵלַי אַל־תִּתְפַּלֵּל בְּעַד־הָעָם הַזֶּה לְטוֹבָה׃ 12 כִּי יָצֻמוּ אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ [12]

ל חס בסיפ. ת אֶל־רִנָּתָם וְכִי יַעֲלוּ עֹלָה וּמִנְחָה אֵינֶנִּי רֹצֵם כִּי בַּחֶרֶב וּבָרָעָב וּבַדֶּבֶר

אֲנִי מְכַלֶּה אוֹתָם׃ ס 13 וָאֹמַר אֲהָהּ [12] אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה הַנְּבִאִים [13]

[12] אֹמְרִים לָהֶם לֹא־תִרְאוּ חֶרֶב וְרָעָב לֹא־יִהְיֶה לָכֶם כִּי־[a]שְׁלוֹם אֱמֶת [a]

אֶתֵּן לָכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ ס 14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי שֶׁקֶר הַנְּבִאִים [14]

Cp 14 [1]Mm 1718. [2]Mm 2534. [3]Mm 494. [4]Mm 2535. [5]Mm 2536. [6]Mm 2918. [7]Mm 2584. [8]Mp sub loco. [9]Mm 1514. [10]Mm 759 et Mm 929. [11]Mm 3356 et Mm 3838. [12]Mm 300.

Cp 14,1 [a–a] 𝔊(𝔖) *καὶ ἐγένετο* = וַיְהִי ‖ **2** [a] pr עַל־הַבַּצֹּרֶת (hpgr)? ‖ **3** [a] K צעו׳ ‖ [b] mlt Mss Yrs וְלֹא ‖ [c–c] > 𝔊*, dl cf 4b ‖ **4** [a] prp *הֶחֳרָה cf חררים 17,6 ‖ [b] > 𝔊*𝔖 ‖ [c] ins והכלמו cf 3 ‖ [d] mlt Mss 𝔖𝔗ᶠ וחו ut 3 ‖ **6** [a] > 𝔊* ‖ **8** [a] nonn Mss 𝔊 + יהוה ‖ [b] 𝔊 *καὶ ὡς αὐτόχθων* = וכאזרח ‖ **9** [a] 𝔊 *ὑπνῶν* = נִרְדָּם ‖ [b] 𝔊 *ὡς ἀνήρ*, l כגבר? ‖ **10** [a] > 𝔊* (sed *οὕτως* post *τούτῳ* exc?) 𝔖 ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ **13** [a–a] pc Mss שׂ וא cf 𝔊α′σ′𝔖 et 33,6.

17 וְאִם־לֹ֣א תִשְׁמְעוּהָ֗ בְּמִסְתָּרִים֙[a] תִּבְכֶּה־נַפְשִׁ֔י[b] מִפְּנֵ֖י גֵּוָ֑ה[c] וְיָרֹ֤ד יָרֹד֙[d] וְתִדְמַ֣ע
וְתֵרֶד֙ עֵינִ֔י דִּמְעָ֖ה כִּ֣י נִשְׁבָּ֥ה עֵדֶר־יְהוָֽה׃ ס

18 אֱמֹר֙[a] לַמֶּ֣לֶךְ וְלַגְּבִירָ֔ה[b] הַשְׁפִּ֖ילוּ שֵׁ֣בוּ
כִּֽי־יָרַ֤ד מֵרַֽאשֹׁתֵיכֶם֙[c] עֲטֶ֣רֶת תִּפְאַרְתְּכֶֽם׃

19 עָרֵ֥י הַנֶּ֖גֶב סֻגְּר֑וּ וְאֵ֥ין פֹּתֵ֖חַ
הָגְלָ֥ת יְהוּדָ֖ה כֻּלָּ֑הּ[a] הָגְלָ֖ת שְׁלוֹמִֽים׃[a] ס

20 שְׂאֶ֣ינָה[a] עֵינֵיכֶ֔ם[b] וּרְא֕וּ[c] הַבָּאִ֖ים מִצָּפ֑וֹן
אַיֵּ֤ה הָעֵדֶר֙ נִתַּן־לָ֔ךְ צֹ֖אן תִּפְאַרְתֶּֽךָ׃

21 מַה־תֹּאמְרִ֣י כִּֽי־יִפְקֹ֤ד[a] עָלַ֙יִךְ֙
וְאַתְּ֣ לִמַּ֔דְתְּ אֹתָ֖ם עָלַ֣יִךְ אַלֻּפִ֑ים לְרֹ֖אשׁ[b]
הֲלֹ֥א חֲבָלִ֛ים יֹאחֲזֽוּךְ כְּמ֥וֹ אֵ֖שֶׁת לֵדָֽה׃

22 וְכִ֤י תֹאמְרִי֙ בִּלְבָבֵ֔ךְ מַדּ֖וּעַ קָרָ֣אֻנִי אֵ֑לֶּה
בְּרֹ֣ב עֲוֹנֵ֔ךְ נִגְל֥וּ שׁוּלַ֖יִךְ נֶחְמְס֥וּ עֲקֵבָֽיִךְ׃

23 הֲיַהֲפֹ֤ךְ כושִׁי֙ עורֹ֔ו וְנָמֵ֖ר חַבַּרְבֻּרֹתָ֑יו
גַּם־אַתֶּ֛ם תּוּכְל֥וּ לְהֵיטִ֖יב לְמֻלְּדֵ֥י הָרָֽע׃

24 וַאֲפִיצֵ֤ם[a] כְּקַשׁ־עוֹבֵר֙ לְר֣וּחַ מִדְבָּ֔ר׃

25 זֶ֥ה גּוֹרָלֵ֖ךְ מְנָת־מִדַּיִ֑ךְ[a] מֵאִתִּ֣י נְאֻם־יְהוָ֔ה
אֲשֶׁ֥ר שָׁכַ֖חַתְּ אוֹתִ֑י וַתִּבְטְחִ֖י בַּשֶּׁ֥קֶר׃

26 וְגַם־אֲנִ֞י חָשַׂ֤פְתִּי שׁוּלַ֙יִךְ֙ עַל־פָּנָ֔יִךְ וְנִרְאָ֖ה קְלוֹנֵֽךְ׃

27 נְאָפַ֤יִךְ וּמְצַהֲלוֹתַ֙יִךְ֙ זִמַּ֣ת זְנוּתֵ֔ךְ
עַל־גְּבָע֥וֹת בַּשָּׂדֶ֖ה[a] רָאִ֣יתִי שִׁקּוּצַ֔יִךְ
אֽוֹי־לָ֥ךְ יְרוּשָׁלַ֖ם[b] לֹ֣א תִטְהָ֑רִי[c] אַחֲרֵ֣י מָתַ֔י עֹ֖ד׃ פ

ג רפ״ת . ב״ב
כט״ב . ג״ת
ב״א . ל״ת
ל
ל״ת
ב . ב
שאר כת״ן א״ר ״פ בליש . יג . וראו ק
ל . כא״ת
יו חס בסים . ה חס בליש . כד
ב״ת . ג וכו״ל
ב חד דס וחד ביל״ת . ז
ב . ה״ו כל וכל יחזק דכות ב ג״א
כו״ד כל גג מנה בסים וכל יהושע רשפטים דכות ב ג ב
ו ר״פ בסים״ת . ג וכל . חג ה״ת
ב . יד חס״ת

[24] Mm 3737. [25] Mm 2533. [26] Mm 2501. [27] Mm 93. [28] Mm 3763. [29] Mp sub loco. [30] Mm 3720. [31] Mm 2838. [32] Mm 2408. [33] Mm 2429. [34] Mm 1238 א. [35] Mm 2463. [36] Mm 732. [37] Mm 62.

17 [a] prp *במסרים vel *במסרבים ‖ [b] 𝔊α′ suff 2 pl ‖ [c] 𝔖 ʿqtʾ = צָרָה; prp גֹּלָה cf 17b ‖ [d–d] > 𝔊*, dl ‖ **18** [a] 𝔊𝔖^{AU} pl ‖ [b] 𝔊(𝔖) *καὶ τοῖς δυναστεύουσι* = ולגבורים ‖ [c] l מַרֹאשֵׁיכֶם (vel מֵרֹאשׁוֹתֵיכֶם?) cf 𝔊𝔖𝔙 ‖ **19** [a–a] Vrs ut Am 1,6 ‖ גָּלוּת שְׁלֵמָה **20** [a] l c K 𝔊 שְׂאִי et ins יְצִיָּן (hpgr; 𝔊 *Ierουσαλημ*); mlt Mss 𝔖𝔗𝔙 ut Q ‖ [b] l עֵינָיִךְ cf 𝔊 ‖ [c] l c K 𝔊 רְאִי־ ‖ **21** [a] 𝔊 pl, l וּפָקְדוּ ע׳ et l ל׳ et tr post עליך 1°; al tr יְרוּשָׁלַם = ירושׁ et tr post 1° ‖ [b] l prb לְרֹאשׁ **24** [a] l וּבִזְּךָ cf 𝔊 ‖ **25** [a] 𝔊 *τοῦ ἀπειθεῖν ὑμᾶς*, l מֹרְדֵךְ ‖ [b] 𝔊α′(𝔖) + *ὅτι*, ins כִּי ‖ [c] 𝔊α′𝔙 + suff 1 sg = רִי־.

ד 5 ב. ג. 6 אֶת־הָאֵזוֹר אֲשֶׁר קָנִיתָ אֲשֶׁר עַל־מָתְנֶיךָ וְקוּם֙ לֵךְ פְּרָתָה[a] וְטָמְנֵהוּ
בי 7 מל יג מנה בסים וכל יהושע ושפטים דכות ב מ ב שָׁם בְּנֹקֶק הַסָּלַע׃ 5 וָאֵלֵךְ וָאֶטְמְנֵהוּ בִּפְרָת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אוֹתִי׃ 5
יב. ג. 6 . 9 יג. 6 וַיְהִי֙ מִקֵּץ֙ יָמִ֣ים רַבִּ֔ים וַיֹּ֥אמֶר יְהוָ֖ה אֵלַ֑י קוּם֙ לֵ֣ךְ פְּרָ֔תָה וְקַ֥ח מִשָּׁ֛ם 6
ג 6 אֶת־הָאֵזוֹר אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְטָמְנוֹ־שָׁם׃ 7 וָאֵלֵךְ פְּרָתָה וָאֶחְפֹּר וָאֶקַּח 7
אֶת־הָאֵזוֹר מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־טְמַנְתִּיו שָׁמָּה וְהִנֵּה נִשְׁחַת הָאֵזוֹר לֹא[a]
יא יִצְלַח לַכֹּל׃ פ 8 וַיְהִי֙ דְּבַר־יְהוָ֔ה אֵלַ֖י לֵאמֹ֑ר׃ 9 כֹּ֥ה אָמַ֛ר יְהוָ֖ה 8 9
גר״פ כָּכָה֙ אַשְׁחִ֣ית[a] אֶת־גְּאוֹן֙ יְהוּדָ֔ה וְאֶת־גְּא֖וֹן יְרוּשָׁלִָ֑ם הָרָֽע׃ 10 הָעָ֨ם 10
ד מל 10 הָרָ֜ע הַמְּאֲנִ֣ים ׀ לִשְׁמֹ֣עַ אֶת־דְּבָרַ֗י [a]הַהֹלְכִים֙ בִּשְׁרִר֣וּת לִבָּ֔ם[a] וַיֵּלְכוּ֙
לג אַחֲרֵ֣י אֱלֹהִ֔ים אֲחֵרִ֖ים לְעָבְדָ֣ם וּלְהִשְׁתַּחֲוֹ֣ת לָהֶ֑ם וִיהִי֙[b] כָּאֵזוֹר הַזֶּ֔ה
יא אֲשֶׁ֥ר לֹא־יִצְלַ֖ח לַכֹּֽל׃ 11 כִּ֣י כַאֲשֶׁ֤ר יִדְבַּק֙ הָאֵזוֹר֙ אֶל־מָתְנֵ֣י־אִ֔ישׁ כֵּן 11
ט 5 הִדְבַּ֥קְתִּי אֵלַ֖י[a] אֶת־כָּל־בֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֗ל וְ[a]אֶת־כָּל־בֵּית֙ יְהוּדָ֔ה נְאֻם־
יד יְהוָ֑ה לִֽהְיוֹת֩ לִ֨י לְעָ֜ם וּלְשֵׁ֣ם וְלִתְהִלָּ֗ה וּלְתִפְאֶ֙רֶת֙ וְלֹ֣א שָׁמֵֽעוּ׃
ג בטע ר״פ בסים. כד 12 וְאָמַרְתָּ֣[a] אֲלֵיהֶ֗ם אֶת־הַדָּבָ֣ר הַזֶּ֔ה ס כֹּה־אָמַ֥ר יְהוָ֖ה אֱלֹהֵ֣י 12
יג 13 יִשְׂרָאֵ֑ל[a] כָּל־נֵ֥בֶל יִמָּלֵ֖א יָ֑יִן וְאָמְר֣וּ[b] אֵלֶ֔יךָ הֲיָדֹ֥עַ לֹא־נֵדַ֖ע כִּי כָל־נֵ֥בֶל
ח 12 . ג בטע ר״פ בסים. ד בסים 14 . ב. 15 יִמָּלֵ֥א יָֽיִן׃ 13 וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵיהֶ֗ם כֹּה־אָמַ֤ר יְהוָה֙ הִנְנִ֣י מְמַלֵּ֔א אֶת־כָּל־
יג 16 . יז בטע 17 יֹשְׁבֵ֥י הָאָ֛רֶץ הַזֹּ֖את וְאֶת[a]־הַמְּלָכִ֣ים הַיֹּשְׁבִ֑ים לְדָוִד֙ עַל־כִּסְא֔וֹ וְאֶת־
ח מל בסים. ל 5 . הַכֹּהֲנִ֣ים וְאֶת־הַנְּבִיאִ֔ים וְאֶת[b] כָּל־יֹשְׁבֵ֖י יְרוּשָׁלִָֽם׃ 14 וְנִפַּצְתִּים֙ 14
יט 20 . לד 21 פסוק ב מ א אִ֚ישׁ אֶל־אָחִ֔יו וְהָאָבוֹת֙ וְהַבָּנִ֣ים יַחְדָּ֔ו נְאֻם־יְהוָ֑ה לֹ֤א אֶחְמֹל֙ וְלֹ֣א
ה מל אָח֔וּס וְלֹ֥א אֲרַחֵ֖ם מֵהַשְׁחִיתָֽם׃ ס
ל 22 15 שִׁמְעוּ֙ וְהַאֲזִ֔ינוּ אַל־תִּגְבְּהוּ֙ כִּ֣י יְהוָ֔ה דִּבֵּֽר׃
ב חד חט וחד מל 23 16 תְּנ֥וּ לַיהוָ֛ה אֱלֹהֵיכֶ֖ם כָּב֑וֹד בְּטֶ֤רֶם יַחְשִׁךְ
ג וּבְטֶ֤רֶם יִתְנַגְּפ֙וּ רַגְלֵיכֶ֔ם עַל־הָרֵ֖י נָ֑שֶׁף
יג. ג. רשית ק וְקִוִּיתֶ֥ם לָא֙וֹר֙ [a]וְשָׂמָ֣הּ לְצַלְמָ֔וֶת[a] יְשִׁיתָ֖[b] לַעֲרָפֶֽל׃

5 Mp sub loco. 6 Mm 2529. 7 Mm 1238 א. 8 Mm 1992. 9 Mm 936. 10 Mm 4164. 11 Mm 72. 12 Mm 1854. 13 Mm 4206. 14 Mm 2492. 15 Mm 1296. 16 Mm 4205. 17 Mm 3998. 18 Mm 2491. 19 Mm 2530. 20 Mm 231. 21 Mm 771. 22 Mm 2531. 23 Mm 2532.

4 a α′ εἰς Φαραν || 7 a mlt Mss 𝔊534𝔖 וְלֹא || 9 a l נִשְׁחַת? cf 7b || 10 a–a > 𝔊* || b l וְאִם יֹאמְרוּ l || 11 a–a add | אֶל־הָעָם הזה 𝔊* πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον, l || b l יִהְיוּ? (hpgr) cf 𝔊 || 12 a–a 𝔊* πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον || 13 a dl ו || b 𝔊 καὶ τὸν Ιουδα καί || 16 a–a 𝔊 καὶ ἐκεῖ σκιὰ θανάτου – ושם צ || b 𝔎Q; K יָשִׁית; > 𝔖𝔙.

8 הָיְתָה־לִּי נַחֲלָתִי כְּאַרְיֵה בַּיָּעַר ה ר״פ[11]
נָתְנָה עָלַי בְּקוֹלָהּ עַל־כֵּן שְׂנֵאתִיהָ׃
9 הַעַיִט[a] צָבוּעַ נַחֲלָתִי לִי[b] הַעַיִט[c] סָבִיב עָלֶיהָ ד ב קמ וב פת.
ד ב קמ וב פת
לְכוּ אִסְפוּ[d] כָּל־חַיַּת הַשָּׂדֶה הֵתָּיוּ[e] לְאָכְלָה׃ ו. ג ב מנה בלישׁ
וחד לשון ארמי
10 רֹעִים רַבִּים שִׁחֲתוּ כַרְמִי בּוֹסְסוּ אֶת־חֶלְקָתִי[a] ב חד מל וחד חס[12]
נָתְנוּ אֶת־חֶלְקַת חֶמְדָּתִי לְמִדְבַּר שְׁמָמָה׃
11 שָׂמָהּ[a] לִשְׁמָמָה אָבְלָה עָלַי שְׁמֵמָה ג. ה. ל
נָשַׁמָּה[b] כָּל־הָאָרֶץ [b]כִּי אֵין[b] אִישׁ שָׂם עַל־לֵב׃
12 עַל־כָּל־שְׁפָיִם בַּמִּדְבָּר בָּאוּ שֹׁדְדִים
[a]כִּי חֶרֶב לַיהוָה אֹכְלָה[a] מִקְצֵה־אֶרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ אֵין שָׁלוֹם ה[13]. ב[14]. ה[15]
לְכָל־בָּשָׂר׃ ס [16]ז
13 זָרְעוּ[a] חִטִּים וְקוֹצִים קָצָרוּ[a] נָחֳלוּ לֹא[b] יוֹעִלוּ ל[17]. ב. ב חס י
וּבֹשׁוּ[c] מִתְּבוּאֹתֵיכֶם[d] מֵחֲרוֹן אַף־יְהוָה׃ ס 14 כֹּה ג[18]. יח בטע בסיף

לְ אָמַר יְהוָה עַל־[a]כָּל־שְׁכֵנַי[b] הָרָעִים הַנֹּגְעִים בַּנַּחֲלָה אֲשֶׁר־הִנְחַלְתִּי
אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל הִנְנִי נֹתְשָׁם מֵעַל אַדְמָתָם וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה ו. ג מיחד[19]
15 אֶתּוֹשׁ מִתּוֹכָם׃ ס [15]ח וְהָיָה אַחֲרֵי נָתְשִׁי אוֹתָם אָשׁוּב וְרִחַמְתִּים וַהֲשִׁבֹתִים ג
16 אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ וְאִישׁ לְאַרְצוֹ׃ 16 וְהָיָה אִם־לָמֹד יִלְמְדוּ אֶת־דַּרְכֵי[a] עַמִּי ב בחר׳ לישנ[20]. ל נעיא
לְהִשָּׁבֵעַ בִּשְׁמִי חַי־יְהוָה כַּאֲשֶׁר לִמְּדוּ אֶת־עַמִּי לְהִשָּׁבֵעַ בַּבָּעַל ב בסיף. ב בסיף
17 וְנִבְנוּ בְּתוֹךְ עַמִּי׃ 17 וְאִם לֹא יִשְׁמָעוּ[a] וְנָתַשְׁתִּי אֶת־הַגּוֹי הַהֽוּא נָתוֹשׁ
וְאָבֵד נְאֻם־יְהוָה׃ ס

13 1 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֵלַי הָלוֹךְ וְקָנִיתָ לְךָ אֵזוֹר פִּשְׁתִּים וְשַׂמְתּוֹ ג. ו מל בסיף[1]
2 עַל־מָתְנֶיךָ וּבַמַּיִם לֹא תְבִאֵהוּ׃ 2 וָאֶקְנֶה אֶת־הָאֵזוֹר כִּדְבַר יְהוָה
3 4 וָאָשֶׂם עַל־מָתְנָי׃ ס 3 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי שֵׁנִית[a] לֵאמֹר׃ 4 קַח ט[2] ה[3] מנה חס. ב[4]. יב ר״פ

[11] Mm 2522. [12] Mm 2523. [13] Mm 1128. [14] Mm 2524. [15] Mm 2525. [16] Mm 927. [17] Mm 3402. [18] Mp sub loco. [19] Mm 2526. [20] Mm 2527. Cp 13 [1] Mm 1408. [2] Mm 1918. [3] Mm 2528. [4] Mm 2455.

9 [a] G *μὴ σπήλαιον* || [b] l כִּי? || [c] G *ἢ σπήλαιον*; l הָ || [d] l הַאֲ cf Ψ || [e] l c pc Mss Ψ אִתּוֹ cf G | 10 [a] l c nonn Mss נַחֲלָתִי |, 11 [a] l שַׂמָּה cf ϹΤΨ || [b–b] prp וְאֵין || 12 [a–a] add? || 13 [a] G* imp → קְצֹרוּ, זָ || [b] mlt Mss וְלֹא || [c–c] G *ἀπὸ καυχήσεως ὑμῶν, ἀπὸ ὀνειδισμοῦ ἔναντι κυρίου* | [d] l יהֶם– | 14 [a] dl? | [b] GC om suff = הַשְּׁכֵנִים | 16 [a] l דֶּרֶךְ cf G et 10,2 | 17 [a] G *ἐπιστρέψωσι* · יָשׁוּבוּ; prp יֶשְׁבָּעוּ cf 16 || Cp 13,3 [a] > Ms G*.

ג²⁰ עֵץ[b] בְּלַחְמוֹ[c] וְנִכְרְתֵנוּ מֵאֶרֶץ חַיִּים וּשְׁמוֹ לֹא־יִזָּכֵר עוֹד׃
ד 20 וַיהוָה צְבָאוֹת שֹׁפֵט צֶדֶק בֹּחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב[b]
ב אֶרְאֶה נִקְמָתְךָ מֵהֶם כִּי אֵלֶיךָ גָּלִיתִי[c] אֶת־רִיבִי׃ ס
ה׳ בסוף פסוק²¹. ג²² . ה²³ בסוף פסוק²¹ 21 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה עַל־אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת הַמְבַקְשִׁים אֶת־נַפְשְׁךָ[a] לֵאמֹר
ג²⁴ . ה²⁵ בסוף פסוק²¹ ד מיחד לֹא תִנָּבֵא בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא[b] תָמוּת בְּיָדֵנוּ׃ ס 22 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת[a] הִנְנִי פֹקֵד עֲלֵיהֶם הַבָּחוּרִים[b] יָמֻתוּ בַּחֶרֶב בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם יָמֻתוּ בָּרָעָב׃ 23 וּשְׁאֵרִית לֹא תִהְיֶה לָהֶם כִּי־אָבִיא רָעָה אֶל־אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת שְׁנַת פְּקֻדָּתָם׃ ס

ב ר״פ. ט¹ רפי וכל יחזק דכות וחד מן ו² דמטע
ו ה כת ו וחד כת ה³. ב וחס 12 1 צַדִּיק אַתָּה יְהוָה כִּי אָרִיב אֵלֶיךָ אֲךָ מִשְׁפָּטִים אֲדַבֵּר אוֹתָךְ
מַדּוּעַ דֶּרֶךְ רְשָׁעִים צְלָחָה שָׁלְוֵי כָּל־בֹּגְדֵי בָגֶד׃
2 נְטַעְתָּם גַּם־שָׁרָשׁוּ יֵלְכוּ[a] גַּם־עָשׂוּ פֶּרִי
קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם וְרָחוֹק מִכִּלְיוֹתֵיהֶם׃
ל
ב⁴. ג 3 [ba] וְאַתָּה יְהוָה[b] יָדַעְתַּנִי תִרְאֵנִי[c] וּבָחַנְתָּ לִבִּי אִתָּךְ
ל. ו. ו חס בליש [d] הַתְּקֵם כְּצֹאן לְטִבְחָה וְהַקְדִּשֵׁם לְיוֹם הֲרֵגָה׃ ס
ב⁵ 4 [a] עַד־מָתַי תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְעֵשֶׂב כָּל־הַשָּׂדֶה יִיבָשׁ מֵרָעַת
ל. ל [a] יֹשְׁבֵי־בָהּ סָפְתָה בְהֵמוֹת[b] וָעוֹף
כִּי אָמְרוּ לֹא יִרְאֶה [c] אֶת־אַחֲרִיתֵנוּ[c]׃
ל. ל 5 כִּי אֶת־רַגְלִים רַצְתָּה וַיַּלְאוּךָ וְאֵיךְ תְּתַחֲרֶה אֶת־הַסּוּסִים
ה³. ג⁶ מל בנביא וכל כתיב דכות ב מ ה וּבְאֶרֶץ שָׁלוֹם אַתָּה בוֹטֵחַ וְאֵיךְ תַּעֲשֶׂה בִּגְאוֹן הַיַּרְדֵּן׃
יב פסוק גם גם גם ב⁸ מנה בסיפ 6 [a] כִּי גַם־אַחֶיךָ וּבֵית־אָבִיךָ גַּם־הֵמָּה בָּגְדוּ בָךְ גַּם־הֵמָּה [b] קָרְאוּ
ב מל⁸ אַחֲרֶיךָ מָלֵא[c] אַל־תַּאֲמֵן בָּם כִּי־יְדַבְּרוּ אֵלֶיךָ טוֹבוֹת׃ ס
7 עָזַבְתִּי אֶת־בֵּיתִי נָטַשְׁתִּי אֶת־נַחֲלָתִי
נָתַתִּי אֶת־יְדִידוּת נַפְשִׁי בְּכַף אוֹיְבֶיהָ׃
ב רחס¹⁰

²⁰Mm 786. ²¹Mm 2617. ²²Mm 2168. ²³Mm 2199. ²⁴Mm 2517. Cp 12 ¹Mm 136. ²Lectio plena contra Mm 2565, cf Mp sub loco. ³Mm 3905. ⁴Mm 2518. ⁵Mp sub loco. ⁶Mm 3981. ⁷Mm 2352. ⁸Mm 2519. ⁹Mm 2520. ¹⁰Mm 2521.

19 [b] 𝔗 *sm' dmwt'* venenum mortis ‖ [c] l prb בְּלַחְמוֹ ‖ **20** [a] cf 20,12[a] ‖ [b] huc tr 12,3 ‖ [c] l גַּלּוֹתִי ‖ **21** [a] 𝔊* suff 1 sg, l נַפְשִׁי ‖ [b] 𝔊 *εἰ δὲ μή* – ואם לא ‖ **22** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] dl (dttg) ‖ **Cp 12,2** [a] 𝔊 *ἐτεκνοποίησαν* = יָלְדוּ; σ′ recte *προκόπτοντες*; prp *יַלֵּחוּ ‖ **3** [a] cf 11,20[a] ‖ [b–b] l prb אתה cf 11,20 ‖ [c] > 𝔊* ‖ [d–d] > 𝔊* ‖ **4** [a–a] add ‖ [b] pc Mss 𝔖𝔗𝔙 בהמה ‖ [c–c] 𝔊 *ὁ θεὸς ὁδοὺς ἡμῶν*, l אֱלֹהִים את־אָרְחוֹתנו ‖ **6** [a] cf 11,18[e] ‖ [b–b] prp קָשְׁרוּ א׳ כֻּלָּם ‖ [c] 𝔊 *ἐπισυνήχθησαν*.

10 לֶשֶׁבֶר בְּאַנְשֵׁי יְהוּדָה וּבְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם׃ 10 שָׁבוּ עַל־עֲוֹנֹת אֲבוֹתָם ג. ל ר״פ5. ד חס
כג. ד מל6
הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר מֵאֲנוּ לִשְׁמֹועַ אֶת־דְּבָרַי וְהֵמָּה[a] הָלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים
אֲחֵרִים לְעָבְדָם הֵפֵרוּ בֵּית־יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר
11 כָּרַתִּי אֶת־אֲבוֹתָם׃ ס 11 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא אֲלֵיהֶם[a] חי בטע בסיפ7. כ8. ל
רָעָה אֲשֶׁר לֹא־יוּכְלוּ לָצֵאת מִמֶּנָּה וְזָעֲקוּ אֵלַי וְלֹא[b] אֶשְׁמַע אֲלֵיהֶם׃ יא9. ג
12 וְהָלְכוּ עָרֵי יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם וְזָעֲקוּ אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הֵם יא10. כ11
13 מְקַטְּרִים לָהֶם וְהוֹשֵׁעַ לֹא־יוֹשִׁיעוּ לָהֶם בְּעֵת רָעָתָם׃ 13 כִּי[a] מִסְפַּר
עָרֶיךָ הָיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה וּמִסְפַּר חֲצוֹת יְרוּשָׁלִַם שַׂמְתֶּם[b] מִזְבְּחוֹת ח
14 לַבֹּשֶׁת[b] מִזְבְּחוֹת לְקַטֵּר לַבָּעַל׃ ס 14 וְאַתָּה אַל־תִּתְפַּלֵּל בְּעַד־ ב וחס12. ל
הָעָם הַזֶּה וְאַל־תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה כִּי אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ בְּעֵת קָרְאָם[a] ג
אֵלַי בְּעַדָ[b] רָעָתָם׃ ס
15 מָה לִּידִידִי[a] בְּבֵיתִי עֲשׂוֹתָהּ[b] הַמְזִמָּתָהּ כד13. ג
הֲרַבִּים[c] וּבְשַׂר־קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ[d] מֵעָלַיִךְ[e] כִּי רָעָתֵכִי[e] ו11. 14
[f]אָז תַּעֲלֹזִי[g]׃ ל
16 זַיִת רַעֲנָן יְפֵה פְרִי־[a]תֹאַר קָרָא יְהוָה שְׁמֵךְ
[b]לְקוֹל הֲמוּלָּה גְּדֹלָה[b] יא11. 1
הִצִּית אֵשׁ עָלֶיהָ[c] וְרָעוּ[d] דָּלִיּוֹתֶיהָ׃
17 וַיהוָה צְבָאוֹת הַנּוֹטֵעַ אוֹתָךְ דִּבֶּר עָלַיִךְ רָעָה בְּגִלַּל רָעַת בֵּית־ ל. יז מל בלשון נקיבה17. ל
יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה אֲשֶׁר עָשׂוּ לָהֶם[a] לְהַכְעִסֵנִי לְקַטֵּר לַבָּעַל׃ ס
18 וַיהוָה[a] הוֹדִיעֵנִי[b] וָאֵדָעָה[c] אָז הֶרְאִיתָנִי[d] מַעַלְלֵיהֶם׃[e] 19 וַאֲנִי כְּכֶבֶשׂ מז רמ״ש. ב יח בלוש18.
אַלּוּף יוּבַל לִטְבֹחַ וְלֹא־יָדַעְתִּי כִּי־עָלַי[f] חָשְׁבוּ מַחֲשָׁבוֹת נַשְׁחִיתָה[a] ד ומל. ה19

[5]Mm 978. [6]Mm 4164. [7]Mm 2617. [8]Mm 2168. [9]Mm 2545. [10]Mm 2513. [11]Mp sub loco. [12]Mm 2514. [13]Mm 592. [14]Mm 2832. [15]Mm 2515. [16]Mm 1193. [17]Mm 287. [18]Mm 2516. [19]Mm 1248.

10 [a] G *καὶ ἰδοὺ αὐτοί* = וְהִנֵּה המה || **11** [a] nonn Mss עַל || [b] Or ואל || **13** [a] add cf 2,28 || [b–b] > G*, dl || **14** [a] l קִרְאָךְ cf 𝔗 et 7,16 || [b] mlt Mss Vrs בעת || **15** [a] G *ἡ ἠγαπημένη* cf S; prp לִי דוֹדִיךְ cf 24,1 || [b] mlt Mss G עשׂתה; l עֲשִׂתָהּ || [c] G *μὴ εὐχαί*, l הַנְּדָרִים; 𝔏 *adipes* = (הַ)חֲלָבִים; prp הַבְּרִירִים || [d] l יַעַבְרוּ cf Vrs || [e–e] l מֵעָלַיִךְ רָעָה cf GV || [f–f] crrp (Ms אז bis); prp עַל־זֹאת (הַתְּזִכִּי vel) (הַ)אֲזַכֶּה || [g] huc tr 16[b–b]? || **16** [a] > G, dl vel l יְפֵה פְרִי pro יפה פ cf 46,20 || [b–b] cf 15[g] || [c] l prb בְּעָלֶהוּ || [d] l בָּעֲרוּ cf V || **17** [a] ins אֱלֹהִים? || **18** [a] GS om cop, dl || [b] G *γνώρισόν μοι* = נִי֫ cf S || [c] l עֲהָ֫ || [d] G *εἶδον* = רָאִיתִי; ins י = יהוה || [e] huc tr 12,6 || **19** [a] G(𝔗) *ἐμβάλωμεν* = נַשְׁלִיכָה vel נָשִׂיתָה, V *mittamus* = נְשַׁלְּחָה.

ל עַל־כֵּן לָא הִשְׂכִּילוּ וְכָל־מַרְעִיתָם נָפוֹצָה׃ ס

יא[25] בטע וכל מלכים וחזק דכות ב מ ב 22 קוֹל שְׁמוּעָה הִנֵּה בָאָה וְרַעַשׁ גָּדוֹל מֵאֶרֶץ צָפוֹן

לָשׂוּם אֶת־עָרֵי יְהוּדָה שְׁמָמָה מְעוֹן תַּנִּים׃ ס

ה[26] וכל קהלת דכות ב מ א 23 יָדַעְתִּי[a] יְהוָה כִּי לֹא לָאָדָם דַּרְכּוֹ

ב[27] לֹא־[b]לְאִישׁ הֹלֵךְ וְהָכִין[c] אֶת־צַעֲדוֹ׃

ל 24 יַסְּרֵנִי[a] יְהוָה אַךְ־בְּמִשְׁפָּט אַל־בְּאַפְּךָ פֶּן־תַּמְעִטֵנִי[a]׃

ה[28] 25 שְׁפָךְ חֲמָתְךָ עַל־[a]הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא־יְדָעُוּךָ

ל[29] וְעַל[a] מִשְׁפָּחוֹת[b] אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לָא קָרָאוּ

ג. ב כִּי־אָכְלוּ אֶת־יַעֲקֹב וַאֲכָלֻהוּ[a] וַיְכַלֻּהוּ וְאֶת־נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ׃ פ

11 1 הַדָּבָר[a] אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃ 2 שִׁמְעוּ

ח[1] ג מנה בלישׁ אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וְדִבַּרְתֶּם[b] אֶל־אִישׁ יְהוּדָה וְעַל־[c]יֹשְׁבֵי

ג בטע בסיפ[2]. כד 3 יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ וְאָמַרְתָּ[a] אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָרוּר

הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת׃ 4 אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־

אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הוֹצִיאִי־אוֹתָם מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם מִכּוּר הַבַּרְזֶל לֵאמֹר

שִׁמְעוּ בְקוֹלִי וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם[a] כְּכֹל אֲשֶׁר־אֲצַוֶּה אֶתְכֶם וְהֱיִיתֶם לִי

לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים׃ 5 לְמַעַן הָקִים אֶת־הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר־

נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבוֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ כַּיּוֹם הַזֶּה וָאַעַן

ל. ד בטע בסיפ. כה וָאֹמַר אָמֵן יְהוָה׃ ס 6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קְרָא אֶת־כָּל־[a]

הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם לֵאמֹר שִׁמְעוּ אֶת־

דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם׃ 7 [a]כִּי הָעֵד הַעִדֹתִי בַּאֲבוֹתֵיכֶם

ג ב חס וחד מל בְּיוֹם[b] הַעֲלוֹתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְעַד־[b]הַיּוֹם הַזֶּה הַשְׁכֵּם וְהָעֵד

ס פסוק ולא ולא ולא . י לֵאמֹר שִׁמְעוּ בְקוֹלִי׃ 8 וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיֵּלְכוּ אִישׁ

ב מל[3] בִּשְׁרִרוּת לִבָּם הָרָע וָאָבִיא עֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַבְּרִית־הַזֹּאת

ה[4] אֲשֶׁר־צִוִּיתִי לַעֲשׂוֹת[a] וְלֹא עָשׂוּ׃ ס 9 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי נִמְצָא־

[25] Mm 279. [26] Mm 391. [27] Mm 2795. [28] Mm 2453. [29] Mm 2510. Cp 11 [1] Mm 3172. [2] Mp sub loco. [3] Mm 2511. [4] Mm 2512.

23 [a–a] 1 תָּ–(ʾ dttg) || [b] l c mlt Mss ΘΣ𝔗[fMs]𝔙 וְלֹא || [c] dl ו || **24** [a] 1 נוּ– cf Θ || **25** [a] = Ps 79,6.7 || [b] nonn Mss Θ[Qal]𝔖𝔗 מַמְלָכוֹת ut Ps 79 || [c] pc Mss Θ Ps 79, dl (dttg) || **Cp 11,2/3** [a–a] ʾ add || [b] Θ *καὶ λαλήσεις* cf Σ *wʾmr*; l תֹּאמַר– || [c] nonn Mss ΘΣ𝔗[f] וְאֶל || **4** [a] > pc Mss Θ* 𝔙, dl (ex 6) || **6** [a] > pc Mss Θ* || **7/8** [a–a] > Θ* || [b] mlt Mss עד.

[c]מַעֲשֵׂה חָרָשׁ[c] וְיֵדֵי צוֹרֵף תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁם
[d]מַעֲשֵׂה חֲכָמִים כֻּלָּם[d]׃
10 [e]וַיהוָה[e] אֱלֹהִים[f] אֱמֶת הוּא־אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם
מִקְצְפוֹ[g] תִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וְלֹא־יָכְלוּ גּוֹיִם זַעְמוֹ׃ ס
11 כֹּה[h] תֹּאמְרוּן לָהֶם אֱלָהַיָּא דִּי־שְׁמַיָּא וְאַרְקָא לָא עֲבָדוּ יֵאבָדוּ
מֵאַרְעָא וּמִן־תְּחוֹת שְׁמַיָּא אֵלֶּה׃ ס [שָׁמָיִם׃]
12 [a]עֹשֶׂה[b] אֶרֶץ בְּכֹחוֹ מֵכִין תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ וּבִתְבוּנָתוֹ נָטָה
13 [a]לְקוֹל[a] תְּתוֹ הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמָיִם וַיַּעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה אֶרֶץ[b]
בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה וַיּוֹצֵא רוּחַ[c] מֵאֹצְרֹתָיו׃
14 נִבְעַר כָּל־אָדָם מִדַּעַת הֹבִישׁ כָּל־צוֹרֵף מִפֶּסֶל
כִּי שֶׁקֶר נִסְכּוֹ[a] וְלֹא־רוּחַ בָּם׃ 15 הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים
בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ׃
16 לֹא־כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב כִּי־יוֹצֵר הַכֹּל הוּא
[a]וְיִשְׂרָאֵל שֵׁבֶט[a] נַחֲלָתוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ ס
17 [a]אִסְפִּי[a] מֵאֶרֶץ[a] כִּנְעָתֵךְ[b] יֹשֶׁבֶת[c] בַּמָּצוֹר[d]׃ ס
18 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי קוֹלֵעַ
אֶת־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ בַּפַּעַם[a] הַזֹּאת
[b]וַהֲצֵרֹתִי לָהֶם[b] לְמַעַן יִמְצְאוּ[c]׃ ס
19 אוֹי לִי עַל־שִׁבְרִי נַחְלָה מַכָּתִי
וַאֲנִי אָמַרְתִּי אַךְ זֶה חֳלִי[a] וְאֶשָּׂאֶנּוּ׃
20 אָהֳלִי[a] שָׁדַד וְכָל־מֵיתָרַי נִתָּקוּ בָּנַי יְצָאֻנִי[b] וְאֵינָם
אֵין־נֹטֶה[c] עוֹד אָהֳלִי וּמֵקִים[d] יְרִיעוֹתָי׃
21 כִּי נִבְעֲרוּ הָרֹעִים וְאֶת־יְהוָה לֹא דָרָשׁוּ

[11] Mm 496. [12] Mm 2508. [13] Mm 1250. [14] Mm 475. [15] Mm 2753. [16] Mm 2008. [17] Mm 1367. [18] Mm 1856. [19] Mm 2194. [20] Mm 1617. [21] Mm 2049. [22] Mm 2509. [23] Mp sub loco. [24] Mm 2323.

9 [c–c] > G, dl et tr huc [d–d] || [d–d] cf [c–c] || **10** [a] > G* || **12** [a] 12–16 = 51,15–19 || [b] G (S) pr κύριος || **13** [a–a] > G*; l לוֹ נְתַךְ קוֹל– vel לְתִתּוֹ קוֹל || [b] Q הָאָרֶץ || [c] G φῶς, it 51,16[c] || **14** [a] l נְסָכָו || **16** [a–a] > G* || **17** [a–a] G συνήγαγεν ἔξωθεν = אֲסַף מִחוּץ? || [b] dub || [c] K יֹשַׁבְתִּי || [d] G ἐν ἐκλεκτοῖς = בְּמִבְחָר cf 22,7 48,15 || **18** [a] > G || [b–b] G ἐν θλίψει = בַּצָּרָה || [c] S + suff 1 sg; prp יְמָצְאוּ (cf GV) vel יֶאְשָׁמוּ (cf α′G[L]) vel (pro לְמַעֲנָם מְצֹאת (ל׳ ״) || **19** [a] Vrs + suff 1 sg || **20** [a] pr וְ (hpgr) || [b] G καὶ τὰ πρόβατά μου = וְצֹאנִי || [c] l מֵקִים? cf [d] || [d] l וְנֹטֶה? cf [c].

[11] קמ קטן ה מנה ר״פ וכל דברים מלכים תרי עשר תלים קהלת עזרא ד״ה דכות ב מ כב
[12] . [13] . [17] חס בנ״ך וכל אורית דכות ב מ ד וחד מן ד מילין לשון ענן הארץ חד מן [19] חס
ק ה ר״ת בליש
יב מל[19]

ה כת בנביא יחד מן ד[12] בליש . ד[14]
ב וחס
ל ומל . ל ומל
ב בטע בסיפ . כי מיחד[21]
ב חד מל וחד חס[22]
לד מל ז מנה בסיפ
ב חד חס וחד מל[23]
ל
ל . ב
ל . ב חד חס וחד מל
[24]

אַל[a]־יִתְהַלֵּל עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ׃ 23 כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל ס
הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד
מִשְׁפָּט[a] וּצְדָקָה בָּאָרֶץ כִּי־בְאֵלֶּה חָפַצְתִּי נְאֻם־יְהוָה׃ ס
24 הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וּפָקַדְתִּי עַל־כָּל־מוּל בָּעָרְלָה׃ 25 עַל־
מִצְרַיִם וְעַל־יְהוּדָה וְעַל־אֱדוֹם וְעַל־בְּנֵי עַמּוֹן וְעַל־מוֹאָב וְעַל כָּל־
קְצוּצֵי פֵּאָה הַיֹּשְׁבִים בַּמִּדְבָּר כִּי כָל־הַגּוֹיִם עֲרֵלִים[a] וְכָל־בֵּית
יִשְׂרָאֵל עֲרֵלֵי־לֵב׃ ס
10 1 שִׁמְעוּ אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ 2 כֹּה
אָמַר יְהוָה
אֶל[a]־דֶּרֶךְ הַגּוֹיִם אַל־תִּלְמָדוּ וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל־תֵּחַתּוּ
כִּי־יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה׃
3 כִּי־חֻקּוֹת[a] הָעַמִּים הֶבֶל הֻוא כִּי־עֵץ מִיַּעַר כָּרָתוֹ
מַעֲשֵׂה יְדֵי־חָרָשׁ בַּמַּעֲצָד׃ 4 בְּכֶסֶף וּבְזָהָב יְיַפֵּהוּ[a]
בְּמַסְמְרוֹת וּבְמַקָּבוֹת יְחַזְּקוּם וְלוֹא יָפִיק[b]׃
5 [a]כְּתֹמֶר מִקְשָׁה הֵמָּה וְלֹא יְדַבֵּרוּ[ba] נָשׂוֹא יִנָּשׂוּא[c] כִּי לֹא יִצְעָדוּ
אַל־תִּירְאוּ מֵהֶם כִּי־לֹא יָרֵעוּ וְגַם־הֵיטִיב אֵין אוֹתָם[d]׃ ס
6 [a]מֵאֵין[b] כָּמוֹךָ יְהוָה גָּדוֹל אַתָּה
וְגָדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה׃ 7 מִי לָא יִרָאֲךָ
מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה
כִּי בְכָל־חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל־מַלְכוּתָם[a] מֵאֵין[b] כָּמוֹךָ׃
8 וּבְאַחַת יִבְעֲרוּ וְיִכְּסְלוּ מוּסַר הַבָּלִים עֵץ[a] הֻוא׃
9 [a]כֶּסֶף מְרֻקָּע מִתַּרְשִׁישׁ יוּבָא וְזָהָב מֵאוּפָז[b]

22 [a] mlt Mss Vrs וְאֶל ‖ 23 [a] Q^{Or} GŚT ומ׳ ‖ 25 [a] G* + *σαρκί* cf ΑŚT; l prb הָאֱלֶה ‖ **Cp 10,2** [a] l את cf 12,16 ‖ 3 [a] prp חִתַּת cf Gn 35,5 ‖ 4 [a] T *mhpj ljh* = יְצַפֵּהוּ cf Š; huc tr 9 ‖ [b] l קוּ— ‖ 5 [a–a] G *ἀργύριον* (= כֶּסֶף?) *τορευτόν ἐστιν, οὐ πορεύσονται* [G^{L} *-σεται*] (= יְדַבְּרוּ sensu syr?) ‖ [b] hic G ins 9, sed cf 4[a] ‖ [c] l c nonn Mss ינָשׂוֹא ‖ [d] = אִתָּם ‖ 6 [a] 6–8 > G* ‖ [b] l אין (מ dttg)? ‖ 7 [a] θ′ *τοῖς βασιλεῦσιν αὐτῶν* = מלכיהם ‖ [b] cf 6[b] ‖ **8** [a] prp מֵעֲצָה ‖ 9 [a] cf 4[a] 5[b] ‖ [b] Š(T) *mn 'wpjr* = מֵאוֹפִיר cf Syh^{mg}, G *Μωφας* vel sim.

22 [b] Lv 26,27. 23 [a] Mm 1238. 24 Mp sub loco. 25 Mm 1447. **Cp 10** 1 Mp sub loco. 2 Mm 2507. 3 Mm 158. 4 Mm 1365. 5 וחד ויחזקום 2 Ch 29,34. 6 Mm 1139. 7 Mm 1629. 8 Mm 1674. 9 Mm 2405. 10 Mm 691.

11 מִי־הָאִישׁ֮ הֶחָכָם֒ וְיָבֶן֙ אֶת־זֹ֔את וַאֲשֶׁ֥ר דִּבֶּר־פִּי־יְהוָ֖ה אֵלָ֑יו וְיַגֶּ֣דָהּ
עַל־מָ֤ה אָבְדָה֙ הָאָ֔רֶץ נִצְּתָ֥ה כַמִּדְבָּ֖ר מִבְּלִי־עֹבֵ֑ר ס
12 וַיֹּ֣אמֶר יְהוָ֔ה עַל־עָזְבָ֖ם אֶת־תּוֹרָתִ֑י אֲשֶׁ֥ר נָתַ֖תִּי לִפְנֵיהֶ֑ם וְלֹא־שָׁמְע֥וּ
13 בְקוֹלִ֖י וְלֹא־הָלְכ֥וּ בָֽהּ׃ 13 וַיֵּלְכ֖וּ אַחֲרֵ֣י שְׁרִרוּת֑ לִבָּ֗ם וְאַחֲרֵ֤י
14 הַבְּעָלִ֙ים֙ אֲשֶׁ֣ר לִמְּד֔וּם אֲבוֹתָֽם׃ ס 14 לָכֵ֗ן כֹּה־אָמַ֤ר יְהוָה֙
צְבָא֣וֹת אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל הִנְנִ֥י מַאֲכִילָ֖ם אֶת־הָעָ֣ם הַזֶּ֑ה לַעֲנָ֥ה וְהִשְׁקִיתִ֖ים
15 מֵ֥י רֹֽאשׁ׃ 15 וַהֲפִצוֹתִ֣ים בַּגּוֹיִ֔ם אֲשֶׁ֥ר לֹֽא־יָדְע֖וּ הֵ֣מָּה וַאֲבוֹתָ֑ם וְשִׁלַּחְתִּ֥י
אַחֲרֵיהֶ֖ם אֶת־הַחֶ֥רֶב עַד־כַּלּוֹתִ֖י אוֹתָֽם׃ פ
16 16 כֹּ֣ה אָמַ֤ר יְהוָה֙ צְבָא֣וֹת
הִתְבּוֹנָ֔נוּ וְקִרְא֖וּ לַמְקוֹנְנ֣וֹת וּתְבוֹאֶ֑ינָה וְאֶל־הַחֲכָמ֣וֹת שִׁלְח֔וּ
וְתָבוֹאֶֽנָה׃ 17 וְתִמְהַ֥רְנָה֙ וְתִשֶּׂ֣נָה עָלֵ֔ינוּ נֶ֖הִי
וְתֵרַדְנָ֥ה עֵינֵ֛ינוּ דִּמְעָ֖ה וְעַפְעַפֵּ֥ינוּ יִזְלוּ־מָֽיִם׃
18 כִּ֣י קוֹל֮ נֶהִי֒ נִשְׁמַ֣ע מִצִּיּ֔וֹן
אֵ֥יךְ שֻׁדָּ֖דְנוּ בֹּ֣שְׁנ֑וּ מְאֹ֗ד
כִּֽי־עָזַ֤בְנוּ אָ֙רֶץ֙ כִּֽי־הִשְׁלִ֣יכוּ מִשְׁכְּנוֹתֵ֔ינוּ׃ ס
19 כִּֽי־שִׁמַּ֤עְנָה נָשִׁים֙ דְּבַר־יְהוָ֔ה וְתִקַּ֥ח אָזְנְכֶ֖ם דְּבַר־פִּ֑יו
וְלַמֵּ֤דְנָה בְנוֹתֵיכֶם֙ נֶ֔הִי וְאִשָּׁ֖ה רְעוּתָ֥הּ קִינָֽה׃
20 כִּֽי־עָלָ֤ה מָ֙וֶת֙ בְּחַלּוֹנֵ֔ינוּ בָּ֖א בְּאַרְמְנוֹתֵ֑ינוּ
לְהַכְרִ֥ית עוֹלָ֛ל מִח֖וּץ בַּחוּרִ֥ים מֵרְחֹבֽוֹת׃
21 21 דַּבֵּ֗ר כֹּ֚ה נְאֻם־יְהוָ֔ה
וְנָפְלָ֥ה נִבְלַ֛ת הָאָדָ֖ם כְּדֹמֶ֣ן עַל־פְּנֵ֣י הַשָּׂדֶ֑ה
וּכְעֹמֶ֣ר֙ מֵאַחֲרֵ֣י הַקֹּצֵ֔ר וְאֵ֥ין מְאַסֵּֽף׃ ס 22 כֹּה֙ אָמַ֣ר יְהוָ֔ה
אַל־יִתְהַלֵּ֥ל חָכָ֖ם בְּחָכְמָת֑וֹ וְאַל־יִתְהַלֵּ֥ל הַגִּבּ֖וֹר בִּגְבוּרָתֽוֹ

10 Mm 880. 11 Mm 2502. 12 Gn 24,7. 13 Mm 1688. 14 Mm 2503. 15 Mm 2617. 16 Mm 2504. 17 Mm 2505. 18 Mm 1579 et cf Jes 47,9. 19 Mm 2506. 20 Mp sub loco. 21 Mm 1234.

13 [a] pc Mss 𝔊𝔖 + הָרַע ‖ **14** [a–a] > 𝔊*, dl ‖ **15** [a] pc Mss יָדְעוּם ‖ **16/17** [a–a] add ‖ [b–b] 𝔊*𝔖 om הֹ֣ן ‖ [c] dl, ex 16b ‖ [d–d] 𝔊 *καὶ φθεγξάσθωσαν* ‖ [e] mlt Mss תִּ׳ ‖ **18** [a] pc Mss 𝔊 בְּצִ׳ ‖ [b] mlt Mss וְכִי ‖ [c] l הִשְׁלִכְנוּ (cf 𝔊) vel (מִמְּ׳) הֶשְׁלִ֣כְנוּ ‖ **19** [a] dl וְ? ‖ **20** [a] 𝔊 *εἰς τὴν γῆν ἡμῶν* (ex *ὑμῶν*) = בְּאַדְמָתֵנוּ ‖ **21** [a] > 𝔊*𝔖, dl; 𝔊^{OL}θ′ *θανάτῳ* = דֶּ֣בֶר ‖ [b–b] > 𝔊*, dl ‖ [c] 𝔊 *καὶ ἔσονται* (ex *πεσοῦνται*?) ‖ [d] ex 8,2, dl ‖ [e] nonn Mss K^{Or}𝔊 הָאֲדָמָה ‖ [f] l c Ms 𝔊^{B} כִּ׳.

כו. בט35 ול בלוש

23 מִי־יִתֵּן רֹאשִׁי מַיִם וְעֵינִי[a] מְקוֹר דִּמְעָה

נ36

וְאֶבְכֶּה יוֹמָם וָלַיְלָה אֶת[b] חַלְלֵי בַת־עַמִּי׃

נ 9 1 מִי־יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר [a]מְלוֹן אֹרְחִים וְאֶעֶזְבָה אֶת־עַמִּי וְאֵלְכָה מֵאִתָּם

ל 2 כִּי כֻלָּם מְנָאֲפִים עֲצֶרֶת בּוֹגְדִים׃ 2 וַיַּדְרְכוּ[a] אֶת־לְשׁוֹנָם קַשְׁתָּם
שֶׁקֶר וְלֹא לֶאֱמוּנָה[b] גָּבְרוּ[c] בָּאָרֶץ

ל בלוש1 . ח קמ2

כִּי מֵרָעָה אֶל־רָעָה יָצָאוּ וְאֹתִי[d] לֹא יָדָעוּ[e] נְאֻם־יְהוָה[e]׃ ס

יג פסוק כל כל וכל

3 אִישׁ מֵרֵעֵהוּ הִשָּׁמֵרוּ וְעַל־כָּל־אָח אַל־תִּבְטָחוּ

ב חד חס וחד מל . ל

כִּי כָל־אָח עָקוֹב יַעְקֹב וְכָל־רֵעַ רָכִיל יַהֲלֹךְ׃[a]

ל

4 וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יְהֻתָּלוּ וֶאֱמֶת לֹא יְדַבֵּרוּ

ב וכל נא דכות

לִמְּדוּ לְשׁוֹנָם דַּבֶּר־שֶׁקֶר [a]הַעֲוֹה נִלְאוּ׃

ל ר״ם3 . כו4 מל יג מנה בסיפ וכל יהורשע ושפטים דכות ב מ ב

5 שִׁבְתְּךָ[a] בְּתוֹךְ מִרְמָה בְּמִרְמָה מֵאֲנוּ דַעַת־אוֹתִי[b] נְאֻם־יְהוָה[c]׃ ס

הי בטע בסיפ5 . ד מיחד

6 [a]לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת[a]

נ6

הִנְנִי צוֹרְפָם וּבְחַנְתִּים כִּי־אֵיךְ אֶעֱשֶׂה מִפְּנֵי[b] בַּת־עַמִּי[b]׃

ק שחוט ל וכל זהב שחוט דכות

7 [a]חֵץ שָׁחוּט[b] לְשׁוֹנָם[c] מִרְמָה[d] דִּבֶּר בְּפִיו[d]

נ7

שָׁלוֹם אֶת־רֵעֵהוּ יְדַבֵּר וּבְקִרְבּוֹ יָשִׂים אָרְבּוֹ׃

8 [a]הַעַל־אֵלֶּה לֹא־אֶפְקֹד־בָּם נְאֻם־יְהוָה

ד זנין8 . ה

אִם־בְּגוֹי אֲשֶׁר־כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃ ס

נב

9 עַל־הֶהָרִים אֶשָּׂא[a] בְכִי וָנֶהִי[b] וְעַל־נְאוֹת מִדְבָּר קִינָה

ל בסיפ

כִּי נִצְתוּ מִבְּלִי־אִישׁ עֹבֵר וְלֹא שָׁמְעוּ קוֹל מִקְנֶה
מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם וְעַד־בְּהֵמָה נָדְדוּ הָלָכוּ׃

ג

10 [a]וְנָתַתִּי אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם לְגַלִּים מְעוֹן תַּנִּים

יא. ב . מס מל בנביא

וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מִבְּלִי[b] יוֹשֵׁב׃ ס

35 Mm 2501. 36 Mm 1765. Cp 9 1 Mp sub loco. 2 Mm 1602. 3 Mm 978. 4 Mm 1238 א. 5 Mm 2617. 6 Mm 3178. 7 Mm 3646. 8 Mm 3561. 9 Mm 1936.

23 a pc Mss Vrs נַי– || b pc Mss ⅁C עַל || Cp 9,1 a–a G *σταθμὸν ἔσχατον* = מְלוֹן אַחֲרוֹן? || 2 a l רִי׳ || b 1 c Ms GW א׳ || c l גִּבְרָה || d l (והוה) וְאֶת־יְ || e–e > G*, dl || 3 a huc tr 7? || 4/5 a–a l תֹּךְ : תֵּשֵׁב נ׳ שָׁב cf G || b l אֶת־יְהוָה cf 2d || c–c > G*, dl || 6 a–a add || b–b l prb עָתָּם cf GC || 7 a cf 3a || b l c K GCMsH שׁוֹחֵט; mlt Mss ⅁C ut Q || c l נוֹ– cf 7b || d–d l דִּבְרֵי פִיו cf G || 8 a = 5,9.29; hic dl? || 9 a G(S) *λάβετε*, l שְׂאוּ || b > G* || 10 a–a cf 51,37 || b mlt Mss מֵאֵין.

11 וַיִּרְפּוּ[a] אֶת־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי עַל־נְקֹלָה לֵאמֹר שָׁלוֹם׀ ל וחס[20] . ב[21] . ה
שָׁלוֹם וְאֵין שָׁלוֹם׃ 12 הֹבִישׁוּ כִּי תוֹעֵבָה עָשׂוּ ה[22]
גַּם־בוֹשׁ לֹא־יֵבוֹשׁוּ וְהַכְלֵם לֹא יָדָעוּ ל
לָכֵן יִפְּלוּ בַנֹּפְלִים בְּעֵת פָּקְדָתָם יִכָּשְׁלוּ אָמַר יְהוָה׃ ס ב ס״פ[23]
ג וחס[24] . ס״פ[25] מ״ם אין ואין וכל ר״פ דכות ב מ ב
13 [a]אָסֹף אַסִיפֵם[a] נְאֻם־יְהוָה אֵין עֲנָבִים בַּגֶּפֶן
וְאֵין תְּאֵנִים בַּתְּאֵנָה וְהֶעָלֶה נָבֵל [b]וָאֶתֵּן לָהֶם יַעַבְרוּם[bc]׃ ל
14 עַל־מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים הֵאָסְפוּ וְנָבוֹא אֶל־עָרֵי הַמִּבְצָר ב[26]
וְנִדְמָה־שָּׁם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הִדְמָנוּ ל
וַיַּשְׁקֵנוּ מֵי־רֹאשׁ כִּי חָטָאנוּ לַיהוָה׃
15 [a]קִוֵּה לְשָׁלוֹם וְאֵין טוֹב לְעֵת מַרְפֵּה[b] וְהִנֵּה בְעָתָּה׃ ב . ל כת ה . ב
16 מִדָּן נִשְׁמַע נַחְרַת סוּסָיו
מִקּוֹל מִצְהֲלוֹת אַבִּירָיו רָעֲשָׁה כָּל־הָאָרֶץ
וַיָּבוֹאוּ וַיֹּאכְלוּ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ ס ג מל[27] . ג מל[28]
17 כִּי הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּכֶם נְחָשִׁים צִפְעֹנִים ת
אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם לָחַשׁ וְנִשְּׁכוּ אֶתְכֶם [a]נְאֻם־יְהוָה[a]׃ ס
18 מַבְלִיגִיתִי[a] עֲלֵי[b] יָגוֹן עָלַי[c] לִבִּי דַוָּי׃ ח[29] בטע ול בליש . ג[30]
19 הִנֵּה־קוֹל שַׁוְעַת בַּת־עַמִּי מֵאֶרֶץ מַרְחַקִּים[a] ב[31]
הַיהוָה אֵין בְּצִיּוֹן אִם־מַלְכָּהּ אֵין בָּהּ יו מ״פ אין אין
[b]מַדּוּעַ הִכְעִסוּנִי בִּפְסִלֵיהֶם בְּהַבְלֵי נֵכָר[b]׃ ה[32] חס בליש וכל מבעטים דכות ב מ א . ל וכת כן[21] . ב[33]
20 עָבַר קָצִיר כָּלָה קָיִץ וַאֲנַחְנוּ לוֹא נוֹשָׁעְנוּ׃ לה מל
21 עַל־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי הָשְׁבָּרְתִּי[a] קָדַרְתִּי שַׁמָּה הֶחֱזָקְתְנִי[b]׃ ו חס בליש[34]
22 הֲצֳרִי אֵין בְּגִלְעָד אִם־רֹפֵא אֵין שָׁם יו מ״פ אין אין
כִּי[a] מַדּוּעַ לֹא עָלְתָה אֲרֻכַת בַּת־עַמִּי׃

[20] Mm 331. [21] Mp sub loco. [22] Mm 2627. [23] Mm 2481. [24] Mm 2496. [25] Mm 1269. [26] Mm 2497. [27] Mm 2498. [28] Mm 2499. [29] Mm 796. [30] Mm 2205. [31] Mm 2333. [32] Mm 1401. [33] Mm 2500. [34] Mm 2483.

11 [a] pc Mss ut 6,14 ‖ **13** [a–a] l סָף אֹסֵף (אֶאֱסֹף ֗) cf 𝔊 ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c] mlt Mss בדום–, Ms ועבדום; prp מְבַעֲרִים וּבְעֵרוּם (hpgr) ‖ **15** [a] = 14,19b, hic dl? ‖ [b] mlt Mss Edd פֹּא– ‖ **17** [a–a] > 𝔊*, dl ‖ **18** [a] 𝔠 nonn Mss ג׳ מבלי; l מַבְלִי גֵהוּת (cf 𝔊 *ἀνίατα* [θ′ *διὰ τὸ μὴ εἶναι ὕβριν* ֗ מ׳ גֵּאוּת]) et cj c 17 ‖ [b] l עָלָה vel יַעֲלֶה ‖ [c] huc tr ‖ **19** [a] prp מְרֻחָקִים vel (cf 22,14[b]), l מֵרֵז cf Jes 33,17 ‖ [b–b] add? cf 7,18 sq ‖ **21** [a] > 𝔊*𝔖 ‖ [b] 𝔊 + 6,24bβ ‖ **22** [a] > nonn Mss 𝔊𝔖.

וְאֶת־עַצְמוֹת הַכֹּהֲנִים וְאֶת עַצְמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת עַצְמוֹת יוֹשְׁבֵי־ 2
יְרוּשָׁלַ͏ִם מִקִּבְרֵיהֶם׃ 2 וְשִׁטָּחוּם לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וּלְכֹל | צְבָא הַשָּׁמַיִם
אֲשֶׁר אֲהֵבוּם וַאֲשֶׁר עֲבָדוּם וַאֲשֶׁר הָלְכוּ אֲחֲרֵיהֶם וַאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם
וַאֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲוּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקָּבֵרוּ לְדֹמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה
יִהְיוּ׃ 3 וְנִבְחַר מָוֶת מִחַיִּים לְכֹל הַשְּׁאֵרִית הַנִּשְׁאָרִים מִן־הַמִּשְׁפָּחָה 3
הָרָעָה הַזֹּאת בְּכֹל־הַמְּקֹמוֹת הַנִּשְׁאָרִים[a] אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם [b]נְאֻם
יְהוָה צְבָאוֹת׃ ס 4 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם[b] כֹּה אָמַר יְהוָה

וְלֹא יָקוּמוּ אִם־יָשׁוּב[c] וְלֹא יָשׁוּב׃
5 מַדּוּעַ שׁוֹבְבָה[a] הָעָם הַזֶּה יְרוּשָׁלַ͏ִם[b] מְשֻׁבָה נֶצָחַת
הֶחֱזִיקוּ בַּתַּרְמִית מֵאֲנוּ לָשׁוּב׃
6 [a]הִקְשַׁבְתִּי וָאֶשְׁמָע[a] לוֹא־כֵן יְדַבֵּרוּ
אֵין אִישׁ נִחָם עַל־רָעָתוֹ לֵאמֹר מֶה עָשִׂיתִי
כֻּלָּה[b] שָׁב בְּמֵרֹצָתָם[c] כְּסוּס שׁוֹטֵף בַּמִּלְחָמָה׃
7 גַּם־חֲסִידָה בַשָּׁמַיִם יָדְעָה מוֹעֲדֶיהָ[a]
וְתֹר וְסוּס[b] וְעָגוּר[c] שָׁמְרוּ אֶת־עֵת בֹּאָנָה
וְעַמִּי לֹא יָדְעוּ אֶת מִשְׁפַּט יְהוָה׃
8 אֵיכָה תֹּאמְרוּ חֲכָמִים אֲנָחְנוּ וְתוֹרַת יְהוָה אִתָּנוּ
אָכֵן הִנֵּה לַשֶּׁקֶר עָשָׂה[a] עֵט שֶׁקֶר סֹפְרִים׃
9 הֹבִישׁוּ חֲכָמִים חַתּוּ וַיִּלָּכֵדוּ
הִנֵּה בִדְבַר־יְהוָה מָאָסוּ וְחָכְמַת[a]־מֶה לָהֶם׃ ס
10 לָכֵן אֶתֵּן אֶת־נְשֵׁיהֶם לַאֲחֵרִים שְׂדוֹתֵיהֶם לְיוֹרְשִׁים
כִּי [b]מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל[b] כֻּלֹּה[c] בֹּצֵעַ בָּצַע

מִנָּבִיא[d] וְעַד־כֹּהֵן כֻּלֹּה[c] עֹשֶׂה שָׁקֶר׃

---

2 ¹ . ² . ח מל בסיפ . ³ לד מל ז מנה בסיפ
5 ח קמ וכל אתנח וס״פ דכות ב מ א
ל
ל
כו
ו בטע בסיפ . ד בסיפ
ב ⁷ . ג ⁸ . ¹ ⁹
ל
ב חס ¹⁰
לה מל . יט ¹¹
כח כן ¹² . במרוצתם . ק ⁴
ג . ב בלישׁ
וסיס ¹³ . ק ג
יא
יג ¹⁴ . ג ¹⁵
יח ¹⁶
ה ¹⁷ . כד ¹⁸
ל . ב חד מל וחד חס
יד מסרק ועד ועד ¹⁹
כח כן ¹²

[4]Mm 1836. [5]Mm 2491. [6]Mm 2492. [7]Mm 2493. [8]Mm 2172. [9]Mm 2494. [10]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [11]Mm 436. [12]Mp sub loco, Mm 2264 et 2480. [13]Mm 839. [14]Mm 1095. [15]Mm 2495. [16]Mm 1941. [17]Mm 1549. [18]Mm 592. [19]Mm 1244.

3/4 [a] > Ms 𝔊*𝔖, dl ‖ [b–b] 𝔊* sol ὅτι ‖ [c] Q^{Or} בו– ‖ 5 [a] ה dttg, l שׁוּבַב ‖ [b] > Ms 𝔊*, dl? ‖ 6 [a–a] 𝔊 imp pl = הַקְשִׁיבוּ וְשִׁמְעוּ ‖ [b] Q^{Mss} כלו ‖ [c] K צו– ‖ 7 [a] pc Mss Vrs דָּהּ– ‖ [b] l Q; K וסוס ‖ [c] 𝔊 om cop ‖ 8 [a] l עשׂה ‖ 9 [a] l מָתַם– (מ hpgr) ‖ 10 [a] cf 6,12[a]; 10αγ–12 > 𝔊* ‖ [b–b] Ms θ′𝔖 ut 6,13 ‖ [c] cf 6[b] ‖ [d] nonn Mss 𝔄𝔖𝔗[fMs] ut 6,13.

אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים בְּיוֹם הוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם עַל־ הוציאי ק 21 וכל ד״ה דכורת ב ב א
ס(ה) דִּבְרֵי עוֹלָה וְזָבַח׃ 23 כִּי אִם־אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם לֵאמֹר 22 ב
שִׁמְעוּ בְקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם וַהֲלַכְתֶּם
ט פסיר ולא ולא ולא 24 בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אֶתְכֶם לְמַעַן יִיטַב לָכֶם׃ 24 וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־ ר. ב 23
הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיֵּלְכוּ בְּמֹעֲצוֹת בִּשְׁרִרוּת לִבָּם הָרָע וַיִּהְיוּ לְאָחוֹר ח. ד בסיפ 25
וְלֹא לְפָנִים׃ 25 לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עָד
ח מל בסיפ 23 הַיּוֹם הַזֶּה וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עַבְדַי הַנְּבִיאִים יוֹם יוֹם הַשְׁכֵּם
לה מל י 26 וְשָׁלֹחַ׃ 26 וְלוֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם
כה. ד 24 הֵרֵעוּ מֵאֲבוֹתָם׃ 27 וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְלֹא
כ״ג מלין כה ה ס״ת ול בלישׁ ו בטע בסיפ 28 יִשְׁמְעוּ אֵלֶיךָ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה׃ 28 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה לה מל
הַגּוֹי אֲשֶׁר לוֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוּסָר אָבְדָה
הָאֱמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם׃ ס
ל 29 נְזֹר נִזְרֵךְ וְהַשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שְׁפָיִם קִינָה
30 כִּי מָאַס יְהוָה וַיִּטֹּשׁ אֶת־דּוֹר עֶבְרָתוֹ׃ 30 כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה
הָרַע בְּעֵינַי נְאֻם־יְהוָה שָׂמוּ שִׁקּוּצֵיהֶם בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא־שִׁמִּי עָלָיו
ו 31 לְטַמְּאוֹ׃ 31 וּבָנוּ בָּמוֹת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן־הִנֹּם לִשְׂרֹף אֶת־
בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־לִבִּי׃ ס
ח. ב 32 לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְלֹא־יֵאָמֵר עוֹד הַתֹּפֶת וְגֵיא בֶן־
ד 33 הִנֹּם כִּי אִם־גֵּיא הַהֲרֵגָה וְקָבְרוּ בְתֹפֶת מֵאֵין מָקוֹם׃ 33 וְהָיְתָה נִבְלַת
הָעָם הַזֶּה לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ וְאֵין מַחֲרִיד׃
27 ג 34 וְהִשְׁבַּתִּי | מֵעָרֵי יְהוּדָה וּמֵחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה
8 קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה כִּי לְחָרְבָּה תִּהְיֶה הָאָרֶץ׃ 8 1 בָּעֵת הַהִיא יוציאו ק חד מן 2 בלישׁ
נְאֻם־יְהוָה וְיוֹצִיאוּ אֶת־עַצְמוֹת מַלְכֵי־יְהוּדָה וְאֶת־עַצְמוֹת־שָׂרָיו

21 Mm 1718. 22 2 R 5, 17. 23 Mp sub loco. 24 Mm 390. 25 Mm 964. 26 Mm 1132. 27 Mm 815. Cp 8 1 Mp sub loco. 2 Mm 4154. 3 Mm 1836.

22 a l c mlt Mss ut Q; K יֹא־ || 24 a > G, dl (ex Ps 81,13?) || b pc Mss וַיֵּלְכוּ || 25 a GSV suff 3 pl || b Ms G*S הֵם־ || c Ms S + יוֹם; dl (dttg) || 26 a ins עַמִּי? || 27/28 a–a G τὸν λόγον τοῦτον || b–b > S || c Or יָכֶם־ || 29 a σ′ τὴν κόμην τὴν ἁγίαν τῆς ναζιραιότητός σου || b–b G ἐπὶ χειλέων cf 3,21a–a. || c G τὴν ποιοῦσαν (ποιήσασαν) ταῦτα (aram [ה]עֲבֵד דְּנָ? cf 33,6b) || 30 a sic L, mlt Mss Edd נְאֻם || 31 a 31–33 cf 19,5–7 || b l וַיִּבְנוּ? || c GT sg || d G Ταφεθ || e pc Mss GS תֹּפֶת־ || 32 a G (τῶν ἀνῃρημένων) ST concretum pro abstracto || 34 a pc Mss GS pr כָּל־ || Cp 8,1 a K וְיָ.

ב[3]. ב[4]. יב[5] אֶתְכֶם[b] בַּמָּקוֹם הַזֶּה בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתֵיכֶם לְמִן־עוֹלָם וְעַד־
עוֹלָם: 8 הִנֵּה אַתֶּם בֹּטְחִים לָכֶם עַל־דִּבְרֵי הַשֶּׁקֶר לִבְלְתִּי הוֹעִיל: 8
9 הֲגָנֹב | רָצֹחַ וְנָאֹף וְהִשָּׁבֵעַ לַשֶּׁקֶר וְקַטֵּר לַבַּעַל וְהָלֹךְ אַחֲרֵי אֱלֹהִים 9
אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם: 10 וּבָאתֶם וַעֲמַדְתֶּם לְפָנַי בַּבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר 10
ל. ל מל וכל יחזק דכות נִקְרָא־שְׁמִי עָלָיו וַאֲמַרְתֶּם נִצַּלְנוּ לְמַעַן עֲשׂוֹת[a] אֶת כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת
ב חד מל וחד חס[7] הָאֵלֶּה: 11 הַמְעָרַת פָּרְצִים הָיָה[a] הַבַּיִת הַזֶּה[a] אֲשֶׁר־נִקְרָא־שְׁמִי עָלָיו 11
יח בְּעֵינֵיכֶם גַּם אָנֹכִי הִנֵּה רָאִיתִי נְאֻם־יְהוָה: ס 12 כִּי לְכוּ־נָא אֶל־ 12
כב[8] מ[10] מנה מל מְקוֹמִי אֲשֶׁר בְּשִׁלוֹ אֲשֶׁר שִׁכַּנְתִּי שְׁמִי שָׁם בָּרִאשֹׁנָה וּרְאוּ אֵת אֲשֶׁר־
ב חד חס וחד מל[11] עָשִׂיתִי לוֹ מִפְּנֵי רָעַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל: 13 וְעַתָּה יַעַן עֲשׂוֹתְכֶם אֶת־כָּל־ 13
יא[12] הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה נְאֻם־יְהוָה[a] וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם[a] הַשְׁכֵּם וְדַבֵּר[a] וְלֹא
שְׁמַעְתֶּם וָאֶקְרָא אֶתְכֶם וְלֹא עֲנִיתֶם: 14 וְעָשִׂיתִי לַבַּיִת | אֲשֶׁר נִקְרָא־ 14
שְׁמִי עָלָיו אֲשֶׁר אַתֶּם בֹּטְחִים בּוֹ וְלַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְשִׁלוֹ: 15 וְהִשְׁלַכְתִּי אֶתְכֶם מֵעַל פָּנַי כַּאֲשֶׁר הִשְׁלַכְתִּי 15
ח כת ו בלישׁ[13] אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם אֵת כָּל־זֶרַע אֶפְרָיִם: ס
נ 16 וְאַתָּה אַל־תִּתְפַּלֵּל | בְּעַד־הָעָם הַזֶּה וְאַל־תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה 16
ל. ל. ה[14] וּתְפִלָּה וְאַל־תִּפְגַּע־בִּי כִּי־אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ אֹתָךְ: 17 הַאֵינְךָ רֹאֶה מָה הֵמָּה 17
ג[15] עֹשִׂים בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִָם: 18 הַבָּנִים מְלַקְּטִים עֵצִים 18
ב[16]. ב וְהָאָבוֹת מְבַעֲרִים אֶת־הָאֵשׁ וְהַנָּשִׁים לָשׁוֹת בָּצֵק לַעֲשׂוֹת כַּוָּנִים
ה[17] חס בלישׁ וכל מכעסים דכות ב מ א לִמְלֶכֶת[a] הַשָּׁמַיִם וְהַסֵּךְ נְסָכִים לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִסֵנִי:
ב חד מל וחד חס[18]. יא[19] חס בסיפ 19 הַאֹתִי הֵם מַכְעִסִים נְאֻם־יְהוָה הֲלוֹא אֹתָם לְמַעַן בֹּשֶׁת פְּנֵיהֶם: ס 19
כט 20 לָכֵן כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי[a] יְהוִה הִנֵּה אַפִּי וַחֲמָתִי נִתָּכֶת אֶל־הַמָּקוֹם 20
ד[21] הַזֶּה עַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה וְעַל־עֵץ הַשָּׂדֶה וְעַל־פְּרִי הָאֲדָמָה
א בטע בסיפ וּבָעֲרָה[b] וְלֹא תִכְבֶּה[b]: ס 21 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי 21
ב כת בן. ב[20] יִשְׂרָאֵל עֹלוֹתֵיכֶם סְפוּ עַל־זִבְחֵיכֶם וְאִכְלוּ בָשָׂר: 22 כִּי לֹא־דִבַּרְתִּי 22

[3] Mm 2485. [4] Mm 2486. [5] Mm 2487. [6] Mm 1718. [7] Mm 2488. [8] Mm 2489. [9] Mm 1743. [10] Mm 1135. [11] Mm 2490. [12] Mm 2041. [13] Mm 1525. [14] Mm 628. [15] Mm 1390. [16] Mm 2530. [17] Mm 1401. [18] Mp sub loco. [19] Mm 15. [20] Mm 2311.

7 [b] l אתכם cf 𝔙 et 3 [a–a] ‖ 10 [a] l שִׁנּוֹת? ‖ 11 [a–a] 𝔊 *ὁ οἶκός μου* = בֵּיתִי ‖ 13 [a–a] > 𝔊* ‖ 18 [a] α′σ′ϑ′(𝔙) *τῇ βασιλίσσῃ* cf 44,17 sq 𝔊, l לַמַּלְכַּת; mlt Mss למלאכת, 𝔊 *τῇ στρατιᾷ* cf 8,2 ‖ 20 [a] > 𝔊 ‖ [b–b] pc Mss ואין מכבה ut 4,4 21,12.

23 קֶשֶׁת וְכִידֹון יַחֲזִיקוּ אַכְזָרִי הוּא[a] וְלֹא יְרַחֵמוּ ד. [24]b
קוֹלָם כַּיָּם יֶהֱמֶה וְעַל־סוּסִים יִרְכָּבוּ ד. [25]
עָרוּךְ כְּאִישׁ[b] לַמִּלְחָמָה[c] עָלַיִךְ בַּת־צִיּוֹן׃ ד. [26]

24 שָׁמַעְנוּ אֶת־שָׁמְעוֹ רָפוּ יָדֵינוּ צָרָה הֶחֱזִיקַתְנוּ חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃ ד וכל נדרים דכות. 1 מל. 1 חס בלישׁ[27]
25 אַל־תֵּצְאִי[a] הַשָּׂדֶה וּבַדֶּרֶךְ אַל־תְּלֵכִי[a] כִּי חֶרֶב לְאוֹיֵב מָגוֹר בור ר״פ אל אל[28]. תצאו. תלכו. ג חס ק
26 בַּת־עַמִּי חֲגְרִי־שָׂק וְהִתְפַּלְּשִׁי בָּאֵפֶר ד קמ וכל בשק אתבת וס״פ דכות[29]
אֵבֶל יָחִיד עֲשִׂי לָךְ מִסְפֵּד תַּמְרוּרִים ג
כִּי פִתְאֹם יָבֹא הַשֹּׁדֵד[a] עָלֵינוּ׃ ג חס בסיף
27 בָּחוֹן נְתַתִּיךְ בְּעַמִּי מִבְצָר[a] וְתֵדַע וּבָחַנְתָּ אֶת־דַּרְכָּם׃ ב
28 כֻּלָּם סָרֵי[a] סוֹרְרִים הֹלְכֵי רָכִיל[b] נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל[b] כֻּלָּם מַשְׁחִיתִים ל בת ס. ה[30]
מאש חם. חד מן תי[31] כת. מילה חדה וקר תרי. ד חס
29 נָחַר[a] מַפֶּחַ מֵאֶשְׁתָּם[b] עוֹפֶרֶת הֶבֶל צָרַף צָרוֹף וְרָעִים לֹא נִתָּקוּ׃ ג[32]. ב
30 כֶּסֶף נִמְאָס קְרָאוּ לָהֶם כִּי־מָאַס יְהוָה בָּהֶם׃ פ ב[33]

7 1 הַדָּבָר[a] אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃ 2 עֲמֹד
בְּשַׁעַר בֵּית יְהוָה וְקָרָאתָ שָּׁם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְאָמַרְתָּ[a] שִׁמְעוּ דְבַר־
יְהוָה כָּל־יְהוּדָה[b] הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַיהוָה׃ ס ב[1]
3 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם ט בטע בסיף[2]
4 וְאַשְׁכִּנָה אֶתְכֶם[a] בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ אַל־תִּבְטְחוּ לָכֶם אֶל־דִּבְרֵי הַשֶּׁקֶר[a] ל. ד בטח אל
5 לֵאמֹר הֵיכַל יְהוָה הֵיכַל יְהוָה הֵיכַל יְהוָה הֵמָּה[b]׃ 5 כִּי אִם־הֵיטֵב ב מל
תֵּיטִיבוּ אֶת־דַּרְכֵיכֶם וְאֶת־מַעַלְלֵיכֶם אִם־עָשֹׂה תַּעֲשׂוּ מִשְׁפָּט בֵּין אִישׁ ד כת ו
6 וּבֵין רֵעֵהוּ׃ 6 גֵּר יָתוֹם וְאַלְמָנָה לֹא[a] תַעֲשְׁקוּ וְדָם נָקִי אַל־תִּשְׁפְּכוּ ג ר״פ
7 בַּמָּקוֹם הַזֶּה[b] וְאַחֲרֵי אֱלֹהַיִם אֲחֵרִים לֹא תֵלְכוּ לְרָע לָכֶם׃ 7 וְשִׁכַּנְתִּי[a] ג. ל

[24] Mm 2482. [25] Mm 2420. [26] Mm 1514. [27] Mm 2483 contra textum, cf Jer 8,21. [28] Mm 3261. [29] Mm 2484. [30] Mp sub loco. [31] Mm 214. [32] Mm 347. [33] Mm 3219. Cp 7 [1] Mm 4207. [2] Mm 2615.

23 [a] nonn Mss הֵמָּה ut 50,42 cf ⅀𝔙 || [b] 𝔊α′ *ὡς πῦρ* – כָּאֵשׁ; l prb אִישׁ־כָּל; it 50,42[c] || [c] pc Mss מִל׳ | **25** [a] Vrs ut Q, 1; K יֵ– || **26** [a] 𝔊 *ταλαιπωρία* = הַשֹּׁד || **27** [a] prb dl, gl ad בחון | **28** [a] mlt Mss שָׂרֵי cf α′σ′⅀𝔗𝔙; > 𝔊, dl || [b–b] prb dl (ex 1,18? aut cf Ez 22, 18.20?) || **29** [a] a נחר, non a חרר || [b] mlt Mss 𝔊 ut Q, K מֵאֶשְׁתָּם cf ⅀; prp מאש תּתם || **Cp 7,1/2** [a–a] > 𝔊* | [b–b] > 𝔊* | **3** [a–a] l וְאַשְׁכִּנָה אִתְּכֶם cf α′𝔙 || **4** [a] 𝔊 + *ὅτι τὸ παράπαν οὐκ ὠφελήσουσιν ὑμᾶς* cf 23,32 || [b] > ℭ, ⅀ *'ntwn* = אַתֶּם; prp ה׳ המ = הַמָּקוֹם הַזֶּה || **6** [a] mlt Mss אַל | [b–b] add ex 22,3 cf אל || **7** [a] l c pc Mss 𝔙 וְשָׁכַנְתִּי׳ cf 3[a–a].

13 כִּי מִקָּטַנָּם וְעַד־גְּדוֹלָם כֻּלּוֹ בוֹצֵעַ בָּצַע
וּמִנָּבִיא וְעַד־כֹּהֵן כֻּלּוֹ עֹשֶׂה שָׁקֶר׃
14 וַיְרַפְּאוּ אֶת־שֶׁבֶר עַמִּי[a] עַל־נְקֻלָּה לֵאמֹר
שָׁלוֹם ׀ שָׁלוֹם וְאֵין[b] שָׁלוֹם׃ 15 הֹבִישׁוּ כִּי תוֹעֵבָה עָשׂוּ
גַּם־בֹּושׁ לֹא־יֵבוֹשׁוּ גַּם־הַכְלִים[a] לֹא יָדָעוּ
לָכֵן יִפְּלוּ בַּנֹּפְלִים בְּעֵת־פָּקְדָתִים[b] יִכָּשְׁלוּ אָמַר יְהוָה׃ ס
16 כֹּה אָמַר יְהוָה
עִמְדוּ[a] עַל־[b]דְּרָכִים וּרְאוּ[b] וְשַׁאֲלוּ ׀ לִנְתִיבוֹת עוֹלָם
אֵי־זֶה דֶּרֶךְ הַטּוֹב וְלִכּוּ־בָהּ וּמְצָאוּ מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁכֶם
וַיֹּאמְרוּ לֹא נֵלֵךְ׃
17 וְהַקְמֹתִי עֲלֵיכֶם[a] צֹפִים הַקְשִׁיבוּ לְקוֹל שׁוֹפָר
וַיֹּאמְרוּ לֹא נַקְשִׁיב׃
18 לָכֵן שִׁמְעוּ הַגּוֹיִם [a]וּדְעִי עֵדָה[a]
אֶת־אֲשֶׁר־[b]בָּם׃ 19 שִׁמְעִי הָאָרֶץ
הִנֵּה אָנֹכִי מֵבִיא רָעָה אֶל־הָעָם הַזֶּה פְּרִי מַחְשְׁבוֹתָם[a]
כִּי עַל־דְּבָרַי לֹא הִקְשִׁיבוּ וְתוֹרָתִי וַיִּמְאָסוּ־בָהּ׃
20 לָמָּה־זֶּה לִי לְבוֹנָה מִשְּׁבָא תָּבוֹא[a] וְקָנֶה הַטּוֹב[b] מֵאֶרֶץ מֶרְחָק
עֹלוֹתֵיכֶם לֹא לְרָצוֹן וְזִבְחֵיכֶם לֹא־עָרְבוּ לִי׃ ס
21 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה
הִנְנִי נֹתֵן אֶל־הָעָם הַזֶּה מִכְשֹׁלִים וְכָשְׁלוּ בָם
אָבוֹת וּבָנִים יַחְדָּו שָׁכֵן וְרֵעַ יֹאבֵדוּ[a]׃ פ
22 [a]כֹּה אָמַר יְהוָה
הִנֵּה עַם בָּא מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְגוֹי גָּדוֹל יֵעוֹר מִיַּרְכְתֵי־אָרֶץ׃

[11] Mm 1244. [12] Mm 2480 et Mm 2264. [13] Mm 3614. [14] Mm 331. [15] Mp sub loco. [16] Mm 2627. [17] Mm 2481. [18] Mm 1528. [19] Mm 1404. [20] Mm 2471. [21] Mm 2617. [22] Mm 2168. [23] Mm 503.

14 [a] mlt Mss $\mathfrak{G}^{O}\sigma'\mathfrak{S}\mathfrak{T}\mathfrak{V}$ pr בַּת ut 8,11 || [b] $\mathfrak{G}$ *καὶ ποῦ* = וְאַיֵּה || **15** [a] l c 8,12 הָכְלִים || [b–b] l $\mathfrak{G}^{-BS\,46}(\mathfrak{V})$ *ἐπισκοπῆς αὐτῶν* פְּקֻדָּתָם ut 8,12 || **16** [a] pr אֲמַרְתִּי cf 16b.17a || [b–b] l rb דַּרְכֵי מֵרֹאשׁ rb || **17** [a] l c pc Mss יָתֵם || [a–a] l prb דֶּעָה (c pc Mss α') ודעו; $\mathfrak{G}$ pro b *καὶ οἱ ποιμαίνοντες τὰ πόίμνια αὐτῶν* || [b] ins prb אֲשֶׁר cf 1 R 11,25 || **19** [a] $\mathfrak{G}$ *ἀποστροφῆς αὐτῶν* = מְשׁוּבָתָם cf $\mathfrak{T}$ || **20** [a] $\mathfrak{G}^{*}(\mathfrak{S}\mathfrak{V})$ *φέρετε* = תָּבִיאוּ || [b] dl ה (dttg) || **21** [a] l c K יֹאבְדוּ || **22** [a] 22—24 = 50,41—43.

2 [a] הַנָּוָה וְהַמְעֻנָּגָה דִּמִּיתִי [a] בַּת־צִיּוֹן׃ ל. ב
3 אֲלֵיהָ יָבֹאוּ רֹעִים וְעֶדְרֵיהֶם
תָּקְעוּ עָלֶיהָ אֹהָלִים סָבִיב רָעוּ אִישׁ אֶת־יָדוֹ׃ 3 ג
4 קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ מִלְחָמָה קוּמוּ וְנַעֲלֶה בַצָּהֳרָיִם ג. יב
אוֹי לָנוּ כִּי־פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי־עֶרֶב׃ 4 ל
5 קוּמוּ וְנַעֲלֶה בַלָּיְלָה וְנַשְׁחִיתָה אַרְמְנוֹתֶיהָ׃ ס ג. ל זקף קמ
6 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת ב ורבסיפ 6
כִּרְתוּ עֵצָהּ [a] וְשִׁפְכוּ עַל־יְרוּשָׁלַם סֹלְלָה
[b] הִוא הָעִיר הָפְקֵד [b] כֻּלָּהּ [c] עֹשֶׁק בְּקִרְבָּהּ׃ ב
בֵּיר
ל
חצי המקרא באותיות
7 כְּהָקֵיר בֹּורָ [a] מֵימֶיהָ כֵּן הֵקֵרָה רָעָתָהּ
חָמָס וְשֹׁד יִשָּׁמַע בָּהּ עַל־פָּנַי תָּמִיד [b] חֳלִי וּמַכָּה [b] ׃ 5 ו. ב
8 הִוָּסְרִי יְרוּשָׁלַם פֶּן־תֵּקַע נַפְשִׁי מִמֵּךְ ל 6
פֶּן־אֲשִׁימֵךְ שְׁמָמָה אֶרֶץ לֹוא נוֹשָׁבָה׃ פ לה מל
9 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת יא
עוֹלֵל יְעוֹלְלוּ [a] כַּגֶּפֶן שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל
הָשֵׁב יָדְךָ כְּבוֹצֵר עַל־סַלְסִלוֹת׃ ל
10 עַל־מִי אֲדַבְּרָה וְאָעִידָה וְיִשְׁמָעוּ ח 7
הִנֵּה עֲרֵלָה אָזְנָם וְלֹא יוּכְלוּ לְהַקְשִׁיב ו. יא 8
הִנֵּה דְבַר־יְהוָה הָיָה לָהֶם לְחֶרְפָּה לֹא [a] יַחְפְּצוּ־בוֹ׃
11 וְאֵת [a] חֲמַת יְהוָה [b] מָלֵאתִי נִלְאֵיתִי הָכִיל ג. ט 9
שְׁפָךְ [c] עַל־עוֹלָל בַּחוּץ וְעַל סְוד בַּחוּרִים יַחְדָּו ג 4
כִּי־גַם־אִישׁ עִם [d] אִשָּׁה יִלָּכֵדוּ זָקֵן עִם [e] מְלֵא יָמִים׃ ל
12 [a] וְנָסַבּוּ בָתֵּיהֶם לַאֲחֵרִים [b] שָׂדוֹת וְנָשִׁים יַחְדָּו [b] ט
[c] כִּי־אַטֶּה אֶת יָדִי עַל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה׃ [c] ח 10 ה מנה בלישׁ

3 Mm 1703. 4 Mp sub loco. 5 Mm 3112. 6 והד הוסרו Ps 2,10. 7 Mm 1230. 8 Mm 2545. 9 Mm 3095. 10 Mm 3172.

2 [a–a] crrp; l frt (ה)הֲלִנְוֶה מַעֲנָג* דִּמִּיתָ num pascuo deliciarum similis est || 6 [a] l c Q^{Or} pc Mss Vrs עִצָּה || [b–b] G ὡ πόλις ψευδής = הוֹי עִיר הַשֶּׁקֶר || [c] Q^{Or} כלו || 7 [a] Q = בְּאֵר, quod l; K בּוֹר || [b–b] GS cj c 8 || 9 [a] l עוֹלֵל cf 9b || 10 [a] mlt Mss G^{Amin} ESY וְלֹא || 11 [a] prp וַאֲנִי cf Mi 3,8 || [b–b] G τὸν θυμόν μου = חֲמָתִי || [c] G ἐκχεῶ, prp שָׁפַךְ || [d] l גַּם || [e] ins לֹא (hpgr) || 12 [a] 12–15a = 8,10–12 || [b–b] 8,10 שְׂדוֹתֵיהֶם לְיוֹרְשִׁים || [c–c] > 8,10.

21 שִׁמְעוּ־נָא זֹאת עַם סָכָל וְאֵין לֵב
עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ׃
כח
כי[34] מל יג מנה בסיפ וכל יהושע ושפטים דכות׳ ב מ ב וחד מן ב בליש חד מל וחד חס׳ ז
22 הַאוֹתִי לֹא־תִירָאוּ נְאֻם־יְהוָה אִם מִפָּנַי לֹא תָחִילוּ
אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם חָק־עוֹלָם וְלֹא יַעַבְרֻנָהוּ
ה[35]. ל
וַיִּתְנַּעֲשׁוּ[a] וְלֹא יוּכָלוּ[a] וְהָמוּ גַלָּיו וְלֹא יַעַבְרֻנָהוּ׃
ע[36]
23 וְלָעָם הַזֶּה הָיָה לֵב סוֹרֵר ומוֹרֶה סָרוּ וַיֵּלֵכוּ[a]׃
24 וְלֹא־אָמְרוּ בִלְבָבָם נִירָא נָא אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ [לָנוּ׃
לה מל[37]. ד[38]. ס. ב
יורה[39]. ל[40]. ס
הַנֹּתֵן גֶּשֶׁם וּיוֹרֶה[b] וּמַלְקוֹשׁ[a] בְּעִתּוֹ שָׁבֻעוֹת[c] חֻקּוֹת קָצִיר יִשְׁמָר־
ב מל. ד מל[41]
25 עֲוֹנוֹתֵיכֶם הִטּוּ־אֵלֶּה וְחַטֹּאותֵיכֶם מָנְעוּ הַטּוֹב מִכֶּם׃
ל. ל
26 כִּי־נִמְצְאוּ בְעַמִּי רְשָׁעִים [a]יָשׁוּר כְּשַׁךְ
ל. ל
יְקוֹשְׁשִׁים[a] הִצָּיבוּ מַשְׁחִית אֲנָשִׁים יִלְכָּדוּ׃
ל. כל כת כן
27 כִּכְלוֹב מָלֵא עוֹף כֵּן בָּתֵּיהֶם מְלֵאִים מִרְמָה
ל
עַל־כֵּן גָּדְלוּ וַיֵּעָשְׁרוּ׃ 28 [a]שָׁמְנוּ עָשְׁתוּ[a]
גַּם[b] עָבְרוּ[c] דִּבְרֵי־רָע[bc] דִּין לֹא דָנוּ
דִּין יָתוֹם וְיַצְלִיחוּ[d] וּמִשְׁפַּט אֶבְיוֹנִים[c] לֹא שָׁפָטוּ׃
29 הֲעַל־אֵלֶּה לֹא־אֶפְקֹד[a] נְאֻם־יְהוָה
אִם[b] בְּגוֹי אֲשֶׁר־כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃ ס
ד זוגין[42]. ה
ל
30 שַׁמָּה וְשַׁעֲרוּרָה נִהְיְתָה בָּאָרֶץ׃
ח מל בסיפ. ל
31 הַנְּבִיאִים נִבְּאוּ־בַשֶּׁקֶר וְהַכֹּהֲנִים יִרְדּוּ[a] עַל־יָדֵיהֶם
יא. ב[43]
וְעַמִּי אָהֲבוּ כֵן וּמַה־תַּעֲשׂוּ לְאַחֲרִיתָהּ׃
ב חד מל וחד חס׳
6 1 הָעֻזּוּ בְנֵי בִנְיָמִן[a] מִקֶּרֶב יְרוּשָׁלַ͏ִם
ל. ה[2] ג מנה בליש
וּבִתְקוֹעַ תִּקְעוּ שׁוֹפָר וְעַל־בֵּית הַכֶּרֶם שְׂאוּ מַשָּׂאת
ד
כִּי רָעָה נִשְׁקְפָה מִצָּפוֹן וְשֶׁבֶר גָּדוֹל׃

34 Mm 1238 א. 35 Mm 2476. 36 Mm 1841. 37 Mp contra textum, cf Mp sub loco. 38 Mm 1371. 39 Mp sub loco. 40 Mm 2477. 41 Mm 1383. 42 Mm 3561. 43 Mm 2478. Cp 6 1 Mm 2479. 2 Mm 3750.

22 a ⅁ sg, l עש–, כל– (ו dttg) || 23 a l וַיָּכֶלוּ? cf 22b 3,5 || 24 a–a add || b Vrs ut Q || c dttg, dl; Vrs nil nisi 𝔐 legisse vid || 26 a–a crrp; α′σ′θ′ *ὡς δίκτυον ἰξευτοῦ* (pro כ׳ ר׳) || c nectunt rete quasi aucupes, l frt יְשֻׂרְכוּ שָׁבָכָה(ה) כְּיוֹקְשִׁים || 28 a–a > cf 𝔙 *quasi aucupes* || b–b prp עָזְרוּ בְרִיבוֹ דָּל || c–c > ⅁*; ⅁^{OL}α′σ′θ′(𝔙) *τοὺς λόγους μου εἰς πονηρόν* = ⅁* || d > ⅁ || e ⅁ *χήρας* אַלְמָנָה || 29 a 𝔠 nonn Mss + בָּם cf 9a || b pc Mss וְאִם ut 9 || 31 a prp יוֹרוּ vel הוֹרוּ || Cp 6,1 a sic L, mlt Mss Edd בְּנֵי.

וְאִם־בְּנָוֹי אֲשֶׁר־כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃ ס
10 עֲלִי בְשָׁרוֹתֶיהָ וְשַׁחֲתוּ וְכָלָה אַל־תַּעֲשׂוּ
הָסִירוּ נְטִישׁוֹתֶיהָ כִּי לֹוא לַיהוָה הֵמָּה׃
11 כִּי בָגוֹד בָּגְדוּ בִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה נְאֻם־יְהוָה׃
12 כִּחֲשׁוּ בַּיהוָה וַיֹּאמְרוּ לֹא־הוּא
וְלֹא־תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה וְחֶרֶב וְרָעָב לֹוא נִרְאֶה׃
13 וְהַנְּבִיאִים יִהְיוּ לְרוּחַ וְהַדִּבֵּר אֵין בָּהֶם כֹּה יֵעָשֶׂה לָהֶם׃ ס
14 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת
יַעַן דַּבֶּרְכֶם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה
הִנְנִי נֹתֵן דְּבָרַי בְּפִיךְ לְאֵשׁ
וְהָעָם הַזֶּה עֲצִים וַאֲכָלָתַם׃
15 הִנְנִי מֵבִיא עֲלֵיכֶם גֹּוי מֵמֶרְחָק בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה
גֹּוי אֵיתָן הוּא גֹּוי מֵעוֹלָם הוּא
גֹּוי לֹא־תֵדַע לְשֹׁנוֹ וְלֹא תִשְׁמַע מַה־יְדַבֵּר׃
16 אַשְׁפָּתוֹ כְּקֶבֶר פָּתוּחַ כֻּלָּם גִּבּוֹרִים׃
17 וְאָכַל קְצִירְךָ וְלַחְמֶךָ יֹאכְלוּ בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ
יֹאכַל צֹאנְךָ וּבְקָרֶךָ יֹאכַל גַּפְנְךָ וּתְאֵנָתֶךָ
יְרֹשְׁשׁ עָרֵי מִבְצָרֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה בֹּטֵחַ בָּהֶנָּה בֶּחָרֶב׃
18 וְגַם בַּיָּמִים הָהֵמָּה נְאֻם־יְהוָה לֹא־אֶעֱשֶׂה אִתְּכֶם כָּלָה׃ 19 וְהָיָה
כִּי תֹאמְרוּ תַּחַת מֶה עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָנוּ אֵת־כָּל־אֵלֶּה וְאָמַרְתָּ
אֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר עֲזַבְתֶּם אוֹתִי וַתַּעַבְדוּ אֱלֹהֵי נֵכָר בְּאַרְצְכֶם כֵּן
תַּעַבְדוּ זָרִים בְּאֶרֶץ לֹא לָכֶם׃ ס
20 הַגִּידוּ זֹאת בְּבֵית יַעֲקֹב וְהַשְׁמִיעוּהָ בִיהוּדָה לֵאמֹר׃

ל וחד מן ד[15] זוגין . ה
ל . ג
ל ומל . לה מל
ז[16] מ״ס לֹא ולא לא וחד מן לה[17] מל
ג . לה מל . ה[18]
ד מל בסיפ . לו[19]
חי בטע בסיפ[20] . ז[21]
ג[22]
ב
ד[23]
ג[24] . ל . ד[25]
ג מל[26]
ל . כז בטע . ג[27] בנביא וכל כתיב דכות ב מ ה . ל[28]
ג ר״ס בסיפ[29] . ח[30] .
ב[31] . ב
ו בטע בסיפ
כ[32] מל יג מנה בסיפ וכן יהושע ושפטים דכות ב מ ב . ג[33]

[15] Mm 3561. [16] Mm 1613. [17] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [18] Mm 3682. [19] Mm 210. [20] Mm 2617. [21] Mm 2015. [22] Mm 2242. [23] Mm 2475. [24] Mm 3423. [25] Mm 946. [26] Mm 228. [27] Mm 2352. [28] Mm 909. [29] Mm 2463. [30] Mm 2738. [31] Mm 891. [32] Mm 1238 א. [33] Mm 1384.

10 [a] dl cf 4,27[a] ‖ [b–b] 𝔊𝔖 vertunt sensum in contrarium ‖ **13** [a] Ms והדבר, 𝔊 *καὶ λόγος κυρίου* ‖ [b–b] > 𝔊[Aa1]; prb post צבאות 14 tr ‖ **14** [a] דברם ‖ [b] pc Mss לע׳ ‖ **15** [a–a] > 𝔊* ‖ [b b] 𝔊* *οὐ οὐκ ἀκούσῃ [τῆς φωνῆς] τῆς γλώσσης αὐτοῦ* cf Dt 28,49b ‖ **16** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] prp יִרֹשׁ ‖ [c–c] prp כְּלוֹ מְגוּבִּים cf 17 ‖ **17** [a] Ms ל־ ‖ [b] prp שְׁפָתוֹ vel אֲשֶׁר פִּיהוּ ‖ [c] add? ‖ **19** [a] l יֹאמְרוּ ‖ [b] ins כֹּה אָמַר יהוה cf 𝔖 et אותי.

מְאַסוּ־בָךְ עֹגְבִים נַפְשֵׁךְ יְבַקֵּשׁוּ׃ ל
כִּי קוֹל כְּחוֹלָה[a] שָׁמַעְתִּי צָרָה[b] כְּמַבְכִּירָה 31 ל
קוֹל בַּת־צִיּוֹן תִּתְיַפַּח תִּפְרֹשׂ כַּפֶּיהָ ל
אוֹי־נָא לִי כִּי־עָיְפָה נַפְשִׁי לְהֹרְגִים[c]׃ פ ל

שׁוֹטְטוּ בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלַם וּרְאוּ־נָא וְדָעוּ 1 5 ל¹
וּבַקְשׁוּ בִרְחֹבוֹתֶיהָ אִם־תִּמְצְאוּ אִישׁ ל². ל מל
אִם־יֵשׁ עֹשֵׂה מִשְׁפָּט מְבַקֵּשׁ אֱמוּנָה וְאֶסְלַח לָהּ[a]׃ ב
וְאִם[a] חַי־יְהוָה יֹאמֵרוּ לָכֵן[b] לַשֶּׁקֶר יִשָּׁבֵעוּ׃ 2 ל. ג³
יְהוָה עֵינֶיךָ הֲלוֹא לֶאֱמוּנָה׃ 3
הִכִּיתָה אֹתָם וְלֹא־חָלוּ כִּלִּיתָם[a] מֵאֲנוּ־קַחַת מוּסָר ג מל⁴. יו חס בסיפ
חִזְּקוּ פְנֵיהֶם מִסֶּלַע מֵאֲנוּ לָשׁוּב׃ ד⁵
וַאֲנִי אָמַרְתִּי אַךְ־דַּלִּים[a] הֵם נוֹאֲלוּ סז ר״פ. ב⁶
כִּי לֹא יָדְעוּ דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט אֱלֹהֵיהֶם׃
אֵלְכָה־לִּי אֶל־הַגְּדֹלִים וַאֲדַבְּרָה אוֹתָם 5 ט רפי וכל יחזק דכות⁷
כִּי הֵמָּה יָדְעוּ דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט אֱלֹהֵיהֶם
אַךְ הֵמָּה יַחְדּוּ שָׁבְרוּ עֹל נִתְּקוּ מוֹסֵרוֹת׃
עַל־כֵּן הִכָּם אַרְיֵה מִיַּעַר זְאֵב עֲרָבוֹת[a] יְשָׁדְדֵם 6 ל
נָמֵר שֹׁקֵד עַל־עָרֵיהֶם כָּל־הַיּוֹצֵא מֵהֶנָּה יִטָּרֵף ג⁸. ד מל בנביא וכל כתיב דכות⁹. ז¹⁰
כִּי רַבּוּ פִּשְׁעֵיהֶם עָצְמוּ מְשֻׁבוֹתֵיהֶם׃ יא¹¹
אֵי לָזֹאת אֶסְלַח־[a]לָךְ בָּנַיִךְ עֲזָבוּנִי וַיִּשָּׁבְעוּ בְּלֹא אֱלֹהִים 7 לא. ג¹². אסלח¹³ יתיר ו. יח ק
וָאַשְׂבִּעַ[b] אוֹתָם וַיִּנְאָפוּ וּבֵית זוֹנָה יִתְגֹּדָדוּ[c]׃ ל וחס
סוּסִים מְיֻזָּנִים[a] מַשְׁכִּים[b] הָיוּ אִישׁ אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ יִצְהָלוּ׃ 8 ל למדני¹⁴. ל
הֲעַל־אֵלֶּה לוֹא־אֶפְקֹד[a] נְאֻם־יְהוָה לה מל

Cp 5 ¹Mm 2026. ²Mm 1690. ³Mm 3439. ⁴Mm 1605. ⁵Mm 1452. ⁶Mm 2274. ⁷Mm 136. ⁸Mp sub loco. ⁹Mm 1475. ¹⁰Mm 2967. ¹¹Q non reperitur in ullo alio Ms, hic ego erasi et transtuli in אסלח Jer 5,7, cf Mp sub loco. ¹²Mm 418. ¹³Q addidi, cf משבותיהם Jer 5,6 et Mp sub loco. ¹⁴K^or, cf Mp sub loco.

31 [a] = כָּחְלָה ‖ [b] 𝔊 *τοῦ στεναγμοῦ σου*; prp צָוְחָה vel *צָרַר ululatus ‖ [c] 𝔊𝔙 pt pass cf 𝔖 ‖ Cp 5,1 [a] ins נְאֻם יהוה cf 2[a] ‖ 2 [a] 𝔊 *λέγει κύριος* (cj c 1) ‖ [b] 1 c mlt Mss 𝔖 אָכֵן ‖ 3 [a] prp כְּלִמָּתָם vel הִכְלַמְתָּם ‖ 4 [a] tr huc ‖ 6 [a] 𝔊 *ἔως τῶν οἰκιῶν* = עַד־בָּיִת ? 𝔄′ (𝔖𝔗𝔙) *éspe-rovoí* = עֲרָב ut Hab 1,8 Zeph 3,3 ‖ 7 [a] K אסלוח ‖ [b] pc Mss שׁ– ‖ [c] 1 c pc Mss יתגוררו cf 𝔊 *κατέλυον* ‖ 8 [a] K^Occ מזי ‖ [b] Ms מִים–, 𝔊 *θηλυμανεῖς*, 𝔄′𝔞′(𝔗?) *ἔλκοντες* = מְשָׁכִים, 𝔖 *furentes circa feminas* pro מ׳ מ׳; 1 *מַאֲשְׁכִים testiculati ‖ 9 [a] nonn Mss + בָּם cf 29[a].

הָמָּה־לִּי לִבִּי[b] לֹא אֶחֱרָישׁ
כִּי קוֹל שׁוֹפָר שָׁמַעְתִּי[c] נַפְשִׁי תְּרוּעַת מִלְחָמָה׃
20 שֶׁבֶר עַל־שֶׁבֶר נִקְרָא[a] כִּי שֻׁדְּדָה כָּל־הָאָרֶץ
פִּתְאֹם שֻׁדְּדוּ אָהָלַי רֶגַע[b] יְרִיעֹתָי׃
21 עַד־מָתַי אֶרְאֶה־נֵּס[a] אֶשְׁמְעָה קוֹל שׁוֹפָר׃ ס
22 כִּי | אֱוִיל[a] עַמִּי אוֹתִי לֹא יָדָעוּ
בָּנִים סְכָלִים הֵמָּה וְלֹא נְבוֹנִים הֵמָּה
חֲכָמִים הֵמָּה לְהָרַע וּלְהֵיטִיב לֹא יָדָעוּ׃
23 רָאִיתִי אֶת־הָאָרֶץ וְהִנֵּה־תֹהוּ וָבֹהוּ[a] וְאֶל־הַשָּׁמַיִם וְאֵין אוֹרָם׃
24 רָאִיתִי הֶהָרִים וְהִנֵּה רֹעֲשִׁים וְכָל־הַגְּבָעוֹת הִתְקַלְקָלוּ׃
25 רָאִיתִי וְהִנֵּה אֵין הָאָדָם וְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם נָדְדוּ׃
26 רָאִיתִי וְהִנֵּה הַכַּרְמֶל הַמִּדְבָּר וְכָל־עָרָיו נִתְּצוּ[a]
מִפְּנֵי יְהוָה מִפְּנֵי[b] חֲרוֹן אַפּוֹ[c]׃ ס
27 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה
שְׁמָמָה תִּהְיֶה כָּל־הָאָרֶץ וְכָלָה לֹא[a] אֲעַשֶּׂה׃
28 עַל־זֹאת תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְקָדְרוּ הַשָּׁמַיִם מִמָּעַל
עַל[a] כִּי־דִבַּרְתִּי זַמֹּתִי[b] וְלֹא נִחַמְתִּי וְלֹא־אָשׁוּב מִמֶּנָּה׃
29 מִקּוֹל פָּרָשׁ וְרֹמֵה[a] קֶשֶׁת בֹּרַחַת כָּל־הָעִיר[b]
בָּאוּ[c] בָּעָבִים וּבַכֵּפִים עָלוּ
[d]כָּל־הָעִיר[d] עֲזוּבָה וְאֵין־יוֹשֵׁב בָּהֶן אִישׁ׃ [זָהָב
30 וְאַתְּי[a] שָׁדוּד[b] מַה־תַּעֲשִׂי כִּי־תִלְבְּשִׁי שָׁנִי כִּי־תַעֲדִי עֲדִי־[c]

ב חס . ז חס בלישׁ[22]
שמעת חד מן ז[23] בלישׁ ק
ב חד חס וחד מל
ב[24]
ב[25] מל יג מנה בסיפ רכל יהושע ושפטים דכות ב מ ב . יז מ״ם לא ולא לא[26]
ל מל
ו[27] . ל
ב[28] . ה[29] ול בלישׁ . ג[30]
ב[31] . ל
ב
ב פסוק בסיפ מפני מפני
ו בטע בסיפ . כי מיחד[32]
ב . ו[33]
ג ב קל וחד פת . ב בלישׁ[34] . ב[35]
מט מל בנביא . ח[36]
ראת חד מן ז[37] כת כן ק בלישׁ
ג . יא . ל

[22] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [23] Mm 1865. [24] Ps 85,9. [25] Mm 1238 א. [26] Mm 1613. [27] Mm 227. [28] Gn 1,2. [29] Mm 1923. [30] Mm 2253. [31] Mp sub loco. [32] Mm 2049. [33] Mm 1847. [34] Mm 2474. [35] Gn 16,8. [36] Mm 640. [37] Mm 2081.

19 [b] dl, tr huc נפשי ex v b (l המה) cf G ‖ [c] l c K תִּי֫ (cf [b]); G(ΣΘ𝔙) ἤκουσεν = שָׁמַעַת ‖ **20** [a] sec G α′σ′𝔙 rectius a קרא, sec Σ𝔗 a קרה ‖ [b] G διεσπάσθησαν cf Σ ‖ **21** [a] G(Σ𝔙) φεύγοντας = נָס ‖ **22** [a] G οἱ ἡγούμενοι = אֵילֵי ‖ **23** [a–a] G* om ו תהו, dl? ‖ **26** [a] nonn Mss G נִצְּתוּ ‖ [b] L* mlt Mss GΣ𝔗[fMs]𝔙 ומ׳ ‖ [c] G + ἠφανίσθησαν ‖ **27** [a] l לָהּ cf 28b ‖ **28** [a] dttg? ‖ [b] tr post נחמתי cf G ‖ **29** [a] nonn Mss ורמי ‖ [b] ex v b; G(𝔗[Ed]) χώρα, l הָאָרֶץ ‖ [c] G + εἰς τὰ σπήλαια καὶ … ἐκρύβησαν, ins בַּמְּעָרוֹת וַיֵּחָבְאוּ (homtel) ‖ [d–d] G recte πᾶσα πόλις = כל־עיר cf בהן ‖ **30** [a] K ואתי ‖ [b] > G*, dl ‖ [c] dttg?

ל. מס מל בנביא [a]עָרֶיךָ תֻּצַּׂינָה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃

8 עַל־זֹאת חִגְרוּ שַׂקִּים סִפְדוּ וְהֵילִילוּ
כִּי לֹא־שָׁב [a]חֲרוֹן אַף־יְהוָה מִמֶּנּוּ׃ פ

9 וְהָיָה בַּיּוֹם־הַהוּא נְאֻם־יְהוָה
ב יֹאבַד לֵב־הַמֶּלֶךְ וְלֵב הַשָּׂרִים
ד מל בסיפ ונ[15] וְנָשַׁמּוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים יִתְמָהוּ׃ [וְלִירוּשָׁלַ͏ִם[b]
יח[14]. ל 10 וָאֹמַר [a]אֲהָהּ | אֲדֹנָי יְהוִה אָכֵן הַשֵּׁא הִשֵּׁאתָ [b]לָעָם הַזֶּה
ל לֵאמֹר שָׁלוֹם יִהְיֶה לָכֶם וְנֹגְעָה חֶרֶב עַד־הַנָּפֶשׁ׃
ח[15] 11 בָּעֵת הַהִיא יֵאָמֵר לָעָם־הַזֶּה וְלִירוּשָׁלַ͏ִם
רוּחַ [a]צַח שְׂפָיִם[a] בַּמִּדְבָּר [b]דֶּרֶךְ בַּת־עַמִּי
לה מל. לה מל. ב ובטפ[16] לֹוא לִזְרוֹת וְלֹוא לְהָבֵר׃ 12 רֻחַ מָלֵא מֵאֵלֶּה [a]יָבוֹא לִי
ט רפי וכל יחזק דכות[17] עַתָּה גַּם־אֲנִי אַדַּבֵּר מִשְׁפָּטִים אוֹתָם׃
ב מל[18] 13 הִנֵּה | כֶּעָנָנִים יַעֲלֶה וְכַסּוּפָה מַרְכְּבֹתָיו
ה. ב קַלּוּ מִנְּשָׁרִים סוּסָיו אוֹי לָנוּ כִּי שֻׁדָּדְנוּ׃
14 כַּבְּסִי מֵרָעָה לִבֵּךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם לְמַעַן תִּוָּשֵׁעִי
ל עַד־מָתַי תָּלִין בְּקִרְבֵּךְ מַחְשְׁבוֹת אוֹנֶךְ׃
15 כִּי קוֹל מַגִּיד מִדָּן וּמַשְׁמִיעַ אָוֶן מֵהַר אֶפְרָיִם׃
16 [a]הַזְכִּירוּ לַגּוֹיִם הִנֵּה הַשְׁמִיעוּ עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם
ב חס. ב[19] נֹצְרִים[b] בָּאִים מֵאֶרֶץ הַמֶּרְחָק וַיִּתְּנוּ עַל־עָרֵי יְהוּדָה קוֹלָם׃
ב בתרי לישנ[20] 17 כִּשְׁמֵרֵי שָׂדַי הָיוּ עָלֶיהָ מִסָּבִיב כִּי־אֹתִי מָרָתָה נְאֻם־יְהוָה׃
ד כת ו. ב 18 דַּרְכֵּךְ [a]וּמַעַלְלַיִךְ עָשׂוּ[b] אֵלֶּה לָךְ
זֹאת רָעָתֵךְ כִּי [c]מָר כִּי [c]נָגַע עַד־[d]לִבֵּךְ׃ ס
אוחילה חד מן ג[21] בלישק 19 מֵעַי | מֵעַי [a]אֽוֹחִילָה קִירוֹת לִבִּי

[14]Mm 1941. [15]Mm 2159. [16]Hi 3,25. [17]Mm 136. [18]Mm 2472. [19]Mm 2473. [20]Mm 479. [21]Mm 3104.

7 [a–a] add (ex 2,15)? ‖ **8** [a] huc tr ממנו m cs ‖ **10** [a] ex 14,13; l וְאָמְרוּ cf 𝔊^A𝔘 ‖ [b–b] ex 11; l frt לָנוּ ‖ **11** [a–a] 𝔊 *πλανήσεως* cf 𝔖 ‖ [b] l prb בְּא מִמִּ׳ ‖ **12** [a] > 𝔊*, dl (dupl) ‖ **16** [a–a] prp הַגִּידוּ בִיהוּדָה vel הַזְכִּירוּ לִבְנֵימִין ‖ [b] 𝔊 *συστροφαί*, l צָרִים ‖ **18** [a] pc Mss Vrs דַּרְכֵּךְ ‖ [b] nonn Mss עֲשׂה, 𝔗 mlt Mss עשׂו ‖ [c–c] prp מֵרִיר cf 17b ‖ [d] mlt Mss עַל ‖ **19** [a] l c K mlt Mss 𝔊𝔙 אָחוֹלָה, pc Mss Ed^Norzi Q^Mss אֲחִילָה, Q אוֹחִילָה; 𝔖(𝔗) *kjbjn* יָחִילוּ = יָחִילוּ.

[b]הֲנָנוּ אָתָנוּ לָךְ[b] כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ [27]ד

23 אָכֵן לַשֶּׁקֶר [a]מִגְּבָעוֹת [ab]הָמוֹן הָרִים [28]יח

אָכֵן בַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ תְּשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל׃ [28]יח

ל . ד פסוק דמיין את את ואת את ואת . [29]ח [30]מ מל וכל ו שׁ ת דכות ב מ א . ג ומל[31]

24 [a]וְהַבֹּשֶׁת אָכְלָה[a] אֶת־יְגִיעַ אֲבוֹתֵינוּ מִנְּעוּרֵינוּ

[b]אֶת־צֹאנָם וְאֶת־בְּקָרָם אֶת־[c]בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם[b]׃

25 נִשְׁכְּבָה בְּבָשְׁתֵּנוּ וְתְכַסֵּנוּ כְלִמָּתֵנוּ כִּי לַיהוָה ׀ אֱלֹהֵינוּ ל . ל . ט

ח[30] מל וכל ו שׁ ת דכות ב מ א . ג ומל[31]

אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד־הַיּוֹם הַזֶּה [חָטָאנוּ

וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ ס

ח ר״פ בסיפ[1] **4** 1 אִם־תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל ׀ נְאֻם־יְהוָה אֵלַי תָּשׁוּב

ו . ל וְאִם־תָּסִיר שִׁקּוּצֶיךָ מִפָּנַי[a] וְלֹא[b] תָּנוּד׃

2 וְנִשְׁבַּעְתָּ חַי־יְהוָה בֶּאֱמֶת בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה

ל כת כן[2] וְהִתְבָּרְכוּ בוֹ[a] גּוֹיִם וּבוֹ[a] יִתְהַלָּלוּ׃ ס

ז בטע בסיפ[3] . כי מיחד[4] . ח[5] 3 כִּי־כֹה ׀ אָמַר יְהוָה לְאִישׁ יְהוּדָה וְלִירוּשָׁלַ͏ִם[a]

ח[6] . ד ב חס וב מל[7] נִירוּ לָכֶם נִיר וְאַל־תִּזְרְעוּ אֶל־קוֹצִים׃ [יְרוּשָׁלָ͏ִם[c]

ב חס[8] 4 הִמֹּלוּ לַיהוָה[a] וְהָסִרוּ עָרְלוֹת[b] לְבַבְכֶם [c]אִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי

פֶּן־תֵּצֵא כָאֵשׁ חֲמָתִי וּבָעֲרָה וְאֵין מְכַבֶּה מִפְּנֵי רַע מַעַלְלֵיכֶם׃

כא . ו[9] 5 הַגִּידוּ בִיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַ͏ִם תַּשְׁמִיעוּ וְאִמְרוּ[a]

תקעו ק וּתְקָעוּ[b] שׁוֹפָר בָּאָרֶץ קִרְאוּ מָלֵאוּ

ו[9] . ג חד חס וב מל[10] וְאִמְרוּ[c] הֵאָסְפוּ וְנָבוֹאָה אֶל־עָרֵי הַמִּבְצָר׃

יא ר״פ . ל . ב חד מל וחד חס[11] 6 שְׂאוּ־נֵס[a] צִיּוֹנָה הָעָזוּ אַל־תַּעֲמֹדוּ

כִּי רָעָה אָנֹכִי ׀ מֵבִיא מִצָּפוֹן וְשֶׁבֶר גָּדוֹל׃ [12]ד

ל . ל 7 עָלָה אַרְיֵה מִסֻּבְּכוֹ וּמַשְׁחִית גּוֹיִם נָסָע

ו[13] חס וכל אוריית ואיוב דכות ב מ ב יָצָא מִמְּקֹמוֹ לָשׂוּם אַרְצֵךְ לְשַׁמָּה

[27] Mm 1297. [28] Mm 1941. [29] Mp sub loco. [30] Mm 346. [31] Mm 2467. Cp 4 [1] Mm 2584. [2] Cf Mm 4149. [3] Mm 2547. [4] Mm 2049. [5] Mm 2159. [6] Mm 2469. [7] Mm 3402 contra textum. [8] Mm 255. [9] Mm 2470. [10] Mm 2079. [11] Mm 2479. [12] Mm 2471. [13] Mm 489.

22 [b–b] G *ἰδοὺ δοῦλοι* (*δοῦλοι* dttg ortum, dl) *ἡμεῖς ἐσόμεθά σοι*. S *h' ḥnn djlk* = הִנֵּה || **23** [a–a] l הַגִּ֫בְעוֹת cf GS || [b] mlt Mss הֲ֫ || **24** [a–a] l וְהַבַּעַל אָכַל? || **2** [a] l אֲנַחְנוּ לְךָ || [b–b] add || [c] nonn Mss GSTᶠ·ᴹˢ וְאֵת || Cp 4,1 [a] C –נֵיךָ || [b] l c CGSTᶠ·ᴹˢV לֹא || **2** [a] l וּבְךָ, וּבְךָ? || **3** [a] pc Mss GST וְלִירֵי יְשֻׁבֵי cf 4a || **4** [a] G *τῷ θεῷ ὑμῶν*; prp לִי || [b] mlt Mss GS לַת– || [c–c] add? cf 3a || **5** [a] dl (ex 5b) || [b] C mlt Mss GST ut Q, l || [c] prp מַהֲרוּ || **6** [a] G *φεύγετε* = נֻסוּ.

שׁוּבָה מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה לֹוא־אַפִּיל פָּנַי בָּכֶם לה מל
כִּי־חָסִיד אֲנִי נְאֻם־יְהוָה לֹא אֶטּוֹר לְעוֹלָם: ל
13 אַךְ דְּעִי עֲוֹנֵךְ כִּי בַיהוָה אֱלֹהַיִךְ פָּשָׁעְתְּ יב12 בנביא וכל ס״פ דכות ב מ א
וַתְּפַזְּרִי אֶת־דְּרָכַיִךְ[a] לַזָּרִים תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן[b] וּבְקוֹלִי ל
[לֹא־שְׁמַעְתֶּם[c] נְאֻם־יְהוָה: יג13
14 שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים נְאֻם־יְהוָה כִּי אֲנֹכִי בָּעַלְתִּי בָכֶם וְלָקַחְתִּי ב
אֶתְכֶם אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם צִיּוֹן: 15 וְנָתַתִּי
לָכֶם רֹעִים כְּלִבִּי וְרָעוּ אֶתְכֶם דֵּעָה[a] וְהַשְׂכֵּיל: 16 וְהָיָה כִּי תִרְבּוּ ל. ו. ב מל14
וּפְרִיתֶם בָּאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵמָּה נְאֻם־יְהוָה לֹא־יֹאמְרוּ עוֹד אֲרוֹן[a] טו15. טז16. ג פסוק לא ולא יעלה ולא יפקדו ולא יעשה כו בלישׁ וכל מלכים דכות
בְּרִית־יְהוָה וְלֹא יַעֲלֶה עַל־לֵב וְלֹא יִזְכְּרוּ־בוֹ[b] וְלֹא יִפָּקְדוּ וְלֹא יג18. ל
יֵעָשֶׂה עוֹד: 17 בָּעֵת הַהִיא יִקְרְאוּ לִירוּשָׁלַם כִּסֵּא יְהוָה וְנִקְוּוּ[a] אֵלֶיהָ יט19. ל
כָּל־הַגּוֹיִם[c] לְשֵׁם יְהוָה לִירוּשָׁלָם וְלֹא־יֵלְכוּ עוֹד אַחֲרֵי שְׁרִרוּת
לִבָּם הָרָע: ס 18 בַּיָּמִים הָהֵמָּה יֵלְכוּ בֵית־יְהוּדָה עַל־בֵּית טז15. יז16
יִשְׂרָאֵל וְיָבְאוּ יַחְדָּו מֵאֶרֶץ צָפוֹן עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִנְחַלְתִּי אֶת־ יז רפי20
אֲבוֹתֵיכֶם[a]:
19 וְאָנֹכִי אָמַרְתִּי אֵיךְ[a] אָשִׂיתֵךְ[b] בַּבָּנִים ט ר״פ וכל תרי עשר דכות21. ב
וְאֶתֶּן־לָךְ[b] אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת[c] צְבִי צִבְאוֹת[c] גּוֹיִם ג. ג22
וָאֹמַר אָבִי תִּקְרְאִי[d]־לִי וּמֵאַחֲרַי לֹא תָשׁוּבִי[e]: [יְהוָה: תקראי חד מן מח23 כת ו ק ורקר י. תשובי חד מן מח23 כת ו ק ורקר י
20 אָכֵן[a] בָּגְדָה אִשָּׁה מֵרֵעָהּ כֵּן בְּגַדְתֶּם[b] בִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם־ יח24
21 קוֹל[a] עַל־שְׁפָיִים[a] נִשְׁמָע בְּכִי תַחֲנוּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל ג מל25. יז. יח26
כִּי הֶעֱוּוּ[b] אֶת־דַּרְכָּם שָׁכְחוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:
22 שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפֶּה[a] מְשׁוּבֹתֵיכֶם ל כת ה

[12] Mm 3133. [13] Mm 2464. [14] Mm 2465. [15] Mm 2738. [16] Mm 891. [17] Mm 2466. [18] Mm 1217. [19] Mm 210. [20] Mm 465. [21] Mm 1472. [22] Mm 454. [23] Mm 3811. [24] Mm 1941. [25] Mm 2365. [26] Mm 953.

13 [a] prp דּוֹדַיִךְ ‖ [b–b] add (ex 6)? ‖ [c] GV 2 sg, 1 שָׁמַעְתְּ? ‖ **15** [a] G *ποιμαίνοντες* = רָעֹה ‖ **16** [a] pr אֵי? ‖ [b] pc Mss עוד, Ms + עוד ‖ **17** [a] sic L, mlt Mss Edd וּ– ‖ **19** [a] G *Γένοιτο, κύριε· ὅτι* = אָמֵן ‖ [b] l מִכֹּל־? ‖ [c–c] > G* ‖ **18** [a] Ms GSC[f Ms] יַחְדָּו– ‖ [b] prp לְךָ, ־ךָ ‖ [c–c] G *θεοῦ παντοκράτορος* = אֱלֹהֵי צְבָ׳ ‖ [d] l יהוה כִּי (ex ־אָ׳ ־ךָ?) ‖ [b] prp ־בְּ, לְךָ ‖ [c–c] l c K GSC[f Mss] בוֹ–; mlt Mss Edd TV ut Q ‖ [d] l c K GS אוֹ–; mlt Mss Edd TV ut Q ‖ **20** [a–a] l אַךְ כְּבָגְדָ cf GV ‖ [b] G *ἠθέτησεν* (= בָּגַד), G[S] *-σαν* ‖ **21** [a–a] G *ἐκ χειλέων* cf 7,29[b–b] ‖ [b] cf 17[a] ‖ **22** [a] mlt Mss ארפא.

וְהָיִתָה לְאִישׁ־אַחֵר [b]הֲיָשׁוּב אֵלֶיהָ[b] עוֹד ל
הֲלוֹא חָנוֹף תֶּחֱנַף הָאָרֶץ[c] הַהִוא ל. ל
וְאַתְּ זָנִית רֵעִים רַבִּים וְשׁוּב אֵלַי נְאֻם־יְהוָה: ה[3]. ב מל בסיפ[4]
2 שְׂאִי־עֵינַיִךְ עַל־שְׁפָיִם וּרְאִי אֵיפֹה לֹא שֻׁגָּלְתְּ ת. יא. י כת ה[5]. שכבת ק
עַל־דְּרָכִים יָשַׁבְתְּ לָהֶם כַּעֲרָבִי[a] בַּמִּדְבָּר ל
וַתַּחֲנִפִי אֶרֶץ בִּזְנוּתַיִךְ[b] וּבְרָעָתֵךְ[c]:
3 [a]וַיִּמָּנְעוּ רְבִבִים וּמַלְקוֹשׁ לֹוֹא הָיָה[a] ל. ב חס. לה מל
וּמֵצַח[b] אִשָּׁה זוֹנָה[b] הָיָה לָךְ מֵאַנְתְּ הִכָּלֵם: ל[4]
4 הֲלוֹא מֵעַתָּה[a] קָרָאתְּי[b] לִי אָבִי[c] אַלּוּף נְעֻרָי אָתָּה: קראת חד מן ב בליש ק ובסיפ. ג חס[6] ס נב
5 הֵיְנָטֹר לְעוֹלָם אִם־יִשְׁמֹר לָנֶצַח ל
הִנֵּה[a] דִבַּרְתְּ[b] וַתַּעֲשִׂי הָרָעוֹת וַתּוּכָל: פ דברת[7] תיר יחד מן ב בליש ובסיפ. ג
6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ הַמֶּלֶךְ הֲרָאִית אֲשֶׁר עָשְׂתָה מְשֻׁבָּה יִשְׂרָאֵל הֹלְכָה הִיא עַל־כָּל־הַר גָּבֹהַּ וְאֶל־תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן וְשָׁם־זָנָתָה[a] 7 וָאֹמַר אַחֲרֵי עֲשׂוֹתָהּ אֶת־כָּל־אֵלֶּה אֵלַי תָּשׁוּב וְלֹא־ ל[a] חס ו ול בליש ל
שָׁבָה וַתֵּרֶא[a] בְּגוֹדָה אֲחוֹתָהּ יְהוּדָה: 8 וָאֵרֶא[a] כִּי עַל־כָּל־אֹדוֹת יתרא ק
אֲשֶׁר נָאֲפָה מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל שִׁלַּחְתִּיהָ וָאֶתֵּן אֶת־סֵפֶר כְּרִיתֹתֶיהָ אֵלֶיהָ[b] ב. ל
וְלֹא יָרְאָה בְּגוֹדָה יְהוּדָה אֲחוֹתָהּ וַתֵּלֶךְ וַתִּזֶן גַּם־הִיא: 9 וְהָיָה מִקֹּל[a] ב. ב. ל וחס בקלל
זְנוּתָהּ [b]וַתֶּחֱנַף אֶת־הָאָרֶץ[b] וַתְּנָאֵף[c] אֶת־הָאֶבֶן וְאֶת־הָעֵץ: 10 וְגַם־ ה דקדמין לעצים[9]. ור״ם בסיפ[10]
בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁבָה אֵלַי בְּגוֹדָה אֲחוֹתָהּ יְהוּדָה בְּכָל־לִבָּהּ כִּי אִם־ ב בסיפ[11]. ד בטע בסיפ. ל
בְּשֶׁקֶר נְאֻם־יְהוָה: פ 11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי צִדְּקָה נַפְשָׁהּ מְשֻׁבָה
12 יִשְׂרָאֵל מִבֹּגְדָה יְהוּדָה: הָלֹךְ וְקָרָאתָ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה ל
צָפוֹנָה וְאָמַרְתָּ נג ה מנה בסיפ

[3] Mm 2462. [4] Mp sub loco. [5] Mm 1750. [6] Mm 1585. [7] Q addidi, cf Mp sub loco. [8] Mm 1871. [9] Mm 4157. [10] Mm 2463. [11] Mm 2619.

1 [b–b] ex Dt 24,4; l הֲשׁוּב אֵלָיו cf G | [c] G(V) *ἡ γυνή* (ex *ἡ γῆ*?); l אִשָּׁה cf 2b || **2** [a] G *ὡσεὶ κορώνη* = כְּעֹרֵב | [b] pc Mss ֵ֗תְּ– | [c] pc Mss GV עוֹתֵךְ– || **3** [a–a] G *καὶ ἔσχες ποιμένας πολλοὺς εἰς πρόσκομμα σεαυτῇ* | [b–b] prp נָחְשָׁה cf Jes 48,4 || **4** [a] G *ὡς οἶκον* = מְעֹנָה; l גַּם־ע׳? || [b] cf 2,33[b]; mlt Mss ut Q || [c] dl (ex 19)? || **5** [a] prp הִנֵּה || [b] cf 2,33[b] | **6** [a] l ותִּזֶן | **7** [a] K וַתִּרְאֶה | **8** [a] l c Ms G^{oc}La^{i}Σ וַתֵּרֶא | [b] G^{-V} + *εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς* cf Dt 24,1 | **9** [a] G *εἰς οὐθέν*; V recte *facilitate* | [b–b] > G*; l וַתַּחֲנֵף אֶת־ה׳ cf α′θ′ΣCV || [c] prp אֵץ–.

כִּי מִסְפַּר עָרֶיךָ הָיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה[a]: ס

29 לָמָּה תָרִיבוּ[a] אֵלָי כֻּלְּכֶם פְּשַׁעְתֶּם[b] בִּי נְאֻם־יְהוָה:

30 לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי [a]אֶת־בְּנֵיכֶם[a] מוּסָר לֹא לָקָחוּ[b]

ל ר״ם אָכְלָה חַרְבְּכֶם נְבִיאֵיכֶם כְּאַרְיֵה מַשְׁחִית[c]: 31 [a]הַדּוֹר

אַתֶּם רְאוּ דְּבַר־יְהוָה[a]

ל בטע[29] הֲמִדְבָּר הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל אִם אֶרֶץ מַאְפֵּלָיָה[b]

ל בטע . לה מל מַדּוּעַ אָמְרוּ עַמִּי רַדְנוּ[c] לוֹא־נָבוֹא עוֹד אֵלֶיךָ:

32 הֲתִשְׁכַּח בְּתוּלָה עֶדְיָהּ כַּלָּה קִשְׁרֶיהָ

יא וְעַמִּי שְׁכֵחוּנִי יָמִים אֵין מִסְפָּר:

ח[30] חס ול בלש 33 מַה־תֵּיטִבִי דַּרְכֵּךְ לְבַקֵּשׁ אַהֲבָה

למדת ק לָכֵן גַּם [a]אֶת־הָרָעוֹת לִמַּדְתְּי[ab] אֶת־דְּרָכָיִךְ:

ל מל 34 גַּם בְּכַנְפַיִךְ[a] נִמְצְאוּ דָם נַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים[b] נְקִיִּם

ב[31] . ג לֹא־בַמַּחְתֶּרֶת מְצָאתִים[c] כִּי עַל־כָּל־אֵלֶּה[c]:

נז וכל תלים דכות ב מ יא 35 וַתֹּאמְרִי כִּי נְקִיתִי אָךְ שָׁב אַפּוֹ מִמֶּנִּי

ת[32] יז מל בלשון נקיבה[33] . ב הִנְנִי נִשְׁפָּט אוֹתָךְ עַל־אָמְרֵךְ לֹא חָטָאתִי:

36 מַה־תֵּזְלִי[a] מְאֹד לְשַׁנּוֹת אֶת־דַּרְכֵּךְ

גַּם מִמִּצְרַיִם תֵּבוֹשִׁי כַּאֲשֶׁר־בֹּשְׁתְּ מֵאַשּׁוּר:

ג[34] 37 גַּם מֵאֵת זֶה תֵּצְאִי וְיָדַיִךְ עַל־רֹאשֵׁךְ

כִּי־מָאַס יְהוָה בְּמִבְטַחַיִךְ וְלֹא תַצְלִיחִי לָהֶם[a]:

ט ר״פ׳ 3 1 לֵאמֹר[a]

יב[2] הֵן יְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהָלְכָה מֵאִתּוֹ

[29] Mm 3661. [30] Mm 1098. [31] Ex 22,1. [32] Mm 2601. [33] Mm 287. [34] Mm 2461. Cp 3 [1] Mm 3072. [2] Mm 440

28 [a] G + *καὶ κατ' ἀριθμὸν διόδων τῆς Ιερουσαλημ ἔθυον τῇ Βααλ*, ins וּמִסְפַּר חֻצוֹת יְרוּשָׁלַם קְטַרוּ לַבַּעַל cf 11,13 || **29** [a] G *λαλεῖτε* = תְּדַבְּרוּ || [b–b] G versio duplex || **30** [a–a] l אָבוֹת וּבָנִים? cf 6,21 || [b] G 2 pl || [c] G + *καὶ οὐκ ἐφοβήθητε* || **31** [a–a] G *ἀκούσατε λόγον κυρίου· Τάδε λέγει κύριος*; add lectoris, dl || [b] l פָּלְיָה –; || [c] G *οὐ κυριευθησόμεθα*, GA𝔄 *οὐ δουλευθησόμεθα*; S *nḥtn* = יָרַד; prp נָדְנוּ (4,1) vel נַדְנוּ (4,25) cf 𝔗; α′(Ⅴ) *ἀπέστημεν*, l מָרַד || **33** [a–a] G *σὺ ἐπονηρεύσω* (= אֶת הָרַעוֹת) *τοῦ μιᾶναι* || [b] K תִּי– = 2 sg f ut Q, it passim || **34** [a] G(S) *ἐν ταῖς χερσί σου* = בְּכַפַּיִךְ || [b] dl (> G) aut l נְבִיאִים (cf 30) || [c–c] crrp; l כִּי עָלַיִךְ לְאָלָה כָּל־אֱלֹה (hpgr)? || **36** [a] l תָּזֵלִי cf GSʏ || **37** [a] Ms S בָּהֶם || **Cp 3,1** [a] > Ms GS, sed prb init v exc.

19 תְּיַסָּרֵךְ רָעָתֵךְ וּמְשֻׁבוֹתַיִךְ תוֹכִחֽוּךְ
וּדְעִי וּרְאִי כִּי־רַע וָמָר עָזְבֵךְ אֶת־[a]יְהוָה אֱלֹהָיִךְ
וְלֹא [b]פַּחְדָתִי אֵלַיִךְ [b]נְאֻם־[c]אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאֽוֹת׃ כט . ד . הי

20 כִּי מֵעוֹלָם שָׁבַרְתִּי [a]עֻלֵּךְ נִתַּקְתִּי [a]מוֹסְרֹתַיִךְ
וַתֹּאמְרִי לֹא אֶעֱבֹד [b]כִּי עַל־כָּל־גִּבְעָה גְּבֹהָה
וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן אַתְּ צֹעָה זֹנָה׃

21 וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שֹׂרֵק כֻּל�ּהּ [a]זֶרַע אֱמֶת
וְאֵיךְ נֶהְפַּכְתְּ [b]לִי סוּרֵי הַגֶּפֶן [b]נָכְרִיָּה׃

22 כִּי אִם־תְּכַבְּסִי בַּנֶּתֶר וְתַרְבִּי־לָךְ בֹּרִית
נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי נְאֻם [a]אֲדֹנָי יְהוִה׃

23 אֵיךְ תֹּאמְרִי לֹא נִטְמֵאתִי אַחֲרֵי [a]הַבְּעָלִים [b]לֹא הָלַכְתִּי [b]
רְאִי דַרְכֵךְ בַּגַּיְא [c]דְּעִי מֶה עָשִׂית
בִּכְרָה קַלָּה מְשָׁרֶכֶת דְּרָכֶיהָ׃ 24 [a]פֶּרֶה [b]לִמֻּד מִדְבָּר [a]

בְּאַוַּת נַפְשָׁהּ [c]שָׁאֲפָה רוּחַ תַּאֲנָתָהּ מִי יְשִׁיבֶנָּה
כָּל־מְבַקְשֶׁיהָ לֹא יִיעָפוּ [d]בְּחָדְשָׁהּ יִמְצָאוּנָהּ׃

25 מִנְעִי רַגְלֵךְ מִיָּחֵף וּגְרוֹנֵךְ [a]מִצְּמָאָה
וַתֹּאמְרִי נוֹאָשׁ לֹוֹא כִּי־אָהַבְתִּי זָרִים וְאַחֲרֵיהֶם אֵלֵךְ׃

26 כְּבֹשֶׁת גַּנָּב כִּי יִמָּצֵא כֵּן הֹבִישׁוּ בֵּית [a]יִשְׂרָאֵל
הֵמָּה מַלְכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם [b]וְכֹהֲנֵיהֶם [c]וּנְבִיאֵיהֶם׃

27 אֹמְרִים לָעֵץ אָבִי אַתָּה וְלָאֶבֶן אַתְּ יְלִדְתָּנִי [a]
כִּי־פָנוּ אֵלַי עֹרֶף וְלֹא פָנִים
וּבְעֵת רָעָתָם יֹאמְרוּ קוּמָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃

28 וְאַיֵּה אֱלֹהֶיךְ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָּךְ יָקֻמוּ אִם־יוֹשִׁיעוּךְ בְּעֵת רָעָתֵךְ

ל חס[16]

ט[17] וכל אמירה יצר לשון עשייה ועין דכות ב מ ז . ב . ת .[18] בנביא וכל ס״פ דכות ב מ א

אעבור חד מן ב כת ד וחד מן נ[19] מל בלישׁ ק

ג חס

ט ר״פ וכל תרי עשר דכות[20] . כת כן[21]

ל

ז[22] וכל יחזק דכות ב מ ד

ו ה כת א וחד כת ה[23] . ל[24]

נפשׁה חד מן ח[25] כת ר וקר ה ק

וגרונך ק

ד[26] . לה מל

ל

ג[27] . כו מלעיל . ילדתנו ק

ג ר״פ[28]

[16] Mm 3466. [17] Mm 824. [18] Mm 3133. [19] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [20] Mm 1472. [21] Cf Mp sub loco, Mm 2264 et 2480. [22] Mm 2459. [23] Mm 3560. [24] Mp sub loco. [25] Mm 3827. [26] Mm 2460. [27] Mm 3118. [28] Mm 3491.

19 [a] cf 17[b] || [b–b] G εὐδόκησα ἐπὶ σοί; l פָּחַדְתִּי אֲלַי cf S𝔖 et Hos 3,5 || [c–c] G κύριος ὁ θεός σου || **20** [a] = תִּ– cf G et 2,33[b] || [b] 𝔘 ut Q || **21** [a] Q[Mss] כלו || [b–b] crrp; prp גפן (al לְסוֹרֵחַ* (לְסוֹרֵיָה || **22** [a] > G* || **23** [a] mlt Mss GS𝔘[Edd] וְאֹ׳ || [b–b] dl, cf 25b || [c] G ἐν τῷ πολυανδρείῳ || **24** [a–a] l פִּרְצָה לַמִּדְבָּר || [b] mlt Mss פרא || [c] mlt Mss Vrs ut Q, l || [d] G θ′ ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς בְּעֻנָּתָהּ || **25** [a] 𝔘 ut Q, l || **26** [a] G(S) υἱοί = בְּנֵי || [b] mlt Mss GS וְשֹׁ׳ || [c] mlt Mss כֹּ׳ || **27** [a] mlt Mss Edd ut Q; l c K GS תְּנִי–.

הַמּוֹלִיךְ אֹתָנוּ בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ עֲרָבָה וְשׁוּחָה [אֶרֶץ שָׁם:
בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצַלְמָוֶת[a] בְּאֶרֶץ לֹא־עָבַר בָּהּ אִישׁ וְלֹא־יָשַׁב ל. הי׳
7 וָאָבִיא אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ הַכַּרְמֶל לֶאֱכֹל פִּרְיָהּ וְטוּבָהּ ל[a]
וַתָּבֹאוּ וַתְּטַמְּאוּ אֶת־אַרְצִי וְנַחֲלָתִי שַׂמְתֶּם לְתוֹעֵבָה: ג
8 הַכֹּהֲנִים לֹא אָמְרוּ אַיֵּה יְהוָה ג ר״ם.
וְתֹפְשֵׂי הַתּוֹרָה לֹא יְדָעוּנִי וְהָרֹעִים פָּשְׁעוּ בִי מז פסוק לא לא לא
וְהַנְּבִיאִים נִבְּאוּ בַבַּעַל וְאַחֲרֵי לֹא־יוֹעִלוּ הָלָכוּ: ד מל בסים. ב חס י
9 לָכֵן עֹד אָרִיב אִתְּכֶם נְאֻם־יְהוָה וְאֶת־בְּנֵי[a] בְּנֵיכֶם אָרִיב: הי׳ בסיף[6].
יד חס[7]. ס[8].
10 כִּי עִבְרוּ אֵיֵּי כִתִּיִּים וּרְאוּ וְקֵדָר שִׁלְחוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ מְאֹד ב. ג[a]
וּרְאוּ[a] הֵן הָיְתָה כָּזֹאת:
11 הַהֵימִיר גּוֹי אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים
וְעַמִּי הֵמִיר כְּבוֹדוֹ[a] בְּלוֹא יוֹעִיל: יא. ו מל[10]
12 שִׁמּוּ שָׁמַיִם עַל־זֹאת וְשַׂעֲרוּ חָרְבוּ[a] מְאֹד נְאֻם־יְהוָה:
13 כִּי־שְׁתַּיִם רָעוֹת עָשָׂה עַמִּי אֹתִי עָזְבוּ
מְקוֹר[11] מַיִם חַיִּים לַחְצֹב לָהֶם בֹּארוֹת מח[11] כת א לא קר
בֹּארֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא־יָכִלוּ[a] הַמָּיִם: ב[12] מגה בליש. ב וחס
14 הָעֶבֶד יִשְׂרָאֵל אִם־יְלִיד בַּיִת הוּא מַדּוּעַ הָיָה לָבַז:
15 עָלָיו יִשְׁאֲגוּ[a] כְּפִרִים נָתְנוּ קוֹלָם ד חס בליש
וַיָּשִׁיתוּ אַרְצוֹ לְשַׁמָּה עָרָיו נִצְּתָה[b] מִבְּלִי יוֹשֵׁב: נצתו חד מן יו[13] כת ה
ק ורקר ר. ב.
ה חס בסים
16 גַּם־בְּנֵי־נֹף וְתַחְפַּנְחֵס[a] יִרְעוּךְ[b] קָדְקֹד: [מוֹלִיכֵךְ בַּדָּרֶךְ[c]: ותחפנחס נו[15] חס י ול
ק בליש
17 הֲלוֹא־זֹאת תַּעֲשֶׂה[a]־לָּךְ עָזְבֵךְ אֶת־[b]יְהוָה אֱלֹהַיִךְ[c] בְּעֵת ב. ו[14] בנביא וכל
ס״ם דכות׳ ב מ א
18 וְעַתָּה מַה־לָּךְ לְדֶרֶךְ מִצְרַיִם לִשְׁתּוֹת מֵי שִׁחוֹר[a] ג. ל חס בסים
ג
וּמַה־לָּךְ לְדֶרֶךְ אַשּׁוּר לִשְׁתּוֹת מֵי נָהָר:

[4]Mm 87. [5]וחד טובה Neh 9,36. [6]Mm 2617. [7]Mm 62. [8]Mm 271. [9]Mm 179. [10]Mm 2458. [11]Mm 898. [12]Mp sub loco. [13]Mm 782. [14]Mm 3133. [15]Mm 1871 contra textum.

6 [a] G *καὶ ἀκάρπῳ* = וְגַלְמוּדָה || 9 [a] > pc Mss V, frt dl || 10 [a–a] prp הֲנִהְיְתָה || 11 [a] Tiq soph pro יְכִלוּ (a כלא)? || 12 [a] G *ἐπὶ πλεῖον* = הַרְבֵּה; l חָרְדוּ cf S || 13 [a] l יִכְלוּ cf G *συνέχειν* || 15 [a] l שָׁ? || [b] K הָ, pc Mss נָתְצָה, pc Mss נִתְּצוּ || 16 [a] C ut Q, l; K –פְּנֵס || [b] pc Mss GV יָדְעוּךְ, S *nr'wnkj* = יִרְעוּךְ; l prb יָעֲרוּךְ || [c] G *καὶ κατέπαιζόν σου* || 17 [a] l עָשָׂה || [b] G *ἐμέ, λέγει* (it 19[a]) || [c–c] > G*, dl (dttg) || 18 [a] G* *Γηων* = גִּיחוֹן Gn 2,13.

אֲנִי רֹאֶה וּפָנֶיו מִפְּנֵי צָפוֹנָה׃ 14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי — ג14 . גג ה מנה בסיפ

מִצָּפוֹן תִּפָּתַח[a] הָרָעָה עַל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃ — ב15

15 כִּי | הִנְנִי קֹרֵא לְכֹל־מִשְׁפְּחוֹת[a] מַמְלְכוֹת צָפוֹנָה נְאֻם־יְהוָה — גג ה מנה בסיפ

וּבָאוּ וְנָתְנוּ אִישׁ כִּסְאוֹ פֶּתַח | שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם

וְעַל כָּל־חוֹמֹתֶיהָ סָבִיב וְעַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה׃

16 וְדִבַּרְתִּי מִשְׁפָּטַי אוֹתָם[a] עַל כָּל־רָעָתָם אֲשֶׁר עָזָבוּנִי — ט רפי וכל יחזק דכות[16]

וַיְקַטְּרוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַעֲשֵׂי[b] יְדֵיהֶם׃ — יא כת י[17]

17 וְאַתָּה תֶּאְזֹר מָתְנֶיךָ וְקַמְתָּ וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם

אֵת כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי אֲצַוֶּךָּ[a] אַל־תֵּחַת מִפְּנֵיהֶם פֶּן־אַחְתְּךָ לִפְנֵיהֶם[b]׃ — ל

18 וַאֲנִי הִנֵּה נְתַתִּיךָ הַיּוֹם לְעִיר מִבְצָר — סז ר״פ . ד[18]

ל . ז כת כן . ז וכל תלים דכות ב מ ב

[a]וּלְעַמּוּד בַּרְזֶל[a] וּלְחֹמֹות[b] נְחֹשֶׁת [c]עַל־כָּל־הָאָרֶץ

לְמַלְכֵי[c] יְהוּדָה לְשָׂרֶיהָ[d] לְכֹהֲנֶיהָ[e] וּלְעַם הָאָרֶץ׃

19 וְנִלְחֲמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא־יוּכְלוּ לָךְ כִּי־אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם־יְהוָה לְהַצִּילֶךָ׃ — פ — יא[19] . ג

2 1 [a]וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 הָלֹךְ וְקָרָאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם — לז

לֵאמֹר[a] כֹּה אָמַר יְהוָה — ל

זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ — ל

לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי[b] בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה[b]׃ — ל

כה . תבואתו[1] חד מן ב כת ק ה בליש

3 קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוָה רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ[a] — יז חס ג[2] מנה בגביא וכל משלי דכות ב מ ד . ב

כָּל־אֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה׃ — פ

4 שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה בֵּית יַעֲקֹב וְכֹל־מִשְׁפְּחוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ — ל

יח בטע בסיפ

5 כֹּה | אָמַר יְהוָה

מַה־מָּצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם בִּי עָוֶל כִּי רָחֲקוּ מֵעָלָי — ב

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ׃

ד ר״פ ולא לא ולא . ד[3]

6 וְלֹא אָמְרוּ אַיֵּה יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם

[14] Mm 2456. [15] Mm 2600. [16] Mm 136. [17] Mm 2706. [18] Mm 2457. [19] Mm 2545. Cp 2 [1] Q addidi, cf Mp sub loco. [2] Mm 1769. [3] Mm 1371.

14 [a] G ἐκκαυθήσεται; prp תִּפָּח vel תִּנָּפַח vel תִּפְּגֶה ‖ **15** [a] > G, dl (ex 25,9) ‖ **16** [a] mlt Mss Edd אִתָּם = אֹתָם ‖ [b] mlt Mss Edd שׁ– ‖ **17** [a] nonn Mss מְצוּדָךְ ‖ [b] G + 8b, cf 19b ‖ **18** [a–a] > G* ‖ [b] mlt Mss Edd Vrs מַת– ‖ [c–c] G πᾶσι τοῖς βασιλεῦσιν ‖ [d] pc Mss GS וְלִ׳ ‖ [e] nonn Mss θ′S וְלִ׳; > G* ‖ **Cp 2,1/2** [a–a] G* καὶ εἶπε ‖ [b–b] > G* ‖ **3** [a] Q[Mss] וֹת–.

1 דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ[a] בֶּן־חִלְקִיָּהוּ מִן־הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת וס
בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן׃ 2 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלָיו בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ בֶן־אָמוֹן
מֶלֶךְ יְהוּדָה בִּשְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמָלְכוֹ׃ 3 וַיְהִי בִּימֵי יְהוֹיָקִים בֶּן־
יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עַד־תֹּם[a] עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְצִדְקִיָּהוּ בֶן־יֹאשִׁיָּהוּ
מֶלֶךְ יְהוּדָה עַד־גְּלוֹת יְרוּשָׁלַם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי׃ ס
4 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי[a] לֵאמֹר׃
5 בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ[a] בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטֶרֶם תֵּצֵא מֵרֶחֶם הִקְדַּשְׁתִּיךָ
נָבִיא לַגּוֹיִם[b] נְתַתִּיךָ׃ 6 וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה לֹא־
יָדַעְתִּי דַבֵּר כִּי־נָעַר אָנֹכִי׃ ס 7 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי
אַל־תֹּאמַר[a] נַעַר אָנֹכִי
כִּי עַל־כָּל־אֲשֶׁר אֶשְׁלָחֲךָ תֵּלֵךְ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּךָּ תְדַבֵּר׃
8 אַל־תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי־אִתְּךָ אֲנִי לְהַצִּלֶךָ
נְאֻם־יְהוָה׃ 9 וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־יָדוֹ[a] וַיִּגַּע[b] עַל־פִּי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי
הִנֵּה נָתַתִּי דְבָרַי בְּפִיךָ׃ 10 רְאֵה הפקדתיך | הַפְקַדְתִּיךָ הַיּוֹם הַזֶּה
עַל־הַגּוֹיִם וְעַל־הַמַּמְלָכוֹת לִנְתּוֹשׁ וְלִנְתוֹץ[a] וּלְהַאֲבִיד וְלַהֲרוֹס[a]
[לִבְנוֹת וְלִנְטוֹעַ׃] ס
11 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר מָה־אַתָּה רֹאֶה יִרְמְיָהוּ וָאֹמַר מַקֵּל
שָׁקֵד אֲנִי רֹאֶה׃ 12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הֵיטַבְתָּ לִרְאוֹת כִּי־שֹׁקֵד אֲנִי
עַל־דְּבָרִי לַעֲשֹׂתוֹ׃ ס 13 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה | אֵלַי שֵׁנִית לֵאמֹר מָה אַתָּה רֹאֶה[a] וָאֹמַר סִיר נָפוּחַ

Cp 1 [1]Mm 2762. [2]Mm 3987. [3]Mm 91. [4]Mm 3534. [5]Mm 1639. [6]Mm 1308. [7]Mm 2452. [8]Mm 2453. [9]Mm 2454. [10]Mp sub loco. [11]Mm 902. [12]Mm 305. [13]Mm 2455.

Cp 1,1 [a–a] G τὸ ῥῆμα τοῦ θεοῦ ὃ ἐγένετο ἐπὶ Ιερεμίαν ‖ 3 [a] > G* ‖ 4 [a] G* πρὸς αὐτόν ‖ 5 [a] K אצורך ‖ [b] GCal sg ‖ 7 [a] pc Mss GS + כִּי ‖ 9 [a] G + πρός με ‖ [b] GV leg ויגע ‖ 10 [a–a] frt add sec 18,7 24,6 al ‖ 13 [a] C + ירמיהו.

לְהָשִׁיב בְּחֵמָה אַפּוֹ וְגַעֲרָתוֹ בְּלַהֲבֵי־אֵשׁ׃ יְהוָה׃

16 כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט[a] וּבְחַרְבּוֹ[b] אֶת־כָּל־בָּשָׂר[c] וְרַבּוּ[d] חַלְלֵי
17 הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגַּנּוֹת אַחַר אַחַד[a] בַּתָּוֶךְ
אֹכְלֵי בְּשַׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ[b] וְהָעַכְבָּר
יַחְדָּו יָסֻפוּ נְאֻם־יְהוָה׃

18 וְאָנֹכִי [a]מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם[a] בָּאָה[b] לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם
וְהַלְּשֹׁנוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי׃ 19 וְשַׂמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵהֶם
פְּלֵיטִים אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל[a] וְלוּד מֹשְׁכֵי[b] קֶשֶׁת[c] תֻּבַל וְיָוָן הָאִיִּים
הָרְחֹקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת־
כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם׃ 20 וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם מִנְחָה לַיהוָה
בַּסּוּסִים וּבָרֶכֶב וּבַצַּבִּים וּבַפְּרָדִים וּבִכְרָכֹרוֹת עַל הַר קָדְשִׁי יְרוּשָׁלַם
אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בִּכְלִי טָהוֹר בֵּית
יְהוָה׃ 21 וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לַלְוִיִּם[a] אָמַר יְהוָה׃

22 כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים[a] וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה
עֹמְדִים לְפָנַי נְאֻם־יְהוָה כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם׃
23 וְהָיָה מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ[a]
יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר יְהוָה׃
24 וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי
כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה
וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל־בָּשָׂר׃

סכום הפסוקים של ספר
אלף ומאתים
ואחד ותשעים
וחציו כי אם שם אדיר יי
וסדרים כו

[18] Mm 2601. [19] Mm 3675. [20] Mm 97. [21] Mm 1472. [22] Mm 279. [23] Mm 3277. [24] Mm 749. [25] Mm 501. [26] Mm 2781. [27] Mm 1322 et Mm 2451. [28] Mm 2481. [29] Nu 28,10. [30] Mm 1281. [31] Mm 687. [32] Mm 927. [33] Jes 33,21, cf Mp sub loco.

16 [a] 𝔘[a] יבוא לשפוט cf 𝔗; 𝔊 + *πᾶσα ἡ γῆ* = כָּל־הָאָרֶץ (אֶת־) ‖ [b] prp בְּהָבָה וּבְחַר (aram בחר probavit) ‖ [c] ins כִּי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם cf 18 ‖ [d] pr יָדַע cf 𝔊[S]𝔖𝔗𝔘 ad 18 ‖ **17** [a] 𝔘[a] mlt Mss ut Q, l c K אֶחָד ‖ [b] 𝔖 (Syh) *wšrṣ'* = וְהַשֶּׁרֶץ, frt dl ‖ **18** [a–a] dl cf 16 ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔗) *ἔρχομαι* cf 𝔗, l בָּא ‖ **19** [a] 𝔊(𝔈) *(καὶ) Φουδ*, l פוט cf Jer 46,9 ‖ [b] 𝔊 *(καὶ) Μοσοχ*, l מֶשֶׁךְ ‖ [c] > Ms (prb ex Jer) ‖ **21** [a] mlt Mss Syh𝔖 לְוִי cf 𝔊𝔖[Ms]𝔙; prp (לְכֹהֵן) לְוִיִּם cf 𝔗; > 𝔊[Ms] ‖ **22** [a] sic L, l c mlt Mss Edd הַחֲ ‖ **23** [a] prp הָיָה– cf 𝔘[a].

ל 5 שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה הַחֲרֵדִים אֶל־דְּבָרוֹ
ל אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שֹׂנְאֵיכֶם מְנַדֵּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי
ד[9] ל[10] יִכְבַּד[a] יְהוָה וְנִרְאֶה בְשִׂמְחַתְכֶם
וְהֵם יֵבֹשׁוּ׃
יב פסוק דמיין[11] 6 קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מֵהֵיכָל
קוֹל יְהוָה מְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאֹיְבָיו׃
7 בְּטֶרֶם תָּחִיל[a] יָלָדָה[b]
ל. ל בְּטֶרֶם יָבוֹא חֶבֶל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר׃
8 מִי־שָׁמַע כָּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה
ל הֲיוּחַל אֶרֶץ[a] בְּיוֹם אֶחָד אִם־יִוָּלֵד גּוֹי פַּעַם אֶחָת
ג בטע. ל כִּי־חָלָה גַּם־יָלְדָה צִיּוֹן אֶת־בָּנֶיהָ׃
ל. ל דמטע 9 הַאֲנִי אַשְׁבִּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמַר יְהוָה
ל. ל[12] אִם־אֲנִי הַמּוֹלִיד וְעָצַרְתִּי אָמַר אֱלֹהָיִךְ׃ ס
ד 10 שִׂמְחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כָּל־אֹהֲבֶיהָ
ד[13]. ל שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל־הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ׃
ו[14] פסוק למען למען
ג מנה ר״פ. ל. ל 11 לְמַעַן תֵּינְקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשַּׁד תַּנְחֻמֶיהָ
ל. ל לְמַעַן תָּמְצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיז כְּבוֹדָהּ׃ ס
כי מיחל[15] 12 כִּי־כֹה ׀ אָמַר יְהוָה
הִנְנִי נֹטֶה־אֵלֶיהָ כְּנָהָר שָׁלוֹם
ו וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם
ל וְיִנַקְתֶּם[a] עַל־צַד תִּנָּשֵׂאוּ[b] וְעַל־בִּרְכַּיִם תְּשָׁעֲשָׁעוּ[c]׃
כ[16]. ל. ל. כא 13 כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תְנַחֲמֶנּוּ כֵּן אָנֹכִי אֲנַחֶמְכֶם [a]וּבִירוּשָׁלַם
ל. ג[17] תְּנֻחָמוּ[a]׃ 14 וּרְאִיתֶם וְשָׂשׂ לִבְּכֶם וְעַצְמוֹתֵיכֶם כַּדֶּשֶׁא תִּפְרַחְנָה
ב ומל[18] וְנוֹדְעָה יַד־יְהוָה אֶת־עֲבָדָיו וְזָעַם[a] אֶת־אֹיְבָיו׃
15 כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ[a] יָבוֹא וְכַסּוּפָה מַרְכְּבֹתָיו

[9] Mm 276. [10] Mm 2936. [11] Mm 3896. [12] Mp sub loco. [13] Mm 2448. [14] Mm 2707. [15] Mm 2049. [16] Mm 1514. [17] Mm 2450.

5 [a] ⅁ⅅ pass, l יִכְבַּד ‖ **7** [a] frt ins יָלְדָה ‖ [b] frt l ילדה בֵּן ‖ **8** [a] prp עַם־א׳ ‖ **12** [a] l וְיִנַקְתֶּם cf ⅁ et tr ad גוים ‖ [b] l א– ‖ [c] l ע– ‖ **13** [a–a] frt add ‖ **14** [a] prp וְתַעְמֹ ‖ **15** [a] 2 Mss ⅁ אֵשׁ.

19 וְגַלְתִּי בִירוּשָׁלַ֔ם וְשַׂשְׂתִּי בְעַמִּ֑י ב
וְלֹא־יִשָּׁמַ֥ע בָּהּ֙ עוֹד֙ קוֹל֣ בֶּכִ֔י וְקוֹל֖ זְעָקָֽה׃ ב²¹ . ²²ג
20 לֹא־יִהְיֶ֨ה מִשָּׁ֜ם עוֹד֙ עוּל֙ יָמִ֔ים
וְזָקֵ֖ן אֲשֶׁ֣ר לֹא־יְמַלֵּ֣א אֶת־יָמָ֑יו [יְקֻלָּל[a]׃ ²³ז
כִּ֣י הַנַּ֤עַר בֶּן־מֵאָה֙ שָׁנָ֣ה יָמ֔וּת וְהַֽחוֹטֶ֥א בֶּן־מֵאָ֖ה שָׁנָ֥ה ל כתכ כן וכל קהלת דכות ב מ א²⁴
21 וּבָנ֤וּ בָתִּים֙ וְיָשָׁ֔בוּ וְנָטְע֥וּ כְרָמִ֖ים וְאָכְל֥וּ פִרְיָֽם׃ י
22 לֹ֤א יִבְנוּ֙ וְאַחֵ֣ר יֵשֵׁ֔ב לֹ֥א יִטְּע֖וּ וְאַחֵ֣ר יֹאכֵ֑ל ²⁵יג
כִּֽי־כִימֵ֣י הָעֵ֔ץ יְמֵ֖י עַמִּ֑י וּמַעֲשֵׂ֥ה יְדֵיהֶ֖ם יְבַלּ֥וּ בְחִירָֽי׃ ²⁶ה
23 לֹ֤א יִיגְע֙וּ לָרִ֔יק וְלֹ֥א יֵלְד֖וּ[a] לַבֶּהָלָ֑ה לז
כִּ֣י זֶ֤רַע בְּרוּכֵי֙ יְהוָ֔ה הֵ֖מָּה וְצֶאֱצָאֵיהֶ֥ם אִתָּֽם׃
24 וְהָיָ֗ה טֶ֚רֶם יִקְרָ֔אוּ וַאֲנִ֖י אֶֽעֱנֶ֑ה עוֹדָ֣ הֵ֔ם מְדַבְּרִ֖ים וַאֲנִ֥י אֶשְׁמָֽע׃ ז קמ²⁷ . ג
25 זְאֵ֤ב וְטָלֶה֙ יִרְעוּ֣ כְאֶחָ֔ד וַאֲרִיֵ֥ה כַבָּקָ֖ר יֹאכַ֣ל תֶּ֑בֶן ²⁸ס״פ ב
[a]וְנָחָ֖שׁ עָפָ֥ר לַחְמ֛וֹ[a]
לֹ֥א יָרֵ֖עוּ וְלֹא־יַשְׁחִ֑יתוּ בְּכָל־הַ֥ר קָדְשִׁ֛י אָמַ֥ר יְהוָ֖ה׃ ס ד בטע בסיפ

66 1 כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֔ה
הַשָּׁמַ֥יִם כִּסְאִ֖י וְהָאָ֣רֶץ הֲדֹ֣ם רַגְלָ֑י לא . לא . ד¹
אֵ֣י־זֶ֤ה בַ֙יִת֙ אֲשֶׁ֣ר תִּבְנ֣וּ לִ֔י וְאֵ֥י־זֶ֖ה מָק֥וֹם מְנוּחָתִֽי׃
2 וְאֶת־כָּל־אֵ֙לֶּה֙ יָדִ֣י עָשְׂתָ֔ה וַיִּהְי֥וּ[a] כָל־אֵ֖לֶּה נְאֻם־יְהוָ֑ה ה²
וְאֶל־זֶ֥ה אַבִּ֖יט אֶל־עָנִ֥י וּנְכֵה־[b]רוּחַ֙ וְחָרֵ֣ד עַל־דְּבָרִֽי׃ ל . ב . יג³
3 שׁוֹחֵ֥ט הַשּׁ֖וֹר מַכֵּה־אִ֑ישׁ זוֹבֵ֥חַ הַשֶּׂ֖ה עֹרֵ֥ף כֶּ֛לֶב ל מל . ל מל
מַעֲלֵ֥ה מִנְחָ֖ה דַּם־[a]חֲזִ֑יר מַזְכִּ֥יר לְבֹנָ֛ה מְבָרֵ֥ךְ אָ֖וֶן ג חס⁴
גַּם־[a]חָ֣מָה בָּחֲר֔וּ בִּדְרָכֵיהֶ֖ם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶ֣ם נַפְשָׁ֑ם חָפְצָֽה׃ ב
4 גַּם־אֲנִ֤י אֶבְחַר֙ בְּתַעֲלֻלֵיהֶ֔ם וּמְגוּרֹתָ֖ם אָבִ֣יא לָהֶ֑ם ג¹ ר״פ וכל מ״פ דכות ב מ ה
יַ֚עַן קָרָ֣אתִי֙ וְאֵ֣ין עוֹנֶ֔ה דִּבַּ֖רְתִּי וְלֹ֣א שָׁמֵ֑עוּ ה . ג מל⁵
וַיַּעֲשׂ֤וּ הָרַע֙ בְּעֵינַ֔י וּבַאֲשֶׁ֥ר לֹא־חָפַ֖צְתִּי בָּחָֽרוּ׃ ס ד² . ג קמ⁶

[21] Mm 3111. [22] Mm 3112. [23] Mm 706. [24] Qoh 9,2. [25] Mm 784. [26] Mm 2441. [27] Mm 3888. [28] Mm 2481.
Cp 66 [1] Mm 3525. [2] Mm 197. [3] Mm 902. [4] Mp sub loco. [5] Mm 2449. [6] Mm 2393. [7] Mm 2444. [8] Mm 45.

20 [a] prp יְקֻלַּל ‖ **23** [a] G(ΣΥ) τεκνοποιήσουσιν = יוֹלִדוּ ‖ **25** [a–a] frt gl ‖ **Cp 66,2** [a] G(ℭS) καὶ ἔστιν ἐμά, l (יִהְיוּ) וְלִי הָיוּ cf 𝔔ᵃ ‖ [b] pc Mss ונכא, 𝔔ᵃ ונכאי; prp וְנִכְאֵה cf 𝔔ᵇ ‖ **3** [a] prp חֹמֶד.

וְאָמַר אַל־תַּשְׁחִיתֵהוּ כִּי בְרָכָה בּוֹ
כֵּן אֶעֱשֶׂה לְמַעַן עֲבָדַי לְבִלְתִּי הַשְׁחֵית הַכֹּל׃
9 וְהוֹצֵאתַי מִיַּעֲקֹב זֶרַע וּמִיהוּדָה יוֹרֵשׁ הָרָי
וּיְרֵשָׁתָהּ[a] בְּחִירָי וַעֲבָדַי יִשְׁכְּנוּ־שָׁמָּה׃
10 וְהָיָה הַשָּׁרוֹן לִנְוֵה־צֹאן וְעֵמֶק עָכוֹר לְרֵבֶץ בָּקָר
לְעַמִּי אֲשֶׁר דְּרָשׁוּנִי׃
11 וְאַתֶּם עֹזְבֵי יְהוָה הַשְּׁכֵחִים אֶת־הַר קָדְשִׁי
הָעֹרְכִים[a] לַגָּד שֻׁלְחָן וְהַמְמַלְאִים לַמְנִי מִמְסָךְ׃
12 וּמָנִיתִי[a] אֶתְכֶם לַחָרֶב וְכֻלְּכֶם לַטֶּבַח תִּכְרָעוּ
יַעַן קָרָאתִי וְלֹא עֲנִיתֶם דִּבַּרְתִּי וְלֹא שְׁמַעְתֶּם
וַתַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינָי וּבַאֲשֶׁר לֹא־חָפַצְתִּי בְּחַרְתֶּם׃ פ
13 לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
הִנֵּה עֲבָדַי יֹאכֵלוּ וְאַתֶּם תִּרְעָבוּ
הִנֵּה עֲבָדַי יִשְׁתּוּ וְאַתֶּם תִּצְמָאוּ
הִנֵּה עֲבָדַי יִשְׂמָחוּ וְאַתֶּם תֵּבֹשׁוּ׃
14 הִנֵּה עֲבָדַי יָרֹנּוּ מִטּוֹב לֵב
וְאַתֶּם תִּצְעֲקוּ מִכְאַב לֵב וּמִשֶּׁבֶר רוּחַ תְּיַלֵּילוּ[a]׃
15 וְהִנְחַתֶּם שִׁמְכֶם לִשְׁבוּעָה לִבְחִירַי וֶהֱמִיתְךָ אֲדֹנָי יְהוִה
[a]וְלַעֲבָדָיו יִקְרָא[a] שֵׁם אַחֵר׃
16 אֲשֶׁר[a] הַמִּתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ יִתְבָּרֵךְ בֵּאלֹהֵי אֱמֶן[b]
וְהַנִּשְׁבָּע בָּאָרֶץ יִשָּׁבַע בֵּאלֹהֵי אֱמֶן[b]
כִּי נִשְׁכְּחוּ הַצָּרוֹת הָרִאשֹׁנוֹת וְכִי נִסְתְּרוּ מֵעֵינָי׃
17 כִּי־הִנְנִי בוֹרֵא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וָאָרֶץ חֲדָשָׁה
וְלֹא תִזָּכַרְנָה הָרִאשֹׁנוֹת וְלֹא תַעֲלֶינָה עַל־לֵב׃
18 כִּי־אִם־שִׂישׂוּ וְגִילוּ עֲדֵי־עַד אֲשֶׁר[a] אֲנִי בוֹרֵא
כִּי הִנְנִי בוֹרֵא אֶת־יְרוּשָׁלַם גִּילָה וְעַמָּהּ מָשׂוֹשׂ׃

ל
ג ר״פ. ב
ד? . יח ס״פ
ל
ל
ל[8] . ל[9] . ב
ד פסוק ולא ולא לא
ד[10]
ג בטע בליש בסיפ. כט ב[11] מנה בסיפ
יט בליש[12] . ל
ג בליש[13] . ל
ב[14]
ב[15]
ג ובפסוק
ג ובפסוק
לא[17] ד פסוק כי וכי[16] . ו .
ג קמ וכל שמים וארץ דכתי[18]
ב[19] . ו . ל מל
ד
ד[20]

[7]Mm 2443. [8]Mm 491. [9]Mm 3126. [10]Mm 2444. [11]Mp sub loco. [12]Mm 335. [13]Mm 2445. [14]Mm 1260. [15]Mm 1567. [16]Mm 2059. [17]Mm 2446. [18]Mm 3640. [19]Mm 2447. [20]Mm 2448.

9 [a] frt l וּם– ‖ **11** [a] 𝔠 הָעוֹ ‖ **12** [a] potius l וּמְנִי ‖ **14** [a] l תֵּילִילוּ ‖ **15** [a–a] 𝔊[Mss] *τοῖς δὲ δουλεύουσίν μοι καλεῖται* = וְלַעֲבָדַי יִקְרָא– ‖ **16** [a] frt dl ‖ [b] l אֱמֶן vel אֱמוּן ‖ **18** [a] pr עַל־.

7 וְעַתָּה יְהוָה אָבִינוּ אָתָּה
אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר וְאַתָּה יֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כֻּלָּנוּ׃ ל. ג. ב

8 אַל־תִּקְצֹף יְהוָה עַד־מְאֹד וְאַל־לָעַד תִּזְכֹּר עָוֹן ל
הֵן הַבֶּט־נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ׃ 9 עָרֵי קָדְשְׁךָ הָיוּ מִדְבָּר
צִיּוֹן מִדְבָּר הָיָתָה יְרוּשָׁלַם שְׁמָמָה׃ ד

10 בֵּית קָדְשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ אֲשֶׁר הִלְלוּךָ אֲבֹתֵינוּ ל
הָיָה לִשְׂרֵפַת אֵשׁ וְכָל־מַחֲמַדֵּינוּ[a] הָיָה לְחָרְבָּה׃
11 הַעַל־אֵלֶּה תִתְאַפַּק יְהוָה תֶּחֱשֶׁה וּתְעַנֵּנוּ עַד־מְאֹד׃ ס ל

65 1 נִדְרַשְׁתִּי לְלֹוא שָׁאָלוּ[a] נִמְצֵאתִי לְלֹא בִקְשֻׁנִי ל וחס ל מל[1]. ג. ל[1].
אָמַרְתִּי הִנֵּנִי הִנֵּנִי אֶל־גּוֹי לֹא־קֹרָא[b] בִּשְׁמִי׃ ו
2 פֵּרַשְׂתִּי יָדַי כָּל־הַיּוֹם אֶל־עַם סוֹרֵר[a] ג[2]. כב[3]
הַהֹלְכִים הַדֶּרֶךְ לֹא־טוֹב אַחַר מַחְשְׁבֹתֵיהֶם׃
3 הָעָם הַמַּכְעִיסִים אוֹתִי עַל־פָּנַי תָּמִיד ג ר״פ
[a]זֹבְחִים בַּגַּנּוֹת וּמְקַטְּרִים עַל־הַלְּבֵנִים[a]׃ ל[4]
4 הַיֹּשְׁבִים בַּקְּבָרִים וּבַנְּצוּרִים[a] יָלִינוּ
הָאֹכְלִים בְּשַׂר הַחֲזִיר וּפִרְקָ[b] פִּגֻּלִים כֵּלֵיהֶם[c]׃ ומרק ק
5 הָאֹמְרִים קָרַב אֵלֶיךָ אַל־תִּגַּשׁ־בִּי כִּי קִדַּשְׁתֶּיךָ[a] ל. ל
אֵלֶּה עָשָׁן בְּאַפִּי אֵשׁ יֹקֶדֶת כָּל־הַיּוֹם׃
6 הִנֵּה כְתוּבָה לְפָנָי
לֹא אֶחֱשֶׁה[a] כִּי אִם־שִׁלַּמְתִּי וְשִׁלַּמְתִּי[b] עַל־חֵיקָם[c]׃ ב בליש[5]
7 עֲוֹנֹתֵיכֶם[a] וַעֲוֹנֹת אֲבוֹתֵיכֶם[a] יַחְדָּו אָמַר יְהוָה ז[6] מל ל בסיפ וכל יהושע שפטים מלכים ירמיה יחזק וכתיב דכורת ב מ ח
אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל־הֶהָרִים וְעַל־הַגְּבָעוֹת חֵרְפֻנִי
וּמַדְתִּי פָּעֳלָתָם רִאשֹׁנָה[b] עֶל[c]־חֵיקָם׃ ס א. אל ק חד מן ג כת כן
8 כֹּה אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר יִמָּצֵא הַתִּירוֹשׁ בָּאֶשְׁכּוֹל

[1]Mm 2442. [2]Mm 3434. [3]Mm 1104. [4]Mm 400. [5]Mm 3259. [6]Mm 1586. [8]Mm 2441. [9]Mm 1142. [10]Mm 3721. Cp 65

10 [a] l c mlt Mss 𝔖𝔗𝔄𝔄 דָּנוּ– ‖ Cp 65, 1 [a] l c 𝔔[a] pc Mss 𝔊𝔖𝔗 שְׁאֵלוּנִי ‖ [b] 𝔖(𝔙) *qr'* cf 𝔊𝔗, l קְרָא ‖ 2 [a] 𝔔[a] סורה (סורה ?); 𝔊 + *καὶ ἀντιλέγοντα* = ומורה ‖ 3 [a–a] 𝔔[a] המה זובחים ‖ [b] 𝔔[a]𝔊𝔖𝔙 ut Q ‖ [c] l c 𝔔[a]𝔗𝔙 בְּכִי, al מְכִי ‖ 4 [a] prp צ׳ ובין ‖ 5 [a] l קְדַשְׁתִּי cf 𝔖 ‖ 6 [a] sic L, l c mlt Mss Edd שה– ‖ [b] > 𝔊 Syh𝔄, dl ‖ [c–c] dl cf 7 ‖ 7 [a] 𝔊𝔖 suff 3 pl, l יהֶם– ‖ [b] prp בְּרֹאשָׁם ‖ [c] l וְשִׁלַּמְתִּי עַל cf 6.

כֵּן נַהַגְתָּ עַמְּךָ לַעֲשׂוֹת לְךָ שֵׁם תִּפְאֶרֶת׃

15 הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה מִזְּבֻל קָדְשְׁךָ וְתִפְאַרְתֶּךָ ב
אַיֵּה קִנְאָתְךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ[a] הֲמוֹן מֵעֶיךָ ג16
וְרַחֲמֶיךָ [b]אֵלַי הִתְאַפָּקוּ[b]׃ 16 כִּי־אַתָּה אָבִינוּ
כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירֵנוּ[a] לג
אַתָּה יְהוָה אָבִינוּ גֹּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ׃ ל
17 לָמָּה תַתְעֵנוּ יְהוָה מִדְּרָכֶיךָ תַּקְשִׁיחַ לִבֵּנוּ מִיִּרְאָתֶךָ ל
שׁוּב לְמַעַן עֲבָדֶיךָ שִׁבְטֵי נַחֲלָתֶךָ׃
18 [a]לַמִּצְעָר יָרְשׁוּ עַם־[a]קָדְשֶׁךָ צָרֵינוּ בוֹסְסוּ מִקְדָּשֶׁךָ׃ ל. ב חד מל וחד חס17
19 הָיִינוּ מֵעוֹלָם[a] לֹא־מָשַׁלְתָּ בָּם לֹא־נִקְרָא שִׁמְךָ עֲלֵיהֶם[b] ח דמטע18
לוּא־קָרַעְתָּ שָׁמַיִם יָרַדְתָּ מִפָּנֶיךָ הָרִים נָזֹלוּ[c]׃ כב19 ג מל בלי׳ש
64 1 כְּקוֹדַח אֵשׁ הַמָּסִים מַיִם תִּבְעֶה־אֵשׁ ל. ל1
לְהוֹדִיעַ שִׁמְךָ לְצָרֶיךָ מִפָּנֶיךָ גּוֹיִם יִרְגָּזוּ׃
2 בַּעֲשׂוֹתְךָ נוֹרָאוֹת לֹא נְקַוֶּה [a]יָרַדְתָּ מִפָּנֶיךָ הָרִים נָזֹלוּ[a]׃ ל
3 וּמֵעוֹלָם לֹא־שָׁמְעוּ[a] לֹא הֶאֱזִינוּ[b] ג מל חס2. ד פסוק דאית בהון לא לא ומילה חדה ביניהו[a]. מז פסוק לא לא לא. ג
עַיִן לֹא־רָאְתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה־[c]לוֹ׃ ב1
4 פָּגַעְתָּ[a] אֶת־שָׂשׂ[b] וְעֹשֵׂה[c] צֶדֶק [d]בִּדְרָכֶיךָ יִזְכְּרוּךָ[d] ר5. ח[6] קמ קטן וכל דברים שלכים חדי עשר חלים הלת עזרא דכתו ב מ כב
הֵן־אַתָּה קָצַפְתָּ וַנֶּחֱטָא [e]בָּהֶם עוֹלָם[e] וְנִוָּשֵׁעַ[f]׃ ל
5 וַנְּהִי כַטָּמֵא כֻּלָּנוּ וּכְבֶגֶד עֲדִים כָּל־צִדְקֹתֵינוּ ב7. ג וחס
וַנָּבֶל[a] כֻּלָּנוּ כֶּעָלֶה וַעֲוֹנֵנוּ כָּרוּחַ יִשָּׂאֻנוּ[b]׃ ב
6 וְאֵין־קוֹרֵא בְשִׁמְךָ מִתְעוֹרֵר לְהַחֲזִיק בָּךְ ו מל בלי׳ש
כִּי־הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ מִמֶּנּוּ וַתְּמוֹגְגֵנוּ[a] בְּיַד־עֲוֹנֵנוּ׃ ל

16Mm 2439. 17Mm 2523. 18Mm 1404. 19Mm 1444. Cp 64 1Mm 1851. 2Mm 3352. 3Mm 2267. 4Mm 2440. 5Mm 1210. 6Mm 475. 7Nu 13,33.

15 [a] 𝔔[a] mlt Mss Vrs תָּךְ־ ‖ [b–b] prp אֵל־נָא תִּתְאַפָּק cf 𝔊 et 64,11, al אֵל־יִתְאַ; add? ‖ 16 [a] 𝔔[a] Vrs הָכִּי׳ ‖ 18 [a–a] prp רָשָׁעִים (עָצְרוּ, צָעֲדוּ) לְמָה צְעָרוּ ‖ 19 [a] 𝔙 *quasi in principio* = כְּעוֹר׳ ‖ [b] l עליהם: ‖ [c] 𝔙(𝔈) *defluerent* cf 𝔊𝔖, l נָזְלוּ ‖ Cp 64,2 [a–a] gl ex 63,19 ‖ 3 [a] 𝔊 1 pl, l שָׁמַעְנוּ ‖ [b] l האזינה אֹזֶן ‖ [c] l c 2 Mss Vrs כִּי־ — ‖ 4 [a] pr לוּ (hpgr) ‖ [b] > 𝔊, dl ‖ [c] 𝔊 pl cf 𝔖𝔗, l עִשֵּׂי ‖ [d–d] 𝔊 *καὶ τῶν ὁδῶν σου μνησθήσονται*, e–e prp בְּהֶעָלֶמְךָ ‖ [f] 𝔊 *ἐπλανήθημεν*, prp נִפָּשֵׁעַ, al נִפָּרֵשׁ ‖ 5 [a] 𝔔[a] frt l וּד׳ יזכרו ‖ [b] l נָבֵל (a נבל) ‖ [b] 𝔊 *οἴσει ἡμᾶς*, l נְשָׂ־ ‖ 6 [a] 𝔔[a] ותמגדנו pc Mss ותמוגנו 𝔊(𝔖𝔗) *καὶ παρέδωκας ἡμᾶς* = ותמגנו cf 𝔙. ‖ 𝔗 *wntrn'*, l נַבֵּל

4 כִּי יוֹם נָקָם בִּלְבָבִי וּשְׁנַת גְּאוּלַי בָּאָה׃ ל

5 וָאַבִּיט[a] וְאֵין עֹזֵר וְאֶשְׁתּוֹמֵם[a] וְאֵין סוֹמֵךְ[b] ג[5] מסקוץ ואין ואין[a] ל[4]
וַתּוֹשַׁע לִי זְרֹעִי וַחֲמָתִי[c] הִיא סְמָכָתְנִי׃

6 וְאָבוּס[a] עַמִּים בְּאַפִּי וַאֲשַׁכְּרֵם[b] בַּחֲמָתִי ל.
וְאוֹרִיד[a] לָאָרֶץ נִצְחָם׃ ס ב[5].

7 חַסְדֵי יְהוָה אַזְכִּיר תְּהִלַּת יְהוָה ד[6]
כְּעַל כֹּל אֲשֶׁר־גְּמָלָנוּ יְהוָה וְרַב־טוּב[a] לְבֵית יִשְׂרָאֵל[b] יט בליש[7] . ד[8] וכל יחזק דכות ב מ א
אֲשֶׁר־גְּמָלָם כְּרַחֲמָיו וּכְרֹב חֲסָדָיו׃ ח ול בליש . ג ול בליש[9]

8 וַיֹּאמֶר אַךְ־עַמִּי הֵמָּה בָּנִים לֹא יְשַׁקֶּרוּ ל
וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ׃ 9 בְּכָל־צָרָתָם[a]

לו חד מן יו[10] כת כן בליש
ל ב פת וכל דסמיכ לאדכרא דכות[11]
לֹא[b] צָר[c] וּמַלְאַךְ[c] פָּנָיו הוֹשִׁיעָם
בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ הוּא גְאָלָם
וַיְנַטְּלֵם וַיְנַשְּׂאֵם כָּל־יְמֵי עוֹלָם׃ ל.

10 וְהֵמָּה מָרוּ וְעִצְּבוּ אֶת־רוּחַ קָדְשׁוֹ ו ר״ם[12]
וַיֵּהָפֵךְ לָהֶם לְאוֹיֵב הוּא נִלְחַם־בָּם׃ ג[13] . יג[14]

11 וַיִּזְכֹּר יְמֵי־עוֹלָם [a]מֹשֶׁה עַמּוֹ[ab]
אַיֵּה הַמַּעֲלָם[c] מִיָּם אֶת[d] רֹעֵי[e] צֹאנוֹ
אַיֵּה הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ אֶת־רוּחַ קָדְשׁוֹ׃ ד

12 מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ ג ול בסיפ
בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם[a]׃ ב

13 מוֹלִיכָם בַּתְּהֹמוֹת כַּסּוּס בַּמִּדְבָּר[a] לֹא יִכָּשֵׁלוּ׃ ב

14 כַּבְּהֵמָה בַּבִּקְעָה תֵּרֵד[a] רוּחַ יְהוָה תְּנִיחֶנּוּ[b] ב[15] . ל

[3]Mm 2004. [4]Mm 2129. [5]Mm 2434. [6]Mm 474. [7]Mm 335. [8]Mm 2435. [9]Mm 2436. [10]Mm 1795. [11]Mm 3187. [12]Mm 1249. [13]Mm 2437. [14]Mm 1748. [15]Mm 2438.

5 [a] l נָ֫ cf Gα′ΣΤ ‖ [b] 𝔔[a] תומך ‖ [c] prp אַמָּתִי brachium meum cf Ps 91,4 ‖ **6** [a] l נָ֫ cf GΣ𝔙 ‖ [b] l c mlt Mss וְאַשְׁבֵּרם ‖ **7** [a] G *κριτής* = רַב, l רַב; 𝔙 *et … multitudinem* = וְרֹב ‖ [b] G *ἀγαθός* = טוֹב, ΣΤ + suff 3 m sg = טוּבוֹ ‖ [c–c] frt add ‖ [d] G suff 1 pl cf SyhΣ, l גמלנו ‖ **9** [a] tr huc : ‖ [b] nonn Mss ut Q, GΣ ut K ‖ [c–c] G *πρέσβυς οὐδὲ ἄγγελος*, l צַר ‖ **11** [a–a] > G ‖ [b] prp וְעַ (cf SyhV) vel (cp pc Mss Σ) עַבְדּוֹ ‖ [c] l c 𝔔[a] 2 Mss Gθ′Σ הֶלֶה– ‖ [d] Τ *'n*, l אַיֵּה ‖ [e] GΤ sg, l רעה ‖ **12** [a] dl m cs ‖ **13** [a] prp כַּמ֫ et tr post בתהמות ‖ **14** [a] tr huc : ‖ [b] l תַּנְחֵנוּ cf 𝔙 vel תַּנְחֵם cf GΣΤ.

כָּל־הַיּוֹם וְכָל־הַלַּיְלָה תָּמִיד לֹא יֶחֱשׁוּ
ל . ג[5] הַמַּזְכִּרִים אֶת־יְהוָה אַל־דֳּמִי לָכֶם׃
ג[5] . יז פסוק עד ועד[6] 7 וְאַל־תִּתְּנוּ דֳמִי לוֹ [a]עַד־יְכוֹנֵן[a]
וְעַד־יָשִׂים אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם תְּהִלָּה בָּאָרֶץ׃
ל 8 נִשְׁבַּע יְהוָה בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ[a]
אִם־אֶתֵּן אֶת־דְּגָנֵךְ עוֹד מַאֲכָל לְאֹיְבָיִךְ
ל וְאִם־יִשְׁתּוּ בְנֵי־נֵכָר תִּירוֹשֵׁךְ אֲשֶׁר יָגַעַתְּ בּוֹ׃
ד וחס . ל 9 כִּי מְאַסְפָיו יֹאכְלֻהוּ וְהִלְלוּ [a]אֶת־יְהוָה[a]
וְמְקַבְּצָיו יִשְׁתֻּהוּ בְּחַצְרוֹת קָדְשִׁי׃ ס
10 עִבְרוּ עִבְרוּ בַּשְּׁעָרִים פַּנּוּ דֶּרֶךְ הָעָם
נ[7] סַלּוּ סַלּוּ הַמְּסִלָּה סַקְלוּ מֵאָבֶן
[a]הָרִימוּ נֵס עַל־הָעַמִּים[a]׃
ו וחד מן יב[8] פסוק דמיין . י 11 הִנֵּה יְהוָה הִשְׁמִיעַ אֶל־קְצֵה הָאָרֶץ
אִמְרוּ לְבַת־צִיּוֹן הִנֵּה יִשְׁעֵךְ בָּא
הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו׃
ל 12 וְקָרְאוּ לָהֶם עַם־הַקֹּדֶשׁ גְּאוּלֵי יְהוָה
כא[9] וְלָךְ יִקָּרֵא דְרוּשָׁה עִיר לֹא נֶעֱזָבָה׃ ס
ל . נ 63 1 מִי־זֶה | בָּא מֵאֱדוֹם[a] חֲמֻצִים בְּגָדִים[b] מִבָּצְרָה[b]
ב זֶה הֲדוּר בִּלְבוּשׁוֹ צֹעֶה[c] בְּרֹב כֹּחוֹ
אֲנִי מְדַבֵּר בְּצִדָקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃
ב 2 מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ[a] וּבְגָדֶיךָ כְּדֹרֵךְ בְּגַת׃
ג וחד כת א וב כת ה . ל 3 פּוּרָה | דָרַכְתִּי לְבַדִּי וּמֵעַמִּים אֵין־אִישׁ אִתִּי
ל וְאֶדְרְכֵם[a] בְּאַפִּי וְאֶרְמְסֵם[a] בַּחֲמָתִי
ל[2] . ב וְיֻזֶּ[b]ה נִצְחָם עַל־בְּגָדַי וְכָל־מַלְבּוּשַׁי אֶגְאָלְתִּי[c]׃

[5]Mm 3338. [6]Mm 912. [7]Mm 2416. [8]Mm 3896. [9]Mm 17. Cp 63 [1]Mm 268. [2]Mm 703.

7 [a–a] $\mathfrak{Q}^a$ עד יכין ועד יכונן את שם יהוה; prp אותי ‖ 8 [a–a] $\mathfrak{C}$ קָדְשׁוֹ ‖ 9 [a–a] $\mathfrak{Q}^a$ הנגף אמורי בעמים ‖ Cp 63,1 [a] l מֵאֱדֹם cf $\mathfrak{G}$ ‖ [b] l מִבֹּצֶר cf $\mathfrak{G}$ ‖ [c] $\sigma'(\mathfrak{V})$ *βαίνων*, $\mathfrak{Q}^a$ צֹעֵד prp ‖ 2 [a] $\mathfrak{GSV}$ om לְ, l לְבַ׳ ‖ 3 [a] l וָ׳ cf $\mathfrak{GSV}$ ‖ [b] l וַיֵּ cf $\alpha'\sigma'$ $\mathfrak{S}$ ‖ [c] l c $\mathfrak{Q}^{ab}$ $\sigma'\theta'$Syh$\mathfrak{SV}$ הֻגְ׳; prp הֻגְ׳.

חַיִל גּוֹיִם תֹּאכֵלוּ וּבִכְבוֹדָם תִּתְיַמָּרוּ׃ ל.ל

7 תַּחַת בָּשְׁתְּכֶם מִשְׁנֶה וּכְלִמָּה יָרְנּוּ חֶלְקָם
לָכֵן בְּאַרְצָם מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ שִׂמְחַת עוֹלָם תִּהְיֶה לָהֶם׃ ד חס וכל אורית דכות[3].
ב מל בסיפ בליש

8 כִּי אֲנִי יְהוָה אֹהֵב מִשְׁפָּט שֹׂנֵא גָזֵל בְּעוֹלָה ב מל
וְנָתַתִּי פְעֻלָתָם בֶּאֱמֶת וּבְרִית עוֹלָם אֶכְרֹת לָהֶם׃
9 וְנוֹדַע בַּגּוֹיִם זַרְעָם וְצֶאֱצָאֵיהֶם בְּתוֹךְ הָעַמִּים יב
כָּל־רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ יְהוָה׃ ס

10 שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיהוָה תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהַי ל
כִּי הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי־יֶשַׁע מְעִיל צְדָקָה יְעָטָנִי ח
כֶּחָתָן יְכַהֵן פְּאֵר וְכַכַּלָּה תַּעֲדֶה כֵּלֶיהָ׃ כ.ל
11 כִּי כָאָרֶץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ וּכְגִנָּה זֵרוּעֶיהָ תַצְמִיחַ ב.ד.ב
כֵּן אֲדֹנָי יְהוִה יַצְמִיחַ צְדָקָה וּתְהִלָּה נֶגֶד כָּל־הַגּוֹיִם׃

62 1 לְמַעַן צִיּוֹן לֹא אֶחֱשֶׁה וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַם לֹא אֶשְׁקוֹט נ מל בליש
עַד־יֵצֵא כַנֹּגַהּ צִדְקָהּ וִישׁוּעָתָהּ כְּלַפִּיד יִבְעָר׃ ל
2 וְרָאוּ גוֹיִם צִדְקֵךְ וְכָל־מְלָכִים כְּבוֹדֵךְ ל
וְקָרָא לָךְ שֵׁם חָדָשׁ אֲשֶׁר פִּי יְהוָה יִקְּבֶנּוּ׃ [אֱלֹהַיִךְ׃] ו.ל
3 וְהָיִיתְ עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד־יְהוָה וְצָנִיף מְלוּכָה בְּכַף־ ב. וציך
4 לֹא־יֵאָמֵר לָךְ עוֹד עֲזוּבָה וּלְאַרְצֵךְ לֹא־יֵאָמֵר עוֹד שְׁמָמָה כא[3]. ב. ל. ב
כִּי לָךְ יִקָּרֵא חֶפְצִי־בָהּ וּלְאַרְצֵךְ בְּעוּלָה
כִּי־חָפֵץ יְהוָה בָּךְ וְאַרְצֵךְ תִּבָּעֵל׃ ב
5 כִּי־יִבְעַל בָּחוּר בְּתוּלָה יִבְעָלוּךְ בָּנָיִךְ ל.יח
וּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל־כַּלָּה יָשִׂישׂ עָלַיִךְ אֱלֹהָיִךְ׃ ב.ד
6 עַל־חוֹמֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַם הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים

[3]Mm 2433 et Mm 3599. [4]Mm 1291. [5]Mm 2378. [6]וחד פָּתָן Ps 19,6. [7]Mm 2844. Cp 62 [1]Mm 2270. [2]Mm 1313. [3]Mm 17. [4]Mm 2173.

6 [a] prp תתמָרֵיו vel תתמָרֵאוּ (מרה = מרא); al תתמַיְרוּ (cf arab *māra* attulit commeatum) || **7** [a] frt ins כִּי || [b] l c pc Mss 𝔊𝔖𝔗𝔄 בּשֶׁת–, al תָּם– || [c] prp וָרֹק || [d] ga'ya eras || **8** [a] l c pc Mss 𝔊𝔖𝔗𝔄 בַּעוָלה || **10** [a] dl יְ cf Vrs, al יַעֲטָנִי || [b] prp יָכִין || Cp 62,3 [a] sic L, mlt Mss Edd יִהְיֶ– || **4** [a–a] frt add שַׁמָּה 𝔊[a] α′σ′θ′𝔖𝔗 cf 54,1 || **5** [a] l c 𝔊[a] כְּבָעַל cf 𝔊𝔖𝔗 || [b–b] l בָּנַיִךְ / vel בּנֵךְ לַךְ– cf Ps 147,2.

וְתַחַת הָעֲצִים נְחֹשֶׁת וְתַחַת הָאֲבָנִים בַּרְזֶל
ל.ל וְשַׂמְתִּי פְקֻדָּתֵךְ שָׁלוֹם וְנֹגְשַׂיִךְ צְדָקָה׃
18 לֹא־יִשָּׁמַע עוֹד חָמָס בְּאַרְצֵךְ שֹׁד וָשֶׁבֶר בִּגְבוּלָיִךְ
ג.18א.19 וְקָרָאת יְשׁוּעָה חוֹמֹתַיִךְ וּשְׁעָרַיִךְ תְּהִלָּה׃
20ף 19 לֹא־יִהְיֶה־לָּךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ לְאוֹר יוֹמָם
ג׳ וּלְנֹגַהּ הַיָּרֵחַ[a] לֹא־יָאִיר לָךְ
ג.21ב וְהָיָה־לָּךְ יְהוָה לְאוֹר עוֹלָם וֵאלֹהַיִךְ לְתִפְאַרְתֵּךְ׃
20 לֹא־יָבוֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף
ל.ג כִּי יְהוָה יִהְיֶה־לָּךְ לְאוֹר עוֹלָם וְשָׁלְמוּ יְמֵי אֶבְלֵךְ׃
ל22 21 וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ
מסעי חד מן מח23 כת ו ק וקרי י. כב24 נֵצֶר[a] מַטָּעַי[b] מַעֲשֵׂה יָדַי[c] לְהִתְפָּאֵר׃
ב.25ג 22 הַקָּטֹן יִהְיֶה לָאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם
ג׳.26 אֲנִי יְהוָה בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה׃ ס

61 1 רוּחַ אֲדֹנָי יְהוִה עָלָי יַעַן מָשַׁח יְהוָה אֹתִי ל
ס כה לְבַשֵּׂר עֲנָוִים שְׁלָחַנִי לַחֲבֹשׁ לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב
ל.ל לִקְרֹא לִשְׁבוּיִם דְּרוֹר וְלַאֲסוּרִים[a] פְּקַח־קוֹחַ[a]׃
2 לִקְרֹא שְׁנַת־רָצוֹן לַיהוָה וְיוֹם נָקָם לֵאלֹהֵינוּ[a] | תַּחַת אֶפֶר
ל לְנַחֵם כָּל־אֲבֵלִים׃ 3 לָשׂוּם | [a]לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן[a] לָתֵת[b] לָהֶם פְּאֵר
ל שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן תַּחַת אֵבֶל מַעֲטֵה תְהִלָּה תַּחַת רוּחַ כֵּהָה
ו.ב חד פת וחד קמ1 וְקֹרְאוּ לָהֶם אֵילֵי הַצֶּדֶק מַטַּע יְהוָה לְהִתְפָּאֵר׃
ו.ה2 4 וּבָנוּ חָרְבוֹת עוֹלָם שֹׁמְמוֹת רִאשֹׁנִים יְקוֹמֵמוּ
יו בלישׁ וְחִדְּשׁוּ עָרֵי חֳרֵב שִׁמְמוֹת דּוֹר וָדוֹר[a]׃
ו 5 וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם וְכֹרְמֵיכֶם׃
ל 6 וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי יְהוָה תִּקָּרֵאוּ מְשָׁרְתֵי אֱלֹהֵינוּ יֵאָמֵר לָכֶם

18 Mm 3112. 19 Mm 2430. 20 Mm 1231. 21 Mm 2431. 22 Mm 868. 23 Mm 3811. 24 Mm 1104. 25 Mm 1515. 26 Mm 1102. Cp 61 1 Mm 2432. 2 Mm 823.

19 a 𝔊 + *τὴν νύκτα*, frt ins הַלַּיְלָה cf 𝔘a𝔗 ‖ 21 a > 𝔘b Ms ‖ b Q cf 𝔖𝔙, K יִ–(𝔘b –יו)ִ; prb l מַטַּע יְהוָה cf 𝔘a ‖ c prb l c 𝔘ab𝔊 יְדֵיו ‖ Cp 61,1 a–a l c 𝔘a nonn Mss פְּקַחְקוֹחַ; al פְּקֹחַ ‖ 2 a tr huc : ‖ 3 a–a prb add ‖ b > 𝔊 cf 𝔖, dl ‖ 4 a 𝔘a + יקוממו.

5 אָז֙ תִּרְאִי[a] וְנָהַרְתְּ֔ וּפָחַ֥ד וְרָחַ֖ב לִבָּ֑ךְ ל.ל.ב.ב
כִּֽי־יֵהָפֵ֤ךְ עָלַ֙יִךְ֙ הֲמ֣וֹן יָ֔ם חֵ֖יל גּוֹיִ֥ם יָבֹֽאוּ[b] לָֽךְ׃
6 שִׁפְעַ֤ת גְּמַלִּים֙ תְּכַסֵּ֔ךְ בִּכְרֵ֥י מִדְיָ֖ן וְעֵיפָ֑ה ל
כֻּלָּ֥ם מִשְּׁבָ֖א יָבֹ֑אוּ
זָהָ֤ב וּלְבוֹנָה֙ יִשָּׂ֔אוּ וּתְהִלּ֥וֹת יְהוָ֖ה יְבַשֵּֽׂרוּ׃ ו.ל[5].ל
7 כָּל־צֹ֤אן קֵדָר֙ יִקָּבְצ֣וּ לָ֔ךְ אֵילֵ֥י נְבָי֖וֹת יְשָׁרְתֽוּנֵךְ[a] ב
יַעֲל֤וּ[b] עַל־רָצ֙וֹן֙[b] מִזְבְּחִ֔י וּבֵ֥ית תִּפְאַרְתִּ֖י אֲפָאֵֽר׃ ח[6]
8 מִי־אֵ֙לֶּה֙ כָּעָ֣ב תְּעוּפֶ֔נָה וְכַיּוֹנִ֖ים אֶל־אֲרֻבֹּתֵיהֶֽם׃ ב קמ.ב
9 [a]כִּֽי־לִ֤י[a] אִיִּים֙ יְקַוּ֔[b] וָאֳנִיּ֥וֹת תַּרְשִׁ֖ישׁ בָּרִאשֹׁנָ֑ה ל.בב[7]
לְהָבִ֤יא בָנַ֙יִךְ֙ מֵֽרָח֔וֹק כַּסְפָּ֥ם וּזְהָבָ֖ם אִתָּ֑ם יח[9].לז
[a]לְשֵׁ֤ם יְהוָה֙ אֱלֹהַ֔יִךְ וְלִקְדֹּ֥שׁ יִשְׂרָאֵ֖ל כִּֽי פֵאֲרֵֽךְ׃ [a]בנביא וכל ס״פ דכות ב מא.ג[8]
10 וּבָנ֤וּ בְנֵי־נֵכָר֙ חֹמֹתַ֔יִךְ וּמַלְכֵיהֶ֖ם יְשָׁרְתֽוּנֵךְ י.ל חס[10].ב
כִּ֤י בְקִצְפִּי֙ הִכִּיתִ֔יךְ וּבְרִצוֹנִ֖י רִחַמְתִּֽיךְ׃ ב
11 וּפְתָחוּ[a] שְׁעָרַ֙יִךְ֙ תָּמִ֔יד יוֹמָ֥ם וָלַ֖יְלָה לֹ֣א יִסָּגֵ֑רוּ ב
לְהָבִ֤יא אֵלַ֙יִךְ֙ חֵ֣יל גּוֹיִ֔ם וּמַלְכֵיהֶ֖ם נְהוּגִֽים[b]׃ נט.ל
12 כִּֽי־הַגּ֤וֹי וְהַמַּמְלָכָה֙ אֲשֶׁ֣ר לֹא־יַעַבְדֽוּךְ֙ יֹאבֵ֔דוּ וְהַגּוֹיִ֖ם חָרֹ֥ב יֶחֱרָֽבוּ׃ ל
13 כְּב֤וֹד הַלְּבָנוֹן֙ אֵלַ֣יִךְ יָבֹ֔וא בְּרוֹ֥שׁ תִּדְהָ֖ר וּתְאַשּׁ֑וּר יַחְדָּ֔ו נט.ו כת כן[11].ב.ב
לְפָאֵ֥ר מְק֖וֹם מִקְדָּשִׁ֑י וּמְק֖וֹם רַגְלַ֥י אֲכַבֵּֽד׃ ג[12]
14 וְהָלְכ֤וּ אֵלַ֙יִךְ֙ שְׁחֹ֣חַ[a] בְּנֵ֣י מְעַנַּ֔יִךְ [b]וְהִשְׁתַּחֲו֥וּ עַל־כַּפּ֖וֹת רַגְלָ֑יִךְ נט.ג[13].ז[14]
וְקָרְא֤וּ לָךְ֙ עִ֣יר יְהוָ֔ה צִיּ֖וֹן[d] קְד֥וֹשׁ יִשְׂרָאֵ֖ל׃ [כָּל־[b]מְנַאֲצַ֥יִךְ[c] ל
15 תַּחַ֤ת הֱיוֹתֵךְ֙ עֲזוּבָ֔ה וּשְׂנוּאָ֖ה וְאֵ֣ין עוֹבֵ֑ר [15]מל וכל יחזק דכות ב מא
וְשַׂמְתִּ֤יךְ לִגְאוֹן֙ עוֹלָ֔ם מָשׂ֖וֹשׂ דּ֥וֹר וָדֹֽר׃
16 וְיָנַקְתְּ֙ חֲלֶ֣ב גּוֹיִ֔ם וְשַׁד֙ מְלָכִ֣ים תִּינָ֔קִי ג ב מנה בליש
וְיָדַ֕עַתְּ כִּ֥י אֲנִ֖י יְהוָ֣ה מוֹשִׁיעֵ֑ךְ וְגֹאֲלֵ֖ךְ אֲבִ֥יר יַעֲקֹֽב׃ ז[16].ב בסיפ
17 תַּ֤חַת הַנְּחֹשֶׁת֙ אָבִ֣יא זָהָ֔ב וְתַ֥חַת הַבַּרְזֶ֖ל אָבִ֣יא כֶ֑סֶף יח פסוק דמיין[17]

[4]Mm 2276. [5]Mm 474. [6]Mm 2410. [7]Mm 1743. [8]Mm 3133. [9]Mm 3349. [10]Mm 2894. [11]Mm 1237. [12]Mm 3241. [13]Mm 3134. [14]Mm 441. [15]Mm 2429. [16]Mm 2392. [17]Mm 647 et Mm 3911.

5 [a] mlt Mss תיראי, l וזז ‖ [b] prp c Ⓠ[b] יבוא vel יביאו cf Ⓣ ‖ **7** [a] dl cf 10 ‖ [b–b] l c Ⓠ[a] pc Mss ⓖⓢⓣ לרצון על ‖ **9** [a–a] prp לִכְלִי ‖ [b] prp יְקַוּוּ ‖ **11** [a] l וְנִפְתְּ vel וּפְ cf Vrs ‖ [b] prp נוֹהֲגִים ‖ **14** [a] prp שְׁ ‖ [b–b] > Ⓖ, dl ‖ [c] Ⓖ pr cop, l וּמִ ‖ [d] prp ציון.

ב וכל נא דכות . ל . ל

דַּבֶּר־עֹשֶׁק וְסָרָה הָהֳרוּ[b] וְהָגוּ[a] מִלֵּב דִּבְרֵי־שָׁקֶר׃

14 וְהֻסַּג אָחוֹר מִשְׁפָּט וּצְדָקָה מֵרָחֹק תַּעֲמֹד

ר[14] כִּי־כָשְׁלָה בָרְחוֹב אֱמֶת וְנִכְחֹה לֹא־תוּכָל לָבוֹא׃

ת[15] 15 וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת וְסָר מֵרַע מִשְׁתּוֹלֵל

נא . ב חד פת וחד קמ[16] וַיַּרְא יְהוָה[a] וַיֶּרַע בְּעֵינָיו[a] כִּי־אֵין מִשְׁפָּט׃

יו מ״ם אין אין 16 וַיַּרְא כִּי־אֵין אִישׁ וַיִּשְׁתּוֹמֵם כִּי אֵין מַפְגִּיעַ

ל וַתּוֹשַׁע לוֹ זְרֹעוֹ וְצִדְקָתוֹ הִיא סְמָכָתְהוּ׃

ל . יד 17 וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיוֹן וְכוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ

ב[17] וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי נָקָם תִּלְבֹּשֶׁת[a] וַיַּעַט כַּמְעִיל קִנְאָה׃

18 כְּעַל גְּמֻלוֹת כְּעַל[a] יְשַׁלֵּם חֵמָה לְצָרָיו גְּמוּל[b] לְאֹיְבָיו

ב קמ[18] לָאִיִּים גְּמוּל יְשַׁלֵּם[c]׃

ת ומל[19] 19 וְיָרְאוּ[a] מִמַּעֲרָב אֶת־שֵׁם יְהוָה וּמִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ אֶת־כְּבוֹדוֹ

ל וחס כִּי־יָבוֹא כַנָּהָר[b] צָר רוּחַ יְהוָה נֹסָסָה בּוֹ׃

יז ר״ם . ב ומל[20] . ל[21] 20 וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְהוָה׃

סז ר״ם . ד בלי[22] . ב 21 וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם[a] אָמַר יְהוָה רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר־

ג . ג . ג שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא־יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְהוָה

יב[23] מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ ס

ד ר״פ . ל בטע **60** 1 קוּמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרֵךְ וּכְבוֹד יְהוָה עָלַיִךְ זָרָח׃

2 כִּי־הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ[a] יְכַסֶּה־אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים

כא[2] וְעָלַיִךְ יִזְרַח יְהוָה וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה׃

ל 3 וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרֵךְ וּמְלָכִים לְנֹגַהּ זַרְחֵךְ׃

ח . יא 4 שְׂאִי־סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי כֻּלָּם נִקְבְּצוּ בָאוּ־לָךְ

יח . ס[3] . ל בָּנַיִךְ מֵרָחוֹק יָבֹאוּ וּבְנֹתַיִךְ עַל־צַד תֵּאָמַנָּה[a]׃

[14]Mm 2426. [15]Mm 2427. [16]Mm 2428. [17]Mm 3391. [18]Mm 2367. [19]Mm 1056. [20]Mm 3366. [21] וחד ולקבי Esr 6,7. [22]Mm 2831. [23]Mm 2487. Cp 60 [1]Mm 3732. [2]Mm 150. [3]Sine Mm ac sine Mp, textus contra Mp Jes 49,22; cf Mp sub loco.

13 [a–a] l הָרֹ וְהָגֹ || [b] > 𝔘[a] || **15** [a–a] prp בע׳ וידע || **17** [a] > 𝔊𝔖𝔙, dl || **18** [a] 𝔗 *gml'*, l גְּמוּל || [b] 𝔊 *ὄνειδος* = חֶרְפָּה; prp חֲרוֹן־אַף || [c–c] > 𝔊, dl || **19** [a] prp c mlt Mss וְיִרְאוּ (a רָאָה) || [b] 𝔊α′σ′θ′ *ὡς ποταμός*, l כְּנָ׳ || **21** [a] l c 𝔘[a] mlt Mss Syh 𝔗𝔙 אִתָּם cf 𝔊 || Cp 60,2 [a] 𝔊 *σκότος*, l חֹ׳ || **4** [a] 𝔘[b] תנשינה; prp תֵּאָמֵינָה cf 𝔙 et arab *'amma* iter direxit.

וְהַאֲכַלְתִּיךְ[c] נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִי יְהוָה דִּבֵּר׃ ס ג

59 1 הֵן לֹא־קָצְרָה יַד־יְהוָה מֵהוֹשִׁיעַ וְלֹא־כָבְדָה אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ׃ ב¹. ז². ה מל³
2 כִּי אִם־עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם ל חס
וְחַטֹּאוֹתֵיכֶם הִסְתִּירוּ פָנִים[a] מִכֶּם מִשְּׁמוֹעַ׃ ד מל⁴. ה מל³
3 כִּי כַפֵּיכֶם נְגֹאֲלוּ[a] בַדָּם וְאֶצְבְּעֹתֵיכֶם בֶּעָוֹן ל ומל
שִׂפְתוֹתֵיכֶם דִּבְּרוּ־שֶׁקֶר לְשׁוֹנְכֶם עַוְלָה תֶהְגֶּה׃
4 אֵין־קוֹרֵא בְצֶדֶק וְאֵין נִשְׁפָּט בֶּאֱמוּנָה ה⁵
בְּטֹחַ עַל־תֹּהוּ וְדַבֵּר־שָׁוְא הָרוּ עָמָל וְהוֹלִיד אָוֶן׃ ב⁶. יא⁷. ל ומל
5 בֵּיצֵי צִפְעוֹנִי בָקָעוּ וְקוּרֵי[a] עַכָּבִישׁ יֶאֱרֹגוּ ל
הָאֹכֵל מִבֵּיצֵיהֶם יָמוּת וְהַזּוּרֶה[b] תִּבָּקַע אֶפְעֶה׃ ל. ד⁸
6 קוּרֵיהֶם[a] לֹא־יִהְיוּ לְבֶגֶד וְלֹא יִתְכַּסּוּ בְמַעֲשֵׂיהֶם
מַעֲשֵׂיהֶם מַעֲשֵׂי־אָוֶן וּפְעַל חָמָס בְּכַפֵּיהֶם׃ יא כת ⁹
7 רַגְלֵיהֶם לָרָע יָרֻצוּ וַיְמַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ דָּם נָקִי ד¹⁰. ל חס. ב
מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם מַחְשְׁבוֹת אָוֶן שֹׁד וָשֶׁבֶר בִּמְסִלוֹתָם׃ ג¹¹
8 דֶּרֶךְ שָׁלוֹם לֹא יָדָעוּ וְאֵין מִשְׁפָּט בְּמַעְגְּלוֹתָם
נְתִיבוֹתֵיהֶם עִקְּשׁוּ לָהֶם כָּל דֹּרֵךְ בָּהּ[a] לֹא יָדַע שָׁלוֹם׃

9 עַל־כֵּן רָחַק מִשְׁפָּט מִמֶּנּוּ וְלֹא תַשִּׂיגֵנוּ צְדָקָה ל
נְקִוֵּה לָאוֹר וְהִנֵּה־חֹשֶׁךְ לִנְגֹהוֹת בָּאֲפֵלוּת[a] נְהַלֵּךְ׃ ז¹². ל
10 נְגַשְּׁשָׁה כָעִוְרִים קִיר וּכְאֵין עֵינַיִם נְגֻשָּׁשָׁה[a] ב. כח. ל
כָּשַׁלְנוּ בַצָּהֳרַיִם כַּנָּשֶׁף בַּאֲשְׁמַנִּים כַּמֵּתִים׃ יב. ל
11 נֶהֱמֶה כַדֻּבִּים כֻּלָּנוּ וְכַיּוֹנִים הָגֹה נֶהְגֶּה ל. ב. ג וכת ה
נְקַוֵּה לַמִּשְׁפָּט וְאֵין לִישׁוּעָה רָחֲקָה מִמֶּנּוּ׃ ה¹³
12 כִּי־רַבּוּ פְשָׁעֵינוּ נֶגְדֶּךָ וְחַטֹּאוֹתֵינוּ[a] עָנְתָה בָּנוּ ב מל
כִּי־פְשָׁעֵינוּ אִתָּנוּ וַעֲוֹנֹתֵינוּ יְדַעְנָם׃ ל
13 פָּשֹׁעַ וְכַחֵשׁ בַּיהוָה וְנָסוֹג מֵאַחַר אֱלֹהֵינוּ ל

Cp 59 [1]Mm 2394. [2]Mm 3650. [3]Mm 3159. [4]Mm 1383. [5]Mm 2601. [6]Mm 3513. [7]Mm 2041. [8]Mm 2425. [9]Mm 2706. [10]Mm 3570. [11]Mm 2430. [12]Mm 3105. [13]Mm 1035.

14 [c] 𝔔[a]𝔊𝔖𝔗 וְהַאֲכִילְךָ ‖ **Cp 59,2** [a] 𝔊𝔖 Syh𝔖𝔙𝔐 + suff 3 m sg, l פָּנָיו ‖ **3** [a] l גְּאֻלוּ vel גֹּאֲלוּ ‖ **5** [a] prp וְקִנֵּי cf 𝔗 ‖ [b] prb l הָ֫ ‖ **6** [a] prp קְרֵיהֶם cf 𝔗 ‖ **8** [a] l c Ms Syh𝔖𝔗𝔙 בָּם ‖ **9** [a] 𝔖𝔙 pr cop cf 𝔗, l וּבָ׳ ‖ **10** [a] prp נְמַשֵּׁשָׁה ‖ **12** [a] l c 2 Mss וְחַטָּאתֵנוּ.

ב. ב[8]
ג חס בלישׁ. ג[9]
לב בנביא. ג[9]

5 הֲכָזֶה יִהְיֶה צ֣וֹם אֶבְחָרֵ֑הוּ יוֹם֙ עַנּ֣וֹת אָדָ֔ם נַפְשׁ֖וֹ

הֲלָכֹ֣ף כְּאַגְמ֑וֹן רֹאשׁ֖וֹ וְשַׂ֥ק וָאֵ֛פֶר יַצִּ֥יעַ

הֲלָזֶ֥ה תִּקְרָא־צ֖וֹם וְי֥וֹם רָצ֖וֹן לַיהוָֽה׃

ב

6 הֲלֹ֗וא זֶ֚ה צ֣וֹם[a] אֶבְחָרֵ֔הוּ[b]

ב[10]. יג[11]. ג

פַּתֵּ֖חַ חַרְצֻבּ֣וֹת רֶ֑שַׁע הַתֵּ֥ר אֲגֻדּ֖וֹת מוֹטָ֑ה

ה. ג

וְשַׁלַּ֥ח רְצוּצִ֖ים חָפְשִׁ֑ים וְכָל־מ֖וֹטָה תְּנַתֵּקֽוּ׃

7 הֲלֹ֤וא פָרֹס֙ לָרָעֵ֣ב לַחְמֶ֔ךָ וַעֲנִיִּ֥ים[a] מְרוּדִ֖ים[b] תָּבִ֣יא בָ֑יִת[c]

ד חס[14]. ב

כִּֽי־תִרְאֶ֥ה עָרֹ֖ם וְכִסִּיתֽוֹ וּמִבְּשָׂרְךָ֥ לֹ֖א תִּתְעַלָּֽם׃

8 אָ֚ז יִבָּקַ֣ע כַּשַּׁ֔חַר אֽוֹרֶ֖ךָ וַאֲרֻכָתְךָ֣ מְהֵרָ֑ה תִּצְמָ֔ח

ל

וְהָלַ֤ךְ לְפָנֶ֙יךָ֙ צִדְקֶ֔ךָ כְּב֥וֹד יְהוָ֖ה יַאַסְפֶֽךָ[a]׃

ו רפ[15]

9 אָ֚ז תִּקְרָ֣א וַיהוָ֔ה יַעֲנֶ֑ה תְּשַׁוַּ֥ע וְיֹאמַ֖ר הִנֵּֽנִי

ג. יא[16]

אִם־תָּסִ֤יר מִתּוֹכְךָ֙ מ֣וֹטָה[a] שִׁלַּ֣ח[b] אֶצְבַּ֔ע וְדֹ֥בֶר־אָֽוֶן׃

10 וְתָפֵ֤ק[a] לָרָעֵב֙ נַפְשֶׁ֔ךָ וְנֶ֥פֶשׁ נִעֲנָ֖ה תַּשְׂבִּ֑יעַ

ג[17]. ב[18]

וְזָרַ֤ח בַּחֹשֶׁךְ֙ א֣וֹרֶךָ֔ וַאֲפֵלָתְךָ֖ כַּצָּהֳרָֽיִם[c]׃

11 וְנָחֲךָ֤ יְהוָה֙ תָּמִ֔יד וְהִשְׂבִּ֥יעַ בְּצַחְצָח֖וֹת נַפְשֶׁ֑ךָ

ז

וְעַצְמֹתֶ֣יךָ[a] יַחֲלִ֔יץ[b] וְהָיִ֥יתָ כְּגַ֖ן רָוֶ֑ה

ל

וּכְמוֹצָ֥א מַ֖יִם אֲשֶׁ֣ר לֹא־יְכַזְּב֥וּ מֵימָֽיו׃

ל. ל

12 וּבָנ֤וּ[a] מִמְּךָ֙ חָרְב֣וֹת עוֹלָ֔ם מוֹסְדֵ֥י דוֹר־וָדֹ֖ר תְּקוֹמֵ֑ם

ו

וְקֹרָ֣א לְךָ֔ גֹּדֵ֥ר פָּ֖רֶץ מְשֹׁבֵ֥ב[b] נְתִיבוֹת[c] לָשָֽׁבֶת׃

13 אִם־תָּשִׁ֤יב מִשַּׁבָּת֙[a] רַגְלֶ֔ךָ עֲשׂ֥וֹת[b] חֲפָצֶ֖יךָ[c] בְּי֣וֹם קָדְשִׁ֑י

יש[19]. כ[20] חס וכל כתיב דכות ב מ א. ב

וְקָרָ֤אתָ לַשַּׁבָּת֙ עֹ֔נֶג [d]לִקְד֥וֹשׁ יְהוָ֖ה[d] מְכֻבָּ֑ד

ל[21]. ל

ב מל בלישׁ. יא[18]

וְכִבַּדְתּוֹ֙ מֵעֲשׂ֣וֹת דְּרָכֶ֔יךָ מִמְּצֹ֥א חֶפְצְךָ֖ וְדַבֵּ֥ר דָּבָֽר׃

לא[22]. ק חד מן ג יתיר ו

14 אָ֚ז תִּתְעַנַּ֣ג עַל־יְהוָ֔ה וְהִרְכַּבְתִּ֖יךָ[a] עַל־בָּמֳתֵ֣י אָ֑רֶץ

ס[23]

[8] Mm 2421. [9] Mm 3859. [10] Mm 2422. [11] Mm 1667. [12] Mm 3549. [13] Mm 1228. [14] Mm 1638. [15] Mm 2423. [16] Mm 2041. [17] Mm 2424. [18] Mm 3262. [19] Mm 161. [20] Mm 1267. [21] Mm 3349. [22] Mm 486. [23] Q addidi, cf Mp sub loco.

6 [a] 𝔘[a] הצום אשר ‖ [b] frt ins נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה cf G ‖ [c] Gθ′𝔙 sg, l ק– ‖ **7** [a] > 𝔖, dl ‖ [b] G(α′𝔙) *ἀστέγους*, prp וּמְרֻדִּים, al ומורדים ‖ [c] G(𝔖𝔗𝔙) *εἰς τὸν οἶκόν σου* = בֵּיתֶךָ ‖ **8** [a] prb l יַאַסְפֵךְ cf 52,12 ‖ **9** [a] prp מֹטָה cf 𝔖𝔗 et Ez 9,9 ‖ [b] 𝔘[a] ושלוח ‖ **10** [a] α′σ′θ′(𝔈) *ὑπερεκχέῃς*, l קֹ– ‖ [b] l c nonn Mss 𝔖 לְחֵקְךָ cf G ‖ [c] frt ins תְּגָה ‖ **11** [a] prp c pc Mss וְעַצְמֹתֶיךָ ‖ [b] 𝔘[a] יחליצו 𝔘[b] יחלצו ‖ **12** [a] GV pass, l וּבָנוּ vel וְנִבְנוּ ‖ [b] 𝔘[b] משיב ‖ [c] prp נתיצות ‖ **13** [a] prp שַׁבָּת cf 𝔈 ‖ [b] l c 𝔘[ab]G מַעֲ cf 𝔖 ‖ [c] 𝔘[b] θ′Syh𝔖𝔗 חֶפְצֵךְ ‖ [d–d] 𝔈 *sancta Domino*, prp קָדוֹשׁ לַי׳ ‖ **14** [a] 𝔘[ab]GS כִּיבֵּךְ– cf 𝔗 ‖ [b] K במותי.

וַהֲחֹסֶה בִּי יִנְחַל־אֶרֶץ וְיִירַשׁ הַר־קָדְשִׁי׃ 14 וְאָמַר[a] ל ומל

סְלוּ־סְלוּ פַּנּוּ־דָרֶךְ הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ עַמִּי׃ ס ב20

15 כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ ג21.22 יב21 22

מָרוֹם וְקָדוֹשׁ[a] אֶשְׁכֹּון וְאֶת־דַּכָּא וּשְׁפַל־רוּחַ ג22.ב מל23.ג24.

לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים׃ ג25

16 כִּי לֹא לְעוֹלָם אָרִיב וְלֹא לָנֶצַח אֶקְצֹוף ל ומל

כִּי־רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטֹף וּנְשָׁמוֹת אֲנִי עָשִׂיתִי׃ יב

17 בַּעֲוֹן[a] בִּצְעוֹ[b] קָצַפְתִּי וָאַכֵּהוּ[c] הַסְתֵּר וָאֶקְצֹף[d] ל

וַיֵּלֶךְ שׁוֹבָב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ׃ 18 דְּרָכָיו רָאִיתִי

וְאֶרְפָּאֵהוּ וַאֲנַחֵהוּ[a] וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ[b] ג.ב וחס ו26

נ״ב

ק

וְלַאֲבֵלָיו׃ 19 בּוֹרֵא[a] נוֹב[b] שְׂפָתָיִם

שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְהוָה וּרְפָאתִיו׃ ה

20 וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגָּרֵשׁ כִּי הַשָּׁקֵט לֹא יוּכָל ד27

וַיִּגְרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ וָטִיט׃ ל.ל

21 אֵין שָׁלוֹם אָמַר אֱלֹהַי לָרְשָׁעִים׃ ס ל

58 1 קְרָא בְגָרוֹן אַל־תַּחְשֹׂךְ כַּשּׁוֹפָר הָרֵם קוֹלֶךָ ל.ג

יג. ט בלישׁ וכל בחטאת ובחטאתם דכות[2]

וְהַגֵּד לְעַמִּי פִּשְׁעָם וּלְבֵית יַעֲקֹב חַטֹּאתָם׃

כג[3] מל ה מנה בסיס וכל יהושע ושפטים דכות ב מב.ז[4].ב

2 וְאוֹתִי יוֹם יוֹם יִדְרֹשׁוּן וְדַעַת דְּרָכַי יֶחְפָּצוּן

כְּגוֹי אֲשֶׁר־צְדָקָה עָשָׂה וּמִשְׁפַּט אֱלֹהָיו לֹא עָזָב ל זקף קמ

יִשְׁאָלוּנִי מִשְׁפְּטֵי־צֶדֶק קִרְבַת אֱלֹהִים יֶחְפָּצוּן׃ ב5.ב.ג

3 לָמָּה צַמְנוּ וְלֹא רָאִיתָ עִנִּינוּ נַפְשֵׁנוּ וְלֹא תֵדָע

הֶן בְּיוֹם צֹמְכֶם תִּמְצְאוּ־חֵפֶץ וְכָל־עַצְּבֵיכֶם[a] תְּנֹגְשׂוּ׃ ל.ל

4 הֶן לְרִיב וּמַצָּה תָּצוּמוּ וּלְהַכּוֹת בְּאֶגְרֹף רֶשַׁע ב.ג.ב6.יז7

לֹא־תָצוּמוּ כַיּוֹם לְהַשְׁמִיעַ בַּמָּרוֹם קוֹלְכֶם׃

[20] Mm 2416. [21] Mm 545. [22] Mm 2417. [23] Mm 2418. [24] Mm 1185. [25] Mm 2068. [26] Mm 2419. [27] Mm 2420. Cp 58 [1] Mm 1749. [2] Mm 759 et Mm 929. [3] Mm 1238 א. [4] Mm 484. [5] Mm 3258. [6] Ex 21,18. [7] Mm 1667.

14 [a] 𝔙 *et dicam* = ואמר; prp וְאָמַר ‖ **15** [a] prp c Ms וְקִדְשׁ cf 𝔘[a]𝔊 ‖ **17** [a] prp נוּ– ‖ [b] 𝔊 *βραχύ τι*, l בְּצַע paululum ‖ [c] l וָאֶ cf Vrs ‖ [d] l c Ms וָקֶצֶף ‖ **18** [a] l וַאֲנִי cf 𝔊𝔗; tr huc ‖ [b] tr huc : ‖ **19** [a] frt ins אֲנִי ‖ [b] K נוב ‖ **Cp 58,3** [a] 𝔊 σ′θ′(𝔙) *τοὺς ὑποχειρίους ὑμῶν*, prp עִבְּטֵיכֶם cf Dt 15,6.

3 וְאַתֶּם קִרְבוּ־הֵנָּה בְּנֵי עוֹנֵנָה
זֶרַע מְנָאֵף[a] וְתִזְנֶה[b]׃ 4 עַל־מִי תִתְעַנָּגוּ
עַל־מִי תַרְחִיבוּ פֶּה תַּאֲרִיכוּ לָשׁוֹן
הֲלוֹא־אַתֶּם יִלְדֵי־פֶשַׁע זֶרַע שָׁקֶר׃
5 הַנֶּחָמִים[c] בָּאֵלִים תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן
שֹׁחֲטֵי הַיְלָדִים[c] בַּנְּחָלִים תַּחַת סְעִפֵי הַסְּלָעִים׃
6 בְּחַלְקֵי־נַחַל חֶלְקֵךְ הֵם הֵם גּוֹרָלֵךְ
גַּם־לָהֶם שָׁפַכְתְּ נָסֶךְ הֶעֱלֵית מִנְחָה
[a]הַעַל אֵלֶּה אֶנָּחֵם[a]׃
7 עַל הַר־גָּבֹהַ וְנִשָּׂא שַׂמְתְּ מִשְׁכָּבֵךְ
גַּם־שָׁם עָלִית לִזְבֹּחַ זָבַח׃
8 וְאַחַר הַדֶּלֶת[a] וְהַמְּזוּזָה שָׂמְתְּ זִכְרוֹנֵךְ
כִּי מֵאִתִּי גָּלִית[a] וַתַּעֲלִי הִרְחַבְתְּ מִשְׁכָּבֵךְ
וַתִּכְרָת[b]־לָךְ מֵהֶם [c]אָהַבְתְּ מִשְׁכָּבָם[c] יָד חָזִית׃
9 וַתָּשֹׁרִי[a] לַמֶּלֶךְ[b] בַּשֶּׁמֶן וַתַּרְבִּי רְקָחָיִךְ
וַתִּשְׁלְחִי צִרַיִךְ עַד־מֶרָחֹק וַתִּשְׁפְּלִי עַד־שְׁאוֹל׃
10 בְּרֹב דַּרְכֵּךְ יָגַעַתְּ לֹא אָמַרְתְּ נוֹאָשׁ
[a]חַיַּת יָדֵךְ[a] מָצָאת עַל־כֵּן לֹא חָלִית׃
11 וְאֶת־מִי דָאַגְתְּ וַתִּירְאִי כִּי תְכַזְּבִי
וְאוֹתִי לֹא זָכַרְתְּ לֹא־שַׂמְתְּ עַל־לִבֵּךְ
הֲלֹא[10] אֲנִי מַחֲשֶׁה וּמֵעֹלָם[a] וְאוֹתִי לֹא תִירָאִי׃
12 אֲנִי אַגִּיד צִדְקָתֵךְ וְאֶת־מַעֲשַׂיִךְ
וְלֹא יוֹעִילוּךְ׃ 13 בְּזַעֲקֵךְ יַצִּילֵךְ קִבּוּצָיִךְ
וְאֶת־כֻּלָּם יִשָּׂא־רוּחַ יִקַּח־הָבֶל

ל
ב חד ר״פ וחד ס״פ[5]
ג . ז[6]
ל . ב וחד מן ג[7] חס בלי״ש
ל . ל
ל
ג
ב[8]
ג
ל כת כן[9]
ב[10]
ל
ב[11] . ה חס וכל אוריית דכות[12]
ז[13] . ד[14]
ד[15]
כ[16] מל ה מנה בסיפ וכל יהושע ושפטים דכות׃ ב מ ב . ד[17] פסוק ראית בהרן לא לא ומילה חדה ביניה׃ וחד מן ג׳ז פסוק לא לא לא לא
ו חס בסיפ . ג[18] . ב מל וחד חס[19] . כ[16] מל ה מנה בסיפ וכל יהושע ושפטים דכות׃ ב מ ב
לז

[5]Mm 2413. [6]Mm 3615. [7]Mm 879. [8]Mm 545. [9]Mm 839. [10]Mm 2414. [11]Mm 2415. [12]Mm 1681. [13]Mm 1742. [14]Mm 2460. [15]Mm 2306. [16]Mm 1238א. [17]Mm 2267. [18]Mm 4102. [19]Mm 3352.

3 [a] prp בֶּגֶד ‖ [b] 𝔊(𝔙) *καὶ πόρνης* cf σ′𝔖, l וְזוֹנָה ‖ **6** [a–a] tr ad fin 7 ‖ **8** [a] prb l c Ms 𝔊α′σ′θ′, 𝔊[a] ‖ [b–b] prp לְמַלֵּךְ vel וְכָרִית ‖ [c–c] prp אַהֲבַת משכבים vel ותכרותי ותכרי l ‖ **9** [a] prp וַתַּשְׁרִי (qal) vel ותשׁרי (hi; a שׁרר = arab *ṭarra* abundavit cf 𝔊) ‖ [b] prp לְמַלֵּךְ vel לַמֶּלֶךְ ‖ **10** [a–a] prp חַיַּת יָדֵךְ ‖ **11** [a] 𝔊(𝔙) *παροργῶ* cf α′σ′, l וּמֵעֹלָם.

5 וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת
שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן־לוֹ[a] אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת: ס ס
6 וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים[a] עַל־יְהוָה[a]
לְשָׁרְתוֹ[b] וּלְאַהֲבָה אֶת־[c]שֵׁם יְהוָה[c] לִהְיוֹת לוֹ[d] לַעֲבָדִים ב
כָּל־שֹׁמְרֵ[e] שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ[f] וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי: ב. ב
7 וַהֲבִיאוֹתִים אֶל־הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי ד ב מנה מל[6]. יז וכל אל הר הכרמל דכות[7]. ב[8]
עוֹלֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם[a] לְרָצוֹן עַל־מִזְבְּחִי ב כת כן. ח[9]
כִּי בֵיתִי בֵּית־תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל־הָעַמִּים: כא[10]
8 נְאֻם[e] אֲדֹנָי יְהוִה מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל ז[11] וכל יחזק דכות ב מד
עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו לְנִקְבָּצָיו:
9 כֹּל חַיְתוֹ שָׂדַי אִתָּיוּ[e] לֶאֱכֹל[a] כָּל־חַיְתוֹ בַּיָּעַר: ס ג[12]. ל
צפיר ק
10 צֻפָּ[a]ו עִוְרִים כֻּלָּם לֹא יָדָעוּ[b] יא[13]
כֻּלָּם כְּלָבִים אִלְּמִים לֹא יוּכְלוּ לִנְבֹּחַ
הֹזִים[c] שֹׁכְבִים אֹהֲבֵי לָנוּם:
11 וְהַכְּלָבִים עַזֵּי־נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה יח[14]
[a]וְהֵמָּה רֹעִים[a] לֹא יָדְעוּ הָבִין
כֻּלָּם לְדַרְכָּם פָּנוּ אִישׁ [b]לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ[b]: ב
12 אֵתָיוּ אֶקְחָה־יָּיִן וְנִסְבְּאָה שֵׁכָר ג[12]. ל
וְהָיָה כְּזֶה יוֹם מָחָר גָּדוֹל עֵתֶר מְאֹד: ה

57 1 הַצַּדִּיק אָבָד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל־לֵב ב זקף קמ[1]. ז[2]
וְאַנְשֵׁי־חֶסֶד נֶאֱסָפִים[e] בְּאֵין מֵבִין יח[3]. ג
כִּי־מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף[a] הַצַּדִּיק: 2 יָבוֹא שָׁלוֹם ג ב פת וחד קמ
יָנוּחוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם[a] הֹלֵךְ נְכֹחוֹ: ד ומל[4]

[5]Mm 486. [6]Mm 3933. [7]Mm 385. [8]Mm 2634. [9]Mm 2410. [10]Mm 17. [11]Mm 2459. [12]Mm 2411. [13]Mm 2545. [14]Mm 2412. Cp 57 [1]Mm 3099. [2]Mm 289. [3]Mm 2952. [4]Mm 3446.

5 [a] l c 𝔔[a] Vrs לָהֶם (לָמוֹ) || **6** [a–a] prp עָלַי || [b] prp תֵּגִי– || [c–c] prp שְׁמִי || [d] prp לִי || [e] 𝔊 pl, frt l שֹׁמְרֵי cf 𝔔[a] || [f] 𝔔[a] לֹה– || **7** [a] ins c 𝔔[a]𝔗 יַעֲלוּ (cf 60,7) vel יִהְיוּ (cf 𝔊) || **9** [a] tr huc ˄ || **10** [a] 𝔔[a] ut Q; prp צִפֵּי עַמִּי, al צִפֵּי || [b] 𝔊(𝔄𝔐) + *φρονῆσαι*, l יָדְעוּ הָבִין || [c] 𝔔[a] pc Mss חֹזֵי cf 𝔖 || **11** [a–a] prp הָרֹ (וְגַם) והם (וְגַם); al ins רָעִים cf 𝔊𝔖𝔗 || [b–b] 𝔊 *κατὰ τὸ αὐτό* || **Cp 57,1/2** [a–a] add; orig יבואו –קִים.

6 דִּרְשׁוּ֙ יְהוָ֔ה בְּהִמָּצְאֹ֑ו קְרָאֻ֖הוּ בִּֽהְיוֹתֹ֥ו קָרֽוֹב׃
7 יַעֲזֹ֤ב רָשָׁע֙ דַּרְכֹּ֔ו וְאִ֥ישׁ אָ֖וֶן מַחְשְׁבֹתָ֑יו
וְיָשֹׁ֤ב אֶל־יְהוָה֙ וִֽירַחֲמֵ֔הוּ וְאֶל־אֱלֹהֵ֖ינוּ כִּֽי־יַרְבֶּ֥ה לִסְלֽוֹחַ׃
8 כִּ֣י לֹ֤א מַחְשְׁבֹתַי֙ מַחְשְׁבֹ֣תֵיכֶ֔ם וְלֹ֥א דַרְכֵיכֶ֖ם דְּרָכָ֑י נְאֻם־יְהוָֽה׃
9 כִּֽי־גָבְה֤וּ[ab] שָׁמַ֙יִם֙ מֵאָ֔רֶץ כֵּ֚ן גָּבְה֣וּ דְרָכַ֔י מִדַּרְכֵיכֶ֖ם וּמַחְשְׁבֹתָ֑י
10 כִּֽי כַאֲשֶׁ֨ר יֵרֵ֤ד הַגֶּ֙שֶׁם֙ וְהַשֶּׁ֔לֶג מִן־הַשָּׁמַ֖יִם [מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶֽם׃
וְשָׁמָּ֥ה לֹא יָשׁ֖וּב כִּי אִם־הִרְוָ֣ה אֶת־הָאָ֑רֶץ
וְהוֹלִידָ֤ה וְהִצְמִיחָה֙ וְנָתַ֣ן זֶ֔רַע לַזּוֹרֵ֖עַ וְלֶ֥חֶם לָאֹכֵֽל׃
11 כֵּ֣ן יִֽהְיֶ֤ה דְבָרִי֙ אֲשֶׁ֣ר יֵצֵ֔א[a] מִפִּ֑י לֹא־יָשׁ֥וּב אֵלַ֖י רֵיקָ֑ם
כִּ֣י אִם־עָשָׂ֗ה אֶת־אֲשֶׁ֤ר חָפַ֙צְתִּי֙ וְהִצְלִ֣יחַ אֲשֶׁ֔ר שְׁלַחְתִּ֖יו׃
12 כִּֽי־בְשִׂמְחָ֤ה תֵֽצֵאוּ֙ וּבְשָׁלֹ֣ום תּוּבָל֔וּן[a] [יִמְחֲאוּ־כָ֖ף׃
הֶהָרִ֣ים וְהַגְּבָעֹ֔ות יִפְצְח֥וּ לִפְנֵיכֶ֖ם רִנָּ֑ה וְכָל־עֲצֵ֥י הַשָּׂדֶ֖ה
13 תַּחַ֤ת הַנַּעֲצ֙וּץ֙ יַעֲלֶ֣ה בְרֹ֔וש תַּ֖חַת[a] הַסִּרְפָּ֑ד יַעֲלֶ֣ה הֲדַ֔ס וְהָיָ֥ה לַיהוָ֖ה לְשֵׁ֑ם לְאֹ֥ות עֹולָ֖ם לֹ֥א יִכָּרֵֽת׃ ס

56 1 כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֔ה שִׁמְר֥וּ מִשְׁפָּ֖ט וַעֲשׂ֣וּ צְדָקָ֑ה
כִּֽי־קִרְבָ֤ה יְשׁוּעָתִי֙ לָבֹ֔וא וְצִדְקָתִ֖י לְהִגָּלֽוֹת׃
2 אַשְׁרֵ֤י אֱנוֹשׁ֙ יַעֲשֶׂה־זֹּ֔את וּבֶן־אָדָ֖ם יַחֲזִ֣יק בָּ֑הּ
שֹׁמֵ֤ר שַׁבָּת֙ מֵחַלְּלֹ֔ו[a] וְשֹׁמֵ֥ר יָדֹ֖ו מֵֽעֲשֹׂ֥ות כָּל־רָֽע׃ ס
3 וְאַל־יֹאמַ֤ר בֶּן־הַנֵּכָר֙ הַנִּלְוָ֣ה[a] אֶל־יְהוָ֔ה לֵאמֹ֖ר
הַבְדֵּ֣ל יַבְדִּילַ֔נִי יְהוָ֖ה מֵעַ֣ל עַמֹּ֑ו
וְאַל־יֹאמַ֥ר הַסָּרִ֖יס הֵ֣ן אֲנִ֣י עֵ֔ץ יָבֵֽשׁ׃ ס
4 כִּֽי־כֹ֤ה ׀ אָמַר֙ יְהוָ֔ה
לַסָּרִיסִ֕ים אֲשֶׁ֥ר יִשְׁמְר֖וּ אֶת־שַׁבְּתֹותָ֑י
וּבָחֲר֖וּ בַּאֲשֶׁ֥ר חָפָ֛צְתִּי וּמַחֲזִיקִ֥ים בִּבְרִיתִֽי׃

ג ר״פ ד
ה מל בנביא וחד מן ב[10] בליש
ל
ח
יג[11]
ל בסיפ
ל. ל נב[12]
ג ר״פ תחת ותחת נג מילין בינה. וחד מן יח פסוק דמיין. ר כת כן[13]. ותחת חד מן יב[14] חס ר ר״ת ק
ד בטע בסיפ
ל
ב. ה[1]
ב
ל
ל
ד[2]. ג. ה
כי מיהד[3]
ה[4]. ב

7Mm 3373. 8Mm 976. 9Mm 372. 10Mm 3504. 11Mm 902. 12Ps 98,8. 13Mm 1237. 14Mm 3804.
Cp 56 1Mm 3207. 2Mm 412. 3Mm 2049. 4Mm 2386.

9 a–a l פְּגִבָה cf Vrs || b Q^a כגובה || 11 a S(𐡀) *(d)npq* = נָצָא || 12 a Q^a תלכו cf S || 13 a Q^a mlt Mss Vrs ut Q || Cp 56,2 a Q^a לה– || 3 a G(θ′ΣΘ) *ὁ προσκείμενος*, l הַ֫.

וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא־יָמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט ל.ב
אָמַר מְרַחֲמֵךְ יְהוָה׃ ס ל

11 עֲנִיָּה סֹעֲרָה לֹא נֻחָמָה
הִנֵּה אָנֹכִי מַרְבִּיץ בַּפּוּךְ[a] אֲבָנַיִךְ וִיסַדְתִּיךְ[b] בַּסַּפִּירִים׃ ג.ב מל
12 וְשַׂמְתִּי כַדְכֹד שְׁמָשְׁתַּיִךְ וּשְׁעָרַיִךְ לְאַבְנֵי אֶקְדָּח
וְכָל־גְּבוּלֵךְ לְאַבְנֵי־חֵפֶץ׃ 13 וְכָל־בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְהוָה ב[β] פת[β]. ל. כט
וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ[a]׃ 14 בְּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי[a] ב[γ] ית[β] מל ב מנה בפסוק
רַחֲקִי[b] מֵעֹשֶׁק כִּי־לֹא תִירָאִי וּמִמְּחִתָּה כִּי לֹא־תִקְרַב אֵלָיִךְ׃ כי[10] מל ה מנה בסיס וכל יהושע ושפטים דכות. ב מ ב. ו מל וכל משלי ב מ ב. ו מל וכל משלי וקהלת דכות ב מ ג הנה ק
15 הֵן גּוֹר יָגוּר אֶפֶס[a] מֵאוֹתִי[b] מִי־גָר אִתָּךְ[c] עָלַיִךְ יִפּוֹל׃
16 הִן־[a] אָנֹכִי בָּרָאתִי חָרָשׁ נֹפֵחַ בְּאֵשׁ פֶּחָם ב חד מל וחד חס[11]. יח[12] וכל יוצר חפץ חדמה דכות ב מ א. ג[13]
וּמוֹצִיא כְלִי לְמַעֲשֵׂהוּ וְאָנֹכִי בָּרָאתִי מַשְׁחִית לְחַבֵּל׃
17 כָּל־כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ לֹא יִצְלָח ל זקף קמ
וְכָל־לָשׁוֹן תָּקוּם־אִתָּךְ לַמִּשְׁפָּט תַּרְשִׁיעִי ל.יז[14]. הי[15].ל
זֹאת נַחֲלַת עַבְדֵי יְהוָה וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי נְאֻם־יְהוָה׃ ס

55 1 הֲוֹי כָּל־צָמֵא לְכוּ לַמָּיִם וַאֲשֶׁר אֵין־לוֹ[a] כְּסֶף לְכוּ[a] [וְחָלָב׃] ה[1] ן[3]
שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ[b] וּלְכוּ שִׁבְרוּ[c] בְּלוֹא־כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר יָיִן ו מל[2]. ו מל[2]
2 לָמָּה תִשְׁקְלוּ־כֶסֶף בְּלוֹא־לֶחֶם וִיגִיעֲכֶם בְּלוֹא לְשָׂבְעָה ו מל[2]. ד
שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ אֵלַי וְאִכְלוּ־טוֹב וְתִתְעַנַּג בַּדֶּשֶׁן נַפְשְׁכֶם׃ ל
3 הַטּוּ אָזְנְכֶם[a] וּלְכוּ אֵלָי שִׁמְעוּ וּתְחִי נַפְשְׁכֶם ג[4]. ה. ג
וְאֶכְרְתָה לָכֶם[b] בְּרִית עוֹלָם חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים׃
4 הֵן עֵד לְאוּמִּים[a] נְתַתִּיו נָגִיד וּמְצַוֶּה[b] לְאֻמִּים׃ ל מל
5 הֵן גּוֹי לֹא־תֵדַע תִּקְרָא וְגוֹי לֹא־יְדָעוּךְ אֵלַיִךְ יָרוּצוּ ד[5]
לְמַעַן יְהוָה אֱלֹהֶיךְ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי פֵאֲרֶךָ׃ ס ג[6]

[6]Mm 2407. [7]Mm 2408. [8]Mm 300. [9]Ez 11,15. [10]Mm 1238 א. [11]Mm 2409. [12]Mm 2781. [13]Mm 2326. [14]Mm 3615. [15]Mm 1035. Cp 55 [1]Mm 494. [2]Mm 2458. [3]Mm 112. [4]Mm 3328. [5]Mm 503. [6]Mm 3349.

11 [a] G *ἄνθρακα*, prp בַּנּפְּךָ ‖ [b] l c $\mathfrak{Q}^{a}$G וְיִסַּדְתִּיךְ; C pi ‖ **13** [a] $\mathfrak{Q}^{a}$ בוניכי (ו supra add) ‖ **14** [a] frt tr huc : ‖ [b] prp תָּרֵי ‖ **15** [a] > GS, dl ‖ [b] l מֵאִתִּי cf $\mathfrak{Q}^{a}$ ‖ [c–c] > GA, dl ‖ **16** [a] K הֵן, $\mathfrak{Q}^{a}$ ut Q ‖ Cp 55,1 [a–a] l כֶּסֶף לָכוּ ‖ [b] prp וְאִכְלוּ ‖ [c–c] > $\mathfrak{Q}^{a}$GS, dl ‖ **4** [a] S(C) *l'mm'*, prp לְעַמִּים ‖ [b] G(SV) *προστάσσοντα* cf C, l הֲ֫.

10 וַיהוָה חָפֵץ דַּכְּאוֹ[a] הֶחֱלִי[b] אִם־תָּשִׂים[c] אָשָׁם נַפְשׁוֹ ל
יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים וְחֵפֶץ יְהוָה בְּיָדוֹ יִצְלָח׃ ל
11 מֵעֲמַל נַפְשׁוֹ יִרְאֶה[a] יִשְׂבָּע[b] בְּדַעְתּוֹ ב זקף קמ
יַצְדִּיק צַדִּיק[c] עַבְדִּי לָרַבִּים וַעֲוֹנֹתָם הוּא יִסְבֹּל׃ ד
12 לָכֵן אֲחַלֵּק־לוֹ בָרַבִּים וְאֶת־עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל׃ ג בטע בלישׁ בסיפ
תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ וְאֶת־פֹּשְׁעִים נִמְנָה ג[13]
וְהוּא חֵטְא־רַבִּים נָשָׂא וְלַפֹּשְׁעִים[a] יַפְגִּיעַ׃ ס

54 1 רָנִּי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה פִּצְחִי רִנָּה[a] וְצַהֲלִי לֹא־חָלָה ג בטע
כִּי־רַבִּים בְּנֵי־שׁוֹמֵמָה מִבְּנֵי בְעוּלָה אָמַר יְהוָה׃ [תַּחְשֻׂכִי ג ב חס׳ רחד מל[1] . ב. כ ס״פ[2]
2 הַרְחִיבִי | מְקוֹם אָהֳלֵךְ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ יַטּוּ[a] אַל־ ב רחד מל ורחד חס . ה מל[3]
תַּאֲרִיכִי מֵיתָרַיִךְ וִיתֵדֹתַיִךְ חַזֵּקִי׃ 3 כִּי־יָמִין וּשְׂמֹאול
וְזַרְעֵךְ גּוֹיִם יִירָשׁ וְעָרִים נְשַׁמּוֹת יוֹשִׁיבוּ׃ [תִּפְרֹצִי ל זקף קמ
4 אַל־תִּירְאִי כִּי־לֹא תֵבוֹשִׁי וְאַל־תִּכָּלְמִי כִּי לֹא תַחְפִּירִי מז פסוק לא לא לא . ב מל
כִּי בֹשֶׁת עֲלוּמַיִךְ תִּשְׁכָּחִי וְחֶרְפַּת אַלְמְנוּתַיִךְ[a] לֹא תִזְכְּרִי־
5 כִּי בֹעֲלַיִךְ[a] עֹשַׂיִךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ [עוֹד׃ ל . ל
וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָל־הָאָרֶץ יִקָּרֵא׃ כא[4]
6 כִּי־כְאִשָּׁה עֲזוּבָה וַעֲצוּבַת רוּחַ קְרָאֵךְ יְהוָה ב
וְאֵשֶׁת נְעוּרִים כִּי תִמָּאֵס אָמַר אֱלֹהָיִךְ׃ ו
7 בְּרֶגַע קָטֹן עֲזַבְתִּיךְ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֲקַבְּצֵךְ׃ ל . ג . ל
8 בְּשֶׁצֶף[a] קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי פָנַי רֶגַע מִמֵּךְ ל
וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ אָמַר גֹּאֲלֵךְ יְהוָה׃ ס ב
9 כִּי־מֵי[a] נֹחַ זֹאת לִי ב ובפסוק
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי־נֹחַ[b] עוֹד עַל־הָאָרֶץ ב ובפסוק . ב בסיפ[5]
כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְצֹף עָלַיִךְ וּמִגְּעָר־בָּךְ׃
10 כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תְּמוּטָנָה ג . ל

[13]Mm 780. Cp 54 [1]Mm 3724. [2]Mm 2481. [3]Mm 632. [4]Mm 17. [5]Mm 2344.

10 [a–a] prp החלים אֶת־שָׁם ‖ [b] 𝔔[a] ויחללהו ‖ [c] prp תָּשִׂם ‖ **11** [a] 𝔔[ab]𝔊 + אור, sed ראה = רוה ‖ [b] l בַּע– cf α′σ′θ′ ‖ [c] tr post בדעתו ‖ **12** [a] prp ולִפְשָׁעִם cf 𝔔[ab]𝔊 ‖ **Cp 54,1** [a] > 𝔊, dl ‖ **2** [a] > Ms; l וְטוּ (cf α′σ′θ′ ἐκταθήτωσαν) vel הַטֵּי (cf 𝔊𝔖𝔙) ‖ **4** [a] l תֻּתִּי– vel תַּתִּי– ‖ **5** [a] 𝔔[a] בעלכי; prb l עָשָׂךְ cf 𝔊𝔖𝔗 ‖ **8** [a] prp בְּשֶׁפֶץ (akk *šipṣu* robur cf 𝔖), al בשטף ‖ **9** [a–a] prp כְּמֵי cf 𝔊 ‖ [b–b] > 𝔊, dl.

14 כַּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ עָלֶיךָ[a] רַבִּים
כֵּן־מִשְׁחַת[c] מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ וְתֹאָרוֹ מִבְּנֵי אָדָם[b]: ל

15 כֵּן יַזֶּה[a] גּוֹיִם רַבִּים עָלָיו יִקְפְּצוּ מְלָכִים פִּיהֶם ב[18]
כִּי אֲשֶׁר לֹא־סֻפַּר לָהֶם רָאוּ וַאֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ הִתְבּוֹנָנוּ: ה[19]

53 1 מִי הֶאֱמִין לִשְׁמֻעָתֵנוּ וּזְרוֹעַ יְהוָה עַל־מִי נִגְלָתָה: ג חס בלישׁ[1]

2 וַיַּעַל כַּיּוֹנֵק לְפָנָיו[a] וְכַשֹּׁרֶשׁ מֵאֶרֶץ צִיָּה ל
לֹא־תֹאַר לוֹ וְלֹא הָדָר וְנִרְאֵהוּ[b] וְלֹא־מַרְאֶה וְנֶחְמְדֵהוּ: לד פסוק לא ולא ולא[2] ל. ל

3 נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים אִישׁ מַכְאֹבוֹת וְיֹדֵעַ[a] חֹלִי ג. ל
וּכְמַסְתִּר פָּנִים מִמֶּנּוּ נִבְזֶה[b] וְלֹא חָשַׁבְנֵהוּ: ב

4 אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא וּמַכְאֹבֵינוּ[a] סְבָלָם יח[3]
וַאֲנַחְנוּ חֲשַׁבְנֻהוּ נָגוּעַ מֻכֵּה אֱלֹהִים וּמְעֻנֶּה: ב. ב ומל[4]. ב חד כת ה וחד כת ל[5]

5 וְהוּא מְחֹלָל[a] מִפְּשָׁעֵנוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ לג ר״פ. ל חס
מוּסַר שְׁלוֹמֵנוּ עָלָיו וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא־לָנוּ: יב פת[6]

6 כָּלָּנוּ כַּצֹּאן תָּעִינוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָּנִינוּ ל
וַיהוָה הִפְגִּיעַ בּוֹ אֶת עֲוֹן כֻּלָּנוּ:

7 נִגַּשׂ[a] וְהוּא נַעֲנֶה[a] וְלֹא יִפְתַּח־פִּיו ד[7]. ב[8]
כַּשֶּׂה לַטֶּבַח יוּבָל וּכְרָחֵל לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה ב זקף קמ
וְלֹא יִפְתַּח פִּיו[b]:

8 מֵעֹצֶר וּמִמִּשְׁפָּט לֻקָּח וְאֶת־דּוֹרוֹ מִי יְשׂוֹחֵחַ ח[9]
כִּי נִגְזַר מֵאֶרֶץ חַיִּים מִפֶּשַׁע עַמִּי[ab] נֶגַע[c] לָמוֹ[d]: ג[10]

9 וַיִּתֵּן[a] אֶת־רְשָׁעִים קִבְרוֹ וְאֶת־עָשִׁיר[b] בְּמֹתָיו[c] ג[11]
עַל לֹא־חָמָס עָשָׂה וְלֹא מִרְמָה בְּפִיו: ג[12]

[18] Lv 16,14. [19] Mm 3985. Cp 53 [1] Mm 1727. [2] Mm 771. [3] Mm 1941. [4] Mm 2403. [5] Mm 2404. [6] Mm 2405. [7] Mm 1598. [8] Mm 2824. [9] Mm 1496. [10] Mm 2406. [11] Mm 2283. [12] Mp sub loco.

14 [a] l c 2 Mss 𝔖𝔗 עָלָיו ‖ [b–b] frt tr ad fin 53,2 ‖ [c] 𝔔[a] משחתי Ms מוּשׁ traditio bab מֻשָּׁ 𝔖 *mḥbl* cf 𝔘, l מָשְׁחָת ‖ **15** [a] 𝔊 *θαυμάσονται*; prp יָזֵּה vel יִזּוּ, al יַרְגִּזוּ, יִבְהֲלוּ; **Cp 53,2** [a] prp לפניו ‖ [b] tr huc ^ cf σ′ ‖ **3** [a] 𝔔[a]𝔊𝔖𝔘 וידע; l וְזוּ ‖ [b] 𝔔[a] ונבזוהו; 𝔖 *wštnjhj*, prp נִבְזֵהוּ ‖ **4** [a] ins c nonn Mss 𝔖𝔘 הוא ‖ **5** [a] prp מחלל ‖ **7** [a–a] prp הוא ונ׳ ‖ [b–b] prb dl ‖ **8** [a–a] prp מִפְּשָׁעָם ‖ [b] 𝔔[a] עמו ‖ [c] l נִגְעַ vel נִגַּע cf 𝔔[a] 𝔊 ‖ [d] 𝔊 *eἰς θάνατον*, l לָמָוֶת ‖ **9** [a] 𝔔[a] ויתנו; prp וַיִּתֵּן ‖ [b] prp שְׁעִירִים ‖ [c] 𝔔[a] בומתו 𝔊(𝔖𝔘) *ἀντὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ* = בְּמוֹתוֹ cf 𝔗; prp בָּמָתוֹ sepulchrum suum.

52 1 עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי עֻזֵּךְ צִיּוֹן
לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם עִיר הַקֹּדֶשׁ
כִּי לֹא יוֹסִיף יָבֹא־בָךְ עוֹד עָרֵל וְטָמֵא׃
2 הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי[a] יְרוּשָׁלָ͏ִם
הֻתְּפַּתְּחִוֹ[b] מוֹסְרֵי[c] צַוָּארֵךְ שְׁבִיָּה בַּת־צִיּוֹן׃ ס
3 כִּי־כֹה ׀ אָמַר ׀ יְהוָה חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם וְלֹא בְכֶסֶף תִּגָּאֲלוּ׃
4 כִּי ׀ כֹה ׀ אָמַר ׀ אֲדֹנָי יְהוִה מִצְרַיִם יָרַד־עַמִּי בָרִאשֹׁנָה לָגוּר
שָׁם וְאַשּׁוּר בְּאֶפֶס עָשָׁקוֹ׃ 5 וְעַתָּה [a]מַה־לִּי־פֹה נְאֻם־יְהוָה
כִּי־לֻקַּח עַמִּי חִנָּם מֹשְׁלָו[b] יֵהֵילִילוּ נְאֻם־יְהוָה וְתָמִיד כָּל־
הַיּוֹם שְׁמִי מְנֻאָץ[c]׃ 6 לָכֵן יֵדַע עַמִּי שְׁמִי לָכֵן[a] בַּיּוֹם הַהוּא
כִּי־אֲנִי־הוּא הַמְדַבֵּר הִנֵּנִי׃
7 מַה־נָּאוָוּ עַל־הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר
סא מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה
אֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ׃
8 קוֹל צֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ
כִּי עַיִן ׀ בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְהוָה צִיּוֹן[a]׃
9 פִּצְחוּ רַנְּנוּ יַחְדָּו חָרְבוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם
כִּי־נִחַם יְהוָה עַמּוֹ גָּאַל יְרוּשָׁלָ͏ִם[a]׃
10 חָשַׂף יְהוָה אֶת־זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ לְעֵינֵי כָל־הַגּוֹיִם
וְרָאוּ כָל־אַפְסֵי־אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת ׀ אֱלֹהֵינוּ׃ ס
11 סוּרוּ סוּרוּ צְאוּ מִשָּׁם טָמֵא אַל־תִּגָּעוּ
צְאוּ מִתּוֹכָהּ הִבָּרוּ נֹשְׂאֵי כְּלֵי יְהוָה׃
12 כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן
כִּי־הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם יְהוָה וּמְאַסִּפְכֶם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ ס
13 הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי יָרוּם[a] וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד׃

Cp 52 [1]Mm 3811. [2]Mm 2049. [3]Mm 158. [4]Mm 2827. [5]Mm 1743. [6]Mm 1496. [7]Mm 1369. [8]Mm 333. [9]Mm 3669. [10]Mm 1169. [11]Mm 2402. [12]Mm 1234. [13]Mm 463. [14]Ex 3,21. [15]Mm 2364. [16]Mm 545. [17]Mm 2900.

Cp 52,2 [a] sic L, mlt Mss Edd שְׁבִי; prp שִׁבְתִּי ‖ [b] 𝔊α′σ′θ′𝔖𝔙 ut Q, K חוּ– ‖ [c] prb l מִמְּ ‖ **5** [a–a] K מִי־לִי ‖ [b] prp יְהֹלְלוּ vel יְהוֹלְלוּ cf 𝔘[a] α′𝔖𝔙 ‖ [c] prb l מְתָנְאָץ vel מְתָנָאץ ‖ **6** [a] > 𝔘[a]𝔊𝔖𝔙, dl ‖ **8** [a] 𝔘[a] + ברחמים ‖ **9** [a] 2 Mss יִשְׂרָאֵל ‖ **13** [a] > 𝔊.

13 וַתִּשְׁכַּח יְהוָה עֹשֶׂךָ נוֹטֶה שָׁמַיִם
וְיֹסֵד אָרֶץ וַתְּפַחֵד תָּמִיד כָּל־הַיּוֹם
מִפְּנֵי חֲמַת הַמַּצִּיק כַּאֲשֶׁר כּוֹנֵן לְהַשְׁחִית וְאַיֵּה חֲמַת הַמַּצִּיק׃
14 מְהֵר צֹעֶה לְהִפָּתֵחַ וְלֹא־יָמוּת לַשַּׁחַת וְלֹא יֶחְסַר לַחְמוֹ׃
15 וְאָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ רֹגַע הַיָּם וַיֶּהֱמוּ גַּלָּיו
יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃
16 וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ
לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי־אָתָּה׃ ס
17 הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי קוּמִי יְרוּשָׁלַם
אֲשֶׁר שָׁתִית מִיַּד יְהוָה אֶת־כּוֹס חֲמָתוֹ
אֶת־קֻבַּעַת הַכּוֹס הַתַּרְעֵלָה שָׁתִית מָצִית׃
18 אֵין־מְנַהֵל לָהּ מִכָּל־בָּנִים יָלָדָה
וְאֵין מַחֲזִיק בְּיָדָהּ מִכָּל־בָּנִים גִּדְּלָה׃
19 שְׁתַּיִם הֵנָּה קָרְאוֹתַיִךְ מִי יָנוּד לָךְ
הַשֹּׁד וְהַשֶּׁבֶר וְהָרָעָב וְהַחֶרֶב מִי אֲנַחֲמֵךְ׃
20 בָּנַיִךְ עָלְפוּ שָׁכְבוּ בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת כְּתוֹא מִכְמָר
הַמְלֵאִים חֲמַת־יְהוָה גַּעֲרַת אֱלֹהָיִךְ׃
21 לָכֵן שִׁמְעִי־נָא זֹאת עֲנִיָּה וּשְׁכֻרַת וְלֹא מָיִן׃ ס
22 כֹּה־אָמַר אֲדֹנַיִךְ יְהוָה וֵאלֹהַיִךְ יָרִיב עַמּוֹ
הִנֵּה לָקַחְתִּי מִיָּדֵךְ אֶת־כּוֹס הַתַּרְעֵלָה
אֶת־קֻבַּעַת כּוֹס חֲמָתִי לֹא־תוֹסִיפִי לִשְׁתּוֹתָהּ עוֹד׃
23 וְשַׂמְתִּיהָ בְּיַד־מוֹגַיִךְ
אֲשֶׁר־אָמְרוּ לְנַפְשֵׁךְ שְׁחִי וְנַעֲבֹרָה
וַתָּשִׂימִי כָאָרֶץ גְּוֵךְ וְכַחוּץ לָעֹבְרִים׃ ס

ב.ד מל
יד[12] קמ וכל אתנח וס״פ דכות׳ ב מ״ד
ב.ב.ג פסוק[13]
ט״ר״פ וכל תרי עשר דכות׳[14] . יב . ד[15]
ט[16] ה[17] מנח׳ חט . ג[18]
ל וחט . יד[12] קמ וכל אתנח וס״פ דכות׳ ב מ״ד . ג[19] ב מנה בסיפ
ב.ב
ב.ל
ב ר״פ[20]
ל . ל[13]
יח . לה[21]
ד חס בליש[22]
ב[23]
ב
ל
ל[24] . ל
ב.ל

[12] Mm 1234. [13] Mp sub loco. [14] Mm 1472. [15] Mm 2399. [16] Mm 1918. [17] Mm 2528 et Mp contra textum. [18] Mm 2400. [19] Mm 4246. [20] Mm 3653. [21] Mm 2840. [22] Mm 1532. [23] Mm 2401. [24] וחד סחי Thr 3,45.

14 [a] prp לְחֻמּוֹ vel לֶחֶם ‖ **15** [a] prp גֹּעֵר ‖ **16** [a] prp לנטות cf S ‖ **17** [a] > σ′, dl cf GS ‖ **19** [a] 1 c Q[a] Vrs יָנִיד ‖ **20** [a–a] frt add cf Thr 2,19 4,1 ‖ **22** [a] > Ms ‖ [b] > GS, dl cf 17 ‖ **23** [a] frt ins וּבְיַד מְעַנַּיִךְ cf Q[a]G.

3 כִּי־נִחַם יְהוָה צִיּוֹן נִחַם כָּל־חָרְבֹתֶיהָ ב חד חס וחד מל בלישׁ[3]
וַיָּשֶׂם[a] מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן־יְהוָה פר. ז. ב[4]
שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה׃ ס
4 הַקְשִׁיבוּ אֵלַי עַמִּי[a] וּלְאֻמִּי[b] אֵלַי הַאֲזִינוּ ל ומל. ח
כִּי תוֹרָה מֵאִתִּי תֵצֵא וּמִשְׁפָּטִי לְאוֹר עַמִּים[c] יר[5]. יג
אַרְגִּיעַ׃ 5 קָרוֹב[a] צִדְקִי[b] יָצָא יְשָׁעִי וּזְרֹעַי עַמִּים יִשְׁפֹּטוּ ג
אֵלַי אִיִּים יְקַוּוּ וְאֶל־זְרֹעִי יְיַחֵלוּן׃
6 שְׂאוּ לַשָּׁמַיִם עֵינֵיכֶם וְהַבִּיטוּ אֶל־הָאָרֶץ מִתַּחַת יא ר״פ. יג
כִּי־שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה וְיֹשְׁבֶיהָ[a] כְּמוֹ־ ל
וְיִשׁוּעָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וְצִדְקָתִי לֹא תֵחָתֶּת[b]׃ ס [כֵּן[a] יְמוֹתָן ב חד חס וחד מל[6]
7 שִׁמְעוּ אֵלַי יֹדְעֵי צֶדֶק עַם תּוֹרָתִי בִלְבָּם ס
אַל־תִּירְאוּ חֶרְפַּת אֱנוֹשׁ וּמִגִּדֻּפָתָם אַל־תֵּחַתּוּ׃
8 כִּי כַבֶּגֶד יֹאכְלֵם עָשׁ וְכַצֶּמֶר יֹאכְלֵם[a] סָס ה. ל. כת ס
וְצִדְקָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וִישׁוּעָתִי לְדֹר דֹּרִים׃ ס ג[7]
9 עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי־עֹז זְרוֹעַ יְהוָה
עוּרִי כִּימֵי קֶדֶם דֹּרוֹת עוֹלָמִים
הֲלֹוא אַתְּ־הִיא הַמַּחְצֶבֶת[a] רַהַב מְחוֹלֶלֶת תַּנִּין׃ ל. ח בלישׁ[8]
10 הֲלֹוא אַתְּ־הִיא הַמַּחֲרֶבֶת יָם מֵי תְהוֹם רַבָּה
הַשָּׂמָה[a] מַעֲמַקֵּי־יָם דֶּרֶךְ[b] לַעֲבֹר גְּאוּלִים׃
11 וּפְדוּיֵי[a] יְהוָה יְשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה [וְאֵנָחָה׃ ס ט[9]
וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל־רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּן נָסוּ[b] יָגוֹן ב. ל
12 אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֲמְכֶם[a] נ. יט. ל
מִי־[b]אַתְּ וַתִּירְאִי[b] מֵאֱנוֹשׁ יָמוּת וּמִבֶּן־אָדָם חָצִיר יִנָּתֵן׃ נ[11]

[3] Mm 2395. [4] Gn 13,10. [5] Mm 2362. [6] Mm 2396. [7] Mm 2397. [8] Mm 413. [9] Mm 2398. [10] Mm 2371. [11] Mm 888.

3 [a] 𝔗(𝔙) *w(j)šwj* cf 𝔊, prp וְיָשֵׂם ‖ **4** [a] 1 c pc Mss 𝔖 עמים ‖ [b] 1 c nonn Mss 𝔖 מים– ‖ **5** [a] prp קֹרֵב (אַקְרִיב) cf 𝔊 ‖ [b] 𝔊^{Mss} + ὡς φῶς = כָּאוֹר ‖ **6** [a–a] 1 c cf 𝔊 ‖ [b] huc tr : ‖ [c] huc tr 𝔊^{b} (מוכן כמוכן) locusta) ‖ **8** [a] prp יְכַלֵּם ‖ [b] 𝔊(𝔙) ἐκλίπῃ = תֶּחְדַּל, sed prb a נחת cf 𝔗𝔙 et Jer 10,25 ‖ **9** [a] 1 c 𝔘^{a} הַמְּחַצֶּת cf Hi 26,12 ‖ **10** [a] 1 c 𝔊 pt ‖ [b] huc tr : ‖ **11** [a] ופזורי 𝔘^{a} ‖ [b] 1 c mlt Mss 𝔖 וְנ׳ cf 𝔘^{a}𝔗 et 35,10 ‖ **12** [a] 𝔊 σ′ suff sg, l מְךָ– ‖ [b–b] l אַתְּ וַתִּירְאִי.

3 אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשָׂק אָשִׂים כְּסוּתָם׃ ס ל⁶.נ⁷

4 אֲדֹנָי יְהוִה נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים
לָדַעַת לָעֻוֹת[a] אֶת־יָעֵף[b] דָּבָר יָעִיר[c]׀
בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר[d] יָעִיר לִי אׇזֶן לִשְׁמַע כַּלְּמוּדִים׃ ל.ח נג⁸.ח.כה

5 [a]אֲדֹנָי יְהוִה פָּתַח־לִי אׇזֶן[a] כה
וְאָנֹכִי לֹא מָרִיתִי אָחוֹר לֹא נָסוֹגְתִּי׃ נ

6 גֵּוִי נָתַתִּי לְמַכִּים וּלְחָיַי לְמֹרְטִים[a] ל
פָּנַי לֹא הָסְתַּרְתִּי[b] מִכְּלִמּוֹת וָרֹק׃ ל.נ מילין מיחד דמיין⁹

7 וַאדֹנָי יְהוִה יַעֲזָר־לִי עַל־כֵּן לֹא נִכְלָמְתִּי ד¹⁰ בלישׁ
עַל־כֵּן שַׂמְתִּי פָנַי כַּחַלָּמִישׁ וָאֵדַע כִּי־לֹא אֵבוֹשׁ׃ נ¹¹

8 קָרוֹב מַצְדִּיקִי מִי־יָרִיב אִתִּי נַעַמְדָה יָּחַד ב
מִי־בַעַל מִשְׁפָּטִי יִגַּשׁ אֵלָי׃ ¹²נ¹³

9 הֵן אֲדֹנָי יְהוִה יַעֲזָר־לִי מִי־הוּא יַרְשִׁיעֵנִי ב
הֵן כֻּלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ עָשׁ יֹאכְלֵם׃ ה

10 מִי בָכֶם יְרֵא יְהוָה שֹׁמֵעַ[a] בְּקוֹל עַבְדּוֹ
אֲשֶׁר׀ הָלַךְ חֲשֵׁכִים וְאֵין נֹגַהּ לוֹ
יִבְטַח בְּשֵׁם יְהוָה וְיִשָּׁעֵן בֵּאלֹהָיו׃ ב

11 הֵן כֻּלְּכֶם קֹדְחֵי אֵשׁ מְאַזְּרֵי[a] זִיקוֹת ל
לְכוּ׀ בְּאוּר[b] אִשְׁכֶם וּבְזִיקוֹת בְּעַרְתֶּם ל
מִיָּדִי הָיְתָה־זֹּאת לָכֶם לְמַעֲצֵבָה תִּשְׁכָּבוּן׃ פ

51 1 שִׁמְעוּ אֵלַי רֹדְפֵי צֶדֶק מְבַקְשֵׁי יְהוָה
הַבִּיטוּ אֶל־צוּר חֻצַּבְתֶּם[a] וְאֶל־מַקֶּבֶת בּוֹר[b] נֻקַּרְתֶּם[c]׃ נ¹
2 הַבִּיטוּ אֶל־אַבְרָהָם אֲבִיכֶם וְאֶל־שָׂרָה תְּחוֹלֵלְכֶם ל
כִּי־אֶחָד קְרָאתִיו וַאֲבָרְכֵהוּ[a] וַאֲרַבֶּהוּ[b]׃ ס ב חד קמ וחד פת².ל

[6] Mp sub loco. [7] Mm 3859. [8] Mm 688. [9] Mm 3953. [10] Mm 2508. [11] Mm 2642. [12] Mm 2362. **Cp 51** [1] Mm 1835. [2] Gn 27,33.

4 [a] prp לְרִעֹת, al לְעַוֹּת ‖ [b] 𝔖 יעוף ‖ [c] prb dl ‖ [d] > Ms 𝔊𝔏𝔄, dl ‖ **5** [a–a] frt add ‖ **6** [a] 𝔘[a] למטלים ‖ [b] 𝔘[a] הסירותי ‖ **10** [a] 𝔊(𝔖) ἀκουσάτω, l יִשְׁמַע ‖ **11** [a] prp מְאִירֵי cf 𝔖 ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔙) τῷ φωτί = באור ‖ **Cp 51,1** [a] 𝔊 act = חֲצַ ‖ [b] > 𝔖, dl ‖ [c] 𝔊 act = נְקַ ‖ **2** [a] 𝔘[a] ואפרהו; l וָ cf Vrs ‖ [b] l וָ cf Vrs.

21 וְאָמַרְתְּ בִּלְבָבֵךְ מִי יָלַד־לִי אֶת־אֵלֶּה ג22
וַאֲנִי שְׁכוּלָה וַגַלְמוּדָה [a]גֹּלָה | וְסוֹרָרָה[ab] וְאֵלֶּה מִי גִדֵּל ד וחס בלי״ש23 . ג בטע24
הֵן אֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי אֵלֶּה[c] אַיּפֹה הֵם׃ פ ד25 . י כת ה26 . יב ס״פ27

22 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
הִנֵּה אֶשָּׂא אֶל־גּוֹיִם יָדִי וְאֶל־עַמִּים אָרִים נִסִּי כג . ב22 . ג . ב29
וְהֵבִיאוּ בָנַיִךְ בְּחֹצֶן וּבְנֹתַיִךְ עַל־כָּתֵף תִּנָּשֶׂאנָה׃ ד30 . יח . ל חס בנביא23 . ד
23 וְהָיוּ מְלָכִים אֹמְנָיִךְ וְשָׂרוֹתֵיהֶם מֵינִיקֹתָיִךְ
אַפַּיִם אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ וַעֲפַר רַגְלַיִךְ יְלַחֵכוּ נ31 . ב
וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־יֵבֹשׁוּ קֹוָי׃ ס ו32
24 הֵיקַח מִגִּבּוֹר מַלְקוֹחַ וְאִם־שְׁבִי צַדִּיק[a] יִמָּלֵט׃ ב . ב33 . יג34
25 כִּי־כֹה | אָמַר יְהוָה כי מיחף35
גַּם־שְׁבִי גִבּוֹר יִקָּח וּמַלְקוֹחַ עָרִיץ יִמָּלֵט ג34 . יג34
וְאֶת־יְרִיבֵךְ[a] אָנֹכִי אָרִיב וְאֶת־בָּנַיִךְ אָנֹכִי אוֹשִׁיעַ׃ יח
26 וְהַאֲכַלְתִּי אֶת־מוֹנַיִךְ אֶת־בְּשָׂרָם וְכֶעָסִיס דָּמָם יִשְׁכָּרוּן כו פסוק את את רמילה חדה ביניה
וְיָדְעוּ כָל־בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה מוֹשִׁיעֵךְ וְגֹאֲלֵךְ אֲבִיר־יַעֲקֹב׃ ס ב בסיפ

50 1 כֹּה | אָמַר יְהוָה
אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּיהָ לא . ג ב חס וחד מל . ב
אוֹ מִי מִנּוֹשַׁי אֲשֶׁר־מָכַרְתִּי אֶתְכֶם לוֹ
הֵן בַּעֲוֹנֹתֵיכֶם נִמְכַּרְתֶּם וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם׃ ל
2 מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה ז1 . ח . ג מל2
הָקָצוֹר קָצְרָה יָדִי מִפְּדוֹת[a] וְאִם־אֵין־בִּי כֹחַ לְהַצִּיל ל מל3b . נ4
הֵן בְּגַעֲרָתִי אַחֲרִיב יָם אָשִׂים נְהָרוֹת מִדְבָּר ל5
תִּבְאַשׁ דְּגָתָם מֵאֵין מַיִם וְתָמֹת[b] בַּצָּמָא׃

22 Mm 1742. 23 Mp sub loco. 24 Mm 1410. 25 Mm 412. 26 Mm 1750. 27 Mm 294. 28 Mm 2261. 29 Ex 17,15. 30 Mm 749. 31 Mm 1870. 32 Mm 2392. 33 Prv 16,32. 34 Mm 3044. 35 Mm 2049. 36 Mm 110. Cp 50 1 Mm 289. 2 Mm 2393. 3 Mp sub loco. 4 Mm 2394. 5 Mm 3550.

21 a-a > 𝔊 ‖ b 𝔔a וסרה; σ′(Syh𝔙) *καὶ αἰχμάλωτος* = וְאֲסִ׳ ‖ c l c mlt Mss 𝔊𝔔f𝔙 וְאֵ׳ ‖ 24 a l c 𝔔a𝔖𝔙 עָרִיץ cf 𝔊 et 25 ‖ 25 a l c pc Mss 𝔙 בַּיִךְ– cf 𝔖(𝔗 בָּךְ–) ‖ Cp 50,2 a 𝔊(𝔈𝔙) *τοῦ ῥύσασθαι* = דוֹת– ‖ b frt ins בְּהָמְתָּם.

8 כֹּה־אָמַר יְהוָה
בְּעֵת רָצוֹן עְנִיתִיךְ וּבְיוֹם יְשׁוּעָה עֲזַרְתִּיךְ
וְאֶצָּרְךָ[a] וְאֶתֶּנְךָ[b] לִבְרִית עָם ב[9]
לְהָקִים אֶרֶץ[c] לְהַנְחִיל נְחָלוֹת שֹׁמְמוֹת: ב[10]
9 לֵאמֹר לָאֲסוּרִים צֵאוּ לַאֲשֶׁר בַּחֹשֶׁךְ הִגָּלוּ[a] ט ר״פ[11] . ג[12]
עַל־דְּרָכִים[b] יִרְעוּ וּבְכָל־שְׁפָיִים מַרְעִיתָם: ג מל[13]
10 לֹא יִרְעָבוּ וְלֹא יִצְמָאוּ וְלֹא־יַכֵּם שָׁרָב וְשָׁמֶשׁ לד פסוק לא ולא ולא[14]
כִּי־מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם וְעַל־מַבּוּעֵי מַיִם יְנַהֲלֵם: ל
11 וְשַׂמְתִּי כָל־הָרַי[a] לַדֶּרֶךְ וּמְסִלֹּתַי[b] יְרֻמּוּן: [מֵאֶרֶץ סִינִים[a]: ל . יד[15] ל . ל[15]
12 הִנֵּה־אֵלֶּה מֵרָחוֹק יָבֹאוּ וְהִנֵּה־אֵלֶּה מִצָּפוֹן וּמִיָּם וְאֵלֶּה ל . ב ול בסיפ
13 רָנְנוּ שָׁמַיִם וְגִילִי אֶרֶץ יִפְצְחוּ[a] הָרִים רִנָּה ג . יד[16] קמ וכל אתנח וס״פ דכות ב מ״ד . ופצחו ק
כִּי־נִחַם יְהוָה עַמּוֹ וַעֲנִיָּו יְרַחֵם: ס
14 וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזָבַנִי יְהוָה וַאדֹנָי שְׁכֵחָנִי: ג כת א[17]
15 הֲתִשְׁכַּח אִשָּׁה עוּלָהּ מֵרַחֵם[a] בֶּן־בִּטְנָהּ
גַּם־אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה[b] וְאָנֹכִי לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ: ב
16 הֵן עַל־כַּפַּיִם חַקֹּתִיךְ חוֹמֹתַיִךְ נֶגְדִּי תָּמִיד: ג[18]
17 מִהֲרוּ בָנָיִךְ[a] מְהָרְסַיִךְ[b] וּמַחֲרֵבַיִךְ מִמֵּךְ יֵצֵאוּ: ג[19] . יח . ד[20]
18 שְׂאִי־סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי כֻּלָּם נִקְבְּצוּ בָאוּ־לָךְ [כַּאֲנִי[c] ח . יא
חַי־אָנִי נְאֻם־יְהוָה כִּי כֻלָּם כָּעֶדִי[a] תִּלְבָּשִׁי וְתִקְשְׁרִים[b] ל . ל
19 כִּי חָרְבֹתַיִךְ[a] וּשְׁמֵמֹתַיִךְ[b] וְאֶרֶץ[d] הֲרִסְתֵּיךְ[c] ל וחס
כִּי עַתָּה תֵּצְרִי מִיּוֹשֵׁב וְרָחֲקוּ מְבַלְּעָיִךְ: יג[21] יא מנח בגביא
20 עוֹד יֹאמְרוּ בְאָזְנַיִךְ בְּנֵי שִׁכְלֵךְ ל
צַר־לִי הַמָּקוֹם גְּשָׁה־לִּי וְאֶשְׁבָּה: ל

[9] Mp sub loco. [10] Mm 3589. [11] Mm 3072. [12] Mm 2389. [13] Mm 2365. [14] Mm 771. [15] Mm 471 א. [16] Mm 1234. [17] Mm 2390. [18] Mm 2391. [19] Mm 3377. [20] Mm 105. [21] Mm 230.

8 [a] $\mathfrak{G}^{B}$($\mathfrak{C}$ SyhSV$\mathfrak{U}$) *καὶ ἔπλασά σε*, l יָ; > $\mathfrak{GU}$ ‖ [b] $\mathfrak{G}$(SV) *καὶ ἔδωκά σε*, l יָ ‖ [c] prp ins צִיָּה ‖ **9** [a] tr huc : ‖ [b] pr c $\mathfrak{Q}^{a}\mathfrak{G}$ -לָכֶל, $\mathfrak{Q}^{a}$ הרים; l דְּכָכִים ‖ **11** [a] $\mathfrak{G}$ *ὄρος* = הַר, $\mathfrak{S}$($\mathfrak{C}$) *twr'* = הָרִים ‖ [b] $\mathfrak{S}$($\mathfrak{C}$) *wšbjl'* = לוֹת– ‖ **12** [a] l סְוִנִּים cf $\mathfrak{Q}^{a}$ סוניים ‖ **13** [a] K יִפְצְחוּ, mlt Mss ut Q ‖ **15** [a] prp מְ (fem cf arab) ‖ [b] $\mathfrak{C}$ ni, $\mathfrak{G}$(V) *εἰ δὲ καὶ ἐπιλάθοιτο*; prp תִּשְׁכַּחְנָה– (forma energica) ‖ **17** [a] l c $\mathfrak{Q}^{a}\alpha'\mathcal{V}$ בָּנַיִךְ cf $\mathfrak{G}\theta'\mathfrak{T}$ ‖ [b] prp מְהָרְסַיִךְ cf $\mathfrak{Q}^{a}\mathfrak{G}$ ‖ **18** [a] > $\mathfrak{GU}$, dl ‖ [b] $\mathfrak{C}$ qal ‖ [c] $\mathfrak{G}$ *ὡς κόσμον νύμφης*, l כַּלָּה ‖ **19** [a] prp חָרְבֹתַיִךְ ‖ [b] prp וְשַׁמְמֹתַיִךְ ‖ [c–c] prp וַהֲרִסְתַּיִךְ ‖ [d] > $\mathfrak{G}$.

בְּקוֹל רִנָּה הַגִּידוּ הַשְׁמִיעוּ זֹאת
הוֹצִיאוּהָ עַד־קְצֵה הָאָרֶץ ג[19]
אִמְרוּ גָּאַל יְהוָה עַבְדּוֹ יַעֲקֹב׃
21 וְלֹא צָמְאוּ בָּחֳרָבוֹת הוֹלִיכָם ו ר״פ בסיפ . ב[20]
מַיִם מִצּוּר הִזִּיל לָמוֹ
וַיְבַקַּע־צוּר וַיָּזוֹבוּ מָיִם׃ ד ב מל וחד חס
22 אֵין שָׁלוֹם אָמַר יְהוָה לָרְשָׁעִים׃ ס

49 1 שִׁמְעוּ אִיִּים אֵלַי וְהַקְשִׁיבוּ לְאֻמִּים מֵרָחוֹק ד
יְהוָה מִבֶּטֶן קְרָאָנִי מִמְּעֵי אִמִּי הִזְכִּיר שְׁמִי׃ ל[1]
2 וַיָּשֶׂם פִּי כְּחֶרֶב חַדָּה בְּצֵל יָדוֹ הֶחְבִּיאָנִי פר . ב . ה[2]
וַיְשִׂמֵנִי לְחֵץ בָּרוּר בְּאַשְׁפָּתוֹ הִסְתִּירָנִי׃ ב
3 וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי־אָתָּה יִשְׂרָאֵל[a] אֲשֶׁר־בְּךָ אֶתְפָּאָר׃ ח[3]
4 וַאֲנִי אָמַרְתִּי לְרִיק יָגַעְתִּי לְתֹהוּ וְהֶבֶל[a] כֹּחִי כִלֵּיתִי סז ר״פ . ב . נ[4]
אָכֵן מִשְׁפָּטִי אֵת־יְהוָה וּפָעֳלָתִי אֶת־אֱלֹהָי׃ יח[5] . יז[6]
5 וְעַתָּה | אָמַר יְהוָה יֹצְרִי מִבֶּטֶן לְעֶבֶד לוֹ ל
לְשׁוֹבֵב יַעֲקֹב אֵלָיו וְיִשְׂרָאֵל לֹא[a] יֵאָסֵף[b] לג . לו ק חד מן יז׳ כת כן בלישׁ
וְאֶכְבַּד[c] בְּעֵינֵי יְהוָה וֵאלֹהַי הָיָה עֻזִּי[c]׃
6 וַיֹּאמֶר[a] נָקֵל מִהְיוֹתְךָ לִי עֶבֶד לְהָקִים אֶת־שִׁבְטֵי יַעֲקֹב ונצורי[a] . יג
וְנִצְּרֵי[b] יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב וּנְתַתִּיךָ לְאוֹר גּוֹיִם ק
לִהְיוֹת יְשׁוּעָתִי עַד־קְצֵה הָאָרֶץ׃ ס

7 כֹּה אָמַר־יְהוָה גֹּאֵל יִשְׂרָאֵל קְדוֹשׁוֹ ג מל
לִבְזֹה[a] נֶפֶשׁ[b] לְמֻתָעֵב[c] גּוֹי לְעֶבֶד מֹשְׁלִים ד קמ בלישׁ
מְלָכִים יִרְאוּ וְקָמוּ שָׂרִים וְיִשְׁתַּחֲוֻיּ[d] ל . ז
לְמַעַן יְהוָה אֲשֶׁר נֶאֱמָן קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וַיִּבְחָרֶךָּ׃ ג חס

[19] Mm 286. [20] Mp sub loco. Cp 49 [1] וחד קְרָאַנִי Hi 4,14. [2] Mm 3295. [3] Mm 1479. [4] Mm 26. [5] Mm 1941. [6] Mm 2362. [7] Mm 1795. [8] Mm 832.

Cp 49,3 [a] > Ms || 4 [a] 𝔔[a] ולהבל || 5 [a] 𝔔[a] pc Mss 𝔊α′𝔄 ut Q cf 𝔗 || [b] 𝔖(𝔄) *'knš*, prp וְנֶאֱסַף, al לֶאֱסֹף pro לא ' || [c–c] frt tr ad fin 4 || [d] 𝔖(𝔙) *'štbḥt*, l וְיָ || 6 [a] frt add || [b] K וְנִצֵּירֵי; frt l וְנִצְרֵי cf 𝔖 || 7 [a] l c 𝔊𝔊 לִבְזֵה, al c 𝔔[a] α′σ′θ′𝔖 לִבְזוּי cf 𝔗 || [b] 𝔊𝔖 + suff 3 m sg, l נַפְשׁוֹ || [c] 𝔊(𝔙) *τὸν βδελυσσόμενον* cf 𝔗, l למתעב || [d] cf 45,14[d].

יב פסוק גם גם .
מז פסוק לא לא לא .
ג חס בבבא

8 גַּם לֹא־שָׁמַעְתָּ גַּם לֹא יָדַעְתָּ גַּם מֵאָז לֹא־פָתְחָה[a] אָזְנֶךָ
כִּי יָדַעְתִּי בָּגוֹד תִּבְגֹּוד וּפֹשֵׁעַ מִבֶּטֶן קֹרָא לָךְ׃ ר

9 לְמַעַן שְׁמִי אַאֲרִיךְ אַפִּי וּתְהִלָּתִי[a] אֶחֱשָׂם־לָךְ לְבִלְתִּי ב.ב.ל
10 הִנֵּה צְרַפְתִּיךְ וְלֹא בְכֶסֶף בְּחַרְתִּיךָ[a] בְּכוּר עֹנִי׃ הַכִּלְיֹתֵךְ׃ ה״[14].ג ול
11 לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה כִּי אֵיךְ יֵחָל[a]
וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא־אֶתֵּן׃ ס

12 שְׁמַע אֵלַי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל מְקֹרָאִי לע.ל
אֲנִי־הוּא אֲנִי רִאשֹׁון אַף אֲנִי אַחֲרֹון׃ ח
13 אַף־יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם
קֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו׃
14 [a]הָקָבְצוּ כֻלְּכֶם[a] וּשְׁמָעוּ[b] מִי בָהֶם[c] הִגִּיד אֶת־אֵלֶּה ד״[13]
יְהוָה אֲהֵבֹו[d] יַעֲשֶׂה חֶפְצֹו בְּבָבֶל וּזְרֹעֹו כַּשְׂדִּים׃ ד.ה.ז״[11]
15 אֲנִי אֲנִי דִּבַּרְתִּי אַף־קְרָאתִיו הֲבִיאֹתִיו וְהִצְלִיחַ[a] דַּרְכֹּו׃ ג.ד
16 קִרְבוּ אֵלַי שִׁמְעוּ־זֹאת
לֹא מֵרֹאשׁ בַּסֵּתֶר דִּבַּרְתִּי מֵעֵת הֱיוֹתָהּ שָׁם אֲנִי יד
וְעַתָּה [a]אֲדֹנָי יְהוִה[a] [b]שְׁלָחַנִי וְרוּחֹו[b]׃ פ ג.ג
17 כֹּה־אָמַר יְהוָה גֹּאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְלַמֶּדְךָ לְהוֹעִיל
מַדְרִיכֶךָ בְּדֶרֶךְ תֵּלֵךְ׃ 18 לוּ הִקְשַׁבְתָּ לְמִצְוֹתָי כנ״[17] ג מל בלישׁ ו״[18] מנה ר״פ
וַיְהִי כַנָּהָר שְׁלוֹמֶךָ וְצִדְקָתְךָ כִּגַלֵּי הַיָּם׃ ג
19 וַיְהִי כַחוֹל זַרְעֶךָ וְצֶאֱצָאֵי מֵעֶיךָ כִּמְעֹתָיו ל
לֹא־יִכָּרֵת וְלֹא־יִשָּׁמֵד שְׁמֹו[a] מִלְּפָנָי׃ י״ב
20 צְאוּ מִבָּבֶל[?] בִּרְחוּ מִכַּשְׂדִּים

[14]Mm 158. [15]Mm 2381. [16]Mm 2202. [17]Mm 1444. [18]Mm 1236.

8 [a] l c ☪ס ע פָּ֫ vel c 𝔊[a]𝔗 פָּתַחְתָּ ‖ **9** [a] frt tr ad 11 post וכבודי ‖ [b] prp וְאֶחֱשָׂם ‖ **10** [a] 𝔙[a] יְחַל (כבודי ותהלתי); prp אחל, איחל, ע 1 sg = ; 𝔊 + *τὸ ἐμὸν ὄνομα*, ins שְׁמִי ‖ **11** [a] 𝔙[a] יקבצו כולם cf 𝔊 ‖ **14** [a–a] 𝔙[a] בחנתיכה ‖ [b] 𝔊𝔙 וְיִשְׁמְעוּ cf 𝔊 ‖ [c] l c mlt Mss ☪𝔗[Ms] בְּכֶם ‖ [d] prp הֶבִיאוֹ, al אֹהֲבוֹ cf 𝔊 ‖ **15** [a] 𝔊(☪𝔗) *καὶ εὐόδωσα* · וְאַצְ; prp וְהַצְלַח ‖ **16** [a–a] dl cf 𝔊𝔄 ‖ [b–b] prp אֶשְׁלָחֵנִי לְאַרְחוֹ, al שִׁלַּח שְׁמֹו ‖ **19** [a] 𝔊 suff 2 sg = אֲנִי בְחִירִי.

ת[9] [a]בַּאֲשֶׁר יָגַעַתְּ מִנְּעוּרָיִךְ[a]
ד מל וכל בלישׁ[10] אוּלַי תּוּכְלִי הוֹעִיל אוּלַי תַּעֲרֽוֹצִי׃
13 נִלְאֵית בְּרֹב עֲצָתָיִךְ[a] יַעַמְדוּ־נָא
תברי ק חד מן מח[11] כת ו וקר׳ וְיוֹשִׁיעֽוּךְ הֹבְרֵי[b] שָׁמַיִם הַחֹזִים בַּכּוֹכָבִים
מוֹדִיעִם לֶחֳדָשִׁים מֵאֲשֶׁר[c] יָבֹאוּ[d] עָלָיִךְ׃
ל 14 הִנֵּה הָיוּ כְקַשׁ אֵשׁ שָׂרָפָתַם
לֹא־יַצִּילוּ אֶת־נַפְשָׁם מִיַּד לֶהָבָה
אֵין־גַּחֶלֶת לַחֻמָּם[a] אוּר לָשֶׁבֶת נֶגְדּֽוֹ׃
15 כֵּן הָיוּ־לָךְ אֲשֶׁר[a] יָגַעְתְּ סֹחֲרַיִךְ מִנְּעוּרָיִךְ
ל אִישׁ לְעֶבְרוֹ תָּעוּ אֵין מוֹשִׁיעֵךְ׃ ס

48 1 שִׁמְעוּ־זֹאת בֵּית־יַעֲקֹב
ל. ל[1]. ח[2] הַנִּקְרָאִים בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל וּמִמֵּי[a] יְהוּדָה יָצָאוּ
כח[3] הַנִּשְׁבָּעִים | בְּשֵׁם יְהוָה וּבֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַזְכִּירוּ
לֹא בֶאֱמֶת וְלֹא בִצְדָקָה׃ 2 כִּי־מֵעִיר הַקֹּדֶשׁ נִקְרָאוּ ס[14]
ב[4]. כח[7] וְעַל־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נִסְמָכוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמֽוֹ׃ ס
ו. ג. ב חד מל וחד חס[5] 3 הָרִאשֹׁנוֹת מֵאָז הִגַּדְתִּי וּמִפִּי יָצְאוּ וַאַשְׁמִיעֵם[a]
ה ד חס וחד מל[6]. ה[7] פִּתְאֹם עָשִׂיתִי וַתָּבֹאנָה׃ 4 מִדַּעְתִּי כִּי קָשֶׁה אָתָּה
וְגִיד בַּרְזֶל עָרְפֶּךָ וּמִצֹּחֲךָ נְחוּשָׁה׃
5 וָאַגֵּיד לְךָ מֵאָז בְּטֶרֶם תָּבוֹא הִשְׁמַעְתִּיךָ
ג[8]. ג[9] פֶּן־תֹּאמַר עָצְבִּי[a] עָשָׂם וּפִסְלִי וְנִסְכִּי צִוָּם׃
ג וכל תנוך דכות[10] 6 שָׁמַעְתָּ חֲזֵה כֻלָּהּ וְאַתֶּם[a] הֲלוֹא תַגִּידוּ[b]
ף[11] הִשְׁמַעְתִּיךָ חֲדָשׁוֹת מֵעַתָּה וּנְצֻרוֹת וְלֹא יְדַעְתָּם׃
בה ר״פ[12]. יו וכל לפני ולפני דכות. ל[13] 7 עַתָּה נִבְרְאוּ וְלֹא מֵאָז וְלִפְנֵי־יוֹם וְלֹא שְׁמַעְתָּם
פֶּן־תֹּאמַר הִנֵּה יְדַעְתִּין׃

[9]Mm 2386. [10]Mm 2387. [11]Mm 3811. Cp 48 [1]Mm 66. [2]Mm 1602. [3]Mm 2364. [4]Mm 3875. [5]Mm 2388. [6]Mm 301. [7]Mm 2272. [8]Mm 4021. [9]Mm 367. [10]Mm 3812. [11]Mm 1133. [12]Mm 1057. [13]Mm 49.

12 [a–a] prb dl (frt ex 15) ‖ **13** [a] G(SV) *(ἐν) ταῖς βουλαῖς σου* עֲצָתֵךְ, T *mlkk* = עֲצָתֵךְ ‖ [b] K חוברי Q[a] הָבְרוּ ‖ [c] l אשר cf GST ‖ [d] GST sg, l יבוא ‖ **14** [a] prp לְחֹם vel לְחֻמָּם cf Q[a]SV, al לַחֲמָם ‖ **15** [a] l c 2 Mss STV בֹּא׳ cf 12 ‖ **Cp 48,1** [a] prp וּמִמְּעֵי cf Q[a] 39,7 ‖ **3** [a] l c CSTV וְ׳ cf G ‖ **5** [a] T ׳עיצ; T *dhltj* cf GSV, l עֲצָבִי ‖ **6** [a] prp וֶאֱמֶת cf 43,9, al אֹתָם ‖ [b] l תגיד.

2 קְחִי רֵחַיִם וְטַחֲנִי קָמַח גַּלִּי צַמָּתֵךְ
חֶשְׂפִּי־שֹׁבֶל[a] גַּלִּי־שׁוֹק עִבְרִי נְהָרוֹת: ג. ב ובפסוק. ל
3 תִּגָּל עֶרְוָתֵךְ גַּם תֵּרָאֶה חֶרְפָּתֵךְ ל. ב ובפסוק
נָקָם אֶקָּח וְלֹא אֶפְגַּע[a] אָדָם: ס ב[2]
4 גֹּאֲלֵנוּ[a] יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: ב זקפ חד קמ וחד פת[3]
5 שְׁבִי דוּמָם וּבְאִי בַחֹשֶׁךְ בַּת־כַּשְׂדִּים
כִּי לֹא תוֹסִיפִי יִקְרָאוּ־לָךְ גְּבֶרֶת מַמְלָכוֹת: ב[4]. ד ס וחד מל[5] ל
6 קָצַפְתִּי עַל־עַמִּי חִלַּלְתִּי נַחֲלָתִי
וָאֶתֵּנֵם בְּיָדֵךְ לֹא־שַׂמְתְּ לָהֶם רַחֲמִים
עַל־זָקֵן הִכְבַּדְתְּ עֻלֵּךְ מְאֹד: ל
7 וַתֹּאמְרִי לְעוֹלָם אֶהְיֶה[a] גְּבֶרֶת עַד[ab] ל
לֹא־שַׂמְתְּ אֵלֶּה עַל־לִבֵּךְ לֹא זָכַרְתְּ אַחֲרִיתָהּ: ס
8 וְעַתָּה שִׁמְעִי־זֹאת עֲדִינָה הַיּוֹשֶׁבֶת לָבֶטַח ב[6]
הָאֹמְרָה בִלְבָבָהּ[a] אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד ג[7]
לֹא אֵשֵׁב אַלְמָנָה וְלֹא אֵדַע שְׁכוֹל:
9 וְתָבֹאנָה לָךְ שְׁתֵּי־אֵלֶּה רֶגַע בְּיוֹם אֶחָד ב חד חס וחד מל
שְׁכוֹל וְאַלְמֹן כְּתֻמָּם בָּאוּ[a] עָלַיִךְ
בְּרֹב כְּשָׁפַיִךְ בְּעָצְמַת חַבָּרַיִךְ מְאֹד: ל
10 וַתִּבְטְחִי בְרָעָתֵךְ[a] אָמַרְתְּ אֵין רֹאָנִי[b] ז[8]. ל
חָכְמָתֵךְ וְדַעְתֵּךְ הִיא שׁוֹבְבָתֶךְ ל
וַתֹּאמְרִי בִלְבָּךְ אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד:
11 וּבָא[a] עָלַיִךְ רָעָה לֹא תֵדְעִי שַׁחְרָהּ[b] יז ר״פ. מז פסוק לא לא
וְתִפֹּל עָלַיִךְ הַוָּה לֹא תוּכְלִי כָּפְרָהּ ל
וְתָבֹא עָלַיִךְ פִּתְאֹם שׁוֹאָה לֹא תֵדָעִי: ג מל וכל שאה דכות
12 עִמְדִי־נָא בַחֲבָרַיִךְ וּבְרֹב כְּשָׁפַיִךְ

[2]Mm 736. [3]Mm 1949. [4]Mm 3120. [5]Mm 2383. [6]Mm 2384. [7]Mm 2385. [8]Mm 1742.

2 [a] 𝔔[a] שוליך ‖ 3 [a] σ′(𝔙) *ἀντιστήσεται*, l יִפְגַּע ‖ 4 [a] 𝔊(𝔈Syh 𝔄𝔘) pr *εἶπεν*, l ג׳ אָמַר ‖ 7 [a–a] l גִּבֶרֶת עַד ‖ [b] > 𝔊 ‖ 8 [a] sic L, l c mlt Mss Edd בִּבְהּ– ‖ 9 [a] 𝔊(Syh 𝔖𝔗𝔘) *ἥξει* cf 𝔄, l יָבֹאוּ ‖ 10 [a] 𝔔[a] בדעתך ‖ [b] l ראני ‖ 11 [a] l c 𝔔[a] וּבָאָה ‖ [b] 𝔗 *lmb'j 'lh*, prp שַׁחֲרָהּ (inf = deprecari).

וְנִפָּשֵׁם בַּשִּׁבְיָ הָלָכָה׃ ס

3 שִׁמְעוּ אֵלַי בֵּית יַעֲקֹב וְכֹל־שְׁאֵרִית בֵּית יִשְׂרָאֵל
הַעֲמָסִים מִנִּי־בֶטֶן הַנְּשֻׂאִים מִנִּי־רָחַם׃
4 וְעַד־זִקְנָה אֲנִי הוּא וְעַד־שֵׂיבָה[a] אֲנִי אֶסְבֹּל
אֲנִי עָשִׂיתִי[b] וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט׃ ס

5 לְמִי תְדַמְּיוּנִי וְתַשְׁוּוּ וְתַמְשִׁלוּנִי וְנִדְמֶה׃
6 הַזָּלִים זָהָב מִכִּיס וְכֶסֶף בַּקָּנֶה יִשְׁקָלוּ
יִשְׂכְּרוּ צוֹרֵף וַיַּעֲשֵׂהוּ אֵל יִסְגְּדוּ אַף־יִשְׁתַּחֲוּוּ[a]׃
7 יִשָּׂאֻהוּ עַל־כָּתֵף יִסְבְּלֻהוּ וְיַנִּיחֻהוּ תַּחְתָּיו[a] וַיַּעֲמֹד
[מִמְּקוֹמוֹ לֹא יָמִישׁ
אַף־יִצְעַק אֵלָיו וְלֹא יַעֲנֶה מִצָּרָתוֹ לֹא יוֹשִׁיעֶנּוּ׃ ס

8 [a]זִכְרוּ־זֹאת וְהִתְאַשָּׁשׁוּ[a] הָשִׁיבוּ פוֹשְׁעִים עַל־לֵב[b]׃
9 [a]זִכְרוּ רִאשֹׁנוֹת מֵעוֹלָם[a]
כִּי אָנֹכִי אֵל וְאֵין עוֹד אֱלֹהִים וְאֶפֶס כָּמוֹנִי׃
10 מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וּמִקֶּדֶם אֲשֶׁר לֹא־נֶעֱשׂוּ
אֹמֵר עֲצָתִי תָקוּם וְכָל־חֶפְצִי אֶעֱשֶׂה[a]׃
11 קֹרֵא מִמִּזְרָח עַיִט מֵאֶרֶץ מֶרְחָק אִישׁ עֲצָתִי[a]
אַף־דִּבַּרְתִּי אַף־אֲבִיאֶנָּה יָצַרְתִּי אַף־אֶעֱשֶׂנָּה׃ ס
12 שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי[a] לֵב הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה׃
13 קֵרַבְתִּי צִדְקָתִי לֹא תִרְחָק וּתְשׁוּעָתִי לֹא תְאַחֵר
וְנָתַתִּי בְצִיּוֹן תְּשׁוּעָה לְיִשְׂרָאֵל תִּפְאַרְתִּי׃ ס

47 1 רְדִי וְשִׁבִי עַל־עָפָר בְּתוּלַת בַּת־בָּבֶל
שְׁבִי־לָאָרֶץ [a]אֵין־כִּסֵּא[a] בַּת־כַּשְׂדִּים
כִּי לֹא תוֹסִיפִי יִקְרְאוּ־לָךְ רַכָּה וַעֲנֻגָּה׃

נ⁴. כ⁵ וכל ירמיה ויחזק דכות ב מ׳ יח

ה⁶

ז⁷ פסוק ועד ועד⁷. כל ליש כת כן

כג

ל.ב.ל.ל

ל.ד.ל.ב

יז מ״ם לא ולא לא⁸. ז⁹

ה

ב מל

ה¹⁰

עצתי חד מן מח¹¹ כת ו קר׳ י

ז מל בליש¹²

ל זקף קמ. ל¹³. ד¹⁴

ג¹ ול בליש

ם

---

⁴Mm 2684. ⁵Mm 953. ⁶Mm 1425. ⁷Mm 1244. ⁸Mm 1613. ⁹Mm 3293. ¹⁰Mm 921. ¹¹Mm 3811. ¹²Mm 3780. ¹³וב תשועתי Ps 38,23; 51,16. ¹⁴Mm 526. Cp 47 ¹Mm 2382.

4 [a] sic L, l c̈ mlt Mss Edd שׂ ‖ [b] prp עָמַסְתִּי ‖ **6** [a] cf 45,14[d] ‖ **7** [a] ins שָׁת(וְ)יִתְאַשָּׁשׁ ex 8 ‖ **8** [a–a] dl ‖ [b] l לֵב ‖ **9** [a–a] cj c 8 (:מעולם) ‖ **10** [a] 𝔔[a] יעשה ‖ **11** [a] 𝔔[a] K עצתו, 𝔊 ut Q ‖ **12** [a] 𝔊 *οἱ ἀπολωλεκότες*, l אֹבְדֵי ‖ **Cp 47,1** [a–a] > 𝔊[B].

יֹצֵר הָאָרֶץ וְעֹשָׂהּ הוּא כוֹנְנָהּ ד חס
לֹא־תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ ב
אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד׃
19 לֹא בַסֵּתֶר דִּבַּרְתִּי בִּמְקוֹם אֶרֶץ חֹשֶׁךְ
לֹא אָמַרְתִּי לְזֶרַע יַעֲקֹב תֹּהוּ[a] בַּקְּשׁוּנִי
אֲנִי יְהוָה דֹּבֵר צֶדֶק מַגִּיד מֵישָׁרִים׃
20 הִקָּבְצוּ וָבֹאוּ הִתְנַגְּשׁוּ יַחְדָּו[a] פְּלִיטֵי הַגּוֹיִם ד20 . ג21
לֹא יָדְעוּ הַנֹּשְׂאִים אֶת־עֵץ פִּסְלָם
וּמִתְפַּלְלִים אֶל־אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ׃
21 הַגִּידוּ וְהַגִּישׁוּ אַף יִוָּעֲצוּ[a] יַחְדָּו ל
מִי הִשְׁמִיעַ זֹאת מִקֶּדֶם מֵאָז הִנְּיָדָהּ ג22
הֲלוֹא אֲנִי יְהוָה וְאֵין־עוֹד אֱלֹהִים מִבַּלְעָדָי
אֵל־צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ אֵין זוּלָתִי׃ ב
22 פְּנוּ־אֵלַי וְהִוָּשְׁעוּ כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ
כִּי אֲנִי־אֵל וְאֵין עוֹד׃ 23 בִּי נִשְׁבַּעְתִּי
יָצָא מִפִּי צִדָּקָה דָּבָר וְלֹא יָשׁוּב ג23
כִּי־לִי תִכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן׃ ג24
24 אַךְ בַּיהוָה[a] לִי אָמַר צְדָקוֹת וָעֹז ד ומל25
עָדָיו יָבוֹא[b] וְיֵבֹשׁוּ כֹּל הַנֶּחֱרִים[c] בּוֹ׃ ח סביו׳ לשון רבים . ב
25 בַּיהוָה יִצְדְּקוּ וְיִתְהַלָּלוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃

46 1 כָּרַע בֵּל קֹרָס[a] נָבוֹ הָיוּ עֲצַבֵּיהֶם ג׳
לַחַיָּה וְלַבְּהֵמָה נְשֹׂאֹתֵיכֶם עֲמוּסוֹת מַשָּׂא[b] לַעֲיֵפָה׃ ג2 . מא
2 קָרְסוּ כָרְעוּ יַחְדָּו לֹא יָכְלוּ מַלֵּט מַשָּׂא ב3 . מא

20 Mm 2381. 21 Mm 2954. 22 Mm 4102. 23 Mm 2494. 24 Mm 3615. 25 Mm 3367. **Cp 46** 1 Mm 2757. 2 Mm 697. 3 Mm 2689.

19 a prp בַּתהו ‖ **20** a 𝔘a ואתיו ‖ **21** a 𝔖(𝔗𝔜) *(w)'tmlkw*, l הִנָּ֫ ‖ **24** a–a 𝔊 *λέγων*, l לֵאמֹר et tr ad init v cf 𝔖; al (יֵאָמֵר) לי cf 𝔘a ‖ b l c 𝔘a Seb mlt Mss 𝔊𝔖𝔜 אז– ‖ c cf 41,11a ‖ **Cp 46,1** a Vrs verb finit, l קָרַס ‖ b–b prp מַשָּׂא לַחַיָּה כְּמַעֲמָסוֹת נְשֹׂאוֹת לַבְּהֵמָה עֲיֵפָה׃

8 הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁחָקִים יִזְּלוּ־צֶדֶק
תִּפְתַּח[a]־אֶרֶץ וְיִפְרוּ[b]־יֶשַׁע
וּצְדָקָה תַּצְמִיחַ[c] יַחַד אֲנִי יְהוָה בְּרָאתִיו׃ ס

9 [a]הוֹי רָב[a] אֶת־יֹצְרוֹ חֶרֶשׂ[b] אֶת־חַרְשֵׂי אֲדָמָה
הֲיֹאמַר חֹמֶר לְיֹצְרוֹ מַה־תַּעֲשֶׂה [d]וּפָעָלְךָ אֵין־יָדַיִם לוֹ[d]׃ ס
10 [a]הוֹי אֹמֵר[a] לְאָב מַה־תּוֹלִיד וּלְאִשָּׁה מַה־תְּחִילִין׃ ס
11 כֹּה־אָמַר יְהוָה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְיֹצְרוֹ
[a]הָאֹתִיּוֹת שְׁאָלוּנִי[a] עַל־בָּנַי וְעַל־פֹּעַל יָדַי תְּצַוֻּנִי׃
12 אָנֹכִי[c] עָשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בָּרָאתִי
אֲנִי יָדַי נָטוּ שָׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם צִוִּיתִי׃
13 אָנֹכִי[c] הֵעִירֹתִהוּ בְצֶדֶק וְכָל־דְּרָכָיו אְיַשֵּׁר
הוּא־יִבְנֶה עִירִי וְגָלוּתַי[a] יְשַׁלַּח
לֹא בִמְחִיר[c] וְלֹא בְשֹׁחַד אָמַר[c] יְהוָה צְבָאוֹת׃ פ
14 כֹּה אָמַר יְהוָה
יְגִיעַ[a] מִצְרַיִם וְסֹחַר־כּוּשׁ וּסְבָאִים אַנְשֵׁי מִדָּה[c]
עָלַיִךְ יַעֲבֹרוּ וְלָךְ יִהְיוּ אַחֲרַיִךְ יֵלְכוּ בַּזִּקִים יַעֲבֹרוּ[c]
וְאֵלַיִךְ יִשְׁתַּחֲווּ[d] אֵלַיִךְ יִתְפַּלָּלוּ
אַךְ בָּךְ אֵל וְאֵין עוֹד אֶפֶס אֱלֹהִים׃
15 אָכֵן אַתָּה[a] אֵל מִסְתַּתֵּר אֱלֹהֵי[c] יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ׃
16 בּוֹשׁוּ וְגַם־נִכְלְמוּ[a] כֻּלָּם יַחְדָּו[a] הָלְכוּ בַכְּלִמָּה חָרְשֵׁי צִירִים׃
17 יִשְׂרָאֵל[c] נוֹשַׁע בַּיהוָה תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים
לֹא־תֵבֹשׁוּ וְלֹא־תִכָּלְמוּ עַד־עוֹלְמֵי עַד׃ פ
18 כִּי[c] כֹה[c] אָמַר[c] יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הָאֱלֹהִים

[7] Mm 2377. [8] Mm 2378. [9] Mm 264. [10] Mm 512. [11] Mm 1104. [12] Mm 13. [13] Mm 1862. [14] Mm 2379. [15] Mm 1941. [16] Mm 1678. [17] Mm 2364. [18] Mm 2380. [19] Mm 2049.

8 [a] 𝔖𝔗[Ms]𝔙 pass = תִּפָּתַח ‖ [b] 𝔊[Mss]𝔙 sg, l וְיֵפֶר; 𝔔[a] ויפרח ‖ [c] 𝔖(𝔈SyhⒶ𝔙) *tšwḥ* = תְּצַמַּח cf 𝔊 ‖ **9** [a–a] l הֲיָרִיב ‖ [b] tr huc [7] ‖ [c] prp חֹרְשׁוֹ חֶרֶשׁ ‖ [d–d] l לְךָ ... וּפֹעֲלוֹ cf 𝔊𝔖 ‖ **10** [a–a] l הַיֹּאמַר ‖ **11** [a–a] l הַאֹתִי תִּשְׁ ‖ **13** [a] 𝔊(𝔗) *καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου*, l גָּלוּת עַמִּי ‖ **14** [a] prp יְגִיעֵי ‖ [b] 𝔖(𝔗) *tgr'*, prp וְסֹחֲרֵי ‖ [c] > 𝔊SyhⒶ, dl (tr ʿ); frt l בוֹזִקִים יַעַבְרוּ ‖ [d] sic Ł, mlt Mss Edd וי– ‖ **15** [a] frt l אָתָּה ‖ **16** [a–a] frt dl.

אָנֹכִי יְהוָה עֹשֶׂה כֹּל
נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי רֹקַע הָאָרֶץ מִי אִתִּי[a]:
מֵפֵר אֹתוֹת בַּדִּים וְקֹסְמִים יְהוֹלֵל
מֵשִׁיב חֲכָמִים אָחוֹר וְדַעְתָּם יְשַׁכֵּל[a]:
מֵקִים דְּבַר עַבְדּוֹ[a] וַעֲצַת מַלְאָכָיו יַשְׁלִים [אֲקוֹמֵם:
הָאֹמֵר לִירוּשָׁלַם תּוּשָׁבִ[b] וְלָעָרֵי יְהוּדָה תִּבָּנֶינָה[c] וְחָרְבוֹתֶיהָ
הָאֹמֵר לַצּוּלָה חֳרָבִי וְנַהֲרֹתַיִךְ אוֹבִישׁ:
הָאֹמֵר לְכוֹרֶשׁ רֹעִי[a] וְכָל־חֶפְצִי יַשְׁלֵם
וְלֵאמֹר[b] לִירוּשָׁלַם תִּבָּנֶה וְהֵיכָל[c] תִּוָּסֵד: ס

45 1 כֹּה־[a]אָמַר יְהוָה[a] לִמְשִׁיחוֹ[b] לְכוֹרֶשׁ אֲשֶׁר־הֶחֱזַקְתִּי בִּימִינוֹ
לְרַד־[c]לְפָנָיו גּוֹיִם וּמָתְנֵי מְלָכִים אֲפַתֵּחַ
לִפְתֹּחַ לְפָנָיו דְּלָתַיִם וּשְׁעָרִים לֹא יִסָּגֵרוּ:
2 אֲנִי לְפָנֶיךָ אֵלֵךְ וַהֲדוּרִים[a] אֲיַשֵּׁר[b]
דַּלְתוֹת נְחוּשָׁה אֲשַׁבֵּר וּבְרִיחֵי בַרְזֶל אֲגַדֵּעַ:
3 וְנָתַתִּי לְךָ אוֹצְרוֹת חֹשֶׁךְ וּמַטְמֻנֵי מִסְתָּרִים
[a]לְמַעַן תֵּדַע[a] כִּי־אֲנִי יְהוָה הַקּוֹרֵא בִשְׁמְךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
4 לְמַעַן עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל בְּחִירִי
וָאֶקְרָא לְךָ בִּשְׁמֶךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא יְדַעְתָּנִי:
5 אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד זוּלָתִי אֵין אֱלֹהִים
אֲאַזֶּרְךָ וְלֹא יְדַעְתָּנִי:
6 לְמַעַן יֵדְעוּ מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ וּמִמַּעֲרָבָה[a] כִּי־אֶפֶס בִּלְעָדָי
אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד: 7 יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ
עֹשֶׂה שָׁלוֹם[a] וּבוֹרֵא רָע אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה כָל־אֵלֶּה: ס

[20]Mm 214. [21]Mm 2395. [22]Mm 3232. [23]Mm 4246. Cp 45 [1]Mm 3322. [2]Mm 1977. [3]Mm 2364. [4]Mm 801. [5]Mm 3381. [6]Mm 3512.

24 [a] mlt Mss Ś ut Q; 𝔔[a] K mlt Mss 𝔊𝔙 מִי אתי ‖ 25 [a] = יסכל ‖ 26 [a] 𝔊[A]𝔗 pl cf 𝔄, l עַבְדָיו ‖ [b] 𝔔[a] תשב; prb l תּוֹשָׁבָ ‖ [c–c] frt add ‖ 28 [a] prp רֵעִי amicus meus vel sententia mea cf 𝔊 ‖ [b] Ś om ו, l לֵ vel הָאֹמֵר cf 𝔊𝔙; 𝔄 *waja'muru* = וְאָמַר ‖ [c] 𝔙(Syh) *et templo*, l וְלֵהּ ‖ Cp 45,1 [a–a] prp אמרתי ‖ [b] 𝔊(𝔙) τῷ χριστῷ μου, l חֲי– ‖ [c] l לְרַד (a רדד) ‖ 2 [a] l c 𝔔[a]𝔊 והָרִרים; 𝔔[b] והרורים ‖ [b] K אוֹשַׁר ‖ 3 [a–a] frt add ‖ 6 [a] 𝔊[Qmss]σ′θ′ (Ⅎ𝔗[f Ms]𝔄) *καὶ οἱ ἀπὸ δυσμῶν αὐτοῦ*, l ה– ‖ 7 [a] 𝔔[a] טוב.

ל
יַעֲשֶׂהוּ[a] בַּמַּקְצֻעוֹת וּבַמְּחוּגָה יְתָאֲרֵהוּ
וַיַּעֲשֵׂהוּ[b] כְּתַבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת׃
14 לִכְרָת[a]־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח[b] תִּרְזָה וְאַלּוֹן
וַיְאַמֵּץ[c]־לוֹ בְּעֹצֵי־יָעַר נָטַע אֹרֶן[d] וְגֶשֶׁם יְגַדֵּל׃
ב״פ . ג נגנין זעירין . ה
ב[10]
15 וְהָיָה לְאָדָם לְבָע�ֵר וַיִּקַּח[a] מֵהֶם וַיָּחֻם[b] אַף־יַשִּׁק וְאָפָה לֶחֶם
ב זקף קט[11]
אַף־יִפְעַל־אֵל וַיִּשְׁתָּחוּ[c] עָשָׂהוּ פֶּסֶל וַיִּסְגֹּד[a]־לָמוֹ׃ [וְיִשְׁבָּע
ט . ע[12]
16 חֶצְיוֹ שָׂרַף בְּמוֹ־אֵשׁ עַל־חֶצְיוֹ בָּשָׂר [a]יֹאכֵל יִצְלֶה[a] צָלִי
ו רפ[13]
וַיִּשְׂבָּע אַף־יָחֹם וַיֹּאמַר הֶאָח חַמּוֹתִי רָאִיתִי[b] אוּר׃
יסגד ק
17 וְשְׁאֵרִיתוֹ לְאֵל עָשָׂה לְפִסְלוֹ[a] יִסְגֹּוד[b]־לוֹ וְיִשְׁתַּחוּ[c]
ג[14] . ו רפ[15]
וַיִּתְפַּלֶּל אֵלָיו וַיֹּאמַר הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי אָתָּה׃ [לִבְתָם׃
ו ר״פ בסוף . ג
18 לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טָח מֵרְאוֹת עֵינֵיהֶם מֵהַשְׂכִּיל
ט פסוק ולא ולא ולא . כד בלישׁ[16]
19 וְלֹא־יָשִׁיב אֶל־לִבּוֹ וְלֹא דַעַת[a] וְלֹא־תְבוּנָה לֵאמֹר
ט
חֶצְיוֹ שָׂרַפְתִּי בְמוֹ־אֵשׁ וְאַף אָפִיתִי עַל־גֶּחָלָיו לֶחֶם אֶצְלֶה
ב מל
וָאֶתְרֹו לְתוֹעֵבָה אֶעֱשֶׂה לְבוּל עֵץ אֶסְגֹּוד׃ [בָּשָׂר וְאֹכֵל
20 רֹעֶה אֵפֶר לֵב הוּתַל הַשָּׁהוּ וְלֹא־יַצִּיל אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא
בן נפתלי הֲלוֹא־
[יֹאמַר הֲלוֹא שֶׁקֶר בִּימִינִי׃ ס
ל. לג
21 זְכָר־[a]אֵלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי־אָתָּה
כד מלעיל
יְצַרְתִּיךָ עֶבֶד־לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִנָּשֵׁנִי[b]׃
ל[17] . ב רמ . ג מל
22 מָחֵיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאותֶיךָ
ה בטע
שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ׃
ג . ז ועיל[17] . יד קמ[18] וכל אתנח וס״פ דכורת ב מ״ר
23 רָנּוּ שָׁמַיִם כִּי־עָשָׂה יְהוָה הָרִיעוּ תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ
ה[19]
פִּצְחוּ הָרִים רִנָּה יַעַר וְכָל־עֵץ בּוֹ
ג
כִּי־גָאַל יְהוָה יַעֲקֹב וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאָר׃ פ
24 כֹּה־אָמַר יְהוָה גֹּאֲלֶךָ וְיֹצֶרְךָ מִבָּטֶן

[9] Mm 2376. [10] Mm 2060. [11] Mm 1266. [12] Mm 784. [13] Mm 2423. [14] Mm 3317. [15] Mm 1685. [16] Mm 2177. [17] Mm 1327. [18] Mm 1234. [19] Mm 2857.

13 [a] prp יְשָׁעֵהוּ (a שׁעע) || [b] l וַיִּ׳ || **14** [a] l הָלַךְ ל׳; al כָּרַת vel וַיִּכְרֹת cf ⟨Ο⟩ || [b] l וַיִּ׳ || [c] l וַיִּ׳ || [d] $K^{2\text{-}Mss}$ אֶרֶז || **15** [a] l וַיִּ׳ || [b] וַיְחַם l || [c] l וַיִּשְׁתַּחֲוֶה || **16** [a-a] l יִצְלֶה יֹאכַל cf ⟨Σ⟩ || [b] K יִסְגֹּד; l וְיִסְגֹּד cf ⟨Σ⟩ || [c] l –חֻוֶּה || **17** [a] ⟨Σ(Θ)⟩ γλυπτόν, l לְפֶסֶל || [b] Q^{a} נגד || **19** [a] ins לוֹ || **21** [a] prp אֱלֹהֶיךָ || [b] Vrs act, l תִּנָּ֫שֵׁנִי vel תִּנָּשֵׁנִי.

2 כֹּה־אָמַר יְהוָה עֹשְׂךָ וְיֹצֶרְךָ מִבֶּטֶן יַעְזְרֶךָּ ב.ל
אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וִישֻׁרוּן בָּחַרְתִּי בוֹ׃
3 כִּי אֶצֹּק־מַיִם עַל־צָמְאa וְנֹזְלִים עַל־יַבָּשָׁה ל.ל
אֶצֹּק רוּחִי עַל־זַרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל־צֶאֱצָאֶיךָ׃ ל¹
4 וְצָמְחוּ בְּבֵין[a] חָצִיר[b] כַּעֲרָבִים עַל־יִבְלֵי־מָיִם׃
5 זֶה יֹאמַר לַיהוָה אָנִי וְזֶה יִקְרָא[a] בְּשֵׁם־יַעֲקֹב
וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ[b] לַיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּהc׃ פ ל.ל

ס¹¹ 6 כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה צְבָאוֹת
אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים׃ ח
7 וּמִי־כָמוֹנִי[a] יִקְרָא וְיַגִּידָהּ וְיַעַרְכָהּ לִי ב²
מִשּׂוּמִי עַם־עוֹלָם וְאֹתִיּוֹת[b] וַאֲשֶׁר תָּבֹאנָה יַגִּידוּ לָמוֹ׃ ב³.ל.ד חס בלישׁ⁴
8 אַל־תִּפְחֲדוּ וְאַל־תֵּרֹהוּ[a] הֲלֹא מֵאָז הִשְׁמַעְתִּיךָ[b] וְהִגַּדְתִּי ל.ל.ו חס בסיפ
וְאַתֶּם עֵדַי הֲיֵשׁ אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדָי וְאֵין[c] צוּר בַּל־יָדָעְתִּי׃ ב⁵
9 יֹצְרֵי־פֶסֶל כֻּלָּם תֹּהוּ[a] וַחֲמוּדֵיהֶם בַּל־יוֹעִילוּ ה¹ נקוד.יב⁶
וְעֵדֵיהֶם[b] הֵמָּה[c] בַּל־יִרְאוּ וּבַל־יֵדָעוּ לְמַעַן יֵבֹשׁוּ׃
10 מִי־יָצַר אֵל וּפֶסֶל נָסָךְ לְבִלְתִּי הוֹעִיל׃ ד⁷
11 הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יֵבֹשׁוּ וְחָרָשִׁים[a] הֵמָּה מֵאָדָם
יִתָּקְבְּצוּ כֻלָּם יַעַמְדוּ יִפְחֲדוּ יֵבֹשׁוּ יָחַד׃
12 חָרָשׁ[a] בַּרְזֶל מַעֲצָד וּפָעַל[b] בַּפֶּחָם ג⁸ ל
וּבַמַּקָּבוֹת יִצְּרֶהוּ[c] וַיִּפְעָלֵהוּ[d] בִּזְרוֹעַ כֹּחוֹ ל
גַּם־רָעֵב וְאֵין כֹּחַ לֹא־שָׁתָה מַיִם וַיִּיעָף[d]׃ ל
13 חָרָשׁ עֵצִים[a] נָטָה קָוֹ יְתָאֲרֵהוּ בַּשֶּׂרֶד ג⁹.ל

Cp 44 ¹Mm 244. ²Neh 6,11. ³Mm 2372. ⁴Mm 1688 contra textum. ⁵Mm 2373. ⁶Mm 801. ⁷Mm 2374. ⁸Mm 2375.

Cp 44,3 ᵃ prp צָמָא cf ʂ𝔗 ‖ **4** ᵃ 𝔔ᵃ pc Mss 𝔊𝔗 כבין, l כְּבִין (בין genus arboris) ‖ ᵇ l חצור ‖ **5** ᵃ σ′ *κληθήσεται*, l יִקָּרֵא ‖ ᵇ 𝔊ᴮα′θ′(𝔈𝔙) *(τῇ) χειρὶ αὐτοῦ*, l בְּיָדוֹ ‖ ᶜ ʂ 𝔗𝔙 pass, l יִכָּנֶה ‖ **7** ᵃ 𝔊 + *στήτω καί*, ins וְ יַעֲמֹד ‖ ᵇ–ᵇ prp מִי הִשְׁמִיעַ מֵעולם אוֹתיות ‖ **8** ᵃ 𝔔ᵃ תיראו; frt l תֵּ ‖ ᵇ l תִּי– ‖ ᶜ prp וְאִם cf 𝔊𝔙; frt melius ואין (particula interrogativa aram) ‖ **9** ᵃ prp תָּהוּ cf arab *tāha* oblitus est ‖ ᵇ prp וְעָ (a עוד = arab *ʿāda* frequentavit), al וְעַבְדֵּ ‖ ᶜ > pc Mss ‖ **11** ᵃ l שָׁוְיוּ– ‖ **12** ᵃ pr יָחָד (a חדד) cf ʂ𝔊 ‖ ᵇ ins פָּעֲלוֹ ‖ ᶜ prp יִצְדָּהוּ cf 𝔊𝔗 et arab *waṣada* firmus fuit ‖ ᵈ l וַיְ.

לְמַעַנְכֶם שִׁלַּחְתִּי בָבֶלָה וְהוֹרַדְתִּי בָרִיחִים[8] כֻּלָּם
וְכַשְׂדִּים [b]בָּאֳנִיּוֹת[c] רִנָּתָם[b]׃
15 אֲנִי יְהוָה קְדוֹשְׁכֶם בּוֹרֵא יִשְׂרָאֵל מַלְכְּכֶם׃ ס
16 כֹּה אָמַר יְהוָה הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה׃
17 הַמּוֹצִיא רֶכֶב־וָסוּס חַיִל וְעִזּוּז יַחְדָּו[11]
יִשְׁכְּבוּ בַל־יָקוּמוּ דָּעֲכוּ כַּפִּשְׁתָּה כָּבוּ׃
18 אַל־תִּזְכְּרוּ רִאשֹׁנוֹת וְקַדְמֹנִיּוֹת אַל־תִּתְבֹּנָנוּ׃
19 הִנְנִי עֹשֶׂה חֲדָשָׁה עַתָּה תִצְמָח הֲלוֹא תֵדָעוּהָ
אַף אָשִׂים בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ בִּישִׁמּוֹן נְהָרוֹת[a]׃
20 תְּכַבְּדַנִי חַיַּת הַשָּׂדֶה תַּנִּים וּבְנוֹת יַעֲנָה
כִּי־נָתַתִּי בַמִּדְבָּר מַיִם נְהָרוֹת בִּישִׁימֹן
לְהַשְׁקוֹת עַמִּי בְחִירִי׃ 21 עַם־זוּ יָצַרְתִּי לִי
תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ׃ ס
22 וְלֹא[a]־אֹתִי קָרָאת יַעֲקֹב כִּי־יָגַעְתָּ בִּי יִשְׂרָאֵל׃
23 לֹא־הֵבֵיאתָ לִי שֵׂה עֹלָתֶיךָ וּזְבָחֶיךָ[a] לֹא כִבַּדְתָּנִי
לֹא הַעֲבַדְתִּיךָ בִּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ בִּלְבוֹנָה׃
24 לֹא־קָנִיתָ לִי בַכֶּסֶף קָנֶה וְחֶלֶב זִבְחֶיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי
אַךְ הַעֲבַדְתַּנִי בְּחַטֹּאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתַּנִי בַּעֲוֹנֹתֶיךָ׃ ס
25 אָנֹכִי [c]אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְּשָׁעֶיךָ [a]לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ[ab] לֹא
26 הַזְכִּירֵנִי נִשְׁפְּטָה יָחַד סַפֵּר אַתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק׃ [אֶזְכֹּר׃
27 אָבִיךָ הָרִאשׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִי׃
28 וַאֲחַלֵּלְלוּ[a] שָׂרֵי [b]קֹדֶשׁ[c] וְאֶתְּנָה[d] לַחֵרֶם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל
לִגְדוּפִים׃ ס
44 1 וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בָּחַרְתִּי בוֹ׃ [לְגַדּוּפִים׃ ס

ט׳ . ב מל[8]
ד[9]
ל
ד בטע בסים . ד מל[10]
ג[11]
כו ר״פ אל אל[12] . ב . ג חס בליש
ל זקף קמ
ל כת כן
ג
ו ר״פ בסים . ל
ד פסוק לא לא ולא . ב מל . ד ג כת ה וחד כת א[13] . ג וכל משנה תורה רבוה[14]
ל
ג מל
ג[15]
ל[16] . ד
סד
ל ב . לג[17]
לג

[8] Mm 4188. [9] Mm 1211. [10] Mm 3436. [11] Mm 2287. [12] Mm 3261. [13] Mm 1137. [14] Mm 3285. [15] Mm 2371. [16] Mp sub loco. [17] Mm 4112.

14 [a] prp בְּרִי nobiles, al בַּחוּרֵי vel בְּרִיחֵי כֻלָּאֲכֶם ‖ [b–b] 𝔊 ἐν πλοίοις δεθήσονται; frt ins אֲיֵה ante רִ cf 51,13 ‖ [c] prp בָּאֲ in lamentationibus ‖ **17** [a] tr huc ‖ **19** [a] 𝔔[a] נתיבות ‖ **22** [a] l c pc Mss 𝔖𝔊[ms] לא 𝔙 ‖ **23** [a] 𝔔[a] ובזבחיכה cf 𝔖 ‖ **25** [a–a] ∼ 𝔊𝔈Syh 𝔗𝔄 ‖ [b] prp חָ ‖ **28** [a] 𝔊 καὶ ἐμίαναν cf 𝔖, l וַיְחַלְּלוּ ‖ [b] 𝔊[O](𝔖) οἱ ἄρχοντές σου, l שָׂרֶיךָ ‖ [c] l קָדְשִׁי cf 𝔊 ‖ [d] 𝔊(𝔖𝔙) καὶ ἔδωκα, l וָ.

43 1 וְעַתָּה כֹּה־אָמַר יְהוָה בֹּרַאֲךָ יַעֲקֹב וְיֹצֶרְךָ יִשְׂרָאֵל
אַל־תִּירָא כִּי גְאַלְתִּיךָ קָרָאתִי[a] בְשִׁמְךָ[b] לִי־אָתָּה׃
2 כִּי־תַעֲבָר בַּמַּיִם אִתְּךָ־אָנִי וּבַנְּהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּךָ ב׳. מז פסוק לא לא לא
כִּי־תֵלֵךְ בְּמוֹ־אֵשׁ לֹא תִכָּוֶה וְלֶהָבָה לֹא תִבְעַר־בָּךְ׃ ט. ג
3 כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעֶךָ
נָתַתִּי כָפְרְךָ מִצְרַיִם כּוּשׁ וּסְבָא תַּחְתֶּיךָ׃
4 מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ ג
וְאֶתֵּן אָדָם[a] תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ׃
5 אַל־תִּירָא כִּי אִתְּךָ־אָנִי
מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ וּמִמַּעֲרָב אֲקַבְּצֶךָּ׃ ²ג
6 אֹמַר לַצָּפוֹן תֵּנִי וּלְתֵימָן אַל־תִּכְלָאִי
הָבִיאִי בָנַי מֵרָחוֹק וּבְנוֹתַי מִקְצֵה הָאָרֶץ׃ ג². ל מל
7 כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי[a] בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו[b] אַף־עֲשִׂיתִיו׃

8 הוֹצִיא[a] עַם־עִוֵּר וְעֵינַיִם יֵשׁ וְחֵרְשִׁים וְאָזְנַיִם לָמוֹ׃ ב ר״פ⁴
9 כָּל־הַגּוֹיִם נִקְבְּצוּ יַחְדָּו וְיֵאָסְפוּ לְאֻמִּים
מִי בָהֶם יַגִּיד זֹאת וְרִאשֹׁנוֹת יַשְׁמִיעֻנוּ[a]
יִתְּנוּ עֵדֵיהֶם וְיִצְדָּקוּ וְיִשְׁמְעוּ וְיֹאמְרוּ אֱמֶת׃ ב. ט רפ״⁵
10 אַתֶּם עֵדַי נְאֻם־יְהוָה וְעַבְדִּי[a] אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי ד ר״פ. ל⁶
לְמַעַן תֵּדְעוּ וְתַאֲמִינוּ לִי וְתָבִינוּ כִּי־אֲנִי הוּא
לְפָנַי לֹא־נוֹצַר אֵל וְאַחֲרַי[b] לֹא יִהְיֶה׃ ס
11 אָנֹכִי אָנֹכִי יְהוָה וְאֵין מִבַּלְעָדַי מוֹשִׁיעַ׃ ³ג. יב
12 אָנֹכִי הִגַּדְתִּי וְהוֹשַׁעְתִּי וְהִשְׁמַעְתִּי וְאֵין בָּכֶם זָר ב⁵
וְאַתֶּם עֵדַי נְאֻם־יְהוָה[a] וַאֲנִי־אֵל׃ 13 גַּם־מִיּוֹם אֲנִי הוּא
וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל אֶפְעַל וּמִי יְשִׁיבֶנָּה׃ ס
14 כֹּה־אָמַר יְהוָה גֹּאַלְכֶם קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל ל

Cp 43 [1]Mm 2369. [2]Mm 3381. [3]Mm 1771. [4]Mm 2370. [5]Mm 1233. [6]Mm 2373. [7]Mm 2371.

Cp 43,1 [a] Vrs ⊦ suff 2 m sg, l קְרָאתִיךָ | [b] l בְּשִׁמִי cf 7 || 4 [a] prp אֲדָמוֹת || 7 [a] nonn Mss SyhSV om וְ || [b] dl |. 8 [a] 𝔔[a] יאו– 𝔔[b] אוציא; V *educ*, l הוֹצִיא . 9 [a] V *audire nos faciet* cf GS, l גו– || 10 [a] S pl, l וַעֲבָדַי |. [b] prp וְאַחַר אחרי cf G |. 12 [a] frt huc tr :.

13 יְהוָה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה
יָרִיעַ אַף־יַצְרִיחַ עַל־אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר׃ ס
14 הֶחֱשֵׁיתִי מֵעוֹלָם אַחֲרִישׁ אֶתְאַפֵּק
כַּיּוֹלֵדָה אֶפְעֶה אֶשֹּׁם וְאֶשְׁאַף יָחַד׃
15 אַחֲרִיב הָרִים וּגְבָעוֹת וְכָל־עֶשְׂבָּם אוֹבִישׁ
וְשַׂמְתִּי נְהָרוֹת לָאִיִּים[a] וַאֲגַמִּים אוֹבִישׁ׃ [אַדְרִיכֵם
16 וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים בְּדֶרֶךְ[a] לֹא יָדָעוּ[a] בִּנְתִיבוֹת לֹא־יְדָעוּ
אָשִׂים מַחְשָׁךְ לִפְנֵיהֶם לָאוֹר וּמַעֲקַשִּׁים לְמִישׁוֹר
אֵלֶּה הַדְּבָרִים עָשִׂיתָם וְלֹא עֲזַבְתִּים׃
17 נָסֹגוּ אָחוֹר יֵבֹשׁוּ בֹּשֶׁת[a] הַבֹּטְחִים בַּפֶּסֶל
הָאֹמְרִים לְמַסֵּכָה[b] אַתֶּם אֱלֹהֵינוּ׃ ס
18 הַחֵרְשִׁים שִׁמְעוּ וְהָעִוְרִים הַבִּיטוּ לִרְאוֹת׃
19 מִי עִוֵּר כִּי אִם־עַבְדִּי וְחֵרֵשׁ כְּמַלְאָכִי אֶשְׁלָח
מִי עִוֵּר כִּמְשֻׁלָּם[a] וְעִוֵּר[b] כְּעֶבֶד יְהוָה׃
20 רָאִיתָ[a] רַבּוֹת וְלֹא תִשְׁמֹר[b] פָּקוֹחַ אָזְנַיִם וְלֹא יִשְׁמָע׃
21 יְהוָה חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר[a]׃
22 וְהוּא עַם־בָּזוּז וְשָׁסוּי
[a]הָפַח בַּחוּרִים[a] כֻּלָּם וּבְבָתֵּי כְלָאִים הָחְבָּאוּ
הָיוּ לָבַז וְאֵין מַצִּיל מְשִׁסָּה[b] וְאֵין־אֹמֵר הָשֵׁב׃
23 מִי בָכֶם יַאֲזִין זֹאת יַקְשֵׁב וְיִשְׁמַע לְאָחוֹר׃
24 מִי־נָתַן לְמִשּׁוֹסָּה[a] יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְבֹזְזִים
הֲלוֹא יְהוָה זּוּ חָטָאנוּ לוֹ
וְלֹא־אָבוּ בִדְרָכָיו הָלוֹךְ וְלֹא שָׁמְעוּ בְּתוֹרָתוֹ׃
25 וַיִּשְׁפֹּךְ עָלָיו חֲמָה[a] אַפּוֹ וְעֻזּוֹ מִלְחָמָה [לֶבֶ׃ ס
וַתְּלַהֲטֵהוּ מִסָּבִיב וְלֹא יָדָע וַתִּבְעַר־בּוֹ וְלֹא־יָשִׂים עַל־

[8] Mm 1514. [9] Mm 2425. [10] Mm 2367. [11] Mm 3105. [12] Mm 2021. [13] Mm 617. [14] Mm 46. [15] Mm 3378. [16] Mm 832. [17] Mm 1179. [18] Mm 2004. [19] Mm 2866. [20] Mm 1450. [21] Mm 1828. [22] Mm 2368. [23] Mm 130. [24] Mp sub loco.

15 [a] prp לְצִיּוֹת, al תַּלְאֻבִים ‖ **16** [a–a] add ‖ **17** [a] > Ms ‖ [b] 𝔊𝔖 pl = כֹּת– ‖ **19** [a] prp לָהֶם– ‖ [b] 1 c 2 Mss σ′ וְחֵרַשׁ ‖ **20** [a] K רָאִיתָ ‖ [b] prp c 2 Mss יֹשׁ׳ ‖ **21** [a] 1 רָה– cf 𝔔[a] ‖ **22** [a–a] prp הָפַח בַּחוּרִים (cf 𝔗) et בְּחוּרִים (cf 𝔊) ‖ [b] 1 c 𝔔[a] pc Mss 𝔖𝔗 לִמְ׳ ‖ **24** [a] prp למשׁוסה ‖ **25** [a] 𝔔[a] חמת.

28 וְאֵרֶא[a] וְאֵין אִישׁ וּמִאֵּלֶּה וְאֵין יוֹעֵץ — ג סמוק ואין ואין[23]. [24].[25]
וְאֶשְׁאָלֵם וְיָשִׁבוּ דָבָר׃ 29 הֵן כֻּלָּם אָוֶן[a] — ל. ג ב מל וחד חס[26]
אֶפֶס מַעֲשֵׂיהֶם רוּחַ וָתֹהוּ נְסָכֵיהֶם׃ פ — ב

42 1 הֵן[a] עַבְדִּי אֶתְמָךְ־בּוֹ בְּחִירִי[b] רָצְתָה נַפְשִׁי — ל. ב
נָתַתִּי רוּחִי עָלָיו מִשְׁפָּט[c] לַגּוֹיִם יוֹצִיא׃ — לך פסוק לא ולא ולא[1]. ב[2]. לז
2 לֹא יִצְעַק וְלֹא יִשָּׂא וְלֹא־יַשְׁמִיעַ בַּחוּץ קוֹלוֹ׃ — ג מל ול בלוש[3]
3 קָנֶה רָצוּץ לֹא יִשְׁבֹּור וּפִשְׁתָּה כֵהָה לֹא יְכַבֶּנָּה[a] — ל
לֶאֱמֶת יוֹצִיא מִשְׁפָּט׃ 4 לֹא יִכְהֶה וְלֹא יָרוּץ[a] — ב פסיק[4]
עַד־יָשִׂים בָּאָרֶץ מִשְׁפָּט וּלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵלוּ׃ פ — ב. יז וכל זקף אתנח וס׳ דכות[5]. יג
5 כֹּה־אָמַר הָאֵל יְהוָה — כח. ל. ב
בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם רֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ — ג בלוש[6]
נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ לַהֹלְכִים בָּהּ׃ — ב. ד מל
6 אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ בְצֶדֶק וְאַחֲזֵק[a] בְּיָדֶךָ — ו
וְאֶצָּרְךָ[b] וְאֶתֶּנְךָ[c] לִבְרִית עָם לְאוֹר גּוֹיִם׃ — כח. ל. ב
7 לִפְקֹחַ עֵינַיִם עִוְרוֹת לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר אַסִּיר — ג בלוש[6]
מִבֵּית כֶּלֶא יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ׃ 8 אֲנִי יְהוָה הוּא שְׁמִי — ב. ד מל
וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא־אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים׃ — ו
9 הָרִאשֹׁנוֹת הִנֵּה־בָאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד — ז
בְּטֶרֶם תִּצְמַחְנָה אַשְׁמִיעַ[a] אֶתְכֶם׃ פ
10 שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ — ל
יוֹרְדֵי הַיָּם[a] וּמְלֹאוֹ אִיִּים וְיֹשְׁבֵיהֶם׃ — כ
11 יִשְׂאוּ מִדְבָּר וְעָרָיו חַצֵרִים תֵּשֵׁב קֵדָר — יד. ל
יָרֹנּוּ יֹשְׁבֵי סֶלַע מֵרֹאשׁ הָרִים יְצִוָּחוּ׃
12 יָשִׂימוּ לַיהוָה כָּבוֹד וּתְהִלָּתוֹ בָּאִיִּים יַגִּידוּ׃

[23] Mm 2004. [24] Mm 289. [25] Mm 67. [26] Mm 1047. Cp 42 [1] Mm 771. [2] Mm 1778. [3] Mp sub loco. [4] Ps 85,9. [5] Mm 2120. [6] Mm 2142. [7] Mm 3360.

28 [a] 𝔙 *et vidi* cf 𝔖𝔗, l רָ ‖ **29** [a] prp c 𝔘[a]𝔖 אָיִן cf 𝔗 et 24 ‖ **Cp 42,1** [a] 𝔊 + *Ιακωβ* ‖ [b] 𝔊 pr *Ισραηλ* ‖ [c] 𝔘[a] ומשפטו ‖ **3** [a] 𝔘[a] יכבה cf Vrs ‖ **4** [a] 𝔊 *θραυσθήσεται* cf 𝔗, l יָרוּץ ‖ **6** [a] l רָ cf 𝔖𝔗𝔙 ‖ [b] l רָ cf 𝔖𝔙 ‖ [c] l רָ cf 𝔊𝔖𝔙 ‖ **9** [a] sic L, l c mlt Mss Edd עַ– ‖ **10** [a–a] prp יַאְדִּירֵהוּ יָם.

ב. נ[8] תָּדֹושׁ הָרִים וְתָדֵק וּגְבָעוֹת כַּמֹּץ תָּשִׂים׃
16 תִּזְרֵם וְרוּחַ תִּשָּׂאֵם וּסְעָרָה תָּפִיץ אוֹתָם
ב. נ[9] וְאַתָּה תָּגִיל בַּיהוָה בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלָּלוּ׃ פ

ל. ל 17 הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים[a] מְבַקְשִׁים מַיִם וָאַיִן לְשׁוֹנָם בַּצָּמָא נָשָׁתָּה
כח[10] אֲנִי יְהוָה אֶעֱנֵם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא אֶעֶזְבֵם׃
ג מל[11] 18 אֶפְתַּח עַל־שְׁפָיִים נְהָרוֹת וּבְתוֹךְ בְּקָעוֹת מַעְיָנוֹת
ג אָשִׂים מִדְבָּר[a] לַאֲגַם־מַיִם[a] וְאֶרֶץ צִיָּה לְמוֹצָאֵי מָיִם׃
19 אֶתֵּן בַּמִּדְבָּר אֶרֶז[a] שִׁטָּה וַהֲדַס וְעֵץ שָׁמֶן
ו כת כן[12]. ב. ב אָשִׂים בָּעֲרָבָה בְּרוֹשׁ תִּדְהָר וּתְאַשּׁוּר יַחְדָּו׃
יא[13]. ג[14] 20 לְמַעַן יִרְאוּ וְיֵדְעוּ וְיָשִׂימוּ וְיַשְׂכִּילוּ יַחְדָּו
ב. ב כִּי יַד־יְהוָה עָשְׂתָה זֹּאת וּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בְּרָאָהּ׃ פ

ו דמטע. ל 21 קָרְבוּ רִיבְכֶם יֹאמַר יְהוָה הַגִּישׁוּ עֲצֻמֹותֵיכֶם יֹאמַר
ל[15]. ד רפ[16]. ל כת כן 22 יַגִּישׁוּ[a] וְיַגִּידוּ לָנוּ אֵת אֲשֶׁר תִּקְרֶינָה [מֶלֶךְ יַעֲקֹב׃
ו. ב הָרִאשֹׁנוֹת מָה הֵנָּה הַגִּידוּ וְנָשִׂימָה לִבֵּנוּ
ו. ל [b]וְנֵדְעָה אַחֲרִיתָן[b] אֹו הַבָּאוֹת הַשְׁמִיעֵנוּ׃
ו. ב 23 הַגִּידוּ הָאֹתִיוֹת לְאָחֹור וְנֵדְעָה כִּי אֱלֹהִים אַתֶּם
ונראה ק חד מן ד[17] כת כן אַף־תֵּיטִיבוּ וְתָרֵעוּ וְנִשְׁתָּעָה[a] וְנִרְאֶ֫ה[b] יַחְדָּו׃
24 הֵן־אַתֶּם מֵאַיִן[a] וּפָעֳלְכֶם מֵאָפַע[b] תּוֹעֵבָה יִבְחַר בָּכֶם׃

ל. מח[18] כת א לא קר ול בלוש 25 הַעִירֹתִי מִצָּפוֹן וַיֵּאְתָ֫ מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ יִקְרָא[a] בִשְׁמִי[b]
יא[19]. ב[20] וַיָּבֹא[c] סְגָנִים כְּמֹו־חֹמֶר וּכְמֹו יוֹצֵר יִרְמָס־טִיט׃
יב. ב 26 מִי־הִגִּיד מֵרֹאשׁ וְנֵדָעָה וּמִלְפָנִים וְנֹאמַר צַדִּיק
ל[21] אַף אֵין־מַגִּיד אַף אֵין מַשְׁמִיעַ אַף אֵין־שֹׁמֵעַ אִמְרֵיכֶם׃
ח. ח[22] 27 רִאשֹׁון לְצִיּוֹן[a] הִנֵּה הִנָּם[a] וְלִירוּשָׁלַם מְבַשֵּׂר[b] אֶתֵּן׃ ס

[8] Mm 3196. [9] Mm 3659. [10] Mm 2364. [11] Mm 2365. [12] Mm 1237. [13] Mm 1625. [14] Mm 3329. [15] Mm 1601. [16] Mm 2366. [17] Mm 276. [18] Mm 898. [19] Mm 2300. [20] Gn 19,15. [21] וחד ואין מגיד Gn 41,24. [22] Mm 2159.

17 [a] add cf 𝔄𝔘 ‖ **18** [a–a] 𝔊(𝔈Syh) *εἰς ἕλη*, l לאגמים ‖ **19** [a] tr huc : ‖ **22** [a] 𝔊(𝔙) *ἐγγισάτωσαν*, l יִגָּשׁוּ ‖ [b–b] tr ad fin v ‖ **23** [a] prp וְנִשְׁתְּ cf arab *šatī'a* perturbatus fuit et 10; 𝔔[a] ונשמעה ‖ [b] l c K וְנִרְאֶ֫ה ‖ **24** [a] Ṣ *l' mdm* cf 𝔗, prp אַיִן cf 29 ‖ [b] prp אָפָס cf 𝔗 et 29 ‖ **25** [a] prb l יִקְרָא cf 𝔊 ‖, [b] frt l c 𝔔[a] בשמו ‖ [c] prp וַיָּבֹס, al וַיָּבֹס cf 𝔗 ‖ **27** [a–a] prp הַנִּדְתִּי מֵרֹאשׁ pro רִאשׁון ‖ [b] frt = מבסר (aram accusavit).

יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים יַרְדֶּה[a]
יִתֵּן[b] כֶּעָפָר חַרְבּוֹ[c] כְּקַשׁ נִדָּף קַשְׁתּוֹ[d]:
3 יִרְדְּפֵם יַעֲבֹר שָׁלוֹם אֹרַח בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא: ז מל
4 מִי־פָעַל וְעָשָׂה קֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ יד
אֲנִי יְהוָה רִאשׁוֹן וְאֶת־אַחֲרֹנִים אֲנִי־הוּא: ח
5 רָאוּ אִיִּים וְיִרָּאוּ[a] קְצוֹת הָאָרֶץ יֶחֱרָדוּ[b] קָרְבוּ וַיֶּאֱתָיוּן[b]: יג מנה מל. ב
6 [a]אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ יַעְזֹרוּ וּלְאָחִיו יֹאמַר חֲזָק: ב. ל
ה וכל דסמיך לאדכרה דכות[b]. ד חס[b]. ב. ב
7 וַיְחַזֵּק חָרָשׁ אֶת־צֹרֵף מַחֲלִיק פַּטִּישׁ[a] אֶת־הוֹלֶם פָּעַם
אֹמֵר לַדֶּבֶק טוֹב הוּא וַיְחַזְּקֵהוּ בְּמַסְמְרִים לֹא יִמּוֹט: ס ל

8 וְאַתָּה[c] יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךְ ל. ב
ל
זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי[a]:
9 אֲשֶׁר הֶחֱזַקְתִּיךָ מִקְצוֹת הָאָרֶץ וּמֵאֲצִילֶיהָ קְרָאתִיךָ ל
וָאֹמַר לְךָ עַבְדִּי־אַתָּה בְּחַרְתִּיךָ וְלֹא מְאַסְתִּיךָ: בז מלעיל. ב
10 אַל־תִּירָא כִּי עִמְּךָ־אָנִי אַל־תִּשְׁתָּע כִּי־אֲנִי אֱלֹהֶיךָ בח ר״פ אל אל[c]. ל
אִמַּצְתִּיךָ אַף־עֲזַרְתִּיךָ אַף־תְּמַכְתִּיךָ בִּימִין צִדְקִי: ל. ל
11 הֵן יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ כָּל הַנֶּחֱרִים[a] בָּךְ ב
יִהְיוּ כְאַיִן וְיֹאבְדוּ[b] אַנְשֵׁי רִיבֶךָ: ב?
12 תְּבַקְשֵׁם וְלֹא תִמְצָאֵם אַנְשֵׁי מַצֹּתֶךָ ל
יִהְיוּ כְאַיִן וּכְאֶפֶס אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֶּךָ:
13 כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מַחֲזִיק יְמִינֶךָ
הָאֹמֵר לְךָ אַל־תִּירָא אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ: ס
14 אַל־תִּירְאִי תּוֹלַעַת יַעֲקֹב מְתֵי[a] יִשְׂרָאֵל ל
אֲנִי עֲזַרְתִּיךְ[b] נְאֻם־יְהוָה וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: ל
15 הִנֵּה שַׂמְתִּיךְ לְמוֹרַג חָרוּץ[a] חָדָשׁ[b] בַּעַל פִּיפִיּוֹת ב

[3]Mm 1180. [4]Mm 1661. [5]Mm 2754. [6]Mm 3261. [7]Mm 933.

2 [a] l c 𝔔[a] θ′ יוֹרֵד et ins תַּחְתָּיו; al יָרַד; 𝔊 ἐκστήσει ~ יַחֲרֵד ‖ [b] l יִתֵּם ‖ [c] prp חרבָם cf 𝔊 ‖ [d] prp קשתָם cf 𝔊 ‖ **5** [a] l יִרְאוּ cf 𝔊𝔖𝔙 ‖ [b–b] add cf 1[a–a] ‖ **6** [a] cf 40,19[a] ‖ **7** [a] 𝔔[a] פלטיש ‖ **8** [a] α′ ἀγαπητοῦ μου cf 𝔊σ′𝔙, prp אֲהֵבִי ‖ **11** [a] prp הַנֶּחֱרִים ‖ [b] 𝔔[b] ויבשו ‖ **14** [a] 𝔖 *(w)mnjnh*, prp *מֹת = akk *mutu* curculio ‖ [b] prp עֶזְרָתֵךְ cf 𝔖𝔗 ‖ **15** [a] frt add, gl ad מורג? ‖ [b] gl ad חרוץ? cf [a].

חָרַשׁ חָכְמָה יִבְקַשׁ־לוֹ[c] לְהָכִין פֶּסֶל לֹא יִמּוֹט׃
21 הֲלֹא תֵדְעוּ הֲלוֹא תִשְׁמָעוּ הֲלוֹא הֻגַּד מֵרֹאשׁ לָכֶם יד
הֲלוֹא הֲבִינוֹתֶם מוֹסְדוֹת[a] הָאָרֶץ׃
22 הַיֹּשֵׁב עַל־חוּג הָאָרֶץ וְיֹשְׁבֶיהָ כַּחֲגָבִים ב[10] . ג[11]
הַנּוֹטֶה כַדֹּק שָׁמַיִם וַיִּמְתָּחֵם כְּאֹהֶל לָשָׁבֶת׃ ד מל
23 הַנּוֹתֵן רוֹזְנִים לְאָיִן שֹׁפְטֵי אֶרֶץ כַּתֹּהוּ עָשָׂה׃ ד מל[12] . ג מל בלישׁ[13]
24 אַף בַּל־נִטָּעוּ אַף בַּל־זֹרָעוּ אַף בַּל־שֹׁרֶשׁ בָּאָרֶץ גִּזְעָם יג פסוק דמיין[14] . ל בטע
וְגַם־נָשַׁף בָּהֶם וַיִּבָּשׁוּ וּסְעָרָה כַקַּשׁ תִּשָּׂאֵם׃ ס ד חס בלישׁ . ב
25 וְאֶל־מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ׃ ה[15] . ב
26 שְׂאוּ־מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי־בָרָא אֵלֶּה יא ר״פ . יג
הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא ז
מֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ[a] כֹּחַ אִישׁ לֹא נֶעְדָּר׃ ס
27 לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב וְתֹדַבֵּר[a] יִשְׂרָאֵל ג[16]
נִסְתָּרָה דַרְכִּי מֵיְהוָה[b] וּמֵאלֹהַי מִשְׁפָּטִי יַעֲבוֹר׃ יג[17] . ז מל
28 הֲלוֹא[a] יָדַעְתָּ אִם־לֹא שָׁמַעְתָּ
אֱלֹהֵי עוֹלָם יְהוָה בּוֹרֵא קְצוֹת הָאָרֶץ
לֹא יִיעַף וְלֹא יִיגָע אֵין חֵקֶר לִתְבוּנָתוֹ׃
29 נֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ וּלְאֵין אוֹנִים עָצְמָה יַרְבֶּה׃ ב
30 וְיִעֲפוּ נְעָרִים וְיִגָעוּ וּבַחוּרִים כָּשׁוֹל יִכָּשֵׁלוּ׃ ב חד מל וחד חס[18]
31 וְקוֵי יְהוָה יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים ל[19] . ב
יָרוּצוּ וְלֹא יִיגָעוּ יֵלְכוּ וְלֹא יִיעָפוּ׃ פ

41 1 הַחֲרִישׁוּ אֵלַי אִיִּים וּלְאֻמִּים [a]יַחֲלִיפוּ כֹחַ[a] יג[1]
יִגָּשׁוּ אָז יְדַבֵּרוּ יַחְדָּו לַמִּשְׁפָּט נִקְרָבָה׃ יג[2]
2 מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ ה[2]

[10] Mm 2361. [11] Nu 13,33. [12] Mm 3436. [13] Mm 3656. [14] Mm 3896. [15] Mm 1560. [16] Mm 1671. [17] Mm 2362. [18] Mm 2633. [19] וחד וקוי יי המה Ps 37,9, cf Mp sub loco. Cp 41 [1] Mm 1035. [2] Mm 2363.

20 [c] frt tr לו post להכין ‖ **21** [a] l (וֹת–) מִיסְּדַת ‖ **26** [a] l c 𝔔[a] Vrs וְאֹמֵץ ‖ **27** [a] 𝔊 *καὶ τί ἐλάλησας*, l וְלָמָּה תֹ׳ ‖ [b] ga'ya eras ‖ **28** [a] 𝔊 pr *καὶ νῦν*, frt l ה׳ וַעֲתָּה ‖ **Cp 41,1** [a–a] cf 40,31; prp (נִכְחִי) יַחֲלִיפוּ לְתוֹכַחְתִּי, al יִקְרְבוּ וְיֵאָתָיוּן (ex 5).

כָּל־הַבָּשָׂר חָצִיר וְכָל־חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה: [הָעָם[b] : ג

7 [a]יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ כִּי רוּחַ יְהוָה נָשְׁבָה בּוֹ [b]אָכֵן חָצִיר ל. יח[3]

8 יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ וּדְבַר־[c]אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם: ס יח. ל

9 עַל הַר־גָּבַהּ[a] עֲלִי־לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן ו[4]. ב ובפסוק

הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלַ͏ִם הָרִימִי אַל־תִּירָאִי ד דגש[5]. ב ובפסוק

אִמְרִי לְעָרֵי יְהוּדָה הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם: ב

10 הִנֵּה אֲדֹנָי יְהוִה בְּחָזָק[a] יָבוֹא וּזְרֹעוֹ מֹשְׁלָה לוֹ

הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו:

11 כְּרֹעֵה[c] עֶדְרוֹ יִרְעֶה בִּזְרֹעוֹ[a] יְקַבֵּץ ב

טְלָאִים וּבְחֵיקוֹ[b] יִשָּׂא עָלוֹת יְנַהֵל: ס ב. לז. ח[6]

12 מִי־מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם[a] וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת[b] תִּכֵּן ו[7]. ג

וְכֹל בַּשְּׁלִשׁ עֲפַר[c] הָאָרֶץ וְשָׁקַל בַּפְּלֶס הָרִים ל וחס. ב

וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם:

13 מִי־תִכֵּן אֶת־רוּחַ יְהוָה וְאִישׁ[a] עֲצָתוֹ יוֹדִיעֶנּוּ: ג. ב

14 אֶת־מִי נוֹעָץ וַיְבִינֵהוּ וַיְלַמְּדֵהוּ בְּאֹרַח מִשְׁפָּט ל. ב

[a]וַיְלַמְּדֵהוּ דַּעַת[a] וְדֶרֶךְ תְּבוּנוֹת יוֹדִיעֶנּוּ: ב. ב

15 הֵן גּוֹיִם כְּמַר מִדְּלִי וּכְשַׁחַק מֹאזְנַיִם[a] נֶחְשָׁבוּ

הֵן אִיִּים כַּדַּק יִטּוֹל[b]: 16 וּלְבָנוֹן אֵין דֵּי בְּעֵר ב. יז מ״ס אין אין ו.

וְחַיְתּוֹ אֵין דֵּי עוֹלָה: ס ו. ב מל בסיפ בלישׁ

17 כָּל־הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ מֵאֶפֶס[a] וָתֹהוּ נֶחְשְׁבוּ־לוֹ: ב

18 וְאֶל־מִי תְדַמְּיוּן אֵל וּמַה־דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ: ד. ל

19 הַפֶּסֶל נָסַךְ חָרָשׁ וְצוֹרֵף בַּזָּהָב יְרַקְּעֶנּוּ[a] [יִבְחַר ד חס[9]

וּרְתָקוֹת כֶּסֶף צוֹרֵף[b]: 20 הַמְסֻכָּן[a] תְּרוּמָה[b] עֵץ לֹא־יִרְקָב

[3]Mm 1941. [4]Mm 2279. [5]Mm 3246. [6]Mm 245. [7]Mm 2360. [8]Mm 1560. [9]Mm 2754.

6 [c] 𝔊(𝔖𝔙) 1 Petr 1,24 *δόξα*; prp הֲדָרוֹ, al חֶמְדּוֹ || **7** [a] v 7 > 𝔊 || [b–b] prb add || **9** [a] cf 2,15[a] || **10** [a] 𝔔[a] Vrs בחזק, l זוֹ || **11** [a–a] l יקבץ ט׳ ב׳ || [b] 𝔊[Qmg]α′σ′ om cop || **12** [a] 𝔔[a] מי ים; prp מַיִם || [b] 𝔔[a]SyhS בְּזֹרַתּוֹ || [c] > 𝔊α′σ′θ′ || **13** [a] 𝔊(𝔖𝔙) *καὶ τίς*, l וּמִי אִישׁ || **14** [a–a] > 𝔊, frt dl || **15** [a] 𝔔[a] מזנים nubes || [b] 𝔊α′σ′θ′S pl, l יִטֹּלוּ || **17** [a] l c 𝔔[a] SyhV כאפס || **19** [a] tr huc 41,6.7 || [b] 𝔗 *m'hjd ljh* cf 𝔊S; prp חָצַב, al יִצְרֹף || **20** [a] > 𝔊S; morus (genus ligni), frt gl ad עץ לא יר׳ || [b] > STV.

נכתי חד מן ב כת כן
וַיֵּרְאֵם אֶת־[a]בֵּית נְכֹתֹה אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַבְּשָׂמִים וְאֶת |
ט הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב וְאֶת־[b]כְּל־בֵּית כֵּלָיו וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר נִמְצָא בְּאֹצְרֹתָיו
ח[4] לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאָם חִזְקִיָּהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ:
ל בסיפ 3 וַיָּבֹא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה אָמְרוּ | 3
ה[5] הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן יָבֹאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה
בָּאוּ אֵלַי מִבָּבֶל: 4 וַיֹּאמֶר מָה רָאוּ בְּבֵיתֶךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֵת כָּל־ 4
ב.ג אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאִיתִים בְּאוֹצְרֹתָי:
5 6 5 וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה צְבָאוֹת: 6 הִנֵּה יָמִים
יב[6] בָּאִים וְנִשָּׂא | כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ וַאֲשֶׁר אָצְרוּ אֲבֹתֶיךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה
כ ס״פ[7].ב.יד[8] בָּבֶל לֹא־יוֹתֵר דָּבָר אָמַר יְהוָה: 7 וּמִבָּנֶיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ[a] אֲשֶׁר 7
יג[9] תּוֹלִיד יִקָּחוּ וְהָיוּ סָרִיסִים בְּהֵיכַל מֶלֶךְ בָּבֶל: 8 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־ 8
ו זוגין[10] יְשַׁעְיָהוּ טוֹב דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ [a]וַיֹּאמֶר כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם וֶאֱמֶת
בְּיָמָי[a]: פ

ב.ג.ל 40 1 נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם: ס״פ
2 דַּבְּרוּ עַל־לֵב יְרוּשָׁלַ͏ִם וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ
נ כִּי מָלְאָה[a] צְבָאָהּ כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ
נ כִּי לָקְחָה מִיַּד יְהוָה כִּפְלַיִם בְּכָל־חַטֹּאתֶיהָ: ס
ו מל בלוש 3 קוֹל קוֹרֵא
בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ יְהוָה
יַשְּׁרוּ בָעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹהֵינוּ:
ל.ב[1] 4 כָּל־גַּיְא[a] יִנָּשֵׂא וְכָל־הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ
ו מל[2] וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה:]דִּבֶּר: ס
ב.ג 5 וְנִגְלָה כְּבוֹד יְהוָה וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי יְהוָה

6 קוֹל אֹמֵר קְרָא וְאָמַר[a] מָה אֶקְרָא[b]

[4] Mp sub loco. [5] Mm 1292. [6] Mm 545. [7] Mm 2481. [8] Mm 98. [9] Mm 1853. [10] Mm 2036. Cp 40 [1] Mm 2359. [2] Mm 2021.

2 [a] 𝔘[a] pc Mss et 2 R 20,13 + כְּל־ || [b] > 2 R 20,13, dl || 7 [a] 𝔘[a] ממעיכה || 8 [a–a] > 𝔊[B] ad 2 R 20,19; frt add || Cp 40,2 [a] 𝔘[a] מלא; prp מְלֹאָה || 4 [a] l גֵּיא || 6 [a] 𝔘[a] ואומרה 𝔊(𝔙) *καὶ εἶπα*, l וְאֹמַר || [b] frt ins קְרָא.

קִפַּדְתִּי[c] כָּאֲרֵ֣ג חַיַּ֔י מִדַּלָּ֖ה יְבַצְּעֵ֑נִי[d]
מִיּ֥וֹם עַד־לַ֖יְלָה תַּשְׁלִימֵ֥נִי׃ 13 שִׁוִּיתִי[a] עַד־בֹּ֑קֶר ב.ב
כָּאֲרִ֣י כֵ֔ן יְשַׁבֵּ֖ר[b] כָּל־עַצְמוֹתָ֑י[c] מִיּ֥וֹם עַד־לַ֖יְלָה תַּשְׁלִימֵ֥נִי׃[c] ב קמ.ב.ב
14 כְּסוּס[a] עָגוּר[b] כֵּ֥ן אֲצַפְצֵ֖ף אֶהְגֶּ֣ה כַיּוֹנָ֑ה ב[9]
דַּלּ֤וּ[c] עֵינַי֙ לַמָּר֔וֹם אֲדֹנָ֥י[d] עָשְׁקָה־[e]לִּ֖י עָרְבֵ֥נִי׃ ב.ב[10]
15 מָֽה־אֲדַבֵּ֥ר וְאָמַ֖ר[a]לִּ֑י[b] וְה֣וּא עָשָׂ֔ה ב[11]
אֲדַדֶּ֥ה[c] כָּל־שְׁנוֹתַ֖י עַל־מַ֣ר נַפְשִׁ֑י׃ ל.ב
16 אֲדֹנָ֣י[a] עֲלֵיהֶ֣ם יִֽחְיוּ֮ וּלְכָל־בָּהֶן֒ חַיֵּ֣י[a] רוּחִ֔י ז[12].ג[13]
וְתַחֲלִימֵ֖נִי[b] וְהַחֲיֵֽנִי׃ 17 הִנֵּ֥ה לְשָׁלוֹם֙ מַר־לִ֣י מָ֔ר[a]
וְאַתָּ֥ה חָשַׁ֖קְתָּ[b] נַפְשִׁ֑י מִשַּׁ֥חַת בְּלִ֖י
כִּ֥י הִשְׁלַ֖כְתָּ אַחֲרֵ֥י גֵּוֶ֖ךָ כָּל־חַטָּאָֽי׃ ל
18 כִּ֣י לֹא שְׁא֤וֹל תּוֹדֶךָ֙ מָ֣וֶת יְהַלְלֶ֔ךָּ כ[14]
לֹא־יְשַׂבְּר֥וּ יוֹרְדֵי־בֽוֹר אֶל־אֲמִתֶּ֖ךָ׃[a] נ
19 חַ֥י חַ֛י הוּא֙ יוֹדֶ֣ךָ כָּמֽוֹנִי֒ הַיּ֔וֹם
אָ֥ב לְבָנִ֖ים יוֹדִ֣יעַ אֶל־אֲמִתֶּֽךָ׃ ב.ב
20 יְהוָ֖ה[a] לְהוֹשִׁיעֵ֑נִי[b] וּנְגִנוֹתַ֣י[c] נְנַגֵּ֔ן ג ר״פ וס״פ[15]
כָּל־יְמֵ֖י חַיֵּ֥ינוּ עַל־בֵּ֖ית יְהוָֽה׃
21 וַיֹּ֣אמֶר[a] יִשְׂאוּ֙ דְּבֶ֣לֶת תְּאֵנִ֔ים וְיִמְרְח֖וּ עַל־הַשְּׁחִ֑ין וְיֶחִ֖י׃ יא זוגין בטע״ו[1].כ.ל.ל
22 וַיֹּ֣אמֶר חִזְקִיָּ֔הוּ מָ֥ה א֖וֹת כִּ֣י אֶעֱלֶ֑ה בֵּ֖ית יְהוָֽה׃[a] ס

39 1 בָּעֵ֣ת הַהִ֗וא[a] שָׁלַ֨ח מְרֹדַ֜ךְ בַּלְאֲדָ֤ן בֶּן־בַּלְאֲדָן֙ מֶ֣לֶךְ־בָּבֶ֔ל סְפָרִ֥ים[b] ל[1]
2 וּמִנְחָ֖ה אֶל־חִזְקִיָּ֑הוּ וַיִּשְׁמַ֣ע[c] כִּֽי־חָלָ֔ה[d]וַיֶּחֱזָֽק׃ 2 וַיִּשְׂמַ֤ח עֲלֵיהֶם֙ חִזְקִיָּ֔הוּ כה[2].ה[3] וכל בלישׁ[3]

[9]Mm 3292. [10]Mm 3524. [11]Cant 2,10. [12]Mm 1294. [13]Mm 1701. [14]Mm 3324. [15]Mm 1226. [16]Mm 915. Cp 39 [1]Mm 2358 א. [2]Mm 2358 ב. [3]Mm 432.

12 [c] 𝔔[a] ספרתי; prp תָּפַדְתָּ ‖ [d] prp תְּ֫בַצְּעֵנִי ‖ [e] frt tr : ad בקר **13** ‖ **13** [a] 𝔔[a] שפותי; prb l שִׁוַּעְתִּי cf 𝔗 ‖ [b] frt ins יְהוָה ‖ [c–c] add dttg ‖ **14** [a] K^{Or} כסיס ‖ [b] > 𝔊, prb dl; l וְעָ֫נָה? cf Jer 8,7 ‖ [c] prp דָּלְפוּ ‖ [d] frt add ‖ [e] 𝔔[b] חשקה; prb l עשׂקה ‖ **15** [a] 𝔔[a] ואומר cf 𝔗, l וְאֹמַר ‖ [b] 𝔗 *qdmwhj* cf θ′, l לוֹ; al לַיהוָה ‖ [c] 𝔔[a] אדודה; frt l אֶדְדֶּה cf 𝔖 ‖ **16** [a–a] prp מֵאֹד cf 𝔔[a] מאודה; tr huc : ‖ [b] 𝔊(𝔙) *εἶλου*, l חשכת ‖ **18** [a] 𝔊 *τὴν ἐλεημοσύνην σου* = חַסְדֶּךָ ‖ **20** [a] 𝔗 pr *ʾmr*, l ׳ אָמַר ‖ [b] 𝔖(𝔗) *nprqn*, l וּ– ‖ [c] σ′(𝔙) *ψαλμοὺς ἡμῶν*, prb l –תֵינוּ ‖ **21/22** [a–a] tr c 2 R 20,7sq post 6 ‖ **Cp 39,1** [a] sic L, mlt Mss Edd ההיא ‖ [b] Ms סופרים; prp סְפָרִים cf akk *šapīru* emissarius; 𝔊 = *καὶ πρέσβεις* ‖ [c] l c 2 R 20,12 et Vrs כִּי שָׁמַע ‖ [d] 𝔔[a] ויחיה.

ל.34 36 וַיֵּצֵא[a] | מַלְאַךְ יְהוָה וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר מֵאָה וּשְׁמֹנִים֙ וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף 36
וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהִנֵּה כֻלָּם פִּגְרִים מֵתִים׃ 37 וַיִּסַּע וַיֵּלֶךְ[a] וַיָּשָׁב סַנְחֵרִיב 37
מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וַיֵּשֶׁב בְּנִינְוֵה׃ 38 וַיְהִי֙ הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית | נִסְרֹךְ[a] אֱלֹהָיו 38
ב.ה חס35.ד וְאַדְרַמֶּלֶךְ וְשַׂרְאֶצ�er בָּנָיו הִכֻּהוּ בַחָרֶב וְהֵמָּה נִמְלְטוּ אֶרֶץ אֲרָרָט
וַיִּמְלֹךְ אֵסַר־חַדֹּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ ס

חז׳ מל וכל מגלה דכוית ב מ ב 38 1 בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לָמוּת וַיָּבֹא אֵלָיו יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ 38
הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא
צא יט מנה ר״ם 2 3 תִחְיֶה׃ 2 וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל־הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה׃ 3 וַיֹּאמַר
ו כת ה וכל ר״פ וכל לשון ארמית דכות[2]. ג[3] אָנָּה יְהוָה זְכָר־נָא אֵת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם
ד[4].מו וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי וַיֵּבְךְּ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל׃ ס 4 וַיְהִי דְבַר־ 4
יְהוָה אֶל־יְשַׁעְיָהוּ לֵאמֹר׃ 5 הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר 5
יְהוָה אֱלֹהֵי דָוִד אָבִיךָ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת־דִּמְעָתֶךָ הִנְנִי
ה חס.חי יוֹסֵף[a] עַל־יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃ 6 וּמִכַּף מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אַצִּילְךָ וְאֶת 6
כנ ר״ם הָעִיר הַזֹּאת וְנָגַנְתִּי עַל־הָעִיר הַזֹּאת[a]׃ 7 וְזֶה־[a]לְךָ הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה 7
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יְהוָה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר׃ 8 הִנְנִי מֵשִׁיב אֶת־ 8
ב.ל.ז צֵל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה[a] בְּמַעֲלוֹת[b] אָחָז[c] בַּשֶּׁמֶשׁ[d] אֲחֹרַנִּית עֶשֶׂר
ב.ל.ז מַעֲלוֹת וַתָּשָׁב הַשֶּׁמֶשׁ עֶשֶׂר מַעֲלוֹת בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה[e]׃ ס
9 מִכְתָּב[a] לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בַּחֳלִתּוֹ וַיְחִי מֵחָלְיוֹ׃
ל[e] 10 אֲנִי אָמַרְתִּי בִּדְמִי יָמַי אֵלֵכָה[a]
ב בִּשְׁעַרֵי שְׁאוֹל פֻּקַּדְתִּי יֶתֶר שְׁנוֹתָי׃
ג[?] 11 אָמַרְתִּי לֹא־אֶרְאֶה יָהּ[a] בְּאֶרֶץ הַחַיִּים
לד מל לֹא־אַבִּיט אָדָם עוֹד עִם־יוֹשְׁבֵי חָדֶל[b]׃
ה[e] 12 דּוֹרִי נָסַע וְנִגְלָה[a] מִנִּי כְּאֹהֶל רֹעִי[b]

[34]Mm 1303. [35]Mm 2096. Cp 38 [1]Mm 1552. [2]Mm 2169. [3]Mm 2356. [4]Mm 2170. [5]Mm 1392. [6]Mm 219. [7]Mm 2357. [8]Mm 3232.

36 [a] pr c 2 R 19,35 וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא || **37** [a] > 𝔊 || **38** [a] frt l גְּמָרַד vel מְרֹדַךְ || **Cp 38,5** [a] 𝔖(Syh𝔗) *mwsp* cf 𝔊𝔙, l דָּוִד || **6** [a] 𝔔[a] et 2 R 20,6 + לְמַעֲנִי וּלְמַעַן עַבְדִּי || **7** [a] l c 2 R 20,9 וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ זֶה || **8** [a] 𝔊 + *ὁ ἥλιος*, ins הַשֶּׁמֶשׁ || [b] 𝔔[a] עלית, ins עֲלִיַּת || [c] 𝔊 + *ἀποστρέψω*, ins אֲנִי מֵשִׁיב || [d] l c 𝔔[a] אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ || [e] 𝔊 *κατέβη ἡ σκιά*, l יָרַד || **10** [a–a] prb l c 2 Mss σ′𝔖 הַצֵּל || **9** [a] prb l מכתם || **10** [a–a] tr א׳ ante ב׳ et l יָמַי || **11** [a–a] prb l c 2 Mss σ′(𝔖𝔙) יְהוָה cf 𝔊 || [b] pc Mss חלד cf 𝔗𝔘 || **12** [a] 𝔙 *et convoluta est*, prb l וְנֶגֶל || [b] σ′ *ποιμένων*, l רעים.

ב וחס[25]

ח . יב[26] מל ג מנה בסיע וכל יהושע שפטים ויחזק דכות ב מ ג

ב חד חס וחד מל

יג[27] . ל מפק א[28] . ג

ג . ב[29]

ב

ד

ה מל . ד

ד . יב ה מנה קמ

ב

ג[30]

נג ר״פ

ו מל

ט מל[31] . ואכלו ק

יא בטע בסיע . ב[32]

ט פסוק לא ולא ולא רל

ל[33]

ט מיחד

26 וְאַחְרֵב[b] בְּכַף־פְּעָמַי כָּל יְאֹרֵי מָצוֹר׃
הֲלוֹא־שָׁמַעְתָּ לְמֵרָחוֹק אוֹתָהּ עָשִׂיתִי
מִימֵי קֶדֶם [a]וַיְצַרְתִּיהָ עַתָּה[a] הֲבֵאתִיהָ
וּתְהִי[b] לְהַשְׁאוֹת גַּלִּים נְצִים[c] עָרִים בְּצֻרוֹת׃
27 וְיֹשְׁבֵיהֶן קִצְרֵי־יָד חַתּוּ וָבֹשׁוּ
הָיוּ עֵשֶׂב שָׂדֶה וְיֶרֶק דֶּשֶׁא
חֲצִיר גַּגּוֹת וּשְׁדֵמָה[a] לִפְנֵי קָמָה[b]׃
28 וְשִׁבְתְּךָ[a] וְצֵאתְךָ וּבוֹאֲךָ יָדָעְתִּי וְאֶת[b] הִתְרַגֶּזְךָ אֵלָי׃
29 [a]יַעַן הִתְרַגֶּזְךָ אֵלַי[a] וְשַׁאֲנַנְךָ[b] עָלָה בְאָזְנָי
וְשַׂמְתִּי חַחִי בְאַפֶּךָ וּמְתָגִי בְשִׂפְתֶיךָ
וַהֲשִׁבֹתִיךָ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־בָּאתָ בָּהּ׃
30 וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת
אָכֹל הַשָּׁנָה סָפִיחַ וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית שָׁחִיס
וּ[31]בַשָּׁנָה הַשְּׁלִשִׁית [a]זִרְעוּ וְקִצְרוּ וְנִטְעוּ[a] כְּרָמִים וְאִכְלוּ[b] פִּרְיָם׃
31 וְיָסְפָה פְּלֵיטַת בֵּית־יְהוּדָה הַנִּשְׁאָרָה[a] שֹׁרֶשׁ לְמַטָּה [b]וְעָשָׂה פְּרִי[b]
32 כִּי מִירוּשָׁלַ͏ִם תֵּצֵא שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה מֵהַר צִיּוֹן [לְמֶעְלָה׃
קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה־זֹּאת׃ ס
33 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר
לֹא יָבוֹא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְלֹא־יוֹרֶה שָׁם חֵץ
וְלֹא־יְקַדְּמֶנָּה מָגֵן וְלֹא־יִשְׁפֹּךְ עָלֶיהָ[a] סֹלְלָה׃ [יְהוָה׃
34 בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־בָּא בָּהּ יָשׁוּב וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת לֹא יָבוֹא נְאֻם־
35 וְגַנּוֹתִי עַל־הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד
עַבְדִּי׃ ס [

[25] Mm 2354. [26] Mm 1009. [27] Mm 174. [28] Mm 331. [29] Mm 2278. [30] Mm 2167. [31] Mm 1900. [32] Mm 2168. [33] Mm 2355.

25 [b] l יָ cf GσʹTY || **26** [a–a] G(ΣV) *συνέταξα, νῦν δέ*; l יְצַ֫וְעַ cf Q[a] || [b] dl || [c] Q[a] נצורים || **27** [a] l c pc Mss et 2 R 19,26 וּשְׁדֵפָה; Q[a] הנשדף || [b] Q[a] קדים || **28** [a] pr c Q[a] קִמְּךָ || [b] prp אֹתִי || **29** [a–a] > Q[a], dl || [b] G(ΣTY) *καὶ ἡ πικρία σου*, l וּשְׁאוֹנְךָ || **30** [a–a] prp זְרוֹעַ וְקָצוֹר וְנָטוֹעַ cf Q[a] || [b] l c K וְאָכוֹל; Q[a] ואכולו cf Q || **31** [a] > G || [b–b] prb l ופרי || **33** [a] sic L, l c mlt Mss Edd עָ.

אַשּׁוּר׃ 11 הִנֵּה | אַתָּה שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר לְכָל־הָאֲרָצוֹת 11
לְהַחֲרִימָם וְאַתָּה תִּנָּצֵל׃ 12 הַהִצִּילוּ אוֹתָם אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁחִיתוּ 12
אֶבְוֹתַי אֶת־גּוֹזָן וְאֶת־חָרָן וְרֶצֶף וּבְנֵי־עֵדֶן אֲשֶׁר[a] בְּתִלַּשָּׂר[b]׃ 13 אַיֵּה 13
מֶלֶךְ־חֲמָת וּמֶלֶךְ אַרְפָּד וּמֶלֶךְ לָעִיר[a] סְפַרְוַיִם הֵנַע וְעִוָּה׃
14 וַיִּקַּח חִזְקִיָּהוּ אֶת־הַסְּפָרִים[a] מִיַּד הַמַּלְאָכִים וַיִּקְרָאֵהוּ וַיַּעַל בֵּית 14
יְהוָה וַיִּפְרְשֵׂהוּ חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי יְהוָה׃ 15 וַיִּתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְהוָה 15
לֵאמֹר׃ 16 יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים אַתָּה־הוּא 16
הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־
הָאָרֶץ׃ 17 הַטֵּה יְהוָה | אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח יְהוָה עֵינֶיךָ וּרְאֵה וּשְׁמַע אֶת 17
כָּל־דִּבְרֵי סַנְחֵרִיב אֲשֶׁר שָׁלַח לְחָרֵף אֱלֹהִים חָי׃ 18 אָמְנָם יְהוָה 18
הֶחֳרִיבוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר אֶת־כָּל־הָאֲרָצוֹת[a] וְאֶת־אַרְצָם[b]׃ 19 וְנָתְנוּ אֶת־ 19
אֱלֹהֵיהֶם בָּאֵשׁ כִּי לֹא אֱלֹהִים הֵמָּה כִּי אִם־מַעֲשֵׂה יְדֵי־אָדָם עֵץ וָאָבֶן
וַיְאַבְּדוּם׃ 20 וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הוֹשִׁיעֵנוּ מִיָּדוֹ[a] וְיֵדְעוּ כָל־מַמְלְכוֹת ס 20
הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה יְהוָה[b] לְבַדֶּךָ׃ 21 וַיִּשְׁלַח יְשַׁעְיָהוּ בֶן־ 21
אָמוֹץ אֶל־חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִתְפַּלַּלְתָּ
אֵלַי אֶל־סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר[a]׃ 22 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה עָלָיו 22
בָּזָתְה לְךָ לָעֲגָה לָךְ בְּתוּלַת בַּת־צִיּוֹן
אַחֲרֶיךָ רֹאשׁ הֵנִיעָה בַּת יְרוּשָׁלִָם׃
אֶת־מִי חֵרַפְתָּ וְגִדַּפְתָּ וְעַל־מִי הֲרִימוֹתָה קוֹל 23
וַתִּשָּׂא מָרוֹם עֵינֶיךָ אֶל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃
בְּיַד עֲבָדֶיךָ חֵרַפְתָּ | אֲדֹנָי וַתֹּאמֶר בְּרֹב רִכְבִּי 24
אֲנִי עָלִיתִי מְרוֹם הָרִים יַרְכְּתֵי לְבָנוֹן
וְאֶכְרֹת[a] קוֹמַת אַרְזָיו מִבְחַר בְּרֹשָׁיו
וְאָבוֹאָה[a] מְרוֹם[b] קִצּוֹ יַעַר כַּרְמְלוֹ׃
אֲנִי קָרָתִי וָאֶתְיֶתִי מֵים[a] 25

[10] Mm 3050. [11] Mm 2164. [12] Mm 2166. [13] Mm 543. [14] Mm 3139. [15] Mp sub loco. [16] Mm 1145. [17] Mm 2162. [18] Mm 1306. [19] Mm 307. [20] Mm 1625. [21] Mm 2353. [22] Mm 2165. [23] Mm 3350. [24] Mm 1713.

12 [a] l וַאֲשֶׁר cf 𝔊[L] ad 2 R 19,12 || [b] 2 R 19,12 בתאשר || **13** [a] prp לַעַשׂ || **14** [a] 𝔊𝔗 sg, l הַסֵּפֶר || **18** [a] l c nonn Mss et 2 R 19,17 הַגּוֹיִם || [b–b] > 𝔘[a] cf 𝔊[B] ad 2 R 19,17 || **20** [a] sic L, l c mlt Mss Edd מִיּ׳ || [b] ins c 𝔘[a] et 2 R 19,19 אֱלֹהִים cf 𝔊𝔖 || **21** [a] ins c 2 Mss 𝔊𝔖 et 2 R 19,20 שָׁמַעְתִּי || **24** [a] l וְ cf 𝔊 || [b] 2 R 19,23 מְלוֹן || **25** [a] ins c 𝔘[a] et 2 R 19,24 זָרִים.

17 תְּאֻנָתוֹ וּשְׁתוּ אִישׁ מִי־בוֹרוֹ׃ 17 עַד־בֹּאִי וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ — ב חד מל וחד חס
18 כְּאַרְצְכֶם אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אֶרֶץ לֶחֶם וּכְרָמִים׃ 18 פֶּן־יַסִּית אֶתְכֶם — ב
חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר יְהוָה יַצִּילֵנוּ הַהִצִּילוּ אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אִישׁ אֶת־אַרְצוֹ מִיָּד
19 מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ 19 אַיֵּה אֱלֹהֵי חֲמָת וְאַרְפָּד אַיֵּה אֱלֹהֵי סְפַרְוַיִם[a] וְכִי[b] — ל
20 הִצִּילוּ אֶת־שֹׁמְרוֹן מִיָּדִי׃ 20 מִי בְכָל־אֱלֹהֵי הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־
21 הִצִּילוּ אֶת־אַרְצָם מִיָּדִי כִּי־יַצִּיל יְהוָה אֶת־יְרוּשָׁלַם מִיָּדִי׃ 21 וַיַּחֲרִישׁוּ — ג פסוק ולא לא[19]. ב
וְלֹא־עָנוּ אֹתוֹ דָּבָר כִּי־מִצְוַת הַמֶּלֶךְ הָיָא לֵאמֹר לֹא תַעֲנֻהוּ׃
22 וַיָּבֹא אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת וְשֶׁבְנָא הַסּוֹפֵר וְיוֹאָח — ב מל בנביא[17]
בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר אֶל־חִזְקִיָּהוּ קְרוּעֵי בְגָדִים וַיַּגִּידוּ לוֹ אֶת דִּבְרֵי רַב־ — ב מל. 1 דמטע בסע[18]
שָׁקֵה׃ ס
37 1 וַיְהִי כְּשָׁמְעַ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו וַיִּתְכַּס שָׂק וַיָּבֹא בֵּית — ב
2 יְהוָה׃ 2 וַיִּשְׁלַח אֶת־אֶלְיָקִים אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת וְאֶת | שֶׁבְנָא הַסּוֹפֵר — ב מל בנביא[1]
וְאֶת זִקְנֵי הַכֹּהֲנִים מִתְכַּסִּים בַּשַּׂקִּים אֶל־יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא׃ — ג[2]
3 וַיֹּאמְרוּ[a] אֵלָיו כֹּה אָמַר חִזְקִיָּהוּ יוֹם־צָרָה וְתוֹכֵחָה וּנְאָצָה הַיּוֹם הַזֶּה — ב
4 כִּי בָאוּ בָנִים עַד־מַשְׁבֵּר וְכֹחַ אֵין לְלֵדָה׃ 4 אוּלַי יִשְׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ — ב. ב
אֶת | דִּבְרֵי רַב־שָׁקֵה אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ מֶלֶךְ־אַשּׁוּר | אֲדֹנָיו לְחָרֵף אֱלֹהִים — ב פסוק דמטע[3]
חַי וְהוֹכִיחַ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְנָשָׂאתָ תְפִלָּה בְּעַד — ה
5 הַשְּׁאֵרִית הַנִּמְצָאָה׃ 5 וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ׃ — ג[4]
6 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְשַׁעְיָהוּ כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־אֲדֹנֵיכֶם כֹּה | אָמַר יְהוָה — ט[5]
אַל־תִּירָא מִפְּנֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר גִּדְּפוּ נַעֲרֵי מֶלֶךְ־אַשּׁוּר — ג[6]
7 אוֹתִי׃ 7 הִנְנִי נוֹתֵן בּוֹ רוּחַ וְשָׁמַע שְׁמוּעָה וְשָׁב אֶל־אַרְצוֹ וְהִפַּלְתִּיו — ג[7] מל ה מנה בסיק וכל יהושע ושפטים דכות במ ב. 1 מל. ב
8 בְּחֶרֶב בְּאַרְצוֹ׃ 8 וַיָּשָׁב רַב־שָׁקֵה וַיִּמְצָא אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר
9 נִלְחָם עַל־לִבְנָה כִּי שָׁמַע כִּי נָסַע מִלָּכִישׁ׃ 9 וַיִּשְׁמַע עַל־תִּרְהָקָה — ב פסוק דמטע[8]
מֶלֶךְ־כּוּשׁ לֵאמֹר יָצָא לְהִלָּחֶם אִתָּךְ וַיִּשְׁמַע[a] וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־
10 חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר׃ 10 כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר אַל־ — ט[9]
יַשִּׁאֲךָ[a] אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה בוֹטֵחַ בּוֹ לֵאמֹר לֹא תִנָּתֵן יְרוּשָׁלַם בְּיַד מֶלֶךְ — ב. כז בטע. ג[9] מל בנביא וכל כתיב דכות ב מ ה

[16]Mp sub loco. [17]TM sicut Mp homtel contra Mm 2348, cf Jes 37,2 et Mp sub loco. [18]Mm 2139. Cp 37 [1]Mm 2348. [2]Mm 2349. [3]Mm 2162. [4]Mm 2350. [5]Mm 235. [6]Mm 2351. [7]Mm 1238 א. [8]Mm 2163. [9]Mm 2352.

19 [a] ins אַיֵּה אֱלֹהֵי אֶרֶץ שֹׁמְרוֹן cf 2 R 18,34 || [b] G(SV) μή, l הֲכִי || Cp 37,3 [a] prp יְ || 9 [a] l c 2 R 19,9 וַיִּשְׁמַע cf G || 10 [a] ga'ya eras.

בְּתִעָלַת הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה בִּמְסִלַּת שְׂדֵה כוֹבֵס׃ 3 וַיֵּצֵא אֲלֵיהוּ אֶלְיָקִים ג 2
בֶּן־חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר׃
4 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רַב־שָׁקֵה אִמְרוּ־נָא אֶל־חִזְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ׃ 4 ד
הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר מָה הַבִּטָּחוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר בָּטָחְתָּ׃ 5 אָמַרְתִּי[a] אַךְ־ 5 ב ומל[3] . ל
דְּבַר־שְׂפָתַיִם עֵצָה וּגְבוּרָה לַמִּלְחָמָה עַתָּה עַל־מִי בָטַחְתָּ כִּי מָרַדְתָּ
בִּי׃ 6 הִנֵּה בָטַחְתָּ עַל־מִשְׁעֶנֶת הַקָּנֶה הָרָצוּץ הַזֶּה עַל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר 6 ג
ג[5] . ב יִסָּמֶךְ אִישׁ עָלָיו וּבָא בְכַפּוֹ וּנְקָבָהּ כֵּן פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְכָל־
ב[6] . י הַבֹּטְחִים עָלָיו׃ 7 וְכִי־תֹאמַר[a] אֵלַי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָּטָחְנוּ הֲלוֹא־ 7 ד
הוּא אֲשֶׁר הֵסִיר חִזְקִיָּהוּ אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה
ח[7] . ב וְלִירוּשָׁלַם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה תִּשְׁתַּחֲווּ׃ 8 וְעַתָּה הִתְעָרֵב נָא אֶת־ 8
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אַשּׁוּר[a] וְאֶתְּנָה לְךָ אַלְפַּיִם סוּסִים אִם־תּוּכַל לָתֶת לְךָ
ג ר״פ[8] . ג כה[10] . ט רֹכְבִים עֲלֵיהֶם׃ 9 וְאֵיךְ תָּשִׁיב אֶת פְּנֵי פַּחַת[a] אֶחָד עַבְדֵי אֲדֹנִי הַקְּטַנִּים 9 ג
וַתִּבְטַח לְךָ עַל־מִצְרַיִם לָרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים׃ 10 וְעַתָּה הֲמִבַּלְעֲדֵי יְהוָה 10 ג
ב בסיפ[11] . ד[12] עָלִיתִי עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְהַשְׁחִיתָהּ יְהוָה אֲמַר אֵלַי עֲלֵה אֶל־הָאָרֶץ
הַזֹּאת וְהַשְׁחִיתָהּ׃ 11 וַיֹּאמֶר אֶלְיָקִים[a] וְשֶׁבְנָא וְיוֹאָח[a] אֶל־רַב־ 11 ג
שָׁקֵה דַּבֶּר־נָא אֶל־עֲבָדֶיךָ אֲרַמִּית כִּי שֹׁמְעִים אֲנָחְנוּ וְאַל־תְּדַבֵּר
ז . לז אֵלֵינוּ יְהוּדִית בְּאָזְנֵי הָעָם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה׃ 12 וַיֹּאמֶר רַב־שָׁקֵה 12
הֲאֶל אֲדֹנֶיךָ וְאֵלֶיךָ שְׁלָחַנִי אֲדֹנִי לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֲלֹא ל[13] . ג ומל[14] . ג חס בסיפ
ח[15] . צואתם ק עַל־הָאֲנָשִׁים הַיֹּשְׁבִים עַל־הַחוֹמָה לֶאֱכֹל אֶת־חָרְאֵיהֶם[a] וְלִשְׁתּוֹת אֶת־
מימי רגליהם . ו ק שֵׁנֵיהֶם[b] עִמָּכֶם׃ 13 וַיַּעֲמֹד רַב־שָׁקֵה וַיִּקְרָא בְקוֹל־גָּדוֹל יְהוּדִית 13 ד
וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ 14 כֹּה אָמַר 14
ה ב מל וג חס . ב הַמֶּלֶךְ אַל־יַשִּׁא לָכֶם חִזְקִיָּהוּ כִּי לֹא־יוּכַל לְהַצִּיל אֶתְכֶם׃ 15 וְאַל־ 15
י בטח אל יַבְטַח אֶתְכֶם חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְהוָה לֵאמֹר הַצֵּל יַצִּילֵנוּ יְהוָה לֹא תִנָּתֵן
הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ 16 אַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ ס כִּי כֹה 16
אָמַר הַמֶּלֶךְ אַשּׁוּר[a] עֲשׂוּ־אִתִּי בְרָכָה וְצֵאוּ אֵלַי וְאִכְלוּ אִישׁ־גַּפְנוֹ וְאִישׁ

[2]Mm 2156. [3]Mm 2342. [4]Mm 2158. [5]Mm 2343. [6]Mm 1161. [7]Mm 2159. [8]Mm 2160. [9]Mm 161. [10]Mm 187. [11]Mm 2344. [12]Mm 2345. [13]Mm 2346. [14]Mm 29. [15]Mm 2347.

5 [a] ℓ c 𝔘[a] mlt Mss et 2 R 18,20 תָּ– ‖ **7** [a] 𝔘[a]𝔊𝔗 et 2 R 18,22 מְרוֹן– ‖ **8** [a] dl ‖ **9** [a] dl ‖ **11** [a–a] prb dl cf 𝔊[S*393] et 12 ‖ **12** [a] K חַרְאֵיהֶם; 𝔘[a] חריהמה ‖ [b] K שֵׁנֵיהֶם ‖ **16** [a] dl.

עַד־עוֹלָם׃ יֵרָשׁוּהָ לְדֹר וָדֹור יִשְׁכְּנוּ־בָהּ׃ ס ב

35 1 יְשִׂשׂוֹם[a] מִדְבָּר וְצִיָּה וְתָגֶל עֲרָבָה וְתִפְרַח[b] ל[1]
כַּחֲבַצָּלֶת׃ 2 פָּרֹחַ תִּפְרַח וְתָגֶל אַף גִּילַת[a] וְרַנֵּן ל.ב.ל
כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתַּן־לָהּ הֲדַר הַכַּרְמֶל וְהַשָּׁרוֹן כג[2].ב בפסוק
הֵמָּה יִרְאוּ כְּבוֹד־יְהוָה הֲדַר אֱלֹהֵינוּ׃ ס ב בפסוק[3]
3 חַזְּקוּ יָדַיִם רָפּוֹת וּבִרְכַּיִם כֹּשְׁלוֹת אַמְּצוּ׃ ב
4 אִמְרוּ לִנְמְהַרֵי־לֵב חִזְקוּ אַל־תִּירָאוּ ג
הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם נָקָם יָבוֹא
גְּמוּל אֱלֹהִים הוּא יָבוֹא וְיֹשִׁיעֲכֶם[a]׃ ל
5 אָז תִּפָּקַחְנָה עֵינֵי עִוְרִים וְאָזְנֵי חֵרְשִׁים תִּפָּתַחְנָה׃ ל.ג[4].ל
6 אָז יְדַלֶּג כָּאַיָּל פִּסֵּחַ וְתָרֹן לְשׁוֹן אִלֵּם ל ל
כִּי־נִבְקְעוּ בַמִּדְבָּר מַיִם וּנְחָלִים בָּעֲרָבָה[a]׃
7 וְהָיָה הַשָּׁרָב לַאֲגַם וְצִמָּאוֹן לְמַבּוּעֵי מָיִם ג.ב
בְּנָוֵה תַנִּים רִבְצָהּ[a] חָצִיר[b] לָקָנֶה וָגֹמָא׃ ל.ל[5]
8 וְהָיָה־שָׁם מַסְלוֹל וְדֶרֶךְ[a] וְדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ יִקָּרֵא לָהּ[b] [יִתְעו[6]]׃ כא[6]
לֹא־יַעַבְרֶנּוּ טָמֵא [c]וְהוּא־לָמוֹ הֹלֵךְ דֶּרֶךְ[c] [d]וֶאֱוִילִים לֹא
9 לֹא־יִהְיֶה שָׁם אַרְיֵה וּפְרָץ חַיָּות בֶּל־יַעֲלֶנָּה [a]לֹא תִמָּצֵא ל
שָׁם[b] וְהָלְכוּ גְּאוּלִים׃ 10 וּפְדוּיֵי יְהוָה יְשֻׁבוּן ס[3] ג מנה חס[7]
וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל־רֹאשָׁם ב
שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ[a] וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה׃ פ ד

36 1 וַיְהִי בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ עָלָה סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר ה
2 עַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת וַיִּתְפְּשֵׂם׃ וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ־אַשּׁוּר ו אֶת־ לג.ל
רַב־שָׁקֵה מִלָּכִישׁ יְרוּשָׁלַ͏ִם אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ[a] בְּחַיִל כָּבֵד וַיַּעֲמֹד ה ד מנה חס[1].ב

Cp 35 [1]Mm 1786. [2]Mm 2838. [3]Mp sub loco. [4]Mm 3969. [5]Mm 379. [6]Mm 17. [7]Mm 2398.
Cp 36 [1]Mm 1939.

Cp 35,1 [a] l c Ms 𝔗 יְשֹׂשׂוּ ‖ [b] huc tr : ‖ **2** [a] 𝔗 *hj'*, l גִּילָה ‖ **4** [a] l וּשׁ' ‖ **6** [a] 𝔔[a] + ילכו ‖ **7** [a] 𝔔[a] רבץ; l c mlt Mss צָּה– ‖ [b] [b] 𝔊(Syh ℵ) *ἔπαυλις* cf 𝔊[B]𝔖, prp חצר ‖ **8** [a] > 𝔔[a] nonn Mss 𝔖; 𝔊 *καθαρά*, frt l טָהוֹר, potius בָּרוּר ‖ [b] l לוֹ ‖ [c–c] prp בְּ(לֹ)דַרְכּוֹ ‖ וְהָאֱוִיל מְהַלֵּךְ בְּ(לֹ)דַרְכּוֹ ‖ [d] [d] prb dl ‖ **9** [a–a] add? ‖ [b] tr post והלכו cf 𝔊 ‖ **10** [a] 𝔊 *καταλήμψεται αὐτούς*, prp גום– ‖ **Cp 36,2** [a] l c mlt Mss בְּחַיִל.

5 כִּי־רָוְתָה[a] בַשָּׁמַיִם חַרְבִּי[b] ל
הִנֵּה עַל־אֱדוֹם תֵּרֵד וְעַל־עַם חֶרְמִי[c] לְמִשְׁפָּט׃
6 חֶרֶב לַיהוָה מָלְאָה דָם הִתְפַּשְׁנָה מֵחֶלֶב ל
מִדַּם כָּרִים וְעַתּוּדִים מֵחֶלֶב כִּלְיוֹת אֵילִים ה[2]. ב מל
כִּי זֶבַח לַיהוָה בָּבָצְרָה וְטֶבַח גָּדוֹל בְּאֶרֶץ אֱדוֹם׃
7 וְיָרְדוּ רְאֵמִים עִמָּם וּפָרִים עִם־אַבִּירִים ז[3]. ב[4]. ב
וְרָוְתָה[a] אַרְצָם מִדָּם וַעֲפָרָם מֵחֶלֶב יִדָּשֵׁן׃ נ
8 כִּי יוֹם נָקָם לַיהוָה שְׁנַת שִׁלּוּמִים לְרִיב[a] צִיּוֹן׃ נ
9 וְנֶהְפְּכוּ נְחָלֶיהָ לְזֶפֶת וַעֲפָרָהּ לְגָפְרִית נ. ב
וְהָיְתָה אַרְצָהּ לְזֶפֶת בֹּעֵרָה׃ נ
10 לַיְלָה וְיוֹמָם לֹא תִכְבֶּה לְעוֹלָם יַעֲלֶה עֲשָׁנָהּ נ ב מנח בנביא. ו[5]
מִדֹּר לְדוֹר תֶּחֱרָב לָנֶצַח נְצָחִים אֵין עֹבֵר בָּהּ׃ ל. ל. ד כת כן[6]
11 וְיָרְשׁוּהָ קָאַת וְקִפּוֹד וַינְשׁוֹף וְעֹרֵב יִשְׁכְּנוּ־בָהּ ד[7]. ג
וְנָטָה עָלֶיהָ קַו־תֹּהוּ וְאַבְנֵי־בֹהוּ׃ 12 חֹרֶיהָ[a] ל
וְאֵין־שָׁם מְלוּכָה יִקְרָאוּ וְכָל־שָׂרֶיהָ יִהְיוּ אָפֶס׃ ב קמ
13 וְעָלְתָה אַרְמְנוֹתֶיהָ סִירִים קִמּוֹשׁ וְחוֹחַ בְּמִבְצָרֶיהָ ד חס[8]
וְהָיְתָה נְוֵה תַנִּים חָצִיר[a] לִבְנוֹת יַעֲנָה׃ ה[9]
14 וּפָגְשׁוּ צִיִּים אֶת־אִיִּים וְשָׂעִיר עַל־רֵעֵהוּ יִקְרָא[a] כל מל
אַךְ־שָׁם הִרְגִּיעָה לִילִית וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ׃
15 שָׁמָּה[a] קִנְּנָה קִפּוֹז וַתְּמַלֵּט וּבָקְעָה וְדָגְרָה בְצִלָּהּ[b] ה[10] ר״פ וחד מן ה[11] פסוק שמה שם. ל
אַךְ־שָׁם נִקְבְּצוּ דַיּוֹת אִשָּׁה רֵעוּתָהּ[c]׃ ל. ה
16 דִּרְשׁוּ מֵעַל־סֵפֶר יְהוָה וְקִרְאוּ[a] אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נָעֲדָרָה ז[12]. ל
אִשָּׁה רֵעוּתָהּ[b] לֹא פָקָדוּ[b] כִּי־פִי[c] הוּא[d] צִוָּה וְרוּחוֹ הִוא ה. ג
17 וְהוּא־הִפִּיל לָהֶן גּוֹרָל וְיָדוֹ חִלְּקָתָה לָהֶם[a] בַּקָּו [קִבְּצָן׃ לג ר״פ. יח[13]. ג[14]. ל

[2] Mm 2338. [3] Mm 3140. [4] Mm 2339. [5] Mm 687. [6] Mm 3284. [7] Mm 2443. [8] Mm 2340. [9] Mm 515. [10] Mm 2922. [11] Mm 2341. [12] Mm 2967. [13] Mm 190. [14] Mm 182.

5 [a] 𝔐[a] תראה cf 𝔗 *ttglj* = תֵּרָאֶה; 𝔊(𝔙) *ἐμεθύσθη* = רָוְתָה ‖ [b] prp חֶרֶב יְהוָה vel חרבו ‖ [c] prp חרמו ‖ **7** [a] 𝔊(𝔖𝔗𝔙) *καὶ μεθυσθήσεται*, 1 וְרָוְתָה ‖ **8** [a] 𝔖 *ldjn'*, frt l לָרָב, al לְרֹב ‖ **12** [a] in init v exc nonn vb cf 𝔊 ‖ **13** [a] l c 𝔐[a]𝔊𝔖𝔗 חצר ‖ **14** [a] frt l יִקְרָא = יִקָּרֵא ‖ **15** [a] שָׁם וַ cf 𝔊𝔗𝔙 ‖ [b] prp בְּצִלָּהּ ‖ [c] ins לֹא פָקְדוּ cf 16 ‖ **16** [a] dl cf 𝔊 ‖ [b–b] dl cf 15; 𝔐[a] om לא פקדו ‖ [c–c] 𝔐[a] pc Mss פיהו cf 𝔖𝔗 ‖ [d] l c pc Mss פִּי יְהוָה cf 𝔊 ‖ **17** [a] > 𝔊, dl.

נֹעֵר כַּפָּיו מִתְּמָךְ בַּשֹּׁחַד אֹטֵם אָזְנוֹ מִשְּׁמַע דָּמִים ב. ז[12]. ו חס[13]
וְעֹצֵם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע׃ 16 הֲוּא מְרוֹמִים יִשְׁכֹּן ג מל[14]
מְצָדוֹת סְלָעִים מִשְׂגַּבּוֹ לַחְמוֹ נִתָּן מֵימָיו נֶאֱמָנִים׃ ח בלישׁ[15]. כא"ו ד[16]. ד[17] מנה קמ

17 מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ תֶּחֱזֶינָה עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה אֶרֶץ מֶרְחַקִּים׃ ב[18]
18 לִבְּךָ יֶהְגֶּה אֵימָה אַיֵּה סוֹפֵר אַיֵּה שֹׁקֵל אַיֵּה סֹפֵר אֶת־הַמִּגְדָּלִים׃
19 אֶת־[a]עַם נוֹעָז[b] לֹא תִרְאֶה[c] עַם עִמְקֵי שָׂפָה מִשְּׁמוֹעַ נִלְעַג לָשׁוֹן ל. ג[19]. ה מל[20]. ג[21]
20 חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ[a] [אֵין בִּינָה׃ ג[22] וכל תנוס דכות. ל וחס[23]
עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלַם נָוֶה שַׁאֲנָן אֹהֶל בַּל־יִצְעָן ל
חצי הספר בפסוקים
בַּל־יִסַּע[b] יְתֵדֹתָיו לָנֶצַח וְכָל־חֲבָלָיו בַּל־יִנָּתֵקוּ׃
21 כִּי אִם־שָׁם אַדִּיר יְהוָה לָנוּ מְקוֹם־נְהָרִים[a] יְאֹרִים רַחֲבֵי יָדָיִם ל
בַּל־תֵּלֵךְ בּוֹ אֳנִי־שָׁיִט וְצִי אַדִּיר לֹא יַעַבְרֶנּוּ׃
22 כִּי יְהוָה שֹׁפְטֵנוּ יְהוָה מְחֹקְקֵנוּ יְהוָה מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ׃ ב חד מל וחד חס[24]
23 נָטְשׁוּ חַבָלַיִךְ[a] בַּל־יְחַזְּקוּ כֵּן תָּרְנָם בַּל־פָּרְשׂוּ נֵס ב. ל
אָז חֻלַּק[b] עַד־[c]שָׁלָל מַרְבֶּה[d] פִּסְחִים בָּזְזוּ בָז׃ ל[25]. ב בלשון ביזה
24 וּבַל־יֹאמַר שָׁכֵן חָלִיתִי הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּהּ נְשֻׂא עָוֹן׃ ל וחס

34 1 קִרְבוּ גוֹיִם לִשְׁמֹעַ וּלְאֻמִּים הַקְשִׁיבוּ א. ו
תִּשְׁמַע הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ תֵּבֵל וְכָל־צֶאֱצָאֶיהָ׃
2 כִּי־קֶצֶף לַיהוָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם וְחֵמָה עַל־כָּל־צְבָאָם
הֶחֱרִימָם נְתָנָם לַטֶּבַח׃
3 וְחַלְלֵיהֶם יֻשְׁלָכוּ וּפִגְרֵיהֶם יַעֲלֶה בָאְשָׁם ל. ל
וְנָמַסּוּ הָרִים מִדָּמָם׃ 4 וְנָמַקּוּ[a] כָּל־[b]צְבָא הַשָּׁמָיִם[b] ב
וְנָגֹלּוּ כַּסֵּפֶר הַשָּׁמָיִם וְכָל־צְבָאָם יִבּוֹל ד[1]. ו[1]. ד
כִּנְבֹל עָלֶה מִגֶּפֶן וּכְנֹבֶלֶת מִתְּאֵנָה׃ ל

[12] Mm 3650. [13] Mm 3685. [14] Mp sub loco. [15] Mm 1666. [16] Mm 2838. [17] Mm 403. [18] Mm 2333. [19] Mm 2334. [20] Mm 3159. [21] Mm 3615. [22] Mm 3812. [23] Mm 2335. [24] Mm 2336. [25] Mm 3816. Cp 34 [1] Mm 13.

19 [a] prp אַתָּ ‖ [b] prp לוֹעֵז = נוֹעֵז ‖ [c] 𝔔[a] תראו ‖ **20** [a] 𝔔[a] mlt Mss α′σ′θ′S –דינו ‖ [b] Vrs pass = יִסַּע; prp יְסִעוּ ‖ **21** [a] dl ‖ **23** [a] prp לָיו– cf 𝔗 ‖ [b] σ′ act cf 𝔗, frt 1 חָלַק ‖ [c] prp עֹנֶר cf 𝔗 ‖ [d] 𝔔[a] מרובה cf α′σ′ ‖ **Cp 34,4** [a] 𝔔[a] והעמקים יתבקעו ו ‖ [b–b] prp הַגְּבָעוֹת.

20 אַשְׁרֵיכֶם זֹרְעֵי עַל־כָּל־מָיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל־הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר׃ ס

33 1 הוֹי שׁוֹדֵד וְאַתָּה לֹא שָׁדוּד וּבוֹגֵד וְלֹא־בָגְדוּ בּוֹ[a]
כַּהֲתַמְּמְךָ שׁוֹדֵד תּוּשַׁד כַּנְּלֹתְךָ[b] לִבְגֹּד יִבְגְּדוּ־בָךְ׃ ס
2 יְהוָה חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ
הֱיֵה זְרוֹעָם[a] לַבְּקָרִים אַף־יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה׃
3 מִקּוֹל הָמוֹן נָדְדוּ עַמִּים מֵרוֹמְמוּתֶךָ[a] נָפְצוּ גּוֹיִם׃
4 וְאָסַף [a]שְׁלָלְכֶם אֹסֶף[a] הֶחָסִיל כְּמִשַּׁק[b] גֵּבִים שׁוֹקֵק[c] בּוֹ[d]׃
5 נִשְׂגָּב יְהוָה כִּי שֹׁכֵן[a] מָרוֹם מִלֵּא צִיּוֹן מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃
6 וְהָיָה [a]אֱמוּנַת עִתֶּיךָ[a]
חֹסֶן[b] יְשׁוּעֹת חָכְמַת[c] וָדָעַת יִרְאַת יְהוָה הִיא אוֹצָרוֹ[d]׃ ס
7 הֵן אֶרְאֶלָּם[a] צָעֲקוּ חֻצָּה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן׃
8 נָשַׁמּוּ מְסִלּוֹת שָׁבַת עֹבֵר אֹרַח
הֵפֵר בְּרִית מָאַס עָרִים[a] לֹא חָשַׁב אֱנוֹשׁ׃
9 אָבְלָ[a] אֻמְלְלָה אָרֶץ הֳחְפִּיר לְבָנוֹן קָמַל
הָיְתָה הַשָּׁרוֹן כָּעֲרָבָה וְנֹעַר[b] בָּשָׁן וְכַרְמֶל׃
10 עַתָּה ׀ אָקוּם יֹאמַר יְהוָה עַתָּה אֵרוֹמָם[a] עַתָּה אֶנָּשֵׂא׃
11 תַּהֲרוּ חֲשַׁשׁ תֵּלְדוּ קֶשׁ רוּחֲכֶם[a] אֵשׁ תֹּאכַלְכֶם׃
12 וְהָיוּ עַמִּים מִשְׂרְפוֹת שֵׂיד קוֹצִים כְּסוּחִים בָּאֵשׁ יִצָּתוּ׃ ס
13 שִׁמְעוּ[a] רְחוֹקִים אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וּדְעוּ[b] קְרוֹבִים גְּבֻרָתִי׃
14 פָּחֲדוּ בְצִיּוֹן חַטָּאִים אָחֲזָה רְעָדָה חֲנֵפִים
מִי וָגָוּר לָנוּ אֵשׁ אוֹכְלָה מִי־יָגוּר לָנוּ מוֹקְדֵי עוֹלָם׃
15 הֹלֵךְ צְדָקוֹת וְדֹבֵר מֵישָׁרִים מֹאֵס בְּבֶצַע מַעֲשָׁקוֹת

ז מל ב מנה בפסוק
ל. ז מל ב מנה בפסוק
ג
ד׳
ל²
ב וח3. ב. ב מל
ד קמ4
ג ב חס וחד מל5
ד
ל. ב. ל חס. ב
ג. יד6 קמ וכל אתנח וס״פ דכות ב מ ד
ג
נה7 ר״פ וחד מן יב8 פסוק דמיין. ב ו דמטע. ל11
ל. ל. ל
ד ב מל וב חס9
ז מל בלוש10. ה מל. ל חס
ג
ד ומל11. ה. ב חד חס וחד מל. ב

Cp 33 [1]Mm 2331. [2]Mm 471א. [3]Mm 2332. [4]Mm 2252. [5]Mp sub loco. [6]Mm 1234. [7]Mm 1057. [8]Mm 3896. [9]Mm 3402. [10]Mm 3780. [11]Mm 3367.

Cp 33,1 [a] mlt Mss בָּךְ ‖ [b] – כְּהַנְּ (a נלה)? σ′(𝔊𝔙) *ὅταν κοπιάσῃς* a לאה = לְכְנְלוֹתְךָ? prb l c 𝔔[a] כְּכַל׳ ‖ **2** [a] 𝔖𝔙 suff 1 pl, l עֲנֵנוּ– ‖ **3** [a] 𝔔[a] מדמ׳ nonn Mss מרממתיך (cf akk *rimmatu* tonitrus) 𝔊 *ἀπὸ τοῦ φόβου σου* ‖ **4** [a–a] prp (כְּמַאֲסְפָ) אסף שְׁלָל כְּמוֹ cf 𝔖𝔙 ‖ [b] prp כמקש cf 𝔊𝔖 ‖ [c] prp שׁקשׁ cf 𝔖𝔄 ‖ [d] prp בּוֹ ‖ **5** [a] prp שָׁכַן ‖ **6** [a–a] prp –נֹת עִתֶּי ‖ [b] frt l חְ ‖ [c] mlt Mss חכמה ‖ [d] prp רָהּ– ‖ **7** [a] l c pc Mss –לִים cf 𝔙 ‖ **8** [a] frt l c 𝔔[a] עֲדִים ‖ **9** [a] prp אָבְלָה cf SyhS𝔄, al אָבַל ‖ [b] prp נַעֲר cf 𝔊 ‖ **10** [a] 𝔔[a] אתרׄ ‖ **11** [a] l (רוּחִי) כְּמוֹ רוּחַ cf 𝔙 ‖ **13** [a] l c 𝔔[a] שָׁמְעוּ cf 𝔊 ‖ [b] l c 𝔔[a] יָדְעוּ cf 𝔊.

5 לֹא־יִקָּרֵא עוֹד לְנָבָל נָדִיב וּלְכִילַי לֹא יֵאָמֵר שׁוֹעַ׃ נא⁶.ג
6 כִּי נָבָל נְבָלָה יְדַבֵּר וְלִבּוֹ יַעֲשֶׂה־[a]אָוֶן
לַעֲשׂוֹת חֹנֶף וְלְדַבֵּר אֶל־יְהוָה תּוֹעָה ב ומל⁷
לְהָרִיק נֶפֶשׁ רָעֵב וּמַשְׁקֵה צָמֵא יַחְסִיר׃
7 וְכֵלָי כֵּלָיו רָעִים הֽוּא זִמּוֹת יָעָץ [a]ג⁸
לְחַבֵּל עֲנִיִּים[a] בְּאִמְרֵי־שֶׁקֶר וּבְדַבֵּר אֶבְיוֹן[b] מִשְׁפָּט׃ ג⁹.עניים ק
8 וְנָדִיב נְדִיבוֹת יָעָץ וְהֽוּא עַל־נְדִיבוֹת יָקוּם׃ פ ל.ג⁸.ג פסוק דמיין

9 נָשִׁים שַׁאֲנַנּוֹת קֹמְנָה[a] שְׁמַעְנָה קוֹלִי ג.ל
בָּנוֹת בְּטֻחוֹת[b] הַאְזֵנָּה אִמְרָתִי׃ ג.ב¹⁰
10 יָמִים עַל־שָׁנָה תִּרְגַּזְנָה בְּטֻחָוֹת ג ר״פ¹¹.ל.ג
כִּי כָלָה בָצִיר אֹסֶף בְּלִי[a] יָבוֹא׃ ב
11 חָרְדוּ[a] שַׁאֲנַנּוֹת רָגָזָה בְּטֻחָוֹת ג.ל.ג
פְּשֹׁטָה וְעָרָה וַחֲגֹרָה עַל־חֲלָצָיִם׃ ב מל
12 עַל־שָׁדַיִם סֹפְדִים[a] עַל־שְׁדֵי־חֶמֶד עַל־גֶּפֶן פֹּרִיָּה׃ ב ר״פ על על על¹²ו.¹³ כת י וכל רות דכות ב מ ב
13 עַל אַדְמַת עַמִּי קוֹץ שָׁמִיר[a] תַּעֲלֶה ב¹⁴
כִּי[b] עַל־כָּל־בָּתֵּי מָשׂוֹשׂ קִרְיָה עַלִּיזָה׃ ד¹⁵
14 כִּי־אַרְמוֹן נֶטֹּשׁ הֲמוֹן עִיר עֶזְבָּ ל.ל
עֹפֶל וָבַחַן הָיָה בְעַר[a] מְעָרוֹת[b] עַד־עוֹלָם[c]
מְשׂוֹשׂ פְּרָאִים מִרְעֵה עֲדָרִים[d]׃ ל
ל
15 עַד־יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם והכרמל חד מן ג¹⁶ חס ד ק מ״ת
וְהָיָה מִדְבָּר לַכַּרְמֶל וְכַרְמֶל[a] לַיַּעַר יֵחָשֵׁב׃
16 וְשָׁכַן בַּמִּדְבָּר מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בַּכַּרְמֶל תֵּשֵׁב׃ [עוֹלָם׃ ל.ל
17 וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם וַעֲבֹדַת הַצְּדָקָה הַשְׁקֵט וָבֶטַח עַד־ ל.ל
ס״פ 18 וְיָשַׁב עַמִּי בִּנְוֵה שָׁלוֹם וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְטָחִים וּבִמְנוּחֹת שַׁאֲנַנּוֹת׃ ל.ג
19 וּבָרָד[a] בְּרֶדֶת הַיָּעַר וּבַשְּׁפֵלָה תִּשְׁפַּל הָעִיר׃ ל.ד.ל.ל

[6] Mm 17. [7] Mm 2325. [8] Mm 2262. [9] Mm 2326. [10] Mm 2327. [11] Mm 3300. [12] Mm 2328. [13] Mm 2329. [14] Mm 2330. [15] Mm 2448. [16] Mm 2090.

6 [a] 𝔔ᵃ חושב || **7** [a] K עֲנָיִים || [b] 𝔔ᵃ נים– || **9** [a] prb dl m cs || [b] sic L, l c mlt Mss Edd בְּטַח׳ || **10** [a] l c 𝔔ᵃ בַּל || **11** [a] 𝔖(Syh 𝔄𝔐) *zw'jn*, l חֲרָדָה (imp aram 2 f pl) || **12** [a] 𝔊(𝔖) *κόπτεσθε*, l סִפְדָה || **13** [a] Vrs pr cop, l וְשׁ׳ | [b] > Ms, dl || **14** [a] dl m cs || [b] prp מַעַ׳ || [c–c] frt add cf 𝔗, al עַרְמוֹת || [d] prp עֲרֹדִים || **15** [a] K וְכַ׳ | **19** [a] frt l c Ms וְיָרַד cf 𝔖𝔗.

לג קמ׳ וַיִּבְטַח֥וּ עַל־רֶ֖כֶב כִּי־רָ֑ב וְעַל־פָּ֣רָשִׁ֔ים כִּי־עָצְמ֥וּ מְאֹ֖ד
ב.²¹ וְלֹ֣א שָׁעֽוּ עַל־קְד֣וֹשׁ יִשְׂרָאֵ֔ל וְאֶת־יְהוָ֖ה לֹ֣א דָרָֽשׁוּ׃
ג ר״פ בסיפ. ז³. נא⁴ 2 וְגַם־ה֣וּא חָכָ֔ם וַיָּבֵ֖א רָ֑ע וְאֶת־דְּבָרָ֖יו לֹ֥א הֵסִ֛יר
וְקָ֥ם עַל־בֵּ֖ית מְרֵעִ֑ים וְעַל־עֶזְרַ֖ת פֹּעֲלֵ֥י אָֽוֶן׃
3 וּמִצְרַ֥יִם אָדָ֖ם וְלֹא־אֵ֑ל וְסוּסֵיהֶ֥ם בָּשָׂ֖ר וְלֹא־רֽוּחַ
יג חס את. ה מל. ל וחס. ג¹ וַיהוָ֣ה יַטֶּ֣ה יָד֔וֹ וְכָשַׁ֥ל עוֹזֵ֖ר וְנָפַ֣ל עָ֑זֹר וַיַּחְדָּ֖ו כֻּלָּ֥ם יִכְלֽוּן׃ ס
כי מיחד⁶. ד בסיפ 4 כִּֽי־כֹ֥ה אָמַר־יְהוָ֖ה אֵלָ֑י
כַּאֲשֶׁ֤ר יֶהְגֶּה֙ הָאַרְיֵ֔ה וְהַכְּפִ֖יר עַל־טַרְפּ֑וֹ
כא⁷ אֲשֶׁ֣ר יִקָּרֵ֤א עָלָיו֙ מְלֹ֣א רֹעִ֔ים
ל.ל מִקּוֹלָ֖ם לֹ֣א יֵחָ֑ת וּמֵהֲמוֹנָ֖ם לֹ֥א יַעְנֶ֛ה
ל דגש כֵּ֥ן יֵרֵד֙ יְהוָ֣ה צְבָא֔וֹת לִצְבֹּ֥א עַל־הַר־צִיּ֖וֹן וְעַל־גִּבְעָתָֽהּ׃
5 כְּצִפֳּרִ֣ים עָפ֔וֹת כֵּ֥ן יָגֵ֖ן יְהוָ֣ה צְבָא֑וֹת[ab] עַל־יְרוּשָׁלִָ֗ם
ג².ל גָּנ֥וֹן וְהִצָּ֛יל[c] פָּסֹ֥חַ וְהִמְלִ֖יט[d]׃
6 שׁ֥וּבוּ[a] לַאֲשֶׁ֖ר הֶעְמִ֣יקוּ סָרָ֑ה בְּנֵ֖י יִשְׂרָאֵֽל׃ 7 כִּ֣י בַיּ֣וֹם הַה֗וּא יִמְאַ֛סוּן
אִ֥ישׁ אֱלִילֵ֖י כַּסְפּ֣וֹ וֵאלִילֵ֣י זְהָבוֹ֮ אֲשֶׁ֣ר עָשׂ֣וּ לָכֶם֒ יְדֵיכֶ֖ם חֵטְֽא[a]׃
ח² 8 וְנָפַ֥ל אַשּׁ֛וּר בְּחֶ֥רֶב לֹא־אִ֖ישׁ וְחֶ֣רֶב לֹא־אָדָ֑ם תְּאכְלֶ֔נּוּ
וְנָ֥ס לוֹ֙ מִפְּנֵי־חֶ֔רֶב וּבַחוּרָ֖יו לָמַ֥ס יִהְיוּ׃
ל.ז מל 9 וְסַלְעוֹ֙ מָגְנ֣וֹר יַעֲבֹ֔ור וְחַתּ֥וּ מִגֵּ֖ס שָׂרָ֑יו
ל כת׳ר נְאֻם־יְהוָ֕ה אֲשֶׁר־א֥וּר לוֹ֙ בְּצִיּ֔וֹן וְתַנּ֥וּר לוֹ֖ בִּירוּשָׁלִָֽם׃ ס
ל.ל.ג **32** 1 הֵ֣ן לְצֶ֤דֶק יִמְלֹךְ־מֶ֙לֶךְ֙ וּלְשָׂרִ֔ים[a] לְמִשְׁפָּ֖ט יָשֹׂ֥רוּ׃
ל 2 וְהָיָ֤ה׀ אִ֣ישׁ כְּמַחֲבֵא־רוּחַ֮ [a]וְסֵתֶר֒ זָ֔רֶם[ab]
כְּפַלְגֵי־מַ֖יִם בְּצִיּ֑וֹן כְּצֵ֥ל סֶֽלַע־כָּבֵ֖ד בְּאֶ֥רֶץ עֲיֵפָֽה׃
ל.ג¹.ד² 3 וְלֹ֤א תִשְׁעֶ֙ינָה[a] עֵינֵ֣י רֹא֔ים וְאָזְנֵ֥י שֹׁמְעִ֖ים תַּקְשַׁבְנָֽה׃ [צָחוֹת[a]:
ו ר״פ בסיפ. כפ³. ג⁴ 4 וְלֵ֣בָב נְמָהֲרִ֔ים יָבִ֖ין לָדָ֑עַת וּלְשׁ֥וֹן עִלְּגִ֛ים תְּמַהֵ֖ר לְדַבֵּ֥ר
ה.ה².ל

Cp 31 [1]Mm 264. [2]Mm 2323. [3]Mm 357. [4]Mm 639. [5]Mm 634. [6]Mm 2049. [7]Mm 17. [8]Mm 3101. [9]Mm 2903. Cp 32 [1]Jes 25,5. [2]Mm 2324. [3]Mp sub loco. [4]Mm 3969. [5]Mm 1278.

Cp 31,2 [a] 𝔊ᵃ ויבא ‖ 5 [a–a] frt dl m cs ‖ [b] > 𝔊 ‖ [c] l וְהַצִּיל cf 𝔙 ‖ [d] 𝔊ᵃ והפליט; l וְהַמְלִיט cf 𝔙 ‖ 6 [a] prp וְשׁוּבוּ ‖ 7 [a] > 𝔊𝔄𝔘, dl ‖ Cp 32,1 [a] 𝔊(𝔖𝔗𝔙) *καὶ ἄρχοντες*, l וְשָׂ ‖ 2 [a–a] 𝔊ᵃ סתרם זרם ‖ [b] frt l מְזֹרָם cf 𝔊𝔙 ‖ 3 [a] 𝔙 *caligabunt*, l תְּשָׂ (qal) vel תָּשָׂ (ho) cf σ′𝔖𝔗 ‖ 4 [a] prb dl m cs.

וְלֶחֶם תְּבוּאַת הָאֲדָמָה וְהָיָה דָּשֵׁן וְשָׁמֵן [28]ל
יִרְעֶה מִקְנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא כַּר נִרְחָב׃ ל מל
24 וְהָאֲלָפִים וְהָעַיָרִים עֹבְדֵי הָאֲדָמָה בְּלִיל חָמִיץ יֹאכֵלוּ
אֲשֶׁר־זֹרֶה[a] בָּרֶחַת וּבַמִּזְרֶה׃ [יִבְלֵי־מֶזֶם] ב
25 וְהָיָה ׀ עַל־כָּל־הַר גָּבֹהַ[a] וְעַל כָּל־גִּבְעָה נִשָּׂאָה פְּלָגִים ח בטע בסיפ
בְּיוֹם הֶרֶג רָב בִּנְפֹל מִגְדָּלִים׃ [a כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים[a] ב. לג קמ[29] ח[31]
26 וְהָיָה אוֹר־הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם [30]ו
כְּיוֹם חֲבֹשׁ יְהוָה אֶת־שֶׁבֶר עַמּוֹ וּמַחַץ מַכָּתוֹ יִרְפָּא׃ ס [32]ג. [33]ג

27 הִנֵּה שֵׁם־יְהוָה בָּא מִמֶּרְחָק בֹּעֵר אַפּוֹ [a]וְכֹבֶד מַשָּׂאָה[a]
שְׂפָתָיו מָלְאוּ זַעַם וּלְשֹׁנוֹ כְּאֵשׁ אֹכָלֶת׃ ז מל בליש. ל
28 וְרוּחוֹ כְּנַחַל שׁוֹטֵף עַד־צַוָּאר יֶחֱצֶה ג. י. נ
לַהֲנָפָה גּוֹיִם בְּנָפַת שָׁוְא וְרֶסֶן מַתְעֶה עַל לְחָיֵי עַמִּים׃ [34]ב. ב
29 הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ־חָג [יִשְׂרָאֵל׃] ה
וְשִׂמְחַת לֵבָב כַּהוֹלֵךְ בֶּחָלִיל לָבוֹא בְהַר־יְהוָה אֶל־צ֫וּר [35]ז מל וכל משלי וקהל דכות ב מ ה. [36]ג. [37]ג
30 וְהִשְׁמִיעַ יְהוָה אֶת־הוֹד קוֹלוֹ וְנַחַת זְרוֹעוֹ יַרְאֶה ב מל[38]. ל
בְּזַעַף אַף וְלַהַב אֵשׁ אוֹכֵלָה נֶפֶץ וָזֶרֶם וְאֶבֶן בָּרָד׃ ג
31 כִּי־מִקּוֹל יְהוָה יֵחַת אַשּׁוּר בַּשֵּׁבֶט יַכֶּה׃[a]
32 וְהָיָה כָּל מַעֲבַר מַטֵּה מוּסָדָה[a] [b]אֲשֶׁר יָנִיחַ[c] יְהוָה עָלָיו[b] יא בטע לאחור[39]
יב[40]. בם חד מן ז[41] ק חס מ וחד מן ח[42] דמטע
בְּתֻפִּים וּבְכִנֹּרוֹת וּבְמִלְחֲמוֹת[d] תְּנוּפָה נִלְחַם־בָּהּ׃
33 כִּי־עָרוּךְ מֵאֶתְמוֹל[a] תָּפְתֶּה[b] [c]גַּם־הוּא לַמֶּלֶךְ[c] הוּכָן ד. היא ק
מְדֵרָתָהּ[c] אֵשׁ[f] וְעֵצִים הַרְבֵּה [d]הֶעְמִיק הִרְחִיב[d] ל חס[39]
נִשְׁמַת יְהוָה כְּנַחַל גָּפְרִית בֹּעֲרָה בָּהּ׃ ס

ד. ח ספרק מן ד מילין דמירין ותלת משנ'. ב

31 1 הַוֹי הַיֹּרְדִים מִצְרַיִם לְעֶזְרָה עַל־סוּסִים יִשָּׁעֵנוּ

[28] וחד ורשן Dt 31,20. [29] Mm 264. [30] Mm 31. [31] Mm 4051. [32] Mm 2887. [33] Mm 2171. [34] Mm 2322. [35] Mm 1788. [36] Mm 149. [37] Mm 1835. [38] Mm 3175. [39] Mp sub loco. [40] Mm 1748. [41] Mm 1646. [42] Mm 1404; textus sec Mm 1404, Mm 1646 ut Q contra textum.

24 [a] 𝔔[a] יזרה; frt l זָרֶה ‖ **25** [a] cf 2,15[a] ‖ **26** [a–a] > 𝔊, dl ‖ **27** [a–a] θ′(Σ) *καὶ βαρὺ τὸ λῆμμα αὐτοῦ*, prp וְכָבֵד מַשָּׂאָה, al ׳מ וכבד cf 𝔗𝔙 ‖ **31** [a] Σ𝔙 pass, l יֻכֶּה ‖ **32** [a] 𝔔[a] מוסדו; l c pc Mss מוסרה cf Σ ‖ [b–b] prb add ‖ [c] frt l יניח ‖ [d] frt l ובמחלות ‖ [e] frt l נחלו ‖ [f] mlt Mss 𝔗𝔙 ut Q, K בה ‖ **33** [a] 𝔊(Σ𝔗𝔙) *πρὸ ἡμερῶν*, l לו– ‖ [b] prp תה– cf Σ ‖ [c–c] add ‖ [d–d] l הַעְמִיק הַרְחֵב cf 𝔗 ‖ [e] l תה– ‖ [f] 𝔊[S*393] + *καὶ θεῖον*, frt ins וְגָפְרִית.

וַתִּבְטַחוּ בְעֹשֶׁק וְנָלוֹז[b] וַתִּשָּׁעֲנוּ עָלָיו׃ ל

13 לָכֵן יִהְיֶה לָכֶם הֶעָוֹן הַזֶּה יא בטע בסיפ

כְּפֶרֶץ נֹפֵל נִבְעֶה בְּחוֹמָה נִשְׂגָּבָה ד

אֲשֶׁר־פִּתְאֹם לְפֶתַע יָבוֹא שִׁבְרָהּ׃

14 וּשְׁבָרָהּ[a] כִּשְׁבֹּר נֶבֶל יוֹצְרִים כָּתוּת לֹא יַחְמֹל ל. ג בליש[15]. ל

וְלֹא־יִמָּצֵא בְמִכְתָּתוֹ חֶרֶשׁ [16] ד

לַחְתּוֹת אֵשׁ מִיָּקוּד וְלַחְשֹׂף מַיִם מִגֶּבָא׃ ס ל. ל

15 כִּי כֹה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל [17] ג

בְּשׁוּבָה וָנַחַת תִּוָּשֵׁעוּן בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה תִּהְיֶה גְּבוּרַתְכֶם

וְלֹא אֲבִיתֶם׃ 16 וַתֹּאמְרוּ לֹא־כִי[a] ב[18]. ל בטע

עַל־סוּס נָנוּס עַל־כֵּן תְּנוּסוּן ה סמוך מן ד מילין דמיין ותלת משני. ב. ל

וְעַל־קַל נִרְכָּב עַל־כֵּן יָקֵלּוּ רֹדְפֵיכֶם׃ ב זקף קמ

17 אֶלֶף אֶחָד מִפְּנֵי גַּעֲרַת אֶחָד[a]

מִפְּנֵי גַּעֲרַת חֲמִשָּׁה תָּנֻסוּ עַד אִם־נוֹתַרְתֶּם ל חס

כַּתֹּרֶן עַל־רֹאשׁ הָהָר וְכַנֵּס עַל־הַגִּבְעָה׃ ה[19]. ב

18 וְלָכֵן יְחַכֶּה יְהוָה לַחֲנַנְכֶם וְלָכֵן יָרוּם לְרַחֶמְכֶם ה[20] וחד מן ג בטע בליש ובסיפ. ה[20]

כִּי־אֱלֹהֵי מִשְׁפָּט יְהוָה אַשְׁרֵי כָּל־חוֹכֵי לוֹ׃ ס ל מל

19 כִּי־עַם בְּצִיּוֹן יֵשֵׁב[a] בִּירוּשָׁלַם בָּכוֹ לֹא־תִבְכֶּה ל. ה כת ו[21]

חָנוֹן יָחְנְךָ לְקוֹל זַעֲקֶךָ כְּשָׁמְעָתוֹ עָנָךְ׃ ב[22]. ב[23]

20 וְנָתַן לָכֶם אֲדֹנָי לֶחֶם צָר[a] וּמַיִם לָחַץ[b]

וְלֹא־יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת־מוֹרֶיךָ׃ ג. ב

21 וְאָזְנֶיךָ תִּשְׁמַעְנָה דָּבָר מֵאַחֲרֶיךָ לֵאמֹר ג מל בליש

זֶה הַדֶּרֶךְ לְכוּ בּוֹ כִּי תַאֲמִינוּ וְכִי תַשְׂמְאִילוּ׃ לא פסוק כי וכי[24]. ל

22 וְטִמֵּאתֶם[a] אֶת־צִפּוּי פְּסִילֵי כַסְפֶּךָ וְאֶת־אֲפֻדַּת מַסֵּכַת זְהָבֶךָ ה[25]

תְּזָרֵם[b] כְּמוֹ[c] דָוָה צֵא[d] תֹּאמַר לוֹ׃ ג[26]. ל לשון טנוף

23 וְנָתַן מְטַר זַרְעֲךָ אֲשֶׁר־תִּזְרַע אֶת־הָאֲדָמָה ד[27]

15 Mm 2445. 18 Mm 2318. 17 Mm 2827. 18 Mm 2319. 19 Mm 1680. 20 Mm 2231. 21 Mm 2739. 22 Mm 2320. 23 Mm 2588. 24 Mm 2059. 25 Mm 644. 26 Mm 778. 27 Mm 2321.

12 [b] Ⓤ[a] ותעלזו ‖ 14 [a] dttg, dl ‖ 16 [a] frt tr in stich sq ‖ 17 [a–a] prb add יֶשְׁאַר cf ⅋Ⓣ ‖ 19 [a] l prb יֵשֵׁב cf ⅋Ⓣ ‖ 20 [a] prp מְצַר ‖ [b] prp מִלְחַץ ‖ 22 [a] Ⓖ[BS*](Ⓔ) *καὶ μανεῖς*, l (ה)תָּ– ‖ [b] frt l תְּזָרֵם cf Ⓣ et Hi 19,17 ‖ [c] Ⓖ(Ⓢ) *ὡς ὕδωρ*, l כְּמֵי ‖ [d] prp צוֹא cf α′θ′ Ⓔ Syh Ⓢ.

לְמַעַן סְפוֹת[a] חַטָּאת עַל־חַטָּאת: ב
2 הַהֹלְכִים לָרֶדֶת מִצְרַיִם וּפִי לֹא שָׁאָלוּ ד.ג
לָעוֹז[a] בְּמָעוֹז פַּרְעֹה וְלַחְסוֹת בְּצֵל מִצְרָיִם: ל
3 וְהָיָה לָכֶם מָעוֹז פַּרְעֹה לְבֹשֶׁת
וְהֶחָסוּת בְּצֵל־מִצְרַיִם לִכְלִמָּה:
4 כִּי־הָיוּ בְצֹעַן שָׂרָיו וּמַלְאָכָיו[a] חָנֵס יַגִּיעוּ: ל
5 [a]כֹּל הַבָּאִישׁ[a] עַל־עַם לֹא־יוֹעִילוּ[b] מח[1] כת א לא קר ול בלישׁ
לֶמוֹ לָא לְעֵזֹר וְלֹא לְהוֹעִיל כִּי לְבֹשֶׁת וְגַם־לְחֶרְפָּה: ס ג פסוק דמיין
6 מַשָּׂא בַּהֲמוֹת נֶגֶב מא
בְּאֶרֶץ צָרָה וְצוּקָה ל.ד[2].ב
לָבִיא וְלַיִשׁ מֵהֶם[a] אֶפְעֶה וְשָׂרָף מְעוֹפֵף
יִשְׂאוּ[b] עַל־כֶּתֶף עֲיָרִים חֵילֵהֶם וְעַל־דַּבֶּשֶׁת גְּמַלִּים אוֹצְרֹתָם כ.ה[3].ל וחס
עַל־עַם לֹא יוֹעִילוּ: 7 [a]וּמִצְרַיִם הֶבֶל[a] וָרִיק יַעְזֹרוּ ג מילין מיחד דמיין[4].ב
לָכֵן קָרָאתִי לְזֹאת [b]רַהַב הֵם שָׁבֶת[b]: ג[5]
8 עַתָּה בֹּוא כָתְבָה עַל־לוּחַ אִתָּם[a] וְעַל־סֵפֶר חֻקָּהּ נת ר״פ[6]. יד[7] מל וכל שמואל וכתיב דכות ב מה.ל.לז
וְתִהְיֶה לְיוֹם אַחֲרוֹן לָעַד[b] עַד־עוֹלָם: יד רפי[8].ב[9]
9 כִּי עַם מְרִי הוּא בָּנִים כְּחָשִׁים
בָּנִים לֹא־אָבוּ שְׁמֹעַ תּוֹרַת יְהוָה: ב.ד זוגין[10].יא[11] ד[12] מבנה מל
10 אֲשֶׁר אָמְרוּ לָרֹאִים לֹא תִרְאוּ[a]
וְלַחֹזִים לֹא תֶחֱזוּ־לָנוּ נְכֹחוֹת ל
דַּבְּרוּ־לָנוּ חֲלָקוֹת חֲזוּ מַהֲתַלוֹת: ג[13]
11 סוּרוּ מִנֵּי־דֶרֶךְ הַטּוּ מִנֵּי־אֹרַח ב.ג[14].ב
הַשְׁבִּיתוּ מִפָּנֵינוּ אֶת־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: ס ה
12 לָכֵן [a]כֹּה אָמַר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל[a] יא בטע בסיפ
יַעַן מָאַסְכֶם בַּדָּבָר הַזֶּה ל.ח

Cp 30 [1]Mm 898. [2]Mm 2425. [3]Mm 1033. [4]Mm 3953. [5]Mm 418. [6]Mm 1057. [7]Mm 169. [8]Mm 174. [9]Mm 2317. [10]Mm 2810. [11]Mm 2550. [12]Mm 2307. [13]Mm 3213. [14]Mm 3328.

Cp 30,1 [a] G(ΣCV) *προσθεῖναι*, l סְפֹת || **2** [a] G(V) *τοῦ βοηθηθῆναι*, l לעזו || **4** [a] frt l וּמַלְכָיו || **5** [a–a] K הַבְּאִישׁ, nonn Mss ut Q; frt l כָּל־הַבָּא הֹבִישׁ cf C || [b] huc tr || **6** [a] l מֵהֶם (a המם) || **7** [a–a] l וְהֶבֶל || [b–b] l רׄ׳ מַמְשֶׁבֶת, al רָהְבָה מָשְׁבַת || **8** [a] dl m cs cf V || [b] l c 2 Mss α′σ′θ′ΣCV לְעַד || **10** [a] G + *ἡμῖν*, ins לָנוּ || **12** [a–a] > G[Mss] Syh A, dl.

וּבִשְׁפָתַיו[a] כִּבְּדוּנִי[b] וְלִבּוֹ רִחַק מִמֶּנִּי נז וכל חלים דכות ב מ יא
וַתְּהִי[c] יִרְאָתָם אֹתִי מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה׃ 19 נ
לָכֵן הִנְנִי יוֹסִף[a] לְהַפְלִיא[b] אֶת־הָעָם הַזֶּה[b] הַפְלֵא וָפֶלֶא יא בטע בסיפ . ה חס . ב חד כת א וחד כת ה 20
וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבוֹנָיו תִּסְתַּתָּר׃ ס ג 21 . ב
הוֹי הַמַּעֲמִיקִים מֵיְהוָה לַסְתֵּר עֵצָה ל . ו חס בליש 22
וְהָיָה בְמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וַיֹּאמְרוּ מִי רֹאֵנוּ וּמִי יוֹדְעֵנוּ׃ ל
הַפְכְּכֶם[a] אִם־כְּחֹמֶר הַיֹּצֵר יֵחָשֵׁב ל . ב חס
כִּי־יֹאמַר מַעֲשֶׂה לְעֹשֵׂהוּ לֹא עָשָׂנִי 23
וְיֵצֶר אָמַר לְיוֹצְרוֹ לֹא הֵבִין׃ 24
17 הֲלוֹא־עוֹד מְעַט מְזַעָר
וְשָׁב לְבָנוֹן לַכַּרְמֶל וְהַכַּרְמֶל לַיַּעַר יֵחָשֵׁב׃
18 וְשָׁמְעוּ בַיּוֹם־הַהוּא הַחֵרְשִׁים דִּבְרֵי־סֵפֶר ל
וּמֵאֹפֶל וּמֵחֹשֶׁךְ עֵינֵי עִוְרִים תִּרְאֶינָה׃ ל . ל
19 וְיָסְפוּ עֲנָוִים בַּיהוָה שִׂמְחָה ב דסמיכ לשון דל 25
וְאֶבְיוֹנֵי אָדָם בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל יָגִילוּ׃ ב חד מל וחד חס 26
20 כִּי־אָפֵס עָרִיץ וְכָלָה לֵץ וְנִכְרְתוּ כָּל־שֹׁקְדֵי אָוֶן׃ ד . ל
21 מַחֲטִיאֵי אָדָם בְּדָבָר וְלַמּוֹכִיחַ בַּשַּׁעַר יְקֹשֵׁן[a] ל
וַיַּטּוּ בַתֹּהוּ צַדִּיק׃ ס ד 27 . ב
22 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־[a]בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־אַבְרָהָם יא בטע בסיפ . כ 28 .
יא ב מנה בסיפ
לֹא־עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ׃ ל מל 30 . ל
23 כִּי בְרֹאתוֹ יְלָדָיו[a] מַעֲשֵׂה יָדַי בְּקִרְבּוֹ יַקְדִּישׁוּ[b] שְׁמִי ס כ חס 30 . ג 31 . כב 32
וְהִקְדִּישׁוּ אֶת־קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְאֶת־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ׃ כח 33
24 וְיָדְעוּ תַעֲוֵי־רוּחַ בִּינָה וְרוֹגְנִים יִלְמְדוּ־לֶקַח׃ נ
30 1 הוֹי בָּנִים סוֹרְרִים נְאֻם־יְהוָה ל . ל
לַעֲשׂוֹת עֵצָה וְלֹא מִנִּי וְלִנְסֹךְ מַסֵּכָה וְלֹא רוּחִי

19 Ho 10,11. 20 Mm 2316. 21 Mm 2944. 22 Mm 2105. 23 Mm 2217. 24 Mm 3787. 25 Mm 3549. 26 Mm 329. 27 Mm 1563. 28 Mm 2168. 29 Mm 324. 30 Mp sub loco. 31 Mm 3559. 32 Mm 1104. 33 Mm 2364.

13 [b] 𝔘[a] 𝔖(𝔙) וְכִבְדוּנִי, 𝔖(𝔙) *iqrnj*, l יְקָרְנִי — ‖ [c] 𝔊 *μάτην δέ* וַתְּהִי cf Mt 15,8.9 ‖ 14 [a] 𝔖(𝔗) *mwsp* cf 𝔊𝔙, l יְיַקְשֵׁן — ‖ [b-b] add ‖ 16 [a] prp הַכַּפְכִּים ‖ 21 [a] prp יְיַקְשֵׁן vel יְיָקֹשׁ (a יקש) cf 𝔊 ‖ 22 [a] l אֶל ‖ 23 [a] add ‖ [b] prb l יִשׁ—.

2 וַהֲצִיקוֹתִי לַאֲרִיאֵל וְהָיְתָה תַאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה ל . ב2 . ב3
[a]וְהָיְתָה לִי כַּאֲרִיאֵל׃ 3 וְחָנִיתִי כַדּוּר[a] עָלָיִךְ ב4 . ב
וְצַרְתִּי עָלַיִךְ מְצָב וַהֲקִימֹתִי עָלַיִךְ מְצֻרֹת׃ ב5 . ג6 . 1 כת כן7
4 וְשָׁפַלְתְּ מֵאֶרֶץ תְּדַבְּרִי וּמֵעָפָר תַּשַּׁח אִמְרָתֵךְ ב8 . ג1
וְהָיָה כְאוֹב מֵאֶרֶץ קוֹלֵךְ וּמֵעָפָר אִמְרָתֵךְ תְּצַפְּצֵף׃ ג6 . ל
5 וְהָיָה כְּאָבָק דַּק הֲמוֹן זָרֶיךָ[a] וּכְמֹץ עֹבֵר הֲמוֹן עָרִיצִים[b] ל
וְהָיָה לְפֶתַע פִּתְאֹם׃ 6 מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת תִּפָּקֵד[a] ט ומן ראש דמלכים עד וירא כל ישראל דכות[10] ג1 . ב
בְּרַעַשׁ וּבְרַעַשׁ וְקוֹל גָּדוֹל סוּפָה וְסַעֲרָה וְלַהַב אֵשׁ אוֹכֵלָה׃ ג
7 וְהָיָה כַּחֲלוֹם חֲזוֹן לַיְלָה ג12
הֲמוֹן כָּל־הַגּוֹיִם הַצֹּבְאִים עַל־אֲרִיאֵל ג13
וְכָל־צֹבֶיהָ[a] וּמְצֻדָתָהּ[b] וְהַמְּצִיקִים לָהּ׃
8 וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יַחֲלֹם הָרָעֵב וְהִנֵּה אוֹכֵל וְהֵקִיץ וְרֵיקָה נַפְשׁוֹ ד מל14
וְכַאֲשֶׁר יַחֲלֹם הַצָּמֵא וְהִנֵּה שֹׁתֶה וְהֵקִיץ[a] וְהִנֵּה עָיֵף וְנַפְשׁוֹ ח15 . ח
כֵּן יִהְיֶה הֲמוֹן כָּל־הַגּוֹיִם הַצֹּבְאִים עַל־הַר צִיּוֹן׃ ס [שׁוֹקֵקָה ג13 [ב חד חס וחד מל
9 הִתְמַהְמְהוּ[a] וּתְמָהוּ הִשְׁתַּעֲשְׁעוּ וְשַׁעוּ ל . ל
שָׁכְרוּ[b] וְלֹא־יַיִן נָעוּ[c] וְלֹא שֵׁכָר׃
10 כִּי־נָסַךְ עֲלֵיכֶם יְהוָה רוּחַ תַּרְדֵּמָה [כְּסָה׃
וַיְעַצֵּם אֶת־עֵינֵיכֶם[a] אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רָאשֵׁיכֶם הַחֹזִים[b] ל . ג16 פסוק את את ואת ומילה חדה ביניה . ג17 . ו
11 וַתְּהִי לָכֶם חָזוּת הַכֹּל כִּדְבְרֵי הַסֵּפֶר הֶחָתוּם אֲשֶׁר־יִתְּנוּ אֹתוֹ אֶל־ ו מל וכל תדמק דכות
יוֹדֵעַ הַסֵּפֶר[a] לֵאמֹר קְרָא נָא־זֶה וְאָמַר לֹא אוּכַל כִּי חָתוּם הוּא׃ ב מ3 . ספר ק
12 וְנִתַּן הַסֵּפֶר עַל אֲשֶׁר לֹא־יָדַע סֵפֶר לֵאמֹר קְרָא נָא־זֶה וְאָמַר לֹא כא18 ב מנה בליש . ה
יָדַעְתִּי סֵפֶר׃ ס
13 וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי יַעַן כִּי נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה [a]בְּפִיו ל בסיפ

[2]Mm 2312. [3]Mm 3726. [4]Mm 2313. [5]Ex 23,22. [6]Mm 1449. [7]Mm 816. [8]Hi 2,10. [9]Mm 2314. [10]Mm 3417. [11]Mm 2236. [12]Mm 2315. [13]Mm 1018. [14]Mm 3271. [15]Mm 184. [16]Mm 44. [17]Mm 1215. [18]Mm 2838.

2 [a–a] frt l וְהָיִית לִי ‖ **3** [a] l c 2 Mss G כְּדָוִד ‖ **5** [a] $\mathfrak{Q}^{a}$ זדיך cf G$\mathfrak{S}$ ‖ [b] frt tr huc : ‖ **6** [a] prp יְדֵי־ | **7** [a] prp מְצָדָתֵיהָ וּמְצֻרָתֵיהָ cf $\mathfrak{Q}^{a\mathfrak{V}}$ ‖ **8** [a–a] > 2 Mss, dl ‖ **9** [a] G(S$\mathfrak{T}\mathfrak{V}$) ἐκλύθητε, frt l הִתָּמְהוּ vel הִתַּמָּהוּ (Hab 1,5) ‖ [b] G($\mathfrak{T}\mathfrak{V}$) *καιπαλήσατε*, l שְׁ ‖ [c] $\mathfrak{T}$ ($\mathfrak{V}$) יִ֫ן, l נָעוּ ‖ **10** [a–a] prb gl ‖ [b] prb gl ‖ **11** [a] K הַסֵּפֶר, l Q סֵפֶר ‖ **13** [a–a] G sol *τοῖς χείλεσιν αὐτῶν*; tr [a] ad בפיו cf G$^{B}\mathfrak{L}\mathfrak{V}$.

וְיָעָה בָּרָד מַחְסֵה כָזָב וְסֵתֶר מַיִם יִשְׁטְפוּ׃ ל. ל
18 וְכֻפַּר בְּרִיתְכֶם אֶת־מָוֶת וְחָזוּתְכֶם אֶת־שְׁאוֹל לֹא תָקוּם
שׁוֹט שׁוֹטֵף כִּי יַעֲבֹר וִהְיִיתֶם לוֹ לְמִרְמָס׃ י
19 מִדֵּי עָבְרוֹ יִקַּח אֶתְכֶם כב 15
כִּי־בַבֹּקֶר בַּבֹּקֶר יַעֲבֹר בַּיּוֹם וּבַלָּיְלָה יג 16, ח 17
וְהָיָה רַק־זִוָּעָה הָבִין שְׁמוּעָה׃ ח 18
20 כִּי־קָצַר הַמַּצָּע מֵהִשְׂתָּרֵעַ וְהַמַּסָּכָה צָרָה כְּהִתְכַּנֵּס׃ ל. ל מלעיל
21 כִּי כְהַר־פְּרָצִים יָקוּם יְהוָה כְּעֵמֶק בְּגִבְעוֹן יִרְגָּז כב 19. ח 20
לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂהוּ זָר מַעֲשֵׂהוּ וְלַעֲבֹד עֲבֹדָתוֹ נָכְרִיָּה נ
22 וְעַתָּה אַל־תִּתְלוֹצָצוּ פֶּן־יֶחְזְקוּ מוֹסְרֵיכֶם [עֲבֹדָתוֹ׃ ל. ל
כִּי־כָלָה וְנֶחֳרָצָה שָׁמַעְתִּי מֵאֵת אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃ ג
חי. ז וכל תלים דכות ב מ נ
23 הַאֲזִינוּ וְשִׁמְעוּ קוֹלִי הַקְשִׁיבוּ וְשִׁמְעוּ אִמְרָתִי׃ ח ב מנה ר״פ
24 הֲכָל הַיּוֹם יַחֲרֹשׁ הַחֹרֵשׁ לִזְרֹעַ יְפַתַּח וִישַׁדֵּד אַדְמָתוֹ׃ ל. ג חס בגביא. ג בלישׁ
25 הֲלוֹא אִם־שִׁוָּה פָנֶיהָ וְהֵפִיץ קֶצַח וְכַמֹּן יִזְרֹק
וְשָׂם חִטָּה שׂוֹרָה וּשְׂעֹרָה נִסְמָן וְכֻסֶּמֶת גְּבֻלָתוֹ׃ ח. ל וחס
26 וְיִסְרֹו לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהָיו יוֹרֶנּוּ׃ ת
27 כִּי לֹא בֶחָרוּץ יוּדַשׁ קֶצַח וְאוֹפַן עֲגָלָה עַל־כַּמֹּן יוּסָּב ל ומל
כִּי בַמַּטֵּה יֶחְבַּט קֶצַח וְכַמֹּן בַּשָּׁבֶט׃
28 לֶחֶם יוּדָק כִּי לֹא לָנֶצַח אָדָושׁ יְדוּשֶׁנּוּ ל. ל
וְהֻמַּם גַּלְגַּל עֶגְלָתוֹ וּפָרָשָׁיו לֹא־יְדֻקֶּנּוּ׃ ב חד פת וחד קמ
29 גַּם־זֹאת מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת יָצָאָה ט ומן ראש דמלכים עד וקרא כל ישראל דכות. ג
הִפְלִיא עֵצָה הִגְדִּיל תּוּשִׁיָּה׃ ס ו חס בלישׁ. ז מל

29 1 הוֹי אֲרִיאֵל אֲרִיאֵל קִרְיַת חָנָה דָּוִד נ
סְפוּ שָׁנָה עַל־שָׁנָה חַגִּים יְנַקֵּפוּ׃ נ׳. ל

15 Mm 2055. 16 Mm 688. 17 Mm 2309. 18 Mm 2412. 19 Ps 125,1. 20 Mm 1735. 21 Mm 408. 22 Mm 2310. 23 Mm 224. 24 Mm 1035. 25 Mm 3417. 26 Mm 2236. 27 Mp contra textum, cf Mp sub loco. Cp 29 Mm 2311.

20 a $\mathfrak{Q}^a$ בה׳ || 22 a > pc Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$, dl || 24 a frt dl || 25 a > $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$, dl || b > $\mathfrak{G}\mathfrak{L}$SyhS $\mathfrak{A}\mathfrak{M}$, dl || 27 a $\mathfrak{Q}^a$ יסוב || 28 a–a tr ad init v || b $\mathfrak{Q}^a$ הדש; prp דוּשׁ || c $\mathfrak{V}$ *rota* cf $\mathfrak{S}\mathfrak{T}$, גַּ׳ || d–d frt l וְלֹא וּפָרָשָׁו cf $\mathfrak{T}$ || Cp 29,1 a $\mathfrak{Q}^a$ ספי.

6 וּלְרֽוּחַ מִשְׁפָּט לַיּוֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּט וְלִגְבוּרָה מְשִׁיבֵי[a] מִלְחָמָה ג.ל.ב

7 וְגַם־אֵלֶּה בַּיַּיִן שָׁגוּ וּבַשֵּׁכָר תָּעוּ [שָׁגְעָה: ס ג ר״פ בסיפ. ל

כֹּהֵן וְנָבִיא שָׁגוּ בַשֵּׁכָר נִבְלְעוּ מִן־הַיַּיִן ז בלשון נביאית

תָּעוּ מִן־הַשֵּׁכָר שָׁגוּ בָּרֹאֶה[a] פָּקְעוּ פְלִילְיָה[b]: ל.ל.ל

8 כִּי כָּל־שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא[a] צֹאָה בְלִי מָקוֹם: ס

9 אֶת־מִי יוֹרֶה דֵּעָה וְאֶת־מִי יָבִין שְׁמוּעָה ד[6]

גְּמוּלֵי מֵחָלָב עַתִּיקֵי מִשָּׁדָיִם:

10 כִּי צַו לָצָו צַו לָצָו קַו לָקָו קַו לָקָו

זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם:

11 כִּי בְלַעֲגֵי שָׂפָה וּבְלָשׁוֹן אַחֶרֶת יְדַבֵּר אֶל־הָעָם הַזֶּה: ל בליש

12 אֲשֶׁר | אָמַר אֲלֵיהֶם זֹאת הַמְנוּחָה הָנִיחוּ לֶעָיֵף ל.ל כה. ז וגיון[7]. ע[8] יתיר א ס״ת ול מל. יא[9] ד[10] מנה מל

וְזֹאת הַמַּרְגֵּעָה וְלֹא אָבְוּא[a] שְׁמֽוֹעַ:

13 וְהָיָה לָהֶם דְּבַר־יְהוָה

צַו לָצָו צַו לָצָו קַו לָקָו קַו לָקָו

זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם

לְמַעַן יֵלְכוּ וְכָשְׁלוּ אָחוֹר וְנִשְׁבְּרוּ וְנוֹקְשׁוּ וְנִלְכָּדוּ: פ ב[11]

14 לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה אַנְשֵׁי לָצוֹן ג

מֹשְׁלֵי הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָ͏ִם:

15 כִּי אֲמַרְתֶּם כָּרַתְנוּ בְרִית אֶת־מָוֶת

וְעִם־שְׁאוֹל עָשִׂינוּ חֹזֶה[a]

שׁוֹט[12] ק. יעבר ק שׁוֹט[b] יַעֲבֹר[c] לֹא יְבוֹאֵנוּ

כִּי שַׂמְנוּ כָזָב מַחְסֵנוּ וּבַשֶּׁקֶר נִסְתָּרְנוּ: ס ל

16 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יא בטע בסיפ. כט ב מנה בסיפ

הִנְנִי יִסַּד[a] בְּצִיּוֹן אֶבֶן אֶבֶן בֹּחַן ד[13]. ב

פִּנַּת יְקָרַת מוֹסָד מוּסָּד[b] הַמַּאֲמִין לֹא יָחִישׁ: ב תד קמ וחד פת[14]

17 וְשַׂמְתִּי מִשְׁפָּט לְקָו וּצְדָקָה לְמִשְׁקֶלֶת ל

[6] Mm 2306. [7] Mm 2810. [8] Mm 907. [9] Mm 2550. [10] Mm 2307. [11] Mp sub loco. [12] Mm 832. [13] Mm 2263. [14] Mm 2308.

6 [a] frt l לְמֵ׳ ‖ **7** [a] prp בראה ‖ [b] prp בְּפִי ‖ **8** [a] huc tr ‖ **12** [a] 𝔔[a] mlt Mss אָבוּ ‖ **15** [a] prp חָזֶה, al חֹזֶה ‖ [b] 𝔔[a] ut Q cf 18 ‖ [c] K עֲבַר ‖ **16** [a] 𝔔[a] מיסד 𝔔[b] יוסד α′σ′θ′ (𝔖𝔗) *θεμελιῶν* cf 𝔊𝔙, l יִסַּד ‖ [b] > pc Mss 𝔊, dl.

9 לָכֵן בְּזֹאת יְכֻפַּר עֲוֹן־יַעֲקֹב וְזֶה [a]כָּל־פְּרִי [a]הָסֵר חַטָּאתֹו
בְּשׂוּמוֹ כָּל־אַבְנֵי מִזְבֵּחַ כְּאַבְנֵי־גִר מְנֻפָּצוֹת
לֹא־יָקֻמוּ אֲשֵׁרִים וְחַמָּנִים׃
10 כִּי עִיר בְּצוּרָה בָּדָד נָוֶה מְשֻׁלָּח וְנֶעֱזָב כַּמִּדְבָּר
שָׁם יִרְעֶה עֵגֶל וְשָׁם יִרְבָּץ וְכִלָּה [a]סְעִפֶּיהָ׃
11 בִּיבָשׁ קְצִירָהּ [a]תִּשָּׁבַרְנָה [b]נָשִׁים בָּאוֹת מְאִירוֹת אוֹתָהּ
כִּי לֹא עַם־בִּינוֹת הוּא
עַל־כֵּן לֹא־יְרַחֲמֵנוּ עֹשֵׂהוּ וְיֹצְרוֹ לֹא יְחֻנֶּנּוּ׃ ס
12 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
יַחְבֹּט יְהוָה [a]מִשִּׁבֹּלֶת הַנָּהָר [a]עַד־נַחַל מִצְרָיִם
וְאַתֶּם תְּלֻקְּטוּ לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ס
13 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל
וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם
וְהִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלִָם׃

28 1 הוֹי עֲטֶרֶת גֵּאוּת שִׁכֹּרֵי אֶפְרַיִם וְצִיץ נֹבֵל צְבִי תִפְאַרְתּוֹ
אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ גֵּיא־[a]שְׁמָנִים הֲלוּמֵי יָיִן׃
2 הִנֵּה [a]חָזָק וְאַמִּיץ [a]לַאדֹנָי כְּזֶרֶם בָּרָד שַׂעַר קָטֶב
כְּזֶרֶם מַיִם כַּבִּירִים שֹׁטְפִים הִנִּיחַ לָאָרֶץ בְּיָד׃
3 בְּרַגְלַיִם תִּרָּמַסְנָה [a]עֲטֶרֶת גֵּאוּת שִׁכֹּרֵי אֶפְרָיִם׃
4 וְהָיְתָה [a]צִיצַת [b]נֹבֵל צְבִי תִפְאַרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ גֵּיא [c]שְׁמָנִים
[d]כְּבִכּוּרָה בְּטֶרֶם קַיִץ אֲשֶׁר יִרְאֶה הָרֹאֶה אוֹתָהּ
בְּעוֹדָהּ בְּכַפּוֹ יִבְלָעֶנָּה׃ ס [תִּפְאֶרֶת לִשְׁאָר עַמּוֹ׃
5 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה צְבָאוֹת לַעֲטֶרֶת צְבִי וְלִצְפִירַת

---

9 [a–a] frt l לְכַפֵּר; frt dl (gl ad הסר ?) || 10 [a] prp וְכָלָה vel וְכָלוּ cf Ⓖ || 11 [a] 𝔙 *messes Ilius*, prp רֵיָּהּ– || [b] prp בְּרַנָּה– (forma energica) || 12 [a–a] frt l שִׁבֹּלֶת מֵהַ׳ || Cp 28,1 [a] 𝔔[a] גאי || 2 [a–a] Ṣ *ḥjl' w'wšn'*, l חֹזֵק וְאַמֵּץ || 3 [a] prp מְסַנָּה– (forma energica) cf Vrs || 4 [a] tr ante כבכורה || [b] l וְצִ׳ || [c] 𝔔[a] גאי cf l[a] || [d] α′(θ′ⅇⅆ𝔙) *ὡς πρωτογένημα* cf Ⓖ, l הַ֫ || [e] prp יִבְלַע עֵינָהּ.

9 a–a frt 1 לְכַפֵּר; frt dl (gl ad הסר ?) || 10 a prp וְכָלָה vel וְכָלוּ cf Ⓖ || 11 a 𝔙 *messes Ilius*, prp רֵיָּהּ– || b prp בְּרַנָּה– (forma energica) || 12 a–a frt 1 שִׁבֹּלֶת מֵהַ׳ || Cp 28,1 a 𝔔[a] גאי || 2 a–a Ṣ *ḥjl' w'wšn'*, l חֹזֵק וְאַמֵּץ || 3 a prp מְסַנָּה– (forma energica) cf Vrs || 4 a tr ante כבכורה || b l וְצִ׳ || c 𝔔[a] גאי cf l[a] || d α′(θ′ⅇⅆ𝔙) *ὡς πρωτογένημα* cf Ⓖ, l הַ֫ || e prp יִבְלַע עֵינָהּ.

9 [a] 4Q56 . 𝔙 || [a] 5Q5 ב חד חס רחד מל
ז חס 6
ח 7 . ג 8 . ו 9
ב 11 . ד . יב 12 מל ג מנה בסיפ וכל יהושע שפטים ויחזק דכות׳ ב מ ג
מז פסוק לא לא לא
ח בטע בסיפ
ל
ז 14
ד חס בלישׁ 1
ב חס . ז כת א 2 . ל 3
ב
ל מל
ל 4 . יב 5 מל ג מנה בסיפ וכל יהושע שפטים ויחזק דכות׳ ב מ ג
ל 5

כֵּן הָיִינוּ מִפָּנֶיךָ יְהוָה׃
18 הָרִינוּ חַלְנוּ כְּמוֹ[a] יָלַדְנוּ רוּחַ יְשׁוּעֹת בַּל־נַעֲשֶׂה אֶרֶץ
וּבַל־יִפְּלוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃
19 יְחְיוּ מֵתֶיךָ נִבְלָתִי[a] יְקוּמוּן הָקִיצוּ[b] וְרַנְּנוּ[c] שֹׁכְנֵי עָפָר ז16.ד.ז17.ב18
כִּי טַל אוֹרֹת טַלֶּךָ וָאֶרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל׃ ס ב בתרי לישנ19. ל. ג קמ וכל שמים וארץ דכות20
20 לֵךְ עַמִּי בֹא בַחֲדָרֶיךָ וְסְגֹר דִּלְתְּךָ[a] בַּעֲדֶךָ דלתך יחיר ו בלישׁ ק
חֲבִי[b] כִּמְעַט־רֶגַע עַד־יַעֲבָור־זָעַם׃ יעבר יחיר ן בלישׁ וחד ק מן ז21 מל
21 כִּי־הִנֵּה יְהוָה יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ לִפְקֹד עֲוֹן יֹשֵׁב־הָאָרֶץ עָלָיו[a] ה חס בסיפ
וְגִלְּתָה הָאָרֶץ אֶת־דָּמֶיהָ וְלֹא־תְכַסֶּה עוֹד עַל־הֲרוּגֶיהָ׃ ס ל22. ג23. ב. ב חד מל וחד חס24
27 1 בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד יְהוָה בְּחַרְבּוֹ[a] הַקָּשָׁה וְהַגְּדוֹלָה וְהַחֲזָקָה ד
עַל לִוְיָתָן נָחָשׁ בָּרִחַ וְעַל לִוְיָתָן נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן ב חד מל וחד מן ג חס בלישׁ1
וְהָרַג אֶת־הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם׃ ס ח בלישׁ2
2 בַּיּוֹם[a] הַהוּא כֶּרֶם חֶמֶד[b] עַנּוּ־לָהּ׃ ל.ל
3 אֲנִי יְהוָה נֹצְרָהּ לְרָגָעִים אַשְׁקֶנָּה ל.ד
פֶּן יִפְקֹד[a] עָלֶיהָ[b] לַיְלָה וָיוֹם אֶצֳּרֶנָּה׃ ג2
4 חֵמָה אֵין לִי מִי־יִתְּנֵנִי שָׁמִיר שַׁיִת[a]
בַּמִּלְחָמָה[b] אֶפְשְׁטָה בָהּ אֲצִיתֶנָּה[c] יָחַד׃ ל.ל
5 אֹו יַחֲזֵק בְּמָעוּזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה־לִּי׃
6 הַבָּאִים[a] יַשְׁרֵשׁ[b] יַעֲקֹב יָצִיץ וּפָרַח יִשְׂרָאֵל ג ר״פ.ל
וּמָלְאוּ פְנֵי־תֵבֵל תְּנוּבָה׃ ס ל
7 הַכְּמַכַּת מַכֵּהוּ הֻכָּהוּ[a] אִם־כְּהֶרֶג הֲרֻגָיו[b] הֹרָג׃ ל.ל.ל.ל
8 בְּסַאסְאָה[a] בְּשַׁלְחָהּ[b] תְּרִיבֶנָּה הָגָה[c] בְּרוּחֹו הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים׃ ל.ל

16 Mm 1294. 17 Mm 2302. 18 Mm 3036. 19 Mm 2061. 20 Mm 3640. 21 Mp sub loco. 22 Mm 476. 23 Mm 2303. 24 Prv 7,26. Cp 27 1 Mm 554 et Mm 3517. 2 Mm 413. 3 Mm 1922.

18 a > G, dl ‖ **19** a S(T) *(w)šldjhwn*, prp נִבְלָתִם ‖ b Q[a] יקיצו; S *wntt'jrwn* = וְהָקִיצוּ cf α′σ′θ′T ‖ c Q[a] וירננו cf Gα′σ′θ′ST ‖ **20** a K תֵּיךְ–, Q forma mixta דִּלְתֵיךְ + דַּלְתְּךָ ‖ b l חִבֵּה = חִבֵּי ‖ **21** a > G, dl ‖ **Cp 27,1** a sic L, l c mlt Mss Edd וּבוֹ– ‖ **2** a frt pr וְאָמַר ‖ b mlt Mss חמר ‖ **3** a V pass cf G, l יִפְקֹד ‖ b l עָלֶהָ ‖ **4** a l c Q[a] mlt Mss ST𝔙 וְשִׁית cf α′ ‖ b frt dl cf T ‖ c l אַצִּי ‖ **6** a frt l בָּא הַיּוֹם וְ ‖ b l c Q[a]α′σ′θ′ ‖ **7** a G πληγήσεται; καί, l הֻכָּה וְ ‖ b frt l הֹרְגָיו cf Q[a] (הור) GS ‖ **8** a l בסאסאה vel יְשָׁרְשׁ vel יְשָׁרֵשׁ ‖ b frt gl ‖ c frt l הגה vel הוּגָה.

יא6. ת חס בלישׁ7 2 פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי־צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים׃
ב8. ה. ב9 3 יֵצֶר[a] סָמוּךְ תִּצֹּר שָׁלוֹם[b] שָׁלוֹם כִּי בְךָ בָטוּחַ׃
ב10 4 בִּטְחוּ בַיהוָה עֲדֵי־עַד כִּי בְיָהּ[a] יְהוָה צוּר עוֹלָמִים׃
5 כִּי הֵשַׁח יֹשְׁבֵי מָרוֹם קִרְיָה נִשְׂגָּבָה
ל. ל. ל יַשְׁפִּילֶנָּה יַשְׁפִּילָהּ[a] עַד־אֶרֶץ יַגִּיעֶנָּה עַד־עָפָר׃
ל 6 תִּרְמְסֶנָּה רֶגֶל[a] רַגְלֵי עָנִי פַּעֲמֵי דַלִּים׃
7 אֹרַח לַצַּדִּיק מֵישָׁרִים יָשָׁר[a] מַעְגַּל צַדִּיק תְּפַלֵּס׃
ל 8 אַף אֳרַח מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה קִוִּינֻךָ[a]
לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ[b] תַּאֲוַת־נָפֶשׁ[c]׃
יא11. ב12 9 נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַלַּיְלָה אַף־רוּחִי בְקִרְבִּי[a] אֲשַׁחֲרֶךָּ
כִּי כַאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צֶדֶק לָמְדוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃
ב 10 יֻחַן רָשָׁע בַּל־לָמַד צֶדֶק בְּאֶרֶץ[a] נְכֹחוֹת יְעַוֵּל
וּבַל־יִרְאֶה גֵּאוּת יְהוָה׃ ס
ג מלעיל13 11 יְהוָה רָמָה יָדְךָ בַּל־יֶחֱזָיוּן[a]
יֶחֱזוּ וְיֵבֹשׁוּ[b] קִנְאַת־עָם אַף־אֵשׁ צָרֶיךָ תֹּאכְלֵם׃ ס
ל 12 יְהוָה תִּשְׁפְּתָ שָׁלוֹם[a] לָנוּ כִּי[b] גַּם כָּל־מַעֲשֵׂינוּ פָּעַלְתָּ לָנוּ׃
ל 13 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ[a] לְבַד־בְּךָ[b] נַזְכִּיר שְׁמֶךָ׃
יד14. ז חס15 14 מֵתִים בַּל־יִחְיוּ רְפָאִים בַּל־יָקֻמוּ
לָכֵן פָּקַדְתָּ וַתַּשְׁמִידֵם וַתְּאַבֵּד[a] כָּל־זֵכֶר לָמוֹ׃
ג. ב. ג. ב 15 יָסַפְתָּ לַגּוֹי יְהוָה[a] יָסַפְתָּ לַגּוֹי נִכְבַּדְתָּ[b]
רִחַקְתָּ כָּל־קַצְוֵי־אָרֶץ׃
ל. ל 16 יְהוָה בַּצַּר פָּקְדוּךָ[a] צָקוֹן[b] לַחַשׁ מוּסָרְךָ לָמוֹ[c]׃
17 כְּמוֹ הָרָה תַּקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ

6 Mm 2300. 7 Mm 2116. 8 Ps 112,8. 9 Mm 2301. 10 Ps 68,5. 11 Mm 2580. 12 Ps 63,2. 13 Mm 1235. 14 Mm 1294. 15 Mm 1709.

3 [a] o εβρ′ *ιεσρο*, l וְיִצְרוֹ (וְיֵ) ‖ [b] > GS, dl ‖ 4 [a] frt dl cf G ‖ 5 [a] > $\mathfrak{Q}^{a}$GS, dl ‖ 6 [a] > $\mathfrak{Q}^{a}$GS$\mathfrak{T}^{Ms}$, dl ‖ 7 [a] > G, dl ‖ 8 [a] l c $\mathfrak{Q}^{a}$GS$\mathfrak{T}$ קוינו ‖ [b] $\mathfrak{Q}^{a}$ ולתורתך ‖ [c] S($\mathfrak{T}$) *npšn* = נַפְשֵׁנוּ cf G ‖ 9 [a] frt l בַּבֹּקֶר ‖ 10 [a] l בְּאֶרֶץ cf GS$\mathfrak{T}$ ‖ 11 [a] prp יֶחֱזְיוּן ‖ [b–b] dl ‖ 12 [a] prp שָׁלוֹם ‖ [b–a] prp כִּגְמָל cf S ‖ 13 [a] prp ins בַּל נֵדָע cf G ‖ [b–b] l לִבְדָךְ ‖ 14 [a] $\mathfrak{Q}^{a}$ ותאסר ‖ [b–a] prp ins cf S ‖ 15 [a–a] > Ms ‖ [b] l דַּלְתָּ – cf G ‖ 16 [a] l c 2 Mss G^{Mss} פקדנוך cf $\mathfrak{L}$Syh ‖ [b] G(S$\mathfrak{V}$) *ἐν θλίψει* cf $\mathfrak{T}$, prp צָקוֹן ‖ [c] G *ἡμῖν*, l לָנוּ.

2 כִּי שַׂמְתָּ מֵעִיר[a] לַגָּל[b] קִרְיָה בְצוּרָה לְמַפֵּלָה ב
אַרְמוֹן זָרִים[c] מֵעִיר לְעוֹלָם לֹא יִבָּנֶה׃
3 עַל־כֵּן יְכַבְּדוּךָ עַם־עָז קִרְיַת[a] גּוֹיִם עָרִיצִים יִירָאוּךָ׃ ז קמ למערב[3]. ד[4]
4 כִּי־הָיִיתָ מָעוֹז לַדָּל מָעוֹז לָאֶבְיוֹן בַּצַּר־לוֹ יו בלישׁ
מַחְסֶה מִזֶּרֶם צֵל מֵחֹרֶב יו בלישׁ ב מנח בפסוק. ב[5]
כִּי רוּחַ עָרִיצִים כְּזֶרֶם קִיר׃[b] 5 כְּחֹרֶב בְּצָיוֹן[a]
שְׁאוֹן זָרִים[c] תַּכְנִיעַ יו בלישׁ ב מנח בפסוק
חֹרֶב בְּצֵל עָב[d] זְמִיר עָרִיצִים יַעֲנֶה[e]׃ פ

6 וְעָשָׂה יְהוָה צְבָאוֹת לְכָל־הָעַמִּים בָּהָר הַזֶּה מִשְׁתֵּה שְׁמָנִים ב[6]
מִשְׁתֵּה שְׁמָרִים שְׁמָנִים מְמֻחָיִם שְׁמָרִים מְזֻקָּקִים׃ ל וחס
7 וּבִלַּע בָּהָר הַזֶּה פְּנֵי־הַלּוֹט הַלּוֹט[a] עַל־כָּל־הָעַמִּים ל ר״פ. ב וכל מגלה דכות
וְהַמַּסֵּכָה הַנְּסוּכָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם׃ 8 בִּלַּע[a] הַמָּוֶת לָנֶצַח ו. ב ר״פ[7]
וּמָחָה אֲדֹנָי יְהוִה דִּמְעָה מֵעַל כָּל־פָּנִים ד
וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל־הָאָרֶץ כִּי יְהוָה דִּבֶּר׃ פ
9 וְאָמַר[a] בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ[b] ג בּ חס וחד מל[8]
זֶה יְהוָה קִוִּינוּ לוֹ[c] נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ׃ 10 כִּי־תָנוּחַ יַד־ ד
יְהוָה בָּהָר הַזֶּה
וְנָדוֹשׁ מוֹאָב תַּחְתָּיו כְּהִדּוֹשׁ מַתְבֵּן בְּמֵי[a] מַדְמֵנָה׃ ל. ל. במו״ק חד מן ט בלישׁ. ב
11 וּפֵרַשׂ יָדָיו בְּקִרְבּוֹ כַּאֲשֶׁר יִפְרֹשׂ הַשֹּׂחֶה לִשְׂחוֹת
וְהִשְׁפִּיל[b] גַּאֲוָתוֹ עִם אָרְבּוֹת יָדָיו׃ [עָפָר׃ ס ל. ל. ב[9]
12 וּמִבְצַר[a] מִשְׂגַּב חוֹמֹתֶיךָ הֵשַׁח הִשְׁפִּיל[b] הִגִּיעַ לָאָרֶץ עַד־ ל[1]. ת
26 1 בַּיּוֹם הַהוּא יוּשַׁר הַשִּׁיר־הַזֶּה בְּאֶרֶץ יְהוּדָה ל[2] וחד מן ב זקף קמץ. ז ומל[3]. ת[4] וכל ירמיה דכות ב מ ג וחד מן ג[5] מל. ת חס
עִיר עָזֵּנוּ[c] לָנוּ יְשׁוּעָה יָשֶׁת[b] חוֹמוֹת וָחֵל׃

[3]Mm 3655. [4]Mm 1924. [5]Jes 32,2. [6]Dt 31,4. [7]Thr 2,2. [8]Mm 1550. [9]Mm 2298. Cp 26 [1] וחד יוסר Lv 4,35. [2]Mm 3655. [3]Mm 2737. [4]Mm 2893. [5]Mm 2299.

2 [a] G(T) *πόλεις*, l עָרִים; S(V) *qrjt'* = עיר ‖ [b] G *εἰς χῶμα* cf T, l לְגַל ‖ [c] 2 Mss G זָדִים ‖ 3 [a] G pl; frt dl ‖ 4/5 [a–a] frt add ‖ [b] prb l קֹר ‖ [c] G *ὀλιγόψυχοι* = זְדִים cf T ‖ [d–d] > G, dl ‖ [e] S *ntmkk* cf T, l יַעֲנֶה ‖ 7 [a] l הַלּוּט cf SV et 1 S 21,10 ‖ 8 [a] l c pc Mss וּבְ; S (θ′ et 1 Ko 15,54) *wntbl'* = וּבִלַּע ‖ 9 [a] QaS 2 sg ‖ [b] > G ‖ [c–c] > G, dl ‖ 10 [a] Qa K בְּמֵי, Vrs ut Q ‖ 12 [a–a] prp וּמִשְׂגַּב ‖ [b] > G, dl ‖ Cp 26,1 [a] Qa עוז ‖ [b] prp יִוָּשַׁת cf TV.

כ יט ר״פ⁹ 14 הֵמָּה יִשְׂאוּ֙ קוֹלָ֔ם יָרֹ֖נּוּ בִּגְאוֹן֙ יְהוָ֔ה[a]

י בּ חד חס וחד מל¹⁰ צָהֲלוּ[b] מִיָּֽם׃ 15 [a]עַל־כֵּ֥ן [a]בָּאֵ֖רִים[b] כַּבְּד֣וּ יְהוָ֑ה

בְּאִיֵּ֥י הַיָּ֛ם שֵׁ֥ם יְהוָ֖ה אֱלֹהֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ ס

יא ד 16 מִכְּנַ֤ף הָאָ֙רֶץ֙ זְמִרֹ֣ת שָׁמַ֔עְנוּ צְבִ֖י לַצַּדִּ֑יק

וָאֹמַ֗ר רָזִי־לִ֤י רָזִי־לִי֙ אַ֣וֹי [a]לִ֔י בּוֹגְדִ֖ים[a] בָּגָ֑דוּ

יב ה מל¹² [b]וּבֶ֥גֶד בּוֹגְדִ֖ים בָּגָ֥דוּ[b]׃

מ״ט מל בנביא 17 פַּ֥חַד וָפַ֖חַת וָפָ֑ח עָלֶ֕יךָ יוֹשֵׁ֖ב הָאָֽרֶץ׃

יג ב חס וחד מל¹³ 18 וְהָיָ֗ה הַנָּ֙ס֙ מִקּ֣וֹל הַפַּ֔חַד יִפֹּ֖ל אֶל־הַפַּ֑חַת

ה מל¹⁴ וְהָעֹלֶ֗ה מִתּ֛וֹךְ הַפַּ֖חַת יִלָּכֵ֣ד בַּפָּ֑ח

ג¹⁵ ל כִּֽי־אֲרֻבֹּ֥ת[a] מִמָּר֖וֹם נִפְתָּ֑חוּ וַיִּרְעֲשׁ֖וּ מוֹסְדֵ֥י אֶֽרֶץ׃

ג¹⁶ ול מלעיל . ל . ל 19 רֹ֥עָה[a] הִתְרֹעֲעָ֖ה הָאָ֑רֶץ[b] פּ֥וֹר הִתְפּוֹרְרָ֖ה אֶ֥רֶץ[b]

ל מ֖וֹט הִתְמּוֹטְטָ֥ה אָֽרֶץ[c]׃

ל 20 נ֤וֹעַ תָּנ֙וּעַ֙ אֶ֣רֶץ֔ כַּשִּׁכּ֖וֹר וְהִתְנוֹדְדָ֣ה כַּמְלוּנָ֑ה

ד¹⁷ . יג ג מנה כת כן וְכָבֵ֤ד עָלֶ֙יהָ֙ פִּשְׁעָ֔הּ וְנָפְלָ֖ה וְלֹא־תֹסִ֥יף קוּם׃ ס

ד 21 וְהָיָ֣ה בַיּ֣וֹם הַה֔וּא יִפְקֹ֥ד יְהוָ֖ה עַל־צְבָ֣א הַמָּר֑וֹם בַּמָּר֔וֹם

ג . ל . ג בלישׁ¹⁸ וְעַל־מַלְכֵ֥י הָאֲדָמָ֖ה עַל־הָאֲדָמָֽה׃ 22 וְאֻסְּפ֥וּ [a]אֲסֻפָּ֛ה

ב¹⁹ [a]אֲסִ֥יר[a] עַל־בּ֖וֹר וְסֻגְּר֣וּ עַל־מַסְגֵּ֑ר

ב²⁰ . ב וּמֵרֹ֥ב יָמִ֖ים יִפָּקְדֽוּ׃

ל כ 23 וְחָפְרָ֤ה הַלְּבָנָה֙[a] וּבוֹשָׁ֣ה הַחַמָּ֔ה[b] כִּֽי־מָלַ֤ךְ יְהוָה֙ צְבָא֔וֹת

כא . ח בְּהַ֣ר צִיּ֔וֹן וּבִירוּשָׁלַ֖͏ִם וְנֶ֣גֶד זְקֵנָ֑יו כָּב֖וֹד[c]׃ פ

ג׳ 25 1 יְהוָ֥ה אֱלֹהַ֖י אַתָּ֑ה אֲרוֹמִמְךָ֙ אוֹדֶ֣ה שִׁמְךָ֔

ה חס וכל אורית דכות² כִּ֤י עָשִׂ֙יתָ֙ פֶּ֣לֶא עֵצ֔וֹת[a] מֶ֥רְחֹ֖ק אֱמוּנָ֥ה אָמֵֽן׃

⁹Mm 1497. ¹⁰Mm 2294. ¹¹Mm 2295. ¹²Mm 3638. ¹³Mm 1286. ¹⁴Mm 1624. ¹⁵Mm 54. ¹⁶Mm 205. ¹⁷Mm 2296. ¹⁸Mm 2186. ¹⁹Mm 3720. ²⁰Thr 1,3. **Cp 25** ¹Mm 2297. ²Mm 1681 et Mp contra textum.

14 [a] huc tr : ‖ [b] prp צָהֲלוּ ‖ **15** [a–a] prp עִלְּזוּ ‖ [b] frt crrp ex בְּאִיֵּי הַיָּם ‖ **16** [a–a] G(𝔗) *τοῖς ἀθετοῦσιν*, l לַבּ֫ ‖ [b–b] > G, prb dl ‖ **18** [a] frt ins הַשָּׁמַיִם ‖ **19** [a] 𝔘[b] Ms רוּעַ, prb ! לֹא ‖ [b] dl m cs ‖ [c] G θ′ *ἡ γῆ* cf 𝔖𝔗, l הָאָרֶץ ‖ **22** [a–a] prp אֹסֶף הָאֲ׳ ‖ **23** [a] G *ἡ πλίνθος*, l הַלְּבֵנָה ‖ [b] G *τὸ τεῖχος*, l הַחוֹמָה ‖ [c] G(𝔖𝔘) *δοξασθήσεται*, l יִכָּבֵד; prp כְּבוֹד־

17 וְהָיָה ׀ מִקֵּץ | שִׁבְעִים שָׁנָה יִפְקֹד ׀ יְהוָה אֶת־צֹר וְשָׁבָה לְאֶתְנַנָּהּ[a] ב.ד.14.ג בטע מלרע ב מנה בלישׁ
וְזָנְתָה אֶת־כָּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ 18 וְהָיָה סַחְרָהּ ד15
וְאֶתְנַנָּהּ קֹדֶשׁ לַיהוָה לֹא יֵאָצֵר וְלֹא יֵחָסֵן כִּי לַיֹּשְׁבִים לִפְנֵי יְהוָה
יִהְיֶה סַחְרָהּ לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה וְלִמְכַסֶּה עָתִיק׃ ס ד15.ך

24 1 הִנֵּה יְהוָה בּוֹקֵק הָאָרֶץ וּבוֹלְקָהּ וְעִנָּה פָּנֶיהָ וְהֵפִיץ יֹשְׁבֶיהָ׃ ב בסיפ
2 וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן כַּעֶבֶד כַּאדֹנָיו כַּשִּׁפְחָה כַּגְּבִרְתָּהּ ב1.ל2.ל3
כַּקֹּנֶה כַּמּוֹכֵר כַּמַּלְוֶה כַּלֹּוֶה[a] כַּנֹּשֶׁה כַּאֲשֶׁר נֹשֶׁא בּוֹ׃ ך מל בלישׁ. ל ג כת א
3 הִבּוֹק ׀ תִּבּוֹק הָאָרֶץ וְהִבָּזוֹז ׀ תִּבָּזוֹז
כִּי יְהוָה דִּבֶּר [a]אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה[a]׃
4 אָבְלָה נָבְלָה[a] הָאָרֶץ אֻמְלְלָה[a] נָבְלָה תֵּבֵל ה
אֻמְלְלוּ[b] [c]מְרוֹם עַם־[c]הָאָרֶץ׃
5 וְהָאָרֶץ חָנְפָה תַּחַת יֹשְׁבֶיהָ כִּי־[a]עָבְרוּ תוֹרֹת חָלְפוּ חֹק[a] ח ר״פ5
הֵפֵרוּ בְּרִית עוֹלָם׃
6 עַל־כֵּן אָלָה אָכְלָה אֶרֶץ וַיֶּאְשְׁמוּ יֹשְׁבֵי בָהּ ל ב סיפ. ב6
עַל־כֵּן חָרוּ[a] יֹשְׁבֵי אֶרֶץ וְנִשְׁאַר אֱנוֹשׁ מִזְעָר׃ ל
7 אָבַל תִּירוֹשׁ אֻמְלְלָה־גָּפֶן נֶאֶנְחוּ כָּל־שִׂמְחֵי־לֵב׃ ג
8 שָׁבַת מְשׂוֹשׂ תֻּפִּים חָדַל שְׁאוֹן עַלִּיזִים
שָׁבַת מְשׂוֹשׂ כִּנּוֹר׃
9 בַּשִּׁיר לֹא יִשְׁתּוּ־יָיִן יֵמַר שֵׁכָר לְשֹׁתָיו׃ ג דגש7.ל
10 נִשְׁבְּרָה קִרְיַת־תֹּהוּ סָגַר כָּל־בַּיִת מִבּוֹא׃ ל.ו8
11 צְוָחָה עַל־הַיַּיִן בַּחוּצוֹת נ
עָרְבָה כָּל־שִׂמְחָה [a]גָּלָה מְשׂוֹשׂ הָאָרֶץ[ab]׃
12 נִשְׁאַר בָּעִיר שַׁמָּה וּשְׁאִיָּה יֻכַּת־שָׁעַר׃ ל.ל
13 כִּי כֹה יִהְיֶה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ בְּתוֹךְ הָעַמִּים
כְּנֹקֶף זַיִת כְּעוֹלְלֹת[a] אִם־כָּלָה בָצִיר׃ נ כת כן2

14 Mp sub loco. 15 Mm 2293. Cp 24 1 Mm 3004. 2 Mp sub loco. 3 Mm 2065. 4 Mm 1651. 5 Mm 4. 6 Mm 2892. 7 Mm 4122. 8 Mm 2286.

17 a l c mlt Mss שׂע– cf 𝔗 || Cp 24,2 a–a prb add || 3 a–a add, dl || 4 a > 𝔊, dl || b l c 𝔘a שׂע אמלל || c–c prp עַם הַמָּ׳ || 5 a–a prb add || 6 a 𝔘a חורו = חָרוּ || 11 a–a frt tr ad fin 8 || b > 𝔊B || 13 a prp כעולל עוֹלֵלוֹת cf Jer 6,9.

זֶרַע שִׁחֹר קְצִיר יְאֹר[g] תְּבוּאָתָהּ[h] וַתְּהִי[g] סְחַר גּוֹיִם׃ ג מל
4 בּוֹשִׁי צִידוֹן כִּי־אָמַר יָם[a] מָעוֹז הַיָּם לֵאמֹר[ab]
לֹא־חַלְתִּי וְלֹא־יָלַדְתִּי לד פסוק לא ולא ולא
וְלֹא גִדַּלְתִּי בַּחוּרִים רוֹמַמְתִּי בְתוּלוֹת׃ ג5. ג מל וכל מגלה דכות
5 כְּאֲשֶׁר־שָׁמְעוּ[a] לְמִצְרַיִם יָחִילוּ כְּשָׁמְעַ צֹר׃ ה6. ב6
6 עִבְרוּ תַרְשִׁישָׁה הֵילִילוּ יֹשְׁבֵי אִי׃ ד7
7 הֲזֹאת לָכֶם עַלִּיזָה מִימֵי־קֶדֶם קַדְמָתָהּ ה8
יובִלוּהָ רַגְלֶיהָ מֵרָחוֹק לָגוּר׃
8 מִי יָעַץ זֹאת עַל־צֹר הַמַּעֲטִירָה ב9. ל
אֲשֶׁר סֹחֲרֶיהָ[a] שָׂרִים כְּנַעֲנֶיהָ נִכְבְּדֵי־אָרֶץ׃ ג10
9 יְהוָה צְבָאוֹת יְעָצָהּ לְחַלֵּל גְּאוֹן
כָּל־[a]צְבִי לְהָקֵל[b] כָּל־נִכְבְּדֵי־אָרֶץ׃ ג10
10 עִבְרִי[a] אַרְצֵךְ כַּיְאֹר[b] בַּת־תַּרְשִׁישׁ אֵין מֵזַח[c] עוֹד׃ ל
11 יָדוֹ[a] נָטָה עַל־הַיָּם הִרְגִּיז מַמְלָכוֹת[a] יז חס את
יְהוָה צִוָּה אֶל־כְּנַעַן לַשְׁמֵד מָעֻזֶּיהָ[b]׃ ה חס בליש11. ל
12 וַיֹּאמֶר לֹא־תוֹסִיפִי עוֹד לַעְלוֹז הַמְעֻשָּׁקָה בְּתוּלַת בַּת־צִידוֹן ל. ל
כִּתִּיִּם[a] קוּמִי עֲבֹרִי גַּם־שָׁם לֹא־יָנוּחַ לָךְ׃ כתים ק
13 הֶן [a]אֶרֶץ כַּשְׂדִּים[a] זֶה הָעָם[b] לֹא הָיָה[b] אַשּׁוּר יְסָדָהּ לְצִיִּים ד12
הֵקִימוּ[c] בַּחֲנֹתָיו[d] עֹרְרוּ[c] אַרְמְנוֹתֶיהָ שָׂמָהּ לְמַפֵּלָה׃ ה. בתוניך13. ג. ב ק
14 הֵילִילוּ אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ כִּי שֻׁדַּד מָעֻזְּכֶן׃ ס ל
15 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא וְנִשְׁכַּחַת צֹר שִׁבְעִים שָׁנָה כִּימֵי מֶלֶךְ אֶחָד מִקֵּץ ל
שִׁבְעִים שָׁנָה יִהְיֶה לְצֹר כְּשִׁירַת הַזּוֹנָה׃
16 קְחִי כִנּוֹר סֹבִּי עִיר זוֹנָה נִשְׁכָּחָה ל
הֵיטִיבִי נַגֵּן הַרְבִּי־שִׁיר לְמַעַן תִּזָּכֵרִי׃ נ

4Mm 771. 5Mm 2204. 6Mm 206. 7Mm 2288. 8Mm 2289. 9Mm 2290. 10Mm 2291. 11Mm 1983. 12Mm 2292. 13Mm 832.

3 f prb l רֹר– cf G || g > G || h prb l תֹּה– (תֹו–) cf G || 4 a–a add || b > S || 5 a G(V) κουστὸν γένηται = שָׁמְעוּ S (d)štm' – שָׁמַע || 8 a sic L, l c mlt Mss Edd הָ– || 9 a tr c Qa ante גְּאוֹן (et l גָּאוֹן) || b tr ante צְבִי || 10 a l c Qa G עִבְדִי || b dttg, dl || c prp מָה. || 11 a–a frt tr ad fin v || b prb l מָעוֹזֶיהָ cf Qa || 12 a K כִּתִּיִּים || 13 a–a frt dl || b–b dl || c frt l c Ms הֵקִים || d K בָּחֵי? || e frt l עֹרְרֵי.

15 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי[a] יְהוִה צְבָאוֹת חפ
לֵךְ־בֹּא אֶל־הַסֹּכֵן הַזֶּה [b]עַל־[c]שֶׁבְנָא אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת[b]: יח מסרוק אל על[10]. ל
16 מַה־לְּךָ פֹה וּמִי לְךָ פֹּה כִּי־חָצַבְתָּ לְךָ פֹּה קֶבֶר ל
חֹצְבִי מָרוֹם קִבְרוֹ חֹקְקִי בַסֶּלַע מִשְׁכָּן לוֹ: ג[11]. ל
17 הִנֵּה יְהוָה מְטַלְטֶלְךָ [a]טַלְטֵלָה גֶּבֶר[a] וְעֹטֶךָ עָטֹה: ל
18 צָנוֹף יִצְנָפְךָ [a]צְנִיפָה[a] כַּדּוּר[a] אֶל־אֶרֶץ רַחַבַת יָדָיִם ב
שָׁמָּה תָּמוּת וְשָׁמָּה מַרְכְּבוֹת כְּבוֹדֶךָ קְלוֹן בֵּית אֲדֹנֶיךָ: ת. ד מל וחד חס[12]. ל
19 וַהֲדַפְתִּיךָ מִמַּצָּבֶךָ וּמִמַּעֲמָדְךָ יֶהֲרָסֶךָ[a]: ל. ל
20 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא וְקָרָאתִי לְעַבְדִּי לְאֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ: ל. ל. ב[13]
21 וְהִלְבַּשְׁתִּיו כָּתָנְתֶּךָ וְאַבְנֵטְךָ אֲחַזְּקֶנּוּ וּמֶמְשַׁלְתְּךָ אֶתֵּן בְּיָדוֹ ל. ל. ב[13]
וְהָיָה לְאָב לְיוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם וּלְבֵית יְהוּדָה: ז[14]
22 וְנָתַתִּי מַפְתֵּחַ בֵּית־דָּוִד עַל־שִׁכְמוֹ [נֶאֱמָן]
ס[ה] 23 וּפָתַח וְאֵין סֹגֵר וְסָגַר וְאֵין פֹּתֵחַ: וּתְקַעְתִּיו יָתֵד בְּמָקוֹם יג מסרוק ראין ראין[15]
וְהָיָה לְכִסֵּא כָבוֹד לְבֵית אָבִיו: ו[16]
24 וְתָלוּ עָלָיו כָּל כְּבוֹד בֵּית־אָבִיו הַצֶּאֱצָאִים וְהַצְּפֻעוֹת כָּל כְּלֵי ל
הַקָּטָן[a] מִכְּלֵי הָאֲגָנוֹת וְעַד כָּל־כְּלֵי הַנְּבָלִים: 25 בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת תָּמוּשׁ הַיָּתֵד הַתְּקוּעָה בְּמָקוֹם נֶאֱמָן וְנִגְדְּעָה וְנָפְלָה נ[17]. כו
וְנִכְרַת הַמַּשָּׂא אֲשֶׁר־עָלֶיהָ כִּי יְהוָה דִּבֵּר: ס נ[18]
ט

23

מא
1 מַשָּׂא צֹר
הֵילִילוּ אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ כִּי־שֻׁדַּד מִבַּיִת[a] א
מִבֹּוא[b] מֵאֶרֶץ כִּתִּים נִגְלָה־לָמוֹ: א[1]
2 דֹּמּוּ[a] יֹשְׁבֵי אִי סֹחֵר[b] צִידוֹן ב וחס[2]
[c]עֹבֵר יָם [c][d]מִלְאוּךְ[d][e]: 3 וּבְמַיִם רַבִּים[d] ל. ג[3]

[10] Mm 658. [11] Mm 2283. [12] Mm 472. [13] Mm 2284. [14] Mm 1749. [15] Mm 2004. [16] Mm 2768. [17] Mm 2285. [18] Mm 1428. Cp 23 [1] Mm 2286. [2] Mm 1596. [3] Mm 2287.

15 [a] > 2 Mss 𝔊θ′𝔖 ‖ [b–b] frt tr ad init stich ‖ [c] pc Mss אֶל ‖ **17** [a–a] 𝔖 *šd' (lk) gbr'*; prp טַלְטֵל הַגֶּבֶר cf 𝔗 (tr ˢ ad יהוה), al כְּטַלְטֵל הַגֶּבֶד ‖ **18** [a–a] prp כְּצִנְוֹף הַכֵּי ‖ **19** [a] 𝔖𝔊𝔙 1 sg, l אֶהֱרֹס ‖ **24** [a] 𝔙ª קטן ‖ **Cp 23,1** [a] frt l בֵּיתָם cf 𝔗 ‖ [b] frt l מָבוֹא ‖ **2/3** [a] prp דַּמּוּ ‖ [b–b] frt l מַלְאֲכוֹ במים ר׳ cf 𝔊 ‖ [b] 𝔊𝔗𝔙 pl, l סֹחֲרֵי ‖ [c–c] 𝔙ª עברו ים; prp עִבְרִים ‖ [d–d] frt l מַלְאֲכוֹ במים ר׳ cf 𝔊𝔖𝔙 et tr : post ר׳ ‖ [e] 𝔙ª מלאכיך.

22 1 מַשָּׂא גֵּיא חִזָּיוֹן
מַה־לָּךְ אִפּוֹא כִּי־עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגּוֹת׃
2 תְּשָׁאֹת | מְלֵאָה עִיר הוֹמִיָּה קִרְיָה עַלִּיזָה
חֲלָלַיִךְ לֹא חַלְלֵי־חֶרֶב וְלֹא מֵתֵי מִלְחָמָה׃
3 כָּל־קְצִינַיִךְ נָדְדוּ־יָחַד מִקֶּשֶׁת אֻסָּרוּ[a]
כָּל־נִמְצָאַיִךְ[b] אֻסָּרוּ[c] יַחְדָּו מֵרָחוֹק בָּרָחוּ׃
4 עַל־כֵּן אָמַרְתִּי [a]שְׁעוּ מִנִּי[a] אֲמָרֵר בַּבְּכִי
אַל־תָּאִיצוּ לְנַחֲמֵנִי עַל־שֹׁד בַּת־עַמִּי׃
5 כִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוּסָה וּמְבוכָה[a] לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת[b]
בְּגֵיא חִזָּיוֹן מְקַרְקַר קֹר וְשׁוֹעַ אֶל־הָהָר׃
6 וְעֵילָם נָשָׂא אַשְׁפָּה בְּרֶכֶב [a]אָדָם פָּרָשִׁים[a]
וְקִיר עֵרָה מָגֵן׃ 7 וַיְהִי מִבְחַר־עֲמָקַיִךְ
מָלְאוּ רֶכֶב וְהַפָּרָשִׁים שֹׁת שָׁתוּ הַשַּׁעְרָה׃
8 וַיְגַל[a] אֶת מָסַךְ יְהוּדָה
וַתַּבֵּט[b] בַּיּוֹם הַהוּא אֶל־נֶשֶׁק בֵּית הַיָּעַר׃
9 וְאֶת בְּקִיעֵי עִיר־דָּוִד רְאִיתֶם כִּי־רַבּוּ
וַתְּקַבְּצוּ אֶת־מֵי הַבְּרֵכָה הַתַּחְתּוֹנָה׃
10 וְאֶת־בָּתֵּי יְרוּשָׁלַם סְפַרְתֶּם וַתִּתְּצוּ הַבָּתִּים לְבַצֵּר הַחוֹמָה׃
11 וּמִקְוָה | עֲשִׂיתֶם בֵּין הַחֹמֹתַיִם לְמֵי הַבְּרֵכָה הַיְשָׁנָה
וְלֹא הִבַּטְתֶּם אֶל־עֹשֶׂיהָ וְיֹצְרָהּ מֵרָחוֹק לֹא רְאִיתֶם׃
12 וַיִּקְרָא אֲדֹנָי[a] יְהוִה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא
לִבְכִי וּלְמִסְפֵּד וּלְקָרְחָה וְלַחֲגֹר שָׂק׃
13 וְהִנֵּה | שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה הָרֹג | בָּקָר וְשַׁחֵט צֹאן
אָכֹל בָּשָׂר וְשָׁתוֹת יָיִן אָכוֹל וְשָׁתוֹ כִּי מָחָר נָמוּת׃
14 וְנִגְלָה בְאָזְנֵי [a]יְהוָה צְבָאוֹת[a]
אִם־יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד־תְּמֻתוּן [b]אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה[b]׃ [צְבָאוֹת[b]׃ פ]

Kp 22 [1] Mm 2282, [2] Mp sub loco. [3] Mm 3989 contra textum + א. [4] Mm 2879. [5] Nu 22,31. [6] Mm 3238. Mm 901. [8] Mm 1038. [9] Mm 20.

Kp 22,3 [a] 𝔔[a] אסורה; 𝔗 *glw*, frt l הָסְרוּ(א)רוּ; prp סָרוּ ‖ [b] prb l אַמִּיצַיִךְ cf 𝔊; prp נֶאֱמָצַיִךְ ‖ 4 [a–a] prp אָרָם ‖ 5 [a] > pc Mss ‖ [b] tr huc ‖ 6 [a–a] prp אָרָם ‖ [b–b] > 𝔊. ‖ > 𝔊? frt dl ‖ 4 [a–a] 𝔔[a] שועו ממני ‖ 5 [a] > pc Mss ‖ [b] tr huc ‖ 6 [a–a] prp אָרָם ‖ [b–b] > 𝔊. ‖ 8 [a] l וַיְגַל–cf 𝔊 ‖ [b] l וַתַּבִּיטוּ–cf 𝔊 ‖ 12 [a] > 𝔊𝔘𝔄 ‖ 14 [a–a] prb dl m cs ‖ פֹּרְשִׁים

7 וְרָאָה רֶכֶב צֶמֶד פָּרָשִׁים
רֶכֶב[a] חֲמוֹר רֶכֶב[a] גָּמָל ל
וְהִקְשִׁיב קֶשֶׁב רַב־קָשֶׁב׃ 8 וַיִּקְרָא אַרְיֵה[a]
ב[β] וכל יהושע דכות ב מ א וחד מן ב[γ] בליש עַל־מִצְפֶּה׀ אֲדֹנָי אָנֹכִי עֹמֵד תָּמִיד יוֹמָם
ל וְעַל־מִשְׁמַרְתִּי אָנֹכִי נִצָּב כָּל־הַלֵּילוֹת׃
ב 9 וְהִנֵּה־זֶה בָּא רֶכֶב אִישׁ צֶמֶד פָּרָשִׁים
וַיַּעַן וַיֹּאמֶר נָפְלָה נָפְלָה[a] בָּבֶל
ל וְכָל־פְּסִילֵי אֱלֹהֶיהָ שִׁבַּר[b] לָאָרֶץ׃
ל . ל 10 מְדֻשָּׁתִי[a] וּבֶן־גָּרְנִי
אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מֵאֵת יְהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִגַּדְתִּי לָכֶם׃ ס
מא . ל 11 מַשָּׂא דוּמָה[a] אֵלַי קֹרֵא[b] מִשֵּׂעִיר
ב חד מל וחד חס שֹׁמֵר מַה־מִּלַּיְלָה[c] שֹׁמֵר מַה־מִּלָּיְלָה׃
ל 12 אָמַר שֹׁמֵר אָתָה בֹקֶר וְגַם־לָיְלָה
ל . ל . ה חס . ג[δ] אִם־תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ שֻׁבוּ אֲתָיוּ׃ ס
מא . ל 13 [a]מַשָּׂא בַּעְרָב[a]
בַּיַּעַר בַּעֲרַב[b] תָּלִינוּ אָרְחוֹת דְּדָנִים׃
ג[δ] ב מנה בליש וחד לשון ארמית 14 לִקְרַאת צָמֵא הֵתָיוּ[a] מָיִם
ה . ג[ιθ] . ה יֹשְׁבֵי אֶרֶץ תֵּימָא בְלַחְמוֹ קִדְּמוּ[b] נֹדֵד׃
15 כִּי־מִפְּנֵי חֲרָבוֹת נָדָדוּ מִפְּנֵי׀ חֶרֶב נְטוּשָׁה
ל . ל וּמִפְּנֵי קֶשֶׁת דְּרוּכָה וּמִפְּנֵי כֹּבֶד מִלְחָמָה׃ ס
כי מיחד[11] . ד בסיפ 16 כִּי־כֹה אָמַר אֲדֹנָי אֵלַי בְּעוֹד שָׁנָה כִּשְׁנֵי שָׂכִיר וְכָלָה כָּל־כְּבוֹד
ד ג מנה בנביא קֵדָר׃ 17 וּשְׁאָר[a] מִסְפַּר־גְּבוּרֵי בְנֵי־קֵדָר יִמְעֲטוּ כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי־
יִשְׂרָאֵל דִּבֵּר׃ ס

[6]Mm 2281. [7]Cf 2Ch 20,24. [8]Mm 2411. [9]Mp sub loco. [10]Mm 786. [11]Mm 2049.

7 [a] l c 𝔔[a] Vrs רֹ(ו)כֵב ‖ **8** [a] frt l c 𝔔[a]𝔖 הָרֹאֶה ‖ **9** [a] > 𝔊𝔄, dl ‖ [b] 𝔊(𝔈Syh𝔖𝔗) *συνετρίβησαν*, l שִׁבְּרוּ cf 𝔔[a] ‖ **10** [a] prp בֶּן־מ׳ ‖ **11** [a] 2 Mss 𝔊 אֱדוֹם ‖ [b] prp קָרָא הַנּוֹדְדִים cf α′σ′θ′ ‖ [c] 𝔔[a] מליל ‖ **13** [a–a] > 𝔊 ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔗) *ἐσπέρας* = בָּעֶרֶב ‖ **14** [a] 𝔔[a] האתיו ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔗) *συναντᾶτε* = קִ׳ ‖ **17** [a] prp וְשָׁאַר.

בְּאַשְׁדּוֹד וַיִּלְכָּדָהּ׃ 2 בָּעֵת הַהִיא דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ
ג.1 חס וכל כתיב דכות בּ מא לֵאמֹר לֵךְ וּפִתַּחְתָּ הַשַּׂק מֵעַל מָתְנֶיךָ וְנַעֲלְךָ[a] תַּחֲלֹץ מֵעַל רַגְלֶיךָ וַיַּעַשׂ
ד.2 חס וכל ירמיה דכות בּ מו.3 כֵּן הָלַךְ עָרוֹם וְיָחֵף׃ ס 3 וַיֹּאמֶר יְהוָה כַּאֲשֶׁר הָלַךְ עַבְדִּי יְשַׁעְיָהוּ
ג.3 עָרוֹם וְיָחֵף שָׁלֹשׁ שָׁנִים[a] אוֹת וּמוֹפֵת עַל־מִצְרַיִם וְעַל־כּוּשׁ׃ 4 כֵּן יְנַהֵג
ל.3 מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־שִׁבְיֵ מִצְרַיִם וְאֶת־גָּלוּת[a] כּוּשׁ נְעָרִים וּזְקֵנִים עָרוֹם
ל.ג בלוש וכל שם ברגש הכות.ב וְיָחֵף וַחֲשׂוּפֵי[b] שֹׁ֫ת עֶרְוַת[c] מִצְרָיִם׃ 5 וְחַתּוּ וָבֹשׁוּ מִכּוּשׁ מַבָּטָם[a] וּמִן־
ת חס בסיפ.ב מִצְרַיִם תִּפְאַרְתָּם׃ 6 וְאָמַר יֹשֵׁב הָאִי הַזֶּה בַּיּוֹם הַהוּא[a] הִנֵּה־כֹה
ל.ב מַבָּטֵנוּ אֲשֶׁר־נַסְנוּ[b] שָׁם לְעֶזְרָה לְהִנָּצֵל מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְאֵיךְ נִמָּלֵט
אֲנָחְנוּ׃ ס

מא **21** 1 מַשָּׂא [a]מִדְבַּר־יָם[a]

ל כְּסוּפוֹת בַּנֶּגֶב לַחֲלֹף
מִמִּדְבָּר בָּא מֵאֶרֶץ נוֹרָאָה׃
2 חָזוּת קָשָׁה הֻגַּד־לִי
ז מל.ז מל הַבּוֹגֵד | בּוֹגֵד וְהַשּׁוֹדֵד | שׁוֹדֵד
ו.1 עֲלִי עֵילָם צוּרִי מָדָי
ו.2 כָּל־אַנְחָתָה[a] הִשְׁבַּתִּי[b]׃
3 עַל־כֵּן מָלְאוּ מָתְנַי חַלָחָלָה
צירים אֲחָזוּנִי כְּצִירֵי יוֹלֵדָה
ד חס[3] נַעֲוֵיתִי מִשְּׁמֹעַ נִבְהַלְתִּי מֵרְאוֹת׃
ד 4 תָּעָה לִבָּבִי פַּלָּצוּת בִּעֲתָתְנִי
אֶת נֶשֶׁף חִשְׁקִי שָׂם לִי לַחֲרָדָה׃
ל.ו.1 מל.ג כת ה 5 עָרֹךְ הַשֻּׁלְחָן [a]צְפֹה הַצָּפִית[a] אָכוֹל שְׁתֹה
קוּמוּ הַשָּׂרִים מִשְׁחוּ מָגֵן׃ פ
ד[5] 6 כִּי כֹה אָמַר ׀ אֲלַי אֲדֹנָי
לֵךְ הַעֲמֵד הַמְצַפֶּה אֲשֶׁר יִרְאֶה יַגִּיד׃

Cp 20 [1]Mm 1267 contra textum. [2]Mm 1408. [3]Mm 2277. [4]Mm 4250. [5]Mm 3906. [6]Mm 2278. [7]Mp sub loco. **Cp 21** [1]Mm 2279. [2]Mm 476. [3]Mm 3685. [4]Mm 1531. [5]Mm 2280.

3 [a] l c 𝔔[a]𝔊α′σ′𝔖𝔗 יָלִיךְ– ‖ 3 [a] huc tr ‖ 4 [a] 𝔔[a] גולת ‖ [b] prb l פַּי– ‖ [c–c] prb dl ‖ 5 [a] 𝔔[a] מבטחם ‖ 6 [a–a] > 𝔊 ‖ [b] 𝔔[a] נסמך ‖ **Cp 21,1** [a–a] l יָם cf 𝔊 ‖ 2 [a] prb l הַשְׁבַּתִּי– ‖ [b] prp הַשְׁבַּתְּ– ‖ 5 [a–a] > 𝔊.

12 אַיָּם אֲפוֹא חֲכָמֶיךָ ב
וְיַגִּידוּ נָא לָךְ וְיֵדְעוּ[a] מַה־יָּעַץ יְהוָה צְבָאוֹת עַל־מִצְרָיִם׃ ד רמ״ש. ג״א 10
13 נוֹאֲלוּ[a] שָׂרֵי צֹעַן נִשְּׂאוּ[b] שָׂרֵי נֹף הִתְעוּ אֶת־מִצְרַיִם פִּנַּת[c] ג״ב 11. ל״ב 12
14 יְהוָה מָסַךְ בְּקִרְבָּהּ[a] רוּחַ עִוְעִים[b] [שְׁבָטֶיהָ׃ ל
וְהִתְעוּ אֶת־מִצְרַיִם בְּכָל־מַעֲשֵׂהוּ[c] כְּהִתָּעוֹת שִׁכּוֹר בְּקִיאוֹ׃ ל. ב
15 וְלֹא־יִהְיֶה לְמִצְרַיִם מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה רֹאשׁ וְזָנָב כִּפָּה ג״ב 13. ב ר״ם בסיע. ד ר״ם.
וְאַגְמוֹן׃ ס] [

16 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִצְרַיִם כַּנָּשִׁים וְחָרַד וּפָחַד מִפְּנֵי תְּנוּפַת יַד־יְהוָה ג״ד 14. ב״ט 15
צְבָאוֹת אֲשֶׁר־הוּא מֵנִיף עָלָיו׃ 17 וְהָיְתָה אַדְמַת יְהוּדָה לְמִצְרַיִם
לְחָגָּא כֹּל[c] אֲשֶׁר יַזְכִּיר אֹתָהּ אֵלָיו יִפְחָד מִפְּנֵי עֲצַת[c] יְהוָה צְבָאוֹת ל״ב 16. ל
אֲשֶׁר־הוּא יוֹעֵץ עָלָיו׃ ס 18 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיוּ חָמֵשׁ עָרִים בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם מְדַבְּרוֹת שְׂפַת כְּנַעַן וְנִשְׁבָּעוֹת לַיהוָה צְבָאוֹת עִיר הַהֶרֶס[a] ב
יֵאָמֶר לְאֶחָת׃ ס 19 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּתוֹךְ[c] אֶרֶץ ג״א 17
מִצְרָיִם וּמַצֵּבָה אֶצֶל־גְּבוּלָהּ לַיהוָה׃ 20 וְהָיָה לְאוֹת וּלְעֵד לַיהוָה ג״ד 18. ג״ה 19
צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם כִּי־יִצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה מִפְּנֵי לֹחֲצִים וְיִשְׁלַח לָהֶם ה״א 20
מוֹשִׁיעַ וָרָב[a] וְהִצִּילָם׃ 21 וְנוֹדַע יְהוָה לְמִצְרַיִם וְיָדְעוּ מִצְרַיִם אֶת־ ה״ב 21. ל
יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְעָבְדוּ זֶבַח וּמִנְחָה וְנָדְרוּ־נֶדֶר לַיהוָה וְשִׁלַּמוּ׃ ה
22 וְנָגַף יְהוָה אֶת־מִצְרַיִם נָגֹף וְרָפוֹא וְשָׁבוּ עַד־יְהוָה וְנֶעְתַּר לָהֶם ה״ב 22. ל
וּרְפָאָם׃ 23 בַּיּוֹם הַהוּא תִּהְיֶה מְסִלָּה מִמִּצְרַיִם אַשּׁוּרָה וּבָא־אַשּׁוּר
בְּמִצְרַיִם וּמִצְרַיִם בְּאַשּׁוּר וְעָבְדוּ מִצְרַיִם אֶת־אַשּׁוּר׃ ס 24 בַּיּוֹם ג״ב 23 חס וחד מל
הַהוּא יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל שְׁלִישִׁיָּה לְמִצְרַיִם וּלְאַשּׁוּר בְּרָכָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ ג״ד 24. ב״ה 25. כ״ו 26
ס[n] 25 [a]אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ[a] יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר בָּרוּךְ עַמִּי מִצְרַיִם וּמַעֲשֵׂה יָדַי ג
אַשּׁוּר וְנַחֲלָתִי יִשְׂרָאֵל׃ ס

20 1 בִּשְׁנַת בֹּא תַרְתָּן אַשְׁדּוֹדָה בִּשְׁלֹחַ[a] אֹתוֹ סַרְגּוֹן מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּלָּחֶם נ. ל

[9]Mm 2366. [10]Mm 1625. [11]Mm 2274. [12]Mm 471 א. [13]Mm 2217. [14]Mm 2275. [15]Mm 2276. [16]Mp sub loco. [17]Lv 26,1. [18]Mm 3977. [19]Mm 3877. [20]Mm 1103. [21]Mm 1076. [22]Mm 2136. [23]Mm 2725. [24]Mm 4126. [25]Mm 2441. [26]Mm 1104.

12 [a] 𝔊(𝔙) *eipátωσαν*, l וְיֹדְעוּ; tr huc ‸ || **13** [a] 𝔔[a] נאולו || [b] 𝔔[a] נשואו || [c] Syh 𝔗 pl cf 𝔖, l פִּנּוֹת || **14** [a] 𝔊(𝔗) *aὐτοῖς*, l בם –‸ || [b] 𝔔[a] עוועים, frt l עַוְעֻעִים vel עועים || [c] 𝔊[Qmg] *toῖς ἔργοις aὐτῆς*, l שִׁיחָה– || **18** [a] 𝔔[a] nonn Mss σ′𝔗𝔙𝔄 החרס; 𝔊 *ασεδεκ* = הַצֶּדֶק 𝔊[s*] *ασεδ (ἡλίου)* || **20** [a] 𝔔[a] וירד 𝔊 *κρίνων*, l וְרָב || **25** [a–a] 𝔊 *ἣν εὐλόγησε*, l א׳ ברכה || **Cp 20,1** [a] sic L, mlt Mss Edd לַת–.

וְכָרֶת הַזַּלְזַלִּים בַּמַּזְמֵרוֹת וְאֶת־הַנְּטִשׁוֹת הֵסִיר הֵנָּתוּ׃ ל.ל.ל
6 יֵעָזְבוּ יַחְדָּו לְעֵיט הָרִים וְלִבְהֵמַת הָאָרֶץ
וְקָץ עָלָיו הָעָיִט וְכֹל־בְּהֵמַת הָאָרֶץ עָלָיו תֵּחֳרָף׃ ל.ד.ב קמ וב פת
7 בָּעֵת הַהִיא יוּבַל־שַׁי לַיהוָה צְבָאוֹת עָם[a] מְמֻשָּׁךְ וּמוֹרָט[b] וּמֵעַם נוֹרָא ג.ב
מִן־הוּא וָהָלְאָה גּוֹי | קַו־קָו[c] וּמְבוּסָה אֲשֶׁר בָּזְאוּ נְהָרִים אַרְצוֹ אֶל־ ד
מְקוֹם שֵׁם־יְהוָה צְבָאוֹת הַר־צִיּוֹן׃ ס

מא **19** 1 מַשָּׂא מִצְרָיִם
הִנֵּה יְהוָה רֹכֵב עַל־עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם ג.כג.ה.ל
וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו וּלְבַב מִצְרַיִם יִמַּס בְּקִרְבּוֹ׃ ל
2 וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם וְנִלְחֲמוּ אִישׁ־בְּאָחִיו וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ ל
עִיר בְּעִיר מַמְלָכָה בְּמַמְלָכָה׃ ל
3 וְנִבְקָה[a] רוּחַ־מִצְרַיִם בְּקִרְבּוֹ וַעֲצָתוֹ אַבְלַע [הַיִדְּעֹנִים׃ ל
וְדָרְשׁוּ אֶל־הָאֱלִילִים וְאֶל־הָאֹבוֹת וְאֶל־הָאֹבוֹת וְאֶל־ ל
4 וְסִכַּרְתִּי אֶת־מִצְרַיִם בְּיַד אֲדֹנִים קָשֶׁה וּמֶלֶךְ עַז יִמְשָׁל־בָּם ה׳
נְאֻם הָאָדוֹן[a] יְהוָה צְבָאוֹת׃ ה בסיס
5 וְנִשְׁתּוּ־מַיִם מִהַּיָּם וְנָהָר יֵחֵרַב וְיָבֵשׁ׃ ל.ד².ה
6 וְהֶאֱזִינֵיחוּ[a] נְהָרוֹת דָּלְלוּ וְחָרְבוּ יְאֹרֵי מָצוֹר כא פסוק על על ומילה
קָנֶה וָסוּף קָמָלוּ׃ 7 עָרוֹת [a]עַל־יְאוֹר[a] עַל־פִּי יְאוֹר חדה ביניה[a]. ר מל. ו מל
וְכֹל מִזְרַע יְאוֹר יִיבַשׁ נִדַּף וְאֵינֶנּוּ׃ ו מל.יג
8 וְאָנוּ הַדַּיָּגִים וְאָבְלוּ כָּל־מַשְׁלִיכֵי בַיְאוֹר חַכָּה ב.ג כל בלוש. ו כל
וּפֹרְשֵׂי מִכְמֶרֶת עַל־פְּנֵי־מַיִם אֻמְלָלוּ׃ ה
9 וּבֹשׁוּ עֹבְדֵי פִשְׁתִּים שְׂרִיקוֹת[a] וְאֹרְגִים חוֹרֵי[b]׃ ג
10 וְהָיוּ שְׁתֹתֶיהָ[a] מְדֻכְּאִים כָּל־עֹשֵׂי שֶׂכֶר[b] אַגְמֵי־נָפֶשׁ׃ ל[4]. יז[a] כת׳ וחד מן ח[b] קמ קטן וכל דברים מלכים תרי עשר תלים קהלת עזרא ד״ה דכות׳ ב מ כב. ב[2] ה חס[a]. כל חס
11 אַךְ־אִוְלִים שָׂרֵי צֹעַן חַכְמֵי [a]יֹעֲצֵי פַרְעֹה[a] עֵצָה נִבְעָרָה
אֵיךְ תֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה בֶּן־חֲכָמִים אֲנִי בֶן־מַלְכֵי־קֶדֶם׃

[8]Gn 15,11. Cp 19 [1]Mm 2272. [2]Mm 2273. [3]Mm 686. [4]Mp sub loco. [5]Mm 627. [6]Mm 475. [7]Prv 1′,18. [8]Mm 3383.

7 [a] 1 c 𝔘[a]𝔊𝔖 מעם ‖ [b] cf 2[a] ‖ [c–c] cf 2[b–b] ‖ Cp 19,3 [a] prb l ונבקה ‖ 4 [a] > 𝔊𝔖, c ‖ 6 [a] l c 𝔘[a] והזיר ‖ 7 [a–a] > 𝔊, dl ‖ 9 [a] frt l שרקות et tr ad פשתים cf 𝔖𝔗 ‖ [b] l c 𝔘[a] חוררו vel חוגרו ‖ 10 [a] l שתיתיה (kopt štit textor) ‖ [b] pc Mss 𝔊𝔖 שכר; prp שָׂכָר ‖ 11 [a–a] frt l פ׳ יָעֲצוּ.

9 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיוּ | עָרֵי מָעֻזּוֹ[a] כַּעֲזוּבַת[b] הַחֹרֶשׁ וְהָאָמִיר[c] ל.ל
[d]אֲשֶׁר עָזְבוּ[d] מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיְתָה שְׁמָמָה׃
10 כִּי שָׁכַחְתְּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֶךָ וְצוּר מָעֻזֶּךָ לֹא זָכָרְתְּ
עַל־כֵּן תִּטְּעִי[a] נִטְעֵי נַעֲמָנִים וְזֹמְרַת זָר תִּזְרָעֶנּוּ[a]׃ ב.ל
11 בְּיוֹם[a] נִטְעֵךְ תְּשַׂגְשֵׂגִי וּבַבֹּקֶר זַרְעֵךְ תַּפְרִיחִי ל.ו.ל
נֶד[b] קָצִיר בְּיוֹם נַחֲלָה וּכְאֵב אָנוּשׁ[c]׃ ס ד בנביא
12 הוֹי הֲמוֹן עַמִּים רַבִּים כַּהֲמוֹת יַמִּים יֶהֱמָיוּן נ
וּשְׁאוֹן לְאֻמִּים כִּשְׁאוֹן מַיִם כַּבִּירִים[a] יִשְׁאֽוֹן׃ ב.ב.ב
13 [a]לְאֻמִּים כִּשְׁאוֹן מַיִם רַבִּים יִשְׁאוֹן[a] ב.ב
וְגָעַר[b] בּוֹ וְנָס מִמֶּרְחָק[c]
וְרֻדַּף כְּמֹץ הָרִים לִפְנֵי־רוּחַ וְכַגַּלְגַּל לִפְנֵי סוּפָה׃ ל.ל
14 לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה בַלָּהָה בְּטֶרֶם בֹּקֶר אֵינֶנּוּ ל
זֶה חֵלֶק שׁוֹסֵינוּ [a]וְגוֹרָל לְבֹזְזֵינוּ[a]׃ ס ב[e]

18 1 הוֹי אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי־כוּשׁ׃ ל
2 הַשֹּׁלֵחַ בַּיָּם צִירִים וּבִכְלֵי־גֹמֶא עַל־פְּנֵי־מָיִם ג[1]. יד׳ פסוק על אל אל[2]. ה
לְכוּ | מַלְאָכִים קַלִּים אֶל־גּוֹי מְמֻשָּׁךְ וּמוֹרָט[a]
אֶל־עַם נוֹרָא מִן־הוּא וָהָלְאָה גּוֹי[b] קַו־קָו[b] וּמְבוּסָה נ
אֲשֶׁר־בָּזְאוּ נְהָרִים אַרְצוֹ׃ 3 כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי אֶרֶץ ב
כִּנְשֹׂא־נֵס הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ׃ ס ל וחס[3]
4 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֵלַי אֶשְׁקְטָה[a] וְאַבִּיטָה בִּמְכוֹנִי כי מיחד[4]. ך בסיס. אשקטה חד מן ג[5] מל בליש ק
כְּחֹם צַח עַל־אוֹר כְּעָב טַל בְּחֹם[b] קָצִיר׃ ד חס[6]. ל[6]
5 כִּי־לִפְנֵי קָצִיר כְּתֹם־פֶּרַח וּבֹסֶר גֹּמֵל יִהְיֶה נֹצָה ב וחס[7]. ל

[6]Lv 16,8. Cp 18 [1]Mm 379. [2]Mm 4093. [3]Mm 2110. [4]Mm 2049. [5]Mm 2270. [6]Mm 2271. [7]Mm 3600.

9 [a] l מעזך cf G || [b] l c 𝔔[a] בת– cf GV || [c–c] G *οἱ Ἀμορραῖοι καὶ οἱ Εὐαῖοι*, l הַחִוִּי וְהָאֱמֹרִי (הַחֹרִי) || [d–d] > G || 10 [a] V *seminabis*, l עִין– || 11 [a] prp בֵּי׳ || [b] frt l נַד cf V || [c] ins לְמָנֶיךָ cf G || 12 [a] tr post לאמים cf G || 13 [a–a] > pc Mss S || [b] 𝔔[a] ויגער; prp וַיִּגְעַר vel וְהוּא נָעַר יִגְעַר || [c] frt tr post בו || 14 [a–a] S(V) *wmnt' dbzwzn* cf G[A 393]Ga, l ב׳ לְ– (ל dttg) || Cp 18,2 [a] l c 𝔔[a] pc Mss וּמִמִּ׳ || [b–b] l c 𝔔[a] K[Or] קוקו || 4 [a] K אֶשְׁקוֹ׳ || [b] l c nonn Mss GSV בְּיוֹם.

ד[12] פסוק ראית בהון לא לא ומילה חדה ביניהן וחד מן מז פסוק לא לא לא

10 וְנֶאֱסַף שִׂמְחָה וְגִיל[א] מִן־הַכַּרְמֶל וּבַכְּרָמִים לְאֹ־יְרַנֵּן לָא[a]
ז יַיִן בַּיְקָבִים לֹא־יִדְרֹךְ הַדֵּרֶךְ[b] הֵיתַּדְתִּי[c] : [יְרִיעָע
11 עַל־כֵּן מֵעַי לְמוֹאָב כַּכִּנּוֹר יֶהֱמָיוּ וְקִרְבָּי לְקִיר חָרֶשׂ[a] :
ב 12 וְהָיָה[a] כִּי־נִרְאָה[a] כִּי־נִלְאָה[b] מוֹאָב עַל־הַבָּמָה
ד[13] וּבָא אֶל־מִקְדָּשׁוֹ לְהִתְפַּלֵּל וְלֹא[c] יוּכָל :
13 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מוֹאָב מֵאָז : 14 וְעַתָּה דִּבֶּר יְהוָה
נ לֵאמֹר[a] בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים כִּשְׁנֵי שָׂכִיר וְנִקְלָה כְּבוֹד מוֹאָב בְּכָל הֶהָמוֹן הָרָב
לה מל וּשְׁאָרִ[a] מְעָט מִזְעָר לֹוְא כַּבִּיר : ס

מא **17** 1 מַשָּׂא דַּמֶּשֶׂק

הִנֵּה דַמֶּשֶׂק מוּסָר מֵעִיר וְהָיְתָה מְעִי[a] מַפָּלָה :
ה חס בליש וכל אוריית דכות[1] **חצי הנביאים** 2 [a-a]עֲזוּבוֹת עָרֶי[a] עֲרֹעֵר[b]
נ לַעֲדָרִים תִּהְיֶינָה וְרָבְצוּ וְאֵין מַחֲרִיד :
3 וְנִשְׁבַּת מִבְצָר מֵאֶפְרַיִם וּמַמְלָכָה מִדַּמֶּשֶׂק
וּשְׁאֵר[a] אֲרָם כִּכְבוֹד[a] בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ
נאם יְהוָה צְבָאוֹת : ס 4 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא כד
יג וכל דל ואביון דכות וכל בליש . ל . ל יֵרָל כְּבוֹד יַעֲקֹב וּמִשְׁמַן בְּשָׂרוֹ יֵרָזֶה :
ג מל[2] 5 וְהָיָה כְּאֶסְפֹּ קָצִיר[a] קָמָה וּזְרֹעוֹ שִׁבֳּלִים יִקְצֹוֹר
וְהָיָה כְּמְלַקֵּט שִׁבֳּלִים בְּעֵמֶק רְפָאִים :
ב כת כן[3] 6 וְנִשְׁאַר־בּוֹ עוֹלֵלֹת[a] כְּנֹקֵף זַיִת[a] [פְּרִיָּה[c]
לח[4] . ב שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה נַרְגִּרִים בְּרֹאשׁ אָמִיר אַרְבָּעָה חֲמִשָּׁה בְּסָעִפֶּיהָ[b]
נאם־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל : ס
יא 7 בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁעֶה הָאָדָם עַל־עֹשֵׂהוּ וְעֵינָיו אֶל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
א ר״פ בסיף וחד מן יז[5] ר״פ ולא לא תִּרְאֶינָה : 8 וְלֹא יִשְׁעֶה אֶל־הַמִּזְבְּחוֹת[a] מַעֲשֵׂה יָדָיו וַאֲשֶׁר עָשׂוּ
ל קמ אֲצֵבְעֹתָיו לֹא יִרְאֶה[b] וְהָאֲשֵׁרִים וְהַחַמָּנִים[b] :

[12]Mm 2267. [13]Mm 2268. **Cp 17** [1]Mm 4029. [2]Mm 2269. [3]Mp sub loco. [4]Mm 2840. [5]Mm 2708.

10 [a] 1 c 𝔔[a] mlt Mss 𝔗𝔙 וְלֹא cf 𝔊𝔖 || [b] > 𝔊, frt dl m cs || [c] 𝔊 *πέπαυται*, l הָשְׁבַּת ||
11 [a] frt l חֶרֶשׁת כַּחֲלִילִים יֶהֱמֶה || **12** [a–a] frt dl || [b] 𝔔[a] בא || **14** [a] 𝔊(𝔖𝔙) *καὶ καταλειφθήσεται* = וְנִשְׁאַר; prp וְשָׁאַר vel רוֹ– || **Cp 17,1** [a] > 𝔊, dl | **2** [a–a] 𝔊 *καταλελειμμένη εἰς τὸν αἰῶνα*, l עֲזֻבַת עַד et cj c 1 || [b] l עֲרֵיהָ cf 𝔗 || **3** [a–a] frt l אֹ/וּכְבוֹדוֹ cf 𝔗 | **5** [a] prp קְצִיר || **6** [a–a] 𝔊 pr *ἢ*, pr אוֹ et tr ad fin 5 || [b–b] prb dl. [b] l c 𝔔[a] פִּי– || [c] l הַפְּ || **8** [a] prb dl ||

מִסְּלַע מִדְבָּרָה[d] אֶל־הַר בַּת־צִיּוֹן׃ — ה ג קמ וב פת . יג וכל אל הר הכרמל דכות[1]
2 וְהָיָה כְּעוֹף־נוֹדֵד קֵן מְשֻׁלָּח — ב מל . ג[2]
תִּהְיֶינָה בְּנוֹת מוֹאָב מַעְבָּרֹת[a] לְאַרְנֹן׃
3 הָבִיאוּ[a] עֵצָה עֲשׂוּ[b] פְלִילָה — הביאי[a] חד מן ג[3] בליש ק וחד מן מח[b] כת ו וקר י
שִׁיתִי כַלַּיְלָה צִלֵּךְ בְּתוֹךְ צָהֳרָיִם — ג[5]
סַתְּרִי נִדָּחִים נֹדֵד אַל־תְּגַלִּי׃
4 יָגוּרוּ בָךְ נִדָּחַי[a] מוֹאָב — ל
הֱוִי־סֵתֶר לָמוֹ מִפְּנֵי שׁוֹדֵד — ז מל
כִּי־אָפֵס הַמֵּיץ[b] כָּלָה שֹׁד[c] — ד . ל
תַּמּוּ[d] רֹמְסֵי מִן־הָאָרֶץ׃
5 וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא וְיָשַׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת[a] בְּאֹהֶל דָּוִד — ג ב מל וחד חס[6]
שֹׁפֵט וְדֹרֵשׁ[b] מִשְׁפָּט וּמְהֹר צֶדֶק׃ — ג וחס[7]
6 שָׁמַעְנוּ גְאוֹן־מוֹאָב גֵּא[a] מְאֹד — ל כת א[8]
גַּאֲוָתוֹ וּגְאוֹנוֹ וְעֶבְרָתוֹ לֹא־כֵן בַּדָּיו׃ ס — יט[9]
7 לָכֵן יְיֵלֵיל[a] מוֹאָב לְמוֹאָב[b] כֻּלָּה יְיֵלֵיל[a] — לא בטע בסיפ . ג[10] כת ה וכל ירמיה ויחזק ותרי עשר דכות ב מ ג
לַאֲשִׁישֵׁי קִיר־חֲרֶשֶׁת תֶּהְגּוּ[c] אַךְ־נְכָאִים׃
8 [a]כִּי שַׁדְמוֹת[a] חֶשְׁבּוֹן אָמְלָל גֶּפֶן שִׂבְמָה — ב
בַּעֲלֵי גוֹיִם הָלְמוּ שְׂרוּקָיהָ — ל בטע
עַד־יַעְזֵר נָגְעוּ תָּעוּ מִדְבָּר — ב
שָׁלְחוֹתֶיהָ נָטְשׁוּ עָבְרוּ יָם׃
9 עַל־כֵּן אֶבְכֶּה בִּבְכִי יַעְזֵר גֶּפֶן שִׂבְמָה — ט בטע ת[11] מנה ר״פ . ו
אַרְוֶיךָ[a] דִּמְעָתִי חֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה — ז
כִּי עַל־קֵיצֵךְ וְעַל־קְצִירֵךְ הֵידָד נָפָל׃

Cp 16 [1]Mm 385. [2]Mm 2304. [3]Mm 1771. [4]Mm 3811. [5]Mm 433. [6]Mm 2266. [7]Mm 1159. [8]Mm 3989. [9]Mm 436. [10]Mm 2264. [11]Mm 3781.

1 [d] 𝔖(𝔙) *(d)mdbr'* = המדבר cf 𝔊 ‖ 2 [a] prp מֵעֲבֶרֶת cf σ′, al מִבְּ ‖ 3 [a] 𝔘[a] הביו; l c Q nonn Mss Vrs הָבִיאִי, al הָבִי ‖ [b] l c mlt Mss Q[Mss]𝔊[A]𝔖𝔗𝔙 עֲשִׂי ‖ 4 [a] l c 2 Mss 𝔊𝔖 נִדְחֵי ‖ [b] 𝔘[a] המוץ ‖ [c] frt l שַׁדּ ‖ [d] l c 𝔘[a]𝔊𝔖𝔙 תַּם ‖ 5 [a] tr huc ‖ [b] 𝔄 om ו ‖ 6 [a] l c 𝔘[a] 2 Mss גֵּאָה cf Jer 48,29 ‖ 7 [a] cf 15,2[b] ‖ [b] prb dl m cs ‖ [c] frt l Ms יָהּ cf 𝔗, al הָגוּ ‖ 8 [a–a] prp כְּשׁ, al ins שָׂדֵד post כִּי cf 𝔗 ‖ 9 [a] prb l אַרְנֵךְ cf 𝔘[a].

מא **15** 1 מַשָּׂא מוֹאָב

ב ובפסוק . ד ב מנה בפסוק כִּי בְלֵיל[a] שַׁדַּד עָר מוֹאָב נִדְמָה

ב ובפסוק . ד ב מנה בפסוק כִּי בְלֵיל[a] שַׁדַּד קִיר־מוֹאָב נִדְמָה׃

2 [a] עָלָה הַבַּיִת וְדִיבֹן[a] הַבָּמוֹת לִבְכִּי

עַל־נְבוֹ וְעַל מֵידְבָא מוֹאָב יְיֵלִיל[b]

ל . ל . ב חד חס וחד מל בְּכָל־רֹאשָׁיו[c] קָרְחָה כָּל[d]־זָקָן גְּרוּעָה[c]׃

3 בְּחוּצֹתֶיהָ חָגָרוּ שָׂק[a] עַל גַּגּוֹתֶיהָ[b]

ב . ג׳ כת ה וכל ירמיה ויחזק׳ ותרי עשר דכות ב מ׳ג וּבִרְחֹבֹתֶיהָ[b] כֻּלָּהּ יְיֵלִיל[c] יֹרֵד בַּבֶּכִי׃

ב 4 וַתִּזְעַק חֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה עַד־יַהַץ נִשְׁמַע קוֹלָם

ל וחס עַל־כֵּן חֲלָצֵי[a] מוֹאָב יָרִיעוּ[b] נַפְשׁוֹ יָרִיעָה לוֹ׃

ד . ג ב חס וחד מל[2] 5 לִבִּי לְמוֹאָב יִזְעָק בְּרִיחֶהָ[a] עַד־צֹעַר [b]עֶגְלַת שְׁלִשִׁיָּה[b]

ב . ו כִּי ו[a]מַעֲלֵה הַלּוּחִית בְּבֶכִי יַעֲלֶה־בּוֹ

ד[3] . ג כִּי בֶּדֶךְ חוֹרֹנַיִם זַעֲקַת־שֶׁבֶר יְעוֹרְרוּ[c]׃

6 כִּי־מֵי נִמְרִים מְשַׁמּוֹת יִהְיוּ

כִּי־יָבֵשׁ חָצִיר כָּלָה דֶּשֶׁא יֶרֶק לֹא הָיָה׃

ב חד כת רה וחד כת ראֹ 7 עַל־כֵּן יִתְרָה עָשָׂה וּפִקֻּדָתָם[a]

עֲל נַחַל הָעֲרָבִים יִשָּׂאוּם[b]׃

8 כִּי־הִקִּיפָה הַזְּעָקָה אֶת־גְּבוּל מוֹאָב

ד[5] עַד־אֶגְלַיִם יְלֵלָתָהּ[a] וּבְאֵרֹ[b] אֵילִים יְלֵלָתָהּ[c]׃

ל 9 כִּי מֵי דִימוֹן[a] מָלְאוּ דָם כִּי־אָשִׁית עַל־דִּימוֹן[a] נוֹסָפוֹת

ו[6]א לִפְלֵיטַת מוֹאָב אַרְיֵה[b] וְלִשְׁאֵרִית[c] אֲדָמָה[d]׃

16 1 שִׁלְחוּ[a]־כָר[b] מֹשֵׁל[c]־אֶרֶץ

Cp 15 [1]Mm 2264. [2]Mm 2725. [3]Mm 2719. [4]Mm 2265. [5]Mm 3062. [6]Mm 512.

Cp 15,1 [a] 𝔔[a] בלילה 𝔊(𝔖𝔗) *νυκτός*, l בַּלַּיְל ‖ 2 [a–a] l דִּ֝יבֹן בַּת עָלְתָה cf 𝔖𝔗 et Jer 48,18 ‖ [b] l יְיֵ׳ ‖ [c] l c pc Mss 𝔊 ראש cf Jer 48,37 ‖ [d] 𝔔[a] mlt Mss 𝔖𝔗[ʸ] וְכָל ‖ [e] mlt Mss גדו׳ ‖ 3 [a] ins סָפְדוּ (cf 𝔊 et Jer 48,38) vel יִנְהוּ ‖ [b] l תָּיו– ‖ [c] cf 2[b] ‖ 4 [a] 𝔊(𝔖) *ἡ ὀσφύς*, l חֲלָצֵי ‖ [b] prp יִרְעוּ ‖ 5 [a] 𝔔[a] ברחוה, prp בָּרֵיחֶהָ cf 𝔖 ‖ [b–b] prb add cf Jer 48,34 ‖ [c] l יְעוֹרְרוּ vel יַעֲרִיעוּ, al יְעִירוּ (a עור; cf 𝔙) vel יְרַעֲעוּ (a רוע) ‖ 7 [a] prp תְּמוּ– ‖ [b] Ms 𝔖 יִשְׂאֵם; frt ins אֹתָם ‖ 8 [a] prp תֵּה– ‖ [b] 𝔊(𝔙) *ἕως τοῦ φρέατος* cf 𝔖, l וְעַד בְּאֵר ‖ [c] > 𝔖𝔙h, dl ‖ 9 [a] 𝔔[a] דיבון cf 𝔖 ‖ [b] prp אֶרְאֶה, al יִרְאֶה ‖ [c] prp תּוֹ– ‖ [d] prp אֶדֹם, al אֲדָמָה vel אֵימָה ‖ **Cp 16,1** [a] frt l (וְ)שִׁ֝ל cf 𝔗 ‖ [b] prp כֶּרֶם cf 𝔗 ‖ [c] prp (לְ)מֹשֵׁל.

כִּי־אַרְצְךָ שִׁחַתָּ עַמְּךָ הָרָגְתָּ ב
לְא־יִקָּרֵא לְעוֹלָם זֶרַע מְרֵעִים׃[a] כא[23]
21 הָכִינוּ לְבָנָיו מַטְבֵּחָה בַּעֲוֹן אֲבוֹתָם[a] ו[24]
בַּל־יָקֻמוּ וְיָרְשׁוּ אָרֶץ וּמָלְאוּ פְנֵי־תֵבֵל עָרִים[b]׃ ז חס[25] . יד[26] קמ וכל אתנח וס״פ דכות ב מ״ת ח לשון שנאה
22 וְקַמְתִּי עֲלֵיהֶם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת כו
וְהִכְרַתִּי לְבָבֶל שֵׁם וּשְׁאָר וְנִין וְנֶכֶד נְאֻם־יְהוָה׃ ל
23 וְשַׂמְתִּיהָ לְמוֹרַשׁ קִפֹּד וְאַגְמֵי־מָיִם נ
וְטֵאטֵאתִיהָ בְּמַטְאֲטֵא הַשְׁמֵד נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃ פ ל. כו
24 נִשְׁבַּע יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר אִם־לֹא
כַּאֲשֶׁר דִּמִּיתִי כֵּן הָיָתָה וְכַאֲשֶׁר יָעַצְתִּי הִיא תָקוּם׃ ב[27] . ו[28]
25 לְשַׁבֵּר אַשּׁוּר בְּאַרְצִי וְעַל־הָרַי אֲבוּסֶנּוּ ל
וְסָר מֵעֲלֵיהֶם עֻלּוֹ וְסֻבָּלוֹ מֵעַל שִׁכְמוֹ[a] יָסוּר׃ [כָּל־הַגּוֹיִם׃ ל נ
26 זֹאת הָעֵצָה הַיְעוּצָה עַל־כָּל־הָאָרֶץ וְזֹאת הַיָּד הַנְּטוּיָה עַל־ ז וכל תלים דכות ב מ ב . כה . ד
27 כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת יָעָץ וּמִי יָפֵר וְיָדוֹ הַנְּטוּיָה וּמִי[a] יְשִׁיבֶנָּה׃ פ ג[29] . ד פסוק ומי ומי . ל[30]
28 בִּשְׁנַת־מוֹת הַמֶּלֶךְ אָחָז[a] הָיָה הַמַּשָּׂא הַזֶּה׃ ט
29 אַל־תִּשְׂמְחִי פְלֶשֶׁת כֻּלֵּךְ כִּי נִשְׁבַּר שֵׁבֶט מַכֵּךְ ב
כִּי־מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע וּפִרְיוֹ שָׂרָף מְעוֹפֵף׃ ב[31] . ב
30 וְרָעוּ בְכוֹרֵי[a] דַלִּים וְאֶבְיוֹנִים לָבֶטַח יִרְבָּצוּ ו
וְהֵמַתִּי[b] בָרָעָב שָׁרְשֵׁךְ וּשְׁאֵרִיתֵךְ יַהֲרֹג׃ ב
31 הֵילִילִי שַׁעַר זַעֲקִי־עִיר נָמוֹג פְּלֶשֶׁת כֻּלָּךְ ב . ב
כִּי מִצָּפוֹן עָשָׁן בָּא וְאֵין בּוֹדֵד[a] בְּמוֹעָדָיו[b]׃ ג . ל
32 וּמַה־יַּעֲנֶה מַלְאֲכֵי־גוֹי[a]
כִּי יְהוָה יִסַּד צִיּוֹן וּבָהּ יֶחֱסוּ עֲנִיֵּי עַמּוֹ׃ ס ד[32] . ג[33]

[23] Mm 17. [24] Mp sub loco. [25] Mm 1709. [26] Mm 1234. [27] Nu 33,56. [28] Mm 3721. [29] Mm 2262. [30] Mm 182. [31] Mm 3670. [32] Mm 2263. [33] Mm 166.

20 [a] GS sg || **21** [a] G[Mss]S sg = אֲבִיהֶם || [b] prb dl || **25** [a] G[Mss]C Syh S T V 𝔄 suff pl, l שִׁכְמָם || **27** [a] ga'ya eras || **28** [a–a] prp || **30** [a] pc Mss כברי = בְּכָרֵי || [b] G(C[f Ms]) *ἀνελεῖ*, l והמית (vel c Q[a] יהרג אֶהֱרֹג pro) || **31** [a] Q[a] מודד || [b] prp במרעדיו מְבַעֲרוֹ cf arab *'adwun* impetus, al || **32** [a] GSC pl, l גּוֹיִם.

ג בטע[10]

7 נָחָה שָׁקְטָה כָּל־הָאָרֶץ פָּצְחוּ רִנָּה׃

ב[11]

8 גַּם־בְּרוֹשִׁים שָׂמְחוּ לָךְ אַרְזֵי לְבָנוֹן
מֵאָז שָׁכַבְתָּ לֹא־יַעֲלֶה הַכֹּרֵת עָלֵינוּ׃

ד מל[10]

9 שְׁאוֹל מִתַּחַת רָגְזָה לְךָ לִקְרַאת בּוֹאֶךָ
עוֹרֵר לְךָ רְפָאִים כֹּל־עַתּוּדֵי אָרֶץ
הֵקִים[a] מִכִּסְאוֹתָם כֹּל מַלְכֵי גּוֹיִם׃

יד[12] קמ וכל אחנח וס״פ רכות ב מ ד

ט רפ[13]

10 כֻּלָּם[a] יַעֲנוּ וְיֹאמְרוּ אֵלֶיךָ
גַּם־אַתָּה חֳלִיתָ כָמֹונוּ אֵלֵינוּ נִמְשָׁלְתָּ׃

כז בטע. ל. ד ג חס וחד מל[14]

ב[15]. ב

11 הוּרַד שְׁאוֹל גְּאוֹנֶךָ הֲמִית נְבָלֶיךָ
תַּחְתֶּיךָ יֻצַּע[a] רִמָּה וּמְכַסֶּיךָ[b] תּוֹלֵעָה׃

ב[16]

ב

12 אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל[a] בֶּן־שָׁחַר
נִגְדַּעְתָּ[b] לָאָרֶץ חוֹלֵשׁ עַל־[c]גּוֹיִם׃

ל ומל. ב[17]

13 וְאַתָּה אָמַרְתָּ בִלְבָבְךָ הַשָּׁמַיִם אֶעֱלֶה
מִמַּעַל לְכוֹכְבֵי־אֵל אָרִים כִּסְאִי
וְאֵשֵׁב בְּהַר־מוֹעֵד בְּיַרְכְּתֵי צָפוֹן׃

ב[18]

ל

14 אֶעֱל�ֶה עַל־בָּמֳתֵי עָב אֲדַמֶּה לְעֶלְיוֹן׃

ל

15 אַךְ אֶל־שְׁאוֹל תּוּרָד אֶל־יַרְכְּתֵי־בוֹר׃

16 רֹאֶיךָ אֵלֶיךָ יָשׁוּחוּ אֵלֶיךָ יִתְבּוֹנָנוּ

ד[19]

הָזֶה הָאִישׁ מַרְגִּיז הָאָרֶץ מַרְעִישׁ מַמְלָכוֹת׃

ו[20]

17 שָׂם תֵּבֵל כַּמִּדְבָּר וְעָרָיו[a] הָרָס
אֲסִירָיו לֹא־פָתַח[b] בֵּיתָה׃ 18 כָּל־מַלְכֵי גּוֹיִם
כֻּלָּם[a] שָׁכְבוּ בְכָבוֹד אִישׁ בְּבֵיתוֹ׃

ל. ג ב קמ וחד פת[21]

19 וְאַתָּה הָשְׁלַכְתָּ מִקִּבְרְךָ כְּנֵצֶר נִתְעָב [מוּבָס׃

ב חד חס וחד מל

לְבוּשׁ הֲרוּגִים מְטֻעֲנֵי חָרֶב יוֹרְדֵי אֶל־אַבְנֵי־[a]בוֹר כְּפֶגֶר

ב[22]. לז

20 לֹא־תֵחַד אִתָּם בַּקְבוּרָה

[10] Mp sub loco. [11] Mm 2260. [12] Mm 1234. [13] Mm 1233. [14] Mm 252. [15] Gn 39,1. [16] Mm 3757. [17] Mm 2261. [18] Mm 3528. [19] Mm 325. [20] Mm 2503. [21] Mm 3488. [22] Gn 49,6.

9 [a] prp הֲקִים (inf) || 10 [a] frt pr הֻגָּה vel הֻמָּה m cs || 11 [a] prp יֻצַּע || [b] G(σ′𝔙) *καὶ τὸ κατακάλυμμά σου*, l וּמְכֻסֶּיךָ || 12 [a] l הֵילֵל luna crescens || [b] frt pr אֵיךְ || [c] frt l כָּל G || 17 [a] G^{SQ}(𝔖𝔄) *καὶ τὰς πόλεις* = וערים, 𝔄 suff 3 f sg = וְעָרֶיהָ || [b] G(𝔖) *ἔλυσε* = פָּתַח || 18 [a] > 𝔔^{a}G cf 𝔖, dl || 19 [a] σ′(𝔙) *θεμελίους*, frt l אַדְנֵי.

16 וְעֹלְלֵיהֶם יְרֻטָּשׁוּ לְעֵינֵיהֶם ג
יְשֻׁסּוּ בָּתֵּיהֶם[a] וּנְשֵׁיהֶם תִּשָּׁגַלְנָה׃ ט. תשכבנה ק

17 הִנְנִי מֵעִיר עֲלֵיהֶם אֶת־מָדָי
אֲשֶׁר־כֶּסֶף לֹא יַחְשֹׁבוּ וְזָהָב לֹא יַחְפְּצוּ־בוֹ׃

18 וּקְשָׁתוֹת[a] נְעָרִים תְּרַטַּשְׁנָה[b] ב ומל
וּפְרִי־בֶטֶן לֹא יְרַחֵמוּ עַל־בָּנִים לֹא־תָחוּס עֵינָם׃ ל. בּ[9]

19 וְהָיְתָה בָבֶל צְבִי מַמְלְכוֹת תִּפְאֶרֶת גְּאוֹן כַּשְׂדִּים
כְּמַהְפֵּכַת אֱלֹהִים אֶת־סְדֹם וְאֶת־עֲמֹרָה׃ ג[10]

20 לֹא־תֵשֵׁב לָנֶצַח וְלֹא תִשָּׁכֵן עַד־דּוֹר וָדוֹר ב פסוק מיתד לא ולא ולא לא
וְלֹא־יֶהֱלֹ[a] שָׁם עֲרָבִי וְרֹעִים לֹא־יַרְבְּצוּ שָׁם׃

21 וְרָבְצוּ־שָׁם צִיִּים וּמָלְאוּ בָתֵּיהֶם אֹחִים ב מל[11]
וְשָׁכְנוּ שָׁם בְּנוֹת יַעֲנָה וּשְׂעִירִים יְרַקְּדוּ־שָׁם׃

22 וְעָנָה אִיִּים בְּאַלְמְנוֹתָיו[a] וְתַנִּים בְּהֵיכְלֵי עֹנֶג[b] ב[12]
וְקָרוֹב לָבוֹא עִתָּהּ וְיָמֶיהָ לֹא יִמָּשֵׁכוּ׃ ד[13]. ב[14]

14 1 כִּי יְרַחֵם יְהוָה אֶת־יַעֲקֹב וּבָחַר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל וְהִנִּיחָם עַל־ ב
סּ אַדְמָתָם וְנִלְוָה הַגֵּר עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל־בֵּית יַעֲקֹב׃ 2 וּלְקָחוּם עַמִּים ב ומל[1]
וְהֵבִיאוּם אֶל־מְקוֹמָם וְהִתְנַחֲלוּם בֵּית־יִשְׂרָאֵל עַל אַדְמַת יְהוָה ג ב מל וחד חס[2]. ב[3]. ב[4] וכל ירמיה ויחזק דכות ב מ"ת
לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְהָיוּ שֹׁבְיֵהֶם וְרָדוּ בְנֹגְשֵׂיהֶם׃ ס 3 וְהָיָה ל. ב[5]. ה
בְּיוֹם הָנִיחַ יְהוָה לְךָ מֵעֲצָבְךָ וּמֵרַגְזֶךָ וּמִן־הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה אֲשֶׁר ל. י זקף קמ בנ"ך
עָבַד־בָּךְ׃ 4 וְנָשָׂאתָ הַמָּשָׁל הַזֶּה עַל־מֶלֶךְ בָּבֶל וְאָמַרְתָּ ב[6]. ה. ט[7]. ל
אֵיךְ שָׁבַת נֹגֵשׂ שָׁבְתָה מַדְהֵבָה[a]׃ ב
5 שָׁבַר יְהוָה מַטֵּה רְשָׁעִים שֵׁבֶט מֹשְׁלִים׃
6 מַכֶּה עַמִּים בְּעֶבְרָה מַכַּת בִּלְתִּי סָרָה ה[8]
רֹדֶה בָאַף גּוֹיִם מְרֻדָּף[a] בְּלִי חָשָׂךְ[b]׃ ב. ב. ו[9]

[9]Mm 2256. [10]Mm 2257. [11]Mm 4181. [12]Prv 30,28. [13]Mm 2258. [14]Mm 2259. Cp 14 [1]Mm 2569. [2]Mm 763. [3]Mm 1022. [4]Mm 953. [5]Lv 26,17. [6]Dt 21,3. [7]Mm 2902. [8]Mm 416. [9]Mm 1676.

16 [a] prp בְּתֻלְתֵּיהֶם ‖ **18** [a] 𝔊(𝔖) τοξεύματα, l וְקֶשֶׁת ‖ [b] 𝔖(Syh) nttbrn, prp תְּרֹ ‖ [c] l c nonn Mss Vrs וְעַל ‖ **20** [a] σ′ (𝔖𝔗𝔙) σκηνοποιήσει, l יֶאֱהַל = יֶהֱלַ (id 2 Mss) ‖ **22** [a] sic L, mlt Mss Edd בְּאַלְמְנֹתֶיהָ, l בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ cf 𝔖𝔗𝔙 ‖ [b] 𝔊[a] ענגו cf 𝔖𝔗 ‖ **Cp 14,4** [a] l c 𝔔[a]σ′θ′𝔖𝔗 מִרְהָ cf 𝔊 ‖ **6** [a] 𝔖(𝔙) wrdp cf 𝔗, l מְרַדָּף ‖ [b–b] prp בְּלִי חָשׂךְ vel בַּל יַחְשֹׂךְ.

מא **13** 1 מַשָּׂא בָּבֶל אֲשֶׁר חָזָה יְשַׁעְיָהוּ בֶּן־אָמוֹץ׃

2 עַל הַר־נָשֵׂף שְׂאוּ־נֵס הָרִימוּ קוֹל לָהֶם

ז רפי׳ הָנִיפוּ יָד וְיָבֹאוּ פִּתְחֵי[a] נְדִיבִים׃

ה.ל 3 אֲנִי צִוִּיתִי[a] לִמְקֻדָּשָׁי[b]

גַּם קָרָאתִי גִבּוֹרַי לְאַפִּי[c] עַלִּיזֵי גַאֲוָתִי׃

4 קוֹל הָמוֹן בֶּהָרִים דְּמוּת עַם־רָב

ג קוֹל שְׁאוֹן מַמְלְכוֹת[a] גּוֹיִם נֶאֱסָפִים

יְהוָה צְבָאוֹת מְפַקֵּד צְבָא מִלְחָמָה׃

5 בָּאִים מֵאֶרֶץ מֶרְחָק מִקְצֵה הַשָּׁמָיִם

ג² יְהוָה וּכְלֵי זַעְמוֹ לְחַבֵּל כָּל־הָאָרֶץ׃

6 הֵילִילוּ כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה כְּשֹׁד[a] מִשַּׁדַּי יָבוֹא׃

ג.ז בסע מרעימין[3] 7 עַל־כֵּן כָּל־יָדַיִם תִּרְפֶּינָה וְכָל־לְבַב אֱנוֹשׁ יִמָּס׃ 8 וְנִבְהָלוּ[a]

ל בסע.ל.ל צִירִים וַחֲבָלִים יֹאחֵזוּן כַּיּוֹלֵדָה יְחִילָוּן

ג אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ יִתְמָהוּ פְּנֵי לְהָבִים פְּנֵיהֶם׃

ז 9 הִנֵּה יוֹם־יְהוָה בָּא אַכְזָרִי וְעֶבְרָה וַחֲרוֹן אַף

ל לָשׂוּם הָאָרֶץ לְשַׁמָּה וְחַטָּאֶיהָ יַשְׁמִיד מִמֶּנָּה׃

ג² 10 כִּי־כוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וּכְסִילֵיהֶם לֹא יָהֵלּוּ[a] אוֹרָם

ד².ט חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְיָרֵחַ לֹא־יַגִּיהַ[b] אוֹרוֹ׃

11 וּפָקַדְתִּי עַל־תֵּבֵל רָעָה[a] וְעַל־רְשָׁעִים עֲוֹנָם

יג².ד וְהִשְׁבַּתִּי גְּאוֹן זֵדִים וְגַאֲוַת עָרִיצִים אַשְׁפִּיל׃

ט 12 אוֹקִיר אֱנוֹשׁ מִפָּז וְאָדָם מִכֶּתֶם אוֹפִיר׃

ל 13 עַל־כֵּן שָׁמַיִם אַרְגִּיז[a] וְתִרְעַשׁ הָאָרֶץ מִמְּקוֹמָהּ

בְּעֶבְרַת יְהוָה צְבָאוֹת וּבְיוֹם חֲרוֹן אַפּוֹ׃

ב.ל 14 וְהָיָה כִּצְבִי מֻדָּח וּכְצֹאן וְאֵין מְקַבֵּץ

ב².ב מל[a] אִישׁ אֶל־עַמּוֹ יִפְנוּ וְאִישׁ אֶל־אַרְצוֹ יָנוּסוּ׃

1 מל וכל משלי וקהלת דכות ב מ ג 15 כָּל־הַנִּמְצָא יְדֻקָּר וְכָל־הַנִּסְפֶּה יִפּוֹל בֶּחָרֶב׃

Cp 13 [1] Mm 465. [2] Mm 2326. [3] Mm 705. [4] Mm 2253. [5] Mm 1676. [6] Mm 815. [7] Mm 2254. [8] Mm 2255.

Cp 13,2 [a] G ἀνείξατε, l פִּתְחוּ || 3 [a] tr huc לאפי || [b] prp צְבָא מקדשי || [c] cf 3[a] || 6 [a] mlt Mss כְּשׁוֹד, prp כִּי שֹׁד cf G || 8 [a] exc hemist || 10 [a] [a] S(C) *dmlkwt'*, l מַמְלָכוֹת || [a] יאירו Q[a] || [b] sic L, mlt Mss Edd הֵ– || 11 [a] prp רעה vel רִעְתָּה || 13 [a] G θυμωθήσεται = יִתְרַגְּזוּ.

11 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֲדֹנָי | שֵׁנִית[a] יָדוֹ ת בטע בסיפ
לִקְנוֹת אֶת־שְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר וּמִמִּצְרַיִם ד פסוק ראית בהון
וּמִפַּתְרוֹס וּמִכּוּשׁ וּמֵעֵילָם וּמִשִּׁנְעָר וּמֵחֲמָת[b] וּמֵאִיֵּי הַיָּם: ל מלרין בסיב ר10 . ב
12 וְנָשָׂא נֵס לַגּוֹיִם וְאָסַף נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יג . יז
וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ: ל
13 וְסָרָה קִנְאַת אֶפְרַיִם וְצֹרְרֵי יְהוּדָה יִכָּרֵתוּ ג בטע . ג חס11
אֶפְרַיִם לֹא־יְקַנֵּא אֶת־יְהוּדָה וִיהוּדָה לֹא־יָצֹר אֶת־אֶפְרָיִם: ל
14 וְעָפוּ[a] בְכֶתֶף פְּלִשְׁתִּים יָמָּה יַחְדָּו יָבֹזּוּ אֶת־בְּנֵי־קֶדֶם ל
אֱדוֹם וּמוֹאָב מִשְׁלוֹחַ[b] יָדָם וּבְנֵי עַמּוֹן מִשְׁמַעְתָּם: ג מל12
15 וְהֶחֱרִים[a] יְהוָה אֵת לְשֹׁון יָם־מִצְרַיִם וְהֵנִיף יָדוֹ עַל־הַנָּהָר
וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים וְהִדְרִיךְ בַּנְּעָלִים: [בַּעְיָם[b] רוּחוֹ ל . ב
16 וְהָיְתָה מְסִלָּה לִשְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר ג בליש
כַּאֲשֶׁר הָיְתָה לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם עֲלֹתוֹ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:

12 1 וְאָמַרְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא ת וחס1
אוֹדְךָ יְהוָה כִּי אָנַפְתָּ בִּי יָשָׁב[a] אַפְּךָ וְתְנַחֲמֵנִי[b]:
2 הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד ג קמ
כִּי־עָזִּי וְזִמְרָת[a] יָהּ[b] יְהוָה וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: ל . ג2
3 וּשְׁאַבְתֶּם־מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה:
4 וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ ב חס3 . ד קמ4
הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו הַזְכִּירוּ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ: מודעת5 ק
5 זַמְּרוּ יְהוָה כִּי גֵאוּת עָשָׂה מֻיָּדַעַת[a] זֹאת בְּכָל־הָאָרֶץ: פ ב
6 צַהֲלִי וְרֹנִי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

[10]Mm 4156. [11]Mm 2249. [12]Mp sub loco. **Cp 12** [1]Mm 1433. [2]Mm 2250. [3]Mm 2251. [4]Mm 2252. [5]Mm 832.

11 [a] G τοῦ δεῖξαι, l שַׁנּוֹת cf arab *sanija* altus fuit ‖ [b] prp ומחתים ‖ **14** [a–a] S *bktp' dplštj'*, l בְּכֶתֶף פ׳ cf Y ‖ [b] sic L, l c mlt Mss Edd וַהּ– ‖ **15** [a] G (SCY) *καὶ ἐρημώσει* = יב־, l וַיּוֹ ‖ [b] S(Y) *b'wḥdn'* = בְּעֹצֶם cf GC ‖ **Cp 12,1** [a] l וַיָּשָׁב (cf GS) vel שָׁב (cf Y) ‖ [b] G(SY) *καὶ ἠλέησάς με*, l זַתָּ | **2** [a] l c 2 Mss (Ma) Vrs תִּי– cf Ex 15,2 ‖ [b] > 2 Mss GY, frt dl ‖ **5** [a] K מְיֻדַּעַת S C ut Q.

ל חֲרָדָה הָרָמָה גִּבְעַת שָׁאוּל נָסָה׃
ב.ב[18]. ב חד קמ וחד פת 30 צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת־גַּלִּים הַקְשִׁיבִי לָיְשָׁה
ב.ב עֲנִיָּה[a] עֲנָתוֹת׃ 31 נָדָדָה מַדְמֵנָה
יֹשְׁבֵי הַגֵּבִים הֵעֵיזוּ׃ 32 עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמֹד
בת יָנִפְ֫ךְ יָדוֹ הַר בַּת־צִיּוֹן[a] גִּבְעַת יְרוּשָׁלִָם׃ ס
ה בסיק. ג וחד מן אח[19] כת א לא קר ול בליש 33 הִנֵּה הָאָדוֹן יְהוִה צְבָאוֹת מְסָעֵף פְּאֹרָה בְּמַעֲרָצָה[a]
ל וְרָמֵי הַקּוֹמָה גְּדוּעִים וְהַגְּבֹהִים יִשְׁפָּלוּ׃
ל. ה[20]. ו מל וכל משלי וקהלת דכות ב מ ג 34 וְנִקַּף סִבְכֵי הַיַּעַר בַּבַּרְזֶל וְהַלְּבָנוֹן בְּאַדִּיר יִפּוֹל׃ ס
ג 11 1 וְיָצָא חֹטֶר מִגֵּזַע יִשַׁי וְנֵצֶר מִשָּׁרָשָׁיו יִפְרֶה׃
2 וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה
ב[1] רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָה׃
ל 3 [a]וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת יְהוָה[a]
ב[2]. ג מל. ד[3] וְלֹא[b]־לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא־לְמִשְׁמַע אָזְנָיו יוֹכִיחַ׃
ו מל[4] 4 וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי[a]־אָרֶץ
ו[5]. ד. ח[6] וְהָכָה־אֶרֶץ[b] בְּשֵׁבֶט פִּיו וּבְרוּחַ שְׂפָתָיו יָמִית רָשָׁע׃
ל 5 וְהָיָה צֶדֶק[a] אֵזוֹר מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו׃
ל 6 וְגָר זְאֵב עִם־כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם־גְּדִי יִרְבָּץ
וְעֵגֶל וּכְפִיר[a] וּמְרִיא יַחְדָּו[a] וְנַעַר קָטֹן נֹהֵג בָּם׃
ל וחד מן ג[7] בחד לשון. ב[8] 7 וּפָרָה וָדֹב תִּרְעֶינָה[a] יַחְדָּו יִרְבְּצוּ יַלְדֵיהֶן
ג. ל חס וְאַרְיֵה כַּבָּקָר יֹאכַל־תֶּבֶן׃ 8 וְשִׁעַשַׁע יוֹנֵק עַל־חֻר פָּתֶן
ב. ל וְעַל מְאוּרַת[a] צִפְעוֹנִי גָּמוּל יָדוֹ הָדָה׃
9 לֹא־יָרֵעוּ וְלֹא־יַשְׁחִיתוּ בְּכָל־הַר קָדְשִׁי
כִּי־מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת־יְהוָה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים׃ פ
10 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא שֹׁרֶשׁ יִשַׁי אֲשֶׁר עֹמֵד לְנֵס עַמִּים
ר חס בליש[9] אֵלָיו גּוֹיִם יִדְרֹשׁוּ וְהָיְתָה מְנֻחָתוֹ כָּבוֹד׃ פ

[18] Mm 2246. [19] Mm 898. [20] Mm 1243. **Cp 11** [1] Mm 2247. [2] Mm 2878. [3] Mm 2561. [4] Mm 2021. [5] Mm 1420. [6] Mm 1873. [7] Mm 1347. [8] Mm 2248. [9] Mm 360.

30 [a] S *(w)'nj*, l עֲנִיָּה || 32 [a] QᵃGSV ut Q || 33 [a] prb l (–עִצְּדָה) במעצָדָה cf 𝔗 || **Cp 11,3** [a–a] dttg, dl || [b] l c mlt Mss G σ′^{Ms} לא ע || 4 [a] σ′ *πτωχούς*, l לַעֲנִיֵּי || [b] prb l וְעָרִץ || 5 [a] 𝔄 *(bi-)l-'adli*, frt l הַצִּ || [b] prp אסור cf S || 6 [a–a] prp יִמְרְאוּ׳ cf GS, l וּמְ יַחְדּוּ || 7 [a] prp תֵּרְ || 8 [a] prp מערת (cf V) vel מְעוֹנַת (cf G).

וְכֻאֵסֹף בֵּיצִים עֲזֻבוֹת כָּל־הָאָרֶץ אֲנִי אָסָפְתִּי
וְלֹא הָיָה נֹדֵד כָּנָף וּפֹצֶה פֶּה וּמְצַפְצֵף׃ כה
15 הֲיִתְפָּאֵר הַמַּגְרֵזֶן עַל הַחֹצֵב בּוֹ אִם־יִתְגַּדֵּל הַמַּשּׂוֹר עַל־מְנִיפוֹ ל
כְּהָנִיף שֵׁבֶט וְאֶת[a]־מְרִימָיו[b] כְּהָרִים מַטֶּה לֹא־עֵץ׃
ב בסיפ. יב[11]. ה בסיפ
16 לָכֵן יִשַׁלַּח הָאָדוֹן[a] יְהוָה צְבָאוֹת בְּמִשְׁמַנָּיו רָזוֹן ג חס
וְתַחַת כְּבֻדּוֹ יֵקַד יְקֵד[b] כִּיקוֹד אֵשׁ׃
17 וְהָיָה אוֹר־יִשְׂרָאֵל לְאֵשׁ וּקְדוֹשׁוֹ לְלֶהָבָה יב[12]. ב מל
וּבָעֲרָה וְאָכְלָה שִׁיתּוֹ וּשְׁמִירוֹ בְּיוֹם אֶחָד׃
18 וּכְבוֹד יַעְרוֹ וְכַרְמְלוֹ [a]מִנֶּפֶשׁ וְעַד־בָּשָׂר[a] יְכַלֶּה[b] ל
וְהָיָה כְּמְסֹס נֹסֵס׃
19 וּשְׁאֵר עֵץ יַעְרוֹ מִסְפָּר יִהְיוּ וְנַעַר יִכְתְּבֵם׃ פ
20 וְהָיָה ׀ בַּיּוֹם הַהוּא לֹא־יוֹסִיף עוֹד שְׁאָר יִשְׂרָאֵל וּפְלֵיטַת בֵּית־ ח בטע בסיפ
יַעֲקֹב לְהִשָּׁעֵן עַל־מַכֵּהוּ וְנִשְׁעַן עַל־יְהוָה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת[a]׃ ב פת[13]. לא[14]
21 שְׁאָר יָשׁוּב שְׁאָר יַעֲקֹב אֶל־אֵל גִּבּוֹר׃ 22 כִּי אִם־יִהְיֶה עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל ל ר״מ[15]
כְּחוֹל הַיָּם שְׁאָר יָשׁוּב[a] בּוֹ כִּלָּיוֹן חָרוּץ שׁוֹטֵף צְדָקָה׃ 23 כִּי כָלָה ו
וְנֶחֱרָצָה אֲדֹנָי[a] יְהוִה צְבָאוֹת עֹשָׂה בְּקֶרֶב כָּל־הָאָרֶץ׃ ס ג. הי. ל
24 לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת אַל־תִּירָא עַמִּי יֹשֵׁב צִיּוֹן יא בטע בסיפ. הי. ה חס בסיפ
מֵאַשּׁוּר בַּשֵּׁבֶט יַכֶּה וּמַטֵּהוּ יִשָּׂא־עָלֶיךָ בְּדֶרֶךְ מִצְרָיִם׃ 25 כִּי־עוֹד יו[16]. לז. ג
מְעַט מִזְעָר וְכָלָה זַעַם[a] וְאַפִּי עַל־תַּבְלִיתָם[b]׃ 26 וְעוֹרֵר עָלָיו יְהוָה
צְבָאוֹת שׁוֹט כְּמַכַּת מִדְיָן בְּצוּר עוֹרֵב וּמַטֵּהוּ[a] עַל־הַיָּם[a] וְנָשָׂאוֹ בְּדֶרֶךְ׃ י מל. ג
מִצְרָיִם׃ ח בטע בסיפ
27 וְהָיָה ׀ בַּיּוֹם הַהוּא
יָסוּר סִבְלוֹ מֵעַל שִׁכְמֶךָ וְעֻלּוֹ מֵעַל[a] צַוָּארֶךָ וְחִבַּל
עֹל מִפְּנֵי־שָׁמֶן[a]׃ 28 בָּא עַל־עַיָּת יז[17]
עָבַר בְּמִגְרוֹן לְמִכְמָשׂ יַפְקִיד כֵּלָיו׃
29 עָבְרוּ[a] מַעְבָּרָה גֶּבַע[b] מָלוֹן לָנוּ[b]

[11] Mm 440. [12] Mm 2242. [13] Mm 2243. [14] Mm 486. [15] Mm 978. [16] Mm 2244. [17] Mm 2245.

15 [a] sic L mlt Mss Edd, al melius את ‖ [b] l c pc Mss 𝔖𝔙 מו– cf 𝔊 ‖ **16** [a] > pc Mss 𝔊, dl ‖ [b] 𝔗 *mjqd*, l יָקֹד ‖ **18** [a–a] frt add ‖ [b] σ′𝔙 pass = יִכְלֶה ‖ **20** [a] frt add ‖ **22** [a] tr huc ‖ **23** [a–a] > 2 Mss 𝔊, prb dl ‖ **25** [a] 𝔖 *rwgzj*, l וַעֲמִי ‖ [b] pc Mss תכל, prp תָּכֶל יִתֹּם ‖ **26** [a–a] prp עֲלֵיהֶם vel עָלָיו ‖ **27** [a–a] prp (שִׁמְרוֹן, יְשִׁימוֹן) צוֹאַרְךָ יֶחְבַּל עָלָה מִפְנֵי רִמּוֹן vel (מִ׳ לוֹ (לָמוֹ ‖ **29** [a] frt l c 𝔔[a]𝔊𝔖 עָבַר ‖ [b–b] prp מָלְנוּ vel (מִ׳ לוֹ (לָמוֹ

כג בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃ ס

ל.ב.ל **10** 1 הוֹי הַחֹקְקִים חִקְקֵי־אָוֶן וּמְכַתְּבִים[a] עָמָל כָּתֵבוּ׃

נ׳ 2 לְהַטּוֹת מִדִּין דַּלִּים וְלִגְזֹל מִשְׁפַּט עֲנִיֵּי עַמִּי
לִהְיוֹת אַלְמָנוֹת שְׁלָלָם וְאֶת־יְתוֹמִים יָבֹזּוּ׃

ב״ב. ב מל בלישׁ 3 וּמַה־תַּעֲשׂוּ לְיוֹם פְּקֻדָּה וּלְשׁוֹאָה מִמֶּרְחָק תָּבֹוא
עַל־מִי תָנוּסוּ לְעֶזְרָה וְאָנָה תַּעַזְבוּ כְּבוֹדְכֶם׃

ב חד חס וחד מל 4 [a]בְּלְתִּי כָרַע תַּחַת אַסִּיר[a] וְתַחַת הַרוּגִים יִפָּלוּ׃
בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃ ס כג

ל 5 הוֹי אַשּׁוּר שֵׁבֶט אַפִּי וּמַטֶּה[a]־הִוא בְיָדָם זַעְמִי[b]׃
6 בְּגוֹי חָנֵף אֲשַׁלְּחֶנּוּ וְעַל־עַם עֶבְרָתִי אֲצַוֶּנּוּ
ולשׁומו[a] ק לִשְׁלָל שָׁלָל וְלָבֹז בַּז וְלִשְׂימוֹ מִרְמָס כְּחֹמֶר חוּצוֹת׃
לג ר״פ. מן פסוק לא לא לא. יפ[a]. ל. יפ[a] 7 וְהוּא לֹא־כֵן יְדַמֶּה וּלְבָבוֹ לֹא־כֵן יַחְשֹׁב
ה[a]. ב[a] כִּי לְהַשְׁמִיד בִּלְבָבוֹ וּלְהַכְרִית גּוֹיִם לֹא מְעָט׃ 8 כִּי יֹאמַר
ו חס בסיף. ו חס בסיף הֲלֹא שָׂרַי יַחְדָּו מְלָכִים׃ 9 הֲלֹא כְּכַרְכְּמִישׁ כַּלְנוֹ
ל אִם־לֹא כְאַרְפַּד חֲמָת אִם־לֹא כְדַמֶּשֶׂק שֹׁמְרוֹן׃
ל חס 10 כַּאֲשֶׁר מָצְאָה יָדִי לְמַמְלְכֹת הָאֱלִיל
ב[a] וּפְסִילֵיהֶם מִירוּשָׁלַם וּמִשֹּׁמְרוֹן׃
ו חס בסיף. ל 11 הֲלֹא כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְשֹׁמְרוֹן וְלֶאֱלִילֶיהָ
ל כֵּן אֶעֱשֶׂה לִירוּשָׁלַם וְלַעֲצַבֶּיהָ׃ ס
ל. ל. כא 12 וְהָיָה כִּי־יְבַצַּע אֲדֹנָי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂהוּ בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלִַם אֶפְקֹד[a]
עַל־פְּרִי־גֹדֶל לְבַב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וְעַל־תִּפְאֶרֶת רוֹם עֵינָיו׃ 13 כִּי אָמַר
ל. ל בְּכֹחַ יָדִי עָשִׂיתִי וּבְחָכְמָתִי כִּי נָבֹנְתִי
ל וכת חס[a]. ועתודותיהם ק וְאָסִיר[a] | גְּבוּלֹת עַמִּים וַעֲתִידֹתֵיהֶם שׁוֹשַׁתִּי
ב[a]. מה[10] בת א לא קר ול בלישׁ. י מל וְאוֹרִיד[a] כַּאֲבִיר[b] יוֹשְׁבִים׃
14 וַתִּמְצָא כַקֵּן יָדִי | לְחַיל הָעַמִּים

Cp 10 [1]Mm 1332. [2]Mm 2478. [3]Mm 832. [4]Mm 436. [5]Mm 2238. [6]Mm 2239. [7]Mm 2240. [8]Mm 2241. [9]Mm 2434. [10]Mm 898.

Cp 10,1 [a] prp c Ms וּמִכְתְּבֵי cf 𝔗, al וּמִכְתָּב ‖ **4** [a–a] prp חַת אֹסִיר (כָּרְעָה) ‖ בְּ׳ כְּרַעַת ‖ **13** [a] l וָ cf 𝔖𝔙 ‖ [b] K כַּ [a] l הֵ ‖ [b] ar post ומטה cf 𝔊 ‖ **12** [a] 𝔊 3 sg, l יִפְקֹד ‖ **13** [a] l וָ cf 𝔖𝔙 ‖ [b] K כַּאֲבִיר, prp כְּאַבִּיר, בָּאֵפֶר, בֶּעָפָר.

עַל־כִּסֵּא דָוִד וְעַל־מַמְלַכְתּוֹ
לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ
בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם
קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת[d] תַּעֲשֶׂה־זֹּאת׃ ס

7 דָּבָר[a] שָׁלַח אֲדֹנָי בְּיַעֲקֹב וְנָפַל בְּיִשְׂרָאֵל׃
8 וְיָדְעוּ הָעָם כֻּלּוֹ אֶפְרַיִם וְיוֹשֵׁב שֹׁמְרוֹן
[a]בְּגַאֲוָה וּבְגֹדֶל[a] לֵבָב לֵאמֹר׃
9 לְבֵנִים נָפָלוּ וְגָזִית נִבְנֶה שִׁקְמִים גְּדָעוּ וַאֲרָזִים נַחֲלִיף׃
10 וַיְשַׂגֵּב יְהוָה אֶת־[a]צָרֵי רְצִין[a] עָלָיו וְאֶת־אֹיְבָיו יְסַכְסֵךְ׃
11 אֲרָם מִקֶּדֶם וּפְלִשְׁתִּים מֵאָחוֹר וַיֹּאכְלוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־פֶּה
בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב עַד־הַמַּכֵּהוּ וְאֶת־יְהוָה צְבָאוֹת[a] לֹא דָרָשׁוּ׃ ס
12 וְהָעָם לֹא־שָׁב עַד־הַמַּכֵּהוּ וְאֶת־יְהוָה צְבָאוֹת[a] לֹא דָרָשׁוּ׃
13 וַיִּכְרֹת[a] יְהוָה מִיִּשְׂרָאֵל[a] רֹאשׁ וְזָנָב כִּפָּה וַאֲגְמוֹן יוֹם אֶחָד׃
14 זָקֵן וְנִשׂוּא־פָנִים [a]הוּא רֹאשׁ[a] וְנָבִיא מוֹרֶה[b]־שֶׁקֶר [a]הוּא זָנָב[a]׃
15 וַיִּהְיוּ מְאַשְּׁרֵי הָעָם־הַזֶּה מַתְעִים וּמְאֻשָּׁרָיו מְבֻלָּעִים׃
16 עַל־כֵּן עַל־בַּחוּרָיו לֹא־יִשְׂמַח[a] וְאֶת־יְתוֹמָיו וְאֶת־אַלְמְנֹתָיו[b] אֲדֹנָי
כִּי כֻלּוֹ חָנֵף וּמְרַע וְכָל־פֶּה דִּבֶּר נְבָלָה [לֹא יָרֵחֵם
בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃
17 כִּי־בָעֲרָה כָאֵשׁ רִשְׁעָה שָׁמִיר וָשַׁיִת תֹּאכֵל
וַתִּצַּת בְּסִבְכֵי הַיַּעַר וַיִּתְאַבְכוּ גֵּאוּת עָשָׁן׃
18 בְּעֶבְרַת יְהוָה צְבָאוֹת[a] נָעְתַּם אֶרֶץ וַיְהִי הָעָם כְּמַאֲכֶלֶת אֵשׁ
אִישׁ אֶל־אָחִיו לֹא יַחְמֹלוּ׃
19 וַיִּגְזֹר עַל־יָמִין וְרָעֵב וַיֹּאכַל עַל־שְׂמֹאול וְלֹא שָׂבֵעוּ[a]
[b]אִישׁ בְּשַׂר־זְרֹעוֹ[c] יֹאכֵלוּ[b]׃
20 מְנַשֶּׁה אֶת־אֶפְרַיִם וְאֶפְרַיִם אֶת־מְנַשֶּׁה יַחְדָּו הֵמָּה עַל־יְהוּדָה

[8]Mm 2487. [9]Mm 2480. [10]Mm 3294. [11]Mm 2323. [12]Mm 686. [13]Mm 787.

6 [d] frt dl ‖ **7** [a] G *θάνατον* = דֶּבֶר? ‖ **8** [a–a] prp הַמִּתְגָּאִים בגו׳ ‖ **10** [a–a] prp צָרָיו ‖ **12** [a] > G, dl ‖ **13** [a–a] frt add ‖ **14** [a–a] frt dl ‖ [b] pr c $G^{Mss}\mathfrak{T}^{Ms}$ cop ‖ **16** [a] $\mathfrak{Q}^{a}$ יחמול; prp ישׂ cf arab *samuḥa* clemens fuit ‖ [b] prb dl ‖ **18** [a] > G, dl ‖ **19** [a] l c GΘ sg ‖ [b–b] tr ad fin 18 ‖ [c] $\mathfrak{T}$ *qrjbjh* = וֹרֵעוֹ cf G^{A}; prp זְרֹעוֹ.

ז כת׳ ן וכל אוריית וכתיב דכות[b] . ב חד חס וחד מל[10]

ב

ג

ב . ל

ג״ו

ב . ב . י

ד . לד . ז בלשון נביאיה

ל בנביא

בא פסוק על על ומילה הדה ביניה[12] . ל . ב חד חס וחד מל בלישׁ

ז כת׳ ן וכל אוריית וכתיב דכות[b]

מז פסוק לא לא לא . כג

21 וְעָבַר בָּהּ[a] נִקְשֶׁה וְרָעֵב וְהָיָה כִּי־יִרְעַב וְהִתְקַצַּף
וְקִלֵּל בְּמַלְכּוֹ וּבֵאלֹהָיו וּפָנָה לְמָעְלָה׃ 22 וְאֶל־אֶרֶץ יַבִּיט
וְהִנֵּה צָרָה וַחֲשֵׁכָה מְעוֹף צוּקָה וַאֲפֵלָה מְנֻדָּח[a]׃

23 כִּי לֹא[a] מוּעָף לַאֲשֶׁר מוּצַק לָהּ[a]

כְּעֵת הָרִאשׁוֹן הֵקַל[b]
אַרְצָה זְבֻלוּן וְאַרְצָה נַפְתָּלִי
וְהָאַחֲרוֹן הִכְבִּיד דֶּרֶךְ הַיָּם
עֵבֶר הַיַּרְדֵּן גְּלִיל הַגּוֹיִם׃

9 1 הָעָם הַהֹלְכִים[a] בַּחֹשֶׁךְ רָאוּ אוֹר גָּדוֹל
יֹשְׁבֵי[a] בְּאֶרֶץ צַלְמָוֶת אוֹר[a] נָגַהּ עֲלֵיהֶם׃
2 הִרְבֵּיתָ[a] הַגּוֹי לֹא[a] הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה
שָׂמְחוּ לְפָנֶיךָ כְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר
כַּאֲשֶׁר יָגִילוּ בְּחַלְקָם שָׁלָל׃
3 כִּי | אֶת־עֹל סִבְלוֹ וְאֶת־מַטֵּה[a] שִׁכְמוֹ
שֵׁבֶט[b] הַנֹּגֵשׂ בּוֹ[c] הַחִתֹּתָ כְּיוֹם מִדְיָן׃
4 כִּי כָל־סְאוֹן סֹאֵן בְּרַעַשׁ
וְשִׂמְלָה[a] מְגוֹלָלָה בְּדָמִים
וְהָיְתָה לִשְׂרֵפָה מַאֲכֶלֶת אֵשׁ׃
5 כִּי־יֶלֶד יֻלַּד־לָנוּ בֵּן נִתַּן־לָנוּ
וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה[a] עַל־שִׁכְמוֹ
וַיִּקְרָא[a] שְׁמוֹ פֶּלִא יוֹעֵץ
אֵל גִּבּוֹר אֲבִיעַד
שַׂר־שָׁלוֹם׃
6 לְמַרְבֵּה[a] הַמִּשְׂרָה[b] וּלְשָׁלוֹם[c] אֵין־קֵץ

21 [a] prp בָּאָרֶץ cf ℌ || 22 [a] prp מִנִּגַּהּ cf ℌ || 23 [a] prp לוֹ | [b] frt ins יהוה et stich sq exc || 9.1 [a] frt dl m cs || 2 [a–a] prp הַגִּילָה || 3 [a] prp מִטּוֹת || [b] frt pr וְאֶת־ | [c–c] prp נִגְּשׂוֹ || 4 [a] prp וְכָל־שִׂמְלָה || 5 [a] prp הַמֶּמְשָׁרָה vel הַמִּשְׂרָה (𝔔 [a] המשורה) || [b] prp וְיִקְרָא cf Vrs || [c] frt exc hemist cf 6[a] || 6 [a] mlt Mss ut Q; prp c pc Mss σ′𝔖 רַבָּה cf ℌ (לם dttg vel reliquum nominis proprii, cf 5[c]; 𝔔[a] למ רבה); al רַבָּה לְמוֹ vel לוֹ מְרָבָּה (– לו) || [b] cf 5[a] || [c] prp וְלִמְשֹׁל.

24 Mm 3586. 25 Mm 3863. 26 Mm 218. 27 Mm 2966. Cp 9 1 Mm 1795. 2 Mm 2237. 3 Mm 1630. 4 Mm 2838. 5 Mm 183 et Mm 215. 6 Mm 214. 7 Mm 2092.

וְעָלָה עַל־כָּל־אֲפִיקָיו וְהָלַךְ עַל־כָּל־גְּדוֹתָיו׃ ד10

8 וְחָלַף בִּיהוּדָה [a]שָׁטַף וְעָבַר[a] עַד־צַוָּאר יַגִּיעַ[b] ג

וְהָיָה מְמֹתְּחוֹת כְּנָפָיו מְלֹא רֹחַב־אַרְצְךָ עִמָּנוּ אֵל׃ ס ל

9 רֹעוּ[a] עַמִּים וְחֹתּוּ וְהַאֲזִינוּ כֹּל מֶרְחַקֵּי־אָרֶץ ל.נ.ג11

הִתְאַזָּרוּ וְחֹתּוּ הִתְאַזָּרוּ וְחֹתּוּ׃ ב.נ.ב.נ

10 עֲצוּ עֵצָה וְתֻפָר דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם ב וחס12.ד13

כִּי עִמָּנוּ אֵל׃ ס

11 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֵלַי כְּחֻזְקַת[a] הַיָּד וְיִסְּרַנִי[b] מִלֶּכֶת בְּדֶרֶךְ הָעָם־ כי מיתח14.ד בסיפ. ל.ד

הַזֶּה לֵאמֹר׃

12 לֹא־תֹאמְרוּן קֶשֶׁר לְכֹל אֲשֶׁר־יֹאמַר הָעָם הַזֶּה קֶשֶׁר ו ר״ת לא לא ולא15. ס16

וְאֶת־מוֹרָאוֹ לֹא־תִירְאוּ וְלֹא[a] תַעֲרִיצוּ׃ ז פסוק והוא והוא17. ל.ל

13 אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת אֹתוֹ[a] תַקְדִּישׁוּ[b] וְהוּא מוֹרַאֲכֶם וְהוּא מַעֲרִצְכֶם[c]׃ ב18

14 וְהָיָה לְמִקְדָּשׁ[a] וּלְאֶבֶן נֶגֶף וּלְצוּר מִכְשׁוֹל ב19.ז

לִשְׁנֵי בָתֵּי יִשְׂרָאֵל לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ לְיוֹשְׁבֵ[b]י יְרוּשָׁלִָם׃ ב

15 וְכָשְׁלוּ בָם רַבִּים וְנָפְלוּ וְנִשְׁבָּרוּ וְנוֹקְשׁוּ וְנִלְכָּדוּ׃ ס ב

16 צוֹר תְּעוּדָה חֲתוֹם[a] תּוֹרָה בְּלִמֻּדָי׃ ו מל20.ל.ל

17 וְחִכִּיתִי לַיהוָה הַמַּסְתִּיר פָּנָיו מִבֵּית יַעֲקֹב וְקִוֵּיתִי־לוֹ׃ ב

18 הִנֵּה אָנֹכִי וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר נָתַן־לִי יְהוָה לְאֹתוֹת וּלְמוֹפְתִים ג21

מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת הַשֹּׁכֵן בְּהַר צִיּוֹן׃ ס [בִּישְׂרָאֵל ט ומן ראש המלכים עד ויהיו כל ישראל דכות22. ב23

19 וְכִי־יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם דִּרְשׁוּ אֶל־הָאֹבוֹת וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים הַמְצַפְצְפִים ל

וְהַמַּהֲגִים הֲלוֹא־עַם אֶל־אֱלֹהָיו יִדְרֹשׁ בְּעַד הַחַיִּים אֶל־הַמֵּתִים׃ ל

20 לְתוֹרָה וְלִתְעוּדָה אִם־לֹא יֹאמְרוּ כַּדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אֵין־לוֹ שָׁחַר[a]׃ ל.ל

10Mm 1258. 11Mm 2531. 12Mm 1513. 13Mm 2232. 14Mm 2049. 15Mm 1245. 16Mm 235. 17Mm 2017. 18Mm 2233. 19Mm 2234. 20Mm 1897. 21Mm 2235. 22Mm 3417. 23Mm 2236.

8 [a–a] prp c mlt Mss S וְשׁ׳ וע׳, al שָׁטַף וְעָבַר cf ע ‖ [b] frt ins וְאִישׁ לֹא יוּכַל לָשֵׂאת רֹאשׁוֹ ‖ **11** [a] sic L mlt Mss Edd, mlt Mss Edd בְּ ‖ [b] 𝔗 *w'lpnj*, 𝔙 *erudivit me*, l רַנִּי– vel c 𝔘[a] σ′ S ׳וַיְסַ ‖ **12** [a] 𝔗 *w'l twqpjh l'*, prp וְאֶת־מַעֲרָצוֹ לֹא ‖ **13** [a] prp אֹתוֹ ‖ [b] prp תַּקְשִׁירוּ ‖ [c] 𝔙 *terror vester* cf 𝔗, prp לְמַקְשִׁיר ‖ **14** [a] prp חָ ‖ [b] pc Mss Vrs –בֵּי ‖ **16** [a] prp ׳חָ ‖ **20** [a] 𝔊(S) *δῶρα* = שֹׁחַד.

ה פסוק ובכל ובכל[18]. וּבְכֹל֙ הַנַּעֲצוּצִ֔ים וּבְכֹ֖ל הַנְּהָלֹלִ֑ים׃ [אַשּׁוּר]ᵇ

ב. ל 20 בַּיּ֣וֹם הַה֗וּא יְגַלַּ֤ח אֲדֹנָי֙ בְּתַ֣עַר[a] הַשְּׂכִירָ֔ה בִּ֖עֶבְרֵי נָהָ֑ר ᵇבְּמֶ֣לֶךְ

לז. כג פסוק וגם ובחר תלת מילין[19]. ג[20]. ג אֶת־הָרֹ֣אשׁ וְשַׂעַר֙ הָרַגְלַ֔יִם[c] וְגַ֥ם אֶת־הַזָּקָ֖ן תִּסְפֶּֽה׃ ס

ז[21]. ג 21 וְהָיָ֣ה בַיּ֣וֹם הַה֗וּא יְחַיֶּ֤ה־אִישׁ֙ עֶגְלַ֣ת בָּקָ֔ר וּשְׁתֵּ֖י־צֹֽאן׃

22 וְהָיָ֗ה מֵרֹ֛ב עֲשׂ֥וֹת חָלָ֖ב[a] יֹאכַ֣ל חֶמְאָ֑ה

ז[22]. ג 22 כִּֽי־[a]חֶמְאָ֥ה וּדְבַ֖שׁ יֹאכֵ֣לוּ כֹ֣ל־הַנּוֹתָ֔ר בְּקֶ֖רֶב הָאָֽרֶץ׃

23 וְהָיָ֣ה׀ בַּיּ֣וֹם הַה֗וּא

נ יִֽהְיֶ֤ה כָל־מָקוֹם֙ אֲשֶׁר֙ יִֽהְיֶה־שָּׁ֣ם אֶ֔לֶף גֶּ֖פֶן בְּאֶ֣לֶף כֶּ֑סֶף

לַשָּׁמִ֖יר וְלַשַּׁ֥יִת יִֽהְיֶֽה׃

ב מלעיל 24 בַּחִצִּ֥ים וּבַקֶּ֖שֶׁת יָב֣וֹא שָׁמָּ֑ה כִּֽי־שָׁמִ֥יר וָשַׁ֖יִת תִּֽהְיֶ֥ה כָל־הָאָֽרֶץ׃

ג ר״פ בטיפ 25 וְכֹ֣ל ׀ הֶהָרִ֣ים אֲשֶׁ֣ר בַּמַּעְדֵּ֗ר יֵעָדְר֣וּן֮ לֹֽא־תָבֹ֣וא שָׁמָּה֒ יִרְאַ֣ת שָׁמִ֔יר

וְתָֽהְיֶ֥ה לִמְשֹׁלַ֖ח שׁ֣וֹר וּלְמִרְמַ֥ס שֶֽׂה׃ פ [וָשַׁ֖יִת]

ל 8 1 וַיֹּ֨אמֶר֙ יְהוָ֣ה אֵלַ֔י קַח־לְךָ֖ [a]גִּלָּי֣וֹן גָּד֑וֹל וּכְתָ֥ב עָלָ֖יו בְּחֶרֶ֥ט אֱנ֖וֹשׁ

נ. ה[1]. ב לְמַהֵ֥ר שָׁלָ֖ל חָ֥שׁ בָּֽז׃ 2 וְאָעִ֥ידָה[a] לִּ֖י עֵדִ֣ים נֶאֱמָנִ֑ים אֶת־אוּרִיָּ֣ה הַכֹּהֵ֔ן

ב בנביא. נ בטע[3]. נ מיחד[4]. ה וְאֶת־זְכַרְיָ֖הוּ בֶּן־יְבֶרֶכְיָֽהוּ׃ 3 וָאֶקְרַ֥ב אֶל־הַנְּבִיאָ֖ה וַתַּ֣הַר וַתֵּ֣לֶד

בֵּ֔ן וַיֹּ֥אמֶר יְהוָ֖ה אֵלַ֑י קְרָ֣א שְׁמ֔וֹ מַהֵ֥ר[a] שָׁלָ֖ל חָ֥שׁ בָּֽז׃ 4 כִּ֣י בְטֶ֗רֶם

יט[5]. ד[6]. לז. ל יֵדַ֤ע הַנַּ֙עַר֙ קְרָ֣א אָבִ֔י וְאִמִּ֖י יִשָּׂ֣א[a] אֶת־חֵ֣יל דַּמֶּ֔שֶׂק וְאֶת־שְׁלַ֖ל שֹׁמְר֑וֹן

לִפְנֵ֖י מֶ֥לֶךְ אַשּֽׁוּר׃ ס

כי 5 וַיֹּ֥סֶף יְהוָ֖ה דַּבֵּ֣ר אֵלַ֑י עֽוֹד׃ לֵאמֹֽר׃

ל. נ[7]. ב 6 יַ֗עַן כִּ֤י מָאַס֙ הָעָ֣ם הַזֶּ֔ה אֶת־מֵ֖י הַשִּׁלֹ֣חַ הַהֹלְכִ֑ים לְאָ֣ט וּמְשׁוֹשׁ[a]

ᵇאֶת־רְצִ֔ין וּבֶן־רְמַלְיָ֖הוּ[b]׃

ה[8]. ח[9]. ל 7 וְלָכֵ֗ן[a] הִנֵּה֙ אֲדֹנָ֣י מַעֲלֶ֤ה עֲלֵיהֶם֙ אֶת־מֵ֣י הַנָּהָ֔ר הָעֲצוּמִ֖ים וְהָרַבִּ֑ים

ᵇאֶת־מֶ֣לֶךְ אַשּׁ֔וּר וְאֶת־כָּל־כְּבוֹדֹ֖ו[b]

[18] Mm 2543. [19] Mm 1629. [20] Mm 733. [21] Mm 1687. [22] Mm 784. Cp 8 [1] Mm 450. [2] Mm 1230. [3] Mm 3746. [4] Mm 2663. [5] Mm 1369. [6] Mm 1544. [7] Mm 2230. [8] Mm 2231. [9] Mm 2726.

20 [a] G τῷ ξυρῷ, l בַּת׳ || [b–b] add || **22** [a–a] > G, dl || [c] ga´ya eras || **Cp 8,1** [a–a] prp גִּל׳ גּוֹרָל (G καινοῦ, frt crrp ex κλήρου) || **2** [a] 𝔘[a] והעד G(𝔖𝔗) καὶ μάρτυρας … ποίησον = וְהָעִידָה 𝔙 *et adhibui … testes* = וְאָ׳ || **3** [a] prp מַהֵר || **6** [a] = ומסוס cf 10,18; huc tr ‸ || [b–b] dl || **7** [a] G𝔖𝔗[fMs]𝔙 om ו || [b–b] dl.

וַיִּנַּע לְבָבוֹ וּלְבַב עַמּוֹ כְּנוֹעַ עֲצֵי־יַעַר מִפְּנֵי־רוּחַ׃ 3 וַיֹּאמֶר יְהוָה ה.ל
[a]אֶל־יְשַׁעְיָהוּ[a] צֵא־נָא לִקְרַאת אָחָז אַתָּה וּשְׁאָר יָשׁוּב בְּנֶךָ אֶל־קְצֵה א
תְּעָלַת הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה אֶל־מְסִלַּת שְׂדֵה כוֹבֵס׃ 4 וְאָמַרְתָּ אֵלָיו ג[a]
הִשָּׁמֶר וְהַשְׁקֵט אַל־תִּירָא וּלְבָבְךָ אַל־יֵרַךְ מִשְּׁנֵי זַנְבוֹת הָאוֹדִים ג[a]
הָעֲשֵׁנִים הָאֵלֶּה בְּחָרְי־אַף רְצִין וַאֲרָם וּבֶן־רְמַלְיָהוּ׃ 5 יַעַן כִּי־יָעַץ ג[a].ה
עָלֶיךָ אֲרָם[a] רָעָה אֶפְרַיִם וּבֶן־רְמַלְיָהוּ לֵאמֹר׃ 6 נַעֲלֶה בִיהוּדָה
וּנְקוֹצְצֶנָּה וְנַבְקְעֶנָּה אֵלֵינוּ וְנַמְלִיךְ מֶלֶךְ בְּתוֹכָהּ אֶת בֶּן־טָבְאַל[a]׃ ס ל.ל.ל
7 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֹא תָקוּם וְלֹא תִהְיֶה׃ ח[a]
8 כִּי רֹאשׁ אֲרָם דַּמֶּשֶׂק וְרֹאשׁ דַּמֶּשֶׂק רְצִין יא[a]
[a]וּבְעוֹד שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה יֵחַת אֶפְרַיִם מֵעָם[a]׃
9 וְרֹאשׁ אֶפְרַיִם שֹׁמְרוֹן וְרֹאשׁ שֹׁמְרוֹן בֶּן־רְמַלְיָהוּ יא[a].יא[a]
אִם לֹא תַאֲמִינוּ כִּי[a] לֹא תֵאָמֵנוּ׃ ס ל
10 וַיּוֹסֶף יְהוָה[a] דַּבֵּר אֶל־אָחָז לֵאמֹר׃ 11 שְׁאַל־לְךָ אוֹת מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַעֲמֵק שְׁאָלָה[a] אוֹ הַגְבֵּהַ לְמָעְלָה׃ 12 וַיֹּאמֶר אָחָז לֹא־אֶשְׁאַל ב
וְלֹא־אֲנַסֶּה אֶת־יְהוָה׃ 13 וַיֹּאמֶר[a] שִׁמְעוּ־נָא בֵּית דָּוִד הַמְעַט מִכֶּם ב
הַלְאוֹת אֲנָשִׁים כִּי תַלְאוּ גַּם אֶת־אֱלֹהָי׃ 14 לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא לָכֶם ל.ב בטע בסיפ
אוֹת הִנֵּה הָעַלְמָה[a] הָרָה וְיֹלֶדֶת בֵּן וְקָרְאָת[b] שְׁמוֹ עִמָּנוּ אֵל׃ 15 חֶמְאָה ג.ד[10]
וּדְבָשׁ יֹאכֵל לְדַעְתּוֹ מָאֹס בָּרָע וּבְחֹור בַּטּוֹב׃ 16 כִּי בְטֶרֶם יֵדַע יג[11].ג[12] וחד מן ב מל
הַנַּעַר מָאֹס בָּרָע וּבָחֹר בַּטּוֹב תֵּעָזֵב הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתָּה קָץ מִפְּנֵי שְׁנֵי מְלָכֶיהָ׃ 17 יָבִיא יְהוָה עָלֶיךָ וְעַל־עַמְּךָ וְעַל־בֵּית אָבִיךָ יָמִים אֲשֶׁר יג[10]
לֹא־בָאוּ לְמִיּוֹם סוּר־אֶפְרַיִם מֵעַל יְהוּדָה [a]אֶת מֶלֶךְ אַשּׁוּר[a]׃ פ ג[17]

18 וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא ח בטע בסיפ
יִשְׁרֹק יְהוָה לַזְּבוּב אֲשֶׁר בִּקְצֵה יְאֹרֵי מִצְרָיִם ל
וְלַדְּבוֹרָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר׃
19 וּבָאוּ וְנָחוּ כֻלָּם בְּנַחֲלֵי הַבָּתֻּות וּבִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים ל

[3]Mm 2156. [4]Mm 1171. [5]Mm 1643. [6]Mm 777. [7]Mm 1554. [8]Mm 962. [9]Mm 3417. [10]Mm 1231. [11]Mm 784. [12]Mm 2229. [13]Mm 2625. [14]Mm 1369. [15]Mp sub loco. [16]Mm 679. [17]Mm 1512.

3 [a–a] prp אֶלַי ‖ **5** [a] > 𝔊 ‖ **6** [a] 𝔊𝔖𝔙 ut Esr 4,7 לְ־ ‖ **8** [a–a] tr post 9a ‖ **9** [a] prp בְּי (tr huc ׳) ‖ **10** [a] prp יָשַׁעְיָהוּ cf 𝔗 ‖ **11** [a] α′σ′θ′ *εἰς ἄδην*, l שְׁאֹלָה cf 𝔊𝔙 ‖ **13** [a] prp וָאֹמַר ‖ **14** [a] 𝔊 *ἡ παρθένος* α′σ′θ′ *ἡ νεᾶνις* ‖ [b] 𝔓𝔊[S] וקרא ‖ **17** [a–a] add.

ג.ב.ב[2] וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף׃ 3 וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר

קָדוֹשׁ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

ב חס.ז[3]. י מל בליש.ח[4] 4 וַיָּנֻעוּ אַמּוֹת הַסִּפִּים מִקּוֹל הַקּוֹרֵא וְהַבַּיִת יִמָּלֵא עָשָׁן׃ 5 וָאֹמַר

ד אוֹי־לִי כִי־נִדְמֵיתִי כִּי אִישׁ טְמֵא־שְׂפָתַיִם אָנֹכִי

ד.ה[5]. מט מל בנביא וּבְתוֹךְ עַם־טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי יוֹשֵׁב

ב[6] כִּי אֶת־הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת רָאוּ עֵינָי׃

ב ול בליש. ל וכל שם איית דכות 6 וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן־הַשְּׂרָפִים וּבְיָדוֹ רִצְפָּה בְּמֶלְקָחַיִם לָקַח מֵעַל

כ[7] הַמִּזְבֵּחַ׃ 7 וַיַּגַּע עַל־פִּי וַיֹּאמֶר

ל[8]. ל הִנֵּה נָגַע זֶה עַל־שְׂפָתֶיךָ וְסַר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְכֻפָּר׃

ל 8 וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל אֲדֹנָי אֹמֵר אֶת־מִי אֶשְׁלָח וּמִי יֵלֵךְ־לָנוּ

ג[9] וָאֹמַר הִנֵּנִי שְׁלָחֵנִי׃ 9 וַיֹּאמֶר לֵךְ וְאָמַרְתָּ לָעָם הַזֶּה

ד ב כת ה רב כת ו[10] שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ וְאַל־תָּבִינוּ וּרְאוּ רָאוֹ וְאַל־תֵּדָעוּ׃

ב. ל. יא. ב 10 הַשְׁמֵן לֵב־הָעָם הַזֶּה וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע

נא. ל[11]. ב קמ וכל אתנח רס״פ דכות. ג[12] פֶּן־יִרְאֶה בְעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ[a] יָבִין וְשָׁב[b] וְרָפָא לוֹ׃

11 וָאֹמַר עַד־מָתַי אֲדֹנָי וַיֹּאמֶר

מט מל בנביא עַד אֲשֶׁר אִם־שָׁאוּ עָרִים מֵאֵין יוֹשֵׁב

ד[13]. ג[14] וּבָתִּים מֵאֵין אָדָם וְהָאֲדָמָה תִּשָּׁאֶה[a] שְׁמָמָה׃

ד[15] 12 וְרִחַק יְהוָה אֶת־הָאָדָם וְרַבָּה הָעֲזוּבָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃

כג ח[16] מנח ר״ם 13 וְעוֹד בָּהּ עֲשִׂרִיָּה וְשָׁבָה וְהָיְתָה לְבָעֵר

ת דמטע[17] כְּאֵלָה וְכָאַלּוֹן אֲשֶׁר[a] בְּשֶׁלְכְתָּ[b] מַצֵּבֶת[d] בָּם[e]

[f]זֶרַע קֹדֶשׁ[c] מַצַּבְתָּהּ[f]׃ ס

ה׳ 7 1 וַיְהִי בִּימֵי אָחָז בֶּן־יוֹתָם בֶּן־עֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עָלָה רְצִין מֶלֶךְ־

אֲרָם וּפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַם לַמִּלְחָמָה עָלֶיהָ וְלֹא

כד ג בטע יָכְלוּ[a] לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ׃ 2 וַיֻּגַּד לְבֵית דָּוִד לֵאמֹר נָחָה אֲרָם עַל־אֶפְרָיִם

[2]Mm 467. [3]Mm 4217. [4]Mm 1854. [5]Mm 4084. [6]Mm 2226. [7]Mm 2452. [8]Mm 708. [9]Mm 4086. [10]Mm 192. [11]Mm 1840. [12]Mm 1622. [13]Mm 1090. [14]Mm 352. [15]Mm 533. [16]Mm 2227. [17]Mm 1404. Cp 7 [1]Mm 91. [2]Mm 2228.

Cp 6,10 [a] l c Q^3 mlt Mss $\mathfrak{S}\mathfrak{Y}$ וּבִלְבָבוֹ cf $\mathfrak{G}\mathfrak{C}$ || [b] l וְשָׁב || 11 [a] $\mathfrak{G}(\mathfrak{V})$ *καταλειφθήσεται*, תִּשָּׁאֵר || 13 [a] prp אֲשֶׁרָה || [b] Q^a מְשִׁלֶּכֶת – מש׳ cf $\sigma'\mathfrak{E}\mathfrak{V}$ || [c–c] > $\mathfrak{G}$ || [d] prp בְּמַצֶּבֶת (vel מַמַּצֶּבֶת) || [e] Q^a בְּמָה || [f–f] dl || Cp 7,1 [a] $Q^a\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{Y}$ et 2 R 16,5 יָכְלוּ || [2] > 2 R 16,5.

20 הַוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע ד²⁰
שָׂמִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ ג.ב²¹
שָׂמִים מַר לְמָתוֹק וּמָתוֹק לְמָר׃ ס ב
21 הַוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבֹנִים׃ ו.ח
22 הַוֹי גִּבּוֹרִים לִשְׁתּוֹת יָיִן וְאַנְשֵׁי־חַיִל לִמְסֹךְ שֵׁכָר׃ ז²¹ח
23 מַצְדִּיקֵי רָשָׁע עֵקֶב שֹׁחַד וְצִדְקַת צַדִּיקִים[a] יָסִירוּ מִמֶּנּוּ׃ ס ל.²²ב ומ²³
24 לָכֵן כֶּאֱכֹל קַשׁ לְשׁוֹן אֵשׁ [a]וְחֵשֶׁשׁ לֶהָבָה[a] יְרֻפֶּה ל
שָׁרְשָׁם כְּמָק יִהְיֶה וּפִרְחָם כָּאָבָק יַעֲלֶה [נֵאֻצוּ׃ ל
כִּי מָאֲסוּ אֶת תּוֹרַת יְהוָה צְבָאוֹת וְאֶת אִמְרַת קְדוֹשׁ־יִשְׂרָאֵל יא בטע לאחור . ל
כו פסוק דאית בהון א״ב . ט בטע ח²⁴ מנה ר״פ . יד חס את
25 [a]עַל־כֵּן חָרָה אַף־יְהוָה בְּעַמּוֹ וַיֵּט יָדוֹ עָלָיו וַיַּכֵּהוּ
וַיִּרְגְּזוּ הֶהָרִים וַתְּהִי נִבְלָתָם כַּסּוּחָה בְּקֶרֶב חוּצוֹת כג
בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃
26 וְנָשָׂא־נֵס [a]לַגּוֹיִם מֵרָחוֹק [a]וְשָׁרַק לוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ יז
וְהִנֵּה מְהֵרָה קַל יָבוֹא׃
27 אֵין־עָיֵף וְאֵין־כּוֹשֵׁל בּוֹ לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן ח²⁵ . ת מל . ט פסוק לא ולא ולא ולא
וְלֹא נִפְתַּח אֵזוֹר חֲלָצָיו וְלֹא נִתַּק שְׂרוֹךְ נְעָלָיו׃ ב²⁶
28 אֲשֶׁר חִצָּיו שְׁנוּנִים וְכָל־קַשְׁתֹתָיו דְּרֻכוֹת ג²⁷
פַּרְסוֹת סוּסָיו כַּצָּר[a] נֶחְשָׁבוּ וְגַלְגְּלָיו כַּסּוּפָה׃ ל
29 שְׁאָגָה לוֹ כַּלָּבִיא וְשָׁאַג[a] כַּכְּפִירִים ישאג
ק
וְיִנְהֹם וְיֹאחֵז טָרֶף וַיַּפְלִיט וְאֵין מַצִּיל׃ ב
30 וְיִנְהֹם עָלָיו בַּיּוֹם הַהוּא כִּנְהַמַּת־יָם ל
וְנִבַּט לָאָרֶץ וְהִנֵּה־[a]חֹשֶׁךְ צַר וְאוֹר[a] חָשְׁךְ בַּעֲרִיפֶיהָ[b]׃ פ ל.²⁸ג²⁹

6 1 בִּשְׁנַת־מוֹת הַמֶּלֶךְ עֻזִּיָּהוּ וָאֶרְאֶה אֶת־אֲדֹנָי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא רָם ה חס בסיפ
וְנִשָּׂא וְשׁוּלָיו מְלֵאִים אֶת־הַהֵיכָל׃ 2 שְׂרָפִים עֹמְדִים ממעל[ס] לוֹ שֵׁשׁ יב׳ . כל כת כן
כַּנְפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאֶחָד בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו ג

[20]Mm 3570. [21]Mm 2952. [22]Mm 1242. [23]Mm 2880. [24]Mm 3781. [25]Mm 184. [26]Gn 14,23. [27]Mm 2225. [28]Mm 3579. [29]Mm 1676. Cp 6 [1]Mm 545.

23 [a] Ms 𝔊𝔙 צדיק ‖ 24 [a–a] 𝔔[a] ואש לוהבת cf Syh 𝔖 ‖ 25 [a] tr 25—30 post 10,4 ‖ 26 [a–a] prp לְגוֹי מֵמֶרְחָק cf Jer 5,15 ‖ 28 [a] 𝔔[a] כצור; frt l כצֹר ‖ 29 [a] K וְשָׂאַג; l וְיִשְׁ׳ ‖ 30 [a–a] l חשך צר ואור ‖ [b] prp בָּעֲרִיפֶיהָ (* עָ׳ = nubes).

ל. ל 6 [a] וַאֲשַׁלְּחֵהוּ בְּגֹתָהּ[a] לָא יְזֻמֵּר וְלָא יֵעָדֵר וְעָלָה שָׁמִיר וָשָׁיִת
ל וְעַל הֶעָבִים אֲצַוֶּה מֵהַמְטִיר עָלָיו מָטָר׃
כ[s] 7 כִּי כֶרֶם יְהוָה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל
ו[6]. ל. ב מל[7] וְאִישׁ יְהוּדָה נְטַע שַׁעֲשׁוּעָיו
ב. ד וכל אוריית דכות וַיְקַו לְמִשְׁפָּט וְהִנֵּה מִשְׂפָּח לִצְדָקָה וְהִנֵּה צְעָקָה׃ ס
ו[8]. ה רפ[9] 8 הוֹי מַגִּיעֵי בַיִת בְּבַיִת שָׂדֶה בְשָׂדֶה יַקְרִיבוּ
עַד אֶפֶס מָקוֹם וְהוּשַׁבְתֶּם לְבַדְּכֶם בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃
יב ח מנה קמ. ב 9 בְּאָזְנָי[a] יְהוָה צְבָאוֹת
ג ב מל וחד חס[10] מס מל בנביא אִם־לֹא בָתִּים רַבִּים לְשַׁמָּה יִהְיוּ גְּדֹלִים וְטוֹבִים מֵאֵין יוֹשֵׁב׃
10 כִּי עֲשֶׂרֶת צִמְדֵי־כֶרֶם יַעֲשׂוּ בַּת אֶחָת[a] וְזֶרַע חֹמֶר יַעֲשֶׂה אֵיפָה׃ פ
ב 11 הוֹי מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר שֵׁכָר יִרְדָּפוּ
נ מְאַחֲרֵי בַּנֶּשֶׁף יַיִן יַדְלִיקֵם׃
ב בלוש[11]. ו[12]. ג[13] 12 וְהָיָה כִנּוֹר וָנֶבֶל תֹּף וְחָלִיל וְיַיִן מִשְׁתֵּיהֶם
[14] וְאֵת פֹּעַל יְהוָה לֹא יַבִּיטוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָיו לֹא רָאוּ׃
13 לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְלִי־דָעַת
ג מל וּכְבוֹדוֹ מְתֵי[a] רָעָב וַהֲמוֹנוֹ צחֵה צָמָא׃
יא בטע בסים 14 לָכֵן הִרְחִיבָה שְׁאוֹל נַפְשָׁהּ וּפָעֲרָה פִיהָ לִבְלִי־חֹק
ל[15] וְיָרַד הֲדָרָהּ[a] וַהֲמוֹנָהּ[a] וּשְׁאוֹנָהּ[a] וְעָלֵז בָּהּ׃[a]
, 15 וַיִּשַּׁח אָדָם וַיִּשְׁפַּל־אִישׁ וְעֵינֵי גְבֹהִים תִּשְׁפַּלְנָה׃
ח[16] דגש וכל איוב דכות ב מ א. ו מל[17] 16 וַיִּגְבַּהּ[a] יְהוָה צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדָּשׁ[b] בִּצְדָקָה׃
ר. ב[18] 17 וְרָעוּ כְבָשִׂים כְּדָבְרָם[a] וְחָרְבוֹת[b] מֵחִים[c] גָּרִים[d] יֹאכֵלוּ׃
נ מל[19] 18 הוֹי מֹשְׁכֵי הֶעָוֹן בְּחַבְלֵי[a] הַשָּׁוְא[b] וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה[c] חַטָּאָה[d]׃
ה[20] 19 הָאֹמְרִים יְמַהֵר[a] יָחִישָׁה[a] מַעֲשֵׂהוּ לְמַעַן נִרְאֶה
ל. ב וְתִקְרַב וְתָבוֹאָה עֲצַת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְנֵדָעָה׃ ס

[5]Mm 953. [6]Mm 2221. [7]Mm 2222. [8]Mm 3067. [9]Mm 957. [10]Mm 3613. [11]Mm 3314. [12]Mm 94. [13]Mm 3786. [14]Mm 2441. [15]Mp sub loco. [16]Mm 772. [17]Mm 2223. [18]Mm 2224. [19]Mm 3682.

9 [a] Ⓖ pr *ἠκούσθη γάρ* cf Ⓣ; pr כִּי נִשְׁבַּע ‖ 10 [a] Ⓠ[a] וְאַשְׁבִּיתֵהוּ [a–a] prp ‖ לָכֵן נִשְׁבַּע cf Ⓣ ‖ 13 [a] 1 c 2 Mss Vrs מֵתֵי ‖ 14 [a] prp ־ pro ־ָהּ cf Ⓣ ‖ 16 [a] sic L, mlt Mss Edd אחז ‖ [b] mlt Mss Edd שַׁ־ ‖ 17 [a] Ⴝ *bzdqhwn* = בְּדִ׳ ‖ [b] prp וּרְחֹבוֹת ‖ [c] prp מְחֻיִּים ‖ [d] 1 גְּדָיִים vel גְּרִים (akk *gurū* agnus) cf Ⓖ ‖ 18 [a] Ⓖσ′(Ⴝ) *ὡς σχοινίῳ*, l כְּחַ׳ ‖ [b] prp הַשּׁוֹר ‖ [c] Ⓖ *δαμάλεως*, prp הֶעֱגֶל ‖ [d] 1 c pc Mss Ⓖα′σ′θ′ הַח׳ ‖ 19 [a] Ⴝ *nsrhh mrj'*, l יְחִישׁ יְהוָה.

ᶜכִּי־תַחַת ᵈיְפִי׃

25 מְתָיִךְ ᵃבַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וּגְבוּרָתֵךְ ᵇבַּמִּלְחָמָה׃

26 וְאָנוּ וְאָבְלוּ פְּתָחֶיהָ וְנִקְּתָה לָאָרֶץ תֵּשֵׁב׃ ב. ל¹⁷

4 1 וְהֶחֱזִיקוּ שֶׁבַע נָשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד בַּיּוֹם הַהוּא ג

לֵאמֹר לַחְמֵנוּ נֹאכֵל וְשִׂמְלָתֵנוּ נִלְבָּשׁ ג¹

רַק יִקָּרֵא שִׁמְךָ עָלֵינוּ אֱסֹף חֶרְפָּתֵנוּ׃ ס כא²

2 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה צֶמַח יְהוָה לְצֶבִי וּלְכָבוֹד וּפְרִי הָאָרֶץ לְגָאוֹן ל וכל שיר השירים דכורת. ל³

וּלְתִפְאֶרֶת לִפְלֵיטַת יִשְׂרָאֵל׃ 3 וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלִַם ח בטע בסיפ

קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ כָּל־הַכָּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלִָם׃ 4 אִם רָחַץ אֲדֹנָי אֶת ג

צֹאַת בְּנוֹת־צִיּוֹן וְאֶת־דְּמֵי יְרוּשָׁלִַם יָדִיחַ מִקִּרְבָּהּ בְּרוּחַ מִשְׁפָּט וּבְרוּחַ ג¹. יג. ד

בָּעֵר׃ 5 וּבָרָא ᵃיְהוָה עַל כָּל־מְכוֹן הַר־צִיּוֹן וְעַל־מִקְרָאֶהָ עָנָן וּ|יוֹמָם

וְעָשָׁן וְנֹגַהּ אֵשׁ לֶהָבָה לָיְלָה כִּי עַל־כָּל־כָּבוֹד ᶜחֻפָּה׃ 6 וְסֻכָּה ᵃתִּהְיֶה ל. ל

לְצֵל־יוֹמָם ᵇמֵחֹרֶב וּלְמַחְסֶה וּלְמִסְתּוֹר מִזֶּרֶם וּמִמָּטָר׃ פ יז בליש. ל. ל

5 1 אָשִׁירָה נָּא לִידִידִי שִׁירַת דּוֹדִי לְכַרְמוֹ ב בנביא. ג

כֶּרֶם הָיָה לִידִידִי בְּקֶרֶן בֶּן־שָׁמֶן׃ ג

2 וַיְעַזְּקֵהוּ וַיְסַקְּלֵהוּ וַיִּטָּעֵהוּ שֹׂרֵק ל. ל

וַיִּבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכוֹ וְגַם־יֶקֶב חָצֵב בּוֹ ל

וַיְקַו לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאֻשִׁים׃ ב. ב

3 וְעַתָּה יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלִַם וְאִישׁ יְהוּדָה ב בטע. מט מל בנביא. ל. ל¹

שִׁפְטוּ־נָא בֵּינִי וּבֵין כַּרְמִי׃

4 מַה־לַּעֲשׂוֹת עוֹד לְכַרְמִי וְלֹא עָשִׂיתִי בּוֹ ג²

מַדּוּעַ קִוֵּיתִי לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ ᵃבְּאֻשִׁים׃ ב. ב

5 וְעַתָּה אוֹדִיעָה־נָּא אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר־אֲנִי עֹשֶׂה לְכַרְמִי ב ומל³

הָסֵר ᵃמְשׂוּכָתוֹ ᵇוְהָיָה לְבָעֵר פָּרֹץ גְּדֵרוֹ וְהָיָה לְמִרְמָס׃ יא כת ש ול בליש. ל

[17] Mp sub loco. **Cp 4** [1] Mm 3184. [2] Mm 17. [3] Mm 2218. [4] Mm 2095. **Cp 5** [1] Mm 2221. [2] Mm 2219. [3] Mm 2220. [4] Mm 1411.

24 ᶜ–ᶜ > 𝔊𝔙; 𝔘ᵃ + בשת ‖ ᵈ l c nonn Mss תַּ ‖ **25** ᵃ prp מְתָיִךְ ‖ ᵇ prp תָּהּ– ‖ **Cp 4,2** ᵃ 𝔘ᵃ + ויהודה ‖ **5** ᵃ 𝔊 *καὶ ἥξει*, l וּבָא ‖ ᵇ 𝔊 *καὶ ἔσται*, l וְהָיָה ‖ ᶜ–ᶜ l כְּל כָּבוֹד **Cp 5,4** ᵃ 𝔘ᵃ וישה ‖ **5** ᵃ 𝔘ᵃ אסיר ‖ ᵇ frt l מְשׂוּכָ (a שׂוֹך).

כִּי־לְשׁוֹנָם וּמַעַלְלֵיהֶם אֶל־יְהוָה לַמְרוֹת עֵינֵי[b] כְּבוֹדוֹ׃ לי׳ . ל חס
9 הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנָתָה בָּם וְחַטָּאתָם[a] כִּסְדֹם[b] הִגִּידוּ לֹא כִחֵדוּ ד׳ 5
אוֹי לְנַפְשָׁם כִּי־גָמְלוּ לָהֶם רָעָה׃ ל
10 אִמְרוּ[a] צַדִּיק כִּי־טוֹב כִּי־פְרִי[b] מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ׃
11 אוֹי לָרָשָׁע רָע[a] כִּי־גְמוּל[b] יָדָיו יֵעָשֶׂה[c] לוֹ׃ ח׳ . לי׳ . ה ול בסיפ
12 עַמִּי נֹגְשָׂיו[a] מְעוֹלֵל[b] וְנָשִׁים[c] מָשְׁלוּ בוֹ ט
עַמִּי מְאַשְּׁרֶיךָ מַתְעִים וְדֶרֶךְ אָרְחוֹתֶיךָ בִּלָּעוּ׃ ס ל . ל[a]
13 נִצָּב לָרִיב יְהוָה וְעֹמֵד לָדִין עַמִּים[a]׃ ה׳ . ג׳[10]
14 יְהוָה בְּמִשְׁפָּט יָבוֹא עִם־זִקְנֵי עַמּוֹ וְשָׂרָיו ל
וְאַתֶּם בִּעַרְתֶּם הַכֶּרֶם גְּזֵלַת הֶעָנִי בְּבָתֵּיכֶם׃
15 מַלָּכֶם תְּדַכְּאוּ עַמִּי וּפְנֵי עֲנִיִּים תִּטְחָנוּ מה לכם חד מן הי״[11] כת׳ ק מלה חדה וקר תרי״ו . ג׳[12]
נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת[a]׃ ס ד . הי׳
16 וַיֹּאמֶר יְהוָה יַעַן כִּי גָבְהוּ בְנוֹת צִיּוֹן נטויות חד מן ואי״[13] כת׳ ק תרי״ו . כת׳
וַתֵּלַכְנָה נְטוּיוֹת גָּרוֹן וּמְשַׂקְּרוֹת עֵינָיִם
הָלוֹךְ וְטָפֹף תֵּלַכְנָה וּבְרַגְלֵיהֶם תְּעַכַּסְנָה׃
17 וְשִׂפַּח אֲדֹנָי קָדְקֹד בְּנוֹת צִיּוֹן וַיהוָה פָּתְהֶן[a] יְעֶרֶינָה׃ ס י׳[14] כת׳ ש ול בלוש . ל . ל
18 בַּיּוֹם הַהוּא יָסִיר אֲדֹנָי אֶת תִּפְאֶרֶת הָעֲכָסִים וְהַשְּׁבִיסִים וְהַשַּׂהֲרֹנִים׃ ס ל . ג׳
19 הַנְּטִיפוֹת וְהַשֵּׁרוֹת וְהָרְעָלוֹת׃ 20 הַפְּאֵרִים וְהַצְּעָדוֹת וְהַקִּשֻּׁרִים ב׳[15] . ל . ל . ל . ל . ל
וּבָתֵּי הַנֶּפֶשׁ וְהַלְּחָשִׁים׃ 21 הַטַּבָּעוֹת וְנִזְמֵי הָאָף׃ 22 הַמַּחֲלָצוֹת ז׳ מל׳ ל
וְהַמַּעֲטָפוֹת וְהַמִּטְפָּחוֹת וְהַחֲרִיטִים׃ 23 וְהַגִּלְיֹנִים[a] וְהַסְּדִינִים וְהַצְּנִיפוֹת ל . ל . ל . ל . ל . ל
וְהָרְדִידִים׃
24 וְהָיָה תַּחַת בֹּשֶׂם מַק יִהְיֶה וְתַחַת חֲגוֹרָה נִקְפָּה ג׳ ר״פ תחת ותחת וג׳ מילין ביניה . ל . ב׳ מל
וְתַחַת מַעֲשֶׂה[a] מִקְשֶׁה קָרְחָה וְתַחַת פְּתִיגִיל מַחֲגֹרֶת[b] שָׂק י״ח[16]

[4] וחד גריש למרות עלין Ps 78,17. [5] Mm 2208. [6] Mm 3594. [7] Mm 210. [8] Mp sub loco. [9] Mm 1526. [10] Mm 2215. [11] Mm 214. [12] Mm 3549. [13] Mm 648. [14] Mm 1411. [15] Mm 2216. [16] Mm 2217.

8 [b] frt dl || **9** [a] ⅁𝔗 pl, l וחטאתם || [b] frt add || **10** [a] l אִשְׁרֵי; 𝔊 + *δήσομεν* (a אסר) || **11** [a] l כִּי־רַע || [b–b] 𝔊 *κατὰ τὰ ἔργα*, l כְּגֹ׳ || [c] 𝔔[a] ישוב || **12** [a] l נֹגְשִׂים || [b–b] 𝔙 *spoliaverunt* cf 𝔊𝔗, l עָלְלוּ || [c] 𝔊α′(𝔗) *καὶ οἱ ἀπαιτοῦντες* cf θ′, l ונשים || **13** [a] 𝔊(⅁) *-ὸν λαὸν αὐτοῦ*, l עמו || **15** [a–a] > 𝔊, dl || **17** [a] Or פְּתַהֶן = פַּתְהֶן? cf 𝔙; prp פֹּתְיֶהָן || **23** [a] l והגלי׳ (aǩk *gulīnu* vestis) || **24** [a] > ⅁, dl || [b] frt dl.

16 וְעַל כָּל־אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ וְעַל כָּל־שִׂכְיוֹת[a] הַחֶמְדָּה׃ ל

17 וְשַׁח גַּבְהוּת הָאָדָם וְשָׁפֵל רוּם אֲנָשִׁים ל וחד מן ו׳[16] זוגין
וְנִשְׂגָּב יְהוָה לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא׃ ב

18 וְהָאֱלִילִים כָּלִיל יַחֲלֹף[a]׃ ד וחס׳[17]

19 וּבָאוּ[a] בִּמְעָרוֹת צֻרִים וּבִמְחִלּוֹת[b] עָפָר
מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ הָאָרֶץ׃

20 בַּיּוֹם הַהוּא יַשְׁלִיךְ הָאָדָם אֶת־אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וְאֶת אֱלִילֵי זְהָבוֹ ל
אֲשֶׁר עָשׂוּ־לוֹ לְהִשְׁתַּחֲוֹת [a]לַחְפֹּר פֵּרוֹת[a] וְלָעֲטַלֵּפִים׃ ג. ל. ל

21 לָבוֹא בְּנִקְרוֹת הַצֻּרִים וּבִסְעִפֵי הַסְּלָעִים ל
מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ הָאָרֶץ׃

22 חִדְלוּ לָכֶם מִן־הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ ב
כִּי־בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא׃ פ

3 1 כִּי הִנֵּה הָאָדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת מֵסִיר מִירוּשָׁלַ͏ִם וּמִיהוּדָה ה בסיפ׳. ב
מַשְׁעֵן וּמַשְׁעֲנָה [a]כָּל מִשְׁעַן־לֶחֶם וְכָל מַשְׁעַן־מָיִם[a]׃ ל

2 גִּבּוֹר וְאִישׁ מִלְחָמָה שׁוֹפֵט וְנָבִיא וְקֹסֵם וְזָקֵן׃ ב. ו מל׳. ז בלשון נביאיה

3 שַׂר־חֲמִשִּׁים וּנְשׂוֹא פָנִים וְיוֹעֵץ וַחֲכַם חֲרָשִׁים וּנְבוֹן לָחַשׁ׃ ד. ג

4 וְנָתַתִּי נְעָרִים שָׂרֵיהֶם וְתַעֲלוּלִים יִמְשְׁלוּ־בָם׃

5 וְנִגַּשׂ הָעָם אִישׁ בְּאִישׁ וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ ד[1]
יִרְהֲבוּ הַנַּעַר בַּזָּקֵן וְהַנִּקְלֶה בַּנִּכְבָּד׃ ל

6 כִּי־יִתְפֹּשׂ אִישׁ בְּאָחִיהוּ בֵּית אָבִיו ד[2] מל וכל לשון הליכה דכות ב מ׳ ג
שִׂמְלָה לְכָה קָצִין תִּהְיֶה־לָּנוּ וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדֶךָ׃

7 יִשָּׂא בַיּוֹם הַהוּא ׀ לֵאמֹר לז ד מנה ר״פ
לֹא־אֶהְיֶה חֹבֵשׁ וּבְבֵיתִי אֵין לֶחֶם וְאֵין שִׂמְלָה ל. ל. ל[3] מ״פ אין ואין וכל ר״פ דכות ב מ ב
לֹא תְשִׂימֻנִי קְצִין עָם׃

8 כִּי כָשְׁלָה יְרוּשָׁלַ͏ִם ׀ וִיהוּדָה נָפָל[a] ג

[16] Mm 565. [17] Mm 3476. Cp 3 [1] Mm 1598. [2] Mm 2214. [3] Mm 1269.

16 [a] prp שָׂכְתֵי (cf aeg *śktj* navis et 𝔊), al סְפִינוֹת ‖ **18** [a] l c 𝔔[a] Vrs pl (ו ex 19) ‖ **19** [a] prp באו cf 10 ‖ [b] prp וְהִטָּמְנוּ במ׳ cf 10 ‖ **20** [a–a] l c pc Mss לַחֲפָרְפָּרוֹת (𝔔[a] לחפרפרים), cf 𝔊 *toῖς ματαίοις* θ′ (Hier) *pharpharoth* 𝔙 *talpas* ‖ **Cp 3,1** [a–a] add ‖ **8** [a] 𝔔[a] נפלה.

וְיֹרֵנוּ מִדְּרָכָיו וְנֵלְכָה בְּאֹרְחֹתָיו ז ב מל וחד חס[7]
כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר־יְהוָה מִירוּשָׁלִָם: יח. ד
4 וְשָׁפַט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים
וְכִתְּתוּ חַרְבוֹתָם לְאִתִּים וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת ג. ח. ב
לֹא־יִשָּׂא גּוֹי אֶל־גּוֹי חֶרֶב וְלֹא־יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה: פ לז
5 בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר יְהוָה:

6 כִּי נָטַשְׁתָּה עַמְּךָ בֵּית יַעֲקֹב ב חד מל וחד חס[9]
כִּי מָלְאוּ מִקֶּדֶם[a] וְעֹנְנִים כַּפְּלִשְׁתִּים י[10]
וּבְיַלְדֵי נָכְרִים יַשְׂפִּיקוּ:
7 וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ כֶּסֶף וְזָהָב וְאֵין קֵצֶה לְאֹצְרֹתָיו יג פסוק ואין ואין. יא. יב[11]
וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ סוּסִים וְאֵין קֵצֶה לְמַרְכְּבֹתָיו: יב[12]
8 וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ אֱלִילִים
לְמַעֲשֵׂה יָדָיו יִשְׁתַּחֲוֶה[a] לַאֲשֶׁר עָשׂוּ אֶצְבְּעֹתָיו: ל. ל
9 וַיִּשַּׁח אָדָם וַיִּשְׁפַּל־אִישׁ [a]וְאַל־תִּשָּׂא[a] לָהֶם: ג
10 ב�ֹּא בַצּוּר וְהִטָּמֵן בֶּעָפָר יד[13] מל וכל שמואל וכתיב דכות ב מה. ג
מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ[a]: ל חס
11 עֵינֵי גַּבְהוּת אָדָם שָׁפֵל[a] וְשַׁח רוּם אֲנָשִׁים יד זוגין[14]
וְנִשְׂגַּב יְהוָה לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: ס ב
12 כִּי יוֹם לַיהוָה צְבָאוֹת
עַל כָּל־גֵּאֶה וָרָם וְעַל כָּל־נִשָּׂא[a] וְשָׁפֵל[b]: ד. ל וכל משנה תורה דכות ב מ א[15]. ו ד כת שא וב כת סה
13 וְעַל כָּל־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן [a]הָרָמִים וְהַנִּשָּׂאִים[a]
וְעַל כָּל־אַלּוֹנֵי הַבָּשָׁן:
14 וְעַל כָּל־הֶהָרִים הָרָמִים וְעַל כָּל־הַגְּבָעוֹת הַנִּשָּׂאוֹת: ל
15 וְעַל כָּל־מִגְדָּל גָּבֹהַּ[a] וְעַל כָּל־חוֹמָה בְצוּרָה:

[7]Mm 1481. [8]Mm 3173. [9]Mm 2211. [10]Mm 1457. [11]Mm 2004. [12]Mm 2213. [13]Mm 169. [14]Mm 565. [15]Dt 8,14.

6 [a] prp מִקֶּסֶם; al קוֹסְמִים vel מְעֹנְנִים (magi) vel מקדם קוֹסְמִים cf 𝔗 || 8 [a] l וְהָ– || 10 [a] 𝔊 ⊢ *ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι τὴν γῆν*, ins בקומו לערץ הארץ || [a–a] prp וְאֵין שְׂאֵת || 11 [a] 𝔊 + *καὶ μετέωρον*, ins וְגָבהַ || [b] dl || 12 [a] 𝔊 תשפלנה cf 𝔗𝔙 || 13 [a–a] dl m cs cf 14 || 15 [a] sic L, mlt Mss Edd ה–; it 30,25[a] 40,9[a].

מְלֵאַתִי מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין בָּהּ וְעַתָּה מְרַצְּחִים׃
22 כַּסְפֵּךְ הָיָה לְסִיגִים סָבְאֵךְ מָהוּל[a] בַּמָּיִם׃
23 שָׂרַיִךְ סוֹרְרִים וְחַבְרֵי גַּנָּבִים
כֻּלּוֹ אֹהֵב שֹׁחַד וְרֹדֵף שַׁלְמֹנִים
יָתוֹם לֹא יִשְׁפֹּטוּ וְרִיב אַלְמָנָה לֹא־יָבוֹא אֲלֵיהֶם׃ פ
24 לָכֵן נְאֻם הָאָדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת אֲבִיר יִשְׂרָאֵל
הוֹי אֶנָּחֵם מִצָּרָי וְאִנָּקְמָה מֵאוֹיְבָי׃
25 וְאָשִׁיבָה יָדִי עָלָיִךְ
וְאֶצְרֹף כַּבֹּר סִיגָיִךְ וְאָסִירָה כָּל־בְּדִילָיִךְ׃
26 וְאָשִׁיבָה שֹׁפְטַיִךְ כְּבָרִאשֹׁנָה וְיֹעֲצַיִךְ כְּבַתְּחִלָּה
אַחֲרֵי־כֵן יִקָּרֵא לָךְ עִיר הַצֶּדֶק קִרְיָה נֶאֱמָנָה׃
27 צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ[a] בִּצְדָקָה׃
28 וְשֶׁבֶר[a] פֹּשְׁעִים וְחַטָּאִים יַחְדָּו וְעֹזְבֵי יְהוָה יִכְלוּ׃
29 כִּי יֵבֹשׁוּ[a] מֵאֵילִים אֲשֶׁר חִמַּדְתֶּם
וַתַּחְפְּרוּ מֵהַגַּנּוֹת אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם׃
30 כִּי תִהְיוּ כְּאֵלָה נֹבֶלֶת עָלֶהָ
וְכִגְנָּה אֲשֶׁר־מַיִם אֵין לָהּ׃
31 וְהָיָה הֶחָסֹן[a] לִנְעֹרֶת וּפֹעֲלוֹ[b] לִנְיֹצוֹץ
וּבָעֲרוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו וְאֵין מְכַבֶּה׃ ס

2 1 הַדָּבָר אֲשֶׁר חָזָה יְשַׁעְיָהוּ בֶּן־אָמוֹץ עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם׃
2 וְהָיָה | בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן[a] יִהְיֶה הַר בֵּית־יְהוָה
בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת
וְנָהֲרוּ[b] אֵלָיו כָּל־הַגּוֹיִם׃ 3 וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ
לְכוּ | וְנַעֲלֶה אֶל־הַר־יְהוָה אֶל־בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב

ג מל

ו כת ו וכל אוריית וכתיב דכות[24] . ג

ג . ד

יא בטע בסיפ . ב . ה בסיפ

ג . ב . יא מל[25]

ף[26]

ל[27] . ג

ף[26] . ה[28] . ב חד מל וחד מן ד[29] חס בלישׁ וכל יעצי דכות

כא[30]

ף[31]

ל חס

ב

ב

ח בטע בסיפ[1]

לה[2] . יב[3]

ג[4]

יז וכל אל הר הכרמל דכות[5] . יא[6] ב מנה בסיפ

[24]Mm 2480. [25]Mm 3365. [26]Mm 2212. [27]Mp sub loco. [28]Mm 1962. [29]Mm 2808. [30]Mm 17. [31]Mm 2210. Cp 2 [1]Mp sub loco. [2]Mm 2840. [3]Mm 545. [4]Mm 3096. [5]Mm 385. [6]Mm 324.

21 [b–b] frt add ‖ **22** [a] prp מוֹהַל ‖ [b] frt add ‖ **27** [a] 𝔊(𝔖) *ἡ αἰχμαλωσία αὐτῆς* = שְׁבָיָה(𝔙); prp יְשָׁבֶיהָ ‖ **28** [a] l וְשֹׁבְרוּ (cf 𝔊𝔗) vel וְשֶׁבֶר (cf 𝔙); prp יְשֻׁבְרוּ ‖ **29** [a] l c pc Mss 𝔗 וְיִשְׁבֶּיהָ ‖ **31** [a] 𝔊[a] החסנכם cf 𝔊𝔙 ‖ [b] 𝔔[a] ופעלכם; l וּפָעֳלוֹ cf 𝔊𝔖𝔗 ‖ **Cp 2,2** [a] tr c 𝔖 תִּבּשׁוּ post יהוה cf Mi 4,1 ‖ [b–b] Mi 4,1 עָלָיו עַמִּים et postea (3) גּוֹיִם רַבִּים.

כְּסָדֹם הָיִינוּ לַעֲמֹרָה דָּמִינוּ׃ ס ד¹⁵.ל.ל

10 שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה קְצִינֵי סְדֹם
הַאֲזִינוּ תּוֹרַת אֱלֹהֵינוּ עַם עֲמֹרָה׃ ח.ל

11 לָמָּה־לִּי רֹב־זִבְחֵיכֶם יֹאמַר יְהוָה ו דמט
שָׂבַעְתִּי עֹלוֹת אֵילִים וְחֵלֶב מְרִיאִים
וְדַם פָּרִים וּכְבָשִׂים[a] וְעַתּוּדִים לֹא חָפָצְתִּי׃ ב.ה¹⁶

12 כִּי תָבֹאוּ לֵרָאוֹת[a] פָּנָי ג¹⁷
מִי־בִקֵּשׁ זֹאת מִיֶּדְכֶם רְמֹס[b] חֲצֵרָי׃ ב

13 לֹא תוֹסִיפוּ הָבִיא מִנְחַת־שָׁוְא קְטֹרֶת תּוֹעֵבָה הִיא לִי ב מל¹⁹. ח קמ¹⁹
חֹדֶשׁ וְשַׁבָּת קְרֹא מִקְרָא לֹא־אוּכַל אָוֶן וַעֲצָרָה׃ ב.ד²⁰

14 חָדְשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי
הָיוּ עָלַי לָטֹרַח נִלְאֵיתִי נְשֹׂא׃ ל.ג

ל 15 וּבְפָרִשְׂכֶם כַּפֵּיכֶם אַעְלִים עֵינַי מִכֶּם
גַּם כִּי־תַרְבּוּ תְפִלָּה אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ
יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ[a]׃ 16 רַחֲצוּ הִזַּכּוּ
הָסִירוּ רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם מִנֶּגֶד עֵינָי
חִדְלוּ הָרֵעַ׃ 17 לִמְדוּ הֵיטֵב ב.ה
דִּרְשׁוּ מִשְׁפָּט אַשְּׁרוּ חָמוֹץ[a]
שִׁפְטוּ יָתוֹם רִיבוּ אַלְמָנָה׃ ס

18 לְכוּ־נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר יְהוָה ו דמט
אִם־יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים[a] כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ ב ול בלימ
אִם־יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ׃
19 אִם־תֹּאבוּ וּשְׁמַעְתֶּם טוּב הָאָרֶץ תֹּאכֵלוּ׃ יט בלימ²¹
20 וְאִם־תְּמָאֲנוּ וּמְרִיתֶם חֶרֶב[a] תְּאֻכְלוּ[b] ל ר״ם בסימ. ב
כִּי פִי יְהוָה דִּבֵּר׃ ס ג
21 אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נֶאֱמָנָה[a] יז²². ב²³

[15] Mm 2208. [16] Mm 2338. [17] Mm 2209. [18] Mp sub loco. [19] Mm 1092. [20] Mm 1544. [21] Mm 335. [22] Mm 1095. [23] Gn 38,13.

11 [a] > 𝔊 || **12** [a] l c Ms 𝔖 לִרְ׳ || [b] prp רוֹמְסֵי || **15** [a] 𝔘[a] + אצבעותיכם בעאן || **17** [a] l חמוץ? || [b] prp מֵחֵ׳ ; l בח׳ (hpgr)? || **18** [a] l c 𝔘[a] pc Mss כשני cf 𝔊𝔖𝔙 || **20** [a] 𝔘[a]𝔖𝔗 תֹּאכְלוּ || [b] prp

1 1 חֲזוֹן יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ אֲשֶׁר חָזָה עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם בִּימֵי
עֻזִּיָּהוּ יוֹתָם אָחָז יְחִזְקִיָּהוּ מַלְכֵי יְהוּדָה׃

2 שִׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהַאֲזִינִי אֶרֶץ כִּי יְהוָה דִּבֶּר
בָּנִים גִּדַּלְתִּי וְרוֹמַמְתִּי וְהֵם פָּשְׁעוּ בִי׃

3 יָדַע שׁוֹר קֹנֵהוּ וַחֲמוֹר אֵבוּס בְּעָלָיו
יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנָן׃

4 הוֹי ׀ גּוֹי חֹטֵא עַם כֶּבֶד עָוֹן
זֶרַע מְרֵעִים בָּנִים מַשְׁחִיתִים
עָזְבוּ אֶת־יְהוָה נִאֲצוּ אֶת־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
[a]נָזֹרוּ אָחוֹר׃

5 עַל מֶּה תֻכּוּ עוֹד תּוֹסִיפוּ סָרָה
כָּל־רֹאשׁ לָחֳלִי וְכָל־לֵבָב דַּוָּי׃

6 מִכַּף־רֶגֶל וְעַד־רֹאשׁ אֵין־בּוֹ מְתֹם
פֶּצַע וְחַבּוּרָה וּמַכָּה טְרִיָּה
לֹא־זֹרוּ וְלֹא חֻבָּשׁוּ וְלֹא רֻכְּכָה בַּשָּׁמֶן׃

7 אַרְצְכֶם שְׁמָמָה עָרֵיכֶם שְׂרֻפוֹת אֵשׁ
אַדְמַתְכֶם לְנֶגְדְּכֶם זָרִים אֹכְלִים אֹתָהּ
וּשְׁמָמָה כִּמַהְפֵּכַת זָרִים[a]׃

8 וְנוֹתְרָה בַת־צִיּוֹן כְּסֻכָּה בְכָרֶם
כִּמְלוּנָה[a] בְּמִקְשָׁה כְּעִיר נְצוּרָה[b]׃

9 לוּלֵי יְהוָה צְבָאוֹת הוֹתִיר לָנוּ שָׂרִיד כִּמְעָט[a]

ג[2] בנביא וכל ד״ה דכות ב מ ה

ג[3]. ב חד מל וחד חס

ב[4]

ג חס[5]

ח ד מנה מל

ב וחס[6]

ג מיחד . כד[7] . ב[8] . ג מל

ב[9] . ג[10]

ד

ל . ב . ג[11]

לד פסוק לא דלא ולא[12]

ב חד מל וחד חס[13]

ו

ל . ל

ל . ב . ל

ב קמ[14]

Cp 1 [1] וחד בחזון ישעיהו 2 Ch 32,32. [2] Mm 2203. [3] Mm 2204. [4] Prv 14,4. [5] Mm 3711. [6] Mm 2823. [7] Mm 592. [8] Dt 33,3. [9] Mm 4214. [10] Mm 2205. [11] Mm 2206. [12] Mm 771. [13] Neh 3,34. [14] Mm 2207.

Cp 1,4 [a–a] > G || 7 [a] 1 סְדֹם || 8 [a] ΘaGSV וְכִ׳ || [b] G(ΣT) πολιορκουμένη cf V, 1 נצורה (a צור) || 9 [a] > GSV cf T; frt tr ad שריד.

אֹתוֹ טֹבוֹת וַיִּתֵּן אֶת־כִּסְאוֹ [a]מֵעַל כִּסְאֵ[a] הַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּבָבֶל׃ [32]ח
וְשִׁנָּא[a] אֶת בִּגְדֵי כִלְאוֹ וְאָכַל לֶחֶם תָּמִיד לְפָנָיו כָּל־יְמֵי חַיָּיו׃ 29 [33]ב חד כת א וחד כת ה
וַאֲרֻחָתוֹ אֲרֻחַת תָּמִיד נִתְּנָה־לּוֹ מֵאֵת[a] הַמֶּלֶךְ[b] דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ[c] כָּל יְמֵי חַיָּו[d]׃ 30 [34]ב וחס ד חס

סכום הפסוקים של ספר
אלף וחמש מאות
ושלשים וארבעה
וחציו ויקבץ מלך ישראל[35]
וסדרים לה׳

[32] Mm 2202. [33] Mm 3709. [34] Mm 1811. [35] 1 R 22,6, cf Mp sub loco.

28 [a–a] l c Jer 52,32 מִמַּעַל לְכִ׳? || **29** [a] Jer 52,33 –נָּה || **30** [a] 𝔊 ἐξ οἴκου = מִבֵּית || [b] 𝔖 ut Jer 52,34 מִ׳ בָּבֶל || [c] Jer + עַד־יוֹם מוֹתוֹ, sic l et dl [d–d]? || [d–d] cf [c].

19 הָרֹאשׁ וְאֶת־צְפַנְיָהוּ כֹּהֵן מִשְׁנֶה[a] וְאֶת־שְׁלֹשֶׁת שֹׁמְרֵי הַסָּף׃ 19 וּמִן־ לוי. ב¹⁸. א¹ ה״ר״פ בנביא¹⁹
הָעִיר לָקַח סָרִיס אֶחָד אֲשֶׁר־הוּא[a] פָּקִיד | עַל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה ד²⁰
וַחֲמִשָּׁה[b] אֲנָשִׁים מְרֹאֵי פְנֵי־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר נִמְצְאוּ בָעִיר וְאֵת סֹפֵר[c] ל
שַׂר[d] הַצָּבָא[e] הַמַּצְבֵּא אֶת־עַם הָאָרֶץ וְשִׁשִּׁים אִישׁ מֵעַם הָאָרֶץ נ
20 הַנִּמְצְאִים בָּעִיר׃ 20 וַיִּקַּח אֹתָם נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים וַיֹּלֶךְ אֹתָם ד ג חס וחד מל²¹
21 עַל[a]־מֶלֶךְ בָּבֶל רִבְלָתָה׃ 21 וַיַּךְ אֹתָם מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְמִיתֵם בְּרִבְלָה ט²². ר
22 בְּאֶרֶץ חֲמָת וַיָּגֶל יְהוּדָה מֵעַל אַדְמָתוֹ׃ 22 וְהָעָם הַנִּשְׁאָר[a] ²³
בְּאֶרֶץ יְהוּדָה אֲשֶׁר הִשְׁאִיר נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיַּפְקֵד עֲלֵיהֶם ל מל בסיק. נ
23 אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן׃ פ 23 וַיִּשְׁמְעוּ כָל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים
הֵמָּה וַאֲנָשֵׁיהֶם[a] כִּי־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל[b] אֶת־גְּדַלְיָהוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־
גְּדַלְיָהוּ[c] הַמִּצְפָּה וְיִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וּשְׂרָיָה בֶּן־ ²⁴ב
תַּנְחֻמֶת הַנְּטֹפָתִי וְיַאֲזַנְיָהוּ בֶּן־הַמַּעֲכָתִי הֵמָּה[c] וַאֲנָשֵׁיהֶם׃ 24 וַיִּשָּׁבַע ב. ב²⁵. ג. א²⁶
לָהֶם גְּדַלְיָהוּ וְלַאֲנָשֵׁיהֶם וַיֹּאמֶר[c] לָהֶם אַל־תִּירְאוּ מֵעַבְדֵי[a] הַכַּשְׂדִּים ב. בס²⁷ וכל ד״ה ועזרא דכות׳ ב מ ת חס בליש
שְׁבוּ בָאָרֶץ וְעִבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל וְיִטַב לָכֶם׃ ס 25 וַיְהִי | ג חס
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּא יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה בֶּן־אֱלִישָׁמָע מִזֶּרַע[c] הַמְּלוּכָה ²⁸א. ב²⁹
וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים אִתּוֹ וַיַּכּוּ[a] אֶת־גְּדַלְיָהוּ וַיָּמָת[b] וְאֶת־הַיְּהוּדִים וְאֶת־ ²⁵ל³⁰
26 הַכַּשְׂדִּים אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ בַּמִּצְפָּה׃ 26 וַיָּקֻמוּ כָל־הָעָם מִקָּטֹן וְעַד־
גָּדוֹל[a] וְשָׂרֵי הַחֲיָלִים וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם כִּי יָרְאוּ מִפְּנֵי[c] כַּשְׂדִּים׃ פ ל
27 וַיְהִי[a] בְּשִׁלְשִׁים וָשֶׁבַע שָׁנָה לְגָלוּת יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה בִּשְׁנֵים
עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּעֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה[a] לַחֹדֶשׁ נָשָׂא[c] אֱוִיל[c] מְרֹדַךְ[d] מֶלֶךְ בָּבֶל נ
28 בִּשְׁנַת מָלְכוֹ[b] אֶת־רֹאשׁ יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה[c] מִבֵּית[c] כֶּלֶא[d]׃ 28 וַיְדַבֵּר ג בליש³¹

¹⁸Mm 2198. ¹⁹Mm 2980. ²⁰Mm 2199. ²¹Mm 468. ²²Mm 2902. ²³Mm 2151. ²⁴Mm 2691. ²⁵Mp sub loco. ²⁶Mm 2200. ²⁷Mm 11. ²⁸Mm 3785. ²⁹Mm 1581. ³⁰Mm 2201. ³¹Mm 2142.

18 [a] pc Mss et Jer הַמִּ֫ || **19** [a] Jer הָיָה cf G ἦν || [b] > G^{Nmin}; 𝔗^{Ed} 50, Jer 7 || [c] G ut Jer סֵפֶר, prb sic l cf 𝔙 || [d] 𝔖 *wlrbj* = וְאֶת־שָׂרֵי || [e] 𝔖 pl || [f] Jer בְּתוֹךְ הָעִיר ||
20 [a] – אֶל, sic mlt Mss G et Jer || **23** [a] l c 2 Mss G𝔖𝔗^{Y} et Jer 40,7 וְאַנְשֵׁיהֶם || **24** [a] pc Mss 𝔙 et Jer 40,9 מֵעֲבֹד; G *pároδον* – מֵעֲבַר || **25** [a] G* sg || [b] > Ms, prb dl ||
26 [a] Ms 𝔖 וְכָל־שׂ׳ || [b] nonn Mss G et Jer 41,8 הַכּ׳ || **27** [a] Ms מִשְׁנָה, 𝔗^{L} ut Jer 52,31 וַחֲמִשָּׁה, Jer G *τετράδι* || [b] prb l c Jer מַלְכְּתוֹ cf G || [c] frt ins c pc Mss G𝔖𝔗 et Jer וַיֹּצֵא אֹתוֹ || [d] G^{-L} c suff 3sg, l כִּלְאוֹ?

וְאֶת־עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ בַנְחֻשְׁתַּיִם וַיְבִאֵהוּ בָּבֶל׃ ס

ה״פ 8 וּבַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּשִׁבְעָה[a] לַחֹדֶשׁ הִיא שְׁנַת תִּשַּׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה 8
[b]לַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר[b] מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּא נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים עֶבֶד[c]
מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלִָם׃ 9 וַיִּשְׂרֹף אֶת־בֵּית־יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת 9

ט . ח[9] וכל ירמיה דכות ב מ ג יחד מן ד כת כן כָּל־בָּתֵּי יְרוּשָׁלִַם [a]וְאֵת־כָּל־בֵּית גָּדוֹל[b] שָׂרַף בָּאֵשׁ[a]׃ 10 וְאֵת־חוֹמֹת[a] 10
יְרוּשָׁלִַם סָבִיב נָתְצוּ כָּל־[b]חֵיל כַּשְׂדִּים אֲשֶׁר[c] רַב־טַבָּחִים׃ 11 וְאֶת 11
חי[9] וכל על המלך טוב דכות ב מ ג יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת־הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ [a]עַל־הַמֶּלֶךְ
ג . ל[11] בָּבֶל[a] וְאֶת יֶתֶר הֶהָמוֹן[b] הָגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים׃ 12 וּמִדַּלַּת[a] 12
ב[25] בלי״ש וכת כן למערב הָאָרֶץ הִשְׁאִיר[b] רַב־טַבָּחִים לְכֹרְמִים וּלְיוֹגְבִים[c]׃ 13 [a]וְאֶת־ 13
עַמּוּדֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר בֵּית[b]־יְהוָה וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת וְאֶת־[c]יָם הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר
לט . מג . לט בְּבֵית־יְהוָה שִׁבְּרוּ כַשְׂדִּים[c] וַיִּשְׂאוּ אֶת־[d]נְחֻשְׁתָּם בָּבֶלָה׃ 14 וְאֶת־ 14
ב כת כן[3] . כל מל . ר[14] הַסִּירֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְזַמְּרוֹת וְאֶת־הַכַּפּוֹת וְאֶת כָּל־כְּלֵי[s]
ג הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ־בָם לָקָחוּ׃ 15 [a]וְאֶת־הַמַּחְתּוֹת וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת[a] 15
אֲשֶׁר זָהָב זָהָב וַאֲשֶׁר־כֶּסֶף כֶּסֶף לָקַח רַב־טַבָּחִים׃ 16 הָעַמּוּדִים | 16
ב[15] שְׁנַיִם הַיָּם[s] הָאֶחָד[a] וְהַמְּכֹנוֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה[b] שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה לֹא־הָיָה
ג חס אח[16] מִשְׁקָל לִנְחֹשֶׁת כָּל־[s]הַכֵּלִים הָאֵלֶּה[c]׃ 17 שְׁמֹנֶה[a] עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמַת | 17
אמרת ק חד מן יא[17] קר ת הָעַמּוּד הָאֶחָד[b] וְכֹתֶרֶת עָלָיו | נְחֹשֶׁת וְקוֹמַת הַכֹּתֶרֶת[c] שָׁלֹשׁ[d] אַמּוֹת[e]
ב וְשָׂבָכָה וְרִמֹּנִים עַל־הַכֹּתֶרֶת סָבִיב הַכֹּל נְחֹשֶׁת וְכָאֵלֶּה [s]לָעַמּוּד
הַשֵּׁנִי [f]עַל־הַשְּׂבָכָה׃ 18 וַיִּקַּח רַב־טַבָּחִים אֶת־שְׂרָיָה כֹּהֵן 18

9 Mm 2893. 10 Mm 2106. 11 Mm 2765. 12 Lectio Or, cf Mp sub loco et Jer 52,16. 13 Mm 2196. 14 Mm 1272. 15 Mm 1914. 16 Mm 2197. 17 Mm 3675.

7 [b] Jer 52 + וַיִּתְּנֵהוּ בֵּית הַפְּקֻדוֹת עַד־יוֹם מוֹתוֹ ‖ 8 [a] 2 Mss 𝔊[L]𝔖 בְּתִשְׁעָה, Jer 52 בֶּעָשׂוֹר ‖ [b–b] 𝔊[-L](𝔖) τῷ Ναβουχοδονοσορ = לְנְ; > 𝔙 ‖ [c] 𝔊 ἑστὼς ἐνώπιον (Jer 52 עֲמַד), frt l עֹמֵד ‖ לְפָנַי 9 [a–a] add? ‖ [b] pc Mss et Jer 52 הַגְּ; > 𝔊-L𝔙 ‖ 10 [a] Ms et Jer 52 pr ־כָּל; 𝔊𝔖 sg ‖ [b] > 𝔊* et Jer 52 𝔊 ‖ [c] ins c mlt Mss 𝔖𝔗[Mss]𝔙 et Jer 52 ־אֵת ‖ 11 [a–a] Jer 39 עָלָיו; l c Jer 52 ־אֶל־מ׳ ב׳ ‖ [b] Jer 52 הָאָמֹן, frt l הָאֻמָּן (akk *ummanu* exercitus cf 𝔖 *hjl'*) ‖ 12 [a] 𝔊[L](𝔖𝔗) + τοῦ λαοῦ = עַם ‖ [b] pc Mss 𝔊[75]𝔖𝔗[f] et Jer 52 + נְבוּזַרְאֲדָן ‖ [c] K[Mss] וּלְגָבִים cf 𝔗, 𝔊[L] *καὶ εἰς γεωργούς* cf 𝔖𝔗𝔙 ‖ 13 [a] 13–20 cf Jer 52,17–27 ‖ [b] Jer לְבֵית; l c nonn Mss Vrs בְּבֵית ‖ [c] pc Mss 𝔊 הַכִּ׳ ‖ [d] Ms et Jer + ־כָּל ‖ 15 [a–a] Jer + nonn vb ‖ 16 [a] pc Mss et Jer א׳ ‖ [b] 𝔊[L]𝔖 et Jer + הַמֶּלֶךְ ‖ [c] > 𝔊𝔙 ‖ 17 [a] Jer pr וְהָעַמּוּדִים ‖ [b] Jer + nonn vb ‖ [c] 𝔊[L] ut Jer + הָאַחַת ‖ [d] 𝔗[f] ut Jer שָׁמֵשׁ, sic l ‖ [e] l c mlt Mss et Jer ut Q אַמּוֹת ‖ [f–f] Jer וְרִמֹּנִים + nonn vb; add?

15 נִשְׂאַ֣ר זוֹלֶ֔ת דַּלַּ֖ת עַם־הָאָ֑רֶץ׃ 15 וַיַּגֶל֩ אֶת־יְהוֹיָכִ֨ין בָּבֶ֜לָה ל. כט
וְאֶת־אֵ֣ם הַמֶּ֗לֶךְ וְאֶת־נְשֵׁ֤י הַמֶּ֙לֶךְ֙ וְאֶת־סָרִיסָ֔יו וְאֶת־אֵילֵ֥י[a] ב. אילי ק
16 הָאָ֖רֶץ הוֹלִ֣יךְ גּוֹלָ֑ה מִירוּשָׁלַ֙͏ִם֙ בָּבֶ֔לָה׃ 16 וְאֶת֩ כָּל־אַנְשֵׁ֨י֙ הַחַ֣יִל שִׁבְעַ֔ת כט. ב
אֲלָפִ֖ים וְהֶחָרָ֣שׁ וְהַמַּסְגֵּ֑ר אֶ֚לֶף הַכֹּ֔ל גִּבּוֹרִ֥ים עֹשֵׂ֖י מִלְחָמָ֑ה וַיְבִיאֵ֥ם
17 מֶ֙לֶךְ־בָּבֶ֔ל גּוֹלָ֖ה בָּבֶ֑לָה׃ 17 וַיַּמְלֵךְ֩ מֶ֙לֶךְ־בָּבֶ֜ל אֶת־מַתַּנְיָ֣ה דֹדוֹ כט. ה
תַּחְתָּ֗יו וַיַּסֵּ֥ב אֶת־שְׁמ֖וֹ צִדְקִיָּ֑הוּ׃ פ

ס לה[19] 18 [a] בֶּן־עֶשְׂרִ֥ים וְאַחַ֖ת שָׁנָ֣ה[b] צִדְקִיָּ֔הוּ בְּמָלְכ֑וֹ וְאַחַ֥ת עֶשְׂרֵ֖ה שָׁנָ֥ה
חמושל ק חד מן 20 זוגין בת י וקר ו ב מנה בלוש
19 מָלַ֖ךְ בִּירוּשָׁלָֽ͏ִם׃ וְשֵׁ֥ם אִמּ֖וֹ חֲמִיטַ֣ל[c] בַּת־יִרְמְיָ֑הוּ מִלִּבְנָֽה׃[d] 19 וַיַּ֣עַשׂ
20 הָרַ֤ע בְּעֵינֵי֙ יְהוָ֔ה כְּכֹ֖ל אֲשֶׁר־עָשָׂ֥ה יְהוֹיָקִֽים׃ 20 כִּ֣י ׀ עַל־אַ֣ף יְהוָ֗ה
הָיְתָ֥ה ׀ בִּירוּשָׁלַ֙͏ִם֙ וּבִיהוּדָ֔ה עַד־הִשְׁלִכ֖וֹ[a] אֹתָ֣ם מֵעַ֑ל · פָּנָ֛יו וַיִּמְרֹ֥ד לי[21]. ה[22]. ל חס
25 צִדְקִיָּ֖הוּ בְּמֶ֥לֶךְ בָּבֶֽל׃ ס 25 1 [a] וַיְהִי֩ בִּשְׁנַ֨ת[b] הַתְּשִׁיעִ֜ית לְמָלְכ֗וֹ בי[1]. ב מל[2]
בַּחֹ֨דֶשׁ הָעֲשִׂירִ֜י[c] בֶּעָשׂ֣וֹר[d] לַחֹ֗דֶשׁ בָּ֤א נְבוּכַדְנֶאצַּר֙ מֶ֣לֶךְ־בָּבֶ֔ל הוּא֩[e]
2 וְכָל־חֵיל֜וֹ עַל־יְרוּשָׁלַ֗͏ִם וַיִּֽחַן־[g] עָלֶ֙יהָ֙ וַיִּבְנ֣וּ[h] עָלֶ֔יהָ דָּ֖יֵק סָבִֽיב׃ 2 וַתָּבֹ֣א ל
3 הָעִ֔יר בַּמָּצ֖וֹר עַד֙ עַשְׁתֵּ֣י עֶשְׂרֵ֔ה שָׁנָ֖ה לַמֶּ֥לֶךְ צִדְקִיָּֽהוּ׃ 3 [a] בְּתִשְׁעָ֥ה
4 לַֽחֹדֶשׁ֮[a] וַיֶּחֱזַ֣ק הָרָעָב֒ בָּעִ֔יר וְלֹא־הָ֥יָה לֶ֖חֶם לְעַ֥ם הָאָֽרֶץ׃ 4 [a] וַתִּבָּקַ֥ע תיא[3]. בת. יד[4]
הָעִ֖יר[b] וְכָל־אַנְשֵׁ֣י הַמִּלְחָמָ֑ה[c] | הַלַּ֜יְלָה[d] דֶּ֣רֶךְ שַׁ֗עַר | בֵּ֤ין הַחֹמֹתַ֙יִם֙
אֲשֶׁ֣ר עַל־גַּ֔ן הַמֶּ֖לֶךְ וְכַשְׂדִּ֥ים עַל־הָעִ֖יר סָבִ֑יב וַיֵּ֖לֶךְ[e] דֶּ֥רֶךְ הָעֲרָבָֽה׃ ג. יח[5] וכל ובנותי דכרות ב מא
5 וַיִּרְדְּפ֖וּ חֵ֣יל־כַּשְׂדִּ֑ים אַחַ֣ר הַמֶּ֔לֶךְ וַיַּשִּׂ֥גוּ אֹת֖וֹ בְּעַרְבֹ֣ת יְרֵח֑וֹ וְכָל־ ח חס[6]. ל[7]
6 חֵילוֹ֙ נָפְצ֣וּ מֵעָ֔לָיו׃ 6 וַיִּתְפְּשׂ֥וּ אֶת־הַמֶּ֖לֶךְ וַיַּעֲל֣וּ אֹת֑וֹ אֶל־מֶ֥לֶךְ בָּבֶ֛ל
7 רִבְלָ֖תָה[a] וַיְדַבְּר֣וּ[b] אִתּ֑וֹ מִשְׁפָּ֖ט׃[c] 7 וְאֶת־בְּנֵ֤י צִדְקִיָּהוּ֙ שָׁחֲט֣וּ[a] לְעֵינָ֔יו יא. ה

[19]Mp sub loco. [20]Mm 2195. [21]Mm 2764. [22]Mm 2147. Cp 25 [1]Mm 2143. [2]Mm 2883. [3]Mm 432. [4]Mm 932. [5]Mm 1174. [6]Mp sub loco. [7]Mm 1312. [8]Mm 271.

15 [a] l c mlt Mss ut Q אֵילֵי ‖ **18** [a] 18–20 cf Jer 52,1–3 ‖ [b] > 𝔊^{O} ‖ [c] nonn Mss 𝔗 ut Q חֲמוּטַל cf 23,31 ‖ [d] > 𝔊* ‖ **20** [a] = הַ׳ ‖ **Cp 25,1** [a] 1–12 cf Jer 39,1–10; 52,4–16 ‖ [b] nonn Mss Or Jer 39,1; 52,4 בַּשָּׁנָה ‖ [c] 𝔊^{Nmin} 12, 𝔊^{A} 2 ‖ [d–d] > 𝔊* et Jer 39 ‖ [e] 𝔊^{A} 14 ‖ [f] > 𝔊 et Jer 39 ‖ [g] 𝔗^{Ms}ϑ et Jer 52 pl ‖ [h] 𝔊𝔖𝔗^{fMs} sg ‖ **3** [a–a] frt dl cf 4[a] ‖ **4** [a] frt ins וַיְהִי בְעַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בַּחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי (𝔖 ḥmšǰ' = הַחֲמִישִׁי) cf 𝔖 et Jer 52 ‖ [b] frt ins c Jer 39 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָם בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ; צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה; 𝔊^{L} + *καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεύς* ‖ [c] 2 Mss 𝔊 + וַיֵּצְאוּ, pc Mss + וַיִּבְרְחוּ; frt ins וַיֵּצְאוּ מֵהָעִיר cf 𝔖 et Jer ‖ [d] frt l c 2 Mss 𝔊𝔖ϑ et Jer 52 לַי׳ ‖ [e] l c pc Mss 𝔊$^{-BO56}$𝔖 et Jer 52 וילכו ‖ **6** [a] Jer + בְּאֶרֶץ חֲמָת ‖ [b] prb l c mlt Mss 𝔊𝔖𝔗^{fV} et Jer ר֫ ‖ [c] pc Mss 𝔗 et Jer טִים֫ ‖ **7** [a] prb l c 𝔊𝔖ϑ sg cf Jer.

כנ¹ וַיְמָרֵד־בּוֹ׃ 2 וַיְשַׁלַּח יְהוָה[a] | בּוֹ אֶת־גְּדוּדֵי כַשְׂדִּים וְאֶת־גְּדוּדֵי אֲרָם 2
ט² וְאֶת | גְּדוּדֵי מוֹאָב וְאֶת גְּדוּדֵי בְנֵי־עַמּוֹן[b] וַיְשַׁלְּחֵם בִּיהוּדָה לְהַאֲבִידוֹ[c]
ה בטע בסיפ³ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים׃ 3 אַךְ | עַל־פִּי[a] יְהוָה 3
ו חס⁴ . ח⁵ הָיְתָה בִיהוּדָה לְהָסִיר[b] מֵעַל פָּנָיו בְּחַטֹּאת מְנַשֶּׁה ׀ כְּכֹל ׀ אֲשֶׁר עָשָׂה׃
ג⁶ . ב זקף קמ . ט 4 וְגַם דַּם־הַנָּקִי אֲשֶׁר שָׁפָךְ[a] וַיְמַלֵּא אֶת־יְרוּשָׁלַם דָּם נָקִי וְלֹא־אָבְתָה 4
יג בטע ר״פ בסיפ⁷ יְהוָה לִסְלֹחַ׃ 5 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹיָקִים וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־ 5
הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃ 6 וַיִּשְׁכַּב 6
יְהוֹיָקִים עִם־אֲבֹתָיו[a] וַיִּמְלֹךְ יְהוֹיָכִין בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ 7 וְלֹא־הֹסִיף 7
יד עוֹד מֶלֶךְ מִצְרַיִם לָצֵאת מֵאַרְצוֹ כִּי־לָקַח מֶלֶךְ בָּבֶל מִנַּחַל מִצְרַיִם
עַד־נְהַר־פְּרָת כֹּל אֲשֶׁר הָיָתָה לְמֶלֶךְ מִצְרָיִם׃ פ
עלו חד מן יזפ כת ה ק וקר׳ ו בלישׁ 8 בֶּן־שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה[a] שָׁנָה יְהוֹיָכִין בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מָלַךְ 8
ל בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ נְחֻשְׁתָּא בַת־אֶלְנָתָן מִירוּשָׁלִָם׃ 9 וַיַּעַשׂ הָרַע 9
ס . יז¹¹ וכל וגנותי דכות ב מ א 10 בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה אָבִיו׃ 10 בָּעֵת הַהִיא עָלָה[a] עַבְדֵי[b] 10
נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלִָם וַתָּבֹא הָעִיר בַּמָּצוֹר׃ 11 וַיָּבֹא 11
פ . יז¹¹ וכל וגנותי דכות ב מ א נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַל־הָעִיר וַעֲבָדָיו צָרִים עָלֶיהָ׃ 12 וַיֵּצֵא 12
ט¹² יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה עַל־[a]מֶלֶךְ בָּבֶל הוּא וְאִמּוֹ וַעֲבָדָיו וְשָׂרָיו
יב מל¹³ וְסָרִיסָיו וַיִּקַּח אֹתוֹ מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת שְׁמֹנָה לְמָלְכוֹ׃ 13 וַיּוֹצֵא 13
ב¹⁴ . יא מל¹⁵ . יא מל¹⁵ מִשָּׁם אֶת־כָּל־אֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה וְאֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְקַצֵּץ אֶת־
כָּל־כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּהֵיכַל יְהוָה כַּאֲשֶׁר
ב פסוק כל כל כל וכל¹⁶ דִּבֶּר יְהוָה׃ 14 וְהֶגְלָה אֶת־כָּל־[a]יְרוּשָׁלִַם וְאֶת־כָּל־הַשָּׂרִים וְאֶת 14
ה פת . עשרת חד מן יא קר׳ ת בלישׁ . ה ב מל וג חס¹⁸ כָּל־[a]גִּבּוֹרֵי הַחַיִל עֲשֶׂרֶת[b] אֲלָפִים גּוֹלֶה[c] וְכָל־הֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר לֹא[d]

Cp 24 [1]Mm 59. [2]Mm 2192. [3]Mm 1984. [4]Mm 861. [5]Mm 2851. [6]Mm 1166. [7]Mm 1985. [8]Mm 2193. [9]Mm 782. [10]Textus contra Mp ה׳ חס וכל מלכים דכות ב מ א, cf Jer 28,11; 2 R 25,22 et Mp sub loco. [11]Mm 1174. [12]Mm 2902. [13]Mm 2194. [14]Mm 2568. [15]Mm 1977. [16]Mm 2863. [17]Mm 3675. [18]Mm 1787.

Cp 24,2 [a] > 𝔊*, gl? || [b] 𝔊^{L} et 2 Ch 36,5 𝔊 + *καὶ ἐκ τῆς Σαμαρείας* || [c] 𝔖𝔗 suff pl; 𝔊$^{-L}$ om suff, recte? || **3** [a] 𝔊 *τὸν θυμόν* cf 𝔖𝔗 et 2 Ch 36,5 𝔊, frt l אַף ut 20 || [b] 𝔊(𝔙) + *αὐτόν*, 𝔖(𝔗) + *'nwn* eos || **4** [a] Ms 𝔊^{243}𝔗^{Ms} + מְנַשֶּׁה, 𝔊^{L} et 2 Ch 36,5d 𝔊 + *Ιωακιμ* || **6** [a] 𝔊^{L} et 2 Ch 𝔊 + *καὶ ἐτάφη ἐν κήπῳ Οζα μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ* || **8** [a] > 2 Ch 36,9 || **10** [a] nonn Mss 𝔗𝔙 ut Q עָלוּ; l c K 𝔊𝔖 עָלָה || [b] > pc Mss 𝔊𝔖, dl || **12** [a] = אֶל, sic pc Mss Edd 𝔊$^{L\,min}$𝔖𝔗^{Ms}𝔙 || **14** [a] > 𝔊* || [b] nonn Mss ut Q עֲשָׂרֶת, K עֶשְׂרָה || [c] l הַ־? cf 𝔊^{L}𝔖𝔗𝔙 et 15 || [d] 𝔊$^{-L}$𝔖𝔙 pr cop.

27 מְנַשֶּׁה׃ 27 וַיֹּאמֶר יְהוָה גַּם אֶת־יְהוּדָה אָסִיר מֵעַל פָּנַי כַּאֲשֶׁר הֵסַרְתִּי
אֶת־יִשְׂרָאֵל וּמָאַסְתִּי אֶת־הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר־בָּחַרְתִּי אֶת־יְרוּשָׁלַם
28 וְאֶת־הַבַּיִת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי יִהְיֶה שְׁמִי שָׁם׃ 28 וְיֶתֶר דִּבְרֵי ה27. יג בטע ר״ס בסיפ28
יֹאשִׁיָּהוּ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
29 לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃ 29 בְּיָמָיו עָלָה פַרְעֹה נְכֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־ ס29
מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל־נְהַר־פְּרָת וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ לִקְרָאתוֹ וַיְמִיתֵהוּ ח מל30
30 בְּמְגִדּוֹ כִּרְאֹתוֹ אֹתוֹ׃ 30 וַיַּרְכִּבֻהוּ עֲבָדָיו מֵת מְמְגִדּוֹ וַיְבִאֻהוּ יְרוּשָׁלַם ב הס31. ב. ז32
וַיִּקְבְּרֻהוּ בְקִבְרָתוֹ וַיִּקַּח עַם־הָאָרֶץ אֶת־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ
וַיִּמְשְׁחוּ אֹתוֹ וַיַּמְלִיכוּ אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו׃ פ

31 בֶּן־עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה יְהוֹאָחָז בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מָלַךְ
32 בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמוּטַל בַּת־יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃ 32 וַיַּעַשׂ הָרַע
33 בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשׂוּ אֲבֹתָיו׃ 33 וַיַּאַסְרֵהוּ פַרְעֹה נְכֹה
בְּרִבְלָה בְּאֶרֶץ חֲמָת בִּמְלָךְ בִּירוּשָׁלִַם וַיִּתֵּן־עֹנֶשׁ עַל־הָאָרֶץ ממלך חד מן ד בלוש
34 מֵאָה כִכַּר־כֶּסֶף וְכִכַּר זָהָב׃ 34 וַיַּמְלֵךְ פַּרְעֹה נְכֹה אֶת־אֶלְיָקִים ה
בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ תַּחַת יֹאשִׁיָּהוּ אָבִיו וַיַּסֵּב אֶת־שְׁמוֹ יְהוֹיָקִים וְאֶת־יְהוֹאָחָז
35 לָקַח וַיָּבֹא מִצְרַיִם וַיָּמָת שָׁם׃ 35 וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב נָתַן יְהוֹיָקִים ב
לְפַרְעֹה אַךְ הֶעֱרִיךְ אֶת־הָאָרֶץ לָתֵת אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי פַּרְעֹה ל
אִישׁ כְּעֶרְכּוֹ נָגַשׂ אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב אֶת־עַם הָאָרֶץ לָתֵת ל23. ל
לְפַרְעֹה נְכֹה׃ ס

36 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה יְהוֹיָקִים בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה
37 מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ זְבִידָה בַּת־פְּדָיָה מִן־רוּמָה׃ 37 וַיַּעַשׂ זבודה ק34
24 הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשׂוּ אֲבֹתָיו׃ 24 1 בְּיָמָיו עָלָה
נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְהִי־לוֹ יְהוֹיָקִים עֶבֶד שָׁלֹשׁ שָׁנִים וַיָּשָׁב

27 Mm 748. 28 Mm 1985. 29 Mm 2902. 30 Mm 2137. 31 Mm 2191. 32 Mm 1391. 33 Mm 3562. 34 Mm 832.

29 a prb = אֶל cf Chron Gadd ‖ b > G* ‖ c nonn Mss בְּרַ cf G ‖ 30 a G-BO + ἐν πόλει Δαυιδ ‖ 31 a mlt Mss GV חמיטל ‖ 33 a G ut 2 Ch 36,3 וַיַּסִּירֵהוּ ‖ b–b add? ‖ c nonn Mss GCV ut Q מִמֶּלֶךְ ‖ d–d > G* ‖ e G καὶ ἑκατὸν (GL[S] δέκα) τάλαντα ‖ 34 a mlt Mss Edd לקח ‖ b G-L(V) καὶ εἰσήνεγκεν cf 2 Ch 36,4 וַיְבִיאֵהוּ; GL ἀπήγαγεν αὐτόν ‖ 35 a–a cf b ‖ b nonn Mss וְאֵת; GNmin(SCV) παρά, l frt מֵאֵת vel dl a–a ‖ 36 a nonn Mss C ut Q זְבוּדָה, K S זְבִידָה.

ג. יט פסוק בסיס את את את

לְעָפָר וְשָׂרַף אֲשֵׁרָה: 16 וַיִּפֶן יֹאשִׁיָּהוּ וַיַּרְא אֶת־הַקְּבָרִים 16
אֲשֶׁר־שָׁם בָּהָר[a] וַיִּשְׁלַח וַיִּקַּח אֶת־הָעֲצָמוֹת מִן־הַקְּבָרִים וַיִּשְׂרֹף עַל־
הַמִּזְבֵּחַ וַיְטַמְּאֵהוּ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר קָרָא אִישׁ הָאֱלֹהִים[b] אֲשֶׁר קָרָא
ו אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: 17 וַיֹּאמֶר מָה הַצִּיּוֹן הַלָּזֶה אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה 17
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַנְשֵׁי הָעִיר הַקֶּבֶר[a] אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיהוּדָה
ז וַיִּקְרָא אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עַל הַמִּזְבֵּחַ בֵּית־[b]אֵל:
ח 18 וַיֹּאמֶר הַנִּיחוּ לוֹ אִישׁ אַל־יָנַע עַצְמֹתָיו וַיְמַלְּטוּ עַצְמֹתָיו אֶת עַצְמוֹת 18
הַנָּבִיא אֲשֶׁר־בָּא מִשֹּׁמְרוֹן[a]: 19 וְגַם אֶת־כָּל־בָּתֵּי הַבָּמוֹת 19
אֲשֶׁר | בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס[a] הֵסִיר יֹאשִׁיָּהוּ
ט[18] וַיַּעַשׂ לָהֶם כְּכָל־הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר עָשָׂה בְּבֵית־אֵל: 20 וַיִּזְבַּח אֶת־ 20
י[19] כָּל־כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר־שָׁם עַל־הַמִּזְבְּחוֹת וַיִּשְׂרֹף אֶת־עַצְמוֹת אָדָם
עֲלֵיהֶם וַיָּשָׁב יְרוּשָׁלָ͏ִם: 21 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־הָעָם לֵאמֹר 21
עֲשׂוּ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּכָּתוּב עַל סֵפֶר הַבְּרִית הַזֶּה[a]: 22 כִּי 22
ח[20] קמ וכל חומש המגילות דכות ב מ ב. ד[21] ג[22]. לֹא נַעֲשְׂתָה כַּפֶּסַח הַזֶּה מִימֵי הַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר שָׁפְטוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְכֹל[a]
יְמֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכֵי יְהוּדָה: 23 כִּי אִם־בִּשְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה 23
ח[20] קמ וכל חומש המגילות דכות ב מ ב. לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ נַעֲשָׂה הַפֶּסַח הַזֶּה[a] לַיהוָה בִּירוּשָׁלָ͏ִם: 24 וְגַם אֶת־ 24
הָאֹבוֹת וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִים וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־הַגִּלֻּלִים וְאֶת כָּל־
ג חס[23]. ד. ג[24]. כא הַשִּׁקֻּצִים אֲשֶׁר נִרְאוּ בְּאֶרֶץ יְהוּדָה ׀ וּבִירוּשָׁלַ͏ִם בִּעֵר יֹאשִׁיָּהוּ לְמַעַן
ה חס וכל אורית דכות[25] הָקִים אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר אֲשֶׁר מָצָא חִלְקִיָּהוּ
יו ר״פ וס״פ חד. ו דקדים אחריו הַכֹּהֵן בֵּית[a] יְהוָה: 25 וְכָמֹהוּ[b] לֹא־הָיָה לְפָנָיו מֶלֶךְ אֲשֶׁר־שָׁב אֶל־ס״ת
יְהוָה בְּכָל־לִבָּו וּבְכָל־נַפְשׁוֹ וּבְכָל־מְאֹדוֹ בְּכֹל[a] תּוֹרַת ׀ מֹשֶׁה
וְאַחֲרָיו לֹא־קָם כָּמֹהוּ: 26 אַךְ | לֹא־שָׁב יְהוָה מֵחֲרוֹן אַפּוֹ 26
ז. ו הַגָּדוֹל אֲשֶׁר־חָרָה אַפּוֹ בִּיהוּדָה עַל כָּל־[a]הַכְּעָסִים אֲשֶׁר הִכְעִיסוֹ

[18] Mm 2189. [19] Mm 1956. [20] Mm 692. [21] Mm 1168. [22] Mm 1399. [23] Mm 2190. [24] Mm 3999. [25] Mm 1950. [26] Mp sub loco.

16 [a] $\mathfrak{G}^{L}$ ἐν τῇ πόλει = בָּעִיר; > $\mathfrak{S}$ || [b] frt ins sec $\mathfrak{G}$ בַּעֲמֹד יָרָבְעָם בְּחָג עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּפֶן עַל־קֶבֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים (homtel) || **17** [a] > $\mathfrak{G}^{-L}$; $\mathfrak{G}^{L}$ οὗτος ὁ τάφος = זֶה קֶבֶר || [b] 1 c pc Mss $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{T}$ בְּבֵית? || **18** [a] 1 מִבֵּית־אֵל? || **19** [a] prb ins אֶת־יְהוָה cf $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ || **21** [a] Ms $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ הַזֹּאת || **22** [a] nonn Mss $\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{Mss}$ כל || **23** [a] > $\mathfrak{G}$* || **24** [a] nonn Mss $\mathfrak{T}^{fMss}$ בְּבֵ cf $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ || **25** [a] nonn Mss Seb לְכָל, nonn Mss וּבְכֹל || **26** [a] > $\mathfrak{G}^{-L}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$.

6 וְלִירֵחַ וְלַמַּזָּלוֹת וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמָיִם׃ 6 וַיּוֹצֵא אֶת־הָאֲשֵׁרָה [a]מִבֵּית יג חס⁹
יְהוָה [a]מִחוּץ לִירוּשָׁלַ͏ִם אֶל־נַחַל קִדְרוֹן וַיִּשְׂרֹף אֹתָהּ בְּנַחַל קִדְרוֹן
7 וַיִּדֶק לְעָפָר וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־עֲפָרָהּ עַל־קִבְרֵ[b]י בְּנֵי הָעָם׃ 7 וַיִּתֹּץ אֶת־ ג
בָּתֵּי [a]הַקְּדֵשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר הַנָּשִׁים אֹרְגוֹת שָׁם בָּתִּים [b]ב. לט
8 לָאֲשֵׁרָה׃ 8 וַיָּבֵא אֶת־כָּל־הַכֹּהֲנִים מֵעָרֵי יְהוּדָה וַיְטַמֵּא [a]אֶת־הַבָּמוֹת נא¹⁰ יוֹ מבה ר״ם.
יט פסוק בסיפ את את
אֲשֶׁר קִטְּרוּ־שָׁמָּה [b]הַכֹּהֲנִים מִגֶּבַע עַד־[c]בְּאֵר שָׁבַע וְנָתַץ אֶת־בָּמוֹת [d]ל. ל
הַשְּׁעָרִים [e]אֲשֶׁר־פֶּתַח שַׁעַר יְהוֹשֻׁעַ שַׂר־הָעִיר אֲשֶׁר־עַל־שְׂמֹאול אִישׁ
9 בְּשַׁעַר [f]הָעִיר׃ 9 אַךְ לֹא יַעֲלוּ כֹהֲנֵי ׳הַבָּמוֹת׳ אֶל־מִזְבַּח יְהוָה יז¹¹. ב¹²
10 בִּירוּשָׁלַ͏ִם כִּי אִם־אָכְלוּ מַצּוֹת בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם׃ 10 וְטִמֵּא אֶת־הַתֹּפֶת
אֲשֶׁר בְּגֵ[a]י בְּנֵי־[b]הִנֹּם לְבִלְתִּי [c]לְהַעֲבִיר [d]אִישׁ אֶת־בְּנוֹ וְאֶת־בִּתּוֹ בָּאֵשׁ ס כת ¹³. קֵן. ב
11 לַמֹּלֶךְ׃ 11 וַיַּשְׁבֵּת [a]אֶת־הַסּוּסִים אֲשֶׁר נָתְנוּ מַלְכֵי יְהוּדָה לַשֶּׁמֶשׁ ב¹⁴
מִבָּא[b] בֵית־יְהוָה אֶל־לִשְׁכַּת ׳נְתַן־מֶלֶךְ הַסָּרִיס אֲשֶׁר בַּפַּרְוָרִים וְאֶת־ ו רל חס¹⁵
12 מַרְכְּבוֹת הַשֶּׁמֶשׁ שָׂרַף בָּאֵשׁ׃ 12 וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר עַל־הַגָּג ד ג מל וחד חס¹⁶
[a]עֲלִיַּת אָחָז[a] אֲשֶׁר־עָשׂוּ | מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה
מְנַשֶּׁה בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה נָתַץ הַמֶּלֶךְ [b]וַיָּרֶץ מִשָּׁם[b] וְהִשְׁלִיךְ
13 אֶת־עֲפָרָם אֶל־נַחַל קִדְרוֹן׃ 13 וְאֶת־הַבָּמוֹת[a] אֲשֶׁר | עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם
אֲשֶׁר[b] מִימִין לְהַר־הַמַּשְׁחִית[b] אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
לְעַשְׁתֹּרֶת | שִׁקֻּץ צִידֹנִים וְלִכְמוֹשׁ שִׁקֻּץ מוֹאָב וּלְמִלְכֹּם ׳תּוֹעֲבַת בְּנֵי־ ל
14 עַמּוֹן טִמֵּא הַמֶּלֶךְ׃ 14 וְשִׁבַּר אֶת־הַמַּצֵּבוֹת וַיְכָרֹת אֶת־הָאֲשֵׁרִים יט פסוק בסיפ את את
15 וַיְמַלֵּא אֶת־מְקוֹמָם עַצְמוֹת אָדָם׃ 15 וְגַם אֶת־[a]הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בְּבֵית־ ט
אֵל[a] הַבָּמָה אֲשֶׁר עָשָׂה יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל
[a]גַּם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא וְאֶת־[b]הַבָּמָה[a] נָתָץ [b]וַיִּשְׂרֹף אֶת־[b]הַבָּמָה הֵדֵק[b] ל וחד מן ד¹⁷ זוגין.
ד זוגין¹⁷

⁹Mm 1509. ¹⁰Mm 639. ¹¹Mm 1956. ¹²Mm 2188. ¹³Mm 3989. ¹⁴תרין תשבת cf Mm 14. ¹⁵Mm 2286. ¹⁶Mm 472. ¹⁷Okhl 231 et Mp sub loco.

6 [a–a] > 𝔏 || [b] Ms 𝔊ᴸ𝔖𝔗𝔙 קִבְרֵי || 7 [a] 𝔊𝔏ᶠ sg || [b] dub; 𝔊⁻ᴸ χεττιειν; 𝔊ᴸ στολάς, frt l בַּתִּים (arab *battun* vestis) || 8 [a] Ms 𝔊ᴼ𝔖 אוּ־ || [b] prb l שָׁם (ה dttg) cf Vrs || [c] mlt Mss 𝔊𝔖𝔗ᶠᴹˢ וְעַד || [d] 𝔗 sg, l בָּמַת? || [e] l prb הַשְּׁעָרִים || [f] 𝔊ᴸ εἰσπορευομένου τὴν πύλην cf 𝔗, l שער בָּא || 10 [a] mlt Mss בניא || [b] l prb c 𝔏 mlt Mss Vrs ut Q בֶּן; K בְּנֵי || [c] > 𝔊⁻ᴸ𝔖 || [d] frt l c pc Mss ה׳ || 11 [a] cf 5ª || [b] prb l c pc Mss Vrs מִבֵּא || 12 [a–a] add? || [b–b] inc; prp שָׁם וַיַּרְצֵם (a רצץ) || 13 [a] 𝔊 τὸν οἶκον = הַבַּיִת || [b] 𝔗 *zjtj'*, prp הַמִּשְׁחָה || 15 [a–a] add? || [b–b] 𝔊 καὶ συνέτριψεν τοὺς λίθους αὐτοῦ καὶ ἐλέπτυνεν, frt l וַיְשַׁבֵּר אֶת־אֲבָנָיו וַיְדֵק

ו כת כן לְמַעַן הַכְעִיסֵנִי בְּכֹל[a] מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וְנִצְּתָה חֲמָתִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא
16 תִכְבֶּה׃ 18 וְאֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה כֹּה 18
כד תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמָעְתָּ[a]׃
ב 19 יַעַן רַךְ־לְבָבְךָ וַתִּכָּנַע ׀ מִפְּנֵי יְהוָה בְּשָׁמְעֲךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עַל־ 19
הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו לִהְיוֹת לְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ
ה17. ל15. ג בליש20 וַתִּבְכֶּה לְפָנָי וְגַם אָנֹכִי שָׁמַעְתִּי נְאֻם־יְהוָה׃ 20 לָכֵן הִנְנִי אֹסִפְךָ 20
ב חד חס וחד מל23 עַל־[a]אֲבֹתֶיךָ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־קִבְרֹתֶיךָ[b] בְּשָׁלוֹם[c] וְלֹא־תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ
ג24 וכל ועל ישביו דכות ב מ א.25 בְּכֹל הָרָעָה אֲשֶׁר־אֲנִי מֵבִיא עַל־הַמָּקוֹם[d] הַזֶּה׃ וַיָּשִׁבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ
יג 23 1 דָּבָר׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיַּאַסְפוּ[a] אֵלָיו כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה 23
יז2. ח3. לוי מל4 וִירוּשָׁלִָם׃ 2 וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית־יְהוָה וְכֹל־אִישׁ יְהוּדָה וְכֹל[a]־יֹשְׁבֵי 2
ג5. נא מ״מ וכל ר״ם דכות ב מ ג. ב יְרוּשָׁלִַם אִתּוֹ וְהַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים[b] וְכָל־הָעָם לְמִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל
ח. לט וַיִּקְרָא בְאָזְנֵיהֶם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בְּבֵית יְהוָה׃
ו7 מסרק את ראת ואת את 3 וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ עַל־הָעַמּוּד וַיִּכְרֹת אֶת־הַבְּרִית ׀ לִפְנֵי יְהוָה לָלֶכֶת 3
ב. ה6 אַחֲרֵי יְהוָה וְלִשְׁמֹר[a] מִצְוֹתָיו וְאֶת־עֵדוֹתָיו וְאֶת־חֻקֹּתָיו בְּכָל־לֵב
ה חס וכל אוריית דכות7 וּבְכָל־נֶפֶשׁ לְהָקִים אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר
ה8. י הַזֶּה וַיַּעֲמֹד כָּל־הָעָם בַּבְּרִית׃ 4 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּהוּ[b] 4
יא[a] הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל[a] וְאֶת־[b]כֹּהֲנֵי הַמִּשְׁנֶה[b] וְאֶת־שֹׁמְרֵי הַסַּף לְהוֹצִיא מֵהֵיכַל
ל5 יְהוָה אֶת כָּל־הַכֵּלִים הָעֲשׂוּיִם לַבַּעַל וְלָאֲשֵׁרָה וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמָיִם
יז וַיִּשְׂרְפֵם[c] מִחוּץ לִירוּשָׁלִַם בְּשַׁדְמוֹת[d] קִדְרוֹן וַיִּשָּׂא אֶת־עֲפָרָם בֵּית־
ג אֵל׃ 5 וְהִשְׁבִּית[a] אֶת־הַכְּמָרִים אֲשֶׁר נָתְנוּ מַלְכֵי יְהוּדָה וַיְקַטֵּר 5
b–b ℭ sgn khnj', prp ה׳ כֹּהֲנֵי בַּבָּמוֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה וּמִסְבִּיב[c] יְרוּשָׁלִַם וְאֶת־הַמְקַטְּרִים לַבַּעַל לַשֶּׁמֶשׁ[d]

16 Mm 369. 17 Mm 143. 18 Mm 2185. 19 Mm 1608. 20 Mm 2186. 21 Mm 2187. 22 Mm 4262. 23 Cf Mp sub loco et 2 Ch 34,28. 24 Mm 2560. 25 Mm 910, lectio plena contra Mp ג מל Nu 13,26; 2 Ch 10,16 et 34,28, cf Mp sub loco. Cp 23 1 Mm 399. 2 Mm 1520. 3 Mm 2556. 4 Dub; Mp contra textum, cf Mp sub loco. 5 Mp sub loco. 6 Mm 1875. 7 Mm 1950. 8 Mm 2027.

17 a Ms 𝔊-L𝔖 om כל ‖ 18 a prb vb exc ‖ 20 a = אֶל, sic ℭ nonn Mss cf 𝔊 ‖ b 2 Mss תך–, l c Vrs קִבְרָתְךָ ‖ c 𝔊O ἐν Ιερουσαλημ ‖ d 𝔊-BO ut 2 Ch 34,28 + ועל־ישביו cf 19 ‖ Cp 23,1 a l c 2 Ch 34,29 et 𝔊 וַיֶּאֱסֹף vel וַיַּאַסְפוּ cf 𝔖𝔙 ‖ 2 a Ms 𝔊BℭMs et 2 Ch 34,30 om כל ‖ b > ℭ, pc Mss et 2 Ch וְהַלְוִיִּם ‖ 3 a 2 Mss 𝔊B ל׳ ‖ 4 a–a Syh sub ast ‖ b–b ℭ sgn khnj', prp ה׳ כֹּהֲנֵי הַמִּשְׁנֶה–פום 𝔊L– ‖ c Ms 𝔊L-𝔖 ε′ ἐν τῷ ἐμπυρισμῷ, 𝔖ℭ(V) bnḥl' ‖ 5 a 𝔊 καὶ κατέκαυσεν, id 11a ‖ b 𝔊-Lℭ pl; prb l לקטר cf 𝔊L𝔖𝔙 ‖ c pc Mss 𝔊ℭ𝔙 ובמ׳ ‖ d ℭ nonn Mss 𝔊𝔖ℭMs𝔙 ול׳.

5 אָסְפוּ שֹׁמְרֵי הַסַּף מֵאֵת הָעָם׃ 5 [a]וַיִּתְּנֻהוּ[b] עַל־יַד עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה יא. ויתנהו ק
הַמְפֻקָּדִים בְּבֵית[c] יְהוָה וְיִתְּנוּ אֹתוֹ לְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר[d] בְּבֵית בית ק חד מן ד[4] יתיר ב לא קר׳. ג רפי[5]. לט
6 יְהוָה לְחַזֵּק בֶּדֶק הַבָּיִת׃ 6 לֶחָרָשִׁים וְלַבֹּנִים וְלַגֹּדְרִים[a] וְלִקְנוֹת ה חס בלישׁ[6]. ב
7 עֵצִים וְאַבְנֵי מַחְצֵב לְחַזֵּק אֶת־[b]הַבַּיִת׃ 7 אַךְ לֹא־יֵחָשֵׁב אִתָּם הַכֶּסֶף לו
8 הַנִּתָּן עַל־יָדָם כִּי בֶאֱמוּנָה הֵם עֹשִׂים׃ 8 [f]וַיֹּאמֶר חִלְקִיָּהוּ ד
הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עַל־[a]שָׁפָן הַסֹּפֵר סֵפֶר הַתּוֹרָה מָצָאתִי בְּבֵית יְהוָה לט
9 וַיִּתֵּן חִלְקִיָּהוּ אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־שָׁפָן וַיִּקְרָאֵהוּ׃ 9 וַיָּבֹא[a] [b]שָׁפָן הַסֹּפֵר ו וכל עזרא דכות[7]
אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיָּשֶׁב אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר וַיֹּאמֶר הַתֵּיכוּ עֲבָרֶיךָ אֶת־הַכֶּסֶף כה
הַנִּמְצָא בַּבַּיִת[c] וַיִּתְּנֻהוּ עַל־יַד עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה הַמְפֻקָּדִים בֵּית יְהוָה׃ ד[8]
10 וַיַּגֶּד שָׁפָן הַסֹּפֵר לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי חִלְקִיָּה הַכֹּהֵן וַיִּקְרָאֵהוּ ו וכל עזרא דכות[7]
שָׁפָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ 11 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־דִּבְרֵי סֵפֶר
12 הַתּוֹרָה וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו׃ 12 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּה הַכֹּהֵן וְאֶת־ ו וכל עזרא דכות[7]
אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וְאֶת־עַכְבּוֹר בֶּן־מִיכָיָה וְאֶת שָׁפָן הַסֹּפֵר וְאֵת עֲשָׂיָה ח[9]
13 עֶבֶד־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר׃ 13 לְכוּ דִרְשׁוּ אֶת־יְהוָה בַּעֲדִי וּבְעַד־הָעָם
[a]וּבְעַד כָּל־יְהוּדָה[a] עַל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר הַנִּמְצָא הַזֶּה כִּי־גְדוֹלָה חֲמַת ו וכל ד״ה דכות ב מ א[10]
יְהוָה אֲשֶׁר־הִיא נִצְתָּה בָּנוּ עַל אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֲבוֹתֵינוּ עַל־דִּבְרֵי ו וכל ד״ה דכות ב מ א[10]
14 הַסֵּפֶר הַזֶּה[b] לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכָּתוּב עָלֵינוּ׃ 14 וַיֵּלֶךְ חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן
וַאֲחִיקָם וְעַכְבּוֹר וְשָׁפָן וַעֲשָׂיָה אֶל־חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה אֵשֶׁת[a] שַׁלֻּם בֶּן־ ה. יא חס[11]
תִּקְוָה בֶּן־חַרְחַס[b] שֹׁמֵר הַבְּגָדִים וְהִיא יֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלַם בַּמִּשְׁנֶה ז חס[12]
15 וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ׃ 15 וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי ל בנביא[13]. כד
16 יִשְׂרָאֵל אִמְרוּ לָאִישׁ אֲשֶׁר־שָׁלַח אֶתְכֶם אֵלָי׃ 16 כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי לב[14]
מֵבִיא רָעָה אֶל־[a]הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבֶיו אֶת כָּל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר יז[15]
17 קָרָא מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ 17 תַּחַת [a]אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים

[4]Mm 1754. [5]Mm 2002. [6]Mm 2115. [7]Mm 4033. [8]Mm 2182. [9]Mm 2183. [10]Mm 1718. [11]Mp sub loco. [12]Mm 2184. [13]Mm 4261. [14]Mm 319. [15]Mm 2560.

5 [a] 5–7 cf 12,12sqq ‖ [b] mlt Mss 𝔊 ut Q וַיִּתְּנֻהוּ, K prb וַיִּתֵּן; 𝔊^{L}(𝔙) *καὶ δοθήτω* = וְיִתֵּן ‖ [c] mlt Mss ut Q בְּבֵית ‖ [d] > 2 Mss 𝔊-^{Bmin} ‖ **6** [a] cf 12,13[a] ‖ [b] nonn Mss 𝔖 + בֶּדֶק ‖ **8** [a] - אֶל, sic mlt Mss cf 𝔊 ‖ **9** [a] 𝔊-^{BO} ut 2 Ch 34,16 וַיָּבֵא ‖ [b–b] > 𝔊-^{L} ‖ [c] pc Mss 𝔊𝔙 בְּבֵית יהוה ‖ **13** [a–a] dl? ‖ [b] > 𝔊$^{B56.129}$ ‖ [c] Ms עָלָיו cf 𝔊^{L} *ἐν αὐτῷ* ‖ **14** [a] 𝔊^{Bmin} *μητέρα* ‖ [b] mlt Mss חם– ‖ **16** [a] = עַל.

ג דָּם נָקִי שָׁפַךְ מְנַשֶּׁה הַרְבֵּה מְאֹד עַד אֲשֶׁר־מִלֵּא אֶת־יְרוּשָׁלַם פֶּה׳
לָפֶה לְבַד מֵחַטָּאתוֹ[a] אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יְהוּדָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי
ה בטע בסיפ[13] יְהוָה׃ 17 וְיֶתֶר׳ דִּבְרֵי׳ מְנַשֶּׁה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר 17
חָטָא הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
ל. ג כת א[14] 18 וַיִּשְׁכַּב מְנַשֶּׁה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר[a] בְּגַן־בֵּיתוֹ[a] בְּגַן עֻזָּא וַיִּמְלֹךְ אָמוֹן 18
בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ פ
19 בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אָמוֹן בְּמָלְכוֹ וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלַךְ 19
ל. ל בִּירוּשָׁלָם וְשֵׁם אִמּוֹ מְשֻׁלֶּמֶת בַּת־חָרוּץ מִן־יָטְבָה׃ 20 וַיַּעַשׂ הָרַע 20
ד בטע[15] בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אָבִיו׃ 21 וַיֵּלֶךְ בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־ 21
הָלַךְ אָבִיו וַיַּעֲבֹד אֶת־הַגִּלֻּלִים אֲשֶׁר עָבַד אָבִיו וַיִּשְׁתַּחוּ לָהֶם׃
ג[16] 22 וַיַּעֲזֹב אֶת־יְהוָה[a] אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו וְלֹא הָלַךְ בְּדֶרֶךְ יְהוָה׃ 23 וַיִּקְשְׁרוּ 22 23
ל עַבְדֵי־אָמוֹן[a] עָלָיו וַיָּמִיתוּ[b] אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ׃ 24 וַיַּךְ עַם־הָאָרֶץ 24
ב. ח[17] וכל על המלך סוב דכות ב מ ג אֶת כָּל־הַקֹּשְׁרִים עַל־הַמֶּלֶךְ אָמוֹן וַיַּמְלִיכוּ עַם־הָאָרֶץ אֶת־יֹאשִׁיָּהוּ
ג בטע ר״ם בסיפ[18] . ג[19] בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ 25 וְיֶתֶר׳ דִּבְרֵי אָמוֹן[a] אֲשֶׁר׳ עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים 25
ב[20] עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃ 26 וַיִּקְבְּרֻ[a]׳ אֹתוֹ בְקִבְרָתוֹ 26
ג כת א[14] בְּגַן־עֻזָּא וַיִּמְלֹךְ יֹאשִׁיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃ פ
22 1 בֶּן־שְׁמֹנֶה[a] שָׁנָה יֹאשִׁיָּהוּ בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ 22
ל. ל בִּירוּשָׁלָם וְשֵׁם אִמּוֹ יְדִידָה בַּת־עֲדָיָה[b] מִבָּצְקַת׃ 2 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי ס
ג[2] . ג[3] יְהוָה וַיֵּלֶךְ׳ בְּכָל־דֶּרֶךְ דָּוִד אָבִיו וְלֹא[a] סָר יָמִין וּשְׂמֹאול׃ פ
3 וַיְהִי בִּשְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ[a] שָׁלַח הַמֶּלֶךְ׳ אֶת־שָׁפָן 3
ג בֶּן־אֲצַלְיָהוּ׳ בֶּן־מְשֻׁלָּם סֹפֵר בֵּית יְהוָה לֵאמֹר׃ 4 עֲלֵה אֶל־ 4
ד חִלְקִיָּהוּ׳ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְיִתֻּם[a] אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר

[13] Mm 2178. [14] Mm 1738. [15] Mm 2140. [16] Mm 2179. [17] Mm 2106. [18] Mm 1985. [19] Mm 1990. [20] Mm 2180. Cp 22 [1] Mp sub loco. [2] Mm 2181. [3] Mm 1978.

16 [a] Vrs pl (= מחטאתיו), it in 17 ‖ **18** [a–a] > Ms $\mathfrak{G}^{L}$ ‖ **22** [a] > 2 Mss $\mathfrak{G}^{L}$ ‖ **23** [a–a] $\mathfrak{G}^{Nmin}\mathfrak{V}$ et 2 Ch 33,24 עַבְדָיו ‖ [b–b] $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}$ ut 2 Ch וַיַּמִיתֻהוּ ‖ **25** [a] mlt Mss $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}$ + וְכָל־ ‖ **26** [a] sic L, mlt Mss Edd בָּר–; l c mlt Mss Vrs רוּ–‖ **Cp 22,1** [a] Ms $\mathfrak{G}^{44.71}$ + עֶשְׂרֵה ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd עֲדָיָה ‖ **2** [a] pc Mss $\mathfrak{GC}^{Ms}\mathfrak{V}$ לא ‖ **3** [a] $\mathfrak{G}$ + *ἐν τῷ μηνὶ τῷ ὀγδόῳ* ($\mathfrak{G}^{ONmin}$ *ἑβδόμῳ*) ‖ **4** [a] $\mathfrak{G}^{-L}$ *καὶ σφράγισον* = וַחְתֹם? frt l וְיִתֵּךְ cf $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{CV}$ et 9.

3 כִּתְוֹעֲבֹת֙ הַגּוֹיִ֔ם אֲשֶׁ֥ר הוֹרִ֖ישׁ יְהוָ֑ה מִפְּנֵ֖י בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ 3 וַיָּ֣שָׁב וַיִּבֶן֮
ב² . ג² ב חס וכל אורית דכות אֶת־הַבָּמ֣וֹת אֲשֶׁר֒ אִבַּ֣ד חִזְקִיָּ֣הוּ אָבִ֔יו וַיָּ֥קֶם מִזְבְּחֹ֖ת[a] לַבַּ֑עַל וַיַּ֣עַשׂ
אֲשֵׁרָ֔ה[b] כַּאֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה אַחְאָ֣ב מֶֽלֶךְ־יִשְׂרָאֵ֑ל וַיִּשְׁתַּ֙חוּ֙ לְכָל־צְבָ֣א הַשָּׁמַ֔יִם
ב חס וכל אורית דכות . לט 4 וַיַּעֲבֹ֖ד אֹתָ֑ם׃ 4 וּבָנָ֞ה מִזְבְּחֹ֣ת[a] בְּבֵ֣ית יְהוָ֗ה אֲשֶׁ֤ר אָמַר֙ יְהוָ֔ה בִּירוּשָׁלַ֖ם
5 אָשִׂ֥ים אֶת־שְׁמִֽי׃ 5 וַיִּבֶן֙ מִזְבְּחֹ֣ות לְכָל־צְבָ֣א הַשָּׁמַ֔יִם בִּשְׁתֵּי֖[a] חַצְר֣וֹת
6 בֵּית־יְהוָֽה׃ 6 וְהַֽעֲבִ֞יר אֶת־בְּנ֣וֹ[a] בָּאֵ֗שׁ וְעוֹנֵ֤ן וְנִחֵשׁ֙ וְעָשָׂ֔ה אוֹב֖ וְיִדְּעֹנִ֑ים[b]
7 הִרְבָּ֣ה לַעֲשׂ֔וֹת הָרַ֖ע בְּעֵינֵ֥י יְהוָ֖ה לְהַכְעִיסֽ׃[c] 7 וַיָּ֣שֶׂם אֶת־פֶּ֗סֶל פד
הָאֲשֵׁרָ֔ה[a] אֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה[a] בַּבַּ֣יִת אֲשֶׁר֩ אָמַ֨ר יְהוָ֜ה אֶל־דָּוִ֣ד וְאֶל־שְׁלֹמֹ֗ה
נא בְּנ֤וֹ בַבַּ֙יִת הַזֶּ֔ה וּבִירוּשָׁלַ֗͏ִם אֲשֶׁ֤ר בָּחַ֙רְתִּי֙ מִכֹּ֣ל שִׁבְטֵ֔י יִשְׂרָאֵ֖ל אָשִׂ֥ים
ד¹ . יט ו² מנה חס ב מנה בסיפ 8 אֶת־שְׁמִ֣י[b] לְעוֹלָֽם׃ 8 וְלֹ֤א אֹסִ֙יף֙ לְהָנִ֣יד ע֔וֹד רֶ֖גֶל יִשְׂרָאֵ֑ל מִן־הָאֲדָמָ֗ה
אֲשֶׁ֤ר נָתַ֙תִּי֙ לַאֲבוֹתָ֔ם רַ֗ק אִם־יִשְׁמְר֤וּ[a] לַעֲשׂוֹת֙ כְּכֹ֣ל אֲשֶׁ֣ר צִוִּיתִ֔ים
יא זוגין דמסט בטע[6] . ב 9 וְלִכְל֣[b] ־הַתּוֹרָ֗ה אֲשֶׁר־צִוָּ֤ה אֹתָם֙ עַבְדִּ֣י מֹשֶׁ֔ה׃ 9 וְלֹ֥א שָׁמְע֖וּ וַיַּתְעֵ֑ם
ז בלוש בנביא . ב קמ דסמיכ[7] . כל עשייה רע פת ב מ ו קמ בטע מְנַשֶּׁ֗ה לַעֲשׂוֹת֙ אֶת־הָרָ֣ע מִן־הַגּוֹיִ֔ם אֲשֶׁ֥ר הִשְׁמִ֖יד יְהוָ֑ה מִפְּנֵ֖י בְּנֵ֥י
10 יִשְׂרָאֵֽל׃ 10 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֛ה בְּיַד־עֲבָדָ֥יו הַנְּבִיאִ֖ים לֵאמֹֽר׃ 11 יַ֗עַן ג בטע דמסט
ט חס ג מנה בלוש ורחד מן ד כת כן . ד[5] אֲשֶׁ֣ר עָשָׂ֣ה מְנַשֶּׁ֣ה מֶֽלֶךְ־יְהוּדָ֗ה הַתּוֹעֵבֹת֙ הָאֵ֣לֶּה הָרַ֔ע[a] מִכֹּ֖ל אֲשֶׁר־
ד חס? פ עָשׂ֣וּ הָאֱמֹרִ֑י אֲשֶׁ֥ר לְפָנָ֖יו וַיַּחֲטֵ֥א גַּם־אֶת־יְהוּדָ֖ה בְּגִלּוּלָֽיו׃
ג¹ . ג² 12 לָכֵ֗ן כֹּ֤ה־אָמַר֙ יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל הִנְנִ֥י מֵבִ֛יא רָעָ֖ה עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם֙
שמעה ב¹⁰ . ד¹¹ ק 13 וְיהוּדָ֔ה אֲשֶׁ֥ר כָּל־שֹׁמְעָ֖יו[a] תְּצַלֶּ֑נָה שְׁתֵּ֥י אָזְנָֽיו׃ 13 וְנָטִ֤יתִי עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם֙
ל . ב ומל[12] אֶת־קַ֣ו[a] שֹׁמְר֔וֹן וְאֶת־מִשְׁקֹ֖לֶת בֵּ֣ית אַחְאָ֑ב וּמָחִ֥יתִי אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם֙
ל . ל . ג 14 כַּאֲשֶׁ֣ר־יִמְחֶ֔ה אֶת־הַצַּלַּ֖חַת[b] מָחָ֣ה֙ וְהָפַ֔ךְ[b] עַל־פָּנֶ֖יהָ׃ 14 וְנָטַשְׁתִּי֙
אֶת־שְׁאֵרִ֣ית נַחֲלָתִ֔י וּנְתַתִּ֖ים בְּיַ֣ד אֹיְבֵיהֶ֑ם וְהָי֥וּ לְבַ֙ז֙ וְלִמְשִׁסָּ֔ה לְכָל־
ז בלוש בנביא . ז 15 אֹיְבֵיהֶ֖ם׃ 15 יַ֗עַן אֲשֶׁ֤ר עָשׂוּ֙ אֶת־הָרַ֣ע בְּעֵינַ֔י וַיִּהְי֥וּ מַכְעִסִ֖ים אֹתִ֑י מִן־
ג 16 הַיּ֗וֹם אֲשֶׁ֤ר יָצְא֙וּ אֲבוֹתָ֔ם מִמִּצְרַ֖יִם וְעַ֣ד הַיּ֑וֹם הַזֶּֽה׃ 16 וְגַם֮

[2]Mm 2174. [3]Mm 1991. [4]Mm 2175. [5]Mm 4177. [6]Mm 794. [7]Mp sub loco. [8]Mm 407. [9]Mm 2647. [10]Mm 2176. [11]Mm 2561. [12]Mm 2177.

3 [a] G sg, it in 4.5 || [b] GΣV pl || **4** [a] > G* || **5** [a] G^{ONmin} *ἐν πάσαις* || **6** [a] G pl || [b] mlt Mss sg || [c] l c mlt Mss GΣC$^{f\,Mss}$V יסו– || 7 [a–a] > G* || [b] G^{-B}(Σ) + *ἐκεῖ* || **8** [a] G^{L} hic *ἀκούσωσιν* = יִשְׁמְעוּ || [b] G *κατὰ πᾶσαν*, prb l וְכָל || **11** [a] G *τὰ πονηρά*; prp הָרַע || **12** [a] l c nonn Mss Vrs ut Q שִׁמְעָה; K שמעיו || **13** [a] mlt Mss קַו || [b–b] prp מָחָה וְהָפַךְ; V *et delens vertam et ducam crebrius stylum.*

בᵃ.ב.ז הַצֹּל בַּמַּעֲלוֹת [b]אֲשֶׁר יָרְדָה בְּמַעֲלוֹת אָחָז[b] אֲחַרְנִית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת: ס
מח כת א לא קר ול בלישׁ[9] 12 בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח בְּרֹאדַךְ[a] בִּלְאֲדָן בֶּן־בַּלְאֲדָן מֶלֶךְ־בָּבֶל 2
לי[10] סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי שָׁמַע כִּי חָלָה חִזְקִיָּהוּ[b]: 13 וַיִּשְׁמַע[a] 3
נכתו[a] ק חד מן ב כת כן עֲלֵיהֶם חִזְקִיָּהוּ וַיַּרְאֵם אֶת־כָּל־[b]בֵּית נְכֹתֹה אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב
ז וְאֶת־הַבְּשָׂמִים וְאֶת שֶׁמֶן[c] הַטּוֹב וְאֵת[d] בֵּית כֵּלָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר נִמְצָא
ל כת כן בְּאוֹצְרֹתָיו לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאָם חִזְקִיָּהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל־
ח מֶמְשַׁלְתּוֹ: 14 וַיָּבֹא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר
ה[11] אֵלָיו מָה אָמְרוּ[a] הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן יָבֹאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ
מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ[b] מִבָּבֶל: 15 וַיֹּאמֶר מָה רָאוּ בְּבֵיתֶךָ וַיֹּאמֶר 15
ב חִזְקִיָּהוּ[a] אֵת כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאִיתִם
ג בְּאוֹצְרֹתָי: 16 וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה[a]: 17 הִנֵּה 16
יג[12] יָמִים בָּאִים[a] וְנִשָּׂא כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ וַאֲשֶׁר אָצְרוּ אֲבֹתֶיךָ עַד־הַיּוֹם 17
כט.ל ס״ס[13].ב.יד[14] הַזֶּה בָּבֶלָה לֹא־יִוָּתֵר דָּבָר[b] אָמַר יְהוָה: 18 וּמִבָּנֶיךָ[a] אֲשֶׁר יֵצְאוּ 18
יקחו[a] חד מן יו[15] בלישׁ מִמֶּךָּ[a] [b]אֲשֶׁר תּוֹלִיד[b] יִקָּחוּ[c] וְהָיוּ סָרִיסִים בְּהֵיכַל מֶלֶךְ בָּבֶל: 19 וַיֹּאמֶר 19
יז מל בסיפ חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ טוֹב דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ[a] [b]וַיֹּאמֶר הֲלוֹא
ה בטפ בסיפ[16] אִם־שָׁלוֹם וֶאֱמֶת יִהְיֶה בְּיָמָי[b]: 20 וְיֶתֶר דִּבְרֵי חִזְקִיָּהוּ וְכָל־ 20
ז.ל.נא[17.18] גְּבוּרָתוֹ וַאֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־הַבְּרֵכָה וְאֶת־הַתְּעָלָה וַיָּבֵא אֶת־הַמָּיִם
ט[19] הָעִירָה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה:
21 וַיִּשְׁכַּב חִזְקִיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו[a] וַיִּמְלֹךְ מְנַשֶּׁה בְנוֹ תַּחְתָּיו: ס 21
21 1 בֶּן־[a]שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה[a] שָׁנָה מְנַשֶּׁה בְמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה 21
ב מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ חֶפְצִי־בָהּ: 2 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה 2

[8]Q addidi, cf Mp sub loco. [9]Mm 898 et Mm 2358 א. [10]Mm 2358 ב. [11]Mm 1292. [12]Mm 545. [13]Mm 2481. [14]Mm 98. [15]Mm 1853. [16]Mm 2178. [17]Mm 1112. [18]Mm 639. [19]Mm 1972. Cp 21 [1]Mm 2173.

11 [b–b] > 𝔊*, add ex Jes 38,8? ‖ **12** [a] l c pc Mss 𝔊𝔖𝔗^{fy}^{Mss} et Jes 39,1 מְרֹדַךְ (א) ‖ [b] Jes בַּיְחֶזְקִ, Jes 𝔘^{a} ויחיה; Ms 𝔊^{L}𝔖 + וַיְחִי ‖ **13** [a] l c pc Mss 𝔊𝔖𝔙 et Jes 39,2 וַיַּשְׁמַח ‖ [b] > mlt Mss 𝔖𝔙 et Jes ‖ [c] 2 Mss et Jes הַשֶּׁ cf 𝔊 ‖ [d] mlt Mss Syh 𝔖𝔗^{fMs} et Jes + כָּל־ ‖ **14** [a] Ms 𝔊^{L}𝔖 + לְךָ ‖ [b] mlt Mss 𝔊𝔖𝔗^{Mss}𝔙 et Jes 39,3 + אֵלַי ‖ **15** [a] > 𝔊* ‖ **16** [a] 2 Mss 𝔊^{L121} et Jes 39,5 + צְבָאוֹת ‖ **17** [a] 2 Mss 𝔊$^{-BO}$ | נָאִם יהוה ‖ [b] Ms 𝔊$^{-L}$ + אֲשֶׁר ‖ **18** [a–a] dl hoc (> Ms) vel [b–b] ‖ [c] nonn Mss et Jes 39,7 ut Q יִקְחוּ; K יִקַּח ‖ **19** [a] 𝔊𝔙 3sg ‖ [b–b] > 𝔊^{B}, 𝔊^{O} hab sub ast; 𝔊$^{NL\,rel}$ *ἔστω εἰρήνη ἐν ταῖς ἡμέραις μου* cf Jes 39,8 ‖ **21** [a] Ms + בְּעִיר דָּוִד, 𝔊-$^{BA\,344}$ + *καὶ ἐτάφη* (𝔊^{L} + *μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ*) *ἐν πόλει Δαυιδ* ‖ **Cp 21,1** [a–a] Ms 22, 𝔊$^{19.82.108}$ 10.

מֵאָה שְׁמוֹנִים[b] וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהִנֵּה כֻלָּם פִּגְרִים מֵתִים: ו35 מל וכל ד״ה דכות ב מ א
36 וַיִּסַּע וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וַיֵּשֶׁב בְּנִינְוֵה: 37 וַיְהִי[ו] הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית | נִסְרֹךְ אֱלֹהָיו וְאַדְרַמֶּלֶךְ[a] וְשַׂרְאֶצֶר[b] ד הִכֻּהוּ ב. בנין חד מן ו קר ולא כת[36]. ה חס[37]
בַּחֶרֶב וְהֵמָּה נִמְלְטוּ אֶרֶץ אֲרָרָט וַיִּמְלֹךְ אֵסַר־חַדֹּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו: פ ד

20 1 בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לָמוּת וַיָּבֹא אֵלָיו יְשַׁעְיָהוּ בֶן־
אָמוֹץ הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת אַתָּה
2 וְלֹא תִחְיֶה: 2 וַיִּסֹּב[a] אֶת־פָּנָיו[b] אֶל־הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה לֵאמֹר[c]: ל
3 אָנָּה יְהוָה זְכֹר־נָא אֵת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵבָב ו כת ה וכל ר״פ וכל לשון ארמית דכות[1]
שָׁלֵם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי וַיֵּבְךְּ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל: ס 4 וַיְהִי[ו] ד[2]. סד. ל
4 יְשַׁעְיָהוּ[a] לֹא יָצָא[b] הָעִיר[c] הַתִּיכֹנָה וּ[d]דְבַר־יְהוָה[d] הָיָה אֵלָיו[d] לֵאמֹר: חצר[ק]. יח. ד
5 שׁוּב[a] וְאָמַרְתָּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ נְגִיד־עַמִּי[b] כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי דָוִד ל
אָבִיךָ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת־דִּמְעָתֶךָ הִנְנִי רֹפֵא לָךְ בַּיּוֹם
6 הַשְּׁלִישִׁי תַּעֲלֶה בֵּית יְהוָה: 6 וְהֹסַפְתִּי[a] עַל־יָמֶיךָ חֲמֵשׂ עֶשְׂרֵה שָׁנָה ד
וּמִכַּף מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אַצִּילְךָ[b] וְאֶת הָעִיר הַזֹּאת[b] וְגַנּוֹתִי[c] עַל־הָעִיר הַזֹּאת ח[3]
7 [d]לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי[d]: 7 [a]וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ[a] קְחוּ[c] דְּבֶלֶת תְּאֵנִים ט מיחד
[d]וַיִּקְחוּ וַיָּשִׂמוּ[d] עַל־הַשְּׁחִין וַיֶּחִי: ל[4] 8 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ: לה
9 מָה אוֹת[a] כִּי־יִרְפָּא יְהוָה לִי וְעָלִיתִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בֵּית יְהוָה: ג[4]
9 וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ זֶה־לְּךָ[a] הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה כִּי יַעֲשֶׂה יְהוָה אֶת־הַדָּבָר יא זוגין בטע[5]
אֲשֶׁר דִּבֶּר הָלַךְ[b] הַצֵּל עֶשֶׂר מַעֲלוֹת אִם־יָשׁוּב עֶשֶׂר מַעֲלוֹת: ב[5]
10 וַיֹּאמֶר יְחִזְקִיָּהוּ נָקֵל לַצֵּל לִנְטוֹת עֶשֶׂר מַעֲלוֹת לֹא כִי יָשׁוּב הַצֵּל ג[7] בנביא וכל ד״ה דכות ב מ ה
11 אֲחֹרַנִּית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת: 11 וַיִּקְרָא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־יְהוָה וַיָּשֶׁב אֶת־[a] ו. כה

[35] Mm 43. [36] Mm 2745. [37] Mm 2096. Cp 20 [1] Mm 2169. [2] Mm 2170. [3] Mm 1392. [4] Mm 2171. [5] Mm 915. [6] Mm 2172. [7] Mm 2203.

35 [b] mlt Mss 𝔖𝔗^{Mss} et Jes וּשׁ || **37** [a] 2 Mss G^{L}𝔖א || [b] l c mlt Mss Vrs et Jes 37,38 ut Q בָּנָיו || **Cp 20,2** [a] mlt Mss G𝔖𝔗^{Ms} et Jes 38,2 + חִזְקִיָּהוּ || [b–b] > Ms G^{BA} Syh^{txt} || [c] Jes וַיֹּאמֶר || **4** [a–a] > Jes 38,4 || [b–b] > G || [c] l c mlt Mss Vrs ut Q חָצֵר || [d–d] Jes אֶל־יְשַׁעְיָהוּ || **5** [a] Jes 38,5 הָלוֹךְ || [b–b] > Jes || **6** [a] Jes 38,5 יוֹסֵף (= הֹסַף) || [b–b] > Jes G*, dl? || [c–c] add? cf 19,34 || [d–d] > Jes || **7** [a] v 7 hic add cf Jes 38,21 (etiam in Jes $\mathfrak{Q}^{a}$ add) || [b] > G* || [c] G(𝔖𝔗^{Mss}) *λαβέτωσαν* = וְקָחוּ || [d–d] 2 Mss et Jes 38,21 וְיָמְרִחוּ, G*(𝔖) *καὶ ἐπιθέτωσαν* = וְיָשִׂימוּ || [e] G *καὶ ὑγιάσει* = וְיִחִי ut Jes || **8** [a] frt l הָאוֹת cf G || **9** [a] > G*𝔙 || [b] 𝔗 *hjhk* cf G𝔙, frt l הָלַךְ || **11** [a] > pc Mss cf G *καὶ ἀπέστρεψεν ἡ σκιά.*

וְאַחֲרֶ֖יךָ בְּכַף־פְּעָמַ֑י כֹּ֚ל יִאֹרֵ֣י מָצ֔וֹר׃ ב²⁴

25 הֲלֹ֣א־שָׁמַ֔עְתָּ לְמֶרָחוֹק֙ אֹתָ֣הּ עָשִׂ֔יתִי ח
לְמִימֵ֥י קֶ֖דֶם וְיָצַרְתִּ֑יהָ עַתָּ֣ה הֲבִיאֹתִ֔יהָ ב. ב חד חס וחד מל
וִתְהִי֙ לְהַשּׁ֣וֹת גַּלִּ֔ים נְצִיִּ֖ים עָרִ֥ים בְּצֻרֽוֹת׃ דד רפ²⁵. יא²⁶ מלין דלא מפק א ול²⁷ חס בלישׁ. ג
26 וְיֹשְׁבֵיהֶ֥ן קִצְרֵי־יָ֖ד חַתּ֣וּ וַיֵּבֹ֑שׁוּ ב. ל. ב²⁸
הָי֣וּ עֵ֔שֶׂב שָׂדֶ֖ה וְיֶ֣רֶק דֶּ֑שֶׁא ב
חֲצִ֣יר גַּגּ֔וֹת וּשְׁדֵמָ֖ה לִפְנֵ֥י קָמָֽה׃ ד
27 וְשִׁבְתְּךָ֥ וְצֵאתְךָ֖ וּבֹאֲךָ֣ יָדָ֑עְתִּי וְאֶת־הִתְרַגִּזְךָ֖ אֵלָֽי׃ ד
28 יַ֚עַן הִתְרַגִּזְךָ֣ אֵלַ֔י וְשַׁאֲנַנְךָ֖ עָלָ֣ה בְאָזְנָ֑י ד. יב ח מנה קמ
וְשַׂמְתִּי֙ חַחִ֣י בְאַפֶּ֔ךָ וּמְתָגִ֖י בְּשִׂפְתֶ֑יךָ ב
וַהֲשִׁבֹתִ֙יךָ֙ בְּדֶ֣רֶךְ אֲשֶׁר־בָּ֔אתָ בָּהּ׃ ג²⁹
29 וְזֶה־לְּךָ֣ הָא֔וֹת אָכ֥וֹל הַשָּׁנָ֖ה סָפִ֣יחַ וּבַשָּׁנָ֑ה הַשֵּׁנִ֣ית סָחִ֔ישׁ כג ר״ם. י מל
וּבַשָּׁנָ֥ה הַשְּׁלִשִׁ֖ית זִרְע֣וּ וְקִצְר֑וּ וְנִטְע֥וּ כְרָמִ֖ים וְאִכְל֥וּ פִרְיָֽם׃ 30 ט מל
30 וְיָסְפָ֣ה פְלֵיטַ֔ת בֵּ֥ית־יְהוּדָ֖ה הַנִּשְׁאָ֑רָה שֹׁ֚רֶשׁ לְמַ֣טָּה וְעָשָׂ֔ה פְּרִ֖י לְמָֽעְלָה׃
31 כִּ֣י מִירוּשָׁלַ֗͏ִם תֵּצֵ֤א שְׁאֵרִית֙ וּפְלֵיטָ֔ה מֵהַ֖ר צִיּ֑וֹן קִנְאַ֥ת יְהוָ֖ה צבאות חד מן ג¹ קר ולא כת
31 תַּעֲשֶׂה־זֹּֽאת׃ ס
32 לָכֵ֗ן כֹּ֤ה׀ אָמַ֣ר יְהוָה֮ אֶל־מֶ֣לֶךְ אַשּׁוּר֒ לֹ֣א יָבֹ֗א אֶל־הָעִיר֮ הַזֹּאת֒ ס. ט פסוק לא ולא ולא ולא
וְלֹא־יוֹרֶ֣ה שָׁ֔ם חֵ֖ץ וְלֹא־יְקַדְּמֶ֣נָּה מָגֵ֑ן וְלֹא־יִשְׁפֹּ֥ךְ עָלֶ֖יהָ סֹלְלָֽה׃
33 בַּדֶּ֥רֶךְ אֲשֶׁר־יָבֹ֖א בָּ֣הּ יָשׁ֑וּב וְאֶל־הָעִ֥יר הַזֹּ֖את לֹ֥א יָבֹ֛א נְאֻם־ לג
34 יְהוָֽה׃ 34 וְנַגֹּנ֥וֹתִי֙ אֶל־הָעִ֣יר הַזֹּ֔את לְהוֹשִׁיעָ֖הּ לְמַעֲנִ֣י וּלְמַ֔עַן דָּוִ֖ד לי. ט מיחד
עַבְדִּֽי׃
35 וַיְהִ֣י׀ בַּלַּ֣יְלָה הַה֗וּא וַיֵּצֵ֤א מַלְאַךְ֙ יְהוָ֔ה וַיַּ֕ךְ בְּמַחֲנֵ֖ה אַשּׁ֣וּר 35

24 Mm 2354. 25 Mm 174. 26 Mm 4069 contra textum, lect Mm frt inc. 27 Mm 331. 28 Mm 3390. 29 Mm 2167. 30 Mm 1900. 31 Mm 2745. 32 Mm 2168. 33 Mm 2355. 34 Mm 1174.

24 b = וָא, sic Ms cf 𝔊𝔙 ‖ 25 a–a > 𝔊* ‖ b 𝔊𝔖𝔙 ut Jes 37,26 𝔘a יְצִ֫, prb 1 ‖ c l c Ms 𝔊L𝔖𝔙 וְעִ֫? ‖ d > pc Mss; prp וַתְּהִי cf 𝔊 ‖ e pc Mss et Jes להשאות ‖ f Jes 𝔘a נצורים ‖ 26 a pc Mss et Jes 37,27 ‖ b 𝔊L(𝔖𝔘) pr ὡς ‖ c 𝔊L(𝔖𝔘) pr ὡς; > 𝔙 ‖ d–d Jes 𝔘a הנשדף לפני קדים ‖ e pc Mss et Jes ושדמה ‖ 27 a frt pr לְפָנֶ֫י קָמְהּ cf ε′ ἀπ′ ἔναντι ἀναστάσεώς σου ‖ b–b frt dl cf 28a–a ‖ 28 a–a > 2 Mss et Jes 37,29 𝔘a ‖ b prp וּשְׁאוֹנְךָ ‖ 29 a Ms et Jes 37,30 שְׁחִיס ‖ 31 a l c mlt Mss Vrs et Jes ut Q צְבָאוֹת ‖ 33 a l c pc Mss Vrs et Jes 37,34 בָּא ‖ 34 a = עַל, sic nonn Mss et Jes ‖ b > 𝔊* ‖ 35 a–a > Jes 37,36.

מִגִּיד הַמַּלְאָכִים וַיִּקְרָאֵם[b] וַיַּעַל בֵּית יְהוָה וַיִּפְרְשֵׂהוּ חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי ל[11]. ב
15 יְהוָה׃ פ 15 [a]וַיִּתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי יְהוָה[a] וַיֹּאמַר[b] יְהוָה אֱלֹהֵי צא
יִשְׂרָאֵל׀ יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת יב חס וכל אורית דכות[12]
16 הָאָרֶץ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃ 16 הַטֵּה יְהוָה | אָזְנְךָ יג[13]. יג
וְשָׁמָע פְּקַח יְהוָה עֵינֶיךָ וּרְאֵה וּשְׁמַע אֶת[a] דִּבְרֵי סַנְחֵרִיב אֲשֶׁר שָׁלַח[b] ה. ב פסוק דמטע[14]
17 לְחָרֵף אֱלֹהִים חָי׃ 17 אָמְנָם יְהוָה הֶחֳרִיבוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר אֶת־הַגּוֹיִם
18 וְאֶת־אַרְצָם[a]׃ 18 [a]וְנָתְנוּ[a] אֶת־אֱלֹהֵיהֶם בָּאֵשׁ כִּי לֹא אֱלֹהִים הֵמָּה כִּי ג[15]
ס לא[16] אִם־מַעֲשֵׂה יְדֵי־אָדָם עֵץ וָאֶבֶן וַיְאַבְּדוּם׃ 19 וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ב. ג
הוֹשִׁיעֵנוּ נָא מִיָּדוֹ וְיֵדְעוּ כָל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים[a] לא[17]. בז בטע. ה כת בנביא
20 לְבַדֶּךָ׃ ס 20 וַיִּשְׁלַח יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ אֶל־חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִתְפַּלַּלְתָּ אֵלַי אֶל[a]־סַנְחֵרִב כד. ל חס
21 מֶלֶךְ־אַשּׁוּר שָׁמָעְתִּי׃ 21 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה עָלָיו
בָּזָתְךָ לָעֲגָה לְךָ בְּתוּלַת בַּת־צִיּוֹן ח[18]
אַחֲרֶיךָ רֹאשׁ[a] הֵנִיעָה בַּת יְרוּשָׁלִָם׃ ב
22 אֶת־מִי חָרַפְתָּ וְגִדָּפְתָּ וְעַל־מִי הֲרִימוֹתָ קוֹל[a] ד[19]. ג ב חס וחד מל[20]
וַתִּשָּׂא מָרוֹם עֵינֶיךָ עַל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ ב
23 בְּיַד־מַלְאָכֶיךָ[a] חֵרַפְתָּ | אֲדֹנָי[b] וַתֹּאמֶר ל[11]
בְּרֹכֶב[c] רִכְבִּי אֲנִי[d] ברב ק
עָלִיתִי מְרוֹם הָרִים יַרְכְּתֵי לְבָנוֹן
וְאֶכְרֹת[e] קוֹמַת אַרְזָיו מִבְחַר[f] בְּרֹשָׁיו ב. ב ומל[21]
וְאָבוֹאָה[e] מְלוֹן[g] קִצֹּה[h] יַעַר כַּרְמְלוֹ׃ ד[22]. ב. קצו חד[23] מן ג ק בליש. ב
24 אֲנִי קָרְתִּי וְשָׁתִיתִי מַיִם זָרִים[a]

[11] Mm 2166. [12] Mm 543. [13] Mm 3139. [14] Mm 2162. [15] Mm 1306. [16] Mp sub loco. [17] Mm 1625. [18] Mm 2353. [19] Mm 2165. [20] Mm 3350. [21] Mm 2051. [22] Mm 209. [23] Q addidi, cf Mp sub loco.

14 [b] Ms $\mathfrak{G}^{L}$ et Jes 37,14 אֶהוּ–, sic l? || **15** [a–a] > $\mathfrak{G}^{*}$ || [b] Ms $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{V}$ et Jes 37,15 לֵאמֹר || **16** [a] mlt Mss Syh (sub ast) $\mathfrak{S}\mathfrak{T}\mathfrak{V}$ et Jes 37,17 + כָּל־ || [b] l c pc Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ et Jes שָׁלַח || **17** [a–a] > $\mathfrak{G}^{*}$ et Jes 37,18 $\mathfrak{Q}^{a}$ || **18** [a] Jes 37,19 וְנָתַן; l c Jes $\mathfrak{Q}^{a}$ וַיִּתְּנוּ? || **19** [a] > $\mathfrak{T}$ et Jes 37,20 || **20** [a] = עַל, sic Or || **21** [a] $\mathfrak{G}^{B\,426.121}\mathfrak{S}$ ut Jes 37,22 $\mathfrak{Q}^{a}$ רֹאשָׁהּ || **22** [a] $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}$ $\mathfrak{V}^{Mss}$ + suff 2sg || **23** [a] $\mathfrak{V}$ ut Jes 37,24 עַבְדֶיךָ || [b] nonn Mss יהוה || [c] l c mlt Mss Vrs et Jes ut Q בְּרֹב || [d] ins עָשִׂיתִי חַיִל? cf $\mathfrak{G}^{L}$ || [e] = וְא�ֽ, sic Ms cf $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ || [f] nonn Mss et Jes מִבְחַר || [g] Ms et Jes מְרוֹם || [h] nonn Mss et Jes ut Q קְצוֹ || **24** [a] > Ms et Jes 37,25.

אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר אֶל־חִזְקִיָּהוּ

ב מל . ד[41] חס וכל שפטים רשמואל דכות ב מ ב

קְרֻעֵי בְגָדִים וַיַּגִּדוּ לוֹ דִּבְרֵי רַב־שָׁקֵה׃ **19** 1 וַיְהִי כְּשָׁמְעַ הַמֶּלֶךְ **19**

ב חִזְקִיָּהוּ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו וַיִּתְכַּס שָׂק וַיָּבֹא בֵּית יְהוָה׃ 2 וַיִּשְׁלַח

ג׳ אֶת־אֶלְיָקִים אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת וְשֶׁבְנָא[a] הַסֹּפֵר וְאֶת־זִקְנֵי הַכֹּהֲנִים

מְתְכַּסִּים בַּשַּׂקִּים אֶל־יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא[b] בֶּן־אָמוֹץ׃ 3 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו

ב כֹּה אָמַר חִזְקִיָּהוּ יוֹם־צָרָה וְתוֹכֵחָה וְנִאָצָה הַיּוֹם הַזֶּה כִּי בָאוּ בָנִים

ב . ב . ב פסוק דמטע[2] עַד־מַשְׁבֵּר וְכֹחַ אֵין לְלֶדֶת[a]׃ 4 אוּלַי יִשְׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵת כָּל־[a]

דִּבְרֵי רַב־שָׁקֵה אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ מֶלֶךְ־אַשּׁוּר | אֲדֹנָיו לְחָרֵף אֱלֹהִים חָי

ה וְהוֹכִיחַ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְנָשָׂאתָ תְפִלָּה בְּעַד

ב[3] הַשְּׁאֵרִית הַנִּמְצָאָה׃ 5 וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ אֶל־

כב[4] וכל ד״ה ועזרא דכות ב מ ה חס בליש . ט[5] יְשַׁעְיָהוּ[a]׃ 6 וַיֹּאמֶר לָהֶם יְשַׁעְיָהוּ כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־אֲדֹנֵיכֶם כֹּה | אָמַר

ג[6] יְהוָה אַל־תִּירָא מִפְּנֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר גִּדְּפוּ נַעֲרֵי מֶלֶךְ־

ב אַשּׁוּר אֹתִי׃ 7 הִנְנִי נֹתֵן בּוֹ רוּחַ וְשָׁמַע שְׁמוּעָה וְשָׁב לְאַרְצוֹ וְהַפַּלְתִּיו

בַּחֶרֶב בְּאַרְצוֹ׃ 8 וַיָּשָׁב רַב־שָׁקֵה וַיִּמְצָא אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר

ב פסוק דמטע[7] נִלְחָם עַל־לִבְנָה כִּי שָׁמַע כִּי נָסַע מִלָּכִישׁ׃ 9 וַיִּשְׁמַע אֶל[a]־תִּרְהָקָה

מֶלֶךְ[b]־כּוּשׁ לֵאמֹר הִנֵּה[c] יָצָא לְהִלָּחֶם אִתָּךְ וַיָּשָׁב[d] וַיִּשְׁלַח

ט[5] מַלְאָכִים אֶל־חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר׃ 10 כֹּה[a] תֹאמְרוּן אֶל־חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־

ב . כז בטע יְהוּדָה לֵאמֹר[a] אַל־יַשִּׁאֲךָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה בֹטֵחַ בּוֹ לֵאמֹר לֹא

תִנָּתֵן יְרוּשָׁלַם בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ 11 הִנֵּה | אַתָּה שָׁמַעְתָּ אֵת[a] אֲשֶׁר עָשׂוּ

מַלְכֵי אַשּׁוּר לְכָל־הָאֲרָצוֹת לְהַחֲרִימָם וְאַתָּה תִנָּצֵל׃ 12 הַהִצִּילוּ

ז מל אֹתָם אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר שִׁחֲתוּ[a] אֶת־גּוֹזָן וְאֶת־חָרָן וְרֶצֶף

ד[8] . ב תד מל וחד חס[9] . ה[10] וּבְנֵי־עֶדֶן אֲשֶׁר בִּתְלַאשָּׁר׃ 13 אַיָּ[a] מֶלֶךְ־חֲמָת וּמֶלֶךְ אַרְפָּד [b]וּמֶלֶךְ

לְעִיר סְפַרְוַיִם הֵנַע וְעִוָּה[b]׃ 14 וַיִּקַּח חִזְקִיָּהוּ אֶת־הַסְּפָרִים[a]

[41]Mm 195. Cp 19 [1]Mm 2349. [2]Mm 2162. [3]Mm 2350. [4]Mm 11. [5]Mm 235. [6]Mm 2351. [7]Mm 2163. [8]Mm 3050. [9]Mm 2164. [10]Mm 3106.

Cp 19,2 [a] 2 Mss et Jes 37,2 וְאֵת שׁ׳ || [b] Ms $\mathfrak{G}^{-BA}$ et Jes tr post אמוץ || **3** [a] $\mathfrak{G}$ *τῇ τικτούσῃ* = הַיֹּלֶדֶת cf $\mathfrak{S}\mathfrak{T}$ || **4** [a] > mlt Mss $\mathfrak{G}^{AL}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{fMss}$ et Jes 37,4 || **5** [a] sic L, mlt Mss Edd עַ֫– || **9** [a] = עַל, sic Q^{Or} et Jes 37,9 || [b] sic L, mlt Mss Edd דְּ– || [c] > 2 Mss $\mathfrak{S}$ et Jes || [d] > Ms, Jes וַיִּשְׁמַע || **10** [a–a] > $\mathfrak{G}^{B}$ ($\mathfrak{G}^{135}$ sub ast) || **11** [a] > pc Mss et Jes 37,11, $\mathfrak{G}$ + *πάντα* || **12** [a] pc Mss et Jes 37,12 הִשְׁחִיתוּ || **13** [a] 2 Mss et Jes 37,13 אַיֵּה || [b–b] dub, cf 18,34 || **14** [a] $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{T}^{Mss}$ sg.

26 אָמַר אֵלַי עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהַשְׁחִיתָהּ׃ 26 וַיֹּאמֶר׃ ב
אֶלְיָקִים [a]בֶּן־חִלְקִיָּהוּ[a] וְשֶׁבְנָה וְיוֹאָח אֶל־רַב־שָׁקֵה דַּבְּרִ־נָא אֶל־ ב כת ה[34]
עֲבָדֶיךָ אֲרָמִית כִּי שֹׁמְעִים אֲנָחְנוּ וְאַל־תְּדַבֵּר עִמָּנוּ[b] יְהוּדִית בְּאָזְנֵי ז . לז
27 הָעָם[c] אֲשֶׁר עַל־הַחֹמָה׃ 27 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם[a] רַב־שָׁקֵה [b]הַעַל ה חס בסיק . ב בטע[35]
וְאֶלָיִךְ[b] שְׁלָחַנִי אֲדֹנִי לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֲלֹא עַל[d]־[c]הָאֲנָשִׁים ג ומל[36] . יט סתום בסיק את את את . ה[37]
הַיֹּשְׁבִים עַל־הַחֹמָה לֶאֱכֹל אֶת חָרְיָהֶם[e] וְלִשְׁתּוֹת אֶת־שֵׁנֵיהֶם׃ ה חס בסיק . צואתם . מימי רגליהם
ק ק
28 עִמָּכֶם׃ 28 וַיַּעֲמֹד רַב־שָׁקֵה וַיִּקְרָא בְקוֹל־גָּדוֹל יְהוּדִית וַיְדַבֵּר[a] ו
29 וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ דְבַר־[b]הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ 29 כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ ז
30 אַל־יַשֵּׁא לָכֶם חִזְקִיָּהוּ כִּי־לֹא יוּכַל לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ[a]׃ 30 וְאַל־ ה ב מל וג חס . ב
יַבְטַח אֶתְכֶם חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְהוָה לֵאמֹר הַצֵּל יַצִּילֵנוּ יְהוָה וְלֹא[a] תִנָּתֵן ו בטח אל . ב
31 אֶת־[b]הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ 31 אַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי־ ז
כֹה אָמַר מֶלֶךְ אַשּׁוּר עֲשׂוּ־אִתִּי בְרָכָה וּצְאוּ אֵלַי וְאִכְלוּ אִישׁ־גַּפְנוֹ
32 וְאִישׁ תְּאֵנָתוֹ וּשְׁתוּ אִישׁ מֵי־בוֹרוֹ׃ 32 עַד־בֹּאִי[a] וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם אֶל־ ב חד מל וחד חס[38]
אֶרֶץ כְּאַרְצְכֶם אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אֶרֶץ[a] לֶחֶם וּכְרָמִים[b] אֶרֶץ זֵית[c] ב . ל
יִצְהָר[d] וּדְבַשׁ וְחְיוּ וְלֹא תָמֻתוּ וְאַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ[b] כִּי[e]־יַסִּית א[39]
33 אֶתְכֶם לֵאמֹר יְהוָה יַצִּילֵנוּ׃ 33 [a]הַהַצֵּל הִצִּילוּ[a] אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אִישׁ
34 אֶת־אַרְצוֹ מִיַּד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ 34 אַיֵּה[a] אֱלֹהֵי חֲמָת וְאַרְפָּד אַיֵּה[a] אֱלֹהֵי
35 סְפַרְוַיִם [b]הֵנַע וְעִוָּה[b] [c]כִּי־הִצִּילוּ[c] אֶת־שֹׁמְרוֹן מִיָּדִי׃ 35 מִי בְכָל־
אֱלֹהֵי הָאֲרָצוֹת[a] אֲשֶׁר־הִצִּילוּ אֶת־אַרְצָם מִיָּדִי כִּי־יַצִּיל יְהוָה אֶת־ ל . ג פסוק ולא לא
36 יְרוּשָׁלַם מִיָּדִי׃ 36 [a]וַיַּחֲרִישׁוּ הָעָם[a] וְלֹא־עָנוּ אֹתוֹ דָּבָר כִּי־מִצְוַת
37 הַמֶּלֶךְ הָיָא לֵאמֹר לֹא תַעֲנֻהוּ׃ 37 וַיָּבֹא אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ נ . י וכל עזרא דכורת[40]

[34] Mm 2161. [35] Mm 2346. [36] Mm 29. [37] Mm 2347. [38] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [39] Mp sub loco. [40] Mm 4033.

26 [a–a] > Ms et Jes 36,11 || [b] mlt Mss $\mathfrak{G}^{OL}$ et Jes אֲלֵינוּ || [c] 2 Mss $\mathfrak{G}^{O}$ + הַזֶּה || **27** [a] > $\mathfrak{G}^{44}$ et Jes 36,12 || [b–b] Jes $\mathfrak{Q}^{a}$ האליכמה ועל אדוניכמה cf $\mathfrak{S}$ || [c] = הָאֵל, sic Jes || [d] = אֶל || [e] pc Mss ut Q צוֹאָתָם; K חֲרֵיהֶם, pc Mss et Jes מֹרֵיהֶם || [f] nonn Mss ut Q מֵימֵי רַגְלֵיהֶם, K שֵׁינֵיהֶם || **28** [a] > pc Mss $\mathfrak{C}^{Ly}$ et Jes 36,13 || [b] Ms $\mathfrak{GC}^{Msy}$ et Jes דִּבְרֵי || **29** [a] mlt Mss Or $\mathfrak{G}$-$^{B}\mathfrak{SCy}$ מידי; > Jes 36,14 || **30** [a] $\mathfrak{G}^{*}$ ut Jes 36,15 לא || [b] > mlt Mss et Jes || **32** [a] $\mathfrak{G}$ *καί* || [b–b] > Jes 36,17 || [c] > Ms, frt dl || [d] Ms $\mathfrak{SV}$ וְ׳ || [e] Jes 36,18 פֶּן cf $\mathfrak{S}$ || **33** [a–a] Jes הַהִצִּילוּ || **34** [a] pc Mss $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{SC}^{Mss}$ ואיה || [b–b] > $\mathfrak{G}^{BL}$ et Jes 36,19, frt dl et ins שְׁמֹרוֹן ואיה אלהי אֶרֶץ cf $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{L}^{Lg}$ || [c–c] 2 Mss $\mathfrak{G}^{B}$ et Jes ׳וְכִי־ה, $\mathfrak{G}^{Mss}(\mathfrak{SV})$ *μὴ ἐξείλαντο* = הַהִצִּ׳ || **35** [a] Ms $\mathfrak{SC}^{Ms}$ et Jes 36,20 + הָאֵלֶּה || **36** [a–a] Jes 36,21 וַיַּחֲרִישׁוּ cf $\mathfrak{G}$.

כג. כה. יב 17 אֶת[b] אֲשֶׁר־תִּתֵּן עָלַי אֶשָּׂא וַיָּשֶׂם מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל־חִזְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה
יג 17. ל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כִּכַּר־כֶּסֶף וּשְׁלֹשִׁים כִּכַּר זָהָב׃ 15 וַיִּתֵּן חִזְקִיָּהוּ אֶת־כָּל־ 15
הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בֵּית־יְהוָה וּבְאֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ 16 בָּעֵת הַהִיא 16
ל. יב 17. ל קִצַּץ חִזְקִיָּהוּ אֶת־דַּלְתוֹת הֵיכַל יְהוָה וְאֶת־הָאֲמֻנוֹת[a] אֲשֶׁר צִפָּה
יג 17 חִזְקִיָּהוּ[b] מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּתְּנֵם לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ פ 17 וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ־ 17
יג מיחד מן 18 אַשּׁוּר אֶת־[a]תַּרְתָּן וְאֶת־רַב־סָרִיס וְאֶת־[a]רַב־שָׁקֵה מִן־לָכִישׁ אֶל־
נ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ בְּחַיִל כָּבֵד [b]יְרוּשָׁלִַם [c]וַיַּעֲלוּ [b]וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלִַם [c]וַיַּעֲלוּ [d]וַיַּעֲמֹדוּ
ל [e]וַיַּעֲמִדוּ בִּתְעָלַת הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה אֲשֶׁר[f] בִּמְסִלַּת שְׂדֵה
נ חד חס וב מל 19. פס 20 חס בנביא יג מנה בסיק כּוֹבֵס׃ 18 [a]וַיִּקְרְאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ [a]וַיֵּצֵא אֲלֵהֶם[b] אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ 18
ב כת ה 21 אֲשֶׁר עַל־הַבַּיִת וְשֶׁבְנָה[c] הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר׃ 19 וַיֹּאמֶר 19
י אֲלֵהֶם רַב־שָׁקֵה אִמְרוּ־נָא אֶל־חִזְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל
ב ומל 22. ג ר״ם 23. ל 24 מֶלֶךְ אַשּׁוּר מָה הַבִּטָּחוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר בָּטָחְתָּ׃ 20 אָמַרְתָּ אַךְ־דְּבַר־ 20
שִׂפְתַיִם עֵצָה וּגְבוּרָה לַמִּלְחָמָה עַתָּה[a] עַל־מִי בָטַחְתָּ כִּי מָרַדְתָּ בִּי׃
כה ר״ם 25. ב 21 עַתָּה[a] הִנֵּה בָטַחְתָּ לְךָ עַל־מִשְׁעֶנֶת הַקָּנֶה הָרָצוּץ הַזֶּה עַל־מִצְרַיִם 21
ב 28. נ אֲשֶׁר יִסָּמֵךְ אִישׁ עָלָיו וּבָא בְכַפּוֹ וּנְקָבָהּ כֵּן פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם
ט 27. י בטח אל לְכֹל־הַבֹּטְחִים עָלָיו׃ 22 וְכִי־תֹאמְרוּן[a] אֵלַי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָּטָחְנוּ 22
יז מל בסיק הֲלוֹא־הוּא אֲשֶׁר הֵסִיר חִזְקִיָּהוּ אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר
ד. כח 28. ל לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה תִּשְׁתַּחֲווּ בִּירוּשָׁלִָם[b]׃ 23 וְעַתָּה 23
ב. נו מסרס את ואמלה חדה ביניה יט מנה בנביא הִתְעָרֵב[a] נָא אֶת־אֲדֹנִי [b]אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר[b] וְאֶתְּנָה לְךָ אַלְפַּיִם סוּסִים
ג ר״ם 29. ל 30 אִם־תּוּכַל לָתֶת לְךָ רֹכְבִים עֲלֵיהֶם׃ 24 וְאֵיךְ תָּשִׁיב [a]אֶת פְּנֵי פַּחַת 24
כה 31 אֲחָד עַבְדֵי[b] אֲדֹנִי הַקְּטַנִּים וַתִּבְטַח לְךָ עַל־מִצְרַיִם לְרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים׃
כה ר״ם 25. ג. נ 32 וכל ועל ישביו דכות ב מ״א. ז חס 33 25 עַתָּה[a] הֲמִבַּלְעֲדֵי יְהוָה עָלִיתִי עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה לְהַשְׁחִתוֹ יְהוָה 25

17 Mp sub loco, Mm 3125 et Mm 3983. 18 Okhl 196. 19 Mm 2156. 20 Mm 1954. 21 Mm 2161. 22 Mm 2342. 23 Mm 2157. 24 Mm 2158. 25 Mm 1057. 26 Mm 2343. 27 Mm 235. 28 Mm 2159. 29 Mm 2160. 30 Mm 161. 31 Mm 187. 32 Mm 2560. 33 Mm 1757.

14 [b] Ms $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{f}$ את, Ms $\mathfrak{V}$ וכל, $\mathfrak{T}$ *kkl* || 16 [a] $\mathfrak{L}^{Lg}$ *clypeos* = המגנות || [b] dub || 17 [a–a] > Jes 36,2 || [b–b] > pc Mss Edd || [c–c] > Jes || [d–d] > pc Mss $\mathfrak{GSV}$, dl || [e] Jes sg || [f] > Jes || 18 [a–a] > Jes 36,3 || [b] $\mathfrak{G}$* ut Jes אֶלְיוֹ || [c] mlt Mss נא– || 20 [a] 2 Mss $\mathfrak{G}^{AL}\mathfrak{T}^{f}$ ועו || 21 [a] > $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{L}\mathfrak{S}$ et Jes 36,6 || 22 [a] $\mathfrak{GS}$ et Jes 36,7sg || [b] > Jes || 23 [a] $\mathfrak{GSV}$ et Jes 36,8 $\mathfrak{Q}^{a}$ pl || [b–b] mlt Mss et Jes המלך || 24 [a] add? || [b] Ms et Jes 36,9 $\mathfrak{Q}^{a}$ מע || 25 [a] mlt Mss $\mathfrak{GS}\mathfrak{T}^{fMs}$ et Jes 36,10 ועו.

18 1 וַיְהִי֙ בִּשְׁנַ֣ת שָׁל֔שׁ[a] לְהוֹשֵׁ֥עַ בֶּן־אֵלָ֖ה מֶ֣לֶךְ יִשְׂרָאֵ֑ל מָלַ֖ךְ
2 חִזְקִיָּ֥ה בֶן־אָ֛חָז מֶ֥לֶךְ יְהוּדָ֖ה: 2 בֶּן־עֶשְׂרִ֣ים וְחָמֵ֣שׁ שָׁנָ֔ה הָיָ֖ה בְּמָלְכֽוֹ
וְעֶשְׂרִ֥ים וָתֵ֛שַׁע שָׁנָ֖ה מָלַ֣ךְ בִּירוּשָׁלִָ֑ם וְשֵׁם֙ אִמּ֔וֹ אֲבִ֥י[a] בַּת־זְכַרְיָֽה: ל שם אית
3 וַיַּ֣עַשׂ הַיָּשָׁ֔ר בְּעֵינֵ֖י יְהוָ֑ה כְּכֹ֕ל אֲשֶׁר־עָשָׂ֥ה דָּוִ֖ד אָבִֽיו: 4 הֽוּא־הֵסִ֗יר
אֶת־הַבָּמ֣וֹת וְשִׁבַּ֣ר אֶת־הַמַּצֵּב֔וֹת וְכָרַ֖ת אֶת־הָאֲשֵׁרָ֑ה[a] וְכִתַּ֤ת[b] נְחַשׁ
יט פסוק בסיפ את את. ל חס. ג 2 הַנְּחֹ֙שֶׁת֙ אֲשֶׁר־עָשָׂ֣ה מֹשֶׁ֔ה כִּ֣י עַד־הַיָּמִ֣ים הָהֵ֗מָּה הָי֥וּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֛ל
יג 3 מְקַטְּרִ֥ים לֹ֖ו וַיִּקְרָא[c]־לֹ֑ו נְחֻשְׁתָּֽן: 5 בַּיהוָ֣ה אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל ל
בָּטַ֙ח֙ וְאַחֲרָ֣יו לֹא־הָיָ֔ה כְּמֹ֖הוּ בְּכֹ֣ל[a] מַלְכֵ֣י יְהוּדָ֑ה[b] וַאֲשֶׁ֥ר[c] הָי֖וּ לְפָנָֽיו: ל
ס 6 וַיִּדְבַּ֥ק בַּיהוָ֖ה לֹא[a]־סָ֣ר מֵאַחֲרָ֑יו וַיִּשְׁמֹ֙ר[b] מִצְוֹתָ֔יו אֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ה יְהוָ֥ה ל
7 אֶת־מֹשֶׁ֖ה: 7 וְהָיָ֥ה יְהוָ֛ה עִמּ֖וֹ בְּכֹ֣ל[a] אֲשֶׁר־יֵצֵ֣א יַשְׂכִּ֑יל וַיִּמְרֹ֙ד֙ בְּמֶ֣לֶךְ־ יא
8 אַשּׁ֔וּר וְלֹ֥א עָבָ֖דוֹ: 8 הוּא־הִכָּ֥ה אֶת־פְּלִשְׁתִּ֖ים עַד־עַזָּ֑ה וְאֶת־[a]גְּבוּלֶ֔יהָ[b] ג
9 מִמִּגְדַּ֤ל נוֹצְרִים֙ עַד־[c]עִ֣יר מִבְצָ֔ר: פ 9 וַיְהִי֙[a] בַּשָּׁנָ֣ה הָרְבִיעִ֔ית ט בטע בסיפ. ד מל[7]
לַמֶּ֖לֶךְ חִזְקִיָּ֑הוּ הִ֣יא הַשָּׁנָ֣ה הַשְּׁבִיעִ֗ית לְהוֹשֵׁ֛עַ בֶּן־אֵלָ֥ה מֶֽלֶךְ יִשְׂרָאֵ֖ל ל
10 עָלָ֥ה שַׁלְמַנְאֶ֛סֶר מֶ֥לֶךְ־אַשּׁ֖וּר עַל־שֹׁמְר֑וֹן וַיָּצַ֖ר עָלֶֽיהָ: 10 וַיִּלְכְּדֻ֖הָ[a] ה ג מל וב חס[9]
מִקְצֵ֣ה שָׁל֣שׁ שָׁנִ֔ים בִּשְׁנַ֥ת־שֵׁ֖שׁ לְחִזְקִיָּ֣ה הִ֑יא שְׁנַ֥ת־תֵּ֙שַׁע֙ לְהוֹשֵׁ֣עַ מֶ֔לֶךְ יב
11 יִשְׂרָאֵ֖ל נִלְכְּדָ֥ה שֹׁמְרֽוֹן: 11 וַיֶּ֣גֶל מֶֽלֶךְ־אַשּׁ֗וּר אֶת־יִשְׂרָאֵל֙[a] אַשּׁ֔וּרָה יא
12 וַיַּנְּחֵ֙ם[b] בַּחְלַ֔ח וּבְחָבֹ֖ור נְהַ֣ר גֹּזָ֑ן וְעָרֵ֖י[c] מָדָֽי: 12 עַל֙ | אֲשֶׁ֣ר לֹֽא־שָׁמְע֗וּ יב 1. לד[13] פסוק לא ולא ד מנה בסיפ
כו פסוק את את ומילה חדה ביניהם יט מנה בנביא. ל
בְּקֹ֣ול יְהוָ֣ה אֱלֹהֵיהֶ֔ם וַיַּעַבְר֕וּ אֶת־בְּרִיתֹ֖ו אֵ֚ת כָּל־אֲשֶׁ֣ר צִוָּ֔ה מֹשֶׁ֖ה
עֶ֣בֶד יְהוָ֑ה וְלֹ֥א שָׁמְע֖וּ וְלֹ֥א עָשֽׂוּ: פ יד[16]
13 וּבְאַרְבַּ֥ע עֶשְׂרֵ֖ה שָׁנָ֣ה לַמֶּ֣לֶךְ חִזְקִיָּ֑הוּ עָלָ֞ה סַנְחֵרִ֣יב[a] מֶֽלֶךְ־ ב. ה ב מנה בליש. יב[1]
14 אַשּׁ֗וּר עַל֙ כָּל־[b]עָרֵ֣י יְהוּדָ֔ה הַבְּצֻר֖וֹת וַיִּתְפְּשֵֽׂם: 14 וַיִּשְׁלַ֤ח חִזְקִיָּה֙ יב
מֶ֣לֶךְ־יְהוּדָ֔ה[a] אֶל־מֶ֥לֶךְ־אַשּׁ֖וּר | לָכִ֣ישָׁה | לֵאמֹ֑ר חָטָ֣אתִי֙ שׁ֣וּב מֵֽעָלָ֔י ח בטע[15]. ו[16]

Cp 18 [1]Mp sub loco, Mm 3125 et Mm 3983. [2]Mm 954. [3]Mm 891. [4]Mp sub loco. [5]Mm 2154. [6]Mm 1955. [7]Mm 919. [8]Mm 3125. [9]Mm 1301. [10]Mm 2155. [11]Mm 2136. [12]Mm 1653. [13]Mm 771. [14]Mm 2512. [15]Mm 4137. [16]Mm 2126.

Cp 18,1 [a] 𝔊[127] 4, 𝔊[245] 5 ‖ **2** [a] 2 Ch 29,1 אבִיָּה ‖ **4** [a] Ms 𝔊𝔖𝔗[Ms]𝔙 רוֹת– ‖ [b] 𝔊* *καί* = וְאֶת ‖ [c] 𝔊[L]𝔖𝔗 pl ‖ **5** [a] 𝔊-[A] om כל ‖ [b–b] prb add ‖ **6** [a] mlt Mss 𝔊[71]𝔖𝔗[fMs]𝔙 וְלֹא ‖ **7** [a] 𝔊[B]𝔖𝔙 pr cop ‖ **8** [a] 1 c Ms 𝔊 וְעַד ‖ [b] 1 c 2 Mss 𝔊 הָ–? ‖ [c] pc Mss 𝔊𝔖𝔗[fMs] וְעַד ‖ **9** [a] > 𝔖𝔙 ‖ **10** [a] 1 c pc Mss 𝔊-[L]σ′𝔖𝔙 ה– et cj c 9 ‖ **11** [a] 𝔊 *τὴν Σαμάρειαν* ‖ [b] 1 prb וַיֵּ֫; cf Vrs ‖ [c] cf 17,6[c] ‖ **13** [a] 𝔊 *Σεν(ν)αχηριμ* cf akk *Sin-aḫ-ērib* ‖ [b] > 𝔊 ‖ **14** [a] 𝔊(𝔙) + *ἀγγέλους*.

מֵהַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הִגְלִיתֶם[ab] מִשָּׁם [c]וַיֵּלְכוּ וַיֵּשְׁבוּ שָׁם[c] וְיוֹרֵם אֶת־מִשְׁפַּט ד׳ 39.ב.ד׳ 40
אֱלֹהֵי הָאָרֶץ׃ 28 וַיָּבֹא אֶחָד מֵהַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הִגְלוּ מִשֹּׁמְרוֹן וַיֵּשֶׁב ד׳ 39
בְּבֵית־אֵל וַיְהִי מוֹרֶה אוֹתָם אֵיךְ יִירְאוּ אֶת־יְהוָה׃ 29 וַיִּהְיוּ עוֹד
עֹשִׂים גּוֹי גּוֹי אֱלֹהָיו וַיַּנִּיחוּ | בְּבֵית[a] הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ הַשֹּׁמְרֹנִים גּוֹי גּוֹי ב.ב.ל.ב
גּוֹי בְּעָרֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם יֹשְׁבִים שָׁם׃ 30 וַאַנְשֵׁי בָבֶל עָשׂוּ אֶת־[a]סֻכּוֹת יח41.ל.ד | 42 מנה ר״ם. ל בליש בנביא. ם פסוק בסים את את את
בְּנוֹת[a] וְאַנְשֵׁי־כוּת עָשׂוּ אֶת־נֵרְגַל וְאַנְשֵׁי חֲמָת עָשׂוּ אֶת־אַשִּׁימָא׃ יח41.ל.ד | ל בליש בנביא. ד בליש בנביא. ל כת א
31 וְהָעַוִּים עָשׂוּ נִבְחַז[a] וְאֶת־תַּרְתָּק וְהַסְפַּרְוִים שְׂרְפִים אֶת־בְּנֵיהֶם ד׳ ד בליש בנביא. ל
בָּאֵשׁ לְאַדְרַמֶּלֶךְ וַעֲנַמֶּלֶךְ אֱלֹהֵי[b] סְפַרְוָיִם[c]׃ 32 וַיִּהְיוּ יְרֵאִים אֶת־יְהוָה ל. אלהי[43] ק. ספרוים ק
וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מִקְצוֹתָם כֹּהֲנֵי בָמוֹת וַיִּהְיוּ עֹשִׂים לָהֶם בְּבֵית[a] הַבָּמוֹת׃ ג.ב
33 אֶת־יְהוָה הָיוּ יְרֵאִים וְאֶת־אֱלֹהֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים כְּמִשְׁפַּט הַגּוֹיִם ד׳ 44
אֲשֶׁר־הִגְלוּ אֹתָם מִשָּׁם׃ 34 עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֵם עֹשִׂים כַּמִּשְׁפָּטִים[a] ל. ל
הָרִאשֹׁנִים[b] אֵינָם יְרֵאִים אֶת־יְהוָה וְאֵינָם עֹשִׂים[c] כְּחֻקָּתָם וּכְמִשְׁפָּטָם ג׳. ג׳ 45 חס בליש וכל אוריית דכות ב מ א
וּכְתוֹרָה וְכַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר־שָׂם שְׁמוֹ ב
יִשְׂרָאֵל׃ 35 וַיִּכְרֹת יְהוָה אִתָּם בְּרִית וַיְצַוֵּם לֵאמֹר לֹא תִירְאוּ אֱלֹהִים ל׳. ד׳ 46 ט פסוק לא ולא ולא ולא. ל
אֲחֵרִים וְלֹא־תִשְׁתַּחֲוּ לָהֶם וְלֹא תַעַבְדוּם וְלֹא תִזְבְּחוּ לָהֶם׃ 36 כִּי
אִם־אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבִזְרוֹעַ
נְטוּיָה אֹתוֹ תִירָאוּ וְלוֹ תִשְׁתַּחֲוּ וְלוֹ תִזְבָּחוּ׃ 37 וְאֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־ ד׳ 47
הַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַב לָכֶם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת כָּל־ ב׳ 48. ח׳ 49
הַיָּמִים וְלֹא תִירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃ 38 וְהַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּרַתִּי[a] אִתְּכֶם ב
לֹא תִשְׁכְּחוּ וְלֹא תִירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃ 39 כִּי אִם־אֶת־יְהוָה ב
אֱלֹהֵיכֶם תִּירָאוּ וְהוּא יַצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד כָּל־אֹיְבֵיכֶם׃ 40 וְלֹא שָׁמְעוּ ל
כִּי אִם־כְּמִשְׁפָּטָם הָרִאשׁוֹן הֵם עֹשִׂים׃ 41 וַיִּהְיוּ | הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה ל. מד
יְרֵאִים אֶת־יְהוָה וְאֶת־פְּסִילֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים גַּם־בְּנֵיהֶם | וּבְנֵי בְנֵיהֶם ל
כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָם הֵם עֹשִׂים עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ פ ח50 חס ג51 מנה בנביא וכל תורה דכות ב מ ב

39 Mm 3893. 40 Mm 253. 41 Mm 2952. 42 Mm 88. 43 Cf Mp sub loco. 44 Mm 514. 45 Mm 2640. 46 Mm 409. 47 Mm 1156. 48 Mm 536. 49 Mm 2153. 50 Mm 3967. 51 Mm 1973.

27 [b] l c Ms $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{T}^{Ms}$ תֵּימִן–? || [c–c] l c $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ sg vel dl || **29** [a] $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ pl || **30** [a–a] prb crrp ex מרדך וזרבנית || **31** [a] sic L mlt Mss; mlt Mss Edd חן– || [b] mlt Mss $\mathfrak{G}$-$^{BL}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{Mss}\mathfrak{V}$ ut Q אֱלֹהֵי, K $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{T}$ אֱלֹהַ || [c] mlt Mss ut Q סַפְרָוִים || **32** [a] $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{V}$ pl || **34** [a] l כְּמִשְׁפָּטָם? cf $\mathfrak{G}\mathfrak{T}\mathfrak{V}$ || [b] l שִׁי–? cf $\mathfrak{G}^{L}$; > $\mathfrak{G}$-^{L} || [c–c] gl? || **38** [a] $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ 3sg.

15 עָרְפָּם כְּעָרֶף אֲבוֹתָם אֲשֶׁר לֹא הֶאֱמִינוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃ 15 וַיִּמְאֲסוּ [22]ל
אֶת־חֻקָּיו וְאֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אֲבוֹתָם וְאֵת עֵדְוֹתָיו אֲשֶׁר [23]ת
הֵעִיד בָּם וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ וְאַחֲרֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָם ב. ג חס וחד מל [24]
16 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתָם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת כָּהֶם׃ 16 וַיַּעַזְבוּ אֶת־כָּל־[a]מִצְוֹת ל. ג [25]
יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מַסֵּכָה [b]שְׁנֵים[c] עֲגָלִים וַיַּעֲשׂוּ אֲשֵׁרָה שני ק. ג מל בלי ש
17 וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבָּעַל׃ 17 וְ[a]יַּעֲבִירוּ אֶת־ [26]ו
בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ וַיִּקְסְמוּ קְסָמִים וַיְנַחֲשׁוּ[a] וַיִּתְמַכְּרוּ לַעֲשׂוֹת ל
18 הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ׃ 18 וַיִּתְאַנַּף יְהוָה מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל
19 וַיָּסַר מֵעַל פָּנָיו לֹא נִשְׁאַר רַק שֵׁבֶט יְהוּדָה לְבַדּוֹ׃ 19 גַּם[a]־יְהוּדָה ב וחס. ל ר״פ
לֹא שָׁמַר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיֵּלְכוּ בְּחֻקּוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
20 עָשׂוּ׃ 20 וַיִּמְאַס יְהוָה בְּכָל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל וַיְעַנֵּם וַיִּתְּנֵם בְּיַד־שֹׁסִים ל
21 עַד אֲשֶׁר הִשְׁלִיכָם מִפָּנָיו׃ 21 כִּי־קָרַע יִשְׂרָאֵל מֵעַל בֵּית דָּוִד ל. כנ
וַיַּמְלִיכוּ אֶת־יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וַיַּדַּח[a] יָרָבְעָם אֶת־יִשְׂרָאֵל[b] מֵאַחֲרֵי יידח חד מן ב [27] בלי ש ק
22 יְהוָה[b] וְהֶחֱטִיאֵם[c] חֲטָאָה גְדוֹלָה׃ 22 וַיֵּלְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל־חַטֹּאת ה חס בן נבט
23 יָרָבְעָם אֲשֶׁר־עָשָׂה לֹא־סָרוּ מִמֶּנָּה׃ 23 עַד אֲשֶׁר־הֵסִיר יְהוָה אֶת־ [28]ח
יִשְׂרָאֵל מֵעַל פָּנָיו כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר[a] בְּיַד כָּל־עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים וַיִּגֶל ל. ד [29]
24 יִשְׂרָאֵל מֵעַל אַדְמָתוֹ אַשּׁוּרָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ פ 24 וַיָּבֵא מֶלֶךְ־ [30]י. נא [31]יח מנה ר״פ
אַשּׁוּר מִבָּבֶל וּמִכּוּתָה וּמֵעַוָּא[a] וּמֵחֲמָת וּסְפַרְוַיִם[b] וַיֹּשֶׁב בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן ל. כת כן למערב [32]. ד [33]
25 תַּחַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְשׁוּ אֶת־שֹׁמְרוֹן וַיֵּשְׁבוּ בְּעָרֶיהָ׃ 25 וַיְהִי בִּתְחִלַּת ד חס. ו [34]
שִׁבְתָּם שָׁם[a] לֹא יָרְאוּ אֶת־יְהוָה וַיְשַׁלַּח יְהוָה[b] בָּהֶם אֶת־הָאֲרָיוֹת וַיְהִיוּ כב [35]
26 הֹרְגִים בָּהֶם׃ 26 וַיֹּאמְרוּ לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר לֵאמֹר הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִגְלִיתָ
וַתּוֹשֶׁב בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן לֹא יָדְעוּ אֶת־מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי הָאָרֶץ וַיְשַׁלַּח־בָּם ל ומל. יט פסוק בסיפ
אֶת־הָאֲרָיוֹת וְהִנָּם מְמִיתִים אוֹתָם כַּאֲשֶׁר אֵינָם יֹדְעִים אֶת־מִשְׁפַּט את את את. כב [35]
ב חד חס וחד מל [36]. ט מל בסיפ
27 אֱלֹהֵי הָאָרֶץ׃ 27 וַיְצַו מֶלֶךְ־אַשּׁוּר לֵאמֹר הֹלִיכוּ[a] שָׁמָּה אֶחָד ו חס [37]ו. ג.
ה פסוק שמה שם [38]

[22]Mm 2971. [23]Mm 1875. [24]Mm 2149. [25]Mm 924. [26]Mm 1826. [27]Mm 2150. [28]Mm 2851. [29]Mm 2151. [30]Mm 2136. [31]Mm 639. [32]Mp sub loco. [33]Mm 2152. [34]Mm 1834. [35]Mm 59. [36]Mm 2604. [37]Mm 1871. [38]Mm 2341.

16 [a] > G ‖ [b–b] frt add ‖ [c] mlt Mss ut Q שְׁנֵי ‖ **17** [a] G^{L} + *καὶ ἐποίησαν εφουδ καὶ θεραφειν* ‖ **19** [a] pc Mss GSV וְגַם ‖ **21** [a] mlt Mss GST ut Q וַיַּדַּח ‖ [b–b] > 2 Mss ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd ׳טי– ‖ **23** [a] Ms GS + יהוה ‖ **24** [a] mlt Mss עוה– ‖ [b] pc Mss $Q^{or}G^{L}$STV ומס׳ ‖ **25** [a] > G* ‖ [b] > Ms $G^{158.245}$ (Syh sub ast) ‖ **27** [a–a] > G*.

17 1 בִּשְׁנַת[ל] [a]שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה[a] לְאָחָז מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ הוֹשֵׁעַ בֶּן־ 17
אֵלָה בְּשֹׁמְרוֹן עַל־יִשְׂרָאֵל תֵּשַׁע שָׁנִים: 2 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה רַק 2
לֹא כְּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו: 3 עָלָיו עָלָה שַׁלְמַנְאֶסֶר מֶלֶךְ 3
כה אַשּׁוּר וַיְהִי־לוֹ הוֹשֵׁעַ[ל] עֶבֶד וַיָּשֶׁב לוֹ מִנְחָה: 4 וַיִּמְצָא[ל] מֶלֶךְ־אַשּׁוּר
ב׳.ל בְּהוֹשֵׁעַ קֶשֶׁר אֲשֶׁר שָׁלַח מַלְאָכִים[ל] אֶל־סֹוא[a] מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְלֹא־
ל׳ הֶעֱלָה מִנְחָה לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר כְּשָׁנָה בְשָׁנָה וַיַּעַצְרֵהוּ מֶלֶךְ אַשּׁוּר
ג בלש׳[2] וַיַּאַסְרֵהוּ בֵּית כֶּלֶא: 5 וַיַּעַל מֶלֶךְ־אַשּׁוּר בְּכָל־הָאָרֶץ וַיַּעַל
ב׳.[3] ס׳.[4] שֹׁמְרוֹן וַיָּצַר עָלֶיהָ שָׁלֹשׁ שָׁנִים: 6 בִּשְׁנַת[a] הַתְּשִׁעִית לְהוֹשֵׁעַ לָכַד
ו׳.[5] ר׳.[6] ט מל בסיפ׳[7] מֶלֶךְ־אַשּׁוּר[ל] אֶת־שֹׁמְרוֹן וַיַּגֶל אֶת־יִשְׂרָאֵל אַשּׁוּרָה וַיֹּשֶׁב אֹתָם בַּחֲלַח
וּבְחָבוֹר נְהַר[b] גּוֹזָן וְעָרֵי[c] מָדָי: פ 7 וַיְהִי[a] כִּי־חָטְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל[ל]
לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם הַמַּעֲלֶה אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִתַּחַת יַד פַּרְעֹה
מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיִּירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים: 8 וַיֵּלְכוּ בְּחֻקּוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר[ל]
ל׳ הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל[ba] וּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל[b] אֲשֶׁר עָשׂוּ[a]: 9 וַיְחַפְּאוּ
יט׳.[8] לא׳.[9] בְנֵי־יִשְׂרָאֵל דְּבָרִים[ל] אֲשֶׁר לֹא־כֵן עַל־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּבְנוּ לָהֶם
ב חס׳[10] בָּמוֹת בְּכָל־עָרֵיהֶם מִמִּגְדַּל נוֹצְרִים עַד־עִיר מִבְצָר: 10 וַיַּצֵּבוּ
לָהֶם מַצֵּבוֹת וַאֲשֵׁרִים עַל כָּל־גִּבְעָה גְבֹהָה וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן:
ל׳.[11] 11 וַיְקַטְּרוּ־שָׁם[ל] בְּכָל־[a]בָּמוֹת כַּגּוֹיִם אֲשֶׁר הֶגְלָה יְהוָה מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ
ל׳.[12] דְּבָרִים רָעִים לְהַכְעִיס אֶת־יְהוָה: 12 וַיַּעַבְדוּ הַגִּלֻּלִים אֲשֶׁר[ל] אָמַר
13 יְהוָה לָהֶם לֹא תַעֲשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: 13 וַיָּעֵד יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל
ובִיהוּדָה בְּיַד כָּל־נְבִיאוֹ[a] כָּל־חֹזֶה לֵאמֹר שֻׁבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים
וְשִׁמְרוּ מִצְוֹתַי חֻקֹּתַי[b] כְּכָל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבֹתֵיכֶם וַאֲשֶׁר
שָׁלַחְתִּי אֲלֵיכֶם[c] בְּיַד עֲבָדַי הַנְּבִיאִים: 14 וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּקְשׁוּ אֶת־ 14

ח׳.[14] פסוק כל כל ומילה חדה ביניהו[15] . בביאי חד מן מה[16] כת ו p רקר
י׳.ב׳.ה[17] בתרי טעמ וחד מן ה[18] חס בלישׁ
ג[19] . ח[20] חס ל בסיפ וכל עזרא דכות
יז ר״ם ולא לא[21]

Cp 17 [1]Mm 2999. [2]Mm 2142. [3]Mm 2143. [4]C הושעית, TM lectio def, L contra Mm 2883. [5]Mm 2136. [6]Mm 2152. [7]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [8]Mm 436. [9]Mm 486. [10]Mm 1810. [11]Mm 2144. [12]Mm 2145. [13]Mm 2146. [14]Mm 2147. [15]Mm 3316. [16]Mm 3811. [17]Mm 2991 contra textum, acc. invers. [18]Mp sub loco. [19]Mm 2148. [20]Mm 1586. [21]Mm 2708.

Cp 17,1 [a–a] 𝔊[82] 10, 𝔊[127] 14, Cyr 11 ‖ 4 [a] K[Or] סיא, 𝔊[Bmin] *Σηγωρ*, 𝔊[min] *Σωβα*, 𝔊[L] *Αδραμελεχ τὸν Αἰθίοπα* ‖ 6 [a] nonn Mss בְּשָׁנָה; 𝔊[L]𝔖𝔙 pr cop ‖ [b] 𝔊 pl ‖ [c] 𝔊-[L] *καὶ Ορη* ‖ 7 [a] 𝔊[L] + *ὀργὴ κυρίου ἐπὶ τὸν Ισραηλ* ‖ 8 [a–a] > 𝔖, dl? ‖ [b–b] > Ms 𝔊[Nmin] ‖ 11 [a] 𝔖𝔊[L]𝔙 om כל- ‖ 13 [a] nonn Mss ut Q נביאי, K או–, Ms 𝔊 אי–; frt l c pc Mss נביא (et postea וכל) ‖ [b] mlt Mss Vrs וח׳ ‖ [c] 𝔊𝔖 suff 3 pl.

מֶלֶךְ־אַשּׁוּר הוּמָשָׁק[a] וַיַּרְא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר[b] בְּדַמֶּשֶׂק וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ ל ומל
אָחָז אֶל־אוּרִיָּה הַכֹּהֵן[c] אֶת־דְּמוּת[c] הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־תַּבְנִיתוֹ לְכָל־ ל
11 מַעֲשֵׂהוּ: 11 וַיִּבֶן אוּרִיָּה הַכֹּהֵן אֶת־הַמִּזְבֵּחַ כְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁלַח הַמֶּלֶךְ ל
אָחָז מִדַּמֶּשֶׂק[a] כֵּן עָשָׂה אוּרִיָּה הַכֹּהֵן עַד־בּוֹא הַמֶּלֶךְ־אָחָז מִדַּמָּשֶׂק[a]: ד+ מל וכל שמואל וכתיב דכות ב מ ה
12 [a]וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ מִדַּמָּשֶׂק[a] וַיַּרְא הַמֶּלֶךְ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקְרַב הַמֶּלֶךְ ה פת[8]
13 עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעַל עָלָיו: 13 וַיַּקְטֵר אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־מִנְחָתוֹ וַיַּסֵּךְ[d] נ[9]
14 אֶת־נִסְכּוֹ וַיִּזְרֹק אֶת־דַּם־הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ: 14 [a]וְאֶת
הַמִּזְבַּח[ab] הַנְּחֹשֶׁת[c] אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה וַיִּקְרֵב מֵאֵת[c] פְּנֵי הַבַּיִת מִבֵּין ב. ה[10]
הַמִּזְבֵּחַ וּמִבֵּין[c] בֵּית[c] יְהוָה וַיִּתֵּן אֹתוֹ עַל־יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה: ל. נג
15 וַיְצַוֶּה[a] הַמֶּלֶךְ־אָחָז[b] אֶת־אוּרִיָּה הַכֹּהֵן[b] לֵאמֹר עַל הַמִּזְבֵּחַ הַגָּדוֹל ויצוה[c] חד מן ה בלוש . ל
הַקְטֵר אֶת־עֹלַת־הַבֹּקֶר[c] וְאֶת־מִנְחַת הָעֶרֶב וְאֶת־עֹלַת הַמֶּלֶךְ וְאֶת־ ב
מִנְחָתוֹ וְאֶת עֹלַת כָּל־[c]עַם הָאָרֶץ[c] וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם וְכָל־דַּם עֹלָה ס פסוק כל וכל וכל[11]. ד[12]
16 וְכָל־דַּם־זֶבַח עָלָיו תִּזְרֹק וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת יִהְיֶה־לִּי לְבַקֵּר: 16 וַיַּעַשׂ ד[12]. ב[13]. ג[14]
17 אוּרִיָּה הַכֹּהֵן כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה[a] הַמֶּלֶךְ אָחָז: 17 וַיְקַצֵּץ הַמֶּלֶךְ
אָחָז[a] אֶת־הַמִּסְגְּרוֹת הַמְּכֹנוֹת[a] וַיָּסַר מֵעֲלֵיהֶם וְאֶת־[b]הַכִּיֹּר וְאֶת־הַיָּם ה מל[15]. ל כת כן את[k]. ב חס בנביא[16] ה[17]
הוֹרַד מֵעַל הַבָּקָר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר תַּחְתֶּיהָ וַיִּתֵּן אֹתוֹ עַל מַרְצֶפֶת
18 אֲבָנִים: 18 וְאֶת־מוֹסַךְ[a] הַשַּׁבָּת[b] אֲשֶׁר־[c]בָּנוּ[d] בַּבַּיִת[c] וְאֶת־מְבוֹא הַמֶּלֶךְ מוסך[k]
19 הַחִיצוֹנָה[a] הֵסֵב בֵּית יְהוָה מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר: 19 וְיֶתֶר דִּבְרֵי ל בכת . יג בסע ר״פ בסיס[18]
אָחָז[a] אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי ו[19]
20 יְהוּדָה: 20 וַיִּשְׁכַּב אָחָז עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר [a]עִם־אֲבֹתָיו[a] בְּעִיר דָּוִד בט[20]
וַיִּמְלֹךְ חִזְקִיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו: פ

[7]Mm 169. [8]Mm 710. [9]Mm 261. [10]Mm 713. [11]Mm 1981. [12]Mm 673. [13]Mm 2141. [14]Mm 3630. [15]Mm 1911. [16]Mm 582. [17]Mm 1913. [18]Mm 1985. [19]Mm 1990. [20]Mp sub loco.

10 [a] = דַּמֶּ֫שֶׂק, sic nonn Mss cf 𝔊𝔖𝔙 || [b] > 𝔊* || [c–c] 𝔊^{L} *τὸ μέτρον αὐτοῦ καὶ τὴν ὁμοίωσιν αὐτοῦ* · את־מדתו ואת־דמותו || **11** [a–a] > pc Mss 𝔊* || **12** [a–a] > 𝔊* || **13** [a] 𝔊* om יסך || **14** [a a] > 𝔊$^{-L}$ || [b] pc Mss מ cf 𝔊^{L}𝔖𝔗𝔙 || [c] prb dl || **15** [a] l c K הַ֫וּ (tum dl [b–b]) vel l c Q pc Mss הָ֫וָה || [b–b] cf [a] || [c–c] frt l c pc Mss 𝔊* הָ֫עָם || **16** [a] frt l צוהו cf 𝔊𝔖 || **17** [a–a] l את־מ֫ המ֫ vel tr את־המ֫ post מעליהם || [b] mlt Mss 𝔊𝔖𝔗 ut Q אֶת || **18** [a] nonn Mss ut Q מוּסָךְ, 𝔊 *τὸν θεμέλιον* = מוסד || [b] 𝔊 *τῆς καθέδρας* = הַשֶּׁ֫בֶת || [c] > 𝔊 || [d] 𝔊𝔖𝔙 sg || [e] 𝔊(𝔖) *ἐν οἴκῳ κυρίου* || [f] prp ן֫– || **19** [a] ins c mlt Mss 𝔊^{L}𝔖𝔗^{fMs} וְכָל־ || **20** [a–a] > Ms 𝔊*.

הַבָּמוֹת לֹא סָרוּ[a] עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת הוּא בָּנָה אֶת־
שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הָעֶלְיוֹן׃ 36 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹתָם[a] אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־ 36 יג בטע ר״פ בסיפ[30] . ר[31]
הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃ 37 בַּיָּמִים 37
הָהֵם הֵחֵל יְהוָה לְהַשְׁלִיחַ בִּיהוּדָה[a] רְצִין[b] מֶלֶךְ אֲרָם וְאֶת־פֶּקַח בֶּן־ ל.ז דמטע בטע[32] . ל
רְמַלְיָהוּ׃ 38 וַיִּשְׁכַּב יוֹתָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו[a] בְּעִיר 38 יג ה מנה בליש ובסט[33]
דָּוִד אָבִיו[b] וַיִּמְלֹךְ אָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ פ

16 1 בִּשְׁנַת[a] שִׁבַּע־עֶשְׂרֵה[a] שָׁנָה לְפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ מָלַךְ אָחָז **16**
בֶּן־יוֹתָם מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ 2 בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה אָחָז בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה 2
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְלֹא־עָשָׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו כְּדָוִד אָבִיו׃ ה׳
3 וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם אֶת־בְּנוֹ[a] הֶעֱבִיר בָּאֵשׁ כְּתֹעֲבוֹת 3 ד בטע[2] . ט חס ג[3] מנה בליש וחד מן ד כת כן
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה אֹתָם מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 4 וַיִּזְבַּח וַיְקַטֵּר 4
בַּבָּמוֹת וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן׃ 5 אָז יַעֲלֶה רְצִין 5
מֶלֶךְ־אֲרָם וּפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלִַם לַמִּלְחָמָה
ל [a]וַיָּצֻרוּ[b] עַל־אָחָז[a] וְלֹא יָכְלוּ[b] לְהִלָּחֶם[c]׃ 6 בָּעֵת הַהִיא הֵשִׁיב 6
ל רְצִין[a] מֶלֶךְ־אֲרָם[b] אֶת־אֵילַת לַאֲרָם[c] וַיְנַשֵּׁל אֶת־הַיְהוּדִים מֵאֵילוֹת[d] ואדמים[e] חז מן ד[5] כת ר וקר ך
וַאֲרַמִּים[e] בָּאוּ אֵילַת וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ פ 7 וַיִּשְׁלַח 7 א[6] מילין דלא מפק א ול בליש
אָחָז מַלְאָכִים אֶל־תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מֶלֶךְ־אַשּׁוּר לֵאמֹר עַבְדְּךָ וּבִנְךָ ב חד חס וחד מל[4] . ל
עֲלִי־ 8 וַיִּקַּח אָחָז אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב הַנִּמְצָא[a] בֵּית יְהוָה
וּבְאֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח [b]לְמֶלֶךְ־אַשּׁוּר[b] שֹׁחַד׃ 9 וַיִּשְׁמַע אֵלָיו 9
ל.ל.ג מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיַּעַל [c]מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶל־דַּמֶּשֶׂק וַיִּתְפְּשֶׂהָ וַיַּגְלֶהָ קִירָה[a]
ל וְאֶת־רְצִין הֵמִית׃ 10 וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ אָחָז לִקְרַאת תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר

[30]Mm 1985. [31]Mm 1990. [32]Mm 2139. [33]Mm 1945. Cp 16 [1]Mm 1821. [2]Mm 2140. [3]Mm 4251. [4]Mp sub loco. [5]Mm 3624. [6]Mm 4069 contra textum, lect Mm frt inc.

35 [a] ut 14,4[a] ‖ **36** [a] mlt Mss Vrs + וְכָל־ ‖ **37** [a] > $\mathfrak{G}^{BA}$ ‖ [b] $\mathfrak{G}$ *Paassσων* cf $\mathfrak{S}$ (akk *Ra-ḫi-a-nu*), it in 16,6.9 ‖ **38** [a–a] > pc Mss $\mathfrak{G}^{ANmin}\mathfrak{T}^{Ms}$ ‖ [b] > 2 Mss $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{f}$ ‖ **Cp 16,1** [a–a] $\mathfrak{G}^{127}\mathfrak{S}$ 18 ‖ **3** [a] $\mathfrak{G}^{L}$ ut 2 Ch 28,3 בָּנָיו ‖ **5** [a–a] Jes 7,1 עָלָיְהָ cf $\mathfrak{S}$ ‖ [b] Jes sg ‖ [c] Jes + עָלָיְהָ cf $\mathfrak{S}$ |, **6** [a] prb add ‖ [b] l potius אֱדוֹם ‖ [c] l potius לֶאֱדוֹם ‖ [d] l c pc Mss Vrs לַת– ‖ [e] K mlt Mss $\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{Mss}\mathfrak{V}^{Mss}$ וארמים, Q $\mathfrak{G}\mathfrak{T}\mathfrak{V}$ ואדמים ‖ **7** [a] = הָקְמִים cf K^{Mss} ‖ **8** [a] $\mathfrak{G}$ huc tr (pc Mss addunt) באצרות ‖ [b–b] $\mathfrak{G}^{*}$ *τῷ βασιλεῖ* ‖ **9** [a] > $\mathfrak{G}^{*}$, $\mathfrak{G}^{O}$ α′ *Κυρηνῆνδε*, $\mathfrak{G}^{L}$ *τὴν πόλιν* (leg וַיֵּגֶל); cf $\mathfrak{V}$ et Eus ad Jes 17,1.

22 הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: 22 וַיִּשְׁכַּב יו מל בסיפ
מְנַחֵם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ פֶּקַחְיָה בְנוֹ תַּחְתָּיו: ס
23 בִּשְׁנַת חֲמִשִּׁים[a] שָׁנָה לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ פֶּקַחְיָה בֶן־ ל
24 מְנַחֵם עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שְׁנָתָיִם[b]: 24 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא
25 סָר מֵחַטֹּאוֹת יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל: 25 וַיִּקְשֹׁר
עָלָיו פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ שָׁלִישׁוֹ וַיַּכֵּהוּ בְשֹׁמְרוֹן בְּאַרְמוֹן בֵּית־ [a]ב. המלך חד מן יג20
ק
חס ה ר״ח בלוש
הַמֶּלֶךְ [a]אֶת־אַרְגֹּב[c] וְאֶת־הָאַרְיֵה[b] וְעִמּוֹ חֲמִשִּׁים אִישׁ [d]מִבְּנֵי גִלְעָדִים[de] ל
26 וַיְמִתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו: 26 וְיֶתֶר דִּבְרֵי פֶקַחְיָה וְכָל־אֲשֶׁר כל חס ב מ21.
יג בסע ר״פ בסיפ22
עָשָׂה הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: ס ה בגביא
27 בִּשְׁנַת חֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ פֶּקַח
28 בֶּן־רְמַלְיָהוּ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן עֶשְׂרִים[a] שָׁנָה: 28 וַיַּעַשׂ הָרַע
בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מִן־חַטֹּאוֹת יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־ יו מיחד מן23
29 יִשְׂרָאֵל: 29 בִּימֵי פֶּקַח מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בָּא תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מֶלֶךְ
אַשּׁוּר וַיִּקַּח אֶת־עִיּוֹן וְאֶת־אָבֵל בֵּית־מַעֲכָה וְאֶת־יָנוֹחַ וְאֶת־קֶדֶשׁ ז ספרוק את ואת ואת ואת ואת ואת ואת24.
וְאֶת־חָצוֹר וְאֶת־הַגִּלְעָד וְאֶת־הַגָּלִילָה[a] כֹּל אֶרֶץ נַפְתָּלִי וַיַּגְלֵם ג ומל25. ל. ל
ל. ל
30 אַשּׁוּרָה: 30 וַיִּקְשֹׁר־קֶשֶׁר הוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה עַל־פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ וַיַּכֵּהוּ וַיְמִתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו[a] בְּשִׁנַת עֶשְׂרִים[b] לְיוֹתָם בֶּן־עֻזִּיָּה[ac]: ח מל27. ל. ד וכל תרי עשר ועזרא דכוות28
31 וְיֶתֶר דִּבְרֵי־פֶקַח וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי ה בגביא
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: ס
32 בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ יוֹתָם בֶּן־
33 עֻזִּיָּהוּ[a] מֶלֶךְ יְהוּדָה: 33 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־ ז
34 עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְרוּשָׁא[a] בַּת־צָדוֹק: 34 וַיַּעַשׂ ב חד כת שא וחד כת שה29
35 הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה עֻזִּיָּהוּ[a] אָבִיו עָשָׂה[b]: 35 רַק

[20]Mm 1856. [21]Mp contra textum, cf Mm 2137 et Mp sub loco. [22]Mm 1985. [23]Okhl 196. [24]Mm 2135. [25]Mm 1980. [26]Mm 2136. [27]Mm 2137. [28]Mm 2133. [29]Mm 2138.

23 [a] $\mathfrak{G}^{127}$ 40 ‖ [b] $\mathfrak{G}^{Nmin}$ *δέκα δύο ἔτη*, $\mathfrak{G}^{AL}$ *δέκα ἔτη* ‖ **25** [a] mlt Mss ut Q הַמֶּלֶךְ ‖ [b–b] frt gl ad 29 ‖ [c] pc Mss $\mathfrak{G}$ הָאֲ ‖ [d–d] $\mathfrak{G}^{*}$ *ἀπὸ τῶν τετρακοσίων* ‖ [e] 1 c Ms $\mathfrak{G}^{L}$ הַגִּ? ‖ **27** [a] $\mathfrak{G}^{min}$ 28, $\mathfrak{G}^{127}$ 30 ‖ **29** [a] pc Mss $\mathfrak{G}^{121.426}\mathfrak{C}^{Ms}$ + וְאֶת־ ‖ **30** [a–a] > Ms $\mathfrak{G}^{L}$, frt dl ‖ [b] $\mathfrak{G}^{71}$ 8, $\mathfrak{S}$ 2 ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd יְ֗–; Ms $\mathfrak{G}^{Omin}$ עֲזַרְיָה, it in 32.34 ‖ **32** [a] sic L, mlt Mss Edd יְ֗– ‖ **33** [a] nonn Mss שה– ‖ **34** [a] cf 32[a] ‖ [b] > pc Mss $\mathfrak{GS}$, prb dl.

יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָיו לֹא סָר מֵחַטֹּאוֹת[a] יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר

ג׳א חס׳. ו חס׳

10 הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ 10 וַיִּקְשֹׁר עָלָיו שַׁלֻּם בֶּן־יָבֵישׁ וַיַּכֵּהוּ[a] קִבְלָ־ 10

ז׳ז וכל זקף אתנח וס״מ דכות׳. ח מל״ב. ה בנביא

עָם[a] וַיְמִתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃ 11 וְיֶתֶר דִּבְרֵי זְכַרְיָה הִנָּם 11

כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ 12 הֻוא[a] דְּבַר־יְהוָה 12

ב חד מל וחד חס׳. ב׳ אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־יֵהוּא לֵאמֹר בָּנִי רְבִיעִים יֵשְׁבוּ לְךָ עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל 10

וַיְהִי־כֵן׃ ס

ג מל בנביא[11]. ו חס׳[12]. ד וכל תרי עשר ועזרא דכות׳[13]

13 שַׁלֻּם[a] בֶּן־יָבִישׁ מָלַךְ בִּשְׁנַת[b] שְׁלֹשִׁים וָתֵשַׁע שָׁנָה לְעֻזִּיָּה[c] מֶלֶךְ 13

ב׳[14]

יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ יֶרַח־[d]יָמִים בְּשֹׁמְרוֹן׃ 14 וַיַּעַל[a] מְנַחֵם בֶּן־גָּדִי מִתִּרְצָה 14

ג מל בנביא[11]. ח מל״ב

וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹן וַיַּךְ אֶת־שַׁלֻּם בֶּן־יָבִישׁ בְּשֹׁמְרוֹן[a] וַיְמִתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ

ג מל בנביא[11]. ה בנביא

תַּחְתָּיו[b]׃ 15 וְיֶתֶר דִּבְרֵי שַׁלֻּם וְקִשְׁרוֹ אֲשֶׁר קָשָׁר הִנָּם כְּתֻבִים 15

עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ ס 16 אָז יַכֶּה־מְנַחֵם 16

י׳ת פסוק את ואת ואת את. ג

אֶת־תִּפְסַח[a] וְאֵת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּהּ וְאֶת־גְּבוּלֶיהָ מִתִּרְצָה[b] כִּי לֹא פָתָח

ל וחד מן ח׳[15] בטע

וַיַּךְ[c] אֶת[d] כָּל־הָהָרוֹתֶיהָ[e] בִּקַּע׃ פ

ל בטע בעינ׳

17 בִּשְׁנַת[a] שְׁלֹשִׁים וָתֵשַׁע שָׁנָה לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ מְנַחֵם 17

בֶּן־גָּדִי עַל־יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר שָׁנִים בְּשֹׁמְרוֹן׃ 18 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה 18

ב

לֹא סָר[a] מֵעַל[b] חַטֹּאוֹת[a] יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל

כָּל־יָמָיו[c]׃ 19 בָּא פּוּל מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל־הָאָרֶץ וַיִּתֵּן מְנַחֵם 19

לְפוּל אֶלֶף כִּכַּר־כֶּסֶף לִהְיוֹת יָדָיו אִתּוֹ[a] לְהַחֲזִיק הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ[a]׃

ג׳ג חס׳[16]. כא פסוק על על ומילה חדה בינינ׳[17]. ה פת

20 וַיֹּצֵא מְנַחֵם אֶת־הַכֶּסֶף עַל־יִשְׂרָאֵל עַל כָּל־גִּבּוֹרֵי הַחַיִל לָתֵת 20

לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים כֶּסֶף[a] לְאִישׁ אֶחָד וַיָּשָׁב מֶלֶךְ אַשּׁוּר

ג׳[18]. ג׳ג בטע ר״פ בסיפ׳[19]

וְלֹא־עָמַד שָׁם בָּאָרֶץ׃ 21 וְיֶתֶר דִּבְרֵי מְנַחֵם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה 21

[7]Mm 2120. [8]Mm 2137. [9]Mm 2132. [10]Mm 534. [11]Mm 4232. [12]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [13]Mm 2133. [14]Mm 2134. [15]Mm 796. [16]Mm 1509. [17]Mm 686. [18]Mm 1363. [19]Mm 1985.

9 [a] $\mathfrak{G}^{Nmin}(\mathfrak{S})$ *ἀπὸ πασῶν ἁμαρτιῶν* || **10** [a–a] mlt Mss קבלעם cf $\mathfrak{G}^{B}$, $\mathfrak{G}^{O}(\mathfrak{SCTY})$ *κατέναντι τοῦ λαοῦ*; $\mathfrak{G}^{L}$ *ἐν Ιεβλααμ*, l בִּיבְלְעָם? || **12** [a] > $\mathfrak{G}$* || **13** [a] $\mathfrak{GS}$ pr cop || [b–b] $\mathfrak{G}^{127}$ 28, $\mathfrak{G}^{245}$ 30, it in 17 || [c] sic L, mlt Mss Edd עֻזִּיָּה; l c mlt Mss $\mathfrak{GC}^{fMs}\mathfrak{Y}$ לַעֲזַרְיָה || [d] > $\mathfrak{G}^{B}$, $\mathfrak{G}^{A}$ *ὀκτώ* || **14** [a] > Ms $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{C}^{Ms}$ || [b–b] > $\mathfrak{G}$* || **16** [a] inc; $\mathfrak{G}$* *Θερσα* תִּרְצָה, $\mathfrak{G}^{L}$ *Ταφωε* = תַּפּוּחַ || [b] $\mathfrak{G}^{Nmin}$ *ἀπὸ Θερσιλα* || [c] $\mathfrak{G}$-$^{L}\mathfrak{C}^{fMss}\mathfrak{S}$ + suff 3fsg || [d] nonn Mss $\mathfrak{GSC}^{fMs}$ וְאת || [e] dl הֶ? || **18** [a–a] pc Mss $\mathfrak{S}$ מֵחׄ || [b] pc Mss $\mathfrak{G}$-$^{L}\mathfrak{C}^{f}$ מִכָּל- || [c–c] > Ms; $\mathfrak{G}$ *ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ* (cj c 19), frt l בִּימיו || **19** [a–a] > $\mathfrak{G}$* || **20** [a] > $\mathfrak{G}$*.

יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־[a]יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה: יו בסיפ וכל שפטים תרי עשר וד״ה דכות . ג סביר יהודה וכל ישראל
24 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מִכָּל־חַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט ג
25 אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל: 25 הוּא הֵשִׁיב אֶת־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל לְ
חֲמָת עַד־יָם הָעֲרָבָה כִּדְבַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־
26 עַבְדּוֹ יוֹנָה בֶן־אֲמִתַּי הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגַּת הַחֵפֶר: 26 כִּי־רָאָה יְהוָה ל.ל
אֶת־עֳנִי יִשְׂרָאֵל מַרָּה[a] מְאֹד וְאֶפֶס עָצוּר וְאֶפֶס עָזוּב וְאֵין עֹזֵר ה חס[20] . ח . ל . ו[21]
27 לְיִשְׂרָאֵל: 27 וְלֹא־דִבֶּר יְהוָה לִמְחוֹת אֶת־שְׁמוֹ[a] יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת
28 הַשָּׁמָיִם וַיֹּשִׁיעֵם בְּיַד יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ: 28 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יָרָבְעָם ו[22] . יו בסיפ וכל שפטים תרי עשר וד״ה דכות . ד בטע ר״ם[23]
וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר־[a]נִלְחָם וַאֲשֶׁר הֵשִׁיב אֶת־דַּמֶּשֶׂק וְאֶת־
חֲמָת [b]לִיהוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל[b] הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים ל
29 לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: 29 וַיִּשְׁכַּב יָרָבְעָם[a] עִם־אֲבֹתָיו עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּמְלֹךְ זְכַרְיָה בְנוֹ תַּחְתָּיו: פ

15 1 בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע שָׁנָה לְיָרָבְעָם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ
2 עֲזַרְיָה בֶן־אֲמַצְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה: 2 בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה בְּמָלְכֹּו ט[1] . ו
וַחֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְכָלְיָהוּ מִירוּשָׁלִָם: ל
3 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה אֲמַצְיָהוּ אָבִיו: 4 רַק
5 הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ[a] עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת: 5 וַיִּנָּגַע ב[2]
יְהוָה אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיְהִי מְצֹרָע עַד־יוֹם מֹתוֹ וַיֵּשֶׁב בְּבֵית הַחָפְשִׁית[a] ג חס[3] . ה זוגין בבית בית[4]
6 וְיוֹתָם בֶּן־הַמֶּלֶךְ עַל־הַבַּיִת שֹׁפֵט אֶת־עַם הָאָרֶץ: 6 וְיֶתֶר יו בטע ר״פ בסיפ[5]
דִּבְרֵי עֲזַרְיָהוּ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי ד בנביא[6]
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: 7 וַיִּשְׁכַּב עֲזַרְיָהוּ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ[a] בח[6] ב בסיפ
עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו: פ
8 בִּשְׁנַת [a]שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה[a] שָׁנָה לַעֲזַרְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ זְכַרְיָהוּ ד בנביא . ב בנביא[6]
9 בֶן־יָרָבְעָם עַל־יִשְׂרָאֵל בִּשְׁמְרוֹן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים: 9 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי

[20]Mm 1121. [21]Mm 2129. [22]Mm 2130. [23]Mm 2037. Cp 15 [1]Mm 3071. [2]Gn 12,17. [3]Mm 1029. [4]Mm 2131 et Mm 3761. [5]Mm 1985. [6]Mp sub loco.

23 [a] mlt Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{C}^{fMs}$ -עַל || **26** [a] frt l מַר cf $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ || **27** [a] $\mathfrak{G}$-^{L} *τὸ σπέρμα* || **28** [a] $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}$ pr cop || [b–b] $\mathfrak{S}$ *l'jsr'jl*, recte? || **29** [a] sic semper C, L alias sine meteg || **Cp 15,4** [a] ut 14,4[a] || **5** [a] nonn Mss et 2 Ch 26,21 K שׁוּת–; $\mathfrak{G}$ *αφφουσωθ* vel sim || **8** [a–a] $\mathfrak{G}^{Nmin}$ 28, $\mathfrak{G}^{245}$ 29.

ב. ב אֲדֹנִ֔ם וְנִשְׁאֵ֖ךְ לִבֵּ֣ךְ הִכְבִּ֑יד וְשֵׁ֣ב בְּבֵיתֶ֗ךָ וְלָמָּה֩[a] תִתְגָּרֶ֨ה בְרָעָ֜ה
ל מל. ב 11 וְנָפַלְתָּ֣ אַתָּ֗ה וִיהוּדָה֙ עִמָּ֔ךְ׃ 11 וְלֹא־שָׁמַ֥ע אֲמַצְיָ֖הוּ וַיַּ֣עַל יְהוֹאָ֑שׁ[a]
ב מֶ֣לֶךְ־יִשְׂרָאֵ֗ל וַיִּתְרָֽאוּ־פָנִים֙[b] ה֣וּא וַאֲמַצְיָ֔הוּ מֶ֖לֶךְ־יְהוּדָ֑ה[b] בְּבֵ֖ית שֶׁ֥מֶשׁ
ז פסוק מן ז מילין כל מילה אית בהון י׳. לאהליו חד מן ב׳ חס בליש ק 12 אֲשֶׁ֖ר לִיהוּדָ֑ה׃ 12 וַיִּנָּ֥גֶף יְהוּדָ֖ה לִפְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל וַיָּנֻ֖סוּ אִ֥ישׁ לְאָהָלָֽו[a]׃
ס 13 וְאֶת־ אֲמַצְיָ֣הוּ֮ [a]מֶ֣לֶךְ־יְהוּדָה֒[a] [b]בֶּן־יְהוֹאָ֣שׁ בֶּן־אֲחַזְיָ֗הוּ[b] תָּפַ֤שׂ יְהוֹאָשׁ֙
ג ייבא ק מֶ֣לֶךְ־יִשְׂרָאֵ֔ל בְּבֵ֖ית שֶׁ֑מֶשׁ וַיָּבֹ֣אוּ֔[c] יְרוּשָׁלַ֙͏ִם֙ וַיִּפְרֹ֣ץ בְּחוֹמַ֣ת יְרוּשָׁלַ֔͏ִם
בְּשַׁ֥עַר[d] אֶפְרַ֖יִם עַד־שַׁ֣עַר הַפִּנָּ֑ה אַרְבַּ֥ע מֵא֖וֹת אַמָּֽה׃ 14 וְלָקַ֞ח אֶת־
כָּל־[a]הַזָּהָ֣ב וְ֠הַכֶּסֶף וְאֵ֨ת כָּל־הַכֵּלִ֜ים הַנִּמְצָאִ֣ים בֵּית־[b]יְהוָ֗ה וּבְאֹצְר֛וֹת
ג. ב וכתי כן. י׳[e] ד בטע ר״ם[f] 5 בֵּ֥ית הַמֶּ֖לֶךְ וְאֶת־ בְּנֵ֣י הַתַּעֲרֻב֑וֹת וַיָּ֖שָׁב שֹׁמְרֽוֹנָה׃ 15 וְיֶתֶר֩
ו 12,1. ב. יג 13 דִּבְרֵ֨י יְהוֹאָ֜שׁ אֲשֶׁר־[a] עָשָׂ֗ה וּגְבוּרָתוֹ֙ וַאֲשֶׁר֙[b] נִלְחַ֣ם עִם־ אֲמַצְיָ֔הוּ מֶ֖לֶךְ־
יְהוּדָ֑ה הֲלֹא־הֵ֣ם כְּתוּבִ֗ים עַל־סֵ֛פֶר דִּבְרֵ֥י הַיָּמִ֖ים לְמַלְכֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃
ג 16 וַיִּשְׁכַּ֥ב יְהוֹאָ֖שׁ עִם־ אֲבֹתָ֑יו וַיִּקָּבֵ֣ר[c] בְּשֹׁמְר֔וֹן עִם֙ מַלְכֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וַיִּמְלֹ֥ךְ
יז בסיס וכל שפסים תרי עשר וד״ה דכות 17 יָרָבְעָ֖ם בְּנ֥וֹ תַחְתָּֽיו׃ פ 17 וַיְחִ֗י אֲמַצְיָ֛הוּ בֶּן־יוֹאָ֥שׁ מֶֽלֶךְ־ יְהוּדָ֖ה
ג בטע[g] אַחֲרֵ֣י מ֔וֹת יְהוֹאָ֖שׁ בֶּן־יְהוֹאָחָ֑ז מֶ֖לֶךְ יִשְׂרָאֵ֥ל חֲמֵ֛שׁ עֶשְׂרֵ֥ה שָׁנָֽה׃
ה חס וכל אוריית דכוא[h] 18 וְיֶתֶר֩ דִּבְרֵ֨י אֲמַצְיָ֜הוּ הֲלֹא־הֵ֣ם כְּתוּבִ֗ים עַל־סֵ֛פֶר דִּבְרֵ֥י הַיָּמִֽים׃
ו[i] 19 לְמַלְכֵ֥י יְהוּדָֽה׃ 19 וַיִּקְשְׁר֤וּ עָלָיו֙ קֶ֣שֶׁר בִּירוּשָׁלַ֔͏ִם וַיָּ֥נָס לָכִ֖ישָׁה
ו[i]. ג[j] מנה חס. מג 20 וַיְשַׁלְּח֤וּ אַחֲרָיו֙ לָכִ֣ישָׁה וַיְמִתֻ֖הוּ שָֽׁם׃ 20 וַיִּשְׂא֣וּ אֹת֔וֹ עַל־הַסּוּסִ֖ים
וַיִּקָּבֵ֣ר בִּירוּשָׁלַ֑͏ִם עִם־ אֲבֹתָ֖יו בְּעִ֥יר דָּוִֽד׃ 21 וַיִּקְח֣וּ כָל־עַ֔ם יְהוּדָ֖ה
ה חס 18 אֶת־ עֲזַרְיָ֑הוּ[a] וְה֣וּא בֶן־שֵׁ֣שׁ עֶשְׂרֵ֣ה שָׁנָ֔ה וַיַּמְלִ֕כוּ אֹת֥וֹ תַחַ֖ת אָבִֽיו׃
ב חד חס וחד מל 19 אֲמַצְיָֽהוּ׃ 22 ה֣וּא בָנָ֗ה אֶת־אֵילַ֛ת וַיְשִׁבֶ֥הָ לִיהוּדָ֖ה אַחֲרֵ֣י שְׁכַ֥ב הַמֶּ֖לֶךְ
עִם־ אֲבֹתָֽיו׃ פ
יז בסיס וכל שפסים תרי עשר וד״ה דכות 23 בִּשְׁנַ֤ת חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה֙ שָׁנָ֔ה לַאֲמַצְיָ֖הוּ בֶּן־יוֹאָ֣שׁ מֶֽלֶךְ יְהוּדָ֑ה מָלַ֖ךְ

7 Mm 2124. 8 Mm 2125. 9 Mm 271. 10 Mm 2029. 11 Mm 2037. 12 Mm 1990. 13 Mm 1748. 14 Mp sub loco. 15 Mm 1950 contra textum. 16 Mm 2126. 17 Mm 2127. 18 Mm 1584. 19 Mm 2128.

10 [a] 2 Mss 𝔊-B𝔏𝔙 לִ׳ ‖ **11** [a] > 𝔊B ‖ [b–b] > 𝔊44.71, 𝔖 tr in fin v, dl? ‖ **12** [a] mlt Mss 𝔗𝔙 ut Q לְאָהֳלָיו, K 𝔊𝔖 לְאָהֳלוֹ ‖ **13** [a–a] > 𝔊B; 𝔊L tr post יְהוֹאָשׁ, 𝔊Nmin post אחזיהו ‖ [b–b] > 𝔖(𝔊L om בן־א׳), dl [a–a] vel [b–b] ‖ [c] mlt Mss 𝔊-L𝔖𝔗 ut Q וַיָּבֹא, K וא־; 𝔊L𝔙 ut 2 Ch 25,23 וַיְבִיאֻהוּ ‖ [d] 1 c pc Mss 𝔊L𝔖𝔗𝔙 et 2 Ch מִׁשַּׁ ‖ **14** [a] > Ms 𝔊, Syh sub ast ‖ [b] nonn Mss 𝔊𝔖 et 2 Ch 25,24 בְּבֵית ‖ **15** [a] nonn Mss 𝔖f + -וְכל ‖ [b] Ms 𝔊𝔙 א׳ ‖ **21** [a] 𝔖 ut 2 Ch 26,1 עֻזִּיָּה, it in 15,1sqq; Ms 𝔊L + בְּנוֹ.

18 הַנָּדוֹד וַיַּשְׁלִיכוּ אֶת־הָאִישׁ בְּקֶבֶר אֱלִישָׁע וַיֵּלֶךְ וַיִּגַּע הָאִישׁ[b] בְּעַצְמוֹת 18 דכות מל וכל כתיב דכות ב מ א
22 אֱלִישָׁע וַיִּחִי וַיָּקָם עַל־רַגְלָיו: פ 22 וַחֲזָאֵל[a] מֶלֶךְ אֲרָם[a] לָחַץ
סכי 19 אֶת־יִשְׂרָאֵל כֹּל יְמֵי יְהוֹאָחָז: 23 וַיָּחֶן[a] יְהוָה אֹתָם וַיְרַחֲמֵם וַיִּפֶן ל
אֲלֵיהֶם לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם יִצְחָק[b] וְיַעֲקֹב וְלֹא אָבָה[c] הַשְׁחִיתָם 20 . 21 . ל
24 וְלֹא־הִשְׁלִיכָם מֵעַל־פָּנָיו עַד־עָתָּה: 24 וַיָּמָת חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם 22 ר
25 וַיִּמְלֹךְ בֶּן־הֲדַד בְּנוֹ תַּחְתָּיו: 25 וַיָּשָׁב יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז וַיִּקַּח אֶת־
הֶעָרִים מִיַּד בֶּן־הֲדַד בֶּן־חֲזָאֵל אֲשֶׁר לָקַח מִיַּד יְהוֹאָחָז אָבִיו
יא בסיק וכל שפטים תרי עשר רד״ה דכות . כה בַּמִּלְחָמָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הִכָּהוּ יוֹאָשׁ וַיָּשֶׁב אֶת־עָרֵי יִשְׂרָאֵל: פ
14 1 בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְיוֹאָשׁ בֶּן־יוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ אֲמַצְיָהוּ ר
2 בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה: 2 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְּמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים
יא בסיק וכל שפטים תרי עשר רד״ה דכות . ז 3 וְתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְהוֹעַדִּין[a] מִן־יְרוּשָׁלִָם: 3 וַיַּעַשׂ יהועדן . ג
ק
הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא כְּדָוִד אָבִיו כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה יוֹאָשׁ
יא בסיק וכל שפטים תרי עשר רד״ה דכות 4 אָבִיו עָשָׂה: 4 רַק הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ[a] עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים
5 בַּבָּמוֹת: 5 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָזְקָה הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ וַיַּךְ אֶת־עֲבָדָיו
6 הַמַּכִּים אֶת־הַמֶּלֶךְ[a] אָבִיו: 6 וְאֶת־בְּנֵי הַמַּכִּים לֹא הֵמִית כַּכָּתוּב[c]
יד 5 . מן פסוק לא לא לא . ג בלישׁ
ג פסוק דמסע[2] בְּסֵפֶר תּוֹרַת־מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר לֹא־יוּמְתוּ[a] אָבוֹת עַל־
יומת ק בָּנִים וּבָנִים לֹא־יוּמְתוּ[a] עַל־אָבוֹת כִּי אִם־אִישׁ בְּחֶטְאוֹ[b] יָמוּתוּ[c]:
יט פסוק בסיק את את את . ט כת 3 . מלה חד מן ב כת כן בלישׁ ק 7 הוּא־הִכָּה אֶת־אֱדוֹם בְּגֵיא־הַמֶּלַח[a] עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְתָפַשׂ אֶת־
הַסֶּלַע בַּמִּלְחָמָה וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָהּ יָקְתְאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה: פ ג 5 . ל
ט 5 8 אָז שָׁלַח אֲמַצְיָהוּ מַלְאָכִים אֶל־יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא
9 מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לְכָה נִתְרָאֶה פָּנִים: 9 וַיִּשְׁלַח יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל אֶל־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר הַחוֹחַ אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן שָׁלַח
אֶל־הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן לֵאמֹר תְּנָה־אֶת־בִּתְּךָ לִבְנִי לְאִשָּׁה וַתַּעֲבֹר
10 חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן וַתִּרְמֹס אֶת־הַחוֹחַ: 10 הַכֵּה הִכִּיתָ אֶת־ ב ר״פ 6

18 Mm 415. 19 Mp sub loco. 20 Mm 2123. 21 Mm 247. 22 Mm 236. Cp 14 1 Mm 271. 2 Mm 4221. 3 Mm 3989. 4 Mm 191. 5 Mm 3071. 6 Dt 13,16.

21 b > G*Ⱡ^Ms || 22 a–a > G* || 23 a cf 7 b || b GSʏ^Mss pr cop || c Ms GS + יהוה || Cp 14,2 a nonn Mss SⱠʏ et 2 Ch 25,1 ut Q דָּן–; K דִּין– cf G || 4 a G(Sʏ) ἐξῆρεν – הָסִיר || 5 a > G? || 6 a Vrs ut 2 Ch 25,4 יָמוּתוּ, sed cf Dt 24,16 || b G-L^S pl || c mlt Mss ut Q יוּמָתוּ, K Vrs יָמוּת || 7 a nonn Mss G ut Q מֶלַח.

יז וכל זקף אתנח ס״פ דכות[9] לִיהוֹאָחָז עָם כִּי אִם־חֲמִשִּׁים פָּרָשִׁים וַעֲשָׂרָה רֶכֶב וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
ב חד חס וחד מל[10]. ה בטע בסיפ רַגְלִי כִּי אִבְּדָם מֶלֶךְ אֲרָם וַיְשִׂמֵם כֶּעָפָר לָדֹשׁ׃ 8 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹאָחָז וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
יז מל בסיפ דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ 9 וַיִּשְׁכַּב יְהוֹאָחָז עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֻהוּ
יז בסיפ וכל שפטים תרי עשר וד״ה כות בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ יוֹאָשׁ בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ פ
ל 10 בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע[a] שָׁנָה לְיוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹאָשׁ 10
ד. ג בֶּן־יְהוֹאָחָז עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן[b] שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃ 11 וַיַּעַשׂ הָרַע 11
ג בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מִכָּל־חַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא
ל ס״פ . ה בטע בסיפ[11] יז בסיפ וכל שפטים תרי עשר וד״ה דכות אֶת־יִשְׂרָאֵל בָּהּ[a] הָלָךְ׃ 12 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹאָשׁ וְכָל־אֲשֶׁר 12
יב[12]. ט[13] עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר נִלְחַם עִם אֲמַצְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה הֲלוֹא־הֵם 13
יז בסיפ וכל שפטים תרי עשר וד״ה דכות כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ 13 וַיִּשְׁכַּב יוֹאָשׁ
יג[14]. יז בסיפ וכל שפטים תרי עשר וד״ה דכות עִם־אֲבֹתָיו וְיָרָבְעָם יָשַׁב עַל־כִּסְאוֹ וַיִּקָּבֵר יוֹאָשׁ בְּשֹׁמְרוֹן עִם מַלְכֵי
יִשְׂרָאֵל׃ פ 14 וֶאֱלִישָׁע חָלָה אֶת־חָלְיוֹ אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ וַיֵּרֶד 14
יז בסיפ וכל שפטים תרי עשר וד״ה דכות . צא אֵלָיו יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֵּבְךְּ עַל־פָּנָיו וַיֹּאמַר אָבִי | אָבִי רֶכֶב
ל יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו[a]׃ 15 וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלִישָׁע קַח קֶשֶׁת וְחִצִּים וַיִּקַּח אֵלָיו 15
קֶשֶׁת וְחִצִּים׃ 16 וַיֹּאמֶר | לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הַרְכֵּב יָדְךָ עַל־הַקָּשֶׁת 16
פר. ד[15] וַיַּרְכֵּב יָדָו וַיָּשֶׂם אֱלִישָׁע יָדָיו[a] עַל־יְדֵי הַמֶּלֶךְ׃ 17 וַיֹּאמֶר פְּתַח הַחַלּוֹן 17
ל. ל. ל קֵדְמָה וַיִּפְתָּח וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע יְרֵה וַיֹּרֶה וַיֹּאמֶר חֵץ־תְּשׁוּעָה לַיהוָה
ה בטע . ב. ט כת ה[16] וְחֵץ תְּשׁוּעָה בַּאֲרָם וְהִכִּיתָ אֶת־אֲרָם בַּאֲפֵק עַד־כַּלֹּתָה׃ 18 וַיֹּאמֶר 18
קַח הַחִצִּים וַיִּקָּח וַיֹּאמֶר[a] לְמֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל[a] הַךְ־אַרְצָה וַיַּךְ שָׁלֹשׁ־
פְּעָמִים וַיַּעֲמֹד׃ 19 וַיִּקְצֹף עָלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת חָמֵשׁ
ט כת ה[16] אוֹ־שֵׁשׁ פְּעָמִים אָז הִכִּיתָ אֶת־אֲרָם עַד־כַּלֹּתָהּ וְעַתָּה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים
תַּכֶּה אֶת־אֲרָם׃ ס 20 וַיָּמָת אֱלִישָׁע וַיִּקְבְּרֻהוּ וּגְדוּדֵי[a] מוֹאָב 20
ט בטע בסיפ[17] יָבֹאוּ[b] בָּאָרֶץ בְּא שָׁנָה[c]׃ 21 וַיְהִי[a] הֵם | קֹבְרִים אִישׁ וְהִנֵּה רָאוּ אֶת־ 21

[9] Mm 2120. [10] Mm 3025. [11] Mm 2178. [12] Mm 1748. [13] Mm 3071. [14] Mm 87. [15] Mm 2121. [16] Mm 2122. [17] Mm 1955.

7 [b] $\mathfrak{G}^{L}$ huc tr 23 || **10** [a–a] $\mathfrak{G}^{127}$ 40, $\mathfrak{G}^{245}$ 36; $\mathfrak{G}^{Nmin}$ 39, recte? || [b–b] $\mathfrak{S}$ 13 || **11** [a] 2 Mss $\mathfrak{T}$ sg || **14** [a] ut 2,12[b] || **18** [a–a] > $\mathfrak{G}^{107}\mathfrak{S}$, dl? || **20** [a] Ms $\mathfrak{T}$ sg || [b] 2 Mss (vid) et Vrs suff pl || [c–c] inc; $\mathfrak{G}$ *ἐλθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ* cf $\mathfrak{T}$, $\mathfrak{S}$ *bh bšnt' hj* eodem anno cf $\mathfrak{V}$ || **21** [a] Seb וַיְהִיו.

10 בָּאֵי הַשַּׁבָּת עִם יֹצְאֵי הַשַּׁבָּת וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן׃ 10 וַיִּתֵּן ׀ ל
הַכֹּהֵן לְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת אֶת־הַחֲנִית[a] וְאֶת־הַשְּׁלָטִים אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִד המאות ק
11 אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה׃ 11 וַיַּעַמְדוּ הָרָצִים אִישׁ ׀ וְכֵלָיו בְּיָדוֹ מִכֶּתֶף לט
הַבַּיִת הַיְמָנִית עַד־כֶּתֶף הַבַּיִת הַשְּׂמָאלִית לַמִּזְבֵּחַ וְלַבַּיִת עַל־הַמֶּלֶךְ ח[16] וכל על המלך טוב דכרות ב מ ג
12 סָבִיב׃ 12 וַיּוֹצֵא אֶת־בֶּן־הַמֶּלֶךְ וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַנֵּזֶר וְאֶת־הָעֵדוּת ד[17]. ב
וַיַּמְלִכוּ[a] אֹתוֹ וַיִּמְשָׁחֵהוּ[b] וַיַּכּוּ־כָף וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ׃ ס ת[18]. ב חס[19] ל דקף קמ
13 וַתִּשְׁמַע עַתַלְיָה אֶת־קוֹל הָרָצִין הָעָם[a] וַתָּבֹא אֶל־הָעָם בֵּית יְהוָה׃ ו[20]
14 וַתַּרְא וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ עֹמֵד עַל־הָעַמּוּד כַּמִּשְׁפָּט וְהַשָּׂרִים[a] וְהַחֲצֹצְרוֹת ד[21]
אֶל[b]־הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַם הָאָרֶץ שָׂמֵחַ וְתֹקֵעַ בַּחֲצֹצְרוֹת וַתִּקְרַע עַתַלְיָה ו[22]. ב חד חס וחד מ[23]. ו[20]
15 אֶת־בְּגָדֶיהָ וַתִּקְרָא קֶשֶׁר קָשֶׁר׃ ס 15 וַיְצַו יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת־ ב פסוק דמטע[24]
שָׂרֵי הַמֵּאוֹת ׀ [a]פְּקֻדֵי[b] הַחַיִל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הוֹצִיאוּ אֹתָהּ אֶל־מִבֵּית המאות ק . ל חס
לַשְּׂדֵרוֹת וְהַבָּא אַחֲרֶיהָ הָמֵת[c] בְּחֶרֶב כִּי אָמַר הַכֹּהֵן אַל־תּוּמַת בֵּית ב חס
16 יְהוָה׃ 16 וַיָּשִׂמוּ לָהּ יָדַיִם וַתָּבוֹא דֶּרֶךְ מְבוֹא הַסּוּסִים בֵּית הַמֶּלֶךְ לה ך מנה חס . ו מל בנכריא
17 וַתּוּמָת שָׁם׃ ס 17 וַיִּכְרֹת יְהוֹיָדָע אֶת־הַבְּרִית בֵּין יְהוָה וּבֵין ל
הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם לִהְיוֹת לְעָם לַיהוָה [a]וּבֵין הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם[a]׃
18 [a]וַיָּבֹאוּ כָל־עַם הָאָרֶץ בֵּית־הַבַּעַל וַיִּתְּצֻהוּ[b] אֶת[c]־מִזְבְּחֹתָו[d] וְאֶת־ ב חס . מזבחתיו ק
צַלְמָיו שִׁבְּרוּ הֵיטֵב וְאֶת מַתַּן כֹּהֵן הַבַּעַל הָרְגוּ לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחוֹת[ae]׃
19 וַיָּשֶׂם הַכֹּהֵן פְּקֻדוֹת עַל־בֵּית יְהוָה׃ 19 וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְאֶת־ פד
הַכָּרִי וְאֶת־הָרָצִים וְאֶת ׀ כָּל־עַם הָאָרֶץ וַיֹּרִידוּ[a] אֶת־הַמֶּלֶךְ מִבֵּית ל
יְהוָה וַיָּבֹאוּ[b] דֶּרֶךְ[c] שַׁעַר הָרָצִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב[d] עַל־כִּסֵּא ג מל[25]
20 הַמְּלָכִים׃ 20 וַיִּשְׂמַח כָּל־עַם־הָאָרֶץ וְהָעִיר שָׁקְטָה וְאֶת־עֲתַלְיָהוּ ה
הֵמִיתוּ בַחֶרֶב בֵּית ַמֶּלְךָ[a]׃ ס המלך חד מן ג[26] חס ה ר״ת בלוש ק

[16] Mm 2106. [17] Mm 1074. [18] Mm 1584. [19] Mm 2107. [20] Mm 4044. [21] Mm 2109. [22] Mm 2108. [23] Mm 2110. [24] Mm 4218. [25] Mm 2498. [26] Mm 1856.

10 [a] l c Ms GSV et 2 Ch 23,9 pl ‖ **12** [a] G sg, sic l? cf [b] ‖ [b] G sg, sic l? al tr [a] et [b] ‖ **13** [a] Ms ה֫; > Ms, dl hoc vel הרצין ‖ **14** [a] frt l ש֫– cf GV ‖ [b] -- על ‖ **15** [a–a] dl? ‖ [b] 2 Mss G-^{BA} ופְּ ‖ [c] 2 Mss et 2 Ch 23,14 יומת cf Vrs ‖ **17** [a–a] > G-^{BO} et 2 Ch 23,16, prb dl ‖ **18** [a–a] tr post 20? ‖ [b] Ms SV צו– ‖ [c] pc Mss GT^{fMss} et 2 Ch 23,17 ואת ‖ [d] mlt Mss ut Q יו– ‖ [e] G$^{130*.407}$ST^{MssV} sg, recte? ‖ **19** [a] G^{Nmin} et 2 Ch 23,20 sg ‖ [b] Ms G sg, G^{L} *καὶ εἰσήγαγον αὐτόν* ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd ך– ‖ [d] G-^{A} *καὶ ἐκάθισαν αὐτόν* ‖ **20** [a] mlt Mss G-^{L} ut Q הַמֶּלֶךְ.

לְקַצּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּם חֲזָאֵל בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל׃ 33 מִן־הַיַּרְדֵּן 33
מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ אֵת כָּל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד הַגָּדִי וְהָרְאוּבֵנִי[a] וְהַמְנַשִּׁי מֵעֲרֹעֵר
אֲשֶׁר־עַל־נַחַל אַרְנֹן וְהַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן׃ 34 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֵהוּא 34
וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְכָל־גְּבוּרָתוֹ[a] הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ 35 וַיִּשְׁכַּב יֵהוּא עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ 35
בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ יְהוֹאָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ 36 וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ יֵהוּא 36
עַל־יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנֶה־שָׁנָה בְּשֹׁמְרוֹן׃ ס

11 1 וַעֲתַלְיָהוּ אֵם אֲחַזְיָהוּ וַתֵּרֶא[a] כִּי מֵת בְּנָהּ וַתָּקָם[b] וַתְּאַבֵּד **11**
אֶת כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה׃ 2 וַתִּקַּח יְהוֹשֶׁבַע בַּת־הַמֶּלֶךְ יוֹרָם אֲחוֹת 2
אֲחַזְיָהוּ אֶת־יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָה[a] וַתִּגְנֹב אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ
הַמֻּמָתִים[b] אֹתוֹ וְאֶת־מֵינִקְתּוֹ בַּחֲדַר הַמִּטּוֹת וַיַּסְתִּרוּ[c] אֹתוֹ מִפְּנֵי
עֲתַלְיָהוּ וְלֹא הוּמָת׃ 3 וַיְהִי אִתָּהּ בֵּית יְהוָה מִתְחַבֵּא שֵׁשׁ שָׁנִים 3
וַעֲתַלְיָה מֹלֶכֶת עַל־הָאָרֶץ׃ ס 4 וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שָׁלַח יְהוֹיָדָע[a] 4

וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת[b] לַכָּרִי וְלָרָצִים וַיָּבֵא אֹתָם אֵלָיו בֵּית יְהוָה
וַיִּכְרֹת לָהֶם בְּרִית[c] וַיַּשְׁבַּע[d] אוֹתָם בְּבֵית[e] יְהוָה[d] וַיַּרְא אֹתָם אֶת־בֶּן־
הַמֶּלֶךְ׃ 5 וַיְצַוֵּם לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן הַשְּׁלִשִׁית מִכֶּם בָּאֵי 5
הַשַּׁבָּת וְשֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ 6 וְהַשְּׁלִשִׁית[a] בְּשַׁעַר סוּר[b] 6
וְהַשְּׁלִשִׁית בְּשַׁעַר אַחַר הָרָצִים[c] וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת מַסָּח[d]׃
7 וּשְׁתֵּי הַיַּדוֹת כָּל יֹצְאֵי הַשַּׁבָּת וְשֹׁמְרוּ[a] אֶת־מִשְׁמֶרֶת בֵּית־יְהוָה 7
אֶל־הַמֶּלֶךְ[b]׃ 8 וְהַקַּפְתֶּם עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב אִישׁ וְכֵלָיו בְּיָדוֹ וְהַבָּא 8
אֶל־הַשְּׂדֵרוֹת יוּמָת וִהְיוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּצֵאתוֹ וּבְבֹאוֹ׃ 9 וַיַּעֲשׂוּ 9

שָׂרֵי הַמֵּאוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיִּקְחוּ אִישׁ אֶת־אֲנָשָׁיו

[43]Mm 4130. [44]Mm 4029. [45]Mm 2104. [46]Mm 955. [47]Mp sub loco. Cp 11 [1]Mm 4044. [2]Mm 4018. [3]Cf Mm 2087. [4]Mm 2091. [5]Mm 2792. [6]Mm 2105. [7]Mm 509. [8]Mm 639. [9]Mm 1273. [10]Mm 409. [11]Mm 393. [12]Mm 2106. [13]Mm 1773. [14]Mm 3855. [15]Mm 1664.

ל. ד בלישׁ[43]. ה חס בלישׁ וכל אוררית הכוהן[44]

ב[45]. ל[46]. ל. ה בסט בסיפ[47]

יז מל בסיפ

יא. ראתה ק

ל. יא[2] ומן ובשנת חמש עד ואלישע דמלכים דכות ב מג[3]

יא בסיפ וכל ששתים תרי עשר וד״ה דכות. ד[4]

המומתים חד מן ד[5] יתיר ת וחד מן ב בלישׁ. ב. ג. ו חס בלישׁ[6]

ד[1]. ג זוגין[7]

המאות. נא[8] ק

ד[9]. לט

ד[10]. יד[11]

ל

ל

ח[12] וכל על המלך טוב דכות ב מג

ד[13]. ג[14]

המאות. ל[15] ק

33 [a] sic L, mlt Mss Edd ראו– ‖ [b] 2 Mss 𝔊𝔖[A]𝔗[Mss] + שָׁמַת־ ‖ **34** [a] pc Mss 𝔗[Ms]𝔙 וגב׳ ‖ **Cp 11,1** [a] 1 c mlt Mss Vrs ut Q רָאֲתָה ‖ [b] > 𝔊* ‖ **2** [a] 𝔊* ἀδελφοῦ αὐτῆς, 1 אֲחִיהָ? ‖ [b] nonn Mss et 2 Ch 22,11 ut Q הַמּוּמָתִים, sic l; prb ins c 2 Ch וַתִּתֵּן ‖ [c] 𝔊 (𝔖𝔙) *καὶ ἔκρυψεν* cf 𝔗 et 2 Ch ‖ **4** [a] 𝔊-BA(𝔖[A]) + *ὁ ἱερεύς* ‖ [b] nonn Mss ut Q הַמֵּאוֹת, it in 9.10.15 ‖ [c] 𝔊-L + *κυρίου* ‖ [d–d] > 𝔊[B] ‖ [e] 𝔊[O] *ἐν τῇ διαθήκῃ*, 𝔊[Nmin] *ἐνώπιον*; dl בית? ‖ **6** [a] v 6 add? ‖ [b] 2 Ch 23,5 הַיְסוֹד, 𝔊 *τῶν ὁδῶν*, 𝔖 *qrs'* clandestina (= הַסּוּד?) 𝔙 *Sir*; prp סוּס ‖ [c–c] prb l אַחַר ה׳ et dl ‖ [d] > 𝔊-L ‖ **7** [a] 𝔊L𝔖 om cop; prp וְשֹׁמְרֵי ut 5 ‖ [b–b] dl?

20 בְּעָקְבָ֖ה לְמַ֣עַן הַאֲבִ֑יד אֶת־עִבְדֵ֖י הַבָּ֥עַל׃ 20 וַיֹּ֣אמֶר יֵה֔וּא קַדְּשׁ֥וּ[a] ל
21 עֲצָרָ֖ה לַבָּ֑עַל וַיִּקְרָֽאוּ[b]׃ 21 וַיִּשְׁלַ֞ח יֵה֣וּא ׀ בְּכָל־יִשְׂרָאֵ֗ל וַיָּבֹ֙אוּ֙ כָּל־ ל
עִבְדֵ֣י הַבַּ֔עַל וְלֹא־נִשְׁאַ֥ר אִ֖ישׁ אֲשֶׁ֣ר לֹא־בָ֑א וַיָּבֹ֙אוּ֙ בֵּ֣ית הַבַּ֔עַל 25₄
22 וַיִּמָּלֵ֥א בֵית־הַבַּ֖עַל פֶּ֥ה לָפֶֽה׃ 22 וַיֹּ֥אמֶר לַאֲשֶׁ֖ר עַל־הַמֶּלְתָּחָ֑ה הוֹצֵ֣א 26₁. ב. ל. ה 27
23 לְבֻ֔ושׁ לְכָל־עִבְדֵ֖י הַבָּ֑עַל וַיּ֥וֹצֵא לָהֶ֖ם הַמַּלְבּֽוּשׁ[a]׃ 23 וַיָּבֹ֤א יֵהוּא֙ יג חס 28
וְיֵה֣וֹנָדָ֔ב בֶּן־רֵכָ֖ב בֵּ֣ית הַבָּ֑עַל וַיֹּ֣אמֶר לְעִבְדֵ֣י הַבַּ֔עַל חַפְּשׂ֥וּ וּרְא֖וּ ח 29
פֶּן־יֵ֥שׁ־פֹּ֛ה[a] עִמָּכֶ֖ם מֵעַבְדֵ֣י יְהוָ֑ה[b] כִּ֣י אִם־עִבְדֵ֥י הַבַּ֖עַל לְבַדָּֽם׃ ל
24 וַיָּבֹ֣אוּ[a] לַעֲשׂ֣וֹת זְבָחִ֣ים ׀ וְעֹלוֹת֮ וְהוּא֒ שָׂ֣ם לוֹ֩ בַּח֨וּץ שְׁמֹנִ֜ים[b] אִ֗ישׁ 30₂. ל
וַיֹּ֣אמֶר הָאִ֣ישׁ אֲשֶׁר־יִמָּלֵ֣ט[c] מִן־הָאֲנָשִׁ֗ים אֲשֶׁ֤ר אֲנִי֙ מֵבִ֣יא עַל־יְדֵיכֶ֔ם 31₁
נַפְשׁ֖וֹ תַּ֣חַת נַפְשֽׁוֹ׃ 25 וַיְהִ֗י כְּכַלֹּתוֹ֙ ׀ לַעֲשׂ֣וֹת הָעֹלָ֔ה וַיֹּ֥אמֶר יֵה֖וּא ט בטע בסיפ 32
לָרָצִ֣ים וְלַשָּׁלִשִׁ֗ים בָּא֤וּ הַכּוּ֙ אִ֣ישׁ אַל־יֵצֵ֔א וַיַּכּ֥וּם לְפִי־חָ֖רֶב וַיַּשְׁלִ֣כוּ 33₂. יא 34
26 הָרָצִ֣ים[a] וְהַשָּׁלִשִׁים֮ וַיֵּלְכוּ֒ עַד־עִ֣יר[b] בֵּית־הַבַּ֔עַל׃ 26 וַיּוֹצִ֥אוּ אֶת־ יב רל חס 35
27 מַצְּב֥וֹת[a] בֵּית־[b]הַבַּ֖עַל וַיִּשְׂרְפ֑וּהָ׃ 27 [a]וַיְתֹ֣צוּ אֶת מַצֵּ֔בֶת[b] הַבָּ֖עַל[a] וַיְ[c]תֹ֥צוּ 36₁. ב
28 אֶת־בֵּ֥ית הַבַּ֖עַל[c] וַיְשִׂמֵ֥הוּ לְמֹחֳרָא֖וֹת[d] עַד־הַיּֽוֹם[e]׃ 28 וַיַּשְׁמֵ֣ד למוצאות. ט מיחד
29 יֵה֣וּא אֶת־[a]הַבַּ֔עַל מִיִּשְׂרָאֵ֑ל׃ 29 רַ֚ק חַטֹּאֵ֣י יָרָבְעָ֔ם בֶּן־נְבָ֖ט אֲשֶׁ֣ר ל
הֶחֱטִ֣יא אֶת־יִשְׂרָאֵ֑ל לֹא־סָ֥ר יֵה֛וּא מֵאַחֲרֵיהֶ֖ם[a] עֶגְלֵ֣י הַזָּהָ֔ב אֲשֶׁ֖ר 37₂
30 בֵּֽית־[b]אֵ֔ל וַאֲשֶׁ֖ר בְּדָֽן׃ ס 30 וַיֹּ֥אמֶר יְהוָ֖ה אֶל־יֵה֑וּא יַ֗עַן אֲשֶׁר־ ד סביר בבית. ד 38
הֵטַ֙בְתָּ֙ לַעֲשׂ֣וֹת הַיָּשָׁ֔ר בְּעֵינַ֖י כְּכֹ֣ל[a] אֲשֶׁ֣ר בִּלְבָבִ֔י עָשִׂ֖יתָ לְבֵ֣ית אַחְאָ֑ב ג ב חס וחד מל 39. ג 40
31 בְּנֵ֥י רִבֹּעִ֖ים יֵשְׁב֣וּ לְךָ֔ עַל־כִּסֵּ֑א יִשְׂרָאֵ֔ל׃ 31 וְיֵה֗וּא לֹ֤א שָׁמַר֙ לָלֶ֣כֶת ב חד מל וחד חס 41. כ 42
בְּתוֹרַ֣ת יְהוָ֔ה אֱלֹהֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל בְּכָל־לְבָב֗וֹ לֹ֤א סָר֙ מֵעַל֣[a] חַטֹּאֹ֔ות
ב. ה חס בן נבט
32 יָרָבְעָ֖ם אֲשֶׁ֥ר הֶחֱטִ֖יא אֶת־יִשְׂרָאֵֽל׃ 32 בַּיָּמִ֣ים הָהֵ֔ם הֵחֵ֥ל יְהוָ֖ה

25 Mm 1285. 26 Mm 1907. 27 Mm 802. 28 Mm 1509. 29 Mm 1768. 30 Ex 10,25. 31 Mm 3044. 32 Mm 1955. 33 Mm 2089. 34 Mm 917. 35 Mm 2610. 36 Mm 2704. 37 Mp sub loco. 38 Mm 4042. 39 Mm 2103. 40 Mm 3216. 41 Mm 2132. 42 Mm 534.

20 [a] Ms 𝔖𝔗 קִרְאוּ ‖ [b] 𝔊*𝔙 sg ‖ **21** [a] pc Mss 𝔊𝔗[fMs𝔙] לא ‖ **22** [a] 𝔊 *ὁ στολιστὴς* = בֹּיֵשׁ– ‖ **23** [a] > Ms 𝔊*𝔙 ‖ [b] 𝔊[Lmin𝔏] + nonn vb ‖ **24** [a] 𝔊-[L] sg ‖ [b] 𝔊[L𝔏Lg] 3000, 𝔖 380 ‖ [c] prb l יְמַלֵּט ‖ **25** [a–a] prb false; frt l אֹתָם (cf 𝔖 *'nwn*) vel הַמֵּתִים (𝔗 + *qṭiljn*) ‖ [b] > Ms 𝔊[L] ‖ [c] 𝔊[A] *τοῦ βασιλέως* ‖ **26** [a] pc Mss Vrs מִצְבַּת; prp אֲשֵׁרַת ‖ [b] > 𝔊* ‖ **27** [a–a] add? ‖ [b] pc Mss 𝔊 מצבות ‖ [c–c] > pc Mss 𝔊* ‖ [d] pc Mss ut Q לְמֹצָאוֹת, K לְמַחֲרֵ֫ה ‖ [e] 2 Mss 𝔊𝔗𝔙 + הַזֶּה ‖ **28** [a] 2 Mss 𝔊[Nmin] + בֵּית cf 𝔊[L] ‖ **29** [a–a] add? ‖ [b] mlt Mss Seb Vrs בְּבֵית ‖ **30** [a] Ms Seb בְּכֹל, 𝔊[Nmin](𝔖) *καὶ πάντα* ‖ **31** [a] pc Mss Or 𝔗 מִכֹּל.

יו. ל הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר שִׂימוּ אֹתָם שְׁנֵי צִבֻּרִים פֶּתַח הַשַּׁעַר[a] עַד־הַבֹּקֶר׃

ו בסיפ. ב בסיפ. ג חס בנביא[11]. ז׳

9 וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֹד וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־הָעָם צַדִּקִים אַתֶּם הִנֵּה׃ 9
אֲנִי קָשַׁרְתִּי עַל־אֲדֹנִי וָאֶהַרְגֵהוּ וּמִי הִכָּה אֶת־כָּל־אֵלֶּה׃ 10 דְּעוּ 10
אִפּוֹא כִּי לֹא יִפֹּל מִדְּבַר[a] יְהוָה אַרְצָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה עַל־בֵּית ג. ב
אַחְאָב וַיהוָה עָשָׂה אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עַבְדּוֹ אֵלִיָּהוּ׃ 11 וַיַּךְ יֵהוּא 11 ה. [12]
אֶת כָּל־הַנִּשְׁאָרִים לְבֵית־אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל וְכָל־גְּדֹלָיו[a] וּמְיֻדָּעָיו [13] ו. [14]
וְכֹהֲנָיו עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ שָׂרִיד׃ 12 וַיָּקָם וַיָּבֹא[a] וַיֵּלֶךְ 12 ז. [14]
שֹׁמְרוֹן הוּא[b] בֵּית־עֵקֶד הָרֹעִים בַּדָּרֶךְ׃ 13 [a]וַיְהוּא מָצָא[a] אֶת־אֲחֵי 13
אֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר מִי אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ אֲנַחְנוּ
וַנֵּרֶד לִשְׁלוֹם בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וּבְנֵי[b] הַגְּבִירָה׃ 14 וַיֹּאמֶר תִּפְשׂוּם חַיִּים 14 ח. [15] ט. [16]
[a]וַיִּתְפְּשׂוּם חַיִּים[ab] וַיִּשְׁחָטוּם[c] אֶל־בּוֹר[d] בֵּית־עֵקֶד אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם י ומל[17]. ב. [18] ב.
אִישׁ וְלֹא־הִשְׁאִיר[e] אִישׁ מֵהֶם׃ ס 15 וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת־סׄ[a] כפ[a] ל. יט פסוק בסיפ את אח
יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב לִקְרָאתוֹ וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲיֵשׁ אֶת־[a]לְבָבְךָ[b] יח[19]
יָשָׁר כַּאֲשֶׁר לְבָבִי עִם־לְבָבֶךָ וַיֹּאמֶר יְהוֹנָדָב יֵשׁ[c] וְיֵשׁ תְּנָה אֶת־יָדֶךָ יח. [19] ל.
וַיִּתֵּן יָדוֹ וַיַּעֲלֵהוּ אֵלָיו אֶל־[d]הַמֶּרְכָּבָה׃ 16 וַיֹּאמֶר לְכָה אִתִּי וּרְאֵה 16 יג[13]
בְּקִנְאָתִי לַיהוָה וַיַּרְכִּבוּ[a] אֹתוֹ בְּרִכְבּוֹ׃ 17 וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹן וַיַּךְ כֹּל־ 17 יב[12]
הַנִּשְׁאָרִים לְאַחְאָב[a] בְּשֹׁמְרוֹן עַד־הִשְׁמִידוֹ[b] כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר ה חס בנביא. [20] ה בסע בסיפ[21]
אֶל־[c]אֵלִיָּהוּ׃ פ 18 וַיְקַבֵּץ יֵהוּא אֶת־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר אַחְאָב עָבַד 18 כפ[22] חס בנביא יג מנה בסיפ
אֶת־הַבַּעַל מְעַט יֵהוּא[a] יַעַבְדֶנּוּ הַרְבֵּה׃ 19 וְעַתָּה כָּל־ 19 ר פסוק כל כל וכל כל[23]
נְבִיאֵי הַבַּעַל[a] כָּל־[b]עֹבְדָיו[c] וְכָל־כֹּהֲנָיו קִרְאוּ אֵלַי אִישׁ אַל־יִפָּקֵד יח[24] וכל חיו יחיה דכות
כִּי זֶבַח גָּדוֹל לִי לַבַּעַל כֹּל אֲשֶׁר־יִפָּקֵד לֹא יִחְיֶה וְיֵהוּא עָשָׂה

[11] Mm 2097. [12] Mm 2098. [13] Mp sub loco. [14] Mm 2099. [15] Mm 2100. [16] Mm 2020. [17] Mm 2006. [18] Mm 2101. [19] Mm 1768. [20] Mm 1983 contra textum. [21] Mm 1984. [22] Mm 1954. [23] Mm 2102. [24] Mm 107.

8 [a] G *τῆς πόλεως* = הָעִיר ‖ **10** [a] $G^{L}\mathfrak{V}$ pl ‖ **11** [a] G^{L} *ἀγχιστεύοντας αὐτοῦ* = גֹּאֲלָיו ‖ [b] prb l c Ms $G^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ וְהוּא ‖ **13** [a–a] $G^{L}(\mathfrak{V})$ *καὶ εὗρεν* = וַיִּמְצָא ‖ [b] Ms וְלִשְׁלוֹם ‖ **14** [a–a] > pc Mss $G^{*}\mathfrak{S}^{MW}$ (homtel) ‖ [b] > $G^{L}\mathfrak{S}^{AU}$ ‖ [c] G^{Nmin} sg = טָם– ‖ [d] > Ms G cf $\mathfrak{T}^{Mss}$ ‖ [e] $\mathfrak{T}$ *ʾšt'r* = נִשְׁאַר ‖ [f–f] pc Mss $G^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{Mss}\mathfrak{V}$ invers ‖ **15** [a] > pc Mss $G\mathfrak{T}\mathfrak{V}$, dl? ‖ [b] G^{-A} + *μετὰ καρδίας μου* = עִם לְבָבִי ‖ [c] ins ויאמר cf $G\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ ‖ [d] = עַל, sic pc Mss ‖ **16** [a] $G\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ sg ‖ **17** [a] 2 Mss $\mathfrak{S}$ *καὶ ἐγὼ (δουλεύσω)* ‖ **19** [a–a] > 2 Mss, G^{L} tr post כהניו, dl? ‖ [b] pc Mss $G^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{f\,Mss}\mathfrak{V}$ וְכָל ‖ [c] mlt Mss ʿבָּ.

33 וַיֹּאמֶר שִׁמְשֹׁוֹן[a] וַיָּז מִדָּמָהּ אֶל־הַקִּיר וְאֶל־הַסּוּסִים שמשון ק
34 וַיִּרְמְסֵנָה[b]: 34 וַיָּבֹא וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיֹּאמֶר פִּקְדוּ־נָא אֶת־הָאֲרוּרָה
35 הַזֹּאת וְקִבְרוּהָ כִּי בַת־מֶלֶךְ הִיא: 35 וַיֵּלְכוּ לְקָבְרָהּ וְלֹא־מָצְאוּ בָהּ
36 כִּי אִם־הַגֻּלְגֹּלֶת וְהָרַגְלַיִם וְכַפּוֹת הַיָּדָיִם: 36 וַיָּשֻׁבוּ וַיַּגִּידוּ לוֹ וַיֹּאמֶר ל. ג[52]
דְּבַר־יְהוָה הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ[a] אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר בְּחֵלֶק
37 יִזְרְעֶאל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים אֶת־בְּשַׂר אִיזֶבֶל: 37 וְהָיְתָה[a] נִבְלַת אִיזֶבֶל והיתה ק חד מן ג[53] בטע בלישׁ
כְּדֹמֶן עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה[b] [c]בְּחֶלְקַ יִזְרְעֶאל[c] אֲשֶׁר לֹא־יֹאמְרוּ זֹאת
10 אִיזֶבֶל: פ **10** 1 וּלְאַחְאָב שִׁבְעִים בָּנִים בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּכְתֹּב יֵהוּא ל
סְפָרִים וַיִּשְׁלַח שֹׁמְרוֹן אֶל־שָׂרֵי יִזְרְעֶאל[a] הַזְּקֵנִים וְאֶל־הָאֹמְנִים[b] ל
2 אַחְאָב לֵאמֹר: 2 וְעַתָּה כְּבֹא הַסֵּפֶר הַזֶּה אֲלֵיכֶם וְאִתְּכֶם בְּנֵי ו חס[1]. ג
3 אֲדֹנֵיכֶם וְאִתְּכֶם הָרֶכֶב וְהַסּוּסִים וְעִיר[a] מִבְצָר וְהַנָּשֶׁק: 3 וּרְאִיתֶם ג. ל[2]
הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר מִבְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְשִׂמְתֶּם עַל־כִּסֵּא אָבִיו וְהִלָּחֲמוּ עַל־ ו[3]. ב[4]
4 בֵּית אֲדֹנֵיכֶם: 4 וַיִּרְאוּ מְאֹד מְאֹד[a] וַיֹּאמְרוּ הִנֵּה שְׁנֵי הַמְּלָכִים לֹא ד[5] חס וכל שמואל דכות ב מ א. ו
5 עָמְדוּ לְפָנָיו וְאֵיךְ נַעֲמֹד אֲנָחְנוּ: 5 וַיִּשְׁלַח אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת וַאֲשֶׁר ב
עַל־הָעִיר וְהַזְּקֵנִים וְהָאֹמְנִים אֶל־יֵהוּא לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכֹל ז[6] וכל נעותי דכות ב מ א וחד מן יז[7] בטע
אֲשֶׁר־תֹּאמַר אֵלֵינוּ נַעֲשֶׂה לֹא־נַמְלִיךְ אִישׁ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה[a]: ל חס. סו
6 וַיִּכְתֹּב אֲלֵיהֶם סֵפֶר ו לֵאמֹר אִם־לִי אַתֶּם וּלְקֹלִי ו אַתֶּם ל. יז שמיעה לקול[8]
שִׁמְעִים קְחוּ אֶת־רָאשֵׁי אַנְשֵׁי[b] בְּנֵי[c]־אֲדֹנֵיכֶם וּבֹאוּ[d] אֵלַי כָּעֵת מָחָר עה. ל
יִזְרְעֶאלָה[e] וּבְנֵי הַמֶּלֶךְ שִׁבְעִים אִישׁ אֶת־גְּדֹלֵי הָעִיר מְגַדְּלִים יז[9]. ל חס[1]
7 אוֹתָם[e]: 7 וַיְהִי כְּבֹא הַסֵּפֶר אֲלֵיהֶם וַיִּקְחוּ אֶת־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ ט מל בסיפ. ו חס
וַיִּשְׁחֲטוּ[a] שִׁבְעִים אִישׁ וַיָּשִׂימוּ אֶת־רָאשֵׁיהֶם בַּדּוּדִים וַיִּשְׁלְחוּ אֵלָיו לה. יג[10]
8 יִזְרְעֶאלָה: 8 וַיָּבֹא הַמַּלְאָךְ וַיַּגֶּד־לוֹ לֵאמֹר הֵבִיאוּ רָאשֵׁי בְּנֵי־ יז[9]. עה

[49] Mm 703. [50] Mp sub loco. [51] Mm 2749. [52] Mm 3869. [53] Mm 3128. Cp 10 [1] Mp sub loco. [2] Mm 3966. [3] Mm 1131. [4] Neh 4,8. [5] Mm 1891. [6] Mm 1174. [7] Mm 3998. [8] Mm 23. [9] Mm 1351. [10] Mm 2897.

33 [a] l c mlt Mss ut Q הָּ— || [b] prb l סוּהָ— cf Vrs || 36 [a] > 𝔊[BA] || 37 [a] mlt Mss ut Q וְהָיְתָה, K וְהָיָת, pc Mss Q[Or] וְהָיִיתָ || [b] 2 Mss הָאֲדָמָה cf 𝔖𝔙 || [c–c] > 𝔊[L], dl? || Cp 10,1 [a] Ms 𝔊[-L] שמרון; 𝔊[L](𝔙) *τῆς πόλεως*, l הָעִיר; pc Mss 𝔊𝔖𝔙 + וְאֶל- || [b] 𝔊[-BA] + *υἱῶν*, ins בְּנֵי־אֶת? vel dl אחאב || 2 [a] frt l c 2 Mss Edd Vrs וְעַרֵי || 4 [a] > 𝔊[-A]𝔖𝔙 || 5 [a] 𝔊 *ποιήσομεν* || 6 [a] nonn Mss 𝔊 שני || [b] > nonn Mss 𝔊[L]𝔖𝔙, dl? || [c] pc Mss בֵּית; > 𝔊[A min] || [d] 𝔊(𝔖𝔔[Mss]) *καὶ ἐνέγκατε* = וְהָבִיאוּ || [e–e] frt add || [f] pc Mss 𝔖 וְאֵת, 𝔊 *οὗτοι* || 7 [a] l c pc Mss 𝔊*𝔖 הֵם—?

מַה־לְּךָ וּלְשָׁלוֹם סֹב אֲל־אַחֲרָי: 20 וַיַּגֶּד הַצֹּפֶה לֵאמֹר בָּא עַד־ 20 [a]
אֲלֵיהֶם[a] וְלֹא־שָׁב וְהַמְנַהֵג כְּמִנְהַג יֵהוּא בֶּן־נִמְשִׁי כִּי בְשִׁגָּעוֹן יִנְהָג:
21 וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם אֱסֹר[a] רִכְבּוֹ[b] וַיֵּצֵא יְהוֹרָם מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל 21
וַאֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה אִישׁ בְּרִכְבּוֹ וַיֵּצְאוּ לִקְרַאת יֵהוּא וַיִּמְצָאֵהוּ
בְּחֶלְקַת נְבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי: 22 וַיְהִי כִּרְאוֹת יְהוֹרָם אֶת־יֵהוּא וַיֹּאמֶר 22
הֲשָׁלוֹם יֵהוּא וַיֹּאמֶר מָה הַשָּׁלוֹם[a] עַד־[b] זְנוּנֵי אִיזֶבֶל אִמֶּךָ וּכְשָׁפֶיהָ
הָרַבִּים: 23 וַיַּהֲפֹךְ יְהוֹרָם יָדָיו[a] וַיָּנָס וַיֹּאמֶר אֶל־אֲחַזְיָהוּ מִרְמָה 23
אֲחַזְיָהוּ: 24 וְיֵהוּא מִלָּא יָדוֹ בַּקֶּשֶׁת וַיַּךְ אֶת־יְהוֹרָם בֵּין זְרֹעָיו וַיֵּצֵא 24
הַחֵצִי מִלִּבּוֹ וַיִּכְרַע בְּרִכְבּוֹ[a]: 25 וַיֹּאמֶר אֶל־בִּדְקַר שָׁלִשָׁה[a] שָׂא 25
הַשְׁלִכֵהוּ בְּחֶלְקַת שְׂדֵה[b] נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי כִּי־זָכֹר[c] אֲנִי וָאַתָּה אֵת[d]
רֹכְבִים צְמָדִים[e] אַחֲרֵי אַחְאָב אָבִיו וַיהוָה נָשָׂא עָלָיו אֶת־הַמַּשָּׂא
הַזֶּה: 26 אִם־לֹא אֶת־דְּמֵי נָבוֹת וְאֶת־דְּמֵי בָנָיו רָאִיתִי אֶמֶשׁ נְאֻם־ 26
יְהוָה וְשִׁלַּמְתִּי לְךָ בַּחֶלְקָה הַזֹּאת נְאֻם־יְהוָה וְעַתָּה שָׂא הַשְׁלִכֵהוּ
בַּחֶלְקָה כִּדְבַר יְהוָה: 27 וַאֲחַזְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה רָאָה וַיָּנָס דֶּרֶךְ בֵּית 27
הַגָּן וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו יֵהוּא וַיֹּאמֶר גַּם־אֹתוֹ הַכֻּהוּ[a] אֶל־[b] הַמֶּרְכָּבָה[b]
בְּמַעֲלֵה־גוּר אֲשֶׁר אֶת־יִבְלְעָם וַיָּנָס מְגִדּוֹ וַיָּמָת שָׁם: 28 וַיַּרְכִּבוּ 28
אֹתוֹ עֲבָדָיו[a] יְרוּשָׁלַ‍ִם וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְקִבְרָתוֹ[b] עִם־אֲבֹתָיו[b] בְּעִיר
דָּוִד: פ 29 וּבִשְׁנַת אַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מָלַךְ 29
אֲחַזְיָהוּ עַל־יְהוּדָה: 30 וַיָּבֹא יֵהוּא יִזְרְעֶאלָה וְאִיזֶבֶל שָׁמְעָה 30
וַתָּשֶׂם בַּפּוּךְ עֵינֶיהָ וַתֵּיטֶב אֶת־רֹאשָׁהּ וַתַּשְׁקֵף בְּעַד הַחַלּוֹן: 31 וְיֵהוּא 31
בָּא בַשָּׁעַר[a] וַתֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם זִמְרִי הֹרֵג אֲדֹנָיו: 32 וַיִּשָּׂא פָנָיו[a] אֶל־ 32
הַחַלּוֹן וַיֹּאמֶר מִי[b] זֹאת מִי[b] וַיִּשְׁקִפוּ אֵלָיו שְׁנַיִם שְׁלִשִׁים[c] סָרִיסִים:

ה[34] . ח פסוק דכיוין דאית בהון ב גילוין הד כמ וחד פת . ב[35]
ז[36] בנבא כת כן וכל כתיב דכות[36], ז[37] בנבא כת כן וכל כתיב דכות[36]
ג
ז[36] בנבא כת כן וכל כתיב דכות[36]
ד[37]
ז[36] בנבא כת כן וכל כתיב דכות[36]
ז[38]. ז[39] בנבא כת כן וכל כתיב דכות[39]
ג . ל . ט שלישי חד בין ב בלישׁ ק
ג ב כמ וחד פת[39]
ט
ח[40] ר״פ וכל איוב דכות ב מ ב . ב[41] . יב . יב
ז[38]
ה חס[42] . ב
ה ד מגה חס[43]
ו ט מגה ר״פ[44] . ז[43] ומן ובשנת חמש עד ואלישע ממלכים דכות ב מ ב[45]
ז[38] . ח[47] מל וכל מגלה דכות ב מ ב . ז[48]
ג . ל . ז

32 Mm 2092. 33 Mm 1054. 34 Mm 2093. 35 Dt 28,28. 36 Mm 2087. 37 Mm 2094. 38 Mm 2091. 39 Mm 233. 40 Mm 3185. 41 Mm 2095. 42 Mm 2096. 43 Mm 1939. 44 Mm 3789. 45 Mm 4018. 46 Cf Mm 2087. 47 Mm 1552. 48 Mm 1351.

20 [a–a] l עַדִיהֶם? ‖ **21** [a] G^{L}S pl ‖ [b] G-^{B}S^{Ms} pl ‖ [c] GS om suff ‖ **22** [a] GT om ה ‖ [b] 2 Mss עִם; G(V) *ĕti*, prp עַד ‖ **23** [a] Ms V ידו ‖ **24** [a] G *ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ* = עַל־ בִּרְכָּיו ‖ **25** [a] pc Mss ut Q שׁוֹ– ‖ [b] > pc Mss S^{V} ‖ [c] l c Ms זוֹכֵר cf Vrs; G^{L} (S) + *ἐγὼ ὅτε*, ins prb אני כִּי ‖ [d] > Ms Vrs, dl ‖ [e] G^{L}T sg ‖ **27** [a] G *καὶ ἐπάταξεν αὐτόν*; S(V^{Mss}) + *wqṭlwhj*, ins וַיַּכֻּהוּ ‖ [b–b] prb dl (ex 28 cf 28[a]) ‖ **28** [a] G*(V) + *ἐπὶ τὸ ἅρμα καὶ ἤγαγον αὐτόν* cf S, prb ins עַל־הַמֶּרְכָּבָה וַיְבִיאוּהוּ ‖ [b–b] > G* ‖ **31** [a] G *ἐν τῇ πόλει* = בָּעִיר ‖ **32** [a] Ms G^{L}S^{W} עֵינָיו ‖ [b–b] G *σύ; κατάβηθι μετ' ἐμοῦ* ‖ [c] > G*.

אַדֹנֶיךָ וְנִקְמָתֵי[b] דְּמֵי | עַבְדֵי הַנְּבִיאִים [c]וּדְמֵי כָל־עַבְדֵי יְהוָה[c] מִיַּד ג¹⁴ . יג
8 אִיזֶבֶל: 8 וְאָבַד[a] כָּל־בֵּית אַחְאָב וְהִכְרַתִּי[b] לְאַחְאָב מַשְׁתִּין בְּקִיר
9 וְעָצוּר ׀ וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל: 9 וְנָתַתִּי אֶת־בֵּית אַחְאָב כְּבֵית יָרָבְעָם בֶּן־ נ
10 נְבָט וּכְבֵית בַּעְשָׁא בֶּן־אֲחִיָּה: 10 וְאֶת־אִיזֶבֶל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים בְּחֶלֶק ל
11 יִזְרְעֶאל וְאֵין קֹבֵר וַיִּפְתַּח הַדֶּלֶת וַיָּנָס: 11 וַיֵּהוּא יָצָא אֶל־ ב חד חס וחד מל
עַבְדֵי אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר[a] לוֹ הֲשָׁלוֹם מַדּוּעַ בָּא־הַמְשֻׁגָּע הַזֶּה אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר יב דסכיר . ל
12 אֲלֵיהֶם אַתֶּם ׀ יְדַעְתֶּם אֶת־הָאִישׁ וְאֶת־שִׂיחֹו: 12 וַיֹּאמְרוּ שֶׁקֶר הַגֵּד־נָא ב¹⁵ . ג¹⁶
לָנוּ וַיֹּאמֶר כָּזֹאת וְכָזֹאת אָמַר אֵלַי לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה מְשַׁחְתִּיךָ
סנ 13 לְמֶלֶךְ ׀ אֶל[a]־יִשְׂרָאֵל: 13 וַיְמַהֲרוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ בִּגְדּוֹ וַיָּשִׂמוּ תַּחְתָּיו אֶל־ ח¹⁷ . לה
14 גֶּרֶם הַמַּעֲלוֹת וַיִּתְקְעוּ בַשּׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ מָלַךְ יֵהוּא: 14 וַיִּתְקַשֵּׁר יא¹⁹ ומן ובשנת חמש עד ואלישע דמלכים דכות ב כ¹ . יא¹⁹ ומן ובשנת חמש עד ואלישע דמלכים דכות, ב מג²⁰
15 יֵהוּא[a] בֶּן־יְהוֹשָׁפָט בֶּן־נִמְשִׁי אֶל־יוֹרָם וְיוֹרָם הָיָה שֹׁמֵר בְּרָמֹת גִּלְעָד לה וכל ר״ם דכות . יז בנביא כת כן וכל כתיב דכות²¹
15 הוּא וְכָל־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם: 15 וַיָּשָׁב יְהוֹרָם הַמֶּלֶךְ ה חס²²
לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל[a] מִן־הַמַּכִּים אֲשֶׁר יַכֻּהוּ[b] אֲרַמִּים בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת־ ג²³
חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיֹּאמֶר יֵהוּא אִם־יֵשׁ נַפְשְׁכֶם[c] אַל־יֵצֵא פָלִיט
16 מִן־הָעִיר לָלֶכֶת לְהַגִּיד[d] בְּיִזְרְעֶאל: 16 וַיִּרְכַּב יֵהוּא וַיֵּלֶךְ יִזְרְעֶאלָה להגיד חד מן ג חס ף ה מ״ח²⁴ . ז²⁵
כִּי יוֹרָם שֹׁכֵב ׀ שָׁמָּה וַאֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת־יוֹרָם: יא¹⁹ ומן ובשנת חמש עד ואלישע דמלכים דכות ב כ¹ . ג¹ . כו²⁶ . יא¹⁹ ומן ובשנת חמש עד ואלישע דמלכים דכות, ב מג²⁰
17 וְהַצֹּפֶה עֹמֵד עַל־הַמִּגְדָּל בְּיִזְרְעֶאל וַיַּרְא אֶת־שִׁפְעַת יֵהוּא בְּבֹאוֹ
וַיֹּאמֶר שִׁפְעַת[a] אֲנָשִׁים רֹאֶה וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם קַח רַכֶּב וּשְׁלַח לִקְרָאתָם יז בנביא כת כן וכל כתיב דכות²¹
18 וְיֹאמַר הֲשָׁלוֹם: 18 וַיֵּלֶךְ רֹכֵב הַסּוּס לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר ו רפ״ז²⁷
הַמֶּלֶךְ הֲשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר יֵהוּא מַה־לְּךָ וּלְשָׁלוֹם סֹב אֶל־אַחֲרַי וַיַּגֶּד ג²⁸ . ו וחס²⁹
19 הַצֹּפֶה לֵאמֹר בָּא־הַמַּלְאָךְ [a]עַד־הֵם[a] וְלֹא־שָׁב: 19 וַיִּשְׁלַח רֹכֵב ה³⁰
סוּס שֵׁנִי וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם[a] וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם[b] וַיֹּאמֶר יֵהוּא כס³¹ חס בנביא יג מנה בסיט

14 Mm 1600. 15 Mm 2088. 16 Ps 102,1. 17 Mm 1592. 18 Mp sub loco. 19 Mm 4018. 20 Cf Mm 2087. 21 Mm 2087. 22 Mm 2096. 23 Mm 2089. 24 Mm 2090. 25 Mm 1351. 26 Mm 2091. 27 Mm 2423. 28 Mm 2092. 29 Mm 1054. 30 Mm 2093. 31 Mm 1954.

7 b G 2sg || c–c add? || 8 a G *καὶ ἐκ χειρός*; S(Tᵛ) *w'wbd* - וְאֹבֵד || b G 2sg || 11 a l c mlt Mss Seb Vrs רוּ־ || 12 a = עַל, sic mlt Mss || 14 a–a ut 2a–a || b G$^{19.93}$ *ἐπί*, frt l עַל || 15 a sic L, mlt Mss Edd בְּיִזְ׳ || b cf 8,29a || c frt pr c mlt Mss -אֶת; G + *μετ' ἐμοῦ* || d mlt Mss ut Q לְהַגִּיד || 17 a prb l שִׁפְעָה || 18 a–a = עֲדֵיהֶם || 19 a G* suff sg || b l c mlt Mss Seb Vrs הֲשׁ׳ ut 18.

יג בטע ר״פ בסיפ[33] הַזֶּה אִם תִּפָּשַׁע לִבְנָה בְּעֵת הַהִיא׃ 23 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹרָם וְכָל־ 23
אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
יְהוּדָה׃ 24 וַיִּשְׁכַּב יוֹרָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד 24
וַיִּמְלֹךְ אֲחַזְיָהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃ ס

25 בִּשְׁנַת [a]שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה[a] שָׁנָה[b] לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל 25
מָלַךְ אֲחַזְיָהוּ בֶן־יְהוֹרָם [c]מֶלֶךְ יְהוּדָה[c]׃ 26 בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה 26
אֲחַזְיָהוּ בְּמָלְכוֹ וְשָׁנָה אַחַת מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ עֲתַלְיָהוּ בַּת־
עָמְרִי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ 27 וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ בֵּית אַחְאָב וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי 27
יְהוָה כְּבֵית אַחְאָב [a]כִּי חֲתַן בֵּית־אַחְאָב הוּא[a]׃ 28 וַיֵּלֶךְ אֶת־יוֹרָם 28
בֶּן־אַחְאָב לַמִּלְחָמָה עִם־חֲזָהאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם בְּרָמֹת גִּלְעָד וַיַּכּוּ
אֲרַמִּים אֶת־יוֹרָם׃ 29 וַיָּשָׁב יוֹרָם הַמֶּלֶךְ לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל מִן־ 29
הַמַּכִּים אֲשֶׁר יַכֻּהוּ [a]אֲרַמִּים[b] בָּרָמָה בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת־חֲזָהאֵל מֶלֶךְ אֲרָם
וַאֲחַזְיָהוּ בֶן־יְהוֹרָם [c]מֶלֶךְ יְהוּדָה[c] יָרַד לִרְאוֹת אֶת־יוֹרָם בֶּן־אַחְאָב
בְּיִזְרְעֶאל כִּי־חֹלֶה הוּא׃ ס

9 1 וֶאֱלִישָׁע הַנָּבִיא קָרָא לְאַחַד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים וַיֹּאמֶר לוֹ חֲגֹר 9
מָתְנֶיךָ וְקַח פַּךְ הַשֶּׁמֶן הַזֶּה בְּיָדֶךָ וְלֵךְ רָמֹת גִּלְעָד׃ 2 וּבָאתָ שָׁמָּה 2
וּרְאֵה־שָׁם יֵהוּא [a]בֶּן־יְהוֹשָׁפָט[a] בֶּן־נִמְשִׁי וּבָאתָ וַהֲקֵמֹתוֹ [b]מִתּוֹךְ[b] אֶחָיו
וְהֵבֵאתָ אֹתוֹ חֶדֶר בְּחָדֶר׃ 3 וְלָקַחְתָּ פַּךְ־הַשֶּׁמֶן וְיָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ 3
וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר יְהוָה מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־[a]יִשְׂרָאֵל[a] וּפָתַחְתָּ הַדֶּלֶת
וְנָסְתָּה וְלֹא תְחַכֶּה׃ 4 וַיֵּלֶךְ הַנַּעַר [a]הַנַּעַר[a] הַנָּבִיא רָמֹת גִּלְעָד׃ 4
5 וַיָּבֹא וְהִנֵּה שָׂרֵי הַחַיִל יֹשְׁבִים וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי אֵלֶיךָ הַשָּׂר וַיֹּאמֶר 5
יֵהוּא אֶל־מִי מִכֻּלָּנוּ וַיֹּאמֶר אֵלֶיךָ הַשָּׂר׃ 6 וַיָּקָם וַיָּבֹא הַבָּיְתָה וַיִּצֹק 6
הַשֶּׁמֶן אֶל־[a]רֹאשׁוֹ[a] וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מְשַׁחְתִּיךָ
לְמֶלֶךְ אֶל־[a]עַם יְהוָה אֶל־[a]יִשְׂרָאֵל׃ 7 וְהִכִּיתָה[a] אֶת־בֵּית אַחְאָב 7

יג בנביא כת בן וכל כתיב דכות וחד מן ג מל בעינ

יד בנביא כת בן וכל כתיב דכות וחד מן ג מל בעינ

ז כת בן

ז כת בן

ח

ז . ה ג מל וב חס

יג . יא . יג . ס׳ולכן ר״ס ובתר שמה וחד מן ב בלוש וחד מן יג בטע. ה פסוק שמה שם

ל

ב מל . לב בנביא

ה . ט

ל מל . ל

ג

ג . ל . יט

ב . לב בנביא . כו

ה . ג מל . ה מנה בטע

[33]Mm 1985. [34]Mm 2087. [35]Mm 4018. [36]Mm 397. [37]Mm 2086. [38]Mm 1635. Cp 9 [1]Mm 1207. [2]Mm 3275. [3]Mm 936. [4]Mm 1500. [5]Mm 1123. [6]Mm 3661. [7]Mm 2341. [8]Mp sub loco. [9]Mm 1592. [10]Mm 481. [11]Mm 1557. [12]Mm 635. [13]Mm 1605.

25 [a–a] $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}$ 11 cf 9,29 ‖ [b] > nonn Mss $\mathfrak{C}^{Ms}$ ‖ [c–c] > $\mathfrak{G}^{*}$ ‖ **27** [a–a] > $\mathfrak{G}^{*}$ ‖ **29** [a] 2 Ch 22,6 הִכָּהוּ ‖ [b] > $\mathfrak{G}^{*}$ et 2 Ch ‖ [c–c] > Ms $\mathfrak{G}^{*}$ ‖ Cp **9**,2 [a–a] > $\mathfrak{S}$, $\mathfrak{G}^{L}$ tr post נמשי, dl? ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd בְּ– ‖ **3** [a] = עַל, sic mlt Mss ‖ **4** [a] > nonn Mss $\mathfrak{GS}$, dl? ‖ [b] 2 Mss $\mathfrak{CTV}$ נַעַר ‖ **6** [a] = עַל, sic $\mathfrak{C}$ pc Mss ‖ **7** [a] $\mathfrak{G}$ *καὶ ἐξολεθρεύσεις* = וְהִכְרַתָּה.

9 לֵאמֹר הַאֲחִיָּה מַחֲלִי֯ זֶה׃ 9 וַיֵּלֶךְ חֲזָאֵל לִקְרָאתוֹ וַיִּקַּח מִנְחָה בְיָדוֹ
וְכָל־[a]טוּב דַּמֶּשֶׂק מַשָּׂא אַרְבָּעִים גָּמָל וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֹּאמֶר
בנך בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם שְׁלָחַנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר הַאֲחִיָּה מַחֲלִי זֶה׃
10 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱלִישָׁע לֵךְ אֱמָר־לֹ֯[a]וֹ חָיֹה תִחְיֶה וְהִרְאַנִי יְהוָה כִּי־
11 מָוֹת יָמוּת׃ 11 [a]וַיְעַמֵּד[b] אֶת־פָּנָיו וַיָּשֶׂם[c] עַד־בֹּ֯שׁ[a] וַיִּבְךְּ אִישׁ הָאֱלֹהִים׃
12 וַיֹּאמֶר חֲזָאֵל מַדּוּעַ אֲדֹנִי בֹכֶה וַיֹּאמֶר כִּי־יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל רָעָה מִבְצְרֵיהֶם תְּשַׁלַּח בָּאֵשׁ וּבַחֻרֵיהֶם בַּחֶרֶב תַּהֲרֹג
13 וְעֹלְלֵיהֶם תְּרַטֵּשׁ וְהָרֹתֵיהֶם תְּבַקֵּעַ׃ 13 וַיֹּאמֶר חֲזָאֵל כִּי מָה עַבְדְּךָ
הַכֶּלֶב כִּי יַעֲשֶׂה ׀ הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע הֹרַאֲנִי יְהוָה
14 אֹתְךָ מֶלֶךְ עַל־אָרָם׃ 14 וַיֵּלֶךְ ׀ מֵאֵת אֱלִישָׁע וַיָּבֹא אֶל־אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר
15 לוֹ מֶה־אָמַר לְךָ אֱלִישָׁע וַיֹּאמֶר אָמַר ׀ לִי חָיֹה תִחְיֶה׃ 15 וַיְהִי מִמָּחֳרָת
וַיִּקַּח הַמַּכְבֵּר וַיִּטְבֹּל בַּמַּיִם וַיִּפְרֹשׂ עַל־פָּנָיו וַיָּמָת וַיִּמְלֹךְ חֲזָאֵל
תַּחְתָּיו׃ ס

16 וּבִשְׁנַת חֲמֵשׁ לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל [a]וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ
17 יְהוּדָה[a] מָלַךְ יְהוֹרָם ׀ בֶּן־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ 17 בֶּן־שְׁלֹשִׁים
18 וּשְׁתַּיִם שָׁנָה הָיָה ׀ בְּמָלְכוֹ וּשְׁמֹנֶה[a] שָׁנִים[b] מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ֯ם׃ 18 וַיֵּלֶךְ
בְּדֶרֶךְ[a] ׀ מַלְכֵי[b] יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ בֵּית אַחְאָב כִּי בַת־[c]אַחְאָב
19 הָיְתָה־לּ֯וֹ ׀ לְאִשָּׁה וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃ 19 וְלֹא־אָבָה יְהוָה
לְהַשְׁחִית אֶת־יְהוּדָה לְמַעַן דָּוִד עַבְדּוֹ כַּאֲשֶׁר אָמַר־לּ֯וֹ[a] לָתֵת ׀ לוֹ
20 נִיר ׀ לְבָנָיו[b] כָּל־הַיָּמִים׃ 20 בְּיָמָיו֯ פָּשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה
21 וַיַּמְלִכוּ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ׃ 21 וַיַּעֲבֹר יוֹרָם צָעִירָה וְכָל־הָרֶכֶב עִמּוֹ
וַיְהִי־הוּא ׀ קָם לַיְלָה וַיַּכֶּה אֶת־[a]אֱדוֹם הַסֹּבֵיב אֵלָיו וְאֵת ׀ שָׂרֵי הָרֶכֶב
22 וַיָּנָס הָעָם לְאָהָלָיו׃ 22 וַיִּפְשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה עַד הַיּוֹם

---

8 [c] Vrs + suff 1sg cf 1,2[a], it in 9 ‖ **9** [a] 𝔊[L](𝔖) *ἐκ πάντων* = מִכֹּל ‖ **10** [a] 1 c nonn Mss Vrs ut Q לוֹ ‖ **11** [a–a] inc; > 𝔖 ‖ [b] 𝔊𝔙 leg וַיַּעֲמֹד ‖ [c] > 2 Mss; 𝔙 *et conturbatus est*, l וַיִּשַּׂם? ‖ **16** [a–a] > 2 Mss Edd 𝔊[Nmin] Syh 𝔖𝔙[Mss], dl? ‖ [b] Or יורם ‖ **17** [a] 𝔊[BA] 40, 𝔊[L] 10 ‖ [b] mlt Mss ut Q שָׁנִים, K שָׁנָה ‖ **18** [a] Ms 𝔖𝔙 בְּדַרְכֵי ‖ [b] 𝔊𝔊[ANmin] sg ‖ [c] 𝔖 *ḥth* = אֲחוֹת ‖ **19** [a] > 𝔊* ‖ [b] > 𝔊[B]; l c mlt Mss 𝔊[Amin]𝔖[A]𝔗[Mss]𝔙 et 2 Ch 21,7 וּלְ? ‖ **21** [a] prp אֹתוֹ.

---

12 Mm 164. 13 Mm 335. 14 Mm 1795. 15 Mm 2085. 16 Mm 903. 17 Mm 2722. 18 Mm 1813. 19 Mm 473. 20 Mm 2086. 21 Mm 592. 22 Mm 4139. 23 Mm 3789. 24 Mm 2087. 25 Mm 4018. 26 Mm 1646. 27 Mm 4210. 28 Mm 2469. 29 Mm 1584. 30 Mm 1303. 31 Mp sub loco. 32 Mm 2589.

שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל כִּדְבַר יְהוָה׃ 17 וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת־הַשָּׁלִישׁ אֲשֶׁר־ 17
נִשָּׁעַן עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר וַיִּרְמְסֵהוּ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמָת[a] [b]כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר כא פסוק על על ומילה חדה ביניהה[27] . ל בלישׁ[28]
ד אִישׁ הָאֱלֹהִים [c]אֲשֶׁר דִּבֶּר[c] בְּרֶדֶת הַמֶּלֶךְ[d] אֵלָיו׃ 18 וַיְהִי כְּדַבֵּר 18
ל אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סָאתַיִם שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל וְסָאָה־
סֹלֶת בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כָּעֵת מָחָר בְּשַׁעַר שֹׁמְרוֹן׃ 19 וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֶת־ 19
צא וחד מן ג[29] פסוק ויאמר ויאמר . ת[30] . כב[31] [a]אִישׁ הָאֱלֹהִים[a] וַיֹּאמַר וְהִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרֻבּוֹת בַּשָּׁמַיִם הֲיִהְיֶה
סד . ה[32] . יג[33] [b]כַּדָּבָר[b] הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנְּךָ רֹאֶה בְּעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכֵל׃ 20 וַיְהִי־ 20
לוֹ[a] כֵּן וַיִּרְמְסוֹ אֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמֹת׃ ס

8 1 וְאֱלִישָׁע דִּבֶּר אֶל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֶת־בְּנָהּ לֵאמֹר קוּמִי 8
ל בסיפ וְלְכִי אַתְּ[a] וּבֵיתֵךְ וְגוּרִי בַּאֲשֶׁר תָּגוּרִי כִּי־קָרָא יְהוָה לָרָעָב וְגַם־בָּא אֵת חד מן ז כת כן ק בלישׁ . ה[a2]
ה אֶל־הָאָרֶץ שֶׁבַע שָׁנִים׃ 2 וַתָּקָם הָאִשָּׁה וַתַּעַשׂ כִּדְבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים 2
וַתֵּלֶךְ הִיא וּבֵיתָהּ וַתָּגָר בְּאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים שֶׁבַע שָׁנִים׃ 3 וַיְהִי מִקְצֵה 3
שֶׁבַע שָׁנִים וַתָּשָׁב הָאִשָּׁה מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וַתֵּצֵא לִצְעֹק אֶל־הַמֶּלֶךְ
ד חס בלישׁ[3] אֶל[a]־בֵּיתָהּ וְאֶל[b]־שָׂדֶהָ[c]׃ 4 וְהַמֶּלֶךְ מְדַבֵּר אֶל־גֵּחֲזִי נַעַר אִישׁ־ 4
הָאֱלֹהִים לֵאמֹר סַפְּרָה־נָּא לִי אֵת כָּל־הַגְּדֹלוֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה אֱלִישָׁע׃
ב בטע[4] . יט פסוק בסיפ את את את 5 וַיְהִי הוּא מְסַפֵּר לַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֶת־הַמֵּת וְהִנֵּה הָאִשָּׁה 5
ל . ל אֲשֶׁר־הֶחֱיְתָה אֶת־בְּנָהּ צֹעֶקֶת אֶל־הַמֶּלֶךְ עַל־בֵּיתָהּ וְעַל־שָׂדֶהָ[a] וַיֹּאמֶר
ד חס בלישׁ[3] גֵּחֲזִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ זֹאת הָאִשָּׁה וְזֶה־בְּנָהּ אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֱלִישָׁע׃ 6 וַיִּשְׁאַל 6
ה[5] . ל מל הַמֶּלֶךְ לָאִשָּׁה וַתְּסַפֶּר־לוֹ וַיִּתֶּן־לָהּ הַמֶּלֶךְ סָרִיס אֶחָד לֵאמֹר הָשֵׁיב
ו[6] . ב[7] אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ וְאֶת כָּל־תְּבוּאֹת הַשָּׂדֶה מִיּוֹם עָזְבָהּ אֶת־הָאָרֶץ
וְעַד־עָתָּה׃ פ
ח[8] . כד[9] 7 וַיָּבֹא אֱלִישָׁע דַּמֶּשֶׂק וּבֶן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם חֹלֶה וַיֻּגַּד־לוֹ 7
ו כת כן[10] לֵאמֹר בָּא אִישׁ הָאֱלֹהִים עַד־הֵנָּה׃ 8 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־חֲזָהאֵל[a] קַח 8
יא[11] . כד מל ו מנה בסיפ בְּיָדְךָ מִנְחָה וְלֵךְ לִקְרַאת אִישׁ הָאֱלֹהִים וְדָרַשְׁתָּ אֶת־יְהוָה מֵאוֹתוֹ[b]

[27] Mm 686. [28] Mp sub loco. [29] Mm 3452. [30] Mm 2013. [31] Mm 475. [32] Mm 1349. [33] Mm 787. Cp 8 [1] Mm 2081. [2] Mm 2386. [3] Mm 2082. [4] Mm 2083. [5] Mm 867. [6] Mm 1240. [7] Mm 2084. [8] Mm 1635. [9] Mm 2228. [10] Mm 2086. [11] Mm 1500.

17 [a] > $\mathfrak{G}^{Nmin}$ (Syh sub ast) ‖ [b] 17b–19 cf 6,33–7,2 ‖ [c–c] > pc Mss $\mathfrak{SC}^{Ms}\mathfrak{V}$, dl? ‖ [d] $\mathfrak{G}(\mathfrak{S})$ *τὸν ἄγγελον* = הַמַּלְאָךְ ‖ **19** [a–a] ut 2[b–b] ‖ [b] mlt Mss Vrs הַד׳ ‖ **20** [a] > $\mathfrak{G}$* ‖ **8,1** [a] mlt Mss ut Q אַתְּ ‖ **3** [a] = עַל ‖ [b] = וְעַל ‖ [c] $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ pl ‖ **5** [a] $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ pl ‖ $\mathfrak{S}^{A}$ ‖ Cp **8,1** [a] mlt Mss ut Q אַתְּ ‖ **3** [a] = עַל ‖ [b] = וְעַל ‖ [c] $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ pl ‖ **5** [a] $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ pl ‖ **8** [a] nonn Mss חזאל ‖ [b] = מֵאִתּוֹ, sic 2 Mss Vrs.

אִישׁ אֶל־אָחִיו[d] הִנֵּה שָׁכַר־עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־מַלְכֵי הַחִתִּים ב. ה
7 וְאֶת־מַלְכֵי מִצְרַיִם[e] לָבוֹא עָלֵינוּ׃ 7 וַיָּקוּמוּ וַיָּנוּסוּ[a] בַּנֶּשֶׁף וַיַּעַזְבוּ אֶת־ ט מל[9]. ד מל[10]
אָהֳלֵיהֶם וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֶה[b] כַּאֲשֶׁר־הִיא[c] וַיָּנֻסוּ ל. ל
8 אֶל־נַפְשָׁם׃ 8 וַיָּבֹאוּ[a] הַמְצֹרָעִים הָאֵלֶּה עַד־קְצֵה הַמַּחֲנֶה וַיָּבֹאוּ אֶל־ ל. כו פסוק אית בהרן א״ב
אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים וַיֵּלְכוּ מג ב מנה בפסוק
וַיִּטְמְנוּ[a] וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל אַחֵר וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ׃ ב וחס. מג ב מנה בפסוק. ב וחס
9 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לֹא־כֵן אֲנַחְנוּ עֹשִׂים הַיּוֹם[a] הַזֶּה יוֹם־בְּשֹׂרָה יפ[11]. ג חס
הוּא וַאֲנַחְנוּ מַחְשִׁים וְחִכִּינוּ עַד־אוֹר הַבֹּקֶר וּמְצָאָנוּ עָוֹן וְעַתָּה לְכוּ ד[12]. ו[13]. ד[14] מל בליש וחד מן יא כתיב תרי[15]
10 וְנָבֹאָה וְנַגִּידָה בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ 10 וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שֹׁעֵר[a] הָעִיר וַיַּגִּידוּ ג חד חס וב מל[16]
לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ וְקוֹל[b] אָדָם כִּי ל
11 אִם־הַסּוּס אָסוּר וְהַחֲמוֹר אָסוּר[b] וְאָהֳלִים[c] כַּאֲשֶׁר־הֵמָּה׃ 11 וַיִּקְרָא[a] ל
12 הַשֹּׁעֲרִים וַיַּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ פְּנִימָה׃ 12 וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה[a] ה[17]
וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו אַגִּידָה נָּא[b] לָכֶם אֵת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ אֲרָם יָדְעוּ
כִּי־רְעֵבִים אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן־הַמַּחֲנֶה לְהֵחָבֵה[c] בַּהַשָּׂדֶה[d] לֵאמֹר כִּי־ ב כת ה[18] בשדה ק
13 יֵצְאוּ מִן־הָעִיר וְנִתְפְּשֵׂם חַיִּים וְאֶל־הָעִיר נָבֹא׃ 13 וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו יד[19]. ג חס[20]
וַיֹּאמֶר וְיִקְחוּ־נָא חֲמִשָּׁה מִן־[b]הַסּוּסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ־ א רמ[21]
בָהּ[c] הִנָּם כְּכָל־הֲמוֹן[d] יִשְׂרָאֵל[e] אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ־בָהּ הִנָּם כְּכָל־הֲמוֹן א דמט[22]. המון ק
14 יִשְׂרָאֵל[e] אֲשֶׁר־תַּמּוּ וְנִשְׁלְחָה וְנִרְאֶה׃ 14 וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב[a] סוּסִים א דמט[22]
15 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אַחֲרֵי מַחֲנֵה[b] אֲרָם לֵאמֹר לְכוּ וּרְאוּ׃ 15 וַיֵּלְכוּ כג[23]
אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וְהִנֵּה כָל־הַדֶּרֶךְ מְלֵאָה בְגָדִים וְכֵלִים אֲשֶׁר־ ה[24]
הִשְׁלִיכוּ אֲרָם בְּהֶחָפְזָם[a] וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ׃ בהפזם. ד חס וכל שפטים ושמואל דכות ב מ ב ק
16 וַיֵּצֵא הָעָם וַיָּבֹזּוּ אֶת מַחֲנֵה אֲרָם וַיְהִי סְאָה־סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וְסָאתַיִם כב[26]

[9] Mm 1663. [10] Mm 2078. [11] Mm 436. [12] Mm 1498. [13] Mm 1488. [14] Mm 4100. [15] Mm 648. [16] Mm 2079. [17] Mm 717. [18] Mm 2035. [19] Mm 98. [20] Mm 2080. [21] Mm 560. [22] Mm 1404. [23] Mm 276. [24] Mm 1825. [25] Mm 195. [26] Mp sub loco.

6 [d] nonn Mss $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{C}^{f\,Mss}$ רֵעֵהוּ || [e] $\mathfrak{G}^{82}\mathfrak{S}\mathfrak{C}^{f}$ leg הַמִּצְרַיִם || 7 [a] > Ms, dl? || [b] > pc Mss $\mathfrak{A}$; $\mathfrak{GV}$ leg בַּמ׳ || [c] 1 c $\mathfrak{C}$ mlt Mss הוּא || 8 [a] > $\mathfrak{G}^{*}$ || 9 [a] 2 Mss $\mathfrak{G}^{L}$ וְהִ׳ cf $\mathfrak{V}$ || 10 [a] $\mathfrak{GV}$ leg שַׁעַר; $\mathfrak{ST}$ pl || [b] > $\mathfrak{G}^{*}$ || [c] 1 וְקָא׳? cf $\mathfrak{G}$ || 11 [a] 1 c nonn Mss Seb Vrs אוּ־ || 12 [a] > Ms $\mathfrak{G}^{L}$ || [b] > 2 Mss $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{SV}$ || [c] $\mathfrak{C}$ mlt Mss בא־ || [d] mlt Mss ut Q בְּשָׂ׳, K בְּהַשָּׂ׳ || 13 [a] $\mathfrak{V}$ *tollamus* = נִקָּחָה || [b] > pc Mss $\mathfrak{V}$ || [c] $\mathfrak{G}$ *ὧδε* = פֹּה? || [d] 1 c Q mlt Mss הֲמוֹן vel c K הָ׳ (tum dl יש׳) || [e–e] > mlt Mss $\mathfrak{GSV}$, dl (dttg) || 14 [a] > $\mathfrak{V}$; $\mathfrak{G}$ *ἐπιβάτας*, l רֹכְבֵי? || [b] $\mathfrak{G}^{*}$ *τοῦ βασιλέως*; > $\mathfrak{G}^{L}$ || 15 [a] mlt Mss ut Q בְּחָפְזָם, K בְּהֵחָ׳.

28 מַאֵין אוֹשִׁיעֵךְ הַמִּן־הַגֹּרֶן אוֹ מִן־הַיָּקֶב׃ 28 וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ
ב. נ[25]
25 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַזֹּאת אָמְרָה אֵלַי תְּנִי אֶת־בְּנֵךְ וְנֹאכְלֶנּוּ הַיּוֹם וְאֶת־
ט מסרוק בסיס
את את את . ל
29 בְּנִי נֹאכַל מָחָר׃ 29 וַנְּבַשֵּׁל אֶת־בְּנִי וַנֹּאכְלֵהוּ וָאֹמַר אֵלֶיהָ בַּיּוֹם
ג[26] . ב . ל וחס
30 הָאַחֵר תְּנִי אֶת־בְּנֵךְ וְנֹאכְלֶנּוּ וַתַּחְבֵּא אֶת־בְּנָהּ׃ 30 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ
ה חס בסיס
31 אֶת־דִּבְרֵי הָאִשָּׁה וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו וְהוּא עֹבֵר[a] עַל־הַחֹמָה וַיַּרְא
יא[27]
31 הָעָם וְהִנֵּה[b] הַשַּׂק עַל־בְּשָׂרוֹ מִבָּיִת׃ 31 וַיֹּאמֶר כֹּה־יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים
ה חס
וְכֹה יוֹסִף אִם־יַעֲמֹד רֹאשׁ אֱלִישָׁע[a] בֶּן־שָׁפָט[a] עָלָיו הַיּוֹם׃
כו מסרוק איית בהון
א״ב . ח[28]
32 32 וֶאֱלִישָׁע יֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ וְהַזְּקֵנִים יֹשְׁבִים אִתּוֹ[a] וַיִּשְׁלַח אִישׁ מִלְּפָנָיו[a]
ג[29]
בְּטֶרֶם[b] יָבֹא הַמַּלְאָךְ אֲלָיו וְהוּא | אָמַר אֶל־הַזְּקֵנִים הַרְאִיתֶם[c] כִּי־
כו . ו וחס
שָׁלַח בֶּן־הַמְרֹצֵחַ הַזֶּה לְהָסִיר אֶת־רֹאשִׁי רְאוּ | כְּבֹא הַמַּלְאָךְ סִגְרוּ
יז מל בסיס
הַדֶּלֶת וּלְחַצְתֶּם אֹתוֹ בַּדֶּלֶת הֲלוֹא[d] קוֹל רַגְלֵי אֲדֹנָיו אַחֲרָיו׃ 33 עוֹדֶנּוּ
33
מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה הַמַּלְאָךְ[a] יָרַד אֵלָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה־זֹאת הָרָעָה מֵאֵת
ג
יְהוָה מָה־אוֹחִיל לַיהוָה עוֹד׃ ס 7 1 וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע שִׁמְעוּ[a] 7
דְּבַר־יְהוָה כֹּה | אָמַר יְהוָה כָּעֵת | מָחָר סְאָה־סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וְסָאתַיִם
שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל בְּשַׁעַר שֹׁמְרוֹן׃ 2 וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֲשֶׁר־לַמֶּלֶךְ[a] נִשָּׁעָן 2
צא ריחד מן ג[1] מסרוק
ויאמר ראמר . כפ[2]
עַל־יָדוֹ[b] אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים[b] וַיֹּאמֶר[c] הִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרֻבוֹת בַּשָּׁמָיִם
כ[3] מילין כת ה ס״ת ול
בליש . סו . חי . יז[4]
הֲיִהְיֶה הַדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנָּךְ רֹאֶה בְּעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכֵל׃ ס
ל
3 3 וְאַרְבָּעָה[a] אֲנָשִׁים הָיוּ מְצֹרָעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד־מָתְנוּ׃ 4 אִם־אָמַרְנוּ נָבוֹא הָעִיר וְהָרָעָב
ה[5] . ה[6]
בָּעִיר וָמַתְנוּ שָׁם וְאִם־יָשַׁבְנוּ פֹה וָמָתְנוּ וְעַתָּה לְכוּ וְנִפְּלָה אֶל־מַחֲנֵה
ל חס . ל וחס . ה[6] . ס[7]
אֲרָם אִם־יְחַיֵּנוּ נִחְיֶה[a] וְאִם־יְמִיתֵנוּ וָמָתְנוּ׃ 5 וַיָּקוּמוּ בַּנֶּשֶׁף לָבוֹא אֶל־
ג כת א[8]
5 מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ עַד־קְצֵה מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ׃ 6 וַאדֹנָי[a] 6
הִשְׁמִיעַ | אֶת[b]־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רֶכֶב קוֹל[c] סוּס קוֹל[c] חַיִל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ

[24]Mm 949. [25]Mm 1779. [26]Mm 2076. [27]Mm 3286. [28]Mm 4080. [29]Mm 2077. Cp 7 [1]Mm 3452. [2]Mm 475. [3]Mm 964. [4]Mm 1349. [5]Mm 787. [6]Mm 1086. [7]Lectio plena contra Mm 1663, cf 1 R 7,7 et Mp sub loco. [8]Mm 2390.

30 [a] $\mathfrak{G}^{L}$ *εἱστήκει* = עמד ‖ [b] > $\mathfrak{G}$*$\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ ‖ **31** [a–a] > $\mathfrak{G}$* ‖ **32** [a–a] prb tr in init v ‖ [b] ו / וב cf $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ ‖ [c] sic (הר׳) CL$\mathfrak{B}$ mlt Mss ‖ [d] Ms $\mathfrak{V}$ הִנֵּה ‖ **33** [a] prb l הַמַּלְאָךְ cf 7,2[a] ‖ **Cp 7,1** [a] $\mathfrak{G}$ sg ‖ **2** [a] l cp pc Mss Edd Vrs הַמֶּ׳ ‖ [b–b] $\mathfrak{G}^{L}$ *τῷ Ελισαιε*; > $\mathfrak{S}$, frt dl ‖ [c] $\mathfrak{G}^{L}$ *καὶ ἐάν* cf $\mathfrak{S}\mathfrak{C}\mathfrak{V}$, l וְאִם? ‖ **4** [a] frt l cp pc Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{C}^{Mss}$ וְנִ׳ ‖ **6** [a] mlt Mss ויהוה ‖ [b] nonn Mss אל ‖ [c] mlt Mss Vrs וְקוֹל.

14 הוּא וְאֶשְׁלַח וְאַקְחֵהוּ וַיַּגֶּד־לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה בְדֹתָן׃ 14 וַיִּשְׁלַח־שָׁמָּה ל ל. בד[10]. ב. י מילין ר״ש וכתר שמה[11]

15 סוּסִים[a] וְרֶכֶב וְחַיִל כָּבֵד וַיָּבֹאוּ לַיְלָה וַיַּקִּפוּ עַל־הָעִיר׃ 15 וַיַּשְׁכֵּם ל חס. יז[12] וכל דגנותי דכות ב מ א
מְשָׁרֵת[a] [b]אִישׁ הָאֱלֹהִים[b] לָקוּם וַיֵּצֵא וְהִנֵּה־חַיִל סוֹבֵב אֶת־הָעִיר
16 וְסוּס וָרֶכֶב וַיֹּאמֶר נַעֲרוֹ אֵלָיו אֲהָהּ אֲדֹנִי אֵיכָה נַעֲשֶׂה׃ 16 וַיֹּאמֶר יג[13]

17 אַל־תִּירָא כִּי רַבִּים אֲשֶׁר אִתָּנוּ מֵאֲשֶׁר אוֹתָם[a]׃ 17 וַיִּתְפַּלֵּל אֱלִישָׁע ט מל בסיפ
וַיֹּאמֶר יְהוָה פְּקַח־נָא אֶת־עֵינָיו וְיִרְאֶה וַיִּפְקַח יְהוָה אֶת־עֵינֵי הַנָּעַר צא. ל
18 וַיַּרְא וְהִנֵּה הָהָר מָלֵא סוּסִים וְרֶכֶב אֵשׁ סְבִיבֹת אֱלִישָׁע׃ 18 וַיֵּרְדוּ ל חס בנביא
אֵלָיו וַיִּתְפַּלֵּל אֱלִישָׁע אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר הַךְ־נָא אֶת־הַגּוֹי הַזֶּה צא. ל

19 בַּסַּנְוֵרִים וַיַּכֵּם[a] כִּדְבַר אֱלִישָׁע׃ 19 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלִישָׁע יג[14]. יג[14]. כס[15] חס בנביא יג מנה בסיפ
לֹא זֶה הַדֶּרֶךְ וְלֹא זֹה הָעִיר לְכוּ אַחֲרַי וְאוֹלִיכָה אֶתְכֶם אֶל־הָאִישׁ יט[16]

20 אֲשֶׁר תְּבַקְּשׁוּן וַיּוֹלֶךְ אוֹתָם שֹׁמְרוֹנָה׃ 20 וַיְהִי כְּבֹאָם שֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר ל. ד ג חס וחד מל[17]. ט מל בסיפ. יג[18]. ב חד חס וחד מל
אֱלִישָׁע יְהוָה פְּקַח[a] אֶת־עֵינֵי־אֵלֶּה וְיִרְאוּ וַיִּפְקַח יְהוָה אֶת־עֵינֵיהֶם ג
21 וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה[b] בְּתוֹךְ שֹׁמְרוֹן׃ 21 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל[a] אֶל־אֱלִישָׁע[a]
22 כְּרְאֹתוֹ אוֹתָם הַאַכֶּה[b] אַכֶּה אָבִי׃ 22 וַיֹּאמֶר לֹא תַכֶּה הַאֲשֶׁר שָׁבִיתָ ב חס[19]. ט מל בסיפ
בְּחַרְבְּךָ וּבְקַשְׁתְּךָ אַתָּה מַכֶּה שִׂים לֶחֶם וָמַיִם לִפְנֵיהֶם וְיֹאכְלוּ וְיֵשְׁתּוּ ב. ח[20]. כד[21]. ב. ל
23 וְיֵלְכוּ אֶל־אֲדֹנֵיהֶם׃ 23 וַיִּכְרֶה לָהֶם כְּרָה גְדוֹלָה וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ ב
וַיְשַׁלְּחֵם[a] וַיֵּלְכוּ אֶל־אֲדֹנֵיהֶם וְלֹא־יָסְפוּ עוֹד גְּדוּדֵי אֲרָם לָבוֹא ט[22]. ד[23]
בְּאֶרֶץ[b] יִשְׂרָאֵל׃ פ

24 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיִּקְבֹּץ בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם אֶת־כָּל־מַחֲנֵהוּ ל
25 וַיַּעַל וַיָּצַר עַל־שֹׁמְרוֹן׃ 25 וַיְהִי רָעָב גָּדוֹל בְּשֹׁמְרוֹן [a]וְהִנֵּה[b] צָרִים
עָלֶיהָ[a] עַד הֱיוֹת רֹאשׁ־חֲמוֹר בְּשְׁמֹנִים[c] כֶּסֶף וְרֹבַע הַקַּב חִרְיוֹנִים[d] דבריונים ק
26 בַּחֲמִשָּׁה־כֶסֶף׃ 26 וַיְהִי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עֹבֵר עַל־הַחוֹמָה וְאִשָּׁה צָעֲקָה ה חס בסיפ. כב
27 אֵלָיו לֵאמֹר הוֹשִׁיעָה[a] אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃ 27 וַיֹּאמֶר אַל[a]־יוֹשִׁעֵךְ יְהוָה ל וחס

[10]Mm 2228. [11]Mm 1123. [12]Mm 1174. [13]Mm 1095. [14]Mm 121. [15]Mm 1954. [16]Mm 2963. [17]Mm 468. [18]Mm 2029 [19]Mm 2191. [20]Mm 416. [21]Mp sub loco. [22]Mm 2192. [23]Mm 1716.

14 [a] G* sg ut 15, sic l? ‖ **15** [a] prp מְמֻחָרֶת vel שַׁחֲרֶת ‖ [b–b] ut 9[a–a] ‖ **16** [a] l c Ms Ed Vrs אִתָּם cf K[Mss] ‖ **18** [a] G[L](V) + *κύριος* ‖ **20** [a] mlt Mss G-[L]T + נָא ‖ [b] GṠT c suff 3 pl = והנם ‖ **21** [a–a] > G* ‖ [b] l vel הַהַכֵּה (cf G-[L]ṠT) vel dl אכה (> G[L]V) ‖ **23** [a] > 2 Mss G[53]Ṣ[A] ‖ [b] pc Mss ṠT[Ms] בגבול ‖ **25** [a–a] gl? ‖ [b] 2 Mss T והנם ‖ [c] Ms G בַּחֲמִשִּׁים ‖ [d] K mlt Mss חֲרֵי יוֹנִים, nonn Mss חריו; pc Mss ut Q דְּבְיוֹנִים ‖ **26** [a] G[L] ṠV + suff 1sg ‖ **27** [a] cf אל c rebia' 3,13bβ.

אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶלִישָׁע מֵאַיִן[a] גֵּחֲזִי וַיֹּאמֶר לֹא־הָלַךְ עַבְדְּךָ אֲנָה וָאָנָה׃ 26 וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא[a]־לִבִּי הָלַךְ כַּאֲשֶׁר הָפַךְ־אִישׁ מֵעַל 26
מֶרְכַּבְתּוֹ לִקְרָאתֶךָ הַעֵת[b] לָקַחַת[b] אֶת־הַכֶּסֶף וְלָקַחַת[c] בְּגָדִים 27
וְזֵיתִים וּכְרָמִים וְצֹאן וּבָקָר וַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת׃ 27 וְצָרַעַת נַעֲמָן
תִּדְבַּק־בְּךָ וּבְזַרְעֲךָ[a] לְעוֹלָם וַיֵּצֵא מִלְּפָנָיו מְצֹרָע כַּשָּׁלֶג׃ ס

6 1 וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי־הַנְּבִיאִים אֶל־אֱלִישָׁע הִנֵּה־נָא הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים שָׁם לְפָנֶיךָ צַר מִמֶּנּוּ׃ 2 נֵלְכָה־נָּא עַד־הַיַּרְדֵּן וְנִקְחָה 2
מִשָּׁם אִישׁ קוֹרָה אֶחָת וְנַעֲשֶׂה־לָּנוּ שָׁם מָקוֹם לָשֶׁבֶת שָׁם וַיֹּאמֶר
לֵכוּ׃ 3 וַיֹּאמֶר הָאֶחָד הוֹאֵל נָא וְלֵךְ אֶת־עֲבָדֶיךָ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֵלֵךְ׃ 3
4 וַיֵּלֶךְ אִתָּם וַיָּבֹאוּ הַיַּרְדֵּנָה וַיִּגְזְרוּ הָעֵצִים׃ 5 וַיְהִי[a] הָאֶחָד מַפִּיל 4
הַקּוֹרָה וְאֶת־[b]הַבַּרְזֶל נָפַל אֶל־הַמָּיִם וַיִּצְעַק וַיֹּאמֶר אֲהָהּ אֲדֹנָי 5
וְהוּא שָׁאוּל׃ 6 וַיֹּאמֶר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אָנָה נָפָל וַיַּרְאֵהוּ אֶת־הַמָּקוֹם 6
וַיְקַצֵּב־עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ־שָׁמָּה וַיָּצֶף הַבַּרְזֶל׃ 7 וַיֹּאמֶר הָרֶם לָךְ וַיִּשְׁלַח סֵ
יָדוֹ וַיִּקָּחֵהוּ׃ ס

8 וּמֶלֶךְ אֲרָם הָיָה נִלְחָם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּוָּעַץ אֶל־עֲבָדָיו לֵאמֹר אֶל־ 8
9 מְקוֹם פְּלֹנִי אַלְמֹנִי תַּחֲנֹתִי׃ 9 וַיִּשְׁלַח[a] אִישׁ הָאֱלֹהִים[a] אֶל־מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִשָּׁמֶר מֵעֲבֹר הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־שָׁם אֲרָם נֹחִתִים[b]׃
10 וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־לוֹ[a] אִישׁ־הָאֱלֹהִים[a] 10
וְהִזְהִירֵהוּ[b] וְנִשְׁמַר שָׁם לֹא אַחַת וְלֹא שְׁתָּיִם׃ 11 וַיִּסָּעֵר לֵב מֶלֶךְ־ 11
אֲרָם עַל־הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּקְרָא אֶל־עֲבָדָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הֲלוֹא תַּגִּידוּ
לִי מִי מִשֻּׁלָּנוּ[a] אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ 12 וַיֹּאמֶר אַחַד מֵעֲבָדָיו לוֹא אֲדֹנִי 12
הַמֶּלֶךְ כִּי־אֱלִישָׁע הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּיִשְׂרָאֵל יַגִּיד לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר בַּחֲדַר מִשְׁכָּבֶךָ׃ 13 וַיֹּאמֶר לְכוּ וּרְאוּ אֵיכָה[a] 13

מאין. ד חס בלישׁ[27] ג. ל
ק

והזהירו חד מן יד[7] כת ה וקרו. ל
ק

27 Mm 2082. 28 Mm 2072. 29 Mm 2073. 30 Mm 216. 31 Mm 2074. 32 Mm 4080. Cp 6 1 Mm 1500. 2 Mm 1441. 3 Mm 3862. 4 Mm 2075. 5 Mp sub loco. 6 Mm 1648. 7 Mm 782. 8 Mm 4093. 9 Mm 187.

ד 28a. ב פת 29. ד רפ 30
ל 31. ב ל
ל 32. ח
ג 1. ד. יא
ג 1. ד. 2 ב
ג 4 5
ג 5. ל
ב בלישׁ וכל שם ברנש דכות[4]. ב
ג 6. ל
ג 9. ל
יד מספוק על אל אל[8]. יז מל בסיפ
בה[9]. לה מל

25 a mlt Mss ut Q מֵאַיִן, K מָאַן || 26 a = הלא; > 𝔖𝔗 || b–b 𝔊(𝔙) *καὶ νῦν ἔλαβες*, l וְעַתָּה לָקַחְתָּ? || c cf b–b || 27 a sic L, mlt Mss Edd הִ– || Cp 6,5 a 𝔊$^{-L}$ *καὶ ἰδού* = וְהִנֵּה || b dl -את? cf Vrs || 8 a inc; 𝔊$^{-L}$ *παρεμβαλῶ*, 𝔙 *ponamus insidias* cf 𝔊^{L}𝔖𝔗; prp תֶּחֱבָאוּ vel נֶחְבָּאִים vel נֶחְתִּים || 9 a–a 𝔊* *Ελισαιε* || b prp תְּנֻחָתִי || 10 a–a ut 9a–a || b > 𝔊*; pc Mss ut Q רוֹ– || 11 a 𝔊(𝔙) *προδίδωσίν με* cf 𝔗 || 13 a 𝔠^{Q} nonn Mss אִיפֹה.

13 וַיֵּלֶךְ בְּחֵמָה: 13 וַיִּנָּשְׂאוּ עַבְדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ[a] אָבִי[b] דָּבָר גָּדוֹל
הַנָּבִיא דִּבֶּר אֵלֶיךָ הֲלֹוא תַּעֲשֶׂה וְאַף[c] כִּי־אָמַר אֵלֶיךָ רְחַץ וּטְהָר: ית מל בסיט. ג
14 וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בַּיַּרְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים כִּדְבַר[a] אִישׁ הָאֱלֹהִים[a] וַיָּשָׁב
15 בְּשָׂרוֹ כִּבְשַׂר נַעַר קָטֹן וַיִּטְהָר: 15 וַיָּשָׁב אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים ב
הוּא וְכָל־מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי[b] כִּי אֵין ל
אֱלֹהִים בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי אִם־בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח־נָא בְּרָכָה מֵאֵת כ בטע14
16 עַבְדֶּךָ: 16 וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה אֲשֶׁר־עָמַדְתִּי לְפָנָיו אִם־אֶקָּח וַיִּפְצַר־ ל. ד
17 בּוֹ לָקַחַת וַיְמָאֵן: 17 וַיֹּאמֶר נַעֲמָן וְלֹא[a] יִתַּן־נָא לְעַבְדְּךָ מַשָּׂא צֶמֶד־ יב בטע ר״ם. ב. ז15. מא
פְּרָדִים אֲדָמָה[b] כִּי לוֹא־יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֹלָה וָזֶבַח לֵאלֹהִים יא16. לה מל. ב17
18 אֲחֵרִים כִּי אִם־לַיהוָה: 18 [a]לַדָּבָר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדֶּךָ בְּבֹוא ט מל18
אֲדֹנִי בֵּית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא נִשָּׁעֵן עַל־יָדִי וְהִשְׁתַּחֲוֵיתִי ל
בֵּית רִמֹּן [b]בְּהִשְׁתַּחֲוָתִי[c] בֵּית רִמֹּן[b] יִסְלַח־נָא[d] יְהוָה לְעַבְדְּךָ בַּדָּבָר ט חס18. י חס19. נא חד מן ה20 כת ולא קר. ח
19 הַזֶּה: 19 וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ כִּבְרֹת־אָרֶץ: ס ג. ל
20 וַיֹּאמֶר גֵּיחֲזִי נַעַר אֱלִישָׁע[a] אִישׁ־הָאֱלֹהִים[b] הִנֵּה | חָשַׂךְ אֲדֹנִי אֶת־ כא
נַעֲמָן הָאֲרַמִּי הַזֶּה מִקַּחַת מִיָּדוֹ אֵת אֲשֶׁר־הֵבִיא חַי־יְהוָה כִּי־אִם־
21 רַצְתִּי אַחֲרָיו וְלָקַחְתִּי מֵאִתּוֹ מְאוּמָה: 21 וַיִּרְדֹּף גֵּיחֲזִי אַחֲרֵי נַעֲמָן
[a]וַיַּרְא[a] נַעֲמָן[b] רָץ אַחֲרָיו וַיִּפֹּל מֵעַל הַמֶּרְכָּבָה לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר ה22
22 הֲשָׁלוֹם: 22 וַיֹּאמֶר | שָׁלוֹם אֲדֹנִי שְׁלָחַנִי[a] לֵאמֹר הִנֵּה עַתָּה זֶּה[b] בָּאוּ
אֵלַי שְׁנֵי־נְעָרִים מֵהַר אֶפְרַיִם מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים תְּנָה־נָא לָהֶם כִּכַּר־
23 כֶּסֶף וּשְׁתֵּי חֲלִפוֹת בְּגָדִים: 23 וַיֹּאמֶר נַעֲמָן הוֹאֶל[a] קַח[b] כִּכָּרַיִם נ כת כן23. ז
[c]וַיִּפְרָץ־בּוֹ[c] [d]וַיָּצַר[d] כִּכָּרַיִם כָּסֶף[d] בִּשְׁנֵי חֲרִטִים וּשְׁתֵּי חֲלִפוֹת בְּגָדִים ח ג24 מנח בלישׁ וכל לשון עלייה דכות. ג כת כן23
24 וַיִּתֵּן אֶל־שְׁנֵי נְעָרָיו וַיִּשְׂאוּ לְפָנָיו: 24 וַיָּבֹא[a] אֶל־הָעֹפֶל וַיִּקַּח מִיָּדָם ג25. מג. ל
25 וַיִּפְקֹד בַּבַּיִת וַיְשַׁלַּח אֶת־הָאֲנָשִׁים וַיֵּלֵכוּ: 25 וְהוּא־בָא וַיַּעֲמֹד אֶל־ נכ26. לג ר״ם

14 Mp sub loco. 15 Mm 723. 16 Mm 512. 17 Jer 7,22. 18 Mm 2069. 19 Mm 653. 20 Mm 2752. 21 Mm 1676. 22 Mm 2070. 23 Mm 336. 24 Mm 1908, lect Mm frt inc. 25 Mm 2071. 26 Mm 59.

13 [a] > 2 Mss GSV || [b] > G*; G^{L}(SCV) + εἰ, ins אִם || [c] pc Mss G^{-B} אף || 14 [a–a] G^{-L} Ελισαιε, it in v sqq || 17 [a] pc Mss וְלֹא, sed cf 2 S 13,26; G καὶ εἰ μή || [b] > G* || 18 [a–a] > G*; frt l וְ || [b–b] > pc Mss, dl (dttg)? || [c] G(V) ἐν τῷ προσκυνεῖν αὐτόν = וְהִ֫ישְׁתַּחֲוֵיתִי || [d] mlt Mss SC om ut Q || 20 [a] > 2 Mss V || [b–b] > G* || 21 [a] 2 Mss G הִ֫וא || [b] 2 Mss C + אִישׁ || 22 [a] Ms G^{A}V^{Mss} + אֵלֶיךָ || [b] > pc Mss G*SV || 23 [a] > G* || [b] mlt Mss וְקַח || [c–c] > Ms G* || [d–d] G^{B} καὶ ἔλαβεν || 24 [a] G*S^{W} pl.

כי מיחד[47] . ג[48] ב כת כן[49]

כִּי־כֹה ׀ אָמַר֙ יְהוָ֔ה אָכֹל֙ וְהוֹתֵ֔ר׃ 44 וַיִּתֵּן֙ לִפְנֵיהֶ֔ם[a] וַיֹּאכְל֖וּ וַיּוֹתִ֑רוּ 4
כִּדְבַ֖ר יְהוָֽה׃ פ

5 1 וְנַעֲמָ֣ן שַׂר־צְבָ֗א מֶ֚לֶךְ־[a]אֲרָם֙ הָיָ֣ה אִ֣ישׁ גָּד֔וֹל לִפְנֵ֖י אֲדֹנָ֑יו 5
ד וְנִשָּׂ֣א ׀ פָּנִ֗ים כִּֽי־בוֹ֙ נָתַ֣ן יְהוָ֔ה תְּשׁוּעָ֖ה לַאֲרָ֑ם וְהָאִ֣ישׁ הָיָ֤ה [b]גִּבּוֹר־חַ֙יִל֙[b] ד
ס מְצֹרָ֔ע׃ 2 וַאֲרָ֗ם יָצְא֤וּ גְדוּדִים֙ וַיִּשְׁבּ֣וּ מֵאֶ֔רֶץ יִשְׂרָאֵ֖ל נַעֲרָ֣ה קְטַנָּ֑ה ס
ה–ל וַתְּהִ֖י לִפְנֵ֥י אֵֽשֶׁת־נַעֲמָֽן׃ 3 וַתֹּ֣אמֶר֮ אֶל־גְּבִרְתָּהּ֒ אַחֲלֵ֣י אֲדֹנִ֔י לִפְנֵ֖י ה–ל
ג הַנָּבִ֣יא אֲשֶׁ֣ר בְּשֹׁמְר֑וֹן אָ֚ז יֶאֱסֹ֣ף אֹת֔וֹ מִצָּרַעְתּ֖וֹ׃ 4 [a]וַיָּבֹ֥א וַיַּגֶּד[a] [b]לַאדֹנָ֖יו[b] ג
לֵאמֹ֑ר כָּזֹ֣את וְכָזֹ֔את דִּבְּרָ֥ה הַנַּעֲרָ֖ה אֲשֶׁ֥ר מֵאֶֽרֶץ־יִשְׂרָאֵ֑ל׃ 5 וַיֹּ֣אמֶר ה
ב–ל מֶ֣לֶךְ־אֲרָ֗ם לֵ֚ךְ־בֹּ֣א וְאֶשְׁלְחָ֔ה ס֖פֶר אֶל־מֶ֣לֶךְ יִשְׂרָאֵ֑ל וַיֵּ֣לֶךְ ׀ וַיִּקַּ֗ח ב–ל
ל בְּיָד֔וֹ עֶ֥שֶׂר כִּכְּרֵי־כֶ֖סֶף וְשֵׁ֣שֶׁת אֲלָפִ֑ים זָהָ֖ב וְעֶ֥שֶׂר חֲלִיפ֖וֹת בְּגָדִֽים׃ ל
נא[3] יח מנה ר״ם . ל 6 וַיָּבֵ֣א ׀ הַסֵּ֣פֶר אֶל־מֶ֣לֶךְ יִשְׂרָאֵ֗ל לֵאמֹר֙ וְעַתָּ֣ה כְּבֹ֣וא הַסֵּ֔פֶר הִנֵּ֕ה 6
ב–ל אֵלֶ֖יךָ הִנֵּ֣ה שָׁלַ֑חְתִּי אֵלֶ֙יךָ֙ אֶת־נַעֲמָ֣ן עַבְדִּ֔י וַאֲסַפְתּ֖וֹ מִצָּרַעְתּֽוֹ׃ 7 וַיְהִי֙ ב–ל 7
כִּקְרֹ֣א מֶֽלֶךְ־יִשְׂרָאֵ֗ל אֶת־הַסֵּ֙פֶר֙ וַיִּקְרַ֣ע ׀ בְּגָדָ֗יו וַיֹּ֙אמֶר֙ הַאֱלֹהִ֣ים אָ֔נִי ב חד חס וחד מל[5] . ב–ל[6]
ג–ל לְהָמִ֥ית וּלְהַחֲיוֹת֖ כִּי־זֶ֣ה שֹׁלֵ֑חַ אֵלַ֙י לֶאֱסֹ֣ף אִ֔ישׁ מִצָּרַעְתּ֖וֹ [a]כִּֽי־אַ֥ךְ [a]ג–ל[7]
ל . ט בטע בסיפ[8] דְּעוּ־נָ֕א[b] וּרְא֔וּ כִּי־מִתְאַנֶּ֥ה הוּא֙ לִ֔י׃ 8 וַיְהִי֙ כִּשְׁמֹ֣עַ [a]| אֱלִישָׁ֔ע 8 a
[b]אִישׁ־הָאֱלֹהִים[b] כִּֽי־קָרַ֣ע [c]מֶ֤לֶךְ־יִשְׂרָאֵל[c] אֶת־בְּגָדָ֔יו וַיִּשְׁלַ֥ח אֶל־ ל . ג . ל
ל . ג . ל הַמֶּ֖לֶךְ לֵאמֹ֑ר לָמָ֣ה קָרַ֔עְתָּ בְּגָדֶ֖יךָ יָבֹ֣א־נָ֔א אֵלַ֖י וְיֵדַ֥ע כִּֽי־יֵ֖שׁ [d]נָבִ֥יא[d]
בסרסיו . ל ק בְּיִשְׂרָאֵֽל׃ 9 וַיָּבֹ֤א נַעֲמָן֙ בְּסוּסָ֣ו[a] וּבְרִכְבּ֔וֹ וַיַּעֲמֹ֖ד פֶּ֣תַח־הַבָּ֑יִת׃ 9
לֵאלִישָֽׁע׃ 10 וַיִּשְׁלַ֤ח אֵלָיו֙ אֱלִישָׁ֣ע מַלְאָ֔ךְ לֵאמֹ֕ר הָלוֹךְ֙ וְרָחַצְתָּ֣ 10
ה[9] . ג . ל[10] שֶׁבַע־פְּעָמִ֔ים בַּיַּרְדֵּ֖ן וְיָשֹׁ֣ב בְּשָׂרְךָ֑ לְךָ֖ וּטְהָֽר׃ 11 וַיִּקְצֹ֥ף נַעֲמָ֖ן וַיֵּלַ֑ךְ 11
ל . ג מל וד חס[11] וַיֹּ֣אמֶר֮ הִנֵּ֣ה אָמַ֣רְתִּי אֵלַי֒ [a]| יָצֹ֤א יָצוֹא֙ וְעָמַ֣ד[a] וְקָרָ֔א בְּשֵׁ֖ם יְהוָ֣ה[b] אֱלֹהָ֑יו
ג אמנה חד מן ג בלוש וְהֵנִ֤יף יָדוֹ֙ אֶל־הַמָּקוֹם֙[c] וְאָסַ֣ף הַמְצֹרָ֔ע׃ 12 הֲלֹ֣א ט֔וֹב אֲבָנָ֥ה[a] וּפַרְפַּ֖ר 12
נַהֲרוֹ֣ת דַּמֶּ֑שֶׂק מִכֹּל֙ מֵימֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל הֲלֹ֥א־אֶרְחַ֖ץ בָּהֶ֥ם וְטָהָ֑רְתִּי וַיִּפֶן ל[12] . ל[13]

[47]Mm 2049. [48]Mm 630. [49]Mm 2064. Cp 5 [1]Mm 1694. [2]Mm 2065. [3]Mm 639. [4]Mm 2066. [5]Mm 2067. [6]Mm 2346. [7]Mm 2068. [8]Mm 1955. [9]Mm 976. [10]Mm 175. [11]Mm 1037. [12]Mm 3321. [13]וחד טהרתי Prv 20,9.

44 [a–a] > 𝔊*, ‖ **Cp 5,1** [a] > Ms 𝔊* ‖ [b–b] > 𝔊^{L}, frt dl ‖ **4** [a–a] pc Mss 𝔊 וַתַּגֶּד וַתָּבֹא ‖ [b] 𝔊 suff f ‖ **7** [a–a] > 𝔙; tr אַךְ post כִּי 3°? ‖ [b] > pc Mss 𝔊^{L}𝔖𝔙 ‖ **8** [a] > Ms 𝔊^{L} ‖ [b–b] > 𝔊*, dl? ‖ [c–c] 𝔊^{L}𝔖 leg הַמֶּלֶךְ ‖ [d] Ms אלהים cf 𝔈 et 15 ‖ **9** [a] mlt Mss ut Q ‖ **11** [a] > 𝔊^{BL} ‖ [b] > Ms 𝔊* ‖ [c–c] > 𝔊^{Nmin} ‖ **12** [a] Q mlt Mss 𝔖𝔗 אֲמָנָה ‖ [b] 𝔊(𝔖) + *πορευθείς*.

תִּמְצָא אִישׁ לֹא תְבָרְכֻנּוּ וְכִי־יְבָרֶכְךָ אִישׁ לֹא תַעֲנֶנּוּ וְשַׁמְתָּ מִשְׁעַנְתִּי
30 עַל־פְּנֵי הַנָּעַר׃ 30 וַתֹּאמֶר אֵם הַנַּעַר חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־אֶעֱזָבֶךָ
31 וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ׃ 31 וְגֵחֲזִי עָבַר לִפְנֵיהֶם[a] וַיָּשֶׂם אֶת־הַמִּשְׁעֶנֶת ל חס בלוש30. סד
עַל־פְּנֵי הַנַּעַר וְאֵין קוֹל וְאֵין קֶשֶׁב וַיָּשָׁב לִקְרָאתוֹ וַיַּגֶּד־לוֹ לֵאמֹר נ ססרק ואין ואין31
32 לֹא הֵקִיץ הַנָּעַר׃ 32 וַיָּבֹא אֱלִישָׁע הַבַּיְתָה[a] וְהִנֵּה הַנַּעַר מֵת מֻשְׁכָּב יפ32. ל
33 עַל־מִטָּתוֹ׃ 33 וַיָּבֹא וַיִּסְגֹּר הַדֶּלֶת בְּעַד שְׁנֵיהֶם וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה׃
34 וַיַּעַל וַיִּשְׁכַּב עַל־הַיֶּלֶד וַיָּשֶׂם פִּיו עַל־פִּיו וְעֵינָיו עַל־עֵינָיו וְכַפָּיו סד. יא
35 עַל־כַּפָּיו[a] וַיִּגְהַר עָלָיו וַיָּחֶם בְּשַׂר הַיָּלֶד׃ 35 וַיָּשָׁב וַיֵּלֶךְ בַּבַּיִת אַחַת כפיו ק. נ. ב33. ל
הֵנָּה וְאַחַת הֵנָּה וַיַּעַל וַיִּגְהַר[a] עָלָיו וַיִּזְּרֶר[a] הַנַּעַר עַד־שֶׁבַע פְּעָמִים נ. ל
36 וַיִּפְקַח הַנַּעַר אֶת־עֵינָיו׃ 36 וַיִּקְרָא אֶל־גֵּיחֲזִי וַיֹּאמֶר קְרָא[a] אֶל־
37 הַשֻּׁנַמִּית[a] הַזֹּאת וַיִּקְרָאֶהָ[b] וַתָּבוֹא אֵלָיו וַיֹּאמֶר שְׂאִי בִנֵךְ׃ 37 וַתָּבֹא[a] ב חס34. ח
וַתִּפֹּל עַל־רַגְלָיו וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה וַתִּשָּׂא אֶת־בְּנָהּ וַתֵּצֵא׃ ס
38 וֶאֱלִישָׁע שָׁב הַגִּלְגָּלָה וְהָרָעָב בָּאָרֶץ וּבְנֵי הַנְּבִיאִים יֹשְׁבִים ו35. ל
לְפָנָיו וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ שְׁפֹת הַסִּיר הַגְּדוֹלָה וּבַשֵּׁל נָזִיד לִבְנֵי הַנְּבִיאִים׃ ד36
39 וַיֵּצֵא אֶחָד אֶל־הַשָּׂדֶה לְלַקֵּט אֹרֹת וַיִּמְצָא גֶּפֶן שָׂדֶה[a] וַיְלַקֵּט מִמֶּנּוּ ל37. ב בתרי לישנ35. ו סביר ממנה30.
פַּקֻּעֹת שָׂדֶה[b] מְלֹא בִגְדוֹ וַיָּבֹא[c] וַיְפַלַּח אֶל־סִיר הַנָּזִיד כִּי־לֹא יָדָעוּ[d]׃ ל חס. ל. ל
40 וַיִּצְקוּ[a] לָאֲנָשִׁים לֶאֱכֹל וַיְהִי כְּאָכְלָם[b] מֵהַנָּזִיד[c] וְהֵמָּה[d] צָעָקוּ[c] מ30. יג מל41. ל42. ל
41 וַיֹּאמְרוּ מָוֶת בַּסִּיר אִישׁ הָאֱלֹהִים וְלֹא יָכְלוּ לֶאֱכֹל׃ 41 וַיֹּאמֶר וּקְחוּ[a] לְ
קֶמַח וַיִּשְׁלְךְ[b] אֶל־הַסִּיר וַיֹּאמֶר צַק לָעָם וְיֹאכֵלוּ וְלֹא[c] הָיָה דָבָר ל. ג43. כה44
רָע בַּסִּיר׃ ס
42 וְאִישׁ בָּא מִבַּעַל שָׁלִשָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים לֶחֶם[a] בִּכּוּרִים ב חס45. נא46
עֶשְׂרִים־לֶחֶם שְׂעֹרִים וְכַרְמֶל בְּצִקְלֹנוֹ[a] וַיֹּאמֶר תֵּן[b] לָעָם וְיֹאכֵלוּ׃ ל. ג43
43 וַיֹּאמֶר מְשָׁרְתוֹ מָה אֶתֵּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וְיֹאכֵלוּ ג43

30 Mm 2082. 31 Mm 2004. 32 Mm 1557. 33 Mm 2060. 34 Mm 1880. 35 Mm 1817. 36 Mm 1803. 37 וחד ויצא האחד Gn 44,28. 38 Mm 2061. 39 Mm 2038. 40 Mm 1551. 41 Mm 1640. 42 Mm 788. 43 Mm 2062. 44 Mp sub loco. 45 Mm 2063. 46 Mm 639.

31 [a] $\mathfrak{G}^{-L}$ suff 3f ($\mathfrak{G}^{L}$ 3 m) sg ‖ 32 [a] $\mathfrak{S}$ + *whṣ'* = וַיֵּרֵא ‖ 34 [a] l c mlt Mss ut Q כַּפָּיו ‖ 35 [a–a] $\mathfrak{G}^{-L}$ sol *ἐπί* ‖ [b] > pc Mss $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{A}$ ‖ 36 [a] [a] mlt Mss ׳לְשׁ ‖ [b] Ms $\mathfrak{G}$* א– ‖ 37 [a] > $\mathfrak{S}$ ‖ 39 [a] $\mathfrak{G}^{-L}$($\mathfrak{S}^{A}\mathfrak{T}$) *ἐν τῷ ἀγρῷ* – בַּשָּׂ׳ ‖ [b] > $\mathfrak{G}^{Amin}$ ‖ [c] > 2 Mss $\mathfrak{G}$* ‖ [d] $\mathfrak{G}^{L}$ $\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ sg; prb l יָדְעוֹ ‖ 40 [a] l פִּצֵּי? cf $\mathfrak{G}^{-A}\mathfrak{S}$ ‖ [b] pc Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{T}$ בְּאֹ׳ ‖ [c–c] > $\mathfrak{S}$ ‖ [d] $\mathfrak{G}^{-L}$ *καὶ ἰδού* = וְהִנֵּה ‖ 41 [a] nonn Mss Vrs ׳ק ‖ [b] $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{T}$ imp pl ‖ 42 [a] > $\mathfrak{G}$* ‖ [b] $\mathfrak{G}\mathfrak{S}^{A}$ pl.

לַשּׁוּנַמִּית הַזֹּאת[a] וַיִּקְרָא־לָהּ וַתַּעֲמֹד לְפָנָיו׃ 13 וַיֹּאמֶר לוֹ אֱמָר־נָא
ג דסמ״ק לזרקא[14]. אֵלֶיהָ הִנֵּה חָרַדְתְּ ׀ אֵלֵינוּ אֶת־כָּל־הַחֲרָדָה הַזֹּאת מֶה לַעֲשׂוֹת לָךְ
ל הֲיֵשׁ לְדַבֵּר־לָךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל־שַׂר הַצָּבָא וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי
ב[16] חד מל וחד מן ח[17] חס בלישׁ[18]. כה[15]. אָנֹכִי יֹשֶׁבֶת׃ 14 וַיֹּאמֶר וּמֶה לַעֲשׂוֹת לָהּ וַיֹּאמֶר גֵּיחֲזִי אַבָל בֵּן אֵין־
ל קמ לָהּ וְאִישָׁהּ זָקֵן׃ 15 וַיֹּאמֶר קְרָא־לָהּ וַיִּקְרָא־לָהּ וַתַּעֲמֹד בַּפָּתַח׃
את ק חד מן ז[19] כת כן 16 וַיֹּאמֶר לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אַתְּי[a] חֹבֶקֶת בֵּן וַתֹּאמֶר אַל־אֲדֹנִי
ל [b]אִישׁ הָאֱלֹהִים[b] אַל־תְּכַזֵּב בְּשִׁפְחָתֶךָ׃ 17 וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן
לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אֲשֶׁר־[a]דִּבֶּר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע׃ 18 וַיִּגְדַּל
ל הַיֶּלֶד וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא אֶל־אָבִיו אֶל־הַקֹּצְרִים׃ 19 וַיֹּאמֶר אֶל־אָבִיו
כת׳ כו. כב. ה[20] מל וכל כתיב דכות ב מ א רֹאשִׁי | רֹאשִׁי וַיֹּאמֶר אֶל־הַנַּעַר שָׂאֵהוּ אֶל־אִמּוֹ׃ 20 וַיִּשָּׂאֵהוּ וַיְבִיאֵהוּ
ד. ב חד מל וחד חס[21] אֶל־אִמּוֹ וַיֵּשֶׁב[a] עַל־בִּרְכֶּיהָ עַד־הַצָּהֳרַיִם וַיָּמֹת׃ 21 וַתַּעַל וַתַּשְׁכִּבֵהוּ
כה[22] עַל־מִטַּת אִישׁ הָאֱלֹהִים וַתִּסְגֹּר בַּעֲדוֹ וַתֵּצֵא׃ 22 וַתִּקְרָא אֶל־אִישָׁהּ
ו[23]. יו מיחד מן[24]. ל וַתֹּאמֶר שִׁלְחָה נָּא לִי אֶחָד מִן־הַנְּעָרִים וְאַחַת מִן־הָאֲתֹנוֹת וְאָרוּצָה עַד־
אֵת ק חד מן ז[19] כת כן. אִישׁ הָאֱלֹהִים וְאָשׁוּבָה׃ 23 וַיֹּאמֶר מַדּוּעַ [a]אַתְּי הֹלֶכֶת[a] אֵלָיו הַיּוֹם
ל לֹא־חֹדֶשׁ וְלֹא שַׁבָּת וַתֹּאמֶר שָׁלוֹם׃ 24 וַתַּחְבֹּשׁ הָאָתוֹן וַתֹּאמֶר אֶל־
ה[25]. ב נַעֲרָהּ נְהַג וָלֵךְ אַל־תַּעֲצַר־לִי לִרְכֹּב כִּי אִם־אָמַרְתִּי לָךְ׃ 25 וַתֵּלֶךְ
וַתָּבוֹא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַר הַכַּרְמֶל וַיְהִי כִּרְאוֹת [a]אִישׁ־
ל הָאֱלֹהִים[a] אֹתָהּ מִנֶּגֶד וַיֹּאמֶר אֶל־גֵּיחֲזִי נַעֲרוֹ הִנֵּה הַשּׁוּנַמִּית הַלָּז׃
כה ר״ש[26] 26 עַתָּה[a] רֻץ־נָא לִקְרָאתָהּ וֶאֱמָר־לָהּ הֲשָׁלוֹם לָךְ הֲשָׁלוֹם לְאִישֵׁךְ ס
הֲשָׁלוֹם לַיֶּלֶד וַתֹּאמֶר שָׁלוֹם׃ 27 וַתָּבֹא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־
ל הָהָר וַתַּחֲזֵק בִּרְגְלָיו וַיִּגַּשׁ גֵּיחֲזִי לְהָדְפָּהּ וַיֹּאמֶר [a]אִישׁ הָאֱלֹהִים[a]
ב. ג דכות ב מ יא הַרְפֶּה־לָהּ כִּי־נַפְשָׁהּ מָרָה־לָהּ וַיהוָה הֶעְלִים מִמֶּנִּי וְלֹא הִגִּיד לִי׃
ל. ל 28 וַתֹּאמֶר הֲשָׁאַלְתִּי בֵן מֵאֵת אֲדֹנִי הֲלֹא אָמַרְתִּי לֹא תַשְׁלֶה אֹתִי׃ 28
ל. ה ג מל וב חס[27]. יג[28]. ה[25]. לא מסרס כי וכי[29] 29 וַיֹּאמֶר לְגֵיחֲזִי חֲגַר מָתְנֶיךָ וְקַח מִשְׁעַנְתִּי בְיָדְךָ וָלָךְ כִּי־

[14] Mp sub loco. [15] Mm 592. [16] Mm 2058. [17] Mm 2184. [18] Mm 4222. [19] Mm 2081. [20] Mm 1618. [21] Mm 1887. [22] Mm 1506. [23] Mm 2915. [24] Okhl 196. [25] Mm 173. [26] Mm 1057. [27] Mm 3275. [28] Mm 936. [29] Mm 2059.

12 [a] 2 Mss הַלָּז ‖ **16** [a] 𝔠 mlt Mss ut Q אַתְּ ‖ [b–b] > Ms 𝔊*, dl? ‖ **17** [a] 𝔊(Σ) ὡς = כַּא׳ ‖ **20** [a] 𝔊-^{L} *καὶ ἐκοιμήθη* = וַיִּשְׁכַּב ‖ **23** [a–a] mlt Mss ut Q אַתְּ הֹלֶכֶת, K אַתִּי הֹלֶכֶת ‖ **25** [a–a] 𝔊-^{L} *Ελισαιε* ‖ **26** [a] pc Mss 𝔊^{L} וע׳ ‖ **27** [a–a] ut 25[a–a].

26 הַקַּלְעִים וַיַּכֻּהוּ׃ 26 וַיַּרְא מֶלֶךְ מוֹאָב כִּי־חָזַק מִמֶּנּוּ הַמִּלְחָמָה וַיִּקַּח ל. ו. ה[17]
אֹתוֹ[a] שִׁבְעִ־מֵאוֹת אִישׁ שֹׁלֵף חֶרֶב לְהַבְקִיעַ אֶל־מֶלֶךְ אֱדוֹם וְלֹא כד[18] מל בסיק
27 יָכָלוּ׃ 27 וַיִּקַּח אֶת־בְּנוֹ הַבְּכוֹר אֲשֶׁר־יִמְלֹךְ תַּחְתָּיו וַיַּעֲלֵהוּ עֹלָה ו מנה בסיק. ג[19]
הַחֹמָה וַיְהִי קֶצֶף־גָּדוֹל עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ מֵעָלָיו וַיָּשֻׁבוּ לָאָרֶץ[a]׃ פ ה חט בסיק[16]

4 1 וְאִשָּׁה אַחַת [a]מִנְּשֵׁי בְנֵי־[a]הַנְּבִיאִים צָעֲקָה אֶל־אֱלִישָׁע לֵאמֹר כב
עַבְדְּךָ אִישִׁי מֵת וְאַתָּה יָדַעְתָּ כִּי עַבְדְּךָ הָיָה יָרֵא אֶת־יְהוָה וְהַנֹּשֶׁה ח׳. ל
2 בָּא לָקַחַת אֶת־שְׁנֵי יְלָדַי לוֹ לַעֲבָדִים׃ 2 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מָה
אֶעֱשֶׂה־לָּךְ הַגִּידִי לִי מַה־יֶּשׁ־לָכִי[a] בַּבַּיִת וַתֹּאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל כ״ק
3 בַּבַּיִת[b] כִּי אִם־אָסוּךְ שָׁמֶן׃ 3 וַיֹּאמֶר לְכִי שַׁאֲלִי־לָךְ כֵּלִים מִן־הַחוּץ ל ומל
4 מֵאֵת כָּל־[a]שְׁכֵנָכִי[b] כֵּלִים רֵקִים אַל־תַּמְעִיטִי׃ 4 וּבָאת וְסָגַרְתְּ הַדֶּלֶת שכניך. ג חס[2]. ה[3]
בַּעֲדֵךְ וּבְעַד־בָּנַיִךְ[a] וְיָצַקְתְּ עַל[b] כָּל־[c]הַכֵּלִים הָאֵלֶּה וְהַמָּלֵא תַּסִּיעִי׃ יח. ל. ל. ל
5 וַתֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ וַתִּסְגֹּר הַדֶּלֶת בַּעֲדָהּ וּבְעַד בָּנֶיהָ הֵם מַגִּשִׁים אֵלֶיהָ
6 וְהִיא מִיצָקֶת[a]׃ 6 וַיְהִי | כִּמְלֹאת הַכֵּלִים וַתֹּאמֶר אֶל־בְּנָהּ הַגִּישָׁה אֵלַי מוצקת[5]. ג[e]
7 עוֹד כֶּלִי וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵין עוֹד כֶּלִי וַיַּעֲמֹד הַשָּׁמֶן׃ 7 וַתָּבֹא וַתַּגֶּד
לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לְכִי מִכְרִי אֶת־הַשָּׁמֶן וְשַׁלְּמִי אֶת־נִשְׁיֵכִי[a] ב׳. נשיך
[b]וְאַתְּ[c] בְּנַיִךְ[d] תִּחְיִי[be] בַּנּוֹתָר׃ פ ובניך חד מן יח בלישׁ וחד מן יב[b] חס ו ר״ת

8 וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע אֶל־שׁוּנֵם וְשָׁם אִשָּׁה גְּדוֹלָה וַתַּחֲזֶק־
9 בּוֹ לֶאֱכָל־לָחֶם וַיְהִי מִדֵּי עָבְרוֹ יָסֹר שָׁמָּה לֶאֱכָל־לָחֶם[a]׃ 9 וַתֹּאמֶר ב[9]. ג חס[10]
אֶל־אִישָׁהּ הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא עֹבֵר עָלֵינוּ כה[11]. ו[12]
10 תָּמִיד׃ 10 נַעֲשֶׂה־נָּא עֲלִיַּת־קִיר[a] קְטַנָּה וְנָשִׂים לוֹ שָׁם מִטָּה וְשֻׁלְחָן ו פסוק שם שמע[13]
11 וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה וְהָיָה בְּבֹאוֹ אֵלֵינוּ יָסוּר שָׁמָּה׃ 11 וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא יח ס״פ
12 שָׁמָּה וַיָּסַר אֶל־הָעֲלִיָּה וַיִּשְׁכַּב־שָׁמָּה׃ 12 וַיֹּאמֶר אֶל־גֵּחֲזִי נַעֲרוֹ קְרָא ג. יח ס״פ

[17]Mm 311. [18]Mp sub loco. [19]Mm 423. Cp 4 [1]Mm 1776. [2]Mm 4185. [3]Mm 2052. [4]Mm 2053. [5]Mm 832. [6]Mm 2054. [7]Mm 4047. [8]Mm 3804. [9]Mm 2055. [10]Mm 2056. [11]Mm 1506. [12]Mm 1957. [13]Mm 2057.

26 [a] l c 2 Mss וְאֹתוֹ cf K^{Mss} ‖ **27** [a] $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ + suff 3 pl ‖ **Cp 4, 1** [a–a] Ms $\mathfrak{G}$ מבני, pc Mss $\mathfrak{V}$ om בני ‖ **2** [a] mlt Mss ut Q לָךְ ‖ [b] > pc Mss $\mathfrak{G}^{BL}$ ‖ **3** [a] > 2 Mss $\mathfrak{G}^{AN\,129.344}$ ‖ [b] pc Mss ut Q שְׁכֵנֶיךְ ‖ **4** [a] 2 Mss כִּי– ‖ [b] – אֶל ‖ [c] > $\mathfrak{G}$* ‖ **5** [a] mlt Mss ut Q מִן, K frt מִי ‖ **7** [a] mlt Mss ut Q נִשְׁתֵּךְ; prp נִשַׁי cf $\mathfrak{C}\mathfrak{V}$ ‖ [b–b] l vel וְאַתִּי־בְ׳ vel וְאֶת־בְּ׳ cf [c.d.e] ‖ [c] mlt Mss ואתי ‖ [d] mlt Mss Vrs ut Q וּבָנַיִךְ ‖ [e] Ms $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ תחיו ‖ **8** [a] > $\mathfrak{G}$* ‖ **10** [a] > $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$.

כד מל ו מנה בסיס פֹּה נָבִיא לַיהוָה וְנִדְרְשָׁה אֶת־יְהוָה מֵאוֹתוֹ[a] וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדֵי מֶלֶךְ־
ל בסע יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר פֹּה אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט אֲשֶׁר־יָצַק מַיִם עַל־יְדֵי אֵלִיָּהוּ׃
כד[e] מל ו מנה בסיס 12 וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט יֵשׁ אוֹתוֹ[a] דְּבַר־יְהוָה וַיֵּרְדוּ[b] אֵלָיו מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
וְיְהוֹשָׁפָט[c] וּמֶלֶךְ אֱדוֹם׃ 13 וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל[f]
ד[?] מַה־לִּי וָלָךְ לֵךְ אֶל־נְבִיאֵי אָבִיךָ וְאֶל־נְבִיאֵי אִמֶּךָ[a] וַיֹּאמֶר לוֹ מֶלֶךְ
ט מל בסיס יִשְׂרָאֵל אַל כִּי־קָרָא יְהוָה לִשְׁלֹשֶׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה לָתֵת אוֹתָם
ב בסיס בְּיַד־מוֹאָב׃ 14 וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע חַי־יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו
לח כִּי לוּלֵי פְּנֵי יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲנִי נֹשֵׂא אִם־אַבִּיט אֵלֶיךָ וְאִם־
ל אֶרְאֶךָּ׃ 15 וְעַתָּה קְחוּ[a]־לִי מְנַגֵּן וְהָיָה[b] כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד־[c]
ח[9]. ל. כי מיחד[8] יְהוָה׃ 16 וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְהוָה עֲשֹׂה הַנַּחַל הַזֶּה גֻּבִים׀ גֻּבִים׃ 17 כִּי־[6]
[7]
ב[9]. ח[10]. כה אָמַר יְהוָה לֹא־תִרְאוּ רוּחַ וְלֹא־תִרְאוּ גֶּשֶׁם וְהַנַּחַל הַהוּא יִמָּלֵא
ל מַיִם וּשְׁתִיתֶם אַתֶּם וּמִקְנֵיכֶם[a] וּבְהֶמְתְּכֶם׃ 18 וְנָקֵל זֹאת בְּעֵינֵי יְהוָה
וְנָתַן אֶת־מוֹאָב בְּיֶדְכֶם׃ 19 וְהִכִּיתֶם כָּל־עִיר מִבְצָר[a] וְכָל־עִיר
ב ומל[11]. ח[12]. ל. מִבְחוֹר[a] וְכָל־עֵץ טוֹב תַּפִּילוּ וְכָל־מַעְיְנֵי־מַיִם תִּסְתֹּמוּ וְכֹל חֶלְקַת הַחֶלָקָה
תַּשְׁחִיתוּ בָּאֲבָנִים׃ 20 וַיְהִי בַבֹּקֶר כַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה וְהִנֵּה־מַיִם
ל בָּאִים מִדֶּרֶךְ אֱדוֹם וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֶת־הַמָּיִם׃ 21 וְכָל־מוֹאָב
ג. ב שָׁמְעוּ כִּי־עָלוּ הַמְּלָכִים לְהִלָּחֶם בָּם וַיִּצָּעֲקוּ מִכֹּל חֹגֵר חֲגֹרָה
ב. 13[3]. ד וכל[4] תלים דכות[5] וָמַעְלָה וַיַּעַמְדוּ עַל־הַגְּבוּל׃ 22 וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהַשֶּׁמֶשׁ זָרְחָה עַל־
ל הַמָּיִם וַיַּרְא מוֹאָב מִנֶּגֶד אֶת־הַמַּיִם אֲדֻמִּים כַּדָּם׃ 23 וַיֹּאמְרוּ דָּם
ל זֶה הַחֶרֶב[a] נֶחֱרְבוּ הַמְּלָכִים וַיַּכּוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְעַתָּה לַשָּׁלָל מוֹאָב׃
24 וַיָּבֹאוּ אֶל־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל[e] וַיָּקֻמוּ יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּ אֶת־מוֹאָב וַיָּנֻסוּ
ריכו ק מִפְּנֵיהֶם[a] וַיַּבּוֹא[b]־בָּהּ[c] וְהַכּוֹת אֶת־מוֹאָב׃ 25 וְהֶעָרִים יַהֲרֹסוּ וְכָל־
ל. ד. ל חֶלְקַת טוֹבָה יַשְׁלִיכוּ אִישׁ־אַבְנוֹ וּמִלְאוּהָ וְכָל־מַעְיַן־מַיִם יִסְתֹּמוּ
ח[12]. ל וְכָל־עֵץ־טוֹב יַפִּילוּ עַד־[a]הַשְּׁאִיר אַבְנֶיהָ בַּקִּיר חֲרֶשֶׁת[ab] וַיָּסֹבּוּ

[6]Mp sub loco. [7]Mm 1999. [8]Mm 2049. [9]Mm 2050. [10]Mm 1854. [11]Mm 2051. [12]Mm 2857. [13]Mm 520. [14]Mm 741. [15]Mm 1404. [16]Mm 2951.

11 [a] l c 2 Mss Edd Vrs מֵאִתּוֹ cf K[Mss] || **12** [a] cf 11[a] || [b] G*vid sg || [c] 2 Mss GSyʼ[Mss] + מלך יהודה || **13** [a–a] > G* || **15** [a] G-L sg || [b] G *καὶ ἐγένετο*, prp וַיְהִי || [c] mlt Mss רוּחַ || **17** [a] l מַחֲנֵיכֶם? cf G[L] et 9 || **19** [a–a] > Ms G*, dl? || **23** [a] GV leg הַחֶרֶב; prp T הָחָרֵב || **24** [a–a] G *καὶ εἰσῆλθον εἰσπορευόμενοι* cf Sy, frt l בָּאוּ || [b] mlt Mss T ut Q וַיַּכּוּ, K וַיָּבוֹאוּ = וַיַּבּוֹא || [c] pc Mss Seb ST בָּם || **25** [a–a] inc; prp הַשְּׁאִיר לְבַדָּהּ קִיר חֲרֶשֶׁת cf Jes 16,7 || [b] sic L, nonn Mss Edd שֶׁת–.

20 כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי רֹאֶה וְהַמַּיִם רָעִים [a]וְהָאָרֶץ מְשַׁכָּלֶת[a]: 20 וַיֹּאמֶר קְחוּ־ ל
21 לִי צְלֹחִית חֲדָשָׁה וְשִׂימוּ שָׁם מֶלַח וַיִּקְחוּ אֵלָיו: 21 וַיֵּצֵא אֶל־מוֹצָא ל
הַמַּיִם וַיַּשְׁלֵךְ־שָׁם מֶלַח וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה רִפֵּאתִי לַמַּיִם הָאֵלֶּה מ״ת כת׳ א לא קר׳ 23. ח״ 24
22 לֹא־[a]יִהְיֶה מִשָּׁם עוֹד מָוֶת וּמְשַׁכָּלֶת: 22 וַיֵּרָפְאוּ[a] הַמַּיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה ל. ל
23 כִּדְבַר אֱלִישָׁע אֲשֶׁר דִּבֵּר: פ 23 וַיַּעַל מִשָּׁם בֵּית־אֵל וְהוּא ל
עֹלֶה בַּדֶּרֶךְ וּנְעָרִים קְטַנִּים יָצְאוּ מִן־הָעִיר וַיִּתְקַלְּסוּ־בוֹ וַיֹּאמְרוּ לוֹ ל
24 עֲלֵה קָרֵחַ עֲלֵה קָרֵחַ: 24 וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵם וַיְקַלְלֵם בְּשֵׁם יְהוָה ל
וַתֵּצֶאנָה שְׁתַּיִם דֻּבִּים מִן־הַיַּעַר וַתְּבַקַּעְנָה מֵהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁנֵי ל. ל
25 יְלָדִים: 25 וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם אֶל־הַר הַכַּרְמֶל וּמִשָּׁם שָׁב שֹׁמְרוֹן: פ ח״ 25

3 1 [a]וַיְהוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן[b] בִּשְׁנַת שְׁמֹנֶה י״ז בנביא כת׳ כן וכל כתיב דכות׳
2 עֶשְׂרֵה לִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה שָׁנָה: 2 וַיַּעַשׂ ד. ג
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא כְאָבִיו וּכְאִמּוֹ וַיָּסַר אֶת־מַצְּבַת[a] הַבַּעַל ב
3 אֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו: 3 רַק בְּחַטֹּאוֹת[a] יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא
4 אֶת־יִשְׂרָאֵל דָּבֵק לֹא־סָר מִמֶּנָּה[b]: ס 4 וּמֵישַׁע מֶלֶךְ־מוֹאָב הָיָה ב. ל
נֹקֵד וְהֵשִׁיב לְמֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל מֵאָה־אֲלָפִים כָּרִים וּמְאָה אֲלָפִ אֵילִים: ל וחס. ל וכת ר
5 צָמֶר: 5 וַיְהִי כְּמוֹת אַחְאָב וַיִּפְשַׁע מֶלֶךְ־מוֹאָב בְּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: ג
6 וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ יְהוֹרָם בַּיּוֹם הַהוּא מִשֹּׁמְרוֹן וַיִּפְקֹד אֶת־כָּל[a]־יִשְׂרָאֵל: י״ז בנביא כת׳ כן וכל כתיב דכות׳
7 וַיֵּלֶךְ[a] וַיִּשְׁלַח אֶל־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר מֶלֶךְ מוֹאָב פָּשַׁע
בִּי הֲתֵלֵךְ אִתִּי אֶל־מוֹאָב לַמִּלְחָמָה וַיֹּאמֶר אֶעֱלֶה כָּמוֹנִי כָּמוֹךָ
8 כְּעַמִּי כְּעַמֶּךָ כְּסוּסַי כְּסוּסֶיךָ: 8 וַיֹּאמֶר אֵי־זֶה הַדֶּרֶךְ נַעֲלֶה[a] וַיֹּאמֶר ב. לא
9 דֶּרֶךְ מִדְבַּר אֱדוֹם: 9 וַיֵּלֶךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ[a]־יְהוּדָה וּמֶלֶךְ אֱדוֹם
וַיָּסֹבּוּ דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא־הָיָה מַיִם לַמַּחֲנֶה וְלַבְּהֵמָה אֲשֶׁר ב״ת. ת״ג 5
10 בְּרַגְלֵיהֶם: 10 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲהָהּ כִּי־קָרָא יְהוָה לִשְׁלֹשֶׁת
11 הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה לָתֵת אוֹתָם[a] בְּיַד־מוֹאָב: 11 וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הַאֵין ט מל בסיס. ה

[23] Mm 898. [24] Mm 494. [25] Mm 1349. Cp 3 [1] Mm 2087. [2] וחד מישע 1 Ch 2,42. [3] Mm 931. [4] Mm 2048. [5] Mm 697.

19 [a–a] $\mathfrak{G}^{L}$ *καὶ ἀτεκνοῦντα* = וּמְשַׁכְּלִים ‖ **21** [a] mlt Mss $\mathfrak{G}^{min}\mathfrak{S}\mathfrak{T}\mathfrak{V}^{Mss}$ וְלֹא ‖ **22** [a] pc Mss פְּאוּ– ‖ Cp **3,1** [a] 1–3 cf 1,18 $\mathfrak{G}$ ‖ [b] > Ms et $\mathfrak{G}^{*}$ hic ‖ **2** [a] $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ pl ‖ **3** [a] $\mathfrak{G}$-^{L} sg ‖ [b] $\mathfrak{G}^{AL}\mathfrak{S}\mathfrak{T}\mathfrak{V}$ suff pl ‖ **6** [a] > 2 Mss ‖ **7** [a] > $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{V}$ ‖ **8** [a] $\mathfrak{G}$-^{L} sg ‖ **9** [a] sic L, mlt Mss Edd הָ– ‖ **10** [a] $\mathfrak{G}^{L}$ *ἡμᾶς* cf $\mathfrak{V}$.

ו[6] כִּי יְהוָה שְׁלָחַנִי הַיַּרְדֵּנָה וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־אֶעֱזָבֶךָ
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם׃ [7] וַחֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים הָלְכוּ[a] וַיַּעַמְדוּ
מִנֶּגֶד מֵרָחוֹק וּשְׁנֵיהֶם עָמְדוּ עַל־[b]הַיַּרְדֵּן׃ [8] וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ אֶת־אַדַּרְתּוֹ
ל[9].ב. וַיִּגְלֹם וַיַּכֶּה אֶת־הַמַּיִם וַיֵּחָצוּ הֵנָּה וְהֵנָּה וַיַּעַבְרוּ שְׁנֵיהֶם בֶּחָרָבָה׃
ל [9] וַיְהִי כְעָבְרָם[a] וְאֵלִיָּהוּ אָמַר אֶל־אֱלִישָׁע שְׁאַל[b] מָה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ
ל.לב.ג בְּטֶרֶם אֶלָּקַח מֵעִמָּךְ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע וְיְהִי־[c]נָא פִּי־שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי׃
ל.ה[10].ה[11] [10] וַיֹּאמֶר הִקְשֵׁיתָ לִשְׁאֹול אִם־תִּרְאֶה אֹתִי לֻקָּח מֵאִתָּךְ וְיְהִי[a]־לְךָ כֵּן
ב.יא[12] וְאִם־אֵין לֹא יִהְיֶה׃ [11] וַיְהִי הֵמָּה הֹלְכִים הָלוֹךְ וְדַבֵּר וְהִנֵּה רֶכֶב־
ל.ל וחס ב בטע. ב כת ס[13] אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ וַיַּפְרְדוּ[a] בֵּין שְׁנֵיהֶם וַיַּעַל[b] אֵלִיָּהוּ בַסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם׃
ל [12] וֵאלִישָׁע רֹאֶה וְהוּא[a] מְצַעֵק אָבִי | אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו[b]
ח דגש[14] וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וַיַּחֲזֵק בִּבְגָדָיו וַיִּקְרָעֵם לִשְׁנַיִם קְרָעִים׃ [13] וַיָּרֶם אֶת־
אַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ אֲשֶׁר נָפְלָה מֵעָלָיו וַיָּשָׁב וַיַּעֲמֹד עַל־שְׂפַת הַיַּרְדֵּן׃
י[15] ספרוק בסיף
את את את. ב[16] 14 וַיִּקַּח אֶת־אַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ אֲשֶׁר־נָפְלָה מֵעָלָיו וַיַּכֶּה אֶת־הַמַּיִם[a]
צא.י[17].ב. וַיֹּאמַר אַיֵּה יְהוָה[b] אֱלֹהֵי אֵלִיָּהוּ [c]אַף־הוּא וַיַּכֶּה אֶת־הַמַּיִם וַיֵּחָצוּ
ד ג מנה בסיף הֵנָּה וְהֵנָּה וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע׃ [15] וַיִּרְאֻהוּ[a] בְּנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בִּירִיחוֹ ס
ג בטע מִנֶּגֶד וַיֹּאמְרוּ נָחָה רוּחַ אֵלִיָּהוּ עַל־אֱלִישָׁע וַיָּבֹאוּ לִקְרָאתוֹ וַיִּשְׁתַּחֲווּ־
לוֹ אָרְצָה׃ [16] וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה־נָא יֵשׁ־אֶת־עֲבָדֶיךָ חֲמִשִּׁים אַנָשִׁים
ג[18].ג בְּנֵי־חַיִל יֵלְכוּ נָא וִיבַקְשׁוּ אֶת־אֲדֹנֶיךָ פֶּן־נְשָׂאוֹ רוּחַ יְהוָה וַיַּשְׁלְכֵהוּ
הגאיות חד מן ג[17] מל בלישׁ. ב[18] ק בְּאַחַת ההָרִים אוֹ בְּאַחַת הַגְּיָאוֹת[a] וַיֹּאמֶר לֹא תִשְׁלָחוּ׃ [17] וַיִּפְצְרוּ־
ג חס[19]. ד[20] בוֹ עַד־בֹּשׁ וַיֹּאמֶר שִׁלָּחוּ וַיִּשְׁלְחוּ חֲמִשִּׁים אִישׁ וַיְבַקְשׁוּ שְׁלֹשֶׁה יָמִים
ל וחס. כט[21] חס בנביא ג מנה בסיף. כ[22] וְלֹא מְצָאֻהוּ[a]׃ [18] וַיָּשֻׁבוּ אֵלָיו וְהוּא יֹשֵׁב בִּירִיחוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הֲלוֹא־
אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם אַל־תֵּלֵכוּ׃

[19] וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל־אֱלִישָׁע הִנֵּה־[b]נָא מוֹשַׁב הָעִיר טוֹב

[8] Mm 1441. [9] Mm 1303. [10] Mm 1496. [11] Mm 1877. [12] Mm 2041. [13] Mm 2044. [14] Mm 1573. [15] Mp sub loco. [16] Mm 3339. [17] Mm 2935. [18] Mm 120. [19] Mm 2722. [20] Mm 1952. [21] Mm 1954. [22] Lectio plena contra Mp יו מל בסיף, cf 1R 2,42 et Mp sub loco.

7 [a] > 𝔊* ‖ [b] 𝔖 + *spt'* = שְׂפַת־ ‖ **9** [a] nonn Mss 𝔊-L𝔗Ms בְּעֹ֫ ‖ [b] > Ms 𝔊B* ‖ [c] 𝔊𝔖 om cop ‖ **10** [a] 𝔊-L pr cop ‖ [b] > 2 Mss 𝔊B ‖ **11** [a] 𝔊Bmin sg ‖ [b] 𝔊 *καὶ ἀνελήμφθη* ‖ **12** [a] 𝔊-L om הוּא, 𝔖 *wh'* = וְהִנֵּה ‖ [b] 𝔊 sg cf 𝔙 ‖ **14** [a] 𝔊-BA(𝔙Mss) + *καὶ οὐ διέστη* ‖ [b] > 𝔊*𝔙 ‖ [c–c] 𝔊 *αφφω* = אַפּוֹא? ‖ **15** [a] pc Mss 𝔊L𝔖 אוּ– ‖ **16** [a] mlt Mss ut Q הַגְּיָאוֹת prb l; K הַגְּיָאוֹת ‖ **17** [a] 2 Mss 𝔊L𝔙 אוּ–.

[d]שַׂר־חֲמִשִּׁים הַשְּׁלִישִׁי[d] וַיִּכְרַע עַל־בִּרְכָּיו | לְנֶגֶד[c] אֵלִיָּהוּ וַיִּתְחַנֵּן חי[18]. ב. ל
אֵלָיו וַיְדַבֵּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים תִּיקַּר־נָא נַפְשִׁי וְנֶפֶשׁ עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה ב
14 חֲמִשִּׁים בְּעֵינֶיךָ׃ 14 הִנֵּה יָרְדָה אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל אֶת־שְׁנֵי שָׂרֵי ס 10
הַחֲמִשִּׁים הָרִאשֹׁנִים וְאֶת־חֲמִשֵּׁיהֶם וְעַתָּה תִּיקַּר נַפְשִׁי[a] בְּעֵינֶיךָ׃ חי[18]. כג. ב. ס 10
15 וַיְדַבֵּר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־אֵלִיָּהוּ רֵד אוֹתּוֹ[a] אַל־תִּירָא מִפָּנָיו[b] וַיָּקָם ל. כג[19] מל ו מנה בסיע. כג
16 וַיֵּרֶד אוֹתּוֹ[a] אֶל־הַמֶּלֶךְ׃ 16 וַיְדַבֵּר אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה יַעַן אֲשֶׁר־ כג[19] מל ו מנה בסיע
שָׁלַחְתָּ מַלְאָכִים לִדְרֹשׁ בְּבַעַל זְבוּב[b] אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן[a] הֲמִבְּלִי אֵין 20ר
אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל לִדְרֹשׁ בִּדְבָרוֹ[a] לָכֵן הַמִּטָּה אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָׁם לֹא ג מסרוק דמטע בעינ[21]
17 תֵרֵד מִמֶּנָּה כִּי־מוֹת תָּמוּת׃ 17 וַיָּמָת כִּדְבַר יְהוָה | אֲשֶׁר־דִּבֶּר[a] אֵלִיָּהוּ יז[22] בנביא כת בן וכל כתיב דכות. יז[22] בנביא ב מנה בליש וכל כתיב דכות
[b]וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם[c] תַּחְתָּיו פ [d]בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לִיהוֹרָם בֶּן־יְהוֹשָׁפָט
18 מֶלֶךְ יְהוּדָה[d] כִּי לֹא־הָיָה לוֹ בֵּן[b]׃ 18 וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲחַזְיָהוּ[a] יג בטע ר"פ בסיע[23]
אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵמָּה כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי ו[24]. יז מל בסיע. ו[25]
יִשְׂרָאֵל[b]׃ פ

2 1 וַיְהִי בְּהַעֲלוֹת יְהוָה אֶת־אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמַיְמָה וַיֵּלֶךְ אֱלִיָּהוּ ג[1]. ב. כת ס[2]
2 וֶאֱלִישָׁע מִן־הַגִּלְגָּל׃ 2 וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ אֶל־אֱלִישָׁע שֶׁב־נָא פֹּה כִּי
יְהוָה שְׁלָחַנִי עַד־בֵּית־אֵל וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־
3 אֶעֶזָבֶךָ וַיֵּרְדוּ בֵּית־אֵל׃ 3 וַיֵּצְאוּ[a] בְּנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בֵּית־אֵל[b] אֶל־ ל[3]. ב. ד סביר בבית
אֱלִישָׁע וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיָדַעְתָּ כִּי הַיּוֹם יְהוָה לֹקֵחַ אֶת־אֲדֹנֶיךָ מֵעַל ה[4]. ח[5]
רֹאשֶׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם־אֲנִי יָדַעְתִּי הֱחֱשׁוּ׃ 4 וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלִיָּהוּ אֱלִישָׁע[a] | ד[6]. ב. ל[7]
שֶׁב־נָא פֹּה כִּי יְהוָה שְׁלָחַנִי יְרִיחוֹ וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־
5 אֶעֶזָבֶךָ וַיָּבֹאוּ יְרִיחוֹ׃ 5 וַיִּגְּשׁוּ בְּנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בִּירִיחוֹ אֶל־ ל[5]
אֱלִישָׁע וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיָדַעְתָּ כִּי הַיּוֹם יְהוָה לֹקֵחַ אֶת־אֲדֹנֶיךָ מֵעַל ה[4]. ח[5]
6 רֹאשֶׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם־אֲנִי יָדַעְתִּי הֱחֱשׁוּ׃ 6 וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלִיָּהוּ שֶׁב־נָא פֹּה ד[6]. ב

[18]Mm 808. [19]Mp sub loco. [20]Mm 2043. [21]Mm 2040 א et ב. [22]Mm 2087. [23]Mm 1985. [24]Mm 1990. [25]Mm 1120. Cp 2 [1]Mm 581. [2]Mm 2044. [3]Mm 2045. [4]Mm 2046. [5]Mm 201. [6]Mm 2047. [7]Mp sub loco.

13 [d–d] > 𝔙 || **14** [a] 𝔊-[B] *ἡ ψυχὴ τῶν δούλων σου* || **15** [a] 1 c 2 Mss Ed Vrs אֹתוֹ cf K[Mss] || [b] 𝔊 suff pl || **16** [a–a] > 𝔊*, dl? || **17** [a] 2 Mss 𝔊[Nmin] + בְּיַד, Ms + -אֶל, sic l? || [b–b] > 𝔊* || [c] 𝔊[Lmin](𝔖𝔙) + *ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ* (vel *Ὀχοζίου*) || [d–d] > 𝔊[L] || **18** [a] pc Mss 𝔊[L]𝔖 + -וְכָל || [b] 𝔊 + nonn vb (cf 3,1–3) || Cp **2,3** [a] nonn Mss Seb 𝔊𝔗𝔙[Mss] בְּבֵית || **4** [a] > pc Mss; 𝔊(𝔖𝔙) pr *πρός* (et om לוֹ).

ז¹.ל.ל² 2 וַיִּפֹּל אֲחַזְיָה בְּעַד הַשְּׂבָכָה בַּעֲלִיָּתוֹ אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן וַיֶּחֱלֶ֫ל וַיִּשְׁלַח
כס³ חס בנביא יג מנה בסיפ מַלְאָכִים וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לְכוּ דִרְשׁוּ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן אִם־
ד מאריך². ה⁵ וכל כתיב דכות ב מ א אֶחְיֶה מֵחֳלִי[a] זֶה׃ ס 3 וּמַלְאַךְ יְהוָה דִּבֶּר אֶל־אֵלִיָּה הַתִּשְׁבִּי
יא⁶. ב⁷. כס³ חס בנביא יג מנה בסיפ. ד⁸ קוּם עֲלֵה לִקְרַאת מַלְאֲכֵי מֶלֶךְ־שֹׁמְרוֹן וְדִבַּרְתָּ אֲלֵהֶם הֲמִבְּלִי אֵין־
ג פסוק דמטע בעינ⁹ אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתֶּם הֹלְכִים לִדְרֹשׁ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן׃
ה¹⁰. ל¹¹ 4 וְלָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה הַמִּטָּה אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָּׁם לֹא־תֵרֵד מִמֶּנָּה כִּי
ה⁵ וכל כתיב דכות ב מ א. ו מל בנביא מוֹת תָּמוּת וַיֵּלֶךְ אֵלִיָּה׃ 5 וַיָּשׁוּבוּ הַמַּלְאָכִים אֵלָיו וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם מַה־זֶּה שֻׁבְתֶּם׃ 6 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ עָלָה לִקְרָאתֵנוּ וַיֹּאמֶר
ל אֲלֵינוּ לְכוּ שׁוּבוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ[a] אֲשֶׁר־שְׁלַח אֶתְכֶם וְדִבַּרְתֶּם אֵלָיו כֹּה
ד⁸. ג פסוק דמטע בעינ⁹ אָמַר יְהוָה הֲמִבְּלִי אֵין־אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתָּה שֹׁלֵחַ[b] לִדְרֹשׁ בְּבַעַל
זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן לָכֵן הַמִּטָּה אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָּׁם[c] לֹא־תֵרֵד מִמֶּנָּה כִּי־
כס³ חס בנביא יג מנה בסיפ. כד¹² מוֹת תָּמוּת׃ 7 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֶה מִשְׁפַּט הָאִישׁ אֲשֶׁר עָלָה לִקְרַאתְכֶם
וַיְדַבֵּר אֲלֵיכֶם אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ 8 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ בַּעַל שֵׂעָר
ל ומל. צא. ח⁵ וכל כתיב דכות ב מ א וְאֵזוֹר עוֹר אָזוּר בְּמָתְנָיו וַיֹּאמֶר אֵלִיָּה הַתִּשְׁבִּי הוּא׃ 9 וַיִּשְׁלַח
ג. ל. ח¹³ אֵלָיו שַׂר־חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁיו וַיַּעַל[a] אֵלָיו וְהִנֵּה[b] יֹשֵׁב עַל־רֹאשׁ הָהָר
ג וַיְדַבֵּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים הַמֶּלֶךְ הִבֵּר יָרָדָה׃ 10 וַיַּעַן אֵלִיָּהוּ
ח¹⁴. ג¹⁵. ו¹⁶ וַיְדַבֵּר אֶל־שַׂר הַחֲמִשִּׁים וְאִם[a] אִישׁ אֱלֹהִים אָנִי תֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם
ו רפ¹⁷ וְתֹאכַל אֹתְךָ וְאֶת־חֲמִשֶּׁיךָ וַתֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל אֹתוֹ וְאֶת־
ג חֲמִשָּׁיו׃ 11 וַיָּשָׁב וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שַׂר־חֲמִשִּׁים אַחֵר[a] וַחֲמִשָּׁיו וַיַּעַן[b] וַיְדַבֵּר
ב. ה⁵ וכל כתיב דכות ב מ א אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ מְהֵרָה רְדָה׃ 12 וַיַּעַן אֵלִיָּהוּ
ו רפ¹⁷ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם[a] אִם־אִישׁ הָאֱלֹהִים[b] אָנִי תֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל
ב אֹתְךָ וְאֶת־חֲמִשֶּׁיךָ וַתֵּרֶד אֵשׁ־אֱלֹהִים[b] מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל אֹתוֹ וְאֶת־
ג חֲמִשָּׁיו׃ 13 וַיָּשָׁב וַיִּשְׁלַח שַׂר־חֲמִשִּׁים שְׁלִשִּׁים[a] וַחֲמִשָּׁיו וַיַּעַל[b] וַיָּבֹא[c]

Cp 1 [1]Mm 2091. [2]Mm 4056. [3]Mm 1954. [4]Mm 2039. [5]Mm 3192. [6]Mm 2041. [7]Mm 2042. [8]Mm 2043. [9]Mm 2040 א et ב. [10]Mm 2231. [11]Mm 2168. [12]Mm 592. [13]Mm 1680. [14]Mm 808. [15]Mm 1190. [16]Mm 1957. [17]Mm 3171.

Cp 1,2 [a] l מֵחֳלִי cf Vrs || 6 [a] Ms Ֆ הָאִישׁ || [b] 𝔊 *πορεύῃ* = הֹלֵךְ || [c] > Ms 𝔊 || 9 [a] 𝔊^{L}Ֆ pl || [b] 𝔊^{L}(ΣΤ) *αὐτὸς δέ* = והוא; 𝔊$^{-L}$ + *Ηλιου* || 10 [a] nonn Mss ΣΤ^{Mss}ע אם || 12 [a] pc Mss Or Ֆ וַיֹּאמֶר cf 𝔊^{L} || [b] 1 c 2 Mss 𝔊Ֆ אֲלֵיהוּ || [c] pc Mss א ut 10 cf 𝔊 || [d] > pc Mss 𝔊ע^{Mss} || 13 [a] 𝔊$^{-B}$(ע) *τρίτον*, prb 1 שְׁלִשִׁים; Ֆ *(d)tlt zbnjn* = שְׁלִשִׁי– || [b] > 𝔊*ע || [c] > Ֆ.

40 הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ 40 וַיִּשְׁכַּב
אַחְאָב עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ אֲחַזְיָהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃ ס

41 [a]וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אָסָא מָלַךְ עַל־יְהוּדָה בִּשְׁנַת [b]אַרְבַּע לְאַחְאָב
42 מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ 42 יְהוֹשָׁפָט בֶּן־שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה בְּמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים
41ס וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָם וְשֵׁם אִמּוֹ עֲזוּבָה בַּת־שִׁלְחִי׃ 43 וַיֵּלֶךְ כל מל . ב . ג 39
בְּכָל־דֶּרֶךְ אָסָא אָבִיו לֹא־[a]סָר מִמֶּנּוּ [b]לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה׃ ו סביר ממנה 40
44 אֶךְ הַבָּמוֹת לֹא־[a]סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת׃
45 וַיַּשְׁלֵם יְהוֹשָׁפָט עִם־מֶלֶךְ [a]יִשְׂרָאֵל׃ 46 וְיִתֶר דִּבְרֵי יְהוֹשָׁפָט ל . ה בטע בסיפ
וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר־עָשָׂה [a]וַאֲשֶׁר נִלְחָם הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי ב
47 הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃ 47 וְיֶתֶר הַקֵּדֵשׁ אֲשֶׁר נִשְׁאַר בִּימֵי אָסָא אָבִיו
48 בִּעֵר מִן־הָאָרֶץ׃ 48 וּמֶלֶךְ אֵין בֶּאֱדוֹם [a]נִצָּב [b]מֶלֶךְ׃ [c] יו ר״פ וס״פ חד 41
49 יְהוֹשָׁפָט [a]עָשָׂה [b]אֳנִיּוֹת [c]תַּרְשִׁישׁ לָלֶכֶת אוֹפִירָה לַזָּהָב וְלֹא הָלָךְ עשה ק 43 . ג . 42
50 כִּי־נִשְׁבְּרָה [d]אֳנִיּוֹת [c]בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר׃ 50 אָז אָמַר [a]אֲחַזְיָהוּ בֶן־אַחְאָב נשברו ק חד מן יו 44
אֶל־יְהוֹשָׁפָט יֵלְכוּ עֲבָדַי עִם־עֲבָדֶיךָ בָּאֳנִיּוֹת [b]וְלֹא אָבָה יְהוֹשָׁפָט׃ כת ה וקרי ו
51 וַיִּשְׁכַּב יְהוֹשָׁפָט עִם־אֲבֹתָיו [a]וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר 45
דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ ס
52 אֲחַזְיָהוּ בֶן־אַחְאָב מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן בִּשְׁנַת [a]שְׁבַע 46ס . ד . 48
53 עֶשְׂרֵה [a]לִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁנָתַיִם׃ 53 וַיַּעַשׂ
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אָבִיו וּבְדֶרֶךְ אִמּוֹ וּבְדֶרֶךְ [a]יָרָבְעָם
54 בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ 54 וַיַּעֲבֹד [a]אֶת־הַבַּעַל וַיִּשְׁתַּחוּ־ לָוֹ [a]וַיַּכְעֵס אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל [b]אֲשֶׁר־עָשָׂה אָבִיו׃ ב

1 1 וַיִּפְשַׁע מוֹאָב בְּיִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי מוֹת אַחְאָב׃

39 Mm 2181. 40 Mm 2038. 41 Mp sub loco. 42 Mm 1938 contra textum. 43 Mm 2179. 44 Mm 782. 45 Mm 1211. 46 Mm 1945. 47 Mm 2087. 48 Mm 3194.

41 [a] $\mathfrak{G}^{L}$ om 41—51 ($\mathfrak{G}$* om 47—50) cf 16,28[a] || [b–b] 16,28 $\mathfrak{G}$* τῷ ἑνδεκάτῳ τοῦ Ἀμβρι || **43** [a] L* mlt Mss $\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ et 16,28 $\mathfrak{G}$* וְלֹא || [b] pc Mss Seb מִמֶּנּוּ || **44** [a] $\mathfrak{G}(\mathfrak{S}\mathfrak{V})$ ἐξῆρεν = הֵסִיר || **45** [a] $\mathfrak{G}^{A}\mathfrak{S}$ pl || **46** [a–a] > $\mathfrak{G}$* (sed hab in 16,28) || **48** [a] 16,28 $\mathfrak{G}$* ἐν Συρίᾳ = בַּאֲרָם || [b] 2 Mss et 16,28 $\mathfrak{G}$* נְצִיב || [c] > $\mathfrak{S}$; $\mathfrak{G}^{O}(\mathfrak{V})$ et 16,28 $\mathfrak{G}$* καὶ ὁ βασιλεύς (cj c 49) || **49** [a] > $\mathfrak{G}^{B}$; prp ’ נְצִיב הַמֶּלֶךְ vel ’ וְהַמֶּלֶךְ : נצב sec 48[b.c] || [b] nonn Mss Vrs ut Q עָשָׂה, sic l || [c] 16,28 $\mathfrak{G}$* sg || [d] K רָה–, Q רוּ– || **50** [a–a] 16,28 $\mathfrak{G}$* ὁ βασιλεὺς Ισραηλ || [b] $\mathfrak{G}$* sg || **51** [a–a] > 2 Mss et 16,28 $\mathfrak{G}^{BN\,min}$ || **52** [a–a] $\mathfrak{G}^{L}$ 24 || **53** [a] 1 וּבְחַטֹּאת? cf $\mathfrak{G}$ || **54** [a] $\mathfrak{G}$ pl || [b–b] $\mathfrak{G}$ τὰ γενόμενα ἔμπροσθεν αὐτοῦ.

ב פסוק דמטע[27]. ל וכת כן. יו בסיס וכל שפסים תרי עשר וד״ה דכות

יִשְׂרָאֵל קַח[a] אֶת־מִיכָיְהוּ וְהַשִּׁבֻהוּ[b] אֶל־אָמֹן[c] שַׂר־הָעִיר וְאֶל־יוֹאָשׁ
יו בֶּן־הַמֶּלֶךְ: 27 וְאָמַרְתָּ[a] כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ[b] שִׂימוּ אִישׁ זֶה בֵּית הַכֶּלֶא
ב וחס[28] וְהַאֲכִילֻהוּ לֶחֶם לַחַץ[c] וּמַיִם לַחַץ עַד בֹּאִי[d] בְשָׁלוֹם: 28 וַיֹּאמֶר
ב. ל[29] מִיכָיְהוּ אִם־שׁוֹב תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא־דִבֶּר יְהוָה בִּי[a] וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ
עַמִּים כֻּלָּם[a]: 29 וַיַּעַל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט[a] מֶלֶךְ־יְהוּדָה[b]
ג ב חס וחד מל[30] רָמֹת גִּלְעָד: 30 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט[a] הִתְחַפֵּשׂ וָבֹא
ב. תי[31] מל וכל מגלה דכות ב מ ב בַּמִּלְחָמָה וְאַתָּה לְבַשׁ בְּגָדֶיךָ[b] וַיִּתְחַפֵּשׂ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹא בַּמִּלְחָמָה:
יב פסוק את את ראה את 31 וּמֶלֶךְ אֲרָם צִוָּה אֶת־שָׂרֵי הָרֶכֶב אֲשֶׁר־לוֹ[a] שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם[a] לֵאמֹר
ל. ל. ם לֹא תִלָּחֲמוּ אֶת־קָטָן[b] וְאֶת־גָּדוֹל[c] כִּי אִם־אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ:
ב פסוק דמטע[32] 32 וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב אֶת־יְהוֹשָׁפָט וַתֹּמְרוּ אַךְ מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל הוּא וַיָּסֵרוּ[a] עָלָיו לְהִלָּחֵם וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט: 33 וַיְהִי כִּרְאוֹת
ו מל בנביא שָׂרֵי הָרֶכֶב כִּי־לֹא־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא וַיָּשׁוּבוּ מֵאַחֲרָיו:
ד[34] ב. ג[34] 34 וְאִישׁ מָשַׁךְ בַּקֶּשֶׁת לְתֻמּוֹ וַיַּךְ אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין
ב. ו זוגין[34] ל הַשִּׁרְיָן וַיֹּאמֶר לְרַכָּבוֹ הֲפֹךְ יָדְךָ[a] וְהוֹצִיאֵנִי מִן־הַמַּחֲנֶה[b] כִּי הָחֳלֵיתִי:
ג[35] ב. ג[35] 35 וַתַּעֲלֶה הַמִּלְחָמָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהַמֶּלֶךְ הָיָה מָעֳמָד בַּמֶּרְכָּבָה נֹכַח
ל. ג[a] אֲרָם[b] וַיָּמָת בָּעֶרֶב[b] וַיָּצָק דַּם־הַמַּכָּה אֶל־חֵיק הָרָכֶב: 36 וַיַּעֲבֹר
ו חס[36] ב[37] הָרָנָה[a] בְּמַחֲנֶה כְּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ לֵאמֹר אִישׁ אֶל־עִירוֹ[b] וְאִישׁ אֶל־אַרְצוֹ:
תי[31] מל וכל מגלה דכות ב מ ב 37 וַיָּמָת[a] הַמֶּלֶךְ וַיָּבֹאוּ[b] שֹׁמְרוֹן וַיִּקְבְּרוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּשֹׁמְרוֹן:
ל 38 וַיִּשְׁטֹף[a] אֶת־הָרֶכֶב עַל | בְּרֵכַת שֹׁמְרוֹן וַיָּלָקוּ[b] הַכְּלָבִים אֶת־דָּמוֹ
ל. ד בטע ר״פ[38] וְהַזֹּנוֹת רָחֲצוּ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֵּר[c]: 39 וְיֶתֶר[a] דִּבְרֵי אַחְאָב
ל. יז מל בסיס וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּבֵית הַשֵּׁן אֲשֶׁר בָּנָה וְכָל־הֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֲלוֹא־

[27] Mm 4201. [28] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [29] 2 Chr 18,27. [30] Mm 1885. [31] Mm 1552. [32] Mm 3313.
[33] Mm 1303. [34] Mm 2036. [35] Mm 2709. [36] Mp sub loco. [37] Mm 2254. [38] Mm 2037.

26 [a] ΘΣϒ ut 2 Ch 18,25 קְחוּ ‖ [b] ΘS ut 2 Ch בְּ–, *Y et maneat* = וְהוֹשׁ ‖ [c] $\mathfrak{G}^{B\,19.82}$ *Σεμ(μ)ηρ* ex *Εμ(μ)ηρ* (cf $\mathfrak{G}^{135\text{-}93}$) = אֲמֹר? ‖ **27** [a] ϒΣ ut 2 Ch 18,26 וְאַמַּרְתֶּם ‖ [b–b] > $\mathfrak{G}$* ‖ [c] pc Mss צַר cf Jes 30,20 ‖ [d] Ms ΘϒΣ et 2 Ch שׁוּבִי ‖ **28** [a–a] > $\mathfrak{G}$*, gl cf Mi 1,2 ‖ **29** [a] sic L, mlt Mss Edd וִיהוֹ ‖ [b] $\mathfrak{G}$ + *μετ' αὐτοῦ* ‖ **30** [a–a] l prb אֶת וְאָבָא cf ΘϒΣ ‖ [b] $\mathfrak{G}$ suff 1sg ‖ **31** [a–a] > 2 Ch 18,30, gl? cf 20,1.16 ‖ [b] pc Mss et 2 Ch הַק ‖ [c] pc Mss et 2 Ch הַגּ ‖ **32** [a] $\mathfrak{G}$ ut 2 Ch 18,31 וַיָּסֹבּוּ ‖ **34** [a] Mss $\mathfrak{G}$ יְדֵךְ ‖ [b] l הַמַּלְחָמָה? cf $\mathfrak{G}$ ‖ **35** [a] $\mathfrak{G}$ + *ἀπὸ πρωὶ ἕως ἑσπέρας*; ins prb c 2 Ch 18,34 עַד הָעֶרֶב ‖ [b–b] > 2 Mss; $\mathfrak{G}$ tr ad fin v ‖ **36** [a] $\mathfrak{G}$(ΘΣϒ) *στρατοκῆρυξ* = הָרָנָּה? ‖ [b–b] pc Mss $\mathfrak{G}$ϒ ואל ‖ **37** [a–a] l frt כִּי מֵת ה׳ (et cj c 36) cf $\mathfrak{G}$ ‖ [b] l ויבאו? cf $\mathfrak{G}$ ‖ **38** [a] $\mathfrak{G}$ϒ pl ‖ [b] ut 21,19[e] ‖ [c] 2 Mss $\mathfrak{C}^{rMs}$ + בְּיַד אֵלִיָּהוּ cf $\mathfrak{G}^{min}$.

הַנְּבִאִים נִבְאִים כֵּן לֵאמֹר עֵלֵה רָמֹת גִּלְעָד וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה [a]בְּיַד ל חס בסיפ
13 [a]הַמֶּלֶךְ׃ 13 וְהַמַּלְאָךְ אֲשֶׁר־הָלַךְ ׀ לִקְרֹא מִיכָיְהוּ דִּבֶּר אֵלָיו ל
לֵאמֹר הִנֵּה־נָא דִּבְרֵי[a] הַנְּבִיאִים פֶּה־אֶחָד טוֹב אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהִי־נָא ג. ג[10]
14 דְבָרֶיךָ[b] כִּדְבַר אַחַד מֵהֶם וְדִבַּרְתָּ טּוֹב׃ 14 וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ חַי־יְהוָה דיברך חד מן ח[11] יחיר ק בלישׁ. כה[12]
15 כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֵלַי אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃ 15 וַיָּבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ ל. ה[13] מל וכל מגלת דכות ב מ ב
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו מִיכָיְהוּ הֵנֶלֶךְ[a] אֶל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם־ ל
16 נֶחְדָּל[b] וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֲלֵה וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ 16 וַיֹּאמֶר
אֵלָיו הַמֶּלֶךְ עַד־כַּמָּה פְּעָמִים אֲנִי מַשְׁבִּיעֶךָ אֲשֶׁר לֹא־[a]תְדַבֵּר אֵלַי ב. ג[14]. ב
17 רַק־[a]אֱמֶת בְּשֵׁם יְהוָה׃ 17 וַיֹּאמֶר[a] רָאִיתִי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל[b]
נְפֹצִים אֶל[c]־הֶהָרִים כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֹעֶה וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־ ב חד מל וחד חס. ב[15]
18 אֲדֹנִים לָאֵלֶּה יָשׁוּבוּ אִישׁ־לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם׃ 18 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־ ה[16]
יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ לוֹא־יִתְנַבֵּא עָלַי טּוֹב כִּי לה מל
19 אִם־רָע׃ 19 וַיֹּאמֶר לָכֵן שְׁמַע[a] דְּבַר־יְהוָה רָאִיתִי אֶת־יְהוָה[b] יֹשֵׁב
20 עַל־כִּסְאוֹ וְכָל־[c]צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמֵד עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ׃ 20 וַיֹּאמֶר ב. ב
יְהוָה מִי יְפַתֶּה אֶת־אַחְאָב[a] וְיַעַל וְיִפֹּל בְּרָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה בְּכֹה[b] ה[17]. ו רפ[18]. ג[19]
21 וְזֶה אֹמֵר בְּכֹה׃ 21 וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲפַתֶּנּוּ ב
22 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו בַּמָּה׃ 22 וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ[a] שֶׁקֶר בְּפִי כָּל־ ח קמ[20]
23 נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם־תּוּכָל צֵא וַעֲשֵׂה־כֵן׃ 23 וְעַתָּה הִנֵּה נָתַן ב. ב
יְהוָה רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל־נְבִיאֶיךָ אֵלֶּה וַיהוָה דִּבֶּר עָלֶיךָ רָעָה׃ ג[21]
24 וַיִּגַּשׁ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה וַיַּכֶּה אֶת־מִיכָיְהוּ עַל־הַלֶּחִי וַיֹּאמֶר [a]אֵי־ ג. כב[22]. לא
25 זֶה[b] עָבַר רוּחַ־יְהוָה מֵאִתִּי לְדַבֵּר אוֹתָךְ׃[c] 25 וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ הִנְּךָ ט[23] רפ וכל יחזק דכות וחד מן ט[24] מל בלשון זכר
26 רֹאֶה בַּיּוֹם הַהוּא אֲשֶׁר תָּבֹא חֶדֶר בְּחֶדֶר לְהֵחָבֵה[a]׃ 26 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יז חס ג[25] מנה בנביא וכל משלי דכות ב מ ד. ב כח ה[26]

[10]Mm 1879 et Mm 2106. [11]Mm 1921. [12]Mm 187. [13]Mm 1552. [14]Mm 3156. [15]Mm 2850. [16]Mm 232. [17]Mm 522. [18]Mm 437. [19]Mm 2034. [20]Mm 96. [21]Mm 4200. [22]Mm 1303. [23]Mm 136. [24]Mm 2565. [25]Mm 1769. [26]Mm 2035.

12 [a–a] G εἰς χεῖράς σου (G^{BL} + καί) τὸν βασιλέα Συρίας (> G^{A}) cf S, 1 בְּיַד אֶת־מֶלֶךְ אֲרָם? || **13** [a] G λαλοῦσιν πάντες = דִּבְּרוּ כָל־ || [b] mlt Mss ŚTV et 2 Ch 18,12 ut Q דְּבָרֶךָ, sic l || **15** [a] GT^{f} sg || [b] pc Mss GT^{f} sg || **16** [a] > G || **17** [a] G + οὐχ οὕτως = לֵאמֹר כֵּן, ex לָכֵן? || [b] > Ms Ś || [c] = עַל, sic pc Mss ŚT et 2 Ch 18,16 || **19** [a] pc Mss et 2 Ch 18,18 שִׁמְעוּ || [b] G + θεὸν Ισραηλ || **20** [a] GV ut 2 Ch 18,19 + מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל || [b] 2 Ch בָּכָה || **22** [a] pc Mss T et 2 Ch 18,21 לְרוּחַ || **24** [a–a] G* ποῖον πνεῦμα κυρίου τὸ λαλῆσαν ἐν σοί || [b] Ms et 2 Ch 18,23 + הַדֶּרֶךְ || [c] = אִתָּךְ, sic C (2º) || **25** [a] C mlt Mss et 2 Ch 18,24 בא–.

אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ׃ 26 וַיִּתְעַב מְאֹד לָלֶכֶת אַחֲרֵי הַגִּלֻּלִים כְּכֹל אֲשֶׁר עָשׂוּ 6
ל הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ס 27 [a]וַיְהִי כְּשָׁמְעַ 7
ב. פד. ל ומל אַחְאָב אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיָּשֶׂם־שַׂק עַל־בְּשָׂרוֹ וַיָּצׇם
ל.[21] ל וַיִּשְׁכַּב בַּשָּׂק וַיְהַלֵּךְ[b] אָט׃ ס 28 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה [a]אֶל־אֵלִיָּהוּ 8
יב הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר׃[a] 29 הֲרָאִיתָ כִּי־נִכְנַע אַחְאָב מִלְּפָנָי [a]יַעַן כִּי־נִכְנַע 29
ז. אביא חד מן ט חס א בליש. ח[25] מִפָּנָי[a] לֹא־אָבִיא הָרָעָה בְּיָמָיו בִּימֵי בְנוֹ אָבִיא הָרָעָה [c]עַל־בֵּיתוֹ׃

22 1 וַיֵּשְׁבוּ[a] שָׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין מִלְחָמָה בֵּין אֲרָם וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃ פ 22
ט מלי 2 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִשִׁית וַיֵּרֶד יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ 2
ג 3 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־עֲבָדָיו הֲיְדַעְתֶּם כִּי־לָנוּ רָמֹת[a] גִּלְעָד 3
ד.ל וַאֲנַחְנוּ מַחְשִׁים מִקַּחַת אֹתָהּ מִיַּד מֶלֶךְ אֲרָם׃ 4 וַיֹּאמֶר אֶל־יְהוֹשָׁפָט 4
ל הֲתֵלֵךְ אִתִּי[a] לַמִּלְחָמָה רָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט[b] אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
ב כָּמוֹנִי כָמוֹךָ כְּעַמִּי כְעַמֶּךָ כְּסוּסַי כְּסוּסֶיךָ׃ 5 וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט 5
חצי הספר בפסוקים אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל דְּרָשׁ־[a]נָא כַיּוֹם אֶת־דְּבַר יְהוָה׃ 6 וַיִּקְבֹּץ מֶלֶךְ־ 6
ד.[4] ג.[5] בט[6] חס בנביא יִשְׂרָאֵל אֶת־[a]הַנְּבִיאִים כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הַאֵלֹךְ עַל־
יג.[5] רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם־אֶחְדָּל וַיֹּאמְרוּ עֲלֵה וְיִתֵּן אֲדֹנָי[b] בְּיַד
ה הַמֶּלֶךְ׃ 7 וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הַאֵין פֹּה נָבִיא לַיהוָה עוֹד[a] וְנִדְרְשָׁה 7
מֵאוֹתוֹ[b]׃ 8 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל | אֶל־יְהוֹשָׁפָט עוֹד[a] אִישׁ־אֶחָד 8
לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה מֵאֹתוֹ[b] וַאֲנִי שְׂנֵאתִיו כִּי לֹא־יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי
ד ב כת ה וב כת א אִם־רָע מִיכָיְהוּ בֶן־יִמְלָה[c] וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אַל־יֹאמַר הַמֶּלֶךְ כֵּן׃
ג 9 וַיִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־סָרִיס אֶחָד וַיֹּאמֶר מַהֲרָה מִיכָיְהוּ בֶן־ 9
ד ב כת ה וב כת א יִמְלָה׃ 10 וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה יֹשְׁבִים[c] אִישׁ עַל־ 10
ד.ד כִּסְאוֹ [a]מְלֻבָּשִׁים בְּגָדִים בְּגֹרֶן[ab] פֶּתַח שַׁעַר שֹׁמְרוֹן וְכָל־הַנְּבִיאִים
ו מִתְנַבְּאִים לִפְנֵיהֶם׃ 11 וַיַּעַשׂ לוֹ צִדְקִיָּה בֶּן־כְּנַעֲנָה קַרְנֵי בַרְזֶל 11
ב חס. ד וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה בְּאֵלֶּה תְנַגַּח אֶת־אֲרָם עַד־כַּלּוֹתָם׃ 12 וְכָל־ 12

[21] Mm 3342. [22] Mm 321. Cp 22 [1] Mm 1900. [2] Mm 1499. [3] Mm 1498. [4] Mm 3144. [5] Mm 1652. [6] Mm 1954. [7] Mm 380. [8] Mm 157. [9] Mm 2033.

27 [a] v 27 𝔊 alit ‖ [b] pc Mss וַיִּתָּה ‖ **28** [a–a] 𝔊 *ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ Ηλειου περὶ Αχααβ καὶ εἶπεν κύριος* ‖ **29** [a–a] > 𝔊*. homtel? ‖ [b] mlt Mss ut Q אָבִיא ‖ [c–c] > 𝔊* ‖ **Cp 22,1** [a] 𝔊 sg ‖ **3** [a] ut 4,13[a] ‖ **4** [a] 𝔊-^{L} *μεθ' ἡμῶν* ‖ [b–b] > 𝔊*𝔖 ‖ **5** [a] 𝔊 pl ‖ [b] > 𝔊 ‖ **6** [a] 𝔊 + *πάντας* ‖ [b] 𝔗 mlt Mss יהוה ‖ **7** [a] > 𝔊* ‖ [b] 1 c nonn Mss מֵאִתּוֹ ‖ **8** [a] ut 7[a] ‖ [b] ut 7[b] ‖ [c] mlt Mss ימלא ‖ **10** [a–a] dub; 𝔊 *ἔνοπλοι* ‖ [b] > Ms.

12 כַּאֲשֶׁר כָּתוּב בַּסְּפָרִים אֲשֶׁר שָׁלְחָה אֲלֵיהֶם[a]: 12 קְרָאוּ צוֹם וְהוֹשִׁיבוּ ג
13 אֶת־נָבוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם: 13 וְיָבֹאוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל וַיֵּשְׁבוּ לה[11].ה[12]
נֶגְדּוֹ וַיְעִד�ֻהוּ[a] אַנְשֵׁי הַבְּלִיַּעַל אֶת־נָבוֹת[b] נֶגֶד הָעָם[a] לֵאמֹר בֵּרַךְ[c] יב
נָבוֹת[c] אֱלֹהִים וָמֶלֶךְ וַיֹּצִיאֻהוּ מִחוּץ לָעִיר וַיִּסְקְלֻהוּ בָאֲבָנִים וַיָּמֹת: ה[13].ג
14 וַיִּשְׁלְחוּ אֶל־אִיזֶבֶל לֵאמֹר סֻקַּל נָבוֹת וַיָּמֹת: 15 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ ב וחס[14]
אִיזֶבֶל[a] כִּי־סֻקַּל נָבוֹת וַיָּמֹת[a] וַתֹּאמֶר אִיזֶבֶל[b] אֶל־אַחְאָב קוּם רַשׁ ב וחס[14] וכל לשרון מסכינו דכות[15]
אֶת־כֶּרֶם נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי אֲשֶׁר מֵאֵן לָתֶת־לְךָ בְּכֶסֶף כִּי אֵין נָבוֹת ה[16]
16 חַי כִּי[c]־מֵת: 16 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אַחְאָב כִּי מֵת נָבוֹת[a] וַיָּקָם אַחְאָב לָרֶדֶת כ בטע ר״פ[17]
סוכ[18]ה אֶל־כֶּרֶם נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי לְרִשְׁתּוֹ: ס 17 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־
18 אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר: 18 קוּם רֵד לִקְרַאת אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל ט ר״פ[19]
19 אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן הִנֵּה בְּכֶרֶם נָבוֹת אֲשֶׁר־יָרַד שָׁם לְרִשְׁתּוֹ: 19 וְדִבַּרְתָּ[20] ה
אֵלָיו לֵאמֹר[a] כֹּה אָמַר יְהוָה הֲרָצַחְתָּ[b] וְגַם־יָרַשְׁתָּ[c] וְדִבַּרְתָּ[20] אֵלָיו ה
לֵאמֹר[c] כֹּה[d] אָמַר יְהוָה בִּמְקוֹם[d] אֲשֶׁר לָקְקוּ[e] הַכְּלָבִים אֶת־דַּם נָבוֹת[f] ל
20 יְלָקְקוּ הַכְּלָבִים אֶת־דָּמְךָ גַּם־אָתָּה: 20 וַיֹּאמֶר אַחְאָב אֶל־אֵלִיָּהוּ ל וחס
הַמְצָאתַנִי אוֹיְבִי וַיֹּאמֶר מָצָאתִי יַעַן הִתְמַכֶּרְךָ לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי ל.ז
21 יְהוָה[a]: 21 הִנְנִי[a] מֵבִיא[b] אֵלֶיךָ רָעָה וּבִעַרְתִּי אַחֲרֶיךָ וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב מביא חד מן ט חס א בלישׁ ק
22 מַשְׁתִּין בְּקִיר וְעָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל: 22 וְנָתַתִּי אֶת־בֵּיתְךָ כְּבֵית ב
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וּכְבֵית בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה אֶל[a]־הַכַּעַס אֲשֶׁר הִכְעַסְתָּ
23 וַתַּחֲטֵא אֶת־יִשְׂרָאֵל: 23 וְגַם־לְאִיזֶבֶל דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר הַכְּלָבִים ד חס ט וכ בלישׁ
24 יֹאכְלוּ אֶת־אִיזֶבֶל בְּחֵל[a] יִזְרְעֶאל: 24 הַמֵּת לְאַחְאָב בָּעִיר יֹאכְלוּ ה חס
25 הַכְּלָבִים וְהַמֵּת[a] בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמָיִם: 25 רַק לֹא הָיָה
כְאַחְאָב אֲשֶׁר הִתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֲשֶׁר־הֵסִתָּה[a] אֹתוֹ ל.ל.ל

[11] Mm 2840. [12] Mm 1167. [13] Mm 2030. [14] Mm 2031. [15] Mm 2032. [16] Mm 158. [17] Mm 1017. [18] Mp sub loco. [19] Mm 1995. [20] Mm 426.

11 [a–a] > 𝔊[L] ‖ **13** [a–a] > 𝔊* ‖ [b–b] frt dl cf [a–a] ‖ [c–c] 𝔊* *ηὐλόγηκας* cf 10 ‖ **15** [a–a] > 𝔊*, prb dl ‖ [b] > 𝔊*𝔙 ‖ [c] pc Mss + אֶם ‖ **16** [a] 𝔊 + nonn vb ‖ **19** [a] > pc Mss 𝔊[L]𝔖 ‖ [b] 𝔊-[L] *ὡς σύ* pro הֲ (> 𝔊[L]𝔙, 𝔖 *h'* = הֲנִה) ‖ [c–c] > 𝔖; 𝔊 *διὰ τοῦτο* = לָכֵן, frt l ‖ [d–d] > 𝔊[44.106], frt dl ‖ [e] 𝔊 + *αἱ ὗες καί* ‖ [f] 𝔊 + *ἐκεῖ* ‖ **20** [a] ins וֹ לַהַכְעִיסוֹ? cf 𝔊 ‖ **21** [a] 𝔊-[BA] pr *τάδε λέγει κύριος* ‖ [b] mlt Mss ut Q מֵבִיא ‖ **22** [a] = עַל, sic Ms cf 𝔊𝔖𝔗 ‖ **23** [a] l frt c pc Mss 𝔖𝔙 בְּחֵלֶק ut 2 R 9,36 ‖ **24** [a] mlt Mss 𝔊𝔖𝔗[Ms] + לוֹ ‖ **25** [a] = הֶסְתָּה.

חֲרִמִי מִיָּדִי וְהָיִתָה נַפְשְׁךָ תַּחַת נַפְשׁוֹ וְעַמְּךָ תַּחַת עַמּוֹ׃ 43 וַיֵּלֶךְ
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־בֵּיתוֹ סַר וְזָעֵף וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹנָה׃ פ
21 1 וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כֶּרֶם הָיָה לְנָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי
אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֶאל אֵצֶל הֵיכַל אַחְאָב מֶלֶךְ שֹׁמְרוֹן׃ 2 וַיְדַבֵּר אַחְאָב
אֶל־נָבוֹת ׀ לֵאמֹר ׀ תְּנָה־לִּי אֶת־כַּרְמְךָ וְיִהְיֶה־לִּי לְגַן־יָרָק כִּי הוּא
קָרוֹב אֵצֶל בֵּיתִי וְאֶתְּנָה לְךָ תַּחְתָּיו כֶּרֶם טוֹב מִמֶּנּוּ אִם טוֹב
בְּעֵינֶיךָ אֶתְּנָה־לְךָ כֶּסֶף מְחִיר זֶה׃ 3 וַיֹּאמֶר נָבוֹת אֶל־אַחְאָב חָלִילָה
לִי מֵיְהוָה מִתִּתִּי אֶת־נַחֲלַת אֲבֹתַי לָךְ׃ 4 וַיָּבֹא אַחְאָב אֶל־בֵּיתוֹ
סַר וְזָעֵף עַל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלָיו נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי וַיִּשְׁכַּב עַל־מִטָּתוֹ וַיַּסֵּב אֶת־פָּנָיו וְלֹא
אָכַל לָחֶם׃ 5 וַתָּבֹא אֵלָיו אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ וַתְּדַבֶּר אֵלָיו מַה־זֶּה רוּחֲךָ סָרָה וְאֵינְךָ אֹכֵל לָחֶם׃ 6 וַיְדַבֵּר אֵלֶיהָ כִּי־אֲדַבֵּר אֶל־נָבוֹת
הַיִּזְרְעֵאלִי וָאֹמַר לוֹ תְּנָה־לִי אֶת־כַּרְמְךָ בְּכֶסֶף אוֹ אִם־חָפֵץ אָתָּה
אֶתְּנָה־לְךָ כֶּרֶם תַּחְתָּיו וַיֹּאמֶר לֹא־אֶתֵּן לְךָ אֶת־כַּרְמִי׃ 7 וַתֹּאמֶר
אֵלָיו אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ אַתָּה עַתָּה תַּעֲשֶׂה מְלוּכָה עַל־יִשְׂרָאֵל קוּם אֱכָל־
לֶחֶם וְיִטַּב לִבֶּךָ אֲנִי אֶתֵּן לְךָ אֶת־כֶּרֶם נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי׃
8 וַתִּכְתֹּב סְפָרִים בְּשֵׁם אַחְאָב וַתַּחְתֹּם בְּחֹתָמוֹ וַתִּשְׁלַח הַסְּפָרִים
אֶל־הַזְּקֵנִים וְאֶל־הַחֹרִים אֲשֶׁר בְּעִירוֹ הַיֹּשְׁבִים אֶת־נָבוֹת׃ 9 וַתִּכְתֹּב בַּסְּפָרִים לֵאמֹר קִרְאוּ־צוֹם וְהוֹשִׁיבוּ אֶת־נָבוֹת בְּרֹאשׁ
הָעָם׃ 10 וְהוֹשִׁיבוּ שְׁנַיִם אֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל נֶגְדּוֹ וְיעִדֻהוּ לֵאמֹר
בֵּרַכְתָּ אֱלֹהִים וָמֶלֶךְ וְהוֹצִיאֻהוּ וְסִקְלֻהוּ וְיָמֹת׃ 11 וַיַּעֲשׂוּ אַנְשֵׁי עִירוֹ
הַזְּקֵנִים וְהַחֹרִים אֲשֶׁר הַיֹּשְׁבִים בְּעִירוֹ כַּאֲשֶׁר שָׁלְחָה אֲלֵיהֶם אִיזֶבֶל

41 Mm 321. 42 Mm 2029. Cp 21 1 Mm 4137. 2 Mm 1432. 3 Mm 658. 4 Mp sub loco. 5 Mm 1644. 6 Mm 158. 7 Mm 194. 8 Mm 2840. 9 Mm 1247. 10 Mm 2030.

42 a Ms 𝔊-^{BL} Syh 𝔗^{Ms} מידי; 𝔊^{BL}𝔙 suff 2sg ‖ **43** a–a > 𝔊*, add? ‖ b = אֶל, sic pc Mss ‖ **Cp 21,1** a cf 20,1a ‖ b–b 𝔊^{B} sol *καί*; Syh sub ast ‖ c 𝔊 + *εἰς* ‖ d–d > 𝔊, add? ‖ **2** a > 𝔊-^{L} ‖ b Ms וְאם; pr אוֹ? cf 𝔖 ‖ c 𝔊 + pc vb ‖ **3** a 𝔊 *παρὰ* (𝔊^{L} + *κυρίου*) *θεοῦ μου* ‖ **4** a–a 𝔊^{BL} *καὶ ἐγένετο τὸ πνεῦμα Αχααβ τεταραγμένον* ‖ b 𝔊 *καὶ συνεκάλυψεν* = וַיְכַס ‖ **6** a 𝔊(𝔖) *καί* ‖ b 𝔊-^{L} + *ἄλλον* ‖ c 𝔖𝔙^{Ms} ut 2 + טוב ממנו ‖ d 𝔊 *κληρονομίαν πατέρων μου*, cf 3 ‖ **7** a 𝔊 + *οὕτως* ‖ **8** a mlt Mss ut Q סְפָרִים, l c K סְ׳ ‖ b sic L, mlt Mss Edd הַ׳ ‖ c–c > 𝔊* ‖ d–d 𝔖 invers ut 11, frt recte ‖ **10** a 𝔊*𝔖𝔙 3sg; 𝔊^{L}(𝔖𝔙^{Mss}) + *Ναβουθαι*.

הַנּוֹתָרִים וְאַפֵּקָה אֶל־הָעִיר וְתִפֹּל הַחוֹמָה עַל־[a]עֲשָׂרִים וְשִׁבְעָה[a] אֶלֶף
אִישׁ הַנּוֹתָרִים וּבֶן־הֲדַד נָס וַיָּבֹא [b]אֶל־הָעִיר חֶדֶר[b] בְּחֶדֶר׃ ס
31 וַיֹּאמְרוּ[a] אֵלָיו עֲבָדָיו הִנֵּה־נָא שָׁמַעְנוּ[a] כִּי מַלְכֵי בֵּית[b] יִשְׂרָאֵל כִּי־[c]
מַלְכֵי חֶסֶד הֵם נָשִׂימָה נָא שַׂקִּים בְּמָתְנֵינוּ וַחֲבָלִים בְּרֹאשֵׁנוּ[d] וְנֵצְאָ
32 אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אוּלַי יְחַיֶּה אֶת־נַפְשֶׁךָ׃ 32 וַיַּחְגְּרוּ שַׂקִּים בְּמָתְנֵיהֶם
וַחֲבָלִים בְּרָאשֵׁיהֶם וַיָּבֹאוּ[a] אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ[b] עַבְדְּךָ בֶן־
33 הֲדַד אָמַר תְּחִי־נָא נַפְשִׁי וַיֹּאמֶר הַעוֹדֶנּוּ חַי אָחִי הוּא׃ 33 וְהָאֲנָשִׁים
יְנַחֲשׁוּ וַיְמַהֲרוּ[a] וַיַּחְלְטוּ הַמִּמֶּנּוּ[a] וַיֹּאמְרוּ אָחִיךָ בֶן־הֲדַד וַיֹּאמֶר בֹּאוּ
34 קְחֻהוּ וַיֵּצֵא אֵלָיו בֶּן־הֲדַד וַיַּעֲלֵהוּ[b] עַל־הַמֶּרְכָּבָה׃ 34 וַיֹּאמֶר אֵלָיו
הֶעָרִים אֲשֶׁר לָקַח־אָבִי מֵאֵת אָבִיךָ אָשִׁיב[a] וְחוּצוֹת תָּשִׂים לְךָ
בְּדַמֶּשֶׂק כַּאֲשֶׁר שָׂם אָבִי בְּשֹׁמְרוֹן [b]וַאֲנִי בְּבְרִית אֲשַׁלְּחֲךָ[b] וַיִּכְרֹת־לוֹ
35 בְּרִית וַיְשַׁלְּחֵהוּ׃ ס 35 וְאִישׁ אֶחָד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים אָמַר אֶל־
36 רֵעֵהוּ בִּדְבַר יְהוָה הַכֵּנִי נָא וַיְמָאֵן הָאִישׁ לְהַכֹּתוֹ׃ 36 וַיֹּאמֶר לוֹ יַעַן
אֲשֶׁר לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה הִנְּךָ הוֹלֵךְ מֵאִתִּי וְהִכְּךָ הָאֲרְיֵה וַיֵּלֶךְ
37 מֵאֶצְלוֹ וַיִּמְצָאֵהוּ הָאֲרְיֵה וַיַּכֵּהוּ׃ 37 וַיִּמְצָא אִישׁ אַחֵר וַיֹּאמֶר הַכֵּנִי
38 נָא וַיַּכֵּהוּ הָאִישׁ הַכֵּה וּפָצֹעַ׃ 38 וַיֵּלֶךְ הַנָּבִיא וַיַּעֲמֹד לַמֶּלֶךְ עַל־
39 הַדָּרֶךְ וַיִּתְחַפֵּשׁ בָּאֵפֶר[a] עַל־עֵינָיו׃ 39 וַיְהִי הַמֶּלֶךְ עֹבֵר וְהוּא צָעַק
אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר עַבְדְּךָ | יָצָא בְּקֶרֶב־הַמִּלְחָמָה וְהִנֵּה־אִישׁ סָר[a]
וַיָּבֵא אֵלַי אִישׁ וַיֹּאמֶר שְׁמֹר אֶת־הָאִישׁ הַזֶּה אִם־הִפָּקֵד יִפָּקֵד וְהָיְתָה
40 נַפְשְׁךָ תַּחַת נַפְשׁוֹ אוֹ כִכַּר־כֶּסֶף תִּשְׁקוֹל׃ 40 וַיְהִי עַבְדְּךָ עֹשֶׂה[a] הֵנָּה
וָהֵנָּה וְהוּא אֵינֶנּוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כֵּן מִשְׁפָּטֶךָ אַתָּה חָרָצְתָּ׃
41 וַיְמַהֵר וַיָּסַר אֶת־הָאֵפֶר מֵעַל[a] עֵינָיו וַיַּכֵּר אֹתוֹ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כִּי
42 מֵהַנְּבִאִים הוּא׃ 42 וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן שִׁלַּחְתָּ אֶת־אִישׁ־

[26] Mm 1316. [27] Mm 469. [28] Mm 2022. [29] Mm 953. [30] Mm 2023. [31] Mm 1687. [32] Mm 2024. [33] Mm 2025. [34] Mm 2026 contra textum. [35] Mm 3592 contra textum. [36] Mm 2027. [37] Mm 1549. [38] Mm 1788. [39] Mm 639. [40] Mm 2028.

30 [a–a] S[W] 25 || [b–b] G *εἰς τὸν οἶκον τοῦ κοιτῶνος*; dl 'אל־ה? || **31** [a–a] G* *καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ Οἶδα* || [b] > G*S || [c] > pc Mss, cf GSV || [d] l c mlt Mss GSV בְּרֹאשֵׁינוּ || **32** [a] G hic ויאמרו et om [b] || **33** [a–a] l c nonn Mss Q[Occ] Vrs וְהָם מְ– || [b] Ms GS + אֵלָיו || **34** [a] G(SV[Mss]) + *σοι* || [b–b] pr וַיֹּאמֶר vel l תְּשַׁלְּחֵנִי || **39** [a] > G || pro 'אש || **38** [a] G(T) *τελαμῶνι* = בְּפֵאָר, S(α′σ′ʹ) *bqṭm'* = בְּאֵפֶר || **40** [a] G *περιεβλέψατο* = שָׁעָה? S(T) *mtpn'* = פָּנָה? || **41** [a] nonn Mss ut Q מֵעֲלֵי, K מֵעַל.

כב[13] הַמְּדִינוֹת בָּרְאשֹׁנָה וַיִּשְׁלַח[a] [b]בֶּן־הֲדַד[b] וַיַּגִּידוּ לוֹ[c] לֵאמֹר אֲנָשִׁים יָצְאוּ
ח[14].נ[15].ב מִשֹּׁמְרוֹן׃ 18 וַיֹּאמֶר אִם־לְשָׁלוֹם יָצָאוּ תִּפְשֻׂום חָיִּים וְאִם לְמִלְחָמָה
ח[14].נ[15].ב יָצָאוּ חַיִּים תִּפְשֻׂום׃ 19 וְאֵלֶּה[a] יָצְאוּ מִן־הָעִיר נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת
ב.ל.ל.ל [b]וְהַחַיִל אֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם[b]׃ 20 וַיַּכּוּ אִישׁ אִישׁוֹ וַיָּנֻסוּ אֲרָם [a]וַיִּרְדְּפֵם
ל יִשְׂרָאֵל וַיִּמָּלֵט בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ אֲרָם עַל־סוּס וּפָרָשִׁים[a]׃ 21 וַיֵּצֵא
ל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיַּךְ[a] אֶת־הַסּוּס וְאֶת־הָרֶכֶב וְהִכָּה בַאֲרָם מַכָּה
גְּדוֹלָה׃ 22 וַיִּגַּשׁ הַנָּבִיא אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ[a]
ג.ל הִתְחַזָּק[b] וְדַע וּרְאֵה אֵת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה כִּי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה מֶלֶךְ אֲרָם
עֹלֶה עָלֶיךָ׃ ס 23 וְעַבְדֵי מֶלֶךְ־אֲרָם אָמְרוּ אֱלָיו אֱלֹהֵי הָרִים
נ[16].ל.ז.י מל[17] אֱלֹהֵיהֶם[a] עַל־כֵּן חָזְקוּ מִמֶּנּוּ וְאוּלָם נִלָּחֵם אִתָּם[b] בַּמִּישׁוֹר אִם־לֹא
ב.ל[18] חס וכל אוריית ואיוב דכות ב מ ב נֶחֱזַק מֵהֶם׃ 24 וְאֶת־הַדָּבָר הַזֶּה עֲשֵׂה הָסֵר הַמְּלָכִים אִישׁ מִמְּקֹמוֹ
ט.ל.ל וְשִׂים פַּחוֹת תַּחְתֵּיהֶם׃ 25 [a]וְאַתָּה תִּמְנֶה[a]־לְךָ | חַיִל כַּחַיִל הַנֹּפֵל
ס[19] מל בלשנן זכר ול בליש. ב. ד[20] ס מל בסים. י מל[17] מֵאוֹתָךְ[b] וְסוּס כַּסּוּס | וְרֶכֶב כָּרֶכֶב וְנִלָּחֲמָה אוֹתָם[c] בַּמִּישׁוֹר אִם־לֹא
נ[21] שמיעה לקול. ג חס[22] נֶחֱזַק מֵהֶם וַיִּשְׁמַע לְקֹלָם וַיַּעַשׂ כֵּן׃ ס 26 וַיְהִי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה
ד[23] וַיִּפְקֹד בֶּן־הֲדַד אֶת־אֲרָם וַיַּעַל אֲפֵקָה לַמִּלְחָמָה עִם[a]־יִשְׂרָאֵל׃
ל.ל[24] 27 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָתְפָּקְדוּ וְכֻלְכְּלוּ[a] וַיֵּלְכוּ לִקְרָאתָם [b]וַיַּחֲנוּ בְּנֵי־[a]יִשְׂרָאֵל
ל וחס נֶגְדָּם[b] כִּשְׁנֵי חֲשִׂפֵי עִזִּים וַאֲרָם מִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ׃ 28 וַיִּגַּשׁ אִישׁ
הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר[a] אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר[b] כֹּה־אָמַר יְהוָה יַעַן אֲשֶׁר
אָמְרוּ אֲרָם אֱלֹהֵי הָרִים יְהוָה וְלֹא־אֱלֹהֵי עֲמָקִים הוּא וְנָתַתִּי אֶת־
יד בטא[25] כָּל־הֲהָמוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה בְּיָדֶךָ וִידַעְתֶּם[c] כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ 29 וַיַּחֲנוּ[s] אֵלֶּה
נֹכַח אֵלֶּה שִׁבְעַת יָמִים וַיְהִי | בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַתִּקְרַבְ הַמִּלְחָמָה וַיַּכּוּ
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־אֲרָם מֵאָה[b]־אֶלֶף רַגְלִי בְּיוֹם אֶחָד׃ 30 וַיָּנֻסוּ

[13]Mm 1743. [14]Mm 1602. [15]Mm 2020. [16]Mm 1336. [17]Mm 2021. [18]Mm 489. [19]Mm 2565. [20]Mm 1389. [21]Mm 23. [22]Mm 1693. [23]Mm 1316. [24]Mm 837. [25]Mm 3948.

17 [a] l frt -לְחוּ אֶל- cf 𝔊* || [b–b] > 𝔊* || [c] 𝔊* *τῷ βασιλεῖ Συρίας* || **19** [a] 𝔊-^{L} *καὶ μή*; 𝔊^{L} *καί*, frt recte || [b–b] tr frt post 20aα || **20** [a–a] tr frt post 21 || **21** [a] 𝔊 *καὶ ἔλαβεν* =

4 הֵם: 4 וַיַּעַן מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כִּדְבָרְךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לְךָ אֲנִי וְכָל־ יב ס״פ². ב
5 אֲשֶׁר־לִי: 5 וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיֹּאמְרוּ כֹּה־אָמַר בֶּן־הֲדַד
[a]לֵאמֹר כִּי[a]־שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ לֵאמֹר כַּסְפְּךָ וְזָהָבְךָ וְנָשֶׁיךָ וּבָנֶיךָ[b] לִי׀ ב. ל
6 תִּתֵּן: 6 כִּי | אִם־כָּעֵת מָחָר אֶשְׁלַח אֶת־עֲבָדַי אֵלֶיךָ וְחִפְּשׂוּ אֶת־
בֵּיתְךָ[a] וְאֶת בָּתֵּי עֲבָדֶיךָ וְהָיָה כָּל־מַחְמַד עֵינֶיךָ[b] יָשִׂימוּ בְיָדָם וְלָקָחוּ: ב
7 7 וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לְכָל־[a]זִקְנֵי הָאָרֶץ[a] וַיֹּאמֶר דְּעוּ־נָא וּרְאוּ כִּי ל
רָעָה זֶה מְבַקֵּשׁ כִּי־שָׁלַח אֵלַי לְנָשַׁי וּלְבָנַי וּלְכַסְפִּי וְלִזְהָבִי וְלֹא[b] ל. ל. ל
8 מָנַעְתִּי מִמֶּנּוּ: 8 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כָּל־הַזְּקֵנִים וְכָל־הָעָם אַל־תִּשְׁמַע נא מ״ם וכל ר״ם דכות ב מ ג
9 וְלֹוא תֹאבֶה: 9 וַיֹּאמֶר לְמַלְאֲכֵי בֶן־הֲדַד אִמְרוּ[a] לַאדֹנַי הַמֶּלֶךְ[a] כֹּל[b] לה מל
אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֶל־עַבְדְּךָ בָרִאשֹׁנָה אֶעֱשֶׂה וְהַדָּבָר הַזֶּה לֹא אוּכַל כב³. ג¹
10 לַעֲשׂוֹת וַיֵּלְכוּ הַמַּלְאָכִים וַיְשִׁבֻהוּ דָּבָר: 10 וַיִּשְׁלַח אֵלָיו בֶּן־ ב וחס
הֲדַד וַיֹּאמֶר כֹּה־יַעֲשׂוֹן לִי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּ אִם־יִשְׁפֹּק עֲפַר שֹׁמְרוֹן ח¹. יא⁶. ט בלוש ד⁷ מנה כת כן. ג ב חס וחד מל״
11 לִשְׁעָלִים[a] לְכָל־הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָי: 11 וַיַּעַן מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
12 דַּבְּרוּ אַל־יִתְהַלֵּל חֹגֵר כְּמַפְתֵּחַ: 12 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ[a] אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה ב. ל
וְהוּא שֹׁתֶה הוּא וְהַמְּלָכִים[b] בַּסֻּכּוֹת וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו שִׂימוּ וַיָּשִׂימוּ ח פסוק והוא הוא. יו״ד לה
עַל־הָעִיר: 13 וְהִנֵּה נָבִיא אֶחָד נִגַּשׁ אֶל־אַחְאָב[a] מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל[b] ז¹⁰ וכל הנגחתי דכות ב מ א. ה ר״ם בסים״
וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְהוָה הֲרָאִיתָ[b] אֶת כָּל־[c]הֲמוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה הִנְנִי ס״ו
נֹתְנוֹ בְיָדְךָ הַיּוֹם וְיָדַעְתָּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: 14 וַיֹּאמֶר אַחְאָב בְּמִי וַיֹּאמֶר ב פסוק אית בהון ד ויאמר¹²
כֹּה־אָמַר יְהוָה [a]בִּנְעָרֵי שָׂרֵי[a] הַמְּדִינוֹת וַיֹּאמֶר מִי־יֶאְסֹר הַמִּלְחָמָה
וַיֹּאמֶר אָתָּה: 15 וַיִּפְקֹד אֶת־נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וַיִּהְיוּ מָאתַיִם[a] ל
שְׁנַיִם[b] וּשְׁלֹשִׁים וְאַחֲרֵיהֶם פָּקַד אֶת־[c]כָּל־הָעָם [d]כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל[d] יג״
16 16 שִׁבְעַת אֲלָפִים: 16 וַיֵּצְאוּ[a] בַּצָּהֳרָיִם וּבֶן־הֲדַד שֹׁתֶה שִׁכּוֹר בַּסֻּכּוֹת
17 הוּא וְהַמְּלָכִים שְׁלֹשִׁים־וּשְׁנַיִם מֶלֶךְ עֹזֵר אֹתוֹ: 17 וַיֵּצְאוּ נַעֲרֵי שָׂרֵי

[2]Mm 294. [3]Mm 1743. [4]Mm 1046. [5]Mm 500. [6]Mm 3286. [7]Mm 3031. [8]Mm 2018. [9]Mm 1174. [10]Mm 1868. [11]Mp sub loco. [12]Mm 2019.

5 [a–a] G ἐγώ, l אָנֹכִי? || [b] > 2 Mss G* || 6 [a] pc Mss S בָּתֵּיךָ || [b] l עֵינֶיהָם cf G || 7 [a–a] l הַזְּקֵנִים? cf G* || [b–b] G leg כִּי וְ֫ לֹא || 9 [a–a] G τῷ κυρίῳ ὑμῶν || 10 [a] G-L ταῖς ἀλώπεξιν · שֻׁלְּחָנִי || 12 [a] G ὅτε ἀπεκρίθη αὐτῷ = בַּעֲנוֹתוֹ? || [b] Ms G הֲ וְכָל־ה || 13 [a] > GBL⊆W || [b] mlt Mss Edd הֲ || [c] > Ms GB || 14 [a–a] S b'ljm' wbrwrbn' = נְעָרִים וּבְשָׂרֵי, it in 15.17.19; cf G || 15 [a] GA 300 || [b] > GB || [c] > Ms G*Y || [d–d] > Ms; G πᾶν(τα) υἱὸν δυνάμεως = כֹּ֫ל בֶּן־חַיִל || [e–e] G(B)Lmin 60000 || 16 [a] Ms G א֫ـ.

ג וְרוּחַ גְּדוֹלָה [a]וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים[a] לִפְנֵי יְהוָה לֹא
ג¹⁴ ל. בָרוּחַ יְהוָה וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בָרַעַשׁ יְהוָה: 12 וְאַחַר [c]הָרַעַשׁ 12
ל. ל. ג¹⁵ ב. אֵשׁ לֹא [c]בָּאֵשׁ יְהוָה וְאַחַר [c]הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה[a]: 13 וַיְהִי | כִּשְׁמֹעַ 13
ל אֵלִיָּהוּ וַיָּלֶט פָּנָיו בְּאַדַּרְתּוֹ וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֹד פֶּתַח הַמְּעָרָה וְהִנֵּה אֵלָיו
ד ב מל וב הס¹⁶. ב בל״ש¹⁷ קוֹל וַיֹּאמֶר מַה־לְּךָ פֹּה אֵלִיָּהוּ: 14 וַיֹּאמֶר [c]קַנֹּא קִנֵּאתִי לַיהוָה | 14
ג אֱלֹהֵי [c]צְבָאוֹת כִּי־[a]עָזְבוּ בְרִיתְךָ[a] בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרָסוּ
ג¹⁸ וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרָגוּ בֶּחָרֶב וָאִוָּתֵר אֲנִי לְבַדִּי וַיְבַקְשׁוּ אֶת־נַפְשִׁי
ו ר״פ¹⁹. ה ג קמ וב²⁰ פת לְקַחְתָּהּ: ס 15 וַיֹּאמֶר [c]יְהוָה [c]אֵלָיו לֵךְ שׁוּב לְדַרְכְּךָ[a] מִדְבַּרָה 15
נ בטע²¹. ל דַּמֶּשֶׂק וּבָאתָ וּמָשַׁחְתָּ אֶת־חֲזָאֵל לְמֶלֶךְ עַל־אֲרָם: 16 וְאֶת־ [c]יֵהוּא 16
ל בֶּן־נִמְשִׁי תִּמְשַׁח לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־[c]אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט [a]מֵאָבֵל
ב. ח²² מְחוֹלָה[a] תִּמְשַׁח לִנָּבִיא תַּחְתֶּיךָ: 17 וְהָיָה הַנִּמְלָט מֵחֶרֶב חֲזָאֵל יָמִית
ח²² יֵהוּא וְהַנִּמְלָט מֵחֶרֶב יֵהוּא יָמִית אֱלִישָׁע: 18 וְהִשְׁאַרְתִּי[a] בְּיִשְׂרָאֵל 18
ל. ל שִׁבְעַת אֲלָפִים כֹּל־[c]הַבִּרְכַּיִם אֲשֶׁר לֹא־כָרְעוּ לַבַּעַל וְכָל־[c]הַפֶּה אֲשֶׁר
ל. ז פסוק והוא והוא²³ לֹא־נָשַׁק לוֹ: 19 וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת־[c]אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט וְהוּא 19
ל. ל חֹרֵשׁ שְׁנֵים[a]־[c]עָשָׂר צְמָדִים לְפָנָיו וְהוּא בִּשְׁנֵים [c]הֶעָשָׂר וַיַּעֲבֹר אֵלָיהוּ
אֵלָיו וַיַּשְׁלֵךְ אַדַּרְתּוֹ אֵלָיו[b]: 20 וַיַּעֲזָב אֶת־הַבָּקָר וַיָּרָץ אַחֲרֵי אֵלִיָּהוּ 20
ל וַיֹּאמֶר אֶשְּׁקָה־[c]נָּא לְאָבִי וּלְאִמִּי[a] וְאֵלְכָה אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ שׁוּב
[b]כִּי מֶה־[c]עָשִׂיתִי לָךְ: 21 וַיָּשָׁב מֵאַחֲרָיו וַיִּקַּח אֶת־[c]צֶמֶד הַבָּקָר 21
ל. יח²⁴ וכל יוצר חסץ המה דכות ב מ״א. ל. ב ובתרי לישע²³ וַיִּזְבָּחֵהוּ וּבִכְלֵי [c]הַבָּקָר בִּשְּׁלָם הַבָּשָׂר[a] וַיִּתֵּן לָעָם וַיֹּאכֵלוּ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ
ל אַחֲרֵי אֵלִיָּהוּ וַיְשָׁרְתֵהוּ: פ
ל **20** 1 [a]וּבֶן־הֲדַד[b] [c]מֶלֶךְ־אֲרָם[c] קָבַץ אֶת־כָּל־חֵילוֹ וּשְׁלֹשִׁים [c]**20**
וּשְׁנַיִם מְלָכִים אִתּוֹ וְסוּס וָרֶכֶב וַיַּעַל וַיָּצַר עַל־שֹׁמְרוֹן וַיִּלָּחֶם בָּהּ:
ט¹. יב סביר 2 וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים[a] אֶל־אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הָעִירָה[b]: 3 וַיֹּאמֶר לוֹ 2/3
ב כֹּה אָמַר בֶּן־הֲדַד כַּסְפְּךָ וְזָהָבְךָ לִי־הוּא וְנָשֶׁיךָ וּבָנֶיךָ הַטּוֹבִים[a] לִי[b]־

¹⁴Mm 2014. ¹⁵Mm 3460. ¹⁶Mm 1382. ¹⁷Mm 2015. ¹⁸Mm 3976. ¹⁹Mm 1931. ²⁰Mm 1341. ²¹Mm 2016. ²²Mm 1873. ²³Mm 2017. ²⁴Mm 2781. ²⁵Mp sub loco. Cp 20 ¹Mm 1972.

11 [a–a] add? tr post רעשׁ? ‖ **12** [a] 𝔊-BL(𝔙Mss) + *κακεῖ κύριος* ‖ **14** [a–a] 𝔊AL *ἐγκατέλιπόν (σε)* cf 10²⁴ᵃ⁻ᵃ ‖ **15** [a] huc tr prb ובאת cf 𝔊 ‖ **16** [a–a] > 𝔠; 𝔊Bmin tr post תמשח ‖ **18** [a] 𝔊-L 2sg; 𝔙 + *mihi* cf Rm 11,4 ‖ **19** [a] pc Mss 𝔖 וּשׁ ‖ [b] - עליו, sic pc Mss Vrs ‖ **20** [a] > 𝔊* ‖ [b–b] 𝔙 *quod enim meum erat* ‖ **21** [a] > 𝔊; dl vel tr post ויתן ‖ Cp 20,1 [a] 𝔊* tr cp 20 post 21 ‖ [b] cf 15,18ᵈ ‖ [c–c] > 𝔊Bmin ‖ **2** [a] > 𝔊* ‖ [b] > 𝔊L𝔖 ‖ **3** [a] > 𝔊* ‖ [b] prp לְךָ.

עֵב קִשְׁנָה כִּכַּף־אִישׁ [b]עֹלָה מַיִם[b] וַיֹּאמֶר עֵלֵה אֱמָר אֶל־אַחְאָבְ אֱסָר[c] ג
45 וָרֵד וְלֹא יַעַצָרְכָה[d] הַגָּשֶׁם: 45 וַיְהִי ׀ עַד־כֹּה וְעַד־כֹּה וְהַשָּׁמַיִם ל. כג[34] מילין כת ח ס״ת ול בליש. יז ספרוק עד ועד[35]. ב
הֶחְתַּקְדְּרוּ עָבִים וְרוּחַ וַיְהִי גֶּשֶׁם גָּדוֹל וַיִּרְכַּבְ[a] אַחְאָבְ וַיֵּלֶךְ יִזְרְעֶאלָה: ו[36]
46 וְיַדְ־יְהוָה הָיְתָה אֶל[a]־אֵלִיָּהוּ וַיְשַׁנֵּס מָתְנָיו וַיָּרָץ לִפְנֵי אַחְאָבְ עַד־ הוי. ג[37]. ל
בֹּאֲכָה יִזְרְעֶאלָה: ו מל. ל[36]

19 1 וְאַנָּךְ אַחְאָבְ לְאִיזֶבֶל[a] אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלִיָּהוּ וְאֵת כָּל־ ל
2 אֲשֶׁר[b] הָרַג אֶת־כָּל־[c]הַנְּבִיאִים בֶּחָרֶב: 2 וַתִּשְׁלַח אִיזֶבֶל מַלְאָךְ[a] אֶל־ ה[1]. ל וכת כן
אֱלִיָּהוּ לֵאמֹר[b] כֹּה־יַעֲשׂוּן[c] אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּן כִּי־כָעֵת מָחָר אָשִׂים ב[2]. כת[3]
3 אֶת־נַפְשְׁךָ כְּנֶפֶשׁ אַחַד מֵהֶם: 3 וַיַּרְא[a] וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל[b]־נַפְשׁוֹ וַיָּבֹא ב[3]. כת[3]
4 בְּאֵר שֶׁבַע אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיַּנַּח אֶת־נַעֲרוֹ שָׁם: 4 וְהוּא־הָלַךְ בַּמִּדְבָּרְ ז[4]. לג ר״ם
דֶּרֶךְ יוֹם וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב תַּחַת רֹתֶם אֶחָת[a] וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר | אחד ק חד מן ז[5] יתיר ה
רַב[b] עַתָּה יְהוָה[c] קַח נַפְשִׁי[d] כִּי־לֹא־טוֹב אָנֹכִי מֵאֲבֹתָי: 5 וַיִּשְׁכַּבְ ב זקף חד קמ וחד פת[6]. ב
וַיִּישָׁן [a]תַּחַת רֹתֶם אֶחָד[a] וְהִנֵּה־זֶה מַלְאָךְ[b] נֹגֵעַ בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם ה מל בליש[7]. ח
אֱכֹל: 6 וַיַּבֶּט וְהִנֵּה מְרַאֲשֹׁתָיו עֻגַת רְצָפִים וְצַפַּחַת מַיִם[a] וַיֹּאכַל
7 וַיִּשְׁתְּ וַיָּשָׁב וַיִּשְׁכַּב: 7 וַיָּשָׁבְ מַלְאַךְ יְהוָה ׀ שֵׁנִית וַיִּגַּע־בּוֹ וַיֹּאמֶר קוּם
8 אֱכֹל כִּי רַב מִמְּךָ הַדָּרֶךְ: 8 וַיָּקָם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתֶּה וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ ׀ ל
הָאֲכִילָה הַהִיא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הַר [a]הָאֱלֹהִים[a] ל ומל. ד
9 חֹרֵב: 9 וַיָּבֹא־שָׁם אֶל־הַמְּעָרָה וַיָּלֶן שָׁם וְהִנֵּה [a]דְבַר־יְהוָה[a] יג[8]. ב[9]
10 אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ[a] מַה־לְּךָ פֹּה אֵלִיָּהוּ: 10 וַיֹּאמֶר קַנֹּא קִנֵּאתִי לַיהוָה ז ב מל וכ חס[10].
אֱלֹהֵי [a]צְבָאוֹת כִּי־[a]עָזְבוּ בְרִיתְךָ[a] בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרָסוּ ג ב בליש[11]
וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרָגוּ בֶחָרֶב וָאִוָּתֵר אֲנִי לְבַדִּי וַיְבַקְשׁוּ אֶת־נַפְשִׁי ג[12]
11 לְקַחְתָּהּ: 11 וַיֹּאמֶר צֵא וְעָמַדְתָּ בָהָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִנֵּה [a]יְהוָה עֹבֵר ד[13]

[34]Mm 964. [35]Mm 912. [36]Mm 1351. [37]Mm 2010. Cp 19 [1]Mm 500. [2]Mm 2847. [3]Mm 187. [4]Mm 2011. [5]Mm 2792. [6]Mm 1949. [7]Mm 1692. [8]Mm 2938. [9]Mm 2012. [10]Mm 1382. [11]Mm 2015. [12]Mm 3976. [13]Mm 2013.

44 [b–b] G* *ἀνάγουσα ὕδωρ* = מַעֲלֵה מַיִם || [c] G(L^Mss) + *τὸ ἅρμα σου* || [d] sic L, mlt Mss Edd יַעַצְרָ || **45** [a] G *καὶ ἔκλαιεν* = וַיִּבְךְ || **46** [a] = עַל cf G || **Cp 19,1** [a] G* + *γυναικὶ αὐτοῦ* || [b–b] G(ΣV) *καὶ ὡς* = וַאֲשֶׁר || [c] > pc Mss G*, dl || **2** [a] > G* || [b] G + *(εἰ) σὺ εἶ Ἡλιου καὶ ἐγὼ Ιεζαβελ* || [c] ins c mlt Mss Vrs לִי ut 20,10 || **3** [a] 1 c pc Mss GΣV וַיַּרְא || [b] = עַל, sic Mss Or || **4** [a] 1 c nonn Mss ut Q אֶחָד || [b] ΣT(V) + *lj* || [c] > G* || [d] Ms Σ + מִמֶּנִּי cf G || **5** [a–a] *ἐκεῖ ὑπὸ φυτόν*; 1 שָׁם || [b] > G || **6** [a] G + *καὶ ἀνέστη* || **8** [a] > G* || **9** [a] > pc Mss G || **10** [a–a] 1 עֲזָבוּךָ? cf G.

עֹנֶה וְאֵין קָשֶׁב׃ 30 וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לְכָל־הָעָם גְּשׁוּ אֵלַי וַיִּגְּשׁוּ 30
כָּל־הָעָם אֵלָיו וַיְרַפֵּא אֶת־מִזְבַּח יְהוָה הֶהָרוּס׃ 31 וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ 31
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים כְּמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְנֵי־יַעֲקֹב אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־
יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ׃ 32 וַיִּבֶן אֶת־הָאֲבָנִים מִזְבֵּחַ 32
בְּשֵׁם יְהוָה וַיַּעַשׂ תְּעָלָה כְּבֵית סָאתַיִם זָרַע סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ׃ 33 וַיַּעֲרֹךְ 33
אֶת־הָעֵצִים וַיְנַתַּח אֶת־הַפָּר וַיָּשֶׂם עַל־הָעֵצִים׃ 34 וַיֹּאמֶר מַלְאוּ 34
אַרְבָּעָה כַדִּים מַיִם וְיִצְקוּ עַל־הָעֹלָה וְעַל־הָעֵצִים וַיֹּאמֶר שְׁנוּ וַיִּשְׁנוּ
וַיֹּאמֶר שַׁלְּשׁוּ וַיְשַׁלֵּשׁוּ׃ 35 וַיֵּלְכוּ הַמַּיִם סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ וְגַם אֶת־הַתְּעָלָה 35
מִלֵּא־מָיִם׃ 36 וַיְהִי | בַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וַיֹּאמַר 36
יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל הַיּוֹם יִוָּדַע כִּי־אַתָּה אֱלֹהִים
בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲנִי עַבְדֶּךָ וּבִדְבָרְךָ עָשִׂיתִי אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
37 עֲנֵנִי יְהוָה עֲנֵנִי וְיֵדְעוּ הָעָם הַזֶּה כִּי־אַתָּה יְהוָה הָאֱלֹהִים וְאַתָּה 37
הַסַּבְתָּ אֶת־לִבָּם אֲחֹרַנִּית׃ 38 וַתִּפֹּל אֵשׁ־יְהוָה וַתֹּאכַל אֶת־הָעֹלָה 38
וְאֶת־הָעֵצִים וְאֶת־הָאֲבָנִים וְאֶת־הֶעָפָר וְאֶת־הַמַּיִם אֲשֶׁר־בַּתְּעָלָה
לִחֲכָה׃ 39 וַיַּרְא כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ יְהוָה הוּא 39
הָאֱלֹהִים יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים׃ 40 וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לָהֶם תִּפְשׂוּ | 40
אֶת־נְבִיאֵי הַבַּעַל אִישׁ אַל־יִמָּלֵט מֵהֶם וַיִּתְפְּשֻׂום וַיּוֹרֶד אֹתָם אֵלִיָּהוּ
אֶל־נַחַל קִישׁוֹן וַיִּשְׁחָטֵם שָׁם׃ 41 וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לְאַחְאָב עֲלֵה 41
אֱכֹל וּשְׁתֵה כִּי־קוֹל הֲמוֹן הַגָּשֶׁם׃ 42 וַיַּעֲלֶה אַחְאָב לֶאֱכָל וְלִשְׁתּוֹת 42
וְאֵלִיָּהוּ עָלָה אֶל־רֹאשׁ הַכַּרְמֶל וַיִּגְהַר אַרְצָה וַיָּשֶׂם פָּנָיו בֵּין בִּרְכָּיו׃
43 וַיֹּאמֶר אֶל־נַעֲרוֹ עֲלֵה נָא הַבֵּט דֶּרֶךְ יָם וַיַּעַל וַיַּבֵּט וַיֹּאמֶר אַיִן 43
מְאוּמָה וַיֹּאמֶר שֻׁב שֶׁבַע פְּעָמִים׃ 44 וַיְהִי בַּשְּׁבִעִית וַיֹּאמֶר הִנֵּה־ 44

---

29 [a] GS + nonn vb ‖ **30** [a] G* tr 30b post 32a ‖ [b] > G* ‖ **31** [a] > pc Mss G ‖ [b] pc Mss G* ישראל ‖ **32** [a] > G ‖ [b–b] > G[L] (Syh sub ast) ‖ **34** [a] G* + *καὶ ἐποίησαν οὕτως* . ‖ **36** [a–a] > G* ‖ [b–b] G *καὶ ἀνεβόησεν Ηλιου εἰς τὸν οὐρανόν* ‖ [c] Ms GS וְ׳ ‖ [d] G* + 37[a–a] ‖ [e] G* *ἐν πυρί, καὶ γνώτωσαν πᾶς ὁ λαὸς οὗτος* ‖ [f] mlt Mss ⅀𝔙 ut Q, וּבְדָבְרְךָ sic l; G *καὶ διὰ σέ* ‖ **37** [a–a] cf 36[d] ‖ [b] 2 Mss G[min]S + כָּל־ ‖ **38** [a] Ms 𝔗 מִי׳ ‖ **39** [a] G* + *ἀληθῶς* = cf G ‖ [b–b] G* tr post התעלה, gl? ‖ **39** [a] G* *καὶ ἔπεσεν* ‖ [b] > G* ‖ [c] G

אַתָּה וּבֵית אָבִיךָ בַּעֲזָבְכֶם [a]אֶת־מִצְוֹת יְהוָה [a]וַתֵּלֶךְ [b]אַחֲרֵי הַבְּעָלִים׃
19 וְעַתָּה שְׁלַח קְבֹץ אֵלַי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַר הַכַּרְמֶל וְאֶת־ ל
נְבִיאֵי הַבַּעַל אַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים [a]וּנְבִיאֵי הָאֲשֵׁרָה אַרְבַּע מֵאוֹת [a]אֹכְלֵי שֻׁלְחַן אִיזֶבֶל׃ 20 וַיִּשְׁלַח אַחְאָב בְּכָל־[a]בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
21 וַיִּקְבֹּץ אֶת־[b]הַנְּבִיאִים אֶל־הַר הַכַּרְמֶל׃ 21 וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ [a]אֶל־[a]כָּל־ ו בסיפ . ב בסיפ
הָעָם וַיֹּאמֶר עַד־מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל־שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים אִם־יְהוָה יא,יג
הָאֱלֹהִים לְכוּ אַחֲרָיו וְאִם־הַבַּעַל לְכוּ אַחֲרָיו וְלֹא־עָנוּ הָעָם אֹתוֹ׃
22 דָּבָר׃ 22 וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ אֶל־[a]הָעָם אֲנִי נוֹתַרְתִּי נָבִיא לַיהוָה לְבַדִּי ל
23 וּנְבִיאֵי הַבַּעַל אַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים אִישׁ׃ 23 וְיִתְּנוּ־לָנוּ שְׁנַיִם פָּרִים ג רס יב
וְיִבְחֲרוּ לָהֶם הַפָּר הָאֶחָד וְיִנַּתְּחֻהוּ וְיָשִׂמוּ עַל־הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא יג,יד . ל . יג . יד
יָשִׂמוּ וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה [b]אֶת־הַפָּר הָאֶחָד [a]וְנָתַתִּי עַל־הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא יג
24 אָשִׂים׃ 24 וּקְרָאתֶם בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וַאֲנִי אֶקְרָא בְּשֵׁם־יְהוָה [a]וְהָיָה ל . ל
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־יַעֲנֶה בָאֵשׁ הוּא הָאֱלֹהִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ טוֹב ב
25 הַדָּבָר[b]׃ 25 וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לִנְבִיאֵי הַבַּעַל בַּחֲרוּ לָכֶם הַפָּר יג
הָאֶחָד וַעֲשׂוּ רִאשֹׁנָה כִּי אַתֶּם הָרַבִּים [a]וּקְרָאוּ בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וְאֵשׁ לֹא ,
26 תָשִׂימוּ[a]׃ 26 וַיִּקְחוּ אֶת־הַפָּר [a]אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם[a] וַיַּעֲשׂוּ וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁם־ טז,יז . ד . יג
הַבַּעַל [b]מֵהַבֹּקֶר וְעַד־הַצָּהֳרַיִם [b]לֵאמֹר [c]הַבַּעַל עֲנֵנוּ וְאֵין קוֹל וְאֵין [b] ראין ואין יד . ה
27 עֹנֶה וַיְפַסְּחוּ עַל־[d]הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ 27 וַיְהִי בַּצָּהֳרַיִם וַיְהַתֵּל בָּהֶם ל . יז,יח
אֵלִיָּהוּ [a]וַיֹּאמֶר קִרְאוּ בְקוֹל־גָּדוֹל כִּי־אֱלֹהִים הוּא כִּי [b]שִׂיחַ וְכִי־ יז
28 שֵׂג לוֹ וְכִי־דֶרֶךְ לוֹ [b]אוּלַי יָשֵׁן הוּא וְיִקָּץ׃ 28 וַיִּקְרְאוּ בְקוֹל גָּדוֹל ל . ל . ל וחס
וַיִּתְגֹּדְדוּ כְּמִשְׁפָּטָם בַּחֲרָבוֹת וּבְרֻמָחִים עַד־שָׁפְכִ־דָם עֲלֵיהֶם׃ ל וחס
29 29 וַיְהִי כַּעֲבָר הַצָּהֳרַיִם וַיִּתְנַבְּאוּ עַד לַעֲלוֹת הַמִּנְחָה וְאֵין־קוֹל וְאֵין־ ב חד חס וחד מל . ד . יח
יט וכל אוריית ויהושע דכות ב מג . ג פסוק ראין ואין ואין . ה

[11] Mm 1372. [12] Mm 2002. [13] Mm 2003. [14] Mm 3329. [15] Mm 1715. [16] Mm 2004. [17] Mp sub loco. [18] Mm 2005. [19] Mm 1523.

18 [a–a] G *τὸν κύριον θεὸν ὑμῶν*, recte? ‖ [b] G^{min} ⅁ pl ‖ **19** [a–a] prb dl ‖ **20** [a] mlt Mss גְּבוּל; > G ‖ [b] pc Mss G + ־כָּל ‖ **21** [a–a] G* *πάντας* = כָּלְהֶם? ‖ [b] > 2 Mss G* ‖ **22** [a] mlt Mss $\mathfrak{C}^{fMs}$ + ־כָּל ‖ [b] G + 19[a–a] ‖ **23** [a] 2 Mss הַשֵּׁנִי, G *τὸν ἄλλον* = הָאַחֵר ‖ [b–b] > G*, prb dl ‖ **24** [a] G⅁^{Mss} + *τοῦ θεοῦ μου* ‖ [b] G + *ὁ ἐλάλησας* cf ⅁ ‖ **25** [a–a] > ⅁ ‖ **26** [a–a] > G*, prb dl ‖ [b–b] > G^{L} ‖ [c] G + *ἐπάκουσον ἡμῶν* = ענו ‖ [d] l c Seb nonn Mss Vrs עָשׂוּ ‖ **27** [a] G + *ὁ Θεσβίτης* cf 17,1 ‖ [b–b] inc; G *ἀδολεσχία αὐτῷ ἐστιν, καὶ ἅμα μήποτε χρηματίζει αὐτός* cf $\mathfrak{C}$.

ב חד מל וחד חס 4 אֶת־יְהוָה מְאֹד׃ 4 וַיְהִי בְּהַכְרִית אִיזֶבֶל אֶת נְבִיאֵי יְהוָה וַיִּקַּח
עֹבַדְיָהוּ מֵאָה נְבִאִים וַיַּחְבִּיאֵם חֲמִשִּׁים[a] אִישׁ בַּמְּעָרָה[b] וְכִלְכְּלָם לֶחֶם
ו בסיפ 5 וָמָיִם׃ 5 וַיֹּאמֶר אַחְאָב אֶל־עֹבַדְיָהוּ לֵךְ[a] בָּאָרֶץ אֶל־[b]כָּל־מַעְיְנֵי
ו בסיפ. ג׳. לה מל הַמַּיִם וְאֶל כָּל־[c]הַנְּחָלִים אוּלַי | נִמְצָא חָצִיר וּנְחַיֶּה סוּס וָפֶרֶד וְלוֹא
נַכְרִית[d] מִן־הַבְּהֵמָה[e]׃ 6 וַיַּחְלְקוּ לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ[a] לַעֲבָר־בָּהּ אַחְאָב
הָלַךְ בְּדֶרֶךְ אֶחָד לְבַדּוֹ[b] וְעֹבַדְיָהוּ הָלַךְ בְּדֶרֶךְ־אֶחָד לְבַדּוֹ׃
ל. ל. ל וחס 7 וַיְהִי עֹבַדְיָהוּ בַּדָּרֶךְ[a] וְהִנֵּה[b] אֵלִיָּהוּ לִקְרָאתוֹ[c] וַיַּכִּרֵהוּ[d] וַיִּפֹּל עַל־
ר״ת 8 פָּנָיו וַיֹּאמֶר הַאַתָּה ׀ זֶה אֲדֹנִי אֵלִיָּהוּ׃ 8 וַיֹּאמֶר לוֹ אֲנִי לֵךְ אֱמֹר
לַאדֹנֶיךָ הִנֵּה אֵלִיָּהוּ׃ 9 וַיֹּאמֶר מֶה חָטָאתִי כִּי־אַתָּה נֹתֵן אֶת־עַבְדְּךָ
ג 10 בְּיַד־אַחְאָב לַהֲמִיתֵנִי׃ 10 חַי ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אִם־יֶשׁ־גּוֹי וּמַמְלָכָה
אֲשֶׁר לֹא־שָׁלַח אֲדֹנִי שָׁם לְבַקֶּשְׁךָ וְאָמְרוּ אַיִן וְהִשְׁבִּיעַ[a] אֶת־הַמַּמְלָכָה
ל. כ מילין כת ה ס״ח[c] וְאֶת־[b]הַגּוֹי כִּי לֹא יִמְצָאֶכָּה׃ 11 וְעַתָּה אַתָּה אֹמֵר לֵךְ אֱמֹר לַאדֹנֶיךָ
ה׳. ג׳[a] 12 הִנֵּה אֵלִיָּהוּ׃ 12 וְהָיָה אֲנִי | אֵלֵךְ מֵאִתָּךְ וְרוּחַ יְהוָה | יִשָּׂאֲךָ עַל[a] אֲשֶׁר
ל זקף קמ. ג. ל לֹא־אֵדָע וּבָאתִי לְהַגִּיד לְאַחְאָב וְלֹא יִמְצָאֲךָ[b] וַהֲרָגַנִי וְעַבְדְּךָ יָרֵא
ג חס[c] אֶת־יְהוָה מִנְּעֻרָי׃ 13 הֲלֹא־הֻגַּד לַאדֹנִי אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בַּהֲרֹג
ל וחס. ל אִיזֶבֶל אֶת נְבִיאֵי יְהוָה וָאַחְבֵּא מִנְּבִיאֵי יְהוָה מֵאָה אִישׁ חֲמִשִּׁים
חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמְּעָרָה[a] וָאֲכַלְכְּלֵם לֶחֶם וָמָיִם׃ 14 וְעַתָּה אַתָּה אֹמֵר
ג. ב בטע. ב בסיפ לֵךְ אֱמֹר לַאדֹנֶיךָ הִנֵּה אֵלִיָּהוּ וַהֲרָגָנִי׃ ס 15 15 וַיֹּאמֶר ׀ אֵלִיָּהוּ חַי ׀
ג יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו כִּי הַיּוֹם אֵרָאֶה אֵלָיו׃
16 16 וַיֵּלֶךְ עֹבַדְיָהוּ לִקְרַאת אַחְאָב וַיַּגֶּד־לוֹ[a] וַיֵּלֶךְ אַחְאָב[a] לִקְרַאת
כ בטע ר״ס[b] אֵלִיָּהוּ׃ 17 וַיְהִי כִרְאוֹת אַחְאָב אֶת־אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אַחְאָב אֵלָיו[a] 17
ר״ת. ל. ל 18 הַאַתָּה ׀ זֶה עֹכֵר יִשְׂרָאֵל׃ 18 וַיֹּאמֶר לֹא עָכַרְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל כִּי־אִם־

[4]Mm 129. [5]Mm 198. [6]Mm 964. [7]Mm 1877. [8]Mm 2001. [9]Mm 1585. [10]Mm 1017.

4 [a] prb ins c nonn Mss Vrs חמשים ut 13 ‖ [b] 𝔊-^{BO} *ἐν δύο σπηλαίοις* cf 𝔙 et 13[a] ‖ **5** [a] 𝔊(S) + *καὶ διέλθωμεν* = וְנַעֲבֹר? ‖ [b] > 𝔊 ‖ [c] > 𝔊^{BL} ‖ [d] 𝔊 *ἐξολοθρευθήσονται* = נִכְרֹת? cf 𝔙 ‖ [e] pc Edd מִן (ה)ב׳ ‖ **6** [a] 𝔊(S) *τὴν ὁδόν* ‖ [b] > 𝔊^{BL}𝔙, dl? ‖ **7** [a] 𝔊^{BL} + *μόνος* ≒ לְבַדּוֹ ‖ [b] 𝔊-^{L} *καὶ ἦλθεν* ‖ [c] 𝔊^{BO} + *μόνος* ‖ [d] 𝔊 *καὶ Αβδειου ἔσπευσεν* = וַיְמַהֵר? ‖ **10** [a] 𝔊 *καὶ ἐνέπρησεν* ‖ [b] 𝔊 *τὰς χώρας αὐτῆς* ‖ **11** [a–a] > 𝔊* ‖ **12** [a] Ms עד ‖ [b–b] > Ms 𝔊* ‖ [c] pc Mss 𝔊S𝔙 יו– ‖ **13** [a] 𝔊^{L} ut 4[b] ‖ **16** [a–a] frt l וַיָּרֶץ א׳ וילך cf 𝔊 ‖ **17** [a] 2 Mss 𝔊 אֶל־אליהו.

14 בָּרִאשֹׁנָה וְהוֹצֵאתִ֫[b] לִי וְלָךְ[c] וְלִבְנֵ֫[d] תַּעֲשֶׂ֫ בְּאַחֲרֹנָה׃ ס 14 כִּי֯ כה¹³ . ה
כֹה֯ אָמַר֯ יְהוָה֯ אֱלֹהֵי֯ יִשְׂרָאֵל[a] כֶּד הַקֶּמַח לֹא תִכְלֶה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן ג ב כת ה וחד כת א¹⁴
15 לֹא תֶחְסָר עַד יוֹם תֵּת֯-יְהוָה גֶּשֶׁם עַל-פְּנֵי[c] הָאֲדָמָה׃ 15 וַתֵּלֶךְ ג . תת
16 וַתַּעַשׂ[a] כִּדְבַר֯ אֵלִיָּהוּ֯ וַתֹּאכַל[b] הִ֫וא֯ וָהֵ֫יא[b] וּבֵיתָ֫[c] יָמִים[d]׃ 16 כַּד ד¹⁵ . ק . והרא ק ד¹⁶ מן חד
הַקֶּמַח לֹא כָלְתָה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא חָסַר כִּדְבַר֯ יְהוָה֯ אֲשֶׁר֯ דִּבֶּר֯ היא וחד מן ב¹⁷ בלישׁ
בְּיַד֯ אֵלִיָּהוּ׃ פ 17 וַיְהִי֯ אַחַר֯ הַדְּבָרִים הָאֵ֫לֶּה חָלָה בֶּן-הָאִשָּׁה ד . ה בטע בסיפ¹⁸
בַּעֲלַ֫ת הַבַּ֫יִת וַיְהִי֯ חָלְיוֹ֯ חָזָק מְאֹד עַד אֲשֶׁר֯ לֹא-נוֹתְרָה-בּוֹ נְשָׁמָה׃ ל
18 וַתֹּאמֶר֯ אֶל-אֵלִיָּהוּ מַה-לִּי וָלָךְ אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּאתָ[a] אֵלַ֫י לְהַזְכִּיר ד¹⁹
19 אֶת-עֲוֹנִי וּלְהָמִית אֶת-בְּנִי׃ 19 וַיֹּאמֶר֯ אֵלֶ֫יהָ תְּנִי-לִי אֶת-בִּנֵךְ וַיִּקָּחֵהוּ ל
מֵחֵיקָהּ וַיַּעֲלֵהוּ֯ אֶל-הָעֲלִיָּה אֲשֶׁר-הוּא֯ יֹשֵׁב שָׁם וַיַּשְׁכִּבֵהוּ֯ עַל-
20 מִטָּתוֹ׃ 20 וַיִּקְרָא[a] אֶל-יְהוָה֯ וַיֹּאמַר֯ יְהוָה֯ אֱלֹהָ֫י הֲגַם עַל-הָאַלְמָנָה י . צא . ח²⁰ קמ וכל אתנח ורס״פ דכות ב מ ב
21 אֲשֶׁר-אֲנִי מִתְגּוֹרֵר עִמָּהּ הַרֵעוֹתָ לְהָמִית אֶת-בְּנָהּ׃ 21 וַיִּתְמֹדֵד[a] עַל- ב ומל²¹ . ל²² . ל. ד פסוק על אל על
הַיֶּלֶד שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּקְרָא֯ אֶל-יְהוָה֯ וַיֹּאמַר֯ יְהוָה֯ אֱלֹהָ֫י תָּשָׁב י . צא . ח²⁰ קמ וכל אתנח ורס״פ דכות ב מ ב
22 נֶפֶשׁ-הַיֶּלֶד הַזֶּה עַל-קִרְבּוֹ׃ 22 וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל אֵלִיָּהוּ וַתָּשָׁב ל
23 נֶפֶשׁ-הַיֶּלֶד עַל-קִרְבּוֹ וַיֶּ֫חִי׃ 23 וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ֯ אֶת-הַיֶּלֶד[a] וַיֹּרִדֵ֫הוּ מִן- ב וחס
24 סהע״ה הָעֲלִיָּה הַבַּ֫יְתָה וַיִּתְּנֵהוּ לְאִמּוֹ֯ וַיֹּאמֶר֯ אֵלִיָּהוּ֯ רְאִי חַי בִּנֵךְ׃ 24 וַתֹּאמֶר ד¹⁹ . ב בטע²⁴
הָאִשָּׁה֯ אֶל-אֵלִיָּהוּ֯ עַתָּה֯ זֶה[a] יָדַ֫עְתִּי כִּי אִישׁ֯ אֱלֹהִים אָתָּה וּדְבַר֯- ו²⁵ . יח . ו
יְהוָה֯ בְּפִיךָ אֱמֶת׃ פ
18 1 וַיְהִי֯ יָמִים[a] רַבִּים וּדְבַר֯-יְהוָה֯ הָיָה֯ אֶל-אֵלִיָּהוּ֯ בַּשָּׁנָה ד¹⁸ . ו
הַשְּׁלִשִׁית לֵאמֹר֯ לֵךְ הֵרָאֵ֫ה אֶל-אַחְאָב וְאֶתְּנָה מָטָר עַל-פְּנֵי ט מל¹ . ל²
2 הָאֲדָמָה׃ 2 וַיֵּלֶךְ֯ אֵלִיָּהוּ֯ לְהֵרָאוֹת אֶל-אַחְאָב וְהָרָעָב חָזָק בְּשֹׁמְרוֹן׃ ד³ ג מנה כת כן
3 וַיִּקְרָא֯ אַחְאָב֯ אֶל-עֹבַדְיָהוּ֯ אֲשֶׁר֯ עַל-הַבָּ֫יִת וְעֹבַדְיָהוּ֯ הָיָה֯ יָרֵא

¹³Mm 1743. ¹⁴Mm 3412. ¹⁵Mm 1970. ¹⁶Mm 3702. ¹⁷Mm 1998. ¹⁸Mm 1984. ¹⁹Mm 1999. ²⁰Mm 960. ²¹Mm 2000. ²²Mm 406. ²³Mm 1557. ²⁴Mp sub loco. ²⁵Mm 1957. Cp 18 ¹Mm 1900. ²Mp sub loco. ³Mm 731.

13 [b] sic L, mlt Mss Edd ת–; Ms תִי– || [c] 2 Mss וְלָכִי || [d] ut 12[c] || **14** [a–a] > 𝔊* || [b] – תֶּת, sic Q nonn Mss cf 6,19[e] || [c] > 𝔊* || **15** [a–a] > 𝔊*, 𝔊[Mss] *καὶ ἔδωκεν αὐτῷ* || [b–b] nonn Mss 𝔊*𝔖𝔗 ut Q וְהִיא וָהוּא, frt l || [c] 𝔊 *καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς*, prp וּבְנָהּ || [d] > 𝔊*; 𝔊[O](𝔄𝔖𝔙) *καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης* (cj c 16) || **18** [a] pc Mss 𝔗 pr כִּי || **19** [a] 𝔊*𝔖 om suff || **20** [a–a] 𝔊 *Ἡλίου* || **21** [a] 𝔊 *καὶ ἐνεφύσησεν* = וַיִּפַּח? || [b] = אָל, sic pc Mss || **22/23** [a–a] 𝔊* *καὶ ἐγένετο οὕτως, καὶ ἀνεβόησεν* (l c 𝔊[407] Jos *ἀνεβίωσεν*) *τὸ παιδάριον* || [b] ut **21**[b] || **24** [a] > 2 Mss 𝔊*𝔖 || **Cp 18,1** [a] prb l c pc Mss Vrs מָ֫יַּ.

בְּנָהּ בְּשִׁמְרוֹן׃ 33 וַיַּעַשׂ אַחְאָב אֶת־הָאֲשֵׁרָה וַיּוֹסֶף אַחְאָב לַעֲשׂוֹת[a] 33
לְהַכְעִיס[b] אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל[b] מִכֹּל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ
לְפָנָיו׃ 34 בְּיָמָיו בָּנָה חִיאֵל[b] בֵּית הָאֱלִי אֶת־יְרִיחֹה בַּאֲבִירָם 34
בְּכֹרוֹ יָסְדָהּ וּבִשְׁגִּיב[c] צְעִירוֹ הִצִּיב דְּלָתֶיהָ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר
בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן׃ ס

17 1 וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי[a] מִתּשְׁבֵי[b] גִּלְעָד אֶל־אַחְאָב חַי־ 17
יְהוָה[c] אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל[d] אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו אִם־יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה
טַל וּמָטָר כִּי אִם־לְפִי דְבָרִי׃ ס 2 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר׃ 2
3 לֵךְ מִזֶּה[a] וּפָנִיתָ לְךָ קֶדְמָה וְנִסְתַּרְתָּ בְּנַחַל כְּרִית אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי 3
4 הַיַּרְדֵּן׃ 4 וְהָיָה מֵהַנַּחַל תִּשְׁתֶּה[a] וְאֶת־הָעֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכֶּלְךָ
שָׁם׃ 5 וַיֵּלֶךְ[a] וַיַּעַשׂ[b] כִּדְבַר יְהוָה וַיֵּלֶךְ[a] וַיֵּשֶׁב בְּנַחַל כְּרִית אֲשֶׁר עַל־ 5
6 פְּנֵי הַיַּרְדֵּן׃ 6 וְהָעֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבָשָׂר[a] בַּבֹּקֶר וְלֶחֶם[a] 6
וּבָשָׂר בָּעֶרֶב וּמִן־הַנַּחַל יִשְׁתֶּה[b]׃ 7 וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיִּיבַשׁ הַנַּחַל כִּי 7
לֹא־הָיָה גֶשֶׁם בָּאָרֶץ׃ ס 8 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר׃ 9 קוּם 8 9
לֵךְ צָרְפַתָה[a] אֲשֶׁר לְצִידוֹן[b] וְיָשַׁבְתָּ שָּׁם[b] הִנֵּה צִוִּיתִי שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה
10 לְכַלְכְּלֶךָ׃ 10 וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ צָרְפַתָה[a] וַיָּבֹא אֶל־פֶּתַח הָעִיר וְהִנֵּה־שָׁם
אִשָּׁה אַלְמָנָה מְקֹשֶּׁשֶׁת עֵצִים וַיִּקְרָא אֵלֶיהָ[c] וַיֹּאמֶר קְחִי־[d]נָא לִי מְעַט־
11 מַיִם בִּכְלִי וְאֶשְׁתֶּה׃ 11 וַתֵּלֶךְ לָקַחַת וַיִּקְרָא אֵלֶיהָ[a] וַיֹּאמֶר לְקְחִי־[b]נָא
12 לִי פַּת־לֶחֶם בְּיָדֵךְ׃ 12 וַתֹּאמֶר חַי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אִם־יֶשׁ־לִי מָעוֹג[a]
כִּי אִם־מְלֵא כַף־קֶמַח בַּכַּד וּמְעַט־שֶׁמֶן בַּצַּפַּחַת וְהִנְנִי מְקֹשֶּׁשֶׁת שְׁנַיִם[b]
עֵצִים וּבָאתִי וַעֲשִׂיתִיהוּ לִי וְלִבְנִי[c] וַאֲכַלְנֵהוּ[d] וָמָתְנוּ׃ 13 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ 13
אֵלִיָּהוּ אַל־תִּירְאִי בֹּאִי עֲשִׂי[a] כִּדְבָרֵךְ אַךְ עֲשִׂי־לִי מִשָּׁם עֻגָה קְטַנָּה

[23] Mm 962. [24] Mm 1312. [25] Mm 832. [26] Mm 1984. Cp 17 [1] Mm 902. [2] Mm 1994. [3] Mp sub loco. [4] Mm 527. [5] Mm 1017. [6] Mm 1992. [7] Mm 1993. [8] Mm 1995. [9] Mm 1996. [10] Mm 1997. [11] Ps 35,16. [12] Mm 1086.

33 [a] ins כְּעָסִים? cf 𝔊* || [b–b] 𝔊* *τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τοῦ ἐξολεθρευθῆναι· ἐκακοποίησεν* || **34** [a] v 34 > 𝔊^{L} || [b] 𝔊(𝔙) *Αχειηλ*, 𝔖 *'hb* || [c] nonn Mss Vrs ut Q גוב– || Cp 17,1 [a] 𝔊* pr *ὁ προφήτης*; > 𝔊^{Oal}; prp הַגִּבְעִי || [b] 𝔊 *ἐκ Θεσβων*, prb l מִתִּשְׁבִּי || [c] 𝔊$^{-L}$ + *ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων* || [d–d] > 𝔊^{L} || **3** [a–a] > 𝔊 || **4** [a] 𝔊 + *ὕδωρ* || **5** [a] > 𝔊* || [b] > 𝔊^{L} || **6** [a] > Ms 𝔊*; dl? || [b] 𝔊(𝔖) + *ὕδωρ* || **9** [a] nonn Mss Edd תָּה–; al תָּה–, 𝔊(𝔙) *Σαρεπτα* || [b–b] > 𝔊* || **10** [a] ut 9[a] || [b] > 𝔊* || [c] 𝔊 *ὀπίσω αὐτῆς Ηλειου*, ex 11 𝔊? || [d] 3 Mss לְהּ קְחִי לְקְחִי ut 11 || **11** [a] 𝔊 ut 10[c], id 𝔙; frt l אַחֲרֶיהָ || [b] 𝔊$^{-BA}$(𝔖𝔗) pr *αὐτῇ*, frt l ut 11 || **12** [a] 𝔖(𝔗) *mdm* = מְאוּמָה || [b] > pc Mss 𝔊^{Nmin} || [c] 𝔊 pl || [d] 𝔊𝔖𝔙 om suff || **13** [a] 𝔊𝔖𝔙 pr cop.

20 וּבְחַטָּאתוֹ[c] אֲשֶׁר [d]עָשָׂה לְהַחֲטִיא[d] אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ 20 וְיֶתֶר דִּבְרֵי ח14
זִמְרִי וְקִשְׁרוֹ אֲשֶׁר קָשָׁר הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים ב
21 לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ 21 אָז יֵחָלֵק הָעָם יִשְׂרָאֵל לַחֲצִי[a] חֲצִי הָעָם ג15
22 הָיָה אַחֲרֵי תִבְנִי בֶן־גִּינַת לְהַמְלִיכוֹ וְהַחֲצִי אַחֲרֵי עָמְרִי׃ 22 וַיֶּחֱזַק[a] ב. הי16
הָעָם אֲשֶׁר אַחֲרֵי עָמְרִי אֶת[b]־הָעָם אֲשֶׁר אַחֲרֵי תִבְנִי בֶן־גִּינַת וַיָּמֹת׃ ב. ל
תִּבְנִי[c] וַיִּמְלֹךְ עָמְרִי[d]׃ פ
23 בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְאַחַת[a] שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ עָמְרִי ב בסיפ
24 עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּתִרְצָה מָלַךְ שֵׁשׁ־שָׁנִים׃ 24 וַיִּקֶן ד ג מנה ר״פ
אֶת־הָהָר שֹׁמְרוֹן מֵאֶת שֶׁמֶר בְּכִכְּרֵים כֶּסֶף וַיִּבֶן אֶת־הָהָר וַיִּקְרָא יפ מסוק בסיפ את את
אֶת־שֵׁם הָעִיר אֲשֶׁר בָּנָה עַל שֵׁם־שֶׁמֶר אֲדֹנֵי הָהָר שֹׁמְרוֹן׃ 25 וַיַּעַשׂ[a] את . ל. ל בסיפ . ב
25 עָמְרִי הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיָּרַע מִכֹּל אֲשֶׁר לְפָנָיו׃ 26 וַיֵּלֶךְ בְּכָל־דֶּרֶךְ ו17. ד18. ד. ג
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וּבְחַטָּאתוֹ[a] אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס אֶת־ ב. ת19
27 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלֵיהֶם[b] 27 וְיֶתֶר דִּבְרֵי עָמְרִי[a] אֲשֶׁר ובחטאתו ק
עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ[b] אֲשֶׁר עָשָׂה[b] הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים ג. ת בסיפ20. 21ו.
28 לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ 28 וַיִּשְׁכַּב עָמְרִי עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ ב
אַחְאָב בְּנוֹ תַּחְתָּיו[a]׃ פ
29 [a]וְאַחְאָב בֶּן־עָמְרִי מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל[a] בִּשְׁנַת [b]שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנָה
שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה[b] וַיִּמְלֹךְ אַחְאָב בֶּן־עָמְרִי עַל־יִשְׂרָאֵל
30 בְּשֹׁמְרוֹן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם[c] שָׁנָה׃ 30 וַיַּעַשׂ אַחְאָב [a]בֶּן־עָמְרִי[a] הָרַע בְּעֵינֵי
31 יְהוָה מִכֹּל אֲשֶׁר לְפָנָיו׃ 31 וַיְהִי הֲנָקֵל[a] לָכְתּוֹ בְּחַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־ ב
נְבָט וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת־אִיזֶבֶל בַּת־אִתְבַּעַל מֶלֶךְ צִידֹנִים וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲבֹד ל
32 אֶת־הַבַּעַל וַיִּשְׁתַּחוּ לוֹ׃ 32 וַיָּקֶם מִזְבֵּחַ לַבָּעַל בֵּית הַבַּעַל אֲשֶׁר ב. ל22

14 Mm 2851. 15 Mm 1288. 16 Mm 432. 17 Mm 1989. 18 Mm 291. 19 Mm 2181. 20 Mm 2178. 21 Mm 1990. 22 Mm 1991.

19 c GSTL pl ‖ d–d l הֶחֱטִיא? cf G*S𝔙 ‖ **21** a > G*, dl? ‖ **22** a v 22 G* alit ‖ b prb l c Ms S𝔗 מִן ‖ c prb ins וַיּוֹרֶם אָחִיו בָּעֵת הַהִיא cf G ‖ d ins אַחֲרֵי תִבְנִי cf G ‖ **23** a GM*min καὶ ἑβδόμῳ; > Jos Ant VIII, 312 ‖ **24** a GBal Σαεμηρων, 𝔙 Samariam cf akk samerina ‖ **26** a K Vrs טֹאתָיו–, mlt Mss ut Q חַטֹּאתוֹ– ‖ b sic L, mlt Mss Edd : ‖ **27** a prb ins c mlt Mss GS וְכָל ‖ b–b > G*S, dl? ‖ **28** a G* + nonn v (= 22,41–44. 46–51) ‖ **29** a–a > G* ‖ b–b G* δευτέρῳ τῷ Ιωσαφατ ‖ c pc Mss וְאַרְבַּע; > 2 Mss ‖ **30** a–a > G*, dl? ‖ **31** a prp הֲנָקֵל cf Vrs.

ג׳. ג 7 וְגַם בְּיַד־יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי הַנָּבִיא[a] דִּבֶּר־יְהוָה הָיָה[h] אֶל־בַּעְשָׁא וְאֶל־ 7
ג בלוש[5] בֵּיתוֹ וְעַל[b] כָּל־הָרָעָה | אֲשֶׁר־עָשָׂה | בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ בְּמַעֲשֵׂה
ד[6] יָדָיו לִהְיוֹת כְּבֵית יָרָבְעָם וְעַל[i] אֲשֶׁר־הִכָּה אֹתוֹ׃ פ
8 [a]בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וָשֵׁשׁ שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה[a] מָלַךְ אֵלָה בֶן־ 8
בַּעְשָׁא עַל־יִשְׂרָאֵל בְּתִרְצָה שְׁנָתָיִם׃ 9 וַיִּקְשֹׁר עָלָיו עַבְדּוֹ[a] זִמְרִי שַׂר 9
ל וכת כן מַחֲצִית הָרֶכֶב וְהוּא בְתִרְצָה שֹׁתֶה שִׁכּוֹר בֵּית אַרְצָא אֲשֶׁר עַל־
ח מל[7] הַבַּיִת בְּתִרְצָה׃ 10 וַיָּבֹא זִמְרִי וַיַּכֵּהוּ וַיְמִיתֵהוּ [a]בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וָשֶׁבַע 10
ל[8]. ב[9] לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה[a] וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃ 11 וַיְהִי בְמָלְכוֹ כְּשִׁבְתּוֹ עַל־ 11
כִּסְאוֹ הִכָּה[a] אֶת־כָּל־בֵּית בַּעְשָׁא [b]לֹא־הִשְׁאִיר לוֹ מַשְׁתִּין בְּקִיר
וְגֹאֲלָיו וְרֵעֵהוּ[d]׃ 12 וַיַּשְׁמֵד זִמְרִי אֵת כָּל־בֵּית בַּעְשָׁא[b] כִּדְבַר יְהוָה 12
ב׳. ו בסיפ אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל[c]־בַּעְשָׁא בְּיַד[f] יֵהוּא הַנָּבִיא׃ 13 אֶל[a] כָּל־חַטֹּאות 13
בַּעְשָׁא וְחַטֹּאות אֵלָה בְנוֹ אֲשֶׁר [b]חָטְאוּ וַאֲשֶׁר[b] הֶחֱטִיאוּ[c] אֶת־יִשְׂרָאֵל
ג׳. יג בסע ר״ם בסיפ[10] לְהַכְעִיס אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלֵיהֶם׃ 14 וְיֶתֶר דִּבְרֵי 14
יג מל בסיפ אֵלָה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ
ב בסע בסיפ 15 [a]בִּשְׁנַת [b]עֶשְׂרִים וָשֶׁבַע[b] שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה[a] מָלַךְ זִמְרִי סי׳
כל מל שִׁבְעַת יָמִים בְּתִרְצָה וְהָעָם חֹנִים עַל־גִּבְּתוֹן[c] אֲשֶׁר לַפְּלִשְׁתִּים׃
ל׳. ל 16 וַיִּשְׁמַע[e] הָעָם הַחֹנִים לֵאמֹר קָשַׁר[e] זִמְרִי וְגַם הִכָּה אֶת־הַמֶּלֶךְ 16
ה חס[11]. ג וַיַּמְלִכוּ[a] כָּל־[b]יִשְׂרָאֵל אֶת־עָמְרִי[b] שַׂר־[c]צָבָא עַל־יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא
בַּמַּחֲנֶה׃ 17 וַיַּעַל[g] עָמְרִי וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִגִּבְּתוֹן וַיָּצֻרוּ עַל־ 17
ג[12]. לה וכל ר״ם דכות תִּרְצָה׃ 18 וַיְהִי כִּרְאוֹת זִמְרִי כִּי־נִלְכְּדָה הָעִיר וַיָּבֹא אֶל־אַרְמוֹן 18
ט בסע בסיפ[13] בֵּית־הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׂרֹף עָלָיו אֶת־בֵּית־הַמֶּלֶךְ בָּאֵשׁ וַיָּמֹת׃ 19 עַל־חַטֹּאתָו[a] 19
חטאתיו ק חד מן ג בלוש אֲשֶׁר חָטָא לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יָרָבְעָם[b]

[4]Mm 1986. [5]Mm 1987. [6]Mm 3138. [7]Mm 2137. [8]Mm 1982. [9]Mm 1988. [10]Mm 1985. [11]Mm 1584. [12]Mm 2008. [13]Mm 1955.

7 [a] > 3 Mss $\mathfrak{G}^B$ ‖ [b] l c nonn Mss $\mathfrak{S}\mathfrak{T}^f$ על; > $\mathfrak{G}^{-L}$ ‖ **8** [a–a] > $\mathfrak{G}^*$, cf 6[a] ‖ **9** [a] > $\mathfrak{G}^*$ ‖ **10** [a–a] > $\mathfrak{G}^*$, add? ‖ **11/12** [a] 2 Mss $\mathfrak{G}^*$ וְהִ׳ ‖ [b–b] > $\mathfrak{G}^*$, homtel ‖ [c] 2 Mss $\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ ולא ‖ [d] $\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ pl ‖ [e] = עַל, sic Or ‖ [f] $\mathfrak{G}^{-L}$ *καὶ πρός* ‖ **13** [a] = עַל cf Vrs ‖ [b–b] > $\mathfrak{G}^*$ ‖ [c] 2 Mss $\mathfrak{G}$ יא– ‖ **15** [a–a] > $\mathfrak{G}^*$ ‖ [b–b] $\mathfrak{G}^L$ 22, $\mathfrak{G}^{127.246}$ 31 ‖ [c] $\mathfrak{S}$ *gt*, it in 17 ‖ **16** [a] $\mathfrak{G}^{BA\,al}$ *ἐν* ‖ [b] $\mathfrak{G}^{-L}$ *Ζαμβρι* ‖ **19** [a] mlt Mss Vrs ut Q יו –; l c K Or חַטָּאתוֹ? ‖ [b] $\mathfrak{G}$ ($\mathfrak{S}$) + *υἱοῦ Ναβατ*.

25 וְנָדָב בֶּן־יָרָבְעָם מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם[a] לְאָסָא מֶלֶךְ
26 יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁנָתָיִם׃ 26 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ
27 בְּדֶרֶךְ אָבִיו וּבְחַטָּאתוֹ[a] אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ 27 וַיִּקְשֹׁר עָלָיו
בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה לְבֵית יִשָּׂשכָר וַיַּכֵּהוּ בַעְשָׁא בְּגִבְּתוֹן אֲשֶׁר לַפְּלִשְׁתִּים
28 וְנָדָב וְכָל־יִשְׂרָאֵל צָרִים עַל־גִּבְּתוֹן׃ 28 וַיְמִתֵהוּ בַעְשָׁא בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ[a] לת וכל ר״פ דכות
29 לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃ 29 וַיְהִי כְמָלְכוֹ[a] הִכָּה אֶת־ [28a]
כָּל־[b]בֵּית יָרָבְעָם לֹא־הִשְׁאִיר כָּל־נְשָׁמָה לְיָרָבְעָם עַד־הַשְׁמְדוֹ[d] ה[27] חס ב מנה בלי״ש
30 כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר[c] בְּיַד עַבְדּוֹ אֲחִיָּה הַשִּׁלֹנִי׃ 30 עַל־חַטָּאוֹת ה בסע בסי״פ [29] . ב דמסע בעינ . ה חס בן נבט
יָרָבְעָם[a] אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר[a] הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּכַעְסוֹ[b] אֲשֶׁר הִכְעִיס ב
31 אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ 31 וְיֶתֶר דִּבְרֵי נָדָב וְכָל־אֲשֶׁר ז בסע ר״פ בסי״פ [29]
עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
32 [a]וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אָסָא וּבֵין בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵיהֶם׃ פ
33 בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ[a] לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה עַל־ ג
34 כָּל־[b]יִשְׂרָאֵל בְּתִרְצָה עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁנָה׃ 34 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ יָרָבְעָם[a] וּבְחַטָּאתוֹ[b] אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ ס

16 1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל[a]־יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי עַל־בַּעְשָׁא לֵאמֹר׃ 2 יַעַן ל״ו
אֲשֶׁר הֲרִימֹתִיךָ מִן־הֶעָפָר וָאֶתֶּנְךָ נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל וַתֵּלֶךְ | בְּדֶרֶךְ ב
יָרָבְעָם וַתַּחֲטֵא אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיסֵנִי בְּחַטֹּאתָם[a]׃ 3 הִנְנִי ד חס וכ״ף . ו כת כן[2]
מַבְעִיר[a] אַחֲרֵי בַעְשָׁא וְאַחֲרֵי בֵיתוֹ וְנָתַתִּי אֶת־בֵּיתְךָ[b] כְּבֵית יָרָבְעָם
4 בֶּן־נְבָט׃ 4 הַמֵּת לְבַעְשָׁא בָּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים וְהַמֵּת[ ]לוֹ בַּשָּׂדֶה ל
5 יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמָיִם׃ 5 וְיֶתֶר דִּבְרֵי[ ]בַּעְשָׁא וַאֲשֶׁר[ ]עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ ה בסע בסי״פ . ז[3]
6 הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ 6 וַיִּשְׁכַּב
בַּעְשָׁא עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּתִרְצָה וַיִּמְלֹךְ אֵלָה בְּנוֹ תַּחְתָּיו[a]׃

[26] Mm 1982. [27] Mm 1983. [28] Mm 1984. [29] Mm 1985. Cp 16 [1] Mm 1986. [2] Mp sub loco. [3] Mm 1112.

25 [a] Ms 10, 𝔊[509] 12, 𝔊[127·246] 3 ‖ 26 [a] 𝔊𝔖𝔙 pl ‖ 28 [a] 𝔊[min] 4 ‖ [b] > 𝔊[B] ‖ 29 [a] mlt Mss 𝔗[Mss] בְּמ׳ ‖ [b] > 𝔊* ‖ [c] Ms 𝔊𝔖 וְלֹא ‖ [d] – ה׳ ‖ 30 [a–a] 𝔊* ὡς = כַּאֲשֶׁר? ‖ [b] 1 וּבְ׳? cf 𝔊-[L]𝔙 ‖ 32 [a] v 32 > 𝔊*, add? cf 16 ‖ 33 [a] 𝔊[min] 5 ‖ [b] > pc Mss 𝔊*, dl? ‖ 34 [a] 𝔊𝔖 + *υἱοῦ Ναβατ* ‖ [b] ut 26[a] ‖ **Cp 16,1** [a] 𝔊-[L] *ἐν χειρί* = בְּיַד ‖ 2 [a] 𝔊 ut 13.26 בהבליהם cf 𝔖 ‖ 3 [a] frt l c 2 Mss מְבַעֵר; 𝔊 *ἐξεγείρω* = מֵעִיר ‖ [b] 𝔊*𝔖𝔗[Ms] suff 3sg ‖ 6 [a] 𝔊 + *ἐν τῷ εἰκοστῷ* (𝔊[min] 28, 𝔊[127·246] 29) *ἔτει βασιλέως Ασα.*

ס[10]. ב 12 וַיַּעְבֵּר הַקְּדֵשִׁים מִן־הָאָרֶץ וַיָּסַר אֶת־כָּל־הַגִּלֻּלִים אֲשֶׁר עָשׂוּ

ג חס בלוש[11] אֲבֹתָיו׃ 13 וְגַם | אֶת־מַעֲכָה אִמּוֹ וַיְסִרֶהָ מִגְּבִירָה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה

ב מִפְלֶצֶת לָאֲשֵׁרָה וַיִּכְרֹת אָסָא אֶת־מִפְלַצְתָּהּ וַיִּשְׂרֹף בְּנַחַל קִדְרוֹן׃

14 וְהַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ[a] רַק לְבַב־אָסָא הָיָה שָׁלֵם עִם־יְהוָה כָּל־יָמָיו׃ 1/4

נא[12] יח מנה ר״ם. וקדשי[ך] חד מן מ[13] כת ו ק וקר׳ 15 וַיָּבֵא אֶת־קָדְשֵׁי אָבִיו וְקָדְשָׁיו[a] בֵּית יְהוָה כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵלִים׃

16 וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אָסָא וּבֵין בַּעְשָׁא[a] מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵיהֶם׃ 16

17 וַיַּעַל בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת־הָרָמָה

ג[14] לְבִלְתִּי תֵּת יֹצֵא וָבָא לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ 18 וַיִּקַּח אָסָא אֶת־כָּל־[a] 18

יא מל[15]. יא מל[15] הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב הַנּוֹתָרִים | בְּאוֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה [b]וְאֶת־אוֹצְרוֹת[b] בֵּית

המלך חד מן יג[16] חס ה ק מֶלֶךְ[c] וַיִּתֵּנֵם בְּיַד־עֲבָדָיו וַיִּשְׁלָחֵם הַמֶּלֶךְ אָסָא אֶל־בֶּן־הֲדַד[d] בֶּן־ ר״ת בליש. ד

ט[17] חס ול בליש טַבְרִמֹּן בֶּן־חֶזְיוֹן[e] מֶלֶךְ אֲרָם הַיֹּשֵׁב בְּדַרְמֶשֶׂק לֵאמֹר׃ 19 בְּרִית בֵּינִי

וּבֵינֶךָ בֵּין[a] אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה שָׁלַחְתִּי לְךָ שֹׁחַד כֶּסֶף וְזָהָב לֵךְ

ל. כו׳ פסוק את את המילה חדה ביניה יט מנה בגביא. ג הָפֵר אֶת־בְּרִיתְךָ אֶת־בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְיַעֲלֶה מֵעָלָי׃ 20 וַיִּשְׁמַע

יח פסוק אל על על[18]. יד פסוק את את ואת ואת ואת[19]. ב[20] בֶּן הֲדַד[a] אֶל־הַמֶּלֶךְ אָסָא וַיִּשְׁלַח אֶת־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־

ג ומל[21] עָרֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּךְ[b] אֶת־עִיּוֹן וְאֶת־דָּן וְאֶת אָבֵל בֵּית־מַעֲכָה וְאֶת כָּל־

כִּנְרוֹת עַל[c] כָּל־אֶרֶץ נַפְתָּלִי׃ 21 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ בַּעְשָׁא וַיַּחְדֵּל מִבְּנוֹת

ל. ד פסוק דמיין את את ואת את ואת[22] אֶת־הָרָמָה [a]וַיֵּשֶׁב בְּתִרְצָה[a]׃ 22 וְהַמֶּלֶךְ [c]אָסָא הִשְׁמִיעַ אֶת־כָּל־

מג יְהוּדָה אֵין נָקִי וַיִּשְׂאוּ[a] אֶת־אַבְנֵי הָרָמָה וְאֶת־עֵצֶיהָ אֲשֶׁר בָּנָה בַּעְשָׁא

וַיִּבֶן בָּהֶם הַמֶּלֶךְ אָסָא אֶת־גֶּבַע בִּנְיָמִן וְאֶת־הַמִּצְפָּה׃ 23 וְיֶתֶר

ט פסוק כל וכל וכל[23]. ל כָּל־[a]דִּבְרֵי־[c]אָסָא וְכָל־גְּבוּרָתוֹ וְכֹל־[b]אֲשֶׁר עָשָׂה [c]וְהֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה[c]

ד[24] הֲלֹא־הֵמָּה כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה רַק לְעֵת

זִקְנָתוֹ[d] חָלָה אֶת־רַגְלָיו׃ 24 וַיִּשְׁכַּב אָסָא [a]עִם־אֲבֹתָיו[a] וַיִּקָּבֵר עִם־

כה[25] ה מנה בליש ובסיס אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד[a] אָבִיו[b] וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ ס

[10]Mm 57. [11]Mm 1723. [12]Mm 639. [13]Mm 3811. [14]Mm 1979. [15]Mm 1977. [16]Mm 1856. [17]Mm 653. [18]Mm 658. [19]Mp sub loco. [20]Mm 2473. [21]Mm 1980. [22]Mm 2468. [23]Mm 1981. [24]Mm 1120. [25]Mm 1945.

14 [a] G(ϑV) *ἐξῆρεν* = הֵסִיר ‖ **15** [a] 1 c K GϑT et 2 Ch 15.18 וְקָדְשֵׁי(ו) Q וְקָדְשָׁיו ‖ **16** [a] nonn Mss בַּעְשָׁ– ‖ **18** [a] > G*, dl? ‖ [b–b] prb 1 c mlt Mss GᴼᵃϑV וּבְאֹצְרוֹת ‖ [c] C mlt Mss ut Q הַמֶּלֶךְ ‖ [d] pc Mss G הדר, id 20[a] ‖ [c] G *Αζειν, -ιβ, Αζαηλ* ‖ **19** [a] frt l c mlt Mss Vrs et 2 Ch 16,3 וּבֵין ‖ **20** [a] cf 18[d] ‖ [b] GBᵐⁱⁿϑV ut 2 Ch 16,4 ויכו ‖ [c] frt l עד cf G ‖ **21** [a–a] prb l וַיָּשֶׁב ת׳ cf GV ‖ **23** [a] > 2 Mss Gϑ, prb dl ‖ [b] > G* ‖ [c–c] > G* ‖ [d] G[L] + *ἐποίησεν Ασα τὸ πονηρὸν καί* ‖ **24** [a–a] > G* ‖ [b] > G*.

27 [e]וַיִּקַּח אֶת־כָּל־מָגִנֵּי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה[fc]: 27 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ
רְחַבְעָם תַּחְתָּם מָגִנֵּי נְחֹשֶׁת וְהִפְקִיד עַל־יַד שָׂרֵי הָרָצִים הַשֹּׁמְרִים
28 פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ[a]: 28 וַיְהִי מִדֵּי־בֹא הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה יִשָּׂאוּם הָרָצִים כ בטע ר״פ[29]
29 וְהֵשִׁיבוּם אֶל־תָּא הָרָצִים: 29 וְיֶתֶר דִּבְרֵי רְחַבְעָם וְכָל־אֲשֶׁר ב בטע ר״פ חס[30]. ג בטע ר״פ בסיפ[31]
עָשָׂה הֲלֹא־הֵמָּה כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: ד[32]
30 וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין־רְחַבְעָם וּבֵין יָרָבְעָם כָּל־הַיָּמִים: 31 וַיִּשְׁכַּב ה בטע
רְחַבְעָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר[a] עִם־אֲבֹתָיו[a] בְּעִיר דָּוִד וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה
הָעַמֹּנִית[b] וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּם[c] בְּנוֹ תַּחְתָּיו: פ

15 1 וּבִשְׁנַת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ[a] יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט מָלַךְ אֲבִיָּם[b] ו סמנה ר״פ[1]
2 עַל־יְהוּדָה: 2 שָׁלֹשׁ[a] שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ מַעֲכָה בַּת־
3 אֲבִישָׁלוֹם[b]: 3 וַיֵּלֶךְ בְּכָל־[a]חַטֹּאות אָבִיו אֲשֶׁר־עָשָׂה לְפָנָיו וְלֹא־הָיָה ב. ד בטע[2]. ח[3]. כה
4 לְבָבוֹ שָׁלֵם עִם־יְהוָה אֱלֹהָיו כִּלְבַב דָּוִד אָבִיו: 4 כִּי לְמַעַן דָּוִד נָתַן
יְהוָה אֱלֹהָיו[a] לוֹ נִיר בִּירוּשָׁלִַם[b] לְהָקִים אֶת־בְּנוֹ[c] אַחֲרָיו וְלַהֲעֲמִיד ח[4]. ב[5]
5 אֶת־יְרוּשָׁלִָם: 5 אֲשֶׁר עָשָׂה דָוִד אֶת־הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה וְלֹא־סָר ב[6]. ד[7]
6 מִכֹּל אֲשֶׁר־צִוָּהוּ כֹּל יְמֵי חַיָּיו [a]רַק בִּדְבַר אוּרִיָּה הַחִתִּי[a]: 6 וּמִלְחָמָה [a]
7 הָיְתָה בֵּין־רְחַבְעָם[b] וּבֵין יָרָבְעָם כָּל־יְמֵי חַיָּיו: 7 וְיֶתֶר דִּבְרֵי ה בטע בסיפ[8]
אֲבִיָּם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים יז מל בסיפ
8 לְמַלְכֵי יְהוּדָה וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אֲבִיָּם וּבֵין יָרָבְעָם: 8 וַיִּשְׁכַּב
אֲבִיָּם עִם־אֲבֹתָיו[a] וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אָסָא בְּנוֹ
תַּחְתָּיו: פ
ס[9] 9 וּבִשְׁנַת עֶשְׂרִים[a] לְיָרָבְעָם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ אָסָא מֶלֶךְ[b] ו סמנה ר״פ[1]
10 יְהוּדָה: 10 וְאַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ מַעֲכָה[a]
11 בַּת־אֲבִישָׁלוֹם: 11 וַיַּעַשׂ אָסָא הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּדָוִד אָבִיו: נ

[29] Mm 1017. [30] Mm 2128. [31] Mm 1985. [32] Mm 1120. Cp 15 [1] Mm 3789. [2] Mm 2140. [3] Mm 2851. [4] Mm 2469. [5] Mm 3922. [6] Mp sub loco. [7] Mm 1978. [8] Mm 1623. [9] Mm 2178.

26 [e–e] G* *ὅπλα τὰ χρυσᾶ* || [f] G[min] + *καὶ ἀπήνεγκεν αὐτὰ εἰς Αἴγυπτον* || **27** [a] G[L] *κυρίου* || **31** [a–a] > Σ𝔄 et 2 Ch 12,16 || [b–b] > G*Σ et 2 Ch, add ex 21 || [c] pc Mss GΣ𝔗[fMs] אביה || **Cp 15,1** [a] ut 14,25[a] || [b] cf 14,31[c]; G + *υἱὸς Ροβοαμ* || **2** [a] G* 6, G[Amin] 16; Ms G𝔗[Ms] pr cop || [b] 2 Ch 11,20 אֲבִּשָׁל (13,2 alit) || **3** [a] G* om כל ut 26.34 16,19.26 || **4** [a] > Ms G* || [b] > G* || [c] G pl, l prb בָּנָיו || **5** [a–a] > G* || **6** [a] v 6 > G*, add ex 14,30 || [b] nonn Mss אֲבִיָּם || **8** [a] G* + *ἐν τῷ εἰκοστῷ καὶ τετάρτῳ ἔτει τοῦ Ιεροβοαμ* cf 9 || **9** [a] G* 24 cf 8[a] || [b] prb l c mlt Mss Edd G𝔗[fMss] -עַל || **10** [a] dub cf 2; G* *Ava.*

בְּבֵית יָרָבְעָם׃ 14 וְהֵקִים יְהוָה לוֹ מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַכְרִית 14
כת[16]. ל. ל. יו פסוק את את את את 15 אֶת־בֵּית יָרָבְעָם [a]וְזֶה הַיּוֹם וּמֶה גַּם־עָתָה׃ 15 וְהִכָּה יְהוָה אֶת־
ג יִשְׂרָאֵל[a] כַּאֲשֶׁר יָנוּד הַקָּנֶה בַּמָּיִם וְנָתַשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָאֲדָמָה
ד מל בנביא. ל הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לַאֲבוֹתֵיהֶם וַיָּרֶם מֵעֲבָר לַנָּהָר יַעַן אֲשֶׁר
ז בלית בנביא. ל מל[17]. [18]יט. 16 עָשׂוּ אֶת־אֲשֵׁרֵיהֶם מַכְעִיסִים אֶת־יְהוָה׃ 16 וְיִתֵּן אֶת־יִשְׂרָאֵל בִּגְלַל 15
ה חס בן נבט. ב חַטֹּאוֹת יָרָבְעָם אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ 17 וַתָּקָם 17
ל. ל אֵשֶׁת יָרָבְעָם וַתֵּלֶךְ וַתָּבֹא תִרְצָתָה[a] הֵיא בָּאָה בְסַף־הַבָּיִת וְהַנַּעַר
ב פסוק דמטע בעינ[19] מֵת׃ 18 וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ וַיִּסְפְּדוּ־לוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר 18
ה[20]. [21]יג. בְּיַד־עַבְדּוֹ אֲחִיָּהוּ הַנָּבִיא׃ 19 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יָרָבְעָם אֲשֶׁר נִלְחָם 19
ל. ה בנביא וַאֲשֶׁר מָלַךְ הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
20 וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ יָרָבְעָם עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה וַיִּשְׁכַּב עִם־אֲבֹתָיו 20
וַיִּמְלֹךְ נָדָב בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ פ
21 [a]וְרַחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה מָלַךְ בִּיהוּדָה[b] בֶּן־[c]אַרְבָּעִים וְאַחַת 21
שָׁנָה רַחַבְעָם בְּמָלְכוֹ [d]וּשְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם הָעִיר
ג אֲשֶׁר־בָּחַר יְהוָה לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם אִמּוֹ
ב נַעֲמָה[e] הָעַמֹּנִית׃ 22 וַיַּעַשׂ יְהוּדָה[a] הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיְקַנְאוּ[b] אֹתוֹ 22
ה[22] חס נ[23] מנה בנביא וכל תורה דכות ב מ נ. נ[24]. ב[25]. מִכֹּל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָם[c] בְּחַטֹּאתָם אֲשֶׁר חָטָאוּ׃ 23 וַיִּבְנוּ [a]גַּם־הֵמָּה 23
לָהֶם בָּמוֹת וּמַצֵּבוֹת וַאֲשֵׁרִים עַל כָּל־גִּבְעָה גְּבֹהָה וְתַחַת כָּל־עֵץ
ב. ל רַעֲנָן׃ 24 וְגַם־קָדֵשׁ[a] הָיָה בָּאָרֶץ עָשׂוּ כְּכֹל[b] הַתּוֹעֵבֹת[c] הַגּוֹיִם אֲשֶׁר 24
כ בטע ר״ת[26] הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ 25
ה ג מל וב חס[27] שישק ק 25 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַחֲמִשִּׁית
לַמֶּלֶךְ[a] רְחַבְעָם עָלָה שִׁשַׁק[b] מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלָם׃ 26 וַיִּקַּח 26
יח פסוק את ואת ואת את. יא מל[28]. ל [a]אֶת־[a]אֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וְאֶת־אֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ[b] וְאֶת־[d]הַכֹּל לָקָח[c]

[16]Mm 592. [17]Mm 1401. [18]Mm 157. [19]Mp sub loco. [20]Mm 4178. [21]Mm 1748. [22]Mm 3967. [23]Mm 1973. [24]Mm 1974. [25]Mm 1975. [26]Mm 1017. [27]Mm 1976. [28]Mm 1977.

14 [a–3] dub ‖ **15** [a] prb ins וְהִתְנוֹדְדוּ ‖ **17** [a] 𝔊 *εἰς τὴν Σαιρα* cf 4[a] ‖ **21** [a] 21.22 cf 𝔊* 12,24a ‖ [b] 𝔊[L] + *καὶ Βενιαμιν* ‖ [c–c] 12,24a 𝔊* 16 ‖ [d–d] 12,24a 𝔊[B] 12 ‖ [e] 𝔊[B] *Μααχαμ* cf 15,2.10 ‖ **22** [a] > 𝔊* 12,24a et 2 Ch 12,14; 𝔊* hic *Ροβοαμ* = רְחַבְעָם ‖ [b] 𝔊-[A] sg ‖ [c] 𝔊-[B] suff sg ‖ **23** [a–a] > 𝔊* ‖ **24** [a] 𝔊 *σύνδεσμος* = קֶשֶׁר ‖ [b] 𝔊 *ἀπὸ πάντων* = מִכֹּל ‖ [c] pc Mss 𝔗 om ה, dl ‖ **25** [a] 𝔊𝔙 leg לְמֶלֶךְ ‖ [b] mlt Mss 𝔖𝔗𝔙 ut Q שִׁישַׁק; l c K שִׁשַׁק cf 𝔊 (aeg *šošenq*) ‖ **26** [a] 𝔊* + *πάντας* ‖ [b] 𝔊 + nonn vb (cf 2 S 8,7) ‖ [c–c] > 𝔖 ‖ [d] l c Ms 𝔊 et 2 Ch 12,9 את.

14 [a] 1 בְּעֵת הַהִיא חָלָה אֲבִיָּה בֶּן־יָרָבְעָם׃ 2 וַיֹּאמֶר יָרָבְעָם ב בנביא
לְאִשְׁתּוֹ קוּמִי נָא וְהִשְׁתַּנִּית וְלֹא יֵדָעוּ כִּי־אַתְּי[a] אֵשֶׁת יָרָבְעָם וְהָלַכְתְּ ג. ל. יג׳.
שִׁלֹה הִנֵּה[b]־שָׁם אֲחִיָּה הַנָּבִיא הוּא־דִבֶּר עָלַי לִמְלֹךְ[c] עַל־הָעָם הַזֶּה׃ את ק חד מן 2ª כת כן
3 וְלָקַחַתְּ בְּיָדֵךְ [a]עֲשָׂרָה לֶחֶם וְנִקֻּדִּים[a] וּבַקְבֻּק דְּבָשׁ וּבָאת אֵלָיו ב״ם. ג. כט וכל משיחה
הוּא[b] יַגִּיד לָךְ מַה־יִּהְיֶה לַנָּעַר׃ 4 וַתַּעַשׂ כֵּן אֵשֶׁת יָרָבְעָם וַתָּקָם[a] מצרים אשור ישראל
וַתֵּלֶךְ שִׁלֹה וַתָּבֹא בֵּית אֲחִיָּה וְאֲחִיָּהוּ[b] לֹא־יָכֹל לִרְאוֹת[b] כִּי קָמוּ דכות[b]. ח וכל עזרא
עֵינָיו מִשֵּׂיבוֹ׃ ס 5 וַיהוָה אָמַר אֶל־אֲחִיָּהוּ הִנֵּה אֵשֶׁת יָרָבְעָם דכות[a]. ח
בָּאָה לִדְרֹשׁ־דָּבָר מֵעִמָּךְ אֵל[a]־בְּנָהּ כִּי־חֹלֶה הוּא כָּזֹה וְכָזֹה תְּדַבֵּר ל ח. ג׳
אֵלֶיהָ וְהָיָה[b] כְּבֹאָהּ וְהָיא מִתְנַכֶּרֶת׃ 6 וַיְהִי כְּשָׁמְעַ אֲחִיָּהוּ אֶת־ לב. ב. ה׳
קוֹל [a]רַגְלֶיהָ בָּאָה[a] בַּפֶּתַח וַיֹּאמֶר בֹּאִי אֵשֶׁת יָרָבְעָם לָמָּה זֶּה אָנֹכִי
מִתְנַכֶּרֶת וְאָנֹכִי שָׁלוּחַ אֵלַיִךְ קָשֶׁה[b]׃ 7 לְכִי אִמְרִי לְיָרָבְעָם כֹּה־ ב. ד[10]. כט. כד
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעַן אֲשֶׁר הֲרִימֹתִיךְ מִתּוֹךְ הָעָם וָאֶתֶּנְךָ ם
נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ 8 וָאֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה מִבֵּית דָּוִד וָאֶתְּנָהּ ל קמ
לָךְ וְלֹא־הָיִיתְ כְּעַבְדִּי דָּוִד אֲשֶׁר שָׁמַר מִצְוֹתַי וַאֲשֶׁר־הָלַךְ אַחֲרַי ל. ה. ל
בְּכָל־לְבָבוֹ לַעֲשׂוֹת רַק[a] הַיָּשָׁר בְּעֵינָי׃ 9 וַתָּרַע לַעֲשׂוֹת מִכֹּל אֲשֶׁר־ ל קמ
הָיוּ לְפָנֶיךָ וַתֵּלֶךְ וַתַּעַשׂ־לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמַסֵּכוֹת לְהַכְעִיסֵנִי ד[11]. ו כת כן[12]
וְאֹתִי הִשְׁלַכְתְּ אַחֲרֵי גֵּוֶךָ׃ ס 10 לָכֵן הִנְנִי מֵבִיא רָעָה אֶל[a]־בֵּית ד[12]. יא[13]
יָרָבְעָם וְהַכְרַתִּי לְיָרָבְעָם מַשְׁתִּין בְּקִיר עָצוּר[b] וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל ח. ב[14]
וּבִעַרְתִּי אַחֲרֵי בֵּית יָרָבְעָם כַּאֲשֶׁר יְבַעֵר הַגֶּלֶל עַד־תֻּמּוֹ׃ 11 הַמֵּת ל
לְיָרָבְעָם בָּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים וְהַמֵּת בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמָיִם
כִּי יְהוָה דִּבֵּר׃ 12 וְאַתְּ קוּמִי לְכִי לְבֵיתֵךְ בְּבֹאָה[a] רַגְלַיִךְ הָעִירָה ב. ט[15]
וּמֵת הַיָּלֶד׃ 13 וְסָפְדוּ־לוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל[a] וְקָבְרוּ אֹתוֹ כִּי־זֶה לְבַדּוֹ יָבֹא
לְיָרָבְעָם אֶל־קֶבֶר יַעַן נִמְצָא־בּוֹ דָּבָר טוֹב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

Cp 14 [1]Mm 801. [2]Mm 2081. [3]Mm 1792. [4]Mm 958. [5]Mm 1968. [6]Mm 2052. [7]Mm 4178. [8]Mm 1635. [9]Mm 1760. [10]Mm 1969. [11]Mm 1970. [12]Mp sub loco. [13]Mm 324. [14]Mm 1971. [15]Mm 1972.

Cp 14,1 [a] 𝔊* om 1—20 (sed cf 𝔊* 12,24g—n) ‖ **2** [a] K אַתִּי, nonn Mss ut Q אְתְּ ‖ [b] nonn Mss 𝔊^{O}𝔗 וְה׳ ‖ [c] 1 לִמְלֹךְ cf 𝔊^{O}𝔖𝔗𝔙 ‖ **3** [a–a] 𝔊^{O} alit ‖ [b] mlt Mss 𝔖 וְהוּא ‖ **4** [a] 12,24k 𝔊* + *ἐκ Σαιρα* = מִצְּרָדָה ‖ [b–b] 𝔊^{O} *καὶ ὁ ἄνθρωπος πρεσβύτερος τοῦ ἰδεῖν* = רגלי הבאה prp ‖ **6** [a–a] prp ‖ [b] 𝔊^{O}(𝔗𝔙) *καὶ ἐγένετο* = וַיְהִי ‖ **5** [a] = עַל ‖ **10** [a] = עַל, sic pc Mss ‖ [b] mlt Mss 𝔖𝔊^{Ms} וְע׳ ‖ [b] 𝔊^{O}𝔙 leg קָשֶׁה ‖ **8** [a] > pc Mss 𝔖𝔙 ‖ **12** [a] = בְּבוֹא ‖ **13** [a] 𝔊* 12,24 m + *οὐαὶ κύριε*.

מַ֔יִם בַּמָּקוֹם[a] אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיִךְ אַל־תֹּאכַל לֶחֶם וְאַל־תֵּשְׁתְּ מַיִם לֹא־
תָבוֹא נִבְלָתְךָ אֶל־קֶבֶר אֲבֹתָיִךְ׃ 23 וַיְהִי אַחֲרֵי אָכְלוֹ לֶחֶם[a] וְאַחֲרֵי 23
ל ב. ג בעינ. ד בטע[22] שְׁתוֹתוֹ[b] וַיַּחֲבֹשׁ־[c]לוֹ הַחֹמֹר לַנָּבִיא אֲשֶׁר הֵשִׁיבֹ[d]: 24 וַיֵּלֶךְ וַיִּמְצָאֵהוּ 24
ח ר״פ בסיפ[25]. ב ג בל[24]. ד נ[24] כינה בעינ. ג בטע בעינ[24] אַרְיֵה בַּדֶּרֶךְ וַיְמִיתֵהוּ וַתְּהִי נִבְלָתוֹ מֻשְׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וְהַחֲמֹר עָמַד
אֶצְלָהּ וְהָאַרְיֵה עָמַד אֶצֶל הַנִּבְלָה׃ 25 וְהִנֵּה אֲנָשִׁים עֹבְרִים 25
ד נ[24] כינה בעינ. ג בטע בעינ[25] וַיִּרְאוּ אֶת־הַנִּבְלָה מֻשְׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וְאֶת־הָאַרְיֵה עֹמֵד אֵצֶל הַנִּבְלָה
ג וַיָּבֹאוּ וַיְדַבְּרוּ בָּעִיר אֲשֶׁר הַנָּבִיא זָקֵן יֹשֵׁב בָּהּ׃ 26 וַיִּשְׁמַע הַנָּבִיא 26
ג בעינ אֲשֶׁר הֵשִׁיבוֹ מִן־הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר מָרָה אֶת־פִּי
ל. ב. ל[27] יְהוָה וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה לָאַרְיֵה וַיִּשְׁבְּרֵהוּ וַיְמִתֵהוּ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר־
לוֹ׃ 27 וַיְדַבֵּר אֶל־בָּנָיו לֵאמֹר חִבְשׁוּ־לִי אֶת־הַחֲמֹר וַיַּחֲבֹשׁוּ[a]׃ 27
יט סָסַר בסיפ את את. ד נ[24] כינה בעינ. ג בטע בעינ[25] 28 וַיֵּלֶךְ וַיִּמְצָא אֶת־נִבְלָתוֹ מֻשְׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וְהַחֲמֹר[a] וְהָאַרְיֵה עֹמְדִים
אֵצֶל הַנִּבְלָה לֹא־[b]אָכַל הָאַרְיֵה אֶת־הַנִּבֵלָה וְלֹא שָׁבַר אֶת־הַחֲמֹר׃
ב חס[28]. ב וממל 29 וַיִּשָּׂא הַנָּבִיא אֶת־נִבְלַת אִישׁ־הָאֱלֹהִים וַיִּנִּחֻהוּ אֶל[a]־הַחֲמוֹר וַיְשִׁבֻהוּ 29
ב. ל. ז[29] וַיָּבֹא[b] אֶל־עִיר[c] הַנָּבִיא[d] הַזָּקֵן[e] לִסְפֹּד[f] וּלְקָבְרוֹ׃ 30 וַיִּנַּח[a] אֶת־ס 30
ב[31]. ל נִבְלָתוֹ[a] בְּקִבְרוֹ וַיִּסְפְּדוּ עָלָיו הוֹי אָחִי׃ 31 וַיְהִי אַחֲרֵי קָבְרוֹ[a] אֹתוֹ[a] 31
ג[32] וַיֹּאמֶר אֶל־בָּנָיו לֵאמֹר בְּמוֹתִי וּקְבַרְתֶּם אֹתִי בַּקֶּבֶר[b] אֲשֶׁר אִישׁ
ב חס[33]. ה חס בלוש[34] ב כת ה הָאֱלֹהִים קָבוּר בּוֹ אֶצֶל עַצְמֹתָיו הַנִּיחוּ[c] אֶת־עַצְמֹתָי[c]׃ 32 כִּי 32
הָיֹה יִהְיֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר קָרָא בִּדְבַר יְהוָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל
ל וְעַל[a]־כָּל־[a]בָּתֵּי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר בְּעָרֵי[b] שֹׁמְרוֹן׃ פ 33 אַחַר[a] 33
הַדָּבָר הַזֶּה לֹא־שָׁב יָרָבְעָם מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וַיָּשָׁב וַיַּעַשׂ מִקְצוֹת
ג. ג[35]. ז[36]. לב. ג הָעָם כֹּהֲנֵי[c] בָּמוֹת הֶחָפֵץ[b] יְמַלֵּא אֶת־יָדוֹ[b] וַיְהִי כֹּהֲנֵי[c] בָּמוֹת׃ 34 וַיְהִי 34
ח. ו. ד[37] בְּדָבָר[a] הַזֶּה לְחַטָּאת בֵּית יָרָבְעָם וּלְהַכְחִיד וּלְהַשְׁמִיד מֵעַל פְּנֵי
הָאֲדָמָה׃ פ

[22]Mm 2140. [23]Mm 2137. [24]Mm 1963 א. [25]Mm 1963 ב. [26]Mm 1868. [27]Mm 1549. [28]Mm 1964. [29]Mm 2011. [30]Mp sub loco. [31]Mm 1965. [32]Mm 1966. [33]Mm 3545. [34]Mm 3723. [35]Mm 1967. [36]Mm 706. [37]Mm 1209.

22 [a] Ms G + הַזֶּה ‖ **23** [a] > ע ‖ [b] Ms GS + מַיִם ‖ [c] Ms S ויחבשו ‖ [d-d] l frt וַיָּשֹׁב cf G* ‖ **26/27** [a–a] > G*, add? ‖ **28** [a] l c nonn Mss GSC׳ והח ‖ [b] pc Mss G ולא ‖ **29** [a] = עַל, sic nonn Mss Vrs ‖ [b] > G*, frt dl ‖ [c] frt l הָעִיר cf G ‖ [d–d] frt dl ‖ [e–e] > G* ‖ [f] Ms SCU + לוֹ, frt ins ‖ **30** [a–a] > G* ‖ **31** [a–a] G(U) *τὸ κόψασθαι αὐτόν* · *με, ἵνα σωθῶσι τὰ ὀστᾶ μου μετὰ τῶν ὀστῶν αὐτοῦ* cf 2 R 23,18 ‖ **32** [a] > G* ‖ [b] G om ערי ‖ **33** [a] GS pr cop ‖ [b–b] S *qrb qwrbn'* offerebat munus cf C ‖ [c] l c GSU sg ‖ **34** [a] prb l c pc Mss GSC׳ והד.

8 וַיֹּאמֶר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ אִם־תִּתֶּן־לִי אֶת־חֲצִי בֵיתֶךָ לֹא אָבֹא
9 עִמָּךְ וְלֹא־אֹכַל לֶחֶם וְלֹא אֶשְׁתֶּה־מַיִם בַּמָּקוֹם הַזֶּה: 9 כִּי־כֵן
[a]צִוָּה אֹתִי[a] בִּדְבַר[b] יְהוָה לֵאמֹר לֹא־תֹאכַל לֶחֶם וְלֹא תִשְׁתֶּה־מַיִם
10 וְלֹא תָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלָכְתָּ: 10 וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אַחֵר[a] וְלֹא־שָׁב
בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר בָּא בָהּ אֶל־בֵּית־אֵל: פ
11 וְנָבִיא אֶחָד[a] זָקֵן יֹשֵׁב בְּבֵית־אֵל [b]וַיָּבֹא בְנוֹ וַיְסַפֵּר[b]־לוֹ אֶת־
כָּל־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עָשָׂה אִישׁ־הָאֱלֹהִים | הַיּוֹם בְּבֵית־אֵל אֶת־[c]
12 הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיְסַפְּרוּם לַאֲבִיהֶם: 12 וַיְדַבֵּר
אֲלֵהֶם אֲבִיהֶם אֵי־זֶה הַדֶּרֶךְ הָלָךְ וַיִּרְאוּ[a] בָּנָיו אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
13 הָלַךְ אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיהוּדָה: 13 וַיֹּאמֶר אֶל־בָּנָיו חִבְשׁוּ־
לִי הַחֲמֹר וַיַּחְבְּשׁוּ־לוֹ הַחֲמוֹר וַיִּרְכַּב עָלָיו: 14 וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי אִישׁ
הָאֱלֹהִים וַיִּמְצָאֵהוּ יֹשֵׁב תַּחַת הָאֵלָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַאַתָּה אִישׁ־
15 הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּאתָ מִיהוּדָה וַיֹּאמֶר אָנִי: 15 וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֵךְ אִתִּי
וְאָכַל לֶחֶם: 16 וַיֹּאמֶר לֹא אוּכַל לָשׁוּב אִתָּךְ [a]וְלָבוֹא אִתָּךְ[a]
16 הַבַּיְתָה[a] וְאֹכַל לֶחֶם: 16 וַיֹּאמֶר לֹא אוּכַל לָשׁוּב אִתָּךְ [a]וְלָבוֹא אִתָּךְ[a]
17 וְלֹא־אֹכַל לֶחֶם וְלֹא־אֶשְׁתֶּה אִתָּךְ[b] מַיִם בַּמָּקוֹם הַזֶּה: 17 כִּי־[a]דָבָר
אֵלַי בִּדְבַר[a] יְהוָה לֹא־תֹאכַל לֶחֶם וְלֹא־תִשְׁתֶּה שָׁם מַיִם לֹא־תָשׁוּב
18 לָלֶכֶת[c] בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־הָלַכְתָּ בָּהּ: 18 וַיֹּאמֶר לוֹ גַּם־אֲנִי נָבִיא כָּמוֹךָ
וּמַלְאָךְ דִּבֶּר אֵלַי בִּדְבַר יְהוָה לֵאמֹר הֲשִׁבֵהוּ אִתְּךָ אֶל־בֵּיתֶךָ וְיֹאכַל
19 לֶחֶם וְיִשְׁתְּ מָיִם כִּחֲשׁ[a] לוֹ: 19 [a]וַיָּשָׁב אִתּוֹ[a] וַיֹּאכַל לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיֵּשְׁתְּ
20 מָיִם: 20 וַיְהִי הֵם יֹשְׁבִים אֶל[a]־הַשֻּׁלְחָן פ וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה
21 אֶל־הַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ: 21 וַיִּקְרָא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא
מִיהוּדָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן כִּי מָרִיתָ [c]פִּי יְהוָה וְלֹא שָׁמַרְתָּ
22 אֶת־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: 22 וַתָּשָׁב וַתֹּאכַל לֶחֶם וַתֵּשְׁתְּ

[11] Mm 1557. [12] Mm 771. [13] Mm 2093. [14] Mm 1552. [15] Mm 2586. [16] Mm 1954. [17] Mm 172. [18] Mm 1224. [19] Mm 1613. [20] Mp sub loco. [21] Mm 991.

9 [a–a] prp צִוִּיתִי cf $\mathfrak{G}^{Mss}\mathfrak{V}$ || [b] $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ leg בִּדְבָר || 10 [a] l אַחֶרֶת (vel postea בוֹ) || 11 [a] $\mathfrak{G}^{L}$ ἄλλος = אַחֵר || [b–b] l c 2 Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{V}^{Mss}$ וַיָּבֹאוּ בָנָיו־רוּ || [c] l c 2 Mss $\mathfrak{G}$-$^{BA}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ וְאֵת || 12 [a] l וַיַּרְאֵהוּ cf Vrs || 15 [a] > $\mathfrak{G}^{*}$ || 16 [a–a] > 2 Mss $\mathfrak{G}^{*}$, dl? || [b] > $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$, dl? || 17 [a–a] Ms $\mathfrak{G}$ כֵּן צִוָּה אוֹתִי בִּדְבַר, Ms $\mathfrak{V}$ דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי ב׳ || [b] l c mlt Mss Vrs וְלֹא || [c] > $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ || 18 [a] $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ pr cop || 19 [a–a] $\mathfrak{G}^{*}\mathfrak{V}$ leg וַיָּשָׁב אִתּוֹ || 20 [a] = עַל, sic mlt Mss.

ג׳.כד.ד׳.כה אֲשֶׁר הֶעֱלָוּךְ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 29 וַיָּשֶׂם אֶת־הָאֶחָד בְּבֵית־אֵל וְאֶת־ 29
ד׳.כח.כ בטע ר״ם.כז הָאֶחָד נָתַן בְּדָן׃ 30 וַיְהִי הַדָּבָר הַזֶּה לְחַטָּאת[a] וַיֵּלְכוּ הָעָם לִפְנֵי 30
הָאֶחָד[b] עַד־דָּן׃
31 וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית[a] בָּמוֹת וַיַּעַשׂ כֹּהֲנִים מִקְצוֹת הָעָם אֲשֶׁר לֹא־ 31
הָיוּ מִבְּנֵי לֵוִי׃ 32 וַיַּעַשׂ יָרָבְעָם | חָג בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֲמִשָּׁה־עָשָׂר[c] 32
ל.ג בטע יוֹם | לַחֹדֶשׁ כְּחָגָּ | אֲשֶׁר בִּיהוּדָה [a]וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ כֵּן עָשָׂה[b] בְּבֵית־
ל קמ.ד׳.כח אֵל[a] לִזְבֹּחַ לָעֲגָלִים אֲשֶׁר־עָשָׂה וְהֶעֱמִיד בְּבֵית אֵל אֶת־כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת
אֲשֶׁר עָשָׂה׃ 33 [a]וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ | אֲשֶׁר־עָשָׂה[a] [b]בְּבֵית־אֵל[b] בַּחֲמִשָּׁה 33
מלבו ק עָשָׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֹדֶשׁ אֲשֶׁר־בָּדָא[c] מִלִּבּ[d] [a]וַיַּעַשׂ חָג לִבְנֵי
ה׳׳ם בסיפ׳.ג׳.ב יִשְׂרָאֵל וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר׃ פ **13** 1 וְהִנֵּה | אִישׁ אֱלֹהִים **13**
יב׳.ב בָּא מִיהוּדָה בִּדְבַר יְהוָה אֶל־בֵּית־אֵל וְיָרָבְעָם עֹמֵד עַל־הַמִּזְבֵּחַ
ל לְהַקְטִיר׃ 2 וַיִּקְרָא עַל־הַמִּזְבֵּחַ בִּדְבַר יְהוָה וַיֹּאמֶר מִזְבֵּחַ מִזְבֵּחַ[a] 2
ג קמ׳ כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה־בֵן נוֹלָד לְבֵית־דָּוִד יֹאשִׁיָּהוּ שְׁמוֹ וְזָבַח עָלֶיךָ
ד׳.ג׳.ב אֶת־כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת הַמַּקְטִרִים עָלֶיךָ וַעֲצְמוֹת אָדָם יִשְׂרְפוּ[b] עָלֶיךָ׃
3 וְנָתַן בַּיּוֹם הַהוּא מוֹפֵת[a] לֵאמֹר זֶה הַמּוֹפֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה הִנֵּה 3
ב זקף קמ הַמִּזְבֵּחַ נִקְרָע וְנִשְׁפַּךְ הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר־עָלָיו׃ 4 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־ 4
ל וחס דְּבַר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר קָרָא עַל־הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית־אֵל וַיִּשְׁלַח
יָרָבְעָם[a] אֶת־יָדוֹ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר | תִּפְשֻׂהוּ וַתִּיבַשׁ יָדוֹ אֲשֶׁר
ב׳.ג׳.ב׳.ז׳.ב זקף קמ שָׁלַח עָלָיו וְלֹא יָכַל לַהֲשִׁיבָהּ אֵלָיו׃ 5 וְהַמִּזְבֵּחַ נִקְרָע וַיִּשְׁפַּךְ הַדֶּשֶׁן 5
ל מִן־הַמִּזְבֵּחַ כַּמּוֹפֵת אֲשֶׁר נָתַן אִישׁ הָאֱלֹהִים בִּדְבַר יְהוָה׃ 6 וַיַּעַן 6
ל הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר | אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים חַל־נָא אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
ב׳.ד׳ [a]וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדִי[a] וְתָשֹׁב יָדִי אֵלַי וַיֶּחְלְ אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֶת־פְּנֵי יְהוָה
ה׳.ט׳ וַתָּשָׁב יַד־הַמֶּלֶךְ אֵלָיו וַתְּהִי כְּבָרִאשֹׁנָה׃ 7 וַיְדַבֵּר הַמֶּלֶךְ אֶל־אִישׁ 7

24 Mp sub loco. 25 Mm 746. 26 Mm 4042. 27 Mm 1017. 28 Mm 1956. Cp 13 1 Mm 1868. 2 Mm 1957. 3 Mp sub loco. 4 Mm 1958. 5 Mm 1956. 6 Mm 1959. 7 Mm 1960. 8 Mm 1961. 9 Mm 596. 10 Mm 1962.

30 [a] $\mathfrak{G}^{L}$ + *τῷ Ισραηλ*, frt recte ‖ [b] ins frt בֵּית־אֵל וְלִפְנֵי הָאֶחָד cf $\mathfrak{G}^{L}$ (homtel) ‖ **31** [a] $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ pl ut 13,32 ‖ **32** [a–a] = 33aα, dl? ‖ [b] Ms $\mathfrak{G}$ ut 33 אשר ‖ **33** [a–a] > $\mathfrak{S}^{W}$, var ad bβ, dl? ‖ [b–b] > $\mathfrak{G}^{*}$ ‖ [c] $\mathfrak{G}$ *ἐν τῇ ἑορτῇ* = בֶּחָג ‖ [d] nonn Mss ut Q מִלְּבוֹ (cf Vrs), sic l ‖ **Cp 13,2** [a] $\mathfrak{S}$ + *šm' ptgmh dmrj'* = שְׁמַע דְּבַר יְהוָה ‖ [b] l prb c $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ sg ‖ **3** [a] $\mathfrak{G}$ *τὸ ῥῆμα* ‖ **4** [a] > $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{V}$, dl? ‖ **6** [a–a] > $\mathfrak{G}^{*}$, dl?

מַה־[b]לָּנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא־נַחֲלָה [c]בְּבֶן־יִשַׁי לְאֹהָלֶיךָ [d]יִשְׂרָאֵל עַתָּה
17 רְאֵה [e]בֵּיתְךָ דָּוִד וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְאָהָלָיו׃ 17 [a]וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
18 הַיּוֹשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עֲלֵיהֶם רְחַבְעָם׃ פ 18 וַיִּשְׁלַח
בי¹⁴. ל הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־אֲדֹרָם[a] אֲשֶׁר עַל־הַמַּס וַיִּרְגְּמוּ֣ כָל־יִשְׂרָאֵל בּוֹ
יז¹⁵ וכל אורית ויהושע הכות ב מ ג אֶבֶן וַיָּמֹת וְהַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם הִתְאַמֵּץ לַעֲלוֹת בַּמֶּרְכָּבָה לָנוּס יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
19 וַיִּפְשְׁעוּ יִשְׂרָאֵל֙ בְּבֵית דָּוִד עַד הַיּ֖וֹם הַזֶּה׃ ס 20 וַיְהִי֙ כִּשְׁמֹ֣עַ
ט בטע בסיפ¹⁶ כָּל־יִשְׂרָאֵל֙ כִּי־שָׁ֣ב יָרָבְעָ֔ם[a] וַיִּשְׁלְח֥וּ וַיִּקְרְא֖וּ אֹת֑וֹ אֶל־הָעֵדָ֗ה וַיַּמְלִיכוּ֙
אֹת֔וֹ עַל־כָּל־[b]יִשְׂרָאֵ֑ל לֹא[c] הָיָ֥ה אַחֲרֵי֙ בֵּ֣ית דָּוִ֔ד זוּלָתִ֖י שֵׁ֥בֶט־ פ
21 יְהוּדָ֥ה[d] לְבַדּֽוֹ׃ 21 [a]וַיָּבֹ֣א[b] רְחַבְעָ֗ם יְרוּשָׁלַ֙͏ִם֙ וַיַּקְהֵ֣ל ׀ [c]אֶת־כָּל־בֵּ֣ית ריבא . ב ק
יְהוּדָ֔ה וְאֶת־שֵׁ֥בֶט בִּנְיָמִ֖ן מְאָ֣ה וּשְׁמֹנִ֑ים[d] אֶ֚לֶף בָּח֣וּר עֹשֵׂ֔ה מִלְחָמָ֔ה
כי¹⁷ וכל ירמיה ויחזק הכות ב מ יח . כ¹⁸ לְהִלָּחֵ֛ם עִם־בֵּ֥ית יִשְׂרָאֵ֖ל לְהָשִׁ֥יב אֶת־הַמְּלוּכָ֖ה לִרְחַבְעָ֥ם בֶּן־
22 שְׁלֹמֹֽה׃ פ 22 [a]וַיְהִי֙ דְּבַר־ הָאֱלֹהִ֔ים אֶל־שְׁמַעְיָ֖ה אִ֣ישׁ הָאֱלֹהִ֑ים בי¹⁴
23 לֵאמֹֽר׃ 23 אֱמֹ֣ר אֶל־רְחַבְעָ֞ם בֶּן־שְׁלֹמֹ֣ה מֶלֶךְ־יְהוּדָ֗ה וְאֶל־כָּל־ יא זוגין בטע¹⁹ . ו בסיפ
ס יב¹⁴ בֵּ֣ית יְהוּדָ֔ה וּבִנְיָמִ֖ין וְיֶ֥תֶר הָעָ֖ם לֵאמֹֽר׃ 24 כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֔ה לֹא־ יז מל²⁰
תַעֲל֥וּ וְלֹא־תִלָּחֲמ֖וּן עִם־אֲחֵיכֶ֣ם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵ֑ל שׁ֚וּבוּ אִ֣ישׁ לְבֵית֔וֹ כִּ֥י כא¹
מֵאִתִּ֖י נִהְיָ֣ה הַדָּבָ֣ר הַזֶּ֑ה וַיִּשְׁמְעוּ֙ אֶת־דְּבַ֣ר יְהוָ֔ה וַיָּשֻׁ֖בוּ[a] לָלֶ֣כֶת כִּדְבַ֣ר ח²²
יְהוָֽה׃[b] ס

25 וַיִּבֶן֩ יָרָבְעָ֨ם אֶת־שְׁכֶ֜ם בְּהַ֣ר אֶפְרַ֗יִם וַיֵּ֥שֶׁב בָּ֛הּ וַיֵּצֵ֥א מִשָּׁ֖ם וַיִּבֶן
ח. אמירה פלוני בלבו ו . כ בטע אֶת־פְּנוּאֵֽל׃ 26 וַיֹּ֣אמֶר֮ יָרָבְעָם֒ בְּלִבּ֗וֹ עַתָּה֙ תָּשׁ֣וּב הַמַּמְלָכָ֔ה לְבֵ֖ית לט
27 דָּוִֽד׃ 27 אִם־יַעֲלֶ֨ה ׀ הָעָ֜ם הַזֶּ֗ה לַעֲשׂוֹת֙ זְבָחִ֣ים בְּבֵית־[a]יְהוָ֔ה בִּירוּשָׁלַ֖͏ִם
ב חד חס וחד מל וְשָׁ֣ב לֵֽב־הָעָם֮ הַזֶּה֒[a] אֶל־אֲדֹנֵיהֶ֔ם אֶל־רְחַבְעָ֥ם[b] מֶֽלֶךְ־יְהוּדָ֖ה וְהָרְג֥וּנִי֙[c]
28 וְשָׁ֖בוּ אֶל־רְחַבְעָ֥ם מֶֽלֶךְ־יְהוּדָֽה׃[c] 28 וַיִּוָּעַ֣ץ[a] הַמֶּ֔לֶךְ וַיַּ֥עַשׂ שְׁנֵ֖י עִגְלֵ֣י ב
זָהָ֑ב וַיֹּ֣אמֶר אֲלֵהֶ֗ם[b] רַב־לָכֶ֛ם מֵעֲלֹ֥ת יְרוּשָׁלַ֖͏ִם הִנֵּ֣ה אֱלֹהֶ֑יךָ יִשְׂרָאֵ֕ל כט¹²³ חס בנביא יג מנה בסיפ

¹⁴Mp sub loco. ¹⁵Mm 1523. ¹⁶Mm 1955. ¹⁷Mm 953. ¹⁸Mm 1581. ¹⁹Mm 915. ²⁰Mm 262. ²¹Mm 4180. ²²Mm 3609. ²³Mm 1954.

16 [b] Ms ⅀𝔗[Ms] אין ut 2 S 20,1 ‖ [c] Ms G* + לנו ‖ [d] G pr *ἀπότρεχε* cf 𝔘[Mss] ‖ [e] l frt רְעֵה cf G𝔗 ‖ **17** [a] v 17 > G*, gl? ‖ **18** [a] 4,6 אֲדֹנִירָם, sic l c G⅀ ‖ **20** [a] G* + *ἐξ Αἰγύπτου* ‖ [b] > 2 Mss G ‖ [c] pc Mss G⅀𝔙 ולא ‖ [d] G + *καὶ Βενιαμιν* ‖ **21** [a] 21—24 cf 12,24 x -z G* ‖ [b] K או—; l c Q mlt Mss Vrs ויבא ‖ [c–c] G *τὴν συναγωγήν* cf 20 ‖ [d] G* 20 ‖ **22** [a] pc Mss Vrs יהוה ‖ **24** [a] G *καὶ κατέπαυσαν* = וַיַּשְׁבְּתוּ ‖ [b] G* + mlt v ‖ **27** [a] > G* ‖ [b] > pc Mss G[L] ‖ [c–c] > pc Mss G*, add? ‖ **28** [a] G[A] *καὶ ἐπορεύθη* cf G[rel], l וַיֵּלֶךְ? ‖ [b] l אֶל־הָעָם cf G.

הַקָּשָׁה וּמֵעָלָיו הַכָּבֵד אֲשֶׁר־נָתַן עָלֵינוּ וְנַעַבְדֶךָּ׃ 5 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם 5
לְכוּ עֹד[a] שְׁלֹשָׁה יָמִים וְשׁוּבוּ אֵלָי וַיֵּלְכוּ הָעָם[b]׃ 6 וַיִּוָּעַץ 6
יד חס׳. ל׳. ד׳
הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם[a] אֶת־הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר־הָיוּ עֹמְדִים אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה אָבִיו
יֹם מסורק בטים את את. ב
בִּהְיֹתוֹ חַי לֵאמֹר אֵיךְ אַתֶּם נוֹעָצִים לְהָשִׁיב אֶת־הָעָם־הַזֶּה דָּבָר׃
נ חס׳. ה ומל׳
7 וַיְדַבְּרוּ[a] 7 וידברו. ג׳ ק
אֵלָיו לֵאמֹר אִם־הַיּוֹם תִּהְיֶה־עֶבֶד לָעָם הַזֶּה וַעֲבַדְתָּם
יי
וַעֲנִיתָם[b] וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם דְּבָרִים טוֹבִים וְהָיוּ לְךָ עֲבָדִים כָּל־
נ וחס
הַיָּמִים׃ 8 וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר יְעָצֻהוּ וַיִּוָּעַץ אֶת־ 8
ל. יא בתור ובבא
הַיְלָדִים[a] אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ אֲשֶׁר[a] הָעֹמְדִים לְפָנָיו׃ 9 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם 9
ה ומל׳
מָה אַתֶּם נוֹעָצִים וְנָשִׁיב[a] דָּבָר אֶת־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַי לֵאמֹר
הָקֵל מִן־הָעֹל אֲשֶׁר־נָתַן אָבִיךָ עָלֵינוּ׃ 10 וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו הַיְלָדִים[a] 10
אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ[a] לֵאמֹר כֹּה־תֹאמַר לָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ
ל
לֵאמֹר אָבִיךָ הִכְבִּיד אֶת־עֻלֵּנוּ וְאַתָּה[b] הָקֵל מֵעָלֵינוּ כֹּה תְּדַבֶּר־
נ. ב. ג
אֲלֵיהֶם קְטַנִּי[c] עָבָה מָתְנֵי אָבִי׃ 11 וְעַתָּה אָבִי הֶעְמִיס עֲלֵיכֶם עֹל 11
יֹם. ד׳
כָּבֵד וַאֲנִי אוֹסִיף עַל־עֻלְּכֶם אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי אֲיַסֵּר
ויבוא חך מן ט חס א ק בליש. נא מ״ם וכל ר״ם דכות ב מ ג
אֶתְכֶם בָּעַקְרַבִּים׃ 12 וַיָּבֹא[a] יָרָבְעָם[b] וְכָל־[b]הָעָם[c] אֶל־[d] 12
רְחַבְעָם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר שׁוּבוּ אֵלַי בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי׃ 13 וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ אֶת־הָעָם קָשָׁה וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת הַזְּקֵנִים 13
נ וחס
אֲשֶׁר יְעָצֻהוּ׃ 14 וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כַּעֲצַת הַיְלָדִים לֵאמֹר אָבִי הִכְבִּיד 14
יֹם וֹ מנה חס ב מנה בסים. ד׳
אֶת־עֻלְּכֶם וַאֲנִי אוֹסִיף עַל־עֻלְּכֶם אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי
אֲיַסֵּר אֶתְכֶם בָּעַקְרַבִּים׃ 15 וְלֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם כִּי־הָיְתָה 15
ל
סִבָּה[a] מֵעִם יְהוָה לְמַעַן הָקִים אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה[b] בְּיַד
אֲחִיָּה הַשִּׁלֹנִי[c] אֶל־[d]יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט׃ 16 וַיַּרְא כָּל־יִשְׂרָאֵל[a] 16
תי׳. כט[12] חס בנביא
יג מנה בסים. [13]
כִּי לֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֲלֵיהֶם וַיָּשֻׁבוּ הָעָם אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר ׀ לֵאמֹר

[3]Mm 62. [4]Mm 1951. [5]Mm 1952. [6]Mm 2688. [7]Mm 1953. [8]Mm 1073. [9] וחד מניהם Ps 99,8. [10]Mm 4177. [11]Mm 3606. [12]Mm 1954 contra textum. [13]Mm 910.

5 [a] Θ(𝔙) ἕως = עַד cf 𝔗 ‖ [b] > Θ ‖ **6** [a] > Θ* ‖ **7** [a] mlt Mss Vrs ut Q רוּ–, sic l ‖ [b] > Θ* ‖ [c] 8 [a] > Ms et 2 Ch 10,8, dl? ‖ **9** [a] l וְאָשִׁיב? cf ΘSV ‖ **10** [a] Θ ut 8 + אשר העז ל׳ ‖ [b] Θ + νῦν cf 4 ‖ [c] al Mss קָטֹנִי et קָטֹנִי, prp קָטְנִי ‖ **12** [a] 2 Mss Θ* ויבאו ‖ [b–b] Θ om ו׳ cf 3[b–b] ‖ [c] Θ(S) *Ισραηλ* ‖ [d] Ms Θ + הַמֶּלֶךְ ‖ **15** [a] 2 Ch 10,15 נִסְבָּה ‖ [b] > 2 Mss Θ*SV ‖ [c] Θ[L](S) + τοῦ *προφήτου* ‖ [d] = עַל, sic Ms ΘC ‖ **16** [a] Ms Θ[L]V הָעָם.

הַמַּמְלָכָה מִיָּדוֹ כִּי׀ נָתַ֣שׂ אֹתָ֣הּ[b] בְּיַ֣ד יָרָבְעָ֔ם כֹּ֖ל יְמֵ֣י חַיָּ֑יו לְמַ֨עַן֙ דָּוִ֣ד עַבְדִּ֔י אֲשֶׁ֥ר
35 בָּחַ֖רְתִּי אֹת֑וֹ[c] אֲשֶׁ֥ר שָׁמַ֛ר מִצְוֹתַ֖י וְחֻקֹּתָֽי׃ 35 וְלָקַחְתִּ֥י הַמְּלוּכָ֖ה מִיַּ֣ד
36 בְּנ֑וֹ וְנָתַתִּ֥יהָ[a] לְךָ֖[b] וְאֶת־עֲשֶׂ֥רֶת הַשְּׁבָטִ֖ים[b]׃ 36 וְלִבְנ֗וֹ אֶתֵּ֤ן[a] שֵׁ֣בֶט־אֶחָד֮[a]
לְמַ֣עַן֮ הֱיוֹת־נִ֣יר לְדָוִיד־עַבְדִּי֒ כָּל־הַיָּמִ֗ים׀ לְפָנַ֛י בִּירוּשָׁלַ֥͏ִם הָעִ֖יר
37 אֲשֶׁ֣ר בָּחַ֑רְתִּי לִ֣י לָשׂ֥וּם שְׁמִ֖י שָֽׁם׃ 37 וְאֹתְךָ֣ אֶקָּ֔ח וּמָלַכְתָּ֖ בְּכֹ֣ל אֲשֶׁר־
38 תְּאַוֶּ֣ה נַפְשֶׁ֑ךָ וְהָיִ֥יתָ מֶ֖לֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵֽל׃ 38 וְהָיָ֗ה אִם־תִּשְׁמַע֙[a] אֵ֣ת־כָּל־
אֲשֶׁ֣ר אֲצַוֶּ֔ךָּ וְהָלַכְתָּ֖ בִּדְרָכַ֑י וְעָשִׂ֤יתָ הַיָּשָׁר֙ בְּעֵינַ֔י לִשְׁמֹ֥ר חֻקּוֹתַ֖י
וּמִצְוֹתַ֑י כַּאֲשֶׁ֣ר עָשָׂ֗ה דָּוִד֙ עַבְדִּ֔י וְהָיִ֥יתִי עִמָּ֖ךְ וּבָנִ֣יתִי לְךָ֣ בַ֔יִת נֶאֱמָ֑ן
39 כַּאֲשֶׁ֥ר בָּנִ֖יתִי לְדָוִ֑ד וְנָתַתִּ֥י לְךָ֖[b] אֶת־יִשְׂרָאֵֽל׃ 39 וְאַעֲנֶ֥ה[c] אֶת־זֶ֖רַע
40 דָּוִ֥ד לְמַ֛עַן זֹ֖את אַ֣ךְ לֹ֑א כָּל־הַיָּמִֽים׃[b] ס 40 [a]וַיְבַקֵּ֥שׁ שְׁלֹמֹ֖ה
לְהָמִ֣ית אֶת־יָרָבְעָ֑ם וַיָּ֣קָם יָרָבְעָ֗ם[b] וַיִּבְרַ֛ח מִצְרַ֖יְמָה אֶל־שִׁישַׁ֣ק[c] מֶ֣לֶךְ־
41 מִצְרַ֑יִם וַיְהִ֥י בְמִצְרַ֖יִם עַד־מ֥וֹת שְׁלֹמֹֽה׃ 41 וְיֶ֣תֶר֮ דִּבְרֵ֣י[a] שְׁלֹמֹה֒
וְכֹ֣ל־אֲשֶׁ֣ר עָשָׂ֔ה וְחָכְמָתֹ֖ו הֲלוֹא־הֵ֣ם כְּתֻבִ֑ים עַל־סֵ֗פֶר דִּבְרֵי֙[a] שְׁלֹמֹֽה׃
42 וְהַיָּמִ֗ים אֲשֶׁ֤ר מָלַךְ֙ שְׁלֹמֹ֔ה בִּירוּשָׁלַ֖͏ִם[a] עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵ֑ל[a] אַרְבָּעִ֖ים
43 שָׁנָֽה׃ 43 וַיִּשְׁכַּ֤ב שְׁלֹמֹה֙ עִם־אֲבֹתָ֔יו וַיִּקָּבֵ֖ר בְּעִ֣יר דָּוִ֣ד[a] אָבִ֑יו וַיִּמְלֹ֥ךְ
רַחַבְעָ֖ם בְּנ֥וֹ תַּחְתָּֽיו׃ ס

12 1 [a]וַיֵּ֣לֶךְ רַחַבְעָ֔ם שְׁכֶ֖ם כִּ֣י שְׁכֶ֑ם בָּ֣א[b] כָּל־יִשְׂרָאֵ֔ל לְהַמְלִ֖יךְ
2 אֹתֽוֹ׃ 2 וַיְהִי֮[a] כְּשָׁמְעַ֣ יָרָבְעָם֒ בֶּן־נְבָט֗ וְהוּא֙ עוֹדֶ֣נּוּ בְמִצְרַ֔יִם אֲשֶׁר
3 בָּרַ֖ח מִפְּנֵ֣י[b] הַמֶּ֣לֶךְ שְׁלֹמֹ֑ה[b] וַיֵּ֣שֶׁב יָרָבְעָ֔ם בְּמִצְרָ֖יִם[c]׃ 3 [ba]וַיִּשְׁלְח֥וּ
וַיִּקְרְא֣וּ־לוֹ֔ וַיָּבֹ֣א[c] יָרָבְעָ֔ם וְכָל־[d]קְהַ֖ל יִשְׂרָאֵ֑ל[b] וַיְדַבְּר֛וּ אֶל־רַחַבְעָ֖ם
4 לֵאמֹֽר׃ 4 אָבִ֙יךָ֙ הִקְשָׁ֣ה אֶת־עֻלֵּ֔נוּ וְאַתָּ֗ה עַתָּ֤ה הָקֵל֙[a] מֵעֲבֹדַ֣ת אָבִ֔יךָ

[28] Mm 1902. [29] Mm 1581. [30] Mm 1948. [31] Mm 2469. [32] Mm 1949. [33] Mm 1796. [34] Mm 898. [35] Mm 4069 frt inc. [36] Mp sub loco. [37] Mm 1950. [38] Mm 1945. Cp 12 [1] Mm 1955. [2] Mm 194.

34 [b–b] G *ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτῷ* cf Ho 1,6 ‖ [c–c] > G*, gl? ‖ **35** [a] GSʏ om suff, dl vel hoc vel [b–b] ‖ **36** [a–a] G *τὰ δύο σκῆπτρα* ‖ **38/39** [a] 1 תשמר? cf G ‖ [b–b] > G*, gl? ‖ [c] Ms וַאֲעַנֶּה, 1 וַאֲעַנֵּה ‖ **40** [a] cf 12,24c G* ‖ [b] > G* ‖ [c] cf 14, 25[b] ‖ **41** [a] G[L](ʟ[Mss]) + *ἡμερῶν* ‖ **42** [a–a] > G* ‖ **43** [a] G* + nonn vb (cf 12,2 et 12,3 G[Nmin]); cf 12,24f G* ‖ **Cp 12,1** [a] tr 1 post 2 cf G ‖ [b] nonn Mss Seb G*ꜱ𝔗 et 2 Ch 10,1 באו ‖ **2** [a] v 2 > G*, sed cf G 11,43, G* 12,24d.f ‖ [b–b] mlt Mss invers ‖ [c–c] 1 c 2 Ch 10,2 et G[O]ʟ[Mss] וַיָּשָׁב מִמִּ׳ cf G* 12,24f ‖ **3** [a] 3–20 cf G* 12,24p–u ‖ [b–b] > G* cf G* 12,24o, gl? cf 20 ‖ [c] K וַיָּבֹא–, Vrs ut Q וַיָּבֹא ‖ [d] > ꜱ et 2 Ch 10,3.

יד חָסֹר עִמִּי וְהִנְּךָ מְבַקֵּשׁ לָלֶכֶת אֶל־אַרְצֶךָ וַיֹּאמֶר | לֹא[a] כִּי שַׁלֵּחַ
כ[18] תְּשַׁלְּחֵנִי[b]: [23] וַיָּקֶם אֱלֹהִים לוֹ שָׂטָן אֶת־רְזוֹן בֶּן־אֶלְיָדָע אֲשֶׁר 23
ל בָּרַח מֵאֵת הֲדַדְעֶזֶר[b] מֶלֶךְ־צוֹבָה אֲדֹנָיו: [24] וַיִּקְבֹּץ[a] עָלָיו אֲנָשִׁים 24
ל וַיְהִי שַׂר־גְּדוּד דָּוִד אֹתָם[b] בַּהֲרֹג דָּוִד אֶתָּם[b] וַיֵּלְכוּ[c] דַּמֶּשֶׂק וַיֵּשְׁבוּ[c] בָּהּ וַיִּמְלְכוּ[c]
ל בְּדַמֶּשֶׂק: [25] וַיְהִי שָׂטָן לְיִשְׂרָאֵל[d] כָּל־יְמֵי שְׁלֹמֹה [a]וְאֵת־[b]הָרָעָה אֲשֶׁר 25
כ[19] הַהֲדַד[d] וַיָּקָץ בְּיִשְׂרָאֵל[d] וַיִּמְלֹךְ עַל־אֲרָם[ae]: ס 26 וְיָרָבְעָם בֶּן 26
ג נְבָט אֶפְרָתִי מִן־הַצְּרֵדָה [a]וְשֵׁם אִמּוֹ צְרוּעָה[a] אִשָּׁה אַלְמָנָה עֶבֶד
ח דגש[20]. כנ ר״פ. ך ר״פ[21] לִשְׁלֹמֹה [b]וַיָּרֶם יָד בַּמֶּלֶךְ[b]: [27] [a]וְזֶה °הַדָּבָר אֲשֶׁר־הֵרִים יָד 27
ו[22] מנה בלישׁ ובסיפ בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּנָה אֶת־הַמִּלּוֹא סָגַר[b] אֶת־פֶּרֶץ עִיר °דָּוִד °אָבִיו:
ו[23] 28 וְהָאִישׁ יָרָבְעָם גִּבּוֹר חָיִל וַיַּרְא שְׁלֹמֹה אֶת־הַנַּעַר כִּי־[a]עֹשֶׂה° מְ֫
כ. נ[24] מְלָאכָה[a] הוּא וַיַּפְקֵד אֹתוֹ לְכָל־סֵבֶל בֵּית יוֹסֵף: ס 29 [a]וַיְהִי° 29
בָּעֵת °הַהִיא וְיָרָבְעָם יָצָא מִירוּשָׁלִָם וַיִּמְצָא אֹתוֹ אֲחִיָּה °הַשִּׁלֹנִי הַנָּבִיא
ל בַּדֶּרֶךְ[b] וְהוּא מִתְכַּסֶּה °בְּשַׂלְמָה °חֲדָשָׁה וּשְׁנֵיהֶם לְבַדָּם[c] בַּשָּׂדֶה:
ל 30 וַיִּתְפֹּשׂ אֲחִיָּה °הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּקְרָעֶהָ שְׁנֵים[a] עָשָׂר 30
ה קְרָעִים: 31 וַיֹּאמֶר לְיָרָבְעָם קַח־לְךָ עֲשָׂרָה[a] קְרָעִים כִּי °כֹה °אָמַר 31
יְהוָה °אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנֵּנִי קֹרֵעַ אֶת־הַמַּמְלָכָה מִיַּד שְׁלֹמֹה וְנָתַתִּי לְךָ
ל[25]. ל. ה אֶת עֲשָׂרָה[a] °הַשְּׁבָטִים: 32 [a]וְהַשֵּׁבֶט °הָאֶחָד[a] יִהְיֶה־לּוֹ לְמַעַן | עַבְדִּי 32
דָּוִד וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַם הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי בָּהּ מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל:
33 יַעַן | אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי[a] [a]וַיִּשְׁתַּחֲווּ[a] לְעַשְׁתֹּרֶת[b] אֱלֹהֵי צִדְנִים[b] לִכְמוֹשׁ אֱלֹהֵי 33
מוֹאָב וּלְמִלְכֹּם אֱלֹהֵי[d] בְּנֵי־עַמּוֹן וְלֹא־°הָלְכוּ[a] בִּדְרָכַי לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר
ס[27] חס וכל אוריית דכות ב מ א בְּעֵינַי[c] וְחֻקֹּתַי וּמִשְׁפָּטַי[c] כְּדָוִד °אָבִיו: 34 וְלֹא־°אֶקַּח אֶת־°כָּל־[a] 34

[18] Mm 1991. [19] Mm 1944. [20] Mm 1573. [21] Mm 569. [22] Mm 1945. [23] Mm 1946. [24] Mm 1947. [25] Mm 1948. [26] Mm 3891. [27] Mm 1902.

22 [a] mlt Mss 𝔊 לוֹ ‖ [b] 𝔊 + *καὶ ἀνέστρεψεν Αδερ εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. αὕτη ἡ κακία, ἣν ἐποίησεν* + 25b (– 25aβ), sic recte ‖ **23** [a] cf 14[b] ‖ [b] mlt Mss 𝔖 הדרעזר ‖ **24** [a] l frt זאת cf 𝔖 ‖ [b–b] > 𝔊*; tr post 23 ‖ [c] l frt c 𝔊[L] sg ‖ **25** [a–a] hic dl cf 22[b] ‖ [b] l וַיָּקָץ cf 𝔊 ‖ [c] ins עָשָׂה cf 𝔊 ‖ [d–d] prp לְיִ֫ cf Vrs ‖ [e] l c 2 Mss 𝔖𝔊 אֱדֹם ‖ **26** [a–a] gl? cf 𝔊 ‖ [b] Ms 𝔊[ANmin] צְרֻעָה ‖ **27** [a] 27.28 cf 𝔊 2,35f 10,22a 12,24b ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ **28** [a–a] 𝔊 *ἀνὴρ ἔργων* ‖ **29** [a] 29–31 cf 𝔊* 12,24o ‖ [b] ins frt וַיִּסְרְחוּ מִן־הַדֶּרֶךְ ‖ **30** [a] mlt Mss 𝔗 לִשְׁ֫ ‖ **31** [a] prp עַשְׂתִּי עָשָׂר ‖ **32** [a–a] 𝔊 *καὶ δύο σκῆπτρα* ‖ **33** [a] l prb c 𝔖𝔊[Mss] sg ‖ [b] nonn Mss –ים ‖ [c] pc Mss תּוֹעֲבַת, 𝔊 *καὶ τοῖς εἰδώλοις* (𝔊[L] sg) ‖ [d] 𝔊 *προσοχθίσματι* ‖ [e–e] > 𝔊*, frt dl ‖ **34** [a] > 𝔊[509], dl?

יְהוָה בִּשְׁלֹמֹה כִּי־נָטָה לִבָּבוֹ מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּרְאָה[a] אֵלָיו ב. ב קמ[9]
10 פַּעֲמָיִם: 10 וְצִוָּהּ[a] אֵלָיו עַל־הַדָּבָר הַזֶּה לְבִלְתִּי־לֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים [10]ל
11 אֲחֵרִים [b]וְלֹא שָׁמַר[b] אֵת אֲשֶׁר־צִוָּה[c] יְהוָה[d]: פ 11 וַיֹּאמֶר יְהוָה ל. ל
לִשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הָיְתָה־זֹּאת עִמָּךְ וְלֹא שָׁמַרְתָּ[a] בְּרִיתִי[b] וְחֻקֹּתַי[a] אֲשֶׁר ב. פ[11] חס וכל אורית דכות ב מ א
צִוִּיתִי עָלֶיךָ קָרֹעַ אֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה[c] מֵעָלֶיךָ וְנָתַתִּיהָ לְעַבְדֶּךָ:
12 אַךְ־בְּיָמֶיךָ לֹא אֶעֱשֶׂנָּה לְמַעַן דָּוִד אָבִיךָ[a] מִיַּד בִּנְךָ אֶקְרָעֶנָּה[b]: ל
13 רַק אֶת־כָּל־הַמַּמְלָכָה לֹא אֶקְרָע[a] שֵׁבֶט אֶחָד אֶתֵּן לִבְנֶךָ לְמַעַן ל זקף קמ
14 דָּוִד עַבְדִּי וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַ͏ִם[b] אֲשֶׁר בָּחָרְתִּי: 14 וַיָּקֶם יְהוָה [12]ל
שָׂטָן לִשְׁלֹמֹה אֶת הֲדַד[a] הָאֲדֹמִי[b] מִזֶּרַע [c]הַמֶּלֶךְ הוּא[c] בֶּאֱדוֹם[d]: ל
15 וַיְהִי בְּהֵיוֹת[a] דָּוִד [b]אֶת־אֱדוֹם[b] בַּעֲלוֹת[c] יוֹאָב שַׂר הַצָּבָא לְקַבֵּר [13]ת. ד[10]
16 אֶת־הַחֲלָלִים וַיַּךְ[d] כָּל־זָכָר בֶּאֱדוֹם: 16 כִּי שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים יָשַׁב־שָׁם ל. ה[14]
17 יוֹאָב וְכָל־יִשְׂרָאֵל עַד־הִכְרִית כָּל־זָכָר בֶּאֱדוֹם: 17 וַיִּבְרַח אֲדַד לה וכל ר״פ דכות. יז מפק א[15]
הוּא וַאֲנָשִׁים אֲדֹמִיִּים מֵעַבְדֵי אָבִיו אִתּוֹ לָבוֹא מִצְרָיִם וַהֲדַד נַעַר [16]ל
18 קָטָן: 18 וַיָּקֻמוּ מִמִּדְיָן[a] וַיָּבֹאוּ פָארָן וַיִּקְחוּ אֲנָשִׁים עִמָּם מִפָּארָן[b]
וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם[b] אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיִּתֶּן־לוֹ בַּיִת וְלֶחֶם[c] אָמַר[c] ל
19 לוֹ[d] וְאֶרֶץ נָתַן לוֹ[d]: 19 [a]וַיִּמְצָא הֲדַד חֵן בְּעֵינֵי פַרְעֹה מְאֹד וַיִּתֶּן־לוֹ
20 אִשָּׁה אֶת־אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ אֲחוֹת תַּחְפְּנֵיס הַגְּבִירָה[b]: 20 וַתֵּלֶד לוֹ אֲחוֹת ל. ג. ג
תַּחְפְּנֵיס אֶת גְּנֻבַת בְּנוֹ[a] וַתִּגְמְלֶהוּ[b] תַּחְפְּנֵס בְּתוֹךְ בֵּית[c] פַּרְעֹה וַיְהִי ג. ב וחס. ג
21 גְּנֻבַת[d] בְּבֵית פַּרְעֹה[d] בְּתוֹךְ בְּנֵי פַרְעֹה: 21 וַהֲדַד שָׁמַע בְּמִצְרַיִם כִּי־ ב וחס. לא פסוק כי וכי
שָׁכַב דָּוִד עִם־אֲבֹתָיו וְכִי־מֵת יוֹאָב שַׂר־הַצָּבָא וַיֹּאמֶר הֲדַד אֶל־ ל. ד[10]
22 פַּרְעֹה שַׁלְּחֵנִי וְאֵלֵךְ אֶל־אַרְצִי: 22 וַיֹּאמֶר לוֹ[a] פַּרְעֹה כִּי מָה־אַתָּה ג

[9]Mm 1853. [10]Mp sub loco. [11]Mm 1902. [12]Mm 1991. [13]Mm 1943. [14]Mm 87. [15]Mm 411. [16]Mm 2882. [17]Mm 2059.

9 [a] G pt = ה־ cf Da 8,1 || **10** [a] G pt || [b–b] G *καὶ φυλάξαι καὶ ποιῆσαι* || [c] 2 Mss GΣʊ צוהו || [d] G* + 4b || **11** [a–a] Ⓣ invers || [b] G* *τὰς ἐντολάς μου* cf G^{O}Σ || [c] GⒸ^{Ms} ʊ + suff 2sg || **12** [a] Ms Σ עַבְדִּי || [b] G *λήμψομαι αὐτήν* = אֶקָּחֶנָּה || **13** [a] G(ʊ) *λάβω* = אֶקַּח || [b] G(ΣⒸ^{Ms}) + *τὴν πόλιν* || **14** [a] pc Mss G הדר, it in v sqq || [b] G* huc tr 23aβ–25aα || [c–c] G(Ⓒ^{Ms}) *τῆς βασιλείας* = הַמְּלוּכָה || [d] var ad 15$^{b–b}$ || **15** [a] l בְּהַכְרִית (cf GΣ) vel c pc Mss Ⓣʊ בָּא pro [b–b] (cf 14^{d}) || [c] = nom loci? sed Vrs cj c sq (inf) || [d] G pl || **18** [a] G-^{L} *ἄνδρες ἐκ τῆς πόλεως Μαδιαμ* || [b] > G* || [c–c] Σ *w'mr lh tb lwtj* = וַיֹּאמֶר לוֹ שֵׁב עִמָּדִי || [d–d] > G* || **19** [a] 19–22 cf G 12,24d–f (de Jerobeam narratum) || [b] G *τῆς (τὴν) μείζω* = הָרַבָּה? cf Σ || **20** [a] G suff f || [b] l וַתְּגַדְּלֵהוּ? cf G || [c] pc Mss G בְּנֵי || [d–d] > G*.

כ²³ ול בכתיב סוּסִים[b] וּפָרָשִׁים דִּבַּר־שָׁנָה בְּשָׁנָה: ס 26 וַיֶּאֱסֹף שְׁלֹמֹה[h] רֶכֶב 26
וּפָרָשִׁים[a] וַיְהִי־לוֹ[b] אֶלֶף וְאַרְבַּע־מֵאוֹת רֶכֶב[b] וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף
כ²⁴ פָּרָשִׁים וַיַּנִּחֵם[c] בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם[d]: 27 וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ[a] 27
אֶת־הַכֶּסֶף בִּירוּשָׁלַ͏ִם כָּאֲבָנִים וְאֶת הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר־
בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב: 28 וּמוֹצָא הַסּוּסִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה מִמִּצְרָיִם[a] וּמִקְוֵה[b] 28
כ²⁵ ג. ח²⁵ סֹחֲרֵי הַמֶּלֶךְ יִקְחוּ[c] מִקְוֵה[d] בְּמִחִיר: 29 וַתַּעֲלֶה וַתֵּצֵא מֶרְכָּבָה 29
ג מִמִּצְרַיִם[a] בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת[b] כֶּסֶף וְסוּס בַּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה[c] וְכֵן לְכָל־מַלְכֵי
ה. ד בלוש²⁷ הַחִתִּים וּלְמַלְכֵי אֲרָם בְּיָדָם[d] יוֹצִאוּ[e]: פ
ד¹. ה² 11 1 וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אָהַב נָשִׁים[a] נָכְרִיּוֹת רַבּוֹת[b] וְאֶת־בַּת־ 11
פַּרְעֹה[c] מוֹאֲבִיּוֹת עַמֳּנִיּוֹת[d] אֲדֹמִיּוֹת צִדְנִיּוֹת חִתִּיּוֹת[df]: 2 מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר 2
אָמַר־יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־תָבֹאוּ בָהֶם וְהֵם לֹא־יָבֹאוּ בָכֶם
יח³ אָכֵן[a] יַטּוּ אֶת־לִבַּבְכֶם אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם בָּהֶם דָּבַק שְׁלֹמֹה לְאַהֲבָה:
ב⁴. ד⁵ 3 [a]וַיְהִי־לוֹ נָשִׁים שָׂרוֹת שְׁבַע מֵאוֹת וּפִלַגְשִׁים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיַּטּוּ נָשָׁיו 3
אֶת־לִבּוֹ: 4 וַיְהִי לְעֵת זִקְנַת שְׁלֹמֹה[a] נָשָׁיו הִטּוּ אֶת־לִבּוֹ אַחֲרֵי 4
כה. ה מל אֱלֹהִים אֲחֵרִים[a] וְלֹא־הָיָה לְבָבוֹ שָׁלֵם עִם־יְהוָה אֱלֹהָיו כִּלְבַב דָּוִיד
ה חס בלוש⁶ אָבִיו: 5 [a]וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה אַחֲרֵי עַשְׁתֹּרֶת אֱלֹהֵי צִדֹנִים[b] וְאַחֲרֵי מִלְכֹּם 5
שִׁקֻּץ עַמֹּנִים: 6 [a]וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וְלֹא מִלֵּא אַחֲרֵי 6
כל חס ב מ ב⁷ מל יְהוָה כְּדָוִד אָבִיו: ס 7 אָז יִבְנֶה שְׁלֹמֹה בָּמָה לִכְמוֹשׁ שִׁקֻּץ מוֹאָב 7
[a]בָּהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלָ͏ִם[a] וּלְמֹלֶךְ[b] שִׁקֻּץ בְּנֵי עַמּוֹן: 8 וְכֵן עָשָׂה 8
ל ומל. ה⁸ לְכָל־נָשָׁיו הַנָּכְרִיּוֹת מַקְטִירוֹת[a] וּמְזַבְּחוֹת[a] לֵאלֹהֵיהֶן: 9 וַיִּתְאַנַּף[b] 9

[23]Mm 4234. [24]Mm 1653. [25]Mm 1862. [26]Mm 2709. [27]Mm 4154. Cp 11 [1]Mm 1078. [2]Mm 768. [3]Mm 1941. [4]Mm 1942. [5]Mm 1563. [6]Mm 3891. [7]Da 11,31 et 12,11. [8]Mm 612.

25 [b] Ms ΘSΥ וְס׳ || 26 [a–a] > G* || [b–b] G alit || [c] l c 2 Ch 9,25 et Vrs ויניחם || [d] G + 5,1a || 27 [a] G + *tò chrysíon kaí* || [b] mlt Mss Edd כֶּסֶף || 28 [a] l prb מִמִּצְרַי || [b] Eus Onom *ék Kwa*, id Y (cf 2 Ch 1,16), l וּמִקּוֹא et tr huc ; GᴸΣ + *kaì ék Damaskoũ* || [c] prp יְקְחוּם || [d] cf [b] || 29 [a] cf 28[a] || [b–b] G 100 || [c] > G || [d] G *katà thálassan* — ? cf G || [e] prp יֹצְאוּ cf GC || Cp 11,1 [a] frt c G* huc tr 3a || [b–b] l וַיִּקַּח נשים נכ׳ || [c–c] vel [d–d] gl? || [e] pc Mss Ed אֲרַמִּיּוֹת; G + *Súras* = אֲרַמִּיּוֹת || [f] G + *kaì Amorraías* = בָּנָיו || 2 [a] G(ΣC) *mḗ* = פֶּן || 3 [a] cf 1[a] || [b–b] > G*, var ad 4aγ || 4 [a–a] G* alit || 5 [a] v 5 > G* || [b] Σ(A) + *wbtr kmwš dḥlt' dmw'bj'* = וְאַחֲרֵי כְּמוֹשׁ שִׁקֻּץ מוֹאָבִים tr 6 post 8 || 7 [a–a] > G*, frt gl ex 2 R 23,13 || [b] Gᴸ *Melxom*, l frt וּלְמַלְכֹּם cf 5.33 || [c] G + *kaì tḕi 'Astártēi bdelýgmati Sidōnítōn* || 8 [a] Gᴸ sg m || [b] cf 6[a].

12 יָקָרָה׃ 12 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת־עֲצֵי הָאַלְמֻגִּים[a] מִסְעָד[b] לְבֵית־יְהוָה
וּלְבֵית הַמֶּלֶךְ וְכִנֹּרוֹת וּנְבָלִים לַשָּׁרִים לֹא בָא־כֵן עֲצֵי אַלְמֻגִּים[c]
13 וְלֹא נִרְאָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 13 וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן לְמַלְכַּת־שְׁבָא
אֶת־כָּל־חֶפְצָהּ אֲשֶׁר שָׁאֲלָה מִלְבַד אֲשֶׁר נָתַן־לָהּ כְּיַד הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה[a]
וַתֵּפֶן וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ הִיא וַעֲבָדֶיהָ׃ ס
14 וַיְהִי מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר־בָּא לִשְׁלֹמֹה בְּשָׁנָה אַחַת שֵׁשׁ מְאוֹת
15 שִׁשִּׁים וְשֵׁשׁ כִּכָּר זָהָב׃ 15 לְבַד מֵאַנְשֵׁי[a] הַתָּרִים[b] וּמִסְחַר[c] הָרֹכְלִים
16 וְכֹל מַלְכֵי הָעֲרָב[d] וּפַחוֹת הָאָרֶץ[e]׃ 16 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
מָאתַיִם[a] צִנָּה זָהָב שָׁחוּט שֵׁשׁ־מְאוֹת[b] זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַצִּנָּה הָאֶחָת׃
17 וּשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת מָגִנִּים זָהָב שָׁחוּט שְׁלֹשׁ מָנִים[a] זָהָב יַעֲלֶה עַל־
18 הַמָּגֵן הָאֶחָת וַיִּתְּנֵם הַמֶּלֶךְ בֵּית יַעַר הַלְּבָנוֹן׃ פ 18 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ
19 כִּסֵּא־שֵׁן גָּדוֹל וַיְצַפֵּהוּ זָהָב מוּפָז[a]׃ 19 שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא וְרֹאשׁ־
עֹגֶל[a] לַכִּסֵּא מֵאֲחָרָיו וְיָדֹת מִזֶּה וּמִזֶּה אֶל־מְקוֹם הַשָּׁבֶת וּשְׁנַיִם אֲרָיוֹת
20 עֹמְדִים אֶצֶל הַיָּדוֹת׃ 20 וּשְׁנֵים עָשָׂר אֲרָיוֹת עֹמְדִים שָׁם[a] עַל־שֵׁשׁ
21 הַמַּעֲלוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה לֹא־נַעֲשָׂה כֵּן לְכָל־מַמְלָכוֹת׃ 21 וְכֹל
כְּלֵי מַשְׁקֶה הַמֶּלֶךְ[a] שְׁלֹמֹה זָהָב[b] וְכֹל כְּלֵי בֵּית־יַעַר הַלְּבָנוֹן זָהָב
22 סָגוּר אֵין כֶּסֶף לֹא נֶחְשָׁב בִּימֵי שְׁלֹמֹה לִמְאוּמָה׃ 22 כִּי אֳנִי תַרְשִׁישׁ
לַמֶּלֶךְ בַּיָּם עִם אֳנִי חִירָם אַחַת לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים תָּבוֹא | אֳנִי תַרְשִׁישׁ
23 נֹשְׂאֹת זָהָב וָכֶסֶף[a] שֶׁנְהַבִּים וְקֹפִים וְתֻכִּיִּים[ba]׃ 23 וַיִּגְדַּל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
24 מִכֹּל מַלְכֵי הָאָרֶץ לְעֹשֶׁר וּלְחָכְמָה׃ 24 וְכָל־[a]הָאָרֶץ מְבַקְּשִׁים אֶת־
25 פְּנֵי שְׁלֹמֹה לִשְׁמֹעַ אֶת־חָכְמָתוֹ אֲשֶׁר־נָתַן אֱלֹהִים[b] בִּלְבּוֹ׃ 25 וְהֵמָּה
מְבִאִים אִישׁ מִנְחָתוֹ כְּלֵי[a] כֶסֶף וּכְלֵי[a] זָהָב וּשְׂלָמוֹת וְנֶשֶׁק וּבְשָׂמִים

[12] Mm 1749. [13] Mm 1824. [14] Mp sub loco. [15] Mm 1264. [16] Mm 1554. [17] Mm 692. [18] Mm 3117. [19] Mm 1940. [20] Mm 310. [21] Mm 1249. [22] Mm 4174.

12 [a] cf 11[b] ‖ [b] 2 Ch 9,11 מְסִלּוֹת ‖ [c] G + *ἐπὶ τῆς γῆς* ‖ **13** [a] > Sʏ, dl ‖ **15** [a–a] prp עֲרַב ‖ [b] G(Ⓣ) *τῶν φόρων*, l מַעֲנָשֵׁי? ‖ [c] = מִסַּחַר ‖ [d] 2 Ch 9,14 et Sʏ ‖ [e] frt ins c 2 Ch מְבִיאִים זָהָב וָכֶסֶף לִשְׁלֹמֹה ‖ **16** [a] G 300 ‖ [b–b] cf [a] ‖ **17** [a–a] 2 Ch 9,16 שְׁלֹשׁ מְאוֹת cf Sʏ ‖ [b] > Ms G* ‖ **18** [a] Ms מְאוּפָז, S *mn 'wpjr* ‖ **19** [a–a] l וְרֹאשׁ 9,16 עֹגֶל? cf G ‖ **20** [a] > G*Sʏ ‖ [b] l prb c nonn Mss הַמֹּ vel c 2 Ch 9,19 et G כָּה– ‖ **21** [a] > G* ‖ [b] G + *καὶ λουτῆρες χρυσοῖ* = וְכִיֹּרוֹת זָהָב ‖ **22** [a–a] G* alit ‖ [b] G* hic ins 9,15.17b–22 ‖ **24** [a] 2 Ch 9,23 et GS + מַלְכֵי ‖ [b] pc Mss הָאֵ, G *κύριος* ‖ **25** [a–a] > G*, homtel?

ל וחס. ל
ב מנה בלוש 24 ח. 13
ב. ב. ח
ל 14
ג. ל 15
ל 16
ה 17
ג כת ה. יא 19
ג כת ה. ג חס
ל ומל 20
ח קלו׳ וכל חומש המגלות דכות ב מ ב. י ר״פ וכל ומ״ש וכל. ז 17
ד ז. ח 18
ד זוגין 19
ל. ב 14. ב 14. ג 14
ל. ה 20
ו ר״פ 21
ו. ג מנוקדין כן בלוש 22

שְׁלֹמֹה בְּעֶצְיוֹן־גֶּבֶר אֲשֶׁר אֶת־אֵלוֹת[a] עַל־שְׂפַת יַם־סוּף[b] בְּאֶרֶץ
ל. לּ אֱדוֹם׃ 27 וַיִּשְׁלַח חִירָם בָּאֳנִי אֶת־עֲבָדָיו אַנְשֵׁי אֳנִיּוֹת יֹדְעֵי֯ הַיָּם עִם 27
ג׳ 28 עַבְדֵי שְׁלֹמֹה׃ 28 וַיָּבֹאוּ אוֹפִירָה וַיִּקְחוּ מִשָּׁם זָהָב [a]אַרְבַּע־מֵאוֹת
לז ד מנה חס בסיס וְעֶשְׂרִים[a] כִּכַּר וַיָּבִאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃ פ
ח׳. כ״ב. ה׳. כ״ג. 1 **10** וּמַלְכַּת־שְׁבָא שָׁמְעָה[a] אֶת־שֵׁמַע שְׁלֹמֹה [b]לְשֵׁם[c] יְהוָה[b] וַתָּבֹא (1
ל חס. ה׳ ד מנה חס לְנַסֹּתוֹ בְּחִידוֹת׃ 2 וַתָּבֹא יְרוּשָׁלַ͏ִם[a] בְּחַיִל כָּבֵד מְאֹד גְּמַלִּים[b] 2
ח. ל מחלים[a] נֹשְׂאִים בְּשָׂמִים וְזָהָב רַב־מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה וַתָּבֹא אֶל־שְׁלֹמֹה וַתְּדַבֵּר֯
אֵלָיו אֵת כָּל־אֲשֶׁר הָיָה עִם־לִבָּהּ׃ 3 וַיַּגֶּד־לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־ 3
כ״ב. ב קמ. יד בטע[a] דְּבָרֶיהָ לֹא־הָיָה דָבָר֯ נֶעְלָם מִן־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר֯ לֹא הִגִּיד לָהּ׃ 4 וַתֵּרֶא 4
ד פת[a] מַלְכַּת־שְׁבָא אֶת כָּל־חָכְמַת שְׁלֹמֹה וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה׃ 5 וּמַאֲכַל 5
משרתיו. נ. ל בסיס[a] שֻׁלְחָנוֹ[a] וּמוֹשַׁב עַבְדָיו֯ וּמַעֲמַד מְשָׁרְתָ֯ו[b] וּמַלְבֻּשֵׁיהֶם[c] וּמַשְׁקָיו וְעֹלָתוֹ[d]
כה. לּ אֲשֶׁר֯ יַעֲלֶה בֵּית יְהוָה וְלֹא־הָיָה בָהּ עוֹד רוּחַ׃ 6 וַתֹּאמֶר֯ אֶל־הַמֶּלֶךְ 6
לּ אֱמֶת֯[a] הָיָה הַדָּבָר֯ אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּאַרְצִי עַל־דְּבָרֶיךָ[b] וְעַל־חָכְמָתֶךָ׃ 7
יז ר״פ ולא לא?. לּ 7 וְלֹא־הֶאֱמַנְתִּי֯ לַדְּבָרִים[a] עַד אֲשֶׁר־בָּאתִי וַתִּרְאֶינָה עֵינַי֯ וְהִנֵּה לֹא־ 7
לּ. לּ. ה׳ חֲצִי֯ הֻגַּד־לִי הוֹסַפְתָּ[b] חָכְמָה וָטוֹב[b] אֶל[c]־הַשְּׁמוּעָה אֲשֶׁר שָׁמָעְתִּי[d]׃
ב. יא בתור׳ ובנביא 8 אַשְׁרֵי אֲנָשֶׁיךָ[a] אַשְׁרֵי[b] עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה הָעֹמְדִים לְפָנֶיךָ תָּמִיד הַשֹּׁמְעִים 8
ב אֶת־חָכְמָתֶךָ׃ 9 יְהִי֯ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּרוּךְ אֲשֶׁר חָפֵץ בְּךָ לְתִתְּךָ עַל־ ס[a]
יח[10] חס ח מנה בנ״ך. כט וכל משיחה מצרים אשור ישראל דכות[11] כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל[a] לְעֹלָם וַיְשִׂמְךָ לְמֶלֶךְ
לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃ 10 וַתִּתֵּן לַמֶּלֶךְ מֵאָה וְעֶשְׂרִים֯ [a]כִּכַּר֯ זָהָב 10
וּבְשָׂמִים הַרְבֵּה מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה לֹא־בָא כַבֹּשֶׂם הַהוּא עוֹד לָרֹב
ל אֲשֶׁר־נָתְנָה מַלְכַּת־שְׁבָא לַמֶּלֶךְ[a] שְׁלֹמֹה׃ 11 וְגַם֯ אֳנִי חִירָם אֲשֶׁר־ 11
ל חס נָשָׂא זָהָב מֵאוֹפִיר הֵבִיא מֵאֹפִיר עֲצֵי אַלְמֻגִּים[b] הַרְבֵּה מְאֹד וְאֶבֶן

[28]Mm 1938. Cp 10 [1]Mm 114. [2]Mm 417f. [3]Mm 206. [4]Mm 1939. [5]Mm 3948. [6]Mm 3544. [7]Mm 2708. [8]Mp sub loco. [9]Mm 4026. [10]Mm 25. [11]Mm 958.

26 [a] l prb c pc Mss GV אֲלַת ‖ [b] G *τῆς ἐσχάτης* ‖ **28** [a–a] G* 120, 2 Ch 8,18 450 ‖ **Cp 10,1** [a] G *τὸ ὄνομα* = שֵׁם ‖ [b–b] > T et 2 Ch 9,1, prb dl ‖ [c] GS cop pro ל ‖ **2** [a] mlt Mss לִירֻשָׁלִַ֯ם– ‖ [b] 2 Ch 9,1 et GS וג׳ ‖ [c] nonn Mss ST[Ms]V[Mss] + הַמֶּלֶךְ ‖ **5** [a] G *Σαλωμων* ‖ [b] mlt Mss ut Q יָו– ‖ [c] prp שֹׁו– cf G ‖ [d] l עֲלָתָיו? cf SV ‖ **6** [a] > G et 2 Ch 9,5 ‖ [b] Ms G דִּבְרֵךְ ‖ **7** [a] GV leg לַדְּבָרִים ‖ [b–b] G* *ἀγαθά* ‖ [c] = עַל, sic nonn Mss et 2 Ch 9,6 ‖ [d] G + *ἐν τῇ γῇ μου* ‖ **8** [a] prb l יָ cf GS ‖ [b] nonn Mss G[L]T[Ms] וְאִ׳ V[S] ‖ **9** [a] G + *(τοῦ) στῆσαι (αὐτόν)* cf 2 Ch 9,8 ‖ **10** [a] G[A]S om מלך ‖ **11** [a] > G* et 2 Ch 9,10, prb dl ‖ [b] 2 Ch 9,10 אלגומים(ה).

מָה הֵעֲרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִי אָחִי וַיִּקְרָא לָהֶם [a]אֶרֶץ כָּבּוּל[a] ל
14 עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ ס 14 וַיִּשְׁלַח חִירָם לַמֶּלֶךְ מֵאָה וְעֶשְׂרִים כִּכַּר
15 זָהָב׃ 15 [a]וְזֶה דְּבַר־הַמַּס אֲשֶׁר־הֶעֱלָה | הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת כנ ר״ם
אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּיתוֹ[b] וְאֶת־הַמִּלּוֹא וְאֶת חוֹמַת יְרוּשָׁלִַם[c] וְאֶת־ ז פסוק את ואת ואת ואת ואת ואת ואת ואת ואת ואת[13].[10]
16 חָצֹר וְאֶת־מְגִדּוֹ וְאֶת־גָּזֶר׃ 16 [a]פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עָלָה ל חס. ב ר״ם[20]
וַיִּלְכֹּד אֶת־גָּזֶר וַיִּשְׂרְפָהּ בָּאֵשׁ וְאֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בָּעִיר הָרָג וַיִּתְּנָהּ ל. ב[21]
17 שִׁלֻּחִים לִבְתּוֹ אֵשֶׁת שְׁלֹמֹה׃ 17 וַיִּבֶן שְׁלֹמֹה אֶת־גָּזֶר וְאֶת־ ג חד חס וחד מל. ל זקף קמ
18 בֵּית חֹרֹן תַּחְתּוֹן׃ 18 [a]וְאֶת־בַּעֲלָת[a] וְאֶת־תַּדְמֹר[b] בַּמִּדְבָּר בָּאָרֶץ׃[cd] תדמר חד מן ב בלוש ק
19 [a]וְאֵת כָּל־עָרֵי הַמִּסְכְּנוֹת אֲשֶׁר הָיוּ לִשְׁלֹמֹה[a] וְאֵת עָרֵי הָרֶכֶב וְאֵת כו פסוק ואת ואת ואת ואת[22].[22]
עָרֵי הַפָּרָשִׁים וְאֵת[b] | חֶשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חָשַׁק לִבְנוֹת בִּירוּשָׁלַ͏ִם
20 וּבַלְּבָנוֹן[c] וּבְכֹל אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ׃ 20 כָּל־הָעָם הַנּוֹתָר מִן־ ב. ה. ח. ג ר״ם
הָאֱמֹרִי הַחִתִּי הַפְּרִזִּי[a] הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי[b] אֲשֶׁר לֹא־מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה׃ סימן מת ס 16[23].[1]
21 בְּנֵיהֶם אֲשֶׁר נוֹתְרוּ אַחֲרֵיהֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־יְכָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ל ר״ם[24]
22 לְהַחֲרִימָם וַיַּעֲלֵם שְׁלֹמֹה לְמַס־עֹבֵד עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 22 וּמִבְּנֵי[25].ל
יִשְׂרָאֵל לֹא־נָתַן שְׁלֹמֹה עֶבֶד[a] כִּי־הֵם אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַעֲבָדָיו[b] וְשָׂרָיו ב פסוק דמטע[26]
23 וְשָׁלִשָׁיו[b] וְשָׂרֵי רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו׃ ס 23 אֵלֶּה[a] | [b]שָׂרֵי הַנִּצָּבִים[b] אֲשֶׁר ז ר״ם בנביא[27]
עַל־הַמְּלָאכָה לִשְׁלֹמֹה חֲמִשִּׁים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת[c] הָרֹדִים בָּעָם הָעֹשִׂים ג
24 בַּמְּלָאכָה׃ 24 [ba]אַךְ בַּת־פַּרְעֹה עָלְתָה[b] מֵעִיר דָּוִד אֶל־בֵּיתָהּ[c]
25 אֲשֶׁר בָּנָה־לָהּ[c] אָז בָּנָה אֶת־הַמִּלּוֹא׃ 25 וְהֶעֱלָה שְׁלֹמֹה שָׁלֹשׁ
פְּעָמִים בַּשָּׁנָה עֹלוֹת וּשְׁלָמִים עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בָּנָה לַיהוָה וְהַקְטֵיר ל מל
26 אִתּוֹ אֲשֶׁר[a] לִפְנֵי יְהוָה וְשִׁלֵּם אֶת־הַבָּיִת׃ 26 וַאֲנִי עָשָׂה הַמֶּלֶךְ׃ ג. ד

[18]Mm 2135. [19]Mm 1827. [20]Mm 1935. [21]Mm 101. [22]Mm 1936. [23]Okhl 274 et Mp sub loco. [24]Mm 978. [25]Mm 1937. [26]Mm 3313. [27]Mm 3164.

13 [a–a] G *Ὀριων* = גְּבוּל? ‖ **15** [a] G* hic om 15–25, sed cf 2,35f–k 2,46d 5,14b 9,9a 10,22a–c G* ‖ [b] Ms G בית הַמֶּלֶךְ ‖ [c–c] G invers (+ vb ex 11,27) ‖ **16** [a] prb tr 16.17a una c 3,1 post 5,14 cf G* ‖ **17** [a] G* *τὴν ἀνωτέρω* = הָעֶלְיוֹן ‖ **18** [a–a] > G* ‖ [b] K תָּמָר, mlt Mss G^{L}-$\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ et 2 Ch 8,4 ut Q תַּדְמֹר ‖ [c–c] > G* 10,22a ‖ [d] > G* 2,46d ‖ **19** [a–a] > G* ‖ [b] mlt Mss G^{f} $\mathfrak{M}^{Mss}\mathfrak{V}$ + -כָּל ‖ [c] > G* ‖ **20** [a] G + *καὶ τοῦ Χαναναίου* ‖ [b] G + *καὶ τοῦ Γεργεσαίου* ‖ **22** [a] 2 Ch 8,9 לַעֲבָדִים ‖ [b–b] > G* (homtel)? ‖ **23** [a] pc Mss $G\mathfrak{V}$ וְאִ׳ ‖ [b–b] G *οἱ ἄρχοντες οἱ καθεσταμένοι* = הַשָּׂרִים הנ׳ ‖ [c–c] 2 Ch 8,10 וּמָאתַיִם; cf 5,30 ‖ **24** [a] cf 9[c] ‖ [b–b] 9,9a G *τότε ἀνήγαγεν Σαλωμων τὴν θυγατέρα Φαραω* = אָז הֶעֱלָה שְׁלֹמֹה אֶת־בַּ׳ פ׳ ‖ [c] G* suff m ‖ **25** [a–a] > G 2,35g, frt dl.

9 1 וַיְהִי֙ כְּכַלּ֣וֹת שְׁלֹמֹ֔ה לִבְנ֖וֹת אֶת־בֵּ֣ית יְהוָ֑ה וְאֶת־בֵּ֣ית הַמֶּ֔לֶךְ
כי וְאֵ֖ת כָּל־חֵ֥שֶׁק שְׁלֹמֹ֛ה אֲשֶׁר־חָפֵ֥ץ[a] לַעֲשׂ֖וֹת׃ פ 2 וַיֵּרָ֥א יְהוָ֖ה אֶל־
ו ר״פ2 שְׁלֹמֹ֑ה שֵׁנִ֕ית כַּאֲשֶׁ֥ר נִרְאָ֖ה אֵלָ֥יו[a] בְּגִבְעֽוֹן׃ 3 וַיֹּ֨אמֶר֙ יְהוָ֣ה אֵלָ֔יו שָׁמַ֖עְתִּי
ל מל׳ 1 אֶת־תְּפִלָּתְךָ֣ וְאֶת־תְּחִנָּתְךָ֗ אֲשֶׁ֤ר הִתְחַנַּ֙נְתָּה֙ לְפָנָ֔י הִקְדַּ֥שְׁתִּי אֶת־הַבַּ֖יִת
ל כת כן2 הַזֶּ֑ה אֲשֶׁ֤ר בָּנִ֙יתָה֙ לָשׂ֣וּם שְׁמִ֔י שָׁ֖ם עַד־עוֹלָ֑ם וְהָי֥וּ עֵינַ֖י וְלִבִּ֥י שָׁ֛ם כָּל־
ג בטע בסיפ׳4 הַיָּמִֽים׃ 4 וְאַתָּ֗ה אִם־תֵּלֵ֤ךְ לְפָנַי֙ כַּאֲשֶׁ֣ר הָלַ֣ךְ דָּוִ֣יד אָבִ֔יךָ בְּתֹ֥ם־לֵבָ֖ב
ב״פ3 . ד6 וּבְיֹ֑שֶׁר לַעֲשׂ֣וֹת֔[a] כְּכֹ֖ל אֲשֶׁ֣ר צִוִּיתִ֔יךָ חֻקַּ֥י[b] וּמִשְׁפָּטַ֖י תִּשְׁמֹֽר׃ 5 וַהֲקִמֹתִ֞י
ג. יח7 חס ח מנה בנ״ך . ה8 אֶת־כִּסֵּ֣א מַמְלַכְתְּךָ֗ עַל־יִשְׂרָאֵל֙ לְעֹלָ֔ם כַּאֲשֶׁ֥ר דִּבַּ֖רְתִּי עַל־[a]דָּוִ֣יד
אָבִ֑יךָ לֵאמֹ֗ר לֹא־יִכָּרֵ֤ת לְךָ֙ אִ֣ישׁ[b] מֵעַ֣ל כִּסֵּ֔א יִשְׂרָאֵֽל׃ 6 אִם־[a]שׁ֤וֹב
ל כת כן . ג9 . ט10 חס ב מ״א . ה11 תְּשֻׁבֻן֙ אַתֶּ֣ם וּבְנֵיכֶ֔ם מֵאַחֲרַ֖י וְלֹ֣א תִשְׁמְר֑וּ מִצְוֹתַ֥י חֻקָּתַ֛י[b] אֲשֶׁ֥ר נָתַ֖תִּי[c]
לִפְנֵיכֶ֑ם וְהָלַכְתֶּ֗ם וַעֲבַדְתֶּם֙ אֱלֹהִ֣ים אֲחֵרִ֔ים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶ֖ם לָהֶֽם׃
ה12 7 וְהִכְרַתִּי֙ אֶת־יִשְׂרָאֵ֔ל מֵעַ֖ל פְּנֵ֣י הָאֲדָמָ֑ה אֲשֶׁ֤ר נָתַ֙תִּי֙ לָהֶ֔ם וְאֶת־[c]
ו. ט13 הַבַּ֗יִת[a] אֲשֶׁ֤ר הִקְדַּ֙שְׁתִּי֙ לִשְׁמִ֔י אַשְׁלִ֖ךְ[b] מֵעַ֣ל פָּנָ֑י וְהָיָ֤ה יִשְׂרָאֵל֙ לְמָשָׁ֔ל[c]
ג וְלִשְׁנִינָ֖ה בְּכָל־הָעַמִּֽים׃ 8 וְהַבַּ֥יִת הַזֶּ֖ה יִהְיֶ֣ה עֶלְי֑וֹן כָּל־עֹבֵ֣ר עָלָ֗יו
ל יִשֹּׁם֙ וְשָׁרַ֔ק[b] וְאָמְר֥וּ עַל־מָ֖ה עָשָׂ֣ה יְהוָ֑ה כָּ֖כָה לָאָ֥רֶץ הַזֹּ֖את וְלַבַּ֥יִת
הַזֶּֽה׃ 9 וְאָמְר֗וּ עַל֙[c] אֲשֶׁ֣ר עָזְב֔וּ אֶת־יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיהֶ֑ם אֲשֶׁ֤ר הוֹצִיא֙ אֶת־ 9
אֲבֹתָ֔ם מֵאֶ֖רֶץ מִצְרַ֑יִם וַיַּחֲזִ֣קוּ֔ בֵּאלֹהִ֖ים אֲחֵרִ֑ים וַיִּשְׁתַּחֲו֥וּ[a] לָהֶ֖ם וַיַּעַבְדֻ֑ם
עַל־כֵּ֗ן הֵבִ֤יא יְהוָה֙ עֲלֵיהֶ֔ם אֵ֖ת כָּל־הָרָעָ֥ה הַזֹּֽאת׃[c] פ
ה 10 [a]וַיְהִי֙ מִקְצֵ֣ה[a] עֶשְׂרִ֔ים שָׁנָ֖ה אֲשֶׁר־בָּנָ֣ה שְׁלֹמֹ֑ה אֶת־שְׁנֵ֥י הַבָּתִּ֖ים 10
ו ד כת שא ובכת סה אֶת־בֵּ֣ית יְהוָ֔ה וְאֶת־בֵּ֖ית הַמֶּֽלֶךְ׃ 11 חִירָ֣ם מֶלֶךְ־צ֗וֹר נָשָׂ֤א אֶת־שְׁלֹמֹה֙
ל. ה בַּעֲצֵ֣י אֲרָזִ֔ים וּבַעֲצֵ֖י בְּרוֹשִׁ֑ים וּבְזָהָ֕ב לְכָל־[a]חֶפְצֽוֹ׃ אָ֣ז יִתֵּ֔ן הַמֶּ֖לֶךְ
שְׁלֹמֹ֥ה[b] לְחִירָ֖ם עֶשְׂרִ֣ים עִ֑יר בְּאֶ֥רֶץ הַגָּלִֽיל׃ 12 וַיֵּצֵ֤א חִירָם֙ מִצֹּ֣ר[a] 12
ל. נא לִרְא֣וֹת אֶת־הֶ֔עָרִים אֲשֶׁ֥ר נָתַ֖ן לֽוֹ׃ שְׁלֹמֹ֑ה וְלֹא־יָשְׁר֥וּ בְעֵינָֽיו׃ 13 וַיֹּ֖אמֶר 13

Cp 9 1 Mm 1227. 2 Mm 1931. 3 Mm 1713. 4 Mp sub loco. 5 Mm 1932. 6 Mm 1933. 7 Mm 25. 8 Mm 1934. 9 Mm 2148. 10 Mm 1902. 11 Mp sub loco. 12 Mm 748. 13 Mm 425. 14 Mm 3967. 15 Mm 1973. 16 Mm 2483. 17 Mm 1711.

Cp 9,1 a prp פ cf ֆ et 19 || **2** a > 2 Mss 𝔊* || **4** a Ms 𝔊 וְלִ׳ || b 1 frt c Ms 𝔊ֆ וח׳ || **5** a = אֲ, sic mlt Mss Vrs || b–b 𝔊 *ἡγούμενος ἐν* = מוֹשֵׁל בְּ || **6** a 1 c 2 Mss 𝔊ֆ ואם עשׂ || b 1 c nonn Mss Vrs וח׳ || c 𝔊 *ἔδωκεν Μωυσῆς* || **7** a Ms 𝔊 + הַזֶּה || b 1 c 2 Ch 7,20 et Vrs אֲשַׁלְּיךְ? || c 𝔊 *εἰς ἀφανισμόν* = לְשַׁמָּה || **8** a 1 לְעַיִן cf 𝔊ֆ𝔗 || b pc Mss וְיִשְׂרֹק || **9** a nonn Mss ut Q וּ– || b > 𝔊* || c 𝔊 huc tr 24a || **10** a–a > 𝔊 || **11** a 2 Mss 𝔊 וּבְכָל, Seb כָּל || b > 𝔊* || **12** a 𝔊 + *καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν Γαλιλαίαν.*

56 וַיְבָרֶךְ אֶת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל קוֹל גָּדוֹל לֵאמֹר: 56 בָּרוּךְ יְהוָה
אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר לֹא[a]־נָפַל דָּבָר אֶחָד
57 מִכֹּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבֶּר[b] בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדּוֹ: 57 יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ל
ס[a] עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבֹתֵינוּ אַל־יַעַזְבֵנוּ וְאַל־יִטְּשֵׁנוּ: 58 לְהַטּוֹת
ד רחס[53] . ג פסוק 54ג מן ג מילין מתחלם צ ק פ סימן[55] לְבָבֵנוּ[a] אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו[b]
א רפ[56] אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבֹתֵינוּ: 59 וְיִהְיוּ[a] דְבָרַי אֵלֶּה[a] אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי
יְהוָה קְרֹבִים אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת | מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ[b]
60 וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ[c] יִשְׂרָאֵל דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ: 60 לְמַעַן ׳דַּעַת כָּל־עַמֵּי
61 הָאָרֶץ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים אֵין[a] עוֹד: 61 וְהְיֶה לְבַבְכֶם[a] שָׁלֵם
עִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת בְּחֻקָּיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו כַּיּוֹם הַזֶּה:
ל ת וכל ר״פ דכות . ב 62 וְהַמֶּלֶךְ וְכָל־[a]יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ[a] זֹבְחִים[c] זֶבַח לִפְנֵי יְהוָה: 63 וַיִּזְבַּח
שְׁלֹמֹה אֶת זֶבַח הַשְּׁלָמִים[c] [a]אֲשֶׁר זָבַח[a] לַיהוָה בָּקָר עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם
ב . ג[57] אֶלֶף וְצֹאן מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וַיַּחְנְכוּ אֶת־בֵּית יְהוָה הַמֶּלֶךְ וְכָל־
ב . ב 64 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 64 בַּיּוֹם הַהוּא קִדַּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת־תּוֹךְ[c] הֶחָצֵר אֲשֶׁר[c] לִפְנֵי
בֵּית־יְהוָה כִּי־עָשָׂה שָׁם אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה[a] וְאֶת חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים
ח[58] כִּי־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת[c] אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה קָטֹן מֵהָכִיל[c] אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־
ח[58] 65 הַמִּנְחָה[a] וְאֶת חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים: 65 וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בָּעֵת[a]־הַהִיא |
לה ת וכל ר״פ דכות אֶת־הֶחָג וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ[c] קָהָל גָּדוֹל מִלְבוֹא חֲמָת | עַד־נַחַל מִצְרַיִם
ל לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ[b] שִׁבְעַת יָמִים [c]וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם[c]:
ג ר״פ[59] 66 בַּיּוֹם[a] הַשְּׁמִינִי שִׁלַּח אֶת־הָעָם [b]וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ[b] וַיֵּלְכוּ
ד . ג[60] לְאָהֳלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל־[c]הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה
61 לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ:

[53] Mm 1051. [54] Mm 1108. [55] Okhl 276 et cf Mp sub loco. [56] Mm 417. [57] Mm 1436. [58] Mm 1930. [59] Mm 1006. [60] Mm 4169. [61] Mm 967.

56 [a] pc Mss וְלֹא ‖ [b] pc Mss S + יהוה ‖ **58** [a] mlt Mss GL בינו– ‖ [b] > G* ‖ **59** [a–a] G*(S) *oi lógoi oûtoi* = הָאֵ֣לֶּה דְּבָרַ֔י ‖ [b] G suff 2sg ‖ [c] GCᶠ suff 2sg ‖ **60** [a] mlt Mss GSL ואין ‖ **61** [a] GL suff 1 pl ‖ **62** [a–a] Ms יִ֣שְׂרָאֵ֔ל עִמּ֖וֹ cf 2 Ch 7,4, G* *oí víoi Israηl* ‖ **63** [a–a] > S cf 2 Ch 7,5, dl? ‖ **64** [a] G pl ‖ **65** [a] Ms GS בַּיּ֣וֹם ‖ [b] ins frt בַּבַּ֣יִת אֲשֶׁ֣ר ‖ **66** [a] GSL pr cop, l וּבַ֣יּוֹם ‖ [b–b] G* *kaì eùlógησεν aὐtón* = וַיְבָרְכֻ֣הוּ ‖ [c] > G*.

ל.ל הַנָּטוּיָה וּבָא וְהִתְפַּלֵּל אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃ 43 אַתָּה[a] תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם 43
ד.[41] מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ וְעָשִׂיתָ כְּכֹל אֲשֶׁר־יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי לְמַעַן יֵדְעוּן כָּל־ 42
ה.[43] עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־שְׁמֶךָ לְיִרְאָה אֹתְךָ כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלָדַעַת כִּי־שִׁמְךָ
ו בסיפ[41] נִקְרָא עַל־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃ 44 כִּי־יֵצֵא עַמְּךָ לַמִּלְחָמָה 44
ז עַל־אֹיְבוֹ[a] בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵם וְהִתְפַּלְלוּ[b] אֶל[c]־יְהוָה דֶּרֶךְ הָעִיר
ו בסיפ ל מנה חס. כן בעינ[44] אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָּהּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ׃ 45 וְשָׁמַעְתָּ[a] הַשָּׁמַיִם 45
אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם׃ 46 כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ 46
ב.[45] כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יֶחֱטָא וְאָנַפְתָּ בָם וּנְתַתָּם לִפְנֵי אוֹיֵב וְשָׁבוּם
ח.[46] ב.[41] ג.[47] ל.[47] שְׁבִיהֶם אֶל־אֶרֶץ הָאוֹיֵב[a] רְחוֹקָה אוֹ[b] קְרוֹבָה׃ 47 וְהֵשִׁיבוּ[c] אֶל־לִבָּם
ה.[48] בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ־שָׁם וְשָׁבוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בְּאֶרֶץ שֹׁבֵיהֶם[a] לֵאמֹר
ל.[49] חָטָאנוּ וְהֶעֱוִינוּ[b] רָשָׁעְנוּ[c]׃ 48 וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ בְּכָל־לִבָּם וּבְכָל־נַפְשָׁם
ד בסע מלרע[50] ב. בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם אֲשֶׁר־שָׁבוּ[a] אֹתָם וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ אַרְצָם אֲשֶׁר
בניח[a] ק חד מן ו בסיפ נָתַתָּה לַאֲבוֹתָם הָעִיר[b] אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִיתִי[c] לִשְׁמֶךָ׃
ד 49 וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ[a] אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ 49
מִשְׁפָּטָם׃[a] 50 וְסָלַחְתָּ לְעַמְּךָ[a] אֲשֶׁר חָטְאוּ־לָךְ וּלְכָל־פִּשְׁעֵיהֶם אֲשֶׁר 50
ו[51] פָּשְׁעוּ־בָךְ וּנְתַתָּם לְרַחֲמִים לִפְנֵי שֹׁבֵיהֶם וְרִחֲמוּם׃ 51 כִּי־ 51
עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם מִתּוֹךְ כּוּר הַבַּרְזֶל׃
ב חס בסיפ 52 לִהְיוֹת[a] עֵינֶיךָ[b] פְּתֻחוֹת אֶל־תְּחִנַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל 52
ל.ל. הי[53] לִשְׁמֹעַ אֲלֵיהֶם בְּכֹל קָרְאָם אֵלֶיךָ׃ 53 כִּי־אַתָּה הִבְדַּלְתָּם לְךָ לְנַחֲלָה 53
[52] וכל אתנח וס״ם דכות ב מ א. ב מִכֹּל עַמֵּי הָאָרֶץ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְיַד | מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־
אֲבֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם אֲדֹנָי יְהוִה׃ פ 54 וַיְהִי | כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה 54
לְהִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אֵת כָּל־הַתְּפִלָּה וְהַתְּחִנָּה הַזֹּאת קָם[a] מִלִּפְנֵי
ל.[41] ל וכת כן מִזְבַּח יְהוָה מִכְרֹעַ עַל־בִּרְכָּיו וְכַפָּיו פְּרֻשׂוֹת הַשָּׁמָיִם׃ 55 וַיַּעֲמֹד 55

[41] Mp sub loco. [42] Mm 1252. [43] Mm 1722. [44] Mm 4165. [45] Mm 2611. [46] Mm 2542. [47] Mm 2591. [48] Mm 4167. [49] Mm 1928. [50] Mm 1929. [51] Mm 943. [52] Mm 1660.

43 [a] 1 c mlt Mss 𝔊𝔖 et 2 Ch 6,33 וְאַ ‖ **44** [a] 1 c 2 Mss Vrs et 2 Ch 6,34 איביו ‖ [b–b] 1 frt c 2 Ch אֵלֶיךָ cf 𝔙 ‖ [c] 𝔊 *ἐν ὀνόματι* = בְּשֵׁם ‖ **46** [a] > 𝔊* ‖ **47** [a] 1 frt c 2 Ch 6,37 שְׁבֻיִם cf 𝔊𝔙. ‖ [b] 2 Mss 𝔊𝔠𝔙 et 2 Ch ה׳ ‖ [c] pc Mss 𝔖 וְהִרְ׳ ‖ **48** [a] 𝔊 *μετήγαγες* = שָׁבְיָתָ ‖ [b] 1 frt c mlt Mss 𝔊*𝔙 et 2 Ch 6,38 וְה׳ ‖ [c] mlt Mss Vrs ut Q תִּי–, sic 1; K תָּ– ‖ **49** [a–a] > 𝔊* ‖ **50** [a] 𝔊 *ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν* cf 36 ‖ **52** [a] 𝔊(𝔖) *καὶ ἔστωσαν* = וְיִהְיוּ cf 2 Ch 6,40 ‖ [b] 𝔊 ut 2 Ch + וְאָזְנֶיךָ ‖ **54** [a] 𝔊 *καὶ ἀνέστη*, prp קָם.

וְאַתָּה תִּשְׁמַע אֶל־מְקוֹם שִׁבְתְּךָ אֶל־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַעְתָּ וְסָלַחְתָּ: ח23

31 אֵת אֲשֶׁר יֶחֱטָא אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנָשָׂא־בוֹ אָלָה לְהַאֲלֹתוֹ וּבָא אָלָה לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת הַזֶּה: 32 וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְעָשִׂיתָ וְשָׁפַטְתָּ

לְהַרְשִׁיעַ רָשָׁע לָתֵת דַּרְכּוֹ בְּרֹאשׁוֹ וּלְהַצְדִּיק צַדִּיק

לָתֵת לוֹ כְּצִדְקָתוֹ: ס 33 בְּהִנָּגֵף עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אוֹיֵב אֲשֶׁר

יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ וְהִתְפַּלְלוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ

בַּבַּיִת הַזֶּה: 34 וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל

וְהֲשֵׁבֹתָם אֶל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּ לַאֲבוֹתָם: ס 35 בְּהֶעָצֵר

שָׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה

וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ וּמֵחַטָּאתָם יָשׁוּבוּן כִּי תַעֲנֵם: 36 וְאַתָּה תִּשְׁמַע

הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת עֲבָדֶיךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כִּי תוֹרֵם אֶת־הַדֶּרֶךְ

הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ וְנָתַתָּה מָטָר עַל־אַרְצְךָ אֲשֶׁר־נָתַתָּה לְעַמְּךָ

לְנַחֲלָה: ס 37 רָעָב כִּי־יִהְיֶה בָּאָרֶץ דֶּבֶר כִּי־יִהְיֶה שִׁדָּפוֹן

יֵרָקוֹן אַרְבֶּה חָסִיל כִּי יִהְיֶה כִּי יָצַר־לוֹ אוֹיְבוֹ בְּאֶרֶץ שְׁעָרָיו כָּל־

נֶגַע כָּל־מַחֲלָה: 38 כָּל־תְּפִלָּה כָּל־תְּחִנָּה אֲשֶׁר תִּהְיֶה לְכָל־הָאָדָם

לְכֹל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן אִישׁ נֶגַע לְבָבוֹ וּפָרַשׂ כַּפָּיו אֶל־

הַבַּיִת הַזֶּה: 39 וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ וְסָלַחְתָּ וְעָשִׂיתָ

וְנָתַתָּ לָאִישׁ כְּכָל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר תֵּדַע אֶת־לְבָבוֹ כִּי־אַתָּה יָדַעְתָּ

לְבַדְּךָ אֶת־לֵבָב כָּל־בְּנֵי הָאָדָם: 40 לְמַעַן יְרָאוּךָ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־

חַיִּים עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבֹתֵינוּ: 41 וְגַם אֶל־

הַנָּכְרִי אֲשֶׁר לֹא־מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הוּא וּבָא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן

שִׁמְךָ: 42 כִּי יִשְׁמְעוּן אֶת־שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה וּזְרֹעֲךָ

ח23 . ב . ב וחט 31 א ר״פ ז מנה בנביא . ו ב . ב וחט 32 כן בעינ24 יד . ב 33 ל ב . ב וחט 34 ג . ב וחט 35 ב חד חס וחד מל . כט חס26 . ל27 ל . ו 36 ל . ו . ל . מ ב ם סימן30 ו פסוק כל כל ומילה חדה ביניהן31 ו פסוק לכל לכל 37 ג פסוק כי כי כי כי ל . ו . ל . מ ב ם סימן30 38 ו פסוק כל כל ומילה חדה ביניהן31 ו פסוק לכל לכל 39 ו פסוק ואתה אתה33 . ד כט חס26 . לב34 ו וכל קהלת דכות . ד35 ב ובטע . ב בטע37 ח38 . ב39 . ה חס40

23 Mm 1923. 24 Mm 4165. 25 Mm 24. 26 Mm 657. 27 וחד בהצר השמיני 2 Ch 6,26. 28 Mm 2398. 29 Mm 943. 30 Mm 4166. 31 Mm 3316. 32 Mm 1252. 33 Okhl 297. 34 Mm 319. 35 Mm 1924. 36 Mm 1925. 37 Mm 2083. 38 Mm 1060. 39 Mm 1926. 40 Mm 1927.

30 b S ut 2 Ch (ן)מ, G(V) ἐν || c G καὶ ποιήσεις; > S || 31 a–a SV ut 2 Ch 6,22 אם || b nonn Mss Edd ונשא || c GSCMss pr cop; prp בְּאָלה || 32 a Ms GSC pr מן, it in 34. 36.39.43.45.49 || b–b G τὸν λαόν σου Ισραηλ || 33 a pc Mss et 2 Ch 6,24 כִּי || b > G* || 35 a l prb תְּעַנֵּם cf G || 36 a l c pc Mss G עַבְדֶּךָ? || b G*SVMss om suff || 37 a > G* || b G(S) ἐν μιᾷ, l בְּאַחַד? || c nonn Mss SC וְכָל || 38 a pc Mss G44.106S CMsV וכל || b–b > G* || 39 a G(SC) pr ἐξ = מִמְּ, it in 43.49 || b G*S om כל || 41 a > G*.

ג יִשְׂרָאֵל׃ 17 וַיְהִי עִם־לְבָב דָּוִד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי 17
18 יִשְׂרָאֵל׃ 18 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר הָיָה עִם־לְבָבְךָ 18
ג ב חס וחד מל 12 19 לִבְנוֹת בַּיִת לִשְׁמִי הֵטֵבְתָּ כִּי הָיָה עִם־לְבָבֶךָ׃ 19 רַק אַתָּה לֹא 19
ל תִבְנֶה הַבָּיִת כִּי אִם־בִּנְךָ הַיֹּצֵא מֵחֲלָצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי׃
כ 13 . ב חס . ה 14 20 וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר וָאָקוּם[a] תַּחַת דָּוִד אָבִי וָאֵשֵׁב[b] 20
ב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וָאֶבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי
ס 15 ה 16 מנה חס יִשְׂרָאֵל׃ 21 וָאָשִׂם שָׁם מָקוֹם לָאָרוֹן אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר 21
ב ומל 17 כָּרַת עִם־אֲבֹתֵינוּ בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ס 22 וַיַּעֲמֹד 22
שְׁלֹמֹה לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו הַשָּׁמָיִם׃
צא יט מנה ר״פ 23 וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין־כָּמוֹךָ אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל 23
ג 19 וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לַעֲבָדֶיךָ[a] הַהֹלְכִים[a] לְפָנֶיךָ
בְּכָל־לִבָּם[b]׃ 24 אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי [a]אֵת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ 24
לוֹ[a] וַתְּדַבֵּר בְּפִיךָ וּבְיָדְךָ[b] מִלֵּאתָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃ 25 וְעַתָּה יְהוָה | אֱלֹהֵי 25
יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לוֹ לֵאמֹר לֹא־
יג יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מִלְּפָנַי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ
ל . כח 19 אֶת־דַּרְכָּם לָלֶכֶת לְפָנַי כַּאֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְפָנָי׃ 26 וְעַתָּה[a] אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל 26
דברך חד מן ח 20 יתיר י בלוש ק יֵאָמֵן נָא דְּבָרְךָ[b] [c]אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִד[c] אָבִי׃ 27 כִּי 27
ד . ב . ל הַאָמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים[a] עַל־הָאָרֶץ הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא
ג . ו בסים יְכַלְכְּלוּךָ אַף כִּי־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃ 28 וּפָנִיתָ[a] אֶל־תְּפִלַּת 28
עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנָּתוֹ[a] יְהוָה אֱלֹהָי לִשְׁמַע אֶל־הָרִנָּה [b]וְאֶל־הַתְּפִלָּה[b]
סו 21 מנה חס . ב חס בסים אֲשֶׁר עַבְדְּךָ מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם׃ 29 לִהְיוֹת עֵינְךָ פְתֻחוֹת אֶל־ 29
ג הַבַּיִת הַזֶּה [a]לַיְלָה וָיוֹם[a] אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ יִהְיֶה שְׁמִי שָׁם
לִשְׁמֹעַ אֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל עַבְדְּךָ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ 30 וְשָׁמַעְתָּ 30
אֶל־תְּחִנַּת[a] עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה

12 Mm 2103. 13 Mm 1991. 14 Mm 2778. 15 Mm 1918. 16 Mm 2528. 17 Mm 1919. 18 Mm 1920. 19 Mm 2364. 20 Mm 1921. 21 Mm 1145. 22 Mm 1922.

20 [a] $\mathfrak{G}^{L}$ *καὶ ἀνέστησέν με* = וַיָּקֻמֻנִי ‖ [b] $\mathfrak{G}^{L}$ *ἐκάθισέν με* = וַיּוֹשִׁיבֻנִי ‖ **23** [a] $\mathfrak{G}$ sg ‖ [b] $\mathfrak{G}$ suff sg ‖ **24** [a–a] > $\mathfrak{G}^{*}$ ‖ [b] $\mathfrak{GSV}$ pl ‖ **26** [a] ins c mlt Mss $\mathfrak{GSC}^{f\,Ms}\mathfrak{V}^{Mss}$ et 2 Ch 6,16 יהוה ‖ [b] mlt Mss $\mathfrak{S}$ et 2 Ch ut Q דְּבָרֶךָ, sic l ‖ [c–c] $\mathfrak{G}^{*}$ *τῷ Δαυιδ* ‖ **27** [a] $\mathfrak{G}$ + *μετὰ ἀνθρώπων* cf 2 Ch 6,18 ‖ **28** [a–a] $\mathfrak{G}^{*}$ *ἐπὶ τὴν δέησίν μου* ‖ [b–b] > $\mathfrak{G}^{B\,min}$ ‖ **29** [a–a] $\mathfrak{G}^{*}\mathfrak{S}$ et 2 Ch 6,20 invers ‖ **30** [a] mlt Mss תְּפִלַּת.

3 [a]וַיָּבֹ֣אוּ כֹ֔ל זִקְנֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל[a] וַיִּשְׂא֣וּ הַכֹּהֲנִ֔ים אֶת־הָאָרֹֽן׃ 4 [a]וַיַּעֲל֗וּ מג
ש פסוק בסיק את ראת ראת[1] כו[2] ה. ה. ו[3] אֶת־אֲרֹ֤ן יְהוָה֙[a] וְאֶת־אֹ֣הֶל מוֹעֵ֔ד וְאֶת־כָּל־כְּלֵ֥י הַקֹּ֖דֶשׁ אֲשֶׁ֣ר בָּאֹ֑הֶל
כא[4]. ג[5]. יא 5 [a]וַיַּעֲל֣וּ אֹתָ֗ם הַכֹּהֲנִ֛ים וְהַלְוִיִּ֖ם׃[a] 5 וְהַמֶּ֣לֶךְ שְׁלֹמֹ֗ה[a] וְכָל־עֲדַ֤ת[a] יִשְׂרָאֵל֙[b]
[b]הַנּוֹעָדִ֣ים עָלָ֔יו אִתּ֖וֹ[b] לִפְנֵ֣י הָאָרֹ֑ון מְזַבְּחִ֞ים צֹ֣אן[c] וּבָקָ֗ר אֲשֶׁ֤ר לֹֽא־
6 יִסָּפְר֙וּ֙ וְלֹ֣א יִמָּנ֔וּ מֵרֹֽב׃ 6 וַיָּבִ֙אוּ֙ הַכֹּהֲנִ֔ים אֶת־[a]אֲרֹ֖ון בְּרִ֣ית־יְהוָ֑ה[a] ב. לו ד מנה חס בסיק
אֶל־מְקֹומֹ֔ו אֶל־דְּבִ֖יר הַבַּ֑יִת אֶל־[b]קֹ֣דֶשׁ הַקָּדָשִׁ֔ים[b] אֶל־תַּ֖חַת כַּנְפֵ֥י
7 הַכְּרוּבִֽים׃ 7 כִּ֣י הַכְּרוּבִ֗ים פֹּרְשִׂ֛ים כְּנָפַ֥יִם אֶל־[a]מְקֹ֖ום הָאָרֹ֑ון וַיָּסֹ֣כּוּ[b] ל. ל וחס
8 הַכְּרֻבִ֗ים עַל־הָאָרֹון֙ וְעַל־בַּדָּ֔יו מִלְמָֽעְלָה׃ 8 וַיַּאֲרִכ֣וּ הַבַּדִּ֗ים[c] וַיֵּרָא֙[c] יב חס וכל אורית דכות[6]. ב. ד[7]
רָאשֵׁ֣י הַבַּדִּ֔ים מִן־הַקֹּ֖דֶשׁ עַל־פְּנֵ֣י הַדְּבִ֑יר וְלֹ֥א יֵרָא֖וּ הַח֥וּצָה[a] וַיִּֽהְיוּ֙ עה. ד[8]. יז[9]
9 שָׁ֣ם עַד־הַיֹּ֔ום הַזֶּ֖ה[a]׃ 9 אֵ֣ין בָּאָרֹ֗ון רַ֚ק שְׁנֵ֣י לֻחֹ֣ות[a] הָאֲבָנִ֔ים[a] אֲשֶׁ֥ר הִנִּ֛יחַ יי[10]. ל חס
שָׁ֖ם מֹשֶׁ֑ה בְּחֹרֵ֕ב אֲשֶׁ֥ר כָּרַ֛ת יְהוָ֖ה עִם־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל בְּצֵאתָ֖ם מֵאֶ֥רֶץ
10 מִצְרָֽיִם׃ 10 וַיְהִ֗י בְּצֵאת֙ הַכֹּהֲנִ֣ים מִן־הַקֹּ֔דֶשׁ וְהֶעָנָ֖ן מָלֵ֣א אֶת־[a]בֵּ֑ית
ס יְהוָֽה[a]׃ 11 וְלֹא־[a]יָכְל֤וּ הַכֹּהֲנִים֙ לַעֲמֹ֣ד לְשָׁרֵ֔ת מִפְּנֵ֖י הֶעָנָ֑ן כִּֽי־מָלֵ֥א
כְבֹ֖וד־יְהוָ֥ה אֶת־[a]בֵּ֖ית יְהוָֽה[a]׃ פ
12 [a]אָ֣ז אָמַ֣ר שְׁלֹמֹ֔ה
יְהוָ֖ה[b] אָמַ֥ר לִשְׁכֹּ֖ן בָּעֲרָפֶֽל׃
13 [a]בָּנֹ֥ה בָנִ֛יתִי[a] בֵּ֥ית זְבֻל֖ לָ֑ךְ מָכֹ֥ון לְשִׁבְתְּךָ֖ עֹולָמִֽים[b]׃ ל וכת ה. ו בסיק. ג[11]
14 וַיַּסֵּ֣ב הַמֶּ֔לֶךְ אֶת־פָּנָ֖יו וַיְבָ֣רֶךְ אֶת כָּל־[a]קְהַ֑ל יִשְׂרָאֵ֖ל וְכָל־ ג
15 קְהַ֥ל יִשְׂרָאֵ֖ל עֹמֵֽד׃ 15 וַיֹּ֣אמֶר בָּר֔וּךְ יְהוָ֖ה אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל אֲשֶׁ֤ר דִּבֶּר֙
16 בְּפִ֣יו אֶת[a] דָּוִ֔ד אָבִ֖י וּבְיָדֹ֣ו[b] מִלֵּ֑א לֵאמֹֽר׃ 16 מִן־הַיֹּ֗ום אֲשֶׁ֤ר הֹוצֵאתִי כו בסיק את ומילת חדה ביניה ית מנה בנביא. ו
אֶת־[a]עַמִּ֙י֙ אֶת־יִשְׂרָאֵ֔ל מִמִּצְרַ֖יִם לֹֽא־בָחַ֣רְתִּי בְעִ֑יר [a]מִכֹּל֙ שִׁבְטֵ֣י
יִשְׂרָאֵ֔ל לִבְנֹ֥ות בַּ֖יִת לִֽהְיֹ֣ות שְׁמִ֑י שָׁ֚ם[b] וָאֶבְחַ֣ר בְּדָוִ֔ד לִֽהְיֹ֖ות עַל־עַמִּֽי

Cp 8 [1]Mp sub loco. [2]Mm 1553. [3]Mm 113. [4]Mm 4144. [5]Mm 1915. [6]Mm 543. [7]Mm 3223. [8]Mm 1916. [9]Mm 290. [10]Mm 1101. [11]Mm 1917.

3 [a–a] > 𝔊*, gl? ‖ **4** [a–a] > 𝔊*, gl? ‖ **5** [a] > 𝔊*, gl? ‖ [b–b] > 𝔊*, gl? ‖ [c–c] 𝔊* *ἀναρίθμητα* = אֵין מִסְפָּר? ‖ **6** [a–a] 𝔊 *τὴν κιβωτόν* cf 5.7, 1 Ch הָאָ? ‖ [b–b] add? ‖ **7** [a] = עַל, sic 𝔊 et 2 Ch 5,8 ‖ [b] 𝔊 ut 2 Ch וַיְכַסּוּ ‖ **8** [a–a] > 𝔊*, frt tr post 9 ‖ **9** [a] 𝔊 + *πλάκες τῆς διαθήκης* = לְחֹות הַבְּרִית, quod frt tr post 9a ‖ **10** [a–a] 𝔊* *τὸν οἶκον* · הבית ut 6 ‖ **11** [a–a] cf 10[a–a] ‖ **12** [a] 𝔊* tr 12.13 post 53 ‖ [b] 𝔊* pr *"Ηλιον ἐγνώρισεν* (𝔊[L] *ἔστησεν*) *ἐν οὐρανῷ*, pr prb שֶׁמֶשׁ הֵכִין בַּשָּׁמָיִם ‖ **13** [a–a] 𝔊* *οἰκοδόμησον οἶκον μου* ‖ [b] frt ins (prp הַיָּשָׁר) הֲלֹא הִיא כְתוּבָה בְּסֵפֶר הַשִּׁיר cf 𝔊 ‖ **14** [a] > 𝔊 ‖ **15** [a] pc Mss 𝔊𝔙 אֶל ‖ [b] 𝔊𝔖𝔙 pl ‖ **16** [a–a] 𝔊 (𝔊[L] + *σκηνὴν*) *ἐν ἑνὶ σκήπτρῳ* ‖ [b] prb ins eadem vb ut 2 Ch 6,5b.6a (homtel) cf 𝔊*.

ב רחד מן ד[38] זוגין
42 וְאֶת־הָרִמֹּנִים אַרְבַּע מֵאוֹת לִשְׁתֵּי הַשְּׂבָכוֹת שְׁנֵי־טוּרִים רִמֹּנִים 42
ב מל בסיפ[39] לַשְּׂבָכָה הָאֶחָת [a]לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גֻּלַּת הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי[b]
ל חס הָעַמּוּדִים[a]: 43 וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת עָשָׂר וְאֶת־הַכִּיֹּרֹת עֲשָׂרֵה עַל־הַמְּכֹנוֹת: 43
ה[40] . ב[41] . בן פסוק ראת ראת ראת ראת 44 וְאֶת־הַיָּם ׀ הָאֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר שְׁנֵים־עָשָׂר תַּחַת הַיָּם: 45 וְאֶת־ 44
45
האלה ק הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה[a] אֲשֶׁר
עָשָׂה חִירָם לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה[b] נְחֹשֶׁת מְמֹרָט[c]: 46 בְּכִכַּר 46
כ . ל . כ הַיַּרְדֵּן יְצָקָם הַמֶּלֶךְ[a] בְּמַעֲבֵה[b] הָאֲדָמָה בֵּין סֻכּוֹת וּבֵין צָרְתָן:
ו . [42]ז ba 47 וַיַּנַּח[c] שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־הַכֵּלִים[b] מֵרֹב מְאֹד[c] מְאֹד לֹא נֶחְקַר מִשְׁקַל 47
הַנְּחֹשֶׁת: 48 וַיַּעַשׂ[a] שְׁלֹמֹה אֵת כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר[b] בֵּית[c] יְהוָה אֶת 48
ג . י מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם הַפָּנִים זָהָב: 49 וְאֶת־ 49
ד חס[38] . ח חֲמֵשׁ[a] מִנְרוֹת מִיָּמִין וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאול לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סְגוּר וְהַפֶּרַח
ל חס בנביא[43] . כל מל וְהַנֵּרֹת וְהַמֶּלְקָחַיִם[b] זָהָב: 50 וְהַסִּפוֹת וְהַמְזַמְּרוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַכַּפּוֹת 50
ח . ל . ב בסיפ וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב סָגוּר וְהַפֹּתוֹת לְדַלְתוֹת בֵּית הַפְּנִימִי לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים
ג לְדַלְתֵּי[a] [b]הַבַּיִת לַהֵיכָל[b] זָהָב: פ 51 וַתֵּשָׁלֵם כָּל־הַמְּלָאכָה 51
ו . נא[44] . יח פסוק את את ראת ראת אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ[a] שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת־קָדְשֵׁי דָוִיד
ג[45] אָבִיו אֶת־[b]הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַכֵּלִים נָתַן בְּאֹצְרוֹת בֵּית
יְהוָה: פ
יט פסוק בסיפ את את את . עה 8 1 [a]אָז יַקְהֵל שְׁלֹמֹה אֶת־[b]זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל [c]אֶת־כָּל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת 8
נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה [c]יְרוּשָׁלִַם[d] לְהַעֲלוֹת
אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה מֵעִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן: 2 [a]וַיִּקָּהֲלוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ 2
ו שְׁלֹמֹה כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל[a] בְּיֶרַח הָאֵתָנִים [b]בְּחַג הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי[b]:

[38] Mm 3561. [39] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [40] Mm 1913. [41] Mm 1914. [42] Mm 2011. [43] Mm 882. [44] Mm 639. [45] Mm 3784.

42 [a–a] var ad 41 bβ–δ, dl? ‖ [b] nonn Mss ⅀ϑ ראש ut 41, 𝔊 ἀμφοτέροις = שְׁנֵי ‖ **45** [a] K הָאֵלֶּה? cf ⅀; mlt Mss 𝔗 ut Q הָאֵלָּה; > 𝔊𝔙 ‖ [b] 𝔊 + nonn vb ‖ [c] 𝔊 huc tr 47 ‖ **46** [a] > 𝔊*, dl? ‖ [b] pc Mss בי־ cf 2 Ch 4,17 ‖ **47** [a] cf 45[c] ‖ [b–b] var ad 48 aαβ; cj bαβ c 45 cf 𝔊 ‖ [c] ⅀ *w'bd* cf 48 ‖ **48** [a] 𝔊[B] *καὶ ἔλαβεν*, 𝔊[rel] *καὶ ἔδωκεν*; l prb וינח ut 47 ‖ [b] 𝔊* +ἐποίησεν; dl? ‖ [c] = בְּבֵית, sic nonn Mss 𝔊𝔙 ‖ **49** [a] ⅀(𝔙) + *ddhb'* = זָהָב ‖ [b] sic CL, mlt Mss Edd זָ֫ךְ ‖ **50** [a] l prb ולו cf ⅀𝔙 ‖ [b–b] l ההיכל? cf 𝔊 ‖ **51** [a] > 𝔊*𝔙 ‖ [b] 2 Mss ואת ‖ **Cp 8,1** [a] 𝔊* pr nonn vb (cf 7,1[a] et 9,1.10) ‖ [b] mlt Mss 𝔊⅀𝔗[Mss] 𝔙 + כָּל־ ‖ [c–c] > 𝔊*, gl? ‖ [d] 𝔊 ἐν Σιων ‖ **2** [a–a] > 𝔊*, gl? ‖ [b–b] > 𝔊*, add?

30 לַאֲרָיוֹת וְלִבָּקָר לִיוֹת מַעֲשֶׂה מוּנָּד: 30 וְאַרְבָּעָה אוֹפַנֵּי נְחֹשֶׁת ל.ב.ל
לַמְּכוֹנָה הָאַחַת וְסַרְנֵן נְחֹשֶׁת [a]וְאַרְבָּעָה פַּעֲמֹתָיו[a] כְּתֹפֶת לָהֶם מִתַּחַת ל חס בנביא
31 לַכִּיֹּר[b] הַכְּתֹפֶת יְצֻקוֹת מֵעֵבֶר אִישׁ לִיוֹתוֹ: 31 וּפִיהוּ[a] מִבַּיִת [b]לַכֹּתֶרֶת[c] ב חס בנביא[27].ב.כב
וָמַעְלָה[b] [d]בָּאַמָּה וּפִיהָ עָגֹל [b]מַעֲשֵׂה־כֵן[b] אַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה וְגַם־עַל־
32 פִּיהָ[c] מִקְלָעוֹת וּמִסְגְּרֹתֵיהֶם[c] מְרֻבָּעוֹת לֹא עֲגֻלוֹת: 32 וְאַרְבַּעַ[a] ל[28].ל.ל.ל
הָאוֹפַנִּים לְמִתַּחַת לַמִּסְגְּרוֹת[a] וְיִדוֹת הָאוֹפַנִּים בַּמְּכוֹנָה וְקוֹמַת הָאוֹפָן ל.ה מל[29]
33 הָאֶחָד אַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה: 33 וּמַעֲשֵׂה הָאוֹפַנִּים כְּמַעֲשֵׂה אוֹפַן[a] [30]
הַמֶּרְכָּבָה יְדוֹתָם[b] וְגַבֵּיהֶם [c]וְחִשֻּׁקֵיהֶם וְחִשֻּׁרֵיהֶם[c] הַכֹּל מוּצָק: [28].ל
34 וְאַרְבַּע כְּתֵפוֹת אֶל[a] אַרְבַּע פִּנּוֹת הַמְּכֹנָה הָאֶחָת מִן־הַמְּכֹנָה ב[r]ש[31].ל יחזק דכות ב מ.ב.ד חס.ד חס
35 כְּתֵפֶיהָ: 35 וּבְרֹאשׁ הַמְּכוֹנָה[a] חֲצִי הָאַמָּה קוֹמָה[b] עָגֹל | סָבִיב [c]וְעֹלָיו[d] [32]ב
36 רֳאשׁ הַמְּכֹנָה[c] יְדֹתֶיהָ וּמִסְגְּרֹתֶיהָ מִמֶּנָּה[e] וַיְפַתַּח עַל־הַלֻּחֹת ד חס.ב[33]
[a]יְדֹתֶיהָ וְעַל[b] וּמִסְגְּרֹתֶיהָ[ac] כְּרוּבִים אֲרָיוֹת[d] וְתִמֹרֹת[e] כְּמַעֲר־אִישׁ מסגרתיה[ק] ול כת חס.ל
37 וְלִיוֹת[e] סָבִיב: 37 כָּזֹאת [f]עָשָׂה אֶת עֶשֶׂר הַמְּכֹנוֹת מוּצָק אֶחָד מִדָּה[a] ל.ג בלישׁ
38 אַחַת [b]קֶצֶב[c] אֶחָד[b] לְכֻלָּהֶנָּה: ס 38 וַיַּעַשׂ עֲשָׂרָה כִּיֹּרוֹת נְחֹשֶׁת ל וחס
אַרְבָּעִים בַּת יָכִיל | הַכִּיּוֹר הָאֶחָד [a]אַרְבַּע בָּאַמָּה הַכִּיּוֹר הָאֶחָד[a] כִּיּוֹר ג בלישׁ ומל
39 אֶחָד עַל־הַמְּכוֹנָה הָאַחַת לְעֶשֶׂר הַמְּכֹנוֹת: 39 וַיִּתֵּן אֶת־הַמְּכֹנוֹת ב זקף קמ.ב
חָמֵשׁ עַל־[c]כֶּתֶף הַבַּיִת מִיָּמִין וְחָמֵשׁ עַל־[c]כֶּתֶף הַבַּיִת מִשְּׂמֹאלוֹ[a] [b]וְאֶת־ ה[34].ה[34].ה[35]
40 הַיָּם נָתַן[b] מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית קֵדְמָה מִמּוּל נֶגֶב: ס 40 וַיַּעַשׂ
חִירוֹם אֶת־הַכִּיֹּרוֹת[a] וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וַיְכַל חִירָם לַעֲשׂוֹת ג. יתֹ פסוק את ואת ואת את
41 אֵת־כָּל־הַמְּלָאכָה[b] אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ[c] שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה: 41 עַמֻּדִים יא חס[36]
שְׁנַיִם וְגֻלֹּת הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר־עַל־רֹאשׁ הָעַמֻּדִים שְׁתַּיִם וְהַשְּׂבָכוֹת ז חס[28]
שְׁתַּיִם לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גֻּלֹּת הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים: ב מל בסיפ[37]

[27] Mm 582. [28] Mp sub loco. [29] Mm 1911. [30] Mm 2441. [31] Mm 3845. [32] Mm 1883. [33] Mm 170. [34] Mm 1033. [35] Mm 1913. [36] Mm 558. [37] Mp contra textum, cf Mp sub loco.

30 [a–a] 1 frt תֵּיהָ– בַּע– ‖ [b] G pl ‖ **30** [c] – **32** [a] > G* ‖ **31** [a] 1 הָ– cf S ‖ [b–b] > S ‖ [c] prp לַכְּתֹפֶת ‖ [d] exc numerus ‖ [e] 1 frt c 2 Mss יָהּ– ‖ **32** [a] cf 30[c] ‖ **33** [a] GSC pl ‖ [b] G^{L}SV pr cop ‖ [c–c] G* *καὶ ἡ πραγματεία αὐτῶν* ‖ **34** [a] = עַל, sic pc Mss ‖ **35** [a] exc vb ‖ [b] 1 קומתו cf G*S ‖ [c–c] dl? ‖ [d] GS om cop ‖ [c] > G* ‖ **36** [a–a] var ad fin 35 ‖ [b] > G ‖ [c] Q mlt Mss Vrs om cop, dl vel id vel [b] vel [a–a] ‖ [d] GSV pr cop ‖ [e–e] inc; G alit, S om; cf 30bβ ‖ **37** [a] pc Mss GSV ומ׳ ‖ [b–b] > G* ‖ [c] mlt Mss SV וק׳ ‖ **38** [a–a] > pc Mss G* ‖ **39** [a] Ms Vrs ל– ‖ [b–b] G-^{L} *καὶ ἡ θάλασσα* ‖ **40** [a] sic L, mlt Mss Edd רות–; l c mlt Mss GSV הַסִּירוֹת ‖ [b] G pl ‖ [c] nonn Mss S המ׳.

18 וַיַּ֣עַשׂ[a] הָעַמּוּדִ֗ים שְׁנֵ֤י[c] לַכְּתֶ֙רֶת֙ הָאֶחָ֔ת וְשֶׁ֖בַכָה לְכַתֶּ֣רֶת הַשֵּׁנִ֑ית׃ 18 ד זוכרין[15]. ג קמ וכל אחנח זקף וס״פ דכות ב מ ב

19 וְכֵ֣ן עָשָׂ֔ה אֶת־הַכְּתָרֹ֖ת אֲשֶׁ֣ר עַל־רֹ֣אשׁ הָעַמּוּדִ֑ים[de] טוּרִ֥ים[c] סָבִ֛יב עַל־הַשְּׁבָכָ֥ה הָאֶחָ֖ת[d] לְכַסּ֣וֹת אֶת־הַכְּתֹ֥רֶת אֲשֶׁ֖ר עַל־רֹ֣אשׁ הָעַמּ֑וּד וְכֵ֣ן עָשָׂ֔ה לַכֹּתֶ֖רֶת הַשֵּׁנִ֥ית׃ 19

ב ומל וכל שושן הבירה דכות[16]

20 וְהָרִמֹּנִ֗ים[a] אַרְבַּ֤ע מֵאוֹת֙ לִשְׁתֵּ֣י הַשְּׁבָכֹ֔ות[ab] שְׁנֵ֥י טוּרִ֛ים[c] סָבִ֖יב עַל[d] הַשְּׁבָכָ֣ה הָאֶחָ֑ת וְכֵ֣ן לִשְׁתֵּ֣י הַכְּתָרֹ֔ת עַל־רֹ֥אשׁ הָעַמּוּדִ֖ים נַ֣ם־מִמַּ֑עַל לִמְלֹ֣עַת הַבֶּ֔טֶן אֲשֶׁ֖ר לְעֵ֣בֶר[e] הַכְּתֶ֥רֶת׃ 20

השבכה חד מן ט[17] ס חס ה ר״ת בלוש

21 וַיָּ֥קֶם[c] אֶת־הָעַמֻּדִ֖ים לְאֻלָ֣ם הַהֵיכָ֑ל וַיָּ֤קֶם אֶת־הָעַמּוּד֙ הַיָּמִ֔ינִי וַיִּקְרָ֖א אֶת־שְׁמ֣וֹ יָכִ֑ין וַיָּ֤קֶם אֶת־הָעַמּוּד֙ הַשְּׂמָאלִ֔י וַיִּקְרָ֖א אֶת־שְׁמ֥וֹ בֹֽעַז׃ 21

כ[18]. יא חס[19]. ג חס. ג[18]

ה. ג[18]. ו

ב. ב[20]

22 וְעַל֙ רֹ֣אשׁ[a] הָעַמּוּדִ֔ים מַעֲשֶׂ֥ה שׁוֹשָׁ֖ן וַתֻּתַּ֣ם מְלֶ֣אכֶת הָעַמּוּדִֽים׃ 22

ויקו. ד[21]

23 וַיַּ֣עַשׂ אֶת־הַיָּ֔ם מוּצָ֖ק[a] עֶ֣שֶׂר בָּאַמָּ֑ה מִשְׂפָּתוֹ֙ עָגֹ֣ל[b] סָבִ֔יב וְחָמֵ֥שׁ בָּאַמָּ֖ה קוֹמָת֑וֹ וְקָוֶ֥ה[c] שְׁלֹשִׁ֛ים[d] בָּאַמָּ֖ה יָסֹ֥ב אֹתֹ֛ו סָבִ֖יב׃ 23

ל

24 וּפְקָעִ֣ים[a] מִתַּ֣חַת לְשִׂפָתֹ֔ו סָבִ֖יב סֹבְבִ֑ים אֲשֶׁ֤ר סָבִיב֙ אֹתֹ֔ו עֶ֥שֶׂר בָּאַמָּ֖ה מַקִּפִ֣ים[b] אֶת־הַיָּ֑ם שְׁנֵ֤י[c] טוּרִים֙ הַפְּקָעִ֔ים יְצֻקִ֖ים בְּיִצְקָתֹֽו׃ 24

ב חד חס וחד מל. ב וחד מן ד[15] זוכרין. ב חד חס וחד מל

ל. ו בלוש[22]. נג[23]

25 עֹמֵ֣ד עַל־שְׁנֵ֗ים[a] עָשָׂ֤ר בָּקָר֙ שְׁלֹשָׁ֣ה פֹנִ֔ים וְצָפֹ֥נָה וּשְׁלֹשָׁ֖ה פָּנִ֣ים וְנֶ֣גְבָּה וּשְׁלֹשָׁ֖ה פָּנִ֑ים וְיָ֤מָּה וּשְׁלֹשָׁה֙ פָּנִ֔ים וְהַיָּ֥ם עֲלֵיהֶ֖ם מִלְמָ֑עְלָה וְכָל־אֲחֹרֵיהֶ֖ם בָּיְתָֽה׃ 25

כו. ו

ג. ג[24]

26 וְעָבְיֹ֣ו טֶ֔פַח[b] וּשְׂפָתֹ֕ו כְּמַעֲשֵׂ֖ה שְׂפַת־כֹּ֣וס פֶּ֣רַח שׁוֹשָׁ֑ן מְלֹ֣עַ֔ת[b] יָכִ֖יל[c] אַלְפַּ֥יִם בַּֽת׃ 26 ב. ב

27 וַיַּ֣עַשׂ אֶת־ פ הַמְּכֹנ֔וֹת עֶ֥שֶׂר נְחֹשֶׁ֖ת אַרְבַּ֣ע[a] בָּאַמָּ֣ה אָ֔רֶךְ הַמְּכוֹנָ֣ה הָאֶחָ֑ת וְאַרְבַּ֥ע רָחְבָּ֖הּ וְשָׁלֹ֥שׁ[b] בָּאַמָּ֛ה קוֹמָתָֽהּ׃ 27

ב ומל. כג ר״פ

28 וְזֶ֥ה מַעֲשֵׂ֖ה הַמְּכוֹנָ֑ה מְסִגְּרֹ֣ת[a] לָהֶ֔ם וּמְסִגְּרֹ֥ת בֵּין הַשְּׁלַבִּֽים׃ 28

ל. ה מל[25]

29 וְעַל־הַמְּסִגְּרֹ֔ות אֲשֶׁ֖ר בֵּ֣ין הַשְּׁלַבִּ֑ים כְּרוּבִ֥ים וַעֲלֵי־שְׁלָבִ֖ים כֵּ֣ן מִמַּ֑עַל וּמִתַּ֥חַת[a] כְּרוּבִ֛ים אֲרָיֹ֖ות בָּקָ֑ר וְעַל־הָאֲכָנִ֔ים מַעֲשֵׂ֥ה מֹ֖אזְנַיִם כֵּֽן׃ 29

ל. ג[26]

15 Mm 3561. 16 Mm 1910. 17 Mm 1856. 18 Mm 1991. 19 Mm 558. 20 Gn 47,18. 21 Mm 551. 22 Mm 874. 23 Mp sub loco. 24 Mm 2766. 25 Mm 1911. 26 Mm 1912.

17 c l prb שְׁבָכָה(וֹ) cf G || **18** a–a dl? || b GS om cop || c ins רִמֹּנֵי נְחֹשֶׁת? cf G || d–d var melior ad 17aβ–δ (G om) || e l c mlt Mss GS העמודים ut 17 || f G* tr huc **21** || **19** a inc cf 22a; 19.20a.22a frt add || b Ms כְּאֹ || **20** a–a crrp || b C mlt Mss ut Q הַשְּׁבָכָה || c–c > G* || d S pr *trjn* = שְׁנֵי || e S *krmt' ḥd' whkn'*, ins frt הַכֹּתֶרֶת הָאֶחָת ;וְכֵן עַל (20bβ var melior ad 18bγ) || **22** a v 22 > G* cf 19 || **23** a > G* || b pc Mss S || c K וְקָוֶה, mlt Mss ut Q וְקָו; G *καὶ συνηγμένοι* = ומקוה? || d G 33 || **24** a–a וְעד gl? || b–b ⇗ G^{BA} || c–c > G-A; G* huc tr 26, frt recte || **25** a 2 Mss Seb שנים || b–b G* tr ad fin v || **26** a cf 24c–c || b–b G-A tr post a || c–c > G* || **27** a G 5 || b G **6** || **28** a l c Vrs pl || b–b > S || **29** a Ms GSV וּבָ.

4 וּשְׁקָפִים שְׁלֹשָׁה טוּרִים וּמַחֲזָה ׀ אֶל־מַחֲזָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים: 5 וְכָל־ ל.ג
הַפְּתָחִים וְהַמְזוּזוֹת[a] רְבֻעִים שֶׁקֶף[b] וּמָוּל מַחֲזָה ׀ אֶל־מַחֲזָה[b] שָׁלֹשׁ ב
6 פְּעָמִים: 6 וְאֵת ׀ אוּלָם הָעַמּוּדִים עָשָׂה[a] חֲמִשִּׁים אַמָּה אָרְכּוֹ ל
וּשְׁלֹשִׁים[b] אַמָּה רָחְבּוֹ וְאוּלָם ׀ עַל־פְּנֵיהֶם וְעֵץ עַל־פְּנֵיהֶם[c]: יא חס[d]
ה ר״פ וכל איוב דכות ב מ ג[a] וחד מן ז[g] פסוק. ג חס 7 וְאוּלָם הַכִּסֵּא אֲשֶׁר יִשְׁפֹּט־שָׁם אֻלָם הַמִּשְׁפָּט[a] עָשָׂה וְסָפוּן
ל.ז 8 בָּאֹרֶז מֵהַקַּרְקַע עַד־הַקֹּרֹת ׀ הַקִּירֹת[ab]: 8 וּבֵיתוֹ[a] אֲשֶׁר־יֵשֵׁב שָׁם חָצֵר ׀
ב[a] הָאַחֶרֶת[a] מִבֵּית ׀ לָאוּלָם כְּמַעֲשֶׂה הַזֶּה עָשָׂה[b] וּבַיִת יַעֲשֶׂה[c] לְבַת־ 9
פַּרְעֹה[d] אֲשֶׁר לָקַח שְׁלֹמֹה[d] כָּאוּלָם הַזֶּה: 9 כָּל־אֵלֶּה אֲבָנִים
יְקָרוֹת[a] כְּמִדַּת גָּזִית[a] מְנֹרָרוֹת בַּמְּגָרָה מִבַּיִת וּמִחוּץ וּמִמָּסָךְ עַד־ ל חס. ל.ט. ל
10 הַטְּפָחוֹת וּמִחוּץ[b] עַד־הֶחָצֵר הַגְּדוֹלָה: 10 וּמְיֻסָּד אֲבָנִים יְקָרוֹת ל.ל
11 אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אַבְנֵי עֶשֶׂר אַמּוֹת וְאַבְנֵי שְׁמֹנֶה אַמּוֹת: 11 וּמִלְמַעְלָה ל
12 אֲבָנִים יְקָרוֹת כְּמִדּוֹת גָּזִית וָאָרֶז: 12 וְחָצֵר ׀ הַגְּדוֹלָה סָבִיב שְׁלֹשָׁה ל
טוּרִים גָּזִית וְשׁוּר כִּרְתֹת אֲרָזִים[a] וְלַחֲצַר בֵּית־יְהוָה הַפְּנִימִית
וּלְאֻלָם הַבָּיִת[a]: פ ג חס
13 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיִּקַּח אֶת־חִירָם מִצֹּר: 14 בֶּן־אִשָּׁה ׀
ט[10].יא[11].יח פסוק אַלְמָנָה הוּא[a] מִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וְאָבִיו אִישׁ־צֹרִי חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת וַיִּמָּלֵא אֶת־
את ראת ראת את הַחָכְמָה וְאֶת־הַתְּבוּנָה וְאֶת־הַדַּעַת לַעֲשׂוֹת כָּל־מְלָאכָה בַּנְּחֹשֶׁת
יג[12] מל וכל מגלה דכות ב מ ב. ל.[9] ה. ג[13] מנה בליש וכל לשון עלייה דכות 15 וַיָּבֹא ׀ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיַּעַשׂ ׀ אֶת־כָּל־מְלַאכְתּוֹ[b]: 15 וַיְצַר[a]
אֶת־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים נְחֹשֶׁת[b] שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמַת הָעַמּוּד הָאֶחָד
16 וְחוּט[c] שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה[c] אַמָּה יָסֹב אֶת־[d]הָעַמּוּד הַשֵּׁנִי: 16 וּשְׁתֵּי כֻתָּרֹת ב
עָשָׂה לְתֵת עַל־רָאשֵׁי הָעַמּוּדִים מֻצָק נְחֹשֶׁת חֲמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת
17 הַכֹּתֶרֶת הָאֶחָת וְחָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית: עה. ב וחס[g]
17 שְׂבָכִים[ba] מַעֲשֵׂה שְׂרִשׁוֹת לַכֹּתָרֹת[b] אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ ב. ג מל[14]

[4]Mm 558. [5]Cf Hi 2,5; 5,8; 13,3. [6]Mm 855. [7]Mm 3090. [8]Mm 383. [9]Mp sub loco. [10]Mm 3056. [11]Mm 1907. [12]Mm 1552. [13]Mm 1908, lect Mm frt inc. [14]Mm 1909.

5 [a] G *καὶ αἱ χῶραι*, l וְהַמֻּחֲזוֹת? || [b–b] G *καὶ ἀπὸ τοῦ θυρώματος ἐπὶ θύραν* = וּמִפֶּתַח ׀ אֶל־פֶּתַח? || **6** [a] > G* || [b] GB 50 || [c] G + *τοῖς αἰλαμμὶν* || **7** [a–a] > G* || [b] l הַקּוֹרוֹת cf Sϑ || **8** [a] G *μία* = הָאַחַת || [b] > G || [c] > G-L, dl? || [d–d] add? || **9** [a–a] > G* || [b] > G* || **12** [a–a] inc; > G (cf 6,36[a]) || **14** [a] G pr cop || [b] G om suff || **15** [a] G *καὶ ἐχώνευσεν* = וַיִּצֹק? || [b] G-B *τῷ αἰλαμ τοῦ οἴκου*, l frt לְאוּלָם הַבַּיִת || [c–c] G 14 || [d] S(T) *lh whkn'* cf G, l אֹתוֹ וְכֵן (G post אֹתוֹ + nonn vb cf Jer 52,21) || **17** [a] 17–22 G alit || [b–b] l וַיַּעַשׂ שְׁתֵּי שְׂבָכִים לְכַסּוֹת אֶת־הַכֹּתֶרֶת? cf G.

ב בסיפ וְכֵן הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי׃ 27 [a]וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּרוּבִים בְּתוֹךְ | הַבַּיִת הַפְּנִימָה 27
יב חס וכל אוריית דכרוח[18]. ב וַיִּפְרְשׂוּ[b] אֶת־[c]כַּנְפֵי הַכְּרֻבִים[c] וַתִּגַּע כְּנַף־הָאֶחָד בַּקִּיר וּכְנַף הַכְּרוּב
ג[19] וחס ב מנה בליש. ל הַשֵּׁנִי נֹגַעַת בַּקִּיר הַשֵּׁנִי וְכַנְפֵיהֶם אֶל־תּוֹךְ הַבַּיִת נֹגְעֹת כְּנָף אֶל־כָּנָף׃
28 ל 28 וַיְצַף אֶת־הַכְּרוּבִים זָהָב׃ 29 וְאֵת כָּל־קִירוֹת הַבַּיִת מְסַבּ[a] | 29
ד[20]. ד[20] קָלַע פִּתּוּחֵי מִקְלָעוֹת כְּרוּבִים וְתִמֹרֹת [b]וּפְטוּרֵי צִצִּים[b] מִלִּפְנִים[c]
ד בליש[21]. ד בליש[21] וְלַחִיצוֹן׃ 30 וְאֵת־קַרְקַע הַבַּיִת צִפָּה זָהָב לִפְנִימָה וְלַחִיצוֹן׃ 31 וְאֵת 30 31
ב מל בסיפ פֶּתַח הַדְּבִיר עָשָׂה דַלְתוֹת עֲצֵי־שָׁמֶן [a]הָאֵיל מְזוּזוֹת חֲמִשִּׁית׃ 32 וּשְׁתֵּי 32
ד דַּלְתוֹת עֲצֵי־שֶׁמֶן וְקָלַע עֲלֵיהֶם מִקְלְעוֹת כְּרוּבִים וְתִמֹרוֹת וּפְטוּרֵי
ד. ל. ב כת כן.[22] צִצִּים וְצִפָּה זָהָב וַיָּרֶד עַל־הַכְּרוּבִים וְעַל־הַתִּמֹרוֹת אֶת־הַזָּהָב׃
ב מל בסיפ 33 וְכֵן עָשָׂה לְפֶתַח הַהֵיכָל מְזוּזוֹת עֲצֵי־שָׁמֶן [a]מֵאֶת[b] רְבִעִית׃ 34 וּשְׁתֵּי 33 34
ל. ב דַלְתוֹת עֲצֵי בְרוֹשִׁים שְׁנֵי צְלָעִים הַדֶּלֶת הָאַחַת גְּלִלִים וּשְׁנֵי קְלָעִים[a]
ב. ב כת כן. ד ול חס. ד הַדֶּלֶת הַשֵּׁנִית גְּלִלִים׃ 35 וְקָלַע כְּרוּבִים וְתִמֹרוֹת וּפְטוּרֵי צִצִּים 35
ל[23] וְצִפָּה זָהָב מְיֻשָּׁר עַל־הַמְּחֻקָּה׃ 36 וַיִּבֶן אֶת־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית שְׁלֹשָׁה 36
ג[24]. ד[25] טוּרֵי גָזִית וְטוּר כְּרֻתֹת אֲרָזִים[a]׃ 37 [a]בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית יֻסַּד 37
ד. ב. ל. ו. ל. ב[26] בֵּית יְהוָה בְּיֶרַח זִו׃ 38 וּ[a]בַשָּׁנָה[b] הָאַחַת [c]עֶשְׂרֵה בְיֶרַח [c]בּוּל [b]הוּא 38
משפטיו חד מן ב חס בליש ק הַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי[b] כְּלָה הַבַּיִת לְכָל־דְּבָרָיו[c] וּלְכָל־מִשְׁפָּטָיו[d] [e]וַיִּבְנֵהוּ
שֶׁבַע שָׁנִים[e]׃
ז[1] 7 1 [a]וְאֶת־[b]בֵּיתוֹ בָּנָה שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְכַל אֶת־כָּל־ 7
בֵּיתוֹ׃ 2 וַיִּבֶן אֶת־בֵּית [a]יַעַר הַלְּבָנוֹן מֵאָה אַמָּה אָרְכּוֹ וַחֲמִשִּׁים 2
ג[2] אַמָּה רָחְבּוֹ [a]וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ[a] [b]עַל אַרְבָּעָה טוּרֵי עַמּוּדֵי
ב כת כן[3]. ל חס אֲרָזִים וּכְרֻתוֹת[c] אֲרָזִים עַל־הָעַמּוּדִים׃ 3 וְסָפַן בָּאֶרֶז מִמַּעַל עַל־ 3
ל הַצְּלָעוֹת אֲשֶׁר עַל־הָעַמּוּדִים[a] אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה עָשָׂר הַטּוּר׃

[18] Mm 543. [19] Mm 947. [20] Mp sub loco. [21] Mm 1903. [22] Mm 1904. [23] Mm 2798. [24] Mm 649. [25] Mm 1905. [26] Mm 1906. Cp 7 [1] Mm 1827. [2] Mm 649. [3] Mm 1555.

27 [a–a] G* *καὶ ἀμφότερα* ‖ [b] 2 Mss GS רֹשׁ– ‖ [c–c] 1 מִכְנפיהם? cf GV ‖ **29** [a] G(V) *κύκλῳ*, 1 frt מְסָבִיב ‖ [b–b] > G* ‖ [c] 1 frt לִפְנִימָה cf ST et 30 ‖ **31** [a–a] inc; G *καὶ φλιὰς πενταπλᾶς* cf V; ST alit ‖ **33** [a–a] G *στοαὶ τετραπλῶς* ‖ [b] dl? ‖ **34** [a] Ms Vrs צָלָע ‖ **36** [a] G* + *κυκλόθεν* (+ al nonn vb) ‖ **37** [a] cf 6,1[d] ‖ **38** [a] Ms G ב׳ ‖ [b–b] add ‖ [c] GV sg ‖ K G טוֹ–, mlt Mss ut Q יָטָּיו– ‖ [c–c] > G* ‖ **Cp 7,1** [a] G* tr 7,1a.2–12.1b post 51 ‖ 2 [a–a] > G* ‖ [b–b] G *καὶ τριῶν*, prp וּשְׁלֹשָׁה ‖ [c] G *καὶ ὠμίαι* = וְכֻתְפוֹת? S(T) *wkrmt'* = וּלְכֻתְרוֹת? ‖ **3** [a] G + *καὶ ἀριθμὸς τῶν στύλων*, frt ins וּמִסְפַּר הָעַמּוּדִים.

הַבַּ֑יִת חָמֵ֥שׁ אַמּ֖וֹת קוֹמָתֹ֑ו וַיֶּאֱחֹ֨ז אֶת־הַבַּ֜יִת בַּעֲצֵ֥י אֲרָזִֽים׃ פ

11 [a]וַיְהִי֙ דְּבַר־יְהוָ֔ה אֶל־שְׁלֹמֹ֖ה לֵאמֹֽר׃ 12 הַבַּ֤יִת הַזֶּה֙ אֲשֶׁר־אַתָּ֣ה בֹנֶ֔ה אִם־תֵּלֵ֥ךְ בְּחֻקֹּתַ֖י וְאֶת־מִשְׁפָּטַ֣י תַּעֲשֶׂ֑ה וְשָׁמַרְתָּ֤ אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי֙ לָלֶ֣כֶת בָּהֶ֔ם וַהֲקִמֹתִ֥י אֶת־דְּבָרִ֖י אִתָּ֣ךְ[a] אֲשֶׁ֣ר דִּבַּ֔רְתִּי אֶל־דָּוִ֖יד אָבִֽיךָ׃ 13 וְשָׁכַנְתִּי֙ בְּתוֹךְ֙ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וְלֹ֥א אֶעֱזֹ֖ב אֶת־עַמִּ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ ס

14 וַיִּבֶן֙ שְׁלֹמֹ֔ה אֶת־הַבַּ֖יִת וַיְכַלֵּֽהוּ׃ 15 וַיִּבֶן֙ אֶת־קִירֹ֣ות הַבַּ֔יִת מִבֵּיתָ֖הּ[a] בְּצַלְעֹ֣ות אֲרָזִ֑ים מִקַּרְקַ֤ע הַבַּ֙יִת֙ עַד־[b]קִירֹ֣ות[c] הַסִּפֻּ֔ן [d]צִפָּ֥ה עֵ֖ץ מִבַּֽיִת[d] וַיְצַ֤ף אֶת־קַרְקַע֙ הַבַּ֔יִת בִּצַלְעֹ֖ות בְּרֹושִֽׁים׃ 16 וַיִּבֶן֙ אֶת־עֶשְׂרִ֣ים אַמָּ֔ה מִיַּרְכְּתֵי֙[a] הַבַּ֔יִת בִּצַלְעֹ֖ות אֲרָזִ֑ים מִן־הַקַּרְקַ֥ע עַד־[b]הַקִּירֹ֖ות[c] וַיִּבֶן־ק לֹ֣ו מִבַּ֔יִת[d] לִדְבִ֖יר לְקֹ֣דֶשׁ הַקָּדָשִֽׁים׃[e] 17 וְאַרְבָּעִ֥ים[a] בָּאַמָּ֖ה הָיָ֑ה ב חד חט וחד מל[13]

18 [b]הַבַּ֣יִת הוּא֮ הַהֵיכָל֒ לִפְנִ֔ים[c] וְאֶ֥רֶז[a] אֶל־[b]הַבַּ֖יִת פְּנִימָ֑ה מִקְלַעַ֥ת[c] פִּקְעֵ֖י וּפִטְּרֵ֥י צִצִּ֛ים הַכֹּ֥ל אֶ֖רֶז אֵ֣ין אֶ֔בֶן נִרְאָֽה׃ 19 וְדְבִ֣יר[a] בְּתוֹךְ־ ד.ה

20 הַבַּ֗יִת מִפְּנִימָה֙ הֵכִ֔ין[d] לְתִתָּ֥ן[e] שָׁ֖ם אֶת־אֲרֹ֣ון בְּרִית־יְהוָֽה׃ [a]וְלִפְנֵ֣י ז.יו וכל לפני ולפני דכות

הַדְּבִ֗יר[a] עֶשְׂרִים֙[b] אַמָּ֣ה אֹ֔רֶךְ וְעֶשְׂרִ֥ים אַמָּ֖ה רֹ֑חַב וְעֶשְׂרִ֥ים אַמָּ֖ה

21 קֹומָתֹ֑ו וַיְצַפֵּ֣הוּ זָהָ֤ב ׀ סָגוּר֙ וַיְצַ֣ף מִזְבַּ֔ח אֲרָזִֽ[a]ז׃ 22 [a]וַיְצַ֤ף שְׁלֹמֹה֙ אֶת־ ח[15]

הַבַּ֣יִת מִפְּנִימָ֔ה זָהָ֖ב ׀ סָגֻ֑ור וַיַּעֲבֵ֗ר בְּרִתֵּ֤יקֹת[b] זָהָב֙[a] לִפְנֵ֣י הַדְּבִ֔יר ח.ט[16]. ברתוקות

וַיְצַפֵּ֥הוּ זָהָֽב׃ 23 וְאֵת֙ כָּל־[a]הַבַּ֣יִת צִפָּ֔ה זָהָ֖ב עַד־תֵּ֑ם כָּל־הַבַּ֣יִת כֹּ֔ל ל.יג מסוק כל כל וכל

23 [a]וְכָל־[b]הַמִּזְבֵּ֖חַ אֲשֶׁר־לַדְּבִ֥יר צִפָּ֖ה זָהָֽב׃[a] 24 וַיַּ֣עַשׂ בַּדְּבִ֗יר שְׁנֵי֙ כ

כְּרוּבִ֔ים [a]עֲצֵי־[b]שָׁ֖מֶן עֲשֶׂ֣ר אַמֹּ֑ות קֹומָתֹֽו׃ 24 וְחָמֵ֣שׁ אַמֹּ֗ות כְּנַ֤ף

הַכְּרוּב֙ הָאֶחָ֔ת וְחָמֵ֥שׁ אַמֹּ֖ות כְּנַ֣ף הַכְּרוּ֑ב הַשֵּׁנִ֔ית עֶשֶׂ֥ר אַמֹּ֖ות מִקְצֹ֥ות

25 כְּנָפָֽיו׃[a] וְעֶשֶׂר֙[b] בָּאַמָּ֣ה הַכְּרוּ֔ב הַשֵּׁנִ֖י מִדָּ֣ה אַחַ֑ת כ

26 וְקֹ֥ומַת֙ הַכְּרוּ֔ב הָאֶחָ֖ד עֶשֶׂ֣ר בָּאַמָּ֑ה[a] ל.יב חט וכל אוריית דכות[17]

[10] Mm 944. [11] Mm 1902. [12] Mm 902. [13] Mm 1319. [14] Mm 717. [15] Mp sub loco. [16] Mm 832. [17] Mm 543.

11 [a] G* om 11–14 ‖ **12** [a] > G^{Nmin} ‖ **15** [a] > G* ‖ [b] mlt Mss GSC^{Mss} וְעַד ‖ [c] G τῶν δοκῶν καὶ ἕως τῶν τοίχων = קוֹרוֹת וְעַד קִ֫יר; l קוֹרוֹת? ‖ [d–d] prb dl ‖ **16** [a] mlt Mss ut Q מִיַּרְכְּתֵי ‖ [b] mlt Mss GSC^{Ms} וְעַד ‖ [c] l הקורות? cf G ‖ [d] > G*V ‖ [e–e] gl? ‖ **17** [a] S 20 ‖ [b–b] > G* cf V, dl? ‖ [c] G(V) κατὰ πρόσωπον τοῦ ἅγιος, l לפני הַדְּבִיר? ‖ **18/19** [a–a] > G* (homtel? cf 17°) ‖ [b] l כָּל? cf V ‖ [c] pc Mss V לְעוֹת– ‖ [d] > G* ‖ [e] = לָתֵת cf 17,14[b] ‖ **20** [a–a] > G*; V om לפני, l וְהַד׳? ‖ [b] S 40 ‖ [c] l בְּרַתּוֹקוֹת, K בְּרִתֵּיקוֹת ‖ **22** [a–a] > G* ‖ **23** [a–a] > G* ‖ [b] prb huc tr 26 ‖ **24** [a] GV sg ‖ **26** [a] cf 23[b].

ב וחס . לח
29 וַאֲדֹנִיָּרֶם עַל־הַמַּס׃ ס 29 וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף נֹשֵׂא סַבָּל
30 וּשְׁמֹנִים אֶלֶף חֹצֵב בָּהָר׃ 30 לְבַד מִשָּׂרֵי הַנִּצָּבִים לִשְׁלֹמֹה אֲשֶׁר
ג
עַל־הַמְּלָאכָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים [a]וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת[a] הָרֹדִים בָּעָם[b] הָעֹשִׂים
ל וחס
3, בַּמְּלָאכָה׃ 31 [a]וַיְצַו הַמֶּלֶךְ וַיַּסִּעוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אֲבָנִים יְקָרוֹת לְיַסֵּד
ד קמ[24] . ג ול[25] בליש . ג בליש . ג
32 הַבַּיִת אַבְנֵי גָזִית׃ 32 וַיְפַסְּלוּ בֹּנֵי שְׁלֹמֹה וּבֹנֵי חִירוֹם וְהַגִּבְלִים[a] וַיָּכִינוּ
עֵצִים וְהָאֲבָנִים[b] לִבְנוֹת הַבָּיִת׃ פ
ו' מל וכל ד"ה דכות ב מ א . ג'
6 1 [a]וַיְהִי[a] [b]בִּשְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת[b] שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
ב . ג וחס[3]
מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם[a] בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִת בְּחֹדֶשׁ [c]זִו הוּא הַחֹדֶשׁ[c] הַשֵּׁנִי לִמְלֹךְ
שְׁלֹמֹה עַל־יִשְׂרָאֵל[d] [e]וַיִּבֶן הַבַּיִת לַיהוָה[e]׃ 2 וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה
ל
2 הַמֶּלֶךְ[a] שְׁלֹמֹה לַיהוָה שִׁשִּׁים[b]־אַמָּה אָרְכּוֹ וְעֶשְׂרִים[c] רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים[d]
אַמָּה קוֹמָתוֹ׃ 3 וְהָאוּלָם עַל־פְּנֵי [a]הֵיכַל הַבַּיִת[a] עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכּוֹ
3 עַל־פְּנֵי רֹחַב הַבַּיִת עֶשֶׂר[b] בָּאַמָּה רָחְבּוֹ עַל־פְּנֵי[c] הַבָּיִת׃ 4 [d]וַיַּעַשׂ
ד קמ[4] . ל . יציע ק
4 לַבַּיִת חַלֹּנֵי שְׁקֻפִים אֲטֻמִים[a]׃ 5 וַיִּבֶן עַל־קִיר הַבַּיִת [a]יָצוּעַ[a] סָבִיב
5 [b]אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת סָבִיב[b] לַהֵיכָל וְלַדְּבִיר [c]וַיַּעַשׂ צְלָעוֹת סָבִיב[c]׃
הציע[5] . ב חס בליש[6] ק
6 [a]הַיָּצוֹעַ[a] הַתַּחְתֹּנָה חָמֵשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַתִּיכֹנָה[b] שֵׁשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ
ט מל[7]
6 וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁבַע בָּאַמָּה רָחְבָּהּ כִּי מִגְרָעוֹת נָתַן לַבַּיִת סָבִיב חִוּצָה
ל וחס . ב . ג[8]
לְבִלְתִּי אֶחְזוּ בְּקִירוֹת־הַבָּיִת׃ 7 וְהַבַּיִת[b] בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע
ב . ל . יחס[9] וכל יוצר חפץ חמדה דכות ב מ א . ב
7 נִבְנָה וּמַקֶּבֶת וְהַגַּרְזֶן כָּל[a]־כְּלִי בַרְזֶל לֹא־נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ׃
ו פסוק אל על אל
8 פֶּתַח[a] הַצֶּלַע[b] הַתִּיכֹנָה[b] אֶל־כֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית וּבְלוּלִים יַעֲלוּ[c] עַל־ 8
ל . ב
9 הַתִּיכֹנָה וּמִן־הַתִּיכֹנָה אֶל־הַשְּׁלִשִׁים[d]׃ 9 וַיִּבֶן אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלֵּהוּ וַיִּסְפֹּן
ב חס . ב . יציע ק
10 אֶת־הַבַּיִת [a]גֻּבִּים וְשֻׁרֹת[a] בְּאַרְזִים׃ 10 וַיִּבֶן אֶת־הַיָּצוֹעַ עַל־כָּל־

[24]Mm 106. [25]Mm 1899. Cp 6 [1]Mm 43. [2]Mm 1028. [3]Mm 1876. [4]Mm 106. [5]Mp sub loco. [6]Mm 2968. [7]Mm 1900. [8]Mm 1901. [9]Mm 2781.

30 [a–a] 𝔊[Bal] 600, 𝔊[L] 700, 𝔊[O] 500 cf 9,23 | [b] > 𝔊* || **31** [a] cf 6,1[d] || **32** [a] 𝔊 *καὶ ἔβαλαν* (𝔊[L] *ἐνέβαλον*) *αὐτούς* || [b] 𝔊 + *τρία ἔτη* || **Cp 6,1** [a–a] add? || [b–b] 𝔊-[L] 440 || [c–c] > 𝔊 || [d] 𝔊* huc tr 5,31.32a 6,37.38a || [e–e] > Ms 𝔊* || **2** [a] > Ms 𝔖 || [b] 𝔊* 40 || [c] ins c pc Mss 𝔊𝔖𝔙 אמה || [d] 𝔊* 25, Jos Ant VIII 64 60 || **3** [a–a] 𝔊* *τοῦ ναοῦ* = הַהֵיכָל cf 𝔙 || [b] 1 c *ʾnonn* Mss 𝔊[L]𝔖𝔙 וע' || [c] 𝔖 + *ʾwrkh d* = אֹרֶךְ || [d] 𝔊 + nonn vb (cf 9a) || **4** [a] Ms 𝔖𝔗 וְאִ׳ | **5** [a] mlt Mss ut Q יְצִיעַ, K יָצוּעַ || [b–b] > pc Mss 𝔊*𝔗[Ms], dl? || [c–c] > 𝔊[B]𝔖׳ || **6** [a] 𝔖 pr *wʾbd*, ins וַיַּעַשׂ; 𝔊(𝔗) *ἡ πλευρά*, l הַצֶּלַע || **7** [a] 1 c mlt Mss Vrs וְכָל | **8** [a] 𝔊𝔖 pr cop || [b] 1 הַתַּחְתֹּנָה cf 𝔊𝔗 | [c] = אֶל, sic mlt Mss 𝔊𝔖𝔙 | [d] 1 c pc Mss 𝔖𝔙 ית– || **9** [a–a] > 𝔊*.

16 הַיָּמִים׃ ס 16 וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־חִירָם לֵאמֹר׃ 17 אַתָּה יָדַעְתָּ 17
יא ר״ס ז מנה בנביא
אֶת־דָּוִד אָבִי כִּי לֹא יָכֹל לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו[a] מִפְּנֵי ד
הַמִּלְחָמָה[b] אֲשֶׁר סְבָבֻהוּ עַד תֵּת־יְהוָה אֹתָם תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלָו[c]׃ 12 ל וחס. רגלי חד מן מת ק כת ו קר י
18 וְעַתָּה הֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהַי לִי מִסָּבִיב אֵין שָׂטָן וְאֵין פֶּגַע רָע׃ 19 וְהִנְנִי 13 ג מ״ס אין ואין וכל ר״ס דכות ב מ ב. ג
אֹמֵר לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי כַּאֲשֶׁר | דִּבֶּר יְהוָה[a] אֶל־דָּוִד אָבִי
לֵאמֹר בִּנְךָ אֲשֶׁר אֶתֵּן תַּחְתֶּיךָ עַל־כִּסְאֶךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי׃
20 וְעַתָּה צַוֵּה וְיִכְרְתוּ־לִי אֲרָזִים[a] מִן־הַלְּבָנוֹן וַעֲבָדַי יִהְיוּ עִם־עֲבָדֶיךָ ג. ב
וּשְׂכַר עֲבָדֶיךָ אֶתֵּן לְךָ כְּכֹל[b] אֲשֶׁר תֹּאמַר כִּי | אַתָּה יָדַעְתָּ כִּי אֵין בָּנוּ ב. ג 14
21 אֵישׁ יֹדֵעַ לִכְרֹת־עֵצִים כַּצִּדֹנִים׃ 21 וַיְהִי כְּשָׁמְעַ חִירָם אֶת־ ה חס בלישׁ 15 ט בסע בסיפ 16
דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה וַיִּשְׂמַח מְאֹד וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה[a] הַיּוֹם[b] אֲשֶׁר נָתַן לְדָוִד
22 בֵּן חָכָם עַל־הָעָם הָרָב הַזֶּה׃ 22 וַיִּשְׁלַח חִירָם[a] אֶל־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר ח וכל עזרא דכות 17
שָׁמַעְתִּי אֶת אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֵלָי אֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת־כָּל־חֶפְצְךָ בַּעֲצֵי ל
23 אֲרָזִים וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים׃ 23 עֲבָדַי יֹרְדוּ[a] מִן־הַלְּבָנוֹן יָמָּה וַאֲנִי אֲשִׂימֵם ל וחס דחס 18 . ל 19
דֹּבְרוֹת בַּיִם[b] עַד־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח אֵלַי וְנִפְצֹתִים שָׁם וְאַתָּה ב 20 . ה . ב מיחד 21
24 תִּשָּׂא וְאַתָּה תַּעֲשֶׂה אֶת־חֶפְצִי לָתֵת לֶחֶם בֵּיתִי׃ 24 וַיְהִי חִירָם נֹתֵן ג
25 לִשְׁלֹמֹה עֲצֵי אֲרָזִים וַעֲצֵי בְרוֹשִׁים כָּל־[a]חֶפְצוֹ׃ 25 וּשְׁלֹמֹה נָתַן ה
לְחִירָם עֶשְׂרִים אֶלֶף כֹּר חִטִּים מַכֹּלֶת[a] לְבֵיתוֹ וְעֶשְׂרִים[b] כֹּר[c] שֶׁמֶן ל
26 כָּתִית כֹּה־יִתֵּן שְׁלֹמֹה לְחִירָם שָׁנָה בְשָׁנָה׃ פ 26 וַיהוָה נָתַן 1 בטע ר״ס 22
חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ וַיְהִי שָׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה ח חס 23
27 וַיִּכְרְתוּ בְּרִית שְׁנֵיהֶם׃ 27 וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה[a] מַס מִכָּל־[b] ל
28 יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הַמַּס שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ׃ 28 וַיִּשְׁלָחֵם לְבָנוֹנָה עֲשֶׂרֶת ד. ל
אֲלָפִים בַּחֹדֶשׁ חֲלִיפוֹת חֹדֶשׁ יִהְיוּ בַלְּבָנוֹן שְׁנָיִם[a] חֳדָשִׁים בְּבֵיתָו[b] ג

12 Mm 3811. 13 Mm 1269. 14 Mm 3571. 15 Mm 3891. 16 Mm 1955. 17 Mm 1968. 18 Mm 1493. 19 וחד ואשימם 20 Dt 1,13. 21 Mm 1898. 22 Mm 3567. 23 Mm 1614.

15 c S + *wšlḥ ḥjrm lšljmwn wbrkh* et misit Hiram ad Salomonem et benedixit ei ‖ **17** a G suff 1sg ‖ b Ms GSV מות–, G^{L}(T) *πολεμίων* ‖ c K S יולו, רגלי, pc Mss ut Q יָלָו; l c mlt Mss GTV רגליו ‖ **19** a G^{L} *ὁ θεός*, G* + *ὁ θεός* ‖ **20** a G *ξύλα* cf 20b ‖ b pc Mss Seb בְּכֹל, S *klmdm* = כָּל ‖ **21** a G* *ὁ θεός*, G^{L} + *ὁ θεὸς τοῦ Ισραηλ* ‖ b > Ms G^{L} ‖ **23** a l יוֹם– cf G ‖ b > G* ‖ **24** a nonn Mss לְכָל, G* *καὶ πᾶν*, G^{L}(V) *κατὰ πᾶν* = כְּכֹל cf S ‖ **25** a G^{O} *μαχαλ* = מַאֲכָל ‖ b G(S) + *χιλιάδας* ‖ c G *βεθ(βαιθ)* cf 2 Ch 2,9 ‖ **27** a > 2 Mss G* ‖ b nonn Mss עַל־כל ‖ **28** a l c mlt Mss GS וּשׁ ‖ b l frt בַּבַּיִת.

2 וַיְהִי לֶחֶם־שְׁלֹמֹה [a]לְיוֹם [b]אֶחָד [a]שְׁלֹשִׁים כֹּר סֹלֶת וְשִׁשִּׁים כֹּר
ל וכת כן קָמַח׃ 3 עֲשָׂרָה בָקָר בְּרִאִים וְעֶשְׂרִים בָּקָר רְעִי וּמֵאָה צֹאן לְבַד
ג.ב.ל.ב 4 מֵאַיָּל וּצְבִי [a]וְיַחְמוּר וּבְרִבְּרִים [a]אֲבוּסִים׃ 4 כִּי־הוּא רֹדֶה
ב 5 בְּכָל־עֵבֶר הַנָּהָר [a]מִתִּפְסַח [b]וְעַד־עַזָּה בְּכָל־מַלְכֵי עֵבֶר הַנָּהָר [a]
ה.כ.לב וְשָׁלוֹם הָיָה לוֹ מִכָּל־עֲבָרָיו׃ 5 [a]וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל
ב 6 לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ [b]מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע כֹּל יְמֵי
ל שְׁלֹמֹה׃ ס 6 וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אַרְבָּעִים [a]אֶלֶף אֻרְוֹת סוּסִים
ל.ב 7 לְמֶרְכָּבֹו וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים׃ 7 וְכִלְכְּלוּ הַנִּצָּבִים [a]הָאֵלֶּה
ז.ב 8 אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה [b]וְאֶת כָּל־הַקָּרֵב אֶל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה [c]אִישׁ
ל.ל.ט [d]חָדְשׁוֹ לֹא יַעֲדֹרוּ דָבָר׃ 8 וְהַשְּׂעֹרִים וְהַתֶּבֶן לַסּוּסִים וְלָרֶכֶשׁ יָבִאוּ
ל 9 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁם [a]אִישׁ כְּמִשְׁפָּטוֹ׃ ס 9 וַיִּתֵּן [a]אֱלֹהִים
ל חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה וּתְבוּנָה [b]הַרְבֵּה מְאֹד [c]וְרַחַב לֵב [d]כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־
ב׳ שְׂפַת הַיָּם׃ [d]10 וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל־בְּנֵי־קֶדֶם וּמִכֹּל
ל חָכְמַת מִצְרָיִם׃ 11 וַיֶּחְכַּם מִכָּל־הָאָדָם [a]מֵאֵיתָן הָאֶזְרָחִי וְהֵימָן
ב.ל.ל שם אנש וְכַלְכֹּל וְדַרְדַּע בְּנֵי מָחֹול [a]וַיְהִי־שְׁמוֹ בְּכָל־הַגּוֹיִם סָבִיב׃ 12 וַיְדַבֵּר
ב׳.ד ב קמ וב פת׳ 13 שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל [b]וַיִּהְיוּ שִׁירֹו [c]חֲמִשָּׁה וָאָלֶף׃ 13 וַיְדַבֵּר עַל־
הָעֵצִים מִן־הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן וְעַד הָאֵזוֹב אֲשֶׁר יֹצֵא בַּקִּיר וַיְדַבֵּר
עַל־הַבְּהֵמָה וְעַל־הָעוֹף וְעַל־הָרֶמֶשׂ וְעַל־הַדָּגִים׃ 14 [a]וַיָּבֹאוּ מִכָּל־
הָעַמִּים לִשְׁמֹעַ אֶת חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵאֵת [b]כָּל־מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר
שָׁמְעוּ אֶת־חָכְמָתוֹ׃ [c]ס
י מל 15 וַיִּשְׁלַח חִירָם [a]מֶלֶךְ־צֹר אֶת־עֲבָדָיו [b]אֶל־שְׁלֹמֹה כִּי שָׁמַע כִּי
יא מל אֹתוֹ מְשָׁחוּ לְמֶלֶךְ [b]תַּחַת אָבִיהוּ כִּי אֹהֵב הָיָה חִירָם לְדָוִד כָּל־

[3] Mm 1305. [4] Mm 4066. [5] Mm 1896. [6] Mm 501. [7] Gn 43,34. [8] Mm 3273. [9] Mm 986. [10] Mm 1897. [11] Mm 1483.

2 [a–a] > 𝔊* 2,46e ‖ [b] Ms 𝔊 בְּיוֹם ‖ **3** [a–a] 𝔊 *καὶ ὀρνίθων ἐκλεκτῶν* ‖ **4** [a–a] > pc Mss, it 𝔊* hic ‖ [b] 𝔖 *mn thpjs*, 𝔊* 2,46f *ἀπὸ Ραφι* ‖ [c] mlt Mss Edd עבדיו ‖ **5** [a] cf 4,20[a] ‖ [b] 𝔊[O] et 𝔊* 2,46g + *ἐσθίοντες καὶ πίνοντες* ‖ **6** [a] > Ms; l c 2 Ch 9,25 et 10,26 𝔊[B] עָה– ‖ **7** [a] Ms הַנִּצִּיבִים ‖ [b] > 2 Mss 𝔙 ‖ [c] > 2 Mss 𝔊 ‖ [d] nonn Mss 𝔖𝔙[fMs] ולא ‖ **8** [a] 𝔊(𝔙) + *ὁ βασιλεύς* ‖ **9** [a] 𝔊 *κύριος* ‖ [b] huc 𝔖 tr [c–c] ‖ [d–d] > 𝔖 ‖ **11** [a–a] > 𝔊* ‖ **12** [a] 𝔊*(𝔙) + *Σαλωμων* ‖ [b–b] Vrs pl ‖ [c–c] 𝔊𝔙[Mss] 5000 ‖ **14** [a] Ms 𝔊 כל ‖ [b] 𝔊ˣ(𝔖) pr *καὶ ἐλάμβανεν δῶρα*, 𝔊[BA](𝔙) pr *καί*, alterutrum recte ‖ [c] 𝔊[BLal] + add cf 3,1 9,16.17a ‖ **15** [a] 24.32 7,40 חִירוֹם ‖ [b–b] 𝔊* *χρῖσαι τὸν Σαλωμων*.

9 בֶּן־הֶקֶר[a] בְּמָקָץ[b] וּבְשַׁעַלְבִּים[c] וּבֵית שֶׁמֶשׁ וְאֵילוֹן[d] בֵּית[e] חָנָן: ס ל.ל.ב[e]

10 בֶּן־חֶסֶד בָּאַרְבּוֹת לוֹ[a] שֹׂכֹה וְכָל־אֶרֶץ חֵפֶר: ס ב חס[7]. ב חס

11 בֶּן־אֲבִינָדָב כָּל־נֶפֶת דֹּאר טָפַת[a] בַּת־שְׁלֹמֹה הָיְתָה לוֹ לְאִשָּׁה: ס ד כת א. ל

12 בַּעֲנָא בֶּן־אֲחִילוּד תַּעְנַךְ וּמְגִדּוֹ[a] וְכָל־בֵּית שְׁאָן[a] אֲשֶׁר[a] אֵצֶל ג כת א. יג[a]
צָרְתָּנָה[b] מִתַּחַת[c] לְיִזְרְעֶאל מִבֵּית שְׁאָן עַד אָבֵל מְחוֹלָה
עַד מֵעֵבֶר לְיָקְמְעָם[d]: ס

13 בֶּן־גֶּבֶר בְּרָמֹת[a] גִּלְעָד[b] לוֹ חַוֹּת יָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה אֲשֶׁר בַּגִּלְעָד[b] ב מל בסיפ[a]
לוֹ חֶבֶל אַרְגֹּב אֲשֶׁר בַּבָּשָׁן[c] שִׁשִּׁים עָרִים גְּדֹלוֹת חוֹמָה
וּבְרִיחַ נְחֹשֶׁת[c]: ס

14 אֲחִינָדָב בֶּן־עִדֹּא[a] מַחֲנָיְמָה: ל חס[10]. ג[11]

15 אֲחִימַעַץ בְּנַפְתָּלִי גַּם־הוּא לָקַח אֶת־בָּשְׂמַת בַּת־שְׁלֹמֹה לְאִשָּׁה[a]:

16 בַּעֲנָא בֶּן־חוּשַׁי בְּאָשֵׁר וּבְעָלוֹת[a]: ס ג כת א. ל זקף קמ. ב[12]

17 יְהוֹשָׁפָט[a] בֶּן־פָּרוּחַ בְּיִשָּׂשכָר[b]: ס ל ומל

18 שִׁמְעִי בֶן־אֵלָא בְּבִנְיָמִן: ס ל כת א

19 גֶּבֶר[a] בֶּן־אוּרִי[b] בְּאֶרֶץ גִּלְעָד[c] אֶרֶץ סִיחֹן | מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי[e] וְעוֹג מֶלֶךְ ל חס. ל חס
הַבָּשָׁן[d] וּנְצִיב אֶחָד אֲשֶׁר בָּאָרֶץ[fg]:

ס 20 יְהוּדָה[a] וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחוֹל אֲשֶׁר־עַל־הַיָּם לָרֹב אֹכְלִים ד ר״ם[13]. לג. ב
5 וְשֹׂתִים וּשְׂמֵחִים: 5 1 וּשְׁלֹמֹה הָיָה מוֹשֵׁל בְּכָל־הַמַּמְלָכוֹת[a] ו״[14]. יד מל
מִן־הַנָּהָר[b] אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְעַד גְּבוּל מִצְרָיִם מַגְּשִׁים מִנְחָה וְעֹבְדִים יב ד[1] מנח בליש. ג ב חס רחד מל[2]. ל
אֶת־שְׁלֹמֹה כָּל־יְמֵי חַיָּיו: פ

[6]Mm 1893. [7]Mm 1894. [8]Mm 1447. [9]Mm 469. [10]Mm 3143. [11]Mm 1895. [12]Mm 1329. [13]Mm 3997. [14]Mm 1697. Cp 5 [1]Mm 2906. [2]Mm 2053.

9 [a] 𝔊[B] *Ρηχας*, 𝔊[L] *-αβ* || [b] 𝔊* *ἐν Μαχ(ε)μας* || [c] 𝔊* *καὶ Βηθσαλαμιμ* vel sim; prp לוֹ שע׳ || [d] 𝔊 + *ἕως*, ins עַד? || [e] nonn Mss 𝔙[Mss] וּבית || 10 [a] 𝔊[55] *αὗτη τῶν δώρων καὶ τῆς παραλίας τοπαρχεῖα αὐτοῦ* || 12 [a–a] dl || [b–b] tr post מחולה || [c] l וּמִ׳ || [d–d] tr post ומגדו || 13 [a] 𝔊* leg בְּ_ || [b–b] > 𝔊*, gl? || [c–c] add? || 14 [a] 𝔊[L] *Αχιαβ*, 𝔊[A] *Σαδωκ* || 15 [a] > 𝔊[BL] || 16 [a] 𝔊[A] *καὶ ἐν Μααλωτ* (𝔊[Mmin][ΣΘ] *Βααλωθ*), l וּבְבַעֲ׳ vel וּבְמַעֲ׳ || 17 [a] 𝔊* tr post 19 || [b] sic L, mlt Mss Edd בְּיִשָּׂ || 19 [a] > 𝔊[BL] || [b] 𝔊 *Ἀδαι* || [c] 𝔊[BL] *Γαδ* || [d–d] add? || [e] 𝔊[BL] *τοῦ Εσεβων* || [f–f] inc || [g] 𝔊 + *Ιουδα* cf 20 || 20 [a] 𝔊* om 4,20 5,1.5.6 (sed cf 𝔊* 2,46a.b.g.i.k 10,26a) et ordinat 5,7.8.2–4; 𝔊[MNmin] om 4,20–5,6 || [b] pc Mss 𝔖 + שְׁפַת־ || Cp 5,1 [a] 𝔊* 2,46k *τοῖς βασιλεῦσιν* cf 2 Ch 9,26 || [b] 𝔊* 2,46k et 10,26a + *καὶ ἕως*, 𝔗[Ms] + *׳d* cf Ch.

ג[25].ד[26] אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי־נִכְמְרוּ רַחֲמֶיהָ עַל־בְּנָהּ וַתֹּאמֶר | בִּי אֲדֹנִי תְּנוּ־לָהּ

ב. כה. ה פסוק דאית בהרן ה מיליין מהאימין[27] אֶת־הַיָּלוּד[c] וְהָמֵת אַל־תְּמִיתֻהוּ וְזֹאת אֹמֶרֶת גַּם־לִי גַם־לָךְ לֹא

יִהְיֶה גְּזֹרוּ: [27] וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תְּנוּ־[a]לָהּ אֶת־הַיָּלוּד[a] הַחַי[b] וְהָמֵת 27

ג לֹא[c] תְמִיתֻהוּ הִיא אִמּוֹ: [28] וַיִּשְׁמְעוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּשְׁפָּט 28

ד[28] חס וכל שמואל דכות ב מא. ל אֲשֶׁר שָׁפַט הַמֶּלֶךְ וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי־חָכְמַת אֱלֹהִים

בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט: ס

ב. כ **4** [1] וַיְהִי הַמֶּלֶךְ[a] שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ[a] עַל־כָּל־[b]יִשְׂרָאֵל: ס

[2] וְאֵלֶּה הַשָּׂרִים אֲשֶׁר־לוֹ

ב בנביא עֲזַרְיָהוּ בֶן־צָדוֹק הַכֹּהֵן[b]: ס [3] אֱלִיחׇרֶף[a]

וַאֲחִיָּה בְּנֵי[b] שִׁישָׁא[c] סֹפְרִים[d]

יְהוֹשָׁפָט[e] בֶּן־אֲחִילוּד הַמַּזְכִּיר:

[4] וּבְנָיָהוּ[a] בֶן־יְהוֹיָדָע עַל־הַצָּבָא[a]

ג וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כֹּהֲנִים[b]: ס

ד בנביא [5] וַעֲזַרְיָהוּ[a] בֶן־נָתָן עַל־הַנִּצָּבִים

ל. ג[1] וְזָבֻד[b] בֶּן־נָתָן כֹּהֵן[c] רֵעֶה הַמֶּלֶךְ:

[6] וַאֲחִישָׁר[a] עַל־הַבָּיִת[b]

ב וחס. ב וכת א[2] וַאֲדֹנִירָם[c] בֶּן־עַבְדָּא[cd] עַל־הַמַּס: ס

ה[3]. ג. ב [7] וְלִשְׁלֹמֹה שְׁנֵים־עָשָׂר נְצָבִים[a] עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְכִלְכְּלוּ אֶת־

ד[4]. האחד חד מן ג[5] חס ה ר״ת בלישׁ הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ חׇדֶשׁ בַּשָּׁנָה יִהְיֶה עַל־אֶחָד[b] לְכַלְכֵּל: ס

[8] וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם

בֶּן־חוּר בְּהַר אֶפְרָיִם[a]: ס

[25] Mm 1889. [26] Mm 328. [27] Mm 1890. [28] Mm 1891. Cp 4 [1] Mm 1892. [2] Mm 3988. [3] Mm 4148. [4] Mm 1827. [5] Mm 1856.

26 [c] pc Mss הַיֶּלֶד, id in 27 || [d] > 2 Mss 𝔊*, dl? || **27** [a–a] 𝔊 *τὸ παιδίον τῇ εἰπούσῃ Δότε αὐτῇ αὐτό* || [b] > 𝔊* || [c] mlt Mss אַל || **Cp 4,1** [a] > Ms 𝔊^{44}𝔖 || [b] > Ms 𝔊, dl? || **2** [a] 2–6 cf 𝔊^{L} 2,46h || [b] > 𝔊*, prb dl || **3** [a] pc Mss אלי׳ח, prp עַל הַחֹרֶף; 𝔊*^{L} *καὶ Ελιαφ (Ελ[a]ιαβ)* || [b] 2 Mss 𝔊* בֶּן, l? || [c] G^{B} *Σαβα*, 𝔊^{L} *Σαφατ*; l c 1Ch 18,16 שַׁוְשָׁא? || [d] 𝔊^{min} sg, l סֹפֵר? || [e] 2 Mss 𝔖 וי׳, l? || **4** [a–a] > 𝔊^{B} || [b–b] add? || **5** [a] 𝔊* *καὶ Ορνια* cf 1,5[a] || [b] pc Mss וזכור cf 𝔊^{L}𝔖^{W} || [c] > 𝔊*, gl? || **6** [a] Ms שר־, 𝔊^{B} *Αχει*, 𝔊^{L} *Αχιηλ* || [b] 𝔊^{L} + *καὶ Ελιαβ υἱὸς Ιωαβ ἐπὶ τῆς στρατιᾶς* (𝔊^{rel} sim) || [c–c] > 2 Mss || [d] 𝔊^{B} *Εφρα*, 𝔊^{L} *Εδραμ* || **7** [a] pc Mss נְצִיבִים || [b] nonn Mss 𝔊 ut Q הָאֶחָד || **8** [a] 𝔊* + *εἷς*, id fin 9.11—13.15.16.

11 שְׁלֹמֹה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ 11 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים[a] אֵלָיו יַעַן אֲשֶׁר שָׁאַלְתָּ כה[10]
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא־שָׁאַלְתָּ לְךָ יָמִים רַבִּים וְלֹא־שָׁאַלְתָּ לְךָ[b] עֹשֶׁר ס פסוק ולא ולא ולא
12 וְלֹא שָׁאַלְתָּ נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ וְשָׁאַלְתָּ לְךָ הָבִין לִשְׁמֹעַ מִשְׁפָּט׃ 12 הִנֵּה ה[11]
עָשִׂיתִי כִּדְבָרֶיךָ[a] הִנֵּה | נָתַתִּי לְךָ לֵב חָכָם וְנָבוֹן אֲשֶׁר כָּמוֹךָ לֹא־
13 הָיָה לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא־יָקוּם כָּמוֹךָ׃ 13 וְגַם אֲשֶׁר לֹא שָׁאַלְתָּ נָתַתִּי
לָךְ גַּם־עֹשֶׁר וְגַם־כָּבוֹד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כְמוֹךָ אִישׁ בַּמְּלָכִים[a] כָּל־ ל
14 יָמֶיךָ[a]׃ 14 וְאִם | תֵּלֵךְ בִּדְרָכַי לִשְׁמֹר חֻקַּי וּמִצְוֹתַי כַּאֲשֶׁר הָלַךְ דָּוִיד ל ר״ם בסיט. ה מל
15 אָבִיךָ וְהַאֲרַכְתִּי[a] אֶת־יָמֶיךָ׃ ס 15 וַיִּקַץ[a] שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה חֲלוֹם[b] ג חס[12]
וַיָּבוֹא יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיַּעֲמֹד[c] | לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־אֲדֹנָי[d] וַיַּעַל עֹלוֹת וַיַּעַשׂ הי[13] מל וכל מגלה
16 שְׁלָמִים וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה[e] לְכָל־עֲבָדָיו׃ פ 16 אָז תָּבֹאנָה שְׁתַּיִם׃ ג[14] דכות׳ ב מ״ב. ל
17 נָשִׁים זֹנוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתַּעֲמֹדְנָה לְפָנָיו׃ 17 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחַת
בִּי אֲדֹנִי אֲנִי וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת יָשְׁבֶת בְּבַיִת אֶחָד וְאֵלֵד עִמָּהּ בַּבָּיִת׃ יח[15] . יח[16] . יח[17] . יח[18]
18 וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְלִדְתִּי וַתֵּלֶד גַּם־הָאִשָּׁה הַזֹּאת וַאֲנַחְנוּ יַחְדָּו פ בטע בסיט[19]
19 אֵין[a] זָר אִתָּנוּ בַּבָּיִת[b] זוּלָתִי שְׁתַּיִם־אֲנַחְנוּ בַּבָּיִת׃ 19 וַיָּמָת בֶּן־הָאִשָּׁה
20 הַזֹּאת לָיְלָה אֲשֶׁר שָׁכְבָה עָלָיו׃ 20 וַתָּקָם בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה וַתִּקַּח
אֶת־בְּנִי מֵאֲצִלִי[a] יְשֵׁנָה[a] וַתַּשְׁכִּיבֶהוּ בְחֵיקָהּ וְאֶת־בְּנָהּ הַמֵּת ב חד מל וחד חס[20] . ב חד מל וחד חס[21] . ב[22]
21 הִשְׁכִּיבָה בְחֵיקִי׃ 21 וָאָקָם בַּבֹּקֶר לְהֵינִיק אֶת־בְּנִי וְהִנֵּה־מֵת וָאֶתְבּוֹנֵן ל . ב חס . ל
22 אֵלָיו בַּבֹּקֶר[a] וְהִנֵּה לֹא־הָיָה בְנִי אֲשֶׁר יָלָדְתִּי׃ 22 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
הָאַחֶרֶת לֹא כִי בְנִי הַחַי וּבִנֵךְ הַמֵּת[a] וְזֹאת אֹמֶרֶת[b] לֹא כִי בִּנֵךְ[c] נה
23 הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי[c] וַתְּדַבֵּרְנָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ 23 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ זֹאת ג[24]
אֹמֶרֶת זֶה־בְּנִי הַחַי וּבִנֵךְ הַמֵּת וְזֹאת אֹמֶרֶת לֹא כִי בִּנֵךְ הַמֵּת וּבְנִי נה
24 הֶחָי׃ פ 24 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ קְחוּ לִי־חֶרֶב וַיָּבִאוּ הַחֶרֶב לִפְנֵי לו ד מגה חס בסיט
25 הַמֶּלֶךְ׃ 25 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גִּזְרוּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי לִשְׁנָיִם וּתְנוּ אֶת־ ל . ל . ל
26 הַחֲצִי לְאַחַת וְאֶת־הַחֲצִי לְאֶחָת׃ 26 וַתֹּאמֶר[a] הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־בְּנָהּ הַחַי[b] כד[25] וקף את וכל חקה מדה שנה תורה ואסף דכות׳ ב מ א
הוּא כִּי נִכְמְרוּ רַחֲמֶיהָ עַל־בְּנָהּ וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי תְּנוּ־לָהּ אֶת־הַיָּלוֹד

[10] Mm 5. [11] Mm 2412. [12] Mm 3331. [13] Mm 1552. [14] Mm 1886. [15] Mm 328. [16] Mm 1758. [17] Mm 1686. [18] Mm 3067. [19] Mm 1955. [20] Mm 3676 contra textum sicut Or. [21] Mm 1887. [22] Mm 138. [23] Mm 1888. [24] Mm 492.

11 [a] G(SV) *κύριος* || [b] > G* || **12** [a] mlt Mss Edd GSC רִבְּךָ– || **13** [a–a] > G*, dl? || **14** [a] sic L, mlt Mss Edd וְהָאֲ || **15** [a] mlt Mss Edd ויקץ || [b] G + *καὶ ἀνέστη*, ins וַיָּקָם? || [c] G + *κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ* || [d] mlt Mss יהוה, G + *ἐν Σιων* || [e] G + *μέγαν ἑαυτῷ καί* || **18** [a] mlt Mss G*SV וְאֵין || [b] > G*S || **20** [a–a] > G* || **21** [a] dl? || **22** [a–a] et [c–c] Ms GOV invers || [b–b] > G* || **26** [a] G *καὶ ἀπεκρίθη* = וַתַּעַן? || [b] G + *καὶ εἶπεν*.

43 וּמַדּוּעַ לֹא שָׁמַרְתָּ אֶת שְׁבֻעַת יְהוָה וְאֶת־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר־צִוִּיתִי
44 עָלֶיךָ: 44 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־שִׁמְעִי [a]אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־הָרָעָה
[b]אֲשֶׁר יָדַע לִבְּךָ[b] אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְדָוִד אָבִי וְהֵשִׁיב יְהוָה אֶת־רָעָתְךָ
בְּרֹאשֶׁךָ: 45 וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ וְכִסֵּא דָוִד יִהְיֶה נָכוֹן לִפְנֵי יְהוָה
עַד־עוֹלָם: 46 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־בְּנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וַיֵּצֵא וַיִּפְגַּע־בּוֹ וַיָּמָת[a]

3 וַיִּתְחַתֵּן שְׁלֹמֹה[b] אֶת־פַּרְעֹה[ba] וַיִּקַּח אֶת־בַּת־פַּרְעֹה[d] וַיְבִיאֵהָ אֶל־עִיר דָּוִד
עַד כַּלֹּתוֹ לִבְנוֹת אֶת־בֵּיתוֹ וְאֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־חוֹמַת יְרוּשָׁלִָם
סָבִיב: 2 רַק[a] הָעָם מְזַבְּחִים בַּבָּמוֹת כִּי לֹא־נִבְנָה בַיִת לְשֵׁם יְהוָה
עַד הַיָּמִים הָהֵם: פ 3 וַיֶּאֱהַב שְׁלֹמֹה אֶת־יְהוָה לָלֶכֶת בְּחֻקּוֹת
דָּוִד אָבִיו רַק בַּבָּמוֹת הוּא מִזַּבֵּחַ וּמַקְטִיר:

4 וַיֵּלֶךְ[a] הַמֶּלֶךְ[b] גִּבְעֹנָה לִזְבַּח שָׁם כִּי הִיא הַבָּמָה הַגְּדוֹלָה אֶלֶף
עֹלוֹת יַעֲלֶה שְׁלֹמֹה עַל הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא: 5 בְּגִבְעוֹן[a] נִרְאָה[b] יְהוָה
אֶל־שְׁלֹמֹה בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים[c] שְׁאַל מָה אֶתֶּן־לָךְ:
6 וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אַתָּה עָשִׂיתָ עִם־עַבְדְּךָ דָוִד אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל כַּאֲשֶׁר
הָלַךְ לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבִצְדָקָה וּבְיֹשֶׁר לֵבָב עִמָּךְ וַתִּשְׁמָר־לוֹ אֶת־
הַחֶסֶד הַגָּדוֹל הַזֶּה וַתִּתֶּן־לוֹ בֵן יֹשֵׁב[a] עַל־כִּסְאוֹ כַּיּוֹם הַזֶּה: 7 וְעַתָּה
יְהוָה אֱלֹהָי אַתָּה הִמְלַכְתָּ אֶת־עַבְדְּךָ תַּחַת דָּוִד אָבִי וְאָנֹכִי נַעַר
קָטֹן לֹא[a] אֵדַע צֵאת וָבֹא: 8 וְעַבְדְּךָ בְּתוֹךְ עַמְּךָ אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ עַם־
רָב אֲשֶׁר לֹא־יִמָּנֶה [a]וְלֹא יִסָּפֵר מֵרֹב[a]: 9 וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ
לִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ[b] לְהָבִין[c] בֵּין־טוֹב לְרָע כִּי מִי יוּכַל לִשְׁפֹּט אֶת־
עַמְּךָ הַכָּבֵד הַזֶּה: 10 וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי אֲדֹנָי[a] כִּי שָׁאַל

47 Mm 1454. 48 Mm 1833. 49 Mm 1819. Cp 3 1 Mm 3861. 2 Mm 1884. 3 Mm 978. 4 Mm 5. 5 Mm 960. 6 Mm 1885. 7 Mm 264. 8 Mm 657. 9 Cf Okhl II, 151 et Mp sub loco.

44 [a–a] vel [b–b] dl? ‖ 46 [a] G* + mlt vv ‖ [b–b] G* alit ‖ Cp 3,1 [a] cf 9,16[a] ‖ [b–b] > G* ‖ [c–c] G* tr post 5,14 cf G 2,35c ‖ [d] G + ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα ‖ 2 [a] G[L] καί ‖ [b–b] G* νῦν ‖ 4 [a] G* pr καὶ ἀνέστη ‖ [b] > G* ‖ 5 [a] GS cj c 4 ‖ [b] G pr cop cf S ‖ [c] G κύριος ‖ 6 [a] > G* ‖ 7 [a] pc Mss GS וְלֹא ‖ 8 [a–a] > G* ‖ 9 [a] Ms G לִשְׁמֹעַ (G + cop) ‖ [b] G + ἐν δικαιοσύνῃ = בְּצֶדֶק ‖ [c] G*S pr cop ‖ 10 [a] mlt Mss G יהוה.

אֶל־אֲהֶל יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ צֵא [a]וַיֹּאמֶר | לֹא[a] כִּי פֹה
אָמוּת וַיָּשֶׁב בְּנָיָהוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כֹּה־דִבֶּר יוֹאָב וְכֹה עָנָנִי׃ כה
31 וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ עֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר וּפְגַע־בּוֹ וּקְבַרְתּוֹ וְהָסֵרְתָּ[a] | ל.ל
32 דְּמֵי חִנָּם אֲשֶׁר שָׁפַךְ יוֹאָב מֵעָלַי וּמֵעַל בֵּית אָבִי׃ 32 וְהֵשִׁיב יְהוָה יב
אֶת־דָּמוֹ[a] עַל־רֹאשׁוֹ אֲשֶׁר פָּגַע בִּשְׁנֵי־אֲנָשִׁים צַדִּיקִים וְטוֹבִים מִמֶּנּוּ ל. לב בנביא. ג חס
וַיַּהַרְגֵם בַּחֶרֶב וְאָבִי דָוִד לֹא יָדָע אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר שַׂר־צְבָא יִשְׂרָאֵל ב[38] בנביא[36]. ג[37] ב מל וחד מן ה חס בלש
33 וְאֶת־עַמָּשָׂא בֶּן־יֶתֶר שַׂר־צְבָא יְהוּדָה׃ 33 וְשָׁבוּ דְמֵיהֶם בְּרֹאשׁ יוֹאָב ב[39]. לה[40]
וּבְרֹאשׁ זַרְעוֹ לְעֹלָם וּלְדָוִד וּלְזַרְעוֹ וּלְבֵיתוֹ וּלְכִסְאוֹ יִהְיֶה שָׁלוֹם עַד־ ב[41]. יח[42] חס מגה בנ״ר. ל
34 עוֹלָם מֵעִם יְהוָה׃ 34 וַיַּעַל בְּנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע־בּוֹ וַיְמִתֵהוּ
35 וַיִּקָּבֵר בְּבֵיתוֹ[a] בַּמִּדְבָּר׃ 35 וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־בְּנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע ׀ ל
תַּחְתָּיו עַל־הַצָּבָא וְאֶת־צָדוֹק הַכֹּהֵן נָתַן הַמֶּלֶךְ[a] תַּחַת אֶבְיָתָר[b]׃ ב
36 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר לוֹ בְּנֵה־לְךָ בַיִת בִּירוּשָׁלַם
37 וְיָשַׁבְתָּ שָׁם וְלֹא־תֵצֵא מִשָּׁם אָנָה וָאָנָה׃ 37 וְהָיָה ׀ בְּיוֹם צֵאתְךָ וְעָבַרְתָּ א[43]. ג. ה
אֶת־נַחַל קִדְרוֹן יָדֹעַ תֵּדַע כִּי מוֹת תָּמוּת דָּמְךָ יִהְיֶה בְרֹאשֶׁךָ[a]׃ ג
38 וַיֹּאמֶר שִׁמְעִי לַמֶּלֶךְ טוֹב הַדָּבָר כַּאֲשֶׁר[a] דִּבֶּר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֵּן
39 יַעֲשֶׂה עַבְדֶּךָ וַיֵּשֶׁב שִׁמְעִי בִּירוּשָׁלַם [b]יָמִים רַבִּים[b]׃ ס 39 וַיְהִי יב
מִקְצֵץ שָׁלֹשׁ שָׁנִים וַיִּבְרְחוּ שְׁנֵי־[a]עֲבָדִים לְשִׁמְעִי ׀ אֶל־אָכִישׁ בֶּן־מַעֲכָה
40 מֶלֶךְ גַּת וַיַּגִּידוּ ׀ לְשִׁמְעִי לֵאמֹר הִנֵּה עֲבָדֶיךָ בְּגַת׃ 40 וַיָּקָם שִׁמְעִי ל
וַיַּחְבֹּשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ וַיֵּלֶךְ גַּתָּה אֶל־אָכִישׁ לְבַקֵּשׁ אֶת־עֲבָדָיו [a]וַיֵּלֶךְ יט ספרוק בסיע את את את . ל
41 שִׁמְעִי[a] וַיָּבֵא אֶת־עֲבָדָיו מִגַּת׃ 41 וַיֻּגַּד לִשְׁלֹמֹה כִּי־הָלַךְ שִׁמְעִי נא[44]. כג[45]
42 מִירוּשָׁלַם גַּת וַיָּשָׁב[a]׃ 42 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו ב ס״ם[46]
הֲלֹוֹא הִשְׁבַּעְתִּיךָ בַּיהוָה וָאָעֵד בְּךָ לֵאמֹר בְּיוֹם צֵאתְךָ[a] וְהָלַכְתָּ יז מל בסיע
אָנָה וָאָנָה יָדֹעַ תֵּדַע כִּי מוֹת תָּמוּת [b]וַתֹּאמֶר אֵלַי טוֹב הַדָּבָר שָׁמָעְתִּי[b]׃ ג

[36] Mm 2097. [37] Mm 3613. [38] Mm 1881. [39] Mm 1882. [40] Mm 2840. [41] Mm 1883. [42] Mm 25. [43] Mm 2886. [44] Mm 639. [45] Mm 2228. [46] Mm 1719.

30 [a] nonn Mss וֹל, G(ΣV) *Ιωαβ Οὐκ ἐκπορεύομαι* ‖ **31** [a] 2 Mss יְ–; G + *σήμερον* ‖ **32** [a] G *τὸ αἷμα τῆς ἀδικίας αὐτοῦ* cf Ⓣ ‖ **34** [a] G^{L}(S) *ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ* = בְּקִבְרוֹ ‖ **35** [a] G + *εἰς ἱερέα πρῶτον* ‖ [b] G + mlt v ‖ **37** [a] G + *καὶ ὥρκισεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ* cf 42 ‖ **38** [a] Ms GS א׳ ‖ [b–b] G *τρία ἔτη*, ex 39? ‖ **39** [a] > V ‖ **40** [a–a] > G^{509}V ‖ **41** [a] G *καὶ ἀπέστρεψεν τοὺς δούλους αὐτοῦ* = וַיָּשֶׁב אֶת־עֲבָדָיו ‖ **42** [a] G(S) + *ἐξ Ιερουσαλημ* ‖ [b–b] > G*.

יח פסוק אל על על[21]. ל בַּת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְדַבֶּר־לוֹ עַל־אֲדֹנִיָּהוּ וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ
פר. ל לִקְרָאתָהּ [a]וַיִּשְׁתַּחוּ לָהּ וַיֵּשֶׁב עַל־כִּסְאוֹ וַיָּשֶׂם כִּסֵּא לְאֵם ׀ הַמֶּלֶךְ
ת[22]. ל[23]. ה[24] 20 וַתֹּאמֶר שְׁאֵלָה אַחַת קְטַנָּה אָנֹכִי שֹׁאֶלֶת ׀ מֵאִתָּךְ
אַל־תָּשֵׁב אֶת־פָּנַי וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ שַׁאֲלִי אִמִּי כִּי לֹא אָשִׁיב אֶת־
ח. ז[25]. ג חס[26] פָּנָיִךְ: 21 וַתֹּאמֶר יֻתַּן אֶת־אֲבִישַׁג הַשֻּׁנַמִּית לַאֲדֹנִיָּהוּ אָחִיךָ לְאִשָּׁה:
22 וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ וְלָמָּה אַתְּ שֹׁאֶלֶת אֶת־אֲבִישַׁג
ג חס[26]. כ[27] הַשֻּׁנַמִּית[a] לַאֲדֹנִיָּהוּ וְשַׁאֲלִי־לוֹ אֶת־הַמְלוּכָה כִּי הוּא אָחִי הַגָּדוֹל
נז וכל תלים דכות ב מ יא. ב חד מל וחד חס מִמֶּנִּי וְלוֹ וּלְאֶבְיָתָר[b] הַכֹּהֵן וּלְיוֹאָב[c] בֶּן־צְרוּיָה[d]: פ 23 וַיִּשָּׁבַע
יא[28] הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּיהוָה לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים[a] וְכֹה יוֹסִיף כִּי
ל בְנַפְשׁוֹ דִּבֶּר אֲדֹנִיָּהוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: 24 וְעַתָּה חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֵכִינַנִי
ויישיבני ק[29]. ו וַיּוֹשִׁיבַנִי[a] עַל־כִּסֵּא דָוִד אָבִי וַאֲשֶׁר ׀ עָשָׂה־לִי בַּיִת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר כִּי
הַיּוֹם יוּמָת אֲדֹנִיָּהוּ: 25 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּיַד בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
ל חס 26 וַיִּפְגַּע־בּוֹ וַיָּמֹת[a]: ס וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן אָמַר הַמֶּלֶךְ עֲנָתֹת לְךָ
ל מל. ל[30]. ו[23]. ל עַל־שָׂדֶיךָ[a] כִּי אִישׁ מָוֶת אָתָּה וּבַיּוֹם[b] הַזֶּה לֹא[c] אֲמִיתֶךָ כִּי־נָשָׂאתָ אֶת־
בז[31] ול בלוש. ל אֲרוֹן[d] אֲדֹנָי[e] יְהוִה[f] לִפְנֵי דָוִד אָבִי וְכִי הִתְעַנֵּיתָ בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְעַנָּה
אָבִי: 27 וַיְגָרֶשׁ שְׁלֹמֹה אֶת־אֶבְיָתָר מִהְיוֹת כֹּהֵן לַיהוָה לְמַלֹּא אֶת־
ה חס[32] דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עַל־בֵּית עֵלִי בְּשִׁלֹה: פ 28 וְהַשְּׁמֻעָה
ב בשע מלעיל[33]. ך זוגין חד עד וחד עד על[34]. ח. ל בָּאָה עַד־יוֹאָב כִּי יוֹאָב נָטָה אַחֲרֵי אֲדֹנִיָּה וְאַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם[a] לֹא נָטָה
ב. כז[35] וַיָּנָס יוֹאָב אֶל־אֹהֶל יְהוָה וַיַּחֲזֵק בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: 29 וַיֻּגַּד [a]לַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה[a] כִּי נָס יוֹאָב אֶל־אֹהֶל יְהוָה וְהִנֵּה אֵצֶל[b] הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁלַח
שְׁלֹמֹה[c] אֶת־בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע לֵאמֹר לֵךְ פְּגַע־בּוֹ: 30 וַיָּבֹא בְּנָיָהוּ

[21] Mm 658. [22] Mm 140. [23] Mp sub loco. [24] Mm 1877. [25] Mm 723. [26] Mm 1880. [27] Mm 1581. [28] Mm 3286. [29] Mm 1112. [30] Mm 53. [31] Mm 1553. [32] Mm 1540. [33] Mm 279. [34] Mm 1318. [35] Mm 2228.

19 [a–a] 𝔊 *καὶ κατεφίλησεν αὐτήν* = וַיִּשָּׁקֶהָ? || **22** [a] > 𝔊* || [b] l אז cf Vrs || [c] l וְ cf Vrs || [d] 𝔊 + *ὁ ἀρχιστράτηγος* = שַׂר הַצָּבָא || **23** [a] Ms 𝔊[71] יהוה || **24** [a] sic L, mlt Mss Vrs בְּנֵי– || **25** [a] 𝔊 + *Αδωνιας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ* || **26** [a] = שְׂדֵה, sic mlt Mss Vrs || [b] 𝔊 om cop || [c] 𝔊 pr cop || [d] 𝔊(𝔗) + *τῆς διαθήκης* || [e] > pc Mss 𝔊𝔖, prb dl || [f] pc Mss + אֱלֹהִים || **28** [a] 𝔊-[BO](𝔖𝔙[Mss]) *Σαλωμων*, recte? || **29** [a–a] 𝔊 *τῷ Σαλωμων λέγοντες* || [b] 𝔊(𝔖) *κατέχει τῶν κεράτων* cf 28 1,50.51 || [c] 𝔊 + *πρὸς Ιωαβ λέγων Τί γέγονέν σοι, ὅτι πέφευγας εἰς τὸ θυσιαστήριον; καὶ εἶπεν Ιωαβ "Οτι ἐφοβήθην ἀπὸ προσώπου σου, καὶ ἔφυγον πρὸς κύριον. καὶ ἀπέστειλεν Σαλωμων (ὁ βασιλεύς)*, 𝔄̈ frt homtel.

הִבֶּר ׀ עָלַי[b] לֵאמֹר אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם[c] לָלֶכֶת לְפָנַי בֶּאֱמֶת ג
בְּכָל־לִבָּם וּבְכָל־נַפְשָׁם לֵאמֹר[d] לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מֵעַל כִּסֵּא
יִשְׂרָאֵל׃ 5 וְגַם ׀ אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לִי יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה ג
אֲשֶׁר[a] עָשָׂה לִשְׁנֵי־שָׂרֵי צִבְאוֹת יִשְׂרָאֵל לְאַבְנֵר[b] בֶּן־נֵר וְלַעֲמָשָׂא ג. ב
בֶּן־יֶתֶר וַיַּהַרְגֵם וַיָּשֶׂם[c] דְּמֵי־מִלְחָמָה[d] בְּשָׁלֵם וַיִּתֵּן[e] דְּמֵי מִלְחָמָה[de] פד. יב. ח חס7. יב
בַּחֲגֹרָתוֹ[f] אֲשֶׁר בְּמָתְנָיו וּבְנַעֲלוֹ[f] אֲשֶׁר בְּרַגְלָיו׃ 6 וְעָשִׂיתָ כְּחָכְמָתֶךָ ל
וְלֹא־תוֹרֵד שֵׂיבָתוֹ בְּשָׁלוֹם שְׁאוֹל׃ ס 7 וְלִבְנֵי בַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי ח חס7. ב חס
תַּעֲשֶׂה־חֶסֶד וְהָיוּ בְּאֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ כִּי־כֵן קָרְבוּ אֵלַי בְּבָרְחִי מִפְּנֵי ל
אַבְשָׁלוֹם אָחִיךָ׃ 8 וְהִנֵּה עִמְּךָ שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא בֶּן־הַיְמִינִי ח ר״פ בסיפ[g]
מִבַּחֻרִים ׀ וְהוּא קִלְלַנִי קְלָלָה נִמְרֶצֶת בְּיוֹם לֶכְתִּי מַחֲנָיִם וְהוּא־יָרַד ג חס. ל פסוק והוא והרא[g]
לִקְרָאתִי הַיַּרְדֵּן וָאֶשָּׁבַע לוֹ בַּיהוָה לֵאמֹר אִם־אֲמִיתְךָ בֶּחָרֶב׃
9 וְעַתָּה[a] אַל־תְּנַקֵּהוּ כִּי אִישׁ חָכָם אָתָּה וְיָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לּוֹ ל
וְהוֹרַדְתָּ אֶת־שֵׂיבָתוֹ בְּדָם שְׁאוֹל׃ 10 וַיִּשְׁכַּב דָּוִד עִם־אֲבֹתָיו ל[10]
וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִד׃ פ 11 וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ דָּוִד עַל־יִשְׂרָאֵל א
אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים
וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים׃ 12 וּשְׁלֹמֹה יָשַׁב עַל־כִּסֵּא דָּוִד אָבִיו[a] וַתִּכֹּן מַלְכוּתוֹ הי[11]. ב חס. ג חס[12]
מְאֹד׃ 13 וַיָּבֹא אֲדֹנִיָּהוּ בֶן־חַגִּית[a] אֶל־בַּת־שֶׁבַע אֵם־שְׁלֹמֹה[b]
וַתֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם בֹּאֶךָ וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם׃ 14 וַיֹּאמֶר[a] דָּבָר לִי אֵלַיִךְ כט
וַתֹּאמֶר[b] דַּבֵּר׃ 15 וַיֹּאמֶר אַתְּ יָדַעַתְּ כִּי־לִי הָיְתָה הַמְּלוּכָה וְעָלַי שָׂמוּ ג[13]. ה[14]
כָּל־יִשְׂרָאֵל פָּנֵיהֶם לִמְלֹךְ וַתִּסֹּב הַמְּלוּכָה וַתְּהִי לְאָחִי כִּי מֵיְהוָה ג וחס[15]. ג[13]
הָיְתָה לּוֹ׃ 16 וְעַתָּה שְׁאֵלָה אַחַת[a] אֲנֹכִי שֹׁאֵל מֵאִתָּךְ אַל־תָּשֵׁבִּי אֶת־ ג. ה[16]. ל וחס
פָּנָי[b] וַתֹּאמֶר אֵלָיו דַּבֵּר׃ 17 וַיֹּאמֶר אִמְרִי־נָא לִשְׁלֹמֹה ׀ הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא־ ב. ג[17]
יָשֹׁב אֶת־פָּנֶיךָ וְיִתֶּן־לִי אֶת־אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית לְאִשָּׁה׃ 18 וַתֹּאמֶר כד בלישׁ[18]. ח. ג[19]
בַּת־שֶׁבַע טוֹב ׀ אֲנֹכִי ׀ אֲדַבֵּר ׀ עָלֶיךָ ׀ אֶל־הַמֶּלֶךְ׃ 19 וַתָּבֹא ג[20]

[5] Mm 142. [6] Mm 454. [7] Mm 1614. [8] Mm 1868. [9] Mm 2017. [10] Mm 481. [11] Mm 87. [12] Mm 971. [13] Mm 1581. [14] Mm 3683. [15] Mm 1876. [16] Mm 1877. [17] Mm 1878. [18] Mm 1685. [19] Mm 157. [20] Mm 1879 et Mm 2106.

4 [b] pc Mss עליו; > 𝔊* || [c] 𝔊^{L}𝔖𝔙^{Mss} pl = דְּרָכֵיהֶם || [d] > Ms 𝔊^{L}𝔙, dl? || **5** [a] pc Mss 𝔊^{L}𝔖 וא׳ || [b] 1S 14,50 אֲבִינֵר || [c] 𝔊^{L} *καὶ ἐξεδίκησεν* = וַיִּקֹּם? || [d–d] > pc Mss 𝔊^{Bal} || [e–e] 𝔊^{OL} *αἷμα ἀθῷον*, l דָּם נָקִי? || [f] 𝔊^{L}𝔈 suff 1sg, l? || **9** [a] 1 ואתה cf 𝔊^{L}𝔙 || **12** [a] 𝔊-^{BL} + *υἱὸς ἐτῶν δώδεκα* || **13** [a] sic L, mlt Mss Edd חַגִּית || [b] 𝔊 + *καὶ προσεκύνησεν αὐτῇ* cf 19 || **14** [a] > 𝔊* || [b] 2 Mss 𝔊𝔖𝔙 + לוֹ || **16** [a] pc Mss 𝔊^{L} + קטנה, ex 20? || [b] Ms 𝔊* פָּנֶיךָ.

וְטוֹב תִּבְשֹׂר׃ 43 וַיַּעַן יוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לַאֲדֹנִיָּהוּ[a] אֲבָל אֲדֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ־ 43
דָּוִד הִמְלִיךְ אֶת־שְׁלֹמֹה׃ 44 וַיִּשְׁלַח אִתּוֹ־הַמֶּלֶךְ אֶת־צָדוֹק הַכֹּהֵן 44
וְאֶת־נָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וַיַּרְכִּבוּ אֹתוֹ
עַל פִּרְדַּת הַמֶּלֶךְ׃ 45 וַיִּמְשְׁחוּ[a] אֹתוֹ צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן[b] הַנָּבִיא 45
לְמֶלֶךְ[c] בְּגִחוֹן וַיַּעֲלוּ מִשָּׁם שְׂמֵחִים וַתָּהָם הָעִיר הִוא הַקּוֹל אֲשֶׁר
שְׁמַעְתֶּם׃ 46 וְגַם יָשַׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא הַמְלוּכָה׃ 47 וְגַם־בָּאוּ עַבְדֵי 46 47
הַמֶּלֶךְ לְבָרֵךְ אֶת־אֲדֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר׀ יֵיטֵב אֱלֹהֶיךָ[a] אֶת־
שֵׁם שְׁלֹמֹה מִשְּׁמֶךָ וְיַגְדֵּל אֶת־כִּסְאוֹ מִכִּסְאֶךָ וַיִּשְׁתַּחוּ הַמֶּלֶךְ עַל־
הַמִּשְׁכָּב׃ 48 וְגַם־כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר ס
נָתַן הַיּוֹם[a] יֹשֵׁב עַל־כִּסְאִי וְעֵינַי רֹאוֹת׃ 49 וַיֶּחֶרְדוּ וַיָּקֻמוּ כָּל־[a] 49
הַקְּרֻאִים אֲשֶׁר לַאֲדֹנִיָּהוּ וַיֵּלְכוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ׃ 50 וַאֲדֹנִיָּהוּ יָרֵא מִפְּנֵי 50
שְׁלֹמֹה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ[a] וַיַּחֲזֵק בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ׃ 51 וַיֻּגַּד לִשְׁלֹמֹה לֵאמֹר 51
הִנֵּה אֲדֹנִיָּהוּ יָרֵא אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה אָחַז בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ
לֵאמֹר יִשָּׁבַע־לִי כַּיּוֹם[a] הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אִם־יָמִית אֶת־עַבְדּוֹ בֶּחָרֶב׃
52 וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אִם יִהְיֶה[a] לְבֶן־חַיִל לֹא־יִפֹּל מִשַּׂעֲרָתוֹ[b] אָרְצָה 52
וְאִם־רָעָה תִמָּצֵא־בוֹ וָמֵת׃ 53 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיּוֹרִדֻהוּ[a] מֵעַל 53
הַמִּזְבֵּחַ וַיָּבֹא וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר־לוֹ שְׁלֹמֹה לֵךְ
לְבֵיתֶךָ׃ פ

2 1 וַיִּקְרְבוּ יְמֵי־דָוִד לָמוּת וַיְצַו אֶת־שְׁלֹמֹה בְנוֹ לֵאמֹר׃ 2 אָנֹכִי **2**
הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ וְחָזַקְתָּ וְהָיִיתָ לְאִישׁ׃ 3 וְשָׁמַרְתָּ[a] אֶת־מִשְׁמֶרֶת 3
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו לִשְׁמֹר[a] חֻקֹּתָיו מִצְוֹתָיו[b] וּמִשְׁפָּטָיו
וְעֵדְוֹתָיו כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה לְמַעַן תַּשְׂכִּיל אֶת כָּל־אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר תִּפָּנֶה שָׁם׃[c] 4 לְמַעַן[a] יָקִים יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר 4

[31] Mm 1088. [32] Mm 4012. [33] Mm 1864. [34] Mm 3662. [35] Mm 87. [36] Mm 1581. [37] Mm 969. [38] Mm 1646. [39] Mm 2228. [40] Mm 3508. [41] Mm 1873. Cp 2 [1] Mm 353. [2] Mm 1874. [3] Okhl 276 et Mp sub loco. [4] Mm 1875.

43 [a] > 𝔊* ‖ **45** [a] Ms 𝔊^{OL} ח֫– cf 34 ‖ [b–b] > Ms, cf 34[b–b].39 ‖ [c] > 𝔊* ‖ **47** [a] l c K 𝔖 יִֽיטַב־; mlt Mss 𝔊$^{-L}$𝔙 ut Q אֱלֹהִים, 𝔊^{L}(𝔗^{Mss}) *κύριος* = יהוה; 𝔖 pr *mrj'* = יהוה ‖ **48** [a] Ms 𝔙^{Ms} + בְּנִי, 𝔗 + *br* = בַּן cf 𝔖, 𝔊 + *ἐκ τοῦ σπέρματός μου*; ins בֵּן מְזַרְעִי vel ‖ **50** [a] 𝔊^{L}(𝔙^{Mss}) + *εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ κυρίου*, frt recte cf 2,28 ‖ **51** [a] 2 Mss הַיּוֹם cf 𝔊𝔖𝔙 ‖ **52** [a] pc Mss + לִי ‖ [b] Ms 𝔖𝔗 רֹאשׁוֹ־ת֫ cf 𝔊^{L} ‖ **53** [a] 𝔊*𝔖𝔙 sg ‖ **Cp 2,3** [a] mlt Mss 𝔖𝔗^{Ms} וְל֫ ‖ [b] mlt Mss 𝔊𝔖𝔗^{Mss}𝔙 ומ֫ ‖ [c–c] 𝔊* *κατὰ πάντα, ὅσα ἂν ἐντείλωμαί σοι* = כְּכָל־אֲ֫ אֲצַוְּךָ ‖ **4** [a] 𝔊^{L}𝔖𝔗𝔙 pl = יָרֻ֫–.

30 מִכֹּל־צָרָה: 30 כִּי כַאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְךָ בַּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
כִּי־שְׁלֹמֹה בְנֵךְ יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי תַּחְתָּי כֵּי כֵן אֶעֱשֶׂה
31 הַיּוֹם הַזֶּה: 31 וַתִּקֹּד בַּת־שֶׁבַע אַפַּיִם אָרְצָה וַתִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ וַתֹּאמֶר
32 יְחִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד לְעֹלָם: פ 32 וַיֹּאמֶר | הַמֶּלֶךְ דָּוִד קִרְאוּ־
לִי לְצָדוֹק הַכֹּהֵן וּלְנָתָן הַנָּבִיא וְלִבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וַיָּבֹאוּ לִפְנֵי
33 הַמֶּלֶךְ: 33 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָהֶם קְחוּ עִמָּכֶם אֶת־עַבְדֵי אֲדֹנֵיכֶם
וְהִרְכַּבְתֶּם אֶת־שְׁלֹמֹה בְנִי עַל־הַפִּרְדָּה אֲשֶׁר־לִי וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ
34 אֶל־גִּחוֹן: 34 וּמָשַׁח אֹתוֹ שָׁם צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא לְמֶלֶךְ עַל־
35 יִשְׂרָאֵל וּתְקַעְתֶּם בַּשּׁוֹפָר וַאֲמַרְתֶּם יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה: 35 וַעֲלִיתֶם
אַחֲרָיו וּבָא וְיָשַׁב עַל־כִּסְאִי וְהוּא יִמְלֹךְ תַּחְתָּי וְאֹתוֹ צִוִּיתִי לִהְיוֹת
36 נָגִיד עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־יְהוּדָה: 36 וַיַּעַן בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע אֶת־הַמֶּלֶךְ
37 וַיֹּאמֶר | אָמֵן כֵּן יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ: 37 כַּאֲשֶׁר הָיָה
יְהוָה עִם־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֵּן יִהְיֶה עִם־שְׁלֹמֹה וְיַגְדֵּל אֶת־כִּסְאוֹ מִכִּסֵּא
38 אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד: 38 וַיֵּרֶד צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ
בֶּן־יְהוֹיָדָע וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וַיַּרְכִּבוּ אֶת־שְׁלֹמֹה עַל־פִּרְדַּת הַמֶּלֶךְ
39 דָּוִד וַיּוֹלִכוּ אֹתוֹ עַל־גִּחוֹן: 39 וַיִּקַּח צָדוֹק הַכֹּהֵן אֶת־קֶרֶן הַשֶּׁמֶן
מִן־הָאֹהֶל וַיִּמְשַׁח אֶת־שְׁלֹמֹה וַיִּתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם יְחִי
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה: 40 וַיַּעֲלוּ כָל־הָעָם אַחֲרָיו וְהָעָם מְחַלְלִים בַּחֲלִלִים
41 וּשְׂמֵחִים שִׂמְחָה גְדוֹלָה וַתִּבָּקַע הָאָרֶץ בְּקוֹלָם: 41 וַיִּשְׁמַע
אֲדֹנִיָּהוּ וְכָל־הַקְּרֵאִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וְהֵם כִּלּוּ לֶאֱכֹל וַיִּשְׁמַע יוֹאָב אֶת־
42 קוֹל הַשּׁוֹפָר וַיֹּאמֶר מַדּוּעַ קוֹל־הַקִּרְיָה הוֹמָה: 42 עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר וְהִנֵּה
יוֹנָתָן בֶּן־אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן בָּא וַיֹּאמֶר אֲדֹנִיָּהוּ בֹּא כִּי אִישׁ חַיִל אָתָּה

[23] Mp sub loco. [24] Mm 1870. [25] Mm 25. [26] Mm 11. [27] Mm 1871. [28] Mm 1872. [29] Mm 932. [30] Mm 4012.

31 [a] nonn Mss Seb אַרְצָה || **32** [a] > 𝔊^{L}𝔖 || **33** [a] mlt Mss עַל || [b] 𝔖𝔗 *(l)šjlwḥj'* || **34** [a] 𝔊^{BA}𝔖 pl cf 45 || [b–b] prb dl cf 39 || **35** [a–a] > 𝔊* || [b] 𝔊* *καὶ ἐγώ* = וַאֲנִי || [c–c] Ms 𝔊* θεὸς τοὺς λόγους || **36** [a] l prb c 2 Mss 𝔖 יַעֲשֶׂה; 𝔊 *πιστώσαι* = יַאֲמֵן? || [b] > 𝔊* || [c] 𝔊^{L} *ὁ* || **37** [a] l prb c K 𝔊*𝔙; mlt Mss ut Q יְהִי cf 𝔊^{L}𝔖 || **38** [a–a] 𝔊^{L} *καὶ ἐπορεύοντο ὀπίσω αὐτοῦ* || [b] 2 Mss יַרְדוּ cf 33 || [c] = אֶל, sic pc Mss cf Vrs || **39** [a] 𝔖 + *wntn nbj'* cf 34 || **40** [a] 𝔊* om העם, dl? || [b–b] 𝔊* *ἐχόρευον ἐν χοροῖς*, l מְחֹלֵל׳ בְּמְחֹלוֹת? || **42** [a] > Ms 𝔊^{L}.

ד. יג כִּי־שְׁלֹמֹה בְּנֵךְ יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי וּמַלְכוּתוֹ יָעֵץ מָלָךְ
14 אֲדֹנָיְהוּ[b]: 14 הִנֵּה[a] עוֹדֵךְ מְדַבֶּרֶת שָׁם עִם־הַמֶּלֶךְ וַאֲנִי אָבוֹא אַחֲרַיִךְ
15 וּמִלֹּאתִי אֶת־דְּבָרָיִךְ: 15 וַתָּבֹא בַת־שֶׁבַע[a] אֶל־הַמֶּלֶךְ הַחַדְרָה
ל. ל וְהַמֶּלֶךְ זָקֵן מְאֹד וַאֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית מְשָׁרֶת[b] אֶת־הַמֶּלֶךְ: 16 וַתִּקֹּד
בַּת־שֶׁבַע וַתִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר[a] הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ: 17 וַתֹּאמֶר לוֹ
אֲדֹנִי אַתָּה נִשְׁבַּעְתָּ בַּיהוָה אֱלֹהֶיךָ לַאֲמָתֶךָ כִּי־שְׁלֹמֹה בְּנֵךְ יִמְלֹךְ
ד. יח. כ בטע[15] אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי: 18 וְעַתָּה הִנֵּה[a] אֲדֹנָיָה מָלָךְ וְעַתָּה[b] אֲדֹנִי
ב[15] הַמֶּלֶךְ לֹא יָדָעְתָּ: 19 וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־וְצֹאן לָרֹב וַיִּקְרָא לְכָל־
ב חד חס וחד מל. ח[19] בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וּלְיוֹאָב שַׂר הַצָּבָא[a] וּלְשְׁלֹמֹה עַבְדְּךָ לֹא
ל קָרָא[a]: 20 וְאַתָּה[a] אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ לְהַגִּיד לָהֶם
20 ב. ב. ל מִי יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו: 21 וְהָיָה כְּשָׁכְבַ אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ
ח ר״פ בטע[17] עִם־אֲבֹתָיו וְהָיִיתִי אֲנִי וּבְנִי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים: 22 וְהִנֵּה[a] עוֹדֶנָּה
ל מְדַבֶּרֶת עִם־הַמֶּלֶךְ וְנָתָן הַנָּבִיא בָּא: 23 וַיַּגִּידוּ לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר[a] הִנֵּה
נ נָתָן הַנָּבִיא וַיָּבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ עַל־אַפָּיו אָרְצָה:
יב בטע ר״פ. ד 24 וַיֹּאמֶר נָתָן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אַתָּה אָמַרְתָּ אֲדֹנִיָּהוּ יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא
נ יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי: 25 כִּי יָרַד הַיּוֹם וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־וְצֹאן לָרֹב
ל וַיִּקְרָא לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ[a] וּלְשָׂרֵי הַצָּבָא[a] וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וְהִנָּם
[18]ו. ד בטע. ח[19]. ל[20] וכל אכלים ושתים לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ אֲדֹנִיָּהוּ: 26 וְלִי אֲנִי עַבְדֶּךָ
אתנח רס״פ דכות ב מ א ב חד מל וחד חס[21]. ח[16] וּלְצָדוֹק הַכֹּהֵן וְלִבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְלִשְׁלֹמֹה עַבְדְּךָ לֹא קָרָא: 27 אִם
ח[22]. עבד. ב מֵאֵת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִהְיָה הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא הוֹדַעְתָּ אֶת־עַבְדֶּיךָ[a] מִי
נ יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו: ס 28 וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ דָּוִד
וַיֹּאמֶר קִרְאוּ־לִי לְבַת־שָׁבַע וַתָּבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי[a]
צא הַמֶּלֶךְ[a]: 29 וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמַר חַי־יְהוָה אֲשֶׁר־פָּדָה אֶת־נַפְשִׁי

[13] Mm 1454. [14] Mm 1867. [15] Mp sub loco. [16] Mm 4148. [17] Mm 1868. [18] Mm 1697. [19] Mm 1485. [20] Mm 1660. [21] Mm 1869. [22] Mm 3609.

13 [b] sic L, mlt Mss Edd יהו– ‖ **14** [a] 𝔠 mlt Mss 𝔊𝔖𝔗[fMs]𝔙 והנה ‖ **15** [a] sic L, mlt Mss Edd שבע ‖ [b–b] 𝔊[426](𝔖𝔙) *αὐτῷ* = אתו ‖ **16** [a] 𝔠 mlt Mss 𝔊[L]𝔖𝔗[fMs]𝔙 + לה ‖ **18** [a] > Ms 𝔖 ‖ [b] 1 c mlt Mss Seb 𝔊𝔖𝔗[fMss]𝔙 ואתה ‖ **19** [a–a] > 𝔊[L] ‖ **20** [a] mlt Mss 𝔗[Ms]𝔙 ועתה ‖ **22** [a] > 𝔖𝔙 ‖ **23** [a] > 2 Mss 𝔊* ‖ **25** [a–a] 𝔊[L] *καὶ τὸν ἀρχιστρατηγὸν Ἰωαβ*, l frt ולשר יאב ‖ **27** [a] l c K עַבְדֶּיךָ vel c 𝔠 mlt Mss Vrs ut Q עַבְדְּךָ ‖ **28** [a–a] 𝔊*(𝔙) *ἐνώπιον αὐτοῦ*, l לְפָנָיו.

ס א **1** 1 וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיְכַסֻּהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יִחַם לוֹ׃ ג ר״פ ד׳. ל
2 וַיֹּאמְרוּ לוֹ[a] עֲבָדָיו יְבַקְשׁוּ לַאדֹנִי[b] הַמֶּלֶךְ נַעֲרָה בְתוּלָה וְעָמְדָה ל ב²
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּתְהִי־לוֹ סֹכֶנֶת וְשָׁכְבָה בְחֵיקֶךָ[c] וְחַם לַאדֹנִי[b] הַמֶּלֶךְ׃ יד רפ״ז³. ג. ג⁴
3 וַיְבַקְשׁוּ נַעֲרָה יָפָה בְּכָל גְּבוּל[a] יִשְׂרָאֵל וַיִּמְצְאוּ אֶת־אֲבִישַׁג
4 הַשּׁוּנַמִּית[b] וַיָּבִאוּ אֹתָהּ לַמֶּלֶךְ׃ 4 וְהַנַּעֲרָה יָפָה עַד־מְאֹד וַתְּהִי לַמֶּלֶךְ לו ד מנה חס בסיס
5 סֹכֶנֶת וַתְּשָׁרְתֵהוּ וְהַמֶּלֶךְ לֹא יְדָעָהּ׃ 5 וַאֲדֹנִיָּה[a] בֶּן־חַגִּית ב. ל. ב⁵. ח
מִתְנַשֵּׂא לֵאמֹר אֲנִי אֶמְלֹךְ וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַחֲמִשִּׁים אִישׁ ל
6 רָצִים לְפָנָיו׃ 6 וְלֹא־עֲצָבוֹ אָבִיו מִיָּמָיו לֵאמֹר מַדּוּעַ כָּכָה עָשִׂיתָ ל. ל
7 וְגַם־הוּא טוֹב־תֹּאַר מְאֹד וְאֹתוֹ יָלְדָה אַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם׃ 7 וַיִּהְיוּ דְבָרָיו ז״פ. ל
עִם יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וְעִם אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וַיַּעְזְרוּ אַחֲרֵי אֲדֹנִיָּה׃ ח
8 וְצָדוֹק הַכֹּהֵן וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְנָתָן הַנָּבִיא וְשִׁמְעִי[a] וְרֵעִי[a] וְהַגִּבֹּרִים[a] ל. ז מל
9 אֲשֶׁר לְדָוִד לֹא הָיוּ עִם־אֲדֹנִיָּהוּ׃ 9 וַיִּזְבַּח אֲדֹנִיָּהוּ צֹאן וּבָקָר
וּמְרִיא עִם אֶבֶן הַזֹּחֶלֶת אֲשֶׁר־אֵצֶל עֵין רֹגֵל וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־אֶחָיו[a] ל וחס
10[a] בְּנֵי הַמֶּלֶךְ[a] וּלְכָל־[b] אַנְשֵׁי יְהוּדָה עַבְדֵי[c] הַמֶּלֶךְ׃ 10 וְאֶת־נָתָן הַנָּבִיא נ²
11 וּבְנָיָהוּ וְאֶת־הַגִּבֹּרִים וְאֶת־שְׁלֹמֹה אָחִיו לֹא קָרָא׃ 11 וַיֹּאמֶר ז מל. ל
נָתָן אֶל־בַּת־שֶׁבַע אֵם־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ כִּי מָלַךְ אֲדֹנִיָּהוּ יז מל בסיס. ד⁶
ט פת ב⁷ מנה בלישׁ 12[a] בֶּן־חַגִּית[a] וַאדֹנֵינוּ דָוִד לֹא יָדָע׃ 12 וְעַתָּה לְכִי אִיעָצֵךְ נָא עֵצָה
13 וּמַלְטִי אֶת־נַפְשֵׁךְ וְאֶת־נֶפֶשׁ בִּנֵךְ שְׁלֹמֹה׃ 13 לְכִי וּבְאִי | אֶל־הַמֶּלֶךְ ד״פ ג חס וחר מל¹¹
דָּוִד וְאָמַרְתְּ אֵלָיו הֲלֹא־אַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲמָתְךָ[a] לֵאמֹר ל¹²

Cp 1 [1]Mm 159. [2]Mm 2022. [3]Mm 174. [4]Mm 1863. [5]Gn 24,16. [6]Mm 357. [7]Mm 1864. [8]Mm 1865. [9]Mm 1866. [10]Mm 1673. [11]Mm 2383. [12]Mm 1742.

Cp 1,2 [a] > 𝔊* ‖ [b] 𝔊-^{B}𝔙 suff 1 pl ‖ [c] 𝔊* *μετ' αὐτοῦ*, 𝔙^{Mss} *in sinu suo* ‖ **3** [a] > Ms 𝔊^{L} ‖ [b] 𝔊 *Σωμανῖτιν*, 𝔖 *šjlwmjt'* cf Cant 7,1 ‖ **5** [a] 𝔊^{L} *καὶ Ορνια* = וארניה cf 2 S 3,4 𝔊 ‖ **8** [a–a] 𝔊^{L} leg ורעיו ה׳ cf Jos Ant VII 14,4 ‖ [b] Ms 𝔊𝔖 אַחֵרֵי ‖ **9** [a–a] > 𝔊*, dl? ‖ [b] pc Mss 𝔙 וְאֶת־כל cf 𝔊𝔙 ‖ [c] pc Mss 𝔖 וְעַ׳ ‖ **11** [a–a] > Ms 𝔖 ‖ **13** [a] 𝔊^{L} + *κατὰ κυρίου τοῦ θεοῦ* cf 17.

ל לָעֵצִים׃ 23 הַכֹּל נָתַן אַרַוְנָה הַמֶּלֶךְ[a] לַמֶּלֶךְ׃ ס[b] וַיֹּאמֶר אַרַוְנָה 23
ל אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ יִרְצֶךָּ׃ 24 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אַרַוְנָה לֹא 24
ג חד כת ו וב כת ה[21]. יו[22] מל ול בליש. ח[23]. ה פת[24] כִּי־קָנוֹ[a] אֶקְנֶה מֵאוֹתָךְ[b] בְּמְחִיר וְלֹא אַעֲלֶה לַיהוָה אֱלֹהַי עֹלוֹת
ד. ה[25] חִנָּם וַיִּקֶן דָּוִד אֶת־הַגֹּרֶן וְאֶת־הַבָּקָר בְּכֶסֶף שְׁקָלִים חֲמִשִּׁים׃ 25 וַיִּבֶן 25
ה שָׁם דָּוִד מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיַּעַל עֹלוֹת וּשְׁלָמִים[a] וַיֵּעָתֶר יְהוָה לָאָרֶץ
ל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה מֵעַל יִשְׂרָאֵל׃

סכום הפסוקים של ספר
אלף וחמש מאות וששה
וחציו ולאשה[26]
וסדרים לד

[21] Mm 1861. [22] Mm 541. [23] Mm 1862. [24] Mm 389. [25] Mm 158. [26] 1 S 28,24, cf Mp sub loco.

23 [a] > pc Mss $\mathfrak{G}^{\mathfrak{L}93.94}$ ‖ [b] mlt Mss om interv ‖ **24** [a] mlt Mss קנה cf Lv 25,14 1 Ch 21,24 ‖ [b] mlt Mss מאתך ‖ **25** [a] $\mathfrak{G}^{\mathfrak{L}93.94}$ + mlt vb.

12 יְהוָה הָיָה אֶל־גָּד הַנָּבִיא חֹזֵה דָּוִד לֵאמֹר׃ 12 הָלוֹךְ וְדִבַּרְתָּ ׀ אֶל־ ל בסיפ
דָּוִד כֹּה אָמַר יְהוָה שָׁלֹשׁ אָנֹכִי נוֹטֶל עָלֶיךָ בְּחַר־לְךָ אַחַת־מֵהֶם ל ומל . יד פסוק לך לך[9]
13 וְאֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃ 13 וַיָּבֹא־גָד אֶל־דָּוִד וַיַּגֶּד־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ הֲתָבוֹא לְךָ[a]
שֶׁבַע[b] שָׁנִים | רָעָב | בְּאַרְצֶךָ אִם־[c]שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים נָסְךָ לִפְנֵי־צָרֶיךָ[d] ל וחס
וְהוּא רֹדְפֶךָ וְאִם־חֱיוֹת שְׁלֹשֶׁת יָמִים דֶּבֶר בְּאַרְצֶךָ עַתָּה[e] דַּע וּרְאֵה ל וחס
14 מָה־אָשִׁיב שֹׁלְחִי דָּבָר׃ ס 14 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־גָּד צַר־לִי ׀ מְאֹד ב . ג
15 נִפְלָה־נָּא בְיַד־יְהוָה כִּי־רַבִּים רַחֲמָו[a] וּבְיַד־אָדָם אַל־אֶפְּלָה׃ 15 וַיִּתֵּן[a] ל . רחמיו ק
יְהוָה דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל מֵהַבֹּקֶר [b]וְעַד־עֵת מוֹעֵד[b] וַיָּמָת מִן־הָעָם מִדָּן [10]ג . יד פסוק
וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ׃ 16 וַיִּשְׁלַח יָדוֹ הַמַּלְאָךְ | יְרוּשָׁלַ͏ִם ועד רעד[11] . ב
לְשַׁחֲתָהּ[a] וַיִּנָּחֶם יְהוָה אֶל־[b]הָרָעָה ׀ וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית בָּעָם ל וכל ירמיה דכות ב מ א
רַב עַתָּה הֶרֶף יָדֶךָ וּמַלְאַךְ יְהוָה הָיָה[c] עִם־גֹּרֶן הָאֲרַוְנָה[d] הַיְבֻסִּי[e] [12]א . האורנה . ה חס ק
ב חס
ס[f] 17 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יְהוָה בְּרְאֹתוֹ | אֶת־הַמַּלְאָךְ | הַמַּכֶּה
בָּעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי חָטָאתִי וְאָנֹכִי הֶעֱוֵיתִי[a] וְאֵלֶּה הַצֹּאן מֶה עָשׂוּ ו זוגין[13]
18 תְּהִי נָא יָדְךָ בִּי וּבְבֵית אָבִי׃ פ 18 וַיָּבֹא־גָד אֶל־דָּוִד בַּיּוֹם
הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ[a] עֲלֵה הָקֵם[b] לַיהוָה ׀ מִזְבֵּחַ בְּגֹרֶן אַרַוְנָה[b] הַיְבֻסִּי׃ ל . ארונה[14] . ה חס ק
19 וַיַּעַל דָּוִד כִּדְבַר־[a]גָּד כַּאֲשֶׁר ׀ צִוָּה ׀ יְהוָה׃ 20 וַיַּשְׁקֵף אַרַוְנָה וַיַּרְא ג ס״פ . ד[15]
אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־עֲבָדָיו [a]עֹבְרִים עָלָיו[ab] וַיֵּצֵא אַרַוְנָה וַיִּשְׁתַּחוּ ׀ לַמֶּלֶךְ ד[16] . ל
21 אַפָּיו׃ אָרְצָה׃ 21 וַיֹּאמֶר אַרַוְנָה מַדּוּעַ בָּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אֶל־עַבְדּוֹ ד[17]
וַיֹּאמֶר דָּוִד לִקְנוֹת מֵעִמְּךָ אֶת־הַגֹּרֶן לִבְנוֹת מִזְבֵּחַ לַיהוָה וְתֵעָצַר ב
22 הַמַּגֵּפָה מֵעַל הָעָם׃ 22 וַיֹּאמֶר אַרַוְנָה אֶל־דָּוִד יִקַּח וְיַעַל אֲדֹנִי ז רמ[18]
הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב בְּעֵינָיו[a] רְאֵה הַבָּקָר לָעֹלָה וְהַמֹּרָגִים וּכְלֵי הַבָּקָר בעיניו נא בלישׁ וחד מן ק
ח[19] כת כן . ה[20] . ב

[9]Mm 1860. [10]Mm 1715. [11]Mm 1244. [12]Mp sub loco. [13]Mm 2036. [14]Mm 832. [15]Mm 186. [16]Mm 1756. [17]Mm 959. [18]Mm 437. [19]Mm 1543. [20]Mm 698.

13 [a] > pc Mss ‖ [b] G τρία ex 1Ch 21,12 ‖ [c] permlt Mss ואם cf 𝔗[Mss] ‖ [d] 𝔖 sg ‖ [e] pc Mss citt ׳וע cf G[L]𝔖[ACBcorr] ‖ **14** [a] mlt Mss ut Q cf GΘ𝔙 ‖ **15** [a] G𝔏[93.94] pr mlt vb ‖ [b–b] G ἕως ὥρας ἀρίστου cf 𝔏[93.94] et 1R 13,7; 𝔖 *w'dm' lšt šʾjn* (ad horam sextam) ‖ **16** [a] pc Mss להשחיתה ‖ [b] pc Mss על ‖ [c] 𝔔 עומד cf G[Mss]𝔖 et 1Ch 21,15 ‖ [d] mlt Mss ut Q cf 𝔗[f]𝔙 ‖ [e] 𝔔 + ...[ם] וחרב[ו] שלופה בידו [... cf 1Ch 21,16 ‖ [f] Mss om interv ‖ **17** [a] 𝔔 הרעה הרעתי cf G[-B*Ms] et 1Ch 21,17 ‖ **18** [a] > 𝔔 ‖ [b] pc Mss citt ׳וה cf G𝔏[93.94] ‖ [b] mlt Mss ut Q cf 𝔙 ‖ **19** [a] pc Mss ׳בד cf 𝔖 ‖ **20** [a–a] 𝔔 בשקים וארנא דש חטים [... cf 1Ch 21,20 ‖ [b] G[-L] *ἐπάνω αὐτοῦ*, 𝔖 *b'wrḥ'*, 𝔗 *'lwhj*, 𝔙 *ad se* ‖ [c] nonn Mss ׳לא cf 𝔗[Mss], pc Mss ׳על א cf 𝔗[Mss] ‖ **22** [a] mlt Mss ut Q cf Vrs.

ל הַכַּרְמְלִי פַּעֲרַי הָאַרְבִּי׃ ס 36 יִגְאָל בֶּן־נָתָן מִצּוֹבָה ס בָּנִי 6
ל מפק א²⁹ . נ״ג חס הַגָּדִי׃ ס 37 צֶלֶק הָעַמֹּנִי ס נַחַרַי הַבְּאֵרֹתִי נֹשֵׂא[a] כְּלֵי 7
ג³⁰ יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה׃ ס 38 עִירָא הַיִּתְרִי[a] גָּרֵב הַיִּתְרִי׃ ס 8
39 אוּרִיָּה הַחִתִּי כָּל שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה׃ פ 9
כי.ל.ל 24 1 וַיֹּסֶף אַף־יְהוָה לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּסֶת אֶת דָּוִד בָּהֶם 4
נ׳ לֵאמֹר לֵךְ מְנֵה אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־יְהוּדָה׃ 2 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב | 2
ל.ל שַׂר[a]־הַחַיִל אֲשֶׁר־אִתּוֹ שׁוֹט־נָא בְכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר 3
שֶׁבַע וּפִקְדוּ אֶת־הָעָם וְיֵדַעְתִּי אֶת מִסְפַּר הָעָם׃ ס 3 וַיֹּאמֶר
כ² חד מן ד³ בליש וכל אוריית דכות ב מ ב וחד מן ג ב מלרע וחד מלעי יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ וְיוֹסֵף[a] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל[b]־הָעָם כָּהֵם | וְכָהֵם מֵאָה
ל.ח פְּעָמִים וְעֵינֵי אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ רֹאוֹת וַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ לָמָּה חָפֵץ בַּדָּבָר׃
ח״י.ג הַזֶּה׃ 4 וַיֶּחֱזַק דְּבַר־הַמֶּלֶךְ אֶל[a]־יוֹאָב וְעַל שָׂרֵי הַחָיִל וַיֵּצֵא יוֹאָב
ג.ל.כו פסוק את את ומילה חדה ביניה יט מנה בנביא וְשָׂרֵי הַחַיִל לִפְנֵי[b] הַמֶּלֶךְ לִפְקֹד אֶת־הָעָם אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ 5 וַיַּעַבְרוּ
ה חס בליש וכל אוריית דכות[5].ל אֶת־הַיַּרְדֵּן[a] וַיַּחֲנוּ בַּעֲרוֹעֵר יְמִין[a] הָעִיר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הַנַּחַל הַגָּד
ל.ג בליש[6] וְאֶל־יַעְזֵר[b]׃ 6 וַיָּבֹאוּ הַגִּלְעָדָה וְאֶל־אֶרֶץ תַּחְתִּים חָדְשִׁי וַיָּבֹאוּ
ב.ב[7] דָּנָה יַעַן וְסָבִיב[a] אֶל־צִידוֹן׃ 7 וַיָּבֹאוּ מִבְצַר־צֹר וְכָל־עָרֵי הַחִוִּי
ל חס וְהַכְּנַעֲנִי וַיֵּצְאוּ אֶל־נֶגֶב יְהוּדָה בְּאֵר שָׁבַע׃ 8 וַיְשׁוֹטוּ בְּכָל־הָאָרֶץ
וַיָּבֹאוּ מִקְצֵה תִשְׁעָה חֳדָשִׁים וְעֶשְׂרִים יוֹם יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ 9 וַיִּתֵּן יוֹאָב
ב.ל אֶת־מִסְפַּר מִפְקַד־הָעָם אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתְּהִי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אֶלֶף
ו[a] אִישׁ־חַיִל[a] שֹׁלֵף חָרֶב וְאִישׁ יְהוּדָה חֲמֵשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ׃ 10 וַיַּךְ
ל בליש קדש לֵב־דָּוִד אֹתוֹ אַחֲרֵי־כֵן[a] סָפַר אֶת־הָעָם ס[b] וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
יְהוָה חָטָאתִי מְאֹד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וְעַתָּה יְהוָה הַעֲבֶר־נָא אֶת־עֲוֹן
יח.ו עַבְדְּךָ כִּי נִסְכַּלְתִּי מְאֹד׃ 11 וַיָּקָם דָּוִד בַּבֹּקֶר פ[a] וּדְבַר־

[29]Mm 331. [30]Mm 4064. Cp 24 [1]Mm 345. [2]Mm 1858. [3]Mm 3038 ב. [4]Mm 432. [5]Mm 4029 contra textum. [6]Mm 1859. [7]Mm 1353. [8]Mm 2221.

35 [b] pc Mss הארכי cf 𝔊 || **37** [a] mlt Mss ut Q cf 𝔊-^{L}𝔖𝔗-^{fy}𝔙 || **38** [a] 𝔖 *dmn lkjš* || **Cp 24,2** [a] 𝔊^{LMs} *καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας* cf 𝔖 *wlrbj* (𝔖^{C} *wlklhwn rbj*, 𝔖^{A} … *hlkw*, 𝔖^{BC} … *hlk*) || **3** [a] cit יוסף cf 𝔊^{LMs6}𝔖𝔙 || [b] 2 Mss את cf Hi 42,10 || **4** [a] pc Mss cit על cf 𝔊-^{L}𝔖𝔗 || [b] 𝔊^{L} *ἐκ προσώπου*, 𝔖 *mn qdm* (cf Jdc 5,5 sed etiam Gn 4,16), 𝔙 *a facie* || **5** [a–a] 𝔊^{L} *καὶ ἔρξαντο ἀπὸ αροηρ κἀ ἀπό* … || [b–b] pc Mss citt ואליעזר cf 𝔊-^{L} *(καὶ Ελιεζερ)* 𝔖𝔗^{Mss}, 𝔙 *et per Jazer* (6 *transierunt* …) || **6** [a] 𝔊𝔖 (7), 𝔗 verb, 𝔙 *circumeuntesque* || **9** [a] > pc Mss || **10** [a] > cit 𝔊-^{L}𝔖𝔙; 𝔊^{L} *(μετὰ) ταῦτα ὅτι (ἠρίθμησε)* || [b] mlt Mss om interv || **11** [a] mlt Mss om interv.

18 עָשׂוֹ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבֹּרִים׃ ס 18 וַאֲבִישַׁי אֲחִי | יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה הוּא
רֹאשׁ הַשְּׁלֹשָׁה[a] וְהוּא עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חָלָל וְלוֹ[b]־ השלשה חד מן ו[22] כת י ס״ת וקר ה ק
19 שֵׁם בַּשְּׁלֹשָׁה[b]׃ 19 מִן־הַשְּׁלֹשָׁה[a] הַכָּבֵד נִכְבָּד וַיְהִי לָהֶם לְשָׂר[c] וְעַד־ ב חד חס . ה[23] . ב
20 הַשְּׁלֹשָׁה לֹא־בָא[c]׃ ס 20 וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע בֶּן־[a]אִישׁ־חַי[b] רַב־ חיל ק
פְּעָלִים מִקַּבְצְאֵל הוּא הִכָּה אֵת שְׁנֵי אֲרִאֵל[c] מוֹאָב וְהוּא יָרַד וְהִכָּה ל חס
21 אֶת־הָאַרְיֵה[d] בְּתוֹךְ הַבּוֹר[e] בְּיוֹם הַשָּׁלֶג׃ 21 וְהוּא־הִכָּה אֶת־אִישׁ האריי . מת[24] כת א ק לא קר וחד
מִצְרִי אֲשֶׁר[a] מַרְאֶה וּבְיַד הַמִּצְרִי חֲנִית וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשֹּׁבֶט וַיְנַזֵּל אֶת־ מן ג כת כן . לג ר״ם[25] ק
22 הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצְרִי וַיַּהַרְגֵהוּ בַּחֲנִיתוֹ׃ 22 אֵלֶּה עָשָׂה בְּנָיָהוּ בֶּן־ אישׁ ק
23 יְהוֹיָדָע וְלוֹ[a]־שֵׁם[b] בִּשְׁלֹשָׁה[c] הַגִּבֹּרִים׃ 23 [a]מִן־הַשְּׁלֹשִׁים[b] נִכְבָּד וְאֶל־ ז ר״ם בנביא[26] ב
24 הַשְּׁלֹשָׁה לֹא־בָא[a] וַיְשִׂמֵהוּ דָוִד אֶל־מִשְׁמַעְתּוֹ[c]׃ ס 24 [a]עֲשָׂהּ־ ל
25 אֶל[a] אֲחִי־יוֹאָב בַּשְּׁלֹשִׁים[b] אֶלְחָנָן בֶּן־דֹּדוֹ בֵּית[c] לָחֶם[b]׃ 25 שַׁמָּה[a] ל בסיט
26 חֶלֶץ[b] [c]אֶלְיָקָא הַחַרְרִי[cd]׃ ס 26 חֶלֶץ הַפַּלְטִי עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ ב . ל . ב . ל
27 הַתְּקוֹעִי׃ ס 27 אֲבִיעֶזֶר הָעַנְּתֹתִי מְבֻנַּי[a] הַחֻשָׁתִי׃ ס ל וחס . ה חס
28 צַלְמוֹן הָאֲחֹחִי מַהֲרַי הַנְּטֹפָתִי׃ ס 29 חֵלֶב[a] בֶּן־בַּעֲנָה הַנְּטֹפָתִי׃ ל שם אנש
30 ס אִתַּי בֶן־רִיבַי מִגִּבְעַת בְּנֵי בִנְיָמִן׃ ס 30 בְּנָיָהוּ פִּרְעָתֹנִי[a] ב . ב חס בלישׁ
31 הִדָּי[b] מִנַּחֲלֵי גָעַשׁ׃ ס 31 אֲבִי־עַלְבוֹן הָעַרְבָתִי עַזְמָוֶת הַבַּרְחֻמִי׃ ל
ס 32 אֶלְיַחְבָּא הַשַּׁעַלְבֹנִי [a]בְּנֵי יָשֵׁן[a] יְהוֹנָתָן[b]׃ ס 33 שַׁמָּה[a] ב וחס
34 הַהֲרָרִי אֲחִיאָם בֶּן־שָׂרָר[b] הָאֲרָרִי[c]׃ ס 34 אֱלִיפֶלֶט בֶּן־אַחַסְבַּי ג[27] . ל . ל[25] . ל
35 בֶּן־[a]הַמַּעֲכָתִי ס אֱלִיעָם בֶּן־אֲחִיתֹפֶל הַגִּלֹנִי׃ ס 35 חֶצְרַו[a] ב . חצרי חד מן מת[28] כת ו וקר י ק

[22] Mm 1344. [23] Mm 207. [24] Mm 898. [25] Mp sub loco. [26] Mm 3164. [27] Mm 1857. [28] Mm 3811.

18 [a] mlt Mss ut Q cf 𝔊𝔙; 2 Mss שלשים cf 𝔖 et 13[b].19[a], 𝔗 *(rjš) gbrj'* cf 13[b].19[a] ‖ [b–b] > 𝔖[ABC] ‖ [c] pc Mss ולוא, cf 19.23 ‖ **19** [a] Ms השלשים cf 𝔖, 𝔗[Mss] *tlt' gbrj'* cf 18[a] ‖ [b] > 𝔊σ′𝔖𝔗𝔙; α′ *ὅτι* ‖ [c–c] 𝔖 *wnṣḥn' 'jk tltjn 'bd hw'* cf 𝔖 22sq ‖ **20** [a] > 2 Mss 𝔊-[L]𝔖 𝔗[Mss]𝔙 ‖ [b] mlt Mss ut Q cf 𝔙; 𝔊-[L] *αὐτός* ‖ [c] 𝔊 *υἱοὺς Αριηλ* cf 𝔈[gl], 𝔖 *gnbrjn*, 𝔗 *rbrbj*; 𝔙 *leones* ‖ [d] nonn Mss ut Q, sed cf Thr 3,10 ‖ [e] cf 15[a] ‖ **21** [a] mlt Mss ut Q cf 𝔊𝔖-[C]𝔗𝔙 ‖ **22** [a] pc Mss ולוא cf 18.23 ‖ [b] 𝔖 + *wnṣḥn' cf* 19[c].23[a] ‖ [c] 𝔖 *btltjn* cf 18sq ‖ **23** [a–a] 𝔖 *wnṣḥn' 'jk (d)tltjn* (𝔖[C] + *gbrjn*) *'bd hw'* cf 19[c] ‖ [b] pc Mss השלשה cf 𝔊-[L] (𝔊[L] … *τριῶν αὐτῶν*) ‖ [c] 𝔊[L] *τὴν φυλακὴν αὐτοῦ* cf 𝔖 1Ch 11,25 ‖ **24** [a–a] permlt Mss עשהאל cf 3,27.30 ‖ [b–b] > 𝔖 ‖ [c] pc Mss מבית cf 𝔊[Mss]𝔗𝔙 ‖ **25** [a] nonn Mss 𝔗[f] שמא cf 11 ‖ [b] pc Mss החררי cf 𝔙 *arari* ‖ [c–c] > 𝔊-[Mss]𝔖 ‖ [d] 2 Mss החררי, Ms החדרי ‖ **27** [a] 𝔊[Mss] *σαβ-* cf 21,18 ‖ **29** [a] mlt Mss חלד cf 𝔗[f]𝔙 ‖ **30** [a] nonn Mss הפ ‖ [b] pc Mss חדי cf 𝔖 ‖ **32** [a–a] 𝔊[Mss] *βασαι ὁ γωυνι*, 𝔊[L] *ιασσαι ὁ γουνει* ‖ [b] 𝔊[Mss] + *υἱός* ‖ **33** [a] pc Mss שמא cf 25 ‖ [b] nonn Mss שרד cf 𝔊[A] *αραδ*, 𝔖 *'šdd*, 𝔊[L] *σαχαρω* cf 1Ch 11,35 ‖ [c] pc Mss Q[G] הררי(ה) cf 𝔗(?), nonn Mss הארדי ‖ **34** [a] > 𝔊[Mss]𝔖 ‖ **35** [a] mlt Mss ut Q cf Vrs.

וּבָאִ֖ישׁ שָׁר֣וֹךְ יִשְׂרְפ֑וּ בַּשָּׁבֶת׃ פ

8 אֵ֚לֶּה[a] שְׁמ֣וֹת הַגִּבֹּרִ֔ים אֲשֶׁ֥ר לְדָוִ֖ד [b]יֹשֵׁ֣ב בַּשֶּׁ֑בֶת[b] תַּחְכְּמֹנִ֣י[c] | רֹ֔אשׁ
הַשָּׁלִשִׁ֗י[d] הֽוּא[e] עֲדִינ֤וֹ[f] הָעֶצְנִי֙[g] עַל־שְׁמֹנֶ֣ה מֵא֔וֹת חָלָ֖ל בְּפַ֣עַם אֶחָֽד׃[h]
9 וְאַחֲרָ֥ו[a] אֶלְעָזָ֖ר בֶּן־דֹּדֹ֣[b] בֶּן־אֲחֹחִ֑י[c] בִּשְׁלֹשָׁ֣ה גִבֹּרִ֔ים[d]
עִם־דָּוִ֖ד[e] [f]בְּחָרְפָ֣ם בַּפְּלִשְׁתִּ֑ים[f] וַיֵּאָסְפ֤וּ[g]־שָׁם֙ לַמִּלְחָמָ֔ה וַיַּעֲל֖וּ אִ֥ישׁ
יִשְׂרָאֵֽל׃ 10 הֽוּא[a] קָ֚ם וַיַּךְ֙ בַּפְּלִשְׁתִּ֔ים עַ֚ד | כִּֽי־יָגְעָ֣ה יָדֹ֔ו וַתִּדְבַּ֥ק יָד֖וֹ
אֶל־הַחֶ֑רֶב וַיַּ֤עַשׂ יְהוָה֙ תְּשׁוּעָ֣ה גְדוֹלָ֔ה בַּיּ֥וֹם הַה֖וּא וְהָעָ֥ם יָשֻׁ֖בוּ אַחֲרָ֥יו
אַךְ־לְפַשֵּׁ֖ט[b]׃ ס 11 וְאַחֲרָיו֙ שַׁמָּ֣א[a] בֶּן־אָגֵ֔א הָרָרִ֑י וַיֵּאָסְפ֤וּ פְלִשְׁתִּים֙
לַחֲיָ֔ה[b] וַתְּהִי־שָׁ֣ם ׀ חֶלְקַ֣ת הַשָּׂדֶ֗ה מְלֵאָה֙ עֲדָשִׁ֔ים וְהָעָ֖ם נָ֥ס מִפְּנֵ֖י
פְּלִשְׁתִּֽים׃ 12 וַיִּתְיַצַּ֖ב בְּת֣וֹךְ־הַחֶלְקָ֑ה וַיַּצִּילֶ֔הָ ׀ וַיַּךְ֙ אֶת־פְּלִשְׁתִּ֔ים
וַיַּ֥עַשׂ יְהוָ֖ה תְּשׁוּעָ֥ה גְדוֹלָֽה׃ ס 13 וַיֵּרְד֗וּ שְׁלֹשָׁ֤ים[a] [b]מֵהַשְּׁלֹשִׁים֙
רֹ֔אשׁ[b] וַיָּבֹ֕אוּ אֶל־קְצִיר֖[c] אֶל־דָּוִ֑ד אֶל־מְעָרַ֣ת עֲדֻלָּ֔ם וְחַיַּ֥ת[d] פְּלִשְׁתִּ֖ים
חֹנָ֥ה בְעֵֽמֶק רְפָאִֽים׃ 14 וְדָוִ֖ד אָ֣ז בַּמְּצוּדָ֑ה וּמַצַּ֣ב[a] פְּלִשְׁתִּ֔ים אָ֖ז בֵּ֥ית
לָֽחֶם׃ 15 וַיִּתְאַוֶּ֣ה דָוִ֔ד וַיֹּאמֶ֕ר מִֽי־יַשְׁקֵ֥נִי מַ֖יִם מִבְּאֵ֣ר[a] בֵּית־לֶ֑חֶם אֲשֶׁ֖ר
בַּשָּֽׁעַר׃ 16 וַיִּבְקְע֣וּ[a] שְׁלֹשֶׁת֮ הַגִּבֹּרִים֒ בְּמַחֲנֵ֣ה פְלִשְׁתִּ֗ים וַיִּשְׁאֲבוּ־מַ֙יִם֙
מִבְּאֵ֣ר[a] בֵּית־לֶ֔חֶם אֲשֶׁ֖ר בַּשַּׁ֣עַר֑ וַיִּשְׂאוּ֙ וַיָּבִ֣אוּ אֶל־דָּוִ֔ד וְלֹ֥א אָבָ֖ה[b]
לִשְׁתֹּתָ֑ם וַיַּסֵּ֖ךְ אֹתָ֣ם לַיהוָֽה׃ 17 וַיֹּ֕אמֶר חָלִילָ֥ה ׀ לִ֖י יְהוָ֑ה[a] מֵעֲשֹׂ֤תִי[b]
זֹּאת֙ הֲדַ֣ם הָאֲנָשִׁ֔ים הַהֹלְכִ֖ים בְּנַפְשׁוֹתָ֑ם[c] וְלֹ֥א אָבָ֖ה לִשְׁתֹּתָ֑ם אֵ֚לֶּה

ב¹¹
ז ר״פ בנביא[12]. ה[13]. ל
ל. העצני ק חד מן מח[14]
אחת ק חד מן ב[15] כת כן
וקר וחד מן י[16] קר ח
ואחריו. דדו ק חד מן ב[17]
הגברים ק חד מן ל[18] חס ה
ר״ת בלרש
הי

ז חס
ל. ל. יב
ל
ל[19]
שלשה. ל ק
ב וחס. ל
ל. צא. מח[20] כת א
לא קר וחד מן ג כת כן
מח[20] כת א לא קר
וחד מן ג כת כן. מג. לו
ג[21]. ל. ל
ס

[11] Mm 3088. [12] Mm 3164. [13] Mm 265. [14] Mm 3811. [15] Mm 1855. [16] Mm 3675. [17] 1 Ch 27,4. [18] Mm 1856. [19] Mm 4059. [20] Mm 898. [21] Mm 261.

8 [a] pc Mss citt 𝔊[MssS𝔗Ms] וא׳ || [b–b] 𝔊[-L] *Ιεβοσθε*, 𝔊[L] *Ιεσβααλ* cf 𝔏[93.94] || [c] Ms הַחַ cf 𝔙 *sapientissimus*, 𝔊[-L] *ὁ Χαναναιος*, 𝔖 *qdmj*׳ … || [d] mlt Mss השלישי cf 𝔊[-L]𝔖, 𝔊[L] *τῶν τριῶν*, 𝔏[93.94] *de tribus*, 𝔙 *inter tres* || [e] pc Mss cit וה׳ || [f–f] 2 Mss cit + הוא עורר את־חניתו cf 18; 1 Ch 11,11 et 𝔊[-LAMs] || [g] mlt Mss ut Q || [h] nonn Mss ut Q || **9** [a] mlt Mss ut Q || [b] mlt Mss ut Q cf Vrs || [c–ĉ] 𝔙 *ahoi* ex 1 Ch 11,12 || [d] mlt Mss ut Q || [e–e] 𝔊[Mss] pr *οὗτος ἦν* ex 1 Ch 11,13 || [f–f] 𝔊 *(kai) ἐν τῷ ὀνειδίσαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις*, 𝔖 *kd ḥsdw 'nwn plšṭj*׳, 𝔗 *kd ḥsjdw plšṭ'j*, 𝔙 *quando exprobraverunt philisthim* || [g] 𝔊[Mss] pr *καὶ οἱ ἀλλόφυλοι*, 𝔖𝔗𝔙 pr cop || **10** [a] 𝔊[MssS] וה׳ || [b] 𝔖 + *qtjl*׳ (pl) cf 𝔗𝔙 *caesorum* et 1 Ch 10,8 || **11** [a] permlt Mss שמה cf 25.33 || [b] 𝔊[L] *ἐπὶ σιάγονα* cf Jdc 15,9, 𝔙 *in statione* cf 13sq || **13** [a] mlt Mss ut Q cf Vrs || [b–b] 𝔊 om ראש; 𝔖 *mn gbr*׳ (pl), 𝔗 *mgbrj rjšj mšrjt*׳ cf 𝔙 18 || [c] 𝔊[-L] nom proprium, 𝔊[L] *εἰς τὴν πέτραν* || [d] 𝔊 *καὶ τάγμα(τα)*, 𝔗 *wmšrjt*, 𝔙 *castra autem* cf 11 || **14** [a] 𝔖 *wrwrbn*׳ (pl), 𝔗 *w'jstrtjg* cf 1 Ch 11,16 || **15** [a] nonn Mss Q[Mss] מב(ו)ר cf 𝔊[L]𝔖𝔗 || [b] pc Mss שות– cf 𝔊𝔗 || [c] 𝔊 + *πίομαι*, 𝔙 + *et animarum periculum bibam.*

46 [a–a]בְּנֵי נֵכָר יְבֻלּוּ[b] וַיַּחְגְּרוּ[c] מִמִּסְגְּרוֹתָם[a]׃ ל. ה[38] מל ול בלוש

47 חַי־יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרֹם אֱלֹהֵי צוּר[a] יִשְׁעִי׃ [39]

48 הָאֵל הַנֹּתֵן נְקָמוֹת לִי וּמוֹרִיד[a] עַמִּים תַּחְתֵּנִי׃ ל חס. ל חס[40]. נ

49 וּמוֹצִיאִי[a] מֹאיְבָי וּמִקָּמַי[b] תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ[c] חֲמָסִים[d] תַּצִּילֵנִי[e]׃ ל. ל. ד[41]

50 עַל־כֵּן אוֹדְךָ ׀ יְהוָה[a] בַּגּוֹיִם וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּר׃ ל. ב

51 מִגְדּוֹל[a] יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה־חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ ס לי
מגדול[42] ק. ן מל[43] ד ול בסיק[44]
לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם׃ פ

23 1 וְאֵלֶּה דִּבְרֵי דָוִד הָאַחֲרֹנִים

נְאֻם דָּוִד בֶּן־יִשַׁי וּנְאֻם[a] הַגֶּבֶר[b] הֻקַם עָלְ[b] נ. ב קמ[2]
מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וּנְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל׃ [3]

2 רוּחַ יְהוָה דִּבֶּר־בִּי וּמִלָּתוֹ עַל־לְשׁוֹנִי׃ ת בסיק. ל

3 אָמַר ׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל[a] לִי[b] דִּבֶּר צוּר יִשְׂרָאֵל ל. כח[4]
מוֹשֵׁל בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת ׀ אֱלֹהִים׃ יד מל. יד מל. ג[5]

4 וּכְאוֹר[a] בֹּקֶר יִזְרַח־שֶׁמֶשׁ בֹּקֶר לֹא עָבֹת כל חס ב מ ב מל[6]
מִנְּגֹהָ מִמָּטָר[b] דֶּשֶׁא מֵאָרֶץ׃

5 כִּי־לֹא־כֵן בֵּיתִי עִם־אֵל כִּי בְרִית עוֹלָם שָׂם לִי[a] נ פסוק כי כי כי. יט[7]
עֲרוּכָה בַכֹּל ׀ וּשְׁמֻרָה ז דגש[8]
כִּי־כָל־יִשְׁעִי וְכָל־חֵפֶץ כִּי[b]־לֹא[c] יַצְמִיחַ׃

6 וּבְלִיַּעַל כְּקוֹץ מֻנָּד כֻּלָּהֶם כִּי־לֹא בְיָד יִקָּחוּ׃ ב. י[9]

7 וְאִישׁ יִגַּע בָּהֶם יִמָּלֵא[a] בַרְזֶל וְעֵץ חֲנִית ת[10]

[38]Mm 1911. [39]Mm 1850. [40]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [41]Mm 1851. [42]Mm 832. [43]Mm 1852. [44]Mp sub loco. Cp 23 [1]Mm 2666. [2]Mm 3018. [3]Mm 2295. [4]Mm 2364. [5]Mm 134. [6]Mm 800. [7]Mm 436. [8]Mm 104. [9]Mm 1853. [10]Mm 1854.

46 [a–a] 𝔊 [...]לא יחגרו ממסרותם ‖ [b] Ms יכלו cf 𝔖, 𝔗 *jswpwn* ‖ [c] Ms ויגחרו ‖ **47** [a] > nonn Mss $\mathfrak{G}^{Mss}$𝔖 cf Ps 18,47 ‖ **48** [a] 𝔊 ומרדד cf $\mathfrak{G}^{L}$; Ms $\mathfrak{G}^{Mss}$𝔖^{C} מ; $\mathfrak{G}^{-L}$ *(καὶ) παιδεύων* ‖ **49** [a] 2 Mss 𝔖^{C} מ cf Ps 18,49 ‖ [b] pc Mss מ; 𝔖^{A} + *(w)'p (mn)* cf Ps 18,49 (𝔖 alit) ‖ [c] mlt Mss 𝔖$^{-B*}$ ומי ‖ [d] Ms 𝔙 sg cf Ps 18,49 ‖ [e] 𝔊 תנצרני cf Ps 140,2 ‖ **50** [a–a] pc Mss $\mathfrak{G}^{LMss}$𝔖 invers cf Ps 18,50 ‖ **51** [a] mlt Mss ut Q; Ps 18,51 Vrs ut K ‖ **Cp 23,1** [a] Ms citt $\mathfrak{G}^{L}$𝔈$^{93.94}$ (*fidelis* a נאמן) 𝔖 נ ‖ [b–b] 𝔊 הקים אל ‖ **3** [a] $\mathfrak{G}^{L}$ *Iακωβ* cf 𝔈$^{93.94}$ et 1 ‖ [b] > 2 Mss; 𝔖 pr cop; $\mathfrak{G}^{L}$ *ἐν ἐμοί* cf 𝔈$^{93.94}$ ‖ [c] mlt Mss בְּי cf $\mathfrak{G}^{L}$𝔈$^{93.94}$𝔖𝔗𝔙 ‖ **4** [a] $\mathfrak{G}^{L}$𝔈$^{93.94}$𝔖𝔙 om cop ‖ [b] mlt Mss 𝔖 ומי cf $\mathfrak{G}^{-L}$ *καὶ ὡς ἐξ ὑετοῦ*, $\mathfrak{G}^{L}$ *ὡς ὑετὸς (ὡς β.)*, 𝔈$^{93.94}$ *quasi pluvia*, 𝔙 *et sicut pluviis* ‖ **5** [a] pc Mss לו ‖ [b] > pc Mss 𝔖𝔗 (?); pc Mss בי ‖ [c] > $\mathfrak{G}^{L}$𝔖 ‖ **7** [a] $\mathfrak{G}^{L}$ *ἐὰν μή* cf 𝔈$^{93.94}$.

מָגֵן הוּא לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ׃
32 כִּי מִי־אֵל מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ׃
33 הָאֵל מָעוּזִּי[a] חָיִל וַיִּתֵּר[b] תָּמִים דַּרְכִּי׃
34 מְשַׁוֶּה רַגְלַיּוֹ[a] כָּאַיָּלוֹת וְעַל[b] בָּמֹתַי[c] יַעֲמִדֵנִי׃
35 מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחַת־קֶשֶׁת נְחוּשָׁה זְרֹעֹתָי׃
36 וַתִּתֶּן־לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ[a] וַעֲנָתְךָ[b] תַּרְבֵּנִי׃
37 תַּרְחִיב צַעֲדִי תַּחְתָּנִי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי׃
38 אֶרְדְּפָה אֹיְבַי וַאַשְׁמִידֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד־כַּלּוֹתָם׃
39 [a]וַאֲכַלֵּם וָאֶמְחָצֵם[a] וְלֹא יְקוּמוּן[b] וַיִּפְּלוּ[c] תַּחַת רַגְלָי׃
40 וַתַּזְרֵנִי[a] חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ[b] קָמַי תַּחְתָּנִי׃
41 וְאֹיְבַי תַּתָּה לִי עֹרֶף [a]מְשַׂנְאַי וָאַצְמִיתֵם[ab]׃
42 יִשְׁעוּ[a] וְאֵין מוֹשִׁיעַ אֶל־יְהוָה וְלֹא עָנָם׃
43 וְאֶשְׁחָקֵם כַּעֲפַר־אָרֶץ[a] כְּטִיט־חוּצוֹת אֲדַקֵּם[b] אֲרִקָּעֵם[c]׃
44 וַתְּפַלְּטֵנִי[a] מֵרִיבֵי עַמָּי[b]
תִּשְׁמְרֵנִי[c] לְרֹאשׁ גּוֹיִם עַם לֹא־יָדַעְתִּי יַעַבְדֻנִי׃
45 [a]בְּנֵי נֵכָר יִתְכַּחֲשׁוּ[b]־לִי לִשְׁמוֹעַ[c] אֹזֶן יִשְׁמְעוּ לִי׃

24 Mm 1846. 25 Mm 3811. 26 Mm 3124. 27 Mm 1104. 28 Mm 1847. 29 Mm 595. 30 Mm 2302. 31 Mm 4069 contra textum, lect Mm frt inc. 32 Mm 331. 33 Mm 1848. 34 Mm 3055. 35 Mm 1849. 36 Mm 3435. 37 Mm 4164.

33 [a] 𝔘 מאזרני cf 𝔊ᴸ𝔖𝔙 et Ps 18,33 ‖ [b] Ms(?) ויתן cf 𝔊ᴹˢˢ𝔖 et Ps 18,33 ‖ [c] mlt Mss ut Q cf 𝔊-ᴹˢ𝔖𝔗𝔙 et Ps 18,33 ‖ **34** [a] mlt Mss ut Q cf Vrs et Ps 18,34; nonn Mss K(?) לו– ‖ [b] pc Mss על ‖ [c] Ms תיו–, 𝔊 *τὰ ὕψη(λα)*, 𝔖ᶜ *rwm'* (sg), 𝔖ᴬᴮ *rwmj* (sg) ‖ **35** [a] Ms חתת– cf 𝔊ᴸ *οὐκ ἠσθένησε* et 1S 2,4 ‖ **36** [a] 𝔊 suff 1 sg cf 𝔗ᶠ; 𝔖ᶜ om suff cf 𝔖 Ps 18,36 ‖ [b] nonn Mss וענתך ex Ps 18,36, 𝔊-ᴸ *ἡ ὑπακοή σου*, 𝔊ᴸ *ἡ παιδ(ε)ία σου*, 𝔖 *wmwkkk*, 𝔗 *wbmjmrk*, 𝔙 *et mansuetudo mea*; 𝔘 ועזרתך ‖ **39** [a–a] 𝔊𝔖 om alterum verb; 𝔘 אמחצם ut Ps 18,39 ‖ [b] 𝔖 pr *nškḥwn*, 𝔗 pr *jkjlw* cf Ps 18,39 ‖ [c] 2 Mss ימ׳, cf 𝔖ᶜ𝔙 (?) et Ps 18,39 ‖ **40** [a] pc Mss ותאז׳ cf Ps 18,40; 𝔊-ᴸ *καὶ ἐνισχύσεις με* cf Jes 45,5 a אזר, 𝔗 *ws'dtnj* a עזר ‖ [b] 𝔘𝔊ᴹˢˢ𝔖 pr cop ‖ **41** [a–a] Ms ומ׳ אצ׳ cf 𝔊ᴹˢ 𝔖 et Ps 18,41 ‖ [b] 𝔊-ᴸ 2 sg cf 𝔊 Hier Ps 18,41 ‖ **42** [a] Ms יְשַׁוּעוּ cf Vrs et Ps 18,42 ‖ **43** [a] Ms pr על; 𝔘 לפני ארח[ל]; 𝔊ᴸ *ἐπὶ πρόσωπον/υ ἀνέμου/ων* cf 𝔖 *'l 'pj rwḥ'* et Ps 18,43 ‖ [b] > pc Mss 𝔘; mlt Mss ארקם cf Ps 18,43 ‖ [c] > Ms 𝔊-ᴹˢ𝔖 cf Ps 18,43; Ms 𝔙 (?) וא׳ ‖ **44** [a] Ms citt 𝔊ᴹˢˢ𝔖𝔙 תפ׳ cf Ps 18,44 ‖ [b] pc Mss 𝔊ᴸ𝔖𝔗 עם cf Ps 18,44, pc Mss Seb 𝔊𝔗ᴹˢˢ עמים ‖ [c] Ms cit תשימני cf 𝔊ᴸ𝔖𝔗 et Ps 18,44; 𝔊ᴹˢ𝔖ᴬᴮ pr cop ‖ **45** [a] 𝔘 > v a, 𝔊ᴹˢˢ𝔖 v b ante v a cf Ps 18,45 ‖ [b] pc Mss יכ׳ cf Ps 18,45 ‖ [c] nonn Mss נִשְׁמַע לְ cf 𝔊𝔖𝔗-ᴮᵘˣᵗ; 𝔖ᴬᴮᶜᵒʳʳᶜ pr cop.

15 וַיְשַׁלַּח[a] חִצִּים וַיְפִיצֵם בָּרָק וַיָּהֹמֵם[b]׃
16 וַיֵּרָאוּ אֲפִקֵי יָם[a] יִגָּלוּ[b] מוֹסְדוֹת תֵּבֵל
בִּגְעָרַת[c] יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפּוֹ׃
17 יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי[a] יַמְשֵׁנִי[b] מִמַּיִם רַבִּים׃
18 יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז מִשֹּׂנְאַי[a] כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃
19 יְקַדְּמֻנִי בְּיוֹם אֵידִי וַיְהִי יְהוָה מִשְׁעָן[a] לִי׃
20 וַיּוֹצֵא לַמֶּרְחָב אֹתִי יְחַלְּצֵנִי[a] כִּי־חָפֵץ[b] בִּי׃
21 יִגְמְלֵנִי יְהוָה כְּצִדְקָתִי[a] כְּבֹר[b] יָדַי יָשִׁיב לִי׃
22 כִּי שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי׃
23 כִּי כָל־מִשְׁפָּטָו[a] לְנֶגְדִּי וְחֻקֹּתָיו[b] לֹא־אָסוּר[c] מִמֶּנָּה[d]׃
24 וָאֱהִי[a] תָמִים לוֹ[b] וָאֶשְׁתַּמְּרָה מֵעֲוֹנִי׃
25 וַיָּשֶׁב יְהוָה לִי כְּצִדְקָתִי כְּבָרִי[a] לְנֶגֶד עֵינָיו[b]׃
26 עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם[a]־גִּבּוֹר[b] תָּמִים תִּתַּמָּם׃
27 עִם־נָבָר תִּתָּבָר[a] וְעִם[b]־עִקֵּשׁ תִּתַּפָּל[c]׃
28 וְאֶת[a]־עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ וְעֵינֶיךָ[c] עַל[d]־רָמִים[b] תַּשְׁפִּיל׃
29 כִּי־אַתָּה נִירִי[a] יְהוָה וַיהוָה[b] יַגִּיהַּ[c] חָשְׁכִּי׃
30 כִּי בְכָה אָרֻיץ גְּדוּד בֵּאלֹהַי[a] אֲדַלֶּג־שׁוּר׃
31 הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרוּפָה

ויהם חד מן ד[14] כת כן ק
ד[15] . ב חס בליש[16]
ב
ב . ז קמ למערב[17] . נז וכל תלים דכות ב מ״א
ב חד חס וחד מל . ו בנ״ך
יג חס[18]
כב[19] . כר בליש[20]
משפטיו חד מן ב חס בליש ק
ל
כה
ב . ב
ל . ה . ל
ז
ל[21]
ג[22] מילין כת ה ס״ת ג מנה בליש . ד ג מל וחד חס[23]

[14]Cf Mm 3222. [15]Mm 3223. [16]Mp sub loco. [17]Mm 3655. [18]Mm 1509. [19]Mm 1104. [20]Mm 1685. [21]Mm 3224. [22]Mm 964. [23]Mm 1845.

15 [a] 𝔊[LpMs]𝔖[ABY] om cop || [b] mlt Mss ut Q || **16** [a] Ms מים cf 𝔖 et Ps 18,16 || [b] 𝔊𝔖𝔜 pr cop cf Ps 18,16 || [c] nonn Mss מִגַּ cf 𝔊[L]𝔖𝔜 et Ps 18,16 מגערתך || **17** [a] 𝔊𝔖[BC]𝔜 pr cop || [b] 𝔊[L]𝔖 pr cop || **18** [a] mlt Mss 𝔊[LMs]𝔖 ומ׳ || **19** [a] mlt Mss לְמ׳ cf Ps 18,19 || **20** [a] 𝔊-[L]𝔖 pr cop || [b] mlt Mss חָפֵץ || **21** [a] pc Mss קי– cf Ps 18,21 || [b] 𝔊-[LB]𝔖𝔜 pr cop || **23** [a] mlt Mss ut Q cf Vrs et Ps 18,23; 2 Mss טי– || [b–b] Ms תי ולא– || [c] Ms אסיר cf 𝔖𝔜 et Ps 18,23 || [d] pc Mss ני– cf 𝔊-[BAMs]𝔖𝔜 et Ps 18,23, nonn Mss נו–, 𝔊 ἀπ' αὐτῶν cf 𝔗 || **24** [a] 2 Mss ואהי cf Ps 18,24 || [b] 2 Mss עמו cf 𝔊[LMss]𝔖𝔜 et Ps 18,24 || **25** [a] 𝔊(𝔖𝔜) καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου cf 21 et Ps 18,25 || [b] mlt Mss ני– cf 𝔊[Ms] || **26** [a] mlt Mss ועם cf 𝔊𝔖𝔜 || [b] pc Mss גבר cf 𝔊𝔖 et Ps 18,26 גִּבָּר || **27** [a] pc Mss ברר– cf Ps 18,27 || [b] pc Mss עם || [c] 2 Mss פתל– cf Ps 18,27 ' **28** [a] 𝔊[Mss] ὅτι σύ cf 𝔖 mṭl d'nt et Ps 18,28 ex 29 || [b–b] pc Mss[W] ועיניך על־רמים || [c] 𝔊𝔖 om suff cf Ps 18,28 || [d] > 𝔊[LMss]𝔖𝔜 cf Ps 18,28 || **29** [a] mlt Mss pr תאיר cf 𝔊[Mss]𝔖 et Ps 18,29 || [b] Ms + אלהי || [c] 𝔊[L]𝔜 2 sg || **30** [a] mlt Mss וב׳ cf 𝔊𝔖𝔗[Mss] et Ps 18,30.

מדון[18] ק וַיְהִי | אִישׁ מָדוֹן[a] וְאֶצְבְּעֹת יָדָיו וְאֶצְבְּעֹת רַגְלָיו שֵׁשׁ וָשֵׁשׁ עֶשְׂרִים
גג[19] פסוק וגם ובחר תלת מילין. ז[20] ד ב כת ה ורב כת א וְאַרְבַּע מִסְפָּר וְגַם־הוּא יֻלַּד לְהָרָפָה׃ 21 וַיְחָרֵף אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּהוּ 21
שמעה ק יְהוֹנָתָן[a] בֶּן־שִׁמְעָי[b] אֲחִי דָוִד׃ 22 אֵת־אַרְבַּעַת אֵלֶּה יֻלְּדוּ 22
ס״ת וקר ה. ה חס ד ב כת ה ורב כת א לְהָרָפָה בְּגַת וַיִּפְּלוּ בְּיַד־דָּוִד וּבְיַד עֲבָדָיו׃ פ

ג חד באור חד בנביא וחד בכתיב[1] **22** 1 וַיְדַבֵּר דָּוִד לַיהוָה אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל 22
ב. ל. צא יט מנה ר״פ יְהוָה אֹתוֹ מִכַּף כָּל־אֹיְבָיו וּמִכַּף[a] שָׁאוּל׃ 2 וַיֹּאמַר[a]
ד חס ול בליש. ב יְהוָה סַלְעִי וּמְצָדָתִי וּמְפַלְטִי־לִי׃ 3 אֱלֹהֵי[a] צוּרִי אֶחֱסֶה־בּוֹ
ל וחס. ל חס מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי וּמְנוֹסִי מֹשִׁעִי מֵחָמָס תּוֹשִׁעֵנִי׃
ג וחס[2]. ל 4 מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃
ד ג מל וחד חס[3]. ב חד חס וחד מל 5 כִּי אֲפָפֻנִי מִשְׁבְּרֵי[a]־מָוֶת נַחֲלֵי[b] בְלִיָּעַל יבעתני יְבַעֲתֻנִי׃
ל חס. ך ב חס ורב מל[4]. ג חס בליש[5] 6 חֶבְלֵי שְׁאוֹל סַבֻּנִי קִדְּמֻנִי מֹקְשֵׁי־מָוֶת׃
7 בַּצַּר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהַי אֶקְרָא
ג[6] וַיִּשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי[a] בְּאָזְנָיו׃ [חָרָה לוֹ[d]׃
ויתגעש. ג[7] 8 וַתִּגְעַשׁ[a] וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ מוֹסְדוֹת[b] הַשָּׁמַיִם[c] יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי־
ג[8] 9 עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃
ג[9] 10 וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו׃
ג וחס[10]. כ[11] 11 וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוּב וַיָּעָף וַיֵּרָא[a] עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ׃
ך[12]. ל[13] 12 וַיָּשֶׁת חֲשֵׁךְ[a] סְבִיבֹתָיו סֻכֹּת[b] חַשְׁרַת־מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים׃
13 מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ בָּעֲרוּ גַּחֲלֵי־אֵשׁ׃
ד[14]. ג[15]. ב 14 יַרְעֵם[a] מִן־שָׁמַיִם יְהוָה וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ׃

[18]Mm 832. [19]Mm 1629. [20]Mm 357. [21]Mm 1344. **Cp 22** [1]Mm 4256. [2]Mm 1837. [3]Mm 1838. [4]Mm 1839. [5]Mp sub loco. [6]Mm 1840. [7]Mm 1841. [8]Mm 787. [9]Mm 1842. [10]Mm 1843. [11]Mm 1227. [12]Mm 3666. [13]Mm 1844.

20 [a] mlt Mss ut Q cf 𝔊[-L]𝔖, σ′ *πρόμετρος*, 𝔗 *mšḥn*, 𝔙 *excelsus* ‖ **21** [a] 𝔊[Mss] *Ιωναδαβ* cf 𝔖 et 13,3sqq ‖ [b] mlt Mss ut Q; pc Mss Q[Mss] שמעא cf 𝔗[f], 𝔊[Mss] *Σαμα(a)* cf 𝔖𝔙 ‖ **Cp 22,1** [a] nonn Mss ומיד cf Ps 18,1 ‖ **2** [a] 𝔊[L]𝔖 + aliquot vb cf Ps 18,2 ‖ **3** [a] 𝔊[-Ms] *ὁ θεός μου* cf 𝔗𝔙 et Ps 18,3 ‖ **5** [a] pc Mss חבלי cf 𝔖 et Ps 18,5 ‖ [b] pc Mss ני cf 𝔊[Mss]𝔖 ‖ **7** [a] 𝔖 + *qdmwhj 'lt* cf 𝔙 *veniet* et Ps 18,7 ‖ **8** [a] mlt Mss ut Q; mlt Mss ותת ‖ [b] nonn Mss ומ cf 𝔊𝔖𝔗[Ms] et Ps 18,8 ‖ [c] 2 Mss cit הרים cf 𝔖 *(d)ṭwr'* (pl), 𝔙 *montium* et Ps 18,8 ‖ [d] 𝔊 *αὐτοῖς* cf 𝔖 ‖ **11** [a] ꝑermlt Mss וידא cf 𝔖𝔗𝔙 et Ps 18,11 ‖ **12** [a] 2 Mss + סתרו cf 𝔊𝔖 et Ps 18,12 ‖ [b] nonn Mss סוכו cf 𝔊𝔖 et Ps 18,12 ‖ [c] 𝔊[-L] *σκότος* (𝔊[L] *ἐφείσατο* a חשך), 𝔖 *ḥšwk'* cf Ps 18,12 ‖ **14** [a] 𝔊[Mss]𝔖 pr cop cf Ps 18,14.

10 רִצְפָּה בַת־אַיָּה אֶת־הַשַּׂק וַתַּטֵּהוּ לָהּ אֶל־[a]הַצּוּר מִתְּחִלַּת[b] קְצִיר עָד
11 נִתַּךְ־מַיִם עֲלֵיהֶם מִן־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־נָתְנָה עוֹף הַשָּׁמַיִם לָנוּחַ עֲלֵיהֶם
11 יוֹמָם וְאֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה לָיְלָה: 11 וַיֻּגַּד[a] לְדָוִד אֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה כה[12]
12 רִצְפָּה בַת־אַיָּה פִּלֶגֶשׁ שָׁאוּל[b]: 12 וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיִּקַּח אֶת־עַצְמוֹת
שָׁאוּל וְאֶת־עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מֵאֵת בַּעֲלֵי יָבֵישׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר גָּנְבוּ יג[13]
אֹתָם מֵרְחֹב[a] בֵּית־שָׁן[b] אֲשֶׁר תְּלָוֻם[c] שָׁמָּה[d] פְּלִשְׁתִּים[d] בְּיוֹם הַכּוֹת ב חס בליש[14] תלאום. שמה פלשתים ק
13 פְּלִשְׁתִּים אֶת־שָׁאוּל בַּגִּלְבֹּעַ: 13 וַיַּעַל מִשָּׁם אֶת־עַצְמוֹת שָׁאוּל וְאֶת־ יג[13]
14 עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וַיַּאַסְפוּ אֶת־עַצְמוֹת הַמּוּקָעִים: 14 וַיִּקְבְּרוּ אֶת־ טו[15]. ל ומל
עַצְמוֹת־שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן־[a]בְּנוֹ[b] בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן בְּצֵלַע בְּקֶבֶר קִישׁ אָבִיו ל
וַיַּעֲשׂוּ כֹּל[c] אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּלֶךְ וַיֵּעָתֶר אֱלֹהִים לָאָרֶץ אַחֲרֵי־כֵן: פ ל.ה.ל
15 וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה לַפְּלִשְׁתִּים אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֵּרֶד דָּוִד וַעֲבָדָיו ב בסיפ
עִמּוֹ וַיִּלָּחֲמוּ אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיָּעַף דָּוִד: 16 וְיִשְׁבִּי[a] בְּנֹב אֲשֶׁר | בִּילִידֵי וישבי ק חד מן מח[16] כת ו וקר י
הָרָפָה וּמִשְׁקַל קֵינוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת מִשְׁקָל נְחֹשֶׁת וְהוּא חָגוּר[b] חֲדָשָׁה ל
וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת אֶת־דָּוִד: 17 וַיַּעְזֹר־לוֹ אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה וַיַּךְ אֶת־
הַפְּלִשְׁתִּי וַיְמִיתֵהוּ אָז נִשְׁבְּעוּ[a] אַנְשֵׁי־דָוִד לוֹ[b] לֵאמֹר לֹא־תֵצֵא עוֹד[b] ב חס בסיפ[17]. ל
18 אִתָּנוּ לַמִּלְחָמָה[c] וְלֹא תְכַבֶּה אֶת־נֵר יִשְׂרָאֵל: פ 18 וַיְהִי אַחֲרֵי־ ל
כֵן וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה בְּגֹב[a] עִם־פְּלִשְׁתִּים אָז הִכָּה סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי ב.ה חס
19 אֶת־סָּף אֲשֶׁר בִּילְדֵי הָרָפָה: פ 19 וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה בְּגֹב[a] ב חס.ב
עִם־פְּלִשְׁתִּים וַיַּךְ אֶלְחָנָן בֶּן־יַעְרֵי[b] אֹרְגִים בֵּית הַלַּחְמִי אֶת גָּלְיָת ל
20 הַגִּתִּי וְעֵץ חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים: ס 20 וַתְּהִי־עוֹד[c] מִלְחָמָה בְּגַת ב בסיפ

[10]Mm 1835. [11]Mm 431. [12]Mm 2228. [13]Mm 1836. [14]Mp sub loco. [15]Mm 399. [16]Mm 3811. [17]Mp contra textum, cf Mm 2137 et Mp sub loco.

10 [a] Ms citt על cf $\mathfrak{G}^{Mss}\mathfrak{S}\mathfrak{T}\mathfrak{V}$ || [b] Ms cit בְּתְ cf $\mathfrak{G}^{-L}$ || **11** [a] $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{L}^{93.94}$ pr mlt vb cf $\mathfrak{G}$ 16(?) || [b] $\mathfrak{G}$ + mlt vb cf $\mathfrak{G}$ 16(?) || **12** [a] $\mathfrak{G}^{Mss}$ *ἀπὸ τοῦ τείχους* cf $\mathfrak{T}$ ex 1S 31,12 || [b] pc Mss שאן cf Jdc 1,27 || [c] nonn Mss ut Q || [d–d] nonn Mss ut Q || **14** [a] nonn Mss ואת עצמות יה׳ cf $\mathfrak{G}^{LpMs}\mathfrak{T}^{Ms}$ || [b] > $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}^{AB}$; $\mathfrak{G}$ + *καὶ (τὰ ὀστᾶ) (πάντων) τῶν ἡλιασθέντων τῶν …* || [c] mlt Mss ככל cf $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{T}^{f}$ || **16** [a] mlt Mss ut Q cf $\mathfrak{G}\mathfrak{T}\mathfrak{V}$ *(Jesbidenob)*, $\mathfrak{S}$ (15 *wdhl[w] dwjd*) *wjw'b w'bjšj* cf 17; $\mathfrak{G}^{LMss}$ alit || [b] $\mathfrak{L}^{94}$ r *spata*, $\mathfrak{S}$ + *spsr'*, $\mathfrak{T}$ + *'spnjqj*, $\mathfrak{V}$ + *ense* || **17** [a] > Q[esilentio] pc Mss citt $\mathfrak{G}\mathfrak{T}^{Ms}\mathfrak{V}$ || > [b] Ms citt $\mathfrak{S}\mathfrak{V}^{Mss}$ || [c] mlt Mss במ׳ cf $\mathfrak{T}^{Mss}$ || **18** [a] mlt Mss בנוב cf 16.19[a], $\mathfrak{G}$ *ἐν Γεθ* cf $\mathfrak{S}$ et 20, $\mathfrak{G}^{Mss}$ *ἐν Γαρζελ* cf $\mathfrak{L}^{93.94}$ et 1Ch 20,4 || **19** [a] mlt Mss בנוב cf 16.18[a], $\mathfrak{G}$ *Ρομ/β*; > $\mathfrak{S}$ || [b] permlt Mss ר min || [c] 2 Mss וחץ ex 1S 17,7.

ג וְעַל־הַפְּלֵתִי׃ 24 וַאֲדֹרָם[a] עַל־הַמַּס וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אֲחִילוּד הַמַּזְכִּיר׃ 24
ק רשוא[23] .ד.ד ר״ם בסיפ.ל 25 וּשְׂרָיָא[a] סֹפֵר וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כֹּהֲנִים׃ 26 וְגַם עִירָא הַיָּאִרִי[a] הָיָה 25
כֹּהֵן לְדָוִד׃ ס 26

21 1 וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד שָׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיְבַקֵּשׁ 1
דָּוִד אֶת־פְּנֵי יְהוָה ס[a] וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל[b]־שָׁאוּל וְאֶל[c]־בֵּית[d]
הַדָּמִים עַל־אֲשֶׁר־הֵמִית אֶת־הַגִּבְעֹנִים׃ 2 וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לַגִּבְעֹנִים 2
ל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם וְהַגִּבְעֹנִים לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה כִּי אִם־מִיֶּתֶר
הי וכל ר״ם דכות[1] הָאֱמֹרִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּעוּ לָהֶם וַיְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לְהַכֹּתָם בְּקִנְאָתוֹ
לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃ 3 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַגִּבְעֹנִים מָה אֶעֱשֶׂה לָכֶם 3
לד[2] .ב[3] .ל[4]מ״ם אין ראין וכל ר״ם דכות ב מ ב וּבַמָּה אֲכַפֵּר וּבָרְכוּ אֶת־נַחֲלַת יְהוָה׃ 4 וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַגִּבְעֹנִים אֵין־ 4
ק לָנוּ[a] כֶּסֶף וְזָהָב עִם־שָׁאוּל וְעִם־בֵּיתוֹ וְאֵין־לָנוּ אִישׁ לְהָמִית בְּיִשְׂרָאֵל
ק לנו .ב וַיֹּאמֶר מָה־אַתֶּם אֹמְרִים אֶעֱשֶׂה לָכֶם׃ 5 וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ הָאִישׁ 5
ל.ל.ל.ב.ס חס אֲשֶׁר כִּלָּנוּ וַאֲשֶׁר דָּמָּה־לָּנוּ נִשְׁמַדְנוּ מֵהִתְיַצֵּב בִּכְלֹ־גְּבֻל יִשְׂרָאֵל׃
ק יתן וחד מן ז[5] בליש. ל ומל 6 יִנָּתֶן־לָנוּ שִׁבְעָה אֲנָשִׁים מִבָּנָיו וְהוֹקַעֲנוּם לַיהוָה בְּגִבְעַת[b] שָׁאוּל 6
בְּחִיר יְהוָה ס[c] וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲנִי אֶתֵּן׃ 7 וַיַּחְמֹל הַמֶּלֶךְ עַל־ ס
ה[c] מְפִי־בֹשֶׁת[a] בֶּן־יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל עַל[b]־שְׁבֻעַת יְהוָה אֲשֶׁר בֵּינֹתָם בֵּין
יח פסוק את את ואת ראת דָּוִד וּבֵין יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל׃ 8 וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת־שְׁנֵי בְנֵי רִצְפָּה בַת־ 8
ל וחס . ב חס[7] .ל אַיָּהּ אֲשֶׁר יָלְדָה לְשָׁאוּל אֶת־אַרְמֹנִי וְאֶת־מְפִבֹשֶׁת[a] וְאֶת־חֲמֵשֶׁת בְּנֵי
ב . ב וחס מִיכַל[b] בַּת־שָׁאוּל אֲשֶׁר יָלְדָה לְעַדְרִיאֵל[c] בֶּן־בַּרְזִלַּי הַמְּחֹלָתִי׃
ל וכת כן . שבעתם חד מן ק ג[a] מילין יחיר י מ״ת 9 וַיִּתְּנֵם בְּיַד הַגִּבְעֹנִים וַיֹּקִיעֻם בָּהָר לִפְנֵי יְהוָה וַיִּפְּלוּ שִׁבְעָתָם[a] יַחְדָּו 9
והמה . בתחלת חד מן ו[a] ק בליש וְהֵמָּה[b] הֻמְתוּ בִימֵי קָצִיר בָּרִאשֹׁנִים[c] תְּחִלַּת[d] קְצִיר שְׂעֹרִים׃ 10 וַתִּקַּח 10

[23]Mm 832. **Cp 21** [1]Mm 470. [2]Mm 96. [3]Mm 1832. [4]Mm 1269. [5]Mm 723. [6]Mm 1833. [7]Mm 1820. [8]Mm 4257. [9]Mm 1834.

24 [a] Ms cit ואדונירם cf $\mathfrak{G}^{-L}\mathfrak{S}$ et 1R 12,18 || **25** [a] mlt Mss ut Q; $\mathfrak{G}^{-BAMs}$ *καὶ σούσα* cf $\mathfrak{L}^{93\text{-}94}\mathfrak{T}^{ed}$ *wšwš'*, $\mathfrak{T}^{f}$ *wšjš'* cf 1R 4,3, $\mathfrak{S}$ *wšrj'* cf 8,17 || **26** [a] $\mathfrak{G}^{L}\sigma'$ (?) *ὁ Ιεθερ* cf $\mathfrak{S}$ *jt(j)r* et 23,38 || **Cp 21,1** [a] mlt Mss om interv || [b] Ms citt **על** cf Vrs || [c] 2 Mss citt **ועל** cf Vrs || [d] $\mathfrak{G}$ + *αὐτοῦ* cf $\mathfrak{V}$ || **4** [a] nonn Mss ut Q cf Vrs; nonn Mss **לו** || **6** [a] mlt Mss ut Q; ונתתם $\mathfrak{Q}$. || [b] $\mathfrak{G}\alpha'\sigma'$ *ἐν Γαβαων*, sed cf 1S 11,4 15,34 || [c] mlt Mss om interv || **7** [a] cf 4,4[b] || [b] pc Mss **ועל** || **8** [a] mlt Mss **מפיבשת** || [b] 2 Mss מ(י)רב cf $\mathfrak{G}^{Mss}$, $\mathfrak{S}$ *ndb*, $\mathfrak{T}$ *mjrb drbj't mjkl* ex 1S 18,19 || [c] pc Mss cit לעזר cf $\mathfrak{G}^{Mss}\mathfrak{S}$ || **9** [a] nonn Mss ut Q cf Vrs || [b] nonn Mss uſ Q || [c] pc Mss **שנה**–; $\mathfrak{G}^{L}$ *ζειῶν* = זו? cf 1R 6,1.37 || [d] mlt Mss ut Q cf Vrs.

12 מִי אֲשֶׁר חָפֵץ בְּיוֹאָב וּמִי אֲשֶׁר[a]־לְדָוִד אַחֲרֵי יוֹאָב׃ 12 וַעֲמָשָׂא מִתְגֹּלֵל ל. ה12. ל
בַּדָּם בְּתוֹךְ הַמְסִלָּה וַיַּרְא הָאִישׁ כִּי־עָמַד כָּל־הָעָם וַיָּסֹב אֶת־ ל בסיפ13
עֲמָשָׂא מִן־הַמְסִלָּה הַשָּׂדֶה וַיַּשְׁלֵךְ עָלָיו בֶּגֶד כַּאֲשֶׁר רָאָה כָּל־הַבָּא׃ ל
13 עָלָיו וְעָמָד׃ 13 כַּאֲשֶׁר הֻסָּה מִן־הַמְסִלָּה עָבַר׃ כָּל־אִישׁ אַחֲרֵי יוֹאָב ג14. ל
14 לִרְדֹּף אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי׃ 14 וַיַּעֲבֹר בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָבֵלָה ל
וּבֵית מַעֲכָה וְכָל־הַבֵּרִים[a] ס[b] וַיִּקָּלְהוּ[c] וַיָּבֹאוּ אַף[d]־אַחֲרָיו׃ יד זונגין15. ויקהלו ק
15 וַיָּבֹאוּ וַיָּצֻרוּ עָלָיו בְּאָבֵלָה בֵּית[a] הַמַּעֲכָה וַיִּשְׁפְּכוּ סֹלְלָה אֶל־ ל. ל וחד מן יד15 זונגין
הָעִיר וַתַּעֲמֹד בַּחֵל[b] וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אֶת־יוֹאָב מַשְׁחִיתִם[c] לְהַפִּיל ה חס. נא מ״ס וכל ר״ס דכות׳ ב מג. ח
16 הַחוֹמָה׃ 16 וַתִּקְרָא אִשָּׁה חַכָמָה מִן־הָעִיר שִׁמְעוּ שִׁמְעוּ אִמְרוּ־נָא
17 אֶל־יוֹאָב קְרַב עַד־הֵנָּה וַאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ׃ 17 וַיִּקְרַב אֵלֶיהָ וַתֹּאמֶר ה פת16
הָאִשָּׁה הַאַתָּה יוֹאָב וַיֹּאמֶר אֲנִי וַתֹּאמֶר לוֹ שְׁמַע[a] דִּבְרֵי אֲמָתֶךָ וַיֹּאמֶר ב
18 שֹׁמֵעַ אָנֹכִי׃ 18 וַתֹּאמֶר לֵאמֹר דַּבֹּר יִדַּבְּרוּ בָרִאשֹׁנָה לֵאמֹר שָׁאֹל כנ17. ב18
19 יִשְׁאֲלוּ בְּאָבֵל וְכֵן הֵתַמּוּ[a]׃ 19 אָנֹכִי שְׁלֻמֵי אֱמוּנֵי[a] יִשְׂרָאֵל אַתָּה ג חס בלי״ש14. ל ומל
מְבַקֵּשׁ לְהָמִית עִיר וְאֵם בְּיִשְׂרָאֵל לָמָּה תְבַלַּע נַחֲלַת יְהוָה׃ פ ל
20 וַיַּעַן יוֹאָב וַיֹּאמַר חָלִילָה חָלִילָה[a] לִי אִם־אֲבַלַּע וְאִם־אַשְׁחִית׃ צא. ל
21 לֹא־כֵן הַדָּבָר כִּי אִישׁ מֵהַר אֶפְרַיִם שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי שְׁמוֹ נָשָׂא יָדוֹ ב ר״פ בסיפ. ט19. ח חס את20
בַּמֶּלֶךְ בְּדָוִד[a] תְּנוּ־אֹתוֹ לְבַדּוֹ וְאֵלְכָה מֵעַל הָעִיר וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
22 אֶל־יוֹאָב הִנֵּה רֹאשׁוֹ מֻשְׁלָךְ אֵלֶיךָ בְּעַד הַחוֹמָה׃ 22 וַתָּבוֹא[a] הָאִשָּׁה ל,ב בנביא ל מנה בסיפ. ל וחס. י מל בנביא
אֶל־כָּל־הָעָם בְּחָכְמָתָהּ[a] וַיִּכְרְתוּ אֶת־רֹאשׁ שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי וַיַּשְׁלִכוּ
אֶל־יוֹאָב וַיִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר[b] וַיָּפֻצוּ מֵעַל־הָעִיר אִישׁ לְאָהָלָיו וְיוֹאָב ג חס. ב חס
שָׁב יְרוּשָׁלַם אֶל־הַמֶּלֶךְ׃ ס
23 וְיוֹאָב אֶל[a] כָּל־הַצָּבָא יִשְׂרָאֵל[b] וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע עַל־הַכְּרֵי[c] ז וכל עזרא דכות׳21. הכרתי חד מן יא22 קה ת ק

12 Mm 4233. 13 Mm 4083. 14 Mp sub loco. 15 Mm 565. 16 Mm 710. 17 Mm 1743. 18 Mm 1829 lectio def contra textum. 19 Mm 436. 20 Mm 1830. 21 Mm 1831. 22 Mm 3675.

11 [a] > 𝔔 ‖ **14** [a] 𝔊 *ἐν Χαρρει*, 𝔖𝔗 *brjn*, 𝔖[BarHebr] (explicitum:) castella, 𝔙 *electi* ‖ [b] mlt Mss 𝔗 om interv ‖ [c] mlt Mss ut Q cf Vrs ‖ [d] > pc Mss 𝔊𝔖 ‖ **15** [a] pc Mss ובו cf 𝔊[Mss] 𝔖𝔗𝔙 ‖ [b] 𝔖 *b'wlṣn'* ‖ [c] 𝔊 *(ἐν)ενοοῦσαν*, 𝔗 *mt'štjn* ‖ **18** [a–a] 𝔊 *καὶ ἐν Δαν εἰ ἐξέλιπον|εν* (19) *ἃ ἔθεντο οἱ πιστοὶ τοῦ Ισραηλ* + mlt vb ex duplice versione, 𝔈[91.93.94] *et in Dan dicentes*, 𝔗 *(lmšʾl …) ʾm mšlmjn* ‖ **19** [a] ו add ‖ **20** [a] > pc Mss cf 𝔊[Mss]𝔈[93.94]𝔖 ‖ **21** [a] pc Mss cit דוד cf 𝔊𝔖𝔙 ‖ **22** [a] 𝔊 pr *καὶ ἐλάλησεν πρὸς πᾶσαν τὴν πόλιν* cf Ms ותאמר pro ותבוא, 𝔙 *et locuta est eis* ‖ [b] sic L mlt Mss, permlt Mss בשפר ‖ **23** [a] Ms[corr] על cf 𝔊[Mss]𝔖𝔗𝔙 ‖ [b] > 2 Mss 𝔊[Mss] cf 8,16 ‖ [c] mlt Mss ut Q cf Vrs (> 𝔊[L]θ′).

אֵין־לָנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא נַחֲלָה־לָּנוּ[a] בְּבֶן־יִשַׁי
אִישׁ לְאֹהָלָיו יִשְׂרָאֵל׃

2 וַיַּעַל כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרֵי דָּוִד אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי וְאַנְשֵׁי 2
3 יְהוּדָה דָּבְקוּ בְמַלְכָּם מִן־הַיַּרְדֵּן וְעַד־יְרוּשָׁלִָם׃ 3 וַיָּבֹא דָוִד אֶל־ ג
בֵּיתוֹ יְרוּשָׁלִַם וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת עֶשֶׂר נָשִׁים | פִּלַגְשִׁים אֲשֶׁר הִנִּיחַ
לְשִׁמֹּר הַבַּיִת וַיִּתְּנֵם ׀ בֵּית־מִשְׁמֶרֶת וַיְכַלְכְּלֵם וַאֲלֵיהֶם[a] לֹא־בָא ל. ל. ב חד חס וחד מל
4 וַתְּהִיֵינָה צְרֻרוֹת עַד־יוֹם מוֹתָן אַלְמְנוּת חַיּוּת[b]׃ ס 4 וַיֹּאמֶר ה
5 הַמֶּלֶךְ אֶל[a]־עֲמָשָׂא הַזְעֶק־לִי אֶת־אִישׁ־יְהוּדָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאַתָּה ו
6 פֹּה עֲמֹד׃ 5 וַיֵּלֶךְ עֲמָשָׂא לְהַזְעִיק אֶת־יְהוּדָה וַיִּיְחַר[a] מִן־הַמּוֹעֵד ויחר ק
אֲשֶׁר יְעָדוֹ׃ ס 6 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי[a] עַתָּה יָרַע לָנוּ שֶׁבַע ז
7 בֶּן־בִּכְרִי מִן־אַבְשָׁלוֹם אַתָּה[b] קַח[c] אֶת־עַבְדֵי אֲדֹנֶיךָ וּרְדָף אַחֲרָיו ג׳. ב חס
פֶּן־מָצָא[d] לוֹ עָרִים בְּצֻרוֹת[e] וְהִצִּיל עֵינֵנוּ[a]׃ 7 וַיֵּצְאוּ אַחֲרָיו[a] אַנְשֵׁי ח
יוֹאָב וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וְכָל־הַגִּבֹּרִים וַיֵּצְאוּ מִירוּשָׁלִַם לִרְדֹּף אַחֲרֵי ט
8 שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי׃ 8 הֵם עִם־הָאֶבֶן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן וַעֲמָשָׂא בָּא י
לִפְנֵיהֶם וְיוֹאָב חָגוּר | מַדּוֹ לְבֻשׁוֹ[a] וְעָלָיו[b] חֲגוֹר חֶרֶב מְצֻמֶּדֶת עַל־ ב׳. ג חס.
מָתְנָיו בְּתַעְרָהּ וְהוּא יָצָא וַתִּפֹּל[b]׃ ס 9 וַיֹּאמֶר יוֹאָב לַעֲמָשָׂא יא
הֲשָׁלוֹם אָתָּה אָחִי וַתֹּחֶז[a] יַד־יְמִין יוֹאָב בִּזְקַן עֲמָשָׂא לִנְשָׁק־לוֹ׃ ב חד מל וחד חס
10 וַעֲמָשָׂא לֹא־נִשְׁמַר בַּחֶרֶב | אֲשֶׁר בְּיַד־יוֹאָב וַיַּכֵּהוּ בָהּ אֶל[a]־הַחֹמֶשׁ ח׳
וַיִּשְׁפֹּךְ מֵעָיו אַרְצָה וְלֹא־שָׁנָה לוֹ וַיָּמֹת ס וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי[b] אָחִיו יא׳. ל בטע. ג׳
רָדַף[c] אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי׃ 11 וְאִישׁ עָמַד עָלָיו מִנַּעֲרֵי יוֹאָב וַיֹּאמֶר יא
כ

[2]Mm 2221. [3]Mm 3445. [4]Mp sub loco. [5]Mm 451. [6]Mm 832. [7]Mm 3101. [8]Mm 4233. [9]Lv 6,3. [10]Mm 3275. [11]Mm 1828.

Cp 20,1 [a] > nonn Mss $\mathfrak{G}^{LMss}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{Ms}\mathfrak{V}$ cf 1R 12,16 || **3** [a] nonn Mss הן– || [b] $\mathfrak{G}\mathfrak{T}\mathfrak{V}$ pt || **4** [a] pc Mss cit ל || **5** [a] nonn Mss ut Q; nonn Mss ויחר cf Dt 33,21, Ms ויאחר || **6** [a] $\mathfrak{S}$ *jw'b* ex 7 || [b] 2 Mss ואתה cf $\mathfrak{T}^{f}$, nonn Mss עתה, 2 Mss ועתה cf $\mathfrak{G}$ *καὶ νῦν σύ* (> $\mathfrak{G}^{OL}$) || [c] Ms + לך cf $\mathfrak{G}$-$^{O}\mathfrak{S}$ || [d] 2 Mss ימצא || [e–e] permlt Mss עינינו, $\mathfrak{G}$-^{L} *καὶ σκιάσει (-ση)* ($\mathfrak{G}^{L}$ *σκεπάσθη*) *τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν*, $\mathfrak{S}$ *wnḥṭṭ 'jnjn*, $\mathfrak{T}$ *wj'jq ln'*, $\mathfrak{V}$ *et effugiat nos* || **7** [a] $\mathfrak{G}^{Mss}$ + *Αβεσσα καί* ex 6; > $\mathfrak{S}^{C}$ cf 6[a] || **8** [a] sic L, mlt Mss Edd ו– || [b] mlt Mss ut Q cf $\mathfrak{T}$-^{Ms} || [a–b] $\mathfrak{G}$ *καὶ ἡ μάχαιρα ἐξῆλθεν* (^{BMs} + *καὶ αὐτὴ ἐξῆλθεν*) *καὶ ἔπεσεν* cf $\mathfrak{L}^{93.94}$ *et gladius ipse exiit et cecidit*, $\mathfrak{S}$ *(w)hw npq. wnplt 'jdh 'l spsrh* (cf $\mathfrak{S}$ 9), $\mathfrak{T}$ *whw' 'zjl wps'*, $\mathfrak{V}$ *qui fabrefactus levi motu egredi poterat et percutere* || **9** [a] nonn Mss ותאחז, sed cf Mp || **10** [a] $\mathfrak{Q}$ על || [b] mlt Mss om interv || [c] Ms $\mathfrak{Q}$ פו– cf $\mathfrak{G}^{Mss}\mathfrak{S}\mathfrak{T}\mathfrak{V}$.

36 כַּמָּה יְמֵי שְׁנֵי חַיַּי כִּי־אֶעֱלֶה אֶת־הַמֶּלֶךְ יְרוּשָׁלִָם׃ 36 בֶּן־שְׁמֹנִים ב[33]
שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם הַאֵדַע ׀ בֵּין־טוֹב לְרָע אִם־יִטְעַם עַבְדְּךָ אֶת־אֲשֶׁר ל
אֹכַל וְאֶת־אֲשֶׁר אֶשְׁתֶּה אִם־אֶשְׁמַע עוֹד בְּקוֹל שָׁרִים וְשָׁרוֹת וְלָמָּה[b] ח בלוש[34] . ב
37 יִהְיֶה עַבְדְּךָ עוֹד לְמַשָּׂא אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃ 37 כִּמְעַט[a] יַעֲבָר עַבְדְּךָ ג[35]
בלי פסוק את את
אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶת־הַמֶּלֶךְ וְלָמָּה יִגְמְלֵנִי[c] הַמֶּלֶךְ הַגְּמוּלָה הַזֹּאת׃ ומילה חדה ביניה
ט מנה בנביא . ל . ל
38 יָשָׁב[a] נָא עַבְדְּךָ וְאָמֻת בְּעִירִי עִם קֶבֶר אָבִי וְאִמִּי וְהִנֵּה ׀ עַבְדְּךָ ה קמ[36]
כִּמְהָם[b] וְיַעֲבֹר עִם־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַעֲשֵׂה־לוֹ אֵת אֲשֶׁר־טוֹב בְּעֵינֶיךָ׃ ל . סו ט[37] מנה בסיס
ס 39 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִתִּי יַעֲבֹר כִּמְהָם וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה־לּוֹ אֵת־ ל
ס[לג] הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ וְכֹל אֲשֶׁר־תִּבְחַר עָלַי אֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃ 40 וַיַּעֲבָר כָּל־ סו ט[37] מנה בסיס
הָעָם אֶת־הַיַּרְדֵּן וְהַמֶּלֶךְ עָבָר וַיִּשַּׁק הַמֶּלֶךְ לְבַרְזִלַּי וַיְבָרְכֵהוּ וַיָּשָׁב ל בטע
לִמְקֹמוֹ׃ ס 41 וַיַּעֲבָר הַמֶּלֶךְ הַגִּלְגָּלָה וְכִמְהָן[a] עָבַר עִמּוֹ וְכָל־ ל חס בסיס[33] . ו[36] . ל . ו[39]
העבירו . בנ פסוק וגם
ק
42 עַם יְהוּדָה וְיֶעְבְּרוּ[b] אֶת־הַמֶּלֶךְ וְגַם חֲצִי עַם יִשְׂרָאֵל׃ ובתר תלת מילין[40] . ה[41]
וְהִנֵּה כָּל־
אִישׁ יִשְׂרָאֵל בָּאִים אֶל־הַמֶּלֶךְ[a] וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ גְּנָבוּךָ
אַחֵינוּ אַנְשֵׁי יְהוּדָה וַיַּעְבְּרוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ אֶת־הַיַּרְדֵּן וְכָל־ ו[42] . ז[43]
43 אַנְשֵׁי דָוִד עִמּוֹ׃ ס[b] 43 וַיַּעַן כָּל־אִישׁ יְהוּדָה עַל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל ד . ה[44]
כִּי־קָרוֹב הַמֶּלֶךְ אֵלַי וְלָמָּה זֶּה חָרָה לְךָ עַל־הַדָּבָר הַזֶּה הֲאָכוֹל ג[45] . ב . י מל
44 אָכַלְנוּ מִן־הַמֶּלֶךְ אִם־נִשָּׂא[b] נָשָׂא לָנוּ׃ ס 44 וַיַּעַן אִישׁ־ ג[46] . ו ד כת שא ובכ כת סה
יִשְׂרָאֵל אֶת־אִישׁ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר עֶשֶׂר־יָדוֹת לִי בַּמֶּלֶךְ[a] וְגַם־בְּדָוִד
אֲנִי מִמְּךָ[a] וּמַדּוּעַ הֻקַּלְתַּנִי[b] וְלֹא־הָיָה דְבָרִי רִאשׁוֹן לִי לְהָשִׁיב אֶת־ ג[47] . ל . כה . ג[48] . ח
20 מַלְכִּי וַיְקַשֵּׁ דְּבַר־אִישׁ יְהוּדָה מִדְּבַר אִישׁ יִשְׂרָאֵל׃ ס 20 1 וְשָׁם ג . ה ר״ם[1]
נִקְרָא אִישׁ בְּלִיַּעַל וּשְׁמוֹ שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי אִישׁ יְמִינִי וַיִּתְקַע בַּשֹּׁפָר ג חס
וַיֹּאמֶר

[33]Mp sub loco. [34]Mm 1824. [35]Mm 1791. [36]Mm 87. [37]Mm 1533. [38]Mm 1817. [39]Mm 2108. [40]Mm 1629. [41]Mm 1825. [42]Mm 1826. [43]Mm 1827. [44]Mm 3301. [45]Mm 185. [46]Mm 3152. [47]Mm 1454. [48]Mm 902. Cp 20 [1]Mm 299.

35 [a] mlt Mss אל, 2 Mss עם || 36 [a] mlt Mss ואם cf ^{BC}𝔗^{Mss} || [b] ^{OB}$\mathfrak{S}$ om cop || [c] Ms cit ל, 𝔗 *'l* cf 𝔊 *ἐπί* et 15,33 || 37 [a] 𝔊^{L} *ὅτι ὀλίγον* cf $\mathfrak{S}$ || [b] pc Mss אל || [c] Ms לגו– || 38 [a] 𝔊^{L} *καθίσατω*, $\mathfrak{S}$ *npwš* || [b] 𝔊^{LMs} pr *ὁ υἱός μου* cf $\mathfrak{S}$, 𝔊^{Mss} + *ὁ υἱός μου* || 41 [a] nonn Mss הם– || [b] 𝔊^{L} *διαβαίνοντες (μετά)* cf 𝔈$^{93.94}$$\mathfrak{S}$ *'br(w) ('m)*; mlt Mss ut Q cf 𝔊^{L}𝔗𝔙 || 42 [a] sic L, mlt Mss Edd הַ– || [b] Mss om interv || 43 [a] pc Mss cit ואם || [b] Vrs subst || 44 [a–a] 𝔊 duplex versio *(πρωτοτόκος/Δαυιδ)*, 𝔈$^{91.93.94}$ *et primogenitus ego sum quam tu* || [b] sic L, mlt Mss Edd הָ֫.

לְכָל־בֵּית יוֹסֵף לָדֶדֶת לִקְרַאת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃ ס [a] 22 וַיַּעַן אֲבִישַׁי
2 בֶּן־צְרוּיָה וַיֹּאמֶר הֲתַחַת זֹאת לֹא יומת[a] שִׁמְעִי כִּי קִלֵּל אֶת־מְשִׁיחַ
3 יְהוָה׃ ס [b] 23 וַיֹּאמֶר דָּוִד מַה־לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה כִּי־תִהְיוּ־לִי
הַיּוֹם לְשָׂטָן הַיּוֹם[a] יומת[b] אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל[c] כִּי הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי הַיּוֹם
4 ב25 אֲנִי־מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃ 24 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־שִׁמְעִי לֹא תָמוּת וַיִּשָּׁבַע
5 ב26 לוֹ הַמֶּלֶךְ׃ ס 25 ומפיבשת[a] בֶּן־שָׁאוּל יָרַד לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ
ד פסוק ולא ולא לא . ה27 ב מנה בפסוק . ו27 ב מנה בפסוק . ב . ח וְלֹא[c] עָשָׂה רַגְלָיו וְלֹא־עָשָׂה שָׂפְמוֹ וְאֶת־בְּגָדָיו לֹא כִבֵּס לִמִּן־הַיּוֹם
ט מיחד . כ בטע ר״ם28 לְכֶת[d] הַמֶּלֶךְ עַד־הַיּוֹם אֲשֶׁר־בָּא בְשָׁלוֹם׃ 26 וַיְהִי כִּי־[a]בָא יְרוּשָׁלַ͏ִם
6 לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה לֹא־הָלַכְתָּ עִמִּי מְפִיבֹשֶׁת[b]׃
צא יט מנה ר״ם . ל 27 וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עַבְדִּי רִמָּנִי כִּי־אָמַר עַבְדְּךָ [a]אֲחַבְּשָׁה־לִּי
7 ל הַחֲמוֹר וְאֶרְכַּב עָלָיו וְאֵלֵךְ אֶת־[b]הַמֶּלֶךְ כִּי פִסֵּחַ עַבְדֶּךָ׃ 28 וַיְרַגֵּל
ח ב מנה בלי״ש בְּעַבְדְּךָ אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ כְּמַלְאַךְ [c]הָאֱלֹהִים וַעֲשֵׂה
סו יט29 הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ׃ 29 כִּי לֹא הָיָה כָל־[a]בֵּית אָבִי כִּי אִם־אַנְשֵׁי־מָוֶת
8 לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַתָּשֶׂת אֶת־עַבְדְּךָ בְּאֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ וּמַה־[b]יֶּשׁ־לִי עוֹד
9 צְדָקָה וְלִזְעֹק עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ׃ פ 30 וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה
ב30 תְּדַבֵּר עוֹד דְּבָרֶיךָ אָמַרְתִּי אַתָּה וְיִבָּא תַּחְלְקוּ אֶת־הַשָּׂדֶה׃
31 וַיֹּאמֶר מְפִיבֹשֶׁת[a] אֶל־הַמֶּלֶךְ גַּם אֶת־הַכֹּל יִקָּח אֲחֲרֵי אֲשֶׁר־בָּא
10 אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ[b] בְּשָׁלוֹם אֶל־בֵּיתוֹ׃ ס 32 וּבַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי יָרַד
ב . ג31 . הירדן ק מֵרֹגְלִים וַיַּעֲבֹר[a] אֶת־[b]הַמֶּלֶךְ[c] הַיַּרְדֵּן[d] לְשַׁלְּחוֹ אֶת[d]־בַּיַּרְדֵּן׃ 33 וּבַרְזִלַּי[e]
ח מסרק והוא הוא . ל . ל זָקֵן מְאֹד בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה וְהוּא־כִלְכֵּל אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּשִׁבְתּוֹ[a] בְּמַחֲנַיִם
כִּי־אִישׁ גָּדוֹל הוּא מְאֹד׃ 34 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־בַּרְזִלַּי אַתָּה עְבֹר
11 ב32 אִתִּי וְכִלְכַּלְתִּי אִתְּךָ[a] עִמָּדִי בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ 35 וַיֹּאמֶר בַּרְזִלַּי אֶל־הַמֶּלֶךְ

24Mm 370. 25Mm 1819. 26Mm 1820. 27Mm 1821. 28Mm 1017. 29Mm 1533. 30Mm 1818. 31Mm 1822. 32Mm 1823.

21 [a] Mss om interv ‖ **22** [a] pc Mss ימות cf 𝔖 ‖ [b] Mss om interv ‖ **23** [a] 𝔊 *εἰ σήμερον*, 𝔊^{Mss} *σήμερον οὐ* cf 𝔖 *jwmn' l'*, 𝔙 *ergone hodie* ‖ [b] 𝔖 *nmwt* cf 22[a] ‖ [c] Ms cit מישׂ cf 𝔊-^{L} ‖ **25** [a] cf 4,4[b] ‖ [b] 𝔊^{Mss} pr *υἱὸς (Ιωναθαν)*, 𝔖 pr *br jwntn* ‖ [c] 2 Mss citt 𝔗^{f} לא ‖ [d] cf 20[a] ‖ **26** [a] pc Mss כאשר ‖ [b] cf 4,4[b] ‖ **27** [a–a] 𝔊𝔖(𝔙) imp ‖ [b] mlt Mss אל, sed cf Vrs ‖ **29** [a] nonn Mss בכל ‖ **31** [a] cf 4,4[b] ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd ך– ‖ **32** [a] 𝔙 *transduxit* ‖ [b] 𝔊 *μετὰ (τοῦ βασ.)* cf 𝔖𝔗 ‖ [c] nonn Mss pr את ‖ [d] > pc Mss ‖ [e] mlt Mss ut Q cf 𝔊𝔗 ‖ **33** [a] nonn Mss בשׂבתו cf Vrs, 2 Mss בשיבתו ‖ **34** [a] 𝔊-^{A} *τὸ γῆρας* cf 𝔏$^{93.94}$ *senectutem tuam.*

מִכָּל־ אֹיְבֵינוּ[b] וְהוּא מִלְּטָנוּ מִכַּף ׀ פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה בָּרַח מִן־הָאָרֶץ ב.ל.כ בטע[15]
11 מֵעַל אַבְשָׁלוֹם׃ 11 וְאַבְשָׁלוֹם אֲשֶׁר מָשַׁחְנוּ עָלֵינוּ מֵת בַּמִּלְחָמָה
12 וְעַתָּה לָמָּה אַתֶּם מַחֲרִישִׁים [a]לְהָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ[ba]׃ ס 12 [a]וְהַמֶּלֶךְ ז חס ול בלישׁ. ג ר״פ
דָּוִד שָׁלַח אֶל־צָדוֹק וְאֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל־זִקְנֵי
יְהוּדָה לֵאמֹר לָמָּה תִהְיוּ אַחֲרֹנִים[a] [b]לְהָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ[b]
13 [c]וּדְבַר כָּל־יִשְׂרָאֵל בָּא אֶל־הַמֶּלֶךְ[c] [d]אֶל־בֵּיתוֹ[d]׃ 13 [a]אַתֶּם אַחַי אַתֶּם עַצְמִי יח
14 וּבְשָׂרִי אַתֶּם וְלָמָּה[b] תִּהְיוּ אַחֲרֹנִים [c]לְהָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ[dc]׃ 14 [a]וְלַעֲמָשָׂא ל.כ
תֹּמְרוּ[a] הֲלוֹא עַצְמִי וּבְשָׂרִי אָתָּה כֹּה יַעֲשֶׂה־לִּי ׀ אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף ג חס א בלישׁ. יא[17]
15 אִם־לֹא שַׂר־צָבָא תִּהְיֶה לְפָנַי כָּל־הַיָּמִים תַּחַת יוֹאָב׃ 15 וַיֵּט[a] אֶת־ ג.כ.ל
לְבַב ׀ כָּל־אִישׁ־יְהוּדָה כְּאִישׁ אֶחָד וַיִּשְׁלְחוּ[b] אֶל־הַמֶּלֶךְ שׁוּב אַתָּה ב[18]
16 וְכָל־עֲבָדֶיךָ׃ 16 וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ וַיָּבֹא עַד־הַיַּרְדֵּן וִיהוּדָה בָּא הַגִּלְגָּלָה ו[19]
17 לָלֶכֶת[a] לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ לְהַעֲבִיר אֶת־הַמֶּלֶךְ אֶת־הַיַּרְדֵּן׃ 17 וַיְמַהֵר כתי פסוק את ומילה חדה ביניהן ט׳ מנה בנביא
שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא בֶּן־הַיְמִינִי אֲשֶׁר מִבַּחוּרִים וַיֵּרֶד עִם־אִישׁ יְהוּדָה
18 לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ דָּוִד׃ 18 וְאֶלֶף אִישׁ עִמּוֹ מִבִּנְיָמִן וְצִיבָא נַעַר בֵּית ב[20]
שָׁאוּל וַחֲמִשֶּׁת עָשָׂר בָּנָיו וְעֶשְׂרִים עֲבָדָיו אִתּוֹ וְצָלְחוּ[a] הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי
19 הַמֶּלֶךְ׃ 19 וְעָבְרָה[ba] הָעֲבָרָה לַעֲבִיר אֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב ל.ל כת כן[21]. ה[22]
20 בְּעֵינָיו[c] וְשִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא נָפַל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּעָבְרוֹ בַּיַּרְדֵּן׃ 20 וַיֹּאמֶר בעיניו נא בלישׁ וחד מן ח[23] כת כן
אֶל־הַמֶּלֶךְ אַל־יַחְשֹׁב־לִי אֲדֹנִי עָוֹן וְאַל־תִּזְכֹּר אֵת אֲשֶׁר הֶעְוָה ל.ל
עַבְדְּךָ בַּיּוֹם אֲשֶׁר־יָצָא[a] אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ מִירוּשָׁלִַם לָשׂוּם הַמֶּלֶךְ אֶל־ הי נקוד
21 לִבּוֹ׃ 21 כִּי יָדַע עַבְדְּךָ כִּי אָנֹכִי חָטָאתִי וְהִנֵּה־בָאתִי הַיּוֹם רִאשׁוֹן ח

[15]Mp sub loco. [16]Mm 3901. [17]Mm 3286. [18]Mm 1514. [19]Mm 1817. [20]Mm 1818. [21]Mm 839. [22]Mm 1376. [23]Mm 1543.

10 [b] Ms pr כל cf G[-Mss]S[-C] || **11** [a–a] G *(τοῦ) ἐπιστρέψαι (πρὸς) τὸν βασιλέα*, S[-C] *dthpkwn 'm mlk'*, S[C] *dnhpwk lwt mlk'* || [b] GV[Mss] + mlt vb ex 12b || **12** [a–a] > S, sed cf S[C] 13[a] || [b–b] G *τοῦ ἐπιστρέψαι (πρὸς) τὸν βασιλέα*, S *tw nhpkjwhj lbjth* || [c–c] > G[Mss]; G[L] cf 13[d] || [d–d] > GS; V[Mss] + mlt vb || **13** [a] S[C] pr *wmlk' dwjd šlḥ lwt ṣdwq wlwt 'bjtr khn'* (pl) *lm'mr. mllw 'm sb'* (pl) *djhwd' w'mrw lhwn* cf 12[a] || [b] pc Mss לי cf G[BAMs]SV || [c–c] S *dthpkwn 'm mlk'* || [d] G + *εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ*, G[L](S[C]) + *καὶ λόγος παντὸς Ισραηλ ἤλθεν πρὸς τὸν βασιλέα* || **14** [a–a] S *w'mr l'ms'* || **15** [a] pc Mss ויט, T *w'tpnj (lb')* || [b] Ms + לאמר cf GSV || **16** [a] nonn Mss לרדת cf G[L] || **18** [a] G[L] *ἀποστέλλουσιν ἐπί* || **19** [a] G pr *καὶ ἐλειτούργησαν* (cf S *w'bdw*) *τὴν λειτουργίαν* (G[L] *αὐτῶν*) *τοῦ διαβιβάσαι τὸν βασιλέα* ex duplice versione || [b] T *w'brw* cf V(S cf [a]) || [c] mlt Mss ut Q cf GST || **20** [a] T *gl'* cf T 25.

ל בסוף אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־שְׁפָטְךָ[b] יְהוָה הַיּוֹם מִיַּד כָּל־הַקָּמִים עָלֶיךָ[c]: ס

יד זוגין[43] ל 32 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־הַכּוּשִׁי הֲשָׁלוֹם לָנַעַר לְאַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר הַכּוּשִׁי
2 יִהְיוּ כַּנַּעַר אֹיְבֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וְכֹל אֲשֶׁר־קָמוּ עָלֶיךָ[a] לְרָעָה: ס

ל 19 1 וַיֻּרְגַּז הַמֶּלֶךְ וַיַּעַל עַל־עֲלִיַּת הַשַּׁעַר וַיֵּבְךְּ וְכֹה | אָמַר בְּלֶכְתּוֹ[a]
9 בְּנִי אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי[b] אַבְשָׁלוֹם מִי־יִתֶּן מוּתִי אֲנִי תַחְתֶּיךָ אַבְשָׁלוֹם

כתי׳ ב 1.2 בְּנִי בְנִי[c]: 2 וַיֻּגַּד לְיוֹאָב הִנֵּה הַמֶּלֶךְ בּוֹכֶה וַיִּתְאַבֵּל[a] עַל־
3 אַבְשָׁלוֹם: 3 וַתְּהִי הַתְּשׁוּעָה בַּיּוֹם הַהוּא לְאֵבֶל לְכָל־הָעָם כִּי־שָׁמַע

ל 1.3 הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר נֶעֱצַב הַמֶּלֶךְ עַל־בְּנוֹ[a]: 4 וַיִּתְנַּנֵּב הָעָם
4 בַּיּוֹם הַהוּא לָבוֹא הָעִיר כַּאֲשֶׁר יִתְנַּנֵּב הָעָם הַנִּכְלָמִים בְּנוּסָם

נ׳ 5 בַּמִּלְחָמָה[a]: 5 וְהַמֶּלֶךְ לָאַט אֶת־פָּנָיו וַיִּזְעַק הַמֶּלֶךְ[a] קוֹל[b] גָּדוֹל בְּנִי
5 אַבְשָׁלוֹם אַבְשָׁלוֹם[c] בְּנִי בְנִי[d]: 6 וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ הַבַּיְתָה[a] 6

ב חד חס וחד מל[5] ל וַיֹּאמֶר הֹבַשְׁתָּ הַיּוֹם אֶת־פְּנֵי כָל־עֲבָדֶיךָ הַמְמַלְּטִים אֶת־נַפְשְׁךָ הַיּוֹם

ל[6] 1.6 ל כת כן וְאֵת נֶפֶשׁ בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ וְנֶפֶשׁ נָשֶׁיךָ וְנֶפֶשׁ פִּלַגְשֶׁיךָ: 7 לְאַהֲבָה אֶת־ 7
שֹׂנְאֶיךָ וְלִשְׂנֹא אֶת־אֹהֲבֶיךָ כִּי | הִגַּדְתָּ הַיּוֹם כִּי אֵין לְךָ שָׂרִים וַעֲבָדִים

ב פסוק כי כי כי כי[7] כִּי | יָדַעְתִּי הַיּוֹם כִּי לֹא[a] אַבְשָׁלוֹם חַי וְכֻלָּנוּ[b] הַיּוֹם[c] מֵתִים כִּי־אָז יָשָׁר
סו׳ יט[9] מנה בסוף. בְּעֵינֶיךָ: 8 וְעַתָּה קוּם צֵא וְדַבֵּר עַל־לֵב עֲבָדֶיךָ[a] כִּי בַיהוָה נִשְׁבַּעְתִּי 8
יו׳ ר״פ וס״פ חד. ואי[10] כִּי־אֵינְךָ יוֹצֵא אִם־לָין אִישׁ אִתְּךָ הַלַּיְלָה וְרָעָה לְךָ זֹאת מִכָּל־

ס[11] מל וכל תלים דכות ב מ א. ט[12] ל חס[13]. 14 הָרָעָה אֲשֶׁר־בָּאָה עָלֶיךָ מִנְּעוּרֶיךָ עַד־עָתָּה[c]: ס 9 וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ[a]

ג. מט[3] מל בוביא ח מנה בסוף וַיֵּשֶׁב בַּשָּׁעַר וּלְכָל־[a]הָעָם הִגִּידוּ לֵאמֹר הִנֵּה הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בַּשָּׁעַר

ב. לט וַיָּבֹא כָל־הָעָם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיִשְׂרָאֵל[b] נָס אִישׁ לְאָהָלָיו: ס

ל 10 וַיְהִי כָל־הָעָם נָדוֹן[a] בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמֶּלֶךְ הִצִּילָנוּ | 10

43 Mm 565. Cp 19 1 Mm 2228. 2 Mm 1813. 3 Mp sub loco. 4 Mm 1814 et Mm 2230. 5 Mm 1815. 6 Mm 1673. 7 Mm 1337. 8 Mm 1444. 9 Mm 1533. 10 Mm 2041. 11 Mm 1268. 12 Mm 1144. 13 Mm 1816. 14 Mm 236.

31 b Ms טו– cf S ‖ c S *'lwhj* cf b.32a ‖ **32** a G^{L} *ἐπ' αὐτόν* cf V *adversum eum* et 31c ‖ **Cp 19,1** a ... Ms S; G^{Mss} *ἐν τῷ κλαίειν* ‖ b > Ms G^{MssL}V ‖ c > G^{L}S ‖ **2** a-a 2 Mss ומת׳ cf S𝔗 ‖ **3** a pc Mss + אבשלום ‖ **4** a Ms מן המ׳ cf SV ‖ **5** a > G^{OpL}S-^{C}V ‖ b nonn Mss בק׳ cf G^{MssL}S𝔗-^{Ms}ed princ ‖ c > pc Mss cf G^{OpMss} ‖ d > Ms G; S + *'bšlwm* ‖ **6** a pc Mss יתה– ‖ **7** a mlt Mss 𝔔 ut Q ‖ b G^{OL}S om cop ‖ c > G^{L}S ‖ **8** a Mss interr ‖ b Ms 𝔔 Seb כי אם cf G$^{\mathfrak{L}94}$S𝔗^{MssV}, 2 Mss אם ‖ c mlt Mss ועד cf G^{L}S𝔗^{f} ‖ **9** a 2 Mss וכל cf G^{-L} ‖ b permlt Mss וישׂראל, nonn Mss = L ‖ c Ms לו– cf G^{LMssS} ‖ **10** a G^{L} *γογγύζοντες* cf Nu 17,6; S *rnjn*.

אָמַר֙ אֵין־לִ֣י בֵ֔ן בְּעַבְוּר֙ הַזְכִּ֣יר שְׁמִ֔י וַיִּקְרָ֥א לַמַּצֵּבֹ֖ת עַל־שְׁמ֑וֹ וַיִּקָּרֵ֨א לְה֤וֹ יַד֙ אַבְשָׁל֔וֹם עַ֖ד הַיּ֥וֹם הַזֶּ֑ה׃ ס

19 וַאֲחִימַ֣עַץ בֶּן־צָד֗וֹק אָמַ֙ר֙ אָרֻ֣צָה נָּ֔א וַאֲבַשְּׂרָ֖ה אֶת־הַמֶּ֑לֶךְ

20 כִּ֥י־שְׁפָטוֹ֙ יְהוָ֔ה מִיַּ֖ד אֹיְבָֽיו׃ 20 וַיֹּ֤אמֶר לוֹ֙ יוֹאָ֔ב לֹא֙ אִ֣ישׁ בְּשֹׂרָ֔ה אַתָּ֖ה

הַיּ֣וֹם הַזֶּ֑ה וּבִשַּׂרְתָּ֣ בְּי֔וֹם אַחֵ֖ר וְהַיּ֥וֹם ׀ הַזֶּ֛ה לֹ֥א תְבַשֵּׂ֖ר כִּי־עַל־[a]בֵּ֥ן

21 הַמֶּ֖לֶךְ מֵֽת׃ 21 וַיֹּ֤אמֶר יוֹאָב֙ לַכּוּשִׁ֔י לֵ֚ךְ הַגֶּ֣ד[a] לַמֶּ֔לֶךְ אֲשֶׁ֥ר רָאִ֖יתָה

22 וַיִּשְׁתַּ֥חוּ כוּשִׁ֖י לִיוֹאָ֑ב וַיָּרֻֽץ׃ 22 וַיֹּ֨סֶף֙ עוֹד֙ אֲחִימַ֣עַץ בֶּן־צָד֔וֹק וַיֹּ֖אמֶר

אֶל־יוֹאָ֑ב וַיְהִי֙ מָ֣ה אֶרְצָ֣ה־נָּ֔א גַּם־אֲנִ֖י אַחֲרֵ֣י הַכּוּשִׁ֑י וַיֹּ֥אמֶר יוֹאָ֖ב

23 לָמָּה־זֶּ֥ה אַתָּ֛ה רָ֖ץ בְּנִ֑י וְלֹכֶ֖ה אֵ֥ין בְּשׂוֹרָ֖ה מֻצְאָֽת׃ 23 וַיְהִי־[a]מָ֣ה

אָרֻ֔ץ וַיֹּ֖אמֶר לוֹ֙ רוּץ֙ וַיָּ֣רָץ אֲחִימַ֔עַץ דֶּ֖רֶךְ הַכִּכָּ֑ר וַיַּעֲבֹ֖ר אֶת־הַכּוּשִֽׁי׃

24 24 וְדָוִ֖ד יוֹשֵׁ֣ב בֵּ֣ין ׀ שְׁנֵ֣י הַשְּׁעָרִ֑ים וַיֵּ֤לֶךְ הַצֹּפֶה֙ אֶל־גַּ֣ג הַשַּׁ֔עַר אֶל־[b]

25 הַחוֹמָ֔ה וַיִּשָּׂ֤א אֶת־עֵינָיו֙ וַיַּ֔רְא וְהִנֵּה־אִ֥ישׁ רָ֖ץ לְבַדּֽוֹ׃ 25 וַיִּקְרָ֥א הַצֹּפֶ֖ה

וַיַּגֶּ֣ד לַמֶּ֑לֶךְ וַיֹּ֤אמֶר הַמֶּ֙לֶךְ֙ אִם־לְבַדּ֣וֹ בְשׂוֹרָ֔ה בְּפִ֖יו וְיֹלֵ֣ךְ הָל֑וֹךְ

26 וְקָרֵ֖ב׃ 26 וַיַּ֣רְא הַצֹּפֶ֔ה אִ֥ישׁ־אַחֵ֖ר רָ֑ץ וַיִּקְרָ֣א הַצֹּפֶ֗ה [a]אֶל־הַשַּׁ֙עַר֙[a] ב

ס א וַיֹּ֣אמֶר הִנֵּה־[b]אִ֥ישׁ רָ֖ץ לְבַדּ֑וֹ וַיֹּ֥אמֶר הַמֶּ֖לֶךְ גַּם־זֶ֥ה מְבַשֵּֽׂר׃ 27 וַיֹּ֣אמֶר ב

הַצֹּפֶ֗ה אֲנִ֤י רֹאֶה֙ אֶת־מְרוּצַ֣ת הָרִאשׁ֔וֹן כִּמְרֻצַ֖ת אֲחִימַ֣עַץ בֶּן־צָד֑וֹק

28 28 וַיֹּ֥אמֶר הַמֶּ֖לֶךְ אִ֣ישׁ־טוֹב֣ ז֔וֹ וְאֶל־בְּשׂוֹרָ֥ה טוֹבָ֖ה יָבֽוֹא׃ 28 וַיִּקְרָ֣א

אֲחִימַ֔עַץ וַיֹּ֖אמֶר אֶל־הַמֶּ֑לֶךְ שָׁל֗וֹם וַיִּשְׁתַּ֤חוּ לַמֶּ֙לֶךְ֙ לְאַפָּ֔יו אָ֖רְצָה

ב ס [a] וַיֹּ֣אמֶר בָּר֔וּךְ יְהוָ֖ה אֱלֹהֶ֑יךָ אֲשֶׁ֤ר סִגַּר֙ אֶת־הָאֲנָשִׁ֔ים אֲשֶׁר־

29 נָשְׂא֥וּ אֶת־יָדָ֖ם בַּאדֹנִ֣י הַמֶּ֑לֶךְ׃ 29 וַיֹּ֥אמֶר הַמֶּ֖לֶךְ שָׁל֣וֹם ׀ [a]לַנָּ֑עַר

לְאַבְשָׁל֣וֹם וַיֹּ֤אמֶר אֲחִימַ֙עַץ֙ רָאִ֣יתִי֔ הֶהָמ֖וֹן הַגָּד֣וֹל לִשְׁלֹ֑חַ אֶת־עֶ֥בֶד

30 הַמֶּ֛לֶךְ יוֹאָ֖ב וְאֶת־[b]עַבְדֶּ֑ךָ וְלֹ֣א ׀ יָדַ֗עְתִּי מָֽה׃ 30 וַיֹּ֥אמֶר הַמֶּ֖לֶךְ סֹ֣ב [a]

31 הִתְיַצֵּ֥ב כֹּ֖ה וְיֹסֵ֑ב וַיָּ֣סָב וַיַּעֲמֹֽד׃ 31 וְהִנֵּ֣ה הַכּוּשִׁ֔י בָּ֖א וַיֹּ֣אמֶר הַכּוּשִׁ֑י [a]יִתְבַּשַּׂ֣ר ל

---

[29] Mm 1806. [30] Mm 3744. [31] Mm 2745. [32] Mm 2214. [33] וחד מוצאת Gn 38,25. [34] Mm 1845. [35] Mp sub loco. [36] Mm 1812. [37] Mm 963. [38] Mm 959. [39] Mm 565. [40] Mm 1660. [41] Mm 1248. [42] Mm 1054.

20 [a] nonn Mss ut Q cf $\mathfrak{G}^{L}$ || **21** [a] pc Mss וה cf $\mathfrak{G}^{L}$ || **23** [a] $\mathfrak{G}$ pr *καὶ εἶπεν (Ἀχιμαας)*, $\mathfrak{S}$ pr *'mr lh*, $\mathfrak{V}$ pr *qui respondit* || **26** [a–a] $\mathfrak{G}^{L}$ *πρὸς τῇ πύλῃ*, $\mathfrak{G}^{L}$ *ἐπὶ τὴν πύλην*, $\mathfrak{V}$ *in culmine* || [b] $\mathfrak{G}$ + *ἕτερος* cf $\mathfrak{S}$ *'hrn'*, $\mathfrak{T}^{\text{ed princ}}$ *'whrn*, $\mathfrak{V}$ *alter* || **28** [a] mlt Mss om interv || **29** [a] nonn Mss Seb הַשָּׂ cf $\mathfrak{T}^{\mathfrak{V}}$ || [b] nonn Mss את cf $\mathfrak{G}^{\text{Mss}}\mathfrak{T}\mathfrak{V}$ || [c] pc Mss לא cf $\mathfrak{G}^{\text{Mss}}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ || **30** [a] > 2 Mss $\mathfrak{S}$ || **31** [a] > $\mathfrak{G}$-$^{OPL}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$.

בְּצֵאת הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־הַשָּׂרִים עַל־דִּבְרֵ֥ אַבְשָׁלֽוֹם׃ 6 וַיֵּצֵ֥א הָעָ֖ם 6
לִ הַשָּׂדֶ֑ה לִקְרַ֣את יִשְׂרָאֵ֔ל וַתְּהִ֖י הַמִּלְחָמָ֥ה בְּיַֽעַר־אֶפְרָֽיִם׃ 7 וַיִּנָּגְפ֣וּ 7
ל שָׁ֠ם ׀ עַ֣ם יִשְׂרָאֵ֗ל לִפְנֵי֙ עַבְדֵ֣י דָוִ֔ד וַתְּהִי־שָׁ֥ם ׀ הַמַּגֵּפָ֛ה גְּדוֹלָ֥ה בַיּ֖וֹם
נפוצת[10] ק הַה֣וּא עֶשְׂרִ֑ים אָ֖לֶף׃ 8 וַתְּהִי־שָׁ֣ם ׀ הַמִּלְחָמָ֗ה נָפְצ֥וֹת[a] עַל־פְּנֵ֛י כָּל־ 8
ב[11] הָאָ֖רֶץ וַיֶּ֣רֶב הַיַּ֑עַר לֶֽאֱכֹ֥ל בָּעָ֛ם מֵֽאֲשֶׁ֥ר אָכְלָ֖ה הַחֶ֥רֶב בַּיּ֥וֹם הַהֽוּא׃
ה[12] 9 וַיִּקָּרֵ֥א אַבְשָׁל֖וֹם לִפְנֵ֣י עַבְדֵ֣י דָוִ֑ד וְאַבְשָׁל֗וֹם רֹכֵב֙ עַל־הַפֶּ֣רֶד וַיָּבֹ֞א 9
ל כת כן . ה[13] . לב בנביא כ מגה בסיג . ל . ל הַפֶּ֣רֶד תַּ֣חַת שׂ֣וֹבְךְ֮ הָאֵלָ֣ה הַגְּדוֹלָה֒ וַיֶּֽחֱזַ֤ק רֹאשׁוֹ֙[a] בָּאֵלָ֔ה וַיִּתֵּ֥ן בֵּין֙
הַשָּׁמַ֔יִם וּבֵ֖ין הָאָ֑רֶץ וְהַפֶּ֖רֶד אֲשֶׁר־תַּחְתָּ֥יו עָבָֽר׃ 10 וַיַּרְא֙ אִ֣ישׁ אֶחָ֔ד[a] 10
יד חס . ג[14] וַיַּגֶּד֙ לְיוֹאָ֔ב וַיֹּ֣אמֶר הִנֵּ֗ה רָאִ֙יתִי֙ אֶת־אַבְשָׁל֔וֹם תָּל֖וּי בָּאֵלָֽה׃ 11 וַיֹּ֥אמֶר 11
לב[15] . ל[16] . ל יוֹאָ֖ב לָאִ֣ישׁ הַמַּגִּ֑יד לוֹ֙[a] וְהִנֵּ֣ה רָאִ֔יתָ וּמַדּ֖וּעַ לֹא־הִכִּיתוֹ֙ שָׁ֔ם[b] אֶרְצָ֣ה
ה[17] ז פסוק אל על אל[18] וְעָלַ֥י לָתֵ֖ת לְךָ֣ עֲשָׂרָ֑ה כֶּ֣סֶף וַחֲגֹ֔רָה אֶחָֽת׃ 12 וַיֹּ֥אמֶר הָאִ֖ישׁ אֶל־יוֹאָ֑ב 12
ולו חד מן כב ק וחד מן ג[19] בלישׁ . ג[20] וְלוּ֙[a] אָנֹכִ֣י שֹׁקֵ֔ל עַל־כַּפַּ֖י אֶלֶף֙ כֶּ֔סֶף לֹא֙[b] אֶשְׁלַ֣ח יָדִ֔י אֶל־[c]בֶּן־ 13
ו הַמֶּ֑לֶךְ כִּ֣י בְאָזְנֵ֗ינוּ צִוָּה֙ הַמֶּ֣לֶךְ אֽוֹתְךָ֔ וְאֶת־אֲבִישַׁ֖י וְאֶת־אִתַּ֣י לֵאמֹ֑ר
ל . בנפשי חד מן מח[21] ק כת ד וקר י שִׁמְר֤וּ[a] מִי֙[b] בַּנַּ֔עַר בְּאַבְשָׁל֖וֹם[c]׃ 13 אוֹ־עָשִׂ֥יתִי בְנַפְשׁ֛וֹ[d] שֶׁ֖קֶר וְכָל־ 14
דָּבָ֣ר לֹא־יִכָּחֵ֣ד מִן־הַמֶּ֑לֶךְ וְאַתָּ֖ה תִּתְיַצֵּ֥ב מִנֶּֽגֶד׃ 14 וַיֹּ֥אמֶר יוֹאָ֖ב
יח[22] ג[23] לֹא־כֵ֑ן[a] אֹחִ֣ילָה[b] לְפָנֶ֔יךָ וַיִּקַּ֞ח שְׁלֹשָׁ֤ה שִׁבָּטִים֙ בְּכַפּ֔וֹ וַיִּתְקָעֵ֥ם בְּלֵ֖ב 15
כו אַבְשָׁל֑וֹם עוֹדֶ֥נּוּ חַ֖י בְּלֵ֥ב הָאֵלָֽה׃ 15 וַיָּסֹ֣בּוּ עֲשָׂרָ֗ה נְעָרִים֙ נֹשְׂאֵ֣י כְּלֵ֔י
א[24] מגה חס . ג חס יוֹאָ֖ב וַיַּכּ֑וּ אֶת־אַבְשָׁל֖וֹם וַיְמִיתֻֽהוּ׃ 16 וַיִּתְקַ֤ע יוֹאָב֙ בַּשּׁוֹפָ֔ר וַיָּ֖שָׁב הָעָ֑ם 16
ב . ז[25] מִרְדֹּ֣ף אַחֲרֵ֔י יִשְׂרָאֵ֖ל כִּי־חָשַׂ֥ךְ יוֹאָ֖ב אֶת־הָעָֽם׃ 17 וַיִּקְח֣וּ אֶת־ 17
ב חס[26] אַבְשָׁל֗וֹם וַיַּשְׁלִיכוּ֙ אֹת֣וֹ בַיַּ֔עַר אֶל־הַפַּ֖חַת הַגָּד֣וֹל וַיַּעֲרְמ֤וּ עָלָיו֙ גַּל־
לה וכל ר״פ דכות . לאהליו חד מן ב[27] חס ק בלישׁ יד חס . ז חס[28] בחיור ק אֲבָנִ֣ים גְּדוֹלָ֔ה מְאֹ֑ד וְכָל־יִשְׂרָאֵ֖ל[a] נָ֥סוּ אִ֛ישׁ לְאָהֳלָ֖יו[b]׃ ס[c] 18
18 וְאַבְשָׁל֣וֹם לָקַ֗ח וַיַּצֵּב־לוֹ֙ בְּחַיָּ֔ו[a] אֶת־מַצֵּבַ֕ת אֲשֶׁ֥ר בְּעֵמֶק־הַמֶּ֖לֶךְ כִּֽי

[10] Mp sub loco. [11] Mm 1805. [12] Mm 1806. [13] Mm 432. [14] Mm 1807. [15] Mm 319. [16] Mm 1454. [17] Mm 3683. [18] Mm 1444. [19] Mm 1808. [20] Mm 1809. [21] Mm 3811. [22] Mm 436. [23] Mm 3104. [24] Mm 2127 contra textum. [25] Mm 1676. [26] Mm 1810. [27] Mm 2124. [28] L בחיור Q contra Mm 1811, suppressi, cf Qoh 5,17 et Mp sub loco.

8 [a] nonn Mss ut Q ‖ **9** [a] 𝔔 Vrs ויתל ‖ **10** [a] > 𝔔 ‖ **11** [a] > Ms 𝔊[MssS] ‖ [b] > 2 Mss 𝔊[MssS] ‖ **12** [a] mlt Mss ut Q cf 𝔗[Mss] ‖ [b] 2 Mss ולא ‖ [c] Ms על cf 𝔖 sed etiam Gn 22,12[a] ‖ [d] ≥ 2 Mss cf 𝔖[c]; 2 Mss לי cf 𝔊𝔖-[c]𝔗𝔙 ‖ [e] pc Mss אב׳ cf 𝔊𝔖 ‖ **13** [a] mlt Mss ut Q cf 𝔊[L]𝔖𝔗𝔙 ‖ **14** [a–a] 𝔊[L] διὰ τοῦτο ‖ [b] nonn Mss אחולה cf Jer 4,19; Vrs a חלל, improbabiliter ‖ **17** [a] 𝔗 ישׂראל ‖ [b] mlt Mss ut Q cf 𝔗 *(lqrwhj)* 𝔙 ‖ [c] Mss om interv ‖ **18** [a] mlt Mss ut Q.

עַד־אָוֹר הַבֹּקֶר[a] עַד־אֶחָד לֹא נָעְדָּר אֲשֶׁר לֹא־עָבַר אֶת־הַיַּרְדֵּן׃ ו[30]. ב זקף קט[30]
23 וַאֲחִיתֹפֶל רָאָה כִּי לֹא נֶעֱשְׂתָה עֲצָתוֹ וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־הַחֲמוֹר[a] וַיָּקָם
וַיֵּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ אֶל־עִירוֹ וַיְצַו אֶל־בֵּיתוֹ וַיֶּחְנָק וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר בְּקֶבֶר[d] ל. ל
24 אָבִיו׃ ס 24 וְדָוִד בָּא מַחֲנָיְמָה וְאַבְשָׁלֹם עָבַר אֶת־הַיַּרְדֵּן הוּא ג[32]. יד חס
25 וְכָל־אִישׁ[a] יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ׃ 25 וְאֶת־עֲמָשָׂא שָׂם אַבְשָׁלֹם תַּחַת יוֹאָב יו[33]. ב[34]. יד חס
עַל־הַצָּבָא וַעֲמָשָׂא בֶן־אִישׁ וּשְׁמוֹ יִתְרָא הַיִּשְׂרְאֵלִי[a] אֲשֶׁר־בָּא אֶל־ ח[35]. ב תד כת רה
26 אֲבִיגַל בַּת־נָחָשׁ[b] אֲחוֹת צְרוּיָה אֵם יוֹאָב׃ 26 וַיִּחַן יִשְׂרָאֵל וְאַבְשָׁלֹם יד חס וחד כת ראש[36]
27 אֶרֶץ הַגִּלְעָד׃ ס 27 וַיְהִי כְּבוֹא דָּוִד מַחֲנָיְמָה וְשֹׁבִי בֶן־נָחָשׁ ג[32]
מֵרַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן וּמָכִיר בֶּן־עַמִּיאֵל מִלֹּא[a] דְּבָר וּבַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי
28 מִרֹגְלִים׃ 28 מִשְׁכָּב וְסִפּוֹת וּכְלֵי יוֹצֵר וְחִטִּים[a] וּשְׂעֹרִים וְקֶמַח וְקָלִי ב. ג[38]
29 וּפוֹל וַעֲדָשִׁים וְקָלִי[b]׃ 29 וּדְבַשׁ[a] וְחֶמְאָה וְצֹאן[a] וּשְׁפוֹת בָּקָר הֵגִישׁוּ ב. ג[38]. י סמוק מן ב מיללין נסבין ו ר״ם[39] ס[40]
לְדָוִד וְלָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ לֶאֱכֹל כִּי אָמְרוּ הָעָם רָעֵב וְעָיֵף וְצָמֵא יג מל[41]. ח[42]
18 בַּמִּדְבָּר׃ **18** 1 וַיִּפְקֹד דָּוִד אֶת־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּשֶׂם עֲלֵיהֶם שָׂרֵי פר
2 אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת׃ 2 וַיְשַׁלַּח דָּוִד אֶת־הָעָם הַשְּׁלִשִׁית בְּיַד־יוֹאָב כב[1]
וְהַשְּׁלִשִׁית בְּיַד אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה אֲחִי יוֹאָב וְהַשְּׁלִשִׁת בְּיַד אִתַּי ב חס דחס[2]
הַגִּתִּי ס[a] וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם יָצֹא אֵצֵא גַּם־אֲנִי עִמָּכֶם׃ ז ג מל דד חס[3]
3 וַיֹּאמֶר הָעָם לֹא תֵצֵא כִּי אִם־נֹס נָנוּס לֹא־יָשִׂימוּ אֵלֵינוּ לֵב[a] וְאִם־ ג. מז פסוק לא לא לא
מֶתוּ חֶצְיֵנוּ לֹא־יָשִׂימוּ אֵלֵינוּ לֵב[a] כִּי־עַתָּה[b] כָּמֹנוּ עֲשָׂרָה אֲלָפִים ג חס[4] דכות ב מ א. כא[5] יא מנה בבניא. ד ג חס וחד מל[6]
4 וְעַתָּה טוֹב כִּי־תִהְיֶה־לָּנוּ מֵעִיר[c] לַעְזֹר[d]׃ ס 4 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לשזור[7] חד מן ג מל בליש ק
הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יִטַב בְּעֵינֵיכֶם אֶעֱשֶׂה וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ אֶל[a]־יַד הַשָּׁעַר יח. ח[8] וכל מגלה דכות ב מ א
5 וְכָל־הָעָם יָצְאוּ לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים׃ 5 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־יוֹאָב וְאֶת־ נא מ״ם וכל ר״ם דכות ב מ ג. ב. יח פסוק את ראת ואת את
אֲבִישַׁי וְאֶת־אִתַּי לֵאמֹר לְאַט־לִי לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם וְכָל־הָעָם שֹׁמְעִים[a] ב[39]. נא מ״ם וכל ר״ם דכות ב מ ג

[30]Mm 1488. [31]Mm 187. [32]Mm 1895. [33]Mm 1520. [34]Mm 1882. [35]Mm 4233. [36]Mm 2265. [37]Mp sub loco. [38]Mm 1802. [39]Mm 4162. [40]Mm 1803. [41]Mm 1640. [42]Mm 184. Cp **18** [1]Mm 59. [2]Mm 1900. [3]Mm 1037. [4]Mm 1804. [5]Mm 230. [6]Mm 252. [7]Mm 832. [8]Mm 2990. [9]Mm 2230.

22 [a] $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{L}^{115.91.94}$ + nonn vb ‖ **23** [a] citt חמורו cf $\mathfrak{G}\mathfrak{L}^{115}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ ‖ [b] pc Mss את ‖ [c] mlt Mss ואל cf $\mathfrak{G}^{Op}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{Mss}\mathfrak{V}$ ‖ [d] $\mathfrak{G}^{OL}$ *ἐν ὄικῳ* ‖ **24** [a] > 2 Mss cf $\mathfrak{G}^{AMss}\mathfrak{S}$ ‖ **25** [a] $\mathfrak{G}^{AMss}$ *Ισμαηλίτης* cf $\mathfrak{L}^{115}$ Ps Hier, Quaest et 1Ch 2,17 ‖ [b] $\mathfrak{G}^{Mss}$ *Ιεσσαι* cf $\mathfrak{L}^{115}$ ‖ **27** [a] pc Mss מלוא cf $\mathfrak{T}^{Buxt}$, mlt Mss מלו cf $\mathfrak{T}^{r}$; cf 9,4[a].5[a] ‖ **28** [a] pc Mss ׳ח cf $\mathfrak{T}^{Ms}$ ‖ [b] > $\mathfrak{G}\mathfrak{L}^{115}\mathfrak{S}$ ‖ **29** [a–a] $\mathfrak{S}^{C}$ *wh'wt' d'n'* ‖ **Cp 18,2** [a] mlt Mss om interv ‖ **3** [a–a] > 2 Mss $\mathfrak{G}^{Mss}\mathfrak{S}$ (homtel) ‖ [b] 2 Mss אתה cf $\mathfrak{G}^{-L}\sigma\mathfrak{V}$ ($\mathfrak{T}$ *k'n 't…*) ‖ [c] $\mathfrak{G}$ *ἐν τῇ πόλει* cf $\mathfrak{L}^{115}\mathfrak{V}$ ‖ [d] mlt Mss ut Q ‖ **4** [a] pc Mss על cf 15,2 ‖ **5** [a] $\mathfrak{Q}$ שמעים.

ל . באחד חד מן ז יתיר ת בלישׁ . ג כת כן
12 הַלְכִים[b] בְּקֶרֶב[c]׃ 12 וּבָאנוּ אֵלָיו בְּאַחַת[a] הַמְּקוֹמֹת אֲשֶׁר נִמְצָא שָׁם

ג 13 . ה[d]
וְנָחַנוּ[d] עָלָיו כַּאֲשֶׁר יִפֹּל הַטַּל עַל־הָאֲדָמָה וְלֹא־נוֹתַר בּוֹ וּבְכָל־
ב[e] 13 הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ גַּם־אֶחָד׃ 13 וְאִם־אֶל־עִיר יֶאֱסֹף וְהִשִּׁיאוּ כָל־
ל יִשְׂרָאֵל אֶל־הָעִיר הַהִיא[a] חֲבָלִים וְסָחַבְנוּ אֹתוֹ[b] עַד־הַנַּחַל עַד אֲשֶׁר־
ב . יג[e] 14 לֹא־נִמְצָא שָׁם גַּם־צְרוֹר׃ ס 14 וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם וְכָל־אִישׁ
יִשְׂרָאֵל טוֹבָה עֲצַת חוּשַׁי הָאַרְכִּי מֵעֲצַת אֲחִיתֹפֶל[a] וַיהוָה צִוָּה לְהָפֵר
ג[f] 17 . ח קמ[g] אֶת־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל הַטּוֹבָה לְבַעֲבוּר הָבִיא יְהוָה אֶל[b]־אַבְשָׁלוֹם אֶת־
הָרָעָה׃ ס 15 וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־צָדוֹק וְאֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים
יח מסוק דמיין[h] . יד חס . ב[i] 21 כָּזֹאת וְכָזֹאת יָעַץ אֲחִיתֹפֶל אֶת־אַבְשָׁלֹם וְאֶת זִקְנֵי[a] יִשְׂרָאֵל וְכָזֹאת
וְכָזֹאת יָעַצְתִּי אָנִי׃ 16 וְעַתָּה שִׁלְחוּ מְהֵרָה וְהַגִּידוּ לְדָוִד לֵאמֹר אַל־
ד מל . ב חד פת וחד קמ[j] 22 תָּלֶן הַלַּיְלָה בְּעַרְבוֹת[a] הַמִּדְבָּר וְגַם עָבוֹר תַּעֲבֹר פֶּן יִבָּלַע לַמֶּלֶךְ
ג 17 וּלְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ 17 וְיהוֹנָתָן וַאֲחִימַעַץ עֹמְדִים בְּעֵין־רֹגֵל
ל . ו זוגין[k] 23 וְהָלְכָה שִׁפְחָה וְהִגִּידָה לָהֶם וְהֵם יֵלְכוּ וְהִגִּידוּ לַמֶּלֶךְ דָּוִד כִּי לֹא
יא[l] . ד[m] 25 ג מנה כת כן . טו[n] . יד חס[o] 26 יוּכְלוּ לְהֵרָאוֹת לָבוֹא[a] הָעִירָה׃ 18 וַיַּרְא אֹתָם נַעַר וַיַּגֶּד לְאַבְשָׁלֹם
ל 19 וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם מְהֵרָה וַיָּבֹאוּ | אֶל־בֵּית־אִישׁ בְּבַחוּרִים וְלוֹ בְּאֵר
ל . ל . ג דמטע[p] 27 בַּחֲצֵרוֹ וַיֵּרְדוּ שָׁם׃ 19 וַתִּקַּח הָאִשָּׁה וַתִּפְרֹשׂ אֶת־הַמָּסָךְ עַל־פְּנֵי[a]
ב חד חס וחד מל[q] 28 הַבְּאֵר וַתְּשַׁטַּח עָלָיו חֲרָפוֹת וְלֹא נוֹדַע דָּבָר׃ 20 וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי ס
יט[r] 29 אַבְשָׁלוֹם אֶל־הָאִשָּׁה הַבַּיְתָה וַיֹּאמְרוּ אַיֵּה אֲחִימַעַץ וִיהוֹנָתָן וַתֹּאמֶר
ל וכל שם אנש דכות לָהֶם הָאִשָּׁה עָבְרוּ מִיכֶל[a] הַמָּיִם וַיְבַקְשׁוּ וְלֹא מָצְאוּ וַיָּשֻׁבוּ יְרוּשָׁלָם׃
ס 21 וַיְהִי | אַחֲרֵי לֶכְתָּם וַיַּעֲלוּ מֵהַבְּאֵר וַיֵּלְכוּ וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ דָּוִד
ל 21 וַיֹּאמְרוּ[b] אֶל־דָּוִד קוּמוּ וְעִבְרוּ מְהֵרָה אֶת־הַמָּיִם כִּי־כָכָה יָעַץ עֲלֵיכֶם
נא מ״ם וכל ר״ם דכות ב מ ג אֲחִיתֹפֶל׃ 22 וַיָּקָם דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן

[12] Mm 2792. [13] Mm 487. [14] Mm 989. [15] Lv 22,16. [16] Mm 1520. [17] Mm 511. [18] Mm 1092. [19] Mm 3911. [20] Mm 2349. [21] Mm 1800. [22] Mm 3555. [23] Mm 2036. [24] Mm 2545. [25] Mm 731. [26] Mm 1972. [27] Mm 1025. [28] Mm 1801. [29] Mm 1557.

11 [c] 𝔊 *ἐν μέσῳ αὐτῶν* cf 𝔙, 𝔖 *bmṣ't'*, 𝔗 *brjšn'*, 𝔗^{Mss} *brjš kwln'* || **12** [a] nonn Mss ut Q || [b] 𝔏^{115} *et turbabimus eum et inruemus super eum*, 𝔖 *wšrjnn*, 𝔗 *wnšrj*, 𝔙 *et operiemus (eum)* ex 13 || [c] nonn Mss על־פני || [d] pc Mss עד cf 𝔗^{f} || **13** [a] nonn Mss ההוא cf אתו || [b] Ms אתו cf Vrs || **14** [a] mlt Mss interv || [b] nonn Mss על cf 𝔗 || **15** [a] 𝔖 *kl* || **16** [a] mlt Mss בעברות cf 15,28 || **17** [a] Ms ׳ולו cf 𝔊^{L}𝔖𝔙 || **19** [a] nonn Mss Seb פי cf 𝔊^{L}𝔏^{115} 𝔗𝔙 sed etiam Nu 33,8 || **20** [a] pc Mss citt pr את; 𝔊^{L} *σπεύδοντες* cf 𝔏^{115} *properantes*.

לְאַבְשָׁלוֹם הָאֹהֶל עַל־הַגָּג וַיָּבֹא אַבְשָׁלוֹם אֶל־פִּלַגְשֵׁי אָבִיו לְעֵינֵי ב חס²³
23 כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ 23 וַעֲצַת אֲחִיתֹפֶל אֲשֶׁר יָעַץ בַּיָּמִים הָהֵם כַּאֲשֶׁר
יִשְׁאַל־[a] בִּדְבַר הָאֱלֹהִים כֵּן כָּל־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל גַּם־לְדָוִד גַּם איש חד מן ו²⁴ קר׳ ולא כת
17 לְאַבְשָׁלֹם׃ ס 17 1 וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל־[a]אַבְשָׁלֹם אִבְחֲרָה נָּא[b] יד חס . יד חס . ב
[c]שְׁנֵים־עָשָׂר[c] אֶלֶף אִישׁ וְאָקוּמָה וְאֶרְדְּפָה אַחֲרֵי־דָוִד הַלָּיְלָה׃ ל¹ . ל
2 וְאָבוֹא עָלָיו וְהוּא יָגֵעַ וּרְפֵה יָדַיִם וְהַחֲרַדְתִּי אֹתוֹ וְנָס כָּל־הָעָם ב . ל
3 אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְהִכֵּיתִי אֶת־הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ׃ 3 וְאָשִׁיבָה כָל־הָעָם אֵלֶיךָ ל²
[a]כְּשׁוּב הַכֹּל[b] הָאִישׁ אֲשֶׁר[a] אַתָּה מְבַקֵּשׁ כָּל־[c]הָעָם יִהְיֶה שָׁלוֹם׃ ל
4 וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי אַבְשָׁלֹם וּבְעֵינֵי כָּל־[a]זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ס ג מל³ . יד בסיפ . יד חס . ל
5 וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם קְרָא[a] נָא גַּם[b] לְחוּשַׁי הָאַרְכִּי וְנִשְׁמְעָה מַה־בְּפִיו ל³
6 גַּם־הוּא׃ 6 וַיָּבֹא חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֵלָיו לֵאמֹר[a]
כַּדָּבָר הַזֶּה דִּבֶּר אֲחִיתֹפֶל הֲנַעֲשֶׂה אֶת־דְּבָרוֹ אִם־[b]אַיִן אַתָּה דַּבֵּר׃ ל . ל⁴
ס [c] 7 וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם לֹא־טוֹבָה הָעֵצָה אֲשֶׁר־יָעַץ
8 אֲחִיתֹפֶל בַּפַּעַם הַזֹּאת׃ 8 וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־ ב⁵
אֲנָשָׁיו כִּי גִבֹּרִים הֵמָּה וּמָרֵי נֶפֶשׁ הֵמָּה כְּרֹב שַׁכּוּל[a] בַּשָּׂדֶה[b] וְאָבִיךָ ל⁶ . ז חס⁷ . ג⁸
9 אִישׁ מִלְחָמָה וְלֹא יָלִין אֶת־הָעָם׃ 9 הִנֵּה עַתָּה הוּא־נֶחְבָּא בְּאַחַת ד ר״ם בסיפ¹⁰ . ל
הַפַּחְתִּים אוֹ[a] בְּאַחַד הַמְּקוֹמֹת וְהָיָה כִנָּפַל בָּהֶם[b] בַּתְּחִלָּה וְשָׁמַע ג כת כן . ב חד מל וחד חס¹¹
10 הַשֹּׁמֵעַ וְאָמַר הָיְתָה מַגֵּפָה בָּעָם אֲשֶׁר אַחֲרֵי אַבְשָׁלֹם׃ 10 וְהוּא גַּם־ יד חס . לג ר״ם
בֶּן־חַיִל אֲשֶׁר לִבּוֹ כְּלֵב הָאַרְיֵה הֵמֵס יִמַּס כִּי־יֹדֵעַ כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי־ ה
11 גִבּוֹר אָבִיךָ וּבְנֵי־חַיִל אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ 11 כִּי יָעַצְתִּי הֶאָסֹף[a] אֵלַי אֶת־כָּל ל . ל
כָּל־יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע כַּחוֹל[a] אֲשֶׁר־עַל־הַיָּם[a] לָרֹב[b] וּפָנֶיךָ ב . ל

²³Mm 1797. ²⁴Mm 2745. Cp 17 ¹Mm 1721. ²Mm 2212. ³Mm 968. ⁴חד מִשְׁפָּטָה Ex 20,19. ⁵Mm 1798. ⁶Mm 1799. ⁷Mm 1664. ⁸Mm 3633. ⁹Mm 3033. ¹⁰Mm 1541. ¹¹Mm 1726.

23 [a] mlt Mss ut Q cf G^{-O}ST𝔙 ‖ Cp 17,1 [a] pc Mss cit L ‖ [b] G + ἑαυτῷ cf 𝔙 ‖ [c–c] G^{OpL} 10 ‖ 3 [a–a] G ὃν τρόπον (G^{L} καθὼς) ἐπιστρέφει (ἡ) νύμφη πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς· (cf 𝔏$^{93.94.81}$) πλὴν ψυχὴν ἑνὸς ἀνδρός, S 'jk dhpk kl 'nš (dšbjt), 𝔗 (kd) jtwbwn klhwn btr d(')jtqtjl gbr', 𝔙 quomodo omnis reverti sole(n)t unum enim virum (tu quaeris) ‖ [b] 2 Mss כל cf S [a–a] ‖ [c] pc Mss וכל cf GS𝔗^{Mss}𝔙 ‖ 4 [a] > pc Mss cit cf 𝔗^{f} ‖ [b] > Ms cit cf S 15 ‖ 5 [a] GS𝔙 pl ‖ [b] > 2 Mss cf G^{L}S ‖ 6 [a] > 2 Mss cf G^{MssS} ‖ [b] mlt Mss ואם cf GS ‖ [c] Mss om interv ‖ 8 [a] S tbr' cf 𝔗 et Hos 13,8 Prv 17,12 ‖ [b] G^{-OL} + mlt vb; 𝔙 + aliquot vb (impar) G ‖ 9 [a] mlt Mss חת– ‖ [b] G^{L} τὸν λαόν ‖ 11 [a] nonn Mss pr שפת cf 𝔗^{Ms} ‖ [b–b] omnes Mss^{G} ופניך הלכים.

ב. היו״ם מיחד[12] בְּקַלְלוֹ צֵא צֵא אִישׁ הַדָּמִים וְאִישׁ הַבְּלִיָּעַל׃ 8 הֵשִׁיב עָלֶיךָ יְהוָה 8
יב. תחתיו חד מן ד[13] כת׳ ק כן למערב. כ[14] כָּל | דְּמֵי בֵית־שָׁאוּל אֲשֶׁר מָלַכְתָּ תַּחְתָּו[a] וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־הַמְלוּכָה
בְּיַד אַבְשָׁלוֹם בְּנֶךָ וְהִנְּךָ בְרָעָתֶךָ כִּי אִישׁ דָּמִים אָתָּה׃ 9 וַיֹּאמֶר 9
ל. ב אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה אֶל־הַמֶּלֶךְ לָמָּה יְקַלֵּל הַכֶּלֶב הַמֵּת הַזֶּה אֶת־אֲדֹנִי
ג. לב בנביא כ מגה בפיס הַמֶּלֶךְ אֶעְבְּרָה־נָּא וְאָסִירָה אֶת־רֹאשׁוֹ׃ ס 10 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ 10
ג חס. כה חד מן ו[15] כת׳ ס״ת וקר׳ ה. כ ק מַה־לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה כִּי[a] יְקַלֵּל וְכִי־יְהוָה אָמַר לוֹ קַלֵּל אֶת־דָּוִד
ב. ח מל וּמִי יֹאמַר מַדּוּעַ עָשִׂיתָ כֵּן׃ ס 11 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי וְאֶל־ 11
יב[16] לא מגה בנביא כָּל־עֲבָדָיו הִנֵּה בְנִי אֲשֶׁר־יָצָא מִמֵּעַי מְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשִׁי וְאַף כִּי־עַתָּה
ל חס בֶּן־הַיְמִינִי הַנַּחוּ לוֹ וְיקַלֵּל כִּי אָמַר־לוֹ יְהוָה׃ 12 אוּלַי יִרְאֶה יְהוָה 12
בעיני[a] ק בְּעֵינָי וְהֵשִׁיב יְהוָה לִי טוֹבָה תַּחַת קִלְלָתוֹ[a] הַיּוֹם הַזֶּה׃ 13 וַיֵּלֶךְ 13
כה. ל דָּוִד וַאֲנָשָׁיו בַּדָּרֶךְ׃ ס [a] וְשִׁמְעִי הֹלֵךְ בְּצַלַע הָהָר לְעֻמָּתוֹ הָלוֹךְ
ד. ל וַיְקַלֵּל וַיִּסְקֹל בָּאֲבָנִים לְעֻמָּתוֹ[a] וְעַפַּר בֶּעָפָר׃ פ 14 וַיָּבֹא 14
נא מ״ם וכל ר״ם דכות ב מ״ם ג. ל. נא מ״ם וכל ר״ם דכות ב מ״ג הַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ עֲיֵפִים[a] וַיִּנָּפַשׁ שָׁם׃ 15 וְאַבְשָׁלוֹם וְכָל־ 15
ג[17]. יד חס הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל בָּאוּ יְרוּשָׁלִַם וַאֲחִיתֹפֶל אִתּוֹ׃ 16 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־בָּא 16
חוּשַׁי הָאַרְכִּי רֵעֵה דָוִד אֶל־אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם יְחִי
הַמֶּלֶךְ יְחִי הַמֶּלֶךְ[a]׃ 17 וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־חוּשַׁי זֶה חַסְדְּךָ אֶת־ 17
יד חס רֵעֶךָ לָמָּה[a] לֹא הָלַכְתָּ אֶת־רֵעֶךָ׃ 18 וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם לֹא 18
יז[18]. לי חד מן יו[19] כת׳ כן ק כִּי אֲשֶׁר בָּחַר[a] יְהוָה וְהָעָם הַזֶּה וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל לוֹ[a] אֶהְיֶה וְאִתּוֹ
אֵשֵׁב׃ 19 וְהַשֵּׁנִית לְמִי אֲנִי אֶעֱבֹד [a]הֲלוֹא לִפְנֵי בְנוֹ[a] כַּאֲשֶׁר עָבַדְתִּי 19
לִפְנֵי[a] אָבִיךָ כֵּן אֶהְיֶה לְפָנֶיךָ׃ פ 20 וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־ 20
אֲחִיתֹפֶל הָבוּ לָכֶם עֵצָה מַה־נַּעֲשֶׂה׃ 21 וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל־ 21
יד חס. ב חס[20]. ח מל[21] אַבְשָׁלוֹם בֹּוא אֶל־פִּלַגְשֵׁי אָבִיךָ אֲשֶׁר הִנִּיחַ לִשְׁמֹר הַבָּיִת וְשָׁמַע כָּל־
ד[22] יִשְׂרָאֵל כִּי־נִבְאַשְׁתָּ אֶת־אָבִיךָ וְחָזְקוּ יְדֵי כָּל־אֲשֶׁר אִתָּךְ׃ 22 וַיַּטּוּ 22

[12]Mm 944. [13]Mm 3472. [14]Mm 1581. [15]Mm 1344. [16]Mm 230. [17]Mm 1892. [18]Mm 1520. [19]Mm 1795. [20]Mm 1797. [21]Mm 1796. [22]Mm 1563.

8 [a] mlt Mss ut Q ‖ **10** [a] pc Mss ut Q cf 𝔊(𝔊^{Mss} pr καί)𝔗; 𝔙 *dimittite eum* cf 𝔖 ‖ [b] nonn Mss ut Q cf 𝔊𝔗𝔙; > (?) 𝔖 ‖ **12** [a] nonn Mss ut Q cf 𝔗; pc Mss citt בעניי cf 𝔊𝔖𝔙 ‖ [b] Mss^{K} קללתי cf 𝔖 ‖ **13** [a] mlt Mss om interv ‖ [b] pc Mss pr מזה cf (?) 𝔙 ‖ **14** [a] 𝔊$^{L^p}$ + *παρὰ τὸν Ιορδάνην* (ex 17,22) ‖ **15** [a] pc Mss עמו ‖ **16** [a–a] > 2 Mss 𝔊 ‖ **17** [a] pc Mss ׳ול cf 𝔊^{Mss} ‖ **18** [a] 2 Mss יבחר cf 𝔗^{f} ‖ [b] nonn Mss ut Q cf 𝔊𝔖𝔗𝔙 ‖ **19** [a–a] 𝔖 *l' hwt b'jdj* (𝔖^{C} + *hd'*) ‖ [b] nonn Mss את.

31 אֲשֶׁר־אִתּוֹ חָפְנִי[a] אִישׁ רַאשׁוֹ וְעָלוּ עָלָה וּבְכֹה׃ 31 וְדָוִד[a] הֻגַּד[b] לֵאמֹר
אֲחִיתֹפֶל בַּקֹּשְׁרִים עִם־אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר דָּוִד סַכֶּל־נָא אֶת־עֲצַת ל.ל
32 אֲחִיתֹפֶל יְהוָה[c]׃ 32 וַיְהִי דָוִד בָּא עַד־הָרֹאשׁ אֲשֶׁר־יִשְׁתַּחֲוֶה שָׁם
לֵאלֹהִים וְהִנֵּה לִקְרָאתוֹ חוּשַׁי הָאַרְכִּי קָרוּעַ כֻּתָּנְתּוֹ וַאֲדָמָה עַל־ ב[35].ו[36].לב
33 רֹאשׁוֹ׃ 33 וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אִם עָבַרְתָּ אִתִּי וְהָיִתָ עָלַי לְמַשָּׂא׃ 34 וְאִם־ לב בנביא כ מנה
34 הָעִיר תָּשׁוּב וְאָמַרְתָּ[ס] לְאַבְשָׁלוֹם[a] עַבְדְּךָ אֲנִי הַמֶּלֶךְ אֶהְיֶה עֶבֶד בסיפ.ל חס[37].ג[38].
אָבִיךָ וַאֲנִי מֵאָז וְעַתָּה וַאֲנִי עַבְדֶּךָ וְהֵפַרְתָּה לִּי אֶת עֲצַת אֲחִיתֹפֶל׃ ל ומל
35 וַהֲלוֹא עִמְּךָ שָׁם צָדוֹק וְאֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים וְהָיָה כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר
36 תִּשְׁמַע מִבֵּית הַמֶּלֶךְ תַּגִּיד לְצָדוֹק וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים׃ 36 הִנֵּה[a] שָׁם ד ר״פ בסיפ[39].ב[40].
עִמָּם שְׁנֵי בְנֵיהֶם אֲחִימַעַץ לְצָדוֹק וְיהוֹנָתָן לְאֶבְיָתָר וּשְׁלַחְתֶּם[b] בְּיָדָם ל[33]
ס[פ] אֵלַי כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר תִּשְׁמָעוּן׃ 37 וַיָּבֹא חוּשַׁי רֵעֵה דָוִד הָעִיר ג[41]
16 וְאַבְשָׁלֹם יָבָא יְרוּשָׁלִָם׃ 16 1 וְדָוִד עָבַר מְעַט מֵהָרֹאשׁ וְהִנֵּה צִיבָא ל.ב חס בסיפ.ל
נַעַר מְפִי־בֹשֶׁת[a] לִקְרָאתוֹ וְצֶמֶד חֲמֹרִים חֲבֻשִׁים וַעֲלֵיהֶם מָאתַיִם
2 לֶחֶם וּמְאַת צִמּוּקִים וּמְאַת קַיִץ וְנֵבֶל יָיִן׃ 2 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־צִיבָא ב מל[1]
מָה־אֵלֶּה לָּךְ וַיֹּאמֶר צִיבָא הַחֲמֹרִים לְבֵית־הַמֶּלֶךְ לִרְכֹּב וְהַלֶּחֶם[a] ו מל[2].ב.
וְהלחם חד מן ד[3] יתיר ל
ק
3 וְהַקַּיִץ לֶאֱכֹל הַנְּעָרִים וְהַיַּיִן לִשְׁתּוֹת הַיָּעֵף בַּמִּדְבָּר׃ 3 וַיֹּאמֶר יג מל[4]
הַמֶּלֶךְ וְאַיֵּה בֶן־אֲדֹנֶיךָ וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלִָם ל
כִּי אָמַר הַיּוֹם יָשִׁיבוּ לִי בֵּית[a] יִשְׂרָאֵל אֵת מַמְלְכוּת אָבִי׃ 4 וַיֹּאמֶר מס מל בגביא ח מנה בסיפ
כ וכל ירמיה ויחזק דכות ב מ יח.
4 הַמֶּלֶךְ לְצִיבָא הִנֵּה לְךָ כָּל אֲשֶׁר לִמְפִי־בֹשֶׁת[a] וַיֹּאמֶר צִיבָא הִשְׁתַּחֲוֵיתִי ד וכל יהושע דכות[6]
ל וחס
5 אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃ 5 וּבָא הַמֶּלֶךְ דָּוִד עַד־בַּחוּרִים סו יס[7] מנה בסיפ.יז ר״פ
וְהִנֵּה מִשָּׁם אִישׁ יוֹצֵא מִמִּשְׁפַּחַת בֵּית־שָׁאוּל וּשְׁמוֹ שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא
6 יֹצֵא יָצוֹא וּמְקַלֵּל׃ 6 וַיְסַקֵּל בָּאֲבָנִים אֶת־דָּוִד וְאֶת־כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ ח[8] מל וכל תלים דכות
ב מ״א.ג כת ה וכ
7 דָּוִד וְכָל־הָעָם וְכָל־הַגִּבֹּרִים מִימִינוֹ וּמִשְׂמֹאלוֹ׃ 7 וְכֹה־אָמַר שִׁמְעִי בלישׁ שם ברגש כת א[9]
ז ג מל וד חס[10].
ב חד ס״פ וחד ר״פ.
ט פסוק כל וכל וכל[11]
נא מ״פ וכל ר״פ דכות
ב מג.ב.ג.ב ר״פ

[31] Mm 2535. [32] Mm 341. [33] Mp sub loco. [34] Mm 1790. [35] Gn 37,23. [36] Mm 1705. [37] Mm 1755. [38] Mm 1791. [39] Mm 1541. [40] Mm 1792. [41] Mm 1892. Cp 16 [1] Mm 1793. [2] Mm 1507. [3] Mm 1794. [4] Mm 1640. [5] Mm 953. [6] Mm 1612. [7] Mm 1533. [8] Mm 1268. [9] Mm 1405. [10] Mm 1037. [11] Mm 1981.

30 [a] pc Mss חפוי cf 𝔖𝔙 || **31** [a] 2 Mss ולדוד, 𝔔 לדוינך cf 𝔊[MssS]𝔖𝔗𝔙 || [b] Ms הוגד cf 𝔊[-L] (𝔊[L] ἀπήγγειλαν) 𝔖𝔗𝔙 || [c] 𝔊[-Ms] + *ὁ θεός μου* || **34** [a] 𝔊 + mlt vb cf 𝔊[91.93.94] (+ *patere me vivere*) || **36** [a] mlt Mss ’הו cf 𝔊[LMss]𝔗 || [b] Ms ושלחת cf 𝔊[Ms]𝔖[C] || [c] 𝔊[L] + mlt vb (ex 34) || **Cp 16,1** [a] cf 4,4[b] || **2** [a] mlt Mss ut Q cf Vrs || **3** [a] 2 Mss בני cf 𝔊[Ms]𝔖 || **4** [a] cf 4,4[b].

ל וְכָל־הַפְּלֶתִי וְכָל־הַגִּתִּים שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר־בָּאוּ בְרַגְלוֹ[b] מִגַּת
עֹבְרִים עַל־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃ 19 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אִתַּי הַגִּתִּי לָמָּה תֵלֵךְ 19
גַּם־אַתָּה אִתָּנוּ[a] שׁוּב וְשֵׁב עִם־הַמֶּלֶךְ כִּי־נָכְרִי אַתָּה וְגַם־גֹּלֶה אַתָּה
לִמְקוֹמֶךָ[b]׃ 20 [a]תְּמוֹל | בּוֹאֲךָ וְהַיּוֹם אֲנוֹעֲךָ[b] עִמָּנוּ לָלֶכֶת וַאֲנִי הוֹלֵךְ 20
עַל אֲשֶׁר[c]־אֲנִי הוֹלֵךְ שׁוּב וְהָשֵׁב אֶת־אַחֶיךָ עִמָּךְ חֶסֶד וֶאֱמֶת[d]׃
21 וַיַּעַן אִתַּי אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה וְחֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי אִם[a] 21
בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁם | אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אִם־לְמָוֶת אִם־לְחַיִּים כִּי־שָׁם
יִהְיֶה עַבְדֶּךָ׃ 22 וַיֹּאמֶר דָּוִד[a] אֶל־אִתַּי לֵךְ וַעֲבֹר וַיַּעֲבֹר אִתַּי הַגִּתִּי 22
וְכָל־אֲנָשָׁיו וְכָל־הַטַּף אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ 23 וְכָל־הָאָרֶץ בּוֹכִים קוֹל[a] גָּדוֹל 23
וְכָל־הָעָם עֹבְרִים וְהַמֶּלֶךְ[b] עֹבֵר בְּנַחַל קִדְרוֹן וְכָל־הָעָם עֹבְרִים[b]
24 וְיֵל פְּנֵי־דֶרֶךְ אֶת[c]־הַמִּדְבָּר׃ 24 וְהִנֵּה גַם־צָדוֹק וְכָל־הַלְוִיִּם אִתּוֹ[a] 24
נֹשְׂאִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים וַיַּצִּקוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּעַל
אֶבְיָתָר עַד־תֹּם כָּל־הָעָם לַעֲבוֹר מִן־הָעִיר׃ 25 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ 25
לְצָדוֹק הָשֵׁב אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הָעִיר אִם־אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה
וְהֵשִׁבַנִּי וְהִרְאַנִי אֹתוֹ וְאֶת־נָוֵהוּ׃ 26 וְאִם כֹּה יֹאמַר לֹא חָפַצְתִּי בָּךְ 26
הִנֵּנִי יַעֲשֶׂה־לִּי כַּאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו׃ ס[a] 27 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־ 27
צָדוֹק הַכֹּהֵן הֲרֹאֶה[a] אַתָּה שֻׁבָה הָעִיר בְּשָׁלוֹם וַאֲחִימַעַץ בִּנְךָ וִיהוֹנָתָן
בֶּן־אֶבְיָתָר שְׁנֵי בְנֵיכֶם אִתְּכֶם׃ 28 רְאוּ אָנֹכִי מִתְמַהְמֵהַ בְּעַרְבוֹת[a] 28
הַמִּדְבָּר עַד בּוֹא דָּבָר מֵעִמָּכֶם לְהַגִּיד לִי׃ 29 וַיָּשֶׁב צָדוֹק וְאֶבְיָתָר 29
אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים יְרוּשָׁלַם וַיֵּשְׁבוּ[a] שָׁם׃ 30 וְדָוִד עֹלֶה בְמַעֲלֵה 30
הַזֵּיתִים עֹלֶה | וּבוֹכֶה וְרֹאשׁ לוֹ חָפוּי וְהוּא הֹלֵךְ יָחֵף וְכָל־הָעָם

ל . כנ מלעיל . כנ פסוק וגם ובתר תלת מילין[16] . ה ב מל וג חס[17]

ך כ"ל . אנינך . ך[18] . כנ[19] . ל מל וכל משלי וקהלת דכות ב מ ה . ד וקהלת דכות ב מ ה . ד

צא . ב[20] . אם חד מן ח[21] כת ולא קר

ל

ח פסוק וכל וכל ומילה הדה בינינ . [22] . ל ה פסוק וכל וכל וכל[23] . ה[24] . ב מל[25]

נא ס"פ וכל ר"פ דכות ב ב ב . נא מ"פ וכל ר"פ דכות ב מ נ

ב

ח . ד"ר . ל וה[26]

ד מל[27]

יד בסיפ

ל וחס

נא

ב חד מל וחד חס[28] . ב חס

בערבות ק

כה

ל

ך כ"ל . אנינך . ך[18] . כנ[19] . ל מל וכל משלי

4 וְנֹכְחִ֔ים וְשֹׁמֵ֥עַ אֵין־לְךָ֖ מֵאֵ֣ת הַמֶּ֑לֶךְ׃ 4 וַיֹּ֣אמֶר֮ אַבְשָׁלוֹם֒ מִי־יְשִׂמֵ֤נִי ל
שֹׁפֵט֙ בָּאָ֔רֶץ וְעָלַ֥י יָב֖וֹא כָּל־אִ֑ישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה־לּ֥וֹ רִ֛יב [a]וּמִשְׁפָּ֥ט ה׳.ל
5 וְהִצְדַּקְתִּ֖יו׃[a] 5 וְהָיָ֗ה בִּקְרָב־אִ֛ישׁ לְהִשְׁתַּחֲוֹ֥ת לוֹ֙ וְשָׁלַ֣ח אֶת־יָדָ֔ו ל׳.ל
6 וְהֶחֱזִ֥יק לוֹ֖[a] וְנָשַׁ֥ק לֽוֹ׃ 6 וַיַּ֣עַשׂ אַבְשָׁלוֹם֮ כַּדָּבָר֣ הַזֶּה֒ לְכָל־יִשְׂרָאֵ֗ל
אֲשֶׁ֤ר יָבֹ֙אוּ֙ לַמִּשְׁפָּ֔ט אֶל־הַמֶּ֖לֶךְ וַיְגַנֵּ֣ב[a] אַבְשָׁל֑וֹם אֶת־לֵ֖ב אַנְשֵׁ֥י ה״ש׳.ל
7 יִשְׂרָאֵֽל׃ פ 7 וַיְהִ֣י מִקֵּ֔ץ [a]אַרְבָּעִ֖ים שָׁנָ֑ה[a] וַיֹּ֤אמֶר אַבְשָׁלוֹם֙ אֶל־ יג
הַמֶּ֣לֶךְ אֵלְכָ֣ה נָּ֔א וַאֲשַׁלְּמָ֥ה[b] אֶת־נִדְרִ֖י אֲשֶׁר־נָדַ֣רְתִּי לַיהוָ֑ה בְּחֶבְר֥וֹן׃ ג
8 כִּי־נֵדֶ֨ר נָדַ֜ר עַבְדְּךָ֗ בְּשִׁבְתִּי֙ בִּגְשׁ֣וּר בַּאֲרָ֔ם לֵאמֹ֗ר אִם־יָשׁ֤וֹב[a] ת׳.ש זוגין״. ישוב״ ק
ה״ת וחס בלישׁ
יְשִׁבֵ֙נִי֙ יְהוָ֣ה יְרוּשָׁלַ֔͏ִם וְעָבַ֖דְתִּי אֶת־יְהוָֽה׃ 9 וַיֹּ֥אמֶר־לוֹ֙ הַמֶּ֣לֶךְ לֵ֔ךְ ב
בְּשָׁל֑וֹם וַיָּ֣קָם וַיֵּ֔לֶךְ חֶבְר֖וֹנָה׃ פ 10 וַיִּשְׁלַ֤ח אַבְשָׁלוֹם֙ מְרַגְּלִ֔ים ס״ת מנה מל
בְּכָל־שִׁבְטֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל לֵאמֹ֗ר כִּשְׁמֹעֲכֶם֙[a] אֶת־קוֹל֙ הַשֹּׁפָ֔ר וַאֲמַרְתֶּ֕ם ג׳.ל חס בלישׁ׳.ל
מָלַ֥ךְ אַבְשָׁל֖וֹם בְּחֶבְר֑וֹן׃ 11 וְאֶת־אַבְשָׁלוֹם֙ הָלְכ֣וּ מָאתַ֣יִם אִ֔ישׁ ל
12 מִירוּשָׁלַ֖͏ִם קְרֻאִ֑ים וְהֹלְכִ֥ים לְתֻמָּ֖ם וְלֹ֥א יָדְע֖וּ כָּל־דָּבָֽר׃ 12 וַיִּשְׁלַ֣ח יי׳
אַבְשָׁל֔וֹם[a] אֶת־אֲחִיתֹ֖פֶל הַגִּילֹנִ֣י יוֹעֵ֑ץ [a]דָּוִ֗ד מֵעִירוֹ֙ מִגִּלֹ֔ה בְּזִבְחֹ֖ו אֶת־ ב׳.ל.ל
13 הַזְּבָחִ֑ים וַיְהִ֤י הַקֶּ֙שֶׁר֙ אַמִּ֔ץ וְהָעָ֥ם הוֹלֵ֖ךְ וָרָ֣ב אֶת־אַבְשָׁלֽוֹם׃ 13 וַיָּבֹ֕א יו׳ ב מח׳.בז׳׳ מל וכל משלי וקהלת דכות ב מ״ה׳.ה׳׳ ל
הַמַּגִּ֖יד אֶל־דָּוִ֑ד לֵאמֹ֗ר הָיָ֤ה לֵב־[a]אִישׁ[b] יִשְׂרָאֵל֙ אַחֲרֵ֣י אַבְשָׁל֔וֹם׃
14 וַיֹּ֣אמֶר דָּוִ֔ד לְכָל־עֲבָדָ֖יו אֲשֶׁר־אִתּ֣וֹ בִירוּשָׁלַ֑͏ִם קוּמ֣וּ וְנִבְרָ֔חָה ל
כִּ֥י לֹא־תִהְיֶה־לָּ֖נוּ פְּלֵיטָ֑ה מִפְּנֵ֣י אַבְשָׁל֔וֹם מַהֲר֣וּ לָלֶ֔כֶת פֶּן־יְמַהֵ֥ר יג׳
15 וְהִשִּׂגָ֖נוּ וְהֵטָ֣יחַ עָלֵ֑ינוּ אֶת־הָרָעָ֔ה וְהִכּ֥וּ הָעִ֖יר לְפִי־חָֽרֶב׃ 15 וַיֹּאמְר֣וּ ה חס ול בלישׁ׳.ל
עַבְדֵ֣י־הַמֶּ֔לֶךְ אֶל־הַמֶּ֖לֶךְ כְּכֹ֣ל[a] אֲשֶׁר־יִבְחַ֑ר אֲדֹנֵ֥י הַמֶּ֛לֶךְ הִנֵּ֖ה יג׳
עַבְדֶֽיךָ׃ 16 וַיֵּצֵ֤א הַמֶּ֙לֶךְ֙ וְכָל־בֵּיתוֹ֙ בְּרַגְלָ֔יו וַיַּעֲזֹ֥ב הַמֶּ֛לֶךְ אֶת־עֶשֶׂר[a] יד׳
נָשִׁ֖ים פִּלַגְשִׁ֑ים לִשְׁמֹ֖ר הַבָּֽיִת׃ 17 וַיֵּצֵ֤א הַמֶּ֙לֶךְ֙ וְכָל־[a]הָעָ֔ם בְּרַגְלָ֑יו נא מ״ם וכל ר״ם דכות ב מ׳.ג
18 וַיַּעַמְד֖וּ בֵּ֥ית הַמֶּרְחָֽק׃ 18 [b]וְכָל־עֲבָדָ֣יו עֹבְרִ֔ים עַל־יָדֹ֖ו וְכָל־הַכְּרֵתִ֑י ל׳.ז׳׳׳
וְכָל־הַפְּלֵתִ֗י

[4] Mm 3683. [5] Mm 1035. [6] Mp sub loco. [7] Mm 832. [8] Mm 1433. [9] Mm 1302. [10] Mm 3027 [11] Mm 1788. [12] Mm 1103. [13] Mm 332. [14] Mm 1534. [15] Mm 449.

4 [a–a] 𝔊93-94 *et iustificabo eum*, 𝔙 *et iuste iudicem* ‖ **5** [a] mlt Mss בו cf 𝔗 et 13,11[a] ‖ **6** [a] Mišna Soṭa[Mss] 1,8 citt וגנוב cf Gn 31,20.26 ‖ **7** [a–a] 𝔊[LMs] *τέσσαρα ἔτη* cf 𝔖𝔙 ‖ [b] sic LC, permlt Mss Edd וַאֲשַׁלֵּם ‖ **8** [a] mlt Mss ut Q cf 𝔊[Mss]𝔖𝔗; > 𝔊[Mss]𝔙 ‖ **10** [a] pc Mss בש׳ ‖ **12** [a] 𝔊-[ABMs] ⊥ *καὶ ἐκάλεσεν* ‖ **13** [a] 𝔙 pr *toto* ‖ [b] 𝔊[L] *παντὸς τοῦ*, 𝔙 *universus* ‖ **15** [a] pc Mss בכל cf 𝔖𝔙 ‖ **16** [a] 𝔊93-94 20 ‖ **17** [a] pc Mss עבדיו cf 𝔊-[L], 2 Mss citt ביתו ‖ **18** [a] 𝔊 + mlt vb ex duplice versione.

24 אֶת־אַבְשָׁלוֹם יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ פ 24 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָסֹב אֶל־בֵּיתוֹ וּפָנֵי
ע יְ לֹא יִרְאֶה וַיָּסֹב אַבְשָׁלוֹם אֶל־בֵּיתוֹ וּפְנֵי הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה׃ ס
ל.ת 25 25 וּכְאַבְשָׁלוֹם לֹא־הָיָה אִישׁ־יָפֶה בְּכָל־יִשְׂרָאֵל לְהִתְהַלֵּל מְאֹד מִכַּף
ג.ל. לב בנביא כ מנה בסיפ. ב רַגְלוֹ וְעַד קָדְקֳדוֹ לֹא־הָיָה בּוֹ מוּם׃ 26 וּבְגַלְחוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְהָיָה ׀ 26
ת 26. ל. ב. ד 27 מִקֵּץ יָמִים ׀ לַיָּמִים אֲשֶׁר יְגַלַּח כִּי־כָבֵד עָלָיו וּגְלָחוֹ וְשָׁקַל אֶת־שְׂעַר
לב בנביא כ מנה בסיפ. 28 29 30 יו מל וכל מגלה דכורת 30 רֹאשׁוֹ מָאתַיִם שְׁקָלִים בְּאֶבֶן הַמֶּלֶךְ׃ 27 וַיִּוָּלְדוּ לְאַבְשָׁלוֹם שְׁלֹשָׁה
בָנִים וּבַת אַחַת וּשְׁמָהּ תָּמָר a הִיא הָיְתָה אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה b׃ פ
יו 28 וַיֵּשֶׁב אַבְשָׁלוֹם בִּירוּשָׁלַ͏ִם שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְנֵי הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה׃
ל 29 29 וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם אֶל־יוֹאָב לִשְׁלֹחַ אֹתוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ וְלֹא ׀ אָבָה׃
לָבוֹא אֵלָיו וַיִּשְׁלַח עוֹד שֵׁנִית וְלֹא אָבָה לָבוֹא׃ 30 וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו
ק וְהצִיתָה רְאוּ חֶלְקַת יוֹאָב אֶל־יָדִי וְלוֹ a־שָׁם שְׂעֹרִים לְכוּ וְהַכּוּ־תָ֫יהָ b בָּאֵשׁ c
ל חס 31 31 וַיַּצְּתוּ עַבְדֵי אַבְשָׁלוֹם אֶת־הַחֶלְקָה בָּאֵשׁ׃ פ וַיָּקָם יוֹאָב
יט 32. ת דגש דסמיכ 33 32 וַיָּבֹא אֶל־אַבְשָׁלוֹם הַבַּיְתָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה הִצִּיתוּ עַבְדֶ֫יךָ a אֶת־
הַחֶלְקָה אֲשֶׁר־לִי בָּאֵשׁ׃ 32 וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־יוֹאָב הִנֵּה שָׁלַחְתִּי
ת 34 חס בשמואל ובכתיב ול מנה בסיפ. ב אֵלֶיךָ ׀ לֵאמֹר בֹּא הֵנָּה וְאֶשְׁלְחָה אֹתְךָ אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה בָּאתִי
יד 35 חס ב מנה בליש. ג 36 מִגְּשׁוּר טוֹב לִי עֹד אֲנִי־שָׁם וְעַתָּה אֶרְאֶה פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־a יֶשׁ־בִּי
ל 33 עָוֹן וְהֵמִתֻנִי׃ 33 וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיַּגֶּד־לוֹ וַיִּקְרָא אֶל־אַבְשָׁלוֹם סנה
ב. ב וַיָּבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחוּ ׀ לוֹ a עַל־אַפָּיו אַרְצָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשַּׁק
הַמֶּלֶךְ לְאַבְשָׁלוֹם׃ פ
ג 2 15 15 1 וַיְהִי ׀ מֵאַחֲרֵי כֵ֫ן וַיַּעַשׂ לוֹ אַבְשָׁלוֹם מֶרְכָּבָה וְסוּסִים וַחֲמִשִּׁים
ג 2 אִישׁ רָצִים לְפָנָיו׃ 2 וְהִשְׁכִּים אַבְשָׁלוֹם וְעָמַד עַל־יַד a דֶּרֶךְ הַשָּׁעַר a
יג 3 וַיְהִי b כָּל־הָאִישׁ c אֲשֶׁר־יִהְיֶה־לּוֹ־רִיב ׀ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לַמִּשְׁפָּט
לא. כו מלעיל c וַיִּקְרָא אַבְשָׁלוֹם אֵלָיו c וַיֹּאמֶר אֵי־מִזֶּה עִיר אַתָּה וַיֹּאמֶר מֵאַחַד
שִׁבְטֵי־יִשְׂרָאֵל עַבְדֶּךָ׃ 3 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְשָׁלוֹם רְאֵה דְבָרֶיךָ a טוֹבִים 3

24 Mm 610. 25 Mm 1781. 26 Mm 2872. 27 Mm 1782. 28 Mm 1783. 29 Mm 1717. 30 Mm 2959. 31 Mp sub loco. 33 Mm 1557. 33 Mm 3274. 34 Mm 169. 35 Mm 62. 36 Mm 1784. Cp 15 1 Mm 1785. 2 Mm 1786. 3 Mm 10§5.

26 a 𝔊𝔈93.94 100 ‖ 27 a 𝔊L(93.94) *Maaχa* ex 1R 15,2 cf b ‖ b 𝔊𝔈117.91.93.94 + mlt vb cf 1R 15,2 ‖ 30 a nonn Mss ולא ‖ b mlt Mss ut Q ‖ c 𝔊𝔈117.91 + mlt vb ‖ 31 a permlt Mss 𝔇 דיך– cf 11,24b ‖ 32 a pc Mss אם cf 𝔖 et 1S 20,8 ‖ 33 a > 𝔖𝔙 ‖ Cp 15,2 a–a Mss 𝔔 הדרך ‖ b 𝔔 והניה ‖ c–c pc Mss 𝔔 כל איש cf 𝔊 et 4 ‖ d–d 𝔔 וקרא לו א׳ cf 𝔊 ‖ 3 a sic nonn Mss Or, permlt Mss ריך–.

עַל־עַם אֱלֹהִים וּמִדַּבֵּר[a] הַמֶּלֶךְ הַדָּבָר הַזֶּה כְּאָשֵׁם לְבִלְתִּי הָשִׁיב לי¹²ל.ב.
14 הַמֶּלֶךְ אֶת־נִדְחוֹ: 14 כִּי־מוֹת נָמוּת וְכַמַּיִם הַנִּגָּרִים אַרְצָה אֲשֶׁר לֹא ל
יֵאָסֵפוּ וְלֹא־יִשָּׂא אֱלֹהִים נֶפֶשׁ וְחָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבִלְתִּי יִדַּח מִמֶּנּוּ ב.ב¹³.לז
15 נִדָּח: 15 וְעַתָּה אֲשֶׁר־בָּאתִי לְדַבֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲדֹנִי אֶת־הַדָּבָר ל
הַזֶּה כִּי יְרָאֻנִי[b] הָעָם וַתֹּאמֶר שִׁפְחָתֶךָ אֲדַבְּרָה־נָּא אֶל־הַמֶּלֶךְ אוּלַי לי¹⁴
16 יַעֲשֶׂה הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבַר אֲמָתוֹ: 16 כִּי יִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לְהַצִּיל אֶת־ ו
אֲמָתוֹ מִכַּף הָאִישׁ לְהַשְׁמִידֵ[a] אֹתִי וְאֶת־בְּנִי יַחַד מִנַּחֲלַת אֱלֹהִים[b]: ו.נ¹⁵.ל
17 וַתֹּאמֶר שִׁפְחָתְךָ יְהִי[a]־נָא דְּבַר־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לְמְנוּחָה[b] כִּי | כְּמַלְאַךְ ד חס בלישׁ¹⁶. ח ב מנה בלישׁ
הָאֱלֹהִים[c] כֵּן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לִשְׁמֹעַ הַטּוֹב וְהָרָע וַיהוָה אֱלֹהֶיךָ יְהִי[d] עִמָּךְ: ל
18 18 וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה אַל־נָא תְכַחֲדִי מִמֶּנִּי ל.נז וכל חליס דכות ב מ יא
דָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁאֵל אֹתָךְ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה יְדַבֶּר־נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ:
19 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲיַד יוֹאָב אִתָּךְ בְּכָל־זֹאת וַתַּעַן הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר חֵי־ ב¹⁷
נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אִם־אָשׂ[a] | לְהַיָּמִין וּלְהַשְׂמִיל[b] מִכֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר ב חס בלישׁ וחד מן ג¹⁸ סביור יש. ל כת כן
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־עַבְדְּךָ יוֹאָב הוּא צִוָּנִי וְהוּא שָׂם בְּפִי שִׁפְחָתֶךָ[c] אֵת ל זקף קמ. כה
20 כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: 20 לְסֹבֵב אֶת־פְּנֵי הַדָּבָר עָשָׂה עַבְדְּךָ ג¹⁹
יוֹאָב אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וַאדֹנִי חָכָם כְּחָכְמַת מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים לָדַעַת ח
21 אֵת־כָּל־אֲשֶׁר בָּאָרֶץ: ס 21 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב הִנֵּה־נָא
עָשִׂיתִי[a] אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה[b] וְלֵךְ הָשֵׁב אֶת־הַנַּעַר אֶת־אַבְשָׁלוֹם: יא²⁰
22 וַיִּפֹּל יוֹאָב אֶל[a]־פָּנָיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ וַיְבָרֶךְ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר ²¹ו
יוֹאָב הַיּוֹם יָדַע עַבְדְּךָ כִּי־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־ טז²² מנה בסיע
23 עָשָׂה הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבַר עַבְדֹּהוּ: 23 וַיָּקָם יוֹאָב וַיֵּלֶךְ גְּשׁוּרָה וַיָּבֵא עבד¹ ק. ל. נא²³

¹²Mm 615. ¹³Mm 1778. ¹⁴Mp sub loco. ¹⁵Mm 1779. ¹⁶Mm 360. ¹⁷Mm 1780. ¹⁸Mm 3620. ¹⁹Mm 511. ²⁰Mm 1500. ²¹Mm 1094. ²²Mm 1533. ²³Mm 639.

13 [a] 𝔗[-Ms] *w(m)mljt* cf Nu 7,89 Ez 2,2 43,6 ‖ **15** [a] > Ms 𝔊[Mss]𝔙 ‖ [b] 𝔊 *ὄψεταί με* cf 𝔙 *praesente (populo)* ‖ **16** [a] 𝔊 pr *τοῦ ζητοῦντος*, 𝔙 pr *(omnium qui) volebant* ‖ [b] 𝔊[L]θ′ *κυρίου*, 𝔗 *'m' djhwh* ac 20,19 21,3 1S 26,19 ‖ **17** [a] pc Mss יהי ‖ [b] permlt Mss לְמְנֻחָה, 𝔊 *εἰς θυσίαν/ς*, 𝔈[117] *velut in sacrificium misericordiae*, 𝔖[ABC] *qwrbn'*, 𝔖[Bar Hebr(𝔙)] *'jk qwrbn'* ‖ [c] 𝔊[L] *κυρίου* ‖ [d] pc Mss יהיה cf 𝔊𝔈[117]𝔙 ‖ **19** [a] mlt Mss 𝔗[Q] איש; pc Mss cit Seb יש cf 𝔗; Mss interv ‖ [b] 2 Mss מאיל–, 2 Mss מיאל–, 𝔔 מאל– ‖ [c] 𝔔 אמתך ‖ **21** [a] mlt Mss עשיתָ cf 𝔗[Mss] ‖ [b–b] 𝔊 *κατὰ τὸν λόγον σου τοῦτον*, 𝔖 *'jk d'mrt*, 𝔙 *verbum tuum* ‖ **22** [a] pc Mss cit Sor על cf 𝔗 ‖ [b] 2 Mss כי cf 𝔈[117] ‖ [c] pc Mss עבדו sine Q; mlt Mss ut Q cf 𝔊[Ms]𝔈[117]𝔗𝔙.

ב. 1 פת וכל ישעיה דכות[11] 39 שָׁנִים׃ 39 וַתִּכַל[a] דָּוִד הַמֶּלֶךְ[b] לָצֵאת אֶל־אַבְשָׁלוֹם כִּי־נִחַם עַל־

ג חס 14 אַמְנוֹן כִּי־מֵת׃ ס 14 1 וַיֵּדַע יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה כִּי־לֵב הַמֶּלֶךְ[a]

ב עַל־אַבְשָׁלוֹם׃ 2 וַיִּשְׁלַח יוֹאָב[ׇ] תְּקוֹעָה וַיִּקַּח מִשָּׁם אִשָּׁה חַכָּמָה וַיֹּאמֶר 2

ל.ל.ב אֵלֶיהָ הִתְאַבְּלִי־נָא וְלִבְשִׁי־נָא בִגְדֵי־אֵבֶל וְאַל־תָּסוּכִי שֶׁמֶן וְהָיִית

ב.ב'.ה' כְּאִשָּׁה זֶה יָמִים רַבִּים מִתְאַבֶּלֶת עַל־מֵת׃ 3 וּבָאתְ[ׇ] אֶל־הַמֶּלֶךְ 3

פד וְדִבַּרְתְּ אֵלָיו כַּדָּבָר הַזֶּה וַיָּשֶׂם יוֹאָב אֶת־הַדְּבָרִים בְּפִיהָ׃ 4 וַתֹּאמֶר[a] 4

ב חד חס וחד מל הָאִשָּׁה הַתְּקוֹעִית אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל עַל־אַפֶּיהָ אַרְצָה וַתִּשְׁתָּחוּ וַתֹּאמֶר

הוֹשִׁיעָה[b] הַמֶּלֶךְ׃ ס 5 וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ וַתֹּאמֶר אָבֶל 5

ח.ב'.ג' אִשָּׁה־אַלְמָנָה אֲנִי וַיָּמָת אִישִׁי׃ 6 וּלְשִׁפְחָתְךָ שְׁנֵי בָנִים וַיִּנָּצוּ שְׁנֵיהֶם 6

ל.ה' בַּשָּׂדֶה וְאֵין מַצִּיל בֵּינֵיהֶם וַיַּכֵּהוּ הָאֶחָד אֶת־הָאֶחָד וַיָּמֶת אֹתוֹ׃ 7 וְהִנֵּה 7

קָמָה כָּל־הַמִּשְׁפָּחָה עַל־[a]שִׁפְחָתֵךְ וַיֹּאמְרוּ[b] תְּנִי | אֶת־מַכֵּה אָחִיו

ה חס בלישׁ[c].ל.ב וְנַמְתָּהוּ בְּנֶפֶשׁ אָחִיו אֲשֶׁר הָרָג [c]וְנַשְׁמִידָה גַּם אֶת־הַיּוֹרֵשׁ וְכִבּוּ

שים.ג' אֶת־גַּחֲלָתִי אֲשֶׁר נִשְׁאָרָה לְבִלְתִּי שׂוֹם[d]־לְאִישִׁי שֵׁם וּשְׁאֵרִית עַל־פְּנֵי

ב הָאֲדָמָה׃ פ 8 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־הָאִשָּׁה לְכִי[ׇ] לְבֵיתֵךְ וַאֲנִי 8

ל.ב חד מל וחד חס אֲצַוֶּה[ׇ] עָלָיִךְ׃ 9 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַתְּקוֹעִית אֶל־הַמֶּלֶךְ עָלַי אֲדֹנִי 9

יג[7] וכל מלכים ישעיה ירמיה דכות ב מ וא הַמֶּלֶךְ הֶעָוֹן וְעַל־בֵּית אָבִי וְהַמֶּלֶךְ וְכִסְאוֹ נָקִי׃ ס 10 וַיֹּאמֶר 10

ד[8].נס.ג'.יד כת כן הַמֶּלֶךְ הַמְדַבֵּר אֵלַיִךְ וַהֲבֵאתוֹ אֵלַי וְלֹא־יֹסִיף עוֹד לָגַעַת בָּךְ׃

מהרבת ק 11 וַתֹּאמֶר[ׇ] יִזְכָּר־נָא הַמֶּלֶךְ[a] אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ [b]מֵהַרְבַּית[c] גֹּאֵל הַדָּם

לְשַׁחֵת[b] וְלֹא יַשְׁמִידוּ אֶת־בְּנִי וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה אִם־יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת[d]

בְּנֵךְ אָרְצָה׃ 12 וַתֹּאמֶר[ׇ] הָאִשָּׁה תְּדַבֶּר־נָא שִׁפְחָתֵךְ אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ 12

ל[10].ל מל[11] דָּבָר וַיֹּאמֶר דַּבֵּרִי׃ ס 13 וַתֹּאמֶר[ׇ] הָאִשָּׁה וְלָמָּה חָשַׁבְתָּה כָּזֹאת 13

[44]Mm 1775. **Cp 14** [1]Mm 2548. [2]Mm 2052. [3]Mm 1776. [4]Lv 24,10. [5]Mm 283. [6]Mm 1036. [7]Mm 324. [8]Mm 333. [9]Mm 1777. [10]Mp sub loco. [11]Mm 1713.

39 [a] 𝔊 *καὶ ἐκόπασεν* cf 𝔈[115] *et requievit*, 𝔖[ABC] *w'hmj*, 𝔖[BarHebr] *w'ttwj* (explicitum: oblitus est), 𝔗 *whmjdt*, 𝔙 *cessavitque* || [b–b] 𝔊 *ὁ βασιλεὺς Δαυειδ* cf 𝔖𝔙[Mss], 𝔊[Mss] *τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως (Δαυειδ)* cf 𝔔𝔈[115] (𝔈[93.94] *rex*), 𝔗 *npš' ddwjd mlk'*, 𝔙 *David rex* || [c] 2 Mss על cf 𝔗 || **Cp 14,1** [a] 𝔖 + *'tr'j*; 𝔗 *([b]lb' dmlk') lmpq*, 𝔙 *versum esset* || **4** [a] mlt Mss ותבא cf 𝔊𝔖𝔗[Mss]𝔙 || [b] 𝔖𝔙 + suff 1 sg || **7** [a] 2 Mss אל cf 1S 22,13[b] || [b] pc Mss + נא || [c–c] 𝔖 *wb'jn dnwbdwnh* (3 pl) || [d] nonn Mss ut Q || **11** [a] 2 Mss pr אדני cf 𝔊[LMs]𝔈[93.94]𝔖 || [b–b] 𝔖 *bswg'' dhwdt' ddm' l' mhbl* || [c] mlt Mss ut Q || [d] Ms משערות cf 𝔊[L]𝔙; Ms + ראשו cf 𝔖𝔗 et 1S 14,45 1R 1,52 (Ms).

27 לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה יֵלֵךְ עִמָּךְ׃ 27 וַיִּפְרָץ[a]־בּוֹ אַבְשָׁלוֹם וַיְשַׁלַּח אֶת־ ב31
28 אַמְנוֹן וְאֶת־כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃ ס 28 וַיְצַו[b] אַבְשָׁלוֹם אֶת־נְעָרָיו ל
לֵאמֹר רְאוּ נָא כְּטוֹב לֵב־אַמְנוֹן בַּיַּיִן וְאָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם הַכּוּ אֶת־אַמְנוֹן ד32. ל
וַהֲמִתֶּתֶם[a] אֹתוֹ אַל־תִּירָאוּ הֲלוֹא כִי אָנֹכִי צִוִּיתִי אֶתְכֶם חִזְקוּ וְהְיוּ ב33 וכ בסיפ. ד34
29 לִבְנֵי־חָיִל׃ 29 וַיַּעֲשׂוּ נַעֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לְאַמְנוֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה[a] אַבְשָׁלוֹם
30 וַיָּקֻמוּ | כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּרְכְּבוּ אִישׁ עַל־פִּרְדּוֹ וַיָּנֻסוּ׃ 30 וַיְהִי הַמָּה כ
בַּדָּרֶךְ וְהַשְּׁמֻעָה בָּאָה אֶל־דָּוִד לֵאמֹר הִכָּה אַבְשָׁלוֹם אֶת־כָּל־בְּנֵי ה חס35
31 הַמֶּלֶךְ[a] וְלֹא־נוֹתַר מֵהֶם אֶחָד[b]׃ ס 31 וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרַע אֶת־ ה36
בְּגָדָיו וַיִּשְׁכַּב אָרְצָה וְכָל־עֲבָדָיו נִצָּבִים[a] קְרָעֵי[b] בְגָדִים[c]׃ ס ז37. ב חס
32 וַיַּעַן יוֹנָדָב | בֶּן־שִׁמְעָה[a] אֲחִי־דָוִד וַיֹּאמֶר אַל־יֹאמַר אֲדֹנִי[b] אֶת ב כת ה בשם גברי
[c]כָּל־הַנְּעָרִים[c] בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ הֵמִיתוּ[d] כִּי[e]־אַמְנוֹן לְבַדּוֹ מֵת כִּי־עַל־פִּי[f]
33 אַבְשָׁלוֹם הָיְתָה שׂוּמָה[g] מִיּוֹם עַנֹּתוֹ אֶת תָּמָר אֲחֹתוֹ׃ 33 וְעַתָּה אַל־ ל36. ב וחס
יָשֶׂם אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶל־לִבּוֹ דָּבָר לֵאמֹר כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ מֵתוּ כִּי־
34 אִם[a]־אַמְנוֹן לְבַדּוֹ מֵת׃ פ 34 וַיִּבְרַח אַבְשָׁלוֹם וַיָּשֶׂם הַנַּעַר הַצֹּפֶה אם חד מן ח39 כת ולא קר
אֶת־עֵינָיו[a] וַיַּרְא וְהִנֵּה עַם־רַב הֹלְכִים[b] מֵחֲרֹנַיִם[c] מִצַּד הָהָר׃ עיניו ק בלישׁ. ל
35 וַיֹּאמֶר יוֹנָדָב אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה בְנֵי־הַמֶּלֶךְ בָּאוּ כִּדְבַר עַבְדְּךָ כֵּן
36 הָיָה׃ 36 וַיְהִי | כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר וְהִנֵּה בְנֵי־הַמֶּלֶךְ בָּאוּ וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם מג. ג41
37 וַיִּבְכּוּ וְגַם־הַמֶּלֶךְ וְכָל־עֲבָדָיו בָּכּוּ בְכִי גָּדוֹל מְאֹד׃ 37 וְאַבְשָׁלוֹם ז37. ל
בָּרַח וַיֵּלֶךְ אֶל־תַּלְמַי בֶּן־עַמִּיחוּר[a] מֶלֶךְ גְּשׁוּר וַיִּתְאַבֵּל[b] עַל־בְּנוֹ עמיהוד ד42 כת ח
38 כָּל־הַיָּמִים[c]׃ 38 וְאַבְשָׁלוֹם בָּרַח וַיֵּלֶךְ גְּשׁוּר[a] וַיְהִי־שָׁם שָׁלֹשׁ ויקר ד ד42 כת ר וחד מן ד43 כת ר ויקר ד

[31] Mm 1434. [32] Mm 1772. [33] Mm 934. [34] Mm 1773. [35] Mm 1540. [36] Mm 989. [37] Mm 449. [38] Mp sub loco. [39] Mm 2752. [40] Mm 1543. [41] Mm 1774. [42] Mm 3864. [43] Mm 3624.

27 [a] Vrs ut 25[a] || [b] 𝔊[-Mss]𝔏[115] + mlt vb cf 1S 25,36 || **28** [a] 𝔘 ומתתם || **29** [a] 𝔊 + *αὐτοῖς* cf 𝔏[115]𝔖𝔙 sed cf 24,19 || **30** [a] sic L, mlt Mss Edd ך– || [b] 2 Mss pr עד cf 𝔗[Ms], 2 Mss איש cf 𝔖 sed etiam Ps 106,11 || **31** [a] Ms + יעלי cf 𝔗[Ms], 𝔊 + *αὐτῷ* cf 𝔏[115]𝔙 || [b] 2 Mss קרעו cf 𝔊[-L]𝔏[115]𝔖𝔙 || [c] 𝔘 [בג]דין, 𝔊[-L]𝔏[115]𝔖𝔗𝔙 + suff 3 m pl || **32** [a] cf 3[b] || [b] 𝔊[-Ms] + *ὁ βασιλεύς* cf 𝔏[115]𝔖 || [c–c] 𝔘 הנערים כול || [d] pc Mss מתו cf 𝔊[L]𝔖𝔗[Mss]𝔙 || [e] pc Mss + אם || [f] α′σ′ *ὀργῇ* cf 𝔏[115]𝔙[Mss] et Ps 56,8 || [g] mlt Mss K[Or] שימה || **33** [a] > nonn Mss cf 𝔊[AMs]𝔏[115]𝔖𝔙 || **34** [a] mlt Mss ut Q cf Vrs || [b–b] 𝔊-[L] *ἐν τῇ ὁδῷ ὀπίσθεν αὐτοῦ*, 𝔊[L] *τὴν ὁδὸν τὴν Σωραιμ*, 𝔏[115] *per via (soram) … in via quae est goran*, 𝔖 *b'rwrh'*, 𝔗 *m'wrh(') m'hwrwhj*, 𝔙 *per iter devium* || **37** [a] mlt Mss ut Q עמיח/הוד cf 𝔊𝔏[115]𝔖𝔗 || [b] 𝔊 + *ὁ βασιλεὺς* (> 𝔊[O] cf 𝔖𝔙) *Δαυειδ* (> 𝔊[LMss] cf 𝔏[115]) || [c–c] pc Mss ימים רבים cf 𝔏[93.94]𝔖𝔙[Mss] || **38** [a] nonn Mss רה–.

סז ר״פ . ב . יב17 13 וַאֲנִי אָנָה אוֹלִיךְ אֶת־חֶרְפָּתִי וְאַתָּה תִּהְיֶה כְּאַחַד הַנְּבָלִים בְּיִשְׂרָאֵל
ל 14 וְעַתָּה דַּבֶּר־נָא אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא יִמְנָעֵנִי מִמֶּךָּ׃ 14 וְלֹא אָבָה לִשְׁמַע
ה״ו18 . ב19 ב חד ר״פ וחד ס״פ 15 בְּקוֹלָהּ וַיֶּחֱזַק מִמֶּנָּה וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ׃ a 15 וַיִּשְׂנָאֶהָ אַמְנוֹן שִׂנְאָה
ב . ב20 גְּדוֹלָה מְאֹד כִּי גְדוֹלָה הַשִּׂנְאָה אֲשֶׁר שְׂנֵאָהּ מֵאַהֲבָה אֲשֶׁר אֲהֵבָהּ
ג הס 16 וַיֹּאמֶר לָהּ אַמְנוֹן קוּמִי לֵכִי׃ 16 וַתֹּאמֶר לוֹ אַל־a אוֹדֹת הָרָעָה
ו 17 הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת מֵאַחֶרֶת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ עִמִּי לְשַׁלְּחֵנִי וְלֹא אָבָה לִשְׁמֹעַ
לָהּ׃ 17 וַיִּקְרָא אֶת־נַעֲרוֹ מְשָׁרְתּוֹ וַיֹּאמֶר שִׁלְחוּ־נָא אֶת־זֹאת מֵעָלַי
יו21 . ל וחס . ב22 . ל 18 הַחוּצָה וּנְעֹל הַדֶּלֶת אַחֲרֶיהָ׃ 18 וְעָלֶיהָ כְּתֹנֶת פַּסִּים כִּי כֵן תִּלְבַּשְׁן
יג חס23 . יב24 מל ב מנה בסיס וכל יהושע ושפטים יחזק דכות ב מ ג . ב חד פת וחד קמ בְּנוֹת־הַמֶּלֶךְ הַבְּתוּלֹת מְעִילִים וַיֹּצֵא אוֹתָהּ מְשָׁרְתּוֹ הַחוּץ וְנָעַל
ז25 . ב הַדֶּלֶת אַחֲרֶיהָ׃ 19 וַתִּקַּח תָּמָר אֵפֶר עַל־רֹאשָׁהּ וּכְתֹנֶת הַפַּסִּים
ז 19 אֲשֶׁר עָלֶיהָ קָרָעָה וַתָּשֶׂם יָדָהּ a עַל־רֹאשָׁהּ וַתֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְזָעָקָה b׃
ל ומל 20 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אַבְשָׁלוֹם אֲחִיהָ הֲאַמְנוֹן a אָחִיךְ הָיָה עִמָּךְ וְעַתָּה
ג מל26 . יב27 אֲחוֹתִי הַחֲרִישִׁי אָחֵיךְ הוּא אַל־תָּשִׁיתִי אֶת b־לִבֵּךְ לַדָּבָר הַזֶּה וַתֵּשֶׁב
ג ב חד חס וחד מל28 . ג ר״פ . כה 21 תָּמָר וְשֹׁמֵמָה c בֵּית d אַבְשָׁלוֹם אָחִיהָ׃ 21 וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁמַע אֵת כָּל־
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּחַר לוֹ מְאֹד a׃ 22 וְלֹא־דִבֶּר אַבְשָׁלוֹם עִם־אַמְנוֹן
ב29 . ב . ה30 22 לְמֵרָע וְעַד־טוֹב כִּי־שָׂנֵא אַבְשָׁלוֹם אֶת־אַמְנוֹן עַל־דְּבַר אֲשֶׁר עִנָּה
ל אֶת תָּמָר אֲחֹתוֹ׃ פ 23 וַיְהִי a לִשְׁנָתַיִם יָמִים וַיִּהְיוּ גְזִזִים לְאַבְשָׁלוֹם
בְּבַעַל חָצוֹר אֲשֶׁר עִם־אֶפְרָיִם וַיִּקְרָא אַבְשָׁלוֹם לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃
24 וַיָּבֹא אַבְשָׁלוֹם אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא גֹּזְזִים לְעַבְדֶּךָ יֵלֵךְ־נָא
הַמֶּלֶךְ וַעֲבָדָיו עִם־a עַבְדֶּךָ׃ 25 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אַבְשָׁלוֹם אַל־בְּנִי סֹ
ג אַל־נָא נֵלֵךְ כֻּלָּנוּ וְלֹא נִכְבַּד עָלֶיךָ וַיִּפְרָץ־a בּוֹ וְלֹא־אָבָה לָלֶכֶת
ג וַיְבָרְכֵהוּ׃ 26 וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם וְלֹא a יֵלֵךְ־נָא אֶתָּנוּ b אַמְנוֹן אָחִי וַיֹּאמֶר
26 a pc Mss לא cf ס ‖ b 2 Mss עמנו, 𝔊115 *mecum*.

17 Mm 361. 18 Mm 432. 19 Gn 34,2. 20 Mm 3416. 21 Mm 290. 22 Mm 3203. 23 Mm 1509. 24 Mm 1009. 25 Mp sub loco. 26 Mm 1770. 27 Mm 140. 28 Mm 3724. 29 Mm 3873. 30 Mm 1150.

14 a pc Mss עמה cf 𝔊115𝔖𝔗 ‖ 16 a mlt Mss על cf 𝔗 ‖ 19 a 𝔊115𝔖𝔙 pl ‖ b 𝔊115𝔖𝔗Mss𝔙 pt; cf 16,13 Jos 6,13 1S 19,23 Jes 31,5 ‖ 20 a nonn Mss האמנון cf 𝔊115𝔖𝔗Ms𝔙 ‖ b pc Mss אל cf 𝔊Mss𝔊115 ‖ c 2 Mss ש׳ cf 𝔊115.93.94𝔙 ‖ d SebMss בבית cf 𝔗Ms ‖ 21 a 𝔔 + כי אה]בו כי בכורו הוא ; 𝔊115.91.93.94 + mlt vb cf 1R 1,6 ‖ 23 a–a 𝔖 *wl'dn b'dn*, sed cf 14,28 et cet ‖ 24 a 𝔔 אל ‖ 25 a 𝔔 ויפצר cf Vrs et 27 1S 28,23 ‖ 26 a pc Mss ולא cf 𝔖𝔙 ‖ b 2 Mss עמנו, 𝔊115 *mecum*.

אֲשֶׁר־בָּהּ הוֹצִיא וַיָּשֶׂם בַּמַּגָּרָה וּבַחֲרֹצֵי הַבַּרְזֶל [a]וּבְמַגְזֵרֹת הַבַּרְזֶל[a]
וְהֶעֱבִיר אוֹתָם בַּמַּלְבֵּן[b] וְכֵן יַעֲשֶׂה לְכָל עָרֵי בְנֵי־עַמּוֹן וַיָּשָׁב דָּוִד
וְכָל־הָעָם יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ ס

13 1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וּלְאַבְשָׁלוֹם בֶּן־דָּוִד אָחוֹת יָפָה וּשְׁמָהּ תָּמָר
2 וַיֶּאֱהָבֶהָ אַמְנוֹן בֶּן־דָּוִד׃ 2 וַיֵּצֶר לְאַמְנוֹן לְהִתְחַלּוֹת בְּעַבוּר תָּמָר
אֲחֹתוֹ כִּי בְתוּלָה הִיא וַיִּפָּלֵא בְּעֵינֵי אַמְנוֹן לַעֲשׂוֹת לָהּ מְאוּמָה׃
3 וּלְאַמְנוֹן רֵעַ וּשְׁמוֹ יוֹנָדָב[a] בֶּן־שִׁמְעָה[b] אֲחִי דָוִד וְיוֹנָדָב אִישׁ חָכָם
4 מְאֹד׃ 4 וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ אַתָּה כָּכָה דַּל בֶּן־הַמֶּלֶךְ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר הֲלֹוא
תַּגִּיד לִי וַיֹּאמֶר לוֹ אַמְנוֹן אֶת־תָּמָר אֲחוֹת אַבְשָׁלֹם אָחִי אֲנִי
5 אֹהֵב׃ 5 וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָדָב שְׁכַב עַל־מִשְׁכָּבְךָ וְהִתְחַל וּבָא אָבִיךָ
לִרְאוֹתֶךָ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו תָּבֹא נָא תָּמָר אֲחוֹתִי וּתְכַרְנִי לֶחֶם וְעָשְׂתָה
6 לְעֵינַי[a] אֶת־הַבְּרָיָה לְמַעַן אֶרְאֶה וְאָכַלְתִּי מִיָּדָהּ[b]׃ 6 וַיִּשְׁכַּב
אַמְנוֹן וַיִּתְחָל וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ לִרְאוֹתוֹ וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן אֶל־הַמֶּלֶךְ תָּבוֹא־
7 נָא תָּמָר אֲחֹתִי וּתְלַבֶּב לְעֵינַי שְׁתֵּי לְבִבֹת וְאֶבְרֶה מִיָּדָהּ[a]׃ 7 וַיִּשְׁלַח
דָּוִד אֶל־תָּמָר הַבַּיְתָה לֵאמֹר לְכִי נָא בֵּית אַמְנוֹן אָחִיךְ וַעֲשִׂי־לוֹ
8 הַבְּרָיָה׃ 8 וַתֵּלֶךְ תָּמָר בֵּית אַמְנוֹן אָחִיהָ וְהוּא שֹׁכֵב וַתִּקַּח אֶת־
9 הַבָּצֵק וַתָּלָשׁ[a] וַתְּלַבֵּב לְעֵינָיו וַתְּבַשֵּׁל אֶת־הַלְּבִבֹת׃ 9 וַתִּקַּח אֶת־
הַמַּשְׂרֵת וַתִּצֹק לְפָנָיו וַיְמָאֵן לֶאֱכֹל וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן הוֹצִיאוּ כָל־אִישׁ
10 מֵעָלַי וַיֵּצְאוּ[a] כָל־אִישׁ מֵעָלָיו׃ 10 וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן אֶל־תָּמָר הָבִיאִי
הַבְּרִיָּה הַחֶדֶר[a] וְאֶבְרֶה מִיָּדֵךְ[b] וַתִּקַּח תָּמָר אֶת־הַלְּבִבֹת אֲשֶׁר עָשָׂתָה
11 וַתָּבֵא לְאַמְנוֹן[a] אָחִיהָ הַחֶדְרָה׃ 11 וַתַּגֶּשׁ אֵלָיו לֶאֱכֹל וַיַּחֲזֵק־בָּהּ[a]
12 וַיֹּאמֶר לָהּ בּוֹאִי שִׁכְבִי עִמִּי אֲחוֹתִי׃ 12 וַתֹּאמֶר לוֹ אַל־אָחִי אַל־
תְּעַנֵּנִי כִּי לֹא־יֵעָשֶׂה כֵן בְּיִשְׂרָאֵל אַל־תַּעֲשֶׂה אֶת־הַנְּבָלָה הַזֹּאת׃

ג דחד חס וחד מל[34]

ד מל בסיפ. במלבן חד מן ג[35] כת ק
כ וקר ב וחד מן ב[36] בלישׁ

נא[34] מ״ש וכל ר״ם דכורת ב מ ג

ג ומל[1]

ב. ג[2]. ל

ל. יד בסיפ

ל. ב כת ה בשם גברי

יב וכל דל ואביון דכורת. יג[3]

יד חס

ח[4] ול בסיפ[5]

ל רבסיפ. יז חס ג[6] מנה בבביא וכל משלי דכורת ב מ ר. ג מל[7]

ג

ש[8]

ל. ל. ב ובסיפ[9]

ש[10]

ותלש חד מן ב בלישׁ. ק ל. ה. ב

ל. יג מל[11]

ג[12]

ג. ב. ב ובסיפ[13]. ב. ה

ב[14]. ב

ג מל בלישׁ[8]. ג מל[7]

לז[15]. ד[16]

[34]Mp sub loco. [35]Mm 4255. [36]Mm 2701. Cp 13 [1]Mm 2576. [2]Mm 1767. [3]Mm 688. [4]Mm 1768. [5]Mm 2667. [6]Mm 1769. [7]Mm 1770. [8]Mp sub loco. [9]Cf Mm 3680. [10]Mm 1557. [11]Mm 1640. [12]Mm 1771. [13]Mm 197. [14]Mm 1486. [15]Mm 210. [16]Mm 193.

31 [a–a] > pc Mss $\mathfrak{G}^{Mss}$ cf $\mathfrak{S}$ || [b] mlt Mss ut Q cf $\mathfrak{GV}$ || **Cp 13,3** [a] $\mathfrak{QG}^{L}$ יהונתן || [b] pc Mss עא– cf 32[a] 21,21[b] Q; $\mathfrak{S}$ *šm'*; $\mathfrak{Q}$ שמעיה; 1S 16,9 17,13 שמה || **5** [a] $\mathfrak{S}$ *lj*; > $\mathfrak{V}$ || [b] $\mathfrak{G}^{-L}\mathfrak{S}$ suff pl || **6** [a] $\mathfrak{S}$ suff pl || **8** [a] mlt Mss ut Q || **9** [a] pc Mss ויוציאו cf $\mathfrak{GQ}^{L}\mathfrak{V}$ || **10** [a] 2 Mss רה– || [b] pc Mss דיך– cf $\mathfrak{G}^{Ms}\mathfrak{S}$ || [c] pc Mss אל א׳ || **11** [a] Ms לה cf 15,5.

לז. ב בטע ר״פ[19] הָאָרֶץ וְלֹא אָבָה וְלֹא־בָרָא[b] אִתָּם[c] לָחֶם׃ 18 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיָּמָת 18
הַיָּלֶד וַיִּרְאוּ עַבְדֵי דָוִד לְהַגִּיד לוֹ | כִּי־מֵת הַיֶּלֶד כִּי אָמְרוּ הִנֵּה
בִהְיוֹת הַיֶּלֶד חַי דִּבַּרְנוּ אֵלָיו וְלֹא־שָׁמַע בְּקוֹלֵנוּ וְאֵיךְ נֹאמַר אֵלָיו 20 ד ג חס וחד מל בלישׁ
מֵת הַיֶּלֶד וְעָשָׂה רָעָה׃ 19 וַיַּרְא דָּוִד כִּי עֲבָדָיו מִתְלַחֲשִׁים וַיָּבֶן דָּוִד 21 ל. ד
כִּי מֵת הַיֶּלֶד וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־עֲבָדָיו הֲמֵת[a] הַיֶּלֶד וַיֹּאמְרוּ מֵת׃ 22 ה. ד שמלתיו ק חד מן ו בלישׁ
20 וַיָּקָם דָּוִד מֵהָאָרֶץ וַיִּרְחַץ וַיָּסֶךְ וַיַּחֲלֵף שִׂמְלֹתָו[a] וַיָּבֹא בֵית־יְהוָה 23
וַיִּשְׁתָּחוּ וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁאַל וַיָּשִׂימוּ לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכַל׃ 21 וַיֹּאמְרוּ׃ 24 לה. ב
עֲבָדָיו אֵלָיו מָה־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָה בַּעֲבוּר[a] הַיֶּלֶד חַי צַמְתָּ ח מל
וַתִּבְךְּ וְכַאֲשֶׁר מֵת הַיֶּלֶד קַמְתָּ וַתֹּאכַל לָחֶם׃ 22 וַיֹּאמֶר בְּעוֹד הַיֶּלֶד
חַי צַמְתִּי וָאֶבְכֶּה כִּי אָמַרְתִּי מִי יוֹדֵעַ יְחָנֵנִי[a] יְהוָה[b] וְחַי הַיָּלֶד׃ 25 ג. ד מל וכל ת ד מ ק דכות ב מ ג חס. וחנני ק
23 וְעַתָּה | מֵת לָמָּה זֶּה[a] אֲנִי צָם ׀[b]הַאוּכַל לַהֲשִׁיבוֹ עוֹד[b] אֲנִי הֹלֵךְ 26 ל. ד
אֵלָיו וְהוּא לֹא־יָשׁוּב אֵלָי׃ 24 וַיְנַחֵם דָּוִד אֶת בַּת־שֶׁבַע אִשְׁתּוֹ וקרא ק חד מן יא קר ת בלישׁ. 28 וכל ויקרא שמו דכות ב מ ו
וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא[a] אֶת־שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה וַיהוָה
אָהֲבוֹ׃ 25 וַיִּשְׁלַח בְּיַד נָתָן הַנָּבִיא וַיִּקְרָא[a] אֶת־שְׁמוֹ יְדִידְיָהּ בַּעֲבוּר[a] 29 ד. ל ופלג. 29 ל
יְהוָה׃ ס

26 וַיִּלָּחֶם יוֹאָב בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּלְכֹּד אֶת־עִיר הַמְּלוּכָה׃ 26 כ 30
27 וַיִּשְׁלַח יוֹאָב מַלְאָכִים אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר נִלְחַמְתִּי בְרַבָּה גַּם־ 27
לָכַדְתִּי אֶת־עִיר הַמָּיִם׃ 28 וְעַתָּה אֱסֹף אֶת־יֶתֶר הָעָם וַחֲנֵה עַל־ 28 ב. יז 31 וכל וגנותי דכות ב מ א
הָעִיר וְלָכְדָהּ פֶּן־אֶלְכֹּד אֲנִי אֶת־הָעִיר וְנִקְרָא שְׁמִי עָלֶיהָ׃ 29 וַיֶּאֱסֹף 29 כ 32 ב מנה כת א בסיס
דָּוִד אֶת־כָּל־הָעָם וַיֵּלֶךְ רַבָּתָה וַיִּלָּחֶם בָּהּ וַיִּלְכְּדָהּ׃ 30 וַיִּקַּח אֶת־ 30 ל
עֲטֶרֶת־מַלְכָּם[a] מֵעַל רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כִּכַּר זָהָב ׀[b]וְאֶבֶן יְקָרָה[b] וַתְּהִי ב סביר מלכה[29]. לב בנביא כ מנה בסיס
עַל־רֹאשׁ דָּוִד וּשְׁלַל הָעִיר הוֹצִיא הַרְבֵּה מְאֹד׃ 31 וְאֶת־הָעָם 31 כ 33
אֲשֶׁר־בָּהּ הוֹצִיא וַיָּשֶׂם בַּמְּגֵרוֹת וּבְמַגְרוֹת הַבַּרְזֶל וּבְגַרְזֵי הַבַּרְזֶל

19 Mm 1017. 20 Mm 1194. 21 Mm 1545. 22 Mm 1764. 23 Mm 1213. 24 Mm 1765. 25 Mm 1766. 26 Gn 50,21. 27 Mm 3675. 28 Mm 215. 29 Mp sub loco. 30 Mm 1581. 31 Mm 1174. 32 Mm 4234. 33 Mm 1055.

17 [b] mlt Mss 𝔔 ברה ‖ [c] 𝔔 אותם ‖ **19** [a] 2 Mss מת cf 𝔗 ‖ **20** [a] mlt Mss ut Q cf 𝔊$^{-L}$𝔖; 𝔗𝔙 ut K ‖ **21** [a] 𝔊^{L} ἔτι, 𝔖 *kd*, 𝔗 *'d d*… cf 22 בעוד ‖ **22** [a] mlt Mss ut Q; 𝔖 *mrḥm 'lwhj* cf (?) 𝔙 *donet eum mihi* … ‖ [b] pc Mss אלהים cf 𝔖 ‖ **23** [a] > pc Mss ‖ [b–b] 𝔖 *lm' mškḥ' dtwb nhpwk* ‖ **24** [a] nonn Mss ut Q cf 𝔖𝔗 ‖ **25** [a] 𝔊^{LMss}θ′ *ἐν λόγῳ* cf 𝔔$^{93.94}$ *(quod est interpretatum) in verbo (domini)* = (?)בעבור, cf KAI 26, II 6.11sq, III 11 ‖ **27** [a] mlt Mss וגם cf 𝔖𝔗^{Mss} ‖ [b] 2 Mss המלוכה cf 𝔖𝔗 et 26 ‖ **30** [a] 𝔊-^{OL} pr nom proprium cf 1R 11,5; Ms מלכה ‖ [b–b] 𝔖 *w'jt hwj bh k'p' ṭbṭ'* (pl) cf 𝔗𝔙.

4 וַיָּבֹא הַהֹלֵךְ לְאִישׁ הֶעָשִׁיר וַיַּחְמֹל לָקַחַת מִצֹּאנוֹ וּמִבְּקָרוֹ ב.ל
לַעֲשׂוֹת לְאֹרֵחַ הַבָּא־לוֹ וַיִּקַּח אֶת־כִּבְשַׂת הָאִישׁ הָרָאשׁ ל.ג מל[4]
וַיַּעֲשֶׂהָ לָאִישׁ הַבָּא אֵלָיו׃ ב.ל[5]

5 וַיִּחַר־אַף דָּוִד בָּאִישׁ מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל־נָתָן חַי־יְהוָה כִּי בֶן־
6 מָוֶת הָאִישׁ הָעֹשֶׂה זֹּאת׃ 6 וְאֶת־הַכִּבְשָׂה יְשַׁלֵּם אַרְבַּעְתָּיִם[a] עֹקֶב
7 אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְעַל אֲשֶׁר לֹא־חָמָל׃ 7 וַיֹּאמֶר נָתָן ד.ו[6]
אֶל־דָּוִד אַתָּה הָאִישׁ[a] כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי מְשַׁחְתִּיךָ לְ.ל[7]
8 לְמֶלֶךְ[b] עַל־יִשְׂרָאֵל וְאָנֹכִי הִצַּלְתִּיךָ מִיַּד שָׁאוּל׃ 8 וָאֶתְּנָה לְךָ אֶת־
ב.ג[8] כ בֵּית אֲדֹנֶיךָ וְאֶת־נְשֵׁי אֲדֹנֶיךָ בְּחֵיקֶךָ וָאֶתְּנָה לְךָ אֶת־בֵּית[c] יִשְׂרָאֵל
ויחזק דכות ב מ״ת וְיהוּדָה וְאִם־מְעָט וְאוֹסֵפָה לְךָ כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה׃ 9 מַדּוּעַ בָּזִיתָ | אֶת־ ז קמ וכל אתנח וס״פ
דכות[10] ל וחס . ד.ו בטע דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינָיו[b] אֶת אוּרִיָּה הַחִתִּי הִכִּיתָ בַחֶרֶב בעיני ק כת ד וקרי י
וְאֶת־אִשְׁתּוֹ לָקַחְתָּ לְךָ לְאִשָּׁה וְאֹתוֹ הָרַגְתָּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן׃ 10 וְעַתָּה ח[12]
לֹא־תָסוּר חֶרֶב מִבֵּיתְךָ עַד־עוֹלָם עֵקֶב כִּי בְזִתָנִי וַתִּקַּח אֶת־אֵשֶׁת ל וחס
אוּרִיָּה הַחִתִּי לִהְיוֹת לְךָ לְאִשָּׁה׃ ס 11 כֹּה | אָמַר יְהוָה הִנְנִי
מֵקִים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתֶךָ וְלָקַחְתִּי אֶת־נָשֶׁיךָ לְעֵינֶיךָ וְנָתַתִּי לְרֵעֶךָ[a] ד.ב מל בנביא[13]
12 וְשָׁכַב עִם[b]נָשֶׁיךָ לְעֵינֵי הַשֶּׁמֶשׁ הַזֹּאת׃ 12 כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ בַסָּתֶר ד.ד קמ[14]
וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל וְנֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ׃ ס ג[15].ח
ס 13 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־נָתָן חָטָאתִי לַיהוָה ס[a] וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִד
14 גַּם־יְהוָה הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא[b] תָמוּת׃ 14 אֶפֶס כִּי־[a]נַאֵץ נִאַצְתָּ[a] אֶת־ ג[16].ל
15 אוֹיְבֵי[b] יְהוָה בַּדָּבָר הַזֶּה גַּם הַבֵּן הַיִלּוֹד לְךָ מוֹת יָמוּת[c]׃ 15 וַיֵּלֶךְ נָתָן ח.ב[17].ג[18]
אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּגֹּף יְהוָה[a] אֶת־הַיֶּלֶד אֲשֶׁר יָלְדָה אֵשֶׁת־אוּרִיָּה לְדָוִד
16 וַיָּאָנָשׁ[b]׃ 16 וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת־[a]הָאֱלֹהִים[b] בְּעַד הַנָּעַר וַיָּצָם דָּוִד צוֹם ל.ל
17 וּבָא[c] וְלַן וְשָׁכַב[c] אָרְצָה׃ 17 וַיָּקֻמוּ זִקְנֵי בֵיתוֹ עָלָיו[a] לַהֲקִימוֹ מִן־ ל.ב

[4]Mm 1761. [5]Mm 319. [6]Mm 3138. [7]Mm 1021. [8]Mp sub loco. [9]Mm 953. [10]Mm 1208. [11]Mm 3811. [12]Mm 2903. [13]Mm 1762. [14]Mm 1202. [15]Mm 1763. [16]Mm 708. [17]Mm 376. [18]Mm 2085.

6 [a] $\mathfrak{G}^{L}$ *ἐπταπλάσιον(a)*, $\mathfrak{T}^{Mss}$ *'rb'jn* ‖ **7** [a] Mss interv ‖ [b] $\mathfrak{S}$ *dtmlk*, $\mathfrak{T}$ *lmhwj mlk'* cf 2,4[a].7[b] ‖ **9** [a] > $\mathfrak{G}^{L}\theta'$ ‖ [b] nonn Mss ut Q cf $\mathfrak{T}\mathfrak{V}$; 2 Mss בעיני אדני cf $\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{Mss}$ ‖ **11** [a] „mlt MSS" (de Rossi) לרעך cf $\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ ‖ [b] pc Mss cit את ‖ **13** [a] mlt Mss om interv ‖ [b] mlt Mss ולוא cf $\mathfrak{L}^{TE}\mathfrak{T}^{Ms}$ ‖ **14** [a–a] $\mathfrak{S}$ *rwrbt* cf $\sigma'\mathfrak{T}(\mathfrak{V})$ ‖ [b] $\mathfrak{Q}$ בד [.]לן cf 1 S 25,22 ‖ [c] $\mathfrak{Q}$ יומת ‖ **15** [a] $\mathfrak{Q}$ אלהים, $\mathfrak{G}^{LMs}$ *ὁ θεός* ‖ [b] > $\mathfrak{Q}\mathfrak{G}^{Ms}$ ‖ **16** [a] $\mathfrak{Q}$ מן cf $\mathfrak{T}$ ‖ [b] $\mathfrak{G}^{Mss}\mathfrak{T}\mathfrak{V}$ tetragrammaton ‖ [c–c] $\mathfrak{Q}$ בשק ושׁ[..., $\mathfrak{G}^{L}$ *καὶ ηὐλίσθη / ἐκοιμήθη* ($\mathfrak{G}^{L}$ *ἐκάθευδεν*) *ἐν σάκκῳ* cf $\mathfrak{L}^{93.94}$; $\mathfrak{V}$ om ולן ‖ **17** [a] $\mathfrak{Q}$ אליו; > $\mathfrak{S}$; $\mathfrak{V}$ *(venerunt) … cogentes eum ut ….*

יָדַ֔ע כִּ֥י אַנְשֵׁי־חֵ֖יל שָֽׁם׃ 17 וַיֵּצְא֣וּ אַנְשֵׁ֔י הָעִ֖יר וַיִּלָּחֲמ֣וּ אֶת־יוֹאָ֑ב וַיִּפֹּ֗ל 17
מִן־הָעָ֛ם מֵעַבְדֵ֥י דָוִ֖ד וַיָּ֣מָת גַּם אוּרִיָּ֥ה הַחִתִּֽי׃ 18 וַיִּשְׁלַ֥ח יוֹאָ֖ב וַיַּגֶּ֣ד 18
לְדָוִ֑ד אֶת־כָּל־דִּבְרֵ֖י הַמִּלְחָמָֽה׃ 19 וַיְצַ֣ו אֶת־הַמַּלְאָ֗ךְ לֵאמֹ֛ר 19
כְּכַלּ֥וֹתְךָ֖ אֶת כָּל־דִּבְרֵ֣י הַמִּלְחָמָ֑ה לְדַבֵּ֖ר אֶל־הַמֶּֽלֶךְ׃ 20 וְהָיָ֗ה אִם־ 20 ב
תַּעֲלֶ֤ה חֲמַת֙ הַמֶּ֔לֶךְ וְאָמַ֣ר לְךָ֔ מַדּ֖וּעַ נגַשְׁתֶּ֣ם אֶל־הָעִ֑יר לְהִלָּחֵ֣ם
הֲלֹ֣וא יְדַעְתֶּ֔ם אֵ֥ת אֲשֶׁר־יֹרּ֖וּ מֵעַ֣ל הַחוֹמָֽה׃ 21 מִי־הִכָּ֣ה אֶת־אֲבִימֶ֣לֶךְ 21 ז חס[11]
בֶּן־יְרֻבֶּ֗שֶׁת[a] הֲלוֹא־אִשָּׁ֤ה הִשְׁלִיכָה֙ עָלָ֣יו פֶּ֣לַח רֶ֔כֶב מֵעַ֖ל הַחוֹמָ֑ה ל וחס . ב
וַיָּ֖מָת בִּתֵּ֥בֵץ לָ֛מָּה[b] נגַשְׁתֶּ֥ם אֶל־הַחוֹמָ֖ה וְאָמַ֣רְתָּ גַּם עַבְדְּךָ֥ אוּרִיָּ֖ה ג
הַחִתִּ֑י מֵֽת׃ 22 וַיֵּ֣לֶךְ הַמַּלְאָךְ֮ וַיָּבֹא֒[a] וַיַּגֶּ֣ד לְדָוִ֔ד אֵ֥ת כָּל־אֲשֶׁ֖ר שְׁלָחָ֑ן 22
יוֹאָֽב׃ 23 וַיֹּ֤אמֶר[a] הַמַּלְאָךְ֙ אֶל־דָּוִ֔ד כִּי־גָבְר֥וּ עָלֵ֖ינוּ הָאֲנָשִׁ֑ים וַיֵּצְא֤וּ ב . יירי חד מן מת[12] בת א ק לא קר׳ וחד מן
אֵלֵ֙ינוּ֙ הַשָּׂדֶ֔ה וַנְּהִ֥י עֲלֵיהֶ֖ם עַד־פֶּ֥תַח הַשָּֽׁעַר׃ 24 [a]וַיֹּרׇ֤אוּ הַמּוֹרִים֙ אֶל־ כה[18] חס וחד מן ב[13] בלוש
עֲבָדֶ֔יךָ[b] מֵעַ֖ל הַחוֹמָ֑ה וַיָּמׇ֤תוּ מֵֽעַבְדֵי֙ הַמֶּ֣לֶךְ וְגַם֙ עַבְדְּךָ֣ אוּרִיָּ֔ה חד חס וחד מן ב . המורים
הַחִתִּ֖י מֵֽת׃ ס 25 וַיֹּ֤אמֶר דָּוִד֙ אֶל־הַמַּלְאָ֔ךְ כֹּֽה־תֹאמַ֥ר אֶל־יוֹאָ֖ב ל מל[15] חד מן מת[12] בת א לא קר׳
אַל־יֵ֥רַע֩ בְּעֵינֶ֨יךָ֜[a] אֶת־הַדָּבָ֣ר הַזֶּ֗ה כִּי־כָזֶ֤ה וְכָזֶה֙ תֹּאכַ֣ל הֶחָ֔רֶב הַחֲזֵ֥ק וחד מן ד[14] ל מנה בלוש
מִלְחַמְתְּךָ֖[b] אֶל־הָעִ֑יר וְהָרְסָ֣הּ וְחִזְּקֵ֔הוּ׃ 26 וַתִּשְׁמַ֣ע אֵ֔שֶׁת אוּרִיָּ֖ה כִּי־ 26 ל . ב
מֵ֥ת אוּרִיָּ֖ה אִישָׁ֑הּ וַתִּסְפֹּ֥ד עַל־בַּעְלָֽהּ׃ 27 וַיַּעֲבֹ֣ר הָאֵבֶל֮ וַיִּשְׁלַ֣ח דָּוִד֒ 27 ל . ב
וַיֶּאֱסְפָ֤הּ אֶל־בֵּיתוֹ֙ וַתְּהִי־לֹ֣ו לְאִשָּׁ֔ה וַתֵּ֥לֶד לֹ֖ו בֵּ֑ן וַיֵּ֣רַע הַדָּבָ֔ר אֲשֶׁר־ יד בסיס
עָשָׂ֥ה דָוִ֖ד בְּעֵינֵ֥י יְהוָֽה׃ פ

12 1 וַיִּשְׁלַ֤ח יְהוָה֙ אֶת־נָתָ֔ן[a] אֶל־דָּוִ֖ד וַיָּבֹ֣א אֵלָ֑יו וַיֹּ֣אמֶר לֹ֗ו[b] **12**
שְׁנֵ֣י אֲנָשִׁ֗ים הָי֤וּ בְעִיר֙ אַחַ֣ת עָשִׁ֔יר וְאֶחָ֖ד רָֽאשׁ׃ ג מל[1]
2 לָעָשִׁ֣יר הָיָ֔ה צֹ֥אן וּבָקָ֖ר הַרְבֵּ֥ה מְאֹֽד׃ ב[2]
3 וְלָרָ֗שׁ אֵין־כֹּ֤ל כִּי֙ אִם־כִּבְשָׂ֣ה אַחַ֔ת קְטַנָּ֖ה אֲשֶׁ֣ר קָנָ֑ה ל . ל
וַיְחַיֶּ֣הָ֔ה וַתִּגְדַּ֥ל עִמּ֛וֹ וְעִם־בָּנָ֖יו יַחְדָּ֑ו מִפִּתּ֣וֹ תֹאכַ֔ל וּמִכֹּסֹ֖ו תִּשְׁתֶּ֑ה ג בלוש[3] . ל
וּבְחֵיקֹ֥ו תִּשְׁכָּ֛ב וַתְּהִי־לֹ֖ו כְּבַ֥ת[a]׃ כ . ל זקף קמ

[11] Mm 1759. [12] Mm 898. [13] Mm 4266. [14] Mm 948. [15] Mm 3451. [16] Mm 1533. [17] Mm 1760. [18] Mm 1506. Cp 12 [1] Mm 1761. [2] Prv 22,16. [3] Mm 769.

21 [a] 𝔊 *Ιεροβααλ/μ* cf 𝔖 *(ndw)b'l* et Jdc 7,1sqq || [b] pc Mss ולו cf 𝔗[f] || **22** [a] > 2 Mss 𝔖 || **23** [a] 2 Mss pr ויבא || **24** [a–a] pc –nonn Mss ut Q || [b] permlt Mss C דיך– cf 14,31[a] || **25** [a] > pc Mss, Ms אל; sed etiam cf 1S 20,13 || **Cp 12,1** [a] pc Mss + הנביא cf 𝔊𝔖 || [b] 𝔊[LMss] + *ἀνάγγειλον δή μοι (τὴν) κρίσιν ταύτην* || **3** [a] pc Mss citt לבת.

2 וַיָּצֻרוּ עַל־רַבָּה וְדָוִד יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלִָם: ס 2 וַיְהִי | לְעֵת עֶרֶב
מס׳ מל בנביא ח מנה בסיפ. ל
וַיָּקָם דָּוִד מֵעַל מִשְׁכָּבוֹ וַיִּתְהַלֵּךְ עַל־גַּג בֵּית־הַמֶּלֶךְ וַיַּרְא אִשָּׁה
3 רֹחֶצֶת [a]מֵעַל הַגָּג וְהָאִשָּׁה טוֹבַת מַרְאֶה מְאֹד: 3 וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיִּדְרֹשׁ ח5
לָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר הֲלוֹא־זֹאת בַּת־שֶׁבַע בַּת־אֱלִיעָם אֵשֶׁת אוּרִיָּה הַחִתִּי: ח6
4 וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים וַיִּקָּחֶהָ [a]וַתָּבֹוא אֵלָיו[b] וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ[b] וְהִיא י מל בנביא
5 מִתְקַדֶּשֶׁת מִטֻּמְאָתָהּ וַתָּשָׁב אֶל־בֵּיתָהּ: 5 וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתִּשְׁלַח ל.ל
6 וַתַּגֶּד לְדָוִד וַתֹּאמֶר [a]הָרָה אָנֹכִי[a]: 6 וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל־יוֹאָב שִׁלַּח[a] אֵלַי
7 אֶת־אוּרִיָּה הַחִתִּי וַיִּשְׁלַח יוֹאָב אֶת־אוּרִיָּה אֶל־דָּוִד: 7 וַיָּבֹא אוּרִיָּה
אֵלָיו[a] וַיִּשְׁאַל דָּוִד לִשְׁלֹום יוֹאָב וְלִשְׁלֹום הָעָם וְלִשְׁלֹום הַמִּלְחָמָה: ד7 ו7 ב מנה בלישׁ. ד7 ב מנה בלישׁ
8 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאוּרִיָּה רֵד לְבֵיתְךָ וּרְחַץ רַגְלֶיךָ וַיֵּצֵא אוּרִיָּה מִבֵּית י6
9 הַמֶּלֶךְ וַתֵּצֵא אַחֲרָיו מַשְׂאֵת הַמֶּלֶךְ: 9 וַיִּשְׁכַּב אוּרִיָּה פֶּתַח בֵּית י6
10 הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל־[a]עַבְדֵי אֲדֹנָיו וְלֹא יָרַד אֶל־בֵּיתוֹ: 10 וַיַּגִּדוּ לְדָוִד ל.ל
לֵאמֹר לֹא־יָרַד אוּרִיָּה אֶל־בֵּיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אוּרִיָּה הֲלֹוא ב
11 מִדַּרְכְּךָ אַתָּה בָּא מַדּוּעַ[a] לֹא־יָרַדְתָּ אֶל־בֵּיתֶךָ: 11 וַיֹּאמֶר אוּרִיָּה
אֶל־דָּוִד הָאָרֹון וְיִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה יֹשְׁבִים בַּסֻּכֹּות וַאדֹנִי יוֹאָב וְעַבְדֵי ז פסוק אל על אל. לג4
אֲדֹנִי עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה חֹנִים וַאֲנִי אָבֹוא אֶל־בֵּיתִי לֶאֱכֹל וְלִשְׁתֹּות
וְלִשְׁכַּב עִם־אִשְׁתִּי חַיֶּךָ וְחֵי נַפְשֶׁךָ אִם־אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: ל.ל חס. ב
12 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אוּרִיָּה שֶׁב בָּזֶה גַּם־הַיֹּום וּמָחָר אֲשַׁלְּחֶךָּ וַיֵּשֶׁב י6.ב
13 אוּרִיָּה בִּירוּשָׁלִַם בַּיֹּום הַהוּא וּמִמָּחֳרָת: [a]13 וַיִּקְרָא־לֹו דָּוִד וַיֹּאכַל י10
לְפָנָיו וַיֵּשְׁתְּ וַיְשַׂכְּרֵהוּ וַיֵּצֵא בָּעֶרֶב לִשְׁכַּב בְּמִשְׁכָּבוֹ עִם־עַבְדֵי אֲדֹנָיו ל.ז ח פת וב קמ
14 וְאֶל־בֵּיתוֹ לֹא יָרַד: 14 וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיִּכְתֹּב דָּוִד סֵפֶר אֶל־יוֹאָב ג.ב
15 וַיִּשְׁלַח בְּיַד אוּרִיָּה: 15 וַיִּכְתֹּב בַּסֵּפֶר לֵאמֹר הָבוּ[a] אֶת־אוּרִיָּה אֶל־ ו בנביא
מוּל[b] פְּנֵי הַמִּלְחָמָה הַחֲזָקָה [c]וְשֹׁבְתֶּם מֵאַחֲרָיו וְנִכָּה[c] וָמֵת: ס
16 וַיְהִי בְּשָׁמְרֹר[a] יוֹאָב אֶל־[b]הָעִיר וַיִּתֵּן אֶת־אוּרִיָּה אֶל־הַמָּקֹום אֲשֶׁר ל ומל

[4]Mp sub loco. [5]Mm 1758. [6]Mm 867. [7]Mm 2100. [8]Mm 326. [9]Mm 505. [10]Mm 695.

2 [a–a] > Σ; 𝔏[115] *per porticum*, 𝔗[Mss] *'l 'jgr'*, 𝔙 *ex adverso super solarium suum* ‖ **4** [a–a] 𝔊 *καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτήν* cf 𝔏[115.117] ‖ [b] > 2 Mss ‖ **5** [a–a] 𝔔𝔊 אנוכי הרה ‖ **6** [a] 𝔔 שלחה ‖ **7** [a] nonn Mss אל דוד cf 𝔏[115]Σ𝔙 ‖ **9** [a] > 𝔊[-L] ‖ **10** [a] nonn Mss ומ׳ cf 𝔗[Mss] ‖ **11** [a] > 2 Mss cf 25[a] ‖ **12** [a] 𝔏[115]Σ[A] ad 13 ‖ **15** [a] 𝔊[-L] *εἰσάγαγε* cf 𝔏[115.117.93.94], Σ *'bdjhj* (sg) ‖ [b] > pc Mss 𝔊𝔏[115.117.93.94]Σ ‖ [c–c] > 𝔏[115.117] ‖ **16** [a] pc Mss כש׳ cf Jer 36,23 ‖ [b] nonn Mss את cf 1S 26,15[a].

7 וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיְשַׁלַּח אֶת־יוֹאָב וְאֶת־כָּל־הַצָּבָא הַגִּבֹּרִים׃ 8 וַיֵּצְאוּ
בְּנֵי עַמּוֹן וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה פֶּתַח הַשָּׁעַר וַאֲרַם צוֹבָא וְרְחוֹב וְאִישׁ־
טוֹב וּמַעֲכָה לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה׃ 9 וַיַּרְא יוֹאָב כִּי־הָיְתָה אֵלָיו פְּנֵי
הַמִּלְחָמָה מִפָּנִים וּמֵאָחוֹר וַיִּבְחַר מִכֹּל בְּחוּרֵי בְיִשְׂרָאֵל וַיַּעֲרֹךְ
לִקְרַאת אֲרָם׃ 10 וְאֶת יֶתֶר הָעָם נָתַן בְּיַד אַבְשַׁי אָחִיו וַיַּעֲרֹךְ
לִקְרַאת בְּנֵי עַמּוֹן׃ 11 וַיֹּאמֶר אִם־תֶּחֱזַק אֲרָם מִמֶּנִּי וְהָיְתָה לִי
לִישׁוּעָה וְאִם־בְּנֵי עַמּוֹן יֶחֱזְקוּ מִמְּךָ וְהָלַכְתִּי לְהוֹשִׁיעַ לָךְ׃ 12 חֲזַק ס
וְנִתְחַזַּק בְּעַד־עַמֵּנוּ וּבְעַד עָרֵי אֱלֹהֵינוּ וַיהוָה יַעֲשֶׂה הַטּוֹב בְּעֵינָיו׃
13 וַיִּגַּשׁ יוֹאָב וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ לַמִּלְחָמָה בַּאֲרָם וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו׃ 14 וּבְנֵי
עַמּוֹן רָאוּ כִּי־נָס אֲרָם וַיָּנֻסוּ מִפְּנֵי אֲבִישַׁי וַיָּבֹאוּ הָעִיר וַיָּשָׁב יוֹאָב
מֵעַל בְּנֵי עַמּוֹן וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִָם׃ 15 וַיַּרְא אֲרָם כִּי נִגַּף לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיֵּאָסְפוּ יָחַד׃ 16 וַיִּשְׁלַח הֲדַדְעֶזֶר וַיּוֹצֵא אֶת־אֲרָם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר
הַנָּהָר וַיָּבֹאוּ חֵילָם וְשוֹבָךְ שַׂר־צְבָא הֲדַדְעֶזֶר לִפְנֵיהֶם׃ 17 וַיֻּגַּד
לְדָוִד ס וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיָּבֹא
חֵלָאְמָה וַיַּעַרְכוּ אֲרָם לִקְרַאת דָּוִד וַיִּלָּחֲמוּ עִמּוֹ׃ 18 וַיָּנָס אֲרָם
מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּהַרֹג דָּוִד מֵאֲרָם שִׁבְעַ מֵאוֹת רֶכֶב וְאַרְבָּעִים אֶלֶף
פָּרָשִׁים וְאֶת שוֹבָךְ שַׂר־צְבָאוֹ הִכָּה וַיָּמָת שָׁם׃ 19 וַיִּרְאוּ כָּל־
הַמְּלָכִים עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר כִּי נִגְּפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁלִמוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל
וַיַּעַבְדוּם וַיִּרְאַ אֲרָם לְהוֹשִׁיעַ עוֹד אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן׃ פ

11 1 וַיְהִי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה לְעֵת | צֵאת הַמַּלְאָכִים וַיִּשְׁלַח דָּוִד
אֶת־יוֹאָב וְאֶת־עֲבָדָיו עִמּוֹ וְאֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁחִתוּ אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן

ל. 1 מל׳ 7 ב כת א. ג מל שם קריה 8 ב. ישראל חד מן ד׳ יתיר ב לא קר ק 9 ב פסוק דמטע׳. נז וכל תלים דכות ב מ לא. ג חד כת י וב כת תרי 10 יא וכל ד״ה דכות. נב 11 ל. ב. ב. ל. נא 12 יב. יג חס 13 ל. 1. ל 14 יב. יג חס 15 ל. ל. נד 16 כ ב מנה כת א בסיפ. ל 17 מח כת א לא קר רל בלישׁ 18 ג חס בלישׁ. ד 19 ל בסיפ. מה׳ כת א לא קר ול בלישׁ יח מסוק את ואת ואת את. ד 1 ל. 1 חס

---

7 a Ms צבא cf 𝔊ᴸ𝔖𝔙 ‖ 8 a 𝔊-ᴼᴮᴹˢˢ *πόλεως* ‖ b mlt Mss 𝔗ᶠ צובה ac alit cf 6ᵃ ‖ 9 a > nonn Mss 𝔖 ‖ b–b 2 Mss בחור (ב)יש׳; mlt Mss ut Q cf Vrs ‖ 10 a nonn Mss אבישי cf 𝔊𝔖𝔗ᴹˢ𝔙 et 14 ‖ 11 a sic L, mlt Mss Edd יֶתֶר ‖ 14 a 𝔊ᴼᵖ + *καὶ αὐτοί* cf 𝔖-ᶜ𝔗ᶠ𝔙 ‖ b pc Mss אבשי cf 10 ‖ c pc Mss ויבאו cf 𝔊ᴼᴹˢˢ; > 𝔈¹¹⁵ ‖ 15 a 2 Mss יחדו ‖ 16 a maqqef erasum; mlt Mss הדר cf 𝔊𝔖; cf 8,3ᵃ ‖ b 2 Mss ויבא cf 𝔙 *et adduxit*; > 𝔈¹¹⁵ ‖ 17 a mlt Mss om interv ‖ b mlt Mss או– cf 𝔊ᴹˢˢ𝔖𝔗ᴹˢˢ ‖ c 2 Mss חלמה cf 𝔗, pc Mss חילאמה ‖ 18 a 𝔊ᴸ *ἀνδρῶν πεζῶν* cf 𝔈¹¹⁵ ‖ 19 a cf 8,3ᵃ ‖ Cp 11,1 a permlt Mss המלאכים, sic etiam C + nota marg א יתיר; mlt Mss לכים– cf 𝔊𝔈¹¹⁵·¹¹⁷·⁹³·⁹⁴𝔗𝔙 Ps Hier Quaest, 𝔖ᴬᴮᶜ *mlk*' (sg) ‖ b–b > Ms 𝔖.

8 עַל־שֻׁלְחָנִי תָּמִיד׃ 8 וַיִּשְׁתַּחוּ וַיֹּאמֶר מָה עַבְדֶּךָ כִּי פָנִיתָ אֶל־הַכֶּלֶב ס ב
9 הַמֵּת אֲשֶׁר כָּמוֹנִי׃ 9 וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ אֶל־צִיבָא נַעַר שָׁאוּל וַיֹּאמֶר
10 אֵלָיו כֹּל אֲשֶׁר הָיָה לְשָׁאוּל וּלְכָל־בֵּיתוֹ נָתַתִּי לִבֶן־אֲדֹנֶיךָ׃ 10 וְעָבַד־תָּ
לוֹ אֶת־הָאֲדָמָה אַתָּה וּבָנֶיךָ וַעֲבָדֶיךָ וְהֵבֵאתָ וְהָיָה לְבֶן־אֲדֹנֶיךָ
לֶחֶם וַאֲכָלוֹ וּמְפִיבֹשֶׁת בֶּן־אֲדֹנֶיךָ יֹאכַל תָּמִיד לֶחֶם עַל־שֻׁלְחָנִי ל
11 וְלִצִיבָא חֲמִשָּׁה עָשָׂר בָּנִים וְעֶשְׂרִים עֲבָדִים׃ 11 וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־
הַמֶּלֶךְ כְּכֹל אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת־עַבְדּוֹ כֵּן יַעֲשֶׂה עַבְדֶּךָ
12 וּמְפִיבֹשֶׁת אָכַל עַל־שֻׁלְחָנִי כְּאַחַד מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃ 12 וְלִמְפִיבֹשֶׁת ל ע״פ. ל וחד מן יו״ד וס״ם חד
בֵּן קָטָן וּשְׁמוֹ מִיכָא וְכֹל מוֹשַׁב בֵּית־צִיבָא עֲבָדִים לִמְפִיבֹשֶׁת׃ ד מקף . ל . ה קמ וכל אחנח וס״ם דכותה.
ב כת א וכל אזרא דכות
13 וּמְפִיבֹשֶׁת יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַם כִּי עַל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ תָּמִיד הוּא אֹכֵל
וְהוּא פִּסֵּחַ שְׁתֵּי רַגְלָיו׃ פ

10 1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיָּמָת מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּמְלֹךְ חָנוּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
2 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד | עִם־חָנוּן בֶּן־נָחָשׁ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו עִמָּדִי
חֶסֶד וַיִּשְׁלַח דָּוִד לְנַחֲמוֹ בְיַד־עֲבָדָיו אֶל־אָבִיו וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִד
3 אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן׃ 3 וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי בְנֵי־עַמּוֹן אֶל־חָנוּן אֲדֹנֵיהֶם הַמְכַבֵּד ב
דָּוִד אֶת־אָבִיךָ בְּעֵינֶיךָ כִּי־שָׁלַח לְךָ מְנַחֲמִים הֲלוֹא בַּעֲבֻר חֲקָרוֹ חֲקֹר ל״ע יט׳ מנה בסיפ.
4 אֶת־הָעִיר וּלְרַגְּלָהּ וּלְהָפְכָהּ שָׁלַח דָּוִד אֶת־עֲבָדָיו אֵלֶיךָ׃ 4 וַיִּקַּח ל . ל
חָנוּן אֶת־עַבְדֵי דָוִד וַיְנַלַּח אֶת־חֲצִי זְקָנָם וַיְכָרֵת אֶת־מַדְוֵיהֶם בַּחֲצִי ל״ה . ב ומל
5 עַד שְׁתוֹתֵיהֶם וַיְשַׁלְּחֵם׃ 5 וַיַּגִּדוּ לְדָוִד וַיִּשְׁלַח לִקְרָאתָם כִּי־הָיוּ ל ומל . ט
הָאֲנָשִׁים נִכְלָמִים מְאֹד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁבוּ בִירֵחוֹ עַד־יְצַמַּח זְקַנְכֶם
וְשַׁבְתֶּם׃ 6 וַיִּרְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן כִּי נִבְאֲשׁוּ בְדָוִד וַיִּשְׁלְחוּ בְּנֵי־עַמּוֹן
וַיִּשְׂכְּרוּ אֶת־אֲרַם בֵּית־רְחוֹב וְאֶת־אֲרַם צוֹבָא עֶשְׂרִים אֶלֶף רַגְלִי ג מל שם קריה . ב כת א
וְאֶת־מֶלֶךְ מַעֲכָה אֶלֶף אִישׁ וְאִישׁ טוֹב שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ׃ ד . ב׳

[6]Mm 361. [7]Mm 3741. Cp 10 [1]Mm 1533. [2]Mm 4094. [3]Mm 4095. [4]Mm 2192. [5]Mm 1752. [6]Mm 1753.

9 a–a ~ Ms S || 10 a ~ Ms GSV || b GL εἰς τὸν οἶκον || c 2 Mss כל– cf S, GLMss καὶ φάγονται || 11 a 2 Mss S כל || b 2 Mss ע יאכל || c Ms נו–; GSV mensam David/regis/tuam || 12 a nonn Mss מיכה cf T || Cp 10,2 a pc Mss pr אל cf ST || 3 a pc Mss הארץ cf T || 4 a > Ms G || 5 a G + ὑπὲρ (GL περὶ) τῶν ἀνδρῶν || b pc Mss + אשר, sed cf 1S 1,22 || 6 a Q ut 1Ch 19,6 || b mlt Mss Tf צובה ac alit cf 8b || c–c GSV nom proprium cf Q אישטוב.

זָהָב וְכׇל־נְחֹשֶׁת׃ 11 גַּם־אֹתָם הִקְדִּישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִד לַיהוָה עִם־הַכֶּסֶף 11
ל.ב וְהַזָּהָב אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ מִכׇּל־הַגּוֹיִם[a] אֲשֶׁר כִּבֵּשׁ׃ 12 מֵאֲרָם[a] וּמִמּוֹאָב 12
ל.ב חס בגכרי[12] וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתִּים וּמֵעֲמָלֵק[b] וּמִשְׁלַל[b] הֲדַדְעֶזֶר[c] בֶּן־רְחֹב מֶלֶךְ
ל חס צוֹבָה׃ 13 [a]וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם[a] בְּשׁוּבּוֹ[b] מֵהַכּוֹתוֹ[c] אֶת־אֲרָם[d] בְּגֵיא־מֶלַח[e] 13
ג מל וכל ד״ה דכות[13]. פר שְׁמֹנָה׳ עָשָׂר אָלֶף׃ 14 וַיָּשֶׂם בֶּאֱדוֹם[a] נְצִבִים[b] בְּכׇל־אֱדוֹם[b] שָׂם[c] 14
נְצִבִים[c] וַיְהִי כׇל־אֱדוֹם עֲבָדִים לְדָוִד וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת[d]־דָּוִד בְּכׇל
כ ג[13] מנה בסיפ אֲשֶׁר הָלָךְ׃ 15 וַיִּמְלֹךְ דָּוִד עַל־כׇּל[a]־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי דָּוִד עֹשֶׂה מִשְׁפָּט 15
נ וּצְדָקָה לְכׇל־עַמּוֹ׃ 16 וְיוֹאָב[ ]בֶּן־צְרוּיָה עַל־הַצָּבָא[a] וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־ 16
ד[13] אֲחִילוּד[b] מַזְכִּיר[c]׃ 17 וְצָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב[a] וַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר[a] 17
ג מל בנביא[14] כֹּהֲנִים[b] וּשְׂרָיָה[c] סוֹפֵר׃ 18 וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע[a] וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי[a] וּבְנֵי 18
דָּוִד כֹּהֲנִים הָיוּ׃ ס
ה.ל 9 1 וַיֹּאמֶר דָּוִד הֲכִי֫[ ]שׁ־עוֹד אֲשֶׁר נוֹתַר לְבֵית שָׁאוּל וְאֶעֱשֶׂה 9
2 עִמּוֹ חֶסֶד בַּעֲבוּר יְהוֹנָתָן׃ 2 וּלְבֵית שָׁאוּל עֶבֶד וּשְׁמוֹ צִיבָא וַיִּקְרְאוּ־
3 לוֹ אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הַאַתָּה צִיבָא וַיֹּאמֶר עַבְדֶּךָ׃ 3 וַיֹּאמֶר
ל.ל הַמֶּלֶךְ הַאֶפֶס עוֹד אִישׁ לְבֵית שָׁאוּל וְאֶעֱשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד אֱלֹהִים
וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ עוֹד בֶּן לִיהוֹנָתָן נְכֵה רַגְלָיִם׃ 4 וַיֹּאמֶר־לוֹ 4
י כת ה[4] הַמֶּלֶךְ אֵיפֹה הוּא וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה־הוּא בֵּית מָכִיר בֶּן־
ד כת ג[3] עַמִּיאֵל בְּלֹא[a] דָּבָר׃ 5 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיִּקָּחֵהוּ מִבֵּית מָכִיר בֶּן־ 5
עַמִּיאֵל מִלֹּא[a] דְּבָר׃ 6 וַיָּבֹא מְפִיבֹשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל אֶל־דָּוִד 6
וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר דָּוִד מְפִיבֹשֶׁת וַיֹּאמֶר הִנֵּה עַבְדֶּךָ׃
ח 7 וַיֹּאמֶר[ ]לוֹ דָוִד אַל־תִּירָא כִּי עָשֹׂה אֶעֱשֶׂה עִמְּךָ חֶסֶד בַּעֲבוּר יְהוֹנָתָן 7
ג[5] אָבִיךָ וַהֲשֹׁבֹתִי לְךָ אֶת־כׇּל־שְׂדֵה שָׁאוּל אָבִיךָ וְאַתָּה תֹּאכַל לֶחֶם

[12]Mm 1746. [13]Mp sub loco. [14]Mm 2348. Cp 9 [1]Mm 207. [2]Mm 1749. [3]Mp sub loco. [4]Mm 1750. [5]Mm 1751.

11 [a] Ⓖ *πόλεων* || **12** [a] nonn Mss מאדם cf ⅁Ⓢ || [b] Ⓢ *wmn šwlṭnh* || [c] cf 3[a] || **13** [a–a] Ⓢ *w'bd tmn dwjd qrb'*, 𝔗 *wknš dwjd mšjrjn* || [b] Ⓖ pr *καί* || [c] nonn Mss כות– || [d] pc Mss אד(ו)ם cf ⅁Ⓢ || [e] 2 Mss מלך || [f] Ⓢ pr *(w)ḥrb* || **14** [a] > 𝔊[94]Ⓢ || [b–b] > 𝔙 || [c–c] > Ⓖ-*OL*𝔊[94]Ⓢ || [d] pc Mss ל cf 6[d] || **15** [a] > pc Mss Ⓖ || **16** [a] Ms interv || [b] Ⓖ-*OL*Mss *Αχεια*, Ⓖ[O] *Αχ/βιμελεχ*, Ⓖ[L] *Αχεινααβ* || [c] nonn Mss המ׳ cf 20,24 1R 4,3 || **17** [a–a] Ⓢ *w'bjtr br 'ḥjmlk* cf 1S 23,6 30,7 || [b] Mss interv || [c] Ⓖ-[L] *(σ)Ασα* || **18** [a–a] Ms citt ועל הכ׳ ועל הפ׳ cf ⅁𝔙Ⓢ || Cp **9,4** [a] pc Mss citt בלא cf 𝔗[f], pc Mss מלו cf ⅁Ⓢ; cf 17,27[a] || **5** [a] pc Mss cit א(ו)מל cf 𝔗[f] et 17,27[a].

28 לְהִתְפַּלֵּל אֶלֶיךָ[a] אֶת־הַתְּפִלָּה הַזֹּאת׃ 28 וְעַתָּה אֲדֹנָי יְהוִה[a] אַתָּה־ ב27. ג27
הוּא הָאֱלֹהִים וּדְבָרֶיךָ יִהְיוּ אֱמֶת וַתְּדַבֵּר אֶל־עַבְדְּךָ אֶת־הַטּוֹבָה ל28
29 הַזֹּאת׃ 29 וְעַתָּה הוֹאֵל וּבָרֵךְ אֶת־בֵּית עַבְדְּךָ לִהְיוֹת לְעוֹלָם ו. ג29
לְפָנֶיךָ כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי יְהוִה[a] דִּבַּרְתָּ וּמִבִּרְכָתְךָ יְבֹרַךְ בֵּית־עַבְדֶּךָ ל. ד בפת וב קמ30
לְעוֹלָם׃ ס

8 1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיַּךְ דָּוִד אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם וַיִּקַּח דָּוִד
2 אֶת־מֶתֶג הָאַמָּה מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃ 2 וַיַּךְ אֶת־מוֹאָב וַיְמַדְּדֵם בַּחֶבֶל ל
הַשְׁכֵּב אוֹתָם אַרְצָה וַיְמַדֵּד שְׁנֵי־חַבָלִים לְהָמִית וּמְלֹא הַחֶבֶל ל. ד מל בסיפ. ב1
3 לְהַחֲיוֹת וַתְּהִי מוֹאָב לְדָוִד[a] לַעֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה׃ 3 וַיַּךְ דָּוִד אֶת־ כת1 וגיגין
הַדַּדְעֶזֶר[a] בֶּן־רְחֹב מֶלֶךְ צוֹבָה בְּלֶכְתּוֹ לְהָשִׁיב[b] יָדוֹ בְּנָהַר־[c] ׃ זד3 המטע בטע2
ב חס בגברו3. פרת
4 חד מן4 קר ולא כת
4 וַיִּלְכֹּד דָּוִד מִמֶּנּוּ[a] אֶלֶף[b] וּשְׁבַע־מֵאוֹת[c] פָּרָשִׁים[d] וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ׃ ד5
5 רַגְלִי וַיְעַקֵּר דָּוִד אֶת־כָּל־הָרֶכֶב וַיּוֹתֶר מִמֶּנּוּ מֵאָה רָכֶב׃ 5 וַתָּבֹאנָה ב. ז מל בליש6. ל
אֲרָם[a] דַּמֶּשֶׂק לַעְזֹר לַהֲדַדְעֶזֶר[b] מֶלֶךְ צוֹבָה וַיַּךְ דָּוִד בַּאֲרָם[c] עֶשְׂרִים־
6 וּשְׁנַיִם אֶלֶף אִישׁ׃ 6 וַיָּשֶׂם דָּוִד נְצִבִים בַּאֲרַם[a] דַּמֶּשֶׂק וַתְּהִי אֲרָם[b] פד
לְדָוִד לַעֲבָדִים[c] נֹשְׂאֵי מִנְחָה וַיֹּשַׁע יְהוָה אֶת[d]־דָּוִד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃ כה1 וכו ול מל. ג חס7
7 וַיַּקַּח דָּוִד אֶת שִׁלְטֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הָיוּ אֶל[a] עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר[b] וַיְבִיאֵם[c]
8 יְרוּשָׁלִָם[d]׃ 8 וּמִבֶּטַח[a] וּמִבֵּרֹתַי עָרֵי הֲדַדְעֶזֶר[b] לָקַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד נְחֹשֶׁת[c] ל. ל
9 הַרְבֵּה[d] מְאֹד׃ ס 9 וַיִּשְׁמַע תֹּעִי[a] מֶלֶךְ חֲמָת כִּי הִכָּה דָּוִד אֶת ג
10 כָּל־חֵיל הֲדַדְעֶזֶר[b]׃ 10 וַיִּשְׁלַח תֹּעִי[a] אֶת־יוֹרָם[b] בְּנוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ־ ג. יא[9] ומן ובשנת חמש עד ואלישע דמלכים דכות ב מג5
דָּוִד לִשְׁאָל־לוֹ לְשָׁלוֹם וּלְבָרְכוֹ עַל[c] אֲשֶׁר נִלְחַם בַּהֲדַדְעֶזֶר[d] וַיַּכֵּהוּ ו חס10. ב. יג11
כִּי־אִישׁ מִלְחֲמוֹת תֹּעִי[d] הָיָה הֲדַדְעֶזֶר[e] וּבְיָדוֹ כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי־ ג

27Mp sub loco. 28וחד השובה חס את 1Ch 17,26. 29Mm 3245. 30Mm 1744. Cp 8 1Mm 1745. 2Mm 794. 3Mm 1746. 4Mm 2745. 5Mm 1747. 6Mm 3767. 7Mm 1658. 8Mm 4018. 9Cf Mm 2087. 10Mm 1393. 11Mm 1748.

27 a Ms לפניך, Ms לך || 28 a–a nonn Mss יהוה אלהים cf 𝔖𝔗 || 29 a–a pc Mss יהוה אלהים cf 𝔖𝔗 || Cp 8,2 a > 2 Mss 𝔊^{AMs} || 3 a mlt Mss הדרעזר cf 𝔊𝔖, pc Mss 𝔗^{f} הדד עזר || b 𝔊 *ἐπιστῆσαι, σ′ στῆσαι* || c mlt Mss + פרת cf Vrs || 4 a > 𝔔 || b 𝔊 + *ἅρματα* cf 𝔏$^{93.94}$ || c 𝔊𝔏$^{93.94}$ 1000 || d 𝔖 *mrkbn* || 5 a pc (?) Mss אד(ו)ם cf 𝔖 *'dwm w…* || b cf 3a || c 𝔖 cf 5a || 6 a 𝔖 cf 5a || b 𝔖 *'dwmj* || c 𝔔 om 𝔏 || d 1–2 Mss 𝔗^{Ms} ל cf 14d || 7 a pc Mss על cf 𝔖𝔗 || b cf 3a, sed 𝔗 una vox || c 𝔖 pr 8b || d 𝔔𝔊 + nonn vb cf 1R 14,25sqq || 8 a 𝔖 *mn ṭbḥ* cf 𝔊^{Mss} et Gn 22,24 || b permlt Mss הדרעזר cf 3a || c–c 𝔖 cf 7c || d 𝔔 רבה cf 1 Ch 18,8 || 9 a 𝔊-^{OL} *Θοου* cf 𝔙, 𝔖 *tw'* || b permlt Mss הדרעזר cf 3a || 10 a cf 9a || b 𝔊 *(τὸν) Ιεδ(δ)ουρ(ρ)α(ν)* || c cf 3a || d > 𝔊𝔖.

ל. 13¹. וכל תלים ומשלי דכות ב מ ב

15 וְחַסְדִּי לֹא־יָסוּר[a] מִמֶּנּוּ כַּאֲשֶׁר הֲסִרֹתִי[b] מֵעַם שָׁאוּל אֲשֶׁר הֲסִרֹתִי מִלְּפָנֶיךָ[bc]: 16 וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ
וּמַמְלַכְתְּךָ עַד־עוֹלָם לְפָנֶיךָ[a] כִּסְאֲךָ[b] יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם: 17 כְּכֹל
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּכְכֹל הַחִזָּיוֹן הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל־דָּוִד: ס

ח. ג

ג¹⁴. יב. ל

18 וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר מִי אָנֹכִי אֲדֹנָי יְהוִה[a] 19 וּמִי בֵיתִי כִּי הֲבִיאֹתָנִי עַד־הֲלֹם:
ב וחס. יא. ב. סד ט¹⁵ מנה בסיס
וַתְּקַטֵּן עוֹד[a] זֹאת בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יְהוִה וַתְּדַבֵּר גַּם[b] אֶל־בֵּית־עַבְדְּךָ לְמֵרָחֹק וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם אֲדֹנָי
ח. כה
יְהוִה: 20 וּמַה־יּוֹסִיף[a] דָּוִד עוֹד לְדַבֵּר אֵלֶיךָ וְאַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־עַבְדְּךָ
ל בסיס¹⁶. ד¹⁷. כז בסיס¹⁸ מנה בליש
אֲדֹנָי יְהוִה: 21 בַּעֲבוּר דְּבָרְךָ[a] וּכְלִבְּךָ עָשִׂיתָ אֶת כָּל־הַגְּדוּלָּה הַזֹּאת
ב. ד מל וחד חס
לְהוֹדִיעַ אֶת־עַבְדֶּךָ: 22 עַל־כֵּן גָּדַלְתָּ[a] אֲדֹנָי יְהוִה[a] כִּי־אֵין כָּמוֹךָ
ה כת בנביא. ¹⁹ מ״ם אין ואין וכל ר״ם דכות ב מ ב
וְאֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ בְּכֹל[b] אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ בְאָזְנֵינוּ: 23 וּמִי כְעַמְּךָ[c]
ג. כת כן ומלינ²⁰. ו. ל בסיס²¹
כְיִשְׂרָאֵל[a] גּוֹי אֶחָד[d] בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָלְכוּ־[c]אֱלֹהִים לִפְדּוֹת־לוֹ לְעָם[d]
ל בסיס²¹. ל בסיס²¹
וְלָשׂוּם[e] לוֹ שֵׁם וְלַעֲשׂוֹת לָכֶם[f] הַגְּדוּלָּה וְנֹרָאוֹת לְאַרְצֶךָ[g] מִפְּנֵי עַמְּךָ[h]
ב. ל בסיס²¹. ח²². ד ג מל וחד חס. ב כת כן²³
אֲשֶׁר פָּדִיתָ[i] לְךָ מִמִּצְרַיִם[k] גּוֹיִם וֵאלֹהָיו[k]: 24 וַתְּכוֹנֵן לְךָ אֶת־עַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל[a] לְךָ[b] לְעָם עַד־עוֹלָם וְאַתָּה יְהוָה הָיִיתָ לָהֶם לֵאלֹהִים: ס
ג. ה כת בנביא²⁴. ג²⁵

25 וְעַתָּה[a] יְהוָה[b] אֱלֹהִים[b] הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ עַל־עַבְדְּךָ וְעַל־בֵּיתוֹ
ב
הָקֵם[c] עַד־עוֹלָם וַעֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: 26 וְיִגְדַּל שִׁמְךָ עַד־עוֹלָם
ל
לֵאמֹר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהִים עַל־[a]יִשְׂרָאֵל וּבֵית[b] עַבְדְּךָ דָּוִד יִהְיֶה
ל מל²⁶
נָכוֹן לְפָנֶיךָ[c]: 27 כִּי־אַתָּה יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל גָּלִיתָה אֶת־
כת
אֹזֶן עַבְדְּךָ לֵאמֹר בַּיִת אֶבְנֶה־לָּךְ עַל־כֵּן מָצָא עַבְדְּךָ אֶת־לִבּוֹ

[13]Mm 1420. [14]Mm 386. [15]Mm 1533. [16]Mm 4088. [17]Mm 1732. [18]Mm 4158. [19]Mm 1269. [20]Mm 4089 contra textum. [21]Mm 4089. [22]Mm 1376. [23]Mm 4090. [24]Mp sub loco. [25]Mm 2587. [26]Mm 1713.

15 [a] pc Mss אסור cf GSV || [b–b] G ἀφ' ὧν ἀπέστησα ἐκ (G^{L} ἀπὸ) προσώπου μου cf 𝔏^{93}, S mn š'wl dhw' mn qdmjk. w''brth mn qdmj || [c] Ms גי– cf [b–b] || **16** [a] pc Mss גי– cf G𝔏^{CY}S || [b] pc Mss cit GSV וכ׳ || **19** [a] > G𝔏$^{93.94}$S || [b] > 2 Mss cit GS || **20** [a–a] pc Mss cit ע׳ ד׳ || [b] pc Mss אלהים cf STV et 25^{b} || **21** [a] G-^{O}Mss (G^{L} τὸν λόγον σου καὶ διὰ) τὸν δοῦλον σου, S ptgmjk || **22** [a–a] permlt Mss יהוה אלהים cf STV et 25^{b} || [b] permlt Mss C ככל; > S || **23** [a] nonn Mss יש׳ cf Vrs || [b] G ἄλλο; > V || [c] G ὠδήγησεν (G^{L} -ας) αὐτόν cf Jos 24,3 Ps 106,9 || [d] GSC om ל || [e] G σε || [f] pc Mss להם cf T^{f}V, S lh; > Ms G || [g] G τοῦ ἐκβαλεῖν σε, S l'r'' cf V || [h–h] S (′jk d)mn qdjm. 'l 'mk || [i] G 1 ms sg || [k–k] 2 Mss citt גוי ואי, Ms גוים וא, וא֯להים[...], G ἔθνη καὶ σκηνώματα cf 𝔏$^{93.94}$, S 'm' d'nt 'lhh, V gentem et deum eius || **24** [a] > GV || **25** [a] α′σ′ καὶ ποίησον || [b–b] nonn Mss אדני יהוה cf G^{Mss} et 20^{b}.22$^{a–a}$ || [c] G πίστωσον (G^{L} πιστωθήτω) || **26** [a] Ms ל cf S || [b] G^{O} om cop || [c] Ms + לעולם cf SC^{Ms}.

7 1 וַיְהִי֙ כִּֽי־יָשַׁ֣ב הַמֶּ֔לֶךְ בְּבֵיתֹ֑ו וַיהוָ֣ה [a]הֵנִ֤יחַ־לֹו֙[a] מִסָּבִ֔יב מִכָּל־
2 אֹיְבָ֖יו׃ 2 וַיֹּ֤אמֶר הַמֶּ֙לֶךְ֙ אֶל־נָתָ֣ן הַנָּבִ֔יא רְאֵה־נָ֕א אָנֹכִ֖י יֹושֵׁ֣ב בְּבֵ֣ית ה²·מ׳ מל בנביא ח מנה בסיפ
3 אֲרָזִ֑ים וַאֲרֹון֙ הָאֱלֹהִ֔ים יֹשֵׁ֖ב בְּתֹ֥וךְ הַיְרִיעָֽה׃ 3 וַיֹּ֤אמֶר נָתָן֙ אֶל־הַמֶּ֔לֶךְ
4 כָּל־אֲשֶׁ֥ר בִּלְבָבְךָ֖ לֵ֑ךְ [a]עֲשֵׂ֔ה[b] כִּ֥י יְהוָ֖ה עִמָּֽךְ׃ ס 4 וַיְהִי֙ בַּלַּ֣יְלָה
5 הַה֔וּא[a] וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֶל־נָתָ֥ן[b] לֵאמֹֽר׃ 5 לֵ֚ךְ [c]וְאָמַרְתָּ֣ אֶל־עַבְדִּ֔י ג³
6 אֶל־[a]דָּוִ֖ד[b] כֹּ֣ה אָמַ֣ר יְהוָ֗ה הַאַתָּ֤ה [c]תִּבְנֶה־לִּי֙ בַּ֔יִת[d] לְשִׁבְתִּֽי׃ 6 כִּ֥י לֹ֖א ל
יָשַׁ֣בְתִּי בְבַ֑יִת לְמִ֨ן־הַיֹּ֜ום הַעֲלֹתִ֣י אֶת־בְּנֵ֧י יִשְׂרָאֵ֛ל [a]מִמִּצְרַ֖יִם וְעַ֣ד [c]הַיֹּ֑ום ג⁴·ג⁵. ג ב חס׳ וחד מל׳. ג
7 הַזֶּ֔ה וָאֶהְיֶ֖ה מִתְהַלֵּ֥ךְ בְּאֹ֖הֶל וּבְמִשְׁכָּֽן׃ 7 בְּכֹ֗ל[a] אֲשֶׁ֨ר־הִתְהַלַּ֜כְתִּי ל
בְּכָל־בְּנֵ֣י[b] יִשְׂרָאֵ֗ל הֲדָבָ֤ר[c] דִּבַּ֙רְתִּי֙ אֶת־אַחַ֣ד שִׁבְטֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל אֲשֶׁ֥ר ב. כה׳
צִוִּ֖יתִי לִרְעֹ֣ות אֶת־עַמִּ֣י[d] אֶת־יִשְׂרָאֵ֑ל לֵאמֹ֕ר לָמָ֥ה לֹא־בְנִיתֶ֖ם לִ֥י בֵּ֖ית א
8 אֲרָזִֽים׃ 8 וְעַתָּ֕ה כֹּ֥ה תֹאמַ֖ר לְעַבְדִּ֣י לְדָוִ֑ד[a] כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָאֹ֔ות יא׳
אֲנִ֗י לְקַחְתִּ֙יךָ֙ מִן־הַנָּוֶ֔ה מֵאַחַ֖ר הַצֹּ֑אן לִֽהְיֹ֥ות נָגִ֖יד[c] עַל־עַמִּ֥י[d] עַל־ ל. ל. כא פסוק על על ומילה חדה ביניהן״
9 יִשְׂרָאֵֽל׃ 9 וָאֶהְיֶ֤ה עִמְּךָ֙ בְּכֹ֣ל אֲשֶׁ֣ר הָלַ֔כְתָּ וָאַכְרִ֥תָה אֶת־כָּל־אֹיְבֶ֖יךָ ל וחס
מִפָּנֶ֑יךָ וְעָשִׂ֤יתִי לְךָ֙ שֵׁ֣ם גָּדֹ֔ול[a] כְּשֵׁ֖ם הַגְּדֹלִ֑ים אֲשֶׁ֖ר בָּאָֽרֶץ׃ 10 וְשַׂמְתִּי ד״
מָקֹ֣ום לְעַמִּ֔י לְיִשְׂרָאֵ֖ל[a] וּנְטַעְתִּ֑יו וְשָׁכַ֣ן תַּחְתָּ֔יו וְלֹ֥א יִרְגַּ֖ז עֹ֑וד וְלֹא־ ל
11 יֹסִ֥יפוּ בְנֵי־עַוְלָ֖ה לְעַנֹּתֹ֑ו כַּאֲשֶׁ֥ר בָּרִֽאשֹׁנָֽה׃ 11 וּלְמִן־[a]הַיֹּ֗ום[b] אֲשֶׁ֤ר ש בלישׁ ול חס׳ ו. בב׳׳ ח׳׳ מנה מל. ת ול בלישׁ
צִוִּ֙יתִי֙ שֹׁפְטִ֔ים עַל־עַמִּ֖י[c] יִשְׂרָאֵ֑ל וַהֲנִיחֹתִ֤י לְךָ֙ מִכָּל־אֹיְבֶ֔יךָ וְהִגִּ֥יד ג
12 לְךָ֖ יְהוָ֥ה כִּי־בַ֛יִת יַעֲשֶׂה־לְּךָ֥ יְהוָֽה׃ 12 כִּֽי | יִמְלְא֣וּ יָמֶ֔יךָ וְשָׁכַבְתָּ֖ ל
אֶת־[a]אֲבֹתֶ֑יךָ וַהֲקִימֹתִ֤י אֶת־זַרְעֲךָ֙ אַחֲרֶ֔יךָ אֲשֶׁ֥ר יֵצֵ֖א מִמֵּעֶ֑יךָ וַהֲכִינֹתִ֖י ו כת כז׳
13 אֶת־[b]מַמְלַכְתֹּֽו׃ 13 הֽוּא[a] יִבְנֶ֤ה־בַּ֙יִת֙ לִשְׁמִ֔י וְכֹנַנְתִּ֖י אֶת־כִּסֵּ֣א [c]מַמְלַכְתֹּ֑ו ל׳. ב וחס׳. ב
14 עַד־עֹולָֽם׃ 14 אֲנִי֙ אֶהְיֶה־[a]לֹּ֣ו לְאָ֔ב וְה֥וּא יִהְיֶה־[b]לִּ֖י לְבֵ֑ן [c]אֲשֶׁ֤ר בְּהַעֲוֹתֹו֙[a] ל

Cp 7 [1]Mm 87. [2]Mm 4084. [3]Mm 4086. [4]Mm 3067. [5]Mm 1512. [6]Mm 187. [7]Mp sub loco. [8]Mm 686. [9]Mm 1357. [10]Mm 1743. [11]Mm 1135. [12]Mm 816.

Cp 7,1 [a–a] G *κατεκληρονόμησεν αὐτόν* cf 1S 2,8 || 3 [a] > nonn Mss S || [b] Ms G וע׳ || 4 [a] mlt Mss interv || [b] pc Mss cit + הנביא cf G^{L}S || 5 [a] > mlt Mss $G^{\mathfrak{L}^{CY}}$SC^{Ms}V || [b] Mss interv || [c] G *οὐ σύ* cf $\mathfrak{L}^{CY}$S || [d] pc Mss + לשמי cf 13 || 6 [a] 2 Mss מארץ מצ׳ cf SV et 1S 8,8[b] || 7 [a] pc Mss ככל || [b] > Ms G || [c] G *εἰ λαλῶν*, V *numquid loquens* || [d] > nonn Mss || 8 [a] pc Mss ד׳ cf G^{-Mss}S || [b] mlt Mss רי–; G^{L} *ἐξ ἑνός* cf $\mathfrak{L}^{93.94}$; > $G^{-O\,Mss}$ || [c] 2 Mss נ׳ cf G *σε εἰς* || [d–d] > G^{O} || [e] > nonn Mss SC^{Ms}V || 9 [a] > Ms cit? G^{-L} || 10 [a] mlt Mss SC^{Mss} ישׁ׳ || 11 [a] 2 Mss $G^{O\,Mss}$SV ל׳ || [b] G *τῶν ἡμερῶν* || [c] > pc Mss || 12 [a] „mlt MSS" (de Rossi) עם cf SC || 13 [a] 2 Mss G^{Ms}S^{AB} וה׳ || 14 [a–a] G *καὶ ἐὰν ἔλθῃ (ἡ) ἀδικία αὐτοῦ*, S *wbsklwth 'ksjwhj*.

כו14. יב עֹבֵד[a] אֱדֹם[b] וְאֶת־כָּל־בֵּיתוֹ׃ 12 וַיֻּגַּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה 2
אֶת־בֵּית עֹבֵד אֱדֹם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ בַּעֲבוּר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים[a] וַיֵּלֶךְ
דָּוִד וַיַּעַל אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֹבֵד אֱדֹם עִיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה׃
כו. כו15 13 וַיְהִי כִּי צָעֲדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן־יְהוָה שִׁשָּׁה צְעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא׃ 3
14 4
15 5
וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד חָגוּר אֵפוֹד בָּד׃ 15
יג16. כ17. וכל ירמיה ויחזק דכות ב מ יח. כו15 וְכָל־בֵּית[a] יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־אֲרוֹן יְהוָה[b] בִּתְרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר׃
ל. כו15. ד 16 וְהָיָה[a] אֲרוֹן יְהוָה[b] בָּא עִיר דָּוִד[c] וּמִיכַל בַּת־שָׁאוּל נִשְׁקְפָה | בְּעַד 6
ל. ל. ב הַחַלּוֹן וַתַּרְא אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּוִד מְפַזֵּז וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה וַתָּבֶז לוֹ׃
בְּלִבָּהּ׃ 17 וַיָּבִאוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיַּצִּגוּ אֹתוֹ בִּמְקוֹמוֹ[a] בְּתוֹךְ הָאֹהֶל 7
לו. כו15. ל חס אֲשֶׁר נָטָה־לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלוֹת לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים׃ 18 וַיְכַל 8
ג מל בסוף18. ד דָּוִד מֵהַעֲלוֹת הָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת׃
ג. ל פסוק לכל לכל19. ל20. 19 וַיְחַלֵּק לְכָל־הָעָם לְכָל־הֲמוֹן יִשְׂרָאֵל[a] לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה לְאִישׁ 9
חַלַּת לֶחֶם אַחַת וְאֶשְׁפָּר[b] אֶחָד וַאֲשִׁישָׁה אֶחָת וַיֵּלֶךְ כָּל־הָעָם אִישׁ כא21 זקף את וכל חקה מדה שנה תורה ראה ס פ דכות ב מ א. ב. ב
לְבֵיתוֹ׃ 20 וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֵךְ[a] אֶת־בֵּיתוֹ[b] וַתֵּצֵא מִיכַל בַּת־שָׁאוּל כב22
ג לִקְרַאת דָּוִד וַתֹּאמֶר[c] מַה־נִּכְבַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה
ב מל בלישׁ. ל. כה23. ב חס24 הַיּוֹם לְעֵינֵי אַמְהוֹת עֲבָדָיו כְּהִגָּלוֹת נִגְלוֹת אַחַד הָרֵקִים[d]׃ 21 וַיֹּאמֶר 1
יח פסוק אל על על25 דָּוִד אֶל־מִיכַל לִפְנֵי יְהוָה[a] אֲשֶׁר[b] בָּחַר־בִּי מֵאָבִיךְ וּמִכָּל־בֵּיתוֹ לְצַוֹּת
ל אֹתִי נָגִיד[c] עַל־עַם יְהוָה[d] עַל[c]־יִשְׂרָאֵל וְשִׂחַקְתִּי[e] לִפְנֵי יְהוָה[g]׃
ל וחס. ב חד מן ב מל בלישׁ וחד חס 22 וְנִקַּלֹּתִי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפֵל בְּעֵינָי[a] וְעִם־הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר
יא26. ל. ל אָמַרְתְּ עִמָּם אִכָּבְדָה[b]׃ 23 וּלְמִיכַל בַּת־שָׁאוּל לֹא־הָיָה לָהּ יֶלֶד[a]
ל עַד יוֹם מוֹתָהּ׃ פ

14Mm 2228. 15Mm 1553. 16Mm 1447. 17Mm 953. 18Mm 1741. 19Mp sub loco. 20Mm 4193. 21Mm 492. 22Mm 969. 23Mm 187. 24Mm 4185. 25Mm 658. 26Mm 1742.

11 [a] nonn Mss citt pr בית cf $\mathfrak{T}^{Ms}$, $\mathfrak{G}$ pr *ὅλον τὸν οἶκον* || [b] pc Mss cit + הגתי cf $\mathfrak{S}$ || **12** [a] $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{L}^{93.94}$ + nonn vb || **15** [a] > pc Mss $\mathfrak{S}$ || [b] 2 Mss pr ברית cf $\mathfrak{V}$ || **16** [a] $\mathfrak{Q}$ ויהי, $\mathfrak{G}$ *καὶ ἐγένετο* cf 1 Ch 15,29 || [b–b] $\mathfrak{S}$ *bbjth ddwjd* || **17** [a] > $\mathfrak{S}$ || **19** [a] pc Mss מ cf $\mathfrak{T}^{Buxt}$ || [b] nonn Mss^{G} פַּר– || **20** [a] $\mathfrak{S}^{AC}$ *lm'zl*, $\mathfrak{S}^{B}$ *lm't'* || [b] pc Mss interv || [c] Ms + אליו || [d] $\mathfrak{G}$ *τῶν ὀρχουμένων* cf $\mathfrak{L}^{93.94}$ *(unus de) saltatoribus*, $\mathfrak{V}$ *(unus de) curris* || **21** [a] $\mathfrak{G}^{-A}$ + *ὀρχήσομαι* || [b] $\mathfrak{G}^{-O}$ pr *(καὶ) εὐλογητὸς* ($\mathfrak{G}^{L}$ *καὶ ζῇ*) *κύριος* || [c] mlt Mss לְ cf $\mathfrak{G}$, sed etiam 1R 1,35; $\mathfrak{T}$ *lmhwj (mlk')* || [d] $\mathfrak{G}$ *αὐτοῦ* || [e] pc Mss cit ועל; > $\mathfrak{G}^{O\text{-}L}\mathfrak{V}$ || [f] $\mathfrak{G}$ + *καὶ ὀρχήσομαι* || [g–g] > $\mathfrak{G}^{O}\mathfrak{V}$ || **22** [a] Ms וגיו–, $\mathfrak{G}$ *ἐν ὀφθαλμοῖς σου* cf $\mathfrak{L}^{93.94}$ *ante oculos tuos* || [b] $\mathfrak{G}$ *(μὴ) δοξασθῆναι* || **23** [a] mlt Mss K^{Or} ולד cf Gn 11,30.

23 עוֹד פְּלִשְׁתִּים לַעֲלוֹת וַיִּנָּטְשׁוּ בְּעֵמֶק רְפָאִים׃ 23 וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה
יז[19] וכל אורית ויהרשע דכות ב מג.ג.ה
וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲלֶה[a] הָסֵב אֵל־אַחֲרֵיהֶם[b] וּבָאתָ לָהֶם מִמּוּל בְּכָאִים׃ ל
24 וְיִהִי בְּשָׁמְעֲךָ[a] אֶת־קוֹל צְעָדָה[b] בְּרָאשֵׁי[c] הַבְּכָאִים אָז תֵּחָרֵץ כִּי אָז
לב. כשמעך ק׳ ד. ל[20]
25 יָצָא יְהוָה לְפָנֶיךָ לְהַכּוֹת בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים׃ 25 וַיַּעַשׂ דָּוִד כֵּן[a]
כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה וַיַּךְ אֶת־פְּלִשְׁתִּים מִגֶּבַע עַד־[b]בֹּאֲךָ גָּזֶר׃ פ ל[21]

6 1 וַיֹּסֶף עוֹד דָּוִד אֶת־כָּל־בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל[a] שְׁלֹשִׁים[b] אָלֶף׃ כי. ה. ב

2 וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ[a] מִבַּעֲלֵי יְהוּדָה[a] לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם
נא מ״פ וכל ר״פ דכות ב מג
אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־[b]נִקְרָא שֵׁם[c] יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים
ב. ד. ל. יב חס וכל אורית דכות[2]
עָלָיו׃ 3 וַיַּרְכִּבוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים[a] אֶל־[b]עֲגָלָה חֲדָשָׁה וַיִּשָּׂאֻהוּ ד. ד חס[3]
מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה וְעֻזָּא[c] וְאַחְיוֹ בְּנֵי אֲבִינָדָב נֹהֲגִים אֶת־ ג כת א[4]
4 הָעֲגָלָה חֲדָשָׁה׃ 4 וַיִּשָּׂאֻהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב[d] אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה[d] עִם אֲרוֹן ד חס[3]
5 הָאֱלֹהִים וְאַחְיוֹ הֹלֵךְ לִפְנֵי הָאָרוֹן׃ 5 וְדָוִד | וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יב. ג. כ[5] וכל ירמיה ויחזק דכות ב מ יח
מְשַׂחֲקִים לִפְנֵי יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְכִנֹּרוֹת[a] וּבִנְבָלִים[b] וּבְתֻפִּים
6 וּבִמְנַעֲנְעִים וּבְצֶלְצְלִים׃ 6 וַיָּבֹאוּ עַד־גֹּרֶן נָכוֹן[a] וַיִּשְׁלַח עֻזָּא[c][b] אֶל־[d] ל. ל
7 אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֶז בּוֹ כִּי שָׂמְטוּ הַבָּקָר׃ 7 וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעֻזָּה[a] ב[2]
8 וַיַּכֵּהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים[b] עַל־הַשַּׁל[b] וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים׃ 8 וַיִּחַר
יא זורגין דמשע בטע[8]. ב[9]
לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פֶּרֶץ בְּעֻזָּה[a] וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם[b] הַהוּא פֶּרֶץ
9 עֻזָּה[c] עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 9 וַיִּרָא דָוִד אֶת־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵיךְ יב[10]
10 יָבוֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה׃ 10 וְלֹא־אָבָה דָוִד לְהָסִיר אֵלָיו אֶת־אֲרוֹן כה[11]. כה[11]
11 יְהוָה עַל[a]־עִיר דָּוִד וַיַּטֵּהוּ דָוִד בֵּית עֹבֵד־אֱדוֹם הַגִּתִּי׃ 11 וַיֵּשֶׁב ד[12]. ג[13]
אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֹבֵד אֱדֹם הַגִּתִּי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־ כה[11]

[19]Mm 1523. [20]Mp sub loco. [21]Mm 1623. Cp 6 [1]Mm 1736. [2]Mm 543. [3]Mm 1737. [4]Mm 1738. [5]Mm 1447. [6]Mm 953. [7]1Ch 13,9. [8]Mm 794. [9]Mm 1739. [10]Mm 1590. [11]Mm 1553. [12]Mm 1740. [13]Mm 4072.

23 [a] 𝔊 + *εἰς συναντησιν αὐτῶν*, 𝔈[115] *o(b)via illis* ‖ [b–b] pc Mss citt מֵאַ cf 𝔊𝔈[115]𝔖; pc Mss om אל ‖ **24** [a] mlt Mss ut Q cf 𝔗 ‖ [b] „mlt MSS" (de Rossi) הצ׳ ‖ [c] 𝔖𝔗[Mss]𝔙 sg ‖ **25** [a] > Ms citt 𝔊[-L]𝔙 ‖ [b] nonn Mss 𝔗[f] ועד ‖ **Cp 6,1** [a] pc Mss cit 𝔖𝔗 יש׳; 𝔊 ἐξ *I.* cf 𝔙 ‖ [b] 𝔊𝔈[93.94] 70 ‖ **2** [a] 𝔔 alit cf 1 Ch 13,6 ‖ [b] 𝔔 pr את ‖ [c] mlt Mss שָׁם cf 𝔖 ‖ **3/4** [a] 𝔊[-L] *κυρίου*, 𝔗 *djhwh* ut ubique ‖ [b] pc Mss 𝔔 citt על ‖ [c] pc Mss ועזה cf 6[b].7.8 ‖ [d–d] > 𝔊[-O] (homtel) ‖ **5** [a] pc Mss cit ב׳ ‖ **6** [a] 𝔔 נודן, 𝔊[BMs] *Νωλοδαβ* ‖ [b] permlt Mss עזה cf 3[c].7.8 ‖ [c] Ms cit + את ידו cf 𝔔𝔊𝔖𝔗-Mss𝔙 ‖ [d] mlt Mss את ‖ **7** [a] mlt Mss זא– cf 6[b] ‖ [b–b] > 𝔊 ‖ **8** [a] mlt Mss 𝔔 זא– cf 6[b] ‖ [b] 2 Mss שם המ׳ ‖ [c] mlt Mss עזא cf 6[b] ‖ **10** [a] mlt Mss אל cf? 𝔖𝔗 *l.*

6 וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ[a] וַאֲנָשָׁיו יְרוּשָׁלַ͏ִם אֶל־הַיְבוּסִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר[b] 6
לְדָוִד לֵאמֹר לֹא־תָבוֹא הֵנָּה כִּי אִם־הֵסִירְךָ הַעִוְרִים וְהַפִּסְחִים 7
לֵאמֹר לֹא־יָבוֹא דָּוִד הֵנָּה: 7 וַיִּלְכֹּד דָּוִד אֶת מְצֻדַת צִיּוֹן הִיא עִיר 8
דָּוִד: 8 וַיֹּאמֶר דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא כָּל־מַכֶּה יְבוּסִי וְיִנַּע בַּצִּנּוֹר[a] וְאֶת־ 9
הַפִּסְחִים וְאֶת־הָעִוְרִים שְׂנוּאֵי[b] נֶפֶשׁ דָּוִד עַל־כֵּן יֹאמְרוּ עִוֵּר וּפִסֵּחַ
לֹא יָבוֹא אֶל־הַבָּיִת: 9 וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמְּצֻדָה וַיִּקְרָא־לָהּ עִיר דָּוִד וַיִּבֶן
דָּוִד[a] סָבִיב[b] מִן־הַמִּלּוֹא וָ[b]בָיְתָה: 10 וַיֵּלֶךְ דָּוִד הָלוֹךְ וְגָדֵל וַיהוָה סׄ
אֱלֹהֵי[a] צְבָאוֹת עִמּוֹ: פ 11 וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ־צֹר[a] מַלְאָכִים אֶל־ 1
דָּוִד וַעֲצֵי אֲרָזִים וְחָרְשֵׁי עֵץ וְחָרְשֵׁי אֶבֶן[b] קִיר[c] וַיִּבְנוּ־בַיִת לְדָוִד:
12 וַיֵּדַע דָּוִד כִּי־הֱכִינוֹ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל[a] וְכִי נִשֵּׂא מַמְלַכְתּוֹ 2
בַּעֲבוּר[a] עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: ס 13 וַיִּקַּח דָּוִד עוֹד פִּלַגְשִׁים וְנָשִׁים 3
מִירוּשָׁלַ͏ִם אַחֲרֵי בֹאוֹ מֵחֶבְרוֹן[a] וַיִּוָּלְדוּ[b] עוֹד לְדָוִד[b] בָּנִים וּבָנוֹת: 4
14 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַיִּלּוֹדִים לוֹ בִּירוּשָׁלַ͏ִם שַׁמּוּעַ וְשׁוֹבָב וְנָתָן וּשְׁלֹמֹה: 5
15 וְיִבְחָר וֶאֱלִישׁוּעַ וְנֶפֶג וְיָפִיעַ: 16 וֶאֱלִישָׁמָע וְאֶלְיָדָע וֶאֱלִיפָלֶט: פ 6
17 וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים כִּי־מָשְׁחוּ אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ[a] עַל־יִשְׂרָאֵל 7
וַיַּעֲלוּ כׄל־פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִד וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיֵּרֶד אֶל־ 8
הַמְּצוּדָה: 18 וּפְלִשְׁתִּים בָּאוּ וַיִּנָּטְשׁוּ בְּעֵמֶק רְפָאִים: 19 וַיִּשְׁאַל׳ 9
דָּוִד בַּיהוָה׳ לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה אֶל־פְּלִשְׁתִּים הֲתִתְּנֵם בְּיָדִי[a] וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־דָּוִד עֲלֵה כִּי־נָתֹן אֶתֵּן אֶת־הַפְּלִשְׁתִּים בְּיָדֶךָ[b]: 20 וַיָּבֹא 10
דָּוִד בְּבַעַל[a]־פְּרָצִים וַיַּכֵּם שָׁם דָּוִד[b] וַיֹּאמֶר[c] פָּרַץ יְהוָה אֶת־אֹיְבַי
לְפָנַי כְּפֶרֶץ מָיִם עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בַּעַל[d] פְּרָצִים:
21 וַיַּעַזְבוּ־שָׁם אֶת־עַצַּבֵּיהֶם[a] וַיִּשָּׂאֵם דָּוִד וַאֲנָשָׁיו[b]: ס 22 וַיֹּסֶף 11

[6]Mm 3811. [7]Mm 1731. [8]Mm 1674. [9]Mm 2015. [10]Mp sub loco. [11]Mm 2059. [12]Mm 958. [13]Mm 1732. [14]Mm 1717. [15]Mm 1733. [16]Mm 1734. [17]Mm 1315. [18]Mm 1735.

6 [a] 2 Mss דוד cf $\mathfrak{G}^{-L}$; $\mathfrak{S}$ + *dwjd* || [b] $\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{Mss}$ pl || **8** [a] $\mathfrak{G}$ *ἐν παραξιφίδι* cf $\mathfrak{L}^{115.93.94}\mathfrak{S}$ || [b] mlt Mss ut Q, $\mathfrak{Q}$ שנאה || **9** [a] > $\mathfrak{G}^{-Ms}\mathfrak{L}^{93.94}\mathfrak{V}$; $\mathfrak{G}$ + *αὐτὴν / τὴν πόλιν* cf $\mathfrak{L}^{93.94}$ || [b–b] > $\mathfrak{S}$ || [c] $\mathfrak{G}$ *καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ* cf $\mathfrak{L}^{115.93.94}$ || **10** [a] > $\mathfrak{QG}$ || **11** [a] permlt Mss צֹר || [b] > $\mathfrak{QG}^{L}\mathfrak{L}^{115}$ || [c] > $\mathfrak{G}^{-O}$ || **12** [a–a] $\mathfrak{S}$ *w'ttrjmt mlkwth 'l, $\mathfrak{T}$ w'rj mntl' …* || **13** [a] $\mathfrak{G}^{Mss}$ *εἰς X.* || [b–b] $\mathfrak{QG}^{L}\mathfrak{L}^{115}$ לדויד עוד || **17** [a] $\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{f}$ verb cf 2,7[a] || **19** [a] nonn Mss C interv || [b] 2 Mss דיך– cf $\mathfrak{GS}$ et 1S 16,2[c] etc || **20** [a] $\mathfrak{G}$ *ἐκ τῶν ἐπάνω*, $\mathfrak{L}^{115}$ *a summo*, $\mathfrak{L}^{94}$ *de super*, $\mathfrak{L}^{93}$ *de superioribus*, $\mathfrak{S}$ *lb'l*, $\mathfrak{T}$ *bmjšr* || [b] > $\mathfrak{G}$-$\mathfrak{L}^{115}\mathfrak{S}^{ABcorr}\mathfrak{V}$ || [c] $\mathfrak{G}(\mathfrak{L}^{115}\mathfrak{S})$ + *Δαυιδ* || [d] $\mathfrak{G}$ *ἐπάνω*, $\mathfrak{L}^{115.93}$ *de super*, $\mathfrak{T}$ *mjšr* || **21** [a] $\mathfrak{G}$ *τοὺς θεοὺς αὐτῶν*, $\mathfrak{L}^{115}$ *deos suos* || [b] 2 Mss $\mathfrak{T}^{f}$ pr והוא; $\mathfrak{G}^{Mss}\mathfrak{L}^{115}$ + nonn vb.

7 לִקְחֵי חֹמֶשׁ וַיַּכֻּהוּ אֶל־הַחֲמֵשׁ וְרֹכֶב וּבַעֲנָה אָחִיו נִמְלָטוּ׃ 7 וַיָּבֹאוּ ג חס⁵. ב וחס.
הַבַּיִת וְהוּא־שֹׁכֵב עַל־מִטָּתוֹ בַּחֲדַר מִשְׁכָּבוֹ וַיַּכֻּהוּ וַיְמִתֻתֵהוּ ᵃוַיְסִירוּ ב וחס. ג מנה חס
אֶת־רֹאשׁוֹ[a] וַיִּקְחוּ ᵇאֶת־רֹאשׁוֹ[b] וַיֵּלְכוּ ׀ דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה כָּל־הַלָּיְלָה׃ לג בנביא כ מנה בסיק. לד בנביא כ מנה בסיק. ג⁷
8 וַיָּבִאוּ אֶת־רֹאשׁ ׀ אִישׁ־בֹּשֶׁת ׀ אֶל־דָּוִד חֶבְרוֹן[c] וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ לו. ז פסוק דמיין בסע
הִנֵּה־רֹאשׁ אִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל אֹיִבְךָ אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ וַיִּתֵּן
9 יְהוָה לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ נְקָמוֹת הַיּוֹם הַזֶּה מִשָּׁאוּל וּמִזַּרְעוֹ׃ ס 9 וַיַּעַן ל
דָּוִד אֶת־רֵכָב ׀ וְאֶת־בַּעֲנָה אָחִיו בְּנֵי רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי וַיֹּאמֶר לָהֶם חַי־ בב⁵ וכל ד״ה ועזרא דכות ב מ ה חס בלישׁ
10 יְהוָה אֲשֶׁר־פָּדָה אֶת־נַפְשִׁי מִכָּל־צָרָה׃ 10 כִּי הַמַּגִּיד ל לִי לֵאמֹר הִנֵּה־
מֵת שָׁאוּל וְהוּא־הָיָה כִמְבַשֵּׂר בְּעֵינָיו[a] וָאֹחֲזָה בּוֹ וָאֲהָרְגֵהוּ בְּצִקְלָג ל. ל. ב. ב
11 אֲשֶׁר[b] לְתִתִּי־לוֹ בְשׂרָה׃ 11 אַף כִּי־אֲנָשִׁים רְשָׁעִים הָרְגוּ אִישׁ־ ב⁵. ג חס
צַדִּיק בְּבֵיתוֹ עַל־מִשְׁכָּבוֹ וְעַתָּה הֲלוֹא אֲבַקֵּשׁ אֶת־דָּמוֹ מִיֶּדְכֶם
12 וּבִעַרְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָאָרֶץ׃ 12 וַיְצַו דָּוִד אֶת־הַנְּעָרִים וַיַּהַרְגוּם וַיְקַצְּצוּ יח פסוק את את ואת את. ל. ב
אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם וַיִּתְלוּ עַל־הַבְּרֵכָה בְּחֶבְרוֹן וְאֵת ׀ רֹאשׁ ב¹⁰. ב
ᵃאִישׁ־בֹּשֶׁת[a] ᵇלָקְחוּ[b] וַיִּקְבְּרוּ[c] בְּקֶבֶר־אַבְנֵר[c] בְּחֶבְרוֹן׃ פ
5 1 וַיָּבֹאוּ כָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־דָּוִד חֶבְרוֹנָה וַיֹּאמְרוּ[a] ׀ לֵאמֹר[b] ט¹. ח מנה מל. ג
2 הִנֵּנוּ ׀ עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ׃ 2 גַּם־אֶתְמוֹל גַּם־שִׁלְשׁוֹם בִּהְיוֹת שָׁאוּל ה²². ל. ג. ב
מֶלֶךְ עָלֵינוּ אַתָּה ᵃהָיִיתָה ׀ מוֹצִיא[a] וְהַמֵּבִי[b] אֶת־יִשְׂרָאֵל[c] וַיֹּאמֶר יְהוָה ג הד כת ו רב כת תרי ל³. היית המוציא[a]. והמביא[b] חד מן ס חס א בלישׁ
לְךָ אַתָּה תִרְעֶה אֶת־עַמִּי ׀ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּהְיֶה לְנָגִיד עַל־ ו. כז בטעמ ח⁵ מנה בלישׁ
3 יִשְׂרָאֵל׃ 3 וַיָּבֹאוּ כָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמֶּלֶךְ חֶבְרוֹנָה וַיִּכְרֹת לָהֶם ט¹ ח מנה מל
הַמֶּלֶךְ דָּוִד בְּחֶבְרוֹן לִפְנֵי יְהוָה וַיִּמְשְׁחוּ[b] אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ[c]
4 עַל־יִשְׂרָאֵל[d]׃ פ 4 בֶּן־שְׁלֹשִׁים שָׁנָה דָּוִד בְּמָלְכוֹ אַרְבָּעִים[a] שָׁנָה ׀ ל ס״פ⁴
5 מָלָךְ׃ 5 בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ עַל־יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים
וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה עַל ׀ כָּל־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃ נא. כ ג מנה בסיק

⁵Mm 1729. ⁶Mm 2127. ⁷Mm 1730. ⁸Mm 11. ⁹Nu 22,13. ¹⁰Mm 3769. Cp 5 ¹Mm 1302. ²Mm 1297. ³Mm 1755 ⁴Mp sub loco. ⁵Mm 4158.

7 $^{a-a}$ > ΘΣ' || $^{b-b}$ > $\mathfrak{G}^{L}$ || 8 ^{a} pc Mss בח׳ || 10 ^{a} $\mathfrak{G}$ *ἐνώπιόν μου* cf Σ || ^{b} Σ *hlp d* || 12 $^{a-a}$ מפיבשת $\mathfrak{Q}$ || $^{b-b}$ > $\mathfrak{G}\mathfrak{L}^{115}$ || ^{c} $\mathfrak{Q}$ לקח || ^{d} Ms רהו– cf $\Sigma\mathfrak{T}^{Mss}$ || ^{e} $\mathfrak{G}$ + *υἱοῦ Νηρ* cf $\mathfrak{L}^{115}$ (consuetudinis cs) || ^{f} > $\mathfrak{G}^{Mss}$ || **Cp 5,1** ^{a} > $\mathfrak{Q}$; nonn Mss + לו, 2 Mss + אליו cf $\mathfrak{G}^{O\,B}\Sigma\mathfrak{T}^{Mss}$; > $\mathfrak{L}^{115}\mathfrak{Y}$ || ^{b} ~ 2 Mss $\mathfrak{G}\Sigma\mathfrak{T}^{Mss}$ || 2 $^{a-a}$ nonn Mss ut Q || ^{b} nonn Mss ut Q || ^{c} Mss interv || 3 ^{a} > pc Mss || ^{b} pc Mss + שם cf $\mathfrak{T}^{Mss}$ || ^{c} $\Sigma\mathfrak{T}^{Mss}$ verb cf 2,7^{a} || ^{d} $\mathfrak{G}$ pr *πάντα* cf $\mathfrak{L}^{115}$ et 5 || 4 ^{a} nonn Mss וא׳ cf $\mathfrak{G}\Sigma\mathfrak{T}^{Mss}\mathfrak{Y}$.

צא הַמֶּלֶךְ ׀ אֶל־[a]אַבְנֵר וַיֹּאמֶר
הַכְמוֹת נָבָל יָמוּת אַבְנֵר׃
34 [a]יָדֶיךָ[b] לֹא־אֻסָּרוֹת[a] וְרַגְלֶיךָ[c] לֹא־לְנְחֻשְׁתַּיִם הֻגָּשׁוּ[c]
כִּנְפֹל לִפְנֵי בְנֵי־עַוְלָה נָפַלְתָּ
ב חד מל וחד חס[30]
ג וַיִּסְפּוּ[d] כָּל־הָעָם[d] לִבְכּוֹת עָלָיו׃ 35 וַיָּבֹא[e] כָּל־הָעָם לְהַבְרוֹת[b] אֶת־
יא[31] דָּוִד לֶחֶם בְּעוֹד הַיּוֹם וַיִּשָּׁבַע דָּוִד לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה־לִּי ׀ אֱלֹהִים וְכֹה
יד כת כן . ל יֹסִיף כִּי[c] אִם־לִפְנֵי בוֹא־הַשֶּׁמֶשׁ אטעם־לֶחֶם אוֹ כָל־מְאוּמָה׃ 36 וְכָל־
י . יד בסיפ הָעָם הִכִּירוּ וַיִּיטַב בְּעֵינֵיהֶם כְּכֹל[a] אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ בְּעֵינֵי[b] כָּל־
יא[32] . לה וכל ר״פ דכות הָעָם טוֹב[d]׃ 37 וַיֵּדְעוּ כָּל־הָעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא כִּי לֹא
הָיְתָה מֵהַמֶּלֶךְ לְהָמִית אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר׃ פ 38 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
לד[33] . ח[34] אֶל־עֲבָדָיו הֲלוֹא תֵדְעוּ כִּי־שַׂר וְגָדוֹל[a] נָפַל הַיּוֹם הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל[b]׃
ט ר״פ וכל תרי עשר דכות[35] 39 וְאָנֹכִי הַיּוֹם [a]רַךְ וּמְשׁוּחַ מֶלֶךְ[b] וְהָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּנֵי צְרוּיָה קָשִׁים
נז וכל תלים דכות ב מ״א מִמֶּנִּי יִשַּׁלֵּם יְהוָה לְעֹשֵׂה הָרָעָה כְּרָעָתוֹ׃ פ
ל . לה וכל ר״פ דכות 4 1 וַיִּשְׁמַע בֶּן־[a]שָׁאוּל כִּי מֵת אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן וַיִּרְפּוּ ׀ יָדָיו וְכָל־
ב . יז בטע׳ יִשְׂרָאֵל נִבְהָלוּ׃ 2 וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים שָׂרֵי־גְדוּדִים הָיוּ ׀ לְבֶן־[a]שָׁאוּל שֵׁם הָאֶחָד
ל מל בסיפ בַּעֲנָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִי רֵכָב בְּנֵי רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי[b] מִבְּנֵי בִנְיָמִן כִּי גַם־בְּאֵרוֹת[c]
תֵּחָשֵׁב עַל־בִּנְיָמִן׃ 3 וַיִּבְרְחוּ הַבְּאֵרֹתִים גִּתָּיְמָה וַיִּהְיוּ־שָׁם גָּרִים עַד
ל ומל הַיּוֹם הַזֶּה׃ ס 4 וְלִיהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל בֶּן נְכֵה רַגְלַיִם בֶּן־חָמֵשׁ
ג חס בלש[2] . ל שָׁנִים הָיָה[a] בְּבֹא שְׁמֻעַת שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן מִיִּזְרְעֶאל וַתִּשָּׂאֵהוּ אֹמַנְתּוֹ
ו בטע בסיפ . ל . ל וַתָּנָס וַיְהִי בְּחָפְזָהּ לָנוּס וַיִּפֹּל וַיִּפָּסַח וּשְׁמוֹ מְפִיבֹשֶׁת׃ [b]5 וּבְנֵי־
ל . ד חס[3] רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי רֵכָב ׀ וּבַעֲנָה וַיָּבֹאוּ כְּחֹם הַיּוֹם אֶל־בֵּית אִישׁ בֹּשֶׁת
ד . ג׳ וְהוּא שֹׁכֵב אֶת מִשְׁכַּב הַצָּהֳרָיִם׃ 6 וְהֵמָּה[a] בָּאוּ עַד־[b]תּוֹךְ הַבַּיִת

[30]Mm 1726. [31]Mm 3286. [32]Mm 3174. [33]Mp sub loco. [34]Mm 1674. [35]Mm 1472. Cp 4 [1]Mm 3998. [2]Mm 1727. [3]Mm 2271. [4]Mm 1728.

33 [a] pc Mss 𝔔 citt על cf 1,17 ‖ **34** [a–a] 𝔔 בזקים[...]א ‖ [b] mlt Mss ידיך cf 𝔊ⱷ𝔙 ‖ [c–c] 𝔔 ש[.]ם בנחש ‖ [d–d] > 𝔔 ‖ **35** [a] 𝔖 *w'mrw* ‖ [b] nonn Mss להכ׳ ‖ [c] 𝔖 *lj* ‖ **36** [a] > 𝔊^{O}; 𝔊ⱷ𝔙 om כ ‖ [b] 𝔖 pr *wšpr*, 𝔗^{f} pr cop ‖ [c] > 𝔊-^{L} ‖ [d] > 𝔊-^{OA}ⱷ𝔙 ‖ **38** [a] Ms 𝔊^{Mss}𝔖 ג׳ ‖ [b] nonn Mss (𝔖) מי׳ ‖ **39** [a–a] 𝔊 *συγγενὴς καὶ καθεσταμένος* (𝔊^{O} *κατε[σ]πασμένος*) *ὑπὸ* (*τοῦ*) *βασιλέως* cf 𝔈$^{91.93.94}$, 𝔖 *dḥl 'n'. whzjt 'n' mlk'. (d ...)*, 𝔗 *ʿdjwṯ wmrb'. lmlkw* (𝔗^{Mss} ... *lmlk'*) ‖ **Cp 4,1** [a] 𝔔 pr ...]מפיבו, 𝔊 pr *Μεμφιβοσθε*; 𝔖 pr *'šbšwl* ut 3,7^{c} ‖ **2** [a] 𝔔?𝔊 pr nom proprium ut 1[a] ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd הבא׳ ‖ [c] nonn Mss בארת ‖ **4** [a] 𝔔 ויהי; 𝔊 *καὶ οὗτος* ‖ [b] 𝔊^{L} *Μεμφιβααλ* ‖ **6** [a] 𝔊 *καὶ ἰδού* cf 𝔖𝔗 *wh'* ‖ [b] nonn Mss אל; > pc Mss.

וְאִתּוֹ עֶשְׂרִים אֲנָשִׁים וַיַּעַשׂ דָּוִד לְאַבְנֵר וְלָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ מִשְׁתֶּה׃ [16]

ס נב 21 וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל־דָּוִד אָקוּמָה וְאֵלְכָה וְאֶקְבְּצָה אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ [17 ב. 18 ל.]
אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְיִכְרְתוּ אִתְּךָ בְּרִית וּמָלַכְתָּ בְּכֹל אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ נ
22 וַיְשַׁלַּח[a] דָּוִד אֶת־אַבְנֵר וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם׃ 22 וְהִנֵּה עַבְדֵי דָוִד וְיוֹאָב [כב 19 ל.]
בָּא[a] מֵהַגְּדוּד וְשָׁלָל רָב עִמָּם הֵבִיאוּ וְאַבְנֵר אֵינֶנּוּ עִם־דָּוִד בְּחֶבְרוֹן ל. לג קמ 20 ח סביר לשון רבים.
23 כִּי שִׁלְּחוֹ וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם׃ 23 וְיוֹאָב וְכָל־הַצָּבָא אֲשֶׁר־אִתּוֹ בָּאוּ וַיַּגִּדוּ[a] ל
לְיוֹאָב לֵאמֹר בָּא־אַבְנֵר בֶּן־נֵר אֶל־הַמֶּלֶךְ[b] וַיְשַׁלְּחֵהוּ וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם׃ ד
24 וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר מֶה עָשִׂיתָה הִנֵּה[a]־בָא אַבְנֵר אֵלֶיךָ ה מל
25 לָמָּה־זֶּה שִׁלַּחְתּוֹ וַיֵּלֶךְ[b] הָלוֹךְ[c]׃ 25 יָדַעְתָּ אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר כִּי ל. יב פסוק את את ואת את
לְפַתְּתְךָ בָּא וְלָדַעַת אֶת־מוֹצָאֲךָ וְאֶת־מְבוֹאֶךָ[a] וְלָדַעַת אֶת כָּל־אֲשֶׁר ל. ה 21, מובאך ק. ה 21
26 אַתָּה עֹשֶׂה׃ 26 וַיֵּצֵא יוֹאָב מֵעִם דָּוִד וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אַחֲרֵי אַבְנֵר
27 וַיָּשֻׁבוּ אֹתוֹ מִבּוֹר הַסִּרָה וְדָוִד לֹא יָדָע׃ 27 וַיָּשָׁב אַבְנֵר חֶבְרוֹן[a] וַיַּטֵּהוּ [22 ג. 23 חס בלישׁ 24 ג.]
יוֹאָב[b] אֶל־תּוֹךְ[b] הַשַּׁעַר לְדַבֵּר אִתּוֹ בַּשֶּׁלִי וַיַּכֵּהוּ שָׁם הַחֹמֶשׁ[c] וַיָּמָת ל
28 בְּדַם עֲשָׂה־אֵל[d] אֲחִיו[e]׃ 28 וַיִּשְׁמַע דָּוִד מֵאַחֲרֵי כֵן וַיֹּאמֶר נָקִי אֲנֹכִי [25 ג.]
וּמַמְלַכְתִּי מֵעִם יְהוָה עַד־עוֹלָם מִדְּמֵי[a] אַבְנֵר בֶּן־נֵר׃ 29 יָחֹלוּ[a] ל. טז ומן ראש דמלכים עד ויראא כל ישראל דכות 26 ל
עַל־רֹאשׁ יוֹאָב וְאֶל[b] כָּל־בֵּית אָבִיו[c] וְאַל־יִכָּרֵת מִבֵּית יוֹאָב זָב
30 וּמְצֹרָע וּמַחֲזִיק בַּפֶּלֶךְ וְנֹפֵל בַּחֶרֶב וַחֲסַר־לָחֶם׃ 30 וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי ל. ל. ב. ב.
אֲחִיו הָרְגוּ לְאַבְנֵר עַל אֲשֶׁר הֵמִית אֶת־עֲשָׂהאֵל אֲחִיהֶם בְּגִבְעוֹן ד
31 בַּמִּלְחָמָה׃ פ 31 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יוֹאָב וְאֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־
אִתּוֹ קִרְעוּ בִגְדֵיכֶם וְחִגְרוּ שַׂקִּים וְסִפְדוּ לִפְנֵי אַבְנֵר וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד
32 הֹלֵךְ אַחֲרֵי הַמִּטָּה׃ 32 וַיִּקְבְּרוּ אֶת־אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן וַיִּשָּׂא[a] הַמֶּלֶךְ
33 אֶת־קוֹלוֹ[b] וַיֶּבְךְּ[c] אֶל־קֶבֶר אַבְנֵר וַיִּבְכּוּ כָּל־הָעָם׃ פ 33 וַיְקוֹנֵן [27 ג בלישׁ וכל לשון בכיה על ב מ ג. ג ב חס וחד מל 28 ג. 29 ג.]

[16] Mm 1551. [17] Mm 1721. [18] Mm 219. [19] Mm 59. [20] Mm 264. [21] Mm 1722. [22] Mm 910. [23] Mm 1723. [24] Mm 4072. [25] Mm 1785. [26] Mm 3417. [27] Mm 2898. [28] Mm 1724. [29] Mm 1725.

21 [a] sic L, mlt Mss Edd וַיֵּ׳ ‖ **22** [a] 2 Mss Seb 𝔊ℌ𝔗[Buxt]𝔙 pl ‖ **23** [a] 𝔊[L] ἀπηγγέλη cf 𝔖? et 6,12 ‖ [b] 𝔔𝔊 דויד ‖ **24** [a] 𝔔 הן ‖ [b] 𝔊 + ἐν εἰρήνῃ cf 𝔖[B*] ex par 21.22.23 ‖ [c] 𝔊 ἢ οὐκ, 𝔖 l' (init 25) ‖ **25** [a] mlt Mss ut Q ‖ **27** [a] 𝔔 וגה[... ‖ [b–b] 𝔊 ἐκ πλαγίων cf Nu 3,29 ‖ [c] nonn Mss pr אל, 2 Mss cit pr על, 𝔔 עד, Vrs pr praepos cf 2,23 etc ‖ [d] permlt Mss עשהאל, sed cf 23,24, pc Mss 𝔔 עשאל ‖ [e] 𝔔 אחיהו ‖ **28** [a] 𝔔𝔊 ודם ‖ **29** [a] 𝔔 יחזל ‖ [b] nonn Mss 𝔔 Seb ועל cf 𝔖𝔗[Buxt] ‖ [c] 𝔔 יואב ‖ **32** [a] sic L, mlt Mss Edd וי׳ ‖ [b] > 𝔔 ‖ [c] pc Mss cit על cf 𝔖𝔗 et 1,24[a].

ל[7] וכל ד״ה דכות ב מ א. ל. ח[8] בטע וכל זקף אתנח וס״פ דכות ב מ א

מְאֹד עַל־דִּבְרֵי[a] אִישׁ־בֹּשֶׁת וַיֹּאמֶר הֲרֹאשׁ כֶּלֶב אָנֹכִי[b] אֲשֶׁר לִיהוּדָה[b]
ל בסיפ הַיּוֹם אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד עִם־בֵּית | שָׁאוּל אָבִיךָ אֶל[c]־אֶחָיו וְאֶל־מְרֵעֵהוּ:
ל [d]יוּלְךָ הִמְצִיתָךְ בְּיַד־דָּוִד[d] וַתִּפְקֹד עָלַי עֲוֹן הָאִשָּׁה הַיּוֹם: 9 כֹּה־
יד כת כן יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאַבְנֵר וְכֹה יֹסִיף לּוֹ כִּי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְדָוִד כֵּי־
ל כֵן אֶעֱשֶׂה־לּוֹ[a]: 10 לְהַעֲבִיר הַמַּמְלָכָה מִבֵּית שָׁאוּל וּלְהָקִים אֶת־
כִּסֵּא דָוִד עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־יְהוּדָה מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שָׁבַע: 11 וְלֹא־
ל יָכֹל עוֹד לְהָשִׁיב אֶת־אַבְנֵר דָּבָר [b]מִיִּרְאָתוֹ אֹתוֹ[b]: ס 12 וַיִּשְׁלַח
תחתיו חד מן ד״ם כת כן ק למערב אַבְנֵר מַלְאָכִים | אֶל־דָּוִד [a]תַּחְתָּיו[a] לֵאמֹר לְמִי־אֶרֶץ לֵאמֹר[ac] כָּרְתָה
בְרִיתְךָ אִתִּי וְהִנֵּה[d] יָדִי עִמָּךְ לְהָסֵב אֵלֶיךָ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל: 13 וַיֹּאמֶר
ג טוֹב אֲנִי אֶכְרֹת אִתְּךָ בְּרִית אַךְ דָּבָר אֶחָד אָנֹכִי שֹׁאֵל[a] מֵאִתְּךָ לֵאמֹר
לֹא־תִרְאֶה אֶת־פָּנַי כִּי | אִם־לִפְנֵי[a] הֶבִיאֲךָ אֶת מִיכַל בַּת־שָׁאוּל
ב[10] [b]בְּבֹאֲךָ לִרְאוֹת[b] אֶת־פָּנָי: ס 14 וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל־אִישׁ־
כו פסוק את את ומילה חדה ביניהן יט מנה בנבראי בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל לֵאמֹר תְּנָה אֶת־אִשְׁתִּי אֶת־מִיכַל אֲשֶׁר אֵרַשְׂתִּי[a] לִי
ה. ל בטע בְּמֵאָה עָרְלוֹת פְּלִשְׁתִּים: 15 וַיִּשְׁלַח אִישׁ בֹּשֶׁת וַיִּקָּחֶהָ מֵעִם אִישׁ[a]
לישׁ. כה[11] מֵעִם[b] פַּלְטִיאֵל בֶּן־לָיִשׁ[c]: 16 וַתֵּלֶךְ אִתָּהּ אִישָׁהּ [a]הָלוֹךְ וּ[a]בָכֹה אַחֲרֶיהָ
ג חס. ב בס״פ[12]. יח עַד־בַּחֻרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְנֵר לֵךְ שׁוּב וַיָּשָׁב: 17 וּדְבַר־
ב[10]. ב. ד חס וכל אורית דכות ב מ ב אַבְנֵר הָיָה עִם־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר גַּם־[a]תְּמוֹל[a] גַּם־שִׁלְשֹׁם הֱיִיתֶם
כט וכל משיחה מצרים אשור ישראל דכות[13] מְבַקְשִׁים אֶת־דָּוִד לִמְלֹךְ[a] עֲלֵיכֶם: 18 וְעַתָּה עֲשׂוּ כִּי יְהוָה אָמַר
נ[14] אֶל־דָּוִד לֵאמֹר בְּיַד | דָּוִד עַבְדִּי הוֹשִׁיעַ[a] אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל מִיַּד
ב בלישׁ[10]. לז. יז מל[15] פְּלִשְׁתִּים וּמִיַּד כָּל־אֹיְבֵיהֶם: 19 וַיְדַבֵּר גַּם־אַבְנֵר בְּאָזְנֵי בִנְיָמִן וַיֵּלֶךְ
לז. יד בסיפ גַּם־אַבְנֵר לְדַבֵּר בְּאָזְנֵי דָוִד בְּחֶבְרוֹן אֵת כָּל־אֲשֶׁר־טוֹב בְּעֵינֵי
י. ל יִשְׂרָאֵל וּבְעֵינֵי כָּל־בֵּית [a]בִּנְיָמִן: 20 וַיָּבֹא אַבְנֵר אֶל־דָּוִד חֶבְרוֹן[a]

[7]Mm 1718. [8]Mm 1571. [9]Mm 3472. [10]Mp sub loco. [11]Mm 1506. [12]Mm 1719. [13]Mm 958. [14]Mm 1720. [15]Mm 262.

8 [a] G sg || [b–b] > G𝔏[93.94]; 𝔙 *adversum J.* || [c] nonn Mss G𝔏[93.94]𝔖𝔗 ואל ע || [d–d] G *καὶ οὐκ ἠντομόλησα εἰς τὸν οἶκον Δ.* cf 𝔏[93.94] || **9** [a] G-^{O} + *ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ* || **11** [a] pc Mss אל || [b–b] Vrs om suff || **12** [a–a] G-^{L} *εἰς θα/ειλαμ οὗ ἦν* (G^{AMs} *θε/ηλαμου γῆν*) *παραχρῆμα λέγων*, G^{L} *εἰς Χεβρων* cf α′σ′^{Ms}, 𝔖 *lm'mr mn' hj 'r''* || [b] mlt Mss ut Q || [c] > pc Mss || [d] nonn Mss הנה || **13** [a] > GSV || [b–b] > 𝔖 || **14** [a] pc Mss ארסתי || **15** [a] Vrs + suff 3 f sg || [b] > 2 Mss || [c] mlt Mss ut Q; G-^{O} alit cf 23,26 1S 25,44 1Ch 7,37 || **16** [a–a] > G-^{L}, sed cf? Jer 41,6 || **17** [a] Vrs verb || **18** [a] mlt Mss אוש, Vrs 1 sg || **20** [a] nonn Mss בח cf GSV.

26 רֹאשׁ־גִּבְעָה אֶחָת׃ 26 וַיִּקְרָא אַבְנֵר אֶל־יוֹאָב וַיֹּאמֶר הֲלָנֶצַח תֹּאכַל ל
חֶרֶב הֲלוֹא יָדַעְתָּה כִּי־מָרָה תִּהְיֶה בָּאַחֲרוֹנָה וְעַד־מָתַי לְבִלְתִּי לְאַ־תֹאמַר ל מל²⁶. ב מל. ל
27 לָעָם לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי אַחֵיהֶם׃ 27 וַיֹּאמֶר יוֹאָב חַי־הָאֱלֹהִים[a] כִּי לוּלֵא[b] ל. ד כת א²⁷
28 דִּבַּרְתָּ כִּי אָז מִהַבֹּקֶר נַעֲלָה הָעָם אִישׁ מֵאַחֲרֵי אָחִיו׃ 28 וַיִּתְקַע יוֹאָב ג²⁸
בַּשּׁוֹפָר וַיַּעַמְדוּ כָּל־הָעָם וְלֹא־יָרְדְפוּ[a] עוֹד אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא־ ל. ד²⁹
29 יָסְפוּ עוֹד לְהִלָּחֵם׃ 29 וְאַבְנֵר וַאֲנָשָׁיו הָלְכוּ בָּעֲרָבָה כָּל הַלַּיְלָה כת
30 הַהוּא וַיַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיֵּלְכוּ כָּל־הַבִּתְרוֹן וַיָּבֹאוּ מַחֲנָיִם׃ 30 וְיוֹאָב ל ומל
שָׁב מֵאַחֲרֵי אַבְנֵר וַיִּקְבֹּץ אֶת־כָּל־הָעָם וַיִּפָּקְדוּ מֵעַבְדֵי דָוִד תִּשְׁעָה־ ג³⁰
31 עָשָׂר אִישׁ וַעֲשָׂהאֵל׃ 31 וְעַבְדֵי דָוִד הִכּוּ מִבִּנְיָמִן וּבְאַנְשֵׁי אַבְנֵר[a] ל
32 שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים אִישׁ מֵתוּ׃ 32 וַיִּשְׂאוּ[b] אֶת־עֲשָׂהאֵל וַיִּקְבְּרֻהוּ מג
בְּקֶבֶר אָבִיו אֲשֶׁר בֵּית[a] לָחֶם וַיֵּלְכוּ כָּל־הַלַּיְלָה יוֹאָב וַאֲנָשָׁיו וַיֵּאָר כה. ל
3 לָהֶם בְּחֶבְרוֹן׃ **3** 1 וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה אֲרֻכָּה[a] בֵּין בֵּית שָׁאוּל וּבֵין ג¹
בֵּית דָּוִד וְדָוִד הֹלֵךְ וְחָזֵק וּבֵית שָׁאוּל הֹלְכִים[b] וְדַלִּים׃ ס ב. ג²
2 וַיִּוָּלְדוּ[a] לְדָוִד בָּנִים בְּחֶבְרוֹן וַיְהִי בְכֹורוֹ אַמְנוֹן לַאֲחִינֹעַם ק וייולדו חד מן ה² בליש. ג מל²
3 הַיִּזְרְעֵאלִתְ׃ 3 וּמִשְׁנֵהוּ כִלְאָב[a] לַאֲבִיגַיִל[b] אֵשֶׁת נָבָל[c] הַכַּרְמְלִי[d] ה ב מנה חס. לאביגיל ק
4 וְהַשְּׁלִשִׁי אַבְשָׁלוֹם בֶּן־מַעֲכָה בַּת־תַּלְמַי מֶלֶךְ גְּשׁוּר׃ 4 וְהָרְבִיעִי ג⁵ חס וכל ד״ה דכרת ב מ ו
5 אֲדֹנִיָּה בֶן־חַגִּית וְהַחֲמִישִׁי שְׁפַטְיָה בֶן[a]־אֲבִיטָל׃ 5 וְהַשִּׁשִּׁי יִתְרְעָם ח. ל
לְעֶגְלָה אֵשֶׁת דָּוִד אֵלֶּה יֻלְּדוּ לְדָוִד בְּחֶבְרוֹן׃ ס ה חס
6 וַיְהִי בִּהְיוֹת הַמִּלְחָמָה בֵּין בֵּית שָׁאוּל וּבֵין בֵּית דָּוִד וְאַבְנֵר
7 הָיָה מִתְחַזֵּק בְּבֵית שָׁאוּל׃ 7 וּלְשָׁאוּל פִּלֶגֶשׁ וּשְׁמָהּ[a] רִצְפָּה בַת־אַיָּה ל. ג חס
8 וַיֹּאמֶר[c] אֶל־אַבְנֵר מַדּוּעַ בָּאתָה אֶל־פִּלֶגֶשׁ אָבִי׃ 8 וַיִּחַר[b] לְאַבְנֵר ל מל⁶

²⁶Mm 1713. ²⁷Mm 1714. ²⁸Mm 1715. ²⁹Mm 1716. ³⁰Mm 3959. Cp 3 ¹Mm 2623. ²Mm 507. ³Mm 1717. ⁴Mm 281. ⁵Mm 506. ⁶Mm 1713.

27 [a] Vrs tetragrammaton consuetudinis cs ‖ [b] pc Mss לולי cf 1S 25,34 ‖ **28** [a] pc Mss רדפו cf 𝔗[-f] ‖ **31** [a–a] 𝔊[-L] *τῶν ἀνδρῶν A.* 𝔔 מאנשין; 𝔊[L] *ἐκ τοῦ λαοῦ A.*, 𝔖 *wmn gbr' d'.*, 𝔙 *et de viris qui erant cum A.*; > 𝔈[116] ‖ [b] 𝔊[-L] *παρ' αὐτοῦ*, 𝔈[116] *ab illo* cf Jdc 19,2; > 𝔊[L]𝔖; 𝔙 *qui et mortui sunt* ‖ **32** [a] nonn Mss בב cf 𝔗[Mss] sed etiam 1S 17,15 ‖ **Cp 3,1** [a] 𝔊 *ἐπὶ πολύ*, 𝔈[116] *magna*, 𝔗 *tqjp* ‖ [b] 𝔔 הולך ‖ **2** [a] mlt Mss 𝔔 (sg) ut Q ‖ [b] 𝔔 היזרעלית; 𝔊[-AMss] *Ἰσραηλίτιδος* cf 𝔈[116] ‖ **3** [a] 𝔔 דלן, 𝔊 *Δαλουια* cf 𝔊[L] 1Ch 3,1 et 𝔈[116] *da*[; 𝔖 *klb* cf 1Ch 3,1, α′σ′θ′ *Αβια* ‖ [b] mlt Mss 𝔔 ut Q; permlt Mss לְאָבִי ‖ [c–c] > 𝔊𝔈[116] ‖ [d] 𝔊 *τῆς Καρμηλίας*, 𝔈[116] *de* […]*lo* cf 1Ch 3,1 ‖ **4** [a] 𝔔 ל cf 𝔊 ‖ **7** [a] > 𝔔𝔊[-L] ‖ [b] nonn Mss באת ‖ [c] pc Mss cit + איש בשת cf α′σ′θ′𝔙, 𝔔 שאול[…, 𝔊 + *Μεμφιβοσθε υἱὸς Σαουλ*, 𝔖 *'šbšwl* cf 4,1[a].

וּשְׁתַּיִם שָׁנִים[b] מָלַךְ אַךְ בֵּית יְהוּדָה הָיוּ אַחֲרֵי דָוִד׃ 11 וַיְהִי מִסְפַּר 1
נג11 וכל מלכים ישעיה וירמיה דכות ב מ יא הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה דָּוִד מֶלֶךְ בְּחֶבְרוֹן עַל־בֵּית יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים
וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים׃ ס 12 וַיֵּצֵא אַבְנֵר בֶּן־נֵר וְעַבְדֵי 2 [a]אִישׁ־בֹּשֶׁת [a]
ב חד מל וחד חס12 בֶּן־שָׁאוּל מַחֲנָיִם גִּבְעֹנָה[b]׃ 13 וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וַעַבְדֵי דָוִד יָצְאוּ 3
ל ומל וַיִּפְגְּשׁוּם עַל־בְּרֵכֹת גִּבְעוֹן וַיֵּשְׁבוּ אֵלֶּה עַל־הַבְּרֵכָה מִזֶּה וְאֵלֶּה
עַל־הַבְּרֵכָה מִזֶּה׃ 14 וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל־יוֹאָב יָקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים 4
ל. ז חס13 וְיִשַּׂחֲקוּ לִפְנֵינוּ וַיֹּאמֶר יוֹאָב יָקֻמוּ׃ 15 וַיָּקֻמוּ וַיַּעַבְרוּ בְמִסְפָּר שְׁנֵים 5
ג14 עָשָׂר לְבִנְיָמִן [a]וּלְאִישׁ בֹּשֶׁת[b] בֶּן־שָׁאוּל וּשְׁנֵים עָשָׂר מֵעַבְדֵי דָוִד׃
ו15 בלישׁ והד מן ך חס ג16 מנה בלישׁ . לה17 16 וַיַּחֲזִקוּ אִישׁ | בְּרֹאשׁ רֵעֵהוּ וְחַרְבּוֹ בְּצַד רֵעֵהוּ וַיִּפְּלוּ יַחְדָּו וַיִּקְרָא 6
לַמָּקוֹם הַהוּא חֶלְקַת הַצֳּרִים אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃ 17 וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה קָשָׁה 7
יח18 עַד־מְאֹד בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּנָּגֶף אַבְנֵר וְאַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד׃
ל 18 וַיִּהְיוּ־שָׁם[a] שְׁלֹשָׁה בְּנֵי צְרוּיָה יוֹאָב וַאֲבִישַׁי וַעֲשָׂהאֵל וְעַשָּׂהאֵל כַּל 8
יב19. ל וחס בְּרַגְלָיו [b]כִּאַחַד הַצְּבָיִם[b] אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה׃ 19 וַיִּרְדֹּף עֲשָׂהאֵל אַחֲרֵי 9
ל אַבְנֵר וְלֹא־נָטָה לָלֶכֶת עַל־הַיָּמִין וְעַל־הַשְּׂמֹאול[a] מֵאַחֲרֵי אַבְנֵר׃
ד20 20 וַיֵּפֶן אַבְנֵר אֲחֲרָיו וַיֹּאמֶר הַאַתָּה זֶה עֲשָׂהאֵל וַיֹּאמֶר אָנֹכִי׃
ב חד מל וחד חס21 . ב22 21 וַיֹּאמֶר לוֹ אַבְנֵר נְטֵה לְךָ עַל־יְמִינְךָ אוֹ עַל־שְׂמֹאלֶךָ וֶאֱחֹז לְךָ 10
יג23. ל אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וְקַח־לְךָ אֶת־חֲלִצָתוֹ וְלֹא־אָבָה עֲשָׂהאֵל לָסוּר 11
כי מֵאַחֲרָיו׃ 22 וַיֹּסֶף עוֹד אַבְנֵר לֵאמֹר אֶל־עֲשָׂהאֵל סוּר לְךָ מֵאַחֲרָי 12
ה דגש דסמיכ24. ל. כג . ל בסיס לָמָּה אַכֶּכָּה אַרְצָה וְאֵיךְ אֶשָּׂא פָנַי אֶל־יוֹאָב אָחִיךָ׃ 23 וַיְמָאֵן לָסוּר 13
וַיַּכֵּהוּ אַבְנֵר בְּאַחֲרֵי הַחֲנִית אֶל־הַחֹמֶשׁ וַתֵּצֵא הַחֲנִית מֵאַחֲרָיו וַיִּפֹּל־
ב. תחתיו ך חד מן ך25 כת כן למערב שָׁם וַיָּמָת[a] תַּחְתָּו[b] וַיְהִי כָּל־הַבָּא אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נָפַל שָׁם עֲשָׂהאֵל 14
ג וַיָּמֹת וַיַּעֲמֹדוּ׃ 24 וַיִּרְדְּפוּ יוֹאָב וַאֲבִישַׁי אַחֲרֵי אַבְנֵר וְהַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה 15
ל. ל וְהֵמָּה בָּאוּ עַד־גִּבְעַת אַמָּה[a] אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי־גִיחַ[b] דֶּרֶךְ[c] מִדְבַּר גִּבְעוֹן[d]׃
ל 25 וַיִּתְקַבְּצוּ בְנֵי־בִנְיָמִן אַחֲרֵי אַבְנֵר וַיִּהְיוּ לַאֲגֻדָּה אֶחָת וַיַּעַמְדוּ עַל 16

11 Mm 324. 12 Mm 1884. 13 Mm 1709. 14 Mm 1710. 15 Mm 2483. 16 Mm 1711. 17 Mm 2840. 18 Mm 2952. 19 Mm 361. 20 Mm 198. 21 Mm 1712. 22 Ex 4,4. 23 Mm 936. 24 Mm 3274. 25 Mm 3472.

10 [b] mlt Mss שנה ‖ **12** [a–a] cf 10[a–a] ‖ [b] 𝔊[Ms] *γαβαα*, 𝔊[MsL]α′θ′ *βουνός* cf 24[d], 𝔗[f] *lgb't*, sed cf 1R 3,4 ‖ **15** [a] 𝔔𝔊 לבני ב′ ‖ [b–b] 𝔊[Ms] *Εισβααλ*, 𝔔 אישׁן; nonn Mss בשת(־)ולאיש ‖ **18** [a] > pc Mss ‖ [b–b] pc Mss citt כ׳ הצבאים cf 1Ch 12,9; 𝔊 *ὡσεὶ (καὶ) μία δορκάς* cf Gn 49,16 ‖ **19** [a] permlt Mss מאל– ‖ **23** [a] > 𝔖 cf 1,4[b] ‖ [b] mlt Mss ut Q ‖ **24** [a] α′θ′ *ὑδραγωγός* cf 𝔖 *jm'*, 𝔙 *aquae ductus* ‖ [b] 𝔊[Mss] *Γαι*, α′σ′θ′ *φάραγγος*, 𝔙 *vallis* ‖ [c] 𝔖 pr *b*, 𝔙 pr *et* ‖ [d] 𝔊[L]α′θ′ *βουνός* cf 12[b].

25 אֵיךְ נָפְלוּ גִבֹּרִים בְּתוֹךְ הַמִּלְחָמָה
יְהוֹנָתָן [a]עַל־בָּמוֹתֶיךָ חָלָל[a]:
26 צַר־לִי עָלֶיךָ אָחִי יְהוֹנָתָן נָעַמְתָּ לִי מְאֹד
נִפְלְאַתְךָ [a]אַהֲבָתְךָ לִי מֵאַהֲבַת נָשִׁים:
27 אֵיךְ נָפְלוּ גִבֹּרִים וַיֹּאבְדוּ כְּלֵי מִלְחָמָה[a]: ס

2 1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיִּשְׁאַל [°]דָּוִד בַּיהוָה ׀ לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה בְאַחַת
עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו עֲלֵה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנָה אֶעֱלֶה וַיֹּאמֶר
2 חֶבְרֹנָה: 2 וַיַּעַל שָׁם דָּוִד וְגַם שְׁתֵּי נָשָׁיו אֲחִינֹעַם [a]הַיִּזְרְעֵלִית וַאֲבִיגַיִל
3 אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי[b]: 3 [a]וַאֲנָשָׁיו [b]אֲשֶׁר־עִמּוֹ [c]הֶעֱלָה דָוִד [c]אִישׁ וּבֵיתוֹ
4 וַיֵּשְׁבוּ בְּעָרֵי חֶבְרוֹן[a]: 4 וַיָּבֹאוּ אַנְשֵׁי יְהוּדָה וַיִּמְשְׁחוּ־שָׁם אֶת־דָּוִד
לְמֶלֶךְ[a] עַל־בֵּית יְהוּדָה
וַיַּגִּדוּ לְדָוִד לֵאמֹר[b] אַנְשֵׁי יָבֵישׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר[c] קָבְרוּ אֶת־שָׁאוּל: ס
5 וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל־אַנְשֵׁי יָבֵישׁ גִּלְעָד וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בְּרֻכִים
אַתֶּם לַיהוָה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם הַחֶסֶד הַזֶּה עִם[a]־אֲדֹנֵיכֶם עִם־שָׁאוּל
6 וַתִּקְבְּרוּ אֹתוֹ: 6 וְעַתָּה יַעַשׂ־יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד וֶאֱמֶת וְגַם אָנֹכִי
7 אֶעֱשֶׂה אִתְּכֶם הַטּוֹבָה [a]הַזֹּאת אֲשֶׁר[a] עֲשִׂיתֶם הַדָּבָר הַזֶּה: 7 וְעַתָּה ׀
תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם וִהְיוּ לִבְנֵי־חַיִל כִּי־מֵת אֲדֹנֵיכֶם שָׁאוּל וְגַם־אֹתִי
מָשְׁחוּ בֵית־יְהוּדָה [a]לְמֶלֶךְ[b] עֲלֵיהֶם: ס
8 וְאַבְנֵר בֶּן־נֵר שַׂר־צְבָא[a] אֲשֶׁר לְשָׁאוּל לָקַח אֶת־[a]אִישׁ בֹּשֶׁת[b]
9 בֶּן־שָׁאוּל וַיַּעֲבִרֵהוּ מַחֲנָיִם: 9 וַיַּמְלִכֵהוּ [°]אֶל־הַגִּלְעָד וְאֶל־הָאֲשׁוּרִי[a]
וְאֶל־יִזְרְעֶאל וְעַל־אֶפְרַיִם וְעַל־בִּנְיָמִן וְעַל־יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה[b]: ס
10 בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה [a]אִישׁ־בֹּשֶׁת[a] בֶּן־שָׁאוּל [°]בְּמָלְכוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל

[25]Mm 3633. [26]Mm 2552. [27]Mm 933. Cp 2 [1]Mm 1302. [2]Mm 3090. [3]Mm 324. [4]Mm 3395. [5]Mm 143. [6]Mm 1773. [7]Mm 1616. [8]Mm 1592. [9]Mm 2264. [10]Mm 1323.

25 [a–a] 𝔊[LMss] θ′ *εἰς θανατον ἐτραυματίσθης (ἐμοί)* ‖ **26** [a] 𝔊[Lp] *ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμέ/ἐμοί* ‖ **27** [a] 𝔊[L]θ/α′(?) *ἐπιθυμητά* cf 2 Ch 36,19 ‖ **Cp 2,2** [a] mlt Mss עאלית– cf 𝔗 ‖ [b] pc Mss לית– ‖ **3** [a–a] 𝔖[AC] *wdwjd wgbrwhj 'mh slqw w'nšj bjth w(')jtbw bḥbrwn* ‖ [b] 𝔊-[OL] *καὶ οἱ ἄνδρες* cf 𝔙 ‖ [c–c] > 𝔊-[O] ‖ **4** [a] 𝔊-[Ms]𝔖𝔗-[f]𝔙 verb, sed cf 𝔊𝔙 7[b] ‖ [b] 𝔊-[L] + *ὅτι* cf 𝔖𝔙 ‖ [c] > 𝔊-[L] cf [b] ‖ **5** [a] על, 𝔊 *ἐπί* ‖ **6** [a–a] 𝔙 *eo quod* cf Dt 28,47 1S 26,21 ‖ **7** [a–a] 𝔔 עלהם לן, 𝔊 *ἐφ' ἑαυτὸν εἰς βασιλέα* ‖ [b] 𝔖𝔗-[f] verb ut alibi cf 4[a] ‖ **8** [a] 𝔔 pr ה ‖ [b–b] 𝔊[Ms] α′σ′θ′ *Εισβααλ* cf 𝔏[93.94]; nonn Mss אישבשת(־) ‖ [b] pc Mss כלו ‖ **10** [a–a] 𝔊[Ms] *Εισβααλ*; pc Mss אישבשת.

ב חד חס וחד מל[9] . ל . ל

9 עָמָלֵקִי אָנֹכִי׃ 9 וַיֹּאמֶר אֵלַי עָמְדֿ־נָא עָלַי וּמְתָתֵנִי כִּי אֲחָזַנִי הַשָּׁבֶץ

ל

0 כִּי־כָל[a]־עוֹדִ[b] נַפְשִׁי בִּי׃ 10 וָאֶעֱמֹד עָלָיו וָאֲמִתֵּהוּ כִּי יָדַעְתִּי כִּי לֹא

יחי[10] . ל . לב בנביא כ מנה בסיס . ל

יִחְיֶה אַחֲרֵי נָפְלוֹ וָאֶקַּח הַנֵּזֶר | אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁוֹ וְאֶצְעָדָהּ אֲשֶׁר עַל־

בבגדיו ק

1 זְרֹעוֹ וָאָבִיאֵם אֶל־אֲדֹנִי הֵנָּה׃ 11 וַיַּחֲזֵק דָּוִד בִּבְגָדָיו[a] וַיְקָרְעֵם וְגַם

ה[11]

2 כָּל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ 12 וַיִּסְפְּדוּ וַיִּבְכּוּ וַיָּצֻמוּ עַד־הָעֶרֶב עַל־

ג[12] וכל מלכים ישעיה וירמיה דכות ב מ יא . ג[13] וכל ירמיה ויחזק דכות ב מ יח

שָׁאוּל וְעַל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וְעַל־עַם יְהוָה[a] וְעַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נָפְלוּ

לא

3 בַּחֶרֶב׃ ס 13 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַנַּעַר הַמַּגִּיד לוֹ אַי מִזֶּה אָתָּה

ד

4 וַיֹּאמֶר בֶּן־אִישׁ גֵּר עֲמָלֵקִי אָנֹכִי׃ 14 וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד אֵיךְ לֹא יָרֵאתָ

ד[14]

5 לִשְׁלֹחַ יָדְךָ לְשַׁחֵת אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה׃ 15 וַיִּקְרָא דָוִד לְאַחַד מֵהַנְּעָרִים

ל . ל . ד . קמ

6 וַיֹּאמֶר גַּשׁ פְּגַע־בּוֹ וַיַּכֵּהוּ וַיָּמֹת׃ 16 וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד דָּמְךָ[a] עַל־

ד[15] . ל

7 רֹאשֶׁךָ כִּי פִיךָ עָנָה בְךָ לֵאמֹר אָנֹכִי מֹתַתִּי אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה׃ ס

ג ב חס וחד מל[16] . ה[17]

17 וַיְקֹנֵן דָּוִד אֶת־הַקִּינָה הַזֹּאת עַל־שָׁאוּל וְעַל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ׃

ם

8 18 וַיֹּאמֶר לִלַּמֵּד בְּנֵי־יְהוּדָה[a] קָשֶׁת[b] הִנֵּה כְתוּבָה עַל־סֵפֶר הַיָּשָׁר׃

ג ב מל וחד חס[17]

9 19 הַצְּבִי יִשְׂרָאֵל עַל־בָּמוֹתֶיךָ חָלָל אַיֵּךְ נָפְלוּ גִבֹּרִים׃

נד ר״פ אל אל[18] . ל כת כן[19]

0 20 אַל־תַּגִּידוּ בְגַת אַל[a]־תְּבַשְּׂרוּ בְּחוּצוֹת אַשְׁקְלוֹן

פֶּן־תִּשְׂמַחְנָה בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים פֶּן[b]־תַּעֲלֹזְנָה בְּנוֹת הָעֲרֵלִים׃

ל . ל . ב חד כת ה וחד מן כת[20] י וכל רות דכות ב מ ב . ג ול מל[21]

1 21 הָרֵי בַגִּלְבֹּעַ אַל־טָל וְאַל־מָטָר עֲלֵיכֶם [a]וּשְׂדֵי תְרוּמֹת[a]

ל בסיס

כִּי שָׁם נִגְעַל מָגֵן גִּבֹּרִים מָגֵן שָׁאוּל בְּלִי[b] מָשִׁיחַ[c] בַּשָּׁמֶן׃

ל כת ש

2 מִדַּם חֲלָלִים מֵחֵלֶב[a] גִּבֹּרִים קֶשֶׁת יְהוֹנָתָן לֹא נָשׁוֹג[b] אָחוֹר

וְחֶרֶב שָׁאוּל לֹא תָשׁוּב רֵיקָם׃

ל ר״ס[22] . ל . ב מל

3 23 שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִם בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ

ח ד מנה בסע . ל

מִנְּשָׁרִים קַלּוּ מֵאֲרָיוֹת[a] גָּבֵרוּ׃

ג[23] בליש וכל לשון בכיה על ב מ ג . ל . ד[24] חס ול בליש

ל

4 24 בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל[a]־שָׁאוּל בְּכֶינָה הַמַּלְבָּשְׁכֶם[b] שָׁנִי עִם־עֲדָנִים

ל

הַמַּעֲלֶה עֲדִי זָהָב עַל לְבוּשְׁכֶן[c]׃

[9] Mm 1458. [10] Mm 107. [11] Mm 4067. [12] Mm 324. [13] Mm 953. [14] Mm 1207. [15] Mm 2047. [16] Mm 1724. [17] Mm 2552. [18] Mm 3261. [19] Mp sub loco. [20] Mm 2329. [21] Mm 1708. [22] Mm 978. [23] Mm 2898. [24] Mm 3833.

9 [a] > $\mathfrak{G}^{L}$ || [b] > Ms $\mathfrak{G}^{BA}\mathfrak{S}$ || **11** [a] mlt Mss ut Q cf Vrs || **12** [a] $\mathfrak{G}$ *Iouda* (ex par ישראל) || **16** [a] mlt Mss ut Q || **18** [a] $\mathfrak{G}^{L}$ pr *Ισραηλ και* || [b] > $\mathfrak{G}^{\text{-AMs}}$ || **20** [a] mlt Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{L}$ ואל || [b] $\mathfrak{G}^{\text{Mss}}\mathfrak{S}\mathfrak{L}^{\text{Mss}}$ pr cop || **21** [a–a] $\mathfrak{G}^{L}$ *τὰ ὕψη σου ὄρη θανάτου* cf $\mathfrak{L}^{93.94}$ *montes mortis*, θ′ *θανάτου* || [b] > $\mathfrak{S}$ || [c] mlt Mss $Q^{2\text{Mss}}$ מָשׁוּחַ; in $\mathfrak{S}$ pertinet ad Saul || **22** [a] pc Mss מחרב || [b] mlt Mss נסוג || **23** [a] nonn Mss ומ′ cf $\mathfrak{G}^{\text{-L}}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{\text{Mss}}$ || **24** [a] nonn Mss על cf $\mathfrak{S}\mathfrak{T}$ et 3,32[c] sed etiam Ez 27,31 || [b] nonn Mss citt כן– || [c] nonn Mss כם–; Ms $\mathfrak{G}^{\text{-L}}\mathfrak{S}$ שיכן–.

הָעֵמֶק וַאֲשֶׁר | בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן כִּי־נָסוּ אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל וְכִי־מֵתוּ שָׁאוּל לא פסוק כי וכי5. ב
וּבָנָיו וַיַּעַזְבוּ אֶת־הֶעָרִים[a] וַיָּנֻסוּ וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים וַיֵּשְׁבוּ בָהֶן׃ ס ג9
8 וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים לְפַשֵּׁט אֶת־הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ אֶת־
9 שָׁאוּל וְאֶת־שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו נֹפְלִים בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ׃ 9 וַיְכָרְתוּ אֶת־רֹאשׁוֹ
וַיַּפְשִׁטוּ אֶת־כֵּלָיו וַיְשַׁלְּחוּ בְּאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבַשֵּׂר בֵּית[a] ב. דֿ7 וכל אוריית דכות ב מ א
10 עֲצַבֵּיהֶם וְאֶת־הָעָם׃ 10 וַיָּשִׂמוּ אֶת־כֵּלָיו בֵּית עַשְׁתָּרוֹת וְאֶת־גְּוִיָּתוֹ יג8. לה9
11 תָּקְעוּ בְּחוֹמַת בֵּית שָׁן[a]׃ 11 וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו[a] יֹשְׁבֵי יָבֵישׁ גִּלְעָד אֵת י10
12 אֲשֶׁר־עָשׂוּ פְלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל׃ 12 וַיָּקוּמוּ כָּל־אִישׁ חַיִל[b] וַיֵּלְכוּ כָּל־ ט מל11
הַלַּיְלָה וַיִּקְחוּ אֶת־גְּוִיַּת שָׁאוּל וְאֵת גְּוִיֹּת בָּנָיו מֵחוֹמַת בֵּית שָׁן[a] וַיָּבֹאוּ[b] ל12. ב חד חס וחד מל12
13 יָבֵשָׁה וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם שָׁם׃ 13 וַיִּקְחוּ אֶת־עַצְמֹתֵיהֶם וַיִּקְבְּרוּ תַּחַת־ ג חד מל רב חס
הָאֶשֶׁל בְּיָבֵשָׁה וַיָּצֻמוּ שִׁבְעַת יָמִים׃ פ ג חד מל רב חס

1 1 וַיְהִי אַחֲרֵי[a] מוֹת שָׁאוּל וְדָוִד שָׁב מֵהַכּוֹת אֶת־הָעֲמָלֵקִי[a] וַיֵּשֶׁב ד. ל
2 דָּוִד[b] בְּצִקְלַג יָמִים[a] שְׁנָיִם׃ 2 וַיְהִי | בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְהִנֵּה אִישׁ בָּא מִן־ ב1. ל
הַמַּחֲנֶה מֵעִם שָׁאוּל וּבְגָדָיו קְרֻעִים וַאֲדָמָה עַל־רֹאשׁוֹ וַיְהִי בְּבֹאוֹ ד. ב חס2. ז3. לב בגבורא כ מנה בסיק
3 אֶל־דָּוִד וַיִּפֹּל[a] אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃ 3 וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אֵי[a] מִזֶּה תָּבוֹא לא. ב4
4 וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִמַּחֲנֵה יִשְׂרָאֵל נִמְלָטְתִּי׃ 4 וַיֹּאמֶר[a] אֵלָיו דָּוִד מָה הָיָה ד. כד5
הַדָּבָר הַגֶּד־נָא לִי וַיֹּאמֶר[a] אֲשֶׁר־נָס הָעָם מִן־הַמִּלְחָמָה וְגַם[a]־הַרְבֵּה
5 נָפַל מִן־הָעָם וַיָּמֻתוּ[b] וְגַם שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן בְּנוֹ מֵתוּ׃ 5 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
6 הַנַּעַר[a] הַמַּגִּיד לוֹ אֵיךְ יָדַעְתָּ כִּי־מֵת[a] שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן בְּנוֹ׃ 6 וַיֹּאמֶר
הַנַּעַר | [a]הַמַּגִּיד לוֹ[a] נִקְרֹא נִקְרֵיתִי[b] בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ וְהִנֵּה שָׁאוּל נִשָּׁעָן ל. ב חד כת י וחד כת א6
7 עַל־חֲנִיתוֹ וְהִנֵּה הָרֶכֶב וּבַעֲלֵי הַפָּרָשִׁים הִדְבִּיקֻהוּ׃ 7 וַיִּפֶן אַחֲרָיו ל וחס
8 וַיִּרְאֵנִי וַיִּקְרָא אֵלָי[a] וָאֹמַר הִנֵּנִי׃ 8 וַיֹּאמֶר לִי מִי־אָתָּה וָאֹמַר[a] אֵלָיו ח7. ויאמר חד מן ד6 כת כן וקר

5Mm 2059. 6Mm 1701. 7Mm 1702. 8Mm 1055. 9וישמו def contra Mp ד חס 1S 6,11.15, cf Mp sub loco. 10Mm 1703. 11Mm 1663. 12Mp sub loco.

Cp 1 1Mp sub loco. 2Mm 1704. 3Mm 1705. 4Mm 1706. 5Mm 592. 6Mm 1707. 7Mm 1479. 8Mm 3960.

7 [a] G *τὰς πόλεις αὐτῶν* cf V et 1Ch 10,7 ‖ **9** [a] G *τοῖς* cf $\mathfrak{L}^{93.94}$ et 1Ch 10,9 ‖ **10** [a] pc Mss citt שאן cf Jdc 1,27 ‖ **11** [a] > Ms G$^{-OL^p}$SV; pc Mss כל cf 1Ch 10,11 ‖ **12** [a] pc Mss cit שאן cf Jdc 1,27 ‖ [b] G *καὶ φέρουσιν* cf S.

Cp 1,1 [a] nonn Mss (')קֿ– cf G ‖ [b] > Ms V ‖ **2** [a] G^{LA} + *ἐπὶ πρόσωπον* cf V ‖ **4** [a–a] > G^{A} ‖ [b] nonn Mss citt נקראתי ‖ **7** [a] permlt Mss אלי ‖ **8** [a] mlt Mss ut Q cf Vrs.

ל.ב הַגְּדוּד הַבָּא עָלֵינוּ בְּיָדֵנוּ׃ 24 וּמִי יִשְׁמַע לָכֶם לַדָּבָר הַזֶּה כִּי כְּחֵלֶק | הַיֹּרֵד
ז פסוק מן הי מילין ז מכה ו מכה[23]. ל בַּמִּלְחָמָה וּכְחֵלֶק הַיֹּשֵׁב עַל־הַכֵּלִים יַחְדָּו יַחֲלֹקוּ׃ ס
ג.ב חד מל וחד חס. ל 25 וַיְהִי מֵהַיּוֹם הַהוּא וָמָעְלָה וַיְשִׂמֵהָ לְחָק וּלְמִשְׁפָּט לְיִשְׂרָאֵל עַד
כנ[24]. ג[25] הַיּוֹם הַזֶּה׃ פ 26 וַיָּבֹא דָּוִד אֶל־צִקְלַג וַיִּשְׁלַח מֵהַשָּׁלָל לִזְקֵנֵי
יְהוּדָה לְרֵעֵהוּ לֵאמֹר הִנֵּה לָכֶם בְּרָכָה מִשְּׁלַל אֹיְבֵי יְהוָה׃
ו כת כן[26] 27 לַאֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל וְלַאֲשֶׁר בְּרָמֹות־נֶגֶב
ל.ה חס בליש וכל אורית דכות[27] וְלַאֲשֶׁר בְּיַתִּר׃ 28 וְלַאֲשֶׁר בַּעֲרֹעֵר
וְלַאֲשֶׁר בְּשִׁפְמֹות וְלַאֲשֶׁר בְּאֶשְׁתְּמֹעַ׃ ס
ל.ל 29 וְלַאֲשֶׁר בְּרָכָל וְלַאֲשֶׁר בְּעָרֵי הַיְרַחְמְאֵלִי
וְלַאֲשֶׁר בְּעָרֵי הַקֵּינִי׃ 30 וְלַאֲשֶׁר בְּחָרְמָה
ה[28] שם קריה ב מנה בליש וְלַאֲשֶׁר בְּבוֹר־עָשָׁן וְלַאֲשֶׁר בְּעַתָּךְ׃
1 31 וְלַאֲשֶׁר בְּחֶבְרוֹן וּלְכָל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר־הִתְהַלֵּךְ־שָׁם דָּוִד הוּא
כה וַאֲנָשָׁיו׃ ס
ל 1 31 1 וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי 1
ג 2 פְּלִשְׁתִּים וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ׃ 2 וַיַּדְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־ 2
ו וכל אורית דכות ב מ שָׁאוּל וְאֶת־בָּנָיו וַיַּכּוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־מַלְכִּי־
ג.ד׳ כ מנה בליש שׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל׃ 3 וַתִּכְבַּד הַמִּלְחָמָה אֶל־שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ הַמּוֹרִים 3
ט[2]. ל אַנְשֵׁי בַּקֶּשֶׁת [b]וַיָּחֶל מְאֹד מֵהַמּוֹרִים׃ 4 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְנֹשֵׂא כֵלָיו 4
ב.ג מל[3]. ל שְׁלֹף חַרְבְּךָ | וְדָקְרֵנִי בָהּ פֶּן־יָבוֹאוּ הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה וּדְקָרֻנִי
לח וְהִתְעַלְּלוּ־בִי וְלֹא אָבָה נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת־
לח הַחֶרֶב וַיִּפֹּל עָלֶיהָ׃ 5 וַיַּרְא נֹשֵׂא־כֵלָיו כִּי מֵת שָׁאוּל וַיִּפֹּל גַּם־הוּא 5
ל.ל.ה. לח ו מנה בליש עַל־חַרְבּוֹ וַיָּמָת עִמּוֹ׃ 6 וַיָּמָת שָׁאוּל וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְנֹשֵׂא כֵלָיו [a]גַּם[b] 6
ל.ל ומחליפין כָּל־אֲנָשָׁיו [a]בַּיּוֹם הַהוּא יַחְדָּו׃ 7 וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בְּעֵבֶר 7

[23]Mm 1594 contra textum, sine Q. [24]Mm 59. [25]Mm 1699. [26]Mm 1700. [27]Mm 4029. [28]Mm 1346. Cp 31 [1]Mm 948. [2]Mm 4056. [3]Mm 3344. [4]Mm 1664.

23 [b] mlt Mss דינו– cf 𝔊𝔖 || 24 [a] Mss[K] הורד || 25 [a] mlt Mss בי׳ cf 𝔗[Ms]𝔙 || 26 [a] 𝔊[Mss] 𝔖[94] pr ҫpp || 27 [a] 𝔊-[Mss] ἐν Βαιθσο(υ)ρ, 𝔖[93] *in Bethor* || 29 [a] 𝔊-[O]𝔖[93] pr mlt vb || 30 [a] mlt Mss בכ(ו)ר cf 𝔗[Mss] || Cp 31,3 [a] nonn Mss על cf 1 Ch 10,3 || [b–b] 𝔊 *καὶ ἐτραυματίσθη* (𝔊[Lp] *ἐτραυμάτισαν αὐτὸν*) *εἰς τὰ ὑποχόνδρια*, 𝔖[93.94] *et sauciatus est in congressione illa*, 𝔙 *et vulneratus est …* || 6 [a–a] > 𝔊-[OL] || [b] mlt Mss וגם cf 𝔖𝔗[f].

12 וַיִּקְחוּ אֹתוֹ אֶל־דָּוִד וַיִּתְּנוּ־לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכַל וַיַּשְׁקֻהוּ מָיִם׃ 12 וַיִּתְּנוּ־לוֹ ב בטע
פֶּלַח דְּבֵלָה וּשְׁנֵי צִמֻּקִים וַיֹּאכַל וַתָּשָׁב רוּחוֹ אֵלָיו כִּי לֹא־אָכַל לֶחֶם ב בטע
13 וְלֹא־שָׁתָה מַיִם שִׁלְשֶׁת יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת׃ ס 13 וַיֹּאמֶר לוֹ ג^9
דָּוִד לְמִי־אַתָּה וְאֵי מִזֶּה אָתָּה וַיֹּאמֶר נַעַר מִצְרִי אָנֹכִי עֶבֶד לְאִישׁ כו מלעיל. לא. ח^10 בטע וכל זקף אתנח וס״ם דכורת כ מ א
14 עֲמָלֵקִי וַיַּעַזְבֵנִי אֲדֹנִי כִּי חָלִיתִי הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה׃ 14 אֲנַחְנוּ פָּשַׁטְנוּ ל ר״פ^11
נֶגֶב[a] הַכְּרֵתִי וְעַל־אֲשֶׁר לִיהוּדָה וְעַל־נֶגֶב כָּלֵב וְאֶת־צִקְלַג שָׂרַפְנוּ ד^12. ל
15 בָּאֵשׁ׃ 15 וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד הֲתוֹרִדֵנִי אֶל־הַגְּדוּד הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה ד. ל. ב^13
לִי בֵּאלֹהִים אִם־תְּמִיתֵנִי וְאִם־תַּסְגִּרֵנִי בְּיַד־אֲדֹנִי וְאוֹרִדְךָ אֶל־ ל וחס. ג^14
16 הַגְּדוּד הַזֶּה׃ 16 וַיֹּרִדֵהוּ וְהִנֵּה נְטֻשִׁים עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ אֹכְלִים ב וחס
וְשֹׁתִים וְחֹגְגִים בְּכֹל הַשָּׁלָל הַגָּדוֹל אֲשֶׁר לָקְחוּ מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים ו^15
17 וּמֵאֶרֶץ יְהוּדָה׃ 17 וַיַּכֵּם דָּוִד מִנַּשֶּׁף וְעַד־הָעֶרֶב לְמָחֳרָתָם וְלֹא־ ז^16. ל. ל
נִמְלַט מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם־אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ־נַעַר אֲשֶׁר־רָכְבוּ עַל־
18 הַגְּמַלִּים וַיָּנֻסוּ׃ 18 וַיַּצֵּל דָּוִד אֵת כָּל־אֲשֶׁר לָקְחוּ עֲמָלֵק וְאֶת־שְׁתֵּי ו וכל. ואת שתי הכלית דכורת^17
19 נָשָׁיו הִצִּיל דָּוִד׃ 19 וְלֹא נֶעְדַּר־לָהֶם מִן־הַקָּטֹן וְעַד־הַגָּדוֹל וְעַד־ ג פסוק ועד ועד ועד^18
בָּנִים וּבָנוֹת וּמִשְׁלָל וְעַד כָּל־אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם הַכֹּל הֵשִׁיב דָּוִד׃ ב^19
20 וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־כָּל־הַצֹּאן וְהַבָּקָר נָהֲגוּ לִפְנֵי הַמִּקְנֶה הַהוּא וַיֹּאמְרוּ ל. ל
21 זֶה שְׁלַל דָּוִד׃ 21 וַיָּבֹא דָּוִד אֶל־מָאתַיִם הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־פִּגְּרוּ | מִלֶּכֶת | ב
אַחֲרֵי דָּוִד וַיֹּשִׁבֻם[a] בְּנַחַל הַבְּשׂוֹר וַיֵּצְאוּ לִקְרַאת דָּוִד וְלִקְרַאת ב חך חס וחד מל^20. ג. ל
הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וַיִּגַּשׁ דָּוִד אֶת־הָעָם[b] וַיִּשְׁאַל לָהֶם[c] לְשָׁלוֹם׃ ס
22 וַיַּעַן כָּל־אִישׁ־רָע וּבְלִיַּעַל מֵהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ עִם־דָּוִד וַיֹּאמְרוּ ב. ל. ל
יַעַן אֲשֶׁר לֹא־הָלְכוּ עִמָּנוּ[a] לֹא[b]־נִתֵּן לָהֶם מֵהַשָּׁלָל אֲשֶׁר הִצַּלְנוּ כִּי־ ו^21. ג^22. ל
23 אִם־אִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־בָּנָיו וְיִנְהָגוּ וְיֵלֵכוּ׃ ס 23 וַיֹּאמֶר דָּוִד ו וכל אוריית דכורת ב מ ד
לֹא־תַעֲשׂוּ כֵּן אֲחֵי אֶת[a] אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה לָנוּ וַיִּשְׁמֹר אֹתָנוּ וַיִּתֵּן אֶת־

[9]Mm 1952. [10]Mm 1571. [11]Mm 978. [12]Mm 3138. [13]Mm 141. [14]Mm 2728. [15]Mm 1697. [16]Mm 1698. [17]Mm 124. [18]Mm 56. [19]Mm 2285. [20]Mm 1587. [21]Mm 1442. [22]Mm 1699.

13 [a] pc Mss + ימים cf 𝔊^93.94 *(tertia die)* α′ (?) 𝔖𝔗 ‖ **14** [a] citt pr על cf 𝔊𝔈^93.94 𝔗𝔙 ‖ **21** [a] pc Mss בם– cf 𝔊𝔖𝔗^Bux1𝔙 ‖ [b] nonn Mss citt אל cf 𝔊𝔙 et 9,18[a]; 𝔖 *(wqrb dwjd) w('m')* ‖ [c–c] 𝔊-^L *καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, σ′ … ἠσπάσαντο αὐτούς,* 𝔖 *wš'lw (bšlm)hwn* ‖ **22** [a] pc Mss cit עמנו cf 𝔊𝔖𝔙 ‖ [b] pc Mss ולא cf 𝔗^f ‖ **23** [a] cit אחרי cf 𝔊-^OL *(μετά).*

כ׳ 7 בְּאַךְ אֲלַי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבְעֵינֵי הַסְּרָנִים לֹא־טוֹב אָתָּה׃ 7 וְעַתָּה
יא.ב.ג.ס. כל עשייה רע פת ב מ 10 שׁוּב וְלֵךְ[a] בְּשָׁלוֹם וְלֹא[b] תַעֲשֶׂה רָע בְּעֵינֵי סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים׃ ס
8 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אָכִישׁ כִּי מֶה עָשִׂיתִי וּמַה־מָּצָאתָ בְעַבְדְּךָ מִיּוֹם 8
אֲשֶׁר הָיִיתִי לְפָנֶיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא אָבוֹא וְנִלְחַמְתִּי בְּאֹיְבֵי
ל בסע. כז בסע אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃ 9 וַיַּעַן אָכִישׁ וַיֹּאמֶר אֶל־דָּוִד יָדַעְתִּי כִּי טוֹב אַתָּה 9
ל.יא 11 בְּעֵינַי כְּמַלְאַךְ אֱלֹהִים אַךְ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים אָמְרוּ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּנוּ
בַּמִּלְחָמָה׃ 10 וְעַתָּה הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וְעַבְדֵי[a] אֲדֹנֶיךָ אֲשֶׁר־בָּאוּ אִתָּךְ 10
ג.12.ג.כה 11 וְהִשְׁכַּמְתֶּם בַּבֹּקֶר[c] וְאוֹר לָכֶם וָלֵכוּ׃ 11 וַיַּשְׁכֵּם דָּוִד הוּא וַאֲנָשָׁיו
לָלֶכֶת בַּבֹּקֶר[a] לָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּפְלִשְׁתִּים עָלוּ יִזְרְעֶאל׃ ס
א בסע בסיט. ל. כה 30 1 וַיְהִי[a] כְּבֹא[a] דָּוִד וַאֲנָשָׁיו צִקְלַג בַּיּוֹם הַשְׁלִישִׁי וַעֲמָלֵקִי[b] פָּשְׁטוּ
ל.ס.ו 1 אֶל־נֶגֶב וְאֶל־צִקְלַג וַיַּכּוּ אֶת־צִקְלַג וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָהּ בָּאֵשׁ׃ 2 וַיִּשְׁבּוּ 2
ל אֶת־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר־בָּהּ מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל לֹא[a] הֵמִיתוּ אִישׁ וַיִּנְהֲגוּ וַיֵּלְכוּ
כה.ב חד חס וחד מל.ב.ט לְדַרְכָּם׃ 3 וַיָּבֹא דָוִד וַאֲנָשָׁיו אֶל־הָעִיר וְהִנֵּה שְׂרוּפָה בָאֵשׁ וּנְשֵׁיהֶם 3
ג.ל חס וכל עזרא רכות.ב.ה וּבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם נִשְׁבּוּ׃ 4 וַיִּשָּׂא דָוִד וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֶת־קוֹלָם 4
ה וַיִּבְכּוּ עַד אֲשֶׁר אֵין־בָּהֶם כֹּחַ לִבְכּוֹת׃ 5 וּשְׁתֵּי נְשֵׁי דָוִד נִשְׁבּוּ אֲחִינֹעַם 5
ה ב מנה חס. ב הַיִּזְרְעֶלִית[a] וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמֶלִי[b]׃ 6 וַתֵּצֶר לְדָוִד מְאֹד כִּי־ 6
ל בסע. בניין ק חד מן ד כת חס בלישׁ אָמְרוּ הָעָם לִסְקָלוֹ כִּי־מָרָה נֶפֶשׁ כָּל־הָעָם אִישׁ עַל־בָּנָיו[a] וְעַל־
ח 7 בְּנֹתָיו וַיִּתְחַזֵּק דָּוִד בַּיהוָה אֱלֹהָיו׃ ס 7 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֶבְיָתָר
ה.ס הַכֹּהֵן בֶּן־אֲחִימֶלֶךְ הַגִּישָׁה־נָּא לִי הָאֵפֹד[a] וַיַּגֵּשׁ אֶבְיָתָר אֶת־הָאֵפֹד
ה.ג.ב חס וחד מל אֶל־דָּוִד[a]׃ 8 וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר אֶרְדָּף[a] אַחֲרֵי הַגְּדוּד־הַזֶּה
ה חס.ב.ל הַאַשִּׂיגֵנּוּ וַיֹּאמֶר לוֹ רְדֹף כִּי־הַשֵּׂג תַּשִּׂיג וְהַצֵּל תַּצִּיל׃ 9 וַיֵּלֶךְ דָּוִד 9
ג הוּא וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּבֹאוּ עַד־נַחַל הַבְּשׂוֹר וְהַנּוֹתָרִים
עָמָדוּ׃ 10 וַיִּרְדֹּף דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ וַיַּעַמְדוּ מָאתַיִם אִישׁ 10
ב.ג אֲשֶׁר פִּגְּרוּ מֵעֲבֹר אֶת־נַחַל הַבְּשׂוֹר׃ 11 וַיִּמְצְאוּ אִישׁ־מִצְרִי בַּשָּׂדֶה 11

[8]Mm 1500. [9]Mm 531. [10]Mm 824. [11]Mm 1631. [12]Mm 118. Cp 30 .[1]Mm 1694. [2]Mm 1695. [3]Mm 1696. [4]Mm 1132. [5]Mm 4167. [6]Mm 1063. [7]Mm 4195. [8]Mm 356.

7 [a] pc Mss לך cf S || **10** [a] 𝔊-[A] pr *σύ* cf 𝔊[93.94]𝔙 || [b] 𝔊𝔈[93.94] + mlt vb || [c–c] 𝔊 *καὶ ὀρθρίσατε ἐν τῇ ὁδῷ*, S *b'wrḥ'* cf (?) Jdc 19,9 || **11** [a] > 𝔊-[OL]S || **Cp 30,1** [a] nonn Mss כבא || [b] Ms citt לק– cf 𝔊 et 15,6[a].15[a] || **2** [a] nonn Mss ולא cf 𝔊[Ms]𝔗[Mss]𝔙 || **5** [a] mlt Mss Q[Mss] עאלית– || [b] nonn Mss לית– cf 27,3 || **6** [a] mlt Mss ut Q cf Vrs || **7** [a–a] > 𝔊-[OL] || **8** [a] 2 Mss citt הא׳ cf 𝔊𝔈[93.94] || **9** [a] 𝔊 4.

מִדְּבְרֵי שְׁמוּאֵל גַּם־כֹּחַ לֹא־הָיָה בּוֹ כִּי לָא אָכַל לֶחֶם כָּל־הַיּוֹם[a]

21 וְכָל־הַלָּיְלָה: 21 וַתָּבֹוא הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל וַתֵּרֶא כִּי־נִבְהַל מְאֹד ו מל בנביא

וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה שָׁמְעָה שִׁפְחָתֶךָ בְקוֹלֶךָ וָאָשִׂים נַפְשִׁי בְכַפִּי וָאֶשְׁמַע ט20. ט21 ז מנה בליש

22 אֶת־דִּבְרֶיךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי: 22 וְעַתָּה שְׁמַע־נָא גַם־אַתָּה בְּקוֹל

שִׁפְחָתֶךָ וְאָשִׂמָה לְפָנֶיךָ פַּת־לֶחֶם וֶאֱכֹל וְיֶהִי בְךָ כֹּחַ כִּי תֵלֵךְ ב תר חס ותר מל22. ה מל בליש23. לב

23 בַּדֶּרֶךְ: 23 וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר לֹא אֹכֵל וַיִּפְרְצוּ־בֹו עֲבָדָיו וְגַם־הָאִשָּׁה חצי הספר בפסוקים יז שמיעה לקול24. ג חס25. ה. ל26.

וַיִּשְׁמַע לְקֹלָם וַיָּקָם מֵהָאָרֶץ וַיֵּשֶׁב אֶל־הַמִּטָּה: 24 וְלָאִשָּׁה עֶגֶל־ ס

מַרְבֵּק בַּבַּיִת וַתְּמַהֵר וַתִּזְבָּחֶהוּ וַתִּקַּח־קֶמַח וַתָּלָשׁ וַתֹּפֶהוּ[a] מַצֹּות: ד27. ב

25 וַתַּגֶּשׁ לִפְנֵי־שָׁאוּל וְלִפְנֵי עֲבָדָיו וַיֹּאכֵלוּ וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ בַּלַּיְלָה[a] ב

הַהוּא: פ

29 1 וַיְקַבְּצוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־כָּל־מַחֲנֵיהֶם אֲפֵקָה וְיִשְׂרְאֵל חֹנִים ד1. לג

2 בַּעְיִן[a] אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֶאל: 2 וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים עֹבְרִים לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים ב

3 וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו עֹבְרִים בָּאַחֲרֹנָה עִם־אָכִישׁ: 3 וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים כה. ד2

מָה הָעִבְרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים הֲלוֹא־זֶה ד2

דָּוִד עֶבֶד | שָׁאוּל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיָה אִתִּי זֶה יָמִים אוֹ־זֶה

שָׁנִים וְלֹא־מָצָאתִי בוֹ מְאוּמָה מִיּוֹם נָפְלוֹ[a] עַד־הַיּוֹם הַזֶּה: פ ה3

4 וַיִּקְצְפוּ עָלָיו שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לוֹ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים[a] הָשֵׁב אֶת־ ב. ד2. ה2

הָאִישׁ וְיָשֹׁב אֶל־מְקוֹמוֹ[b] אֲשֶׁר הִפְקַדְתּוֹ שָׁם וְלֹא־יֵרֵד עִמָּנוּ בַּמִּלְחָמָה ה4. ל

וְלֹא־יִהְיֶה־לָנוּ לְשָׂטָן בַּמִּלְחָמָה וּבַמֶּה יִתְרַצֶּה זֶה אֶל־אֲדֹנָיו הֲלוֹא ב מיחד וכל במה ובמה דכות5. ל

5 בְּרָאשֵׁי הָאֲנָשִׁים הָהֵם: 5 הֲלוֹא־זֶה דָּוִד אֲשֶׁר יַעֲנוּ־לוֹ בַּמְּחֹלוֹת ד

לֵאמֹר

הִכָּה שָׁאוּל בַּאֲלָפָיו[a] וְדָוִד בִּרְבָבֹתָו[b]: כח כן6. ברבבתיו ק

ס 6 וַיִּקְרָא אָכִישׁ אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר אֵלָיו חַי־יְהוָה כִּי־יָשָׁר אַתָּה

וְטֹוב בְּעֵינַי צֵאתְךָ וּבֹאֲךָ אִתִּי בַּמַּחֲנֶה כִּי לֹא־מָצָאתִי בְךָ רָעָה מִיּוֹם יז7

20 Mm 1918. 21 Mm 609. 22 Mm 329. 23 Mm 1692. 24 Mm 23. 25 Mm 1693. 26 Mm 867. 27 Mm 2715. Cp 29 1 Mm 1316. 2 Mm 1631. 3 Mm 2875. 4 Mm 976. 5 Mm 607. 6 Mp sub loco. 7 Mm 1088.

20 [a] nonn Mss + ההוא cf $\mathfrak{G}^{OL}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ || **23** [a] mlt Mss ויפצרו cf Vrs et 2 S 13,25.27 || [b] mlt Mss על || **24** [a] nonn Mss ותאפהו, pc Mss ותופהו || **25** [a] 𝔔 הלילה cf $\mathfrak{G}$ || **Cp 29,1** [a] Mss בְּעֵין || **3** [a] $\mathfrak{G}$ + προς μέ cf σ′(𝔈) *(προσέφυγον) μοί*, $\mathfrak{V}$ *(transfugit) ad me*; $\mathfrak{S}$ *lwtn* || **4** [a–a] > $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ || [b–b] nonn Mss ממק׳ || **5** [a] K^{Mss} באלפו cf 18,7[a] 21,12[a] || [b] mlt Mss ut Q cf $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ et 18,7[b] 21,12[a].

ג.ב וְאֶדְרָשָׁה־בָּהּ וַיֹּאמְרוּ ׀ עֲבָדָיו אֵלָיו הִנֵּה אֵשֶׁת בַּעֲלַת־אוֹב בְּעֵין׃
ב.ל[a] דּוֹר׃ 8 וַיִּתְחַפֵּשׂ שָׁאוּל וַיִּלְבַּשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי׀׀
קסמי[9] יתיר ו בליש [a]אֲנָשִׁים ׀ עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לָיְלָה וַיֹּאמֶר קָסְמִי־[a]נָא לִי בְּאוֹב
כט וְהַעַל לִי אֶת אֲשֶׁר־אֹמַר אֵלֶיךָ׃ 9 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֵלָיו הִנֵּה אַתָּה
ד למערב[10] [a]יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה שָׁאוּל אֲשֶׁר הִכְרִית אֶת־הָאֹבוֹת וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִי
כז בטע . ב בטע[8] מִן־הָאָרֶץ וְלָמָּה אַתָּה מְתַנַּקֵּשׁ בְּנַפְשִׁי לַהֲמִיתֵנִי׃ 10 וַיִּשָּׁבַע לָהּ שָׁאוּל
ל.ח בַּיהוָה לֵאמֹר חַי־יְהוָה אִם־יִקְרָךְ[a] עָוֹן בַּדָּבָר ׀ הַזֶּה׃ 11 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
ח פת[11] אֶת־מִי אַעֲלֶה־לָּךְ וַיֹּאמֶר אֶת־שְׁמוּאֵל הַעֲלִי־לִי׃ 12 וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה
ב בליש[12] אֶת־שְׁמוּאֵל וַתִּזְעַק ׀ בְּקוֹל ׀ גָּדוֹל וַתֹּאמֶר ׀ הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל לֵאמֹר[a]
ב[13] לָמָּה רִמִּיתָנִי וְאַתָּה שָׁאוּל׃ 13 וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ אַל־תִּירְאִי כִּי[a] מָה
ל רָאִית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל אֱלֹהִים ׀ רָאִיתִי עֹלִים מִן־הָאָרֶץ׃
ל.ב . ח פסוק והוא הוא 14 וַיֹּאמֶר לָהּ מַה־תָּאָרָה וַתֹּאמֶר אִישׁ ׀ זָקֵן עֹלֶה וְהוּא עָטֶה מְעִיל
וַיֵּדַע שָׁאוּל ׀ כִּי־שְׁמוּאֵל הוּא וַיִּקֹּד אַפַּיִם אָרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃ ס
ה דגש דסמיכ[14] . ל 15 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל ׀ אֶל־שָׁאוּל לָמָּה הִרְגַּזְתַּנִי לְהַעֲלוֹת אֹתִי וַיֹּאמֶר
ג . ה[15] שָׁאוּל צַר־לִי ׀ מְאֹד וּפְלִשְׁתִּים ׀ נִלְחָמִים בִּי וֵאלֹהִים ׀ סָר מֵעָלַי וְלֹא־
ג מל בסיפ[16] . ל עָנָנִי עוֹד גַּם ׀ בְּיַד־הַנְּבִיאִם[a] גַּם־בַּחֲלֹמוֹת וָאֶקְרָאֶה[b] לְךָ לְהוֹדִיעֵנִי
ו בטע בסיפ מָה אֶעֱשֶׂה׃ ס 16 וַיֹּאמֶר ׀ שְׁמוּאֵל ׀ וְלָמָּה[a] תִּשְׁאָלֵנִי וַיהוָה סָר
ח לשון שנאה מֵעָלֶיךָ וַיְהִי עָרֶךָ[b]׃ 17 וַיַּעַשׂ יְהוָה לוֹ[a] כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיָדִי וַיִּקְרַע יְהוָה
אֶת־הַמַּמְלָכָה מִיָּדֶךָ[b] וַיִּתְּנָהּ לְרֵעֲךָ לְדָוִד׃ 18 כַּאֲשֶׁר לֹא־שָׁמַעְתָּ
ל בְּקוֹל יְהוָה וְלֹא־עָשִׂיתָ חֲרוֹן־אַפּוֹ ׀ בַּעֲמָלֵק עַל־כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה עָשָׂה־
יג[17] לְךָ יְהוָה הַיּוֹם הַזֶּה׃ 19 וְיִתֵּן ׀ יְהוָה גַּם אֶת־יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים
יא[18] וּמָחָר[a] אַתָּה וּבָנֶיךָ עִמִּי[b] גַּם ׀ אֶת־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל יִתֵּן יְהוָה בְּיַד־
יב[19] פְּלִשְׁתִּים׃ 20 וַיְמַהֵר שָׁאוּל וַיִּפֹּל מְלֹא־קוֹמָתוֹ אַרְצָה וַיִּרָא מְאֹד

[8] Mp sub loco. [9] Q addidi, cf Mp sub loco. [10] Mm 1158. [11] Mm 389. [12] Neh 9,4. [13] Mm 1691. [14] Mm 3274. [15] Mm 371. [16] Mm 1636. [17] Mm 157. [18] Mm 505. [19] Mm 1590.

7 [a] mlt Mss דאר cf 𝔗[f] et Ps 83,11 ‖ **8** [a] mlt Mss ut Mp ‖ **9** [a] mlt Mss נים– ‖ **10** [a] nonn Mss יקרך ‖ **12** [a] > 2 Mss citt 𝔊𝔖𝔙; cit 𝔖𝔙; 𝔊 *εἶπον/εἶπε* ‖ **15** [a] permlt Mss הנביאים ‖ [b] 2 Mss om ה ‖ **16** [a] pc Mss citt לי cf 𝔊𝔖𝔙 ‖ [b] σ′(𝔙) *ἀντίζηλός σου*, 𝔗 *d'ṯ b'jl dbbjh* cf Ps 139,20; 𝔊(𝔖) *μετὰ τοῦ πλησίον σου* cf 17; α′θ′ *κατά σου* ‖ **17** [a] pc Mss citt לך cf 𝔊[-L]𝔙 ‖ [b] nonn Mss דיך–; pc Mss cit מעליך cf 𝔗[-f] ‖ **19** [a] 2 Mss citt מ׳ ‖ [b] 𝔊[-L] *μετὰ σοῦ* ‖ [c] pc Mss גם cf 𝔖[-B*]𝔗[Mss]𝔙.

6 עַמּוֹ׃ 6 וַיִּתֶּן־לוֹ אָכִישׁ בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־צִקְלַג[a] לָכֵן[b] הָיְתָה צִקְלַג
7 לִמְלָכִי יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ ס 7 וַיְהִי מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־
8 יָשַׁב דָּוִד בִּשְׂדֵה פְלִשְׁתִּים[a] יָמִים וְיֹאַרְבָּעָה חֳדָשִׁים׃ 8 וַיַּעַל דָּוִד וְ
וַאֲנָשָׁיו וַיִּפְשְׁטוּ אֶל־הַגְּשׁוּרִי וְהַגִּרְזִי[a] וְהָעַמָּלֵקִי כִּי הֵנָּה יֹשְׁבוֹת הָאָרֶץ
9 אֲשֶׁר מֵעוֹלָם[b] בּוֹאֲךָ[c] שׁוּרָה וְעַד־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 9 וְהִכָּה דָוִד אֶת־
הָאָרֶץ וְלֹא יְחַיֶּה אִישׁ וְאִשָּׁה וְלָקַח צֹאן וּבָקָר וַחֲמֹרִים וּגְמַלִּים
10 וּבְגָדִים וַיָּשָׁב וַיָּבֹא אֶל־אָכִישׁ׃ 10 וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אַל־[a]פְּשַׁטְתֶּם הַיּוֹם
וַיֹּאמֶר דָּוִד עַל־[b]נֶגֶב יְהוּדָה וְעַל־[c]נֶגֶב הַיְרַחְמְאֵלִי[d] וְאֶל־[e]נֶגֶב הַקֵּינִי׃
11 וְאִישׁ וְאִשָּׁה לֹא־יְחַיֶּה דָּוִד לְהָבִיא גַּת לֵאמֹר פֶּן־יְגִדוּ עָלֵינוּ לֵאמֹר
כֹּה־עָשָׂה דָּוִד וְכֹה מִשְׁפָּטוֹ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר יָשַׁב[a] בִּשְׂדֵה פְלִשְׁתִּים׃
12 וַיַּאֲמֶן אָכִישׁ בְּדָוִד לֵאמֹר הַבְאֵשׁ הִבְאִישׁ בְּעַמּוֹ בְיִשְׂרָאֵל[a] וְהָיָה
לִי לְעֶבֶד[b] עוֹלָם׃ ס

28 1 וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם וַיְקַבְּצוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־מַחֲנֵיהֶם לַצָּבָא
לְהִלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־דָּוִד יָדֹעַ תֵּדַע כִּי אִתִּי תֵּצֵא
2 בַּמַּחֲנֶה[a] אַתָּה וַאֲנָשֶׁיךָ[b]׃ 2 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אָכִישׁ לָכֵן אַתָּה[a] תֵּדַע
אֵת אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה עַבְדֶּךָ וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־דָּוִד לָכֵן שֹׂמֵר לְרֹאשִׁי
אֲשִׁימְךָ כָּל־הַיָּמִים׃ ס
3 וּשְׁמוּאֵל מֵת וַיִּסְפְּדוּ־לוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּרֻהוּ בָרָמָה וּבְעִירוֹ[a]
4 וְשָׁאוּל הֵסִיר הָאֹבוֹת וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִים מֵהָאָרֶץ׃ 4 וַיִּקָּבְצוּ פְלִשְׁתִּים
וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ בְשׁוּנֵם וַיִּקַּבֵּץ שָׁאוּל אֶת כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בַּגִּלְבֹּעַ׃
5 וַיַּרְא שָׁאוּל אֶת־מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיִּרָּא וַיֶּחֱרַד לִבּוֹ מְאֹד׃ 6 וַיִּשְׁאַל
שָׁאוּל בַּיהוָה וְלֹא עָנָהוּ יְהוָה גַּם בַּחֲלֹמוֹת גַּם בָּאוּרִים גַּם בַּנְּבִיאִם׃
7 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לַעֲבָדָיו בַּקְּשׁוּ־לִי אֵשֶׁת־אוֹב וְאֵלְכָה אֵלֶיהָ

6 Mm 87. 7 Mm 1686. 8 2 Ch 9,26. 9 Mm 1687. 10 Mm 1688. 11 Mm 1689. 12 Ex 4,31. **Cp 28** 1 Mp L מס falsa, cf Ex 17,8; Jdc 11,20 et Mp sub loco. 2 Mm 3085. 3 Mp sub loco. 4 Mm 1590. 5 Mm 2294. 6 Mm 3012. 7 Mm 1690.

6 [a] pc Mss על כן ‖ [b] Mss^{G} צקלג ‖ **7** [a–a] > cit (?) 𝔊-^{A}𝔙; pc Mss om ו ‖ **8** [a] nonn Mss ut Q cf $\mathfrak{L}^{93.94}$𝔗𝔙 ‖ [b] 𝔊-^{L} *ἀπὸ Τ/Γελαμ(ψουρ)* cf (?) 15,4 ‖ [c] 𝔊 pr *ἀπό* cf $\mathfrak{T}^{Mss}$ ‖ **10** [a] 1–2 Mss cit אן cf 𝔖𝔗, 𝔔 עלן cf 𝔊(𝔘) *ἐπὶ τίνα* ‖ [b] nonn Mss 𝔔 אל ‖ [c] pc Mss ואל ‖ [d] sic L, mlt Mss Edd הַיִּרְחֲ׳ ‖ [e] mlt Mss ועל ‖ **11** [a] nonn Mss + דוד cf 𝔊-^{OP}𝔖 ‖ **12** [a] mlt Mss יש׳ cf $\mathfrak{L}^{93.94}$𝔖^{AB} ‖ [b] pc Mss ע׳ ‖ **Cp 28,1** [a] 𝔔 לחמה[cf 𝔊 ‖ [b–b] 𝔔 alit ‖ **2** [a] Ms עתה cf 𝔊𝔘 ‖ **3** [a] 2 Mss cit ב׳ cf 𝔊𝔘; 𝔖 *bqbrh.*

רָעָה׃ 19 וְעַתָּה יִשְׁמַע־נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת דִּבְרֵי עַבְדּוֹ אִם־יְהוָה
א וכל קהלת דכות. ג ומל[11]
הֵסִיתְךָ בִּי יָרַח מִנְחָה וְאָם | בְּנֵי הָאָדָם אֲרוּרִים הֵם לִפְנֵי יְהוָה כִּי־
גֵרְשׁוּנִי הַיּוֹם מֵהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת יְהוָה לֵאמֹר לֵךְ עֲבֹד אֱלֹהִים
ג[12] אֲחֵרִים׃ 20 וְעַתָּה אַל־יִפֹּל דָּמִי אַרְצָה מִנֶּגֶד פְּנֵי יְהוָה כִּי־יָצָא מֶלֶךְ
ב וכל שם ברנש דכות[13] יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ אֶת־פַּרְעֹשׁ[a] אֶחָד כַּאֲשֶׁר יְרַדֵּף הַקֹּרֵא בֶּהָרִים׃
ל. ג[14] 21 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל[a] חָטָאתִי שׁוּב בְּנִי־דָוִד כִּי לֹא־אָרַע לְךָ עוֹד תַּחַת
אֲשֶׁר יָקְרָה נַפְשִׁי בְּעֵינֶיךָ הַיּוֹם הִזֵּה הִנֵּה הִסְכַּלְתִּי וָאֶשְׁגֶּה הַרְבֵּה
ל סו ו[15] מנה בסיפ. ב חד כת ס וחד כת ש
מְאֹד׃ 22 וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַחֲנִית[a] הַמֶּלֶךְ וְיַעֲבֹר אֶחָד מֵהַנְּעָרִים
ו בסע בסיפ. חנית. ג[16] ק
ג. ג[17] ר״ם וס״ם
וחד מן ל[18] ר״ם ום״ם וח. ב ד בלוש[18] ל[19].
ה חס בלוש[20]
וְיִקָּחֶהָ׃ 23 וַיהוָה יָשֵׁב לְאִישׁ אֶת־צִדְקָתוֹ וְאֶת־אֱמֻנָתוֹ אֲשֶׁר נְתָנְךָ
יְהוָה | הַיּוֹם בְּיָדִי[a] וְלֹא אָבִיתִי לִשְׁלַח יָדִי בִּמְשִׁיחַ יְהוָה׃ 24 וְהִנֵּה
ג[21]. יד בסיפ כַּאֲשֶׁר גָּדְלָה נַפְשְׁךָ הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינָי כֵּן תִּגְדַּל נַפְשִׁי בְּעֵינֵי יְהוָה
ל וַיַּצִּלֵנִי מִכָּל־צָרָה׃ ס 25 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד בָּרוּךְ אַתָּה ס
ח[22] בְּנִי דָוִד גַּם עָשֹׂה תַעֲשֶׂה וְגַם יָכֹל תּוּכָל וַיֵּלֶךְ דָּוִד לְדַרְכּוֹ וְשָׁאוּל
שָׁב לִמְקוֹמוֹ׃ ס
כ בסע[1]. י
27 1 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־לִבּוֹ עַתָּה אֶסָּפֶה יוֹם־אֶחָד בְּיַד־שָׁאוּל
ל. ל. נז וכל תלים דכות ב מ יא
אֵין־לִי טוֹב כִּי[a] הִמָּלֵט[b] אִמָּלֵט | אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְנוּאַשׁ מִמֶּנִּי
שָׁאוּל לְבַקְשֵׁנִי עוֹד בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְנִמְלַטְתִּי מִיָּדוֹ׃ 2 וַיָּקָם
יא וכל ד״ה דכות. ל ומל דָּוִד וַיַּעֲבֹר הוּא וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר עִמּוֹ אֶל־אָכִישׁ בֶּן־מָעוֹךְ
כה. ג. א[1] מֶלֶךְ גַּת׃ 3 וַיֵּשֶׁב דָּוִד עִם־אָכִישׁ בְּגַת הוּא וַאֲנָשָׁיו אִישׁ[a] וּבֵיתוֹ דָּוִד
ה. ל בסע. ב וּשְׁתֵּי נָשָׁיו אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵאלִית וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת־נָבָל הַכַּרְמְלִית׃[b]
כד[3]. יסף חד מן ה[4] בלוש 4 וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל כִּי־בָרַח דָּוִד גַּת וְלֹא־יוֹסִף[a] עוֹד לְבַקְשׁוֹ׃ ס
סו ו[5] מנה בסיפ 5 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אָכִישׁ אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ יִתְּנוּ־לִי מָקוֹם
ל. ל בְּאַחַת עָרֵי הַשָּׂדֶה וְאֵשְׁבָה שָׁם וְלָמָּה יֵשֶׁב עַבְדְּךָ בָּעִיר[a] הַמַּמְלָכָה

[11]Mm 1682. [12]Mm 1683. [13]Mm 1684. [14]Mm 2596. [15]Mm 1533. [16]Mm 1576. [17]Mm 1226. [18]Mm 1685. [19]Mm 319. [20]Mm 2116. [21]Mm 123. [22]Mp sub loco. Cp 27 [1]Mp sub loco. [2]Mm 3090. [3]Mm 2228. [4]Mm 1084. [5]Mm 1533.

20 [a–a] G^{L} *(τὴν) ψυχήν μου* ‖ **21** [a] 2 Mss + אל דוד cf S$^{\text{-Bcorr}}$ ‖ **22** [a] mlt Mss ut Q cf Vrs ‖ **23** [a] mlt Mss דׄ– cf G *(εἰς χεῖρας μου)* S; T^{Mss} *bjdj* cf V *in manu mea* ‖ **Cp 27,1** [a] G *ἐὰν μή* cf L^{93}, S *'l'* ‖ [b] > GSV ‖ **2** [a] GL^{93} 4 ‖ **3** [a] 1–2 Mss ואׄ cf ST ‖ [b] 2 Mss לי– cf GV *et* 30,5 ‖ **4** [a] mlt Mss ut Q ‖ **5** [a] pc Mss בערי.

6 בֶּן־נֵר שַׂר־צְבָאוֹ וְשָׁאוּל שֹׁכֵב בַּמַּעְגָּל וְהָעָם חֹנִים סְבִיבֹתָו׃ 6 וַיַּעַן סביבתיו ק
דָּוִד וַיֹּאמֶר ׀ אֶל־אֲחִימֶלֶךְ הַחִתִּי וְאֶל־אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה אֲחִי יוֹאָב ל
לֵאמֹר מִי־יֵרֵד אִתִּי אֶל־שָׁאוּל אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי אֲנִי
7 אֵרֵד עִמָּךְ׃ 7 וַיָּבֹא דָוִד וָאֲבִישַׁי ׀ אֶל־הָעָם וְלַיְלָה וְהִנֵּה שָׁאוּל שֹׁכֵב ל
יָשֵׁן בַּמַּעְגָּל וַחֲנִיתוֹ מְעוּכָה־בָאָרֶץ מְרַאֲשֹׁתָו[a] וְאַבְנֵר וְהָעָם שֹׁכְבִים ל. מראשתיו חד מן ח בלישׁ
8 סְבִיבֹתָו׃ ס 8 וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי אֶל־דָּוִד סִגַּר אֱלֹהִים הַיּוֹם אֶת־ סביבתיו ק
אוֹיִבְךָ[a] בְּיָדֶךָ[b] וְעַתָּה אַכֶּנּוּ נָא בַּחֲנִית וּבָאָרֶץ[c] פַּעַם אַחַת וְלֹא אֶשְׁנֶה ל. זקף פת וכל חקק מדה שנה תורה ו א ס פ דכות ב מ א
9 לוֹ׃ 9 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי אַל־תַּשְׁחִיתֵהוּ כִּי מִי שָׁלַח יָדוֹ בִּמְשִׁיחַ
10 יְהוָה וְנִקָּה׃ פ 10 וַיֹּאמֶר דָּוִד חַי־יְהוָה כִּי אִם־יְהוָה יִנָּגְפֶנּוּ[a] אוֹ־ ג. ל
11 יוֹמוֹ יָבוֹא וָמֵת אוֹ בַּמִּלְחָמָה יֵרֵד וְנִסְפֶּה׃ 11 חָלִילָה לִּי מֵיְהוָה
מִשְׁלֹחַ יָדִי בִּמְשִׁיחַ יְהוָה וְעַתָּה קַח־נָא אֶת־הַחֲנִית אֲשֶׁר מְרַאֲשֹׁתָו[a] ל. מראשתיו חד מן ח בלישׁ
12 וְאֶת־צַפַּחַת הַמַּיִם וְנֵלְכָה לָּנוּ׃ 12 וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־הַחֲנִית וְאֶת־צַפַּחַת
הַמַּיִם מֵרַאֲשֹׁתֵי[a] שָׁאוּל וַיֵּלְכוּ לָהֶם וְאֵין רֹאֶה וְאֵין יוֹדֵעַ וְאֵין מֵקִיץ ל רחס. ג פסוק ואין ראין ואין. י מל וכל ת ד מ ק דכות ב מ ג חס
13 כִּי כֻלָּם יְשֵׁנִים כִּי תַרְדֵּמַת יְהוָה נָפְלָה עֲלֵיהֶם׃ 13 וַיַּעֲבֹר דָּוִד
14 הָעֵבֶר וַיַּעֲמֹד עַל־רֹאשׁ הָהָר מֵרָחֹק רַב הַמָּקוֹם בֵּינֵיהֶם׃ 14 וַיִּקְרָא ה[?]. ת חס וכל אוריית דכות[s]
דָּוִד אֶל־הָעָם וְאֶל־אַבְנֵר בֶּן־נֵר לֵאמֹר הֲלוֹא תַעֲנֶה אַבְנֵר וַיַּעַן
15 אַבְנֵר וַיֹּאמֶר מִי אַתָּה קָרָאתָ אֶל־הַמֶּלֶךְ׃ פ 15 וַיֹּאמֶר דָּוִד ו בטע בסיפ
אֶל־אַבְנֵר הֲלוֹא־אִישׁ אַתָּה וּמִי כָמוֹךָ בְּיִשְׂרָאֵל וְלָמָּה לֹא שָׁמַרְתָּ ל. ל
אֶל[a]־אֲדֹנֶיךָ הַמֶּלֶךְ כִּי־בָא אַחַד הָעָם לְהַשְׁחִית אֶת־הַמֶּלֶךְ אֲדֹנֶיךָ׃ כה[s]. ב
16 לֹא־טוֹב הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ חַי־יְהוָה כִּי בְנֵי־מָוֶת אַתֶּם אֲשֶׁר ב ר״פ בסיפ
לֹא־שְׁמַרְתֶּם עַל־אֲדֹנֵיכֶם עַל־מְשִׁיחַ יְהוָה וְעַתָּה ׀ רְאֵה אַיֵּה־חֲנִית ל. כא פסוק על על ומילה חדה בינינית[10]. ל. לא
17 הַמֶּלֶךְ וְאֶת־צַפַּחַת הַמַּיִם אֲשֶׁר מְרַאֲשֹׁתָו[a]׃ 17 וַיַּכֵּר שָׁאוּל אֶת־קוֹל מראשתיו חד מן ח בליש ק
דָּוִד וַיֹּאמֶר הֲקוֹלְךָ זֶה בְּנִי דָוִד וַיֹּאמֶר דָּוִד קוֹלִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃ ב חד מל וחד חס
18 וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה אֲדֹנִי רֹדֵף אַחֲרֵי עַבְדּוֹ כִּי מֶה עָשִׂיתִי וּמַה־בְּיָדִי ל

[5] Mm 492. [6] Mm 516. [7] Mm 1680. [8] Mm 1681. [9] Mm 187. [10] Mm 686.

5 [b] mlt Mss ut Q ‖ **7** [a] mlt Mss ut Q ‖ [b] mlt Mss ut Q ‖ **8** [a] mlt Mss K[Mss] יביך (א)ן ‖ [b] pc Mss דיך– cf 𝔊[-Ms]𝔖𝔙 ‖ [c] 2 Mss ב cf 𝔊[-L]𝔗𝔙 ‖ **10** [a] sic L, mlt Mss Edd יִנָּגְ ‖ **11** [a] mlt Mss ut Q ‖ **12** [a] 2 Mss pr אשר cf 𝔙 et 11.16; 𝔊 pr ἀπό cf 𝔖𝔗 ‖ **15** [a] pc Mss את cf 2 S 11,16[b] ‖ **16** [a] mlt Mss ut Q.

36 עֲלֵי לְשָׁלוֹם לְבֵיתֵךְ רְאִי שָׁמַעְתִּי בְקוֹלֵךְ וָאֶשָּׂא פָּנָיִךְ: 36 וַתָּבֹא
ל אֲבִיגַיִל ׀ אֶל־נָבָל וְהִנֵּה־לוֹ מִשְׁתֶּה בְּבֵיתוֹ כְּמִשְׁתֵּה הַמֶּלֶךְ וְלֵב נָבָל
ד חס בלישׁ 41. ח 42 טוֹב עָלָיו וְהוּא שִׁכֹּר עַד־מְאֹד וְלֹא־הִגִּידָה לוֹ דָּבָר קָטֹן וְגָדוֹל [a]
ג 43 עַד־אוֹר הַבֹּקֶר: 37 וַיְהִי בַבֹּקֶר בְּצֵאת הַיַּיִן מִנָּבָל וַתַּגֶּד־לוֹ אִשְׁתּוֹ
ב 44 אֶת־הַדְּבָרִים [a] הָאֵלֶּה וַיָּמָת לִבּוֹ בְקִרְבּוֹ וְהוּא הָיָה לְאָבֶן: 38 וַיְהִי
ל כַּעֲשֶׂרֶת [a] הַיָּמִים וַיִּגֹּף יְהוָה אֶת־נָבָל וַיָּמֹת: 39 וַיִּשְׁמַע דָּוִד כִּי מֵת
לג קמ 45 נָבָל וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר רָב אֶת־רִיב חֶרְפָּתִי מִיַּד נָבָל וְאֶת־
ו 46. יד עַבְדּוֹ חָשַׂךְ מֵרָעָה וְאֶת רָעַת נָבָל הֵשִׁיב יְהוָה בְּרֹאשׁוֹ וַיִּשְׁלַח דָּוִד
ל וַיְדַבֵּר בַּאֲבִיגַיִל לְקַחְתָּהּ [a] לוֹ לְאִשָּׁה: 40 וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִד אֶל־
ג 47. ל. כפ. ל אֲבִיגַיִל הַכַּרְמֶלָה וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ לֵאמֹר דָּוִד שְׁלָחָנוּ אֵלַיִךְ לְקַחְתֵּךְ
ל לוֹ לְאִשָּׁה: 41 וַתָּקָם [a] וַתִּשְׁתַּחוּ אַפַּיִם אָרְצָה וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמָתְךָ
לְשִׁפְחָה לִרְחֹץ רַגְלֵי עַבְדֵי אֲדֹנִי: 42 וַתְּמַהֵר וַתָּקָם אֲבִיגַיִל וַתִּרְכַּב
ל. ג בלישׁ 48 עַל־הַחֲמוֹר וְחָמֵשׁ נַעֲרֹתֶיהָ הַהֹלְכוֹת לְרַגְלָהּ וַתֵּלֶךְ אַחֲרֵי מַלְאֲכֵי
ה כת כן בבריא דָוִד וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה: 43 וְאֶת־אֲחִינֹעַם לָקַח דָּוִד מִיִּזְרְעֶאל וַתִּהְיֶיןָ
יד גַּם־שְׁתֵיהֶן לוֹ לְנָשִׁים: ס 44 וְשָׁאוּל נָתַן אֶת־מִיכַל בִּתּוֹ אֵשֶׁת
יד זוגין דָּוִד לְפַלְטִי בֶן־לַיִשׁ [a] אֲשֶׁר מִנַּלִּים: 26 1 וַיָּבֹאוּ [a] הַזִּפִים אֶל־שָׁאוּל 6
ב. ג 2 הַגִּבְעָתָה לֵאמֹר הֲלוֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר [a] בִּגְבְעַת הַחֲכִילָה [b] עַל [c] פְּנֵי
הַיְשִׁימֹן: 2 וַיָּקָם שָׁאוּל וַיֵּרֶד [a] אֶל־מִדְבַּר־זִיף וְאִתּוֹ שְׁלֹשֶׁת־אֲלָפִים 2
ג אִישׁ בְּחוּרֵי [a] יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִד בְּמִדְבַּר־זִיף: 3 וַיִּחַן שָׁאוּל
ג בִּגְבְעַת הַחֲכִילָה [a] אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימֹן עַל־הַדֶּרֶךְ וְדָוִד יֹשֵׁב
יב בַּמִּדְבָּר וַיַּרְא כִּי בָא שָׁאוּל אַחֲרָיו הַמִּדְבָּרָה: 4 וַיְשַׁלַּח דָּוִד מְרַגְּלִים
וַיֵּדַע כִּי־בָא שָׁאוּל [a] אֶל־נָכוֹן [a]: 5 וַיָּקָם דָּוִד וַיָּבֹא אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
ב חָנָה־שָׁם שָׁאוּל [a] וַיַּרְא דָּוִד אֶת־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר שָׁכַב־שָׁם שָׁאוּל [a] וַאֲבנֵר

[40] Mm 2279. [41] Mm 1532. [42] Mm 1674. [43] Mm 1488. [44] Mm 1675. [45] Mm 264. [46] Mm 1676. [47] Mm 1610. [48] Mm 1677. Cp 26 [1] Mm 565. [2] Mm 1678. [3] Mm 1679. [4] Mm 757.

36 [a] pc Mss או ג cf 𝔊𝔠^Mss𝔙 || 37 [a] pc Mss pr כל cf 𝔊^Mss𝔗^Ms || 38 [a] 2 Mss citt בע׳ || 44 [a] pc Mss לוש cf K 2 S 3,15 || Cp 26,1 [a] עמנו cf 𝔊 || [b] mlt Mss החבילה, 1–2 Mss החוילה cf 𝔖 et 23,19[b] || [c] mlt Mss pr אשר cf 𝔗 || 2 [a] pc Mss citt ויל׳ cf 𝔊^A || 3 [a] non Mss החבילה, 𝔖 ḥwjl' cf 1[b] || 4 [a–a] > 𝔊^Mss cf 23,23; 𝔊^L ὀπίσω αὐτοῦ cf 𝔖, 𝔊^Mss + ἐκ/εἰς Κεειλα, 𝔊^Mss + ἐκεῖ, 𝔊^LMss + εἰς Σεκελαγ || 5 [a–a] > pc Mss 𝔊-^LMss (homtel).

אֱלֹהִים [a]לְאֹיְבֵי דָוִד[a] וְכֹה יֹסִיף אִם־אַשְׁאִיר מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ עַד־ יד כת כן
23 הַבֹּקֶר[b] מַשְׁתִּין בְּקִיר: 23 וַתֵּרֶא אֲבִיגַיִל אֶת־דָּוִד וַתְּמַהֵר וַתֵּרֶד מֵעַל
24 הַחֲמוֹר וַתִּפֹּל [a]לְאַפֵּי דָוִד עַל־פָּנֶיהָ[a] וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה[b]: 24 וַתִּפֹּל עַל־ ל.ג׳.20.ה דמטע
רַגְלָיו וַתֹּאמֶר בִּי־אֲנִי[a] אֲדֹנִי הֶעָוֹן וּתְדַבֶּר־נָא אֲמָתְךָ בְּאָזְנֶיךָ וּשְׁמַע ג׳.21.ב׳.22
25 אֶת דִּבְרֵי אֲמָתֶךָ: 25 אַל־נָא יָשֵׁת אֲדֹנִי [a]אֶת־לִבּוֹ אֶל־אִישׁ הַבְּלִיַּעַל ב
הַזֶּה עַל[b]־נָבָל כִּי כְשִׁמְוֹ כֵּן־הוּא נָבָל שְׁמוֹ וּנְבָלָה עִמּוֹ וַאֲנִי אֲמָתְךָ ל
26 לֹא רָאִיתִי אֶת־נַעֲרֵי אֲדֹנִי אֲשֶׁר שָׁלָחְתָּ: 26 וְעַתָּה אֲדֹנִי חַי־יְהוָה
וְחֵי־נַפְשְׁךָ אֲשֶׁר מְנָעֲךָ יְהוָה מִבֹּוא בְדָמִים וְהוֹשֵׁעַ יָדְךָ לָךְ וְעַתָּה ב׳.23 ל׳.24
27 יִהְיוּ כִנָבָל אֹיְבֶיךָ וְהַמְבַקְשִׁים אֶל־אֲדֹנִי רָעָה: 27 וְעַתָּה הַבְּרָכָה[a] ל.ל
הַזֹּאת אֲשֶׁר־הֵבִיא[b] שִׁפְחָתְךָ לַאדֹנִי וְנִתְּנָה לַנְּעָרִים הַמִּתְהַלְכִים ל.ג׳.25
28 בְּרַגְלֵי אֲדֹנִי: 28 שָׂא נָא לְפֶשַׁע אֲמָתֶךָ כִּי עָשֹׂה־יַעֲשֶׂה יְהוָה לַאדֹנִי ח
בַּיִת נֶאֱמָן כִּי־מִלְחֲמוֹת יְהוָה אֲדֹנִי נִלָּחֶם וְרָעָה לֹא־תִמָּצֵא בְךָ ט׳.26
29 מִיָּמֶיךָ: 29 וַיָּקָם אָדָם לְרָדְפְךָ וּלְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי ד׳.27
צְרוּרָה[a] בִּצְרֹור הַחַיִּים אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֶת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה ל.ג׳.28.ל׳.29
30 בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע: 30 וְהָיָה כִּי־יַעֲשֶׂה יְהוָה לַאדֹנִי כְּכֹל אֲשֶׁר־דִּבֶּר
31 אֶת־הַטּוֹבָה עָלֶיךָ וְצִוָּךְ לְנָגִיד עַל־יִשְׂרָאֵל: 31 וְלֹא תִהְיֶה זֹאת[a] לְךָ ב׳.30.ח׳.31
לְפוּקָה[b] וּלְמִכְשׁוֹל לֵב לַאדֹנִי וְלִשְׁפְּכְךָ[a]־דָם חִנָּם [b]וְהוֹשִׁיעַ אֲדֹנִי לְוֹ[b] ל.ל.ל׳.20.ל
32 וְהֵיטִב יְהוָה לַאדֹנִי וְזָכַרְתָּ אֶת־אֲמָתֶךָ: ס 32 וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲבִיגַיִל ח חס בלוש׳.32.ל
33 בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלָחֵךְ הַיּוֹם הַזֶּה לִקְרָאתִי: 33 וּבָרוּךְ ס׳ ל׳.33 ג׳.34 מנח ר״פ
טַעְמֵךְ וּבָרוּכָה אָתְּ אֲשֶׁר כְּלֹתַנִי הַיּוֹם הַזֶּה מִבֹּוא בְדָמִים וְהֹשַׁע יָדִי ל׳.35.ל׳.24.ל׳.ל חס
34 לִי: 34 וְאוּלָם חַי־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מְנָעַנִי מֵרָעֶךָ אוֹתָךְ כִּי ה ר״פ וכל איוב דכורת ב מג׳.36 ג׳
לוּלֵי[a] מִהַרְתְּ וַתָּבֹאתִי[b] לִקְרָאתִי כִּי אִם־נוֹתַר לְנָבָל עַד־אֹור הַבֹּקֶר ותבאת ק׳.37.ג׳.1
35 מַשְׁתִּין בְּקִיר: 35 וַיִּקַּח דָּוִד מִיָּדָהּ אֵת אֲשֶׁר־הֵבִיאָה לֹו וְלָהּ אָמַר ג׳.35.ג׳.39

20 Mp sub loco. 21 Mm 1671. 22 Mm 1672. 23 Nu 24,11. 24 Mm 2286. 25 Mm 212. 26 Mm 1144. 27 Mm 3165. 28 Mm 3486. 29 Mm 1673. 30 Ex 18,23. 31 Mm 777. 32 Mm 1098. 33 Mm 1850. 34 Mm 3318. 35 חד ברוכה Ru 2,10. 36 Cf Hi 2,5; 5,8; 13,3. 37 Mm 1488. 38 Mm 4173 א. 39 Mm 103.

22 [a–a] 𝔊 τῷ Δαυειδ (𝔊[LMss] τοῖς ἔχθροις Δ.), 𝔖 *l'bdh dwjd* || [b] permlt Mss pr אור cf 𝔗 et 34 || 23 [a a] 𝔊 ἐνώπιον Δαυειδ ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς cf 𝔖𝔙 et 2 S 14,33 || [b] nonn Mss Seb צה– cf Gn 18,2 || 24 [a] > pc Mss citt cf 𝔊 || 25 [a] nonn Mss אל cf 2 S 13,33 || [b] pc Mss cit אל || 27 [a] 𝔊 pr *λάβε* cf 𝔙 et Gn 33,11 || [b] mlt Mss הביאה cf 35 || 31 [a] pc Mss cit ל cf 𝔊𝔖𝔙 || [b–b] > 𝔖; 𝔊 … *σῶσαι χεῖρα* cf 33 || 34 [a] mlt Mss לולא || [b] mlt Mss ut Q.

נְעָרֶיךָ וְיַגִּדוּ לָךְ וְיִמְצְאוּ[a] הַנְּעָרִים חֵן בְּעֵינֶיךָ כִּי־עַל־יוֹם טוֹב בָּאנוּ[b] 9 תְּנָה־נָא אֵת אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲבָדֶיךָ[c] וּלְבִנְךָ לְדָוִד׃ 9 וַיָּבֹאוּ
נַעֲרֵי דָוִד וַיְדַבְּרוּ אֶל־נָבָל כְּכָל[a]־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּשֵׁם דָּוִד וַיָּנוּחוּ׃
10 וַיַּעַן נָבָל אֶת־עַבְדֵי דָוִד וַיֹּאמֶר מִי דָוִד וּמִי בֶן־יִשַׁי הַיּוֹם רַבּוּ
עֲבָדִים הַמִּתְפָּרְצִים אִישׁ מִפְּנֵי אֲדֹנָיו׃ 11 וְלָקַחְתִּי אֶת־לַחְמִי וְאֶת־
מֵימַי[a] וְאֶת טִבְחִי אֲשֶׁר טָבַחְתִּי לְגֹזְזַי וְנָתַתִּי לַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא
יָדַעְתִּי אֵי מִזֶּה הֵמָּה׃ 12 וַיֵּהָפְכוּ נַעֲרֵי דָוִד לְדַרְכָּם וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ
וַיַּגִּדוּ לוֹ כְּכָל[a] הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ 13 וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲנָשָׁיו חִגְרוּ |
אִישׁ אֶת־חַרְבּוֹ [a]וַיַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת־חַרְבּוֹ וַיַּחְגֹּר גַּם־דָּוִד אֶת־חַרְבּוֹ[a]
וַיַּעֲלוּ | אַחֲרֵי דָוִד כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וּמָאתַיִם יָשְׁבוּ עַל־הַכֵּלִים׃
14 וְלַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הִגִּיד נַעַר[a]־אֶחָד מֵהַנְּעָרִים לֵאמֹר הִנֵּה שָׁלַח
דָּוִד מַלְאָכִים | מֵהַמִּדְבָּר לְבָרֵךְ אֶת־אֲדֹנֵינוּ וַיֵּעַט בָּהֶם׃ 15 וְהָאֲנָשִׁים
טֹבִים לָנוּ מְאֹד וְלֹא[a] הָכְלַמְּנוּ וְלֹא־פָקַדְנוּ מְאוּמָה כָּל־יְמֵי הִתְהַלַּכְנוּ
אִתָּם בִּהְיוֹתֵנוּ בַּשָּׂדֶה׃ 16 חוֹמָה הָיוּ עָלֵינוּ גַּם־לַיְלָה גַּם־יוֹמָם כָּל־
יְמֵי הֱיוֹתֵנוּ עִמָּם רֹעִים הַצֹּאן׃ 17 וְעַתָּה דְּעִי וּרְאִי מַה־תַּעֲשִׂי כִּי־
כְלוּתָה הָרָעָה אֶל[a]־אֲדֹנֵינוּ וְעַל כָּל[b]־בֵּיתוֹ וְהוּא בֶּן־בְּלִיַּעַל מִדַּבֵּר
אֵלָיו׃ 18 וַתְּמַהֵר אֲבִיגַיִל[a] וַתִּקַּח מָאתַיִם לֶחֶם וּשְׁנֵים נִבְלֵי־יַיִן וַחֲמֵשׁ
צֹאן עֲשׂוּיוֹת[b] וַחֲמֵשׁ סְאִים קָלִי וּמֵאָה[c] צִמֻקִים וּמָאתַיִם דְּבֵלִים וַתָּשֶׂם
עַל־הַחֲמֹרִים׃ 19 וַתֹּאמֶר לִנְעָרֶיהָ עִבְרוּ לְפָנַי הִנֵּנִי אַחֲרֵיכֶם בְּאָה
וְלְאִישָׁהּ נָבָל לֹא הִגִּידָה׃ 20 וְהָיָה הִיא | רֹכֶבֶת עַל־הַחֲמוֹר וְיָרְדָת
בְּסֵתֶר הָהָר וְהִנֵּה דָוִד וַאֲנָשָׁיו יֹרְדִים לִקְרָאתָהּ וַתִּפְגֹּשׁ אֹתָם׃ 21 וְדָוִד
אָמַר אַךְ לַשֶּׁקֶר שָׁמַרְתִּי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָזֶה בַּמִּדְבָּר וְלֹא־נִפְקַד
מִכֹּל־אֲשֶׁר־לוֹ מְאוּמָה וַיָּשֶׁב־לִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה׃ 22 כֹּה־יַעֲשֶׂה

[7]Mm 2366. [8]Mm 1533. [9]Mm 1551. [10]Mm 1664. [11]Mm 3144. [12]Mm 1652. [13]Jos 1,4. [14]Mm 969. [15]Mm 615. [16]Mp sub loco. [17]Mm 648. [18]Mm 279. [19]Mm 3705.

8 [a] S pr *whš' (nškḥwn)*, V pr *nunc ergo (inveniant)* ‖ [b] „mlt MSS" (de Rossi) באנו ‖ [c] pc Mss בדך– cf T: > G^{-OL} ‖ **9** [a] Ms om כל cf T^{f}, citt כל cf G^{MssS}V et 12^{a} ‖ **11** [a] G *οἶνον μου* cf L$^{93.94}$, sed etiam Hos 2,7 ‖ **12** [a] Ms om כ cf G^{Mss}SV et 9^{a} ‖ **13** [a–a] > pc Mss G^{-OLMss} (homtel) ‖ **14** [a] > Ms GV ‖ **15** [a] nonn Mss לא cf G$^{-LMssT Mss}$ ‖ **17** [a] pc Mss על ‖ [b] > 2 Mss G^{-OL}V ‖ **18** [a] mlt Mss ut Q ‖ [b] mlt Mss ut Q ‖ [c] G *καὶ γόμορ ἕν* cf L$^{93.94}$ et 2 R 5,17 (משא).

15 וְיָדַי לֹא תִהְיֶה־בָּךְ׃ 15 אַחֲרֵי מִי יָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי מִי אַתָּה
16 רֹדֵף אַחֲרֵי כֶּלֶב מֵת אַחֲרֵי[a] פַּרְעֹשׁ[b] אֶחָד׃ 16 וְהָיָה יְהוָה לָדָּיִן וְשָׁפַט
17 בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְיֵרֶא וְיָרֶב אֶת־רִיבִי וְיִשְׁפְּטֵנִי מִיָּדֶךָ[a]׃ פ 17 וַיְהִי כ
כְּכַלּוֹת דָּוִד לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר שָׁאוּל
18 הֲקֹלְךָ זֶה בְּנִי דָוִד וַיִּשָּׂא שָׁאוּל קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ׃ 18 וַיֹּאמֶר אֶל־דָּוִד צַדִּיק
19 אַתָּה מִמֶּנִּי כִּי אַתָּה גְּמַלְתַּנִי הַטּוֹבָה וַאֲנִי גְּמַלְתִּיךָ הָרָעָה׃ 19 וְאַתָּה[a]
הִגַּדְתָּ הַיּוֹם אֶת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָה אִתִּי טוֹבָה אֵת[b] אֲשֶׁר סִגְּרַנִי יְהוָה
20 בְּיָדֶךָ וְלֹא הֲרַגְתָּנִי׃ 20 וְכִי־יִמְצָא אִישׁ אֶת־אֹיְבוֹ וְשִׁלְּחוֹ בְּדֶרֶךְ
טוֹבָה וַיהוָה יְשַׁלֶּמְךָ טוֹבָה תַּחַת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָה לִי׃
ס 21 21 וְעַתָּה הִנֵּה יָדַעְתִּי כִּי מָלֹךְ תִּמְלֹךְ וְקָמָה בְּיָדְךָ מַמְלֶכֶת יִשְׂרָאֵל׃
22 וְעַתָּה הִשָּׁבְעָה לִי בַּיהוָה אִם־תַּכְרִית אֶת־זַרְעִי אַחֲרָי וְאִם־
23 תַּשְׁמִיד אֶת־שְׁמִי מִבֵּית אָבִי׃ 23 וַיִּשָּׁבַע דָּוִד לְשָׁאוּל וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל[b]
אֶל־בֵּיתוֹ וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו עָלוּ[c] עַל־[a]הַמְצוּדָה׃ פ
25 1 וַיָּמָת שְׁמוּאֵל וַיִּקָּבְצוּ כָל־יִשְׂרָאֵל וַיִּסְפְּדוּ־לוֹ וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּבֵיתוֹ
בָּרָמָה וַיָּקָם דָּוִד וַיֵּרֶד[a] אֶל[b]־מִדְבַּר פָּארָן׃ ס
2 וְאִישׁ בְּמָעוֹן וּמַעֲשֵׂהוּ בַכַּרְמֶל וְהָאִישׁ גָּדוֹל מְאֹד וְלוֹ צֹאן ג
3 שְׁלֹשֶׁת־אֲלָפִים וְאֶלֶף עִזִּים וַיְהִי בְגָזֵּז אֶת־צֹאנוֹ בַּכַּרְמֶל׃ 3 וְשֵׁם
הָאִישׁ נָבָל וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ אֲבִגַיִל וְהָאִשָּׁה טוֹבַת־שֵׂכֶל וְיִפַת תֹּאַר וְהָאִישׁ
4 קָשֶׁה וְרַע מַעֲלָלִים וְהוּא כָלְבִּי[a]׃ 4 וַיִּשְׁמַע דָּוִד בַּמִּדְבָּר כִּי־גֹזֵז נָבָל
5 אֶת־צֹאנוֹ׃ 5 וַיִּשְׁלַח דָּוִד עֲשָׂרָה נְעָרִים וַיֹּאמֶר דָּוִד לַנְּעָרִים[a] עֲלוּ
6 כַרְמֶלָה וּבָאתֶם אֶל־נָבָל וּשְׁאַלְתֶּם־לוֹ בִּשְׁמִי לְשָׁלוֹם׃ 6 וַאֲמַרְתֶּם[c]
7 כֹּה לְחַי[a] וְאַתָּה[b] שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ שָׁלוֹם׃ 7 וְעַתָּה
שָׁמַעְתִּי כִּי גֹזְזִים לָךְ עַתָּה[a] הָרֹעִים אֲשֶׁר־לְךָ הָיוּ עִמָּנוּ לֹא[b] הֲכְלַמְנוּם ל
8 וְלֹא־נִפְקַד לָהֶם מְאוּמָה כָּל־יְמֵי הֱיוֹתָם בַּכַּרְמֶל׃ 8 שְׁאַל אֶת־

12 Mm 1684. 13 Mm 2154. 14 Mm 1668. 15 Mm 1669. 16 Mm 1670. Cp 25 1 Mm 33. 2 Mm 1758. 3 Mm 3917 4 Mm 2272. 5 Mm 3811. 6 Mm 1610.

15 [a] Q pr אר cf G καὶ/ἤ ‖ [b] Q ה׳ ‖ 16 [a] pc Mss דיך– cf S ‖ 19 [a] mlt Mss ut Q ‖ [b] > Q ‖ 23 [a] mlt Mss אל ‖ Cp 25,1 [a] mlt Mss וילך ‖ [b] > pc Mss cf Ru 3,3.6 ‖ 3 [a] nonn Mss ut Q cf TY; G κυνικός cf S$^{93\text{-}94}$ (klb); K cf 25 כשמו כן הוא ‖ 5 [a] Q אל ‖ [b] הנערן ‖ 6 [a] Y (sit) fratribus meis (et tibi pax) ‖ [b] pc Mss א׳ ‖ 7 [a] pc Mss וע׳ ‖ [b] nonn Mss ולא cf GSTMss.

24 1 וַיַּעַל דָּוִד מִשָּׁם וַיֵּשֶׁב בְּמְצָדוֹת עֵין־גֶּדִי׃ 2 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר
שָׁב שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי פְּלִשְׁתִּים וַיַּגִּדוּ לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד בְּמִדְבַּר עֵין
גֶּדִי׃ ס 3 וַיִּקַּח שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר מִכָּל־יִשְׂרָאֵל
וַיֵּלֶךְ לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִד וַאֲנָשָׁיו עַל־פְּנֵי צוּרֵי הַיְעֵלִים׃ 4 וַיָּבֹא אֶל־
גְּדֵרוֹת הַצֹּאן עַל־הַדָּרֶךְ וְשָׁם מְעָרָה וַיָּבֹא שָׁאוּל לְהָסֵךְ אֶת־רַגְלָיו
וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בִּירֵכְתֵי הַמְּעָרָה יֹשְׁבִים׃ 5 וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד אֵלָיו
הִנֵּה הַיּוֹם אֲשֶׁר־אָמַר יְהוָה אֵלֶיךָ הִנֵּה אָנֹכִי נֹתֵן אֶת־אֹיִבְךָ בְּיָדֶךָ
וְעָשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר יִטַּב בְּעֵינֶיךָ וַיָּקָם דָּוִד וַיִּכְרֹת אֶת־כְּנַף־הַמְעִיל
אֲשֶׁר־לְשָׁאוּל בַּלָּט׃ 6 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיַּךְ לֵב־דָּוִד אֹתוֹ עַל אֲשֶׁר
כָּרַת אֶת־כְּנַף אֲשֶׁר לְשָׁאוּל׃ ס 7 וַיֹּאמֶר לַאֲנָשָׁיו חָלִילָה לִי
מֵיהוָה אִם־אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה לַאדֹנִי לִמְשִׁיחַ יְהוָה לִשְׁלַח יָדִי
בּוֹ כִּי־מְשִׁיחַ יְהוָה הוּא׃ 8 וַיְשַׁסַּע דָּוִד אֶת־אֲנָשָׁיו בַּדְּבָרִים וְלֹא
נְתָנָם לָקוּם אֶל־שָׁאוּל וְשָׁאוּל קָם מֵהַמְּעָרָה וַיֵּלֶךְ בַּדָּרֶךְ׃ ס
9 וַיָּקָם דָּוִד אַחֲרֵי־כֵן וַיֵּצֵא מִן־הַמְּעָרָה וַיִּקְרָא אַחֲרֵי־שָׁאוּל לֵאמֹר
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַיַּבֵּט שָׁאוּל אַחֲרָיו וַיִּקֹּד דָּוִד אַפַּיִם אָרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃
ס 10 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְשָׁאוּל לָמָּה תִשְׁמַע אֶת־דִּבְרֵי אָדָם לֵאמֹר
הִנֵּה דָוִד מְבַקֵּשׁ רָעָתֶךָ׃ 11 הִנֵּה הַיּוֹם הַזֶּה רָאוּ עֵינֶיךָ אֵת אֲשֶׁר־
נְתָנְךָ יְהוָה הַיּוֹם בְּיָדִי בַּמְּעָרָה וְאָמַר לַהֲרָגֶךָ וַתָּחָס עָלֶיךָ וָאֹמַר
לֹא־אֶשְׁלַח יָדִי בַּאדֹנִי כִּי־מְשִׁיחַ יְהוָה הוּא׃ 12 וְאָבִי רְאֵה גַּם רְאֵה
אֶת־כְּנַף מְעִילְךָ בְּיָדִי כִּי בְכָרְתִי אֶת־כְּנַף מְעִילְךָ וְלֹא
הֲרַגְתִּיךָ דַּע וּרְאֵה כִּי אֵין בְּיָדִי רָעָה וָפֶשַׁע וְלֹא־חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה צֹדֶה אֶת־
נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃ 13 יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּנְקָמַנִי יְהוָה מִמֶּךָּ וְיָדִי
לֹא תִהְיֶה־בָּךְ׃ 14 כַּאֲשֶׁר יֹאמַר מְשַׁל הַקַּדְמֹנִי
מֵרְשָׁעִים יֵצֵא רֶשַׁע

Cp 24 [1]Mm 1666. [2]Mp sub loco. [3]Mm 1533. [4]Mm 1412. [5]Mm 1664. [6]Mm 214. [7]Mm 1541. [8]Mm 1881. [9]Mm 4158. [10]Mm 100. [11]Mm 1667.

Cp 24,4 [a] pc Mss pl cf $\mathfrak{G}^{Mss}$ || [b] pc Mss cit אל || **5** [a] mlt Mss permlt Mss^{Q} איבך cf Vrs || [b] pc Mss דיך– cf $\mathfrak{GS}$ || **6** [a] nonn Mss + המעיל cf $\mathfrak{GSV}$ ut 5 || **7** [a] pc Mss + דוד || **8** [a] α' … *συνεκάλεσεν* cf Jer 50,29 || **9** [a–a] nonn Mss ut Q || **11** [a] $\mathfrak{V}$ *et cogitavi*, cf $\mathfrak{GS}$ || **8** [a] α' … *συνεκάλεσεν* cf Jer 50,29 || **9** [a–a] nonn Mss ut Q || [b] mlt Mss C גך– || [c] $\mathfrak{GS}\mathfrak{T}$-Qimḥi 1 sg, $\mathfrak{V}$ *sed pepercit (tibi) oculus meus* || **12** [a] pc Mss לא || **14** [a] pc Mss הקד]מניים || [b] $\mathfrak{Q}$ מָשָׁל.

בַּמִּדְבָּר בַּמְּצָדוֹת וַיֵּשֶׁב בָּהָר בְּמִדְבַּר־זִיף וַיְבַקְשֶׁהוּ שָׁאוּל כָּל־ ח בלוש[13]
15 הַיָּמִים וְלֹא־נְתָנוֹ אֱלֹהִים[a] בְּיָדוֹ׃ 15 וַיַּרְא דָּוִד[a] כִּי־יָצָא שָׁאוּל לְבַקֵּשׁ ד. ה[14]
16 אֶת־נַפְשׁוֹ וְדָוִד בְּמִדְבַּר־זִיף בַּחֹרְשָׁה׃ ס 16 וַיָּקָם יְהוֹנָתָן בֶּן־ ג
17 שָׁאוּל וַיֵּלֶךְ אֶל־דָּוִד חָרְשָׁה וַיְחַזֵּק אֶת־יָדוֹ בֵּאלֹהִים[a]׃ 17 וַיֹּאמֶר ח וכל דסמיכ לאדכרה
אֵלָיו אַל־תִּירָא כִּי לֹא תִמְצָאֲךָ יַד שָׁאוּל אָבִי וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל־ דכות[15]
18 יִשְׂרָאֵל וְאָנֹכִי אֶהְיֶה־לְּךָ לְמִשְׁנֶה וְגַם־שָׁאוּל אָבִי יֹדֵעַ כֵּן׃ 18 וַיִּכְרְתוּ ב[16]
שְׁנֵיהֶם בְּרִית[a] לִפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּחֹרְשָׁה וִיהוֹנָתָן הָלַךְ לְבֵיתוֹ[b]׃ ג
ס 19 וַיַּעֲלוּ זִפִּים[a] אֶל־שָׁאוּל הַגִּבְעָתָה לֵאמֹר הֲלוֹא דָוִד ל וחד מן יד[17] זוגין
מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ בַּמְּצָדוֹת בַּחֹרְשָׁה בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה[b] אֲשֶׁר מִימִין ד[18]. ח בלוש[13]. ג. ג[19]
20 הַיְשִׁמֹן׃ 20 וְעַתָּה לְכָל־אַוַּת נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ לָרֶדֶת רֵד וְלָנוּ הַסְגִּרוֹ ב מל[20]. ג[21]. ל
21 בְיַד הַמֶּלֶךְ׃ 21 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה כִּי חֲמַלְתֶּם עָלָי׃ ג ב מל וחד חס[22]
22 לְכוּ־נָא הָכִינוּ[a] עוֹד וּדְעוּ וּרְאוּ אֶת־מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר תִּהְיֶה רַגְלוֹ[b] מִי ז
23 רָאָהוּ[b] שָׁם כִּי אָמַר[c] אֵלַי[d] עָרוֹם יֵעָרֵם הוּא׃ 23 וּרְאוּ[a] וּדְעוּ[a] [b]מִכָּל ג חס[20]
הַמַּחֲבְאִים אֲשֶׁר יִתְחַבָּא שָׁם וְשׁוּבוּ אֵלַי אֶל־נָכוֹן[b] וְהָלַכְתִּי אִתְּכֶם
24 וְהָיָה אִם־יֶשְׁנוֹ בָּאָרֶץ וְחִפַּשְׂתִּי אֹתוֹ בְּכֹל אַלְפֵי יְהוּדָה׃ 24 וַיָּקוּמוּ ד[23]. ל. ט מל[24]
וַיֵּלְכוּ זִיפָה לִפְנֵי שָׁאוּל וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בְּמִדְבַּר מָעוֹן בָּעֲרָבָה אֶל יְמִין כה
25 הַיְשִׁמֹן׃ 25 וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו לְבַקֵּשׁ[a] וַיַּגִּדוּ לְדָוִד וַיֵּרֶד הַסֶּלַע ב מל[20]. כה
וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר מָעוֹן וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵי־דָוִד מִדְבַּר[b] מָעוֹן׃
26 וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל מִצַּד הָהָר מִזֶּה וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו מִצַּד הָהָר מִזֶּה וַיְהִי כה
דָּוִד נָחְפָּז לָלֶכֶת מִפְּנֵי שָׁאוּל וְשָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו עֹטְרִים אֶל־דָּוִד וְאֶל־ ל. כה
27 אֲנָשָׁיו לְתָפְשָׂם׃ 27 וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־שָׁאוּל לֵאמֹר מַהֲרָה וְלֵכָה כִּי־ כה[25]. ב ר״ש[26]. ב
28 פָּשְׁטוּ פְלִשְׁתִּים עַל־הָאָרֶץ׃ 28 וַיָּשָׁב שָׁאוּל מֵרֹדֶף אַחֲרֵי דָוִד וַיֵּלֶךְ ל בסיפ. ב
לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים עַל־כֵּן קָרְאוּ לַמָּקוֹם הַהוּא סֶלַע הַמַּחְלְקוֹת׃

[13] Mm 1666. [14] Mm 1397. [15] Mm 1661. [16] Mm 3568. [17] Mm 565. [18] Mm 1678. [19] Mm 1679. [20] Mp sub loco. [21] Mm 1476. [22] Mm 3395. [23] Mm 1662. [24] Mm 1663. [25] Mm 1664. [26] Mm 1665.

14 [a] 𝔔 יהן cf 𝔊 ‖ **15** [a] sic L, mlt Mss Edd ד׳ ‖ **16** [a] 𝔔? ה[cf 𝔊 ‖ **18** [a] pc Mss + בחרשה ‖ [b] nonn Mss לדרכו cf 𝔗[Mss] ‖ **19** [a] 2 Mss citt הז׳ ‖ [b] nonn Mss החב׳, pc Mss החוילה cf 26,1 ‖ **22** [a] pc Mss וה׳ cf 𝔊𝔗[fy]; pc Mss הבינו cf 𝔖 ‖ [b–b] 𝔊 ἐν τάχει (a מהר) ‖ [c] 𝔖𝔗 pl ‖ [d] 𝔊 μή ποτε cf Gn 24,5 ‖ **23** [a–a] mlt Mss ודעו וראו cf 𝔖𝔙 et 22 ‖ [b–b] > 𝔊-OL ‖ **25** [a] pc Mss cit + את דוד cf 𝔊-OBMss𝔖; Ms שו– cf 𝔊OBMss(𝔖ABC) ‖ [b] nonn Mss במ׳ cf 𝔊𝔖𝔗[ed princ]𝔙; > 2 Mss.

דואג ק וַיֹּאמֶר דּוֹאֵג הָאֲדֹמִי כִּי־שָׁם הוּא[a] הַגֶּד יָגִיד לְשָׁאוּל אָנֹכִי
ב סַבֹּתִי[b] בְּכָל־נֶפֶשׁ בֵּית אָבִיךָ׃ 23 שְׁבָה אִתִּי אַל־תִּירָא כִּי אֲשֶׁר־
יְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשִׁי יְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ כִּי־מִשְׁמֶרֶת אַתָּה עִמָּדִי׃
23 1 וַיַּגִּדוּ לְדָוִד לֵאמֹר הִנֵּה פְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בִּקְעִילָה
ב. ה'. ג׳ 2 וְהֵמָּה שֹׁסִים אֶת־הַגָּרָנוֹת׃ 2 וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר הַאֵלֵךְ וְהִכִּיתִי
ה בטע בַּפְּלִשְׁתִּים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד לֵךְ וְהִכִּיתָ בַּפְּלִשְׁתִּים
ב. ו׳ וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־קְעִילָה׃ 3 וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד אֵלָיו הִנֵּה אֲנַחְנוּ פֹה
ב חס׳ 3 בִּיהוּדָה יְרֵאִים וְאַף כִּי־נֵלֵךְ קְעִלָה אֶל־מַעַרְכוֹת פְּלִשְׁתִּים׃ ס
כי ז׳ מגה מל. ח 4 וַיֹּסֶף עוֹד דָּוִד לִשְׁאַל בַּיהוָה ס[a] וַיַּעֲנֵהוּ יְהוָה וַיֹּאמֶר קוּם רֵד
קְעִילָה כִּי־אֲנִי נֹתֵן אֶת־פְּלִשְׁתִּים בְּיָדֶךָ[b]׃ 5 וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַאֲנָשָׁיו[a] קְעִילָה
ואנשיו חד מן כה בלוש ק וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיְנַהֵג אֶת־מִקְנֵיהֶם וַיַּךְ בָּהֶם מַכָּה גְדוֹלָה וַיֹּשַׁע דָּוִד
ה׳. ג חס׳ 5 אֶת יֹשְׁבֵי קְעִילָה׃ ס 6 וַיְהִי בְּבִרְחַ אֶבְיָתָר בֶּן־אֲחִימֶלֶךְ אֶל־דָּוִד
כד׳ 7 קְעִילָה אֵפוֹד יָרַד בְּיָדוֹ׃ 7 וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל כִּי־בָא דָוִד קְעִילָה וַיֹּאמֶר
ב׳ שָׁאוּל נִכַּר[a] אֹתוֹ אֱלֹהִים בְּיָדִי כִּי נִסְגַּר לָבוֹא בְּעִיר דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ׃
ל 8 וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־כָּל־הָעָם לַמִּלְחָמָה לָרֶדֶת קְעִילָה לָצוּר[a] אֶל־
י׳ דָּוִד וְאֶל־אֲנָשָׁיו׃ 9 וַיֵּדַע דָּוִד כִּי עָלָיו שָׁאוּל מַחֲרִישׁ הָרָעָה וַיֹּאמֶר
יב בטע ר״ם אֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן[a] הַגִּישָׁה הָאֵפוֹד׃ ס 10 וַיֹּאמֶר דָּוִד יְהוָה
ה חס׳ 10 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שָׁמוֹעַ שָׁמַע עַבְדְּךָ כִּי־מְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לָבוֹא אֶל־קְעִילָה
ל. ל. ל׳ לְשַׁחֵת לָעִיר[a] בַּעֲבוּרִי׃ 11 הַיִסְגְּרֻנִי בַעֲלֵי קְעִילָה בְּיָדוֹ הֵיֵרֵד שָׁאוּל
ז׳ 11 וכל אחנח וס״ם דכות ב מ א כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עַבְדֶּךָ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל[a] הַגֵּד־נָא[a] לְעַבְדֶּךָ ס[b]
וַיֹּאמֶר יְהוָה יֵרֵד׃ 12 וַיֹּאמֶר דָּוִד הַיִסְגְּרוּ בַעֲלֵי קְעִילָה אֹתִי וְאֶת־
ב חד מל וחד חס. כה אֲנָשַׁי בְּיַד־שָׁאוּל[a] וַיֹּאמֶר יְהוָה יַסְגִּירוּ׃ ס 13 וַיָּקָם דָּוִד וַאֲנָשָׁיו
ב חס׳ 3. ה׳ 12[a] כְּשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ וַיֵּצְאוּ מִקְעִלָה וַיִּתְהַלְּכוּ בַּאֲשֶׁר[b] יִתְהַלֵּכוּ וּלְשָׁאוּל
הֻגַּד כִּי־נִמְלַט דָּוִד מִקְעִילָה וַיֶּחְדַּל לָצֵאת׃ 14 וַיֵּשֶׁב דָּוִד

Cp 23 [1]Mp sub loco. [2]Mm 380. [3]Mm 1656. [4]Mm 962. [5]Mm 1657. [6]Mm 1658. [7]Mm 2228. [8]Mm 1659. [9]Mm 1664. [10]Mm 1115. [11]Mm 1660. [12]Mm 2386.

22 [a] nonn Mss ut Q cf 𝔖𝔗 ut 18[a] ‖ [b] 𝔊 *εἰμι αἴτιος* cf 𝔖𝔙 ‖ **Cp 23,2** [a] mlt Mss om interv ‖ **4** [a] mlt Mss ום interv ‖ [b] pc Mss דיך– cf 𝔊[-Ms]𝔖 ‖ **5** [a] mlt Mss ut Q cf Vrs ‖ **7** [a] 𝔊 *πέπρακεν*, 𝔖′ *ʾĕšlm(h)*, 𝔗 *msr*, 𝔙 *tradidit* ‖ **8** [a] pc Mss לצוד ‖ **9** [a] > pc Mss cit cf 𝔊[Mss] ‖ **10** [a] pc Mss העיר cf 𝔗[r] ‖ **11** [a–a] 𝔔 הגידה cf 𝔊[-AMs]? sed etiam 2 S 1,4 ‖ [b] mlt Mss om interv ‖ **12** [a] Mss[G] interv ‖ **13** [a] 𝔊[93.94] 4 cf 22,2 ‖ [b] nonn Mss כאׁ.

בְּכֹרַת־בְּנֵי עִם־בֶּן־יִשַׁי וְאֵין־חֹלֶה מִכֶּם עָלַי וְגִלִּיתָ אֶת־אָזְנִי כִּי הֵקִים חי15 חי17 . ה ב מל וג חס16 .
9 בְּנִי אֶת־עַבְדִּי עָלַי לְאֹרֵב[a] כַּיּוֹם הַזֶּה: ס 9 וַיַּעַן דֹּאֵג הָאֲדֹמִי
וְהוּא נִצָּב עַל־עַבְדֵי־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר רָאִיתִי אֶת־בֶּן־יִשַׁי בָּא נֹבָה אֶל־ ב . צא . ב
10 אֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֲחִיטוּב: 10 וַיִּשְׁאַל־לוֹ בַּיהוָה[a] וְצֵידָה נָתַן לוֹ וְאֶת חֶרֶב ג חס18
11 גָּלְיָת הַפְּלִשְׁתִּי נָתַן לוֹ: 11 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא אֶת־אֲחִימֶלֶךְ בֶּן־
אֲחִיטוּב הַכֹּהֵן וְאֵת כָּל־בֵּית אָבִיו הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בְּנֹב וַיָּבֹאוּ כֻלָּם ט
12 אֶל־הַמֶּלֶךְ: ס 12 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל שְׁמַע־נָא בֶן־אֲחִיטוּב וַיֹּאמֶר
13 הִנֵּנִי אֲדֹנָי: 13 וַיֹּאמֶר אֵלָיו[a] שָׁאוּל לָמָּה קְשַׁרְתֶּם עָלַי אַתָּה וּבֶן־יִשַׁי אליו חד מן ג כת כן
בְּתִתְּךָ לוֹ לֶחֶם וְחֶרֶב וְשָׁאוֹל לוֹ בֵּאלֹהִים לָקוּם אֵלַי[b] לֶאֱרֹב[c] כַּיּוֹם ב[19] . ז . ל
14 הַזֶּה: ס 14 וַיַּעַן אֲחִימֶלֶךְ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמַר וּמִי בְכָל־עֲבָדֶיךָ צא . ל
15 כְּדָוִד נֶאֱמָן וְחָתָן הַמֶּלֶךְ וְסָר[a] אֶל־מִשְׁמַעְתֶּךָ וְנִכְבָּד בְּבֵיתֶךָ: 15 הַיּוֹם ג מיחך וכל עשייה דכוות[20] . ל[21]
הַחִלֹּתִי לִשְׁאוֹל[a] לוֹ בֵּאלֹהִים חָלִילָה לִי אַל־יָשֶׂם הַמֶּלֶךְ בְּעַבְדּוֹ ב[22] . לשאל . ק
דָּבָר בְּכָל־בֵּית אָבִי כִּי לֹא־יָדַע עַבְדְּךָ בְּכָל־זֹאת דָּבָר קָטֹן אוֹ ל
16 גָּדוֹל: 16 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מוֹת תָּמוּת אֲחִימֶלֶךְ אַתָּה וְכָל־בֵּית אָבִיךָ: י ב[23]
17 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָרָצִים הַנִּצָּבִים עָלָיו סֹבּוּ וְהָמִיתוּ | כֹּהֲנֵי יְהוָה כִּי ב פסוק כי וכי כי
גַם[a]־יָדָם עִם־דָּוִד וְכִי־יָדְעוּ כִּי־בֹרֵחַ הוּא וְלֹא גָלוּ אֶת־אָזְנִי[b] וְלֹא ל . אזני חד מן ח בליש וחד מן מח[24] כת ר וקר י
אָבוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ לִשְׁלֹחַ אֶת־יָדָם לִפְגֹּעַ בְּכֹהֲנֵי יְהוָה: ס ד . ל
18 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְדוֹאֵג[a] סֹב אַתָּה וּפְגַע בַּכֹּהֲנִים וַיִּסֹּב דּוֹאֵג[a] הָאֲדֹמִי לדואג . ו חס25 . דואג ק
וַיִּפְגַּע־הוּא בַכֹּהֲנִים וַיָּמֶת | בַּיּוֹם הַהוּא שְׁמֹנִים וַחֲמִשָּׁה[b] אִישׁ נֹשֵׂא ח[26] . לח
19 אֵפוֹד בָּד: 19 וְאֶת נֹב עִיר־הַכֹּהֲנִים הִכָּה לְפִי־חָרֶב מֵאִישׁ וְעַד[c] יד פסוק ועד ועד[27]
20 אִשָּׁה מֵעוֹלֵל וְעַד־יוֹנֵק וְשׁוֹר וְחֲמוֹר וָשֶׂה לְפִי־חָרֶב: 20 וַיִּמָּלֵט בֶּן־ ב חד מל וחד חס . ה . ה . ד מקף
21 אֶחָד לַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֲחִיטוּב וּשְׁמוֹ אֶבְיָתָר וַיִּבְרַח אַחֲרֵי דָוִד: 21 וַיַּגֶּד ג חס[18]
22 אֶבְיָתָר לְדָוִד כִּי הָרַג שָׁאוּל אֶת כֹּהֲנֵי יְהוָה: 22 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאֶבְיָתָר

[15]Mm 1635. [16]Mm 1787. [17]Mp sub loco. [18]Mm 1655. [19]Dt 15,10. [20]Mm 1654. [21]Mm 397. [22]Dt 2,31 et Mp sub loco. [23]Mm 1447. [24]Mm 3811. [25]Mm 1054. [26]Mm 283. [27]Mm 1244.

8 [a] G εἰς ἐχθρόν cf 13[c] et Mi 2,8 || **10** [a] 1—2 Mss cit באלהים cf GS || **13** [a] mlt Mss ut Q || [b] „mlt Mss" (de Rossi) עלי || [c] G εἰς ἐχθρόν cf 8[a] || **14** [a] G καὶ ἄρχων, T wrb cf 15,32[b] Jer 6,28 || **15** [a] mlt Mss ut Q || [b] pc Mss citt וב cf G$^{93.94}$S || **17** [a] > GSV || [b] mlt Mss ut Q cf Vrs || **18** [a] nonn Mss ut Q cf ST || [b–b] G-^{L} 305, G^{L}L$^{93.94}$ 350 || [c] > G-^{O}L$^{93.94}$.

שָׁאוּל וַיָּבֹא אֶל־אָכִישׁ מֶלֶךְ גַּת׃ 12 וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי אָכִישׁ אֵלָיו הֲלוֹא־
ג17 זֶה דָּוִד מֶלֶךְ הָאָרֶץ הֲלוֹא לָזֶה יַעֲנוּ בַּמְּחֹלוֹת לֵאמֹר
באלפיו . ברבבתיו ק ק הִכָּה שָׁאוּל בַּאֲלָפָיו[a] וְדָוִד בִּרְבָבֹתָו[a]׃
פד . ח18 . יב19 13 וַיָּשֶׂם דָּוִד אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּלְבָבוֹ וַיִּירָא מְאֹד מִפְּנֵי אָכִישׁ
ל . ד . ל20 . יתיו ק מֶלֶךְ־גַּת׃ 14 וַיְשַׁנּוֹ אֶת־טַעְמוֹ בְּעֵינֵיהֶם[a] וַיִּתְהֹלֵל בְּיָדָם וַיִּתְחֹ[b]ף עַל־
21 דַּלְתוֹת הַשַּׁעַר וַיְוַרְד רִירוֹ אֶל־[c]זְקָנוֹ׃ 15 וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־עֲבָדָיו
ל . ו הִנֵּה תִרְאוּ אִישׁ מִשְׁתַּגֵּעַ לָמָּה תְּבִיאוּ אֹתוֹ אֵלָי׃ 16 חֲסַר מְשֻׁגָּעִים
ג22 . ל . ד23 אָנִי כִּי־הֲבֵאתֶם אֶת־זֶה לְהִשְׁתַּגֵּעַ עָלַי הַזֶּה יָבוֹא אֶל־בֵּיתִי׃ ס

22 1 וַיֵּלֶךְ דָּוִד מִשָּׁם וַיִּמָּלֵט אֶל־מְעָרַת עֲדֻלָּם וַיִּשְׁמְעוּ אֶחָיו
יב . יח ס״פ . ט פסוק כל וכל וכל כ22 . יג24 2 וְכָל[a]־בֵּית אָבִיו וַיֵּרְדוּ אֵלָיו שָׁמָּה׃ 2 וַיִּתְקַבְּצוּ אֵלָיו כָּל־אִישׁ מָצוֹק
ג כת א . יג24 וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר־לוֹ נֶשֶׁא[a] וְכָל־אִישׁ מַר־נָפֶשׁ וַיְהִי עֲלֵיהֶם לְשָׂר וַיִּהְיוּ
ד5 . ג9 עִמּוֹ כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ׃ 3 וַיֵּלֶךְ דָּוִד מִשָּׁם מִצְפֵּה מוֹאָב וַיֹּאמֶר
3 אֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב יֵצֵא־נָא אָבִי וְאִמִּי אִתְּכֶם עַד אֲשֶׁר אֵדַע מַה־
יז . ז4 יַּעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים׃ 4 וַיַּנְחֵם[a] אֶת־פְּנֵי מֶלֶךְ מוֹאָב וַיֵּשְׁבוּ עִמּוֹ כָּל־
5 יְמֵי הֱיוֹת־דָּוִד בַּמְּצוּדָה׃ ס 5 וַיֹּאמֶר גָּד הַנָּבִיא אֶל־דָּוִד לֹא
תֵשֵׁב בַּמְּצוּדָה לֵךְ וּבָאתָ־לְךָ אֶרֶץ[a] יְהוּדָה וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיָּבֹא יַעַר
ל . ט5 חָרֶת׃ ס 6 וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל כִּי נוֹדַע דָּוִד וַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ[a]
מט מל בנביא ח מגה בסים . ט10 . יא11 וְשָׁאוּל יוֹשֵׁב בַּגִּבְעָה תַּחַת־הָאֲשֶׁל[b] בָּרָמָה[c] וַחֲנִיתוֹ בְיָדוֹ וְכָל־עֲבָדָיו
נִצָּבִים עָלָיו׃ 7 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לַעֲבָדָיו הַנִּצָּבִים עָלָיו שִׁמְעוּ־נָא בְנֵי
ל יְמִינִי גַּם־לְכֻלְּכֶם יִתֵּן בֶּן־יִשַׁי שָׂדוֹת[a] וּכְרָמִים לְכֻלְּכֶם יָשִׂים שָׂרֵי
יג ספוק ואין ואין ואין12 ה ב מל יג חס13 . יח14 אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת׃ 8 כִּי[a] קְשַׁרְתֶּם כֻּלְּכֶם עָלַי וְאֵין־גֹּלֶה אֶת־אָזְנִי

17 Mm 3705. 18 Mm 2238. 19 Mm 1590. 20 Mm 2721. 21 Mm 3042. 22 Mm 1650. 23 Mm 325. Cp 22 1 Mm 1447. 2 Mm 1981. 3 Mm 1520. 4 Mm 1651. 5 Mm 3144. 6 Mm 1652. 7 Mm 3286. 8 Mm 1653. 9 Mm 2882. 10 Mm 553. 11 Mm 449. 12 Mm 2004. 13 Mm 1787. 14 Mp sub loco.

12 [a] mlt Mss ut Q cf G; ƮƱ pl sed sine suff cf 18,7[a] 29,5[a] || **14** [a] 2 Mss לע׳ cf GƮ[Ms]Ɏ; GƱ suff sg || [b] pc Mss ut Q; 2 Mss ויתוא; G dupl *καὶ ἐτυμπάνιζεν* … cf 𝔊[93-94] et *καὶ ἔπιπτεν* (G[O] *ἔτυπτεν*) …, cf 𝔊[91-93-94] … *et procidebat … et cecidit (et inruebat)* || [c] nonn Mss citt על, sed cf 1 R 1,33 || **Cp 22,1** [a] > G-*OL*-Ƭ[Buxt] || **2** [a] mlt Mss גנ(ו)שה || **3** [a] Ms citt ישב cf ƮƱ ex 4 || **4** [a] α′ οι λ′ *ἔθετο αὐτοὺς (πρὸ προσώπου)*, S *wšbq ʾnwn*, Ƭ *wʾšrjnwn*, Ɏ *et reliquit eos* cf Gn 19,16; G *καὶ παρεκάλεσεν (τὸ πρόσωπον)* cf 2 S 10,2 et cet || **5** [a] mlt Mss pr אל || **6** [a] pc Mss עמו || [b] sic L, mlt Mss Edd הָאֲ || [c] G-*OMss* *ἐν Βαμα* || **7** [a] GƱɎ pr cop.

שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּשָּׁקוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ עַד־ c דָּוִד ל
סוף הגדיל: 42 וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ ג ומל[43]
בְשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה יִהְיֶה ׀ בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעִי וּבֵין זַרְעֶךָ ג פסוק ביני וביניך ובין זרעי ובין[44]
עַד־עוֹלָם: פ

21 1 וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וִיהוֹנָתָן בָּא הָעִיר: 2 וַיָּבֹא דָוִד נֹבָה אֶל־אֲחִימֶלֶךְ ז[1].ב
הַכֹּהֵן וַיֶּחֱרַד אֲחִימֶלֶךְ לִקְרַאת דָּוִד וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ אַתָּה לְבַדֶּךָ ג וכל אתנח וס״פ דכות[2]
3 וְאִישׁ אֵין אִתָּךְ: 3 וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲחִימֶלֶךְ הַכֹּהֵן הַמֶּלֶךְ צִוַּנִי דָּבָר ט[3].ל
וַיֹּאמֶר אֵלַי אִישׁ אַל־יֵדַע מְאוּמָה אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־אָנֹכִי שֹׁלֵחֲךָ
וַאֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ וְאֶת־הַנְּעָרִים יוֹדַעְתִּי a אֶל־מְקוֹם פְּלֹנִי אַלְמוֹנִי: ל.ג[4].ל.ג[5]
4 וְעַתָּה מַה־יֶּשׁ a תַּחַת־יָדְךָ חֲמֵשֶׁת־לֶחֶם תְּנָה בְיָדִי אוֹ הַנִּמְצָא: ל.ל
5 וַיַּעַן הַכֹּהֵן אֶת־דָּוִד וַיֹּאמֶר אֵין־לֶחֶם חֹל אֶלָּא a תַּחַת יָדִי כִּי־אִם־ ו בסע בסיע
לֶחֶם קֹדֶשׁ יֵשׁ אִם־נִשְׁמְרוּ הַנְּעָרִים אַךְ מֵאִשָּׁה b: פ 6 וַיַּעַן דָּוִד ג
אֶת־הַכֹּהֵן וַיֹּאמֶר לוֹ כִּי אִם a־אִשָּׁה עָצְרָה־לָנוּ כְּתְמוֹל b שִׁלְשֹׁם ל וחס.[6] ג בנביא[7]. ח חס וכל אורית דכות ב מ ב
בְּצֵאתִי וַיִּהְיוּ כְלֵי־הַנְּעָרִים קֹדֶשׁ וְהוּא דֶּרֶךְ חֹל וְאַף כִּי הַיּוֹם יִקְדַּשׁ
בְּכֶלְי: 7 וַיִּתֶּן־לוֹ הַכֹּהֵן קֹדֶשׁ כִּי לֹא־הָיָה שָׁם לֶחֶם כִּי־אִם־לֶחֶם ל
הַפָּנִים הַמּוּסָרִים a מִלִּפְנֵי יְהוָה לָשׂוּם לֶחֶם חֹם בְּיוֹם הִלָּקְחוֹ: ל.ל.ח[8] וכל אורית דכות ב מ ב.[9]
8 וְשָׁם אִישׁ מֵעַבְדֵי שָׁאוּל בַּיּוֹם הַהוּא נֶעְצָר לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁמוֹ דֹּאֵג ה ר״ש[11].ל
9 הָאֲדֹמִי אַבִּיר הָרֹעִים אֲשֶׁר לְשָׁאוּל: 9 וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲחִימֶלֶךְ וְאֵין a ב[12].ל ומל
יֶשׁ־פֹּה תַּחַת־יָדְךָ חֲנִית אוֹ־חֶרֶב כִּי גַם־חַרְבִּי וְגַם b־כֵּלַי לֹא לָקַחְתִּי
בְיָדִי כִּי־הָיָה דְבַר־הַמֶּלֶךְ נָחוּץ: ס 10 וַיֹּאמֶר הַכֹּהֵן חֶרֶב c גָּלְיָת ל
הַפְלִשְׁתִּי אֲשֶׁר־הִכִּיתָ ׀ בְּעֵמֶק הָאֵלָה הִנֵּה־הִיא לוּטָה בַשִּׂמְלָה a אַחֲרַי ל.ל.ל[13]
הָאֵפוֹד a אִם־אֹתָהּ תִּקַּח־לְךָ קַח כִּי אֵין אַחֶרֶת זוּלָתָהּ בָּזֶה וַיֹּאמֶר ב בתרי לישנ[14] ול מיחד[15]. יו מ״ם אין אין
דָּוִד אֵין כָּמוֹהָ תְּנָנָה לִי: 11 וַיָּקָם דָּוִד וַיִּבְרַח בַּיּוֹם־הַהוּא מִפְּנֵי ו[16]

[43]Mm 229. [44]Mp sub loco. Cp 21 [1]Mm 175. [2]Mm 497. [3]Mm 1369. [4]Mm 1647. [5]Mm 1648. [6]Mm 401. [7]Mm 2119. [8]Mp sub loco. [9]Mm 3083. [10]Mp sub loco. [11]Mm 299. [12]Mm 1649. [13]Mm 1213. [14]Mm 2843. [15]Mm 4202. [16]Mm 588.

41 [c] S(V) *brm* ‖ **Cp 21,3** [a] G *διαμεμαρτύρηται, σ′ συνεταξάμην,* V *condixi* ‖ **4** [a–a] Ms cit היש cf G[-Mss]$^{\mathfrak{G}93}$V *si quid* ‖ **5** [a] > Ms G$^{\mathfrak{G}93.94}$^{CY}S ‖ [b] Q + ואכלתם ממנו cf G *καὶ φάγε|ονται* ‖ **6** [a] > pc Mss ‖ [b] pc Mss citt מת cf G^{L}SV ‖ **7** [a] Q המוסר ‖ **9** [a] „plur MSS" (de Rossi) וְאֵין cf S *ljt*; G *ἰδε εἰ* ‖ [b] 2 Mss cit S^{B} גם ‖ **10** [a–a] Q אחר[אפד; > G[-OL] ‖ [b] mlt Mss interv.

ו בטע מְקֹום דָּוִד ס [b] וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנֹו מַדּוּעַ לֹא־בָא
ד. ב[31] בֶּן־יִשַׁי גַּם־תְּמוֹל גַּם־הַיֹּום אֶל־הַלָּחֶם: [28] וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־[a]שָׁאוּל[b]
ג נִשְׁאֹל נִשְׁאַל דָּוִד מֵעִמָּדִי עַד־בֵּית לָחֶם: [29] וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי נָא כִּי
ל. ג זֶבַח מִשְׁפָּחָה לָנוּ בָּעִיר וְהוּא צִוָּה־לִי אָחִי וְעַתָּה אִם־מָצָאתִי חֵן
סו׳ יח[32] מנה בסיס . ב . ה[33] . ף פסוק ראית בהון ה מילין מתאימין[34] . ב . בְּעֵינֶיךָ אִמָּלְטָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־אֶחָי עַל־כֵּן לֹא־בָא אֶל־שֻׁלְחַן
הַמֶּלֶךְ: ס [30] וַיִּחַר־אַף שָׁאוּל בִּיהֹונָתָן[a] וַיֹּאמֶר לֹו בֶּן־נַעֲוַת
ל. ל הַמַּרְדּוּת הֲלֹוא יָדַעְתִּי כִּי־בְחֹרְךָ[b] אַתָּה לְבֶן־[c]יִשַׁי לְבָשְׁתְּךָ וּלְבֹשֶׁת
עֶרְוַת אִמֶּךָ: [31] כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשַׁי חַי עַל־הָאֲדָמָה לֹא תִכֹּון
ד. יג[35] אַתָּה וּמַלְכוּתֶךָ וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מָוֶת הוּא: ס
[32] וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־[a]שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה יומת מֶה עָשָׂה:
ג [33] וַיָּטֶל[a] שָׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכֹּתֹו וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי־כָלְתָה[b] הִיא[c]
מֵעִם אָבִיו לְהָמִית אֶת־דָּוִד: [34] וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעִם הַשֻּׁלְחָן
ו[36]. ה. ד[37] בָּחֳרִי־אָף וְלֹא־אָכַל בְּיוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לֶחֶם כִּי נֶעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי
ל. ו רפ[38] הִכְלְמֹו אָבִיו: ס [35] וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה לְמֹועֵד
ב חס[39] דָּוִד וְנַעַר קָטֹן עִמֹּו: [36] וַיֹּאמֶר לְנַעֲרֹו רֻץ מְצָא נָא אֶת־הַחִצִּים אֲשֶׁר
אָנֹכִי מֹורֶה הַנַּעַר[a] רָץ וְהוּא יָרָה הַחִצִּי[b] לְהַעְבִרֹו: [37] וַיָּבֹא הַנַּעַר
ו בטע בסיס עַד־מְקֹום הַחִצִּי[a] אֲשֶׁר יָרָה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנַּעַר וַיֹּאמֶר
ה הֲלֹוא הַחִצִּי[b] מִמְּךָ וָהָלְאָה: [38] וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנַּעַר[a] מְהֵרָה
חוּשָׁה אַל־תַּעֲמֹד וַיְלַקֵּט נַעַר יְהוֹנָתָן אֶת־הַחִצִּי[b] וַיָּבֹא[c] אֶל־אֲדֹנָיו:
[39] וְהַנַּעַר לֹא־יָדַע מְאוּמָה אַךְ יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר: [40] וַיִּתֵּן
[41] יְהוֹנָתָן אֶת־כֵּלָיו אֶל־הַנַּעַר אֲשֶׁר־לֹו וַיֹּאמֶר לֹו לֵךְ הָבִיא הָעִיר:
הי ר״ם מיחד[42] [41] הַנַּעַר[a] בָּא וְדָוִד קָם מֵאֵצֶל הַנֶּגֶב[b] וַיִּפֹּל לְאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ

[31] Mm 1642. [32] Mm 1533. [33] Mm 394. [34] Mm 1890. [35] Mm 936. [36] Mm 1643. [37] Mm 1644. [38] Mm 613. [39] Mm 1645. [40] Mm 1646. [41] Mm 322. [42] Mm 944.

27 [b] mlt Mss^{G} om interv ‖ **28** [a] mlt Mss אל ‖ [b] nonn Mss + אביו cf $\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{Ms\,ed\,princ}$ ‖ **30** [a] mlt Mss + בנו, $\mathfrak{G}$ + *σφόδρα* cf 11,6; > $\mathfrak{S}^{-AB*}$ ‖ [b] $\mathfrak{G}$ *μέτοχος εἶ* cf Ps 119,63; $\mathfrak{E}^{93.94}$ *transfiguratus* ‖ [c] pc Mss cit בבן ‖ **32** [a] nonn Mss אל ‖ **33** [a] $\mathfrak{G}(\mathfrak{S}\mathfrak{T}\mathfrak{V})$ *καὶ ἐπῆρεν* cf 18,11[b] ‖ [b] Vrs subj היא ‖ [c] nonn Mss הוא, $\mathfrak{G}$ *ἡ κακία αὐτή* ‖ **36** [a] mlt Mss ׳וה cf $\mathfrak{G}$ $\mathfrak{S}^{Jac\,edess}\mathfrak{T}^{Ms}(\mathfrak{Y})$ ‖ [b] pc Mss החצים cf $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}^{Jac\,edess}$ ‖ **37** [a] 2 Mss החצים cf $\mathfrak{G}^{L}$ ‖ [b] 2 Mss החצים ‖ [c] $\mathfrak{G}^{Mss}$ *καὶ ἤνεγκεν* cf $\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ ‖ **38** [a] עלמו cf $\mathfrak{G}$ ‖ [b] permlt Mss ut Q cf Vrs ‖ [c] $\mathfrak{G}$ *ἐργάβ* cf 19[b].

החצים חד מן ז[40] חס מ ק בלישׁ
ג ב חס וחד מל[41]

13 אֶת־אָזְנֶךָ׃ כֹּה־יַעֲשֶׂה יְהוָה[a] לְיהוֹנָתָן וְכֹה יֹסִיף כִּי־יִיטַב אֶל־ ג חס בנביא[16] . יד כת כן . ח חס בלי־ש[17]
אָבִי אֶת־הָרָעָה עָלֶיךָ וְגָלִיתִי אֶת־אָזְנְךָ וְשִׁלַּחְתִּיךָ וְהָלַכְתָּ לְשָׁלוֹם ג חס בנביא . ב
14 וַיְהִי יְהוָה עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אָבִי׃ וְלֹא[a] אִם־עוֹדֶנִּי חַי וְלֹא[b] לב . ס ספרק ולא ולא ולא . ג[18]
15 תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי חֶסֶד יְהוָה וְלֹא[a] אָמוּת׃ וְלֹא[a]־תַכְרִת אֶת־חַסְדְּךָ
מֵעִם בֵּיתִי עַד־עוֹלָם וְלֹא[c] בְּהַכְרֵת יְהוָה אֶת־אֹיְבֵי דָוִד אִישׁ מֵעַל ב חד חס וחד מל
16 פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ 16 [a]וַיִּכְרֹת יְהוֹנָתָן עִם[a]־בֵּית דָּוִד[b] וּבִקֵּשׁ יְהוָה מִיַּד אֹיְבֵי
17 דָוִד׃ 17 וַיֹּסֶף יְהוֹנָתָן [a]לְהַשְׁבִּיעַ אֶת[a]־דָּוִד בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ כִּי־אַהֲבַת כי ז[19] מנה מל
18 נַפְשׁוֹ אֲהֵבוֹ׃ ס 18 וַיֹּאמֶר־לוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וְנִפָּקַדְתָּ כִּי ד
19 יִפָּקֵד מוֹשָׁבֶךָ׃ 19 וְשִׁלַּשְׁתָּ [a]תֵּרֵד מְאֹד[a] וּבָאתָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־ ג . ב[20] . ו בטף[21]
20 נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וְיָשַׁבְתָּ אֵצֶל הָאֶבֶן[b] הָאָזֶל׃ 20 וַאֲנִי ל . סז ר״פ
21 שְׁלֹשֶׁת הַחִצִּים צֹדֶה[a] אוֹרֶה לְשַׁלַּח־לִי[b] לְמַטָּרָה׃ 21 וְהִנֵּה אֶשְׁלַח ל . ב[22] . ב . ב ר״פ והנה והנה[16]
אֶת־הַנַּעַר לֵךְ מְצָא אֶת־הַחִצִּים[a] אִם־אָמֹר אֹמַר לַנַּעַר הִנֵּה הַחִצִּים[b] ל . ג[23] . ג חס[24]
22 מִמְּךָ וָהֵנָּה קָחֶנּוּ וָבֹאָה כִּי־שָׁלוֹם לְךָ וְאֵין דָּבָר חַי־יְהוָה׃ 22 וְאִם־ ל . ג ב מנה בנביא . ל[25]
כֹּה אֹמַר לָעֶלֶם הִנֵּה הַחִצִּים[a] מִמְּךָ וָהָלְאָה לֵךְ כִּי שִׁלַּחֲךָ יְהוָה׃ ל . ב
23 וְהַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וָאַתָּה הִנֵּה בֵּינִי וּבֵינְךָ[a] עַד־עוֹלָם׃ ג[26] . ג ב קמ וחד פת[27]
אל חד מן ג כת כן 24 וַיִּסָּתֵר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל[a]־הַלֶּחֶם
25 לֶאֱכֹל׃ 25 וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל־מוֹשָׁבוֹ כְּפַעַם [a]בְּפַעַם[a] אֶל־מוֹשַׁב[a] הַקִּיר יג מל[28] . ג[29]
26 וַיָּקָם[b] יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אַבְנֵר מִצַּד שָׁאוּל וַיִּפָּקֵד מְקוֹם דָּוִד׃ 26 וְלֹא־ יז ר״פ ולא לא[30]
דִבֶּר שָׁאוּל מְאוּמָה בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אָמַר מִקְרֶה הוּא בִּלְתִּי טָהוֹר ב וכל קהלת דכות
הוּא כִּי־לֹא טָהוֹר׃ ס 27 וַיְהִי מִמָּחֳרַת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי[a] וַיִּפָּקֵד

[16]Mp sub loco. [17]Mm 1098. [18]Mm 531. [19]Mm 962. [20]Dt 19,3. [21]Mm 50. [22]Hi 27,11. [23]וחד ואם אמר Ex 21,5. [24]Mm 1487. [25]וחד אין דבר Nu 20,19. [26]Mm 1046. [27]Mm 233. [28]Mm 1640. [29]Lv 13,46. [30]Mm 2708.

13 [a] G-^{O} *ὁ θεός* cf 3,17 ‖ **14** [a] G *καὶ ἐὰν (κὰν) μέν* (> G^{L}; G^{Op} *μή* cf 𝔊$^{93.94}$ *aut si non*), S *wlwj djn*, V *et (si vixero)* ‖ [b] G *καί* (> G^{L}), 𝔊$^{93.94}$ *non*, S *'l'*; > V ‖ [c] G *καὶ ἐάν* cf 𝔊$^{93.94}$, V *si vero*, S *'dl'* ‖ **15** [a] G-^{Op} *οὐκ* (G^{L} *εἰ*); > 𝔊$^{93.94}$; V *non* ‖ **16** [a–a] G^{Mss} *ἐξαρθῆναι τὸ ὄνομα τοῦ Ιωναθαν ἀπό* cf Ru 4,10, sed etiam 22,8 ‖ [b] G^{L} *(εἰ ἐξαρθήσεται τῷ Ιωναθαν μετὰ τοῦ οἴκου) Σαουλ* cf 𝔊$^{91.93.94}$ ‖ **17** [a–a] G *ὁμόσαι τῷ*, V *deierare (David)* ‖ **19** [a–a] G *καὶ ἐπισκέψῃ*, σ′ *…ζητηθήσῃ …*, S *mtb'' 'nt tb*, T *ttb'j lhd'* ‖ [b] G-^{L} *τὸ ἐργάβ* cf 𝔊$^{93.94}$ *(lapidem) argab(el[i]tu)* et 41^{b} ‖ [c] G *ἐκεῖνος*, S *hj* |. **20** [a] > G-^{Op}S ‖ [b] > GS ‖ **21** [a] G-^{L} *τὴν σχίζαν* cf 𝔊$^{93.94}$ ‖ [b] G *ἡ σχίζα*, S$^{C\,Jac\,edess}$ *g'r'* (sg), T^{f} *grr'* ‖ **22** [a] pc Mss החצי cf G𝔊$^{93.94}$SAC Jac edessT^{f} et 21^{b} ‖ **23** [a] 2 Mss ובניך ‖ **24** [a] mlt Mss ut Q ‖ **25** [a–a] > G^{L}SV ‖ [b] G *καὶ προέφθασεν* cf 2 S 22,6.19 ‖ **27** [a] G *τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ* cf SV.

לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיִּפֹּל עָרֹם כָּל־הַיּוֹם הַהוּא וְכָל־הַלָּיְלָה עַל־כֵּן יֹאמְרוּ
גַּם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִם׃ פ

20 1 וַיִּבְרַח דָּוִד מִנָּיוֹת[a] בָּרָמָה וַיָּבֹא וַיֹּאמֶר | לִפְנֵי יְהוֹנָתָן מָה
עָשִׂיתִי מֶה[b]־עֲוֹנִי וּמֶה־חַטָּאתִי לִפְנֵי אָבִיךָ כִּי מְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשִׁי׃
2 וַיֹּאמֶר לוֹ חָלִילָה[a] לֹא תָמוּת הִנֵּה[b] לֹא־יַעֲשֶׂה[b] אָבִי דָבָר גָּדוֹל אוֹ
דָבָר קָטֹן וְלֹא יְגַלֶּה אֶת־אָזְנִי וּמַדּוּעַ יַסְתִּיר אָבִי מִמֶּנִּי אֶת־הַדָּבָר
הַזֶּה אֵין זֹאת׃ 3 וַיִּשָּׁבַע עוֹד[a] דָּוִד וַיֹּאמֶר יָדֹעַ יָדַע אָבִיךָ כִּי־מָצָאתִי
חֵן בְּעֵינֶיךָ וַיֹּאמֶר אַל־יֵדַע־זֹאת יְהוֹנָתָן פֶּן־יֵעָצֵב[b] וְאוּלָם חַי־יְהוָה
וְחֵי נַפְשֶׁךָ כִּי כִפֶּשַׁע בֵּינִי וּבֵין הַמָּוֶת׃ 4 וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל־דָּוִד
מַה־תֹּאמַר נַפְשְׁךָ וְאֶעֱשֶׂה[a]־לָּךְ׃ ס 5 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יְהוֹנָתָן
הִנֵּה־חֹדֶשׁ מָחָר וְאָנֹכִי יָשֹׁב־אֵשֵׁב עִם־הַמֶּלֶךְ לֶאֱכֹל וְשִׁלַּחְתַּנִי
וְנִסְתַּרְתִּי בַּשָּׂדֶה עַד הָעֶרֶב הַשְּׁלִשִׁית[a]׃ 6 אִם־פָּקֹד יִפְקְדֵנִי[a] אָבִיךָ
וְאָמַרְתָּ נִשְׁאֹל נִשְׁאַל[a] מִמֶּנִּי דָּוִד לָרוּץ בֵּית־לַחֶם עִירוֹ כִּי זֶבַח הַיָּמִים
שָׁם לְכָל־הַמִּשְׁפָּחָה׃ 7 אִם[a]־כֹּה יֹאמַר טוֹב שָׁלוֹם לְעַבְדֶּךָ וְאִם־
חָרֹה יֶחֱרָה לוֹ יָדַע כִּי־כָלְתָה הָרָעָה מֵעִמּוֹ׃ 8 וְעָשִׂיתָ חֶסֶד עַל־[a]
עַבְדֶּךָ כִּי בִבְרִית יְהוָה הֵבֵאתָ אֶת־עַבְדְּךָ עִמָּךְ וְאִם־יֶשׁ־בִּי עָוֹן
הֲמִיתֵנִי אַתָּה וְעַד־אָבִיךָ לָמָּה־זֶּה תְבִיאֵנִי׃ פ 9 וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן
חָלִילָה לָּךְ כִּי | אִם־יָדֹעַ אֵדַע כִּי־כָלְתָה הָרָעָה מֵעִם אָבִי לָבוֹא
עָלֶיךָ וְלֹא אַתָּה אַגִּיד לָךְ׃ ס 10 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יְהוֹנָתָן מִי
יַגִּיד לִי אוֹ מַה־[a]יַּעַנְךָ אָבִיךָ קָשֶׁה׃ ס 11 וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל־
דָּוִד לְכָה וְנֵצֵא הַשָּׂדֶה וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם הַשָּׂדֶה׃ ס 12 וַיֹּאמֶר
יְהוֹנָתָן אֶל־דָּוִד יְהוָה[a] אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל[b] כִּי־אֶחְקֹר אֶת־אָבִי כָּעֵת |
מָחָר הַשְּׁלִשִׁית וְהִנֵּה־טוֹב אֶל־דָּוִד וְלֹא־אָז אֶשְׁלַח אֵלֶיךָ וְגָלִיתִי

ד חס[18] | ה[19] וחד מן ג[20] כת כן בלוש | מגיות ק | ל | ג[1]. לא ק חד מן ג כת ו בלוש. יעשה ק | ח[2]. [3]. נז וכל תלים דכות ב מ יא | ה | סו יט[4] מנה בסיפ. יס[5]. ב | ב. ל | ה וחס[6]. יג מל[7] | ו ר״פ בסים וכל יהושע שפטים ושמואל ואם ר״פ[8]. ה וחס[9] | ב. נז וכל תלים דכות ב מ יא. ג[10] | ל. ו ר״פ בסיפ וכל יהושע שפטים ושמואל ואם ר״פ[8]. ל | ג[11]. ב[12] | ג[13] וכל אחנח וס״פ דכות ב מ א. ג[14]. ב[15] | ל. כו מלעיל. ל ומל | ב

[18]Mm 1638. [19]Mm 3012. [20]Cf Mp sub loco et Jer 23,30. Cp 20 [1]Mm 1639. [2]Mp sub loco. [3]Mm 1454. [4]Mm 1533. [5]Mm 1369. [6]Mm 1433. [7]Mm 1640. [8]Mm 1380. [9]Mm 388. [10]Mm 3582. [11]Mm 597. [12]Mm 3252. [13]Mm 1660. [14]Mm 1641. [15]Mm 1784.

Cp 20,1 [a] permlt Mss מנוית; mlt Mss ut Q cf 19,18[a] || [b] pc Mss cit ומה cf 𝔊𝔖 et cf Gn 31,36[a] || **2** [a] 𝔊σ′θ′ + σοι/συ, 𝔖 + lk, sed cf 14,45 || [b–b] mlt Mss ut Q cf Vrs || **3** [a] > 𝔊𝔖 || [b] 𝔠 יעצב || **4** [a] pc Mss אז cf 𝔖 || **5** [a] > 𝔊^{OMss}𝔤$^{93.94}$ || **6** [a] 𝔠 יפקדני || **7** [a] nonn Mss ואם cf 𝔊^{LMss} || **8** [a] pc Mss Seb עם cf Vrs, Ms אם || **10** [a–a] 𝔊 ἐάν, 𝔖 dlm', 𝔗 'm dlm', 𝔙 *si quid forte* || **12** [a] 2 Mss cit pr חי; 𝔖 pr *nshd* || [b] 𝔊 ins *οἶδεν* cf 𝔤$^{93.94}$.

בַּחֲנִית׃ בְּדָוִד וּבְקִירֹ֖ יְפִצְּעֶ֑נּוּ מִפְּנֵ֣י שָׁא֔וּל וַיִּגֹּ֞ף אֶת־הַחֲנִ֣ית בַּקִּ֗יר וְדָוִד֙ ל
11 נָ֣ס וַיִּמָּלֵ֔ט בַּלַּ֖יְלָה הֽוּא׃ פ 11 וַיִּשְׁלַ֨ח שָׁא֜וּל מַלְאָכִ֗ים אֶל־בֵּ֤ית ד״ה
דָּוִד֙ לְשָׁמְרוֹ֔ וְלַהֲמִיתֹ֖וֹ בַּבֹּ֣קֶר וְתַגֶּ֤ד לְדָוִד֙ מִיכַ֣ל אִשְׁתּ֔וֹ לֵאמֹ֖ר אִם־ ל.ל
12 אֵינְךָ֥ מְמַלֵּ֛ט אֶת־נַפְשְׁךָ֖ הַלַּ֣יְלָה מָחָ֑ר אַתָּ֖ה מוּמָֽת׃ 12 וַתֹּ֥רֶד מִיכַ֖ל ל.ג חס וחד מל׳
13 אֶת־דָּוִ֛ד בְּעַ֥ד הַחַלּ֖וֹן וַיֵּ֣לֶךְ וַיִּבְרַ֥ח וַיִּמָּלֵֽט׃ 13 וַתִּקַּ֤ח מִיכַל֙ אֶת־ ל.ח
הַתְּרָפִ֔ים וַתָּ֥שֶׂם אֶל־הַמִּטָּ֖ה וְאֶת־כְּבִ֣יר הָעִזִּ֑ים שָׂ֥מָה מְרַאֲשֹׁתָ֖יו ל.ט
14 וַתְּכַ֥ס בַּבָּֽגֶד׃ ס 14 וַיִּשְׁלַ֤ח שָׁאוּל֙ מַלְאָכִ֔ים לָקַ֖חַת אֶת־דָּוִ֑ד ל קמ
15 וַתֹּ֖אמֶר חֹלֶ֥ה הֽוּא׃ פ 15 וַיִּשְׁלַ֤ח שָׁאוּל֙ אֶת־הַמַּלְאָכִ֔ים לִרְאֹ֖ת י״ח
16 אֶת־דָּוִ֑ד לֵאמֹ֗ר הַעֲל֤וּ אֹתוֹ֙ בַּמִּטָּ֔ה אֵלַ֖י לַהֲמִיתֽוֹ׃ 16 וַיָּבֹ֣אוּ הַמַּלְאָכִ֔ים י״ח חס בלי״ש
17 וְהִנֵּ֥ה הַתְּרָפִ֖ים אֶל־הַמִּטָּ֑ה וּכְבִ֥יר הָעִזִּ֖ים מְרַאֲשֹׁתָֽיו׃ 17 וַיֹּ֥אמֶר י״ח
שָׁא֖וּל אֶל־מִיכַ֑ל לָ֣מָּה כָּ֤כְה רִמִּיתַנִי֙ וַתְּשַׁלְּחִ֣י אֶת־אֹיְבִ֔י וַיִּמָּלֵ֖ט כ״ג. ב״ש. ל.
וַתֹּ֥אמֶר מִיכַ֖ל אֶל־שָׁא֑וּל הוּא־אָמַ֤ר אֵלַי֙ שַׁלְּחֵ֔נִי לָ֥מָּה אֲמִיתֶֽךָּ׃ ל וחס
18 וְדָוִ֗ד בָּרַ֤ח וַיִּמָּלֵט֙ וַיָּבֹ֣א אֶל־שְׁמוּאֵ֔ל הָרָמָ֖תָה וַיַּגֶּד־לוֹ֑ אֵ֚ת כָּל־ ח״ש
19 אֲשֶׁ֣ר עָשָׂה־לּ֔וֹ שָׁא֖וּל וַיֵּ֣לֶךְ הוּא֣ וּשְׁמוּאֵ֑ל וַיֵּשְׁב֖וּ בְּנָיוֹֽת׃ 19 וַיֻּגַּ֥ד בניות. כד״ה
20 לְשָׁא֖וּל לֵאמֹ֑ר הִנֵּ֥ה דָוִ֛ד בִּנְיוֹ֖ת בָּרָמָֽה׃ 20 וַיִּשְׁלַ֤ח שָׁאוּל֙ מַלְאָכִ֔ים בניות
לָקַ֖חַת אֶת־דָּוִ֑ד וַיַּ֣רְא אֶת־לַהֲקַ֣ת הַנְּבִיאִ֗ים נִבְּאִים֙ וּשְׁמוּאֵ֣ל עֹמֵ֔ד ל.ג מל בסי״ם
נִצָּ֖ב עֲלֵיהֶ֑ם וַתְּהִ֤י עַל־מַלְאֲכֵי֙ שָׁא֔וּל רֽוּחַ֙ אֱלֹהִ֔ים וַיִּתְנַבְּא֖וּ גַּם־ ל
21 הֵֽמָּה׃ 21 וַיַּגִּ֥דוּ לְשָׁא֖וּל וַיִּשְׁלַ֣ח מַלְאָכִ֑ים אֲחֵרִ֖ים וַיִּתְנַבְּא֥וּ גַּם־הֵֽמָּה֙ כ״ג
22 וַיֹּ֣סֶף שָׁא֔וּל וַיִּשְׁלַ֥ח מַלְאָכִ֖ים שְׁלִשִׁ֑ים וַיִּתְנַבְּא֥וּ גַּם־הֵֽמָּה׃ 22 וַיֵּ֣לֶךְ כ״ג
גַּם־הוּא֮ הָרָמָתָה֒ וַיָּבֹא֙ עַד־בּ֣וֹר הַגָּד֔וֹל אֲשֶׁ֖ר בַּשֶּׁ֑כִּוּ וַיִּשְׁאַ֕ל וַיֹּ֣אמֶר ח״ש. יב טביו״ד
23 אֵיפֹ֥ה שְׁמוּאֵ֖ל וְדָוִ֑ד וַיֹּ֣אמֶר הִנֵּ֥ה בִּנְיוֹ֖ת בָּרָמָֽה׃ 23 וַיֵּ֣לֶךְ שָׁ֔ם אֶל־ י כת ח״ם. בניות. ב״ש
נְיוֹ֥ת בָּרָמָ֖ה וַתְּהִ֣י עָלָ֣יו גַּם־ה֔וּא רֽוּחַ֙ אֱלֹהִ֔ים וַיֵּ֥לֶךְ הָלוֹךְ֙ וְהִתְנַבֵּ֔א נניות
24 עַד־בֹּאוֹ֖ בִּנְיוֹ֣ת בָּרָמָֽה׃ 24 וַיִּפְשַׁ֤ט גַּם־הוּא֙ בְּגָדָ֔יו וַיִּתְנַבֵּ֖א גַּם־הוּא֙ בניות

[6]Mm 217. [7]Mm 1634. [8]Mp sub loco. [9]Mm 1635. [10]Mm 1036. [11]Mm 1691. [12]Mm 2415. [13]Mm 1564. [14]Mm 2228. [15]Mm 1636. [16]Mm 1750. [17]Mm 1637.

10 [a] pc Mss Seb ההוא || **11** [a] G om cop || **13** [a] C cit על || **14** [a] G^{-L} *καὶ λέγουσιν*, V *et responsum est* || **17** [a] mlt Mss שלחני || **18** [a] mlt Mss ut Q; pc Mss cit בנוות cf 20,1[a] || **19** [a] ut 18[a] || **20** [a] Ms ויראו cf G$^{\mathfrak{L}93.94}$ST^{Mss}V || [b] Vrs a קהל, sed aeth *lhq* = senior || [c] > SV || **21** [a] mlt Mss^{G} interv || **22** [a] G$^{-O\,Mss}$ *ἅλως* || [b] G$^{-O\,Mss}$ *Σεφειν*, S *swp'* || [c] G^{-B*Ms}ST^{Ms} pl; V *dictumque est* || [d] ut 18[a] || **23** [a] G^{-L} *ἐκεῖθεν*; > G^{L}V || [b] ut 18[a] || [c] ST^{-f} inf || [d] ut 18[a].

יד בסיס הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי דָּוִד לְהִתְחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ [a]וְלֹא
כה מָלְאוּ הַיָּמִים[a]: 27 וַיָּקָם דָּוִד וַיֵּלֶךְ | הוּא וַאֲנָשָׁיו וַיַּךְ בַּפְּלִשְׁתִּים 7
נא[23].ב[24] מָאתַיִם[a] אִישׁ וַיָּבֵא דָוִד אֶת־עָרְלָתֵיהֶם [b]וַיְמַלְאוּם[c] לַמֶּלֶךְ[b] לְהִתְחַתֵּן
בַּמֶּלֶךְ וַיִּתֶּן־לוֹ שָׁאוּל אֶת־מִיכַל בִּתּוֹ לְאִשָּׁה: ס 28 וַיַּרְא שָׁאוּל 8
ל. מח[25] כת א לא קר וחד מן כ׳ בליש. כת כן [a]וַיֵּדַע כִּי יְהוָה עִם־דָּוִד [b]וּמִיכַל בַּת־שָׁאוּל[b] אֲהֵבָתְהוּ[c]: 29 וַיּוֹסֶף[a] 9
ג חס שָׁאוּל לְרָאֹת[b] מִפְּנֵי דָּוִד עוֹד [c]וַיְהִי שָׁאוּל אוֹיֵב אֶת־דָּוִד כָּל־הַיָּמִים[c]:
ו[27].ל ס 30 [a]וַיֵּצְאוּ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים וַיְהִי | מִדֵּי צֵאתָם שָׂכַל דָּוִד מִכֹּל 30
ל עַבְדֵי שָׁאוּל וַיִּיקַר שְׁמוֹ מְאֹד: ס
ל. ל בעינ[1] **19** 1 וַיְדַבֵּר שָׁאוּל אֶל־יוֹנָתָן בְּנוֹ וְאֶל־כָּל־עֲבָדָיו לְהָמִית אֶת־ 9
דָּוִד וִיהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל חָפֵץ בְּדָוִד מְאֹד: 2 וַיַּגֶּד יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵאמֹר 2
ל מְבַקֵּשׁ שָׁאוּל אָבִי לַהֲמִיתֶךָ וְעַתָּה הִשָּׁמֶר־נָא בַבֹּקֶר וְיָשַׁבְתָּ בַסֵּתֶר
ל. סר ר״ם וְנַחְבֵּאתָ: 3 וַאֲנִי אֵצֵא וְעָמַדְתִּי לְיַד־אָבִי בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם וַאֲנִי 3
יב אֲדַבֵּר בְּךָ אֶל־אָבִי וְרָאִיתִי מָה וְהִגַּדְתִּי לָךְ: ס 4 וַיְדַבֵּר יְהוֹנָתָן 4
ל בְּדָוִד טּוֹב אֶל־שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַל־יֶחֱטָא[a] הַמֶּלֶךְ בְּעַבְדּוֹ
לה מל. פר בְּדָוִד כִּי לוֹא[b] חָטָא לָךְ וְכִי מַעֲשָׂיו טוֹב־לְךָ מְאֹד: 5 וַיָּשֶׂם אֶת־ 5
נַפְשׁוֹ בְכַפּוֹ וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי וַיַּעַשׂ יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה לְכָל־
ל קמ יִשְׂרָאֵל רָאִיתָ וַתִּשְׂמָח וְלָמָּה תֶחֱטָא בְדָם נָקִי לְהָמִית אֶת־דָּוִד חִנָּם:
6 וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל בְּקוֹל יְהוֹנָתָן וַיִּשָּׁבַע שָׁאוּל חַי־יְהוָה אִם־יוּמָת[a] 6
כה. נא[3] 7 וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן לְדָוִד וַיַּגֶּד־לוֹ יְהוֹנָתָן אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּבֵא 7
נ[1] יְהוֹנָתָן אֶת־דָּוִד אֶל־שָׁאוּל[a] וַיְהִי לְפָנָיו כְּאֶתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם: ס
ג מל[5] 8 וַתּוֹסֶף הַמִּלְחָמָה לִהְיוֹת וַיֵּצֵא דָוִד וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיַּךְ בָּהֶם 8
כג. ה בסיס מַכָּה גְדוֹלָה וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו: 9 וַתְּהִי רוּחַ יְהוָה[a] | רָעָה אֶל־שָׁאוּל וְהוּא 9
בְּבֵיתוֹ יוֹשֵׁב וַחֲנִיתוֹ בְיָדוֹ וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָד[b]: 10 וַיְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לְהַכּוֹת 10

[23]Mm 639. [24]Mm 189. [25]Mm 898. [26]Mm 962. [27]Mm 1631. Cp 19 [1]Mm 4012. [2]Mm 445. [3]Mm 639. [4]Mm 1632. [5]Mm 1633.

26 [a–a] > $\mathfrak{G}^{-OL}$ || **27** [a] $\mathfrak{G}\mathfrak{L}^{94}$ 100 cf 2 S 3,14 || [b–b] > $\mathfrak{G}^{-OL}$ || [c] $\mathfrak{G}^{Mss}\alpha'\theta'\mathfrak{T}^{Mss}\mathfrak{V}$ verb sg || **28**[a–a] > $\mathfrak{G}^{-OMss}$ || [b–b] $\mathfrak{G}$ *καὶ πᾶς Ισραηλ* ($\mathfrak{G}^{L}$ pr *καὶ Μελχολ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ*) || [c] $\mathfrak{C}$ אַהֲבָתְהוּ || **29** [a] $\mathfrak{C}$ ויאסף, pc Mss ויוסף, nonn Mss ויסף || [b] 2 Mss לירא cf Jos 22,25 || [c–c] > $\mathfrak{G}^{-OLMss}$ || **30** [a] v 30 > $\mathfrak{G}^{-OLMss}$ || **Cp 19,4** [a] $\mathfrak{C}$ יחטא || [b] nonn Mss$\mathfrak{C}$ לא || **6** [a] 2 Mss ימות cf $\mathfrak{G}\mathfrak{L}$ || **7** [a] nonn Mss ל || **9** [a] > pc Mss cf $\mathfrak{G}^{-OLMss}$; $\mathfrak{G}^{LMss}$ *θεοῦ* || [b] pc Mss בידו cf $\mathfrak{G}^{Mss}\mathfrak{L}^{93}\mathfrak{V}$ et 18,10; $\mathfrak{G}^{-Mss}$ *ταῖς χερσὶν αὐτοῦ* cf $\mathfrak{L}^{94}$; $\mathfrak{S}$ *qdmwhj*.

11 כְּיֹום ׀ וּבְיֹום וְהַחֲנִית בְּיַד־שָׁאוּל׃ 11 [a]וַיְטָל[b] שָׁאוּל׀ אֶת־הַחֲנִית וַיֹּאמֶר יא[a].ב
12 אַכֶּה בְדָוִד וּבְקִיר וַיִּסֹּב דָּוִד מִפָּנָיו פַּעֲמָיִם׃ 12 וַיִּרָא שָׁאוּל מִלִּפְנֵי[a] כג.יג[10].ל.ל
13 דָּוִד [b]כִּי־הָיָה יְהוָה עִמּוֹ וּמֵעִם שָׁאוּל סָר[b]׃ 13 וַיְסִרֵהוּ שָׁאוּל׀ מֵעִמּוֹ
ס[14] וַיְשִׂמֵהוּ לוֹ שַׂר־אָלֶף וַיֵּצֵא וָיָבֹא לִפְנֵי הָעָם׃ ס 14 וַיְהִי דָוִד ל
15 לְכָל־[a]דְּרָכָיו[b] מַשְׂכִּיל וַיהוָה עִמּוֹ׃ 15 וַיַּרְא שָׁאוּל אֲשֶׁר־הוּא מַשְׂכִּיל דרכיו[11] חד מן ה[12] כת כן
16 מְאֹד וַיָּגָר מִפָּנָיו׃ 16 וְכָל־יִשְׂרָאֵל׀ וִיהוּדָה אֹהֵב אֶת־דָּוִד כִּי־הוּא כג
יוֹצֵא וָבָא לִפְנֵיהֶם׃ ס
ס[13] מל וכל תלים דכות ב מ א.ג[14]
17 [a]וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד הִנֵּה בִתִּי הַגְּדוֹלָה מֵרַב אֹתָהּ אֶתֵּן־לְךָ ס
לְאִשָּׁה אַךְ הֱיֵה־לִי לְבֶן־חַיִל וְהִלָּחֶם מִלְחֲמוֹת יְהוָה וְשָׁאוּל אָמַר
18 אַל־תִּהְיֶה יָדִי בּוֹ וּתְהִי־בוֹ יַד־פְּלִשְׁתִּים׃ ס 18 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־ יד רפ[15]
שָׁאוּל מִי [a]אָנֹכִי וּמִי חַיַּי[a] מִשְׁפַּחַת[b] אָבִי בְיִשְׂרָאֵל כִּי־אֶהְיֶה חָתָן ג[16]
19 לַמֶּלֶךְ׃ 19 וַיְהִי בְּעֵת תֵּת אֶת־מֵרַב בַּת־שָׁאוּל לְדָוִד וְהִיא נִתְּנָה
20 לְעַדְרִיאֵל[a] הַמְּחֹלָתִי לְאִשָּׁה׃ 20 וַתֶּאֱהַב מִיכַל בַּת־שָׁאוּל אֶת־דָּוִד ב.ב וחס
21 וַיַּגִּדוּ לְשָׁאוּל וַיִּשַׁר הַדָּבָר[a] בְּעֵינָיו׃ 21 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶתְּנֶנָּה לוֹ וּתְהִי־ נא.יד רפ[15]
לוֹ לְמוֹקֵשׁ וּתְהִי־בוֹ יַד־פְּלִשְׁתִּים [a]וַיֹּאמֶר שָׁאוּל׀ אֶל־דָּוִד בִּשְׁתַּיִם יד רפ[15]
עבדיו[17] ק חד מן ב[18] כת חס בלישׁ. ד חד מל וג חס א[19]
22 תִּתְחַתֵּן בִּי הַיּוֹם[a]׃ 22 וַיְצַו שָׁאוּל אֶת־עֲבָדָו[a] דַּבְּרוּ אֶל־דָּוִד בַּלָּט[b] ו[20].ג
לֵאמֹר הִנֵּה חָפֵץ בְּךָ הַמֶּלֶךְ וְכָל־עֲבָדָיו אֲהֵבוּךָ וְעַתָּה הִתְחַתֵּן
23 בַּמֶּלֶךְ׃ 23 וַיְדַבְּרוּ עַבְדֵי שָׁאוּל׀ בְּאָזְנֵי דָוִד אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לז
וַיֹּאמֶר דָּוִד הַנָּקְלָה[a] בְּעֵינֵיכֶם הִתְחַתֵּן[b] בַּמֶּלֶךְ וְאָנֹכִי אִישׁ־רָשׁ ל.יח
24 וְנִקְלֶה[c]׃ 24 וַיַּגִּדוּ עַבְדֵי שָׁאוּל לוֹ לֵאמֹר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר ב
25 דָּוִד׃ פ 25 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל כֹּה־[a]תֹאמְרוּ לְדָוִד אֵין־חֵפֶץ לַמֶּלֶךְ ו[21]
בְּמֹהַר כִּי[a] בִּמְאָה עָרְלוֹת פְּלִשְׁתִּים לְהִנָּקֵם בְּאֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ וְשָׁאוּל לא[22].ה
26 חָשַׁב לְהַפִּיל אֶת־דָּוִד בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים׃ 26 וַיַּגִּדוּ עַבְדָיו לְדָוִד׀ אֶת־

[9]Mm 1630. [10]Mm 1590. [11]Q addidi sec Mm 3210, cf Mp sub loco. [12]Mm 3210. [13]Mm 1268. [14]Mm 1979. [15]Mm 174. [16]Mm 386. [17]Q addidi sec Mm 2571, cf Mp sub loco. [18]Mm 2571. [19]Mm 1412. [20]Mm 449. [21]Mm 369. [22]וחד כמהר Ex 22,16.

11 [a] v 11 > 𝔊-WOLMss ‖ [b] 𝔊 *καὶ ἤρεν* cf 𝔗 et 20,33[a] ‖ **12** [a] nonn Mss cit מפני ‖ [b–b] > 𝔊WOLMss ‖ **14** [a] mlt Mss Seb בכל cf 𝔊𝔏93-94𝔖𝔗Mss𝔙 ‖ [b] mlt Mss MssQ כיו– cf 𝔊𝔖 𝔗Mss𝔙 ‖ **17** [a] 𝔊-WOLMss om 17–19 ‖ **18** [a] > 𝔊WL ‖ [b] pc Mss ומ' cf 𝔖𝔙 ‖ **19** [a] pc Mss לעזריאל cf 𝔊Mss𝔖 ‖ **20** [a] > 2 Mss cf 𝔊-WOLMss𝔏93-94𝔙 ‖ **21** [a–a] > 𝔊OLWMss ‖ **22** [a] mlt Mss MssQ דיו– cf Vrs ‖ [b] nonn Mss citt בלאט cf Jdc 4,21 ‖ **23** [a] 𝔗 הנקלה ‖ [b] nonn Mss citt לה' cf Vrs ‖ [c] 𝔗 לה– ‖ **25** [a] nonn Mss Seb KOr citt כי אם cf Vrs.

פְּלִשְׁתִּים וַיָּשֶׂם אֶת־מַחֲנֵיהֶם: 54 וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־רֹאשׁ הַפְּלִשְׁתִּי 4
ג 50 וַיְבִאֵהוּ יְרוּשָׁלִַם וְאֶת־כֵּלָיו שָׂם בְּאָהֳלוֹ: ס
ב 51 55 [a]וּכְרְאוֹת שָׁאוּל אֶת־דָּוִד יֹצֵא לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי אָמַר אֶל־ 5
אַבְנֵר שַׂר הַצָּבָא[b] בֶּן־מִי־זֶה הַנַּעַר אַבְנֵר[c] וַיֹּאמֶר אַבְנֵר חֵי־נַפְשְׁךָ
ל הַמֶּלֶךְ אִם־יָדָעְתִּי: 56 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁאַל אַתָּה בֶּן־מִי־זֶה הָעֶלֶם: 6
ל 52 א 57 ס וּכְשׁוּב[a] דָּוִד מֵהַכּוֹת אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֹתוֹ אַבְנֵר וַיְבִאֵהוּ 7
א 53 לִפְנֵי שָׁאוּל וְרֹאשׁ הַפְּלִשְׁתִּי בְּיָדוֹ: 58 וַיֹּאמֶר אֵלָיו שָׁאוּל בֶּן־מִי אַתָּה 8
הַנָּעַר וַיֹּאמֶר דָּוִד בֶּן־עַבְדְּךָ יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי: 18 1 וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ
ל וי׳אהבהר חד מן ג׳ ק חס ד מ״ת וחד מן ב בלית לְדַבֵּר אֶל־שָׁאוּל וְנֶפֶשׁ יְהוֹנָתָן נִקְשְׁרָה בְּנֶפֶשׁ דָּוִד וַיֶּאֱהָבֵהוּ[a] יְהוֹנָתָן
כְּנַפְשׁוֹ: 2 וַיִּקָּחֵהוּ שָׁאוּל בַּיּוֹם הַהוּא וְלֹא נְתָנוֹ לָשׁוּב בֵּית אָבִיו: 3
ב וב׳ס ד. ה׳ 3 וַיִּכְרֹת יְהוֹנָתָן וְדָוִד בְּרִית בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ כְּנַפְשׁוֹ: 4 וַיִּתְפַּשֵּׁט יְהוֹנָתָן 4
ב׳ ג׳ פסוק ועד ועד[a] ל׳ אֶת־הַמְּעִיל אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתְּנֵהוּ לְדָוִד וּמַדָּיו וְעַד־[a]חַרְבּוֹ וְעַד־קַשְׁתּוֹ
וְעַד־חֲגֹרוֹ: 5 וַיֵּצֵא דָּוִד בְּכֹל אֲשֶׁר יִשְׁלָחֶנּוּ שָׁאוּל יַשְׂכִּיל וַיְשִׂמֵהוּ 5
ד׳ . יד׳ בסיס . נג׳ פסוק וגם ובחר תלת מילין . יד׳ בסיס שָׁאוּל עַל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּיטַב בְּעֵינֵי כָל־הָעָם וְגַם בְּעֵינֵי עַבְדֵי
ב ומל בסיס שָׁאוּל: פ 6 [a]וַיְהִי בְבוֹאָם בְּשׁוּב דָּוִד מֵהַכּוֹת אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי 6
לשיר ק וַתֵּצֶאנָה הַנָּשִׁים מִכָּל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹר[c] וְהַמְּחֹלוֹת[d] לִקְרַאת
ל. ל. ב ומל שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ בְּתֻפִּים בְּשִׂמְחָה[e] וּבְשָׁלִשִׁים: 7 וַתַּעֲנֶינָה הַנָּשִׁים 7
ל בנביא הַמְשַׂחֲקוֹת וַתֹּאמֶרְנָה
באלפיו ק הִכָּה שָׁאוּל בַּאֲלָפָיו[a] וְדָוִד בְּרִבְבֹתָיו[b]:
נא 8 8 [a]וַיִּחַר לְשָׁאוּל מְאֹד[a] וַיֵּרַע בְּעֵינָיו הַדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר נָתְנוּ לְדָוִד
ח׳. נג. כ׳ רְבָבוֹת וְלִי נָתְנוּ הָאֲלָפִים[b] וְעוֹד לוֹ אַךְ הַמְּלוּכָה[b]: 9 וַיְהִי שָׁאוּל 9
עין . ג ק עֹיֵן[a] אֶת־דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה: ס 10 [a]וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַתִּצְלַח 10
רוּחַ אֱלֹהִים רָעָה | אֶל־שָׁאוּל וַיִּתְנַבֵּא בְּתוֹךְ־הַבַּיִת[b] וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָדוֹ

50 Mm 589. 51 Mm 1628. 52 Mp sub loco. 53 Mm 1554. Cp 18 1 Mm 2090. 2 Mm 1397. 3 Mm 56. 4 Mm 2199. 5 Mm 1629. 6 Mm 1615. 7 Mm 1485. 8 Mm 1581.

55 [a–a] > 𝔊-OLMss om 17,55–18,5 || [b–b] 𝔊L𝔖𝔗Ms + suff 3 m sg || [c] > 2 Mss citt cf 𝔊AMss𝔖 || 56 [a–a] 𝔗 העלם || 57 [a] mlt Mss ובו || Cp 18,1 [a] mlt Mss ut Q || 4 [a] pc Mss עד cf 𝔖𝔗f || 6 [a–a] > 𝔊-OLMss || [b–b] > 𝔊-OMss || [c] mlt Mss ut Q || [d] cit במח, 𝔖 brbj' (pl), 𝔗 bhngj' || [e] nonn Mss ובו cf 𝔊𝔖? 𝔗ed princ || 7 [a] mlt Mss ut Q cf 𝔊; 𝔖𝔗𝔙 pl sed sine suff; cf 21,12a 29,5a || [b] mlt Mss תו–, QMss תיו–; 𝔖𝔗𝔙 pl sed sine suff; cf 21,12a 29,5b || 8 [a–a] > 𝔊-L || [b–b] > 𝔊-OLMss || 9 [a] nonn Mss ut Q; nonn Mss ן(י)עי || 10 [a] v 10 > 𝔊-WOLMss || [b] 𝔊𝔖𝔙 + suff 3 m sg.

הַנַּחַל וַיָּשֶׂם אֹתָם בִּכְלִי הָרֹעִים אֲשֶׁר־לוֹ וּבְיַלְקוּט[a] וְקַלְּעוֹ בְיָדוֹ — סד. יח[35] וכל יוצר חפץ חמדה דכות ב מא. ל. ל
41 וַיִּגַּשׁ אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי: 41 [a]וַיֹּלֶךְ הַפְּלִשְׁתִּי הֹלֵךְ וְקָרֵב אֶל־דָּוִד וְהָאִישׁ ס
42 נֹשֵׂא הַצִּנָּה לְפָנָיו: 42 וַיַּבֵּט הַפְּלִשְׁתִּי וַיַּרְא אֶת־דָּוִד וַיִּבְזֵהוּ כִּי־הָיָה — לח. ח[36]. ל
43 נַעַר וְאַדְמֹנִי עִם־יְפֵה מַרְאֶה[a]: 43 וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוִד הֲכֶלֶב — ל וחט
אָנֹכִי כִּי־אַתָּה בָּא־אֵלַי בַּמַּקְלוֹת וַיְקַלֵּל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת־דָּוִד בֵּאלֹהָיו: — ב[37]. ד
44 וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוִד לְכָה אֵלַי וְאֶתְּנָה אֶת־בְּשָׂרְךָ לְעוֹף — ל בסיפ[38]
45 הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הַשָּׂדֶה[a]: ס 45 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי — ל
אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית וּבְכִידוֹן וְאָנֹכִי בָּא־אֵלֶיךָ בְּשֵׁם יְהוָה — ח[39]. ד
46 צְבָאוֹת אֱלֹהֵי מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֵרַפְתָּ: 46 הַיּוֹם הַזֶּה יְסַגֶּרְךָ
יְהוָה בְּיָדִי וְהִכִּיתִךָ וַהֲסִרֹתִי אֶת־רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ וְנָתַתִּי פֶּגֶר[a] מַחֲנֵה — ל וחט
פְּלִשְׁתִּים הַיּוֹם הַזֶּה לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְחַיַּת הָאָרֶץ וְיֵדְעוּ כָּל־הָאָרֶץ — י בלי[40]. יא[41]
47 כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל[b]: 47 וְיֵדְעוּ כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה כִּי־לֹא בְחֶרֶב — ב[42]. יא[41]. ח[39]
וּבַחֲנִית יְהוֹשִׁיעַ יְהוָה כִּי לַיהוָה הַמִּלְחָמָה וְנָתַן אֶתְכֶם בְּיָדֵנוּ[a]: — ב ומל[44]
48 וְהָיָה כִּי־קָם הַפְּלִשְׁתִּי וַיֵּלֶךְ וַיִּקְרַב לִקְרַאת דָּוִד [a]וַיְמַהֵר דָּוִד — ל. ח פת[45]
49 וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה[b] לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי[a]: 49 וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־יָדוֹ אֶל־ ל
הַכֶּלִי וַיִּקַּח מִשָּׁם אֶבֶן וַיְקַלַּע וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־מִצְחוֹ[a] וַתִּטְבַּע — ל. ל. ל
50 הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו אַרְצָה: 50 [a]וַיֶּחֱזַק דָּוִד מִן־הַפְּלִשְׁתִּי — ה[46]
בַּקֶּלַע וּבָאֶבֶן וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי וַיְמִיתֵהוּ וְחֶרֶב אֵין בְּיַד־דָּוִד: — ל. לב בנביא ב מנה חס בסיפ[47]
51 וַיָּרָץ דָּוִד וַיַּעֲמֹד אֶל[a]־הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֶת־חַרְבּוֹ וַיִּשְׁלָפֶהָ מִתַּעְרָהּ — ה[48]
וַיְמִתֻתֵהוּ[b] וַיִּכְרֹת־בָּהּ אֶת־רֹאשׁוֹ וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי־מֵת גִּבּוֹרָם — ל. לב בנביא כ מנה בסיפ. ח[49]
52 וַיָּנֻסוּ: 52 וַיָּקֻמוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וַיִּהוּדָה וַיָּרִעוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּים — ג וחט. ח[49]
עַד־בּוֹאֲךָ גַּיְא[a] וְעַד שַׁעֲרֵי עֶקְרוֹן[b] וַיִּפְּלוּ חַלְלֵי פְלִשְׁתִּים בְּדֶרֶךְ — ג פסוק עד ועד ועד ועד. ה מל
53 שַׁעֲרַיִם וְעַד־גַּת וְעַד־עֶקְרוֹן[c] 53 וַיָּשֻׁבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִדְּלֹק אַחֲרֵי — ל. ל

[35] Mm 2781. [36] Mm 2070. [37] Gn 30,41. [38] Mm 886. [39] Mm 2903. [40] Mm 9. [41] Mm 1625. [42] Mm 1626. [43] Mm 4091. [44] Mm 1627. [45] Mm 710. [46] Mm 432. [47] Mp contra textum, cf Mm 2137 et Mp sub loco. [48] Mm 2862. [49] Mm 1315.

40 [a] G *εἰς συλλογήν* cf $\mathfrak{L}^{94}$; S om cop || **41** [a] v 41 > G-^{OL}Mss || **42** [a] pc Mss עינים cf G || **44** [a] mlt Mss הארץ cf GTMss$^{\mathfrak{V}}$ || **46** [a] σ′STMss pl; G *τὰ κῶλα σου καὶ τὰ κῶλα …* || [b] nonn Mss ’בי cf GT-$^{\mathfrak{V}}$ || **47** [a] mlt Mss דינו– cf GS^{BC}V || **48** [a–a] > G-^{OL}Mss || [b] G-^{Op} *εἰς τὴν παράταξιν*, ST *lsdr’*, V *ad pugnam* || **49** [a] C מצחו || **50** [a] v 50 > G-^{OL}Mss || **51** [a] pc Mss Okh על cf GSTMssBuxt$^{\mathfrak{V}}$ et 2 S 1,9.10 || [b] C תתהו–, Mss וימתהו || **52** [a] G-^{AMs} *Γεθ* || [b] G *Ασκαλων* || [c] sic L, mlt Mss Edd :.

לֵאמֹר כֹּה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּנּוּ׃ 28 וַיִּשְׁמַע אֱלִיאָב אֲחִיו הַגָּדוֹל
ל בְּדַבְּרוֹ אֶל־הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר־אַף אֱלִיאָב בְּדָוִד וַיֹּאמֶר ׀ לָמָּה־זֶּה
ר״ת . ב חד חס 25 וחד מל . ל יָרַדְתָּ וְעַל־מִי נָטַשְׁתָּ מְעַט הַצֹּאן הַהֵנָּה בַּמִּדְבָּר אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת־זְדֹנְךָ
וְאֶת רַע לְבָבֶךָ כִּי לְמַעַן רְאוֹת הַמִּלְחָמָה יָרַדְתָּ׃ 29 וַיֹּאמֶר דָּוִד מֶה
ו בנביא עָשִׂיתִי עַתָּה הֲלוֹא דָבָר הוּא׃ 30 וַיָּסֹב מֵאֶצְלוֹ אֶל־מ֫וּל אַחֵר וַיֹּאמֶר
ב וחס . ל . סד . ל כַּדָּבָר הַזֶּה וַיָּשֻׁבוּ הָעָם דָּבָר כַּדָּבָר הָרִאשׁוֹן׃ 31 וַיִּשָּׁמְעוּ[a] הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר דִּבֶּר דָּוִד וַיַּגִּדוּ לִפְנֵי־שָׁאוּל וַיִּקָּחֵהוּ[b]׃ 32 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
ת 27 שָׁאוּל אַל־יִפֹּל [a]לֵב־אָדָם[a] עָלָיו עַבְדְּךָ יֵלֵךְ וְנִלָּחֵם עִם־הַפְּלִשְׁתִּי
הַזֶּה׃ 33 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד לֹא תוּכַל לָלֶכֶת אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה
בן מלעיל . ג ב חס וחד מל 28 לְהִלָּחֵם עִמּוֹ כִּי־נַעַר אַתָּה וְהוּא אִישׁ מִלְחָמָה מִנְּעֻרָיו׃ ס
ל 34 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁאוּל רֹעֶה הָיָה עַבְדְּךָ לְאָבִיו[a] בַּצֹּאן וּבָא הָאַרְיֵ
יז . ג ב חס וחד מל 29 וְאֶת[b]־הַדֹּב וְנָשָׂא שֶׂה מֵהָעֵדֶר׃ 35 וְיָצָאתִי אַחֲרָיו וְהִכִּתִּיו וְהִצַּלְתִּי[a]
ג ב חס וחד מל 29 . ל ומל מִפִּיו וַיָּקָם עָלַי וְהֶחֱזַקְתִּי בִּזְקָנוֹ וְהִכִּתִּיו וַהֲמִיתִיו׃ 36 גַּם אֶת־הָאַרְיֵ
ב . יב 30 גַּם[a]־הַדֹּב[b] הִכָּה עַבְדֶּךָ וְהָיָה הַפְּלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה כְּאַחַד מֵהֶם[c] כִּי
ב חס 31 . יז בטע ר״ם חָרַף מַעַרְכֹת אֱלֹהִים חַיִּים׃ ס 37 וַיֹּאמֶר[a] דָּוִד[a] יְהוָה אֲשֶׁר ס
ג ב מל וחד חס הִצִּלַנִי מִיַּד הָאַרְיֵ וּמִיַּד הַדֹּב הוּא יַצִּילֵנִי מִיַּד הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה ס[b]
וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד לֵךְ וַיהוָה יִהְיֶה עִמָּךְ׃ 38 וַיַּלְבֵּשׁ שָׁאוּל אֶת־
ל . לב בנביא ב מנה בסיפ . ל ומל דָּוִד מַדָּיו וְנָתַן קוֹבַּע[a] נְחֹשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ [b]וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ שִׁרְיוֹן[b]׃ 39 וַיַּחְגֹּר
ב . ז וחד מן ב 32 חס בלוש . מז פסוק לא לא לא . ר ר כת שא וב כת סה דָּוִד אֶת־חַרְבּוֹ מֵעַל לְמַדָּיו וַיָּאֶל[a] לָלֶכֶת[b] כִּי לֹא נִסָּה[b] וַיֹּאמֶר דָּוִד
ב 33 . ג 34 . ב חס אֶל־שָׁאוּל לֹא אוּכַל לָלֶכֶת בָּאֵלֶּה כִּי לֹא נִסִּיתִי[c] וַיְסִרֵם דָּוִד[c]
ל . ל וחס מֵעָלָיו׃ 40 וַיִּקַּח מַקְלוֹ בְּיָדוֹ וַיִּבְחַר־לוֹ חֲמִשָּׁה חַלְּקֵי־אֲבָנִים ׀ מִן־

23 Mm 210. 24 Mm 319. 25 Mm 2165. 26 Mm 2211. 27 Mm 373. 28 Mm 2720. 29 Mm 1621. 30 Mm 361. 31 Mm 1620. 32 Mm 1599. 33 Mm 1617. 34 Mm 3708.

31 [a] sic L, mlt Mss Edd וַיַּ׳ ‖ [b] 2 Mss ויקחוהו, Ms ויקחוהו, 𝔊-^{O} *καὶ παρέλαβον αὐτὸν καὶ εἰσήγαγον (αὐτὸν) πρὸς Σαουλ*, 𝔊^{Op} *καὶ παρέστησαν αὐτὸν ἐνώπιον Σαουλ* ‖ **32** [a–a] cit לב המלך cf 𝔊 *καρδία τοῦ κυρίου μου*, 𝔘$^{93.94}$ *cor domini mei* ‖ **34** [a] mlt Mss לאבי cf 𝔖 ‖ [b] Ms citt om את ‖ **35** [a] nonn Mss citt תיו– cf 𝔖𝔗^{Mss} ‖ **36** [a] 2 Mss citt וגם, Ms citt ואת cf [b] ‖ [b–] nonn Mss citt pr את cf 𝔗^{Ms} ‖ [c] 𝔊 + mlt vb cf 26 ‖ **37** [a–a] > 𝔊^{Mss} ‖ [b] mlt Mss om interv ‖ **38** [a] mlt Mss כובע ‖ [b–b] > 𝔊-^{OL}Mss ‖ **39** [a] 𝔊-^{L} *καὶ ἐκοπίασεν* cf Jes 47,13, 𝔊^{L} *καὶ ἐχώλαινεν* cf 𝔘$^{93.94}$ *et claudicare coepit*, σ′ *καὶ ἔσκαζεν*, 𝔖 *wl' ṣb'* cf 𝔗 *wl' 'b'* ‖ [b–b] > 𝔊-^{L}Mss; 𝔖 + *'nwn* ‖ [c–c] 𝔊 *καὶ ἀφαίρουσιν αὐτά* cf 𝔘$^{93.94}$.

שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי־יִשַׁי הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי־שָׁאוּל לַמִּלְחָמָה וְשֵׁם | שְׁלֹשֶׁת
בָּנָיו אֲשֶׁר הָלְכוּ[a] ׀ בַּמִּלְחָמָה[b] אֱלִיאָב הַבְּכוֹר[c] וּמִשְׁנֵהוּ אֲבִינָדָב ל
14 וְהַשְּׁלִשִׁי שַׁמָּה: 14 וְדָוִד הוּא הַקָּטֹן וּשְׁלֹשָׁה הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי ג[g] חס וכל ד״ה דכות ב מן
15 שָׁאוּל: ס 15 וְדָוִד הלך[a] הָלֹךְ וָשׁוֹב מֵעַל[a] שָׁאוּל לִרְעוֹת אֶת־צֹאן ג[g]. ל
16 אָבִיו בֵּית־לָחֶם: 16 וַיִּגַּשׁ הַפְּלִשְׁתִּי הַשְׁכֵּם וְהַעֲרֵב וַיִּתְיַצֵּב אַרְבָּעִים ל
17 יוֹם: פ 17 וַיֹּאמֶר יִשַׁי לְדָוִד בְּנוֹ קַח־נָא לְאַחֶיךָ אֵיפַת הַקָּלִיא[a] יב יתיר א ס״ת[10]
18 הַזֹּה וַעֲשָׂרָה לֶחֶם[b] הַזֶּה וְהָרֶץ הַמַּחֲנֶה לְאַחֶיךָ: 18 וְאֶת עֲשֶׂרֶת חַרְצֵי ל. ל
הֶחָלָב הָאֵלֶּה תָּבִיא לְשַׂר־הָאֶלֶף וְאֶת־אַחֶיךָ תִּפְקֹד לְשָׁלוֹם וְאֶת־ יג[11]. ל[12]. ב. ל
19 עֵרְבָּתָם תִּקָּח: 19 וְשָׁאוּל וְהֵמָּה[a] וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּעֵמֶק הָאֵלָה ל. יג[13]
20 נִלְחָמִים עִם־פְּלִשְׁתִּים: 20 וַיַּשְׁכֵּם דָּוִד בַּבֹּקֶר וַיִּטֹּשׁ אֶת־הַצֹּאן עַל־ ל
שֹׁמֵר וַיֵּלֶךְ כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יִשַׁי וַיָּבֹא הַמַּעְגָּלָה וְהַחַיִל הַיֹּצֵא אֶל־ יד[14]. ב
21 הַמַּעֲרָכָה וְהֵרָעוּ[a] בַּמִּלְחָמָה: 21 וַתַּעֲרֹךְ יִשְׂרָאֵל וּפְלִשְׁתִּים מַעֲרָכָה ל. ל. ל
22 לִקְרַאת מַעֲרָכָה: 22 וַיִּטֹּשׁ דָּוִד אֶת־הַכֵּלִים מֵעָלָיו עַל־יַד שׁוֹמֵר ו מל[15]
23 הַכֵּלִים וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה וַיָּבֹא[a] וַיִּשְׁאַל לְאֶחָיו לְשָׁלוֹם: 23 וְהוּא | לג ר״ם[16]
מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה אִישׁ הַבְּנַיִם[a] עוֹלֶה גָּלְיָת֣וֹ הַפְּלִשְׁתִּי שְׁמוֹ מִגַּת ב. ה מל[17]
24 מִמַּעַרְכוֹת[b] פְּלִשְׁתִּים וַיְדַבֵּר כַּדְּבָרִים[c] הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמַע דָּוִד: 24 וְכֹל[c] ממערכות ג[19] ק
25 אִישׁ יִשְׂרָאֵל בִּרְאוֹתָם אֶת־הָאִישׁ וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו וַיִּירְאוּ מְאֹד: 25 וַיֹּאמֶר | כג. לט[18] ג חס וחד מל[18].
אִישׁ יִשְׂרָאֵל הֲרְאִיתֶם הָאִישׁ הָעֹלֶה הַזֶּה כִּי לְחָרֵף[a] אֶת־יִשְׂרָאֵל יג[20]. ג
עֹלֶה וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר־יַכֶּנּוּ יַעְשְׁרֶנּוּ הַמֶּלֶךְ | עֹשֶׁר גָּדוֹל וְאֶת־בִּתּוֹ ב
26 יִתֶּן־לוֹ[b] וְאֶת בֵּית אָבִיו יַעֲשֶׂה חָפְשִׁי בְּיִשְׂרָאֵל: 26 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
הָאֲנָשִׁים הָעֹמְדִים עִמּוֹ לֵאמֹר מַה־יֵּעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּה אֶת־ יא[21]. לב[22]. ל. ג
הַפְּלִשְׁתִּי ׀ הַלָּזֶ֣ה וְהֵסִיר חֶרְפָּה מֵעַל יִשְׂרָאֵל כִּי מִי הַפְּלִשְׁתִּי ׀ הֶעָרֵל ל. ג[16]
27 הַזֶּה כִּי חֵרֵף מַעַרְכוֹת אֱלֹהֵים חַיִּים: 27 וַיֹּאמֶר לוֹ הָעָם כַּדָּבָר הַזֶּה

[8]Mm 506. [9]Mm 1622. [10]Mm 907. [11]Mm 1228. [12]Mm 646. [13]Mm 1520. [14]Mm 1623. [15]Mm 3634. [16]Mp sub loco. [17]Mm 1624. [18]Mm 459. [19]Mm 1891. [20]Mm 2077. [21]Mm 210. [22]Mm 319.

13 [a] > Ms cf $\mathfrak{G}^{Mss}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ ‖ [b] nonn Mss למ cf $\mathfrak{G}\mathfrak{C}^{Mss}\mathfrak{V}$ ‖ [c] $\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ + suff 3 m sg ‖ **15** [a] pc Mss מעם, sed cf 2S 10,14 2R 18,14 ‖ **17** [a] nonn Mss לי– cf Mp ‖ [b] Ms ולו ‖ **19** [a] > Ms $\mathfrak{S}$; $\mathfrak{G}^{-L}$ *αὐτός* ‖ **20** [a] pc Mss ה׳ ‖ **22** [a] > $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ ‖ **23** [a] ut 4[a]; $\mathfrak{G}$ *ὁ ἀμεσσαῖος* ‖ [b] mlt Mss ut Q cf $\mathfrak{G}^{-L}\mathfrak{C}\mathfrak{V}$ *(ex castris)*; $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}$ sg ‖ [c] $\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ om כ ‖ **25** [a] $\mathfrak{C}$ לחרף ‖ [b] 2 Mss citt + לאשה.

ב. לח[21] וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֶּאֱהָבֵהוּ[a] מְאֹד וַיְהִי־לוֹ נֹשֵׂא כֵלִים: 22 וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל
אֶל־יִשַׁי לֵאמֹר יַעֲמָד־נָא דָוִד לְפָנַי כִּי־מָצָא חֵן בְּעֵינָי: 23 וְהָיָה
ל בְּהֵיוֹת רוּחַ־אֱלֹהִים[a] אֶל־שָׁאוּל וְלָקַח דָּוִד אֶת־הַכִּנּוֹר וְנִגֵּן בְּיָדוֹ
ג. 22[22] וְרָוַח לְשָׁאוּל וְטוֹב לוֹ וְסָרָה מֵעָלָיו רוּחַ הָרָעָה: פ
ג. יב. ב. וס[1] 17 1 וַיֶּאֱסְפוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־מַחֲנֵיהֶם לַמִּלְחָמָה וַיֵּאָסְפוּ שׂכֹה
ב כת כן. ב אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיַּחֲנוּ בֵּין־שׂוֹכֹה וּבֵין־עֲזֵקָה[a] בְּאֶפֶס דַּמִּים: 2 וְשָׁאוּל
הי וְאִישׁ־יִשְׂרָאֵל נֶאֶסְפוּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵמֶק הָאֵלָה וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה לִקְרַאת
ב. לג. ב פְּלִשְׁתִּים: 3 וּפְלִשְׁתִּים עֹמְדִים אֶל־הָהָר מִזֶּה וְיִשְׂרָאֵל עֹמְדִים אֶל־
ב הָהָר מִזֶּה וְהַגַּיְא[a] בֵּינֵיהֶם: 4 וַיֵּצֵא אִישׁ־הַבֵּנַיִם[a] מִמַּחֲנוֹת[b] פְּלִשְׁתִּים
ל. לב בנביא כ מנה בסיס גָּלְיָת שְׁמוֹ מִגַּת גָּבְהּוֹ שֵׁשׁ אַמּוֹת וָזָרֶת: 5 וְכוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ
ב מל בנביא[2] וּשְׁרִיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ וּמִשְׁקַל הַשִּׁרְיוֹן חֲמֵשֶׁת־אֲלָפִים שְׁקָלִים
ל. יעץ נְחֹשֶׁת: 6 וּמִצְחֹתַת[a] נְחֹשֶׁת עַל־רַגְלָיו וְכִידוֹן נְחֹשֶׁת בֵּין כְּתֵפָיו: 7 וְחֵץ
לח ו מנה בליש חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים וְלַהֲבַת חֲנִיתוֹ שֵׁשׁ־מֵאוֹת שְׁקָלִים בַּרְזֶל וְנֹשֵׂא
ב חס[3]. נב[4] וכל ד״ה ועזרא דכות ב מה חס בליש הַצִּנָּה הֹלֵךְ לְפָנָיו: 8 וַיַּעֲמֹד וַיִּקְרָא אֶל־מַעַרְכֹת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
ל לָהֶם לָמָּה תֵצְאוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה הֲלֹוא אָנֹכִי הַפְּלִשְׁתִּי וְאַתֶּם עֲבָדִים
ל. ו ר״ם בסיס וכל יהרשע שפטים ושמואל ואס ר״פ[5]. ב חד קמ וחד פת לְשָׁאוּל בְּרוּ[a]־לָכֶם אִישׁ וְיֵרֶד אֵלָי: 9 אִם־יוּכַל לְהִלָּחֵם אִתִּי וְהִכָּנִי
ל. ג[6] ב חס וחד מל וְהָיִינוּ לָכֶם לַעֲבָדִים וְאִם־אֲנִי אוּכַל־לוֹ וְהִכִּיתִיו וִהְיִיתֶם לָנוּ
לַעֲבָדִים וַעֲבַדְתֶּם אֹתָנוּ: 10 וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֲנִי חֵרַפְתִּי אֶת־
ד[7] מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה תְּנוּ־לִי אִישׁ וְנִלָּחֲמָה יָחַד: 11 וַיִּשְׁמַע
לה וכל ר״פ דכות שָׁאוּל וְכָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־דִּבְרֵי הַפְּלִשְׁתִּי הָאֵלֶּה[a] וַיֵּחַתּוּ וַיִּרְאוּ מְאֹד:
ג פ 12 [a]וְדָוִד בֶּן־אִישׁ אֶפְרָתִי הַזֶּה[b] מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וּשְׁמוֹ יִשַׁי
ג וְלוֹ שְׁמֹנָה בָנִים וְהָאִישׁ בִּימֵי שָׁאוּל זָקֵן בָּא בָאֲנָשִׁים: 13 וַיֵּלְכוּ

[21]Mp sub loco. [22]Mm 1088. Cp 17 [1]Mm 399. [2]Mp sub loco. [3]Mm 1620. [4]Mm 11. [5]Mm 1380. [6]Mm 1621. [7]Mm 1389.

21 [a] 𝔗 ויאהב׳ || **23** [a] nonn Mss cit ‖ רעה cf 𝔊$^{-L}$ *(πνεῦμα) πονήρον*, 𝔊^{L}(ΣΘ) *παρὰ θεοῦ πονηρὸν (πνεῦμα)*, 𝔗 *(rwḥ) bjš` mn qdm jhwh* || **Cp 17,1** [a–a] 𝔊 *ἐν (σ) Εφερμαειμ* (sive *ἐν Αφεσδομμειν/μ*) cf 𝔈$^{93.94}$ *in Rameam in Sepherme*, 𝔖 *b'prsmjn* et 1Ch 11,13 ‖ **3** [a] pc Mss והגי cf Dī 34,6 ‖ **4** [a] 𝔗 *mbjnjhwn*; 𝔊 *δυνατός*, 𝔖 *gnbr'*; 𝔙 *spurius* cf 23[a] ‖ [b] jDeb 4,2 ממערכות cf 𝔊 et 8 ‖ [c] 𝔊^{LMss} 4, 𝔊^{Mss} 5, 𝔈^{94} 16 ‖ **6** [a] cit Vrs pl ‖ **7** [a] mlt Mss ut Q cf Vrs et 2 S 21,19 ‖ **8** [a] Vrs a בחר cf 1 R 18,25 ‖ **11** [a] > 2 Mss cit cf 𝔖 ‖ **12** [a] 𝔊^{Mss} om 12–31 ‖ [b] citt היה cf 𝔖 ‖ [c] 𝔊^{LMss} *ἐν ἔτεσιν* cf 𝔖.

6 בָּנָיו וַיִּקְרָא לָהֶם לַזָּבַח׃ 6 וַיְהִי בְּבוֹאָם וַיַּרְא אֶת־אֱלִיאָב וַיֹּאמֶר אַךְ נ⁶.ב ומל בסיפ⁷
7 נֶגֶד יְהוָה מְשִׁיחוֹ׃ 7 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל אַל־תַּבֵּט אֶל־מַרְאֵהוּ
וְאֶל־גְּבַהּ קוֹמָתוֹ כִּי מְאַסְתִּיהוּ כִּי [a]לֹא אֲשֶׁר יִרְאֶה הָאָדָם כִּי הָאָדָם ל.ל
8 יִרְאֶה לָעֵינַיִם [b]וַיהוָה יִרְאֶה לַלֵּבָב[c]׃ 8 וַיִּקְרָא יִשַׁי אֶל־אֲבִינָדָב ד [b]פת וב קמ.ל
9 וַיַּעֲבִרֵהוּ לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר גַּם־בָּזֶה לֹא־בָחַר יְהוָה׃ 9 וַיַּעֲבֵר ב וחס⁹.ט¹⁰
10 יִשַׁי שִׁבְעָה וַיֹּאמֶר גַּם־בָּזֶה לֹא־בָחַר יְהוָה׃ 10 וַיַּעֲבֵר יִשַׁי שִׁבְעַת בָּנָיו ט¹⁰
לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־יִשַׁי לֹא־בָחַר יְהוָה בָּאֵלֶּה׃ נ¹¹
11 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־יִשַׁי הַתַּמּוּ[a] הַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר עוֹד שָׁאַר הַקָּטָן ל.ל.ה קמ וכל אחנח
וְהִנֵּה רֹעֶה בַּצֹּאן וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־יִשַׁי שִׁלְחָה וְקָחֵנוּ כִּי לֹא־ וס״פ דכות¹²
12 נָסֹב[b] עַד־בֹּאוֹ פֹּה׃ 12 וַיִּשְׁלַח וַיְבִיאֵהוּ וְהוּא אַדְמוֹנִי עִם־יְפֵה עֵינַיִם ו¹³.ל
וְטוֹב רֹאִי פ [a]וַיֹּאמֶר יְהוָה קוּם מְשָׁחֵהוּ כִּי־זֶה הוּא׃ 13 וַיִּקַּח ח¹⁴ מל וכל כתיב דכות
שְׁמוּאֵל אֶת־קֶרֶן הַשֶּׁמֶן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ בְּקֶרֶב אֶחָיו וַתִּצְלַח רוּחַ־יְהוָה[a] ב מ.א.ח פסוק והוא הוא. ב מל.נח
אֶל־דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וָמָעְלָה וַיָּקָם שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ הָרָמָתָה׃ ס ט¹⁵.ל.ו ב¹⁶ מנה בטע.
14 וְרוּחַ יְהוָה[a] סָרָה מֵעִם שָׁאוּל וּבִעַתָּתוּ רוּחַ־רָעָה מֵאֵת[b] יְהוָה׃ ג.ח¹⁷
15 וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי־שָׁאוּל אֵלָיו הִנֵּה־נָא רוּחַ־אֱלֹהִים[a] רָעָה מְבַעַתֶּךָּ׃ ב.ה בסיפ
16 יֹאמַר־נָא אֲדֹנֵינוּ עֲבָדֶיךָ[a] לְפָנֶיךָ יְבַקְשׁוּ אִישׁ יֹדֵעַ מְנַגֵּן[b] בַּכִּנּוֹר ח¹⁸ בסיפ וחד מן ג
וְהָיָה בִּהְיוֹת עָלֶיךָ רוּחַ־אֱלֹהִים[c] רָעָה וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ׃ פ בלישׁ.ל
17 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־עֲבָדָיו רְאוּ־נָא לִי אִישׁ מֵיטִיב לְנַגֵּן וַהֲבִיאוֹתֶם י¹⁹
אֵלָי׃ 18 וַיַּעַן אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאִיתִי בֶן לִישַׁי בֵּית ל
הַלַּחְמִי יֹדֵעַ נֵגֶן וְגִבּוֹר[a] חַיִל וְאִישׁ מִלְחָמָה וּנְבוֹן דָּבָר וְאִישׁ תֹּאַר נ²⁰.ב.ל
יְהוָה עִמּוֹ׃ 19 וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים אֶל־יִשַׁי וַיֹּאמֶר שִׁלְחָה אֵלַי י¹³
20 אֶת־דָּוִד בִּנְךָ [a]אֲשֶׁר בַּצֹּאן[a]׃ 20 וַיִּקַּח יִשַׁי חֲמֹר[a] לֶחֶם וְנֹאד יַיִן וּגְדִי נ²⁰ כת א ול בלישׁ
21 עִזִּים אֶחָד וַיִּשְׁלַח בְּיַד־דָּוִד בְּנוֹ אֶל־שָׁאוּל׃ 21 וַיָּבֹא דָוִד אֶל־שָׁאוּל

[6] Nu 15,5. [7] Mm 1615. [8] Mm 3598. [9] Mm 1616. [10] Mm 57. [11] Mm 1617. [12] Mm 3741. [13] Mm 2915. [14] Mm 1618. [15] Mm 1088. [16] Hi 7,8. [17] Mm 1564. [18] Mm 2001. [19] Mm 3236. [20] Mm 1619.

7 [a] cit כאׄ cf 𝔊𝔖𝔗 ‖ [b] 𝔖 *b'jn'* (pl), 𝔗 *b'jnjhwn* cf Ez 44,5 ‖ [c] 𝔖 *blb'* ‖ **11** [a] 𝔗 התמו ‖ **12** [a] mlt Mss om interv ‖ **13** [a] pc Mss אלהים ‖ **14** [a] cit אלהים cf [b] 𝔗 נסב, 𝔖 *'hpwk* ‖ **15** [a] pc Mss מעם ‖ **16** [a] 𝔊$^{93.94}$ *(loquantur ergo) pueri tui … (et quaerant)*, 𝔙 *et servi tui (… quaerant)* ‖ [b] Ms cit נגן, 2 Mss לנגן cf Vrs et 18 ‖ [c] > 𝔊-^{L}𝔊$^{93.94}$𝔖 ‖ **18** [a] 2 Mss citt ג׳ ‖ **19** [a–a] 𝔖 *ḥšḥ lj* ‖ **20** [a] 𝔊-^{L} *γομορ* cf 𝔊$^{93.94}$ et Hos 3,2.

מְעִילוֹ וַיִּקָּרַע׃ 28 וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קָרַע יְהוָה [b]אֶת־מַמְלְכוּת[a] ל. ד וכל יהושע דכות[27]
יִשְׂרָאֵל[b] מֵעָלֶיךָ הַיּוֹם וּנְתָנָהּ לְרֵעֲךָ הַטּוֹב מִמֶּךָּ׃ 29 וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל ד ר״פ בסיפ׳. ד[28] כת כן ב מנה בלישׁ
לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם׃ 30 וַיֹּאמֶר חָטָאתִי ד[30] יז מ״ם לא ולא לא[29]
עַתָּה[a] כַּבְּדֵנִי נָא נֶגֶד זִקְנֵי־עַמִּי וְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי וְהִשְׁתַּחֲוֵיתִי ל. ח[31]
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ 31 וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁאוּל לַיהוָה׃ ל
ס 32 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַגִּישׁוּ אֵלַי אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו
אֲגַג מַעֲדַנֹּת[a] וַיֹּאמֶר אֲגַג אָכֵן סָר[b] מַר־הַמָּוֶת׃ ס 33 וַיֹּאמֶר ב בלישׁ. ב חד חס וחד מל. ד[32] ל בסע בסיפ׳
שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁכְּלָה נָשִׁים חַרְבֶּךָ כֵּן־תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמֶּךָ וַיְשַׁסַּף ג
שְׁמוּאֵל אֶת־אֲגַג לִפְנֵי יְהוָה בַּגִּלְגָּל׃ ס 34 וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה ח[33]
וְשָׁאוּל עָלָה אֶל־בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל׃ 35 וְלֹא־יָסַף שְׁמוּאֵל לִרְאוֹת ה[34]
אֶת־שָׁאוּל עַד־יוֹם מוֹתוֹ כִּי־הִתְאַבֵּל שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל וַיהוָה נִחָם ג בלישׁ[35]
כִּי־הִמְלִיךְ אֶת־שָׁאוּל עַל־יִשְׂרָאֵל׃ ס
16 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל עַד־מָתַי אַתָּה מִתְאַבֵּל אֶל[a]־ ג בלישׁ[1]
שָׁאוּל וַאֲנִי מְאַסְתִּיו מִמְּלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל מַלֵּא[b] קַרְנְךָ שֶׁמֶן וְלֵךְ ד. ח[2]. יא[3]
אֶשְׁלָחֲךָ אֶל־יִשַׁי בֵּית־הַלַּחְמִי כִּי־רָאִיתִי בְּבָנָיו לִי מֶלֶךְ׃ 2 וַיֹּאמֶר
שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֵךְ וְשָׁמַע שָׁאוּל וַהֲרָגָנִי ס[a] וַיֹּאמֶר יְהוָה עֶגְלַת ג. ג
בָּקָר תִּקַּח[b] בְּיָדֶךָ[c] וְאָמַרְתָּ לִזְבֹּחַ לַיהוָה בָּאתִי׃ 3 וְקָרָאתָ לְיִשַׁי
בַּזֶּבַח[a] וְאָנֹכִי אוֹדִיעֲךָ אֵת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה וּמָשַׁחְתָּ לִי אֶת אֲשֶׁר־אֹמַר ל. ח[4]
אֵלֶיךָ׃ 4 וַיַּעַשׂ שְׁמוּאֵל אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וַיָּבֹא בֵּית לָחֶם וַיֶּחֶרְדוּ יב סביר. ח חס[5]. ד מל[4]
זִקְנֵי הָעִיר לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר[a] שָׁלֹם[b] בּוֹאֶךָ[c]׃ 5 וַיֹּאמֶר ו וכל אוריית דכות ב מ ד
לְיִרְאָה בְּאתִי הִתְקַדְּשׁוּ וּבָאתֶם אִתִּי בַּזֶּבַח[a] וַיְקַדֵּשׁ אֶת־יִשַׁי וְאֶת־

[27] Mm 1612. [28] Mm 3284. [29] Mm 1613. [30] Mm 1403. [31] Mp sub loco. [32] Mm 1941. [33] Mm 1564. [34] Mm 1084. [35] Mm 3064. Cp 16 [1] Mm 3064. [2] Mm 211. [3] Mm 1500. [4] Mp sub loco. [5] Mm 1614.

27 [b] Ms pl cf 𝔊[93.94]𝔖 || 28 [a] > pc Mss 𝔙[Ms] || [b–b] 𝔊 *τὴν βασιλείαν (σου) ἀπὸ Ισραηλ* || 30 [a] 2 Mss ועז cf 𝔊𝔙 || [b] > pc Mss || 32 [a] 𝔊 *τρέμων* cf 𝔈[91.93.94] a מעד, α′ *ἀπὸ τρυφερέας*, σ′ *ἁβρός*, 𝔗 *mpnq'*, 𝔙 *pinguissimus* (𝔙[Mss] + *tremens*) a עדן || [b] > 𝔊𝔈[93.94]𝔖; 𝔗 *rbwnj* cf 22,14[a] Jer 6,28 || Cp 16,1 [a] mlt Mss על cf 𝔗[-Ed] || [b] 𝔊[L] pr *καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Σαμουηλ* : || 2 [a] mlt Mss om interv || [b] 𝔔 קוח cf 𝔊𝔖 || [c] nonn Mss דיך– || 3 [a] cit לו׳ cf 𝔊𝔖𝔙 et 5[a] || 4 [a] mlt Mss Seb pl cf 𝔊𝔖𝔗[-Ms ed princ]𝔙 || [b] Ms השׁ cf 𝔊 et 1R 2,13 || [c] 𝔔 + הראה cf 𝔊 || 5 [a] 𝔊[L](𝔖) *εἰς τὴν θυσίαν*, 𝔗[Buxt] *lšjrwt'*, 𝔙 *ut immolem*; 𝔊[-L] alit.

14 יְהוָה׃ 14 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמֶה קוֹל־הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנָי וְקוֹל הַבָּקָר
15 אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ׃ 15 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מֵעֲמָלֵקִי הֱבִיאוּם אֲשֶׁר חָמַל
הָעָם עַל־מֵיטַב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן זְבֹחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֶת־הַיִּתְרֹת
16 הֶחֱרַמְנוּ׃ 16 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל הֶרֶף וְאַגִּידָה לְךָ אֵת
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלָי הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ דַּבֵּר׃ 17 וַיֹּאמֶר
שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם־קָטֹן אַתָּה בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָתָּה
18 וַיִּמְשָׁחֲךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃ 18 וַיִּשְׁלָחֲךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר
לֵךְ וְהַחֲרַמְתָּה אֶת־הַחַטָּאִים אֶת־עֲמָלֵק וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כַּלּוֹתָם
19 אֹתָם׃ 19 וְלָמָּה לֹא־שָׁמַעְתָּ בְקוֹל יְהוָה וַתַּעַט אֶל־הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ
20 הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃ 20 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וָאֵלֵךְ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־שְׁלָחַנִי יְהוָה וָאָבִיא אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ
21 עֲמָלֵק וְאֶת־עֲמָלֵק הֶחֱרַמְתִּי׃ 21 וַיִּקַּח הָעָם מֵהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר
22 רֵאשִׁית הַחֵרֶם לִזְבֹּחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּגִּלְגָּל׃ 22 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל
הַחֵפֶץ לַיהוָה בְּעֹלוֹת וְזְבָחִים כִּשְׁמֹעַ בְּקוֹל יְהוָה
הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזֶּבַח טוֹב לְהַקְשִׁיב מֵחֶלֶב אֵילִים׃
23 כִּי חַטַּאת־קֶסֶם מֶרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים הַפְצֵר
יַעַן מָאַסְתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסְךָ מִמֶּלֶךְ׃ 24 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל חָטָאתִי כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־
דְּבָרֶיךָ כִּי יָרֵאתִי אֶת־הָעָם וָאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם׃ 25 וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת־
חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה׃ 26 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל
לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ כִּי מָאַסְתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסְךָ יְהוָה מִהְיוֹת
מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃ 27 וַיִּסֹּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיַּחֲזֵק בִּכְנַף־

[17] Mm 592. [18] Mm 3767. [19] Mm 1533. [20] Nu 17,9. [21] Mm 1020. [22] Mm 1699. [23] Mm 3505. [24] Mm 2550. [25] Mm 676. [26] Mm 1611.

15 [a] 𝔊 ἐξ *Αμαλεκ* cf 𝔏[116]𝔖𝔗[Ms]𝔙 et 6[a] || [b] 𝔗 הֶחֱרַמְנוּ || **16** [a] > pc Mss || [b] mlt Mss ut Q cf Vrs || **17** [a] pc Mss + אל שאול cf 𝔊𝔏[116]𝔖𝔗[Ms] || **18** [a] 𝔗 ׳והחר || [b] 2 Mss בם cf Vrs || [c] Ms תך– cf 𝔊𝔖𝔗 || **19** [a] nonn Mss את || **21** [a] 𝔊 *θεοῦ ἡμῶν* (𝔊[Mss] *θεοῦ Ισραηλ*), 𝔙 *Deo suo*, sed cf 15 || **22** [a] nonn Mss ׳ובז cf 𝔖𝔗[Buxt] || [b] pc Mss ׳בש, pc Mss ׳לש, 2 Mss cit ׳מש || **23** [a] 𝔗 קֶסֶם || [b–b] σ′ *ἡ δὲ ἀνομία τῶν εἰδώλων* || [c] nonn Mss citt + יהוה cf 𝔊𝔏[93.94]𝔗[Ms]𝔙[Mss] || [d] 𝔗 ממלך cf 𝔊𝔏[93.94] || **24** [a] mlt Mss רך– cf 𝔊𝔗 || [b] 2 Mss לק׳ || **25** [a] 2 Mss + אלהיך cf 𝔊 || **27** [a] 𝔔𝔊 + שאול.

ו בטע בסיפ. כד[17]. יב ח מנה קמ

ד

נ. ז מל בלישׁ[18]

ו

ויאמר חד מן ג בלישׁ כת ק כן וקר. ו בטע בסיפ

סו יט[19] מנה בסיפ

ל

ל ומל. כו פסוק את את ומילה חדה ביניה

יט מנה בנביא. ב[20]

ה ר״פ[21]

יד בסיפ

ל. ג[22]

כח

ג[23]. ל

יא[24]

ז[25] פת וכל תרי עשר דכות ב מ א. ד[26]. ל

ג

ל

ב מל

15 1 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל אֹתִי שָׁלַח יְהוָה לִמְשָׁחֲךָ לְמֶלֶךְ
עַל־עַמּוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה שְׁמַע לְקוֹל דִּבְרֵי יְהוָה׃ ס 2 כֹּה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פָּקַדְתִּי אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה עֲמָלֵק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־
שָׂם לוֹ בַּדֶּרֶךְ בַּעֲלֹתוֹ מִמִּצְרָיִם׃ 3 עַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָה אֶת־עֲמָלֵק
וְהַחֲרַמְתֶּם אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְלֹא תַחְמֹל עָלָיו וְהֵמַתָּה מֵאִישׁ עַד־
אִשָּׁה מֵעֹלֵל וְעַד־יוֹנֵק מִשּׁוֹר וְעַד־שֶׂה מִגָּמָל וְעַד־חֲמוֹר׃ ס
4 וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם בַּטְּלָאִים מָאתַיִם אֶלֶף רַגְלִי
וַעֲשֶׂרֶת אַלְפֵי אֶת־אִישׁ יְהוּדָה׃ 5 וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עֲמָלֵק
וַיָּרֶב בַּנָּחַל׃ 6 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־הַקֵּינִי לְכוּ סֻרוּ רְדוּ מִתּוֹךְ עֲמָלֵקִי
פֶּן־אֹסִפְךָ עִמּוֹ וְאַתָּה עָשִׂיתָה חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּעֲלוֹתָם
מִמִּצְרָיִם וַיָּסַר קֵינִי מִתּוֹךְ עֲמָלֵק׃ 7 וַיַּךְ שָׁאוּל אֶת־עֲמָלֵק מֵחֲוִילָה
בּוֹאֲךָ שׁוּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם׃ 8 וַיִּתְפֹּשׂ אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ־עֲמָלֵק
חַי וְאֶת־כָּל־הָעָם הֶחֱרִים לְפִי־חָרֶב׃ 9 וַיַּחְמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל־
אֲגַג וְעַל־מֵיטַב הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל־הַכָּרִים וְעַל־כָּל־
הַטּוֹב וְלֹא אָבוּ הַהַרְימָם וְכָל־הַמְּלָאכָה נִמְבָּזָה וְנָמֵס אֹתָהּ׃
פ 10 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל לֵאמֹר׃ 11 נִחַמְתִּי
כִּי הִמְלַכְתִּי אֶת־שָׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי־שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת־דְּבָרַי לֹא הֵקִים
וַיִּחַר לִשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל־יְהוָה כָּל־הַלָּיְלָה׃ 12 וַיַּשְׁכֵּם שְׁמוּאֵל
לִקְרַאת שָׁאוּל בַּבֹּקֶר וַיֻּגַּד לִשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא־שָׁאוּל הַכַּרְמֶלָה
וְהִנֵּה מַצִּיב לוֹ יָד וַיָּסָב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל׃ 13 וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל
אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁאוּל בָּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הֲקִימֹתִי אֶת־דְּבַר

Cp 15 [1]Mm 658. [2]Mm 686. [3]Mm 1593. [4]Mp sub loco. [5]Mm 1057. [6]Mm 1605. [7]Mm 1606. [8]Mm 1607. [9]Mm 1608. [10]Mm 2693. [11] וחד המשנים 1 Ch 15,18. [12]Mm 1609. [13]Mm 958. [14]Mm 2228. [15]Mm 1610. [16]Mm 816.

Cp 15,1 [a–a] pc Mss om על 2° cf 𝔙, Ms om ועמו על cf 𝔊$^{-OPL}$ || [b] 2 Mss דבר cf 𝔊^{L} 𝔗$^{ed\ princ}$ || **3** [a] mlt Mss ועז cf 𝔊𝔗^{Buxt}𝔙^{Ms} || [b] 2 Mss citt מת– cf ? 𝔊 bis 𝔖𝔗$^{-Ms}$𝔙 || [c] 𝔊 pr *(αὐτὸν) καί* || [d] permlt Mss ועד cf 𝔊$^{-Mss}$𝔖𝔗^{Mss}𝔙 || **4** [a] 𝔊 *ἐν Γαλγάλοις* cf exempli cs 11,14 || [b] 𝔊$^{-Mss}$𝔈$^{93.94}$ 400, 𝔊^{A} 10 || [c] 𝔊$^{-Mss}$𝔈$^{93.94}$ 30 || **5** [a] 𝔊 pl || [b] 2 Mss וירד; 𝔊𝔙 a ארב || **6** [a] 𝔊^{L} *Αμαλης* cf 𝔙 et 15[a]; 30,1[b] || [b] 𝔖𝔗 a ספה cf Gn 18,23 Nu 32,14 Jes 30,1 || [c] 2 Mss הק cf Vrs || **7** [a] pc Mss pr עד cf 𝔙 || **9** [a] pc Mss על || [b] Ms והשמנים cf ? 𝔊 *καὶ τῶν ἐδεσμάτων*, 𝔖 *wdšmjn'* (pl), 𝔗 *wšmjnj'*, 𝔙 *et vestibus* cf Jdc 14,19 || [c] 2 Mss citt om על cf Vrs || [d] > 𝔗 || [e–e] 𝔊$^{-L}$ om אתה; Vrs a בזה et מאס || **12** [a] 𝔗 ויסב || [b] 𝔗 ויורד || **13** [a] 𝔊𝔈^{116} pr mlt vb.

38 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל גְּשׁוּ הֲלֹם כָּל פִּנּוֹת הָעָם וְדָעוּ וּרְאוּ בַּמֶּה[a] הָיְתָה ג וחס35 . א מנה36
39 הַחַטָּאת הַזֹּאת הַיּוֹם: כִּי חַי־יְהוָה הַמּוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־ ל
40 יֶשְׁנוֹ בְיוֹנָתָן בְּנִי מָוֹת יָמוּת וַיֵּאֶן עִנֵּהוּ מִכָּל־הָעָם: 40 וַיֹּאמֶר אֶל־ ר37 . 38
כָּל־יִשְׂרָאֵל אַתֶּם תִּהְיוּ לְעֵבֶר[a] אֶחָד וַאֲנִי וְיוֹנָתָן בְּנִי נִהְיֶה לְעֵבֶר[a] ל
41 אֶחָד וַיֹּאמְרוּ הָעָם אֶל־שָׁאוּל הַטֹּוב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה: ס 41 וַיֹּאמֶר ג39 . טז ט40 מנה בסיפ
שָׁאוּל אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל[a] הָבָה תָמִים[b] וַיִּלָּכֵד יוֹנָתָן וְשָׁאוּל ל
42 וְהָעָם יָצָאוּ: 42 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל הַפִּילוּ בֵינִי וּבֵין יוֹנָתָן בְּנִי[a] וַיִּלָּכֵד ח41
43 יוֹנָתָן: 43 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־יוֹנָתָן הַגֶּיְדָה לִּי מֶה עָשִׂיתָה וַיַּגֶּד־לוֹ יוֹנָתָן ח מל
וַיֹּאמֶר טָעֹם טָעַמְתִּי בִקְצֵה הַמַּטֶּה אֲשֶׁר־בְּיָדִי מְעַט דְּבַשׁ הִנְנִי אָמוּת: ל
44 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל כֹּה־יַעֲשֶׂה[a] אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִף כִּי־מוֹת תָּמוּת[b] יוֹנָתָן: ת חס
45 וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־שָׁאוּל הֲיונָתָן וְיָמוּת אֲשֶׁר עָשָׂה הַיְשׁוּעָה[a] הַגְּדוֹלָה ל ר42 . ל
הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל[b] חָלִילָה חַי־יְהוָה אִם־יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת רֹאשׁוֹ אַרְצָה כִּי־ לב בנביא ג מנה בסיפ
עִם־אֱלֹהִים עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפְדּוּ הָעָם אֶת־יוֹנָתָן וְלֹא־מֵת: ס ג43
46 וַיַּעַל שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי פְּלִשְׁתִּים וּפְלִשְׁתִּים הָלְכוּ לִמְקוֹמָם: 47 וְשָׁאוּל
לָכַד הַמְלוּכָה עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּחֶם סָבִיב | בְּכָל־אֹיְבָיו בְּמוֹאָב | כ44
וּבְבְנֵי־עַמּוֹן וּבֶאֱדוֹם[b] וּבְמַלְכֵי[c] צוֹבָה וּבַפְּלִשְׁתִּים וּבְכֹל אֲשֶׁר־ ר45 . ב. ב46 . ח47
48 יִפְנֶה יַרְשִׁיעַ[d]: 48 וַיַּעַשׂ חַיִל וַיַּךְ אֶת־עֲמָלֵק וַיַּצֵּל אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד ד ג מל וחד חס48
49 שֹׁסֵהוּ: ס 49 וַיִּהְיוּ בְּנֵי שָׁאוּל יוֹנָתָן וְיִשְׁוִי וּמַלְכִּי־שׁוּעַ[a] וְשֵׁם ל וחס . ח49 פסוק דמיין וחד מן ו פסוק ושם ושם
50 שְׁתֵּי בְנֹתָיו שֵׁם הַבְּכִירָה מֵרַב[b] וְשֵׁם הַקְּטַנָּה מִיכַל: 50 וְשֵׁם אֵשֶׁת יג ר״ם50
שָׁאוּל אֲחִינֹעַם בַּת־אֲחִימַעַץ וְשֵׁם שַׂר־צְבָאוֹ[a] אַבְנֵר[b] בֶּן־נֵר דּוֹד ל
51 שָׁאוּל: 51 וְקִישׁ אֲבִי־שָׁאוּל וְנֵר אֲבִי־אַבְנֵר בֶּן־אֲבִיאִיל: ס
52 וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה חָזָקָה עַל־פְּלִשְׁתִּים כֹּל יְמֵי שָׁאוּל וְרָאָה יג פסוק כל כל וכל
שָׁאוּל כָּל־אִישׁ גִּבּוֹר וְכָל־בֶּן־חַיִל וַיֹּאסְפֵהוּ אֵלָיו: ס ל.ל

35Mm 1254. 36Mm 96. 37Mm 1662. 38Mm 2085. 39Mm 1386. 40Mm 1533. 41Mm 1602. 42Mm 2250. 43Mm 242. 44Mm 1581. 45Mm 1603. 46Mm 1604. 47Mm 781. 48Mm 3604. 49Mm 3838. 50Mm 33.

38 [a] ⅀[A] *bmnw*, 𝔗[Buxt] *bmn*, 𝔙 *per quem* || **40** [a] 2 Mss בד– cf 𝔊𝔈[93.94] || **41** [a] 𝔊𝔈[93.94] + mlt vb || [b] 𝔊 *δήλους* ex duplice versione cf 𝔈[91.93.94]𝔙 || **42** [a] 𝔊𝔈[93.94] + mlt vb || **44** [a] permlt Mss + לי cf 𝔊⅀𝔗[Mss]𝔙 || [b] pc Mss ימות cf 𝔊-[Ms] || **45** [a] pc Mss citt התש׳ (את) || **47** [a] pc Mss 𝔗 ובני || [b] 𝔊-[L] + *καὶ εἰς τὸν Βαιθ(ε)ωρ* (𝔊[L] … *Βαιθροωβει*) || [c] 𝔔𝔊 sg, ⅀ *wbmlkwt'* || [d] 𝔊 *ἐσώζετο*, 𝔈[93] *conserv|babatur* cf Ps 33,16; ⅀ *zk' hw'* (pt act), 𝔙 *superabat* || **49** [a] 𝔊[OpL]⅀ + Išba'al || [b] 𝔔𝔊 מרוב || **50** [a] 𝔔 הצבאן cf 𝔊 || [b] mlt Mss אבנר.

עַד־הָעֶרֶב וְנִקַּמְתִּי מֵאֹיְבָי [d]וְלֹא טָעֲמ[d]וּ כָּל־הָעָם לָחֶם׃ ס
25 וְכָל־הָאָרֶץ [a]בָּאוּ[b] בַיָּעַר וַיְהִי דְבַשׁ עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה׃ 26 וַיָּבֹא הָעָם
אֶל־הַיַּעַר וְהִנֵּה הֹלֵךְ [a]דְּבָשׁ וְאֵין־מַשִּׂיג יָדוֹ אֶל־פִּיו כִּי־יָרֵא הָעָם
אֶת־הַשְּׁבֻעָה׃ 27 [b]וְיוֹנָתָן לֹא־שָׁמַע בְּהַשְׁבִּיעַ אָבִיו אֶת־הָעָם וַיִּשְׁלַח
אֶת־קְצֵה הַמַּטֶּה אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּטְבֹּל אוֹתָהּ[a] בְּיַעֲרַת הַדְּבָשׁ וַיָּשֶׁב יָדוֹ
אֶל־פִּיו וַתָּרְאֶנָה[b] עֵינָיו׃ 28 וַיַּעַן אִישׁ מֵהָעָם וַיֹּאמֶר הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ
אָבִיךָ אֶת־הָעָם לֵאמֹר אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר־יֹאכַל לֶחֶם הַיּוֹם וַיֵּעָף
הָעָם׃ 29 וַיֹּאמֶר יוֹנָתָן עָכַר אָבִי אֶת־הָאָרֶץ רְאוּ־נָא כִּי־אָרְ[a]וּ עֵינַי
כִּי טָעַמְתִּי מְעַט דְּבַשׁ הַזֶּה׃ 30 אַף כִּי לוּא[a] אָכוֹל אָכַל הַיּוֹם הָעָם
מִשְׁלַל אֹיְבָיו אֲשֶׁר מָצָא כִּי עַתָּה לֹא־רַבְתָה מַכָּה בַּפְּלִשְׁתִּים׃ 31 וַיַּכּוּ
בַיּוֹם הַהוּא בַּפְּלִשְׁתִּים מִמִּכְמָשׂ[a] אַיָּלֹנָה וַיִּיעַף הָעָם מְאֹד׃ 32 וַיַּעַשׂ[a]
הָעָם אֶל־הַשָּׁלָל[b] וַיִּקְחוּ צֹאן וּבָקָר וּבְנֵי בָקָר וַיִּשְׁחֲטוּ[c] אַרְצָה וַיֹּאכַל
הָעָם עַל־הַדָּם׃ 33 וַיַּגִּדוּ לְשָׁאוּל לֵאמֹר הִנֵּה הָעָם חֹטְאִים לַיהוָה
לֶאֱכֹל עַל־הַדָּם וַיֹּאמֶר בְּגַדְתֶּם גֹּלּוּ־אֵלַי הַיּוֹם[a] אֶבֶן גְּדוֹלָה׃
34 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל פֻּצוּ[a] בָעָם וַאֲמַרְתֶּם לָהֶם הַגִּישׁוּ אֵלַי[b] אִישׁ שׁוֹרוֹ
וְאִישׁ שִׂיֵּהוּ[c] וּשְׁחַטְתֶּם[c] בָּזֶה וַאֲכַלְתֶּם[d] וְלֹא־תֶחֱטְאוּ לַיהוָה לֶאֱכֹל
אֶל־הַדָּם וַיַּגִּשׁוּ כָל־הָעָם אִישׁ שׁוֹרוֹ בְיָדוֹ הַלַּיְלָה[e] וַיִּשְׁחֲטוּ־שָׁם׃
35 וַיִּבֶן שָׁאוּל מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֹתוֹ הֵחֵל לִבְנוֹת מִזְבֵּחַ לַיהוָה׃ פ
36 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל נֵרְדָה אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים ׀ לַיְלָה וְנָבְזָה בָהֶם[a] עַד־אוֹר
הַבֹּקֶר וְלֹא־נַשְׁאֵר בָּהֶם אִישׁ וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה
וַיֹּאמֶר הַכֹּהֵן נִקְרְבָה הֲלֹם אֶל־הָאֱלֹהִים׃ 37 וַיִּשְׁאַל[c] שָׁאוּל[c] בֵּאלֹהִים
הַאֵרֵד אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים הֲתִתְּנֵם בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְלֹא[c] עָנָהוּ בַיּוֹם הַהוּא׃

[19] Mm 1600. [20] Mm 310. [21] Mm 3606. [22] Mm 1009 [23] Mm 1423. [24] Mm 1444. [25] Mm 230. [26] Mm 1856. [27] Mm 195. [28] Mm 898 [29] Mp sub loco. [30] Mm 1261. [31] Mm 1601. [32] Mm 318. [33] Mm 1488. [34] Mm 1533.

24 [d-d] sic L, mlt Mss Edd ולא־טעם | **25** [a] Ms העם cf 𝔖𝔙 | [b] 𝔊 *ἠρίστα*, 𝔏[TE] *(non) prandebat*. **26** [a] 𝔊 *ἐπορεύετο (λαλῶν)* cf 𝔏[115.93.94]; 𝔖𝔙 pt act | **27** [a] > Ms 𝔏[115] | [b] nonn Mss ut Q cf α′𝔖𝔙 et 29 | **29** [a] 𝔊 *εἶδον* cf 𝔏[115] et K 27 | **30** [a] nonn Mss לא, 2 Mss לוא cf 𝔊 | **31** [a] Mss[G] מש– cf 13,2[a] | **32** [a] permlt Mss ut Q cf Vrs | [b] mlt Mss ut Q | [c-c] 𝔏 וישחטו | **33** [a] 𝔊 *ἐνταῦθα* cf 𝔏[115] et 36 | **34** [a] 𝔏 פצו | [b] · Ms cf 𝔖; 𝔊 *ἐνταῦθα* cf 𝔏[115] | [c-c] 𝔏 שיהו | [d] · 𝔊-*OL*𝔖 | [e] mlt Mss על, 2 Mss את | [f] > 𝔊-*O*Mss; 𝔖𝔏 pr *h*..., 𝔙 pr *usque ad*... | **36** [a] pc Mss מהם cf 𝔖𝔙 et 2 Ch 28,8 | [b] mlt Mss om interv.

13 נִתְּנָם יְהוָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל׃ 13 וַיַּעַל יוֹנָתָן עַל־יָדָיו וְעַל־רַגְלָיו וְנֹשֵׂא לח ו מנה בליש
14 כֵּלָיו אַחֲרָיו וַיִּפְּלוּ[a] לִפְנֵי יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא כֵּלָיו מְמוֹתֵת[b] אַחֲרָיו׃ 14 וַתְּהִי לח ו מנה בליש
הַמַּכָּה הָרִאשֹׁנָה אֲשֶׁר הִכָּה יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא כֵּלָיו כְּעֶשְׂרִים אִישׁ[a] כְּכַבְחֲצִי ג יא.ח. לח ו מנה בליש. ל
15 מַעֲנֶה צֶמֶד[b] שָׂדֶה[a]׃ 15 וַתְּהִי חֲרָדָה בַּמַּחֲנֶה בַּשָּׂדֶה[a] וּבְכָל־[b]הָעָם ל
הַמַּצָּב וְהַמַּשְׁחִית חָרְדוּ גַּם־הֵמָּה וַתִּרְגַּז הָאָרֶץ וַתְּהִי לְחֲרַדַּת אֱלֹהִים׃ ל
16 וַיִּרְאוּ הַצֹּפִים לְשָׁאוּל בְּגִבְעַת[a] בִּנְיָמִן וְהִנֵּה הֶהָמוֹן[b] נָמוֹג וְיָלֹךְ
17 וְהָלֹם׃ פ 17 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לָעָם[a] אֲשֶׁר אִתּוֹ פִּקְדוּ־נָא וּרְאוּ מִי ל
18 הָלַךְ מֵעִמָּנוּ וַיִּפְקְדוּ וְהִנֵּה אֵין יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא כֵלָיו׃ 18 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל ל. ל. לח ו מנה בליש
לַאֲחִיָּה הַנְּשֵׂא[a] אֲרוֹן הָאֱלֹהִים[b] כִּי־הָיָה אֲרוֹן הָאֱלֹהִים[b] בַּיּוֹם הַהוּא
19 וּבְנֵי[c] יִשְׂרָאֵל׃ 19 וַיְהִי עַד דִּבֶּר שָׁאוּל אֶל־הַכֹּהֵן וְהֶהָמוֹן אֲשֶׁר תיו וכל ר״פ דכות[12]
בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וָרָב פ[a] וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־הַכֹּהֵן ח[13]
20 אֱסֹף יָדֶךָ[b]׃ 20 וַיִּזָּעֵק שָׁאוּל וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּבֹאוּ עַד־הַמִּלְחָמָה ג. נא מ״פ וכל ר״פ דכות ב מ ג. ל
21 וְהִנֵּה הָיְתָה חֶרֶב אִישׁ בְּרֵעֵהוּ מְהוּמָה[c] גְּדוֹלָה מְאֹד׃ 21 וְהָעִבְרִים ג בסיס. ל ור״פ
הָיוּ[a] לַפְּלִשְׁתִּים כְּאֶתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם אֲשֶׁר עָלוּ עִמָּם בַּמַּחֲנֶה[b] סָבִיב ב[14]
22 וְגַם־[c]הֵמָּה[b] לִהְיוֹת עִם־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עִם־שָׁאוּל[c] וְיוֹנָתָן׃ 22 וְכֹל[c] אִישׁ ל. ל. ל[15]
יִשְׂרָאֵל הַמִּתְחַבְּאִים בְּהַר־אֶפְרַיִם שָׁמְעוּ כִּי־נָסוּ פְלִשְׁתִּים וַיַּדְבְּקוּ ל. ג
גַּם־הֵמָּה אַחֲרֵיהֶם בַּמִּלְחָמָה׃ 23 וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל
24 וְהַמִּלְחָמָה עָבְרָה אֶת־[a]בֵּית[b] אָוֶן׃[c] 24 [a]וְאִישׁ־יִשְׂרָאֵל נִגָּשׁ[ab] בַּיּוֹם ל[16]. ל[17]
הַהוּא וַיְאָל[c] שָׁאוּל אֶת־הָעָם לֵאמֹר אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר־יֹאכַל לֶחֶם ז וחד מן ב[18] חס בליש

[11] Mm 1597. [12] Mm 470. [13] Mm 1103. [14] Mm 1632. [15] Mm 1520. [16] Mm 1521. [17] Mm 1598. [18] Mm 1599.

13 [a] 𝔊 *καὶ ἐπέβλεψαν* cf 𝔏[115.91.93.94] || [b] 𝔊 + *καὶ ἐπάταξεν αὐτούς* cf 𝔏[93.94] || **14** [a–a] 𝔊 *ἐν βόλισι* (חת) (𝔊[Mss] *καὶ ἐν πετροβόλοις*) *καὶ (ἐν) κόχλαξιν* (צור?) *τοῦ πεδίου*, 𝔏[115] *in sagittis et in fundibalis et in cauculis campi*, 𝔏[93.94] *in b/volidis et petrob/volis et in saxis campi*, 𝔖 *'jk pswl'* (pl, a חצב) *w'jk dbrj* (pl) *pdn'* (pl) *bḥql'* || [b] 2 Mss + בקר cf 𝔙 || **15** [a] 𝔊[-OP]𝔏[115.93.94] pr cop || [b] pc Mss וכל cf 𝔊𝔏[115.93.94]𝔙 || **16** [a] 𝔊 *ἐν Γαβεε* cf 2.5 || [b] 𝔊 *ἡ παρεμβόλη* (𝔊[L] + *τῶν ἀλλοφύλων*), 𝔏[115] *castra*, 𝔖 *ḥjl' dplštj'* (> 𝔖[B corr C]); 𝔗 + *mšrjt plšt'j* cf 19 || [c] pc Mss ה׳; 𝔖𝔗 a הלם || **17** [a] nonn Mss עמו || **18** [a–a] citt האפוד (את) cf 𝔊𝔏[115] || [b–b] 𝔊[Mss] *ὅτι αὐτὸς ἤρεν τὸ ἐφούδ* cf [a–a] || [c] Ms cit עם בני cf 𝔖𝔗 (𝔗[Mss] *w'm*) 𝔙; 𝔊 *ἐνώπιον* cf 𝔏[115] || **19** [a] mlt Mss om interv || [b] mlt Mss ידיך cf 𝔊𝔏[115.93.94] || **21** [a] 𝔊 𝔏[115.93.94]𝔙 pr pron relat || [b–b] 𝔊(𝔏[93.94]) *ἐπεστράφησαν καὶ αὐτοί*, 𝔏[115] *conversi sunt et ipsi*, 𝔖 *whdjrjn 'p hnwn*, 𝔗[-Ms] + *tbw*, 𝔙 *reversi sunt* || **23** [a] > 2 Mss; nonn Mss עד cf 𝔏[115]𝔗[Ms *'d jt*]𝔙; 𝔊[-L]𝔏[93.94] alit || [b–b] 𝔊[L] *Βαιθωρων* cf 13,5[b–b] || [c] 𝔊𝔏[115.91] + mlt vb || **24** [a–a] 𝔊𝔏[115] alit || [b] pc Mss[G] גשׁ cf 𝔖𝔙 || [c] 𝔊 *καὶ ἀρᾶται* cf 𝔏[115.93.94]𝔗𝔙 (a אלה).

ל[25] ת.ח.ל וּלְהַצָּיִב הַדָּרְבָּן׃ 22 וְהָיָה בְּיוֹם מִלְחֶמֶת[a] וְלֹא[b] נִמְצָא חֶרֶב וַחֲנִית
בְּיַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־יוֹנָתָן וַתִּמָּצֵא לְשָׁאוּל וּלְיוֹנָתָן
בְּנוֹ׃ 23 וַיֵּצֵא מַצַּב פְּלִשְׁתִּים אֶל־מַעֲבַר מִכְמָשׁ[a]׃ ס

לח 14 1 וַיְהִי הַיּוֹם וַיֹּאמֶר יוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל אֶל־הַנַּעַר נֹשְׂא כֵלָיו לְכָה
ל.נ׳ וְנַעְבְּרָה אֶל־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר מֵעֵבֶר[a] הַלָּז וּלְאָבִיו לֹא הִגִּיד׃
מט׳ מל בנביא ח מנה בסים. ב[2]. יא וכל ד״ה רכות 2 וְשָׁאוּל יוֹשֵׁב בִּקְצֵה הַגִּבְעָה תַּחַת הָרִמּוֹן אֲשֶׁר בְּמִגְרוֹן וְהָעָם אֲשֶׁר
ג חס[3]. ב עִמּוֹ כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ׃ 3 וַאֲחִיָּה בֶן־אֲחִיטוּב אֲחִי אִיכָבוֹד | בֶּן־פִּינְחָס
ח כת ו בלישׁ[a]. לח בֶּן־עֵלִי כֹּהֵן | יְהוָה בְּשִׁלוֹ נֹשֵׂא אֵפוֹד וְהָעָם לֹא יָדַע כִּי הָלַךְ יוֹנָתָן׃
ל 4 וּבֵין הַמַּעְבְּרוֹת אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ יוֹנָתָן לַעֲבֹר[a] עַל[a]־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים שֶׁן־
ב. ב. ו פסוק ושם ושם. ג. ל הַסֶּלַע מֵהָעֵבֶר[c] מִזֶּה וְשֶׁן־הַסֶּלַע מֵהָעֵבֶר[c] מִזֶּה וְשֵׁמֶם[d] הָאֶחָד בּוֹצֵץ
ג. ד[5] וְשֵׁם הָאֶחָד[e] סְנֵה׃ 5 הַשֵּׁן הָאֶחָד מְצִיּוֹן[a] מִצָּפוֹן מוּל[b] מִכְמָשׁ[c] וְהָאֶחָד
ב בעינ[6]. לח מִנֶּגֶב מוּל[b] גָּבַע׃ ס 6 וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל־הַנַּעַר | נֹשֵׂא כֵלָיו לְכָה
ל ומל. ב חד קמ׳ וחד פת. לח וְנַעְבְּרָה[a] אֶל־מַצַּב הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה אוּלַי יַעֲשֶׂה יְהוָה לָנוּ כִּי אֵין
לַיהוָה מַעְצוֹר לְהוֹשִׁיעַ בְּרַב אוֹ בִמְעָט׃ 7 וַיֹּאמֶר לוֹ נֹשֵׂא כֵלָיו עֲשֵׂה
ב[2] כָּל־אֲשֶׁר[a] בִּלְבָבֶךָ נְטֵה לֶךָ[a] הִנְנִי עִמְּךָ כִּלְבָבֶךָ׃ ס 8 וַיֹּאמֶר
ב בעינ[6]. ל ומל. ר״ם בסים וכל יהושע שופטים ושמואל ראם ר״ש[8] יְהוֹנָתָן הִנֵּה אֲנַחְנוּ עֹבְרִים אֶל־הָאֲנָשִׁים וְנִגְלֵינוּ אֲלֵיהֶם׃ 9 אִם־כֹּה
ב וחס[9] יֹאמְרוּ אֵלֵינוּ דֹּמּוּ עַד־הַגִּיעֵנוּ[a] אֲלֵיכֶם וְעָמַדְנוּ תַּחְתֵּינוּ וְלֹא נַעֲלֶה
ל. ב[10] אֲלֵיהֶם׃ 10 וְאִם־כֹּה יֹאמְרוּ עֲלֵה עָלֵינוּ[a] וְעָלִינוּ כִּי־נְתָנָם יְהוָה בְּיָדֵנוּ[b]
ב וְזֶה־לָּנוּ הָאוֹת׃ 11 וַיִּגָּלוּ שְׁנֵיהֶם אֶל־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ פְּלִשְׁתִּים
ל הִנֵּה עִבְרִים יֹצְאִים מִן־הַחֹרִים אֲשֶׁר הִתְחַבְּאוּ־שָׁם׃ 12 וַיַּעֲנוּ אַנְשֵׁי
ל. לח. ל הַמַּצָּבָה אֶת־יוֹנָתָן | וְאֶת־נֹשְׂא כֵלָיו וַיֹּאמְרוּ[a] עֲלֵה אֵלֵינוּ וְנוֹדִיעָה
לח אֶתְכֶם דָּבָר פ[b] וַיֹּאמֶר יוֹנָתָן אֶל־נֹשְׂא כֵלָיו עֲלֵה אַחֲרַי כִּי־

[25] וחד להציב 1Ch 18,3. **Cp 14** [1]Mm 337. [2]Mm 2245. [3]Mm 1655. [4]Mm 1525. [5]Mm 743. [6]Mm 4012. [7]Mm 1595. [8]Mm 1380. [9]Mm 1596. [10]Mm 916.

22 [a] 𝔊 + *Μαχ(ε)μας* || [b] 2 Mss cit לא cf 𝔖𝔗[Buxt.Qimḥi]𝔙 || **23** [a] Mss[G] מש– cf 2[a] || **Cp 14,1** [a] 𝔗 מעבר || **4** [a] pc Mss אל cf 𝔗[Mss], sed etiam Jes 45,14 || [b] Ms ישן cf 𝔊[-L] 𝔈[93.94]𝔖 || [c] 𝔗 מהעבר; > 𝔊𝔈[93.94] || [d] mlt Mss שם cf 𝔊[Mss]𝔈[93.94]𝔖𝔗[Mss]𝔙 || [e] nonn Mss השני(ת) cf 1,2 || [f] 𝔗 סְנֶה cf? 𝔈[93.94] *Sen/d(n)aar/s* || **5** [a] > 𝔊𝔈[93.94] || [b] 𝔗 מול cf Dt 1,1 || [c] Mss[G] מש– cf 13,2[a] || **6** [a] 𝔗 ברה– || **7** [a–a] 𝔊 *(poίει πᾶν ὁ ἐὰν) ἡ καρδία σου ἐκκλίνῃ* || **9** [a] 𝔊 *(ἕως ἂν) ἀπαγγείλωμεν* cf 12 || **10** [a] mlt Mss אלינו cf 12 || [b] mlt Mss דינו– cf 𝔊𝔙 || **12** [a] > pc Mss 𝔊[Mss]𝔈[93.94] || [b] mlt Mss om interv.

8 וְשָׁאוּל֙ עוֹדֶ֣נּוּ בַגִּלְגָּ֔ל וְכָל־הָעָ֖ם [a]חָֽרְד֣וּ אַחֲרָ֑יו׃ [a] 8 וַיְיַחֵ֗ל שִׁבְעַ֤ת
יָמִים֙ לַמּוֹעֵ֔ד אֲשֶׁ֖ר שִׁמוּאֵ֑ל [b]וְלֹא־בָ֣א שְׁמוּאֵ֔ל הַגִּלְגָּ֖ל וַיָּ֥פֶץ הָעָ֖ם
מֵעָלָֽיו׃ 9 וַיֹּ֣אמֶר שָׁא֔וּל הַגִּ֥שׁוּ אֵלַ֖י הָעֹלָ֑ה וְהַשְׁלָמִ֖ים וַיַּ֥עַל הָעֹלָֽה׃
10 וַיְהִ֕י כְּכַלֹּתוֹ֙ לְהַעֲל֣וֹת הָעֹלָ֔ה וְהִנֵּ֥ה שְׁמוּאֵ֖ל בָּ֣א וַיֵּצֵ֣א שָׁא֗וּל
11 לִקְרָאתוֹ֙ לְבָרְכ֔וֹ׃ 11 וַיֹּ֥אמֶר שְׁמוּאֵ֖ל מֶ֣ה עָשִׂ֑יתָ וַיֹּ֣אמֶר שָׁא֗וּל כִּֽי־
רָאִ֤יתִי כִּֽי־נָפֵץ֙ הָעָ֣ם מֵעָלַ֔י וְאַתָּ֥ה לֹא־בָ֖אתָ לְמוֹעֵ֣ד הַיָּמִ֑ים וּפְלִשְׁתִּ֗ים
12 נֶאֱסָפִ֛ים מִכְמָ֖שׂ׃ [a] 12 וְאֹמַ֡ר עַתָּ֣ה יֵרְד֩וּ פְלִשְׁתִּ֨ים אֵלַ֜י הַגִּלְגָּ֗ל וּפְנֵ֤י
13 יְהוָה֙ לֹ֣א חִלִּ֔יתִי וָאֶתְאַפַּ֖ק וָאַעֲלֶ֣ה הָעֹלָ֑ה׃ ס 13 וַיֹּ֤אמֶר שְׁמוּאֵל֙
אֶל־שָׁא֔וּל נִסְכַּ֖לְתָּ לֹ֣א [a]שָׁמַ֔רְתָּ אֶת־מִצְוַ֥ת יְהוָ֖ה אֱלֹהֶ֑יךָ אֲשֶׁ֣ר צִוָּ֔ךְ
14 כִּֽי־עַתָּ֞ה הֵכִ֤ין יְהוָה֙ אֶת־מַמְלַכְתְּךָ֔ [b]עַל־יִשְׂרָאֵ֖ל עַד־עוֹלָֽם׃ 14 וְעַתָּ֣ה
מַמְלַכְתְּךָ֔ לֹא־תָק֖וּם בִּקֵּ֣שׁ יְהוָ֣ה לוֹ֮ אִ֣ישׁ כִּלְבָבוֹ֒ וַיְצַוֵּ֤הוּ יְהוָה֙ לְנָגִ֔יד
15 עַל־עַמּ֑וֹ כִּ֣י לֹ֔א שָׁמַ֖רְתָּ אֵ֥ת אֲשֶׁר־צִוְּךָ֖ יְהוָֽה׃ פ 15 וַיָּ֤קָם שְׁמוּאֵל֙
וַיַּ֣עַל מִן־הַגִּלְגָּ֔ל [a]גִּבְעַ֖ת בִּנְיָמִ֑ן וַיִּפְקֹ֣ד שָׁא֗וּל אֶת־הָעָם֙ הַנִּמְצְאִ֣ים עִמּ֔וֹ
כְּשֵׁ֥שׁ מֵא֖וֹת אִֽישׁ׃ 16 וְשָׁא֤וּל וְיוֹנָתָן֙ בְּנ֔וֹ וְהָעָ֥ם הַנִּמְצָ֖א [a]עִמָּ֑ם יֹשְׁבִ֗ים
בְּ[b]גֶבַע֙ בִּנְיָמִ֔ן וּפְלִשְׁתִּ֖ים חָנ֥וּ בְמִכְמָֽשׁ׃ [c] 17 וַיֵּצֵ֣א הַמַּשְׁחִ֔ית מִמַּחֲנֵ֖ה
פְּלִשְׁתִּ֑ים שְׁלֹשָׁ֣ה רָאשִׁ֔ים הָרֹ֖אשׁ אֶחָ֑ד יִפְנֶ֗ה אֶל־דֶּ֙רֶךְ֙ עָפְרָ֣ה אֶל־[a]
אֶ֥רֶץ שׁוּעָֽל׃ 18 וְהָרֹ֣אשׁ אֶחָ֗ד יִפְנֶ֙ה֙ דֶּ֣רֶךְ בֵּ֔ית חֹרֹ֖ן וְהָרֹ֣אשׁ אֶחָ֑ד
יִפְנֶ֙ה֙ דֶּ֣רֶךְ הַגְּבוּל֔ [a]הַנִּשְׁקָ֖ף עַל־[b]גֵּ֥יא הַצְּבֹעִ֖ים הַמִּדְבָּרָֽה׃ ס
19 וְחָרָשׁ֙ לֹ֣א יִמָּצֵ֔א בְּכֹ֖ל אֶ֣רֶץ [a]יִשְׂרָאֵ֑ל כִּ֣י [b]אָמְר֤וּ פְלִשְׁתִּים֙ פֶּן־יַעֲשׂ֣וּ
הָעִבְרִ֔ים חֶ֖רֶב אוֹ֥ חֲנִֽית׃ 20 וַיֵּרְד֣וּ כָל־יִשְׂרָאֵ֗ל הַפְּלִשְׁתִּים֙ [a]לְלַטֵּ֣שׁ
אִ֣ישׁ אֶת־מַחֲרֵשָׁתּ֔וֹ וְאֶת־אִתּ֖וֹ וְאֶת־קַרְדֻּמּ֑וֹ וְאֶת־מַחֲרֵשָׁתּ֖וֹ [b]: 21 וְהָיְתָ֣ה
הַפְּצִיָּרָ֗ה פִּ֚ים לַמַּחֲרֵשֹׁת֙ וְלָאִתִּ֔ים וְלִשְׁלֹ֖שׁ קֶלְשׁ֑וֹן וּלְהַקְרִ֖דַּמִּֽים

נא מ״ס וכל ר״פ דכות ייחל[4] ב מ ג. ך
ג[3]. ג
ג חס בלישׁ[6]
ל
ל. ו רפי[7]
ג. ה[8]. יז
ב[9]. ל. ג[10]
ב[11] חד קמ וחד פת. ל זקף קל
ב[12]. ל. ד[13]. ו[14]. יכל משתחיך למלך דכות ב מא
ג. ב[15]
ה[17]
ט[18]
ג. ג כת כן. ב
ט כת י[19]. ג[20]
אמרו חד מן ז[21] פסוק מן ך הי מיילין ז מכה זו מכה
ח[22]. ב מל בלישׁ
ל. ל. ל. ג בטע[23]
ל. ל. ב וחס[24]

4Mm 832. 5Mm 2785. 6Mp sub loco. 7Mm 613. 8Mm 2743. 9Mm 1591. 10Mm 3995. 11Mm 4194. 12Mm 1364. 13Mm 230. 14Mm 1592. 15Mm 1021. 16Mm 1173. 17Mm 1593. 18Mp L נ non in loco proprio, cf Mp Est 1,5; 4,16 et Mp sub loco. 19Mm 3989. 20Mm 757. 21Mm 1594. 22Mm 1315. 23Mm 3128. 24Mm 809.

7 [a–a] $\mathfrak{G}^{L}$ *ἐξέστησαν ἀπὸ ὄπισθεν αὐτοῦ* cf $\mathfrak{E}^{93.94}$, sed etiam Gn 42,28 ‖ **8** [a] nonn Mss ut Q ‖ [b] pc Mss pr אמר cf $\mathfrak{G}\mathfrak{E}^{93.94}\mathfrak{T}$, pc Mss pr שם ‖ **11** [a] nonn Mss במ׳ cf $\mathfrak{G}^{MssS}$, sed etiam 2 Ch 30,13; Mss^{G} במכמס cf 2^{a} ‖ **13** [a] nonn Mss ולא cf $\mathfrak{V}$, 2 Mss citt לא כי cf $\mathfrak{G}\mathfrak{E}^{93.94}\mathfrak{S}$ ‖ [b] nonn Mss citt על cf Vrs ‖ **15** [a] $\mathfrak{G}\mathfrak{E}^{93.94}$ + mlt vb ‖ [b] $\mathfrak{G}$-^{L} *Γαβαα* ‖ **16** [a] Ms אים– cf $\mathfrak{G}$ *([καὶ] οἱ εὑρεθέντες)* $\mathfrak{T}^{Mss}$ ‖ [b] 2 Mss בגבעת ‖ [c] Mss^{G} מש– cf 2^{a} ‖ **17** [a] pc Mss ואל ‖ **18** [a] $\mathfrak{G}$ *Γαβες* cf $\mathfrak{E}^{93.94}$ ‖ [b] nonn Mss גיא ‖ [c] $\mathfrak{S}$ pr cop; > $\mathfrak{G}$-^{Mss} ‖ **19** [a] nonn Mss גבול cf $\mathfrak{T}$ *thwm 'r''* ‖ [b] mlt Mss ut Q cf Vrs ‖ **20** [a] Ms pr אל cf Vrs ‖ [b] $\mathfrak{G}$ *τὸ δρέπανον αὐτοῦ*, $\mathfrak{E}^{93.94}$ *securim suam et falcem suam* cf Dt 16,9 23,26.

ו חס[16] אֱלֹהֶיךָ וְאַל־[a]נָּמוּת כִּי־יָסַפְנוּ עַל־כָּל־חַטֹּאתֵינוּ רָעָה לִשְׁאֹל לָנוּ
מֶלֶךְ׃ ס 20 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם אַל־תִּירָאוּ אַתֶּם עֲשִׂיתֶם
אֶת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת אַךְ אַל־תָּסוּרוּ מֵאַחֲרֵי יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֶת־
ז רמ״פ ולא לא ולא. ל וחס יְהוָה בְּכָל־לְבַבְכֶם׃ 21 וְלֹא תָסוּרוּ כִּי[a] | אַחֲרֵי הַתֹּהוּ אֲשֶׁר לֹא־
יוֹעִילוּ וְלֹא יַצִּילוּ כִּי־תֹהוּ הֵמָּה׃ 22 כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה אֶת־עַמּוֹ
ג ומל[17] בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוֹאִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם׃ 23 גַּם
ג[18] חד כת טא וחד כת טו וחד כת טוא. ל. ב. ל אָנֹכִי חָלִילָה לִי מֵחֲטֹא לַיהוָה מִחְדַּל לְהִתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם[a] וְהוֹרֵיתִי
ל[19] . ג יתיר א[19] אֶתְכֶם בְּדֶרֶךְ[b] הַטּוֹבָה וְהַיְשָׁרָה׃ 24 אַךְ | יְרָאוּ אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם
ג חס בלוש אֹתוֹ בֶּאֱמֶת בְּכָל־[a]לְבַבְכֶם כִּי רְאוּ אֵת אֲשֶׁר־הִגְדִּיל עִמָּכֶם׃ 25 וְאִם־
ה. ל. ב[20] הָרֵעַ תָּרֵעוּ גַּם־אַתֶּם גַּם־מַלְכְּכֶם תִּסָּפּוּ׃ פ

ל 13 1 [a]בֶּן־שָׁנָה[b] שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ [c]וּשְׁתֵּי שָׁנִים[c] מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃ 2
3 וַיִּבְחַר־לוֹ שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִיִּשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ עִם־שָׁאוּל אַלְפַּיִם
ל. יז מל[1] בְּמִכְמָשׁ[a] וּבְהַר־בֵּית־אֵל וְאֶלֶף הָיוּ עִם־יְונָתָן בְּגִבְעַת[b] בִּנְיָמִן וְיֶתֶר
הָעָם שִׁלַּח אִישׁ לְאָהָלָיו[c]׃ 3 וַיַּךְ יְונָתָן אֶת נְצִיב פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר
בַּגָּבַע[a] וַיִּשְׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּים וְשָׁאוּל תָּקַע בַּשּׁוֹפָר בְּכָל־הָאָרֶץ לֵאמֹר
[b]יִשְׁמְעוּ הָעִבְרִים׃ 4 וְכָל־יִשְׂרָאֵל שָׁמְעוּ לֵאמֹר הִכָּה שָׁאוּל אֶת־
ל. ג נְצִיב פְּלִשְׁתִּים וְגַם־[a]נִבְאַשׁ יִשְׂרָאֵל בַּפְּלִשְׁתִּים וַיִּצָּעֲקוּ הָעָם אַחֲרֵי
ה׳ שָׁאוּל הַגִּלְגָּל׃ 5 וּפְלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ | לְהִלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים
ג[2] [a]אֶלֶף רֶכֶב וְשִׁשֶּׁת אֲלָפִים פָּרָשִׁים וְעָם כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־הַיָּם
לָרֹב וַיַּעֲלוּ וַיַּחֲנוּ בְמִכְמָשׁ קִדְמַת [b]בֵּית אָוֶן[b]׃ 6 וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל רָאוּ[a]
ד. ל. ל כִּי צַר־לוֹ [b]כִּי נִגַּשׂ הָעָם[b] וַיֵּתְחַבְּאוּ הָעָם בַּמְּעָרוֹת וּבַחֲוָחִים וּבַסְּלָעִים
ל. ל. ב וּבַצְּרָחִים וּבַבֹּרוֹת׃ 7 וְעִבְרִים עָבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶרֶץ גָּד וְגִלְעָד

[16]Mm 1393. [17]Mm 1044. [18]Mm 132. [19]Mp sub loco. [20]Mm 928. Cp 13 [1]Mm 262. [2]Mm 3005. [3]Mm 1598.

19 [a] pc Mss cit ולא cf Gn 42,2 || **21** [a] > 2 Mss Vrs || **23** [a] 𝔊 + *καὶ δουλεύσω* (𝔊[L] *-σωμεν*) *τῷ κυρίῳ* ex duplice versione? || [b] Vrs stat abs cf Ps 25,8 || **24** [a] 𝔊[Mss]𝔙 pr cop, sed cf 1 R 2,4 || **Cp 13,1** [a] v 1 > 𝔊-[OPL]Mss || [b] 𝔊[LPMs] 30, 𝔖 21 || [c–c] > 𝔖 || **2** [a] mlt Mss[G] מש– || [b] 𝔊 *ἐν Γαβεε* (𝔊[OPL] *βουνῷ [ἐπὶ] Γαβαα*) cf 16 || [c] pc Mss לו– cf 𝔊𝔖𝔗[Ms] || **3** [a] 𝔊 *ἐν τῷ βουνῷ* cf 2[b] || [b–b] 𝔊 *ἠθετήκασιν οἱ δούλοι*, 𝔏[93.94] *audiant Haebrei derelique-runt servi* cf 1 R 12,19 || **4** [a] sic L, mlt Mss Edd אַשׁ– || **5** [a] 𝔊[L]𝔖 3 || [b–b] 𝔊 *Βαιθωρων κατὰ νότου* (𝔊[Mss] *νότου*) || **6** [a] 𝔊 sg, sed cf Jdc 8,1 || [b–b] 𝔊-[L] *μὴ προσάγειν αὐτόν* (a נגש).

7 מִצְרָיִם׃ 7 וְעַתָּה הִתְיַצְּבוּ וְאִשָּׁפְטָה אִתְּכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֵת כָּל־
8 צִדְקֹת יְהוָה אֲשֶׁר־עָשָׂה אִתְּכֶם וְאֶת־אֲבוֹתֵיכֶם׃ 8 כַּאֲשֶׁר־בָּא יַעֲקֹב
מִצְרַיִם[a] וַיִּזְעֲקוּ אֲבוֹתֵיכֶם[b] אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־
אַהֲרֹן וַיּוֹצִיאוּ[c] אֶת־אֲבֹתֵיכֶם מִמִּצְרַיִם וַיֹּשְׁבוּם[d] בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃
9 וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּמְכֹּר אֹתָם בְּיַד סִיסְרָא שַׂר־צְבָא
10 חָצוֹר וּבְיַד־פְּלִשְׁתִּים וּבְיַד מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלָּחֲמוּ[a] בָּם׃ 10 וַיִּזְעֲקוּ אֶל־
יְהוָה וַיֹּאמְרוּ[a] חָטָאנוּ כִּי עָזַבְנוּ אֶת־יְהוָה וַנַּעֲבֹד אֶת־הַבְּעָלִים וְאֶת־
11 הָעַשְׁתָּרוֹת[b] וְעַתָּה הַצִּילֵנוּ מִיַּד אֹיְבֵינוּ וְנַעַבְדֶךָּ׃ 11 וַיִּשְׁלַח יְהוָה
[a]אֶת־יְרֻבַּעַל וְאֶת־בְּדָן וְאֶת־יִפְתָּח וְאֶת־שְׁמוּאֵל[a] וַיַּצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד
12 אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב וַתֵּשְׁבוּ בֶּטַח׃ 12 וַתִּרְאוּ כִּי־נָחָשׁ מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן בָּא
עֲלֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ לִי[a] לֹא כִּי־מֶלֶךְ יִמְלֹךְ עָלֵינוּ וַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
13 מַלְכְּכֶם׃ 13 וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם[a] אֲשֶׁר[b] שְׁאַלְתֶּם וְהִנֵּה[c]
14 נָתַן יְהוָה עֲלֵיכֶם[d] מֶלֶךְ׃ 14 אִם־תִּירְאוּ אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֹתוֹ
וּשְׁמַעְתֶּם בְּקֹלוֹ וְלֹא תַמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה וְהְיִתֶם גַּם־אַתֶּם וְגַם־הַמֶּלֶךְ
15 אֲשֶׁר מָלַךְ עֲלֵיכֶם אַחֲרֵי[a] יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ 15 וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ בְּקוֹל
יְהוָה וּמְרִיתֶם אֶת־פִּי יְהוָה וְהָיְתָה יַד־יְהוָה בָּכֶם וּבַאֲבֹתֵיכֶם[a]׃
16 גַּם־עַתָּה הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת־הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה אֲשֶׁר יְהוָה עֹשֶׂה
17 לְעֵינֵיכֶם׃ 17 הֲלֹוא קְצִיר־חִטִּים הַיּוֹם אֶקְרָא אֶל־יְהוָה וְיִתֵּן קֹלוֹת
וּמָטָר וּדְעוּ וּרְאוּ כִּי־רַעַתְכֶם רַבָּה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם בְּעֵינֵי יְהוָה לִשְׁאֹול
18 לָכֶם מֶלֶךְ׃ ס 18 וַיִּקְרָא שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה וַיִּתֵּן יְהוָה קֹלֹת
וּמָטָר בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּירָא כָּל־הָעָם מְאֹד אֶת־יְהוָה וְאֶת־שְׁמוּאֵל׃
19 וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֶל־שְׁמוּאֵל הִתְפַּלֵּל בְּעַד־עֲבָדֶיךָ אֶל־יְהוָה

ו׳. ב. ו׳ מל וכל יהושע שפטים מלכים ירמיה יחזק וכתיב דכות ב מ ת
ו׳ מל וכל יהושע שפטים מלכים ירמיה יחזק וכתיב דכות ב מ ת
יב׳ ב חד חס וחד מל
ל בסיפ
ויאמרו ק
ו׳ ב.
ל. ל בסיפ
ב׳ ב.
ר״ש בסיפ וכל יהושע שפטים ושמואל ואס ר״פ
ב חס
ב
ב.
ג
ח׳ יג׳. ו׳ כת כן
יד בסיפ
ד חס
יג׳ ג מנח מל בליש. ב
ד. ל

[6]Mm 1586. [7]Mm 2610. [8]Mm 1587. [9]Mm 4042. [10]Mm 1588. [11]Mm 1380. [12]Mp sub loco. [13]Mm 157. [14]Mm 1589. [15]Mm 1590.

8 [a] 2 Mss cit Seb ימה– || [b] 𝔊[Mss] suff 1 pl || [c] 𝔊[Mss]𝔖[ABV] 3 m sg || [d] mlt Mss וישבם cf Vrs (𝔗[Edd]) || **9** [a] 𝔊-[OLMss]𝔖[A] sg || **10** [a] permlt Mss ut Q cf Vrs || [b] 𝔊 *καὶ τοῖς ἄλσεσιν* cf 𝔏[93.94] et 7,3[a] || **11** [a–a] 𝔊 Jerubaal (–boam), Barak, Jeftha (𝔊[Ms] + Simson), Samuel; 𝔖 Debora, Barak, Gideon, Jeftha, Simson; 𝔗 Gideon, Simson (𝔗[f] Bedan), Jeftha, Samuel || **12** [a] > 𝔊-[L]𝔖 || **13** [a–a] > 𝔊[Mss] || [b] mlt Mss ואי cf 𝔊-[O Mss]𝔖𝔗[Mss]𝔙 || [c] nonn Mss ה׳ cf 𝔊[Mss]𝔖 || [d] Ms לכם cf 𝔖𝔙, sed etiam Gn 41,41 || **14** [a] mlt Mss אחרי cf 2 S 2,10 || **15** [a] 𝔊 *καὶ ἐπὶ τὸν βασιλέα ὑμῶν* cf 𝔏[93.94] et 14; 𝔊[L] + *ἐξολοθρεῦσαι ὑμάς*.

כתם חד מן 10a חס
ק בליש 11 ג.
ב מל בסיפ 11 ג.

בְּחֹם׃ הַשֶּׁמֶשׁ וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּדוּ לְאַנְשֵׁי יָבֵישׁ וַיִּשְׂמְחוּ׃ 10 וַיֹּאמְרוּ
ב. 14 אַנְשֵׁי יָבֵישׁ מָחָר נֵצֵא אֲלֵיכֶם וַעֲשִׂיתֶם לָּנוּ כְּכָל־a הַטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם׃
פד. כ ס 11 וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּשֶׂם שָׁאוּל אֶת־הָעָם שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיָּבֹאוּ a
ב. ל. ל בְתוֹךְ־הַמַּחֲנֶה בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר וַיַּכּוּ־b אֶת־עַמּוֹן c עַד־חֹם הַיּוֹם וַיְהִי c
ב חס. 12 ג. ל הַנִּשְׁאָרִים וַיָּפֻצוּ וְלֹא נִשְׁאַרוּ־c בָּם שְׁנַיִם יָחַד׃ 12 וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־
ל שְׁמוּאֵל מִי הָאֹמֵר שָׁאוּל יִמְלֹךְ־a עָלֵינוּ תְּנוּ b הָאֲנָשִׁים וְנָמִיתֵם׃
יג. 13 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל a לֹא־יוּמַת אִישׁ בַּיּוֹם הַזֶּה כִּי הַיּוֹם עָשָׂה־יְהוָה תְּשׁוּעָה
בְּיִשְׂרָאֵל׃ ס 14 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם לְכוּ וְנֵלְכָה הַגִּלְגָּל
ל. כ. יג. ה חס 16 וּנְחַדֵּשׁ שָׁם הַמְלוּכָה׃ 15 וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם הַגִּלְגָּל וַיַּמְלִכוּ a שָׁם אֶת־
ב שָׁאוּל לִפְנֵי יְהוָה בַּגִּלְגָּל וַיִּזְבְּחוּ־b שָׁם זְבָחִים שְׁלָמִים לִפְנֵי יְהוָה
וַיִּשְׂמַח שָׁם שָׁאוּל c וְכָל־אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל עַד־מְאֹד׃ פ
ב רחס **12** 1 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה שָׁמַעְתִּי בְקֹלְכֶם לְכֹל 2
אֲשֶׁר־אֲמַרְתֶּם לִי וָאַמְלִיךְ עֲלֵיכֶם מֶלֶךְ׃ 2 וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ |
ל מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵיכֶם וַאֲנִי זָקַנְתִּי וָשַׂבְתִּי וּבָנַי הִנָּם אִתְּכֶם וַאֲנִי הִתְהַלַּכְתִּי
ג חס. ח לִפְנֵיכֶם מִנְּעוּרַי עַד־a הַיּוֹם הַזֶּה׃ 3 הִנֵּנִי עֲנוּ בִי נֶגֶד יְהוָה וְנֶגֶד מְשִׁיחוֹ 3
ח בטע. ד. 3 אֶת־שׁוֹר׀ מִי לָקָחְתִּי וַחֲמוֹר מִי לָקָחְתִּי וְאֶת־a מִי עָשַׁקְתִּי אֶת־b מִי
ל רַצּוֹתִי וּמִיַּד־מִי לָקַחְתִּי כֹפֶר c וְאַעְלִים עֵינַי בּוֹ c וְאָשִׁיב לָכֶם׃
לד פסוק לא ולא ולא. ל 4 וַיֹּאמְרוּ לֹא עָשַׁקְתָּנוּ וְלֹא רַצּוֹתָנוּ וְלֹא לָקַחְתָּ מִיַּד־אִישׁ מְאוּמָה׃
יב סביב. ל 5 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עֵד־יְהוָה בָּכֶם וְעֵד מְשִׁיחוֹ הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא מְצָאתֶם
ל בְיָדִי מְאוּמָה וַיֹּאמְרוּ a עֵד׃ פ 6 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם יְהוָה a
ל אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וַאֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת־אֲבֹתֵיכֶם b מֵאֶרֶץ c

10 Mm 2271. 11 Mm 195. 12 Mm 1582. 13 Mm 53. 14 Mm 1581. 15 Mm 1583. 16 Mm 1584. Cp 12 1 Mm 1585. 2 Mm 4137. 3 Mm 2306. 4 Mp sub loco. 5 Mm 771.

9 c mlt Mss ut Q || **10** a 𝔊L𝔏115.94𝔖-C𝔗Msy om כ; > 𝔊-L𝔖C | **11** a Ms 𝔊Mss𝔖y sg || b 𝔊Mss𝔏115𝔖-C𝔙y sg || c pc Mss pr בני cf 𝔊𝔏115𝔖𝔗Mss || d Ms pl cf 𝔊Mss || e 𝔖 *štkhw* || **12** a 2 Mss pr לא cf Vrs || b 2 Mss תנה cf 𝔊𝔏115𝔖 || **13** a 𝔊Mss *Σαμουηλ* || **15** a 𝔊 *καὶ ἔχρισεν Σαμουηλ*, 𝔖A *w'mlk* || b 𝔊Mss sg || c–c 𝔊 (𝔊Mss *ἐκεῖ*) *Σαμουηλ* || **Cp 12,2** a nonn Mss ועד cf 𝔊-Mss𝔖 || **3** a nonn Mss את || b permlt Mss ואת cf 𝔊𝔏94𝔖𝔗Mss || c–c 𝔊 *(ἢ)* (𝔊Mss + *παρόψομαι ὀφθαλμοὺς ἐν αὐτῷ ἢ*) *καὶ ὑπόδημα* (𝔊Lp + *καὶ ἀπέκρυψα τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐν αὐτῷ* cf 𝔏93.94); *ἀποκρίθητε* (𝔊L *εἴπατε*) *κατ' ἐμοῦ* cf Si 46,19 (כופר) || **4** a 𝔊 *καὶ εἶπεν ὁ λαός*) 𝔖𝔗Mssy || **6** a 𝔊-Op pr *μάρτυς* cf 5 || b 𝔊-LpMss𝔖y suff 1 pl || c 2 Mss om ארץ cf 𝔊.

ס֑ הָעָ֖ם מִשְּׁכְמ֥וֹ וָמָ֛עְלָה׃ 24 וַיֹּ֤אמֶר שְׁמוּאֵל֙ אֶל־כָּל־הָעָ֔ם הַרְאִיתֶ֕ם 24
אֲשֶׁ֥ר בָּחַר־בּ֖וֹ יְהוָ֑ה כִּ֥י אֵ֖ין כָּמֹ֥הוּ בְּכָל־הָעָ֑ם וַיָּרִ֣עוּ a כָל־הָעָ֔ם ג חס
וַיֹּאמְר֖וּ יְחִ֥י הַמֶּֽלֶךְ׃ ס 25 וַיְדַבֵּ֤ר c שְׁמוּאֵל֙ אֶל־הָעָ֔ם אֵ֖ת מִשְׁפַּ֣ט 25 ל
הַמְּלוּכָ֑ה a וַיִּכְתֹּ֣ב בַּסֵּ֔פֶר וַיַּנַּ֖ח לִפְנֵ֥י יְהוָ֑ה וַיְשַׁלַּ֣ח שְׁמוּאֵ֔ל אֶת־כָּל־ ב 25 ול חס בלישׁ . ו 26 . כב 27
הָעָ֖ם אִ֥ישׁ b לְבֵיתֽוֹ׃ 26 וְגַם־שָׁא֥וּל הָלַ֖ךְ לְבֵית֑וֹ גִּבְעָ֣תָה c וַיֵּלְכ֣וּ עִמּ֔וֹ ד ר״ם בסיף . ב
חֵ֖יל a אֲשֶׁר־נָגַ֥ע אֱלֹהִ֖ים b בְּלִבָּֽם׃ c 27 וּבְנֵ֣י בְלִיַּ֔עַל a אָמְר֖וּ מַה־יֹּשִׁיעֵ֣נוּ ט
זֶ֑ה וַיִּבְזֻ֙הוּ֙ וְלֹא־הֵבִ֣יאוּ לוֹ֔ מִנְחָ֖ה וַיְהִ֥י כְּמַחֲרִֽישׁ׃ b פ ל חס . ל ומל

11 1 וַיַּ֤עַל נָחָשׁ֙ a הָעַמּוֹנִ֔י וַיִּחַ֖ן עַל־ c יָבֵ֣שׁ גִּלְעָ֑ד וַיֹּאמְר֣וּ כָל־ c אַנְשֵׁי֙ ה 1 מל ב מנה בגביא . ל
יָבִ֣ישׁ אֶל־נָחָ֔שׁ כְּרָת־לָ֥נוּ בְרִ֖ית וְנַעַבְדֶֽךָּ׃ 2 וַיֹּ֤אמֶר אֲלֵיהֶם֙ נָחָ֣שׁ 2
הָעַמּוֹנִ֔י בְּזֹאת֙ אֶכְרֹ֣ת לָכֶ֔ם a בְּנַקֵּ֖ר לָכֶ֣ם כָּל־עַ֑יִן יָמִ֣ין וְשַׂמְתִּ֥יהָ b ה 2 מל ב מנה בגביא . ל ומל
חֶרְפָּ֖ה עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵֽל׃ 3 וַיֹּאמְר֣וּ אֵלָ֔יו זְקֵנֵ֖י יָבֵ֑ישׁ הֶרֶף֩ לָ֨נוּ שִׁבְעַ֤ת כ ג מנה בסיף . ו 3
יָמִים֙ וְנִשְׁלְחָ֣ה מַלְאָכִ֔ים בְּכָל־ גְּבוּל֙ יִשְׂרָאֵ֔ל וְאִם־אֵ֥ין מוֹשִׁ֖יעַ אֹתָ֑נוּ
וְיָצָ֥אנוּ אֵלֶֽיךָ׃ 4 וַיָּבֹ֣אוּ הַמַּלְאָכִ֗ים גִּבְעַ֥ת שָׁא֛וּל וַיְדַבְּר֥וּ הַדְּבָרִ֖ים ל 4
בְּאָזְנֵ֣י הָעָ֑ם וַיִּשְׂא֣וּ כָל־הָעָ֔ם אֶת־קוֹלָ֖ם וַיִּבְכּֽוּ׃ 5 וְהִנֵּ֥ה שָׁא֛וּל בָּ֥א לו . מג 5
a אַחֲרֵ֥י הַבָּקָ֖ר מִן־הַשָּׂדֶ֑ה וַיֹּ֣אמֶר שָׁא֔וּל מַה־ a לָּעָ֖ם כִּ֣י יִבְכּ֑וּ וַיְסַפְּר֣וּ־ ל
לֹ֔ו אֶת־דִּבְרֵ֖י אַנְשֵׁ֥י יָבֵֽישׁ׃ 6 וַתִּצְלַ֥ח רוּחַ־ a אֱלֹהִ֖ים a עַל־ b שָׁא֑וּל בִּשְׁמָעֽוֹ b ח 2 . כשמעו
אֶת־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה וַיִּחַ֖ר אַפּ֥וֹ מְאֹֽד׃ 7 וַיִּקַּ֣ח צֶ֔מֶד בָּקָ֖ר וַיְנַתְּחֵ֑הוּ ל בסיף
וַיְשַׁלַּ֞ח בְּכָל־גְּבוּל֙ יִשְׂרָאֵ֔ל בְּיַד֙ הַמַּלְאָכִ֔ים לֵאמֹ֕ר אֲשֶׁ֥ר אֵינֶ֖נּוּ יֹצֵ֣א כב 3 . ל
אַחֲרֵ֣י שָׁא֔וּל וְאַחֲרֵ֖י a שְׁמוּאֵ֑ל כֹּ֥ה יֵעָשֶׂ֖ה לִבְקָרֹ֔ו וַיִּפֹּ֤ל פַּחַד־יְהוָה֙ עַל־ b לוי . ח רוכל עזרא דכות׳
הָעָ֔ם וַיֵּצְא֖וּ c כְּאִ֥ישׁ אֶחָֽד׃ 8 וַיִּפְקְדֵ֖ם בְּבֶ֑זֶק וַיִּהְי֣וּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֔ל שְׁלֹ֥שׁ a כ 8
מֵא֖וֹת אֶ֑לֶף וְאִ֥ישׁ יְהוּדָ֖ה שְׁלֹשִׁ֥ים b אָֽלֶף׃ 9 וַיֹּאמְר֣וּ a לַמַּלְאָכִ֗ים ז 1 . ו בטע ר״פ 9
הַבָּאִ֣ים כֹּ֔ה תֹּאמְר֥וּן לְאִישׁ֙ b יָבִ֣ישׁ גִּלְעָ֔ד מָחָ֥ר תִּֽהְיֶה־ לָּכֶ֖ם תְּשׁוּעָ֑ה ט

24 Mm 2077. 25 Mm 1581. 26 Mm 2011. 27 Mm 59. Cp 11 1 Mm 4063. 2 Mm 4067. 3 Mm 59. 4 Mm 210. 5 Mm 1968. 6 Mm 1514. 7 Mm 2221. 8 Mm 76. 9 Mm 235.

24 a Ms וידעו cf 𝔊𝔈115.93.94 ‖ **25** a 𝔊-LMss τοῦ βασιλέως cf 𝔖𝔗Buxt et 8,9.11 ‖ b 𝔊 pr καὶ (ἀπ)ἤλθε|ον (ἕκαστος) cf 𝔈115𝔖 ‖ c 𝔔 למקן, 𝔊 εἰς τὸν τόπον ‖ **26** a 𝔔 pr בני, 𝔊 pr (οἱ) υἱοί cf 𝔈115.93.94 ‖ b 𝔔 יהוה ‖ c 𝔔 בלבבם ‖ **27** a 𝔔 pr ה ‖ b 𝔔corr כמו חדש, 𝔊 ὡς μετὰ μῆνα (ἡμερῶν) cf 𝔈115 ‖ **Cp 11,1** a–a 𝔔 בני עמן ויבאו אל ‖ **2** a pc Mss cit + ברית cf 𝔊𝔈115𝔖Mss𝔙 ‖ b 𝔊-L𝔈115 om suff; 𝔙 ponamque vos ‖ **5** a–a 𝔊 μετὰ τὸ πρωΐ, 𝔈115 mane, 𝔈91.93.94 + post boves ‖ **6** a 2 Mss יהוה cf 𝔊𝔈115𝔙Mss ‖ b nonn Mss ut Q ‖ **7** a mlt Mss ואחרי ‖ b 2 Mss אל ‖ c 𝔊 καὶ ἐβόησαν cf 𝔈115.93.94 et 12,8 ‖ **8** a 𝔊𝔈93.94 6 ‖ b 𝔔𝔊𝔈93.94 70 ‖ **9** a 𝔊𝔈115𝔖B sg ‖ b pc Mss לאנשי cf 𝔊𝔈115𝔖𝔗𝔣𝔙.

לִקְרָאתָו֙ וַתִּצְלַ֣ח עָלָ֔יו רֽוּחַ־אֱלֹהִ֖ים[c] וַיִּתְנַבֵּ֥א בְּתוֹכָֽם׃ 11 וַיְהִ֗י כָּל־
יוֹדְעוֹ֙ מֵאֶתְמ֔וֹל שִׁלְשֹׁ֖ם וַיִּרְא֣וּ וְהִנֵּ֔ה עִם־נְבִיאִ֖ים נִבָּ֑א[a] וַיֹּ֤אמֶר[b] הָעָם
אִ֚ישׁ אֶל־רֵעֵ֔הוּ מַה־זֶּ֖ה הָיָ֣ה לִבֶּן־קִ֑ישׁ הֲגַ֥ם שָׁא֖וּל בַּנְּבִיאִֽים׃ 12 וַיַּ֥עַן
אִ֛ישׁ מִשָּׁ֖ם[a] וַיֹּ֣אמֶר וּמִי֩ אֲבִיהֶ֨ם[b] עַל־כֵּ֜ן הָיָ֣תָה לְמָשָׁ֗ל הֲגַ֥ם שָׁא֛וּל
בַּנְּבִיאִֽים׃ 13 וַיְכַל֙[a] מֵהִתְנַבּ֔וֹת[b] וַיָּבֹ֖א הַבָּמָֽה׃ 14 וַיֹּ֤אמֶר דּוֹד֙ שָׁא֔וּל
אֶלָּ֖יו וְאֶל־נַעֲרֹ֑ו אָ֚ן הֲלַכְתֶּ֣ם וַיֹּ֔אמֶר[a] לְבַקֵּ֖שׁ אֶת־הָאֲתֹנֹ֑ות וַנַּ֣רְאָ֔ה
כִּי־אַ֖יִן וַנָּבֹ֥וא אֶל־שְׁמוּאֵֽל׃ 15 וַיֹּ֤אמֶר דּוֹד֙ שָׁא֔וּל[a] הַגִּ֥ידָה־נָּ֖א לִ֑י
מָֽה־אָמַ֥ר לָכֶ֖ם[b] שְׁמוּאֵֽל׃ 16 וַיֹּ֤אמֶר שָׁאוּל֙ אֶל־דֹּ֣ודֹ֔ו הַגֶּ֥ד הִגִּ֖יד לָ֑נוּ
כִּ֚י נִמְצְא֣וּ הָאֲתֹנֹ֔ות וְאֶת־דְּבַ֥ר הַמְּלוּכָ֖ה לֹא־הִגִּ֥יד לֹ֛ו אֲשֶׁ֥ר אָמַ֖ר
שְׁמוּאֵ֑ל[a] ס

17 וַיַּצְעֵ֥ק שְׁמוּאֵ֛ל אֶל־יְהוָ֖ה הַמִּצְפָּֽה׃ 18 וַיֹּ֣אמֶר[ו] אֶל־
בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל פ כֹּֽה־אָמַ֥ר יְהוָ֖ה אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל אָנֹכִ֤י הֶעֱלֵ֨יתִי
אֶת־יִשְׂרָאֵ֜ל[a] מִמִּצְרַ֗יִם וָאַצִּ֤יל אֶתְכֶם֙ מִיַּ֣ד מִצְרַ֔יִם[b] וּמִיַּ֖ד כָּל־
הַמַּמְלָכ֑וֹת[c] הַלֹּחֲצִ֖ים אֶתְכֶֽם׃ 19 וְאַתֶּ֣ם הַיֹּ֔ום מְאַסְתֶּ֖ם אֶת־אֱלֹהֵיכֶ֑ם
אֲשֶׁר־הֽוּא־מוֹשִׁ֤יעַ לָכֶם֙ מִכָּל־רָעֹותֵיכֶ֣ם וְצָרֹתֵיכֶ֔ם וַתֹּאמְרוּ֙ לֹ֣ו כִּי־
מֶ֔לֶךְ תָּשִׂ֖ים עָלֵ֑ינוּ וְעַתָּ֗ה הִתְיַצְּבוּ֙ לִפְנֵ֣י יְהוָ֔ה לְשִׁבְטֵיכֶ֖ם וְלַאלְפֵיכֶֽם׃
20 וַיַּקְרֵ֥ב שְׁמוּאֵ֖ל אֶת כָּל־שִׁבְטֵ֣י[a] יִשְׂרָאֵ֑ל וַיִּלָּכֵ֖ד שֵׁ֥בֶט בִּנְיָמִֽן׃
21 וַיַּקְרֵ֤ב אֶת־שֵׁ֙בֶט֙ בִּנְיָמִ֔ן לְמִשְׁפְּחֹתָ֖יו[a] וַתִּלָּכֵ֣ד מִשְׁפַּ֣חַת הַמַּטְרִ֑י[b]
וַיִּלָּכֵד֙ שָׁא֣וּל בֶּן־קִ֔ישׁ וַיְבַקְשֻׁ֖הוּ וְלֹ֣א נִמְצָֽא׃ 22 וַיִּשְׁאֲל֥וּ־עֹ֛וד
בַּֽיהוָ֖ה הֲבָ֣א עֹ֑וד[a] הַלָּ֣ם אִ֔ישׁ ס[b] וַיֹּ֣אמֶר יְהוָ֔ה הִנֵּה־הוּא֙ נֶחְבָּ֣א אֶל־
הַכֵּלִֽים׃ 23 וַיָּרָ֙צוּ֙ וַיִּקָּחֻ֣הוּ מִשָּׁ֔ם וַיִּתְיַצֵּ֥ב בְּתֹוךְ־הָעָ֖ם וַיִּגְבַּ֣הּ מִכָּל־

ל . ל . ד חס וכל אורית דכות ב מ ב . ד חס בסים 13
ל . ת 14 וחד מן ג 16 מל בסים ובלישׁ
ת 14 . ד חס א 16
ב 17 . ל 18
ה מל 19
ב 20
ל . ב
כד
ג ב חס וחד מל 21
ל
ל
ב 20
למשפחתיו חד מן ד 22 ק בלישׁ
ב וחס
יא
ב וחס 23

13 Mp contra textum, cf Mp sub loco. 14 Mm 3012. 15 Mm 1636. 16 Mm 1578. 17 Hi 8,2. 18 Mm 276 et Mm 3682. 19 Mm 1460. 20 Mm 1581. 21 Mm 1427. 22 Mm 4028. 23 Mm 277.

10 c nonn Mss יהוה cf 𝔊Mss𝔖𝔙Mss || 11 a mlt Mss interv || b 2 Mss 𝔊LMss𝔖AB𝔗Mss𝔙 pl || 12 a 𝔊(𝔊L pr ἐξ) αὐτῶν || b 𝔊𝔤93.94g1𝔖 suff 3 sg || 13 a 𝔖BC pl || b pc Mss 𝔗 –בא() || c 𝔊 εἰς τὸν βουνόν cf 𝔤93.94, 𝔖 (š'wl) mn bjm || 14 a Ms 𝔊Mss𝔖C𝔗Mss𝔙 pl || 15 a 𝔊(𝔖𝔗ed princ) πρὸς Σαουλ, 𝔙 ei || b 𝔊𝔙 sg || 16 a–a > 𝔊-OL𝔤115 || 18 a–a pc Mss אתכם, 2 Mss את בני ישׂ cf 𝔊-Mss𝔤115 || b 𝔊 pr Φαραὼ βασιλέως cf 𝔤115, 𝔖 (d)plštj' || c 𝔤115𝔙 regum || 19 a pc Mss + לא cf 𝔗, mlt Mss לא cf 𝔊𝔤115𝔖𝔙, pc Mss לי לא, 2 Mss לי || 20 a 2 Mss זקני || 21 a mlt Mss ut Q cf 𝔗Mss𝔙; 𝔊𝔤115𝔖 pl sine suff || b 𝔊𝔤115 + mlt vb cf Jos 7,17sq || 22 a > cit 𝔊Mss𝔤115.93.94𝔖𝔙 || b mlt Mss om interv.

27 הַחֹוָֽה׃ 27 הֵ֣מָּה יֹורְדִ֣ים בִּקְצֵ֣ה הָעִ֔יר וּשְׁמוּאֵ֖ל אָמַ֣ר אֶל־שָׁא֑וּל
אֱמֹ֤ר לַנַּ֙עַר֙ וְיַעֲבֹ֣ר לְפָנֵ֔ינוּ וַיַּעֲבֹ֖ר[a] וְאַתָּ֣ה עֲמָ֣ד כַּיֹּ֑ום וְאַשְׁמִיעֲךָ֙ אֶת־
דְּבַר־אֱלֹהִ֔ים׃ פ

10 1 וַיִּקַּ֤ח שְׁמוּאֵל֙ אֶת־פַּ֣ךְ הַשֶּׁ֔מֶן וַיִּצֹ֖ק[a] עַל־רֹאשֹׁ֑ו וַיִּשָּׁקֵ֕הוּ וַיֹּ֖אמֶר
2 הֲלֹוא֩ כִּי־מְשָׁחֲךָ֨ יְהוָ֜ה[b] עַל־נַחֲלָתֹ֗ו לְנָגִ֔יד׃ 2 בְּלֶכְתְּךָ֥ הַיֹּ֛ום מֵעִמָּדִ֖י
וּמָצָ֣אתָ שְׁנֵ֣י אֲנָשִׁ֗ים עִם־קְבֻרַ֙ת רָחֵ֔ל בִּגְבֻ֖ול בִּנְיָמִ֑ן בְּצֶלְצַ֣ח[a] וְאָמְרוּ֩
אֵלֶ֨יךָ֜ נִמְצְא֣וּ הָאֲתֹנֹ֗ות אֲשֶׁ֤ר הָלַכְתָּ֙ לְבַקֵּ֣שׁ וְהִנֵּ֤ה נָטַ֙שׁ אֲבִ֣יךָ֔ אֶת־
3 דִּבְרֵ֖י[b] הָאֲתֹנֹ֑ות וְדָאֵ֥ג לָכֶ֛ם לֵאמֹ֖ר מֶ֥ה אֶעֱשֶׂ֖ה לִבְנִֽי׃ 3 וְחָלַפְתָּ֣ מִשָּׁ֔ם
וָהָלְאָ֖ה וּבָאתָ֣ עַד־אֵ֣לֹון תָּבֹ֑ור[a] וּמְצָא֣וּךָ[b] שָׁ֠ם שְׁלֹשָׁ֨ה אֲנָשִׁ֜ים עֹלִ֗ים
אֶל־הָאֱלֹהִים֙ בֵּֽית־אֵ֔ל אֶחָ֤ד נֹשֵׂא֙ | שְׁלֹשָׁ֣ה גְדָיִ֔ים וְאֶחָ֖ד נֹשֵׂ֣א שְׁלֹ֣שֶׁת
4 כִּכְּרֹ֑ות[c] לֶ֚חֶם וְאֶחָ֣ד נֹשֵׂ֔א נֵ֖בֶל־יָ֑יִן׃ 4 וְשָׁאֲל֣וּ לְךָ֔ לְשָׁלֹ֖ום וְנָתְנ֥וּ לְךָ֖
5 שְׁתֵּי־[a]לֶחֶ֑ם וְלָקַחְתָּ֖ מִיָּדָֽם׃ 5 אַחַר־[a] כֵּ֣ן תָּבֹ֗וא[b] גִּבְעַ֤ת הָאֱלֹהִים֙
אֲשֶׁר־שָׁ֣ם נְצִבֵ֣י[c] פְלִשְׁתִּ֔ים וְיִהְיֶ֣ה כְבֹאֲךָ֗ שָׁ֚ם הָעִ֔יר וּפָגַעְתָּ֣ חֶ֔בֶל נְבִיאִ֖ים
יֹרְדִ֑ים מֵהַבָּמָ֣ה וְלִפְנֵיהֶ֗ם נֵ֚בֶל וְתֹ֣ף וְחָלִ֔יל וְכִנֹּ֖ור וְהֵ֣מָּה מִתְנַבְּאִֽים׃
6 6 וְצָלְחָ֤ה עָלֶ֙יךָ֙ רֽוּחַ־יְהוָ֔ה וְהִתְנַבֵּ֖יתָ[a] עִמָּ֑ם וְנֶהְפַּכְתָּ֖ לְאִ֥ישׁ אַחֵֽר׃
7 7 וְהָיָ֗ה כִּ֤י תָבֹאנָה֙[a] הָאֹתֹ֣ות[b] הָאֵ֔לֶּה לָךְ֙ עֲשֵׂ֣ה[c] לְךָ֔ אֲשֶׁ֖ר[d] תִּמְצָ֣א יָדֶ֑ךָ
8 כִּ֥י הָאֱלֹהִ֖ים עִמָּֽךְ׃ 8 וְיָרַדְתָּ֥ לְפָנַ֖י הַגִּלְגָּ֑ל וְהִנֵּ֨ה אָנֹכִ֜י יָרֵ֤ד אֵלֶ֙יךָ֙
לְהַעֲלֹ֣ות עֹלֹ֔ות לִזְבֹּ֥חַ[a] זִבְחֵ֖י שְׁלָמִ֑ים שִׁבְעַ֤ת יָמִים֙ תּוֹחֵ֔ל עַד־בֹּואֲךָ֥
9 אֵלֶ֖יךָ וְהֹודַעְתִּ֣י לְךָ֔ אֵ֥ת אֲשֶׁ֖ר תַּעֲשֶֽׂה׃ 9 וְהָיָ֣ה[a] כְּהַפְנֹתֹ֣ו שִׁכְמֹ֗ו לָלֶ֙כֶת֙
מֵעִ֣ם שְׁמוּאֵ֔ל וַיַּהֲפָךְ־לֹ֥ו אֱלֹהִ֖ים לֵ֣ב אַחֵ֑ר וַיָּבֹ֣אוּ[b] כָל־הָאֹתֹ֥ות הָאֵ֖לֶּה
10 בַּיֹּ֥ום הַהֽוּא׃ ס 10 וַיָּבֹ֥אוּ[a] שָׁ֖ם[b] הַגִּבְעָ֑תָה וְהִנֵּ֥ה חֶ֛בֶל־נְבִיאִ֖ים

לב בנביא ב מנה בסיפ

ג[37]

ז[33]. יט ר״פ[34]. ב מל[35]

ג[36]. ל

ל

ב[1]

ה חס בלישׁ בנביא[2]. ב[3]

כ. לח. ל ומל. לח

לח

ל

ל וחס. לב. ב וחס[4]. ב[5]. ד חס בסיפ[6]

כ. ב[7]

ה בסיפ. ד חס א[8]. ל

תבאנה חד מן ב[9] כת כן.

ו[10]. ב. ה[11]

ל. ל. ג מל בלישׁ[12]

ב ומל[12]. ל וחס

יפ[5]. ד חס בסיפ

[33]Mm 290. [34]Mm 1497. [35]Mm 1575. [36]Mm 1576. [37]Mm 4085. **Cp 10** [1]Mm 1577. [2]Mm 1448. [3]Mm 1075. [4]Mm 2761. [5]Mm 2938. [6]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [7]Mm 4224. [8]Mm 1578. [9]Mm 1579. [10]Mm 1580. [11]Mm 1377. [12]Mp sub loco.

27 [a] > $\mathfrak{G}^{-O}\mathfrak{L}^{115}\mathfrak{Z}$ || **Cp 10,1** [a] sic L || [b] $\mathfrak{G}\mathfrak{L}^{115}$ + mlt vb || **2** [a] pc Mss בצלצל, $\mathfrak{G}^{-L}$ *(ἐν Σηλω ἐν Βακαλαθ) ἀλλομένους μεγάλα*, $\mathfrak{G}^{L}$ *μεσημβρίας ἀλλ. μεγ* , $\mathfrak{L}^{115}$ *(in selom in bac[h]allat) salientem magna stadina* ($\mathfrak{L}^{91.93.94}$ *salientes magnas fossas*), $\mathfrak{V}$ *in meridie* || [b] 2 Mss cit דבר cf Vrs || **3** [a] $\mathfrak{G}^{L}$ *τῆς ἐκλεκτῆς*, $\mathfrak{L}^{115.93.94}$ *glandis electae* || [b] cit צאת– cf $\mathfrak{G}\mathfrak{L}^{115}$, $\mathfrak{Z}$ *mškḥ `nt* || [c] $\mathfrak{G}$ *ἀγγεῖα* cf $\mathfrak{L}^{115}$ et 9,7 || **4** [a] $\mathfrak{Q}$ + תנופות ut $\mathfrak{G}$ + *ἀπαρχάς* cf $\mathfrak{L}^{115.93.94}$, $\mathfrak{T}$ + *grjsn* || **5** [a] pc Mss ואז cf $\mathfrak{G}\mathfrak{L}^{115}\mathfrak{Z}$ || [b] pc Mss + אל || [c] $\mathfrak{G}\mathfrak{L}^{115}\mathfrak{Z}\mathfrak{V}$ sg cf 13,3 || **6** [a] pc Mss citt בא– || **7** [a] mlt Mss ut Q || [b] pc Mss cit pr כל cf $\mathfrak{V}$ et 9 || [c] $\mathfrak{G}$ *πάντα* cf $\mathfrak{L}^{115}$ || [d] pc Mss כאשר cf $\mathfrak{T}^{Ms}$ || **8** [a] pc Mss ולו cf $\mathfrak{G}\mathfrak{T}^{Mss}\mathfrak{V}$ || **9** [a] 2 Mss citt ויהי || [b] > Ms $\mathfrak{G}$-L^{Mss} || **10** [a] 2 Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{Z}$ sg || [b] Ms משם cf $\mathfrak{G}$, Ms אל cf $\mathfrak{S}\mathfrak{T}$-ed princ$\mathfrak{V}$.

ל ר״פ בסיפ. ל לֵאמֹר׃ 16 כָּעֵת | מָחָר אֶשְׁלַח אֵלֶיךָ אִישׁ מֵאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּמְשַׁחְתֶּנּוּ
ב חד מל וחד חס[23] לְנָגִיד עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהוֹשִׁיעַ אֶת־עַמִּי מִיַּד פְּלִשְׁתִּים כִּי רָאִיתִי
ב אֶת[a]־עַמִּי כִּי בָּאָה צַעֲקָתוֹ אֵלָי׃ 17 וּשְׁמוּאֵל רָאָה אֶת־שָׁאוּל וַיהוָה
ג וחס[24] עָנָּהוּ הִנֵּה הָאִישׁ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ זֶה יַעְצֹר בְּעַמִּי׃ 18 וַיִּגַּשׁ שָׁאוּל
לא אֶת[a]־שְׁמוּאֵל בְּתוֹךְ הַשָּׁעַר וַיֹּאמֶר הַגִּידָה־נָּא לִי אֵי־זֶה בֵּית הָרֹאֶה׃
ל 19 וַיַּעַן שְׁמוּאֵל אֶת־[a]שָׁאוּל וַיֹּאמֶר אָנֹכִי הָרֹאֶה עֲלֵה לְפָנַי הַבָּמָה
ב וַאֲכַלְתֶּם עִמִּי הַיּוֹם וְשִׁלַּחְתִּיךָ בַבֹּקֶר וְכֹל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ אַגִּיד לָךְ׃
ל.ג בלית 20 וְלָאֲתֹנֹת הָאֹבְדוֹת לְךָ הַיּוֹם שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים[a] אַל־תָּשֶׂם אֶת־לִבֶּךָ
ג.ד[25] לָהֶם כִּי נִמְצְאוּ וּלְמִי כָל־[b]חֶמְדַּת יִשְׂרָאֵל הֲלוֹא לְךָ וּלְכָל[c] בֵּית
ח[26] בטע וכל זקף אחנתא וס״פ דכות ב מ א אָבִיךָ׃ ס 21 וַיַּעַן שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הֲלוֹא בֶן־יְמִינִי[a] אָנֹכִי [b]מִקַּטַנֵּי
ב[27] שִׁבְטֵי[b] יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁפַּחְתִּי הַצְּעִרָה מִכֹּל־מִשְׁפְּחוֹת[c] שִׁבְטֵי[d] בִנְיָמִן
וְלָמָּה דִבַּרְתָּ אֵלַי כַּדָּבָר[e] הַזֶּה׃ ס 22 וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת־שָׁאוּל
ל.ל.לה[28] ב מל[29] וְאֶת־נַעֲרוֹ וַיְבִיאֵם לִשְׁכָּתָה וַיִּתֵּן לָהֶם מָקוֹם בְּרֹאשׁ הַקְּרוּאִים וְהֵמָּה
ל חס.ג.ל[30] כִּשְׁלֹשִׁים[a] אִישׁ׃ 23 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל לַטַּבָּח תֵּנָה אֶת־הַמָּנָה אֲשֶׁר נָתַתִּי
כד.ת דגש[31] לָךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ שִׂים אִתָּהּ עִמָּךְ׃ 24 וַיָּרֶם[a] הַטַּבָּח אֶת־הַשּׁוֹק
ל.מד.כד וְהָעֶלְיָהּ[b] וַיָּשֶׂם | לִפְנֵי שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַנִּשְׁאָר שִׂים־לְפָנֶיךָ אֱכֹל כִּי
ב[32] ול מלעיל לַמּוֹעֵד[c] שֻׁמַּר[d]־לְךָ [e]לֵאמֹר הָעַם | קָרָאתִי[e] וַיֹּאכַל שָׁאוּל עִם־שְׁמוּאֵל
ג בַּיּוֹם הַהוּא׃ 25 וַיֵּרְדוּ[a] מִן־הַבָּמָה הָעִיר וַיְדַבֵּר[b] עִם־שָׁאוּל עַל־הַגָּג׃
ג חס.ל בטע בסיפ. הגגה חד מן ב בלית ק 26 וַיַּשְׁכִּמוּ[a] וַיְהִי[b] כַּעֲלוֹת[b] הַשַּׁחַר[b] וַיִּקְרָא שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל הַגָּגָה[c]
ל לֵאמֹר קוּמָה וַאֲשַׁלְּחֲךָ וַיָּקָם שָׁאוּל[d] וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם[d] הוּא וּשְׁמוּאֵל

[23]Mm 3176. [24]Mm 4190. [25]Mm 239. [26]Mm 1571. [27]Mm 1516. [28]Mm 2840. [29]Mm 1572. [30]Mp sub loco. [31]Mm 1573. [32]Mm 1574.

16 [a] 𝔊 + *τὴν ταπείνωσιν*; 𝔗 *(glj qdmj) dḥq' (d...)* || **18** [a] pc Mss citt אל cf 𝔊 sed etiam Nu 4,19 et 30,21 || **19** [a] pc Mss cit אל || **20** [a] pc Mss ״ cf 30,12 || [b] > 𝔊𝔘? || [c] 𝔊-$^{O\,Mss}$𝔖 om כל || **21** [a] 𝔖𝔗 *bnjmjn* || [b–b] Ms שבט מ׳, 𝔊 *τοῦ μικρ(οτέρ)ου σκήπτρου φυλῆς* (𝔊^{L} *ἐκ τῶν φυλῶν*), 𝔖(𝔈^{115}𝔘) *mn z'wr'* (sg) *dšḇṭ'* (pl) || [c] > 𝔊 || [d] 𝔊𝔈^{115}𝔖𝔗^{Edd}𝔘 sg; 𝔈$^{93.94}$ *minima post* (𝔈^{93} *prae*) *omnibus civitatibus* || [e] 𝔊^{Mss}𝔖𝔘 om כ || **22** [a] 𝔊𝔈$^{93.94}$ 70 || **24** [a] 𝔊-^{LMss} *καὶ ἤψησεν* || [b] 𝔔 ליהו[...; > 𝔊^{OLMss}𝔈^{115}𝔘 || [c] 𝔊 *εἰς μαρτύριον* cf 𝔈$^{115.93.94.}$𝔞𝔩, σ′ *ἐπιτηδές*, 𝔘 *de industria* || [d] 𝔔 שים, 𝔊 *τέθειται* || [e–e] 𝔊 *παρὰ τοὺς ἄλλους* (𝔊^{LMss} *τοῦ λαοῦ*) *ἀπόκνιζε*, σ′ *τόδε παρὰ τοῦ λαοῦ ...*, θ′ *ὅτι ἐλέχθη τὸν λαὸν ἐκάλεσα*, 𝔈^{115} *a populo carpe*, 𝔈$^{93.94}$ *propter caeteros manduca*, 𝔘 *quando (populum vocavi)*; > 𝔖; 𝔗 + *lšjrwt'* || **25** [a] 𝔊𝔈$^{115.93.94}$𝔖-^{C} sg || [b] 𝔊 *καὶ (δι)έστρωσαν (τῷ)*, 𝔈^{115} *et deduxit (Saul in domo et stra[vi]t ei)*, 𝔈$^{91.93.94}$ *et straverunt (S. in d.)* || **26** [a] 𝔊𝔈$^{115.93.94}$ sg || [b] nonn Mss בע׳, sed cf Jos 6,15 || [c] mlt Mss ut Q cf Vrs || [d–d] 𝔊𝔈^{115} sg (om ׳ש).

קִישׁ אֶל־שָׁאוּל בְּנוֹ קַח־נָא אִתְּךָ אֶת־אַחַד מֵהַנְּעָרִים וְקוּם לֵךְ בַּקֵּשׁ
4 אֶת־הָאֲתֹנֹת׃ 4 וַיַּעֲבֹר בְּהַר־אֶפְרַיִם וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ שָׁלִשָׁה וְלֹא
מָצָאוּ וַיַּעַבְרוּ בְאֶרֶץ־שַׁעֲלִים וָאַיִן וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ־יְמִינִי וְלֹא מָצָאוּ׃
5 הֵמָּה בָּאוּ בְּאֶרֶץ צוּף וְשָׁאוּל אָמַר לְנַעֲרוֹ אֲשֶׁר־עִמּוֹ לְכָה וְנָשׁוּבָה
6 פֶּן־יֶחְדַּל אָבִי מִן־הָאֲתֹנוֹת וְדָאַג לָנוּ׃ 6 וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּה־נָא אִישׁ־
אֱלֹהִים בָּעִיר הַזֹּאת וְהָאִישׁ נִכְבָּד כֹּל אֲשֶׁר־יְדַבֵּר בּוֹא יָבוֹא עַתָּה
7 נֵלְכָה שָׁם אוּלַי יַגִּיד לָנוּ אֶת־דַּרְכֵּנוּ אֲשֶׁר־הָלַכְנוּ עָלֶיהָ׃ 7 וַיֹּאמֶר
שָׁאוּל לְנַעֲרוֹ וְהִנֵּה נֵלֵךְ וּמַה־נָּבִיא לָאִישׁ כִּי הַלֶּחֶם אָזַל מִכֵּלֵינוּ
8 וּתְשׁוּרָה אֵין־לְהָבִיא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים מָה אִתָּנוּ׃ 8 וַיֹּסֶף הַנַּעַר
עוֹד וַיֹּאמֶר אֶת־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה נִמְצָא בְיָדִי רֶבַע שֶׁקֶל כֶּסֶף וְנָתַתִּי
9 לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וְהִגֵּיד לָנוּ אֶת־דַּרְכֵּנוּ׃ 9 לְפָנִים | בְּיִשְׂרָאֵל כֹּה־אָמַר
הָאִישׁ בְּלֶכְתּוֹ לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים לְכוּ וְנֵלְכָה עַד־הָרֹאֶה כִּי לַנָּבִיא
10 הַיּוֹם יִקָּרֵא לְפָנִים הָרֹאֶה׃ 10 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְנַעֲרוֹ טוֹב דְּבָרֶךָ
11 לְכָה | נֵלֵכָה וַיֵּלְכוּ אֶל־הָעִיר אֲשֶׁר־שָׁם אִישׁ הָאֱלֹהִים׃ 11 הֵמָּה
עֹלִים בְּמַעֲלֵה הָעִיר וְהֵמָּה מָצְאוּ נְעָרוֹת יֹצְאוֹת לִשְׁאֹב מַיִם וַיֹּאמְרוּ
12 לָהֶן הֲיֵשׁ בָּזֶה הָרֹאֶה׃ 12 וַתַּעֲנֶינָה אוֹתָם וַתֹּאמַרְנָה יֵשׁ הִנֵּה לְפָנֶיךָ
מַהֵרוּ | עַתָּה כִּי הַיּוֹם בָּא לָעִיר כִּי זֶבַח הַיּוֹם לָעָם בַּבָּמָה׃
13 כְּבֹאֲכֶם הָעִיר כֵּן תִּמְצְאוּן אֹתוֹ בְּטֶרֶם יַעֲלֶה הַבָּמָתָה לֶאֱכֹל כִּי
לֹא־יֹאכַל הָעָם עַד־בֹּאוֹ כִּי־הוּא יְבָרֵךְ הַזֶּבַח אַחֲרֵי־כֵן יֹאכְלוּ
14 הַקְּרֻאִים וְעַתָּה עֲלוּ כִּי־אֹתוֹ כְּהַיּוֹם תִּמְצְאוּן אֹתוֹ׃ 14 וַיַּעֲלוּ הָעִיר
הֵמָּה בָּאִים בְּתוֹךְ הָעִיר וְהִנֵּה שְׁמוּאֵל יֹצֵא לִקְרָאתָם לַעֲלוֹת הַבָּמָה׃
ס 15 וַיהוָה גָּלָה אֶת־אֹזֶן שְׁמוּאֵל יוֹם אֶחָד לִפְנֵי בוֹא־שָׁאוּל

כה⁶. ד. ב. ג.
ל חס וכל אוריית דכות⁷.
ח ססרוק מן ד מילין דמיין וחלת משנ׳.
ב חס⁸.
ל
יט ר״ס⁹. יא וכל ד״ה דכות. יא¹⁰.
ב¹¹. ג¹².
ל. ל. לב¹³.
כי
ב וכל שם אנש דכות
ג¹⁴ מל בנביא¹⁴. ד¹⁵ מגה בליש. ב
כא¹⁷
ל. יט ר״ס⁹
יד¹⁸. ב ומל. ד מל בסיס
ג וחס¹⁹. ב ובפסוק. ל²⁰
ד וכל עזרא דכות²¹. ב ובפסוק
יד²² וכל אוריית וירהושע דכות ב מ ג
פה. י

⁶Mm 187. ⁷Mm 3448. ⁸Mm 2063. ⁹Mm 1497. ¹⁰Mm 2714. ¹¹Mm 1577. ¹²Mm 1957. ¹³Mm 319. ¹⁴Mm 4226. ¹⁵Mm 4104. ¹⁶Mm 498. ¹⁷Mm 17. ¹⁸Mm 190. ¹⁹Mm 1253. ²⁰Mp sub loco. ²¹Mm 288. ²²Mm 1523.

3 [a] $\mathfrak{G}^{L\mathrm{Mss}}\mathfrak{S}$ + mlt vb ‖ **4** [a] $\mathfrak{G}^{\text{-Ms}}\mathfrak{C}^{116}\mathfrak{S}\mathfrak{C}^{\mathrm{Y}}$ pl ‖ [b] Ms $\mathfrak{G}^{\text{-Ms}}\mathfrak{C}^{116}\mathfrak{Y}$ pl ‖ [c] pc Mss $\mathfrak{S}^{\mathrm{AB}}$ $\mathfrak{C}^{\mathrm{Buxt}}$ sg ‖ [d] 2 Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{C}^{116}\mathfrak{S}\mathfrak{C}\mathfrak{C}^{\mathrm{Mss}}\mathfrak{Y}$ pl ‖ **5** [a] $\mathfrak{G}^{\text{-}L\mathrm{Mss}}\mathfrak{C}^{116}$ om ארץ ‖ **6** [a] pc Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{C}^{116}$ $\mathfrak{C}^{\mathrm{Ms}}$ וע׳ ‖ **7** [a] pc Mss ה׳ cf $\mathfrak{G}^{\mathrm{Mss}}\mathfrak{S}$ ‖ [b] 2 Mss $\mathfrak{C}^{\mathrm{Mss}}$ ומה ‖ **8** [a] $\mathfrak{G}^{\text{-Ms}}$ 2 sg, $\mathfrak{G}^{\mathrm{Ms}}\mathfrak{S}\mathfrak{C}^{\mathrm{Mss}}\mathfrak{Y}$ 1 pl ‖ **9** [a] pc Mss אל ‖ [b] $\mathfrak{G}$ *ἐκάλει ὁ λαός* ‖ **10** [a] mlt Mss ונ׳ cf $\mathfrak{G}^{\text{-Mss}}$ ‖ **11** [a] Ms citt $\mathfrak{S}$ *(w'mr [lhjn š'wl])* $\mathfrak{C}^{\mathrm{Mss}}$ sg ‖ **12** [a] $\mathfrak{G}$ *κατὰ πρόσωπον ὑμῶν* ‖ [b] > Ms $\mathfrak{G}^{\text{-}O\mathrm{LMss}}$ ‖ [c–c] $\mathfrak{G}$ *διὰ τὴν ἡμέραν* cf 13 ‖ **13** [a] nonn Mss citt בב׳ cf $\mathfrak{C}^{\mathrm{Mss}}$ ‖ [b] mlt Mss וא׳ cf $\mathfrak{G}\mathfrak{C}^{93.94}\mathfrak{S}\mathfrak{C}\mathfrak{C}^{\mathrm{Ms}}\mathfrak{Y}$; pc Mss ואחר ‖ [c] 2 Mss ע׳ ‖ [d] > cit $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$.

ה[10] הַיּוֹם֙ הַזֶּ֔ה וַיַּעַזְבֻ֕נִי וַיַּעַבְד֖וּ אֱלֹהִ֣ים אֲחֵרִ֑ים כֵּ֥ן הֵ֖מָּה עֹשִׂ֥ים גַּם־לָֽךְ׃
9 וְעַתָּ֖ה שְׁמַ֣ע בְּקוֹלָ֑ם אַ֚ךְ כִּי־הָעֵ֣ד תָּעִ֣יד בָּהֶ֔ם וְהִגַּדְתָּ֥ לָהֶ֖ם מִשְׁפַּ֣ט
ו בסיס הַמֶּ֑לֶךְ אֲשֶׁ֥ר יִמְלֹ֖ךְ עֲלֵיהֶֽם׃ ס 10 וַיֹּ֣אמֶר֩ שְׁמוּאֵ֨ל אֵ֜ת כָּל־דִּבְרֵ֣י
יְהוָ֗ה אֶל־הָעָ֛ם הַשֹּׁאֲלִ֥ים מֵאִתּ֖וֹ מֶֽלֶךְ׃ ס 11 וַיֹּ֗אמֶר זֶ֚ה יִֽהְיֶ֣ה
ג קמ וכל אתנח ורס״פ דכות[11] . ח[12] מִשְׁפַּ֣ט הַמֶּ֔לֶךְ אֲשֶׁ֥ר יִמְלֹ֖ךְ עֲלֵיכֶ֑ם אֶת־בְּנֵיכֶם֙ יִקַּ֣ח וְשָׂ֣ם לוֹ֮ בְּמֶרְכַּבְתּ֒וֹ
ב וּבְפָרָשָׁ֗יו וְרָצ֛וּ לִפְנֵ֥י מֶרְכַּבְתּ֖וֹ׃ 12 וְלָשׂ֣וּם לוֹ֮ שָׂרֵי֒ אֲלָפִ֣ים וְשָׂרֵי֔
ל וחס . ל וחס . ח[13] חֲמִשִּׁ֑ים[a] וְלַחָרֹ֣שׁ חֲרִישׁ֔וֹ וְלִקְצֹ֖ר קְצִירֹ֑וֹ וְלַעֲשׂ֣וֹת כְּלֵי־מִלְחַמְתּ֔וֹ וּכְלֵי֙
ג בנביא[14] . ל . ל . ל רִכְבּ֔וֹ׃ 13 וְאֶת־בְּנוֹתֵיכֶ֥ם יִקַּ֖ח לְרַקָּח֣וֹת וּלְטַבָּח֑וֹת וּלְאֹפֹ֖ות׃ 14 וְאֶת־
ל ומל שְׂדֹתֵיכֶ֥ם וְאֶת־כַּרְמֵיכֶ֛ם וְזֵיתֵיכֶ֥ם הַטּוֹבִ֖ים יִקַּ֑ח וְנָתַ֖ן לַעֲבָדָֽיו׃
ב וחס . ב[15] . כו פסוק ראת ראת ראת ראת 15 וְזַרְעֵיכֶ֥ם וְכַרְמֵיכֶ֖ם יַעְשֹׂ֑ר וְנָתַ֖ן לְסָרִיסָ֥יו וְלַעֲבָדָֽיו׃ 16 וְאֶת־
ל ומל . ל ומל עַבְדֵיכֶ֣ם וְאֶת־שִׁפְחֹתֵיכֶ֗ם וְאֶת־בַּחוּרֵיכֶם֙[a] הַטּוֹבִ֣ים וְאֶת־חֲמֹרֵיכֶ֔ם
ל . ל ר״פ . ב וחס יִקַּ֖ח וְעָשָׂ֥ה[b] לִמְלַאכְתּֽוֹ׃ 17 צֹאנְכֶ֖ם[a] יַעְשֹׂ֑ר וְאַתֶּ֖ם תִּהְיוּ־לֹ֥ו לַעֲבָדִֽים׃
ל . ה 18 וְזָעַקְתֶּ֣ם בַּיּ֔וֹם הַה֖וּא מִלִּפְנֵ֣י מַלְכְּכֶ֑ם אֲשֶׁ֥ר בְּחַרְתֶּ֖ם לָכֶ֣ם וְלֹא־
ג[16] יַעֲנֶ֤ה יְהוָה֙ אֶתְכֶ֣ם בַּיּ֔וֹם הַה֖וּא׃[a] 19 וַיְמָאֲנ֣וּ הָעָ֔ם לִשְׁמֹ֖עַ בְּק֣וֹל שְׁמוּאֵ֑ל
ב בסיס . ו דנש[17] . ד[18] . ד[19] וַיֹּ֣אמְרוּ֮ לֹ֣א[a] כִּ֣י אִם־מֶ֣לֶךְ יִֽהְיֶה־[b] עָלֵ֔ינוּ׃ 20 וְהָיִ֥ינוּ גַם־אֲנַ֖חְנוּ כְּכָל־
ל . ה[20] . ב וחס הַגּוֹיִ֑ם וְשָׁפְטָ֤נוּ מַלְכֵּ֙נוּ֙ וְיָצָ֣א לְפָנֵ֔נוּ וְנִלְחַ֖ם אֶת־מִלְחֲמֹתֵ֥נוּ׃ 21 וַיִּשְׁמַ֣ע
לז . ג[21] שְׁמוּאֵ֔ל אֵ֖ת כָּל־דִּבְרֵ֣י הָעָ֑ם וַיְדַבֵּ֥ם בְּאָזְנֵ֖י יְהוָֽה׃ 22 וַיֹּ֤אמֶר
יְהוָה֙ אֶל־שְׁמוּאֵ֔ל שְׁמַ֥ע בְּקוֹלָ֖ם וְהִמְלַכְתָּ֣ לָהֶ֑ם[a] וַיֹּ֤אמֶר שְׁמוּאֵל֙
אֶל־אַנְשֵׁ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל לְכ֥וּ אִ֖ישׁ לְעִירֹֽו׃ ס
מבניימין חד מן ח׳ כת ק 9 1 וַיְהִי־אִ֣ישׁ[a] מִבִּנְיָמִ֗ין[b] וּשְׁמ֛וֹ קִ֥ישׁ בֶּן־אֲבִיאֵ֖ל בֶּן־צְרֹ֣ר בֶּן־
ב בכל ד מלין וקר חדה ל שם אנש בְּכֹרַ֥ת בֶּן־אֲפִיַּ֖ח בֶּן־אִ֣ישׁ יְמִינִ֑י[c] גִּבּ֥וֹר חָֽיִל׃ 2 וְלֹו־הָיָ֥ה בֵן וּשְׁמ֖וֹ
ד ר״פ ה[4] . ו[5] שָׁא֣וּל בָּח֔וּר וְט֖וֹב וְאֵ֣ין אִ֑ישׁ מִבְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל טֹ֖וב מִמֶּ֑נּוּ מִשִּׁכְמֹ֥ו וָמַ֖עְלָה
גָּבַ֥הַּ מִכֹּל־הָעָֽם׃ 3 וַתֹּֽאבַדְנָ֣ה הָאֲתֹנֹ֗ת לְקִ֛ישׁ אֲבִ֥י שָׁא֖וּל וַיֹּ֣אמֶר

[10]Mm 628. [11]Mm 1566. [12]Mm 224. [13]Mm 1376. [14]Mp sub loco. [15]Mm 1567. [16]Mm 1568. [17]Mm 1569. [18]Mm 3644. [19]Mm 1565. [20]Mm 373. [21]Mm 1570. Cp 9 [1]Mm 214. [2]Mm 262. [3]Mm 1529. [4]Mm 4026. [5]Mm 289.

12 [a] G 100, S (1000 …) 100 (… 50 … 10 …) cf Dt 1,15 || 16 [a] G *βουκόλια ὑμῶν* || [b] Q ועשו; G *καὶ ἀποδεκατώσει* cf 15.17 || 17 [a] QG[-MsS]SyMss pr cop || 18 [a] G ← nonn vb ||, 19 [a] nonn Mss לו, G *αὐτῷ οὐχί*, S *lh l' hkn* || [b] pc Mss citt ימלך || 22 [a] 2 Mss עלהם cf 12,1 || Cp 9,1 [a] nonn Mss ← אחד cf STMss et 1,1 || [b–b] pc Mss ut Q cf Vrs; G pr *(ἐξ) υἱῶν* cf L116 || [c] > GLS || [d] S *(mn) bnjmjn*, T *(mšbṭ' dbjt) bnjm(j)n.*

כְּלִיל לַיהוָה וַיִּזְעַק שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה בְּעַד יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲנֵהוּ יְהוָה׃
10 וַיְהִי שְׁמוּאֵל מַעֲלֶה הָעוֹלָה וּפְלִשְׁתִּים נִגְּשׁוּ לַמִּלְחָמָה בְּיִשְׂרָאֵל
וַיַּרְעֵם יְהוָה ׀ בְּקוֹל־גָּדוֹל בַּיּוֹם הַהוּא עַל־פְּלִשְׁתִּים וַיְהֻמֵּם וַיִּנָּגְפוּ
11 לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִן־הַמִּצְפָּה וַיִּרְדְּפוּ אֶת־
12 פְּלִשְׁתִּים וַיַּכּוּם עַד־מִתַּחַת לְבֵית כָּר׃ וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶבֶן אַחַת
וַיָּשֶׂם בֵּין־הַמִּצְפָּה וּבֵין הַשֵּׁן[a] וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָהּ אֶבֶן הָעֵזֶר וַיֹּאמֶר
13 עַד־הֵנָּה עֲזָרָנוּ[b] יְהוָה׃ וַיִּכָּנְעוּ הַפְּלִשְׁתִּים וְלֹא־יָסְפוּ עוֹד לָבוֹא
14 בִּגְבוּל יִשְׂרָאֵל וַתְּהִי יַד־יְהוָה בַּפְּלִשְׁתִּים כֹּל יְמֵי שְׁמוּאֵל׃ וַתָּשַׁבְנָה
הֶעָרִים אֲשֶׁר לָקְחוּ־פְלִשְׁתִּים מֵאֵת יִשְׂרָאֵל ׀ לְיִשְׂרָאֵל מֵעֶקְרוֹן וְעַד־
גַּת וְאֶת־גְּבוּלָן הִצִּיל יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים וַיְהִי שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל
15 וּבֵין הָאֱמֹרִי׃ 15 וַיִּשְׁפֹּט שְׁמוּאֵל[a] אֶת־יִשְׂרָאֵל כֹּל יְמֵי חַיָּיו׃ 16 וְהָלַךְ
16 מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה וְסָבַב בֵּית־אֵל וְהַגִּלְגָּל וְהַמִּצְפָּה וְשָׁפַט אֶת־יִשְׂרָאֵל
17 אֵת[a] כָּל־הַמְּקוֹמוֹת[b] הָאֵלֶּה׃ 17 וּתְשֻׁבָתוֹ הָרָמָתָה כִּי־שָׁם בֵּיתוֹ וְשָׁם
שָׁפַט אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן־שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה׃ פ
8 1 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר[a] זָקֵן שְׁמוּאֵל וַיָּשֶׂם אֶת־בָּנָיו שֹׁפְטִים ׀ לְיִשְׂרָאֵל׃
2 וַיִּהְיוּ שֵׁם־בְּנוֹ הַבְּכוֹר יוֹאֵל וְשֵׁם מִשְׁנֵהוּ אֲבִיָּה שֹׁפְטִים בִּבְאֵר שָׁבַע׃
3 וְלֹא־הָלְכוּ בָנָיו בִּדְרָכָו[a] וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע וַיִּקְחוּ־שֹׁחַד וַיַּטּוּ
4 מִשְׁפָּט׃ פ 4 וַיִּתְקַבְּצוּ כֹּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל־שְׁמוּאֵל
5 הָרָמָתָה׃ 5 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה אַתָּה זָקַנְתָּ וּבָנֶיךָ לֹא הָלְכוּ בִּדְרָכֶיךָ
6 עַתָּה[a] שִׂימָה־לָּנוּ מֶלֶךְ לְשָׁפְטֵנוּ כְּכָל־הַגּוֹיִם׃ 6 וַיֵּרַע הַדָּבָר בְּעֵינֵי
שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר אָמְרוּ תְּנָה־לָּנוּ מֶלֶךְ לְשָׁפְטֵנוּ וַיִּתְפַּלֵּל שְׁמוּאֵל אֶל־
7 יְהוָה׃ פ 7 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹל הָעָם לְכֹל
אֲשֶׁר־יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ כִּי לֹא אֹתְךָ מָאָסוּ כִּי־אֹתִי מָאֲסוּ מִמְּלֹךְ עֲלֵיהֶם׃
8 כְּכֹל־הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר־עָשׂוּ[a] מִיּוֹם הַעֲלֹתִי אוֹתָם מִמִּצְרַיִם[b] וְעַד־[c]

[9]Mm 2726. [10]Mm 1741. [11]Mm 3222. [12]Mm 917. [13]Mm 191. [14]Mm 1315. [15]Mm 1716. [16]Mm 1561. [17]Mm 1562. [18]Mm 1564. Cp 8 [1]Mm 1989. [2]Mm 3210. [3]Mm 1563. [4]Mm 1564. [5]Mm 1314. [6]Mm 1565. [7]Mm 2189. [8]Mp sub loco. [9]Mp contra textum, cf Mp sub loco.

12 [a] G τῆς παλαιᾶς, 𝔊93.94 *(novae et) veteris*, S *jšn* ‖ [b] Ms נו– cf S[A], G[L] *(λίθος τοῦ βοηθοῦ) μου* ‖ **16** [a] G ἐν cf 𝔊93.94Y; cit ואת cf S ‖ [b] G τοῖς ἡγιασμένοις cf 𝔊93.94 ‖ **Cp 8,1** [a] pc Mss citt כי ‖ **3** [a] mlt Mss ut Q cf SCU ‖ **5** [a] nonn Mss citt ועו cf GC[f] ‖ **8** [a] G + μοι ‖ [b] 2 Mss מארץ מצ cf G[Ms]S et 2 S 7,6[a] ‖ [c] 2 Mss עד cf G[-LMss]C[f].

ב בַּאַרְוֹן יְהוָה וַיֵּךְ בָּעָם׳ שִׁבְעִים אִישׁ[d] חֲמִשִּׁים׳ אֶלֶף אִישׁ[d] וַיִּתְאַבְּלוּ׳
הָעָם כִּי־הִכָּה יְהוָה בָּעָם מַכָּה גְדוֹלָה׃ 20 וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי בֵית־שֶׁמֶשׁ
א[18].ד מל[19] ד[20] מִי יוּכַל לַעֲמֹד[a] לִפְנֵי יְהוָה׳ הָאֱלֹהִים הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וְאֶל־מִי יַעֲלֶה
לד מל ול בסיפ מֵעָלֵינוּ׃ ס[b] 21 וַיִּשְׁלְחוּ מַלְאָכִים אֶל־יוֹשְׁבֵי קִרְיַת־יְעָרִים לֵאמֹר
ל חס הֵשִׁבוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־אֲרוֹן יְהוָה רְדוּ הַעֲלוּ[a] אֹתוֹ אֲלֵיכֶם׃ 7 1 וַיָּבֹאוּ
ב[1].ל[1] אַנְשֵׁי׳ קִרְיַת׳ יְעָרִים וַיַּעֲלוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיָּבִאוּ אֹתוֹ אֶל־בֵּית
ב אֲבִינָדָב בַּגִּבְעָה[a] וְאֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ קִדְּשׁוּ[b] לִשְׁמֹר אֶת־אֲרוֹן
יְהוָה׃ פ
ל.ל 2 וַיְהִי׳ מִיּוֹם שֶׁבֶת הָאָרוֹן בְּקִרְיַת יְעָרִים וַיִּרְבּוּ הַיָּמִים וַיִּהְיוּ׳
ל.כ[2] וכל ירמיה עֶשְׂרִים׳ שָׁנָה וַיָּנֻהוּ[a] כָּל־בֵּית׳ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי יְהוָה׃ ס 3 וַיֹּאמֶר
ויחזק דכות׳ ב מ״ח
כ[2] וכל ירמיה ויחזק דכות׳ ב מ״ח שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־בֵּית׳ יִשְׂרָאֵל׃ לֵאמֹר אִם־בְּכָל־לְבַבְכֶם אַתֶּם שָׁבִים׳
ו אֶל־יְהוָה הָסִירוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר מִתּוֹכְכֶם וְהָעַשְׁתָּרוֹת[a] וְהָכִינוּ
לְבַבְכֶם אֶל־יְהוָה וְעִבְדֻהוּ לְבַדּוֹ וְיַצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃
ל חס בנביא 4 וַיָּסִירוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַבְּעָלִים וְאֶת־הָעַשְׁתָּרֹת וַיַּעַבְדוּ אֶת־
ו בטע בסיפ .ב יְהוָה לְבַדּוֹ׃ פ 5 וַיֹּאמֶר׳ שְׁמוּאֵל קִבְצוּ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל
ח .ד[4] ג מנה בסיפ וכל ד״ה דכות ב מ״א .ח הַמִּצְפָּתָה וְאֶתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם[a] אֶל־יְהוָה׃ 6 וַיִּקָּבְצוּ[a] הַמִּצְפָּתָה
ג מל[5] וַיִּשְׁאֲבוּ־מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ | לִפְנֵי יְהוָה[b] וַיָּצוֹמוּ בַיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמְרוּ שָׁם׳
ב חָטָאנוּ לַיהוָה וַיִּשְׁפֹּט׳ שְׁמוּאֵל אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּצְפָּה׃ 7 וַיִּשְׁמְעוּ
ח פְּלִשְׁתִּים כִּי־הִתְקַבְּצוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל׃ הַמִּצְפָּתָה וַיַּעֲלוּ סַרְנֵי־פְלִשְׁתִּים
ז[3] וכל משחתיך למלך דכות ב מ״א אֶל־יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים׃ 8 וַיֹּאמְרוּ
ל.ל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל׃ אֶל־שְׁמוּאֵל אַל־תַּחֲרַשׁ מִמֶּנּוּ מִזְּעֹק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ[a]
ג ב חס וחד מל[7]. ועלהו ק .ג מל בסיפ[6] וְיוֹשִׁיעֵנוּ מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃ 9 וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל טְלֵה חָלָב׳ אֶחָד וַיַּעֲלֵהוּ[a] עוֹלָה

[18]Mm 1372. [19]Mm 2223. [20]Mm 1560. Cp 7 [1]Mm 3965. [2]Mm 953. [3]Mm 3041. [4]Mp sub loco. [5]Mm 1519. [6]Mm 1021. [7]Mm 1550. [8]Mm 1741.

19 [c] 2 Mss בהם cf 𝔊 || [d–d] > pc Mss || [e] nonn Mss citt וח cf 𝔊𝔖𝔙 || [f] sic L, mlt Mss Edd : || **20** [a] 𝔊-[L] *διελθεῖν* || [b] Mss om interv || **21** [a] pc Mss וה cf 𝔊𝔠[Mss]𝔙 || **Cp 7,1** [a] mlt Mss 𝔖𝔗[fedd] pr אשר || [b–b] 𝔊[L] *ἡγίασεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ελεαζαρ*, 𝔖 *wqdš l'lj'zr brh* || **2** [a] 𝔊-[L] *καὶ ἐπέβλεψε/αν*, 𝔊[L] *καὶ ἐπέστρεψεν*, 𝔈[93.94] *et respexit … ire … in pace* cf Dt 31,18, 𝔗 *w'tmhj'w*, 𝔙 *et requievit* || **3** [a] 𝔊 *καὶ τὰ ἄλση* cf 𝔈[93.94] et Dt 12,3 sed etiam 4; 12,10 || **5** [a] Ms בעדם || **6** [a] 2 Mss ויתק cf 7 || [b] 𝔊 + *ἐπὶ τὴν γῆν* cf 𝔈[93.94] || [c] > 2 Mss 𝔊𝔈[93.94]𝔖[Jac edess] ; 𝔖 *mtl d…*, 𝔙 *tibi* (*ibi*?) || **8** [a] 𝔊 *θεόν σου* (𝔊[L] + *ὑπὲρ ἡμῶν*) cf 𝔈[93.94] || **9** [a] nonn Mss ut Q cf Vrs.

וַאֲסַרְתֶּם אֶת־הַפָּרוֹת בָּעֲגָלָה וַהֲשֵׁבֹתֶם בְּנֵיהֶם מֵאַחֲרֵיהֶם הַבָּיְתָה׃ ל. ל מל׳. יט[7]
8 וּלְקַחְתֶּם אֶת־אֲרוֹן יְהוָה[a] וּנְתַתֶּם אֹתוֹ אֶל־הָעֲגָלָה וְאֶת־ כְּלֵי[b] הַזָּהָב ו. ב[8]
אֲשֶׁר הֲשֵׁבֹתֶם לוֹ אָשָׁם תְּשִׂימוּ בָאַרְגָּז מִצִּדּוֹ וְשִׁלַּחְתֶּם אֹתוֹ וְהָלָךְ׃ ל
9 וּרְאִיתֶם אִם־דֶּרֶךְ גְּבוּלוֹ יַעֲלֶה בֵּית שֶׁמֶשׁ הוּא עָשָׂה לָנוּ אֶת־ הָרָעָה[a] הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְאִם־לֹא וְיָדַעְנוּ כִּי לֹא יָדוֹ נָגְעָה בָּנוּ מִקָּרֶהוּ׃ ו. יז מ״ם. ב וכל קהלת דכות
10 הִוא הָיָה לָנוּ׃ 10 וַיַּעֲשׂוּ הָאֲנָשִׁים כֵּן וַיִּקְחוּ שְׁתֵּי פָרוֹת עָלוֹת וַיַּאַסְרוּם ה״. ל
11 בָּעֲגָלָה וְאֶת־בְּנֵיהֶם כָּלוּ בַבָּיְתָה׃ 11 וַיָּשִׂמוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה[a] אֶל־ הָעֲגָלָה וְאֶת־הָאַרְגָּז וְאֶת־עַכְבְּרֵי הַזָּהָב[b] וְאֶת־צַלְמֵי טְחֹרֵיהֶם[bc]׃ ב. ב בליש כת כן[11]
12 וַיְיַשַּׁרְנָה[a] הַפָּרוֹת בַּדֶּרֶךְ עַל־דֶּרֶךְ בֵּית שֶׁמֶשׁ בְּמִסְלָה אַחַת הָלְכָה׃ ה וכל על הדרך דכות[12]. ל
הָלוֹךְ וְגָעוּ[a] וְלֹא־סָרוּ יָמִין וּשְׂמֹאול וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים הֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם ד[13] חס וכל ירמיה דכות ב מ׳. ב
13 עַד־גְּבוּל בֵּית שָׁמֶשׁ׃ 13 וּבֵית שֶׁמֶשׁ קֹצְרִים קְצִיר־חִטִּים בָּעֵמֶק
ס וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרוֹן וַיִּשְׂמְחוּ לִרְאוֹת[a]׃ 14 וְהָעֲגָלָה מנ
בָּאָה אֶל־שְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ בֵּית־הַשִּׁמְשִׁי וַתַּעֲמֹד שָׁם וְשָׁם אֶבֶן גְּדוֹלָה ב. ב
וַיְבַקְּעוּ אֶת־עֲצֵי הָעֲגָלָה וְאֶת־הַפָּרוֹת הֶעֱלוּ עֹלָה לַיהוָה׃ ס
15 וְהַלְוִיִּם הוֹרִידוּ | אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת־הָאַרְגָּז אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֲשֶׁר־בּוֹ ל. ס״. ב[14]
כְּלֵי־זָהָב וַיָּשִׂמוּ אֶל־[a]הָאֶבֶן הַגְּדוֹלָה וְאַנְשֵׁי בֵית־שֶׁמֶשׁ הֶעֱלוּ עֹלוֹת לה ד מנח׳ חס. יח[15]
16 וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים בַּיּוֹם הַהוּא לַיהוָה׃ 16 וַחֲמִשָּׁה סַרְנֵי־פְלִשְׁתִּים רָאוּ
17 וַיָּשֻׁבוּ עֶקְרוֹן בַּיּוֹם הַהוּא׃ ס 17 וְאֵלֶּה טְחֹרֵי[a] הַזָּהָב אֲשֶׁר הֵשִׁיבוּ ב בליש כת כן[11]
פְּלִשְׁתִּים אָשָׁם לַיהוָה לְאַשְׁדּוֹד אֶחָד לְעַזָּה אֶחָד לְאַשְׁקְלוֹן אֶחָד ל. ל. ל
18 לְגַת אֶחָד לְעֶקְרוֹן אֶחָד׃ ס 18 וְעַכְבְּרֵי הַזָּהָב מִסְפַּר כָּל־עָרֵי
פְלִשְׁתִּים לַחֲמֵשֶׁת הַסַּרְנִים מֵעִיר מִבְצָר וְעַד כְּפַר הַפְּרָזִי וְעַד חד מסורק ועד ועד עד[16]. ב. ב
אָבֵל[a] הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר הִנִּיחוּ עָלֶיהָ אֶת אֲרוֹן יְהוָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה ד[17] ב מנח׳ בליש
19 בְּשָׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ בֵּית־הַשִּׁמְשִׁי׃ 19 וַיַּךְ[a] בְּאַנְשֵׁי בֵית־שֶׁמֶשׁ כִּי רָאוּ[b] ב. ד

[7] Mm 1557. [8] Mm 1558. [9] Mm 245. [10] Mm 1069. [11] Mp sub loco. [12] Mm 3032. [13] Mm 1408. [14] Cf Mm 1553. [15] Mm 2952. [16] Mm 56. [17] Mm 1559.

8 [a] > 𝔊[Mss]𝔏[115] ‖ [b] pc Mss citt pr כל ‖ **9** [a] nonn Mss pr כל ‖ **11** [a] > 𝔊[Mss]𝔏[115]; 𝔙 *Dei* ‖ [b–b] > 𝔊-*O*[Mss]𝔏[115] ‖ [c] mlt Mss עפליהם cf Q 5,6 et cet ‖ **12** [a] sic L, mlt Mss Edd יַיְ ‖ [b] nonn Mss citt עה– ‖ **13** [a] 𝔊-*L* *εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς* cf 𝔏[115], 𝔊*L* *καὶ ἐπορεύθησαν* cf Jdc 19,3 ‖ **15** [a] mlt Mss על cf 𝔊𝔏[115] ‖ **17** [a] pc Mss עפלי cf Q 5,6 et cet ‖ **18** [a] pc Mss אבן cf 𝔊𝔏[93.94]𝔗 ‖ **19** [a] 𝔊 *καὶ οὐκ ἠσμένισαν (οἱ) υἱοὶ Ιεχονιου*, 𝔏[93.94] *et non substinuerunt filii Jechoniae* ‖ [b] 𝔖 *(d)dhlw*.

ב בסיפ בְּעִירֹ֑ב מְהוּמָ֣ה ׀ גְּדוֹלָ֗ה מְאֹ֙ד֙ וַיַּךְ֙ אֶת־אַנְשֵׁ֣י הָעִ֔יר מִקָּטֹ֖ן וְעַד־גָּד֑וֹל

טחרים . דכות ב מ א ק וַיְשָׂתָרְר֥וּ לָהֶ֖ם עְפָלִֽים׃ ב 10 וַיְשַׁלְּח֣וּ אֶת־אֲרוֹן֮ הָאֱלֹהִים֒ עֶקְרוֹן֙ וַיְהִ֣י כְבֹ֣וא אֲרוֹן֮ הָאֱלֹהִים֒ עֶקְרוֹן֙ וַיִּזְעֲק֣וּ הָעֶקְרֹנִ֔ים לֵאמֹ֕ר הֵסֵ֥בּוּ אֵלַ֖י

ל ד״ו 12 ד. אֶת־אֲרוֹן֙ אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל לַהֲמִיתֵ֑נִי וְאֶת־עַמִּ֖י׃ 11 וַיְשַׁלְּח֣וּ וַיַּאַסְפ֗וּ

ז הי 13 אֶת־כָּל־סַרְנֵ֣י פְלִשְׁתִּ֗ים וַיֹּאמְרוּ֙ שַׁלְּח֣וּ אֶת־אֲרוֹן֮ אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵל֒ וְיָשֹׁ֖ב

ח 14 ד״ו לִמְקֹמ֑וֹ וְלֹא־יָמִ֥ית אֹתִ֛י וְאֶת־עַמִּ֖י כִּֽי־הָיְתָ֥ה מְהוּמַת־מָ֖וֶת בְּכָל־

ד בלש 15 ח ר״פ הָעִ֑יר כָּבְדָ֥ה מְאֹ֛ד יַ֥ד הָאֱלֹהִ֖ים שָֽׁם׃ 12 וְהָאֲנָשִׁ֗ים אֲשֶׁ֤ר לֹא־מֵתוּ֙

בטחרים ק הֻכּ֔וּ בַּעְפֹלִ֑ים וַתַּ֥עַל שַׁוְעַ֖ת הָעִ֥יר הַשָּׁמָֽיִם׃ 6 1 וַיְהִ֛י אֲרוֹן־יְהוָ֥ה

ל בְּשָׂדֵ֖ה פְּלִשְׁתִּ֑ים שִׁבְעָ֥ה חֳדָשִֽׁים׃ 2 וַיִּקְרְא֣וּ פְלִשְׁתִּ֗ים לַכֹּהֲנִים֙

ל וחס ל וְלַקֹּסְמִ֔ים לֵאמֹ֕ר מַה־נַּעֲשֶׂ֖ה לַאֲרוֹן֣ יְהוָ֑ה הוֹדִ֙עֻנוּ֙ בַּמֶּ֔ה נְשַׁלְּח֖נּוּ

ל ז וכ״ו בעי לִמְקֹמֽוֹ׃ 3 וַיֹּאמְר֗וּ אִם־מְשַׁלְּחִים֙ אֶת־אֲרוֹן֙ אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵל֔ אַל־

ב. ז. ל תְּשַׁלְּח֥וּ אֹת֖וֹ רֵיקָ֑ם כִּ֚י־הָשֵׁ֣ב תְּשִׁיבוּ־לוֹ֔ אָ֖ז תֵּרָפְא֥וּ וְנוֹדַ֛ע לָכֶ֖ם

ל. ב. ב 2 לָמָּ֥ה לֹא־תָסִ֖יר יָדוֹ֑ מִכֶּֽם׃ 4 וַיֹּאמְר֗וּ מָ֚ה ׀ הָאָשָׁ֣ם אֲשֶׁר־נָשִׁ֣יב ל֔וֹ

קחרי ק וַיֹּאמְר֗וּ מִסְפַּ֤ר סַרְנֵי֙ פְּלִשְׁתִּ֔ים חֲמִשָּׁ֖ה עְפֹלֵ֣י a זָהָ֑ב b וַחֲמִשָּׁ֥ה עַכְבְּרֵי

ל. קחריכם ק זָהָב֒ b כִּֽי־מַגֵּפָ֤ה אַחַת֙ לְכֻלָּ֔כֶם c וּלְסַרְנֵיכֶ֖ם׃ 5 a וַעֲשִׂיתֶ֣ם צַלְמֵ֣י עְפֹלֵיכֶ֔ם b

ב. ח. כת 3 ד 4 מנה בלש וְצַלְמֵ֖י עַכְבְּרֵיכֶ֑ם ca הַמַּשְׁחִיתִ֣ם אֶת־הָאָ֔רֶץ וְנִתַּתֶּ֥ם d לֵאלֹהֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל

ל. ל כְּבֹ֣ד אוּלַ֔י יָקֵ֥ל אֶת־יָד֖וֹ מֵעֲלֵיכֶ֥ם וּמֵעַ֛ל אֱלֹהֵיכֶ֖ם וּמֵעַ֥ל אַרְצְכֶֽם׃

ה ר״פ ג. 6 וְלָמָּ֣ה תְכַבְּד֔וּ אֶת־לִבְבְכֶ֕ם כְּאֲשֶׁ֥ר כִּבְּד֖וּ מִצְרַ֣יִם וּפַרְעֹ֑ה אֶת־לִבָּ֖ם

ל הֲלוֹא֙ כַּאֲשֶׁ֣ר הִתְעַלֵּ֔ל a בָּהֶ֖ם וַיְשַׁלְּח֑וּם וַיֵּלֵֽכוּ׃ 7 וְעַתָּ֗ה קְח֤וּ וַעֲשׂ֨וּ

ה 6 עֲגָלָ֤ה חֲדָשָׁה֙ אַ֣חַת וּשְׁתֵּ֣י פָרוֹת֮ עָל֣וֹת אֲשֶׁ֣ר לֹא־עָלָ֣ה עֲלֵיהֶם֒ עֹ֑ל

10 Mm 1702. 11 Mm 2979. 12 Mm 399. 13 Mm 976. 14 Mm 1873. 15 Mp sub loco. Cp 6 1 Mm 1553. 2 Mm 1556. 3 Mm 2364. 4 Mm 3921. 5 Mm 1020. 6 Mm 245.

9 b Ms בעם, 𝔙 *per singulas civitates* ‖ b pc Mss ut Q cf 𝔖𝔗, σ′ *κατὰ τῶν κρυπτῶν*, 𝔙 *prominentes extales*; 𝔊 *εἰς τὰς ἕδρας αὐτῶν* (+ nonn vb) cf 𝔈91.93.94, α′ *αἱ ἕδραι* ‖ 10 a 𝔔 למה אלוהי ישראל, 𝔊L *θεοῦ Ισραηλ* ‖ b–b > nonn Mss cf 𝔊Mss𝔖𝔗Mss𝔙Mss ‖ c 𝔔𝔊 pr ‖ d Vrs suff 1 pl (𝔗Mss *lwtj*), 2 Mss תנו– ‖ 11 a 𝔊𝔖𝔙 suff 1 pl ‖ b 𝔔 יהון ‖ 12 a pc Mss ut Q cf 𝔖𝔗𝔙, 𝔊 *ἕδρας* ‖ b nonn Mss ימה– ‖ Cp 6,1 a 𝔊𝔈91.93.94 + nonn vb ‖ 2 a 𝔔 אל מ׳ ‖ 3 a pc Mss cit + אתם cf 𝔊𝔖𝔗Mss ‖ b 𝔔𝔊 + ברית יהוה ‖ 4 a pc Mss ut Q cf 𝔖𝔗𝔙, 𝔊 *ἕδρας*, 𝔈115 *nates*, 𝔈93 *sedes* ‖ b–b > 𝔔𝔊-OMss𝔈115 cf 5a–a ‖ c nonn Mss לכלכם 𝔊(𝔈115 [pr cop]𝔖) *ὑμῖν*, 𝔙(𝔗-f + *šwj'*) *omnibus vobis* ‖ 5 a–a 𝔊 *καὶ μῦς χρυσοῦς ὁμοίωμα* (𝔊Mss + *τῶν ἑδρῶν ὑμῖν καὶ*) *τῶν μυῶν ὑμῶν*, 𝔊L (𝔈93.94 om *ὑμῶν*) *καὶ πέντε μύας χρυσοῦς ποιήσατε ὁμοίωμα τῶν μυῶν ὑμῶν*, 𝔈115 *set et mures aureos similes muribus* … ‖ b Ms עפלים; nonn Mss ut Q cf 𝔊Mss𝔖𝔗𝔙 et a–a ‖ c 𝔔 העכברים ‖ d–d 𝔊-Mss *τῷ κυρίῳ* cf 𝔈115 ‖ 6 a 2 Mss citt התעולל cf Ps 141,4.

19 הָאִישׁ וְכִבֵּד וְהוּא שָׁפַט אֶת־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים[c] שָׁנָה׃ 19 וְכַלָּתוֹ ל
אֵשֶׁת־פִּינְחָס הָרָה ׀ לָלֶת[a] וַתִּשְׁמַע אֶת־הַשְּׁמֻעָה אֶל־הִלָּקַח אָרוֹן ל
הָאֱלֹהִים וּמֵת חָמִיהָ וְאִישָׁהּ וַתִּכְרַע וַתֵּלֶד כִּי־נֶהֶפְכוּ עָלֶיהָ צִרֶיהָ׃ ל
20 וּכְעֵת[a] מוּתָהּ וַתְּדַבֵּרְנָהּ הַנִּצָּבוֹת עָלֶיהָ אַל־תִּירְאִי כִּי בֵן יָלָדְתְּ ב 18 ל. ב. ל. 19 ג. 20 ו־ל 21 בלוש
21 וְלֹא ׀ עָנְתָה וְלֹא־שָׁתָה לִבָּהּ׃ 21 וַתִּקְרָא לַנַּעַר אִי־כָבוֹד לֵאמֹר ל. ב חד חס וחד מל למערב 22 . ב 23
גָּלָה ׀ כָּבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל אֶל־הִלָּקַח אָרוֹן הָאֱלֹהִים וְאֶל־[a]חָמִיהָ וְאִישָׁהּ׃ ב
22 וַתֹּאמֶר גָּלָה ׀ כָּבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל כִּי נִלְקַח אֲרוֹן הָאֱלֹהִים׃ פ ב

5 1 וּפְלִשְׁתִּים ׀ לָקְחוּ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיְבִאֻהוּ מֵאֶבֶן הָעֵזֶר ז
2 אַשְׁדּוֹדָה׃ 2 וַיִּקְחוּ פְלִשְׁתִּים ׀ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיְבִיאוּ אֹתוֹ בֵּית ב. לו
3 דָּגוֹן וַיַּצִּיגוּ אֹתוֹ אֵצֶל דָּגוֹן׃ 3 וַיַּשְׁכִּמוּ אַשְׁדּוֹדִים מִמָּחֳרָת[a] וְהִנֵּה
דָגוֹן נֹפֵל לְפָנָיו[b] אַרְצָה לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה וַיִּקְחוּ[c] אֶת־דָּגוֹן וַיָּשִׁבוּ אֹתוֹ כו 2 . ג 4
4 לִמְקוֹמוֹ[d]׃ 4 וַיַּשְׁכִּמוּ בַבֹּקֶר מִמָּחֳרָת[a] וְהִנֵּה דָגוֹן נֹפֵל לְפָנָיו[b] אַרְצָה
לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה וְרֹאשׁ דָּגוֹן וּשְׁתֵּי | כַּפּוֹת יָדָיו כְּרֻתוֹת אֶל[c]־הַמִּפְתָּן כו 2 . יא 4 . ב כת כן 5
5 רַק דָּגוֹן נִשְׁאַר עָלָיו׃ 5 עַל־כֵּן לֹא־יִדְרְכוּ כֹהֲנֵי דָגוֹן וְכָל־הַבָּאִים ט בטע ה 6 מנח ר״פ . ב 7
6 בֵּית־דָּגוֹן עַל־מִפְתַּן דָּגוֹן בְּאַשְׁדּוֹד עַד הַיּוֹם הַזֶּה[a]׃ ס 6 וַתִּכְבַּד
יַד־יְהוָה אֶל[a]־הָאַשְׁדּוֹדִים וַיְשֹׁמֵם[b] וַיַּךְ[c] אֹתָם בַּעְפֹלִים[d] אֶת־אַשְׁדּוֹד ל. ל. בסתרים ק
7 וְאֶת־גְּבוּלֶיהָ[c]׃ 7 וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי־אַשְׁדּוֹד כִּי־כֵן וְאָמְרוּ לֹא־יֵשֵׁב אֲרוֹן ז. ו
8 אֱלֹהֵי ׀ יִשְׂרָאֵל עִמָּנוּ כִּי־קָשְׁתָה יָדוֹ עָלֵינוּ וְעַל דָּגוֹן אֱלֹהֵינוּ׃ 8 וַיִּשְׁלְחוּ
וַיֶּאַסְפוּ[a] אֶת־כָּל־סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים אֲלֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ מַה־נַּעֲשֶׂה לַאֲרוֹן ח. ט
אֱלֹהֵי ׀ יִשְׂרָאֵל ׀ וַיֹּאמְרוּ גַּת יִסֹּב[a] אֲרוֹן ׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּסֹבּוּ אֶת־אֲרוֹן ז. ט. ו
9 אֱלֹהֵי ׀ יִשְׂרָאֵל׃ ס 9 וַיְהִי אַחֲרֵי | הֲסַבּוּ אֹתוֹ[a] וַתְּהִי יַד־יְהוָה | ו בטע בסיט

[18]Mm 4216. [19]Mm 1888. [20]Mm 2834. [21]Mm 1480. [22]Mm 3340. [23]Cf 1S 14,3 et Mp sub loco. Cp 5 [1]Mm 1391. [2]Mm 1553. [3]Mm 910. [4]Mm 1554. [5]Mm 1555. [6]Mm 3781. [7]Mm 3892. [8]Mm 399. [9]Mm 1503.

18 [c] $\mathfrak{G}^{\text{-Mss}}\mathfrak{L}^{93.94}$ 20 || **19** [a] Gn R 82,8 ללדת || **20** [a] mlt Mss ו׳ וב cf $\mathfrak{G}\sigma'\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{\text{ed princ}}\mathfrak{V}$ || [b] pc Mss cit pr על cf $\mathfrak{T}^{\text{Mss}}$, Ms pr אל cf Hi 7,17 sed etiam Ps 62,11 Prv 24,32 || **21** [a] pc Mss את(ו)ת ואל מ, nonn Mss ומת cf $\mathfrak{T}$ || **Cp 5,3** [a] > $\mathfrak{G}^{\text{Mss}}$; $\mathfrak{G}$ + nonn vb || [b] $\mathfrak{G}$ *ἐπὶ πρόσωπον*, $\mathfrak{S}\mathfrak{T}$ *'l 'pwhj* cf 17,49 || [c] $\mathfrak{G}$ *καὶ ἤγειρεν*, $\mathfrak{S}$ *w'tqnwhj* || [d] $\mathfrak{G}$-$\mathfrak{L}^{93.94}$ + mlt vb || **4** [a] > $\mathfrak{G}^{\text{Mss}}$ || [b] ut 3[b], $\mathfrak{V}$ + *super faciem* || [c] pc Mss citt על cf $\mathfrak{S}\mathfrak{T}$? || [d] $\mathfrak{G}$ pr *ἡ ῥάχις* cf $\mathfrak{L}^{93.94}$ $\mathfrak{S}$; $\mathfrak{T}$ *gwpjh* ($\mathfrak{T}^{\text{ed princ. Qimḥi}}$ + *ddgwn*); $\mathfrak{V}$ *dagon truncus* || **5** [a] $\mathfrak{G}^{\text{-Ms}}$ + nonn vb || **6** [a] nonn Mss citt על cf Ps 32,4 || [b] α′θ′ *ἐφαγεδαίνησεν* cf 7,10 a המם || [c–c] $\mathfrak{G}\mathfrak{L}^{91.93.94}$ alit partim ex 6,4 || [d] nonn Mss ut Q cf $\mathfrak{S}\mathfrak{T}\mathfrak{V}$ || **8** [a–a] $\mathfrak{G}$ *καὶ λέγουσιν οἱ Γεθθαῖοι Μετελθέτω (… πρὸς ἡμᾶς)*, $\mathfrak{V}$ *responderuntque Getthei Circumducatur*, $\mathfrak{S}$ *w'mrw lgt thpwk*, $\mathfrak{T}$ *w'mrw lgt jsthr* || **9** [a] $\mathfrak{Q}$ גתה, $\mathfrak{G}^{\text{L}}$ *τὴν κιβωτὸν πρὸς τοὺς Γεθθαίους*.

בד[a] הָאָרֹן׃ 6 וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־קוֹל הַתְּרוּעָה וַיֹּאמְרוּ מַה קּוֹל
ו.ז.כג[a] הַתְּרוּעָה הַגְּדוֹלָה[a] הַזֹּאת בְּמַחֲנֵה הָעִבְרִים וַיֵּדְעוּ כִּי אֲרוֹן יְהוָה בָּא
ל.ח[a].ל[10] אֶל־הַמַּחֲנֶה׃ 7 וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים [a]כִּי אָמְרוּ בָּא אֱלֹהִים[a] אֶל־הַמַּחֲנֶה
ג.ד חס וכל אוריית דכות ב מ ב וַיֹּאמְרוּ אוֹי לָנוּ[b] כִּי לֹא הָיְתָה כָזֹאת אֶתְמוֹל שִׁלְשֹׁם׃ 8 אוֹי לָנוּ מִי
ד בלוש.ל[11] יַצִּילֵנוּ מִיַּד הָאֱלֹהִים הָאַדִּירִים הָאֵלֶּה אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמַּכִּים
ו.ז[12].ח[13] אֶת־מִצְרַיִם בְּכָל־מַכָּה בַּמִּדְבָּר[a]׃ 9 הִתְחַזְּקוּ וִהְיוּ לַאֲנָשִׁים פְּלִשְׁתִּים
ל.ח[13] פֶּן תַּעַבְדוּ לָעִבְרִים כַּאֲשֶׁר עָבְדוּ לָכֶם וְהִיִּיתֶם לַאֲנָשִׁים וְנִלְחַמְתֶּם׃
ג 10 וַיִּלָּחֲמוּ פְלִשְׁתִּים וַיִּנָּגֶף יִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אִישׁ לְאָהָלָיו[a] וַתְּהִי הַמַּכָּה
ל גְּדוֹלָה מְאֹד וַיִּפֹּל[b] מִיִּשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אֶלֶף רָגְלִי׃ 11 וַאֲרוֹן אֱלֹהִים
נִלְקָח וּשְׁנֵי בְנֵי־עֵלִי מֵתוּ חָפְנִי וּפִינְחָס׃ 12 וַיָּרָץ אִישׁ־בִּנְיָמִן
ב.ב וחס[14].ו[15] מִן־הַמַּעֲרָכָה וַיָּבֹא שִׁלֹה בַּיּוֹם הַהוּא וּמַדָּיו קְרֻעִים וַאֲדָמָה עַל־
לב בנבא כ מנה בסיפ. תל[16] מל וכל מגלה דכות ב מ ב. יד ראשׁוֹ׃ 13 וַיָּבוֹא וְהִנֵּה עֵלִי יֹשֵׁב עַל־הַכִּסֵּא[a] יָלְךָ[b] דֶּרֶךְ מְצַפֶּה כִּי הָיָה
ל.ל לִבּוֹ חָרֵד עַל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְהָאִישׁ בָּא לְהַגִּיד בָּעִיר וַתִּזְעַק כָּל־
ל.כג[a] הָעִיר׃ 14 וַיִּשְׁמַע עֵלִי אֶת־קוֹל הַצְּעָקָה וַיֹּאמֶר מָה קוֹל הֲמוֹן הַזֶּה
ב.יא ב מנה בסיפ וְהָאִישׁ מְהֵר וַיָּבֹא וַיַּגֶּד לְעֵלִי׃ 15 וְעֵלִי בֶּן־תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה וְעֵינָיו[a]
ד מל[17].ל קָמָה[b] וְלֹא יָכוֹל[c] לִרְאוֹת[d]׃ 16 [a]וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל־עֵלִי[a] אָנֹכִי הַבָּא מִן־
ל.כג[a] הַמַּעֲרָכָה[b] וַאֲנִי מִן־הַמַּעֲרָכָה נַסְתִּי הַיּוֹם וַיֹּאמֶר מֶה־הָיָה הַדָּבָר
ל.ל בְּנִי׃ 17 וַיַּעַן הַמְבַשֵּׂר וַיֹּאמֶר נָס יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי[a] פְלִשְׁתִּים וְגַם מַגֵּפָה
גְּדוֹלָה הָיְתָה בָעָם וְגַם־שְׁנֵי בָנֶיךָ מֵתוּ [b]חָפְנִי וּפִינְחָס[b] וַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים
ל.ו בטע בסיפ נִלְקָחָה׃ ס 18 וַיְהִי כְּהַזְכִּירוֹ[a] | אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּפֹּל מֵעַל־
ו.ל.ל הַכִּסֵּא אֲחֹרַנִּית [b]בְּעַד | יַד[b] הַשַּׁעַר וַתִּשָּׁבֶר מַפַּרְקְתּוֹ וַיָּמָת כִּי־זָקֵן

[6]Mm 592. [7]Mm 3174. [8]Mm 1553. [9]Mm 1315. [10] וחד בא האלהים Ex 20,20. [11]Mp sub loco. [12]Mm 1773. [13]Mm 1551. [14]Mm 1704. [15]Mm 1705. [16]Mm 1552. [17]Mm 911.

6 [a] > 2 Mss cf 𝔖 ‖ **7** [a-a] 𝔊 *καὶ εἶπον οὗτοι οἱ θεοὶ ἥκασιν* (𝔊[L] *οὗτος ὁ θεὸς αὐτῶν ἥκει*) *πρὸς αὐτούς* cf 𝔈[115] ‖ [b] 𝔊 + *ἐξέλου ἡμᾶς κύριε* cf 𝔈[115] ex 8 ‖ **8** [a] 𝔊 pr cop ‖ **10** [a] pc Mss לאהלו cf 𝔊𝔈[115]𝔖𝔙 ‖ [b] Ms ויפלו cf 𝔊[-Mss]𝔈[115]𝔖𝔗[Mss]𝔙 ‖ **13** [a] 𝔈[115] + *suam* ‖ [b] mlt Mss ut Q cf 𝔊𝔈[115]𝔖𝔗; 𝔙 *contra (viam aspectans)* cf 𝔊𝔈[115] et 1R 14,4 ‖ **15** [a] nonn Mss יוכל ‖ [b] 𝔊 παρεμβολῆς, 𝔈[115] *castris* ‖ **17** [a] nonn Mss Mišna Soṭa 8,6 citt מפני cf 𝔊𝔈[115]𝔖𝔗[-edd] ‖ [b-b] > 𝔊[-O Mss]𝔈[115] ‖ **18** [a] nonn Mss citt בה׳ cf 𝔗[ed princ] ‖ [b-b] cit יד על, 𝔊 *ἐχόμενος (-a)*, 𝔈[115] *contra*, 𝔖 *'l jd*, 𝔗 *'l kjbš 'wrh* cf 13[b], 𝔈[93.94]𝔙 *iuxta*.

14 לָהֶם[a] בָּנָיו וְלֹא כֹהֲה בָּם׃ 14 וְלָכֵן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עֵלִי אִם־יִתְכַּפֵּר ה[8]
15 עֲוֹן בֵּית־עֵלִי בְּזֶבַח וּבְמִנְחָה[a] עַד־עוֹלָם׃ 15 וַיִּשְׁכַּב שְׁמוּאֵל עַד־
הַבֹּקֶר[a] וַיִּפְתַּח[c] אֶת־דַּלְתוֹת בֵּית־יְהוָה וּשְׁמוּאֵל יָרֵא מֵהַגִּיד אֶת־ ב בלישׁ[9]
16 הַמַּרְאָה אֶל־עֵלִי׃ 16 וַיִּקְרָא עֵלִי אֶת[a]־שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל בְּנִי ו[10]
17 וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי[b]׃ 17 וַיֹּאמֶר מָה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיךָ אַל־נָא תְכַחֵד
מִמֶּנִּי כֹּה יַעֲשֶׂה־לְךָ אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף אִם־תְּכַחֵד מִמֶּנִּי דָּבָר מִכָּל־ נ[1] ב מ יא . נ[1] וכל תלים דכות ב מ יא
18 הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלֶיךָ׃ 18 וַיַּגֶּד־לוֹ שְׁמוּאֵל אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים[a] יג חס האלה[11]
וְלֹא כִחֵד מִמֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְהוָה הוּא[b] הַטּוֹב בְּעֵינָיו[c] יַעֲשֶׂה׃ פ צא . בעיניו[12] חד מן א בלישׁ וחד מן ח[13] כת כן
19 וַיִּגְדַּל שְׁמוּאֵל וַיהוָה הָיָה עִמּוֹ וְלֹא־הִפִּיל מִכָּל־דְּבָרָיו אָרְצָה׃
ס[1] 20 וַיֵּדַע כָּל־יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע כִּי נֶאֱמָן שְׁמוּאֵל לִנְבִיא ב
21 לַיהוָה׃ 21 וַיֹּסֶף יְהוָה לְהֵרָאֹה בְּשִׁלֹה כִּי־נִגְלָה יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל[a] כי . ב
בְּשִׁלֹו[b] בִּדְבַר[c] יְהוָה׃ פ ח כת ו בלישׁ[14] . ה[15]

4 1 וַיְהִי[a] דְּבַר־שְׁמוּאֵל לְכָל־יִשְׂרָאֵל[ab] וַיֵּצֵא יִשְׂרָאֵל לִקְרַאת ל
פְּלִשְׁתִּים לַמִּלְחָמָה וַיַּחֲנוּ עַל־הָאֶבֶן הָעֵזֶר וּפְלִשְׁתִּים חָנוּ בַּאֲפֵק׃ ל . ב
2 וַיַּעַרְכוּ פְלִשְׁתִּים לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל וַתִּטֹּשׁ הַמִּלְחָמָה וַיִּנָּגֶף יִשְׂרָאֵל ל . ל
לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּכּוּ[a] בַּמַּעֲרָכָה בַּשָּׂדֶה כְּאַרְבַּעַת אֲלָפִים אִישׁ׃
3 וַיָּבֹא הָעָם אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי[a] יִשְׂרָאֵל לָמָּה נְגָפָנוּ יְהוָה ל
הַיּוֹם לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים נִקְחָה אֵלֵינוּ מִשִּׁלֹה אֶת־אֲרוֹן[b] בְּרִית יְהוָה[b] ה . כו בלישׁ וכל מלכים דכות
וְיָבֹא בְקִרְבֵּנוּ וְיֹשִׁעֵנוּ מִכַּף אֹיְבֵינוּ[c]׃ 4 וַיִּשְׁלַח הָעָם שִׁלֹה וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם יא[1] . ג ב חס וחד מל[2] . ב . מכ
אֶת[a] אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה צְבָאוֹת[a] יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים וְשָׁם[b] שְׁנֵי בְנֵי־עֵלִי כו בלישׁ וכל מלכים דכות . יב חס וכל אוריית דכות[3]
עִם־אֲרוֹן בְּרִית[c] הָאֱלֹהִים[d] חָפְנִי וּפִינְחָס׃ 5 וַיְהִי כְּבוֹא[a] אֲרוֹן דד כו בלישׁ וכל מלכים דכות
בְּרִית[b]־יְהוָה אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיָּרִעוּ כָל־יִשְׂרָאֵל תְּרוּעָה גְדוֹלָה וַתֵּהֹם ג חס . ג חס[5]

[8]Mm 2231. [9]Mm 1547. [10]Mm 1548. [11]Mm 707. [12]Q addidi, cf Mp sub loco. [13]Mm 1543. [14]Mm 1525. [15]Mm 1549. Cp 4 [1]Mm 2300. [2]Mm 1550. [3]Mm 543. [4]Mm 4078. [5]Mm 3662.

13 [a] Tiq soph אלהים cf 𝔊𝔈[115.93.94]; לו cf Ginsburg || **14** [a] pc Mss citt ומנחה cf 𝔊[Mss] 𝔈[115] || **15** [a] 𝔊 + *καὶ ὤρθρισεν τὸ πρωΐ* cf 𝔈[115] et 1,19 || **16** [a] mlt Mss אל cf 𝔗[Mss] || [b] 𝔈[115] + *hic sum* || **18** [a] pc Mss cit + האלה cf 𝔊[Ms] || [b] > pc Mss || [c] mlt Mss Mss[Q] ניו– cf Vrs || **21** [a] 𝔊𝔈[115.93.94] + mlt vb || [b] > 𝔊𝔈[115] || [c–c] mlt Mss כדר׳ י cf 𝔗[eddy]; > 𝔊𝔈[115] || **Cp 4,1** [a–a] alit cf 3,21[a] || [b] mlt Mss interv || **2** [a] 𝔊𝔈[115]𝔖𝔙 verb pass || **3** [a] 𝔈[115.94] *presbyteris* || [b–b] 𝔊-*OL*[Mss] *(κιβωτὸν) τοῦ θεοῦ* cf 𝔈[115] || [c] nonn Mss אינבו || **4** [a–a] 𝔊-*OL*[Mss] *κιβωτὸν (τοῦ) κυρίου* cf 𝔈[115] || [b] 𝔊𝔈[115]𝔙 om שם || [c] > 2 Mss cf 𝔊-*OL*[Mss] 𝔈[115] || [d] 2 Mss יהוה cf 𝔊[Mss]𝔖𝔗𝔙[Mss]; Ms יהוה האל; > 𝔊-*L*[Mss] || **5** [a] pc Mss בבא || [b] > Ms cf 𝔊-*L*[Mss]𝔈[115].

ב חס בסיס[55] . ג[56] הָאוֹת אֲשֶׁר יָבֹא אֶל־שְׁנֵי בָנֶיךָ אֶל־חָפְנִי וּפִינְחָס בְּיוֹם אֶחָד יָמוּתוּ
ו כת כן[57] . ג[58] שְׁנֵיהֶם׃ 35 וַהֲקִימֹתִי לִי כֹּהֵן נֶאֱמָן כַּאֲשֶׁר[a] בִּלְבָבִי[b] וּבְנַפְשִׁי[c] יַעֲשֶׂה
ל וּבָנִיתִי לוֹ[d] בַּיִת נֶאֱמָן וְהִתְהַלַּךְ[e] לִפְנֵי־מְשִׁיחִי כָּל־הַיָּמִים׃ 36 וְהָיָה
ל כָּל־הַנּוֹתָר בְּבֵיתֶךָ יָבוֹא לְהִשְׁתַּחֲוֹת לוֹ לַאֲגוֹרַת כֶּסֶף וְכִכַּר־לָחֶם
ל . ל וְאָמַר סְפָּחֵנִי נָא אֶל־אַחַת הַכְּהֻנּוֹת לֶאֱכֹל פַּת־לָחֶם׃ ס

יא זוגין דניקט בטע[1] . יח . ז **3** 1 וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת אֶת־יְהוָה לִפְנֵי עֵלִי וּדְבַר־יְהוָה הָיָה
ג יָקָר בַּיָּמִים הָהֵם אֵין חָזוֹן נִפְרָץ׃ ס 2 וַיְהִי בַיּוֹם הַהוּא וְעֵלִי
ועיניין חד מן יא בלישׁ ק ב מנה בסיס וחד מן ח[2] כת כן 3 שֹׁכֵב בִּמְקֹמוֹ וְעֵינָו[a] הֵחֵלּוּ כֵהוֹת[b] לֹא[c] יוּכַל לִרְאוֹת׃ 3 וְנֵר אֱלֹהִים
טֶרֶם יִכְבֶּה וּשְׁמוּאֵל שֹׁכֵב בְּהֵיכַל[d] יְהוָה אֲשֶׁר־שָׁם אֲרוֹן אֱלֹהִים׃
4 5 פ 4 וַיִּקְרָא יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃ 5 וַיָּרָץ אֶל־עֵלִי
וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי כִּי־קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא־קָרָאתִי[a] שׁוּב שְׁכָב וַיֵּלֶךְ
כי . ג[3] וַיִּשְׁכָּב׃ ס[b] 6 וַיֹּסֶף יְהוָה קְרֹא עוֹד שְׁמוּאֵל[a] וַיָּקָם שְׁמוּאֵל[a]
וַיֵּלֶךְ אֶל־עֵלִי וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא־קָרָאתִי בְנִי
שׁוּב שְׁכָב׃ 7 וּשְׁמוּאֵל טֶרֶם יָדַע אֶת־יְהוָה וְטֶרֶם יִגָּלֶה אֵלָיו דְּבַר־
כי . ג[3] . ד חס בלישׁ יְהוָה׃ 8 וַיֹּסֶף יְהוָה קְרֹא־שְׁמוּאֵל[a] בַּשְּׁלִשִׁית וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־עֵלִי
ר וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיָּבֶן עֵלִי כִּי יְהוָה קֹרֵא לַנָּעַר׃ 9 וַיֹּאמֶר
עֵלִי לִשְׁמוּאֵל לֵךְ שְׁכָב וְהָיָה אִם־יִקְרָא אֵלֶיךָ וְאָמַרְתָּ דַּבֵּר יְהוָה
כִּי שֹׁמֵעַ עַבְדֶּךָ וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל וַיִּשְׁכַּב בִּמְקוֹמוֹ׃ 10 וַיָּבֹא יְהוָה וַיִּתְיַצַּב
ד שמואתא מתאימין וַיִּקְרָא כְּפַעַם־בְּפַעַם שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל דַּבֵּר כִּי שֹׁמֵעַ
ג עַבְדֶּךָ׃ פ 11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל הִנֵּה אָנֹכִי עֹשֶׂה דָבָר
ל וכת כן . ד[4] בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּל־שֹׁמְעוֹ תְּצִלֶּינָה שְׁתֵּי אָזְנָיו׃ 12 בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים
ג קמ[5] . ט כת ה[6] אֶל־עֵלִי אֵת כָּל־אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־בֵּיתוֹ הָחֵל וְכַלֵּה׃ 13 וְהִגַּדְתִּי לוֹ
כִּי־שֹׁפֵט אֲנִי אֶת־בֵּיתוֹ עַד־עוֹלָם בַּעֲוֹן אֲשֶׁר־יָדַע כִּי־מְקַלְלִים

[55]Mp sub loco. [56]Mm 2071. [57]Mm 816. [58]Mm 3216. Cp 3 [1]Mm 794. [2]Mm 1543. [3]Mm 1544. [4]Mm 1545. [5]Mm 2561. [6]Mm 1546. [7]Mm 2122.

35 [a] 2 Mss cit אשר cf 𝔊𝔙 || [b] pc Mss cit כל cf 𝔖(𝔙) … *w'jk dblbj*, 𝔗 *(d)kmjmrj* || [c] pc Mss וכנ cf 𝔖𝔗𝔙 || [d] 2–3 Mss לי cf $\mathfrak{G}^{Ms}$ || [e] sic L, mlt Mss Edd והתי || **Cp 3,2** [a] mlt Mss ut Q cf Vrs || [b] nonn Mss ולא cf $\mathfrak{G}\mathfrak{L}^{94}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{Mss}\mathfrak{V}$ || [c] Ms יוכלו cf $\mathfrak{G}^{Mss}\mathfrak{V}^{Ms}$ || **3** [a] Ms בבית cf $\mathfrak{G}^{Mss}$ *et* 1,9[d] || [b] > $\mathfrak{G}^{L\,Mss}$ || **5** [a] Ms cit ins בני cf $\mathfrak{L}^{93.94}\mathfrak{S}^{C}$ ex 6 || [b] Mss om interv || **6** [a–a] > 2 Mss cf $\mathfrak{G}^{Mss}$ || **9** [a] pc Mss citt כי cf $\mathfrak{T}^{Ms}$.

22 וְעֵלִי זָקֵן מְאֹד[a] וְשָׁמַע אֵת כָּל[b]־אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן בָּנָיו לְכָל[c]־יִשְׂרָאֵל
ה[34]
ל. ב חד חס וחד מל[35] [d]וְאֵת אֲשֶׁר־יִשְׁכְּבוּן[d] אֶת־הַנָּשִׁים הַצֹּבְאוֹת פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
כב[36] וכל ד״ה ועורא דכות. ב מ ה חס בליש. ד[37]. ד
23 וַיֹּאמֶר לָהֶם[a] לָמָּה תַעֲשׂוּן כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי[e] שֹׁמֵעַ[b] אֶת־
ל. לה מל 24 דִּבְרֵיכֶם רָעִים[b] מֵאֵת כָּל־הָעָם אֵלֶּה[c]: אַל בָּנַי כִּי[f] לוֹא־טוֹבָה
ה חס[38]. ד. ו ר״פ בסיפ וכל יהושע שופטים ושמואל ואם ר״פ[39] 25 הַשְּׁמֻעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי[e] שֹׁמֵעַ מַעֲבִרִים[a] עַם־יְהוָה: אִם־יֶחֱטָא אִישׁ
ל. ד[40] לְאִישׁ וּפִלְלוֹ[a] אֱלֹהִים וְאִם[f] לַיהוָה יֶחֱטָא־אִישׁ מִי יִתְפַּלֶּל־לוֹ וְלֹא[f]
יז שמיעה לקרל[41]. ב חד חס וחד מל[42]. לא זובין דמטס בטע[43] 26 יִשְׁמְעוּ[f] לְקוֹל אֲבִיהֶם כִּי־חָפֵץ יְהוָה לַהֲמִיתָם: 26 וְהַנַּעַר[f] שְׁמוּאֵל
ג[44]. ה[45]. ל הָלֵךְ וְגָדֵל וְטוֹב גַּם עִם־יְהוָה וְגַם עִם־אֲנָשִׁים: ס
ד[46] 27 וַיָּבֹא אִישׁ־אֱלֹהִים אֶל־עֵלִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה
ל כח ה הֲנִגָּלֹה[a] נִגְלֵיתִי[b] אֶל־בֵּית[b] אָבִיךָ בִּהְיוֹתָם בְּמִצְרַיִם[c] לְבֵית פַּרְעֹה:
ג. ו. יד[47] וכל אורית ויהושע דכות. ב מ ג. ה[48] 28 וּבָחַר[a] אֹתוֹ מִכָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לִי לְכֹהֵן לַעֲלוֹת עַל־מִזְבְּחִי
כה לְהַקְטִיר קְטֹרֶת לָשֵׂאת אֵפוֹד לְפָנָי[b] וָאֶתְּנָה לְבֵית אָבִיךָ אֶת־כָּל־
ט כח י וכל מאשי דכות 29 אִשֵּׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 29 לָמָּה תִבְעֲטוּ[a] בְּזִבְחִי וּבְמִנְחָתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
ד וכל שם קריה ואנש דכת. נז וכל תלים דכות. ב מ יא. ה[49] מָעוֹן וַתְּכַבֵּד אֶת־בָּנֶיךָ מִמֶּנִּי לְהַבְרִיאֲכֶם[b] מֵרֵאשִׁית כָּל־מִנְחַת
ב. ג מל[50] יִשְׂרָאֵל לְעַמִּי: 30 לָכֵן[f] נְאֻם־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל[c] אָמֹר אָמַרְתִּי
ל בֵּיתְךָ וּבֵית אָבִיךָ יִתְהַלְּכוּ לְפָנַי עַד־עוֹלָם וְעַתָּה[f] נְאֻם־יְהוָה חָלִילָה
ל. ל. ד ר״פ בסיפ[51] לִי כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלּוּ: 31 הִנֵּה[a] יָמִים בָּאִים וְגָדַעְתִּי אֶת־
ה חס[52]. ל. ג חס בנביא[53]. ל זְרֹעֲךָ וְאֶת־זְרֹעַ בֵּית אָבִיךָ[b] מִהְיוֹת זָקֵן בְּבֵיתֶךָ[b]: 32 [a]וְהִבַּטְתָּ צַר
ו וכל שם קריה ואנש דכות מָעוֹן בְּכֹל אֲשֶׁר־ייטִיב אֶת־יִשְׂרָאֵל[a] וְלֹא־יִהְיֶה[b] זָקֵן בְּבֵיתְךָ[c] כָּל־
ח[48] הַיָּמִים: 33 וְאִישׁ לֹא־אַכְרִית לְךָ מֵעִם מִזְבְּחִי לְכַלּוֹת אֶת־עֵינֶיךָ[a]
ג[54]. כג ר״פ 34 וְלַאֲבִיב אֶת־נַפְשֶׁךָ[a] וְכָל־מַרְבִּית בֵּיתְךָ יָמוּתוּ[b] אֲנָשִׁים: 34 וְזֶה[f] לְךָ

[34] Mm 500. [35] Mm 1539. [36] Mm 11. [37] Mm 393. [38] Mm 1540. [39] Mm 1380. [40] Mm 390. [41] Mm 23. [42] Mp sub loco. [43] Mm 794. [44] Mm 4026. [45] Mm 4198. [46] Mm 1957. [47] Mm 1523. [48] Mm 2410. [49] Mm 921. [50] Mm 873. [51] Mm 1541. [52] Mm 1927. [53] Mm 408. [54] Mm 1542.

22 [a] 𝔔 ⊢ בן תשעים שנה cf 4,15 || [b] > 2 Mss citt 𝔊^{Mss} || [c] 𝔔 לבני cf 𝔊 || [d–d] > 𝔔 𝔊^{Mss}, sed cf Ex 38,8 || **23** [a] pc Mss אלהם || [b–b] > 𝔊^{OLMss} || [c] 𝔊 *κυρίου (τούτου)*; > 𝔙 || **24** [a] 2 Mss (אתם) מעבדים, 𝔊 *τοῦ μὴ δουλεύειν* cf 𝔈$^{93.94}$ || **25** [a] 𝔊 *καὶ προσεύξονται ὑπὲρ / περὶ αὐτοῦ*, 𝔈^{94} *orabunt* (𝔈^{93} *stabunt*) *pro eo* || **27** [a] 𝔊Σℭ$^{-Ms}$ om particulam interrogativam || [b–b] 2 Mss citt לבית || [c] 𝔔 + עבדים, 𝔊 *ὄντων αὐτῶν … δούλων*, ℭ^{f} *mšt'bdjn* (ℭ^{rel} *wmš'bdjn*) || **28** [a] citt 𝔊Σℭ$^{-ed\ princ}$𝔙 1 sg impf || [b] > 𝔔𝔊-^{OLMss}; 𝔗 pr *lšmš'* || [c] 𝔊 + *εἰς βρῶσιν* cf Dt 18,1 || **29** [a] 𝔔𝔊 sg || [b] 𝔊𝔈$^{93.94}$ a ברך; 𝔗 3 m pl || [c] 𝔔 pl || [d] 𝔊 *ἔμπροσθέν μου* cf 𝔈$^{93.94}$ || **31** [a] pc Mss + נאם יהוה cf Σ || [b–b] > 𝔊-$^{O(L)}$ || **32** [a–a] > 𝔊-$^{O(L)}$ || [b] 𝔔 + לך, 𝔊 + *σου* || [c] 𝔔𝔊 suff 1 sg || **33** [a] 𝔔𝔊𝔈$^{93.94}$ suff 3 sg || [b] 𝔔 + בחרב, 𝔊 + *ἐν ῥομφαίᾳ*.

10 יְהוָה֙ יֵחַתּ֣וּ[a] מְרִיבָ֔ו[cb] עָלָ֥ו[d] בַּשָּׁמַ֖יִם יַרְעֵ֑ם[e] סּ
יְהוָ֣ה יָדִ֔ין אַפְסֵי־אָ֖רֶץ וְיִתֶּן־עֹ֣ז לְמַלְכּ֑וֹ
וְיָרֵ֖ם קֶ֥רֶן מְשִׁיחֽוֹ׃ פ
11 וַיֵּ֣לֶךְ אֶלְקָנָ֗ה הָרָמָתָ֙ה עַל[a]־בֵּיתֹ֔ו וְהַנַּ֖עַר הָיָ֣ה מְשָׁרֵ֑ת אֶת־יְהוָ֖ה
אֶת־פְּנֵ֣י עֵלִ֔י הַכֹּהֵֽן׃ 12 וּבְנֵ֥י[ס] עֵלִ֖י בְּנֵ֣י בְלִיָּ֑עַל לֹ֥א יָדְע֖וּ אֶת־יְהוָֽה׃
13 וּמִשְׁפַּ֤ט הַכֹּהֲנִים֙ אֶת־[a]הָעָ֔ם כָּל־אִ֖ישׁ זֹבֵ֣חַ וּבָ֗א וְנַ֤עַר הַכֹּהֵן֙
כְּבַשֵּׁ֣ל הַבָּשָׂ֔ר וְהַמַּזְלֵ֥ג שְׁלֹֽשׁ־הַשִּׁנַּ֖יִם בְּיָדֽוֹ׃ 14 וְהִכָּ֣ה בַכִּיּ֗וֹר אֹ֤ו בַּדּוּד֙
אֹ֣ו בַקַּלַּ֔חַת אֹ֚ו בַּפָּר֔וּר כָּל[a]־אֲשֶׁ֥ר יַעֲלֶ֖ה הַמַּזְלֵ֑ג יִקַּ֤ח הַכֹּהֵן֙ בְּ֣ו[b] לָכֶ֔ת
יַעֲשׂ֣וּ[c] לְכָל־יִשְׂרָאֵ֗ל הַבָּאִ֛ים שָׁ֖ם[d] בְּשִׁלֹֽה׃ 15 גַּ֣ם בְּטֶ֣רֶם֮ יַקְטִ֣רוּן֒ אֶת־
הַחֵ֣לֶב֮ וּבָא֒ נַ֣עַר הַכֹּהֵן֮ וְאָמַר֙ לָאִ֣ישׁ הַזֹּבֵ֔חַ תְּנָ֥ה בָשָׂ֖ר לְצְלֹ֣ות לַכֹּהֵ֑ן
וְלֹא־[a]יִקַּ֥ח מִמְּךָ֖ בָּשָׂ֥ר מְבֻשָּׁ֛ל כִּ֥י אִם־חָֽי׃ 16 וַיֹּ֤אמֶר אֵלָיו֙ הָאִ֣ישׁ קָטֹ֔ר
יַקְטִ֥רוּן כַּיֹּ֖ום הַחֵ֑לֶב וְקַ֥ח־לְךָ֛ כַּאֲשֶׁ֥ר[a] תְּאַוֶּ֖ה נַפְשֶׁ֑ךָ וְאָמַ֣ר ׀ ל֗וֹ[b] כִּי֙
עַתָּ֣ה תִתֵּ֔ן וְ[c]אִם־לֹ֖א לָקַ֥חְתִּי בְחָזָקָ֖ה[d]׃ 17 וַתְּהִ֤י חַטַּאת֙ הַנְּעָרִ֣ים
גְּדוֹלָ֔ה מְאֹ֖ד אֶת־פְּנֵ֣י יְהוָ֑ה כִּ֣י[ס] נָאֲצ֥וּ הָאֲנָשִׁ֖ים[a] אֶת מִנְחַ֥ת יְהוָֽה׃
18 וּשְׁמוּאֵ֣ל מְשָׁרֵ֔ת אֶת־פְּנֵ֖י יְהוָ֑ה נַ֣עַר חָג֔וּר[a] אֵפֹ֖וד בָּֽד׃ 19 וּמְעִ֤יל
קָטֹן֙ תַּעֲשֶׂה־[a]לֹ֔ו וְהַעֲלְתָ֥ה לֹ֖ו מִיָּמִ֑ים[ס] בַּעֲלֹתָ֖הּ אֶת־
אִישָׁ֥הּ לִזְבֹּ֖חַ אֶת־זֶ֥בַח הַיָּמִֽים׃ 20 וּבֵרַ֤ךְ עֵלִי֙ אֶת־[a]אֶלְקָנָ֣ה וְאֶת־אִשְׁתֹּ֔ו
[a]וְאָמַ֕ר יָשֵׂ֨ם[a] יְהוָ֤ה לְךָ֙ זֶ֣רַע מִן־הָאִשָּׁ֣ה הַזֹּ֔את תַּ֖חַת הַשְּׁאֵלָ֣ה אֲשֶׁר־שָׁ֑אַל[b]
לַיהוָ֔ה וְהָלְכ֖וּ[c] לִמְקֹמֹֽו׃ 21 [a]כִּי־פָקַ֤ד[a] יְהוָה֙[d] אֶת־חַנָּ֔ה וַתַּ֖הַר וַתֵּ֣לֶד[b]
שְׁלֹ֣שָׁה־בָנִ֔ים וּשְׁתֵּ֖י בָּנ֑וֹת וַיִּגְדַּ֥ל הַנַּ֛עַר[c] שְׁמוּאֵ֖ל עִם[d]־יְהוָֽה׃ ס

13 Mp sub loco. 14 Mm 157. 15 Mm 4264. 16 Mm 1564. 17 Mm 321. 18 Mm 899. 19 Mm 2938. 20 Mm 1536. 21 Mm 1537. 22 Mm 319. 23 Mm 1110. 24 Ex 12,9. 25 Mm 936. 26 Mm 230. 27 Mm 1439. 28 Mm 676. 29 Nu 16,30. 30 Mm 457. 31 Mm 1530. 32 Mm 1506. 33 Mm 1538.

10 [a] ⅀𝔗 sg; 𝔊𝔈[115.93.94] alit, vb sim sg || [b] mlt Mss ut Q cf ⅀𝔙 || [c] 𝔊𝔈[115.93.94] + permlt vb partim ex Jer 9,22sq || [d] mlt Mss ut Q; 2 Mss ועלי(ו) cf ⅀ *w'ljhwn*, 𝔗 *'ljhwn*, 𝔙 *et super ipsos* || [e] 𝔔 pr cop cf 𝔊 || **11** [a] mlt Mss אל, Ms ל cf 10,26 || **13** [a] nonn Mss מאת cf 𝔊𝔈[115]⅀𝔗 et Dt 18,3 || **14** [a] 𝔊[LMss]𝔈[94]⅀𝔙 pr cop || [b] 𝔊𝔈[115.93.94]⅀𝔗𝔙 pron prs 3 sg †lat || [c] pc Mss יעשה (qal sive ni) || [d] Ms שמה, 𝔊 *θῦσαι (τῷ) κυρίῳ* cf 𝔈[115], ⅀ *ltmn*, 𝔗 *dbḥ' tmn*; > 𝔙 || **15** [a] cit 𝔊𝔈[115]⅀𝔙 1 sg || **16** [a] 𝔔 מכול אשר cf 𝔊 || [b] mlt Mss 𝔔 ut Q f 𝔊𝔙 || [c–c] pc Mss om ו; 𝔔 om אם־לא || [d] 𝔔 + mlt vb cf 2,13.14 || **17** [a] > Ms 𝔔𝔊 || **18** [a] 𝔔 חגור cf 1 R 20,11 2 R 3,21 || **20** [a] 𝔔 לאמר ישלם cf 𝔊 *λέγων ἀποτῖσαι*, 𝔙 *dixitque* (𝔙[Ms] *dicens*) *reddat* et Ex 21,36 || [b] 𝔔 השאילה, 𝔊 *ἐχρῆσας*, ⅀ *d(')š'lt(j)*, 𝔙 *commodasti* || [c] 𝔔 וילך האיש cf 𝔊 || [d] nonn Mss למק(ו)מם cf ⅀𝔗[Mss] || **21** [a–a] 𝔔 ויפקד cf 𝔊; ⅀ *w(mrj') pqd* || [b–b] 𝔔 ותלד עוד cf 𝔊-*OL* || [c] > 𝔔 || [d] pc Mss את, 𝔔 לפני cf 𝔊⅀𝔗.

27 לְהִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה׃ 27 [a]אֲלֵי־הַנַּעַר הַזֶּה [a]הִתְפַּלָּלְתִּי וַיִּתֵּן יְהוָה לִי ל
28 אֶת־שְׁאֵלָתִי אֲשֶׁר שָׁאַלְתִּי מֵעִמּוֹ׃ 28 וְגַם ׀ אָנֹכִי הִשְׁאִלְתִּהוּ לַיהוָה כָּל־ ל ב"ר"פ בסיע. ה[35].
הַיָּמִים אֲשֶׁר [a]הָיָה הוּא[a] שָׁאוּל לַיהוָה וַיִּשְׁתַּחוּ[c] שָׁם[d] לַיהוָה׃ פ ב וכל שם ברנש דכוא[36]

2 1 וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה[b] וַתֹּאמַר ה ד מלרע וחד מלעיל[1]

עָלַץ לִבִּי בַּיהוָה רָמָה קַרְנִי בַּיהוָה[e] ג מלעיל[2]
רָחַב פִּי עַל־אוֹיְבָי כִּי שָׂמַחְתִּי בִּישׁוּעָתֶךָ׃ ל וב‍טע. יא מל[3]
2 אֵין־[a]קָדוֹשׁ כַּיהוָה [b]כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ[b] וְאֵין צוּר[c] כֵּאלֹהֵינוּ׃ ד[4]. ל
3 אַל־תַּרְבּוּ ׀ תְּדַבְּרוּ גְּבֹהָה גְבֹהָה[a] יֵצֵא עָתָק[b] מִפִּיכֶם ל. ד
כִּי אֵל דֵּעוֹת[c] יְהוָה וְלֹא[d] נְתֻכָנוּ עֲלִלוֹת[e]׃ ב[5]. ולו׳ חד מן יז[6] כת כן. ד
4 קֶשֶׁת גִּבֹּרִים חַתִּים[a] וְנִכְשָׁלִים אָזְרוּ חָיִל׃ ז חס[7]. ב. ל
5 שְׂבֵעִים בַּלֶּחֶם נִשְׂכָּרוּ וּרְעֵבִים[a] חָדֵלוּ עַד־[a] ז דגש[8]. ל. ב
עֲקָרָה יָלְדָה שִׁבְעָה וְרַבַּת בָּנִים אֻמְלָלָה׃ ב
6 יְהוָה מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל׃ ל[9]. ל. ל קמ
7 יְהוָה מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל אַף־מְרוֹמֵם׃ ג ב מל וחד חס[10]. ל
8 מֵקִים מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת[a] יָרִים אֶבְיוֹן ב חס
לְהוֹשִׁיב[b] עִם־נְדִיבִים וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִלֵם ב חד מל וחד חס[11]. ל
כִּי־[c]לַיהוָה מְצֻקֵי אֶרֶץ וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל[c]׃ ל. ו[12]
9 [a]רַגְלֵי חֲסִידָיו[b] יִשְׁמֹר וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמּוּ[a] חסידיו. ז ק
כִּי־לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר־אִישׁ׃ ל

[35]Mm 143. [36]Mm 2075. Cp 2 [1]Mm 3587. [2]Mm 1235. [3]Mm 3365. [4]Mm 421. [5]Hi 36,4. [6]Mm 1795. [7]Mm 3633. [8]Mm 351. [9]Mp sub loco. [10]Mm 3444. [11]Mm 4002. [12]Mm 3666.

27 [a–a] 𝔖𝔙 cj c 26 cf 𝔏[115] + *et (oravi)* ‖ **28**/Cp **2,1** [a–a] Ms חיה, Ms חי, 𝔊 *ζῇ αὐτός*, 𝔏[115] *vitae quibus vivit* (𝔏[93.94] *vixerit [in] usum domino*), 𝔖 *(d)hw hj*, 𝔗 *(d)hw' qjjm* ‖ [b–b] > 𝔊[Mss] cf 𝔏[115] ‖ [c] pc Mss cit 𝔊[L]𝔖𝔙 pl ‖ [d] 𝔔 + ותשתחו ‖ [e] mlt Mss citt באלהי cf 𝔊 𝔏[115]𝔖[AG corr] (> 𝔖[rel]) 𝔙[Mss] ‖ **2** [a] 𝔔 pr י[cf? 𝔊[-A] *ὅτι* et cf 𝔈 ‖ [b–b] 𝔊[-A] tr in fin; > 𝔏[115] ‖ [c] 𝔊 *δίκαιος* cf 𝔏[115] ‖ **3** [a] > pc Mss cf 𝔊[Mss]𝔏[115]𝔖 ‖ [b] Ms pr עשק cf 𝔖 *ṭlwmj'* et Ps 119,134; 𝔏[115] *magnum* (𝔏[93.94] *malignum*) *verbum*; 𝔙 *vetera* ‖ [c] 𝔔 דעת cf 𝔊[Mss]𝔏[93.94] ‖ [d] mlt Mss ut Q cf 𝔊𝔏[115.93.94]𝔙, et [e] ‖ [e] 𝔊[Mss] + *αὐτοῦ*, 𝔏[115] + (*inventiones* [𝔏[93.94] *inquisitiones*]) *suas* (𝔏[94] *eius*), 𝔖 + *qdmwhj* ex Q? ‖ **4** [a] 𝔔 cit חתה, 𝔊 *ἠσθένησεν* cf 𝔏[115], sed etiam 10; 2 S 22,35 ‖ **5** [a–a] 𝔊 *παρῆκαν γῆν*, 𝔏[115] *transierunt* (𝔏[93.94] *habitaverunt*) *terram* (חדלו עד?) ‖ **8** [a] „mlt Mss" (de Rossi) ומ׳ cf 𝔊𝔏[115TE]𝔖𝔗[Ms]𝔙 ‖ [b] pc Mss citt בי–; 𝔊[Mss]𝔏[93.94TE]𝔖 + suff 3 sg, 𝔗 + suff 3 pl ‖ [c–c] 𝔊𝔏[115.93.94] alit; 𝔔]נתן[ ]ודרך[ ]על‍יהם[ ]ויברך[ ]נתן[‖ **9** [a–a] 𝔊𝔏[93.94] alit ‖ [b] mlt Mss ut Q cf 𝔖𝔗𝔙.

לְפָנַי[a] יְהוָה וְעֹלִי שֹׁמֵר אֶת־פִּיהָ׃ 13 וְחַנָּה הִיא מְדַבֶּרֶת עַל[a]־לִבָּהּ
רַק שְׂפָתֶיהָ נָעוֹת וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ וַיַּחְשְׁבֶהָ עֵלִי לְשִׁכֹּרָה׃ 14 וַיֹּאמֶר
אֵלֶיהָ עַד־מָתַי תִּשְׁתַּכָּרִין הָסִירִי אֶת־יֵינֵךְ מֵעָלָיִךְ׃ 15 וַתַּעַן
חַנָּה וַתֹּאמֶר לֹא אֲדֹנִי אִשָּׁה[a] קְשַׁת־רוּחַ[b] אָנֹכִי וְיַיִן וְשֵׁכָר לֹא שָׁתִיתִי׃
וָאֶשְׁפֹּךְ אֶת־נַפְשִׁי לִפְנֵי יְהוָה׃ 16 אַל־תִּתֵּן אֶת־אֲמָתְךָ[a] לִפְנֵי בַת־
לִבְלִיַּעַל כִּי־מֵרֹב שִׂיחִי וְכַעְסִי דִּבַּרְתִּי עַד־הֵנָּה׃ 17 וַיַּעַן עֵלִי וַיֹּאמֶר
לְכִי לְשָׁלוֹם וֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יִתֶּן[a] אֶת־שֵׁלְתֵּךְ[b] אֲשֶׁר שָׁאַלְתְּ מֵעִמּוֹ׃
18 וַתֹּאמֶר תִּמְצָא שִׁפְחָתְךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתֵּלֶךְ הָאִשָּׁה לְדַרְכָּהּ וַתֹּאכַל[a]
וּפָנֶיהָ לֹא־[b]הָיוּ־לָהּ עוֹד׃ 19 וַיַּשְׁכִּמוּ בַבֹּקֶר וַיִּשְׁתַּחֲווּ לִפְנֵי יְהוָה
וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּיתָם[a] הָרָמָתָה וַיֵּדַע אֶלְקָנָה אֶת־חַנָּה אִשְׁתּוֹ
וַיִּזְכְּרֶהָ יְהוָה׃ 20 וַיְהִי לִתְקֻפּוֹת[a] הַיָּמִים וַתַּהַר חַנָּה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא
אֶת־שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל כִּי מֵיְהוָה שְׁאִלְתִּיו׃ 21 וַיַּעַל הָאִישׁ אֶלְקָנָה
וְכָל־בֵּיתוֹ לִזְבֹּחַ לַיהוָה אֶת־זֶבַח הַיָּמִים וְאֶת־נִדְרוֹ׃ 22 וְחַנָּה לֹא
עָלְתָה כִּי־אָמְרָה לְאִישָׁהּ עַד[a] יִגָּמֵל הַנַּעַר וַהֲבִאֹתִיו וְנִרְאָה אֶת־פְּנֵי
יְהוָה וְיָשַׁב שָׁם עַד־עוֹלָם[b]׃ 23 וַיֹּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה אִישָׁהּ עֲשִׂי הַטּוֹב
בְּעֵינַיִךְ שְׁבִי עַד־גָּמְלֵךְ אֹתוֹ אַךְ יָקֵם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ[a] וַתֵּשֶׁב הָאִשָּׁה
וַתֵּינֶק אֶת־בְּנָהּ עַד־גָּמְלָהּ אֹתוֹ׃ 24 וַתַּעֲלֵהוּ עִמָּהּ[a] כַּאֲשֶׁר גְּמָלַתּוּ
בְּפָרִים שְׁלֹשָׁה[b] וְאֵיפָה אַחַת קֶמַח וְנֵבֶל יַיִן וַתְּבִאֵהוּ[c] בֵּית־יְהוָה
שִׁלוֹ וְהַנַּעַר נָעַר[d]׃ 25 וַיִּשְׁחֲטוּ אֶת־הַפָּר וַיָּבִיאוּ אֶת־הַנַּעַר אֶל־עֵלִי׃
26 וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי חֵי נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצֶּבֶת עִמְּכָה בָּזֶה

---

12 [a] mlt Mss citt אל ‖ **13** [a] Ms אל cf Gn 24,45 ‖ **15** [a] pc Mss pr כי cf 𝔊[93.94]𝔙 sed etiam Gn 23,11 et cet ‖ [b–b] 𝔊 ἡ (𝔊[Mss] ἐν) σκληρὰ ἡμέρα, 𝔈[115] dura dies (𝔈[93.94] dierum) cf Hi 30,25 aut vb רוח ‖ **16** [a–a] 𝔖 qdmjh hrt, 𝔙 quasi unam de filiabus, cf Hi 3,24 4,19 ‖ **17** [a] 𝔊𝔈[115]𝔖[D]𝔙 + pron prs 2 sg dat ‖ [b] mlt Mss Q[Mss] שאל׳ ‖ **18** [a] > nonn Mss 𝔖 ‖ [b–b] 𝔉 συνέπεσεν cf 𝔈[93.94] ‖ **19** [a] 𝔊𝔈[115]𝔙 suff sg ‖ **20** [a] nonn Mss cit לתק(ו)פת cf Vrs ‖ **21** [a] 𝔉𝔈[115.93.94] + nonn vb ‖ **22** [a] > pc Mss, sed cf 2 S 10,5; 𝔔 + אשר ‖ [b–b] 𝔔 alit et + nonn vb (ex 1,11?) ‖ **23** [a] 𝔔 היוצא מפיך cf 𝔊𝔈[93.94], 𝔖 mltkj ‖ **24** [a] 𝔔 שילה cf 𝔊 𝔈[115] ‖ [b–b] 𝔔 בקר משלש ולהם [..., 𝔊 ἐν μόσχῳ τριετίζοντι καὶ ἄρτοις cf 𝔈[93.94], 𝔖 btwr' .wlt` ‖ [c] 𝔊 καὶ εἰσῆλθε/ον cf 𝔈[115] ‖ [d] 𝔊 μετ' αὐτῶν (𝔊[Op] αὐτῆς) cf 𝔈[115]; 𝔊𝔈[115.94] + mlt vb cf 𝔔 ... אשר [...] הזה [....

ל לִבְלִיַּעַל[18] ד ח״ס בלי״ש
ל. ד. ג.
ל. ד. 19
ג 20
ה 24
ל. ל. 25 וכל ויקרא שמו דכות ב מ׳
ב 26
ג. ד. ה. 27
בה 28
ב חד פת וחד קמ׳ ל. ג. 29. יב. 30
ל. ל. 31 ב חס
ת כת ו בלי״ש 32. ל. לו
ס 33. ב 34 מילין כת ה ס״ת ול בלי״ש

---

[18] Mm 1532. [19] Mm 2832. [20] Mm 1214. [21] Mm 2364. [22] Mm 4069 contra textum, lect Mm frt inc. [23] Mm 1533. [24] Mm 1564. [25] Mm 215. [26] Mm 1534. [27] Mm 732. [28] Mm 1506. [29] Mm 1535. [30] Mm 140. [31] Mm 382. [32] Mm 1525. [33] Mm 328. [34] Mm 964.

1 1 וַיְהִי֙ אִ֣ישׁ אֶחָ֔ד[a] מִן־[b]הָרָמָתַ֖יִם צוֹפִ֑ים[b] מֵהַ֣ר אֶפְרָ֔יִם וּשְׁמ֖וֹ
2 אֶלְקָנָ֥ה בֶן־יְרֹחָ֛ם[c] בֶּן־אֱלִיה֥וּא בֶן־תֹּ֖חוּ בֶּן־צ֣וּף אֶפְרָתִ֑י׃ 2 וְל֣וֹ שְׁתֵּ֔י
נָשִׁ֖ים שֵׁ֣ם אַחַ֔ת[a] חַנָּ֑ה וְשֵׁ֥ם הַשֵּׁנִ֖ית פְּנִנָּ֑ה וַיְהִ֥י לִפְנִנָּ֖ה יְלָדִ֣ים וּלְחַנָּ֔ה
3 אֵ֥ין יְלָדִ֖ים׃ 3 וְעָלָ֣ה הָאִ֗ישׁ הַה֛וּא מֵעִירוֹ֙ מִיָּמִ֣ים[ו] יָמִ֔ימָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת֙
וְלִזְבֹּ֣חַ לַיהוָ֣ה צְבָא֔וֹת בְּשִׁלֹ֑ה וְשָׁ֕ם שְׁנֵ֥י בְנֵֽי־עֵלִ֖י חָפְנִ֣י וּפִנְחָ֑ס כֹּהֲנִ֖ים
4 לַיהוָֽה׃ 4 וַיְהִ֣י הַיּ֔וֹם וַיִּזְבַּ֖ח אֶלְקָנָ֑ה וְנָתַ֞ן לִפְנִנָּ֣ה אִשְׁתּ֗וֹ וּלְכָל־בָּנֶ֥יהָ
5 וּבְנוֹתֶ֖יהָ[a] מָנ֑וֹת׃ 5 וּלְחַנָּ֣ה יִתֵּ֔ן מָנָ֖ה אַחַ֑ת[a] אַפַּ֣יִם כִּֽי[a] אֶת־חַנָּ֣ה אָהֵ֔ב
6 וַיהוָ֖ה סָגַ֥ר[b] רַחְמָֽהּ׃ 6 וְכִעַסַּתָּ֞הּ[a] צָרָתָ֣הּ גַּם־כַּ֗עַס[a] בַּעֲב֛וּר הַרְּעִמָ֖הּ
7 כִּֽי־סָגַ֥ר יְהוָ֖ה בְּעַ֥ד רַחְמָֽהּ׃ 7 וְכֵ֣ן[a] יַעֲשֶׂ֔ה[b] שָׁנָ֖ה בְּשָׁנָ֑ה מִדֵּ֣י עֲלֹתָ֔הּ[c]
8 בְּבֵ֣ית[d] יְהוָ֔ה כֵּ֥ן[e] תַּכְעִסֶ֖נָּה וַתִּבְכֶּ֑ה וְלֹ֥א[f] תֹאכַֽל׃ 8 וַיֹּ֨אמֶר לָ֤הּ אֶלְקָנָה֙
אִישָׁ֣הּ חַנָּ֔ה לָמָּ֥ה תִבְכִּ֖י וְלָמָּ֣ה לֹ֣א תֹאכְלִ֑י וְלָמָּ֥ה יֵרַ֛ע לִבֵּ֖ךְ הֲלוֹא
9 אָנֹכִ֥י טֽוֹב־לָ֛ךְ מֵעֲשָׂרָ֥ה בָנִֽים׃ 9 וַתָּ֣קָם חַנָּ֗ה אַחֲרֵי֙ אָכְלָ֣הּ[a] בְּשִׁלֹ֔ה
וְאַחֲרֵי֙ שָׁתָ֔הּ[b] וְעֵלִ֥י הַכֹּהֵ֖ן יֹשֵׁ֣ב עַל־הַכִּסֵּ֑א עַל־מְזוּזַ֖ת[c] הֵיכַ֥ל[d] יְהוָֽה׃
10 וְהִ֥יא מָֽרַת־נֶ֖פֶשׁ וַתִּתְפַּלֵּ֣ל[e] עַל־[a]יְהוָ֑ה וּבָכֹ֥ה תִבְכֶּֽה׃ 11 וַתִּדַּ֣ר נֶ֔דֶר
וַתֹּ֗אמַר יְהוָ֤ה צְבָאוֹת֙ אִם־רָא֣ה תִרְאֶ֔ה בְּעֳנִ֖י אֲמָתֶ֑ךָ וּזְכַרְתַּ֨נִי֙ וְלֹ֣א[g]
תִשְׁכַּ֤ח אֶת־אֲמָתֶךָ֙ וְנָתַתָּ֣ה לַאֲמָתְךָ֔ זֶ֖רַע אֲנָשִׁ֑ים וּנְתַתִּ֥יו לַיהוָ֖ה כָּל־
1 יְמֵ֣י חַיָּ֑יו ומוֹרָ֥ה[a] לֹא־יַעֲלֶ֖ה עַל־רֹאשֽׁוֹ׃ 12 וְהָיָ֗ה כִּי֙ הִרְבְּתָ֣ה לְהִתְפַּלֵּ֔ל

ב.ג ב חס וחד מל׳
ג.ד ר״פ[2].ב.[3]
ב.ג
ה[4]
ל.ל חס
ב
ב.ב[5].ט[6]
ל.ל.ל
ז פסוק[7].
נ ב מל וחד חס[8]
לט.ה[9] חס בלישׁ וכל מכעסים דכות ב מ א.ג[10]
כה[11].ל.ב ובפסוק. ב ובפסוק.ב
ג בת ה[12].נא פסוק על על ומילה חדה ביניה[13]
ל.לא[14]
ה ד מלרע וחד מלעיל[15]. ד ב בת ה וב כת ה[16]. ל.ל[17]
ב.לב בנביא ל מנה בסיפ

Cp 1 [1]Mm 1528. [2]Mm 1529. [3]Gn 4,17. [4]Mm 457. [5]Nu 23,10. [6]Mm 3212. [7]Mm 855. [8]Mm 1530. [9]Mm 1401. [10]Mm 1129. [11]Mm 1506. [12]Mm 1531. [13]Mm 686. [14]Mm 486. [15]Mm 3587. [16]Mm 192. [17]Mm 1136.

Cp 1,1 [a] > Ms Pes R 𝔊[Mss] cf Jdc 13,2 || [b–b] 𝔖 *rmt' ddwq'* (pl), 𝔗 *(m)rmt' mtlmjdj nbjj'*, 𝔊[-O] *Αρμαθαιμ Σειφα* cf 9,5 || [c] 𝔊[-O] *Ιερεμε/ιηλ* cf 1Ch 2,25sqq || **2** [a] nonn Mss האחת cf Vrs || **4** [a] pc Mss Pes R ולב׳ || **5** [a–a] 𝔊 (𝔊[L] + *κατὰ πρόσωπον*) …, *πλὴν ὅτι* cf 2S 12,14 || [b] 2 Mss + בעד cf 𝔊 et 6 || **6** [a] 𝔖𝔗𝔙 verb || **7** [a] Ms כן cf 𝔊-O𝔏[93.94] || [b] 𝔖 *'bd' hwt pnn'* || [c] 𝔊[Mss] *ἀναβῆναι αὐτόν*, 𝔙 *ascenderent* || [d] mlt Mss citt בית, 𝔊 *εἰς* …, 𝔖𝔗 *l* …, 𝔙 *templum* || [e] Ms וכן, 𝔊-O[p] *καί*, 𝔙 *et sic* || **9** [a] 𝔊-O[p] *(μετὰ) τὸ φάγειν αὐτούς* || [b–b] > 𝔊-O[L]; 𝔊 + *καὶ κατέστη ἐνώπιον κυρίου* || [c] citt pl cf 𝔊𝔏[Buxt]𝔙 || [d] Ms בית, 𝔖[C] *(d)bjth* cf 3,3[a] || **10** [a] mlt Mss cit אל || **11** [a] pc Mss רא–, 𝔗 *wmrwt 'nš*.

ל. ו הס לָהֶם֙ הַנָּשִׁ֔ים אֲשֶׁ֥ר חִיּ֖וּ מִנְּשֵׁ֣ בֶּ֑שׂ גִּלְעָ֔ד וְלֹא־[a]מָצְא֥וּ לָהֶ֖ם כֵּֽן׃
5 15 וְהָעָ֣ם נִחָ֔ם לְבִנְיָמִ֖ן כִּֽי־עָשָׂ֣ה יְהוָ֔ה פֶּ֖רֶץ בְּשִׁבְטֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ 16 וַיֹּאמְר֣וּ
5 זִקְנֵ֣י הָעֵדָ֗ה מַה־נַּעֲשֶׂ֤ה לַנּוֹתָרִים֙ לָנָ֣שִׁים כִּֽי־נִשְׁמְדָ֥ה מִבִּנְיָמִ֖ן אִשָּֽׁה׃
יד
ב יחס 17 וַיֹּאמְר֗וּ יְרֻשַּׁת[a] פְּלֵיטָ֤ה לְבִנְיָמִן֙ וְלֹא־יִמָּחֶ֣ה שֵׁ֔בֶט מִיִּשְׂרָאֵֽל׃
ר מל[10] 18 וַאֲנַ֣חְנוּ֮ לֹ֣א נוּכַל֒ לָתֵת־לָהֶ֣ם נָשִׁ֔ים מִבְּנוֹתֵ֑ינוּ כִּֽי־נִשְׁבְּע֥וּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵל֙
ז בטע[11] . ד[12] 9 לֵאמֹ֔ר אָר֖וּר נֹתֵ֣ן אִשָּׁ֑ה לְבִנְיָמִֽן׃ ס 19 וַיֹּאמְר֗וּ הִנֵּ֤ה חַג־יְהוָה֙ [a]
ח כת ו בלישׁ[13] . הי[14] . נב ול בלישׁ . ג בְּשִׁלוֹ֙ מִיָּמִ֣ים ׀ יָמִ֔ימָה אֲשֶׁ֥ר מִצְּפ֖וֹנָה לְבֵ֣ית־אֵ֑ל מִזְרְחָ֤ה הַשֶּׁ֙מֶשׁ
ל. ו[15] . ל. ויצוו חד מן ק ה[16] ג מל ול חס לִמְסִלָּ֣ה הָעֹלָ֔ה מִבֵּ֥ית־אֵ֖ל שְׁכֶ֣מָה וּמִנֶּ֑גֶב לִלְבוֹנָֽה׃ 20 וַיְצַוּ֙[a] אֶת־בְּנֵ֣י
ל. יד[17] בִנְיָמִ֔ן לֵאמֹ֖ר לְכ֣וּ וַאֲרַבְתֶּ֣ם בַּכְּרָמִֽים׃ 21 וּרְאִיתֶ֗ם וְהִנֵּה֙ אִם־יֵצְא֣וּ
ג כת כן[18] . ל בסיפ . ב[19] בְנ֤וֹת־שִׁלוֹ֙ לָחוֹל֙ בַּמְּחֹלוֹת֔ וִֽיצָאתֶ֥ם מִן־הַכְּרָמִ֖ים וַחֲטַפְתֶּ֣ם לָכֶ֗ם
ב. ג כת כן[18] אִ֚ישׁ אִשְׁתּ֔וֹ מִבְּנ֖וֹת שִׁלֹ֑ו וַהֲלַכְתֶּ֖ם[a] אֶ֥רֶץ בִּנְיָמִֽן׃ 22 וְהָיָ֗ה כִּֽי־יָבֹ֤אוּ
לריב ק חד מן ה[20] בלישׁ . ל ומל אֲבוֹתָם֙ אֹ֣ו אַחֵיהֶ֔ם לָרִ֖ב[a] | אֵלֵ֑ינוּ[b] וְאָמַ֤רְנוּ אֲלֵיהֶם֙ חָנֻּ֣נוּ[c] אוֹתָ֔ם כִּֽי
ב[21] לֹ֤א לָקַ֙חְנוּ֙[d] אִ֣ישׁ אִשְׁתּ֔וֹ בַּמִּלְחָמָ֖ה כִּ֣י לֹ֤א אַתֶּם֙ נְתַתֶּ֣ם לָהֶ֔ם כָּעֵ֖ת[e]
ב. מג תֶּאְשָּׁמ֑וּ׃ ס 23 וַיַּֽעֲשׂ֣וּ־כֵ֔ן בְּנֵ֥י בִנְיָמִ֖ן וַיִּשְׂא֣וּ[a] נָשִׁ֣ים לְמִסְפָּרָ֔ם מִן־
ל. ו מל בנביא . ג בלישׁ[21] הַמְּחֹלְלֹ֑ות אֲשֶׁ֥ר גָּזָ֖לוּ וַיֵּ֣לְכ֔וּ וַיָּשׁ֙וֹבוּ֙ אֶל־נַחֲלָתָ֔ם וַיִּבְנ֖וּ אֶת־הֶעָרִ֥ים
ל וַיֵּשְׁב֖וּ בָּהֶֽם׃ 24 וַיִּתְהַלְּכ֨וּ מִשָּׁ֜ם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵ֗ל בָּעֵת֙ הַהִ֔יא אִ֥ישׁ לְשִׁבְטֹ֖ו
ל וּלְמִשְׁפַּחְתֹּ֑ו וַיֵּצְא֥וּ מִשָּׁ֖ם אִ֣ישׁ לְנַחֲלָתֹ֔ו׃ 25 בַּיָּמִ֣ים הָהֵ֔ם אֵ֥ין מֶ֖לֶךְ
בְּיִשְׂרָאֵ֑ל אִ֥ישׁ הַיָּשָׁ֖ר בְּעֵינָ֥יו יַעֲשֶֽׂה׃

סכום הפסוקים של ספר
שש מאות ושמונה עשר׃
יחס
וחציו וירעצו וירצצו[22]
וסדרם יד

[10] Mm 3437. [11] Mp sub loco. [12] Mm 435. [13] Mm 1525. [14] Mm 457. [15] Mm 274. [16] Mm 368. [17] Mm 98. [18] Mm 2489. [19] Mm 1527. [20] Mm 1526. [21] Mm 1124. [22] Jdc 10, 8.

14 [a] $\mathfrak{G}^{-L}$ om לא ‖ **17** [a] crrp; $\mathfrak{G}^{L}$ pr *πῶς ἔσται*; prp אֵיךְ תִּשָּׁאֵר vel יְרֻשָּׁה (a רשה cf Sir 3,22) ‖ **19** [a] pc Mss $\mathfrak{G}^{*}$ לי׳ ‖ **20** [a] mlt Mss Vrs ut Q, l; K וַיֵּצֵ֣ו ‖ **21** [a] pc Mss Vrs + אֶל־ ‖ **22** [a] nonn Mss ut Q, l; K לרוב ‖ [b] $\mathfrak{GV}$ suff 2 pl, l אֲלֵיכֶם ‖ [c] $\mathfrak{G}(\mathfrak{SV})$ *ἐλεήσατε*, l חָנֹּ֫ון (vel חָנּ֫וּן) ‖ [d] $\mathfrak{G}^{*}(\mathfrak{SV})$ *ἔλαβον*, l לָקְחוּ ‖ [e] prb l כִּי עַתָּ ‖ **23** [a] pc Mss $\mathfrak{G}^{54\text{-}55}\mathfrak{S}$ + לָהֶם.

וַיָּנֻסוּ הַמִּדְבָּרָה אֶל־סֶלַע רִמּוֹן שֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ וַיֵּשְׁבוּ בְּסֶלַע רִמּוֹן ג׳ב41
48 אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים: 48 וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל שָׁבוּ אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן וַיַּכֻּם לְפִי־ ג׳א42
חֶרֶב מֵעִיר[a] מְתֹם[b] עַד־[c]בְּהֵמָה עַד כָּל־הַנִּמְצָא גַּם כָּל־הֶעָרִים ד
הַנִּמְצָאוֹת שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ: ס ב חד מל וחד חס43. ד

21 1 וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נִשְׁבַּע בַּמִּצְפָּה לֵאמֹר אִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא־יִתֵּן בִּתּוֹ
2 לְבִנְיָמִן לְאִשָּׁה: 2 וַיָּבֹא[a] הָעָם בֵּית־אֵל וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד־הָעֶרֶב לִפְנֵי׳ ו וכל קהלת דכות׳
3 הָאֱלֹהִים וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ בְּכִי גָדוֹל: 3 וַיֹּאמְרוּ לָמָּה יְהוָה אֱלֹהֵי מג. ג׳ב
יִשְׂרָאֵל הָיְתָה זֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל לְהַפְקֵד הַיּוֹם מִיִּשְׂרָאֵל שֵׁבֶט אֶחָד:
4 וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיַּשְׁכִּימוּ הָעָם וַיִּבְנוּ־שָׁם מִזְבֵּחַ וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת וּשְׁלָמִים: ו בטע בסיפ
ס 5 וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי אֶשֶׁר לֹא־עָלָה בַקָּהָל מִכָּל־שִׁבְטֵי ד דנש3
יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי הַשְּׁבוּעָה הַגְּדוֹלָה הָיְתָה לַאֲשֶׁר לֹא־עָלָה אֶל־ ל
6 יְהוָה הַמִּצְפָּה לֵאמֹר מוֹת יוּמָת: 6 וַיִּנָּחֲמוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־בִּנְיָמִן ב בנביא4. ב. ל
7 אֲחִיהֶם וַיֹּאמְרוּ נִגְדַּע[a] הַיּוֹם שֵׁבֶט אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל: 7 מַה־נַּעֲשֶׂה לָהֶם[a]
לַנּוֹתָרִים לָנָשִׁים וַאֲנַחְנוּ נִשְׁבַּעְנוּ בַיהוָה לְבִלְתִּי תֵּת־לָהֶם מִבְּנוֹתֵינוּ יד. ד מל5
8 לְנָשִׁים: 8 וַיֹּאמְרוּ מִי אֶחָד מִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא־עָלָה אֶל־יְהוָה יד
הַמִּצְפָּה וְהִנֵּה לֹא בָא־אִישׁ אֶל־הַמַּחֲנֶה מִיָּבֵישׁ גִּלְעָד אֶל־הַקָּהָל:
9 וַיִּתְפָּקֵד הָעָם וְהִנֵּה אֵין־שָׁם מִיּוֹשְׁבֵי יָבֵישׁ גִּלְעָד: 10 וַיְשַׁלְּחוּ־ ל. ג חד חס ו וב
מל6. ו חס
שָׁם הָעֵדָה שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ מִבְּנֵי הֶחָיִל וַיְצַוּוּ אוֹתָם לֵאמֹר לְכוּ ד ג מל וחד חס7
וְהִכִּיתֶם אֶת־יוֹשְׁבֵי יָבֵישׁ גִּלְעָד לְפִי־חָרֶב [a]וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף: 11 וְזֶה לד מל. ל. ו חס.
כג ר״ש. ד ר״ש8
הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כָּל־זָכָר וְכָל־אִשָּׁה יָדַעַת מִשְׁכַּב־זָכָר תַּחֲרִימוּ[a]: ג. ג׳
12 וַיִּמְצְאוּ מִיּוֹשְׁבֵי יָבֵישׁ גִּלְעָד אַרְבַּע מֵאוֹת נַעֲרָה בְתוּלָה אֲשֶׁר לֹא־ ג חד חס ורב מל6
יָדְעָה אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר וַיָּבִיאוּ אוֹתָם אֶל־הַמַּחֲנֶה שִׁלֹה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ ב. לו
13 כְּנָעַן: ס 13 וַיְשַׁלְּחוּ כָּל־הָעֵדָה וַיְדַבְּרוּ אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן אֲשֶׁר
14 בְּסֶלַע רִמּוֹן וַיִּקְרְאוּ לָהֶם שָׁלוֹם[a]: 14 וַיָּשָׁב בִּנְיָמִן בָּעֵת הַהִיא וַיִּתְּנוּ

41 Mm 757. 42 Mm 917. 43 Mp sub loco. Cp 21 1 Mm 4077 א. 2 Mm 1774. 3 Mm 3722. 4 Mm 988. 5 Mm 3437. 6 Mm 1518. 7 Mm 368. 8 Mm 569. 9 Mm 3430.

48 [a] prb ins וְעִיר (hpgr) || [b] L* nonn Mss מִתֹּם, nonn Mss מִתִּים; mlt Mss ut L 2°, pc מִתּוֹם; l מִמְּתִים cf ℵ𝔖 || [c] nonn Mss וְעַד || **Cp 21,2** [a] nonn Mss 𝔊*ℵ𝔖 אוּ– || **6** [a] nonn Mss גִּגְרַע || **7** [a] > 𝔊^{A} || **10** [a–a] > 𝔊^{B} || **11** [a] 𝔊^{BR} + *τὰς δὲ παρθένους περιποιήσεσθε. καὶ ἐποίησαν οὕτως* cf 𝔊^{L}𝔘, prb ins וְאֶת־הַבְּתוּלוֹת תְּחַיּוּ וַיַּעֲשׂוּ כֵּן || **13** [a] mlt Mss 𝔊 לְשׁ.

ל.[27] חס וכל אוריית ראויב דכות ב מ ב

וַיַּעַרְכוּ בְּבַעַל תָּמָר וְאֹרֵב יִשְׂרָאֵל מִגִּיחַ מִמְּקֹמוֹ מִמַּעֲרֵה[a]־גָּבַע׃
34 וַיָּבֹאוּ[a] מִגֶּגֶד לַגִּבְעָה עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר מִכָּל־יִשְׂרָאֵל
ג[29].ל.[28] וחס ב מנה בלוש וְהַמִּלְחָמָה כָּבְדָה וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי־נִגְּעָת עֲלֵיהֶם הָרָעָה׃ פ
35 וַיִּגֹּף יְהוָה אֶת־בִּנְיָמִן לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁחִיתוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבִנְיָמִן
בַּיּוֹם הַהוּא עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף וּמֵאָה אִישׁ כָּל־אֵלֶּה שְׁלֵף חָרֶב׃
ל 36 וַיִּרְאוּ בְּנֵי־בִנְיָמִן כִּי נִגָּפוּ וַיִּתְּנוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מָקוֹם לְבִנְיָמִן
י בטח אל[30].ל כִּי בָטְחוּ[c] אֶל־הָאֹרֵב אֲשֶׁר[a] שָׂמוּ אֶל[b]־הַגִּבְעָה׃ 37 וְהָאֹרֵב הֵחִישׁוּ
וַיִּפְשְׁטוּ אֶל־הַגִּבְעָה וַיִּמְשֹׁךְ הָאֹרֵב וַיַּךְ אֶת־כָּל־הָעִיר לְפִי־חָרֶב׃
ל.ג[31].ו[32] 38 וְהַמּוֹעֵד הָיָה לָאִישׁ יִשְׂרָאֵל עִם־הָאֹרֵב הֶרֶב[a] לְהַעֲלוֹתָם מַשְׂאֵת
ס וכל יהודה ויוסף דכות[33] הֶעָשָׁן מִן־הָעִיר׃ 39 וַיֵּהָפֵךְ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל בַּמִּלְחָמָה וּבִנְיָמִן הֵחֵל[b]
ג.ל להַכּוֹת חֲלָלִים בְּאִישׁ־יִשְׂרָאֵל כִּשְׁלֹשִׁים[c] אִישׁ כִּי אָמְרוּ אַךְ[c] נִגּוֹף
נִגָּף הוּא לְפָנֵינוּ כַּמִּלְחָמָה הָרִאשֹׁנָה׃ 40 וְהַמַּשְׂאֵת הֵחֵלָּה לַעֲלוֹת
ג[34].ל.ח.ת[34] ול בלוש. ד[35] וכל אוריית ויהרשע דכות ב מ ג מִן־הָעִיר עַמּוּד עָשָׁן וַיֶּפֶן בִּנְיָמִן אַחֲרָיו וְהִנֵּה עָלָה כְּלִיל־הָעִיר
יא[36].ל הַשָּׁמָיְמָה׃ 41 וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל הָפַךְ וַיִּבָּהֵל אִישׁ בִּנְיָמִן כִּי רָאָה כִּי־
נָגְעָה עָלָיו[a] הָרָעָה׃ 42 וַיִּפְנוּ[a] לִפְנֵי אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל־דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר[b]
ג[36].ל.ד[37] ח[36] ד מנה מל וְהַמִּלְחָמָה הִדְבִּיקָתְהוּ וַאֲשֶׁר מֵהֶעָרִים[c] מַשְׁחִיתִים[d] אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ׃
ב חד חס וחד מל[38] 43 כִּתְּרוּ[a] אֶת־בִּנְיָמִן הִרְדִּיפֻהוּ[b] מְנוּחָה[c] הִדְרִיכֻהוּ[d] עַד נֹכַח הַגִּבְעָה[e]
מִמִּזְרַח־שָׁמֶשׁ׃ 44 וַיִּפְּלוּ מִבִּנְיָמִן שְׁמֹנָה־עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ אֶת־
יג[39] כָּל־אֵלֶּה אַנְשֵׁי־חָיִל׃ 45 וַיִּפְנוּ וַיָּנֻסוּ הַמִּדְבָּרָה אֶל־סֶלַע הָרִמּוֹן
ל.ב.ב[40] וַיְעֹלְלֻהוּ בְּמְסִלּוֹת חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ וַיַּדְבִּיקוּ אַחֲרָיו עַד־גִּדְעֹם[a]
וַיַּכּוּ מִמֶּנּוּ אַלְפַּיִם אִישׁ׃ 46 וַיִּהְיוּ כָּל־הַנֹּפְלִים מִבִּנְיָמִן עֶשְׂרִים[a] וַחֲמִשָּׁה
אֲלָף אִישׁ שְׁלֵף חָרֶב בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־כָּל־אֵלֶּה אַנְשֵׁי־חָיִל׃ 47 וַיִּפְנוּ

[27] Mm 489. [28] Mm 1521. [29] Mm 947. [30] Mp sub loco. [31] Mm 1522. [32] Mm 326. [33] Mm 334. [34] Mm 3750. [35] Mm 1523. [36] Mm 1071. [37] Mm 1517. [38] Mm 1524. [39] Mm 757. [40] Mm 1502.

33 [a] 𝔊* *ἀπὸ δυσμῶν* (cf 𝔙), frt l (ג)־רַב־ ‖ **34** [a] mlt Mss 𝔗 מִגֶּגֶב ‖ **36** [a] sic L, mlt Mss Edd אֲשֶׁר ‖ [b] mlt Mss עַל ‖ **38** [a] pc Mss 𝔊* חרב; ‖ 𝔖𝔙 cf 𝔊[L], dl (dupl) ‖ **41** [a] mlt Mss אֵלָיו ‖ **42** [a] prb l וַיִּפֶן ‖ [b] pc Mss רָה־ ‖ [c] 𝔊[I1] *ἐν τῇ πόλει* 𝔊[I11] *ἀπὸ τῆς πόλεως* cf 𝔙, prp מֵהָעִיר (ם dttg) ‖ [d] prp מַשְׁחִיתִים (הֵם) ‖ [e] prp בַּתָּוֶךְ cf 𝔖 ‖ **43** [a] 𝔊* *καὶ ἔκοψαν* 𝔊[B] *κατέκοπταν*) ‖ [b] 𝔊[BC](𝔊[I11] ;) *καὶ ἐδίωξαν* וַיִּכְּתֻרֻהוּ vel וַיִּכַּתְּתוּהוּ; prp וַיִּרְדְּפוּהוּ ‖ [c] 𝔊[BRC1II] *ἀπὸ Νουα* = מִנּוֹחָה cf 1 Ch 8,2; prp מְנוּחָה cf 𝔗𝔙 ‖ [d] prp וַיַּדְבִּיקֻהוּ (cf 42.45) vel וַיִּדְחָקֻהוּ ‖ [e] prp גֶּבַע ‖ **45** [a] 𝔊[R] *Γαδααμ* 𝔊[B] *Γεδαν* 𝔖 *(l)gb'wn*; prp גִּדְעָם cf 21,6.

בַּתְּחִלָּה לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי בִנְיָמִן וַיֹּאמֶר יְהוָה יְהוּדָה[a] בַּתְּחִלָּה: ל זוגין[16]
19 וַיָּקוּמוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּבֹּקֶר וַיַּחֲנוּ עַל־הַגִּבְעָה: פ 20 וַיֵּצְאוּ ס מל[17]. ב
אֲנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל לַמִּלְחָמָה עִם[a]־בִּנְיָמִן וַיַּעַרְכוּ אִתָּם [b]אַנְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל ל[16] זוגין ול בעינ. ל[18]
21 מִלְחָמָה[b] אֶל־הַגִּבְעָה: 21 וַיֵּצְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן מִן־הַגִּבְעָה וַיַּשְׁחִיתוּ
22 בְיִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ אָרְצָה: 22 [a]וַיִּתְחַזֵּק ח[19]
הָעָם[b] אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וַיֹּסִפוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־עָרְכוּ שָׁם
23 בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן: 23 וַיַּעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל[a] וַיִּבְכּוּ לִפְנֵי־יְהוָה עַד־הָעֶרֶב[b] ס ד
וַיִּשְׁאֲלוּ בַיהוָה לֵאמֹר הַאוֹסִיף לָגֶשֶׁת לַמִּלְחָמָה עִם־[b]בְּנֵי בִנְיָמִן אָחִי ב[20]. ב. ב[18]. י זוגין[16]
24 וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ אֵלָיו: פ 24 וַיִּקְרְבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי[a]
25 בִנְיָמִן בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי: 25 וַיֵּצֵא בִנְיָמִן ׀ לִקְרָאתָם ׀ מִן־הַגִּבְעָה בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי
וַיַּשְׁחִיתוּ בִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד שְׁמֹנָה עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ אָרְצָה כָּל־אֵלֶּה כל אוריית חס וכל קריא דכות ב מ א[21]. ל
26 שְׁלְפֵי חָרֶב: 26 וַיַּעֲלוּ כָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל־הָעָם וַיָּבֹאוּ בֵּית־אֵל ל. נא מ״ם וכל ר״פ דכות ב מ ג
וַיִּבְכּוּ וַיֵּשְׁבוּ שָׁם לִפְנֵי יְהוָה וַיָּצוֹמוּ בַיּוֹם הַהוּא עַד־הָעֶרֶב וַיַּעֲלוּ ג מל[22]
עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים לִפְנֵי יְהוָה: 27 [a]וַיִּשְׁאֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּיהוָה[a] וְשָׁם ס[a]
28 אֲרוֹן ׀ בְּרִית הָאֱלֹהִים[b] בַּיָּמִים הָהֵם: 28 וּפִינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן[a] ר[23] ול בסיפ
עֹמֵד ׀ לְפָנָיו בַּיָּמִים הָהֵם[b] לֵאמֹר הַאוֹסִף עוֹד לָצֵאת לַמִּלְחָמָה עִם־ ב. י זוגין[16]
בְּנֵי־בִנְיָמִן אָחִי אִם־אֶחְדָּל וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ כִּי מָחָר אֶתְּנֶנּוּ בְיָדֶךָ[d]:
29 וַיָּשֶׂם יִשְׂרָאֵל אֹרְבִים אֶל־הַגִּבְעָה סָבִיב: פ 30 וַיַּעֲלוּ בְנֵי־ פר
יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי וַיַּעַרְכוּ אֶל־הַגִּבְעָה כְּפַעַם
31 בְּפָעַם: 31 וַיֵּצְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן לִקְרַאת הָעָם הֻנְתָּקוּ[a] מִן־הָעִיר [b]וַיָּחֵלּוּ ל. ד
לְהַכּוֹת מֵהָעָם חֲלָלִים כְּפַעַם ׀ בְּפַעַם ׀ בִּמְסִלּוֹת[b] אֲשֶׁר אַחַת עֹלָה ב. ב
3 בֵּית־אֵל וְאַחַת גִּבְעָתָה[c] בַּשָּׂדֶה כִּשְׁלֹשִׁים[c] אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל: 32 וַיֹּאמְרוּ ב. ג
בְּנֵי בִנְיָמִן נִגָּפִים הֵם לְפָנֵינוּ כְּבָרִאשֹׁנָה וּבְנֵי ׀ יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ נָנוּסָה ה[24]. וַי״ו וכל ר״פ דכות[23]. ל
3 וְנִתַּקְנֻהוּ מִן־הָעִיר אֶל־הַמְסִלּוֹת: 33 וְכֹל ׀ אִישׁ יִשְׂרָאֵל קָמוּ מִמְּקוֹמוֹ ל. יז[26]

[16] Mm 456. [17] Mm 1663. [18] Mp sub loco. [19] Mm 4195. [20] Mm 1388. [21] 1 Ch 29,7. [22] Mm 1519. [23] Mm 4078. [24] Mm 1962. [25] Mm 470. [26] Mm 1520.

18 [a] G + *ἀναβήσεται* ‖ **20** [a] mlt Mss S + בְּנֵי, T + *dbjt* ‖ [b–b] > G[BC] ‖ **22** [a] tr post 23 ‖ [b] > G*S, prb gl ‖ **23** [a] ins בֵּית־אֵל cf 18.26 ‖ [b] > G*, dl ‖ **24** [a] > Ms G*, dl ‖ **27** [a–a] G[BR] apud 28[b] leg vid, frt recte ‖ [b] 2 Mss G[BR] יהוה א׳, 2 Mss G*S יהוה ‖ **28** [a] pc Mss S + הַכֹּהֵן ‖ [b] cf 27[a–a] ‖ [c] > pc Mss, dl cf 23[b].24[a] ‖ [d] 2 Mss בידיך ‖ **31** [a] prp וַיִּנָּתְקוּ cf Jos 8,16 ‖ [b–b] tr post [c] ‖ [c] prp גִּבְעָנָה.

יח׳. ל וַיֹּאמְרוּ֙ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל דַּבְּרוּ֙ אֵיכָ֣ה נִהְיְתָ֔ה הָרָעָ֥ה הַזֹּ֖את׃ 4 וַיַּ֣עַן הָאִ֑ישׁ

ל. צא הַלֵּוִ֗י אִ֚ישׁ הָאִשָּׁ֣ה הַנִּרְצָחָ֔ה וַיֹּאמֶר֙ הַגִּבְעָ֣תָה אֲשֶׁ֥ר לְבִנְיָמִ֖ן בָּאתִ֣י אֲנִ֑י

וּפִֽילַגְשִׁ֖י לָלֽוּן׃ 5 וַיָּקֻ֤מוּ עָלַי֙ בַּעֲלֵ֣י הַגִּבְעָ֔ה וַיָּסֹ֥בּוּ עָלַ֛י אֶת־הַבַּ֖יִת

ל. ל. ל. ל לַ֑יְלָה אוֹתִ֣י דָמ֔וּ לַהֲרֹ֖ג וְאֶת־פִּילַגְשִׁ֥י עִנּ֖וּ[a] וַתָּמֹֽת׃ 6 וָאֹחֶז֙ בְּפִילַגְשִׁ֔י

ל. ל וָאֲנַתְּחָ֖הּ וָאֲשַׁלְּחָ֑הּ בְּכֹ֣ל׀ שְׂדֵ֣ה נַחֲלַ֣ת יִשְׂרָאֵ֗ל כִּ֤י עָשׂוּ֙[a] זִמָּ֣ה וּנְבָלָ֔ה[a]

יט׳. א בְּיִשְׂרָאֵֽל׃ 7 הִנֵּ֥ה כֻלְּכֶ֖ם בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל הָבוּ֙ לָכֶ֣ם דָּבָ֔ר וְעֵצָ֖ה הֲלֹֽם׃[a]

כ׳. ח 8 וַיָּ֤קָם כָּל־הָעָם֙ כְּאִ֣ישׁ אֶחָ֔ד לֵאמֹ֕ר לֹ֥א נֵלֵ֖ךְ אִ֣ישׁ לְאָהֳלֹ֑ו וְלֹ֥א נָסֹ֖וּר

ר רפי׳ וכל וידבר דכות׳ אִ֣ישׁ לְבֵיתֹ֔ו׃ 9 וְעַתָּ֥ה זֶ֖ה הַדָּבָ֣ר אֲשֶׁ֣ר נַעֲשֶׂ֣ה לַגִּבְעָ֔ה עָלֶ֖יהָ[a] בְּגוֹרָֽל׃

ל. בא 10 וְלָקַחְנוּ֩ עֲשָׂרָ֨ה אֲנָשִׁ֜ים לַמֵּאָ֣ה לְכֹ֗ל | שִׁבְטֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙ וּמֵאָ֣ה לָאֶ֔לֶף

ל. ג חס בנביא. ב. ל וְאֶ֖לֶף לָרְבָבָ֑ה לָקַ֣חַת צֵדָ֗ה לָעָם֙[a] לַעֲשׂ֣וֹת לְבוֹאָ֔ם[a] לְגֶ֥בַע[b] בִּנְיָמִ֖ן

ז ה מלעיל וב מלרע כְּכֹ֣ל־הַנְּבָלָ֑ה אֲשֶׁ֥ר עָשְׂתָ֖ה[c] בְּיִשְׂרָאֵֽל׃ 11 וַיֵּאָסֹ֥ף כָּל־אִ֛ישׁ יִשְׂרָאֵ֖ל

כ׳. ע׳ א[a] אֶל־הָעִ֑יר[a] כְּאִ֥ישׁ אֶחָ֖ד חֲבֵרִֽים[b]׃ פ 12 וַיִּשְׁלְח֣וּ[a] שִׁבְטֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙

נ׳. י אֲנָשִׁ֣ים בְּכָל־שִׁבְטֵ֔י[b] בִּנְיָמִ֖ן לֵאמֹ֑ר מָ֣ה הָרָעָ֤ה הַזֹּאת֙ אֲשֶׁ֣ר נִהְיְתָ֔ה

בָּכֶֽם׃ 13 וְעַתָּ֞ה תְּנ֣וּ אֶת־הָאֲנָשִׁ֗ים בְּנֵי־בְלִיַּ֙עַל֙ אֲשֶׁ֣ר בְּגִבְעָ֔ה וְנָמִ֖יתָה

ל. כני חד מן י״ו קר ולא כת וּנְבַעֲרָ֣ה רָעָ֑ה[a] מִיִּשְׂרָאֵ֔ל וְלֹ֥א אָבְו֖ | [b]׃ בִּנְיָמִ֗ן לִשְׁמֹ֛עַ בְּקֹ֥ול אֲחֵיהֶ֖ם

יב׳. ג׳ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל׃ 14 וַיֵּאָסְפ֣וּ בְנֵי־בִנְיָמִן֮ מִן־הֶ֣עָרִים֒[a] הַגִּבְעָ֔תָה לָצֵ֖את

ל לַמִּלְחָמָ֑ה עִם־בְּנֵ֖י יִשְׂרָאֵֽל׃ 15 וַיִּתְפָּקְד֣וּ בְנֵי֩ בִנְיָמִ֨ן בַּיֹּ֜ום הַה֗וּא

ו׳. ג חד חס׳ וב מל מִֽהֶעָרִ֙ים֙ עֶשְׂרִ֣ים וְשִׁשָּׁ֔ה[a] אֶ֖לֶף אִ֣ישׁ שֹׁלֵ֣ף חָ֑רֶב לְבַד֙ מִיֹּשְׁבֵ֣י

ב הַגִּבְעָ֔ה הִתְפָּקְד֖וּ[b] שְׁבַ֥ע[c] מֵא֖וֹת אִ֥ישׁ בָּחֽוּר׃ 16 מִכֹּ֗ל | הָעָם֙ הַזֶּ֔ה

ב. ב חד חס׳ וחד מל שְׁבַ֥ע מֵא֖וֹת אִ֣ישׁ בָּח֑וּר אֲשֶׁ֥ר יַד־יְמִינֹ֖ו כָּל־זֶ֥ה קֹלֵ֛עַ בָּאֶ֖בֶן אֶל־

ר חס׳ ב׳. ב הַשַּׂעֲרָ֥ה וְלֹ֖א יַחֲטֵֽא׃ פ 17 וְאִ֣ישׁ יִשְׂרָאֵ֗ל הִתְפָּקְדוּ֙ לְבַד֙ מִבִּנְיָמִ֔ן

ו אַרְבַּ֥ע מֵא֖וֹת אֶ֣לֶף אִ֣ישׁ שֹׁלֵ֣ף חָ֔רֶב כָּל־זֶ֖ה אִ֥ישׁ מִלְחָמָֽה׃ 18 וַיָּקֻ֣מוּ

ז בֵּית־אֵ֗ל וַיִּשְׁאֲלוּ֙ בֵּאלֹהִ֔ים וַיֹּאמְר֣וּ בְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל מִ֥י יַעֲלֶה־לָּ֖נוּ

[5] Mm 1095. [6] Mm 1514. [7] Mp sub loco. [8] Mm 1515. [9] Cant 8,13. [10] Mm 1516. [11] Mm 2745. [12] Mm 4192. [13] Mm 1517. [14] Mm 1518. [15] Mm 2509.

[a] G* + *καὶ ἐνέπαιξαν αὐτῇ* cf 19,25 || 6 [a–a] G* om זמה ו || 7 [a] > G* || 9 [a] G pr ׳ *ναβησόμεθα*, pr נַעֲלֶה || 10 [a–a] G* *τοῖς εἰσπορευομένοις ἐπιτελέσαι*, l לַבָּאִים לע׳ || [b] Ms לְגִבְעָת, prp לְגִבְעָ֑ה || [c] l c Ms G*Ʃ עָשׂוּ || 11 [a–a] G* Ʃ *ἐκ τῶν πόλεων* || [b] G* *ἐρχόμενοι* ex *ἐχόμενοι* ← חֹבְרִ׳ || 12 [a] Ms וַיִּשְׁלְחוּ || [b] GV sg, l שֵׁבֶט || 13 [a] prp הָרָעָה vel הָרָע || [b] mlt Mss GƩC ut Q, ins הָרָע || 14 [a] GƩ + suff 3 pl || 15 [a] G* *καὶ πέντε* cf 35.46 || [b] prb huc tr : || [c–c] prb ex 16; dl cf G*ƩV.

הַבַּ֫יִת מִתְדַּפְּקִים עַל־הַדֶּ֫לֶת וַיֹּאמְרוּ֙ אֶל־הָאִ֣ישׁ בַּעַל־הַבַּ֔יִת הַזָּקֵן ל.יב פסוק על אל אל[23]. ל.ל
23 לֵאמֹ֗ר הוֹצֵ֤א אֶת־הָאִישׁ֙ אֲשֶׁר־בָּ֣א אֶל־בֵּיתְךָ֔ וְנֵדָ֖עֲנוּ׃ 23 וַיֵּצֵ֣א ה[24]. ל
אֲלֵיהֶ֗ם הָאִישׁ֙ בַּעַל הַבַּ֔יִת וַיֹּ֣אמֶר אֲלֵהֶ֔ם אַל־אַחַ֖י אַל־תָּרֵ֣עוּ נָ֑א כפ[25] חס בנביא
אַחֲרֵי֙ אֲשֶׁר־בָּ֣א הָאִ֣ישׁ הַזֶּ֔ה אַל־ תַּעֲשׂ֖וּ אֶת־הַנְּבָלָ֥ה הַזֹּֽאת׃ נ
24 הִנֵּ֨ה בִתִּ֜י הַבְּתוּלָ֗ה וּפִֽילַגְשֵׁ֙הוּ֙ אוֹצִ֣יאָה־נָּ֔א אֹתָ֖ם וְעַנּ֣וּ אוֹתָ֑ם וַעֲשׂ֣וּ ל.ב.ל
לָהֶ֗ם הַטּ֙וֹב֙ בְּעֵינֵיכֶ֔ם וְלָאִ֥ישׁ הַזֶּ֖ה לֹ֣א תַעֲשׂ֑וּ דָּבָ֖ר הַנְּבָלָ֥ה הַזֹּֽאת׃ יח.ל[27]
25 וְלֹא־אָבוּ֙ הָאֲנָשִׁ֣ים לִשְׁמֹ֣עַ לֹ֔ו וַיַּחֲזֵ֥ק הָאִ֛ישׁ בְּפִֽילַגְשׁ֖וֹ וַיֹּצֵ֣א אֲלֵהֶ֑ם יג חס[28].ב[29]
הַח֙וּץ וַיֵּדְע֣וּ אֹותָ֔הּ וַיִּתְעַלְּלוּ־בָ֖הּ כָּל־הַלַּ֑יְלָה עַד־הַבֹּ֖קֶר וַיְשַׁלְּח֥וּהָ ו.ל[30]
26 בַּעֲלֹ֣ות[a] הַשָּׁ֔חַר׃ 26 וַתָּבֹ֣א הָאִשָּׁ֗ה לִפְנ֙וֹת֙ הַבֹּ֔קֶר וַתִּפֹּ֖ל פֶּ֣תַח בֵּית־ בעלות. ל ק
27 הָאִ֑ישׁ אֲשֶׁר־אֲדֹנֶ֥יהָ שָׁ֖ם עַד־הָאֹֽור׃ 27 וַיָּ֤קָם אֲדֹנֶ֙יהָ֙ בַּבֹּ֔קֶר וַיִּפְתַּ֕ח א[a] ו מל בלוש[31]
דַּלְתֹ֖ות הַבַּ֑יִת וַיֵּצֵ֣א לָלֶ֔כֶת לְדַרְכֹּ֑ו וְהִנֵּ֨ה הָאִשָּׁ֜ה פִּֽילַגְשֹׁ֗ו נֹפֶ֛לֶת פֶּ֥תַח ל
28 הַבַּ֖יִת וְיָדֶ֥יהָ עַל־הַסַּֽף׃ 28 וַיֹּ֣אמֶר אֵלֶ֔יהָ קוּמִ֖י וְנֵלֵ֑כָה וְאַ֣יִן עֹנֶ֔ה וַיִּקָּחֶ֥הָ ל בסיס. יא.ל[32]. ה
29 עַל־הַחֲמֹ֖ור וַיָּ֥קָם הָאִ֛ישׁ וַיֵּ֥לֶךְ לִמְקֹמֹ֖ו׃ 29 וַיָּבֹ֤א אֶל־בֵּיתֹו֙ וַיַּ֣קַּח אֶת־ ג חס בסיס וכל אוריית רשמואל דכוות[32]
הַמַּאֲכֶ֔לֶת וַיַּחֲזֵ֥ק בְּפִֽילַגְשֹׁ֖ו וַיְנַתְּחֶ֣הָ לַעֲצָמֶ֑יהָ לִשְׁנֵ֥ים עָשָׂ֖ר נְתָחִ֑ים ג.ל[33]
30 וַיְשַׁלְּחֶ֖הָ בְּכֹ֣ל גְּבֻ֣ול יִשְׂרָאֵ֑ל׃ 30 וְהָיָ֣ה כָל־הָרֹאֶ֗ה וְאָמַר֙ לֹ֣א נִהְיְתָ֤ה ב
וְלֹ֣א נִרְאֲתָ֔ה כָּזֹ֣את לְמִיֹּ֗ום עֲלֹ֤ות בְּנֵֽי־יִשְׂרָאֵל֙ מֵאֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם עַד ג.ל[34]. ו ול בסיס ומל
20 הַיֹּ֣ום הַזֶּ֑ה שִׂ֥ימוּ־לָכֶ֛ם עָלֶ֥יהָ עֲצֹ֖ו[c] וְדַבְּר֥וּ׃ פ 20 1 וַיֵּצְא֣וּ כָל־ יז. ב וחס[35]
בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וַתִּקָּהֵ֥ל הָעֵדָ֖ה כְּאִ֣ישׁ אֶחָ֑ד לְמִדָּ֙ן וְעַד־בְּאֵ֣ר שֶׁ֔בַע וְאֶ֖רֶץ ב.ל. כ[2]
2 הַגִּלְעָ֑ד אֶל־יְהוָ֖ה הַמִּצְפָּֽה׃ 2 וַיִּתְיַצְּב֗וּ פִּנֹּ֛ות כָּל־הָעָ֥ם כֹּ֖ל שִׁבְטֵ֣י ה. ו פסוק כל כל ומילה חדה ביניה[3]
יִשְׂרָאֵ֑ל בִּקְהַ֗ל עַ֚ם הָאֱלֹהִ֔ים אַרְבַּ֥ע מֵאֹ֖ות אֶ֥לֶף אִ֛ישׁ רַגְלִ֥י שֹׁלֵ֖ף ד
3 חָֽרֶב׃ פ 3 וַיִּשְׁמְע֣וּ[a] בְּנֵ֣י בִנְיָמִ֔ן כִּֽי־עָל֥וּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֖ל הַמִּצְפָּ֑ה

[23] Mm 4093. [24] Mm 802. [25] Mm 1954. [26] Mm 1508. [27] Mm 319. [28] Mm 1509. [29] Mm 1510. [30] Mm 3174. [31] Mm 3182. [32] Mp sub loco. [33] Mm 1511. [34] Mm 1512. [35] Mm 1513. Cp 20 [1] Mm 702. [2] Mm 1514. [3] Mm 3316. [4] Mm 1747.

23 [a] sic L, mlt Mss Edd אֶל ‖ 24 [a] dl cf 25 ‖ [b] l אותה cf [a] ‖ [c] mlt Mss לָהֶן; l לָהּ cf [a] ‖ [d] mlt Mss כַּטֹּוב ‖ [e] mlt Mss 𝔊*ʿ אַל ‖ 25 [a] mlt Mss ut Q ‖ 27 [a] mlt Mss + אֶת ‖ 30 [a] 𝔊* + *καὶ ἐνετείλατο τοῖς ἀνδράσιν, οἷς ἐξαπέστειλεν, λέγων Τάδε ἐρεῖτε πρὸς πάντα ἄνδρα Ισραηλ Εἰ γέγονεν κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀναβάσεως υἱῶν Ισραηλ ἐξ Αἰγύπτου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης;* ins וַיֹּצְאוּ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שָׁלַח לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּ ‖ לְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל הֲנִהְיְתָה כַדָּבָר הַזֶּה לְמִיּוֹם עֲלוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה ‖ [b] pc Mss 𝔗 לְבַבְכֶם ‖ [c] prp עֲצֵה cf 𝔊 ‖ Cp 20,3 [a]𝔗 + כל ‖ [b] frt nonn vb exc (prp [3a] וישמעו בני בנימן כי־עלו בני־ישראל המצפה [וַיִּמָּאֲנוּ לָבוֹא בְתוֹכָם] [2a] ויתיצבו פנות כל־העם בקהל עם האלהים [3b] ויאמרו (ל)בני ישראל ...).

ל וְהִתְמַהְמְהוּ[a] עַד־נְטוֹת הַיּוֹם וַיֹּאכְלוּ[b] שְׁנֵיהֶם׃ 9 וַיָּקָם הָאִישׁ לָלֶכֶת
ב כת ה׳ הוּא וּפִילַגְשׁוֹ וְנַעֲרוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ חֹתְנוֹ אֲבִי הַנַּעֲרָה הִנֵּה נָא רָפְתָה הַיּוֹם
ב. ג׳ לָעֲרֹב[a] הִנֵּה־נָא הַחֲנוֹת הַיּוֹם[a] לִין פֹּה וְיִיטַב לִבֶּךָ וְהִשְׁכַּמְתֶּם
ל חס מָחָר לְדַרְכְּכֶם וְהָלַכְתָּ לְאָהֳלֶךָ׃ 10 וְלֹא־אָבָה הָאִישׁ לָלוּן וַיָּקָם
ו מל׳. ל מל וַיֵּלֶךְ וַיָּבֹא עַד־נֹכַח יְבוּס הִיא יְרוּשָׁלִָם וְעִמּוֹ צֶמֶד חֲמוֹרִים חֲבוּשִׁים
ל וּפִילַגְשׁוֹ עִמּוֹ[a]׃ 11 הֵם עִם־יְבוּס וְהַיּוֹם רַד[a] מְאֹד וַיֹּאמֶר הַנַּעַר
אֶל־אֲדֹנָיו לְכָה־נָּא וְנָסוּרָה אֶל־עִיר־הַיְבוּסִי הַזֹּאת וְנָלִין בָּהּ׃
ל 12 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָיו לֹא נָסוּר אֶל־עִיר נָכְרִי[a] אֲשֶׁר לֹא־מִבְּנֵי
ב. לכה׳ ק חד מן ג׳ חס בלוש יִשְׂרָאֵל הֵנָּה[b] וְעָבַרְנוּ עַד־גִּבְעָה׃ 13 וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ לְךָ[a] וְנִקְרְבָה
ל בְּאַחַד[b] הַמְּקֹמוֹת וְלַנּוּ בַּגִּבְעָה אוֹ בָרָמָה׃ 14 וַיַּעַבְרוּ וַיֵּלֵכוּ וַתָּבֹא
לָהֶם הַשֶּׁמֶשׁ אֵצֶל הַגִּבְעָה אֲשֶׁר לְבִנְיָמִן׃ 15 וַיָּסֻרוּ שָׁם[a] לָבוֹא לָלוּן
י״ט. ד. י״ט״ו בַּגִּבְעָה וַיָּבֹא[b] וַיֵּשֶׁב בִּרְחוֹב הָעִיר וְאִישׁ[c] לֹא אָסַף־אוֹתָם הַבַּיְתָה
כ ר״פ בסיפ׳ ב. ב לָלוּן׃ 16 וְהִנֵּה[a] אִישׁ זָקֵן בָּא מִן־מַעֲשֵׂהוּ מִן־הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב וְהָאִישׁ
י״ח. ה מֵהַר אֶפְרַיִם וְהוּא־גָר בַּגִּבְעָה וְאַנְשֵׁי הַמָּקוֹם בְּנֵי יְמִינִי׃ 17 וַיִּשָּׂא
ל חס. ב עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הָאִישׁ הָאֹרֵחַ בִּרְחֹב הָעִיר וַיֹּאמֶר[a] הָאִישׁ הַזֶּקֵן אָנָה
ה׳[1] תֵּלֵךְ וּמֵאַיִן תָּבוֹא׃ 18 וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֹבְרִים אֲנַחְנוּ מִבֵּית־לֶחֶם יְהוּדָה
עַד־יַרְכְּתֵי הַר־אֶפְרָיִם מִשָּׁם אָנֹכִי וָאֵלֵךְ עַד־בֵּית לֶחֶם יְהוּדָה
ח׳[2] ז׳[3] י׳[4] ט״ו[5] ת׳[6] ח׳[7] ט׳[8] י״ט[9] ט״ו[10] ח סטוק דמיון[11] וְאֶת־בֵּית יְהוָה[a] אֲנִי[a] הֹלֵךְ וְאֵין[a] אִישׁ מְאַסֵּף אוֹתִי הַבַּיְתָה׃ 19 וְגַם־
ל מל. ז׳[12] תֶּבֶן גַּם־מִסְפּוֹא יֵשׁ לַחֲמֹרֵינוּ[a] וְגַם לֶחֶם וָיַיִן יֶשׁ־לִי וְלַאֲמָתֶךָ וְלַנַּעַר
ב. כ עִם־עֲבָדֶיךָ[b] אֵין מַחְסוֹר כָּל־דָּבָר׃ 20 וַיֹּאמֶר[c] הָאִישׁ הַזָּקֵן שָׁלוֹם ל
לְךָ רַק כָּל־מַחְסֹרְךָ עָלַי רַק בָּרְחוֹב אַל־תָּלֶן׃ 21 וַיְבִיאֵהוּ לְבֵיתוֹ
ויבל״ל ק ל׳ מל׳ ל׳ ט״ו ס״ת[22] וַיָּבָל[a] לַחֲמוֹרִים וַיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ׃ 22 הֵמָּה
מֵיטִיבִים אֶת־לִבָּם וְהִנֵּה[a] אַנְשֵׁי הָעִיר אַנְשֵׁי[a] בְנֵי[b]־בְלִיַּעַל נָסַבּוּ אֶת־

[5] Mm 4045. [6] Mm 118. [7] Mm 1507. [8] Q addidi, cf Mp sub loco. [9] Mm 2214. [10] Mm 289. [11] Mm 1557. [12] Mm 1413. [13] Mm 2952. [14] Mm 1292. [15] Mm 1766. [16] Mm 3838. [17] Mm 94. [18] Mp sub loco. [19] וחד ומחסרך Prv 6,11. [20] Mm 2426. [21] Mm 1618. [22] Mm 1497.

19 [a] prp הַיּוֹם ‖ [b] 𝔊* + *καὶ ἔπιον* cf 4.6 ‖ 9 [a–a] > 𝔊[B], dl (dupl) ‖ [b] mlt Mss לִין– ‖ 10 [a] l prb וְנַעֲרוֹ cf 𝔊[L] Syh ‖ 11 [a] 𝔊* *κεκλικυῖα*, l יָרַד ‖ 12 [a] 𝔊[BC]𝔖 f יָה–; prp יְבִי– ‖ [b] pc Mss 𝔗 הַמָּה (pc Mss הֵם) ‖ [c–c] frt add cf 13sq ‖ 13 [a] Q nonn Mss לָכָה, K לֵךְ ‖ [b] mlt Mss בְּאַחַת ‖ 15 [a] 𝔗 שמה ‖ [b–b] 𝔊* pl ‖ 18 [a–a] 𝔊 *καὶ εἰς* (cf 𝔗) *τὸν οἶκόν μου* cf 29, l וְאֶל־בֵּיתִי ‖ 19 [a] nonn Mss רגו– ‖ [b] l c mlt Mss 𝔖𝔗 עַבְדֶךָ cf 𝔙 ‖ 21 [a] mlt Mss ut Q, K ויבול vel וַיָּבוֹל ‖ 22 [a] > 𝔊*𝔙 ‖ [b] > pc Mss 𝔖.

26 וְאֶסְפְּתָה נַפְשֶׁךָ וְנֶפֶשׁ בֵּיתֶךָ׃ 26 וַיֵּלְכוּ בְנֵי־דָן לְדַרְכָּם וַיַּרְא מִיכָה ל מל[27]
27 כִּי־חֲזָקִים הֵמָּה מִמֶּנּוּ וַיָּפֶן וַיָּשָׁב אֶל־בֵּיתוֹ׃ 27 וְהֵמָּה לָקְחוּ ל. ג[28]. י ר״פ[29]
אֶת[a] אֲשֶׁר־עָשָׂה מִיכָה וְאֶת־הַכֹּהֵן אֲשֶׁר הָיָה־לוֹ[b] וַיָּבֹאוּ עַל[b]־לַיִשׁ עַל־ ב. כא פסוק על על ומילה הדה ביניה[30]
עַם שֹׁקֵט וּבֹטֵחַ וַיַּכּוּ אוֹתָם[c] לְפִי־חָרֶב וְאֶת־הָעִיר שָׂרְפוּ בָאֵשׁ׃ ח[31]
28 וְאֵין מַצִּיל כִּי רָחוֹקָה־הִיא מִצִּידוֹן וְדָבָר אֵין לָהֶם עִם־אָדָם[a] ו פסוק ואין אין
וְהִיא בָּעֵמֶק אֲשֶׁר לְבֵית־רְחוֹב וַיִּבְנוּ אֶת־הָעִיר וַיֵּשְׁבוּ בָהּ׃ 29 וַיִּקְרְאוּ ג מל שם קריה[32]
שֵׁם־הָעִיר דָּן בְּשֵׁם[a] דָּן אֲבִיהֶם אֲשֶׁר יֻלַּד לְיִשְׂרָאֵל וְאוּלָם לַיִשׁ[33]
שֵׁם הָעִיר לָרִאשֹׁנָה׃ 30 וַיָּקִימוּ לָהֶם בְּנֵי־דָן אֶת־הַפֶּסֶל וְיהוֹנָתָן בֶּן־ ב[36]. ג
גֵּרְשֹׁם בֶּן־מְנַשֶּׁה[a] הוּא וּבָנָיו הָיוּ כֹהֲנִים לְשֵׁבֶט הַדָּנִי עַד־יוֹם גְּלוֹת ד[37] וכל ד״ה דכות ב ב. ד אותיות תלויות[38]
הָאָרֶץ׃ 31 וַיָּשִׂימוּ לָהֶם אֶת־פֶּסֶל מִיכָה אֲשֶׁר עָשָׂה כָּל־יְמֵי הֱיוֹת לה
בֵּית־הָאֱלֹהִים בְּשִׁלֹה[a]׃ פ מח

19 1 וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וּמֶלֶךְ אֵין בְּיִשְׂרָאֵל וַיְהִי | אִישׁ לֵוִי גָּר ו בטע בסיפ
בִּירֵכְתֵי הַר־אֶפְרָיִם וַיִּקַּח־לוֹ אִשָּׁה פִּילֶגֶשׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה׃
2 וַתִּזְנֶה[a] עָלָיו פִּילַגְשׁוֹ וַתֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ אֶל־בֵּית אָבִיהָ אֶל־בֵּית לֶחֶם ב חד ר״פ וחד ס״פ!
וַתְּהִי שָׁם יָמִים אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים׃ 3 וַיָּקָם אִישָׁהּ וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ כה[2]
לְדַבֶּר עַל־לִבָּהּ לַהֲשִׁיבָהּ[a] וְנַעֲרוֹ עִמּוֹ וְצֶמֶד חֲמֹרִים וַתְּבִיאֵהוּ[b] בֵּית להשיבה חד מן ח[3] כת ו ק וחד כן ג בליש. ל מל
אָבִיהָ וַיִּרְאֵהוּ אֲבִי הַנַּעֲרָה וַיִּשְׂמַח לִקְרָאתוֹ׃ 4 וַיַּחֲזֵק[a]־בּוֹ חֹתְנוֹ אֲבִי 4
הַנַּעֲרָה וַיֵּשֶׁב אִתּוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיָּלִינוּ[b] שָׁם׃ 5 וַיְהִי ו בטע בסיפ 5
בַּיּוֹם הָרְבִיעִי כַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר וַיָּקָם לָלֶכֶת וַיֹּאמֶר אֲבִי הַנַּעֲרָה אֶל־
חָתְנוֹ סְעָד לִבְּךָ פַּת־לֶחֶם וְאַחַר תֵּלֵכוּ׃ 6 וַיֵּשְׁבוּ וַיֹּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם ל. ג. ל 6
יַחְדָּו וַיִּשְׁתּוּ וַיֹּאמֶר אֲבִי הַנַּעֲרָה אֶל־הָאִישׁ הוֹאֶל־נָא וְלִין וְיִטַב לִבֶּךָ׃ יא
7 וַיָּקָם הָאִישׁ לָלֶכֶת וַיִּפְצַר־בּוֹ חֹתְנוֹ וַיָּשָׁב[a] וַיָּלֶן שָׁם׃ 8 וַיַּשְׁכֵּם 7
בַּבֹּקֶר בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי לָלֶכֶת וַיֹּאמֶר | אֲבִי הַנַּעֲרָה סְעָד־נָא לְבָבֶךָ ב

[27] Mm 1713. [28] Mm 2777. [29] Mm 1249. [30] Mm 686. [31] Mm 1392. [32] Mp sub loco. [33] Mm 1263. [34] Mm 1504. [35] Mm 509. [36] Mm 1505. [37] Mm 3914. [38] Mm 3557. Cp 19 [1] Mm 2413. [2] Mm 3827. [3] Mp sub loco.

27 [a] 2 Mss + הַפֶּסֶל; prb ins הָאֱלֹהִים cf 24 || [b] frt l c mlt Mss 𝔊* עַד; pc Mss עכ אֶל || [c] Ms Seb אוֹתָהּ; l וֹ 𝔊 || 28 [a] cf 7[c] || 29 [a] l c mlt Mss 𝔊* כְּשֵׁם || 30 [a] L mlt Mss נ suspensum, mlt Mss Edd non suspensum; l c pc Mss 𝔊*ע מֹשֶׁה cf Syh || 31 [a] prp בְּלָשְׁה vel בְּשַׁלְוָה || Cp 19,2 [a] 𝔊*(𝔙) *καὶ ὠργίσθη* (a זנה II cf akk *zenū*); prp וַתַּזְנֶה || 3 [a] mlt Mss ut Q, l; K יֹ֫ || [b] 𝔊* *καὶ ἐπορεύθη*, prp וַיָּבֹא || 4 [a] sic L, mlt Mss Edd וַיַּחֲזֵק || [b] prp וַיָּלֶן cf 𝔊[ll]𝔏 || 7 [a] Ms 𝔊[BR1IIC] וַיֵּשֶׁב.

מַחְסוֹר כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃ 11 וַיִּסְעוּ מִשָּׁם מִמִּשְׁפַּחַת
ל15 הַדָּנִי מִצָּרְעָה וּמֵאֶשְׁתָּאֹל שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ חָגוּר כְּלֵי מִלְחָמָה׃ 12 וַיַּעֲלוּ
ל בסיפ16. ט בטע וַיַּחֲנוּ בִּקְרִיַת יְעָרִים בִּיהוּדָה עַל־כֵּן קָרְאוּ לַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנֵה־דָן
עַד הַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּה אַחֲרֵי קִרְיַת יְעָרִים׃ 13 וַיַּעַבְרוּ מִשָּׁם הַר־אֶפְרָיִם
וַיָּבֹאוּ עַד־בֵּית מִיכָהּ׃ 14 וַיַּעֲנוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים לְרַגֵּל
נ17 אֶת־הָאָרֶץ לַיִשׁ[a] וַיֹּאמְרוּ אֶל־אֲחֵיהֶם הֲיִדַעְתֶּם כִּי יֵשׁ בַּבָּתִּים הָאֵלֶּה
ב מל. י מילין ר״ם רבתר שמה18 אֵפוֹד וּתְרָפִים וּפֶסֶל וּמַסֵּכָה וְעַתָּה דְּעוּ מַה־תַּעֲשׂוּ׃ 15 וַיָּסוּרוּ
שָׁמָּה וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּית־הַנַּעַר הַלֵּוִי אֶבֵית מִיכָהּ[a] וַיִּשְׁאֲלוּ־לוֹ לְשָׁלוֹם׃
ג ר״ם19. ב15. ג חד מל וב חס. ל 16 וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת[a] אִישׁ חֲגוּרִים[a] כְּלֵי מִלְחַמְתָּם[b] נִצָּבִים פֶּתַח הַשָּׁעַר
ל. יד פסוק את את ראת ראת ראת כ אֲשֶׁר מִבְּנֵי־דָן׃ 17 וַיַּעֲלוּ[a] חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים לְרַגֵּל אֶת־
ג הָאָרֶץ בָּאוּ שָׁמָּה לָקְחוּ[b] אֶת־הַפֶּסֶל וְאֶת־הָאֵפוֹד וְאֶת־הַתְּרָפִים
ב15. ל וְאֶת־הַמַּסֵּכָה וְהַכֹּהֵן נִצָּב פֶּתַח הַשַּׁעַר וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ הֶחָגוּר
ל כְּלֵי הַמִּלְחָמָה׃ 18 וְאֵלֶּה בָּאוּ בֵית מִיכָהּ וַיִּקְחוּ[b] אֶת־פֶּסֶל הָאֵפוֹד[b]
וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־הַמַּסֵּכָה[a] וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן מָה אַתֶּם עֹשִׂים׃
כד. יא20 19 וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַחֲרֵשׁ שִׂים־יָדְךָ עַל־פִּיךָ וְלֵךְ עִמָּנוּ וֶהְיֵה־לָנוּ לְאָב
ל21. ל22 וְלִכֹּהֵן הֲטוֹב | הֱיוֹתְךָ כֹהֵן לְבֵית אִישׁ אֶחָד אוֹ הֱיוֹתְךָ כֹהֵן לְשֵׁבֶט
ל וּלְמִשְׁפָּחָה בְּיִשְׂרָאֵל׃ 20 וַיִּיטַב לֵב הַכֹּהֵן וַיִּקַּח אֶת־הָאֵפוֹד וְאֶת־
ל. לה הַתְּרָפִים וְאֶת־הַפֶּסֶל וַיָּבֹא בְּקֶרֶב הָעָם׃ 21 וַיִּפְנוּ וַיֵּלֵכוּ וַיָּשִׂמוּ אֶת־
ג ומל23. יט ר״ם24 הַטַּף וְאֶת־הַמִּקְנֶה וְאֶת־הַכְּבוּדָּה לִפְנֵיהֶם׃ 22 הֵמָּה הִרְחִיקוּ מִבֵּית
ל. ב25 מִיכָהּ וְהָאֲנָשִׁים[a] אֲשֶׁר בַּבָּתִּים אֲשֶׁר עִם־בֵּית מִיכָהּ נוֹעָקוּ וַיַּדְבִּיקוּ
ג26 אֶת־בְּנֵי־דָן׃ 23 וַיִּקְרְאוּ אֶל־בְּנֵי־דָן וַיַּסֵּבּוּ פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ לְמִיכָהּ
ב מַה־לְּךָ כִּי נִזְעָקְתָ׃ 24 וַיֹּאמֶר אֶת־אֱלֹהַי אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי[a] לְקַחְתֶּם וְאֶת־
ל. ל הַכֹּהֵן וַתֵּלְכוּ וּמַה־לִּי עוֹד וּמַה־זֶּה תֹּאמְרוּ אֵלָי מַה־לָּךְ׃ 25 וַיֹּאמְרוּ
ל אֵלָיו בְּנֵי־דָן אַל־תַּשְׁמַע קוֹלְךָ עִמָּנוּ פֶּן־יִפְגְּעוּ בָכֶם אֲנָשִׁים מָרֵי נָפֶשׁ

15 Mm 2373. 16 Mp sub loco. 17 Mm 1499. 18 Mm 1123. ב Mm 4173. 19 Mm 1500. 21 Mm 384. 22 Mm 470. 23 Mm 1501. 24 Mm 1497. 25 Mm 1502. 26 Mm 1503.

4 a > G*, gl ‖ 15 a–a prb gl ‖ 16 a–a ל ח׳ הָאִישׁ הַחֹ cf G^BL et 17 ‖ b huc tr c–c cf Syh ‖ c–c cf b ‖ 17 a prp וַיֹּאלוּ ‖ b prp לָקַחַת ‖ c–c prb add ‖ 18 a–a prb add ‖ b–b G τὸ γλυπτὸν καὶ τὸ ἐφουδ = את־הפ׳ ואת־הא׳ ‖ 22 a pr ומיכה cf G ‖ 24 a G*(V) + αὐτῷ, prb ins לי (hpgr).

עִמָּדִי וֶהְיֵה־לִי לְאָב וּלְכֹהֵן וְאָנֹכִי אֶתֵּן־לְךָ עֲשֶׂרֶת כֶּסֶף לַיָּמִים וְעֵרֶךְ | ג¹²·ט.ח¹³

11 בְּגָדִים וּמִחְיָתֶךָ[a] וַיֵּלֶךְ הַלֵּוִי[b]: 11 וַיּוֹאֶל הַלֵּוִי לָשֶׁבֶת אֶת־הָאִישׁ וַיְהִי | ז

12 הַנַּעַר לוֹ כְּאַחַד מִבָּנָיו: 12 וַיְמַלֵּא מִיכָה אֶת־יַד הַלֵּוִי וַיְהִי־לוֹ הַנַּעַר | יב¹⁴.ט

13 לְכֹהֵן וַיְהִי בְּבֵית מִיכָה: 13 וַיֹּאמֶר מִיכָה עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־יֵיטִב יְהוָה | ו

18 לִי כִּי הָיָה־לִי הַלֵּוִי לְכֹהֵן: **18** 1 בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל | ו

וּבַיָּמִים הָהֵם שֵׁבֶט הַדָּנִי מְבַקֵּשׁ־לוֹ נַחֲלָה לָשֶׁבֶת כִּי לֹא־נָפְלָה לוֹ | ל

2 עַד־הַיּוֹם הַהוּא בְּתוֹךְ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל בְּנַחֲלָה[a]: ס 2 וַיִּשְׁלְחוּ בְּנֵי | ב

בְנֵי־דָן | מִמִּשְׁפַּחְתָּם[a] חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים[b] מִקְצוֹתָם[b] אֲנָשִׁים[b] בְּנֵי־חַיִל | ב

מִצָּרְעָה וּמֵאֶשְׁתָּאֹל לְרַגֵּל אֶת־הָאָרֶץ וּלְחָקְרָהּ וַיֹּאמְרוּ[c] אֲלֵהֶם | ל.ב בנביא. כט³ חס בנביא ו¹ מנה בסיס

לְכוּ חִקְרוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ הַר־אֶפְרַיִם עַד־בֵּית מִיכָה וַיָּלִינוּ[d] שָׁם: | ל

3 הֵמָּה עִם־בֵּית מִיכָה וְהֵמָּה הִכִּירוּ אֶת־קוֹל הַנַּעַר הַלֵּוִי וַיָּסֻרוּ שָׁם | יט ר״ם[e]. ב מל

וַיֹּאמְרוּ לוֹ מִי־הֱבִיאֲךָ הֲלֹם וּמָה־אַתָּה עֹשֶׂה בָּזֶה וּמַה־לְּךָ פֹּה: | יא.ל.ל

4 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם כָּזֹה וְכָזֶה[a] עָשָׂה לִי מִיכָה וַיִּשְׂכְּרֵנִי וָאֱהִי־לוֹ לְכֹהֵן: | כט³ חס בנביא ו¹ מנה בסיס. ג¹. ל. ו

5 וַיֹּאמְרוּ לוֹ שְׁאַל־נָא[a] בֵּאלֹהִים וְנֵדְעָה הֲתַצְלִיחַ[a] דַּרְכֵּנוּ אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ | ה³. ז. ו

הֹלְכִים עָלֶיהָ: 6 וַיֹּאמֶר לָהֶם הַכֹּהֵן לְכוּ לְשָׁלוֹם נֹכַח יְהוָה דַּרְכְּכֶם | כב[a] וכל ד״ה ועזרא דכות ב מ ה חס בלישׁ

7 אֲשֶׁר תֵּלְכוּ־בָהּ: פ 7 וַיֵּלְכוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים וַיָּבֹאוּ לָיְשָׁה[a] וַיִּרְאוּ | ב חד קמ וחד פת

אֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בְּקִרְבָּהּ[b] יוֹשֶׁבֶת לָבֶטַח כְּמִשְׁפַּט צִדֹנִים[b] שֹׁקֵט | ה³. ה חס בלישׁ[10]

וּבֹטֵחַ[c] וְאֵין־מַכְלִים דָּבָר[c] בָּאָרֶץ[d] יוֹרֵשׁ עֶצֶר[d] וְרִחֹקִים הֵמָּה מִצִּדֹנִים | ו פסוק ואין אין. ב חד חס וחד מל. ז¹¹ מל ב מנה בלישׁ

8 וְדָבָר אֵין־לָהֶם עִם־אָדָם[e]: 8 וַיָּבֹאוּ אֶל־אֲחֵיהֶם צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאֹל

9 וַיֹּאמְרוּ לָהֶם אֲחֵיהֶם מָה אַתֶּם[a]: 9 וַיֹּאמְרוּ קוּמָה[a] וְנַעֲלֶה עֲלֵיהֶם[b] | ל

כִּי[c] רָאִינוּ אֶת־הָאָרֶץ וְהִנֵּה טוֹבָה מְאֹד וְאַתֶּם מַחְשִׁים אַל־תֵּעָצְלוּ | יב¹. ל

לָלֶכֶת לָבֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ: 10 כְּבֹאֲכֶם[a] תָּבֹאוּ | אֶל־עַם בֹּטֵחַ | ט חס¹³. ג וחס¹⁴

וְהָאָרֶץ רַחַבַת יָדַיִם כִּי־נְתָנָהּ אֱלֹהִים[b] בְּיֶדְכֶם מָקוֹם אֲשֶׁר אֵין־שָׁם | ל

---

¹²Mm 384. ¹³Mm 2872. ¹⁴Mm 361. **Cp 18** ¹Mm 3972. ²וחד משפחתם 1 Ch 4,27. ³Mm 1954. ⁴Mm 1508. ⁵Mp sub loco. ⁶Mm 1497. ⁷Mm 1760. ⁸Mm 11. ⁹Mm 514. ¹⁰Mm 3891. ¹¹Mm 3780 contra textum. ¹²Mm 1498. ¹³Mm 355. ¹⁴Mm 1253.

10 [a] $\mathfrak{G}^{L}$ | *καὶ εὐδόκησεν ὁ Λευίτης*, $\mathfrak{L}$ + *et coegit eum* = וַיֵּאֶץ בַּלֵּוִי ‖ [b–b] dttg cf 11, dl ‖ **Cp 18,1** [a] pc Mss $\mathfrak{GS}$ נ׳ ‖ **2** [a] $\mathfrak{GC}$ pl ‖ [b–b] > $\mathfrak{G}^{*}\mathfrak{S}$ ‖ [c] $\mathfrak{C}$ Ms ר֫ ‖ [d] $\mathfrak{G}^{AROL}(\mathfrak{EY})$ *καὶ κατέπαυσαν* ‖ **4** [a] prp וכזה cf 2 S 11,25 כָּזֹאת וְכָזֹאת ‖ **5** [a] 1 c $\mathfrak{C}$ mlt Mss הֲתִצְלַח cf $\mathfrak{GSY}$ ‖ **7** [a] prb ins [b–b] ‖ [b–b] cf [a] ‖ [c–c] prp וְאֵין מֶלֶךְ מַדְבִּר ‖ [d–d] prp נוֹגֵשׂ וְעֹצֵר cf $\mathfrak{GB}\mathfrak{S}$ ‖ [e] $\mathfrak{G}^{*}\sigma'$ *Συρίας* אֲרָם, frt l ‖ **8** [a–a] cf Rt 3,16 מִי אַתְּ בִּתִּי ‖ **9** [a] 1 c Q^{Or} nonn Mss Vrs קוּמוּ ‖ [b] prb crrp e לָיְשָׁה ‖ [c] $\mathfrak{G}^{*}$ + *εἰσήλθαμεν καὶ ἐνεπεριεπατήσαμεν ἐν τῇ γῇ ἕως σιγῆσαι* ($\mathfrak{G}^{Kmin}$ *Λαισα*) *καὶ* ‖ **10** [a] nonn Mss בְּבֹא cf $\mathfrak{S}$ ‖ [b] Ms Y יהוה.

ח 27 וְהַבַּ֣יִת מָלֵ֔א הָאֲנָשִׁ֖ים וְהַנָּשִׁ֑ים [a]וְשָׁ֣מָּה כָּל סַרְנֵ֣י פְלִשְׁתִּ֔ים וְעַל־הַגָּ֕ג
ג. כב. ב מל בנביא. ²⁶ כְּשִׁלֹּ֥שֶׁת [b]אֲלָפִ֖ים אִ֣ישׁ וְאִשָּׁ֑ה [a]הָרֹאִ֖ים בְּשִׂחֹ֥ק שִׁמְשׁ֛וֹן: 28 וַיִּקְרָ֣א
צא שִׁמְשׁ֗וֹן [b]אֶל־יְהוָה֮ וַיֹּאמַר֒ אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה זָכְרֵ֥נִי נָ֖א וְחַזְּקֵ֣נִי נָ֑א אַ֣ךְ הַפַּ֔עַם
ג. ב²⁷. ל ²⁹ וְ֠אֶתְמְכָה [b]הַֽאֲלֹהִים֙ וְאֶנָּקְמָ֣ה נְקָם־אַ֔חַת מִשְּׁתֵ֖י עֵינָ֑י מִפְּלִשְׁתִּֽים: וַיִּלְפֹּ֤ת
ב. ל²⁸ שִׁמְשׁוֹן֙ אֶת־שְׁנֵ֣י ׀ עַמּוּדֵ֣י הַתָּ֔וֶךְ אֲשֶׁ֥ר הַבַּ֖יִת נָכ֣וֹן עֲלֵיהֶ֑ם וַיִּסָּמֶךְ
ג. ²⁹ עֲלֵיהֶ֔ם אֶחָ֖ד בִּימִינ֥וֹ וְאֶחָ֖ד בִּשְׂמֹאלֽוֹ: 30 וַיֹּ֥אמֶר שִׁמְשׁ֖וֹן תָּמ֣וּת נַפְשִׁ֑י
ל. ב. ³⁰ עִם־פְּלִשְׁתִּ֔ים וַיֵּ֣ט [b]בְּכֹ֔חַ וַיִּפֹּ֥ל הַבַּ֖יִת עַל־הַסְּרָנִ֣ים וְעַל־כָּל־הָעָ֑ם
אֲשֶׁר־בּ֣וֹ וַיִּהְי֞וּ הַמֵּתִ֣ים אֲשֶׁ֤ר הֵמִית֙ בְּמוֹת֔וֹ רַבִּ֥ים מֵאֲשֶׁ֖ר הֵמִ֣ית בְּחַיָּֽיו:
יב. ³¹ ג. ז מל. ³² מג. ג רחד מן ב חס בלוש ובסיס 31 וַיֵּרְד֣וּ אֶחָ֗יו וְכָל־בֵּ֣ית אָבִ֔יהוּ וַיִּשְׂא֖וּ אֹת֑וֹ וַיַּעֲל֗וּ וַיִּקְבְּרֻ֛הוּ אוֹתֹ֥ו בֵּין
ג צָרְעָ֖ה וּבֵ֣ין אֶשְׁתָּאֹ֑ל בְּקֶ֥בֶר מָנ֖וֹחַ אָבִ֣יו וְה֔וּא שָׁפַ֥ט אֶת־יִשְׂרָאֵ֖ל
עֶשְׂרִ֥ים שָׁנָֽה: פ
ד קמ וכל אתנח וס״פ דכות׳. ד בנביא וכל מלכים דכות׳ 17 1 וַיְהִי־אִ֥ישׁ מֵהַר־אֶפְרַ֖יִם וּשְׁמ֥וֹ מִיכָיְֽהוּ: 2 וַיֹּ֥אמֶר לְאִמּ֖וֹ
ה³. ואת ק ²ה. ג אֶלֶף֮ וּמְאָה֒ הַכֶּ֣סֶף אֲשֶׁ֣ר לֻקַּח־לָךְ֮ וְאָתְּי֣ [a]אָלִית֒ וְגַם֙ אָמַ֣רְתְּ בְּאָזְנָ֔י
הִנֵּה־הַכֶּ֥סֶף אִתִּ֖י אֲנִ֣י לְקַחְתִּ֑יו וַתֹּ֥אמֶר אִמּ֖וֹ בָּר֥וּךְ בְּנִ֛י לַיהוָֽה:
כה. ו 3 וַיָּ֤שֶׁב אֶת־אֶ֙לֶף־וּמְאָ֣ה הַכֶּ֔סֶף לְאִמּ֑וֹ וַתֹּ֣אמֶר אִמּ֗וֹ הַקְדֵּ֤שׁ הִקְדַּ֙שְׁתִּי֙
אֶת־הַכֶּ֣סֶף לַיהוָ֔ה מִיָּדִ֖י לִבְנִ֣י לַעֲשׂ֣וֹת פֶּ֔סֶל וּמַסֵּכָ֑ה [a]וְעַתָּ֕ה אֲשִׁיבֶ֖נּוּ
כה [a]לָֽךְ: 4 וַיָּ֤שֶׁב אֶת־הַכֶּ֙סֶף֙ לְאִמּ֔וֹ וַתִּקַּ֣ח אִמּ֗וֹ מָאתַ֤יִם כֶּ֙סֶף֙ וַתִּתְּנֵ֔הוּ
ב חד מל וחד חס. ד בנביא וכל מלכים דכות׳ לַצּוֹרֵ֖ף וַיַּעֲשֵׂ֣הוּ פֶ֑סֶל וּמַסֵּכָ֔ה וַיִּהְי֖וּ בְּבֵ֥ית מִיכָיְֽהוּ: 5 וְהָאִ֥ישׁ מִיכָ֖ה לוֹ
ה. ט. כה. ו בֵּ֣ית [b]אֱלֹהִ֑ים וַיַּ֣עַשׂ אֵפ֗וֹד וּתְרָפִ֔ים וַיְמַלֵּ֕א אֶת־יַ֖ד אַחַ֣ד מִבָּנָ֑יו וַיְהִי־
ו. נא לֹ֖וֹ לְכֹהֵֽן: 6 בַּיָּמִ֣ים הָהֵ֔ם אֵ֥ין מֶ֖לֶךְ בְּיִשְׂרָאֵ֑ל אִ֛ישׁ הַיָּשָׁ֥ר בְּעֵינָ֖יו
יַעֲשֶֽׂה: פ 7 וַיְהִי־נַ֣עַר מִבֵּ֣ית לֶ֔חֶם יְהוּדָ֖ה [a]מִמִּשְׁפַּחַ֣ת יְהוּדָ֑ה
ז פסוק והוא והוא. ז. ב״ה. ג״ל וְה֥וּא לֵוִ֖י וְה֥וּא גָ֖ר שָֽׁם: 8 וַיֵּ֣לֶךְ הָאִ֗ישׁ [a]מֵהָעִיר֙ מִבֵּ֣ית לֶ֔חֶם [a]יְהוּדָ֑ה
הי¹⁰ לָג֖וּר בַּאֲשֶׁ֣ר יִמְצָ֑א וַיָּבֹ֣א הַר־אֶפְרַ֗יִם עַד־בֵּ֤ית מִיכָה֙ לַעֲשׂ֣וֹת דַּרְכּ֔וֹ:
ח״ו בטע וכל זקף אתנח וס״פ דכות׳ ב מ א 9 וַיֹּ֥אמֶר־לוֹ֙ מִיכָ֔ה מֵאַ֖יִן תָּב֑וֹא וַיֹּ֣אמֶר אֵלָ֗יו לֵוִ֤י אָנֹכִי֙ מִבֵּ֣ית לֶ֔חֶם
הי¹¹ יְהוּדָ֔ה וְאָנֹכִ֕י הֹלֵ֖ךְ לָג֣וּר בַּאֲשֶׁ֥ר אֶמְצָֽא: 10 וַיֹּ֨אמֶר֙ לוֹ֙ מִיכָ֔ה שְׁבָ֥ה

[a]Cf Mp Jos 3,4. ²⁷Lv 26,25. ²⁸Mm 2343. ²⁹Mm 3550. ³⁰Jer 44,20. ³¹Mm 1447. ³²Mm 1483. Cp 17 ¹Mm 906. ²Mm 1495. ³Mm 1496. ⁴Mm 2081. ⁵Mm 1742. ⁶Mm 187. ⁷Mm 2017. ⁸Mm 77. ⁹Mm 2652. ¹⁰Mm 2386. ¹¹Mm 1571.

27 [a–a] prb add ‖ **28** [a] prp יהוה ‖ [b] > 𝔊*𝔏, prb dl ‖ **Cp 17,2** [a] mlt Mss ut Q, K וְאָתְּי ‖ [b] unum aut pc vb exc ‖ [c] huc tr 3[a–a] ‖ **3** [a–a] cf 2[c] ‖ **7** [a–a] > Ms* 𝔖, gl? ‖ **8** [a–a] 𝔊[BC] *ἀπὸ Βηθλεεμ τῆς πόλεως.*

אֲהַבְתִּיךְ וְלִבְּךָ אֵין אִתִּי זֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הִתַּלְתְּ בִּי וְלֹא־הִגַּדְתְּ לִי בַּמֶּה כֹחֲךָ גָדוֹל׃ 16 וַיְהִי כִּי־הֵצִיקָה לוֹ בִדְבָרֶיהָ כָּל־הַיָּמִים ל
17 וַתְּאַלְּצֵהוּ וַתְּקַצַּר נַפְשׁוֹ לָמוּת׃ 17 וַיַּגֶּד־לָהּ אֶת־כָּל־לִבּוֹ וַיֹּאמֶר
מוֹרָה לֹא־עָלָה עַל־רֹאשִׁי כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים אֲנִי מִבֶּטֶן אִמִּי אִם־ כו
18 גֻּלַּחְתִּי וְסָר מִמֶּנִּי כֹחִי וְחָלִיתִי וְהָיִיתִי כְּכָל־[a]הָאָדָם׃ 18 וַתֵּרֶא ל. נז וכל תלים דכות ב מ״א. ל
דְּלִילָה כִּי־הִגִּיד לָהּ אֶת־כָּל־לִבּוֹ וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים
לֵאמֹר עֲלוּ הַפַּעַם כִּי־הִגִּיד לָהּ[a] אֶת־כָּל־לִבּוֹ וְעָלוּ[b] אֲלֵיהָ סַרְנֵי לי ק
19 פְּלִשְׁתִּים [c]וַיַּעֲלוּ הַכֶּסֶף׃ בְּיָדָם׃ 19 וַתְּיַשְּׁנֵהוּ עַל[a]־בִּרְכֶּיהָ וַתִּקְרָא ל
לָאִישׁ וַתְּגַלַּח[b] אֶת־שֶׁבַע מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ [c]וַתָּחֶל לְעַנּוֹתוֹ[c] וַיָּסַר כֹּחוֹ לב[11]. ב. לב נבניא ל[24] מנה בסיפ. ג
מֵעָלָיו׃ 20 וַתֹּאמֶר פְּלִשְׁתִּים עָלַיִךְ שִׁמְשׁוֹן וַיִּיָּקֶץ מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֵצֵא ג חס[13]
כְּפַעַם בְּפַעַם וְאִנָּעֵר וְהוּא לֹא יָדַע כִּי יְהוָה סָר מֵעָלָיו׃ 21 וַיֹּאחֲזוּהוּ ל. ל
פְּלִשְׁתִּים וַיְנַקְּרוּ אֶת־עֵינָיו וַיּוֹרִידוּ אוֹתוֹ עַזָּתָה וַיַּאַסְרוּהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם
וַיְהִי טוֹחֵן בְּבֵית הָאֲסִירִים׃[a] 22 וַיָּחֶל שְׂעַר־רֹאשׁוֹ לְצִמַּח כַּאֲשֶׁר ל. האסורים חד מן ה[10] ק
גֻּלָּח׃ 23 וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ לִזְבַּח זֶבַח־גָּדוֹל לְדָגוֹן ז[14]. לב בנביא ד מנה בסיפ ל[24]
אֱלֹהֵיהֶם וּלְשִׂמְחָה וַיֹּאמְרוּ׃ ל. הי
נ[19]
נָתַן אֱלֹהֵינוּ בְיָדֵנוּ אֶת שִׁמְשׁוֹן אוֹיְבֵינוּ׃ ב חס[20]
24 [a]וַיִּרְאוּ אֹתוֹ הָעָם וַיְהַלְלוּ אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי אָמְרוּ[b] ב חס בסיפ. ד[21]. יב פסוק את את ראת את
נָתַן אֱלֹהֵינוּ בְיָדֵנוּ אֶת־[c]אוֹיְבֵנוּ[d] ב חס[12]
וְאֵת מַחֲרִיב אַרְצֵנוּ וַאֲשֶׁר הִרְבָּה אֶת־חֲלָלֵינוּ׃
25 וַיְהִי[a] כְּי טוֹב[a] לִבָּם וַיֹּאמְרוּ קִרְאוּ לְשִׁמְשׁוֹן וִישַׂחֶק־לָנוּ וַיִּקְרְאוּ ט בטע בסיפ. כטוב חד מן ק
לְשִׁמְשׁוֹן מִבֵּית הָאֲסִירִים[b] [c]וַיְצַחֵק לִפְנֵיהֶם[c] וַיַּעֲמִידוּ אוֹתוֹ בֵּין ד[22] בלישׁ וחד מן ח[23] כת ב מילין וקר׳ חדה. ל
הָעַמּוּדִים׃[d] 26 וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן אֶל־הַנַּעַר הַמַּחֲזִיק בְּיָדוֹ הַנִּיחָה אוֹתִי האסורים חד מן ה[18] זוגין כת י וקר׳ ו ק
וַהֲמִישֵׁנִי[a] אֶת־הָעַמֻּדִים אֲשֶׁר הַבַּיִת נָכוֹן עֲלֵיהֶם וְאֶשָּׁעֵן עֲלֵיהֶם[b]׃ ב[24]
והמשני. יא חס[25] ק

[8] Mm 1490. [9] Mm 1491. [10] Mm 1492. [11] Mm 319. [12] Mp sub loco. [13] Mm 3331. [14] Mm 1493. [15] Mm 4253. [16] Mm 2195. [17] Mm 4056. [18] Mm 1782. [19] Mm 1494. [20] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [21] Mm 85. [22] Mm 1772. [23] Mm 214. [24] Ex 32,10. [25] Mm 558.

17 [a] pc Mss כאחד ut 7.11 ‖ **18** [a] mlt Mss Vrs ut Q, l ‖ [b] l c mlt Mss וַיַּעֲלוּ cf 𝔊 ‖ [c-c] prp והכסף ‖ **19** [a] 𝔊* ἀνὰ μέσον, frt l בֵּין ‖ [b] l c Ms וַיְגַלַּח cf 𝔊* ‖ [c-c] 𝔊* καὶ ἤρξατο ταπεινοῦσθαι → וַתָּחֶל לְעַנּוֹת ‖ **21** [a] mlt Mss ut Q, K סְרֵי– ‖ **24** [a] tr post 25 ‖ [b] frt dl cf 𝔊[B] ‖ [c] Ms שִׁמְשׁוֹן; Ms + prb ins ‖ [d] L* mlt Mss בינו– ‖ **25** [a-a] sic L; mlt Mss Edd כיטוב, K mlt Mss כִּי־טוֹב, Q nonn Mss כְּטוֹב ‖ [b] cf 21[a] ‖ [c-c] 𝔊* καὶ ἐνέπαιζον αὐτῷ ‖ [d] cf 24[a] ‖ **26** [a] mlt Mss ut Q, K pc Mss וְהֵימֵ(י)שֵׁנִי; pc Mss והשמני; prp וַהֲמִשֵּׁנִי a מוש ‖ [b] 𝔊* + ὁ δὲ παῖς ἐποίησεν οὕτως → וַיַּעַשׂ הַנַּעַר כֵּן.

ל.י בְּשַׁעַר הָעִיר וַיִּתְחָרְשׁוּ כָל־הַלַּיְלָה לֵאמֹר עַד־אוֹר הַבֹּקֶר וַהֲרַגְנֻהוּ׃ c

ל.ג 3 וַיִּשְׁכַּב שִׁמְשׁוֹן עַד־חֲצִי הַלַּיְלָה וַיָּקָם וּ בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּאֱחֹז בְּדַלְתוֹת פ

ל.פד.ז פסוק על אל על שַׁעַר־הָעִיר וּבִשְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וַיִּסָּעֵם עִם־הַבְּרִיחַ וַיָּשֶׂם עַל־כְּתֵפָיו

י בטע בסיס וַיַּעֲלֵם אֶל־רֹאשׁ הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי חֶבְרוֹן׃ פ 4 וַיְהִי אַחֲרֵי־

כֵן וַיֶּאֱהַב אִשָּׁה בְּנַחַל שֹׂרֵק וּשְׁמָהּ דְּלִילָה׃ 5 וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ סַרְנֵי

ב וסת פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לָהּ פַּתִּי אוֹתוֹ וּרְאִי בַּמֶּה כֹחוֹ גָדוֹל וּבַמֶּה נוּכַל לוֹ

ל.ג.נא׳ וַאֲסָרְנֵהוּ לְעַנֹּתוֹ וַאֲנַחְנוּ נִתֶּן־לָךְ אִישׁ אֶלֶף וּמְאָה כֶּסֶף׃ 6 וַתֹּאמֶר

דְּלִילָה אֶל־שִׁמְשׁוֹן הַגִּידָה־נָּא לִי בַּמֶּה כֹחֲךָ גָדוֹל וּבַמֶּה תֵּאָסֵר

ב חד חס וחד מל לְעַנּוֹתֶךָ׃ 7 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ שִׁמְשׁוֹן אִם־יַאַסְרֻנִי בְּשִׁבְעָה יְתָרִים לַחִים

ב.יג׳ אֲשֶׁר לֹא־חֹרָבוּ וְחָלִיתִי וְהָיִיתִי כְּאַחַד הָאָדָם׃ 8 וַיַּעֲלוּ־לָהּ סַרְנֵי

ב פְּלִשְׁתִּים שִׁבְעָה יְתָרִים לַחִים אֲשֶׁר לֹא־חֹרָבוּ וַתַּאַסְרֵהוּ בָהֶם׃

ו בטע זקף בסים 9 וְהָאֹרֵב יֹשֵׁב לָהּ בַּחֶדֶר וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן

ל.ג.ל וַיְנַתֵּק[a] אֶת־הַיְתָרִים כַּאֲשֶׁר יְנֻתַּק פְּתִיל־הַנְּעֹרֶת בַּהֲרִיחוֹ אֵשׁ וְלֹא

נוֹדַע כֹּחוֹ׃ 10 וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־שִׁמְשׁוֹן הִנֵּה הֵתַלְתָּ בִּי וַתְּדַבֵּר

אֵלַי כְּזָבִים עַתָּה הַגִּידָה־נָּא לִי בַּמֶּה תֵּאָסֵר׃ 11 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אִם־

ב חד חס וחד מל[2] . ב חד חס וחד מל[3] . ח[1] קמ וכל חומש המגילות דכות ב מ ב אָסוֹר יַאַסְרוּנִי בַּעֲבֹתִים חֲדָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־נַעֲשָׂה בָהֶם מְלָאכָה

יג׳ וְחָלִיתִי וְהָיִיתִי כְּאַחַד הָאָדָם׃ 12 וַתִּקַּח דְּלִילָה עֲבֹתִים חֲדָשִׁים

וַתַּאַסְרֵהוּ בָהֶם וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וְהָאֹרֵב יֹשֵׁב

ל.ל בֶּחָדֶר וַיְנַתְּקֵם מֵעַל זְרֹעֹתָיו כַּחוּט׃ 13 וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־שִׁמְשׁוֹן

עַד־הֵנָּה הֵתַלְתָּ בִּי וַתְּדַבֶּר אֵלַי כְּזָבִים הַגִּידָה[a] לִי בַּמֶּה תֵּאָסֵר

ל.ב.כו.ב וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אִם־תַּאַרְגִי אֶת־שֶׁבַע מַחְלְפוֹת רֹאשִׁי עִם־הַמַּסָּכֶת[b]

ו בטע זקף בסים 14 וַתִּתְקַע[a] בַּיָּתֵד[b] וַתֹּאמֶר[c] אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וַיִּיקַץ מִשְּׁנָתוֹ

ל.ב.ו בטע זקף בסים וַיִּסַּע אֶת־[c]הַיְתֵד הָאֹרֶג[c] וְאֶת־[d]הַמַּסָּכֶת[d]׃ 15 וַתֹּאמֶר אֵלָיו אֵיךְ תֹּאמַר

Cp 16 [1]Mm 1488. [2]Mp sub loco. [3]Mm 448. [4]Mm 2838. [5]Mm 1489. [6]Mm 361. [7]Mm 692.

2 [c] sic L, mlt Mss Edd וַהֲרַגְנֻ׳ ‖ **9** [a] pc Mss ויתק, sic 1 ‖ **13** [a] nonn Mss + נא ut 6.10 ‖ [b] nonn vb exc, 𝔊 + *καὶ ἐγκρούσῃς ἐν τῷ πασσάλῳ εἰς τὸν τοῖχον, καὶ ἔσομαι ἀσθενὴς ὡς εἷς τῶν ἀνθρώπων* = וְתָקַעַתְּ בַּיָּתֵד אֶל־הַקִּיר וְחָלִיתִי וְהָיִיתִי כְּאַחַד הָאָדָם ‖ **14** [a] ante ותתקע nonn vb exc, 𝔊 pr *καὶ ἐκοίμισεν αὐτὸν Δαλιλα καὶ ἐδιάσατο τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ μετὰ τῆς ἐκτάσεως* = וַתַּשְׁכִּבֵהוּ וַתְּאָרֵג אֶת־שֶׁבַע מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ עִם־הַמַּסָּכֶת ‖ [b-b] crrp; prp הַיָּתֵד ‖ [c] 𝔊* + *καὶ οὐκ ἐγνώσθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ* cf 9b.

8 וְאַחַר אֶחָדֶל׃ 8 וַיַּךְ אוֹתָם שׁוֹק עַל־יָרֵךְ מַכָּה גְדוֹלָה וַיֵּרֶד[a] וַיֵּשֶׁב ל
9 [b]בְּסָעִיף סֶלַע[b] עֵיטָם׃ ס 9 וַיַּעֲלוּ פְלִשְׁתִּים וַיַּחֲנוּ בִּיהוּדָה ל. כל מל
10 וַיִּנָּטְשׁוּ בַּלֶּחִי׃ 10 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ יְהוּדָה לָמָּה עֲלִיתֶם עָלֵינוּ וַיֹּאמְרוּ ג. ל
11 לֶאֱסֹר אֶת־שִׁמְשׁוֹן עָלִינוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לָנוּ׃ 11 וַיֵּרְדוּ ל מל. ב[13]
שְׁלֹשֶׁת אַלְפִים אִישׁ מִיהוּדָה אֶל־סְעִיף סֶלַע עֵיטָם וַיֹּאמְרוּ לְשִׁמְשׁוֹן כל מל
הֲלֹא יָדַעְתָּ כִּי־מֹשְׁלִים בָּנוּ פְּלִשְׁתִּים וּמַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ וַיֹּאמֶר לָהֶם ל
12 כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ לִי כֵּן עָשִׂיתִי לָהֶם׃ 12 וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֶאֱסָרְךָ יָרַדְנוּ לְתִתְךָ
בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמֶר לָהֶם שָׁמְשׁוֹן הִשָּׁבְעוּ לִי פֶּן־תִּפְגְּעוּן בִּי אַתֶּם׃ ל
13 וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֵאמֹר לָא כִּי־אָסֹר נֶאֱסָרְךָ וּנְתַנּוּךָ בְּיָדָם וְהָמֵת לָא׃ [c]ג חד חס וחד מל. ל[14]
14 נִמְתֵּךְ וַיַּאַסְרֻהוּ בִּשְׁנֵי[d] עֲבֹתִים חֲדָשִׁים וַיַּעֲלוּהוּ מִן־הַסֶּלַע׃ 14 הוּא־ [d]ב חס וחד מל. [e]ב חד חס וחד מל
בָּא עַד־לֶחִי וּפְלִשְׁתִּים הֵרִיעוּ לִקְרָאתוֹ [e]וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה[a] ב
וַתִּהְיֶינָה הָעֲבֹתִים אֲשֶׁר עַל־זְרוֹעוֹתָיו כַּפִּשְׁתִּים אֲשֶׁר בָּעֲרוּ בָאֵשׁ ל מל. ל
וַיִּמַּסּוּ אֱסוּרָיו מֵעַל יָדָיו׃ 15 וַיִּמְצָא לְחִי־חֲמוֹר טְרִיָּה וַיִּשְׁלַח יָדוֹ ב[15]
16 וַיִּקָּחֶהָ וַיַּךְ־בָּהּ אֶלֶף אִישׁ׃ 16 וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן
בִּלְחִי הַחֲמוֹר [a]חֲמֹר חֲמָרְתָּיִם[a] ל
בִּלְחִי הַחֲמוֹר הִכֵּיתִי אֶלֶף אִישׁ׃
17 וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר וַיַּשְׁלֵךְ הַלֶּחִי מִיָּדוֹ וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא רָמַת־ [f]בטע בסיפ[17]. ל
18 לֶחִי׃ 18 וַיִּצְמָא מְאֹד וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אַתָּה נָתַתָּ בְיַד־עַבְדְּךָ [g]יא. צא. כט חס[18]
אֶת־הַתְּשׁוּעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְעַתָּה אָמוּת בַּצָּמָא וְנָפַלְתִּי בְיַד [h]חס[20]
הָעֲרֵלִים׃ 19 וַיִּבְקַע אֱלֹהִים[a] אֶת־הַמַּכְתֵּשׁ אֲשֶׁר־בַּלֶּחִי וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ ל. ב
מַיִם וַיֵּשְׁתְּ וַתָּשָׁב רוּחוֹ וַיֶּחִי עַל־כֵּן [i]קָרָא שְׁמָהּ עֵין הַקּוֹרֵא [i]נכ בלוש
אֲשֶׁר בַּלֶּחִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 20 וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי פְלִשְׁתִּים
עֶשְׂרִים שָׁנָה׃ פ
16 1 וַיֵּלֶךְ שִׁמְשׁוֹן[a] עַזָּתָה וַיַּרְא־שָׁם אִשָּׁה זוֹנָה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ׃ ב
2 [a]לַעֲזָתִים[a] לֵאמֹר בָּא שִׁמְשׁוֹן הֵנָּה וַיָּסֹבּוּ וַיֶּאֶרְבוּ־לוֹ כָּל־הַלַּיְלָה[b] ל

[13] Mm 916. [14] רחד נתנך 2 Ch 25,16. [15] Mm 4253. [16] Mm 2206. [17] Mp sub loco. [18] Cf Mp Jon 3,4. [19] Mm 657. [20] Mm 1193.

8 [a] mlt Mss 𝔖 וַיֵּלֶךְ ‖ [b–b] 𝔊* *παρὰ τῷ χειμάρρῳ ἐν τῷ σπηλαίῳ*, sed cf 11a ‖ **14** [a–a] > 𝔏 ‖ **16** [a–a] 𝔊 *ἐξαλείφων ἐξήλειψα αὐτούς*, prb l חָֽ חֲמָרְתַּיִם; 𝔙 *delevi eos* ‖ **19** [a] 𝔙 leg יהוה ‖ **Cp 16,1** [a] 𝔊* ו *ἐκεῖθεν*, frt ins מִשָּׁם ‖ **2** [a] 𝔊 pr *καὶ ἀπηγγέλη*, pr וַיַּגֵּד vel וַיִּגַּד ‖ [b] l הַיּוֹם cf 2b.

נִשְׂרָף אוֹתָךְ וְאֶת־בֵּית אָבִיךְ בָּאֵשׁ הַלְרִשַּׁנוּ[d] קְרָאתֶם לָנוּ הֲלֹא: ל יז מל בלשון נקיבה[12] . ל
16 וַתִּבְךְ אֶשֶׁת שִׁמְשׁוֹן עָלָיו וַתֹּאמֶר רַק־שָׂנֵאתַנִי וְלֹא אֲהַבְתָּנִי 16
חִידָה חָדְתָּ לִבְנֵי עַמִּי וְלִי לֹא הִגַּדְתָּהּ וַיֹּאמֶר לָהּ הִנֵּה לְאָבִי ל . ל . ח[14] . ל בל
וְלְאִמִּי לֹא הִגַּדְתִּי וְלָךְ אַגִּיד: 17 וַתֶּבְךְ עָלָיו שִׁבְעַת הַיָּמִים אֲשֶׁר־ 17 ח[15]
הָיָה לָהֶם הַמִּשְׁתֶּה וַיְהִי | בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי הִצִּיקַתְהוּ ל
וַתַּגֶּד הַחִידָה לִבְנֵי עַמָּהּ: 18 וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי הָעִיר בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי 18 ל
בְּטֶרֶם יָבֹא הַחַרְסָה[a] ל

מַה־מָּתוֹק מִדְּבַשׁ וּמֶה עַז מֵאֲרִי

וַיֹּאמֶר לָהֶם

לוּלֹא חֲרַשְׁתֶּם בְּעֶגְלָתִי לֹא מְצָאתֶם חִידָתִי: ד כת א[16] . ב

19 וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה וַיֵּרֶד אַשְׁקְלוֹן וַיַּךְ מֵהֶם | שְׁלֹשִׁים אִישׁ 19 ז מל[17] . ב . ל
וַיִּקַּח אֶת־חֲלִיצוֹתָם וַיִּתֵּן הַחֲלִיפוֹת לְמַגִּידֵי הַחִידָה וַיִּחַר אַפּוֹ וַיַּעַל ל . ל
בֵּית אָבִיהוּ: פ 20 וַתְּהִי אֵשֶׁת שִׁמְשׁוֹן לְמֵרֵעֵהוּ אֲשֶׁר רֵעָה לוֹ: 20

15 1 וַיְהִי מִיָּמִים בִּימֵי קְצִיר־חִטִּים וַיִּפְקֹד שִׁמְשׁוֹן אֶת־אִשְׁתּוֹ 5 ג[1]
בִּגְדֵי עִזִּים וַיֹּאמֶר אָבְאָה אֶל־אִשְׁתִּי הֶחָדְרָה וְלֹא־נָתַן אֲבִיהָ לָבוֹא: ל רחס[2] . ב[3] . ד . ה[4]
2 וַיֹּאמֶר אָבִיהָ אָמֹר אָמַרְתִּי כִּי־שָׂנֹא שְׂנֵאתָהּ וָאֶתְּנֶהָ לְמֵרֵעֶךָ הֲלֹא 2 ג חס[5]
אֲחֹתָהּ הַקְּטַנָּה טוֹבָה מִמֶּנָּה תִּהִי־נָא לְךָ תַּחְתֶּיהָ: 3 וַיֹּאמֶר לָהֶם 3
שִׁמְשׁוֹן נְקִיתִי הַפַּעַם מִפְּלִשְׁתִּים כִּי־עֹשֶׂה אֲנִי עִמָּם[b] רָעָה: 4 וַיֵּלֶךְ 4
שִׁמְשׁוֹן וַיִּלְכֹּד שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת שׁוּעָלִים וַיִּקַּח לַפִּדִּים וַיֵּפֶן זָנָב אֶל־זָנָב ל מל בנביא[6]
וַיָּשֶׂם לַפִּיד אֶחָד בֵּין־שְׁנֵי הַזָּנָבוֹת בַּתָּוֶךְ: 5 וַיַּבְעֵר־אֵשׁ בַּלַּפִּידִים 5 פר . ה[7] . ל . ג מל בלש
וַיְשַׁלַּח בְּקָמוֹת[a] פְּלִשְׁתִּים וַיַּבְעֵר מִגָּדִישׁ וְעַד־קָמָה וְעַד־כֶּרֶם[b] זָיִת: כב[8] . יד מסרון ועד ועד[9]
6 וַיֹּאמְרוּ פְלִשְׁתִּים מִי עָשָׂה זֹאת וַיֹּאמְרוּ שִׁמְשׁוֹן חֹתַן הַתִּמְנִי כִּי לָקַח 6 ו[10] . ל
אֶת־אִשְׁתּוֹ וַיִּתְּנָהּ לְמֵרֵעֵהוּ וַיַּעֲלוּ פְלִשְׁתִּים וַיִּשְׂרְפוּ אוֹתָהּ וְאֶת־[a]אָבִיהָ ב . ב[11]
בָּאֵשׁ: 7 וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְשׁוֹן אִם־תַּעֲשׂוּן כְּזֹאת כִּי אִם־נִקַּמְתִּי בָכֶם 7 יד[12] . ג בלש

[12] Mm 287. [13] Mm 1139. [14] Mm 1485. [15] Mm 4051. [16] Mm 1714. [17] Mm 1483. Cp 15 [1] Mm 1374 ב. [2] Mm 209. [3] Mm 1486. [4] Mm 1397. [5] Mm 1487. [6] Mp sub loco. [7] Mm 97. [8] Mm 59. [9] Mm 1244. [10] Mm 397. [11] Mm 1271. [12] Mm 393.

5 [c] Ms הֲלִיוֹר; G* πτωχεῦσαι … ἡμᾶς, prp הלהורישנו ‖ [d] prb l c pc Mss Soraeis[K] Nehardeaeis[Q] T הלם ‖ 18 [a] prp הַחִדָּרָה cf 15,1 ‖ Cp 15,3 [a] G* αὐτῷ ‖ [b] Ms G*ע עִמָּכֶם ‖ 5 [a] prp קָמַת ‖ [b] T + *w'd*, ins וְעַד cf GV ‖ 6 [a] ins c mlt Mss G*s בֵּית cf 14,15.

1 1 וַיֵּרֶד שִׁמְשׁוֹן תִּמְנָתָה וַיַּרְא אִשָּׁה בְּתִמְנָתָה[a] מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים׃
2 וַיַּעַל וַיַּגֶּד לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ[a] וַיֹּאמֶר אִשָּׁה רָאִיתִי בְתִמְנָתָה[b] מִבְּנוֹת
3 פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה קְחוּ־אוֹתָהּ לִי[d] לְאִשָּׁה׃ 3 וַיֹּאמֶר לוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ[a]
ה. ב¹. בז² מל ב³ מנה בסיס וכל משלי וקהלת דכות ב מ ה
הַאֵין[b] בִּבְנוֹת אַחֶיךָ וּבְכָל־עַמִּי[c] אִשָּׁה כִּי־אַתָּה הוֹלֵךְ לָקַחַת אִשָּׁה
מִפְּלִשְׁתִּים הָעֲרֵלִים וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן אֶל־אָבִיו אוֹתָהּ קַח־לִי כִּי־הִיא
4 יָשְׁרָה בְעֵינָי׃ 4 וְאָבִיו וְאִמּוֹ לֹא יָדְעוּ כִּי מֵיְהוָה הִיא כִּי־תֹאֲנָה הִוא־ ב. ט⁴. ל
מְבַקֵּשׁ מִפְּלִשְׁתִּים וּבָעֵת[a] הַהִיא פְּלִשְׁתִּים מֹשְׁלִים בְּיִשְׂרָאֵל׃ פ ח⁵
5 וַיֵּרֶד שִׁמְשׁוֹן[a] וְאָבִיו וְאִמּוֹ[a] תִּמְנָתָה וַיָּבֹאוּ[b] עַד־כַּרְמֵי תִמְנָתָה[c] וְהִנֵּה ט⁴
6 כְּפִיר אֲרָיוֹת שֹׁאֵג לִקְרָאתוֹ׃ 6 וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה וַיְשַׁסְּעֵהוּ ל
כְּשַׁסַּע הַגְּדִי וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ וְלֹא הִגִּיד לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ אֵת אֲשֶׁר ב
7 עָשָׂה׃ 7 וַיֵּרֶד וַיְדַבֵּר לָאִשָּׁה וַתִּישַׁר בְּעֵינֵי שִׁמְשׁוֹן׃ 8 וַיָּשָׁב מִיָּמִים ח⁶. ל
לְקַחְתָּהּ וַיָּסַר לִרְאוֹת אֵת מַפֶּלֶת הָאַרְיֵה וְהִנֵּה עֲדַת דְּבוֹרִים בְּגוִיַּת ל. ג בלי״ש ב מל וחד חס⁷
9 הָאַרְיֵה וּדְבָשׁ׃ 9 וַיְרַדֵּהוּ אֶל־כַּפָּיו וַיֵּלֵךְ הָלוֹךְ וְאָכֹל וַיֵּלֶךְ אֶל־ ל
אָבִיו וְאֶל־אִמּוֹ וַיִּתֵּן לָהֶם וַיֹּאכֵלוּ וְלֹא־הִגִּיד לָהֶם כִּי מִגְוִיַּת הָאַרְיֵה ל
1 רָדָה הַדְּבָשׁ׃ 10 וַיֵּרֶד אָבִיהוּ[a] אֶל־הָאִשָּׁה וַיַּעַשׂ שָׁם שִׁמְשׁוֹן[b] מִשְׁתֶּה ל. ב. ז מל⁸
1 כִּי כֵן יַעֲשׂוּ הַבַּחוּרִים׃ 11 וַיְהִי כִּרְאוֹתָם[a] אֹתוֹ וַיִּקְחוּ שְׁלֹשִׁים מֵרֵעִים ל
1 וַיִּהְיוּ אִתּוֹ׃ 12 וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְשׁוֹן אָחִידָה־נָּא לָכֶם חִידָה אִם־הַגֵּד ל
תַּגִּידוּ אוֹתָהּ לִי שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וּמְצָאתֶם[a] וְנָתַתִּי לָכֶם שְׁלֹשִׁים ב״
1 סְדִינִים וּשְׁלֹשִׁים חֲלִפֹּת בְּגָדִים׃ 13 וְאִם־לֹא תוּכְלוּ לְהַגִּיד לִי וּנְתַתֶּם ב. ב חס דחס¹⁰
אַתֶּם לִי שְׁלֹשִׁים סְדִינִים וּשְׁלֹשִׁים חֲלִיפוֹת בְּגָדִים וַיֹּאמְרוּ לוֹ חִידָתְךָ ב. ל
1 חִידָתְךָ וְנִשְׁמָעֶנָּה׃ 14 וַיֹּאמֶר לָהֶם ל
מֵהָאֹכֵל יָצָא מַאֲכָל וּמֵעָז יָצָא מָתוֹק ל. ל. ל
וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד חִידָה שְׁלֹשֶׁת[a] יָמִים׃ 15 [a]וַיְהִי[a] | בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי[ab]
וַיֹּאמְרוּ לְאֵשֶׁת־שִׁמְשׁוֹן פַּתִּי אֶת־אִישֵׁךְ וְיַגֶּד־לָנוּ אֶת־הַחִידָה פֶּן־ ב ופת. ג¹¹

Cp 14 [1]Gn 34,1. [2]Mm 1788. [3]Mm 1409. [4]Mm 3056. [5]Mm 1482. [6]Mm 867. [7]Mm 3401. [8]Mm 1483. [9]Hi 1,5. [10]Mm 336. [11]Mm 1484.

Cp 14,1 [a] 𝔊 *εἰς Θαμναθα* ‖ **2** [a] prb dl ‖ [b] cf 1[a] ‖ [c] Ms ו נָא; prp קח ‖ [d] sic L, rel Mss Edd sine dageš ‖ **3** [a] prb dl cf 2[a] ‖ [b–b] 𝔖 *bbjt 'bwk* = בְּבֵית אָבִיךָ ‖ [c] 𝔊[L]𝔖 suff 2 sg, prb l עַמְּךָ ‖ **5** [a–a] prb dl ‖ [b] 𝔊[BC] sg, l ויבא; 𝔊* *καὶ ἐξέκλινεν* ‖ [c] cf 1[a] ‖ **10** [a] l שמשון cf [b] ‖ [b] dl ‖ **11** [a] 𝔊* *ἐν τῷ φοβεῖσθαι αὐτούς* ← בְּיִרְאָתָם ‖ **12** [a] > 𝔊*𝔈, frt add ‖ **14** [a] Ms שְׁבַעַת, sed cf 15[b] ‖ **15** [a–a] > Ms ‖ [b] 𝔊*(𝔖) *τῇ τετάρτῃ*, l הָרְבִיעִי.

ה הָאֱלֹהִים[a] בְּקוֹל מָנוֹחַ וַיָּבֹא[b] מַלְאַךְ[c] הָאֱלֹהִים[c] עוֹד אֶל־הָאִשָּׁה וְהִיא
יהושבת בשדה ומנוח אישה אין עמה: 10 וַתְּמַהֵר הָאִשָּׁה וַתָּרָץ וַתַּגֶּד
יב[12] לְאִישָׁהּ וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נִרְאָה אֵלַי[c] הָאִישׁ אֲשֶׁר־בָּא בַיּוֹם[a] אֵלָי:
ו בטע זקף בסיק[13] . ל 11 וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ מָנוֹחַ אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֶל־הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ הַאַתָּה
הָאִישׁ אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אָנִי: 12 וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ עַתָּה
ג יָבֹא דְבָרֶיךָ[a] מַה־יִּהְיֶה מִשְׁפַּט־הַנַּעַר וּמַעֲשֵׂהוּ: 13 וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ
ל יְהוָה אֶל־מָנוֹחַ מִכֹּל אֲשֶׁר־אָמַרְתִּי אֶל־הָאִשָּׁה[c] תִּשָּׁמֵר: 14 מִכֹּל
ג׳׳ אֲשֶׁר־יֵצֵא מִגֶּפֶן הַיַּיִן לֹא תֹאכַל וְיַיִן[c] וְשֵׁכָר אַל־תֵּשְׁתְּ וְכָל־טֻמְאָה
אַל־תֹּאכַל כֹּל אֲשֶׁר־צִוִּיתִיהָ תִּשְׁמֹר: 15 וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל־מַלְאַךְ
ל . ט״ז[17] מיל בלשון זכר וחד מן ד דמטע יְהוָה נַעְצְרָה־נָּא אוֹתָךְ וְנַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ גְּדִי עִזִּים:[a] 16 וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ
ל . ל יְהוָה אֶל־מָנוֹחַ אִם־תַּעְצְרֵנִי לֹא־אֹכַל בְּלַחְמֶךָ וְאִם־תַּעֲשֶׂה[a] עֹלָה
ל לַיהוָה תַּעֲלֶנָּה כִּי לֹא־יָדַע מָנוֹחַ כִּי־מַלְאַךְ יְהוָה הוּא[b]: 17 וַיֹּאמֶר
ל . דברך חד מן ח[18] ק יתיר י בלישׁ מָנוֹחַ אֶל־מַלְאַךְ יְהוָה מִי[a] שְׁמֶךָ כִּי־יָבֹא דְבָרְיךָ[b] וְכִבַּדְנוּךָ: 18 וַיֹּאמֶר
ל ויתיר א[19] לוֹ מַלְאַךְ יְהוָה לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וְהוּא־פֶלְאִי[a]: ס 19 וַיִּקַּח
ב . ח[17] . ה חס בלישׁ מָנוֹחַ אֶת־גְּדִי הָעִזִּים וְאֶת־הַמִּנְחָה וַיַּעַל עַל־הַצּוּר לַיהוָה וּמַפְלִא[a]
כ . ה״י לַעֲשׂוֹת וּמָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים: 20 וַיְהִי[c] בַּעֲלוֹת[a] הַלַּהַב מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ
יא[19] . ב הַשָּׁמַיְמָה וַיַּעַל מַלְאַךְ־יְהוָה בְּלַהַב הַמִּזְבֵּחַ וּמָנוֹחַ[c] וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים
ה[20] . ב וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם אָרְצָה: 21 וְלֹא־יָסַף עוֹד מַלְאַךְ יְהוָה לְהֵרָאֹה[a]
אֶל־מָנוֹחַ וְאֶל־אִשְׁתּוֹ אָז יָדַע מָנוֹחַ כִּי־מַלְאַךְ יְהוָה הוּא: 22 וַיֹּאמֶר
ל מָנוֹחַ אֶל־אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת כִּי אֱלֹהִים רָאִינוּ: 23 וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ
כב[21] . יז מ״פ לא ולא לא[22] . ב לוּ חָפֵץ יְהוָה לַהֲמִיתֵנוּ לֹא־לָקַח מִיָּדֵנוּ[a] עֹלָה וּמִנְחָה וְלֹא הֶרְאָנוּ
ל . ל אֶת־כָּל־אֵלֶּה וְכָעֵת[b] לֹא הִשְׁמִיעָנוּ כָּזֹאת: 24 וַתֵּלֶד הָאִשָּׁה[c] בֵּן
כג[23] וכל ויקרא שמו דכות ב מ״ר וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שִׁמְשׁוֹן וַיִּגְדַּל הַנַּעַר וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה: 25 וַתָּחֶל רוּחַ
ל . ג וחד מן כ חס בלישׁ ובטיק יְהוָה לְפַעֲמוֹ בְּמַחֲנֵה־דָן בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאֹל: פ

[12] Mm 1506. [13] Mp sub loco. [14] Mm 1214. [15] Mm 2565. [16] Mm 1921. [17] Mm 1930. [18] Mm 1943. [19] Mm 1071. [20] Mm 1084. [21] Mm 1444. [22] Mm 1613. [23] Mm 215.

[a] 𝔊58-72(ⲟⲩⲥ) κύριος ‖ [b] Ms וַיֵּרָא ‖ [c] 𝔊61(ⲥ) κυρίου ‖ **10** [a] 𝔊* · ἐκείνη ‖ **12** [a] 𝔊 ἐλθόντων ‖ **15** [a] huc tr 16[b-b] ‖ **16** [a] nonn Mss ס תַּעֲלֶה ‖ [b-b] cf 12[a] ‖ **17** [a] nonn Mss מה ‖ [b] mlt Mss Or 𝔊ⲥ ut Q, sic l cf 12[a] ‖ **18** [a] Q (א)פֶּלְיִ cf pc Mss פליא; l c K פִּלְאִי ‖ **19** [a] prb subjectum hpgr exc; prp וְהוּא מ׳ ‖ **20** [a] mlt Mss 𝔊 כעת; l c 𝔊*ⲉⲩ, frt dl ‖ [b] > 𝔊*ⲉⲩ, frt dl כעת. ‖ **21** [a] pro אֵת– ‖ **23** [a] mlt Mss 𝔊^{AIII} מדינו ‖

10 מִן־הַחוץ וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל שֶׁבַע שָׁנִים: 10 וַיָּמָת אִבְצָן[a] וַיִּקָּבֵר ב
11 בְּבֵית לָחֶם: פ 11 וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל אֵילוֹן הַזְּבוּלֹנִי נ׳.ג׳
12 וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר שָׁנִים: 12 וַיָּמָת אֵילוֹן[a] הַזְּבוּלֹנִי וַיִּקָּבֵר נ׳
13 בְּאַיָּלוֹן[b] בְּאֶרֶץ זְבוּלֻן: פ 13 וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹן ט״׳.ל בטע
14 בֶּן־הִלֵּל[a] הַפִּרְעָתֹנִי: 14 וַיְהִי־לוֹ אַרְבָּעִים בָּנִים וּשְׁלֹשִׁים בְּנֵי בָנִים
15 רֹכְבִים עַל־שִׁבְעִים עֲיָרִם וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה שָׁנִים: 15 וַיָּמָת ב חס״׳.ד
עַבְדּוֹן בֶּן־הִלֵּל[a] הַפִּרְעָתֹנִי וַיִּקָּבֵר בְּפִרְעָתוֹן[b] בְּאֶרֶץ אֶפְרַיִם בְּהַר ל
הָעֲמָלֵקִי[b]: פ

13 1 וַיֹּסְפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּתְּנֵם יְהוָה ג כת כן׳
2 בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים אַרְבָּעִים שָׁנָה: פ 2 וַיְהִי׀ אִישׁ אֶחָד מִצָּרְעָה נ
3 מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי וּשְׁמוֹ מָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ עֲקָרָה וְלֹא יָלָדָה: 3 וַיֵּרָא מַלְאַךְ־ ל.כ׳
יְהוָה אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִנֵּה־נָא אַתְּ־עֲקָרָה וְלֹא יָלַדְתְּ וְהָרִית ג״׳.ל
4 וְיָלַדְתְּ בֵּן: 4 וְעַתָּה הִשָּׁמְרִי נָא וְאַל־תִּשְׁתִּי יַיִן וְשֵׁכָר וְאַל־תֹּאכְלִי ל״׳.ל.ב
5 כָּל־טָמֵא: 5 כִּי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ[a] בֵּן וּמוֹרָה לֹא־יַעֲלֶה עַל־רֹאשׁוֹ ל.ג חס׳.ב.
כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנַּעַר מִן־הַבֶּטֶן וְהוּא יָחֵל לְהוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל לב בנביא ד מנה בסיק ה׳
6 מִיַּד פְּלִשְׁתִּים: 6 וַתָּבֹא הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר[a] לְאִישָׁהּ לֵאמֹר אִישׁ הָאֱלֹהִים[b] ב.ח
בָּא אֵלַי וּמַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה[c] מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים נוֹרָא מְאֹד וְלֹא
7 שְׁאַלְתִּיהוּ אֵי־מִזֶּה הוּא וְאֶת־שְׁמוֹ לֹא־הִגִּיד לִי: 7 וַיֹּאמֶר לִי הִנָּךְ ל.לא.ח״׳
הָרָה וְיֹלַדְתְּ[a] בֵּן וְעַתָּה אַל־תִּשְׁתִּי | יַיִן וְשֵׁכָר וְאַל־תֹּאכְלִי כָּל־טָמְאָה[b] ג חס״׳.ב׳
כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנַּעַר מִן־הַבֶּטֶן עַד־[c]יוֹם מוֹתוֹ: פ
8 וַיֶּעְתַּר מָנוֹחַ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר בִּי אֲדוֹנָי אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ ד ב״׳.פ״׳.ו מל בליש״׳
כא.ת״׳.ו מל בליש״׳
9 יָבוֹא־נָא עוֹד אֵלֵינוּ וְיוֹרֵנוּ[a] מַה־נַּעֲשֶׂה לַנַּעַר הַיּוּלָּד[b]: 9 וַיִּשְׁמַע ג ב מל וחד חס״׳.
ל ומל.ל

[a]Mm 1478. [b]Mm 982. [10]Mm 1356. [11]Mm 238. Cp 13 [1]Mm 1461 contra textum. [2]Mm 1227. [3]Mm 2834. [4]Mm 1480. [5]Mm 1008. [6]Mm 1479. [7]Mp sub loco. [8]Mm 180. [9]Mm 392. [10]Mm 3182. [11]Mm 1481.

10 [a] cf 8[a] ‖ **12** [a] sic L, mlt Mss Edd אילון ‖ [b] 𝔊* *ἐν Αιλιμ (-ιν)* 𝔊[BC] *ἐν Αιλωμ* ‖ **13** [a] 𝔊[A] *Σελλημ* 𝔙 *Ellen* ‖ **15** [a] cf 13[a] ‖ [b–b] prp בהר אפרים בארץ שעלים cf 𝔊[L] *Σελλημ* 𝔙 *Aellen* ‖ **Cp 13,4** [a] mlt Mss עט אל- ‖ **5** [a] forma mixta (ut Gn 16,11), frt l וְיָלַדְתְּ cf 3; nonn Mss ויולדת ‖ **6** [a] nonn Mss וַתַּגֶּד ‖ [b] prb dl cf 10 ‖ [c–c] prb ex 9; prp אלהים ‖ **7** [a] cf 5[a] ‖ [b] 𝔙 טָמֵא ‖ [c] nonn Mss וְעַד ‖ **8** [a] 𝔊* *καὶ φωτισάτω ἡμᾶς* = ויאירנו ‖ [b] mlt Mss הילד.

יח פסוק אל אל על[32] . לד[33] . יא חס את

37 נְקָמוֹת מֵאֲבִיךְ׃ [a]מִבְּנֵי עַמּוֹן׃ 37 וַתֹּאמֶר אֶל־אָבִיהָ יֵעָשֶׂה־לִּי֙ הַדָּבָ֣ר

ב . נז וכל חלים דכות
ב מ״א . ג[34] . ב[35]

הַזֶּה הַרְפֶּה מִמֶּנִּי שְׁנַיִם חָדָשִׁים וְאֵלְכָה וְיָרַדְתִּי עַל־הֶהָרִים וְאֶבְכֶּה

ורעותי[36]

עַל־בְּתוּלַ֖י אָנֹכִ֥י וְרֵעֹתָֽי׃ 38 וַיֹּאמֶר֙ לֵ֣כִי וַיְשַׁלַּ֔ח אוֹתָ֖הּ שְׁנֵ֣י [a]חֳדָשִׁ֑ים

38

ל . כא פסוק על על
ומילה חדה ביניהם[37] . יב

וַתֵּ֣לֶךְ הִ֗יא וְרֵעוֹתֶ֛יהָ וַתֵּבְךְּ֥ עַל־בְּתוּלֶ֖יהָ עַל־הֶהָרִֽים׃ 39 וַיְהִי֙ מִקֵּ֣ץ

39

ג . ל

שְׁנִ֔ים חֳדָשִׁ֑ים וַתָּ֣שָׁב אֶל־אָבִ֗יהָ וַיַּ֤עַשׂ לָהּ֙ אֶת־נִדְרוֹ֙ אֲשֶׁ֣ר נָדָ֔ר וְהִ֖יא

ל . ה[38]

לֹא־יָדְעָ֣ה אִ֑ישׁ וַתְּהִי֙ [b]חֹ֣ק בְּיִשְׂרָאֵ֔ל׃ 40 מִיָּמִ֖ים [a]יָמִ֑ימָה תֵּלַכְנָ֣ה בְּנ֔וֹת

40

ב

יִשְׂרָאֵ֔ל לְתַנּ֥וֹת [a]לְבַת־יִפְתָּ֖ח הַגִּלְעָדִ֑י אַרְבָּעַ֥ת יָמִ֖ים בַּשָּׁנָ֥ה׃ ס

ג . נג

12 1 וַיִּצָּעֵ֕ק אִ֖ישׁ אֶפְרַ֑יִם וַיַּעֲבֹ֥ר צָפ֖וֹנָה[a] וַיֹּ֣אמְרוּ֩ לְיִפְתָּ֨ח מַדּ֜וּעַ

12

ג׳

עָבַ֣רְתָּ׀ לְהִלָּחֵ֣ם בִּבְנֵי־עַמּ֗וֹן וְלָ֤נוּ לֹא־קָרָ֙אתָ֙ לָלֶ֣כֶת עִמָּ֔ךְ בֵּיתְךָ֥ נִשְׂרֹ֖ף

יא

עָלֶ֥יךָ בָּאֵֽשׁ׃ 2 וַיֹּ֤אמֶר יִפְתָּח֙ אֲלֵיהֶ֔ם אִ֥ישׁ רִ֖יב הָיִ֣יתִי אֲנִ֑י וְעַמִּ֖י וּבְנֵ֥י־

2

ל

עַמּ֛וֹן [a]מְאֹ֖ד וָאֶזְעַ֣ק אֶתְכֶ֑ם [b]וְלֹא־הוֹשַׁעְתֶּ֥ם אוֹתִ֖י מִיָּדָֽם׃ 3 וָאֵרְאֶ֕ה

3

ב . ט[2] ד מנה בלים

כִּֽי־אֵינֵ֣ךְ [a]מוֹשִׁ֔יעַ וָאָשִׂ֥ימָה נַפְשִׁ֖י בְּכַפִּ֑י וָאֶעְבְּרָ֗ה אֶל־בְּנֵ֤י עַמּוֹן֙ וַיִּתְּנֵ֣ם

יְהוָ֔ה בְּיָדִ֖י וְלָמָ֣ה עֲלִיתֶ֥ם אֵלַ֛י הַיּ֥וֹם הַזֶּ֖ה לְהִלָּחֵ֥ם בִּֽי׃ 4 וַיִּקְבֹּ֣ץ יִפְתָּ֔ח

4

אֶת־כָּל־אַנְשֵׁ֖י גִּלְעָ֑ד וַיִּלָּ֣חֶם אֶת־אֶפְרָ֗יִם וַיַּכּוּ֙ אַנְשֵׁ֣י גִלְעָ֔ד אֶת־אֶפְרַ֖יִם

ב פסוק בתוך בתוך[3]

כִּ֣י אָמְר֗וּ פְּלִיטֵ֤י אֶפְרַ֙יִם֙ אַתֶּ֣ם גִּלְעָ֔ד בְּתוֹךְ֙ אֶפְרַ֣יִם בְּתוֹךְ֙ מְנַשֶּׁ֔ה[a]׃

ב

5 וַיִּלְכֹּ֤ד גִּלְעָד֙ אֶת־מַעְבְּר֣וֹת הַיַּרְדֵּ֔ן לְאֶפְרָ֖יִם וְהָיָ֣ה כִֽי־יֹאמְר֣וּ פְלִיטֵ֔י

5

ל״ג . כו מלעיל

אֶפְרַ֖יִם אֶעְבֳּרָ֑ה וַיֹּאמְר֤וּ לוֹ֙ אַנְשֵׁ֣י־גִלְעָ֔ד הֲאֶפְרָתִ֥י אָ֖תָּה וַיֹּ֣אמֶר | לֹֽא׃

ל

6 וַיֹּאמְרוּ֩ לוֹ֙ אֱמֹר־נָ֣א שִׁבֹּ֔לֶת וַיֹּ֣אמֶר סִבֹּ֔לֶת וְלֹ֥א יָכִ֖ין[a] לְדַבֵּ֣ר כֵּ֑ן

6

ל . ה[3]

וַיֹּאחֲז֣וּ אוֹת֗וֹ וַיִּשְׁחָטֻ֙הוּ֙ אֶל־מַעְבְּר֣וֹת הַיַּרְדֵּ֔ן וַיִּפֹּ֗ל בָּעֵת֙ הַהִ֣יא

מֵאֶפְרַ֔יִם אַרְבָּעִ֥ים וּשְׁנַ֖יִם אָֽלֶף׃ 7 וַיִּשְׁפֹּ֥ט יִפְתָּ֛ח אֶת־יִשְׂרָאֵ֖ל שֵׁ֥שׁ

7

ל״ג

שָׁנִ֑ים וַיָּ֙מָת֙ יִפְתָּ֣ח הַגִּלְעָדִ֔י וַיִּקָּבֵ֖ר [a]בְּעָרֵ֥י גִלְעָֽד׃ [a] ס

ב

8 וַיִּשְׁפֹּ֥ט אַחֲרָ֖יו אֶת־יִשְׂרָאֵ֑ל אִבְצָ֖ן[a] מִבֵּ֥ית לָֽחֶם׃ 9 וַיְהִי־לוֹ֙

8 9

יג׳

שְׁלֹשִׁ֣ים בָּנִ֔ים וּשְׁלֹשִׁ֥ים בָּנ֛וֹת שִׁלַּ֥ח הַח֖וּצָה וּשְׁלֹשִׁ֣ים בָּנ֑וֹת[a] הֵבִ֣יא לִבְנָ֔יו

[32]Mm 658. [33]Mm 210. [34]Mp sub loco. [35]Mm 1765. [36]Mm 832. [37]Mm 686. [38]Mm 457. Cp 12
[1]Mm 1476. [2]Mm 609. [3]Mm 1477. [4]Mp sub loco. [5]Mm 2101. [6]וחד בערי הגלעד Nu 32,26. [7]Mm 290.

36 [a–a] prb gl ‖ **37** [a] mlt Mss ut Q cf 38, sic l; K prb רַעְיֹתַי ‖ **38** [a] pc Mss שנים ‖ **39** [a] huc tr :. ‖ [b] l וַיְהִי ‖ **40** [a] G θρηνεῖν V *ut…plangant* cf ST ‖ **Cp 12,1** [a] G* *Σεφινα* L *Sefin* cf nonn Mss צפנה ‖ **2** [a] G* + *ἐταπείνουν με* = עִנּוּנִי ‖ [b] G* *πρὸς ὑμᾶς* ‖ **3** [a] l אין cf G* ‖ **4** [a–a] > G* ‖ [b] mlt Mss GSTV וּבְ ‖ **6** [a] nonn Mss יבין ‖ **7** [a–a] G *ἐν (τῇ) πόλει αὐτοῦ (ἐν) Γαλααδ*, prb l בְּעִירוֹ בְּגִ׳; G[L] (post *ἐν* 2°) + *Σεφ(ε)* (Josephus Ant *Σεβέη*) = בְּעִירוֹ בְּמִצְפֵּה ג׳? ‖ **8** [a] G[B] *Αβαισαν* G[C] *Αβεσσαν* G[A*] *Εσ(ε)εβων* ‖ **9** [a] G* *γυναῖκες (-ας)* = נָשִׁים.

23 הָאֱמֹרִי מֵאַרְנֹן וְעַד־הַיַּבֹּק וּמִן־הַמִּדְבָּר וְעַד־הַיַּרְדֵּן׃ 23 וְעַתָּה
יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוֹרִישׁ אֶת־הָאֱמֹרִי מִפְּנֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה
24 תִּירָשֶׁנּוּ׃ 24 הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יוֹרִישְׁךָ[a] כְּמוֹשׁ אֱלֹהֶיךָ אוֹתוֹ תִּירָשׁ וְאֵת
25 כָּל־אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִפָּנֵינוּ אוֹתוֹ נִירָשׁ׃ 25 וְעַתָּה הֲטֹוב
טוֹב אַתָּה מִבָּלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב הֲרֹוב רָב עִם־יִשְׂרָאֵל אִם־[a]
26 נִלְחֹם נִלְחַם בָּם׃ 26 בְּשֶׁבֶת יִשְׂרָאֵל בְּחֶשְׁבּוֹן וּבִבְנוֹתֶיהָ וּבְעַרְעֹר[a]
וּבִבְנוֹתֶיהָ וּבְכָל־הֶעָרִים אֲשֶׁר עַל־יְדֵי אַרְנֹן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וּמַדּוּעַ
27 לֹא־הַצַּלְתֶּם[b] בָּעֵת הַהִיא׃ 27 וְאָנֹכִי לֹא חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה עֹשֶׂה
אִתִּי רָעָה לְהִלָּחֶם בִּי יִשְׁפֹּט יְהוָה הַשֹּׁפֵט הַיּוֹם בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין
28 בְּנֵי עַמּוֹן[a]׃ 28 וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן[a] אֶל־דִּבְרֵי יִפְתָּח אֲשֶׁר שָׁלַח
29 אֵלָיו׃ פ 29 וַתְּהִי עַל־[c]יִפְתָּח רוּחַ יְהוָה וַיַּעֲבֹר אֶת־הַגִּלְעָד וְאֶת־
מְנַשֶּׁה וַיַּעֲבֹר[c] [a]אֶת־מִצְפֵּה גִלְעָד[a] וּמִמִּצְפֵּה גִלְעָד עָבַר[b] בְּנֵי[c] עַמּוֹן׃ ל
30 וַיִּדַּר יִפְתָּח נֶדֶר לַיהוָה וַיֹּאמַר אִם־נָתֹן תִּתֵּן אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן[a] בְּיָדִי׃
31 וְהָיָה הַיּוֹצֵא[a] אֲשֶׁר יֵצֵא[b] מִדַּלְתֵי בֵיתִי לִקְרָאתִי בְּשׁוּבִי בְשָׁלוֹם
מִבְּנֵי עַמּוֹן[c] וְהָיָה לַיהוָה וְהַעֲלִיתִהוּ עוֹלָה[d]׃ פ 32 וַיַּעֲבֹר יִפְתָּח
33 אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן לְהִלָּחֶם בָּם וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדוֹ׃ 33 וַיַּכֵּם מֵעֲרוֹעֵר וְעַד־
בּוֹאֲךָ מִנִּית עֶשְׂרִים עִיר וְעַד[a] אָבֵל כְּרָמִים מַכָּה גְדוֹלָה מְאֹד וַיִּכָּנְעוּ
34 בְּנֵי עַמּוֹן מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ 34 וַיָּבֹא יִפְתָּח הַמִּצְפָּה אֶל־
בֵּיתוֹ וְהִנֵּה בִתּוֹ יֹצֵאת לִקְרָאתוֹ בְּתֻפִּים[a] וּבִמְחֹלוֹת וְרַק הִיא יְחִידָה
35 אֵין־לוֹ מִמֶּנּוּ[b] בֵּן אוֹ־בַת׃ 35 וַיְהִי כִּרְאוֹתוֹ אוֹתָהּ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו
וַיֹּאמֶר אֲהָהּ בִּתִּי הַכְרֵעַ הִכְרַעְתִּנִי[a] וְאַתְּ הָיִית[b] בְּעֹכְרָי וְאָנֹכִי פָּצִיתִי־
36 פִי אֶל־יְהוָה וְלֹא אוּכַל לָשׁוּב׃ 36 וַתֹּאמֶר אֵלָיו אָבִי פָּצִיתָה אֶת־
פִּיךָ אֶל־יְהוָה עֲשֵׂה לִי כַּאֲשֶׁר יָצָא מִפִּיךָ אַחֲרֵי אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ יְהוָה

[17] Mm 1244. [18] Mp sub loco. [19] Mm 1470. [20] Mm 264. [21] Mm 1748. [22] Mm 1471. [23] Mm 4030. [24] Mm 1454. [25] Mm 1472. [26] Mm 1473. [27] Mm 1474. [28] Mm 1475. [29] Ex 15,20. [30] Mm 2038. [31] Mm 3955.

24 [a] 𝔊* κατεκληρονόμησέν σοι; prb dl ך (dttg cf 24b) ‖ **25** [a] mlt Mss וְאִם ‖ **26** [a] 𝔊[BROC] καὶ ἐν γῇ Αροηρ, 𝔙 et in Aroer cf 33, prp וּבַעֲרֹעֵר; 𝔊* καὶ ἐν Ιαζηρ ‖ [b] 𝔊[BC] leg הַצַּלְתֶּם ‖ **27** [a] cf 12[a] ‖ **28** [a] cf 12[a] ‖ **29** [a–a] prb dl et postea l מִמִּצְפֵּה גִלְעָד cf Ms עָבַר et 𝔊 εἰς τὸ πέραν ‖ [b] nonn Mss 𝔖𝔗𝔙 + אֶל ‖ **30** [a] cf 12[a] ‖ **31** [a] > 𝔊*𝔏𝔙 ‖ [b] 𝔙 + primus ‖ [c] cf 12[a] ‖ [d] pc Mss 𝔖 לְעֹ׳ ‖ **33** [a] mlt Mss עַד ‖ **34** [a] sic L, mlt Mss Edd בְּ׳ ‖ [b] Seb 𝔊*𝔖𝔗 ממנה ‖ **35** [a–a] 𝔊[BC] ταραχῇ ἐταραξάς με, prp עָכוֹר עֲכַרְתַּנִי ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd תְּ–.

17,18 פסוק ועד ועד . ב
19 ב. ג חס רב מל . ל
20 ל. יב חס וב קמ
21 ל. יב . ב
22 ד ב חס רב מל
23 ד ב חס רב מל
24 ט ר״פ וכל תרי עשר דכוות
25 ג בטע בסיפ
26 ל. ב
27 ג. צא . ז מל בלישׁ
28 ד מל בנביא וכל כתיב דכוות
29 ס
30 ל
31 ל
32 ל
33 יד פסוק ועד ועד
34 ב. ג. ב
35 ל. ב . ב. ל
36 ל. ל. ל
ג . ו בטע זקף בסיפ . ל

ל לְכֹל יֹשְׁבֵי גִלְעָד׃ 9 וַיֹּאמֶר יִפְתָּח אֶל־זִקְנֵי גִלְעָד אִם־מְשִׁבִים אַתֶּם 9
אוֹתִי לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי עַמּוֹן וְנָתַן אוֹתָם לְפָנָי[a] אָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם
כד ה מנה בסיפ׳. ג ב מל וחד חס לְרֹאשׁ׃ 10 וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי־גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח יְהוָה יִהְיֶה שֹׁמֵעַ בֵּינוֹתֵינוּ 10
לה אִם־לֹא כִדְבָרְךָ כֵּן נַעֲשֶׂה׃ 11 וַיֵּלֶךְ יִפְתָּח עִם־זִקְנֵי גִלְעָד וַיָּשִׂמוּ 11
כד ה מנה בסיפ. ל. ב הָעָם אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ וּלְקָצִין וַיְדַבֵּר יִפְתָּח אֶת־כָּל־דְּבָרָיו לִפְנֵי
יְהוָה בַּמִּצְפָּה׃ פ 12 וַיִּשְׁלַח יִפְתָּח מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן[a] 12
ד[9] לֵאמֹר מַה־לִּי וָלָךְ כִּי־בָאתָ אֵלַי לְהִלָּחֵם בְּאַרְצִי׃ 13 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ 13
ל. ג בליש בְּנֵי־עַמּוֹן[a] אֶל־מַלְאֲכֵי יִפְתָּח כִּי־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אַרְצִי בַּעֲלוֹתוֹ
יד פסוק ועד ועד[10]. ב[11]. ג[12] מִמִּצְרַיִם מֵאַרְנֹן וְעַד־[b]הַיַּבֹּק וְעַד־הַיַּרְדֵּן וְעַתָּה הָשִׁיבָה אֹתָהֶן[c]
כי ד[13] מנה מל בְּשָׁלוֹם[d] 14 וַיֹּסֶף עוֹד יִפְתָּח וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן[a]׃ 14
יב סביר 15 וַיֹּאמֶר[a] לוֹ כֹּה אָמַר יִפְתָּח לֹא־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אֶרֶץ מוֹאָב 15
[b]וְאֶת־אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן[b]׃ 16 כִּי בַּעֲלוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל 16
ב[14] בַּמִּדְבָּר עַד־יַם־סוּף וַיָּבֹא קָדֵשָׁה׃ 17 וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים ׀ אֶל־ 17
מֶלֶךְ אֱדוֹם ׀ לֵאמֹר אֶעְבְּרָה[a]־נָּא בְאַרְצֶךָ וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ אֱדוֹם וְגַם
ל אֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלָח וְלֹא אָבָה וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּקָדֵשׁ׃ 18 וַיֵּלֶךְ 18
ל בַּמִּדְבָּר וַיָּסָב אֶת־אֶרֶץ אֱדוֹם וְאֶת־אֶרֶץ מוֹאָב וַיָּבֹא מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ
ל. ל. ל לְאֶרֶץ מוֹאָב וַיַּחֲנוּ בְּעֵבֶר אַרְנֹן וְלֹא־בָאוּ בִּגְבוּל מוֹאָב כִּי אַרְנֹן
גְּבוּל מוֹאָב׃ 19 וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל־סִיחוֹן מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי 19
מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן וַיֹּאמֶר לוֹ יִשְׂרָאֵל נַעְבְּרָה[a]־נָּא בְאַרְצְךָ עַד־מְקוֹמִי׃
ה חס. ב מנה בסיפ[15] 20 וְלֹא־[a]הֶאֱמִין סִיחוֹן[a] אֶת־יִשְׂרָאֵל עֲבֹר בִּגְבֻלוֹ וַיֶּאֱסֹף סִיחוֹן אֶת־ 20
ב רשאר ריל׳ בישראל כָּל־עַמּוֹ וַיַּחֲנוּ בְיָהְצָה וַיִּלָּחֶם [b]עִם־יִשְׂרָאֵל׃ 21 וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵי־ 21
יא[16] יִשְׂרָאֵל אֶת־סִיחוֹן וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיַּכֻּם וַיִּירַשׁ יִשְׂרָאֵל
ט מל בנביא ד׳ מנה בסיפ אֵת כָּל־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַהִיא׃ 22 וַיִּירְשׁוּ אֵת כָּל־גְּבוּל 22

[9] Mm 1999. [10] Mm 1244. [11] Mp sub loco. [12] Mm 1468. [13] Mm 962. [14] Mm 1469. [15] Mm 4234. [16] Mm 917.

9 [a] pc Mss בְּיָדִי ‖ **12** [a] prb l מוֹאָב, it 13[a]. 14[a]. 27[a]. 28[a]. 30[a] et 31[c] ‖ **13** [a] cf 12[a] ‖ [b] l c nonn Mss עד ע׳ ‖ [c] 𝔊[L𝔙] suff 3 sg f ‖ [d] 𝔊[BR1IIC] + *καὶ πορεύσομαι* = וְאֵלְכָה ‖ וַיָּשׁוּבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל־יִפְתָּח = 𝔊* + *καὶ ἀπέστρεψαν οἱ ἄγγελοι πρὸς Ιεφθαε* ‖ **14** [a] cf 12[a] ‖ **15** [a] pc Mss Seb רוּ־ ‖ [b–b] prb add cf 12[a] ‖ **17** [a] pc Mss ס׳ נַע cf 19 ‖ **19** [a] mlt Mss 𝔊*ע׳ אָע cf מקומי׳ et 17 ‖ **20** [a–a] 𝔊* *ἠθέλησεν Σηων*, prp אָבָה וַיַּאֲמֵן ס׳ תת cf 17 Nu 20,21 ‖ [b–b] mlt Mss 𝔊[BC] בְּיִ׳.

23 הָאֱמֹרִי מֵאַרְנֹן וְעַד־הַיַּבֹּק וּמִן־הַמִּדְבָּר וְעַד־הַיַּרְדֵּן׃ 23 וְעַתָּה
יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוֹרִישׁ אֶת־הָאֱמֹרִי מִפְּנֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה
24 תִּירָשֶׁנּוּ׃ 24 הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יוֹרִישְׁךָ[a] כְּמוֹשׁ אֱלֹהֶיךָ אוֹתוֹ תִּירָשׁ וְאֵת ל. ל
25 כָּל־אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִפָּנֵינוּ אוֹתוֹ נִירָשׁ׃ 25 וְעַתָּה הֲטֹוב ה. ד[19]
טֹוב אַתָּה מִבָּלָק בֶּן־צִפֹּור מֶלֶךְ מוֹאָב הֲרֹוב רָב עִם־יִשְׂרָאֵל אִם־[a] ל. ג חס וחד מל.
26 נִלְחֹם נִלְחַם בָּם׃ 26 בְּשֶׁבֶת יִשְׂרָאֵל בְּחֶשְׁבֹּון ׀ וּבִבְנֹותֶיהָ וּבְעַרְעֹר[a] ל. יב[21]. ב[22]. ל.
ד ב חס רב מל[23].
וּבִבְנֹותֶיהָ וּבְכָל־הֶעָרִים אֲשֶׁר עַל־יְדֵי אַרְנֹן שְׁלֹשׁ מֵאֹות שָׁנָה וּמַדּוּעַ ד ב חס רב מל[23]. ל[24].
27 לֹא־הִצַּלְתֶּם[b] בָּעֵת הַהִיא׃ 27 וְאָנֹכִי לֹא חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה עֹשֶׂה ט ר״פ וכל תרי עשר דכות[25]. ג בטע בסיפ[18]
אִתִּי רָעָה לְהִלָּחֶם בִּי יִשְׁפֹּט יְהוָה הַשֹּׁפֵט הַיֹּום בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין
28 בְּנֵי עַמֹּון[a]׃ 28 וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ בְּנֵי עַמֹּון[a] אֶל־דִּבְרֵי יִפְתָּח אֲשֶׁר שָׁלַח
29 אֵלָיו׃ פ 29 וַתְּהִי עַל־יִפְתָּח רֻוחַ יְהוָה וַיַּעֲבֹר אֶת־הַגִּלְעָד וְאֶת־ ל. ב[26]
מְנַשֶּׁה וַיַּעֲבֹר[c] אֶת־מִצְפֵּה גִלְעָד[a] וּמִמִּצְפֵּה גִלְעָד עָבַר[b] בְּנֵי עַמֹּון׃ ל
30 וַיִּדַּר יִפְתָּח נֶדֶר לַיהוָה וַיֹּאמַר אִם־נָתֹון תִּתֵּן אֶת־בְּנֵי עַמֹּון[a] בְּיָדִי׃ ג[27]. צא. ז מל בלישׁ[18]
31 וְהָיָה הַיֹּוצֵא[a] אֲשֶׁר יֵצֵא[b] מִדַּלְתֵי בֵיתִי לִקְרָאתִי בְּשׁוּבִי בְשָׁלֹום ד מל בנביא וכל כתיב דכוות[25]
סֿ[25] מִבְּנֵי עַמֹּון[c] וְהָיָה לַיהוָה וְהַעֲלִיתִהוּ עֹולָה[d]׃ פ 32 וַיַּעֲבֹר יִפְתָּח ל
33 אֶל־בְּנֵי עַמֹּון לְהִלָּחֶם בָּם וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדֹו׃ 33 וַיַּכֵּם מֵעֲרֹועֵר וְעַד־ יד פסוק ועד ועד[17]. ל
בֹּואֲךָ מִנִּית עֶשְׂרִים עִיר וְעַד[a] אָבֵל כְּרָמִים מַכָּה גְּדֹולָה מְאֹד וַיִּכָּנְעוּ ב. ב. ב[18]
34 בְּנֵי עַמֹּון מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ 34 וַיָּבֹא יִפְתָּח הַמִּצְפָּה[a] אֶל־ ל. כ[29]. ב. ל
בֵּיתֹו ׀ וְהִנֵּה בִתֹּו יֹצֵאת לִקְרָאתֹו[a] בְּתֻפִּים[a] וּבִמְחֹלֹות וְרַק הִיא יְחִידָה
35 אֵין־לֹו מִמֶּנּוּ[b] בֵּן אֹו־בַת׃ 35 וַיְהִי כִּרְאֹותֹו אֹותָהּ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו ו סביר מינה[30]
וַיֹּאמֶר אֲהָהּ בִּתִּי הַכְרַע הִכְרַעְתִּנִי[a] וְאַתְּ הָיִית[b] בְּעֹכְרָי וְאָנֹכִי פָּצִיתִי־ ל. ל. ל
36 פִי אֶל־יְהוָה וְלֹא אוּכַל לָשׁוּב׃ 36 וַתֹּאמֶר אֵלָיו אָבִי פָּצִיתָה אֶת־ ג[31]. ו בטע זקף בסיפ. ל
פִּיךָ אֶל־יְהוָה עֲשֵׂה לִי כַּאֲשֶׁר יָצָא מִפִּיךָ אַחֲרֵי אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ יְהוָה

[17] Mm 1244. [18] Mp sub loco. [19] Mm 1470. [20] Mm 264. [21] Mm 1748. [22] Mm 1471. [23] Mm 4030. [24] Mm 1454. [25] Mm 1472. [26] Mm 1473. [27] Mm 1474. [28] Mm 1475. [29] Ex 15,20. [30] Mm 2038. [31] Mm 3955.

24 [a] 𝔊* *κατεκληρονόμησέν σοι*; prb dl ך (dttg cf 24b) ‖ **25** [a] mlt Mss וְאִם ‖ **26** [a] 𝔊^{BROC} *καὶ ἐν χῇ Αροηρ*, 𝔙 *et in Aroer* cf 33, prp וּבַעֲרֹעֵר; 𝔊* *καὶ ἐν Ιαζηρ* ‖ [b] 𝔊^{BC} leg הֲ֫ ‖ **27** [a] cf 12[a] ‖ **28** [a] cf 12[a] ‖ **29** [a–a] prb dl et postea l עֶבֶר ממצפה ג׳ (ל) cf Ms עֵבֶר et 𝔊 *εἰς τὸ πέραν* ‖ [b] nonn Mss 𝔖𝔗𝔙 + אֶל־ ‖ **30** [a] cf 12[a] ‖ **31** [a] > 𝔊*𝔖𝔙 ‖ [b] 𝔙 + *primus* ‖ [c] cf 12[a] ‖ [d] pc Mss 𝔖 לְעֹ׳ ‖ **33** [a] mlt Mss עַד ‖ **34** [a] sic L, mlt Mss Edd בְּ׳ ‖ [b] Seb 𝔊*𝔖𝔗 ממנה ‖ **35** [a–a] 𝔊^{BC} *ταραχῇ ἐτάραξάς με*, prp עָכוֹר עֲכַרְתִּנִי ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd ת־.

ל לְכֹל יֹשְׁבֵי גִלְעָד׃ 9 וַיֹּאמֶר יִפְתָּח אֶל־זִקְנֵי גִלְעָד אִם־מְשִׁיבִים אַתֶּם 9
אוֹתִי לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי עַמּוֹן וְנָתַן יְהוָה אוֹתָם לְפָנַי[a] אֲנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם
כד ה מנה בסיפ. ג ב מל וחד חס לְרֹאשׁ׃ 10 וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי־גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח יְהוָה יִהְיֶה שֹׁמֵעַ בֵּינוֹתֵינוּ 10
לה אִם־לֹא כִדְבָרְךָ כֵּן נַעֲשֶׂה׃ 11 וַיֵּלֶךְ יִפְתָּח עִם־זִקְנֵי גִלְעָד וַיָּשִׂמוּ 11
כד ה מנה בסיפ. ל. ב הָעָם אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ וּלְקָצִין וַיְדַבֵּר יִפְתָּח אֶת־כָּל־דְּבָרָיו לִפְנֵי
יְהוָה בַּמִּצְפָּה׃ פ 12 וַיִּשְׁלַח יִפְתָּח מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן[a] 12
ד׳ לֵאמֹר מַה־לִּי וָלָךְ כִּי־בָאתָ אֵלַי לְהִלָּחֵם בְּאַרְצִי׃ 13 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ 13
ל. ג בליש בְּנֵי־עַמּוֹן[a] אֶל־מַלְאֲכֵי יִפְתָּח כִּי־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אַרְצִי בַּעֲלוֹתוֹ
יד סמוק ועד ועד[10] מִמִּצְרַיִם מֵאַרְנֹן וְעַד[b] הַיַּבֹּק וְעַד־הַיַּרְדֵּן וְעַתָּה הָשִׁיבָה אֹתָהֶן[c]
ב[11]. ב. ג[12] בְּשָׁלוֹם[d] 14 וַיֹּסֶף עוֹד יִפְתָּח וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן׃ 14
כי ז[13] מנה מל
יב סביר 15 וַיֹּאמֶר[a] לוֹ כֹּה אָמַר יִפְתָּח לֹא־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אֶרֶץ מוֹאָב 15
[b]וְאֶת־אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן[b]׃ 16 כִּי בַּעֲלוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל 16
ב׳[14] בַּמִּדְבָּר עַד־יַם־סוּף וַיָּבֹא קָדֵשָׁה׃ 17 וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים ׀ אֶל־ 17
מֶלֶךְ אֱדוֹם ׀ לֵאמֹר אֶעְבְּרָה[a]־נָּא בְאַרְצֶךָ וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ אֱדוֹם וְגַם
ל אֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלָח וְלֹא אָבָה וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּקָדֵשׁ׃ 18 וַיֵּלֶךְ 18
ל בַּמִּדְבָּר וַיָּסָב אֶת־אֶרֶץ אֱדוֹם וְאֶת־אֶרֶץ מוֹאָב וַיָּבֹא מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ
ל. ל. ל לְאֶרֶץ מוֹאָב וַיַּחֲנוּ בְּעֵבֶר אַרְנֹן וְלֹא־בָאוּ בִגְבוּל מוֹאָב כִּי אַרְנֹן
גְּבוּל מוֹאָב׃ 19 וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל־סִיחוֹן מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי 19
מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן וַיֹּאמֶר לוֹ יִשְׂרָאֵל נַעְבְּרָה[a]־נָּא בְאַרְצְךָ עַד־מְקוֹמִי׃
ה חס. כ ב מנה בסיפ[15] 20 וְלֹא[a]־הֶאֱמִין סִיחוֹן[a] אֶת־יִשְׂרָאֵל עָבַר בִּגְבֻלוֹ וַיֶּאֱסֹף סִיחוֹן אֶת־ 20
ב ושאר וילחם בישראל כָּל־עַמּוֹ וַיַּחֲנוּ בְּיָהְצָה וַיִּלָּחֶם[b] עִם־יִשְׂרָאֵל׃ 21 וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵי־ 21
יא[16] יִשְׂרָאֵל אֶת־סִיחוֹן וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיַּכֻּם וַיִּירַשׁ יִשְׂרָאֵל
ט מל בנביא ד מנה בסיפ אֵת כָּל־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַהִיא׃ 22 וַיִּירְשׁוּ אֵת כָּל־גְּבוּל 22

[9] Mm 1999. [10] Mm 1244. [11] Mp sub loco. [12] Mm 1468. [13] Mm 962. [14] Mm 1469. [15] Mm 4234. [16] Mm 917.

9 [a] pc Mss בְּיָדִי ‖ **12** [a] prb l מוֹאָב, it 13[a]. 14[a]. 27[a]. 28[a]. 30[a] et 31[c] ‖ [b] l c nonn Mss 𝔊𝔬𝔖 עד ‖ [c] 𝔊[L]𝔏𝔙 suff 3 sg f ‖ [d] 𝔊[BR]ⅡⅡC + *καὶ πορεύσομαι* = וְאֵלְכָה ‖ **13** [a] cf 12[a] ‖ [b] l c nonn Mss 𝔊*𝔖 עַד ‖ [c] 𝔊[L]𝔏𝔙 suff 3 sg f ‖ [d] 𝔊[BR]ⅡⅡC + *καὶ πορεύσομαι* = וְאֵלְכָה ‖ **14** [a] cf 12[a] ‖ **15** [a] pc Mss Seb רוֹ־ ‖ [b–b] prb add cf 12[a] ‖ **17** [a] pc Mss 𝔖 נַע׳ cf 19 ‖ **19** [a] mlt Mss 𝔊*𝔖 אֶע׳ cf מקומי et 17 ‖ **20** [a–a] 𝔊* *ἠθέλησεν Σηων*, prp אָבָה וַיַּאֲמֵן ס׳ תת cf 17 Nu 20,21 ‖ [b–b] mlt Mss 𝔊[BC] בְּיַ׳.

10 וַיִּזְעֲקוּ֙ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל אֶל־יְהוָ֖ה לֵאמֹ֑ר חָטָ֣אנוּ לָ֗ךְ וְכִ֤י [a]עָזַ֙בְנוּ֙ אֶת־ל
11 אֱלֹהֵ֔ינוּ וַנַּעֲבֹ֖ד אֶת־הַבְּעָלִֽים׃ פ 11 וַיֹּ֥אמֶר יְהוָ֖ה אֶל־בְּנֵ֣י
יִשְׂרָאֵ֑ל [a]הֲלֹ֗א מִמִּצְרַ֤יִם וּמִן־הָֽאֱמֹרִי֙ וּמִן־בְּנֵ֣י עַמּ֔וֹן וּמִן־[b]פְּלִשְׁתִּֽים׃ [a] ב פסוק ומן ומן ומן. ד' וכל לשון ארמי וכל ד"ה דכות ב מז. ב[8]
12 וְצִידוֹנִ֥ים וַעֲמָלֵ֖ק וּמָעוֹ֑ן [a]לָחֲצ֥וּ אֶתְכֶ֛ם וַתִּצְעֲק֥וּ אֵלַ֖י וָאוֹשִׁ֥יעָה ל ומל ב[9]. ל. ל
13 אֶתְכֶ֖ם מִיָּדָֽם׃ 13 וְאַתֶּ֣ם עֲזַבְתֶּ֔ם אוֹתִ֖י וַתַּעַבְד֣וּ אֱלֹהִ֣ים אֲחֵרִ֑ים לָכֵ֕ן
14 לֹֽא־אוֹסִ֥יף לְהוֹשִׁ֖יעַ אֶתְכֶֽם׃ 14 לְכ֥וּ וְזַעֲק֖וּ אֶל־[b]הָאֱלֹהִ֣ים אֲשֶׁ֣ר יט. ג פת[10]. כ
15 בְּחַרְתֶּ֣ם בָּ֔ם הֵ֥מָּה יוֹשִׁ֖יעוּ לָכֶ֑ם בְּעֵ֥ת צָרַתְכֶֽם׃ 15 וַיֹּאמְר֥וּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֖ל ל
אֶל־יְהוָ֑ה חָטָ֣אנוּ עֲשֵׂה־אַתָּ֥ה לָ֛נוּ כְּכָל־הַטּ֥וֹב בְּעֵינֶ֖יךָ אַ֣ךְ הַצִּילֵ֔נוּ נָ֖א ב. סו
16 הַיּ֥וֹם הַזֶּֽה׃ 16 וַיָּסִ֜ירוּ אֶת־אֱלֹהֵ֤י הַנֵּכָר֙ מִקִּרְבָּ֔ם וַיַּעַבְד֖וּ אֶת־יְהוָ֑ה
17 וַתִּקְצַ֥ר נַפְשׁ֖וֹ בַּעְמַ֥ל יִשְׂרָאֵֽל׃ פ 17 וַיִּצָּעֲק֥וּ בְנֵֽי עַמּ֖וֹן וַיַּחֲנ֣וּ ד[11]. ב[12]. ג
18 בַּגִּלְעָ֑ד וַיֵּאָסְפ֥וּ בְנֵֽי יִשְׂרָאֵ֖ל וַיַּחֲנ֥וּ בַּמִּצְפָּ֛ה׃ 18 וַיֹּאמְר֣וּ [a]הָעָ֗ם שָׂרֵי֙ יב. ג[13]
גִּלְעָ֔ד [a]אִ֚ישׁ אֶל־רֵעֵ֔הוּ מִ֚י הָאִ֣ישׁ אֲשֶׁר֩ יָחֵ֨ל לְהִלָּחֵ֜ם בִּבְנֵ֣י עַמּ֗וֹן יִֽהְיֶ֤ה ה[14]
לְרֹאׁ֙שׁ֙ לְכֹ֣ל יֹשְׁבֵ֔י גִּלְעָֽד׃ פ כד ה מנה בסיפ

11 1 וְיִפְתָּ֣ח הַגִּלְעָדִ֗י הָיָה֙ גִּבּ֣וֹר חַ֔יִל וְה֥וּא בֶּן־אִשָּׁ֖ה זוֹנָ֑ה וַיּ֥וֹלֶד [a]גִּלְעָ֖ד ג[1] ב קמ חד פת וחד מן יו ד"ם וס"פ חד. ל
2 אֶת־יִפְתָּֽח׃ 2 וַתֵּ֤לֶד אֵֽשֶׁת־גִּלְעָד֙ ל֣וֹ בָנִ֔ים וַיִּגְדְּל֥וּ בְנֵֽי־הָאִשָּׁ֖ה
וַיְגָרְשׁ֣וּ אֶת־יִפְתָּ֗ח וַיֹּ֨אמְרוּ֙ ל֣וֹ לֹֽא־תִנְחַ֥ל בְּבֵית־[a]אָבִ֖ינוּ כִּ֥י בֶן־אִשָּׁ֖ה ב[2]
אַחֶ֥רֶת אָֽתָּה׃ 3 וַיִּבְרַ֤ח יִפְתָּח֙ מִפְּנֵ֣י אֶחָ֔יו וַיֵּ֖שֶׁב בְּאֶ֣רֶץ [a]טֹ֑וב וַיֵּֽתְלַקְּט֥וּ ל. ל. ל
4 אֶל־יִפְתָּ֖ח אֲנָשִׁ֣ים רֵיקִ֑ים וַיֵּצְא֖וּ עִמּֽוֹ׃ פ 4 [a]וַיְהִ֣י מִיָּמִ֔ים וַיִּלָּחֲמ֥וּ ג[3]
5 בְּנֵֽי־עַמּ֖וֹן עִם־יִשְׂרָאֵֽל׃ 5 וַיְהִ֗י כַּאֲשֶׁ֤ר נִלְחֲמ֙וּ בְּנֵֽי־עַמּ֔וֹן עִם־יִשְׂרָאֵ֖ל ב בטע בסיפ[4]
6 וַיֵּלְכ֣וּ זִקְנֵי֩ גִלְעָ֨ד לָקַ֜חַת אֶת־יִפְתָּ֗ח מֵאֶ֥רֶץ [a]טֽוֹב׃ 6 וַיֹּאמְר֖וּ לְיִפְתָּ֑ח ל
7 לְכָ֣ה וְתִֽהְיֶ֤ה לָּ֙נוּ֙ לְקָצִ֔ין וְנִלָּחֲמָ֖ה בִּבְנֵ֥י עַמּֽוֹן׃ 7 וַיֹּ֤אמֶר יִפְתָּח֙ לִזְקְנֵ֣י [a]ג חד בת ג ג ב כת תרי ב[5]. ג[6]
גִלְעָ֔ד הֲלֹ֥א אַתֶּ֛ם שְׂנֵאתֶ֥ם אֹתִ֖י וַתְּגָרְשֻׁ֣נִי מִבֵּ֣ית אָבִ֑י [b]וּמַדּ֣וּעַ בָּאתֶ֥ם ז[7]. ל[8]. וחד מן ו בטע
8 אֵלַ֛י עַתָּ֥ה כַּאֲשֶׁר־צַ֖ר לָכֶֽם׃ 8 וַיֹּאמְר֨וּ֙ זִקְנֵ֣י גִלְעָ֔ד אֶל־יִפְתָּ֖ח לָכֵ֑ן [a]עַתָּ֣ה שַׁ֗בְנוּ אֵלֶ֛יךָ וְהָלַכְתָּ֥ עִמָּ֖נוּ וְנִלְחַמְתָּ֣ בִּבְנֵ֣י עַמּ֑וֹן וְהָיִ֥יתָ לָּ֖נוּ לְרֹ֥אׁשׁ כד ה מנה בסיפ

[7]Mm 665. [8]Mm 4196. [9]Mm 4014. [10]Mm 1464. [11]Mm 1492. [12]Mm 1465. [13]Mm 1386. [14]Mm 1008. Cp 11 [1]Mm 1331. [2]Mm 1466. [3]Mm 1374 ב. [4]Mm 1467. [5]Mm 1755. [6]Mm 1389. [7]Mp sub loco. [8]Mm 1454.

10 [a–a] l c nonn Mss 𝔊𝔖𝔙 כִּי ‖ [b] pc Mss 𝔙 + יהוה ‖ **11** [a–a] crrp; prp הלא ממ׳ ומן־הא׳ ‖ **12** [a] 𝔊* *καὶ Μαδιαμ*, l וּמִדְיָן ‖ ומן־הַכְּנַעֲנִים הוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם וַאֲרָם ובני עמון ופלשתים **18** [a–a] frt gl cf 11,5 ‖ Cp 11,4 [a] > 𝔊[B] ‖ 7 [a] nonn Mss וַיֹּאמֶר אֶל־ ut 9 ‖ [b] 𝔊 + *καὶ ἐξαπεστείλατέ με ἀφ' ὑμῶν* cf Gn 26,27 ‖ **8** [a] 𝔊* *οὐκ οὕτως* = לֹא כֵן, cf Gn 4,15[a].

ל בְּתוֹךְ־הָעִיר וַיָּנֻסוּ שָׁמָּה כָּל־הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְכֹל בַּעֲלֵי הָעִיר
וַיִּסְגְּרוּ בַּעֲדָם וַיַּעֲלוּ עַל־גַּג הַמִּגְדָּל׃ 52 וַיָּבֹא אֲבִימֶלֶךְ עַד־הַמִּגְדָּל 52
ל.ג״ וַיִּלָּחֶם בּוֹ וַיִּגַּשׁ עַד־פֶּתַח הַמִּגְדָּל לִשְׂרֹפוֹ בָאֵשׁ׃ 53 וַתַּשְׁלֵךְ אִשָּׁה 53
ב.ל אַחַת פֶּלַח רֶכֶב עַל־רֹאשׁ אֲבִימֶלֶךְ וַתָּרֶץ[a] אֶת־גֻּלְגָּלְתּוֹ׃ 54 וַיִּקְרָא 54
מְהֵרָה אֶל־הַנַּעַר נֹשֵׂא כֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁלָף חַרְבְּךָ[a] וּמוֹתְתֵנִי פֶּן־ לח. ב חד חס וחד מל[45]
ב.ל יֹאמְרוּ לִי אִשָּׁה הֲרָגָתְהוּ וַיִּדְקְרֵהוּ נַעֲרוֹ וַיָּמֹת׃ 55 וַיִּרְאוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל 55
ג חס בסיפ וכל אוריית רשמואל דכוה[46]. כה. ל כִּי מֵת אֲבִימֶלֶךְ וַיֵּלְכוּ אִישׁ לִמְקֹמוֹ׃ 56 וַיָּשֶׁב אֱלֹהִים אֶת רָעַת 56
ל אֲבִימֶלֶךְ אֲשֶׁר עָשָׂה לְאָבִיו לַהֲרֹג אֶת־שִׁבְעִים אֶחָיו׃ 57 וְאֵת כָּל־ 57
ל.ח״. ב. ג״ רָעַת אַנְשֵׁי שְׁכֶם הֵשִׁיב אֱלֹהִים בְּרֹאשָׁם וַתָּבֹא[a] אֲלֵיהֶם קִלֲלַת יוֹתָם
בֶּן־יְרֻבָּעַל׃ פ

10 1 וַיָּקָם אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ לְהוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל תּוֹלָע בֶּן־פּוּאָה סׄח׳
ה מל[2] בֶּן־דּוֹדוֹ[a] אִישׁ יִשָּׂשכָר[b] וְהוּא־יֹשֵׁב בְּשָׁמִיר[c] בְּהַר אֶפְרָיִם׃ 2 וַיִּשְׁפֹּט 2
ל אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה וַיָּמָת וַיִּקָּבֶר בְּשָׁמִיר׃ פ
3 וַיָּקָם אַחֲרָיו יָאִיר הַגִּלְעָדִי וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם 3
שָׁנָה׃ 4 וַיְהִי־לוֹ שְׁלֹשִׁים בָּנִים רֹכְבִים עַל־שְׁלֹשִׁים עֲיָרִים וּשְׁלֹשִׁים 4
ל.ב עֲיָרִים[a] לָהֶם לָהֶם יִקְרָאוּ חַוֹּת יָאִיר עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר[b] בְּאֶרֶץ
ל הַגִּלְעָד׃ 5 וַיָּמָת יָאִיר וַיִּקָּבֶר בְּקָמוֹן׃ פ 5
ג כת כן[3] 6 וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיַּעַבְדוּ אֶת־ 6
הַבְּעָלִים וְאֶת־הָעַשְׁתָּרוֹת וְאֶת־אֱלֹהֵי אֲרָם וְאֶת־אֱלֹהֵי צִידוֹן וְאֶת
אֱלֹהֵי מוֹאָב וְאֶת אֱלֹהֵי בְנֵי־עַמּוֹן וְאֶת אֱלֹהֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּעַזְבוּ אֶת־
ג מל בלישׁ[4] יְהוָה וְלֹא עָבָדוּהוּ׃ 7 וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְכְּרֵם בְּיַד־ 7
חצי הספר בפסוקים פְּלִשְׁתִּים וּבְיַד בְּנֵי עַמּוֹן׃ 8 וַיִּרְעֲצוּ וַיְרֹצְצוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל[a] בַּשָּׁנָה 8
הַהִיא[a] שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה אֶת־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן
בְּאֶרֶץ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בַּגִּלְעָד׃ 9 וַיַּעַבְרוּ בְנֵי־עַמּוֹן אֶת־הַיַּרְדֵּן 9
יו״ד מל ב[5] מנה בלישׁ חד חס וחד מל. ב לְהִלָּחֶם גַּם־בִּיהוּדָה וּבְבִנְיָמִן וּבְבֵית אֶפְרָיִם וַתֵּצַר לְיִשְׂרָאֵל מְאֹד׃

[44]Mm 139. [45]Mm 1458. [46]Mp sub loco. [47]Mm 2876. [48]Mm 1459. Cp 10 [1]Mp sub loco. [2]Mm 1460. [3]Mm 1461 contra textum. [4]Mm 1462. [5]Mm 262. [6]Mm 1463.

53 [a] pc Mss יָרֹץ, pc Mss יָרַץ ‖ 54 [a] 𝔊[B] suff 1sg ‖ 57 [a] pc Mss עליהם ‖ Cp 10,1 [a–a] nom proprium ‖ [b] Q יָשָׂכָר Ben Naftali יִשָּׂשכָר, K אִישׁ שָׂכָר cf 𝔊* *Ισσαχαρ* ‖ [c] 𝔊* *ἐν Σαμαρείᾳ* ‖ 4 [a] l c Or Vrs עָרִים ‖ [b] > 𝔏 ‖ 8 [a–a] frt add.

36 אֲבִימֶלֶךְ וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ מִן־הַמַּאְרָב׃ 36 וַיַּרְא־זַעַל[a] אֶת־הָעָם
וַיֹּאמֶר אֶל־זְבֻל הִנֵּה־עָם יוֹרֵד מֵרָאשֵׁי הֶהָרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו זְבֻל אֶת
37 צֵל הֶהָרִים אַתָּה רֹאֶה כְּאֲנָשִׁים[b]׃ ס 37 וַיֹּסֶף עוֹד זַעַל[a] לְדַבֵּר כי
וַיֹּאמֶר הִנֵּה־עָם יוֹרְדִים מְעֻם טַבּוּר[b] הָאָרֶץ וְרֹאשׁ־אֶחָד בָּא מִדֶּרֶךְ
38 אֵלוֹן מְעוֹנְנִים׃ 38 וַיֹּאמֶר אֵלָיו זְבֻל אַיֵּה אִפְוֹא פִּיךָ אֲשֶׁר תֹּאמַר מִי
אֲבִימֶלֶךְ כִּי נַעַבְדֶנּוּ הֲלֹא זֶה הָעָם אֲשֶׁר מָאַסְתָּה בּוֹ צֵא־נָא עַתָּה ב מל
39 וְהִלָּחֶם בּוֹ׃ ס 39 וַיֵּצֵא זַעַל[a] לִפְנֵי בַּעֲלֵי שְׁכֶם וַיִּלָּחֶם בַּאֲבִימֶלֶךְ׃
40 וַיִּרְדְּפֵהוּ[a] אֲבִימֶלֶךְ וַיָּנָס מִפָּנָיו וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים רַבִּים עַד־פֶּתַח כנ
41 הַשָּׁעַר[b]׃ 41 [a]וַיֵּשֶׁב אֲבִימֶלֶךְ בָּאְרוּמָה[a] וַיְגָרֶשׁ זְבֻל אֶת־זַעַל[b] וְאֶת־ מא[37] כת א לא קר ול
42 אֶחָיו מִשֶּׁבֶת בִּשְׁכֶם׃ 42 וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֵּצֵא הָעָם הַשָּׂדֶה וַיַּגִּדוּ[a] בלית . ה[38]
43 לַאֲבִימֶלֶךְ׃ 43 וַיִּקַּח אֶת־הָעָם וַיְחַצֵּם לִשְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיֶּאֱרֹב בַּשָּׂדֶה ל . כ
44 וַיַּרְא וְהִנֵּה הָעָם יֹצֵא מִן־הָעִיר וַיָּקָם עֲלֵיהֶם וַיַּכֵּם׃ 44 וַאֲבִימֶלֶךְ
וְהָרָאשִׁים[a] אֲשֶׁר עִמּוֹ פָּשְׁטוּ וַיַּעַמְדוּ פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר וּשְׁנֵי הָרָאשִׁים ל . יא וכל ד״ה דכות . ב
45 פָּשְׁטוּ עַל־כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה וַיַּכּוּם׃ 45 וַאֲבִימֶלֶךְ נִלְחָם בָּעִיר כָּל יא[39]
הַיּוֹם הַהוּא וַיִּלְכֹּד אֶת־הָעִיר וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ הָרָג וַיִּתֹּץ אֶת־ יב[40]
46 הָעִיר וַיִּזְרָעֶהָ מֶלַח׃ פ 46 וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־בַּעֲלֵי מִגְדַּל־שְׁכֶם וַיָּבֹאוּ
47 אֶל־צְרִיַח בֵּית [a]אֵל בְּרִית׃ 47 וַיֻּגַּד לַאֲבִימֶלֶךְ כִּי הִתְקַבְּצוּ כָּל־ ל בטע . כה[41]
48 בַּעֲלֵי מִגְדַּל־שְׁכֶם׃ 48 וַיַּעַל אֲבִימֶלֶךְ הַר־צַלְמוֹן הוּא וְכָל־הָעָם נא מ״ם וכל ר״ם דכות ב מ ג
אֲשֶׁר־אִתּוֹ וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ [a]אֶת־הַקַּרְדֻּמוֹת[a] בְּיָדוֹ וַיִּכְרֹת שׂוֹכַת עֵצִים ל
וַיִּשָּׂאֶהָ וַיָּשֶׂם עַל־שִׁכְמוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ מָה רְאִיתֶם ל . פה .
יא וכל ד״ה דכות
49 עֲשִׂיתִי מַהֲרוּ עֲשׂוּ כָמוֹנִי׃ 49 וַיִּכְרְתוּ גַם־כָּל־הָעָם אִישׁ שׂוֹכֹה[a] ד[42] . ב כת כן
וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיָּשִׂימוּ עַל־הַצְּרִיחַ וַיַּצִּיתוּ עֲלֵיהֶם אֶת־הַצְּרִיחַ לה
בָּאֵשׁ וַיָּמֻתוּ גַּם כָּל־אַנְשֵׁי מִגְדַּל־שְׁכֶם כְּאֶלֶף אִישׁ וְאִשָּׁה׃ פ ל . כב
50 וַיֵּלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ אֶל־תֵּבֶץ וַיִּחַן בְּתֵבֶץ וַיִּלְכְּדָהּ׃ 51 וּמִגְדַּל־עֹז הָיָה ל . ז[43]

[30]Mm 2120. [31]Mm 3470. [32]Mm 1575. [33]Mm 2948. [34]Mm 1554. [35]Mm 1448. [36]Mm 1457. [37]Mm 898. [38]Mm 348. [39]Mm 917. [40]Mm 1055. [41]Mm 2228. [42]Mm 332. [43]Mm 1330.

36 [a] cf 26[a] || [b] sic LC, al Mss 𝔅 כְּ׳ || **37** [a] cf 26[a] || [b] ℭ טיבור || **39** [a] cf 26[a] || **40** [a] 𝔔 פם– || [b] 𝔔 שער העיר cf 𝔊*𝔙 || **41** [a–a] l וַיֵּשֶׁב אב׳ אר׳ cf 𝔊[L] || [b] cf 26[a] || **42** [a] 𝔔 ויגד cf 𝔊 *ἀπηγγέλη* || **44** [a] 𝔊[L] sg, l והראש || **46** [a] 𝔊* *Baalχ* cf 4 || **48** [a–a] 𝔊*(𝔖) *ἀξίνην*, prp אַחַת־הק׳ || **49** [a] pc Mss שׂוכו; prp שׂוכתו vel שׂוֹכָה.

אֲבִימֶלֶךְ׃ 21 וַיָּנָס יוֹתָם וַיִּבְרַח וַיֵּלֶךְ בְּאֵרָה וַיֵּשֶׁב שָׁם מִפְּנֵי אֲבִימֶלֶךְ 21
אָחִיו׃ פ 22 וַיָּשַׂר אֲבִימֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שָׁלֹשׁ שָׁנִים׃ 23 וַיִּשְׁלַח 22 23
אֱלֹהִים רוּחַ רָעָה בֵּין אֲבִימֶלֶךְ וּבֵין בַּעֲלֵי שְׁכֶם וַיִּבְגְּדוּ בַעֲלֵי־שְׁכֶם
בַּאֲבִימֶלֶךְ׃ 24 לָבוֹא חֲמַס שִׁבְעִים בְּנֵי־יְרֻבָּעַל וְדָמָם לָשׂוּם עַל־ 24
אֲבִימֶלֶךְ אֲחִיהֶם אֲשֶׁר הָרַג אוֹתָם וְעַל בַּעֲלֵי שְׁכֶם אֲשֶׁר־חִזְּקוּ
אֶת־יָדָיו לַהֲרֹג אֶת־אֶחָיו׃ 25 וַיָּשִׂימוּ לוֹ בַעֲלֵי שְׁכֶם מְאָרְבִים עַל 25
רָאשֵׁי הָהָרִים וַיִּגְזְלוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם בַּדֶּרֶךְ וַיֻּגַּד
לַאֲבִימֶלֶךְ׃ פ 26 וַיָּבֹא גַּעַל בֶּן־עֹבֵד וְאֶחָיו וַיַּעַבְרוּ בִשְׁכֶם 26
וַיִּבְטְחוּ־בוֹ בַּעֲלֵי שְׁכֶם׃ 27 וַיֵּצְאוּ הַשָּׂדֶה וַיִּבְצְרוּ אֶת־כַּרְמֵיהֶם 27
וַיְדָרְכוּ וַיַּעֲשׂוּ הִלּוּלִים וַיָּבֹאוּ בֵּית אֱלֹהֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיְקַלְלוּ
אֶת־אֲבִימֶלֶךְ׃ 28 וַיֹּאמֶר גַּעַל בֶּן־עֹבֵד מִי־אֲבִימֶלֶךְ וּמִי־שְׁכֶם 28
כִּי נַעַבְדֶנּוּ הֲלֹא בֶן־יְרֻבַּעַל וּזְבֻל פְּקִידוֹ עִבְדוּ אֶת־אַנְשֵׁי חֲמוֹר
אֲבִי שְׁכֶם וּמַדּוּעַ נַעַבְדֶנּוּ אֲנָחְנוּ׃ 29 וּמִי יִתֵּן אֶת־הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי 29
וְאָסִירָה אֶת־אֲבִימֶלֶךְ וַיֹּאמֶר לַאֲבִימֶלֶךְ רַבֶּה צְבָאֶךָ וְצֵאָה׃
30 וַיִּשְׁמַע זְבֻל שַׂר־הָעִיר אֶת־דִּבְרֵי גַּעַל בֶּן־עֶבֶד וַיִּחַר אַפּוֹ׃ 30
31 וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־אֲבִימֶלֶךְ בְּתָרְמָה לֵאמֹר הִנֵּה גַּעַל בֶּן־ 31
עֶבֶד וְאֶחָיו בָּאִים שְׁכֶמָה וְהִנָּם צָרִים אֶת־הָעִיר עָלֶיךָ׃ 32 וְעַתָּה 32
קוּם לַיְלָה אַתָּה וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתָּךְ וֶאֱרֹב בַּשָּׂדֶה׃ 33 וְהָיָה בַבֹּקֶר 33
כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ תַּשְׁכִּים וּפָשַׁטְתָּ עַל־הָעִיר וְהִנֵּה־הוּא וְהָעָם אֲשֶׁר־
אִתּוֹ יֹצְאִים אֵלֶיךָ וְעָשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר תִּמְצָא יָדֶךָ׃ 34 וַיָּקָם 34
אֲבִימֶלֶךְ וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ לָיְלָה וַיֶּאֶרְבוּ עַל־שְׁכֶם אַרְבָּעָה
רָאשִׁים׃ 35 וַיֵּצֵא גַּעַל בֶּן־עֶבֶד וַיַּעֲמֹד פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר וַיָּקָם 35

ג כת ש. ל
ב
ל
ד. ד 20
לה
עה. ה. כד 21
ל
ל
ל. ב ומל 22
ל. ב 23, ג 24
ג. ל. ל
ל
ל. ל
ל. ל 25
ל. ל 26
ב רחס 27. ג 28 וכל וגנותי דכות ב מ א. ה 29
בא מ״פ וכל ר״פ דכות ב מ ג. יא וכל ד״ה דכות

19 Mm 339. 20 Mm 1452. 21 Mm 2228. 22 Mm 1453. 23 Mm 1454. 24 Mm 1455. 25 Mm 274. 26 Mp sub loco. 27 Mm 1456. 28 Mm 1174. 29 Mm 315.

23 [a] 𝔊 *ἐν τῷ οἴκῳ Αβιμελεχ* – בְּבֵית א׳ ‖ **24** [a] 𝔊 *τοῦ ἐπαγαγεῖν* – לָבִיא (ex לְהָבִיא)? ‖ **25** [a] 𝔗 וַיַּגִּדוּ׳ ‖ **26** [a] Josephus Ant *Γνάλης*, prp גָּעַל ‖ [b] pc Mss עֶבֶר; 𝔊[72.407](ν) *Ωβηδ* cf 𝔊[53.509] *Ιωβηδ* (𝔊[BC] *-ηλ*), prp עֹבֵד ‖ [c] prp וַיִּשְׁבוּ vel וַיַּעַבְדוּ (cf 28) ‖ **27** [a] 𝔊[BC] *καὶ εἰσήνεγκαν* = וַיָּבִיאוּ ‖ [b] cf 26[a] ‖ [c] 𝔊 + *(ὁ) υἱός* ‖ [d] prp עָ׳ cf 𝔗? ‖ **29** [a] 𝔔 ויאמרו cf 𝔙; 𝔊 *καὶ ἐρῶ* = וְאֹמַר ‖ [b] pc Mss רִבֵּה; prp רָבָּה ‖ **30** [a] cf 26[a] ‖ [b] cf 26[b] ‖ [c] 𝔔𝔙 + מאד ‖ **31** [a] crrp; frt l c 41 בָּארוּמָה; prp בֵּת אַרְמָה ‖ [b] cf 26[a] ‖ [c] cf 26[b] ‖ [d] 𝔔𝔊* והמה ‖ [e] 𝔔 על ‖ **35** [a] cf 26[a] ‖ [b] cf 26[b].

מלכה ק

וַיֹּאמְרוּ לַזַּיִת מָלְוֹכָה[a] עָלֵינוּ׃

9 וַיֹּאמֶר[a] לָהֶם הַזַּיִת

נב[12] וכל ד״ה ועזרא דכות׳ ב מ ת חס בלוש

הֶחָדַלְתִּי אֶת־דְּשְׁנִי אֲשֶׁר־בִּי[b] יְכַבְּדוּ ׀ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים ל. ל. [14]

וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל־הָעֵצִים׃ ד

10 וַיֹּאמְרוּ הָעֵצִים לַתְּאֵנָה לְכִי־אַתְּ מָלְכִי עָלֵינוּ׃ ב

11 וַתֹּאמֶר לָהֶם הַתְּאֵנָה

הֶחָדַלְתִּי אֶת־מָתְקִי וְאֶת־תְּנוּבָתִי הַטּוֹבָה ל

וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל־הָעֵצִים׃ ד

12 וַיֹּאמְרוּ הָעֵצִים לַגֶּפֶן לְכִי־אַתְּ מָלְוֹכִי[a] עָלֵינוּ׃ ל. מלכי חד מן ב בלוש ק

13 וַתֹּאמֶר לָהֶם הַגֶּפֶן

הֶחָדַלְתִּי אֶת־תִּירוֹשִׁי הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים ל. [14]

וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל־הָעֵצִים׃ ד

14 וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעֵצִים אֶל־הָאָטָד לֵךְ אַתָּה מְלָךְ־עָלֵינוּ׃ ל

15 וַיֹּאמֶר הָאָטָד אֶל־הָעֵצִים

אִם בֶּאֱמֶת אַתֶּם מֹשְׁחִים אֹתִי לְמֶלֶךְ עֲלֵיכֶם ב[14] חס ול בסים

בֹּאוּ חֲסוּ בְצִלִּי וְאִם־אַיִן תֵּצֵא אֵשׁ[a] מִן־הָאָטָד[a]

וְתֹאכַל אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃ ו רפ״[13]

16 וְעַתָּה אִם־בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים עֲשִׂיתֶם וַתַּמְלִיכוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ

וְאִם־טוֹבָה עֲשִׂיתֶם עִם־יְרֻבַּעַל וְעִם־בֵּיתוֹ וְאִם־כִּגְמוּל יָדָיו עֲשִׂיתֶם ל. ב

17 לוֹ׃ 17 אֲשֶׁר־נִלְחַם אָבִי עֲלֵיכֶם וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־נַפְשׁוֹ מִנֶּגֶד[a] וַיַּצֵּל אֶתְכֶם יב[16]

18 מִיַּד מִדְיָן׃ 18 וְאַתֶּם קַמְתֶּם עַל־בֵּית אָבִי הַיּוֹם וַתַּהַרְגוּ אֶת־בָּנָיו ד בטע[17]. ג[18] וכל מלכים ישעיה וירמיה דכות׳ ב מ תא

שִׁבְעִים אִישׁ עַל־אֶבֶן אֶחָת וַתַּמְלִיכוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־אֲמָתוֹ עַל־ ו. ל

19 בַּעֲלֵי שְׁכֶם כִּי אֲחִיכֶם הוּא׃ 19 וְאִם־בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים עֲשִׂיתֶם עִם־ ג ר״פ בסים

יְרֻבַּעַל וְעִם־בֵּיתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה שִׂמְחוּ בַּאֲבִימֶלֶךְ וְיִשְׂמַח גַּם־הוּא בָּכֶם׃ ל

20 וְאִם־אַיִן תֵּצֵא אֵשׁ מֵאֲבִימֶלֶךְ וְתֹאכַל אֶת־בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְאֶת־ ג ר״פ בסים. ו רפ״[15]

בֵּית מִלּוֹא וְתֵצֵא אֵשׁ מִבַּעֲלֵי שְׁכֶם וּמִבֵּית מִלּוֹא וְתֹאכַל אֶת־ ו רפ״[15]

[12] Mm 11. [13] Mm 2882. [14] Mm 1238 א. [15] Mm 3171. [16] Mm 1748. [17] Mm 1451. [18] Mm 324.

8 [a] mlt Mss ut Q, Ms מולכה, K מְלוֹכָה ‖ **9** [a] pc Mss וַתֹּאמֶר ‖ [b] בּוֹ ו cf 𝔊[B] ‖ **12** [a] mlt Mss ut Q, K מְלוֹכִי ‖ **15** [a–a] 𝔊[BC] ἀπ' ἐμοῦ = מִמֶּנִּי ‖ **17** [a] דּוֹ ו–ָ (ו hpgr).

הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה בִּימֵי[a] גִּדְעוֹן׃ פ 29 וַיֵּלֶךְ יְרֻבַּעַל בֶּן־ 29
ג יוֹאָשׁ וַיֵּשֶׁב בְּבֵיתוֹ׃ 30 וּלְגִדְעוֹן הָיוּ שִׁבְעִים בָּנִים יֹצְאֵי יְרֵכוֹ כִּי־ 30
ב ר״פ[27] נָשִׁים רַבּוֹת הָיוּ לוֹ׃ 31 וּפִילַגְשׁוֹ אֲשֶׁר בִּשְׁכֶם יָלְדָה־לּוֹ גַּם־הִיא 31
פד . ל . כל לישׁ כת כן . ד[28] בֶּן וַיָּשֶׂם אֶת־שְׁמוֹ אֲבִימֶלֶךְ׃ 32 וַיָּמָת גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ בְּשֵׂיבָה 32
ג טוֹבָה וַיִּקָּבֵר בְּקֶבֶר יוֹאָשׁ אָבִיו בְּעָפְרָה[a] אֲבִי הָעֶזְרִי׃ פ
ו מל בנביא 33 וַיְהִי כְּאֲשֶׁר מֵת גִּדְעוֹן וַיָּשׁוּבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי הַבְּעָלִים 33
לה . ג[29] וַיָּשִׂימוּ לָהֶם בַּעַל בְּרִית לֵאלֹהִים׃ 34 וְלֹא זָכְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־ 34
ב בליש . ה[30] יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הַמַּצִּיל אוֹתָם מִיַּד כָּל־אוֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב׃ 35 וְלֹא 35
עָשׂוּ חֶסֶד עִם־בֵּית יְרֻבַּעַל גִּדְעוֹן כְּכֹל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה[a] עִם־
יִשְׂרָאֵל[a]׃ פ
ו׳ 9 1 וַיֵּלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־יְרֻבַּעַל שְׁכֶמָה אֶל־אֲחֵי אִמּוֹ וַיְדַבֵּר 9
ב בסיפ[2] . ב׳ . לז אֲלֵיהֶם וְאֶל־כָּל־מִשְׁפַּחַת בֵּית־אֲבִי אִמּוֹ לֵאמֹר׃ 2 דַּבְּרוּ־נָא בְּאָזְנֵי 2
ל כָּל־בַּעֲלֵי שְׁכֶם מַה־טּוֹב לָכֶם הַמֹּשֵׁל בָּכֶם שִׁבְעִים אִישׁ כָּל בְּנֵי
ל יְרֻבַּעַל אִם־מֹשֵׁל בָּכֶם אִישׁ אֶחָד וּזְכַרְתֶּם כִּי־עַצְמְכֶם[a] וּבְשַׂרְכֶם
לז . כה׳ אָנִי׃ 3 וַיְדַבְּרוּ אֲחֵי־אִמּוֹ עָלָיו[a] בְּאָזְנֵי כָל־בַּעֲלֵי שְׁכֶם אֵת כָּל־ 3
ל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּט לִבָּם אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ כִּי אָמְרוּ אָחִינוּ הוּא׃
4 וַיִּתְּנוּ־לוֹ שִׁבְעִים כֶּסֶף מִבֵּית בַּעַל בְּרִית וַיִּשְׂכֹּר בָּהֶם אֲבִימֶלֶךְ 4
ל . ל אֲנָשִׁים רֵיקִים וּפַחֲזִים וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו׃ 5 וַיָּבֹא בֵית־אָבִיו עָפְרָתָה 5
וַיַּהַרְגוּ אֶת־אֶחָיו בְּנֵי־יְרֻבַּעַל שִׁבְעִים אִישׁ עַל־אֶבֶן אֶחָת וַיִּוָּתֵר יוֹתָם
יב . יג׳[5] בֶּן־יְרֻבַּעַל הַקָּטֹן כִּי נֶחְבָּא׃ ס 6 וַיֵּאָסְפוּ כָּל־בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְכָל־ 6
כט וכל משיחה מצרים אשר ישראל דכות[9] . ג׳[9] ה חס בליש בנביא[7] בֵּית מִלּוֹא וַיֵּלְכוּ וַיַּמְלִיכוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ לְמֶלֶךְ עִם־אֵלוֹן[a] מְצֻבַת[b]
לה[9] אֲשֶׁר בִּשְׁכֶם׃ 7 וַיַּגִּדוּ לְיוֹתָם וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲמֹד בְּרֹאשׁ הַר־גְּרִזִים וַיִּשָּׂא ס
כנ[10] וכל ד״ה ועזרא דכות ב מ ה חס בליש קוֹלוֹ וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר לָהֶם
נ׳[11] שִׁמְעוּ אֵלַי בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְיִשְׁמַע אֲלֵיכֶם אֱלֹהִים׃
8 הָלוֹךְ הָלְכוּ הָעֵצִים לִמְשֹׁחַ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ

27 Mm 156. 28 Mm 178. 29 Mm 1446. 30 Mm 2512. Cp 9 1 Mm 274. 2 Mm 1398. 3 Mm 3361. 4 Mp sub loco. 5 Mm 1447. 6 Mm 958. 7 Mm 1448. 8 Mm 1449. 9 Mm 2840. 10 Mm 11. 11 Mm 1450.

28 a prp כִּימֵי vel כָּל־יְמֵי ‖ 32 a prb l c Ms רַת– cf 6,24 ‖ 35 a a nonn Mss לִי ‖ Cp 9,2 a sic L, mlt Mss Edd מִ– ‖ 3 a 𝔙 אליו ‖ 6 a 𝔊BC τῇ εὑρετῇ · הַנִּמְצָא ‖ b 𝔊 τῆς στάσεως; prb l הַמַּצָּבָה.

13 וַיָּ֣שָׁב גִּדְעוֹן֮ בֶּן־יוֹאָשׁ֒ מִן־הַמִּלְחָמָ֔ה [a]מִלְמַעֲלֵ֖ה הֶחָרֵֽס׃ 14 וַיִּלְכָּד־ ל.ל
נַ֣עַר מֵאַנְשֵׁ֣י סֻכּ֗וֹת [a]וַיִּשְׁאָ֤לֵהוּ֙ וַיִּכְתֹּ֣ב אֵלָ֔יו אֶת־שָׂרֵ֥י סֻכּ֖וֹת וְאֶת־זִקְנֶ֑יהָ ג.ל
שִׁבְעִ֥ים וְשִׁבְעָ֖ה אִֽישׁ׃ 15 וַיָּבֹא֙ אֶל־אַנְשֵׁ֣י [a]סֻכּ֔וֹת וַיֹּ֖אמֶר הִנֵּ֣ה זֶ֣בַח ח[10]
וְצַלְמֻנָּ֗ע אֲשֶׁ֤ר חֵרַפְתֶּם֙ אוֹתִ֣י לֵאמֹ֔ר הֲכַ֥ף זֶ֛בַח וְצַלְמֻנָּ֖ע עַתָּ֣ה בְיָדֶ֑ךָ ז.ב.ה.ז
כִּ֥י נִתֵּ֛ן לַאֲנָשֶׁ֥יךָ הַיְעֵפִ֖ים לֶ֑חֶם׃ 16 וַיִּקַּ֞ח אֶת־זִקְנֵ֣י הָעִ֗יר וְאֶת־קוֹצֵי֙ יא[11].ל.יח פסוק את ואת את .ל[12]
הַמִּדְבָּ֔ר וְאֶת־הַבְּרָקָנִ֖ים וַיֹּ֣דַע [a]בָּהֶ֑ם אֶת אַנְשֵׁ֖י סֻכּֽוֹת׃ 17 וְאֶת־מִגְדַּ֥ל ב.ל.ל בטע ובסיס
פְּנוּאֵ֖ל נָתַ֑ץ וַיַּהַרֹ֗ג אֶת־אַנְשֵׁ֥י הָעִֽיר׃ 18 וַיֹּ֣אמֶר אֶל־זֶ֔בַח וְאֵ֖ל־צַלְמֻנָּ֑ע ח.ל
אֵיפֹ֣ה הָאֲנָשִׁ֗ים אֲשֶׁ֤ר הָרַגְתֶּם֙ בְּתָבֹ֔ור וַיֹּאמְרוּ֙ כָּמֹ֣וךָ כְמוֹתָ֔ם אֶחָ֖ד [a]יכת ה[13].ג ומל[14]
כִּבְתֹאַ֣ר בְּנֵי־הַמֶּ֑לֶךְ׃ 19 וַיֹּ֣אמֶר אַחַ֤י בְּנֵי־אִמִּי֙ הֵ֣ם חַי־יְהוָ֔ה לוּ֙ הַחֲיִתֶ֣ם
אוֹתָ֔ם לֹ֥א הָרַגְתִּ֖י אֶתְכֶ֑ם׃ 20 וַיֹּ֣אמֶר לְיֶ֔תֶר בְּכֹ֖רוֹ קוּם֙ הָרֹ֣ג אוֹתָ֔ם ג מל[16]
וְלֹא־שָׁלַ֥ף הַנַּ֖עַר חַרְבּ֑וֹ כִּ֥י יָרֵ֛א כִּי־עוֹדֶ֥נּוּ נָ֖עַר׃ 21 וַיֹּ֣אמֶר זֶ֔בַח ח
וְצַלְמֻנָּ֖ע קוּם־אַתָּ֣ה וּפְגַ֑ע־בָּ֔נוּ כִּ֚י כְּאִ֣ישׁ גְּבוּרָתֹ֔ו [a]וַיָּ֥קָם גִּדְעוֹן֙ וַיַּהַרֹ֔ג י[10].ל.ל
אֶת־זֶ֥בַח וְאֶת־צַלְמֻנָּ֖ע וַיִּקַּ֣ח אֶת־הַשַּׂהֲרֹנִ֑ים אֲשֶׁ֖ר בְּצַוְּארֵ֥י גְמַלֵּיהֶֽם׃ ג.ג
22 וַיֹּאמְרוּ֙ [a]אִישׁ־יִשְׂרָאֵ֔ל אֶל־גִּדְעוֹן֙ מְשָׁל־בָּ֣נוּ גַּם־אַתָּ֔ה גַּם־בִּנְךָ֖ ל.יב פסוק גם גם
גַּם בֶּן־בִּנֶּ֑ךָ כִּ֥י הוֹשַׁעְתָּ֖נוּ מִיַּ֥ד מִדְיָֽן׃ 23 וַיֹּ֤אמֶר אֲלֵהֶם֙ גִּדְעוֹן֙ לֹ֣א ב[18].כפ[17] חס בנביא
אֶמְשָׁל֤ אֲנִי֙ בָּכֶ֔ם וְלֹא־יִמְשֹׁ֥ל בְּנִ֖י בָּכֶ֑ם יְהוָ֖ה יִמְשֹׁ֥ל בָּכֶֽם׃ 24 וַיֹּ֣אמֶר ל[19]
אֲלֵהֶ֗ם גִּדְעוֹן֙ אֶשְׁאֲלָ֣ה מִכֶּ֔ם שְׁאֵלָ֖ה וּתְנ֣וּ־לִ֑י אִ֚ישׁ נֶ֣זֶם שְׁלָלֹ֔ו כִּי־ כפ[17] חס בנביא
[a]נזמי זָהָ֥ב לָהֶ֖ם כִּי יִשְׁמְעֵאלִ֥ים הֵֽם׃ 25 וַיֹּאמְרוּ֙ נָת֣וֹן נִתֵּ֔ן וַיִּפְרְשׂ֥ו [a]יב ע״מ[20] ז מל בלישׁ.[11]
אֶת־הַשִּׂמְלָ֖ה וַיַּשְׁלִ֣יכוּ שָׁ֑מָּה אִ֚ישׁ נֶ֣זֶם שְׁלָלֹ֔ו׃ 26 וַיְהִי֙ מִשְׁקַ֣ל נִזְמֵ֔י יא[21].ז[22] מל וכל כתיב דכות׳ ב מ א
הַזָּהָ֖ב אֲשֶׁ֣ר שָׁאָ֑ל אֶ֚לֶף וּשְׁבַ֣ע־מֵא֔וֹת זָהָ֕ב לְבַ֖ד מִן־הַשַּׂהֲרֹנִ֥ים ג קמ[23].ג.ב
וְהַנְּטִפֹ֖ות וּבִגְדֵ֣י הָאַרְגָּמָ֑ן שֶׁ֣עַל֮ מַלְכֵ֣י מִדְיָן֒ וּלְבַ֗ד מִן־הָעֲנָקוֹת֙ אֲשֶׁ֣ר ב[24].ל.ל
בְּצַוְּארֵ֥י גְמַלֵּיהֶֽם׃ 27 וַיַּ֤עַשׂ֙ אֹותֹ֣ו גִּדְעוֹן֮ לְאֵפֹוד֒ וַיַּצֵּ֣ג אֹותֹ֗ו בְּעִירֹ֛ו ל.ב[25]
בְּעָפְרָ֖ה וַיִּזְנ֣וּ כָל־יִשְׂרָאֵ֥ל אַחֲרָ֛יו שָׁ֖ם וַיְהִ֣י לְגִדְעוֹ֑ן וּלְבֵיתֹ֖ו לְמֹוקֵֽשׁ׃ ל
28 וַיִּכָּנַ֣ע מִדְיָ֗ן לִפְנֵי֙ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וְלֹא־יָסְפ֥וּ לָשֵׂ֖את רֹאשָׁ֑ם וַתִּשְׁקֹ֣ט ג.ל.כד[26]

[10] Mp sub loco. [11] Mm 1442. [12] Mm 1443. [13] Mm 1750. [14] Mm 3427. [15] Mm 1444. [16] Mm 281. [17] Mm 1954. [18] Mm 1508. [19] Mm 666. [20] Mm 294. [21] Mm 1213. [22] Mm 415. [23] Mm 1445. [24] Mm 2216. [25] Gn 30,38. [26] Mm 1716.

13 [a–a] prb crrp, 𝔊* *ἀπὸ ἀναβάσεως Ares* = מַעֲלֵ֣ה ח׳ ‖ **14** [a] huc tr ‸ ‖ **15** [a] 𝔊 *τοὺς ἄρχοντας* = שָׂרֵ֣י ‖ **16** [a] l וַיֹּדַ֣ע cf 𝔊ΣΥ et 7 (𝔊* pro 16 *καὶ ἔλαβεν τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως καὶ κατέξανεν αὐτοὺς ἐν ταῖς ἀκάνθαις τῆς ἐρήμου καὶ ταῖς βαρακηνιμ*?) ‖ **18** [a] 𝔗(Ψ) *hd mnhwn* (= אחד?); > Ms 𝔊^{R}θ′Ṡ ‖ **21** [a] 𝔊^{BC} suff 2sg ‖ **22** [a] pc Mss Seb 𝔊^{AOL} ר֫ ‖ **25** [a] 𝔊 sg.

ג.ג וְאֶת־ [a]הַיַּרְדֵּן וַיִּצְּעֲקוּ [b]כָּל־אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת־הַמַּיִם עַד בֵּית
ה בת בן וכל לשון אכילה דכות[22]. ב בָּרָה וְאֶת־הַיַּרְדֵּן׃ 25 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי־שָׂרֵי מִדְיָן אֶת־עֹרֵב וְאֶת־זְאֵב 25
ד מל. ד מל וַיַּהַרְגוּ אֶת־עוֹרֵב בְּצוּר־עוֹרֵב וְאֶת־זְאֵב הָרְגוּ בְּיֶקֶב־זְאֵב וַיִּרְדְּפוּ
יא[23] אֶל־[a]מִדְיָן וְרֹאשׁ־עֹרֵב וּזְאֵב הֵבִיאוּ אֶל־גִּדְעוֹן מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃
8 1 וַיֹּאמְרוּ[a] אֵלָיו אִישׁ אֶפְרַיִם מָה־הַדָּבָר הַזֶּה עָשִׂיתָ לָּנוּ לְבִלְתִּי 8
ל.ל ומל.ד׳ קָרְאוֹת[b] לָנוּ כִּי הָלַכְתָּ לְהִלָּחֶם בְּמִדְיָן וַיָּרִיבוּן אִתּוֹ בְּחָזְקָה׃ 2 וַיֹּאמֶר 2
ל בת כן אֲלֵיהֶם מֶה־עָשִׂיתִי עַתָּה כָּכֶם[a] הֲלוֹא טוֹב עֹלְלוֹת אֶפְרַיִם מִבְצִיר[b]
ס[24] אֲבִיעֶזֶר׃ 3 בְּיֶדְכֶם נָתַן אֱלֹהִים[a] אֶת־שָׂרֵי מִדְיָן אֶת־עֹרֵב וְאֶת־זְאֵב
ג[25] ג׳. ג מל וּמַה־יָּכֹלְתִּי עֲשׂוֹת כָּכֶם[b] אָז רָפְתָה רוּחָם מֵעָלָיו בְּדַבְּרוֹ[c] הַדָּבָר הַזֶּה׃
ד[26] 4 וַיָּבֹא גִדְעוֹן הַיַּרְדֵּנָה עֹבֵר[a] הוּא וּשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ 4
ג עֲיֵפִים וְרֹדְפִים[b]׃ 5 וַיֹּאמֶר לְאַנְשֵׁי סֻכּוֹת תְּנוּ־נָא כִכְּרוֹת לֶחֶם לָעָם 5
ג.ה.ז אֲשֶׁר בְּרַגְלָי כִּי־עֲיֵפִים הֵם וְאָנֹכִי רֹדֵף אַחֲרֵי זֶבַח וְצַלְמֻנָּע מַלְכֵי
יב סביר. ב. ה. ז. ו[27] מִדְיָן׃ 6 וַיֹּאמְרוּ[a] שָׂרֵי סֻכּוֹת הֲכַף זֶבַח וְצַלְמֻנָּע עַתָּה בְיָדֶךָ[b] כִּי־נִתֵּן 6
ל.ג לְצִבְאֲךָ לָחֶם׃ 7 וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן לָכֵן בְּתֵת יְהוָה אֶת־זֶבַח וְאֶת־צַלְמֻנָּע 7
ל.ל.ג בְּיָדִי וְדַשְׁתִּי אֶת־בְּשַׂרְכֶם [a]אֶת־קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת־הַבְּרָקָנִים[a]׃
ח.ח 8 וַיַּעַל מִשָּׁם פְּנוּאֵל וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כְּזֹאת וַיַּעֲנוּ אוֹתוֹ אַנְשֵׁי פְנוּאֵל 8
ח כַּאֲשֶׁר עָנוּ אַנְשֵׁי סֻכּוֹת׃ 9 וַיֹּאמֶר גַּם־לְאַנְשֵׁי פְנוּאֵל לֵאמֹר בְּשׁוּבִי 9
ל.ל.ז.ל בְשָׁלוֹם אֶתֹּץ אֶת־הַמִּגְדָּל הַזֶּה׃ פ 10 וְזֶבַח וְצַלְמֻנָּע בַּקַּרְקֹר 10
ל.ל וּמַחֲנֵיהֶם עִמָּם כַּחֲמֵשֶׁת עָשָׂר אֶלֶף כֹּל הַנִּוֹתָרִים מִכֹּל מַחֲנֵה בְנֵי־
קֶדֶם וַהֲנֹפְלִים מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב׃ 11 וַיַּעַל גִּדְעוֹן 11
ל.ז.ב דֶּרֶךְ הַשְּׁכוֹנִי[a] בָּאָהֳלִים מִקֶּדֶם לְנֹבַח וְיָגְבְּהָה[b] וַיַּךְ אֶת־הַמַּחֲנֶה
ז וְהַמַּחֲנֶה הָיָה בֶּטַח[c]׃ 12 וַיָּנוֹס[a] זֶבַח וְצַלְמֻנָּע וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם וַיִּלְכֹּד
ג.ל אֶת־שְׁנֵי | מַלְכֵי מִדְיָן אֶת־זֶבַח וְאֶת־צַלְמֻנָּע וְכָל־הַמַּחֲנֶה הֶחֱרִיד[b]׃

[22]Mm 3680. [23]Mm 1554. Cp 8 [1]Mm 1439. [2]Mp sub loco. [3]Mm 213. [4]Mm 2734. [5]Mm 1440. [6]Mm 1441. [7]Mm 1442. [8]Mm 1443. [9]Mm 2664.

24 [a] l עַל cf Ś || [b] cf 23[a] || **25** [a] l את cf GΣΥ || **Cp 8,1** [a] G^{AO}Ɛ sg || [b] mlt Mss קרא, 2 Mss קרא || **2** [a] mlt Mss בָּכֶם || [b] Ms 𝔅 מִבְּ || **3** [a] pc Mss GU יהוה || [b] cf 2[a] || [c] K^{Or} כְּדַבְּרוֹ || **4** [a] G(ΣΥ) *καὶ διέβη*, l frt וַיַּעֲבְרֵהוּ || [b] G* *καὶ πεινῶντες* וּרְעֵבִים || **6** [a] l c pc Mss Seb Vrs רַ־ || [b] pc Mss ΣA בידיך || **7** [a–a] l בְּקוֹצֵי ... וּבְרֹ׳ cf G || **11** [a] prp שׁוֹכְנֵי || [b] sic L (etiam Nu 32,35), omnes al Mss Edd בְּ– || [c] pc Mss G בְּטֵחַ || **12** [a] sic L nonn Mss, mlt Mss Edd CB וינסו || [b] G^{A} *ἐξέτριψεν* Josephus Ant *διέφθειρε*, prp הֶהְחִיד.

גִּדְעוֹן וְהִנֵּה־אִישׁ מְסַפֵּר לְרֵעֵהוּ חֲלוֹם וַיֹּאמֶר הִנֵּה ׀ חָלַמְתִּי ל
וְהִנֵּה צְלוֹל[a] לֶחֶם שְׂעֹרִים מִתְהַפֵּךְ בְּמַחֲנֵה מִדְיָן וַיָּבֹא עַד־הָאֹהֶל צלל ול בלוש . ב¹²
14 וַיַּכֵּהוּ וַיִּפֹּל[b] וַיַּהֲפְכֵהוּ לְמַעְלָה ׀ וְנָפַל הָאֹהֶל׃ 14 וַיַּעַן רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר ל
אֵין זֹאת בִּלְתִּי אִם־חֶרֶב גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ אִישׁ יִשְׂרְאֵל נָתַן ׀ הָאֱלֹהִים[a] בְּיָדוֹ אֶת־מִדְיָן וְאֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה׃ פ 15 וַיְהִי ׀ כִּשְׁמֹעַ גִּדְעוֹן אֶת־ ב
15 מִסְפַּר הַחֲלוֹם וְאֶת־שִׁבְרוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ[a] וַיָּשָׁב אֶל־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר ב¹³
16 קוּמוּ כִּי־נָתַן יְהוָה בְּיֶדְכֶם[b] אֶת־מַחֲנֵה מִדְיָן׃ 16 וַיַּחַץ אֶת־שְׁלֹשׁ־ ¹⁴ב
מֵאוֹת הָאִישׁ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיִּתֵּן שׁוֹפָרוֹת בְּיַד־כֻּלָּם וְכַדֵּי רֵקִים ב
17 וְלַפִּדִּים בְּתוֹךְ הַכַּדִּים׃ 17 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מִמֶּנִּי תִרְאוּ וְכֵן ׀ תַּעֲשׂוּ נז וכל תלים דכות ב מ״א . ב¹⁵
וְהִנֵּה ׀ אָנֹכִי בָּא בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה וְהָיָה כַּאֲשֶׁר־אֶעֱשֶׂה כֵּן תַּעֲשׂוּן׃ ה¹⁶ . ו¹⁷
18 וְתָקַעְתִּי ׀ בַּשּׁוֹפָר אֲנֹכִי וְכָל־אֲשֶׁר אִתִּי וּתְקַעְתֶּם בַּשּׁוֹפָרוֹת גַּם־אַתֶּם
19 סְבִיבוֹת ׀ כָּל־הַמַּחֲנֶה וַאֲמַרְתֶּם[a] לַיהוָה וּלְגִדְעוֹן׃ פ 19 וַיָּבֹא ל.ג
גִּדְעוֹן וּמֵאָה־אִישׁ[a] אֲשֶׁר־אִתּוֹ בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה רֹאשׁ הָאַשְׁמֹרֶת
הַתִּיכוֹנָה אַךְ הֵקִימוּ אֶת־הַשֹּׁמְרִים[b] וַיְתִקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וְנָפֹץ ב מל . ה . ל ומל¹⁸
20 הַכַּדִּים אֲשֶׁר בְּיָדָם׃ 20 וַיִּתְקְעוּ[b] שְׁלֹשֶׁת הָרָאשִׁים בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיְשַׁבְּרוּ ב
הַכַּדִּים ׀ וַיַּחֲזִיקוּ בְיַד־שְׂמֹאולָם בַּלַּפִּדִים וּבְיַד־יְמִינָם[a] הַשּׁוֹפָרוֹת ו . ל ומל
לִתְקֹועַ[a] וַיִּקְרְאוּ חֶרֶב[b] לַיהוָה וּלְגִדְעוֹן׃ 21 וַיַּעַמְדוּ אִישׁ תַּחְתָּיו ל.ג
22 סָבִיב לַמַּחֲנֶה וַיָּרָץ[a] כָּל־הַמַּחֲנֶה[b] וַיָּרִיעוּ וַיָּנֻסוּ[c]׃ 22 וַיִּתְקְעוּ שְׁלֹשׁ־ ל . ד מל . וינוסו¹⁹
מֵאוֹת[a] הַשּׁוֹפָרוֹת וַיָּשֶׂם יְהוָה אֶת חֶרֶב אִישׁ בְּרֵעֵהוּ וּבְכָל־[b]הַמַּחֲנֶה פד . ל
וַיָּנָס[c] הַמַּחֲנֶה עַד־בֵּית הַשִּׁטָּה צְרֹרָתָה[d] עַד שְׂפַת־אָבֵל מְחוֹלָה עַל־[e] ל . ²⁰ל
23 טַבָּת׃ 23 וַיִּצָּעֵק[a] אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מִנַּפְתָּלִי[b] וּמִן־אָשֵׁר וּמִן־כָּל־מְנַשֶּׁה ל . ג . ב וכל לשון ארמי דכות
24 וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מִדְיָן׃ 24 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן ׀ בְּכָל־הַר אֶפְרַיִם ה כת כן וכל לשון אכילה דכות²¹
לֵאמֹר רְדוּ לִקְרַאת מִדְיָן וְלִכְדוּ לָהֶם אֶת־הַמַּיִם עַד בֵּית בָּרָה

¹² Mm 1437. ¹³ Gn 44,2. ¹⁴ Mm 237. ¹⁵ Mm 1438. ¹⁶ Mm 1377. ¹⁷ Mm 393. ¹⁸ Mp sub loco. ¹⁹ Mm 832. ²⁰ וחד בין סכות ובין צרדתה 2 Ch 4,17. ²¹ Mm 3680.

13 [a] 𝔏 mlt Mss ut Q ‖ [b] > 𝔊*, frt dl ‖ [c–c] > 𝔊[R], prb add ‖ **14** [a] 𝔊[AL] *κύριος* ‖ **15** [a] 𝔊 + *κυρίῳ (κύριον)* ‖ [b] 𝔊* suff l pl ‖ **18** [a] pc Mss 𝔊[R I II C] 𝔖𝔗 + בְּחֶרֶב, frt ex 20 cf 20[b] ‖ **19** [a] prp הָאִישׁ cf 8,14 ‖ [b–b] 𝔊[II] (suff) sg, l בידו׳ הכד א׳ ויתקע בשופר ונ׳ cf 20a ‖ **20** [a–a] prp הַחֶרֶב cf [b] ‖ [b] prb dl ‖ **21** [a] prp וַיָּקַע ‖ [b] 𝔏 (Ms pr) העם ‖ [c] Vrs ut Q, l ‖ **22** [a] l frt הַמְּ cf 𝔊[R I II] ‖ [b] 𝔊*𝔖𝔙 om cop, dl ‖ [c] pc Mss 𝔖 + כל ‖ [d] nonn Mss צרדתה cf 1 R 11,26 ‖ [e] pc Mss Seb עד ‖ **23** [a] 𝔊 *ἐβόησεν* = וַיִּצְעַק, l וַיּזָּעֵק ‖ [b] nonn Mss מִן־נ׳.

נא מ״פ וכל ר״פ דכורת ב מ ג

7 1 וַיַּשְׁכֵּם יְרֻבַּעַל הוּא גִּדְעוֹן וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיַּחֲנוּ עַל־ 7
ל. ל עֵין חֲרֹד[a] וּמַחֲנֵה מִדְיָן[b] ׀ הָיָה־לוֹ מִצָּפוֹן מִגִּבְעַת[c] ׀ הַמּוֹרֶה בָּעֵמֶק׃
ג׳ 2 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן רַב הָעָם אֲשֶׁר אִתְּךָ מִתִּתִּי אֶת־מִדְיָן בְּיָדָם 2
ל 3 פֶּן־יִתְפָּאֵר עָלַי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יָדִי הוֹשִׁיעָה לִי׃ 3 וְעַתָּה קְרָא נָא 3
לז. ה וחס׳ 2. ל. ל בְאָזְנֵי הָעָם לֵאמֹר מִי־יָרֵא וְחָרֵד יָשֹׁב [a]וְיִצְפֹּר מֵהַר׀ הַגִּלְעָד[a] וַיָּשָׁב
מִן־הָעָם עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֲלָפִים נִשְׁאָרוּ׃ ס 4 וַיֹּאמֶר 4
לג קמ׳ 3. ג׳. ל יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן עוֹד הָעָם רָבּ הוֹרֵד אוֹתָם אֶל־הַמַּיִם וְאֶצְרָפֵנּוּ לְךָ
ד קמ׳ וכל יחזק ונקיבה אתנח רס״פ דכורת[3] שָׁם וְהָיָה אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ זֶה יֵלֵךְ אִתָּךְ הוּא יֵלֵךְ אִתָּךְ וְכֹל אֲשֶׁר־
ב[6]. ו[7] אֹמַר אֵלֶיךָ זֶה לֹא־יֵלֵךְ עִמָּךְ הוּא לֹא יֵלֵךְ׃ 5 וַיֹּרֶד אֶת־הָעָם אֶל־ 5
ז מל בלישׁ הַמָּיִם ס וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן כֹּל אֲשֶׁר־יָלֹק בִּלְשֹׁנוֹ מִן־הַמַּיִם
ל וכל משכן ותרי עשר דכורת כַּאֲשֶׁר יָלֹק הַכֶּלֶב תַּצִּיג אוֹתוֹ לְבָדְּ וְכֹל אֲשֶׁר־יִכְרַע עַל־בִּרְכָּיו
ב לִשְׁתּוֹת׃ 6 וַיְהִי מִסְפַּר הַמְלַקְּקִים [a]בְּיָדָם אֶל־פִּיהֶם[a] שְׁלֹשׁ מֵאוֹת 6
ל. ב רפי בלישׁ[9] אִישׁ וְכֹל[10] ׀ יֶתֶר הָעָם כָּרְעוּ עַל־בִּרְכֵּיהֶם לִשְׁתּוֹת מָיִם׃ ס
ב 7 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָאִישׁ הַמְלַקְּקִים אוֹשִׁיעַ 7
נא מ״פ וכל ר״פ דכורת ב מ ג. ג חס בסיפ וכל אוריית ושמואל דכורת[2] אֶתְכֶם וְנָתַתִּי אֶת־מִדְיָן בְּיָדֶךָ וְכָל־הָעָם יֵלְכוּ אִישׁ לִמְקֹמוֹ׃ 8 [a]וַיִּקְּחוּ 8
ג חס. ל אֶת־צֵדָה[b] הָעָם בְּיָדָם[ac] וְאֶת שׁוֹפְרֹתֵיהֶם וְאֵת כָּל־אֲנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל שִׁלַּח
ל אִישׁ לְאָהָלָיו וּבִשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ הֶחֱזִיק וּמַחֲנֵה מִדְיָן הָיָה לוֹ מִתַּחַת
י בטע בסיפ בָּעֵמֶק׃ פ 9 וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה קוּם רֵד 9
ג ר״פ בסיפ[9]. כד בטע. ב וחס בַּמַּחֲנֶה כִּי נְתַתִּיו בְיָדֶךָ׃ 10 וְאִם־יָרֵא אַתָּה לָרֶדֶת רֵד אַתָּה וּפֻרָה[a] 10
ה. יא[10] מל וכל תלים דכורת ב מ ה נַעַרְךָ אֶל־הַמַּחֲנֶה׃ 11 וְשָׁמַעְתָּ מַה־יְדַבֵּרוּ וְאַחַר תֶּחֱזַקְנָה יָדֶיךָ
ב וחס. י. ז וחס יָרַדְתָּ בַּמַּחֲנֶה וַיֶּרֶד הוּא וּפֻרָה[a] נַעֲרוֹ [b]אֶל־קְצֵה[b] הַחֲמֻשִׁים[c] אֲשֶׁר
ל. יא[11]. ה בַּמַּחֲנֶה׃ 12 וּמִדְיָן וַעֲמָלֵק וְכָל־בְּנֵי־קֶדֶם נֹפְלִים בָּעֵמֶק כָּאַרְבֶּה 12
ב לָרֹב וְלִגְמַלֵּיהֶם אֵין מִסְפָּר כַּחוֹל שֶׂעַל־שְׂפַת הַיָּם לָרֹב׃ 13 וַיָּבֹא 13

Cp 7 [1]Mm 1432. [2]Mm 1433. [3]Mm 264. [4]Mm 604. [5]Mm 172. [6]Mm 1434. [7]Mm 3042. [8]Mm 1435 et Mm 3839. [9]Mp sub loco. [10]Mm 477. [11]Mm 1436.

Cp 7, 1 [a–a]ᶜG^{BC} *Αραδ* ‖ [b] G* + *καὶ Αμαληκ* cf 12 6,32 ‖ [c–c] crrp; prp הִיה־לוֹ מִתַּחַת מִצַּ׳ לְגִ׳ cf 8b ‖ **3** [a–a] crrp; prp (tr [1] ad יִשׁ֫ב et l) וַיְצָרְפֵם גִּדְעוֹן cf 𝔗 et 4a ‖ **5** [a] G* + *μεταστήσεις αὐτὸν κἀθ' αὑτόν* cf 𝔖𝔙, prb ins תַּצִּיג אוֹתוֹ לְבָדְּ ‖ **6** [a–a] tr in fin v et hic l בִּלְשׁוֹנָם cf G* ‖ **8** [a–a] frt crrp ex וּיקח את־כּדי העם מידם (צדת העם) בְּדַבִּים ‖ [b] 1 צדת ‖ [c] prp לְצִפּוֹת ‖ [c] 2 Mss 𝔊𝔖 חֲמֻשִׁים.

27 הַפֶּ֣ר הַשֵּׁנִ֣י[b] וְהַעֲלִ֣יתָ עֹלָ֔ה בְּעֵצֵ֖י הָאֲשֵׁרָ֑ה אֲשֶׁ֥ר תִּכְרֹֽת׃ 27 וַיִּקַּ֣ח ג²³. ל מל בסיפ
גִּדְעוֹ֗ן עֲשָׂרָ֤ה אֲנָשִׁים֙ מֵֽעֲבָדָ֔יו וַיַּ֕עַשׂ כַּאֲשֶׁ֥ר דִּבֶּ֖ר אֵלָ֑יו וַיְהִ֡י
כַּאֲשֶׁ֣ר יָרֵא֩ אֶת־בֵּ֨ית אָבִ֜יו וְאֶת־אַנְשֵׁ֣י הָעִ֗יר מֵֽעֲשׂ֥וֹת יוֹמָ֛ם וַיַּ֥עַשׂ ל
28 לָ֖יְלָה׃ 28 וַיַּשְׁכִּ֣ימוּ אַנְשֵׁ֣י הָעִ֔יר בַּבֹּ֖קֶר וְהִנֵּ֣ה נָתַ֣ץ מִזְבַּח֮ הַבַּ֣עַל ל
וְהָאֲשֵׁרָ֣ה אֲשֶׁר־עָלָ֣יו כָּרֻ֔תָה וְאֶת֙ הַפָּ֣ר הַשֵּׁנִ֔י[a] הָעֳלָ֖ה עַל־הַמִּזְבֵּ֑חַ ל וחס׳ ג²⁴. ב וחס²⁵
29 הַבָּנ֑וּי׃ 29 וַיֹּ֣אמְרוּ֮ אִ֣ישׁ אֶל־רֵעֵ֣הוּ֒ מִ֣י עָשָׂ֣ה ׀ הַדָּבָ֣ר הַזֶּ֗ה וַיִּדְרְשׁ֤וּ ל. יא חס את
30 וַיְבַקְשׁ֔וּ וַיֹּאמְר֕וּ גִּדְעוֹ֥ן בֶּן־יוֹאָ֖שׁ עָשָׂ֣ה[a] הַדָּבָ֣ר הַזֶּ֑ה׃ 30 וַיֹּאמְר֣וּ אַנְשֵׁי יא חס את
הָעִיר֮ אֶל־יוֹאָשׁ֒ הוֹצֵ֤א אֶת־בִּנְךָ֙ וְיָמֻ֔ת כִּ֥י נָתַ֖ץ אֶת־מִזְבַּ֣ח הַבַּ֑עַל וְכִי֙ ה²⁶. ב וחס.
לא פסוק כי וכי²⁷
31 כָרַ֣ת הָאֲשֵׁרָ֔ה אֲשֶׁר־עָלָ֖יו׃ 31 וַיֹּ֤אמֶר יוֹאָשׁ֙ לְכָל֙ אֲשֶׁר־עָמְד֣וּ עָלָ֔יו[a]
הַאַתֶּ֥ם ׀ תְּרִיבוּן֮ לַבַּ֣עַל אִם־אַתֶּם֒ תּוֹשִׁיעוּן֙ אוֹת֔וֹ אֲשֶׁ֥ר יָרִ֖יב לוֹ ל. ג ומל²⁸. ל
יוּמַ֣ת עַד־הַבֹּ֑קֶר אִם־אֱלֹהִ֤ים הוּא֙ יָרֹ֣ב לוֹ֔ כִּי֩ נָתַ֨ץ אֶת־מִזְבְּח֜וֹ׃ ג²⁹
32 וַיִּקְרָא־לוֹ֩ בַּיּ֨וֹם־הַה֜וּא יְרֻבַּ֣עַל לֵאמֹ֗ר יָרֹ֤ב בּוֹ֙ הַבַּ֔עַל כִּ֥י נָתַ֖ץ אֶת־
33 מִזְבְּחֽוֹ׃ ס 33 וְכָל־מִדְיָ֣ן וַעֲמָלֵ֔ק וּבְנֵי־קֶ֖דֶם נֶאֶסְפ֣וּ יַחְדָּ֑ו וַיַּעַבְר֕וּ ג²⁹. ח׳
34 וַיַּחֲנ֖וּ בְּעֵ֥מֶק יִזְרְעֶאל׃ 34 וְר֣וּחַ יְהוָ֔ה לָבְשָׁ֖ה[a] אֶת־גִּדְעוֹ֑ן וַיִּתְקַ֣ע ג³⁰
35 בַּשּׁוֹפָ֔ר וַיִּזָּעֵ֖ק[b] אֲבִיעֶ֥זֶר אַחֲרָֽיו׃ 35 וּמַלְאָכִ֣ים שָׁלַ֔ח בְּכָל־[a]מְנַשֶּׁ֖ה נ
וַיִּזָּעֵ֖ק[b] גַּם־[c]הוּא֙ אַחֲרָ֔יו וּמַלְאָכִ֣ים שָׁלַ֔ח בְּאָשֵׁ֥ר וּבִזְבֻל֖וּן וּבְנַפְתָּלִ֑י ג. ט³¹ כת כן וכל כתיב דכות ב מ א
36 וַיַּעֲל֥וּ לִקְרָאתָֽם׃ 36 וַיֹּ֤אמֶר גִּדְעוֹן֙ אֶל־[d]הָאֱלֹהִ֔ים אִם־יֶשְׁךָ֥ מוֹשִׁ֖יעַ ב. כ
37 בְּיָדִ֑י אֶת־יִשְׂרָאֵ֕ל כַּאֲשֶׁ֥ר דִּבַּ֖רְתָּ׃ 37 הִנֵּ֣ה אָנֹכִ֗י מַצִּ֤יג אֶת־גִּזַּת֙ הַצֶּ֔מֶר
בַּגֹּ֖רֶן אִם־ טַ֣ל יִהְיֶ֔ה עַל־הַגִּזָּ֖ה לְבַדָּ֑הּ וְעַל־כָּל־הָאָ֣רֶץ חֹ֔רֶב וְיָדַ֙עְתִּי֙ ל. ז וכל תלים דכות ב מ ב ג מנה בסיפ. יו בלישׁ
38 כִּֽי־תוֹשִׁ֣יעַ בְּיָדִ֔י אֶת־יִשְׂרָאֵ֖ל כַּאֲשֶׁ֥ר דִּבַּֽרְתָּ׃ 38 וַיְהִי־כֵ֑ן וַיַּשְׁכֵּ֣ם
מִמָּחֳרָ֗ת וַיָּ֙זַר֙ אֶת־הַגִּזָּ֔ה וַיִּמְצֶ֥ה טַל־ מִן־הַגִּזָּ֖ה מְלֹ֣א הַסָּ֑פֶל מָֽיִם׃ ל. ל. ב מל³²
39 וַיֹּ֤אמֶר גִּדְעוֹן֙ אֶל־[a]הָאֱלֹהִ֔ים אַל־יֶ֥חַר אַפְּךָ֖ בִּ֑י וַאֲדַבְּרָ֣ה אַ֔ךְ הַפָּ֥עַם ב. כ
אֲנַסֶּ֖ה נָּא־רַ֣ק הַפַּ֑עַם בַּגִּזָּ֕ה יְהִי־נָ֥א חָרָ֖ב אַךְ־[a]הַגִּזָּ֑ה וְעַל־כָּל־ ב. יו בלישׁ. ז וכל תלים דכות ב מ ב ג מנה בסיפ
ס[a]34 הָאָ֥רֶץ יְהִי־טָֽל׃ 40 וַיַּ֥עַשׂ אֱלֹהִ֖ים כֵּ֣ן בַּלַּ֑יְלָה וַיְהִי־חָרָ֣ב אַךְ־[a]
הַגִּזָּ֔ה לְבַדָּ֖הּ וְעַל־כָּל־הָאָ֥רֶץ הָיָ֖ה טָֽל׃ ס ד³³. יו בלישׁ
ז וכל תלים דכות ב מ ב ג מנה בסיפ

[23] Mm 1198. [24] Mm 570. [25] Mm 1430. [26] Mm 802. [27] Mm 2059. [28] Mm 493. [29] Mm 3728. [30] Mm 2001. [31] Mm 218. [32] Mm 684. [33] Mm 1431. [34] Mp sub loco.

26 [b] l השני cf 25[a a] | **28** [a] l השני cf 𝔊* et 25[a–a] || **29** [a] nonn Mss + את || **31** [a] 𝔠 אליו || **34** [a] 𝔊[ιι]𝔏 *ἐνέδυσεν* | [b] l frt ויזעק cf 𝔊* et 𝔊[ιι] || **35** [a] 𝔠 + הר אפרים ו || [b] cf 34[b]. sed l גזז || [c] > 𝔠 || [d] l תו– cf 𝔊* || **39** [a] l c mlt Mss על ut 37 cf 40[a] || **40** [a] cf 39[a].

ו״ 13 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה עִמְּךָ גִּבּוֹר הֶחָיִל׃ 13 וַיֹּאמֶר אֵלָיו גִּדְעוֹן בִּי אֲדֹנָי
ל.ג ב פת וחד קמ[10] וְיֵשׁ יְהוָה עִמָּנוּ וְלָמָּה מְצָאַתְנוּ כָּל־זֹאת[a] וְאַיֵּה כָּל־נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר
סִפְּרוּ־לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ לֵאמֹר הֲלֹא מִמִּצְרַיִם הֶעֱלָנוּ יְהוָה וְעַתָּה נְטָשָׁנוּ
ל.[11] יְהוָה וַיִּתְּנֵנוּ[b] בְּכַף־מִדְיָן׃ 14 וַיִּפֶן אֵלָיו יְהוָה[a] וַיֹּאמֶר לֵךְ בְּכֹחֲךָ זֶה 14
ב.ל וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכַּף מִדְיָן הֲלֹא שְׁלַחְתִּיךָ׃ 15 וַיֹּאמֶר אֵלָיו 15
ח[12].ח קמ[13].יב וכל דל ואביון דכות ול בלוש בִּי אֲדֹנָי[a] בַּמֶּה אוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה אַלְפִּי הַדַּל בִּמְנַשֶּׁה וְאָנֹכִי
ה בטע[11] הַצָּעִיר בְּבֵית אָבִי׃ 16 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ[a] וְהִכִּיתָ 16
כ[14].טו אֶת־מִדְיָן כְּאִישׁ אֶחָד׃ 17 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ 17
ל.ג[15] וְעָשִׂיתָ לִי אוֹת שָׁאַתָּה מְדַבֵּר עִמִּי׃ 18 אַל־נָא תָמֻשׁ מִזֶּה עַד־בֹּאִי 18
ב חס.ג[16].צא. אֵלֶיךָ וְהֹצֵאתִי אֶת־מִנְחָתִי וְהִנַּחְתִּי לְפָנֶיךָ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֵשֵׁב עַד
יא בטע[17] שׁוּבֶךָ׃ 19 וְגִדְעוֹן בָּא וַיַּעַשׂ גְּדִי־עִזִּים וְאֵיפַת־קֶמַח מַצּוֹת הַבָּשָׂר שָׂם 19
ג[18].יב מל[19] בַּסַּל וְהַמָּרָק שָׂם בַּפָּרוּר וַיּוֹצֵא אֵלָיו אֶל־תַּחַת הָאֵלָה וַיַּגֶּשׁ[a]׃ ס
ח.ב 20 וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים[a] קַח אֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמַּצּוֹת וְהַנַּח 20
ב מל בלוש אֶל־הַסֶּלַע הַלָּז וְאֶת־הַמָּרָק שְׁפֹךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃ 21 וַיִּשְׁלַח מַלְאַךְ יְהוָה 21
ל.ל אֶת־קְצֵה הַמַּשְׁעֶנֶת אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּגַּע בַּבָּשָׂר וּבַמַּצּוֹת וַתַּעַל הָאֵשׁ מִן־
ל הַצּוּר וַתֹּאכַל אֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמַּצּוֹת וּמַלְאַךְ יְהוָה הָלַךְ מֵעֵינָיו׃
22 וַיַּרְא גִּדְעוֹן כִּי־מַלְאַךְ יְהוָה הוּא ס וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אֲהָהּ אֲדֹנָי 22
ח[20].ד[21] ב מנח בטע יְהוִה כִּי־עַל־כֵּן רָאִיתִי מַלְאַךְ יְהוָה פָּנִים אֶל־פָּנִים׃ 23 וַיֹּאמֶר לוֹ 23
ג ב מנח בנביא יְהוָה שָׁלוֹם לְךָ אַל־תִּירָא לֹא תָמוּת׃ 24 וַיִּבֶן שָׁם גִּדְעוֹן מִזְבֵּחַ 24
ל.ג לַיהוָה וַיִּקְרָא־לוֹ יְהוָה שָׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה עוֹדֶנּוּ בְּעָפְרַת[a] אֲבִי־
ד[21] ב מנח בטע הָעֶזְרִי׃ פ 25 וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה קַח[a] אֶת־פַּר־ 25
ל.ל הַשּׁוֹר[a] אֲשֶׁר לְאָבִיךָ וּפַר[b] הַשֵּׁנִי[c] שֶׁבַע שָׁנִים וְהָרַסְתָּ אֶת־מִזְבַּח
ל הַבַּעַל אֲשֶׁר לְאָבִיךָ וְאֶת־הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר־עָלָיו תִּכְרֹת׃ 26 וּבָנִיתָ 26
ב[22] מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל רֹאשׁ הַמָּעוֹז[a] הַזֶּה בַּמַּעֲרָכָה וְלָקַחְתָּ אֶת־

[9] Mm 328. [10] Mm 950. [11] Mp sub loco. [12] Mm 392. [13] Mm 96. [14] Mm 1514. [15] Mm 1428. [16] Mm 2873. [17] Mm 284. [18] Mm 899. [19] Mm 2194. [20] Mm 243. [21] Mm 4073. [22] Mm 1429.

13 [a] G* *τὰ κακὰ ταῦτα* = הָרָעָה הַזֹּאת ‖ [b] > 𝔏 ‖ **14** [a] Ms מלאך, G pr *ὁ ἄγγελος* cf 11 sq ‖ **15** [a] pc Mss G^{BOC}𝔗^{f} יי– ‖ **16** [a–a] G* *ὁ ἄγγελος κυρίου· κύριος ἔσται μετὰ σοῦ* cf 14[a] ‖ **19** [a] G* *καὶ προσεκύνησεν* ‖ **20** [a] G* *κυρίου* ‖ **24** [a] sic L, C mlt Mss Edd את– ‖ **25** [a–a] G* *τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν*, prb l שְׁנֵי אֶת־הַפַּר cf [c] ‖ [b] G* *τὸν μόσχον* ‖ [c] > G*, dl ‖ **26** [a] pc Mss et pc Mss^{mg} ון– (sic Soraei).

מַדְרֵעַ בְּשֵׁשׁ רִכְבּוֹ לָבוֹא מַדּוּעַ אֶחֱרוּ פַּעֲמֵי מַרְכְּבוֹתָיו׃ ב²⁸.ל.ב מל²⁹
28 חַכְמוֹת שָׂרוֹתֶיהָ תַּעֲנֶנָּה אַף־הִיא תָּשִׁיב אֲמָרֶיהָ לָהּ׃ ב³⁰.ל.³¹
30 הֲלֹא יִמְצְאוּ יְחַלְּקוּ שָׁלָל רַחַם רַחֲמָתַיִם לְרֹאשׁ גָּבֶר ל.ה³³.כ²³ה מנה בסי
שְׁלַל צְבָעִים לְסִיסְרָא שְׁלַל צְבָעִים רִקְמָה צְבַע רִקְמָתַיִם לְצַוְּארֵי שָׁלָל׃ ל.א
31 כֵּן יֹאבְדוּ כָל־אוֹיְבַיִךְ יְהוָה וְאֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבֻרָתוֹ ז מל³⁴.ל.³⁵.ל חס
וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה׃ פ
6 1 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד־מִדְיָן ב זוגין¹
2 שֶׁבַע שָׁנִים׃ וַתָּעָז יַד־מִדְיָן עַל־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי מִדְיָן עָשׂוּ לָהֶם הַ֫ ובְנֵי ב
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמְּנָהָרוֹת אֲשֶׁר בֶּהָרִים וְאֶת־הַמְּעָרוֹת וְאֶת־הַמְּצָדוֹת׃ ל.ח בלוס²
3 וְהָיָה אִם־זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדְיָן וְעַמָּלֵק וּבְנֵי־קֶדֶם וְעָלוּ עָלָיו׃ ל בטע
4 וַיַּחֲנוּ עֲלֵיהֶם וַיְשַׁחֲתוּ אֶת־יְבוּל הָאָרֶץ עַד־בּוֹאֲךָ עַזָּה וְלֹא־יַשְׁאִירוּ ג² מ.ה מל
5 מָחְיָה בְּיִשְׂרָאֵל וְשֶׂה וָשׁוֹר וַחֲמוֹר׃ כִּי הֵם וּמִקְנֵיהֶם יַעֲלוּ וְאָהֳלֵיהֶם
יָבֹאוּ כְּמוֹ־אַרְבֶּה לָרֹב וְלָהֶם וְלִגְמַלֵּיהֶם אֵין מִסְפָּר וַיָּבֹאוּ בָאָרֶץ יבאו. ח¹
לְשַׁחֲתָהּ׃ וַיֵּלַל יִשְׂרָאֵל מְאֹד מִפְּנֵי מִדְיָן וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־ יב בטע דכות
יְהוָה׃ פ וכל דל ואבירן דכות
7 וַיְהִי כִּי־זָעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה עַל אֹדוֹת ב בטע בסי⁵
מִדְיָן׃ וַיִּשְׁלַח יְהוָה אִישׁ נָבִיא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה כב¹ וכל ד״ה ועזרא
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי הֶעֱלֵיתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאוֹצֵיא דכות ב מ ה חס בליש. נד
אֶתְכֶם מִבֵּית עֲבָדִים׃ וָאַצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד כָּל־ נ ב חס וחד כל⁷
10 לְחֹצֵיכֶם וָאֲגָרֶשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם וָאֶתְּנָה לָכֶם אֶת־אַרְצָם׃ וָאֹמַרָה
לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִירְאוּ אֶת־אֱלֹהֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר אַתֶּם
11 יוֹשְׁבִים בְּאַרְצָם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי׃ פ וַיָּבֹא מַלְאַךְ יְהוָה ו מל
וַיֵּשֶׁב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר בְּעָפְרָה אֲשֶׁר לְיוֹאָשׁ אֲבִי הָעֶזְרִי וְגִדְעוֹן נ
12 בְּנוֹ חֹבֵט חִטִּים בַּגַּת לְהָנִיס מִפְּנֵי מִדְיָן׃ וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה ל.ל.ל.כ

²⁸ Ex 32,1. ²⁹ Mm 2472. ³⁰ Mm 1424. ³¹ Mm 161. ³³ Mm 1425. ³⁵ Mp sub loco. ³⁴ Mm 3348. ³⁵ Mm 1426. Cp 6 ¹ Okhl 232. ² Mm 1666. ³ Mp sub loco. ⁴ Mm 1053. ⁵ Mm 1467. ⁶ Mm 11. ⁷ Mm 1427. ⁸ Mm 1227.

29 [a] pc Mss חכמת, l חַכְמַת cf 𝔖𝔙 ‖ **30** [a] huc tr ‖ [b–b] dttg, dl ‖ [c] dl ‖ [d] prp לְצַוָּארוֹ, melius dl שׁ et l antea לְצַוָּארוֹ (cf 𝔊) ‖ **31** [a] l c 2 Mss 𝔖𝔙 בְּיָקִיר– Cp 6,2 [a] sic L, mlt Mss Edd עשׂו ‖ **3** [a–a] prb add ‖ **5** [a] > 𝔖 cf 𝔙, prb dl ‖ [b] nonn Mss ut Q; prb l c K יָבֹאוּ cf 𝔊[B] *παρεγίνοντο*; 𝔊* *παρέφερον* ‖ **7** [a–a] > 𝔊*𝔖𝔙, dupl ad 6b? ‖ **8** [a] pc Mss 𝔊[BC]𝔖 מֵאֶרֶץ מ׳ אֲנִי.

15 [a–a]וְשָׂרֵי בִיִּשָּׂשכָר עִם־דְּבֹרָה וְיִשָּׂשכָר כֵּן בָּרָק בָּעֵמֶק שֻׁלַּח
בִּפְלַגּוֹת רְאוּבֵן גְּדֹלִים חִקְקֵי־לֵב׃ | בְּרַגְלָיו
16 לָמָּה יָשַׁבְתָּ בֵּין הַמִּשְׁפְּתַיִם לִשְׁמֹעַ שְׁרֵקוֹת עֲדָרִים
לִפְלַגּוֹת רְאוּבֵן גְּדוֹלִים חִקְרֵי־לֵב׃
17 גִּלְעָד בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן שָׁכֵן וְדָן לָמָּה יָגוּר אֳנִיּוֹת
אָשֵׁר יָשַׁב לְחוֹף יַמִּים וְעַל מִפְרָצָיו יִשְׁכֹּן׃
18 זְבֻלוֹן עַם חֵרֵף נַפְשׁוֹ לָמוּת וְנַפְתָּלִי עַל מְרוֹמֵי שָׂדֶה׃
19 בָּאוּ מְלָכִים נִלְחָמוּ אָז נִלְחֲמוּ מַלְכֵי כְנַעַן
בְּתַעְנַךְ עַל־מֵי מְגִדּוֹ בֶּצַע כֶּסֶף לֹא לָקָחוּ׃
20 מִן־שָׁמַיִם נִלְחָמוּ הַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם נִלְחֲמוּ עִם־סִיסְרָא׃
21 נַחַל קִישׁוֹן גָּרָפָם נַחַל קְדוּמִים נַחַל קִישׁוֹן
תִּדְרְכִי נַפְשִׁי עֹז׃
22 אָז הָלְמוּ עִקְבֵי־סוּס מִדַּהֲרוֹת דַּהֲרוֹת אַבִּירָיו׃
23 אֱרוֹרוּ מֵרוֹז אָמַר מַלְאַךְ יְהוָה אָרוֹ אָרְרוּ יֹשְׁבֶיהָ
כִּי לֹא־בָאוּ לְעֶזְרַת יְהוָה לְעֶזְרַת יְהוָה בַּגִּבּוֹרִים׃
24 תְּבֹרַךְ מִנָּשִׁים יָעֵל אֵשֶׁת חֶבֶר הַקֵּינִי מִנָּשִׁים בָּאֹהֶל תְּבֹרָךְ׃
25 מַיִם שָׁאַל חָלָב נָתָנָה בְּסֵפֶל אַדִּירִים הִקְרִיבָה חֶמְאָה׃
26 יָדָהּ לַיתֵד תִּשְׁלַחְנָה וִימִינָהּ לְהַלְמוּת עֲמֵלִים
וְהָלְמָה סִיסְרָא מָחֲקָה רֹאשׁוֹ וּמָחֲצָה וְחָלְפָה רַקָּתוֹ׃
27 בֵּין רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפַל שָׁכָב בֵּין רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפָל
בַּאֲשֶׁר כָּרַע שָׁם נָפַל שָׁדוּד׃
28 בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקְפָה וַתְּיַבֵּב אֵם סִיסְרָא בְּעַד הָאֲשְׁנָב

ב ר״ב 15 . ג חס 16 . ג 17
ב . ב
ב . ב
ו מל 16
ב
הג 19 . ל . ב מל 20
ס 21 כת כן וכל כתיב דברית ב ל א . ה 22 . ג חד מל רב חס
ב ר״ב 23
ב״ב . ל 20
יב סנוק דמיין 24 . ל . ל
ל
ב . ל 22
ג חד מל רב חס 25 . ל . ג חד מל רב חס 26
ב . ב . ר
ג . ג . ג . ג 25 . ג
ל . ל . ל
ל . ל
ל . ל . לב בנביא ר מנה בסיפ . ל . ל
ל זוקף קמ
הג 27
ו . ל . ל

15 [a–a] ‖ שָׂרֵי בְ׳ cf ΘΣΤ𝔙 et 18 [b] [b–b] ‖ Θ* [c] prp וּכְ׳ [d] frt huc tr : [e] l c pc Mss Σ חקרי cf 16 ‖ 16 [a–a] dupl cf 15 [b] ‖ [b] 𝔗 nonn Mss בְּפַ׳ cf 15b ‖ 17 [a] - 2 Mss 𝔙, dl ‖ [b] huc tr 23 ‖ 18 [a] cf 14 [c] ‖ [b] l שָׂדֶהוּ cf 15 [a a] ‖ 20 [a] pc Mss הַשׂ׳ [b] huc tr cf Θ ‖ [c] huc tr 22 ‖ 21 [a] dl ‖ [b] crrp; frt l קַדְמָם ‖ [c–c] prb add ‖ 22 [a] cf 20 [c] ‖ [b] Θ* 𝔙 pl, l סוּסִים (מ hpgr) ‖ 23 [a] cf 17 [b] ‖ [b] prb add ‖ [c–c] mlt Mss Σ, prb dl ‖ 24 [a–a] prb add ex 4,17 ‖ 26 [a] prp חֲ֫ (cf ΣΤ) vel תִּשְׁלַחְנָה (? orig energicus **tišlahanna*) ‖ [b] prb vb exc ‖ 27 [a a] - nonn Mss, prb dl (dttg) ‖ [b] - pc Mss ‖ 28 [a] Θ^{AO}(𝔗) *και κατεμάνθανεν* = וַתַּבֵּט.

3 שִׁמְעוּ מְלָכִים הַאֲזִינוּ רוֹזְנִים [a]אֲנֹכִי [b]לַיהוָה אָנֹכִי אָשִׁירָה ח. ל. ב בנביא
[c]אֲזַמֵּר לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
4 יְהוָה בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעְדְּךָ מִשְּׂדֵה אֱדוֹם ל. ב
אֶרֶץ רָעָשָׁה גַּם־שָׁמַיִם נָטָפוּ [a]גַּם־עָבִים נָטְפוּ מָיִם׃ ל. ג[2]
5 הָרִים נָזְלוּ [a]מִפְּנֵי יְהוָה [b]זֶה סִינַי מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
6 בִּימֵי שַׁמְגַּר בֶּן־עֲנָת בִּימֵי יָעֵל חָדְלוּ אָרְחוֹת [a]ב ובפסוק
וְהֹלְכֵי [b]נְתִיבוֹת יֵלְכוּ אָרְחוֹת [c]עֲקַלְקַלּוֹת׃ ב ובפסוק[2]. ל
7 [a]חָדְלוּ פְרָזוֹן [b]בְּיִשְׂרָאֵל חָדָלּוּ ל ומל. ב
עַד שַׁקַּמְתִּי [c]דְּבוֹרָה שַׁקַּמְתִּי אֵם בְּיִשְׂרָאֵל׃ ב ובפסוק[2]. ב ובפסוק
8 יִבְחַר אֱלֹהִים חֲדָשִׁים [a]אָז לָחֶם שְׁעָרִים ל
מָגֵן אִם־יֵרָאֶה וְרֹמַח בְּאַרְבָּעִים אֶלֶף בְּיִשְׂרָאֵל׃ יג[3]. ב[4] ול[5] בעי
9 [a]לִבִּי לְחוֹקְקֵי יִשְׂרָאֵל הַמִּתְנַדְּבִים בָּעָם בָּרְכוּ יְהוָה׃ ל ומל. ב[6]. ה[7]
10 [a]רֹכְבֵי אֲתֹנוֹת צְחֹרוֹת יֹשְׁבֵי עַל־מְדִין וְהֹלְכֵי [b]עַל־דֶּרֶךְ שִׂיחוּ׃ ל. ג[8]. ה וכל על הדרך הכות[9]
11 [a]מִקּוֹל מְחַצְּצִים [a]בֵּין מַשְׁאֲבִים שָׁם יִתְּנוּ [b]צִדְקוֹת יְהוָה ל. ל. ל. ד
צִדְקֹת פְּרָזֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל [c] ד. ל
[d]אָז יָרְדוּ לַשְּׁעָרִים עַם־יְהוָה׃ [d] ל
12 [a]עוּרִי עוּרִי דְבוֹרָה [b]עוּרִי עוּרִי דַּבְּרִי־שִׁיר [b] ג[10]
קוּם בָּרָק וְשָׁבֵה שְׁבִיֳךָ [c]בֶּן־אֲבִינֹעַם׃ ל. ל
13 אָז [a]יֵרַד שָׂרִיד לְאַדִּירִים [a]עַם יְהוָה [c]יָרַד־לִי בַּגִּבּוֹרִים׃ ג. ב. ד
14 מִנִּי אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם [a]בַּעֲמָלֵק [b]אַחֲרֶיךָ [c]בִנְיָמִין בַּעֲמָמֶיךָ ב ר״ש[11]. יז מל[12]. ל
מִנִּי מָכִיר יָרְדוּ מְחֹקְקִים וּמִזְבּוּלֹן מֹשְׁכִים בְּשֵׁבֶט סֹפֵר׃ [d]ל. ב[13]. יד[14]. [e]

[2]Mp sub loco. [3]Mm 150. [4]Mm 1415. [5]Mm 1263. [6]Mm 1416. [7]Mm 1414. [8]Mm 1332. [9]Mm 3032. [10]Mm 1417. [11]Mm 1418. [12]Mm 262. [13]Mm 1419. [14]Mm 1420.

Cp 5,3 [a–a] > pc Mss ‖ [b] > pc Mss 𝔊* ‖ [c–c] prb add ‖ **4** [a] 𝔊[A] ἐξεστάθη 𝔊* ἐταράχθη, prp נָמוֹגוּ vel נָמֹגוּ ‖ **5** [a] 𝔊(𝔖𝔗) ἐσαλεύθησαν, l נָזְלוּ cf Jes 63,19 64,2 ‖ [b–b] frt add ‖ **6** [a] prp אֹרְחֹת ‖ [b] nonn Mss ה׳ ‖ [c] frt dl ‖ **7** [a] tr post 8 ‖ [b] pc Mss ות– ‖ [c] 𝔊(𝔙) (ἐξ)ανέστη ‖ **8** [a–a] crrp; prp מֵאָז לֹא לָהֶם שָׁעַ cf Dt 32,17 ‖ **9** [a] prb add (dupl ad 2?) ‖ **10** [a] huc tr 12 ‖ [b] pc Mss ה׳ cf 6[b] ‖ **11** [a–a] crrp; frt l קול מַחֲצְרִים cf 𝔊* ‖ [b] 𝔊 δώσουσιν ‖ [c] prb stich exc ‖ [d–d] add cf 13a ‖ **12** [a] cf 10[a] ‖ [b–b] 𝔊* ἐξέγειρον μυριάδας μετὰ λαοῦ prb – עִירִי רַבְּבוֹת עַם ‖ [c] l שְׁבִיךָ cf 𝔖𝔄 et Jes 14,2 ‖ **13** [a–a] frt l יָרַד שָׂרִיד ‖ [b] l c nonn Mss 𝔊[BR1II C] עַם ‖ [c–c] frt l יָרַד־לוֹ cf 𝔊[B] יִשְׂרָאֵל בָּאַדִּירִים (sic 𝔊[BC]) ‖ **14** [a] crrp; Vrs hab vrb, prp אָשְׁרוּ ‖ [b] 𝔊*θ′ ἐν κοιλάδι, l בָּעֵמֶק ‖ [c] l יְ– ‖ [d] prp סֵפֶר cf akk *siparru* = aes ‖ [e] huc tr 18.

14 סִיסְרָא אֶת־כָּל־רִכְבּוֹ חִשַּׁע מֵאוֹת רֶכֶב בַּרְזֶל וְאֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר
ג חס15 אִתּוֹ מֵחֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם אֶל־נַחַל קִישׁוֹן: 14 וַתֹּאמֶר דְּבוֹרָה אֶל־בָּרָק
קוּם כִּי זֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֶת־סִיסְרָא בְּיָדֶךָ הֲלֹא יְהוָה יָצָא
ב16 לְפָנֶיךָ וַיֵּרֶד בָּרָק מֵהַר תָּבוֹר וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ אַחֲרָיו: 15 וַיָּהָם
ב יְהוָה אֶת־סִיסְרָא וְאֶת־כָּל־הָרֶכֶב וְאֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה לְפִי־חָרֶב
ג לִפְנֵי בָּרָק וַיֵּרֶד סִיסְרָא מֵעַל הַמֶּרְכָּבָה וַיָּנָס בְּרַגְלָיו: 16 וּבָרָק
רָדַף אַחֲרֵי הָרֶכֶב וְאַחֲרֵי הַמַּחֲנֶה עַד חֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם וַיִּפֹּל כָּל־
ב ס״פ מַחֲנֵה סִיסְרָא לְפִי־חָרֶב לֹא נִשְׁאַר עַד־אֶחָד: 17 וְסִיסְרָא נָס בְּרַגְלָיו
אֶל־אֹהֶל יָעֵל אֵשֶׁת חֶבֶר הַקֵּינִי כִּי שָׁלוֹם בֵּין יָבִין מֶלֶךְ־חָצוֹר וּבֵין
ו בטע זקף בסיפ. ג17 בטע ב מנה בלישׁ בֵּית חֶבֶר הַקֵּינִי: 18 וַתֵּצֵא יָעֵל לִקְרַאת סִיסְרָא וַתֹּאמֶר אֵלָיו סוּרָה
ג17 בטע ב מנה בלישׁ. מח18 ג19 כת ש ול בלישׁ אֲדֹנִי סוּרָה אֵלַי אַל־תִּירָא וַיָּסַר אֵלֶיהָ הָאֹהֳלָה וַתְּכַסֵּהוּ בַּשְּׂמִיכָה: a
ל. ל מל20 19 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי־נָא מְעַט־מַיִם כִּי צָמֵאתִי a וַתִּפְתַּח אֶת־נֹאד b 19
הֶחָלָב וַתַּשְׁקֵהוּ וַתְּכַסֵּהוּ: 20 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עֲמֹד a פֶּתַח הָאֹהֶל וְהָיָה
ג21 אִם־אִישׁ יָבוֹא וּשְׁאֵלֵךְ וְאָמַר הֲיֵשׁ־פֹּה אִישׁ וְאָמַרְתְּ אָיִן: 21 וַתִּקַּח 21
י מל בנביא יָעֵל אֵשֶׁת־חֶבֶר אֶת־יְתַד הָאֹהֶל וַתָּשֶׂם אֶת־הַמַּקֶּבֶת בְּיָדָהּ וַתָּבוֹא
ד22 ג חס א וחד מן מח23 כת א לא קר. ב. ג. ה אֵלָיו בַּלָּאט a וַתִּתְקַע אֶת־הַיָּתֵד בְּרַקָּתוֹ וַתִּצְנַח בָּאָרֶץ וְהוּא־נִרְדָּם b
ב ר״פ בסיפ24 ג וַיָּעַף c וַיָּמֹת: 22 וְהִנֵּה בָרָק רֹדֵף אֶת־סִיסְרָא וַתֵּצֵא יָעֵל לִקְרָאתוֹ 22
ל25 וַתֹּאמֶר לוֹ לֵךְ וְאַרְאֶךָּ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר־אַתָּה מְבַקֵּשׁ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ
ב. ג26 וְהִנֵּה סִיסְרָא נֹפֵל מֵת וְהַיָּתֵד בְּרַקָּתוֹ: 23 וַיַּכְנַע אֱלֹהִים a בַּיּוֹם הַהוּא 23
אֶת יָבִין מֶלֶךְ־כְּנַעַן לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 24 וַתֵּלֶךְ יַד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל 24
ל. ל הָלוֹךְ וְקָשָׁה עַל יָבִין מֶלֶךְ־כְּנָעַן עַד אֲשֶׁר הִכְרִיתוּ אֶת יָבִין מֶלֶךְ־
כְּנָעַן: פ

ל. ג 5 1 וַתָּשֶׁר דְּבוֹרָה וּבָרָק בֶּן־אֲבִינֹעַם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר:
ל. ל. ל. ה׳ 2 בִּפְרֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרֲכוּ יְהוָה:

14 Mm 2693. 15 Mm 259. 16 Ex 14,24. 17 Mm 1410. 18 Mm 111. 19 Mm 1411. 20 Mm 1619. 21 Mm 1742. 22 Mm 1412. 23 Mm 898. 24 Mm 1413. 25 Mm 80. 26 Mm 3382. Cp 5 1 Mm 1414.

13 a pc Mss עַד בידיך ⅁ cf 7b ‖ **14** a pc Mss ⅁ cf 7b ‖ **15** a–a prb dl cf 16b ‖ **16** a 𝔊 *διώκων* cf 22 ‖ **18** a 2 Mss בס׳, 𝔊B *ἐπιβολαίῳ* = במכסה? 𝔊* *ἐν τῇ δέρρει αὐτῆς* ‖ **19** a mlt Mss 𝔅 צמתי ‖ b 𝔗 mlt Mss נאד, pc Mss נוד, 2 Mss נואד ‖ **20** a ⅀WMU𝔗 *qwmj*, prp עַמְדִי ‖ **21** a mlt Mss 𝔅 בַּלָּט ‖ b nonn Mss ם־ ‖ c l prb וְיָעַף ‖ **23** a Ms ⅀ יהוה; 𝔊* pr *κύριος*.

30 שָׁמְגַּר[b] וְכָל־אִישׁ חַיִל וְלֹא נִמְלַט אִישׁ: 30 וַתִּכָּנַע מוֹאָב[a] בַּיּוֹם הַהוּא[a] ׀ 21 22 וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ שְׁמֹנִים שָׁנָה: ס 31 וְאַחֲרָיו הָיָה
ס 23 24 תַּחַת יַד יִשְׂרָאֵל וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ שְׁמֹנִים שָׁנָה: ס 31 וְאַחֲרָיו הָיָה ו 23 מל וכל ד״ה דכות ב מ א
שַׁמְגַּר בֶּן־עֲנָת וַיַּךְ אֶת־פְּלִשְׁתִּים שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ בְּמַלְמַד הַבָּקָר ל
וַיּוֹשַׁע גַּם־הוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל: ס

4 1 וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וְאֵהוּד מֵת:
2 וַיִּמְכְּרֵם יְהוָה בְּיַד יָבִין מֶלֶךְ־כְּנַעַן אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחָצוֹר וְשַׂר־צְבָאוֹ ל 1
סִיסְרָא וְהוּא יוֹשֵׁב בַּחֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם: 3 וַיִּצְעֲקוּ[a] בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה מט מל בנביא ד מנה בסים. ז 2
כִּי תְשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב בַּרְזֶל לוֹ וְהוּא לָחַץ אֶת־בְּנֵי[b] יִשְׂרָאֵל בְּחָזְקָה ו 3
עֶשְׂרִים שָׁנָה: ס 4 וּדְבוֹרָה אִשָּׁה נְבִיאָה אֵשֶׁת לַפִּידוֹת הִיא[a] ל 4
שֹׁפְטָה אֶת־יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא: 5 וְהִיא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת־תֹּמֶר דְּבוֹרָה ל 5
בֵּין הָרָמָה וּבֵין בֵּית־אֵל בְּהַר אֶפְרָיִם וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לַמִּשְׁפָּט: 6 וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְבָרָק בֶּן־אֲבִינֹעַם מִקֶּדֶשׁ נַפְתָּלִי וַתֹּאמֶר ה 4
אֵלָיו הֲלֹא צִוָּה ׀ יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל לֵךְ[a] וּמָשַׁכְתָּ בְּהַר תָּבוֹר וְלָקַחְתָּ ג 5 ל
עִמְּךָ עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ מִבְּנֵי נַפְתָּלִי וּמִבְּנֵי זְבֻלוּן: 7 וּמָשַׁכְתִּי אֵלֶיךָ ס 6 כת כן וכל כתיב דכות ב מ א
אֶל־נַחַל קִישׁוֹן אֶת־סִיסְרָא שַׂר־צְבָא יָבִין וְאֶת־[a]רִכְבּוֹ וְאֶת־הֲמוֹנוֹ ז 7 ג מל
וּנְתַתִּיהוּ בְיָדֶךָ[b]: 8 וַיֹּאמֶר אֵלָיו בָּרָק אִם־תֵּלְכִי עִמִּי וְהָלַכְתִּי וְאִם־ ב 8 יז מ״ם
לֹא תֵלְכִי עִמִּי לֹא אֵלֵךְ[a]: 9 וַתֹּאמֶר הָלֹךְ אֵלֵךְ עִמָּךְ אֶפֶס[a] כִּי לֹא ד 9 חס וכל ירמיה דכות ב מ ו
תִהְיֶה תִּפְאַרְתְּךָ עַל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ כִּי בְיַד־אִשָּׁה יִמְכֹּר ל. כו 10 מנה בסים וכל משלי וקהלת דכות ב מ ה
יְהוָה אֶת־סִיסְרָא וַתָּקָם דְּבוֹרָה וַתֵּלֶךְ עִם־בָּרָק קֶדְשָׁה: 10 וַיִּזְעֵק ב. ד
בָּרָק אֶת־זְבוּלֻן וְאֶת־נַפְתָּלִי קֶדְשָׁה וַיַּעַל ׀ בְּרַגְלָיו עֲשֶׂרֶת[a] אֲלָפִי אִישׁ ב. ל. ל
וַתַּעַל עִמּוֹ דְּבוֹרָה: 11 וְחֶבֶר הַקֵּינִי נִפְרָד מִקַּיִן מִבְּנֵי חֹבָב חֹתֵן[a] ב. ל
מֹשֶׁה וַיֵּט אָהֳלוֹ[b] עַד־אֵלוֹן בְּצַעֲנַיִם[c] אֲשֶׁר אֵת קֶדֶשׁ: 12 וַיַּגִּדוּ ה חס בליש בנביא[12]. בצעננים חד מן ב[13] בליש ק
לְסִיסְרָא כִּי עָלָה בָּרָק בֶּן־אֲבִינֹעַם הַר־[a]תָּבוֹר: ס 13 וַיִּזְעֵק ו

[21] Mm 1407. [22] Mm 1520. [23] Mm 43. [24] Mp sub loco. Cp 4 [1] Mp sub loco. [2] Mm 402. [3] Mm 1439. [4] Mm 1035. [5] Mm 1304. [6] Mm 218. [7] וחד את רכבו Ex 14,6. [8] Mm 2833. [9] Mm 1408. [10] Mm 1788. [11] Mm 1409. [12] Mm 1448. [13] Mm 1355.

29 [b] G* τοὺς μαχητάς ‖ 30 [a–a] nonn Mss Ś בָּעֵת הַהִיא cf 29a ‖ Cp 4,3 [a] Ms ויזעקו ‖ [b] > pc Mss G ‖ 4 [a] mlt Mss וְהִיא ‖ 6 [a] G σοι = לְךָ ‖ 7 [a] mlt Mss את ‖ [b] nonn Mss בידיך ‖ 8 [a] G + ὅτι οὐκ οἶδα τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ εὐοδοῖ κύριος τὸν ἄγγελον μετ' ἐμοῦ, frt e gl hebr cf 14 ‖ 9 [a] G + γίνωσκε יָדַע ‖ 10 [a] pc Mss Seb אַלְפִים cf 14 ‖ 11 [a] prp חֹתֵן cf Nu 10,29 ‖ [b] pc Mss אהלה ‖ [c] Q נַיִם– ut Jos 19,33; K יִם– vel בְּצַעֲנִים ‖ 12 [a] pc Mss בְּהַר.

אֶת־עִיר הַתְּמָרִים׃ 14 וַיַּעַבְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֶגְלוֹן מֶלֶךְ־מוֹאָב 14
שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃ ס 15 וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה וַיָּקֶם 15
יְהוָה לָהֶם מוֹשִׁיעַ אֶת־אֵהוּד בֶּן־גֵּרָא בֶּן־הַיְמִינִי אִישׁ אִטֵּר יַד־יְמִינוֹ
וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב׃ 16 וַיַּעַשׂ לוֹ 16
אֵהוּד חֶרֶב וְלָהּ שְׁנֵי[a] פִּיּוֹת גֹּמֶד אָרְכָּהּ וַיַּחְגֹּר אוֹתָהּ מִתַּחַת לְמַדָּיו
עַל יֶרֶךְ יְמִינוֹ׃ 17 וַיַּקְרֵב אֶת־הַמִּנְחָה לְעֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב וְעֶגְלוֹן 17
אִישׁ בָּרִיא מְאֹד׃ 18 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כִּלָּה לְהַקְרִיב אֶת־הַמִּנְחָה וַיְשַׁלַּח 18
אֶת־הָעָם נֹשְׂאֵי הַמִּנְחָה׃ 19 וְהוּא שָׁב מִן־הַפְּסִלִים אֲשֶׁר אֶת־הַגִּלְגָּל 19
וַיֹּאמֶר דְּבַר־סֵתֶר לִי אֵלֶיךָ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הָס וַיֵּצְאוּ[a] מֵעָלָיו כָּל־
הָעֹמְדִים עָלָיו׃ 20 וְאֵהוּד | בָּא אֵלָיו וְהוּא־יֹשֵׁב בַּעֲלִיַּת הַמְקֵרָה 20
אֲשֶׁר־לוֹ לְבַדּוֹ וַיֹּאמֶר אֵהוּד דְּבַר־אֱלֹהִים לִי אֵלֶיךָ וַיָּקָם מֵעַל
הַכִּסֵּא׃ 21 וַיִּשְׁלַח אֵהוּד אֶת־יַד[c] שְׂמֹאלוֹ וַיִּקַּח אֶת־הַחֶרֶב מֵעַל יֶרֶךְ 21
יְמִינוֹ וַיִּתְקָעֶהָ בְּבִטְנוֹ׃ 22 וַיָּבֹא[a] גַּם־הַנִּצָּב אַחַר הַלַּהַב וַיִּסְגֹּר הַחֵלֶב 22
בְּעַד הַלַּהַב כִּי לֹא[c] שָׁלַף הַחֶרֶב מִבִּטְנוֹ[b] וַיֵּצֵא הַפַּרְשְׁדֹנָה[b]׃ 23 וַיֵּצֵא 23
אֵהוּד הַמִּסְרְדֹנָה[a] וַיִּסְגֹּר דַּלְתוֹת הָעֲלִיָּה[b] בַּעֲדוֹ וְנָעָל[c]׃ 24 וְהוּא 24
יָצָא וַעֲבָדָיו בָּאוּ וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה דַלְתוֹת הָעֲלִיָּה נְעוּלוֹת וַיֹּאמְרוּ אַךְ
מְסִיךְ הוּא אֶת־רַגְלָיו בְּחֲדַר הַמְקֵרָה׃ 25 וַיָּתֹחֲלוּ[a] עַד־בּוֹשׁ וְהִנֵּה 25
אֵינֶנּוּ פֹתֵחַ דַּלְתוֹת הָעֲלִיָּה וַיִּקְחוּ אֶת־הַמַּפְתֵּחַ וַיִּפְתָּחוּ וְהִנֵּה אֲדֹנֵיהֶם
נֹפֵל אַרְצָה מֵת׃ 26 וְאֵהוּד נִמְלַט עַד הֵתְמַהְמְהָם וְהוּא עָבַר אֶת־ 26
הַפְּסִלִים וַיִּמָּלֵט הַשְּׂעִרָתָה[a]׃ 27 וַיְהִי בְּבֹאוֹ וַיִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר בְּהַר 27
אֶפְרַיִם וַיֵּרְדוּ עִמּוֹ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן־הָהָר וְהוּא לִפְנֵיהֶם׃ 28 וַיֹּאמֶר 28
אֲלֵהֶם רִדְפוּ[a] אַחֲרַי כִּי־נָתַן יְהוָה אֶת־אֹיְבֵיכֶם אֶת־מוֹאָב בְּיֶדְכֶם
וַיֵּרְדוּ אַחֲרָיו וַיִּלְכְּדוּ אֶת־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן[10] לְמוֹאָב וְלֹא־נָתְנוּ אִישׁ
לַעֲבֹר׃ 29 וַיַּכּוּ אֶת־מוֹאָב בָּעֵת הַהִיא[a] כַּעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ כָּל־ 29

ג מל בנביא וכל ד״ה דכות[10]. כ[11]

ה ג כת ה בליש וב ברנש כת א[12]. ב

ג[13]. ל. ל. ב

ל מל[14]. י בטע בסיפ. בב[15]

כו. לג ר״פ. ד מל

ל. ב זקף קמ[16]

יא בתור ובנביא. ב

ג[17]

ל

ל. ל

ל. ל וחס

ל ומל. ג חד פת וחד קמ. לג ר״פ וחד מן ח פסוק והוא הוא

ל

ל. ב. ל. ג[18]

ל. ב. ב

ל

ד מל. ל. ב מל

ג. ל

טז[19] חס בנביא ו[20] נסיפ וחד מן ב בטע בנביא

[10]Mm 34. * [11]Mm 1991. [12]Mm 1405. [13]Mm 103. [14]וחד ובריא Ps 73,4. [15]Mm 59. [16]Mm 1406. [17]Mm 4085. [18]Mm 226. [19]Mm 1954. [20]Mm 1508.

16 [a] mlt Mss שְׁתֵּי ‖ **19** [a] 𝔊[BC] σ′ *καὶ ἐξαπέστειλεν* = וַיְשַׁלַּח ‖ **22** [a] 𝔊 *καὶ ἐπεισήνεγκεν* = וַיָּבֵא ‖ [b–b] prb dupl ad 23a, הפ hpleg inc ‖ **23** [a] hpleg inc; 𝔊 *(εἰς) τὴν προστάδα* ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd הָעֵ ‖ [c] prp וַיִּנְעַל ‖ **25** [a] dub; l frt וַיֵּחָלוּ (cf Gn 8,10) vel וַיִּיחָלוּ ‖ **26** [a] 𝔊[AO] *Σε(ε)ιρωθα* ‖ **28** [a] 𝔊* *καταβαίνετε* (𝔊[BC] *κατάβητε*) – וירדו cf רְדוּ ‖ **29** [a] 𝔏 nonn Mss ההוא.

21 שָׁמְעוּ לְקוֹלִי׃ 21 גַּם־אֲנִי לֹא אוֹסִיף לְהוֹרִישׁ אִישׁ מִפְּנֵיהֶם מִן־הַגּוֹיִם — יז שמיעה לקול[21] יז–22 ר״פ וכל מ״פ דכות ב מה . יט

22 אֲשֶׁר־עָזַב יְהוֹשֻׁעַ וַיָּמֹת׃ 22 לְמַעַן נַסּוֹת בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל הֲשֹׁמְרִים — ו פסוק בם בם . ל

הֵם אֶת־דֶּרֶךְ[a] יְהוָה לָלֶכֶת בָּם[b] כַּאֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֲבוֹתָם אִם־לֹא׃ — ח דמטע[23] . ז ס״פ

23 וַיַּנַּח יְהוָה אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה לְבִלְתִּי הוֹרִישָׁם מַהֵר וְלֹא נְתָנָם בְּיַד־ — [24] ז

3 יְהוֹשֻׁעַ׃ ס **3** 1 וְאֵלֶּה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִנִּיחַ יְהוָה לְנַסּוֹת בָּם אֶת־ — ל . ג

2 יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ אֶת כָּל־מִלְחֲמוֹת כְּנָעַן׃ 2 רַק

לְמַעַן[a] דַּעַת דֹּרוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְלַמְּדָם מִלְחָמָה רַק אֲשֶׁר־לְפָנִים — ל . לי

3 לֹא יָדָעוּם׃ 3 חֲמֵשֶׁת[b] סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וְכָל־הַכְּנַעֲנִי וְהַצִּידֹנִי וְהַחִוִּי[a]

4 יֹשֵׁב הַר הַלְּבָנוֹן מֵהַר בַּעַל חֶרְמוֹן עַד לְבוֹא חֲמָת׃ 4 וַיִּהְיוּ לְנַסּוֹת — ג

בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל לָדַעַת הֲיִשְׁמְעוּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־צִוָּה אֶת־ — ל . [25]

5 אֲבוֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה׃ 5 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יָשְׁבוּ בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי — סימן[3] כת מ פ ו ס

6 וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי׃ 6 וַיִּקְחוּ אֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לָהֶם לְנָשִׁים — יד

וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם נָתְנוּ לִבְנֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ אֶת־אֱלֹהֵיהֶם׃ ס

7 וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת־יְהוָה — ז . ב זוגין[4]

8 אֱלֹהֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבְּעָלִים וְאֶת־הָאֲשֵׁרוֹת[a]׃ 8 וַיִּחַר־אַף יְהוָה — ג ב מנה בליש

בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְכְּרֵם בְּיַד כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם מֶלֶךְ אֲרָם נַהֲרַיִם וַיַּעַבְדוּ — ד

9 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־כּוּשַׁן רִשְׁעָתָיִם שְׁמֹנֶה שָׁנִים׃ 9 וַיִּזְעֲקוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל — ד . [5]

אֶל־יְהוָה וַיָּקֶם יְהוָה מוֹשִׁיעַ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹשִׁיעֵם אֶת עָתְנִיאֵל בֶּן־ — כ . [6]

10 קְנַז אֲחִי כָלֵב הַקָּטֹן מִמֶּנּוּ[a]׃ 10 וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ־יְהוָה וַיִּשְׁפֹּט אֶת־ — ד

יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵא לַמִּלְחָמָה וַיִּתֵּן יְהוָה בְּיָדוֹ אֶת־כּוּשַׁן רִשְׁעָתָיִם מֶלֶךְ — ד

11 אֲרָם וַתָּעָז יָדוֹ עַל כּוּשַׁן רִשְׁעָתָיִם׃ 11 וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה — ב . ד

וַיָּמָת עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז׃ ס

12 וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־ — בא פסוק על על המילה חדה ביניה[8] . ל . ד

עֶגְלוֹן מֶלֶךְ־מוֹאָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַל כִּי־עָשׂוּ אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃ — ב ב מנה בסיפ[9]

13 וַיֶּאֱסֹף אֵלָיו אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן וַעֲמָלֵק וַיֵּלֶךְ וַיַּךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיִּירָשׁוּ[a]

[21] Mm 23. [22] Mm 2449. [23] Mm 1404. [24] Mm 2011. Cp 3 [1] וחד וללמדם Da 1,4. [2] Mm 1360. [3] Okhl 274. [4] Okhl 232. [5] Mp sub loco. [6] Mm 1991. [7] Mm 2130. [8] Mm 686. [9] Mm 4234.

21 [a] > 𝔏 ‖ **22** [a] 𝔗 pl ‖ [b] pc Mss Seb 𝔊𝔖𝔙 בָּהּ, aut sic aut antea יְדַרְכֵי cf [a] ‖ **Cp 3,2** [a] > 𝔊, dl (gl) ‖ [b] ם prb non suff sed encliticum (ידעו e *jada'ūma*), l יָדְעוּ ‖ **3** [a] prp וְהַחִתִּי cf Jos 11,3 𝔊 ‖ **7** [a] 2 Mss 𝔖𝔙 הָעַשְׁתָּרוֹת ‖ **9** [a–a] cf 1,13[b–b] ‖ **13** [a] 𝔊𝔙 sg, l שֵׂ֫.

כב[5] שָׁם לַיהוָה׃ פ 6 וַיְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעָם וַיֵּלְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל 6
ה פסוק כל וכל כל אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ׃ 7 וַיַּעַבְדוּ הָעָם אֶת־יְהוָה כֹּל יְמֵי ס 7
ג[6]. ב מל[8] יְהוֹשֻׁעַ וְכֹל | יְמֵי הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ אֲשֶׁר[a] רָאוּ
ב[10]. ג אֶת כָּל־מַעֲשֵׂה יְהוָה הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל׃ 8 וַיָּמָת יְהוֹשֻׁעַ 8
בִּן־נוּן עֶבֶד יְהוָה בֶּן־מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים׃ 9 וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בִּגְבוּל 9
נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת־חֶרֶס[a] בְּהַר אֶפְרַיִם מִצְּפוֹן לְהַר־גָּעַשׁ׃ 10 וְגַם כָּל־ 10
ד[11]. ג מל[11] הַדּוֹר הַהוּא נֶאֶסְפוּ אֶל־אֲבוֹתָיו וַיָּקָם דּוֹר אַחֵר אַחֲרֵיהֶם אֲשֶׁר
לֹא־יָדְעוּ אֶת־יְהוָה וְגַם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל׃ ס
ז. ב זוגין[12] 11 וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבְּעָלִים׃ 11
ד[13] 12 וַיַּעַזְבוּ אֶת־יְהוָה | אֱלֹהֵי אֲבוֹתָם הַמּוֹצִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם 12
ב מל[14] וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי | אֱלֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
ה[15] חס בלוש וכל מכעסים דכות ב מ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וַיַּכְעִסוּ אֶת־יְהוָה׃ 13 וַיַּעַזְבוּ אֶת־יְהוָה וַיַּעַבְדוּ לַבַּעַל 13
ל וְלָעַשְׁתָּרוֹת׃ 14 וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם בְּיַד־שֹׁסִים וַיָּשֹׁסּוּ 14
ו מל אוֹתָם וַיִּמְכְּרֵם בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב וְלֹא־יָכְלוּ עוֹד לַעֲמֹד לִפְנֵי
ו מל אוֹיְבֵיהֶם׃ 15 בְּכֹל | אֲשֶׁר יָצְאוּ יַד־יְהוָה הָיְתָה־בָּם לְרָעָה כַּאֲשֶׁר 15
ג[16]. כ[17] דִּבֶּר יְהוָה וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לָהֶם וַיֵּצֶר[a] לָהֶם מְאֹד׃ 16 וַיָּקֶם[a] 16
ל. ב יְהוָה שֹׁפְטִים וַיּוֹשִׁיעוּם[b] מִיַּד שֹׁסֵיהֶם׃ 17 וְגַם אֶל־שֹׁפְטֵיהֶם לֹא 17
שָׁמְעוּ כִּי זָנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם סָרוּ מַהֵר מִן־
ל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלְכוּ אֲבוֹתָם לִשְׁמֹעַ מִצְוֹת־יְהוָה לֹא־עָשׂוּ כֵּן׃ 18 וְכִי־ 18
ו[18]. ב ומל[19] הֵקִים יְהוָה | לָהֶם שֹׁפְטִים וְהָיָה יְהוָה עִם־הַשֹּׁפֵט וְהוֹשִׁיעָם מִיַּד
ב מל. ד[20]. ל אֹיְבֵיהֶם כֹּל יְמֵי הַשֹּׁפֵט כִּי־יִנָּחֵם יְהוָה מִנַּאֲקָתָם מִפְּנֵי לֹחֲצֵיהֶם
ל. ב מל. ז חס. ל וְרֹחֲקֵיהֶם׃ 19 וְהָיָה בְּמוֹת הַשֹּׁפֵט יָשֻׁבוּ וְהִשְׁחִיתוּ מֵאֲבוֹתָם לָלֶכֶת 19
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם לֹא הִפִּילוּ
ל מִמַּעַלְלֵיהֶם וּמִדַּרְכָּם הַקָּשָׁה׃ 20 וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר 20
יַעַן אֲשֶׁר עָבְרוּ הַגּוֹי הַזֶּה אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתָם וְלֹא

[5]Mm 59. [6]Mg sub loco. [8]Mm 1399. [9]Mm 1066. [10]Mm 1400. [11]Mm 4240. [12]Okhl 232. [13]Mm 1218. [14]Mm 257. [15]Mm 1401. [16]Mm 1767. [17]Mm 1991. [18]Mm 2154. [19]Mm 1402. [20]Mm 1403.

7 [a] nonn Mss וַא׳ ‖ 9 [a] pc Mss 𝔖𝔙 et Jos 19,50 24,30 סַרְחַ ‖ 15 [a] 𝔊 *καὶ ἐξέθλιψεν* (scl *κύριος*) וַיֵּצַר ‖ 16 [a] ins antea sec 3,9.15 6,6 10,10 וַיִּזְעַק אֶל־יְהוָה ‖ [b] 𝔊 sg cf 15[a].

חָזָק יִשְׂרָאֵל וַיָּשֶׂם אֶת־הַכְּנַעֲנִי לָמַס וְהוֹרֵישׁ לֹא הוֹרִישֶׁנּוּ: ס

29 וְאֶפְרַיִם לֹא הוֹרִישׁ אֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּגָזֶר וַיֵּשֶׁב הַכְּנַעֲנִי בְּקִרְבּוֹ בְּגָזֶר: ס

30 זְבוּלֻן לֹא הוֹרִישׁ אֶת־יוֹשְׁבֵי קִטְרוֹן וְאֶת־יוֹשְׁבֵי

31 נַהֲלֹל[a] וַיֵּשֶׁב הַכְּנַעֲנִי בְּקִרְבּוֹ וַיִּהְיוּ[b] לָמַס: ס אָשֵׁר לֹא הוֹרִישׁ

אֶת־יוֹשְׁבֵי עַכּוֹ וְאֶת־יוֹשְׁבֵי צִידוֹן וְאֶת־אַחְלָב[a] וְאֶת־אַכְזִיב[b]

32 חֶלְבָּה[b] וְאֶת־אֲפִיק[c] וְאֶת־רְחֹב: וַיֵּשֶׁב הָאָשֵׁרִי בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי

33 יֹשְׁבֵי[a] הָאָרֶץ כִּי לֹא הוֹרִישׁוֹ[b]: ס נַפְתָּלִי לֹא־הוֹרִישׁ אֶת־

יֹשְׁבֵי בֵית־שֶׁמֶשׁ וְאֶת־יֹשְׁבֵי בֵית־עֲנָת וַיֵּשֶׁב בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי יֹשְׁבֵי[a]

34 הָאָרֶץ וְיֹשְׁבֵי בֵית־שֶׁמֶשׁ וּבֵית עֲנָת הָיוּ לָהֶם לָמַס: ס וַיִּלְחֲצוּ

35 הָאֱמֹרִי אֶת־בְּנֵי־דָן הָהָרָה כִּי־לֹא נְתָנוּ[a] לָרֶדֶת לָעֵמֶק: וַיּוֹאֶל

הָאֱמֹרִי לָשֶׁבֶת [a]בְּהַר־חֶרֶס בְּאַיָּלוֹן וּבְשַׁעַלְבִים וַתִּכְבַּד[b] יַד בֵּית־

36 יוֹסֵף[c] וַיִּהְיוּ[d] לָמַס: וּגְבוּל הָאֱמֹרִי[a] מִמַּעֲלֵה עַקְרַבִּים מֵהַסֶּלַע

וָמָעְלָה: ס

2 1 וַיַּעַל מַלְאַךְ־יְהוָה מִן־הַגִּלְגָּל אֶל־הַבֹּכִים[a] ס וַיֹּאמֶר[b]

אַעֲלֶה[c] אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וָאָבִיא אֶתְכֶם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי

2 לַאֲבֹתֵיכֶם וָאֹמַר לֹא־אָפֵר בְּרִיתִי אִתְּכֶם לְעוֹלָם: וְאַתֶּם לֹא־

תִכְרְתוּ בְרִית לְיוֹשְׁבֵי[a] הָאָרֶץ הַזֹּאת מִזְבְּחוֹתֵיהֶם תִּתֹּצוּן וְלֹא־

3 שְׁמַעְתֶּם בְּקֹלִי מַה־זֹּאת עֲשִׂיתֶם: וְגַם אָמַרְתִּי לֹא־אֲגָרֵשׁ[a] אוֹתָם

4 מִפְּנֵיכֶם[b] וְהָיוּ לָכֶם לְצִדִּים[c] וֵאלֹהֵיהֶם יִהְיוּ לָכֶם לְמוֹקֵשׁ: וַיְהִי

כְּדַבֵּר מַלְאַךְ יְהוָה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ

5 הָעָם אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ: וַיִּקְרְאוּ שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בֹּכִים וַיִּזְבְּחוּ־

[20] Mm 311. [21] Mm 1396. [22] Mm 1395. [23] Mm 2135. [24] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [25] Mm 1100. [26] Mm 1397. [27] Mm 1356. [28] Mm 1893. Cp 2 [1] Mm 389. [2] Mm 1586. [3] Mm 4205. [4] Mp sub loco. [5] Mm 1398.

ה²⁰. מד. ל מל

ה רבל מנשה ואפרים דכורת²¹

לד מל. ל. ט²². לד מל

ל

ז פסוק את ראת ואת ראת ואת ראת ואת²³. ל. ט²². לד מל. ל

ל. ל. ל

לד מל²⁴

ס²²

יג²⁵. ה²⁶. ז

ס²⁷. ב²⁸

ל

ב בסיפ⁵. מג

ח פת¹

ח² חס ול בסיפ וכל עזרא דכורת. ל. ל

ג³. ג ב חס וחד מל⁴. ב

30 [a] 𝔊[11] *Εν(ν)αλα*, Jos 19,15 21,35 לַ֫ || [b] 𝔗 ויהי || 31 [a] prp מַחֲלַב cf Jos 19,29[b] || [b–b] dupl ad ואת־אחלב? prb dl || [c] mlt Mss אֲפֵק vel אֲפֵּק (sic Jos 19,30) || 32 [a] 𝔗 pc Mss 𝔊 ישב || [b] 𝔊 *ἐδυνάσθη (ἠδυνήθη) ἐξᾶραι αὐτόν*, l frt יָכֹל לְהוֹרִישׁוֹ || 33 [a] cf 32[a] || 34 [a] Ms 𝔊*𝔖𝔗 et Jos 19,47a 𝔊 נתנים || 35 [a–a] Jos 19,41 עִיר שֶׁמֶשׁ || [b] ins עֲלֵיהֶם cf Jos 19,48a 𝔊 et [c] || [c] 𝔊 + *ἐπὶ τὸν Ἀμορραῖον* || [d] 𝔊* + *αὐτῷ*, 𝔊[B] et Jos 19,48 𝔊 + *αὐτοῖς* || 36 [a] 𝔊[AOL]𝔏𝔄 Syh (sub ob) + *ὁ Ἰδουμαῖος*, l הָאֱדֹמִי || [b] 𝔊* *ἐπὶ τῆς πέτρας*, dl מ (dttg) || Cp 2,1 [a] LC al Mss 𝔅 interv || [b] hic frt nonn vb exc cf [a] et 𝔊 + *πρὸς αὐτοὺς* (𝔊[B] *τάδε λέγει*) *κύριος* || [c] prp וְאָ || 3 [a] 𝔊* *προσθήσω τοῦ μετοικίσαι τὸν λαόν, ὃν εἶπα τοῦ ἐξολεθρεῦσαι αὐτούς* || [b] nonn Mss מִלְפָּ || [c] 𝔊(𝔘) *εἰς συνοχάς*, l frt לְצָרִים; prp 𝔐 a *צַד cf akk *şaddu*.

ג 15 הַשָּׂדֶה[b] וַתִּצְּנָחֵ[c] מֵעַל הַחֲמֹור וַיֹּאמֶר־לָהּ כָּלֵב מַה־לָּךְ׃ 15 וַתֹּאמֶר
ב. 1 חס לוּ הָבָה־לִּי בְרָכָה כִּי אֶרֶץ הַנֶּגֶב נְתַתָּנִי וְנָתַתָּה לִי גֻּלֹּת[a] מָיִם וַיִּתֶּן־
ד 1 חס. ל 16 לָהּ כָּלֵב[b] אֵת גֻּלֹּת[a] עִלִּית וְאֵת גֻּלֹּת תַּחְתִּית[c]׃ פ 16 וּבְנֵי קֵינִי[a]
חֹתֵן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים אֶת־בְּנֵי יְהוּדָה מִדְבַּר יְהוּדָה[b] אֲשֶׁר
ל. ל 17 בְּנֶגֶב[c] עֲרָד[d] וַיֵּלֶךְ[e] וַיֵּשֶׁב אֶת־הָעָם[e]׃ 17 וַיֵּלֶךְ יְהוּדָה אֶת־שִׁמְעוֹן
מס מל בנביא ד 12 מנה בסיפ. ל. ב 17 אָחִיו וַיַּכֶּה[a] אֶת־הַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב צְפָת וַיַּחֲרִימוּ אוֹתָהּ וַיִּקְרָא[b] אֶת־שֵׁם־
הָעִיר חָרְמָה׃ 18 וַיִּלְכֹּד[a] יְהוּדָה אֶת־עַזָּה וְאֶת־גְּבוּלָהּ וְאֶת־אַשְׁקְלוֹן
ו בנ״ך. ב חס 19 וְאֶת־גְּבוּלָהּ וְאֶת־עֶקְרוֹן וְאֶת־גְּבוּלָהּ׃ 19 וַיְהִי יְהוָה אֶת־יְהוּדָה וַיֹּרֶשׁ
אֶת־הָהָר כִּי לֹא[a] לְהוֹרִישׁ אֶת־יֹשְׁבֵי הָעֵמֶק כִּי־רֶכֶב בַּרְזֶל לָהֶם׃
20 וַיִּתְּנוּ לְכָלֵב אֶת־חֶבְרוֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיֹּרֶשׁ[a] מִשָּׁם אֶת־ 20
ד. 12 שְׁלֹשָׁה[b] בְּנֵי הָעֲנָק[c]׃ 21 וְאֶת־הַיְבוּסִי[a] יֹשֵׁב[a] יְרוּשָׁלַם לֹא הוֹרִישׁוּ בְּנֵי 21
בִנְיָמִן[b] וַיֵּשֶׁב הַיְבוּסִי אֶת־בְּנֵי בִנְיָמִן[b] בִּירוּשָׁלַם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ ס
נ בנביא. ל 22 וַיַּעֲלוּ בֵית[a]־יוֹסֵף גַּם־הֵם בֵּית־אֵל וַיהוָה עִמָּם׃ 23 וַיָּתֻרוּ בֵית־ 22
23
ט 13 מל וכל תלים דכות ב מ א יוֹסֵף בְּבֵית־אֵל וְשֵׁם־הָעִיר לְפָנִים לוּז׃ 24 וַיִּרְאוּ הַשֹּׁמְרִים אִישׁ יוֹצֵא 24
ב 1 מִן־הָעִיר וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַרְאֶנָּא אֶת־מְבוֹא הָעִיר וְעָשִׂינוּ עִמְּךָ חָסֶד׃
יח פסוק את את ואת ואת. ב 15 25 וַיַּרְאֵם אֶת־מְבוֹא הָעִיר וַיַּכּוּ אֶת־הָעִיר לְפִי־חָרֶב וְאֶת־הָאִישׁ 25
ל 25. ה 26 וְאֶת־כָּל־מִשְׁפַּחְתּוֹ שִׁלֵּחוּ׃ 26 וַיֵּלֶךְ הָאִישׁ אֶרֶץ[a] הַחִתִּים וַיִּבֶן[b] עִיר 26
ג 16. ל 27 וַיִּקְרָא[c] שְׁמָהּ לוּז[d] הִוא שְׁמָהּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ פ 27 וְלֹא הוֹרִישׁ
ה חס בנביא ב 12 מנה בסופק ובסיפ. ט 19 מְנַשֶּׁה אֶת־בֵּית־שְׁאָן וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־תַּעְנָךְ וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־
ישבי ק. ט 19. לך מל. ה חס בנביא ב מנה בסופק ובסיפ. ט 19. לך מל יִשְׁבֹ֫[a] דֹּור וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־יֹושְׁבֵי יִבְלְעָם וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־יֹושְׁבֵי
ז. ל בטע בסיפ מְגִדּוֹ וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וַיֹּואֶל הַכְּנַעֲנִי לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃ 28 וַיְהִי כִּי־ 28

[12]Mp sub loco. [13]Mm 1268. [14]Mm 3341. [15]Mm 1184. [16]Mm 1394. [17]Mm 377. [18]Mm 191. [19]Mm 1395.

14 [b] G* *ἀγρόν*, l שָׂדֶה cf Jos 15,18 || [c] G *καὶ ἐγόγγυζεν καὶ ἔκραζεν* || **15** [a] α′ sg cf Jos 15,19[b], l prb גֻּלַּת (G *λύτρωσιν* = גְּאֻלַּת ex גֻּלַּת) || [b] G + *κατὰ τὴν καρδίαν αὐτῆς*, ins frt כְּלֵבָהּ (hpgr) || [c–c] cf Jos 15,19[d–d] || **16** [a] l הַקֵּינִי ut 4,11 || [b · ·] G*, dl || [c–c] prb gl, dl || [d] G* pr *ἐπὶ καταβάσεως* = מוֹרַד (ex מדבר) || [e–e] crrp, frt l אֶת־בְּנֵי־כוּ || **17** [a] 2 Mss G^{BC} וַיַּכֶּה || [b] G* pl, l וְאֶת־ || **18** [a] G *καὶ οὐκ ἐκληρονόμησεν*, l וְלֹא הוֹרִישׁ cf 19b || [b] C את || **19** [a] ins c Ms Ms^{mg} GCU יָכְלוּ cf Jos 15,63 || **20** [a] frt nonn vb exc cf [b.c] et Jos 11,21 || [b] G + *πόλεις* (G^{AO}L praeterea + *καὶ ἐξῆρεν ἐκεῖθεν τὰς τρεῖς*) || [c] G^{RL} Sa Syh 𝔄 + *καὶ ἐξῆρεν ἐκεῖθεν τοὺς τρεῖς υἱοὺς Ενακ* || **21** [a] nonn Mss Q^{Or} יְשְׁבֵי cf 27[a] et Jos 15,63 || [b] l c Jos 15,63 יְהוּדָה || **22** [a] nonn Mss G בְּנֵי || **26** [a] pc Mss אֶל־א׳, Ms לְא׳ || [b] G + *ἐκεῖ* || [c] C pc Mss + את || [d] G *Λουζα* || **27** [a] mlt Mss Vrs ut Q, l.

[ס א] **1** 1 וַיְהִי֙ אַחֲרֵ֣י מ֣וֹת יְהוֹשֻׁ֔עַ וַיִּשְׁאֲל֥וּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֖ל בַּֽיהוָ֣ה לֵאמֹ֑ר יא זנכין דמטע בטע[1]. ד. ב[2]
2 מִֽי־יַעֲלֶ֨ה־לָּ֜נוּ אֶל־הַֽכְּנַעֲנִ֗י בַּתְּחִלָּ֛ה לְהִלָּחֶם־בּֽוֹ׃ 2 וַיֹּ֣אמֶר יְהוָ֔ה יְהוּדָ֖ה יַעֲלֶ֑ה ל
3 הִנֵּ֥ה נָתַ֛תִּי אֶת־הָאָ֥רֶץ בְּיָדֽוֹ׃ 3 וַיֹּ֤אמֶר יְהוּדָה֙ לְשִׁמְעוֹן֙ אָחִ֔יו ל
עֲלֵ֥ה אִתִּ֖י בגורלי [בגורלי] וְנִלָּחֲמָ֣ה בַּֽכְּנַעֲנִ֑י וְהָלַכְתִּ֤י גַם־אֲנִי֙ אִתְּךָ֣ בגורלך [בגורלך] ל. ד[3]. ל
4 וַיֵּ֣לֶךְ אִתּ֔וֹ שִׁמְעֽוֹן׃ 4 וַיַּ֤עַל יְהוּדָה֙ וַיִּתֵּ֣ן יְהוָ֔ה אֶת־הַֽכְּנַעֲנִ֖י וְהַפְּרִזִּ֑י ל
5 בְּיָדָ֗ם וַיַּכּ֤וּם בְּבֶ֙זֶק֙ עֲשֶׂ֣רֶת אֲלָפִ֔ים אִֽישׁ׃ 5 וַיִּמְצְא֥וּ אֶת־אֲדֹנִ֖י בְּבֶ֑זֶק יא[4]
6 בְּבֶ֣זֶק וַיִּלָּחֲמ֥וּ בּ֖וֹ וַיַּכּ֣וּ אֶת־הַֽכְּנַעֲנִ֣י וְאֶת־הַפְּרִזִּ֑י׃ 6 וַיָּנָס֙ אֲדֹנִ֣י בֶ֔זֶק ב בטע[5]
7 וַיִּרְדְּפ֥וּ אַחֲרָ֛יו וַיֹּאחֲזֻ֖הוּ וַיְקַצְּצ֣וּ אֶת־בְּהֹנ֣וֹת יָדָ֔יו וְרַגְלָ֑יו׃ 7 וַיֹּ֣אמֶר ב. ב
אֲדֹנִי־בֶ֗זֶק שִׁבְעִ֣ים מְלָכִ֡ים בְּהֹנ֣וֹת יְדֵיהֶם֩ וְרַגְלֵיהֶ֨ם מְקֻצָּצִ֜ים הָי֤וּ ב. ל
מְלַקְּטִים֙ תַּ֣חַת שֻׁלְחָנִ֔י כַּאֲשֶׁ֥ר עָשִׂ֖יתִי כֵּ֣ן שִׁלַּ֣ם־לִ֑י אֱלֹהִ֗ים וַיְבִיאֻ֥הוּ ב". ל. יא[6]. ז[7]
8 יְרוּשָׁלַ֖͏ִם וַיָּמֹ֥ת שָֽׁם׃ פ 8 וַיִּלָּחֲמ֤וּ בְנֵֽי־יְהוּדָה֙ בִּֽירוּשָׁלַ֔͏ִם וַיִּלְכְּד֖וּ ד. ח[8]. ד
9 אוֹתָ֑הּ וַיַּכּ֥וּהָ לְפִי־חָ֖רֶב וְאֶת־הָעִ֥יר שִׁלְּח֖וּ בָאֵֽשׁ׃ 9 וְאַחַ֗ר יָרְד֤וּ בְנֵי֙
10 יְהוּדָ֔ה לְהִלָּחֵ֖ם בַּֽכְּנַעֲנִ֣י יוֹשֵׁ֣ב הָהָ֑ר וְהַנֶּ֖גֶב וְהַשְּׁפֵלָֽה׃ 10 וַיֵּ֣לֶךְ יְהוּדָ֔ה מט מל בנביא ד[10] מנה בסיפ
אֶל־הַֽכְּנַעֲנִ֖י הַיּוֹשֵׁ֣ב בְּחֶבְר֑וֹן וְשֵׁם־חֶבְר֥וֹן לְפָנִ֖ים קִרְיַ֥ת אַרְבַּ֛ע
11 וַיַּכּ֥וּ אֶת־שֵׁשַׁ֖י וְאֶת־אֲחִימַ֣ן וְאֶת־תַּלְמָֽי׃ 11 וַיֵּ֥לֶךְ מִשָּׁ֖ם אֶל־יוֹשְׁבֵי לד מל
12 דְּבִ֑יר וְשֵׁם־דְּבִ֥יר לְפָנִ֖ים קִרְיַת־סֵ֥פֶר׃ 12 וַיֹּ֣אמֶר כָּלֵ֗ב אֲשֶׁר־יַכֶּ֤ה
אֶת־קִרְיַת־סֵ֙פֶר֙ וְלָכְדָ֔הּ וְנָתַ֥תִּי לֽוֹ אֶת־עַכְסָ֖ה בִּתִּ֥י לְאִשָּֽׁה׃
13 וַיִּלְכְּדָ֔הּ עָתְנִיאֵ֖ל בֶּן־קְנַ֣ז אֲחִי־כָלֵ֑ב הַקָּטֹ֖ן מִמֶּ֑נּוּ וַיִּתֶּן־לֽוֹ אֶת־
14 עַכְסָ֥ה בִתּ֖וֹ לְאִשָּֽׁה׃ 14 וַיְהִ֗י בְּבוֹאָ֤הּ וַתְּסִיתֵ֙הוּ֙ לִשְׁאָל֣וֹל מֵאֵ֣ת אָבִ֔יהָ ב מל. ב. ו חס[11]. ל

Cp 1 [1] Mm 794. [2] Mm 1388. [3] Mm 1389. [4] Mm 917. [5] Mm 3870. [6] Mm 1390. [7] Mm 3286. [8] Mm 1391. [9] Mm 1392. [10] Mp sub loco. [11] Mm 1393 contra textum.

Cp 1, 1 [a] frt orig מִשֶּׁה cf 2,6 ‖ **10** [a] prp כָּלֵב cf Jos 15,13sq ‖ [b] 𝔊 *καὶ ἐξῆλθεν Χεβρων ἐξ ἐναντίας* ‖ [c–c] 𝔊 *Καριαθαρβοκσεφερ* ex א′ ק′ et סֵפֶר ק′ cf 11[b–b] ‖ [d] prp וַיַּךְ ‖ **11** [a] 𝔊* *καὶ ἀνέβησαν*, l וַיַּעַל cf Jos 15,15 ‖ [b–b] 𝔊 *Πόλις γραμμάτων* (𝔊[Bmin] pr *Καριασσωφαρ*); 𝔄 *qrjt 'lk'tb* סֵפֶר ק′; cf Jos 15,15[a–a] ‖ **12** [a–a] 𝔊 *τὴν Πόλιν τῶν γραμμάτων* ‖ **13** [a–a] cf Jos 15,17[a] ‖ **14** [a] 𝔊(𝔙) *καὶ ἐπέσεισεν αὐτήν*, l וַיְסִיתָהּ; cf Jos 15,18[a].

וַיֹּאמְרוּ עֵדִים׃ 23 וְעַתָּה הָסִירוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם 23
24 וְהַטּוּ אֶת־לְבַבְכֶם אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ 24 וַיֹּאמְרוּ[a] הָעָם אֶל־ 24 ל 25ג . 24ב
25 יְהוֹשֻׁעַ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ[b] נַעֲבֹד וּבְקֹלוֹ נִשְׁמָע׃ 25 וַיִּכְרֹת ב חד מל וחד חס 26
יְהוֹשֻׁעַ בְּרִית לָעָם בַּיּוֹם הַהוּא וַיָּשֶׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט בִּשְׁכֶם׃ 26 וַיִּכְתֹּב פר . ג 26
יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּסֵפֶר תּוֹרַת אֱלֹהִים וַיִּקַּח אֶבֶן גְּדוֹלָה ל
וַיְקִימֶהָ שָׁם תַּחַת הָאַלָּה[a] אֲשֶׁר בְּמִקְדַּשׁ יְהוָה׃ ס 27 וַיֹּאמֶר 27 ל . ה ב מנה בליש . יו
יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם הִנֵּה הָאֶבֶן הַזֹּאת תִּהְיֶה־בָּנוּ לְעֵדָה כִּי־הִיא ג 27
שָׁמְעָה אֶת כָּל־אִמְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עִמָּנוּ[b] וְהָיְתָה בָכֶם לְעֵדָה ל . ג 27
פֶּן־תְּכַחֲשׁוּן בֵּאלֹהֵיכֶם׃ 28 וַיְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעָם אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ׃ 28 כג
פ 29 וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּמָת יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן עֶבֶד יְהוָה 29 ג . ב 29
בֶּן־מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים׃ 30 וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ[a] בִּגְבוּל נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת־סֶרַח[b] ל 30
אֲשֶׁר[c] בְּהַר־אֶפְרַיִם מִצְּפוֹן לְהַר־גָּעַשׁ׃ 31 וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל[a] אֶת־יְהוָה[d] ב 31
כֹּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכֹל יְמֵי הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ ה פסוק כל וכל כל . ג 30
וְאֶת־[a] 32 וַאֲשֶׁר יָדְעוּ אֶת כָּל־מַעֲשֵׂה[b] יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל׃ 32 ל . ו 31
עַצְמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר־הֶעֱלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל | מִמִּצְרַיִם קָבְרוּ בִשְׁכֶם ה
בְּחֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה יַעֲקֹב מֵאֵת בְּנֵי־חֲמוֹר אֲבִי־שְׁכֶם בְּמֵאָה ג 32 . ה 33
קְשִׂיטָה וַיִּהְיוּ[a] לִבְנֵי־יוֹסֵף לְנַחֲלָה׃ 33 וְאֶלְעָזָר[a] בֶּן־אַהֲרֹן[b] מֵת וַיִּקְבְּרוּ 33
אֹתוֹ בְּגִבְעַת פִּינְחָס בְּנוֹ אֲשֶׁר נִתַּן־לוֹ בְּהַר אֶפְרָיִם׃ כא 34

סכום הפסוקים של ספר
שש מאות וחמשים ושש
וחציו ומחשבון[35]
וסדרים הֵי

[24]Mm 3328. [25]Mm 1386. [26]Mm 1387. [27]Mm 144. [28]Mm 59. [29]Mm 154. [30]Mm 1399. [31]Mm 1836. [32]Mm 249. [33]Mm 943. [34]Mm 2838. [35]Jos 13,26, cf Mp sub loco.

24 [a] pc Mss ר֗ cf GSʷV || [b] > 2 Mss G* || **26** [a] al locis אֵלָה || **27** [a] > G* cf 16. 19.21 || [b] G + *σήμερον* = הַיּוֹם || [c] G(SV) *κυρίῳ τῷ θεῷ …* = בַּיהוה אֱ׳ || **30** [a–a] G *ἐν Θαμνα(θα)σαχαρ(α)* || [b] Ms A et Jdc 2,9 חֶרֶס cf 19,50[a–a] || [c] > nonn Mss Edd G*T[Mss] et 19,50 Jdc 2,9 || [d] G + *ἐκεῖ ἔθηκαν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ μνῆμα, εἰς ὃ ἔθαψαν αὐτὸν ἐκεῖ, τὰς μαχαίρας τὰς πετρίνας, ἐν αἷς περιέτεμεν τοὺς υἱοὺς Ισραηλ ἐν Γαλγαλοις, ὅτε ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου, καθὰ συνέταξεν αὐτοῖς κύριος, καὶ ἐκεῖ εἰσιν ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας* || **31** [a] G tr post 28 || [b] GSV pl || **32** [a] prb l וַתְּהִי cf SV || **33** [a] S + *khn'* = הַכֹּהֵן || [b] 2 Mss SA + הַכֹּהֵן.

10 בִּישְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא לְבִלְעָם בֶּן־בְּעוֹר לְקַלֵּל אֶתְכֶם׃ 10 וְלֹא ל
אָבִיתִי לִשְׁמַע לְבִלְעָם וַיְבָרֵךְ בָּרוֹךְ אֶתְכֶם וָאַצֵּל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ׃ ל. ג ב חס וחד מל[11]
11 וַתַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַתָּבֹאוּ אֶל־יְרִיחוֹ וַיִּלָּחֲמוּ בָכֶם בַּעֲלֵי־יְרִיחוֹ
[a]הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַגִּרְגָּשִׁי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי[a] וָאֶתֵּן אוֹתָם סימן מ פ כ ת נ ו ס[12]. ז
12 בְּיֶדְכֶם׃ 12 וָאֶשְׁלַח לִפְנֵיכֶם אֶת־הַצִּרְעָה וַתְּגָרֶשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם ג[13]
13 שְׁנֵי[a] מַלְכֵי הָאֱמֹרִי לֹא בְחַרְבְּךָ[b] וְלֹא בְקַשְׁתֶּךָ[b]׃ 13 וָאֶתֵּן לָכֶם אֶרֶץ | ב. ב בלוש
אֲשֶׁר לֹא־יָגַעְתָּ[a] בָּהּ וְעָרִים אֲשֶׁר לֹא־בְנִיתֶם וַתֵּשְׁבוּ בָּהֶם כְּרָמִים מז פסוק לא לא לא
וְזֵיתִים אֲשֶׁר לֹא־נְטַעְתֶּם אַתֶּם אֹכְלִים׃ 14 וְעַתָּה יְרָאוּ אֶת־יְהוָה ג יתיר א
וְעִבְדוּ אֹתוֹ בְּתָמִים וּבֶאֱמֶת וְהָסִירוּ אֶת־אֱלֹהִים[a] אֲשֶׁר עָבְדוּ ל
15 אֲבוֹתֵיכֶם בְּעֵבֶר הַנָּהָר וּבְמִצְרַיִם וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה׃ 15 וְאִם רַע כל סימ מל. כל יהושע
בְּעֵינֵיכֶם לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה בַּחֲרוּ לָכֶם הַיּוֹם אֶת־מִי תַעֲבֹדוּן אִם ושפטים ר״פ וכל שמואל
[a]אֶת־אֱלֹהִים אֲשֶׁר־עָבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם[a] אֲשֶׁר בְּעֵבֶר[b] הַנָּהָר וְאִם את־ דברות ב מ ו[14] וחד מן
אֱלֹהֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בְּאַרְצָם וְאָנֹכִי וּבֵיתִי נַעֲבֹד אֶת־ ל ח[15] פסוק דמיין
16 יְהוָה׃ פ 16 וַיַּעַן[a] הָעָם וַיֹּאמֶר חָלִילָה לָּנוּ מֵעָזְבֹ אֶת־יְהוָה לַעֲבֹד י״ח. ד ב מגה בלשון ארמי
17 אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃ 17 כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הוּא הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ וְאֶת־ ל
אֲבוֹתֵינוּ[a] מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם [b]מִבֵּית עֲבָדִים וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְעֵינֵינוּ אֶת־ ז[17]
הָאֹתוֹת הַגְּדֹלוֹת[b] הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמְרֵנוּ בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלַכְנוּ בָהּ
18 וּבְכֹל הָעַמִּים אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בְּקִרְבָּם׃ 18 וַיְגָרֶשׁ יְהוָה אֶת־[a]כָּל־הָעַמִּים ל
וְאֶת־[a]הָאֱמֹרִי יֹשֵׁב הָאָרֶץ מִפָּנֵינוּ גַּם־אֲנַחְנוּ נַעֲבֹד אֶת־יְהוָה כִּי־הוּא ד[18]. ה
19 אֱלֹהֵינוּ׃ ס 19 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־[a]הָעָם לֹא תוּכְלוּ לַעֲבֹד אֶת־ יו
יְהוָה כִּי־אֱלֹהִים קְדֹשִׁים הוּא אֵל־[b]קַנּוֹא הוּא לֹא־יִשָּׂא לְפִשְׁעֲכֶם ל. ד ב מל וב חס[19]. לז
20 וּלְחַטֹּאתֵיכֶם׃ 20 כִּי תַעַזְבוּ אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהֵי נֵכָר וְשָׁב ד מל[20]. ג[21]
21 וְהֵרַע לָכֶם וְכִלָּה אֶתְכֶם אַחֲרֵי אֲשֶׁר־הֵיטִיב לָכֶם׃ 21 וַיֹּאמֶר
22 הָעָם אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֹא כִּי אֶת־יְהוָה נַעֲבֹד׃ 22 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם יו
עֵדִים אַתֶּם בָּכֶם כִּי־אַתֶּם בְּחַרְתֶּם לָכֶם אֶת־יְהוָה לַעֲבֹד אוֹתוֹ׃ בד מל ד מגה בסיפ

[11] Mm 1427. [12] Okhl 274. [13] Mm 1379. [14] Mm 1380. [15] Mm 3838. [16] Mp sub loco. [17] Mm 1112. [18] Mm 1381. [19] Mm 1382. [20] Mm 1383. [21] Mm 1384. [22] Mm 407. [23] Mm 1385.

11 [a–a] prb add ‖ **12** [a] G 12 - שנים עָשָׂר ‖ [b] S suff pl ‖ **13** [a] Vrs pl ‖ **14** [a] G + τοὺς ἀλλοτρίους cf 23 ‖ **15** [a–a] G τοῖς θεοῖς τῶν πατέρων ὑμῶν ‖ [b] K GSTEdd בְּ׳, pc Mss T et 17,5 ut Q cf 22,7[a] ‖ **16** [a] S + k(w)lh = -כָּל ‖ **17** [a–a] > S ‖ [b–b] > G* ‖ **18** [a–a] frt add cf 11[a–a] ‖ **19** [a] nonn Mss + -כָּל cf 16[a].27 ‖ [b] G καί, G[O](S) καὶ θεός.

בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם כִּי לֹא־נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכֹּל הַדְּבָרִים
הַטּוֹבִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עֲלֵיכֶם הַכֹּל בָּאוּ[a] לָכֶם לֹא נָפַל
מִמֶּנּוּ דָּבָר אֶחָד: 15 וְהָיָה כַּאֲשֶׁר־בָּא עֲלֵיכֶם כָּל־הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר 15
יג[16] דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲלֵיכֶם כֵּן יָבִיא יְהוָה עֲלֵיכֶם אֵת כָּל־הַדָּבָר
ל. ל. ג הָרָע עַד־הַשְׁמִידוֹ אֹתְכֶם מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן
לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: 16 בְּעָבְרְכֶם אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר 16
צִוָּה אֶתְכֶם וַהֲלַכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם
יא זוגין בטפ[17] וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
נָתַן לָכֶם[a]: פ

כ[1] ול בסיפ. [2] **24** 1 וַיֶּאֱסֹף[a] יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁכֶמָה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי **24**
ג[3] ה. ו וכל קהלת דכות[4] יִשְׂרָאֵל וּלְרָאשָׁיו וּלְשֹׁפְטָיו וּלְשֹׁטְרָיו וַיִּתְיַצְּבוּ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים:
יג[5]. כד 2 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר 2
כל סיפ מל הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תֶּרַח אֲבִי אַבְרָהָם וַאֲבִי נָחוֹר וַיַּעַבְדוּ
יו מסרק את את את אֱלֹהִים אֲחֵרִים: 3 וָאֶקַּח אֶת־אֲבִיכֶם אֶת־אַבְרָהָם מֵעֵבֶר 3
ד[6]. וארבה ק הַנָּהָר וָאוֹלֵךְ אוֹתוֹ בְּכָל־אֶרֶץ כְּנָעַן וָאַרְבֶּ֫ה[a] אֶת־זַרְעוֹ וָאֶתֵּן־לוֹ אֶת־
ב[7] יִצְחָק: 4 וָאֶתֵּן לְיִצְחָק אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־עֵשָׂו וָאֶתֵּן לְעֵשָׂו אֶת־הַר 4
כך מל ד מנה בסיפ. יד[8]. ד שֵׂעִיר לָרֶשֶׁת אוֹתוֹ וְיַעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם[a]: 5 וָאֶשְׁלַח אֶת־מֹשֶׁה 5
ל וְאֶת־אַהֲרֹן[a] וָאֶנְגֹּף אֶת־מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר[b] עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ וְאַחַר הוֹצֵאתִי
ג ב חס וחד מל. כל סיפ מל אֶתְכֶם: 6 וָאוֹצֵ֫יא[c] אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם[d] מִמִּצְרַיִם וַתָּבֹאוּ הַיָּמָּה וַיִּרְדְּפוּ 6
כל סיפ מל. ז[9] מִצְרַיִם אַחֲרֵי אֲבוֹתֵיכֶם בְּרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים יַם־סוּף: 7 וַיִּצְעֲקוּ אֶל־ 7
פד. ל. ה. נא[10]. ל יְהוָה וַיָּשֶׂם מַאֲפֵל[a] בֵּינֵיכֶם וּבֵין הַמִּצְרִים וַיָּבֵא עָלָיו אֶת־הַיָּם
יג וַיְכַסֵּהוּ וַתִּרְאֶינָה עֵינֵיכֶם אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בְּמִצְרָיִם וַתֵּשְׁבוּ בַּמִּדְבָּר
וארבא ק כן למערב[5]. ה בסיפ ד מל וחד חס יָמִים רַבִּים: 8 וָאָבִ֫יא[a] אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי הַיּוֹשֵׁב בְּעֵבֶר 8
הַיַּרְדֵּן וַיִּלָּחֲמוּ אִתְּכֶם וָאֶתֵּן אוֹתָם בְּיֶדְכֶם וַתִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצָם
וָאַשְׁמִידֵם מִפְּנֵיכֶם: 9 וַיָּקָם בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלָּחֶם 9

[16]Mm 679. [17]Mm 915. Cp 24 [1]Mm 4234. [2]Mm 274. [3]Mm 1373. [4]Mm 4077 א. [5]Mp sub loco. [6]Mm 817. [7]Mm 1378. [8]Mm 247. [9]Mm 402. [10]Mm 639.

14 [a] prp בָּא cf ממנו || **16** [a–a] > 𝔊* || **Cp 24,1** [a] sic L, mlt Mss Edd וַיֹּאֶ֫ן || **3** [a] K וְאֶרֶב, mlt Mss ut Q || **4** [a] nonn Mss יָמָּה– || **5** [a–a] > 𝔊 || [b] 𝔊* *ἐν σημείοις οἷς* cf 𝔖𝔙, l frt בְּאֹתוֹת א׳ cf Nu 14,11; 𝔊^{BO} *ἐν οἷς* = בְּאֹ׳ || **5/6** [c c] > 𝔊 || [d–d] > 𝔊^{Mss} || **7** [a] prp אֹפֶל (מ dttg) || **8** [a] K אָה–, nonn Mss ut Q.

רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד[a] לַמַּטֶּה־חֵצִי[b] כִּי[c] עֵד הוּא בֵּינוֹתֵינוּ כִּי יְהוָה הָאֱלֹהִים׃ פ ג ב מל וחד חס[33] . [34]ג׳

23 [1] וַיְהִי מִיָּמִים רַבִּים אַחֲרֵי אֲשֶׁר־הֵנִיחַ יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל־ ג׳[1]

[2] אֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב וִיהוֹשֻׁעַ זָקֵן בָּא בַּיָּמִים׃ [2] וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל־ ד׳[2]

יִשְׂרָאֵל לִזְקֵנָיו וּלְרָאשָׁיו וּלְשֹׁפְטָיו וּלְשֹׁטְרֵיו וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי זָקַנְתִּי ב׳[3] ב מנה בנביא

[3] בָּאתִי בַּיָּמִים׃ [3] וְאַתֶּם רְאִיתֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

לְכָל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִפְּנֵיכֶם[a] כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם׃ ל . ג׳[5]

[4] רְאוּ הַפַּלְתִּי לָכֶם אֶת־הַגּוֹיִם הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה בְּנַחֲלָה לְשִׁבְטֵיכֶם

מִן־הַיַּרְדֵּן[a] וְכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִכְרַתִּי[a] וְהַיָּם[b] הַגָּדוֹל מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ׃ ב[6] . ד׳

[5] וַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא יֶהְדֳּפֵם מִפְּנֵיכֶם[a] וְהוֹרִישׁ אֹתָם מִלִּפְנֵיכֶם ל . ו חס בסיק . ג׳[7]

[6] וִירִשְׁתֶּם אֶת־אַרְצָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לָכֶם׃ [6] וַחֲזַקְתֶּם ל

מְאֹד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־הַכָּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה לְבִלְתִּי ה[8] . ג בליש

[7] סוּר־מֵמֶנּוּ יָמִין וּשְׂמֹאול׃ [7] לְבִלְתִּי־בוֹא בַּגּוֹיִם הָאֵלֶּה[a] הַנִּשְׁאָרִים יא[9] מל וכל שמואל וכתיב דכות ב מ ה

הָאֵלֶּה[b] אִתְּכֶם וּבְשֵׁם אֱלֹהֵיהֶם לֹא־תַזְכִּירוּ[c] וְלֹא תַשְׁבִּיעוּ[cd] וְלֹא ס מסורק לא ולא ולא ולא . ב[10]

[8] תַעַבְדוּם וְלֹא תִשְׁתַּחֲווּ לָהֶם׃ [8] כִּי אִם־בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם תִּדְבָּקוּ

[9] כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ [9] וַיּוֹרֶשׁ יְהוָה מִפְּנֵיכֶם גּוֹיִם גְּדֹלִים

[10] וַעֲצוּמִים וְאַתֶּם לֹא־עָמַד אִישׁ בְּפְנֵיכֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ [10] אִישׁ־אֶחָד ד

מִכֶּם יִרְדֹּף־אָלֶף כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ג׳[11]

[11] לָכֶם׃ [11] וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ ה[12]

[12] כִּי | אִם־שׁוֹב תָּשׁוּבוּ וּדְבַקְתֶּם בְּיֶתֶר[a] הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה[b] הַנִּשְׁאָרִים ל מל בנביא

הָאֵלֶּה[bc] אִתְּכֶם וְהִתְחַתַּנְתֶּם בָּהֶם וּבָאתֶם בָּהֶם וְהֵם בָּכֶם׃ [13] יָדוֹעַ ל מל

תֵּדְעוּ כִּי לֹא יוֹסִיף יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְהוֹרִישׁ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה נו׳ מסורק דאית בהון א״ב

מִלִּפְנֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ וּלְשׁוֹטֵט[a] בְּצִדֵּיכֶם וְלִצְנִנִים ג׳[13] . ב[13] . ל . ב

בְּעֵינֵיכֶם עַד־אֲבָדְכֶם מֵעַל הָאֲדָמָה הַטֹּבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם יח . ג

[14] יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ [14] וְהִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ הַיּוֹם בְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ וִידַעְתֶּם ח[14] . ב[15] מל ול בסיק וכל משלי וקהלת דכות ב מ ה

[33]Mp sub loco. [34]Mm 1372. Cp 23 [1]Mm 1374 ב. [2]Mm 159. [3]Mm 1373. [4]Mm 1954. [5]Mm 1374 א. [6]Mm 1375. [7]Mm 1117. [8]Mm 1376. [9]Mm 169. [10]Mm 530. [11]Mm 1374 א. [12]Mm 1070. [13]Mm 2234. [14]Mm 1377. [15]Mm 1788.

34 [a] 𝔊 + *καὶ τοῦ ἡμίσους φυλῆς Μανασση* cf 33[a] || [b] prb exc nom altaris cf 26[a]; pc Mss Edd 𝔗[Ms Edd] addunt sive pr עֵד cf 𝔖 || [c] 𝔊 pr *καὶ εἰπεν (-ον)* || **Cp 23,3** [a] nonn Mss מִלְּפָנָי cf 5 || **4** [a–a] prb add || [b] 1 וְעַד־הַיָּם cf [a–a] || **5** [a] 𝔊 + plur vb || **7** [a] > 𝔊* || [b] > 𝔖 || [c–c] > 𝔊* || [d] 𝔖(𝔙) *t'mwn* = תְּשָׁבְעוּ, prb l || **12** [a] mlt Mss Edd + כָּל־ || [b–b] > 𝔊* || [c] > 𝔖 || **13** [a] prp ולשטים.

לג. יט[20]. ל. ל וְיִשְׂרָאֵל הַוא יֵדָע אִם־בְּמֶרֶד וְאִם־בְּמַעַל בַּיהוָה אַל־תּוֹשִׁיעֵנוּ[a] הַיּוֹם
ת פסוק ואם ראם[21]. ג[22] רל מל הַזֶּה׃ 23 לִבְנוֹת[a] לָנוּ מִזְבֵּחַ לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְאִם־לְהַעֲלוֹת עָלָיו 23
ג מל בסיפ[23] עוֹלָה וּמִנְחָה וְאִם־לַעֲשׂוֹת עָלָיו זִבְחֵי שְׁלָמִים יְהוָה הוּא יְבַקֵּשׁ׃
ל. ל 24 וְאִם־לֹא מִדְאָגָה מִדָּבָר עָשִׂינוּ אֶת־זֹאת לֵאמֹר מָחָר יֹאמְרוּ בָנֵיכֶם 24
ב[24] לִבְנֵינוּ לֵאמֹר מַה־לָּכֶם וְלַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ 25 וּגְבוּל נָתַן־יְהוָה 25
ל חס בֵּינֵנוּ וּבֵינֵיכֶם[a] בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד[a] אֶת־הַיַּרְדֵּן אֵין־לָכֶם חֵלֶק
ל. ל בַּיהוָה וְהִשְׁבִּיתוּ בְנֵיכֶם אֶת־בָּנֵינוּ לְבִלְתִּי יְרֹא אֶת־יְהוָה׃ 26 וַנֹּאמֶר 26
ג מל בסיפ[23] נַעֲשֶׂה־נָּא לָנוּ[a] לִבְנוֹת אֶת־הַמִּזְבֵּחַ לֹא לְעוֹלָה וְלֹא לְזָבַח׃ 27 כִּי 27
ב חד חס וחד מל. ג[25] עֵד הוּא בֵּינֵנוּ וּבֵינֵיכֶם וּבֵין דֹּרוֹתֵינוּ אַחֲרֵינוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת
ל. ל. ל. ב[26] יְהוָה לְפָנָיו בְּעֹלוֹתֵינוּ וּבְזִבְחֵינוּ וּבִשְׁלָמֵינוּ וְלֹא־יֹאמְרוּ בְנֵיכֶם מָחָר
לִבְנֵינוּ אֵין־לָכֶם חֵלֶק בַּיהוָה׃ 28 וַנֹּאמֶר וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֵלֵינוּ 28
ב חד מל וחד חס וְאֶל־דֹּרֹתֵינוּ מָחָר וְאָמַרְנוּ רְאוּ אֶת־תַּבְנִית מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר־עָשׂוּ
ג מל בסיפ[23] אֲבוֹתֵינוּ לֹא לְעוֹלָה וְלֹא לְזָבַח כִּי־עֵד הוּא בֵּינֵנוּ וּבֵינֵיכֶם׃
ב חד מל וחד חס. ג[27] 29 חָלִילָה[ל] לָּנוּ מִמֶּנּוּ לִמְרֹד בַּיהוָה וְלָשׁוּב הַיּוֹם[ו] מֵאַחֲרֵי יְהוָה לִבְנוֹת 29
ל מִזְבֵּחַ לְעֹלָה[ל] לְמִנְחָה וּלְזֶבַח מִלְבַד מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ[a] אֲשֶׁר לִפְנֵי
ו מִשְׁכָּנוֹ׃ ס 30 וַיִּשְׁמַע פִּינְחָס הַכֹּהֵן וּנְשִׂיאֵי הָעֵדָה וְרָאשֵׁי אַלְפֵי 30
ו יִשְׂרָאֵל[ו] אֲשֶׁר אִתּוֹ אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבְּרוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וּבְנֵי־
ו מְנַשֶּׁה וַיִּיטַב בְּעֵינֵיהֶם׃ 31 וַיֹּאמֶר פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל־ 31
ל[28] בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי־גָד וְאֶל־בְּנֵי[a] מְנַשֶּׁה הַיּוֹם[ו] יָדַעְנוּ כִּי־בְתוֹכֵנוּ
יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־מְעַלְתֶּם בַּיהוָה הַמַּעַל הַזֶּה אָז הִצַּלְתֶּם אֶת־בְּנֵי
ל. ב חד מל וחד חס יִשְׂרָאֵל מִיַּד יְהוָה׃ 32 וַיָּשָׁב[ו] פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן[ו] וְהַנְּשִׂיאִים 32
מֵאֵת בְּנֵי־רְאוּבֵן[ו] וּמֵאֵת בְּנֵי־גָד[a] מֵאֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן אֶל־
ג[29]. ג[30] ול בלוש בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּשִׁבוּ אוֹתָם דָּבָר׃ 33 וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי[ו] בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 33
ו[31]. ב[32] וַיְבָרְכוּ אֱלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא[ו] אָמְרוּ לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם[ו] לַצָּבָא לְשַׁחֵת
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד[a] יֹשְׁבִים בָּהּ׃ 34 וַיִּקְרְאוּ בְּנֵי־ 34

[20] Mm 1369. [21] Mm 4191. [22] Mm 1523. [23] Mm 1370. [24] Prv 21,31. [25] Mm 885. [26] Mm 2579. [27] Mm 4239. [28] Mp sub loco. [29] Mm 910. [30] Mm 540. [31] Mm 1371. [32] Mm 1366.

22 [a] GSʏ 3 sg, l prb יֹרֶה ‖ **23** [a] G(S) pr *(καὶ) εἰ* = אִם (ן) ‖ **25** [a–a] ˙ G*Ś ‖ **26** [a] prb exc vb cf ŚᴬTᶠ et 34[b] ‖ **29** [a] Ś *'lh' d'jsrjl* ‖ **30** [a] G*(Sʏ) *καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς* cf 13.15 ‖ **31** [a–a] G* *καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς* cf 30[a] ‖ **32** [a] G + *καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσους φυλῆς Μανασση* cf 30[a] ‖ **33** [a] G + *καὶ τοῦ ἡμίσους φυλῆς Μανασση* cf 30[a].

10 אֲרֶץ אֲחֻזָּתָם אֲשֶׁר נֹאחֲזוּ־בָהּ עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ 10 וַיָּבֹאוּ ᵃ⁹
אֶל־גְּלִילוֹת הַיַּרְדֵּן אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיִּבְנוּ בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד ב. ה
וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה שָׁם מִזְבֵּחַ עַל־הַיַּרְדֵּן מִזְבֵּחַ גָּדוֹל לְמַרְאֶה׃ כל סיפ דכות ב מ ג¹⁰ . ב¹¹
11 וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִנֵּה בָנוּ בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי ה. כל סיפ דכות ב מ ג¹⁰
שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה אֶת־הַמִּזְבֵּחַ אֶל־מוּל ᵃ אֶרֶץ כְּנָעַן אֶל־גְּלִילוֹת הַיַּרְדֵּן ו בנביא . ב
12 אֶל־עֵבֶר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 12 וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל ᵃ וַיָּקָהֲלוּ כָּל־עֲדַת
13 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׁלֹה לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם לַצָּבָא׃ פ 13 וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־ ב¹²
יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי־גָד וְאֶל־חֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה אֶל־ ג בסיפ
14 אֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶת־פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר ᵃ הַכֹּהֵן׃ 14 וַעֲשָׂרָה נְשִׂאִים עִמּוֹ ב¹³ חס בנ״ך וכל ארוית דכות ב מ ד
נָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד ᵃ לְבֵית אָב לְכֹל מַטּוֹת יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ רָאשׁ לְ
15 ᵃ בֵּית־אֲבוֹתָם הֵמָּה לְאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃ 15 וַיָּבֹאוּ אֶל־בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־ לְ
בְּנֵי־גָד וְאֶל־חֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד וַיְדַבְּרוּ אִתָּם לֵאמֹר׃ ג בסיפ . ל . לז
16 כֹּה אָמְרוּ כָּל ׀ עֲדַת יְהוָה ᵃ מָה־הַמַּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בֵּאלֹהֵי כח¹⁴
יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה בִּבְנוֹתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ לִמְרָדְכֶם ב חד מל וחד חס . ל
17 הַיּוֹם בַּיהוָה׃ 17 הַמְעַט־לָנוּ אֶת־עֲוֹן פְּעוֹר אֲשֶׁר לֹא־הִטַּהַרְנוּ מִמֶּנּוּ ל
18 עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיְהִי הַנֶּגֶף בַּעֲדַת יְהוָה׃ 18 וְאַתֶּם ׀ תָּשֻׁבוּ הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי ל . ל
יְהוָה וְהָיָה אַתֶּם ᵃ תִּמְרְדוּ הַיּוֹם בַּיהוָה וּמָחָר אֶל ᵇ כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל כח¹⁵ . א
19 יִקְצֹף׃ ᶜ 19 וְאַךְ אִם־טְמֵאָה אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם עִבְרוּ לָכֶם אֶל־אֶרֶץ ג¹⁶ ב מנה ר״פ
אֲחֻזַּת יְהוָה אֲשֶׁר שָׁכַן שָׁם מִשְׁכַּן יְהוָה וְהֵאָחֲזוּ בְתוֹכֵנוּ וּבַיהוָה אַל־ ב¹⁷ . ב
תִּמְרֹדוּ ᵃ וְאֹתָנוּ ᵇ אַל־תִּמְרֹדוּ ᶜ בִּבְנוֹתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ מִבַּלְעֲדֵי מִזְבַּח ב חד מל וחד חס
20 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ 20 הֲלֹוא ׀ עָכָן ᵃ בֶּן־זֶרַח מָעַל מַעַל בַּחֵרֶם וְעַל ᵇ כָּל־ ג בסיפ
עֲדַת יִשְׂרָאֵל הָיָה קֶצֶף וְהוּא אִישׁ אֶחָד לֹא גָוַע בַּעֲוֹנוֹ׃ פ יא . ל
21 וַיַּעֲנוּ בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה וַיְדַבְּרוּ אֶת ᵃ־רָאשֵׁי ה. כל סיפ דכות ב מ ג¹⁰ . עה
22 אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃ 22 אֵל ׀ אֱלֹהִים ׀ יְהוָה אֵל ׀ אֱלֹהִים ׀ יְהוָה הוּא יֵדָע ח בטע¹⁸ . ג¹⁹ . י¹⁹

[9] Mm 860. [10] Jos 13,29; 22,13.15. [11] Mm 2878. [12] Mm 1366. [13] Mm 1367. [14] Mm 2364. [15] Mm 505. [16] Mm 63. [17] Gn 34,10. [18] Mm 4137. [19] Mm 1368.

11 ᵃ G *ὁρίων* = גְּבוּל ‖ **12** ᵃ–ᵃ > pc Mss G*ⱷ ‖ **13** ᵃ G + *υἱοῦ Ααρων* ‖ **14** ᵃ–ᵃ > S, prb dl ‖ **16** ᵃ pc Mss Edd 𝔗ᴹˢ יִשְׂרָאֵל, Ms Msᵐᵍ G⁵²𝔄 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל cf G^O ‖ **18** ᵃ G *ἐάν* (G^O + *ὑμεῖς*) = אִם? ‖ ᵇ 1 עַל ut 20 ‖ ᶜ G(ⱷ𝔗) *ἔσται ἡ ὀργή* cf 20 ‖ **19** ᵃ 𝔗 *wbn'* וּבָנוּ ‖ ᵇ sic L, mlt Mss Edd אַל ‖ ᶜ prp תַּמְרְדוּ ‖ **20** ᵃ G*(S) *Αχαρ* cf 7,1ᵃ ‖ ᵇ Or וְאֶל cf 18 ‖ **21** ᵃ mlt Mss אל.

הַלְוִיִּם בְּתוֹךְ אֲחֻזַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עָרִים אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה וּמִגְרְשֵׁיהֶן׃

ל ר״פ. ב מל[18] 42 תִּהְיֶינָה[a] הֶעָרִים הָאֵלֶּה עִיר עִיר וּמִגְרְשֶׁיהָ סְבִיבֹתֶיהָ כֵּן לְכָל־ הָעָרִים הָאֵלֶּה׃ ס

יי 43 וַיִּתֵּן יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָתֵת לַאֲבוֹתָם ס

ל חס. ו[19] וַיִּרְשׁוּהָ וַיֵּשְׁבוּ בָהּ׃ 44 וַיָּנַח יְהוָה לָהֶם מִסָּבִיב כְּכֹל אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע 44

נ[20]. ב לַאֲבוֹתָם וְלֹא־עָמַד אִישׁ בְּפְנֵיהֶם מִכָּל־אוֹיְבֵיהֶם אֶת כָּל־אוֹיְבֵיהֶם

ז ר״פ בסיפ נָתַן יְהוָה בְּיָדָם׃ 45 לֹא־נָפַל דָּבָר מִכֹּל הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר־דִּבֶּר 45

כ[21] וכל ירמיה ויחזק דכות ב מ יח יְהוָה אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל הַכֹּל בָּא׃ פ

ג וכל מחצי דכות **22** 1 אָז יִקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי מַטֵּה[a] מְנַשֶּׁה׃ 22

יד בסיפ 2 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אַתֶּם שְׁמַרְתֶּם אֶת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד 2

ז ר״פ בסיפ יְהוָה וַתִּשְׁמְעוּ בְקוֹלִי לְכֹל אֲשֶׁר־צִוִּיתִי אֶתְכֶם׃ 3 לֹא־עֲזַבְתֶּם אֶת־ 3

נ[1]. ו בטע ל[2] מנה בלוש ובסיפ אֲחֵיכֶם זֶה יָמִים רַבִּים עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּשְׁמַרְתֶּם[a] אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִצְוַת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ 4 וְעַתָּה הֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לַאֲחֵיכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר 4

לָהֶם וְעַתָּה פְּנוּ[a] וּלְכוּ[a] לָכֶם לְאָהֳלֵיכֶם אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם אֲשֶׁר

יד בסיפ נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן׃ 5 רַק שִׁמְרוּ מְאֹד לַעֲשׂוֹת 5

ל. יד בסיפ אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה לְאַהֲבָה

ו[3]. ד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם[a] וְלָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו[a] וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּלְדָבְקָה־

ג. ב בסיפ. ט[5] בּוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ 6 וַיְבָרְכֵם יְהוֹשֻׁעַ וַיְשַׁלְּחֵם 6

ב. כל סיפ דכות ב מ נ[6] וַיֵּלְכוּ אֶל־אָהֳלֵיהֶם׃ ס 7 וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה נָתַן מֹשֶׁה בַּבָּשָׁן

ל. בעבר ק וְלַחֶצְיוֹ נָתַן יְהוֹשֻׁעַ עִם־אֲחֵיהֶם מֵעֵבֶר[a] הַיַּרְדֵּן יָמָּה וְגַם כִּי שַׁלְּחָם

ב. ב בסיפ. ב. ל יְהוֹשֻׁעַ אֶל־אָהֳלֵיהֶם וַיְבָרְכֵם׃ 8 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר בִּנְכָסִים

ל. תי[7]. ג[8] רַבִּים שֻׁבוּ אֶל־אָהֳלֵיכֶם וּמִקְנֶה רַב־מְאֹד בְּכֶסֶף וּבְזָהָב וּבִנְחֹשֶׁת

ד ול בלוש וּבְבַרְזֶל וּבְשַׂלְמוֹת הַרְבֵּה מְאֹד חִלְקוּ שְׁלַל־אֹיְבֵיכֶם עִם־אֲחֵיכֶם׃ פ

ה[2]. כל סיפ דכות ב מ נ[9] 9 וַיָּשֻׁבוּ וַיֵּלְכוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה מֵאֵת בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל מִשִּׁלֹה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ־כְּנָעַן לָלֶכֶת אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶל־

[18] Mm 1362. [19] Mm 510. [20] Mm 1363. [21] Mm 953. Cp 22 [1] Mm 1364. [2] Mp sub loco. [3] Mm 1196. [4] Mm 1108. [5] Mm 2192. [6] Jos 13,29; 22,13. 15. [7] Mm 158. [8] Mm 1365.

42 [a] prp נַתַּ׳ ‖ **Cp 22,1** [a] mlt Mss שבט ut 13.15 ‖ [b] mlt Mss הַמִּ׳ ut 7.9 · 11.21 ‖ **3** [a] G* om cop ‖ **4** [a] pc Mss וְסִעוּ, frt ex Nu 14,25 Dt 1,7 ‖ [b] GSyr pr cop ‖ **5** [a–a] > S ‖ **7** [a] K Cr מִ׳ ut 17,5, nonn Mss GST ut Q.

25 מִגְרָשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע׃ ס 25 וּמִמַּחֲצִית מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת־תַּעְנַךְ ז. כת בעינ
26 וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־גַּת־רִמּוֹן[a] וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים שְׁתָּיִם׃ 26 כֹּל ס ס ר״ם בסיפ. ג[14]
עָרִים עֶשֶׂר וּמִגְרְשֵׁיהֶן לְמִשְׁפְּחוֹת[a] בְּנֵי־קְהָת הַנּוֹתָרִים׃ ס
27 וְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹן מִמִּשְׁפַּחַת הַלְוִיִּם מֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת־עִיר מִקְלַט ג חס בגביא[15]. יד פסוק
הָרֹצֵחַ אֶת־גֹּלָן[a] בַּבָּשָׁן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־בְּעֶשְׁתְּרָה[b] וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ כת בעינ. גולן. ל
28 עָרִים שְׁתָּיִם׃ ס 28 וּמִמַּטֵּה יִשָּׂשכָר אֶת־קִשְׁיוֹן[a] וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ כת בעינ. ל
29 אֶת־דָּבְרַת וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ 29 אֶת־יַרְמוּת[a] וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ אֶת־[b]עֵין גַּנִּים כת בעינ. כת בעינ
כת בעינ
30 וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע׃ ס 30 וּמִמַּטֵּה אָשֵׁר אֶת־מִשְׁאָל וְאֶת־ ז. כת בעינ. ל מסק א[16]
31 מִגְרָשֶׁהָ אֶת־עַבְדּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ 31 אֶת[a]־חֶלְקָת[b] וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ כת בעינ. כת בעינ. ל
32 וְאֶת־רְחֹב וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע׃ ס 32 וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי ז. ג בטע בעינ
אֶת־עִיר | מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת־קֶדֶשׁ בַּגָּלִיל וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־[a]חַמֹּת כת בעינ
דֹּאר[a] וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־קַרְתָּן[b] וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים שָׁלֹשׁ׃ ד כת א
33 כָּל־עָרֵי הַגֵּרְשָׁנִי לְמִשְׁפְּחֹתָם שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה עִיר וּמִגְרְשֵׁיהֶן׃ ס ר״ם בסיפ
ס 34 וּלְמִשְׁפְּחוֹת[a] בְּנֵי־מְרָרִי הַלְוִיִּם הַנּוֹתָרִים מֵאֵת מַטֵּה
35 זְבוּלֻן אֶת־יָקְנְעָם וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ אֶת[b]־קַרְתָּה וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ 35 אֶת־ כת בעינ. כת בעינ. ל. כת בעינ
דִּמְנָה[a] וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ אֶת־נַהֲלָל וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע׃ כת בעינ. ל. ז[15]
36 [ba]וּמִמַּטֵּה רְאוּבֵן[b] אֶת־בֶּצֶר[c] וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־יָהְצָה וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ 37 אֶת־קְדֵמוֹת וְאֶת־
38 מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־מֵיפָּעַת וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע׃ ס 38 וּמִמַּטֵּה גָּד אֶת־עִיר ז. יד פסוק את את ראת ראת ראת
מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת־רָמֹת בַּגִּלְעָד וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־מַחֲנַיִם וְאֶת־ כת בעינ
39 מִגְרָשֶׁהָ׃ 39 אֶת־חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ אֶת־יַעְזֵר וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ כֹּל־ כת בעינ. ג[17]. כת בעינ. ג[14]
40 עָרִים אַרְבַּע׃ 40 כֹּל־הֶעָרִים לִבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם הַנּוֹתָרִים ס ר״ם בסיפ
41 מִמִּשְׁפְּחוֹת הַלְוִיִּם וַיְהִי גּוֹרָלָם[a] עָרִים שְׁתִּים עֶשְׂרֵה׃ 41 כֹּל עָרֵי ס ר״ם בסיפ

[14]Mm 1361. [15]Mp sub loco. [16]Mm 331. [17]Mm 4037.

25 [a–a] G[Bmin] *Ιεβαθα* cf 1 Ch 6,55 Mss G[AL], prp יִבְלְעָם; G-[Bmin] *Βαιθσα(ν)* = בֵּית־שָׁאן ‖ **26** [a] L Mss B חת– cf S et 1 Ch 6,55 (sg); cf 20[a] ‖ **27** [a] L mlt Mss G[MssSL] et 1 Ch 6,56 ut Q, cf 20,8[b] ‖ [b] S ut 1 Ch 6,56 עַשְׁתָּרוֹת ‖ **28** [a] 1 Ch 6,56 קֶדֶשׁ ‖ **29** [a] G[B 129] *Ρεμμαθ* cf 19,21[a] ‖ [b] mlt Mss Edd Vrs וְאֵת ‖ **31** [a] pc Mss GSV וְאֵת ‖ [b] 1 Ch 6,60 חוקק ‖ **32** [a–a] G* ut 19,35 חַמַּת; 1 Ch 6,61 חַמּוֹן ‖ [b] 19,35 רַקַּת, 1 Ch 6,61 קִרְיָתַיִם ‖ **34** [a] Mss B חת– cf GS (sg) ‖ [b] mlt Mss Edd SCV וְאֵת ‖ **35** [a] 19,13 רִמּוֹן, 1 Ch 6,62 רִמּוֹנוֹ ‖ **36** [a] v 36.37 > LC Mss BC (Syh c ob); exstat in mlt Mss Edd GC[MssV] cf 1 Ch 6,63 sq; S tr post 34a ‖ [b–b] G ut 1 Ch 6,63 וּמֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִמַּטֵּה רְאוּבֵן אֶת־עִיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ cf 20,8, prb l ‖ [c] nonn Mss + בַּמִּדְבָּר ut 1 Ch; G + *ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ Μισωρ* cf 20,8, prb ins בַּמִּדְבָּר בַּמִּישֹׁר ‖ **40** [a] G *τὰ ὅρια* (G[O] + *αὐτῶν*) = גְּבוּלָם.

7 מַטֵּה מְנַשֶּׁה בַּבָּשָׁן בַּגּוֹרָל עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה׃ ס 7 לִבְנֵי[a]
מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם מִמַּטֵּה רְאוּבֵן וּמִמַּטֵּה־גָד וּמִמַּטֵּה זְבוּלֻן[b] עָרִים
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה׃ 8 וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַלְוִיִּם אֶת־הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְאֶת־ 8
9 מִגְרְשֵׁיהֶן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה בַּגּוֹרָל׃ פ 9 וַיִּתְּנוּ מִמַּטֵּה
בְּנֵי יְהוּדָה וּמִמַּטֵּה בְּנֵי שִׁמְעוֹן אֵת הֶעָרִים הָאֵלֶּה[a] אֲשֶׁר־יִקְרָא[b]
אֶתְהֶן בְּשֵׁם׃ 10 וַיְהִי לִבְנֵי אַהֲרֹן מִמִּשְׁפְּחוֹת[a] הַקְּהָתִי מִבְּנֵי לֵוִי כִּי 10
11 לָהֶם הָיָה הַגּוֹרָל רִיאשֹׁנָה׃ 11 וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־[a]קִרְיַת אַרְבַּע אָבִי[b]
הָעֲנָק[c] הִיא[a] חֶבְרוֹן בְּהַר יְהוּדָה וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ סְבִיבֹתֶיהָ׃ 12 וְאֶת־ 12
שְׂדֵה הָעִיר וְאֶת־חֲצֵרֶיהָ נָתְנוּ לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה בַּאֲחֻזָּתוֹ׃ ס
13 וְלִבְנֵי[a] אַהֲרֹן הַכֹּהֵן נָתְנוּ[a] אֶת־עִיר[b] מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת־חֶבְרוֹן 13
וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ וְאֶת־לִבְנָה וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ׃ 14 וְאֶת־[a]יַתִּר וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ 14
וְאֶת־אֶשְׁתְּמֹעַ וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ׃ 15 וְאֶת־חֹלֹן[a] וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ וְאֶת־דְּבִר 15
וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ׃ 16 וְאֶת־[a]עַיִן וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ וְאֶת־יִטָּה וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ 16
אֶת־[a]בֵּית שֶׁמֶשׁ וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ עָרִים תֵּשַׁע מֵאֵת שְׁנֵי הַשְּׁבָטִים הָאֵלֶּה׃
17 וּמִמַּטֵּה בִנְיָמִן אֶת־גִּבְעוֹן וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ אֶת־גֶּבַע וְאֶת־ 17
18 מִגְרָשָׁהּ׃ 18 אֶת־[a]עֲנָתוֹת וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ וְאֶת־[b]עַלְמוֹן[c] וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ
עָרִים אַרְבַּע׃ 19 כָּל־עָרֵי בְנֵי־אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה עָרִים 19
וּמִגְרְשֵׁיהֶן׃ ס 20 וְלִמְשְׁפְּחוֹת[a] בְּנֵי־קְהָת הַלְוִיִּם הַנּוֹתָרִים מִבְּנֵי 20
קְהָת וַיְהִי עָרֵי גוֹרָלָם[b] מִמַּטֵּה אֶפְרָיִם׃ 21 וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־עִיר 21
מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת־שְׁכֶם וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ בְּהַר אֶפְרַיִם וְאֶת־גֶּזֶר וְאֶת־
מִגְרָשָׁהּ׃ 22 וְאֶת־קִבְצַיִם[a] וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ וְאֶת־בֵּית חוֹרֹן וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ 22
עָרִים אַרְבַּע׃ ס 23 וּמִמַּטֵּה־דָן אֶת־אֶלְתְּקֵא[a] וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ אֶת־ 23
גִּבְתּוֹן וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ׃ 24 אֶת־[a]אַיָּלוֹן[b] וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ אֶת־גַּת־רִמּוֹן וְאֶת־ 24

7 [a] pc Mss GΣ וְלִ׳ ‖ [b] G + *κληρωτί*, ins בְּגוֹרָל cf 5.6 ‖ 9 [a] > GΣ𝔗^{MN}ע ‖ [b] prp יִקָּרֵא cf G𝔗 ‖ 10 [a] 𝔗 Mss 𝔅 חת– cf GΣ (sg) et 1 Ch 6,39 ‖ [b] > pc Mss G* et 1 Ch 6,39 ‖ 11 [a–a] prb add ex 15,13 cf 1 Ch 6,40 ‖ [b] G* *μητρόπολιν* ut 15,13[a] ‖ [c] 𝔗 notın Mss הענק cf 15,13 הענָק ‖ 13 [a] > G^{Bmin}𝔗 et 1 Ch 6,42 ‖ 14 [a] G^{Bmin} *Αιλωμ* cf 1 Ch 6,42 G ‖ 15 [a] 1 Ch 6,43 חִילֶן ‖ 16 [a] G^{Mss} *Ασα(ν)* cf 𝔗 et 15,42 19,7 1 Ch 6,44, prb l עָשָׁן ‖ [b] 𝔗 mlt Mss Edd GΣ𝔗^{L} ואת ע ‖ 18 [a] mlt Mss GΣע ואת ‖ [b] pc Mss Edd 𝔗^{MN} את ‖ [c] G^{L}𝔗 ut 1 Ch 6,45 עַלְמֶת ‖ 20 [a] 𝔗 mlt Mss חת– cf Σ (sg) et 26[a] ‖ [b] G ut 1 Ch 6,51 גִּבְתֹּלָם ‖ 22 [a] 1 Ch 6,53 יָקְנְעָם ‖ 23 [a] cf 19,44[a] ‖ [b] mlt Mss Edd GΣ𝔗^{Ed} ואת ע ‖ 24 [a] pc Mss Edd GΣ𝔗^{Ed}ע ואת ‖ [b] K^{Ms} אֵלֹן cf G^{Mss}.

ז דגש^{7} . ל בטע בעינ׳
ח^{8} . ז דגש^{7}
ט ול^{9} כת כן . כח בעינ׳
י^{10} . יד פסוק את את ואת ראת ואת . כח בעינ׳
כו פסוק ואת ואת ראת ואת
כו פסוק ואת ואת ראת ואת ראת . ב חס . ל . כל סיפ חס ב מ א^{11}
ל
כח בעינ^{9}
יז מל^{12} . כח בעינ׳ כח בעינ׳
כח בעינ׳ . ז
ט ר״פ בסיפ
ל . יד פסוק את את ואת ואת
כח בעינ׳
כו פסוק ואת ואת ואת ראת . ל . ז
כח בעינ׳ . ל כת א . כח בעינ׳
כח בעינ׳ . ט^{13} . כח בעינ׳

^{7}Mm 4037. ^{8}Mm 1360. ^{9}Mp sub loco. ^{10}Mm 661. ^{11}Jos 10,3. ^{12}Mm 262 contra textum. ^{13}Mm 1356.

4 לְמִקְלָט[c] מִגֹּאֵל הַדָּם׃ 4 [a]וְנָס אֶל־אַחַת | מֵהֶעָרִים[b] הָאֵלֶּה וְעָמַד ר[a]
פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר וְדִבֶּר בְּאָזְנֵי זִקְנֵי הָעִיר־הַהִיא אֶת־דְּבָרָיו וְאָסְפוּ ל[1]
5 אֹתוֹ הָעִירָה אֲלֵיהֶם וְנָתְנוּ־לוֹ מָקוֹם וְיָשַׁב עִמָּם׃ 5 וְכִי יִרְדֹּף גֹּאֵל פ[a]
הַדָּם אַחֲרָיו וְלֹא־יַסְגִּרוּ אֶת־הָרֹצֵחַ בְּיָדוֹ כִּי בִבְלִי־דַעַת הִכָּה אֶת־ ב חד חס וחד מל
6 רֵעֵהוּ וְלֹא־שֹׂנֵא הוּא לוֹ מִתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃ 6 וְיָשַׁב | בָּעִיר הַהִיא[a] עַד־ ד חס וכל אוריית דכות[5]
עָמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לַמִּשְׁפָּט[b] עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים ד. הי[a]
הָהֵם אָז | יָשׁוּב הָרוֹצֵחַ וּבָא אֶל־עִירוֹ וְאֶל־בֵּיתוֹ [c]אֶל־הָעִיר[c] אֲשֶׁר־ ד מל. נ. ל[a]
7 נָס מִשָּׁם׃[b] 7 וַיַּקְדִּישׁוּ[a] אֶת־קֶדֶשׁ בַּגָּלִיל בְּהַר נַפְתָּלִי וְאֶת־שְׁכֶם בְּהַר ו חס בלי"ש. ב
8 אֶפְרָיִם וְאֶת־קִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן בְּהַר יְהוּדָה׃ 8 וּמֵעֵבֶר ל
[a]לְיַרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרָחָה[a] נָתְנוּ אֶת־בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר בַּמִּישֹׁר מִמַּטֵּה רְאוּבֵן
וְאֶת־רָאמֹת בַּגִּלְעָד מִמַּטֵּה־גָד וְאֶת־גּוֹלָן[b] בַּבָּשָׁן מִמַּטֵּה מְנַשֶּׁה׃ ג[a]. ג כת כן. גולן ק
9 אֵלֶּה הָיוּ עָרֵי הַמּוֹעֲדָה לְכָל | בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם לָנוּס ז ר"פ בנביא[a]
שָׁמָּה כָּל־מַכֵּה־נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה וְלֹא יָמוּת בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם עַד־עָמְדוֹ ר
לִפְנֵי הָעֵדָה׃ ס

21 1 וַיִּגְּשׁוּ רָאשֵׁי אֲבוֹת הַלְוִיִּם אֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל־יְהוֹשֻׁעַ עה ב מנה בפסוק
2 בִּן־נוּן וְאֶל־רָאשֵׁי אֲבוֹת הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 2 וַיְדַבְּרוּ אֲלֵיהֶם עה ב מנה בפסוק
בְּשִׁלֹה בְּאֶרֶץ כְּנַעַן לֵאמֹר יְהוָה צִוָּה[c] בְּיַד־מֹשֶׁה לָתֶת־לָנוּ עָרִים ל[1]
3 לָשָׁבֶת וּמִגְרְשֵׁיהֶן לִבְהֶמְתֵּנוּ׃ 3 וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַלְוִיִּם מִנַּחֲלָתָם
4 אֶל־פִּי יְהוָה אֶת־הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶן׃ 4 וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל ח[a]
לְמִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי וַיְהִי לִבְנֵי[c] אַהֲרֹן[c] הַכֹּהֵן מִן־הַלְוִיִּם מִמַּטֵּה ג חס בנביא. ג[a]
יְהוּדָה וּמִמַּטֵּה הַשִּׁמְעֹנִי וּמִמַּטֵּה בִנְיָמִן בְּגוֹרָל עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה׃ ז דגש[4]
ס 5 וְלִבְנֵי[c] קְהָת הַנּוֹתָרִים מִמִּשְׁפְּחֹת[a] מַטֵּה[a]־אֶפְרַיִם וּמִמַּטֵּה־דָן ג בטע בעי[3]. ג חס בנביא
6 וּמֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה בְּגוֹרָל עָרִים עֶשֶׂר׃ ס 6 וְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹן ז דגש[4]
[a]מִמִּשְׁפְּחוֹת[b] מַטֵּה[a]־יִשָּׂשכָר וּמִמַּטֵּה־אָשֵׁר וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וּמֵחֲצִי ס[a]

[3] Mm 1517. [4] Mm 1972. [5] Mm 3599. [6] Mm 1035. [7] Mp sub loco. [8] Mm 1080. [9] Mm 3164. Cp 21 [1] Mm 1360. [2] Mm 1334. [3] Mm 661. [4] Mm 4037. [5] Mp sub loco. [6] Cf Mp sub loco.

3 [c] G + *καὶ οὐκ ἀποθανεῖται ὁ φονευτής*, ex Nu 35,12 || 4 [a] G[Mss] om usque ad 6[a] cf Nu 35,12 || [b] 2 Mss GV ה׳ || 6 [a] cf 4[a] || [b–b] > G[Mss] cf Nu 35,12 || [c–c] > C Ms || 7 [a] G *διέστειλαν (-εν)*, prb l וַיַּקְרוּ cf Nu 35,11 || 8 [a–a] G* sol *τοῦ Ἰορδάνου* = מִזְּלַ, prb dl מ׳ (ex 13,32) || [b] C mlt Mss G[Mss]ŠT et Dt 4,43 ut Q; G[BLmin](V) *Γαυλων* || Cp 21,5 [a–a] G*(ŠV) *ἐκ τῆς φυλῆς* = מִמַּטֵּה; prp לְמִשְׁפְּחָתָם מִמַּטֵּה || 6 [a–a] cf 5[a–a] || [b] C Mss B חת– cf 10[a].

בְּזֶבְלוֹן מִנֶּגֶב וּבְאָשֵׁר פְּנֵע מִיָּם [a]וּבִיהוּדָה הַיַּרְדֵּן[a] מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ׃ 35 [a]וְעָרֵי מִבְצָר הַצִּדִּים צֶר[a] וְחֲמַת רַקַּת וְכִנֶּרֶת׃ 36 וַאֲדָמָה וְהָרָמָה
וְחָצוֹר׃ 37 וְקֶדֶשׁ וְאֶדְרֶעִי וְעֵין חָצוֹר׃ 38 וְיִרְאוֹן וּמִגְדַּל־אֵל חֹרֶם[c]
וּבֵית־עֲנָת וּבֵית שֶׁמֶשׁ עָרִים תִּשַּׁע־עֶשְׂרֵה וַחֲצֵרֵיהֶן׃ 39 זֹאת נַחֲלַת
מַטֵּה בְנֵי־נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים וַחֲצֵרֵיהֶן׃ ס 40 לְמַטֵּה
בְנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם יָצָא הַגּוֹרָל הַשְּׁבִיעִי׃ 41 וַיְהִי גְּבוּל נַחֲלָתָם
צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאוֹל וְעִיר[a] שֶׁמֶשׁ׃ 42 וְשַׁעַלַבִּין[a] וְאַיָּלוֹן וְיִתְלָה׃ 43 וְאֵילוֹן
וְתִמְנָתָה[a] וְעֶקְרוֹן׃ 44 וְאֶלְתְּקֵה[a] וְגִבְּתוֹן וּבַעֲלָת׃ 45 וִיהוּד וּבְנֵי־בְרַק
וְגַת־רִמּוֹן׃ 46 וּמֵי[a] הַיַּרְקוֹן וְהָרַקּוֹן[b] עִם־[c]הַגְּבוּל מוּל יָפוֹ׃ [d]47 [a]וַיֵּצֵא
גְּבוּל־בְּנֵי־דָן מֵהֶם[a] וַיַּעֲלוּ בְנֵי־דָן וַיִּלָּחֲמוּ עִם־לֶשֶׁם[b] וַיִּלְכְּדוּ אוֹתָהּ |
ד חס וַיַּכּוּ אוֹתָהּ לְפִי־חָרֶב וַיִּרְשׁוּ אוֹתָהּ וַיֵּשְׁבוּ בָהּ וַיִּקְרְאוּ לְלֶשֶׁם[b] דָּן
כְּשֵׁם דָּן אֲבִיהֶם[c]׃ 48 זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים
הָאֵלֶּה[a] וְחַצֵּרֵיהֶן׃ ס 49 וַיְכַלּוּ לְנַחֵל אֶת־הָאָרֶץ לִגְבוּלֹתֶיהָ
וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל נַחֲלָה לִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן בְּתוֹכָם׃ 50 עַל־פִּי יְהוָה
נָתְנוּ לוֹ אֶת־הָעִיר אֲשֶׁר שָׁאָל אֶת[a]־תִּמְנַת־סֶרַח[a] בְּהַר אֶפְרָיִם וַיִּבֶן
אֶת־הָעִיר וַיֵּשֶׁב בָּהּ׃

51 אֵלֶּה הַנְּחָלֹת אֲשֶׁר נָחֲלוּ אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן | וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְרָאשֵׁי ס
הָאָבוֹת לְמַטּוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל | בְּגוֹרָל | בְּשִׁלֹה לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד וַיְכַלּוּ מֵחַלֵּק אֶת־הָאָרֶץ׃ ס

20 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃ 2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר תְּנוּ לָכֶם אֶת־עָרֵי הַמִּקְלָט אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי אֲלֵיכֶם בְּיַד־מֹשֶׁה׃
3 לָנוּס שָׁמָּה רוֹצֵחַ מַכֵּה־נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה [a]בִּבְלִי־דָעַת[a] וְהָיוּ לָכֶם[b]

[23]Mm 218. [24]Mm 2147. [25]Mm 1705. [26]Mm 3900. [27]Mm 1330. [28]Mm 1356. [29]Mm 1357. [30]Mm 1263. [31]Mm 1359. [32]Mm 1358. [33]Mm 1031. [34]Mm 1445. [35]Mm 4227. [36] וחד ויבן העיר 1Ch 11,8. [37]Mm 3164. [38]Mm 3998. [39]Mm 4048. Cp 20 [1]Mm 1034. [2]Mm 1123.

34 [a–a] prb crrp; 𝔊* *καὶ ὁ Ἰορδάνης* ‖ **35** [a–a] crrp ex 29aβ.28b ‖ **38** [a] K^{Or} S חָרוּם, al חוֹרָם (𝔊$^{AO\,min}$ *Ωραμ*) et חָרֵם (𝔊^{BC} *Αριμ* 𝔄 *harim*) ‖ **41** [a] pc Mss Edd וְעֵין, pc Mss 𝔗$^{f\,Ms}$ וּבֵית ‖ **42** [a] pc Mss Edd שַׁעַלְבִים ut Jdc 1,35 1 R 4,9 ‖ **43** [a] 𝔊^{Mss}(𝔖𝔙) *καὶ Θαμνα* –נה ‖ **44** [a] 𝔊^{Mss} *καὶ Ελθεκω* (akk *Altaqū*) ‖ **46** [a] 𝔊* *καὶ ἀπὸ θαλάσσης*, l prb וּמַיָּם ‖ [b] > 𝔊*, prb dl (dttg) ‖ [c] l frt c Ms S עַד: > 𝔊 ‖ [d] 𝔊 huc tr 48 ‖ **47** [a–a] 𝔊* alit cf Jdc 1,34 ‖ [b] Jdc 18,7.27.29 לַיִשׁ; prp לֶשֶׁם ‖ [c] 𝔊 + plur vb cf Jdc 1,35 ‖ **48** [a] > 𝔊* 𝔙 cf 16[b] ‖ **50** [a–a] 𝔊^{B*} *Θαμαρχαρης* 𝔏 *Chamahares* = תִּמְחָרֵס ut Jdc 2,9 cf 24,30[a–a] ‖ **Cp 20,3** [a–a] > 𝔊*𝔙 ‖ [b] 𝔊 + *αἱ πόλεις* cf Nu 35,12.

15 יִפְתַּח־אֵל׃ 15 וְקַטָּת[a] וְנַהֲלָל[b] וְשִׁמְרוֹן[c] וְיִדְאֲלָה[d] וּבֵית לָחֶם עָרִים ל.ל.ל
16 שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃ 16 זֹאת[a] נַחֲלַת בְּנֵי־זְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחוֹתָם ה חס מטה[7].
17 הֶעָרִים הָאֵלֶּה[b] וְחַצְרֵיהֶן׃ פ 17 לִיִשָּׂשכָר יָצָא הַגּוֹרָל הֶרְבִיעִי ג ח מל באור ובנביא[8].
18 לִבְנֵי יִשָּׂשכָר לְמִשְׁפְּחוֹתָם׃[a] 18 וַיְהִי גְבוּלָם יִזְרְעֶאלָה[a] וְהַכְּסֻלֹּת[b] וְשׁוּנֵם׃ ת מל באור ובנביא[9]. ל
19 19 וַחֲפָרַיִם וְשִׁיאֹן[a] וַאֲנָחַרַת׃ 20 וְהַרְבִּית[a] וְקִשְׁיוֹן וָאָבֶץ׃ 20 ל
21 וֶרֶמֶת[a] וְעֵין־גַּנִּים וְעֵין חַדָּה וּבֵית פַּצֵּץ׃ 22 וְפָגַע הַגְּבוּל בְּתָבוֹר ח[10]. ח[10]. ה[11]. ל
וְשַׁחֲצוּמָה[a] וּבֵית שֶׁמֶשׁ וְהָיוּ תֹצְאוֹת גְּבוּלָם הַיַּרְדֵּן עָרִים שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה ושחציימה. ק
23 וְחַצְרֵיהֶן׃ 23 זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי־יִשָּׂשכָר לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים
24 וְחַצְרֵיהֶן׃ פ 24 וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הַחֲמִישִׁי לְמַטֵּה בְנֵי־אָשֵׁר
25 לְמִשְׁפְּחוֹתָם׃ 25 וַיְהִי גְבוּלָם חֶלְקַת[a] וַחֲלִי וּבֶטֶן וְאַכְשָׁף׃ 26 וְאַלַמֶּלֶךְ ת מל באור ובנביא[12]. ב בחרי לישן[13]. ל. ל. סמוך מן ד מילין נסבין ו ר״פ[14].
27 וְעַמְעָד וּמִשְׁאָל וּפָגַע בְּכַרְמֶל הַיָּמָּה וּבְשִׁיחוֹר לִבְנָת׃ 27 וְשָׁב מִזְרָח ל. ל. ל. ל. ב חד פת וחד קמ[15].
הַשֶּׁמֶשׁ בֵּית דָּגוֹן וּפָגַע בִּזְבֻלוֹן וּבְגֵי[a] יִפְתַּח־אֵל צָפֹנָה[b] בֵּית הָעֵמֶק ל חס.פ[16] כת כן וכל כתיב דכות ב מ״א. נג
28 וְנַעִיאֵל וְיֹצֵא אֶל־כָּבוּל מִשְּׂמֹאל[c]׃ 28 וְעֶבְרֹן וְרֹחֹב וְחַמּוֹן וְקָנָה עַד ד חס. ל וחד מן ד מילין נסבין ו ר״פ[14].
צִידוֹן רַבָּה׃ 29 וְשָׁב הַגְּבוּל הָרָמָה וְעַד־עִיר מִבְצַר־צֹר וְשָׁב הַגְּבוּל ל[17]. ב[18].
30 חֹסָה וְיִהְיוּ[a] תֹּצְאֹתָיו הַיָּמָּה מֵחֶבֶל[b] אַכְזִיבָה׃ 30 וְעַמָּה[a] וַאֲפֵק וּרְחֹב והיו. ב[19]. ל[17]. ק
31 עָרִים עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם וְחַצְרֵיהֶן׃ 31 זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי־אָשֵׁר
32 לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים הָאֵלֶּה[b] וְחַצְרֵיהֶן׃ פ 32 [a]לִבְנֵי נַפְתָּלִי[a] יָצָא ג
33 הַגְּוֹרָל הַשִּׁשִּׁי [b]לִבְנֵי[c] נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם[b]׃ 33 וַיְהִי גְבוּלָם מֵחֵלֶף ת חס בלישׁ בנביא[20]. ב[21]. ל. ל. ל. ל. כ[22].
מֵאֲלוֹן בְּצַעֲנַנִּים[a] וַאֲדָמִי הַנֶּקֶב וְיַבְנְאֵל עַד־לַקּוּם וַיִּהְיוּ תֹצְאֹתָיו
34 הַיַּרְדֵּנָה׃ 34 וְשָׁב הַגְּבוּל יָמָּה אַזְנוֹת תָּבוֹר וְיָצָא מִשָּׁם חוּקֹקָה וּפָגַע ל

[7] Mm 1350. [8] Mm 859. [9] Mm 1351. [10] Mm 3900. [11] Mm 3295. [12] Mm 1352. [13] Mm 1307. [14] Mm 4162. [15] Mm 535. [16] Mm 218. [17] Mp sub loco. [18] Mm 1353. [19] Mm 1354. [20] Mm 1448. [21] Mm 1355. [22] Mm 1335.

15 [a] Jdc 1,30 קִטְרוֹן ‖ [b] 𝔊[Mss] *Νααλωλ* cf Jdc 1,30 ‖ [c] 𝔊* *Συμεων* cf 11,1[b] ‖ [d] nonn Mss Edd יִרְאֵלָה ‖ **16** [a] nonn Mss 𝔊𝔗[fMss] מַטֵּה ‖ [b] 𝔊*𝔙 cf 23,39 ‖ **17** [a–a] 𝔊* ‖ **18** [a] 𝔊[MssŠ𝔗Mss𝔙] om ה ‖ [b] 𝔖 סְלוֹת־ ‖ **19** [a] 𝔊[B*min] *καὶ Ρεηρωθ*, 𝔊[Mss] *καὶ Ρεναθ*, prb ins וּבְאֵרוֹת (cf 22b) ‖ **20** [a] cf 21,28 1Ch 6,57 דָּבְרַת **21** [a] 21,29 יַרְמוּת 1Ch 6,58 רָאמוֹת ‖ **22** [a] K צוּ–, nonn Mss ŠT𝔙 ut Q ‖ **25** [a] prp חֶ֫ן cf 𝔊[BC] ‖ **27** [a] 𝔖 וגי ‖ [b] 𝔊 *καὶ εἰσελεύσεται ὅρια* וְהָלַךְ הַגְּבוּל ‖ [c] prb l וּמִשְׁאָל cf 21,30 **28** [a] l prb c 𝔖 nonn Mss וַעַבְדּוֹן cf 21,30 1Ch 6,39 ‖ **29** [a] K וַיְהִיוּ, mlt Mss ut Q ‖ [b] crrp; prp וּמֵחֶבֶל cf 𝔊[B] *(καὶ ἀπὸ Λεβ)* et ad Jdc 1,31 (akk *Mahalliba*) ‖ [c] 𝔊[O] *καὶ Αχζειβ* cf Jdc 1,31, l prb וְאַכְזִיב ‖ **30** [a] sic LB, C Mss מ–; 𝔊[C] *καὶ Ακκω* cf Jdc 1,31, prb l וַעֲכֹּה ‖ [b] Jdc 1,31 אפיק ‖ **31** [a] ~ 𝔊*𝔙 cf 16[b] ‖ **32** [a] 𝔊 *καὶ τῷ Νεφθαλι* לְנַ֫; prb dl et postea l וַיֵּצֵא cf Š et 1 ‖ [b–b] ~ 𝔊* ‖ [c] cf 10[b] ‖ **33** [a] Jdc 4,11 K בְּצַעֲנִים.

ב חד מל וחד חס[28] לְמַטֵּה בְּנֵי בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם[b] יְרִיחוֹ וּבֵית־חָגְלָה וְעֵמֶק קְצִיץ׃

ל[29] . ד . ד בחד לשון[30] . ל 22 וּבֵית הָעֲרָבָה וּצְמָרַיִם וּבֵית־אֵל׃ 23 וְהָעַוִּים וְהַפָּרָה וְעָפְרָה׃

24 וּכְפַר הָעַמֹּנִי[a] וְהָעָפְנִי[b] וָגָבַע עָרִים שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה וְחַצֵּרֵיהֶן׃

ב . ל וחס[32] 25 גִּבְעוֹן וְהָרָמָה וּבְאֵרוֹת׃ 26 וְהַמִּצְפֵּה[a] וְהַכְּפִירָה וְהַמֹּצָה׃ 27 וְרֶקֶם

ג[33] וְיִרְפְּאֵל וְתַרְאֲלָה׃ 28 וְצֵלַע הָאֶלֶף וְהַיְבוּסִי[a] [b]הִיא יְרוּשָׁלַ[b]ם

ב[34] . ה חס מטה[35] גִּבְעַת[c] קִרְיַת[d] עָרִים [c]אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה[c] וְחַצֵּרֵיהֶן זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי־בִנְיָמִן

לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ פ

ח מל בארי ובנביא[1] **19** 1 וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הַשֵּׁנִי לְשִׁמְעוֹן[a] לְמַטֵּה בְּנֵי־שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפְּחוֹתָם

ל 2 וַיְהִי נַחֲלָתָם בְּתוֹךְ נַחֲלַת בְּנֵי־יְהוּדָה׃ 2 וַיְהִי לָהֶם בְּנַחֲלָתָם בְּאֵר־

ל . ב . ב 3 שֶׁבַע וְשֶׁבַע[a] וּמוֹלָדָה׃ 3 וַחֲצַר שׁוּעָל וּבִלָּה[a] וָעֶצֶם׃ 4 וְאֶלְתּוֹלַד[a]

ל . ל 5 וּבְתוּל[b] וְחָרְמָה׃ 5 וְצִקְלַג[a] וּבֵית־הַמַּרְכָּבוֹת וַחֲצַר סוּסָה[a]׃ 6 [a]וּבֵית

ל . ל . ד פסוק ראשית בהגיון ו׳ מילין ר״ם ב קדמ לא נסבין ו רוב בתר נסבין ר . ב 7 לְבָאוֹת[a] וְשָׁרוּחֵן[b] עָרִים שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה וְחַצֵּרֵיהֶן׃ 7 עֵין[a] רִמּוֹן וָעֶתֶר[b]

ה שם קריה[3] 8 וְעָשָׁן עָרִים אַרְבַּע וְחַצֵּרֵיהֶן׃ 8 וְכָל־הַחֲצֵרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹת הֶעָרִים

ל כת כן הָאֵלֶּה עַד־בַּעֲלַת בְּאֵר רָאמַת נֶגֶב זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְּנֵי־שִׁמְעוֹן

ב[4] לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ 9 מֵחֶבֶל[a] בְּנֵי יְהוּדָה נַחֲלַת בְּנֵי שִׁמְעוֹן כִּי־הָיָה חֵלֶק

בְּנֵי־יְהוּדָה רַב מֵהֶם וַיִּנְחֲלוּ בְנֵי־שִׁמְעוֹן בְּתוֹךְ נַחֲלָתָם׃ פ

10 וַיַּעַל[a] הַגּוֹרָל הַשְּׁלִישִׁי לִבְנֵי[b] זְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיְהִי גְּבוּל נַחֲלָתָם

ל . ל עַד־שָׂרִיד[c]׃ 11 וְעָלָה גְבוּלָם [a]לַיָּמָּה וּמַרְעֲלָה וּפָגַע בְּדַבֶּשֶׁת וּפָגַע

אֶל־הַנַּחַל אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יָקְנְעָם׃ 12 וְשָׁב מִשָּׁרִיד[a] קֶדְמָה מִזְרַח

ה[5] . ל וחס . ל חס הַשֶּׁמֶשׁ עַל־[b]גְּבוּל כִּסְלֹת תָּבֹר וְיָצָא אֶל־הַדָּבְרַת וְעָלָה יָפִיעַ׃

ה[6] . ל . ל 13 וּמִשָּׁם עָבַר קֶדְמָה מִזְרָחָה גִּתָּה חֵפֶר עִתָּה קָצִין וְיָצָא [a]רִמּוֹן

ל . ל . ל 14 הַמְּתֹאָר[a] הַנֵּעָה׃ 14 וְנָסַב אֹתוֹ[a] הַגְּבוּל מִצָּפוֹן הַנָּתָן וְהָיוּ תְּצֹאֹתָיו גֵּי

[28] Mm 1343. [29] וחד צמרים 2 Ch 13,4. [30] Mm 1347. [31] Mm 1344. [32] Mm 3558. [33] Mm 646. [34] Mm 1345. [35] Mm 1350. Cp 19 [1] Mm 859. [2] Mp sub loco. [3] Mm 1346. [4] Mm 1354. [5] Mm 1348. [6] Mm 1349.

21 [b] 𝔏 pc Mss חתם– cf 28 ‖ **24** [a] K יִ– cf 𝔊[B], 𝔊[O] ut Q ‖ [b] > 𝔊*, frt dl (dttg) ‖ **26** [a] 𝔊[AL] *καὶ Μασφα* cf 15,38[a] ‖ **27** [a] 𝔏 ותרעלה ‖ **28** [a] 𝔊(⅁𝔘) *καὶ Ιεβους*, frt l ויבוס ‖ [b–b] frt add cf Jdc 19,10 ‖ [c] l וְגִ֫ cf 𝔊[AOC]𝔖 ‖ [d] 𝔊[ACmin] *καὶ πόλις Ιαριμ* cf 𝔖, l וְקִ֫ ‖ **2** [a] > יְעָרִים (hpgr) ‖ [e–e] 𝔊 13 ‖ **Cp 19,1** [a] > 𝔖𝔘, frt dl cf 24.40 13,15 15,1 18,11 ‖ **2** [a] > 1 Ch 4,28; 𝔊* *καὶ Σαμαα* cf 𝔏 *(et Sama)* et 1 Ch 𝔊 *(καὶ Σαμα)*, l prb וּשְׁמַע ut 15,26 ‖ **3** [a] cf 15,29[a] ‖ **4** [a] C pc Mss ואל־ת ‖ [b] cf 15,30[b] ‖ **5** [a–a] cf 15,31[a–a] ‖ **6** [a–a] cf 15, 32[a] ‖ [b] cf 15,32[b] ‖ **7** [a] l prb עֵין cf 𝔊[B] et 15,32[c–c] ‖ [b] frt l עֲתָךְ cf 15,42[a] ‖ **10** [a] cf 18,11[a] ‖ [b] l prb למטה בני ut 1 ‖ [c] prp שָׁדוּד cf 𝔊[L]𝔏𝔖 ‖ **11** [a] 𝔊[L] *Λαχα(α)* 𝔏 *Lancha*; frt crrp ‖ **12** [a] prp מִשָּׁדוּד cf 10[c] ‖ [b] 𝔏 Ms* אֶל ‖ **13** [a–a] prb crrp; prp נָה וְתַאַר– cf 21,35a ‖ **14** [a] > 𝔊.

וְכִתְבוּ אוֹתָהּ וְשִׁוּבוּ אֵלַי וּפֹה אַשְׁלִיךְ לָכֶם גּוֹרָל לִפְנֵי יְהוָה בְּשִׁלֹה׃ ב חד כת ה וחד כת א[14]

9 וַיֵּלְכוּ הָאֲנָשִׁים[a] וַיַּעַבְרוּ בָאָרֶץ[b] וַיִּכְתְּבוּהָ לֶעָרִים לְשִׁבְעָה חֲלָקִים בס[15] ג[16]
10 עַל־סֵפֶר וַיָּבֹאוּ[c] אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֶה שִׁלֹה׃ 10 וַיַּשְׁלֵךְ לָהֶם יוד פסוק על אל אל[17]
יְהוֹשֻׁעַ גּוֹרָל בְּשִׁלֹה לִפְנֵי יְהוָה [a]וַיְחַלֵּק־שָׁם יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָאָרֶץ לִבְנֵי ג. ל
11 יִשְׂרָאֵל כְּמַחְלְקֹתָם[ab]׃ פ 11 וַיַּעַל[a] גּוֹרָל מַטֵּה בְנֵי־בִנְיָמִן ג. ח[18] ב מנה בליש
12 לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיֵּצֵא גְּבוּל גּוֹרָלָם בֵּין בְּנֵי יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי יוֹסֵף׃ 12 וַיְהִי
לָהֶם הַגְּבוּל לִפְאַת[a] צָפוֹנָה מִן־הַיַּרְדֵּן וְעָלָה הַגְּבוּל[b] אֶל־כֶּתֶף יְרִיחוֹ יוד . יז[19] . גנ[20]
13 מִצָּפוֹן וְעָלָה בָהָר וָיָמָּה וְהָיָה[a] תְּצֹאֹתָיו מִדְבָּרָה בֵּית אָוֶן׃ 13 וְעָבַר[b] והיו חד מן ז בליש כת ה וקר ר ה מנה בליש . ה ג קמ וב[21] פת
מִשָּׁם הַגְּבוּל לוּזָה [a]אֶל־כֶּתֶף לוּזָה[a] נֶגְבָּה הִיא בֵּית־אֵל וְיָרַד הַגְּבוּל ד[22] . ל[22] . כז
14 עַטְרוֹת אַדָּר עַל־הָהָר אֲשֶׁר מִנֶּגֶב לְבֵית־חֹרֹן תַּחְתּוֹן׃ 14 וְתָאַר ד[23] . ג כת כן
הַגְּבוּל[c] וְנָסַב לִפְאַת־יָם נֶגְבָּה מִן־הָהָר אֲשֶׁר[c] עַל־פְּנֵי בֵּית־חֹרֹן יד . כז . ז פסוק דמיין בטע . ג כת כן
נֶגְבָּה׃ וְהָיָה[a] תְּצֹאֹתָיו אֶל־קִרְיַת־בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים עִיר בְּנֵי כז . והיו חד מן ז בליש כת ה וקר ר ה מנה בליש
15 יְהוּדָה זֹאת פְּאַת־יָם׃ 15 וּפְאַת־נֶגְבָּה מִקְצֵה [a]קִרְיַת יְעָרִים[a] וְיָצָא ב . ח . כז
הַגְּבוּל[b] יָמָּה וְיָצָא[b] אֶל־מַעְיַן[c] מֵי נֶפְתּוֹחַ׃ 16 וְיָרַד הַגְּבוּל אֶל־קְצֵה ד[20] . ב[20] ז פסוק אל על אל . ז
הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי גֵּי בֶן־הִנֹּם אֲשֶׁר [a]בָּעֵמֶק רְפָאִים[a] צָפוֹנָה וְיָרַד גֵּי[b] נג . ג
17 הִנֹּם אֶל־כֶּתֶף הַיְבוּסִי נֶגְבָּה וְיָרַד עֵין רֹגֵל׃ 17 וְתָאַר מִצָּפוֹן וְיָצָא כז[20]
עֵין שֶׁמֶשׁ וְיָצָא אֶל־גְּלִילוֹת[a] אֲשֶׁר־נֹכַח מַעֲלֵה[b] אֻדֻמִּים וְיָרַד אֶבֶן ל[24]
18 בֹּהַן בֶּן־רְאוּבֵן׃ 18 וְעָבַר אֶל־כֶּתֶף [a]מוּל הָעֲרָבָה[a] צָפוֹנָה וְיָרַד נג
19 [b]הָעֲרָבָתָה׃ 19 וְעָבַר[b] הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף בֵּית־חָגְלָה צָפוֹנָה וְהָיָה[c] | ל . נג ב מנה בפסוק . והיו חד מן ז בליש כת ה וקר ר ה מנה בליש
תְּצֹאֹתָיו[d] הַגְּבוּל אֶל־לְשׁוֹן יָם־הַמֶּלַח צָפוֹנָה אֶל־קְצֵה הַיַּרְדֵּן תצאות . נג ב מנה בפסוק . ז
20 נֶגְבָּה זֶה גְּבוּל נֶגֶב׃ 20 וְהַיַּרְדֵּן [a]יִגְבֹּל־אֹתוֹ[a] לִפְאַת־קֵדְמָה זֹאת כז . ג[25] . יז[20] ה חס מטה[26]
נַחֲלַת בְּנֵי בִנְיָמִן לִגְבוּלֹתֶיהָ סָבִיב לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ 21 וְהָיוּ[a] הֶעָרִים כז[27]

[14] Mm 3556. [15] Mm 1338. [16] Mm 2993. [17] Mm 4093. [18] Mm 3420. [19] Mm 2988. [20] Mp sub loco. [21] Mm 1341. [22] Mm 258. [23] Mm 1342. [24] Mm 959. [25] Mm 1064. [26] Mm 1350. [27] Mm 1031.

9 [a] > G* ‖ [b] G + *καὶ εἴδοσαν αὐτήν* = וַיִּרְאוּהָ cf 2,1 ‖ [c] G *καὶ ἤνεγκαν* = וַיָּבֹא– cf 4[a] ‖ **10** [a–a] > G* ‖ [b] mlt Mss Edd 𝔖𝔗[Ed] מִמִּי cf 11,23[a] 12,7[b] ‖ **11** [a] G *καὶ ἐξῆλθεν* = וַיֵּצֵא it 19,10[a] ‖ **12** [a] K ה־, 𝔏 mlt Mss ut Q ‖ **13** [a–a] > G[min]𝔙 (homtel) ‖ **14** [a] cf 12[a] ‖ **15** [a–a] G *Καριαθβααλ* = קִ֣ריַת בַּעַל cf 14 ‖ [b–b] G *εἰς Γα(σ)ιν* ‖ [c–c] cf 15,9[a–a] ‖ **16** [a–a] G(𝔙) *ἐκ μέρους Εμεκραφαιν* = בְּקִצְהָ ע֣ ר׳ ut 15,8 ‖ [b] 𝔖(𝔗[f]) + *dbr* = בֶּן־ ‖ **17** [a] 𝔗[Mss] *lglgl'* = הַגִּלְגָּל ut 15,7 ‖ [b] mlt Mss G לְמ׳ ut 15,7 ‖ **18** [a–a] G *Βαιθαραβα*, l prb בֵּית־ע׳ ‖ **18/19** [b–b] > G*, 𝔏 prb dttg (הערבה–הערבתה) ‖ [c] cf 12[a] ‖ [d] K יו־, 𝔏 mlt Mss Edd G𝔖𝔗 ut Q cf 15,4 ‖ **20** [a–a] prp וגבל cf 13,23.27 15,47 (G* om אתו) ‖ **21** [a] Vrs leg וַיִּהְיוּ.

14 וַיְדַבְּרוּ בְנֵי יוֹסֵף אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר מַדּוּעַ נָתַתָּה לִי נַחֲלָה
ב¹³. לג קמ״ו גּוֹרָל אֶחָד וְחֶבֶל אֶחָד וָאֲנִי עַם־רָב עַד־אֲשֶׁר־עַד־כֹּה בֵּרַכְנִי
ל. 15 יְהוָה׃ 15 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ אִם־עַם רַב אַתָּה עֲלֵה לְךָ הַיְעָרָה
ל. 1 וּבֵרֹאתָ לְךָ שָׁם בְּאֶרֶץ הַפְּרִזִּי וְהָרְפָאִים כִּי־אָץ לְךָ הַר־אֶפְרָיִם׃
16 וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יוֹסֵף לֹא־יִמָּצֵא לָנוּ הָהָר וְרֶכֶב בַּרְזֶל בְּכָל־הַכְּנַעֲנִי
ה ד מל ול¹⁷ חס בסיס הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ־הָעֵמֶק לַאֲשֶׁר בֵּבִית־שְׁאָן וּבְנוֹתֶיהָ וְלַאֲשֶׁר בְּעֵמֶק
יז. ל יִזְרְעֶאל׃ 17 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בֵּית יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם וְלִמְנַשֶּׁה
ל. ב פסוק כי כי כי כי¹⁸ לֵאמֹר עַם־רַב אַתָּה וְכֹחַ גָּדוֹל לָךְ לֹא־יִהְיֶה לְךָ גּוֹרָל אֶחָד׃ 18 כִּי
ל. ל¹⁹ הָר יִהְיֶה־לָּךְ כִּי־יַעַר הוּא וּבֵרַאתּוֹ וְהָיָה לְךָ תְּצֹאֹתָיו כִּי־תוֹרִישׁ
אֶת־הַכְּנַעֲנִי כִּי רֶכֶב בַּרְזֶל לוֹ כִּי חָזָק הוּא׃ פ
ל 18 1 וַיַּקְהֵלוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׁלֹה וַיַּשְׁכִּינוּ שָׁם אֶת־אֹהֶל
ל. ל מוֹעֵד וְהָאָרֶץ נִכְבְּשָׁה לִפְנֵיהֶם׃ 2 וַיִּוָּתְרוּ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא־
ב. יז חָלְקוּ אֶת־נַחֲלָתָם שִׁבְעָה שְׁבָטִים׃ 3 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
ל. ב בסיס עַד־אָנָה אַתֶּם מִתְרַפִּים לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם
כל סיס מל. ל. ג יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם׃ 4 הָבוּ לָכֶם שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים לַשָּׁבֶט וְאֶשְׁלָחֵם
ל. ז רפ״ה וְיָקֻמוּ וְיִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ וְיִכְתְּבוּ אוֹתָהּ לְפִי נַחֲלָתָם וְיָבֹאוּ אֵלָי׃
ג. חס ב מנה בסיס. ב¹ ה. ב² ה. ה חס 5 וְהִתְחַלְּקוּ אֹתָהּ לִשְׁבָעָה חֲלָקִים יְהוּדָה יַעֲמֹד עַל־גְּבוּלוֹ מִנֶּגֶב
ב⁶. ב². ד בטע וּבֵית יוֹסֵף יַעַמְדוּ עַל־גְּבוּלָם מִצָּפוֹן׃ 6 וְאַתֶּם תִּכְתְּבוּ אֶת־הָאָרֶץ
ל⁶. ד². ל¹⁰ שִׁבְעָה חֲלָקִים וְהֵבֵאתֶם אֵלַי הֵנָּה וְיָרִיתִי לָכֶם גּוֹרָל פֹּה לִפְנֵי יְהוָה
ל בסיס אֱלֹהֵינוּ׃ 7 כִּי אֵין־חֵלֶק לַלְוִיִּם בְּקִרְבְּכֶם כִּי כְהֻנַּת יְהוָה נַחֲלָתוֹ
ב¹¹. כל סיס דכות ב מ ג¹² וָגָד וּרְאוּבֵן וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה לָקְחוּ נַחֲלָתָם מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה
יד בסיס. ב¹³ אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה׃ 8 וַיָּקֻמוּ הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ וַיְצַו
יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הַהֹלְכִים לִכְתֹּב אֶת־הָאָרֶץ לֵאמֹר לְכוּ וְהִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ

[15] Mi 2,10, cf Mp sub loco. [16] Mm 264. [17] Mm 2620. [18] Mm 1337. [19] Mm 1335. **Cp 18** [1] Mm 1049. [2] Mm 465. [3] Mm 1009. [4] Mm 1338. [5] Mm 2993. [6] Mm 3082. [7] Mm 3130. [8] Mm 1451. [9] Mm 1338. [10] רחד׳ יריתי Gn 31,51. [11] Mm 1339. [12] Jos 13,29; 22,13 et 15. [13] Mm 1340.

14 [a] mlt Mss אֵל ‖ [b] ≻ pc Mss cf 𝔊𝔙; prp על vel ע׳ ד׳ עַל דְּבַר ‖ [c–c] ≻ 𝔊𝔙 ‖ [d] ≻ 𝔗 mlt Mss ‖ [e] 𝔊 *ὁ θεός* ‖ **16** [a–a] prb add ‖ [b] nonn Mss Q^{Mss} 𝔖𝔗$^{f Mss}$ וְלוֹ׳ ‖ **17** [a–a] 𝔊 *τοῖς υἱοῖς* = אֶל־בְּנֵי cf 14.16 ‖ [b] prb ins לֹא ‖ [b b] ≻ 𝔊*, frt add והיו ‖ **18** [a] nonn Mss Q^{Mss} 𝔖𝔗$^{f Mss}$ ‖ [b] prb ins ‖ [c–c] 𝔊 *σὺ γὰρ ὑπερισχύ(σ)εις αὐτοῦ (-τόν)* ‖ **Cp 18,2** [a] 𝔗*𝔊 בני ‖ [b] ≻ 𝔗 Ms ‖ **4** [a] 𝔙 *referantque* וְיָבֹאוּ cf 6 ‖ **5** [a] 𝔊 *καὶ οἱ υἱοί* cf 17,17[a–a] ‖ **6** [a] 𝔗 mlt Mss $𝔊^{min}$𝔖^{MUW}𝔗 לְשׁ׳ ‖ [b] ≻ 𝔊*𝔖 ‖ **7** [a] 2 Mss $𝔊^{Mss}$𝔖𝔗 תָּם–.

1 1 וַיְהִי[a] הַגּוֹרָל[b] לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה כִּי־הוּא בְּכוֹר יוֹסֵף לְמָכִיר
בְּכוֹר מְנַשֶּׁה אֲבִי הַגִּלְעָד כִּי הָיָה אִישׁ מִלְחָמָה וַיְהִי־לוֹ הַגִּלְעָד
2 וְהַבָּשָׁן: 2 וַיְהִי לִבְנֵי מְנַשֶּׁה הַנּוֹתָרִים לְמִשְׁפְּחֹתָם לִבְנֵי אֲבִיעֶזֶר
וְלִבְנֵי־חֵלֶק וְלִבְנֵי אַשְׂרִיאֵל וְלִבְנֵי־שֶׁכֶם וְלִבְנֵי־חֵפֶר וְלִבְנֵי שְׁמִידָע
3 אֵלֶּה בְּנֵי מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף[a] הַזְּכָרִים לְמִשְׁפְּחֹתָם: 3 וְלִצְלָפְחָד בֶּן־ ל
חֵפֶר בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לֹא־הָיוּ לוֹ בָנִים כִּי אִם־בָּנוֹת
א וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנוֹתָיו מַחְלָה וְנֹעָה חָגְלָה מִלְכָּה[a] וְתִרְצָה: 4 וַתִּקְרַבְנָה סימן מוזחמו
לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי | יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְלִפְנֵי הַנְּשִׂיאִם לֵאמֹר
יְהוָה[a] צִוָּה אֶת[b]־מֹשֶׁה לָתֵת־לָנוּ נַחֲלָה בְּתוֹךְ אַחֵינוּ וַיִּתֵּן לָהֶם[c] אֶל־פִּי ה²
5 יְהוָה נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֲחֵי אֲבִיהֶן: 5 וַיִּפְּלוּ חַבְלֵי־מְנַשֶּׁה עֲשָׂרָה לְבַד ז³. ל וכל בחבלי
דכות
6 מֵאֶרֶץ הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן: 6 כִּי בְנוֹת מְנַשֶּׁה נָחֲלוּ ד¹
נַחֲלָה בְּתוֹךְ בָּנָיו וְאֶרֶץ הַגִּלְעָד הָיְתָה לִבְנֵי־מְנַשֶּׁה הַנּוֹתָרִים:
7 וַיְהִי גְבוּל־[a]מְנַשֶּׁה מֵאָשֵׁר הַמִּכְמְתַת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי שְׁכֶם וְהָלַךְ[b] ג⁵. יד פסוק
על אל אל[a]. ל
8 הַגְּבוּל אֶל־הַיְמִין אֶל־יֹשְׁבֵי[b] עֵין תַּפּוּחַ: 8 לִמְנַשֶּׁה הָיְתָה אֶרֶץ תַּפּוּחַ ב
9 וְתַפּוּחַ אֶל־גְּבוּל מְנַשֶּׁה לִבְנֵי אֶפְרָיִם: 9 וְיָרַד הַגְּבוּל[a] נַחַל קָנָה נֶגְבָּה ג⁸. ב מל וחד חס⁷. בז[a]
לַנַּחַל[a] עָרֵים הָאֵלֶּה[a] לְאֶפְרַיִם בְּתוֹךְ עָרֵי מְנַשֶּׁה וּגְבוּל מְנַשֶּׁה[a] מִצָּפוֹן
לַנַּחַל וַיְהִי[b] תֹּצְאֹתָיו הַיָּמָּה[c]: 10 נֶגְבָּה לְאֶפְרַיִם וְצָפוֹנָה לִמְנַשֶּׁה ג⁹. כז[a]. נג ה¹⁰[a] מנה בלישׁ
וַיְהִי[a] הַיָּם גְּבוּלוֹ[b] וּבְאָשֵׁר יִפְגְּעוּן מִצָּפוֹן וּבְיִשָּׂשכָר מִמִּזְרָח: 11 וַיְהִי ל. ל
לִמְנַשֶּׁה בְּיִשָּׂשכָר וּבְאָשֵׁר בֵּית־שְׁאָן וּבְנוֹתֶיהָ וְיִבְלְעָם וּבְנוֹתֶיהָ[a] וְאֵת־ ט¹¹
יֹשְׁבֵי דֹאר וּבְנוֹתֶיהָ[a] וְיֹשְׁבֵי עֵין[c]־דֹּר וּבְנוֹתֶיהָ[b] וְיֹשְׁבֵי תַעְנַךְ[cd] וּבְנוֹתֶיהָ[d] יח פסוק דמיון¹². ד כת א. ב חס מיחד. ה¹³[c]. ה חס בנביא ב מנה בסיפ
וְיֹשְׁבֵי מְגִדּוֹ וּבְנוֹתֶיהָ שְׁלֹשֶׁת[e] הַנָּפֶת[e]: 12 וְלֹא יָכְלוּ בְּנֵי מְנַשֶּׁה לְהוֹרִישׁ ל
אֶת־הֶעָרִים הָאֵלֶּה וַיּוֹאֶל הַכְּנַעֲנִי לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ הַזֹּאת: 13 וַיְהִי כִּי י
חָזְקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֶת־הַכְּנַעֲנִי לָמַס וְהוֹרֵשׁ לֹא הוֹרִישׁוֹ:[a] ס נ¹⁴. ב בסיפ

Cp 17 [1]Mm 983. [2]Mm 1334. [3]Mm 1043. [4]Mm 1321. [5]Mm 1333. [6]Mm 4093. [7]Mm 4013. [8]Mp sub loco. [9]Mm 1335. [10]Mm 1325. [11]Mm 1395. [12]Mm 3911. [13]Textus contra Mp ת חס בנביא ב מנה בסיפ, cf Jos 15,45; Jer 49,2 et Mp sub loco. [14]Mm 1336.

Cp 17,1 [a] Ms* ע ויצא (ex 16,1) || [b] G τὰ ὅρια – הַגְּבוּל cf 16,1[a–a] || **2** [a] ⅁ בֶּן || **3** [a] nonn Mss Edd GSʏ ומ׳ || **4** [a] G ὁ θεός || [b] mlt Mss Edd GCMs ע בְּיַד || [c] Ms Edd GS להן || **7** [a] G(S) + υἱῶν – בְּנֵי || [b] G Iaσσιβ cf arab jāsūf sam (ה)יסוף, l יָשׁוּב || **9** [a–a] prb crrp; dl ׳האל (vel l ׳הָעָ || [b] nonn Mss C וְהָיוּ || [c] C ימה || **10** [a] G(C) καὶ ἔσται = וְהָיָה || [b] GS suff pl || **11** [a–a] > S, add ex Jdc 1,27 Q mlt Mss || [b–b] > C*G*C[f] || [c–c] S om ישבי || [d–d] > G* || [e–e] inc, frt gl ad דאר cf נָפַת דֹּאר 11,2 12,23 1R 4,11 || [f] G(ʏ) καὶ τὸ τρίτον = וּשְׁלִשִׁית || **13** [a] cf 16,5[a].

53 וְאֶשְׁעָן׃ 53 וְיָנִם[a] וּבֵית־תַּפּוּחַ וַאֲפֵקָה׃ 54 וְחֻמְטָה וְ[a]קִרְיַת אַרְבַּע 54
ינום[29] . ל[29] ק
ל . ד פסוק ראית בתרן ד מלרין ר״פ ב קדמ לא נסבין ו וב בתר נסבין ו[30]
55 הִיא חֶבְרוֹן וְצִיעֹר עָרִים תֵּשַׁע וְחַצֵּרֵיהֶן׃ ס 55 מָעוֹן[a] כַּרְמֶל׃ 55
56 וְזִיף׃ וְיוּטָּה׃ 56 וְיִזְרְעֶאל וְיָקְדְעָם וְזָנוֹחַ׃ 57 הַקַּיִן[a] גִּבְעָה וְתִמְנָה 57
ל . ל . ג
58 עָרִים עֶשֶׂר[b] וְחַצֵּרֵיהֶן׃ 58 חַלְחוּל בֵּית־צוּר וְגֶדוֹר׃ 59 וּמַעֲרָת 59
ל . ל
60 וּבֵית־עֲנוֹת וְאֶלְתְּקֹן עָרִים שֵׁשׁ וְחַצֵּרֵיהֶן[a]׃ 60 [a]קִרְיַת־בַּעַל הִיא 60
ל
61 קִרְיַת יְעָרִים וְהָרַבָּה עָרִים שְׁתַּיִם וְחַצֵּרֵיהֶן׃ ס 61 בַּמִּדְבָּר בֵּית 61
ל
62 הָעֲרָבָה מִדִּין וּסְכָכָה׃ 62 וְהַנִּבְשָׁן [a]וְעִיר־הַמֶּלַח[a] וְעֵין גֶּדִי עָרִים שֵׁשׁ 62
נ[31] . ל . ל . ל . ח[32]
לד מל[33] . יכלי ק
63 וְחַצֵּרֵיהֶן׃ 63 וְאֶת־הַיְבוּסִי יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם לֹא־[a]יָכְלוּ בְּנֵי־יְהוּדָה 63
לְהוֹרִישָׁם וַיֵּשֶׁב הַיְבוּסִי [b]אֶת־בְּנֵי יְהוּדָה[b] בִּירוּשָׁלַ͏ִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

פ **16** 1 וַיֵּצֵא[a] הַגּוֹרָל[a] לִבְנֵי יוֹסֵף מִיַּרְדֵּן יְרִיחוֹ לְמֵי יְרִיחוֹ מִזְרָחָה 16
ד׳ 2 הַמִּדְבָּר עֹלֶה[b] מִירִיחוֹ בְּהָר בֵּית־אֵל׃ 2 וְיָצָא מִבֵּית־אֵל לוּזָה וְעָבַר
ל . יז פסוק עד ועד[2] . יב
3 אֶל־גְּבוּל הָאַרְכִּי עֲטָרוֹת׃ 3 וְיָרַד יָפְלֵטִי עַד[a] גְּבוּל הַיַּפְלֵטִי עַד 3
תצאתיו ק
4 בֵּית־חוֹרֹן הַתַּחְתּוֹן וְעַד־גָּזֶר וְהָיוּ תֹצְאֹתָו[b] יָמָּה׃ 4 וַיִּנְחֲלוּ בְנֵי־ 4
ב בטע ר״פ[3] ד בטע בסיפ
יוֹסֵף מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם׃ 5 [a]וַיְהִי גְּבוּל בְּנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיְהִי 5
ב׳ . ל
גְּבוּל נַחֲלָתָם מִזְרָחָה[b] עַטְרוֹת אַדָּר עַד־בֵּית חוֹרֹן עֶלְיוֹן[c]׃ 6 וְיָצָא 6
ב׳ . ל
הַגְּבוּל הַיָּמָּה הַמִּכְמְתָת מִצָּפוֹן[a] וְנָסַב הַגְּבוּל מִזְרָחָה תַּאֲנַת שִׁלֹה
כד[3] כל ד מנה בסיפ . ל
וְעָבַר אוֹתוֹ[b] מִמִּזְרַח יָנוֹחָה׃ 7 וְיָרַד מִיָּנוֹחָה עֲטָרוֹת וְנַעֲרָתָה[a] וּפָגַע 7
ל
בִּירִיחוֹ וְיָצָא הַיַּרְדֵּן׃ 8 מִתַּפּוּחַ יֹלֵךְ הַגְּבוּל יָמָּה נַחַל קָנָה וְהָיוּ 8
ל
תֹצְאֹתָיו יָמָּה[a] זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ 9 וְהֶעָרִים 9
ל
הַמִּבְדָּלוֹת[a] לִבְנֵי אֶפְרַיִם בְּתוֹךְ נַחֲלַת בְּנֵי־מְנַשֶּׁה כָּל־הֶעָרִים
וְחַצֵּרֵיהֶן׃ 10 וְלֹא הוֹרִישׁוּ אֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּגָזֶר וַיֵּשֶׁב 10
ה בסיפ ד מל וחד חס
נ״
הַכְּנַעֲנִי בְּקֶרֶב אֶפְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה[a] [b]וַיְהִי לְמַס־עֹבֵד[b]׃ פ

[28] Mm 832. [29] Mm 1316. [30] Mp sub loco. [31] Mm 1332. [32] Mm 3900. Cp 16 [1] Mm 258. [2] Mm 912. [3] Mm 1017. [4] Mm 1333. [5] Mp sub loco. [6] Mm 1937 et cf Mp 2 Ch 8, 8.

53 [a] K יִם– cf 𝔊[BLmin], 𝔖𝔙 mlt Mss 𝔊[MssT] ut Q ‖ **54** [a–a] add cf 13 14,15 ‖ **57** [a] 𝔊 cj c 56 (*Ζανωακιμ* vel sim) ‖ [b] 𝔊* 9 ‖ **59** [a] 𝔊 + *Θεκω* (= תְּקוֹעַ) *καὶ Εφραθα* (= אֶפְרָתָה) *αὕτη ἐστὶν Βαιθλεεμ* (= בֵּית־לֶחֶם) *καὶ Φαγωρ* (פְּעוֹר) *καὶ Αιταν* (-αμ, = עֵיטָם)·*καὶ Κουλον καὶ Ταταμ(ι) καὶ Σωρης* (𝔊[B] *Εωβης*) *καὶ Καρεμ καὶ Γαλλιμ* (𝔊[B] *Γαλεμ*) *καὶ Βαιθηρ* (cf *hittīr*; 𝔊[BO] *Θεθηρ*) *καὶ Μανοχω, πόλεις ἔνδεκα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν*; 𝔐 homtel ‖ **60** [a] [a] add cf 18, 14 ‖ **62** [a–a] prb = *ḥirbet qumrān* ‖ **63** [a] K יִ֫, 𝔗 mlt Mss ut Q ‖ [b–b] · 𝔊* ‖ **Cp 16, 1** [a–a] 𝔊 *καὶ ἐγένετο τὰ ὅρια* cf 5 ‖ [b] 𝔊 *καὶ ἀναβήσεται*, l וַעֲלָה ‖ **3** [a] 𝔗 mlt Mss ut Q ‖ [b] 𝔗 nonn Mss הַיָּמָּה ‖ **5** [a] prb tr 5–10 post 17,13 ‖ [b] > 𝔖 ‖ [c] 𝔗 Ms הָעֶ֫ ‖ **6** [a] 𝔊[Bmin] + *Θερμα* ‖ [b] > 𝔊*𝔖 עַ֫ ‖ **7** [a] 1 Ch 7,28 נַעֲרָן ‖ **8** [a] pc Mss יַם־הַמֶּלַח (false) ‖ **9** [a] forma mixta, l vel הַנִּבְ֫ vel הַמָּבְ֫ ‖ **10** [a] 𝔊 ins fere verbatim 1 R 9,16 (= 3 R 15,14b 𝔊) ‖ [b–b] > 𝔊*.

22 קְבְצְאֵל[a] וְעֶדֶר וְיָגוּר: 22 וְקִינָה וְדִימוֹנָה[a] וְעַדְעָדָה[b]: 23 וְקֶדֶשׁ וְחָצוֹר ל.ל.ל.ל
24 וְיִתְנָן: 24 זִיף וְטֶלֶם[a] וּבְעָלוֹת: 25 וְחָצוֹר | חֲדַתָּה וּקְרִיּוֹת[a] חֶצְרוֹן ל.כ חד שם קריה וחד שם ברנש[15]. ב[14]. יד ר״פ וס״פ חד
26 הִיא חָצוֹר[b]: 26 אֲמָם וְשֶׁמַע וּמוֹלָדָה: 27 וַחֲצַר גַּדָּה וְחֶשְׁמוֹן וּבֵית ל.ל.ל.ל
28 פֶּלֶט: 28 וַחֲצַר שׁוּעָל וּבְאֵר שֶׁבַע וּבִזְיוֹתְיָה[a]: 29 בַּעֲלָה[a] וְעִיִּים[b] וָעֶצֶם ל.ל.ל.ב[16].
30 וְאֶלְתּוֹלַד[a] וּכְסִיל[b] וְחָרְמָה: 31 וְצִקְלַג וּמַדְמַנָּה וְסַנְסַנָּה: 32 וְלְבָאוֹת[a] ב.ל.ל.ל וחד מן לבש פסוק מן ד מילין נסבין ו ר״פ[17]
וְשִׁלְחִים[b] וְעַיִן וְרִמּוֹן[c] כָּל[d]־עָרִים עֶשְׂרִים וָתֵשַׁע וְחַצֵּרֵיהֶן: ס ל.ד[18].ל.ב[19].
33 בַּשְּׁפֵלָה אֶשְׁתָּאוֹל וְצָרְעָה וְאַשְׁנָה: 34 וְזָנוֹחַ וְעֵין גַּנִּים תַּפּוּחַ
35 וְהָעֵנָם: 35 יַרְמוּת וַעֲדֻלָּם שׂוֹכֹה וַעֲזֵקָה: 36 וְשַׁעֲרַיִם וַעֲדִיתַיִם
36 וְהַגְּדֵרָה וּגְדֵרֹתָיִם[a] עָרִים אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה וְחַצֵּרֵיהֶן: 37 צְנָן וַחֲדָשָׁה ל.ל
37 וּמִגְדַּל־גָּד: 38 וְדִלְעָן וְהַמִּצְפֵּה[a] וְיָקְתְּאֵל: 39 לָכִישׁ וּבָצְקַת וְעֶגְלוֹן ל.ל.ב.ל.ל[22].
40 וְכַבּוֹן וְלַחְמָס[a] וְכִתְלִישׁ: 41 וּגְדֵרוֹת בֵּית[a]־דָּגוֹן וְנַעֲמָה וּמַקֵּדָה ל.ל.ל.ב[23]
42 עָרִים שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה וְחַצֵּרֵיהֶן: ס 42 לִבְנָה וְעֶתֶר[a] וְעָשָׁן ב.ה שם קריה[24]. ג ב קמ וחד סת[25].
43 וְיִפְתָּח 44 וְקְעִילָה וְאַכְזִיב וּמָרֵאשָׁה[a] עָרִים תֵּשַׁע וְחַצֵּרֵיהֶן: ל
44 וַאֲשְׁנָה וְנְצִיב: 45 עֶקְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ וַחֲצֵרֶיהָ: ה חס בנביא ב מנה בסיפ׳[26].
46 מֵעֶקְרוֹן וָיָמָּה כֹּל[a] אֲשֶׁר־עַל־יַד
47 אַשְׁדּוֹד[b] וְחַצֵּרֵיהֶן: 47 אַשְׁדּוֹד בְּנוֹתֶיהָ וַחֲצֵרֶיהָ עַזָּה בְּנוֹתֶיהָ וַחֲצֵרֶיהָ
48 עַד־נַחַל מִצְרַיִם וְהַיָּם הַגָּדוֹל[a] וּגְבוּל: ס 48 וּבָהָר שָׁמִיר וְיַתִּיר ז׳. הגדל ב חד ר״פ וחד ס״פ. ב מל
49 וְשׂוֹכֹה: 49 וְדַנָּה וְקִרְיַת־סַנָּה[a] הִיא דְבִר[b]: 50 וַעֲנָב וְאֶשְׁתְּמֹה[a] וְעָנִים: ל וכת כן[21]. כל סוף חס ב מ כת[27]. ל כת ה[21]
51 וְגֹשֶׁן וְחֹלֹן וְגִלֹה עָרִים אַחַת־עֶשְׂרֵה וְחַצֵּרֵיהֶן: 52 אֲרַב וּרְמָה[a] ב חס. ל כת ה[21]. ל.ל

[14] Mm 1328. [15] Mm 1329. [16] Mm 3062. [17] Mm 4162. [18] Mm 3629. [19] Mm 1361. [20] Mm 3900. [21] Mp sub loco. [22] Mm 1330. [23] Nu 32,24. [24] Mm 1346. [25] Mm 1331. [26] Mm 89. [27] Jos 10,3.

21 [a] Neh 11,25 יָקְ׳ ‖ **22** [a] Neh 11,25 דִּיבֹן ‖ [b] l prb וערערה; G* *Αρουηλ* (G[120] -*ηρ*) = וַעֲרֹעֵר cf 1 S 30,28 ‖ **24** [a] וְטֶלֶם l טֶלָאִם cf 1 S 15,4 ‖ **25** [a] cj c nom sq cf GS טֶלָאם ‖ [b-b] > S, add ‖ **28** [a] l וּבִנְוֹתֶיהָ cf G et Neh 11,27 ‖ **29** [a] בָּלָה 19,3 בִּלְהָה, 1 Ch 4,29 ‖ [b] > 19,3 et 1 Ch 4,29 ‖ **30** [a] Ms ד, pc Mss ת׳ואל, 1 Ch 4,29 תּוֹלָד ‖ [b] G[B 120.129] *Βαιθηλ* cf 1 S 30,27; 19,4 בְּתוּל, 1 Ch 4,30 בְּתוּאֵל ‖ **31** [a-a] 19,5 וּבִית־הַמֶּרְכָּבוֹת וַחֲצַר סוּסָה (G leg סוּסִים ... ut 1 Ch 4,31), Neh 11,28 מְכוֹנָה וּבְנוֹתֶיהָ ‖ **32** [a] בַּיִת ל׳ 19,6, 1 Ch 4,31 | בֵּית בִּרְאִי 19,6 frt rectius שְׁרוּחֵן (aeg *š'raḥuna*, prp שַׁרְחֵן); 1 Ch 4,31 crrp שַׁעֲרַיִם ‖ [b] 19,6 frt rectius שִׁרְחֵן (aeg *š'raḥuna*, prp שַׁרְחֵן); 1 Ch 4,31 crrp שַׁעֲרַיִם ‖ [c-c] l c Neh 11,29 וְעֵין ר׳ cf G[B min] et Jos 19,7 1 Ch 4,32 ‖ [d] > G* ‖ **36** [a] G *καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς* = וְגִדְרֹתֶיהָ ‖ **38** [a] G *καὶ Μασφα* ‖ **40** [a] mlt Mss Ⅽ(ע) ולחמם (false) ‖ **41** [a] GSע pr cop ‖ **42** [a] G[B 129] *καὶ Ιθακ* (G[120] *Ιαθακ* G[L] *Αθακ*), l frt וַעֲתָךְ ut 1 S 30,30; cf 19,7[b] et 1 Ch 4,32 (וְתֹכֶן) ‖ **44** [a] Ⅽ pc Mss ומרשה ‖ **46** [a] GS pr cop ‖ [b] G[B min] *Ασηδωθ* (ex 10,40) ‖ **47** [a] mlt Mss Edd Vrs ut Q ‖ **49** [a] G(S) *γραμμάτων* = סֵפֶר, frt false ex abbreviatione ס cf 15 ‖ [b-b] frt orig add ad ק׳ סֵפֶר (cf [a]) ‖ **50** [a] l מַע- ut 21,14 1 S 30,28 1 Ch 4,17.19 ‖ **52** [a] sic L mlt Mss Edd G[Mss]Sע (false), mlt Mss Edd G[Mss]Ⅽ ודומה.

בֶּן־רְאוּבֵן׃ 7 וְעָלָה הַגְּבוּל | [a]דְּבִרָה מִמֶּעֱמַק [a]עָכוֹר [b]וְצָפוֹנָה פְּנֵה [b]אֶל־ 7
הַגִּלְגָּל[c] אֲשֶׁר־נֹכַח לְמַעֲלֵה אֲדֻמִּים אֲשֶׁר מִנֶּגֶב לַנָּחַל וְעָבַר הַגְּבוּל 8
[d]אֶל־[d]מֵי־עֵין[d] שֶׁמֶשׁ וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו אֶל־עֵין רֹגֵל׃ 8 וְעָלָה הַגְּבוּל גֵּי בֶן־ [a]
הִנֹּם אֶל־כֶּתֶף הַיְבוּסִי[e] מִנֶּגֶב [f]הִיא יְרוּשָׁלָ͏ִם[g] וְעָלָה הַגְּבוּל אֶל־רֹאשׁ 9
הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי גֵי־[c]הִנֹּם יָמָּה אֲשֶׁר בִּקְצֵה עֶמֶק־רְפָאִים צָפֹנָה׃
וְנָאַר הַגְּבוּל מֵרֹאשׁ הָהָר אֶל־מַעְיַן [a]מֵי נֶפְתּוֹחַ[a] וְיָצָא אֶל־עָרֵי[b] 10
הַר־עֶפְרוֹן וְנָאַר הַגְּבוּל בַּעֲלָה הִיא קִרְיַת יְעָרִים׃ 10 וְנָסַב הַגְּבוּל
מִבַּעֲלָה יָמָּה אֶל־הַר שֵׂעִיר וְעָבַר אֶל־כֶּתֶף הַר־יְעָרִים מִצָּפוֹנָה
הִיא כְסָלוֹן וְיָרַד בֵּית־שֶׁמֶשׁ וְעָבַר תִּמְנָה[a]׃ 11 וְיָצָא הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף 11
עֶקְרוֹן צָפוֹנָה וְנָאַר הַגְּבוּל שִׂכְרוֹנָה וְעָבַר הַר־הַבַּעֲלָה וְיָצָא יַבְנְאֵל
וְהָיוּ תֹצְאוֹת הַגְּבוּל יָמָּה׃ 12 וּגְבוּל [a]יָם הַיָּמָּה[a] הַגָּדוֹל וּגְבוּל זֶה גְּבוּל 12
בְּנֵי־יְהוּדָה סָבִיב לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ 13 וּלְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה נָתַן חֵלֶק בְּתוֹךְ 13
בְּנֵי־יְהוּדָה אֶל־[h]פִּי יְהוָה לִיהוֹשֻׁעַ אֶת־קִרְיַת אַרְבַּע אֲבִי[a] הָעֲנָק
הִיא חֶבְרוֹן׃ 14 וַיֹּרֶשׁ מִשָּׁם כָּלֵב אֶת־שְׁלֹשָׁה בְּנֵי הָעֲנָק אֶת־שֵׁשַׁי 14
וְאֶת־אֲחִימַן וְאֶת־תַּלְמַי [a]יְלִידֵי הָעֲנָק׃ 15 וַיַּעַל מִשָּׁם אֶל־יֹשְׁבֵי דְּבִר 15
וְשֵׁם־דְּבִר לְפָנִים [a]קִרְיַת־סֵפֶר׃ 16 וַיֹּאמֶר כָּלֵב אֲשֶׁר־יַכֶּה [a]אֶת־ 16
קִרְיַת־סֵפֶר [a]וּלְכָדָהּ וְנָתַתִּי לוֹ אֶת־עַכְסָה בִתִּי לְאִשָּׁה׃ 17 וַיִּלְכְּדָהּ 17
עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז אֲחִי כָלֵב[a] וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת־עַכְסָה בִתּוֹ לְאִשָּׁה׃ 18 וַיְהִי 18
בְּבוֹאָהּ וַתְּסִיתֵהוּ[a] לִשְׁאוֹל מֵאֵת־אָבִיהָ שָׂדֶה וַתִּצְנַח מֵעַל הַחֲמוֹר
וַיֹּאמֶר־לָהּ כָּלֵב מַה־לָּךְ׃ 19 וַתֹּאמֶר תְּנָה[a]־לִּי בְרָכָה כִּי אֶרֶץ הַנֶּגֶב 19
נְתַתָּנִי וְנָתַתָּה לִּי גֻּלֹּת[b] מָיִם וַיִּתֶּן־לָהּ[c] אֶת [d]גֻּלֹּת עִלִּיּוֹת וְאֶת גֻּלֹּת
תַּחְתִּיּוֹת[d]׃ פ 20 זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ 20
וַיִּהְיוּ [e]הֶעָרִים מִקְצֵה לְמַטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה אֶל־גְּבוּל אֱדוֹם בַּנֶּגְבָּה 21

[3]Mm 1325. [4]Mm 1326. [5]Mm 959. [6]Mm 869. [7]Gn 14,7. [8]Mm 3989. [9]Mm 385. [10]Mm 1334. [11]Mm 2959. [12]Jos 10,3. [13]Mm 1327.

7 [a–a] inc; 𝔊 *ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς φάραγγος* || [b–b] 𝔊* *καὶ καταβαίνει* וּפָנָה || [c] 18,7 prb recte גְּלִילוֹת cf 𝔖 || [d–d] 𝔠 pc Mss מעין cf 𝔖 et 18,17 || 8 [a] > 𝔊* || [b–b] prb gl cf 18,16 || [c] nonn Mss 𝔖 + בֶּן־ || 9 [a–a] prp מינפתח .. Merenptach (rex aeg) || [b] > 𝔊*; 𝔖 *qrn'* קֶרֶן || 10 [a] pc Mss תִּמְנָה || 12 [a–a] 𝔗 *m'rb' jm'*, l frt יָמָּה הַיָּם || 13 [a] 𝔊* *μητρόπολιν* cf 14,15 || 14 [a–a] > 𝔊* || 15 [a–a] 𝔊 *Πόλις γραμμάτων*, sim 16[a–a]; Jdc 1,11 𝔊[B] *Καριασσωφαρ* קִרְיַת סֵפֶר || 16 [a–a] cf 15[a–a] || 17 [a] 𝔊-B 120-129 + *ὁ νεώτερος* הַקָּטֹן מִמֶּנּוּ ut Jdc 1,13 || 18 [a] 𝔊[L] suff f (it Jdc 1,14 𝔊ʋ) = וַיְסִתָהּ || 19 [a] Jdc 1,15 הָבָה || [b] 𝔊𝔖𝔗 sg || [c] 𝔗 mlt Mss 𝔊[AOLC]𝔖𝔗[fMs] עי + כָּלֵב ut Jdc 1,13 || [d–d] Vrs semper sg cf Jdc 1,15 𝔊.

ב וחס . נג ה[3] מנח בליש . ג וחס[4]
ל[5]
ג[6] . ב[7]
ט כת י וכל יהושע דכות[8]
ג . נג
יד . ד . ב
ל . יז וכל אל הר הכרמל דכות[9] . נג
ג
נג . ל . ל . ל
ל
ה[10]
ב חס . יח מסרק את את ואת ראת . יז כל וכל מגלה דכות[11]
כל סיפ חס ב מא[12]
כל סיפ חס ב מא[12]
ב מל . ב . ג ול בסיפ
ב . ז חס . ז חס . ז חס
ז ומל[13]
ל . כז ול בליש

7 עֶל אֲדוֹתַי וְעַל אֲדוֹתֶיךָ בְּקֶדֶשׁ בַּרְנֵעַ׃ 7 בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה אָנֹכִי
בְּשָׁלַח מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה אֹתִי מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לְרַגֵּל אֶת־הָאָרֶץ וָאָשֵׁב
8 אֹתוֹ דָּבָר כַּאֲשֶׁר[a] עִם־לְבָבִי[b]׃ 8 וְאַחַי אֲשֶׁר עָלוּ עִמִּי הִמְסִיו[a] אֶת־
9 לֵב הָעָם וְאָנֹכִי מִלֵּאתִי אַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהָי׃ 9 וַיִּשָּׁבַע מֹשֶׁה בַּיּוֹם
הַהוּא לֵאמֹר אִם־לֹא הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרְכָה רַגְלְךָ בָּהּ לְךָ תִּהְיֶה לְנַחֲלָה
10 וּלְבָנֶיךָ עַד־עוֹלָם כִּי מִלֵּאתָ אַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהָי׃ 10 וְעַתָּה הִנֵּה הֶחֱיָה
יְהוָה אוֹתִי כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר זֶה אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מֵאָז דִּבֶּר יְהוָה אֶת־
הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־מֹשֶׁה אֲשֶׁר־הָלַךְ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וְעַתָּה הִנֵּה אָנֹכִי
11 הַיּוֹם בֶּן־חָמֵשׁ וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה׃ 11 עוֹדֶנִּי הַיּוֹם חָזָק כַּאֲשֶׁר בְּיוֹם שָׁלְחַ
12 אוֹתִי מֹשֶׁה כְּכֹחִי[a] אָז וּכְכֹחִי[b] עָתָּה לַמִּלְחָמָה וְלָצֵאת וְלָבוֹא׃ 12 וְעַתָּה
תְּנָה־לִי אֶת־הָהָר הַזֶּה אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אַתָּה־שָׁמַעְתָּ
בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־עֲנָקִים שָׁם וְעָרִים גְּדֹלוֹת בְּצֻרוֹת אוּלַי יְהוָה אוֹתִי[a]
13 וְהוֹרַשְׁתִּים כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ 13 וַיְבָרְכֵהוּ יְהוֹשֻׁעַ וַיִּתֵּן אֶת־חֶבְרוֹן
14 לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה[a] לְנַחֲלָה׃ 14 עַל־כֵּן הָיְתָה־חֶבְרוֹן לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה
הַקְנִזִּי לְנַחֲלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה יַעַן אֲשֶׁר מִלֵּא אַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵי
סּ יִשְׂרָאֵל׃ 15 וְשֵׁם חֶבְרוֹן לְפָנִים קִרְיַת אַרְבַּע הָאָדָם הַגָּדוֹל בָּעֲנָקִים
הוּא וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה׃ פ

15 1 וַיְהִי הַגּוֹרָל לְמַטֵּה בְנֵי יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם אֶל־גְּבוּל אֱדוֹם
2 מִדְבַּר־צִן נֶגְבָּה מִקְצֵה תֵימָן׃ 2 וַיְהִי לָהֶם גְּבוּל נֶגֶב מִקְצֵה יָם הַמֶּלַח
3 מִן־הַלָּשׁוֹן הַפֹּנָה נֶגְבָּה׃ 3 וְיָצָא אֶל־מִנֶּגֶב[a] לְמַעֲלֵה עַקְרַבִּים וְעָבַר
צִנָּה וְעָלָה מִנֶּגֶב לְקָדֵשׁ בַּרְנֵעַ וְעָבַר חֶצְרוֹן וְעָלָה אַדָּרָה וְנָסַב
4 הַקַּרְקָעָה׃ 4 וְעָבַר עַצְמוֹנָה וְיָצָא נַחַל מִצְרַיִם וְהָיְתָה[a] תֹּצְאוֹת הַגְּבוּל
5 יָמָּה זֶה יִהְיֶה לָכֶם[b] גְּבוּל נֶגֶב׃ 5 וּגְבוּל קֵדְמָה יָם הַמֶּלַח עַד־קְצֵה
6 הַיַּרְדֵּן וּגְבוּל לִפְאַת צָפוֹנָה מִלְשׁוֹן הַיָּם מִקְצֵה הַיַּרְדֵּן׃ 6 וְעָלָה
הַגְּבוּל בֵּית חָגְלָה וְעָבַר מִצְפּוֹן לְבֵית הָעֲרָבָה וְעָלָה הַגְּבוּל אֶבֶן בֹּהַן

[7] Mm 1323. [8] Mm 1238 א. [9] Mm 1324. [10] Mm 943. [11] Mp sub loco. [12] Mm 1224. [13] Mm 33. [14] Mm 880. Cp 15 [1] Mp sub loco. [3] Mm 2988.

7 [a] pc Mss 𝔖𝔘 + הָיָה ‖ [b] Ms* 𝔊 לבבו ‖ **8** [a] aram (Ms יִן–) pro הֵמַסּוּ cf Dt 1,28 ‖ **11** [a] Ms בְּכֹחִי ‖ [b] Ms וּבְכֹחִי ‖ **12** [a] 𝔖 mlt Mss אתי (Vrs leg אִתִּי) ‖ **13** [a] pc Mss 𝔊 + הקנזי ut 6.14 ‖ **Cp 15,3** [a] 𝔊 *ἀπέναντι* = מנגד ‖ **4** [a] K הָ֫, nonn Mss ut Q ‖ [b] 𝔊 *αὐτῶν* = להם.

24 וַיִּתֵּן מֹשֶׁה לְמַטֵּה־גָד[a] לִבְנֵי־גָד[b] לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ 25 וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל
25 יַעְזֵר וְכָל־עָרֵי הַגִּלְעָד וַחֲצִי אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן עַד־עֲרוֹעֵר אֲשֶׁר עַל־
חצי הספר בפסוקים ל. ל. יב פְּנֵי רַבָּה׃ 26 וּמֵחֶשְׁבּוֹן עַד־רָמַת הַמִּצְפֶּה וּבְטֹנִים וּמַחֲנַיִם עַד־גְּבוּל
ב חד חס וחד מל[19] . ל. ל. ב לִדְבִר[a]׃ 27 וּבָעֵמֶק בֵּית הָרָם וּבֵית נִמְרָה וְסֻכּוֹת וְצָפוֹן יֶתֶר מַמְלְכוּת
ט חס ג[17] מנה בלישׁ סִיחוֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן הַיַּרְדֵּן וּגְבֻל עַד־קְצֵה יָם כִּנֶּרֶת[a] עֵבֶר הַיַּרְדֵּן
ה חס משה[18] . ל בסיפ מִזְרָחָה׃ 28 זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי־גָד לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶם[a]׃
ג בסיפ . ל 29 וַיִּתֵּן מֹשֶׁה לַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה[a] וַיְהִי לַחֲצִי מַטֵּה בְנֵי־מְנַשֶּׁה[a]
ח מל . יג פסוק כל כל וכל . ל לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ 30 וַיְהִי גְבוּלָם מַחֲנַיִם[a] כָּל־[b]הַבָּשָׁן כָּל־מַמְלְכוּת
עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן וְכָל־חַוֹּת יָאִיר אֲשֶׁר בַּבָּשָׁן שִׁשִּׁים עִיר׃ 31 וַחֲצִי
ד ב מנה בסיפ הַגִּלְעָד וַעַשְׁתָּרוֹת וְאֶדְרֶעִי עָרֵי מַמְלְכוּת עוֹג בַּבָּשָׁן לִבְנֵי מָכִיר
ח מל בארוי וכנביא[19] . ז ר״ם בנביא[20] ב חד קמ וחד פת[21] בֶּן־מְנַשֶּׁה לַחֲצֵי בְנֵי־מָכִיר לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ 32 אֵלֶּה אֲשֶׁר־נָחַל מֹשֶׁה
ל[22] בְּעַרְבוֹת מוֹאָב מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרָחָה׃ ס 33 [a]וְלִשֵּׁבֶט
הַלֵּוִי לֹא נָתַן מֹשֶׁה נַחֲלָה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא נַחֲלָתָם כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר לָהֶם׃

ג . ד׳ . ב **14** 1 וְאֵלֶּה אֲשֶׁר־נָחֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר נָחֲלוּ
ו אוֹתָם אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְרָאשֵׁי אֲבוֹת הַמַּטּוֹת לִבְנֵי
ז[23] את וחד מן ד רפי בלישׁ וכל וידבר דכות . [24] יִשְׂרָאֵל׃ 2 [a]בְּגוֹרָל נַחֲלָתָם[a] כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה לְתִשְׁעַת[b]
הַמַּטּוֹת וַחֲצִי הַמַּטֶּה׃ 3 כִּי־נָתַן מֹשֶׁה נַחֲלַת שְׁנֵי הַמַּטּוֹת וַחֲצִי הַמַּטֶּה
ב׳ מיחד וכל לכהנים וללוים דכות ב מ א מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְלַלְוִיִּם לֹא־נָתַן נַחֲלָה בְּתוֹכָם׃ 4 כִּי־הָיוּ בְנֵי־יוֹסֵף
שְׁנֵי מַטּוֹת מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם וְלֹא־נָתְנוּ חֵלֶק לַלְוִיִּם בָּאָרֶץ כִּי אִם־
ל בסיפ וכל קריא דכות ב מ א עָרִים לָשָׁבֶת וּמִגְרְשֵׁיהֶם לְמִקְנֵיהֶם וּלְקִנְיָנָם׃ 5 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
ל אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְחַלְּקוּ אֶת־הָאָרֶץ׃ פ 6 וַיִּגְּשׁוּ
ג בלישׁ בְּנֵי־יְהוּדָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל וַיֹּאמֶר אֵלָיו כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה הַקְנִזִּי
אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים

[16] Mm 1319. [17] Mm 1320. [18] Mm 1350. [19] Mm 859 contra textum. [20] Mm 3164. [21] Mm 2889. [22] וחד ובשבט Ps 78,67. Cp 14 [1] Mm 1321. [2] Mm 3420. [3] Mm 1360. [4] Mm 1322. [5] Nu 35,7. [6] Mm 3890.

24 [a–a] > G ‖ [b–b] > S ‖ **26** [a] GSV om לִ; prb l דְּבַר לֹא (לוֹ)- cf 2 S 9,4.5 17,27 Am 6,13 ‖ **27** [a] G[AOC] *Χενερωθ* cf 11,2 ‖ **28** [a] nonn Mss S יֶתֶר– cf 23[a] ‖ **29** [a–a] > G* ‖ **30** [a] l prb מִחְ (dttg) ‖ [b] l prb c nonn Mss GSTᶠ וְכָל ‖ **33** [a] · G* cf 14 ‖ **Cp 14,2** [a–a] inc; G *κατὰ κλήρους ἐκληρονόμησαν*, prb בַּגּוֹרָל נָחֲלוּ אוֹתָם ‖ [b] nonn Mss STᶠ pr לָתֵת cf Nu 34,13, frt lect facilior.

7 הַפֻּלָּהָ[a] לְיִשְׂרָאֵל֙ בְּנַחֲלָ֔ה כַּאֲשֶׁ֥ר צִוִּיתִֽיךָ׃ 7 וְעַתָּ֗ה חַלֵּ֛ק אֶת־הָאָ֥רֶץ ז חס בלוש[7]. ל
8 הַזֹּאת֮ בְּנַחֲלָה֒ לְתִשְׁעַ֣ת הַשִּׁבְטִ֔ים וַחֲצִ֖י הַשֵּׁ֣בֶט הַֽמְנַשֶּׁ֑ה׃[a] 8 עִמּ֗וֹ ל. ל. ד ר״מ[8]
הָרְאוּבֵנִי֙ וְהַגָּדִ֔י לָקְח֣וּ נַחֲלָתָ֔ם אֲשֶׁ֨ר נָתַ֥ן לָהֶ֛ם מֹשֶׁ֖ה בְּעֵ֣בֶר הַיַּרְדֵּ֑ן
9 מִזְרָחָ֔ה כַּאֲשֶׁ֥ר נָתַ֛ן לָהֶ֖ם מֹשֶׁ֥ה עֶֽבֶד־יְהוָֽה׃ 9 מֵעֲרוֹעֵ֗ר אֲשֶׁ֤ר עַל־ יד בסיפ
שְׂפַת־נַ֙חַל אַרְנ֔וֹן וְהָעִ֕יר אֲשֶׁ֖ר בְּת֣וֹךְ־הַנַּ֑חַל וְכָל־הַמִּישֹׁ֥ר מֵידְבָ֖א[a] ב
10 עַד־דִּיבֹֽן׃ 10 וְכֹל֙ עָרֵ֣י סִיחֹ֔ן מֶ֥לֶךְ הָאֱמֹרִ֖י אֲשֶׁ֣ר מָלַ֑ךְ בְּחֶשְׁבּ֔וֹן[b] ג מל
11 עַד־גְּב֖וּל בְּנֵ֥י עַמּֽוֹן׃ 11 וְהַגִּלְעָ֗ד וּגְב֛וּל הַגְּשׁוּרִ֥י וְהַמַּעֲכָתִ֖י וְכָל־הַ֣ר יב. ג. ב[9]
12 חֶרְמ֑וֹן וְכָל־הַבָּשָׁ֖ן עַד־סַלְכָֽה׃ 12 כָּל־מַמְלְכ֣וּת ע֔וֹג בַּבָּשָׁ֖ן אֲשֶׁר־ ג ב מיחד ס״פ[10]. ט ר״פ בסיפ. ד ב מנה בסיפ
מָלַ֣ךְ בְּעַשְׁתָּר֑וֹת וּבְאֶדְרֶעִ֗י הֽוּא נִשְׁאַ֛ר מִיֶּ֥תֶר הָרְפָאִ֖ים וַיַּכֵּ֣ם מֹשֶׁ֥ה
13 וַיֹּרִשֵֽׁם׃ 13 וְלֹ֣א הוֹרִ֣ישׁוּ֮ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵל֒ אֶת־הַגְּשׁוּרִ֣י וְאֶת־הַמַּעֲכָתִ֔י ל וחס
14 וַיֵּ֥שֶׁב גְּשׁ֖וּר וּמַעֲכָ֑ת בְּקֶ֣רֶב יִשְׂרָאֵ֔ל עַ֖ד הַיּ֥וֹם הַזֶּֽה׃ 14 רַ֚ק לְשֵׁ֣בֶט ל
הַלֵּוִ֔י לֹ֥א נָתָ֖ן[a] נַחֲלָ֑ה אִשֵּׁ֤י[b] יְהוָה֙ אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל הֽוּא נַחֲלָת֖וֹ כַּאֲשֶׁ֥ר ט כת י וכל מאשי דכות
15 דִּבֶּר־לֽוֹ׃ ס 15 וַיִּתֵּ֥ן מֹשֶׁ֖ה לְמַטֵּ֣ה בְנֵי־רְאוּבֵ֑ן לְמִשְׁפְּחֹתָֽם׃
16 וַיְהִ֤י לָהֶם֙ הַגְּב֔וּל מֵעֲרוֹעֵ֗ר אֲשֶׁ֤ר עַל־שְׂפַת־נַ֙חַל אַרְנ֔וֹן וְהָעִ֕יר אֲשֶׁ֖ר
17 בְּת֣וֹךְ־הַנַּ֔חַל וְכָל־הַמִּישֹׁ֖ר עַל[a]־מֵידְבָֽא׃ 17 חֶשְׁבּ֣וֹן וְכָל־עָרֶ֔יהָ[a] ב. ד זוגין חד עד וחד על[11]
18 אֲשֶׁ֥ר בַּמִּישֹׁ֖ר דִּיבֹ֣ן וּבָמ֑וֹת וּבֵ֥ית בַּעַל֙ מְע֔וֹן׃ 18 וְיַהְצָ֖ה וּקְדֵמ֑וֹת ל חס
19
20 וּמִפַּעַֽת׃ 19 וְקִרְיָתַ֔יִם וְשִׂבְמָ֖ה וְצֶ֣רֶת הַשַּׁ֑חַר בְּהַ֖ר הָעֵֽמֶק׃ 20 וּבֵ֥ית ל
21 פְּע֛וֹר וְאַשְׁדֹּ֥ת הַפִּסְגָּ֖ה וּבֵ֥ית הַיְשִׁמֹֽת׃ 21 וְכֹל֙ עָרֵ֣י הַמִּישֹׁ֔ר וְכָל־ ד[12]. י ר״פ וכל ומ״פ וכל
מַמְלְכ֣וּת סִיחֹ֔ן מֶ֥לֶךְ הָאֱמֹרִ֖י[a] אֲשֶׁ֣ר מָלַ֑ךְ בְּחֶשְׁבּ֔וֹן[a] אֲשֶׁ֤ר הִכָּה֙ מֹשֶׁ֣ה
אֹת֔וֹ וְאֶת־נְשִׂיאֵ֖י מִדְיָ֑ן אֶת־אֱוִ֨י וְאֶת־רֶ֜קֶם וְאֶת־צ֗וּר וְאֶת־חוּר֙ וְאֶת־
22 רֶ֣בַע נְסִיכֵ֔י סִיחֹ֖ן יֹשְׁבֵ֥י הָאָֽרֶץ׃ 22 וְאֶת־בִּלְעָ֥ם בֶּן־בְּע֖וֹר הַקּוֹסֵ֣ם הָרְג֑וּ ל. ג[13]
23 בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל[a] בַּחֶ֖רֶב[b] אֶל[c]־חַלְלֵיהֶ֑ם[b]׃ 23 וַיְהִ֤י גְבוּל֙ בְּנֵ֣י רְאוּבֵ֔ן ל
וּגְב֖וּל זֹ֣את נַחֲלַ֣ת בְּנֵי־רְאוּבֵ֔ן לְמִשְׁפְּחֹתָ֖ם הֶעָרִ֥ים וְחַצְרֵיהֶֽן׃[a] פ ה חס משה[14]. ח מל באור ובנבו[15]

[7] Mm 1317. [8] Mm 3479. [9] Mm 2359. [10] Mp sub loco. [11] Mm 1318. [12] Mm 2891. [13] Mm 1011. [14] Mm 1350. [15] Mm 859 contra textum.

6 [a] Ms + לְגוֹרָל cf Nu 36,2 || **7** [a] 𝔊 + *ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου ἕως τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης κατὰ δυσμὰς ἡλίου δώσεις αὐτήν, ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη ὁριεῖ.* (8) *ταῖς δὲ δύο φυλαῖς καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασση,* 𝔘 homtel? || **9** [a] 𝔊 pr *ἀπό,* l מִמִּי || [b] 2 Mss וְעַד || **14** [a] pc Mss 𝔗[t] + משה, prb ex 33 || [b] > 𝔊* et 33, prb gl || **16** [a] l c mlt Mss 𝔊𝔖𝔗 עד || **17** [a] 𝔊* 𝔖 om suff || **21** [a–a] > 𝔊* || **22** [a–a] > 𝔊* || [b–b] > 𝔊 || [c] l c nonn Mss 𝔖𝔗 עַל ut Nu 31,8 || **23** [a] nonn Mss 𝔊𝔗𝔘 יהם– cf 28[a].

11 מֶלֶךְ יַרְמוּת אֶחָד מֶלֶךְ לָכִישׁ אֶחָד׃
ל. ל 12 מֶלֶךְ עֶגְלוֹן אֶחָד מֶלֶךְ גֶּזֶר אֶחָד׃
בב פסוק דלית בהון לא ו ולא [14] ל. ל כל סיפ חס ב מ א [15] 13 מֶלֶךְ דְּבִר אֶחָד מֶלֶךְ גֶּדֶר אֶחָד׃
בב פסוק דלית בהון לא ו ולא [14] ל. ל 14 מֶלֶךְ חָרְמָה אֶחָד מֶלֶךְ עֲרָד אֶחָד׃
בב פסוק דלית בהון לא ו ולא [14] ל. ל. ל 15 מֶלֶךְ לִבְנָה אֶחָד מֶלֶךְ עֲדֻלָּם אֶחָד׃
ל. ל 16 מֶלֶךְ מַקֵּדָה אֶחָד [a]מֶלֶךְ בֵּית־אֵל אֶחָד׃
ל. ל 17 מֶלֶךְ תַּפּוּחַ אֶחָד מֶלֶךְ חֵפֶר אֶחָד׃
ל. ל 18 מֶלֶךְ אֲפֵק אֶחָד [a]מֶלֶךְ לַשָּׁרוֹן אֶחָד׃
ל. ל 19 [a]מֶלֶךְ מָדוֹן אֶחָד [a]מֶלֶךְ חָצוֹר אֶחָד׃
ל. מח [16] כת א לא קר ול בלישׁ. ל. ב [17] 20 מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן [a]מְרֹאוֹן אֶחָד [b]מֶלֶךְ אַכְשָׁף׃
ל. ל 21 [a]מֶלֶךְ תַּעְנַךְ אֶחָד מֶלֶךְ מְגִדּוֹ אֶחָד׃
ל 22 מֶלֶךְ קֶדֶשׁ אֶחָד מֶלֶךְ יָקְנְעָם לַכַּרְמֶל אֶחָד׃
ל. ל. ל 23 מֶלֶךְ דְּוֹר לְנָפַת [a]דּוֹר אֶחָד מֶלֶךְ גּוֹיִם [b]לְגִלְגָּל [c]אֶחָד׃
ב [18] פ 24 מֶלֶךְ תִּרְצָה אֶחָד כָּל־מְלָכִים [a]שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד׃

ד [1]. ב חד מל וחד חס [2] **13** 1 וִיהוֹשֻׁעַ זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו אַתָּה זָקַנְתָּה בָּאתָ בַּיָּמִים וְהָאָרֶץ נִשְׁאֶרֶה הַרְבֵּה־מְאֹד לְרִשְׁתָּהּ׃ 2 זֹאת הָאָרֶץ
ל 2
ל. ח [3] 3 הַנִּשְׁאֶרֶת כָּל־גְּלִילוֹת הַפְּלִשְׁתִּים [a]וְכָל־הַגְּשׁוּרִי׃ 3 מִן־הַשִּׁיחוֹר אֲשֶׁר
יב ד [4] מגה בלישׁ. נב. ג עַל־פְּנֵי מִצְרַיִם וְעַד־גְּבוּל עֶקְרוֹן [a]צָפוֹנָה לַכְּנַעֲנִי תֵּחָשֵׁב חֲמֵשֶׁת סַרְנֵי
ל. ל. ל. ד פְּלִשְׁתִּים הָעַזָּתִי וְהָאַשְׁדּוֹדִי [b]הָאֶשְׁקְלוֹנִי הַגִּתִּי [b]וְהָעֶקְרוֹנִי וְהָעַוִּים׃
ג. ל. ד [5]. יב 4 מֵתֵימָן [a]כָּל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וּמְעָרָה [b]אֲשֶׁר לַצִּידֹנִים עַד־אֲפֵקָה עַד
ת ר״ם [6]. ל 5 גְּבוּל [c]הָאֱמֹרִי׃ 5 וְהָאָרֶץ [c]הַגִּבְלִי וְכָל־הַלְּבָנוֹן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ מִבַּעַל
ס ר״ם בסיפ גָּד תַּחַת הַר־חֶרְמוֹן עַד לְבוֹא חֲמָת׃ 6 כָּל־יֹשְׁבֵי הָהָר מִן־הַלְּבָנוֹן
ל. ל חס עַד־מִשְׂרְפֹת מַיִם כָּל־צִידֹנִים אָנֹכִי אוֹרִישָׁם מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַק

[14] Mm 878. [15] Jos 10,3. [16] Mm 898. [17] Mm 1307. [18] Mm 1313. Cp 13 [1] Mm 159. [2] Mm 1314. [3] Mm 1315. [4] Mm 2906. [5] Mm 1316. [6] Mm 4.

16 [a–a] > 𝔊* ‖ **18** [a–a] > $𝔊^{Mss}$ ‖ [b] orig gl ad אפק cf 𝔊*𝔏 ‖ **19** [a–a] > 𝔊*, sed cf 20[b] ‖ **20** [a] 𝔊* *Συμοων* cf 11,1[b] ‖ [b] > pc Mss 𝔙𝔄; 𝔊 *βασιλέα Μαρρων* cf 19[a–a] ‖ [c] 𝔊* *Αζιφ* cf 11,1[c] ‖ **21** [a] 𝔊* tr huc 22a ‖ **23** [a] pc Mss 𝔗 לנפות ‖ [b] 𝔊* *Γεει* ‖ [c] 𝔊* *τῆς Γαλιλαίας*, l frt לַגָּלִיל ‖ **24** [a–a] 𝔊* 29 cf 16.18[a–a] ‖ **Cp 13,2** [a] pc Mss תי– ‖ [b] 𝔊* *ὁ Γεσιρι* (id in 11.13) cf 1 S 27,8 Q 𝔊 ‖ **3** [a] 𝔊 *Ακκαρων* akk *Amqarruna* ‖ [b–b] Mss 𝔊𝔖𝔗[Ms] וָהָ׳ וְהַ׳ al הא׳ וַה׳ ‖ **4** [a] cj c 3 cf 𝔖 et 𝔙 ‖ [b] inc; 𝔊 *ἐναντίον* ($𝔊^{OL}$ *ἀπὸ*) *Γάζης* = מֵעַזָּה ‖ **4/5** [c–c] crrp; frt dl.

כל סיפ חס ב מ א[22] ב פסוק ומכל ומכל[24]

הָהָר מִן־חֶבְרוֹן מִן[a]־דְּבִיר מִן־עֲנָב וּמִכֹּל הַר יְהוּדָה וּמִכֹּל הַר
22 יִשְׂרָאֵל עִם־עָרֵיהֶם הֶחֱרִימָם יְהוֹשֻׁעַ: 22 לֹא־נוֹתַר עֲנָקִים בְּאֶרֶץ
ז ר״פ בסיפ
23 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַק בְּעַזָּה בְּגַת וּבְאַשְׁדּוֹד נִשְׁאָרוּ: 23 וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־
יו
כָּל־הָאָרֶץ כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיִּתְּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ לְנַחֲלָה
ה״ו[25]
לְיִשְׂרָאֵל כְּמַחְלְקֹתָם[a] לִשְׁבָטֵיהֶם וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה: ס
ג. ב

12 1 וְאֵלֶּה | מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּרְשׁוּ אֶת־
ד חס
אַרְצָם בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ מִנַּחַל אַרְנוֹן עַד[a]־הַר חֶרְמוֹן
ג. ד[1]
2 וְכָל־הָעֲרָבָה מִזְרָחָה: 2 סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הַיּוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן מֹשֵׁל
ב. ח בסיפ ד מל וחד חס
מֵעֲרוֹעֵר אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנוֹן וְתוֹךְ[a] הַנַּחַל וַחֲצִי הַגִּלְעָד וְעַד[b]
3 יַבֹּק הַנַּחַל גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן: 3 וְהָעֲרָבָה עַד[a]־יָם כִּנְרוֹת[b] מִזְרָחָה וְעַד
ב. יז פסוק עד ועד[2]. ד[3]
יָם הָעֲרָבָה יָם־הַמֶּלַח מִזְרָחָה דֶּרֶךְ בֵּית הַיְשִׁמוֹת וּמִתֵּימָן תַּחַת
ד[4]. ל
4 אַשְׁדֹּות הַפִּסְגָּה: 4 [a]וּגְבוּל עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן מִיֶּתֶר הָרְפָאִים הַיּוֹשֵׁב
ה בסיפ ד מל וחד חס
5 בְּעַשְׁתָּרוֹת וּבְאֶדְרֶעִי: 5 וּמֹשֵׁל[a] בְּהַר[b] חֶרְמוֹן [c]וּבִסַלְכָה וּבְכָל־
יב[5]
הַבָּשָׁן עַד־גְּבוּל הַגְּשׁוּרִי וְהַמַּעֲכָתִי וַחֲצִי הַגִּלְעָד[d] גְּבוּל סִיחוֹן מֶלֶךְ־
ג ר״פ[6]. יו״ד בסיפ. חי וכל ר״פ דכות[7]. ב. ומל[8]. יו״ד בסיפ
6 חֶשְׁבּוֹן: 6 מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִכּוּם וַיִּתְּנָהּ[a] מֹשֶׁה [b]עֵבֶר־
כל סיפ דכות ב מ ג[9]
7 יְהוָה[b] יְרֻשָּׁה לָרְאוּבֵנִי[c] וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה: ס 7 וְאֵלֶּה
הי וכל ר״פ דכות[7]
מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכָּה יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה
ג. ג[10]
מִבַּעַל גָּד בְּבִקְעַת הַלְּבָנוֹן וְעַד[a]־הָהָר הֶחָלָק הָעֹלֶה שֵׂעִירָה וַיִּתְּנָהּ
8 יְהוֹשֻׁעַ לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל יְרֻשָּׁה כְּמַחְלְקֹתָם[b]: 8 בָּהָר וּבַשְּׁפֵלָה
ג
וּבָעֲרָבָה וּבָאֲשֵׁדוֹת וּבַמִּדְבָּר וּבַנֶּגֶב הַחִתִּי[c] הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי הַפְּרִזִּי
ב. ל. ג[11]. סימן ת מ כ ס ו[12]. ב
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי: ס
ו
9 [a]מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶחָד מֶלֶךְ הָעַי אֲשֶׁר־מִצַּד בֵּית־אֵל אֶחָד: כל קריא יריחו כת ב מ א[13]
10 מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם אֶחָד מֶלֶךְ חֶבְרוֹן אֶחָד:

[23] Jos 10,3. [24] Mm 4259. [25] Mm 943. Cp 12 [1] Mm 2193. [2] Mm 912. [3] Mm 1081. [4] Mm 2891. [5] Mp sub loco. [6] Mm 3363. [7] Mm 470. [8] Mm 1293. [9] Jos 13,29; 22,13 et 15. [10] Mm 246. [11] Mm 1052. [12] Okhl 274. [13] Mm 1312.

21 [a] GSC^{Ms}V pr cop || [b] mlt Mss GSC$^{f\,Ms}$V ומן || **23** [a] mlt Mss GSC^{Edd} בְּמִ׳ || **Cp 12,1** [a] C nonn Mss SC^{Mss} וְעַד || **2** [a] G *κατὰ μέρος* (vel *κατὰ μέσον* = בְּתוֹךְ) || [b] G om cop || **3** [a] 2 Mss וְעַד || [b] G *Χεν(ν)ερεθ* = כִּנֶּרֶת || **4** [a–a] G* *καὶ Ωγ*, 1 וְעוֹג cf 1 || **5** [a] G om cop || [b] G *ἀπὸ ὄρους* = מֵהַר || [c] G *καὶ ἀπὸ Σελχα* = וּמִסַּ׳ || [d] G^{O} + *ἕως*, ins עַד (hpgr) || **6** [a] 2 Mss גַּם– || [b–b] > G*V || [c] sic L, mlt Mss Edd לָרְאוּבֵנִי || **7** [a] C 2 Mss V עד || [b] mlt Mss SC^{Edd} מִבְּ׳ cf 11,23[a], 2 Mss* לְמִ׳ || **9** [a] 9–24 a G* om אחד.

[a]מִשְׂרְפוֹת מַיִם[a] וְעַד־בִּקְעַת מִצְפֶּה[b] מִזְרָחָה וַיַּכֻּם עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־[c]
לָהֶם שָׂרִיד: 9 וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ יְהוָה אֶת־סוּסֵיהֶם 9
עִקֵּר וְאֶת־מַרְכְּבֹתֵיהֶם שָׂרַף בָּאֵשׁ: ס ל.ב

10 וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִיא וַיִּלְכֹּד אֶת־חָצוֹר וְאֶת־מַלְכָּהּ הִכָּה 10 ל.ב[14].ו
בֶּחָרֶב כִּי־חָצוֹר לְפָנִים הִיא רֹאשׁ כָּל[a]־הַמַּמְלָכוֹת הָאֵלֶּה: 11 וַיַּכּוּ[a] 11 ל
אֶת כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ לְפִי־חֶרֶב הַחֲרֵם לֹא נוֹתַר כָּל־נְשָׁמָה ל וכל משנה תורה דכות
וְאֶת־חָצוֹר שָׂרַף[b] בָּאֵשׁ: 12 וְאֶת־כָּל־עָרֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וְאֶת־ 12
כָּל־מַלְכֵיהֶם לָכַד יְהוֹשֻׁעַ וַיַּכֵּם לְפִי־חֶרֶב הֶחֱרִים אוֹתָם כַּאֲשֶׁר
יד בסיפ . ב[15] . ל[16] צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה: 13 רַק כָּל־הֶעָרִים הָעֹמְדוֹת עַל־תִּלָּם[a] לֹא 13
שָׂרָפָם יִשְׂרָאֵל זוּלָתֵי אֶת־חָצוֹר לְבַדָּהּ שָׂרַף יְהוֹשֻׁעַ: 14 וְכָל שְׁלָל 14 ל[16] . ב[14] . ג פסוק ג[17]
[a]הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְהַבְּהֵמָה[a] בָּזְזוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַק אֶת־כָּל־ וכל כל כל וחד מן ר״פ וכל רפ אות
הָאָדָם הִכּוּ לְפִי־חֶרֶב עַד־הַשְׁמְדָם[b] אוֹתָם לֹא הִשְׁאִירוּ כָּל־ ה חס בלישׁ[18]
נְשָׁמָה: 15 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַבְדּוֹ כֵּן־צִוָּה מֹשֶׁה אֶת־ 15 ל
יְהוֹשֻׁעַ וְכֵן עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ לֹא־הֵסִיר דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר־צִוָּה [a]יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה[a]: יד
16 וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ הַזֹּאת הָהָר וְאֶת־כָּל־הַנֶּגֶב 16
וְאֶת כָּל־אֶרֶץ הַגֹּשֶׁן וְאֶת־הַשְּׁפֵלָה וְאֶת־הָעֲרָבָה וְאֶת־הַר יִשְׂרָאֵל ל.ל
וְשְׁפַלָתֹה: 17 מִן־הָהָר הֶחָלָק הָעוֹלֶה שֵׂעִיר וְעַד־בַּעַל גָּד בְּבִקְעַת ל וכת ה[19] ה[20] מל וחד מן ג בלישׁ 17
הַלְּבָנוֹן תַּחַת הַר־חֶרְמוֹן וְאֶת כָּל־מַלְכֵיהֶם לָכַד וַיַּכֵּם וַיְמִתֵם[a]: ד
18 יָמִים רַבִּים עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה מִלְחָמָה: 18 ג ר״פ[21] . ל ר״פ
19 לֹא־הָיְתָה עִיר [a]אֲשֶׁר הִשְׁלִימָה אֶל[b]־בְּנֵי[a] יִשְׂרָאֵל [c]בִּלְתִּי הַחִוִּי 19 ז ר״פ בסיפ
יֹשְׁבֵי גִבְעוֹן[c] אֶת־הַכֹּל לָקְחוּ בַּמִּלְחָמָה: 20 כִּי מֵאֵת יְהוָה ׀ הָיְתָה 20
לְחַזֵּק אֶת־לִבָּם לִקְרַאת[a] הַמִּלְחָמָה אֶת־יִשְׂרָאֵל לְמַעַן הַחֲרִימָם ל פסוק למען למען[22] . ב
לְבִלְתִּי הֱיוֹת־לָהֶם תְּחִנָּה כִּי לְמַעַן הַשְׁמִידָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־ ל[16]
מֹשֶׁה: ס 21 וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִיא וַיַּכְרֵת אֶת־הָעֲנָקִים מִן־ 21 ב . ב פסוק מן מן מן מן

[12] Mm 2281. [13] Mm 917. [14] Mm 1311. [15] Mm 1309. [16] Mm 1310. [17] Okhl 316. [18] Mm 1983. [19] Mp sub loco. [20] Mm 1624. [21] Mm 3300. [22] Mm 2707.

8 [a–a] G* *Μασερων* || [b] v 3 ה‍ָ || [c] GTMss pass cf 8,22[a]; S *šbq(w)* prb = ה‍ַ || **10** [a] mlt Mss TfMss לְכָל || **11** [a] GAmin‍SV sg || [b] G* pl || **13** [a] S *tll'* = תִּלִּים || **14** [a–a] > G* || [b] 1 ה‍ַ cf ST et 20; G* *ἀπώλεσεν* || **15** [a–a] G* *αὐτῷ Μωυσῆς* || **17** [a] Cmg KOr תּוּם– || **19** [a–a] G* *ἦν οὐκ ἔλαβεν* || [b] mlt Mss T את ut 10,1 || [c–c] > G*.

הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ לְאֹ־הִשְׁאִיר שָׂרִיד [a]כְּכֹל אֲשֶׁר־[a]עָשָׂה לְעֶגְלֹון וַיַּחֲרֵם
38 אֹותָהּ וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ: ס 38 וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל
לה וכל ר״פ דכות
39 עִמֹּו דְּבִרָה וַיִּלָּחֶם עָלֶיהָ: 39 וַיִּלְכְּדָהּ[a] וְאֶת־מַלְכָּהּ וְאֶת־כָּל־עָרֶיהָ
ב וחס . ו
וַיַּכֻּום לְפִי־חָרֶב וַיַּחֲרִימוּ אֶת־כָּל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ לְאֹ הִשְׁאִיר שָׂרִיד
יא34 . ל
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְחֶבְרֹון כֵּן־עָשָׂה לִדְבִרָה וּלְמַלְכָּהּ [b]וְכַאֲשֶׁר עָשָׂה
ל וחס
40 לִלִבְנָה וּלְמַלְכָּהּ[b]: 40 וַיַּכֶּה יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ הָהָר וְהַנֶּגֶב
יג35 . יד
וְהַשְּׁפֵלָה וְהָאֲשְׁדֹּות וְאֵת כָּל־מַלְכֵיהֶם לְאֹ הִשְׁאִיר שָׂרִיד וְאֵת כָּל־
ל ומל . ב36
41 הַנִּשְׁמָה הֶחֱרִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: 41 וַיַּכֵּם יְהוֹשֻׁעַ
37ג
ס מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ וְעַד־עַזָּה וְאֶת כָּל־אֶרֶץ גֹּשֶׁן וְעַד־גִּבְעֹון: 42 וְאֵת כָּל־
יד פסוק ועד ועד38 . ב39
הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וְאֶת־אַרְצָם לָכַד יְהוֹשֻׁעַ פַּעַם אַחַת כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי
ג40 . ד41 ב מנה בנביא
43 יִשְׂרָאֵל נִלְחָם לְיִשְׂרָאֵל: 43 [a]וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמֹּו אֶל־
ל . לה וכל ר״פ דכות
הַמַּחֲנֶה הַגִּלְגָּלָה: פ
42ג

11 1 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ יָבִין מֶלֶךְ־חָצֹור וַיִּשְׁלַח אֶל־יֹובָב מֶלֶךְ מָדֹון[a]
2 וְאֶל־מֶלֶךְ שִׁמְרֹון[b] וְאֶל־מֶלֶךְ אַכְשָׁף: 2 וְאֶל־הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מִצְּפֹון[a]
ב1
3 בָּהָר וּבְעַרְבָה [b]נֶגֶב[c] כִּנְרֹות[b] וּבַשְּׁפֵלָה וּבְנָפֹות[d] דֹּור מִיָּם: 3 הַכְּנַעֲנִי
ב . ל . ל״ר״פ וסימן2 כמתפסו
מִמִּזְרָח וּמִיָּם וְהָאֱמֹרִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי בָּהָר וְהַחִוִּי תַּחַת
4 חֶרְמֹון בְּאֶרֶץ הַמִּצְפָּה[a]: 4 וַיֵּצְאוּ הֵם וְכָל־מַחֲנֵיהֶם עִמָּם עַם־רָב
ל3 בסים וכל קריא דכות
ב מ״ב4 . לב קמ3
5 כַּחֹול אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־הַיָּם לָרֹב וְסוּס וָרֶכֶב רַב־מְאֹד: 5 וַיִּוָּעֲדוּ כֹּל
ב6
הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ יַחְדָּו אֶל[a]־מֵי מְרֹום[b] לְהִלָּחֶם עִם־
ג7
6 יִשְׂרָאֵל: פ 6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהֹושֻׁעַ אַל־תִּירָא [a]מִפְּנֵיהֶם כִּי־
ב8
מָחָר כָּעֵת הַזֹּאת אָנֹכִי נֹתֵן [a]אֶת־כֻּלָּם חֲלָלִים לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־
ז . ל
7 סוּסֵיהֶם תְּעַקֵּר וְאֶת־מַרְכְּבֹתֵיהֶם תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ: 7 וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־
ל . ב . ג9 . ז10
עַם הַמִּלְחָמָה עִמֹּו עֲלֵיהֶם עַל[a]־מֵי מְרֹום[b] פִּתְאֹם וַיִּפְלוּ בָהֶם: ל
8 וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד־יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּם וַיִּרְדְּפוּם עַד־צִידֹן רַבָּה וְעַד יא11 . ב

34 Mm 917. 35 Mm 1303. 36 Ps 150,6. 37 Mm 1304. 38 Mm 1244. 39 Mm 1305. 40 Mm 1306. 41 Mp sub loco. 42 Mm 1817. Cp 11 1 Mm 1307. 2 Okhl 274. 3 Mm 2281. 4 Jos 11,8 et Jes 21,8. 5 Mm 264. 6 Hi 2,11. 7 Mm 869. 8 Mm 1308. 9 Mm 572. 10 Mm 2108. 11 Mm 917.

37 [a–a] GLV ut 32[b–b] || **39** [a] pc Mss GCᶠ דּוּהּ– || [b–b] > Ms* G* || **43** [a] > G*L || **Cp 11,1** [a] G*(L) *Mappων* = מרון cf 5[b] 7[b] || [b] G* *Συμοων* = שמעון || [c] G* *Αζιφ* prb ־ח || **2** [a] sic; Ms מִצָּ prb lect facilior || [b–b] prb gl || [c] G *ἀπέναντι* = (מִ)נֶּגֶד || [d] G[AOL]L sg ut 12,23 || **3** [a] v 8 ה– || **5** [a] 2 Mss GLC עַל cf 7[a] || [b] G*(L) *Mappων* cf 1[a], it 7[b] || **6** [a–a] G* *αὐτούς* = אֹתָם || **7** [a] Ms LV אֶל cf 5[a] || [b] cf 5[b].

יב יתיר א ס״ח[24] [c]אֶל־כָּל־אִישׁ[d] יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר[e] אֶל־קְצִינֵי אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הֲהָלְכוּ[e]
יז.ב אִתּוֹ קִרְבוּ שָׂמוּ[f] אֶת־רַגְלֵיכֶם עַל־צַוְּארֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיִּקְרְבוּ
לה 25 וַיָּשִׂימוּ אֶת־רַגְלֵיהֶם עַל־צַוְּארֵיהֶם: 25 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ אַל־
ג.ב[24] תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ חִזְקוּ[g] וֶאֱמָצוּ כִּי כָּכָה[g] יַעֲשֶׂה יְהוָה לְכָל־אֹיְבֵיכֶם
ל[25] .ד[25] אֲשֶׁר אַתֶּם נִלְחָמִים אוֹתָם[a]: 26 וַיַּכֵּם יְהוֹשֻׁעַ אַחֲרֵי־כֵן וַיְמִתֵם וַיִּתְלֵם 26
עַל חֲמִשָּׁה עֵצִים וַיִּהְיוּ תְלוּיִם עַל־הָעֵצִים עַד־הָעָרֶב: 27 וַיְהִי לְעֵת 27
ל.ד בטע בסיפ בְּוֹא הַשֶּׁמֶשׁ צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ וַיּוֹרִדוּם מֵעַל הָעֵצִים וַיַּשְׁלִכוּ אֹתָם אֶל־הַמְּעָרָה
ד״ה[26] מל וכל שמואל וכתיב דכות ב מ״ה . ל ומל . ב חד מל וחד חס[27] וַיָּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם אֲבָנִים גְּדֹלוֹת עַל־פִּי הַמְּעָרָה עַד־עֶצֶם הַיּוֹם
לה ד מנה חס . ג[28] אֲשֶׁר נֶחְבְּאוּ־שָׁם וַיָּשִׂמוּ אַבְנִים גְּדֹלוֹת עַל־פִּי הַמְּעָרָה עַד־עֶצֶם הַיּוֹם
ל.ג הַזֶּה: פ 28 וְאֶת־מַקֵּדָה לָכַד יְהוֹשֻׁעַ בַּיּוֹם הַהוּא וַיַּכֶּהָ לְפִי־חָרֶב 28
א.ל חס [a]וְאֶת־מַלְכָּהּ[a] הֶחֱרִם אוֹתָם[b] וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ לֹא הִשְׁאִיר
כט וכל משיחה מצרים אשור ישראל דכות[29] שָׂרִיד וַיַּעַשׂ לְמֶלֶךְ מַקֵּדָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ: 29 וַיַּעֲבֹר
כט וכל משיחה מצרים אשור ישראל דכות[29] יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִמַּקֵּדָה לִבְנָה וַיִּלָּחֶם עִם־[a]לִבְנָה: 30 וַיִּתֵּן
לה וכל ר״פ דכות יְהוָה גַּם־[a]אוֹתָהּ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְאֶת־מַלְכָּהּ וַיַּכֶּהָ לְפִי־חָרֶב וְאֶת־כָּל־
א.ג הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ לֹא־הִשְׁאִיר בָּהּ[b] שָׂרִיד וַיַּעַשׂ לְמַלְכָּהּ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה
ל כט וכל משיח המצרים אשור ישראל דכות[29] . לה וכל ר״פ דכות לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ: ס 31 וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִלִּבְנָה 31
ג[30] לָכִישָׁה וַיַּחַן עָלֶיהָ וַיִּלָּחֶם בָּהּ: 32 וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־לָכִישׁ בְּיַד יִשְׂרָאֵל 32
ג וַיִּלְכְּדָהּ בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וַיַּכֶּהָ לְפִי־חָרֶב [a]וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ[a]
ל וחס [b]כְּכֹל אֲשֶׁר[b] עָשָׂה לְלִבְנָה: פ 33 אָז עָלָה הֹרָם מֶלֶךְ גֶּזֶר לְעֶזֹר 33
ג[31] אֶת־לָכִישׁ וַיַּכֵּהוּ יְהוֹשֻׁעַ וְאֶת־עַמּוֹ עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר[a] לוֹ שָׂרִיד:
לה וכל ר״פ דכות . ל 34 וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִלָּכִישׁ עֶגְלֹנָה וַיַּחֲנוּ עָלֶיהָ וַיִּלָּחֲמוּ 34
ה ג מל וב חס[32] . ד עָלֶיהָ: 35 וַיִּלְכְּדוּהָ בַיּוֹם הַהוּא וַיַּכּוּהָ לְפִי־חָרֶב וְאֵת כָּל־הַנֶּפֶשׁ 35
אֲשֶׁר־בָּהּ [a]בַּיּוֹם הַהוּא[a] הֶחֱרִים [b]כְּכֹל אֲשֶׁר[b] עָשָׂה לְלָכִישׁ: פ
לה וכל ר״פ דכות . ל[33] ח מנה מל 36 וַיַּעַל יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מֵעֶגְלוֹנָה חֶבְרוֹנָה וַיִּלָּחֲמוּ עָלֶיהָ: 36
ה ג מל וב חס[32] . ד . כו סמוך ואת ואת ואת ואת . ו 37 וַיִּלְכְּדוּהָ וַיַּכּוּהָ־לְפִי־חָרֶב וְאֶת־מַלְכָּהּ וְאֶת־כָּל־עָרֶיהָ וְאֶת־כָּל־ 37

[23] Mm 907. [24] Hi 1,5. [25] Mp sub loco. [26] Mm 169. [27] Mm 1300. [28] Mm 795. [29] Mm 958. [30] Mm 2126. [31] Mm 461. [32] Mm 1301. [33] Mm 1302.

24 [c–c] > Σ || [d] > pc Mss 𝔊* || [e] א metatheticum duodecies in 𝔄, saepius in 𝔔 || [f] 𝔊Ⅴ pr cop || **25** [a] frt pro אֹתָם cf I R 20,25 sed etiam Ps 109,3 (וַיִּלָּחֲמוּנִי) || **28** [a–a] 𝔊* ||. [b] mlt Mss 𝔊^{L}𝔗^{Mss} אֹתָהּ(א) || **29** [a] pc Mss 𝔊^{O}Ⅴ עַל || **30** [a–a] pc Mss 𝔊*𝔄 ||. [b] > mlt Mss || **32** [a–a] *καὶ ἐξωλέθρευσαν (-σεν) αὐτήν* || [b–b] Ms* 𝔊Σ𝔗^{f}Ⅴ כַּאֲשֶׁר |. **33** [a] 𝔊𝔗$^{f\,Mss}$ pass, l frt הִשְׁאִיר cf 8,22[a] 11,8[c]; prp הַ cf Σ | **35** [a–a] 𝔊*Σ ||. [b–b] 𝔊Σ𝔗^{f} ut 32[b–b].

11 וְעַד־מַקֵּדָה׃ 11 וַיְהִי֙ בִּנְסָ֣ם | מִפְּנֵי֮ [a] יִשְׂרָאֵל֒ הֵ֔ם בְּמוֹרַ֖ד בֵּית־חוֹרֹ֑ן ר בטע בסיפ׳. ג ב פת וחד קמ׳[11]
וַיהוָ֣ה הִשְׁלִ֤יךְ עֲלֵיהֶם֙ אֲבָנִ֣ים גְּדֹלוֹת֔ מִן־הַשָּׁמַ֖יִם עַד־עֲזֵקָ֣ה וַיָּמֻ֑תוּ
רַבִּ֗ים אֲשֶׁר־מֵתוּ֙ בְּאַבְנֵ֣י הַבָּרָ֔ד מֵאֲשֶׁ֥ר הָרְג֖וּ בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל בֶּחָֽרֶב׃ ס
12 אָ֣ז יְדַבֵּ֤ר יְהוֹשֻׁעַ֙ לַיהוָ֔ה בְּי֗וֹם תֵּ֤ת יְהוָה֙ [a] אֶת־הָאֱמֹרִ֔י לִפְנֵ֖י בְּנֵי֣ [b] ב[12]
יִשְׂרָאֵ֑ל וַיֹּ֣אמֶר֮ [c] | לְעֵינֵי֒ [d] יִשְׂרָאֵל֒ [d]
ל
שֶׁ֣מֶשׁ בְּגִבְעוֹן֙ דֹּ֔ם וְיָרֵ֖חַ בְּעֵ֣מֶק אַיָּלֽוֹן׃ ג[13]. ס. ט[14]
13 וַיִּדֹּ֥ם הַשֶּׁ֖מֶשׁ וְיָרֵ֣חַ עָמָ֑ד עַד־יִקֹּ֥ם גּוֹי֙ אֹיְבָ֔יו [a] ב[15]. ט. ב. ב חד חס וחד מל[16]
[b] הֲלֹא־הִ֥יא כְתוּבָ֖ה [c] עַל־סֵ֣פֶר׀ [c] הַיָּשָׁ֑ר [b] וַיַּעֲמֹ֣ד הַשֶּׁ֗מֶשׁ בַּחֲצִ֤י [c] הַשָּׁמַ֙יִם׃ ג. ב. ל
14 וְלֹא־אָ֣ץ לָבֹ֔וא כְּי֥וֹם תָּמִ֖ים׃ 14 וְלֹא֙ הָיָ֣ה כַיּ֤וֹם הַהוּא֙ לְפָנָ֣יו וְאַחֲרָ֔יו ו. יא[17]. בה[12] ג מנה ר״פ. ל. ד דקדים אחריו
לִשְׁמֹ֥עַ יְהוָ֖ה [a] בְּקֹ֣ול אִ֑ישׁ כִּ֥י יְהוָ֛ה נִלְחָ֖ם לְיִשְׂרָאֵ֥ל׃ ס
15 [a] וַיָּשָׁ֣ב יְהוֹשֻׁעַ֮ וְכָל־יִשְׂרָאֵל֒ עִמּ֔וֹ אֶל־הַמַּחֲנֶ֖ה הַגִּלְגָּלָ֑ה׃ 16 וַיָּנֻ֣סוּ לה וכל ר״פ דכות. ו[18]
17 חֲמֵ֣שֶׁת הַמְּלָכִ֗ים הָאֵ֛לֶּה נָ֥סוּ וַיַּחְבְּא֖וּ בַּמְּעָרָ֣ה בְּמַקֵּדָ֑ה׃ 17 וַיַּגֵּ֥ד לִיהוֹשֻׁ֖עַ ל. כד[19]
18 לֵאמֹ֔ר נִמְצְא֕וּ חֲמֵ֖שֶׁת הַמְּלָכִ֑ים נֶחְבְּאִ֥ים בַּמְּעָרָ֖ה בְּמַקֵּדָֽה׃ 18 וַיֹּ֣אמֶר֮ ל. יז
יְהוֹשֻׁ֒עַ֒ גֹּ֣לּוּ אֲבָנִ֣ים גְּדֹלוֹת֮ אֶל־פִּ֣י הַמְּעָרָה֒ וְהַפְקֵ֣דוּ עָלֶ֣יהָ אֲנָשִׁ֔ים ב דחס. ה[20]. ל
לִשְׁמָרָֽם׃ 19 וְאַתֶּ֣ם אַל־תַּעַמְד֗וּ רִדְפוּ֙ אַחֲרֵ֣י אֹיְבֵיכֶ֔ם וְזַנַּבְתֶּ֖ם אוֹתָ֑ם
אַל־תִּתְּנ֣וּם לָבוֹא֮ אֶל־עָרֵיהֶם֒ כִּ֣י נְתָנָ֔ם יְהוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶ֖ם בְּיֶדְכֶֽם׃
20 וַיְהִ֡י כְּכַלּ֣וֹת יְהוֹשֻׁעַ֩ וּבְנֵ֨י יִשְׂרָאֵ֜ל לְהַכּוֹתָ֣ם מַכָּ֣ה גְדוֹלָ֣ה׀ מְאֹ֣ד עַד־ הי וכל ר״פ דכות[21]. ב
תֻּמָּ֗ם וְהַשְּׂרִידִים֙ שָׂרְד֔וּ מֵהֶ֖ם וַיָּבֹ֑אוּ אֶל־עָרֵ֥י הַמִּבְצָֽר׃ 21 וַיָּשֻׁ֤בוּ כָל־ ב בליש
הָעָם֙ [a] אֶל־הַמַּחֲנֶ֔ה אֶל־יְהוֹשֻׁ֖עַ מַקֵּדָ֑ה בְּשָׁלֹ֕ום לֹא־חָרַ֥ץ לִבְנֵ֖י יִשְׂרָאֵ֥ל ל
22 לְאִ֣ישׁ [b] אֶת־לְשֹׁנֹֽו׃ 22 וַיֹּ֣אמֶר יְהוֹשֻׁ֗עַ פִּתְח֤וּ אֶת־פִּי֙ הַמְּעָרָ֔ה וְהוֹצִ֥יאוּ יו. ו
23 אֵלַ֖י אֶת־חֲמֵ֣שֶׁת הַמְּלָכִ֑ים הָאֵ֛לֶּה מִן־הַמְּעָרָֽה׃ 23 וַיַּעֲשׂ֗וּ כֵּן֙ וַיֹּצִ֣יאוּ יג[22]
אֵלָ֣יו אֶת־חֲמֵ֣שֶׁת הַמְּלָכִ֗ים הָאֵ֛לֶּה מִן־הַמְּעָרָ֖ה אֶת | מֶ֣לֶךְ יְרוּשָׁלַ֑ם אֶת־
מֶ֣לֶךְ חֶבְר֔וֹן אֶת־מֶ֣לֶךְ יַרְמ֔וּת אֶת־מֶ֣לֶךְ לָכִ֔ישׁ אֶת־מֶ֖לֶךְ עֶגְלֹֽון׃
24 וַיְהִי֙ כְּהוֹצִיאָ֣ם [a] אֹתָ֔ם [b] אֶת־הַמְּלָכִ֖ים הָאֵ֑לֶּה [b] אֶל־יְהוֹשֻׁ֣עַ וַיִּקְרָ֣א יְהוֹשֻׁ֔עַ ב ומל

[11] Mm 1299. [12] Mp sub loco. [13] Mm 3263. [14] Mm 1356. [15] Mm 3247. [16] Dt 32,43. [17] Mm 1630. [18] Mm 1817. [19] Mm 2228. [20] Mm 1334. [21] Mm 470. [22] Mm 2610.

11 [a] 2 Mss GCMssV + בְּנֵי ‖ **12** [a] G* *ὁ θεός* ‖ [b] > G*S ‖ [c] G(S) + *Ἰησοῦς* ‖ [d–d] > G* ‖ [e] Ms* S + בְּנֵי ‖ **13** [a] GC suff pl ‖ [b–b] > G* ‖ [c–c] Ms* SV בְּסֵפֶר ‖ **14** [a] G *θεόν* ‖ **15** [a] > G* ‖ **21** [a–a] > G* ‖ [b] prb dl ל (dttg) cf G; frt l כֻּלָּם sec Ex 11,7 ‖ **24** [a] 2 Mss בְּהֹ׳ ‖ [b–b] > G.

אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ 25 וְעַתָּה הִנֵּנוּ בְיָדֶךָ כַּטּוֹב וְכַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ לַעֲשׂוֹת 25
לָנוּ עֲשֵׂה׃ 26 וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן[a] וַיַּצֵּל אוֹתָם מִיַּד בְּנֵי[b]־יִשְׂרָאֵל וְלֹא 26
הֲרָגוּם׃ 27 וַיִּתְּנֵם יְהוֹשֻׁעַ בַּיּוֹם הַהוּא חֹטְבֵי עֵצִים וְשֹׁאֲבֵי מַיִם לָעֵדָה[a] 27
וּלְמִזְבַּח יְהוָה[b] עַד־הַיּוֹם הַזֶּה אֶל[c]־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר[d]׃ פ

10 1 וַיְהִי כְשְׁמֹעַ[a] אֲדֹנִי־צֶדֶק[b] מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם כִּי־לָכַד יְהוֹשֻׁעַ 10
אֶת־הָעַי וַיַּחֲרִימֶהָ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לִיְרִיחוֹ וּלְמַלְכָּהּ כֵּן עָשָׂה לָעָי
וּלְמַלְכָּהּ וְכִי הוֹשְׁבֵי גִבְעוֹן שָׁלְמוּ יִשְׁבֵי גִבְעוֹן אֶת[c]־יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ בְּקִרְבָּם׃
2 וַיִּירְאוּ[a] מְאֹד כִּי עִיר גְּדוֹלָה גִּבְעוֹן כְּאַחַת עָרֵי הַמַּמְלָכָה וְכִי הֵיא 2
גְּדוֹלָה מִן־הָעַי וְכָל־אֲנָשֶׁיהָ גִּבֹּרִים׃ 3 וַיִּשְׁלַח אֲדֹנִי־צֶדֶק[a] מֶלֶךְ 3
יְרוּשָׁלַם אֶל־הוֹהָם מֶלֶךְ־חֶבְרוֹן וְאֶל־פִּרְאָם מֶלֶךְ־יַרְמוּת וְאֶל־
יָפִיעַ מֶלֶךְ־לָכִישׁ וְאֶל־דְּבִיר מֶלֶךְ־עֶגְלוֹן לֵאמֹר׃ 4 עֲלוּ־אֵלַי וְעִזְרֻנִי 4
וְנַכֶּה אֶת־גִּבְעוֹן כִּי־הִשְׁלִימָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְאֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 5 וַיֵּאָסְפוּ 5
וַיַּעֲלוּ חֲמֵשֶׁת מַלְכֵי הָאֱמֹרִי מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם מֶלֶךְ־חֶבְרוֹן מֶלֶךְ־יַרְמוּת
מֶלֶךְ־לָכִישׁ מֶלֶךְ־עֶגְלוֹן הֵם וְכָל־מַחֲנֵיהֶם וַיַּחֲנוּ עַל־גִּבְעוֹן וַיִּלָּחֲמוּ
עָלֶיהָ׃ 6 וַיִּשְׁלְחוּ אַנְשֵׁי[a] גִבְעוֹן אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֶה הַגִּלְגָּלָה 6
לֵאמֹר אַל־תֶּרֶף יָדֶיךָ[b] מֵעַבְדֶּיךָ עֲלֵה אֵלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹשִׁיעָה לָּנוּ
וְעָזְרֻנוּ כִּי נִקְבְּצוּ אֵלֵינוּ כָּל־מַלְכֵי הָאֱמֹרִי יֹשְׁבֵי הָהָר׃ 7 וַיַּעַל יְהוֹשֻׁעַ 7
מִן־הַגִּלְגָּל הוּא וְכָל־עַם הַמִּלְחָמָה עִמּוֹ וְכֹל[a] גִּבּוֹרֵי הֶחָיִל׃ פ
8 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירָא מֵהֶם כִּי בְיָדְךָ[a] נְתַתִּים ס 8
לֹא־יַעֲמֹד אִישׁ מֵהֶם בְּפָנֶיךָ׃ 9 וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ פִּתְאֹם כָּל־ 9
הַלַּיְלָה עָלָה מִן־הַגִּלְגָּל׃ 10 וַיְהֻמֵּם יְהוָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּם[a] מַכָּה־ 10
גְדוֹלָה בְּגִבְעוֹן וַיִּרְדְּפֵם[b] דֶּרֶךְ מַעֲלֵה בֵית־חוֹרֹן וַיַּכֵּם[b] עַד־עֲזֵקָה

ד 23. ג. 10 23 Mm 1297. ד 24 24 וחד והרגום Mm 1Ch 7,21. ה 25 25 Mm 1298. Cp 10 1 Mm 2059. 2 Mm 3633. 3 Mm 271. 4 Mm 1817. 5 Mm 3578. 6 Mm 477. 7 Mm 4189. 8 Mm 2108. 9 Mm 3222. 10 Mm 912.

לא פסוק כי וכי 1 ל 1. ד 2 ז חס 2 ל ומל 3 ל חס ול בלוש ל. ד. 3. יב 4 ג. יא 6 מל וכל תלים דכות ב מ ה. ב ז 7. ל ח 8. ל ט ב ג י 10 יז פסוק עד ועד 10

26 [a] > 𝔖 ‖ [b] > 2 Mss* 𝔖 ‖ **27** [a] 𝔊 *πάσῃ τῇ συναγωγῇ* = לְכָל־הָעֵדָה ‖ [b] 𝔊 *τοῦ θεοῦ* = אֱלֹהִים; 𝔊* + *διὰ τοῦτο ἐγένοντο οἱ κατοικοῦντες Γαβαων ξυλοκόποι καὶ ὑδροφόροι τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θεοῦ*, 𝔐 homtel? ‖ [c] 𝔊 pr *καί* ‖ [d] 𝔊*(𝔖𝔙) + *κύριος* ‖ **Cp 10,1** [a] C כְּ (beṯ Naft) ‖ [b–b] 𝔊 *Αδωνιβεζεκ* cf Jdc 1,5–7 ‖ [c] 𝔊 + *Ἰησοῦν καὶ πρός* = יְהוֹשֻׁעַ ‖ [d] cf 4 ‖ **2** [a] Ms 𝔖^{W}𝔙 sg ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ **3** [a–a] ut 1 [b–b] ‖ **6** [a] 𝔊(𝔙) *οἱ κατοικοῦντες* = יֹשְׁבֵי ‖ [b] nonn Mss Edd ידך ‖ **7** [a] > 𝔙, 𝔊 om וְ ‖ **8** [a] K in 𝔅 et 𝔊𝔖𝔙 בִּידֶיךָ ‖ [b] pc Mss 𝔖𝔗 וְלֹא ‖ **10** [a] 𝔊* + *κύριος*, 𝔖(𝔗^{f}) *wmḥw 'nwn* = וַיַּכֵּם ‖ [b] 𝔊*𝔖𝔗^{f} pl = ם֫.

11 הַבָּשָׂן אֲשֶׁר בְּעַשְׁתָּרוֹת[a]: 11 וַיֹּאמְרוּ אֲלֵינוּ זִקְנֵינוּ וְכֹל־יֹשְׁבֵי אַרְצֵנוּ
לֵאמֹר קְחוּ בְיֶדְכֶם צֵידָה לַדָּרֶךְ וּלְכוּ לִקְרָאתָם וַאֲמַרְתֶּם אֲלֵיהֶם ב חד מל וחד חס . ח״
עַבְדֵיכֶם אֲנָחְנוּ וְעַתָּה כִּרְתוּ־לָנוּ בְּרִית: 12 זֶה לַחְמֵנוּ חַם הִצְטַיָּדְנוּ ג ר״פ בטע לגר״
אֹתוֹ מִבָּתֵּינוּ[a] בְּיוֹם צֵאתֵנוּ לָלֶכֶת אֲלֵיכֶם וְעַתָּה הִנֵּה יָבֵשׁ וְהָיָה
נִקֻּדִּים: 13 וְאֵלֶּה נְאֹדוֹת הַיַּיִן אֲשֶׁר מִלֵּאנוּ חֲדָשִׁים וְהִנֵּה הִתְבַּקָּעוּ ב . ל . ל
14 [a]וְאֵלֶּה שַׂלְמוֹתֵינוּ[a] וּנְעָלֵינוּ בָּלוּ מֵרֹב הַדֶּרֶךְ מְאֹד: 14 וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים[a] ל ומל . ד . ל
15 מִצֵּידָם וְאֶת־פִּי[b] יְהוָה לֹא שָׁאָלוּ: 15 וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ שָׁלוֹם וַיִּכְרֹת ל . ג
לָהֶם בְּרִית לְחַיּוֹתָם וַיִּשְׁבְּעוּ לָהֶם נְשִׂיאֵי הָעֵדָה: ל ומל[10]
16 וַיְהִי ׀ מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת יָמִים אַחֲרֵי אֲשֶׁר־כָּרְתוּ לָהֶם בְּרִית ה
17 וַיִּשְׁמְעוּ כִּי־קְרֹבִים הֵם אֵלָיו וּבְקִרְבּוֹ הֵם יֹשְׁבִים: 17 וַיִּסְעוּ בְנֵי־ ו[11]
יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל־עָרֵיהֶם [a]בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי[a] וְעָרֵיהֶם גִּבְעוֹן וְהַכְּפִירָה
18 וּבְאֵרוֹת וְקִרְיַת יְעָרִים: 18 וְלֹא הִכּוּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־נִשְׁבְּעוּ לָהֶם ב ומל[12]
נְשִׂיאֵי הָעֵדָה בַּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלֹּנוּ כָל־הָעֵדָה עַל־הַנְּשִׂיאִים: ל
19 וַיֹּאמְרוּ כָל־הַנְּשִׂיאִים אֶל־כָּל־הָעֵדָה אֲנַחְנוּ נִשְׁבַּעְנוּ לָהֶם בַּיהוָה ל
20 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה לֹא נוּכַל לְנָגַע בָּהֶם: 20 זֹאת נַעֲשֶׂה לָהֶם ג ב חס וחד מל[13]
וְהַחֲיֶה אוֹתָם וְלֹא־יִהְיֶה עָלֵינוּ קֶצֶף עַל־הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְנוּ ל
21 לָהֶם: 21 וַיֹּאמְרוּ[a] אֲלֵיהֶם הַנְּשִׂיאִים[a] יְחְיוּ[b] וַיִּהְיוּ[b] חֹטְבֵי עֵצִים וְשֹׁאֲבֵי־ ב בנביא[14] . ז[15]
22 מַיִם לְכָל־הָעֵדָה[c] כַּאֲשֶׁר דִּבְּרוּ לָהֶם הַנְּשִׂיאִים: 22 וַיִּקְרָא ׀ לָהֶם ל
יְהוֹשֻׁעַ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר לָמָּה רְמִיתֶם אֹתָנוּ לֵאמֹר רְחֹקִים ז מל בלי״ש[16]
23 אֲנַחְנוּ מִכֶּם מְאֹד וְאַתֶּם בְּקִרְבֵּנוּ יֹשְׁבִים: 23 וְעַתָּה אֲרוּרִים אַתֶּם ג ומל[17]
וְלֹא[a] יִכָּרֵת מִכֶּם עֶבֶד וְחֹטְבֵי[b] עֵצִים וְשֹׁאֲבֵי[c]־מַיִם[d] לְבֵית אֱלֹהָי: ה[18] . ל
24 וַיַּעֲנוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמְרוּ כִּי הֻגֹּד הֻגַּד לַעֲבָדֶיךָ אֵת[a] אֲשֶׁר צִוָּה ב[19]
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־מֹשֶׁה עַבְדּוֹ לָתֵת לָכֶם אֶת־כָּל־הָאָרֶץ וּלְהַשְׁמִיד יג . ד[20]
אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וַנִּירָא מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵינוּ מִפְּנֵיכֶם וַנַּעַשׂ ד[21] . ל ומל ותרי[22] דכות
נירא . ל

[8] Mm 2556. [9] Mm 3714. [10] וחד ולחייתם Ps 33,19. [11] Mm 3646. [12] Mm 1293. [13] Mm 133. [14] Mp sub loco. [15] Mm 1294. [16] Mm 3780. [17] Mm 1682. [18] Mm 65. [19] Mm 1295. [20] Mm 1209. [21] Mm 1296. [22] Jer 5,24 et Ps 46 3.

10 [a] G + *καὶ ἐν Εδραϊν* cf 12,4 et Dt 1,4 ‖ **12** [a] > G* ‖ **13** [a–a] G*(V) *καὶ τὰ ἱμάτια ἡμῶν* + וְשׂ ‖ **14** [a] G *οἱ ἄρχοντες* · הַנְּשִׂיאִים ‖ [b] > G* ‖ **17** [a–a] > G* ‖ **21** [a–a] > G*V ‖ [b] G(ΣC) *καὶ ἔσονται* · וְיִהְיוּ ‖ [c] G^{Mss} + *καὶ ἐποίησαν (-σεν) πᾶσα ἡ συναγωγὴ* = וַיַּעֲשׂוּ כָּל־הָעֵדָה; Σ^{W} + *whww lqtj qjs` wmljn mj` lknwšth dmrj` 'dm` ljwmn'* · וַיַּעֲשׂוּ חֹטְבֵי עצים ושאבי־מים לַעֲדַת יְהוָה עַד־הַיּוֹם הַזֶּה cf Σ^{A} ‖ **23** [a] G om cop ‖ [b] mlt Mss G^{Mss} ΣC^{fMs}V ח׳; GΣV sg ‖ [c–c] > G* ‖ [d] G^{OLC}ΣV sg ‖ **24** [a] 2 Mss + כל cf G.

וְזִקְנֵיו וְשֹׁטְרִים[a] וְשֹׁפְטָיו עֹמְדִים מִזֶּה וּמִזֶּה לָאָרֹון נֶגֶד הַכֹּהֲנִים
הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרֹון בְּרִית־יְהוָה כַּגֵּר כְּאֶזְרָח חֶצְיוֹ אֶל־מוּל הַר־
גְּרִזִּים[b] וְחֶצְיוֹ[c] אֶל־מוּל הַר־עֵיבָל כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה
לְבָרֵךְ אֶת־הָעָם יִשְׂרָאֵל בָּרִאשֹׁנָה׃ 34 וְאַחֲרֵי־כֵן קָרָא אֶת־כָּל־
דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה כְּכָל־הַכָּתוּב[a] בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה׃
35 לֹא־הָיָה דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר־צִוָּה מֹשֶׁה אֲשֶׁר לֹא־קָרָא יְהוֹשֻׁעַ נֶגֶד
כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וְהַנָּשִׁים[a] וְהַטַּף וְהַגֵּר הַהֹלֵךְ בְּקִרְבָּם׃ פ

9 1 וַיְהִי כִשְׁמֹעַ כָּל־הַמְּלָכִים אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בָּהָר וּבַשְּׁפֵלָה
וּבְכָל חֹוף הַיָּם הַגָּדֹול אֶל־מוּל הַלְּבָנֹון הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי[a] הַכְּנַעֲנִי[b]
הַפְּרִזִּי[c] הַחִוִּי[d] וְהַיְבוּסִי׃ 2 וַיִּתְקַבְּצוּ יַחְדָּו לְהִלָּחֵם עִם־יְהוֹשֻׁעַ וְעִם־
יִשְׂרָאֵל פֶּה אֶחָד׃[a] פ 3 וְיֹשְׁבֵי גִבְעֹון שָׁמְעוּ אֵת[a] אֲשֶׁר עָשָׂה
יְהוֹשֻׁעַ[b] לִירִיחֹו וְלָעָי׃ 4 וַיַּעֲשׂוּ גַּם־הֵמָּה בְּעָרְמָה וַיֵּלְכוּ וַיִּצְטַיָּרוּ[a]
וַיִּקְחוּ שַׂקִּים בָּלִים לַחֲמֹורֵיהֶם וְנֹאדֹות יַיִן בָּלִים וּמְבֻקָּעִים וּמְצֹרָרִים׃
5 וּנְעָלֹות בָּלֹות וּמְטֻלָאֹות[a] בְּרַגְלֵיהֶם וּשְׂלָמֹות בָּלֹות עֲלֵיהֶם וְכֹל[b]
לֶחֶם צֵידָם יָבֵשׁ הָיָה נְקֻדִּים׃[a] 6 וַיֵּלְכוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֶה
הַגִּלְגָּל וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו[a] וְאֶל־אִישׁ[b] יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאנוּ וְעַתָּה
כִּרְתוּ־לָנוּ בְרִית׃ 7 וַיֹּאמְרוּ[a] אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַחִוִּי אוּלַי בְּקִרְבִּי
אַתָּה יוֹשֵׁב וְאֵיךְ אֶכְרֹת[c]־לְךָ בְּרִית׃ 8 וַיֹּאמְרוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ עֲבָדֶיךָ
אֲנָחְנוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יְהוֹשֻׁעַ מִי אַתֶּם וּמֵאַיִן תָּבֹאוּ׃ 9 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה מְאֹד בָּאוּ עֲבָדֶיךָ לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי־שָׁמַעְנוּ
שִׁמְעֹו[a] וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה בְּמִצְרָיִם׃ 10 וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה לִשְׁנֵי
מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחֹון מֶלֶךְ חֶשְׁבֹּון וּלְעוֹג מֶלֶךְ־

ב 32 ג. ל. יג. 33 ג. כו בלוש וכל מלכים דכות. 34 ג. ו בנביא. ג. ו בנביא. ל. ו בנביא. יד בסיפ. ט. 35 ב. 36 כב. 37 ל. וכל ארזית דכות ב ו מ ב. 38 ז ר״ם בסיפ

Mm 3374. Mm 1188. Mm 804. Mp sub loco. Mm 969. Mm 1288. Mm 1743. Dt 27,26 et 31,24. Cp 9 Okhl 274. Mm 1289. Mm 1290. Mm 2580. Mp sub loco. Mm 1291. Mm 1292.

33 [a] pc Mss G-B min ⅀𝔗 רִיו– ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd זִים– ‖ [c] prb contaminatum ex והחצי (cf G* ἥμισυ) et חציו ‖ 34 [a–a] G ἐν τῷ νόμῳ Μωυσῆ cf 31 [b–b] ‖ 35 [a] G pr τοῖς ἀνδράσιν הָאֲנָשִׁים ‖ Cp 9,1 [a] G καὶ οἱ Γεργεσαῖοι וְהַגִּרְגָּשִׁי ‖ [b] pc Mss G⅀𝔗 Ms וְה׳ ‖ [c] nonn Mss G⅀𝔗 Ms וְה׳ ‖ [d] pc Mss G⅀ וְה׳ ‖ 2 [a] cf 8,30 [a] ‖ 3 [a] pc Mss G𝔙 ‖ [b] G κύριος = יהוה ‖ 4 [a] 1 prb c nonn Mss Vrs יד– cf 12 ‖ 5 [a] G pr καί ‖ [b] G כָּל– ‖ 6 [a] G πρὸς Ἰησοῦν ‖ [b] Ms 𝔄 בְּנֵי, G OLC (𝔙) πάντα כָּל– ‖ [c] K רוֹת– ‖ 9 [a] G (⅀𝔗 f Ms) τὸ ὄνομα αὐτοῦ = שְׁמוֹ.

20 אֶת־הָעִיר בָּאֵשׁ׃ 20 וַיִּפְנוּ אַנְשֵׁי[a] הָעַי[b] אַחֲרֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה עָלָה
עְשַׁן הָעִיר הַשָּׁמָיְמָה וְלֹא־הָיָה בָהֶם יָדַיִם לָנוּס הֵנָּה וָהֵנָּה ׀ וְהָעָם
21 הַנָּס הַמִּדְבָּר[c] נֶהְפַּךְ אֶל־הָרֹדְפִֽים׃ 21 וִיהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל רָאוּ כִּי־
לָכַד הָאֹרֵב אֶת־הָעִיר וְכִי עָלָה עְשַׁן הָעִיר וַיָּשֻׁבוּ וַיַּכּוּ אֶת־אַנְשֵׁי
22 הָעָי׃ 22 וְאֵלֶּה יָצְאוּ מִן־הָעִיר לִקְרָאתָם וַיִּהְיוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ אֵלֶּה
מִזֶּה וְאֵלֶּה מִזֶּה וַיַּכּוּ אוֹתָם עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ[a] שָׂרִיד ׀ וּפָלִיט׃
23 23 וְאֶת־מֶלֶךְ הָעַי תָּפְשׂוּ חָי וַיַּקְרִבוּ אֹתוֹ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ׃
24 24 וַיְהִי כְּכַלּוֹת יִשְׂרָאֵל לַהֲרֹג אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי הָעַי בַּשָּׂדֶה בַּמִּדְבָּר
אֲשֶׁר רָדָפُום בּוֹ ׀ וַיִּפְּלוּ כֻלָּם לְפִי־חָרֶב[a] עַד־תֻּמָּם וַיָּשֻׁבוּ[b] ׀ כָּל־
25 יִשְׂרָאֵל[c] הָעַי וַיַּכּוּ ׀ אֹתָהּ לְפִי־חָרֶב׃ 25 וַיְהִי כָּל־הַנֹּפְלִים בַּיּוֹם הַהוּא
26 מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה שְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף כֹּל אַנְשֵׁי[a] הָעָי׃ 26 וִיהוֹשֻׁעַ לֹא־
הֵשִׁיב יָדוֹ אֲשֶׁר נָטָה בַּכִּידוֹן עַד אֲשֶׁר הֶחֱרִים אֵת כָּל־יֹשְׁבֵי הָעָי׃
27 רַק הַבְּהֵמָה וְשָׁלָל ׀ הָעִיר הַהִיא בָּזְזוּ ׀ לָהֶם ׀ יִשְׂרָאֵל[a] כִּדְבַר יְהוָה
28 אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ׃ 28 וַיִּשְׂרֹף יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעָי[a] וַיְשִׂמֶהָ תֵּל־
עוֹלָם ׀ שְׁמָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 29 וְאֶת־מֶלֶךְ הָעַי תָּלָה עַל־הָעֵץ עַד־
עֵת הָעֶרֶב וּכְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּרִידוּ אֶת־נִבְלָתוֹ מִן־הָעֵץ
וַיַּשְׁלִיכוּ אוֹתָהּ אֶל־[a]פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר[a] וַיָּקִימוּ עָלָיו גַּל־אֲבָנִים גָּדוֹל
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ ס

30 [a]אָז יִבְנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר עֵיבָל׃
31 31 כַּאֲשֶׁר צִוָּה ׀ מֹשֶׁה ׀ עֶבֶד־יְהוָה אֶת־[a]בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּכָּתוּב[b] ׀ בְּסֵפֶר
תּוֹרַת[b] מֹשֶׁה מִזְבַּח אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת אֲשֶׁר לֹא־הֵנִיף עֲלֵיהֶן בַּרְזֶל וַיַּעֲלוּ
32 עָלָיו עֹלוֹת לַיהוָה וַיִּזְבְּחוּ שְׁלָמִים׃ 32 וַיִּכְתֹּב־שָׁם עַל־הָאֲבָנִים אֵת
מִשְׁנֵה תּוֹרַת מֹשֶׁה [a]אֲשֶׁר כָּתַב[a] לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 33 וְכָל־יִשְׂרָאֵל

[17] Mm 1071. [18] Mp sub loco. [19] Mm 1286. [20] Mm 1287. [21] Mm 2059. [22] Mm 3838. [23] Mm 97. [24] Mm 1752. [25] Mm 667. [26] Mm 1009. [27] Mm 1186. [28] Mm 415. [29] Mm 1197. [30] Mm 1155.

20 [a] G *οἱ κάτοικοι* = יֹשְׁבֵי cf 25[a] || [b] pc Mss העיר ע || [c–c] > G* || [d] nonn Mss pr אֶל || **21** [a] pc Mss העיר || **22** [a] G(T) *καταλειφθῆναι*, ר הֶאֱשׁ(י) cf 10,33[a] 11,8[c]; prp הַ cf S || [b] mlt Mss BSC לָהֶם || **24** [a–a] > G* || [b] G sg || [c–c] G *Ἰησοῦς* || **25** [a] G *τοὺς κατοικοῦντας* cf 20[a] et 24.26 || **26** [a] > G*, homtel? || **27** [a] C mlt Mss GSC[f Mss]ע pr בְּנֵי || **28** [a] Ms* GO העיר || **29** [a–a] G* *τὸν βόθρον* הַפֶּתַח || **30** [a] G tr 30–35 post 9,2 || **31** [a] pc Mss אל || [b–b] Ms* G בתורת cf 34[a–a] || **32** [a–a] > G*, prb gl.

יא[17]. כה. ד ול בסיפ[18]

ג ב חס וחד מל[19]. ב מל בלישׁ[20]. לה וכל ר״פ דכות. לא פסוק כי וכי[21]

ח פסוק דמיין[22]. ח[23]

ל ס״פ

ג[24]. ח[25] חס ב מנה בלישׁ

ג[26] חס ב מנה בסיפ

ל ומל

ל

ב חד מל וחד חס. ב

ד[24]

ג ב מל וחד חס[27]

ד[28] מל וכל כתיב דכות ב מ א. ג

יד בסיפ. ל בסיפ[18]. ג ול בלישׁ בסיפ[19]

ז וכל בלית דכות[29]

ב חד מל וחד חס׳. ג מל בלישׁ׳. ב״ל

תָּקִ֣ימוּ מֵהָאֹ֑רֶב[a] וְהוֹרַשְׁתֶּ֣ם אֶת־[b]הָעִ֗יר [c]וְנָתַ֤תָּה יְהוָה֙ אֱלֹהֵיכֶ֔ם
בְּיֶדְכֶ֖ם׃ 8 [a]וְהָיָ֕ה כִּתְפְשָׂכֶ֥ם אֶת־הָעִ֖יר תַּצִּ֣יתוּ אֶת־הָעִ֑יר בָּאֵ֣שׁ[a]
ד [b]כִּדְבַ֥ר יְהוָ֖ה[b] תַּעֲשׂ֣וּ רְאֽוּ צִוִּיתִ֥י אֶתְכֶֽם׃ 9 וַיִּשְׁלָחֵ֖ם יְהוֹשֻׁ֣עַ וַיֵּלְכ֑וּ
אֶל־הַמַּאְרָ֔ב וַיֵּשְׁב֗וּ בֵּ֚ין בֵּֽית־אֵ֣ל וּבֵין֙ הָעַ֔י מִיָּ֖ם לָעָ֑י[a] וַיָּ֣לֶן יְהוֹשֻׁ֔עַ
בַּלַּ֥יְלָה הַה֖וּא בְּת֥וֹךְ הָעָֽם׃[bc]
10 וַיַּשְׁכֵּ֤ם יְהוֹשֻׁ֙עַ֙ בַּבֹּ֔קֶר וַיִּפְקֹ֖ד אֶת־הָעָ֑ם וַיַּ֣עַל הוּא֩ וְזִקְנֵ֨י יִשְׂרָאֵ֜ל
ל לִפְנֵ֣י הָעָ֗ם הָעָֽי׃ 11 וְכָל־הָעָ֨ם[a] הַמִּלְחָמָ֜ה אֲשֶׁ֤ר אִתּוֹ֙ עָל֔וּ וַיִּגְּשׁ֖וּ וַיָּבֹ֑אוּ
ג חס. בניין חד מן ב״ל בלישׁ [k] 11
נֶ֣גֶד הָעִ֔יר [b]וַיַּחֲנ֖וּ מִצְּפ֣וֹן לָעָ֑י וְהַגַּ֥יְא בֵּינָ֖ם[c] וּבֵ֥ין הָעָֽי[b]׃ 12 וַיִּקַּ֕ח כַּחֲמֵ֥שֶׁת
[o]11 פד. אֲלָפִ֖ים אִ֑ישׁ וַיָּ֣שֶׂם אוֹתָ֗ם אֹרֵ֛ב בֵּ֥ין בֵּֽית־אֵ֖ל[a] וּבֵ֣ין הָעַ֑י מִיָּ֖ם לָעִֽיר׃[b]
לה 13 [a]וַיָּשִׂ֣ימוּ הָעָ֗ם אֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה֮ אֲשֶׁר֒ מִצְּפ֣וֹן לָעִ֔יר[b] וְאֶת־עֲקַבּ֖וֹ מִיָּ֑ם
ד בטע בסיפ 14 לָעִ֔יר וַיֵּ֣לֶךְ֙[c] יְהוֹשֻׁ֔עַ בַּלַּ֥יְלָה הַה֖וּא בְּת֣וֹךְ הָעֵמֶ֑ק[d]׃ 14 וַיְהִ֗י כִּרְא֛וֹת
מֶ֥לֶךְ הָעַ֖י [a]וַיְמַהֲר֣וּ וַיַּשְׁכִּ֔ימוּ וַיֵּצְא֣וּ אַנְשֵׁ֤י הָעִיר֙[a] לִקְרַ֣את־יִשְׂרָאֵ֔ל
ד[12] לַמִּלְחָמָ֖ה הֽוּא וְכָל־עַמּ֑וֹ [b]לַמּוֹעֵ֕ד לִפְנֵ֥י הָעֲרָבָ֖ה[b] וְה֣וּא לֹ֔א יָדַ֕ע
ל. לה וכל ר״פ דכות 15 כִּֽי־אֹרֵ֥ב לוֹ֙ מֵאַחֲרֵ֣י הָעִ֔יר׃ 15 וַיִּנָּגְע֥וּ יְהוֹשֻׁ֖עַ וְכָל־יִשְׂרָאֵ֑ל לִפְנֵיהֶ֗ם
בעי [a]וַיָּנֻ֖סוּ דֶּ֣רֶךְ הַמִּדְבָּֽר׃ 16 [a]וַיִּזָּעֲק֗וּ כָּל־הָעָם֙ אֲשֶׁ֣ר בָּעַ֔י[b] לִרְדֹּ֖ף
ד[14] אַחֲרֵיהֶ֑ם[a] וַיִּרְדְּפ֣וּ אַחֲרֵ֔י יְהוֹשֻׁ֖עַ[c] וַיִּנָּתְק֥וּ מִן־הָעִֽיר׃ 17 וְלֹֽא־נִשְׁאַ֥ר
ג בטע וחד מן ר סביר ובבית 17 אִ֣ישׁ בָּעַ֔י [a]וּבֵ֖ית אֵ֑ל[a] אֲשֶׁ֥ר לֹא־יָצְא֖וּ אַחֲרֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל וַיַּעַזְב֥וּ אֶת־
ג מל[15] הָעִ֖יר פְּתוּחָ֣ה וַיִּרְדְּפ֖וּ אַחֲרֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ פ 18 וַיֹּ֤אמֶר יְהוָה֙ אֶל־
יְהוֹשֻׁ֔עַ נְטֵ֥ה בַכִּידֹ֖ן אֲשֶׁר־בְּיָדְךָ֑ אֶל־הָעַ֣י[a] כִּ֚י בְּיָדְךָ֣ אֶתְּנֶ֔נָּה וַיֵּ֣ט
ג מל בלישׁ יְהוֹשֻׁ֔עַ בַּכִּידֹ֖ן אֲשֶׁר־בְּיָד֑וֹ אֶל־הָעִֽיר[b]׃ 19 וְהָאֹרֵ֗ב קָ֚מוּ מְהֵרָ֔ה
יז חס׳ את. ה ג מל רב חס[16] מִמְּקוֹמָ֔ם וַיָּרוּצ֖וּ כְּנָטּ֣וֹתָ֑ יָדוֹ֙ וַיָּבֹ֣אוּ הָעִ֔יר וַיִּלְכְּד֖וּהָ וַיְמַהֲר֥וּ וַיַּצִּ֖יתוּ

[8]Mm 1282. [9]Mm 1283. [10]Mm 1284. [11]Alii Mss Q לעי, cf Mp sub loco. [12]Mm 1062. [13]Mm 2708. [14]Mm 1285. [15]Mm 3956. [16]Mm 1301.

7 [a] prp מֵהַמַּאְרָב sec 9 | [b–b] G *καὶ πορεύσεσθε εἰς* אל וְנִגַּשְׁתֶּם cf 11 || [c–c] G* , | **8** [a–a] > G* || [b–b] G *κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο* כַּדָּבָר הַזֶּה || **9** [a] Ṡ *dmdjnt'* לעיר | [b–b] > G* || [c] K וּבֵינוֹ, nonn Mss ut Q; cf 3,4[a] || **12** [a] Ms K[Or] G[Omin] אָיִן || [b] pc Mss Q[Or] G[Omin] לעֵי ‖ **13** [a] G* || [b] pc Mss לָעִי || [c] l frt c nonn Mss וַיֵּלֶן ut 9 || [d] Ṡ *'m'* – הָעָם ut 9 || **14** [a–a] G* *ἔσπευσεν καὶ ἐξῆλθεν* וימהר ויצא cf 𝔙 || [b–b] > G* || **15/16** [a–a] > G* || [b] K בְּעִיר בָּעַי, id K in C𝔙 et Q[Ms] 𝔗[f]; Q[C Or Mss] K[Ms] G[OL] Ṡ𝔗 ut Q; 𝔗[Ed] *dbqrt' b'j* || [c] G *τῶν υἱῶν Ισραηλ* || **17** [a–a] > G*, dl || **18** [a] G *τὴν πόλιν* העיר || [b] pc Mss הָעָי || **19** [a] nonn Mss בְּנֹ׳.

20 וַיַּ֣עַן עָכָ֔ן אֶת־יְהוֹשֻׁ֖עַ וַיֹּ֣אמֶר אָמְנָ֗ה אָנֹכִ֞י חָטָ֤אתִי֙ לַיהוָ֣ה אֱלֹהֵ֔י צא. ב²³
וְכָזֹ֥את וְכָזֹ֖את עָשִֽׂיתִי׃ 21 וָאֶרְאֶ֨ה[a] בַּשָּׁלָ֜ל אַדֶּ֤רֶת שִׁנְעָר֙ אַחַ֔ת ב²¹. וארא ק
טוֹבָ֔ה וּמָאתַ֖יִם שְׁקָלִ֣ים כֶּ֑סֶף וּלְשׁ֥וֹן זָהָ֛ב חֲמִשִּׁ֥ים שְׁקָלִ֖ים מִשְׁקָלוֹ֙ ה²¹
וָאֶחְמְדֵ֔ם וָאֶקָּחֵ֑ם וְהִנָּ֤ם טְמוּנִים֙ בָּאֶ֔רֶץ בְּתוֹךְ֙ הָאָ֣הֳלִ֔י[b] וְהַכֶּ֖סֶף ל. ל. ל. ל
תַּחְתֶּֽיהָ׃ 22 וַיִּשְׁלַ֤ח יְהוֹשֻׁעַ֙ מַלְאָכִ֔ים וַיָּרֻ֖צוּ הָאָ֣הֳלָ֑ה וְהִנֵּ֥ה טְמוּנָ֖ה ח²²
בְּאָהֳלוֹ֙ וְהַכֶּ֖סֶף תַּחְתֶּֽיהָ׃ 23 וַיִּקָּחֻ֤ם מִתּוֹךְ֙ הָאֹ֔הֶל וַיְבִאֻ֖ם אֶל־ ב ומל²³. ל חס
24 יְהוֹשֻׁ֥עַ וְאֶל כָּל־בְּנֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל וַיַּצִּיג֥וּ[a] לִפְנֵ֖י יְהוָֽה׃ 24 וַיִּקַּ֣ח יְהוֹשֻׁ֗עַ ל וחס
אֶת־עָכָ֤ן בֶּן־זֶ֙רַח֙ [a]וְאֶת־הַכֶּ֣סֶף וְאֶת־הָאַדֶּ֔רֶת וְאֶת־לְשׁ֥וֹן הַזָּהָ֖ב[a] ד²⁴. ל
וְאֶת־בָּנָ֣יו וְאֶת־בְּנֹתָ֗יו וְאֶת־שׁוֹרוֹ֙ וְאֶת־חֲמֹרוֹ֙ וְאֶת־צֹאנ֣וֹ וְאֶת־אָהֳלוֹ֔ ו וכל אורית דכות
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ֙ וְכָל־יִשְׂרָאֵ֔ל[b] עִמּ֑וֹ וַיַּעֲל֣וּ אֹתָ֔ם עֵ֖מֶק עָכֹֽור׃ ב מ״ד. ל
לה וכל ר״פ דכות. ו חס בסיפ
25 וַיֹּ֣אמֶר יְהוֹשֻׁ֗עַ מֶ֚ה עֲכַרְתָּ֣נוּ יַעְכָּרְךָ֔[a] יְהוָ֖ה בַּיּ֣וֹם[b] הַזֶּ֑ה וַיִּרְגְּמ֤וּ אֹתוֹ֙ יו. ל. ל. ו²⁵
כָּל־יִשְׂרָאֵ֔ל אֶ֖בֶן[c] וַיִּשְׂרְפ֥וּ אֹתָ֛ם בָּאֵ֖שׁ [d]וַיִּסְקְל֥וּ אֹתָ֖ם בָּאֲבָנִֽים[d]׃ ו חס בסיפ. ו חס בסיפ
26 וַיָּקִ֨ימוּ עָלָ֜יו גַּל־אֲבָנִ֣ים גָּד֗וֹל [a]עַד֙ הַיּ֣וֹם הַזֶּ֔ה[a] וַיָּ֖שָׁב יְהוָ֑ה מֵחֲר֣וֹן ג
אַפּ֔וֹ עַל־כֵּ֗ן קָרָ֞א שֵׁ֤ם הַמָּקוֹם֙ הַה֣וּא עֵ֔מֶק עָכֹ֖ור עַ֥ד הַיֹּ֥ום הַזֶּֽה׃ פ ב בטע

ס 8 1 וַיֹּ֨אמֶר יְהוָ֜ה אֶל־יְהוֹשֻׁ֗עַ אַל־תִּירָ֤א וְאַל־תֵּ֙חַת֙ קַ֣ח עִמְּךָ֔ אֶת ב זקף קמ׳. יד פסוק
כָּל־עַ֖ם הַמִּלְחָמָ֑ה וְק֗וּם עֲלֵ֤ה הָעַי֙ רְאֵ֔ה נָתַ֥תִּי בְיָדְךָ֖ אֶת־מֶ֣לֶךְ הָעַ֑י את את ראת ואת ראת ד
2 וְאֶת־עַמּ֥וֹ וְאֶת־עִירוֹ֙ וְאֶת־אַרְצ֔וֹ׃ 2 וְעָשִׂ֥יתָ לָעַ֛י וּלְמַלְכָּ֖הּ כַּאֲשֶׁ֣ר ז²
עָשִׂ֑יתָ לִירִיחֹ֥ו וּלְמַלְכָּ֖הּ רַ֚ק־שְׁלָלָ֣הּ וּבְהֶמְתָּ֔הּ תָּבְז֥וּ לָכֶ֖ם שִׂ֣ים־לְךָ֑ כד
3 אֹרֶב֙ לָעִ֔יר מֵאַחֲרֶ֖יהָ׃ 3 וַיָּ֣קָם יְהוֹשֻׁ֗עַ וְכָל־עַם֙ הַמִּלְחָמָ֔ה לַעֲל֖וֹת ד
הָעַ֑י וַיִּבְחַ֣ר יְהוֹשֻׁ֗עַ שְׁלֹשִׁ֤ים אֶ֙לֶף֙ אִ֣ישׁ גִּבּוֹרֵ֣י הַחָ֔יִל וַיִּשְׁלָ֥חֵם לָ֖יְלָה׃ ה פת. ד
4 וַיְצַ֥ו אֹתָ֛ם לֵאמֹ֖ר רְא֣וּ אַתֶּ֗ם אֹרְבִים֙ לָעִ֔יר מֵאַחֲרֵ֖י הָעִ֑יר אַל־ ו חס בסיפ
5 תַּרְחִ֣יקוּ מִן־הָעִ֔יר מְאֹ֖ד וִהְיִיתֶ֥ם כֻּלְּכֶ֖ם נְכֹנִֽים׃ 5 וַאֲנִ֣י וְכָל־הָעָ֣ם סז ר״פ. נא מ״פ וכל ר״פ דכות ב מ ג
אֲשֶׁר־אִתִּ֑י נִקְרַ֣ב אֶל־הָעִ֗יר וְהָיָה֙ כִּֽי־יֵצְא֣וּ לִקְרָאתֵ֔נוּ כְּאֲשֶׁ֥ר בָּרִ֖אשֹׁנָ֑ה כה²
וְנַסְנ֥וּ לִפְנֵיהֶֽם׃ 6 וְיָצְא֣וּ אַחֲרֵ֔ינוּ עַד֙ הַתִּיקֵ֣נוּ אוֹתָ֔ם מִן־הָעִ֖יר כִּי ב. ז. ל
יְ֣אמְרוּ נָסִ֤ים לְפָנֵ֙ינוּ֙ כַּאֲשֶׁ֣ר בָּרִ֔אשֹׁנָה [a]וְנַסְנ֥וּ לִפְנֵיהֶֽם[a]׃ 7 וְאַתֶּ֖ם כב״. ב

[23] Mm 277. [24] Mm 1800. [25] Mm 1278. [26] Mm 111. [27] Mm 1279. [28] Mm 320. [29] Mm 53. Cp 8 [1] Mm 1280. [2] Mm 461. [3] Mm 1061. [4] Mm 2108. [5] Mm 98. [6] Mm 1743. [7] Mm 1281.

21 [a] K Q^{Or} וָאֶרְאֶה, K^{Or} nonn Mss ut Q ‖ [b] dl הָ (cf GɜC) vel l הָאֹהֶל (cf C^{Ms}) ‖ **23** [a] C וַיְצִיקֵם ‖ **24** [a-a] · G* ‖ [b] G* *ὁ λαὸς* cf 11[a] ‖ **25** [a] sic L B; C וַעֲכַר, Edd עָכַר ‖ [b] pc Mss C^{f} הַיּוֹם ‖ [c-c] G* ‖ [d-d] · BL ‖ **26** [a-a] · G* ‖ **Cp 8,6** [a–a] > G*.

ל. ל [a]הֲעָבַרְתָּ הַעֲבִיר[ab] אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶת־הַיַּרְדֵּן לָתֵת אֹתָנוּ׀ בְּיַד הָאֱמֹרִי

ל. ח[7] נב[8] מנה בלוש. ל. ט[9] ב.[10] לְהַאֲבִידֵנוּ וְלוּ הוֹאַלְנוּ וַנֵּשֶׁב בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן׃ 8 [a]בִּי ׀ אֲדֹנָי[a] מָה ׀ אֹמַר

ב. ה[11] אֲחֲרֵי אֲשֶׁר הָפַךְ יִשְׂרָאֵל עֹרֶף לִפְנֵי אֹיְבָיו׃ 9 וְיִשְׁמְעוּ הַכְּנַעֲנִי וְכֹל׀

ל. ד[12] יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְנָסַבּוּ עָלֵינוּ וְהִכְרִיתוּ אֶת־שְׁמֵנוּ מִן־הָאָרֶץ וּמַה־תַּעֲשֶׂה

נ חס לִשְׁמֶךָ הַגָּדוֹל׃ ס 10 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ קוּם לְךָ לָמָּה זֶּה

11 אַתָּה נֹפֵל עַל־פָּנֶיךָ׃ 11 חָטָא יִשְׂרָאֵל[a] וְגַם עָבְרוּ אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר

יא ס״פ[13] צִוִּיתִי אוֹתָם וְגַם לָקְחוּ מִן־הַחֵרֶם וְגַם גָּנְבוּ וְגַם כִּחֲשׁוּ ׀ וְגַם ׀ שָׂמוּ

יא[14]. ל ספרק ולא לא לא[14] ב[10] מנה חס. ל בִּכְלֵיהֶם׃ 12 וְלֹא ׀ יָכְלוּ ׀ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָקוּם לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם עֹרֶף יִפְנוּ[a]

ב. יט לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם כִּי הָיוּ לְחֵרֶם לֹא אוֹסִיף ׀ לִהְיוֹת עִמָּכֶם אִם־לֹא

ס[17] ר״פ ב מנה חס תַשְׁמִידוּ הַחֵרֶם מִקִּרְבְּכֶם׃ 13 קוֹם ׀ קַדֵּשׁ אֶת־הָעָם וְאָמַרְתָּ הִתְקַדְּשׁוּ

ה[15]. ה לְמָחָר כִּי ׀ כֹה ׀ אָמַר יְהוָה ׀ אֱלֹהֵי ׀ יִשְׂרָאֵל חֵרֶם בְּקִרְבְּךָ[a] יִשְׂרָאֵל לֹא

ל תוּכַל[b] לָקוּם לִפְנֵי אֹיְבֶיךָ[c] עַד־הָסִירְכֶם הַחֵרֶם מִקִּרְבְּכֶם׃

14 וְנִקְרַבְתֶּם בַּבֹּקֶר לִשִׁבְטֵיכֶם וְהָיָה הַשֵּׁבֶט אֲשֶׁר־יִלְכְּדֶנּוּ יְהוָה

ל יִקְרַב[a] לַמִּשְׁפָּחוֹת וְהַמִּשְׁפָּחָה אֲשֶׁר־יִלְכְּדֶנָּה יְהוָה תִּקְרַב[a] לַבָּתִּים

וְהַבַּיִת אֲשֶׁר יִלְכְּדֶנּוּ יְהוָה יִקְרַב[a] לַגְּבָרִים׃ 15 וְהָיָה הַנִּלְכָּד בַּחֵרֶם

לא פסוק כי וכי[19]. ל יִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ כִּי עָבַר אֶת־בְּרִית יְהוָה וְכִי־

עָשָׂה נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל׃

ב[20]. י זוגין[21] 16 וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיַּקְרֵב אֶת־יִשְׂרָאֵל[a] לִשְׁבָטָיו וַיִּלָּכֶד

ג בסיפ[22]. י[21] זוגין[22] ול בעינ. ג בסיפ[22] שֵׁבֶט יְהוּדָה׃ 17 וַיַּקְרֵב אֶת־מִשְׁפַּחַת[a] יְהוּדָה וַיִּלָּכֵד[b] אֶת מִשְׁפַּחַת

ג בסיפ[22]. י זוגין[21] הַזַּרְחִי וַיַּקְרֵב אֶת־מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי לַגְּבָרִים׃ וַיִּלָּכֶד זַבְדִּי׃ 18 וַיַּקְרֵב

י זוגין[21] אֶת־בֵּיתוֹ לַגְּבָרִים[a] וַיִּלָּכֵד עָכָן בֶּן־כַּרְמִי בֶן־זַבְדִּי[b] בֶּן־זֶרַח לְמַטֵּה

יא. כד יְהוּדָה׃ 19 וַיֹּאמֶר ׀ יְהוֹשֻׁעַ אֶל־עָכָן בְּנִי שִׂים־נָא כָבוֹד לַיהוָה אֱלֹהֵי

נז וכל תלים דכות ב מ״א יִשְׂרָאֵל וְתֶן־לוֹ תוֹדָה וְהַגֶּד־נָא לִי מָה עָשִׂיתָ אַל־[a]תְּכַחֵד מִמֶּנִּי׃

[7] Mm 1444. [8] Mm 1808. [9] Mm 392. [10] Ex 3,13. [11] Mm 2556. [12] Mm 193. [13] Okhl 357. [14] Mm 1139. [15] Mm 2545. [16] Mm 1276. [17] Mm 1995. [18] Mm 420. [19] Mm 2059. [20] Nu 24,2. [21] Mm 456. [22] Mm 3361.

7 [a–a] G* *διεβίβασεν ὁ παῖς σου* – הֶעֱבִיר עַבְדְּךָ ‖ [b] prb l יר־ ‖ [c] Ms אֹתָם, G *αὐτόν* = אֹתוֹ ‖ [a–a] > G* ‖ **11** [a] G *ὁ λαός* = הָעָם cf 16[a] 24[b] ‖ **12** [a] C יָ֫ ‖ **13** [a] G suff pl cf fin v ‖ [b] GC pl ‖ [c] 2 Mss אֹיְבֶךָ, Ms* GC יכם־ ‖ **14** [a] G *προσάξετε* ‖ **16** [a] G *τὸν λαόν* cf 11[a] ‖ **17** [a] C pc Mss C[Mss] חוֹת־, frt l cf G *κατὰ δήμους*; cf S ‖ [b] G(SC) *καὶ ἐνεδείχθη* = וַיִּלָּכֵד ‖ [c] C לְגֹ, pc Mss S לַבָּתִּים ‖ **18** [a] C ut 17[c] ‖ [b] cf 1[b] ‖ **19** [a] GS pr cop.

הָאֲנָשִׁים הַמְרַגְּלִים אֶת־הָאָרֶץ אָמַר יְהוֹשֻׁעַ בְּאוּ בֵית־הָאִשָּׁה הַזּוֹנָה ל²¹
וְהוֹצִיאוּ מִשָּׁם אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתֶּם לָהּ׃ ו
וַיָּבֹאוּ הַנְּעָרִים הַמְרַגְּלִים וַיּוֹצִיאוּ אֶת־רָחָב וְאֶת־אָבִיהָ וְאֶת־אִמָּהּ כב. כג יב
וְאֶת־אַחֶיהָ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ [a]וְאֶת כָּל־מִשְׁפְּחֹתֶיהָ [b]הוֹצִיאוּ [a] ל
וַיַּנִּיחוּם מִחוּץ לְמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל׃ 24 וְהָעִיר שָׂרְפוּ בָאֵשׁ וְכָל־אֲשֶׁר־ ב חד מל וחד חס
בָּהּ רַק הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב וּכְלֵי הַנְּחֹשֶׁת וְהַבַּרְזֶל נָתְנוּ אוֹצַר בֵּית־[a]יְהוָה׃ ד 24
25 וְאֶת־רָחָב הַזּוֹנָה וְאֶת־בֵּית אָבִיהָ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ הֶחֱיָה יְהוֹשֻׁעַ ל
וַתֵּשֶׁב בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי הֶחְבִּיאָה אֶת־הַמַּלְאָכִים[a] יב 25. ל
26 אֲשֶׁר־שָׁלַח יְהוֹשֻׁעַ לְרַגֵּל אֶת־יְרִיחוֹ׃ פ 26 וַיִּשָּׁבַע יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת ד פת 26
הַהִיא לֵאמֹר אָרוּר הָאִישׁ [a]לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר יָקוּם וּבָנָה אֶת־הָעִיר
ס־ הַזֹּאת [b]אֶת־יְרִיחוֹ[b] בִּבְכֹרוֹ יְיַסְּדֶנָּה וּבִצְעִירוֹ יַצִּיב דְּלָתֶיהָ׃ 27 וַיְהִי׃ ל. ל וכל לשון ארמי דכות. ו בנ״ך
יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי שָׁמְעוֹ בְּכָל־הָאָרֶץ׃ ד וכל נדרים דכות 27
7 1 וַיִּמְעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מַעַל בַּחֵרֶם וַיִּלְקַח עָכָן[a] בֶּן־כַּרְמִי בֶּן־ ב
זַבְדִּי[b] בֶּן־זֶרַח לְמַטֵּה יְהוּדָה מִן־הַחֵרֶם וַיִּחַר־אַף יְהוָה [c]בִּבְנֵי ל
2 יִשְׂרָאֵל׃ 2 וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ אֲנָשִׁים מִיְּרִיחוֹ הָעַי אֲשֶׁר [a]עִם־בֵּית אָוֶן
מִקֶּדֶם לְבֵית־אֵל[a] וַיֹּאמֶר [b]לָהֶם [b]לֵאמֹר עֲלוּ וְרַגְּלוּ אֶת־הָאָרֶץ ב
3 וַיַּעֲלוּ הָאֲנָשִׁים וַיְרַגְּלוּ אֶת־הָעָי׃ 3 וַיָּשֻׁבוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו ל
אַל־יַעַל כָּל־הָעָם כְּאַלְפַּיִם[a] אִישׁ אוֹ כִשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ יַעֲלוּ וְיַכּוּ ב. ג. ל
4 אֶת־הָעָי[b] אַל־תְּיַגַּע שָׁמָּה אֶת־כָּל־הָעָם כִּי מְעַט הֵמָּה׃ 4 וַיַּעֲלוּ מִן־ ל
5 הָעָם שָׁמָּה כִּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ וַיָּנֻסוּ לִפְנֵי אַנְשֵׁי הָעָי׃ 5 וַיַּכּוּ מֵהֶם ג. ב
אַנְשֵׁי הָעַי כִּשְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה אִישׁ וַיִּרְדְּפוּם לִפְנֵי הַשַּׁעַר עַד־הַשְּׁבָרִים ב. ל
6 וַיַּכֻּם בַּמּוֹרָד וַיִּמַּס לְבַב־הָעָם וַיְהִי לְמָיִם׃ 6 וַיִּקְרַע יְהוֹשֻׁעַ שִׂמְלֹתָיו יא. ל. ו
וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו אַרְצָה לִפְנֵי אֲרוֹן[a] יְהוָה עַד־הָעֶרֶב הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל כה. יא מנה בסיס
7 וַיַּעֲלוּ עָפָר עַל־רָאשָׁם׃ 7 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֲהָהּ ו אֲדֹנָי יְהוִה לָמָּה יו

21 Mm 880. 22 Mm 2610. 23 Mm 1271. 24 Mm 1272. 25 Mm 140. 26 Mm 1273. 27 Mp sub loco. Cp 7 1 Mm 1274. 2 Mm 1275. 3 Mm 917. 4 Mm 1213. 5 Mm 1553. 6 Mm 1257.

23 [a-a] prb add ‖ [b] 𝔊𝔖 sg ‖ **24** [a] ˃ Ms 𝔊*𝔘, frt ex 1Ch 29,8 ‖ **25** [a] 𝔊(𝔖) *τοὺς κατασκοπεύσαντας* הַמְרַגְּלִים ‖ **26** [a-a] ˂ Ms* 𝔊*; 𝔊^{BL} tr ante לאמר ‖ [b-b] 𝔊*, prb gl ‖ **Cp 7,1** [a] 𝔊*(𝔖) *Αχαρ* cf 1Ch 2,7; id in 18 20.24 ‖ [b] 𝔊* *Ζαμβρι* זַמְרִי cf 1Ch 2,6 𝔙ĩ et 𝔊 ‖ [c-c] nonn Mss 𝔗^{f} בִּישׂ׳ ‖ **2** [a] [a] 𝔊* sol *κατὰ Βαιθήλ*; א׳ עם־ב׳ frt gl ‖ **3** [a] 𝔊(𝔖) *ἀλλ' ὡς ...* = כִּי אִם כְּ׳ cf 𝔘 ‖ [b] 𝔊(𝔘) *τὴν πόλιν* = העיר ‖ **6** [a] ˂ 𝔊*.

כו בלישׁ וכל מלכים דכוות

9 וַאֲרוֹן בְּרִית יְהוָה הֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם׃ 9 וְהֶחָלוּץ הֹלֵךְ לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים

תקעי חד מן מחª כת ו וקר׳ י

תֹּקְעִוּ[a] הַשּׁוֹפָרוֹת וְהַמְאַסֵּף הֹלֵךְ אַחֲרֵי הָאָרוֹן הָלוֹךְ וְתָקוֹעַ

יב[9] . לך פסוק לא ולא ולא[10] . ל . ל

10 בַּשּׁוֹפָרוֹת׃ 10 וְאֶת־הָעָם צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר לֹא תָרִיעוּ וְלֹא־תַשְׁמִיעוּ

ב[11] . ב[12]

אֶת־קוֹלְכֶם [a]וְלֹא־יֵצֵא מִפִּיכֶם דָּבָר[a] עַד יוֹם אָמְרִי אֲלֵיכֶם הָרִיעוּ

כו[13] מנה בסיפ

וַהֲרִיעֹתֶם׃ 11 וַיַּסֵּב[a] אֲרוֹן־יְהוָה אֶת־הָעִיר הַקֵּף פַּעַם אֶחָת וַיָּבֹאוּ

מג

הַמַּחֲנֶה וָיָלִינוּ בַּמַּחֲנֶה׃ פ 12 וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיִּשְׂאוּ הַכֹּהֲנִים

כו[13] מנה בסיפ . ת[14] מנה בסיפ . ת[15] זרגין ול חס בלישׁ

אֶת־אֲרוֹן יְהוָה׃ 13 וְשִׁבְעָה הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת [a]הַיֹּבְלִים

כו[13] מנה בסיפ

לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה הֹלְכִים הָלוֹךְ וְתָקְעוּ[b] בַּשּׁוֹפָרוֹת[a] וְהֶחָלוּץ הֹלֵךְ

כו[13] מנה בסיפ . החלוץ

לִפְנֵיהֶם וְהַמְאַסֵּף הֹלֵךְ[c] אַחֲרֵי אֲרוֹן יְהוָה הָלוֹךְ[d] וְתָקוֹעַ בַּשּׁוֹפָרוֹת׃

ו[16] זקף פת וכל חקה מדה שנה תורה וא ס פ דכות ב מ א

14 וַיָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי פַּעַם אַחַת וַיָּשֻׁבוּ הַמַּחֲנֶה כֹּה עָשׂוּ

ג חס[17]

שֵׁשֶׁת יָמִים׃ 15 וַיְהִי [a]בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיַּשְׁכִּמוּ כַּעֲלוֹת[a] הַשַּׁחַר וַיָּסֹבּוּ

ו[16]

אֶת־הָעִיר [b]כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה[b] שֶׁבַע פְּעָמִים [c]רַק בַּיּוֹם הַהוּא סָבְבוּ אֶת־

ו[16]

הָעִיר שֶׁבַע פְּעָמִים׃ 16 וַיְהִי בַּפַּעַם[b] הַשְּׁבִיעִית תָּקְעוּ הַכֹּהֲנִים

ו[16]

בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם הָרִיעוּ כִּי־נָתַן יְהוָה לָכֶם אֶת־

הָעִיר׃ 17 וְהָיְתָה הָעִיר חֵרֶם הִיא וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ לַיהוָה רַק רָחָב

ל הַזּוֹנָה תִּחְיֶה הִיא וְכָל־אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבַּיִת[a] כִּי הֶחְבֵּאת[b]ָה[b] אֶת־הַמַּלְאָכִים

ל . ב . ו

אֲשֶׁר שָׁלָחְנוּ[a]׃ 18 וְרַק־אַתֶּם שִׁמְרוּ[a] מִן־הַחֵרֶם פֶּן־תַּחֲרִימוּ[b] וּלְקַחְתֶּם

ב . כד מל ד מנה בסיפ

מִן־הַחֵרֶם וְשַׂמְתֶּם אֶת־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל לְחֵרֶם וַעֲכַרְתֶּם אוֹתוֹ׃ 19 וְכָל

ל מל בסיפ

כֶּסֶף וְזָהָב וּכְלֵי נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל קֹדֶשׁ הוּא לַיהוָה אוֹצַר[a] יְהוָה יָבֹאוּ[b]׃

ב . ל חס

20 [a]וַיָּרֵעַ[b] הָעָם[a] וַיִּתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ[c] הָעָם אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר 20

ד מל . ט[19]

וַיָּרִעוּ[a] הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה וַתִּפֹּל הַחוֹמָה תַּחְתֶּיהָ וַיַּעַל הָעָם הָעִירָה

ג פסוק ועד ועד ועד[20] . ה . ל

אִישׁ נֶגְדּוֹ וַיִּלְכְּדוּ אֶת־הָעִיר׃ 21 וַיַּחֲרִימוּ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר בָּעִיר מֵאִישׁ 21

וְעַד־אִשָּׁה מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן וְעַד שׁוֹר וָשֶׂה וַחֲמוֹר לְפִי־חָרֶב׃ 22 וּלְשֻׁנַּיִם 22

[a]Mm 3811. [b]Mm 1055. [10]Mm 771. [11]Mm 3113. [12]Mm 3474. [13]Mm 1553. [14]Mm 1257. [15]Mm 456. [16]Mm 492. [17]Mp sub loco. [18]Mm 1703. [19]Mm 1972. [20]Mm 56.

9 [a] mlt Mss 𝔖𝔗 ut Q, K תָּקְעוּ **10** [a–a] . 𝔊* |, **11** [a] 𝔊(𝔖𝔙) *καὶ περιελθοῦσα* וַיָּסֹב ‖ **13** [a–a] 𝔊* *προεπορεύοντο ἐναντίον κυρίου* = הלכים לפני יהוה cf 𝔖 ‖ [b] l ותקוע ut 9b ‖ [c] > 𝔊* ‖ [d] mlt Mss ut Q, K הוֹלֵךְ ‖ **15** [a] K^{Or} al׳ בַּע׳ cf 4,18[a] ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ **17** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] 25 החבּיאה ‖ **18** [a] l prb ׳הָשֵׂ cf Vrs |, [b] 𝔊 *ἐνθυμηθέντες*, l תַּחְמְדוּ cf 7,21 ‖ [c] Ms אתם ‖ **19** [a] Ms 𝔖𝔗 + בֵּית, frt ex l Ch 29,8 cf 24 ‖ [b] 𝔊(𝔗) *εἰσενεχθήσεται* = יוּבָא ‖ **20** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] Ms* 𝔖𝔗 וירעו ‖ [c] C ׳כְּ ‖ [d] pc Mss 𝔊 + כל.

11 יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב בְּעַרְבוֹת יְרִיחוֹ׃ 11 וַיֹּאכְלוּ מֵעֲבוּר הָאָרֶץ [a] מִמָּחֳרַת ד. ב
12 הַפֶּסַח [a] מַצּוֹת וְקָלוּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃ 12 וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן [a] מִמָּחֳרָת ל. ב חס [9]
בְּאָכְלָם [a] מֵעֲבוּר הָאָרֶץ וְלֹא־הָיָה עוֹד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מָן וַיֹּאכְלוּ ב[10]. ב. כה
מִתְּבוּאַת אֶרֶץ כְּנַעַן בַּשָּׁנָה הַהִיא׃ ס

13 וַיְהִי בִּהְיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה [a] אִישׁ עֹמֵד ת
לְנֶגְדּוֹ וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָנוּ אַתָּה ל
14 אִם־לְצָרֵינוּ׃ 14 וַיֹּאמֶר [a] | לֹא כִּי אֲנִי שַׂר־צְבָא־יְהוָה עַתָּה בָּאתִי ב
וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ [b] אֶל־פָּנָיו אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ [c] וַיֹּאמֶר לוֹ מָה אֲדֹנָי מְדַבֵּר ב[11]. ב זקף קמ [12]
15 אֶל־עַבְדּוֹ׃ 15 וַיֹּאמֶר שַׂר־צְבָא־יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ שַׁל־נַעֲלְךָ [a] מֵעַל ב
רַגְלֶךָ [b] כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵד עָלָיו קֹדֶשׁ [c] הוּא וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כֵּן׃ ב[13] חס וכל כתיב דכות ב מ. כז בסע

6 1 וִירִיחוֹ סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין יוֹצֵא וְאֵין בָּא׃ ל. ל. [1] מ״פ אין ואין וכל ר״פ דכות ב מ ב. ט [2] מל וכל תלים דכות ב מ א
ס 2 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ רְאֵה נָתַתִּי בְיָדְךָ אֶת־יְרִיחוֹ
3 וְאֶת־מַלְכָּהּ [a] גִּבּוֹרֵי הֶחָיִל [a] : 3 וְסַבֹּתֶם אֶת־הָעִיר כָּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה א. ל
4 הַקֵּף אֶת־הָעִיר פַּעַם אֶחָת כֹּה תַעֲשֶׂה [a] שֵׁשֶׁת יָמִים׃ 4 [a] וְשִׁבְעָה ל מל
כֹּהֲנִים יִשְׂאוּ שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיֹּבְלִים לִפְנֵי הָאָרוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי ב. י זוגין [3]
5 תָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר שֶׁבַע פְּעָמִים וְהַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת׃ 5 וְהָיָה
בִּמְשֹׁךְ | בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל בְּשָׁמַעְכֶם [b] אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר [a] יָרִיעוּ כָּל־הָעָם ב. ח מל [4]. כשמעכם חד מן ג בלישׁ ק
תְּרוּעָה גְּדוֹלָה וְנָפְלָה חוֹמַת הָעִיר תַּחְתֶּיהָ וְעָלוּ הָעָם אִישׁ נֶגְדּוֹ׃
6 וַיִּקְרָא [a] יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן אֶל־הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם [b] שְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן נטל חס בנביא ב מנח בסיפ
הַבְּרִית וְשִׁבְעָה כֹהֲנִים יִשְׂאוּ שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת יוֹבְלִים לִפְנֵי אֲרוֹן ב. [14] זוגין ול בעינ. כו [15] מנח בסיפ
7 יְהוָה [b] : 7 וַיֹּאמְרוּ [a] אֶל־הָעָם עִבְרוּ וְסֹבּוּ אֶת־הָעִיר וְהֶחָלוּץ יַעֲבֹר וי״אמר חד מן ג בלישׁ כת כן וקר
8 לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה׃ 8 וַיְהִי כְּאֲמֹר [b] יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם [a] וְשִׁבְעָה הַכֹּהֲנִים כו [16] מנח בסיפ. ל
נֹשְׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיֹּבְלִים לִפְנֵי [c] יְהוָה עָבְרוּ וְתָקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת ת. י זוגין [3]

[9] Mm 14. [10] Mm 788. [11] Mm 1094. [12] Mm 1266. [13] Mm 1267. Cp 6 [1] Mm 1269. [2] Mm 1268. [3] Mm 456. [4] Mm 1270. [5] Mm 1954. [6] Mm 1553. [7] Mm 1257.

11 [a–a] > 𝔊* ‖ **12** [a–a] 𝔊* *μετὰ τὸ βεβρωκέναι αὐτούς* = אַחֲרֵי א׳ ‖ **13** [a] > 𝔊𝔖𝔙 ‖ **14** [a] mlt Mss 𝔊𝔖 לוֹ, false (prb ex b) ‖ [b] mlt Mss Or עַל ‖ [c] > 𝔊* ‖ **15** [a] pc Mss 𝔖 נעליך ‖ [b] mlt Mss 𝔊𝔖𝔙 רגליך ‖ [c] nonn Mss 𝔊𝔖𝔗 שׁוֹקְדָ; nonn Mss 𝔊^{L}𝔗^{Mss} pr אַדְמַת cf Ex 3,5 ‖ **Cp 6,2** [a–a] prb gl ‖ **3** [a] 𝔊^{OL}𝔖𝔙 pl ‖ **4** [a] > 𝔊* ‖ **5** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] nonn Mss 𝔗 ut Q ‖ **6** [a] 𝔊 *καὶ εἰσῆλθεν* ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ **7** [a] mlt Mss 𝔖𝔗^{Edd} ut Q; 𝔊 *παραγγείλατε* = אִמְרוּ? ‖ **8** [a–a] > 𝔊* ‖ [b] mlt Mss בָּא׳ ‖ [c] pc Mss 𝔖𝔙 + אֲרוֹן.

25 אֶת־בְּנֵיכֶם לֵאמֹר בַּיַּבָּשָׁה עָבַר יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃ 23 אֲשֶׁר־ 25
כל סיפ מל הוֹבִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת־מֵי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵיכֶם עַד־עָבְרְכֶם[a] כַּאֲשֶׁר
ה עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְיַם־סוּף אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ מִפָּנֵינוּ עַד־עָבְרֵנוּ׃
ו[26] פסוק למען למען 24 לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־יַד יְהוָה כִּי חֲזָקָה הִיא לְמַעַן 26
ג מנה ר״פ יָרְאֹתֶם[a] אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם[b] כָּל־הַיָּמִים׃ ס
5 1 וַיְהִי כִשְׁמֹעַ כָּל־[a]מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר 5
ו׳. כל סיפ מל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה[b] וְכָל־[c]מַלְכֵי הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר עַל־הַיָּם אֵת אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת־מֵי
עברים חד מן ז׳ חס מ ק בלי״ש. כה הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עַד־עָבְרֵנוּ[c] וַיִּמַּס לְבָבָם וְלֹא־הָיָה בָם עוֹד
רוּחַ מִפְּנֵי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל׃ ס
ז. ב 2 בָּעֵת הַהִיא אָמַר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ עֲשֵׂה לְךָ חַרְבוֹת צֻרִים 2
ב. ב וְשׁוּב[a] מֹל אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שֵׁנִית[b]׃ 3 וַיַּעַשׂ־לוֹ יְהוֹשֻׁעַ חַרְבוֹת צֻרִים 3
ל. ל. כנ ר״פ. ד ר״פ 4 וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־מָל יְהוֹשֻׁעַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־[a]גִּבְעַת הָעָרְלוֹת׃ 4
יְהוֹשֻׁעַ כָּל־הָעָם הַיֹּצֵא מִמִּצְרַיִם הַזְּכָרִים כֹּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה מֵתוּ
ל בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃ 5 כִּי־מֻלִים הָיוּ כָּל־הָעָם הַיֹּצְאִים 5
נא מ״פ וכל ר״פ דכות ב מ ג. ב חס וחד מל[a] וְכָל־[a]הָעָם הַיְלִדִים בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרַיִם לֹא־מָלוּ׃
6 כִּי[a] אַרְבָּעִים[a] שָׁנָה הָלְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל[b] בַּמִּדְבָּר עַד־תֹּם כָּל־הַגּוֹי[b] 6
ל. ב׳ אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיֹּצְאִים מִמִּצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע יְהוָה לָהֶם לְבִלְתִּי הַרְאוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר[c] נִשְׁבַּע יְהוָה
ד״ לַאֲבוֹתָם לָתֶת לָנוּ[a] אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃ 7 וְאֶת־[a]בְּנֵיהֶם הֵקִים[a] 7
ו חס בסיפ תַּחְתָּם אֹתָם מָל יְהוֹשֻׁעַ כִּי־עֲרֵלִים הָיוּ כִּי לֹא־מָלוּ אוֹתָם בַּדָּרֶךְ׃
כ בטע ר״פ. יא בטע 8 [a]וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תַּמּוּ כָּל־הַגּוֹי לְהִמּוֹל[a] וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּם בַּמַּחֲנֶה עַד 8
ל חֲיוֹתָם׃ פ 9 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם גַּלּוֹתִי אֶת־חֶרְפַּת 9
מִצְרַיִם[a] מֵעֲלֵיכֶם וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא גִּלְגָּל[b] עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
10 [a]וַיִּחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּגִּלְגָּל[a] וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח[b] בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר 10

25 Mm 1225. 26 Mm 2707. Cp 5 1 Mm 1264. 2 Mm 1646. 3 Mm 569. 4 Mm 1733. 5 Mm 1265. 6 Mm 1069. 7 Mm 1017. 8 Mm 284.

23 a GS suff 3 pl | 24 a prb l יִרְאָתָם (inf c suff) | b Ms GBal ינו– | Cp 5,1 a – G* | b – G* | 6 a G* b – G* || c mlt Mss Edd Vrs ut Q | 2 a G *καὶ καθίσας* -- ושב | b – G* | 6 a G* 42 | b nonn Mss TMss הדור || c nonn Mss S להם | 7 a T *dqmw* הקמים cf S | 8 a–a G* *περιτμηθέντες* || 9 a S(T) *dmṣrj* המצרים | b b – G* | 10 a a – G* b mlt Mss + בְּרֵאשִׁין mense primo cf GLS.

7 הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לָכֶם׃ 7 וַאֲמַרְתֶּם לָהֶם אֲשֶׁר נִכְרְתוּ מֵימֵי הַיַּרְדֵּן ב[8]
מִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה בְּעָבְרוֹ בַּיַּרְדֵּן [a]נִכְרְתוּ מֵי הַיַּרְדֵּן[a] וְהָיוּ כן בליש וכל מלכים דכות
8 הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לְזִכָּרוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד־עוֹלָם׃ 8 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי־ ו
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׂאוּ שְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה אֲבָנִים מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן מג
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לְמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיַּעַבְרוּם ג[9]. ל
9 עִמָּם אֶל־הַמָּלוֹן וַיַּנִּחוּם שָׁם׃ 9 וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים הֵקִים יְהוֹשֻׁעַ ב חד מל וחד חס
בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן תַּחַת מַצַּב רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן הַבְּרִית וַיִּהְיוּ שָׁם כו
10 עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 10 וְהַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן עֹמְדִים בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן עַד כו
תֹּם כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־[a]יְהוֹשֻׁעַ[a] לְדַבֵּר אֶל־הָעָם [b]כְּכֹל[b] ב[10]
11 אֲשֶׁר־צִוָּה מֹשֶׁה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ[b] וַיְמַהֲרוּ הָעָם וַיַּעֲבֹרוּ׃ 11 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־ ב[11]. כ בטע ר״פ[12]
תֹּם כָּל־הָעָם לַעֲבֹר וַיַּעֲבָר אֲרוֹן־יְהוָה וְהַכֹּהֲנִים [b]לִפְנֵי הָעָם[b]׃ ד מל[13]. כג[14] כט
מנה בסיק
12 וַיַּעַבְרוּ בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה חֲמֻשִׁים לִפְנֵי בְּנֵי ה. כל סיק דכות
ב מ[45]. ד וחס
13 יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה׃ 13 כְּאַרְבָּעִים[a] אֶלֶף חֲלוּצֵי ג[17]. ל[18]. ל
14 הַצָּבָא עָבְרוּ לִפְנֵי יְהוָה לַמִּלְחָמָה אֶל עַרְבוֹת יְרִיחוֹ׃ ס 14 בַּיּוֹם
הַהוּא גִּדַּל יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בְּעֵינֵי כָּל־[a]יִשְׂרָאֵל[a] וַיִּרְאוּ אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר ב[19]. ח[20] וכל שמואל דכות ב מ א
יָרְאוּ אֶת־מֹשֶׁה כָּל־יְמֵי חַיָּיו׃ פ
15 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃ 16 צַוֵּה אֶת־הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי ג. ג. כו
17 אֲרוֹן הָעֵדוּת וְיַעֲלוּ מִן־הַיַּרְדֵּן׃ 17 וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר יב[21]. ג
18 עֲלוּ מִן־הַיַּרְדֵּן׃ 18 וַיְהִי בַּעֲלוֹת[a] הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה כעלות ק
מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן נִתְקוּ כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים אֶל הֶחָרָבָה וַיָּשֻׁבוּ מֵי־ ו[22]. ג בנביא[23]. ג בסיק. ד[24]
19 הַיַּרְדֵּן לִמְקוֹמָם וַיֵּלְכוּ כִתְמוֹל־שִׁלְשׁוֹם עַל־כָּל־גְּדוֹתָיו׃ 19 וְהָעָם סד
עָלוּ מִן־הַיַּרְדֵּן בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַיַּחֲנוּ בַּגִּלְגָּל בִּקְצֵה מִזְרַח
20 יְרִיחוֹ׃ 20 וְאֵת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר לָקְחוּ מִן־הַיַּרְדֵּן כ. ב
21 הֵקִים יְהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל׃ 21 וַיֹּאמֶר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁר יִשְׁאָלוּן
22 בְּנֵיכֶם מָחָר [a]אֶת־אֲבוֹתָם[a] לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה׃ 22 וְהוֹדַעְתֶּם ל

[8] Mm 1261. [9] Mm 1041. [10] Mm 4035. [11] Mm 1262. [12] Mm 1017. [13] Mm 1259. [14] Mm 1553. [15] Mm 1257. [16] Jos 13,29; 22,13 et 15. [17] Alii Mss אלהם def sicut Ex 34,31; Nu 9,8, cf Mp sub loco. [18] Mm 1263 et Mm 1415. [19] Est 3,1. [20] Mm 1891. [21] Mm 853. [22] Mm 401. [23] Mm 2119. [24] Mm 1258.

7 [a–a] > 𝔊*𝔙 ‖ 10 [a] nonn Mss אל ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ 11 [a] 𝔊 *καὶ οἱ λίθοι* = וְהָאֲבָנִים ‖ [b b] 𝔊 *ἔμπροσθεν αὐτῶν* = לפניהם ‖ 13 [a] 𝔊𝔖𝔙 om כ ‖ 14 [a] 𝔊 + *γένους* ‖ 18 [a] nonn Mss K^{Or} ut Q cf 𝔖𝔗𝔙 ‖ 21 [a–a] 𝔊 *ὑμᾶς*.

ל וְהָאֲמָרִי ׀ וְהַיְבוּסִי׃ 11 הִנֵּה֙ אֲרוֹן֙ הַבְּרִ֣ית אֲד֔וֹן כָּל־הָאָ֖רֶץ עֹבֵ֑ר 11
ו בלוש 13 לִפְנֵיכֶ֖ם בַּיַּרְדֵּֽן׃ 12 וְעַתָּה֙ [a] קְח֣וּ לָכֶ֔ם שְׁנֵ֥י [b] עָשָׂ֖ר אִ֣ישׁ מִשִּׁבְטֵ֑י [c] יִשְׂרָאֵ֔ל 12
ג 14 . ב 15 אִישׁ־אֶחָ֖ד אִישׁ־אֶחָ֥ד לַשָּֽׁבֶט׃ 13 וְהָיָ֗ה [a] כְּפ֛וֹת רַגְלֵ֥י הַכֹּהֲנִ֖ים 13
כו . כו 16 ; 17 מנה נְשֹׂאֵ֣י ׀ אֲר֣וֹן ׀ יְהוָ֗ה אֲד֛וֹן כָּל־הָאָ֖רֶץ בְּמֵ֣י הַיַּרְדֵּ֑ן מֵ֤י הַיַּרְדֵּן֙ יִכָּֽרְת֔וּן בסיק . 18 . ב
ב הַמַּ֣יִם [b] הַיֹּרְדִ֔ים מִלְמָ֖עְלָה וַיַּעַמְד֣וּ [c] נֵ֣ד אֶחָ֑ד [d] ׃ 14 וַיְהִ֗י ׀ בְּנָסְע֣ 14
כו . ל הָעָם֮ מֵאָהֳלֵיהֶם֒ לַעֲבֹ֣ר אֶת־הַיַּרְדֵּ֗ן וְהַכֹּהֲנִים֙ נֹשְׂאֵ֣י הָאָר֣וֹן [a] הַבְּרִ֔ית לִפְנֵ֖י
ג ב מל וחד חס 19 . כו . כו הָעָֽם׃ 15 וְכֻבֵּ֣ו֔א [a] נֹשְׂאֵ֥י הָאָרוֹן֙ עַד־הַיַּרְדֵּ֔ן וְרַגְלֵ֥י הַכֹּהֲנִ֖ים נֹשְׂאֵ֣י הָאָר֑וֹן 15
ג 20 . ג בסיק . ד 21 נִטְבְּל֣וּ בִקְצֵ֣ה הַמַּ֔יִם וְהַיַּרְדֵּ֖ן מָלֵ֣א עַל־כָּל־גְּדוֹתָ֑יו כֹּ֖ל יְמֵ֥י קָצִֽיר׃
16 וַיַּעַמְד֣וּ הַמַּ֔יִם הַיֹּרְדִ֖ים מִלְמַ֣עְלָ֑ה קָ֚מוּ נֵ֣ד־אֶחָ֔ד הַרְחֵ֖ק [a] מְאֹ֑ד 16
מאדם . ב . ד ק בְּאָדָ֣ם [b] הָעִ֗יר אֲשֶׁ֛ר מִצַּ֥ד צָרְתָ֖ן [a] וְהַיֹּרְדִ֞ים עַל־ יָ֣ם הָעֲרָבָ֗ה יָם־הַמֶּ֫לַח
כו . כו ול בלוש תַּמּ֥וּ נִכְרָ֖תוּ וְהָעָ֣ם עָבְר֑וּ נֶ֖גֶד יְרִיחֽוֹ׃ 17 וַיַּעַמְד֣וּ הַכֹּהֲנִ֗ים נֹשְׂאֵי֙ הָאָר֣וֹן [a] 17
לה וכל ר״פ דכות בְּרִ֣ית יְהוָ֔ה בֶּחָרָבָ֖ה בְּת֣וֹךְ הַיַּרְדֵּ֑ן הָכֵ֗ן וְכֹל־יִשְׂרָאֵל֙ עֹבְרִ֣ים בֶּחָרָבָ֔ה
עַ֚ד אֲשֶׁר־תַּמּ֣וּ כָל־הַגּ֔וֹי לַעֲבֹ֖ר אֶת־הַיַּרְדֵּֽן׃
ד מל 1 . ג **4** 1 וַיְהִ֗י כַּאֲשֶׁר־תַּמּ֤וּ כָל־הַגּוֹי֙ לַעֲבֹ֣ר אֶת־הַיַּרְדֵּ֔ן פ וַיֹּ֥אמֶר ׀ **4**
ה ר״פ 2 יְהוָ֖ה אֶל־יְהוֹשֻׁ֥עַ ׀ לֵאמֹֽר׃ 2 קְח֣וּ [a] לָכֶ֗ם [b] מִן־הָעָם֮ [c] שְׁנֵ֣ים עָשָׂר֒ אֲנָשִׁ֔ים 2
ב 3 אִישׁ־אֶחָ֖ד [d] אִישׁ־אֶחָ֑ד מִשֵּֽׁבֶט׃ 3 וְצַוֻּ֥ם [a] אֹתָ֖ם ׀ לֵאמֹ֑ר שְׂא֣וּ ׀ לָכֶ֗ם מִזֶּה֙
ל מִתּ֣וֹךְ הַיַּרְדֵּ֔ן [b] מִמְּצַ֖ב רַגְלֵ֣י הַכֹּהֲנִ֑ים [b] הָכֵ֗ין שְׁתֵּ֤ים־עֶשְׂרֵה֙ אֲבָנִ֔ים
ב 3 וְהַעֲבַרְתֶּ֥ם אוֹתָ֛ם עִמָּכֶ֖ם וְהִנַּחְתֶּ֣ם אוֹתָ֑ם [b] בַּמָּל֕וֹן אֲשֶׁר־תָּלִ֥ינוּ בּ֖וֹ
ל הַלָּֽיְלָה׃ ס 4 וַיִּקְרָ֣א יְהוֹשֻׁ֗עַ ׀ אֶל־שְׁנֵ֣ים ׀ הָעָשָׂ֣ר אִ֣ישׁ אֲשֶׁר֩ הֵכִ֨ין
כה וכל ד״ה ועזרא דכות ב מ ה חס בלוש מִבְּנֵ֜י יִשְׂרָאֵ֗ל אִישׁ־אֶחָ֥ד אִישׁ־אֶחָ֛ד מִשֵּׁ֖בֶט׃ 5 וַיֹּ֣אמֶר [a] לָהֶ֔ם יְהוֹשֻׁ֖עַ 4 5
כו 6 , 6 מנה בסיק עִבְר֗וּ [b] לִפְנֵ֛י אֲרוֹן֥ [c] יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיכֶ֑ם [d] אֶל־תּ֣וֹךְ הַיַּרְדֵּ֔ן וְהָרִ֤ימוּ לָכֶם֙
ג 7 אִ֣ישׁ אֶ֔בֶן אַחַ֖ת עַל־שִׁכְמ֑וֹ לְמִסְפַּ֖ר שִׁבְטֵ֥י ׀ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵֽל׃ 6 לְמַ֣עַן 6 7
ב תִּֽהְיֶ֤ה זֹאת֙ אוֹת֙ בְּקִרְבְּכֶ֔ם כִּֽי־יִשְׁאָלוּן֙ בְּנֵיכֶ֣ם מָחָ֔ר [a] לֵאמֹ֖ר מָ֑ה

[13] Mm 874. [14] Mm 1049. [15] Mm 1256. [16] Mm 1553. [17] Mm 1257. [18] Mm 1013. [19] Mm 1186. [20] Mm 1064. [21] Mm 1258. Cp 4 [1] Mm 1259. [2] Mm 3588. [3] Mm 1260. [4] Mm 11. [5] Mm 1553. [6] Mm 1257. [7] Mm 1041.

12 [a] > 𝔊*𝔙; 𝔖 om cop ‖ [b] nonn Mss שנים ‖ [c] 𝔊* *ἀπὸ τῶν υἱῶν* = מִבְּנֵי ‖ **13** [a] 2 Mss אֲ֑ cf Vrs ‖ בְּנוּחַ ‖ [b] 2 Mss וה׳ cf 𝔊 ‖ [c] 𝔊𝔖 om cop ‖ [d–d] > 𝔊* ‖ **14** [a] 2 Mss אֲ֑ cf Vrs ‖ **15** [a] pc Mss ובבוא ‖ **16** [a–a] 𝔊* *σφόδρα σφοδρῶς ἕως μέρους Καριαθιαριμ* ‖ [b] mlt Mss Vrs ut Q ‖ **17** [a] Vrs leg אֲ֑ cf 14[a] ‖ **Cp 4,2** [a] 𝔊𝔙 sg ‖ [b] > 𝔊𝔙 ‖ [c–c] > 𝔊* ‖ [d–d] > pc Mss ‖ **3** [a] 𝔊𝔖𝔙 sg ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ **5** [a] > 𝔊*𝔙 ‖ [b] 𝔊 + *ἔμπροσθέν μου* ‖ [c] > 𝔊 ‖ [d] > 𝔊* ‖ **6** [a] pc Mss Edd + את־אבתם, ex 21.

תַּגִּידִי אֶת־דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיִינוּ נְקִיִּם מִשְּׁבֻעָתֵךְ [a] אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ [b][c]׃ ב וחס. ב. ג
21 וַתֹּאמֶר כְּדִבְרֵיכֶם כֵּן הוּא וַתְּשַׁלְּחֵם וַיֵּלֵכוּ וַתִּקְשֹׁר אֶת־תִּקְוַת [a] ג[23]
22 הַשָּׁנִי בַּהֲרִים וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ הָהָרָה וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשֶׁת יָמִים [a] עַד־ ג[24]
23 שָׁבוּ הָרֹדְפִים [a] וַיְבַקְשׁוּ הָרֹדְפִים בְּכָל־הַדֶּרֶךְ וְלֹא מָצָאוּ׃ 23 וַיָּשֻׁבוּ
שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַיֵּרְדוּ מֵהָהָר וַיַּעַבְרוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וַיְסַפְּרוּ־ ד[25]
24 לוֹ אֵת כָּל־הַמֹּצְאוֹת אוֹתָם׃ 24 וַיֹּאמְרוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ כִּי־נָתַן יְהוָה ל
בְּיָדֵנוּ [a] אֶת־כָּל־הָאָרֶץ וְגַם־נָמֹגוּ כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפָּנֵינוּ׃ ס יד. ד וחס[26]. ה

3 1 וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיִּסְעוּ מֵהַשִּׁטִּים וַיָּבֹאוּ עַד־הַיַּרְדֵּן [a] הוּא ל
2 וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [a] וַיָּלִינוּ שָׁם טֶרֶם יַעֲבֹרוּ׃ 2 וַיְהִי מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת ו'. ה
3 יָמִים וַיַּעַבְרוּ הַשֹּׁטְרִים בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה׃ 3 וַיְצַוּוּ אֶת־הָעָם לֵאמֹר ד ג מל וחד חס[2]. ג
כִּרְאוֹתְכֶם אֵת אֲרֹן בְּרִית־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם [a] נֹשְׂאִים ל. כו בלוש וכל מלכים דכות. ג[3]. ה
4 אֹתוֹ וְאַתֶּם [b] תִּסְעוּ מִמְּקֹמְכֶם וַהֲלַכְתֶּם אַחֲרָיו׃ 4 אַךְ | רָחוֹק יִהְיֶה ל
בֵּינֵיכֶם וּבֵינוֹ [a] כְּאַלְפַּיִם אַמָּה בַּמִּדָּה אַל־ [b] תִּקְרְבוּ אֵלָיו לְמַעַן אֲשֶׁר־ וביניו חד מן ב[4] בלוש. ק. ב דגש[5]. ל
תֵּדְעוּ אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ־בָהּ כִּי לֹא עֲבַרְתֶּם בַּדֶּרֶךְ מִתְמוֹל
5 שִׁלְשֹׁום׃ ס 5 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם הִתְקַדָּשׁוּ כִּי מָחָר יַעֲשֶׂה יז. ב קמ
6 יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם נִפְלָאוֹת׃ 6 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר שְׂאוּ יו
אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וְעִבְרוּ לִפְנֵי הָעָם וַיִּשְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וַיֵּלְכוּ מג
ס[6] לִפְנֵי הָעָם׃ ס 7 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם הַזֶּה אָחֵל גַּדֶּלְךָ ג[6]. ל
בְּעֵינֵי [a] כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן כִּי כַאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם־מֹשֶׁה אֶהְיֶה ד[7]. ב
עִמָּךְ׃ 8 וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת־הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן־הַבְּרִית לֵאמֹר בר״פ[8]. כו
9 כְּבֹאֲכֶם [a] עַד־קְצֵה מֵי הַיַּרְדֵּן בַּיַּרְדֵּן תַּעֲמֹדוּ׃ פ 9 וַיֹּאמֶר ג וחס[9]. יט
יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּשׁוּ הֵנָּה וְשִׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי [a] יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ ג וחס[10]. ח
10 [a]וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ [a] בְּזֹאת תֵּדְעוּן כִּי אֵל חַי בְּקִרְבְּכֶם וְהוֹרֵשׁ יוֹרִישׁ יט. ד[11]. ב בסיפ
מִפְּנֵיכֶם אֶת־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־הַחִתִּי וְאֶת־הַחִוִּי וְאֶת־הַפְּרִזִּי וְאֶת־הַגִּרְגָּשִׁי סימן[12] כתופגמס

[23] Mm 2694. [24] Mm 1100. [25] Mm 1167. [26] Mm 2733. Cp 3 [1] Mm 1436. [2] Mm 368. [3] Mm 1199. [4] Mm 1284. [5] Mm 774. [6] Mm 1059. [7] Mm 1252. [8] Mm 559. [9] Mm 1253. [10] Mm 1254. [11] Mm 1255. [12] Okhl 274 et Mp sub loco.

20 [a] 2 Mss 𝔊*𝔖 + הַזֶּה cf 17 || [b–b] > 𝔊* cf 17[b–b] || [c] ut 17[c] || **21** [a] pc Mss + חוט cf 18 || **22** [a–a] > 𝔊* || **24** [a] mlt Mss 𝔖𝔗[f] ביד׳ יע || Cp **3,1** [a–a] > 𝔊* || **3** [a] nonn Mss 𝔊*𝔖𝔗[Edd] ו׳ וה || [b] > 𝔊* || **4** [a] K נו–, mlt Mss ut Q || [b] 𝔊 pr στήσεσθε || **7** [a] nonn Mss לע׳ || **8** [a] pc Mss 𝔗[f Ms] בב׳ || **9** [a] 𝔊𝔗[Mss]𝔙 sg || **10** [a–a] > 𝔊*.

ב.ל.ל 6 וְהִיא֙ הֶעֱלָתַ֣ם הַגַּ֔גָּה וַתִּטְמְנֵ֖ם בְּפִשְׁתֵּ֣י הָעֵ֑ץ הָעֲרֻכ֥וֹת לָ֖הּ עַל־הַגָּֽג׃ 6

ת ר״פ.ל.ב 7 וְהָאֲנָשִׁ֞ים רָדְפ֣וּ אַחֲרֵיהֶ֗ם דֶּ֚רֶךְ הַיַּרְדֵּ֣ן עַל֔ [ה] מַּֽעְבְּר֖וֹת וְהַשַּׁ֣עַר סָגָ֑רוּ 7

י ר״פ.ב.ב 8 [b]אַחֲרֵ֣י כַּאֲשֶׁ֗ר [b] יָצְא֤וּ הָרֹדְפִים֙ אַחֲרֵיהֶ֔ם׃ 8 וְהֵ֣מָּה טֶ֔רֶם יִשְׁכְּב֖וּן וְהִ֣יא

9 עָלְתָ֣ה עֲלֵיהֶ֑ם עַל־הַגָּֽג׃ 9 וַתֹּ֣אמֶר֮ אֶל־הָאֲנָשִׁים֒ יָדַ֣עְתִּי כִּֽי־נָתַ֤ן

ל.ל.ד וחס 11 לָכֶם֙ אֶת־הָאָ֔רֶץ וְכִֽי־נָפְלָ֥ה אֵימַתְכֶ֖ם עָלֵ֑ינוּ [a]וְכִ֣י נָמֹ֔גוּ כָּל־יֹשְׁבֵ֖י

כל סיפ מל 10 הָאָ֥רֶץ מִפְּנֵיכֶֽם׃ [a] 10 כִּ֣י שָׁמַ֗עְנוּ אֶת֩ אֲשֶׁר־הוֹבִ֨ישׁ יְהוָ֜ה אֶת־מֵ֣י יַם־

ל סוף מִפְּנֵיכֶ֗ם בְּצֵאתְכֶם֙ מִמִּצְרָ֔יִם [a] וַאֲשֶׁ֣ר עֲשִׂיתֶ֔ם [b] לִשְׁנֵ֖י מַלְכֵ֣י הָאֱמֹרִ֑י

לי[12] חס בנ״ך וכל אוריית דכות׳ ב מ ד׳ מל.ג[13] 11 אֲשֶׁ֥ר בְּעֵבֶ֖ר הַיַּרְדֵּ֑ן לְסִיחֹ֥ן וּלְעֹ֖וג אֲשֶׁ֥ר הֶחֱרַמְתֶּ֖ם אוֹתָֽם׃ 11 וַנִּשְׁמַ֣ע

ד וחס[14] וַיִּמַּ֣ס לְבָבֵ֗נוּ וְלֹא־קָ֤מָה עוֹד֙ רֽוּחַ֔ בְּאִ֖ישׁ מִפְּנֵיכֶ֑ם כִּ֣י יְהוָ֤ה אֱלֹהֵיכֶם֙

ד.ל[15].ג[16] 12 הֽוּא־אֱלֹהִ֣ים בַּשָּׁמַ֔יִם מִמַּ֖עַל וְעַל־הָאָ֥רֶץ מִתָּֽחַת׃ 12 וְעַתָּ֞ה הִשָּׁבְעוּ־

נָ֤א לִי֙ בַּֽיהוָ֔ה כִּֽי־עָשִׂ֥יתִי עִמָּכֶ֖ם חָ֑סֶד וַעֲשִׂיתֶ֨ם גַּם־אַתֶּ֜ם עִם־בֵּ֣ית אָבִ֗י

ל.ל חֶ֣סֶד [a] וּנְתַתֶּם֙ לִ֣י א֔וֹת אֱמֶֽת׃ [a] 13 וְהַחֲיִתֶ֣ם אֶת־אָבִ֔י וְאֶת־אִמִּ֖י וְאֶת־

אחיונתי[17] חד מן ה[18] בלוש אַחַ֑י וְאֶת־אַחְיוֹתַ֣י [a] וְאֶת כָּל־אֲשֶׁ֣ר לָהֶ֔ם וְהִצַּלְתֶּ֥ם אֶת־נַפְשֹׁתֵ֖ינוּ מִמָּֽוֶת׃

14 וַיֹּ֣אמְרוּ לָ֔הּ הָאֲנָשִׁ֖ים נַפְשֵׁ֣נוּ תַחְתֵּיכֶ֑ם לָמ֣וּת אָ֔ם לֹ֥א תַגִּ֖ידוּ [a] אֶת־

ב וחס דְּבָרֵ֣נוּ זֶ֔ה וְהָיָ֣ה בְּתֵת־[b]יְהוָ֥ה לָ֛נוּ אֶת־הָאָ֖רֶץ וְעָשִׂ֣ינוּ עִמָּ֑ךְ חֶ֖סֶד וֶאֱמֶֽת׃

ל.ל 15 וַתּוֹרִדֵ֥ם בַּחֶ֖בֶל [a] בְּעַ֣ד הַחַלּ֑וֹן [b] כִּ֥י בֵיתָ֖הּ בְּקִ֣יר הַחוֹמָ֑ה וּבַחוֹמָ֖ה

16 הִ֥יא יוֹשֶׁ֖בֶת [b]׃ 16 וַתֹּ֣אמֶר לָהֶ֗ם הָהָ֙רָה֙ לֵ֣כוּ פֶּן־יִפְגְּעוּ֩ בָכֶ֨ם הָרֹדְפִ֜ים

ל וחס וְנַחְבֹּתֶ֣ם שָׁ֔מָּה שְׁלֹשֶׁ֥ת יָמִ֖ים עַד־שׁ֣וֹב הָרֹדְפִ֑ים [a] וְאַחַ֖ר תֵּלְכ֥וּ

ב.ב לְדַרְכְּכֶֽם׃ 17 וַיֹּ֣אמְרוּ֮ אֵלֶ֣יהָ הָאֲנָשִׁים֒ נְקִיִּ֣ם אֲנַ֔חְנוּ מִשְּׁבֻעָתֵ֖ךְ הַזֶּ֑ה

ג [a]אֲשֶׁ֥ר הִשְׁבַּעְתָּ֖נוּ [b] 18 הִנֵּ֣ה אֲנַ֔חְנוּ בָּאִ֖ים בָּאָ֑רֶץ אֶת־תִּקְוַ֣ת חוּט֩ הַשָּׁנִ֨י

ל.ל 18 הַזֶּ֜ה תָּקַ֣שְׁרִי בַּחַלּ֗וֹן אֲשֶׁ֤ר הוֹרַדְתָּ֙נוּ [a] בּ֔וֹ וְאֶת־אָבִ֖יךְ וְאֶת־אִמֵּ֑ךְ

ט.ל.כט.יט[20] 19 וְאֶת־אַחַ֙יִךְ֙ וְאֶת כָּל־בֵּ֣ית אָבִ֔יךְ תַּאַסְפִ֖י אֵלַ֥יִךְ הַבָּֽיְתָה׃ 19 וְהָיָ֕ה כָּל

יג.[21] יד אֲשֶׁר־יֵצֵ֥א מִדַּלְתֵ֖י בֵּיתֵ֑ךְ | דָּמ֣וֹ בְרֹאשׁ֔וֹ וַאֲנַ֥חְנוּ נְקִיִּ֖ם כֹּ֣ל

ב וחס[22] אֲשֶׁ֥ר יִהְיֶ֛ה אִתָּ֖ךְ בַּבַּ֣יִת דָּמ֥וֹ בְרֹאשֵׁ֖נוּ אִם־[c]יָ֥ד תִּֽהְיֶה־בּֽוֹ׃ 20 וְאִם־

[9] Mm 1249. [10] Hi 30,17. [11] Mm 2733. [12] Mp sub loco. [13] Mm 2665. [14] Mm 1051. [15] Mm 1250. [16] Mm 1920. [17] Mm 1251. [18] Mm 2058. [19] Mm 1100. [20] Mm 1557. [21] Mm 290.. [22] Mm 2023.

7 [a] mlt Mss 𝔗[f.Mss] עד || [b–b] l aut c pc Mss כ׳ (cf 𝔊) aut c pc Mss אחרי אשר (cf 𝔖𝔗) || **9** [a a] > 𝔊*, prb ex 24 || **10** [a] Ms* 𝔊* מארץ מ׳ || [b] 𝔊* 3 sg || **12** [a–a] > 𝔊* || **13** [a] mlt Mss ut Q, 𝔊* *πάντα τὸν οἰκόν μου* || **14** [a] mlt Mss 𝔊[O] ידי– || [b] 2 Mss כתת || **15** [a] > 𝔊* || [b–b] > 𝔊* || **16** [a] 𝔊 + *ὀπίσω ὑμῶν* cf 5.7 || **17** [a] > pc Mss; 2 Mss הזאת cf Vrs || [b–b] > 𝔊* cf 20[b–b] || [c] l frt תנו– || **18** [a] ut 17[c].

12 אֶלְהֵיכֶם[c] נֹתֵן לָכֶם לִרְשָׁתָהּ[d]׃ ס 12 וְלָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי ב[15]
13 שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה אָמַר יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃ 13 זָכוֹר אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה כל סוף דכות ב מ ג[16]
אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מֵנִיחַ לָכֶם וְנָתַן לָכֶם יד בסוף . ל
14 אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת׃ 14 נְשֵׁיכֶם טַפְּכֶם[a] וּמִקְנֵיכֶם יֵשְׁבוּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן ל . כ[17]
לָכֶם מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם תַּעַבְרוּ חֲמֻשִׁים לִפְנֵי אֲחֵיכֶם כָּל ד וחט
15 גִּבּוֹרֵי הַחַיִל וַעֲזַרְתֶּם אוֹתָם׃ 15 עַד אֲשֶׁר־יָנִיחַ יְהוָה לַאֲחֵיכֶם כָּכֶם ה פת
וְיָרְשׁוּ גַם־הֵמָּה אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָהֶם וְשַׁבְתֶּם
לְאֶרֶץ יְרֻשַּׁתְכֶם[a] וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ[a] אֲשֶׁר | נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה[b] עֶבֶד יו בסוף ל
16 יְהוָה[b] בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ׃ 16 וַיַּעֲנוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר כָּל
17 אֲשֶׁר־צִוִּיתָנוּ נַעֲשֶׂה וְאֶל־כָּל־אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנוּ נֵלֵךְ׃ 17 כְּכֹל אֲשֶׁר־ ל . ל
שָׁמַעְנוּ אֶל־מֹשֶׁה כֵּן[a] נִשְׁמַע אֵלֶיךָ רַק יִהְיֶה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[b] עִמָּךְ
18 כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־מֹשֶׁה׃ 18 כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יַמְרֶה אֶת־פִּיךָ וְלֹא־יִשְׁמַע ט ר״פ בסוף . ד[18]
אֶת־[a]דְּבָרֶיךָ [b]לְכֹל אֲשֶׁר־[b]תְּצַוֶּנּוּ יוּמָת רַק חֲזַק וֶאֱמָץ׃ פ ל

2 1 וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ־בִּן־נוּן מִן־הַשִּׁטִּים[a] שְׁנַיִם־אֲנָשִׁים מְרַגְּלִים בְּ
חֶרֶשׁ[b] לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ[c] אֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־יְרִיחֹו[d] וַיֵּלְכוּ[e] וַיָּבֹאוּ[f] בֵּית־ ב כת ש[2]
2 אִשָּׁה זוֹנָה וּשְׁמָהּ רָחָב וַיִּשְׁכְּבוּ־שָׁמָּה׃ 2 וַיֵּאָמַר לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר ג . יח ס״פ . ל . כתו רבל משיחה מצרים אשור ישראל דכות[3]
הִנֵּה אֲנָשִׁים בָּאוּ הֲנָה הַלַּיְלָה[a] מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַחְפֹּר אֶת־הָאָרֶץ׃ ל[4] . ג
3 וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶל־רָחָב לֵאמֹר הוֹצִיאִי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלַיִךְ[a] ל לשרן נקיבה ומלעיל . כט
4 אֲשֶׁר־בָּאוּ[a] לְבֵיתֵךְ[bc] כִּי לַחְפֹּר אֶת־כָּל[d]־הָאָרֶץ בָּאוּ׃ 4 וַתִּקַּח ג . יד
הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי[a] הָאֲנָשִׁים וַתִּצְפְּנָהוּ[b] וַתֹּאמֶר | כֵּן בָּאוּ אֵלַי הָאֲנָשִׁים ד[4] . ל
5 וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאַיִן הֵמָּה׃ 5 וַיְהִי הַשַּׁעַר לִסְגֹּר בַּחֹשֶׁךְ וְהָאֲנָשִׁים יָצָאוּ ה[6] . ג מל[7] . ח[8]
לֹא[a] יָדַעְתִּי אָנָה הָלְכוּ הָאֲנָשִׁים[b] רִדְפוּ מַהֵר[c] אַחֲרֵיהֶם כִּי תַשִּׂיגוּם׃ ל

[15] Mm 1246. [16] Jos 13,29; 22,13 et 15. [17] Mm 534. [18] Mm 1179. Cp 2 [1] Mm 1247. [2] Mm 4049. [3] Mm 958. [4] Mp sub loco. [5] Mm 1167. [6] Mm 1248. [7] Mm 3034. [8] Mm 1602.

11 [c] G* *ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν* cf Ⅎ ‖ [d] > G* ‖ **14** [a] Ⅎ nonn Mss GSTMssV וט׳ ‖ [b–b] > G* ‖ **15** [a–a] > G*, dl ‖ [b–b] > G* ‖ **17** [a] > G*S[W] ‖ [b] G suff 1 pl ‖ **18** [a] Ⅎ mlt Mss אל ‖ [b–b] G *καθότι* = כַּאֲשֶׁר ‖ **Cp 2,1** [a] G* *Σαττιν*, S *stjm*, V *Setim* ‖ [b] > G*S ‖ [c] mlt Mss GV וראו ‖ [d d] S *djrjhw* T[fMs] *jt jrjhw*; frt hic dl et tr ad הארץ ‖ [e] sic vel יִרְחוֹ ubique in Jos Jer et septies in 1.2 R, sed Nu Dt 1.2 S Esr Neh 1.2 Chr ubique et 1.2 R semel יְרֵחוֹ ‖ [f] ins prb יריחו cf G ‖ **2** [a] > G* ‖ **3** [a–a] > G* ‖ [b–b] > S, frt dl ‖ [c] G(S) + *τὴν νύκτα* cf 2[a] ‖ [d] > pc Mss G*S ‖ **4** [a] > G*V ‖ [b] l נַם– cf GST ‖ [c–c] > G* ‖ **5** [a] mlt Mss G[min]ST[Ms] ולא ‖ [b] > G*SV ‖ [c] > G*.

1 1 וַיְהִי֙ אַחֲרֵ֣י מ֣וֹת מֹשֶׁ֔ה עֶ֥בֶד יְהוָ֖ה וַיֹּ֣אמֶר יְהוָ֑ה אֶל־יְהוֹשֻׁ֥עַ בִּן־נ֖וּן מְשָׁרֵ֥ת מֹשֶׁ֖ה לֵאמֹֽר׃ 2 מֹשֶׁ֥ה עַבְדִּ֖י מֵ֑ת וְעַתָּ֗ה ק֚וּם עֲבֹ֣ר אֶת־

יא זוגין דמטע בטע'. ר. יד בסיפ. ג

ב2. ג ר״פ4. 1 2

נא מ״פ וכל ר״פ דכות׳ ב מ ג. ז

הַיַּרְדֵּ֣ן הַזֶּ֔ה אַתָּ֖ה וְכָל־הָעָ֣ם הַזֶּ֑ה אֶל־הָאָ֕רֶץ אֲשֶׁ֥ר אָנֹכִ֛י נֹתֵ֥ן לָהֶ֖ם לִבְנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ 3 כָּל־מָק֕וֹם אֲשֶׁ֥ר תִּדְרֹ֛ךְ כַּף־רַגְלְכֶ֖ם בּ֣וֹ לָכֶ֑ם

ט ר״פ בסיפ. ב. ה וחס5. ל 3

כַּאֲשֶׁ֥ר דִּבַּ֖רְתִּי אֶל־מֹשֶׁ֑ה נָתַ֥תִּי לָכֶ֖ם׃ 4 מֵהַמִּדְבָּ֣ר וְהַלְּבָנ֣וֹן הַזֶּ֔ה וְעַד־הַנָּהָ֥ר הַגָּד֖וֹל נְהַר־פְּרָ֑ת כֹּ֖ל אֶ֣רֶץ הַחִתִּ֑ים וְעַד־הַיָּ֥ם הַגָּד֖וֹל מְב֥וֹא

ב6. יד פסוק ועד ועד8 4

ה. ב

הַשָּׁמֶ֔שׁ יִֽהְיֶ֥ה גְּבוּלְכֶֽם׃ 5 לֹא־יִתְיַצֵּ֥ב אִישׁ֙ לְפָנֶ֔יךָ כֹּ֖ל יְמֵ֣י חַיֶּ֑יךָ

ג ב חס וחד מל. ז ר״פ בסיפ וחד מן 8 ר״פ לא לא ולא 5

כַּאֲשֶׁ֥ר הָיִ֖יתִי עִם־מֹשֶׁ֑ה אֶהְיֶ֥ה עִמָּ֖ךְ לֹ֥א אַרְפְּךָ֖ וְלֹ֥א אֶעֶזְבֶֽךָּ׃ 6 חֲזַ֥ק

ב. ל

וֶאֱמָ֗ץ כִּ֣י אַתָּ֞ה תַּנְחִ֤יל אֶת־הָעָם֙ הַזֶּ֔ה אֶת־הָאָ֕רֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּ֥עְתִּי לַאֲבוֹתָ֖ם לָתֵ֥ת לָהֶֽם׃ 7 רַ֣ק חֲזַ֤ק וֶאֱמַץ֙ מְאֹ֔ד לִשְׁמֹ֖ר לַעֲשׂ֑וֹת כְּכֹ֣ל

ב פת 6

הַתּוֹרָ֞ה אֲשֶׁר־צִוְּךָ֣ מֹשֶׁ֣ה עַבְדִּ֗י אַל־תָּס֤וּר מִמֶּ֙נּוּ֙ יָמִ֣ין וּשְׂמֹ֔אול לְמַ֣עַן

ל. ו סביר׳ ממנה11

תַּשְׂכִּ֔יל בְּכֹ֖ל אֲשֶׁ֥ר תֵּלֵֽךְ׃ 8 לֹא־יָמ֣וּשׁ סֵ֔פֶר הַתּוֹרָ֥ה הַזֶּ֖ה מִפִּ֑יךָ

ג12. ז ר״פ בסיפ. ב 7

וְהָגִ֥יתָ בּ֛וֹ יוֹמָ֖ם וָלָ֑יְלָה לְמַ֣עַן תִּשְׁמֹ֗ר לַעֲשׂ֛וֹת כְּכֹ֥ל־הַכָּת֖וּב בּ֑וֹ כִּי־

ל

אָ֣ז תַּצְלִ֣יחַ אֶת־דְּרָכֶ֔ךָ וְאָ֥ז תַּשְׂכִּֽיל׃ 9 הֲלֹ֥וא צִוִּיתִ֖ךָ חֲזַ֣ק וֶאֱמָ֑ץ אַל־

ג חס13. ד. ל 8

תַּעֲרֹ֥ץ וְאַל־תֵּחָ֖ת כִּ֣י עִמְּךָ֣ יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ בְּכֹ֖ל אֲשֶׁ֥ר תֵּלֵֽךְ׃ ס

ג12. 9

10 וַיְצַ֣ו יְהוֹשֻׁ֔עַ אֶת־שֹׁטְרֵ֖י הָעָ֑ם לֵאמֹֽר׃ 11 עִבְר֞וּ | בְּקֶ֣רֶב הַֽמַּחֲנֶ֗ה וְצַוּ֤וּ

ב 10 11

אֶת־הָעָם֙ לֵאמֹ֔ר הָכִ֥ינוּ לָכֶ֖ם צֵדָ֑ה כִּ֣י בְעוֹד֩ | שְׁלֹ֨שֶׁת יָמִ֜ים אַתֶּ֗ם

ג. ז. ג חס בנביא14

עֹבְרִ֤ים אֶת־הַיַּרְדֵּן֙ הַזֶּ֔ה לָבוֹא֙ לָרֶ֣שֶׁת אֶת־הָאָ֔רֶץ אֲשֶׁ֥ר יְהוָ֖ה

יג. ב בסיפ

Cp 1 [1]Mm 794. [2]Nu 11,28. [3]Mm 3363. [4]Mm 1225. [5]Mm 1118. [6]1S 25,14. [7]Mm 1243. [8]Mm 1244. [9]Mm 1245. [10]Dt 10,11. [11]Mm 2038. [12]Mm 204. [13]Mm 605. [14]Mp contra textum; mlt Mss plen, duae scholae non congruentes, cf Mp sub loco.

Cp 1, 1 [a–a] > G* || [b] Dt 3,21 Jdc 2,7 שוּעַ– || [c] G ubique *Ναυη* (false pro *Ναυν*) || **2** [a] > G* || [b–b] > G*, gl || **3** [a] pc Mss G רגליכם |, [b] pc Mss S יְהֵיֶה |, **4** [a] > G*V et Dt 11,7, dl, || [b] GSA ut Dt 11,7 עד, sic l || [c–c] > G*, gl || **5** [a] GSV suff pl || **6** [a] mlt Mss Edd אל || [b] G* suff 2 pl || **7** [a] > G* || [b] nonn Mss G*V ולֹ׳ || [c–c] G *καθότι*, l כאשר (cf ממנו) |, [d] pc Mss A בכל, 2 Mss* S כל |, [e] G* pr *καί* |, **8** [a] GS pr cop |, [b] Ms GV הזאת || [c] Ms* בכל, G(SV) *πάντα* || [d–d] > G*; V om כי || [e] mlt Mss GT דרכיך, V sg || **11** [a] > G* || [b] G* pr *καί*.

6 יְהוָה׃ 6 וַיִּקְבֹּר[a] אֹתוֹ בַּגַּי[b] בְּאֶרֶץ מוֹאָב[c] מ֫וּל בֵּית פְּעוֹר וְלֹא־יָדַע
7 אִישׁ אֶת־קִבְרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 7 וּמֹשֶׁה בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה
8 בְּמֹתוֹ לֹא־[a]כָהֲתָה[b] עֵינוֹ וְלֹא־נָס לֵחֹה[c]׃ 8 וַיִּבְכּוּ[a] בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־
9 מֹשֶׁה בְּעַרְבֹת מוֹאָב שְׁלֹשִׁים יוֹם וַיִּתְּמוּ יְמֵי בְכִי אֵבֶל מֹשֶׁה׃ 9 וִיהוֹשֻׁעַ
בִּן־נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה כִּי־סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת־יָדָיו[a] עָלָיו וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו
10 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ 10 וְלֹא־[a]קָם נָבִיא
11 עוֹד[a] בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יְדָעוֹ יְהוָה פָּנִים[a] אֶל־פָּנִים׃ 11 לְכָל־
הָאֹתוֹת וְהַמֹּפְתִים אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְפַרְעֹה
12 וּ[a]לְכָל־עֲבָדָיו[a] וּלְכָל־אַרְצוֹ׃ 12 וּלְכֹל[c] הַיָּד[c] הַחֲזָקָה וּלְכֹל הַמּוֹרָא
הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי[a] כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ מא

סכום הפסוקים של ספר
תשע מאות
וחמשים וחמשה׃
הֹנֹץ

וחציו ועשית על־פי[14]
וסדרים לֹא

סכום הפסוקים של תורה
חמשת אלפים
ושמונה מאות
וארבעים
וחמשה׃
הֹף מֹה

כל סדרי התורה
מאה וששים ושבעה׃
קסז

סכום התיבות של תורה
תשעה ושבעים אלף
ושמונה מאות
וחמשים
וששה

סכום האותיות של תורה ארבע מאות אלף
ותשע מאות וארבעים וחמשה

ב׳. ג חס בלישׁ וחד מן ט׳ כת חס א. יא׳ ו מנה בתורי

ז ר״פ[6]

ג חס[7]. ט׳[8]. ל וכת ה[9]

יז ר״פ בסי׳[10]. ב[11]

ל. ב. ה[12]

ג ב מנה מל בלישׁ בתור

ד ר״פ. ל. ד. ל

ח מל בתור[13]

[2] Mm 2180. [4] Mm 922. [5] Mm 130. [6] Mm 3363. [7] Mm 1029. [8] Mm 3145. [9] Mm 598. [10] Mm 1165. [11] Est 5,9. [12] Mm 243. [13] Mm 73. [14] Dt 17,10, cf Mp sub loco.

6 [a] 𝔐[Mss]𝔊 רו– || [b] 𝔜[Ken1] nonn Mss 𝔖𝔐 בניא cf 3,29 4,46 || [c–c] > 𝔊[BΘLmin] || 7 [a] Ms 𝔖𝔊[min] ולא || [b] 𝔐[Ms] כחתה || [c] > 𝔊[Omin]; 𝔙 *dentes* || 9 [a] 2 Mss 𝔐 ידו cf Nu 27,18.23 || 10 [a–a] 𝔐 ע׳ נ׳ || 11 [a–a] > 𝔖 cf 𝔊[Ms] || 12 [a] mlt Mss ל maj.

ל[29] 24 וְלְאָשֵׁר אָמַר

ל בָּרוּךְ מִבָּנִים אָשֵׁר יְהִי[a] רְצוּי אֶחָיו וְטֹבֵל[b] בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ[c]:

ל.ל 25 בַּרְזֶל וּנְחֹשֶׁת מִנְעָלֶיךָ[a] וּכְיָמֶיךָ דָּבְאֶךָ[b]:

ב.ב[30] 26 אֵין כָּאֵל[a] יְשֻׁרוּן רֹכֵב שָׁמַיִם[b] בְּעֶזְרֶךָ

וּבְגַאֲוָתוֹ[c] שְׁחָקִים:

ל.ג כת׳[31].ג[32] 27 [a]מְעֹנָה[b] אֱלֹהֵי קֶדֶם וּמִתַּחַת[ac] זְרֹעֹת[d] עוֹלָם[e]

וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר[f] הַשְׁמֵד[g]:

ח ד חס וחד מל[33].ח[34].ל 28 וַיִּשְׁכֹּן[a] יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין[b] יַעֲקֹב

אֶל[c]־אֶרֶץ דָּגָן וְתִירֹושׁ [d]אַף־שָׁמָיו[d] יַעַרְפוּ טָל[e]:

ב ומל[35].ב 29 אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ [a]עַם נוֹשַׁע[a] בַּיהוָה

ל מָגֵן[b] עֶזְרֶךָ [c]וַאֲשֶׁר־חֶרֶב[c] גַּאֲוָתֶךָ[d]

ה וחס[36] וְיִכָּחֲשׁוּ אֹיְבֶיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל־בָּמוֹתֵימוֹ[e] תִּדְרֹךְ: ס

ל.יז וכל אל הר הכרמל דכות[1] 34 1 [a]וַיַּעַל מֹשֶׁה מֵעַרְבֹת מוֹאָב אֶל־הַר נְבוֹ רֹאשׁ הַפִּסְגָּה אֲשֶׁר 34

ב.יז עַל־פְּנֵי יְרֵחוֹ וַיַּרְאֵהוּ יְהוָה אֶת־כָּל־הָאָרֶץ [b]אֶת־הַגִּלְעָד עַד־דָּן[b]:

ל 2 [a]וְאֶת־כָּל־[b]נַפְתָּלִי וְאֶת־[c]אֶרֶץ אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְאֵת כָּל־אֶרֶץ יְהוּדָה[a] 2

עַד[d] הַיָּם הָאַחֲרוֹן: 3 [a]וְאֶת־הַנֶּגֶב וְאֶת־הַכִּכָּר בִּקְעַת יְרֵחוֹ עִיר 3

ה בטע ר״ם בסיס. ו ר״ם[2] הַתְּמָרִים עַד־צֹעַר: 4 [a]וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו[a] זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי[b] 4

ל ומל.טו לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ[c] אֶתְּנֶנָּה הֶרְאִיתִיךָ בְעֵינֶיךָ

ח וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר: 5 וַיָּמָת שָׁם[a] מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה בְּאֶרֶץ מוֹאָב עַל־פִּי 5

[29] Mp sub loco. [30] Mm 3035. [31] Mm 68. [32] Mm 1912. [33] Mm 537. [34] Mm 2544. [35] Mm 3425. [36] Mm 1118. Cp 34 [1] Mm 385. [2] Mm 1931.

24 [a] ωG ′ו; prp יְהִיֶה ‖ [b] G^{-LO} om cop ‖ [c] ωC^{J} לי׳– ‖ 25 [a] mlt Mss BCS לְךָ–, G(V) *τὸ ὑπόδημα αὐτοῦ* = מִנְעָלוֹ ‖ [b] ω רביך (רַבֶּיךָ vel רַגְּיךָ?); G(S) *ἡ ἰσχύς σου* cf ug IV AB II: 21f; V libere vertit ‖ 26 [a] G(S) *ὥσπερ ὁ θεός* = כְּאֵל; C^{J} *'lh' k'lh'* cf V ‖ [b–b] prp מְמַעַל (cf V) vel מעונו ‖ [c] prp מִתַּחְתּוֹ ‖ [d] ω^{Mss} זרועתו ‖ [e] nom proprium divinum? ‖ [f] prp הָאֱמֹרִי (וְאֶת) ‖ [g] C ω^{Mss} מיד–; prp אֶשְׁמִיד (cf S) vel יַשְׁמִיד m cs cf [f] ‖ 28 [a] V om cop ‖ [b] prp עֶין vel יָעִין (a עין) cf Jes 13,22 G *κατοικήσουσι* ‖ [c] > V^{Ken69}; ω על ‖ [d–d] ω שמיך ואף, S(V) *w'p šmj'* = ואף שמים ‖ [e] sic vid L ‖ 29 [a–a] ω CC^{J} הָעָם הַנּוֹשָׁע ‖ [b] pr יהוה (cf S) vel l מָגֵּן ‖ [c–c] prp חַרְבּוֹ וַאֲשֶׁר vel l חַרְבִּי ‖ [d] l c ω גַּאֲתְךָ? cf 26 ‖ [e] ω במתם cf G ‖ Cp 34,1 [a] C^{J} libere vertit et exegesim praebet ‖ [b–b] ω מנהר מצרים עד הנהר הגדול נהר פרת ‖ 2 [a–a] > ω ‖ [b] Ms G^{-Ms} + ארץ ‖ [c] Ms CGS + כל ‖ [d] ω ועד ‖ 3 [a] > ω ‖ 4 [a] G *πρὸς Μωυσην* = לְמֹשֶׁה ‖ [b] ωS + לאבתיך ‖ [c] GS pl ‖ 5 [a] > G$^{BOL\,min}$.

14 וּמִמֶּגֶד תְּבוּאֹת שָׁמֶשׁ וּמִמֶּגֶד גֶּרֶשׁ[a] יְרָחִים׃ ל 21.ל.ד 22
15 וּמֵרְאשׁ[b] הָרֵרֵי[c]־קֶדֶם וּמִמֶּגֶד גִּבְעוֹת[d] עוֹלָם׃ ג
16 וּמִמֶּגֶד אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ[a] וּרְצוֹן שֹׁכְנִי[b] סְנֶה[c] ל.ד 23
תָּבוֹאתָה[d] לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָיו׃ ל.כד
17 בְּכוֹר שׁוֹרוֹ[a] הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רְאֵם[b] קַרְנָיו
בָּהֶם עַמִּים יְנַגַּח יַחְדָּו[c] אַפְסֵי־אָרֶץ[d]
וְהֵם[e] רִבְבוֹת אֶפְרַיִם וְהֵם[f] אַלְפֵי מְנַשֶּׁה׃ ס ג גניא בלוש 24
18 וְלִזְבוּלֻן[a] אָמַר ל
שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר[b] בְּאָהָלֶיךָ׃ ב 25
19 עַמִּים[a] הַר[b]־יִקְרָאוּ[a] שָׁם[c] יִזְבְּחוּ זִבְחֵי־צֶדֶק
כִּי שֶׁפַע יַמִּים יִינָקוּ וּשְׂפוּנֵי[d] טְמוּנֵי חוֹל׃ ס
20 וּלְגָד אָמַר ל
בָּרוּךְ מַרְחִיב גָּד כְּלָבִיא[a] שָׁכַן וְטָרַף[b] זְרוֹעַ אַף־[c]קָדְקֹד׃ ב 26.ג 27 מל בתור וכל בני"ך דכות ב מ ג
21 וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ כִּי־שָׁם[a] חֶלְקַת מְחֹקֵק[b] סָפוּן כח
וַיֵּתֵא רָאשֵׁי עָם[b] צִדְקָת יְהוָה עָשָׂה ל.עה.ה 28
וּמִשְׁפָּטָיו עִם־יִשְׂרָאֵל׃ ס
22 וּלְדָן אָמַר ל
דָּן גּוּר[a] אַרְיֵה יְזַנֵּק[b] מִן־הַבָּשָׁן[c]׃ ל
23 וּלְנַפְתָּלִי אָמַר
נַפְתָּלִי שְׂבַע רָצוֹן[a] וּמָלֵא בִּרְכַת יְהוָה
יָם[b] וְדָרוֹם יְרָשָׁה[c]׃ ס ל

21 Mm 1240. 22 Mm 378. 23 Mm 2727. 24 Mp contra textum, TM גְּבֻלֹת cum meteg. 25 Mm 1241. 26 Mi 5,7. 27 Mm 408. 28 Mm 1242.

14 [a] ms גרושי ‖ **15** [a] > 𝔔 ‖ [b] prp וּמִמֶּגֶד ut 14.16 vel ומגד ‖ [c] ms הרי ‖ [d] $V^{Ken9.107}$ nonn Mss ms גבעת ‖ **16** [a] 𝔔𝔊 מ ‖ [b] pc Mss 𝔏 שׁוכני, ms שכן, 𝔊(𝔙) τῷ ὀφθέντι ‖ [c] prp סַנֵּי; 𝔊(𝔙) ἐν τῷ (τῇ) βάτῳ ‖ [d] l תָּבְאָה vel תָּבוֹאָה cf Gn 49,26 ‖ **17** [a] 𝔔𝔰𝔊𝔖 תְּהִלָּה ‖ [b] ms –מי ‖ [c] $V^{Ken1.9.69}$ nonn Mss 𝔏 יחדיו; prp יְדָחֶה; 𝔊(𝔙) + ἕως ‖ [d] עד ‖ [e] pc Mss 𝔰𝔊𝔖 הֵם ‖ [f] > V^{Ken69} 𝔊^{min}; prp הֵם ‖ **18** [a] 𝔔 שור 𝔰𝔊^{AFLmin}𝔗𝔗^{J} הא׳ ‖ **19** [a–a] 𝔊 alit ‖ [b] ms הרי; prp הַר תָּבוֹר ‖ [c] ms שׁ ‖ [d] prp וְשִׁישֵׁי ‖ [b] prp –בלוע ‖ **20** [a] prb ins גָּד ‖ [b] ms ט׳, ms^{Mss} טרוף (pro טוֹרֵף = 𝔊 συντρίψας) ‖ [c] cf 3 ‖ **21** [a] prp יִשַּׂם (a נשם anhelare = desiderare)? 𝔊 + ἐμερίσθη = חָלְקָה ‖ [b–b] crrp, frt l (ms׳ העם והתאספון ר׳ עם et dl (gl marg ad 5) ‖ **22** [a] ms גר cf 𝔗 ‖ [b] ms ימה ‖ [c] ms Vrs 𝔗^{J} יִיְרָשׁ. ‖ ו׳ ‖ [c] l מִבָּשָׁן (׳ב – ug *bṯn* serpens)? ‖ **23** [a] ms ור׳ ‖ [b] ms Vrs 𝔗^{J} וְיָרַשׁ.

ב וכל יחי המלך דכות[10] . לב

6 יְחִי רְאוּבֵן וְאַל־יָמֻת [b]וִיהִי מְתָיו מִסְפָּר[b]׃ ס

כה יו[11] מנח ר״ם . צא

7 וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר׃

ב[12]

שְׁמַע יְהוָה [a]קוֹל יְהוּדָה[a] וְאֶל־עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ[b]

לג קמ[13]

[c]יָדָיו רָב לוֹ[c] וְעֵזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶה׃ ס

ל[14]

8 וּלְלֵוִי אָמַר

תֻּמֶּיךָ[a] וְאוּרֶיךָ[b] לְאִישׁ חֲסִידֶךָ[c]

אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ[d] בְּמַסָּה תְּרִיבֵהוּ[e] עַל־מֵי מְרִיבָה׃

מז פסוק לא לא לא . ב[15]

9 הָאֹמֵר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ[a] לֹא רְאִיתִיו[b]

ת[16] . בניין חד מן ד[17] כת חס בלוש

וְאֶת־אֶחָיו לֹא הִכִּיר וְאֶת־בָּנָו[c] לֹא יָדָע

יב וחס

כִּי שָׁמְרוּ[d] אִמְרָתֶךָ[e] וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ[d]׃

ב וכל א״ב דכות

10 יוֹרוּ[a] מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ[b] לְיִשְׂרָאֵל

ל . ב[18]

יָשִׂימוּ קְטוֹרָה בְאַפֶּךָ וְכָלִיל עַל־מִזְבְּחֶךָ׃

11

בָּרֵךְ יְהוָה חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו[a] תִּרְצֶה

ל . ז[19]

מְחַץ מָתְנַיִם[b] קָמָיו[c] וּמְשַׂנְאָיו[d] מִן־יְקוּמוּן[e]׃ ס

12

לְבִנְיָמִן[a] אָמַר

[b]יְדִיד יְהוָה[b] יִשְׁכֹּן לָבֶטַח[c] עָלָיו[d] חֹפֵף[e] עָלָיו כָּל־הַיּוֹם

וּבֵין כְּתֵפָיו[f] שָׁכֵן׃ ס

ב[20]

13 וּלְיוֹסֵף אָמַר

ג ול זקף קמ

מְבֹרֶכֶת יְהוָה אַרְצוֹ מִמֶּגֶד[a] שָׁמַיִם מִטָּל[b]

ג

וּמִתְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת׃

[10] Mm 1239. [11] Mm 856. [12] Mm 4252. [13] Mm 264. [14] Mm 987. [15] Mm 330. [16] Mm 348. [17] Mm 1063. [18] Ps 51,21. [19] Mm 2302. [20] Gn 41,50.

6 [a] 𝔐[Mss] אל ‖ [b–b] prp וְיִהְיוּ מת׳ מס׳ vel וימי תָּמִים מספרו ‖ **7** [a–a] prp קולו m cs ‖ [b] 𝔊 *(εἰσ)ἔλθοις ἄν* ‖ [c–c] 𝔊[BNmin] pr *καί*; prp יד(י)ך יָרַב לו (cf תהיה) vel (pt) בְּיָדָיו רָב ‖ **8** [a] 𝔔𝔊 *(δότε Λευι)* הבו ללוי; 𝔗[J] *twmj'* = הַתָּמִים ‖ [b] 𝔔 ואורך, 𝔗[J] *w'wrj'* = וְהָאוּרִים ‖ [c] mlt Mss 𝔖 דיך–; 𝔊 *τῷ ἀνδρὶ τῷ ὁσίῳ* cf 𝔖; prp חַסְדְּךָ; 𝔔 – 2ו ‖ [d] 𝔐 תהו– ‖ [e] 𝔔𝔐 ותריבהו ‖ **9** [a] frt dl m cs? ‖ [b] 𝔔 לי רעתיכהו cf 𝔐𝔜; 𝔊 suff 2 sg ‖ [c] mlt Mss 𝔖𝔊𝔖𝔜 ut Q; 𝔔 = K ‖ [d] 𝔔𝔊 sg ‖ [e] 𝔖𝔊 *(τὰ λόγια σου)* אמרתיך ‖ **10** [a] 𝔔 ויאירו (hi אור); > 𝔜 ‖ [b] 𝔔 תורתכה; 𝔐[Mss]𝔖 pl ‖ **11** [a] 2 Mss 𝔔𝔐 ידו ‖ [b] 𝔐 ני– cf 𝔜 ‖ [c] 𝔔 קמו ‖ [d] 𝔔 משנאו ‖ [e–e] 𝔔 בל יקומו, 𝔐[W] מי יקימנו (= Gn 49,9); prp מִנִּי קוּם ‖ **12** [a] 1 c pc Mss 𝔖𝔐𝔊𝔖𝔜 ול׳ ‖ [b–b] 𝔐 יד יד י׳; prp יְדִד יה cf 2 S 12,25 et ug *jdd 'l* ‖ [c] huc tr כל־היום ‖ [d] 1 עֶלְיוֹן (𝔊 *ὁ θεός*) vel עָלָיו (ug *'lj* Baal)?; > 𝔐 ‖ [e] 𝔐 וחופף cf 𝔖 ‖ vel l לָבֶטַח cf 𝔖? ‖ [f] 𝔐 כתפתיו ‖ **13** [a] prp hic et 14–16 מִגֶּגֶד (?) cf 𝔖𝔜 ‖ [b] pc Mss מַעַל; 𝔖(𝔗) *mn ṯl' dšmj'* *mn l'l* = מטל שמים מעל cf Gn 49,25 et par תחת.

חַיֵּיכֶם וּבְדָבָר הַזֶּה תַּאֲרִיכוּ יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים ב. ג
אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ פ

48 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה לֵאמֹר׃ 49 עֲלֵה אֶל־ י בתור . יז וכל
הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה הַר־נְבוֹ[a] אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מוֹאָב אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרֵחוֹ אל הר הכרמל דכות[54]
וּרְאֵה אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לַאֲחֻזָּה׃ 50 וּמֻת ל וחס
בָּהָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹלֶה שָׁמָּה וְהֵאָסֵף אֶל־עַמֶּיךָ[a] כַּאֲשֶׁר־מֵת אַהֲרֹן ל. ג מל בתור[55]
אָחִיךָ בְּהֹר הָהָר וַיֵּאָסֶף אֶל־עַמָּיו[b]׃ 51 עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי[a] בְּתוֹךְ ז ה מלעיל וכ מלרע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵי־מְרִיבַת קָדֵשׁ מִדְבַּר־צִן עַל אֲשֶׁר לֹא־קִדַּשְׁתֶּם ה[56]
אוֹתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 52 כִּי מִנֶּגֶד תִּרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמָּה לֹא בי[57] מל ול בתור . ח
תָבֹוא[a] אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל[a]׃ פ נב

33 1 וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי [לא] ס פ ר ש
כה יו׳ מנה ר״פ . יב . ו[24]
2 יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מוֹתוֹ׃ 2 וַיֹּאמַר
צא יט ר״פ י מנה בתור
יְהוָה מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ[a] ג[3]
הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן וְאָתָה מִרִבְבֹת קֹדֶשׁ[b] ג[4]. ל. ב[5]
אש דת חד מן חו[6] מִימִינוֹ אֲשׁדָּת[c] לָמוֹ[d]׃ ק כת מילה חדה וקר תרי
3 אַף חֹבֵב עַמִּים[a] כָּל־קְדֹשָׁיו[b] בְּיָדֶךָ[c] וְהֵם תֻּכּוּ[d] לְרַגְלֶךָ[e] יִשָּׂא מִדַּבְּרֹתֶיךָ[f]׃ ב[7]
4 תּוֹרָה צִוָּה־לָנוּ מֹשֶׁה[a] מוֹרָשָׁה[b] קְהִלַּת יַעֲקֹב׃ ב. לז[8]
5 וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ[a] בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם[b] ב בתור[9]
יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ ל. עה

[54] Mm 385. [55] Mm 1010. [56] Mm 1013. [57] Mm 1238 א. Cp 33 [1] Mm 856. [2] Mm 3890. [3] Mm 2424. [4] Mm 3357. [5] Ps 3,7. [6] Mm 214. [7] Ps 34,10. [8] Jes 1,5. [9] Mm 1238 ב.

49 [a] 𝔐 נבא, G *Ναβαυ* || **50** [a] $V^{Ken\,1}$ mlt Mss 𝔐GSTJ עמך || [b] 𝔐GSTJ (solus) עמו || **51** [a] G *τῷ ῥήματί μου* = בִּדְבָרִי || **52** [a–a] > G-L(G^{O} c ast) || Cp 33,2 [a] G(STV) *ἡμῖν* = לָנוּ; frt l לְעַמּוֹ? || [b–b] G *σὺν μυριάσιν Καδες* = אֶת רִבְבֹת קֹדֶשׁ; S(TJV) *w'mh mn rbwt' dqdjš'* = וְאִתּוֹ רִבְבֹת קֹדֶשׁ; prp וְאָתָה מִמְּרִבַּת קֹדֶשׁ || [c] 𝔅 𝔐Mss אֵשׁ דַּת cf V *ignea lex*; txt iam ante 𝔐 crrp (deest 2bβ vel 3 +3 +3) || [d–d] G *ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ* = אֶשְׁרוּ אֵלִים (?) cf Act 7,53 G 3,19 H 2,2; S hic et 3a alit || **3** [a–a] 𝔐Mss אב pro אף, G *καὶ* (אַף = etiam?) *ἐφείσατο τοῦ λαοῦ αὐτοῦ*, frt l אף חבב עמו (cf nab *rḥm 'mh*) vel אֲפָפוּ חֹבְבֵי עַמִּים? cf Gn 28,3 48,4 Dt 33,19 || [b] 𝔐GS וכל || [c] G-LO(V) *οἱ ἡγιασμένοι* = קְדֹשָׁיו || [d] GΘLmin(V) *ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτοῦ* = בְּיָדָיו, S *brk* = בֵּרַךְ || [e–e] prp הִמְתַּכּוּ (a מכך); Gmin om cop || [f] mlt Mss 𝔊𝔲α′ ליך– cf V || [g–g] 𝔐 ושאו מ׳ ישאום דַּ׳ vel cf Gn 29,1 || **4** [a–a] dl et tr 4b post 5a? || [b] prp שׁוֹ– || **5** [a] G *ἀρχων*; prp לְמֶלֶךְ || [b] 𝔐S(TJ) העם, G pl cf 21.

כִּי קָרוֹב יוֹם אֵידָם וְחָשׁ עֲתִדֹת לָמוֹ׃ ל כת כן[41]
36 כִּי־יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם ל[42]
כִּי יִרְאֶה כִּי־אָזְלַת יָד[a] וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב׃ ל. ח. ב[43]
37 וְאָמַר[a] אַיֵּ[b] אֱלֹהֵימוֹ צוּר[c] חָסָיוּ בוֹ[c]׃ לא ג מנה בתור. ל. ל
38 אֲשֶׁר חֵלֶב[a] זִבְחֵימוֹ יֹאכֵלוּ[b] יִשְׁתּוּ[c] יֵין נְסִיכֵם[d] ל. י בליש
יָקוּמוּ וְיַעְזְרֻכֶם[e] יְהִי׀ עֲלֵיכֶם סִתְרָה׃ ג מל בתור[44]. ג חס ול בליש
39 רְאוּ׀ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי ג. יג פסוק ואין ואין[45]. ג
אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל׃ ל[46]
40 כִּי־אֶשָּׂא אֶל־שָׁמַיִם[a] יָדִי וְאָמַרְתִּי חַי־אָנֹכִי לְעֹלָם׃ כג אחד מן ח[47] חס את. ל. ל ושאר חי אני. יח[48] חס ל מנה בתור
41 אִם־שַׁנּוֹתִי[a] בָּרָק חַרְבִּי וְתֹאחֵז[b] בְּמִשְׁפָּט יָדִי ד ר״ם בסיס. ל
אָשִׁיב נָקָם לְצָרָי וְלִמְשַׂנְאַי אֲשַׁלֵּם׃ ל זקף קמ
42 אַשְׁכִּיר[a] חִצַּי מִדָּם וְחַרְבִּי תֹּאכַל בָּשָׂר ל
מִדַּם חָלָל וְשִׁבְיָה מֵרֹאשׁ פַּרְעוֹת אוֹיֵב׃ ל. יד. ל ומל
43 הַרְנִינוּ גוֹיִם[a] עַמּוֹ[b] כִּי[c] דַם־עֲבָדָיו יִקּוֹם ב ר״ם[50] ב חד מל וחד חס[51]
וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו[e] וְכִפֶּר׀ אַדְמָתוֹ[g] עַמּוֹ[h]׃ פ כד בליש[52]
44 וַיָּבֹא[a] מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה־הַזֹּאת בְּאָזְנֵי הָעָם לז 44
הוּא וְהוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן׃ 45 וַיְכַל מֹשֶׁה לְדַבֵּר[a] אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה[a] ג בתור בליש. כה ז מנה בתור 45
46 אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ 46 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שִׂימוּ לִבַבְכֶם לְכָל[a]־הַדְּבָרִים יו
אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵעִיד בָּכֶם הַיּוֹם אֲשֶׁר תְּצַוֻּם אֶת־בְּנֵיכֶם לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת[b] ל
47 אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃ 47 כִּי לֹא־דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם כִּי־הוּא ב[53]

[41] Mm 839. [42] Mm 2675. [43] Mm 1971. [44] Mm 1216. [45] Mm 2004. [46] וחד אחיה Jer 49,11. [47] Mm 1830. [48] Mm 1923. [49] Mm 25. [50] Mm 3335. [51] Jos 10,13. [52] Mm 1685. [53] Mm 278.

36 [a] prp יָדוֹ ‖ **37** [a] 𝔊𝔘 + יהוה; 𝔪 pl ‖ [b] 𝔪𝔗𝔗[J] אַיֵּה ‖ [c–c] 𝔊 ἐφ' οἷς ἐπεποίθεισαν ἐπ' αὐτοῖς cf 𝔖𝔙 ‖ **38** [a] 𝔈 חלבי cf 𝔙 ‖ [b] 𝔊 2 pl ‖ [c] 𝔪𝔊𝔖𝔙 וי׳; 𝔊 2 pl ‖ [d] Ms 𝔪 נִסְכָּם ‖ [e] 𝔙[Ken 9] pc Mss 𝔪𝔖𝔙 (וְ)יַעֲזֹרוּכֶם ‖ [f] 𝔪 Vrs pl ‖ **40** [a] 𝔪𝔖𝔗𝔗 הַשׁ׳ ‖ **41** [a] 𝔙[Ken 1.107] nonn Mss 𝔪; Ms שִׁנּוֹתִי ‖ [b] prp נַת׳ ‖ **42** [a] 𝔘 רה– ‖ **43** [a] frt l c 𝔘𝔊 שמים ‖ [b] Ms pr בני והשתחוו לו (כל) אלהים vel את ‖ [c] 𝔊 pr (partim ex aa) εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐνισχυσάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ ‖ [d] 𝔘𝔊 בָּנָיו ‖ [e] 𝔙 *in hostes eorum* = לְצָרָיו; 𝔘𝔊 + ולשנאיו ישלם cf 41b 7,10 ‖ [f] 𝔘 ויכ׳; 𝔊-F*min + κύριος ‖ [g] 𝔘𝔪𝔊𝔙 ת– ‖ [h] 𝔖𝔗𝔗[J] pr cop ‖ **44** [a] prb dl cf 31,30; 𝔊-Ms pr 31,22 ‖ **45** [a–a] > 𝔊Bϴmin; pc Mss 𝔪𝔊-LOS om כל ‖ **46** [a] 𝔪 על כל ‖ [b] pc Mss 𝔪𝔊𝔖𝔙 ול׳ cf 28,1.

22 כִּי־אֵשׁ קָדְחָה בְאַפִּי וַתִּיקַד[a] עַד־שְׁאוֹל תַּחְתִּית
וַתֹּאכַל[b] אֶרֶץ וִיבֻלָהּ וַתְּלַהֵט[c] מוֹסְדֵי הָרִים׃
23 אַסְפֶּה[a] עָלֵימוֹ רָעוֹת חִצַּי[b] אֲכַלֶּה־בָּם׃
24 מְזֵי[a] רָעָב וּלְחֻמֵי[b] רֶשֶׁף וְקֶטֶב[c] מְרִירִי[d]
וְשֶׁן־בְּהֵמוֹת אֲשַׁלַּח־בָּם עִם־חֲמַת זֹחֲלֵי[e] עָפָר׃
25 מִחוּץ תְּשַׁכֵּל־חָרֶב וּמֵחֲדָרִים[a] אֵימָה
גַּם־בָּחוּר גַּם־בְּתוּלָה יוֹנֵק[b] עִם־אִישׁ שֵׂיבָה׃
26 אָמַרְתִּי אַפְאֵיהֶם[a] אַשְׁבִּיתָה[b] מֵאֱנוֹשׁ זִכְרָם׃
27 לוּלֵי[a] כַּעַס אוֹיֵב[b] אָגוֹר פֶּן־יְנַכְּרוּ[c] צָרֵימוֹ[d]
פֶּן־יֹאמְרוּ יָדֵינוּ[e] רָמָה וְלֹא יְהוָה׳ פָּעַל כָּל־זֹאת׃
28 כִּי־גוֹי אֹבַד[a] עֵצוֹת הֵמָּה וְאֵין בָּהֶם תְּבוּנָה׃
29 לוּ[a] חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ[b] זֹאת יָבִינוּ[c] לְאַחֲרִיתָם׃
30 אֵיכָה[a] יִרְדֹּף אֶחָד אֶלֶף וּשְׁנַיִם יָנִיסוּ רְבָבָה
אִם־לֹא כִּי־צוּרָם[c] מְכָרָם וַיהוָה[d] הִסְגִּירָם׃
31 כִּי לֹא כְצוּרֵנוּ צוּרָם וְאוֹיְבֵינוּ[a] פְּלִילִים[b]׃
32 כִּי־מִגֶּפֶן סְדֹם גַּפְנָם וּמִשַּׁדְמֹת עֲמֹרָה
עֲנָבְמוֹ[a] עִנְּבֵי־רוֹשׁ[c] אַשְׁכְּלֹת מְרֹרֹת לָמוֹ׃
33 חֲמַת תַּנִּינִם יֵינָם וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר׃
34 הֲלֹא־הוּא כָּמֻס[a] עִמָּדִי חָתוּם בְּאוֹצְרֹתָי׃
35 לִי[a] נָקָם וְשִׁלֵּם[b] לְעֵת תָּמוּט רַגְלָם

[a] ל באוריות. ל כת כן[24]
[b] [25] ל
[a] [26] ל. ל. נ. ל
[a] [27] ל. ס
[a] [28] נ. ל
[b] מסרק בתור׳ גם גם ומילה חדה ביניהם. כל לישׁ כת כן
[a] ל. ל
[a] ב. ל. ל
[a] [29] ס. נ מלעיל[30]
[b] ב
[a] נב[31] ו[32] מנח ר״פ
[a] [33] ז. ל כת כן[24]. ד
[b] כנ בתור
[a] [34] ל
[a] ל. ו[35] כת כן ואחד מן ט[36] כת חס א. ל[37]. ב
[a] ג חס בתור[38]
[a] יא[39] ול בתור׳. ל בתור׳
[a] פלג[40]. ל וחס. נ
[a] ל וכל שם ברגש כת כן

[24] Mm 839. [25] ואחד וקלסם Ps 97,3. [26] ואחד קטב Jes 28,2. [27] Mm 425. [28] Mm 3191. [29] TM contra Mp Dt 21,7, cf Mp sub loco. [30] Mm 1235. [31] Mm 1444. [32] Mm 1236. [33] Mm 1095. [34] ואחד בפללים Ex 21,22. [35] Mm 1237. [36] Mm 922. [37] Mp sub loco. [38] Mm 8. [39] Mm 1554. [40] Mm 27 contra textum, mlt var.

22 [a] $\mathfrak{G}^{-O\,min}$ om cop cf $\mathfrak{C}$; Ms 𝔪 ותוקד ‖ [b] 𝔪$\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{T}$ ת׳ ‖ [c] 𝔪$\mathfrak{G}\mathfrak{T}$ ת׳ ‖ **23** [a] prp אֹסְפָה; $\mathfrak{G}$ *συνάξω* $\mathfrak{V}$ *congregabo* cf $\mathfrak{S}$; cf Mi 4,6 ‖ [b] 𝔪$\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ וח׳ ‖ **24** [a] Ms $\mathfrak{C}$ 𝔪 מזה ‖ [b] $\mathfrak{Q}$ ל׳; 𝔪 לחמו cf $\mathfrak{T}\mathfrak{T}^{\mathfrak{V}}$ et Prv 9,5; $\mathfrak{S}$ alit ‖ [c] pc Mss קטף וקטן, 𝔐 קטף ‖ [d] 𝔪 מררים ‖ [e] 𝔪^{Mss} אפי הם; 𝔪^{Mss} זהלי ‖ **25** [a] 𝔪^{Ms} ומהד׳ ‖ [b] 𝔪 וינק (= וְיֹנֵק) cf $\mathfrak{S}$ ‖ **26** [a] 𝔪 אפיהם, 𝔪^{Mss} אמרתי ‖ **27** [a] $\mathfrak{V}^{Ken\,107}$ l אֵיכוֹ הֵם vel cf $\alpha'\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ אַפִּיצֵם? cf $\mathfrak{G}$ *διασπερῶ αὐτούς* ‖ [b] Ms $\mathfrak{Q}$ 𝔪 ית׳ — ‖ [c] prp צרינו (?)–רַנְיָ (?) ‖ [d] 𝔪$\mathfrak{G}^{O(?)}$ אויבינו ‖ [e] mlt Mss $\mathfrak{C}$𝔪$\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{T}$ יָדֵנוּ (pro יָדֵינִי?) ‖ **28** [a–a] 𝔪 עצותם cf $\mathfrak{S}$; 𝔪^{Mss} עצותיהם ‖ **29** [a] pc Mss 𝔪$^{Mss}\mathfrak{G}$ לא, 𝔪 ולא ‖ [b] $\mathfrak{G}^{L\,min}(\mathfrak{L})$ + *πάντα* = כל ‖ [c] 𝔪$\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ וי׳ cf $\mathfrak{T}^{J}$ ‖ **30** [a] 𝔪 איך ‖ [b] > 2 Mss 𝔪 cf $\mathfrak{G}$ ‖ [c] cf 4ª.15ᵉ.18ª ‖ [d] frt ins 𝔪 הוא m cs ‖ **31** [a] frt ins כָּלָם m cs ‖ [b] $\mathfrak{G}$ *ἀνόητοι* = אֱוִילִים? ‖ **32** [a] 𝔪$\mathfrak{S}$ עִנְּבֵיהֶם ‖ [b] עִנְּ 𝔅 ‖ [c] pc Mss 𝔪 רֹאשׁ ‖ **34** [a] frt l c 𝔪 כָּנוּס cf $\mathfrak{G}$ *συνῆκται* ‖ **35** [a] 𝔪$\mathfrak{G}$ ליום ‖ [b] prp וְשִׁלֵּם cf Ho 9,7; $\mathfrak{T}\mathfrak{T}^{\mathfrak{V}}$ et Rm 12,19 H 10,30 prb leg 1 sg cf $\mathfrak{S}$.

יְסֹבְבֶנְהוּ[e] יְבוֹנְנֵהוּ[e] יִצְּרֶנְהוּ[e] כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ׃ ל.ל.ל.ג.ט[12]

11 כְּנֶשֶׁר[a] יָעִיר קִנּוֹ עַל־גּוֹזָלָיו יְרַחֵף ה[13].ח.ג.ל

יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יְקָחֲהוּ[c] יִשָּׂאֵהוּ[d] עַל־אֶבְרָתוֹ׃ ל בתור.ב.ל[14]

12 יְהוָה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר׃ ח[15].ב.ב

13 יַרְכִּבֵהוּ[b] עַל־בָּמֳתֵי[a] אָרֶץ וַיֹּאכַל[b] תְּנוּבֹת שָׂדָי ל וחס. במתי[16] ק חד מן ג[17] יתיר ר. יח[18] קמ וכל אתנח וס״פ דכות׳ ב מ ד.[19]

וַיֵּנֶקֵהוּ[c] דְּבַשׁ מִסֶּלַע וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר׃ ל.ל

14 חֶמְאַת[a] בָּקָר וַחֲלֵב צֹאן עִם־חֵלֶב כָּרִים ג

וְאֵילֵי בְנֵי־בָשָׁן וְעַתּוּדִים עִם־חֵלֶב כִּלְיוֹת חִטָּה ז בלישׁ וחד מן ח[20] מל בתור׳ וכל בבא דכות׳ ב מ ג. ה[21] ב מנה מל. ב מל

וְדַם־עֵנָב תִּשְׁתֶּה־חֶמֶר[b]׃ ל.ל

15 וַיִּשְׁמַן[a] יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט[b] שָׁמַנְתָּ עָבִיתָ כָּשִׂיתָ[c] ב.ל.ל.ל.ל

וַיִּטֹּשׁ אֱלוֹהַּ[d] עָשָׂהוּ וַיְנַבֵּל[e] צ֫וּר[f] יְשֻׁעָתוֹ׃ ל.ו חס בלישׁ[17]

16 יַקְנְאֻהוּ[a] בְּזָרִים[b] בְּתוֹעֵבֹת[c] יַכְעִיסֻהוּ[d]׃ ב חד ר״פ וחד ס״פ

17 יִזְבְּחוּ לַשֵּׁדִים לֹא אֱלֹהַּ[a] אֱלֹהִים לֹא יְדָעוּם ג. מז פסוק לא לא לא. ב חס בלישׁ[22]

חֲדָשִׁים מִקָּרֹב בָּאוּ לֹא שְׂעָרוּם אֲבֹתֵיכֶם[b]׃ ב חס.ל ומל

18 צ֫וּר[a] יְלָדְךָ תֶּשִׁי[b] וַתִּשְׁכַּח אֵל מְחֹלְלֶךָ[c]׃ ל.ל

19 וַיַּרְא יְהוָה[a] וַיִּנְאָץ מִכַּעַס[a] בָּנָיו וּבְנֹתָיו׃ ז בתור׳ ול בסי״פ

20 וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֶרְאֶה[a] מָּה אַחֲרִיתָם ל

כִּי דֹר תַּהְפֻּכֹת[b] הֵמָּה[b] בָּנִים לֹא־אֱמֻן[c] בָּם׃ ה חס בלישׁ[23]

21 הֵם קִנְאֻנִי בְלֹא־אֵל כִּעֲסוּנִי בְּהַבְלֵיהֶם[a] ל ומל.ג

וַאֲנִי אַקְנִיאֵם בְּלֹא־עָם בְּגוֹי נָבָל אַכְעִיסֵם׃ ל

[12] Mm 3145. [13] Mm 3635. [14] וחד באברתו Ps 91,4. [15] Mm 2544. [16] Q addidi, cf Mi 1,3 et Mp sub loco. [17] Mp sub loco. [18] Mm 1234. [19] וחד מתנובת Thr 4,9. [20] Mm 879 [21] Mm 2338. [22] Sine mappiq, cf Da 11,38 et Mp sub loco. [23] Mm 2116.

10 [e–e] ms G יַ֫י וַיַּצֵּ֫הוּ || **11** [a] V^{Ken69} Ms ms יער, G *σκεπάσαι* = יִצֹּר? cf T || [b] V^{Ken69} Ms ms GSTʲ וְעַל (hpgr) || [c] ms יוֹ; S suff 3 pl || [d] S suff 3 pl || **13** [a] K בָּמֹותֵי, Q pc Mss T בָּמֳתֵי cf mlt Mss? G *τὴν ἰσχύν* cf ST || [b] ms G יַאֲכֶל(י)הוּ cf S; T(T^{J}) *w'wkljnwn* = וַיֹּאכַל || [c] ms יִנְקֵהוּ; TT^{J} suff 3 pl; G *ἐθήλασαν* = יִינְקוּ cf 33,19 || **14** [a] ms חמת || [b] ms^{Mss} עמר; ins c ms G יְאֵל(ו) vel huc tr 15aβ et dl 14b? || **15** [a] ms TY יְשֻׁרוּן || [b] Y עַט– || [c–c] G 3 sg || [d] sic L, mlt Mss Edd הַ– || [e] ms 3 pl || [f] cf 4^{a}; S hic et 18.(30) *ltqjp'* potentem || **16** [a] ms^{Mss} ויקניאהו, G^{-F} *παρώξυνάν με* = יַקְנְאֻנִי || [b] Y *in diis alienis*, l בֵּאלֹהִים זָרִים m cs || [c] ms TSY וב׳; ins זרות? || [d] G^{-B} *ἐξεπίκρανάν με* = יַכְעִיסֻנִי || **17** [a] cf 15[d] || [b] G^{-O}TY 3 pl || **18** [a] cf 4^{a}.15[e] || [b] mlt Mss ' min; frt l c ms תַּשָּׁא vel melius תְּשֵׁה || [c] ms מהל׳ || **19** [a–a] prp וַיִּנְאַץ וַיִּכְעַס || **20** [a] 2 Mss msS וְאֹ; G *καὶ δείξω*, frt l וְאַרְאֶה || [b–b] ms הפ(י)כות הם cf Gn 19,29 || [c] ms הא׳ || **21** [a] ms באב׳.

מוֹתִי כִּי־הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן וְסַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם
וְקָרְאַת[a] אֶתְכֶם הָרָעָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי־תַעֲשׂוּ אֶת־הָרַע[b] בְּעֵינֵי
30 יְהוָה[c] לְהַכְעִיסוֹ בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם׃ 30 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בְּאָזְנֵי כָּל־קְהַל
יִשְׂרָאֵל אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַד תֻּמָּם׃ פ ע

סדר פרשה 32 1 הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי־פִי[b]׃
2 יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל[a] כַּטַּל אִמְרָתִי
כִּשְׂעִירִם עֲלֵי־דֶשֶׁא וְכִרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב׃
3 כִּי שֵׁם[a] יְהוָה אֶקְרָא הָבוּ[b] גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ׃
4 הַצּוּר[a] תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל־דְּרָכָיו מִשְׁפָּט
אֵל[b] אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא׃
5 שִׁחֵת[a] לוֹ לֹא בָּנָיו מוּמָם[a] דּוֹר עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל׃
6 הַ[a]לַיהוָה[a] תִּגְמְלוּ־זֹאת עַם נָבָל וְלֹא חָכָם
הֲלוֹא־הוּא אָבִיךָ קָנָךְ[b] הוּא עָשְׂךָ וַיְכֹנְנֶךָ׃
7 זְכֹר[a] יְמוֹת[a] עוֹלָם בִּינוּ[b] שְׁנוֹת דֹּר־וָדֹר
שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֶּדְךָ זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ לָךְ׃
8 בְּהַנְחֵל[a] עֶלְיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם
יַצֵּב[b] גְּבֻלֹת עַמִּים לְמִסְפַּר[c] בְּנֵי[d] יִשְׂרָאֵל[d]׃
9 כִּי חֵלֶק[b] יְהוָה עַמּוֹ[c] יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ[ad]׃
10 יִמְצָאֵהוּ[a] בְּאֶרֶץ מִדְבָּר[b] וּ[c]בְתֹהוּ יְלֵל[d] יְשִׁמֹן[c]

ב חס . ז[33] חס ב מנה בלוש
ד[34] . ז . קלף[35]
לג מנה בחור
ל בחור וכל קריא דכות ב מ א[36] . לז
ג חד באור חד כנביא וחד בכתיב[37]
ת ב מנה ר״פ . ד[1] . ב[2]
ב . ג[3] . ל . ב
ל וכל לישׁ כן כת ב מ ב[4] מל . ל ומל
צדה רבתי בעל[5]
ל
ל כת[6] . ל . ת . ל וחס
יב מל בחור[7] . ל כת כן ורפי
ל[8]
ט רפי[9]
ל . ל . ו וכל תלים ומשלי דכות ב מ ב[10]
ל וכת חס[11]
ל . ל . ל . ל

[33] Mm 1757. [34] Mm 1231. [35] Mp sub loco. [36] 2 Ch 29,31. [37] Mm 4256. Cp 32 [1] Mm 1232. [2] 2 Ch 20,9. [3] Mm 1997. [4] Cf Mm 4181. [5] Mp contra textum lectio צ parva, cf Okhl 82,83 et Mp sub loco. [6] Mm 282. [7] Mm 27. [8] וחד כיתות Ps 90,15. [9] Mm 1233. [10] Mp sub loco. [11] Mm 2241.

29 [a] 𝔪 וקרתה, 𝔪[Mss] תה– || [b] 𝔊[B] *τὰ πονηρά*, 𝔊[rel] (et Fuad) *τὸ πονηρόν* = 𝔖𝔙 || [c] 𝔊[Lmin] + *τοῦ θεοῦ (ὑμῶν* vel *ἡμῶν)* || Cp 32,1 [a] Cp 32 et sq 𝔗[J] saepe libere vertunt et exegesim praebent || [b] 𝔪 פיי || 2 [a] 𝔪𝔊 *(καὶ καταβήτω)* 𝔖𝔗[J] ות, 𝔪[Mss] ותואל || 3 [a] 𝔪𝔗 בשם || [b] 𝔪 והי || 4 [a] 𝔅 צ maj; 𝔊 *θεός* cf 15[c].18[a].30[c] (𝔊 30 *ὁ θεός* pro צורם) || [b] 𝔊 *(ὁ) κύριος* || 5 [a–a] 1 c 𝔪 שחתו לו לא בניו מום vel שחתו לא בניו מאמם; 𝔊 *ἡμάρτοσαν, οὐκ αὐτῷ τέκνα, μωμητά* = ש׳ לא לו ב׳ מ׳ cf 𝔗; 𝔖 *ḥblw wl' lh bnj' dmwm'* = ש׳ ולא לו בני מום; 𝔙 *peccaverunt ei (et) non filii eius in sordibus*; 𝔗[J] alit || 6 [a–a] mlt Mss הל יהוה vel הליהוה; mlt Mss ה maj || [b] pc Mss 𝔅𝔇 קנין, 𝔪[Ms] קנאך || 7 [a–a] 𝔪 זכרו יומת, 2 Mss 𝔪[Mss] חיל– || [b] 𝔪[Ms] יַצִּיב || [c] 𝔗[J] + 70 || [d–d] 𝔐𝔊 *(ἀγγέλων θεοῦ)* σ′𝔈[Syh] prb recte בני אלים vel בני אֵל || 9 [a–a] prb l וַיְהִי חֵלֶק || [b–b] 𝔊 *καὶ ἐγενήθη μερίς* = וַיְהִי חֵלֶק (vel) יהוה יעקב ח׳ נ׳ ישׂראל || [c] dl (m cs)? || [d] 𝔪𝔊 + ישׂראל || 10 [a] 𝔪 יאמצהו cf 𝔊 *αὐτάρκησεν*? || [b] 𝔪 המ׳ || [c–c] 𝔪 ובתהללות ש(י)מנהו cf 15 (Neh 9,25) || [d] prp וְלֵיל cf 𝔙.

18 אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה׃ 18 וְאָנֹכִי [a]הַסְתֵּר אַסְתִּיר[a] פָּנַי[b] בַּיּוֹם הַהוּא עַל־כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה[c] כִּי פָנָה[d] אֶל־אֱלֹהִים
19 אֲחֵרִים׃ 19 וְעַתָּה [a]כִּתְבוּ לָכֶם אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת [b]וְלַמְּדָה אֶת־בְּנֵי־
20 יִשְׂרָאֵל׃ 20 כִּי־אֲבִיאֶנּוּ[a] אֶל־הָאֲדָמָה[b] | אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתָיו[c] זָבַת
21 חָלָב וּדְבַשׁ וְאָכַל וְשָׂבַע וְדָשֵׁן וּפָנָה אֱל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבָדוּם
21 וְנִאֲצוּנִי וְהֵפֵר אֶת־בְּרִיתִי׃ 21 [a]וְהָיָה כִּי־תִמְצֶאןָ אֹתוֹ רָעוֹת רַבּוֹת
22 וְצָרוֹת[a] וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו[b] לְעֵד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ
23 כִּי יָדַעְתִּי אֶת־יִצְרוֹ אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם בְּטֶרֶם אֲבִיאֶנּוּ אֶל־הָאָרֶץ[c]
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי[d]׃ 22 וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת בַּיּוֹם הַהוּא
23 וַיְלַמְּדָהּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 23 וַיְצַו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וַיֹּאמֶר
חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תָּבִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הָאָרֶץ [a]אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי
24 לָהֶם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ[a]׃ 24 וַיְהִי | כְּכַלּוֹת מֹשֶׁה לִכְתֹּב אֶת־
25 דִּבְרֵי הַתּוֹרָה[a] הַזֹּאת עַל־סֵפֶר עַד תֻּמָּם׃ 25 וַיְצַו מֹשֶׁה אֶת־הַלְוִיִּם
26 נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה לֵאמֹר׃ 26 לָקֹחַ[a] אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה[b] הַזֶּה[c]
וְשַׂמְתֶּם אֹתוֹ מִצַּד אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה־שָׁם בְּךָ לְעֵד׃
27 כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת־מֶרְיְךָ וְאֶת־עָרְפְּךָ הַקָּשֶׁה הֵן בְּעוֹדֶנִּי חַי עִמָּכֶם
28 הַיּוֹם מַמְרִים הֱיִתֶם עִם־יְהוָה[a] וְאַף כִּי־אַחֲרֵי מוֹתִי׃ 28 הַקְהִילוּ אֵלַי
אֶת־כָּל־זִקְנֵי[a] שִׁבְטֵיכֶם[b] וְשֹׁטְרֵיכֶם[c] וַאֲדַבְּרָה בְאָזְנֵיהֶם אֶת הַדְּבָרִים[d]
29 הָאֵלֶּה וְאָעִידָה בָּם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃ 29 כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי

[17] Mm 2580. [18] Mm 1472. [19] Mm 1987. [20] Mm 24. [21] 1 Ch 23,1. ודח דשן Jes 30,23. [23] Hab 2,18. [24] Mm 475. [25] Mm 230. [26] Mm 1228. [27] Mm 1203. [28] Mm 1229. [29] Mm 131. [30] Mm 2272. [31] Mm 1230. [32] Mm 3139.

18 [a–a] 𝔐[Mss] אסתר הסתיר ‖ [b] V[Ken69] 2 Mss 𝔊[-OSTJ] + מֵהֶם ut 17 ‖ [c] Seb 𝔊[-NS] TJ עשׂו; > 𝔊[44] ‖ [d] 𝔊[-Ms] פנו cf STJ ‖ **19** [a–a] S *ktwb lhwn … =* … כתב להם; l TJ כְּתָב־לְךָ cf 22 vel (𝔐[SA] שִׂימָה (ושימה … וְלַמְּדָהּ cf 𝔊ℭ𝔘 et 32,44 b ‖ [b–b] > S[W] ‖ **20** [a] Seb STJ 3 pl ‖ [b] 𝔊(𝔊[O] c ob) + *τὴν ἀγαθήν* = הַטּוֹבָה ‖ [c] Seb 𝔊[BL] + לתת להם; 𝔊[-min] + *γῆν* ‖ **21** [a–a] > 𝔊[BMNΘmin](𝔊[O] c ast), sed l 𝔄𝔦 ‖ [b] > 2 Mss 𝔙; 𝔊[BΘmin](Ⓛ) *κατὰ πρόσωπον* (𝔊[O] + *αὐτοῦ* = 𝔄𝔦; 𝔊[rel] + *αὐτῶν* = T cf S) ‖ [c] 𝔪 האדמה ‖ [d] Ms 𝔊S + לַאֲבֹתָם cf 7.20, 𝔪 + לאבתיו, 𝔙 + *ei* = לוֹ cf 16 ‖ **23** [a–a] > Ms; 𝔊 *ἣν ὤμοσεν κύριος αὐτοῖς* (𝔊[min][Ⓛ] *τοῖς πατράσιν αὐτῶν*)· *καὶ αὐτὸς ἔσται μετὰ σοῦ* ‖ **24** [a] pc Mss 𝔊[-Ms] + כָּל cf 28 ‖ [b] 2 Mss הַשִּׁירָה; > V[Ken69] ‖ **26** [a] 𝔪𝔊 pl cf STJ𝔙 ‖ [b] > 𝔙 ‖ [c] ℭ𝔊 הזאת ‖ **27** [a] 𝔊 *τὸν θεόν* ‖ **28** [a] > V[Ken69.80]; V[Ken107] pc Mss 𝔊-B[min] וְאַשְׁרֵי ‖ [b] 𝔊-B[min] + *καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὑμῶν* = וְזִקְנֵיכֶם ‖ [c] 𝔊[-O] pr *καὶ τοὺς κριτὰς ὑμῶν* = וְשֹׁפְטֵיכֶם cf 29,9 ‖ [d] V[Ken9] nonn Mss 𝔊TJ[Ms] pr כָּל.

21,18 ט ר״פ וכל תרי עשר דכורת[18]
ח בטע. ה בסיפ. ג בליש[19]
ל
ל
ל
ו חס[20]
ג[21] ל[22]
ל
ב. ד
ב[23] . נב[24] ג מנה בסיס
ס[25] וכל קריא דכורת
ב מ יב. ג[26]
ב[27]
ג[28]
נו. נז בליש וכל מלכים דכורת. ג[29]
נו בליש וכל מלכים דכורת
ג[29] . ל. ל. ה[30]
ב חס. ל
ח
ה[31] . יג[32]

כִּי אַתָּה תִּבוֹא[a] אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתָם
8 לָתֵת לָהֶם וְאַתָּה תַּנְחִילֶנָּה אוֹתָם: 8 וַיהוָה הוּא[a] | הַהֹלֵךְ לְפָנֶיךָ
הוּא[c] יִהְיֶה[b] עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ לֹא תִירָא וְלֹא תֵחָת:
9 וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי הַנֹּשְׂאִים
10 אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה וְאֶל־כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: 10 וַיְצַו מֹשֶׁה אוֹתָם
11 לֵאמֹר מִקֵּץ | שֶׁבַע שָׁנִים בְּמֹעֵד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בְּחַג הַסֻּכּוֹת: 11 בְּבוֹא
כָל־יִשְׂרָאֵל לֵרָאוֹת[a] אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר[b]
12 תִּקְרָא[bc] אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּאָזְנֵיהֶם: 12 הַקְהֵל
אֶת־הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ לְמַעַן יִשְׁמְעוּ
וּלְמַעַן יִלְמְדוּ וְיָרְאוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם[a] וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־
13 דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: 13 וּבְנֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ יִשְׁמְעוּ וְלָמְדוּ
לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם[a] כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם[b] חַיִּים עַל־
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: ס
[כפ] 14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הֵן קָרְבוּ יָמֶיךָ לָמוּת קְרָא אֶת־יְהוֹשֻׁעַ
וְהִתְיַצְּבוּ בְּאֹהֶל[a] מוֹעֵד וַאֲצַוֶּנּוּ וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וַיִּתְיַצְּבוּ בְּאֹהֶל[a]
ה מוֹעֵד: 15 וַיֵּרָא[a] יְהוָה בָּאֹהֶל[b] בְּעַמּוּד עָנָן[c] וַיַּעֲמֹד עַמּוּד הֶעָנָן עַל־
16 פֶּתַח הָאֹהֶל[d]: ס 16 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִנְּךָ שֹׁכֵב עִם־
אֲבֹתֶיךָ וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה | אַחֲרֵי אֱלֹהֵי נֵכַר־[a]הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא
בָא־שָׁמָּה[b] בְּקִרְבּוֹ[a] וַעֲזָבֻנִי[c] וְהֵפֵר אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ:
17 וְחָרָה אַפִּי בוֹ בַיּוֹם־הַהוּא וַעֲזַבְתִּים[a] וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם[b] וְהָיָה
לֶאֱכֹל[b] וּמְצָאֻהוּ רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הֲלֹא עַל כִּי־

[5]Mm 230. [6]Mm 1265. [7]Mm 3355. [8]Mm 3727. [9]Mm 2069. [10]Mm 2209. [11]Mm 1763. [12]Mm 701. [13]Mm 1874. [14]Mm 1227. [15]Mm 113. [16]Mm 1384.

7 [a] $V^{Ken1.9.107}$ mlt Mss אבא, pc Mss 𝔐𝔖𝔙 תביא cf 23 || [b] 𝔊 πρὸ προσώπου = לְפָנֶיךָ || 8 [a] > 𝔊-Ms(𝔊O c ast) || [b–b] > 𝔊-L(𝔊O c ast) || [c] 𝔗J wmjmrjh || 11 [a] 𝔐 להראות; l לִרְאוֹת cf 16,16 || [b–b] 𝔐 בחר יקרא (pro תִּקְרָא (?ב || [c] 𝔊 ἀναγνώσεσθε = תִּקְרְאוּ, 𝔊O ἀναγνώσῃ = תִּקְרָא cf 𝔗J || 12 [a] Seb V^{Ken107} mlt Mss 𝔐𝔊Ms 3 pl || 13 [a] pc Mss 𝔐𝔖𝔙 3 pl, 𝔊B 2 sg, 𝔊Nmin 1 pl || [b] 𝔐𝔊𝔙 הֵם || 14 [a] 𝔊 παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς = עַל פֶּתַח הָאֹהֶל ut 15 || 15 [a] 𝔐Mss אה–; 𝔊 καὶ κατέβη = וַיֵּרֶד || [b] > 𝔊-L(𝔊O c ast); 𝔖 + zbn' = מוֹעֵד || [c–c] 𝔊B•𝔊min 𝔈 om עמוד || [d] Ms 𝔊ABLmin𝔖 אֹהֶל מוֹעֵד || 16 [a–a] Ms הארץ; > 𝔊min || [b] 𝔐Mss𝔗J שם || [c] 𝔐𝔊𝔈𝔗J 3 pl utplerumque 16–21 || 17 [a] pc Mss 𝔐 תָּם– || [b–b] 𝔐𝔖 והיו לאכלה cf 𝔈𝔗J.

ט[a] וכל קריא דכות ב מ יב . ב[a]

לט מל בתור . נב בתור

ז[a]

נב בלישׁ וכל מלכים דכות . לט מל בתור

ג[a] חס בלישׁ וכל במעדו דכות . ב מ ב באור . ס מל[b]

י[a]

יב[a] . ח . ג[a]

ב

ג

ח בטע ר״פ בסיף . ג קריבה למיתה[a]

ה

ב[a] . יד[a] . טו[a]

ל . טז[a] . ל

ל חס . ב

א פסוק מן ג מילין מתחלפ צ ק פ סימן 16. ב חד חט וחד מל 17

בְּדָרְכָיו c וְלִשְׁמֹר d מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו e וּמִשְׁפָּטָיו f וְחָיִיתָ וְרָבִיתָ e וּבֵרַכְךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ f בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: 17 וְאִם־יִפְנֶה 17
לְבָבְךָ וְלֹא תִשְׁמָע וְנִדַּחְתָּ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבַדְתָּם: 18
18 הַגַּדְתִּי לָכֶם a הַיּוֹם כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן לֹא־b תַאֲרִיכֻן יָמִים עַל־ 18
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר c אַתָּה עֹבֵר d אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבֹא e שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:
19 הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נָתַתִּי 19
לְפָנֶיךָ a הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה אַתָּה וְזַרְעֶךָ:
20 לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ a בְּקֹלוֹ וּלְדָבְקָה־בוֹ כִּי הוּא 20
חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ לָשֶׁבֶת עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב לָתֵת לָהֶם b: פ

31 1 a וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר a אֶת־b הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־c יִשְׂרָאֵל: **31**
2 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם לֹא־אוּכַל עוֹד 2
לָצֵאת וְלָבוֹא וַיהוָה אָמַר a אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה: 3 יְהוָה 3
אֱלֹהֶיךָ הוּא | עֹבֵר a לְפָנֶיךָ הוּא־יַשְׁמִיד אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ
וְיָרַשְׁתָּם יְהוֹשֻׁעַ b הוּא עֹבֵר c לְפָנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: 4 וְעָשָׂה 4
יְהוָה לָהֶם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְסִיחֹן וּלְעוֹג b מַלְכֵי הָאֱמֹרִי c וּלְאַרְצָם אֲשֶׁר
הִשְׁמִיד אֹתָם: 5 a וְנָתַן יְהוָה לִפְנֵיכֶם b וַעֲשִׂיתֶם לָהֶם c כְּכָל־הַמִּצְוָה 5
אֲשֶׁר c צִוִּיתִי אֶתְכֶם: 6 a חִזְקוּ וְאִמְצוּ אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם 6
כִּי | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הַהֹלֵךְ עִמָּךְ b לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ: פ
7 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל חֲזַק וֶאֱמָץ 7

16 Okhl 276. 17 Jer 38,17, cf Mp sub loco. 18 Mm 2475. 19 Mm 1073. 20 Mp sub loco. 21 Dt 4,5. 22 Mm 3139. Cp 31 1 Mm 1224. 2 Mm 1225. 3 Mm 1226. 4 Jes 25,6.

16 c $\mathfrak{G}$($\mathfrak{G}^{O}$ c ob) *ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου* בכל דרכיך cf 10,12 11,22, sed etiam 19,9 || d–d $\mathfrak{w}\mathfrak{G}^{\text{FMNΘ min}}$ חקיו ומ׳ $\mathfrak{G}^{BL\,\text{min}}$($\mathfrak{G}^{O}$ c ast) om מצותיו ‖ e–e dl ($\mathfrak{G}$ pl)? ‖ f–f $\mathfrak{G}^{963}$ *κύριος ὁ θεός* : אלהים; > $\mathfrak{L}\mathfrak{Y}$ || **18** a $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ 2 sg || b $\mathfrak{Y}^{\text{Ken}\,9}$ pc Mss $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{\mathfrak{Y}}$ ולא; > $\mathfrak{G}^{Ms}$, sed cf 4,26 ($\mathfrak{G}$ *οὐχί*) || c–c $\mathfrak{w}\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{\mathfrak{J}}$ pl ut 4,26 ‖ d > $\mathfrak{G}^{MsL}$(^{O} c ast vel ob?) ut 4,26 || **19** a $\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{\mathfrak{Y}}$ 2 pl ut 11,26 || **20** a 2 Mss $\mathfrak{C}\mathfrak{G}^{Ms}\,\mathfrak{w}^{Mss}\mathfrak{L}\mathfrak{S}\mathfrak{Y}$ ולו׳ ‖ b $\mathfrak{w}\mathfrak{G}^{L}$ 2 pl, $\mathfrak{G}^{\text{min}}\mathfrak{S}$ 2 sg ‖ **Cp 31, 1** a–a $\mathfrak{Q}\mathfrak{G}$ וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה לְדַבֵּר ‖ b $\mathfrak{Y}^{\text{Ken}\,1.69}$ mlt Mss $\mathfrak{Q}\mathfrak{C}\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{Y}$ + כל ‖ c $\mathfrak{G}$ + ($\mathfrak{G}^{NL\,\text{min}}$ *τοὺς*) *υἱούς* cf 7; 1,1 || **2** a $\mathfrak{w}^{Mss}$ האמר ‖ **3** a $\mathfrak{w}\mathfrak{G}$ הָעֹ ut $\mathfrak{M}$ 9,3; $\mathfrak{Q}$ עובר ut $\mathfrak{M}$ || b $\mathfrak{w}\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ || c 2 Mss $\mathfrak{w}\mathfrak{G}$ הָעֹ ‖ **4** a dl 4–6 vel 6a (pl)? ‖ b $\mathfrak{G}^{-Ms}$($\mathfrak{G}^{O}$ c ob) + *τοῖς δυσί* = וי׳ ‖ c $\mathfrak{G}^{-\text{min}}$($\mathfrak{G}^{O}$ c ob) + *οἳ ἦσαν πέραν τοῦ Ιορδανου* = אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן לִשְׁנֵי ut 3,21 ‖ c $\mathfrak{G}^{-L}$($\mathfrak{G}^{O}$ c ast) ($\mathfrak{V}$) *καθότι* = כַּאֲשֶׁר cf 12,21; ex 3,8 4,47 ‖ **5** a cf 4a ‖ b $\mathfrak{Q}$ 2 sg ‖ c–c $\mathfrak{G}$-^{L}($\mathfrak{G}^{O}$ c ast) ($\mathfrak{V}$) *καθότι* = כַּאֲשֶׁר cf 12,21; (24,8) ‖ **6** a cf 4a ‖ b $\mathfrak{G}\mathfrak{T}^{\mathfrak{J}}$ pl; > $\mathfrak{G}^{\text{min}}$; $\mathfrak{G}^{B\Theta\,\text{min}}$ + *ἐν ὑμῖν*.

אֲשֶׁר־אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם [a]אַתָּה וּבָנֶיךָ[a] בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃
3 וְשָׁב[a] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־שְׁבוּתְךָ[b] וְרִחַמְךָ וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל־הָעַמִּים ל. ל
4 אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[c] שָׁמָּה׃ 4 אִם־יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם ד ר״פ בסיפ׳[4]. ל
5 מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ׃ 5 וֶהֱבִיאֲךָ[a] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[b] ל. ח[5]
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וְיָרַשְׁתָּהּ וְהֵיטִבְךָ[c] וְהִרְבְּךָ מֵאֲבֹתֶיךָ׃ ח חס בלי״ש[6]
6 וּמָל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־לְבָבְךָ וְאֶת־[a]לְבַב זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה ל. ל
7 אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ׃ 7 וְנָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
אֶת כָּל־הָאָלוֹת הָאֵלֶּה עַל־אֹיְבֶיךָ[a] וְעַל־שֹׂנְאֶיךָ אֲשֶׁר רְדָפוּךָ׃ ג ב מל וחד חס[7]
8 וְאַתָּה תָּשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה[a] וְעָשִׂיתָ אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר ד בתור׳
9 אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם׃ 9 וְהוֹתִירְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל [a]מַעֲשֵׂה יָדֶךָ בִּפְרִי ב חד מל וחד חס
בִטְנְךָ וּבִפְרִי[b] בְהֶמְתְּךָ וּבִפְרִי אַדְמָתְךָ[b] לְטוֹבָה כִּי יָשׁוּב יְהוָה לָשׂוּשׂ ב חס[8]. ל
10 עָלֶיךָ לְטוֹב כַּאֲשֶׁר־שָׂשׂ עַל־[a]אֲבֹתֶיךָ׃ 10 כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה ד[9]. ב[10]
אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו הַכְּתוּבָה[a] בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה[b] הַזֶּה[c] כִּי
[נא] תָשׁוּב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃ פ 11 כִּי
הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לֹא־נִפְלֵאת הִוא[a] מִמְּךָ וְלֹא ל
12 רְחֹקָה הִוא[a]׃ 12 לֹא בַשָּׁמַיִם הִוא[a] לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה־לָּנוּ הַשָּׁמַיְמָה[b] יא[11]
13 וְיִקָּחֶהָ לָּנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה׃ 13 וְלֹא־מֵעֵבֶר לַיָּם הִוא[a] לֵאמֹר ג. ב וחס. יז ר״פ בסיפ׳[12]
מִי יַעֲבָר־לָנוּ אֶל־עֵבֶר הַיָּם וְיִקָּחֶהָ לָּנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה׃ ג. ב וחס
14 כִּי־קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ׃ ס ה וחס[13]
15 רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם[a] אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַטּוֹב וְאֶת־הַמָּוֶת וְאֶת־ יג[14]. ל. ב[15]
16 הָרָע׃ 16 אֲשֶׁר[a] אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת[b]

[4] Mp sub loco. [5] Mm 1349. [6] Mm 1098. [7] Mm 1221. [8] Mm 1222. [9] Mm 1210. [10] Mm 2187. [11] Mm 1071. [12] Mm 1165. [13] Mm 305. [14] Mm 1223. [15] Hi 2,10.

2 [a–a] > 𝔊-^{L}(𝔊^{O} c ast); homtel hebr ‖ **3** [a] 𝔊 *καὶ ἱάσεται (-ηται)*, 𝔊$^{LO\,min}$ *καὶ ἐξιλάσεται* ‖ [b] 𝔐 שובתך ‖ [c–c] 𝔊$^{B\Theta\,min}$ om אלהיך; > 𝔙? ‖ **4** [a] 𝔊$^{BN\,963\,min}$ + *κύριος ὁ θεός σου* ‖ **5** [a] > 𝔊^{B}(𝔙)? ‖ [b] > 𝔙? 𝔊-$^{B\,Ms}$ + *ἐκεῖθεν* ‖ [c] > 𝔐, homtel ‖ **7** [a] 𝔙$^{Ken\,9}$ Ms 𝔗 איבך ‖ **8** [a] pc Mss 𝔐𝔊𝔖𝔙 + אלהיך; 2 Mss sine punctis ‖ **9** [a] mlt Mss 𝔗𝔐𝔊𝔖𝔙 יְדֵיךָ, 𝔗^{J} *jdjkwn* = יְדֵיכֶם cf 2,7[a] ‖ [b–b] 𝔐 אדר׳ וב׳ בה׳ ‖ **10** [a] 𝔖𝔗𝔗^{J} *dktjbjn* – הַכְּתוּבִים, sed cf 29,20 אָלוֹת ... הכתובה ‖ [b–b] 𝔖 *bktb'*, 𝔙 *in ... lege* ‖ [c] 𝔗 f, 𝔊 *(τοῦ νόμου) τούτου* cf 28,61 ‖ **11** [a] mlt Mss ו maj ‖ **12** [a] cf 11[a] ‖ [b] 𝔐 ם– cf 4,19 ‖ **13** [a] cf 11[a] ‖ **15** [a] > 𝔐 ‖ **16** [a] 𝔊-^{Ms} pr *(καὶ) εἰσακούσῃς τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ σου*, ins (ו)אם תִּשְׁמַע אֶל מִצְוֹת יהוה אֱלֹהֶיךָ cf 11,27 ‖ [b] pc Mss 𝔐^{Ms}𝔊^{LO}𝔖𝔗^{J}𝔙 ולו cf 10,12 11,22 19,9.

ג[20].ל רֹאשׁ וְלַעֲנָה׃ 18 וְהָיָה֙ בְּשָׁמְעוֹ֣ אֶת־דִּבְרֵ֔י הָאָלָ֖ה הַזֹּ֑את וְהִתְבָּרֵ֥ךְ
ה[21].ב בִּלְבָבוֹ֙ לֵאמֹ֔ר שָׁלֹ֥ום יִֽהְיֶה־לִּ֖י כִּ֣י בִשְׁרִרוּת֮ לִבִּי֒ אֵלֵ֗ךְ לְמַ֙עַן֙ [a]סְפּ֣וֹת
ל.ל.ל חס.ב הָרָוָ֔ה[b] אֶת־הַצְּמֵאָ֖ה׃ 19 לֹא־יֹאבֶ֣ה יְהוָ֗ה סְלַ֙חַ֙[a] לֹ֔ו כִּ֣י אָ֔ז יֶעְשַׁ֥ן[b]
ה בתור.ל אַף־יְהוָ֛ה וְקִנְאָתֹ֖ו בָּאִ֣ישׁ הַה֑וּא וְרָבְצָ֤ה[c] בֹּו֙ כָּל־הָ֣אָלָ֔ה הַכְּתוּבָ֖ה
ד.ל בַּסֵּ֣פֶר הַזֶּ֑ה וּמָחָ֤ה יְהוָה֙ אֶת־שְׁמֹ֔ו מִתַּ֖חַת הַשָּׁמָֽיִם׃ 20 וְהִבְדִּילֹ֥ו יְהוָ֛ה
לְרָעָ֖ה מִכֹּ֣ל שִׁבְטֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל כְּכֹ֣ל אָלֹ֣ות הַבְּרִ֔ית הַכְּתוּבָ֖ה[a] בְּסֵ֥פֶר
ג מל בתור[22] הַתֹּורָ֥ה הַזֶּ֖ה[b]׃ 21 וְאָמַ֞ר הַדֹּ֣ור הָאַחֲרֹ֗ון בְּנֵיכֶם֙ אֲשֶׁ֣ר יָקֻ֔ומוּ
ל מל בתור מֵאַחֲרֵיכֶ֖ם וְהַנָּכְרִ֣י אֲשֶׁר־יָבֹ֑א מֵאֶ֣רֶץ רְחֹוקָ֔ה וְרָא֕וּ[a] אֶת־מַכֹּ֥ות הָאָ֖רֶץ
ב בתרי לישנ[23].ל הַהִ֑וא וְאֶת־תַּחֲלֻאֶ֕יהָ אֲשֶׁר־חָלָ֥ה[b] יְהוָ֖ה בָּֽהּ׃ 22 גָּפְרִ֤ית וָמֶ֙לַח֙ שְׂרֵפָ֣ה
ל. לך פסוק לא ולא[24] כָּל־אַרְצָ֔הּ לֹ֥א תִזָּרַ֖ע[a] וְלֹ֣א תַצְמִ֑חַ וְלֹא־יַעֲלֶ֥ה בָ֛הּ כָּל־עֵ֖שֶׂב כְּמַהְפֵּכַ֣ת
ל חס.ג[25] וצבוים[c] סְדֹ֧ם וַעֲמֹרָ֛ה אַדְמָ֥ה וּצְבֹיִ֖ים[b] אֲשֶׁ֣ר הָפַ֤ךְ יְהוָה֙ בְּאַפֹּ֣ו וּבַחֲמָתֹֽו׃
23 וְאָמְר֣וּ כָל־הַגֹּויִ֗ם עַל־מֶ֤ה עָשָׂה֙ יְהוָ֣ה כָּכָ֔ה לָאָ֖רֶץ הַזֹּ֑את מֶ֥ה[a]
ג[26].ח מל בתור[27] חֳרִ֣י הָאַ֔ף הַגָּדֹ֖ול הַזֶּֽה׃ 24 וְאָמְר֗וּ עַל֩ אֲשֶׁ֨ר עָזְב֜וּ אֶת־בְּרִ֤ית יְהוָה֙
ד[28].ב ומל[29] אֱלֹהֵ֣י אֲבֹתָ֔ם אֲשֶׁ֥ר כָּרַ֖ת עִמָּ֑ם בְּהֹוצִיאֹ֥ו אֹתָ֛ם מֵאֶ֥רֶץ מִצְרָֽיִם׃
25 וַיֵּלְכ֣וּ וַיַּעַבְד֗וּ אֱלֹהִ֤ים אֲחֵרִים֙ [a]וַיִּשְׁתַּחֲו֣וּ[b] לָהֶ֔ם[a] אֱלֹהִ֖ים[c] אֲשֶׁ֣ר לֹא־
יָדָ֑עוּם וְלֹ֥א חָלַ֖ק לָהֶֽם׃ 26 וַיִּֽחַר־אַ֤ף יְהוָה֙ בָּאָ֣רֶץ הַהִ֔וא לְהָבִ֥יא
ל עָלֶ֖יהָ אֶת־כָּל־הַקְּלָלָ֥ה הַכְּתוּבָ֖ה בַּסֵּ֥פֶר הַזֶּֽה׃ 27 וַיִּתְּשֵׁ֤ם יְהוָה֙ מֵעַ֣ל
ל חס אַדְמָתָ֔ם בְּאַ֥ף וּבְחֵמָ֖ה וּבְקֶ֣צֶף גָּד֑וֹל וַיַּשְׁלִכֵ֕ם[a] אֶל־אֶ֥רֶץ אַחֶ֖רֶת כַּיֹּ֥ום
הַזֶּֽה׃ 28 הַנִּסְתָּרֹ֖ת לַיהוָ֣ה אֱלֹהֵ֑ינוּ[a] וְהַנִּגְלֹ֗ת[b] לָ֙נוּ֙ וּלְבָנֵ֣ינוּ֔[b] עַד־עֹולָ֔ם
ל חס.ט.ל וחס. הי נקוד י מנה בתור.ב[30] לַעֲשֹׂ֖ות אֶת־כָּל־דִּבְרֵ֥י הַתֹּורָ֖ה הַזֹּֽאת׃ ס

30 1 וְהָיָ֗ה כִּֽי־יָבֹ֤אוּ עָלֶ֙יךָ֙ כָּל־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה הַבְּרָכָ֖ה וְהַקְּלָלָ֑ה **30**
ב.ג[2] אֲשֶׁ֤ר נָתַ֙תִּי֙ לְפָנֶ֔יךָ וַהֲשֵׁבֹתָ֖ [a]אֶל־לְבָבְךָ֑ בְּכָל־הַגֹּויִ֕ם אֲשֶׁ֥ר הִדִּיחֲךָ֖[b]
ה[3] יְהוָ֥ה [c]אֱלֹהֶ֛יךָ שָׁמָּֽה׃ 2 וְשַׁבְתָּ֙ עַד־יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ וְשָׁמַעְתָּ֥ בְקֹלֹ֖ו כְּכֹ֣ל

[20]Mm 485. [21]Mm 2238. [22]Mm 1216. [23]Mm 4254. [24]Mm 771. [25]Mm 1217. [26]Mm 2669. [27]Mm 73. [28]Mm 1218. [29]Mm 1919. [30]Gn 31,16 et Mp sub loco. Cp 30 [1]Mm 1219. [2]Mm 1220. [3]Mm 1076.

18 [a–a] 𝔊 *συναπολέσῃ ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν ἀναμάρτητον* cf 𝔏; 𝔗𝔗[J] alit ‖ [b] 𝔐[Mss] הרווה, 𝔐[Mss] הרואה ‖ **19** [a] 𝔐𝔖𝔗𝔗[J] לס׳ ‖ [b] 𝔐 יחר ‖ [c] 𝔐 צו– ‖ **20** [a] 𝔐𝔖 בים–, sed cf 𝔊[AFM min] *τῆς γεγραμμένης* ‖ [b] 𝔖𝔙 f cf 𝔊 ‖ **21** [a] 𝔐 וראה ‖ [b] Ms 𝔐[Mss] חלא ‖ **22** [a] 𝔐 תזריע ‖ [b] 𝔜[Ken107] nonn Mss 𝔔𝔐[Mss], וצבו(ו)ים, 𝔐𝔗 וצבאים, 𝔗[J] *wṣbwjjm* cf Gn 10,19; 𝔊 *καὶ Σεβωειμ* (𝔊[AFOMs] *-ειν, -ιν*) ‖ **23** [a] 𝔜[Ken9.69] nonn Mss 𝔐𝔖 ומה ‖ **25** [a–a] > 𝔊[BMs] ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd וי– ‖ [c] > 𝔊-[L](𝔊[O] c ast) ‖ **27** [a] mlt Mss 𝔅 ל maj ‖ **28** [a] 𝔊[BΘ min] 2 pl ‖ [b–b] 𝔊[BΘ𝔏 min] 2 pl ‖ **Cp 30,1** [a] 𝔐[Mss] על ‖ [b] 𝔐 יד׳ ‖ [c] > 𝔊[BΘ ming]𝔗[J].

4 לִרְאוֹת וְאָזְנַיִם לִשְׁמֹעַ עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 4 וָאוֹלֵךְ[a] אֶתְכֶם אַרְבָּעִים
ד. דּ[4] בתור׳ בלוש וכל קריא דכות ב מ׳. ב שָׁנָה בַּמִּדְבָּר לֹא־בָלוּ שַׂלְמֹתֵיכֶם[b] מֵעֲלֵיכֶם וְנַעֲלְךָ[c] לֹא־בָלְתָה מֵעַל
5 רַגְלֶךָ׃ 5 לֶחֶם לֹא אֲכַלְתֶּם וְיַיִן וְשֵׁכָר לֹא שְׁתִיתֶם לְמַעַן תֵּדְעוּ[a] כִּי
6 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ 6 וַתָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיֵּצֵא סִיחֹן מֶלֶךְ־
כד ס״פ 7 חֶשְׁבּוֹן וְעוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן לִקְרָאתֵנוּ[a] לַמִּלְחָמָה וַנַּכֵּם׃ 7 וַנִּקַּח
ל. וּ[7] ג מנה בתור׳. ד בלוש[8] אֶת־אַרְצָם וַנִּתְּנָהּ[a] לְנַחֲלָה[b] לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשִּׁי׃
8 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־[a]דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ
[בּ]כֹּל אֵת כָּל־אֲשֶׁר תֵּעָשׂוּן׃ פ קמצ 9 אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם
ד״פ. ד״פ[9] 10 לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם [a]רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם[a] זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ
יִשְׂרָאֵל׃ 10 טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם[a] וְגֵרְךָ[b] אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ[b] מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ
ל ר״פ[11] 11 עַד[c] שֹׁאֵב מֵימֶיךָ׃ 11 לְעָבְרְךָ[a] בִּבְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּבְאָלָתוֹ אֲשֶׁר
ל. ג[12]. ל. ג[13]. ל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כֹּרֵת עִמְּךָ הַיּוֹם׃ 12 לְמַעַן הָקִים־אֹתְךָ הַיּוֹם ו[a]לוֹ לְעָם
ב בתור׳ וְהוּא יִהְיֶה־לְּךָ לֵאלֹהִים כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ
יד פסוק לך לך[14] לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב׃ 13 וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם אָנֹכִי כֹּרֵת אֶת־
יד ר״פ בסיפ׳[15] 14 הַבְּרִית הַזֹּאת וְאֶת־הָאָלָה הַזֹּאת׃ 14 [a]כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ
טז[16] עֹמֵד הַיּוֹם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ[b] וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ[b] פֹּה עִמָּנוּ[c] הַיּוֹם׃
15 כִּי־אַתֶּם יְדַעְתֶּם אֵת אֲשֶׁר־יָשַׁבְנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְאֵת אֲשֶׁר־
16 עָבַרְנוּ בְּקֶרֶב הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עֲבַרְתֶּם׃ 16 וַתִּרְאוּ אֶת־שִׁקּוּצֵיהֶם וְאֶת
ל חס בתור 17 גִּלֻּלֵיהֶם[a] עֵץ וָאֶבֶן כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶם׃ 17 פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם אִישׁ אוֹ־
ג רחס[17]. ט ומן ראש דמלכים עד ויראו כל ישראל דכות[18] אִשָּׁה אוֹ מִשְׁפָּחָה אוֹ־שֵׁבֶט אֲשֶׁר[b] לְבָבוֹ פֹנֶה הַיּוֹם[a] מֵעִם[c] יְהוָה
יט[19] אֱלֹהֵינוּ[b] לָלֶכֶת לַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָהֵם פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה

[3]Mm 817. [4]Mm 1213. [5]Mm 1267. [6]Mm 1214. [7]Mm 943. [8]Mm 4130. [9]Mm 393. [10]Mm 1215. [11]Mm 978. [12]Mm 532. [13]Mm 1641. [14]Mm 1860. [15]Mm 1165. [16]Mm 1662. [17]Mm 1326. [18]Mm 3417. [19]וחד פרדה Ps 34,23.

4 [a] $\mathfrak{G}^{\text{-Ms}}\mathfrak{S}\mathfrak{Y}$ 3 m sg ‖ [b] $\mathfrak{V}^{\text{Ken69.80}}$ pc Mss $\mathfrak{w}$ שְׂמֹלֹ(ו)תֵיכֶם cf 8,4 24,13 ‖ [c–c] frt dl (sg), quamvis $\mathfrak{w}\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{\mathfrak{J}}\mathfrak{Y}$ ונעליכם לא בלו מעל רגליכם ‖ **5** [a–a] $\mathfrak{G}^{\mathfrak{B}}$ *ὅτι οὐτός (ἐστιν) κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν* ‖ **6** [a] $\mathfrak{G}^{\mathfrak{B}L\mathcal{O}\text{min}}$ 2 pl ‖ **7** [a] $\mathfrak{G}$ 1 sg ‖ [b] > Ms; $\mathfrak{w}\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{\mathfrak{J}}$ נ׳ ‖ **8** [a] $\mathfrak{G}$-min($\mathfrak{G}^{\mathcal{O}}$ c ob) + *πάντας* = כל ‖ **9** [a–a] $\mathfrak{S}(\mathfrak{T}^{\mathfrak{J}})$ *rjšj šbtjkwn*, prb l ר׳ שׁ רָאשֵׁי (cf $\mathfrak{G}$ *οἱ ἀρχίφυλοι ὑμῶν*) vel ר׳ שִׁפְטֵיכֶם ut Jos 23,2 24,1 ($\mathfrak{G}$ *οἱ κρίται ὑμῶν* inter וק׳ et ושט׳) ‖ **10** [a] $\mathfrak{Q}\,\mathfrak{w}\mathfrak{G}^{\mathfrak{A}\mathfrak{M}\mathcal{O}\text{min}}\mathfrak{S}$ $\mathfrak{T}^{\mathfrak{J}}$ ונ׳ $\mathfrak{Y}$ ‖ [b] $\mathfrak{V}^{\text{Ken1.9.69}}$ pc Mss $\mathfrak{w}\mathfrak{S}$ מַחֲנֶךָ, $\mathfrak{G}$ *τῆς παρεμβολῆς ὑμῶν* – מַחֲנֵיכֶם, $\mathfrak{T}^{\mathfrak{J}}$ *mšrwjjkwn* = מַחֲנֵיכֶם ‖ [c] Ms $\mathfrak{w}\mathfrak{G}^{\mathfrak{B}\mathfrak{F}*963(?)L\text{min}}\mathfrak{S}\mathfrak{Y}$ וְעַד ‖ **11** [a] $\mathfrak{S}$ 2 pl pro 2 sg, $\mathfrak{w}^{\text{Mss}}\mathfrak{T}$ לְהַעֲבִירְךָ, $\mathfrak{T}^{\mathfrak{J}}$ *l''lwtkwn* = לְהַעֲבִירְכֶם ‖ **14** [a] $\mathfrak{Y}$ brevius ‖ [b] $\mathfrak{G}$-min 2 pl ‖ [c] $\mathfrak{Q}\mathfrak{G}^{\Theta 963\text{min}}\mathfrak{L}$ 2 pl ‖ **16** [a] $\mathfrak{Q}$ $\mathfrak{V}^{\text{Ken1.69}}$ mlt Mss $\mathfrak{S}\mathfrak{Y}$ גלוליהם ‖ **17** [a] > $\mathfrak{G}^{\text{-}L}$; $\mathfrak{G}^{\mathcal{O}}$ c ast ‖ [b] $\mathfrak{G}^{\text{-}\mathcal{O}\text{Ms}}$ 2 pl.

ב חד כת ה וחד כת ל[58] וְנֶאֱמָנִים׃ 60 וְהֵשִׁיב בְּךָ אֵת כָּל־מַדְוֵה[a] מִצְרַיִם אֲשֶׁר יָגֹרְתָ מִפְּנֵיהֶם 60
ד ר״ם בתור[59] וְדָבְקוּ[b] בָּךְ׃ 61 גַּם כָּל־חֳלִי וְכָל־מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כָתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה 61
ל. ד. ז קמ וכל אחנה וס״ם דכות[60] הַזֹּאת[a] יַעְלֵם יְהוָה עָלֶיךָ עַד הִשָּׁמְדֶךָ[b]׃ 62 [a]וְנִשְׁאַרְתֶּם בִּמְתֵי מְעָט 62
תַּחַת אֲשֶׁר הֱיִיתֶם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב כִּי־לֹא שָׁמַעְתָּ[b] בְּקוֹל יְהוָה
ד[61] אֱלֹהֶיךָ׃ 63 [a]וְהָיָה כַּאֲשֶׁר־שָׂשׂ יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהֵיטִיב אֶתְכֶם וּלְהַרְבּוֹת 63
ר. ד[62] אֶתְכֶם כֵּן יָשִׂישׂ יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהַאֲבִיד אֶתְכֶם וּלְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם
ל וְנִסַּחְתֶּם[b] מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ 64 וֶהֱפִיצְךָ 64
ה[63] יְהוָה בְּכָל־הָעַמִּים מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ [a]וְעָבַדְתָּ שָׁם
ד[64] אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ עֵץ וָאָבֶן׃ 65 וּבַגּוֹיִם 65
כל מל. ל[65] חס וכל כתיב דכות ב מ א. ז הָהֵם לֹא תַרְגִּיעַ וְלֹא־יִהְיֶה מָנוֹחַ לְכַף־רַגְלֶךָ וְנָתַן[ו] יְהוָה[ו] לְךָ שָׁם לֵב
ל. ל וכל שם אנש דכות. כת. רַגָּז וְכִלְיוֹן[a] עֵינַיִם וְדַאֲבוֹן[b] נָפֶשׁ׃ 66 וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלָאִים לְךָ מִנֶּגֶד 66
ב חד חס וחד מל[66]
ג וָפָחַדְתָּ לַיְלָה[ו] וְיוֹמָם וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ׃ 67 בַּבֹּקֶר תֹּאמַר מִי־יִתֵּן 67
ר[67]. ל קמ. ב עֶרֶב וּבָעֶרֶב תֹּאמַר מִי־יִתֵּן בֹּקֶר מִפַּחַד לִבְבְךָ אֲשֶׁר תְּפְחָד וּמִמַּרְאֵה
ל[68]. ד[69] עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃ 68 וְהֵשִׁיבְךָ יְהוָה[ו] מִצְרַיִם[a] בָּאֳנִיּוֹת[b] [c]בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר 68
יג ג מנה כת כן אָמַרְתִּי לְךָ[d] לֹא־תֹסִיף[d] עוֹד לִרְאֹתָהּ[e] וְהִתְמַכַּרְתֶּם[e] שָׁם לְאֹיְבֶיךָ[f]
לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְאֵין קֹנֶה׃ ס 69 אֵלֶּה[a] דִּבְרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר־ 69
צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה לִכְרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מוֹאָב מִלְּבַד
לז הַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּרַת אִתָּם בְּחֹרֵב׃ פ

29 1 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַתֶּם רְאִיתֶם **29**
ח אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְעֵינֵיכֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְפַרְעֹה וּלְכָל־
ב חד מל וחד חס עַבָדָיו וּלְכָל־אַרְצוֹ׃ 2 [a]הַמַּסֹּת הַגְּדֹלֹת אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ[b] הָאֹתֹת[c]
יז ר״ם בסימ[1]. ד[2] וְהַמֹּפְתִים הַגְּדֹלִים הָהֵם׃ 3 וְלֹא־נָתַן יְהוָה לָכֶם לֵב לָדַעַת וְעֵינַיִם

[58] Dt 7,15. [59] Mm 52. [60] Mm 1208. [61] Mm 1210. [62] Mm 1209. [63] Mm 2525. [64] Mm 4000. [65] Mm 1267. [66] Mm 3029. [67] Mm 2812. [68] חד מקרא Gn 40,13. [69] Mm 1211. Cp 29 [1] Mm 1165. [2] Mm 1212.

60 [a] V^{Ken107} nonn Mss $\mathfrak{C}\mathfrak{w}\mathfrak{S}\mathfrak{T}\mathfrak{C}^{J}\mathfrak{V}$ מַדְוֵי ut 7,15 || [b] $\mathfrak{w}$ ק– || **61** [a] nonn Mss $\mathfrak{w}\mathfrak{G}^{Lmin}\mathfrak{C}$ $\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{J}$ הַזֶּה ut 29,20 30,10 31,26 || [b] V^{Ken69} $\mathfrak{w}^{Mss}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ השמידך ut 51 || **62** [a] add (pl)? || [b] $\mathfrak{w}\mathfrak{G}^{-B}\mathfrak{C}\mathfrak{C}^{J}$ 2 pl || [c] cf [b]; $\mathfrak{G}^{\Theta min}$ 1 pl || **63** [a] add (pl)? || [b] $\mathfrak{G}^{B}$ + *ἐν τάχει* = מהר cf 24 || **64** [a–a] = 36 aγ.b, sed tr || [b] $\mathfrak{w}$ כ׳ || **65** [a] $\mathfrak{w}$ אשר ... אבתיך || [b] $\mathfrak{w}$ ודיבון || $\mathfrak{w}^{Ms}$ ומדיבון || [c–c] frt dl ut 20 (1 sg) || **68** [a] Seb $\mathfrak{w}$ יְמָה– cf $\mathfrak{S}\mathfrak{C}\mathfrak{C}^{J}$; pc Mss צ maj || [b] $\mathfrak{w}^{Ms}$ באוֹנ׳ || [c–c] frt dl c $\mathfrak{w}\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{C}\mathfrak{C}^{J}$ || [d] $\mathfrak{w}\mathfrak{C}^{J}$ 2 pl || [e] $\mathfrak{V}$ *venderis* = התמכרת, sed cf [f]; pc Mss כ maj || [f] frt l c $\mathfrak{w}\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{C}\mathfrak{C}^{J}$ לאיביכם, sed cf [e] || **69** [a] $\mathfrak{w}\mathfrak{G}^{Ms}$ ואלה cf 1,1 || Cp 29,2 [a] dl (sg)? || [b] $\mathfrak{G}^{L}\mathfrak{S}\mathfrak{C}^{J}$ 2 pl || [c] $V^{Ken69.107}$ Ms $\mathfrak{G}^{Ms}\mathfrak{L}$ וה׳.

אֶת־אֹיְבֶיךָ[b] אֲשֶׁר יִשְׁלְחֲנוּ יְהוָה בָּךְ בְּרָעָב[c] וּבְצָמָא וּבְעֵירֹם[c] וּבְחֹסֶר ד[42]
כֹּל וְנָתַן עָל עַל־צַוָּארֶךָ עַד הַשְׁמִידוֹ אֹתָךְ׃ 49 יִשָּׂא 49
יְהוָה עָלֶיךָ גּוֹי מֵרָחוֹק מִקְצֵה הָאָרֶץ כַּאֲשֶׁר יִדְאֶה[a] הַנָּשֶׁר גּוֹי אֲשֶׁר ז חס בתור[43]. ב
לֹא־תִשְׁמַע לְשֹׁנוֹ׃ 50 גּוֹי עַז פָּנִים אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא פָנִים[b] לְזָקֵן וְנַעַר לֹא ב[44]. לז
יָחֹן׃ 51 וְאָכַל פְּרִי בְהֶמְתְּךָ וּפְרִי־אַדְמָתְךָ עַד הִשָּׁמְדֶךָ[a] אֲשֶׁר לֹא־ ל וחס. ד
יַשְׁאִיר לְךָ דָּגָן תִּירוֹשׁ[b] וְיִצְהָר שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ עַד ב[45]. ד[46]
הַאֲבִידוֹ אֹתָךְ׃ 52 וְהֵצַר לְךָ [a]בְּכֹל־שְׁעָרֶיךָ עַד רֶדֶת חֹמֹתֶיךָ ב ובפסוק. ה. ב[47]
הַגְּבֹהוֹת וְהַבְּצֻרוֹת אֲשֶׁר אַתָּה בֹטֵחַ בָּהֶן בְּכָל־אַרְצֶךָ [b]וְהֵצַר לְךָ כז בטע. ה[48]. ב ובפסוק
[c]בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ[d] בְּכָל־אַרְצְךָ[bd] אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[e] לָךְ׃ 53 וְאָכַלְתָּ ה
פְּרִי־בִטְנְךָ בְּשַׂר בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[a] בְּמָצוֹר
וּבְמָצוֹק אֲשֶׁר־יָצִיק[b] לְךָ אֹיְבֶךָ[c]׃ 54 הָאִישׁ הָרַךְ בְּךָ וְהֶעָנֹג מְאֹד תָּרַע ב חס. ה[51] ר״פ מיחד
וְלֹ ר״פ בלישׁ[49]
עֵינוֹ בְּאָחִיו וּבְאֵשֶׁת חֵיקוֹ וּבְיֶתֶר בָּנָיו אֲשֶׁר יוֹתִיר׃ 55 מִתֵּת ׀ לְאַחַד ט[50]. ב. ב[51]. ז[52]
מֵהֶם מִבְּשַׂר בָּנָיו אֲשֶׁר יֹאכֵל מִבְּלִי הִשְׁאִיר־לוֹ כֹּל בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק ג[53]
אֲשֶׁר [a]יָצִיק לְךָ אֹיְבְךָ[a] בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ׃ 56 הָרַכָּה בְךָ[a] וְהָעֲנֻגָּה[b] אֲשֶׁר ה. ל. ל
לֹא־נִסְתָּה כַף־רַגְלָהּ הֲצֵג[c] עַל־הָאָרֶץ מֵהִתְעַנֵּג וּמֵרֹךְ תֵּרַע עֵינָהּ ג[54] ב מנה בלישׁ. ל. ל
בְּאִישׁ חֵיקָהּ וּבִבְנָהּ[d] וּבִבְתָּהּ׃ 57 וּבְשִׁלְיָתָהּ הַיֹּצֵאת[a] ׀ מִבֵּין רַגְלֶיהָ ל. ט[55] כת חס א ול בלישׁ וחד מן ה מלרע
וּבְבָנֶיהָ[b] אֲשֶׁר תֵּלֵד כִּי־תֹאכְלֵם בְּחֹסֶר־כֹּל בַּסֵּתֶר בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק ד קמ[56]
אֲשֶׁר [c]יָצִיק לְךָ אֹיְבְךָ[c] בִּשְׁעָרֶיךָ׃ 58 אִם־לֹא תִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת ד ר״פ בפרס. ח[57] ר״פ וכל איוב דכות ב מ ב
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת הַכְּתוּבִים בַּסֵּפֶר הַזֶּה לְיִרְאָה אֶת־
הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ 59 וְהִפְלָא יְהוָה[a] אֶת־ ב חד כת א וחד כת ה
מַכֹּתְךָ[b] וְאֶת מַכּוֹת זַרְעֶךָ מַכּוֹת גְּדֹלוֹת וְנֶאֱמָנוֹת וָחֳלָיִם[c] רָעִים ב כת כן בתור. ט[58] כת חס א ול בלישׁ

[42]Mm 1206. [43]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [44]Mm 3856. [45]Mm 4242. [46]Mp sub loco. [47]Mm 2298. [48]Mm 640. [49]Mm 944 et Mm 978. [50]Mm 3145. [51]Qoh 4,17. [52]Mm 1207. [53]Mm 784. [54]Mm 1677. [55]Mm 922. [56]Mm 1202. [57]Mm 3185.

48 [b] 𝔙 *inimico tuo* = אֹיְבֶיךָ, 𝔗[J] *b'lj dbbjkwn* = אֹיְבֵיכֶם || [c–c] > 𝔊[B] || **49** [a] 𝔪 יראה || **51** [a] V[Ken69] 𝔪𝔖 הַשְׁמִידְךָ, 𝔈 = הַשְׁמִידוֹ cf 45 || [b] nonn Mss 𝔪𝔈𝔖 ות׳ || **52** [a–a] 𝔊[B] om כל || [b–b] frt dl (dttg) || [c–c] cf [a–a] || [d–d] > 𝔊-*L*(𝔊[O] c ast) || [e–e] > 𝔊[B] cf 53[a–a] || **53** [a–a] > 𝔪𝔊[B] cf 52[e–e]; Ms om אלהיך || [b] 𝔪𝔗[J] pl || [c] mlt Mss 𝔈𝔪 איביך; 𝔗[J] *sn'jkwn* = איביכם; 𝔊[min] + *ἐν (πάσαις) ταῖς πόλεσίν σου* ex 55.57 || **55** [a–a] 𝔪𝔊-AMs𝔏𝔙 *ταῖς πόλεσίν σου* cf 54 || [c] 𝔪 הציגה || [d] 𝔪𝔊[Ms]𝔙 ב׳ || **57** [a] mlt Mss 𝔪 היו(י)צאת || [b] 𝔊-BΘ*LO*min(𝔖) *καὶ τὸ τέκνον αὐτῆς* || [c–c] 𝔪 cf 55[a–a] || [d] 𝔊-BΘ*LO*(𝔖) *ἐν πάσαις ταῖς πόλεσίν σου* cf 55 || **59** [a] V[Ken9] 𝔪 + אלהיך || [b] pc Mss 𝔖𝔙 מכו(י)תֶיךָ || [c] V[Ken1.9] nonn Mss וחלאים, V[Ken107] Ms 𝔈 וחליים.

ישכבנה ק 30 הַיְמִים וְאֵין[d] מוֹשִׁיעַ׃ 30 אִשָּׁה תֶּאֱרֵשׂ וְאִישׁ אַחֵר יִשְׁגָּלֶנָּה[a] בַּיִת תִּבְנֶה
ר 27. ל וְלֹא־תֵשֵׁב בּוֹ כֶּרֶם תִּטַּע וְלֹא תְחַלְּלֶנּוּ׃ 31 שׁוֹרְךָ טָבוּחַ לְעֵינֶיךָ
ג 28. א 29 וְלֹא תֹאכַל[b] מִמֶּנּוּ חֲמֹרְךָ גָּזוּל מִלְּפָנֶיךָ וְלֹא יָשׁוּב לָךְ צֹאנֶךָ נְתֻנוֹת
ר לְאֹיְבֶיךָ וְאֵין לְךָ מוֹשִׁיעַ׃ 32 בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ נְתֻנִים לְעַם אַחֵר וְעֵינֶיךָ
ל. ג כלייה אל 30. ב מל בתור 31 רֹאוֹת וְכָלוֹת[b] אֲלֵיהֶם כָּל־הַיּוֹם[a] וְאֵין לְאֵל יָדֶךָ׃ 33 פְּרִי[a] אַדְמָתְךָ
ד ג מל יחד חס 32 וְכָל־יְגִיעֲךָ יֹאכַל עַם אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְהָיִיתָ רַק עָשׁוּק וְרָצוּץ כָּל־
34 35 ג וחס 33 הַיָּמִים׃ 34 וְהָיִיתָ מְשֻׁגָּע מִמַּרְאֵה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃ 35 יַכְּךָ יְהוָה
ג 34. ל בִּשְׁחִין רָע עַל־הַבִּרְכַּיִם וְעַל־הַשֹּׁקַיִם אֲשֶׁר לֹא־תוּכַל לְהֵרָפֵא מִכַּף
יא בטע 35 רַגְלְךָ וְעַד קָדְקֳדֶךָ׃ 36 יוֹלֵךְ[a] יְהוָה אֹתְךָ וְאֶת־מַלְכְּךָ[b] אֲשֶׁר תָּקִים
עָלֶיךָ אֶל־גּוֹי אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ[c] וְעָבַדְתָּ[d] שָׁם אֱלֹהִים
ג אֲחֵרִים עֵץ וָאָבֶן׃[c] 37 וְהָיִיתָ לְשַׁמָּה[a] לְמָשָׁל[b] וְלִשְׁנִינָה בְּכֹל הָעַמִּים
אֲשֶׁר־יְנַהֲגֶךָ יְהוָה שָׁמָּה׃ 38 זֶרַע רַב תּוֹצִיא הַשָּׂדֶה וּמְעַט
ב 36. ל 39 תֶּאֱסֹף כִּי יַחְסְלֶנּוּ הָאַרְבֶּה׃ 39 כְּרָמִים תִּטַּע וְעָבַדְתָּ וְיַיִן לֹא־תִשְׁתֶּה
ב חס 37. ג 38 ב מנה בלישׁ 40 וְלָא תָאֱגַר[a] כִּי תֹאכְלֶנּוּ הַתֹּלָעַת׃ 40 זֵיתִים יִהְיוּ לְךָ בְּכֹל גְּבוּלֶךָ
ב. ג וכל יחזק רכות ב מ א 41 וְשֶׁמֶן לֹא תָסוּךְ כִּי יִשָּׁל[a] זֵיתֶךָ׃ 41 בָּנִים וּבָנוֹת תּוֹלִיד וְלֹא־יִהְיוּ לָךְ כִּי
42 43 ח ר״פ בסיפ. ל. ל 42 יֵלְכוּ בַּשֶּׁבִי׃ 42 כָּל־עֵצְךָ וּפְרִי אַדְמָתֶךָ יְיָרֵשׁ[a] הַצְלָצַל׃ 43 הַגֵּר אֲשֶׁר
ג ס״פ ב מנה דגש 39 בְּקִרְבְּךָ יַעֲלֶה עָלֶיךָ מַעְלָה מַעְלָה וְאַתָּה תֵּרֵד מַטָּה מָּטָּה׃ 44 הוּא
כי 44 יַלְוְךָ וְאַתָּה לֹא תַלְוֶנּוּ הוּא יִהְיֶה לְרֹאשׁ וְאַתָּה תִּהְיֶה לְזָנָב׃
ג כ מל וחד חס. ד 45 וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל־הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וּרְדָפוּךָ וְהִשִּׂגוּךָ עַד הִשָּׁמְדֶךָ[a] 45
כִּי־לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר צִוָּךְ׃
46 47 46 וְהָיוּ בְךָ לְאוֹת וּלְמוֹפֵת וּבְזַרְעֲךָ עַד־עוֹלָם׃ 47 תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־
יט 40 ול 41 בלישׁ 48 עָבַדְתָּ[a] אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב מֵרֹב כֹּל׃ 48 וְעָבַדְתָּ[a]

27 Mm 2750. 28 Mm 1129. 29 Mm 2494. 30 Mm 250. 31 Neh 5,5. 32 Mm 3009. 33 Mm 2622. 34 Mm 3455. 35 Mm 284. 36 Ps 26,9. 37 Mm 549. 38 Mm 1205. 39 Mp sub loco. 40 Mm 335. 41 Mm 3242.

29 d 𝔊-B(𝔊O c ob)(Ξ𝔙) + *σοι* = לך ut 31 ‖ **30** a 𝔙Ken9.69 nonn Mss 𝔗 ut Q; 𝔐𝔚𝔗יע ישכב עמה ‖ **32** a–a > 𝔙Ken9 𝔊(𝔊O c ast) ‖ b mlt Mss 𝔖Ξ יָדֵיךָ, 𝔗J *bjdjkwn* = ידיכם, sed prb l יָדְךָ cf Gn 31,29 החיל בידך ‖ **33** a 𝔐Mss ופ׳ ‖ **36** a 𝔐Mss יולך ‖ b 𝔗J 2 pl. 𝔊 *τοὺς ἄρχοντάς σου* cf 17,14 sqq ‖ c–c dl? ‖ d 𝔊L-𝔖 (ut 64) 𝔗J 2 pl ‖ **37** a 𝔐 לשם, 𝔊(𝔊O c ob) *ἐκεῖ ἐν αἰνίγματι* = שָׁם לְשַׁמָּה (?) ‖ b 𝔐𝔊 ׳ול; 𝔗J alit ‖ **39** a 𝔐Mss תגאר ‖ **42** a 𝔐 יורישׁ ‖ **45** a 𝔐𝔖 יש(ע)לו ע𝔖𝔗J השמיד(ו)ך cf 20.24 ‖ **48** a 𝔊963 min + *ἐκεῖ*.

15 אֲחֵרִים לְעָבְדָם׃ ס 15 [a] וְהָיָה אִם־לֹא תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
[b]לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת [c]אֶת־כָּל־[d]מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו [e]אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם [b] ד בתור
16 וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל־הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וְהִשִּׂיגוּךָ׃ 16 אָרוּר אַתָּה בָּעִיר ג ב מל וחד חס
17 18 וְאָרוּר אַתָּה בַּשָּׂדֶה׃ 17 אָרוּר טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ׃ 18 אָרוּר פְּרִי־ יד פסוק בתור[13]
19 בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתֶךָ [a]שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ׃ 19 אָרוּר אַתָּה ד[14]
20 בְּבֹאֶךָ וְאָרוּר אַתָּה בְּצֵאתֶךָ׃ 20 יְשַׁלַּח יְהוָה | בְּךָ אֶת־הַמְּאֵרָה [a]יג[15]. יז[16] פסוק את את ואת ומילה חדה ביניהה . ב
[a]אֶת [b]הַמְּהוּמָה וְאֶת־הַמִּגְעָרֶת בְּכָל־מִשְׁלַח יָדְךָ [c]אֲשֶׁר [d]תַּעֲשֶׂה עַד ב[17]. ל. יז פסוק עד ועד[18]
[e]הִשָּׁמְדְךָ וְעַד־אֲבָדְךָ [e] [f]מַהֵר מִפְּנֵי רֹעַ מַעֲלָלֶיךָ אֲשֶׁר עֲזַבְתָּנִי׃ [fg]
21 יִדְבַּק יְהוָה בְּךָ אֶת־הַדֶּבֶר עַד־[a]כַּלֹּתוֹ אֹתְךָ מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־ ל. ג
22 אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ 22 יַכְּכָה [a]יְהוָה בַּשַּׁחֶפֶת וּבַקַּדַּחַת וּבַדַּלֶּקֶת ד פסוק דאית בתון ח מילין נסיב ו[19]. ל. ל
23 וּבַחַרְחֻר וּבַחֶרֶב [b]וּבַשִּׁדָּפוֹן וּבִירַקּוֹן [c]וּרְדָפוּךָ עַד אָבְדֶךָ׃ 23 וְהָיוּ ל וחס . יא בטפ[20]. ל
24 שָׁמֶיךָ [a]אֲשֶׁר עַל־רֹאשְׁךָ נְחֹשֶׁת וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר־תַּחְתֶּיךָ בַּרְזֶל׃ 24 יִתֵּן ג ומל[21]
[d]יְהוָה אֶת־מְטַר אַרְצְךָ אָבָק וְעָפָר מִן־הַשָּׁמַיִם יֵרֵד עָלֶיךָ עַד [22]ד
25 הִשָּׁמְדֶךָ׃ 25 יִתֶּנְךָ יְהוָה | נָגָף לִפְנֵי אֹיְבֶיךָ בְּדֶרֶךְ אֶחָד [a]תֵּצֵא אֵלָיו ד. ג
וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים תָּנוּס לְפָנָיו וְהָיִיתָ לְזַעֲוָה [b]לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ׃
26 וְהָיְתָה נִבְלָתְךָ לְמַאֲכָל [a]לְכָל־עוֹף [a]הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ וְאֵין ל
27 מַחֲרִיד׃ 27 יַכְּכָה יְהוָה בִּשְׁחִין מִצְרַיִם וּבָעֳפָלִים [a]וּבַגָּרָב ג[23]. וטחרים ל
28 וּבֶחָרֶס [b]אֲשֶׁר לֹא־תוּכַל לְהֵרָפֵא׃ 28 יַכְּכָה יְהוָה בְּשִׁגָּעוֹן וּבְעִוָּרוֹן [a] ב[24]
29 וּבְתִמְהוֹן [b]לֵבָב׃ 29 וְהָיִיתָ מְמַשֵּׁשׁ בַּצָּהֳרַיִם [a]כַּאֲשֶׁר יְמַשֵּׁשׁ הָעִוֵּר ג[25]
בַּאֲפֵלָה וְלֹא תַצְלִיחַ אֶת־דְּרָכֶיךָ [b] וְהָיִיתָ אַךְ [c]עָשׁוּק וְגָזוּל כָּל־ ג ב מל וחד חס[26]

[13] Mm 750. [14] Mp sub loco. [15] Mm 440. [16] Mm 44. [17] Mm 2868. [18] Mm 912. [19] Mm 4156. [20] Mm 284. [21] Mm 1204. [22] Mm 2321. [23] Mm 3455. [24] 2 R 9,20. [25] Mm 2581. [26] Mm 3009.

15 [a] $\mathfrak{T}^{J}$ alit ‖ [b–b] > $\mathfrak{G}^{min}$ ‖ [c] > $\mathfrak{mG}^{B}$; V^{Ken107} pc Mss $\mathfrak{G}$-^{BFmin}$\mathfrak{Y}$ ולו cf $\mathfrak{S}$ ‖ [d–d] > $\mathfrak{mG}^{min}$ ‖ [e] > V^{Ken69} pc Mss $\mathfrak{G}$-^{Ms}($\mathfrak{G}^{O}$ c ast)$\mathfrak{S}$ ‖ **18** [a] Ms + ופרי בהמתך cf 4[a] ‖ **20** [a] $\mathfrak{m}$ המרה ‖ [b] L* mlt Mss $\mathfrak{C}\mathfrak{m}$ Vrs α′ ואת ‖ [c] V^{Ken69} pc Mss $\mathfrak{m}$ ידיך ut 8; $\mathfrak{T}^{J}$ *jdkwn* = יהכם; > $\mathcal{V}$ ‖ [d–d] > $\mathfrak{G}^{B}$ ‖ [e–e] $\mathfrak{m}$ השמיד(ו)ך ועד (ה)אב(י)ד(ו)ך cf 24.45 ‖ [f–f] frt dl (1 sg), sed cf [g] ‖ [g] $\mathfrak{G}^{L}$ *ἐγκατέλιπες κύριον* ($\mathfrak{G}^{Ms}$ *αὐτόν*) ‖ **22** [a] $\mathfrak{m}$ יכך, id 27.28.35 ‖ [b] > $\mathfrak{G}^{B}$; $\mathcal{V}$ *et aestu* ‖ [c–c] $\mathfrak{mS}$ ירדפוך עד אב(י)ד(ו)ך ($\mathfrak{m}^{Mss}$ הבידוך) cf $\mathfrak{G}$-^{963} *ἕως ἂν ἀπολέσωσίν* ($\mathfrak{G}^{963}$ *ἀπολέσῃ*) *σε* ‖ **23** [a] $\mathfrak{G}^{BN\Theta 963 L min}$ *σοι (ὁ) οὐρανός*; $\mathfrak{S}$($\mathfrak{TT}^{J}$ $\mathcal{V}$) *šmj'* = השמים ‖ **24** [a] $\mathfrak{m}^{Mss}$ השמידך cf 20; $\mathfrak{G}^{B}$ + *ἐν τάχει* = מַהֵר cf 63[a] 7,4 ‖ **25** [a] cf 7[b] ‖ [b] V^{Ken1} $\mathfrak{m}$ לְזַוָּעָה cf Jes 28,19 ‖ **26** [a–a] V^{Ken69} pc Mss $\mathfrak{mG}$-^{L}($\mathfrak{G}^{O}$ c ast)$\mathfrak{S}$ לעוף ‖ **27** [a] K ובעפלים, $V^{Ken9.69}$ nonn Mss $\mathfrak{STT}^{J}$ ut Q ובטחרים ‖ [b] $\mathfrak{m}^{Mss}$ ובהרס ‖ **28** [a] $\mathfrak{G}^{B963 min}$ om cop ‖ [b] $\mathfrak{G}^{963 min}$ om cop ‖ **29** [a] $\mathfrak{B}$ בַּצָּהֳרַיִם ‖ [b] V^{Ken9} nonn Mss $\mathfrak{mS}$ דְּרָכֶיךָ; $\mathfrak{T}^{J}$ 2 pl ‖ [c] $\mathfrak{m}$ רַק ut 33; $\mathfrak{T}$ *brm* ut 13 pro רק.

ה בטע[17]. ב[18] כָּל־הָעָם אָמֵן׃ ס 26 [a]אָרוּר אֲשֶׁר לֹא־יָקִים אֶת־דִּבְרֵי[b] הַתּוֹרָה־ 26
לס מל בתור׳ הַזֹּאת [c]לַעֲשׂוֹת אוֹתָם[c] וְאָמַר[d] כָּל־הָעָם אָמֵן׃ פ

28 1 וְהָיָה[a] אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר[b] לַעֲשׂוֹת
ד בתור׳ אֶת־כָּל־[c]מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם וְנָתָנְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עֶלְיוֹן
ה בסיף. כל אורית מל׳. ג ב מל וחד חס עַל־כָּל־[c]גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃ 2 וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל־הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה וְהִשִּׂגֻךָ כִּי 2
ו[2] תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ 3 בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר וּבָרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה׃ 3
ו[3] 4 בָּרוּךְ פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ [a]וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ[a] שְׁגַר[c] אֲלָפֶיךָ 4
5 וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ׃ 5 בָּרוּךְ טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ׃ 6 בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ 6
ל מל בתור׳. יד מסוק בתור׳ וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ׃ 7 יִתֵּן יְהוָה אֶת־אֹיְבֶיךָ הַקָּמִים[a] עָלֶיךָ 7
יז[5]. ב מל[6] נִגָּפִים לְפָנֶיךָ בְּדֶרֶךְ אֶחָד[b] יֵצְאוּ אֵלֶיךָ וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים יָנוּסוּ
ל. יז בתור׳[7]. ל 8 לְפָנֶיךָ׃ 8 יְצַו[a] יְהוָה אִתְּךָ אֶת־הַבְּרָכָה בַּאֲסָמֶיךָ[b] וּבְכֹל מִשְׁלַח
ל יָדֶךָ[c] וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ 9 יְקִימְךָ יְהוָה לוֹ 9
לְעַם קָדוֹשׁ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע־לָךְ[a] כִּי תִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכָיו׃ 10 וְרָאוּ כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְהוָה נִקְרָא עָלֶיךָ 10
ב. ב חד מל וחד חס וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ׃ 11 וְהוֹתִרְךָ[a] יְהוָה לְטוֹבָה[b] בִּפְרִי בִטְנְךָ וּבִפְרִי
בְהֶמְתֶּךָ[c] וּבִפְרִי אַדְמָתֶךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ
לָתֵת לָךְ׃ 12 יִפְתַּח יְהוָה [a]לְךָ[a] אֶת־אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת־הַשָּׁמַיִם לָתֵת 12
ג[8]. ג[9] מְטַר־[a]אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ וּלְבָרֵךְ[b] אֶת כָּל־מַעֲשֵׂה יָדֶךָ[c] וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים
כד וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה׃ 13 וּנְתָנְךָ[a] יְהוָה לְרֹאשׁ וְלֹא לְזָנָב וְהָיִיתָ רַק 13
ח[10] לְמַעְלָה וְלֹא תִהְיֶה לְמָטָּה כִּי־תִשְׁמַע אֶל־מִצְוֹת[a] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר
הי[11]. יז ר״ס בסיף[12]. ל אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת׃ 14 וְלֹא תָסוּר[a] מִכָּל־הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר אָנֹכִי [b]מְצַוֶּה אֶתְכֶם[b] הַיּוֹם[a] יָמִין וּשְׂמֹאול לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים

[17]Mm 1201. [18]Mm 1203. Cp 28 [1]Mm 152. [2]Mm 1850. [3]Mp sub loco. [4]Mm 750. [5]Mm 98. [6]Mm 2255. [7]Mm 60. [8]Mm 2321. [9]Mm 1106. [10]Mm 777. [11]Mm 1376. [12]Mm 1165.

26 [a] $\mathfrak{T}^{J}$ alit ‖ [b] pc Mss $\mathfrak{m}\mathfrak{G}^{min}$ pr כל cf G 3,10 ‖ [c–c] $\mathfrak{m}$ לַעֲשׂוֹתָם ‖ [d] cf 16[b] ‖ **Cp 28,1** [a] $\mathfrak{G}^{-Bmin}$ pr 27,2a, sed 2 pl ‖ [b] $\mathfrak{V}^{Ken69}$ pc Mss $\mathfrak{m}\mathfrak{G}^{-Ms}\mathfrak{T}^{J}$ וְל׳ cf $\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ et 15 15,5 ‖ [c] pc Mss $\mathfrak{m}$ גוי ‖ **4** [a–a] > $\mathfrak{G}^{-Ms}$ (homtel) cf 18[a] ‖ **7** [a] $\mathfrak{m}^{Mss}$ הקאמים ‖ [b] $\mathfrak{m}^{Mss}$ אחת ‖ **8** [a] $\mathfrak{m}$ יצוה ‖ [b] $\mathfrak{m}$ באסימך ‖ [c] mlt Mss $\mathfrak{C}\mathfrak{m}\mathfrak{V}$ ידיך cf 20 et 12,18[c]; $\mathfrak{T}^{J}$ *jdjkwn* = ידיכם ‖ **9** [a] $\mathfrak{G}^{-min}$ *τοῖς πατράσιν σου* = לַאֲבוֹתֶיךָ; $\mathfrak{T}^{J}$ 2 pl ‖ **11** [a] ga׳ya eras ‖ [b] $\mathfrak{m}$ ב– ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd בהמ׳ ‖ **12** [a] $\mathfrak{m}$ pr את ‖ [b] $\mathfrak{V}^{Ken9}$ $\mathfrak{m}^{Mss}\mathfrak{G}$ ל׳ ‖ [c] mlt Mss $\mathfrak{C}\mathfrak{m}\mathfrak{G}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ ידיך cf 2,7[a]; $\mathfrak{T}^{J}$ ut 8[c] ‖ [d] $\mathfrak{G}$-$B^{*min}\mathfrak{L}$ + 15,6 bγ ($\mathfrak{G}^{O}$ c ob) ‖ **13** [a] $\mathfrak{G}^{-Ms}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ om cop ‖ **14** [a–a] $\mathfrak{V}$ *ab eis* ‖ [b–b] Ms $\mathfrak{m}\mathfrak{G}\mathfrak{S}$ מְצַוְּךָ.

7 לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ 7 וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים[a] וְאָכַלְתָּ שָׁם וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה
8 אֱלֹהֶיךָ׃ 8 וְכָתַבְתָּ עַל־הָאֲבָנִים אֵת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בַּאֵר[a] ל
9 הֵיטֵב׃ ס 9 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם[a] אֶל כָּל־יִשְׂרָאֵל כל תורה כת כן ג[7]
לֵאמֹר הַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם[b] לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ ל . ל
10 וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְעָשִׂיתָ אֶת־מִצְוֹתָו[a] וְאֶת־חֻקָּיו[b] אֲשֶׁר מצותיו[8] ק
11 אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם׃ ס 11 וַיְצַו מֹשֶׁה אֶת־הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר׃ ל בתור
12 אֵלֶּה יַעַמְדוּ לְבָרֵךְ אֶת־הָעָם עַל־[a]הַר גְּרִזִים[a] בְּעָבְרְכֶם אֶת־ ט[9]
13 הַיַּרְדֵּן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי[b] וִיהוּדָה[c] וְיִשָּׂשכָר[d] וְיוֹסֵף[e] וּבִנְיָמִן׃ 13 וְאֵלֶּה יו[10] . יז[11] ר״פ בתוך וכל
תלדות דכות ב מ ד
יַעַמְדוּ עַל־הַקְּלָלָה בְּהַר עֵיבָל רְאוּבֵן גָּד וְאָשֵׁר וּזְבוּלֻן[a] דָּן[b] וְנַפְתָּלִי׃
14 וְעָנוּ הַלְוִיִּם וְאָמְרוּ אֶל־כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל קוֹל רָם׃ ס 15 אָרוּר
13 הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה תּוֹעֲבַת יְהוָה מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ וְשָׂם ג . ח[12]
16 בַּסָּתֶר וְעָנוּ כָל־הָעָם וְאָמְרוּ אָמֵן׃ ס 16 אָרוּר מְקַלֵּה[a] אָבִיו ד קמ[13] . ז בטע . ל
17 וְאִמּוֹ וְאָמַר[b] כָּל־הָעָם אָמֵן׃ ס 17 אָרוּר מַסִּיג גְּבוּל רֵעֵהוּ וְאָמַר[a] ז בטע
18 כָּל־הָעָם אָמֵן׃ ס 18 אָרוּר מַשְׁגֶּה עִוֵּר בַּדָּרֶךְ וְאָמַר[a] כָּל־הָעָם ז בטע . ב[14]
19 אָמֵן׃ ס 19 אָרוּר מַטֶּה[a] מִשְׁפַּט גֵּר־יָתוֹם[b] וְאַלְמָנָה וְאָמַר[c] כָּל־ ה בטע[15]
20 הָעָם אָמֵן׃ ס 20 אָרוּר שֹׁכֵב עִם־אֵשֶׁת אָבִיו כִּי גִלָּה כְּנַף אָבִיו ה בטע[15]
21 וְאָמַר[a] כָּל־הָעָם אָמֵן׃ ס 21 אָרוּר שֹׁכֵב עִם־כָּל־בְּהֵמָה וְאָמַר[a] ז בטע
22 כָּל־הָעָם אָמֵן׃ ס 22 אָרוּר שֹׁכֵב עִם־[a]אֲחֹתוֹ בַּת־אָבִיו אוֹ בַת־ ה בטע[15]
23 אִמּוֹ[a] וְאָמַר[b] כָּל־הָעָם אָמֵן׃ ס 23 אָרוּר שֹׁכֵב עִם־חֹתַנְתּוֹ וְאָמַר[a] ז בטע . ל
24 כָּל־הָעָם אָמֵן׃ ס 24 אָרוּר מַכֵּה רֵעֵהוּ בַּסָּתֶר וְאָמַר[a] כָּל־ ז בטע . ז קמ[13]
25 הָעָם אָמֵן׃ ס 25 אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד לְהַכּוֹת נֶפֶשׁ[a] דָּם נָקִי[a] וְאָמַר[b] ח[16]

[7] Mm 1199. [8] Q addidi, cf Dt 7,9; 8,2 et Mp sub loco. [9] Mm 969. [10] Mm 1858. [11] Mm 267. [12] Mm 224. [13] Mm 1202. [14] Mm 1200. [15] Mm 1201. [16] Mm 201.

7 [a] 𝔊[F*Nmin] + *κυρίῳ*, 𝔊[AFaΘLmin] + *κυρίῳ τῷ θεῷ σου* ‖ **8** [a] mlt Mss בָּ; > 𝔊[min]; 𝔏 *diligenter*, 𝔙 *et lucide* (a ואר) ‖ **9** [a] 𝔙[Ken1] pc Mss 𝔊[AΘLmin]𝔖 וְהֹ׳ ‖ [b] 𝔐𝔊[Ms] + קָדֵשׁ cf 28,9 ‖ **10** [a] K וּמִצְוָתָו, Q mlt Mss 𝔏𝔐𝔖𝔗[J] מִצְוֹתָיו cf 𝔙; 𝔊 pr *πάσας* = כל ‖ [b] 𝔐 חקתיו ‖ **12** [a–a] 𝔅 הר גרזים ut 11,29; 𝔐[Ms] הרגרזים ut 4; 𝔏 הר גריז(י)ם ‖ [b] 𝔙[Ken9.69] pc Mss 𝔊[-AΘ] ל׳ ‖ [c] 𝔐𝔊𝔙 ׳ר ‖ [d] pc Mss 𝔊𝔙 ׳ר ‖ [e] pc Mss 𝔐𝔊[min]𝔙 ׳ר ‖ **13** [a] 𝔙[Ken1] Ms 𝔐 ז׳ ‖ [b] 𝔖 *wdn* וְדָן ‖ **16** [a] 2 Mss לֵה–; prp c 2 Mss מְקַלֵּל (Ex 21,17), sed cf 𝔊 *(ὁ ἀτιμάζων)* 𝔗𝔖 ‖ [b] 𝔐 pl ut 15 cf 𝔗[J] ‖ **17** [a] cf 16[b] ‖ **18** [a] cf 16[b] ‖ **19** [a] nonn Mss 𝔅 מַטֵּה ‖ [b] 𝔊𝔖 pr cop cf 26,13 ‖ [c] cf 16[b] ‖ **20** [a] cf 16[b] ‖ **21** [a] cf 16[b] ‖ **22** [a–a] 𝔊[BMs] *ἀδελφῆς πατρὸς ἢ μητρὸς αὐτοῦ* = אחות אביו ואמו ‖ [b] cf 16[b] ‖ **23** [a] cf 16[b] ‖ **24** [a] cf 16[b] ‖ **25** [a–a] 𝔅 (א) דַּם נָקִי cf 19,10 ‖ [b] cf 16[b].

לד פסוק לא ולא ולא[13] לֹא־עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכָחְתִּי: 14 לֹא־אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ 14
ל. ב[14]. ב וְלֹא־בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא וְלֹא־נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה
ח[15] קמ וכל אתנח וס״ם דכות׳ ב מ ב אֱלֹהָי עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי: 15 הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן־ 15
ג[16]. יב פסוק את את ואת ומילה חדה ביניהו[17]. ב[18] הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ: ס
16 הַיּוֹם הַזֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה 16
לט מל בתור וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים וְשָׁמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ אוֹתָם בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ:
י ר״ם בסיפ[19]. ד[20] 17 אֶת־יְהוָה הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו 17
ו פסוק מן ג מילרן[21]. מתחלף ק צ ס סימן. ג חס ס״ם בסיפ. כב בתור. ל וְלִשְׁמֹר חֻקָּיו וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְלִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ: 18 וַיהוָה הֶאֱמִירְךָ 18
הַיּוֹם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְלִשְׁמֹר כָּל־מִצְוֹתָיו:
ל. ח בסיפ. י. ד[22] 19 וּלְתִתְךָ עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה לִתְהִלָּה וּלְשֵׁם 19
ל וחס. יג חס[23] וּלְתִפְאֶרֶת וְלִהְיוֹתְךָ עַם־קָדֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר: ס
ג 27 1 וַיְצַו מֹשֶׁה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הָעָם לֵאמֹר שָׁמֹר אֶת־כָּל־ 27
ב וחס[1] הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם: 2 וְהָיָה בַּיּוֹם אֲשֶׁר תַּעַבְרוּ
אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וַהֲקֵמֹתָ לְךָ אֲבָנִים
ב בת כן בתור. ז וכל כליה דכות׳[2] גְּדֹלוֹת וְשַׂדְתָּ אֹתָם בַּשִּׂיד: 3 וְכָתַבְתָּ עֲלֵיהֶן אֶת כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה
יד[3] חס וכל משלי דכות׳ ב מ ד הַזֹּאת בְּעָבְרֶךָ[a] לְמַעַן אֲשֶׁר תָּבֹא[b] אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה[c] אֱלֹהֶיךָ |
יד פסוק לך לך נֹתֵן לְךָ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי־אֲבֹתֶיךָ לָךְ:
ד 4 וְהָיָה[a] בְּעָבְרְכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן תָּקִימוּ אֶת־הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי
לט מל בתור מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם[b] בְּהַר עֵיבָל[b] וְשַׂדְתָּ אוֹתָם בַּשִּׂיד: 5 וּבָנִיתָ שָׁם
מִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מִזְבַּח אֲבָנִים לֹא־תָנִיף עֲלֵיהֶם[a] בַּרְזֶל:
ג[5]. ג כת כן בתור רבתים[6] 6 אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת־מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַעֲלִיתָ עָלָיו עֹלֹת

[13]Mm 771. [14]Mm 3535. [15]Mm 960. [16]Mm 3245. [17]Mm 44. [18]Mm 2646. [19]Mm 1143. [20]Mm 1196. [21]Okhl 276. [22]Mm 72. [23]Mm 783. Cp 27 [1]Mm 555. [2]Mm 1197. [3]Mp sub loco. [4]Mm 1860. [5]Mm 1198. [6]Mm 297.

13 ʳ ℭG תך– || **14** [a] pc Mss 𝔊-NO𝔖 ולא || [b] 𝔊-Ms om cop || [c] 𝔊-Lmin om cop || [d–d] 𝔊(𝔖) *καθά* = כַּאֲשֶׁר, 𝔙 *omnia sicut* = כל אשר || **15** [a] 𝔪 השקף || **17** [a] 𝔪 17–19 perturbati; frt l 17a.19a.18.17b.19b || [b] > Ms 𝔪𝔊* cf 8,11[a] || **18** [a] cf 17[a] || [b] 𝔊-min *γενέσθαι σε* = לִהְיוֹתְךָ || [c] > Ms 𝔊Bθmin; ℭ[J] pl || **19** [a] cf 17[a] || [b] 𝕍Keng nonn Mss 𝔪𝔊Ms לי || **Cp 27,1** [a–a] 𝔊-LO om את־העם; frt l את ז׳ י׳ || [b] 𝕍Ken107 pc Mss שמור, 𝔪𝔖ℭℭ[J]𝔙 רו– || **3** [a] 𝔊-Ms(ℭ[J]) *ὡς ἂν διαβῆτε* = בְּעָבְרְכֶם ut 4 || [b] 𝔊-AMmin ℭ[J] pl || [c] sic L || **4** [a] dl (pl)? || [b–b] l c 𝔪 בהר גריזים cf 𝔪Mss זים בהרגר(י), Σαμ *αργαρ(ι)ζιμ*, 𝔈 *Garzin* || **5** [a] mlt Mss 𝔪Mss הן–.

[b]אֲשֶׁר תָּבֹיא מֵאֶרֶצְךָ[b] אֲשֶׁר ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וְשַׂמְתָּ בַּטֶּנֶא יג²·ד בטע בסיפ
וְהָלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם׃
3 וּבָאתָ אֶל־הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם ו בטע³
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ[a] כִּי־בָאתִי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה[b] לַאֲבֹתֵינוּ
4 לָתֵת לָנוּ׃ 4 וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ[a] וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה
5 אֱלֹהֶיךָ׃ 5 וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ [a]אֲרַמִּי אֹבֵד[a] אָבִי וַיֵּרֶד ׀ ד
מִצְרַיְמָה וַיָּגָר שָׁם בִּמְתֵי מְעָט וַיְהִי־שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם[b] וָרָב[c]׃ כת⁴·ה⁵
6 וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה׃ 7 וַנִּצְעַק ה ד מנה בתורי. ל. ב
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קֹלֵנוּ וַיַּרְא אֶת־עָנְיֵנוּ וְאֶת־ יח ד ג חס וחד מל בלישׁ⁵
8 עֲמָלֵנוּ וְאֶת־לַחֲצֵנוּ׃ 8 וַיּוֹצִאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ ג⁷ בלישׁ ול כת כן
9 נְטוּיָה[a] וּבְמֹרָא גָּדֹל[a] וּבְאֹתוֹת וּבְמֹפְתִים׃ 9 וַיְבִאֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה ב חד חס וחד מל.
10 וַיִּתֶּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃ 10 וְעַתָּה הִנֵּה ג חס⁸. ג. ל חס
הֵבֵאתִי אֶת־רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִּי יְהוָה[a] וְהִנַּחְתּוֹ כח. ל
11 לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ 11 וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל־
הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ [a]וְלְבֵיתֶךָ אַתָּה[a] וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר
בְּקִרְבֶּךָ׃ ס
12 כִּי תְכַלֶּה לַעְשֵׂר[a] אֶת־כָּל־מַעְשַׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת ט בטע ר״פ בתור⁹.
[b]שְׁנַת הַמַּעְשֵׂר[b] וְנָתַתָּה[b] לַלֵּוִי[c] לַגֵּר[c] לַיָּתוֹם[d] וְלָאַלְמָנָה וְאָכְלוּ בִשְׁעָרֶיךָ ל בלישׁ¹⁰. ד חס בלישׁ¹¹
13 וְשָׂבֵעוּ׃ 13 וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן־הַבַּיִת[a] וְגַם
נְתַתִּיו לַלֵּוִי וְלַגֵּר[b] לַיָּתוֹם[c] וְלָאַלְמָנָה[d] כְּכֹל־מִצְוָתְךָ[e] אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי ב¹²

[2]Mm 1228. [3]Mm 50. [4]Mm 84. [5]Mm 1103. [6]Mm 1194. [7]Mm 951. [8]Mm 1195. [9]Mm 1151. [10]Mm 3986. [11]Mp sub loco. [12]Ps 119,96.

2 [b–b] > 𝔊-$^{O\,Ms}$ ‖ **3** [a] 𝔊-$^{F*MO\,min}$ *τῷ θεῷ μου* = אֱלֹהָי (כ dttg) ‖, [b] 𝔖 + *'lhk* = אלהיך ‖ **4** [a] pc Mss 𝔊-^{Ms} מידיך ‖ **5** [a–a] 𝔊^{B} *Συριαν ἀπέβαλεν* (pro *ἀπέλαβεν* ut 𝔊^{AF*min}?), 𝔊$^{MN\,min}$ *Συριαν κατέλ(ε)ιπεν*; pc Mss 𝔏 ארר אובד cf 𝔗(𝔙) *lbn 'rm'h b'' l'wbd' jt*; 𝔖^{J} alit ‖ [b] pc Mss 𝔪^{W}𝔊^{L}𝔖^{J}𝔙 וְרַע; > 𝔊^{rel} ‖ [c] > 𝔖 ‖ **8** [a–a] 𝔪 גדול אה–; 𝔊 pl ut 4,34 ‖ **10** [a] 𝔊 + *γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι* ex 9 ‖ **11** [a–a] 𝔊^{min}(𝔏) *σὺ καὶ ἡ οἰκία σου*, 𝔊$^{AO\,min}$ *καὶ τῇ οἰκίᾳ σου* (𝔊^{min} + *σὺ*) *καί*; 𝔏 תיך–; 𝔙 *tibi et domui tuae* ‖ **12** [a] 1 לְעַשֵּׂר vel לַעֲשֵׂר (pro לְהַעֲשִׂיר) ‖ [b–b] 𝔊 *τὸ δεύτερον ἐπιδέκατον δώσεις* = שְׁנַת המ׳ ג׳; 𝔪 ונתתו ‖ [c] 2 Mss 𝔏𝔊𝔖𝔙 ולו׳ ‖ [d] pc Mss 𝔏𝔊𝔖𝔙 ולו׳ ‖ **13** [a] 𝔊-^{min}(𝔙) *ἐκ τῆς οἰκίας μου*, 𝔊^{rel} 2 sg ‖ [b] mlt Mss 𝔪𝔊^{Ms}𝔗^{J} לגור ut 12; > 𝔊^{N} ‖ [c] 𝔙$^{Ken\,69}$ pc Mss 𝔊-^{Ms}𝔖𝔙 ולו׳ ‖ [d] 𝔊^{Ms} om cop ‖ [e] 𝔙$^{Ken\,69}$ 𝔪𝔖 מצותיך cf 𝔊.

כה⁴ . ב בתור . יד⁵ ו בתור . יד⁵

6 יָחְדָּו֙ וּמֵ֣ת אֲשֶׁר־ ֽ מֵהֶ֔ם וּבֵ֥ן אֵין־לֹ֖ו ׀ לֹא־תִהְיֶ֣ה אֵ֣שֶׁת־הַמֵּ֗ת הַחֹוצָ֔ה
ל לְאִ֥ישׁ זָ֖ר יִבְמָ֑הּ יָבָ֣א ׀ עָלֶ֗יהָ[a] וּלְקָחָ֤הּ לֹו֙ לְאִשָּׁ֔ה וְיִבְּמָֽהּ׃ 6 וְהָיָ֗ה
ד מל בתור וכל ב״ך דכות ב מ א הַבְּכֹ֣ור[a] אֲשֶׁ֣ר תֵּלֵ֔ד יָקֻ֕ום עַל־שֵׁ֖ם אָחִ֣יו הַמֵּ֑ת וְלֹא־יִמָּחֶ֥ה שְׁמֹ֖ו
מִיִּשְׂרָאֵֽל׃ 7 וְאִם־לֹ֥א יַחְפֹּ֖ץ הָאִ֣ישׁ לָקַ֣חַת אֶת־יְבִמְתֹּ֑ו וְעָלְתָ֨ה יְבִמְתֹּ֜ו
ג. ח⁷ הַשַּׁ֣עְרָ֗ה אֶל־הַזְּקֵנִים֙ וְאָמְרָ֣ה מֵאֵ֔ין[a] יְבָמִ֖י לְהָקִ֣ים לְאָחִ֑יו שֵׁ֥ם בְּיִשְׂרָאֵ֖ל
ג⁸ לֹ֥א[b] אָבָ֖ה יַבְמִֽי׃ 8 וְקָרְא֨וּ־לֹ֜ו זִקְנֵ֣י־עִירֹ֗ו וְדִבְּרוּ֙ אֵלָ֔יו וְעָמַ֥ד וְאָמַ֖ר לֹ֣א
חָפַ֣צְתִּי לְקַחְתָּֽהּ׃ 9 וְנִגְּשָׁ֤ה יְבִמְתֹּו֙ אֵלָ֔יו לְעֵינֵ֖י הַזְּקֵנִ֑ים וְחָלְצָ֤ה נַעֲלֹו֙ ל. ה⁹ . ד¹⁰ . ח⁷
ד¹⁰ . לג¹¹ . לב¹² מֵעַ֣ל רַגְלֹ֔ו וְרָקְקָ֥ה בְּפָנָ֖יו וְעָנְתָ֣ה וְאָמְרָ֑ה כָּ֚כָה֙ יֵעָשֶׂ֣ה לָאִ֔ישׁ אֲשֶׁ֥ר לֹא־
ג¹³ יִבְנֶ֖ה אֶת־בֵּ֥ית אָחִֽיו׃ 10 וְנִקְרָ֥א שְׁמֹ֛ו בְּיִשְׂרָאֵ֖ל בֵּ֣ית חֲלוּץ֑ הַנָּעַ֔ל ס 10
ב¹⁴ . ל 11 כִּֽי־יִנָּצ֣וּ אֲנָשִׁ֔ים יַחְדָּ֖ו אִ֣ישׁ וְאָחִ֑יו וְקָרְבָ֤ה אֵֽשֶׁת־הָאֶחָד֙ לְהַצִּ֣יל אֶת־ 11
כה¹⁵ . ב . ל אִישָׁ֔הּ מִיַּ֖ד מַכֵּ֥הוּ וְשָׁלְחָ֣ה יָ֑דָהּ וְהֶחֱזִיקָ֥ה בִּמְבֻשָׁיו[a]׃ 12 וְקַצֹּתָ֥ה אֶת־ 12
כַּפָּ֖הּ לֹ֣א תָחֹ֑וס עֵינֶֽךָ׃[a] ס 13 13 לֹא־יִהְיֶ֥ה לְךָ֛ בְּכִיסְךָ֖ אֶ֣בֶן וָאָ֑בֶן
ג¹⁶ . טו ו¹⁷ מנה חס גְּדֹולָ֖ה וּקְטַנָּֽה׃ ס 14 14 לֹא־יִהְיֶ֥ה לְךָ֛ בְּבֵיתְךָ֖ אֵיפָ֣ה וְאֵיפָ֑ה גְּדֹולָ֖ה וּקְטַנָּֽה׃
ד¹⁸ מל בתור וכל קריא דכות ב מ ז
ד¹⁹ מל בתור וכל קריא דכות ב מ ז
ו. ד 15 וּקְטַנָּ֖ה׃ 15 אֶ֣בֶן שְׁלֵמָ֣ה וְצֶדֶ֗ק יִהְיֶה־לָּךְ֙ אֵיפָ֣ה שְׁלֵמָ֣ה וָצֶ֔דֶק יִהְיֶה־לָּ֑ךְ
לְמַ֨עַן֙ יַאֲרִיכ֣וּ יָמֶ֔יךָ עַ֚ל הָאֲדָמָ֔ה אֲשֶׁר־יְהוָ֥ה אֱלֹהֶ֖יךָ נֹתֵ֥ן לָֽךְ׃ 16 כִּ֣י 16
תֹועֲבַ֤ת יְהוָה֙ אֱלֹהֶ֔יךָ[a] כָּל־עֹשֵׂ֥ה אֵ֖לֶּה כָּל־עֹ֣שֵׂה עָ֑ול׃ פ 17 17 זָכ֕וֹר
ל. ל. ל. ח¹⁹ אֵ֥ת אֲשֶׁר־עָשָׂ֛ה לְךָ֥ עֲמָלֵ֖ק בַּדֶּ֑רֶךְ בְּצֵאתְכֶ֖ם[a] מִמִּצְרָֽיִם׃ 18 אֲשֶׁ֨ר 18
קָרְךָ֤ בַּדֶּ֙רֶךְ֙ וַיְזַנֵּ֣ב בְּךָ֔ כָּל־הַנֶּחֱשָׁלִ֖ים אַחֲרֶ֑יךָ[a] וְאַתָּ֥ה עָיֵ֖ף וְיָגֵ֑עַ וְלֹא
ל יָרֵ֥א אֱלֹהִֽים[b]׃ 19 19 וְהָיָ֗ה בְּהָנִ֤יחַ יְהוָה֙ אֱלֹהֶ֣יךָ ׀ לְךָ֣ מִכָּל־אֹיְבֶ֗יךָ
ג מִסָּבִ֔יב בָּאָ֕רֶץ אֲשֶׁ֨ר יְהוָה־אֱלֹהֶ֜יךָ נֹתֵ֨ן לְךָ֤ נַחֲלָה֙ לְרִשְׁתָּ֔הּ תִּמְחֶ֕ה
ל²⁰ אֶת־זֵכֶ֖ר עֲמָלֵ֑ק מִתַּ֖חַת הַשָּׁמָ֣יִם לֹ֥א תִשְׁכָּ֖ח׃ פ קי

26 1 וְהָיָ֗ה כִּֽי־תָבֹוא֙ אֶל־הָאָ֔רֶץ אֲשֶׁ֨ר יְהוָ֥ה אֱלֹהֶ֛יךָ נֹתֵ֥ן לְךָ֖ סֵ֣ פס
ת¹ נַחֲלָה֙ וִֽירִשְׁתָּ֣הּ וְיָשַׁבְתָּ֔ בָּ֖הּ׃ 2 וְלָקַחְתָּ֞ מֵרֵאשִׁ֣ית ׀ כָּל־[a]פְּרִ֣י הָאֲדָמָ֗ה

4Mm 187. 5Mm 290. 6Mm 1146. 7Mm 3001. 8Mm 1107. 9Mm 3008. 10Mm 1191. 11Mm 210. 12Mm 319. 13Nu 32,27. 14Ex 21,22. 15Mm 1506. 16Mm 1192. 17Mm 1145. 18Mm 1193. 19Mm 184. 20Mm 1136. Cp 26 1Mm 921.

5 [a] 𝔪 אליה ‖ **6** [a] 𝔪 pr תַּבֵּן; 𝔊 *τὸ παιδίον* (𝔊ᴸ + *τὸ πρωτότοκον*) ‖ **7** [a] sic L, mlt Mss Edd מֵאַן ‖ [b] nonn Mss 𝔪ᴹˢ𝔊ᴺ𝔙 וְלֹא ‖ **11** [a] 𝔪 בְּבָשָׂרוֹ ‖ **12** [a] 𝔪 $V^{Ken1.9}$ nonn Mss 𝔊𝔊 עיניך, 𝔗ʲ *'jnjkwn* – עיניכם; 𝔊(𝔖𝔙) + *ἐπ' αὐτῇ* = עָלֶיהָ ‖ **16** [a] > V^{Ken9} nonn Mss 𝔊𝔈 ‖ **17** [a] 𝔊-Θᴸᵐⁱⁿ𝔙 2 sg cf 23,5 24,9 ‖ **18** [a] sic L, mlt Mss Edd אַחַר ‖ [b] $𝔊^{A}$ *τὸν κύριον* = יהוה, 𝔖 *mrj' 'lhk* = יהוה אלהיך ‖ **Cp 26,2** [a] > V^{Ken80} 2 Mss 𝔪𝔊; $𝔊^{O}$ c ast.

13 תְּשִׁכָּב בַּעֲבֹטוֹ׃ 13 הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת־הַעֲבוֹט[a] כְּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְשָׁכַב ל. ל ר״פ. ג׳׳. ב
בְּשַׂלְמָתוֹ[b] וּבֵרַכְךָ וּלְךָ תִּהְיֶה צְדָקָה[c] לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ ס ד׳׳ בתור ול בלישׁ וכל קריא דכות ב מ׳ ג
14 לֹא־תַעֲשֹׁק שָׂכִיר[a] עָנִי וְאֶבְיוֹן מֵאַחֶיךָ אוֹ מִגֵּרְךָ[b] אֲשֶׁר בְּאַרְצְךָ[c]
15 בִּשְׁעָרֶיךָ[d]׃ 15 בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא־תָבֹוא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עָנִי הוּא ג
וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא־יִקְרָא עָלֶיךָ אֶל־יְהוָה וְהָיָה בְךָ ל. לח
16 חֵטְא׃ ס 16 לֹא־יוּמְתוּ[a] אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יוּמְתוּ[b] עַל־ ג פסוק דמטע[13]
17 אָבֹות אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יוּמָתוּ[c]׃ ס 17 לֹא תַטֶּה מִשְׁפַּט גֵּר[a] יָתוֹם[b] וְלֹא
18 תַחֲבֹל בֶּגֶד אַלְמָנָה[a]׃ 18 וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ[c] בְּמִצְרַיִם[a] וַיִּפְדְּךָ יְהוָה ב
אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם[b] עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ ס
19 [כפ] 19 כִּי תְקַצֹּר קְצִירְךָ בְּשָׂדֶךָ וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר בַּשָּׂדֶה לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ[a] ל׳ בטע ר״פ בתור[14]
לַגֵּר לַיָּתוֹם[b] וְלָאַלְמָנָה[c] יִהְיֶה לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל
20 מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ[d]׃ 20 כִּי תַחְבֹּט זֵיתְךָ לֹא תְפָאֵר אַחֲרֶיךָ[a] לַגֵּר יא[15] מל וכל תלים דכות ב מ׳ ה׳. ל
21 לַיָּתוֹם[b] וְלָאַלְמָנָה[c] יִהְיֶה׃ ס 21 כִּי תִבְצֹר כַּרְמְךָ לֹא תְעוֹלֵל
22 אַחֲרֶיךָ[a] לַגֵּר לַיָּתוֹם[b] וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה׃ 22 וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ ס
25 1 כִּי־יִהְיֶה רִיב בֵּין אֲנָשִׁים וְנִגְּשׁוּ אֶל־הַמִּשְׁפָּט וּשְׁפָטֻום[a] וְהִצְדִּיקוּ ל. ל
2 אֶת־הַצַּדִּיק וְהִרְשִׁיעוּ אֶת־הָרָשָׁע׃ 2 וְהָיָה אִם־בן הַכֹּות הָרָשָׁע ג
3 [a]וְהִפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט וְהִכָּהוּ לְפָנָיו[a] [b]כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ[b] בְּמִסְפָּר[c]׃ 3 אַרְבָּעִים ב ר״פ[3]
יַכֶּנּוּ לֹא יֹסִיף פֶּן־יֹסִיף לְהַכֹּתוֹ עַל־אֵלֶּה מַכָּה רַבָּה וְנִקְלָה[a] אָחִיךָ יד כת כן ב[2] מנה בתור. יד כת כן ב[2] מנה בתור. ב
4 לְעֵינֶיךָ׃ ס 4 לֹא־תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ׃ ס 5 כִּי־יֵשְׁבוּ אַחִים ל. ל. ג[3]

[11] Mm 161. [12] Mm 1213. [13] Mm 4221. [14] Mm 1151. [15] Mm 477. Cp 25 [1] Mm 3359. [2] Mm 3038 ב. [3] Mm 534.

13 [a] $V^{Ken1.9.69-107}$ mlt Mss 𝔔 העבט ‖ [b] $\mathfrak{m}^{W}$ בְּשַׂלְמָתוֹ ‖ [c] cf 6,25 ‖ **14** [a] V^{Ken9} Ms 𝔔 שכר ‖ [b] $\mathfrak{m}^{Mss}$𝔊𝔗^{J} pl ‖ [c] > 2 Mss $\mathfrak{G}$-^{O}𝔖 ‖ [d] 𝔗 sg ‖ **16** [a] $\mathfrak{m}^{Mss}$𝔊𝔖𝔗 יָמוּתוּ, 2 Mss (ן)ימתו; 𝔗^{J} cf 19,12 ‖ [b] cf [a], V^{Ken1} ימתו ‖ [c] V^{Ken1} $\mathfrak{m}$ יומת ut Q 2 R 14,6; Ms 𝔔 Σαμ 𝔊𝔖𝔜 יָמוּת ut K 𝔊𝔖𝔜 2 R 14,6; 𝔗 ut [a] ‖ **17** [a–a] frt dl ‖ [b] V^{Ken9} 2 Mss $\mathfrak{G}$-^{Ms}𝔖𝔗^{Mss} 𝔗𝔜 ויתום 𝔊($\mathfrak{G}^{O}$ c ob) + *καὶ χήρας* cf 19,20sq 27,19 ‖ **18** [a] pc Mss $\mathfrak{G}$-^{Ms}($\mathfrak{G}^{O}$ c ob)𝔗^{J} 𝔗𝔜 יתום 𝔊($\mathfrak{G}^{O}$ c ob) + *καὶ χήρας* cf 19,20sq 27,19 ‖ [b] > Ms $\mathfrak{m}$ ‖ **19** [a] $\mathfrak{G}$-^{Bmin}($\mathfrak{G}^{O}$ c ob vel ast?) + *τῷ πτωχῷ καί* = וְ לָאֶבְיוֹן cf 20sq ‖ [b] 2 Mss 𝔊𝔖𝔜 ול׳ ‖ [c] Ms $\mathfrak{G}^{Ms}$ ל׳ cf 20 ‖ [d] V^{Ken9} mlt Mss יָדְךָ; 𝔗^{J} 2 pl ‖ **20** [a] $\mathfrak{G}^{\Theta min}$ + *τῷ πτωχῷ καί* = לאביון ו׳ cf 19 ‖ [b] pc Mss 𝔊𝔖𝔜^{Mss} ול׳ ‖ [c] Ms ל׳ ‖ **21** [a] $\mathfrak{G}^{\Theta min}$ + *τῷ πτωχῷ καί* = לאביון ו׳ cf 19 ‖ [b] $\mathfrak{G}$-^{Ms}𝔖 pr cop ‖ **Cp 25,1** [a] > $\mathfrak{G}^{B}$, $\mathfrak{G}^{O}$ c ast? 𝔜 libere vertit ‖ **2** [a–a] $\mathfrak{G}^{B}$ *καθιεῖς αὐτὸν ἐναντίον αὐτῶν* = הַפִּלָּתוֹ לְפָנֶיהָם, $\mathfrak{G}^{Ms}$ *καὶ καθιεῖ* (vel *καθίει* imp?) *αὐτὸν ἐν(αντίον αὐτ)οῦ καὶ μαστιγῶσιν (αὐτὸν ἐναντίον αὐ)τῶν*, $\mathfrak{G}^{rel}$ + *ἔναντι τῶν κριτῶν* ($\mathfrak{G}^{\Theta}$ *τῶν κριμάτων*) *καὶ μαστιγώσωσι αὐτόν* ‖ [b–b] > $\mathfrak{G}^{B}$ ‖ [c] $\mathfrak{G}^{B}$ pr cop et tr ad init 3 ‖ **3** [a] $\mathfrak{m}^{Mss}$ ל–.

נְעָרֶ֔ךָ 25 כִּ֥י תָבֹ֖א בְּכֶ֣רֶם רֵעֶ֑ךָ וְאָכַלְתָּ֤ עֲנָבִים֙ כְּנַפְשְׁךָ֣ שָׂבְעֶ֔ךָ וְאֶל־כֶּלְיְךָ֖ לֹ֥א תִתֵּֽן׃ 26 כִּ֥י תָבֹ֖א בְּקָמַ֣ת רֵעֶ֑ךָ

ל. ל. 20

וְקָטַפְתָּ֤ מְלִילֹת֙ בְּיָדֶ֔ךָ וְחֶרְמֵ֥שׁ לֹֽא־תָנִ֖יף עַל־קְמַ֥ת רֵעֶֽךָ׃

נא **24** 1 כִּֽי־יִקַּ֤ח אִישׁ֙ אִשָּׁ֔ה וּבְעָלָ֖הּ וְהָיָ֑ה אִם־לֹ֤א תִמְצָא־חֵן֙ בְּעֵינָ֔יו כִּֽי־

ג ב חס וחד מל

מָצָ֥א בָ֖הּ עֶרְוַ֣ת דָּבָ֑ר וְכָתַ֤ב לָהּ֙ סֵ֣פֶר כְּרִיתֻ֔ת וְנָתַ֥ן בְּיָדָ֖הּ וְשִׁלְּחָ֥הּ

ג

2 3 מִבֵּיתֽוֹ׃ 2 וְיָצְאָ֖ה מִבֵּיתֹ֑ו וְהָלְכָ֖ה וְהָיְתָ֥ה לְאִישׁ־אַחֵֽר׃ 3 וְשָׂנְאָ֤הּ

ג ב חס וחד מל

הָאִישׁ֙ הָאַחֲרֹ֔ון וְכָתַ֤ב לָהּ֙ סֵ֣פֶר כְּרִיתֻ֔ת וְנָתַ֥ן בְּיָדָ֖הּ וְשִׁלְּחָ֥הּ מִבֵּיתֹ֑ו

4 אֹ֛ו כִּ֥י יָמ֖וּת הָאִ֥ישׁ הָאַחֲרֹ֑ון אֲשֶׁר־לְקָחָ֥הּ לֹ֖ו לְאִשָּֽׁה׃ 4 לֹא־יוּכַ֣ל

סר

בַּעְלָ֣הּ הָרִאשֹׁ֗ון אֲשֶׁר־שִׁלְּחָהּ֙ לָשׁ֣וּב לְקַחְתָּ֔הּ לִהְיֹ֥ות לֹ֖ו לְאִשָּׁ֑ה אַחֲרֵ֗י

ל. ל

אֲשֶׁ֤ר הֻטַּמְּאָה֙ כִּֽי־תֹועֵבָ֣ה הִ֔וא לִפְנֵ֖י יְהוָ֑ה וְלֹ֤א תַחֲטִיא֙ אֶת־הָאָ֔רֶץ

אֲשֶׁ֥ר יְהוָ֛ה אֱלֹהֶ֖יךָ נֹתֵ֣ן לְךָ֑ נַחֲלָֽה׃ 5 כִּֽי־יִקַּ֤ח אִישׁ֙ אִשָּׁ֔ה

ד דגש׳

חָדָ֖שָׁה לֹ֣א יֵצֵ֑א בַּצָּבָ֤א וְלֹא־יַעֲבָר֙ עָלָ֔יו לְכָל־דָּבָ֖ר נָקִ֥י יִהְיֶ֛ה

ל. ל²

לְבֵיתֹ֖ו שָׁנָ֣ה אֶחָ֑ת וְשִׂמַּ֥ח אֶת־אִשְׁתֹּ֖ו אֲשֶׁר־לָקָֽח׃ 6 לֹא־יַחֲבֹ֥ל

ג. ל קמ בתור

רֵחַ֖יִם וָרָ֑כֶב כִּי־נֶ֥פֶשׁ הֽוּא־חֹבֵֽל׃ 7 כִּֽי־יִמָּצֵ֨א אִ֜ישׁ גֹּנֵ֣ב נֶ֗פֶשׁ

מֵאֶחָ֤יו מִבְּנֵי֙ יִשְׂרָאֵ֔ל וְהִתְעַמֶּר־בֹּ֖ו וּמְכָרֹ֑ו וּמֵ֥ת הַגַּנָּ֖ב הַהֻ֥וא וּבִעַרְתָּ֛

ג. חי׳

הָרָ֥ע מִקִּרְבֶּֽךָ׃ 8 הִשָּׁ֣מֶר בְּנֶ֣גַע־הַצָּרַ֗עַת לִשְׁמֹר֙ מְאֹ֣ד וְלַעֲשׂ֔וֹת

כְּכֹ֖ל אֲשֶׁר־יֹורֻ֣ו אֶתְכֶ֑ם הַכֹּהֲנִ֥ים הַלְוִיִּ֖ם כַּאֲשֶׁ֥ר צִוִּיתִ֖ם תִּשְׁמְר֥וּ

ל

לַעֲשֹֽׂות׃ 9 זָכֹ֕ור אֵ֥ת אֲשֶׁר־עָשָׂ֛ה יְהוָ֥ה אֱלֹהֶ֖יךָ לְמִרְיָ֑ם בַּדֶּ֖רֶךְ

מח כת א לא קר ול בלישׁ

בְּצֵאתְכֶ֖ם מִמִּצְרָֽיִם׃ 10 כִּֽי־תַשֶּׁ֥ה בְרֵעֲךָ֖ מַשַּׁ֣את מְאֻמָ֑ה

יז חס וכל משלי דכות ב מ ד

לֹא־תָבֹ֥א אֶל־בֵּיתֹ֖ו לַעֲבֹ֥ט עֲבֹטֹֽו׃ 11 בַּחُ֥וץ תַּעֲמֹ֖ד וְהָאִ֣ישׁ אֲשֶׁר־אַתָּ֣ה

ב. יז׳. ג׳

נֹשֶׁ֥ה בֹ֛ו יֹוצִ֥יא אֵלֶ֖יךָ אֶת־הַעֲבוֹט֑ הַחוּצָֽה׃ 12 וְאִם־אִ֥ישׁ עָנִ֖י הֽוּא לֹ֣א

[19] Mp sub loco. [20] Mm 3816. Cp 24 [1] Mm 1016. [2] Mm 492. [3] Mm 738. [4] Mm 1376. [5] Mm 1188. [6] Mm 1189. [7] Mm 898. [8] Mm 3536. [9] Mm 290. [10] Mm 1190.

25 [a] 𝔊[min] ἐπέλθῃς, 𝔊[rel] εἰσέλθῃς || [b–b] 𝔊[min] ὅσον (ἂν) ψυχή σου (ἐμ)πλησθείῃ (-σθῇ) (𝔊[A min] ἐμπλησθῆναι), 𝔊[rel] ὅσον τὴν ψυχήν σου ἐμπλησθῆναι || **26** [a] V[Ken80] pc Mss 𝔊 בידיך || **Cp 24,1** [a] 𝔐 + ובא אליה || [b] 𝔊 pl, id 3; 𝔗[J] alit; 𝔖(𝔙) *lh* = לָהּ || **2** [a–a] > 𝔊; 𝔊[O] c ast || **3** [a] cf 1[b] || [b] 𝔐 בעלה ut 4; 𝔊[FMNO min] + αὐτῆς || [c–c] > 𝔙 || **4** [a] 𝔐𝔊[-Ms] pl || **5** [a] pc Mss 𝔊𝔗[Ms]𝔗[J] כל || [b] 𝔐 נקיא cf 19,10 || [c] 𝔖(𝔗[J]𝔙) *wnḥḏ'* = וְנִמַּח || **6** [a] 𝔊 (𝔖𝔗[Ms]𝔙) ἐνεχυράσεις, 1 תַּחֲבֹל || **7** [a] 𝔊 καταδυναστεύσας (𝔊[min] -σῃ) cf 𝔏 *deprehendens* et 21,14 || [b] Seb בָּהּ || [c] 𝔊[min] τὸ πονηρόν, 𝔊[rel] τὸν πονηρόν cf 13,6 || [d] 𝔊𝔖 2 pl || **8** [a] V[Ken9] Ms 𝔐𝔊 ׳ל, sed cf 15,5 || [b] 𝔐𝔊 + הַתּוֹרָה; 𝔖 om כל || [c–c] dl (pl)? || [d] 𝔖 pr cop cf 18,1 || **9** [a–a] dl (pl)? vel l מצאתך ut 𝔙 25,17 || **10** [a] Ms 𝔐 תשא || [b] sic L, mlt Mss Edd ברעך || **11** [a] 2 Mss 𝔐 נשא || [b] 𝔔𝔐 יוצא.

7 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ [a] 7 לֹא־תִדְרֹשׁ שְׁלֹמָם וְטֹבָתָם כָּל־יָמֶיךָ לְעוֹלָם׃ ס
8 לֹא־תְתַעֵב אֲדֹמִי כִּי אָחִיךָ הוּא ס לֹא [a] תְתַעֵב מִצְרִי כִּי־גֵר
9 הָיִיתָ בְאַרְצוֹ׃ 9 בָּנִים אֲשֶׁר־יִוָּלְדוּ לָהֶם [a] דּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם
(בג) בִּקְהַל יְהוָה׃ ס 10 כִּי־תֵצֵא מַחֲנֶה עַל־אֹיְבֶיךָ וְנִשְׁמַרְתָּ מִכֹּל
11 דָּבָר רָע׃ 11 כִּי־יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִהְיֶה טָהוֹר מִקְרֵה־לָיְלָה ל
12 וְיָצָא אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה לֹא [a] יָבֹא אֶל־תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה׃ 12 [a] וְהָיָה לִפְנוֹת־
ה ד פת וחד קמ[7]. ג ב מל וחד חס[8]. ה ג מנה קמ 13 עֶרֶב יִרְחַץ בַּמָּיִם וּכְבֹא הַשֶּׁמֶשׁ יָבֹא אֶל־תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה׃ 13 [a] וְיָד תִּהְיֶה
14 לְךָ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְיָצָאתָ שָׁמָּה חוּץ׃ 14 וְיָתֵד תִּהְיֶה לְךָ עַל־אֲזֵנֶךָ [a] ל
15 וְהָיָה בְּשִׁבְתְּךָ חוּץ׃ [b] וְחָפַרְתָּה בָהּ וְשַׁבְתָּ וְכִסִּיתָ אֶת־צֵאָתֶךָ׃ 15 כִּי
ב [9] חד חס וחד[10] מל . ל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ ׀ בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ׃ [a] לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ׃ [b] לְפָנֶיךָ
ל חס . ג . ח[11] וְתָיָה מַחֲנֶיךָ׃ [c] קָדוֹשׁ וְלֹא־יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ׃ ס
12 א 16 לֹא־תַסְגִּיר עֶבֶד אֶל־אֲדֹנָיו אֲשֶׁר־יִנָּצֵל אֵלֶיךָ מֵעִם אֲדֹנָיו׃ 17 עִמְּךָ
יב בתור ול ר״פ יֵשֵׁב [a] בְּקִרְבְּךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר בְּאַחַד [b] שְׁעָרֶיךָ׃ [a] בַּטּוֹב לוֹ לֹא
ס דגש[13] . ו בתור תוֹנֶנּוּ׃ ס 18 לֹא־תִהְיֶה קְדֵשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־יִהְיֶה קָדֵשׁ
ס מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 19 לֹא־תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
ל [14] . יג [15] . ה פת . ב [16] לְכֹל־נֶדֶר כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ גַּם־שְׁנֵיהֶם׃ 20 לֹא־תַשִּׁיךְ
לְאָחִיךָ נֶשֶׁךְ כֶּסֶף נֶשֶׁךְ [a] אֹכֶל נֶשֶׁךְ [a] כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר יִשָּׁךְ [b]׃ 21 לַנָּכְרִי
ב [17] . ל תַּשִּׁיךְ וּלְאָחִיךָ לֹא תַשִּׁיךְ לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל [a] מִשְׁלַח
[a] יָדֶךָ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ ס 22 כִּי [a]־תִדֹּר
נֶדֶר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי־דָרֹשׁ יִדְרְשֶׁנּוּ יְהוָה
ד [18] אֱלֹהֶיךָ מֵעִמָּךְ וְהָיָה בְךָ חֵטְא׃ 23 וְכִי [a] תֶחְדַּל לְנַדֵּר לֹא־יִהְיֶה בְךָ
ת ר״פ בכ״ף חֵטְא׃ 24 מוֹצָא [a] שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ [a] לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ [a]

[6] Mm 504. [7] Mm 662. [8] Mm 1186. [9] Mm 1187. [10] Mm 1713. [11] Mm 601. [12] Mm 2624. [13] Mm 2625. [14] וחד ולא תביא Dt 7,26. [15] Mm 1228. [16] Prv 27,26. [17] Prv 23,32. [18] Mm 526.

7 [a] cf 4[a–a] || **8** [a] mlt Mss 𝔐𝔖 ולא || **9** [a] huc tr ˆ cf 3sq || **11** [a] V^{Ken9} nonn Mss 𝔊$^{-N}$ כי אם רחץ בשרו במים ובא השמש ואחרי כן יבוא אל המחנה 𝔐 || **12** [a–a] 𝔐 ולא 𝔖𝔙 || **13** [a] 𝔊(𝔖𝔙) *καὶ τόπος* cf 𝔗𝔗^{J} || [b] > Ms 𝔐𝔙 cf 𝔊 || [b] 𝔐 החוצה cf 14[b] || **14** [a] V^{Ken} 69.107 mlt Mss 𝔈, 𝔊 *ἐπὶ τῆς ζώνης σου* = אֵזֹרְךָ, sed cf frt Jes 8,9 הַאֲזִינוּ pro || [b] cf 13[b] || **15** [a] mlt Mss 𝔈 𝔐[Mss] ניך– cf aγ; 𝔗^{J} 2 pl || [b] 𝔊 sg || [c] V^{Ken9} mlt Mss 𝔈𝔐 𝔊𝔖𝔗 נך– ut aα || **17** [a–a] 𝔊^{B} *ἐν ὑμῖν· κατοικήσει οὗ ἐὰν ἀρέσῃ αὐτῷ* || [b] 𝔐 באחת || **20** [a] 𝔊(𝔖𝔙) pr cop || [b] 𝔊^{MΘL}(𝔊^{O} c ob) + *τῷ ἀδελφῷ σου* = לאחיך || **21** [a–a] $V^{Ken1.10}$ mlt Mss 𝔐 מ׳ ידיך cf 12,18; 𝔊(𝔙) *τοῖς ἔργοις σου* = מַעֲשֶׂיךָ cf 15,10 || **22** [a] Ms 𝔖 וכי || **23** [a] Ms 𝔐[Mss]𝔙 כִּי || **24** [a–a] 𝔊$^{B\,min}$(𝔏) *τῷ θεῷ (σου)*.

נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל לִזְנוֹת[b] בֵּית אָבִיהָ וּבִעַרְתָּ הָרָע[c] מִקִּרְבֶּךָ[d]׃ ס

ב[18] 22 כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב | עִם־אִשָּׁה בְּעֻלַת־בַּעַל[a] וּמֵתוּ גַּם־שְׁנֵיהֶם 22

ה[19] הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם־הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבִעַרְתָּ הָרָע[b] מִיִּשְׂרָאֵל׃ ס

נערה[20] ק 23 כִּי יִהְיֶה נַעֲרָ[a] בְתוּלָה מְאֹרָשָׂה לְאִישׁ וּמְצָאָהּ אִישׁ בָּעִיר וְשָׁכַב 23

'ב פסוק את את ואת את . 'ת פסוק אל על על[21] עִמָּהּ׃ 24 וְהוֹצֵאתֶם אֶת־שְׁנֵיהֶם אֶל־שַׁעַר | הָעִיר הַהִוא וּסְקַלְתֶּם 24

ה[22] . הנערה[20] ק אֹתָם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ אֶת־הַנַּעֲרָ עַל־דְּבַר אֲשֶׁר לֹא־צָעֲקָה בָּעִיר

ב[23] וְאֶת־הָאִישׁ עַל־דְּבַר אֲשֶׁר־עִנָּה אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ וּבִעַרְתָּ הָרָע[a]

הנערה[20] ק מִקִּרְבֶּךָ׃ ס 25 וְאִם־בַּשָּׂדֶה יִמְצָא הָאִישׁ אֶת־הַנַּעֲרָ הַמְאֹרָשָׂה 25

וְהֶחֱזִיק־בָּהּ הָאִישׁ וְשָׁכַב עִמָּהּ וּמֵת הָאִישׁ אֲשֶׁר־שָׁכַב עִמָּהּ לְבַדּוֹ׃

לנערה[20] ק . לנערה[20] ק 26 וְלַנַּעֲרָ לֹא־תַעֲשֶׂה[a] דָּבָר[b] אֵין לַנַּעֲרָ חֵטְא מָוֶת כִּי כַאֲשֶׁר יָקוּם

ה[24] . ל אִישׁ עַל־רֵעֵהוּ וּרְצָחוֹ נֶפֶשׁ כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה׃ 27 כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ 27

הנערה[20] ק צָעֲקָה הַנַּעֲרָ הַמְאֹרָשָׂה וְאֵין מוֹשִׁיעַ לָהּ׃ ס 28 כִּי־יִמְצָא אִישׁ 28

נערה[20] ק 29 נַעֲרָ בְתוּלָה אֲשֶׁר לֹא־אֹרָשָׂה וּתְפָשָׂהּ וְשָׁכַב עִמָּהּ וְנִמְצָאוּ[a]׃ 29 וְנָתַן

הנערה[20] ק הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּהּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָ חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלוֹ־תִהְיֶה לְאִשָּׁה תַּחַת

ל[25] אֲשֶׁר עִנָּהּ לֹא־יוּכַל[a] שַׁלְּחָהּ כָּל־יָמָיו׃ ס **23** [1] לֹא־יִקַּח אִישׁ 23

נ[1] 2 לֹא־יָבֹא פְצוּעַ־דַּכָּא[a] 2 ס לֹא־יָבֹא

ל . ב[2] אֶת־אֵשֶׁת אָבִיו וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו׃ ס 3 וּכְרוּת שָׁפְכָה בְּקָהַל יְהוָה׃ ס 3 לֹא־יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל יְהוָה

ה מל[3] גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא־יָבֹא לוֹ בִּקְהַל יְהוָה[a]׃ ס 4 לֹא־יָבֹא עַמּוֹנִי 4

ומוֹאָבִי בִּקְהַל יְהוָה גַּם[b] דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא־יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל יְהוָה[a]

ה . ז דגש[4] עַד־עוֹלָם׃ 5 עַל־דְּבַר אֲשֶׁר[a] לֹא־קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמָּיִם 5

ב בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וַאֲשֶׁר[a] שָׂכַר[b] עָלֶיךָ אֶת־בִּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר

יז ר״ם בסיפ[5] מִפְּתוֹר[c] אֲרַם נַהֲרַיִם לְקַלְלֶךָּ׃ 6 וְלֹא־אָבָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ 6

אֶל־בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת־הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ

[18] Mm 1183. [19] Mm 1758. [20] Q perpetuum; archetypus Dt contra archetypum Dt, cf Gn 24,14 sqq et Mp sub loco. [21] Mm 658. [22] Mm 3068. [23] Mm 1184. [24] Mm 515. [25] Mm 959. Cp 23 [1] Mm 1185. [2] Sach 9,6. [3] Mm 4063. [4] Mm 351. [5] Mm 1165.

21 [b] ⅏G(G^{-O}) לְהַזְנוֹת ‖ [c] G^{min} *τὸ πονηρόν*, G^{rel} *τὸν πονηρόν* cf 13,6 ‖ [d] GΣC^{J} 2 pl, 𝔓^{Mss} *de medio Israhel* = מקרב ישראל ‖ **22** [a] ⅏^{Mss} בעילת, V^{Ken69} pc Mss בעולת ‖ [b] G^{min} *τὸ πονηρόν*, G^{rel} *τὸν πονηρόν* cf 13,6 ‖ **24** [a] cf 22^{b} ‖ **26** [a] ⅏GΣC^{J} שׁוּ–, G^{AΘmin} *ποιήσεται* = תַּעֲשֶׂה cf 𝔓 ‖ [b] V^{Ken9} Ms G^{Ms}Σ ⊦ כִּי ‖ **28** [a] G sg, 𝔓 alit ‖ **29** [a] V^{Ken9} pc Mss 𝔓 לוֹ׳ ut 19 ‖ **Cp 23,2** [a] mlt Mss Edd C⅏ דכה ‖ **3** [a–a] > G; G^{O} c ast; frt dl? (cf Neh 13,13) ‖ **4** [a–a] frt dl? cf 3$^{a–a}$ ‖ [b] > G^{Ms}; G^{rel} *(kai) ἕως* ‖ **5** [a–a] cf 4$^{a–a}$ (dl pl)? ‖ [b] G^{-min}𝔓 pl ‖ [c] ⅏ פתרה ‖ **6** [a] cf 4$^{a–a}$.

אִשָּׁה וְלֹא־יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־
עֹשֵׂה אֵלֶּה׃ ס

ס[נא] 6 כִּי יִקָּרֵא קַן־צִפּוֹר | לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל־עֵץ | אוֹ עַל־הָאָרֶץ
אֶפְרֹחִים אוֹ בֵיצִים וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל־הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל־הַבֵּיצִים
7 לֹא־תִקַּח הָאֵם עַל־הַבָּנִים׃ 7 שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת־הָאֵם וְאֶת־הַבָּנִים
8 תִּקַּח־לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים׃ ס 8 כִּי תִבְנֶה בַּיִת
חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא־תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי־יִפֹּל הַנֹּפֵל
9 מִמֶּנּוּ׃ ס 9 לֹא־תִזְרַע כַּרְמְךָ כִּלְאָיִם פֶּן־תִּקְדַּשׁ[a] הַמְלֵאָה הַזֶּרַע
10 אֲשֶׁר תִּזְרָע וּתְבוּאַת הַכָּרֶם׃ ס 10 לֹא־תַחֲרֹשׁ[a] בְּשׁוֹר־וּבַחֲמֹר
11 יַחְדָּו׃ ס 11 לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו׃ ס
12 גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עַל־אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה[a]־בָּהּ׃
ס 13 כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וּשְׂנֵאָהּ׃ 14 וְשָׂם לָהּ עֲלִילֹת
דְּבָרִים וְהוֹצִיא עָלֶיהָ שֵׁם רָע וְאָמַר אֶת־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָקַחְתִּי
15 וָאֶקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא־מָצָאתִי לָהּ בְּתוּלִים׃ 15 וְלָקַח אֲבִי הַנַּעֲרָ[a]
16 וְאִמָּהּ וְהוֹצִיאוּ אֶת־בְּתוּלֵי הַנַּעֲרָ[a] אֶל־זִקְנֵי הָעִיר הַשָּׁעָרָה[b]׃ 16 וְאָמַר
אֲבִי הַנַּעֲרָ אֶל־הַזְּקֵנִים אֶת־בִּתִּי[a] נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִּשְׂנָאֶהָ׃
17 וְהִנֵּה־הוּא שָׂם[a] עֲלִילֹת דְּבָרִים לֵאמֹר לֹא־מָצָאתִי לְבִתֵּךְ בְּתוּלִים
18 וְאֵלֶּה בְּתוּלֵי בִתִּי וּפָרְשׂוּ[b] הַשִּׂמְלָה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר׃ 18 וְלָקְחוּ זִקְנֵי
19 הָעִיר־הַהִוא אֶת־הָאִישׁ[a] וְיִסְּרוּ אֹתוֹ׃ 19 וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף וְנָתְנוּ
לַאֲבִי הַנַּעֲרָה כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְלוֹ תִהְיֶה
20 לְאִשָּׁה לֹא־יוּכַל[a] לְשַׁלְּחָהּ כָּל־יָמָיו׃ ס 20 וְאִם־אֱמֶת הָיָה
21 הַדָּבָר הַזֶּה[a] לֹא־נִמְצְאוּ בְתוּלִים לַנַּעֲרָ׃ 21 וְהוֹצִיאוּ[a] אֶת־הַנַּעֲרָ אֶל־
פֶּתַח בֵּית־אָבִיהָ וְסָקְלוּהָ[a] אַנְשֵׁי עִירָהּ[a] בָּאֲבָנִים וָמֵתָה כִּי־עָשְׂתָה

[4]Mm 17. [5]Mm 381. [6]Mm 473. [7]Mm 1181. [8]Prv 3,29. [9]Mm 458. [10]Mm 1182. [11]Mm 3716. [12]Mm 224. [13]Mm 2875. [14]Q perpetuum; archetypus Dt contra archetypum Dt, cf Gn 24,14sqq et Mp sub loco. [15]Mm 319. [16]Mm 315. [17]Mm 959.

9 [a] 𝔐 דיש–, 𝔖(𝔙 pl) *ttqdš* → (𝔗) תתקדשׁ ‖ **10** [a] 𝔐 ריש–, sed pc Mss ושׂר– ‖ **12** [a] 𝔖(𝔊) *(d)mtks''nt* – תְּתְכַּסֶּה cf 𝔗𝔙 et Gn 38,14 ‖ **15** [a] mlt Mss 𝔊 𝔐 ut Q הנַּעֲרָה cf saepe in 15–29 ‖ [b] cf 21,19[b] ‖ **16** [a] 𝔊-min(𝔊^{O} c ob) + *ταύτην* = הזאת ‖ **17** [a] V$^{Ken\,69}$ pc Mss 𝔊(𝔊^{O} c ob)𝔖𝔙 + הָהוּא ‖ [b] 𝔐 שׂ– ‖ **18** [a] Ms 𝔐𝔊-^{Ms}(𝔊^{O} c ob)𝔖 + הַלָּ, 𝔐 pr הלה ‖ [b] 𝔐 שׂ– ‖ **19** [a] Ms 𝔐 שַׁלְּחָהּ cf 29 ‖ **20** [a] > V$^{Ken\,9}$ 𝔊^{Ms} ‖ **21** [a–a] V$^{Ken\,69.107}$ mlt Mss 𝔗^{Ms} pr כל; > 𝔊^{B}.

ל בסיפ וכל בראשית דכות׳ ב מ א׳[17]

16 לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאַחַת[a] אֲהוּבָה וְהָאַחַת[b] שְׂנוּאָה וְיָלְדוּ־לוֹ בָנִים
ל כת כן[15]. ה הָאֲהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכוֹר לַשְּׂנוּאָה׃ 16 וְהָיָה[c] בְּיוֹם
ל. ד בתור. ל הַנְחִילוֹ אֶת־בָּנָיו אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה לוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת־בֶּן־הָאֲהוּבָה
עַל־פְּנֵי בֶן־הַשְּׂנוּאָה הַבְּכֹר׃ 17 כִּי אֶת־הַבְּכֹר בֶּן־הַשְּׂנוּאָה יַכִּיר[a] 17
ג. כת. ג חס[16] לָתֵת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא לוֹ כִּי־הוּא רֵאשִׁית אֹנוֹ לוֹ[b] מִשְׁפַּט
הַבְּכֹרָה׃ ס 18 כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה[a] אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ 18
ב. ד. יז מל בתור[18] בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְּרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם׃ 19 וְתָפְשׂוּ בוֹ 19
ו אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל־[a]שַׁעַר[b] מְקוֹמוֹ׃ 20 וְאָמְרוּ 20
ל חס. ה חס[19]. ד ג חס וחד מל בלישׁ[20]. ל אֶל־זִקְנֵי[a] עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמֹרֶה[b] אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקֹלֵנוּ זוֹלֵל וְסֹבֵא׃
21 וּרְגָמֻהוּ כָל־[a]אַנְשֵׁי עִירוֹ בָאֲבָנִים וָמֵת וּבִעַרְתָּ הָרָע[b] מִקִּרְבֶּךָ[c] 21
לה וכל ר״ם דכות׳. י[21]. ח ר״ם בסיפ. ד[22] וְכָל־יִשְׂרָאֵל[d] יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ׃ ס 22 וְכִי־[a]יִהְיֶה בְּאִישׁ חֵטְא 22
מִשְׁפַּט־מָוֶת וְהוּמָת וְתָלִיתָ אֹתוֹ עַל־עֵץ[b]׃ 23 לֹא־תָלִין נִבְלָתוֹ עַל־ 23
ל מל. ג[23]. ג[24] הָעֵץ[a] כִּי־קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־[b]קִלְלַת אֱלֹהִים תָּלוּי[c] וְלֹא
תְטַמֵּא[c] אֶת־אַדְמָתְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה׃ ס
ל 22 1 לֹא־תִרְאֶה[a] אֶת־שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ אֶת־שֵׂיוֹ[a] נִדָּחִים וְהִתְעַלַּמְתָּ 22
ל 2 מֵהֶם הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם לְאָחִיךָ׃ 2 וְאִם־לֹא קָרוֹב אָחִיךָ אֵלֶיךָ וְלֹא
כ[1]. יב בתור יְדַעְתּוֹ וַאֲסַפְתּוֹ[a] אֶל־תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְהָיָה עִמָּךְ עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ
ה[2]. ה[2]. ה[2] וַהֲשֵׁבֹתָ לוֹ׃ 3 וְכֵן[a] תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׂמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה 3
כל cf 13,6 לְכָל־אֲבֵדַת אָחִיךָ אֲשֶׁר־תֹּאבַד מִמֶּנּוּ וּמְצָאתָהּ לֹא תוּכַל לְהִתְעַלָּם׃
ס 4 לֹא־תִרְאֶה[a] אֶת־חֲמוֹר אָחִיךָ אוֹ שׁוֹרוֹ[b] נֹפְלִים בַּדָּרֶךְ 4
יח[3] וכל יוצר חפץ חמדה דכות׳ ב מ א. ב וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָקֵם תָּקִים עִמּוֹ׃ ס 5 לֹא־יִהְיֶה כְלִי־גֶבֶר עַל־[a] 5

[14]Gn 10,1. [15]Mm 839. [16]Mm 1178. [17]Mm 1179. [18]Mm 250. [19]Mm 1121. [20]Mm 1194. [21]Mm 1180. [22]Mm 1147. [23]Mm 1459. [24]Mm 1807. Cp 22 [1]Mm 2066. [2]Mm 550. [3]Mm 2781.

15 [a] V^{Ken69} א׳ 𝔪 || [b] V^{Ken69} ואי 𝔪 || [c] 𝔪 נואה — || **17** [a] frt 1 יַכִּיר cf 𝔙 || [b] V^{Ken69} nonn Mss 𝔐𝔊𝔖𝔙 וְלוֹ || **18** [a] $𝔪^{Mss}$ רא— id 20 || **19** [a] pc Mss 𝔪 אל || [b] 𝔗(𝔗^{J}) *bjt djn* cf 17,5 (22,15 25,7) || **20** [a–a] 𝔐𝔊 *(toîs ándrásin)* אֶל־אַנְשֵׁי cf 21; 𝔙 *ad eos* || [b] cf 18[a] || **21** [a] > 𝔊-^{L}(𝔊^{O} c ast)𝔙 || [b] 𝔊^{min} *tò ponērón*, 𝔊^{rel} *tòn ponērón* cf 13,6 || [c] 𝔊𝔖𝔗^{J}𝔙 2 pl || [d–d] 𝔊-$^{\Theta min}$ *kaì oí epíloipoi* — וְהַנִּשְׁאָרִים ex 19,20 || **22** [a] V^{Ken1} 𝔐𝔊^{N}𝔙 כִּי || [b] Ms 𝔐𝔊^{min}𝔗𝔗^{J} העץ cf 𝔖 | **23** [a] Ms 𝔊-^{min} עץ || [b–b] ק׳ א׳ תלאי 𝔪; 𝔊 *kekataraménos (-ramémos) hupò toû theoû pâs* (𝔊^{O} c ob?) *kremámenos epì xúlou*, G 3,13 *epikatáratos pâs ó kremámenos epì xúlou*; 𝔖 alit || [c] 𝔊𝔗^{J} pl || **Cp 22,1** [a] 𝔪 + או את כל בהמתו cf 4[b] || **2** [a] 𝔪 + מעמך || **3** [a] pc Mss 𝔐𝔊𝔖𝔙 כֵּן | **4** [a] V^{Ken107} 2 Mss 𝔐𝔗^{Ms} אֶת || [b] cf 1[a].

עֵץ אֲשֶׁר־תֵּדַע כִּי־לֹא־עֵץ מַאֲכָל הוּא אֹתוֹ תַשְׁחִית וְכָרַתָּ וּבָנִיתָ ל
מָצוֹר עַל־הָעִיר אֲשֶׁר־הִוא עֹשָׂה[a] עִמְּךָ מִלְחָמָה עַד רִדְתָּהּ: פ
וכל ונגועי דכות ב מ א. יב בתור. לא בסע. ל
1 כִּי־יִמָּצֵא חָלָל בָּאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ נֹפֵל בַּשָּׂדֶה לֹא[a] נוֹדַע מִי הִכָּהוּ: 2 וְיָצְאוּ זְקֵנֶיךָ וְשֹׁפְטֶיךָ[a] וּמָדְדוּ ז1. ב2. ב3
3 אֶל־[b]הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבֹת הֶחָלָל: וְהָיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה אֶל־הֶחָלָל ב חד מל וחד חס
וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא עֶגְלַת בָּקָר אֲשֶׁר לֹא־עֻבַּד בָּהּ אֲשֶׁר[a] לֹא־ ג. ב4
4 מָשְׁכָה בְעֹל: וְהוֹרִדוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא אֶת־הָעֶגְלָה אֶל־נַחַל אֵיתָן ב חס5
5 אֲשֶׁר לֹא־יֵעָבֵד בּוֹ וְלֹא יִזָּרֵעַ וְעָרְפוּ־שָׁם אֶת־הָעֶגְלָה בַּנָּחַל: 5 וְנִגְּשׁוּ ל. ב בתור6
הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי כִּי בָם בָּחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁרְתוֹ[a] וּלְבָרֵךְ בְּשֵׁם ד7
6 יְהוָה וְעַל־פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל־רִיב וְכָל־נָגַע: 6 וְכֹל זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא ל. ג8
הַקְּרֹבִים[a] אֶל־הֶחָלָל יִרְחֲצוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל־הָעֶגְלָה הָעֲרוּפָה בַּנָּחַל:
7 וְעָנוּ וְאָמְרוּ יָדֵינוּ[a] לֹא שָׁפְכָה[b] אֶת־הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ: ו מל. שפכו חד מן יד9 כת ה וקרי ו
8 כַּפֶּר[b] לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־פָּדִיתָ יְהוָה[a] וְאַל־תִּתֵּן דָּם נָקִי[b] בְּקֶרֶב ג
9 עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְנִכַּפֵּר לָהֶם הַדָּם: 9 וְאַתָּה תְּבַעֵר הַדָּם הַנָּקִי[a] מִקִּרְבֶּךָ[b] ל. ל10
כִּי־תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה: ס צז 10 כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה לג בתור
1 עַל־אֹיְבֶיךָ[a] וּנְתָנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[b] בְּיָדֶךָ[b] וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ: 11 וְרָאִיתָ ל11. ל
1 [a]בַּשִּׁבְיָה אֵשֶׁת[a] יְפַת־תֹּאַר וְחָשַׁקְתָּ בָּהּ וְלָקַחְתָּ[b] לְךָ לְאִשָּׁה: 12 וַהֲבֵאתָהּ ל
1 אֶל־תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְגִלְּחָה[a] אֶת־רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה[a] אֶת־צִפָּרְנֶיהָ: 13 וְהֵסִירָה[a] ל12. ז. ל
אֶת־שִׂמְלַת שִׁבְיָהּ מֵעָלֶיהָ וְיָשְׁבָה בְּבֵיתֶךָ וּבָכְתָה אֶת־אָבִיהָ וְאֶת־ ל
אִמָּהּ יָרֵחַ יָמִים וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעַלְתָּהּ וְהָיְתָה לְךָ לְאִשָּׁה: ב13. ב. ל
14 וְהָיָה אִם־לֹא חָפַצְתָּ בָּהּ וְשִׁלַּחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמָכֹר לֹא־תִמְכְּרֶנָּה[a] מז פסוק לא לא לא. ל
בַּכֶּסֶף לֹא־תִתְעַמֵּר[b] בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עִנִּיתָהּ: ס 15 כִּי־תִהְיֶיןָ ב קמ בתור. ל. ל

17 Mm 1174. 18 Mm 1175. 19 Mm 284. Cp 21 1 Mm 1281. 2 Ho 13,10. 3 Ez 43,10. 4 Jes 14,3. 5 Mm 1176. 6 Lv 11,37. 7 Mm 1106. 8 Mm 366. 9 Mm 782. 10 Mm 880. 11 Mm 1397. 12 Mm 1177. 13 Mm 2134.

20 [a] V^{Ken69} pc Mss עוֹשָׂה, 𝔪 עָשְׂתָה ‖ **Cp 21,1** [a] pc Mss 𝔊𝔖𝔙 ולא ‖ **2** [a] 𝔪 ושׁטריך ‖ **3** [a] Ms 𝔪𝔊𝔖𝔗^{Mss}𝔗^{J} ואי׳ cf 18,5 ‖ **5** [a] 𝔪 לשרת (dl?) ‖ [b] 𝔪^{Mss} על ‖ **6** [a] prp הַקְּרֹבָה ‖ **7** [a] 𝔖 sg ‖ [b] K 𝔖 הַכָּפָה; pc Mss 𝔗𝔪𝔗 ut Q שָׁפְכוּ cf 𝔊 ἐξέχεαν; 𝔗^{J} alit ‖ **8** [a] 𝔊-$^{B\,Ms}$ + ἐκ γῆς Αἰγύπτου = מארץ מצרים ‖ [b] 𝔪 נקיא cf 19,10 ‖ **9** [a] 𝔪 הנקיא cf 8^{b} ‖ [b] 𝔊$^{NO\,L\,Omin}$ + καὶ εὖ σοι ἔσται ex 19,13 ‖ **10** [a] V^{Ken69} Edd 𝔗 אֹיְבֶךָ ‖ [b] nonn Mss 𝔖𝔖 בידיך, 𝔗^{J} bjdkwn ‖ **11** [a–a] 𝔪 בְּשִׁבְיוֹ אִשָּׁה ‖ [b] V^{Ken1} 𝔪𝔊𝔖𝔗 ולקחתה cf 𝔖 ‖ **12** [a] 𝔊 2 sg ‖ **13** [a] 𝔊 2 sg ‖ **14** [a] 𝔊(𝔙) προθήσεται = תָּמֹכֶר ‖ [b] 𝔊 ἀθετήσεις = תְּעַמֵּר (?) cf 24,7.

אֶתְכֶם׃ 5 וְדִבְּרוּ הַשֹּׁטְרִים אֶל־הָעָם לֵאמֹר מִי־הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה 5
הי6 בַּיִת־חָדָשׁ וְלֹא חֲנָכוֹ יֵלֵךְ וְיָשָׁב לְבֵיתוֹ פֶּן־יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ
ל. ב. הי6 אַחֵר יַחְנְכֶנּוּ׃ 6 וּמִי־aהָאִישׁ אֲשֶׁר־נָטַע כֶּרֶם וְלֹא חִלְּלוֹ יֵלֵךְ וְיָשָׁב 6
ב לְבֵיתוֹ פֶּן־יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יְחַלְּלֶנּוּ׃ 7 וּמִי־aהָאִישׁ אֲשֶׁר־ 7
הי6 אֵרַשׂ אִשָּׁה וְלֹא לְקָחָהּ יֵלֵךְ וְיָשָׁב לְבֵיתוֹ פֶּן־יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ
אַחֵר יִקָּחֶנָּה׃ 8 וְיָסְפוּa הַשֹּׁטְרִים לְדַבֵּר אֶל־הָעָם וְאָמְרוּ מִי־הָאִישׁ 8
ב7. ל8. הי6 הַיָּרֵא וְרַךְ ׀ הַלֵּבָב יֵלֵךְ וְיָשָׁב לְבֵיתוֹ וְלֹא יִמַּסbאֶת־לְבַב אֶחָיו
ב9. ל חס כִּלְבָבוֹ׃ 9 וְהָיָה כְּכַלּוֹת הַשֹּׁטְרִים לְדַבֵּר אֶל־הָעָם וּפָקְדוּ שָׂרֵי 9
ל בתור. לה10 צְבָאוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם׃ ס 10 כִּי־תִקְרַב אֶלaעִיר לְהִלָּחֶם עָלֶיהָ סל
ל. ל וְקָרָאתָ ׀ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם׃ 11 וְהָיָה אִם־שָׁלוֹם תַּעֲנְךָ וּפָתְחָה לָךְ וְהָיָה 11
ל כָּל־הָעָם הַנִּמְצָא־בָּהּ יִהְיוּ לְךָ לָמַס וַעֲבָדוּךָ׃ 12 וְאִם־לֹא תַשְׁלִים 12
יב בתור. ב בתור11. ב12 עִמָּךְ וְעָשְׂתָה עִמְּךָ מִלְחָמָה וְצַרְתָּ עָלֶיהָ׃ 13 וּנְתָנָהּ ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ 13
ה בטע. ל בְּיָדֶךָa וְהִכִּיתָ אֶת־כָּל־זְכוּרָהּ לְפִי־חָרֶב׃ 14 רַק הַנָּשִׁים וְהַטַּף 14
וְהַבְּהֵמָה וְכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה בָּעִיר כָּלa־שְׁלָלָהּ תָּבֹז לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת־
שְׁלַל אֹיְבֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ׃ 15 כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכָל־הֶעָרִים 15
הָרְחֹקֹת מִמְּךָ מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־מֵעָרֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הֵנָּה׃ 16 רַק 16
נ מֵעָרֵי הָעַמִּים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לֹא תְחַיֶּה
סימן ת מ כ פ ס13 כָּל־נְשָׁמָה׃ 17 כִּי־הַחֲרֵם תַּחֲרִימֵם aהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי הַכְּנַעֲנִיab וְהַפְּרִזִּי 17
ז הַחִוִּיc וְהַיְבוּסִיd כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ 18 aלְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־ 18
ב14. ת bיְלַמְּדוּ אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת כְּכֹל תּוֹעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ לֵאלֹהֵיהֶם וַחֲטָאתֶם
ל לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ ס 19 כִּי־תָצוּר אֶלa־עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֶם
ל. ל. יז15 עָלֶיהָ לְתָפְשָׂהּ לֹא־תַשְׁחִית אֶת־עֵצָהּ לִנְרֹחַ עָלָיו גַּרְזֶן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכֵל
ט חס16 וְאֹתוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם bעֵץ הַשָּׂדֶה לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר׃ 20 רַק 20

6 Mm 976. 7 Mm 1172. 8 וחד ורך לבב 2 Ch 13,7. 9 Mm 1173. 10 Mm 2840. 11 Mm 1141. 12 Mm 1283. 13 Okhl 274. 14 Jer 31,34. 15 Mm 787. 16 Mm 355.

6 a ℭ מִי ‖ **7** a ℭ מִי ‖ **8** a 𝔐 וְיוֹסִיפוּ ‖ b 𝔐𝔊𝔖𝔙 יָמֵס(י) ‖ **10** a 𝔐 על ‖ **13** a nonn Mss 𝔊𝔖 בְּיָדֵךְ ‖ **14** a mlt Mss 𝔊𝔖 וכל ‖ **17** a–a 𝔐 הכ׳ והא׳ והח׳ ‖ b 𝔙$^{Ken\,69(107)}$ mlt Mss 𝔖𝔙, 𝔐 + והגרגשי ‖ c 𝔙$^{Ken\,69(107)}$ mlt Mss 𝔊-^{L}𝔖𝔘^{1} וה׳ ‖ d 𝔊-^{B*Ms} + *καὶ Γεργεσαῖον* = וְהַגִּרְגָּשִׁי ut 7,1 ‖ **18** a frt dl (pl) cf 2^{a} ‖ b–b 𝔖 *nlpwnk* = יְלַמְּדוּךְ ‖ **19** a Ms 𝔐^{1} על cf 10^{a} ‖ b 𝔊 *μὴ ἄνθρωπος*, l הָאָדָם (ה interrogativum); 𝔖 *l' hw' 'jk brnš'* = לֹא כָאָדָם cf 𝔐𝔐^{1}; 𝔙 *et non homo.*

וְאָרַב לוֹ וְקָם עָלָיו וְהִכָּהוּ נֶפֶשׁ וָמֵת וְנָס אֶל־אַחַת הֶעָרִים הָאֵל׃ ח לשון חול[12]
12 וְשָׁלְחוּ זִקְנֵי עִירוֹ וְלָקְחוּ אֹתוֹ מִשָּׁם וְנָתְנוּ אֹתוֹ בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם וָמֵת׃
13 לֹא־תָחוֹס עֵינְךָ עָלָיו וּבִעַרְתָּ דַם־הַנָּקִי מִיִּשְׂרָאֵל וְטוֹב לָךְ׃ ס [13]ג [14]ג
14 לֹא תַסִּיג גְּבוּל רֵעֶךָ אֲשֶׁר גָּבְלוּ רִאשֹׁנִים בְּנַחֲלָתְךָ אֲשֶׁר תִּנְחַל ל. ה[15] ב זקף חד קמ וחד פת[16]
15 בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ׃ ס לֹא־יָקוּם ג
עֵד אֶחָד בְּאִישׁ לְכֹל עָוֹן וּלְכָל־חַטָּאת בְּכָל־חֵטְא אֲשֶׁר יֶחֱטָא
16 עַל־פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל־פִּי שְׁלֹשָׁה־עֵדִים יָקוּם דָּבָר׃ 16 כִּי־יָקוּם ד זוגין[17]
17 עֵד־חָמָס בְּאִישׁ לַעֲנוֹת בּוֹ סָרָה׃ 17 וְעָמְדוּ שְׁנֵי־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־ [18]ד
לָהֶם הָרִיב לִפְנֵי יְהוָה לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים וְהַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר יִהְיוּ בַּיָּמִים ב ומל[19]. [20]ב
18 הָהֵם׃ 18 וְדָרְשׁוּ הַשֹּׁפְטִים הֵיטֵב וְהִנֵּה עֵד־שֶׁקֶר הָעֵד שִׁקֶּר עָנָה ד[20] כל תורה כת כן
19 בְּאָחִיו׃ 19 וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו וּבִעַרְתָּ הָרָע
מִקִּרְבֶּךָ׃ 20 וְהַנִּשְׁאָרִים יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא־יֹסִפוּ לַעֲשׂוֹת עוֹד כַּדָּבָר ו[21] ט בליש ול חס דחס
21 הָרָע הַזֶּה בְּקִרְבֶּךָ׃ 21 וְלֹא תָחוֹס עֵינֶךָ נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ עַיִן בְּעַיִן שֵׁן יו ר״פ בסיק[22]. ת[23]. סד [24]ד מנה חס. ג[25]
בְּשֵׁן יָד בְּיָד רֶגֶל בְּרָגֶל׃ ס

20 1 כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבֶיךָ וְרָאִיתָ סוּס וָרֶכֶב עָם רַב ב חס
מִמְּךָ לֹא תִירָא מֵהֶם כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ [2]ג. [3]ג
2 וְהָיָה כְּקָרַבְכֶם אֶל־הַמִּלְחָמָה וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן וְדִבֶּר אֶל־הָעָם׃ 3 וְאָמַר ל. ל
אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבֵיכֶם אַל־ [4]ג
4 יֵרַךְ לְבַבְכֶם אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תַּחְפְּזוּ וְאַל־תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם׃ 4 כִּי [5]ג
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַהֹלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֶם לָכֶם עִם־אֹיְבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ

[12]Mm 119. [13]Mm 1166. [14]Mm 1088. [15]Mm 823. [16]Mm 1949. [17]Mm 2810. [18]Mm 1167. [19]Mm 3619. [20]Mm 1168. [21]Mm 1180. [22]Mm 1165. [23]Mm 2789. [24]Mm 1145. [25]Mm 1169. Cp 20 [1]Mp sub loco. [2]Mm 3355. [3]Mm 1170. [4]Mm 2964. [5]Mm 1171.

11 [b] 𝔊 𝔲𝔴[W] pr מן cf 5[b] ‖ [c] Seb 2 Mss 𝔲 האלה cf 4,42[b] ‖ **12** [a] 𝔲 והומת, 𝔗[J] *wjtqtjl* cf 𝔖 ‖ **13** [a] Ms 𝔲𝔖 הַדָּם cf 21,9 ‖ [b] 𝔲 הנקיא, 𝔊𝔗[J] *zk(')j* ‖ **14** [a] 𝔊 + נחלה ‖ **15** [a] 𝔲 חטא ‖ [b–b] frt dl cf 𝔊[Lmin] ‖ [c] 𝔊-Ms(𝔊[O] c ob)𝔙 + *πᾶν* = כָּל ‖ **16** [a] 𝔲𝔖 וְכִי cf 𝔊 δέ ‖ **17** [a] 𝔲[Mss] א cf 𝔊𝔗[J] ‖ [b] 𝔙[Ken 69] pc Mss 𝔲[Mss]𝔊(𝔊[O] c ob)𝔖 ולו ‖ [c] pc Mss 𝔲[Mss] sg ‖ **19** [a] 𝔊[AΘmin] *καὶ ποιήσεται* = וְיַעֲשֶׂה vel וְיֵעָשֶׂה cf Lv 7,9 vel Dt 25,9? prp ‖ [b] 𝔊-BΘ*LO*min 𝔖𝔗[J] 2 pl ‖ [c] 𝔊-F•Ms *τὸν πονηρόν* cf 13,6 ‖ [d] 𝔊𝔖𝔗[J] 2 pl ‖ **20** [a] 𝔊𝔖𝔗[J] 2 pl; > 𝔙 ‖ **21** [a] 𝔙[Ken 69] pc Mss 𝔲𝔊-N𝔖 לא ‖ Cp 20,1 [a] (𝔙[Ken 69]) mlt Mss 𝔅 איבך ‖ [b] 𝔲𝔊𝔚 ועם; 𝔗[J] pl ‖ **2** [a] frt dl (pl) ‖ **3** [a] frt dl (pl) ‖ [b–b] 𝔲 תע׳ ואל תח׳ ‖ **4** [a] cf 2[a] ‖ [b] 𝔲 𝔊-Bmin ׳ול; 𝔊Mmin(𝔖) *καὶ διασώσει* = וְיוֹשִׁיעַ.

ל לֹא־צִוִּיתִיו לְדַבֵּר וַאֲשֶׁר יְדַבֵּר בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמֵת הַנָּבִיא
ח ר״פ בסיפ׳. ב׳ . יז׳ . יח׳ הַהוּא׃ 21 וְכִי תֹאמַר בִּלְבָבֶךָ אֵיכָה[a] נֵדַע[b] אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר לֹא־
22 דִבְּרוֹ יְהוָה׃ 22 אֲשֶׁר יְדַבֵּר הַנָּבִיא בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא[a]־יִהְיֶה הַדָּבָר
ב וְלֹא יָבוֹא הוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר לֹא־דִבְּרוֹ יְהוָה בְּזָדוֹן דִּבְּרוֹ הַנָּבִיא
[b]לֹא תָגוּר[c] מִמֶּנּוּ[b]׃ ס

19 1 כִּי־יַכְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן
ת מל ג מנה בתור וכל כתיב דכות 9 לְךָ אֶת־אַרְצָם וְיָרַשְׁתָּם וְיָשַׁבְתָּ בְעָרֵיהֶם וּבְבָתֵּיהֶם׃ 2 שָׁלוֹשׁ עָרִים
ג 2 תַּבְדִּיל לָךְ בְּתוֹךְ אַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ[a]׃
ב׳ 3 תָּכִין לְךָ הַדָּרֶךְ וְשִׁלַּשְׁתָּ אֶת־גְּבוּל אַרְצְךָ אֲשֶׁר יַנְחִילְךָ יְהוָה
כג ר״פ 3 אֱלֹהֶיךָ וְהָיָה לָנוּס שָׁמָּה כָּל־רֹצֵחַ׃ 4 וְזֶה דְּבַר הָרֹצֵחַ אֲשֶׁר־יָנוּס
ד חס׳ 2 שָׁמָּה וָחָי אֲשֶׁר יַכֶּה אֶת־רֵעֵהוּ בִּבְלִי־דַעַת וְהוּא לֹא־שֹנֵא לוֹ מִתְּמֹל
יב ר״פ . ב׳ . 3 שִׁלְשֹׁם׃ 5 וַאֲשֶׁר[c] יָבֹא[c] אֶת־רֵעֵהוּ בַיַּעַר לַחְטֹב עֵצִים וְנִדְּחָה[a] יָדוֹ
ז פסוק המיין בטע ל . ג׳ 4 בַגַּרְזֶן לִכְרֹת הָעֵץ וְנָשַׁל הַבַּרְזֶל מִן־הָעֵץ וּמָצָא אֶת־רֵעֵהוּ וָמֵת הוּא
יָנוּס אֶל־אַחַת הֶעָרִים[a]־הָאֵלֶּה וָחָי׃ 6 פֶּן־יִרְדֹּף גֹּאֵל הַדָּם אַחֲרֵי
ב חד קמ וחד פת׳ . ב חד קמ וחד פת׳ 6 הָרֹצֵחַ כִּי־יֵחַם לְבָבוֹ וְהִשִּׂיגוֹ כִּי־יִרְבֶּה[a] הַדֶּרֶךְ וְהִכָּהוּ נֶפֶשׁ[b] וְלוֹ אֵין
כ מל בתור׃ 7 מִשְׁפַּט־מָוֶת כִּי לֹא שֹנֵא הוּא לוֹ מִתְּמֹל שִׁלְשֹׁם׃ 7 עַל־כֵּן אָנֹכִי
מְצַוְּךָ לֵאמֹר שָׁלֹשׁ עָרִים תַּבְדִּיל לָךְ׃ ס 8 וְאִם־יַרְחִיב יְהוָה
יז׳ אֱלֹהֶיךָ אֶת־גְּבֻלְךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ וְנָתַן לְךָ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ
ב׳ . ח׳ 9 אֲשֶׁר דִּבֶּר לָתֵת לַאֲבֹתֶיךָ׃ 9 כִּי־תִשְׁמֹר אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת
לַעֲשֹׂתָהּ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלָלֶכֶת[a]
ל בִּדְרָכָיו[b] כָּל־הַיָּמִים וְיָסַפְתָּ לְּךָ עוֹד שָׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשָּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה׃
יז׳ ר״פ בסיפ׳ 10 10 וְלֹא יִשָּׁפֵךְ דָּם[a] נָקִי[b] בְּקֶרֶב אַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ
ח ר״פ בסיפ׳ . ד׳ 11 נַחֲלָה וְהָיָה עָלֶיךָ דָּמִים׃ ס 11 וְכִי־יִהְיֶה[a] אִישׁ שֹׂנֵא לְרֵעֵהוּ

17 Mm 1161. 18 Mm 1095. Cp 19 1 1S 20,19. 2 Mm 518. 3 Mm 1162. 4 Mm 1096. 5 Mm 1163. 6 Mm 2428. 7 Mm 1164. 8 Mp sub loco. 9 Mm 1196. 10 Mm 1165. 11 Mm 1147.

21 a 𝔐 איך ‖ b 𝔐 נודע, 𝔊^Ms(ΣΘ) *γνώσομαι* = אֵדַע ‖ **22** a pc Mss 𝔐 לא ‖ b–b add? ‖ c Ms Vrs 𝔗^J pl ‖ **Cp 19,2** a > 𝔊* ‖ **5** a 𝔐 ונדח ‖ b Ms 𝔐 pr מן cf 11^b ‖ **6** a Seb תרבה cf 14,24 ‖ b 𝔊-B^min + *καὶ ἀποθάνῃ* = ומת cf 11 ‖ **9** a V^Ken9.69.107 pc Mss 𝔐^Mss 𝔊-Θ^LO ל cf 11,22 30,16 ‖ b 𝔊-Ms *ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ* = בְּכל ד׳ ut 𝔊 10,12 11,22 30,16 ‖ **10** a pc Mss דם cf 13 ‖ b 𝔐 נקיא ut 13 21,8sq 24,5 27,25 ‖ **11** a 𝔐 כִּי.

6 לְשָׁרְתָ֖ c בְּשֵׁ֣ם־יְהוָ֑ה d הֽוּא֙ וּבָנָ֣יו e כָּל־הַיָּמִ֔ים e׃ ס 6 וְכִֽי־יָבֹ֤א ח ר״פ בסיפ
הַלֵּוִי֙ מֵאַחַ֣ד a שְׁעָרֶ֔יךָ מִכָּל־יִשְׂרָאֵ֖ל אֲשֶׁר־הֽוּא־גָ֣ר שָׁ֑ם וּבָ֕א בְּכָל־אַוַּ֖ת י
7 נַפְשׁ֥וֹ אֶל־הַמָּק֛וֹם אֲשֶׁר־יִבְחַ֥ר יְהוָ֖ה׃ 7 וְשֵׁרֵ֞ת בְּשֵׁ֣ם יְהוָ֤ה אֱלֹהָיו֙ ב ר״פ e
8 כְּכָל־אֶחָ֣יו הַלְוִיִּ֔ם הָעֹמְדִ֥ים שָׁ֖ם לִפְנֵ֥י יְהוָֽה׃ 8 חֵ֚לֶק כְּחֵ֣לֶק יֹאכֵ֔לוּ a יא בתורׄ ובנביא . ב
לְבַ֖ד מִמְכָּרָ֑יו b עַל־הָאֲבֹֽת׃ ס ל
9 כִּ֣י אַתָּ֗ה בָּ֚א אֶל־הָאָ֔רֶץ אֲשֶׁר־יְהוָ֥ה אֱלֹהֶ֖יךָ נֹתֵ֣ן לָ֑ךְ לֹ֣א תִלְמַ֔ד ט 7 וכל קריא דכות ב מ יב
10 לַעֲשׂ֕וֹת כְּתוֹעֲבֹ֖ת הַגּוֹיִ֥ם הָהֵֽם׃ 10 לֹא־יִמָּצֵ֨א בְךָ֜ מַעֲבִ֣יר בְּנ֧וֹ־וּבִתּ֛וֹ
11 בָּאֵ֖שׁ קֹסֵ֣ם קְסָמִ֑ים מְעוֹנֵ֥ן וּמְנַחֵ֖שׁ a וּמְכַשֵּׁ֥ף b׃ 11 וְחֹבֵ֖ר a חָ֥בֶר וְשֹׁאֵ֖ל b
12 אוֹב֙ וְיִדְּעֹנִ֔י וְדֹרֵ֖שׁ c אֶל־הַמֵּתִֽים׃ 12 כִּ֥י־תוֹעֲבַ֖ת יְהוָ֣ה a כָּל־עֹשֵׂ֣ה אֵ֑לֶּה ד למערב . ג וחס . ג
13 וּבִגְלַ֛ל הַתּוֹעֵבֹ֥ת הָאֵ֖לֶּה יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֑יךָ b מוֹרִ֣ישׁ אוֹתָ֔ם b מִפָּנֶ֖יךָ׃ 13 תָּמִ֥ים a לט מל בתור
14 תִּֽהְיֶ֖ה עִם־יְהוָ֥ה אֱלֹהֶֽיךָ׃ ס 14 כִּ֣י הַגּוֹיִ֣ם הָאֵ֔לֶּה אֲשֶׁ֥ר a אַתָּ֖ה
יוֹרֵ֣שׁ a אוֹתָ֑ם אֶל־מְעֹנְנִ֥ים b וְאֶל־קֹסְמִ֖ים c יִשְׁמָ֔עוּ וְאַתָּ֕ה לֹא־כֵ֥ן נָתַ֖ן לְךָ֥ לט מל בתור . ג ב מל וחד חס׳ . יט 11
יְהוָ֥ה אֱלֹהֶֽיךָ׃ 15 נָבִ֨יא a מִקִּרְבְּךָ֜ מֵאַחֶ֗יךָ a כָּמ֙וֹנִי֙ יָקִ֣ים לְךָ֔ יְהוָ֖ה יא ר״פ וס״פ נ 12
אֱלֹהֶ֑יךָ אֵלָ֖יו תִּשְׁמָעֽוּן׃ 16 כְּכֹ֣ל אֲשֶׁר־שָׁאַ֗לְתָּ מֵעִם֙ יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ ט ומן ראש דמלכים עד וירא כל ישראל דכות 13
בְּחֹרֵ֖ב בְּי֣וֹם הַקָּהָ֑ל לֵאמֹ֗ר לֹ֣א אֹסִ֤ף a לִשְׁמֹעַ֙ אֶת־קוֹל֙ יְהוָ֣ה אֱלֹהָ֔י b ג . ח 14 קמ וכל אחנח וס״פ דכות ב מ ב
וְאֶת־הָאֵ֥שׁ הַגְּדֹלָ֛ה הַזֹּ֖את c לֹֽא־אֶרְאֶ֑ה d עוֹד֙ וְלֹ֣א אָמ֔וּת e׃ 17 וַיֹּ֥אמֶר ב
יְהוָ֖ה אֵלַ֑י הֵיטִ֣יבוּ a אֲשֶׁ֥ר דִּבֵּֽרוּ׃ 18 נָבִ֨יא a אָקִ֤ים b לָהֶם֙ מִקֶּ֣רֶב אֲחֵיהֶ֔ם ל 15 . ב
כָּמ֖וֹךָ b וְנָתַתִּ֥י דְבָרַ֛י c בְּפִ֑יו וְדִבֶּ֣ר אֲלֵיהֶ֔ם c אֵ֖ת כָּל־אֲשֶׁ֥ר אֲצַוֶּ֖נּוּ׃ יז מל בתור 16
19 וְהָיָ֗ה הָאִישׁ֙ אֲשֶׁ֣ר לֹֽא־יִשְׁמַ֔ע אֶל־דְּבָרַ֖י a אֲשֶׁ֣ר יְדַבֵּ֑ר b בִּשְׁמִ֖י אָנֹכִ֥י ג
אֶדְרֹ֖שׁ מֵעִמּֽוֹ׃ 20 אַ֚ךְ הַנָּבִ֔יא אֲשֶׁ֥ר יָזִ֛יד לְדַבֵּ֥ר דָּבָ֖ר בִּשְׁמִ֑י אֵ֚ת אֲשֶׁ֣ר ב חד מל וחד חס

[6] Mm 889. [7] Mm 230. [8] Mm 1158. [9] Mm 1159. [10] Mm 1457. [11] Mm 436. [12] Mm 729. [13] Mm 3417. [14] Mm 960. [15] Mm 1160. [16] Mm 250.

5 [c] ⲙⲱ^{L} לשרתו (ו) = 10,8; ⲙⲱ$^{-Ms}$(𝔊^{O} c ob) + ולברך cf 10,8 21,5 || [d-d] ⲙⲱ𝔊$^{BNΘLO\,min}$ בשמו cf 10,8 21,5; 𝔖 + *'lhk* = אלהיך || [e-e] 𝔊$^{BM(N)Θ\,min}$ pr *ἐν τοῖς υἱοῖς Ισραηλ* (= 17,20; 32,51); > 𝔊^{B} || 6 [a] ⲙ מאחת cf 15,7 (12,15) || 8 [a] ⲙ^{Mss}𝔊$^{-N}$ יאכל cf 𝔙 || [b] frt l ממכריו vel מִמֶּכָּרָיו cf 2 R 12,6.8; 𝔗^{J} alit || 10 [a] 𝔙^{Ken9} pc Mss ⲙ מ׳ || [b] ⲙ𝔊 מ׳ || [c] 𝔊$^{BΘ\,min}$ om cop || 12 [a] pc Mss ⲙ𝔊(𝔊^{O} c ob)𝔖𝔗^{Ms} + אלהיך || [b-b] Ms ⲙ מורׄ(י)שם || 13 [a] 𝔅 ת maj || 14 [a-a] ⲙ𝔗^{J} pl || [b] ⲙ𝔖𝔗 המ׳ || 15 [a-a] ⲙ𝔊(𝔊^{O} c ast) מקרב אחיך || [b] ⲙ𝔖𝔗 הק׳ || 16 [a] 𝔙^{Ken107} pc Mss ⲙ^{Mss}ף(ו)ס(י)ח; 𝔊𝔗^{J} 1 pl || [b] 𝔊^{B} 2 sg, 𝔊^{min} 2 pl, 𝔊^{rel}𝔗^{J} 1 pl cf 5,25 || [c] ⲙ 𝔊^{Ms} אשוׄ || [d] 𝔊𝔗^{J} 1 pl; > 𝔊^{Ms}𝔖 || [e] 𝔊𝔗^{J} 1 pl || 17 [a] pc Mss + את, pc Mss 𝔊𝔊$^{-Ms}$ (𝔊^{O} c ob)𝔖𝔙 + כל || 18 [a] 𝔔 נבי || [b-b] 𝔔 כמוכה (sic!) לאהם מקרב אחיהמה (sic!) || [c-c] 𝔔 בפיהו (sic!) וידבר אליהמה (sic!) || 19 [a] > 𝔊$^{BΘ\,min}$; 𝔊^{O} *πάντα* = כל; ⲙ𝔊^{rel} ורׄי– || [b] 𝔔𝔊$^{-min}$ + הנביא, 𝔊^{BMs} + *ἐκεῖνος* (ex 22?).

ו.י.ל וּבְעַרְתָּ הָרָע[c] מִיִּשְׂרָאֵל׃ 13 וְכָל־הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידֻן עוֹד׃ ס

יז חס וכל משלי דכות ב מ ד 14 כִּי־תָבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וִירִשְׁתָּהּ וְיָשַׁבְתָּה בָּהּ וְאָמַרְתָּ אָשִׂימָה עָלַי מֶלֶךְ כְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתָי׃

ל מל 13 . ד 14

ב 15 שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקֶּרֶב אַחֶיךָ תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא תוּכַל לָתֵת עָלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי אֲשֶׁר לֹא־אָחִיךָ הוּא׃ 16 רַק לֹא־יַרְבֶּה־לּוֹ סוּסִים וְלֹא־יָשִׁיב אֶת־הָעָם מִצְרַיְמָה

יז מ״ם לֹא ולא לֹא 16 . כה כר בלוש 17 . 18

כב בתור . ד בלוש 19 לְמַעַן הַרְבּוֹת[a] סוּס וַיהוָה אָמַר[b] לָכֶם לֹא תֹסִפוּן לָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה

יז 20 ר״ם בטיפ וחד מן ך פסוק ולא ולא לא . ג 21 עוֹד׃ 17 וְלֹא יַרְבֶּה־לּוֹ נָשִׁים וְלֹא יָסוּר לִבָּבוֹ וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יַרְבֶּה־[c] 17

ב 22 . ב . ד 23 לוֹ מְאֹד׃ 18 וְהָיָה כְשִׁבְתּוֹ עַל כִּסֵּא[a] מַמְלַכְתּוֹ וְכָתַב לוֹ[a] אֶת־מִשְׁנֵה 18

יז 24 הַתּוֹרָה הַזֹּאת[a] עַל־סֵפֶר מִלִּפְנֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם׃ 19 וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ[a] כָּל־יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן יִלְמַד לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהָיו לִשְׁמֹר

ד 25 . ד ב מל וב חס אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת[c] וְאֶת־הַחֻקִּים[d] הָאֵלֶּה לַעֲשֹׂתָם׃ 20 לְבִלְתִּי רוּם־לְבָבוֹ מֵאֶחָיו וּלְבִלְתִּי סוּר[b] מִן־הַמִּצְוָה יָמִין וּשְׂמֹאול

לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים[c] עַל־מַמְלַכְתּוֹ[c] הוּא וּבָנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל׃ ס

ל.ל 18 1 לֹא־יִהְיֶה[a] לַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם[a] כָּל־שֵׁבֶט לֵוִי חֵלֶק וְנַחֲלָה עִם־ 18

ט בת י וכל מאשי דכות . ל יִשְׂרָאֵל אִשֵּׁי[b] יְהוָה וְנַחֲלָתוֹ[c] יֹאכֵלוּן׃ 2 וְנַחֲלָה לֹא־יִהְיֶה־לּוֹ[a] בְּקֶרֶב 2

נב ר״ם אֶחָיו יְהוָה הוּא נַחֲלָתוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ׃ ס 3 וְזֶה יִהְיֶה[a] מִשְׁפַּט 3

ב . ב 3 הַכֹּהֲנִים מֵאֵת[a] הָעָם מֵאֵת זֹבְחֵי הַזֶּבַח אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה וְנָתַן לַכֹּהֵן

ל . ל . כה . ו 4 הַזְּרֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה׃ 4 רֵאשִׁית דְּגָנְךָ[a] תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וְרֵאשִׁית

ב 5 גֵּז צֹאנְךָ תִּתֶּן־לוֹ׃ 5 כִּי בוֹ בָּחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[a] מִכָּל־שְׁבָטֶיךָ לַעֲמֹד[b]

[12]Mm 1180. [13]Mm 1713. [14]Mm 1565. [15]Mm 1154. [16]Mm 1613. [17]Mm 1685. [18]Mm 84. [19]Mm 430. [20]Mm 1165. [21]Mm 171. [22]Mm 1988. [23]Mm 1155. [24]Mm 1188. [25]Mm 1156. Cp 18 [1]Mm 2451. [2]Ho 13,2. [3]Mm 830. [4]Mm 1157. [5]Ps 72,6.

12 [c] $\mathfrak{G}^{min}$ *τὸ πονηρόν*, $\mathfrak{G}^{rel}$ *τὸν πονηρόν* cf 7 || **16** [a] $\mathfrak{G}$-^{Ms}($\mathfrak{SCTJ}\mathfrak{V}$) + *ἑαυτῷ* || [b] $\mathfrak{w}^{Mss}$ האמר || [c] > $V^{Ken9}\mathfrak{G}^{B\Theta min}$; $V^{Ken1.107}$ Ms אֲלַי || **18** [a–a] $\mathfrak{G}$ *τὸ δευτερονόμιον τοῦτο* cf $\mathfrak{V}$ || **19** [a] Seb $\mathfrak{w}\mathfrak{C}$ בָּהּ || [b] $V^{Ken69.107}$ pc Mss $\mathfrak{G}^{B\Theta min}$ אלהיך || [c–c] $\mathfrak{G}$ *τὰς ἐντολὰς ταύτας* = הדברים האלה, $\mathfrak{G}^{Fmin}$ *τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ* = דבריו || [d] $V^{Ken69}\mathfrak{C}^{J}$ pr כל || **20** [a] $\mathfrak{w}$ רם, $\mathfrak{w}^{Mss}$ ראם || [b] $\mathfrak{w}$ סר || [c–c] $\mathfrak{w}$ על כסא מ׳ || **Cp 18,1** [a–a] $\mathfrak{S}$ *lkhn' wllwj'* = לכהן וללוי || [b] pc Mss $\mathfrak{w}^{Mss}$ אשה || [c] $\mathfrak{G}$-^{min} *ὁ κλῆρος αὐτῶν* = נַחֲלָתָם || **2** [a] add ex 10,9? || **3** [a] Seb $\mathfrak{CT}^{J}$ מן || **4** [a] $\mathfrak{w}^{Mss}$ דגיך cf 12,17 || **5** [a] > $\mathfrak{G}^{BFmin}\mathfrak{L}$ || [b] $\mathfrak{w}\mathfrak{G}$-^{min} + לפני יהוה אלהיך cf 10,8.

שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־ ‡
3 הָרָע בְּעֵינֵי יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ לַעֲבֹר בְּרִיתוֹ: 3 וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲבֹד אֱלֹהִים לג בתור
אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחוּ[a] לָהֶם וְלַשֶּׁמֶשׁ[b] וְאֶו לַיָּרֵחַ אוֹ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמָיִם אֲשֶׁר ל
4 לֹא־צִוִּיתִי[c]: 4 וְהֻגַּד[a]־לְךָ וְשָׁמָעְתָּ[b] וְדָרַשְׁתָּ הֵיטֵב וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן ת זוגין[1]. כל תורה כת כן
5 הַדָּבָר נֶעֱשְׂתָה הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל: 5 וְהוֹצֵאתָ אֶת־הָאִישׁ
הַהוּא אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה הַהִוא[a] אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הָרָע[b] הַזֶּה[c] אֶל־[d]
6 שְׁעָרֶיךָ[ad][e] אֶת־הָאִישׁ אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה[e] וּסְקַלְתָּם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ: 6 עַל־ ח[2]. ת זוגין[3]
פִּי[f] שְׁנַיִם[a] עֵדִים אוֹ[b] שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת לֹא יוּמַת עַל־פִּי עֵד
7 אֶחָד: 7 יַד הָעֵדִים תִּהְיֶה־בּוֹ בָרִאשֹׁנָה לַהֲמִיתוֹ וְיַד כָּל־הָעָם כב[4]. ח[1]
בָּאַחֲרֹנָה וּבִעַרְתָּ הָרָע[a] מִקִּרְבֶּךָ: פ 8 כִּי יִפָּלֵא[f] מִמְּךָ[f] דָּבָר ו בסע ר״פ בתור[5].
לַמִּשְׁפָּט בֵּין־דָּם[f] לְדָם[a] בֵּין[b]־דִּין לְדִין וּבֵין[c] נֶגַע לָנֶגַע דִּבְרֵי[a] רִיבֹת ב פסוק דמעל[6]
בִּשְׁעָרֶיךָ וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: ה[1]. ב[2]
9 וּבָאתָ אֶל־[a]הַכֹּהֲנִים[f] הַלְוִיִּם וְאֶל־[ab]הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם ז בסע[8]. יג[10]
10 וְדָרַשְׁתָּ[c] וְהִגִּידוּ לְךָ אֶת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט: 10 וְעָשִׂיתָ עַל־פִּי הַדָּבָר חצי הספר
אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ[a] מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא[b] אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה[ac] וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת בפסוקים
11 כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ[d]: 11 עַל־פִּי הַתּוֹרָה[a] אֲשֶׁר יוֹרוּךָ[a] וְעַל־[b]הַמִּשְׁפָּט ל
אֲשֶׁר־יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה לֹא[c] תָסוּר מִן־הַדָּבָר אֲשֶׁר־יַגִּידוּ לְךָ יָמִין
12 וּשְׂמֹאל: 12 וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְזָדוֹן לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד יא[11]
לְשָׁרֵת[a] שָׁם[a] אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[b] אוֹ אֶל־[b]הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא ל בסע

Cp 17 [1]Mp dub, cf Mp sub loco. [2]Mm 3068. [3]Mm 2810. [4]Mm 1743. [5]Mm 1151. [6]Mm 1152. [7]Mm 1035. [8]Mm 1153. [9]Mm 50. [10]Mm 1188. [11]Mm 2550.

3 [a] 𝔐 חוי–, pc Mss חוו– ‖ [b] 𝕍[Ken9] pc Mss 𝔊𝔗[Ms]𝔜 ל׳; 𝔊[ΘL](𝔖) ἢ τῷ ἡλίῳ = אוֹ ל׳ ‖ **4** [a] 𝔐 וְהֻגַּד ‖ [c] Ms תים–, 𝔐 יו–, 𝔊-[BO] *προσέταξά σοι* = יךָ–, 𝔊[BO] *προσέταξεν* = צִוָּה ‖ [b] > 𝔊-[Lmin](𝔊[O] c ast) cf 13,15 ‖ **5** [a–a] > 𝔊[Bmin](𝔊[O] c ast) ‖ [b] pc Mss 𝔅 הָרַע id 7 ‖ [c] > 𝔙 ‖ [d–d] 𝔗 *ltr' bjt djnk* cf 𝔗[J] ‖ [e–e] > 𝔊𝔙 ‖ [f] > 𝔙 ‖ **6** [a] 𝔐 שני ‖ [b] pc Mss 𝔖𝔐 𝔊-[Fmin𝔖AMU] + עַל־פִּי cf 19,5 ‖ **7** [a] cf 5[b]; 𝔊-[min] *τὸ πονηρόν*, 𝔊[rel] *τὸν πονηρόν* cf 13,6 ‖ **8** [a–a] prp בֵּין דָּן לְדָן וּבֵין נֶגַע לְנֶגַע דִּבְרֵי ‖ [b] nonn Mss 𝔖𝔐𝔊𝔖𝔗[J] ובין ‖ [c] 𝕍[Ken1.9] nonn Mss 𝔗 בין ‖ [d] > 𝔐𝔊[min]; 𝔊𝔅(𝔈) *ἐκεῖ*, 𝔊[O](c ast)[L] *ἐν αὐτῷ*, 𝔊(𝔊[O] c ob)-[Bmin] + *ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ* ‖ **9** [a–a] > 𝔊[B] (homtel hebr?); 𝔖 *khn' 'w lwt lwj' 'w lwt* = הכהן או אל הלוי או אל ‖ [b] Ms 𝔊[ΘLO]min או אל ‖ [c] 𝔐𝔊 וְדָרְשׁוּ ‖ **10** [a–a] > 𝔊[min] ‖ [b] > 𝔊-[LO] ‖ [c] 𝔐𝔊[B] + אלהיך, 𝔊[rel](𝔊[O] c ob) *ὁ θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ* = אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם ‖ [d] 𝔊 pass *(νομοθετηθῆ σοι* vel sim, 𝔊[min] om *σοι)* ‖ **11** [a–a] > 𝔊𝔙; 𝔊[L](𝔊[O] c ast) *οἳ ἂν φωτίσωσίν (-ίσουσίν, -ιοῦσίν) σοι* (a אור!) ‖ [b] 𝔐 + פי ‖ [c] Ms Edd 𝔐𝔖 ולא ‖ **12** [a–a] 𝔊 *ἐπὶ τῷ ὀνόματι* = אֶת־שֵׁם ‖ [b–b] 𝔐[Ms]𝔜 ואל.

אֱלֹהֶיךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ[a] וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְהַגֵּר
וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
ג לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: 12 וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם[a] וְשָׁמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ 12
אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה: ס

ל חס בתור[6]. ל. ב

13 חַג הַסֻּכֹּת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּאָסְפְּךָ מִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ: 13
14 וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ[a] וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר 14
וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: 15 שִׁבְעַת יָמִים תָּחֹג לַיהוָה 15
אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה[a] כִּי יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל
תְּבוּאָתְךָ וּבְכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ[b] וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ: 16 שָׁלֹשׁ 16

יא[7] מל כל תלים דכות ב מ ה . ה מל ג מנה בתור וכל כתיב דכות

יג[8] פְּעָמִים | בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה[a] כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר
יִבְחָר[b] בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה[c] אֶת־

- ל זקף קמ . ג כת כן . יג[8]

ב[9] פְּנֵי יְהוָה רֵיקָם: 17 אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר 17
נָתַן־לָךְ: ס קכו

ה . ד בטע בסיפ

18 שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן־לְךָ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ
לִשְׁבָטֶיךָ[a] וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם מִשְׁפַּט־צֶדֶק: 19 לֹא־תַטֶּה 19

ל וכל קריא צדקה ומשפט דכות . ו ר״פ לא לא ולא[10]

לְמִשְׁפָּט[a] לֹא[b] תַכִּיר[c] פָּנִים וְלֹא־תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר עֵינֵי
ג חֳכָמִים וְיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִם: 20 צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף לְמַעַן תִּחְיֶה[a]
וְיָרַשְׁתָּ[a] אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: ס 21 לֹא־תִטַּע 21

יד פסוק לך לך[11]

לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל־עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לָּךְ: ס

יג ר״פ בסיפ[12] . ה[13]

22 וְלֹא־תָקִים לְךָ מַצֵּבָה אֲשֶׁר שָׂנֵא[a] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: ס 17 1 לֹא־ 17

ה

תִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וָשֶׂה אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּם כֹּל דָּבָר רָע כִּי 2
תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הִוא: ס 2 כִּי־יִמָּצֵא בְקִרְבְּךָ בְּאַחַד[a]

[6]Mp sub loco. [7]Mm 477. [8]Mm 150. [9]Mm 1125. [10]Mm 1245. [11]Mm 1860. [12]Mm 1165. [13]Mm 1150.

11 [a] ɯG[-min]Y ע ut 15,14; cf 14[a] 5,14 12,12 ‖ **12** [a] V[Ken1.69] pc Mss ɯG[-Ms](G[O] c ob) בארץ מ cf 5,15 (24,18) ‖ **14** [a] ɯGY ע cf 11[a], sed > C[J] ‖ **15** [a] Ms ɯY + אלהיך, G(G[O] c ob) + *ὁ θεός σου αὐτόν* cf 2 ‖ [b] V[Ken1.69] nonn Mss ידך ‖ **16** [a] 1 יֵרָאֶה (Ex 23,15; 34,20 יֵרָאוּ); [b] ɯ + בו, G + *αὐτὸν* (> G[AMOmin]Ɛ) *κύριος* ‖ [c] Ms ɯ יראו ‖ **17** [a] G *κατὰ φύλας* = לִשְׁבָטֵיכֶם, C[J] *lšbtjkwn* = לשבטיכם ‖ **19** [a–a] > G[BMs], G[rel] *οὐκ ἐκκλινοῦσιν κρίσιν* = לֹא יַטּוּ מ׳ cf Y ‖ [b] V[Ken9.69] mlt Mss CɯG[min] *(οὐδέ)* ולא ‖ [c] G 3 pl ‖ **20** [a] GC[J] 2 pl ‖ **22** [a] ɯ שְׂנֵאָה ‖ **Cp 17,2** [a] V[Ken69] Ms ɯ באחת cf 15,7.

21 אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֹתָה וּבְיִתֶּךָ׃ 21 וְכִי־יִהְיֶה בּוֹ מוּם פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר ח ר״פ בסיפ׳. ד12
22 כֹּל[a] מוּם רָע לֹא תִזְבָּחֶנּוּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ 22 בִּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ
23 הַטָּמֵא[a] וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כִּצְבִי וְכָאַיָּל׃ 23 רַק אֶת־דָּמוֹ לֹא תֹאכֵל ב13. יז14
עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם׃ פ

16 1 שָׁמוֹר אֶת־חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי ג מל בתור
בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב[a] הוֹצִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[a] מִמִּצְרַיִם לָיְלָה׃ 2 וְזָבַחְתָּ
פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה[a] לְשַׁכֵּן
3 שְׁמוֹ שָׁם׃ 3 לֹא־תֹאכַל[a] עָלָיו[b] חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל־[a]עָלָיו מַצּוֹת
לֶחֶם עֹנִי[c] כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ[d] מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת־יוֹם ג ומל
4 צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃[c] 4 וְלֹא[a]־יֵרָאֶה לְךָ[b] שְׂאֹר בְּכָל־ יז ר״פ בסיפ׳. יג2
גְּבֻלְךָ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא־יָלִין מִן־הַבָּשָׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בָּעֶרֶב[c] בַּיּוֹם
5 הָרִאשׁוֹן לַבֹּקֶר׃ 5 לֹא[a] תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת־הַפֶּסַח בְּאַחַד[b] שְׁעָרֶיךָ סד
6 אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ 6 כִּי אִם־[a]אֶל־הַמָּקוֹם[a] אֲשֶׁר־יִבְחַר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[b] לְשַׁכֵּן[c] שְׁמוֹ שָׁם תִּזְבַּח אֶת־הַפֶּסַח בָּעֶרֶב כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ
7 מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם׃ 7 וּבִשַּׁלְתָּ[a] וְאָכַלְתָּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה
8 אֱלֹהֶיךָ בּוֹ וּפָנִיתָ בַבֹּקֶר וְהָלַכְתָּ לְאָהָלֶיךָ׃ 8 שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצֶרֶת[a] לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה[b]׃ ס
9 שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת תִּסְפָּר־לָךְ מֵהָחֵל[a] חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה תָּחֵל לִסְפֹּר שִׁבְעָה ג חס2. נ4. ל5
10 שָׁבֻעוֹת׃ 10 וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבֻעוֹת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מִסַּת[a] נִדְבַת יָדְךָ[b] ג כת כן. ג כת כן. ל
11 אֲשֶׁר תִּתֵּן[c] כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ[d] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ 11 וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה

[12]Mm 1147. [13]Mm 1126. [14]Mm 787. **Cp 16** [1]Mm 1165. [2]Mm 150. [3]Mm 1148. [4]Mm 1149. [5]Mm 3816.

21 [a] ⅏ע pr אר, 𝔊-B pr *(ἡ) καί* ‖ **22** [a] 𝔊-Ms(𝔊O c ob) + *ἐν σοί* cf 12,15.22 ‖ **Cp 16,1** [a–a] 𝔊-O *ἐξῆλθες* (Ex 34,18), sed l 𝔐̈ ‖ **2** [a] 2 Mss ⅏𝔗Ms ע אלהיך, 𝔊-min + *ὁ θεός σου (αὐτόν)* ‖ **3** [a] ⅏𝔗J pl ‖ [b] ≻ 𝔗 ‖ [c–c] 𝔊𝔗J 2 pl (dl?) ‖ [d] Ś 2 pl ‖ **4** [a] 𝔔 לוא (ו); 2 Mss 𝔊-min לא; 𝔗J libere vertit ‖ [b] 𝔔 לכה ‖ [c] 𝔪 בֵּין הָעַרְבַּיִם cf Ex 12,6 ‖ **5** [a] ⅄Ken69 Ms 𝔪 ולא ‖ [b] 𝔪 באחת cf 15,7 ‖ **6** [a–a] ⅄Ken69 om אל (homark); ⅏Ś𝔗Mss ע במקום ‖ [b] 𝔔 היכה בו (אלו) cf 2 ‖ [c–c] 1 c 𝔪𝔊ΘLmin שמו שם (את) cf 12,11.14 ‖ **7** [a] 𝔊(𝔊O c ob) + *καὶ ὀπτήσεις* cf Ex 12, sed l 𝔐̈ ‖ **8** [a] 𝔪 חג ‖ [b] ⅄Ken69 pc Mss 𝔊(𝔊O c ob)Ś pr כל; 𝔪 כל מלאכת עבדה; 𝔊(𝔊O c ob) *ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον, πλὴν ὅσα ποιηθήσεται ψυχῇ* ‖ **9** [a] 𝔪𝔊-minŚ מֵהַחֵלְךָ cf ע ‖ **10** [a] prp כְּמַתַּנַת ut 17, sed 𝔊 *καθότι … ἰσχύει*, 𝔊 17 *κατὰ δύναμιν* ‖ [b] ⅄Ken69 𝔪Ś ידיך ‖ [c] 𝔊 *δῷ* = יתן, 𝔊-B(Ms) + *σοί* ‖ [d–d] 𝔪𝔊Ɛ כ׳ בֵּרַכְךָ; > 𝔊B; cf 15,14, sed 16,15.

אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא[d] תְאַמֵּץ אֶת־לְבָבְךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת־יָדְךָ מֵאָחִיךָ
ג ב חס וחד מל . ו
הָאֶבְיוֹן׃ 8 כִּי־פָתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ[b] לוֹ וְהַעֲבֵט[c] תַּעֲבִיטֶנּוּ דֵּי מַחְסֹרוֹ
אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ[d]׃ 9 הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־יִהְיֶה דָבָר[a] עִם־לְבָבְךָ בְלִיַּעַל
ל . ט5
לֵאמֹר קָרְבָה שְׁנַת־הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרָעָה עֵינְךָ בְּאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן
ב . ב . ו מל בליש
וְלֹא תִתֶּן לוֹ[a] וְקָרָא עָלֶיךָ אֶל־יְהוָה וְהָיָה בְךָ חֵטְא[b]׃ 10 נָתוֹן תִּתֵּן לוֹ
נ9
וְלֹא־יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ[ ] לוֹ כִּי בִּגְלַל ׀ הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ יְהוָה
ל חס
אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֶׂךָ[b] וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ[c]׃ 11 כִּי לֹא־יֶחְדַּל אֶבְיוֹן[a]
ג ב חס וחד מל
מִקֶּרֶב הָאָרֶץ עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לֵאמֹר פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ[c]
ג חד חס וב מל7 . ב חס8
לְאָחִיךָ לַעֲנִיֶּךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ בְּאַרְצֶךָ׃ ס 12 כִּי־יִמָּכֵר לְךָ אָחִיךָ
ל . ב בליש9
הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת תְּשַׁלְּחֶנּוּ
ח ר״פ בסיס
חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ׃ 13 וְכִי־תְשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ לֹא תְשַׁלְּחֶנּוּ רֵיקָם׃
ל ומל . ב
14 הַעֲנִיק תַּעֲנִיק לוֹ מִצֹּאנְךָ[a] וּמִגָּרְנְךָ[a] וּמִיִּקְבֶךָ[b] אֲשֶׁר[c] בֵּרַכְךָ יְהוָה[d]
אֱלֹהֶיךָ תִּתֶּן־לוֹ׃ 15 וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ[a] בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ[a] עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ[b] אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם׃[c] 16 וְהָיָה כִּי־
ל
יֹאמַר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֲהֵבְךָ וְאֶת־בֵּיתֶךָ כִּי־טוֹב לוֹ עִמָּךְ׃
ל
17 וְלָקַחְתָּ אֶת־הַמַּרְצֵעַ וְנָתַתָּה בְאָזְנוֹ וּבַדֶּלֶת וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם
סו ו10 מנה חס
וְאַף לַאֲמָתְךָ תַּעֲשֶׂה־כֵּן׃ 18 לֹא[a]־יִקְשֶׁה בְעֵינֶךָ[b] בְּשַׁלֵּחֲךָ אֹתוֹ חָפְשִׁי
מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֶה[c] שְׂכַר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבֵרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
ה ר״פ בסיס, ד11 מל בתור וכל נ״ך דכות ב מ א
בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה׃ פ 19 כָּל־הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בִּבְקָרְךָ
ל וחס
וּבְצֹאנְךָ תַּזְכָּר הַקְדִּישׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא
תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ׃ 20 לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְשָׁנָה בַּמָּקוֹם

[5]Mm 1144. [6]1S 22,13. [7]Mm 3315. [8]Mp sub loco. [9]Mm 2662. [10]Mm 1145. [11]Mm 1146.

7 [d–d] 𝔗 ולא ‖ 8 [a] > 𝔪 ‖ [b] 𝔊-ΘLOmin pl, sed l 𝔐𝔘 ‖ [c] Ms 𝔐𝔚𝔊-Mmin העבט ‖ [d–d] > 𝔊min(𝔈)𝔙, sed cf 10 ‖ 9 [a] 𝔊-Ms(𝔊Oc ob) + κρυπτόν, ins מְסֻתָּתֵר vel tr post לבבך ‖ [b] 𝔊 (𝔊Oc ob) + μεγάλη = גְּדוֹל ‖ 10 [a] 𝔊-O + καὶ δάνειον δανιεῖς αὐτῷ ὅσον ἐπιδέεται (𝔊BLO καθότι ἐνδεεῖται) = (ex 8 והעבט תעביטנו די מחסרו (אשר יחסר לו ‖ [b] mlt Mss 𝔗𝔪 𝔊-Bmin𝔖- שׁיך– cf 𝔙 et 14,29; 𝔗J 'wbdjkwn = מעשיכם ‖ [c] mlt Mss 𝔪 ידיך cf 12,18; 𝔗J jdjkwn = ידיכם ‖ 11 [a] 𝔪𝔖𝔗 ׳הא; 𝔙 pl ‖ [b] > 𝔪 ‖ [c] 𝔊-ΘOmin pl; 𝔗J jdjkwn = ידיכם ‖ 14 [a] nonn Mss 𝔗Mss מ׳ cf 𝔗J ‖ [b] 𝔅 ומיקבך ‖ [c] 𝔐𝔊OLmin כאשר ‖ [d] 𝔔 ידיכם ‖ 15 [a] 𝔊-min(𝔊Oc ob) + ἐκεῖθεν ‖ [b] 𝔔𝔊min(𝔊Oc ob)𝔗J + לעשות ‖ [c] > 𝔊-Lmin(𝔊Oc ast) ‖ 18 [a] pc Mss 𝔐𝔚𝔊min𝔈𝔖 ולא ‖ [b] mlt Mss 𝔗𝔪 בעיניך, 𝔊 ἐναντίον σου ‖ [c] pc Mss 𝔅 מִשְׁנֶה, prb recte.

הַדֶּרֶךְ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ כִּי־יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ב 15
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם כִּי יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: 25 וְנָתַתָּה a
בַּכֶּסֶף וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדֶךָ וְהָלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה ב קמ בתור . ב בתוך 16
אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: 26 וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן
וּבַיַּיִן a וּבְשֵׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָׁם לִפְנֵי יְהוָה ה 17
אֱלֹהֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ: 27 וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר־בִּשְׁעָרֶיךָ a לֹא תַעַזְבֶנּוּ b
כִּי אֵין לוֹ c חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ: ס 28 מִקְצֵה ׀ שָׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא ל ר״פ
אֶת־כָּל־מַעְשַׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַהִוא וְהִנַּחְתָּ a בִּשְׁעָרֶיךָ: 29 וּבָא יז ר״פ
הַלֵּוִי כִּי אֵין־לוֹ c חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר
בִּשְׁעָרֶיךָ וְאָכְלוּ וְשָׂבֵעוּ לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ a בְּכֹל־מַעֲשֵׂה יח
יָדְךָ a אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: ס 15 1 מִקֵּץ b שֶׁבַע־שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה: ב ר״פ
2 וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל־בַּעַל a מַשֵּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ נג ר״פ . ל ומל . ל . ב
לֹא־יִגֹּשׂ c אֶת־רֵעֵהוּ d וְאֶת־אָחִיו d כִּי־קָרָא שְׁמִטָּה לַיהוָה: 3 אֶת־ ל . ל ר״פ בסוף
4 הַנָּכְרִי תִּגֹּשׂ וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת־אָחִיךָ תַּשְׁמֵט יָדֶךָ: 4 a אֶפֶס כִּי לֹא ל
יִהְיֶה־בְּךָ אֶבְיוֹן כִּי־בָרֵךְ יְבָרֶכְךָ יְהוָה b בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ ד מיחד וכל תלים דכות
5 נֹתֵן־לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ: 5 a רַק אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ b ב
לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת c אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם:
6 a כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים ל וחס
וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט וּמָשַׁלְתָּ בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ: ס 7 כִּי־ ל יט
יִהְיֶה בְךָ אֶבְיוֹן a מֵאַחַד אַחֶיךָ b בְּאַחַד c שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר־יְהוָה

15 Hi 13,11. 16 Mm 1141. 17 Mm 781. 18 Mm 1142. Cp 15 1 Mm 2661. 2 Hi 11,6. 3 Mm 1143. 4 Mm 2636.

24 b 𝔏 לשתו cf V^Ken9 || c 𝔏 כיא || d 𝔐 לשכן את || e cf 23e || 25 a 𝔗 ונתת; 𝔊(𝔊^O c ob) (𝔖) + αὐτά = ונתתה (ותתה?); 𝔙 + omnia || b 𝔊 pl || c 𝔊^B*min + ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ ex 23sq || 26 a pc Mss בין, 𝔊^O min ἢ ἐπὶ οἴνῳ = בין || 27 a Ms רך – || b–b > V^Ken69 𝔊 || c 𝔐^W לה || 28 a 𝔐𝔊 תו– cf 26,10 || b 𝔗 בשערך cf 27a, 𝔗^J bqjrwjkwn = בשעריכם || 29 a–a 𝔊* ἐν πᾶσιν τοῖς ἔργοις (σου) = בכל מעשׂיך ut 15,10; V^Ken1.9 nonn Mss 𝔊^L min(𝔊^O c ast)𝔖𝔙 בכל מ׳ יָדיך, 𝔗^J bkl 'wbdj jdjkwn = בכל מעשׂי ידיכם || b–b > 𝔊^min || Cp 15,2 a 𝔊 2 sg ut 3 || b frt ins אֵת מַשֵּׁה || c–c > 𝔊 || d–d > Ms; pc Mss 𝔐 את־א׳, dl (gl)? 𝔗^J libere vertit || 4 a dl? || b pc Mss 𝔗𝔐𝔊(𝔊^O c ob)𝔖𝔙 + אלהיך || 5 a dl ? || b 𝔊-(A)min pl || c V^Ken9 2 Mss 𝔐𝔊𝔖 ׳ול, > 𝔊^AV cf 24,8 || 6 a dl? || 7 a–a 𝔗 ḥd m'ḥk = אֶחָד מֵאַחֶיךָ, 𝔖 ḥd mn 'ḥjkwn = אַחַד מֵאַחֵיכֶם || b 𝔐 באחת ut semper || c > pc Mss; 𝔐𝔊𝔖𝔙 בְּאֶרֶץ.

ו דגש[6] . ז ח פסוק את את ואת ואת

7 גֵּרָה בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ׃ 7 אַךְ אֶת־זֶ֣ה לֹא תֹאכְל֗וּ מִמַּעֲלֵ֤י[a] הַגֵּרָה
ל וּמִמַּפְרִיסֵ֣י הַפַּרְסָה֮ הַשְּׁסוּעָה[b] אֶת־הַגָּמָל֒ וְאֶת־הָאַרְנֶ֣בֶת וְאֶת־הַשָּׁפָ֗ן
כִּי־מַעֲלֵ֤ה[c] גֵּרָה֙ הֵ֔מָּה וּפַרְסָה֖ לֹ֣א הִפְרִ֑יסוּ טְמֵאִ֥ים הֵ֖ם לָכֶֽם׃ 8 וְאֶת־ 8
ו פסוק ולא לא לא[7] הַחֲזִ֔יר כִּי־מַפְרִ֥יס פַּרְסָ֖ה הוּא֙ וְלֹ֣א[a] גֵרָ֔ה טָמֵ֥א הֽוּא־לָכֶ֖ם מִבְּשָׂרָ֑ם
ו ר״פ בסיס[8] לֹ֣א תֹאכֵ֔לוּ וּבִנִבְלָתָ֖ם לֹ֥א תִגָּֽעוּ׃ ס 9 אֶת־[a]זֶ֣ה תֹּאכְל֔וּ מִכֹּ֖ל 9
אֲשֶׁ֣ר בַּמָּ֑יִם כֹּ֚ל אֲשֶׁר־לוֹ֙ סְנַפִּ֣יר וְקַשְׂקֶ֔שֶׁת תֹּאכֵֽלוּ׃ 10 וְכֹל֙ אֲשֶׁ֣ר 10
ו זוגין[9] אֵֽין־לוֹ֙ סְנַפִּ֣יר וְקַשְׂקֶ֔שֶׁת לֹ֥א תֹאכֵ֖לוּ טָמֵ֣א הֽוּא־לָכֶ֑ם ס
ח ר״פ בסיס . ט מל בתור . ה[10] . כנ ר״פ 11 כָּל־צִפּ֖וֹר טְהֹרָ֥ה תֹּאכֵֽלוּ׃ 12 וְזֶ֖ה אֲשֶׁ֣ר לֹא־תֹאכְל֑וּ מֵהֶ֗ם 1 2
ל הַנֶּ֖שֶׁר[a] וְהַפֶּ֥רֶס וְהָעָזְנִיָּֽה׃ 13 וְהָרָאָ֔ה[a] וְאֶת־הָאַיָּ֖ה וְהַדַּיָּ֥ה לְמִינֵֽהוּ׃ 3
ל[11] . ג[12] . כנ פסוק ואת ואת ואת ואת . ה[13] . ב 14 וְאֵת֙ כָּל־עֹרֵ֔ב[a] לְמִינֹ֑ו׃ 15 וְאֶת־[b] בַּת הַיַּעֲנָ֥ה וְאֶת־הַתַּחְמָ֖ס וְאֶת־ 4 5
ל . יד . ו ר״פ בסיס[a] הַשַּׁחַ֥ף[a] וְאֶת־הַנֵּ֛ץ לְמִינֵ֖הוּ[b]׃ 16 אֶת־[a]הַכּ֣וֹס וְאֶת־הַיַּנְשׁ֑וּף וְהַתִּנְשֶׁ֖מֶת׃ 6
ל . ל . ל 17 וְהַקָּ֣אַת וְאֶת־הָרָחָ֔מָה[a] וְאֶת־הַשָּׁלָ֖ךְ׃ 18 וַחֲסִידָ֣ה וְהָאֲנָפָ֔ה לְמִינָ֑הּ 7 8
ל . ל . ל וְהַדּוּכִיפַ֖ת[a] וְהָעֲטַלֵּֽף׃ 19 וְכֹל֙ שֶׁ֣רֶץ הָע֔וֹף טָמֵ֥א הוּא֙ לָכֶ֔ם לֹ֥א[a] 9
כ . ח ר״פ בסיס יֵאָכֵֽלוּ׃[a] 20 כָּל־עוֹף֙ טָה֔וֹר תֹּאכֵֽלוּ׃ 21 לֹ֣א תֹאכְל֔וּ כָּל־נְבֵלָ֑ה 10 1
ל לַגֵּ֣ר אֲשֶׁר־בִּשְׁעָרֶ֗יךָ תִּתְּנֶ֙נָּה֙ וַאֲכָלָ֔ה אֽוֹ־מָכֹ֥ר[a] לְנָכְרִ֖י כִּ֣י עַ֤ם קָדוֹשׁ
אַתָּ֙ה֙ לַיהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ לֹא־תְבַשֵּׁ֥ל[14] גְּדִ֖י בַּחֲלֵ֥ב אִמּֽ[b]׃ ס
ב . ל . ל 22 עַשֵּׂ֣ר תְּעַשֵּׂ֔ר אֵ֖ת כָּל־[b]תְּבוּאַ֣ת זַרְעֶ֑ךָ הַיֹּצֵ֥א[a] הַשָּׂדֶ֖ה שָׁנָ֥ה שָׁנָֽה׃[b] 12
23 וְאָכַלְתָּ֞[a] לִפְנֵ֣י | יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֗יךָ[b] בַּמָּקוֹם֙ אֲשֶׁר־יִבְחַ֣ר[c] לְשַׁכֵּ֥ן שְׁמ֖וֹ 13
שָׁ֑ם מַעְשַׂ֤ר דְּגָנְךָ֙ תִּירֹשְׁךָ֣ וְיִצְהָרֶ֔ךָ וּבְכֹרֹ֥ת בְּקָרְךָ֖ וְצֹאנֶ֑ךָ לְמַ֨עַן
ח ר״פ בסיס . ל תִּלְמַ֗ד לְיִרְאָ֛ה אֶת־יְהוָ֥ה אֱלֹהֶ֖יךָ[e] כָּל־הַיָּמִֽים׃ 24 וְכִֽי־יִרְבֶּ֥ה[a] מִמְּךָ֖

[6]Mm 64. [7]Mm 1139. [8]Mm 1143. [9]Mm 2036. [10]Mm 1140. [11]Mm 721. [12]Mm 722. [13]Mm 768. [14]Mp sub loco.

7 [a] pc Mss 𝔐[Mss] מלה–, sed cf [c] || [b] > 𝔐 || [c] 𝕐[Ken9] nonn Mss 𝔐𝔖[J] לי– cf [a] || **8** [a–a] l c 𝔐𝔊(𝔊[O] c ob) (וגור vel) וְשִׁסַּע שֶׁסַע פַּרְסָה וְהוּא לֹא יָגוּר cf Lv 11,7 | **9** [a] 𝕐[Ken69] 𝔐𝔊𝔖 ואת ante omnia nomina avium (excepto 18) ut Lv 11,13 || **12** [a] in 12–18 𝔐𝔙 ואת והאנפה || **13** [a] 𝕐[Ken1] pc Mss 𝔊 והדאה cf 𝔐 || [b] > pc Mss 𝔖𝔐𝔊, dl cf Lv 11,14 || **14** [a] 𝔊-BΘ*L*[min] huc tr ואת הנץ 15 | **15** [a] 𝔐[Ms] השאף || [b–b] 𝔐 למינו ואת הנץ || **16** [a] mlt Mss 𝔖𝔐𝔊𝔖 וְאֶת Lv 11,17 || [b] 𝔐 huc tr ואת השלך 17 cf Ms || **17** [a] Lv 11,18 הרחם, sed cf Lv 11,19 החסידה ut Dt 14,18 || **18** [a] 𝔐 הד(ו)גן(י)פת ut Lv 11,19 | **19** [a–a] 2 Mss 𝔔𝔙 לא יאכל, 𝔐𝔊 לא תֹאכְלוּ מֵהֶם (ἀπ' αὐτῶν c ob) || **21** [a] 𝔐𝔖𝔗 רה– || [b–b] 𝔊(FM)Θ[min] (prb sec Σαμ) + ὃς γὰρ ποιεῖ τοῦτο ὡσεὶ θύ(σ)ει ἀσφάλακα μήνιμά (𝔊[min] ὅτι μίασμά) ἐστιν τῷ θεῷ *Iακωβ* cf 𝔐 Ex 23,19 | **22** [a] 𝔐 יוצא | [b] pc Mss 𝔖 בְּשָׁנָה cf 15,20 || **23** [a] 𝔐𝔊(𝔊[O] c ob) || [b–b] > 𝔊[B] || [c] 𝔊-[min](𝔊[O] c ob) + κύριος ὁ θεός σου = יהוה אלהיך cf 𝔐 || [d] 𝔐[Mss] דגיך || [e] 𝔔 אלוהיכה cf 24[e] || **24** [a] Seb תרבה cf 19,6.

בְּאַחַרֹנָה׃ 11 וּסְקַלְתֹּו[a] בָּאֲבָנִים וָמֵת כִּי בִקֵּשׁ לְהַדִּיחֲךָ מֵעַל יְהוָה ל
אֱלֹהֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃ 12 וְכָל־יִשְׂרָאֵל
יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּן וְלֹא־יוֹסִפוּ לַעֲשׂוֹת[a] כַּדָּבָר הָרָע הַזֶּה בְּקִרְבֶּךָ[b]׃ ס ל. ט בלישׁ ד[20] מנה כת כן
13 כִּי־תִשְׁמַע בְּאַחַת עָרֶיךָ[a] אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לָשֶׁבֶת שָׁם
לֵאמֹר׃ 14 יָצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל מִקִּרְבֶּךָ[a] וַיַּדִּיחוּ אֶת־יֹשְׁבֵי
עִירָם[b] לֵאמֹר נֵלְכָה וְנַעַבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם׃
15 וְדָרַשְׁתָּ וְחָקַרְתָּ[b] וְשָׁאַלְתָּ[a] הֵיטֵב וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן הַדָּבָר נֶעֱשְׂתָה ל. כל תורה כת כן
הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּקִרְבֶּךָ[c]׃ 16 הַכֵּה תַכֶּה אֶת־יֹשְׁבֵי הָעִיר הַהִוא לְפִי־ ב ר״ם[21]. ההיא[22] ק
חָרֶב הַחֲרֵם[a] אֹתָהּ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּהּ וְאֶת־בְּהֶמְתָּהּ לְפִי־חָרֶב[b]׃
17 וְאֶת־כָּל־שְׁלָלָהּ תִּקְבֹּץ אֶל־תּוֹךְ רְחֹבָהּ וְשָׂרַפְתָּ בָאֵשׁ אֶת־הָעִיר כל חס
וְאֶת־כָּל־שְׁלָלָהּ כָּלִיל לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָיְתָה תֵּל עוֹלָם לֹא תִבָּנֶה ב ול בתור
עוֹד׃ 18 וְלֹא־[a]יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן־הַחֵרֶם לְמַעַן יָשׁוּב יְהוָה יז ר״ם בסיף[23]. ל[24]
מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן־לְךָ רַחֲמִים וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ׃ ל
19 כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי ד בתור
מְצַוְּךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר[a] בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ ס **14** 1 בָּנִים לג בתור
אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגֹּדְדוּ וְלֹא־תָשִׂימוּ קָרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם ל. ל. יג
לָמֵת׃ 2 כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וּבְךָ[a] בָּחַר יְהוָה לִהְיוֹת ל. ל וחד מן ה זוגין[1]
לוֹ לְעַם סְגֻלָּה מִכֹּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ ס
3 לֹא תֹאכַל[a] כָּל־תּוֹעֵבָה׃ 4 זֹאת[a] הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר תֹּאכֵלוּ[b] שׁוֹר שֵׂה[c] ד ג כת ה וחד כת א[2]
כְּשָׂבִים[d] וְשֵׂה עִזִּים׃ 5 אַיָּל וּצְבִי וְיַחְמוּר[a] וְאַקּוֹ[b] וְדִישֹׁן וּתְאוֹ[c] וְזֶמֶר[d] ז בלישׁ[3]. ד ג כת ה וחד כת א[4]. ג. ב. ל. ד בתור בלישׁ. ל
6 וְכָל־[a]בְּהֵמָה מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע שְׁתֵּי פְרָסוֹת מַעֲלַת[b] ת זוגין מחליפין[4]. ג[5] ב מנה בתור

[20]Mm 3031. [21]2 R 14,10. [22]Mp sub loco. [23]Mm 1165. [24]Mm 1136. Cp 14 [1]Okhl 234, 235. [2]Mm 1137. [3]Mm 220. [4]Mm 3964. [5]Mm 1138.

11 [a] G 3 pl; S(C[Mss]) *wrwgmwhj* = וּסְקָלְתּוּהוּ cf C[J] || **12** [a] mGV pr עוד; V[Ken 69] ml Mss G[min] + עוד || [b] > G[Mss]V; G[Ms] 1 pl, G[rel]SC[J] 2 pl || **13** [a] Q עריכה || **14** [a] Q עירמה (?) || [b] B mlt Mss תֵּת— G[B min]C[J] 2 pl, G[rel] 1 pl cf 12[b] || **15** [a–a] G-*O* 2 vb || [b] B mlt Mss [c] G[Θ] *ἐν Ισραηλ* = בקרב ישׂראל; G[rel]C[J] 2 pl; > V; cf 12.14 || **16** [a] G-[Ms] *ἀναθεματι ἐῖτε* || [b–b] > G(G*O* c ast); V om לפי־ח, C om ואת בהמתה || **18** [a] C G-[B] לא || **19** mG(G*O* c ob) + וְהַטּוֹב cf 12,25 || **Cp 14,2** [a] > V; V[Ken 9.107] nonn Mss mGS + אלהיך ut 7,6 cf C[J] || **3** [a] 1 c mGSC[J]V תאכלו cf 4[b] || **4** [a] 2 Mss א וז || [b] V[Ken 9.69] Ms תאכל cf 3[a] || [c] mGεSC[J]V ושה || [d] nonn Mss כְּבָשִׂים cf Ex 12,5; C[J]V alit || **5** [a] V *bubalum* [b] 2 Mss א אקו cf V || [c] m תאי cf G[B]V || [d] V om cop || **6** [a] V[Ken 107]C mGSV כל [b] GV pr cop, sed cf Lv 11,3.

ה²² . ה חס
וכל עזרא דכות²³ אֲשֶׁר שָׁנֵא עָשׂוּ לֵאלֹהֵיהֶם כִּי גַם[b] אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם יִשְׂרְפוּ
בָאֵשׁ לֵאלֹהֵיהֶם׃

ל¹ ר״פ¹ . ה מיחד חס
היום וכל העם דכות².
ב בסוף³ 13 1 אֵת כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי [a]מְצַוֶּה אֶתְכֶם[a] אֹתוֹ תִשְׁמְרוּ[b] 3
ג¹ לַעֲשׂוֹת לֹא־תֹסֵף[c] עָלָיו וְלֹא תִגְרַע[c] מִמֶּנּוּ׃ ס

ה בלישׁ⁵ 2 כִּי־יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא אוֹ חֹלֵם חֲלוֹם וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ ס
יז ר״פ מוֹפֵת׃ 3 וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלֶיךָ לֵאמֹר נֵלְכָה אַחֲרֵי 3
ד⁶ . ל בחור אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתָּם וְנָעָבְדֵם׃ 4 [a]לֹא תִשְׁמַע[b] אֶל־ 4
ל מל בחור דִּבְרֵי[c] הַנָּבִיא הַהוּא[c] אוֹ אֶל־חוֹלֵם[d] הַחֲלוֹם הַהוּא כִּי מְנַסֶּה יְהוָה
ל אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לָדַעַת הֲיִשְׁכֶם אֹהֲבִים אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ 5 [a]אַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם [b]תֵּלֵכוּ וְאֹתוֹ תִירָאוּ[b] 5
ג⁷ . ב חד מל וחד חס⁸ . ל וְאֶת־מִצְוֹתָיו תִּשְׁמֹרוּ[c] וּבְקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ וְאֹתוֹ תַעֲבֹדוּ וּבוֹ תִדְבָּקוּן׃
ג ר״פ⁹ . ד קמ וכל אחנח וס״פ דכות¹⁰ . לא¹¹ 6 [a]וְהַנָּבִיא הַהוּא[a] אוֹ חוֹלֵם[b] הַחֲלוֹם הַהוּא יוּמָת כִּי דִבֶּר־סָרָה עַל־ 6
ל יְהוָה [c]אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם[c] | מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהַפֹּדְךָ מִבֵּית
עֲבָדִים לְהַדִּיחֲךָ מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בָּהּ
[d]וּבִעַרְתָּ הָרָע[e] מִקִּרְבֶּךָ[d]׃ 7 כִּי יְסִיתְךָ[a] אָחִיךָ בֶּן־אִמֶּךָ אוֹ־ 7
נ בִנְךָ אוֹ־בִתְּךָ אוֹ | אֵשֶׁת חֵיקֶךָ אוֹ רֵעֲךָ אֲשֶׁר כְּנַפְשְׁךָ בַּסֵּתֶר לֵאמֹר
נֵלְכָה וְנַעַבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ׃
8 מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים [a]אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיכֶם[a] הַקְּרֹבִים אֵלֶיךָ אוֹ הָרְחֹקִים 8
ה¹² . ג מסוק לא ולא ולא ולא ולא¹³ . ¹⁴a מִמְּךָ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ׃ 9 לֹא־תֹאבֶה לוֹ[a] וְלֹא תִשְׁמַע 9
ה¹⁵ . ב¹⁶ . ג . ג אֵלָיו וְלֹא־תָחוֹס עֵינְךָ עָלָיו וְלֹא־תַחְמֹל וְלֹא־תְכַסֶּה עָלָיו׃ 10 כִּי[a] 10
ג¹⁷ . כב¹⁸ ח¹⁹ מגה מל . ה² הָרֹג תַּהַרְגֶנּוּ[a] יָדְךָ[b] תִּהְיֶה־[c]בּוֹ בָרִאשֹׁנָה לַהֲמִיתוֹ וְיַד[d] כָּל־הָעָם

²²Mm 1150. ²³Mm 1132. Cp 13 ¹Mm 1143. ²Mm 1067. ³Mm 1189. ⁴Mm 30. ⁵Mm 2775. ⁶Mm 1133. ⁷Mm 1079. ⁸Mm 1387. ⁹Mm 1134. ¹⁰Mm 590. ¹¹Mm 486. ¹²Mm 2525. ¹³Mm 2466. ¹⁴Mm 2475. ¹⁵Mm 2789. ¹⁶Mm 1606. ¹⁷Mm 901. ¹⁸Mm 1743. ¹⁹Mm 1135.

31 [b] > 𝔊ᴬᴮΘ*L*ᵐⁱⁿ𝔗ᴱᴹˢ𝔙 ‖ **Cp 13,1** [a–a] 𝔪𝔊-ᴮ𝔖𝔙 מצוך; 𝔪𝔊-ᴹˢ(𝔊ᴼ c ob) + היום cf 12,28 ‖ [b] 𝔊-ᵐⁱⁿ𝔖𝔙 sg; 𝔊Θ*L* inf, sed cf [c] ‖ [c] Ms 𝔪 pl ‖ **3** [a] prb l ונעבדם cf 14 5,9[a] ‖ **4** [a] dl (pl)? ‖ [b] 𝔊𝔗ʲ pl ‖ [c–c] 𝔔 הנבי ההוא cf 6[a–a] ‖ [d] 𝔪 החלם cf 6[b] ‖ **5** [a] dl (pl)? cf 4[a] ‖ [b–b] 𝔪 תלכון ואתו תיראון, 𝔔 תלכון ואותו תעב ‖ [c] 𝔔 תשמר ‖ **6** [a–a] cf 4[c–c] ‖ [b] 𝔪ᴹˢˢ החלם cf 4[d] ‖ [c–c] 𝔪𝔊 אלהיך המוציאך ‖ [d–d] 𝔊-ᴮᵐⁱⁿ pl ‖ [e] 𝔊ᵐⁱⁿ(𝔖 *bjšt*) *τὸ πονηρόν*, 𝔊ʳᵉˡ *τὸν πονηρόν*, 𝔗 *'bjd dbjš* cf 17,7.12 19,19 21,21 22,21sq 24,7; 𝔗ʲ *'bdj bjšt'* ‖ **7** [a] add c 𝔪𝔊 בן אביך או ‖ **8** [a–a] prb dl (pl), sed 𝔊ᵐⁱⁿ sg ‖ **9** [a] 𝔪 אליו, 𝔙ᴷᵉⁿ⁸⁰ לא ‖ [b] 𝔙ᴷᵉⁿ¹𝔪ᴹˢˢ לא ‖ **10** [a–a] 𝔊 *ἀναγγέλλων ἀναγγελεῖς περὶ αὐτοῦ* = הַגֵּד תַּגִּידֵנִי ‖ [b] 𝔊ᴮᵐⁱⁿ *ai χεῖρές σου* = ידיך; 𝔗ʲ *jdjkwn* = ידיכם ‖ [c] 𝔊ᴮᵐⁱⁿ pl ‖ [d] 𝔊-Θ*LO*ᵐⁱⁿ pl.

יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ אֹתָה וּבְנֶךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ[a] וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי
אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ[b] וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ[c]׃
19 הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תַּעֲזֹב אֶת־הַלֵּוִי כָּל־יָמֶיךָ[a] [b]עַל־אַדְמָתֶךָ[b]׃ ס
[ג] 20 כִּי־יַרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־גְּבוּלְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְאָמַרְתָּ
אׇכְלָה בָשָׂר כִּי־תְאַוֶּה נַפְשְׁךָ לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּכׇל־אַוַּת נַפְשְׁךָ תֹּאכַל ה15
בָּשָׂר׃ 21 כִּי־יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם[a]
שְׁמוֹ שָׁם וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאנְךָ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לְךָ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ[b]
וְאָכַלְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ בְּכׇל אַוַּת נַפְשֶׁךָ׃ 22 אַךְ כַּאֲשֶׁר יֵאָכֵל אֶת־הַצְבִי
וְאֶת־הָאַיָּל כֵּן תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא[a] וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו יֹאכְלֶנּוּ׃ 23 רַק חֲזַק
לְבִלְתִּי אֲכׇל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנָּפֶשׁ וְלֹא־תֹאכַל[a] הַנֶּפֶשׁ עִם־ ל.16
הַבָּשָׂר׃ 24 [ba]לֹא תֹאכְלֶנּוּ[b] עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ[c] כַּמָּיִם׃ 25 לֹא
תֹאכְלֶנּוּ לְמַעַן יִיטַב לְךָ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ כִּי־תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר[a] בְּעֵינֵי לע בתור
יְהוָה׃[b] 26 רַק קׇדָשֶׁיךָ אֲשֶׁר־יִהְיוּ לְךָ וּנְדָרֶיךָ תִּשָּׂא וּבָאתָ אֶל־הַמָּקוֹם ב17
אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה׃[a] 27 וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם[a] עַל־מִזְבַּח ג18. 19
אֱלֹהֶיךָ וְדַם־זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ[b] עַל־מִזְבַּח[b] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל׃
28 שְׁמֹר וְשָׁמַעְתָּ[a] אֵת כׇּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה[b] אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָּ[c] לְמַעַן כה ז מגה בתור
יִיטַב לְךָ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ עַד־עוֹלָם כִּי תַעֲשֶׂה[d] הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר[d] בְּעֵינֵי ה20. לע בתור
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ ס 29 כִּי־יַכְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
אַתָּה בָא־שָׁמָּה לָרֶשֶׁת אוֹתָם מִפָּנֶיךָ וְיָרַשְׁתָּ אֹתָם וְיָשַׁבְתָּ בְּאַרְצָם׃ לפ מל בתור
30 הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּנָּקֵשׁ[a] אַחֲרֵיהֶם[a] אַחֲרֵי הִשָּׁמְדָם מִפָּנֶיךָ[b] וּפֶן־תִּדְרֹשׁ ה
לֵאלֹהֵיהֶם לֵאמֹר אֵיכָה[c] יַעַבְדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת־אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱשֶׂה־ 21ff
כֵּן גַּם־אָנִי׃ 31 לֹא־תַעֲשֶׂה כֵּן לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי כׇל־[a]תּוֹעֲבַת יְהוָה ג
[15]Mm 1128. [16]Mm 1129. [17]Mm 3506. [18]Mm 1130. [19]Mm 787. [20]Mm 1131. [21]Mm 1095.

18 [a] 𝔐𝔊-Ms ע cf 5,14[c] 12,12 ‖ [b] 𝔊(𝔗) *ἐν ταῖς πόλεσιν ὑμῶν* ‖ [c] mlt Mss 𝔐 ידיך cf 15,10 23,21 28,8.20 ‖ **19** [a] 𝔊[AMss] 3 sg cf 𝔗[J] ‖ [b–b] 𝔊(𝔖𝔙) *ἐπὶ τῆς γῆς* = עַל־הָאֲדָמָה ‖ **21** [a] 𝔐 לשכן את ‖ [b] 𝔅𝔐 צויתיך ‖ **22** [a] 𝔐𝔊-Ms(𝔊[O] c ob) + בך cf 15[a] 15,22[a] ‖ **23** [a] 𝔊 *βρωθήσεται* = תֵּאָכֵל ‖ **24** [a] frt dl ut 16 ‖ [b–b] > 𝔙; 𝔊-[L](𝔊[O] c ast) *οὐ φάγε- σθε* = לא תאכלו ‖ [c] 𝔊-[min] *ἐκχεεῖτε αὐτό* – תִּשְׁפְּכֶנּוּ; 𝔙 *fundes* = תִּשְׁפֹּךְ ‖ **25** [a] Ms 𝔊-M (𝔊[O] c ob) הַטּוֹב וְהי׳ cf 28 13,19 ‖ [b] 𝔊(𝔖) + *τοῦ θεοῦ σου* = אלהיך ‖ **26** [a] 𝔊 + *θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ* ut 11 ‖ **27** [a] > 𝔊 ‖ [b–b] 𝔊 *πρὸς τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου* ‖ **28** [a] 𝔐𝔊(𝔊[O] c ob) + וְעָשִׂיתָ ‖ [b] > 𝔊-[L](𝔊[O] c ast)𝔗[J] ‖ [c] Ms 𝔊[MLOmin𝔖] + היום cf 11[e] ‖ [d–d] 𝔐 הי׳ והטו׳ ‖ **30** [a] prp תוקש ut 7,25 ‖ [b–b] > Ms; 𝔐[Mss] מ׳ השמידם cf 𝔖; frt dl ‖ [c] 𝔐 איך ‖ **31** [a] > 𝔊-[LO].

ל וְאֵת° תְּרוּמַת יֶדְכֶם וְנִדְרֵיכֶם[c] וְנִדְבֹתֵיכֶם[a] וּבְכֹרֹת בְּקָרְכֶם וְצֹאנְכֶם׃
7 וַאֲכַלְתֶּם־שָׁם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמַחְתֶּם בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם[a]
יד,6 אַתֶּם וּבָתֵּיכֶם[b] אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ 8 לֹא תַעֲשׂוּן כְּכֹל
נא אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹשִׂים פֹּה הַיּוֹם אִישׁ כָּל־הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו׃ 9 כִּי לֹא־בָאתֶם[a]
ד,7 ג בלוש[a] עַד־עָתָּה אֶל־הַמְּנוּחָה וְאֶל־הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[b] נֹתֵן לָךְ[c]׃
10 וַעֲבַרְתֶּם אֶת־הַיַּרְדֵּן וישבתם[ישַׁבְתֶּם] בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מַנְחִיל
אֶתְכֶם וְהֵנִיחַ לָכֶם מִכָּל־אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב וִישַׁבְתֶּם־בֶּטַח׃ 11 וְהָיָה
א,1 הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר[a] יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם[b] בּוֹ לְשַׁכֵּן[c] שְׁמוֹ[d] שָׁם תָּבִיאוּ
ה מיחד חס היום וכל העם דכות[10]. ב כת כן אֵת כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם[e] עוֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם מַעְשְׂרֹתֵיכֶם
ל חס וּתְרֻמַת יֶדְכֶם[g] וְכֹל מִבְחַר נִדְרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְּרוּ לַיהוָה׃ 12 וּשְׂמַחְתֶּם
ג לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אַתֶּם וּבְנֵיכֶם° וּבְנֹתֵיכֶם וַעֲבָדֵיכֶם[a] וְאַמְהֹתֵיכֶם[b]
וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֵיכֶם כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה אִתָּכֶם׃ 13 הִשָּׁמֶר לְךָ
ד,1 בטע ר״פ בתור[11] פֶּן־תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ[a] בְּכָל־מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃ 14 כִּי אִם־בַּמָּקוֹם
אֲשֶׁר־יִבְחַר[a] יְהוָה בְּאַחַד שִׁבְטֶיךָ שָׁם תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה כָּל[b]
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָ[c]׃ 15 רַק בְּכָל־אַוַּת נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ
יב,18 בָּשָׂר כִּבְרְכַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ[a] בְּכָל° שְׁעָרֶיךָ הַטָּמֵא[a]
יג,1 וְהַטָּהוֹר[b] יֹאכְלֶנּוּ כִּצְבִי וְכָאַיָּל׃ 16 רַק הַדָּם לֹא תֹאכֵלוּ[b] עַל־הָאָרֶץ
כת כן[14] תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם׃ 17 לֹא־תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ[a]
ע׳ cf 18 וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ וְכָל־נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר וְנִדְבֹתֶיךָ
18 וּתְרוּמַת יָדֶךָ[b]׃ כִּי אִם־לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר

[e]Mm 393. [7]Mm 236. [8]Mm 1124. [9]Mm 2057. [10]Mm 1067. [11]Mm 1151. [12]Mm 1125. [13]Mm 1126. [14]Mm 1127.

6 [c–c] 𝔐𝔊-^{O}(𝔊^{O} c ast) תְּרוּמֹתֵיכֶם; 𝔖 *(w)pwršn' d'jdjkwn* cf 11$^{g–g}$ ‖ **7** [a] 𝔐𝔊-^{Bmin}(𝔊^{O} c ast)𝔖 יְדֵיכֶם cf 17 ‖ [b–b] frt dl (sg, sed cf 𝔖𝔗^{J}𝔙) ‖ **9** [a] sic L, mlt Mss Edd בָּ֫ ‖ [b] 𝔐𝔊^{NLOmin}𝔖𝔗^{J}𝔙𝔄 2 pl, 𝔊^{rel} 1 pl; cf 11,22 ‖ [c] 𝔐𝔊𝔗^{J}𝔙 2 pl, 𝔊^{O} 1 pl ‖ **11** [a] cf 5^{a} ‖ [b] 𝔊^{BMs} *ὁ θεός σου*, 𝔊^{Ms} *ὁ θεὸς ἡμῶν*; > 𝔗^{J} ‖ [c] 𝔊 *ἐπικληθῆναι* cf 5^{c} ‖ [d] 𝔐 pr את ut semper; 𝔖𝔗^{J} *škjntjh* ut semper, sed cf 5,11; 32,3 *šm' (šwm)* ‖ [e] 𝔊(𝔊^{O} c ob) + *σήμερον* = היום ut 11,8 et saepe cf 14,28 (𝔄 homtel) ‖ [f] 2 Mss 𝔐𝔊𝔖𝔙 ומ׳ ‖ [g–g] 𝔐 ותרמתיכם ונדבתיכם; 𝔊(𝔖) *τὰς ἀπαρχὰς τῶν χειρῶν ὑμῶν* = ותרמת ידיכם cf 6$^{c–c}$ ‖ **12** [a] 𝔐𝔊-^{O}𝔙 ע׳ cf 18 ‖ [b] 𝔐^{Mss} ואמתיכם ‖ **13** [a–a] 𝔙^{Ken69} pc Mss 𝔐^{W}𝔖𝔗^{J} בכל־הַמָּקוֹם 𝔊 *ἐν παντὶ τόπῳ* 𝔙 *in omni loco* ‖ **14** [a] cf 5^{a} ‖ [b] 𝔙$^{Ken69.107}$ pc Mss 𝔐 pr את ‖ [c] 𝔊-^{Ms}(𝔊^{O} c ob) + *σήμερον* cf 11^{g} ‖ **15** [a] 𝔊-^{Ms} + *ἐν σοί* (𝔊^{Ms} c ob) cf 22 ‖ [b] 𝔊(𝔊^{O} c ob) + *ἐπὶ τὸ αὐτό* = יַחְדָּו cf 22 ‖ **16** [a] frt tot v dl (𝔊 2 pl ut 24) ‖ [b] pc Mss 𝔐𝔙 תאכל, pc Mss תאכלנו ‖ **17** [a] 𝔙$^{Ken69.107}$ nonn Mss 𝔐𝔖𝔗^{J} ת׳ cf 7,13 11,14 ‖ [b] mlt Mss 𝔐𝔊^{BY} ידיך, 𝔊^{rel}(𝔖) *τῶν χειρῶν ὑμῶν* = ידיכם.

פרשׁ 26 רְאֵה[a] אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה׃ 27 אֶת־הַבְּרָכָה
ל ר״פ בסימ[29]. ב בטע
אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אָנֹכִי[a] מְצַוֶּה אֶתְכֶם
ו בטע ה[30] מנה בלוש
28 הַיּוֹם׃ וְהַקְּלָלָה אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְסַרְתֶּם
ל ר״פ ו בטע ה[30] מנה בלוש
מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָנֹכִי[a] מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים
29 אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם ס וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
יח פסוק אל על על[31]
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וְנָתַתָּה אֶת־הַבְּרָכָה עַל־
ל. ל[32] 30 [a]הַר גְּרִזִים[a] וְאֶת־הַקְּלָלָה עַל־הַר עֵיבָל׃ [a]הֲלֹא־הֵמָּה[a] בְּעֵבֶר
הַיַּרְדֵּן אַחֲרֵי דֶּרֶךְ מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ בְּאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בָּעֲרָבָה מוּל
ל מל. ה חס[33]. ט חס[34] 31 הַגִּלְגָּל אֵצֶל אֵלוֹנֵי[b] מֹרֶה[c]׃ כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבֹא
לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ[a]
32 וִישַׁבְתֶּם־בָּהּ׃ וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים
† אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם׃

ה׳ 12 1 אֵלֶּה[a] הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת[b] בָּאָרֶץ
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ[c] לְךָ[d] לְרִשְׁתָּהּ[b] כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־אַתֶּם
2 חַיִּים עַל־הָאֲדָמָה׃ 2 אַבֵּד תְּאַבְּדוּן אֶת־כָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ־
ב חד מל וחד חס שָׁם הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אֹתָם אֶת־אֱלֹהֵיהֶם עַל־הֶהָרִים הָרָמִים
3 וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן׃ 3 וְנִתַּצְתֶּם אֶת־מִזְבּחֹתָם[a]
ג. ג וְשִׁבַּרְתֶּם אֶת־מַצֵּבֹתָם[b] וַאֲשֵׁרֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם
ב[2]. יד[3] 4 תְּגַדְּעוּן[b] וְאִבַּדְתֶּם אֶת־שְׁמָם מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא׃ 4 לֹא־תַעֲשׂוּן
5 כֵּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ 5 כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר[a] יְהוָה
ג. ו פסוק שם שמה[4]. ב אֱלֹהֵיכֶם מִכֹּל־שִׁבְטֵיכֶם לָשׂוּם[b] אֶת־שְׁמוֹ שָׁם לְשִׁכְנוֹ[c] תִּדְרְשׁוּ[d] וּבָאתָ[d]
ו מילין ר״פ ובתר שמה[5] 6 שָּׁמָּה[d]׃ 6 וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם[a] וְזִבְחֵיכֶם[b] וְאֵת מַעְשְׂרֹתֵיכֶם[b]

[29]Mm 1143. [30]Mp sub loco. [31]Mm 658. [32]Mm 1120. [33]Mm 1121. [34]Mm 355. Cp 12 [1]Mm 2153. [2]Mm 1122. [3]Mm 393. [4]Mm 2057. [5]Mm 1123.

26 [a] > $V^{Ken\,69}$ Ms; $S^{MU}\mathfrak{T}\mathfrak{C}^{J}$ pl, sed cf 1,8[a] || **27** [a] אנוכי ℭ || **28** [a] אנוכי ℭ || **29** [a–a] 𝔊 הר גרזים, ℭ || [b] 𝔊(Ⓢ)α′σ′θ′ *τῆς ὀρυός*, l אֵלוֹן cf $\mathfrak{m}^{W}$; 𝔗 *mjšrj*, $\mathfrak{C}^{J}$ *ḥzwj*; 𝔙 alit; cf Gn 12,6 || [c] $V^{Ken\,9}$ 𝔪 מורא, $S\mathfrak{C}^{J}$ *mmr'* = מַמְרֵא; 𝔪 + מול שכם || **31** [a] $\mathfrak{G}^{-Ms}$ + *πάσας τὰς ἡμέρας* = כָּל־הַיָּמִים ex 4,40 || **Cp 12,1** [a] $\mathfrak{G}^{-min}$ pr cop cf 1,1[a] || [b–b] frt dl (sg) || [c] $\mathfrak{G}^{ABmin}$ 1 pl, $\mathfrak{G}^{rel}S\mathfrak{C}^{J}$ 2 pl || [d] $\mathfrak{G}S\mathfrak{C}^{J}$ 2 pl || **3** [a] sic L, mlt Mss Edd בְּ–; 𝔪 תיהם– || [b–b] $\mathfrak{G}$ ut 7,5; dl? || **5** [a] 𝔪 בחר ut semper || [b] 𝔪 לשים || [c] $\mathfrak{C}\mathfrak{C}^{J}$ cf 11[d]; prb l לְשַׁכְּנוֹ cf $\mathfrak{m}^{Mss}$ לשכינו, frt gl; $\mathfrak{G}$ *ἐπικληθῆναι* ut semper || [d–d] 𝔪$\mathfrak{G}^{-N}S\mathfrak{C}\mathfrak{C}^{J}$ ובאתם שמה; prb dl (dttg cf 𝔙) || **6** [a–a] > $\mathfrak{G}^{B}$ (homtel) || [b–b] > $\mathfrak{G}^{-O}$ (dupl).

13 וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם
ה חס14
ב הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־
ד15 נַפְשְׁכֶם: 14 וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ
דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: 15 וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ
ל וְשָׂבָעְתָּ: 16 הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: 17 וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר
ל.ג16 אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם
ל17 מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: 18 וְשַׂמְתֶּם אֶת־
ל דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
ב.יג יָדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: 19 וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם
ב.ב לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ:
ב.ל מל.ב 20 וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ: 21 לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם
ב19 וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם
ל20.ה21 כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ: ס 22 כִּי אִם־שָׁמֹר תִּשְׁמְרוּן אֶת־כָּל־
ה מיחד חס הימים וכל העם דכות׳ ב23 הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם לַעֲשֹׂתָהּ לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
ד.ל24 אֱלֹהֵיכֶם לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וּלְדָבְקָה־בוֹ: 23 וְהוֹרִישׁ יְהוָה אֶת־
ג25 כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלִּפְנֵיכֶם וִירִשְׁתֶּם גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִכֶּם:
ה ר״פ בסיפ. ה וחס26 24 כָּל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף־רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם יִהְיֶה מִן־הַמִּדְבָּר
ה27 ג מגה בתוך. ב. ג ב חס וחד מל וְהַלְּבָנוֹן מִן־הַנָּהָר נְהַר־פְּרָת וְעַד הַיָּם הָאַחֲרוֹן יִהְיֶה גְּבֻלְכֶם:
ד.ג28 25 לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפְנֵיכֶם פַּחְדְּכֶם וּמוֹרַאֲכֶם יִתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּדְרְכוּ־בָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם: ס קנ״א

14 Mm 1115. 15 Mm 2321. 16 Mm 352. 17 Mm 915. 18 Mm 1116. 19 Mm 3782. 20 וחד כימי שמים Ps 89,30. 21 Mm 2153. 22 Mm 1067. 23 Mp sub loco. 24 Mm 1108. 25 Mm 1117. 26 Mm 1118. 27 Mm 1243. 28 Mm 1119.

13 [a] frt dl vel l 2 sg cf $\mathfrak{G}^{Mss}$ || [b] $\mathfrak{G}$ *πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ* (> $\mathfrak{G}^{B}$, $\mathfrak{G}^{Ms}$ *μου*) || [c] $\mathfrak{V}^{Ken9}\mathfrak{G}^{Ms}$ ל׳ || [d] $\mathfrak{Q}$ בכול || **14** [a] $\mathfrak{w}\mathfrak{G}$-$\Theta^{min}\mathfrak{V}$ ונתן cf 15[a] || [b] Ms $\mathfrak{w}\mathfrak{G}$ (ל)ארצך || [c] $\mathfrak{w}$ יורא || [d] $\mathfrak{V}$ 2 pl || [e] ($\mathfrak{V}^{Ken69}$) pc Mss ת׳ cf 12,17 || **15** [a] > $\mathfrak{CV}$; $\mathfrak{w}\mathfrak{G}^{BN\Theta Lmin}$ ונתן cf 14[a] $\mathfrak{G}^{AFMOmin}$ *καὶ δώσεις* = וְנָתַתָּ || [b] $\mathfrak{V}$ 2 pl || **16** [a-a] $\mathfrak{G}$-min sg || **17** [a] $\mathfrak{w}$ מהר || **18** [a] $\mathfrak{w}\mathfrak{G}^{Ms}\mathfrak{CE}\mathfrak{V}$ יֵדיכם cf 6,8 || **19** [a] $\mathfrak{V}^{Ken69}$ pc Mss תיך–, $\mathfrak{C}$ בבאתיך; $\mathfrak{w}\mathfrak{G}$-^{O} בַּבַּיִת cf 6,7 || [b-b] $\mathfrak{w}$ ב׳ || [c] $\mathfrak{V}^{Ken69}$ pc Mss $\mathfrak{w}$ ב׳ || **20** [a] $\mathfrak{GSC}^{J}$ 2 pl pro 2 sg || [b-b] $\mathfrak{V}$ *scribes ea super postes et ianuas domus tuae* || [c] $\mathfrak{w}\mathfrak{GSC}^{J}$ rectius pl cf 6,9[b] || [d] $\mathfrak{G}$-min *καὶ τῶν πυλῶν ὑμῶν* || **22** [a-a] $\mathfrak{G}^{Bmin}$ *ἐντέλλομαί σοι*; pc Mss $\mathfrak{w}\mathfrak{G}$($\mathfrak{G}^{O}$ c ob)$\mathfrak{S}$ + היום || [b] $\mathfrak{G}$-$M\Theta LO^{min}$ *τὸν θεὸν ἡμῶν* || [c] $\mathfrak{CG}^{Bmin}\mathfrak{S}\mathfrak{V}$ ול׳ || **23** [a] $\mathfrak{w}$ –יך || [b] $\mathfrak{w}$ ממך || **24** [a] prb l ׳ועד הל cf Jos 1,4 || [b] pc Mss $\mathfrak{w}\mathfrak{GS}$ ומן || [c] pc Mss $\mathfrak{CGC}^{Ms}\mathfrak{C}\mathfrak{V}$ + הגדול || **25** [a] $\mathfrak{w}$ לפ׳.

אֱלֹהֶיךָ [b] וְשָׁמַרְתָּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְחֻקֹּתָיו [b] וּמִשְׁפָּטָיו וּמִצְוֹתָיו כָּל־הַיָּמִים: ג. ל מסורס מן ג מילון מחתלפ קפצ סימן
2 וְיִדַעְתֶּם הַיּוֹם כִּי | לֹא אֶת־בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ וַאֲשֶׁר לֹא־רָאוּ מז מסורס לא את לא לא. יח2 מסורס את את את את.
אֶת־מוּסַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת־גָּדְלוֹ אֶת־[a] יָדוֹ הַחֲזָקָה וּזְרֹעוֹ [b] הַנְּטוּיָה: ג בלוש
3 וְאֶת־[a] אֹתֹתָיו וְאֶת־מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה בְּתוֹךְ מִצְרַיִם לְפַרְעֹה מֶלֶךְ־ ג. ב4
4 מִצְרַיִם [b] וּלְכָל־אַרְצוֹ: 4 וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְחֵיל מִצְרַיִם לְסוּסָיו וּלְרִכְבּוֹ יב ר״פ. ז5
אֲשֶׁר הֵצִיף [a] אֶת־מֵי יַם־סוּף עַל־פְּנֵיהֶם בְּרָדְפָם אַחֲרֵיכֶם [b] וַיְאַבְּדֵם ל. ל
5 יְהוָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה: 5 וַאֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם בַּמִּדְבָּר עַד־בֹּאֲכֶם עַד־ יב ר״פ. ז. ה
6 הַמָּקוֹם הַזֶּה: 6 וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָתָן וְלַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב בֶּן־רְאוּבֵן יב ר״פ. ז5
אֲשֶׁר פָּצְתָה הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלָעֵם [a] וְאֶת־בָּתֵּיהֶם וְאֶת־אָהֳלֵיהֶם ב. ל
7 וְאֶת כָּל־הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם בְּקֶרֶב כָּל־יִשְׂרָאֵל: 7 כִּי עֵינֵיכֶם ג5. יג
8 הָרֹאֹת אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂה יְהוָה הַגָּדֹל אֲשֶׁר עָשָׂה: 8 וּשְׁמַרְתֶּם ד7. ב5
אֶת־כָּל־[a]הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ [b] הַיּוֹם לְמַעַן תֶּחֱזְקוּ וּבָאתֶם
9 וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים [c] שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: 9 וּלְמַעַן ב5 ר״פ וחד מן ט מיחד
[a]תַּאֲרִיכוּ יָמִים [a] עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת [b] לָהֶם ג
(א9) וּלְזַרְעָם [b] אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ: ס 10 כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר [a]אַתָּה
בָא־שָׁמָּה [b] לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְאֶרֶץ מִצְרַיִם הִוא [b] אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִשָּׁם [b] ח10
אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת־זַרְעֲךָ וְהִשְׁקִיתָ בְרַגְלֶךָ [c] כְּגַן הַיָּרָק: 11 [a]וְהָאָרֶץ ל בטע. ז. ח ר״פ11
אֲשֶׁר [b] אַתֶּם עֹבְרִים [b] שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ [a] אֶרֶץ הָרִים וּבְקָעֹת [c] לִמְטַר ל חס
הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה־מָּיִם: 12 [a]אֶרֶץ [a] אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ דֹּרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד יג ר״פ
עֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית [b] הַשָּׁנָה [c] וְעַד אַחֲרִית [d] שָׁנָה: ס יח12 וחד מן ט כת חס א. ל

Cp 11 [1]Okhl 276. [2]Mm 3985. [3]Mp sub loco. [4]Mm 1111. [5]Mm 1112. [6]Mm 55. [7]Mm 3719. [8]Mm 1400. [9]Mm 1113. [10]Mm 1114. [11]Mm 4. [12]Mm 921. [13]Mm 922.

1 [b–b] Ms 𝔐 וש׳ משמרת חקתיו, frt l וש׳ משמֶרֶת חקתיו cf $V^{Ken\,69}$ et Jos 22,3 ‖ **2** [a] mlt Mss 𝔔𝔊𝔖𝔗𝔙 ואת ‖ [b] 𝔐 ואת ז׳ ‖ **3** [a] pc Mss 𝔔𝔐𝔙 את ‖ [b–b] > $\mathfrak{G}^{Ms}$ ‖ **4** [a] 𝔙 alit ‖ [b] $V^{Ken\,9.69}$ mlt Mss $\mathfrak{T}^{Mss}$ יהם– ‖ **6** [a] 𝔐 + ואת כל האדם אשר לקרח ‖ [b] > Ms $\mathfrak{G}^{Ms}\mathfrak{V}$ ‖ **7** [a] 𝔊 + *(ἐν) ὑμῖν (ἡμῖν) σήμερον* ‖ **8** [a] > Ms ‖ [b] Ms 𝔔𝔐𝔊$^{AFMO\,min}$ 𝔖𝔗^{J}𝔙 מצוה אתכם ‖ [c] 𝔔𝔐𝔙 באים ‖ **9** [a–a] 𝔔 ירבו ימיכם ‖ [b–b] 𝔐 לזרעם ‖ **10** [a–a] 𝔔𝔐𝔊-$B\dot{G}^{min}$𝔖 pl cf 11 ‖ [b–b] > $V^{Ken\,9}$ Ms (homtel); 𝔄(𝔈) = א׳ יָצָאתָ מ׳ (homtel), sic l vel dl? $\mathfrak{G}^{Ms}$ om משם (homtel) ‖ [c] 𝔐 –לֶיךָ; 𝔊(𝔊^{O} c ast) *τοῖς ποσίν* ($\mathfrak{G}^{B}$ + *αὐτῶν*); > 𝔙; prp בְּדָלְיְךָ cf Nu 24,7 ‖ **11** [a–a] > 𝔙, frt dl, sed cf [b–b] ‖ [b–b] 𝔊 *εἰσπορεύῃ*, frt l אתה בא, sed cf [a–a] ‖ [c] $V^{Ken\,9.69.107}$ nonn Mss 𝔐 עות– cf 𝔔 ‖ **12** [a] $\mathfrak{M}^{Mss}\mathfrak{S}^{MU}$ 𝔗^{J} הארץ ‖ [b] mlt Mss 𝔐 מראש׳ ut 21,17 26,2 ‖ [c] pc Mss 𝔔 שָׁנָה cf [d] ‖ [d] mlt Mss 𝔐𝔖𝔗^{J} הַשָּׁנָה.

נכ. נז בלעש וכל מלכים דכות הַהֽוּא הִבְדִּיל יְהוָה אֶת־שֵׁבֶט הַלֵּוִי לָשֵׂאת אֶת־אֲרוֹן ׀ בְּרִית־יְהוָה
ח 8 לַעֲמֹד[a] לִפְנֵי יְהוָה[b] לְשָׁרְתוֹ[c] וּלְבָרֵךְ בִּשְׁמוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 9 עַל־כֵּן
ג 9 לֹא־הָיָה לְלֵוִי חֵלֶק וְנַחֲלָה עִם־אֶחָיו יְהוָה הוּא נַחֲלָתוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
ט ר״ם וכל תרי עשר דכות[10] 10 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[a] לוֹ׃ וְאָנֹכִי עָמַדְתִּי בָהָר[a] כַּיָּמִים הָרִאשֹׁנִים[a] אַרְבָּעִים
ג 12 יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֵלַי גַּם בַּפַּעַם הַהִוא לֹא־[b]אָבָה
ל יְהוָה הַשְׁחִיתֶךָ[c]׃ 11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קוּם לֵךְ לְמַסָּע לִפְנֵי הָעָם[a]
ז רפ״ח[13]. ל. ב[14] וְיָבֹאוּ[b] וְיִרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי ׀ לַאֲבֹתָם[c] לָתֵת לָהֶם׃ פ
12 וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם־לְיִרְאָה
ד[15]. ב. ב אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת[a] ׀ בְּכָל־דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃ 13 לִשְׁמֹר[a] אֶת־מִצְוֹת יְהוָה[b]
וְאֶת־חֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ׃ 14 הֵן לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
ג הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ׃ 15 רַק[a] בַּאֲבֹתֶיךָ חָשַׁק ׀
לט מל בתור יְהוָה לְאַהֲבָה אוֹתָם וַיִּבְחַר בְּזַרְעָם אַחֲרֵיהֶם בָּכֶם מִכָּל־הָעַמִּים
ל. ג[16] כַּיּוֹם הַזֶּה׃ 16 [a]וּמַלְתֶּם אֶת עָרְלַת לְבַבְכֶם וְעָרְפְּכֶם לֹא תַקְשׁוּ עוֹד׃
ט פת ול[17] בלוש. ט פת בלוש. ב[18] 17 כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים [a]וַאֲדֹנֵי[b] הָאֲדֹנִים[a] הָאֵל[c]
ג תס״ת בתור. לז. ג[19]. כב[20] ג מנה בסיס הַגָּדֹל ׀ הַגִּבֹּר[c] וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד׃ 18 עֹשֶׂה
ג[21]. ב מִשְׁפַּט יָתוֹם וְאַלְמָנָה וְאֹהֵב גֵּר לָתֵת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה׃ 19 וַאֲהַבְתֶּם
ו ר״ם בסיס[22] אֶת־הַגֵּר כִּי־גtill גtill הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 20 אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא
ד זגיגין[23]. ל. ג[24] אֹתוֹ[a] תַּעֲבֹד וּבוֹ תִדְבָּק[b] וּבִשְׁמֹו תִּשָּׁבֵעַ׃ 21 הוּא תְהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ
יז בתור[25] אֲשֶׁר־עָשָׂה אִתְּךָ אֶת־הַגְּדֹלֹת וְאֶת־הַנּוֹרָאֹת הָאֵלֶּה[a] אֲשֶׁר [b]רָאוּ
כח[26]. ב[27] עֵינֶיךָ[b]׃ 22 בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבֹתֶיךָ[a] מִצְרַיְמָה וְעַתָּה שָׂמְךָ יְהוָה
1 אֱלֹהֶיךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב׃ **11** [a]1 וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה

[8] Mm 1106. [9] Mm 987. [10] Mm 1472. [11] Mm 3162. [12] Mm 1107. [13] Mm 465. [14] Jos 1,6. [15] Mm 1108. [16] Mm 1109. [17] Mm 291. [18] Mm 3980. [19] Mm 1110. [20] Mm 475. [21] Ps 11,5. [22] Mm 1143. [23] Mm 2810. [24] Mm 3170. [25] Mm 60. [26] Mm 84. [27] Ex 2,14.

8 [a] pc Mss 𝔊 ωMss 𝔖𝔙 ולעמוד || [b–b] 𝔙 *coram eo* || [c] 𝔊-L(𝔊O c ast)(𝔙) *λειτουργεῖν* = לְשָׁרֵת cf 18,5 || **9** [a–a] > Ms 𝔊-L(O c ast) || **10** [a–a] > 𝔊* || [b] V Ken 1.9.69 𝔊 mlt Mss ωMss 𝔊-min 𝔗Ms 𝔙 ולא || [c] 𝔊-O *ἐξολεθρεῦσαι ὑμᾶς* (𝔊Ms *ἡμᾶς*) || **11** [a] Ms ω 𝔊* + הזה || [b] mlt Mss 𝔅 וייר || [c] pc Mss ωMss לאבותם, 𝔔 לאבותיהמה || **12** [a] 2 Mss 𝔊Bmin 𝔖𝔙 ול׳ cf 11,22 19,9 30,16 || **13** [a] ω 𝔖𝔙 ול׳ || [b] 𝔔 ωMss 𝔊-Ms 𝔖 + אלהיך cf V Ken 69 || **15** [a] 𝔔 על כן || **16** [a] 16–19 dl (pl)? || **17** [a–a] 𝔗𝔗J *wmrj mlkjn* || [b] ω 𝔖 ין– || [c] Ms 𝔔 ωMss 𝔊-ALMs 𝔖𝔙 והגי(י)בר || **20** [a] mlt Mss 𝔔 Vrs 𝔗J ואו׳ ut 6,13 || [b] 𝔔 תקרב cf 𝔗𝔗J || **21** [a] > 𝔔𝔖 Arm || [b–b] 𝔔 ביעיניכם || **22** [a] pc Mss 𝔔 ωMss אבות׳ || Cp **11,1** [a] 𝔗J 2 pl.

24 הֱאֻמַנְתֶּם לוֹ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקֹלוֹ׃ 24 מַמְרִים הֱיִיתֶם עִם־יְהוָה מִיּוֹם ג חס ס״ם בסיס
25 דַּעְתִּי[a] אֶתְכֶם׃ 25 וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְהוָה אֵת אַרְבָּעִים הַיּוֹם וְאֵת־ ל. ל
אַרְבָּעִים הַלַּיְלָה אֲשֶׁר הִתְנַפָּלְתִּי כִּי־אָמַר יְהוָה לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם׃
26 וָאֶתְפַּלֵּל[ל] אֶל־יְהוָה וָאֹמַר אֲדֹנָי יְהוִה אַל־תַּשְׁחֵת עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ ב. ח[21] ו מנה בתור
27 אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְגָדְלֶךָ[a] אֲשֶׁר־הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם[b] בְּיָד חֲזָקָה[b]׃ 27 זְכֹר[ב22]
לַעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִיעֲקֹב[a] אַל־[b]תֵּפֶן אֶל־קְשִׁי[c] הָעָם הַזֶּה ג[23]. ל
28 וְאֶל־[d]רִשְׁעוֹ[e] וְאֶל־חַטָּאתוֹ[e]׃ 28 פֶּן־יֹאמְרוּ[a] הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָנוּ[b] ל. ל
מִשָּׁם[c] מִבְּלִי[c] יְכֹלֶת יְהוָה לָהֲבִיאָם[d] אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־דִּבֶּר לָהֶם ב[24]
29 וּמִשִּׂנְאָתוֹ אוֹתָם הוֹצִיאֵם לַהֲמִתָם בַּמִּדְבָּר׃ 29 וְהֵם עַמְּךָ וְנַחֲלָתֶךָ ל[ו] וחד מל[24]. ט ר״ם[25]
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ[a] בְּכֹחֲךָ הַגָּדֹל[b] וּבִזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה׃ פ ה חס[26]
10 [ו] 1 בָּעֵת הַהִוא אָמַר יְהוָה אֵלַי פְּסָל־לְךָ שְׁנֵי־לוּחֹת אֲבָנִים ה חס
2 כָּרִאשֹׁנִים וַעֲלֵה אֵלַי הָהָרָה וְעָשִׂיתָ לְךָ אֲרוֹן עֵץ׃ 2 וְאֶכְתֹּב עַל־ ד[1]. י[2]. ל
הַלֻּחֹת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ כי
3 וְשַׂמְתָּם בָּאָרוֹן׃ 3 וָאַעַשׂ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים וָאֶפְסֹל שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים ב[3]
4 כָּרִאשֹׁנִים וָאַעַל הָהָרָה וּשְׁנֵי הַלֻּחֹת בְּיָדִי׃ 4 וַיִּכְתֹּב עַל־הַלֻּחֹת ד[1]. י[2]
כַּמִּכְתָּב הָרִאשׁוֹן אֶת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיכֶם[a] ל. סד
5 בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ[b] בְּיוֹם הַקָּהָל[b] וַיִּתְּנֵם יְהוָה אֵלָי׃ 5 וָאֵפֶן וָאֵרֶד מִן־ כי
הָהָר וָאָשֶׂם אֶת־הַלֻּחֹת בָּאָרוֹן אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וַיִּהְיוּ שָׁם כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי ס[5] ה[5] מנה חס
יְהוָה׃ 6 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ[a] מִבְּאֵרֹת בְּנֵי־יַעֲקָן מוֹסֵרָה[cb] שָׁם כל אוריית חס וכל שמואל
7 מֵת[c] אַהֲרֹן וַיִּקָּבֵר שָׁם וַיְכַהֵן אֶלְעָזָר בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ 7 מִשָּׁם נָסְעוּ[a] דכות ב מ א[6]
8 הַגִּדְגֹּדָה[b] וּמִן־הַגִּדְגֹּדָה יָטְבָתָה[b] אֶרֶץ נַחֲלֵי[c] מָיִם׃ 8 בָּעֵת

[21] Mm 95. [22] Mm 2914. [23] Mm 3551. [24] Mp sub loco. [25] Mm 564. [26] Mm 1927. Cp 10 [1] Mm 611. [2] Mm 1100. [3] Gn 47,6. [4] Mp sub loco. [5] Mm 1918. [6] Mm 2528. [7] 2 S 4,2.

24 [a] ⅏G –תו ‖ **26** [a] G[-Bmin] *ἐν τῇ ἰσχύι σου (τῇ μεγάλῃ)* ‖ [b–b] ⅏G[-O] בידך הח׳ ut 3,24 cf 11,2; G[-min] *ἐν τῇ ἰσχύι σου (τῇ μεγάλῃ)* cf 29 et 𝔗[J] ‖ **27** [a] 𝔔 קוב–; G[-O] + *οἷς ὤμοσας κατὰ σεαυτοῦ* ‖ [b] G[min]𝔗[J] pr cop ‖ [c] 𝔅 קשי ‖ [d] V[Ken107] nonn Mss G[Ms] 𝔗[Mss]𝔗[J] אל ‖ [e] G𝔗[J] pl ‖ **28** [a] ⅏ + עמי pro עמו ut 28,10; G(S𝔗[J]V) + *οἱ κατοικοῦντες* ‖ [b] 𝔔 (ו)יוצאנו ‖ [c] V[Ken9.69] Ms ⅏ מבלתי ‖ [d] ⅏ להביא אתם ‖ **29** [a] ⅏G[-Ms] + ממצרים ‖ [b] G[B] + *καὶ ἐν τῇ χειρί σου τῇ κραταιᾷ* ex 26 (Ex 32,11) ‖ **Cp 10,4** [a] pc Mss ⅏[Mss] עמכם ut 5,4 9,10 ‖ [b–b] > 𝔈G-[ML](O c ast); G[Θ] *ἐν τῇ ἐρήμῳ* cf 9,10 ‖ **6** [a–a] ⅏ ממסרות ויחנו בבני יעקן ut Nu 33,31 ‖ [b–b] ⅏ tr post ההר in 7 ‖ [c–c] ⅏ משם נסעו ויחנו ביטבתה ‖ **7** [a] ⅏ + ויחנו ‖ [b–b] ⅏ ויטת שם cf Nu 33,34sqq. ‖ [c] ⅏ + pl vb et 6[b–b]

ה חס . ד[10] שְׁתֵּיתִי׃ 10 וַיִּתֵּן יְהוָה אֵלַי אֶת־שְׁנֵי לוּחֹת ׀ הָאֲבָנִים כְּתֻבִים בְּאֶצְבַּע
9 אֱלֹהִים וַעֲלֵיהֶם כְּכָל־[a]הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עִמָּכֶם [b]בָּהָר
י[c] [d]מִתּוֹךְ הָאֵשׁ [e]בְּיוֹם הַקָּהָל׃ 11 וַיְהִי ׀ מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים
4 לַיְלָה נָתַן יְהוָה אֵלַי אֶת־שְׁנֵי [a]לֻחֹת ׀ הָאֲבָנִים לֻחוֹת הַבְּרִית׃ 12 וַיֹּאמֶר ׀
יְהוָה אֵלַי קוּם רֵד מַהֵר מִזֶּה כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרָיִם
סָרוּ מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם עָשׂוּ לָהֶם [a]מַסֵּכָה׃ 13 וַיֹּאמֶר יְהוָה
3 אֵלַי לֵאמֹר רָאִיתִי אֶת־הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עַם־[a]קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא׃
ו . ג[1] וכל תלים דכות 14 הֶרֶף מִמֶּנִּי ׀ וְאַשְׁמִידֵם וְאֶמְחֶה אֶת־שְׁמָם מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם וְאֶעֱשֶׂה
ב מ יא . ל . ל 4 אֹתְךָ [a]לְגוֹי־עָצוּם וְרָב מִמֶּנּוּ׃ 15 וָאֵפֶן וָאֵרֶד מִן־הָהָר וְהָהָר בֹּעֵר
ה[2] . ג[12] . ה[3] . ב . ג 5 בָּאֵשׁ וּשְׁנֵי לֻחֹת הַבְּרִית עַל שְׁתֵּי יָדָי׃ 16 וָאֵרֶא וְהִנֵּה חֲטָאתֶם לַיהוָה
6 אֱלֹהֵיכֶם עֲשִׂיתֶם לָכֶם עֵגֶל [a]מַסֵּכָה [b]סַרְתֶּם מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־
כב[15] צִוָּה יְהוָה אֶתְכֶם׃ 17 וָאֶתְפֹּשׂ בִּשְׁנֵי הַלֻּחֹת וָאַשְׁלִכֵם מֵעַל שְׁתֵּי יָדָי
ת . ב[16] 7 וָאֲשַׁבְּרֵם לְעֵינֵיכֶם׃ 18 וָאֶתְנַפַּל ׀ לִפְנֵי יְהוָה כָּרִאשֹׁנָה אַרְבָּעִים יוֹם
ה בסיפ 8 וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי עַל ׀ כָּל־
לג בתור 9 חַטַּאתְכֶם [a]אֲשֶׁר חֲטָאתֶם לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה [b]לְהַכְעִיסוֹ׃ 19 כִּי
ד וחס[17] . ג[18] יָגֹרְתִּי מִפְּנֵי הָאַף וְהַחֵמָה אֲשֶׁר קָצַף יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם
וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֵלַי גַּם בַּפַּעַם הַהִוא׃ 20 וּבְאַהֲרֹן הִתְאַנַּף [a]יְהוָה מְאֹד
ח[19] לְהַשְׁמִידוֹ וָאֶתְפַּלֵּל גַּם־בְּעַד אַהֲרֹן בָּעֵת הַהִוא׃ 21 וְאֶת־חַטַּאתְכֶם ׀
ל 11 אֲשֶׁר־עֲשִׂיתֶם אֶת־הָעֵגֶל לָקַחְתִּי ׀ וָאֶשְׂרֹף אֹתוֹ ׀ בָּאֵשׁ וָאֶכֹּת אֹתוֹ
ל . כל תורה כלת כן ג . ב חד מל וחד חס[20] טָחוֹן הֵיטֵב עַד אֲשֶׁר־דַּק לְעָפָר וָאַשְׁלֵךְ אֶת־עֲפָרוֹ אֶל־הַנַּחַל הַיֹּרֵד
ל . ל מִן־הָהָר׃ 22 וּבְתַבְעֵרָה ׀ וּבְמַסָּה וּבְקִבְרֹת הַתַּאֲוָה מַקְצִפִים 22
ל 23 הָיִיתֶם אֶת־יְהוָה׃ 23 וּבְשָׁלְחַ יְהוָה אֶתְכֶם מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לֵאמֹר עֲלוּ
וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וַתַּמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא

[10] Mm 1101. [11] Mm 541. [12] Mm 1102. [13] Mm 1103. [14] TM et Mp לוחת contra L, cf Mp sub loco. [15] Mm 1104. [16] Da 11,29. [17] Mm 3404. [18] Mm 2669. [19] Mm 2851. [20] Mm 1105.

10 [a] $V^{Ken\,69}$ Ms $\mathfrak{G}\Sigma$ כל עד ‖ [b] $\mathfrak{w}$ אליכם ut 10,4 ‖ [c] > $\mathfrak{G}^{min}$ ‖ [d–d] > $\mathfrak{G}^{B\Theta\,min}$, $\mathfrak{G}^{O}$ c ast ‖ [e–e] > $\mathfrak{G}^{A*min}$ cf 10,4[b–b] ‖ **11** [a–a] > $\mathfrak{w}$ ‖ **12** [a] 2 Mss $\mathfrak{w}$ + עֵגֶל ut 16 Ex 32,8 ‖ **13** [a] pc Mss $\mathfrak{w}^{Mss}$ קשי ‖ **14** [a] nonn Mss $\mathfrak{G}^{-O}$ + גדול ‖ **16** [a] > $\mathfrak{G}^{B\Theta\,min}$ ut 12 ‖ [b] > pc Mss $\mathfrak{w}^{Mss}\mathfrak{G}^{BN\Theta}$, $\mathfrak{G}^{O}$ c ast pro ob cf 4,26[a] ‖ **18** [a] $V^{Ken\,69.107}$ pc Mss $\mathfrak{w}\mathfrak{G}\Sigma\mathfrak{T}^{J}$ תיכם– cf 21[a] ‖ [b–b] $V^{Ken\,9.69}$ pc Mss + אלהיך, $\mathfrak{G}$ + *τοῦ θεοῦ ὑμῶν* ($\mathfrak{G}^{L\,min}$ *ἡμῶν*), $\mathfrak{G}^{B}$ + *τοῦ θεοῦ* ‖ **20** [a–a] > $\mathfrak{G}^{B}$ ‖ **21** [a] $\mathfrak{w}$ cf 18[a].

כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל לְמַעַן[a] הָקִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ[b]
19 כַּיּוֹם הַזֶּה׃ פ 19 וְהָיָה אִם־שָׁכֹחַ תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָלַכְתָּ
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבַדְתָּם וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם [a]הַעִדֹתִי בָכֶם ד.13
20 הַיּוֹם כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן[a]׃ 20 כַּגּוֹיִם אֲשֶׁר יְהוָה מַאֲבִיד[a] מִפְּנֵיכֶם כֵּן ד.1.14
תֹּאבֵדוּן עֵקֶב לֹא תִשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ פ ד.15

ס(ס) 9 1 [a]שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבֹא לָרֶשֶׁת גּוֹיִם ט חס1
2 גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִמֶּךָּ[b] עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצֻרֹת בַּשָּׁמָיִם׃ 2 עַם־[a]גָּדוֹל[a] ב חס. ב
וָרָם בְּנֵי עֲנָקִים אֲשֶׁר אַתָּה יָדַעְתָּ וְאַתָּה שָׁמַעְתָּ מִי יִתְיַצֵּב לִפְנֵי בְּנֵי ל
3 עֲנָק׃ 3 וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא־הָעֹבֵר לְפָנֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה ה2
הוּא יַשְׁמִידֵם וְהוּא יַכְנִיעֵם לְפָנֶיךָ וְהוֹרַשְׁתָּם וְהַאֲבַדְתָּם[a] מַהֵר[b] כַּאֲשֶׁר
4 דִּבֶּר יְהוָה לָךְ׃ 4 אַל־תֹּאמַר בִּלְבָבְךָ בַּהֲדָף[a] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֹתָם ו
מִלְּפָנֶיךָ[b] לֵאמֹר בְּצִדְקָתִי הֱבִיאַנִי יְהוָה לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת י.3.ו.4
5 וּבְרִשְׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְהוָה מוֹרִישָׁם מִפָּנֶיךָ׃ 5 לֹא בְצִדְקָתְךָ וּבְיֹשֶׁר ב5
לְבָבְךָ אַתָּה בָא לָרֶשֶׁת אֶת־אַרְצָם כִּי בְּרִשְׁעַת ו הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְהוָה ל
אֱלֹהֶיךָ[a] מוֹרִישָׁם מִפָּנֶיךָ וּלְמַעַן הָקִים אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה[b] ט מיחד6
6 לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃ 6 וְיָדַעְתָּ כִּי לֹא בְצִדְקָתְךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ כִּי עַם־
7 קְשֵׁה־עֹרֶף אָתָּה׃ 7 זְכֹר[a] אַל־תִּשְׁכַּח אֵת אֲשֶׁר־הִקְצַפְתָּ אֶת־ ח מנה בתרי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמִּדְבָּר לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצָאתָ[b] מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־ ה.ל
8 בֹּאֲכֶם עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה מַמְרִים הֱיִיתֶם עִם־יְהוָה׃ 8 וּבְחֹרֵב ה.ל
9 הִקְצַפְתֶּם אֶת־יְהוָה וַיִּתְאַנַּף יְהוָה בָּכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם׃ 9 בַּעֲלֹתִי
הָהָרָה לָקַחַת לוּחֹת[a] הָאֲבָנִים לוּחֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּרַת יְהוָה עִמָּכֶם ד.7.ה.5.ה חס
וָאֵשֵׁב בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא ה9

13 Mm 1073. 14 Mm 2144. 15 Mm 3155. Cp 9 1 Mm 355. 2 Mm 1128. 3 Mm 3519. 4 Mm 1099. 5 Mm 1932. 6 Mp sub loco. 7 Mm 1100. 8 Mm 1101. 9 Mm 2778.

18 [a] 𝔔 𝔐𝔊-BMNLmin וכן ‖ [b] 𝔐𝔊^{L} + לאברהם ליצחק וליעקב ut 9,5 ‖ 19 [a–a] frt dl (ex 4,26)? 𝔊-B*ΘO pr τόν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ex 4,26 ‖ 20 [a] 𝔐 מאבד ‖ Cp 9,1 [a] 𝔗 tot cp 2 pl pro 2 sg ‖ [b] 𝔊 2 pl ‖ 2 [a] 𝔊 + καὶ πολύν = וְרָב cf 1,28[c] ‖ 3 [a] 𝔐 וְאֹ׳ ‖ [b] > 𝔊^{B} cf 4,26[a] ‖ 4 [a] 𝔐 דיך–, 2 Mss דוך– cf 6,19[a] ‖ [b] V^{Ken1} Ms 𝔐 מִפָּ׳ cf 7,22 ‖ 5 [a] > V^{Ken1} Ms 𝔐𝔊^{Bmin}𝔖 ‖ [b] > V^{Ken69} 𝔐𝔖 וְאֵל ‖ 7 [a] V^{Ken69} 𝔐𝔖 וְאֵל ‖ [b] 𝔐𝔊𝔖 pl; 𝔄 *eduxit te*.

8 1 כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת [a]לְמַעַן
ב תִּחְיוּן וּרְבִיתֶם וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה
לַאֲבֹתֵיכֶם: 2 [a]וְזָכַרְתָּ אֶת־כָּל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הֹלִיכֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
ב זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר לְמַעַן עַנֹּתְךָ לְנַסֹּתְךָ לָדַעַת אֶת־[a]אֲשֶׁר
ל. מצותיו חד מן ג ק בלישׁ. ז ס״פ בְּלְבָבְךָ הֲתִשְׁמֹר מִצְוֹתָו[b] אִם־לֹא: 3 וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֻךָ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת־
יז מ״פ לא ולא לא². ב. ל. ב הַמָּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן[a] אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ כִּי לֹא עַל־
יח וכל חזו יחיה דכות³. ה בסיפ. יח וכל חזו יחיה דכות³ הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצָא פִי־יְהוָה יִחְיֶה הָאָדָם:
ב 4 שִׂמְלָתְךָ לֹא בָלְתָה מֵעָלֶיךָ וְרַגְלְךָ[a] לֹא בָצְקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה:
ל 5 וְיָדַעְתָּ עִם־לְבָבֶךָ כִּי כַאֲשֶׁר יִיַּסֵּר אִישׁ אֶת־בְּנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
ל. ב מְיַסְּרֶךָּ: 6 וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וּלְיִרְאָה
בֹּ קמ קמ וכל אתנח רס״פ דכות ב מ ג אֹתוֹ: 7 כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה[a] אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם
ב חד ר״פ וחד ס״פ. יג ר״פ. ב עֲיָנֹת וּתְהֹמֹת יֹצְאִים בַּבִּקְעָה וּבָהָר: 8 אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן[a]
יג ר״פ. ל וּתְאֵנָה[b] וְרִמּוֹן אֶרֶץ־זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ: 9 אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת
ג תֹּאכַל־בָּהּ לֶחֶם לֹא[a]־תֶחְסַר כֹּל בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אַבְנֶיהָ בַרְזֶל
ל וּמֵהָרָרֶיהָ תַּחְצֹב נְחֹשֶׁת: 10 וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
ג חס[b] עַל־[a]הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ: 11 הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־
ו מסורס מן ג מילין מתחלפ צ פ ק סימן[c] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִבְלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי
ד[?]. ה חס[d] מְצַוְּךָ הַיּוֹם: 12 פֶּן־תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ וּבָתִּים טוֹבִים תִּבְנֶה וְיָשָׁבְתָּ
ל וחס. ג[e]. ח[10]. ב מנה בפסוק וכל כי וכי דכות ב מ א 13 וּבְקָרְךָ וְצֹאנְךָ יִרְבְּיֻן[a] וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה־לָּךְ וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ יִרְבֶּה:
ל בסיפ 14 וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
מִבֵּית עֲבָדִים: 15 הַמּוֹלִיכֲךָ בַּמִּדְבָּר | הַגָּדֹל וְהַנּוֹרָא נָחָשׁ | שָׂרָף
ב. לוי וְעַקְרָב[a] וְצִמָּאוֹן אֲשֶׁר אֵין־מָיִם הַמּוֹצִיא לְךָ מַיִם מִצּוּר הַחַלָּמִישׁ:
ב. ב 16 הַמַּאֲכִלְךָ מָן בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּן[a] אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן עַנֹּתְךָ וּלְמַעַן
ח חס בלישׁ[12]. ל נַסֹּתְךָ לְהֵיטִבְךָ בְּאַחֲרִיתֶךָ: 17 וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה
לִי אֶת־הַחַיִל הַזֶּה: 18 וְזָכַרְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ

Cp 8 [1]Mm 2153. [2]Mm 1613. [3]Mm 107. [4]Mm 1097. [5]Mm 1116. [6]Okhl 276. [7]Mm 1090. [8]Textus contra Mp; cf Mp sub loco. [9]Mm 171. [10]Mm 372. [11]וחד בחלמיש Hi 28,9. [12]Mm 1098.

Cp 8,1 [a–a] dl-(pl)? || **2** [a] > Ms 𝔐 || [b] mlt Mss 𝔖𝔐 Vrs 𝔗[J] ut Q || **3** [a] Ms 𝔐 עו– cf 16 [a] || **4** [a] 𝔐𝔖 ליך– || **7** [a] Ms 𝔔𝔐𝔊(𝔊[O] c ob) + וְרָחָבָה cf Ex 3,8 || **8** [a] 𝔐𝔊 ג' || [b] 𝔐𝔊-FNOmin ת' || **9** [a] Ms 𝔊𝔖 ולא cf 𝔙 || **10** [a] pc Mss 𝔐 אל || **13** [a] 𝔐 ירבון, 𝔙 libere vertit || **15** [a–a] 𝔐 שרוף ע' || **16** [a] 𝔐 עו– cf 3[a].

סוכה
פרש

12 וְהָיָה | עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת־ הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם ל ¹⁰ג
אֹתָם[a] וְשָׁמַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת־הַבְּרִית וְאֶת־הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ל
13 לַאֲבֹתֶיךָ: 13 וַאֲהֵבְךָ וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ וּבֵרַךְ פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי־אַדְמָתֶךָ נסכין ר ר״פ ¹¹. ל״ג
דְּגָנְךָ[a] וְתִירֹשְׁךָ[b] וְיִצְהָרֶךָ שְׁגַר־אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ עַל הָאֲדָמָה ד ¹²
14 אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע[c] לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת לָךְ: 14 בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל־הָעַמִּים לֹא־
15 יִהְיֶה בְךָ עָקָר וַעֲקָרָה וּבִבְהֶמְתֶּךָ: 15 וְהֵסִיר יְהוָה מִמְּךָ כָּל־חֹלִי ב . ל
וְכָל־מַדְוֵי[a] מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם בָּךְ וּנְתָנָם ב חד כת ה וחד כת ¹⁴ד
16 בְּכָל־שֹׂנְאֶיךָ: 16 וְאָכַלְתָּ אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן
לָךְ לֹא־תָחֹס עֵינְךָ עֲלֵיהֶם וְלֹא[a] תַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי־מוֹקֵשׁ ל
17 הוּא לָךְ: ס 17 כִּי תֹאמַר בִּלְבָבֶךָ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי נז וכל תלים דכות
18 אֵיכָכָה[a] אוּכַל לְהוֹרִישָׁם: 18 לֹא[a] תִירָא מֵהֶם זָכֹר תִּזְכֹּר אֵת אֲשֶׁר־ ב מ יא
19 עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפַרְעֹה וּלְכָל־מִצְרָיִם: 19 הַמַּסֹּת הַגְּדֹלֹת אֲשֶׁר־ נז ¹⁵ד . ¹⁶ב חס
רָאוּ עֵינֶיךָ וְהָאֹתֹת[a] וְהַמֹּפְתִים וְהַיָּד[a] הַחֲזָקָה וְהַזְּרֹעַ הַנְטוּיָה אֲשֶׁר ב חד חס וחד כל
הוֹצִאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כֵּן־יַעֲשֶׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־הָעַמִּים אֲשֶׁר־ ב חס
20 אַתָּה יָרֵא מִפְּנֵיהֶם: 20 וְגַם[a] אֶת־הַצִּרְעָה יְשַׁלַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּם עַד יג ר״פ בתוה. ט . ¹⁷ג . ¹⁸יב
21 אֲבַד הַנִּשְׁאָרִים וְהַנִּסְתָּרִים מִפָּנֶיךָ: 21 לֹא תַעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם כִּי־יְהוָה
22 אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבֶּךָ אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא: 22 וְנָשַׁל[a] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם ד ¹⁹ . ²⁰ג
הָאֵל[a] מִפָּנֶיךָ[b] מְעַט מְעָט לֹא תוּכַל[a] כַּלֹּתָם מַהֵר פֶּן־תִּרְבֶּה עָלֶיךָ ח לשון חול ²¹. ב חס
23 חַיַּת הַשָּׂדֶה: 23 וּנְתָנָם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָמָם[a] מְהוּמָה גְּדֹלָה ב חד קמ וחד פת
24 עַד הִשָּׁמְדָם: 24 וְנָתַן מְלָכֵיהֶם בְּיָדֶךָ[a] וְהַאֲבַדְתָּ[b] אֶת־שְׁמָם מִתַּחַת
25 הַשָּׁמָיִם לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיךָ[a] עַד הִשְׁמְדֶךָ אֹתָם: 25 פְּסִילֵי ב . ת ח״ס בלי״ש ²²
אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ לֹא־תַחְמֹד[a] כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלָקַחְתָּ לָךְ ג
26 פֶּן תִּוָּקֵשׁ בּוֹ כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא: 26 וְלֹא־תָבִיא תּוֹעֵבָה יז ר״פ בסיפ ²³. ל״ג ²⁴. ²⁵ג
אֶל־בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ | תְּשַׁקְּצֶנּוּ וְתַעֵב | תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי־ ל
חֵרֶם הוּא: פ

[10]Mm 3155. [11]Mm 4162. [12]Mm 1538. [13]Mp sub loco. [14]Dt 28,60. [15]Mm 1095. [16]Mm 3355. [17]Mm 1379. [18]Mm 440. [19]Mm 3040. [20]Mm 1096. [21]Mm 119. [22]Mm 1983. [23]Mm 1165. [24]וחד לא תביא Dt 23,19. [25]Mm 1228.

12 [a–a] cf 4/5[c–c] ‖ **13** [a] pc Mss 𝔐 דגיך ‖ [b] V^{Ken107} nonn Mss 𝔐𝔊[min] ת׳ ‖ [c] 2 Mss 𝔐𝔊 + יהוה ‖ **15** [a] mlt Mss 𝔊𝔖[min] מדוה cf 28,60 ‖ **17** [a] 𝔔 𝔐 איך ‖ **19** [a] V^{Ken9} nonn Mss 𝔐𝔊-$^{O\,M^{s}}$𝔖𝔗^{Ms}𝔗^{J} ה׳ ‖ **22** [a] Ms 𝔐 הָאֵלָה cf 4,42[b] ‖ [b–b] מלפ׳ ‖ **23** [a] prp וַהֲמָמָם ‖ [b] 𝔐 ואבדת ‖ [c] Ms 𝔐 לפ׳.

23 וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ לָתֵת לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע[a] לַאֲבֹתֵינוּ׃ 24 וַיְצַוֵּנוּ יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה
לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל־הַיָּמִים לְחַיֹּתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃
25 וּצְדָקָה תִּהְיֶה־לָּנוּ כִּי־נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ׃ ס 7 1 כִּי יְבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וְנָשַׁל גּוֹיִם־רַבִּים | מִפָּנֶיךָ
הַחִתִּי[ס] וְהַגִּרְגָּשִׁי וְהָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי שִׁבְעָה
גוֹיִם רַבִּים וַעֲצוּמִים מִמֶּךָּ׃ 2 וּנְתָנָם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהִכִּיתָם
הַחֲרֵם תַּחֲרִים[a] אֹתָם לֹא־תִכְרֹת לָהֶם בְּרִית וְלֹא תְחָנֵּם׃ 3 וְלֹא[a]
תִתְחַתֵּן בָּם בִּתְּךָ לֹא־תִתֵּן לִבְנוֹ וּבִתּוֹ לֹא־תִקַּח לִבְנֶךָ׃ 4 כִּי־יָסִיר
אֶת־בִּנְךָ מֵאַחֲרַי[a] וְעָבְדוּ[b] אֱלֹהִים אֲחֵרִים[c] וְחָרָה[d] אַף־יְהוָה בָּכֶם
וְהִשְׁמִידְךָ מַהֵר׃ 5 כִּי־אִם־כֹּה תַּעֲשׂוּ[a] לָהֶם מִזְבְּחֹתֵיהֶם תִּתֹּצוּ
וּמַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּ וַאֲשֵׁרֵיהֶם תְּגַדֵּעוּן וּפְסִילֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ׃[c]
6 כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּךָ[b] בָּחַר | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִהְיוֹת
לוֹ לְעַם סְגֻלָּה מִכֹּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ ס 7 לֹא[a]
מֵרֻבְּכֶם מִכָּל־הָעַמִּים חָשַׁק יְהוָה בָּכֶם וַיִּבְחַר בָּכֶם כִּי־אַתֶּם הַמְעַט
מִכָּל־הָעַמִּים׃ 8 כִּי | מֵאַהֲבַת[b] יְהוָה אֶתְכֶם וּמִשָּׁמְרוֹ אֶת־הַשְּׁבֻעָה
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֵיכֶם הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם בְּיָד חֲזָקָה[a] וַיִּפְדְּךָ מִבֵּית
עַבָדִים מִיַּד פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרָיִם׃ 9 וְיָדַעְתָּ כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא
הָאֱלֹהִים הָאֵל הַנֶּאֱמָן שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָו[a]
לְאֶלֶף דּוֹר׃ 10 וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו[a] אֶל[b]־פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ לֹא[c] יְאַחֵר
לְשֹׂנְאוֹ[d] אֶל[b]־פָּנָיו יְשַׁלֶּם־לוֹ׃ 11 וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת[a]־הַחֻקִּים
וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם׃ פ קיט

[19]Mm 1091. [20]Mm 1092. [21]Mm 288. Cp 7 [1]Mm 1096. [2]Okhl 274. [3]Mm 3063. [4]Mm 1165. [5]Mm 1139. [6]Okhl 234, 235. [7]Mm 1093. [8]Mm 1094. [9]Mm 1156.

23 [a] Ms 𝔐 + יהוה, 𝔊[AFMO min] + *κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν* = יהוה אלהינו ‖ Cp 7,3 [a] 2 Mss לא ‖ **4/5** [a] prp מֵאַחֲרַי יהוה, sed cf [c–c] ‖ [b] 2 Mss 𝔐𝔊𝔙 sg ‖ [c–c] dl (pl) ut 7.8a. 12a? sed cf [a] ‖ [d] 𝔐[Mss] וחר ‖ [e] 𝔐𝔈 sg ‖ **6** [a] 𝔗[J] 2 pl ‖ [b] pc Mss 𝔖𝔐𝔊𝔖 ובך cf 14,2 ‖ **7/8** [a–a] cf 4/5[c–c] ‖ [b] 𝔐[Mss] בנות – ‖ **9** [a] mlt Mss 𝔖𝔐 Vrs 𝔗[J] ut Q ‖ **10** [a] prb l c Ms אר – ‖ [b–b] 𝔐 על ‖ [c] mlt Mss 𝔊𝔗[J] ולא 𝔙 ‖ [d] 2 Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗𝔗[J] pl ut 10a; 𝔙 *eis* ‖ **11** [a] nonn Mss 𝔐 את cf 5,31 6,1.

ס(ז) 4 שְׁמַע[a] יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה | אֶחָד׃ 5 וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה
6 אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ 6 וְהָיוּ הַדְּבָרִים
7 הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ׃ 7 וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ ב5. ל
8 בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ[a] וּבְלֶכְתְּךָ[b] בַּדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ[c] וּבְקוּמֶךָ׃ 8 וּקְשַׁרְתָּם ב. ב. ל
9 לְאוֹת עַל־יָדֶךָ[a] וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ 9 [a]וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת ל חס. ב
10 בֵּיתֶךָ[b] וּבִשְׁעָרֶיךָ[c]׃ ס 10 וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־ ב
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לָתֶת לָךְ
11 עָרִים גְּדֹלֹת וְטֹבֹת אֲשֶׁר לֹא־בָנִיתָ׃ 11 וּבָתִּים[a] מְלֵאִים כָּל־טוּב ד חס[9]. ה[2]. כל בית כן. יס בלישׁ[9]
אֲשֶׁר לֹא־מִלֵּאתָ וּבֹרֹת[b] חֲצוּבִים אֲשֶׁר לֹא־חָצַבְתָּ כְּרָמִים וְזֵיתִים מן פסוק לא לא לא.
12 אֲשֶׁר לֹא־נָטָעְתָּ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ 12 [a]הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־ ל חס. ב. מל
13 יְהוָה[b] אֲשֶׁר הוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃ 13 אֶת־יְהוָה ש״ס בסיס[9]
14 אֱלֹהֶיךָ תִּירָא וְאֹתוֹ תַעֲבֹד[a] וּבִשְׁמֹו תִּשָּׁבֵעַ׃ 14 [a]לֹא תֵלְכוּן אַחֲרֵי ד זונין[10]. ג[11]. ל
15 אֱלֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם׃ 15 כִּי אֵל קַנָּא ל מל בתור
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבֶּךָ פֶּן־יֶחֱרֶה[a] אַף־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּךְ וְהִשְׁמִידְךָ ג[12]
16 מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ ס 16 לֹא תְנַסּוּ אֵת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּאֲשֶׁר
17 נִסִּיתֶם בַּמַּסָּה׃ 17 שָׁמוֹר תִּשְׁמְרוּן אֶת־מִצְוֹת[a] יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְעֵדֹתָיו ב חד כת סה וחד כת שא. ג מל בתור. ה[13]. ו בטע ה[9] מנה בליש. ה
18 וְחֻקָּיו אֲשֶׁר צִוָּךְ׃ 18 וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה[a] לְמַעַן יִיטַב ד[14]. ל ג בתור
לָךְ וּבָאתָ וְיָרַשְׁתָּ אֶת־הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ׃ ג בטע[15]. ג חס[16]
19 לְהַדֹּף[a] אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ מִפָּנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ ס 20 כִּי־ [a]־
יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מָה הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים[b] וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר
22 צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ[c] אֶתְכֶם[d]׃ 21 וְאָמַרְתָּ לִבְנְךָ עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה
23 בְּמִצְרָיִם וַיּוֹצִיאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה׃ 22 וַיִּתֵּן יְהוָה אוֹתֹת ג[17] בלישׁ ול כת כן. ל מל[9]
וּמֹפְתִים גְּדֹלִים וְרָעִים | בְּמִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־בֵּיתוֹ לְעֵינֵינוּ׃ ג[18]

[5] Mm 1219. [6] Mp sub loco. [7] Mm 1090. [8] Mm 335. [9] Mm 1143. [10] Mm 2810. [11] Mm 3170. [12] Mm 597. [13] Mm 2153. [14] Mm 2170. [15] Mm 2016. [16] Mm 1116. [17] Mm 951 contra textum. [18] Mm 347.

4 [a] G pr nonn vb || **7** [a] mG(G[L] pl) בבית cf 11,19[a] || [b] m ב׳ cf 11,19[b] || [c] pc Mss mY ב׳ cf 11,19[c] || **8** [a] mlt Mss C ידיך || **9** [a] G pl || [b] mGS pl cf 11,20[c] || [c] V[Ken 69] ושׁ׳ cf G (2 pl) Y || **11** [a] mG-O[59] ב׳ Y || [b] ברות mGY || **12** [a] T[J] 2 pl || [b] mlt Mss mGS + אלהיך || **13** [a] pc Mss G + וּבוֹ תִדְבָּק ex 10,20 || **14** [a] dl (pl)? || [b] CG[M min] להדיף mY || **15** [a] m יחר || **18** [a] mG (G[B*min] C τοῦ θεοῦ ὑμῶν) S + אלהיך || **19** [a] mY ולא | (hi נדף) cf 9,4[a] || **20** [a] Ms mG pr וְהָיָה || [b] pc Mss m ה׳ cf 4,45[b] || [c] C 2 sg, G[Lmin] ὁ θεός, G[minC] 2 pl || [d] G[minY] 1 pl.

הַזֹּאת רָאִינוּ כִּי־יְדַבֵּר אֱלֹהִים[c] אֶת־הָאָדָם וָחָי׃ (22)25 וְעַתָּה לָמָּה
נָמוּת כִּי תֹאכְלֵנוּ הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת אִם־יֹסְפִים | אֲנַחְנוּ לִשְׁמֹעַ אֶת־
ה15 קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עוֹד וָמָתְנוּ׃ (23)26 כִּי מִי כָל־בָּשָׂר אֲשֶׁר שָׁמַע
ק16 ג חס וחד מל [a]קוֹל אֱלֹהִים חַיִּים[a] מְדַבֵּר מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ כָּמָנוּ וַיֶּחִי׃ (24)27 קְרַב
ה . ג בלשון זכר17 אַתָּה וְשְׁמַע אֵת כָּל־אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ[a] וְאַתָּה[b] | תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ
אֵת כָּל־אֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ[c] אֵלֶיךָ וְשָׁמַעְנוּ וְעָשִׂינוּ׃ (25)28 וַיִּשְׁמַע
יְהוָה אֶת־קוֹל דִּבְרֵיכֶם בְּדַבֶּרְכֶם אֵלָי[c] וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי שָׁמַעְתִּי[d]
ל18 אֶת־קוֹל דִּבְרֵי הָעָם הַזֶּה[e] אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ הֵיטִיבוּ[f] כָּל־אֲשֶׁר
יח19 חס ו מנה בתור דִּבֵּרוּ׃ (26)29 מִי־יִתֵּן[a] וְהָיָה[b] לְבָבָם זֶה[c] לָהֶם לְיִרְאָה אֹתִי וְלִשְׁמֹר
ג מל בתור20 [c]אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי כָּל־הַיָּמִים לְמַעַן יִיטַב לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם לְעֹלָם׃
(27)30 לֵךְ אֱמֹר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאָהֳלֵיכֶם׃ (28)31 וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד
עִמָּדִי[a] וַאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ אֶת כָּל־[a]הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים[b] וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר
ו תְּלַמְּדֵם וְעָשׂוּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי[c] נֹתֵן לָהֶם לְרִשְׁתָּהּ׃ (29)32 וּשְׁמַרְתֶּם
ל חס לַעֲשׂוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לֹא תָסֻרוּ יָמִין וּשְׂמֹאל׃
(30)33 בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה [a]אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם תֵּלֵכוּ[a] לְמַעַן
ב . ז21 . ל תִּחְיוּן וְטוֹב לָכֶם וְהַאֲרַכְתֶּם יָמִים בָּאָרֶץ אֲשֶׁר תִּירָשׁוּן׃
כה ז22 מנה ר״ם 6 1 וְזֹאת הַמִּצְוָה הַחֻקִּים[a] וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
לְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃
2 [a]לְמַעַן תִּירָא אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר אֶת־כָּל־חֻקֹּתָיו[b] וּמִצְוֹתָיו
ג ב דגש וחד רפ23 . ג [a]אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָּ[b] אַתָּה[c] וּבִנְךָ וּבֶן־בִּנְךָ[d] כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ וּלְמַעַן יַאֲרִכֻן
יד פסוק לך לך24 יָמֶיךָ׃ 3 וְשָׁמַעְתָּ יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת אֲשֶׁר[a] יִיטַב לְךָ וַאֲשֶׁר
ל תִּרְבְּוּן[b] מְאֹד[c] כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ[d] אֶרֶץ זָבַת
חָלָב וּדְבָשׁ׃ פ

15 Mm 1086. 16 Mm 252. 17 Mm 900. 18 Mm 1160. 19 Mm 25. 20 Mm 1087. 21 Mm 1088. Cp 6 1 Mm 856. 2 Mp sub loco. 3 Mm 1089. 4 Mm 1860.

24 c Q יהוה cf S || 26 a–a Q pr את, Q ק׳ חי א׳ || 27/28 a QGA𝔖 + אליכה || b 1 c pc Mss 𝔐 (ה)ואתָּ || c–c > Q || d Q שמעתָּ (· (?) || c > S || f–f > Q || 29 a Q יתן || b–b Q זה לבבם || c–c > V^Ken 69 Ms; V^Ken 1 Ms om את, 𝔐G-^LO om כל || 31 a > G-^LOT^J || b V^Ken 69 pc Mss 𝔐 ה׳ cf 6,1 7,11 || 33 a–a Q תלכונו || Cp 6,1 a V^Ken 9 pc Mss GS, Q וה׳ || b 1 c pc Mss 𝔐 (ה)אתָּה || c–c > Q || d Q שמעת (· (?) || e Q מואדה || f–f > Q || 2 a > Q || b 𝔐 חקיו || c Ms Q𝔐G + היום || d–d GV pl || 3 a Q כאשר || b 𝔐SV sg || c Q מאדה || d G pr δοῦναί, S + *dntl lk* = dare tibi; prb nonn vb exc, cf 26,15 27,3.

10 וְעַל־שִׁלֹּשִׁים וְעַל־רִבֹּעִים לְשִׂנְאָי׃ 10 וְעֹשֶׂה[a] חֶסֶד לָאֲלָפִים לְאֹהֲבַי[b] וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָו[c]׃ ס 11 לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא

13 כִּי לֹא יְנַקֶּה יְהוָה אֵת[a] אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לַשָּׁוְא[b]׃ ס 12 שָׁמֹר

14 אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ 13 שֵׁשֶׁת יָמִים

15 תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־[a]מְלַאכְתֶּךָ׃ 14 וְיוֹם[a] הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת | לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ

16 לֹא תַעֲשֶׂה[b] כָל־מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ־וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ[c]־וַאֲמָתֶךָ[d] וְשׁוֹרְךָ[d] לג

17 וַחֲמֹרֶךָ וְכָל־בְּהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ

18 וַאֲמָתְךָ כָּמוֹךָ׃ 15 וְזָכַרְתָּ[e] כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ | בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּצִאֲךָ[e] יְהוָה ב חד חס וחד מל[7]

19 אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה עַל־כֵּן צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

20 לַעֲשׂוֹת אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת׃ ס 16 כַּבֵּד[a] אֶת־אָבִיךָ | וְאֶת־אִמֶּךָ

21 כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְמַעַן | יַאֲרִיכֻן יָמֶיךָ וּלְמַעַן יִיטַב לָךְ עַל ג[8]

22 הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ ס 17 לֹ֣א תִרְצָ֑ח׃ ס טו פסוק לא ולא ולא וחד מן יח[9] פסוק דמיין, ל בסיפ[3]

18 וְלֹא[a] תִּנְאָף׃ ס 19 וְלֹא[a] תִּגְנֹב׃ ס 20 וְלֹא[a]־תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ ל. ל. ל

עֵד שָׁוְא׃ ס 21(18) וְלֹא[a] תַחְמֹד[b] אֵשֶׁת רֵעֶךָ ס וְלֹא[c] ל בסיפ[10]. יז ר״פ בסיפ[11]

תִתְאַוֶּה בֵּית[d] רֵעֶךָ שָׂדֵהוּ וְעַבְדּוֹ[e] וַאֲמָתוֹ[e] שׁוֹרוֹ[f] וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לג

לְרֵעֶךָ׃ ס 22(19) אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר[g] יְהוָה אֶל־כָּל־ ו ר״פ בסיפ[12]

קְהַלְכֶם בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ[a] הֶעָנָן וְהָעֲרָפֶל[a] קוֹל גָּדוֹל וְלֹא[a] יָסָף ה[13]

וַיִּכְתְּבֵם עַל־שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים[b] וַיִּתְּנֵם אֵלָי׃ 23(20) וַיְהִי

כִּשְׁמֹעֲכֶם אֶת־הַקּוֹל[a] מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ[a] וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ וַתִּקְרְבוּן ג. ג. ג[14]

אֵלַי כָּל־רָאשֵׁי שִׁבטֵיכֶם וְזִקְנֵיכֶם׃ 24(21) וַתֹּאמְרוּ[a] הֵן הֶרְאָנוּ[a] יְהוָה עה. ב

אֱלֹהֵינוּ אֶת־כְּבֹדוֹ[b] וְאֶת־גָּדְלוֹ[b] וְאֶת־קֹלוֹ שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הַיּוֹם יח פסוק את את ראת את, ג חס. ג בליש. ל

[3]Mm 1082. [4]Mm 475. [5]Mm 3811. [6]Mm 509. [7]Mp sub loco. [8]Mm 1089. [9]Mm 647 et Mm 3911. [10]Mm 1083. [11]Mm 1165. [12]Mm 1143. [13]Mm 1084. [14]Mm 1085.

9 [b] mlt Mss Vrs 𝔖ʲ על ut Ex 20,5 ‖ 10 [a] 𝔔 עושי ‖ [b] 𝔔 אוהבי ‖ [c] 1 c Q mlt Mss 𝔖 𝔚 Vrs 𝔗ʲ תי– ut Ex 20,6 ‖ 11 [a] 𝔔𝔗ʲ + ל(ו)כ, 1 𝔐 ut Ex 20,7 ‖ [b–b] > 𝔔 ‖ 13 [a] 𝔔 את כ(ו)ל ‖ 14 [a] $V^{Ken\,69}$ pc Mss 𝔔 Pap Nash וביום cf Ex 20,10; 𝔔 כי ביום ‖ [b] 𝔔 Pap Nash + ב(ו)ה, 𝔐𝔊 בו ‖ [c] Ms 𝔔𝔐𝔊 ע׳ ut Ex 20,10 cf 12,18[a] 16,11[a] ‖ [d] Ms 𝔔 Pap Nash 𝔐𝔊 ש׳ ‖ 15 [a] 𝔊-^{O} + *καὶ ἁγιάζειν αὐτήν* · ולקדשו cf Ex 20,11 ‖ 18 [a] $V^{Ken\,107}$ pc Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗ʲ לא ut Ex 20,14sqq ‖ 19 [a] cf 18[a] ‖ 20 [a] $V^{Ken\,107}$ 2 Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗ʲ לא cf 18[a] ‖ [b] nonn Mss שֶׁקֶר ut Ex 20,16 ‖ 21 [a] cf 18[a] ‖ [b] 2 Mss 𝔐 בית ‖ [c] 𝔊𝔖 om cop ut Ex 20,17 ‖ [d–d] 𝔐 תחמד אשת ‖ [e] Ms 𝔐 ע׳ ‖ [f] mlt Mss 𝔖𝔊 *(οὔτε)* ס ושׁ׳ ‖ [g] 𝔐 + 27,2sqq ‖ 22 [a–a] 𝔐𝔊 חשך ענן וערפל = 4,11bβ ‖ [b] 𝔔 הא׳ ‖ 23 [a] Ms 𝔊 הָאֵשׁ, 2 Mss + הָאֵשׁ ‖ 24 [a] 𝔔 ואתם ת׳ ‖ [b–b] > 𝔊-^{LO}.

ג בלוש[59] . כת כן בְּצֶר בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ הַמִּישֹׁר לָרְאוּבֵנִי[a] וְאֶת־רָאמֹת בַּגִּלְעָד לַגָּדִי
ד בלוש[60] וְאֶת־גּוֹלָן בַּבָּשָׁן לַמְנַשִּׁי׃

כה יו[61] מנה ר״ם 44 וְזֹאת[a] הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 45 אֵלֶּה
4 5 הָעֵדֹת[a] וְהַחֻקִּים[b] וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל[c]
6 בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃ 46 בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בַּגַּיְא מ֫וּל בֵּית פְּעוֹר בְּאֶרֶץ
יז מל בתוך . הל וכל ר״פ דכות[62] סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן אֲשֶׁר הִכָּה מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃ 47 וַיִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ[a] וְאֶת־אֶרֶץ | עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן 7
ל שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן[b] מִזְרַח שָׁמֶשׁ[b]׃ 48 מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר 8
ל . ב עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנֹן וְעַד־הַר שִׂיאֹן הוּא חֶרְמוֹן׃ 49 וְכָל־הָעֲרָבָה 9
עֵבֶר הַיַּרְדֵּן[a][63] מִזְרָחָה וְעַד־יָם הָעֲרָבָה[a] תַּחַת אַשְׁדֹּת הַפִּסְגָּה[b]׃ פ

5 1 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל 5
ד אֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר בְּאָזְנֵיכֶם הַיּוֹם[a]
ד ב חס וב מל׳ וּלְמַדְתֶּם אֹתָם וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשֹׂתָם׃ 2 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כָּרַת עִמָּנוּ בְּרִית 2
בְּחֹרֵב׃ 3 לֹא[a] אֶת־אֲבֹתֵינוּ כָּרַת יְהוָה אֶת־הַבְּרִית הַזֹּאת כִּי אִתָּנוּ 3
אֲנַחְנוּ אֵלֶּה פֹּה[b] הַיּוֹם כֻּלָּנוּ חַיִּים׃ 4 פָּנִים | בְּפָנִים דִּבֶּר יְהוָה עִמָּכֶם 4
בָּהָר[a] מִתּוֹךְ הָאֵשׁ׃ 5 אָנֹכִי[a] עֹמֵד בֵּין־יְהוָה וּבֵינֵיכֶם בָּעֵת הַהִוא 5
ג . ל לְהַגִּיד לָכֶם אֶת־דְּבַר[b] יְהוָה כִּי יְרֵאתֶם מִפְּנֵי הָאֵשׁ וְלֹא־עֲלִיתֶם
בָּהָר לֵאמֹר׃ ס

יב . ג 6 [a]אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית 6
עֲבָדִים׃ 7 לֹא[a] יִהְיֶה־לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פָּנָי׃ 8 לֹא־ 7 8
כה תַעֲשֶׂה־לְךָ פֶּסֶל | [a]כָּל־תְּמוּנָה[a] אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם[a] | מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ
ב מִתָּחַת וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם | מִתַּחַת לָאָרֶץ׃ 9 לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא 9
יב תָעָבְדֵם[a] כִּי אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים

[59] Mm 1080. [60] Mm 4130. [61] Mm 856. [62] Mm 470. [63] Mm 1081. Cp 5 [1] Mp sub loco. [2] Mm 1082.

43 [a] sic L, mlt Mss Edd לָרְאוּ׳ ‖ **44** [a] 2 Mss Gזאת ‖ **45** [a] העדות? cf G *τὰ μαρτύρια* ut G 2 R 17,15 ‖ [b] V^{Ken69} pc Mss ה׳ ‖ [c] G-B^{min} *ἐν τῇ ἐρήμῳ* cf 6,3 8,3 ‖ **47** [a] $G^{O\,min}$ 3 pl ‖ [b-b] Ms שׁ׳חה–, pc Mss ת׳ש׳ cf ס, $ת^{Mss}$ ש׳חה–; cf 41[a-a] ‖ **49** [a-a] prb . ע; ת ‖ [b] G *τὴν λαξευτήν*, G^{L} *τὴν λελαξευμένην* cf ת׳ ים המלח ut 3,17 ‖ **Cp 5,1** [a] ע וזה ‖ **3** [a] ע ולא ‖ [b] pc Mss פּה ‖ **4** [a] . Ms עG^{A} ‖ **5** [a] et 3,27[b] ‖ [b] Ms ת Vrs דִּבְּרִי ‖ **6** [a] 6-21 ת׳ libere tradit ‖ **7** [a] ע כי לא ‖ **8** [a-a] ת׳ואז ‖ [b] Ms ת Vrs וכל-ת׳ ע׳ת^{Ms}ע׳ mlt Mss ע׳ת׳ ut Ex 20,4; G *οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα* ‖ **9** [a] prb recte, ע תעוב׳; prp תַּעַ cf 13,3[a].

31 אֱלֹהֶ֔יךָ וְשָׁמְעָ֥ה בְקֹלֹ׃ 31 כִּ֣י אֵ֤ל רַחוּם֙ יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ לֹ֥א יַרְפְּךָ֖ וְלֹא
32 יַשְׁחִיתֶ֑ךָ וְלֹ֣א יִשְׁכַּ֗ח אֶת־בְּרִית֙ אֲבֹתֶ֔יךָ אֲשֶׁ֥ר נִשְׁבַּ֖ע לָהֶֽם׃ 32 כִּֽי
שְׁאַל־נָ֞א [a]לְיָמִ֣ים רִֽאשֹׁנִ֗ים[a] אֲשֶׁ֤ר הָיוּ֙ לְפָנֶ֔יךָ לְמִן־הַיּ֗וֹם אֲשֶׁ֤ר בָּרָ֨א
אֱלֹהִ֜ים אָדָ֗ם עַל־הָאָ֤רֶץ וּלְמִקְצֵה֙ הַשָּׁמַ֣יִם וְעַד־קְצֵ֣ה הַשָּׁמַ֔יִם הֲנִֽהְיָ֥ה[b]
33 כַּדָּבָ֖ר הַגָּד֣וֹל[v] הַזֶּ֑ה אוֹ֙ הֻנְשְׁמַ֣ע כָּמֹ֔הוּ׃ 33 הֲשָׁמַ֤ע עָם֙ קוֹל֙ אֱלֹהִ֔ים[a]
34 מְדַבֵּ֥ר מִתּ֖וֹךְ־הָאֵ֑שׁ כַּאֲשֶׁר־שָׁמַ֣עְתָּ אַתָּ֔ה וַיֶּֽחִי׃ 34 אֽוֹ־הֲנִסָּ֣ה אֱלֹהִ֗ים
לָב֤וֹא לָקַחַת֙ לוֹ֙ גּ֣וֹי מִקֶּ֣רֶב גּ֔וֹי בְּמַסֹּת֩ בְּאֹתֹ֨ת וּבְמוֹפְתִ֜ים וּבְמִלְחָמָ֗ה
וּבְיָ֤ד חֲזָקָה֙ וּבִזְרֹ֣עַ נְטוּיָ֔ה וּבְמוֹרָאִ֖ים גְּדֹלִ֑ים כְּכֹ֣ל אֲשֶׁר־עָשָׂ֨ה לָכֶ֤ם[a]
35 יְהוָ֙ה אֱלֹהֵיכֶ֔ם[b] בְּמִצְרַ֖יִם לְעֵינֶ֑יךָ[c] 35 אַתָּ֣ה הָרְאֵ֔תָ לָדַ֖עַת כִּ֣י יְהוָ֣ה[a]
36 הָאֱלֹהִ֔ים אֵ֥ין עוֹד֙ מִלְבַדּ֔וֹ׃ 36 מִן־הַשָּׁמַ֣יִם הִשְׁמִֽיעֲךָ֔ אֶת־קֹל֖וֹ
לְיַסְּרֶ֑ךָּ וְעַל־הָאָ֣רֶץ הֶרְאֲךָ֔ אֶת־אִשּׁ֖וֹ הַגְּדוֹלָ֣ה וּדְבָרָ֔יו שָׁמַ֥עְתָּ מִתּ֖וֹךְ
37 הָאֵֽשׁ׃[a] 37 וְתַ֗חַת[a] כִּ֤י אָהַב֙ אֶת־אֲבֹתֶ֔יךָ וַיִּבְחַ֥ר[b] בְּזַרְעוֹ֖[b] וַיּוֹצִֽאֲךָ֣[c]
38 בְּפָנָ֑יו בְּכֹח֗וֹ[d] הַגָּדֹל֙ מִמִּצְרָ֔יִם׃ 38 לְהוֹרִ֤ישׁ גּוֹיִם֙ גְּדֹלִ֣ים וַעֲצֻמִ֔ים מִמְּךָ֖
39 מִפָּנֶ֑יךָ לַהֲבִיאֲךָ֣ לָֽתֶת־לְךָ֗ אֶת־אַרְצָם֙ נַחֲלָ֔ה כַּיּ֥וֹם הַזֶּֽה׃ 39 [a]וְיָדַעְתָּ֣
הַיּ֔וֹם[a] וַהֲשֵׁבֹתָ֖ אֶל־[b]לְבָבֶ֑ךָ כִּ֣י יְהוָ֤ה הוּא֙ הָאֱלֹהִ֔ים בַּשָּׁמַ֖יִם מִמַּ֣עַל
40 וְעַל־[b]הָאָ֑רֶץ מִתָּ֖חַת אֵ֥ין עֽוֹד׃ 40 וְשָׁמַרְתָּ֞ אֶת־חֻקָּ֣יו וְאֶת־מִצְוֹתָ֗יו אֲשֶׁ֨ר
אָנֹכִ֤י מְצַוְּךָ֙ הַיּ֔וֹם אֲשֶׁ֥ר יִיטַ֛ב לְךָ֖ וּלְבָנֶ֑יךָ וְאַֽרִיךְ֙ יָמִ֔ים עַל־הָאֲדָמָ֕ה אֲשֶׁר֩ יְהוָ֨ה אֱלֹהֶ֜יךָ נֹתֵ֧ן לְךָ֛ כָּל־הַיָּמִֽים׃ פ
41 [1] אָ֣ז יַבְדִּ֣יל מֹשֶׁ֔ה שָׁלֹ֖שׁ עָרִ֑ים בְּעֵ֤בֶר הַיַּרְדֵּן֙ [a]מִזְרָ֔חָה[a] שֶׁ֖מֶשׁ׃
42 לָנֻ֣ס שָׁ֔מָּה רוֹצֵ֖חַ[a] אֲשֶׁ֣ר יִרְצַ֤ח אֶת־רֵעֵ֙הוּ֙ בִּבְלִ֣י דַ֔עַת וְהוּא֙ לֹא־
43 שֹׂנֵ֣א לוֹ֔ מִתְּמ֖וֹל שִׁלְשֹׁ֑ום וְנָ֞ס אֶל־אַחַ֤ת מִן־הֶֽעָרִים֙ הָאֵ֔ל[b] וָחָֽי׃ 43 אֶת־

31 Mm 771. 32 2 Ch 35,21. 33 Mm 1151. 34 Mm 823. 35 Mm 3. 36 Mm 2525. 37 Mm 73. 38 Mm 4001. 39 Mm 2120. 40 Mm 3458. 41 Mm 3000. 42 Mm 408. 43 Mm 2980. 44 Hi 18,5. 45 Mm 1193. 46 Mm 1077. 47 Mm 1078. 48 Mp sub loco. 49 Mm 3008. 50 Mm 1219. 51 Mm 1920. 52 Mm 1079. 53 Mm 1123. 54 Mm 518 contra textum. 55 Mm 4192. 56 Mm 119. 57 Mm 1143. 58 Mm 2599.

32 a–a Ms 𝔐𝔖𝔗 לְךָ֣ הָר׳ ‖ b 𝔐 הן היה, 𝔖𝔗ʲ *hhwh* = הֲהָיָה ‖ 33 a 2 Mss 𝔐𝔊𝔗ʲ + (הַ)חַיִּים ut 5,26 ‖ b 𝔊𝔙 2 sg, 𝔖 2 pl cf 37.42 ‖ 34 a > V$^{\text{Ken 80}}$ Ms $\mathfrak{G}^{\text{ABO 963 min}}$𝔖; cf b ‖ b prb l c $\mathfrak{G}$-^{Nmin} 1 pl ‖ c Ms 𝔐𝔖𝔗 2 pl cf 𝔖𝔗ʲ ‖ 35 a $\mathfrak{G}$ + *ὁ θεός σου* (> $\mathfrak{G}^{129}$), cf $\mathfrak{G}$ 39 ‖ b 𝔅 מְלֹ׳ ‖ 36/37 a a prb l : הֵאִשׁ וַתֶּחִי cf 33 ‖ b–b 𝔐𝔊𝔖𝔗𝔙 3 pl ut 10,15; $\mathfrak{G}$ + *ὑμᾶς*; $\mathfrak{G}^{\text{Lmin}}$ + *παρὰ πάντα τὰ ἔθνη* ex 10,15 ‖ c 𝔈𝔖 suff 2 pl ‖ d 𝔐 וב׳ ‖ 39 a–a > $\mathfrak{G}^{\text{Θmin}}$ ‖ b 𝔐 על ‖ 41 a–a Ms 𝔐^{Mss}𝔗ʲ מזרח הש׳ cf 𝔖, Ms 𝔐 מ׳ הש׳; cf 47 b–b ‖ 42 a 𝔐𝔊 הר׳ cf 𝔖𝔗𝔗ʲ et 19,4 ‖ b l c Seb Ms 𝔐 הָאֵלֶּה cf 7,22a 19,11c.

ג חס ס״פ בסיפ׳. לד פסוק לא ולא ולא[31]

ב[32]. י בטע ר״פ בתור׳[32]

ה. ח[34]. ח ג מנה בתור׳. ג בתור׳[35]

ה[36]. ל

ג. ח כל בתור׳[37]. ב[37]. ל. יד וכל זקף אחנח וס״פ דכות׳[39]

כו׳ פסוק דאית בהון א״ב. ב[40]

ג ב מנה מל בליש בתור׳. ג[41]

ג[42] מל בתור׳ וכל בנ״ך דכות׳ ב מ׳ ג. ל מל

י[43] א״ר״פ ד מנה בתור׳. ב חד מל וחד חס

ג[43] ר״פ בתור׳ וכל נביא׳ דכות׳ ב מ׳ ה

ב[44]. י[45] מל בתור׳ וכל קריא׳ דכות׳ ב מ׳ ו. ה[46]

ב ר״פ. ל[47]. ב חד חס וחד מל[48]

ה[49]

ב[50]

ג[51]. ל[52]

ט מיחד

ד בטע בסיפ

ג. ל

ב חס. י מילרן ר״פ ובתר שמה[53]. ד מל

ד חס[54]. ג[55]. ח לשון חנל[56]. ל[57]. ר״פ בסיפ וחד מן[58] ר״פ את ראת ראת

ה. יא[20] בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ׃ 19 וּפֶן־תִּשָּׂא עֵינֶיךָ הַשָּׁמַיְמָה[a] וְרָאִיתָ אֶת־
ל[21] הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת־הַיָּרֵחַ וְאֶת־הַכּוֹכָבִים כֹּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְנִדַּחְתָּ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ
ד[22] לָהֶם וַעֲבַדְתָּם אֲשֶׁר חָלַק יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֹתָם לְכֹל הָעַמִּים תַּחַת
ד[23] כָּל־הַשָּׁמָיִם׃ 20 וְאֶתְכֶם לָקַח יְהוָה[a] וַיּוֹצֵא אֶתְכֶם מִכּוּר הַבַּרְזֶל
כנ בתור מִמִּצְרַיִם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם נַחֲלָה כַּיּוֹם הַזֶּה׃ 21 וַיהוָה הִתְאַנַּף[a] בִּי עַל־
דִּבְרֵיכֶם וַיִּשָּׁבַע[b] לְבִלְתִּי עָבְרִי אֶת־הַיַּרְדֵּן[c] וּלְבִלְתִּי־בֹא[d] אֶל־
הָאָרֶץ הַטּוֹבָה[e] אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[f] נֹתֵן לְךָ[g] נַחֲלָה׃ 22 כִּי אָנֹכִי מֵת[h]
בָּאָרֶץ הַזֹּאת אֵינֶנִּי עֹבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן[a] וְאַתֶּם עֹבְרִים וִירִשְׁתֶּם אֶת־
הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת׃ 23 הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־תִּשְׁכְּחוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם[a] אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּכֶם וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל[b] תְּמוּנַת כֹּל אֲשֶׁר
ה[21] צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[c]׃ 24 כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[a] אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל קַנָּא׃ פ
25 כִּי־תוֹלִיד[a] בָּנִים וּבְנֵי בָנִים וְנוֹשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ וְהִשְׁחַתֶּם וַעֲשִׂיתֶם פ
לנ בתור פֶּסֶל תְּמוּנַת כֹּל וַעֲשִׂיתֶם הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ[b] לְהַכְעִיסוֹ׃
כ מל. יג[25]. ד 26 הַעִידֹתִי[a] בָּכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ כִּי־אָבֹד תֹּאבְדוּן
מֵהֵר[a] מֵעַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא־
נ. ל תַאֲרִיכֻן יָמִים עָלֶיהָ כִּי הִשָּׁמֵד תִּשָּׁמְדוּן׃ 27 וְהֵפִיץ יְהוָה אֶתְכֶם
ה בָּעַמִּים[a] וְנִשְׁאַרְתֶּם מְתֵי מִסְפָּר בַּגּוֹיִם[b] אֲשֶׁר יְנַהֵג יְהוָה אֶתְכֶם שָׁמָּה׃
ט פסוק לא ולא ולא ולא 28 וַעֲבַדְתֶּם־שָׁם אֱלֹהִים[a] מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ וָאֶבֶן אֲשֶׁר לֹא־יִרְאוּן
ה[26]. ב חד מל וחד חס[27]. ל[28] וְלֹא יִשְׁמְעוּן וְלֹא יֹאכְלוּן וְלֹא יָרִיחֻן׃ 29 וּבִקַּשְׁתֶּם[a] מִשָּׁם אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ[b] כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃ 30 בַּצַּר
כ[29]. ה[30] לְךָ[a] וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ עַד־יְהוָה

[20]Mm 1071. [21]Mm 1072. [22]Mm 1073. [23]Mm 1074. [24]Mm 1128. [25]Mm 3139. [26]Mm 1060. [27]Mm 3393. [28]Mm 926. [29]Mm 1075. [30]Mm 1076.

19 [a] שמים ‖ **20** [a] $\mathfrak{G}^{B\Theta 963min}$ *ὁ θεός* $\mathfrak{G}^{rel}$ ($\mathfrak{G}^{O}$ c ob) *κύριος ὁ θεός* ‖ **21** [a] ב֫ נַף ‖ [b] > Ms 𝔐 ‖ [c] Ms $\mathfrak{G}^{-O min}\mathfrak{S}$ + הזה cf 22[a] ‖ [d] $\mathfrak{G}(\mathfrak{SCJV})$ *εἰσέλθω* = באי ‖ [e] > $\mathfrak{G}^{-L}$ ‖ [f–f] > $\mathfrak{V}$ ‖ [g] $\mathfrak{G}^{AFN963Lmin}$ *ὁ θεός*, $\mathfrak{G}^{\Theta}\mathfrak{SC}^{J}$ 2 pl, $\mathfrak{G}^{min}$ 1 pl ‖ [h] $\mathfrak{G}^{\Theta min}(\mathfrak{G}^{O}$ c ast)$\mathfrak{C}^{J}$ ‖ **22** [a] $\mathfrak{G}^{ABa FMN963min}(\mathfrak{G}^{O}$ c ob)($\mathfrak{S}$) + *τοῦτον* cf 21[c] ‖ **23** [a] $\mathfrak{G}^{N963LO min}\mathfrak{SC}^{J}\mathfrak{V}$ 2 pl ‖ [b] Seb Ms (?) בָּאֲשֶׁר ‖ [c] > $\mathfrak{V}$; $\mathfrak{ESC}^{J}$ pl ‖ **24** [a] H 12,29 1 pl, $\mathfrak{ESC}^{J}$ 2 pl ‖ **25** [a] 𝔐$\mathfrak{ESCC}^{J}\mathfrak{V}$ pl, 1 𝔐ī ‖ [b] 𝔐$\mathfrak{GSC}^{J}\mathfrak{V}$ 2 pl, $\mathfrak{G}^{Nmin}$ 1 pl; 1 𝔐ī ‖ **26** [a] > $\mathfrak{G}^{-min}$, $\mathfrak{G}^{O}$ c ast; cf 9,3[b].16[b] ‖ **27** [a] $\mathfrak{G}^{-L}(\mathfrak{V})$ *ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν* = בכל העמים ‖ [b] $\mathfrak{G}^{ABc min}$ *ἐν πᾶσι(ν) τοῖς ἔθνεσιν* = בכל הגוים ‖ **28** [a] pc Mss $\mathfrak{G}$ + אַחֲרִים (> 𝔐ī, homtel) cf $\mathfrak{CC}^{J}$ ‖ **29** [a] prb l c 𝔐$\mathfrak{CV}$ sg ‖ [b] 𝔐$\mathfrak{V}$ וּמְצָאתוֹ cf $\mathfrak{G}^{-B\Theta min}\mathfrak{S}$; $\mathfrak{M}^{Mss}$ hic fin 29 ‖ **30** [a] $\mathfrak{M}^{Mss}$ hic fin 29.

4 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ׃ 4 וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים ל
5 כֻּלְּכֶם הַיּוֹם׃ 5 רְאֵה לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי
ב. ב ושאר עברים שמה לרשתה יְהוָה אֱלֹהָי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים שָׁמָּה
6 לְרִשְׁתָּהּ׃ 6 וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִוא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי
הָעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֵת כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עַם־חָכָם ה
7 וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה׃ 7 כִּי מִי־גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים
ח מל בתור אֵלָיו כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־קָרְאֵנוּ אֵלָיו׃ 8 וּמִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־לוֹ ד. ב
חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִם כְּכֹל הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם ז
9 הַיּוֹם׃ 9 רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־ ו
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן־יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם ה. ב מל
10 לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ׃ 10 יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב
בֶּאֱמֹר יְהוָה אֵלַי הַקְהֶל־לִי אֶת־הָעָם וְאַשְׁמִיעֵם אֶת־דְּבָרַי אֲשֶׁר ג. 10 ב חד חס וחד מל 12
11 יִלְמְדוּן לְיִרְאָה אֹתִי כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל־הָאֲדָמָה וְאֶת־ ג. 13 ד. 14 ה. 15
12 בְּנֵיהֶם יְלַמֵּדוּן׃ 11 וַתִּקְרְבוּן וַתַּעַמְדוּן תַּחַת הָהָר וְהָהָר בֹּעֵר ל. 16 ל. ג
13 בָּאֵשׁ עַד־לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל׃ 12 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֲלֵיכֶם
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זוּלָתִי
14 קוֹל׃ 13 וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת עֲשֶׂרֶת
הַדְּבָרִים וַיִּכְתְּבֵם עַל־שְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים׃ 14 וְאֹתִי צִוָּה יְהוָה בָּעֵת
ב חד חס וחד מל 17 הַהִוא לְלַמֵּד אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשֹׂתְכֶם אֹתָם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
15 אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ 15 וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי לֹא ח
רְאִיתֶם כָּל־תְּמוּנָה בְּיוֹם דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיכֶם בְּחֹרֵב מִתּוֹךְ הָאֵשׁ׃
16 16 פֶּן־תַּשְׁחִתוּן וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כָּל־סָמֶל תַּבְנִית זָכָר אוֹ י מל בתור
נְקֵבָה׃ 17 תַּבְנִית כָּל־בְּהֵמָה אֲשֶׁר בָּאָרֶץ תַּבְנִית כָּל־צִפּוֹר כָּנָף אֲשֶׁר
ל תָּעוֹף בַּשָּׁמָיִם׃ 18 תַּבְנִית כָּל־רֹמֵשׂ בָּאֲדָמָה תַּבְנִית כָּל־דָּגָה אֲשֶׁר־

[4] Dt 30,18. [5] Mm 1060. [6] Mm 73. [7] Mm 421. [8] Ps 20,10. [9] Mm 3015. [10] Mm 1068. [11] Mm 701. [12] Mm 2388. [13] Mm 3098. [14] Mm 1925. [15] Mm 1069. [16] Mm 1085. [17] Mm 2490. [18] Mm 1070. [19] Mm 1757.

3 c–c . 𝔘; 𝔊𝔖 2 pl, 𝔊^{min} 1 pl; frt dl? ‖ **4** d 𝔊 1 pl, 𝔊^{min}𝔖𝔙 2 pl; frt dl? ‖ **4** a 𝔊$^{BabMΘ\,963}$*L*^{min} 1 pl cf 1$^{b.2b}$ ‖ **5** a 𝔐 Vrs 𝔗^{J} pl, sed l 𝔐̈ cf 1,8^{a} ‖ b > Ms 𝔊^{Bmin}; 𝔖 sine suff ‖ **6** a Ms 𝔊 + כל ‖ **7** a 𝔊𝔖𝔗𝔗^{J} sg ‖ **9** a > 𝔊 ‖ b Ms 𝔊𝔖 + כל ‖ **10** a 𝔊𝔖𝔗^{J} pl ‖ b 𝔊$^{AMNL\,min}$𝔖𝔗^{J} 2 pl, 𝔊$^{BΘ\,963\,min}$ 1 pl ‖ **11** a 𝔐 לבב; > 𝔊𝔘 ‖ b 𝔊$^{BL\,min}$ + *φωνὴ μεγάλη* (ex 5,22?) ‖ **18** a 𝔊(𝔘) + *ἑρπετοῦ* = רֶמֶשׂ ‖ b 𝔅 בַּא׳.

ב[18]. ב מל[19]

הַיַּרְדֵּן וְשַׁבְתֶּם אִישׁ לִירֻשָּׁתוֹ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם׃ 21 וְאֶת־יְהוֹשֻׁעַ

ה. ד[20]

צִוִּיתִי בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר עֵינֶיךָ [a] הָרֹאֹת אֵת כָּל־[b]אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה

אֱלֹהֵיכֶם [c] לִשְׁנֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה כֵּן־יַעֲשֶׂה יְהוָה [d] לְכָל־הַמַּמְלָכוֹת

ב חד מל יחד חס. ג[21]

אֲשֶׁר אַתָּה עֹבֵר שָׁמָּה׃ 22 [a] לֹא תִירָאוּם [b] כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא [c]

הַנִּלְחָם לָכֶם׃ ס קה

ל[22]. ח[23] ד מנה בתור

23 וָאֶתְחַנַּן [a] אֶל־יְהוָה בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר׃ 24 [a] אֲדֹנָי יְהוִה [a] אַתָּה

ב. ג. יב פסוק

את את ואת ומילה

חדר ביניהם[24]. ב[25]

החִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת־עַבְדְּךָ אֶת־גָּדְלְךָ וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה [b] אֲשֶׁר מִי־

ג[26]

אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כְמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶךָ׃ [c] 25 אֶעְבְּרָה־

ה[27]

נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה [a] אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה [b]

ה[28] ג מנה בתור ול

חס בלישׁ

וְהַלְּבָנוֹן׃ 26 וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֵלָי וַיֹּאמֶר יְהוָה

ב מל בלישׁ[22]. ח

אֵלַי רַב־לָךְ אַל־תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה׃ 27 [a] עֲלֵה

ג[29]. ג[30] מנה בתור

ה[31] מנה בלישׁ. סר

רֹאשׁ | הַפִּסְגָּה [b] וְשָׂא עֵינֶיךָ יָמָּה וְצָפֹנָה וְתֵימָנָה וּמִזְרָחָה וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ כִּי־

ב[32]. ב

לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃ 28 וְצַו [a] אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ וְאַמְּצֵהוּ

לט מל בתור

כִּי־הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה וְהוּא יַנְחִיל אוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר

ל זקף קמ

תִּרְאֶה׃ 29 וַנֵּשֶׁב בַּגָּיְא מוּל בֵּית פְּעוֹר׃ פ

4 1 וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל־הַחֻקִּים וְאֶל־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי

ג

מְלַמֵּד אֶתְכֶם [a] לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּ וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר

יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם [b] נֹתֵן לָכֶם׃ 2 לֹא תֹסִפוּ עַל־הַדָּבָר [c] אֲשֶׁר אָנֹכִי

ה מיחד חס היום וכל

העם דכות[1]. ו בטע ה[2] מנה בלישׁ

מְצַוֶּה [c] אֶתְכֶם [a] וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ לִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹת [c] יְהוָה [c] אֱלֹהֵיכֶם [b]

ה מיחד חס היום וכל

העם דכות[1]. יג. ד[3]

אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה [c] אֶתְכֶם׃ [c] 3 עֵינֵיכֶם הָרֹאֹת אֵת [a] אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה

[b] בְּבַעַל פְּעוֹר [b] כִּי כָל־הָאִישׁ אֲשֶׁר הָלַךְ אַחֲרֵי בַּעַל־פְּעוֹר הִשְׁמִידוֹ

[18] Mm 1065. [19] Mm 1066. [20] Mm 3719. [21] Mm 1374 א. [22] Mp sub loco. [23] Mm 95. [24] Mm 44. [25] Mm 1926. [26] Mm 2439. [27] Mm 394. [28] Mm 1243. [29] Mm 3237. [30] Mm 845. [31] Mm 1325. [32] Mm 1225. Cp 4 [1] Mm 1067. [2] Mp sub loco. [3] Mm 3719.

21 [a] G 2 pl, G[min] 1 pl, G[963] 3 pl ‖ [b] > pc Mss 𝔪𝔙 ‖ [c] > 2 Mss 𝔪; G-[AMs] 1 pl ‖ [d] G-Θ[min] + *ὁ θεὸς ἡμῶν (ὑμῶν)* ‖ **22** [a] dl? ‖ [b] nonn Mss 𝔈𝔪G[B*?]𝔜 אֲנִי– ‖ **23** [a] pc Mss נָּ– ‖ **24** [a–a] G[B*?] *κύριε ὁ θεός* cf 𝔖𝔗𝔗[J] 𝔜 ‖ [b] G(𝔖) + *καὶ τὸν βραχίονά (σου)* 𝔗[J] + *ὸν ὑψηλόν* + וְאֶת־זְרוֹעֲךָ הַנְּטוּיָה cf 4,34 ‖ [c] V[Ken80.107] Ms 𝔪 תֵּת– ‖ **25** [a] G(𝔘) + *αὐτήν* + הַזֹּאת ‖ [b] > G[B*F963min] ‖ **27** [a] 𝔪 + אל ‖ [b] G *(τοῦ) λελαξευμένου* cf 𝔖𝔗𝔗[J] et 4,49 ‖ **28** [a] 𝔪 וצוי cf 2,4[a] ‖ **Cp 4,1** [a] G(𝔖) + *σήμερον* – הַיּוֹם cf 2[a.c] ‖ [b] G[Bc] 𝔄[963]𝔏[min] 1 pl cf 2[b] ‖ **2** [a] G[BabL min] (𝔄 c ob) + *σήμερον* = הַיּוֹם cf 1[a] ‖ [b] G[B?NΘ 963] 𝔏[min] 1 pl cf 1[b] ‖ [c] G-[F?Ms] + *σήμερον* = הַיּוֹם cf 1[c] ‖ **3** [a] pc Mss G-[Θmin]𝔖𝔙 + כל ut 3,21 ‖ [b–b] pc Mss G𝔖 לְבעל פ׳, 𝔙 *contra Beelpheg*or.

8 הָעֲרִים בַּזֹּנוֹ[a] לָנוּ׃ 8 וַנַּכֶּה בָּעֵת הַהִוא אֶת־הָאָרֶץ מִיַּד שְׁנֵי ל
מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִנַּחַל אַרְנֹן עַד־[a]הַר חֶרְמוֹן׃ ד²⁴
9 צִידֹנִים[a] יְקָרְאוּ לְחֶרְמוֹן שִׂרְיֹן וְהָאֱמֹרִי יִקְרָאוּ־לוֹ שְׂנִיר׃ 10 כָּל ל ר״פ. ל וחס. ב. ח ר״פ בסיפ
עָרֵי הַמִּישֹׁר וְכָל־הַגִּלְעָד וְכָל־הַבָּשָׁן עַד־[a]סַלְכָה וְאֶדְרֶעִי[a] עָרֵי ס פסוק כל וכל וכל[5]. ג
9 מַמְלֶכֶת עוֹג בַּבָּשָׁן׃ 11 כִּי רַק־עוֹג נִשְׁאַר מִיֶּתֶר הָרְפָאִים ד. י בטע ר״פ בתור[6]
הִנֵּה[a] עַרְשׂוֹ עֶרֶשׂ בַּרְזֶל הֲלֹה[b] הִוא בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן תֵּשַׁע אַמּוֹת ד דמטע. ל. ל כת ה. ג
אָרְכָּהּ וְאַרְבַּע אַמּוֹת רָחְבָּהּ בְּאַמַּת־אִישׁ׃ 12 וְאֶת־[b]הָאָרֶץ הַזֹּאת ל. ה וכל את השמים
יָרַשְׁנוּ בָּעֵת הַהִוא מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר־[a]עַל־נַחַל אַרְנֹן וַחֲצִי הַר־הַגִּלְעָד ב[8] ואת הארץ דכות[7]
וְעָרָיו נָתַתִּי לָרֻאובֵנִי[b] וְלַגָּדִי׃ 13 וְיֶתֶר הַגִּלְעָד וְכָל־[b]הַבָּשָׁן מַמְלֶכֶת
עוֹג נָתַתִּי לַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה[a] כֹּל חֶבֶל[b] הָאַרְגֹּב לְכָל־[c]הַבָּשָׁן[d] הַהִוא ל בתור. ל. ל
יִקָּרֵא אֶרֶץ רְפָאִים׃ 14 יָאִיר[a] בֶּן־מְנַשֶּׁה לָקַח אֶת־כָּל־חֶבֶל[b] אַרְגֹּב[c] כא[9]. ל ר״פ[10]
עַד־גְּבוּל הַגְּשׁוּרִי וְהַמַּעֲכָתִי[d] וַיִּקְרָא אֹתָם עַל־שְׁמוֹ אֶת־הַבָּשָׁן חַוֹּת יג
יָאִיר עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 15 וּלְמָכִיר נָתַתִּי אֶת־הַגִּלְעָד׃ 16 וְלָרֻאובֵנִי[a] ל. ג[11]
וְלַגָּדִי נָתַתִּי מִן־הַגִּלְעָד וְעַד־[b]נַחַל אַרְנֹן תּוֹךְ הַנַּחַל וּגְבֻל וְעַד[c] יַבֹּק[d] ב פסוק 12[12]. יד פסוק
הַנַּחַל גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן׃ 17 וְהָעֲרָבָה וְהַיַּרְדֵּן וּגְבֻל מִכִּנֶּרֶת וְעַד־[a]יָם ועד ועד[13]. ט חס
הָעֲרָבָה יָם הַמֶּלַח תַּחַת אַשְׁדֹּת הַפִּסְגָּה מִזְרָחָה׃ 18 וָאֲצַו[a] ל ג[14] מנה בליש
אֶתְכֶם בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָכֶם[a] אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת ב[15]. ג[16] חס ול בליש
לְרִשְׁתָּהּ חֲלוּצִים תַּעַבְרוּ לִפְנֵי אֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּל־בְּנֵי־חָיִל׃ ב[17] מנה בליש
19 רַק[a] נְשֵׁיכֶם וְטַפְּכֶם[b] וּמִקְנֵכֶם[c] יָדַעְתִּי כִּי־מִקְנֶה רָב לָכֶם יֵשְׁבוּ ל. ד חס ול בליש. ב[17]
בְּעָרֵיכֶם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם׃ 20 עַד[a] אֲשֶׁר־יָנִיחַ יְהוָה לַאֲחֵיכֶם כָּכֶם ד בטע בסיפ
וְיָרְשׁוּ גַם־הֵם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם[b] נֹתֵן לָהֶם[c] בְּעֵבֶר

[4] Mm 2193. [5] Mm 1981. [6] Mm 1151. [7] Mm 2574. [8] Mm 2104. [9] Mm 17. [10] Mm 978. [11] Mm 1246. [12] Mp sub loco. [13] Mm 1244. [14] Mm 1320. [15] Mm 1064. [16] Mm 1081. [17] Mm 534.

7 [a] 𝔐 בזנו ut 2,35 ‖ 8 [a] pc Mss 𝔐𝔊[BNΘL min]𝔖 וְעַד ‖ 9 [a] 𝔊 *οἱ Φοίνικες* ‖ 10 [a] cf 1[b] ‖ 11 [a] 𝕍[Ken 80] nonn Mss וה; > 𝔖 ‖ [b] l c mlt Mss 𝔈𝔗 הַלָּא cf 𝔊𝔖𝔗[J]; 𝕍 *qui est* ‖ 12 [a] 𝕍[Ken 80-107] nonn Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗[Ms]𝔗[J] עַל + שְׁפַת ut 2,36 4,48 ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd לָרְאוּבִנִי ‖ 13 [a] tr ad הארגב ‖ [b] cf 4[a] ‖ [c] 𝕍[Ken 9.69] mlt Mss 𝔊[NΘL min]𝔖𝔗[Ms]𝔗[J]𝔘Edd וכל, sed l 𝔘 ‖ [d] tr Zaqef ad ההוא ‖ 14 [a] 𝔐𝔊𝔖𝔗[J] וי ‖ [b] cf 4[a] ‖ [c] 𝕍[Ken 69] pc Mss 𝔐 הארגו(ב) cf 4[b] ‖ [d] 𝔐 והמכעתי ‖ 16 [a] cf 12[b] ‖ [b] 𝕍[Ken 9.69.107] pc Mss 𝔊𝔘 עד ‖ [c] 𝔐 𝕍 עד ‖ [d] 𝔐[Mss] הר׳ cf 2,37[c] ‖ 18 [a] 𝔊[963 BNΘ min] 1 pl cf 1,26[a].30[a] ‖ 19 [a–a] 𝕍 sine suff; 𝔐 טפ׳ ונש׳ ומק׳ ‖ [b] 𝕍[Ken 80] Ms 𝔐 ט׳ ‖ [c] mlt Mss 𝔈 𝔐 ניכם– ‖ 20 [a] 𝔊[963 Lmin] + *ὁ θεὸς ἡμῶν* (𝔊[rel] *ὑμῶν*); 𝕍[Ken 107] + עֲלֵיכֶם ‖ [b–b] 𝔊[AB 963 LO min] *κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν* > 𝕍 ‖ [c] Seb mlt Mss 𝔗[Mss] לכם.

ל וחס מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן הָעֲבְרֵנוּ בּוֹ [a]כִּי־הִקְשָׁה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ [b]אֶת־רוּחוֹ וְאִמֵּץ
ג[15] רל[16] בסים אֶת־לְבָבוֹ לְמַעַן תִּתּוֹ בְיָדְךָ [c]כַּיּוֹם [d]הַזֶּה׃ 31 ס וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי
ב[17]. ה[18]. ג רכ[19] רְאֵה הַחִלֹּתִי תֵּת לְפָנֶיךָ אֶת־סִיחֹן [a]וְאֶת־אַרְצוֹ הָחֵל [b]רָשׁ לָרֶשֶׁת
ד[20] אֶת־אַרְצוֹ׃ 32 וַיֵּצֵא סִיחֹן לִקְרָאתֵנוּ הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמִּלְחָמָה יָהְצָה׃
בניין חד מן ד[21] כת ק חס בלוש 33 וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְפָנֵינוּ [a]וַנַּךְ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ׃
ל. ל 34 וְנִלְכֹּד אֶת־כָּל־עָרָיו בָּעֵת הַהִוא וַנַּחֲרֵם אֶת־כָּל־עִיר [a]מְתִם
ל. ל [b]וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף לֹא הִשְׁאַרְנוּ שָׂרִיד׃ 35 רַק הַבְּהֵמָה בָּזַזְנוּ לָנוּ וּשְׁלַל
הֶעָרִים אֲשֶׁר לָכָדְנוּ׃ 36 מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנֹן וְהָעִיר
ל אֲשֶׁר בַּנַּחַל וְעַד־הַגִּלְעָד לֹא הָיְתָה קִרְיָה אֲשֶׁר שָׂגְבָה מִמֶּנּוּ אֶת־הַכֹּל
כ. ל נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְפָנֵינוּ׃ 37 [a]רַק אֶל־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן לֹא קָרַבְתָּ
כָּל־יַד נַחַל יַבֹּק [c]וְעָרֵי הָהָר וְכֹל [d]אֲשֶׁר־צִוָּה [e]יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃
3 1 וְנִפֶן וַנַּעַל דֶּרֶךְ הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן לִקְרָאתֵנוּ הוּא
ד׳ וְכָל־עַמּוֹ [a]לַמִּלְחָמָה אֶדְרֶעִי׃ 2 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אַל־תִּירָא אֹתוֹ כִּי
ה[2] בְיָדְךָ [a]נָתַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וְאֶת־אַרְצוֹ וְעָשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ
יז מל בתור לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן׃ 3 וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּיָדֵנוּ [a]
גַּם אֶת־עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וַנַּכֵּהוּ [b]עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ
שָׂרִיד׃ 4 וַנִּלְכֹּד אֶת־כָּל־עָרָיו בָּעֵת הַהִוא לֹא הָיְתָה קִרְיָה אֲשֶׁר
ד׳ לֹא־לָקַחְנוּ מֵאִתָּם שִׁשִּׁים עִיר כָּל־חֶבֶל [a]אַרְגֹּב [b]מַמְלֶכֶת עוֹג בַּבָּשָׁן׃
ח ר״ם בסים. ב חס[3] 5 כָּל־[a]אֵלֶּה עָרִים [b]בְּצֻרוֹת חוֹמָה גְּבֹהָה דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ לְבַד מֵעָרֵי
ב. לט מל בתור הַפְּרָזִי הַרְבֵּה מְאֹד׃ 6 וַנַּחֲרֵם אוֹתָם כַּאֲשֶׁר עָשִׂינוּ לְסִיחֹן מֶלֶךְ
חֶשְׁבּוֹן הַחֲרֵם כָּל־עִיר מְתִם הַנָּשִׁים [a]וְהַטָּף׃ 7 וְכָל־הַבְּהֵמָה וּשְׁלַל

[15] Mm 2753. [16] Mp sub loco. [17] 1S 22,15, cf Mp sub loco. [18] Mm 1061. [19] Mm 1546. [20] Mm 1062. [21] Mm 1063. Cp 3 [1] Mm 1062. [2] Mm 1061. [3] Mp contra textum, cf Mp sub loco.

30 [a–a] dl? (sg, sed cf G) || [b] S 2 pl, G 1 pl; $\mathfrak{G}^{min}$ *ὁ θεός* || [c] GV du cf S || [d] $\mathfrak{G}^{B\,963\,min}$ (C^{J}) *ἐν τῇ ἡμέρᾳ* = בְּיוֹם || **31** [a] ms מלך חשבון האמרי + G ut 24 || [b–b] $\mathfrak{G}$-Θ^{Ms}(V) *κληρονομῆσαι* cf 24[b] || **33** [a] $\mathfrak{G}^{963\,Ms}$(L) *εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν* quod pr $\mathfrak{G}^{OL\,O\,min}$; V *vobis* || [b] K sg, $V^{Ken\,1.107}$ mlt Mss C ms Vrs C^{J} pl ut Q || **34** [a] ms ערין || [b] $V^{Ken\,9}$ pc Mss ms S^{W} ה׳ ut 3,6 || **36** [a] ms בידנו cf G; V *nobis* cf 33[a] || **37** [a–a] dl? vel cf [b] || [b] 1 c GSV 1 pl vel cf [a–a] || [c] ms הי׳ cf CC^{J} et 3,16[d] || [d] 1 כָּכֹל cf GC^{J} || [e] ms$\mathfrak{G}$-O^{min}S צונו cf V ||
Cp 3,1 [a] G-$B\Theta\,963\,LO^{min}$ + *μετ' αὐτοῦ* = עִמּוֹ (dupl) || [b] pc Mss רַעי– cf 1,4[a] || **2** [a] GS du || **3** [a] mlt Mss CGV du || [b] ms ונכנו || **4** [a] pc Mss חֶבֶל cf 13[b] 14[b] || [b] $V^{Ken\,69}$ ms הא׳ ut 13 || **5** [a] > Ms $\mathfrak{G}$-O^{min}V || [b] $V^{Ken\,69.107}$ ms^{Mss} הע׳ (dttg) || **6** [a] $V^{Ken\,1}$ pc Mss C (?) Vrs C^{J} וה׳ ut 2,34.

14 זָֽרֶד׃ 14 וְהַיָּמִים אֲשֶׁר־הָלַכְנוּ מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ עַד אֲשֶׁר־עָבַרְנוּ אֶת־
נַחַל זֶֽרֶד שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה עַד־תֹּם כָּל־הַדּוֹר אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה[a]
15 מִקֶּרֶב הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה[b] לָהֶם׃ 15 וְגַם יַד־יְהוָה הָיְתָה בָּם יג ר״פ בתוך
לְהָמֵם מִקֶּרֶב הַמַּחֲנֶה עַד תֻּמָּם׃ 16 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תַּמּוּ כָּל־ ב
17 אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה לָמוּת מִקֶּרֶב הָעָם׃ ס 17 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָי׃ ל
18 לֵאמֹר׃ 18 אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם אֶת־גְּבוּל מוֹאָב אֶת־עָר׃ 19 וְקָרַבְתָּ[a] יא ר״פ ד מנה בתוך . ל
מוּל בְּנֵי עַמּוֹן אַל־תְּצֻרֵם[b] וְאַל־תִּתְגָּר[b] בָּם[c] כִּי לֹא־אֶתֵּן מֵאֶרֶץ בְּנֵי־ ל
20 עַמּוֹן לְךָ יְרֻשָּׁה כִּי לִבְנֵי־לוֹט נְתַתִּיהָ יְרֻשָּׁה׃ 20 אֶרֶץ־רְפָאִים תֵּחָשֵׁב יג ר״פ
אַף־הִוא רְפָאִים יָשְׁבוּ־בָהּ לְפָנִים וְהָעַמֹּנִים יִקְרְאוּ לָהֶם זַמְזֻמִּים׃ ל
21 עַם גָּדוֹל וְרַב וָרָם[a] כָּעֲנָקִים וַיַּשְׁמִידֵם יְהוָה מִפְּנֵיהֶם וַיִּירָשֵׁם וַיֵּשְׁבוּ ג חד מל וב חס
22 תַּחְתָּם׃ 22 כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לִבְנֵי עֵשָׂו הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֶת־
23 הַחֹרִי מִפְּנֵיהֶם וַיִּירָשֵׁם וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 23 וְהָעַוִּים ג חד מל וב חס . ד
הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצֵרִים[a] עַד־עַזָּה כַּפְתֹּרִים[b] הַיֹּצְאִים מִכַּפְתֹּר[c] הִשְׁמִידֵם ב חד חס וחד מל[9]
24 וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּם׃ 24 קוּמוּ סְעוּ וְעִבְרוּ אֶת־נַחַל אַרְנֹן רְאֵה נָתַתִּי בְיָדְךָ[a]
אֶת־סִיחֹן מֶלֶךְ־חֶשְׁבּוֹן הָאֱמֹרִי וְאֶת־אַרְצוֹ הָחֵל רָשׁ[b] וְהִתְגָּר בּוֹ ה10 . ג קמ11
25 מִלְחָמָה׃ 25 הַיּוֹם הַזֶּה אָחֵל[a] תֵּת פַּחְדְּךָ וְיִרְאָתְךָ עַל־פְּנֵי[b] הָעַמִּים 12
תַּחַת כָּל־[c]הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן[d] שִׁמְעֲךָ וְרָגְזוּ וְחָלוּ מִפָּנֶיךָ׃ 13
26 וָאֶשְׁלַח מַלְאָכִים מִמִּדְבַּר קְדֵמוֹת אֶל־סִיחֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן ד מל בתוך
דִּבְרֵי שָׁלוֹם לֵאמֹר׃ 27 אֶעְבְּרָה בְאַרְצֶךָ בַּדֶּרֶךְ בַּדֶּרֶךְ[a] אֵלֵךְ לֹא
אָסוּר יָמִין וּשְׂמֹאול׃ 28 אֹכֶל בַּכֶּסֶף תַּשְׁבִּרֵנִי וְאָכַלְתִּי וּמַיִם בַּכֶּסֶף ל
תִּתֶּן־לִי וְשָׁתִיתִי רַק אֶעְבְּרָה בְרַגְלָי׃ 29 כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ־לִי בְּנֵי עֵשָׂו
הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר וְהַמּוֹאָבִים הַיֹּשְׁבִים בְּעָר עַד אֲשֶׁר־אֶעֱבֹר אֶת־ ב חד חס וחד מל
הַיַּרְדֵּן אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נֹתֵן לָנוּ׃ 30 וְלֹא אָבָה סִיחֹן יז ר״פ בסיפ14

[8]Mm 481. [9]Mm 1058. [10]Mm 1061. [11]Mm 1546. [12]Mm 1059. [13]Mm 1060. [14]Mm 1165.

14 [a] $\mathfrak{G}^{BLmin}$ + *ἀποθνήσκοντες* = לָמוּת ut 16 || [b] $\mathfrak{G}^{B*min}$ *ὁ θεός* = אֱלֹהִים cf $\mathfrak{G}^{MNmin}$ || **19** [a] $\mathfrak{GT}^{J}$ pl || [b] $\mathfrak{G}$ pl || [c] $\mathfrak{G}(\mathfrak{TT}^{J})$ + *εἰς πόλεμον* = מלחמה cf 5^{a}.9.24 || **21** [a] $\mathfrak{G}$-Θ^{O} *min δυνατώτερον (ὑμῶν)* || **23** [a] $\mathfrak{G}^{BMs}$ *Ασηδωθ* = אשדוד? $\mathfrak{G}^{rel}(\mathfrak{C})$ *Ασηρωθ* = חצרות cf Nu 11,35 et saepe || [b] $\mathfrak{G}(\mathfrak{STT}^{J}\mathfrak{V})$ *Καππάδοκες* || [c] $\mathfrak{G}(\mathfrak{STT}^{J}\mathfrak{V})$ *ἐκ Καππαδοκίας* || **24** [a] $\mathfrak{GS}$ du cf $\mathfrak{T}^{J}$ || [b] $\mathfrak{G}(\mathfrak{V})$ *κληρονομεῖν* cf 31^{b-b} || **25** [a] Ms $\mathfrak{w}\mathfrak{G}$ החל ut 24 || [b] Ms $\mathfrak{CG}$ + כל || [c] > V^{Ken80} Ms $\mathfrak{G}$-$^{LO}\mathfrak{S}$ || [d] $\mathfrak{w}$ + את || **27** [a] > $\mathfrak{G}$; $\mathfrak{V}$ *publica*; 1 הַמְּלָךְ (homtel? cf Nu 21,22).

ג בליש ב מל וחד חס 51 בָּהָר הַהוּא׃ לִקְרַאתְכֶם וַיִּרְדְּפוּ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר תַּעֲשֶׂינָה הַדְּבֹרִים

ל 45 וַיְכַתְּתוּ אֶתְכֶם בְּשֵׂעִיר׀ עַד־חָרְמָה׃ 45 וַתָּשֻׁבוּ[a] וַתִּבְכּוּ לִפְנֵי יְהוָה[b]

ב וחס 46 וְלֹא־שָׁמַע יְהוָה בְּקֹלְכֶם וְלֹא הֶאֱזִין אֲלֵיכֶם׃ 46 וַתֵּשְׁבוּ בְקָדֵשׁ יָמִים

ד 52 רַבִּים כַּיָּמִים אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם׃

יב 1 2 1 וַנֵּפֶן וַנִּסַּע הַמִּדְבָּרָה דֶּרֶךְ יַם־סוּף כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי 2

ל 2 וַנָּסָב אֶת־הַר־שֵׂעִיר יָמִים רַבִּים׃ ס 2 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ ס

ו וחס 2 . נג ח 3 מנה בתור . יב 3 4 רַב־לָכֶם סֹבְבְ אֶת־הָהָר הַזֶּה פְּנוּ לָכֶם צָפֹנָה׃ 4 וְאֶת־הָעָם צַו[a]

ה ומל 5 לֵאמֹר אַתֶּם עֹבְרִים בִּגְבוּל אֲחֵיכֶם בְּנֵי־עֵשָׂו הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר וְיִירְאוּ[b]

ה״ מִכֶּם[b] וְנִשְׁמַרְתֶּם[c] מְאֹד׃ 5 אַל־תִּתְגָּרוּ בָם[a] כִּי לֹא־אֶתֵּן לָכֶם מֵאַרְצָם[b]

6 עַד מִדְרַךְ כַּף־רָגֶל כִּי־יְרֻשָּׁה לְעֵשָׂו נָתַתִּי אֶת־הַר שֵׂעִיר׃ 6 אֹכֶל

תִּשְׁבְּרוּ מֵאִתָּם בַּכֶּסֶף וַאֲכַלְתֶּם וְגַם־מַיִם תִּכְרוּ מֵאִתָּם בַּכֶּסֶף

וּשְׁתִיתֶם׃ 7 כִּי[a] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ[b] בֵּרַכְךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ[c] יָדַע[d] לְכָתְּךָ 7

אֶת־הַמִּדְבָּר הַגָּדֹל[e] הַזֶּה זֶה׀ אַרְבָּעִים שָׁנָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ לֹא

חָסַרְתָּ דָּבָר[f]׃ 8 וַנַּעֲבֹר מֵאֶת[a] אַחֵינוּ[b] בְּנֵי־עֵשָׂו הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר 8

מִדֶּרֶךְ[c] הָעֲרָבָה מֵאֵילַת וּמֵעֶצְיֹן גָּבֶר ס וַנִּפֶן וַנַּעֲבֹר דֶּרֶךְ מִדְבַּר

ה בסע ר״פ בסיפ . ל מוֹאָב׃ 9 וַיֹּאמֶר׀ יְהוָה אֵלַי אַל[b]־תָּצַר אֶת־מוֹאָב וְאַל־תִּתְגָּר בָּם[c] 9

מִלְחָמָה[c] כִּי לֹא־אֶתֵּן לְךָ מֵאַרְצוֹ יְרֻשָּׁה כִּי לִבְנֵי־לוֹט נָתַתִּי אֶת־עָר

יְרֻשָּׁה׃ 10 הָאֵמִים לְפָנִים יָשְׁבוּ[a] בָּהּ עַם גָּדוֹל וְרַב וָרָם כָּעֲנָקִים׃ 10

ב חד חס וחד מל רְפָאִים יֶחְשְׁבוּ אַף־הֵם כָּעֲנָקִים וְהַמֹּאָבִים יִקְרְאוּ לָהֶם אֵמִים׃ 11

ל . ג ב חס וחד מל 12 וּבְשֵׂעִיר יָשְׁבוּ הַחֹרִים[a] לְפָנִים וּבְנֵי עֵשָׂו יִרְּשׁוּם[b] וַיַּשְׁמִידוּם מִפְּנֵיהֶם[b] 12

וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יְרֻשָּׁתוֹ אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה

כה ר״פ? . ל חס לָהֶם׃ 13 עַתָּה[a] קוּמוּ[b] וְעִבְרוּ לָכֶם אֶת־נַחַל זָרֶד וַנַּעֲבֹר אֶת־נַחַל 13

51 Mm 3401. 52 Mm 3162. Cp 2 1 Mm 757. 2 Mm 1054. 3 Mm 845. 4 Mm 1055. 5 Mm 1056. 6 Mm 1070. 7 Mm 1057.

44 [b] G(ΣV) *ἀπὸ Σηειρ* = 𝔐 (cf ug) ‖ **45** [a] 𝔲𝔊Σ וַתָּשֻׁבוּ ut 46 ‖ [b] G^{Bmin} + *τοῦ θεοῦ* *ἡμῶν (ὑμῶν)* ‖ **Cp 2,4** [a] 𝔲 יצוּ cf 3,28[a] ‖ [b–b] prp לָכֶם וְיִרְאוּ (imp qal cf Jos 24,14) ‖ [c] G^{-963}(V) *καὶ εὐλαβηθήσονται ὑμᾶς* ‖ **5** [a] G + *πόλεμον* cf 9.19[c].24; G Da 11,25 ‖ [b] 𝔲 Σ + ירשה ‖ **7** [a] frt dl (sg) ‖ [b] G-^{O}^{Mss} suff pl cf ΣT^{J} ‖ [c] mlt Mss T𝔲𝔊V du ut 16,15 24,19 et 31,29, cf ΣT^{J} ‖ [d] G *διάγνωθι*; Σ pr cop ‖ [e] G + *καὶ τὴν φοβεράν* = והנורא ut 1,19 ‖ [f] 𝔲 + Nu 20,14.17sq ‖ **8** [a] G(V) *τούς*, frt l את (מן add ex Nu 20,21) ‖ [b] G^{B*min} 2 pl ‖ [c] G(V) *παρὰ τὴν ὁδόν* = דרך ‖ **9** [a] G pl ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd אַל ‖ [c–c] 𝔲 בו ‖ **10** [a] T יַשְׁבוּ ‖ **12** [a] 2 Mss 𝔲G sg ‖ [b] 𝔲 וירשום מ׳ ויירשום (ס)דם יהוה ut 21 ‖ **13** [a] pc Mss 𝔲T^{Ms} ׳וע cf G (+ *οὖν*) ‖ [b] 𝔲G^{-AO} + סעו ut 24.

עִם ׀ גֶּדוֹל וָרָם [c] מִמֶּנּוּ [d] עָרִים [e] גְּדֹלֹת וּבְצֻרֹת בַּשָּׁמָיִם וְגַם־בְּנֵי עֲנָקִים ב. ב כת כן
29 רָאִינוּ שָׁם: 29 וָאֹמַר אֲלֵכֶם לֹא־תַעַרְצוּן וְלֹא־תִירְאוּן מֵהֶם: 30 יְהוָה
30 ו חס בתור. ג38 אֱלֹהֵיכֶם [a] הַהֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם הוּא יִלָּחֵם לָכֶם ׀ כְּכֹל אֲשֶׁר ׀ עָשָׂה אִתְּכֶם ב
31 בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵיכֶם: 31 [a] וּבַמִּדְבָּר ׀ אֲשֶׁר רָאִיתָ אֲשֶׁר נְשָׂאֲךָ יְהוָה
ח. ג39. ח פסוק מן ך מילין דמיין ותלת משנ׳. ל אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר ׀ יִשָּׂא־אִישׁ אֶת־בְּנוֹ [a] בְּכָל־הַדֶּרֶךְ [b] אֲשֶׁר הַלַּכְתֶּם עַד־ לז
32 בֹּאֲכֶם עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה: 32 וּבַדָּבָר ׀ הַזֶּה אֵינְכֶם ׀ מַאֲמִינִם בַּיהוָה ה. ב. ל חס
33 אֱלֹהֵיכֶם [a]: 33 הַהֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם [a] בַּדֶּרֶךְ לָתוּר לָכֶם מָקוֹם לַחֲנֹתְכֶם [b] ל חס
בָּאֵשׁ ׀ לַיְלָה לַרְאֹתְכֶם בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ־בָהּ וּבֶעָנָן יוֹמָם: ל
34 וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹל דִּבְרֵיכֶם וַיִּקְצֹף וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר: 35 אִם־יִרְאֶה ד ר״פ בסיפ40
אִישׁ בָּאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה [a] הַדּוֹר הָרָע הַזֶּה [a] אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר ג
36 נִשְׁבַּעְתִּי לָתֵת [b] לַאֲבֹתֵיכֶם [c]: 36 זוּלָתִי כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה הוּא יִרְאֶנָּה וְלוֹ־
אֶתֵּן אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַךְ־בָּהּ וּלְבָנָיו יַעַן אֲשֶׁר [a] מִלֵּא [b] אַחֲרֵי יְהוָה [b]: ג בטע41. ב
ד ר״פ בתור42. יז׳ חס וכל משלי דכורת ב מ״ד. יג43 37 גַּם־בִּי הִתְאַנַּף יְהוָה בִּגְלַלְכֶם לֵאמֹר גַּם־אַתָּה לֹא־תָבֹא שָׁם [a]:
38 יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן הָעֹמֵד לְפָנֶיךָ הוּא יָבֹא שָׁמָּה אֹתוֹ חַזֵּק כִּי־הוּא ל ר״פ44. ב מלעיל. ד45
39 יַנְחִלֶנָּה אֶת־יִשְׂרָאֵל: 39 [a] וְטַפְּכֶם ׀ אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם לָבַז יִהְיֶה [a] וּבְנֵיכֶם [b] ל חס
[c] אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ הַיּוֹם טוֹב וָרָע הֵמָּה [c] יָבֹאוּ שָׁמָּה וְלָהֶם אֶתְּנֶנָּה וְהֵם ח46
40 יִירָשُוהָ: 40 וְאַתֶּם פְּנוּ לָכֶם וּסְעוּ הַמִּדְבָּרָה דֶּרֶךְ יַם־סוּף: 41 וַתַּעֲנוּ ׀ ב. יג47
וַתֹּאמְרוּ אֵלַי חָטָאנוּ [a] לַיהוָה [a] אֲנַחְנוּ נַעֲלֶה ׀ וְנִלְחַמְנוּ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּנוּ ה
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וַתַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת־כְּלֵי מִלְחַמְתּוֹ וַתָּהִינוּ לַעֲלֹת הָהָרָה: ל. ד חס. יג48
42 וַיֹּאמֶר ׀ יְהוָה אֵלַי אֱמֹר לָהֶם לֹא תַעֲלוּ וְלֹא־תִלָּחֲמוּ כִּי אֵינֶנִּי ה בסיפ. לד
פסוק לא ולא ולא49. ג50 בְּקִרְבְּכֶם וְלֹא תִנָּגְפוּ לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם: 43 וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם
וַתַּמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה [a] וַתָּזִדוּ וַתַּעֲלוּ הָהָרָה: 44 וַיֵּצֵא הָאֱמֹרִי [a] הַיֹּשֵׁב ל וחס. יג48

38 Ex 9,30. 39 Mm 1052. 40 Mp sub loco. 41 Mm 2597. 42 Mm 52. 43 Mm 2938. 44 Mm 978. 45 Mm 2112. 46 Mm 1053. 47 Mm 757. 48 Mm 1100. 49 Mm 771. 50 Mm 4180.

28 [c] pc Mss ⅏ ורב. 𝔊 pr *καὶ πολύ* = ורב (dupl cf 2,10.21) ‖ [d] 𝔊^{B*min} 2 pl cf 2,21[a] ‖ [e] ⅏𝔊Ş וְעִ׳ ‖ **30** [a] 𝔊$^{FMΘ963\,Lmin}$ 1 pl ‖ **31** [a a] frt dl (sg), sed Ş pl ‖ **32** [a] 𝔊^{BN963min} 1 pl ‖ **33** [a] 𝔊^{963Ms} 1 pl ‖ [b] 𝔊 *ὁδηγῶν ὑμᾶς* לָנַחֹתכם (hi נחה) cf Ex 13,21 ‖ **35** [a a] > 𝔊-963^{LO} cf Nu 14,22sq ‖ [b] ~ pc Mss ⅏𝔊-^{min}ע ‖ [c] 𝔊-963^{Omin}ΣT 3 pl ‖ **36** [a] כי ⅏ ‖ [b b] prp אחרי cf Ms, sed cf 1,8 [b b] ‖ נשבע יהוה ‖ **37** [a] ע$^{Ken\,69\text{-}107}$ mlt Mss שָׁמָּה ⅏ΣTT׳ cf 38sq ‖ **38** [a] ⅏ ק(י)החז. ⅏^{Mss}ק(י)אחז ‖ **39** [a–a] > 𝔊$^{BMΘ963\,OLmin}$ (add ex Nu 14, 31?) ‖ [b] 𝔊 *καὶ πᾶν παιδίον νέον* = וְכָל טַף? ‖ [c–c] ⅏ הם ‖ **41** [a] 2 Mss ⅏𝔊Ş אלהינו ‖ **43** [a] ⅏ + אלהיכם ut 26, 𝔊^{min} + *τοῦ θεοῦ* ‖ **44** [a] ⅏ העמלקי והכנעני.

עה הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ לַעֲשׂוֹת׃ 15 וָאֶקַּח [a]אֶת־רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם[a] אֲנָשִׁים 15

כ . לט יל בתור[14] . כ . יח פסוק דמיין[15] חֲכָמִים֙ וִידֻעִ֔ים וְאֶתֵּ֥ן אֹתָ֖ם רָאשִׁ֑ים עֲלֵיכֶ֗ם שָׂרֵ֤י אֲלָפִים֙ וְשָׂרֵ֣י מֵא֔וֹת

וְשָׂרֵ֖י[b] חֲמִשִּׁ֑ים וְשָׂרֵ֥י עֲשָׂרֹ֖ת וְשֹׁטְרִ֥ים לְשִׁבְטֵיכֶֽם׃[c] 16 וָאֲצַוֶּ֥ה אֶת־ 16

ה חס[16] שֹׁפְטֵיכֶ֛ם בָּעֵ֥ת הַהִ֖וא לֵאמֹ֑ר שָׁמֹ֣עַ[a] בֵּין־אֲחֵיכֶ֗ם וּשְׁפַטְתֶּם֙ צֶ֣דֶק בֵּין־

ל . ח[17] דגש וכל איוב דברת ב מ א . נ[18] . ב חס[19] אִ֔ישׁ וּבֵין־אָחִ֖יו וּבֵ֣ין גֵּרֽוֹ׃ 17 [a]לֹא־תַכִּ֤ירוּ פָנִים֙ בַּמִּשְׁפָּ֔ט כַּקָּטָ֖ן כַּגָּדֹ֣ל 17

נ[20] תִּשְׁמָעוּן֙ לָ֣א[b] תָּג֔וּרוּ מִפְּנֵי־אִ֑ישׁ כִּ֥י הַמִּשְׁפָּ֖ט לֵאלֹהִ֣ים הִ֑וא[a] וְהַדָּבָ֗ר

י חס בלוש[21] אֲשֶׁ֤ר יִקָּשֶׁה֙ מִכֶּ֔ם תַּקְרִבُ֥ון אֵלַ֖י וּשְׁמַעְתִּֽיו׃ 18 וָאֲצַוֶּ֥ה אֶתְכֶ֛ם בָּעֵ֥ת 18

יג חס האלה[22] . יד[23] הַהִ֖וא אֵ֥תْ כָּל־הַדְּבָרִ֑ים אֲשֶׁ֥ר תַּעֲשֽׂוּן׃ 19 וַנִּסַּ֣ע מֵחֹרֵ֔ב וַנֵּ֕לֶךְ 19

ח מל בתור[24] אֵ֚ת כָּל־הַמִּדְבָּ֣ר הַגָּדُ֔ול וְהַנּוֹרָ֕א הַה֖וּא אֲשֶׁ֣ר רְאִיתֶ֑ם דֶּ֚רֶךְ הַר

ג חס[25] הָאֱמֹרִ֔י כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ה יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֑ינוּ אֹתָ֣נוּ וַנָּבֹ֔א עַ֖ד קָדֵ֥שׁ בַּרְנֵֽעַ׃

ו חס בתור 20 וָאֹמַ֣ר אֲלֵכֶ֔ם בָּאתֶ֕ם עַד־הַ֖ר הָאֱמֹרִ֑י אֲשֶׁ֥ר יְהוָ֖ה אֱלֹהֵ֥ינוּ נֹתֵ֖ן לָֽנוּ׃ 20

ג ב חס וחד מל וכל לשון מסכינו דכות[26] 21 רְאֵ֗ה[ا] נָתַ֤ן יְהוָה֙ אֱלֹהֶ֔יךָ לְפָנֶ֕יךָ אֶת־הָאָ֖רֶץ עֲלֵ֣ה רֵ֣שׁ כַּאֲשֶׁ֣ר דִּבֶּ֣ר 21

נ[27] יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֣י אֲבֹתֶ֔יךָ לָ֖ךְ אַל־תִּירָ֥א וְאַל־תֵּחָֽת׃ 22 וַתִּקְרְבُ֥ון אֵלַ֖י 22

ג ב מל וחד חס[28] כֻּלְּכֶ֑ם[ا] וַתֹּאמְר֣וּ נִשְׁלְחָ֤ה אֲנָשִׁים֙ לְפָנֵ֔ינוּ וְיַחְפְּרוּ־לָ֖נוּ אֶת־הָאָ֑רֶץ וְיָשִׁ֙בוּ

ג חס[25] אֹתָ֜נוּ דָּבָ֗ר אֶת־הַדֶּ֙רֶךְ֙ אֲשֶׁ֣ר נַעֲלֶה־בָּ֔הּ וְאֶת֙ הֶעָרִ֔ים אֲשֶׁ֥ר נָבֹ֖א

ה ד מל וחד חס[29] אֲלֵיהֶֽן׃[a] 23 וַיִּיטַ֥ב בְּעֵינַ֖י הַדָּבָ֑ר וָאֶקַּ֣ח[a] מִכֶּ֔ם שְׁנֵ֥ים עָשָׂ֖ר אֲנָשִׁ֥ים אִ֖ישׁ 23

ג[30] . יג[31] . ה חס[32] אֶחָ֥ד לַשָּֽׁבֶט׃ 24 וַיִּפְנ֣וּ וַיַּעֲל֔וּ הָהָ֖רָה וַיָּבֹ֣אוּ עַד־נַ֑חַל אֶשְׁכֹּ֖ל וַיְרַגְּל֥וּ 24

ב חס . [33]יג אֹתָֽהּ׃[a] 25 וַיִּקְח֤וּ בְיָדָם֙ מִפְּרִ֣י הָאָ֔רֶץ וַיּוֹרִ֖דוּ אֵלֵ֑ינוּ[a] וַיָּשִׁ֙בוּ אֹתָ֜נוּ דָּבָ֗ר[a] 25

יז ר״ם בסיף[34] . ב[35] וַיֹּ֣אמְרוּ֮ טוֹבָה֒ הָאָ֗רֶץ אֲשֶׁר־יְהוָ֥ה אֱלֹהֵ֛ינוּ נֹתֵ֥ן לָֽנוּ׃ 26 וְלֹ֥א[ا] אֲבִיתֶ֖ם 26

ד חס . ל לַעֲלֹ֑ת וַתַּמְר֣וּ אֶת־פִּ֔י יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃ 27 וַתֵּרָגְנ֣וּ בְאָהֳלֵיכֶ֗ם וַתֹּאמְר֛וּ 27

בְּשִׂנְאַ֥ת יְהוָ֖ה אֹתָ֣נוּ הוֹצִיאָ֣נוּ מֵאֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם לָתֵ֥ת אֹתָ֛נוּ בְּיַ֥ד הָאֱמֹרִ֖י

ב בטע מלרע[36] . ל[37] לְהַשְׁמִידֵ֑נוּ׃[a] 28 אָ֚נָה[ا] אֲנַ֣חְנוּ עֹלִ֔ים אַחֵ֖ינוּ[ا] הֵמַ֣סּוּ אֶת־לְבָבֵ֣נוּ[ا] לֵאמֹ֔ר 28

[14] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [15] Mm 3911. [16] Mm 1115. [17] Mm 772. [18] Mm 4123. [19] Mm 1195. [20] Mm 1046. [21] Mm 667. [22] Mm 707. [23] Mm 393. [24] Mm 73. [25] Mm 1080. [26] Mm 2032. [27] Mm 1085. [28] Mm 1047. [29] Mm 1048. [30] Mm 1049. [31] Mm 1100. [32] Mm 92. [33] Mm 910. [34] Mm 1165. [35] Mm 2319. [36] Mm 1050. [37] Mm 1051.

15 [a–a] G ἐξ ὑμῶν מִכֶּם ut 23; prb dl ‖ [b] V[Ken 9.107] mlt Mss ɯG[min]T[MsJ] שׁ׳ ‖ [c] G τοῖς κριταῖς ὑμῶν – שֹׁפְטֵיכֶם, ע alit; prb l ומ ‖ **16** [a] ɯ Vrs T[J] שמעו ‖ **17** [a–a] frt dl (G sg) ‖ [b] V[Ken 69] pc Mss T[ומא ולא] ‖ **21** [a] frt dl (sg), sed GΣT[J] pl ‖ **22** [a] ɯ על׳ ‖ **23** [a–a] Q מכמה שני האנשים ‖ **24** [a] ɯΣ ואו; G-Θ*Omin* 2 pl ‖ **25** [a–a] > G-L ע ‖ **26** [a] G-AFM*Omin*Σע 1 pl ‖ **27** [a] G[ΘLmin]ע pr cop ‖ **28** [a] ɯ ואו; G-Θ*Omin* 2 pl ‖ [b] V[Ken 1.9.69.107] mlt Mss ɯ(?) pl.

סו[א] **1** 1 אֵלֶּה[a] ׀ הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר ה¹
הַיַּרְדֵּן בַּמִּדְבָּר בָּעֲרָבָה מ֫וֹל סוּף בֵּין־פָּארָן וּבֵין־תֹּפֶל וְלָבָן וַחֲצֵרֹת ב. ל. ג. ד חס בתור²
2 וְיֹ֫מִם: 2 אַחַד עָשָׂר יוֹם מֵחֹרֵב דֶּרֶךְ הַר־שֵׂעִיר עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ: ל. כח³
3 וַיְהִי בְּאַרְבָּעִים שָׁנָה בְּעַשְׁתֵּי־עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ דִּבֶּר מֹשֶׁה ב¹. ג⁵
4 אֶל־בְּנֵי[a] יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ אֲלֵהֶם: 4 אַחֲרֵי הַכֹּתוֹ
אֶת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן וְאֶת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן יא בטע לאחור. יז מל בתור
5 אֲשֶׁר־יוֹשֵׁב בְּעַשְׁתָּרֹת ׀ בְּאֶדְרֶעִי[a]: 5 בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּאֶרֶץ מוֹאָב יז מל בתור. ל
6 הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת לֵאמֹר: 6 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר ג ומל⁶. ל⁷
7 אֵלֵינוּ בְּחֹרֵב לֵאמֹר רַב־לָכֶם שֶׁבֶת בָּהָר הַזֶּה: 7 פְּנוּ ׀ וּסְעוּ לָכֶם
וּבֹאוּ הַר הָאֱמֹרִי ׀ וְאֶל־כָּל־שְׁכֵנָיו בָּעֲרָבָה בָהָר וּבַשְּׁפֵלָה[a] וּבַנֶּגֶב[b]
וּבְחוֹף הַיָּם אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַלְּבָנוֹן עַד־הַנָּהָר הַגָּדֹל נְהַר־פְּרָת: ה⁸. ג מנה בתור
8 רְאֵה[a] נָתַתִּי ׀ לִפְנֵיכֶם אֶת־הָאָרֶץ בֹּאוּ וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר [b]נִשְׁבַּע ה
יְהוָה[b] לַאֲבֹתֵיכֶם לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לָתֵת [c]לָהֶם וּלְזַרְעָם[c]
9 אַחֲרֵיהֶם: 9 וָאֹמַר אֲלֵכֶם בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר לֹא־אוּכַל לְבַדִּי ו חס בתור
10 שְׂאֵת אֶתְכֶם: 10 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הִרְבָּה אֶתְכֶם וְהִנְּכֶם הַיּוֹם כְּכוֹכְבֵי יז. ב⁹
11 הַשָּׁמַיִם לָרֹב: 11 יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם יֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף ל כת כן בתור¹⁰
12 פְּעָמִים וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם: 12 אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי ב¹¹. יז¹². כג
13 טָרְחֲכֶם וּמַשַּׂאֲכֶם[a] וְרִיבְכֶם: 13 הָבוּ ׀ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וּנְבֹנִים ל. ל
14 וִידֻעִים לְשִׁבְטֵיכֶם וַאֲשִׂימֵם בְּרָאשֵׁיכֶם: 14 וַתַּעֲנוּ אֹתִי וַתֹּאמְרוּ טוֹב־ נ. ל¹³

Cp 1 ¹Mm 617. ²Mm 1026. ³Mm 187. ⁴Mm 1415. ⁵Mm 2683. ⁶Mm 1044. ⁷Mp sub loco. ⁸Mm 1243. ⁹Mm 1045. ¹⁰Mm 387. ¹¹Mm 3442. ¹²Mm 1095. ¹³וחד אשימם 1R 5,23.

Cp 1,1 [a] 2 Mss 𝔊[AS^W] ′וא cf 12,1[a] ‖ **3** [a] pc Mss 𝔊-L α′σ′θ′ pr כל, pc Mss כל ut 1 ‖ **4** [a] Ms 𝔊S𝔙 ′וב cf Jos 12,4; pc Mss ′רֵעִי–; add ex 3,1? ‖ **7** [a] V^Ken9 pc Mss 𝔗^J ′ב ‖ [b] 𝔐𝔙 ′ב ‖ **8** [a] Ms 𝔔 𝔐𝔊S𝔗𝔗^J pl, sed l וֹנִּת ut 4,5[a] 11,26[a] cf שמע 4,1 ‖ [b–b] 𝔐𝔊-LO נשבעתי cf 36 ‖ [c–c] Ms 𝔐 לורעם ‖ **12** [a] 𝔐 ′מ.

עה רָאשֵׁי אָבוֹת[d] לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 2 וַיֹּאמְרוּ אֶת־אֲדֹנִי צִוָּה יְהוָה לָתֵת 2
בֹּ֫ אֶת־הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּגוֹרָל לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל [a]וַאדֹנִי צִוָּה בַיהוָה[a] לָתֵת
בֹּ֫ אֶת־נַחֲלַת צְלָפְחָד אָחִינוּ לִבְנוֹתָיו׃ 3 וְהָיוּ לְאֶחָד מִבְּנֵי שִׁבְטֵי בְנֵי־ 3
יִשְׂרָאֵל[5] לְנָשִׁים וְנִגְרְעָה נַחֲלָתָן מִנַּחֲלַת אֲבֹתֵינוּ[a] וְנוֹסַף[b] עַל נַחֲלַת
ד פת ול בלישׁ[6] הַמַּטֶּה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִגּוֹרָל נַחֲלָתֵנוּ יִגָּרַע׃ 4 וְאִם־יִהְיֶה הַיֹּבֵל[7] 4
ד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנוֹסְפָה נַחֲלָתָן עַל נַחֲלַת הַמַּטֶּה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם
ד וּמִנַּחֲלַת מַטֵּה אֲבֹתֵינוּ[a] יִגָּרַע נַחֲלָתָן׃ 5 וַיְצַו מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי 5
ל יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי יְהוָה לֵאמֹר כֵּן מַטֵּה בְנֵי־יוֹסֵף דֹּבְרִים׃ 6 זֶה הַדָּבָר 6
ב דגש[7]. ו ול בנקיבה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לִבְנוֹת צְלָפְחָד לֵאמֹר לַטּוֹב בְּעֵינֵיהֶם תִּהְיֶינָה
יד. ג בנקיבה. יד לְנָשִׁים אַךְ לְמִשְׁפַּחַת מַטֵּה אֲבִיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים׃ 7 וְלֹא־תִסֹּב 7
ז חס בתור נַחֲלָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמַּטֶּה אֶל־מַטֶּה כִּי אִישׁ בְּנַחֲלַת מַטֵּה אֲבֹתָיו
ט[8] ר״פ בסיף וחד מן ג[9] ר״פ וכל רפ אית יִדְבְּקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 8 וְכָל־בַּת יֹרֶשֶׁת נַחֲלָה מִמַּטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 8
לְאֶחָד מִמִּשְׁפַּחַת מַטֵּה אָבִיהָ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה לְמַעַן יִירְשׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
ז חס בתור אִישׁ נַחֲלַת[a] אֲבֹתָיו׃ 9 וְלֹא־תִסֹּב נַחֲלָה מִמַּטֶּה לְמַטֶּה[a] אַחֵר כִּי־ 9
אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ יִדְבְּקוּ מַטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 10 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה 10
סימן מ״ת שנ״ו[10] אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד׃ 11 וַתִּהְיֶינָה מַחְלָה[a] תִּרְצָה[b] וְחָגְלָה[c] 11
ל. יד וּמִלְכָּה[d] וְנֹעָה בְּנוֹת צְלָפְחָד לִבְנֵי דֹדֵיהֶן לְנָשִׁים׃ 12 מִמִּשְׁפְּחֹת[a] 12
יד. ד בְּנֵי־מְנַשֶּׁה בֶּן־[b]יוֹסֵף הָיוּ לְנָשִׁים וַתְּהִי נַחֲלָתָן עַל־מַטֵּה מִשְׁפַּחַת
יא. יא, כד אֲבִיהֶן׃ 13 אֵלֶּה הַמִּצְוֹת וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר[c] צִוָּה[d] יְהוָה[e] בְּיַד־ 13
מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃ קלג

סכום הפסוקים של ספר
אלף ומאתים שמונים
ושמונה׃
א פ ר ח
וחציו והיה האיש[13]
וסדרים לג

[3] Mm 1040. [4] Mm 1041. [5] Mm 3601. [6] Mm 3420. [7] Mm 1042. [8] Mm 881. [9] Okhl 316. [10] Mm 983. [11] Mm 1043. [12] Mm 1360. [13] Nu 17,20, cf Mp sub loco.

1 [d] שׁ ms חָא׳ || **2** [a–a] prp ר׳ צִוָּה בְשֵׁם ר׳ vel וְאֹתָנוּ צִוָּה ר׳ || **3** [a] S *d'bwhjn* אֲבִיהֶן, id 4 || **4** [a] שׁ ms נ׳ את || **6** [a] mlt Mss שׁ הן– || **7** [a] שׁ ms אל מ׳ ut 7 || **9** [a] שׁ ms פה– ut 4 || [b] שׁ ms תינו– || [c] mlt Mss שׁ חׄ׳ || [d] שׁ ms מ׳ || **11** [a] ordo nominum in שׁ = 26,33 27,1, in 𝔊* *Maala* = מחלה ultima || [b–b] nonn Mss שׁ𝔖 וְת׳ || **12** [a] Ms 𝔊𝔖 sg || [b] 𝔊* *υἱῶν* ut 32,33[b].

19 יָמוּת בּוֹ הַכֹּהֵן וַיָּמֹת רִצַּח הוּא מוֹת יוּמַת הָרֹצֵחַ: 19 גֹּאֵל
20 הַדָּם הוּא יָמֻת אֶת־הָרֹצֵחַ בְּפִגְעוֹ[a]־בוֹ הוּא יְמִיתֶנּוּ: 20 וְאִם־בִּשְׂנְאָה חי[10] ב. ח חס בלישׁ[11]
21 יֶהְדָּפֶנּוּ אוֹ־הִשְׁלִיךְ עָלָיו בִּצְדִיָּה וַיָּמֹת: 21 אוֹ בְאֵיבָה הִכָּהוּ ל
בְיָדוֹ וַיָּמֹת מוֹת־יוּמַת הַמַּכֶּה רֹצֵחַ הוּא גֹּאֵל הַדָּם יָמִית אֶת־הָרֹצֵחַ חי[10]
22 בְּפִגְעוֹ־בוֹ: 22 וְאִם־בִּפְתַע בְּלֹא־אֵיבָה הֲדָפוֹ[a] אוֹ־הִשְׁלִיךְ ב. ג[12]
23 עָלָיו כָּל־כְּלִי בְּלֹא צְדִיָּה: 23 אוֹ בְכָל[a]־אֶבֶן אֲשֶׁר־יָמוּת בָּהּ וְהוּא בְּלֹא ל
רְאוֹת וַיַּפֵּל עָלָיו וָמֵת וְהוּא לֹא־אוֹיֵב לוֹ וְלֹא מְבַקֵּשׁ רָעָתוֹ: ג[13]
24 וְשָׁפְטוּ הָעֵדָה בֵּין הַמַּכֶּה וּבֵין גֹּאֵל הַדָּם עַל הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה: ח בטע[14]
25 וְהִצִּילוּ הָעֵדָה אֶת־הָרֹצֵחַ[a] מִיַּד גֹּאֵל הַדָּם וְהֵשִׁיבוּ אֹתוֹ הָעֵדָה
אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר־נָס שָׁמָּה וְיָשַׁב בָּהּ עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל
26 אֲשֶׁר־מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ: 26 וְאִם־יָצֹא יֵצֵא הָרֹצֵחַ אֶת־גְּבוּל ו רפ[15]. ז ג מל רד חס[16]
27 עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר יָנוּס שָׁמָּה: 27 וּמָצָא אֹתוֹ גֹּאֵל הַדָּם מִחוּץ לִגְבוּל יח ס״פ
28 עִיר מִקְלָטוֹ וְרָצַח גֹּאֵל הַדָּם אֶת־הָרֹצֵחַ אֵין לוֹ דָּם: 28 כִּי בְעִיר
מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל וְאַחֲרֵי מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל יָשׁוּב ב[14]
29 הָרֹצֵחַ אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ: 29 וְהָיוּ אֵלֶּה לָכֶם לְחֻקַּת מִשְׁפָּט[a] לְדֹרֹתֵיכֶם ב[17]
בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: 30 כָּל־מַכֵּה־נֶפֶשׁ לְפִי עֵדִים יִרְצַח אֶת־
הָרֹצֵחַ וְעֵד אֶחָד לֹא־יַעֲנֶה בְנֶפֶשׁ לָמוּת: 31 וְלֹא־תִקְחוּ כֹּפֶר לְנֶפֶשׁ
רֹצֵחַ אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע לָמוּת כִּי־מוֹת יוּמָת: 32 וְלֹא־תִקְחוּ כֹּפֶר
לָנוּס[a] אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ לָשׁוּב לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ עַד־מוֹת הַכֹּהֵן[b]:
33 וְלֹא־תַחֲנִיפוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם[a] בָּהּ כִּי הַדָּם הוּא יַחֲנִיף אֶת־ יז ר״פ ולא לא[18]
הָאָרֶץ וְלָאָרֶץ לֹא־יְכֻפַּר לַדָּם אֲשֶׁר שֻׁפַּךְ־בָּהּ כִּי־אִם בְּדַם שֹׁפְכוֹ: ל. ל. ל. ל[19]. ל[20] בטע ול בסיי
34 וְלֹא תְטַמֵּא[a] אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן
בְּתוֹכָהּ כִּי אֲנִי יְהוָה שֹׁכֵן בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ

1 וַיִּקְרְבוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי־גִלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן־ עת. ב[1]. ב[2]
מְנַשֶּׁה מִמִּשְׁפְּחֹת[a] בְּנֵי[b] יוֹסֵף וַיְדַבְּרוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה[c] וְלִפְנֵי הַנְּשִׂאִים

[10] Mm 1873. [11] Mm 1036 contra textum. [12] Jer 46,15. [13] Mm 16. [14] Mp sub loco. [15] Mm 577. [16] Mm 1037. [17] Mm 990. [18] Mm 2708. [19] Mm 1038. [20] Mm 1039. Cp 36 [1] Mm 4048. [2] Mm 3361.

19 [a] Q^{Or} nonn Mss כְּ || 22 [a] ⅏ הדי׳ || 23 [a] l prb כָּל || 25 [a] ⅏ הַמַּכֶּה || 29 [a] Ś *l'lm* – עוֹלָם || 32 [a] prp לָנֻס || [b] Ms ⅏GŚ + הַגָּדוֹל ut 28 || 33 [a] ins c pc Mss ⅏GŚ יִשְׁבִים ut 34? || 34 [a] l c pc Mss ⅏GŚTᵀ pl || Cp 36,1 [a] Ms GŚ sg || [b] nonn Mss Ś מְנַשֶּׁה || [c] G(Ś) + *καὶ ἔναντι Ελεαζαρ τοῦ ἱερέως*, ins prb וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן || בֶּן־

לֵאמֹר׃ 2 צַו[a] אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל[a] וְנָתְנוּ לַלְוִיִּם מִנַּחֲלַת אֲחֻזָּתָם עָרִים 2
ל לָשָׁבֶת וּמִגְרָשׁ לֶעָרִים סְבִיבֹתֵיהֶם תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם׃ 3 וְהָיוּ הֶעָרִים לָהֶם 3
ל לָשָׁבֶת וּמִגְרְשֵׁיהֶם[a] יִהְיוּ לִבְהֶמְתָּם וְלִרְכֻשָׁם וּלְכָל חַיָּתָם׃ 4 וּמִגְרְשֵׁי 4
ל הֶעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם מִקִּיר הָעִיר וָחוּצָה[a] אֶלֶף[b] אַמָּה סָבִיב׃
ל. יז בטע׳ 5 וּמַדֹּתֶם מִחוּץ לָעִיר אֶת־פְּאַת־קֵדְמָה אַלְפַּיִם ׀ בָּאַמָּה וְאֶת־פְּאַת־ 5
נֶגֶב[a] אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְאֶת־פְּאַת־יָם[a] | אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְאֶת פְּאַת צָפוֹן[a]
ה׳. ל יכל קריא זה יהיה לכם אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְהָעִיר בַּתָּוֶךְ זֶה יִהְיֶה לָהֶם[b] מִגְרְשֵׁי הֶעָרִים׃ 6 וְאֶת[a] 6
ל. ד[a]. ב חס הֶעָרִים אֲשֶׁר[b] תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם אֶת שֵׁשׁ־עָרֵי הַמִּקְלָט אֲשֶׁר תִּתְּנוּ[c] לָנֻס
שָׁמָּה הָרֹצֵחַ[d] וַעֲלֵיהֶם[e] תִּתְּנוּ אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר׃ 7 כָּל־הֶעָרִים 7
ל בתור וכל יהושע דכות ב מ א[g] אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם[a] אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה עִיר אֹתָהֶן וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶן׃
ל 8 וְהֶעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ מֵאֲחֻזַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הָרַב[a] תַּרְבּוּ 8
ג[a] וּמֵאֵת הַמְעַט תַּמְעִיטוּ אִישׁ כְּפִי נַחֲלָתוֹ אֲשֶׁר יִנְחָלוּ[b] יִתֵּן מֵעָרָיו
לַלְוִיִּם׃ פ
9 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 10 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
ח׳ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן אַרְצָה[a] כְּנָעַן׃ 11 וְהִקְרִיתֶם 11
לָכֶם עָרִים עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם וְנָס שָׁמָּה רֹצֵחַ[a] מַכֵּה[b]־נֶפֶשׁ
בִּשְׁגָגָה׃ 12 וְהָיוּ לָכֶם הֶעָרִים לְמִקְלָט מִגֹּאֵל[a] וְלֹא יָמוּת[b] הָרֹצֵחַ עַד־ 12
ד. הי[a]. ז עָמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לַמִּשְׁפָּט׃ 13 וְהֶעָרִים אֲשֶׁר תִּתֵּנוּ שֵׁשׁ־עָרֵי מִקְלָט 13
ל תִּהְיֶינָה לָכֶם׃ 14 אֵת | שְׁלֹשׁ הֶעָרִים תִּתְּנוּ מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְאֵת שְׁלֹשׁ
ל. ד סמוק דאית בהון ד מילין ר״ס ב קדמ לא נסבין ו ריב בתר נסבין ו׳ הֶעָרִים תִּתְּנוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה׃ 15 לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל 15
ל וְלַגֵּר ׀׀ וְלַתּוֹשָׁב בְּתוֹכָם תִּהְיֶינָה שֵׁשׁ־הֶעָרִים הָאֵלֶּה לְמִקְלָט לָנוּס
שָׁמָּה כָּל־מַכֵּה־נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה׃ 16 וְאִם־בִּכְלִי בַרְזֶל | הִכָּהוּ 16
ג׳ וַיָּמֹת רֹצֵחַ הוּא מוֹת יוּמַת הָרֹצֵחַ׃ 17 וְאִם בְּאֶבֶן יָד אֲשֶׁר־יָמוּת בָּהּ 17
הִכָּהוּ וַיָּמֹת רֹצֵחַ הוּא מוֹת יוּמַת הָרֹצֵחַ׃ 18 אוֹ[a] בִכְלִי עֵץ־יָד אֲשֶׁר־ 18

Cp 35 [1]Mp sub loco. [2]Mm 3998. [3]Mm 97. [4]Mm 1034. [5]Jos 14,4. [6]Mm 3577. [7]Mm 77. [8]Mm 1035. [9]Mm 1783.

Cp 35,2 [a] 𝔪 צוי ‖ 3 [a] 𝔪 הן– ‖ 4 [a] 𝔪 החׄ ‖ [b] 𝔊* *δισχιλίους* cf 5 ‖ 5 [a] 𝔪 נגבה, צפונה, ימה, cf 𝔖 ‖ [b] Seb mlt Mss Edd 𝔪𝔊𝔖𝔗 לָכֶם ‖ 6 [a] ואלה l ' ‖ [b] > 𝔊* ‖ [c] l תִּהְיֶינָה? ‖ [d] 𝔖 +ˊnonn vb ‖ [e] 𝔪 הן– ‖ 7 [a] huc tr 7b? ‖ 8 [a] pc Mss Edd הָרַב ‖ [b] Ms 𝔪𝔖 sg ‖ 10 [a] 𝔪 אל ארץ ‖ 11 [a] dl? 𝔪 הרׄ ‖ [b] pc Mss 𝔊 כָּל־מ׳ ‖ 12 [a] ins frt הַדָּם ‖ [b] 𝔪Mss יומת cf 17 ‖ 17 [a] 𝔪 ימות ‖ 18 [a] pc Mss 𝔪𝔊𝔖 וְאִם.

10 וְהִתְאַוִּיתֶם[a] לָכֶם לִגְבוּל[b] קֶדְמָה מֵחֲצַר עֵינָן שְׁפָמָה: 11 וְיָרַד ח.ל
הַגְּבֻל מִשְׁפָּם[a] חָרְבְּלָה[b] מִקֶּדֶם לָעָיִן[c] וְיָרַד הַגְּבוּל וּמָחָה[d] עַל־כֶּתֶף ט חס.ל.ב חד פת
וחד קמ[7].ט חס[8].ד.ה[9]
12 יָם־כִּנֶּרֶת קֵדְמָה: 12 וְיָרַד הַגְּבוּל הַיַּרְדֵּנָה וְהָיוּ[a] תּוֹצְאֹתָיו יָם הַמֶּלַח ה[10]
13 זֹאת תִּהְיֶה לָכֶם הָאָרֶץ לִגְבֻלֹתֶיהָ סָבִיב: 13 וַיְצַו מֹשֶׁה אֶת־ ה[11]
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּתְנַחֲלוּ אֹתָהּ בְּגוֹרָל אֲשֶׁר צִוָּה
14 יְהוָה לָתֵת לְתִשְׁעַת הַמַּטּוֹת וַחֲצִי הַמַּטֶּה: 14 כִּי לָקְחוּ מַטֵּה בְנֵי ע בטע ר״ם בתור[12]
הָרְאוּבֵנִי לְבֵית אֲבֹתָם וּמַטֵּה בְנֵי־הַגָּדִי לְבֵית אֲבֹתָם וַחֲצִי[c] מַטֵּה ג וכל מחצי דכות
15 מְנַשֶּׁה לָקְחוּ נַחֲלָתָם: 15 שְׁנֵי הַמַּטּוֹת וַחֲצִי הַמַּטֶּה לָקְחוּ נַחֲלָתָם
16 מֵעֵבֶר לִירֵחוֹ קֵדְמָה[a] מִזְרָחָה: פ 16 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
17 מֹשֶׁה לֵאמֹר: 17 אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־יִנְחֲלוּ[a] לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ ה[13]
אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן: 18 וְנָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד מִמַּטֵּה
19 תִּקְחוּ לִנְחֹל[a] אֶת־הָאָרֶץ: 19 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים לְמַטֵּה יְהוּדָה ב[14].י בתור
20 כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה: 20 וּלְמַטֵּה[a] בְּנֵי[b] שִׁמְעוֹן שְׁמוּאֵל בֶּן־עַמִּיהוּד: ה[15] בתור.ל בתור
21 לְמַטֵּה בִנְיָמִן אֱלִידָד[a] בֶּן־כִּסְלוֹן: 22 וּלְמַטֵּה[a] בְּנֵי־דָן נָשִׂיא[b] בֻּקִּי[c] ל.ה[15] בתור
23 בֶּן־יָגְלִי: 23 לִבְנֵי יוֹסֵף לְמַטֵּה בְנֵי־מְנַשֶּׁה נָשִׂיא[a] חַנִּיאֵל[b] בֶּן־אֶפֹד[c] ל.ל.ל שם אנש
24 וּלְמַטֵּה[a] בְּנֵי־אֶפְרַיִם נָשִׂיא[b] קְמוּאֵל בֶּן־שִׁפְטָן: 25 וּלְמַטֵּה[a] בְּנֵי־ ה[15] בתור.ג[10].
ה[15] בתור
זְבוּלֻן נָשִׂיא[b] אֱלִיצָפָן בֶּן־פַּרְנָךְ: 26 וּלְמַטֵּה[a] בְּנֵי־יִשָּׂשכָר[b] נָשִׂיא[c] ל.ה[15] בתור
27 פַּלְטִיאֵל בֶּן־עַזָּן: 27 וּלְמַטֵּה[a] בְּנֵי־אָשֵׁר נָשִׂיא[b] אֲחִיהוּד[c] בֶּן־שֶׁלֹמִי: ל.ה[15] בתור
ל.ב חס
28 וּלְמַטֵּה[a] בְּנֵי־נַפְתָּלִי נָשִׂיא[b] פְּדַהְאֵל[c] בֶּן־עַמִּיהוּד[d]: 29 אֵלֶּה אֲשֶׁר ה[15] בתור
צִוָּה יְהוָה לְנַחֵל אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: פ ל
35 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל־יַרְדֵּן יְרִחוֹ ע בתור

[7]Mm 2815. [8]Mp contra textum. [9]Mm 1033. [10]Mm 1441. [11]Mm 1031. [12]Mm 1151. [13]Mm 265. [14]Mm 1358. [15]Mm 895. [16]Mm 155.

10 [a] l אֵיתִם– vel cf 7sq ; [b] l הַגְּ || **11** [a] ω מה– ; [b] ω^{Mss} הארׄ cf G || [c] prp לְעֵין cf 1 R 15,20; V + *Daphnim* || [d] G *Βηλα, Αρβηλα* || [e] ω אל || **12** [a] ω cf 5[c] || **15** [a] G *ἀπὸ νότου* || **17** [a] ω^{Mss} ינחילו; l וְנָחַל cf S et 29 || **18** [a] l לְנַחֵל cf GS et 29 || **20** [a] pc Mss ωGSV לׄ || [b] > pc Mss G*SV || **21** [a] nonn Mss ωGS אלדד cf 11,26sq || **22** [a] nonn Mss ωGSV לׄ || [b] > Ms G*S || [c] G^{BL} *Βακχιρ* || **23** [a] > 2 Mss SV || [b] ω חנאל || [c] G *Ουφι(δ)* || **24** [a] Ms ωGSV לׄ || [b] > SV || **25** [a] pc Mss GSV לׄ || [b] > G*SV || **26** [a] GSV לׄ || [b] sic L, mlt Mss Edd יָשָׂכָר || [c] > S || [d] G *Οζα*, S *'zwr* - עֹזוֹר || **27** [a] GSV לׄ || [b] > SV || [c] G* *Αχιωρ* || **28** [a] GSV לׄ || [b] > 2 Mss G*SV || [c] nonn Mss Edd דׄ– || [d–d] G* *υἱὸς Βεναμιουδ* (versio duplex).

ו בתור 50 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל־יַרְדֵּן יְרִחוֹ לֵאמֹר׃
51 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן
ב. ד15. ב16 אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן׃ 52 וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְאִבַּדְתֶּם
יח פסוק את את ראת ואת. ל. ל אֶת כָּל־מַשְׂכִּיֹּתָם וְאֶת כָּל־צַלְמֵי מַסֵּכֹתָם תְּאַבֵּדוּ וְאֶת כָּל־בָּמֹתָם
ג תַּשְׁמִידוּ׃ 53 וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ וישבתם וְיָשַׁבְתֶּם־בָּהּ כִּי לָכֶם נָתַתִּי אֶת־
ב17 הָאָרֶץ לָרֶשֶׁת אֹתָהּ׃ 54 וְהִתְנַחַלְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ בְּגוֹרָל לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם
ה18 לָרַב תַּרְבֶּו[a] אֶת־נַחֲלָתוֹ וְלַמְעַט תַּמְעִיט אֶת־נַחֲלָתוֹ אל[o] אֲשֶׁר־יֵצֵא
ג לוֹ שָׁמָּה[b] הַגּוֹרָל[c] לוֹ יִהְיֶה לְמַטּוֹת אֲבֹתֵיכֶם תִּתְנָחָלוּ׃ 55 וְאִם־לֹא
ל תוֹרִישׁוּ אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְהָיָה אֲשֶׁר תּוֹתִירוּ מֵהֶם לְשָׂכִים
יח. ב. ב בסיפ19 בְּעֵינֵיכֶם וְלִצְנִנִים[a] בְּצִדֵּיכֶם וְצָרְרוּ אֶתְכֶם[b] עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם
ב20 יֹשְׁבִים בָּהּ׃ 56 וְהָיָה כַּאֲשֶׁר דִּמִּיתִי לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֶעֱשֶׂה[a] לָכֶם׃ פ
34 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ סוף
ל אֲלֵהֶם כִּי־אַתֶּם בָּאִים אֶל־[a]הָאָרֶץ כְּנָעַן[a] זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּפֹּל
ד׳ לָכֶם בְּנַחֲלָה אֶרֶץ כְּנָעַן לִגְבֻלֹתֶיהָ׃ 3 וְהָיָה לָכֶם פְּאַת־נֶגֶב[a] מִמִּדְבַּר־
צִן עַל־יְדֵי אֱדוֹם וְהָיָה לָכֶם גְּבוּל נֶגֶב[a] מִקְצֵה יָם־הַמֶּלַח קֵדְמָה׃
ב. והיו חד מן ז בלישׁ כת ה רקר ו ה מנה בלישׁ 4 וְנָסַב לָכֶם הַגְּבוּל מִנֶּגֶב לְמַעֲלֵה עַקְרַבִּים[a] וְעָבַר צִנָּה וְהָיוּ[b] ח
כת כן[c]. ב חד מל וחד חס תּוֹצְאֹתָיו מִנֶּגֶב לְקָדֵשׁ בַּרְנֵעַ וְיָצָא חֲצַר־אַדָּר וְעָבַר עַצְמֹנָה׃ 5 וְנָסַב
ב מילין ג בטע וחד מן ב[d] בחרי לישנ הַגְּבוּל מֵעַצְמוֹן[a] נַחְלָה[b] מוֹצְרֵים וְהָיוּ[c] תּוֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה׃ 6 וּגְבוּל יָם[a]
ח מל בתור[e]. כנ ר״ם וְהָיָה[b] לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל וּגְבוּל[c] זֶה־יִהְיֶה לָכֶם גְּבוּל יָם[a]׃ 7 וְזֶה־יִהְיֶה
ג לָכֶם גְּבוּל צָפוֹן[a] מִן־הַיָּם הַגָּדֹל תְּתָאֲוּ לָכֶם הֹר[b] הָהָר׃ 8 מֵהֹר[a]
ב. ט ח5. ב כת כן. ב[f] הָהָר תְּתָאֲוּ לְבֹא חֲמָת[b] וְהָיוּ[c] תּוֹצְאֹת[d] הַגְּבֻל צְדָדָה[e]׃ 9 וְיָצָא הַגְּבֻל[f]
ל. ח זִפְרֹנָה וְהָיוּ[a] תּוֹצְאֹתָיו חֲצַר עֵינָן זֶה־יִהְיֶה לָכֶם גְּבוּל צָפוֹן[b]׃

15Mm 1296. 16Mm 1122. 17Mm 813. 18Mm 602. 19Mm 1030. 20Jes 14,24. Cp 34 1Mm 1031. 2Mm 1335. 3Mm 1032. 4Mm 73. 5Mm 355. 6Mp sub loco.

54 [a] nonn Mss 𝔪 בה– ‖ [b] 𝔪 שם, 𝔊 *τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ* = שָׁמָּה, > 𝔖 ‖ [c] > 𝔊* ‖ **55** [a] 𝔪 וּלְצַנִּים ‖ [b] > 𝔊* ‖ **56** [a] 𝔪 pr כן ‖ Cp 34,2 [a–a] Seb pc Mss 𝔪 ארץ כ׳; dl כנען ‖ **3** [a] 𝔪𝔊 בה– ‖ **4** [a] 𝔖 *dsprwjm* – סְפָרִים ‖ [b] K 𝔪 וְהָיָה (𝔪 id 5.8.9.12), Q ‖ [c] Jos 15,3 חֲצַרוֹן ‖ **5** [a] 𝔪𝔊𝔙 מנה– cf 4 ‖ [b] 𝔪 נחל ‖ [c] 𝔪 וְהָיָה cf 4[b] ‖ [d] 1 c 𝔪𝔊 הַיָּם; adde Jos 15,4b? ‖ **6** [a] 𝔪 ימה (cf קדמה 10) ‖ [b] 𝔪𝔊𝔖 יִהְיֶה ‖ [c] cf Jos 15,12.47 (13,23.27 Dt 3,16sq); 𝔪𝔊 וְגֹבַל, 𝔖 + suff 3 m sg ‖ **7** [a] 𝔪𝔊 נה– ‖ [b] 𝔊* *παρὰ τὸ ὄρος* cf 𝔙 ‖ **8** [a] 𝔊 *καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους*; 𝔪𝔖 ומ׳ ‖ [b] 𝔪 תה– ‖ [c] 𝔪 cf 5[c] ‖ [d] 𝔪𝔊 תוצאתו ‖ [e] 𝔪𝔊[o] צר׳ ‖ **9** [a] 𝔪 cf 5[c] ‖ [b] cf 7[a].

15 וַיַּחֲנוּ בְּרִפִידִם וְלֹא־הָיָה שָׁם מַיִם לָעָם לִשְׁתּוֹת׃ 15 וַיִּסְעוּ מֵרִפִידִם כה
16 וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר סִינָי׃ 16 וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִינָי וַיַּחֲנוּ בְּקִבְרֹת הַתַּאֲוָה׃
17 וַיִּסְעוּ מִקִּבְרֹת הַתַּאֲוָה וַיַּחֲנוּ בַּחֲצֵרֹת׃ 18 וַיִּסְעוּ מֵחֲצֵרֹת וַיַּחֲנוּ ד חס בתור⁷. ד חס בתור⁷
19 בְּרִתְמָה׃ 19 וַיִּסְעוּ מֵרִתְמָה וַיַּחֲנוּ בְּרִמֹּן פָּרֶץ׃ 20 וַיִּסְעוּ מֵרִמֹּן פָּרֶץ ל.ל.ש חס בלישׁ⁸. ט חס בלישׁ⁸
21 וַיַּחֲנוּ בְּלִבְנָה׃ 21 וַיִּסְעוּ מִלִּבְנָה וַיַּחֲנוּ בְּרִסָּה׃ 22 וַיִּסְעוּ מֵרִסָּה ל.ל
23 וַיַּחֲנוּ בְּקְהֵלָתָה׃ 23 וַיִּסְעוּ מִקְּהֵלָתָה וַיַּחֲנוּ בְּהַר־שָׁפֶר׃ 24 וַיִּסְעוּ ל.ל.ל
25 מֵהַר־שָׁפֶר וַיַּחֲנוּ בַּחֲרָדָה׃ 25 וַיִּסְעוּ מֵחֲרָדָה וַיַּחֲנוּ בְּמַקְהֵלֹת׃ ל.ל ב חד מל וחד חס⁹
26 וַיִּסְעוּ מִמַּקְהֵלֹת וַיַּחֲנוּ בְּתָחַת׃ 27 וַיִּסְעוּ מִתָּחַת וַיַּחֲנוּ בְּתָרַח׃
28 וַיִּסְעוּ מִתָּרַח וַיַּחֲנוּ בְּמִתְקָה׃ 29 וַיִּסְעוּ מִמִּתְקָה וַיַּחֲנוּ בְּחַשְׁמֹנָה׃ ל.ל.ל
30 וַיִּסְעוּ מֵחַשְׁמֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּמֹסֵרוֹת׃ 31 וַיִּסְעוּ מִמֹּסֵרוֹת וַיַּחֲנוּ בִּבְנֵי־ ל.ל
יַעֲקָן׃ 32 וַיִּסְעוּ מִבְּנֵי יַעֲקָן וַיַּחֲנוּ בְּחֹר הַגִּדְגָּד׃ 33 וַיִּסְעוּ מֵחֹר ל.ל.ל
הַגִּדְגָּד וַיַּחֲנוּ בְּיָטְבָתָה׃ 34 וַיִּסְעוּ מִיָּטְבָתָה וַיַּחֲנוּ בְּעַבְרֹנָה׃ 35 וַיִּסְעוּ ל.ל.ל
מֵעַבְרֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּעֶצְיֹן גָּבֶר׃ 36 וַיִּסְעוּ מֵעֶצְיֹן גָּבֶר וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר־ ל
צִן הוּא קָדֵשׁ׃ 37 וַיִּסְעוּ מִקָּדֵשׁ וַיַּחֲנוּ בְּהַר הָהָר בִּקְצֵה אֶרֶץ אֱדוֹם׃
38 וַיַּעַל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֶל־הַר הָהָר עַל־פִּי יְהוָה וַיָּמָת שָׁם בִּשְׁנַת ב¹⁰
הָאַרְבָּעִים לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי ג¹¹.¹²
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ׃ 39 וְאַהֲרֹן בֶּן־שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים וּמְאַת שָׁנָה בְּמֻתוֹ בְּהֹר ג חס¹³
הָהָר׃ ס 40 וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד וְהוּא־יֹשֵׁב בַּנֶּגֶב בְּאֶרֶץ
כְּנַעַן בְּבֹא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 41 וַיִּסְעוּ מֵהֹר הָהָר וַיַּחֲנוּ בְּצַלְמֹנָה׃ 42 וַיִּסְעוּ
מִצַּלְמֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּפוּנֹן׃ 43 וַיִּסְעוּ מִפּוּנֹן וַיַּחֲנוּ בְּאֹבֹת׃ 44 וַיִּסְעוּ ל.ל
מֵאֹבֹת וַיַּחֲנוּ בְּעִיֵּי הָעֲבָרִים בְּגְבוּל מוֹאָב׃ 45 וַיִּסְעוּ מֵעִיִּם וַיַּחֲנוּ
בְּרִיכֵן גָּד׃ 46 וַיִּסְעוּ מִדִּיבֹן גָּד וַיַּחֲנוּ בְּעַלְמֹן דִּבְלָתָיְמָה׃ 47 וַיִּסְעוּ ל.ל.ב
מֵעַלְמֹן דִּבְלָתָיְמָה וַיַּחֲנוּ בְּהָרֵי הָעֲבָרִים לִפְנֵי נְבוֹ׃ 48 וַיִּסְעוּ מֵהָרֵי ב
הָעֲבָרִים וַיַּחֲנוּ בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃ 49 וַיַּחֲנוּ עַל־הַיַּרְדֵּן
מִבֵּית הַיְשִׁמֹת עַד אָבֵל הַשִּׁטִּים בְּעַרְבֹת מוֹאָב׃ ס ¹⁴ד

⁷Mm 1026. ⁸Mm 653. ⁹Mm 1027. ¹⁰1 Ch 26,31. ¹¹Mm 116. ¹²Mm 1028. ¹³Mm 1029. ¹⁴Mm 2891.

20 a. **21** a 𝔐(G) לִבוֹנָה ‖ **22** a. **23** a G *Μακελλαθ* cf 25sq ‖ **26** a. **27** a G *Καταα θ* ‖ **28** a. **29** a 𝔐^{Mss} מתיקה ‖ **29** b. **30** a G *Σελμωνα* ‖ **30** b huc tr 36b–41a? ‖ **32** a. **33** a nonn Mss 𝔊𝔙 הַר ‖ **32** b. **33** b 𝔐 –דה– ‖ **36** a cf 30b ‖ b G + add ‖ **38** a–a > G* ‖ b 𝔖 *qdmj'* = primo ‖ **40** a 𝔖 ut 21,1 ‖ **42** a. **43** a 𝔐G𝔖 פינן ‖ **44** a. **45** a G *Γαι* = עי?, 𝔖𝔗 ut 21,11[a] ‖ **44** b G *ἐν τῷ πέραν*, 𝔖𝔗 ut 21,11 (id 47sq) ‖ **49** a G *ἀνὰ μέσον* ‖ b 𝔐 שָׁ׳.

35 וְאֶת־עַטְרֹת[a] שׁוֹפָן[b] וְאֶת־יַעְזֵר וְיָגְבְּהָה[c]׃ 36 וְאֶת־בֵּית[a] נִמְרָה וְאֶת־
35
36

ל חס. ל. ב

בֵּית הָרָן עָרֵי מִבְצָר וְגִדְרֹת צֹאן׃ 37 וּבְנֵי רָאוּבֵן בָּנוּ אֶת־חֶשְׁבּוֹן
23 ג
37

וְאֶת־אֶלְעָלֵא[a] וְאֶת קִרְיָתָיִם׃ 38 [a]וְאֶת־נְבוֹ[a] וְאֶת־[b]בַּעַל מְעוֹן[b] [c]מוּסַכַּת[c]
ל כת א. ב כת כן
38

שֵׁם[c] וְאֶת־שִׂבְמָה וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁמֹת[d] אֶת־שְׁמוֹת הֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנוּ׃
ג בלישׁ[24]. ה ג מל וב חס[25]
39 [a]וַיֵּלְכוּ בְּנֵי[a] מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה גִּלְעָדָה וַיִּלְכְּדָהּ[b] וַיּוֹרֵשׁ[c] אֶת־הָאֱמֹרִי
39

אֲשֶׁר־בָּהּ׃ 40 וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־הַגִּלְעָד לְמָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה וַיֵּשֶׁב בָּהּ׃
40

יו ר״פ וס״פ תד. ל

41 וְיָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה הָלַךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־חַוֹּתֹיהֶם[a] וַיִּקְרָא אֹתָהֶן חַוֹּת
41

ד בטע[26]. ג לא מפק ה[27]

יָאִיר׃ 42 וְנֹבַח[a] הָלַךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־קְנָת וְאֶת־בְּנֹתֶיהָ וַיִּקְרָא לָהּ[a]
42

נֹבַח[c] בִּשְׁמוֹ׃ פ קיב׃

33 1 אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאֹתָם
סדר מסעי

ב וס״פ. כט בתור. ל

בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃ 2 וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל־פִּי
2

לי. סד

יְהוָה וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם׃ 3 וַיִּסְעוּ מֵרַעְמְסֵס בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן
3

סד

בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן[a] מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח יָצְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
ג. ב
ל

בְּיָד רָמָה לְעֵינֵי כָּל־מִצְרָיִם׃ 4 וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים אֵת[a] אֲשֶׁר הִכָּה
4

יְהוָה בָּהֶם [b]כָּל־בְּכוֹר[b] וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה יְהוָה שְׁפָטִים׃ 5 וַיִּסְעוּ
5

בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס וַיַּחֲנוּ בְּסֻכֹּת׃ 6 וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת וַיַּחֲנוּ בְּאֵתָם
6

אֲשֶׁר בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר׃ 7 וַיִּסְעוּ מֵאֵתָם וַיָּשָׁב[a] עַל־פִּי הַחִירֹת אֲשֶׁר
7

ג דמטע[a]

עַל־פְּנֵי בַּעַל צְפֹן וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי מִגְדֹּל׃ 8 וַיִּסְעוּ מִפְּנֵי[a] הַחִירֹת וַיַּעַבְרוּ
8

יב[5]. ג[6]

בְתוֹךְ־הַיָּם הַמִּדְבָּרָה וַיֵּלְכוּ [c]דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים[c] בְּמִדְבַּר אֵתָם[b] וַיַּחֲנוּ
ב. ל

בְּמָרָה׃ 9 וַיִּסְעוּ מִמָּרָה וַיָּבֹאוּ [c]אֵילִמָה וּ[c]בְאֵילִם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת
9

מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ שָׁם׃ 10 וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם וַיַּחֲנוּ עַל־יַם־סוּף׃
10

11 וַיִּסְעוּ מִיַּם־סוּף וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר־סִין׃ 12 וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר־סִין וַיַּחֲנוּ
11
12

ל. ל. ל

בְּדָפְקָה[a]׃ 13 וַיִּסְעוּ מִדָּפְקָה[a] וַיַּחֲנוּ בְּאָלוּשׁ[b]׃ 14 וַיִּסְעוּ מֵאָלוּשׁ
13
14
a

[23] Mm 4039. [24] Mm 1859. [25] Mm 1301. [26] Mm 3948. [27] Mm 3154. Cp 33 [1] חד למצאיהם Prv 4,22. [2] Mm 462. [3] Mm 2953. [4] Mm 1025. [5] Mm 757. [6] Mm 1730.

35 [a] > G*; V + *et* || [b] 𝔪 שפים, G *Σωφαρ (-φαν)* || [c] 𝔪[Mss] בחה– || **36** [a] > G* || **37** [a] nonn Mss 𝔪 לה– || **38** [a–a] > G* || [b–b] 𝔪[Mss]S בעלמון || [c–c] l (gl ad בעל מ׳) בֵּת שֶׁם propter בשן in 3) || [d] G(S) *κατὰ τὰ ὀνόματα αὐτῶν*, l בְּשֻׁמֹתָן || **39** [a–a] G sg (Ms בֶּן); l וילך cf 40 || [b] l הָלַךְ– || [c] 𝔪S𝔗[J] ויורישו || **41** [a] 𝔪 תים– || **42** [a] G *καὶ Ναβαυ* cf [c] || [b] G *αὐτάς* = לָהֶן || [c] G *Ναβωθ* cf [a] || **Cp 33,3** [a] ga׳ya eras || **4** [a] huc tr [b–b]? cf S𝔙 || [b–b] cf [a] || **7** [a] l c 𝔪𝔗[J] pl; G(S) *καὶ παρενέβαλον* = ויחנו cf Ex 14,2 || **8** [a] l c Seb mlt Mss 𝔪S𝔙 מִפְּנֵי? || [b] G *αὐτοί* = אֹתָם? || **12** [a]. **13** [a] G(S) *Ραφακα* = ר׳ || **13** [b]. **14** [a] 𝔪 אלישׁ.

20 נַחֲלָתֵנוּ אִתָּנוּ מֵעֵבֶר הַיַּרְדֵּן[a] מִזְרָחָה׃ פ 20 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם׀ יז מל בתורה[11]
מֹשֶׁה אִם־תַּעֲשׂוּן אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אִם[a]־תֵּחָלְצוּ לִפְנֵי יְהוָה לַמִּלְחָמָה׃ יד[12]
21 וְעָבַר לָכֶם כָּל־חָלוּץ אֶת־הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי יְהוָה עַד הוֹרִישׁוֹ אֶת־
22 אֹיְבָיו מִפָּנָיו׃ 22 וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה וְאַחַר תָּשֻׁבוּ[a] וְהְיִיתֶם כג. כ
נְקִיִּם[b] מֵיְהוָה וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהָיְתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לַאֲחֻזָּה לִפְנֵי יג[13]
23 יְהוָה׃ 23 וְאִם־לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן הִנֵּה[a] חֲטָאתֶם לַיהוָה וּדְעוּ חַטַּאתְכֶם[b] יג[14]. ד דמטע
24 אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם׃ 24 בְּנוּ־לָכֶם עָרִים לְטַפְּכֶם וּגְדֵרֹת לְצֹנַאכֶם[a] ב[14]. יז מפל א[15]
25 וְהַיֹּצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ׃ 25 וַיֹּאמֶר[a] בְּנֵי־גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן אֶל־ יב סביר
26 מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ יַעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי מְצַוֶּה׃ 26 טַפֵּנוּ[a] נָשֵׁינוּ[b] מִקְנֵנוּ[c] יג[16]
27 וְכָל־בְּהֶמְתֵּנוּ יִהְיוּ־שָׁם[d] בְּעָרֵי הַגִּלְעָד׃ 27 וַעֲבָדֶיךָ יַעַבְרוּ כָּל־ ב[16]
28 חֲלוּץ צָבָא לִפְנֵי יְהוָה לַמִּלְחָמָה כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי דֹּבֵר׃ 28 וַיְצַו יב[17]
לָהֶם מֹשֶׁה אֶת אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶת יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְאֶת־רָאשֵׁי אֲבוֹת ז דמטע בטע[18]. ב[19]. ל. עה
29 הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 29 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִם־יַעַבְרוּ בְנֵי־גָד
וּבְנֵי־רְאוּבֵן׀ אִתְּכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן כָּל־חָלוּץ לַמִּלְחָמָה לִפְנֵי יְהוָה
וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵיכֶם וּנְתַתֶּם לָהֶם אֶת־אֶרֶץ הַגִּלְעָד לַאֲחֻזָּה׃ ג
30 וְאִם־לֹא יַעַבְרוּ חֲלוּצִים אִתְּכֶם[a] וְנֶאֶחֱזוּ בְתֹכְכֶם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃ יג בתור ב מנה חס
31 וַיַּעֲנוּ בְנֵי־גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן לֵאמֹר אֵת[a] אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה[b] אֶל־עֲבָדֶיךָ ה
32 כֵּן נַעֲשֶׂה׃ 32 נַחְנוּ[a] נַעֲבָר חֲלוּצִים לִפְנֵי יְהוָה אַרְצָה[b] כְּנָעַן וְאִתָּנוּ[c] ג ב סת וחד קמ[20]. ד. ה דמטע
33 אֲחֻזַּת נַחֲלָתֵנוּ מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃ 33 וַיִּתֵּן לָהֶם׀ מֹשֶׁה לִבְנֵי־גָד וְלִבְנֵי יא ר״פ וס״פ נ[21]
רְאוּבֵן וְלַחֲצִי׀ שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה[a] בֶּן־יוֹסֵף אֶת־מַמְלְכֹת סִיחֹן מֶלֶךְ ל
הָאֱמֹרִי וְאֶת־מַמְלֶכֶת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הָאָרֶץ[c] לְעָרֶיהָ בִּגְבֻלֹת עָרֵי ל. ל. ל וכת חס[22]
34 הָאָרֶץ סָבִיב׃ 34 וַיִּבְנוּ בְנֵי־גָד אֶת־דִּיבֹן וְאֶת־עַטָרֹת וְאֶת עֲרֹעֵר׃ ל חס

[11] Mm 250. [12] Mm 393. [13] Mm 1023. [14] Jos 15,41. [15] Mm 411. [16] וחד בערי גלעד Jdc 12,7. [17] Dt 25,10. [18] Mm 2139. [19] Mm 1065. [20] Mm 1024. [21] Mm 729. [22] Mm 2241.

19 [a] mlt Mss ‖ **20** [a] nonn Mss $\mathfrak{M}^{Mss}$ ואם ‖ **22** [a] $\mathfrak{M}$ –בן ‖ [b] $\mathfrak{M}$ נקוים, $\mathfrak{M}^{Mss}$ נקואים ‖ **23** [a] > ΘΣ; Seb וה׳ ‖ [b] $\mathfrak{M}$Σ pl ‖ **24** [a] 1 c mlt Mss $\mathfrak{M}$ לצאנכם ‖ [b] $\mathfrak{M}$ שון– ‖ **25** [a] 1 c Seb nonn Mss $\mathfrak{M}$ΘΣ pl ‖ **26** [a] mlt Mss טפינו ‖ [b] $\mathfrak{M}$ΘΣ נ׳ ‖ [c] mlt Mss $\mathfrak{M}$ ut 16[a], Ms $\mathfrak{M}$Σ ומ׳; > Θ* ‖ [d] [d] Θ*Σ om שם, in 6.16 פה (recte); l ונושבם cf 17b ‖ **30** [a] Θ + add ‖ **31** [a] 2 Mss $\mathfrak{T}^{J}$ + כל־ ‖ [b] l אדני? ut 25.27 ‖ **32** [a] $\mathfrak{M}$ אנ׳ ‖ [b] Seb ארצה ‖ [c] Θ καὶ δώσετε = ויתנו, prp תתה(ו) ואתנו aut ואתנו (a אתה cf 19b); l prb וזו ‖ **33** [a] $\mathfrak{M}$ המ׳ cf 1[a] ‖ [b] Θ* υἱῶν ut 36,12[b] ‖ [c] $\mathfrak{M}$ א׳.

בְּנֵי־גָ֣ד[a] וּבְנֵ֣י רְאוּבֵ֗ן וַיֹּאמְר֤וּ אֶל־מֹשֶׁה֙ וְאֶל־אֶלְעָזָ֣ר הַכֹּהֵ֔ן וְאֶל־
נְשִׂיאֵ֖י הָעֵדָ֑ה לֵאמֹֽר׃ 3 עֲטָר֣וֹת וְדִיבֹ֗ן וְיַעְזֵ֤ר וְנִמְרָה֙ וְחֶשְׁבּ֣וֹן וְאֶלְעָלֵ֔ה 3
וּשְׂבָ֖ם[a] וּנְבֹ֣ו וּבְעֹ֑ן[b]׃ 4 הָאָ֗רֶץ אֲשֶׁ֨ר הִכָּ֤ה[a] יְהוָה֙ לִפְנֵ֣י עֲדַת֔[b] יִשְׂרָאֵ֖ל 4 ל. ל. הי ר״פ מיחד³. יא
אֶ֣רֶץ מִקְנֶ֔ה הִ֖וא וְלַעֲבָדֶ֑יךָ מִקְנֶֽה׃ ס 5 וַיֹּאמְרוּ֙ אִם־מָצָ֣אנוּ֔ חֵ֥ן 5 ג. ל
בְּעֵינֶ֖יךָ יִתֵּ֣ן אֶת־הָאָ֣רֶץ הַזֹּ֗את לַעֲבָדֶ֙יךָ֙ לַאֲחֻזָּ֔ה אַל־[a]תַּעֲבִרֵ֖נוּ אֶת־ סו. ז׳. ל וחס
הַיַּרְדֵּֽן׃ 6 וַיֹּ֣אמֶר מֹשֶׁ֗ה לִבְנֵי־גָד֙ וְלִבְנֵ֣י רְאוּבֵ֔ן הַאֲחֵיכֶ֖ם יָבֹ֣אוּ 6 ל
לַמִּלְחָמָ֑ה וְאַתֶּ֖ם תֵּשְׁבוּ פֹּֽה׃ 7 וְלָמָּה֙ תְּנִאֻ֣ון[a] אֶת־לֵ֔ב בְּנֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל 7 ח ר״פ. תניאן
מֵֽעֲבֹר֙ אֶל־הָאָ֔רֶץ אֲשֶׁר־נָתַ֥ן לָהֶ֖ם יְהוָֽה׃ 8 כֹּה֙ עָשׂ֣וּ אֲבֹתֵיכֶ֔ם בְּשָׁלְחִ֥י 8 ל
אֹתָ֖ם מִקָּדֵ֣שׁ בַּרְנֵ֑עַ לִרְא֖וֹת אֶת־הָאָֽרֶץ׃ 9 וַיַּעֲל֣וּ עַד־נַ֠חַל אֶשְׁכֹּ֨ול 9 ל
וַיִּרְא֤וּ אֶת־הָאָ֙רֶץ֙ וַיְנִיא֣וּ אֶת־לֵ֔ב בְּנֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל לְבִלְתִּי־בֹ֥א אֶל־הָאָ֖רֶץ
אֲשֶׁר־נָתַ֥ן לָהֶ֖ם יְהוָֽה׃ 10 וַיִּֽחַר־אַ֥ף יְהוָ֛ה בַּיֹּ֥ום הַה֖וּא וַיִּשָּׁבַ֥ע לֵאמֹֽר׃ 10
11 אִם־יִרְא֣וּ הָאֲנָשִׁ֗ים[a] הָעֹלִ֛ים מִמִּצְרַ֥יִם מִבֶּן־ עֶשְׂרִ֥ים שָׁנָ֖ה וָמָ֑עְלָה[b] 11 ר״פ בסיס
אֶת־הָאֲדָמָ֞ה אֲשֶׁ֣ר נִשְׁבַּ֗עְתִּי לְאַבְרָהָם֙ לְיִצְחָ֣ק וּלְיַעֲקֹ֔ב כִּ֥י לֹא־מִלְא֖וּ ג בליש. כ
אַחֲרָֽי׃ 12 בִּלְתִּ֞י כָּלֵ֣ב בֶּן־יְפֻנֶּ֗ה[c] הַקְנִזִּי֙[a] וִיהוֹשֻׁ֣עַ בִּן־נ֔וּן כִּ֥י מִלְא֖וּ 12 ג חס ול בליש?
אַחֲרֵ֥י יְהוָֽה׃ 13 וַיִּֽחַר־אַ֤ף יְהוָה֙ בְּיִשְׂרָאֵ֔ל וַיְנִעֵ֖ם בַּמִּדְבָּ֣ר אַרְבָּעִ֑ים 13
עַ֣ד תֹּ֠ם כָּל־הַדֹּ֨ור הָעֹשֶׂ֧ה הָרַ֛ע בְּעֵינֵ֖י יְהוָֽה׃ 14 וְהִנֵּ֥ה קַמְתֶּ֛ם 14 לנ בתור
תַּ֥חַת אֲבֹתֵיכֶ֖ם תַּרְבּ֣וּת אֲנָשִׁ֣ים חַטָּאִ֑ים לְסֹ֣פֹות[a] עֹ֗וד עַל֙ חֲרֹ֣ון אַ֔ף ל. ל
יְהוָ֖ה אֶל־[b]יִשְׂרָאֵֽל׃ 15 כִּֽי תְשׁוּבֻ֥ן מֵאַחֲרָ֖יו וְיָסַ֣ף עֹ֑וד לְהַנִּיחֹו֙[a] בַּמִּדְבָּ֔ר 15 ז׳ וכל משחתיך למלך דכות ב מ א
וְשִׁחַתֶּ֖ם לְכָל־הָעָ֥ם הַזֶּֽה׃ ס 16 וַיִּגְּשׁ֤וּ אֵלָיו֙ וַיֹּאמְר֔וּ גְּדֵרֹ֥ת צֹ֖אן 16 ל״ו
נִבְנֶ֣ה לְמִקְנֵ֑נוּ[a] פֹּ֖ה וְעָרִ֥ים לְטַפֵּֽנוּ׃ 17 וַאֲנַ֨חְנוּ֙ נֶחְלָ֣ץ חֻשִׁ֔ים[a] לִפְנֵ֖י בְּנֵ֣י 17 ב בתרי לישנ?
יִשְׂרָאֵ֑ל עַ֚ד אֲשֶׁר אִם־הֲבִיאֹ֣נֵם אֶל־[b]מְקוֹמָ֔ם וְיָשַׁ֥ב טַפֵּ֖נוּ בְּעָרֵ֥י הַמִּבְצָ֖ר ל וחס. ב״ו
מִפְּנֵ֥י יֹשְׁבֵ֖י הָאָֽרֶץ׃ 18 לֹ֣א נָשׁ֔וּב אֶל־בָּתֵּ֖ינוּ עַ֣ד הִתְנַחֵ֣ל[a] בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל 18 ז ר״פ בסיס. ל
אִ֥ישׁ נַחֲלָתֹֽו׃[b] 19 כִּ֣י לֹ֤א נִנְחַל֙[a] אִתָּ֔ם מֵעֵ֖בֶר לַיַּרְדֵּ֑ן וָהָ֗לְאָה כִּ֥י בָאָ֛ה 19 ל. לו

[3]Mm 4 et Mm 944. [4]Mm 419. [5]Mm 723. [6]Mm 1020. [7]Mm 3730. [8]Mm 1021. [9]Mp sub loco. [10]Mm 1022.

2 [a] GS invers (id G* 25.29.31, ωS 6.25.29.31.33) || **3** [a] 1 c ωG וְשִׁבְמָה ut 38 || [b] 1 **4** [a] G *παρέδωκεν* || [b] G(Σ𝔙) *τῶν υἱῶν* = בְּנֵי || **5** [a] בַּעַל מ׳ = 38 בֵּית מָעֹן = וּבַעַל ωGSϑ וְאֶל || **7** [a] 1 c Q תְּנִיאוּן cf 9; K תְּנִיאוּן. ωMss תָּנִיאוּ || **11** [a] G(𝔙) + *οὗτοι* || [b] G + *οἱ ἐπιστάμενοι τὸ κακὸν καὶ τὸ ἀγαθόν* || **12** [a] G *ὁ διακεχωρισμένος* || הָאֱלָה || [b] G לְהַנִּיעֲכֶם — cf 13 || **16** [a] mlt Mss **14** [a] 1 לָסֶפֶת cf Vrs || [b] ω על || **15** [a] S *lmṭ'jwtkwn* — ω ונינו — || **17** [a] G(𝔙) *προφυλακήν*, 1 חֲמֻשִׁים || **18** [a] ω לו— || [b] ω נ׳ את.

38 לַיהוָה מִן־הַצֹּאן שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמֵשׁ[a] וְשִׁבְעִים׃ 38 וְהַבָּקָר[a] שִׁשָּׁה
39 וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף וּמִכְסָם לַיהוָה שִׁבְעִים׃ 39 וַחֲמֹרִים שְׁלֹשִׁים
40 אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וּמִכְסָם לַיהוָה אֶחָד וְשִׁשִּׁים׃ 40 וְנֶפֶשׁ אָדָם שִׁשָּׁה יו ר״פ וס״פ חד
41 עָשָׂר אָלֶף וּמִכְסָם לַיהוָה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים נָפֶשׁ׃ 41 וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־
מֶכֶס תְּרוּמַת יְהוָה לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
42 וּמִמַּחֲצִית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָצָה מֹשֶׁה מִן־הָאֲנָשִׁים הַצֹּבְאִים׃ ל. 22ג
43 וַתְּהִי מְחֵצַת[a] הָעֵדָה מִן־הַצֹּאן שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף
44 שְׁבַעַת[b] אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ 44 וּבָקָר שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף׃
45 וַחֲמֹרִים שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ 46 וְנֶפֶשׁ אָדָם שִׁשָּׁה עָשָׂר
47 אָלֶף׃ 47 וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִמַּחֲצַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל [a]אֶת־הָאֶחְזָ[a]אֶחָד מִן־ ב חס.
ד פסוק׳ מן מן ומן׳ד
הַחֲמִשִּׁים מִן־הָאָדָם וּמִן־הַבְּהֵמָה וַיִּתֵּן אֹתָם לַלְוִיִּם[b] שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת ח״ל 24
48 מִשְׁכַּן יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ 48 וַיִּקְרְבוּ אֶל־מֹשֶׁה
הַפְקֻדִּים אֲשֶׁר לְאַלְפֵי הַצָּבָא שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת׃ ד בלית
49 וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה עֲבָדֶיךָ נָשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר
50 בְּיָדֵנוּ[a] וְלֹא־נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ׃ 50 וַנַּקְרֵב אֶת־קָרְבַּן יְהוָה אִישׁ אֲשֶׁר
מָצָא כְלִי־[a]זָהָב אֶצְעָדָה וְצָמִיד טַבַּעַת עָגִיל וְכוּמָז לְכַפֵּר עַל־ נ״ל. ב.
51 נַפְשֹׁתֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה׃ 51 וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־[a]הַזָּהָב מֵאִתָּם יו״ל 2
52 כָּל כְּלִי מַעֲשֶׂה׃ 52 וַיְהִי ׀ כָּל־[a]זְהַב הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הֵרִימוּ לַיהוָה יו״ל 27. ד.
שִׁשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף שְׁבַע[b]־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל מֵאֵת שָׂרֵי הָאֲלָפִים 5
וּמֵאֵת שָׂרֵי הַמֵּאוֹת׃ 53 [a]אַנְשֵׁי[b] הַצָּבָא בָּזְזוּ אִישׁ לוֹ׃ 54 וַיִּקַּח מֹשֶׁה 5
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֵת שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וַיָּבִאוּ אֹתוֹ יו״ל 20. לו
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד זִכָּרוֹן לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי יְהוָה׃ פ
(ל) 32 1 וּמִקְנֶה רַב הָיָה לִבְנֵי רְאוּבֵן וְלִבְנֵי־גָד[a] עָצוּם מְאֹד וַיִּרְאוּ נ׳ וגד בן יו ר״פ וס״פ חד
2 אֶת־אֶרֶץ יַעְזֵר וְאֶת־אֶרֶץ גִּלְעָד וְהִנֵּה הַמָּקוֹם מָקוֹם מִקְנֶה׃ 2 וַיָּבֹאוּ ב וכל בארץ דכות ב מ ב׳

22 Mm 1018. 23 Mm 422. 24 Mm 808. 25 Mm 622. 26 Mm 1904. 27 Mm 2217. Cp 32 1 Mm 1019. 2 Jdc 10,4 et 1 Ch 2,22.

37 [a] שׁה 𝔪 – ‖ 38 [a] וב׳ 𝔪 ‖ 43 [a] 𝔪 צית – ‖ [b] mlt Mss 𝔪𝔊𝔖𝔗𝔍 וְשׁ׳ ‖ 47 [a–a] > 𝔊* שׁע, dl? cf 30[a] ‖ [b] 𝔪 אל־הל׳ – ‖ 49 [a] mlt Mss Edd דינו –, ‖ 50 [a] Seb nonn Mss כלי ‖ 52 [a] > pc Mss 𝔪 ‖ [b] Seb nonn Mss 𝔪𝔊𝔖𝔗𝔍 וּשׁ׳ ‖ 53 [a] 𝔙 alit ‖ [b] 𝔊 *καὶ οἱ ἄνδρες*, l וְאִ׳? ‖ Cp 32,1 [a] 𝔪 + וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה, id 2 (post ראובן) 6.25.29.31 (cf 33).

ל, ט ר״פ בסימן[10]. הַשְׁבִיעִי אַתֶּם וּשְׁבִיכֶם׃ [c] 20 וְכָל־בֶּגֶד וְכָל־כְּלִי־עוֹר וְכָל־מַעֲשֵׂה
ה״ו. ל עִזִּים וְכָל־כְּלִי־עֵץ תִּתְחַטָּאוּ׃ ס 21 וַיֹּאמֶר [a] אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן [a]
ג אֶל־אַנְשֵׁי הַצָּבָא הַבָּאִים לַמִּלְחָמָה [b] זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה
י״ג. י״ד יְהוָה [c] אֶת־מֹשֶׁה׃ 22 אַךְ אֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַכֶּסֶף אֶת [a] -הַנְּחֹשֶׁת אֶת
ל. ד חס הַבַּרְזֶל אֶת־הַבְּדִיל וְאֶת־הָעֹפֶרֶת׃ 23 כָּל דָּבָר אֲשֶׁר־יָבֹא בָּאֵשׁ
ט״ו [a] תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ [b] וְטָהֵר אַךְ בְּמֵי נִדָּה יִתְחַטָּא וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־יָבֹא
ט״ז בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַמָּיִם׃ [b] 24 וְכִבַּסְתֶּם בִּגְדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וּטְהַרְתֶּם
ה וְאַחַר תָּבֹאוּ אֶל־הַמַּחֲנֶה [a] ׃ פ 25 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ ס
26 שָׂא אֶת רֹאשׁ מַלְקוֹחַ [a] הַשְּׁבִי בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה אַתָּה וְאֶלְעָזָר
י הַכֹּהֵן וְרָאשֵׁי אָבוֹת הָעֵדָה׃ 27 וְחָצִיתָ אֶת־הַמַּלְקוֹחַ בֵּין תֹּפְשֵׂי
הַמִּלְחָמָה הַיֹּצְאִים לַצָּבָא וּבֵין כָּל־הָעֵדָה׃ 28 וַהֲרֵמֹתָ מֶכֶס לַיהוָה
מֵאֵת אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיֹּצְאִים לַצָּבָא אֶחָד [a] נֶפֶשׁ מֵחֲמֵשׁ הַמָּאוֹת [b]
י״ז מִן־הָאָדָם [c] וּמִן־הַבָּקָר [d] וּמִן־הַחֲמֹרִים [d] וּמִן־הַצֹּאן [e] ׃ 29 מִמַּחֲצִיתָם
ב חס תִּקָּח [a] וְנָתַתָּה לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן תְּרוּמַת [b] יְהוָה׃ 30 וּמִמַּחֲצִת בְּנֵי־
י״ח. י״ט יִשְׂרָאֵל תִּקַּח ׀ אֶחָד [a] אֶחָז מִן־הַחֲמִשִּׁים מִן־הָאָדָם מִן [b] -הַבָּקָר מִן־
הַחֲמֹרִים וּמִן־הַצֹּאן מִכֹּל [b] -הַבְּהֵמָה וְנָתַתָּה אֹתָם לַלְוִיִּם שֹׁמְרֵי
מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יְהוָה׃ 31 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר
ל וכל בזוי דמשלי דכוות צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ 32 וַיְהִי הַמַּלְקוֹחַ יֶתֶר הַבַּז אֲשֶׁר בָּזְזוּ עַם
הַצָּבָא צֹאן שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וְשִׁבְעִים אֶלֶף וַחֲמִשֶּׁת־אֲלָפִים׃ 33 וּבָקָר
34 שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים אָלֶף׃ 34 וַחֲמֹרִים אֶחָד וְשִׁשִּׁים אָלֶף׃ 35 וְנֶפֶשׁ אָדָם
35 מִן־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר כָּל נֶפֶשׁ שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף׃
ד דגש 36 וַתְּהִי הַמֶּחֱצָה חֵלֶק הַיֹּצְאִים בַּצָּבָא מִסְפַּר הַצֹּאן [a] שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת
כ בטע ר״פ 37 אֶלֶף וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף וְשִׁבְעַת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ 37 וַיְהִי הַמֶּכֶס

[10] Mm 881. [11] Mm 945. [12] Mm 1012. [13] Mm 1904. [14] Mm 320. [15] Mm 1013. [16] Mm 1014. [17] Mm 3911. [18] Mm 1015. [19] Mm 808. [20] Mm 1016. [21] Mm 1017.

19 [c] יתכם — ‖ **20** [a] l תִּתְחַטָּאוּ? cf ΘS ‖ **21** [a–a] משה אל א׳ ה׳ אֱמֹר ‖ [b] l מִמִּ׳? ‖ [b–b] ע׳f ΘSTʲ ‖ [c–c] > ‖ **22** [a] mlt Mss ‖ ואת ΘSTʲע ‖ **23** [a–a] > Θ* (homtel) ‖ [b] מֵ׳ ‖ alit ‖ **24** [a] + 21–24 זוז ‖ **26** [a] המ׳ ‖ **28** [a] אחת, sed prb נפש dl ‖ [b] nonn Mss ‖ ומכל Ms Θ + ומן־הבהמה (ex 30) ‖ [c] הבהמה cf [c] ‖ **29** [a] l c ‖ [b] את ת׳ ‖ **30** [a] dl? cf Θ*STʲע ‖ [b] ומ׳ ‖ **36** [a] צ׳.

[c–c] Θ* *καὶ ἀπὸ τῶν αἰγῶν* (et invers) ‖ [d–d] Θ* *καὶ ἀπὸ τῶν αἰγῶν* (et invers)

לֵאמֹר֙ הֵחָלְצ֣וּ[a] מֵאִתְּכֶ֔ם אֲנָשִׁ֖ים לַצָּבָ֑א וְיִהְי֥וּ[b] עַל־מִדְיָ֖ן לָתֵ֥ת נִקְמַת־ ל. יא רפ״ז[2]
4 יְהוָ֖ה בְּמִדְיָֽן: 4 אֶ֚לֶף לַמַּטֶּ֔ה אֶ֚לֶף לַמַּטֶּ֔ה לְכֹ֖ל מַטּ֣וֹת יִשְׂרָאֵ֑ל
5 תִּשְׁלְח֥וּ לַצָּבָ֖א: 5 וַיִּמָּסְר֣וּ[a] מֵאַלְפֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל אֶ֚לֶף לַמַּטֶּ֔ה שְׁנֵ֥ים עָשָׂ֖ר ל
6 אֶ֣לֶף חֲלוּצֵ֑י צָבָֽא: 6 וַיִּשְׁלַ֥ח אֹתָ֛ם מֹשֶׁ֖ה אֶ֚לֶף לַמַּטֶּ֔ה לַצָּבָ֑א אֹתָ֣ם
וְאֶת־פִּינְחָ֞ס בֶּן־אֶלְעָזָ֤ר הַכֹּהֵן֙ לַצָּבָ֔א[a] וּכְלֵ֥י הַקֹּ֖דֶשׁ וַחֲצֹצְר֥וֹת ל
7 הַתְּרוּעָ֖ה בְּיָדֽוֹ: 7 וַיִּצְבְּא֗וּ עַל־מִדְיָן֙ כַּאֲשֶׁ֣ר צִוָּ֔ה יְהוָ֖ה אֶת־מֹשֶׁ֑ה ל
8 וַיַּהַרְג֖וּ כָּל־זָכָֽר: 8 וְאֶת־מַלְכֵ֣י מִדְיָ֗ן הָרְג֤וּ עַל־חַלְלֵיהֶם֙ אֶת־אֱוִ֣י ל
וְאֶת־רֶ֔קֶם וְאֶת־צ֥וּר וְאֶת־חוּר֖ וְאֶת־רֶ֣בַע חֲמֵ֣שֶׁת מַלְכֵ֣י מִדְיָ֑ן וְאֶת־[3] ג
9 בִּלְעָ֥ם בֶּן־בְּע֖וֹר הָרְג֥וּ בֶחָֽרֶב: 9 וַיִּשְׁבְּ֣ו בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֗ל אֶת־נְשֵׁ֤י מִדְיָן֙ וְאֶת־[4] ט
וְאֶת־טַפָּ֔ם וְאֶת כָּל־בְּהֶמְתָּ֖ם וְאֶת־כָּל־מִקְנֵהֶ֣ם[a] וְאֶת־כָּל־חֵילָ֑ם בָּזָֽזוּ: ד חס בלי״ש
10 וְאֶת כָּל־עָרֵיהֶם֙ בְּמוֹשְׁבֹתָ֔ם וְאֶת כָּל־טִירֹתָ֖ם שָׂרְפ֥וּ בָאֵֽשׁ: ל
11 וַיִּקְח֣וּ אֶת־כָּל־הַשָּׁלָ֗ל וְאֶת כָּל־הַמַּלְקוֹחַ֙ בָּאָדָ֣ם וּבַבְּהֵמָ֔ה:
12 וַיָּבִ֨אוּ אֶל־מֹשֶׁ֜ה וְאֶל־אֶלְעָזָ֣ר הַכֹּהֵ֗ן וְאֶל־עֲדַ֤ת[a] בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל֙ אֶת־ לו. ל
הַשִּׁבְיָ֣ הוְאֶת־הַמַּלְקוֹחַ֮ וְאֶת־הַשָּׁלָל֒ אֶל־הַמַּחֲנֶ֔ה אֶל־עַרְבֹ֖ת מוֹאָ֑ב אֲשֶׁ֣ר ל
עַל־יַרְדֵּ֥ן יְרֵחֽוֹ: ס 13 וַיֵּצְא֣וּ[a] מֹשֶׁ֗ה וְאֶלְעָזָר֙ הַכֹּהֵ֔ן וְכָל־נְשִׂיאֵ֥י ב
הָעֵדָ֖ה לִקְרָאתָ֑ם אֶל־מִח֖וּץ לַמַּחֲנֶֽה: 14 וַיִּקְצֹ֥ף מֹשֶׁ֛ה עַל פְּקוּדֵ֖י ד בלי״ש[5]
הֶחָ֑יִל שָׂרֵ֣י ׀ הָאֲלָפִ֗ים וְשָׂרֵ֛י ׀ הַמֵּא֥וֹת הַבָּאִ֖ים מִצְּבָ֥א הַמִּלְחָמָֽה: ל
15 וַיֹּ֥אמֶר אֲלֵיהֶ֖ם מֹשֶׁ֑ה הַחִיִּיתֶ֖ם[a] כָּל־נְקֵבָֽה: 16 הֵ֣ן הֵ֤נָּה הָיוּ֙ לִבְנֵ֣י יז מל בתור[6]. ל
יִשְׂרָאֵל֙ בִּדְבַ֣ר בִּלְעָ֔ם[b] לִמְסָ֖ר מַ֣עַל בַּיהוָ֑ה[c] עַל־דִּבַּ֣ר פְּעֹ֔ור[c] וַתְּהִ֥י
הַמַּגֵּפָ֖ה בַּעֲדַ֥ת יְהוָֽה: 17 וְעַתָּ֕ה הִרְג֥וּ כָל־זָכָ֖ר בַּטָּ֑ף[a] וְכָל־אִשָּׁ֣ה
יֹדַ֥עַת אִ֛ישׁ לְמִשְׁכַּ֥ב זָכָ֖ר הַרְג֥וּ: 18 וְכָל֩ הַטַּ֨ף בַּנָּשִׁ֜ים אֲשֶׁ֣ר לֹא־יָדְע֗וּ ג. ב. ט ר״פ בסיפ[7]. ל וכל שיר השירים דכות
מִשְׁכַּ֥ב זָכָ֛ר הַחֲי֥וּ לָכֶֽם: 19 וְאַתֶּ֗ם חֲנ֛וּ[a] מִח֥וּץ לַמַּחֲנֶ֖ה שִׁבְעַ֣ת יָמִ֑ים ל. ב[8]
כֹּ֣ל ׀ הֹרֵ֣ג נָ֗פֶשׁ וְכָל ו נֹגֵ֤עַ[b] בֶּחָלָל֙ תִּתְחַטְּא֣וּ בַיּ֤וֹם הַשְּׁלִישִׁי֙ וּבַיּ֣וֹם ל. ב. ל

[3] Mm 417. [3] Mm 1011. [4] Mm 1694. [5] Mp sub loco. [6] Mm 250. [7] Mm 3430. [8] Mm 881. [9] Mm 2744.

3 [a] l c 𝔐[Mss]𝔊𝔖𝔙 הַחֲלִיצוּ ‖ [b] l ליהוה? cf 𝔊 *ἔναντι κυρίου* ‖ **5** [a] 𝔙 *dederunt* = וַיִּמְסְרוּ 𝔖(𝔗[J]) *w'tgbjw* = et electi sunt; 𝔊 *καὶ ἐξηρίθμησαν*, prb l וַיִּסָּפְרוּ ‖ **6** [a] dl? cf 𝔊* ‖ **9** [a] mlt Mss 𝔐 נֵיהֶם– ‖ **12** [a] mlt Mss 𝔐(𝔊)𝔖𝔗[J]𝔙 pr כָּל־ ‖ **13** [a] Ms 𝔐𝔊 sg ‖ **15** [a] 𝔐𝔊𝔖𝔙 הַמָּה הַחֲיִיתֶן, sic l? ‖ **16** [a] 𝔐 הנה ‖ [b–b] 𝔊 *τοῦ ἀποστῆσαι καὶ ὑπεριδεῖν τὸ ῥῆμα κυρίου* 𝔖 *wmrdw w''ljw bmrj'* = et rebellaverunt et iniuste egerunt contra Dominum cf 𝔙, l aut c 𝔗[J] לְמֹעַל מִ׳ ב׳ aut ׳ לְסוּר מֵעַל י ‖ [c–c] add ‖ **17** [a] 𝔊 *ἐν πάσῃ τῇ ἀπαρτίᾳ* (sim 18) ‖ **18** [a] 𝔊 *αὐτάς* (de pudicitia) ‖ **19** [a] 𝔐 + לָכֶם ‖ [b] 𝔐 הנ׳.

כב. ל. ב וחס בתור 4 וְאִשָּׁה כִּי־תִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה וְאָסְרָה אִסָּר בְּבֵית אָבִיהָ בִּנְעֻרֶיהָ׃
5 וְשָׁמַע אָבִיהָ אֶת־נִדְרָהּ וֶאֱסָרָהּ[a] אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ וְהֶחֱרִישׁ
לָהּ אָבִיהָ וְקָמוּ[b] כָּל־נְדָרֶיהָ [c]וְכָל־אִסָּר[b] אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ
יָקוּם׃ 6 וְאִם־הֵנִיא[a] אֲבִיהָ אֹתָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ[c] כָּל־נְדָרֶיהָ וֶאֱסָרֶיהָ[d]
כב בתור אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם[b] וַיהוָה[c] יִסְלַח־לָהּ כִּי־הֵנִיא אָבִיהָ
אֹתָהּ׃ 7 וְאִם־הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ[a] מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ
כה² אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ׃ 8 וְשָׁמַע אִישָׁהּ[a] בְּיוֹם שָׁמְעוֹ[a] וְהֶחֱרִישׁ לָהּ
ל. ל חס. ז חס³ וְקָמוּ[b] נְדָרֶיהָ[b] וֶאֱסָרָהּ אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקֻמוּ׃ 9 וְאִם בְּיוֹם
יא⁴. כה². יב³ מל שָׁמְעַ אִישָׁהּ[a] יָנִיא אוֹתָהּ[a] וְהֵפֵר אֶת־נִדְרָהּ[b] אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת[c] מִבְטָא
ב מנה בתור וכל יהושע שפטים ויחזק דכות ב מ ג
כב בתור. ה שִׂפְתֵי[a] אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ[d] וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ׃ 10 וְנֶדֶר אַלְמָנָה
ב. כה² וּגְרוּשָׁה כֹּל אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ׃ 11 וְאִם־בֵּית אִישָׁהּ
ל. כה². ז חס ג מנה בלישׁ נָדָרָה אוֹ־אָסְרָה אִסָּר עַל־נַפְשָׁהּ בִּשְׁבֻעָה׃ 12 וְשָׁמַע אִישָׁהּ וְהֶחֱרִשׁ
לָהּ לֹא הֵנִיא אֹתָהּ וְקָמוּ כָּל־נְדָרֶיהָ וְכָל־אִסָּר[a] אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־
כה² נַפְשָׁהּ יָקוּם׃ 13 וְאִם־הָפֵר יָפֵר אִתָּם אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ כָּל־מוֹצָא
ל. כה². ל. כב בתור שִׂפְתֵי[a] לִנְדָרֶיהָ וְלֶאְסָר[a] נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם[b] אִישָׁהּ הֲפֵרָם וַיהוָה יִסְלַח־
ה. ח³. ב חד מל ורחב חס⁷. כה² לָהּ׃ 14 כָּל־נֵדֶר וְכֹל־שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ
כה². ב⁸ יְפֵרֶנּוּ׃ 15 וְאִם־הַחֲרֵשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ אִישָׁהּ מִיּוֹם אֶל־יוֹם וְהֵקִים אֶת־
ז חס ג מנה בלישׁ כָּל־נְדָרֶיהָ אוֹ אֶת־כָּל־אִסָּרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הֵקִים אֹתָם כִּי־הֶחֱרִשׁ
יז לָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ׃ 16 וְאִם־הָפֵר יָפֵר אֹתָם[a] אַחֲרֵי שָׁמְעוֹ וְנָשָׂא אֶת־
ג פסוק בין עֲוֹנָהּ[b]׃ 17 אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ
ג. ב וחס בתור לְאִשְׁתּוֹ בֵּין[a] אָב לְבִתּוֹ בִּנְעֻרֶיהָ בֵּית[b] אָבִיהָ׃ פ

31 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 נְקֹם[a] נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל סֹ
ג מל בתור¹ מֵאֵת הַמִּדְיָנִים אַחַר[b] תֵּאָסֵף אֶל־עַמֶּיךָ[c]׃ 3 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם

[2]Mm 1506. [3]Mm 1709. [4]Mm 2550. [5]Mm 1009. [6]Mm 1833. [7]Ps 88,1. [8]Mm 4079. Cp 31 [1]Mm 1010.

5 [a–a] ⅏GS נְדָרֶיהָ וֶאֱסָרֶיהָ ‖ [b–b] ⅏S וְאֶסָרֶיהָ ‖ [c] ⅏GT pl; ⅏S ‖ **6** [a] ⅏G הָגֵא יָנִיא ‖ [b] 1c ⅏GSTᵀᵀʲ וְקָמוּ cf 5ᶜ ‖ [c] ⅏[Mss] יְ ‖ **7** [a] G κατά ‖ **8** [a–a] tr post לָהּ cf G ‖ [b] nonn Mss ⅏GS pr כָּל־ ‖ **9** [a–a] G* *πᾶσαι αἱ εὐχαὶ αὐτῆς καὶ οἱ ὁρισμοὶ αὐτῆς* ‖ [b] ⅏S נדריה ‖ [c] ⅏ אוֹ ‖ **12** [a] ⅏G*S ריה– ‖ [d] G* + *οὐ μενοῦσιν, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἀνένευσεν ἀπ' αὐτῆς* ‖ **13** [a] pc Mss Or סָר– ‖ [b] ⅏STᵀᵀʲ pl ‖ **16** [a] G* *αὐτῆς*, G[Fᶜᵐⁱⁿᵍ] *ὁ ἀνὴρ αὐτῆς* ex 13 ‖ [b] ⅏GSᵁ עֲוֹנוֹ ‖ **17** [a] Ms ⅏GS וּבֵ֫ין ‖ [b] ⅏ בְּבֵ֫ין ut 4 ‖ Cp 31,2 [a] S *'t(t)b'* = אֶקֹּם cf 3b ‖ [b] nonn Mss ⅏GSTᵀᵛ וְאֵ֫ין ‖ [c] cf 27,13[a].

מִלְבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃ ס 23 וּבַיּוֹם הֶחֳרִבִיעִי ג ר״פ17
פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם׃
24 מִנְחָתָם[a] וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט׃ ב ר״פ18
25 וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד חַטָּאת מִלְבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃ ג. ד בעינ19
ס 26 וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־
27 שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם׃ 27 וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם
28 וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט׃ 28 וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְבַד עֹלַת
29 הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃ ס 29 וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמֹנָה אֵילִם
30 שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם׃ 30 וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם
31 לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט׃ 31 וּשְׂעִיר חַטָּאת
אֶחָד מִלְבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וּנְסָכֶיהָ[a]׃ פ 32 וּבַיּוֹם ד בעינ19. ל
הַשְּׁבִיעִי פָּרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר
תְּמִימִם׃ 33 וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם ב פסוק בתור כל ס״ת ם20
כְּמִשְׁפָּטָם[a]׃ 34 וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ סימן בזז מ״ם21. ד בעינ19
וְנִסְכָּהּ׃ פ 35 בַּיּוֹם[a] הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת ג ר״פ22
עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ 36 וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פַּר
אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם׃ 37 מִנְחָתָם[a] ב ר״פ1
וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּר לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט׃ 38 וּשְׂעִיר
חַטָּאת אֶחָד מִלְבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃ 39 אֵלֶּה
תַּעֲשׂוּ לַיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבַד מִנִּדְרֵיכֶם וְנִדְבֹתֵיכֶם לְעֹלֹתֵיכֶם ב חד מל וחד חס23
וּלְמִנְחֹתֵיכֶם וּלְנִסְכֵּיכֶם וּלְשַׁלְמֵיכֶם׃ 30 1 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי ל. ל. ל
יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ פ קסח
2 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר עה
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃ 3 אִישׁ כִּי־יִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה אוֹ־הִשָּׁבַע[a] שְׁבֻעָה ל בטע
לֶאְסֹר אִסָּר עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ[b] כְּכָל־הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה׃ ה׳

17 Mm 3920. 18 Mm 1007. 19 Mm 1004. 20 Mm 1005. 21 Okhl 293. 22 Mm 1006. 23 Mm 918. Cp 30 1 Mm 1008.

24 [a] mlt Mss ומ׳ עט, id 37 || 31 [a] nonn Mss ונסכה עט cf 16 etc || 33 [a] nonn Mss עט sine suff || 35 [a] nonn Mss וב׳ ס* || 37 [a] mlt Mss ומ׳ עט || Cp 30,3 [a] ר׳ ? || [b] עט ריו—.

ג. ל[5] הַתָּמִיד׃ וּמִנְחָתָהּ֙ וְנִסְכֵּיהֶ֔ם [a]כְּמִשְׁפָּטָ֖ם לְרֵ֣יחַ נִיחֹ֑חַ אִשֶּׁ֖ה לַיהוָֽה׃ ס

ל 7 וּבֶעָשׂוֹר֙ לַחֹ֣דֶשׁ הַשְּׁבִיעִ֔י מִקְרָא־קֹ֖דֶשׁ יִהְיֶ֣ה לָכֶ֑ם וְעִנִּיתֶ֥ם אֶת־ 7

ח וכל אשה ריח ניחח דכורת 8 נַפְשֹׁתֵיכֶ֖ם כָּל־[b]מְלָאכָ֥ה לֹ֣א תַעֲשׂ֑וּ׃ 8 וְהִקְרַבְתֶּ֨ם עֹלָ֜ה לַיהוָ֗ה רֵ֤יחַ֙

ד[6]. ג בעינ׳ נִיחֹ֔חַ פַּ֖ר בֶּן־[a]בָּקָ֣ר אֶחָ֑ד אַ֖יִל אֶחָ֔ד כְּבָשִׂ֥ים בְּנֵי־שָׁנָ֖ה שִׁבְעָ֑ה תְּמִימִ֖ם

יִהְי֥וּ לָכֶֽם׃ 9 וּמִנְחָתָ֖ם סֹ֣לֶת בְּלוּלָ֑ה בַּשֶּׁ֗מֶן שְׁלֹשָׁ֤ה עֶשְׂרֹנִים֙ לַפָּ֔ר שְׁנֵ֥י 9

ג[7] עֶשְׂרֹנִ֖ים לָאַ֣יִל הָאֶחָֽד׃ 10 עִשָּׂרוֹן֙ [a]עִשָּׂרוֹן֙ לַכֶּ֣בֶשׂ הָאֶחָ֔ד לְשִׁבְעַ֖ת 10

ב בעינ[8]. ז[9] פת וכל תרי עשר דכות ב מ א הַכְּבָשִׂ֑ים׃ 11 שְׂעִ֥יר־[a]עִזִּ֛ים אֶחָ֖ד חַטַּ֣את מִלְּבַ֣ד חַטַּ֣את הַכִּפֻּרִ֔ים 11

ג ב מנה ס״פ. ג ר״פ[10] וְעֹלַ֤ת הַתָּמִיד֙ וּמִנְחָתָ֔הּ֙ וְנִסְכֵּיהֶ֔ם׃ פ 12 וּבַחֲמִשָּׁ֥ה [c]עָשָׂ֛ר יוֹם 12

לַחֹ֣דֶשׁ הַשְּׁבִיעִ֑י [a]מִקְרָא־קֹ֖דֶשׁ יִהְיֶ֣ה לָכֶ֔ם כָּל־מְלֶ֥אכֶת עֲבֹדָ֖ה לֹ֣א

תַעֲשׂ֑וּ וְחַגֹּתֶ֥ם [b]חַ֛ג לַיהוָ֖ה שִׁבְעַ֥ת יָמִֽים׃ 13 וְהִקְרַבְתֶּ֨ם עֹלָ֜ה אִשֵּׁ֣ה

ה[11] רֵ֣יחַ נִיחֹ֗חַ לַיהוָה֙ פָּרִ֣ים [a]בְּנֵי־בָקָ֔ר שְׁלֹשָׁ֥ה עָשָׂ֖ר אֵילִ֑ם שְׁנֵ֣ים כְּבָשִׂ֔ים

בְּנֵי־שָׁנָ֥ה אַרְבָּעָ֖ה עָשָׂ֣ר תְּמִימִ֔ם יִהְי֖וּ׃ 14 וּמִנְחָתָ֖ם סֹ֣לֶת בְּלוּלָ֑ה בַּשֶּׁ֗מֶן

ב בטע[12] שְׁלֹשָׁ֤ה ׀ עֶשְׂרֹנִים֙ לַפָּ֣ר הָאֶחָ֔ד לִשְׁלֹשָׁ֖ה עָשָׂ֣ר [a]פָּרִ֑ים שְׁנֵ֥י עֶשְׂרֹנִ֖ים

ה[13] לָאַ֣יִל הָאֶחָ֔ד לִשְׁנֵ֖י הָאֵילִֽם׃ 15 וְעִשָּׂרוֹן֙ [a]עִשָּׂרוֹן֙ לַכֶּ֣בֶשׂ הָאֶחָ֔ד

ה[14] הי נקוד י מנה בתור. ב[15] לְאַרְבָּעָ֥ה עָשָׂ֖ר כְּבָשִׂ֑ים׃ 16 וּשְׂעִ֥יר־עִזִּ֛ים אֶחָ֖ד חַטָּ֑את מִלְּבַ֤ד ׀ עֹלַת֙

ל. ג הַתָּמִ֔יד מִנְחָתָ֖הּ [a]וְנִסְכָּֽהּ׃ 17 וּבַיּ֣וֹם הַשֵּׁנִ֗י פָּרִ֤ים ׀ בְּנֵי־בָקָר֙

ד בעינ[16]. ה[17] שְׁנֵ֣ים עָשָׂ֣ר אֵילִ֔ם כְּבָשִׂ֥ים בְּנֵי־שָׁנָ֖ה אַרְבָּעָ֣ה עָשָׂ֑ר תְּמִימִֽם׃

18 וּמִנְחָתָ֥ם וְנִסְכֵּיהֶ֛ם לַפָּרִ֥ים לָאֵילִ֖ם וְלַכְּבָשִׂ֑ים בְּמִסְפָּרָ֕ם כַּמִּשְׁפָּֽט׃ 18

ג. ב מנה ס״פ 19 וּשְׂעִ֥יר־עִזִּ֛ים אֶחָ֖ד חַטָּ֑את מִלְּבַ֤ד ׀ עֹלַת֙ הַתָּמִ֔יד מִנְחָתָ֖הּ [a]וְנִסְכֵּיהֶֽם׃ 19

ל ר״פ[18] ס 20 וּבַיּ֣וֹם הַשְּׁלִישִׁ֗י פָּרִ֤ים עַשְׁתֵּי־עָשָׂר֙ אֵילִ֔ם שְׁנֵ֥ים כְּבָשִׂ֖ים

בְּנֵי־שָׁנָ֥ה אַרְבָּעָ֖ה עָשָׂ֣ר תְּמִימִֽם׃ 21 וּמִנְחָתָ֥ם וְנִסְכֵּיהֶ֛ם לַפָּרִ֥ים

לָאֵילִ֖ם וְלַכְּבָשִׂ֑ים בְּמִסְפָּרָ֕ם כַּמִּשְׁפָּֽט׃ 22 וּשְׂעִ֥יר [a]חַטָּ֖את אֶחָ֑ד

[5] Mm 574. [6] Mm 998. [7] Mm 1000. [8] Mm 876. [9] Mm 676 [10] Mm 792. [11] Mm 1001. [12] Mm 1002. [13] Mm 999. [14] Mm 1003.. [15] Mm 1004. [16] Mm 877.

6 [a] 𝔐 || וְנִסְכֵּיהָ 𝔖 || **7** [a] 𝔐𝔊𝔖 || וְכָל || [b] pc Mss 𝔊[Mss]𝔖𝔗𝔙 לְאֶכֶת עֲבֹדָה– ut 12.35 | **8** [a] pc Mss || נִיחֹחַ || **10** [a] pc Mss 𝔐𝔖 וְעִ׳ || **11** [a] pc Mss 𝔐𝔊𝔖 וּשׂ׳ || [b] pc Mss 𝔖𝔗 תָּם– || **13** [a] 𝔊 pr τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ || [b] 𝔐 + לכם || **14** [a] 1 c 𝔐𝔊 הַפָּ׳ || **15** [a] sic 𝔐 (׀ punct extr) || [b] 1 c 𝔐𝔊 הַכִּ׳ et ins c 𝔐 || **16** [a] mlt Mss 𝔐𝔖 ומ׳ (ut 6), id 25.31.34 || [b] 𝔐 ut 6[a] || **19** [a] nonn Mss 𝔗 תָּם– || [b] pc Mss 𝔖𝔙 כָּה–, 𝔐 ut 6[a] || **22** [a–a] 𝔐𝔊𝔖 עִזִּים א׳ לְחַ׳, id 28 etc.

19 לֹא תַעֲשׂוּ׃ 19 וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנָיִם 19 מ¹⁹
20 וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃ 20 וּמִנְחָתָם ל²⁰. ג בעינ²¹
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל תַּעֲשׂוּ׃ ב בטע²²
21 עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן תַּעֲשֶׂה לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃ 22 וּשְׂעִיר ג²³
23 חַטָּאת אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ 23 מִלְבַד עֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת
24 הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה׃ 24 כָּאֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים כ²⁴
לֶחֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה עַל־עוֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ׃ ג מל²⁵. לו²⁶
25 וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא כא
26 תַעֲשׂוּ׃ ס 26 וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה ב חד מל וחד חס. ב ומל²⁷
בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ ב בטע ול בלוש²⁸
27 וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנָיִם ל בל בתור. יד²⁹. ה¹⁹
28 אַיִל אֶחָד שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה׃ 28 וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה ב²⁰ה
בַּשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרנִים לַפָּר הָאֶחָד שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד׃
29 עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃ 30 שְׂעִיר עִזִּים כ³⁰. ב בעינ³¹
30 אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ 31 מִלְבַּד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתוֹ תַּעֲשׂוּ
תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם׃ פ 29 וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד ב בעינ׳ הר ב
לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם
תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם׃ 2 וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פַּר בֶּן־ ל בעינ׳. יומ׳ וכו׳
בָּקָר אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם׃ 3 וּמִנְחָתָם
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרנִים לַפָּר שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל׃
4 וְעִשָּׂרוֹן אֶחָד לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃ 5 וּשְׂעִיר־עִזִּים ה ג מל וב חס⁴
אֶחָד חַטָּאת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ 6 מִלְבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ וְעֹלַת

¹⁹Mm 1001. ²⁰Mm 996. ²¹Mp sub loco. ²²Mm 1002. ²³Mm 1000. ²⁴Mm 875. ²⁵Mm 995. ²⁶Mm 210. ²⁷Mm 2977. ²⁸Mm 3661. ²⁹Mm 574. ³⁰Mm 876. Cp 29 ¹Mm 997. ²Mm 574. ³Mm 998. ⁴Mm 999.

21 [a] pc Mss ms עִזִּים אחד לְחַ֫ ut 15.30 etc || **23** [a] · G* || [b–b] ⁘ V(G ad init 24) || **24** [a–a] m invers || [b] mG הִי׳ || [c] mGS (אִשֶּׁה) לְרֵ׳ || [d] m ישעי׳ cf 15, G ποιήσεις || [e] m ut 10.15 **26** [a] m בְּ׳ || **27** [a] m || [b] mlt Mss msTJ׳ וְאִ׳ || [c–c] mGMssST(V) invers ut 11 etc || [d] ins c m אִשֶּׁה ר׳ cf 24 || **29** [a] pc Mss תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם. G (cf V) ‖ ἀμώμους cf 31 | **28** [a] mlt Mss mGS וּשְׂ׳ || **30** [a] pc Mss mGSV וּשְׂ׳ || [b] ins c pc Mss mG לְחַטָּאת? ut 15 etc || **31** [a] Ms mS וְעִ׳ || [b–b] dl cf 27[d] || **Cp 29,2** [a] nonn Mss mGSTJ וְאִ׳ || **3** [a] nonn Mss mGSTJ׳ לְחֹ׳, id 11.16.19.25. וּשְׂ׳ (cf 28,28) id 9.14 || **4** [a] mG עשרון || **5** [a] nonn Mss mGSTJ׳ עִזִּים אחד לְחַ֫ ut

ל. ח וכל אשה ריח ניחח דכית. ל

אֱלֹהֵיכֶם אֶת־קָרְבָּנִי[b] לַחְמִי[c] לְאִשַּׁי רֵיחַ[d] נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב
לִי בְּמוֹעֲדוֹ׃ 3 וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה[a] אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ 3

נ׳ מל ב׳ מנה בתור. ל בעינ

כ[3] לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה[b] תָּמִיד׃ 4 אֶת־ 4

ל. ד[4] הַכֶּבֶשׂ אֶחָד[a] תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין

ל מל בתור. ו רס[5] הָעַרְבָּיִם׃ 5 וַעֲשִׂירִית[a] הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית[b] 5

ד[6]. ב חד חס וחד מל[7] ב בסיפ. ו רס[8] רְבִיעִת הַהִין׃ 6 עֹלַת תָּמִיד הָעֲשָׂה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה 6

לַיהוָה׃ 7 וְנִסְכּוֹ[a] רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ 7

ד[9] שֵׁכָר[b] לַיהוָה׃ 8 וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבַּיִם כְּמִנְחַת 8

ב הַבֹּקֶר[a] וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃ פ 9 וּבְיוֹם 9

הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה

ד פת וכל שבת שבתון הכית[9]. ב[10] בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן וְנִסְכּוֹ׃ 10 עֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ[a] עַל־עֹלַת הַתָּמִיד 10

ב[11]. ה[12] וְנִסְכָּהּ׃ ס 11 וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה פָּרִים

בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם׃
12 וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי 12

ה ג מל וב חס[13]. ב[14] עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לָאַיִל הָאֶחָד׃ 13 וְעִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן 13

ת וכל אשה ריח ניחח דכות סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה

ד חס בלוש לַיהוָה׃ 14 וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַהִין יִהְיֶה[a] לַפָּר[b] וּשְׁלִישִׁת הַהִין לָאָיִל 14

ב[15] וּרְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ[c] יָיִן[d] זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ[e] בְּחָדְשׁוֹ לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃

ל[16]. ב[17] וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לַיהוָה עַל־עֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה[a] 15

ה ר״פ. סד וְנִסְכּוֹ[b]׃ ס 16 וּבַחֹדֶשׁ[a] הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ 16

ג ר״פ[17] פֶּסַח לַיהוָה׃ 17 וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג שִׁבְעַת יָמִים

מַצּוֹת יֵאָכֵל[a]׃ 18 בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ[a] כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה 18

Cp 28 [1]Mm 3003. [2]Mm 3727. [3]Mm 875. [4]Mm 576. [5]Mm 577. [6]Mm 578. [7]Mm 992. [8]Mm 574. [9]Mm 806. [10]Jes 66,23. [11]Mm 993. [12]Mm 1001. [13]Mm 999. [14]Mm 1003. [15]Mm 443. [16]Mm 210. [17]Mm 792. [18]Mm 994.

2 [b–d] G(S) *τὰ δῶρά μου* = נְדָנַי; sic l? ‖ [c] l prb לחמי cf 24 ‖ [d–d] G *καρπώματά μου εἰς ὀσμὴν* l אִשֵּׁי לְרֵיחַ ‖ [e] ms דיו–, G *ἐν ταῖς ἑορταῖς μου* – דָּנַי cf Lv 23,2 ‖ **3** [a] ms האש ‖ ’ l c pc Mss ms עֹלַת ut 6.15 ‖ **4** [a] l c ms הָאֵ’? ‖ **5** [a] G *καὶ ποιήσεις τὸ δέκατον*, l וְעָשִׂיתָ ’עש? (hpgr) ‖ [b] > mG* ‖ **7** [a] G[Mss] σ′(S) + *τοῦ οἴνου*, ins יַיִן ‖ [b] S leg vinum vetus ‖ **8** [a] G *αὐτοῦ* ‖ **10** [a] ms S C[1] בְּשַׁבָּת ‖ [b] ms כיהם– ‖ **14** [a] l c mS יַיִן ‖ ’ mG הָאֶחָד (G id in 20) ‖ [c] G + *τῷ ἑνί* = האחד cf [b] ‖ [d] dl, cf S ‖ [e] ms הח’ ‖ **15** [a] ms יעשו ‖ [b] ms ut 10[b] ‖ **16** [a] ms בַּ’ ‖ **17** [a] Ms mG תֹּאכְלוּ ut Lv 23,6 ‖ **18** [a] pc Mss G + יִהְיֶה לָכֶם (ex 25).

9 אֶת־נַחֲלָתוֹ לִבְתּוֹ׃ 9 וְאִם־אֵין לוֹ בַּת וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאֶחָיו׃
10 וְאִם־אֵין לוֹ אַחִים וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לַאֲחֵי אָבִיו׃ 11 וְאִם־אֵין
אַחִים לְאָבִיו וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לִשְׁאֵרוֹ[a] הַקָּרֹב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ ב בתור׳
וְיָרַשׁ[b] אֹתָהּ[c] וְהָיְתָה[d] לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֻקַּת מִשְׁפָּט כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה ל בטע בתור׳. ב[9]
אֶת־מֹשֶׁה׃ ס

12 וַיֹּאמֶר[a] יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה[b] עֲלֵה אֶל־הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה וּרְאֵה יו וכל אל הר הכרמל
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 13 וְרָאִיתָהּ אַתָּה וְנֶאֱסַפְתָּ ל מל[11]. ג[12]
אֶל־עַמֶּיךָ[a] גַּם־אַתָּה כַּאֲשֶׁר נֶאֱסַף אַהֲרֹן אָחִיךָ׃ 14 כַּאֲשֶׁר[a] מְרִיתֶם ג מל בתור[13]. ג ב פת
וחד קמ. ב חס את[14]
פִּי[b] בְּמִדְבַּר־צִן בִּמְרִיבַת הָעֵדָה לְהַקְדִּישֵׁנִי[c] בַּמַּיִם לְעֵינֵיהֶם הֵם נ
מֵי־מְרִיבַת קָדֵשׁ מִדְבַּר־צִן׃ פ 15 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה ל
לֵאמֹר׃ 16 יִפְקֹד יְהוָה אֱלֹהֵי הָרוּחֹת לְכָל־בָּשָׂר[a] אִישׁ עַל־הָעֵדָה׃ ד. ג[15]
17 אֲשֶׁר־יֵצֵא לִפְנֵיהֶם וַאֲשֶׁר יָבֹא לִפְנֵיהֶם וַאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וַאֲשֶׁר ב[16]
יְבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת יְהוָה כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רֹעֶה׃ 18 וַיֹּאמֶר ח[17]. ט בטע בסיפ
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן אִישׁ[a] אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ
וְסָמַכְתָּ אֶת־יָדְךָ עָלָיו׃ 19 וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי
כָּל־הָעֵדָה וְצִוִּיתָה אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם׃ 20 וְנָתַתָּה מֵהוֹדְךָ עָלָיו לְמַעַן[a] ב בלישׁ חד חס וחד
מן ד מל בלישׁ. ל
יִשְׁמְעוּ[b] כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 21 וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד וְשָׁאַל יו וכל לפני ולפני דבות
לוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים לִפְנֵי יְהוָה עַל־פִּיו יֵצְאוּ[a] וְעַל־פִּיו יָבֹאוּ[a] הוּא יו[18]
וְכָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִתּוֹ וְכָל־הָעֵדָה׃ 22 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה יו[19]. ב
אֹתוֹ וַיִּקַּח אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמִדֵהוּ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָּל־ ב וחס
הָעֵדָה׃ 23 וַיִּסְמֹךְ אֶת־יָדָיו[a] עָלָיו וַיְצַוֵּהוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר[b] יְהוָה[c] בְּיַד־
מֹשֶׁה׃ ס

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 צַו[a] אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ

[9]Mm 990. [10]Mm 385. [11]Mm 1713. [12]Mm 4262. [13]Mm 1010. [14]Mm 991. [15]Mm 927. [16]Mm 1162. [17]Mm 777. [18]Mm 98. [19]Mm 1436.

11 [a] Ś(𝔙) *l'jn' d* = לַאֲשֶׁר ‖ [b] 𝔪 וְיִרַשׁ ‖ [c] 𝔪 (𝔊?)Ś אֹתוֹ ‖ [d] 1 וַתָּהִי? (vel 𝔏𝔄 = et erat?) cf bβ ‖ **12** [a] 𝔪 ut 6[a] ‖ [b] Ms 𝔪 + לאמר cf 6 ‖ **13** [a] 𝔪 Vrs עמך ‖ **14** [a] 𝔪 אשר ‖ [b] 𝔪 את פי ‖ [c] Ś(𝔙) *wl' qdštwnnj* = וְלֹא־קִדַּשְׁתֶּם אוֹתִי cf Dt 32,51; 𝔊 + *οὐχ ἡγιάσατέ με* ‖ **16** [a] 𝔪 הַב׳ cf 16,22 ‖ **18** [a] 𝔪 הָא׳ ‖ **20** [a] 𝔪 ול׳ ‖ [b] 𝔪 עון–; ins c 𝔊ʂ 𝔗ʲ ולו? ‖ **21** [a] 𝔏𝔄 sg ‖ **23** [a] 2 Mss 𝔪Ś יָדוֹ cf 18 ‖ [b] nonn Mss 𝔊𝔗ʲ צִוָּה cf 22a ‖ [c-c] > 𝔙; nonn Mss 𝔊𝔗ʲ אֶת־מ׳ cf [b]; 𝔪 + וַיֹּאמֶר אֵלָיו et Dt 3,21 b.22 ‖ **Cp 28,2** [a] 𝔪[Mss] צוי.

ל. ל חס²⁸. יג ר״פ²⁹ מִשְׁפַּחַת⁴ הַמּוּשִׁי׳ מִשְׁפַּחַת⁴ הַקְּרְחִי׳ וּקְהָת הוֹלַד אֶת־עַמְרָם׃ 59 וְשֵׁם | 59
ג³⁰ אֵשֶׁת עַמְרָם יוֹכֶבֶד בַּת־לֵוִי אֲשֶׁר יָלְדָה אֹתָהּ[a] לְלֵוִי בְּמִצְרָיִם וַתֵּלֶד
ב. ל³¹. ג³² לְעַמְרָם אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־מֹשֶׁה וְאֶת׳ מִרְיָם אֲחֹתָם׃ 60 וַיִּוָּלֵד לְאַהֲרֹן | 60
אֶת־נָדָב וְאֶת־אֲבִיהוּא אֶת־אֶלְעָזָר וְאֶת־אִיתָמָר׃ 61 וַיָּמָת נָדָב | 61
ב חד מל וחד חס וַאֲבִיהוּא בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ־זָרָה לִפְנֵי יְהוָה[a]׃ 62 וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם שִׁלְשָׁה | 62
ה³³ וְעֶשְׂרִים אֶלֶף כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמָעְלָה כִּי | לֹא הָתְפָּקְדוּ בְּתוֹךְ
כא³⁴ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־נִתַּן לָהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 63 אֵלֶּה | 63
פְקוּדֵי מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַרְבֹת
כט׳ בתור מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃ 64 וּבְאֵלֶּה לֹא־הָיָה אִישׁ מִפְּקוּדֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן | 64
הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַּר סִינָי׃ 65 כִּי־אָמַר יְהוָה | 65
ל³⁵ באור וכל קריא דכות ב מ ב. ה³⁶ לָהֶם מוֹת יָמֻתוּ[a] בַּמִּדְבָּר וְלֹא־נוֹתַר מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־
יְפֻנֶּה וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן׃ ס

27 1 וַתִּקְרַבְנָה בְּנוֹת צְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מָכִיר[a] בֶּן־ | 7
יא׳ וכל כל אלה בני דכות ב מ ב. ו בתור. כימין מ נ ו ר ו³ מַנַשֶּׁה[a] לְמִשְׁפְּחֹת מְנַשֶּׁה[a] בֶן־יוֹסֵף וְאֵלֶּה׳ שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מַחְלָה נֹעָה[d]
ל ר״פ וְחָגְלָה׳ וּמִלְכָּה׳ וְתִרְצָה׃ 2 וַתַּעֲמֹדְנָה לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר | 2
ד חס בתור כת כן³. ב הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי הַנְּשִׂיאִם וְכָל־הָעֵדָה פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לֵאמֹר׃ 3 אָבִינוּ | 3
לא⁴ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא־הָיָה בְתוֹךְ הָעֵדָה הַנּוֹעָדִים עַל־יְהוָה בַּעֲדַת־
קֹרַח כִּי־בְחֶטְאוֹ מֵת[a] וּבָנִים לֹא־הָיוּ׳ לוֹ׃ 4 לָמָּה יִגָּרַע שֵׁם־אָבִינוּ | 4
ל נון רבתי. ה מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֵּן תְּנָה־לָּנוּ אֲחֻזָּה׳ בְּתוֹךְ אֲחֵי אָבִינוּ׃ 5 | 5
כ³ וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת־מִשְׁפָּטָן[a] לִפְנֵי יְהוָה׃ ס 6 וַיֹּאמֶר[a] יְהוָה׃ אֶל־ | 6
מֹשֶׁה׃ לֵאמֹר׃ 7 כֵּן בְּנוֹת צְלָפְחָד דֹּבְרֹת[a] נָתֹן תִּתֵּן לָהֶם[a] אֲחֻזַּת | 7
ג נקיבה. ז⁶. יד⁷. ד⁸ נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֲחֵי אֲבִיהֶם[a] וְהַעֲבַרְתָּ אֶת־נַחֲלַת אֲבִיהֶן לָהֶן׃ 8 וְאֶל־ | 8
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ תְּדַבֵּר׃ לֵאמֹר אִישׁ כִּי־יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ וְהַעֲבַרְתֶּם[a]

[28] Mm 4032. [29] Mm 33. [30] Mm 987. [31] וחד את מרים 1 Ch 4,17. [32] Mm 342. [33] Mm 837. [34] Mm 2838. [35] Mm 988. [36] Mm 989. Cp 27 [1] Mm 3361. [2] Mm 983. [3] Mm 1367. [4] Mm 486. [5] Mm 1898. [6] Mm 1043. [7] Mm 190. [8] Mm 585.

58 [d] ומ׳ שׁ ‖ [e.f] שׁG invers ‖ 59 [a] l אָמָה; ‹ ℭℭʲ; G τούτους; ℨ יָלְדָה pro י׳ א ‖ 60 [a] mlt Mss GℨℭℭʲV וְאֶת ‖ 61 [a] G + ἐν τῇ ἐρήμῳ Σινα cf 64 ‖ 65 [a] nonn Mss שׁMss יָמֹת ‖ Cp 27,1 [a–a] > G ‖ [b–b] > ℨ ‖ [c] G τῶν υἱῶν = לִבְנֵי ‖ [d] pc Mss שׁGℨℭℭʲV נְעָ׳ ‖ [e] nonn Mss שׁ ח׳ ‖ [f] nonn Mss שׁ מ׳ ‖ 3 [a] שׁ + אָבִינוּ ‖ [b] שׁ היה cf 26,33 ‖ 4 [a] l c שׁGℨV תְּנוּ ‖ [b] שׁ זת נחלה– ut 7 ‖ 5 [a] sic וּל (ן maj) ‖ 6 [a] 2 Mss שׁG וַיְדַבֵּר ‖ 7 [a] nonn Mss שׁ לָהֶן ‖ [b] mlt Mss שׁ –הֶן ‖ 8 [a] שׁS וּנְתַתֶּם.

הָאַחְרָמִי׃ 39 לְשִׁפוּפָם[a] מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּפָמִי[b] לְחוּפָם מִשְׁפַּחַת ל.ל
הַחוּפָמִי׃ 40 וַיִּהְיוּ בְנֵי־בֶלַע אַרְדְּ[b] וְנַעֲמָן[a] מִשְׁפַּחַת הָאַרְדִּי[c] ל.ל
לְנַעֲמָן מִשְׁפַּחַת הַנַּעֲמִי׃ 41 אֵלֶּה בְנֵי־בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם[a] וּפְקֻדֵיהֶם[b] ל.ג בעינ
חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ ס 42 אֵלֶּה בְנֵי־דָן[18] ג בטע בעינ
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְשׁוּחָם[a] מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּחָמִי[a] אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת דָּן[b] לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ ב
43 כָּל־מִשְׁפְּחֹת הַשּׁוּחָמִי[b] לִפְקֻדֵיהֶם[c] אַרְבָּעָה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע ב
מֵאוֹת׃ ס 44 בְּנֵי[a] אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחֹתָם לִימְנָה[b] מִשְׁפַּחַת הַיִּמְנָה[c] ה בטע בעינ. ל
לְיִשְׁוִי[d] מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁוִי לִבְרִיעָה מִשְׁפַּחַת הַבְּרִיעִי׃ 45 לִבְנֵי בְרִיעָה[a] ל.ל
לְחֶבֶר מִשְׁפַּחַת הַחֶבְרִי לְמַלְכִּיאֵל מִשְׁפַּחַת הַמַּלְכִּיאֵלִי׃ 46 וְשֵׁם ל.ל.יג ר״פ[19]
בַּת־אָשֵׁר שָׂרַח[a]׃ 47 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־אָשֵׁר לִפְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה ל[20]
וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ ס 48 בְּנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם ב[21] בסיפ וחד מן
ל[18] בטע בעינ
לַיַּחְצְאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחְצְאֵלִי לְגוּנִי מִשְׁפַּחַת הַגּוּנִי׃ 49 לְיֵצֶר מִשְׁפַּחַת ל
הַיִּצְרִי לְשִׁלֵּם[a] מִשְׁפַּחַת הַשִּׁלֵּמִי׃ 50 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם[a]
וַיִּפָּקְדוּ[b] חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ 51 אֵלֶּה פְקוּדֵי ג בעינ
בְנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וְאֶלֶף שְׁבַע[a] מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃ פ ד ב קמ וב פת[22]
52 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 53 לָאֵלֶּה תֵּחָלֵק[a] הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה ה[23]
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת׃ 54 לָרַב תַּרְבֶּה נַחֲלָתוֹ וְלַמְעַט תַּמְעִיט נַחֲלָתוֹ אִישׁ ט מל בתור[24]
לְפִי פְקֻדָיו יִתֵּן נַחֲלָתוֹ׃ 55 אַךְ בְּגוֹרָל יֵחָלֵק אֶת־הָאָרֶץ לִשְׁמוֹת י.ז[25]
אֲבֹתָם יִנְחָלוּ׃[a] 56 עַל־פִּי הַגּוֹרָל תֵּחָלֵק[a] נַחֲלָתוֹ בֵּין רָב כ[26]
לִמְעָט׃ ס 57 וְאֵלֶּה[a] פְּקוּדֵי[a] הַלֵּוִי[b] לְמִשְׁפְּחֹתָם לְגֵרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת כז ר״פ בתור וכל
תלדות דכות ב מ ד.ז[27]
גֵּרְשֹׁנִי לִקְהָת מִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי לִמְרָרִי מִשְׁפַּחַת הַמְּרָרִי׃ 58 אֵלֶּה ל
מִשְׁפְּחֹת[a] לֵוִי מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנִי[b] מִשְׁפַּחַת[b] הַחֶבְרֹנִי[c] מִשְׁפַּחַת[b] הַמַּחְלִי[c]

[18] Mm 981. [19] Mm 33. [20] Mm 985. [21] Mm 835. [22] Mm 986. [23] Mm 232. [24] Mm 834. [25] Mm 723. [26] M 3577. [27] Mm 267.

39 [a] G τῷ Σωφαν, l c pc Mss ɯGSTU לְשׁוּפָם ‖ [b–b] > G*; S in 40 ‖ **40** [a–a] > ɯ ‖ [b] G Ἀδαρ, 1Ch 8,3 אַדָּר; S ʾrwd ‖ [c–c] > G*; pr c ɯGOL לְאַרְדְּ ‖ **41** [a] dl c S ‖ [b] c ɯGS לְפִ׳ ‖ **42/43** [a] G Σαμι, GA Σαμειδη, -ηι ‖ [b–b] add ‖ [c] ɯ ׳וּפ (cf 34.41) ‖ **44** [a] cf 27[b] ‖ [b] G τῷ Ιαμιν ‖ [c] G ὁ Ιαμινι; Ms ɯ יני– = יַמְנִי? ‖ [d] ɯ יְשָׁוָה cf G 46,17, G Ιεσου, -ουι ‖ **45** [a–a] > pc Mss ɯG ‖ **46** [a] pc Mss סרח ‖ **49** [a] ɯ לשלום ‖ **50** [a.b] cf 41[a.b] ‖ **51** [a] nonn Mss Seb ɯG*S וש׳ ‖ **53** [a] prp תֵּחָלֵק cf 54a ‖ **55** [a] יתי׳, ɯ[Mss] תתנ׳ ‖ **56** [a] ɯ יִ׳, G μεριεῖς ‖ **57** [a–a] G* καὶ υἱοὶ ut 11 etc ‖ [b] ɯSC הלוים ‖ **58** [a] ɯG pr בְּנֵי, SCJ ut 57[b] ‖ [b] ɯ ומ׳ ‖ [c–c] > G*.

ז בטע בעינ עֵר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: 20 וַיִּהְיוּ בְנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם לְשֵׁלָה 20
מִשְׁפַּחַת הַשֵּׁלָנִי לְפֶרֶץ מִשְׁפַּחַת הַפַּרְצִי לְזֶרַח מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי:
ל חס 21 וַיִּהְיוּ בְנֵי־פֶרֶץ לְחֶצְרֹן מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרֹנִי לְחָמוּל[a] מִשְׁפַּחַת 21
הֶחָמוּלִי[a]: 22 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת יְהוּדָה לִפְקֻדֵיהֶם שִׁשָּׁה וְשִׁבְעִים אָלֶף 22
ג בטע בעינ[11] וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: ס 23 בְּנֵי יִשָּׂשכָר לְמִשְׁפְּחֹתָם תּוֹלָע[a] מִשְׁפַּחַת 23
ל.ל. ב חס ול בלוש[12] הַתּוֹלָעִי לְפֻוָּה[b] מִשְׁפַּחַת הַפּוּנִי: 24 לְיָשׁוּב מִשְׁפַּחַת הַיָּשׁוּבִי לְשִׁמְרֹן 24
מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְרֹנִי: 25 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת יִשָּׂשכָר לִפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעָה 25
ז בטע בעינ וְשִׁשִּׁים אֶלֶף וְשֹׁלֹשׁ מֵאוֹת: ס 26 בְּנֵי זְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחֹתָם לְסֶרֶד 26
ל.ל מִשְׁפַּחַת הַסַּרְדִּי לְאֵלוֹן מִשְׁפַּחַת הָאֵלֹנִי לְיַחְלְאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחְלְאֵלִי:
ג[3] 27 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הַזְּבוּלֹנִי[a] לִפְקֻדֵיהֶם שִׁשִּׁים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: ס[b] 27
28 בְּנֵי יוֹסֵף לְמִשְׁפְּחֹתָם[a] מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם: 29 בְּנֵי מְנַשֶּׁה לְמָכִיר 28
מִשְׁפַּחַת הַמָּכִירִי וּמָכִיר הוֹלִיד אֶת־גִּלְעָד לְגִלְעָד[a] מִשְׁפַּחַת הַגִּלְעָדִי: 29
ל 30 אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד אִיעֶזֶר[a] מִשְׁפַּחַת הָאִיעֶזְרִי לְחֵלֶק[b] מִשְׁפַּחַת הַחֶלְקִי: 30
ל.ל 31 וְאַשְׁרִיאֵל[a] מִשְׁפַּחַת הָאַשְׁרִאֵלִי וְשֶׁכֶם[b] מִשְׁפַּחַת הַשִּׁכְמִי: 32 וּשְׁמִידָע[a] 31
מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמִידָעִי וְחֵפֶר[b] מִשְׁפַּחַת הַחֶפְרִי: 33 וְצְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר 32 33
סימן ג ו ח מ ו[11] לֹא־הָיוּ[a] לוֹ בָּנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וְשֵׁם בְּנוֹת צְלָפְחָד מַחְלָה וְנֹעָה חָגְלָה
ד בטע. ג בעינ מִלְכָּה[b] וְתִרְצָה: 34 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת מְנַשֶּׁה וּפְקֻדֵיהֶם[a] שְׁנַיִם וַחֲמִשִּׁים 34
ז בטע בעינ אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת: ס 35 אֵלֶּה[a] בְּנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם 35
ל.ל לְשׁוּתֶלַח מִשְׁפַּחַת הַשֻּׁתַלְחִי לְבֶכֶר מִשְׁפַּחַת הַבַּכְרִי[b] לְתַחַן[c] מִשְׁפַּחַת
ע״פ[15] ר״פ בתור וכל תלדות דכית ב מ ד. יג[11]. ל. ג[13] הַתַּחֲנִי: 36 וְאֵלֶּה[a] בְּנֵי שׁוּתֶלַח לְעֵרָן[b] מִשְׁפַּחַת הָעֵרָנִי: 37 אֵלֶּה[c] 36 37
מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־אֶפְרַיִם לִפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת
ז בטע בעינ אֵלֶּה בְּנֵי־יוֹסֵף לְמִשְׁפְּחֹתָם: ס 38 בְּנֵי בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֶלַע 38
ל.ל מִשְׁפַּחַת הַבַּלְעִי לְאַשְׁבֵּל[a] מִשְׁפַּחַת הָאַשְׁבֵּלִי לַאֲחִירָם מִשְׁפַּחַת

[11] Mm 981. [12] Mm 4023 contra textum. [13] Mm 982. [14] Mm 983. [15] Mm 267. [16] Mm 984. [17] Mm 985.

21 [a] ע מואל –, מואלי –, 𝔊[Mss] *Ιαμουηλ, -λι* ‖ **23** [a] l c pc Mss ms 𝔊 לְתֹ ‖ [b] mlt Mss לְפוּאָה; ms𝔊𝔖𝔗 לְפוּאִי cf 1 Ch 7,1 ‖ **27** [a] ms 𝔊 וְבוּלֹן ‖ [b] 𝔊 huc tr 15–18 et 44–47 ‖ **28** [a] tr post מנשה in 29 ‖ **29** [a] > ms ‖ **30** [a] ms 𝔊 אחיעזר, האחיע; 𝔊[Mss] τῷ *Αχιεζερ*, l לְאַ; ms 𝔖 אשׁרואל ‖ [b] 𝔊 τῷ *Σιχεμ*, l וְחֹ ‖ **31** [a] 𝔊 τῷ *Εσριηλ*, l לְאַ; 𝔖 אשׁרואל ‖ [b] 𝔊 τῷ *Οφερ*, l חֵפֶ ‖ **32** [a] 𝔊 τῷ *Συμαερ*, l לְשֶׁ ‖ **33** [a] ms היה ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c] ms 𝔖 ומ mlt Mss ‖ **34** [a] l c pc Mss ms 𝔊 לְפֻ ‖ **35** [a] ms 𝔊 וְא ‖ **36** [a] mlt Mss ms 𝔊 א ‖ [b] nonn Mss ms𝔊𝔖 לעדן ‖ **38** [a] ms 𝔐[Mss] לתחם 𝔊 τῷ *Ταναχ* ‖ **36** [a] mlt Mss ms 𝔊 באל –, 𝔊 *Ασ(ο)υβηρ*.

19 וַיְהִי אַחֲרֵי הַמַּגֵּפָה ס **26** 1 וַיֹּאמֶר[a] יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל

2 אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר: 2 שְׂאוּ[a] אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־ ש״א ר״פ

יִשְׂרָאֵל מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה לְבֵית אֲבֹתָם כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ ג׳

3 בְּיִשְׂרָאֵל: 3 וַיְדַבֵּר[a] מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם[b] בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל־ ד״פ ט רפי׳ וכל יחזק דכות׳[3]

4 יַרְדֵּן יְרֵחוֹ לֵאמֹר[c]: 4 מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה

5 אֶת־מֹשֶׁה[a] וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּצְאִים מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: 5 רְאוּבֵן ה״ו וכל ר״פ דכות׳[4]

בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל בְּנֵי[a] רְאוּבֵן[b] חֲנוֹךְ[c] מִשְׁפַּחַת הַחֲנֻכִי לְפַלּוּא מִשְׁפַּחַת ג חס בלישׁ[5]

6 הַפַּלֻּאִי: 6 לְחֶצְרֹן מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרֹנִי לְכַרְמִי מִשְׁפַּחַת הַכַּרְמִי: ל. ל מל

7 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הָרְאוּבֵנִי[a] וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף ד בטע

8 9 וּשְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: 8 וּבְנֵי[a] פַלּוּא אֱלִיאָב: 9 וּבְנֵי אֱלִיאָב ט״ פסוק בתור׳[6]

נְמוּאֵל[a] וְדָתָן[b] וַאֲבִירָם הוּא־דָתָן וַאֲבִירָם קְרֻאֵי[c] הָעֵדָה אֲשֶׁר ג׳. קרי׳ אי ק

הִצּוּ[d] עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן בַּעֲדַת־קֹרַח בְּהַצֹּתָם[e] עַל־יְהוָה: ל. ל. לא[8]

10 וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם[a] וְאֶת־קֹרַח[a] בְּמוֹת הָעֵדָה ל

11 בַּאֲכֹל הָאֵשׁ אֶת[b] חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם אִישׁ וַיִּהְיוּ לְנֵס: 11 וּבְנֵי־קֹרַח ל

12 לֹא־מֵתוּ: ס 12 בְּנֵי שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפְּחֹתָם[a] לִנְמוּאֵל[b] מִשְׁפַּחַת ז בטע בעינ

13 הַנְּמוּאֵלִי לְיָמִין מִשְׁפַּחַת הַיָּמִינִי לְיָכִין[c] מִשְׁפַּחַת הַיָּכִינִי: 13 לְזֶרַח[a] ל. ל

14 מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי לְשָׁאוּל מִשְׁפַּחַת הַשָּׁאוּלִי: 14 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הַשִּׁמְעֹנִי[a] ד בטע

15 שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וּמָאתָיִם: ס 15 [a]בְּנֵי גָד לְמִשְׁפְּחֹתָם לְצְפוֹן[b] ז בטע בעינ

16 מִשְׁפַּחַת הַצְּפוֹנִי[b] לְחַגִּי מִשְׁפַּחַת הַחַגִּי לְשׁוּנִי מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּנִי: 16 לְאֶזְנִי[a] ב בתרי לישנ׳[9]. ל. ל. ל

17 מִשְׁפַּחַת הָאֶזְנִי לְעֵרִי[b] מִשְׁפַּחַת הָעֵרִי: 17 לַאֲרוֹד[a] מִשְׁפַּחַת הָאֲרוֹדִי ל. ל

18 לְאַרְאֵלִי[b] מִשְׁפַּחַת הָאַרְאֵלִי: 18 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־גָד[a] לִפְקֻדֵיהֶם ל. ל. נ[10]

אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: ס 19 בְּנֵי יְהוּדָה עֵר וְאוֹנָן וַיָּמָת

Cp 26 [1]Mm 836. [2]Mm 664. [3]Mm 136. [4]Mm 470. [5]Mm 176. [6]Mm 750. [7]Mm 925. [8]Mm 486. [9]Mm 980. [10]Mm 985.

Cp 26,1 [a] 𝔐 וידבר || **3** [a] 1 וַיְפָקְדֵ֫ם (al וַיִּסְפְּרוּ cf 𝔊𝔘[J] et 𝔖 4 init) || [b] > 𝔊*; 1 𝔘𝔦 || [c] dl; cf [a] || **4** [a] huc tr : || **5** [a] Ms 𝔐𝔊 *(δέ)* וְ֯ || [b] ins למשפחתם ut 12.15 etc || [c] 1 לַח׳ ut 12.15 etc || **7** [a] sic L, mlt Mss Edd הָרְאוּ׳ || **8** [a] Seb וּבְנֵי, 𝔐 בני || **9** [a] dl (ex 12) || [b] 1 c nonn Mss 𝔐 ד׳ ; [c] K קְרוּאֵי cf 𝔊 *ἐπίκλητοι*, Q 𝔐𝔖𝔙 קְרִיאֵי cf 1,16 ; [d] 𝔐 הועדו (pro נוֹעֲדוּ?) || [e] 𝔐 בהועדתם cf 𝔊 || **10** [a–a] 𝔐 הארץ את פחת–ם || [b] 𝔐 + קרח ואת || **12** [a] 𝔐 השמעוני cf 𝔊 || [b] 𝔖 *jmw'jl* = לִימ׳ cf Gn 46,10 Ex 6,15 || [c] 1 Ch 4,24 יָרִיב || **13** [a] Gn 46,10 Ex 6,15 לְצֹחַר || **14** [a] ins לְפִקְדֵיהֶם cf 𝔊 et (7.)18 etc || **15** [a] 𝔊 15–18 post 27 || [b] Gn 46,16 et 𝔖 לְצִפְיוֹנִי, הַצְּפִיוֹנִי || **16** [a] Gn 46,16 אֶצְבֹן || [b] pro ערי 𝔐𝔊𝔖 עַדִּי || **17** [a] Gn 46,16 𝔐𝔊𝔖 –דִּי || [b] 𝔐 ארולי 𝔊(𝔙) *Αριηλ (Αριηλι)* || **18** [a] > Ms 𝔐𝔊[Mss]𝔙.

2 וַתִּקְרֶאןָ[a] לָעָם לִזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ[b] לֵאלֹהֵיהֶן: 2 ד. ה.[3] ה.[3]
3 וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל[a] לְבַעַל פְּעוֹר וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל: 4 וַיֹּאמֶר 3 ט בטע בסיפ
4 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח[a] אֶת־כָּל־[b]רָאשֵׁי הָעָם[b] וְהוֹקַע[c] אוֹתָם לַיהוָה נֶגֶד 4 עה. ל. לט מל בתור
הַשֶּׁמֶשׁ[a] וְיָשֹׁב חֲרוֹן אַף־יְהוָה מִיִּשְׂרָאֵל: 5 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־שֹׁפְטֵי[a] 5 ה[4]. ב
יִשְׂרָאֵל הרגו[b] אִישׁ אַנְשָׁיו[b] הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעוֹר: 6 וְהִנֵּה 5[5]. ל 6
אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיַּקְרֵב[a] אֶל־אֶחָיו אֶת־[a]הַמִּדְיָנִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה
וּלְעֵינֵי כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה בֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: 7 וַיַּרְא 6[6] ל 7
פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֲדָה וַיִּקַּח רֹמַח
בְּיָדוֹ: 8 וַיָּבֹא אַחַר אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקֻּבָּה וַיִּדְקֹר[a] אֶת־שְׁנֵיהֶם אֶת 8 ל. ל
אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת־[a]הָאִשָּׁה[a] אֶל־קִבְתָּהּ[a] וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה מֵעַל בְּנֵי יג זוגין בטע?
יִשְׂרָאֵל: 9 וַיִּהְיוּ[a] הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה [a]אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף[a]: פ 9 כה ל״פ
10 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 11 פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן ר״פ[a] 10
הַכֹּהֵן הֵשִׁיב אֶת־חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקַנְאוֹ[a] אֶת־קִנְאָתִי בְּתוֹכָם ל
וְלֹא־כִלִּיתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי: 12 לָכֵן[a] אֱמֹר הִנְנִי נֹתֵן לוֹ ב ר״פ בתור 12
אֶת־בְּרִיתִי[b] שָׁלוֹם[c]: 13 וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם 13
תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא לֵאלֹהָיו וַיְכַפֵּר[a] עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 14 וְשֵׁם זי״פ[10] 14
יִשְׂרָאֵל הַמֻּכֶּה אֲשֶׁר הֻכָּה אֶת־הַמִּדְיָנִית זִמְרִי בֶּן־סָלּוּא נְשִׂיא בֵּית־ ל. נ ב חס וחד מל[11]
אָב לְשִׁמְעֹנִי: 15 וְשֵׁם הָאִשָּׁה [a]הַמֻּכָּה הַמִּדְיָנִית[a] כָּזְבִּי[b] בַּת־צוּר ב חד מל וחד חס[12]. יג ר״פ[10]. ב
רֹאשׁ אֻמּוֹת [c]בֵּית־אָב[c] בְּמִדְיָן הִוא: פ 16 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־ 15 ל 16
מֹשֶׁה לֵאמֹר: 17 צָרוֹר[a] אֶת־הַמִּדְיָנִים וְהִכִּיתֶם אוֹתָם: 18 כִּי צֹרְרִים 17 18
הֵם לָכֶם בְּנִכְלֵיהֶם אֲשֶׁר־נִכְּלוּ לָכֶם עַל־דְּבַר־פְּעוֹר וְעַל־דְּבַר ל. ל. ל
כָּזְבִּי בַת־נְשִׂיא מִדְיָן אֲחֹתָם הַמֻּכָּה בְיוֹם־הַמַּגֵּפָה עַל־דְּבַר־פְּעוֹר: ב

[3] Mm 612. [4] Mm 976. [5] Mm 1664. [6] Mm 977. [7] Mm 915. [8] Mm 978. [9] Mm 762. [10] Mm 33. [11] Mm 979. [12] Mm 4134.

2 [a] ɯ נה– || [b] sic L, mlt Mss Edd וי– || **3** [a] ɯ pr מִבְּנֵי || **4** [a–a] ɯ אמר ויהרגו את האנשים הנצמדים לבעל פעור (cf 5) || [b–b] prp רָשְׁעֵי ה׳; l הָרַשָּׁעִים? || [c] ← et luxa? α′ ἀνάπηξον, σ′ κρέμασον, 𝔘(𝔗[J]) suspende, 𝔖 wprs' expone, 𝔊 παραδειγμάτισον || **5** [a] l c ɯ[Mss]𝔊 שִׁבְטֵי? || [b] ɯ pr את || **6** [a–a] 𝔊 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πρός; pro אחיו prp אֲהֲלוֹ? cf Gn 31,25b || **8** [a] crrp? ex אל־הקבה, quod ex aα falso repetitum; 𝔖 baljt' ← בַּקֻּבָּה || **9** [a–a] l Cor 10,8: 23000 || **12** [a] 𝔏(𝔖) dixi, 𝔊 ειπον ← εἶπον?, l prb אֹמַר || [b] 𝔊*𝔖 sine suff || [c] 𝔅 mlt Mss ו min; l שְׁלוֹם? || **13** [a] prp וְכִפֶּר || **15** [a–a] tr vb || [b] ɯ[Mss] ית– || [c–c] gl? ad אמות || **17** [a] ɯ צררו (cf 15,35[a]).

16 נְאֻם[a] שֹׁמֵעַ אִמְרֵי־אֵל וְיֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן — ג16
מַחֲזֵה שַׁדַּי[b] יֶחֱזֶה נֹפֵל[c] וּגְלוּי עֵינָיִם: — כח
17 אֶרְאֶנּוּ[a] וְלֹא עַתָּה אֲשׁוּרֶנּוּ[b] וְלֹא קָרוֹב — ב17
דָּרַךְ[c] כּוֹכָב[d] מִיַּעֲקֹב וְקָם שֵׁבֶט[e] מִיִּשְׂרָאֵל — ב חד קמ וחד פת18
וּמָחַץ[f] פַּאֲתֵי[g] מוֹאָב וְקַרְקַר[g] כָּל־בְּנֵי־שֵׁת[h]: — ל. ב
18 וְהָיָה אֱדוֹם יְרֻשָּׁה[a] וְהָיָה יְרֻשָּׁה שֵׂעִיר[bc] אֹיְבָיו[d] — כ. ב
וְיִשְׂרָאֵל עֹשֶׂה חָיִל: 19 וְיֵרְדְּ[a] מִיַּעֲקֹב[b] — לג. ג19
[c]וְהֶאֱבִיד שָׂרִיד מֵעִיר[cd]:
20 וַיַּרְא אֶת־עֲמָלֵק וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר — צא
רֵאשִׁית[a] גּוֹיִם עֲמָלֵק וְאַחֲרִיתוֹ[a] עֲדֵי אֹבֵד[a]: — כח. ל
21 וַיַּרְא אֶת־הַקֵּינִי וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר — צא
אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ[a] וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ: — ג. ט. ג20
22 כִּי אִם־יִהְיֶה לְבָעֳרָ[a] קָיִן[b] עַד־מָה אַשּׁוּר תִּשְׁבְּךָ[c]: — ל בטע. ל21. ל
23 וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר[b] — צא
אוֹי מִי יִחְיֶה[c] מִשְּׂמוֹ[d] אֵל[d]: 24 וְצִיִּים[a] מִיַּד[b] כִּתִּים[b] — יח וכל חיו יהיה דכות22 ל
וְעִנּוּ[c] אַשּׁוּר וְעִנּוּ[d]־עֵבֶר[e] וְגַם־הוּא[f] עֲדֵי אֹבֵד[g]: — כג פסוק וגם ובחר חלת מילין24. ז
25 וַיָּקָם בִּלְעָם וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב לִמְקֹמוֹ וְגַם־בָּלָק הָלַךְ לְדַרְכּוֹ: פ — כג פסוק וגם ובחר חלת מילין23
כג] 25 1 וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בַּשִּׁטִּים וַיָּחֶל[a] הָעָם לִזְנוֹת אֶל[b]־בְּנוֹת מוֹאָב: — ט1. ג2

16 Mm 973. 17 Mp sub loco. 18 Mm 974. 19 Ps 72,8. 20 Mm 3079. 21 Mm 975. 22 Mm 107. 23 Mm 1629. 24 Mm 357. Cp 25 1 Mm 4056. 2 Mm 2820.

16 [a] > G* || [b] 𝔪Mss שדה ut 4[c] || [c] cf 4[d] || **17** [a] G *δείξω αὐτῷ* || [b] G *μακαρίζω* || [c] G(ΣV) *ἀνατελεῖ* = זָרַח || [d] 𝔗(𝔗[J]) *mlk'* = rex || [e] = stella crinita; G *ἄνθρωπος*, Σ *rjš'* = princeps, 𝔗(𝔗[J]) *mšjḥ'* = Messias || [f] 𝔪Mss פתי, Jer 48,45 sg, G(ΣΘ𝔗[J]V) *τοὺς ἀρχηγούς* || [g] l c 𝔪 et Jer 48,45 וְקָדְקֹד שְׁאוֹן, 𝔗 pro כ' ב' ש' *bkl bnj 'nš'* = omnes homines propter Gn 4,25 || [h] Jer 48,45 || **18** [a] prp יָרַשׁ cf 𝔪Mss ירושה; l יְרֻשָּׁתוֹ? cf Σ || [b–b] dl et huc tr 19[c–c] || [c] 𝔪G עָשָׂה || [d] tr ad fin 19a || **19** [a] Σ(𝔗) *wnḥwt* = וְיָרַד; l וְיָרְדָה || [b] l עִ֫ר אָבָד cf arab *abadan* = semper || **21** [a] huc tr קַיִן ex 22 || **22** [a] G *τῷ Βεωρ* || [b] cf 21[a] || [c–c] dub (אשור fem? ut Ez 32,22); l frt עֲרָמָה וְאִשְּׁפַת מִשְׁבָּךְ (G *πανουργίας* = עָרְמָה) cf Neh 3,34; 𝔪 עד מאשור תשבך || **23** [a] G* pr *καὶ ἰδὼν τὸν (γ)ωγ* || [b] vs 23b/24 cf Da 11,30 || [c] 𝔪 יהיה || [d] [d] cod Jericho Edd משמואל; dub (prp מִשָּׁמָאל vel מִשְּׁמָאל vel מִיְּשָׂמָאל), Vrs = Ml, sed 𝔪 mlt Mss cj אל c sq || **24** [a] 𝔪 יוֹצִיאֵם, G *καὶ ἐξελεύσεται* = וְיָצְאִים? Σ *wlgjwn' npqn* = et legiones egredientur || [b b] V *de Italia*, 𝔗 *mrwm'j* = a Romanis; prp מִיַּרְכְתֵי יָם || [c] 𝔪 יענו || [d] 𝔪 ויענו || [e] G(ΣV) *Ἑβραίους* = עִבְרִים; 𝔗 *l'br prt* = עבר פָּרָת || [f] Vrs pl || [g–g] 𝔪 ut 20; l ut 20 et adde יֹאבֵד (hpgr) || **Cp 25,1** [a] G *καὶ ἐβεβηλώθη* = וַיֵּחַל cf Lv 19,29; 21,9 || [b] nonn Mss אֶת.

4 [a]נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי־אֵל[ba]
כה אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי[c] יֶחֱזֶה נֹפֵל[d] וּגְלוּי עֵינָיִם[e]׃
ב[g] חס בלוש 5 מַה־טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ[a] יִשְׂרָאֵל׃
ל 6 כִּנְחָלִים נִטָּיוּ[a] כִּגַּנֹּת עֲלֵי נָהָר
ל כַּאֲהָלִים[b] נָטַע יְהוָה כַּאֲרָזִים עֲלֵי־מָיִם׃
ל[g] ז רפי[g] 7 [a]יִזַּל־מַיִם מִדְּלָיָו[a] [b]וְזַרְעוֹ בְּמַיִם[b] רַבִּים
נ חס[10] וְיָרֹם[c] מֵאֲגַג[d] מַלְכּוֹ[e] וְתִנַּשֵּׂא[f] מַלְכֻתּוֹ׃
8 אֵל מוֹצִיאוֹ[a] מִמִּצְרַיִם כְּתוֹעֲפֹת[b] רְאֵם לוֹ
ל יֹאכַל גּוֹיִם[c] צָרָיו וְעַצְמֹתֵיהֶם יְגָרֹם וְחִצָּיו[d] יִמְחָץ[e]׃
9 כָּרַע שָׁכַב כַּאֲרִי[a] וּכְלָבִיא[a] מִי יְקִימֶנּוּ
ל [b]מְבָרֶכֶיךָ בָרוּךְ וְאֹרְרֶיךָ אָרוּר[b]׃
ל חס[11] 10 וַיִּחַר־אַף בָּלָק אֶל־בִּלְעָם וַיִּסְפֹּק אֶת־כַּפָּיו וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־ 10
בִּלְעָם לְקֹב אֹיְבַי קְרָאתִיךָ[a] וְהִנֵּה בֵּרַכְתָּ בָרֵךְ[b] זֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים[c]׃
ב[12] 11 וְעַתָּה בְּרַח־לְךָ אֶל־מְקוֹמֶךָ אָמַרְתִּי כַּבֵּד אֲכַבֶּדְךָ[b] וְהִנֵּה מְנָעֲךָ 11
יְהוָה מִכָּבוֹד׃ 12 וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק הֲלֹא גַּם אֶל־מַלְאָכֶיךָ 12
ר״פ בסיפ אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֵלַי דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר׃ 13 אִם־יִתֶּן־לִי בָלָק מְלֹא בֵיתוֹ 13
כֶּסֶף וְזָהָב[a] לֹא אוּכַל לַעֲבֹר[b] אֶת־פִּי יְהוָה לַעֲשׂוֹת טוֹבָה אוֹ רָעָה
כז[13] מל ט[14] מנה בתור וכל משלי וקהלת דכות ב מ ה מִלִּבִּי אֲשֶׁר־יְדַבֵּר יְהוָה[c] אֹתוֹ אֲדַבֵּר[d]׃ 14 וְעַתָּה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי[a] 14
ג[15] לְכָה[b] אִיעָצְךָ[c] אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃
צא 15 וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר
נְאֻם בִּלְעָם בְּנוֹ[a] בְּעֹר וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֹם[b] הָעָיִן׃

[6] Cant 4,10. [7] יחד קָאֲרָזִים Cant 5,15. [8] Mm 970. [9] Mm 753. [10] Mm 971. [11] Mm 2018. [12] 1S 25,16. [13] Mm 1788. [14] Mm 935. [15] Mm 972.

4 [a–a] > 𝔐𝔊* || [b] ins 16 aβ || [c] 𝔐[Mss] שדה || [d] 𝔊 *ἐν ὕπνῳ* || [e] 𝔐 sg || **5** [a] nonn Mss 𝔐𝔖𝔗 ומ׳ יו׳; 𝔐 נטוי, 𝔐 נטוים; et 𝔊𝔙 et 𝔖𝔗 ad sensum || [b] 𝔗 יוֹ, 𝔊𝔖𝔗 יו׳; prp כְּאֵלִים vel כְּאֵלוֹנִים || [c] 𝔐𝔊𝔙 נָטָה || **7** [a–a] 𝔊 *ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ*, sim 𝔖𝔗; prp יֵזֵל לְאָמִים מֵחֵילוֹ || [b–b] prp וּזְרֹעוֹ בְעַמִּים cf 𝔊𝔗 || [c] l aut c 𝔐 || ותתנשא aut ותתנשׂא || [d] prp מִגּוֹג cf 𝔖; l aut c ותתנ׳ || [e] 𝔊 *βασιλεία (αὐτοῦ)* || [f] 𝔐[a] pc Mss 𝔖𝔗[J] אָם– cf 23,22; 𝔐𝔊 נָחָהוּ || [b] cf 23,22[c] || [c] dl || [d] prp וְחַלָּצָיו cf 𝔖; l prb וְרוֹם || [e] 𝔊 + *ἐχθρόν* || **9** [a] 𝔐 ut 23,24 || [b–b] cf Gn 27,29 || **10** [a] 𝔗 לקחתיך, 𝔐 קראתי לך || [b] 𝔐 ut 23,11.25 || [c] pc Mss 𝔐 רַגְלַי || **13** [a] cf 22,18[b] || [b] 𝔐[Mss] prb וְלַחֲצָיו || [c] 𝔊 ὁ θεός, nonn Mss 𝔙 + אֱלֹהַי cf 22,18; 𝔐𝔊* 𝔗 אֵלַי || [d] 𝔐 –רה || **14** [a] 𝔊 *εἰς τὸν τόπον μου* cf 11.25; 𝔖 *l'r'j* – לְאַרְצִי || [b] 𝔐 לך ut 23,27[a] || [c] 𝔐 ואעיצך (א)עבור || **15** [a] cf 3[a] || [b] cf 3[b].

הַהֲוּא אָמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה וְדִבֶּר[a] וְלֹא יְקִימֶנָּה׃ לך פסוק לא ולא ולא[23].
20 הִנֵּה[a] בָּרֵךְ[b] לָקָחְתִּי[c] וּבֵרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה׃ ל. ל
21 לֹא־הִבִּיט[a] אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא־רָאָה[c] עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל ז ר״פ בסיפ
יְהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת[d] מֶלֶךְ בּוֹ׃ ה. ל
22 אֵל מוֹצִיאָם[b] מִמִּצְרָיִם כְּתוֹעֲפֹת[c] רְאֵם לוֹ׃
23 כִּי[a] לֹא־נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא־קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל ל
כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה־פָּעַל[b] אֵל׃ [25]א
24 הֶן־עָם כְּלָבִיא[a] יָקוּם וְכַאֲרִי[b] יִתְנַשָּׂא ה וכל כל אל אלה דכות. יז וכל זקף אחנח וס״פ דכות
לֹא יִשְׁכַּב עַד־יֹאכַל טֶרֶף וְדַם־חֲלָלִים יִשְׁתֶּה׃
25 וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם גַּם־קֹב לֹא תְקֻבֶּנּוּ גַּם־[a]בָּרֵךְ[b] לֹא תְבָרְכֶנּוּ׃
26 וַיַּעַן בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלָק הֲלֹא דִבַּרְתִּי אֵלֶיךָ לֵאמֹר כֹּל[a] אֲשֶׁר־ יא זוגין בטע[26]
יְדַבֵּר יְהוָה[b] אֹתוֹ אֶעֱשֶׂה׃
27 וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם לְכָה־[a]נָּא אֶקָּחֲךָ אֶל־מָקוֹם אַחֵר
28 אוּלַי יִישַׁר בְּעֵינֵי[a] הָאֱלֹהִים וְקַבְּתוֹ לִי מִשָּׁם׃ 28 וַיִּקַּח בָּלָק אֶת־בִּלְעָם ג מל[27]. ל. לג בתור. ב[28]. ל
29 רֹאשׁ הַפְּעוֹר הַנִּשְׁקָף עַל־פְּנֵי הַיְשִׁמֹן׃ 29 וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק
בְּנֵה־לִי בָזֶה שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת וְהָכֵן לִי בָּזֶה שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה
30 אֵילִים׃ 30 וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר אָמַר[a] בִּלְעָם וַיַּעַל פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ[b]׃
24 1 וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה לְבָרֵךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְלֹא־הָלַךְ לג בתור. ט[1]. ג[2]
2 כְּפַעַם־בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים[a] וַיָּשֶׁת אֶל־הַמִּדְבָּר פָּנָיו׃ 2 וַיִּשָּׂא [3]ג
בִּלְעָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לִשְׁבָטָיו וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ׃ ב[3]. ח וכל שמואל דכות ב מ ה רוח יי[5]
3 אֱלֹהִים׃ 3 וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר צא
נְאֻם בִּלְעָם בְּנוֹ[a] בְּעֹר וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֵם[b] הָעָיִן׃

[23]Mm 771. [24]Mm 2849. [25]Mm 967. [26]Mm 915. [27]Mm 968. [28]Mm 4099. Cp 24 [1]Mm 969. [2]Mm 2179. [3]Mm 3666. [4]Jos 7,16. [5]Mp sub loco.

19 [a] ωGΘ' ד || **20** [a] ωS הן || [b] ωS לב; 1 בָּרְכָה? || [c] GΣΘ לָקַחְתִּי || [d] 1 prb c ωG τὸ ῥῆμα || **21** [a] ωS(ℭℭ[J]) אַבִּיט; 1 וֹז || [b] ωS עָוֹן || [c] > ℭℭ[J], S *h'r 'n'* = אָרְאֶה; 1 וֹז || [d] prp* (ℭ) וְתוֹרַעַת (= maiestas a יר״ע) cf GΣℭ || **22** [a] add? ex 24,8 || [b] 1 c Ms GMssϱΥ אוֹ– ut 24,8 || [c] dub; G ὡς δόξα, S(ℭℭ[1]Υ) *b'wšnh* = fortitudo || **23** [a] add? || [b] 1 prb הִדבר + ωS, G τὸ ῥῆμα || **24** [a] ωS פֹּעַל || [b] ωS יה– || [c] ωS וְגַם || [d] ωS יה– || **25** [a] ωS + קֹב, G τὸ ῥῆμα || [b] ωS אֵל מֵ' || [c] ωS האלהים || **27** [a] ωS הָלְךְ cf 13 || **30** [a] pc Mss ωS דְּבֶר || [b] ωGΘ' הַנְּ' || **3** [a] cf 23,18[c] || [b] S *(d)glj'* = apertus, Υ *obturatus* = שְׁתֻם; 1 שְׁתָם vel (pro ה' ש') שְׁתַמָּה עֵינוֹ cf GΣℭ.

בִּלְעָם וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל־בָּלָק וְכֹה תְדַבֵּר׃ 6 וַיָּשָׁב אֵלָיו וְהִנֵּה נִצָּב 6
עַל־עֹלָתוֹ[a] הוּא וְכָל־שָׂרֵי מוֹאָב[b]׃ 7 וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר 5. צא
מִן־אֲרָם[a] יַנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ־מוֹאָב מֵהָרְרֵי־קֶדֶם 6. ב?. ג8
לְכָה אָרָה־לִּי יַעֲקֹב וּלְכָה זֹעֲמָה יִשְׂרָאֵל׃ ב. ל
8 מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה אֵל וּמָה אֶזְעֹם[a] לֹא זָעַם יְהוָה׃ 9[a] כת ה בתור ול בליש. ל
9 כִּי־מֵרֹאשׁ צֻרִים אֶרְאֶנּוּ וּמִגְבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ יד. ל. ב
הֶן־עָם לְבָדָד יִשְׁכֹּן וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב׃ ה וכל כל אל אלה דכות. יז וכל זקף אתנח ופ״ם דכות[10]. ג[11]. ד[12]
10 מִי מָנָה עֲפַר[a] יַעֲקֹב וּמִסְפָּר[b] אֶת־רֹבַע[c] יִשְׂרָאֵל ב[13]. ה
תָּמֹת נַפְשִׁי מ֫וֹת[d] יְשָׁרִים וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמֹהוּ[e]׃ ג[14]. יד רפ[15]
11 וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם מֶה עָשִׂיתָ לִּי לָקֹב אֹיְבַי לְקַחְתִּיךָ וְהִנֵּה
צא 12 בֵּרַכְתָּ בָרֵךְ[a]׃ 12 וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יָשִׂם יְהוָה[a] בְּפִי אֹתוֹ
לכה חד מן ג[16] חס בליש אֶשְׁמֹר לְדַבֵּר׃ 13 וַיֹּאמֶר אֵלָיו בָּלָק לְךָ־[a]נָא אִתִּי אֶל־מָקוֹם ב[17]. ל
אֲחֵר[b] אֲשֶׁר־תִּרְאֶנּוּ מִשָּׁם אֶפֶס קָצֵהוּ תִרְאֶה וְכֻלּוֹ לֹא תִרְאֶה וְקָבְנוֹ־[c]
לִי מִשָּׁם׃ 14 וַיִּקָּחֵהוּ שְׂדֵה צֹפִים אֶל־רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וַיִּבֶן שִׁבְעָה ג חד מל וב חס[18] ב[19] וכל ההר דכות. ב מ ה
מִזְבְּחֹת וַיַּעַל פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ׃ 15 וַיֹּאמֶר[a] אֶל־בָּלָק הְתִיצַב כֹּה[b]
עַל־עֹלָתֶךָ[c] וְאָנֹכִי[d] אִקָּרֶה כֹּה[d]׃ 16 וַיִּקָּר[a] יְהוָה[b] אֶל־בִּלְעָם וַיָּשֶׂם ג. ל. ב. ג זוגין[20]. פר לג מנה בתור
דָּבָר בְּפִיו וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל־בָּלָק וְכֹה תְדַבֵּר׃ 17 וַיָּבֹא[a] אֵלָיו וְהִנֵּהוּ[b] ג ול בליש
נִצָּב עַל־עֹלָתוֹ[c] וְשָׂרֵי מוֹאָב אִתּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ[d] בָּלָק מַה־דִּבֶּר יְהוָה׃
צא 18 וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר
ה. יט. ב חס[21] קוּם בָּלָק וּשְׁמָע[a] הַאֲזִינָה עָדַי[b] בְּנוֹ[c] צִפֹּר׃
ז ר״פ בסיפ. ה[22]. ל 19 לֹא אִישׁ אֵל וְיכַזֵּב וּבֶן־אָדָם וְיִתְנֶחָם

[5]Mm 965. [6]Mm 4096. [7]Mm 3233. [8]Mm 966. [9]Mm 598. [10]Mm 2120. [11]Mm 3199. [12]Mm 4000. [13]1S 1,5. [14]Mm 3550. [15]Mm 174. [16]Mm 2214. [17]Cant 5,16. [18]Mm 1528. [19]Mm 2009. [20]Mm 3268. [21]Mp sub loco. [22]Mm 3207.

6 [a] 𝔐𝔊𝔖 pl cf 3[c] || [b] 𝔊 + *καὶ ἐγενήθη πνεῦμα θεοῦ ἐπ' αὐτῷ*, cf 24,2b || **7** [a] 𝔐 מא׳; prp אֱדֹם; l זז || **8** [a] 𝔐[Mss] זָעַמוֹ || **10** [a] 𝔐[Mss] מע׳; prp מִסְפַּר || [b] l c 𝔐𝔊 וּמִי סָפַר || [c–c] 𝔐 (ת)מרבע, prp* תַּרְבֻּעַת (= nubes pulveris) vel אֶת־רִבְבַת; l זז? (רבע = pulvis?) || [d] 𝔊 *ἐν ψυχαῖς* || [e] l כָּהֵם cf Vrs (ו dttg) || **11** [a] 𝔐 ברוך || **12** [a] 𝔊 *ὁ θεός* || **13** [a] Q לְכָה || [b–b] > 𝔐; 𝔊 + *οὐκ* || [c] = וְקָבְנוֹ || **15** [a] ins c pc Mss 𝔊𝔖 בִּלְעָם || [b] > pc Mss 𝔐𝔊 || [c] mlt Mss 𝔐𝔖 pl, cf 3[c] || [d–d] 𝔊 *πορεύσομαι ἐπερωτῆσαι τὸν θεόν*, 𝔐 אקרא כה (cf 3) || **16** [a–a] 𝔐 ויקרא cf 3[e] || [b] l c pc Mss 𝔊 אלהים (𝔐 ut 5[a]) || **17** [a] Ms 𝔊𝔙 וַיָּשָׂם cf 6 || [b] pc Mss 𝔐𝔗 וְהִנֵּה || [c] cf 3[c] || [d] 𝔐 אליו || **18** [a] 𝔐 ושמעה || [b] 𝔊 *μάρτυς* = עֵד, sim 𝔖; l עָלַי = אֵלַי? || [c] Seb בֵּן.

שָׁלֹושׁ רְגָלִים הִנֵּה אֲנֹכִי יָצָאתִי לְשָׂטָן[a] כִּי־יָרַט[b] הַדֶּרֶךְ[c] לְנֶגְדִּי׃ ח מל ג מנה בתור׳ וכל כתיב דכות . ל
33 וַתִּרְאַנִי הָאָתֹון וַתֵּט לְפָנַי[a] זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים אוּלַי[b] נָטְתָה מִפָּנַי כִּי ג . ז
3 עַתָּה גַּם־אֹתְכָה[c] הָרָגְתִּי[d] וְאוֹתָהּ הֶחֱיֵיתִי׃ 34 וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־ כ בטע . כ׳ מיל׳ן בת ה׳ ס״ת וכ״ל בלישׁ . ז׳ מל מנה בתור׳ וכל יהושע שפטים ויחזק׳ דכות׳ ב מ ג
מַלְאַךְ יְהוָה חָטָאתִי כִּי לֹא יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה נִצָּב לִקְרָאתִי בַּדָּרֶךְ ט[26] וכל קריא דכות׳ ב מ יב . כז בטע
3 וְעַתָּה אִם־רַע בְּעֵינֶיךָ אָשׁוּבָה לִי׃ 35 וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־ י בטע . סו
בִּלְעָם לֵךְ עִם־הָאֲנָשִׁים וְאֶפֶס אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֹתוֹ
3 תְּדַבֵּר[a] וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם עִם־שָׂרֵי בָלָק׃ 36 וַיִּשְׁמַע בָּלָק כִּי בָא
בִלְעָם וַיֵּצֵא לִקְרָאתֹו אֶל־עִיר[a] מֹואָב אֲשֶׁר עַל־גְּבוּל[b] אַרְנֹן אֲשֶׁר ה[27]
3 בִּקְצֵה הַגְּבוּל׃ 37 וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם הֲלֹא[a] שָׁלֹחַ שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ י
לִקְרֹא־לָךְ[a] לָמָּה לֹא־הָלַכְתָּ אֵלַי הַאָמְנָם לֹא אוּכַל כַּבֶּדְךָ׃
38 וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק הִנֵּה־בָאתִי אֵלֶיךָ עַתָּה הֲיָכֹול אוּכַל דַּבֵּר ב חד מל וחד חס[28]
מְאוּמָה הַדָּבָר אֲשֶׁר יָשִׂם אֱלֹהִים[a] בְּפִי אֹתֹו אֲדַבֵּר׃ ב 39 וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם
4 עִם־בָּלָק וַיָּבֹאוּ[a] קִרְיַת[c] חֻצֹות[bd] 40 וַיִּזְבַּח בָּלָק בָּקָר וָצֹאן וַיִּשְׁלַח ב[29] כת כן וכל ירמיה דכות׳ ב מ א מל . ל[30] . כב[31]
4 לְבִלְעָם וְלַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתֹּו׃ 41 וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיִּקַּח בָּלָק אֶת־בִּלְעָם
2 וַיַּעֲלֵהוּ בָּמֹות[a] בָּעַל וַיַּרְא מִשָּׁם קְצֵה הָעָם׃ 23 1 וַיֹּאמֶר בִּלְעָם
אֶל־בָּלָק בְּנֵה[a]־לִי בָזֶה שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת וְהָכֵן לִי בָּזֶה שִׁבְעָה פָּרִים ו[1] מל בתור וכל נביא דכות׳ ב מ ג
וְשִׁבְעָה אֵילִים׃ 2 וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בִּלְעָם וַיַּעַל[a] בָּלָק וּבִלְעָם[a]
ג פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ׃ 3 וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לְבָלָק[a] הִתְיַצֵּב[b] עַל־עֹלָתֶךָ[c]
כא ול כת ה׳ . יח וְאֵלֵכָה[d] אוּלַי יִקָּרֶה[e] יְהוָה[f] לִקְרָאתִי וּדְבַר מַה־יַּרְאֵנִי וְהִגַּדְתִּי לָךְ[g]
ל . ב . ג זוגין[3] וַיֵּלֶךְ שָׁפִי׃[h] 4 וַיִּקָּר[a] אֱלֹהִים[b] אֶל[c]־בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו[e] אֶת־שִׁבְעַת
ב חס בלישׁ[4] . ג . פד לג מנה בתור׳ הַמִּזְבְּחֹת עָרַכְתִּי וָאַעַל פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ׃[d] 5 וַיָּשֶׂם יְהוָה[a] דָּבָר בְּפִי

[24]Mm 964. [25]Mm 1009. [26]Mm 230. [27]Mm 1348. [28]Mp contra textum. [29]Mm 2026. [30]Mm 3688. [31]Mm 59. Cp 23 [1]Mm 879. [2]Mm 17. [3]Mm 3268. [4]Mp sub loco.

32 [a] ins לְךָ cf 𝔖𝔗𝔙, 𝔐𝔊 לשטנך || [b] prp יָרָטָתְ (cf 𝔖) vel יָרֵט; l prb יָרַע cf 𝔐 הרע, 𝔊 *οὐκ ἀστεία* 𝔙 *perversa* || [c] l c 𝔐𝔊𝔙 דַּרְכְּךָ || **33** [a] 𝔐 מל׳ || [b] l (וְ)לוּלֵי cf Vrs || [c] 𝔐 אתך ||, [d] 𝔐 הכיתי || **35** [a] 𝔐𝔊 תִּשְׁמֹר לְדַבֵּר, cf 23,12; 𝔖 *'bd* = תַּעֲשֶׂה (cf 20) || **36** [a] prp עָר || [b] dl || **37** [a] Or לְךָ || **38** [a] l אֱלֹהַי? cf 18 || [b] 𝔐𝔊^{Mss} אֶשְׁמֹר לְדַבֵּר cf 35 || **39** [a] 𝔐𝔖𝔗 וַיָּבֹאוּ || [b–b] 𝔗 *lqrjt mḥwzwhj* = in metropolim eius || [c] 𝔊 pl || [d] 𝔐^{Mss} חיצ׳, 𝔊(𝔖) *ἐπαύλεων* = חֲצֵרוֹת || **41** [a] prp בָּמַת cf 𝔊 || **Cp 23,1** [a] 𝔐 עֲשֵׂה || **2** [a–a] > pc Mss 𝔊*, dl cf 30 || [b] huc tr 4[d–d] || **3** [a] nonn Mss 𝔐𝔊 אל־ב׳ || [b] ins c nonn Mss 𝔖 כֹּה ut 15 || [c] 𝔐𝔖 pl || [d] ins כֹּה (hpgr) cf 15 || [e] 𝔐 יקרא || [f] 𝔐𝔊 אלהים || [g] 𝔊 + nonn vb ex 3a || [h–h] 𝔊 *καὶ Βαλααμ ἐπορεύθη ἐπερωτῆσαι τὸν θεὸν* (cf 15) *καὶ ἐπορεύθη εὐθεῖαν* (versio duplex?) || **4** [a] 𝔐 וַיִּמְצָא || [b] 𝔐 pr מלאך || [c] 𝔐 את || [d–d] cf 2[b] || [e] 𝔊 + *Βαλααμ* (𝔊^{N134} *-λακ*), sed cf 2[b] || **5** [a] 𝔐 pr מלאך, 𝔊 *ὁ θεός*; dl.

17 כִּי־כָבֵד אֲכַבְּדְךָ מְאֹד וְכֹל אֲשֶׁר־תֹּאמַר אֵלַי אֶעֱשֶׂה וּלְכָה־נָּא
18 קָבָה־לִּי אֶת הָעָם הַזֶּה׃ 18 וַיַּעַן בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדֵי[a] בָּלָק אִם־
יִתֶּן־לִי בָּלָק מְלֹא בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב[b] לֹא אוּכַל לַעֲבֹר[b] אֶת־פִּי יְהוָה
אֱלֹהָי[c] לַעֲשׂוֹת קְטַנָּה אוֹ גְדוֹלָה[d]׃ 19 וְעַתָּה שְׁבוּ־נָא בָזֶה גַּם־אַתֶּם
20 הַלָּיְלָה וְאֵדְעָה מַה־יֹּסֵף יְהוָה דַּבֵּר עִמִּי׃ 20 וַיָּבֹא אֱלֹהִים[a] | אֶל־
בִּלְעָם לַיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־לִקְרֹא לְךָ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוּם לֵךְ אִתָּם
וְאַךְ[e] אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֹתוֹ תַּעֲשֶׂה׃ 21 וַיָּקָם בִּלְעָם
בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־אֲתֹנוֹ וַיֵּלֶךְ עִם־שָׂרֵי מוֹאָב׃ 22 וַיִּחַר־אַף
אֱלֹהִים[a] כִּי־הוֹלֵךְ[b] הוּא וַיִּתְיַצַּב מַלְאַךְ יְהוָה[c] בַּדֶּרֶךְ לְשָׂטָן לוֹ וְהוּא
רֹכֵב עַל־אֲתֹנוֹ וּשְׁנֵי נְעָרָיו עִמּוֹ׃ 23 וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה
נִצָּב בַּדֶּרֶךְ וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ וַתֵּט הָאָתוֹן מִן־הַדֶּרֶךְ וַתֵּלֶךְ בַּשָּׂדֶה
וַיַּךְ בִּלְעָם אֶת־הָאָתוֹן לְהַטֹּתָהּ הַדָּרֶךְ׃ 24 וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ יְהוָה
בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים גָּדֵר מִזֶּה וְגָדֵר מִזֶּה׃ 25 וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת־מַלְאַךְ
יְהוָה וַתִּלָּחֵץ אֶל־הַקִּיר וַתִּלְחַץ אֶת־רֶגֶל בִּלְעָם אֶל־הַקִּיר וַיֹּסֶף
לְהַכֹּתָהּ׃ 26 וַיֹּסֶף מַלְאַךְ־יְהוָה עָבֹר וַיַּעֲמֹד בְּמָקוֹם צָר אֲשֶׁר אֵין־
דֶּרֶךְ לִנְטוֹת יָמִין וּשְׂמֹאול׃ 27 וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה וַתִּרְבַּץ
תַּחַת בִּלְעָם וַיִּחַר־אַף בִּלְעָם וַיַּךְ אֶת־הָאָתוֹן בַּמַּקֵּל׃ 28 וַיִּפְתַּח
יְהוָה אֶת־פִּי הָאָתוֹן וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם[a] מֶה־עָשִׂיתִי לְךָ כִּי הִכִּיתַנִי זֶה
שָׁלֹשׁ רְגָלִים׃ 29 וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לָאָתוֹן כִּי הִתְעַלַּלְתְּ[a] בִּי לוּ יֶשׁ־
חֶרֶב בְּיָדִי כִּי עַתָּה הֲרַגְתִּיךְ׃ 30 וַתֹּאמֶר הָאָתוֹן אֶל־בִּלְעָם הֲלוֹא
אָנֹכִי אֲתֹנְךָ אֲשֶׁר־רָכַבְתָּ עָלַי מֵעוֹדְךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה[a] הַהַסְכֵּן[b]
הִסְכַּנְתִּי לַעֲשׂוֹת לְךָ[a] כֹּה וַיֹּאמֶר לֹא׃ 31 וַיְגַל יְהוָה אֶת־עֵינֵי בִלְעָם
וַיַּרְא אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה[a] נִצָּב בַּדֶּרֶךְ וְחַרְבּוֹ שְׁלֻפָה בְּיָדוֹ וַיִּקֹּד וַיִּשְׁתַּחוּ[b]
לְאַפָּיו׃ 32 וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה עַל־מָה הִכִּיתָ אֶת־אֲתֹנְךָ זֶה

17 כי־כבד אכבדך מאד וכל אשר־תאמר אלי אעשה ולכה־נא
18 קבה־לי את העם הזה׃ 18 ויען בלעם ויאמר אל־עבדי בלק אם־
יתן־לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את־פי יהוה
אלהי לעשות קטנה או גדולה׃ 19 ועתה שבו־נא בזה גם־אתם
הלילה ואדעה מה־יסף יהוה דבר עמי׃ 20 ויבא אלהים | אל־
בלעם לילה ויאמר לו אם־לקרא לך באו האנשים קום לך אתם
ואך את־הדבר אשר־אדבר אליך אתו תעשה׃ 21 ויקם בלעם
בבקר ויחבש את־אתנו וילך עם־שרי מואב׃ 22 ויחר־אף
אלהים כי־הולך הוא ויתיצב מלאך יהוה בדרך לשטן לו והוא
רכב על־אתנו ושני נעריו עמו׃ 23 ותרא האתון את־מלאך יהוה
נצב בדרך וחרבו שלופה בידו ותט האתון מן־הדרך ותלך בשדה
ויך בלעם את־האתון להטתה הדרך׃ 24 ויעמד מלאך יהוה
במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה׃ 25 ותרא האתון את־מלאך
יהוה ותלחץ אל־הקיר ותלחץ את־רגל בלעם אל־הקיר ויסף
להכתה׃ 26 ויוסף מלאך־יהוה עבור ויעמד במקום צר אשר אין־
דרך לנטות ימין ושמאול׃ 27 ותרא האתון את־מלאך יהוה ותרבץ
תחת בלעם ויחר־אף בלעם ויך את־האתון במקל׃ 28 ויפתח
יהוה את־פי האתון ותאמר לבלעם מה־עשיתי לך כי הכיתני זה
שלש רגלים׃ 29 ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי לו יש־
חרב בידי כי עתה הרגתיך׃ 30 ותאמר האתון אל־בלעם הלוא
אנכי אתנך אשר־רכבת עלי מעודך עד־היום הזה ההסכן
הסכנתי לעשות לך כה ויאמר לא׃ 31 ויגל יהוה את־עיני בלעם
וירא את־מלאך יהוה נצב בדרך וחרבו שלפה בידו ויקד וישתחו
לאפיו׃ 32 ויאמר אליו מלאך יהוה על־מה הכית את־אתנך זה

[10] Mm 915. [11] Mm 960. [12] Mm 1193. [13] Mm 961. [14] וחר באו אנשים Ez 20,1. [15] Mm 63. [16] Mm 1788. [17] Mm 935. [18] Mm 962. [19] Mp sub loco. [20] Mm 1444. [21] Mm 27. [22] Jes 22,8. [23] Mm 963.

18 [a] G τῷῖς ἄρχουσιν, S *l'jzgdwhj* = nuntiis || [b] 𝔪[Mss]S אוֹ ז׳ || [c] > G[72]𝔏𝔄; G* τοῦ θεοῦ || [d] G + ἐν τῇ διανοίᾳ μου cf 24,13 || **20** [a] 𝔪 pr מלאך || **22** [a] 1 c Ms 𝔪G[FN53] יהוה || [b] 𝔪 הלך – הָלַךְ? cf GS || [c] G* τοῦ θεοῦ – האלהים, id ubique in 23–35 praeter 34 (cf 31[a]) || **28** [a] 𝔪 ב׳ אל || **29** [a] 𝔪 תי– || **30** [a–a] G μὴ ὑπεροράσει ὑπεριδοῦσα ἐποίησά σοι || [b] 𝔪 הס׳ || **31** [a] G[BO] = 𝔄 cf 22[c] || [b] 𝔪 חוי–.

ב 10א זוגין בטע׳

ח 11 קמ וכל אתנך וס״פ דכות׳ ב מ ב . ד 12 מל בתור׳ וכל קריא דכות׳ ב מ ו . ה בתור׳

ו 13

ל 14 . לז

נ ב מנה ר״פ ול מ״פ 15

בז 16 מל פ 17 מנה בתור׳ וכל משלי וקהלת דכות׳ ב מ ה

ל מל בתור׳ . ג

ל ומל

ל . כי

כז 18 מנה מל . ד מל 19

ל

ל

ל . כב 20

יב מל בתור׳ 21

ל

ל . ב 22

ג 23

יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּעַרְבוֹת מוֹאָב מֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃ ס פז ל מל

(פ) רש 2 וַיַּרְא בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר אֵת כָּל־אֲשֶׁר־עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לָאֱמֹרִי׃ ט מל בתור׳. ל

3 וַיָּגָר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד כִּי רַב־הוּא וַיָּקָץ מוֹאָב מִפְּנֵי בְּנֵי בי

4 יִשְׂרָאֵל׃ 4 וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל־זִקְנֵי מִדְיָן עַתָּה יְלַחֲכוּ[a] הַקָּהָל[b] אֶת־ ב

כָּל־סְבִיבֹתֵינוּ כִּלְחֹךְ הַשּׁוֹר אֵת יֶרֶק הַשָּׂדֶה וּבָלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ ל וחס׳. ט מל בתור׳. ל

5 לְמוֹאָב בָּעֵת הַהִוא׃ 5 וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־בִּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר פְּתוֹרָה[a] ל

אֲשֶׁר[b] עַל־הַנָּהָר אֶרֶץ[b] בְּנֵי־עַמּוֹ[c] לִקְרֹא־לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה עַם יָצָא ל. ב בסיפ

6 מִמִּצְרַיִם[d] הִנֵּה כִסָּה אֶת־עֵין הָאָרֶץ וְהוּא יֹשֵׁב מִמֻּלִי׃ 6 וְעַתָּה ד דמטע. ל וחס

לְכָה־נָּא אָרָה־לִּי אֶת־הָעָם הַזֶּה כִּי־עָצוּם הוּא[a] מִמֶּנִּי אוּלַי אוּכַל ב. גז וכל תלים דכורת ב מ יא

נַכֶּה־בּוֹ וַאֲגָרְשֶׁנּוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר־תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ וַאֲשֶׁר[b] ל. ג[a]

תָּאֹר יוּאָר׃ 7 וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן וְקֶסָמִים[a] בְּיָדָם וַיָּבֹאוּ גי. ל

8 אֶל־בִּלְעָם וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דִּבְרֵי בָלָק׃ 8 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹּה יז מל בתור׳[c]

הַלַּיְלָה וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם דָּבָר כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֵלָי וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי־

9 מוֹאָב עִם־בִּלְעָם׃ 9 וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם וַיֹּאמֶר מִי[a] הָאֲנָשִׁים

10 הָאֵלֶּה עִמָּךְ׃ 10 וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־הָאֱלֹהִים בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ כ. ב חס. ל[a]

11 מוֹאָב שָׁלַח אֵלָי[a]׃ 11 הִנֵּה[a] הָעָם הַיֹּצֵא[a] מִמִּצְרַיִם וַיְכַס אֶת־עֵין

הָאָרֶץ עַתָּה[b] לְכָה קָּבָה־לִּי אֹתוֹ אוּלַי אוּכַל לְהִלָּחֵם בּוֹ וְגֵרַשְׁתִּיו׃ ב

12 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם לֹא[a] תֵלֵךְ עִמָּהֶם לֹא תָאֹר אֶת־הָעָם כהי. גי

13 כִּי בָרוּךְ הוּא׃ 13 וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיֹּאמֶר אֶל־שָׂרֵי בָלָק לְכוּ

14 אֶל־אַרְצְכֶם[a] כִּי מֵאֵן יְהוָה[b] לְהִתְּתִי לַהֲלֹךְ עִמָּכֶם׃ 14 וַיָּקוּמוּ שָׂרֵי ב׳. ד וחס[a]. ט מל[b]

15 מוֹאָב וַיָּבֹאוּ אֶל־בָּלָק וַיֹּאמְרוּ מֵאֵן בִּלְעָם הָלֵךְ עִמָּנוּ׃ 15 וַיֹּסֶף עוֹד כי

16 בָּלָק שְׁלֹחַ שָׂרִים רַבִּים וְנִכְבָּדִים מֵאֵלֶּה׃ 16 וַיָּבֹאוּ אֶל־בִּלְעָם ל

וַיֹּאמְרוּ לוֹ כֹּה אָמַר בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר אַל־נָא תִמָּנַע מֵהֲלֹךְ אֵלָי׃ ט מל בתור׳. ל

Cp 22 [1]Mm 1944. [2]Mm 959. [3]Mm 3392. [4]Mm 525. [5]Mm 250. [6]Mm 5. [7]2S 4,10. [8]Mm 3547. [9]Mm 1663.

Cp 22,4 [a] 𝔐 sg ‖ [b] ins c 𝔐𝔊𝔖𝔘 הַזֶּה ‖ **5** [a] 𝔖(𝔙) *pšwr'* = הַפּוֹתֵר cf 𝔗[J] ‖ [b–b] 𝔊(𝔙) *ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ γῆς* - עַל־נְהַר א׳? ‖ [c] nonn Mss 𝔐𝔖𝔙 עַמּוֹן; prp עַמּוֹ - terra *'Amau* (inter Aleppo et Carchemisch) ‖ [d] Seb mlt Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗[J] וְהִ, sic l ‖ **6** [a–a] l מְמֻנּוּ אולי נוכל (cf 𝔊)? aut 𝔐𝔘 (נכה inf pi?)? ‖ [b] 𝔐 ואת א׳ ‖ [c] 𝔐 ויאר ‖ **7** [a] 𝔐𝔖 יהם — ‖ **9** [a] 𝔐 מָה - 𝔊𝔙? ‖ **10** [a] 𝔊(𝔖) + *λέγων* ‖ **11** [a–a] l frt c 𝔐𝔊𝔖𝔗𝔗[J] עַם יָצָא cf 5 ‖ [b] mlt Mss 𝔐𝔊𝔗[J] ועתה, sic l ‖ **12** [a] Seb mlt Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗[J]𝔙 ולא, frt sic l ‖ **13** [a] 𝔊 *τὸν κύριον ὑμῶν* = אֲדֹנֵיכֶם ‖ [b] 𝔊* *ὁ θεός*.

ד . ד²⁰ בְּדֶרֶךְ[d] הַמֶּלֶךְ נֵלֵךְ עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר גְּבֻלֶךָ[c]׃ 23 וְלֹא־נָתַן סִיחֹן אֶת־ 23
ה חס . כ ה מנה בתור²¹ יִשְׂרָאֵל עֶבְרֹ[a] בִּגְבֻלוֹ[b] וַיֶּאֱסֹף סִיחֹן אֶת־כָּל־עַמּוֹ וַיֵּצֵא לִקְרַאת
ו²² יִשְׂרָאֵל הַמִּדְבָּרָה וַיָּבֹא יָהְצָה[c] וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל׃ 24 וַיַּכֻּהוּ יִשְׂרָאֵל[a] 24
ל לְפִי־חָרֶב וַיִּירַשׁ[b] אֶת־אַרְצוֹ מֵאַרְנֹן עַד־יַבֹּק עַד־בְּנֵי עַמּוֹן כִּי עַז[c]
גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן׃ 25 וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־הֶעָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּשֶׁב 25
יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עָרֵי הָאֱמֹרִי בְּחֶשְׁבּוֹן וּבְכָל־בְּנֹתֶיהָ׃ 26 כִּי חֶשְׁבּוֹן עִיר 26
ב²³ . יב²⁴ . סד סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הוּא וְהוּא נִלְחַם[a] בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן וַיִּקַּח
אֶת־כָּל־אַרְצוֹ מִיָּדוֹ[b] עַד־אַרְנֹן׃ 27 עַל־כֵּן יֹאמְרוּ הַמֹּשְׁלִים[a]
ל . ד מל בתור בָּאוּ[b] חֶשְׁבּוֹן תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן[c] עִיר סִיחֹן׃
28 כִּי־אֵשׁ יָצְאָה מֵחֶשְׁבּוֹן לֶהָבָה מִקִּרְיַת סִיחֹן
אָכְלָה עָר[a] מוֹאָב בַּעֲלֵי[b] בָּמוֹת אַרְנֹן׃
29 אוֹי־לְךָ מוֹאָב אָבַדְתָּ עַם־כְּמוֹשׁ
ל . כט וכל משיחה מצורים אשר ישראל דכות²⁵ . ד מל בתור נָתַן בָּנָיו פְּלִיטִם וּבְנֹתָיו בַּשְּׁבִית[a] לְמֶלֶךְ אֱמֹרִי[b] סִיחֹן׃
ל 30 וַנִּיָּרֵם[a] אָבַד[b] חֶשְׁבּוֹן עַד־דִּיבֹן
הי נקוד ד מנה בתור . ד זרגין חד עד וחד על²⁶ וַנַּשִּׁים[c] עַד־נֹפַח[e] אֲשֶׁר[g] עַד־מֵידְבָא[h f i]׃
31 31 וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ[a] הָאֱמֹרִי׃ 32 וַיְשַׁלַּח מֹשֶׁה לְרַגֵּל אֶת־יַעְזֵר 32
יורש²⁷ ק [a]וַיִּלְכְּדוּ בְנֹתֶיהָ[a] וַיּוֹרֶשׁ[b] אֶת־הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר־שָׁם׃ 33 וַיִּפְנוּ וַיַּעֲלוּ דֶּרֶךְ 33
ד²⁸ הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן לִקְרָאתָם הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמִּלְחָמָה
אֶדְרֶעִי׃ 34 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַל־תִּירָא אֹתוֹ כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי 34
ה²⁹ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וְאֶת־אַרְצוֹ וְעָשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ
יז מל בתור הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן׃ 35 וַיַּכּוּ אֹתוֹ [a]וְאֶת־בָּנָיו[a] וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ 35
עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־[b]לוֹ שָׂרִיד וַיִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ׃ 22 [1] וַיִּסְעוּ בְּנֵי 22

[20] Mm 1212. [21] Mm 4234. [22] Mm 757. [23] Mm 4229. [24] Mm 1748. [25] Mm 958. [26] Mm 1318. [27] Mm 832. [28] Mm 1062. [29] Mm 1061.

22 [d] mlt Mss 𝔗ʲ דרך ut 20,17 ‖ **23** [a] cf 20,21[a] ‖ [b] 𝔐 + Dt 2,31 ‖ [c] 𝔐 יחצה ‖ **24** [a] 𝔐 + nonn vb ex 35 ‖ [b] 𝔐𝔊𝔖 pl ‖ [c] l יַעְזֵר cf 𝔊 ‖ **26** [a] 𝔐 הנ׳ ‖ [b] 𝔊 *ἀπὸ Αροηρ*, prp מִבַּק (cf 24); l 𝔐ו ‖ **27** [a] 𝔖(𝔙) *bmtl'* = בְּמָשָׁלִים ‖ [b] 𝔐 באי ‖ [c] 𝔐[Mss] ותתכ׳ ‖ **28** [a] pc Mss 𝔊(𝔖) עַד; l עָרֵי ‖ [b] 𝔊 *καὶ κατέπιεν*, l בָּלְעָה ‖ **29** [a] 2 Mss 𝔐 בשבי ‖ [b] 𝔐 הָא׳ ‖ **30** [a] crrp; 𝔊 *καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν* = וְנִינָם? 𝔙(𝔖) *jugum ipsorum* = וְנִירָם, 𝔗 *mlkw*, l וַנִּירָם ‖ [b–b] 𝔐𝔊 –דה ‖ [c] 𝔊 *καὶ αἱ γυναῖκες (αὐτῶν)* = וְנָשִׁים, prp (אֵשׁ . . .) = וַנָּשֶׂם; l 𝔐ו ‖ [d] 𝔊 *ἕτι* = עד ‖ [e] 𝔐 הנ׳ = הַנֹּפַח?, 𝔊 *προσεξέκαυσαν* = נָפְחוּ, 𝔖 *(1)nbḥ* cf Jdc 8,11; l 𝔐ו ‖ [f–f] 𝔖 *dbmdbr'* = מִדְבָּר ‖ [g] sic 𝔐 (ר punct extr), 𝔐𝔊 אֵשׁ; l שְׁאָה? ‖ [h] l c pc Mss 𝔐𝔊𝔗 עַל ‖ [i] 𝔊 *Μωαβ* ‖ **31** [a] 𝔐 בערי, 𝔊 ut 25b ‖ **32** [a–a] 𝔊 *καὶ κατελάβοντο αὐτὴν καὶ τὰς κώμας αὐτῆς*, l וַתָּהִי וּבְ׳– cf 2[b] ‖ [b] l c 𝔐𝔊𝔗ʲ וַיּוֹרְ(י)שׁוּ ‖ **35** [a–a] > 𝔐 ut Dt 3,3 ‖ [b] = הַשְׂ׳.

9 אֹתוֹ עַל־נֵס[b] וְהָיָה כֹּל־הַנָּשׁוּךְ וְרָאָה אֹתוֹ וָחָי: 9 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחַשׁ ל. ג¹⁰
נְחֹשֶׁת וַיְשִׂמֵהוּ עַל־הַנֵּס וְהָיָה אִם־נָשַׁךְ הַנָּחָשׁ אֶת־אִישׁ[a] וְהִבִּיט
10 אֶל־נְחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת וָחָי: 10 [a]וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּאֹבֹת: ג¹⁰
11 וַיִּסְעוּ מֵאֹבֹת וַיַּחֲנוּ בְּעִיֵּי[a] הָעֲבָרִים[b] בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מוֹאָב
12 מִמִּזְרַח[c] הַשָּׁמֶשׁ: 12 מִשָּׁם נָסָעוּ וַיַּחֲנוּ בְּנַחַל זָרֶד: 13 [a]מִשָּׁם נָסָעוּ[a]
13 וַיַּחֲנוּ מֵעֵבֶר[b] אַרְנֹן אֲשֶׁר[c] בַּמִּדְבָּר[d] הַיֹּצֵא מִגְּבוּל הָאֱמֹרִי כִּי אַרְנֹן ג¹³ מל בתור וכל נביא דכרת ב מ א . ט חס . ג¹³ כ"ל בתור וכל נביא דכרת ב מ א
14 גְּבוּל מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי: 14 עַל־כֵּן יֵאָמַר בְּסֵפֶר ג¹²
מִלְחֲמֹת יְהוָה ל חס
15 [a]אֶת־וָהֵב[a] בְּסוּפָה[b] וְאֶת־הַנְּחָלִים[c] אַרְנֹן: 15 וְאֶשֶׁד[a] הַנְּחָלִים[b] ל. ל. ג¹³ כ"ל בתור וכל נביא דכרת ב מ א . ל
אֲשֶׁר[c] נָטָה[d] לְשֶׁבֶת עָר[e] וְנִשָּׁעַן לִגְבוּל מוֹאָב: ב¹¹. כ פת¹⁴
16 וּמִשָּׁם בְּאֵרָה הִוא הַבְּאֵר אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לְמֹשֶׁה[a] אֶסְפָה[b] אֶת־הָעָם ח¹⁵. ד¹⁶. יז
17 וְאֶתְּנָה[c] לָהֶם מָיִם: ס 17 אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת
עֲלִי[a] בְּאֵר עֱנוּ־לָהּ: ג¹⁷. ב¹⁸
18 בְּאֵר חָפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ[a] נְדִיבֵי הָעָם[b] ל
בִּמְחֹקֵק בְּמִשְׁעֲנֹתָם[c] וּמִמִּדְבָּר[d] מַתָּנָה: ל. ל. ב
19 וּמִמַּתָּנָה[a] נַחֲלִיאֵל[b] וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת: 20 וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא אֲשֶׁר ל. ל. ל
בִּשְׂדֵה מוֹאָב רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְנִשְׁקָפָה[a] עַל־פְּנֵי הַיְשִׁמֹן: פ ל
21 [a]וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל[b] מַלְאָכִים אֶל־סִיחֹן מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי[c] לֵאמֹר: ה רפ¹⁹
22 אֶעְבְּרָה בְאַרְצֶךָ[a] לֹא נִטֶּה[b] בְּשָׂדֶה וּבְכֶרֶם[c] לֹא נִשְׁתֶּה מֵי בְאֵר

[10] Mm 954. [11] Mm 955. [12] Mm 956. [13] Gn 16,3. [14] Mm 2243. [15] Mm 1349. [16] Mm 339. [17] Mm 2279. [18] Ps 147,7. [19] Mm 957.

8 [b] 𝔪 הנס ut 9 ‖ **9** [a] 𝔪 הָא ‖ **10** [a] pr Dt 10,6sq? ‖ **11** [a] 𝔊[B] *ἐν Χαλγαει* (𝔊[-B] *Αχελγαι* vel sim) cf 33,44; 𝔖 *b'jn'* בְּעֵין, 𝔗 *bmgzt* = in vado ‖ [b] 𝔊 *ἐκ τοῦ* (vel *τῷ*) *πέραν*, 𝔖𝔗 = ‖ [c] 𝔪 מז׳ ‖ [d] 𝔪 + Dt 2,9 ‖ **12** [a] 𝔪 + Dt 2,17—19 (sec Syh in 13) ‖ **13** [a–a] 𝔪 וַיִּסְעוּ מִנַּחַל זָרֶד ‖ [b] 2 Mss 𝔪 בעז׳ ‖ [c] dl cf 𝔊*𝔖 ‖ [d] 𝔪 על־המ׳ ‖ **14** [a] [a] nonn Mss אתוהב; 𝔊 *τὴν Ζωοβ* = אֶת־זָהַב (cf Dt 1,1?), 𝔖 *šlhbjt'* = להב ‖ [b] 𝔊 *ἐφλόγισεν* cf ספף aram incendere; 𝔗(𝔘) *'l jm' dswp* pro א׳ו׳ בס׳ (- ?עַל יַם־סוּף) ‖ [c] huc tr : ‖ **15** [a] 𝔪 אֲשֶׁר, 𝔖 *w'tqn* = וְאֲשֶׁר, > 𝔊 ‖ [b] 𝔪 הַנְּחָלִם ‖ [c] 𝔪 וא׳; > 𝔊 ‖ [d] 𝔊 *κατέστησεν* = ‖ [e] 𝔪 עיר ‖ **16** [a] 𝔪 אל־מ׳ ‖ [b] 𝔪 אספה לי ‖ **17** [a] 𝔪 עלה = ‖ [b] 𝔊 pl ‖ [c] 𝔐𝔙 עֲלֵה; 𝔊 *ἐπὶ τοῦ φρέατος* = עֲלֵי בְּ (cj c 17a) ‖ **18** [a] 𝔪 כרואה ‖ [b] 𝔊 pl ‖ [c] 𝔐𝔙 וּבְכֻתָּם; 𝔊 *ἐν τῷ κυριεῦσαι αὐτῶν* = בְּמָשְׁלָם? ‖ [d] 𝔐𝔙 מ׳, sic l; 𝔊 *καὶ ἀπὸ φρέατος* = וּמִבְּאֵר cf 19[a] ‖ **19** [a] l cf 18[d] ‖ [b] 𝔪 נחלאל (bis) ‖ **20** [a] l c 𝔪𝔊𝔖𝔗𝔙 et 23,28 הַנִּשְׁקָף ‖ **21** [a] 𝔪 pr Dt 2,24sq ‖ [b] 𝔊* *Μωυσῆς* cf 20,14 ‖ [c] 𝔪𝔊 + דִּבְרֵי שָׁלוֹם ex Dt 2,26 ‖ **22** [a] 𝔪 + בְּדַרְכְּךָ הַמֶּלֶךְ אֵלֵךְ לֹא אָסוּר יָמִין וּשְׂמֹאול. 𝔊 : *τῇ ὁδῷ πορευσόμεθα* = בַּדֶּרֶךְ נֵלֵךְ; ex Dt 2,27 ‖ [b] 𝔪 אטה ‖ [c–c] 𝔪 ut Dt 2,28—29a.

ה חס 22 יִשְׂרָאֵל֙ עֵבֶר֙[a] בְּגִבְלֹ֔ו וַיִּ֥ט יִשְׂרָאֵ֖ל מֵעָלָֽיו׃ ס 22 וַיִּסְעוּ֙ מִקָּדֵ֔שׁ

ה 23 וַיָּבֹ֣אוּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֗ל כָּל־הָעֵדָה֙ הֹ֣ר הָהָֽר׃ 23 וַיֹּ֨אמֶר֙ יְהוָ֔ה[ס] אֶל־מֹשֶׁ֖ה

ה30 24 וְאֶל־אַהֲרֹ֥ן בְּהַ֖ר הָהָ֑ר עַל־גְּבֻ֖ול אֶ֥רֶץ־אֱדֹ֛ום לֵאמֹ֥ר׃ 24 יֵאָסֵ֥ף אַהֲרֹ֖ן

אֶל־עַמָּ֑יו[a] כִּ֣י לֹ֤א יָבֹא֙[b] אֶל־הָאָ֔רֶץ אֲשֶׁ֥ר נָתַ֖תִּי לִבְנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֑ל עַל

ל. יב ר״פ. ב 25 אֲשֶׁר־מְרִיתֶ֥ם אֶת־פִּ֖י לְמֵ֥י מְרִיבָֽה׃ 25 קַ֚ח אֶת־אַהֲרֹ֣ן וְאֶת־אֶלְעָזָ֔ר

ב. ל 26 בְּנֹ֑ו וְהַ֣עַל אֹתָ֔ם הֹ֖ר הָהָֽר׃ 26 וְהַפְשֵׁ֞ט[a] אֶת־אַהֲרֹ֣ן אֶת־בְּגָדָ֗יו

ב31 וְהִלְבַּשְׁתָּ֞ם אֶת־אֶלְעָזָ֤ר בְּנֹו֙ וְאַהֲרֹ֣ן יֵאָסֵ֔ף וּמֵ֥ת[b] שָׁ֖ם׃ 27 וַיַּ֣עַשׂ מֹשֶׁ֔ה 27

כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ה יְהוָ֑ה וַיַּעֲל֣וּ[a] אֶל־הֹ֤ר הָהָר֙ לְעֵינֵ֣י כָל־הָעֵדָֽה׃ 28 וַיַּפְשֵׁ֣ט 28

מֹשֶׁ֗ה אֶת־אַהֲרֹן֙ אֶת־בְּגָדָ֔יו וַיַּלְבֵּ֖שׁ אֹתָ֑ם אֶת־אֶלְעָזָ֣ר בְּנֹ֔ו וַיָּ֥מָת אַהֲרֹ֖ן

לה32 שָׁ֑ם[a] בְּרֹ֣אשׁ הָהָ֔ר וַיֵּ֥רֶד מֹשֶׁ֖ה וְאֶלְעָזָ֑ר מִן־הָהָֽר׃ 29 [a]וַיִּרְא֣וּ כָל־הָעֵדָ֗ה 29

כ33 ד מנה בתורי וכל ירמיה ויחזק דכית ב מ יח כִּ֣י גָוַ֔ע אַהֲרֹ֖ן וַיִּבְכּ֣וּ אֶת־אַהֲרֹ֑ן שְׁלֹשִׁ֥ים יֹ֛ום כֹּ֖ל בֵּ֥ית יִשְׂרָאֵֽל׃ ס

21 1 וַיִּשְׁמַ֞ע הַֽכְּנַעֲנִ֣י[a] מֶֽלֶךְ־עֲרָ֗ד[a] יֹשֵׁב֙ הַנֶּ֣גֶב כִּֽי־בָ֔א יִשְׂרָאֵ֖ל דֶּ֣רֶךְ

ל. ב. ג׳ הָאֲתָרִ֑ים[b] וַיִּלָּ֥חֶם בְּיִשְׂרָאֵ֖ל וַיִּשְׁבְּ֥ | מִמֶּ֖נּוּ שֶֽׁבִי׃ 2 וַיִּדַּ֥ר יִשְׂרָאֵ֛ל נֶ֖דֶר

צא לַיהוָ֑ה וַיֹּ֗אמֶר אִם־נָתֹ֤ן תִּתֵּן֙ אֶת־הָעָ֣ם הַזֶּ֔ה בְּיָדִ֖י וְהַחֲרַמְתִּ֥י[a] אֶת־[b]

עָרֵיהֶֽם׃ 3 וַיִּשְׁמַ֥ע יְהוָ֖ה בְּקֹ֣ול יִשְׂרָאֵ֑ל וַיִּתֵּ֖ן אֶת־הַֽכְּנַעֲנִ֣י[a] וַיַּחֲרֵ֔ם 3

ה2 אֹתָ֥ם[b] וְאֶת־עָרֵיהֶ֖ם וַיִּקְרָ֣א שֵֽׁם־הַמָּקֹ֑ום חָרְמָֽה׃ ס 4 וַיִּסְעוּ֙ 4

ל וחס. ד3 מֵהֹ֣ר הָהָ֔ר דֶּ֖רֶךְ יַם־סֹ֑וף לִסְבֹּ֣ב אֶת־אֶ֣רֶץ אֱדֹ֔ום וַתִּקְצַ֥ר נֶ֖פֶשׁ הָעָ֥ם

כ4. ב וחס בַּדָּֽרֶךְ׃ 5 וַיְדַבֵּ֥ר הָעָ֖ם בֵּאלֹהִ֑ים וּבְמֹשֶׁ֗ה לָ֚מָּה[a] הֶעֱלִיתֻ֣נוּ[b] מִמִּצְרַ֔יִם 5

ל״מ אין ואין וכל ר״ש דכות ב מ ב. ב. ז דנש״ל. ל לָמ֥וּת[c] בַּמִּדְבָּ֖ר כִּ֣י אֵ֣ין לֶ֔חֶם וְאֵ֥ין מַ֖יִם וְנַפְשֵׁ֣נוּ קָ֣צָה בַּלֶּ֔חֶם הַקְלֹקֵ֖ל׃

כב7. ב8 ול בלים 6 וַיְשַׁלַּ֤ח יְהוָה֙ בָּעָ֔ם אֶת הַנְּחָשִׁ֖ים הַשְּׂרָפִ֑ים[a] וַיְנַשְּׁכ֣וּ אֶת־הָעָ֔ם וַיָּ֥מָת

לג קמ״ עַם־רָ֖ב מִיִּשְׂרָאֵֽל׃ 7 וַיָּבֹ֣א[a] הָעָ֔ם אֶל־מֹשֶׁ֖ה וַיֹּאמְר֣וּ חָטָ֔אנוּ כִּֽי־דִבַּ֣רְנוּ

ל. ג בַּיהוָ֖ה וָבָ֑ךְ הִתְפַּלֵּ֣ל אֶל־יְהוָ֔ה וְיָסֵ֥ר מֵעָלֵ֖ינוּ אֶת־הַנָּחָ֑שׁ וַיִּתְפַּלֵּ֖ל

ט בטע בסיס. ו. ט מֹשֶׁ֥ה בְּעַד־הָעָֽם׃ 8 וַיֹּ֥אמֶר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֑ה עֲשֵׂ֥ה לְךָ֛[a] שָׂרָ֖ף וְשִׂ֥ים 8

30 Mm 1348. 31 Mm 571. 32 Mm 2840. 33 Mm 953. Cp 21 1 Mm 1474. 2 Mm 234. 3 Mm 1492. 4 Ex 14,31. 5 Mm 1269. 6 Mm 351. 7 Mm 59. 8 Mp sub loco. 9 Mm 264.

21 [a] l עבר ? cf 21,23 || **24** [a] 𝔐𝔊𝔖𝔗𝔗^{J} עַמּוֹ || [b] 𝔊 *εἰσέλθητε* || **26** [a] 𝔐 טת– || [b] 𝔐 **27** [a] 𝔐 ויעלהו, cf 𝔊 || **28** [a] > 𝔊* || **29** [a] 𝔅 hic init cp 21 || **Cp 21,1** [a-a] 𝔖 *mlk' dgdr*; prb add cf Jdc 1,16 || [b] α′σ′(𝔖𝔗𝔗^{J}𝔙) *κατασκοποί* = הַתָּרִים || **2** [a] 𝔐^{Mss} וח || [b-b] l אֹתוֹ וְאֶת־ cf 𝔊 || **3** [a] ins c 𝔐𝔊(𝔖) בְּיָדוֹ || [b] 𝔐 אתם; l אֹתוֹ? cf 𝔊 || **5** [a] 𝔊^{E} + *τοῦτο* || [b] l אֹתוֹ וְאֶת־ cf 𝔊 || **6** [a] 𝔐^{Mss} השׂרופים, 𝔊 *τοὺς θανατοῦντας*, 𝔖^{A}(𝔗^{J}) *ḥrmn'* = crudeles, 𝔗 *qln* = urentes, 𝔙 *ignitos* || **8** [a] 𝔐 שׂרוף, 𝔊^{Mss} (= 𝔈𝔙) *ὄφιν χαλκοῦν* ut 9.

מִפְּנֵי הַקָּהָל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֵּרָא כְּבוֹד־ כי¹
7 יְהוָה אֲלֵיהֶם: פ 7 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 8 קַח אֶת־ יז מל בתור[5]. יב ר״פ
8 הַמַּטֶּה וְהַקְהֵל אֶת־הָעֵדָה אַתָּה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ וְדִבַּרְתֶּם אֶל־הַסֶּלַע כי[6]
לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מֵימָיו וְהוֹצֵאתָ[a] לָהֶם מַיִם מִן־הַסֶּלַע וְהִשְׁקִיתָ[a] אֶת־ ל בתור
9 הָעֵדָה וְאֶת־בְּעִירָם: 9 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַמַּטֶּה מִלִּפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר
10 צִוָּהוּ: 10 וַיַּקְהִלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת־הַקָּהָל אֶל־פְּנֵי הַסֶּלַע וַיֹּאמֶר יז[4]. ל. טט בתור. טו[9] וכל צורת הבית דכות. ב מד. כב[9] וכל ד״ה ועזרא דכות. ב מ ח חס בליש
11 לָהֶם [a]שִׁמְעוּ־נָא[a] הַמֹּרִים הֲמִן־הַסֶּלַע הַזֶּה נוֹצִיא לָכֶם מָיִם: 11 וַיָּרֶם יח[10] ול בליש. יג[11]. ח דגש[12]
מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ וַיַּךְ אֶת־הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם וַיֵּצְאוּ מַיִם רַבִּים וַתֵּשְׁתְּ
12 הָעֵדָה וּבְעִירָם: ס 12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן יַעַן ה
לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת־ ב. ג[13]. ו
13 הַקָּהָל הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם: 13 הֵמָּה מֵי מְרִיבָה[a] אֲשֶׁר־ יט ר״פ[14]
רָבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה וַיִּקָּדֵשׁ בָּם[b]: ס ל
[יט] 14 [a]וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקָּדֵשׁ אֶל־מֶלֶךְ[b] אֱדוֹם[c] כֹּה אָמַר
15 אָחִיךָ יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאָתְנוּ: 15 וַיֵּרְדוּ ג. ג ב פת וחד קמ[15]
אֲבֹתֵינוּ מִצְרַיְמָה וַנֵּשֶׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיָּרֵעוּ[a] לָנוּ מִצְרַיִם[b] כח[16]
16 וְלַאֲבֹתֵינוּ: 16 וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁמַע קֹלֵנוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיּוֹצִאֵנוּ ב. ג חס וחד מל בליש[17]. ג בליש[18]
17 מִמִּצְרַיִם וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְקָדֵשׁ עִיר קְצֵה גְּבוּלֶךָ: 17 נַעַבְרָה[a] נָּא יט[19]. כ[20] ב מנה בליש
בְאַרְצֶךָ לֹא נַעֲבֹר בְּשָׂדֶה וּבְכֶרֶם וְלֹא נִשְׁתֶּה מֵי בְאֵר[b] דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ כי[21] מ״ס לא ולא לא. כב[22]. ה רס[23]. ל
18 נֵלֵךְ לֹא נָסֻר[c] יָמִין וּשְׂמֹאול עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר גְּבוּלֶךָ: 18 וַיֹּאמֶר אֵלָיו ד
19 אֱדוֹם לֹא תַעֲבָר בִּי פֶּן־בַּחֶרֶב אֵצֵא לִקְרָאתֶךָ: 19 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כד[24]
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמְסִלָּה[a] נַעֲלֶה וְאִם־מֵימֶיךָ[b] נִשְׁתֶּה אֲנִי וּמִקְנָי וְנָתַתִּי כה[25]. ל
20 מְכָרֶם רַק אֵין דָּבָר בְּרַגְלָי[c] אֶעֱבֹרָה[d]: 20 וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר וַיֵּצֵא ג[27]. ל[28]
21 אֱדוֹם לִקְרָאתוֹ בְּעַם כָּבֵד וּבְיָד חֲזָקָה: 21 וַיְמָאֵן | אֱדוֹם נְתֹן אֶת־ ב[29]. ל

[4] Mm 1227. [5] Mm 250. [6] Mm 701. [7] Mm 1623. [8] Mm 3937. [9] Mm 11. [10] Mm 948. [11] Mm 949. [12] Mm 1573. [13] Mm 540. [14] Mm 1497. [15] Mm 950. [16] Mm 84. [17] Mm 1194. [18] Mm 951. [19] Mm 952. [20] Mm 1205. [21] Mm 1613. [22] Mp sub loco. [23] Mm 957. [24] Mm 2072. [25] 1 Ch 26,16. [26] Mm 532. [27] Mm 3054. [28] וחד ואין דבר 1 S 20,21. [29] Mm 3260.

8 [a] G pl || **10** [a-a] G *ἀκούσατέ μου*, cf 16,8[a–a] || **13** [a] prp בַּת קָדֵשׁ– cf 13b || [b] 𝔐 Syh + Dt 3,24.25.26b–28 || **14** [a] 𝔐 Syh pr Dt 2,2–6 || [b] add? cf 18.20sq || [c] G(𝔗𝔙) + *λέγων*, ins לֵאמֹר cf 21,21 || **15** [a] 𝔐 ויריעו || [b] 𝔐 המ׳ || [c] add || **17** [a] 𝔐[Mss] ר– || [b] 𝔐 בור || [c] 𝔐 נסור cf Dt 2,27 || **19** [a] 𝔐[Mss] במסלע = in saxeto?, cf G || [b] 𝔐GS ממ׳ || [c] G *παρὰ τὸ ὅρος* || [d] 𝔐 ר–.

יז מ״ם יִטְהָר[a] וְאִם־לֹא יִתְחַטָּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהָר׃

ל 13 כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם[a] אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יִתְחַטָּא אֶת־מִשְׁכַּן

ב וחס יְהוָה טִמֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מֵי נִדָּה לֹא־זֹרַק עָלָיו

טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טֻמְאָתוֹ בוֹ׃ 14 זֹאת[a] הַתּוֹרָה אָדָם כִּי־יָמוּת 14

ו בְּאֹהֶל[b] כָּל־הַבָּא אֶל־הָאֹהֶל וְכָל־אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים׃

ט ר״ם בסיפ[10] . ה[11] . ל״ח[12] וכל ״וצר חסך חמדה דכות ב מ א. ד[13] . ט ר״ם בסיפ[10]

15 וְכָל־כְּלִי פָתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צָמִיד פְּתִיל[a] עָלָיו טָמֵא הוּא׃ 16 וְכֹל 15 16

ל אֲשֶׁר־יִגַּע עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּחַלְלֵי־חֶרֶב אוֹ בְּמֵת אוֹ־בְעֶצֶם אָדָם אוֹ

ל בְּקֶבֶר יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים׃ 17 וְלָקְחוּ לַטָּמֵא מֵעֲפַר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת 17

ב ול בתור . ג מל בתור[14] וְנָתַן[a] עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל־כֶּלִי׃ 18 וְלָקַח אֵזוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ 18

ו בסיפ[15] טָהוֹר וְהִזָּה עַל־הָאֹהֶל[a] וְעַל־כָּל־[b]הַכֵּלִים וְעַל־[c]הַנְּפָשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ־

ב . ל . ג[16] . ה חס שָׁם וְעַל־הַנֹּגֵעַ בַּעֶצֶם אוֹ בֶחָלָל אוֹ בַמֵּת אוֹ בַקָּבֶר׃ 19 וְהִזָּה הַטָּהֹר 19

ל עַל־הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחִטָּאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכִבֶּס

בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם [a]וְטָהֵר בָּעָרֶב[a]׃ 20 וְאִישׁ[a] אֲשֶׁר־יִטְמָא וְלֹא 20

ה יִתְחַטָּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֶת־מִקְדַּשׁ יְהוָה טִמֵּא

ב וחס . ל מֵי נִדָּה לֹא־זֹרַק עָלָיו טָמֵא הוּא׃ 21 וְהָיְתָה לָהֶם[a] לְחֻקַּת עוֹלָם וּמַזֵּה 21

ב בסיפ[17] . ג בתור ה[18] . ט ר״ם בסיפ[10] מֵי־הַנִּדָּה יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְהַנֹּגֵעַ בְּמֵי הַנִּדָּה יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ 22 וְכֹל 22

ג וחס בלישׁ[19] אֲשֶׁר־יִגַּע־בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ הַנֹּגַעַת תִּטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ פ

סד **20** 1 וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּל־הָעֵדָה מִדְבַּר־צִן בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן[a] **20**

כה ג מנה ר״ם וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקָדֵשׁ וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם וַתִּקָּבֵר שָׁם׃ 2 וְלֹא־הָיָה מַיִם 2

לָעֵדָה וַיִּקָּהֲלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן׃ 3 וַיָּרֶב הָעָם עִם־מֹשֶׁה[a] 3

ג . כב׳ ג[a] מנה בלישׁ . ג[a] וַיֹּאמְרוּ[b] לֵאמֹר וְלוּ[c] גָוַעְנוּ בִגְוַע אַחֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה׃ 4 וְלָמָּה הֲבֵאתֶם 4

ל אֶת־קְהַל יְהוָה אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה [a]לָמוּת שָׁם אֲנַחְנוּ[a] וּבְעִירֵנוּ׃

ב וחס 5 וְלָמָּה[a] הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָבִיא אֹתָנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הָרָע הַזֶּה לֹא 5

כט בתור מָקוֹם זֶרַע וּתְאֵנָה[b] וְגֶפֶן וְרִמֹּן וּמַיִם אֵין לִשְׁתּוֹת׃ 6 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן 6

[9]Mm 113. [10]Mm 881. [11]Mm 945. [12]Mm 2781. [13]Mm 946. [14]Mm 447. [15]Mm 884. [16]Mm 1966. [17]Mm 734. [18]Mm 1013. [19]Mm 947. Cp 20 [1]Mm 1444. [2]Mm 1808. [3]Mm 1650.

12 [a] l c ωGΘΣ וְטָהֵר ‖ **13** [a] ω אדם cf 11a ‖ **14** [a] ωG וז ‖ [b] G ἐν οἰκίᾳ cf 18[a] ‖ **15** [a] G καταδέδεται, l prb פָּתוּל ‖ **17** [a] ωGΣV pl ‖ **18** [a] G ἐπὶ τὸν οἶκον cf 14[b] ‖ [b] > pc Mss ωG*Σ ‖ [c] pc Mss Σ + כָּל־ ‖ **19** [a–a] GV ut ΩΣ 7.8.10.(21 sq) ‖ **20** [a] ω והא׳ ‖ **21** [a] l c nonn Mss ωGΣC[1] לָכֶם ‖ Cp 20,1 [a] exc annus? ‖ 3 [a] Ms Σ + וְעִם־ אַהֲרֹן (Ms bis עַל pro עִם) ‖ [b] prp וַיִּמְרוּ cf 10 ‖ [c] ω ולוי ‖ 4 [a–a] G ἀποκτεῖναι ἡμᾶς, cf 21,5[c] et Ex 17,3 ‖ [b] ω[Mss] ת׳.

28 מִן־הַיֹּקֶב׃ 28 כֵּן תָּרִימוּ גַּם־אַתֶּם תְּרוּמַת[a] יְהוָה מִכֹּל֙ מַעְשְׂרֹתֵיכֶם
אֲשֶׁר תִּקְחוּ֙ מֵאֵ֣ת בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וּנְתַתֶּ֥ם מִמֶּ֖נּוּ אֶת־תְּרוּמַ֣ת יְהוָ֑ה לְאַהֲרֹ֖ן
29 הַכֹּהֵֽן׃ 29 מִכֹּל֙ מַתְּנֹתֵיכֶ֣ם תָּרִ֔ימוּ אֶת כָּל־[a]תְּרוּמַ֥ת יְהוָ֖ה מִכָּל־חֶלְבּ֑וֹ ד
30 [b]אֶת־מִקְדְּשׁ֖וֹ[b] מִמֶּֽנּוּ׃ 30 וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֔ם בַּהֲרִימְכֶ֥ם אֶת־חֶלְבּ֖וֹ מִמֶּ֑נּוּ ל
31 וְנֶחְשַׁ֤ב לַלְוִיִּם֙ כִּתְבוּאַ֣ת גֹּ֔רֶן וְכִתְבוּאַ֖ת יֶֽקֶב׃ 31 וַאֲכַלְתֶּ֥ם אֹת֛וֹ בְּכָל־ ב. ד
מָק֖וֹם אַתֶּ֣ם וּבֵיתְכֶ֑ם[a] כִּי־שָׂכָ֥ר הוּא֙ לָכֶ֔ם חֵ֥לֶף עֲבֹדַתְכֶ֖ם בְּאֹ֥הֶל ל. ל
32 מוֹעֵֽד׃ 32 וְלֹֽא־תִשְׂאוּ֙ עָלָ֣יו חֵ֔טְא בַּהֲרִימְכֶ֖ם אֶת־חֶלְבּ֑וֹ מִמֶּ֣נּוּ וְאֶת־ ד ר״פ ולא לא ולא . ל
קָדְשֵׁ֥י בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֖ל לֹ֣א תְחַלֵּ֑לוּ וְלֹ֥א תָמֽוּתוּ׃ פ צה ז מל ג[28] מנה בתור

(יח) 19 1 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה[a] וְאֶל־אַהֲרֹ֖ן[a] לֵאמֹ֑ר׃ 2 זֹ֣את חֻקַּ֣ת יא[1]. ב
הַתּוֹרָ֗ה[a] אֲשֶׁר־צִוָּ֤ה יְהוָה֙ לֵאמֹ֔ר דַּבֵּ֥ר | אֶל־בְּנֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל וְיִקְח֥וּ אֵלֶ֖יךָ ב בטע. ו רפי[2]
פָּרָ֥ה אֲדֻמָּ֖ה תְּמִימָ֑ה אֲשֶׁ֥ר אֵין־בָּ֖הּ מ֥וּם אֲשֶׁר[b] לֹא־עָלָ֥ה עָלֶ֖יהָ עֹ֑ל ל וחד מן ד[3] בחד לשון. ל
3 וּנְתַתֶּ֣ם[a] אֹתָ֔הּ אֶל־אֶלְעָזָ֖ר הַכֹּהֵ֑ן וְהוֹצִ֤יא[b] אֹתָהּ֙ אֶל־מִח֣וּץ לַֽמַּחֲנֶ֔ה
4 וְשָׁחַ֥ט אֹתָ֖הּ לְפָנָֽיו׃ 4 וְלָקַ֤ח אֶלְעָזָר֙ הַכֹּהֵ֔ן מִדָּמָ֖הּ בְּאֶצְבָּעֹ֑ו וְהִזָּ֞ה ו ה[4] מנה בתור
5 אֶל־נֹכַ֛ח פְּנֵ֥י אֹ֖הֶל מוֹעֵ֑ד מִדָּמָ֖הּ שֶׁ֥בַע פְּעָמִֽים׃ 5 וְשָׂרַ֤ף[a] אֶת־הַפָּרָה֙ ז יח[4] מנה בתור. יח פסוק את את ראת ואת
לְעֵינָ֔יו אֶת־עֹרָ֥הּ וְאֶת־בְּשָׂרָ֖הּ וְאֶת־דָּמָ֣הּ עַל־פִּרְשָׁ֑הּ יִשְׂרֹֽף[b]׃ 6 וְלָקַ֣ח ה
הַכֹּהֵ֗ן עֵ֚ץ אֶ֣רֶז וְאֵזֹ֔וב וּשְׁנִ֖י תּוֹלָ֑עַת וְהִשְׁלִ֖יךְ אֶל־תּ֥וֹךְ שְׂרֵפַ֖ת הַפָּרָֽה׃ ג כל בתור[5]
7 וְכִבֶּ֥ס בְּגָדָ֛יו הַכֹּהֵ֖ן וְרָחַ֣ץ בְּשָׂר֑וֹ[a] בַּמַּ֣יִם וְאַחַ֔ר יָבֹ֖וא אֶל־הַמַּחֲנֶ֑ה ט[6]. ז מל בתור
8 וְטָמֵ֥א הַכֹּהֵ֖ן עַד־הָעָֽרֶב׃ 8 וְהַשֹּׂרֵ֥ף אֹתָ֖הּ יְכַבֵּ֣ס בְּגָדָ֑יו בַּמַּ֣יִם[a] וְרָחַ֔ץ ב בסיפ[7]. ד[6]
9 בְּשָׂר֖וֹ[b] בַּמָּ֑יִם[c] וְטָמֵ֖א עַד־הָעָֽרֶב׃ 9 וְאָסַ֣ף | אִ֗ישׁ טְהוֹר֙ אֶת אֵ֣פֶר ג
הַפָּרָ֔ה וְהִנִּ֖יחַ מִח֣וּץ לַֽמַּחֲנֶ֑ה בְּמָק֥וֹם טָה֖וֹר וְהָיְתָ֣ה לַעֲדַ֣ת בְּנֵי־ ד
10 יִשְׂרָאֵ֗ל לְמִשְׁמֶ֛רֶת לְמֵ֥י נִדָּ֖ה חַטָּ֣את הִ֑וא׃ 10 וְכִבֶּ֣ס הָאֹסֵ֣ף אֶת־אֵפֶ֔ר ל
הַפָּרָה֙ אֶת־בְּגָדָ֔יו וְטָמֵ֖א עַד־הָעָ֑רֶב וְהָיְתָ֨ה לִבְנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙ וְלַגֵּ֔ר
11 הַגָּ֖ר בְּתוֹכָֽם לְחֻקַּ֥ת עוֹלָֽם׃ 11 הַנֹּגֵ֥עַ בְּמֵ֖ת לְכָל־נֶ֣פֶשׁ אָדָ֑ם וְטָמֵ֖א[a] יח׳ ר״פ מיחד[8]. ב
12 שִׁבְעַ֥ת יָמִֽים׃ 12 הֽוּא֙ יִתְחַטָּ֣א־בּ֔וֹ בַּיּ֥וֹם הַשְּׁלִשִׁ֖י וּבַיּ֣וֹם הַשְּׁבִיעִ֑י

[28] Mm 314. Cp 19 [1] Mm 852. [2] Mm 560. [3] Mm 1347. [4] Mm 678. [5] Mm 447. [6] Mm 752. [7] Mm 734. [8] Mm 944.

28 [a] אֵת ת׳ ‖ **29** [a] > nonn Mss 𝔊*𝔗𝔙, dl ‖ [b–b] dub; מ׳ = מקדשו? ‖ **31** [a] pc Mss ‖ Vrs וּבְתֵיכֶם ‖ **Cp 19,1** [a–a] > pc Mss, add? sed cf 3a ‖ **2** [a] prp הַפָּרָה (cf 𝔙) ‖ **3** [a] 𝔊𝔙Mss sg ‖ [b] 𝔊 pl, sic l? ‖ **5** [a] cf 3[b] ‖ [b] l pl? ‖ **7** [a] אֵת ב׳ ‖ [b] 𝔊𝔙 וא׳ ‖ **8** [a] > pc Mss 𝔊*𝔖(𝔙) ‖ [b] אֵת ב׳ ‖ **11** [a] יט׳.

13 וְדָגָן רֵאשִׁיתָם אֲשֶׁר־יִתְּנוּ לַיהוָה לְךָ נְתַתִּים: 13 בְּכוּרֵי כָל־אֲשֶׁר
14 בְּאַרְצָם אֲשֶׁר־יָבִיאוּ לַיהוָה לְךָ יִהְיֶה כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ יֹאכְלֶנּוּ:
15 14 כָּל־חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה: 15 כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר אֲשֶׁר־
16 17 יַקְרִיבוּ לַיהוָה בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה יִהְיֶה־לָּךְ אַךְ | פָּדֹה תִפְדֶּה[a] אֶת
17 16 בְּכוֹר הָאָדָם וְאֶת־בְּכוֹר הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה: 16 וּפְדוּיָו[a] מִבֶּן־
חֲמֵשׁ[b] תִּפְדֶּה בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף[b] חֲמִשֶּׁת שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים
17 גֵּרָה הוּא: 17 אַךְ בְּכוֹר־שׁוֹר אוֹ־בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ־בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה
18 קֹדֶשׁ הֵם אֶת־[a]דָּמָם תִּזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה
19 לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: 18 וּבְשָׂרָם יִהְיֶה־לָּךְ כַּחֲזֵה הַתְּנוּפָה וּכְשׁוֹק
20 19 הַיָּמִין לְךָ יִהְיֶה: 19 כָּל | תְּרוּמֹת[a] הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יָרִימוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
לַיהוָה נָתַתִּי לְךָ וּלְבָנֶיךָ וְלִבְנֹתֶיךָ אִתָּךְ לְחָק־עוֹלָם בְּרִית מֶלַח
עוֹלָם הוּא לִפְנֵי יְהוָה לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ: 20 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן
21 20 בְּאַרְצָם לֹא תִנְחָל וְחֵלֶק לֹא־יִהְיֶה לְךָ בְּתוֹכָם אֲנִי חֶלְקְךָ וְנַחֲלָתְךָ
22 בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ס 21 וְלִבְנֵי לֵוִי הִנֵּה נָתַתִּי כָּל־[a]מַעֲשֵׂר
23 בְּיִשְׂרָאֵל לְנַחֲלָה חֵלֶף עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־הֵם עֹבְדִים אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל
24 מוֹעֵד: 22 וְלֹא־יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לָשֵׂאת חֵטְא
25 לָמוּת: 23 [a]וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא[a] אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְהֵם יִשְׂאוּ
26 עֲוֹנָם[b] חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם וּבְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ נַחֲלָה:
27 24 כִּי אֶת־מַעְשַׂר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לַיהוָה תְּרוּמָה נָתַתִּי
28 לַלְוִיִּם לְנַחֲלָה עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לָהֶם בְּתוֹךְ[a] בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ
29 30 נַחֲלָה: פ 25 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 26 וְאֶל־הַלְוִיִּם
תְּדַבֵּר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר
נָתַתִּי לָכֶם מֵאִתָּם בְּנַחֲלַתְכֶם[a] וַהֲרֹמֹתֶם מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת[b] יְהוָה מַעֲשֵׂר
31 מִן־הַמַּעֲשֵׂר: 27 וְנֶחְשַׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם[a] כְּדָגָן מִן־הַגֹּרֶן וְכִמְלֵאָה

14 Mm 941. 15 Mm 501. 16 Mm 927. 17 Ps 49,8. 18 Mm 942. 19 Mm 672. 20 Mm 574. 21 Mm 1708. 22 Mm 60. 23 Mm 940. 24 Mm 398. 25 Mm 1949. 26 Mm 943. 27 Mm 2819.

15 [a] prp פְּתֻדָה, id 16sq (cf Ex 21,8) ‖ 16 [a] ש ופדיו ‖ [b–b] G* ἡ συντίμησις ‖ [c] cf 15[a] ‖ 17 [a] mlt Mss GSTʲ וְאֶת ‖ [b] pc Mss ש ריח ‖ 19 [a] Ms GSTʲ sg ‖ 21 [a] Seb Tʲ אֶת־כ׳ ‖ 23 [a–a] STTʲ pl ‖ [b] Seb ׳ע אֶת־ ‖ 24 [a] שMss וּבְ׳ ut 23 ‖ 26 [a] ש pl ‖ [b] ש ת׳ אֶת ‖ 27 [a] שG pl.

26 וְתִכָּלֵ֣[a] תְּלוּנֹתָ֗ם מֵעָלַ֙י וְלֹ֣א יָמֻ֔תוּ׃ 26 וַיַּ֣עַשׂ מֹשֶׁ֔ה[a] כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ה יְהוָ֑ה ל
27 אֹתֹ֥[b] כֵּ֖ן עָשָׂ֥ה[c]׃ ס 27 וַיֹּ֣אמְרוּ֮ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵל֒ אֶל־מֹשֶׁ֣ה לֵאמֹ֔ר הֵ֣ן
28 גָּוַ֔עְנוּ אָבַ֖דְנוּ כֻּלָּ֥נוּ אָבָֽדְנוּ׃ 28 כָּל־[a] הַקָּרֵ֛ב | הַקָּרֵ֥ב אֶל־מִשְׁכַּ֖ן יְהוָ֑ה ז.ד.ג.[25] ול בלוש
יָמֻ֣ת[b] הֲאִ֥ם תַּמְנ֖וּ לִגְוֹ֥עַ׃ ס ב[26] ול[27] בטע

18 1 וַיֹּ֤אמֶר יְהוָה֙ אֶל־אַהֲרֹ֔ן אַתָּ֣ה וּבָנֶ֔יךָ וּבֵ֥ית־אָבִ֖יךָ אִתָּ֑ךְ[a] נ.ג.[1] תִּשְׂאוּ֙ אֶת־עֲוֹ֣ן הַמִּקְדָּ֔שׁ וְאַתָּה֙ וּבָנֶ֣יךָ֔ אִתָּ֖ךְ[b] תִּשְׂא֥וּ אֶת־עֲוֹ֖ן כְּהֻנַּתְכֶֽם׃ ג.[2] ד.
2 וְגַ֣ם אֶת־אַחֶ֣יךָ מַטֵּ֣ה לֵוִ֔י שֵׁ֖בֶט אָבִ֑יךָ הַקְרֵ֥ב[a] אִתָּ֛ךְ וְיִלָּוּ֥ עָלֶ֖יךָ נ.ג״פ בתור׳ ס.[3] ד.[4] ל.
3 וְיָשְׁרְת֣וּ אִתָּ֔ךְ וְאַתָּה֙ וּבָנֶ֣יךָ אִתָּ֔ךְ לִפְנֵ֖י אֹ֥הֶל הָעֵדֻֽת׃ 3 וְשָׁמְר֣וּ[a] מִשְׁמַרְתְּךָ֗ ג.[2] ד.
וּמִשְׁמֶ֣רֶת כָּל־הָאֹ֣הֶל אַךְ֮ אֶל־כְּלֵ֣י הַקֹּ֣דֶשׁ וְאֶל־הַמִּזְבֵּ֣חַ֮ לֹ֣א יִקְרָ֣בוּ ג.[5]
וְלֹ֥א יָמֻ֛תוּ גַּם־הֵ֥ם גַּם־אַתֶּֽם׃ 4 וְנִלְו֥וּ עָלֶ֖יךָ וְשָׁמְר֣וּ אֶת־מִשְׁמֶ֣רֶת אֹ֑הֶל ו מסוק בתור׳ גם גם ומילה חדה ביניה. ד.[6]
5 מוֹעֵ֣ד לְכָל־עֲבֹדַ֣ת הָאֹ֔הֶל וְזָ֖ר לֹא־יִקָּרֵ֥ב אֲלֵיכֶֽם׃ 5 וּשְׁמַרְתֶּ֗ם אֶת כל אוריית חס
מִשְׁמֶ֣רֶת הַקֹּ֣דֶשׁ וְאֶת־מִשְׁמֶ֣רֶת הַמִּזְבֵּ֑חַ וְלֹא־יִהְיֶ֥ה ע֛וֹד קֶ֖צֶף עַל־בְּנֵ֥י ד.[7] ז.[8]
6 יִשְׂרָאֵ֑ל׃ 6 וַאֲנִ֗י הִנֵּ֤ה לָקַחְתִּי֙ אֶת־אֲחֵיכֶ֣ם הַלְוִיִּ֔ם מִתּ֖וֹךְ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל טז ר״פ
7 לָכֶ֣ם[a] מַתָּנָ֔ה נְתִינִ֖ם לַיהוָ֑ה לַעֲבֹ֖ד אֶת־עֲבֹדַ֥ת אֹ֛הֶל מוֹעֵ֖ד׃ 7 וְאַתָּ֣ה כל אוריית חס. ג.[9]
וּבָנֶ֣יךָ֮ אִתְּךָ֒ תִּשְׁמְר֣וּ אֶת־כְּהֻנַּתְכֶ֗ם לְכָל־דְּבַ֛ר הַמִּזְבֵּ֖חַ וּלְמִבֵּ֣ית ד.[10] בתור מנה בסיס. ל
לַפָּרֹ֑כֶת וַעֲבַדְתֶּ֣ם[a] עֲבֹדַ֔ת מַתָּנָ֖ה[b] אֶתֵּ֣ן אֶת־כְּהֻנַּתְכֶ֑ם וְהַזָּ֥ר הַקָּרֵ֖ב כל אוריית חס. ד. ז.
8 יוּמָֽת׃ ס 8 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־אַהֲרֹ֑ן וַאֲנִי֙ הִנֵּ֣ה נָתַ֔תִּי לְךָ֥ אֶת־ ב
מִשְׁמֶ֖רֶת תְּרוּמֹתָ֑י לְכָל־קָדְשֵׁ֣י בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֗ל לְךָ֤ נְתַתִּים֙ לְמָשְׁחָ֔ה ל.[11] ג.
9 וּלְבָנֶ֖יךָ לְחָק־עוֹלָֽם׃ 9 זֶ֥ה יִהְיֶ֛ה לְךָ֖ מִקֹּ֣דֶשׁ[a] הַקֳּדָשִׁ֑ים מִן־הָאֵ֕שׁ[b] ו.[12] ל בתור
כָּל־[c] קָרְבָּנָ֗ם לְכָל־מִנְחָתָ֛ם וּלְכָל־חַטָּאתָ֥ם וּלְכָל־אֲשָׁמָ֖ם אֲשֶׁ֣ר יָשִׁ֑יבוּ[d] ל
10 לִ֣י קֹ֔דֶשׁ קָדָשִׁ֥ים לְךָ֖ הִוא וּלְבָנֶֽיךָ׃ 10 בְּקֹ֣דֶשׁ הַקָּדָשִׁ֣ים תֹּאכְלֶ֔נּוּ כָּל־ ג רפ״ה[13]
11 זָכָ֖ר יֹאכַ֣ל אֹת֑וֹ קֹ֥דֶשׁ יִהְיֶ֖ה לָּֽךְ׃ 11 וְזֶ֥ה לְךָ֛ תְּרוּמַ֥ת מַתָּנָ֖ם[a] לְכָל־ כג ר״פ
תְּנוּפֹ֣ת בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל֒ לְךָ֣ נְתַתִּ֗ים וּלְבָנֶ֙יךָ֙ וְלִבְנֹתֶ֔יךָ אִתָּ֖ךְ לְחָק־עוֹלָ֑ם ג.[1] ד.[2] בתור ד.[10] מינה בסיס. ל.[12]
כָּל־טָהֹ֥ר בְּבֵיתְךָ֖ יֹאכַ֥ל אֹתֽוֹ׃ 12 כָּל־ חֵ֥לֶב יִצְהָ֛ר וְכָל־ חֵ֥לֶב תִּירֹ֖שׁ ל וכל קריא דגן ותירוש

[25] Mm 938. [26] Mm 3469. [27] Mm 3887. **Cp 18** [1] Mm 398. [2] Mm 939. [3] Mm 838. [4] Mm 847. [5] Mm 668. [6] Mm 3146. [7] Mm 848. [8] Mm 762. [9] Mm 60. [10] Mm 940. [11] Mm 941. [12] Mp sub loco. [13] Mm 557.

25 [a] prb l וַתְּכַל ‖ **26** [a] G ut 23[a] cf [b] et [c] ‖ [b] G* τῷ Μωυσῇ ‖ [c] G* pl ‖ **28** [a] > GSV, 𝔐[Mss] הקרוב; dl? ‖ [b] 𝔐 יומת ‖ **Cp 18,1** [a] > Ms G* ‖ [b] > pc Mss G* ‖ **2** [a] 𝔐[Mss] הקריב ‖ **6** [a] > G*SV ‖ **7** [a] dl (dttg) ‖ [b] 𝔐[Mss]GS –דָה, quod c 7a cj ‖ [c] 𝔐[Mss] יאשמו 𝔐 ‖ [d] 𝔐 ומ׳ ‖ **9** [a] 𝔐 מקדשי ‖ [b] G τῶν καρπωμάτων, l הָאִשֶּׁה ‖ [c] pc Mss 𝔗 לְכל ‖ **11** [a] l מַתְּנָם? cf 29.

כ[7]. כט בתור . ט[8] וכל צורת הבית דכות ב מ ד

8 וְהִנֵּה כִסָּהוּ הֶעָנָן וַיֵּרָא[a] כְּבוֹד יְהוָה׃ 8 וַיָּבֹא מֹשֶׁה֮ וְאַהֲרֹן֒ אֶל־פְּנֵי
ל אֹהֶל מוֹעֵד׃ פ 9 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה[a] לֵאמֹר׃ 10 הָרִמּוּ
9 10
נ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה אֹתָם כְּרֶגַע וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם׃ 11 וַיֹּאמֶר
11
ט מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קַח אֶת־הַמַּחְתָּה וְתֵן־עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים
כל ליש חפ. כז[9] מל ול[10] בלוש וכל משלי והקהלת דכות ב מ ה . ד[11] . ב בסיס
קְטֹרֶת[a] וְהוֹלֵךְ מְהֵרָה[a] אֶל־הָעֵדָה וְכַפֵּר עֲלֵיהֶם כִּי־יָצָא הַקֶּצֶף
מִלִּפְנֵי יְהוָה הֵחֵל הַנָּגֶף׃ 12 וַיִּקַּח אַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר | דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיָּרָץ 12
ח רכל עזרא דכות[12] אֶל־תּוֹךְ[a] הַקָּהָל וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף בָּעָם וַיִּתֵּן אֶת־הַקְּטֹרֶת וַיְכַפֵּר עַל־
13
הָעָם׃ 13 וַיַּעֲמֹד בֵּין־הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה׃ 14 וַיִּהְיוּ 14
הַמֵּתִים֮ בַּמַּגֵּפָה אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת מִלְּבַד הַמֵּתִים עַל־
דְּבַר־קֹרַח׃ 15 וַיָּשָׁב אַהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַמַּגֵּפָה 15
ל. ב בטע נֶעֱצָרָה׃ פ 16 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 17 דַּבֵּר | אֶל־בְּנֵי ס[13]
יג[34]. ב חד מל וחד חס יִשְׂרָאֵל וְקַח מֵאִתָּם מַטֶּה מַטֶּה לְבֵית אָב מֵאֵת כָּל־נְשִׂיאֵהֶם לְבֵית
ד[15] אֲבֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר מַטּוֹת[a] אִישׁ אֶת־שְׁמוֹ תִּכְתֹּב עַל־מַטֵּהוּ׃ 18 וְאֶת־ 18
ד[16]. כד . ב מל בתור[17] שֵׁם אַהֲרֹן תִּכְתֹּב עַל־מַטֵּה לֵוִי כִּי[a] מַטֵּה אֶחָד לְרֹאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם[a]׃
ל[18]. ח מל בתור[19]. יח ס״פ 19 וְהִנַּחְתָּם בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי הָעֵדוּת אֲשֶׁר אִוָּעֵד לָכֶם[a] שָׁמָּה׃ 19
חצי הספר בפסוקים ד ב קמ וב פל[20]. ל 20 וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶבְחַר־בּוֹ מַטֵּהוּ יִפְרָח וְהַשְׁכֹּתִי מֵעָלַי אֶת־תְּלֻנוֹת
ל. ב חס בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵם מַלִּינִם עֲלֵיכֶם׃ 21 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 21
ב חד מל וחד חס וַיִּתְּנוּ אֵלָיו | כָּל־נְשִׂיאֵיהֶם מַטֶּה֮ לְנָשִׂיא אֶחָד מַטֶּה לְנָשִׂיא אֶחָד לְבֵית
ב חד מל וחד חס . ז[21] אֲבֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר מַטּוֹת[a] וּמַטֵּה אַהֲרֹן בְּתוֹךְ מַטּוֹתָם[a]׃ 22 וַיַּנַּח מֹשֶׁה 22
ל בטע בתור אֶת־הַמַּטֹּת לִפְנֵי יְהוָה בְּאֹהֶל הָעֵדֻת׃ 23 וַיְהִי֮ מִמָּחֳרָת וַיָּבֹא מֹשֶׁה[a] 23
ח מל בתור[22] . יג חס[23] אֶל־אֹהֶל הָעֵדוּת וְהִנֵּה פָּרַח מַטֵּה־אַהֲרֹן לְבֵית לֵוִי וַיֹּצֵא פֶּרַח וַיָּצֵץ
ל רחס . יג חס[23] צִיץ וַיִּגְמֹל שְׁקֵדִים[b]׃ 24 וַיֹּצֵא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמַּטֹּת֮ מִלִּפְנֵי יְהוָה אֶל־ 24
ט בטע בסיס כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ מַטֵּהוּ׃ ס 25 וַיֹּאמֶר֮ יְהוָה אֶל־ 25
ח מל בתור[22] . ל . ו[24] מֹשֶׁה הָשֵׁב אֶת־מַטֵּה אַהֲרֹן֒ לִפְנֵי הָעֵדֻת לְמִשְׁמֶרֶת לְאוֹת לִבְנֵי־מֶרִי

[7] Mm 1227. [8] Mm 3937. [9] Mm 1788. [10] Mm 935. [11] Mm 709. [12] Mm 1968. [13] Mm 915. [14] Mm 936. [15] Mm 309. [16] Mm 838. [17] Mm 833 et Mm 3967. [18] Mm 1260. [19] Mm 556. [20] Mm 937. [21] Mm 2011. [22] Mm 556. [23] Mm 1509. [24] Mm 1611.

7 [a] 𝔐[Mss] וירא ‖ 9 [a] 𝔊(𝔖) + *καὶ Ααρων*, ins וְאֶל־אַהֲרֹן cf 23[a] ‖ 11 [a–a] 𝔐 והלך מהר ‖ 12 [a] sic L, mlt Mss Edd תּוֹךְ ‖ 16 [a] 𝔊𝔖𝔙 hic init cp 17 ‖ 17 [a] huc tr 18[a–a]? ‖ 18 [a–a] cf 17[a] ‖ 19 [a] l c pc Mss 𝔐𝔊𝔙 לָךְ ‖ 21 [a–a] 𝔙 *absque virga Aaron* ‖ 23 [a] 𝔊 + *καὶ Ααρων* cf 9[a] ‖ [b] 𝔐[Mss] שקידים.

מִשְׁכַּן֙ [a]קֹ֣רַח [b]דָּתָ֔ן וַאֲבִירָ֖ם [a]מִסָּבִ֑יב וְדָתָ֨ן וַאֲבִירָ֜ם יָצְא֣וּ נִצָּבִ֗ים פֶּ֚תַח
28 אָהֳלֵיהֶ֔ם וּנְשֵׁיהֶ֥ם וּבְנֵיהֶ֖ם וְטַפָּֽם׃ 28 וַיֹּ֣אמֶר֮ מֹשֶׁה֒ בְּזֹ֣את תֵּֽדְעוּן֮ כִּי־ סւ. יב בטע ר״פ
ה מנה בתור. ד״ה 25
29 יְהוָ֣ה שְׁלָחַ֔נִי לַעֲשׂ֖וֹת אֶת כָּל־הַמַּעֲשִׂ֣ים הָאֵ֑לֶּה כִּי־לֹ֥א מִלִּבִּ֖י׃ 29 אִם־ ו ר״פ בסים
כְּמ֥וֹת כָּל־הָאָדָ֖ם יְמֻתֻ֣ון אֵ֑לֶּה וּפְקֻדַּ֥ת כָּל־הָאָדָ֖ם יִפָּקֵ֥ד עֲלֵיהֶ֛ם לֹ֥א 26 . 25 . ך 27
30 יְהוָ֥ה שְׁלָחָ֖נִי׃ 30 וְאִם־[a]בְּרִיאָ֣ה [b]יִבְרָ֣א יְהוָ֗ה וּפָצְתָ֤ה הָאֲדָמָה֙ אֶת־ ב חד מל וחד חס
פִּ֣יהָ וּבָלְעָ֣ה אֹתָ֔ם [c]וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁ֖ר לָהֶ֑ם וְיָרְד֤וּ חַיִּים֙ שְׁאֹ֔לָה וִֽידַעְתֶּ֕ם 29 . ג
כִּ֚י נִאֲצ֣וּ הָאֲנָשִׁ֣ים הָאֵ֔לֶּה אֶת־יְהוָ֖ה׃ 31 וַיְהִ֗י כְּכַלֹּתוֹ֙ לְדַבֵּ֣ר אֶת־[c]כָּל־ ג 30 . כתי ז מנה בתור
32 הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה וַתִּבָּקַ֖ע הָאֲדָמָ֥ה אֲשֶׁר־תַּחְתֵּיהֶֽם׃ 32 וַתִּפְתַּ֤ח הָאָ֙רֶץ֙ ד 31
אֶת־פִּ֔יהָ וַתִּבְלַ֥ע אֹתָ֖ם וְאֶת־בָּתֵּיהֶ֑ם וְאֵת֙ כָּל־הָאָדָ֔ם אֲשֶׁ֖ר לְקֹ֥רַח וְאֵת
33 כָּל־הָרְכֻ֑וש׃ 33 וַיֵּֽרְד֤וּ הֵם֙ וְכָל־אֲשֶׁ֣ר לָהֶ֔ם חַיִּ֖ים שְׁאֹ֑לָה וַתְּכַ֤ס עֲלֵיהֶם֙ ל מל בתור. י
34 הָאָ֔רֶץ וַיֹּאבְד֖וּ מִתּ֥וֹךְ הַקָּהָֽל׃ 34 וְכָל־יִשְׂרָאֵ֣ל אֲשֶׁ֤ר סְבִיבֹתֵיהֶם֙ נָ֣סוּ ב 32 . ט ר״פ בסים 33
35 לְקֹלָ֔ם כִּ֥י אָמְר֖וּ פֶּן־תִּבְלָעֵ֥נוּ הָאָֽרֶץ׃ 35 וְאֵ֣שׁ יָצְאָ֔ה מֵאֵ֖ת יְהוָ֑ה וַתֹּ֣אכַל ג חס 34
אֶת־הַחֲמִשִּׁ֔ים [a]וּמָאתַ֖יִם אִ֥ישׁ מַקְרִיבֵ֖י הַקְּטֹֽרֶת׃ פ ח״ם 35

17 1 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה [a]לֵאמֹֽר׃ 2 אֱמֹ֞ר אֶל־[a]אֶלְעָזָ֣ר בֶּן־
אַהֲרֹ֗ן הַכֹּהֵן֙ וְיָרֵ֣ם [b]אֶת־הַמַּחְתֹ֔ת מִבֵּ֖ין הַשְּׂרֵפָ֑ה וְאֶת־[c]הָאֵ֕שׁ זְרֵ֥ה־ ב רפי׳. ב
3 הָלְאָ֖ה׃ [d]כִּי֙ קָדֵ֣שׁוּ׃ 3 אֶת֩ [c]מַחְתּ֨וֹת֙ הַחַטָּאִ֣ים הָאֵ֔לֶּה בְּנַפְשֹׁתָ֑ם [a]וְעָשׂ֨וּ֙ [b]ל. ג מל. ב 2 .
ב חס בלשׁ 3
אֹתָ֜ם רִקְעֵ֤י פַחִים֙ צִפּ֣וּי לַמִּזְבֵּ֔חַ כִּֽי־הִקְרִיבָ֥ם לִפְנֵי־יְהוָ֖ה וַיִּקְדָּ֑שׁוּ ל ח״ס. ר׳. ל ח״ס. ל
4 וְיִהְי֥וּ [c]לְאוֹת֙ לִבְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל׃ 4 וַיִּקַּ֞ח אֶלְעָזָ֣ר [a]הַכֹּהֵ֗ן אֵת֙ מַחְתֹּ֣ת א רפי׳. ג מל
5 הַנְּחֹ֔שֶׁת אֲשֶׁ֥ר הִקְרִ֖יבוּ הַשְּׂרֻפִ֑ים וַיִּרְקָעֻ֥ום צִפּ֖וּי לַמִּזְבֵּֽחַ׃ 5 זִכָּר֙וֹן ל ח״ס. ל. ח׳
לִבְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל לְמַ֗עַן אֲשֶׁ֤ר לֹא־יִקְרַ֨ב אִ֜ישׁ זָ֗ר אֲשֶׁ֤ר לֹא֙ מִזֶּ֣רַע אַהֲרֹ֔ן
הֽוּא֙ לְהַקְטִ֣יר קְטֹ֔רֶת לִפְנֵ֖י יְהוָ֑ה וְלֹא־יִהְיֶ֣ה כְקָרַ֔ח וְכַעֲדָתֹ֖ו כַּאֲשֶׁר כל לישׁ חס. ל. ל
6 דִּבֶּ֥ר יְהוָ֖ה בְּיַד־מֹשֶֽׁה לֽוֹ׃ 6 וַיָּלֻ֣נוּ כָל־עֲדַ֣ת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל֮ ב״ם ול בלישׁ
מִמָּחֳרָת֒ עַל־מֹשֶׁ֣ה וְעַל־אַהֲרֹ֔ן לֵאמֹ֕ר אַתֶּ֥ם הֲמַתֶּ֖ם אֶת־עַ֣ם יְהוָֽה׃
7 וַיְהִ֞י בְּהִקָּהֵ֤ל הָעֵדָה֙ עַל־מֹשֶׁ֣ה וְעַל־אַהֲרֹ֔ן וַיִּפְנ֖וּ אֶל־אֹ֣הֶל מוֹעֵ֑ד ל

23 Mm 959. 24 Mm 925. 25 Mm 1255. 26 Mm 931. 27 Mm 2396. 28 Mm 850. 29 Mm 3140. 30 1S 2,17. 31 Mm 932. 32 Mm 933. 33 Mm 881. 34 Mm 1693. 35 Mm 808. Cp 17 1 Mm 4264. 2 1S 15,18. 3 Mm 2557. 4 Mm 644. 5 Mm 417. 6 Mm 934.

27 [a–a] cf 24[a–a] || [b] sic L, mlt Mss Edd קֹרַח || **30** [a–a] G *ἐν φάσματι* (vel *χάσματι*) *δείξει* = בָּרְאֵי יַרְאֶה? || [b] 𝔐 בריה || [c] G + nonn vb cf 32 || **35** [a] 𝔐 ח׳ || **Cp 17,1/2** [a–a] G *καὶ πρός* || [b] G *ἀνέλεσθε* || [c] l יִזְרֶה? || [d] huc tr 3[a–a]? || **2/3** [e–e] l כִּי קָדְשׁוּ? cf 𝔖𝔖, quod init 3; G *ἡγίασαν* pro קדשו |. **3** [a] cf 2[d] || [b] G(S) *καὶ ποίησον* |. [c] 𝔐 והיו || **4** [a] 𝔐G + בֶּן־אַהֲרֹן ut 2.

כל אוריית חס׳ ג׳ אֶתְכֶם אֵלָיו לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן יְהוָה וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה
ג׳ לְשָׁרְתָם׃ 10 וַיַּקְרֵב אֹתְךָ וְאֶת־כָּל־אַחֶיךָ בְנֵי־לֵוִי אִתָּךְ וּבִקַּשְׁתֶּם 10
ל חס׳ לא׳ גַּם־כְּהֻנָּה׃ 11 לָכֵן אַתָּה וְכָל־עֲדָתְךָ הַנֹּעָדִים[a] עַל־יְהוָה[b] וְאַהֲרֹן 11
תלינו ק׳ מַה־הוּא כִּי תלונו[c] עָלָיו׃ 12 וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לִקְרֹא לְדָתָן וְלַאֲבִירָם 12
ב בְּנֵי אֱלִיאָב וַיֹּאמְרוּ לֹא נַעֲלֶה׃ 13 הַמְעַט כִּי הֶעֱלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זָבַת 13
ל׳ ל׳ חָלָב וּדְבַשׁ לַהֲמִיתֵנוּ בַּמִּדְבָּר כִּי־תִשְׂתָּרֵר עָלֵינוּ גַּם־הִשְׂתָּרֵר׃
ל 14 אַף[a] לֹא אֶל־אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הֲבִיאֹתָנוּ וַתִּתֶּן־לָנוּ נַחֲלַת 14
ל׳ ב׳ ל׳ יז שְׂדֵה וָכֶרֶם הַעֵינֵי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תְּנַקֵּר לֹא נַעֲלֶה׃ 15 וַיִּחַר לְמֹשֶׁה 15
ג 12 מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל־יְהוָה אַל־תֵּפֶן אֶל־מִנְחָתָם[a] לֹא חֲמוֹר[b] אֶחָד מֵהֶם
יט׳ כח 13 ב בתור נָשָׂאתִי וְלֹא הֲרֵעֹתִי אֶת־אַחַד מֵהֶם׃ 16 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־קֹרַח 16
ל אַתָּה וְכָל־[a]עֲדָתְךָ הֱיוּ לִפְנֵי יְהוָה אַתָּה וְהֵם וְאַהֲרֹן מָחָר׃ 17 וּקְחוּ 17
כל ליש חס׳ אִישׁ מַחְתָּתוֹ וּנְתַתֶּם עֲלֵיהֶם[a] קְטֹרֶת וְהִקְרַבְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אִישׁ
מַחְתָּתוֹ חֲמִשִּׁים וּמְאתַיִם מַחְתֹּת וְאַתָּה וְאַהֲרֹן אִישׁ מַחְתָּתוֹ׃ 18 וַיִּקְחוּ 18
לח׳ כל ליש חס׳ אִישׁ מַחְתָּתוֹ וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם[a] אֵשׁ וַיָּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם[b] קְטֹרֶת וַיַּעַמְדוּ פֶּתַח
ב חד ר״פ וחד ס״פ 14 אֹהֶל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה[c] וְאַהֲרֹן׃ 19 וַיַּקְהֵל עֲלֵיהֶם קֹרַח אֶת־כָּל־הָעֵדָה 19
כ 15 אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּרָא[a] כְּבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעֵדָה׃ פ
יא 16 ל 20 וַיְדַבֵּר יְהוָה[c] אֶל[c]־מֹשֶׁה וְאֶל[c]־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ 21 הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה 20 21
נ הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה[a] אֹתָם כְּרָגַע׃ 22 וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם[b] וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי 22
ז׳ ח בטע׳ ו בסיפ 18 הָרוּחֹת לְכָל־[a]בָּשָׂר[b] הֶאָישׁ אֶחָד[b] יֶחֱטָא וְעַל[c] כָּל־הָעֵדָה תִּקְצֹף׃
23 פ 23 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 24 דַּבֵּר אֶל־הָעֵדָה לֵאמֹר 24
לי הֵעָלוּ מִסָּבִיב לְמִשְׁכַּן[a]קֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם׃ 25 וַיָּקָם מֹשֶׁה 25
וַיֵּלֶךְ אֶל־דָּתָן וַאֲבִירָם וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 26 וַיְדַבֵּר אֶל־ 26
הָעֵדָה לֵאמֹר סוּרוּ נָא מֵעַל[c] אָהֳלֵי הָאֲנָשִׁים הָרְשָׁעִים הָאֵלֶּה וְאַל־
נ׳ כ׳ ל׳ ב׳ ל׳ כא תִּגְּעוּ בְּכָל־אֲשֶׁר לָהֶם פֶּן־תִּסָּפּוּ בְּכָל־חַטֹּאתָם׃ 27 וַיֵּעָלוּ מֵעַל 27

[9]Mm 3775. [10]Mm 926. [11]Mm 486. [12]Mm 3551. [13]Mm 187. [14]Mm 442. [15]Mm 1227. [16]Mm 852. [17]Mm 927. [18]Mm 884. [19]Mm 959. [20]Mm 928. [21]Mm 759 et Mm 929. [22]Mm 930.

11 [a–a] l prb עדתכה נעץ | [b] G ut 5[b]; S in 11a alit || [c] l c Q תַּלִּינוּ cf 14,36[a] || **14** [a–a] G *εἰ καί* = לוּ אף? || **15** [a] prp תִּכְחַתָּם vel אַנחתם || [b] G *ἐπιθύμημα* = חֶמְדּוֹ || **16** [a–a] G *ἁγίασον* || **17** [a] 𝔐 הן– cf 7 || **18** [a] nonn Mss 𝔐 בָּהֵן cf 7 || [b] 𝔐 ut 17[a] || [c] 2 Mss G𝔖 מִ עַל || **19** [a] 𝔐[Mss] ויראה || **21** [a] sic L, mlt Mss Edd וְאַ׳ || **22** [a] 𝔐 הַב׳ || [b–b] 𝔐 הָאִישׁ הָאחד, l sic vel הַאִישׁ א׳ || **24** [a–a] G* sol *Κορε*; originaliter prb יהוה.

36 רָגוֹם[a] אֹתָו בָּאֲבָנִים כָּל־הָעֵדָה מִחוּץ[b] לַמַּחֲנֶה׃ 36 וַיֹּצִיאוּ אֹתוֹ כָּל־ יג23
הָעֵדָה אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ בָאֲבָנִים וַיָּמֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה
37 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ פ 37 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ 38 דַּבֵּר ה
38 אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת[a] עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם יח פסוק אל על
עלה24. ד בלישׁ25
39 לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ 39 וְהָיָה[a] לָכֶם[b] לְצִיצִת[b] ד בלישׁ25. ל
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ[c] וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא כו26
תָתֻרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ יג
40 לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים[a] לֵאלֹהֵיכֶם׃
41 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת ב בטע בתור
לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ פ קיט כד ס״פ

נשׂ 16 1 וַיִּקַּח[a] קֹרַח בֶּן־יִצְהָר בֶּן־קְהָת בֶּן־לֵוִי וְדָתָן וַאֲבִירָם בְּנֵי גי
2 אֱלִיאָב וְאוֹן[b] בֶּן־פֶּלֶת[c] בְּנֵי[d] רְאוּבֵן׃ 2 וַיָּקֻמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וַאֲנָשִׁים גמל ול בלישׁ. ג2. ג4
מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם נְשִׂיאֵי עֵדָה קְרֻאֵי מוֹעֵד אַנְשֵׁי־שֵׁם׃ ל
3 וַיִּקָּהֲלוּ[a] עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם[b] כִּי כָל־ ב בטע
הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים וּבְתוֹכָם יְהוָה וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קְהַל יְהוָה׃ יג. ל
4 וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה[a] וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו׃ 5 וַיְדַבֵּר אֶל־קֹרַח וְאֶל־כָּל־עֲדָתוֹ ל
לֵאמֹר[a] בֹּקֶר וְיֹדַע[a] יְהוָה[b] אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ וְאֶת־הַקָּדוֹשׁ וְהִקְרִיב[c] ל וחס. ד מל5
6 אֵלָיו וְאֶת אֲשֶׁר יִבְחַר־בּוֹ יַקְרִיב אֵלָיו׃ 6 זֹאת עֲשׂוּ קְחוּ־לָכֶם ג מל. ל. ד מל6
7 מַחְתֹּות קֹרַח וְכָל־עֲדָתוֹ׃ 7 וּתְנוּ בָהֶן־אֵשׁ וְשִׂימוּ עֲלֵיהֶן קְטֹרֶת לִפְנֵי ז וכל כלית דכות. כל לישׁ חס
יְהוָה מָחָר וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה הוּא הַקָּדוֹשׁ רַב־לָכֶם ד מל5
8 בְּנֵי לֵוִי׃ 8 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־קֹרַח[a] שִׁמְעוּ־נָא[a] בְּנֵי לֵוִי׃ 9 הַמְעַט
מִכֶּם כִּי־הִבְדִּיל[b] אֱלֹהֵי[c] יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעֲדַת[c] יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב כח8. יא ב מנח בלישׁ

[23] Mm 2610. [24] Mm 658. [25] Mm 923. [26] Mm 924. Cp 16 [1] Mm 925. [2] 1Ch 2,33. [3] Mm 2882. [4] Mm 1454. [5] Mm 2223. [6] Mm 640. [7] Mm 1197. [8] Mm 2364.

35 [a] רגמו ‖ [b] mlt Mss Edd אל־מ ut 36 ‖ 38 [a] ציציות cf 39 ‖ 39 [a] והיו ‖ [b] ציציות; prp לְמַצּוֹת vel לַמִּצְוֹת? ‖ [c] קדישים ‖ Cp 16,1 [a] G καὶ ἐλάλησεν, Σ(Τ) w'tplg (= et divisit se), V ecce autem; 1 וַיִּקַּח? cf ο εβρ′ ὑπεριφανεύθη; prp וַיִּקַּח (a* יקח - arab waqiha) impudice egit ‖ [b] 1 הוא (היא–ראובן gl ex 26,8.5) ‖ [c] 1 c 26,5.8 (Gn 46,9 etc) ‖ [d] 1 c Ms ‖ 3 [a] ins ex 7 ‖ 4 [a–a] prp ‖ 5 [a] [a] G ἐπέσκεπται καὶ ἔγνω = וַיֵּדַע בְּקֹר ‖ [b] G ὁ θεός cf 11[b], sed ℭ 2Tim 2,19 κύριος ‖ [c] ′יק; prp ‖ 8 [a–a] G εἰσακούσατέ μου = שִׁמְעוּנִי (cf 20,10[a–a]).

ב יִהְיֶה לָכֶם וְלַגֵּר הַגָּר אִתְּכֶם׃ פ 17 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 17
ג[9] 18 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בְּבֹאֲכֶם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר 18
יח ס״פ. ל 19 אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה׃ 19 וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ
כח. ג ול חס 20 תְּרוּמָה לַיהוָה׃ 20 רֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה כִּתְרוּמַת
ה[9]. ג 21 גֹּרֶן כֵּן תָּרִימוּ אֹתָהּ׃ 21 מֵרֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרוּמָה
ד בטע ס״פ[10]. ג[11] 22 לְדֹרֹתֵיכֶם׃ ס 22 וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֵת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה
ב בתור[12]. ג[13] 23 אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה׃ 23 אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֲלֵיכֶם[a]
בְּיַד־מֹשֶׁה מִן־[b] הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וָהָלְאָה לְדֹרֹתֵיכֶם׃ 24 וְהָיָה
ד. ג[14]. ה[15] אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה נֶעֶשְׂתָה לִשְׁגָגָה[a] וְעָשׂוּ כָל־הָעֵדָה פַּר בֶּן־בָּקָר
ו[16]. ג 16 אֶחָד לְעֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ[b] כַּמִּשְׁפָּט וּשְׂעִיר־
ט[17] כח חס א ול בלוש. ה בסיפ[18]. ב עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ 25 וְכִפֶּר הַכֹּהֵן עַל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִסְלַח[c]
לָהֶם כִּי־שְׁגָגָה הִוא וְהֵם הֵבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם אִשֶּׁה לַיהוָה וְחַטָּאתָם
ו פסוק לכל לכל 26 לִפְנֵי יְהוָה עַל־שִׁגְגָתָם׃ 26 וְנִסְלַח לְכָל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר
בְּתוֹכָם כִּי לְכָל־הָעָם בִּשְׁגָגָה[a]׃ ס 27 וְאִם־נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא
ל 28 בִּשְׁגָגָה וְהִקְרִיבָה עֵז בַּת־שְׁנָתָהּ לְחַטָּאת׃ 28 וְכִפֶּר הַכֹּהֵן עַל־
ל. ל. ו[19] 29 הַנֶּפֶשׁ הַשֹּׁגֶגֶת בְּחֶטְאָה[a] בִּשְׁגָגָה לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו וְנִסְלַח לוֹ׃
29 הָאֶזְרָח[a] בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר[a] הַגָּר בְּתוֹכָם תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם[b]
ל. ג[20] 30 לָעֹשֶׂה בִּשְׁגָגָה׃ 30 וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה | בְּיָד רָמָה מִן־הָאֶזְרָח וּמִן־
ג 31 הַגֵּר[a] אֶת־יְהוָה[a] הִוא מְגַדֵּף וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ[b]׃ 31 כִּי
ח[21]. ל. ב. ל 32 דְבַר[a]־יְהוָה בָּזָה וְאֶת־מִצְוָתוֹ[b] הֵפֵר הִכָּרֵת | תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ[c]
בָּהּ׃ פ 32 וַיִּהְיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מְקֹשֵׁשׁ עֵצִים
ל וחס 33 בְּיוֹם הַשַּׁבָּת׃ 33 וַיַּקְרִיבוּ אֹתוֹ הַמֹּצְאִים אֹתוֹ מְקֹשֵׁשׁ עֵצִים אֶל־מֹשֶׁה
כ. ל 34 וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל כָּל־הָעֵדָה׃ 34 וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ בַּמִּשְׁמָר כִּי לֹא פֹרַשׁ
לד[22]. ה 35 מַה־יֵּעָשֶׂה לוֹ׃ ס 35 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מוֹת יוּמַת הָאִישׁ

[9]Mm 920. [9]Mm 921. [10]Mm 4015. [11]Mm 770. [12]Ex 4,30. [13]Mm 1360. [14]Mm 866. [15]Mm 998. [16]Mm 574. [17]Mm 922. [18]Mm 884. [19]Mm 745. [20]Mm 462. [21]Mm 2353. [22]Mm 210.

23 [a] 𝔖 לַעֲשׂוֹת ‖ [b] pc Mss 𝔐 לְמִן ‖ **24** [a] pc Mss בְּשׁ׳ ut 27.29 Lv 4,22 ‖ [b] 𝔐[Mss] pl ‖ [c] 𝔐 טאת– ‖ **26** [a] l שֶׁהַ׳? ‖ **28** [a] – בחטאה; aut l בחטאה? ‖ **29** [a] l aut הָא׳ et וְהַגֵּר aut לָא׳ et ולגר ‖ [b] 𝔊 *αὐτοῖς* ‖ **30** [a] 𝔊 *τὸν θεόν* ‖ [b] 𝔐 עַמָּיו, prb sic l ‖ **31** [a] 𝔐 את ד׳ ‖ [b] 𝔐𝔊𝔖𝔗 pl ‖ [c] = גה–.

42 וְהֽוּא לֹ֥א תִצְלָ֖ח׃ 42 אַל־תַּעֲל֑וּ כִּ֣י אֵ֤ין יְהוָה֙ בְּקִרְבְּכֶ֔ם וְלֹ֥א תִנָּגְפ֖וּ
43 לִפְנֵ֣י אֹיְבֵיכֶ֑ם׃ 43 כִּ֣י הָעֲמָלֵ֤קִי וְהַכְּנַעֲנִי֙ שָׁ֣ם לִפְנֵיכֶ֔ם וּנְפַלְתֶּ֖ם בֶּחָ֑רֶב
44 כִּֽי־עַל־כֵּ֞ן שַׁבְתֶּ֣ם מֵאַחֲרֵ֗י יְהוָה֙ וְלֹא־יִהְיֶ֤ה יְהוָה֙ עִמָּכֶ֔ם׃ 44 וַיַּעְפִּ֖לוּ ל וחס
לַעֲלֹ֣ות אֶל־רֹ֣אשׁ הָהָ֑ר וַאֲרֹ֨ון בְּרִית־יְהוָ֜ה וּמֹשֶׁ֗ה לֹא־מָ֛שׁוּ מִקֶּ֥רֶב כו בלישׁ וכל מלכים דכרית ב מנה בסיס
45 הַמַּחֲנֶֽה׃ 45 וַיֵּ֣רֶד הָעֲמָלֵקִ֗י וְהַכְּנַעֲנִי֙ הַיֹּשֵׁ֣ב בְּהָ֣ר הַה֔וּא[a] וַיַּכֻּ֖ום יא[39]
עַד־הַחָרְמָֽה׃[b] ס ל

15 (ח״י) 1 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃ 2 דַּבֵּ֞ר אֶל־בְּנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙
וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֔ם כִּ֥י תָבֹ֖אוּ אֶל־אֶ֣רֶץ מֹושְׁבֹתֵיכֶ֑ם אֲשֶׁ֥ר אֲנִ֛י נֹתֵ֥ן לָכֶ֖ם׃ ג
3 וַעֲשִׂיתֶ֞ם אִשֶּׁ֣ה לַיהוָ֗ה עֹלָה֙ אֹ֣ו זֶ֔בַח לְפַלֵּ֥א נֶ֖דֶר אֹ֣ו בִנְדָבָ֑ה[a] אֹו֙ ג[1]
בְּמֹעֲדֵיכֶ֔ם לַעֲשֹׂ֥ות רֵ֛יחַ נִיחֹ֖חַ לַיהוָ֑ה מִן־הַבָּקָ֖ר אֹ֥ו מִן־הַצֹּֽאן׃ ב[2] חד מל וחד מן ג חס בלישׁ . ח וכל אשה ריח ניחח דכרית
4 וְהִקְרִ֛יב הַמַּקְרִ֥יב קָרְבָּנֹ֖ו[a] לַיהוָ֑ה מִנְחָ֗ה סֹ֚לֶת עִשָּׂרֹ֣ון[b] בָּלּ֔ול ד
5 רְבִעִ֖ית הַהִ֑ין שָֽׁמֶן׃ 5 וְיַ֣יִן לַנֶּ֔סֶךְ רְבִיעִ֥ית הַהִ֖ין תַּעֲשֶׂ֥ה עַל־הָעֹלָ֖ה ד מל[3]
6 אֹ֥ו לָזֶ֖בַח לַכֶּ֣בֶשׂ הָאֶחָֽד׃[a] 6 אֹ֥ו לָאַ֖יִל[a] תַּעֲשֶׂ֣ה מִנְחָ֑ה סֹ֚לֶת שְׁנֵ֣י עֶשְׂרֹנִ֔ים ב[4]
7 בָּלּ֖וּל[b] בַּשֶּׁ֣מֶן שְׁלִשִׁ֣ית הַהִ֑ין׃ 7 וְיַ֣יִן לַנֶּ֔סֶךְ שְׁלִשִׁ֥ית הַהִ֖ין תַּקְרִ֥יב
8 רֵֽיחַ־נִיחֹ֖חַ לַיהוָֽה׃ 8 וְכִֽי־תַעֲשֶׂ֥ה בֶן־בָּקָ֛ר עֹלָ֥ה אֹֽו־זֶ֖בַח לְפַלֵּ֣א־ ח וכל אשה ריח ניחח דכרית . ל . ג[5]
9 נֶ֑דֶר אֹ֥ו שְׁלָמִ֖ים לַיהוָֽה׃ 9 וְהִקְרִ֣יב[a] עַל־בֶּן־הַבָּקָ֗ר מִנְחָה֙ סֹ֣לֶת ב[5] . ב
10 שְׁלֹשָׁ֤ה עֶשְׂרֹנִים֙ בָּלּ֣וּל בַּשֶּׁ֔מֶן חֲצִ֖י הַהִֽין׃ 10 וְיַ֣יִן תַּקְרִ֔יב לַנֶּ֖סֶךְ חֲצִ֑י ד
11 הַהִ֥ין אִשֵּׁ֛ה רֵֽיחַ־נִיחֹ֖חַ לַיהוָֽה׃ 11 כָּכָ֥ה יֵֽעָשֶׂ֛ה לַשֹּׁ֥ור הָאֶחָ֖ד אֹ֣ו לָאַ֑יִל ד[6] . לז[7] . ל
12 הָאֶחָ֔ד אֹ֥ו לַשֶּׂ֖ה בַּכְּבָשִׂ֑ים[a] אֹ֥ו בָעִזִּֽים׃ 12 כַּמִּסְפָּ֖ר[a] אֲשֶׁ֣ר תַּעֲשׂ֔וּ כָּכָ֖ה ל . ל
13 תַּעֲשׂ֥וּ לְאֶחָ֖ד כְּמִסְפָּרָֽם׃[b] 13 כָּל־הָאֶזְרָ֖ח יַעֲשֶׂ֣ה־כָּ֑כָה אֶת־אֵ֖לֶּה ב
14 לְהַקְרִ֥יב אִשֵּׁ֖ה רֵֽיחַ־נִיחֹ֥חַ לַיהוָֽה׃ 14 וְכִֽי־יָגוּר֩ אִתְּכֶ֨ם גֵּ֜ר אֹ֣ו אֲשֶׁר־
בְּתֹוכְכֶ֗ם לְדֹרֹתֵיכֶם֙ וְעָשָׂ֣ה אִשֵּׁ֔ה רֵ֥יחַ־נִיחֹ֖חַ לַיהוָ֑ה כַּאֲשֶׁ֥ר תַּעֲשׂ֖וּ יב בתור
15 כֵּ֥ן יַעֲשֶׂ֖ה׃ 15 הַקָּהָ֛ל[a] חָקָ֥ה אַחַ֖ת לָכֶ֑ם וְלַגֵּ֣ר הַגָּ֔ר[b] חֻקַּ֥ת עֹולָ֖ם ב
16 לְדֹרֹתֵיכֶ֑ם כָּכֶ֥ם כַּגֵּ֖ר יִהְיֶ֥ה לִפְנֵ֖י יְהוָֽה׃ 16 תֹּורָ֥ה אַחַ֛ת וּמִשְׁפָּ֥ט אֶחָ֖ד ל

[39]Mm 917. Cp 15 [1]Mm 790. [2]Mm 918. [3]Mm 919. [4]1S 16,5. [5]Mp sub loco. [6]Mm 1191. [7]Mm 210.

41 [a] 𝔐 תצליח ‖ **45** [a] 𝔐 Syh + nonn vb sec Dt 1,44 ‖ [b] 𝔐𝔗 חרמה; add c 𝔊 וַיַּשֻּׁבוּ אֶל־הַמַּחֲנֶה cf Dt 1,45a ‖ **Cp 15,3** [a] 𝔐𝔖 נְ ‖ **4** [a] 𝔐 את ק׳ ‖ [b] 𝔊(𝔙) + *τοῦ οἰφί* ‖ **5** [a] 𝔊 + nonn vb (cf 10b) ‖ **6** [a] 𝔊 + nonn vb (cf 5[a]) ‖ [b] 𝔐 בלול ‖ **9** [a] prp וְהִקְרַבְתָּ ‖ **11** [a] Seb בכשבים ‖ **12** [a] 𝔐 כְּמִסְפָּרָם ‖ [b] nonn Mss 𝔐 במ׳ ‖ **15** [a] > 𝔖𝔙, dl (dttg); 𝔐𝔊 cj c 14, 𝔊 + *κυρίῳ* ‖ [b] frt ins אִתְּכֶם cf 𝔊𝔖 et 16.

25 וְהָעֲמָלֵקִי וְהַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב בָּעֵמֶק[a] מָחָר פְּנוּ וּסְעוּ לָכֶם הַמִּדְבָּרָה[b] 25
26 דֶּרֶךְ יַם־סוּף׃ פ 26 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ 26
27 עַד־מָתַי[a] לָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הֵמָּה מַלִּינִים עָלַי אֶת־תְּלֻנּוֹת 27
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵמָּה מַלִּינִים עָלַי[b] שָׁמָעְתִּי׃ 28 אֱמֹר אֲלֵהֶם חַי־ 28
אָנִי נְאֻם־יְהוָה אִם־לֹא כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם בְּאָזְנָי כֵּן אֶעֱשֶׂה לָכֶם׃ 29
29 בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִפְּלוּ פִגְרֵיכֶם וְכָל־פְּקֻדֵיכֶם לְכָל־[a]מִסְפַּרְכֶם מִבֶּן 29
עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה אֲשֶׁר הֲלִינֹתֶם עָלָי׃ 30 אִם־אַתֶּם תָּבֹאוּ אֶל־ 30
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לְשַׁכֵּן אֶתְכֶם בָּהּ כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן׃ 31 וְטַפְּכֶם אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם לָבַז יִהְיֶה[a] וְהֵבִיאתִי אֹתָם 31
וְיָדְעוּ[b] אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר מְאַסְתֶּם בָּהּ׃ 32 וּפִגְרֵיכֶם אַתֶּם יִפְּלוּ 32
בַּמִּדְבָּר הַזֶּה׃ 33 וּבְנֵיכֶם יִהְיוּ רֹעִים[a] בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְנָשְׂאוּ 33
אֶת־זְנוּתֵיכֶם[b] עַד־תֹּם פִּגְרֵיכֶם בַּמִּדְבָּר׃ 34 בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־ 34
תַּרְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם יוֹם לַשָּׁנָה[a] יוֹם לַשָּׁנָה תִּשְׂאוּ אֶת־
עֲוֹנֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה וִידַעְתֶּם אֶת־תְּנוּאָתִי׃[b] 35 אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי 35
אִם־לֹא זֹאת אֶעֱשֶׂה לְכָל־הָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת הַנּוֹעָדִים עָלָי
בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ וְשָׁם יָמֻתוּ׃ 36 וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה לָתוּר 36
אֶת־הָאָרֶץ וַיָּשֻׁבוּ וַיַּלִּינוּ[a] עָלָיו[b] אֶת־כָּל־הָעֵדָה לְהוֹצִיא דִבָּה עַל־ 37
הָאָרֶץ׃ 37 וַיָּמֻתוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצְאֵי דִבַּת־הָאָרֶץ רָעָה בַּמַּגֵּפָה לִפְנֵי 38
יְהוָה׃ 38 וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה חָיוּ מִן־הָאֲנָשִׁים הָהֵם
הַהֹלְכִים לָתוּר אֶת־הָאָרֶץ׃ 39 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־[a]הַדְּבָרִים 39
הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְאַבְּלוּ[b] הָעָם מְאֹד׃ 40 וַיַּשְׁכִּמוּ בַבֹּקֶר 40
וַיַּעֲלוּ אֶל־רֹאשׁ־הָהָר לֵאמֹר הִנֶּנּוּ וְעָלִינוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר
יְהוָה כִּי חָטָאנוּ[a]׃ 41 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לָמָּה זֶּה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־פִּי יְהוָה 41

25 יז מל בתורי
26 יא[28]
27 ב מל
28 ב מל
29 ב בחור[29] . יב ח מנה קמ
30 ל . ו ר״פ בסיפ וחד מן ב[30] ר״פ אם אם
31 יט
32 ל מל
33 י
34 ל
35 ב[31]
36 ל . ב ר״פ[32]
37 ח ר״פ
38 יא[33] . ב בסיפ[34] ילינו ק
39 ל חס
40 ב . ג חס[36]
41 ג דגש[37] . ב[38]

28 Mm 852. 29 Gn 22,16. 30 Mm 519. 31 Ez 4,6. 32 Mm 914. 33 Mm 839. 34 Mm 1030. 35 Mm 915. 36 Mp sub loco. 37 Mm 327. 38 Mm 916.

25 [a–a] cj ɛ 24 (l יֹשֵׁב) || [b] Seb nonn Mss 𝔐 ברה– || **27** [a] ins לִי cf Jer 2,18 || [b] 𝔊 *περὶ ὑμῶν* || **29** [a] pc Mss 𝔖 וכל; 𝔊* *καί* || **31** [a] 𝔖 + nonn vb ex Dt 1,39 (cf 23) || [b] prp וְיָרְעוּ cf 33, 𝔊* *καὶ κληρονομήσουσιν*; l וֹרִשׁ || **33** [a] prp תֹּעִים (cf 𝔗ינ) vel נָעִים (cf 32,13); l וֹרִשׁ || [b] l תְּלֻנֹּתֵיכֶם? cf 27 || **34** [a–a] > pc Mss || [b] 𝔊 *τὸν θυμὸν τῆς ὀργῆς μου*, 𝔖𝔗𝔗ʲ alit || **36** [a] l ut Q; K וַיַּלִּינוּ || [b] 𝔊 *κατ' αὐτῆς* || **39** [a] nonn Mss 𝔊ᵒʸ + כָּל || **40** [a] 𝔐 Syh + Dt 1,42.

10 הֵם סָר צִלָּם[a] מֵעֲלֵיהֶם וַיהוָה אֹתָנוּ אֶל־תִּירָאֵם׃ 10 וַיֹּאמְרוּ[a] כָּל־ ל. גב בתור. ב חד מל וחד חס
הָעֵדָה לִרְגּוֹם אֹתָם בָּאֲבָנִים וּכְבוֹד יְהוָה נִרְאָה בְאֹהֶל[b] מוֹעֵד אֶל־
ס(יא) כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ 11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עַד־אָנָה יְנַאֲצֵנִי יז פסוק עד ועד[8]. ל
הָעָם הַזֶּה וְעַד־אָנָה לֹא־יַאֲמִינוּ בִּי בְּכֹל הָאֹתוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי ל. ב מל בתור
בְּקִרְבּוֹ׃ 12 אַכֶּנּוּ בַדֶּבֶר וְאוֹרִשֶׁנּוּ וְאֶעֱשֶׂה אֹתְךָ[a] לְגוֹי־גָּדוֹל וְעָצוּם ל
מִמֶּנּוּ׃ 13 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וְשָׁמְעוּ מִצְרַיִם כִּי־הֶעֱלִיתָ בְכֹחֲךָ ת. ב בתור. ג[9]
אֶת־הָעָם הַזֶּה מִקִּרְבּוֹ׃ 14 [a]וְאָמְרוּ[a] אֶל־[a]יוֹשֵׁב[a] הָאָרֶץ הַזֹּאת[b] שָׁמְעוּ ל. יז מל בתור
כִּי־אַתָּה יְהוָה בְּקֶרֶב הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר־עַיִן[c] בְּעַיִן נִרְאֶה[c] | אַתָּה יְהוָה טו[10] וכל קרוא דכות
וַעֲנָנְךָ עֹמֵד עֲלֵהֶם וּבְעַמֻּד עָנָן אַתָּה הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם וּבְעַמּוּד אֵשׁ ב מ יב. ג[11]
לָיְלָה׃ 15 וְהֵמַתָּה אֶת־הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד וְאָמְרוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־ ל. יג חס בתור[12]. ב חס ול בלישׁ
שָׁמְעוּ אֶת־שִׁמְעֲךָ[a] לֵאמֹר׃ 16 מִבְּלִתִּי יְכֹלֶת יְהוָה לְהָבִיא אֶת־הָעָם ב[13]. ג[14]
הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לָהֶם וַיִּשְׁחָטֵם[a] בַּמִּדְבָּר׃ 17 וְעַתָּה ב[15]. ג
יִגְדַּל־[a]נָא כֹּחַ אֲדֹנָי[b] כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃ 18 יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם קלף[16]
וְרַב־חֶסֶד[a] נֹשֵׂא עָוֹן וָפָשַׁע[b] וְנַקֵּה[c] לֹא יְנַקֶּה פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים לח
עַל[a]־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים׃ 19 סְלַח־נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ ה. ב ר״פ בתור[18]. ב[17]
וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָה לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד־הֵנָּה׃ 20 וַיֹּאמֶר יְהוָה ל מל[20]. ד[19]
סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ׃[a] 21 וְאוּלָם חַי־אָנִי וְיִמָּלֵא[a] כְּבוֹד־יְהוָה אֶת־כָּל־ כא חס בלישׁ. ה ר״פ
הָאָרֶץ׃ 22 כִּי כָל־הָאֲנָשִׁים הָרֹאִים אֶת־כְּבֹדִי וְאֶת־אֹתֹתַי אֲשֶׁר־ וכל איוב דכות ב מ ג[22].
עָשִׂיתִי בְּמִצְרַיִם וּבַמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ אֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ ב[23]. ד[21]
בְּקוֹלִי׃ 23 אִם־יִרְאוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתָם[a] וְכָל־ ל מל בתור[25].
וְכָל־ ר״פ בסיס
מְנַאֲצַי לֹא יִרְאוּהָ׃ 24 וְעַבְדִּי כָלֵב עֵקֶב הָיְתָה רוּחַ אַחֶרֶת עִמּוֹ ל. ל
וַיְמַלֵּא אַחֲרַי וַהֲבִיאֹתִיו אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בָּא שָׁמָּה וְזַרְעוֹ יוֹרִשֶׁנָּה[a]׃ ד[24]. ב[26]. ז[27] טו[26] על בסיס

[8] Mm 912. [9] Mm 603. [10] Mm 230. [11] Mm 1169. [12] Mm 675. [13] Mm 1607. [14] Mm 1514. [15] Ez 16,28. [16] Mm 2007. [17] Cf Okhl II, 151 et Mp sub loco. [18] Mm 594. [19] Ps 79,11. [20] Mm 1713. [21] Mm 913. [22] Cf Hi 2,5; 5,8; 13,3. [23] Mm 3319. [24] Mm 1052. [25] Mm 153. [26] Mp sub loco. [27] Mm 970.

9 [a] G *ὁ καιρός* ‖ 10 [a] pr וַיְמָאֲנוּ (hpgr)? ‖ [b] G(ŠC^{J}) *ἐν νεφέλῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς*, frt l וְגַם כָּל־ ‖ 12 [a] ɯG : וְאֶת־בֵּית אָבִיךָ ‖ 14 [a–a] crrp; G *ἀλλὰ καὶ πάντες*, l בֶּעָנָן עַל־א׳ cf ŠC^{J}? ‖ [b] ins אֲשֶׁר cf ŠC^{J}? ‖ [c] l נִרְאָה ‖ 15 [a] G *τὸ ὄνομά σου* – שִׁמְךָ ‖ 16 [a] G *κατέστρωσεν αὐτούς* : וַיִּשְׁחָטֵם ‖ 17 [a] sic L, mlt Mss Edd ' maj ‖ [b] mlt Mss Edd יהוה ‖ 18 [a] pc Mss ɯG : וְאֵמֶת ‖ [b] pc Mss ɯG + וְחַטָּאָה ‖ [c] ɯ לו ‖ [d] pc Mss ɯ^{Mss} וְעַל ‖ 20 [a] mlt Mss ɯ + –ריך ‖ 21 [a] l וימלא? ‖ 23 [a] ɯ + לתת להם; G + nonn vb ex Dt 1,39 ‖ 24 [a] ɯ יִרְשֶׁנָּה.

ב[15]. [16] ג מנה מל. ל אֶל־מִדְבַּר פָּארָן[a] קָדֵשָׁה וַיָּשִׁבוּ אוֹתָם דָּבָר וְאֶת־כָּל־הָעֵדָה וַיַּרְאוּם
27 אֶת־פְּרִי הָאָרֶץ: 27 וַיְסַפְּרוּ־לוֹ וַיֹּאמְרוּ בָּאנוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
שְׁלַחְתָּנוּ וְגַם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הִוא וְזֶה־פִּרְיָהּ: 28 אֶפֶס כִּי־עַז הָעָם 28
ל. ב חס הַיֹּשֵׁב בָּאָרֶץ וְהֶעָרִים בְּצֻרוֹת גְּדֹלֹת מְאֹד וְגַם־יְלִדֵי הָעֲנָק[a] רָאִינוּ
יז מל בתור. סימן ת ס מ כ[17]. יח מל בתור שָׁם: 29 עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב וְהַחִתִּי[a] וְהַיְבוּסִי וְהָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב 29
יז מל בתור[18]. ל. ל בָּהָר וְהַכְּנַעֲנִי יֹשֵׁב עַל־הַיָּם וְעַל יַד הַיַּרְדֵּן: 30 וַיַּהַס[a] כָּלֵב אֶת־ 30
ג כת ה[19]. ד מל[20] הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר[b] עָלֹה נַעֲלֶה וְיָרַשְׁנוּ אֹתָהּ כִּי־יָכוֹל נוּכַל לָהּ:
ת ר״פ 31 וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ לֹא נוּכַל לַעֲלוֹת אֶל־הָעָם כִּי־ 31
יב[21] חָזָק הוּא מִמֶּנּוּ: 32 וַיּוֹצִיאוּ דִבַּת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל־בְּנֵי 32
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בָהּ לָתוּר אֹתָהּ אֶרֶץ אֹכֶלֶת
ב מל[22]. נא[23] מ״פ וכל ר״פ דבוא. ב מ ג. ת ר״פ[24] יוֹשְׁבֶיהָ הוּא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־רָאִינוּ בְתוֹכָהּ אַנְשֵׁי מִדּוֹת: 33 וְשָׁם 33
ג ב חס ואחד מל. ג ב חס ואחד מל. ב[25]. ב[26] רָאִינוּ אֶת־הַנְּפִילִים[a] בְּנֵי עֲנָק מִן־הַנְּפִלִים[a] וַנְּהִי בְעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים וְכֵן
יְ הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם[b]: 14 1 14 וַתִּשָּׂא[a] כָּל־הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת־קוֹלָם
וַיִּבְכּוּ[b] הָעָם בַּלַּיְלָה הַהוּא: 2 וַיִּלֹּנוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן כָּל בְּנֵי 2
כב[1] יִשְׂרָאֵל[a] וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם כָּל־הָעֵדָה לוּ־מַתְנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אוֹ
כב[1]. ל בַּמִּדְבָּר הַזֶּה לוּ־מָתְנוּ: 3 וְלָמָּה יְהוָה מֵבִיא אֹתָנוּ אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת 3
ד דגש[2]. יב מל בתור[3]. יד בטע[4]. כח[5] לִנְפֹּל בַּחֶרֶב נָשֵׁינוּ וְטַפֵּנוּ יִהְיוּ לָבַז הֲלֹוא טוֹב לָנוּ שׁוּב מִצְרָיְמָה:
4 ט[6]. כח[5] 5 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו נִתְּנָה[a] רֹאשׁ וְנָשׁוּבָה[b] מִצְרָיְמָה: 5 וַיִּפֹּל
כט בתור. יא זוגין בטע[7] מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פְּנֵיהֶם לִפְנֵי כָּל־קְהַל[a] עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 6 וִיהוֹשֻׁעַ
ג בִּן־נוּן וְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה מִן־הַתָּרִים[a] אֶת־הָאָרֶץ קָרְעוּ בִּגְדֵיהֶם:
ג 7 וַיֹּאמְרוּ אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בָהּ 7
ו. ו ר״פ לָתוּר אֹתָהּ טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד: 8 אִם־חָפֵץ בָּנוּ יְהוָה וְהֵבִיא 8
אֹתָנוּ אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וּנְתָנָה לָנוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר־הִוא זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:
9 אַךְ בַּיהוָה אַל־תִּמְרֹדוּ וְאַתֶּם אַל־תִּירְאוּ אֶת־עַם הָאָרֶץ כִּי לַחְמֵנוּ 9

[15] Mm 1469. [16] Mm 910. [17] Okhl 274. [18] Mp contra textum. [19] Mm 341. [20] Mm 911. [21] Mm 2610. [22] Mm 2896. [23] Mp sub loco. [24] Mm 299. [25] Jes 64,5. [26] Jes 40,22. Cp 14 [1] Mm 1444. [2] Mm 2758. [3] Mm 27. [4] Mm 3948. [5] Mm 84. [6] Mm 2714. [7] Mm 915.

26 [a] 𝔪 ut 10,12[a] || **28** [a] cf 22[b] || **29** [a] ins c 𝔐𝔊 וְהַחִוִּי || **30** [a] sic L, mlt Mss Edd 𝔖 maj || [b] 𝔪 על || [c] 𝔐𝔊 + לוֹ || **33** [a–a] dl cf 𝔊* || [b] 𝔪 + vb sec Dt 1,27–33; id Syh post 14,2a || **Cp 14,1** [a] 1 ותרא? || [b] 𝔐𝔊𝔖𝔙 ויבך || **2** [a] cf 13,33[b] || **4** [a] 𝔪 נתן || [b] 𝔪 ונשוב || **5** [a] > 𝔊*𝔗[J], dl cf 7 || **6** [a] 𝔪 𝔐[Mss] האתורים.

4 פָּארָן[a] עַל־פִּי יְהוָה כֻּלָּם אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה: 4 וְאֵלֶּה
עמ׳ יוֹ[1] ר״ש בתור׳ וכל תלדות דכרת ב מ ד
5 שְׁמוֹתָם לְמַטֵּה רְאוּבֵן שַׁמּוּעַ בֶּן־זַכּוּר: 5 לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן שָׁפָט בֶּן־
ב מל בתור׳[2]
6 חוֹרִי: 6 לְמַטֵּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה: 7 לְמַטֵּה יִשָּׂשכָר יִגְאָל[a] בֶּן־
7 ל
8 יוֹסֵף: 8 [ba] לְמַטֵּה אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ[a] בִּן־נוּן: 9 לְמַטֵּה בִנְיָמִן פַּלְטִי בֶן־
ד קמ וכל אתנח וס״פ דכות׳[3]. נ בתור׳ בלישׁ
10 רָפוּא[a]: 10 [a] לְמַטֵּה זְבוּלֻן גַּדִּיאֵל בֶּן־סוֹדִי: 11 לְמַטֵּה[a] יוֹסֵף לְמַטֵּה
יב יחיר א ס״ת[4]. ל
12 מְנַשֶּׁה גַּדִּי בֶן־סוּסִי: 12 לְמַטֵּה דָן עַמִּיאֵל בֶּן־גְּמַלִּי: 13 לְמַטֵּה אָשֵׁר
13 ל. ל
14 סְתוּר בֶּן־מִיכָאֵל: 14 לְמַטֵּה נַפְתָּלִי נַחְבִּי בֶן־וָפְסִי[a]: 15 לְמַטֵּה גָּד
15 ל בתור׳. ל. ל
16 גְּאוּאֵל[a] בֶּן־מָכִי[b]: 16 אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה לָתוּר
ל. ל. ה[5]
17 אֶת־הָאָרֶץ וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ[a] בִּן־נוּן יְהוֹשֻׁעַ: 17 וַיְשַׁלַּח
ג בתור׳ בלישׁ
אֹתָם מֹשֶׁה[a] לָתוּר אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב
18 וַעֲלִיתֶם אֶת־הָהָר: 18 וּרְאִיתֶם אֶת־הָאָרֶץ מַה־הִוא וְאֶת־הָעָם
ד[6]. יב[7]
19 הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הֶחָזָק הוּא הֲרָפֶּה[a] הַמְעַט הוּא אִם־רָב: 19 וּמָה
ל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב בָּהּ הַטּוֹבָה הִוא אִם־רָעָה וּמָה הֶעָרִים אֲשֶׁר־הוּא
ל
20 יוֹשֵׁב בָּהֵנָּה[a] [b]הַבְּמַחֲנִים אִם בְּמִבְצָרִים[b]: 20 וּמָה הָאָרֶץ הַשְּׁמֵנָה
יז מל בתור׳. ג[8]. ל. אם האם ואם כן בטע״[9]. ג[10]
הִוא אִם־רָזָה הֲיֵשׁ־בָּהּ עֵץ אִם־אַיִן וְהִתְחַזַּקְתֶּם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרִי
ד[11]. ו
21 הָאָרֶץ וְהַיָּמִים יְמֵי[a] בִּכּוּרֵי[b] עֲנָבִים: 21 וַיַּעֲלוּ[a] וַיָּתֻרוּ אֶת־הָאָרֶץ
ל
22 מִמִּדְבַּר־צִן עַד־רְחֹב לְבֹא חֲמָת[b]: 22 וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא[a] עַד־חֶבְרוֹן
ט חס[12]. ה סביר לשון רבים
וְשָׁם אֲחִימַן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי יְלִידֵי הָעֲנָק[b] וְחֶבְרוֹן שֶׁבַע שָׁנִים נִבְנְתָה
ל
23 לִפְנֵי צֹעַן מִצְרָיִם: 23 וַיָּבֹאוּ עַד־נַחַל אֶשְׁכֹּל וַיִּכְרְתוּ[a] מִשָּׁם זְמוֹרָה
ה חס[13]
וְאֶשְׁכֹּול עֲנָבִ֫ים אֶחָד וַיְשָׂאֻהוּ[b] בַּמּוֹט בִּשְׁנָיִם וּמִן־הָרִמֹּנִים וּמִן־
24 הַתְּאֵנִים: 24 לַמָּקוֹם הַהוּא קָרָא[a] נַחַל אֶשְׁכֹּול עַל אֹדוֹת הָאֶשְׁכּוֹל
25 אֲשֶׁר־כָּרְתוּ מִשָּׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 25 וַיָּשֻׁבוּ מִתּוּר הָאָרֶץ[a] מִקֵּץ אַרְבָּעִים
26 יוֹם: 26 וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

Cp 13 [1]Mm 267. [2]Mm 905. [3]Mm 906. [4]Mm 907. [5]Mm 265. [6]Mm 908. [7]Mm 1055. [8]Mm 909. [9]Mm 3887. [10]Mp sub loco. [11]Mm 1798. [12]Mm 355. [13]Mm 92. [14]Mm 1737.

3 [a–a] ms ut 10,12[a] ‖ **7** [a–a] crrp ex יגאל, quod tr in 11 loco יגטה; deest patronymicum Jigali ‖ [b] huc tr 10.11 ‖ **8** [a] ms יהושע, id 16 ‖ **9** [a] S *dpw* ‖ **10** [a] cf 7[b] ‖ **11** [a] l לבני cf 7[a–a] et 1,10 ‖ **14** [a] G *Iaβι* ‖ **15** [a] G *Γουδιηλ* = 10 ‖ [b] ms מיכי ‖ **16** [a] cf 8[a] ‖ **17** [a] > ms ‖ **18** [a] ms –פא ‖ **19** [a] ms בהן ‖ [b–b] המבחנים אך מבצרים ms ‖ **20** [a] G + *ἔαρος* ‖ [b] ms בכרות ‖ **21** [a] ms ויבאו ויכלו ut 26 ‖ [b] ms תה– ‖ **22** [a] l c Seb pc Mss ms Vrs pl ‖ [b] ms ענק ut וּלי 33, id 28 ‖ **23** [a] pr וַיִּתְּרוּהוּ? (hpgr) cf G *καὶ κατεσκέψαντο αὐτήν* ‖ [b] ms וישאו ‖ **24** [a] ms GSC[J] pl ‖ **25** [a] ms C[J] את ה׳.

ט כתע בסיפ 4 הָאָדָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ ס 4 וַיֹּאמֶר יְהוָה פִּתְאֹם אֶל־
ל 4 מֹשֶׁה [a]וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־מִרְיָם[a] צְאוּ שְׁלָשְׁתְּכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ
ל 5 שְׁלָשְׁתָּם׃ 5 וַיֵּרֶד יְהוָה בְּעַמּוּד עָנָן[a] וַיַּעֲמֹד פֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּקְרָא אַהֲרֹן
ג׳ 6 וּמִרְיָם וַיֵּצְאוּ[b] שְׁנֵיהֶם׃ 6 וַיֹּאמֶר[a]
ל שִׁמְעוּ־נָא דְבָרָי אִם־יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם[b] יְהוָה[c]
ב קמ״ל בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע[d] בַּחֲלוֹם אֲדַבֶּר־בּוֹ׃
ז ר״פ בסיפ . ז׳ס׳ . ב 7 לֹא־כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל־בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא׃
ב׳ . ל׳ 8 פֶּה אֶל־פֶּה אֲדַבֶּר־בּוֹ וּמַרְאֶה[a] וְלֹא בְחִידֹת וּתְמֻנַת[b] יְהוָה יַבִּיט
ג׳ . ג׳ וּמַדּוּעַ לֹא יְרֵאתֶם לְדַבֵּר בְּעַבְדִּי בְמֹשֶׁה׃
ז׳ 9 9 [a]וַיִּחַר אַף יְהוָה בָּם וַיֵּלְךְ׃ 10 וְהֶעָנָן סָר מֵעַל הָאֹהֶל וְהִנֵּה מִרְיָם 10
מְצֹרַעַת כַּשֶּׁלֶג וַיִּפֶן אַהֲרֹן אֶל־מִרְיָם וְהִנֵּה מְצֹרָעַת׃ 11 וַיֹּאמֶר 11
ז׳ . ל׳ אַהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה בִּי אֲדֹנִי אַל־נָא תָּשֶׁת[a] עָלֵינוּ חַטָּאת אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ
ל׳ . ל׳ וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ׃ 12 אַל־נָא תְהִי[a] כַּמֵּת[b] אֲשֶׁר בְּצֵאתוֹ מֵרֶחֶם אִמּוֹ[c] 12
ב חד כת פא וחד כת פה״נ 13 וַיֵּאָכֶל חֲצִי בְשָׂרוֹ[c]׃ 13 וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר אֵל[a] נָא רְפָא
ט בטע בסיפ . ל׳ נָא לָהּ׃ פ 14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה[a] וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ 14
ג ב חס׳ וחד מל׳ ל׳ הֲלֹא תִכָּלֵם שִׁבְעַת יָמִים תִּסָּגֵר שִׁבְעַת יָמִים מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְאַחַר
ל׳ תֵּאָסֵף׃ 15 וַתִּסָּגֵר מִרְיָם מִחוּץ לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים וְהָעָם לֹא נָסַע 15
ל עַד־הֵאָסְפָּ[b] מִרְיָם׃ 16 [a]וְאַחַר נָסְעוּ הָעָם מֵחֲצֵרוֹת וַיִּחֲנוּ בְּמִדְבַּר 16
פָּארָן[b]׃ פ קלו׳
ל 13 1 [a]וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 שְׁלַח־לְךָ אֲנָשִׁים וְיָתֻרוּ סֵ
אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד פָּר
ז׳ חס בתור׳ . ל׳ לְמַטֵּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ[a] כֹּל נָשִׂיא בָהֶם׃ 3 וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר 3

Cp 12 [1]Mm 904. [2]Mm 436. [3]Mm 3925. [4]Mm 539. [5]Mm 1454. [6]Mm 175. [7]Mm 328. [8]Mm 3298. [9]Mm 751.

4 [a–a] G* invers cf 1 ‖ **5** [a] 𝔪[Mss] העׄ ‖ [b] l וַיֵּצְאוּ? cf 11,24[a] ‖ **6** [a] tr huc יהוה ex 6b; G(Σ) + (G[L][Σ] *κύριος*) *πρὸς αὐτούς* ‖ [b] l נְבִיא בָּכֶם cf 𝔙 ‖ [c] dl, cf [a]; G(𝔙) *κυρίῳ* · 𝔪 ליהוה; Σ(𝔗) *'n' mrj'* – אֲנִי יהוה ‖ [d] 𝔪 הת׳ ‖ [c] l c 𝔪GΣ𝔙 וב׳ ‖ **8** [a] pc Mss GΣ𝔗 במ׳ 𝔪 במ׳, prp וְאַמָּרָה; dl (gl ad ותמנת cf [b]) ‖ [b] G(Σ) *καὶ τὴν δόξαν* cf 𝔗 ‖ **9** [a–a] sic L, mlt Mss Edd וַיִּחַר־אַף ‖ **11** [a] 𝔪 תשית ‖ **12** [a] 𝔪 תהיה; Σ *nhw'* – יְהִי ‖ [b] G(𝔙) + *ὡσεὶ ἔκτρωμα* ‖ [c] Tiq soph pro אִמּוֹ et בְּשָׂרוֹ; G(𝔙) *τῶν σαρκῶν αὐτῆς* ‖ **13** [a] l אַל ‖ **14** [a] nonn vb exc? ‖ **15** [a] 𝔪 נסעו ‖ [b] 𝔪 פה– G *ἐκαθαρίσθη* ‖ **16** [a] 𝔅 hic incip cp 13 (cf G𝔙) ‖ [b] 𝔪 ut 10,12[a] ‖ **Cp 13,1** [a] 𝔪G[min] Syh pr vb sec Dt 1,20–23a ‖ **2** [a] 𝔪GΣ sg.

24 עַתָּה[a] תִּרְאֶה הֲיִקָּרְךָ[b] דְּבָרִי אִם־לֹא: 24 וַיֵּצֵא[a] מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶל־ ב. ל. יג.[26] ס״פ
הָעָם אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה וַיֶּאֱסֹף[c] שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי הָעָם[b] וַיַּעֲמֵד אֹתָם ת: כ ה מנה בתוך.[27] כל מל. ד.[28] וכל ד״ה דכות׳ ב מ ז
סָבִיב לָאֹהֶל: 25 וַיֵּרֶד יְהוָה | בֶּעָנָן וַיְדַבֵּר אֵלָיו וַיָּאצֶל[a] מִן־הָרוּחַ מגׂ כת א לא קר׳ ול בלוש.[29]
אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל־שִׁבְעִים אִישׁ הַזְּקֵנִים וַיְהִי כְּנוֹחַ עֲלֵיהֶם הָרוּחַ כל מל. ב.[30]
וַיִּתְנַבְּאוּ וְלֹא יָסָפוּ[b]: 26 וַיִּשָּׁאֲרוּ[b] שְׁנֵי־אֲנָשִׁים | בַּמַּחֲנֶה שֵׁם ׀ הָאֶחָד ל. ד בתוך׳
אֶלְדָּד[a] וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מֵידָד[b] וַתָּנַח עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וְהֵמָּה בַּכְּתֻבִים וְלֹא ב.[31] יג בתוך׳.[32]
27 יָצְאוּ הָאֹהֱלָה וַיִּתְנַבְּאוּ בַּמַּחֲנֶה: 27 וַיָּרָץ הַנַּעַר וַיַּגֶּד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמַר מ״ת.[33] יז. צא
28 אֶלְדָּד[a] וּמֵידָד[b] מִתְנַבְּאִים בַּמַּחֲנֶה: 28 וַיַּעַן יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן מְשָׁרֵת[c] ב.[34]
29 מֹשֶׁה מִבְּחֻרָיו[a] וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי מֹשֶׁה כְּלָאֵם: 29 וַיֹּאמֶר לוֹ מֹשֶׁה הַמְקַנֵּא צא. ל. ל
אַתָּה לִי וּמִי ׀ יִתֵּן כָּל־עַם יְהוָה נְבִיאִים כִּי־יִתֵּן יְהוָה אֶת־רוּחוֹ ב.[35]
30 עָלֵיהֶם: 30 וַיֵּאָסֵף מֹשֶׁה אֶל־הַמַּחֲנֶה הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: 31 וְרוּחַ ז ח מלעיל וב מלרע.[36]
נָסַע | מֵאֵת יְהוָה וַיָּגָז[a] שַׂלְוִים[b] מִן־הַיָּם וַיִּטֹּשׁ עַל־[c]הַמַּחֲנֶה כְּדֶרֶךְ יוֹם ב.[37]
כֹּה וּכְדֶרֶךְ יוֹם כֹּה סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה וּכְאַמָּתַיִם עַל־פְּנֵי[d] הָאָרֶץ: ל. ה
32 וַיָּקָם הָעָם כָּל־הַיּוֹם הַהוּא וְכָל־הַלַּיְלָה וְכָל | יוֹם[a] הַמָּחֳרָת ט פסוק כל וכל וכל.[39] ל
וַיַּאַסְפוּ אֶת־הַשְּׂלָו[b] הַמַּמְעִיט אָסַף עֲשָׂרָה חֳמָרִים וַיִּשְׁטְחוּ[c] לָהֶם ל. ג. ג. ל.[40]
33 שָׁטוֹחַ[d] סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה: 33 הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם טֶרֶם יִכָּרֵת וְאַף ל. ל. ר״פ. ב.[41] ל
34 יְהוָה חָרָה בָּעָם וַיַּךְ יְהוָה בָּעָם מַכָּה רַבָּה מְאֹד: 34 וַיִּקְרָא אֶת־[a]שֵׁם ה.[42] ב.[43]
הַמָּקוֹם ׀ הַהוּא קִבְרוֹת הַתַּאֲוָה כִּי־שָׁם ׀ קָבְרוּ אֶת־הָעָם הַמִּתְאַוִּים: ב.[44]
35 מִקִּבְרוֹת הַתַּאֲוָה נָסְעוּ הָעָם חֲצֵרוֹת[a] וַיִּהְיוּ בַּחֲצֵרוֹת: פ
12 1 וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן[a] בְּמֹשֶׁה עַל־אֹדוֹת הָאִשָּׁה הַכֻּשִׁית ל
2 אֲשֶׁר לָקָח[b] כִּי־אִשָּׁה כֻּשִׁית לָקָחַ[b]: 2 וַיֹּאמְרוּ הֲרַק אַךְ־בְּמֹשֶׁה דִּבֶּר ל. ל
3 יְהוָה הֲלֹא גַם־בָּנוּ דִבֵּר וַיִּשְׁמַע יְהוָה: 3 וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכֹּל׳ ענ״י ול וחס ק

26 Mm 902. 27 Mm 4234. 28 Mm 903. 29 Mm 898. 30 Mm 1256. 31 Gn 8,4. 32 Mm 675 contra textum. 33 Mm 111. 34 Jos 1,1. 35 Mm 1455. 36 Mp sub loco. 37 Hi 1,20. 38 Mm 128. 39 Mm 1981. 40 Mm 399. 41 Ps 57,5. 42 Mm 2987. 43 Gn 28,19. 44 Am 5,18.

23 [a] ⅏ אתה ‖ [b] ⅏Mss ראך–; prp הֲיִקּוּם ‖ 24 [a] l c Ms 𝔖 וַיָּבֹא cf 𝔙 ‖ [b] nonn Mss 𝔗𝔙 יִשְׂרָאֵל ‖ [c] ⅏ ויאס׳, 𝔗𝔗[J](𝔙) *psqjn* = וַיָּסֶף cf Dt 5,22; 1 וז ‖ 25 [a] ⅏ ויצל = וַיֵּצַל cf 17[a] ‖ [b] ⅏ מוֹדֵד cf Gn 10,26 ‖ 26 [a] 34,21 אֶלְיָדָד ‖ [b] ⅏G מיכיריו, G *ὁ ἐκλεκτὸς (αὐτοῦ)*; 𝔖𝔗𝔗[J] = וז ‖ 31 [a] l וַיָּגָן? ‖ [b] l c ⅏ שלוי (מ dttg) vel שָׁלָו ‖ [c] ⅏ אֶל ‖ [d] mlt Mss ר כָּל־ ‖ 32 [a] ⅏ הי׳ ‖ [b] pc Mss השליו; 1 וז vel c ⅏ לוי– ‖ [c] ⅏Mss שחוט ‖ [d] ⅏G *καὶ ἔσφαξαν* = וישחטו cf [d]; pr hoc vb (hpgr) cf 𝔊[OL] ‖ 34 [a] > ⅏ ‖ 35 [a] ⅏ ׳הח ‖ Cp 12,1 [a] 𝔊(𝔙) *Αἰθιόπισσα* 𝔗 *špjrt'* = pulchra ‖ [b–b] 𝔗𝔗[J] vertunt sensum in contrarium.

ל.ל לְשָׁד הַשָּׁמֶן׃ 9 וּבֶרֶד הַטַּל עַל־הַמַּחֲנֶה לָיְלָה יֵרֵד הַמָּן עָלָיו׃ 9
ז.ד.א.ל 10 וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת־הָעָם בֹּכֶה[a] לְמִשְׁפְּחֹתָיו אִישׁ לְפֶתַח אָהֳלוֹ וַיִּחַר־ 10
י.כל עשייה רע פת ב מ ז קמ. ה. מא 11 אַף יְהוָה מְאֹד וּבְעֵינֵי[b] מֹשֶׁה רָע׃ 11 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לָמָּה 11
ג[10].ז[11] וכל אתנח וס״פ דכות ב מ א. ט[12] כת חס א ול בלית. טו. ל[13] הֲרֵעֹתָ לְעַבְדֶּךָ וְלָמָּה לֹא־מָצָתִי[a] חֵן בְּעֵינֶיךָ לָשׂוּם אֶת־מַשָּׂא כָּל־
נ[14].ל הָעָם הַזֶּה עָלָי׃ 12 הַאָנֹכִי הָרִיתִי אֶת כָּל־הָעָם הַזֶּה אִם־אָנֹכִי 12
ל.ב.לז.ל.ל יְלִדְתִּיהוּ כִּי־תֹאמַר אֵלַי שָׂאֵהוּ בְחֵיקֶךָ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאֹמֵן אֶת־הַיֹּנֵק
עַל[a] הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ[b] לַאֲבֹתָיו׃ 13 מֵאַיִן לִי בָּשָׂר לָתֵת לְכָל־ 13
ז ר״פ בסיפ כבד. נז וכל תלים דכות ב מ יא. ג פסוק ואם אם[15] הָעָם הַזֶּה כִּי־יִבְכּוּ עָלַי לֵאמֹר תְּנָה־לָּנוּ בָּשָׂר וְנֹאכֵלָה׃ 14 לֹא־אוּכַל 14
אָנֹכִי לְבַדִּי לָשֵׂאת אֶת־כָּל־הָעָם הַזֶּה כִּי כָבֵד מִמֶּנִּי׃ 15 וְאִם־כָּכָה | 15
ג בלשון זכר[16].יז[17]. [a]אִתָּךְ־עֲשֵׂה לִי הָרְגֵנִי נָא הָרֹג אִם[b]־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְאַל־אֶרְאֶה
ט בטע בסיפ. ל. כל מל בָּרָעָתִי[c]׃ פ 16 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֶסְפָּה־לִּי שִׁבְעִים אִישׁ סֿ
מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָדַעְתָּ כִּי־הֵם זִקְנֵי הָעָם וְשֹׁטְרָיו וְלָקַחְתָּ אֹתָם
יב בתור אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ׃ 17 וְיָרַדְתִּי וְדִבַּרְתִּי עִמְּךָ שָׁם 17
ל.י.יז[18] בתור ד[19] מגה בסיפ וְאָצַלְתִּי[a] מִן־הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשַׂמְתִּי עֲלֵיהֶם וְנָשְׂאוּ אִתְּךָ בְּמַשָּׂא
ג[20].ה[21] הָעָם וְלֹא־תִשָּׂא אַתָּה לְבַדֶּךָ׃ 18 וְאֶל־הָעָם תֹּאמַר הִתְקַדְּשׁוּ לְמָחָר 18
לז.ג[22].ב וחס וַאֲכַלְתֶּם בָּשָׂר כִּי בְכִיתֶם בְּאָזְנֵי יְהוָה לֵאמֹר מִי יַאֲכִלֵנוּ בָּשָׂר כִּי־
ז ר״פ בסיפ והד מן ג[23]. פסוק לא ולא ולא ולא ולא. י טוֹב לָנוּ בְּמִצְרָיִם וְנָתַן יְהוָה לָכֶם בָּשָׂר וַאֲכַלְתֶּם׃ 19 לֹא יוֹם אֶחָד 19
ל.ה.ג כיל וב חס[24] תֹּאכְלוּן וְלֹא יוֹמַיִם וְלֹא | חֲמִשָּׁה יָמִים וְלֹא עֲשָׂרָה יָמִים וְלֹא עֶשְׂרִים
כת א יוֹם׃ 20 עַד | חֹדֶשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר־יֵצֵא מֵאַפְּכֶם וְהָיֶה לָכֶם לִזְרָא[a] 20
יַעַן כִּי־מְאַסְתֶּם אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם וַתִּבְכּוּ לְפָנָיו לֵאמֹר לָמָּה
יב בטע ר״פ ה מגה בתור זֶּה יָצָאנוּ מִמִּצְרָיִם׃ 21 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הָעָם אֲשֶׁר 21
אָנֹכִי בְּקִרְבּוֹ וְאַתָּה אָמַרְתָּ בָּשָׂר אֶתֵּן לָהֶם[a] וְאָכְלוּ חֹדֶשׁ יָמִים׃
ל 22 הֲצֹאן וּבָקָר[a] יִשָּׁחֵט לָהֶם וּמָצָא לָהֶם אִם אֶת־כָּל־דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֵף 22
ב[25].ל קמ לָהֶם וּמָצָא לָהֶם׃ פ 23 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הֲיַד יְהוָה תִּקְצָר סֿ

[7]Mm 1813. [8]Mm 4028. [9]Mm 824. [10]Mm 406. [11]Mm 1660. [12]Mm 922. [13]והד ואת משא Ez 24,25. [14]Mm 3501½. [15]Mm 2723. [16]Mm 900. [17]Mm 901. [18]Mm 60. [19]Mm 940. [20]Mm 773. [21]Mm 420. [22]Mm 1570. [23]Mm 2466. [24]Mm 517. [25]Mm 1780.

10 [a] Seb (G)ΣΘ[1] בִּכִּים || [b] prp נָיו– || **11** [a] 𝔪 מָצָאתִי || **12** [a] 𝔪GΣΘ[1] אֵל | [b] Ms 𝔪[Mss]G[min]ΣΘ תִּי– || **15** [a–a] l vel תַּעֲשֶׂה vel תַּעֲשֶׂה אַתָּ; 𝔪 אתה pro את || [b] pc Mss 𝔪 ואם || [c] Tiq soph pro בָּרָעָתִי || **17** [a] 𝔪 וְהִצִּ || **20** [a] 𝔪 רה– || **21** [a] Seb[Or] mlt Mss לָכֶם || **22** [a] 𝔪 והב׳.

29 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֹבַב בֶּן־רְעוּאֵל הַמִּדְיָנִי חֹתֵן[a] מֹשֶׁה נֹסְעִים ׀
אֲנַחְנוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה אֹתוֹ אֶתֵּן לָכֶם לְכָה[b] אִתָּנוּ
30 וְהֵטַבְנוּ לָךְ כִּי־יְהוָה דִּבֶּר־טוֹב עַל־יִשְׂרָאֵל׃ 30 וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא ב.ב[18]
31 אֵלֵךְ כִּי אִם־אֶל־אַרְצִי וְאֶל־מוֹלַדְתִּי אֵלֵךְ׃ 31 וַיֹּאמֶר אַל־נָא תַּעֲזֹב ל
32 אֹתָנוּ כִּי ׀ עַל־כֵּן יָדַעְתָּ חֲנֹתֵנוּ[ab] בַּמִּדְבָּר וְהָיִיתָ לָּנוּ לְעֵינָיִם[c]׃ 32 וְהָיָה ל.ל[19]
כִּי־תֵלֵךְ עִמָּנוּ וְהָיָה ׀ הַטּוֹב הַהוּא אֲשֶׁר יֵיטִיב יְהוָה עִמָּנוּ וְהֵטַבְנוּ ב
33 לָךְ׃ 33 וַיִּסְעוּ מֵהַר יְהוָה דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה נֹסֵעַ כו בלישׁ וכל מלכים דכות׳ ב מנה בסיף
34 לִפְנֵיהֶם[a] דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים[a] לָתוּר לָהֶם מְנוּחָה׃ 34 וַעֲנַן[ba] יְהוָה[b] ל.ל[20]
35 עֲלֵיהֶם יוֹמָם[c] בְּנָסְעָם מִן־הַמַּחֲנֶה׃ ז ס 35 וַיְהִי ׀ בִּנְסֹעַ הָאָרֹן ב.כ בטע ר״פ[21].ב
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
קוּמָה יְהוָה ׀ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ׃ ב בטע וכל תלים דכות׳ ב מ״א.ב.ב[23]
36 וּבְנֻחֹה[a] יֹאמַר יו[24] כת ה בתור ול בלישׁ
שׁוּבָה[b] יְהוָה רִבְבוֹת[c] אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃ ז פ ה בטע.
ג נעויא ול בלישׁ בסיף
11 1 וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאֹנְנִים רָע[a] בְּאָזְנֵי[b] יְהוָה וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיִּחַר ל. ט׳ וכל אמירה יצר לשון עשייה ועין דכות׳ ב מ׳ ז.לז.ג׳
2 אַפּוֹ וַתִּבְעַר־בָּם אֵשׁ יְהוָה וַתֹּאכַל בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה׃ 2 וַיִּצְעַק הָעָם
3 אֶל־מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ׃ 3 וַיִּקְרָא שֵׁם־ ל
4 הַמָּקוֹם הַהוּא תַּבְעֵרָה כִּי־בָעֲרָה בָם אֵשׁ יְהוָה׃ 4 וְהָאסַפְסֻף מח בת א לא קר
אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הִתְאַוּוּ תַאֲוָה וַיָּשֻׁבוּ[a] וַיִּבְכּוּ[b] גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ וללישׁ[3]
5 מִי יַאֲכִלֵנוּ בָּשָׂר׃ 5 זָכַרְנוּ אֶת־הַדָּגָה אֲשֶׁר־נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חִנָּם אֵת ב וחס
הַקִּשֻּׁאִים וְאֶת הָאֲבַטִּחִים וְאֶת־הֶחָצִיר וְאֶת־הַבְּצָלִים וְאֶת־הַשּׁוּמִים׃ ל.ל.ל
6 וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ יְבֵשָׁה אֵין כֹּל בִּלְתִּי אֶל־הַמָּן עֵינֵינוּ[a]׃ 7 וְהַמָּן כִּזְרַע־ כ בטע.ל
8 גַּד הוּא וְעֵינוֹ כְּעֵין הַבְּדֹלַח׃ 8 שָׁטוּ[a] הָעָם וְלָקְטוּ וְטָחֲנוּ בָרֵחַיִם אוֹ כ״[a].ל.ב.ל.ל
דָכוּ בַּמְּדֹכָה וּבִשְּׁלוּ[b] בַּפָּרוּר וְעָשׂוּ אֹתוֹ עֻגוֹת וְהָיָה טַעְמוֹ כְּטַעַם ל.ל.ג.ד[c]

[18] Mm 897. [19] Mm 3598. [20] Mm 758. [21] Mm 75. [22] Mm 1017. [23] Mm 4168. [24] Mm 598. Cp 11 [1] Mm 824. [2] Mm 1570. [3] Mm 898. [4] Mm 491. [5] Mm 899. [6] Mm 2721.

29 [a] prb l חֹתֵן ‖ [b] ɯ לך ‖ **31** [a–a] G* *ἤσθα μεθ' ἡμῶν* cf 𝔗𝔗[J] ‖ [b] ɯ חנתינו ‖ [c] G *πρεσβύτης* 𝔙 *ductor* ‖ **33** [a–a] dl (ex 33a); S *mrd' jwm' hd* = דרך יום אחד ‖ **34** [a] G tr post 36 ‖ [b–b] G *καὶ ἡ νεφέλη ἐγένετο σκιάζουσα* cf 𝔗𝔗[J] ‖ [c] prp יוֹם יוֹם ‖ **36** [a] ɯ ובמנוחה ‖ [b] frt l שָׁבָה ‖ [c] G[LC](𝔈[L]S𝔗𝔙) pr ἐν, prp וּבְרִכְבֹת (vel pr hoc vb) vel וְרַכְבֹת ‖ **Cp 11,1** [a] prp רָעָב ‖ [b] mlt Mss בְּעֵיני ut 10; l וַיִּ cf 18 ‖ **4** [a] G *καὶ καθίσαντες* 𝔙 *sedens* = וַיָּשֻׁבוּ ‖ [b] S *'bkjw* = וַיִּבְכּוּ ‖ **6** [a] pc Mss ɯ עינינו.

ל[4] יִתְקְעוּ לְמַסְּעֵיהֶם׃ 7 וּבְהַקְהִיל אֶת־הַקָּהָל תִּתְקָעוּ וְלֹא תָרִיעוּ׃[a] 7
8 וּבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בַּחֲצֹצְרוֹת וְהָיוּ לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם 8
לְדֹרֹתֵיכֶם׃ 9 וְכִי־תָבֹאוּ מִלְחָמָה[a] בְּאַרְצְכֶם עַל־הַצַּר הַצֹּרֵר 9
נב[5]. ג ב קמ וחד פת כל חס אֶתְכֶם וַהֲרֵעֹתֶם בַּחֲצֹצְרוֹת וְנִזְכַּרְתֶּם[b] לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם
ל. ב חס[6] מֵאֹיְבֵיכֶם׃ 10 וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם[a] וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם 10
ל[7]. ל. ג[8] וְתִקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם
ז. כד ס״פ לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי[b] אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ פ 11 11 וַיְהִי[a] בַּשָּׁנָה
ב[9] הַשֵּׁנִית בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּעֶשְׂרִים בַּחֹדֶשׁ[b] נַעֲלָה הֶעָנָן מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדֻת׃
ה ד חס וחד מל[10] 12 וַיִּסָּעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמַסְּעֵיהֶם מִמִּדְבַּר סִינָי וַיִּשְׁכֵּן הֶעָנָן בְּמִדְבַּר 12
נב[11]. ו[12] פָּארָן[a]׃ 13 וַיִּסְעוּ בָרִאשֹׁנָה עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ 14 וַיִּסַּע[a] דֶּגֶל 13 14
נב[11] מַחֲנֵה בְנֵי־יְהוּדָה בָּרִאשֹׁנָה[b] לְצִבְאֹתָם וְעַל־צְבָאוֹ נַחְשׁוֹן בֶּן־
הי בתור[13] עַמִּינָדָב׃ 15 וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי יִשָּׂשכָר[a] נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃ 16 וְעַל־ 15 16
הי בתור[13]. ב צְבָא מַטֵּה בְּנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלוֹן[a]׃ 17 וְהוֹרַד הַמִּשְׁכָּן וְנָסְעוּ 17
מ בְּנֵי־גֵרְשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי נֹשְׂאֵי הַמִּשְׁכָּן׃ ס 18 18 וְנָסַע דֶּגֶל מַחֲנֵה
רְאוּבֵן[a] לְצִבְאֹתָם וְעַל־צְבָאוֹ אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃ 19 19 וְעַל־צְבָא
הי בתור[13]. הי בתור[13] מַטֵּה בְּנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִי שַׁדָּי׃ 20 20 וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי־גָד
ו. ג[14]. כו. ה אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל[a]׃ 21 21 וְנָסְעוּ הַקְּהָתִים נֹשְׂאֵי הַמִּקְדָּשׁ וְהֵקִימוּ אֶת־
הַמִּשְׁכָּן עַד־בֹּאָם׃ ס 22 22 וְנָסַע דֶּגֶל מַחֲנֵה בְנֵי[a]־אֶפְרַיִם לְצִבְאֹתָם
הי בתור[13] וְעַל־צְבָאוֹ אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד׃ 23 23 וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי מְנַשֶּׁה
הי בתור[13] גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָה־צוּר׃ 24 24 וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי בִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־
ל מל[15]. ד. ג חס[16] גִּדְעֹנִי׃ ס 25 25 וְנָסַע דֶּגֶל מַחֲנֵה בְנֵי־דָן מְאַסֵּף לְכָל־הַמַּחֲנֹת
הי בתור[13] לְצִבְאֹתָם וְעַל־צְבָאוֹ אֲחִיעֶזֶר בֶּן־[a]עַמִּי שַׁדָּי׃ 26 26 וְעַל־צְבָא מַטֵּה
הי בתור[13] בְּנֵי אָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃ 27 27 וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי נַפְתָּלִי אֲחִירַע
ח. ב חד ר״פ וחד ס״פ[17] בֶּן־עֵינָן׃ 28 אֵלֶּה מַסְעֵי[a] בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל [b]לְצִבְאֹתָם וַיִּסָּעוּ[b]׃ ס 28

[3] וחד ויקהיל Hi 11,10. [4] Mm 892. [5] Mm 893. [6] Mp contra textum. [7] Mm 2936. [8] Mm 993. [9] Mm 894. [10] Mm 537. [11] Mm 1743. [12] Mm 860. [13] Mm 895. [14] Mm 4208. [15] Mm 896. [16] Mm 843. [17] Mm 256.

7 [a] G *σημασίᾳ* || 9 [a] prp לְמַ׳ || [b] sic L, mlt Mss Edd ׳וְ || 10 [a] 𝔐 pl || [b] nonn Mss 𝔐 + יהוה || 11 [a] 𝔐 Syh[mg] pr Dt 1,6–8 (non verbotenus) || [b] 𝔗[J] *ljrh'* = לַח׳ || 12 [a] 𝔐 פרא || 14 [a] prp c pc Mss וְנָסַע (cf 17sqq) vel וְיָסַע || [b] dl ב? cf 2,9 || 15 [a] sic L, mlt Mss Edd יָשָׂ׳ || 16 [a] cf 1,9[a] || 18 [a] pc Mss 𝔐 pr בְּנֵי || 20 [a] cf 1,14[a] || 22 [a] > pc Mss G*S cf 18[a] || 25 [a–a] mlt Mss Edd עמישדי || 28 [a] G *ai στρατιαὶ* || [b–b] G invers; S om ויסעו.

הַהוּא מֵעַמֶּיהָ כִּי־קָרְבָּן יְהוָה לֹא הִקְרִיבוּ בְּמֹעֲדוֹ חֶטְאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא׃ 14 וְכִי־יָגוּר אִתְּכֶם גֵּר וְעָשָׂה פֶּסַח לַיהוָה כְּחֻקַּת הַפֶּסַח וּכְמִשְׁפָּטוֹ כֵּן יַעֲשֶׂה חֻקָּה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם וְלַגֵּר וּלְאֶזְרַח הָאָרֶץ׃ 15 פ וּבְיוֹם הָקִים אֶת־הַמִּשְׁכָּן כִּסָּה הֶעָנָן אֶת־הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל הָעֵדֻת וּבָעֶרֶב יִהְיֶה עַל־הַמִּשְׁכָּן כְּמַרְאֵה־אֵשׁ עַד־בֹּקֶר׃ 16 כֵּן יִהְיֶה תָּמִיד הֶעָנָן יְכַסֶּנּוּ וּמַרְאֵה־אֵשׁ לָיְלָה׃ 17 וְלִפְּי הֶעָלוֹת הֶעָנָן מֵעַל הָאֹהֶל וְאַחֲרֵי־כֵן יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכָּן־ שָׁם הֶעָנָן שָׁם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 18 עַל־פִּי יְהוָה יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל־פִּי יְהוָה יַחֲנוּ כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן הֶעָנָן עַל־הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ׃ 19 וּבְהַאֲרִיךְ הֶעָנָן עַל־הַמִּשְׁכָּן יָמִים רַבִּים וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־ מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא יִסָּעוּ׃ 20 וְיֵשׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה הֶעָנָן יָמִים מִסְפָּר עַל־הַמִּשְׁכָּן עַל־פִּי יְהוָה יַחֲנוּ וְעַל־פִּי יְהוָה יִסָּעוּ׃ 21 וְיֵשׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה הֶעָנָן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר וְנַעֲלָה הֶעָנָן בַּבֹּקֶר וְנָסָעוּ אֹו יוֹמָם וְלַיְלָה וְנַעֲלָה הֶעָנָן וְנָסָעוּ׃ 22 אֹו־יֹמַיִם אֹו־חֹדֶשׁ אֹו־יָמִים בְּהַאֲרִיךְ הֶעָנָן עַל־הַמִּשְׁכָּן לִשְׁכֹּן עָלָיו יַחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִסָּעוּ וּבְהֵעָלֹתוֹ יִסָּעוּ׃ 23 עַל־פִּי יְהוָה יַחֲנוּ וְעַל־פִּי יְהוָה יִסָּעוּ אֶת־ מִשְׁמֶרֶת יְהוָה שָׁמָרוּ עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ פ

10 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 עֲשֵׂה לְךָ חֲצֹצְרֹת כֶּסֶף מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה אֹתָם וְהָיוּ לְךָ לְמִקְרָא הָעֵדָה וּלְמַסַּע אֶת־ הַמַּחֲנֹת׃ 3 וְתָקְעוּ בָהֶן וְנוֹעֲדוּ אֵלֶיךָ כָּל־הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ 4 וְאִם־בְּאַחַת יִתְקָעוּ וְנוֹעֲדוּ אֵלֶיךָ הַנְּשִׂאִים רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃ 5 וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה וְנָסְעוּ הַמַּחֲנוֹת הַחֹנִים קֵדְמָה׃ 6 וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה שֵׁנִית וְנָסְעוּ הַמַּחֲנוֹת הַחֹנִים תֵּימָנָה תְּרוּעָה

[10] Mp sub loco. [11] Mm 2812. [12] Mm 539. [13] Mp contra textum, cf Mp sub loco. [14] Mm 3896. [15] Mm 517. [16] Mm 3053. [17] Mm 860. Cp 10 [1] Mm 640. [2] Mm 1367.

13 [b] cf 2[b] ‖ **14** [a] ms𝔖𝔙 pl cf 𝔐𝔘 3 ‖ **15** [a] ms הוקם ‖ [b] prp הָיָה ‖ **16** [a] 𝔊(𝔖𝔗𝔍) + *ἡμέρας*, ins יוֹמָם ‖ **19** [a] 𝔊 *τοῦ θεοῦ* ‖ **20** [a] prb l יָמֵי ‖ [b] ms בְּמֹ֫ cf 𝔊 *ἀριθμῷ* ‖ **21** [a] nonn Mss 𝔖𝔗[j] וְעַד ‖ [b–b] 𝔊 *ἡμέρας ἢ νυκτός*, prb l אוֹ יוֹם וְלַ֫ ‖ [c–c] > 𝔊* ‖ **22** [a–a] 𝔊* *μηνὸς ἡμέρας*, pc Mss 𝔊 om אוֹ 3[o] ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ **23** [a–a] 𝔊* *ὅτι διά*, tantum כִּי עַל־ (aberratio oculi) ‖ Cp **10,3** [a] 𝔊(𝔙) *καὶ σαλπίσεις* ‖ [b] mlt Mss בָּהֶם ‖ [c] > 𝔊* ‖ **4** [a] 2 Mss 𝔊 + כָּל־ ‖ [b] 𝔏𝔖𝔙 pr cop ‖ **6** [a] ms צפונה; 𝔊 + nonn vb cf 𝔙.

23 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 24 זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם מִבֶּן חָמֵשׁ
ז מל בתור וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה יָבוֹא לִצְבֹא צָבָא בַּעֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד׃
ב 15 . ל . ב ר״פ 16 25 וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה יָשׁוּב מִצְּבָא הָעֲבֹדָה וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד׃ 26 וְשֵׁרֵת
a־a אֶת־אֲחָיו a בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִשְׁמֹר מִשְׁמֶרֶת וַעֲבֹדָה לֹא יַעֲבֹד כָּכָה
ב חד חס וחד מל 17 תַּעֲשֶׂה לַלְוִיִּם בְּמִשְׁמָרְתָם׃ פ
י בתור. ג 9 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר־סִינַי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם
סד . ג רפ׳ מִאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר׃ 2 וְיַעֲשׂוּ a בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־
ל . ג² מל ב׳ מנה בתור 3 הַפָּסַח בְּמוֹעֲדוֹ׃ 3 בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר־יוֹם a בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה a בֵּין הָעַרְבַּיִם b
ס 4 . ה 4 תַּעֲשׂוּ c אֹתוֹ בְּמוֹעֲדוֹ d כְּכָל־חֻקָּתָיו e וּכְכָל־מִשְׁפָּטָיו e תַּעֲשׂוּ f אֹתוֹ׃
יב חס למערב 4 5 4 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשֹׂת הַפָּסַח׃ 5 a וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח a
ח׳ בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם b בֵּין הָעַרְבַּיִם b בְּמִדְבַּר סִינָי
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 6 a וַיְהִי
יב חס למערב 6 אֲנָשִׁים b אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא־יָכְלוּ לַעֲשֹׂת הַפֶּסַח
7 בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אַהֲרֹן בַּיּוֹם הַהוּא׃ 7 וַיֹּאמְרוּ
יב׳ . ל הָאֲנָשִׁים הָהֵמָּה אֵלָיו אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגָּרַע לְבִלְתִּי
ל . ג 8 הַקְרֵב אֶת־קָרְבַּן יְהוָה בְּמֹעֲדוֹ a בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 8 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
ל 9 מֹשֶׁה עִמְדוּ וְאֶשְׁמְעָה מַה־יְצַוֶּה יְהוָה לָכֶם׃ פ 9 וַיְדַבֵּר יְהוָה
10 אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 10 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־
נ . הי נקוד י מנה בתור יִהְיֶה טָמֵא a לָנֶפֶשׁ אוֹ בְדֶרֶךְ רְחֹקָה a לָכֶם אוֹ לְדֹרֹתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶּסַח
ז ר״פ? 11 לַיהוָה׃ 11 בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעַרְבַּיִם יַעֲשׂוּ
ד וחס . ז ר״פ בסיפ אֹתוֹ עַל־מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ׃ 12 לֹא־יַשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר
13 וְעֶצֶם לֹא יִשְׁבְּרוּ־בוֹ כְּכֹל־חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ׃ 13 וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־
ר״פ . פ הוּא טָהוֹר וּבְדֶרֶךְ a לֹא־הָיָה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ

15 Mm 888. 16 Mm 889. 17 Mm 890. Cp 9 1 Mm 618. 2 Mm 3003. 3 Mm 3727. 4 Lectio plen TM crrp contra Mm 3003 et Mm 3727. 5 Mm 2909. 6 Mm 891. 7 Mm 791. 8 Mm 3194. 9 Ps 49,9.

26 a–a G ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ || Cp 9,2 a G pr εἰπόν, pr אֶמֹר (hpgr); S V om cop || b ɯ יָדָיו–, id 3.7.13. || 3 a–a G τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου || b sic L, mlt Mss Edd הָעֶרֶב || c pc Mss ɯGL S יַעַ׳, GMss(𝔏) ποιήσεις = תַּעֲשֶׂה || d ɯGMss יָדָיו– cf 2b || e G sg cf 14 || ɯGL S יַעַ׳, G* ποιήσεις = שֶׂה– || 5 a–a > G* || b–b > G* || 6 a Seb pc Mss ɯ 𝔖𝔗𝔗J pl || b G οἱ ἄνδρες cf 𝔗𝔗J || 7 a cf 2b || 10 a sic ɯ̈ (ה punct extr) || 13 a G + μακρᾷ (-άν) cf 10.

חַטָּאת וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל־כָּל־בְּשָׂרָם וְכִבְּסוּ בִגְדֵיהֶם וְהִטַּהֲרוּ׃ ו בסי׳ ל״ו
8 וְלָקְחוּ פַּר בֶּן־בָּקָר[a] וּמִנְחָתוֹ סֹלֶת בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן וּפַר־שֵׁנִי[b] בֶּן־בָּקָר ל
9 תִּקַּח לְחַטָּאת׃ 9 וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְהַלְתָּ ז
10 אֶת־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 10 וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי יְהוָה
11 וְסָמְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְדֵיהֶם עַל־הַלְוִיִּם׃ 11 וְהֵנִיף אַהֲרֹן אֶת־
הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת כל אוריית חס . ג״
12 יְהוָה׃ 12 וְהַלְוִיִּם יִסְמְכוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ הַפָּרִים וַעֲשֵׂה[a] יז ר״פ וס״פ פ חד
אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה לַיהוָה לְכַפֵּר עַל־הַלְוִיִּם׃ ח״
13 וְהַעֲמַדְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם[a] לִפְנֵי אַהֲרֹן וְלִפְנֵי בָנָיו וְהֵנַפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה
14 לַיהוָה׃[b] 14 וְהִבְדַּלְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם׃[a]
15 וְאַחֲרֵי־כֵן יָבְאוּ הַלְוִיִּם לַעֲבֹד אֶת־[a]אֹהֶל מוֹעֵד וטְהַרְתָּנִי[b] אוֹתָם
16 וְהֵנַפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה[c]׃ 16 כִּי נְתֻנִים נְתֻנִים הֵמָּה לִי מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
תַּחַת[a] פִּטְרַת כָּל־רֶחֶם בְּכוֹר כֹּל[a] מִבְּנֵי[b] יִשְׂרָאֵל לָקַחְתִּי אֹתָם לִי׃ ל
17 כִּי לִי כָל־בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה בְּיוֹם הַכֹּתִי[a] כָל־
18 בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הקדשתי הִקְדַּשְׁתִּי אֹתָם לִי׃ 18 וָאֶקַּח אֶת־הַלְוִיִּם תַּחַת נ
19 כָּל־בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 19 וָאֶתְּנָה אֶת־הַלְוִיִּם נְתֻנִים[a] | לְאַהֲרֹן ל בסי׳[10]
וּלְבָנָיו מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאֹהֶל ד בפסוק . כל אוריית חס .
מוֹעֵד וּלְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל[b] נֶגֶף בְּגֶשֶׁת ד בפסוק
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל[b] אֶל־הַקֹּדֶשׁ׃ 20 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְכָל־עֲדַת בְּנֵי־ ג״[11] . ז״[12] . ד בפסוק
יִשְׂרָאֵל לַלְוִיִּם כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה לַלְוִיִּם כֵּן־עָשׂוּ לָהֶם ה בפסוק . פט בתוי . ג״[13]
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 21 וַיִּתְחַטְּאוּ הַלְוִיִּם וַיְכַבְּסוּ בִגְדֵיהֶם וַיָּנֶף אַהֲרֹן אֹתָם
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וַיְכַפֵּר עֲלֵיהֶם אַהֲרֹן לְטַהֲרָם׃ 22 וְאַחֲרֵי־כֵן בָּאוּ ב״[14]
הַלְוִיִּם לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי אַהֲרֹן וְלִפְנֵי בָנָיו
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַל־הַלְוִיִּם כֵּן עָשׂוּ לָהֶם׃ ס

[5] Mm 884. [6] ואחד הטהרו 2Ch 30,18. [7] Mm 671. [8] Mm 885. [9] Mm 746. [10] Mm 886. [11] Mm 3865. [12] Mm 762. [13] Mm 1915. [14] Mm 887.

8 [a] frt ins לְעֹלָה ‖ [b] G ἐνιαυσιον ‖ **12** [a] וְעָשָׂה 1 (cf G*) vel וְעָשֵׂה (inf abs) ‖ **13** [a] G + ἔναντι κυρίου καί ‖ [b] mlt Mss G* לִפְנֵי יהוה ‖ **14** [a] > G* ‖ **15** [a] ins c pc Mss ωGCʲ ‖ [b] prp כִּי ט׳ עֲבֹדַת ‖ [c] G ἔναντι κυρίου, G^{LO}(ES) ἀπόδομα (δόμα) ἔναντι κυρίου = כל־בכור פֶּטֶר רחם cf S, sed tr tantum כל ת׳ לִפְנֵי יהוה ut 11.13.21 ‖ **16** [a–a] Seb ω 2° ante בכור ‖ [b] nonn Mss ωιγ בְּנֵי ‖ **17** [a] ω הכיתי ‖ **19** [a] G ἀπόδομα δεδομένους cf 16 ‖ [b–b] G* προσεγγίζων.

כל קריא רפי במ ג דגש[35]. בב פסוק דלית בהון לא ו ולא י[36]. כל ליש חס

80 בְּשֶׁמֶן לִמְנָחָה׃ 80a כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ 81a פַּר אֶחָד

81 בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃ 82a שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד

עלה לעלה ועלה העלה כל אורית חס ב מ א[37]

82 לְחַטָּאת׃ 83a וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים

יב ר״פ

ל. ח

83 חֲמִשָּׁה כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֲחִירָע בֶּן־עֵינָן׃ פ

ב בעינ[38]. ל וחס. ל

84 זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ מֵאֵת נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל קְעָרֹת

כל[38] אורית וד״ה חס ב מ ד מל[39]. ל. מל[40]

כֶּסֶף שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מִזְרְקֵי־כֶסֶף שְׁנֵים עָשָׂר כַּפּוֹת זָהָב שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה׃

85 שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה הַקְּעָרָה הָאֶחָת כֶּסֶף וְשִׁבְעִים הַמִּזְרָק הָאֶחָד כָּל

כֶּסֶף הַכֵּלִים אַלְפַּיִם וְאַרְבַּע־מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ 86 כַּפּוֹת זָהָב

כל ליש חס

שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה מְלֵאֹת קְטֹרֶת עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ כָּל־

ד. ה[41]

87 זְהַב הַכַּפּוֹת עֶשְׂרִים וּמֵאָה׃ כָּל־הַבָּקָר לָעֹלָה שְׁנֵים עָשָׂר פָּרִים

אֵילִם שְׁנֵים־עָשָׂר כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁנֵים עָשָׂר וּמִנְחָתָם[a] וּשְׂעִירֵי

ט ר״פ בסיפ[42]. ל

88 עִזִּים שְׁנֵים עָשָׂר לְחַטָּאת׃ וְכֹל בְּקַר | זֶבַח הַשְּׁלָמִים עֶשְׂרִים

וְאַרְבָּעָה פָּרִים אֵילִם שִׁשִּׁים עַתֻּדִים שִׁשִּׁים כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה

ב בעינ׳. ד בלישׁ ב מל וב חס[43]

89 שִׁשִּׁים זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ[a] אַחֲרֵי הִמָּשַׁח אֹתוֹ׃ וּבְבֹא

ח[44]

מֹשֶׁה אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיִּשְׁמַע אֶת־הַקּוֹל[a] מִדַּבֵּר[b] אֵלָיו

ג חס. יב[45]

מֵעַל הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדֻת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וַיְדַבֵּר

אֵלָיו׃ פ קעו

8 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ

ל. נ מל בתור[1]

אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת־הַנֵּרֹת אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת

נ[2] מל בתור וכל נ״ך רכות ב מ א. ג מל בתור[1]

הַנֵּרוֹת׃ 3 וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הֶעֱלָה נֵרֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר 3

כג ר״פ

צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ 4 וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד־יְרֵכָהּ[a] 4

ה[3]

עַד־[b]פִּרְחָהּ[c] מִקְשָׁה הִוא כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן

עָשָׂה אֶת־הַמְּנֹרָה׃ פ

יב ר״פ

5 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 6 קַח אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי 5 6

ב ר״פ. ב׳. ל

יִשְׂרָאֵל וְטִהַרְתָּ אֹתָם׃ 7 וְכֹה־תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם הַזֵּה עֲלֵיהֶם מֵי 7

.5 Cf Mm 699. [36] Mm 878. [37] Nu 28,27. [38] Mp sub loco. [39] Cf Mm 4060. [40] Mm 880. [41] Mm 698.
[42] Mm 881. [43] Mm 616. [44] Mm 615. [45] Mm 853. Cp 8 [1] Mm 547. [2] Mm 882. [3] Mm 883. [4] Mm 887.

79[a]–83[a] cf 19[a]–23[a] || 85 [a] ⅏ הַכֶּסֶף ‖ 87 [a] 𝔊 + *kai ai σπονδαὶ αὐτῶν* ‖ 88 [a] 𝔊 ⊢ nonn vb ‖ 89 [a] 𝔊 *τὴν φωνὴν κυρίου* ‖ [b] 𝔊 *λαλοῦντος* 𝔖 *dmmll*, 1 מְדַבֵּר? ‖ [c] 𝕋(𝕋[J]) *wmtmll* = וְיַדַּבֵּר ‖ Cp 8,4 [a] ⅏ כיה– ‖ [b] Seb nonn Mss ⅏𝕋[J] ועד ‖ [c] 1 c ⅏ פְּרָחֶיהָ cf 𝔊𝒱.

59 [a] וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים יב ר״פ
60 בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן נַחְשֹׁון בֶּן־עַמִּינָדָב׃ פ 60 בַּיּוֹם
61 הַשִּׁשִּׁי נָשִׂיא לִבְנֵי נפתלי אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃ 61 [a] קָרְבָּנֹו [b] קַעֲרַת־כֶּסֶף כל קריא מל ב מ ג[27]. כל קריא חס ב מ א[28]. ר״פ
אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְלָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל כל קמ. כל מל
הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה׃ 62 [a] כַּף אַחַת כל כת כן. כל רפי ב מ ב דגש[29]. כב פסוק דלית בהון לא ו ולא[30]
עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ 63 [a] פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־ כל לישׁ חס
64 אֶחָד בֶּן־שְׁנָתֹו לְעֹלָה׃ 64 [a] שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ 65 [a] וּלְזֶבַח יב ר״פ
הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
66 חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי׃ פ 66 בַּיּוֹם ל. כל קריא חס ב מ א[28]. כל אורית מל וכל נ״ך דכות ב מ ד[31]
67 לִבְנֵי דָן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃ 67 [a] קָרְבָּנֹו [b] קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים יז ר״פ
וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְלָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ כל קמ. כל מל
68 מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה׃ 68 [a] כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה כל בת כן. כב פסוק דלית בהון לא ו ולא[30]
69 קְטֹרֶת׃ [b] 69 [a] פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתֹו לְעֹלָה׃ ל לישׁ חס. כל אורית חס ב מ א[32]
70 [a] שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ 71 [a] וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם יב ר״פ
חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־ כל אורית חס ב מ ב[33]. ל
72 עַמִּישַׁדָּי׃ פ 72 בְּיוֹם עַשְׂתֵּי עָשָׂר יוֹם נָשִׂיא לִבְנֵי אָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־ ג רפי בעינ
73 עָכְרָן׃ 73 [a] קָרְבָּנֹו [b] קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ יז ר״פ
מִזְלָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת כל קמ. כל מל. כל כת כן
74 בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה׃ 74 [a] כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה כב פסוק דלית בהון לא ו ולא[34]. כל לישׁ חס
75 קְטֹרֶת׃ 75 פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתֹו לְעֹלָה׃
76 שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ 77 [a] וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם יב ר״פ
חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן פַּגְעִיאֵל בֶּן־ ל
עָכְרָן׃ פ 78 בְּיוֹם שְׁנֵים עָשָׂר יוֹם נָשִׂיא לִבְנֵי נַפְתָּלִי אֲחִירַע בֶּן־ ג רפי בעינ
עֵינָן׃ 79 [a] קָרְבָּנֹו [b] קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְלָק ח. יז ר״פ. כל קמ
אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה כל מל. כל כת כן

[27] Cf Mm 2670. [28] Nu 10,24. [29] Cf Mm 699. [30] Mm 878. [31] Jer 39,1 et 1 Ch 24,11. [32] Nu 28,27. [33] Nu 7,17 et Dt 32,14. [34] Mm 878.

61 [a]—65 [a] cf 19 [a]—23 [a] ‖ **61 [b]** cf 25 [b] ‖ **66 [a]** cf 1,12 [a] ‖ **67 [a]—71 [a]** cf 19 [a]—23 [a] ‖ **67 [b]** cf 25 [b] ‖ **68 [b]** sic L, mlt Mss Edd cum : ‖ **71 [b]** cf 1,12 [a] ‖ **73 [a]—77 [a]** cf 19 [a]—23 [a] ‖ **73 [b]** cf 25 [b] ‖ **79 [a]—83 [a]** cf 19 [a]—23 [a] ‖ **79 [b]** cf 25 [b].

כל קמ. כל מל. כל כת כן מִזְרָק אֶחָד ׀ כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת
כב פסוק דלית בהון לא ו ולא ,17. כל ליש חס בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: 38 [a]כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת:
39 [a]פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: 40 [a]שְׂעִיר־
יב ר״פ עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת 41 [a]וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
כל אוריית חס ב מ ב מל ,18. ל עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קׇרְבַּן שְׁלֶמִיאֵל בֶּן־
ל ר״פ ,19. ו צוּרִישַׁדָּי: ס 42 בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי נָשִׂיא לִבְנֵי גָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל[a]:
יב ר״פ. כל קמ 43 [a]קׇרְבָּנוֹ[b] קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמְאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד
כל מל. כל כת כן כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
כב פסוק דלית בהון לא ו ולא ,17. כל ליש חס לְמִנְחָה: 44 [a]כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: 45 [a]פַּר אֶחָד בֶּן־
בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: 46 [a]שְׂעִיר־[b]עִזִּים אֶחָד
יב ר״פ לְחַטָּאת: 47 [a]וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה
ו כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קׇרְבַּן אֱלִיסָף בֶּן־דְּעוּאֵל[b]: ס
ט ר״פ ,19. י ר״פ 48 בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נָשִׂיא לִבְנֵי אֶפְרַיִם אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד:
כל קמ. כל מל קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמְאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים
כל כת כן שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה:
כב פסוק דלית בהון 50 [a]כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: 51 [a]פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל
לא ו ולא ,17. כל ליש חס אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: 52 [a]שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:
יב ר״פ. כל אוריית חס ב מ ,20 53 [a]וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים
ג ר״פ ,21 בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קׇרְבַּן אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד: ס 54 בַּיּוֹם
ו ר״פ הַשְּׁמִינִי נָשִׂיא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר: 55 [a]קׇרְבָּנוֹ[b] קַעֲרַת־
כל ,22 אוריית וד״ה חס ב מ ,23 מל. כל קמ. כל מל כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמְאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל
כל כת כן. כב פסוק דלית בהון לא ו ולא ,17 בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: 56 [a]כַּף
כל ליש חס אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: 57 [a]פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: 58 [a]שְׂעִיר־[b]עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:

17 Mm 878. 18 Nu 7,17 et Dt 32,14. 19 Mm 877. 20 Cf Mm 879. 21 Mm 1006. 22 Mp sub loco. 23 Cf Mm 1060.

42 [a] cf 1,14[a] ‖ 43[a] – 47[a] cf 19[a] – 23[a] ‖ 43 [b] cf 25[b] ‖ 46 [b] cf 16[a] ‖ 47 [b] cf 1,14[a] ‖ 49[a] – 53[a] cf 19[a] – 23[a] ‖ 49 [b] cf 25[b] ‖ 55[a] – 59[a] cf 19[a] – 23[a] ‖ 55 [b] cf 25[b] ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd cum : ‖ 58 [b] cf 16[a].

17 אֶחָד לְחַטָּאת׃ 17 וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה יב ר״פ
עַתּוּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן נַחְשׁוֹן בֶּן־ ב מל בתור. ל
18 עַמִּינָדָב׃ פ 18 בַּיּוֹם ׀ הַשֵּׁנִי הִקְרִיב נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר נְשִׂיא[a] ל ר״פ[10]
19 יִשָּׂשכָר׃ 19 הִקְרִב[c] אֶת־קָרְבָּנוֹ[b] קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה הי[11] ר״פ מיחד וחד
מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים מן[12] חס בלישׁ כל קמ. כל מל. כל בת כן
20 סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה׃ 20 כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה נקד בתי׳ ולא ר ולא[13]
21 קְטֹרֶת׃ 21 פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ כל ליש חס
22 לְעֹלָה׃ 22 שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ 23 וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר יב ר״פ
23 שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתּוּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן ל
24 נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃ פ 24 בַּיּוֹם ׀ הַשְּׁלִישִׁי נָשִׂיא לִבְנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב ל
25 בֶּן־חֵלֹן׃ 25 קָרְבָּנוֹ[b] קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ י ר״פ
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת כל קמ. כל מל. כל בת כן
26 בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה׃ 26 כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ נקד בתי׳ ולא ר ולא[13]. כל ליש חס
27 פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃ י ר״פ
28 שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ 29 וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם יב ר״פ
אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן
30 אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃ פ 30 בַּיּוֹם ׀ הָרְבִיעִי נָשִׂיא לִבְנֵי רְאוּבֵן כל ר״פ ביום הרביעי. ב מ ג וביום הרביעי[10]. כל קריא מל ב מ ג[14] חס
31 אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃ 31 קָרְבָּנוֹ[b] קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה י ר״פ
מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים כל קמ. כל מל. כל בת כן
32 סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה׃ 32 כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת כל דגש ב מ ג[14] רפי. נקד פסוק דלית בהון לא ו ולא[13]. כל ליש חס
33 פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃
34 שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ 35 וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם יב ר״פ
חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיצוּר
36 בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃ פ 36 בַּיּוֹם ׀ הַחֲמִישִׁי נָשִׂיא לִבְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל ל ר״פ[10]. כל קריא מל ב מ[14] חס
37 בֶּן־צוּרִישַׁדָּי׃ 37 קָרְבָּנוֹ[b] קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ י ר״פ

[10]Mm 877 et cf Mm 3920. [11]Mm 944. [12]Mm 667. [13]Mm 878. [14]Cf Mm 4113. [15]Cf Mm 577. [16]Cf Mm 2853.

18 [a] G(ΣΤΤʲע) + *τῆς φυλῆς* = לְמַטֵּה (נְ) cf 12 ‖ **19**[a]–**23**[a] generatim sine punctis, sed cum accentibus ‖ **19** [b–b] S *qwrbnh* = קרבנו cf 13[a].25[a] ‖ [c] G pr cop cf 13[a] ‖ **22** [b] cf 16[a] ‖ **24** [a] cf 1,9[a] ‖ **25**[a]–**29**[a] cf 19[a]–23[a] ‖ **25** [b] ש וק׳ ‖ **28** [b] cf 16[a] ‖ **29** [b] cf 1,9[a] ‖ **31**[a]–**35**[a] cf 19[a]–23[a] ‖ **31** [b] cf 25[b] ‖ **37**[a]–**41**[a] cf 19[a]–23[a] ‖ **37** [b] cf 25[b].

יך פסוק בתור[16]. ד מיחד וכל חלים דכות[17]. ל

24 יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ׃ ס

ב[18]

25 יָאֵר[a] יְהוָה | פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ[b]׃ ס

לז ד מנה ר״פ. ו רפי[19]

26 יִשָּׂא יְהוָה | פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃ ס

ו[20]. ל[21]

27 [a]וְשָׂמוּ[b] אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי[c] אֲבָרְכֵם׃ פ

ל

7 1 וַיְהִי בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה לְהָקִים אֶת־הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיְקַדֵּשׁ

ר[1]

אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וַיִּמְשָׁחֵם וַיְקַדֵּשׁ

עה

אֹתָם׃ 2 וַיַּקְרִיבוּ[a] נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם הֵם נְשִׂיאֵי הַמַּטֹּת 2

ל. יא בתור ובנביא. לו

הֵם הָעֹמְדִים עַל־הַפְּקֻדִים׃ 3 וַיָּבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי יְהוָה שֵׁשׁ־ 3

ג חס. ל. ו בלישׁ[2]. ה

עֶגְלֹת צָב וּשְׁנֵי[a] עָשָׂר בָּקָר עֲגָלָה עַל־שְׁנֵי הַנְּשִׂאִים וְשׁוֹר לְאֶחָד[b]

לט מל בתור. ה. יב ר״פ 4 5

וַיַּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן׃ 4 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ 5 קַח

כל אורית חס. לט מל בתור. ב

מֵאִתָּם וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְנָתַתָּה אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם

ג חס. לט מל בתור

אִישׁ כְּפִי עֲבֻדָּתוֹ׃ 6 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הָעֲגָלֹת וְאֶת־הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם 6

ב

אֶל־הַלְוִיִּם׃ 7 אֵת[a] | שְׁתֵּי הָעֲגָלֹת וְאֵת אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי 7

ג חס. כל אורית חס וכל קריא דכות ב מ א[3]

גֵּרְשׁוֹן כְּפִי עֲבֻדָתָם׃ 8 וְאֵת | אַרְבַּע[a] הָעֲגָלֹת וְאֵת שְׁמֹנַת הַבָּקָר נָתַן 8

לִבְנֵי מְרָרִי כְּפִי עֲבֻדָתָם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃ 9 וְלִבְנֵי קְהָת 9

כל אורית חס. יג חס בתור[4]. ו

לֹא נָתָן כִּי־עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בַּכָּתֵף יִשְׂאוּ׃ 10 וַיַּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים 10

ד חס בתור כת כן[5]

אֶת[a] חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ וַיַּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִם אֶת־קָרְבָּנָם

כ[6]

לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃ 11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם נָשִׂיא אֶחָד 11

כ[6]. ל

לַיּוֹם יַקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָּנָם לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ׃ ס 12 וַיְהִי הַמַּקְרִיב 12

מד

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת־קָרְבָּנוֹ נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב[a] לְמַטֵּה יְהוּדָה׃

ל. כל קמ

13 וְקָרְבָּנוֹ[a] קְעָרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד 13

כל מל. כל כת כן

כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה

כל קריא רפי ב מ ב דגש[7]. כב פסוק דלית בהון לא ו ולא ל[8]. כל לישׁ חס

4 5 בַּשָּׁמֶן לְמִנְחָה׃ 14 כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ 15 פַּר אֶחָד

ו

בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃ 16 שְׂעִיר[a]־עִזִּים 16

כל ענינ שעיר ר״פ[9]

[16]Mm 750. [17]Mm 2636. [18]Mm 3309. [19]Mm 3131. [20]Mm 762. [21]וחד ואברכם Gn 48,9. Cp 7 [1]Mm 60. [2]Mm 874. [3]1Ch 29,7. [4]Mm 675. [5]Mm 1367. [6]Mm 875. [7]Cf Mm 699. [8]Mm 878. [9]Mm 876.

25 [a] יאיר 𝔐 || [b] 𝔖 *wnḥjk* = וְיִחֻנֶּךָ || 27 [a] 𝔊* tr post 23 || [b] 𝔐 ושימו || [c] 𝔊 + *κύριος* || Cp 7,2 [a] prp וַיַּקְרִבוּ, 𝔐[Mss] ויקרבו || 3 [a] Seb 𝔐 שְׁנֵים || [b] 1 לְ? cf שְׁנֵי הַנְּ || 7 [a] pc Mss וְאֵת 𝔐 || 8 [a] nonn Mss 𝔐 עת– || 10 [a] 𝔊 *εἰς* 𝔘 *in*, cf 11 || 12 [a] 𝔊(𝔖𝔗[j]) + *ἄρχων* = נָשִׂיא cf 18.24 etc || 13 [a] 𝔊 *καὶ προσήνεγκεν τὸ δῶρον αὐτοῦ* cf 19 || 16 [a] Ms 𝔐𝔊𝔖𝔘 שְׂ, d 22.28 etc.

7 הַזֹּרְקִ֥ים עַל־נֶ֖פֶשׁ מֵ֣ת לֹ֣א יָבֹ֑א׃ 7 לְאָבִ֥יו וּלְאִמּ֛וֹ לְאָחִ֥יו וּלְאַחֹתֹ֖ו ל. ל
8 לֹא־יִטַּמָּ֥א לָהֶ֖ם בְּמֹתָֽם כִּ֥י נֵ֣זֶר אֱלֹהָ֑יו עַל־רֹאשֹׁ֖ו׃ 8 כֹּ֖ל יְמֵ֣י ה בחור
9 נִזְרֹ֣ו קֹ֔דֶשׁ הֽוּא־ לַיהוָ֖ה׃ 9 וְכִֽי־יָמ֨וּת מֵ֤ת עָלָיו֙ בְּפֶ֣תַע פִּתְאֹ֔ם וְטִמֵּ֖א יג ח7. ב3
10 רֹ֣אשׁ נִזְרֹ֑ו וְגִלַּ֤ח רֹאשֹׁו֙ בְּיֹ֣ום טָהֳרָתֹ֔ו בַּיֹּ֥ום הַשְּׁבִיעִ֖י יְגַלְּחֶֽנּוּ׃ 10 וּבַיֹּ֗ום
הַשְּׁמִינִי֙ יָבִ֣א שְׁתֵּֽי־תֹרִ֔ים אֹ֥ו שְׁנֵ֖י בְּנֵ֣י יֹונָ֑ה אֶל־הַכֹּהֵ֖ן אֶל־פֶּ֥תַח אֹ֖הֶל יג3 ה10 מנח ח5
11 מֹועֵֽד׃ 11 וְעָשָׂ֤ה הַכֹּהֵן֙ אֶחָ֣ד לְחַטָּ֔את וְאֶחָ֖ד לְעֹלָ֑ה וְכִפֶּ֥ר עָלָ֛יו מֵאֲשֶׁ֥ר
12 חָטָ֖א עַל־הַנָּ֑פֶשׁ וְקִדַּ֥שׁ אֶת־רֹאשֹׁ֖ו בַּיֹּ֥ום הַהֽוּא׃ 12 וְהִזִּ֣יר לַיהוָ֗ה אֶת־ ל
יְמֵ֤י נִזְרֹו֙ [a]וְהֵבִ֣יא כֶּֽבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתֹ֔ו לְאָשָׁ֖ם[a] וְהַיָּמִ֣ים הָרִאשֹׁנִ֑ים יִפָּ֣לּוּ כִּֽי כי
13 טָמֵ֖א נִזְרֹֽו׃ 13 וְזֹ֣את תֹּורַ֣ת הַנָּזִ֔יר בְּיֹ֥ום מְלֹ֖את יְמֵ֣י נִזְרֹ֑ו יָבִ֖יא[a] כה יז11 מנח ר״פ. יג12
14 אֹתֹ֖ו אֶל־פֶּ֥תַח אֹ֖הֶל מֹועֵֽד׃ 14 וְהִקְרִ֥יב אֶת־קָרְבָּנֹ֛ו לַיהוָ֖ה כֶּ֣בֶשׂ
בֶּן־שְׁנָתֹ֥ו תָמִ֛ים אֶחָ֖ד [a]לְעֹלָ֑ה וְכַבְשָׂ֨ה אַחַ֤ת בַּת־שְׁנָתָהּ֙ תְּמִימָ֔ה
15 לְחַטָּ֖את וְאַ֣יִל־אֶחָ֑ד תָּמִ֖ים לִשְׁלָמִֽים׃ 15 וְסַ֗ל מַצֹּ֤ות סֹלֶת֙ חַלֹּ֣ת
בְּלוּלֹ֣ת בַּשֶּׁ֔מֶן וּרְקִיקֵ֥י מַצֹּ֖ות מְשֻׁחִ֣ים בַּשָּׁ֑מֶן וּמִנְחָתָ֖ם וְנִסְכֵּיהֶֽם׃
16 וְהִקְרִ֥יב הַכֹּהֵ֖ן לִפְנֵ֣י יְהוָ֑ה וְעָשָׂ֞ה אֶת־חַטָּאתֹ֤ו וְאֶת־עֹלָתֹו֙׃ 17 וְאֶת־ ה13
הָאַ֔יִל יַעֲשֶׂ֥ה זֶֽבַח־שְׁלָמִ֖ים לַיהוָ֑ה עַ֚ל סַ֣ל הַמַּצֹּ֔ות וְעָשָׂ֥ה הַכֹּהֵ֖ן אֶת־ ד. ל
18 מִנְחָתֹ֥ו וְאֶת־נִסְכֹּֽו׃ 18 וְגִלַּ֣ח הַנָּזִ֗יר פֶּ֚תַח אֹ֣הֶל מֹועֵ֔ד אֶת־רֹ֖אשׁ נִזְרֹ֑ו ל
וְלָקַ֣ח אֶת־שְׂעַ֣ר רֹאשׁ֮ נִזְרֹו֒ וְנָתַ֣ן עַל־הָאֵ֔שׁ אֲשֶׁ֖ר תַּ֣חַת זֶ֣בַח הַשְּׁלָמִֽים׃ יג14
19 וְלָקַ֣ח הַכֹּהֵ֗ן אֶת־הַזְּרֹ֙עַ֙ בְּשֵׁלָ֣ה[b] מִן־הָאַ֔יִל וְחַלַּ֥ת מַצָּ֛ה אַחַ֥ת מִן־ ל
הַסַּ֖ל וּרְקִ֣יק מַצָּ֣ה אֶחָ֑ד וְנָתַ֖ן עַל־כַּפֵּ֥י הַנָּזִ֛יר אַחַ֥ר הִתְגַּלְּחֹ֖ו אֶת־נִזְרֹֽו׃ ל
20 וְהֵנִ֤יף אֹותָם֙ הַכֹּהֵ֔ן [c]תְּנוּפָ֖ה[c] לִפְנֵ֣י יְהוָ֑ה קֹ֚דֶשׁ הֽוּא־ לַכֹּהֵ֔ן[a] עַל חֲזֵ֥ה ל ס מל בחור׳
הַתְּנוּפָ֖ה וְעַל֙ שֹׁ֣וק הַתְּרוּמָ֔ה וְאַחַ֖ר יִשְׁתֶּ֣ה הַנָּזִ֑יר יַ֖יִן׃ 21 זֹ֣את
תֹּורַ֣ת הַנָּזִ֗יר[a] אֲשֶׁר־[b] יִדֹּר֙ קָרְבָּנֹ֣ו לַיהוָ֔ה עַל־נִזְרֹ֑ו [e]מִלְבַ֗ד אֲשֶׁר־תַּשִּׂ֣יג
ס[21] יָדֹ֔ו[d] כְּפִ֥י נִדְרֹ֖ו אֲשֶׁ֣ר יִדֹּ֑ר כֵּ֖ן יַעֲשֶׂ֥ה עַל֙ תֹּורַ֣ת נִזְרֹֽו׃ פ 22 וַיְדַבֵּ֥ר ל
23 יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃ 23 דַּבֵּ֞ר אֶל־אַהֲרֹ֤ן וְאֶל־בָּנָיו֙ לֵאמֹ֔ר כֹּ֥ה
תְבָרֲכ֖וּ אֶת־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל אָמֹ֥ור[a] לָהֶֽם׃ ס ג מל15

[6]Mm 870. [7]Mm 783. [8]Mm 724. [9]Mm 679. [10]Mm 871. [11]Mm 856. [12]Mm 679. [13]Mm 872. [14]Mm 1782. [15]Mm 873.

12 [a–a] add? ‖ [b] l מְמֵא רֹאשׁ, cf 𝔊 et 9 ‖ **13** [a] l יָבוֹא (dl אתו) vel יָבִיאוּ ‖ **14** [a] tr post כבשׂ? ‖ **20** [a] 𝔐𝔊 + יְהֶיה ‖ **21** [a] tr huc [c–c] ‖ [b] l וא׳ ‖ [c–c] cf [a] ‖ [d] nonn Mss Edd נזרו cf 4[a] ‖ **23** [a] prp לֵאמֹר vel אִמְרוּ, l זז.

ל כת ה בְּתֵת יְהוָה אֹתְךָ נֹפֶלֶת וְאֹת־בִּטְנֵךְ צָבְהָ׃ 22 וּבָאוּ הַמַּיִם 22
ל. י חס בלש[21]. ח[22] הַמְאָרְרִים[a] הָאֵלֶּה בְּמֵעַיִךְ לַצְבּוֹת[b] בֶּטֶן וְלַנְפֵּל[c] יָרֵךְ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה
ב[23]. ג ב מל וחד חס[24]. ד. ג[25] אָמֵן אָמֵן׃ 23 וְכָתַב אֶת־הָאָלוֹת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בַּסֵּפֶר וּמָחָה אֶל־מֵי 23
ג[26]. כתו סמוכות את ומילה חדה ביניהו הַמָּרִים׃ 24 וְהִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־מֵי[a] הַמָּרִים הַמְאָרְרִים[a] וּבָאוּ 24
ב בָהּ הַמַּיִם[a] הַמְאָרְרִים לִמְרִרִים׃ 25 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת 25
ט[27] מִנְחַת הַקְּנָאֹת וְהֵנִיף אֶת־הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל־
הַמִּזְבֵּחַ׃ 26 וְקָמַץ[a] הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה 26
ל[26] וְאַחַר יַשְׁקֶה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־הַמָּיִם׃[b] 27 [a]וְהִשְׁקָהּ אֶת־הַמַּיִם[a] וְהָיְתָה[b] 27
אִם־נִטְמְאָה וַתִּמְעֹל מַעַל בְּאִישָׁהּ וּבָאוּ בָהּ הַמַּיִם[c] הַמְאָרְרִים
ב. ב בחור לְמָרִים[c] וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ וְהָיְתָה הָאִשָּׁה לְאָלָה בְּקֶרֶב
ל[26]. ל. ל עַמָּהּ׃ 28 וְאִם־לֹא נִטְמְאָה הָאִשָּׁה וּטְהֹרָה הִוא וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה[a] 28
כ. כה[29] זָרַע׃ 29 זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאֹת אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ 29
וְנִטְמָאָה׃ 30 אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת־אִשְׁתּוֹ 30
וְהֶעֱמִיד אֶת־הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֵת כָּל־הַתּוֹרָה
ג[30]. ת[31] הַזֹּאת׃ 31 וְנִקָּה הָאִישׁ מֵעָוֹן וְהָאִשָּׁה הַהִוא תִּשָּׂא אֶת־עֲוֹנָהּ׃ פ 31

6 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְס[1]
ד חס בלש וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי יַפְלִא[a] לִנְדֹּר נֶדֶר נָזִיר[b] לְהַזִּיר
מז פסוק לא לא לא לַיהוָה׃ 3 מִיַּיִן וְשֵׁכָר יַזִּיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכֹל־ 3
ל. יג משְׁרַת[a] עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וַעֲנָבִים לַחִים וִיבֵשִׁים לֹא יֹאכֵל׃ 4 כֹּל 4
לז[2]. ל. ל. יג יְמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל[a] אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד־זָג לֹא יֹאכֵל׃
ב[3] חס ול בלש 5 כֹּל יְמֵי[a] נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא־יַעֲבֹר עַל־רֹאשׁוֹ עַד־מְלֹאת הַיָּמִם 5
יג חס[4]. ל. ל. ד[5] אֲשֶׁר־יַזִּיר לַיהוָה קְדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ׃ 6 כָּל־יְמֵי 6

[21]Mm 1317. [22]Mm 3001. [23]Neh 8,6. [24]Mm 1221. [25]Mm 869. [26]Mm 3048. [27]Mm 583. [28]Mm 1140. [29]Mm 1506. [30]Mm 516. [31]Mm 1758. Cp 6 [1]Mm 784. [2]Mm 210. [3]Gn 36,24. [4]Mm 783. [5]Mm 1782.

21 [b] ms צבא ‖ **22** [a] cf 18[b] ‖ [b] 1 לְצַבּוֹת ‖ [c] G *καὶ διαπεσεῖν*, 1 וְלִנְפֹּל ‖ **23** [a] cf 18[a], G (V) + *τοῦ ἐπικαταρομένου* = הַמְאָרֵרִים ut 18.19.24; S *bhr'* = הַמְאָרִים? ut 22 ‖ **24** [a–a] msGS *sim ac* 18 ‖ **26** [a] msS והרים ‖ [b–b] add (gl ad 24 propter 27) ‖ **27** [a–a] > G*S (homtel) ‖ [b] 1 c msC[1] וְהָיָה ‖ [c–c] cf 24[a–a] ‖ **28** [a] ms[Mss] ע– ‖ Cp 6,2 [a] prp יַפְלֶא cf Lv 27,2 ‖ [b] G(SCC[1]) *ἁγνείαν* = נֵזֶר ‖ **3** [a] ms משארת; α′σ′(S) recte *ἀπόβρεξιν* ‖ **5** [a] dl c pc Mss cf 8 (dttg)?

7 הַנֶּפֶשׁ הַהִוא׃ 7 וְהִתְוַדּוּ֙ אֶת־חַטָּאתָ֔ם אֲשֶׁ֥ר עָשׂ֖וּ וְהֵשִׁ֣יב אֶת־אֲשָׁמ֑וֹ נ³. ח⁴
8 בְּרֹאשׁ֔וֹ וַחֲמִישִׁתׁ֣וֹ יֹ֔סֶף עָלָ֖יו וְנָתַ֑ן לַאֲשֶׁ֥ר אָשַׁ֖ם לֽוֹ׃ [a] 8 וְאִם־אֵ֣ין לָאִ֗ישׁ
גֹּאֵל֙ לְהָשִׁ֣יב הָאָשָׁ֔ם הַמּוּשָׁ֥ב לַיהוָ֖ה [a] לַכֹּהֵ֑ן מִלְּבַ֗ד אֵ֚יל נ⁷
9 הַכִּפֻּרִ֔ים אֲשֶׁ֥ר יְכַפֶּר־בּ֖וֹ עָלָֽיו׃ 9 וְכָל־תְּרוּמָ֗ה לְכָל־קָדְשֵׁ֛י ט ר״פ בסיפ⁸
10 בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל אֲשֶׁ֥ר יַקְרִ֖יבוּ לַכֹּהֵ֥ן [a] לוֹ֙ יִהְיֶ֔ה׃ 10 וְאִ֣ישׁ אֶת־קָדָשָׁ֔יו לוֹ֖ [a] א פסוק⁹. נ¹⁰
יִהְיֽוּ׃ [b] אִ֣ישׁ [c] אֲשֶׁר־יִתֵּ֥ן לַכֹּהֵ֖ן [d] לוֹ֑ יִהְיֶֽה׃ פ
ס(ג) 11 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃ 12 דַּבֵּ֤ר אֶל־בְּנֵי֙ יִשְׂרָאֵ֔ל
13 וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֔ם אִ֚ישׁ אִ֣ישׁ כִּֽי־תִשְׂטֶ֣ה אִשְׁתּ֔וֹ וּמָעֲלָ֥ה בּ֖וֹ מָֽעַל׃ 13 וְשָׁכַ֥ב נ
14 אֹתָ֛הּ [a] שִׁכְבַת־זֶ֖רַע וְנֶעְלַ֣ם [b] מֵעֵינֵ֣י אִישָׁ֑הּ וְנִסְתָּרָ֣ה וְהִ֔יא נִטְמָ֖אָה יא כת׳ בתור¹¹. כה¹²
וְעֵד֙ אֵ֣ין בָּ֔הּ וְהִ֖וא לֹ֥א נִתְפָּֽשָׂה׃ 14 וְעָבַ֤ר עָלָיו֙ רוּחַ־קִנְאָ֔ה וְקִנֵּ֖א אֶת־ נ
אִשְׁתּ֑וֹ וְהִ֥וא נִטְמָ֖אָה אוֹ־עָבַ֥ר עָלָ֛יו רוּחַ־קִנְאָ֖ה וְקִנֵּ֣א אֶת־אִשְׁתּ֔וֹ וְהִ֥יא יא כת׳ בתור
15 לֹ֥א נִטְמָ֖אָה׃ 15 וְהֵבִ֤יא הָאִישׁ֙ אֶת־אִשְׁתּ֔וֹ אֶל־הַכֹּהֵ֖ן וְהֵבִ֣יא אֶת־
קָרְבָּנָ֤הּ עָלֶ֙יהָ֙ עֲשִׂרִ֣ת הָאֵיפָ֔ה קֶ֖מַח שְׂעֹרִ֑ים לֹֽא־יִצֹ֤ק עָלָיו֙ [a] שֶׁ֔מֶן
וְלֹ֥א־יִתֵּ֖ן עָלָ֑יו לְבֹנָ֣ה כִּי־מִנְחַ֤ת קְנָאֹת֙ הִ֣וא [b] מִנְחַ֣ת זִכָּר֔וֹן מַזְכֶּ֖רֶת ג¹³. ל. ד דמטע¹⁴. ל
16
17 עָוֹֽן׃ 16 וְהִקְרִ֥יב אֹתָ֛הּ הַכֹּהֵ֖ן וְהֶעֱמָדָ֑הּ לִפְנֵ֖י יְהוָֽה׃ 17 וְלָקַ֤ח הַכֹּהֵן֙ ל וחס
מַ֣יִם קְדֹשִׁ֔ים [a] בִּכְלִי־חֶ֑רֶשׂ וּמִן־הֶֽעָפָ֗ר אֲשֶׁ֤ר יִהְיֶה֙ בְּקַרְקַ֣ע הַמִּשְׁכָּ֔ן [b] ל. ב¹⁵
18 יִקַּ֥ח הַכֹּהֵ֖ן וְנָתַ֣ן אֶל־הַמָּ֑יִם׃ 18 וְהֶעֱמִ֤יד הַכֹּהֵן֙ אֶת־הָאִשָּׁ֔ה לִפְנֵ֖י יְהוָ֑ה
וּפָרַ֞ע אֶת־רֹ֣אשׁ הָאִשָּׁ֗ה וְנָתַן֙ עַל־כַּפֶּ֔יהָ אֶת מִנְחַ֥ת הַזִּכָּר֖וֹן מִנְחַ֣ת
19 קְנָאֹ֑ת הִ֣וא וּבְיַ֣ד הַכֹּהֵ֔ן יִהְי֖וּ מֵ֣י הַמָּרִ֥ים [a] הַמְאָרֲרִ֖ים [b] וְהִשְׁבִּיעַ ל
ז פסוק בתור אם ואם. יז מ״פ אֹתָ֣הּ הַכֹּהֵ֑ן וְאָמַ֤ר אֶל־הָֽאִשָּׁה֙ אִם־לֹ֣א שָׁכַ֤ב אִישׁ֙ אֹתָ֔ךְ וְאִם־לֹ֥א
שָׂטִ֖ית טֻמְאָ֑ה תַּ֚חַת אִישֵׁ֔ךְ הִנָּקִ֖י מִמֵּ֣י הַמָּרִ֔ים [b] הַמְאָרֲרִ֖ים [c] הָאֵֽלֶּה׃ ל. ב¹⁶
20 וְאַ֗תְּ כִּ֤י שָׂטִית֙ תַּ֣חַת אִישֵׁ֔ךְ וְכִ֥י נִטְמֵ֖את וַיִּתֵּ֣ן אִ֑ישׁ בָּךְ֙ אֶת־שְׁכָבְתּ֔וֹ לא פסוק כי וכי¹⁷. ב
21 מִבַּלְעֲדֵ֖י אִישֵֽׁךְ׃ [a] 21 וְהִשְׁבִּ֤יעַ הַכֹּהֵן֙ אֶת־הָֽאִשָּׁה֙ בִּשְׁבֻעַ֣ת הָאָלָ֔ה
וְאָמַ֥ר הַכֹּהֵ֖ן לָֽאִשָּׁ֑ה [a] יִתֵּ֨ן יְהוָ֤ה אוֹתָךְ֙ לְאָלָ֣ה וְלִשְׁבֻעָ֔ה בְּתוֹךְ֙ עַמֵּ֔ךְ ח¹⁸. יז מל בלשון נקיבה¹⁹. ב בתור. ה²⁰

[3] Mm 862. [4] Mm 2851. [5] Mm 863. [6] Mm 319. [7] Mm 864. [8] Mm 881. [9] Mm 855. [10] Mm 865. [11] Mm 866. [12] Mm 1506. [13] Mm 683. [14] Mm 811. [15] Am 9,3. [16] Mm 66. [17] Mm 2059. [18] Mm 867. [19] Mm 287. [20] Mm 868.

7 [a] nonn vb exc? ‖ **8** [a] 1 יְהֶוֶה, 𝔊(𝔖𝔙) + ἔσται ‖ **9** [a] cj c לו, cf Lv 7,8; Ms pr ליהוה cf 𝔊 ‖ **10** [a] 2 Mss לא ‖ [b] nonn Mss 𝔐𝔖𝔗 יהיה ‖ [c] nonn Mss 𝔐𝔖𝔙 וְאִ֫ישׁ ‖ [d] cj c לו cf 9[a] ‖ **13** [a] אֹתָהּ ‖ [b] 𝔐[Mss] למה– ‖ **15** [a] pc Mss 𝔐𝔗[J] עליה ‖ [b] Seb הִיא ‖ **17** [a] 𝔐 קדישים, 𝔊 καθαρὸν ζῶν, 𝔗 (מַיָּא) כְּיוֹר cf Ex 30,17sqq ‖ [b] 𝔖 *dmdbḥ'* = הַמְּזֻבָּח ‖ **18** [a] 𝔐 (𝔐[T]) הַמְאֹרֲרִים 𝔊 τοῦ ἐλεγμοῦ id?; prp הָאוֹרְרִים vel הַמּוֹרִים, 1 זוז cf 𝔖𝔗𝔙 ‖ [b] 𝔖 *bḥr'* = הַמְּאֹרָרִים?, id 19. 22. 24. (27) ‖ **19** [a] cf 13[a] ‖ [b] cf 18[a] ‖ [c] cf 18[b] ‖ **21** [a–a] add?

כל קריאה חס ב מ א מל[25] לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ 36 וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם אַלְפַּיִם שְׁבַע[a] 36
מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃ 37 אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי כָּל־הָעֹבֵד בְּאֹהֶל 37
כט. ו[26] מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ ס
ח מל באור ובנביא[27]. ו[28] ג[29]. 38 וּפְקוּדֵי בְנֵי גֵרְשׁוֹן לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית[a] אֲבֹתָם׃ 39 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים[a] 38 39
שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל
מוֹעֵד׃ 40 וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם אַלְפַּיִם וְשֵׁשׁ 40
מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃ 41 אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשׁוֹן כָּל־הָעֹבֵד 41
כט בתור בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה׃[a] 42 וּפְקוּדֵי 42
מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם׃ 43 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים[a] שָׁנָה 43
וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃
44 וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּמָאתָיִם׃ 45 אֵלֶּה 44 45
כט בתור. ו[26] פְּקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־
כט בתור. ב מֹשֶׁה׃ 46 כָּל־הַפְּקֻדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל 46
ח[28]. ג[29] אֶת־הַלְוִיִּם לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית[a] אֲבֹתָם׃ 47 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים[a] שָׁנָה וָמַעְלָה 47
כל אוריית חס. מא וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֹדָה וַעֲבֹדַת מַשָּׂא
כל אוריית חס ב מ א[30] דכות׳ ב מ א כל קריא בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ 48 וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם שְׁמֹנַת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים׃ 48
ו[26]. לט מל בתור. ל 49 עַל־פִּי יְהוָה פָּקַד[a] אוֹתָם[b] בְּיַד־מֹשֶׁה[b] אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ וְעַל־ 49
ו מַשָּׂאוֹ וּפְקֻדָיו[c] אֲשֶׁר־[d]צִוָּה יְהוָה אֶת־[e]מֹשֶׁה׃ פ
ל 5 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִשַׁלְּחוּ 5
ט פסוק׳ כל וכל וכל[1]. ל. ג ול קמ מִן־הַמַּחֲנֶה כָּל־צָרוּעַ וְכָל־זָב וְכֹל טָמֵא לָנָפֶשׁ׃ 3 [a]מִזָּכָר עַד־[b]נְקֵבָה 3
ל. ל. ב תְּשַׁלְּחוּ אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה תְּשַׁלְּחֻם[a] וְלֹא יְטַמְּאוּ אֶת־מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר
לט מל בתור אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם׃ 4 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְשַׁלְּחוּ אוֹתָם אֶל־מִחוּץ 4
לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ
5 6 5 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 6 דַּבֵּר[a] אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ־
ו חס[2]. ל אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל־חַטֹּאת הָאָדָם לִמְעֹל מַעַל בַּיהוָה וְאָשְׁמָה

[25] Cf Mm 858. [26] Mm 860. [27] Mm 859. [28] Mm 1749. [29] Mm 857. [30] 1Ch 29,7. Cp 5 [1] Mm 1981. [2] Mm 861.

36 [a] Seb pc Mss 𝔐𝔖𝔗[J] וש׳ ל ‖ **38** [a] pc Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗[J] ל׳ ‖ **39** [a] cf 3[a] ‖ **41** [a] frt ins c pc Mss 𝔊𝔗[J] מֹשֶׁה בְּיַד ‖ **43** [a] cf 3[a] ‖ **46** [a] cf 34[a] ‖ **47** [a] cf 3[a] ‖ **49** [a] prp pl ‖ [b–b] tr post על־פי׳ ut 37.(41.) 45 ‖ [c] dl? vel l וַיִּתְפָּקְדוּ cf 𝔊𝔖 ‖ [d] Seb Ms 𝔐 כַּא׳ cf 𝔊𝔖𝔗[Mss]𝔗[Y] ‖ [e] prp בְּיַד = 𝔗[Ms] ‖ **Cp 5,3** [a–a] add? ‖ [b] mlt Mss 𝔐𝔖𝔗[J] ועד ‖ **6** [a] 𝔐𝔖[L] + לאמר.

19 וְזֹאת[a] | עֲשׂוּ לָהֶם וְחָיוּ וְלֹא יָמֻתוּ בְּגִשְׁתָּם אֶת[b]־קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אַהֲרֹן כה יט[17] מנה ר״פ . ב
20 וּבָנָיו יָבֹאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ[c] עַל־עֲבֹדָתוֹ וְאֶל[d]־מַשָּׂאוֹ: 20 וְלֹא ל׳ מל בתור . ל
פרש יָבֹאוּ לִרְאוֹת כִּבְלַע אֶת־הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ: פ קנט 21 וַיְדַבֵּר יְהוָה ל . ח[18]
22 אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 22 נָשֹׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם־הֵם לְבֵית אֲבֹתָם
23 לְמִשְׁפְּחֹתָם: 23 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים[a] שָׁנָה וָמַעְלָה עַד[b] בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה ב בטע בעינ . ל
תִּפְקֹד אוֹתָם כָּל־הַבָּא לִצְבָא צָבָא לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: ל׳ מל בתור
24 זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי לַעֲבֹד וּלְמַשָּׂא: 25 וְנָשְׂאוּ אֶת־יְרִיעֹת כל אוריית חס . יא[19] וכל כל אלה בני דכות ב מ ב . י
הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד מִכְסֵּהוּ וּמִכְסֵה[a] הַתַּחַשׁ אֲשֶׁר־עָלָיו ה
26 מִלְמָעְלָה וְאֶת־מָסַךְ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: 26 וְאֶת קַלְעֵי הֶחָצֵר וְאֶת־
מָסַךְ | פֶּתַח | שַׁעַר הֶחָצֵר אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֶת נ
מֵיתְרֵיהֶם[a] וְאֶת־כָּל־כְּלֵי עֲבֹדָתָם וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה לָהֶם וְעָבָדוּ: לו[20]
27 עַל־פִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו תִּהְיֶה כָּל־עֲבֹדַת בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי לְכָל־מַשָּׂאָם כל אוריית חס
28 וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּפִקַּדְתֶּם[a] עֲלֵהֶם בְּמִשְׁמֶרֶת[b] אֵת כָּל־מַשָּׂאָם[c]: 28 זֹאת יג חס בתור[21]
עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת[a] בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי בְּאֹהֶל מוֹעֵד וּמִשְׁמַרְתָּם בְּיַד אִיתָמָר כל אוריית חס . ב
29 בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן: פ 29 בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית־אֲבֹתָם
30 תִּפְקֹד אֹתָם: 30 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים[a] שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה ב בטע בעינ
31 תִּפְקְדֵם כָּל־הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד: 31 וְזֹאת כל אוריית חס . כה יט[17] מנה ר״פ
מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם לְכָל־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן וּבְרִיחָיו
32 וְעַמֻּדָיו וַאֲדָנָיו[a]: 32 וַעֲמוּדֵי הֶחָצֵר סָבִיב וַאֲדָנֵיהֶם[a] וְיִתֵדֹתָם ד מ[22]
וּמֵיתְרֵיהֶם לְכָל־כְּלֵיהֶם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּבְשֵׁמֹת תִּפְקְדוּ אֶת[b]־כְּלֵי
33 מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם: 33 זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי לְכָל־עֲבֹדָתָם כל אוריית חס
34 בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן: 34 וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה[a] כח
וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי הָעֵדָה אֶת־בְּנֵי הַקְּהָתִי לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית[a] אֲבֹתָם: כג . ג[23] כד[24]
35 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים[a] שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַצָּבָא

[17] Mm 856. [18] Mm 3068. [19] Mm 3361. [20] Mm 210. [21] Mm 675. [22] Mm 638. [23] Mm 1749. [24] Mm 857.

19 [a] pc Mss ɯG ז׳ || [b] mlt Mss ɯ אֶל || [c] > 2 Mss ɯ || [d] Seb mlt Mss ɯ וְעַל || **23** [a] cf 3[a] || [b] mlt Mss ɯSTʲ וְעַד ut וּמִז 30.35sqq || **25** [a] ɯ[Mss] מ׳ || **26** [a] cf 3,26[b–b] || **27** [a] G* sg; prp וּפִקֻּדָתָם || [b] G ἐξ ὀνομάτων, l בְּשֵׁמוֹת ut 32 || [c] prb dl cf a || **28** [a] > pc Mss G* || **30** [a] cf 3[a] || **31** [a] G + nonn vb || **32** [a] G + nonn vb || [b] l c Ms ɯGTʲ את־כָּל־ || **34** [a] pc Mss ɯGS ל׳ || **35** [a] cf 3[a], id in 39.43.47.

ל שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא[b] לַצָּבָא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה
כל אוריית חס בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ 4 זֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי־קְהָת בְּאֹהֶל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים׃ 4
יז ר״ם. ב חס2 5 וּבָא אַהֲרֹן וּבָנָיו בִּנְסֹעַ הַמַּחֲנֶה וְהוֹרִדוּ אֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ וְכִסּוּ־ 5
ג חס. יב3 בָהּ אֵת אֲרֹן הָעֵדֻת׃ 6 וְנָתְנוּ עָלָיו כְּסוּי עוֹר תָּחַשׁ[a] וּפָרְשׂוּ[b] בֶּגֶד־ 6
כ[4]. ב. ל. א כְּלִיל תְּכֵלֶת מִלְמָעְלָה וְשָׂמוּ בַּדָּיו׃ 7 וְעַל | שֻׁלְחַן הַפָּנִים יִפְרְשׂוּ 7
ב חס5 בֶּגֶד תְּכֵלֶת וְנָתְנוּ עָלָיו אֶת־הַקְּעָרֹת וְאֶת־הַכַּפֹּת וְאֵת־הַמְנַקִּיֹּת וְאֵת
קְשׂוֹת הַנֶּסֶךְ וְלֶחֶם הַתָּמִיד עָלָיו יִהְיֶה׃ 8 וּפָרְשׂוּ עֲלֵיהֶם[a] בֶּגֶד 8
ג תּוֹלַעַת שָׁנִי וְכִסּוּ אֹתוֹ בְּמִכְסֶה עוֹר תָּחַשׁ[b] וְשָׂמוּ אֶת־[c]בַּדָּיו׃ 9 וְלָקְחוּ | 9
ל. ב בֶּגֶד תְּכֵלֶת וְכִסּוּ אֶת־מְנֹרַת הַמָּאוֹר וְאֶת־נֵרֹתֶיהָ וְאֶת־מַלְקְחֶיהָ וְאֶת־מַחְתֹּתֶיהָ
ל[6] וְאֶת־כָּל־כְּלֵי שַׁמְנָהּ אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ־לָהּ בָּהֶם׃ 10 וְנָתְנוּ 10
ג אֹתָהּ וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ אֶל־מִכְסֶה עוֹר תָּחַשׁ[a] וְנָתְנוּ עַל־הַמּוֹט׃ 11 וְעַל | 11
מִזְבַּח הַזָּהָב יִפְרְשׂוּ בֶּגֶד תְּכֵלֶת וְכִסּוּ אֹתוֹ בְּמִכְסֶה עוֹר תָּחַשׁ וְשָׂמוּ
ל. ג אֶת־בַּדָּיו׃ 12 וְלָקְחוּ[a] אֶת־כָּל־כְּלֵי הַשָּׁרֵת אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ־בָם[a] בַּקֹּדֶשׁ 12
ל. לם מל בתור וְנָתְנוּ אֶל־בֶּגֶד תְּכֵלֶת וְכִסּוּ אוֹתָם בְּמִכְסֶה עוֹר תָּחַשׁ וְנָתְנוּ עַל־
13 הַמּוֹט׃ 13 [a]וְדִשְּׁנוּ אֶת־[a]הַמִּזְבֵּחַ וּפָרְשׂוּ עָלָיו בֶּגֶד אַרְגָּמָן׃ 14 וְנָתְנוּ[b] עָלָיו 14
ב[7]. ב[9] אֶת־כָּל־כֵּלָיו אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ עֲלֵיהֶם אֶת־הַמַּחְתֹּת אֶת־[a]הַמִּזְלָגֹת
וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקֹת כֹּל כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ וּפָרְשׂוּ עָלָיו כְּסוּי עוֹר
ג[9] ל חס תָּחַשׁ[b] וְשָׂמוּ בַּדָּיו[c]׃ 15 וְכִלָּה אַהֲרֹן וּבָנָיו לְכַסֹּת אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־
כד כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ בִּנְסֹעַ הַמַּחֲנֶה וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹאוּ בְנֵי־קְהָת לָשֵׂאת
ח[11]. מא וְלֹא־יִגְּעוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ אֵלֶּה מַשָּׂא[a] בְּנֵי־קְהָת בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃
ג[12] וחד מן ז[13] פסוק. ל 16 וּפְקֻדַּת אֶלְעָזָר | בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁמֶן הַמָּאוֹר וּקְטֹרֶת הַסַּמִּים 16
וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה פְּקֻדַּת כָּל־הַמִּשְׁכָּן וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ
ג רפ[14]. יא[15] בְּקֹדֶשׁ וּבִכֵלָיו[a]׃ ס 17 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן ס(17)
יא[16] וכל כל אלה בני דכות ב מ ב לֵאמֹר׃ 18 אַל־תַּכְרִיתוּ אֶת־שֵׁבֶט מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם׃ 18

[2]Mm 1176. [3]Mm 853. [4]Mm 566. [5]Mm 799. [6]Mm 689. [7]Mm 655. [8]Mm 854. [9]Mm 1385. [10]Mm 304. [11]Mm 3068. [12]Mm 850. [13]Mm 855. [14]Mm 557. [15]Mm 852. [16]Mm 3361.

3 [b] l c Seb 𝔐 הַבָּא ut 23.30 etc ‖ **6** [a] 𝔊 *ὑακίνθινον* = תְּכֶלֶת, id 8.10.14 ‖ [b] ins c 2 Mss 𝔐𝔊[L] עָלָיו ‖ **8** [a] 𝔐 + כסוי ‖ [b] cf 6[a] ‖ [c] > 𝔐 ‖ **10** [a] cf 6[a] ‖ **12** [a] 𝔐 בָּהֶם ‖ **13** [a–a] 𝔊 alit ‖ **14** [a] mlt Mss 𝔊𝔖𝔗[L] וְאת ‖ [b] cf 6[a] ‖ [c] 𝔐𝔊 + וְלָקְחוּ בֶּגֶד אַרְגָּמָן וְכִסוּ ‖ **15** [a] 𝔐𝔖𝔇 pl ‖ **16** [a] *(καὶ) ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις.*

מְרָרִי׃ קְרֻשֵׁי הַמִּשְׁכָּן וּבְרִיחָיו וְעַמֻּדָיו וַאֲדָנָיו וְכָל־כֵּלָיו וְכֹל עֲבֹדָתוֹ׃ ח ספוק וכל וכל ומילה חדה בינוי׃
37 וְעַמֻּדֵי הֶחָצֵר סָבִיב וַאֲדָנֵיהֶם וְיִתְדֹתָם וּמֵיתְרֵיהֶם׃ 38 וְהַחֹנִים ב חס[15]
לִפְנֵי[a] הַמִּשְׁכָּן קֵדְמָה לִפְנֵי אֹהֶל־מוֹעֵד | מִזְרָחָה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן[b] וּבָנָיו ו[16]. כט בתור. ג[17]
שֹׁמְרִים[c] מִשְׁמֶרֶת הַמִּקְדָּשׁ[d] לְמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהַזָּר הַקָּרֵב ד. ז
39 יוּמָת׃ 39 כָּל־פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן[a] עַל־פִּי יְהוָה כל קריא מל ב מ א[18]. ה׳ נקוד י מנה בתור[19]
לְמִשְׁפְּחֹתָם כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמַעְלָה שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃ ס
40 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פְּקֹד כָּל־בְּכֹר זָכָר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֶּן־ ט בטע בסיף. ו חס בתור[20]
41 חֹדֶשׁ וָמָעְלָה וְשָׂא אֶת מִסְפַּר שְׁמֹתָם׃ 41 וְלָקַחְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִי אֲנִי ג[21]
יְהוָה תַּחַת כָּל־בְּכֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל־ ו חס בתור[20]. ל
42 בְּכוֹר בִּבְהֵמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 42 וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ
43 אֶת־כָּל־בְּכֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 43 וַיִּהְיוּ[a] כָּל־בְּכוֹר זָכָר בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת
מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמַעְלָה לִפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף שְׁלֹשָׁה וְשִׁבְעִים
44 וּמָאתָיִם׃ ס 44 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 45 לְקַח אֶת־ יב ר״פ
45 הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל־בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בְּהֵמֹת הַלְוִיִּם תַּחַת
46 בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ־לִי הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה׃ 46 וְאֵת פְּדוּיֵי[a] הַשְּׁלֹשָׁה וְהַשִּׁבְעִים ל
47 וְהַמָּאתָיִם הָעֹדְפִים עַל־הַלְוִיִּם מִבְּכוֹר[b] בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 47 וְלָקַחְתָּ ב בלוש[22]. ב מל
חֲמֵשֶׁת חֲמֻשֹׁת שְׁקָלִים לַגֻּלְגֹּלֶת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ תִּקָּח עֶשְׂרִים גֵּרָה ג. ב זקף קמ
48 הַשֶּׁקֶל׃ 48 וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו פִּדְוֵי[a] הָעֹדְפִים בָּהֶם׃
49 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת כֶּסֶף הַפְּדֻיִם[a] מֵאֵת הָעֹדְפִים עַל פְּדוּיֵי[b] הַלְוִיִּם׃ ל
50 מֵאֵת בְּכוֹר[a] בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָקַח אֶת־הַכֶּסֶף חֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים וּשְׁלֹשׁ
51 מֵאוֹת וָאֶלֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ 51 וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־כֶּסֶף הַפְּדֻיִם[a] לְאַהֲרֹן ד ב קמ וב פת[23]. ל וחס
וּלְבָנָיו עַל־פִּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ס

4 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן[a] לֵאמֹר׃ 2 נְשֹׂא אֶת־רֹאשׁ יא׳
3 בְּנֵי קְהָת מִתּוֹךְ בְּנֵי לֵוִי לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם׃ 3 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים[a]

[15] Ex 38,17. [16] Mm 671. [17] Mm 851. [18] 2R 11,15. [19] Mp sub loco. [20] Mm 410. [21] Mm 3237. [22] Mm 2982. [23] Mm 986. Cp 4 [1] Mm 852.

38 [a] 𝔐 את־פ׳ || [b] nonn Mss 𝔐 א׳ || [c] pc Mss 𝔐 שמרי || [d] 𝔐 הקדש || **39** [a] > nonn Mss 𝔐𝔖, dl cf 𝔐̈ (punct extr) || **43** [a] 2 Mss 𝔐 Vrs pl || **46** [a] 𝔐[Mss] פדוי, id 48sq || [b] 𝔐 Vrs pl, id 50 || **48** [a] cf 46[a] || **49** [a] 1 c 𝔐 הַפְּדוּיִם cf 51[a] || [b] cf 46[a] || **50** [a] cf 46[b] || **51** [a] Q[Mss]𝔐 הַפְּדוּיִם || **Cp 4,1** [a–a] > pc Mss || **3** [a] 𝔊 25 (ex 8,24), id 23.30sqq.

14 לִי יִהְיוּ אֲנִי יְהוָה׃ ס 14 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינָי
15 לֵאמֹר׃ 15 פְּקֹד אֶת־בְּנֵי לֵוִי לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם כָּל־זָכָר מִבֶּן־
16 חֹדֶשׁ וָמַעְלָה תִּפְקְדֵם׃ 16 וַיִּפְקֹד אֹתָם מֹשֶׁה[a] עַל־פִּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר
17 צֻוָּה׃[b] ב. 17 וַיִּהְיוּ־אֵלֶּה[b] בְּנֵי־לֵוִי בִּשְׁמֹתָם גֵּרְשׁוֹן וּקְהָת[c] וּמְרָרִי׃
18 18 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־גֵרְשׁוֹן לְמִשְׁפְּחֹתָם לִבְנִי וְשִׁמְעִי׃ 19 וּבְנֵי קְהָת
8 9 לְמִשְׁפְּחֹתָם עַמְרָם וְיִצְהָר חֶבְרוֹן[a] וְעֻזִּיאֵל׃ 20 וּבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם[a] 20
21 מַחְלִי וּמוּשִׁי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפְּחֹת הַלֵּוִי[b] לְבֵית אֲבֹתָם׃ 21 לְגֵרְשׁוֹן
מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנִי וּמִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעִי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי׃
22 22 פְּקֻדֵיהֶם[a] בְּמִסְפַּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמַעְלָה פְּקֻדֵיהֶם[b] שִׁבְעַת 22
יא[a] וכל כל אלה בני דכות ב מ ב אַלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ 23 מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ יָמָּה׃ 23
ו. יא 24 וְנָשִׂיא בֵית־אָב לַגֵּרְשֻׁנִּי אֶלְיָסָף בֶּן־לָאֵל׃ 25 וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי־גֵרְשׁוֹן 24 25
ל בְּאֹהֶל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן וְהָאֹהֶל מִכְסֵהוּ[a] וּמָסַךְ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃
נ 26 וְקַלְעֵי הֶחָצֵר[a] וְאֶת־מָסַךְ[a] פֶּתַח הֶחָצֵר אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל־ 26
ל. יח פסוק דמיין[10] הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וִיתָדֵיו[b] לְכָל עֲבֹדָתוֹ׃ 27 וְלִקְהָת מִשְׁפַּחַת 27
הָעַמְרָמִי וּמִשְׁפַּחַת הַיִּצְהָרִי וּמִשְׁפַּחַת הֶחְבְרֹנִי וּמִשְׁפַּחַת הָעֻזִּיאֵלִי
אֵלֶּה הֵם מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי׃ 28 בְּמִסְפַּר[a] כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמַעְלָה 28
כל אוריית חס כל קריא דכות ב מ א[11] שְׁמֹנַת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ[b] מֵאוֹת שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ׃ 29 מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־ 29
יא[a] וכל כל אלה בני דכות ב מ ב קְהָת יַחֲנוּ עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן תֵּימָנָה׃ 30 וְנָשִׂיא בֵית־אָב לְמִשְׁפְּחֹת 30
ב הַקְּהָתִי אֱלִיצָפָן בֶּן־עֻזִּיאֵל׃ 31 וּמִשְׁמַרְתָּם הָאָרֹן וְהַשֻּׁלְחָן וְהַמְּנֹרָה 31
ב חס בלי ש[12] וְהַמִּזְבְּחֹת וּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ בָהֶם וְהַמָּסָךְ וְכָל עֲבֹדָתוֹ׃[a]
32 32 וְנָשִׂיא נְשִׂיאֵי הַלֵּוִי[a] אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן פְּקֻדַּת[b] שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת 32
הַקֹּדֶשׁ׃ 33 לְמָרְרִי מִשְׁפַּחַת הַמַּחְלִי וּמִשְׁפַּחַת הַמּוּשִׁי אֵלֶּה 33
ל ר״ש הֵם מִשְׁפְּחֹת מְרָרִי׃ 34 וּפְקֻדֵיהֶם[a] בְּמִסְפַּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמַעְלָה 34
יא[a] וכל כל אלה בני דכות ב מ ב שֵׁשֶׁת אֲלָפִים וּמָאתָיִם׃ 35 וְנָשִׂיא בֵית־אָב לְמִשְׁפְּחֹת מְרָרִי צוּרִיאֵל 35
נג ח[13] מנה בתור. ג[14] בֶּן־אַבִיחָיִל[a] עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ צָפֹנָה׃ 36 וּפְקֻדַּת מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי 36
ג. יח בתור. ה פסוק דמיין

[8]Mm 1040. [9]Mm 3361. [10]Mm 3911. [11]1Ch 29,7. [12]Mp sub loco. [13]Mm 845. [14]Mm 850.

16/17 [a] G + *kai Aaρων* || [b–b] l צְוָה יהוה׃ וְאִ cf 𝔐(G) et 51 || [c] 𝔐G ק׳ || **19** [a] mlt Mss 𝕾𝕿[J] וח׳ || **20** [a] > mlt Mss || [b] 𝕾(𝕿[J]) *dlwj'* = הלוים || **22** [a] 𝔐𝕾 ופ׳ || [b] > 𝕾𝕍, dl || **25** [a] pc Mss 𝔐G𝕾𝕍 ומ׳ || **26** [a–a] l ומסך || [b–b] l ומי׳ || **28** [a] pr c Ms 𝕾𝕍 פְּקֻדֵיהֶם ut 22.34 || [b] G[L] *τριακόσιοι*, l (מ׳) שְׁלֹשׁ || **31** [a] 𝔐G תָּם– || **32** [a] 𝔐𝕾𝕿[J] הלוים || [b] G(𝕾) recte *καθεσταμένος* cf 𝕿[J] || **35** [a] 𝔐[Mss]𝕾 חֵל–.

29 אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ 29 וּמַטֵּה נַפְתָּלִי וְנָשִׂיא לִבְנֵי נַפְתָּלִי אֲחִירַע בֶּן־
30 עֵינָן׃ 30 וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ ח. ט¹²
31 כָּל־הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה דָן מְאַת אֶלֶף וְשִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְשֵׁשׁ ל בט״ע בעינ׳
32 מֵאוֹת לְאַחֲרֹנָה יִסְעוּ לְדִגְלֵיהֶם׃ ס 32 אֵלֶּה פְקוּדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל ב¹³
לְבֵית אֲבֹתָם כָּל־פְּקוּדֵי הַמַּחֲנֹת לְצִבְאֹתָם שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת ג חס¹⁴
33 אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃ 33 וְהַלְוִיִּם לֹא הָתְפָּקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי ד¹⁵
34 יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ 34 וַיִּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־
צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן־חָנוּ לְדִגְלֵיהֶם וְכֵן נָסָעוּ אִישׁ לְמִשְׁפְּחֹתָיו ד¹⁶
עַל־בֵּית אֲבֹתָיו׃ יג¹⁷ וכל מלכים ישעיה וירמיה דכות׳ ב מ״א. ז חס בתור

ס[1] 3 1 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם דִּבֶּר יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר ב בתור. ב בסיני
2 סִינָי׃ 2 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־אַהֲרֹן הַבְּכוֹר | נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר ו בתור
3 וְאִיתָמָר׃ 3 אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים הַמְּשֻׁחִים אֲשֶׁר־מִלֵּא ה¹
4 יָדָם לְכַהֵן׃ 4 וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא לִפְנֵי יְהוָה בְּהַקְרִבָם אֵשׁ זָרָה ב חד מל וחד מן ²⁴
לִפְנֵי יְהוָה בְּמִדְבַּר סִינַי וּבָנִים לֹא־הָיוּ לָהֶם וַיְכַהֵן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר חס בלייש
עַל־פְּנֵי אַהֲרֹן אֲבִיהֶם׃ ס 5 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
6 הַקְרֵב אֶת־מַטֵּה לֵוִי וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְשֵׁרְתוּ אֹתוֹ׃ ד¹. ד². ל
7 וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמַרְתּוֹ וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת כָּל־הָעֵדָה לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד ג. ד³. ז³
8 לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן׃ 8 וְשָׁמְרוּ אֵת כָּל־כְּלֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־ כל אוריית חס. ד⁵
9 מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן׃ 9 וְנָתַתָּה אֶת־ כל אוריית חס
הַלְוִיִּם לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו נְתוּנִם נְתוּנִם הֵמָּה לוֹ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ד. ז
10 וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו תִּפְקֹד וְשָׁמְרוּ אֶת־כְּהֻנָּתָם וְהַזָּר הַקָּרֵב ד. ז
11 יוּמָת׃ ס 11 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 12 וַאֲנִי הִנֵּה לָקַחְתִּי מז ר״פ
12 אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת כָּל־בְּכוֹר פֶּטֶר רֶחֶם מִבְּנֵי
13 יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם׃ 13 כִּי לִי כָל־בְּכוֹר בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל־בְּכוֹר ז. ד⁷
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הִקְדַּשְׁתִּי לִי כָל־בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה

[12]Mm 842. [13]Mm 846. [14]Mm 843. [15]Mm 837. [16]Mm 4028. [17]Mm 324. Cp 3 [1]Mm 265. [2]Mm 667. [3]Mm 847. [4]Mm 838. [5]Mm 848. [6]Mm 671. [7]Mm 849.

31 [a] prp לִצְבָאֹתָם cf 9.16.24 || **Cp 3,1** [a] dl || **3** [a] mlt Mss 𝔪[Mss]𝔗[J] וְאִ׳ || [b] 𝔊*𝔖 pl || **4** [a–a] > Ms 𝔪𝔙, sed cf Lv 10,3 || **8** [a–a] frt add || **9** [a] nonn Mss 𝔪𝔊 לִי ut 8,16 || [b] 𝔪𝔖 מִתּוֹךְ ut 12 8,16 || **10** [a] 𝔊 + nonn vb cf 𝔗 18,6sq || **12** [a] mlt Mss 𝔪𝔙 בִּבְנֵי ut 41sq.45 || [b] 𝔪𝔊 + פְּדוּיֵהֶם יִהְיוּ cf 46sqq || **13** [a] 𝔪 הכיתי.

וְשִׁבְעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ 5 וְהַחֹנִים עָלָיו מַטֵּה יִשָּׂשכָר וְנָשִׂיא לִבְנֵי 5
ג. 1 יִשָּׂשכָר נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃ 6 וּצְבָאוֹ וּפְקֻדָיו[a] אַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף 6
ג ר״פ[a] וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ ס 7 מַטֵּה[a] זְבוּלֻן וְנָשִׂיא לִבְנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־ 7
ג. 1 חֵלֹן[b]׃ 8 וּצְבָאוֹ וּפְקֻדָיו[a] שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ 9 כָּל־ 8 9
הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה יְהוּדָה מְאַת אֶלֶף וּשְׁמֹנִים אֶלֶף וְשֵׁשֶׁת־אֲלָפִים
י וְאַרְבַּע־מֵאוֹת לְצִבְאֹתָם רִאשֹׁנָה יִסָּעוּ׃ ס 10 דֶּגֶל מַחֲנֵה רְאוּבֵן 10
ג תֵּימָנָה לְצִבְאֹתָם וְנָשִׂיא לִבְנֵי רְאוּבֵן אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃ 11 וּצְבָאוֹ 11
ו. ל חס[a] וּפְקֻדָיו[a] שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ 12 וְהַחֹנִם עָלָיו מַטֵּה 12
ט[a] שִׁמְעוֹן וְנָשִׂיא לִבְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִי־שַׁדָּי׃ 13 וּצְבָאוֹ 13
וּפְקֻדֵיהֶם תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃ 14 וּמַטֵּה[a] גָּד וְנָשִׂיא 14
ו. ל בשבט יב ר״פ בסי[a] ט. ס[a] לִבְנֵי גָד אֶלְיָסָף בֶּן־רְעוּאֵל[b]׃ 15 וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים 15
אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃ 16 כָּל־הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן מְאַת 16
ט[a] אֶלֶף וְאֶחָד וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים לְצִבְאֹתָם וּשְׁנִים[a]
ג חס[a] יִסָּעוּ׃ ס 17 וְנָסַע אֹהֶל־מוֹעֵד מַחֲנֵה[a] הַלְוִיִּם בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֹת 17
[b]כַּאֲשֶׁר יַחֲנוּ כֵּן יִסָּעוּ אִישׁ עַל־יָדוֹ לְדִגְלֵיהֶם[b]׃ ס 18 דֶּגֶל מַחֲנֵה 18
אֶפְרַיִם לְצִבְאֹתָם יָמָּה וְנָשִׂיא לִבְנֵי אֶפְרַיִם אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד׃
ט[a]. 1 19 וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ 20 וְעָלָיו[a] מַטֵּה 19 20
ט[a] מְנַשֶּׁה וְנָשִׂיא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהְצוּר׃ 21 וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם 21
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמָאתָיִם׃ 22 וּמַטֵּה בִנְיָמִן וְנָשִׂיא לִבְנֵי בִנְיָמִן 22
ט[a] אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי׃ 23 וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע 23
כל אוריית חס וכל קריא דכות ב מ א[a] מֵאוֹת׃ 24 כָּל־הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה אֶפְרַיִם מְאַת אֶלֶף וּשְׁמֹנַת־אֲלָפִים 24
ב[10]. נג ח[11] מנה בתור וּמֵאָה לִצְבָאֹתָם וּשְׁלִשִׁים[a] יִסָּעוּ׃ ס 25 דֶּגֶל מַחֲנֵה דָן צָפֹנָה 25
ט[a] לִצְבָאֹתָם וְנָשִׂיא לִבְנֵי דָן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי[a]׃ 26 וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם 26
שְׁנַיִם וְשִׁשִּׁים אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת׃ 27 וְהַחֹנִים עָלָיו מַטֵּה אָשֵׁר וְנָשִׂיא 27
ט[a] לִבְנֵי אָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃ 28 וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם אֶחָד וְאַרְבָּעִים 28

[3]Mm 840. [4]Mm 841. [5]Mm 842. [6]Mp sub loco. [7]וחד שנים Gn 6,16. [8]Mm 843. [9]1 Ch 29,7. [10]Mm 844. [11]Mm 845.

6 [a] l c pc Mss ms S ומ׳ ut 14.22.29 || [b] cf 1,9[a] || **8** [a] cf 6[a] || **11** [a] cf 6[a] || **14** [a] sic L, mlt Mss Edd ומ׳ || [b] l c mlt Mss ms V דע׳ ut 1,14 || **16** [a] G*SCTV om cop, dl cf 9.31 || **17** [a] G pr cop || [b–b] cf 2[b] || **20** [a] l ׳והחנים ע? cf G et 5.12.27 || **24** [a] ut 16[a] || **25** [a] cf 1,12[a].

40 לִבְנֵי אָשֵׁר תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן כל ע״נ חס . ת חס בעי״נ[17]
41 עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא: 41 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה אָשֵׁר אֶחָד
42 וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: פ 42 בְּנֵי נַפְתָּלִי תּוֹלְדֹתָם ב בסיפ[18]
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כל ע״נ חס . ת חס בעי״נ[17]
43 כֹּל יֹצֵא צָבָא: 43 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה נַפְתָּלִי שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף
44 וְאַרְבַּע מֵאוֹת: פ 44 אֵלֶּה הַפְּקֻדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן ל בסע . כט בתור
וּנְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר אִישׁ אִישׁ־אֶחָד לְבֵית־אֲבֹתָיו הָיוּ: ב . ז חס בתור
45 וַיִּהְיוּ כָּל־פְּקוּדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה כל ע״נ חס
46 וָמַעְלָה כֹּל־יֹצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל: 46 וַיִּהְיוּ כָּל־הַפְּקֻדִים שֵׁשׁ־מֵאוֹת ג[19]
47 אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: 47 וְהַלְוִיִּם לְמַטֵּה אֲבֹתָם כל ע״נ חס
48 לֹא הָתְפָּקְדוּ בְּתוֹכָם: פ 48 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ד[20]
49 אַךְ אֶת־מַטֵּה לֵוִי לֹא תִפְקֹד וְאֶת־רֹאשָׁם לֹא תִשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי ד[21] . ל
50 יִשְׂרָאֵל: 50 וְאַתָּה הַפְקֵד אֶת־הַלְוִיִּם עַל־מִשְׁכַּן הָעֵדֻת וְעַל כָּל־ ב בסע ר״פ בתור . ב[22] . ל . ו בסיפ[23]
כֵּלָיו וְעַל כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ הֵמָּה יִשְׂאוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְהֵם ו בסיפ[23] . כ
51 יְשָׁרְתֻהוּ וְסָבִיב לַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ: 51 וּבִנְסֹעַ הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם ל וחס . ב . ל . ב מל בלוש[24]
52 וּבַחֲנֹת הַמִּשְׁכָּן יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת: 52 וְחָנוּ בְּנֵי ל בת כן[25] . ד . ז
53 יִשְׂרָאֵל אִישׁ עַל־מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל־דִּגְלוֹ לְצִבְאֹתָם: 53 וְהַלְוִיִּם יַחֲנוּ ל . ב
סָבִיב לְמִשְׁכַּן הָעֵדֻת וְלֹא־יִהְיֶה קֶצֶף עַל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׁמְרוּ
54 הַלְוִיִּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן הָעֵדֻת: 54 וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל ח מל בתור[26]
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ: פ
ס(נ) 2 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: 2 אִישׁ עַל־דִּגְלוֹ יא׳ . ב
בְּאֹתֹת לְבֵית אֲבֹתָם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנֶּגֶד סָבִיב לְאֹהֶל־מוֹעֵד ה
3 יַחֲנוּ: 3 וְהַחֹנִים קֵדְמָה מִזְרָחָה דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה לְצִבְאֹתָם וְנָשִׂיא
4 לִבְנֵי יְהוּדָה נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב: 4 וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעָה ט[2]

[17] Mp sub loco. [18] Mm 835. [19] Mm 836. [20] Mm 837. [21] Mm 838. [22] Mm 3387. [23] Mm 884. [24] Mm 1493. [25] Mm 839. [26] Mm 556. Cp 2 [1] Mm 852. [2] Mm 842.

42 [a] 1 c nonn Mss 𝔐𝔊𝔖𝔙 לְבָ׳ || 44 [a–a] prb dl || [b] 𝔐𝔊 + לְמַטֵּה אֶחָד לְמַטֵּה; ins לְמַטֵּה ראֹשׁ אִישׁ אֶחָד אִישׁ ראֹשׁ cf 4 || [c] 2 Mss 𝔐𝔊^{AOL} תָּם– || 45 [a–a] 𝔐𝔊 לְצִבְאֹתָם ut 52 || 49 [a] 𝔊 ὅρα || [b] 𝔐 הַלֵּ׳ || 50 [a] prp בּוֹ cf 𝔊*S || 52 [a] 𝔐 יָדוֹ || 53 [a] 𝔊 ἀμάρτημα || 54 [a] 𝔊* + καὶ Ααρων || Cp 2,2 [a] 𝔐 דגליו || [b] prb tr huc 17b || 3 [a] 𝔊^{BE} κατὰ νότον, 𝔊^{rel} πρῶτοι || 4 [a] 𝔐 קודיו– cf 6[a].

כל קריא חס ב מ א מל[9]

21 וַמַּעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא: 21 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה רְאוּבֵן שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים
אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: ס 22 לִבְנֵי שִׁמְעוֹן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם

כל עינ חס . ו ול בעינ[10] . ב בטע בעינ . ט מל בתור[11]

לְבֵית אֲבֹתָם פְּקֻדָיו[a] בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לְגֻלְגְּלֹתָם כָּל־זָכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים
23 שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא: 23 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן תִּשְׁעָה
24 וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: ס 24 [a]לִבְנֵי גָד תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם

כל עינ חס . ט מל בתור[11] . כל אוריית חס ב מ ג מל[12]

לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא
25 צָבָא: 25 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה גָד חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת
26 וַחֲמִשִּׁים: ס 26 לִבְנֵי יְהוּדָה תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית

כל אוריית חס ב מ א מל[13] . ח חס בעינ[10]

אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא:
27 27 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה יְהוּדָה אַרְבָּעָה וְשִׁבְעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: ס

כל עינ חס . ח חס בעינ[10]

28 28 לִבְנֵי יִשָּׂשכָר תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת

כל עינ חס . ח חס בעינ[10]

כל קריא חס ב מ א מל[9]

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא: 29 29 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה יִשָּׂשכָר
אַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: ס 30 30 לִבְנֵי זְבוּלֻן

כל אוריית חס וכל עינ מ ג[14] . מל . ח חס בעינ[10]

תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא: 31 31 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה זְבוּלֻן שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים
אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: ס 32 32 לִבְנֵי יוֹסֵף לִבְנֵי אֶפְרַיִם תּוֹלְדֹתָם

כל עינ חס . ח חס בעינ[10]

לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
כֹּל יֹצֵא צָבָא: 33 33 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה אֶפְרַיִם אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ

כל עינ חס

מֵאוֹת: ס 34 34 לִבְנֵי מְנַשֶּׁה תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם

ט מל בתור[11]

בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא: 35 35 פְּקֻדֵיהֶם
לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמָאתָיִם: ס 36 36 לִבְנֵי בִנְיָמִן

כל עינ חס . ח חס בעינ[10]

תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא: 37 כל קריא חס ב מ ד מל[15] 37 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה בִנְיָמִן חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים
אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: ס 38 38 לִבְנֵי דָן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית

אוריית חס וכל עינ ב[14] מל . ח חס בעינ[10] . אוריית חס ב מ ג מל[16]

אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא:
39 39 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה דָן שְׁנַיִם וְשִׁשִּׁים אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת: ס

[9] Cf Mm 858. [10] Mp sub loco. [11] Mm 834. [12] Ex 8,16.25 et 11,4. [13] Nu 4,38. [14] Cf Mm 833. [15] Est 4,11 et 1Ch 11,15.25 et 2Ch 16,12. [16] Ex 8,16.25 et 11,4.

22 [a] > nonn Mss 𝔊*𝔖𝔗[j], dl; ע דֵיהֶם– ut 21 etc ‖ 24 [a] 𝔊 24sq post 37.

סא 1 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּאֶחָד
2 לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: 2 שְׂאוּ
את־ראשׁ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר
3 שְׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגֻלְגְּלֹתָם: 3 מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל־יֹצֵא
4 צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאֹתָם אַתָּה וְאַהֲרֹן: 4 וְאִתְּכֶם יִהְיוּ
5 אִישׁ אִישׁ לַמַּטֶּה אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא: 5 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת
6 הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעַמְדוּ אִתְּכֶם לִרְאוּבֵן אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר: 6 לְשִׁמְעוֹן
7 8 שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי: 7 לִיהוּדָה נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב: 8 לְיִשָּׂשכָר
9 10 נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר: 9 לִזְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן: 10 לִבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם
11 אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד לִמְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר: 11 לְבִנְיָמִן
12 13 אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי: 12 לְדָן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי: 13 לְאָשֵׁר פַּגְעִיאֵל
14 15 בֶּן־עָכְרָן: 14 לְגָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל: 15 לְנַפְתָּלִי אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן:
16 אֵלֶּה קְרִיאֵי הָעֵדָה נְשִׂיאֵי מַטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל
17 הֵם: 17 וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבוּ בְּשֵׁמוֹת:
18 וְאֶת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּתְיַלְּדוּ עַל־
מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
19 לְגֻלְגְּלֹתָם: 19 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַּר סִינָי:
פ 20 וַיִּהְיוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם
לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לְגֻלְגְּלֹתָם כָּל־זָכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה

Cp 1 [1]Mp sub loco. [2]Mm 834. [3]Mm 836. [4]Mm 832. [5]Mm 833 et Mm 3967. [6]Mm 294. [7]Mm 410. [8]Mm 834.

Cp 1,2 [a] > 𝔪 || 3 [a] 𝔐𝔖 sg || 4 [a] prp יְהִיוּ cf 44 || 9 [a] 𝔐𝔊* חילן, id 2,7 7,24.29 10,6 || 11 [a] 𝔪 מים– semper in 𝔪 || 12 [a] nonn Mss עמי שדי || 14 [a] 𝔊(𝔖) *Ραγουηλ* = רְעוּ, id 7,42.47 10,20 cf 𝔘 2,14 || 16 [a] K 𝔐𝔖𝔙 קרֵי, Q cf 𝔊 *ἐπίκλητοι*; cf 26,9 || 18 [a] 𝔊 *τοῦ δευτέρου ἔτους* || [b] 𝔊-B *καὶ ἐπεσκέπησαν* ut 19 || 19 [a–a] cj c 18 || [b] prp דֻּם– || 20 [a–a] 𝔐𝔖 כל־ז׳ לג׳.

ג וחס בסיפ[21] מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי[a] הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה׃ 31 וְאִם־גָּאֹל 31
ל. ד[22] יִגְאַל אִישׁ מִמַּעַשְׂרֹו[a] חֲמִשִׁיתוֹ יֹסֵף עָלָיו׃[b] 32 וְכָל־מַעְשַׂר בָּקָר וָצֹאן 32
ג ר״ס לא ולא לא[23] כֹּל אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂרִי יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לַיהוָה׃ 33 לֹא 33
ד[24] יְבַקֵּר בֵּין־טֹוב לְרָע וְלֹא יְמִירֶנּוּ[a] וְאִם־הָמֵר יָמִיר אֹתֹו[b] וְהָיָה־הוּא
וּתְמוּרָתֹו[d] יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל׃ 34 אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה 34
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינָי׃ עת

סכום הפסוקים של ספר
שמנה מאות
וחמשים ותשעה׃
טֹוֹךְ
וחציו והנגע בבשר[25]
וסדרים כֹּהּ

[21] Mm 827. [22] Mm 3688. [23] Mm 3021. [24] Mm 3570. [25] Lv 15,7, cf Mp sub loco.

30 [a] mlt Mss 𝔐𝔊𝔖𝔙 ומ׳ ‖ **31** [a] 𝔊𝔙 acc = מע׳ ‖ [b] cf 27[a] ‖ **33** [a–a] 𝔊 *ἀλλάξεις καλὸν πονηρῷ* = תָּמִיר טֹוב בְּרָע ‖ [b–b] > 𝔎 (homtel) ‖ [c] 𝔊 2 sg ‖ [d] cf 10[a].

11 וְאִם־ כָּל־בְּהֵמָה ׀ טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא־יַקְרִיבוּ[a] מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיהוָה ל״ז. ב. ח״ם
12 וְהֶעֱמִיד אֶת־הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן: 12 וְהֶעֱרִיךְ הַכֹּהֵן אֹתָהּ[a] בֵּין טוֹב
13 וּבֵין רָע כְּעֶרְכְּךָ הַכֹּהֵן כֵּן ׀ יִהְיֶה: 13 וְאִם־גָּאֹל יִגְאָלֶנָּה[a] וְיָסַף חֲמִישִׁתוֹ ב. ל בעינ[9]. ג וחס בסיפ[10]
14 עַל־עֶרְכֶּךָ: 14 וְאִישׁ כִּי־יַקְדִּישׁ אֶת־בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה ו חס ול בליש
וְהֶעֱרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם: ל בעינ[9]
15 וְאִם־הַמַּקְדִּישׁ יִגְאַל אֶת־בֵּיתוֹ וְיָסַף חֲמִשִׁית כֶּסֶף־עֶרְכְּךָ עָלָיו ג מל[11]
16 וְהָיָה ׀ לוֹ: 16 וְאִם ׀ מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ יַקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה ל בעינ[12]
17 עֶרְכְּךָ לְפִי זַרְעוֹ ׀ זֶרַע חֹמֶר שְׂעֹרִים בַּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כָּסֶף: 17 אִם־[a] ז ר״פ בסיפ
18 מִשְּׁנַת הַיֹּבֵל יַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ כְּעֶרְכְּךָ יָקוּם: 18 וְאִם־אַחַר הַיֹּבֵל ׀ יַקְדִּישׁ ב. ל בעינ[9]
שָׂדֵהוּ וְחִשַּׁב־לוֹ הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת ג ב חס וחד מל
19 הַיֹּבֵל וְנִגְרַע מֵעֶרְכֶּךָ: 19 וְאִם־גָּאֹל יִגְאַל ׀ אֶת־הַשָּׂדֶה הַמַּקְדִּישׁ אֹתָהּ ג וחס בסיפ[10]
20 וְיָסַף חֲמִשִׁית כֶּסֶף־עֶרְכְּךָ עָלָיו וְקָם ׀ לוֹ: 20 וְאִם־לֹא יִגְאַל ׀ אֶת־ ל בעינ[12]. ח פסוק ראם ואם[13]
21 הַשָּׂדֶה וְאִם־מָכֹר אֶת־הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד: 21 וְהָיָה
הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַיֹּבֵל קֹדֶשׁ לַיהוָה כִּשְׂדֵה הַחֵרֶם לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ: ל
22 וְאִם ׀ אֶת־שְׂדֵה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ יַקְדִּישׁ[a] צ
23 לַיהוָה: 23 וְחִשַּׁב־לוֹ הַכֹּהֵן ׀ אֶת מִכְסַת[a] הָעֶרְכְּךָ עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְנָתַן
24 אֶת־הָעֶרְכְּךָ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה: 24 בִּשְׁנַת[a] הַיֹּבֵל ׀ יָשׁוּב הַשָּׂדֶה ח מל[14]
25 לַאֲשֶׁר קָנָהוּ מֵאִתּוֹ לַאֲשֶׁר־לוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ: 25 וְכָל־עֶרְכְּךָ יִהְיֶה
26 בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה[a] הַשָּׁקֶל: ס 26 אַךְ־[a]בְּכוֹר ל. ד רפי בסיפ[15]. ב[16]
אֲשֶׁר־יִבָּכֵר לַיהוָה בִּבְהֵמָה לֹא־יַקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם־שׁוֹר ׀ אִם־שֶׂה ח פסוק ראם ראם[13]. ו דגש[17]. ל חס
27 לַיהוָה הוּא: 27 וְאִם ׀ בַּבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה וּפָדָה בְעֶרְכֶּךָ וְיָסַף חֲמִשְׁתּוֹ יז מ״פ. ל וחס
28 עָלָיו[a] וְאִם־לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכֶּךָ: 28 אַךְ־כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יַחֲרֹם ל
אִישׁ לַיהוָה מִכֹּל אֲשֶׁר־לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר
29 וְלֹא יִגָּאֵל כָּל־חֵרֶם קֹדֶשׁ־קָדָשִׁים ׀ הוּא לַיהוָה: 29 כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יא[18] מצה בתור
30 יָחֳרַם מִן־הָאָדָם לֹא יִפָּדֶה מוֹת יוּמָת: 30 וְכָל־מַעְשַׂר הָאָרֶץ ג ב סת וחד קמ[20]. ל

[7] וחד אם בהמה Ex 19,13. [8] Mm 694. [9] Mm 826 א. [10] Mm 827. [11] Mm 828. [12] Mm 826 ב. [13] Mm 4191. [14] Mm 1270. [15] Mm 829. [16] Mm 830. [17] Mm 64. [18] Mm 4108. [19] Mm 831. [20] Mm 523.

11 [a] 2 Mss 𝔐𝔙 sg cf 9[a] || 12 [a] 𝔐𝔊[minT]𝔗[Ms] אתו || 13 [a] 𝔐𝔊[B*59]𝔗[Mss]𝔗[J] נו– || 17 [a] nonn Mss 𝔐𝔊𝔖 ואם || 22 [a] Ms 𝔖 + איש || 23 [a] 𝔐 pl || 24 [a] 𝔊𝔖 pr cop || 25 [a] > 2 Mss 𝔐 || 26 [a] 𝔐𝔊 + כל || 27 [a] 𝔊 + *καὶ ἔσται αὐτῷ*, it 31[b].

ד ור״פ. ד ור״פ. ג סמוך את את בסיפ. ד מל[36]

42 לְבָבָם הָעֲרֵל וְאָז יִרְצוּ אֶת־עֲוֹנָם: 42 וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי[a] יַעֲקוֹב
וְאַף אֶת־בְּרִיתִי[a] יִצְחָק וְאַף אֶת־בְּרִיתִי[a] אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ

ת ר״פ[37]. ל. ד ג חס וחד מל[38]. ל

43 אֶזְכֹּר: 43 וְהָאָרֶץ תֵּעָזֵב מֵהֶם וְתֵרַץ[a] אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשַּׁמָּהּ[b] מֵהֶם

ד[35]. ב. ה[39]

וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֲוֹנָם יַעַן וּבְיַעַן[c] בְּמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעָלָה

ט ר״פ[40]. ג בפרש[41]. ל

נַפְשָׁם: 44 וְאַף־גַּם־זֹאת[a] בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ[b] אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים

ל. לז. ח

וְלֹא־גְעַלְתִּים[c] לְכַלֹּתָם לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:

ד ור״פ. ה[42]

45 וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: 46 אֵלֶּה הַחֻקִּים

ל וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרֹת[a] אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר

סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה: פ

27 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ס[נה]

ד חס בלישׁ. ג חס

וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יַפְלִא[a] נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ נְפָשֹׁת לַיהוָה: 3 וְהָיָה

3 עֶרְכְּךָ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכְּךָ

חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: 4 וְאִם־נְקֵבָה הִוא וְהָיָה עֶרְכְּךָ

4 שְׁלֹשִׁים שָׁקֶל: 5 וְאִם מִבֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה וְהָיָה

5 עֶרְכְּךָ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שְׁקָלִים וְלַנְּקֵבָה עֲשֶׂרֶת שְׁקָלִים: 6 וְאִם מִבֶּן־

6 חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכְּךָ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים כָּסֶף

ג סמוך ואם אם[1] וְלַנְּקֵבָה עֶרְכְּךָ שְׁלֹשֶׁת שְׁקָלִים כָּסֶף: 7 וְאִם מִבֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה

7 וָמַעְלָה אִם־זָכָר וְהָיָה עֶרְכְּךָ חֲמִשָּׁה עָשָׂר שֶׁקֶל[a] וְלַנְּקֵבָה עֲשָׂרָה[b]

ל שְׁקָלִים: 8 וְאִם־מָךְ הוּא מֵעֶרְכֶּךָ וְהֶעֱמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהֶעֱרִיךְ אֹתוֹ

8 הַכֹּהֵן עַל־פִּי אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יַד הַנֹּדֵר יַעֲרִיכֶנּוּ הַכֹּהֵן: ס 9 וְאִם־

9 בְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ[a] מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיהוָה כֹּל[b] אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ[b] לַיהוָה

ה[2]. ט[1] וכל אמירה יצר לשון עשייה ועין דכות ב מ ז. ד רפ[3] יְהוָה־קֹדֶשׁ: 10 לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ־רָע בְּטוֹב

ד רפי בסיפ[4] וְאִם־הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה וְהָיָה־הוּא וּתְמוּרָתוֹ[a] יִהְיֶה־קֹדֶשׁ:

[35]Mm 3282. [36]Mm 822. [37]Mm 4. [38]Mm 4270. [39]Mm 2786. [40]Mp sub loco. [41]Mm 821. [42]Mm 823. Cp 27 [1]Mm 2723. [2]Mm 694. [3]Mm 2038. [4]Mm 824. [5]Mm 825. [6]Mm 829.

42 [a] G̈ om suff; S + *d'm* = עם ‖ **43** [a] 𝔐 והרצתה cf 34[c] ‖ [b] 𝔐 באשמה cf 34[a] ‖ [c] 𝔐 ב׳ ‖ **44** [a] 𝔗[Ms] *bd'*, prp בזאת ut 27 ‖ [b] 𝔐 pl ‖ [c] nonn Mss 𝔊[min]Bo יכם־ ‖ **46** [a] 𝔊 sg ‖ Cp 27,2 [a] pĕṯ יַפְלִא cf 22,21 ‖ **6** [a] > 𝔊*S ‖ **7** [a] 𝔊 + ἀργυρίου = כֶּסֶף (שֶׁקֶל) ‖ [b] Ms 𝔐 עֲשָׂרֶת ‖ **9** [a] nonn Mss 𝔐𝔗[Ms]𝔙 sg cf 11[a] ‖ [b] Ms 𝔐[Mss]𝔊𝔖 ממנה ‖ **10** [a] 𝔐 ותמי׳, it 33[d].

25 בְּקֶרְבֵּי וְהִכִּיתֶי אֶתְכֶם גַּם־אָנִי שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם: 25 וְהֵבֵאתִי ז זוגין[20]
עֲלֵיכֶם חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם־בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם אֶל־עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי ב[21]
26 דֶּבֶר בְּתוֹכְכֶם וְנִתַּתֶּם בְּיַד־אוֹיֵב: 26 בְּשִׁבְרִי לָכֶם מַטֵּה־לָחֶם וְאָפוּ יב בתור. ל
עֶשֶׂר נָשִׁים לַחְמְכֶם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהֵשִׁיבוּ לַחְמְכֶם בַּמִּשְׁקָל וַאֲכַלְתֶּם ל. ד דגש[22]
27 וְלֹא תִשְׂבָּעוּ: ס 27 וְאִם־בְּזֹאת לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וַהֲלַכְתֶּם עִמִּי ל[23]
28 בְּקֶרִי: 28 וְהָלַכְתִּי עִמָּכֶם בַּחֲמַת־קֶרִי וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף־אֲנִי שֶׁבַע
29 עַל־חַטֹּאתֵיכֶם: 29 וַאֲכַלְתֶּם בְּשַׂר בְּנֵיכֶם וּבְשַׂר בְּנֹתֵיכֶם תֹּאכֵלוּ: ז זוגין[20]. ד. ל
30 וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־בָּמֹתֵיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת־חַמָּנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת־פִּגְרֵיכֶם יג פסוק את את בסיפ. ל
31 עַל־פִּגְרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגָעֲלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם: 31 וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם חָרְבָּה ל
32 וְהַשְׁמֹתִי אֶת־מִקְדְּשֵׁיכֶם[a] וְלֹא אָרִיחַ בְּרֵיחַ נִיחֹחֲכֶם: 32 וְהַשְׁמֹתִי ב מל. ב[24]. ג[25]
33 אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ: 33 וְאֶתְכֶם
אָזָרֶה בַגּוֹיִם וַהֲרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם חָרֶב וְהָיְתָה אַרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם ג[26]. ג[27]
34 יִהְיוּ חָרְבָּה: 34 אָז תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ כָּל יְמֵי הֶשְׁמָּמָה[a] ד ג חס וחד מל[28]. ג[29]
וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם אָז תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ[b] וְהִרְצָת[c] אֶת־[b]שַׁבְּתֹתֶיהָ: ב[30]. ל. ד ג חס וחד מל[28]
35 כָּל־יְמֵי הָשַׁמָּה[a] תִּשְׁבַּת אֵת אֲשֶׁר לֹא־שָׁבְתָה בְּשַׁבְּתֹתֵיכֶם בְּשִׁבְתְּכֶם ג[29]. ב
36 עָלֶיהָ: 36 וְהַנִּשְׁאָרִים בָּכֶם וְהֵבֵאתִי מָרָךְ בִּלְבָבָם בְּאַרְצֹת אֹיְבֵיהֶם ל. ט. ב. חס. ג בפרש[31]
וְרַדַּף אֹתָם קוֹל עָלֶה נִדָּף וְנָסוֹ מְנֻסַּת־חֶרֶב וְנָפְלוּ וְאֵין רֹדֵף: ד. ל וחס
37 וְכָשְׁלוּ אִישׁ־בְּאָחִיו כְּמִפְנֵי־חֶרֶב וְרֹדֵף אֵין וְלֹא־תִהְיֶה לָכֶם ג. ח[32]
38 תְּקוּמָה לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם: 38 וַאֲבַדְתֶּם בַּגּוֹיִם וְאָכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ ל
39 אֹיְבֵיכֶם: 39 וְהַנִּשְׁאָרִים בָּכֶם יִמַּקּוּ בַּעֲוֹנָם[a] בְּאַרְצֹת אֹיְבֵיכֶם[b] [c]וְאַף ב חס.
יא זוגין דמטע בטע[33]
40 בַּעֲוֹנֹת אֲבֹתָם אִתָּם[c] יִמָּקּוּ: 40 וְהִתְוַדּוּ אֶת־עֲוֹנָם[a] וְאֶת־עֲוֹן אֲבֹתָם לז. ב[34]
41 בְּמַעֲלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ־בִי וְאַף אֲשֶׁר־הָלְכוּ עִמִּי בְּקֶרִי: 41 אַף־אֲנִי יא זוגין דמטע בטע[33]
אֵלֵךְ עִמָּם בְּקֶרִי וְהֵבֵאתִי[a] אֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם [b]אוֹ־אָז[b] יִכָּנַע ג בפרש[31]

[20] Mm 456. [21] Jdc 16,28. [22] Mm 820. [23] וחד כי אם בזאת Jer 9,23. [24] Mm 3066. [25] Ez 20,41. [26] Mm 2816. [27] Mal 3,10. [28] Mm 4270. [29] Mm 4271. [30] Neh 6,3. [31] Mm 821. [32] Mm 777. [33] Mm 794. [34] Mm 862.

31 [a] mlt Mss 𝔖 מקדשכם || **34** [a] 𝔐 אשמה, it 35[a]; 𝔊 + *αὐτῆς* || [b–b] > 𝔏 || [c] 𝔐 צָתָה– cf 43[a] || **35** [a] cf 34[a] || **39** [a] 𝔊 *διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν* || [b] cod Muga (Q) mlt Mss 𝔐 Vrs יהם– || [c–c] > 𝔊 || **40** [a] 𝔏 חטאתם || **41** [a] 𝔊 *καὶ ἀπολῶ* = והאבדתי? || [b–b] 𝔖 *whjdjn* = וְאָז cf 𝔊.

וְיָשַׁבְתֶּם לָבֶטַח בְּאַרְצְכֶם׃ 6 וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין 6
מַחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ [a]וְחֶרֶב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם[a]׃ 5ג
7 וּרְדַפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לָחֶרֶב׃ 8 וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה 7 8
מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רִבְבָה יִרְדֹּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לָחֶרֶב׃ ד
ג ב מל נחד חס[6]. 9 וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם וְהִפְרֵיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבֵּיתִי אֶתְכֶם[a] וַהֲקִמֹתִי אֶת־ 9
ו כת כך[7]
בְּרִיתִי אִתְּכֶם׃ 10 וַאֲכַלְתֶּם יָשָׁן נוֹשָׁן וְיָשָׁן מִפְּנֵי חָדָשׁ תּוֹצִיאוּ׃ 10 ל
ג[8]. יב בתור 11 וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי[a] בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם׃ 12 וְהִתְהַלַּכְתִּי 11 12
יב בתור. ב בטע בתור[9] בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם׃ 13 אֲנִי יְהוָה 13
ח חס בלית[9] אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם [a]מִהְיוֹת לָהֶם[b] עֲבָדִים[a]
ד[10]. ל 14 וְאִם־לֹא פ 14 תִּשְׁמְעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל־[a]הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה׃ 15 וְאִם[a]־בְּחֻקֹּתַי 15
ג[11]. ח פסוק ואם ואם[12] תִּמְאָסוּ וְאִם אֶת־מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי
אם האם ואם כן בטע[13]. ג[14] לְהַפְרְכֶם אֶת־בְּרִיתִי׃ 16 אַף־אֲנִי אֶעֱשֶׂה־זֹּאת לָכֶם[a] וְהִפְקַדְתִּי 16
ל. ל. כת. ל עֲלֵיכֶם בֶּהָלָה[b] אֶת־הַשַּׁחֶפֶת וְאֶת־הַקַּדַּחַת מְכַלּוֹת עֵינַיִם וּמְדִיבַת
ג. ד[15] נָפֶשׁ וּזְרַעְתֶּם לָרִיק זַרְעֲכֶם וַאֲכָלֻהוּ אֹיְבֵיכֶם׃ 17 וְנָתַתִּי פָנַי בָּכֶם 17
ל. ב[16]. ג[17] וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדוּ[a] בָּכֶם שֹׂנְאֵיכֶם וְנַסְתֶּם וְאֵין־רֹדֵף
ל אֶתְכֶם׃ ס 18 וְאִם־עַד־אֵלֶּה לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְיָסַפְתִּי לְיַסְּרָה 18
ד זוגין[18] אֶתְכֶם שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם׃ 19 וְשָׁבַרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֻזְּכֶם וְנָתַתִּי אֶת־ 19
ד. ב חס בלית[19]. ג שְׁמֵיכֶם כַּבַּרְזֶל וְאֶת־אַרְצְכֶם כַּנְּחֹשֶׁת׃ 20 וְתַם לָרִיק כֹּחֲכֶם וְלֹא־ 20
תִתֵּן אַרְצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ[a] לֹא יִתֵּן פִּרְיוֹ׃ 21 וְאִם־תֵּלְכוּ 21
עִמִּי קֶרִי וְלֹא תֹאבוּ לִשְׁמֹעַ לִי וְיָסַפְתִּי עֲלֵיכֶם מַכָּה שֶׁבַע
ג זוגין ול בעינ. ג[18] כְּחַטֹּאתֵיכֶם׃ 22 וְהִשַּׁלַּחְתִּי[a] בָּכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה [b]וְשִׁכְּלָה אֶתְכֶם[b] 22
ל. ל וְהִכְרִיתָה אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנָשְׁמוּ דַּרְכֵיכֶם׃ 23 וְאִם־ 23
בְּאֵלֶּה לֹא תִוָּסְרוּ לִי וַהֲלַכְתֶּם עִמִּי קֶרִי׃ 24 וְהָלַכְתִּי אַף־[a]אֲנִי עִמָּכֶם 24

[5]Mm 815. [6]Mm 108. [7]Mm 816. [8]Mm 756. [9]Mm 725. [10]Mm 817. [11]Mm 770. [12]Mm 4191. [13]Mm 3887. [14]Mm 818. [15]Mm 2825. [16]Jes 14,2. [17]Mm 819. [18]Mm 456. [19]Mm 3564.

6 [a–a] 𝔊[B] tr ad fin 5 ‖ 9 [a] cod Hillel אִתָּם ‖ 11 [a] 𝔊[BA] *τὴν διαθήκην μου* = בְּרִיתִי ‖ 13 [a–a] > 𝔗 (homtel) ‖ [b] > 𝔊 ‖ 14 [a] > 𝔊 ‖ 15 [a] pc Mss 𝔐[Mss]𝔖𝔙 אִם; 𝔊 *ἀλλά* ‖ 16 [a] > 𝔗 ‖ [b] 𝔐 בחלה ‖ 17 [a] 𝔊 *καὶ διώξονται* = וְרָדְפוּ ‖ 20 [a] 𝔗 nonn Mss 𝔐𝔊𝔗[J] השדה ut 4 ‖ 22 [a] 𝔐 ושלחתי ‖ [b–b] > 𝔗 ‖ 24 [a] 𝔐 גם.

44 תִּרְדֶּה בּוֹ בְּפָרֶךְ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ׃ [a]44 [a]וְעַבְדְּךָ֥ וַאֲמָתְךָ֖ אֲשֶׁ֣ר יִהְיוּ־ ל

45 לָ֑ךְ מֵאֵ֤ת הַגּוֹיִם֙ אֲשֶׁ֣ר סְבִיבֹתֵיכֶ֔ם מֵהֶ֥ם תִּקְנ֖וּ עֶ֣בֶד וְאָמָֽה׃ 45 וְגַם֩ ל״נ ר״פ בתור

מִבְּנֵ֨י הַתּוֹשָׁבִ֜ים הַגָּרִ֣ים עִמָּכֶ֗ם מֵהֶם֙ תִּקְנ֔וּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּ֖ם אֲשֶׁ֣ר עִמָּכֶ֑ם ד קמ[27]. ל

46 אֲשֶׁ֥ר הוֹלִ֛ידוּ בְּאַרְצְכֶ֖ם וְהָי֥וּ לָכֶ֛ם לַאֲחֻזָּ֑ה׃ 46 וְהִתְנַחַלְתֶּ֣ם [a]אֹתָ֗ם ב חד מל וחד חס[28]. ב[29]

לִבְנֵיכֶ֤ם אַחֲרֵיכֶם֙ לָרֶ֣שֶׁת אֲחֻזָּ֔ה לְעֹלָ֖ם [b]בָּהֶ֣ם ׀ תַּעֲבֹ֑דוּ [b]וּבְאַחֵיכֶ֗ם ו[30] חס ו מגה בתור. ג בלישׁ[31]. ל

47 בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל אִ֣ישׁ בְּאָחִ֑יו לֹא־תִרְדֶּ֥ה בּ֛וֹ בְּפָֽרֶךְ׃ ס 47 וְכִֽי־ תַשִּׂ֨יג

יַ֤ד גֵּר֙ וְתוֹשָׁ֔ב עִמָּ֖ךְ וּמָ֣ךְ אָחִ֑יךָ עִמּוֹ֙ וְנִמְכַּ֣ר לְגֵ֔ר ׀ תּוֹשָׁ֖ב [a]עִמָּ֥ךְ [b]אוֹ ל. ל

48 לְעֵקֶר[b] מִשְׁפַּ֥חַת גֵּֽר׃ 48 אַחֲרֵ֣י נִמְכַּ֔ר גְּאֻלָּ֥ה תִֽהְיֶה־ל֖וֹ אֶחָ֣ד מֵאֶחָ֑יו ל

49 יִגְאָלֶ֔נּוּ: 49 א֚וֹ [a]דֹּד֣וֹ אֽוֹ־בֶן־דֹּד֔וֹ יִגְאָלֶ֖נּוּ א֣וֹ מִשְּׁאֵ֣ר בְּשָׂר֔וֹ מִמִּשְׁפַּחְתּ֖וֹ

50 יִגְאָלֶ֑נּוּ א֣וֹ־הִשִּׂ֔יגָה יָד֖וֹ וְנִגְאָֽל׃ 50 וְחִשַּׁ֣ב עִם־קֹנֵ֗הוּ מִשְּׁנַ֤ת הִמָּכְרוֹ֙ ל. ל

לוֹ֙ עַ֣ד שְׁנַ֔ת הַיֹּבֵ֖ל וְהָיָ֣ה כֶּ֣סֶף מִמְכָּר֑וֹ בְּמִסְפַּ֥ר שָׁנִ֛ים כִּימֵ֥י שָׂכִ֖יר

51 יִהְיֶ֥ה עִמּֽוֹ׃ 51 אִם־ע֥וֹד רַבּ֖וֹת בַּשָּׁנִ֑ים לְפִיהֶ֣ן יָשִׁ֔יב גְּאֻלָּת֖וֹ מִכֶּ֥סֶף ז״ר״פ בסוף. ל. כד בלישׁ[32]

52 מִקְנָתֽוֹ׃ 52 וְאִם־מְעַ֥ט נִשְׁאַ֖ר בַּשָּׁנִ֑ים עַד־שְׁנַ֣ת הַיֹּבֵ֔ל וְחִשַּׁב־ל֖וֹ כְּפִ֥י

53 שָׁנָ֖יו יָשִׁ֣יב אֶת־גְּאֻלָּת֑וֹ׃ 53 כִּשְׂכִ֤יר שָׁנָה֙ בְּשָׁנָ֔ה יִהְיֶ֖ה עִמּ֑וֹ לֹא־יִרְדֶּ֥נּוּ נ[33]. כד בלישׁ[32]. ל

54 בְּפָ֖רֶךְ לְעֵינֶֽיךָ׃ 54 וְאִם־לֹ֣א יִגָּאֵ֣ל בְּאֵ֣לֶּה וְיָצָ֔א בִּשְׁנַ֖ת הַיֹּבֵ֑ל הִ֥וא ד

וּבָנָ֖יו עִמּֽוֹ׃

55 כִּֽי־לִ֤י בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵל֙ עֲבָדִ֔ים עֲבָדַ֖י הֵ֣ם אֲשֶׁר־הוֹצֵ֣אתִי אוֹתָ֑ם ל ס מל בתור

26 מֵאֶ֥רֶץ מִצְרַ֖יִם אֲנִ֣י יְהוָ֔ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃ 26 1 לֹֽא־תַעֲשׂ֥וּ לָכֶ֛ם אֱלִילִ֖ם כד ס״פ. מז פסוק לא לא ד[1] מנה ר״פ. ב חס בלישׁ

וּפֶ֣סֶל וּמַצֵּבָ֗ה לֹא־תָקִ֤ימוּ לָכֶם֙ וְאֶ֣בֶן מַשְׂכִּ֔ית לֹ֥א תִתְּנ֖וּ בְּאַרְצְכֶ֑ם ב[2]. ל

2 לְהִשְׁתַּחֲוֹ֥ת עָלֶ֖יהָ כִּ֣י ׀ אֲנִ֣י יְהוָ֔ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃ 2 אֶת־שַׁבְּתֹתַ֖י [a]תִּשְׁמֹ֑רוּ י. כד ס״פ

וּמִקְדָּשִׁ֥י תִּירָ֖אוּ אֲנִ֥י יְהוָֽה׃ ס נ״נ

3 אִם־בְּחֻקֹּתַ֥י תֵּלֵ֖כוּ וְאֶת־מִצְוֹתַ֣י תִּשְׁמְר֑וּ וַעֲשִׂיתֶ֖ם אֹתָֽם׃ 4 וְנָתַתִּ֥י ו״ר״פ בסוף

5 גִּשְׁמֵיכֶ֖ם בְּעִתָּ֑ם וְנָתְנָ֤ה הָאָ֙רֶץ֙ יְבוּלָ֔הּ וְעֵ֥ץ הַשָּׂדֶ֖ה יִתֵּ֥ן פִּרְיֽוֹ׃ 5 וְהִשִּׂ֨יג ו חס את בלישׁ[3]

לָכֶ֜ם דַּיִשׁ֙ אֶת־בָּצִ֔יר וּבָצִ֖יר יַשִּׂ֣יג אֶת־זָ֑רַע [a]וַאֲכַלְתֶּ֥ם לַחְמְכֶ֖ם לָשֹׂ֣בַע ו״

[27] Mm 807. [28] Mm 2989. [29] Mm 813. [30] Mm 25. [31] Mm 2933. [32] Mm 1685. [33] Mm 3553. Cp 26 [1] Mm 814. [2] Jes 19,19. [3] Mm 2932. [4] Mm 482.

43 [a] cf 17[a] ‖ **44** [a–a] cf 6[a–a] ‖ **46** [a] sic L, mlt Mss Edd ונחלתם– ‖ [b–b] > G ‖ **47** [a] pc Mss $\mathfrak{M}^{\text{Mss}}$GS ותת; $\mathfrak{M}$ ולת ‖ [b–b] > G ‖ **49** [a] > G ‖ [b] G(S) *ἐὰν δέ* = ואם ‖ **Cp 26,1** [a] > GS ‖ **2** [a] S *pwqdnj* = מצותי ‖ **5** [a] $\mathfrak{M}$ והו׳.

ה וְתוֹשָׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי׃ 24 וּבְכֹל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה תִּתְּנוּ לָאָרֶץ׃ 24

ל[19] ס 25 כִּי־יָמוּךְ אָחִיךָ[b] וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹּאֲלוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו 25

ל וְגָאַל אֵת מִמְכַּר אָחִיו׃ 26 וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהִשִּׂיגָה יָדוֹ 26

וּמָצָא כְּדֵי גְאֻלָּתוֹ׃ 27 וְחִשַּׁב אֶת־שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וְהֵשִׁיב אֶת־הָעֹדֵף 27

לב[20].ו.ב לָאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לוֹ וְשָׁב לַאֲחֻזָּתוֹ׃ 28 וְאִם לֹא־מָצְאָה יָדוֹ דֵּי הָשִׁיב 28

ח מל[21] לוֹ וְהָיָה מִמְכָּרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְיָצָא בַּיֹּבֵל וְשָׁב

לַאֲחֻזָּתוֹ׃ 29 וְאִישׁ כִּי־יִמְכֹּר בֵּית־מוֹשַׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה גְאֻלָּתוֹ 29

עַד־תֹּם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ[a] יָמִים תִּהְיֶה גְאֻלָּתוֹ׃ 30 וְאִם לֹא־יִגָּאֵל עַד־ 30

לו חד מן יז[22] כת׳ כן . ק נ[23] חס בתור וכל מלכים דכות ב מ ב מָלְאֹת לוֹ שָׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּעִיר אֲשֶׁר־לֹא[a] חֹמָה

לְצִמִּיתֻת לַקֹּנֶה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו לֹא יֵצֵא בַּיֹּבֵל׃ 31 וּבָתֵּי הַחַצֵרִים 31

ג[23] חס בתור וכל מלכים דכות ב מ ב אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חוֹמָה סָבִיב עַל־שְׂדֵה הָאָרֶץ יֵחָשֵׁב[a] גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־לּוֹ

וּבַיֹּבֵל יֵצֵא׃ 32 וְעָרֵי הַלְוִיִּם בָּתֵּי עָרֵי אֲחֻזָּתָם גְּאֻלַּת עוֹלָם תִּהְיֶה 32

יב ר״פ.ל לַלְוִיִּם׃ 33 וַאֲשֶׁר[a] יִגָּאֵל מִן־הַלְוִיִּם וְיָצָא מִמְכַּר־[b]בֵּית וְעִיר[b] אֲחֻזָּתוֹ 33

ב חד כת י וחד כת ה בַּיֹּבֵל כִּי בָתֵּי עָרֵי הַלְוִיִּם הֵוא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 34 וּשְׂדֵה 34

ד דמט[24].ב מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכֵר כִּי־אֲחֻזַּת עוֹלָם הוּא[a] לָהֶם[b]׃ ס 35 וְכִי־ ס[נג] 35

יָמוּךְ אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהֶחֱזַקְתָּ[a] בּוֹ גֵּר[b] וְתוֹשָׁב וָחַי[c] עִמָּךְ׃

36 אַל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ[a] וְחַי אָחִיךָ עִמָּךְ׃ 36

ב.ל.[25] 37 אֶת־כַּסְפְּךָ לֹא־תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמַרְבִּית[a] לֹא־תִתֵּן אָכְלֶךָ׃ 38 אֲנִי 37 38

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־

ב[19] אֶרֶץ כְּנַעַן לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים׃ ס 39 וְכִי־יָמוּךְ אָחִיךָ עִמָּךְ 39

כל אוריית חס . ב[26] וְנִמְכַּר־לָךְ לֹא־[a]תַעֲבֹד בּוֹ[a] עֲבֹדַת עָבֶד׃ 40 כְּשָׂכִיר כְּתוֹשָׁב יִהְיֶה 40

ד עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיֹּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ׃ 41 וְיָצָא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו[c] עִמּוֹ 41

ז חס בתור וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב׃ 42 כִּי־עֲבָדַי הֵם אֲשֶׁר־ 42

הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לֹא יִמָּכְרוּ מִמְכֶּרֶת עָבֶד׃ 43 לֹא־ 43

[19] Mm 810 et Mm 2373. [20] Mm 319. [21] Mm 1270. [22] Mm 1795. [23] Mm 469. [24] Mm 811. [25] וחד אָקַלְךָ Gn 2,17. [26] Mm 812.

25 [a] nonn Mss 𝔐𝔊𝔖 וְכִי ‖ [b] 𝔊 + *ὁ μετά σου* cf 39 ‖ **29** [a] > 𝔊 ‖ **30** [a] 𝔐 Vrs לוֹ; prp לָהּ ‖ **31** [a] 𝔐𝔖𝔗𝔊[J] pl ‖ **33** [a] 𝔙 + *non*, frt recte ‖ [b–b] l בֵּית עיר ? cf בתי ערי ‖ **34** [a] 𝔐 היא ‖ [b] pc Mss לכם ‖ **35** [a] 𝔐 וחזקת ‖ [b] 𝔊 pr *ὡς* ‖ [c] 2 Mss 𝔐𝔊 + אחיך, ex 36 ‖ **36** [a] 𝔊 + *ἐγὼ κύριος* ‖ **37** [a] 𝔐 ובתר׳ ‖ **39** [a–a] 𝔊 *δουλεύσει σοι*.

7 וְלַאֲמָתֶךָ וְלִשְׂכִּירְךָ וּלְתוֹשָׁבְךָ[a] הַגָּרִים עִמָּךְ׃ 7 וְלִבְהֶמְתְּךָ וְלַחַיָּה ל.ל.ד קמ[9].ל.ל
8 אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ תִּהְיֶה כָל־תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל׃ ס 8 וְסָפַרְתָּ לְךָ ל
שֶׁבַע שַׁבְּתֹת שָׁנִים שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לְךָ יְמֵי שֶׁבַע שַׁבְּתֹת׃ ל.ל
9 הַשָּׁנִים תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה׃ 9 וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ ב מל בתור ול פת
הַשְּׁבִעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל־אַרְצְכֶם׃ ח חס[7] ג מנה בתור. ב מל בתור
10 וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל־ ח[8].ב
יֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הִוא[a] תִּהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל־ ח מל[9]
11 מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ׃ 11 יוֹבֵל הִוא[a] שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא ת מל[9]. ח[9].לד פסוק לא ולא ולא[10]
12 תִזְרָעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נְזִרֶיהָ׃ 12 כִּי יוֹבֵל ב.ב ומל[11].ב חד חס וחד מל. ח מל[9]
הִוא[a] קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃
ס(נכ) 13 בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ׃ 14 וְכִי־תִמְכְּרוּ[a] ח מל[9]
מִמְכָּר לַעֲמִיתֶךָ אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ[b] אַל־תּוֹנוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו׃ ג חד כת ו וב כת ה[12]
15 בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחַר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עֲמִיתֶךָ[b] בְּמִסְפַּר שְׁנֵי־ ח מל[9]
16 תְבוּאֹת יִמְכָּר־לָךְ׃ 16 לְפִי | רֹב הַשָּׁנִים תַּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעַט ל[13].ל
17 הַשָּׁנִים תַּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאֹת הוּא מֹכֵר לָךְ׃ 17 וְלֹא ל[13].ל
תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עֲמִיתוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ[a] כִּי[b] אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ י.כד ס״פ[c]
18 וַעֲשִׂיתֶם אֶת־[a]חֻקֹּתַי וְאֶת־[b]מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם[c] וִישַׁבְתֶּם
19 [d]עַל־הָאָרֶץ לָבֶטַח׃ 19 וְנָתְנָה הָאָרֶץ פִּרְיָהּ וַאֲכַלְתֶּם לָשֹׂבַע[d] וִישַׁבְתֶּם ל[14]
20 לָבֶטַח עָלֶיהָ׃ 20 וְכִי תֹאמְרוּ מַה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרָע ל זקף קמ
21 וְלֹא נֶאֱסֹף אֶת־תְּבוּאָתֵנוּ[a]׃ 21 וְצִוִּיתִי אֶת־בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית ל.ג[15].ב בתור
22 וְעָשָׂת[a] אֶת־הַתְּבוּאָה[b] לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים׃ 22 וּזְרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה[a] הַשְּׁמִינִת ב וחס[16]
וַאֲכַלְתֶּם מִן־הַתְּבוּאָה יָשָׁן עַד | הַשָּׁנָה הַתְּשִׁעִת עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ וכתיב דכות ב מ ה[17]
תֹּאכְלוּ יָשָׁן[b]׃ 23 וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכֵר לִצְמִתֻת כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים ח ר״פ[18].ל
[s]

[6]Mm 807. [7]Mm 490. [8]Mm 808. [9]Mm 1270. [10]Mm 771. [11]Hi 14,19. [12]Mm 1861. [13]Mm 1240. [14]Mm 482. [15]Mm 244. [16]Mm 809. [17]Mm 169. [18]Mm 4.

10 [a] 𝔠 היא ‖ **11** [a] cf 10[a] ‖ **12** [a] cf 10[a] ‖ **14/15** [a] 𝔪 Vrs sg ‖ [b–b] > 𝔠 (homtel) cf 18/19[d–d] ‖ **17** [a] 𝔊* *κύριον τὸν θεόν σου*, it 43[a] ‖ [b] > 𝔊 ‖ [c] 𝔖 suff 2 sg ‖ **18/19** [a] 𝔊 + *πάντα* ‖ [b] 𝔊 + *πάσας* ‖ [c] 𝔠 + אני יהוה ‖ [d–d] > 𝔠, cf 14/15[b–b] ‖ **20** [a] mlt Mss 𝔪[Mss] 𝔊𝔖𝔙 –אתינו ‖ **21** [a] 𝔪 ועשתה ‖ [b] 𝔪𝔊 תבואתה ‖ **22** [a] L marg ‖ [b] 𝔊 *παλαιὰ παλαιῶν* cf 26,10a.

10 וַיֵּצֵא בֶּן־אִשָּׁה יִשְׂרְאֵלִית וְהוּא בֶּן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי 10
ב 13.14 יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה בֶּן הַיִּשְׂרְאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי׃ 11 וַיִּקֹּב בֶּן־ 11
ד 15 הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם[a] וַיְקַלֵּל וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ
ל 3 שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לְמַטֵּה־דָן׃ 12 וַיַּנִּיחֻהוּ בַּמִּשְׁמָר לְפָרֹשׁ לָהֶם עַל־ 12
13 14 ה 16 פִּי יְהוָה׃ פ 13 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 14 הוֹצֵא אֶת־
הַמְקַלֵּל אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־
ז 17 רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה׃ 15 וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר 15
ט 19 אִישׁ אִישׁ כִּי־יְקַלֵּל אֱלֹהָיו[a] וְנָשָׂא חֶטְאוֹ׃ 16 וְנֹקֵב שֵׁם־יְהוָה מוֹת 16
ך קמ וכל אתנח וס״ם דכות 18 ג 19 ל יוּמָת רָגוֹם יִרְגְּמוּ־בוֹ כָּל־הָעֵדָה כַּגֵּר כָּאֶזְרָח בְּנָקְבוֹ־שֵׁם[a] יוּמָת׃
י 17 וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם[a] מוֹת יוּמָת׃ 18 וּמַכֵּה נֶפֶשׁ[a]־בְּהֵמָה[b] 17 18
ג 20 יְשַׁלְּמֶנָּה נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ׃ 19 וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוּם בַּעֲמִיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה 19
לו 21 ה כֵּן יֵעָשֶׂה לוֹ׃ 20 שֶׁבֶר תַּחַת שֶׁבֶר עַיִן תַּחַת עַיִן שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר 20
ו 20 יְ יִתֵּן מוּם בָּאָדָם כֵּן יִנָּתֶן בּוֹ׃ 21 וּמַכֵּה בְהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה[a] וּמַכֵּה אָדָם[b] 21
ג 18 ו כד ס״ם יוּמָת׃ 22 מִשְׁפַּט[a] אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כַּגֵּר כָּאֶזְרָח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה׃ 22
יב 22 אֱלֹהֵיכֶם׃ 23 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־ 23
הי וכל ר״ם דכות 23 מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֶבֶן[a] וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה׃ פ קנו
ו בתור 25 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר׃ 2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי פרש
ג בסיפ 1 יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם
וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַיהוָה׃ 3 שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים 3
ב זקף קמ 2 תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ וְאָסַפְתָּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃ 4 וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן 4
ב מל 3 ג 4 ל יִהְיֶה לָאָרֶץ שַׁבָּת לַיהוָה שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר׃ 5 אֶת־[a] 5
ג סְפִיחַ[b] קְצִירְךָ לֹא תְקַצֹּר וְאֶת־עִנְּבֵי נְזִירֶךָ[c] לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שַׁבָּתוֹן
ד וכל שבת שבתון דכות 5 יִהְיֶה לָאָרֶץ׃ 6 וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאָכְלָה לְךָ[a] וּלְעַבְדְּךָ 6

13 2 S 14,6. 14 Mm 3746. 15 Mp sub loco. 16 Mm 802. 17 Mm 585. 18 Mm 590. 19 Mm 804. 20 Mm 803. 21 Mm 210. 22 Mm 2610. 23 Mm 470. Cp 25 1 Mm 793. 2 Mm 1181. 3 Mm 805. 4 Mp sub loco. 5 Mm 806.

10 a ms יִשְׂ ‖ **11** a $\mathfrak{G}^{59}$($\mathfrak{A}\mathfrak{C}^{Ms}$) *τὸ ὄνομα κυρίου* cf 16 ‖ **15** a $\mathfrak{G}^{BA}$ *θεόν* ‖ **16** a $\mathfrak{G}(\mathfrak{V})$ *τὸ ὄνομα κυρίῳ* cf 11a ‖ **17** a $\mathfrak{G}$ + *καὶ ἀποθάνῃ*, it 18b.21b ‖ **18** a > $\mathfrak{C}$ pc Mss $\mathfrak{GV}$ ‖ b cf 17a ‖ **21** a–a > $\mathfrak{G}$ ‖ b cf 17a ‖ **22** a 1 ט ut Nu 15,16 ‖ **23** a $\mathfrak{S}$ + *wmjt* = וַיָּמֻת ‖ **Cp 25,5** a $\mathfrak{wGS}$ ואת ‖ b $\mathfrak{wT}$ ספחי cf 11 ‖ c nonn Mss ריך– ‖ **6** a–a $\mathfrak{w}$ pl it 44a–a.

לְהַקְרִיב אִשֶּׁה לַיהוָה [a]עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וּנְסָכִים[a] דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃
38 מִלְּבַד שַׁבְּתֹת יְהוָה וּמִלְּבַד [a]מַתְּנוֹתֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל־נִדְרֵיכֶם יט פסוק דמיין[26] . ד
39 וּמִלְּבַד כָּל־נִדְבוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה׃ 39 אַךְ בַּחֲמִשָּׁה
עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאָסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאַת הָאָרֶץ תָּחֹגּוּ אֶת־ ל . ב
חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן׃ ד[27] . סד . ב מ״פ[28]
40 וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וַעֲנַף[a] ו[29] . סד . ג[30] . ב חס[31]
עֵץ־עָבֹת וַעַרְבֵי־נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים׃ כל חס ב מ ג[32] מל . ל
41 [a]וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים[a] בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם
42 בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תָּחֹגּוּ אֹתוֹ׃ 42 בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאֶזְרָח ג
43 בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת׃ 43 לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי כ[33] . יב[34] . ב מל בתורי
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ ג . לט מל בתורי . נד ס״פ
44 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ ג[35] חס בלוש וכל במעדו דכוות ב מ ב באור

ס(נא) 24 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ א רפ״ו[1]
3 אֵלֶיךָ [a]שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד׃ 3 מִחוּץ לְפָרֹכֶת ב קמ״ו ול בסיפ . ג[2] ב[3] מנח בתורי . ב פסוק דמטע בתורי
הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעַרְךָ אֹתוֹ אַהֲרֹן[a] מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה
4 תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם׃ 4 [a]עַל הַמְנֹרָה הַטְּהֹרָה יַעֲרֹךְ[b] אֶת־ ב[4] מל בתורי וכל נ״ך דכוות ב מ א . ל
5 הַנֵּרֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד׃ פ 5 וְלָקַחְתָּ[a] סֹלֶת וְאָפִיתָ[a] אֹתָהּ ג מל בסיפ
6 שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה הַחַלָּה הָאֶחָת׃ 6 וְשַׂמְתָּ[a]
אוֹתָם שְׁתַּיִם[b] מַעֲרָכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֶכֶת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהֹר לִפְנֵי יְהוָה׃ לפ מל בתורי . ב . ה חס
7 וְנָתַתָּ[a] עַל־הַמַּעֲרֶכֶת[b] לְבֹנָה זַכָּה[c] וְהָיְתָה לַלֶּחֶם לְאַזְכָּרָה אִשֶּׁה כס חס[5] . ג חס . ג[6] . ד[7]
8 לַיהוָה׃ 8 בְּיוֹם הַשַּׁבָּת [a]בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעַרְכֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת
9 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ 9 וְהָיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וַאֲכָלֻהוּ[a] בְּמָקוֹם ג
קָדֹשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים[b] הוּא[c] לוֹ מֵאִשֵּׁי יְהוָה חָק־עוֹלָם׃ ס ג״ן חס[8] . ו[9] ו[10] מנח בתורי ד דמטע[11] . ה[12]

[26] Mm 647 et Mm 3911. [27] Mm 435. [28] Mm 877. [29] Mp sub loco. [30] Gn 1,29. [31] Mm 799. [32] Cf Mm 800. [33] Mm 534. [34] Mm 801. [35] Mm 3727. Cp 24 [1] Mm 560. [2] Mm 1523. [3] Mm 561. [4] Mm 882. [5] Mm 657. [6] Mm 586. [7] Mm 3073. [8] Mm 783. [9] Mm 4108. [10] Mm 831. [11] Mm 811. [12] Mm 2476.

37 [a–a] G *ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας αὐτῶν καὶ σπονδὰς αὐτῶν* = עֹלוֹת(יהם) וְזִבְחֵיהֶם ‖ **38** [a] ms + כל ‖ **40** [a] ms pl ‖ **41** [a–a] > G ‖ Cp 24,2 [a] G* *μοι* ‖ **3** [a] nonn Mss msG + וּבָנָיו ‖ **4** [a] v 4 > C ‖ [b] G 2 pl, it 5[a].6[a].7[a] ‖ [c] msG עד בקר ‖ **5** [a] cf 4[b] ‖ **6** [a] cf 4[b] ‖ [b] ms שְׁתֵּי ‖ **7** [a] cf 4[b] ‖ [b] SCJ pl ‖ [c] G + *καὶ ἄλα* ‖ **8** [a–a] > pc Mss GS ‖ **9** [a] ms לוֹ– ‖ [b] > C ‖ [c] ms היא.

ב חד מל וחד חס לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה [a]עַל־שְׁנֵי כְבָשִׂים [b]קֹדֶשׁ יִהְיוּ
לַיהוָה לַכֹּהֵן׃ [a-c] 21 וּקְרָאתֶם [a]בְּעֶצֶם | הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא־[a]קֹדֶשׁ [b]יִהְיֶה 21
ח בסע[21] לָכֶם [b]כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכֹל־מוֹשְׁבֹתֵיכֶם
ס לְדֹרֹתֵיכֶם׃ 22 וּבְקֻצְרְכֶם אֶת־קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא־תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ 22
כר ס״ם בְּקֻצְרֶךָ׃ [a] וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה׃
ד בסע בסיס[22] אֱלֹהֵיכֶם׃ ס 23 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 24 דַּבֵּר אֶל־ 23
24
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן
ג[23] זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ׃ 25 כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ 25
וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה [a]לַיהוָה׃ ס 26 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 26
ל 27 אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים [a]הוּא מִקְרָא־קֹדֶשׁ 27
ג[24] יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה׃ 28 וְכָל־ 28
ל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפֻּרִים הוּא לְכַפֵּר
ד בתור. ל עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ 29 כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תְעֻנֶּה 29
ד בתור בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ׃ 30 וְכָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל־ 30
ג מְלָאכָה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְהַאֲבַדְתִּי אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ׃
ל ר״ם. ג חס[25] 31 כָּל־[a]מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם׃ 31
ד 32 שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הִוא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ 32
ל. ל בָּעֶרֶב [a]מֵעֶרֶב עַד־עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ [b]שַׁבַּתְּכֶם׃ פ 33 וַיְדַבֵּר יְהוָה 33
ד בסע בסיס[22] אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 34 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה׃ 35 בַּיּוֹם 34 35
סר הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ [a]כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ 36 שִׁבְעַת 36
יָמִים תַּקְרִיבוּ אִשֶּׁה לַיהוָה בַּיּוֹם [a]הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הִוא כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃
37 אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ 37

[21] Mm 796. [22] Mm 696. [23] Mm 797. [24] Mm 2558. [25] Mm 798.

20 [a–a] 𝔇 *cedent in usum eius* ‖ [b] 𝔐𝔊′ הַכֹּהֵן ‖ [c] 𝔊 + *τῷ προσφέροντι αὐτὰ αὐτῷ ἔσται* ‖ **21** [a–a] 𝔊(𝔇) *ταύτην τὴν ἡμέραν κλητήν·* ‖ [b–b] > 𝔖 ‖ **22** [a] 𝔐 לְקֶצֶר ‖ **25** [a] 𝔊 *ὁλοκαύτωμα* =עֹלָה? ‖ **26** [a] 𝔖 + *mll 'm bnj 'jsrjl w'mr lhwn* = וַיְדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר ‖ **27** [a] 𝔐𝔊 כִּי ‖ **30** [a] 𝔐 עמיה cf 29 ‖ **31** [a] pc Mss 𝔐𝔖 וְכָל ‖ **32** [a] > Ms 𝔊𝔇 ‖ [b] 𝔐 תשביתו ‖ **35** [a] 𝔊[min](𝔖) + *ἔσται ὑμῖν* ‖ **36** [a] 𝔐 וַבַּ cf 𝔊𝔖𝔇.

4 אֵ֖לֶּה[a] מוֹעֲדֵ֣י יְהוָ֑ה מִקְרָאֵ֥י[b] קֹ֛דֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ֥ אֹתָ֖ם בְּמוֹעֲדָֽם׃
5 בַּחֹ֨דֶשׁ הָרִאשׁ֜וֹן בְּאַרְבָּעָ֣ה עָשָׂ֗ר[a] לַחֹ֙דֶשׁ֙ בֵּ֣ין הָעַרְבַּ֔יִם פֶּ֖סַח לַיהוָֽה׃ ז ר״פ2. סד
6 וּבַחֲמִשָּׁ֨ה עָשָׂ֤ר יוֹם֙ לַחֹ֣דֶשׁ הַזֶּ֔ה חַ֖ג הַמַּצּ֑וֹת לַיהוָ֔ה שִׁבְעַ֥ת יָמִ֖ים ג ר״פ3
7 מַצּ֥וֹת תֹּאכֵֽלוּ׃ 7 בַּיּ֤וֹם הָרִאשׁוֹן֙ מִקְרָא־קֹ֔דֶשׁ יִהְיֶ֥ה לָכֶ֖ם כָּל־מְלֶ֥אכֶת סד
8 עֲבֹדָ֖ה לֹ֣א תַעֲשֽׂוּ׃ 8 [a]וְהִקְרַבְתֶּ֥ם אִשֶּׁ֛ה[b] לַיהוָ֖ה שִׁבְעַ֣ת יָמִ֑ים בַּיּ֣וֹם[c]
הַשְּׁבִיעִ֗י מִקְרָא־קֹ֙דֶשׁ֙ כָּל־מְלֶ֣אכֶת עֲבֹדָ֔ה לֹ֥א תַעֲשֽׂוּ׃ פ
ס(ג) 9 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃ 10 דַּבֵּ֞ר אֶל־בְּנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙ וְאָמַרְתָּ֣
אֲלֵהֶ֔ם כִּֽי־תָבֹ֖אוּ אֶל־הָאָ֣רֶץ אֲשֶׁר־אֲנִ֤י נֹתֵן֙ לָכֶ֔ם וּקְצַרְתֶּ֖ם אֶת־קְצִירָ֑הּ ג בסיפ4. ב5
11 וַהֲבֵאתֶ֞ם אֶת־עֹ֣מֶר[a] רֵאשִׁ֧ית קְצִירְכֶ֛ם אֶל־הַכֹּהֵ֖ן׃ 11 וְהֵנִ֥יף אֶת־ כח
12 הָעֹ֖מֶר לִפְנֵ֣י יְהוָ֑ה לִרְצֹנְכֶ֗ם מִמָּחֳרַ֤ת הַשַּׁבָּת֙ יְנִיפֶ֣נּוּ הַכֹּהֵ֔ן׃ 12 וַעֲשִׂיתֶ֣ם ד ר״פ6. יא זוגין7
דמשע בטע
בְּיוֹם֙ הֲנִיפְכֶ֔ם אֶת־הָעֹ֖מֶר כֶּ֣בֶשׂ תָּמִ֑ים בֶּן־שְׁנָת֖וֹ לְעֹלָ֥ה לַיהוָֽה׃ ל
13 וּמִנְחָתוֹ֙ שְׁנֵ֣י עֶשְׂרֹנִ֔ים סֹ֖לֶת בְּלוּלָ֣ה בַשֶּׁ֑מֶן אִשֶּׁ֥ה לַיהוָ֛ה רֵ֥יחַ נִיחֹ֖חַ[a] ח וכל אשה ריח ניחח דכורת
וְנִסְכָּ֑הּ[b] יַ֥יִן רְבִיעִ֖ת הַהִֽין׃ 14 וְלֶ֧חֶם וְקָלִ֛י וְכַרְמֶ֖ל לֹ֣א תֹאכְל֑וּ עַד־ ונסכו[a] חד מן יז[a]
עֶ֚צֶם֙ הַיּ֣וֹם הַזֶּ֔ה עַ֚ד הֲבִיאֲכֶ֔ם אֶת־קָרְבַּ֖ן אֱלֹהֵיכֶ֑ם חֻקַּ֤ת עוֹלָם֙ ל כת ה בתור ול בליש. ד ר״פ10. ג11. ב12
לְדֹרֹתֵיכֶ֔ם בְּכֹ֖ל מֹשְׁבֹתֵיכֶֽם׃ ס 15 וּסְפַרְתֶּ֣ם לָכֶ֔ם מִמָּחֳרַ֖ת ג חס13. ל
הַשַּׁבָּ֑ת מִיּוֹם֙ הֲבִיאֲכֶ֔ם אֶת־עֹ֖מֶר הַתְּנוּפָ֑ה שֶׁ֥בַע שַׁבָּתוֹ֖ת תְּמִימֹ֥ת ל ומל
16 תִּהְיֶֽינָה[a]׃ עַ֚ד מִמָּחֳרַ֣ת הַשַּׁבָּ֔ת הַשְּׁבִיעִ֖ת תִּסְפְּר֣וּ חֲמִשִּׁ֑ים יֽוֹם א חד מן ד[14] מילין דגש
17 וְהִקְרַבְתֶּ֞ם מִנְחָ֤ה חֲדָשָׁה֙ לַיהוָ֔ה׃ 17 [a]מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶ֖ם תָּבִ֣יאוּ ׀ לֶ֣חֶם א וחד מן יז[15] מפק א
תְּנוּפָ֗ה שְׁתַּ֤יִם[b] שְׁנֵי֙[c] עֶשְׂרֹנִ֣ים סֹ֔לֶת תִּהְיֶ֖ינָה חָמֵ֣ץ תֵּאָפֶ֑ינָה בִּכּוּרִ֖ים
18 לַיהוָֽה׃ 18 וְהִקְרַבְתֶּ֣ם עַל־הַלֶּ֗חֶם שִׁבְעַ֤ת[a] כְּבָשִׂים֙ תְּמִימִ֣ם בְּנֵי־שָׁנָ֔ה נ
וּפַ֥ר בֶּן־בָּקָ֖ר אֶחָ֑ד וְאֵילִ֥ם שְׁנָ֛יִם[b] יִהְי֥וּ עֹלָ֖ה לַיהוָ֑ה וּמִנְחָתָ֖ם וְנִסְכֵּיהֶ֔ם נ בטע בסיפ16. ד17. ז בליש
19 אִשֵּׁ֥ה רֵֽיחַ־נִיחֹ֖חַ לַיהוָֽה׃ 19 [a]וַעֲשִׂיתֶ֣ם שְׂעִיר־עִזִּ֔ים אֶחָ֖ד לְחַטָּ֑את[b] יא זוגין דמשע בטע7
וּשְׁנֵ֤י כְבָשִׂים֙ בְּנֵי־שָׁנָ֔ה לְזֶ֖בַח שְׁלָמִֽים׃[c] 20 וְהֵנִ֨יף הַכֹּהֵ֜ן אֹתָ֗ם עַל־[q] ל. ב. ד19. ח בטע בסיפ20. ב

2 Mm 791. 3 Mm 792. 4 Mm 793. 5 Jes 27,11. 6 Mm 789. 7 Mm 794. 8 Q ונסכו addidi, cf Mp sub loco. 9 Mm 598. 10 Mm 349. 11 Mm 1802. 12 Mm 795. 13 Mm 798. 14 Mp sub loco. 15 Mm 411. 16 Mm 2974. 17 Mm 998. 18 Mm 663. 19 Mm 664. 20 Mm 747.

4 [a] 𝔊[min] וְאֵ׳ ‖ [b] 𝔗[Mss] sg cf 2[a] ‖ **5** [a] 𝔊𝔙 + יום ‖ **8** [a] v 8 > 𝔖 ‖ [b] 𝔖 + עולה ‖ [c] Ms 𝔊𝔖 וּבַ׳ ‖ **10** [a] 𝔗[J] הָעֹ׳ ‖ **13** [a] 𝔊 + *κυρίῳ* ‖ [b] 𝔐 כו׳ — ‖ **15** [a] > 𝔊*; 𝔊[FMmin] *ἀριθμήσεις*; 𝔊[376.426](𝔖) + *ὑμῖν* ‖ **17** [a] 𝔙 *ex omnibus habitaculis* = מִכָּל־מ׳ ‖ [b] 𝔐 𝔊𝔖𝔗[J] + חלות ‖ [c] 𝔊(𝔖𝔙) *ἐκ δύο* = מִשְּׁ׳ ‖ **18** [a] 𝔐𝔗[J] שִׁבְעָה ‖ [b] 𝔐𝔊 + תמימם ‖ **19** [a] 𝔊* 3 pl ‖ [b] 𝔖 ליהוה ‖ [c] 𝔐 הַשְּׁ׳, 𝔊 + *μετὰ τῶν ἄρτων τοῦ πρωτογενήματος*, ex 20.

וְאֶל כָּל־בְּנֵי[a] יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית[b] יִשְׂרָאֵל וּמִן־ 18
הַגֵּר[c] בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל־נִדְרֵיהֶם וּלְכָל־נִדְבוֹתָם
אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַיהוָה[d] לְעֹלָה: 19 לִרְצֹנְכֶם תְּמִים זָכָר בַּבָּקָר 19
בַּכְּשָׂבִים וּבָעִזִּים: 20 כָּל אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם[a] לֹא תַקְרִיבוּ[b] כִּי־לֹא לְרָצוֹן 20
יִהְיֶה לָכֶם: 21 וְאִישׁ כִּי־יַקְרִיב זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְפַלֵּא־נֶדֶר אוֹ 21
לִנְדָבָה[a] בַּבָּקָר אוֹ בַצֹּאן תְּמִים יִהְיֶה לְרָצוֹן כָּל־מוּם לֹא יִהְיֶה־בּוֹ:
עִוֵּר[a] אוֹ שָׁבוּר אוֹ־חָרוּץ אוֹ־יַבֶּלֶת אוֹ גָרָב אוֹ יַלֶּפֶת לֹא־תַקְרִיבוּ 22
אֵלֶּה לַיהוָה וְאִשֶּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה: 23 וְשׁוֹר 23
וָשֶׂה שָׂרוּעַ וְקָלוּט נְדָבָה תַּעֲשֶׂה[a] אֹתוֹ וּלְנֶדֶר לֹא יֵרָצֶה: 24 וּמָעוּךְ[a] 24
וְכָתוּת וְנָתוּק וְכָרוּת לֹא תַקְרִיבוּ[b] לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ:
וּמִיַּד בֶּן־נֵכָר לֹא תַקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֵלֶּה כִּי 25
מָשְׁחָתָם בָּהֶם מוּם בָּם לֹא יֵרָצוּ לָכֶם: פ
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 27 שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֵז כִּי יִוָּלֵד 26 27
וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן
אִשֶּׁה לַיהוָה: 28 וְשׁוֹר[a] אוֹ־שֶׂה[a] אֹתוֹ וְאֶת־בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד: 28
וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה לַיהוָה לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחוּ: 30 בַּיּוֹם הַהוּא 29 30
יֵאָכֵל לֹא[a]־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: 31 וּשְׁמַרְתֶּם 31
מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם[a] אֲנִי יְהוָה: 32 וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי 32
וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם[a]: 33 הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם 33
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: פ

23 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 23
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי[a] קֹדֶשׁ אֵלֶּה
מוֹעֲדָי: 3 שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה[a] מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת 3
שַׁבָּתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ[b] כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ[c] שַׁבָּת הִוא לַיהוָה
בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: פ

[8] Mm 764. [9] Mm 789. [10] Mm 220. [11] Mm 790. [12] Mm 4162. [13] Mm 775. Cp 23 [1] Mm 546.

18 [a] G *συναγωγῆ* = עֵדַת || [b] G(𝔗^{Ms}) *ἀπὸ τῶν υἱῶν* = מִבְּנֵי || [c] nonn Mss 𝔐GSV + הַגֵּר || [d] G* *τῷ θεῷ* || **20** [a] > 𝔖 || [b] G + *κυρίῳ* || **21** [a] 𝔗^{J} נ׳ || **23** [a] 𝔐 pl || **24** [a] 𝔐GV מ׳ || [b] G* *προσάξεις αὐτά* || **28** [a–a] 𝔐G* ושה ut 23 || **29** [a] pc Mss 𝔐GS חחו– ut 19,5 || **30** [a] Ms G^{52}SA𝔄 Bo ולא || **31** [a–a] > 𝔐G* || **32** [a] 𝔐𝔗^{Ms} דשם– cf 21,8^{c} || Cp 23,2 [a] 𝔗𝔗 sg cf 4^{b} || **3** [a] 𝔐 יעשה, G *ποιήσεις*, G^{min}(SV) *-σετε* || [b] G(S) + *τῷ κυρίῳ* || [c] G* sg.

24 מְקַדְּשֶׁ֑ם[a] כִּ֣י אֲנִ֥י יְהוָ֖ה מְקַדְּשָֽׁם׃ 24 וַיְדַבֵּ֣ר מֹשֶׁ֔ה אֶל־אַהֲרֹ֥ן וְאֶל־ ל.[20]
בָּנָ֖יו וְאֶל־כָּל־בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ פ

22 1 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃ 2 דַּבֵּ֞ר אֶל־אַהֲרֹ֣ן וְאֶל־
בָּנָ֗יו וְיִנָּזְרוּ֙ מִקָּדְשֵׁ֣י בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֔ל וְלֹ֥א יְחַלְּל֖וּ אֶת־שֵׁ֣ם קָדְשִׁ֑י אֲשֶׁ֥ר הֵ֛ם ל
3 מַקְדִּישִׁ֥ם לִ֖י אֲנִ֣י יְהוָ֑ה׃ 3 אֱמֹ֣ר אֲלֵהֶ֗ם לְדֹרֹתֵיכֶ֜ם כָּל־אִ֤ישׁ | אֲשֶׁר־ א חס ב מנה בלישׁ
יִקְרַב֙ מִכָּל־זַרְעֲכֶ֔ם[a] אֶל־הַקֳּדָשִׁ֕ים אֲשֶׁ֥ר יַקְדִּ֖ישׁוּ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל לַיהוָ֔ה
4 וְטֻמְאָת֖וֹ עָלָ֑יו וְנִכְרְתָ֣ה הַנֶּ֔פֶשׁ הַהִ֖וא מִלְּפָנַ֣י אֲנִ֔י יְהוָ֖ה׃ 4 אִ֣ישׁ אִ֗ישׁ ב.יב
מִזֶּ֙רַע֙ אַהֲרֹ֔ן[a] וְה֥וּא צָרוּעַ֖ אֹ֣ו זָ֑ב בַּקֳּדָשִׁ֣ים לֹ֤א יֹאכַל֙ עַ֚ד אֲשֶׁ֣ר יִטְהָ֔ר
5 וְהַנֹּגֵ֥עַ֙ בְּכָל־טְמֵ֣א נָ֔פֶשׁ אֹ֥ו אִ֖ישׁ אֲשֶׁר־תֵּצֵ֣א מִמֶּ֑נּוּ שִׁכְבַ֥ת־זָֽרַע׃ 5 אֹו־ ג בתור. ד
אִ֣ישׁ אֲשֶׁר֩ יִגַּ֨ע בְּכָל־שֶׁ֜רֶץ[a] אֲשֶׁ֤ר יִטְמָא־לֹו֙ אֹ֣ו בְאָדָ֔ם אֲשֶׁ֥ר יִטְמָא־לֹ֖ו ד[1]
6 לְכֹ֥ל טֻמְאָתֹֽו׃ 6 נֶ֚פֶשׁ אֲשֶׁר֙ תִּגַּ֣ע בֹּ֔ו וְטָמְאָ֖ה עַד־הָעֶ֑רֶב וְלֹ֥א יֹאכַל֙ ל
7 מִן־הַקֳּדָשִׁ֔ים כִּ֥י אִם־רָחַ֖ץ בְּשָׂרֹ֥ו בַּמָּֽיִם׃ 7 וּבָ֣א הַשֶּׁ֔מֶשׁ וְטָהֵ֖ר וְאַחַ֑ר ג.ד[2]. יז ר״ם
8 יֹאכַל֙ מִן־הַקֳּדָשִׁ֔ים כִּ֥י לַחְמֹ֖ו הֽוּא׃ 8 נְבֵלָ֥ה וּטְרֵפָ֖ה לֹ֣א יֹאכַ֑ל[a]
9 לְטָמְאָה־בָ֖הּ אֲנִ֥י יְהוָֽה׃ 9 וְשָׁמְר֣וּ אֶת־מִשְׁמַרְתִּ֔י וְלֹא־יִשְׂאוּ֙ עָלָ֣יו חֵ֔טְא ד.ט
10 וּמֵ֥תוּ בֹ֖ו כִּ֣י יְחַלְּלֻ֑הוּ אֲנִ֥י יְהוָ֖ה[a] מְקַדְּשָֽׁם׃ 10 וְכָל־זָ֕ר לֹא־יֹאכַ֖ל קֹ֑דֶשׁ ה
11 תֹושַׁ֥ב כֹּהֵ֛ן וְשָׂכִ֖יר לֹא־יֹאכַ֥ל קֹֽדֶשׁ׃ 11 וְכֹהֵ֗ן כִּֽי־יִקְנֵ֤ה נֶ֙פֶשׁ֙ קִנְיַ֣ן ל חס׳פ
ב חד ר״פ וחד ס״פ
12 כַּסְפֹּ֔ו הוּא֙ יֹאכַ֣ל בֹּ֔ו וְיִלִיד֖[a] בֵּיתֹ֑ו הֵ֚ם יֹאכְל֣וּ בְלַחְמֹ֔ו׃ 12 וּבַת־כֹּהֵ֕ן ג
13 כִּֽי־תִהְיֶ֥ה לְאִ֛ישׁ זָ֖ר הִ֑וא בִּתְרוּמַ֥ת הַקֳּדָשִׁ֖ים לֹ֥א תֹאכֵֽל׃ 13 וּבַת־כֹּהֵ֗ן יח[5]
כִּֽי־תִהְיֶ֤ה אַלְמָנָה֙ וּגְרוּשָׁ֣ה וְזֶ֔רַע אֵ֥ין לָ֖הּ וְשָׁבָ֣ה אֶל־בֵּ֣ית אָבִ֑יהָ ג בטע מלרע ב מנה בלישׁ
כִּנְעוּרֶ֣יהָ[a] מִלֶּ֤חֶם אָבִיהָ֙ תֹּאכֵ֔ל וְכָל־זָ֖ר לֹא־יֹאכַ֥ל בֹּֽו׃ ס ל ומל. יח[5]
14 וְאִ֕ישׁ כִּֽי־יֹאכַ֥ל קֹ֖דֶשׁ בִּשְׁגָגָ֑ה וְיָסַ֥ף חֲמִשִׁיתֹ֛ו עָלָ֖יו וְנָתַ֥ן לַכֹּהֵ֖ן אֶת־
15 הַקֹּֽדֶשׁ׃ 15 וְלֹ֣א יְחַלְּל֗וּ אֶת־קָדְשֵׁ֛י בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל אֵ֥ת אֲשֶׁר־יָרִ֣ימוּ ב[6]. לט מל באור. ב[7]. ד[3]
16 לַיהוָ֑ה׃ 16 וְהִשָּׂ֤יאוּ אֹותָם֙ עֲוֹ֣ן אַשְׁמָ֔ה בְּאָכְלָ֖ם אֶת־קָדְשֵׁיהֶ֑ם כִּ֥י אֲנִ֖י
יְהוָ֥ה מְקַדְּשָֽׁם׃ פ
ס[יט] 17 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃ 18 דַּבֵּ֞ר אֶל־אַהֲרֹ֣ן וְאֶל־בָּנָ֗יו

[20] Mm 785. Cp 22 [1] Mm 730. [2] Mm 752. [3] Mm 785. [4] Mm 786. [5] Mm 787. [6] 2 S 17,13. [7] Mm 788.

23 [a] G *τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ* || **Cp 22,3** [a–a] 2 Mss G[B*min] מִזִּ֫ | [b] G* + *ὁ θεὸς ὑμῶν* || **4** [a] pc Mss G + הַכֹּהֵן || **5** [a] ωG + טמא || **8** [a] ωV pl || **9** [a] G* + *ὁ θεός* || **11** [a] ω[Mss]GSTC[1] –דֵי || **13** [a] nonn Mss בְּנֵ֫.

בְּעַמָּיו[b] לְהֶחֳלוֹ׃ 5 לֹא־יִקְרְחָה[a] קָרְחָה בְּרֹאשָׁם[b] וּפְאַת זְקָנָם לֹא 5
יְגַלֵּחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שָׂרָטֶת[c]׃ 6 קְדֹשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא 6
יְחַלְּלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אִשֵּׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מַקְרִיבִם
וְהָיוּ קְדֹשׁ[a]׃ 7 אִשָּׁה זֹנָה וַחֲלָלָה לֹא יִקָּחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ[a] לֹא 7
יִקָּחוּ[a] כִּי־קָדֹשׁ הוּא לֵאלֹהָיו׃ 8 וְקִדַּשְׁתּוֹ[a] כִּי־אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ[b] הוּא 8
יַקְרִיב קָדֹשׁ יִהְיֶה־לָּךְ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם[c]׃ 9 וּבַת אִישׁ 9
כֹּהֵן כִּי תָחֵל לִזְנוֹת אֶת־אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃ ס
וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו אֲשֶׁר־יוּצַק עַל־רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא 10
אֶת־יָדוֹ לִלְבֹּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרָע וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם׃
וְעַל כָּל־נַפְשֹׁת[a] מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא׃ 12 וּמִן־ 11 12
הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יְחַלֵּל אֶת מִקְדַּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֵזֶר שֶׁמֶן מִשְׁחַת
אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה׃ 13 וְהוּא אִשָּׁה בִּבְתוּלֶיהָ[a] יִקָּח׃ 14 אַלְמָנָה 13 14
וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה זֹנָה[a] אֶת־אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי אִם־בְּתוּלָה מֵעַמָּיו[b] יִקַּח
אִשָּׁה׃ 15 וְלֹא־יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו[a] כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ׃ פ 15
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 17 דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ 16 17
מִזַּרְעֲךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב לְהַקְרִיב[a] לֶחֶם
אֱלֹהָיו׃ 18 כִּי[a] כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב אִישׁ עִוֵּר אוֹ פִסֵּחַ 18
אוֹ חָרֻם אוֹ שָׂרוּעַ׃ 19 אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שֶׁבֶר רָגֶל אוֹ שֶׁבֶר יָד׃ 19
אוֹ גִבֵּן אוֹ דַק אוֹ תְבֻלֻל בְּעֵינוֹ[a] אוֹ גָרָב אוֹ יַלֶּפֶת אוֹ מְרוֹחַ אָשֶׁךְ׃ 20
כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם מִזֶּרַע אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא[a] יִגַּשׁ לְהַקְרִיב 21
אִשֵּׁי יְהוָה[b] מוּם בּוֹ[c] אֶת לֶחֶם אֱלֹהָיו לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב׃
לֶחֶם אֱלֹהָיו[a] מִקָּדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים וּמִן־הַקֳּדָשִׁים יֹאכֵל׃ 23 אַךְ אֶל־ 22 23
הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוּם בּוֹ וְלֹא יְחַלֵּל אֶת־

ך בטע ס״פ . מז פסוק לא לא לא ד[5] מנה ר״ש . יקרחו חד מן י[6] כת ה ק וקר ו . ח[7] . ת

ל . ל . ל

ל . ס כת י וכל מאשי דכות . ל חס

ג חס . [8] . כב

[8] . ג חס[9] . ב חד ר״ם וחד ס״ם[10]

[11] ג חס[9] . ד

י כת י בתור . ד

ב[12] . ח מל בתור[13] . ב מל[14] . ל

ג פסוק את את בסיפ . ב[15] . ל . ד

ל[16] . ל חס . ה[17]

לג ר״פ ג מנה בתור . ל

ג חס

ל וחס

ל וחס . ב . ל . ל

ש כת י וכל מאשי דכות

[18] ג[19]

ג[19]

[4]Mm 4015. [5]Mm 814. [6]Mm 782. [7]Mm 2876. [8]Mm 1853. [9]Mm 783. [10]Mm 508. [11]Mm 775. [12]Mm 2114. [13]Mm 73. [14]Hi 22,16. [15]Gn 28,20. [16]Mm 712. [17]Mm 870. [18]Mm 784. [19]Mm 668.

4 [b] cf 1^a ‖ **5** [a–a] 𝔐 ולא יקרחו ‖ [b] 𝔊 + *ἐπὶ νεκρῷ*, ex Dt 14,1 ‖ [c] 𝔐 שרטה ‖ **6** [a] 𝔐 Vrs קדשים ‖ **7** [a–a] > 𝔊 ‖ [b] 𝔊 pr *τῷ κυρίῳ* ‖ **8** [a] 𝔊 3 sg ‖ [b] 𝔊 *κυρίου θεοῦ ὑμῶν* ‖ [c] 𝔐𝔊 דָּשָׁם– ut 23, cf 22,32[a] ‖ **9** [a] 𝔊(𝔙) + *τὸ ὄνομα* ‖ **11** [a] 𝔊𝔖 sg ut Nu 6,6 ‖ **13** [a] 𝔊 + *ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ* ‖ **14** [a] 𝔐𝔊𝔗𝔙 וְ׳ ‖ [b] cf 1^a ‖ **15** [a] cf 1^a ‖ **17** [a] > 𝔖; 𝔐 להגיש ‖ **18** [a] > Ms 𝔊𝔙 ‖ **20** [a] 𝔐𝔖𝔗𝔗[J] נָ׳– cf 𝔊 ‖ **21** [a–a] 𝔐 יגיש ‖ [b–b] 𝔊 *τὰς θυσίας τῷ θεῷ σου· ὅτι* ‖ [c–c] 𝔐 tr ad fin ‖ **22** [a–a] > 𝔐.

עֶרְוָתָהּ וְהִיא־תִרְאֶה אֶת־עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם
18 עֶרְוַת אֲחֹתוֹ גִּלָּה [a]עֲוֹנוֹ יִשָּׂא׃ 18 וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה דָּוָה
וְגִלָּה אֶת־עֶרְוָתָהּ אֶת־[a]מְקֹרָהּ הֶעֱרָה וְהִיא גִּלְּתָה אֶת־מְקוֹר דָּמֶיהָ
19 וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם׃ 19 וְעֶרְוַת [a]אֲחוֹת אִמְּךָ וַאֲחוֹת אָבִיךָ [b]
20 לֹא תְגַלֶּה כִּי אֶת־שְׁאֵרוֹ הֶעֱרָה עֲוֹנָם יִשָּׂאוּ׃ 20 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב
21 אֶת־דֹּדָתוֹ עֶרְוַת דֹּדוֹ גִּלָּה [a]חֶטְאָם יִשָּׂאוּ [b]עֲרִירִים יָמֻתוּ׃ 21 וְאִישׁ
אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אֵשֶׁת אָחִיו נִדָּה הִוא [a]עֶרְוַת אָחִיו גִּלָּה [b]עֲרִירִים יִהְיוּ׃
22 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא־תָקִיא [a]אֶתְכֶם הָאָרֶץ [a]אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לָשֶׁבֶת בָּהּ׃
23 וְלֹא תֵלְכוּ בְּחֻקַּת הַגּוֹי [a]אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלֵּחַ מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־
24 אֵלֶּה עָשׂוּ וָאָקֻץ בָּם׃ 24 וָאֹמַר לָכֶם אַתֶּם תִּירְשׁוּ אֶת־אַדְמָתָם וַאֲנִי
אֶתְּנֶנָּה לָכֶם לָרֶשֶׁת אֹתָהּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
25 אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־[a]הָעַמִּים׃ 25 וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה
הַטְּהֹרָה לַטֻּמְאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטָּמֵא לַטָּהֹר וְלֹא־תְשַׁקְּצוּ אֶת־
נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־
הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטַמֵּא׃ 26 וִהְיִיתֶם לִי קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ [a]אֲנִי יְהוָה [b]
27 וָאַבְדִּל אֶתְכֶם מִן־[c]הָעַמִּים לִהְיוֹת לִי׃ 27 וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה
כִּי־[a]יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְּעֹנִי מוֹת יוּמָתוּ [b]בָּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמֵיהֶם
בָּם׃ פ סד

21 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ
2 אֲלֵהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא־יִטַּמָּא בְּעַמָּיו׃ 2 כִּי אִם־לִשְׁאֵרוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו
3 [a]לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וְלִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְאָחִיו׃ 3 וְלַאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה
4 הַקְּרוֹבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ [a]יִטַּמָּא׃ 4 לֹא יִטַּמָּא בַּעַל

[7] Mm 778. [8] Mm 779. [9] Mm 780. [10] L והיא contra TM והוא, cf Mp sub loco et Mp כת׳ יא, בתור׳ Lv 13,10.21; 20,17 etc. [11] Mm 476. [12] Mm 2303. [13] Mm 3091. [14] Mm 2640. [15] Mp sub loco. [16] Mm 64. [17] Mm 781. [18] Mm 1158. Cp 21 [1] Mm 4228. [2] Mm 870. [3] Mm 337.

17 [a–a] G *ἁμαρτίαν κομιοῦνται* cf SV ‖ **18** [a] mlt Mss $\mathfrak{T}^{Mss}\mathfrak{T}^{J}$ ואת ‖ **19** [a] 2 Mss $\mathfrak{G}^{min}$SV ע׳ ‖ [b–b] mG invers ‖ **20** [a–a] > G* ‖ [b] m יומתו ‖ **21** [a] היא Q ‖ [b] G *ἀποθανοῦνται*, ex 20 ‖ **22** [a–a] m invers ‖ **23** [a] Ms m Vrs pl ‖ **24** [a] G + *πάντων*, it 26[c] ‖ **25** [a] mGS לְטַמֵּא ‖ **26** [a] > m; G[376] ut 7 ‖ [b] G + *ὁ θεὸς ὑμῶν*, ex 7 ‖ [c] cf 24[a] ‖ **27** [a] mGS$\mathfrak{T}^{Mss}$ אשר ‖ [b–b] mG באבנים תרגמום ‖ **Cp 21,1** [a] mGS$\mathfrak{T}\mathfrak{T}^{J}$ מו–, it 4[b]. 14[b]. 15[a] ‖ **2** [a–a] mGS invers cf 19,3[a–a] ‖ [b] mG$^{min}\mathfrak{T}^{Ms}$ ל׳ ‖ [c] mG^{min} ל׳ ‖ **3** [a] G *ἐπὶ τούτοις* ‖ **4** [a] inc.

37 מִצְוֹתָי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
אֲנִי יְהוָה׃ ס

20 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר
אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר | הַגָּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזַּרְעוֹ
לַמֹּלֶךְ מוֹת יוּמָת עַם הָאָרֶץ יִרְגְּמֻהוּ בָאָבֶן׃ 3 וַאֲנִי אֶתֵּן אֶת־פָּנַי
בָּאִישׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזַּרְעוֹ נָתַן לַמֹּלֶךְ לְמַעַן
טַמֵּא אֶת־מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי׃ 4 וְאִם הַעְלֵם יַעְלִימוּ עַם
הָאָרֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם מִן־הָאִישׁ הַהוּא בְּתִתּוֹ מִזַּרְעוֹ לַמֹּלֶךְ לְבִלְתִּי
הָמִית אֹתוֹ׃ 5 וְשַׂמְתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בָּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפְּחֹתוֹ וְהִכְרַתִּי
אֹתוֹ וְאֶת | כָּל־הַזֹּנִים אַחֲרָיו לִזְנוֹת אַחֲרֵי הַמֹּלֶךְ מִקֶּרֶב עַמָּם׃
6 וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֹבֹת וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים לִזְנוֹת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי
אֶת־פָּנַי בַּנֶּפֶשׁ הַהִוא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ׃ 7 וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ 8 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם׃ 9 כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יְקַלֵּל אֶת־
אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קִלֵּל דָּמָיו בּוֹ׃ 10 וְאִישׁ אֲשֶׁר
יִנְאַף אֶת־אֵשֶׁת אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ מוֹת־יוּמַת הַנֹּאֵף
וְהַנֹּאָפֶת׃ 11 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אֵשֶׁת אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־
יוּמְתוּ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם׃ 12 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלָּתוֹ מוֹת יוּמְתוּ
שְׁנֵיהֶם תֶּבֶל עָשׂוּ דְּמֵיהֶם בָּם׃ 13 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכְּבֵי
אִשָּׁה תּוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוּמָתוּ דְּמֵיהֶם בָּם׃ 14 וְאִישׁ אֲשֶׁר
יִקַּח אֶת־אִשָּׁה וְאֶת־אִמָּהּ זִמָּה הִוא בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֹתָהֶן וְלֹא־
תִהְיֶה זִמָּה בְּתוֹכְכֶם׃ 15 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכָבָתוֹ בִּבְהֵמָה מוֹת יוּמָת
וְאֶת־הַבְּהֵמָה תַּהַרְגוּ׃ 16 וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־בְּהֵמָה לְרִבְעָה
אֹתָהּ וְהָרַגְתָּ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבְּהֵמָה מוֹת יוּמְתוּ דְּמֵיהֶם בָּם׃
17 וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אֲחֹתוֹ בַּת־אָבִיו אוֹ בַת־אִמּוֹ וְרָאָה אֶת־

Cp 20 [1]Ex 2,9. [2]Lv 13,44. [3]Mm 775. [4]Mm 776. [5]Mm 777. [6]Mm 829.

37 [a] cf 12[b]. || Cp 20,2 [a] 𝔪 תדבר || [b] 𝔪 מבית || [c] cf 18,21[b] || 3 [a] cf 18,21[b] || [b] 𝔪 || 4 [a] cf 18,21[b] || 5 [a–a] G εἰς τοὺς ἄρχοντας || 6 [a] 𝔪G אתה || [b] 𝔪G עמה || 7 [a] > 𝔪G* || [b] pc Mss G + קדוש cf 26 || 8 [a] 𝔪 + כל || 9 [a] 𝔪 דמו || 10 [a–a] > G[min], dl (dttg) || [b] pc Mss GSC[Ms]T וא׳ || [c] G*SV pl ut 11—13 || 13 [a] 𝔪G[72]𝔄 tr post יומתו || 16 [a] cf 18,23[a]; G(S) ὑπ' αὐτοῦ.

19 אֶת־חֻקֹּתַ֣י[a] תִּשְׁמֹ֑רוּ בְּהֶמְתְּךָ֙ לֹא־תַרְבִּ֣יעַ כִּלְאַ֔יִם שָׂדְךָ֖[b] לֹא־תִזְרָ֣ע מז פסוק לא לא לא
20 כִּלְאַ֔יִם וּבֶ֙גֶד֙ כִּלְאַ֔יִם שַׁעַטְנֵ֖ז לֹ֣א יַעֲלֶ֑ה עָלֶֽיךָ׃ פ 20 וְאִ֗ישׁ כִּֽי־ נ
יִשְׁכַּ֤ב אֶת־אִשָּׁה֙ שִׁכְבַ֣ת־זֶ֔רַע וְהִ֥וא שִׁפְחָ֛ה נֶחֱרֶ֥פֶת לְאִ֖ישׁ[a] וְהָפְדֵּ֣ה[a] לֹ֣א ל. ל. ח פסוק לא לא לא[11]
נִפְדָּ֑תָה אוֹ֙ חֻפְשָׁ֣ה לֹא־נִתַּן־לָ֔הּ בִּקֹּ֖רֶת תִּהְיֶ֑ה[b] לֹא־ יומתו[c] כִּי־לֹ֥א ל. כא[12]. ל
21 חָפְשָֽׁה׃ 21 וְהֵבִ֥יא אֶת־אֲשָׁמ֛וֹ לַיהוָ֖ה אֶל־פֶּ֣תַח אֹ֣הֶל מוֹעֵ֑ד אֵ֖יל ל
22 אָשָֽׁם׃ 22 וְכִפֶּ֨ר עָלָ֜יו הַכֹּהֵ֗ן בְּאֵ֤יל הָאָשָׁם֙ לִפְנֵ֣י יְהוָ֔ה עַל־חַטָּאתֹ֖ו
ס(יז) אֲשֶׁ֣ר חָטָ֑א וְנִסְלַ֥ח לֹ֖ו מֵחַטָּאתֹ֥ו אֲשֶׁר־חָטָֽא׃ פ 23 וְכִי־ תָבֹ֣אוּ נ[13]
אֶל־הָאָ֗רֶץ[a] וּנְטַעְתֶּם֙ כָּל־עֵ֣ץ מַאֲכָ֔ל וַעֲרַלְתֶּ֥ם עָרְלָת֖וֹ אֶת־פִּרְיֹ֑ו ג בסיפ[14]. ל[15]. ל
24 שָׁלֹ֣שׁ שָׁנִ֔ים יִהְיֶ֥ה לָכֶ֖ם עֲרֵלִ֑ים לֹ֥א יֵאָכֵֽל׃ 24 וּבַשָּׁנָ֣ה הָרְבִיעִ֗ת יִהְיֶ֤ה[a]
25 כָּל־פִּרְיֹו֙[b] קֹ֣דֶשׁ הִלּוּלִ֔ים[c] לַיהוָֽה׃ 25 וּבַשָּׁנָ֣ה הַחֲמִישִׁ֔ת תֹּאכְל֖וּ אֶת־ ב נמל[16] ה ג מל וב חס[17]
26 פִּרְיֹ֑ו לְהֹוסִ֥יף לָכֶ֖ם תְּבוּאָתֹ֑ו אֲנִ֥י יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃ 26 לֹ֣א ד. כד ס״פ. ד ר״פ לא לא ולא[18]
27 תֹאכְל֗וּ[a] עַל־הַדָּם֙[a] לֹ֣א[b] תְנַחֲשׁ֔וּ וְלֹ֥א תְעוֹנֵֽנוּ׃ 27 לֹ֣א[a] תַקִּ֔פוּ פְּאַ֖ת ל וחס
28 רֹאשְׁכֶ֑ם וְלֹ֥א תַשְׁחִ֛ית[b] אֶת פְּאַ֥ת זְקָנֶֽךָ׃[c] 28 וְשֶׂ֥רֶט[a] לָ֖נֶפֶשׁ לֹ֣א תִתְּנ֑וּ ל. ג
29 בִּבְשָׂרְכֶ֔ם וּכְתֻבֹ֥ת קַ֖עֲקַ֑ע לֹ֥א תִתְּנ֖וּ בָּכֶ֑ם אֲנִ֖י יְהוָֽה[b]׃ 29 אַל־תְּחַלֵּ֞ל ל. ל
אֶת־בִּתְּךָ֙ לְהַזְנֹותָ֔הּ וְלֹא־תִזְנֶ֥ה הָאָ֖רֶץ וּמָלְאָ֥ה הָאָ֖רֶץ זִמָּֽה׃ ל
30 אֶת־שַׁבְּתֹתַ֖י תִּשְׁמֹ֑רוּ וּמִקְדָּשִׁ֖י תִּירָ֑אוּ אֲנִ֖י יְהוָֽה׃ 31 אַל־תִּפְנ֤וּ אֶל־ נו ר״פ אל אל[19]
הָאֹבֹ֙ת֙ וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִ֔ים אַל־תְּבַקְשׁ֖וּ לְטָמְאָ֣ה בָהֶ֑ם אֲנִ֖י יְהוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃ כד ס״פ
32 מִפְנֵ֤י שֵׂיבָה֙ תָּק֔וּם וְהָדַרְתָּ֖ פְּנֵ֣י זָקֵ֑ן וְיָרֵ֖אתָ מֵֽאֱלֹהֶ֥יךָ אֲנִ֖י יְהוָֽה[a]׃ כל ליש כת כן
פ 33 וְכִי־ יָג֥וּר[a] אִתְּךָ֖ גֵּ֣ר בְּאַרְצְכֶ֑ם לֹ֥א תוֹנ֖וּ אֹתֹֽו׃ 34 כְּאֶזְרָ֨ח נו בתור[20]. ל ד ג קמ וחד פת[21]
מִכֶּ֜ם יִהְיֶ֤ה לָכֶם֙ הַגֵּ֣ר ׀ הַגָּ֣ר אִתְּכֶ֔ם וְאָהַבְתָּ֥ לֹו֙ כָּמֹ֔וךָ כִּי־גֵרִ֥ים הֱיִיתֶ֖ם ב
בְּאֶ֣רֶץ מִצְרָ֑יִם אֲנִ֖י יְהוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃ 35 לֹא־תַעֲשׂ֥וּ עָ֙וֶל֙ בַּמִּשְׁפָּ֔ט כד ס״פ. ח[22] דגש וכל איוב דכות ב מ א
בַּמְּדָ֖ה בַּמִּשְׁקָ֑ל וּבַמְּשׂוֹרָֽה׃ 36 מֹאזְנֵ֤י צֶ֙דֶק֙ אַבְנֵי־צֶ֣דֶק[a] אֵיפַ֤ת צֶֽדֶק[a] ג דגש[23]. ד דגש[24]. ל
וְהִ֥ין צֶ֛דֶק יִהְיֶ֥ה לָכֶ֖ם אֲנִ֣י יְהוָ֣ה אֱלֹהֵיכֶ֑ם אֲשֶׁר־הוֹצֵ֥אתִי אֶתְכֶ֖ם מֵאֶ֥רֶץ ל

[11]Mm 3132. [12]Mm 2838. [13]Mm 892. [14]Mm 793. [15]Mp sub loco. [16]Mm 1453. [17]Mm 1976. [18]Mm 1245. [19]Mm 3261. [20]Mm 60. [21]Mm 455. [22]Mm 772. [23]Mm 774. [24]Mm 820.

19 [a] G *τὸν νόμον μου* || [b] G *καὶ τὸν ἀμπελῶνά σου* || **20** [a] l frt וְהֻפְדֶּה || [b] ש +לו, G + *αὐτοῖς* || [c] ש sg || **23** [a] G + *ἣν κύριος ὁ θεὸς δίδωσιν ὑμῖν* || **24** [a] ש pl || [b] dl ̊ || [c] ש חל׳ || **26** [a–a] G *ἐπὶ τῶν ὀρέων* cf Ez 18,6.11.15 22,9 || [b] 2 Mss שG ולא || **27** [a] Ms שG[19.314]𝔗𝔙 ולא || [b] שGSC[J] pl || [c] שGSC[J] זקנכם || **28** [a] ש ושרטה cf 21,5 || [b] pc Mss GS + אֱלֹהֵיכֶם cf 12[b] || **32** [a] cf 12[b]; G[54.75](S𝔄) + *ὁ θεός σου* || **33** [a] ש Vrs אתכם || **36** [a–a] > G.

בּ¹² אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם׃ 29 כִּי כָל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכֹּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ 29
ל וחס הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם׃ 30 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי לְבִלְתִּי 30
ל ומל¹³. כד ס״פ עֲשׂוֹת מֵחֻקֹּות הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָהֶם[a] אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ פ פ

סדר קדושים 19 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ 2 דַּבֵּר אֶל־[a]כָּל־עֲדַת[a] בְּנֵי־
כד ס״פ יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדֹושׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
ל וכל קריא אביו ואמו. ט¹. כד ס״פ 3 אִישׁ[a] אִמּוֹ וְאָבִיו[a] תִּירָאוּ וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ 3
ב חס בלישׁ². כד ס״פ 4 אַל־תִּפְנוּ אֶל־הָאֱלִילִם וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה 4
ד. ד³. ל וחס אֱלֹהֵיכֶם׃ 5 וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצֹנְכֶם תִּזְבָּחֻהוּ׃ 5
ג 6 בְּיוֹם זִבְחֲכֶם יֵאָכֵל וּמִמָּחֳרָת וְהַנֹּותָר עַד־יֹום הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ 6
יִשָּׂרֵף׃ 7 וְאִם הֵאָכֹל[a] יֵאָכֵל בַּיֹּום הַשְּׁלִישִׁי פִּגּוּל הוּא לֹא יֵרָצֶה׃ 7
לז 8 וְאֹכְלָיו[a] עֲוֹנוֹ יִשָּׂא כִּי־אֶת־קֹדֶשׁ יְהוָה חִלֵּל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא 8
ב מֵעַמֶּיהָ׃ 9 וּבְקֻצְרְכֶם אֶת־קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פְּאַת 9
שְׂדְךָ לִקְצֹר וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט׃ 10 וְכַרְמְךָ לֹא תְעוֹלֵל וּפֶרֶט 10
כד ס״פ כַּרְמְךָ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
לד פסוק לא ולא ולא⁵. ל 11 לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא־תְכַחֲשׁוּ וְלֹא־תְשַׁקְּרוּ אִישׁ בַּעֲמִיתֹו׃ 12 וְלֹא־ 11 12
ג ר״ם לא ולא ולא⁶ תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לַשָּׁקֶר וְחִלַּלְתָּ[a] אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ[a] אֲנִי יְהוָה[b]׃ 13 לֹא־ 13
יז בתרא⁷ תַעֲשֹׁק אֶת־רֵעֲךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־[a]תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד־בֹּקֶר׃
יז וכל לפני ולפני דכות. ל חס 14 לֹא־תְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ[a] אֲנִי
ו ר״ם לא ולא ולא⁸. ח[b] דגש וכל איוב דכות ב מ א. ל יְהוָה[b]׃ 15 לֹא־תַעֲשׂוּ[a] עָוֶל[b] בַּמִּשְׁפָּט לֹא[b]־תִשָּׂא פְנֵי־דָל וְלֹא 15
ל מל תֶהְדַּר פְּנֵי גָדֹול בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עֲמִיתֶךָ׃ 16 לֹא־תֵלֵךְ רָכִיל[b] בְּעַמֶּיךָ[a] 16
לֹא[b] תַעֲמֹד עַל־דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה[c]׃ 17 לֹא־תִשְׂנָא אֶת־אָחִיךָ 17
ה. ג¹⁰ בִּלְבָבֶךָ הוֹכֵחַ תֹּוכִיחַ אֶת־עֲמִיתֶךָ וְלֹא־[a]תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא׃ 18 לֹא[b]־ 18
ל. ל תִקֹּם[ac] וְלֹא־תִטֹּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי יְהוָה׃

[12]Qoh 3,14. [13]Mm 2640. Cp 19 [1]Mm 3056. [2]Mp contra textum, lectio L plena sicut K^{or}, cf 26,1 et Mp sub loco. [3]Mm 789. [4]Mm 695. [5]Mm 771. [6]Mm 3021. [7]Mm 60. [8]Mm 1245. [9]Mm 772. [10]Mm 773.

30 [a] > 𝔊; 𝔐 בהן ‖ **Cp 19,2** [a–a] > 𝔊 pc Mss; 𝔊* om כל- ‖ **3** [a–a] 𝔊𝔖𝔗^{Ms}𝔙 invers cf 21,2[a–a] ‖ **7** [a] 𝔐 אָכֹל ‖ **8** [a] cf 17,14[c] ‖ **12** [a] 𝔊 pl ‖ [b] 𝔊 + *ὁ θεὸς ὑμῶν*, it 14[b]. 16[c]. 28[b]. 32[a]. 37[a] ‖ **13** [a] mlt Mss 𝔐𝔊𝔗^{Ms}𝔗^{J} וְלֹא ‖ **14** [a] 𝔊 *κύριον τὸν θεόν σου* ‖ [b] cf 12[b]; 𝔖 *'n' 'n'* cf 2[b] ‖ **15** [a] 𝔐 sg ‖ [b] pc Mss 𝔖 וְלֹא ‖ **16** [a] mlt Mss 𝔐 Vrs בעמך ‖ [b] mlt Mss 𝔐^{Mss}𝔖𝔗^{Mss} וְלֹא ‖ [c] cf 12[b] ‖ **17** [a] pc Mss לא ‖ **18** [a–a] > 𝔖 ‖ [b] 𝔊 pr cop ‖ [c] 𝔊 + *σου ἡ χείρ*.

9 אָבִיךָ הִוא׃ ס 9 עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַת־אָבִיךָ אֹו בַת־אִמֶּךָ מוֹלֶדֶת
10 בַּיִת אֹו מוֹלֶדֶת חוּץ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָן׃ ס 10 עֶרְוַת בַּת־בִּנְךָ אֹו נ
11 בַת־בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָן כִּי עֶרְוָתְךָ הֵנָּה׃ ס 11 עֶרְוַת בַּת־ נ
אֵשֶׁת אָבִיךָ[a] מוֹלֶדֶת אָבִיךָ אֲחוֹתְךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃ ס
12 עֶרְוַת אֲחוֹת־אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה[a] שְׁאֵר אָבִיךָ הִוא׃ ס 13 עֶרְוַת
14 אֲחוֹת־אִמְּךָ לֹא תְגַלֶּה כִּי־[a]שְׁאֵר אִמְּךָ הִוא׃ ס 14 עֶרְוַת אֲחִי־
15 אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה[a] אֶל[b]־אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרָב דֹּדָתֶךָ הִוא׃ ס 15 עֶרְוַת ל זקף קמ. ל
16 כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֶּה אֵשֶׁת בִּנְךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃ ס 16 עֶרְוַת
17 אֵשֶׁת־אָחִיךָ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוַת אָחִיךָ הִוא׃ ס 17 עֶרְוַת אִשָּׁה
וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֶּה אֶת־בַּת־בִּנָּהּ וְאֶת־בִּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגַלּוֹת ח״פ
18 עֶרְוָתָהּ[a] שַׁאֲרָה[b] הֵנָּה זִמָּה הִוא 18 וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ לֹא תִקַּח לִצְרֹר ל. נצב. ל
19 לְגַלֹּות עֶרְוָתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ׃ 19 וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ ג בלוש[6]. ב[7]. ב[8]
20 לֹא תִקְרַב לְגַלֹּות עֶרְוָתָהּ׃ 20 וְאֶל־אֵשֶׁת עֲמִיתְךָ לֹא־תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ
21 לְזֶרַע לְטָמְאָה־בָהּ׃ 21 וּמִזַּרְעֲךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר[a] לַמֹּלֶךְ[b] וְלֹא ל
22 תְחַלֵּל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ[c] אֲנִי יְהוָה׃ 22 וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי ע
23 אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הִוא׃ 23 וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְטָמְאָה־בָהּ
24 וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה לִרְבָעָהּ[a] תֶּבֶל הִוא[b]׃ 24 אַל־ נצב. ל
תִּטַּמְּאוּ בְּכָל־אֵלֶּה כִּי בְכָל־אֵלֶּה נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלֵּחַ פ
25 מִפְּנֵיכֶם׃ 25 וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וָאֶפְקֹד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וַתָּקִא הָאָרֶץ אֶת־ ג. ל וחס
26 יֹשְׁבֶיהָ׃ 26 וּשְׁמַרְתֶּם אַתֶּם[a] אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ ע[10]
27 מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם׃ 27 כִּי אֶת־כָּל־ יב בחור
28 הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל[a] עָשׂוּ אַנְשֵׁי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ׃ ח לשון חול[11]. ג
28 וְלֹא־תָקִיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטַמַּאֲכֶם אֹתָהּ[a] כַּאֲשֶׁר קָאָה[b] אֶת־הַגּוֹי[b] ב. ל

[5]Mm 768. [6]Mm 769. [7]Mm 2848. [8]Mm 3924. [9]Mm 776. [10]Mm 770. [11]Mm 119.

9 [a] nonn Mss 𝔐𝔊𝔖 תה– ‖ **11** [a] 𝔊 + *οὐκ ἀποκαλύψεις* = לא תגלה, it aliqui codd teste R. Elia Karaeo ‖ **12** [a] pc Mss 𝔊𝔖𝔙 + כִּי, it 14[a] ‖ **13** [a] > pc Mss 𝔐 ‖ **14** [a] cf 12[a] ‖ [b] nonn Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗[Ms]𝔗[J] ע ואל ‖ **17** [a] 𝔊𝔖 suff 3 pl f = תָן– ‖ [b] 𝔊 *οἰκεῖαι γάρ σου*; l prb שְׁאֵרָה ‖ **21** [a] 𝔐 יד– cf 𝔊 *λατρεύειν* ‖ [b] 𝔊 *ἄρχοντι*, α′σ′θ′ *τῷ Molox*, 𝔖 *(b)nwkrjt'* mulier aliena, it 20,2[c].3[a].4[a] ‖ [c] 𝔊 *τὸ ἅγιον* cf 20,3 22,2.32 ‖ **23** [a] cf עֲשָׂ– 20,16 ‖ [b] 𝔐𝔖𝔗[Ms]𝔗[J] היא ‖ **26** [a] > pc Mss 𝔐𝔊𝔖𝔙 ‖ **27** [a] 𝔐 האלה ‖ **28** [a] l frt paenultimam acutam (3 f pf) ‖ [b] 𝔊𝔖𝔗 pl cf 24.

ל זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִם אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹּאת
ב חד חס וחד מל . י10 לָהֶם לְדֹרֹתָם׃ 8 וַאֲלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית[a] יִשְׂרָאֵל 8
וּמִן־הַגֵּר אֲשֶׁר־יָגוּר בְּתוֹכָם[b] אֲשֶׁר־יַעֲלֶה[c] עֹלָה אוֹ־זָבַח׃ 9 וְאֶל־ 9
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יְבִיאֻנּוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרֵת הָאִישׁ הַהוּא
ב כתפ . י10 מֵעַמָּיו׃ 10 [a]וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית[b] יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם[c] 10
ד11 אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם[d] וְנָתַתִּי פָנַי בַּנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי
ג . ב פסוק דמתפ12 אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ׃ 11 כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם[a] הוּא וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם 11
עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר׃
12 עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר 12
יב בתור . ב בתפ תַּגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם׃ ס 13 וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי[a] יִשְׂרָאֵל 13
ל וּמִן־הַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם[b] אֲשֶׁר יָצוּד צַיִד חַיָּה אוֹ־עוֹף אֲשֶׁר יֵאָכֵל
ב פסוק דמתפ13 וְשָׁפַךְ[a] אֶת־דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בֶּעָפָר׃ 14 כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמוֹ בְנַפְשׁ[a] 14
הוּא[b] וָאֹמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דַּם כָּל־בָּשָׂר לֹא תֹאכֵלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־
ג14 בָּשָׂר דָּמוֹ הוּא כָּל־אֹכְלָיו[c] יִכָּרֵת׃ 15 וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל 15
ט15 וכל במדבר דכות נְבֵלָה וּטְרֵפָה בָּאֶזְרָח וּבַגֵּר וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־
ה ד פת וחד קמ16 . יז הָעֶרֶב וְטָהֵר׃ [a]16 וְאִם לֹא יְכַבֵּס וּבְשָׂרוֹ לֹא יִרְחָץ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ׃ פ 16

18 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל סוהי
כד ס״פ וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ 3 כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר 3
מז פסוק לא לא לא . ג1 יְשַׁבְתֶּם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם
ג2 . ח3 שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ׃ 4 אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־ 4
כד ס״פ חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לָלֶכֶת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ 5 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־ 5
חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וָחַי[a] בָּהֶם אֲנִי יְהוָה׃[b]
ס 6 אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה 6
ב כל אתנח וס״פ כת כן אֲנִי יְהוָה׃ ס 7 עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה אִמְּךָ הִוא 7
לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃ ס 8 עֶרְוַת אֵשֶׁת־אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה עֶרְוַת 8

10 Mm 764. 11 Mm 2825. 12 Mm 765. 13 Mm 765. 14 Mm 766. 15 Mm 734. 16 Mm 662. Cp 18 1 Mm 2598. 2 Mm 818. 3 Mm 2786. 4 Mm 767.

8 [a] cf 3[a] || [b] 2 Mss 𝔊𝔖𝔙 בָּכֶם–, it 10[c] || [c] 𝔐𝔊 יעשה cf 9 || 10 [a] 𝔗 om 10–12 (homark) || [b] cf 3[a] || [c] cf 8[b] || [d] > 2 Mss 𝔖𝔙 || 11 [a] 𝔊 *αἷμα αὐτοῦ* cf 14 || 13 [a] pc Mss 𝔐𝔗[J] מבית ut 3 || [b] 𝔐[Mss]𝔊𝔖𝔗[Mss]𝔗[J] 𝔙 בָּכֶם– || 14 [a] > 𝔊𝔖𝔙 || [b] 𝔗 היא || [c] 𝔐𝔊 𝔖𝔗𝔗[J] לוֹ–, it 19,8[a] || 15 [a] > 𝔐 || Cp 18,5 [a] 𝔐 וְחָיָה || [b] 𝔊 + *ὁ θεὸς ὑμῶν*.

בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ[c] בָּאֵשׁ אֶת־עֹרֹתָם וְאֶת־
28 בְּשָׂרָם וְאֶת־פִּרְשָׁם׃ 28 וְהַשֹּׂרֵף אֹתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ
29 בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה׃ 29 וְהַיְתָה[a] לָכֶם לְחֻקַּת ז מל בתור
עוֹלָם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תְּעַנּוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־ ג25
30 מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם׃ 30 כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יב בתור. ו26
יְכַפֵּר[a] עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ׃
31 שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הִוא[a] לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם׃ יא כת י בתור
32 וְכִפֶּר[a] הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמְשַׁח[b] אֹתוֹ וַאֲשֶׁר יְמַלֵּא[c] אֶת־יָדוֹ לְכַהֵן תַּחַת ז27
33 אָבִיו וְלָבַשׁ אֶת־בִּגְדֵי הַבָּד בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ׃ 33 וְכִפֶּר[a] אֶת־מִקְדַּשׁ
הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יְכַפֵּר וְעַל[a] הַכֹּהֲנִים וְעַל־ ח. ד28. ל29
34 כָּל־עַם הַקָּהָל יְכַפֵּר׃ 34 וְהָיְתָה־זֹּאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר
עַל־בְּנֵי[a] יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטֹּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ[a] כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה ל30. ט בלישׁ וכל בחטאתם ובחטאתם דכורת31
אֶת־מֹשֶׁה׃ פ

ס(ד) 17 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־
בָּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה יז מל בתור1
3 לֵאמֹר׃ 3 אִישׁ אִישׁ מִבֵּית[a] יִשְׂרָאֵל[b] אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֵז ז2. 1
4 בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃ 4 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא ב3. ה4. לב5
הֱבִיאוֹ[a] לְהַקְרִיב[b] קָרְבָּן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ
5 הַהוּא[c] דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת[d] הָאִישׁ הַהוּא[cd] מֵקֶרֶב עַמּוֹ׃ 5 לְמַעַן אֲשֶׁר ב זקף קמ. ג
יָבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה ס6. יד מסרק על אל אל7
וְהֵבִיאָם לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים ג ב מל וחד חס8
6 לַיהוָה אוֹתָם׃ 6 וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת־הַדָּם עַל־מִזְבַּח[a] יְהוָה[b] פֶּתַח אֹהֶל לט מל בתור
7 מוֹעֵד וְהִקְטִיר הַחֵלֶב[c] לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃ 7 וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־ יז9

25 Mm 2558. 26 Mm 53. 27 Mm 706. 28 Mm 760. 29 Mm 761. 30 Mm 762. 31 Mm 759 et Mm 929. Cp 17 1 Mm 250. 2 Mm 764. 3 Mm 3332. 4 Mm 694. 5 Mm 319. 6 Mm 501. 7 Mm 4093. 8 Mm 763. 9 Mm 574.

27 [c] 𝔐 sg ‖ 29 [a] 𝔊 + τοῦτο cf 34 et 𝔗𝔙 ‖ 30 [a] 𝔖 nṯḥs', l frt יְכַפֵּר cf 𝔙 expiatio erit ‖ 31 [a] 𝔠𝔐𝔗𝔍 הוא 𝔊 ‖ 32 [a] 𝔐𝔊 יכפר ‖ [b] 𝔊 pl; 𝔖𝔙 pass ‖ [c] 𝔊 pl ‖ 33 [a] pc Mss Or 𝔐 על ‖ 34 [a] 𝔊 (ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ) ποιηθήσεται; 𝔖 pl ‖ Cp 17,3 [a] Ms 𝔊 מבני ut 13, it 8a.10b ‖ [b] 𝔊* + ἢ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν cf 16,29 17,8.10.13 ‖ 4 [a] 𝔐𝔊 + לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ עֹלָה אוֹ שְׁלָמִים לַיהוה לִרְצוֹנְכֶם לְרֵיחַ נִיחֹחַ וְיִשָּׁחֲטוּ בַחוּץ וְאל־ פתח אהל מועד לא הביאו ‖ [b] 𝔐 בוֹ – ‖ [c–c] > 𝔠 (homtel) ‖ [d–d] 𝔊 ἡ ψυχὴ ἐκείνη (cf 22,3) et tum τοῦ λαοῦ αὐτῆς pro עמו ‖ 6 [a] 𝔊 τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ ἀπέναντι ‖ [b] 𝔐 + אשר ‖ [c] > 𝔠.

יְהוָה וּמִלֹּא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת׃ 13 וְנָתַן
אֶת־הַקְּטֹרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכִסָּה עֲנַן הַקְּטֹרֶת אֶת־הַכַּפֹּרֶת
אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת וְלֹא יָמוּת׃ 14 וְלָקַח מִדַּם הַפָּר וְהִזָּה בְאֶצְבָּעוֹ
עַל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת קֵדְמָה וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת יַזֶּה שֶׁבַע־פְּעָמִים מִן־הַדָּם
בְּאֶצְבָּעוֹ׃ 15 וְשָׁחַט אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וְהֵבִיא אֶת־דָּמוֹ
אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וְעָשָׂה אֶת־דָּמוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדַם הַפָּר וְהִזָּה
אֹתוֹ עַל־הַכַּפֹּרֶת וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת׃ 16 וְכִפֶּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטֻּמְאֹת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל־חַטֹּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן
אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם׃ 17 וְכָל־אָדָם לֹא־יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ
לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל־קְהַל
יִשְׂרָאֵל׃ 18 וְיָצָא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה וְכִפֶּר עָלָיו וְלָקַח
מִדַּם הַפָּר וּמִדַּם הַשָּׂעִיר וְנָתַן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ 19 וְהִזָּה
עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ מִטֻּמְאֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ 20 וְכִלָּה מִכַּפֵּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
וְהִקְרִיב אֶת־הַשָּׂעִיר הֶחָי׃ 21 וְסָמַךְ אַהֲרֹן אֶת־שְׁתֵּי יָדָו עַל רֹאשׁ
הַשָּׂעִיר הֶחָי וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־
פִּשְׁעֵיהֶם לְכָל־חַטֹּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשִׁלַּח בְּיַד־
אִישׁ עִתִּי הַמִּדְבָּרָה׃ 22 וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנֹתָם אֶל־אֶרֶץ
גְּזֵרָה וְשִׁלַּח אֶת־הַשָּׂעִיר בַּמִּדְבָּר׃ 23 וּבָא אַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד
וּפָשַׁט אֶת־בִּגְדֵי הַבָּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם׃
24 וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַמַּיִם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וְיָצָא וְעָשָׂה
אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־עֹלַת הָעָם וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד הָעָם׃ 25 וְאֵת חֵלֶב

ג 12. 13. ב
ד 14. ב
ח מל בתור 15
יו וכל לפני ולפני דכות. ב 16
יג פסוק את את בטיס
יו וכל לפני ולפני דכות
ל. ט בליש וכל בחטאתם ובחטאתם דכות. ה 17
לז. ל
ט 18
ו. ל
יא 20. ג מנה בתור. יח פסוק את ראת ואת את. ח. ד 22
יד חד מן ה כת חס ק
ב. ד חס
ט בליש וכל בחטאתם ובחטאתם דכות 17
יב 23. יז
ל. יז ר״פ
ב
כד 24
ל
ז מל בתור. ב
ג

12 Mm 1745. 13 Mm 580. 14 Mm 758. 15 Mm 556. 16 Jes 52,15. 17 Mm 759 et Mm 929. 18 Mm 583. 19 Mm 704. 20 Mm 1385. 21 Mm 304. 22 Mm 760. 23 Mm 757. 24 וחד את חלב Gn 45,18.

15 a G + ἔνάντι κυρίου || b–b G ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτοῦ || 17 a G*(S) + υἱῶν || 19 a v 19 > C || 20 a G + καὶ περὶ τῶν ἱερέων καθαριεῖ || 21 a > C || 24 a G + καὶ περὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ || b G + ὡς περὶ τῶν ἱερέων || 26 a G τὸν διεσταλμένον εἰς ἄφεσιν, S ut 8a || 27 a–a > C (homtel) || b C + לעם.

29 טָהֳרָה מִזּוֹבָהּ וְסָפְרָה לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחַר תִּטְהָר׃ 29 וּבַיּוֹם ל
ל16. לס מל בתור׳ הַשְּׁמִינִי תִּקַּח־לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהֵבִיאָה אוֹתָם אֶל־
30 הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ 30 וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת
וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה וְכִפֶּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזּוֹב טֻמְאָתָהּ׃ ל17
31 וְהִזַּרְתֶּם[a] אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאָתָם וְלֹא יָמֻתוּ בְּטֻמְאָתָם בְּטַמְּאָם ל.ב.ל
32 אֶת־מִשְׁכָּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם׃ 32 זֹאת תּוֹרַת הַזָּב וַאֲשֶׁר תֵּצֵא ל18. ל
33 מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת־זֶרַע לְטָמְאָה־בָהּ׃ 33 וְהַדָּוָה בְּנִדָּתָהּ וְהַזָּב אֶת־זוֹבוֹ ל
לַזָּכָר וְלַנְּקֵבָה וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טְמֵאָה׃ פ צ ל19

פרש 16 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן בְּקָרְבָתָם[a] ו בתור׳. ג בטע
2 לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמֻתוּ׃ 2 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן אָחִיךָ
וְאַל־יָבֹא בְכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת [a]אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת[a] אֲשֶׁר עַל־הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת׃ 3 בְּזֹאת ב.ד3 ב1. ט2 וכל צורת הבית הכוות ב מ ד
3 יָבֹא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּפַר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה׃ ב4
4 [a]כְּתֹנֶת־בַּד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנְסֵי־בַד יִהְיוּ עַל־בְּשָׂרוֹ וּבְאַבְנֵט בַּד ל זקף קמ6
יַחְגֹּר וּבְמִצְנֶפֶת בַּד יִצְנָף בִּגְדֵי־קֹדֶשׁ הֵם וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת־[b]בְּשָׂרוֹ ל.ב.ג7
5 וּלְבֵשָׁם׃ 5 וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־שְׂעִירֵי עִזִּים לְחַטָּאת ל
6 וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה׃ 6 וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֶּר
7 בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ׃ 7 וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם וְהֶעֱמִיד אֹתָם לִפְנֵי
8 יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ 8 וְנָתַן אַהֲרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם גּוֹרָלוֹת ל חס9
9 גּוֹרָל אֶחָד לַיהוָה וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל׃[a] 9 וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־ ב2
10 הַשָּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַיהוָה וְעָשָׂהוּ חַטָּאת׃ 10 וְהַשָּׂעִיר ל
אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַעֲזָאזֵל[a] יָעֳמַד־[b]חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו ל.ג10
11 לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל[a] הַמִּדְבָּרָה׃ 11 וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־פַּר [a]יב11
הַחַטָּאת [b]אֲשֶׁר־לוֹ[b] וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת־פַּר הַחַטָּאת
12 אֲשֶׁר־לוֹ׃ 12 וְלָקַח מְלֹא־[a]הַמַּחְתָּה גַּחֲלֵי־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי

16 Mm 4173 א. 17 Mm 746. 18 Mm 756. 19 Mm 1710. Cp 16 1 2 Ch 23,6. 2 Mm 3937. 3 Mm 405. 4 2 Ch 13,9. 5 Mp sub loco. 6 Mm 563. 7 Mm 942. 8 Mm 4119 contra textum. 9 Jes 17,14. 10 Mm 745. 11 Mm 757.

31 [a] prb l c ωS והזהרתם, G καὶ εὐλαβεῖς ποιήσετε || Cp 16,1 [a] G(ΣΘV) ἐν τῷ προσάγειν αὐτοὺς πῦρ ἀλλότριον, ex Nu 3,4 || 2 [a–a] > C (homtel) || 4 [a] ωGS וכ׳ || [b] ωG + כל || 8 [a] G τῷ ἀποπομπαίῳ, S l'zz'jl cf 10[a].26[a] || 10 [a] GS sim ac 8[a] || [b] G στήσει αὐτόν = וְיַעֲמֵד אֹתוֹ || 11 [a] > C || [b–b] G[BA] τὸν αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ μόνον.

בְּנִדָּיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 11 וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע־בּוֹ הַזָּב 11
ד. ט⁶ ד מנה בעינ וכל במדבר דכות ב מ ב
וְיָדָיו[a] לֹא־שָׁטַף בַּמַּיִם וְכִבֶּס[b] בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃
ה⁷ 12 וּכְלִי־חֶרֶשׂ אֲשֶׁר־יִגַּע־בּוֹ הַזָּב יִשָּׁבֵר [a]וְכָל־כְּלִי־[a]עֵץ יִשְׁטֹף בַּמָּיִם׃ 12
ל. ט⁶ ד מנה בעינ וכל במדבר דכות ב מ ב
וְכִי־יִטְהַר הַזָּב מִזּוֹבוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטָהֳרָתוֹ וְכִבֶּס בְּגָדָיו 13
ו. ז רפ⁹
וְרָחַץ [a]בְּשָׂרוֹ בְּמַיִם חַיִּים[a] וְטָהֵר׃ 14 וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לוֹ שְׁתֵּי 14
תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וּבָא[a] | לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּנְתָנָם
ו¹⁰ אֶל־הַכֹּהֵן׃ 15 וְעָשָׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד[a] עֹלָה וְכִפֶּר 15
עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזּוֹבוֹ׃ ס 16 וְאִישׁ כִּי־תֵצֵא מִמֶּנּוּ 16
ז. יא ח ומסרק וכל וכל ומילה חדה בינית וחד מן י ר״פ וכל ומ״פ וכל
שִׁכְבַת־זָרַע וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 17 וְכָל־ 17
ל. ב
בֶּגֶד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יִהְיֶה עָלָיו שִׁכְבַת־זָרַע וְכֻבַּס בַּמַּיִם וְטָמֵא
כב עַד־הָעָרֶב׃ פ 18 וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ[a] אֹתָהּ שִׁכְבַת־זָרַע 18
כב וְרָחֲצוּ בַמַּיִם וְטָמְאוּ עַד־הָעָרֶב׃ 19 וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה 19
ב זֹבָהּ בִּבְשָׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ וְכָל־הַנֹּגֵעַ בָּהּ יִטְמָא עַד־
י ר״פ וכל ומ״פ וכל
הָעָרֶב׃ 20 וְכֹל[a] אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדָּתָהּ יִטְמָא וְכֹל אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב 20
עָלָיו יִטְמָא׃ 21 וְכָל־הַנֹּגֵעַ בְּמִשְׁכָּבָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא 21
עַד־הָעָרֶב׃ 22 וְכָל־הַנֹּגֵעַ [a]בְּכָל־כְּלִי[b] אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו[a] יְכַבֵּס 22
בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 23 וְאִם עַל־הַמִּשְׁכָּב הוּא[a] אֲוֹ 23
ב. ח חס¹²
עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־הִוא יֹשֶׁבֶת־עָלָיו בְּנָגְעוֹ־בוֹ יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃
יד רפ¹³. ב 24 וְאִם שָׁכֹב יִשְׁכַּב אִישׁ[a] אֹתָהּ וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו וְטָמֵא[b] שִׁבְעַת יָמִים 24
כב ב מנה בטע וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא׃ פ 25 וְאִשָּׁה כִּי־יָזוּב סַ״נ 25
זוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֶת־נִדָּתָהּ אוֹ כִי־תָזוּב עַל־נִדָּתָהּ כָּל־
יג פסוק כל כל וכל
יְמֵי זוֹב טֻמְאָתָהּ כִּימֵי נִדָּתָהּ תִּהְיֶה טְמֵאָה הִוא׃ 26 כָּל[a]־הַמִּשְׁכָּב 26
נ. ב
אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יְמֵי זוֹבָהּ כְּמִשְׁכַּב נִדָּתָהּ יִהְיֶה־לָּהּ וְכָל־
ב¹⁴. ג מל¹⁵
הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטֻמְאַת נִדָּתָהּ׃ 27 וְכָל[a]־הַנֹּגֵעַ 27
טֶ⁶ ד מנה בעינ וכל במדבר דכות ב מ ב
בָּם[b] יִטְמָא וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 28 וְאִם־ 28

⁶Mm 734. ⁷Mm 945. ⁸Mm 752. ⁹Mm 753. ¹⁰Mm 743. ¹¹Mm 754. ¹²Mm 2184. ¹³Mm 174. ¹⁴Ez 36,17. ¹⁵Mm 755.

11 [a] pc Mss 𝔐 וידו ‖ [b] 𝔐𝔊S ut 8[a] ‖ **12** [a–a] Ms 𝔊V וכלי ‖ **13** [a] > $\mathfrak{G}^{BA}$ ‖ **14** [a] $\mathfrak{G}(\mathfrak{SC}^{J})$ *καὶ οἴσει αὐτά* = וְהֵבִיאָם cf 29 ‖ **15** [a] 𝔐𝔊S𝔗𝔗^{J} ואחד ‖ **18** [a] 𝔐 אִשָּׁה, it 24[a] ‖ **22** [a–a] > 𝔗 ‖ [b] 𝔐𝔗𝔗^{J} הַכלי ‖ **23** [a] 𝔐 היא ‖ **24** [a] cf 18[a] ‖ [b] 𝔐 יטמא ‖ **26** [a] pc Mss $\mathfrak{G}$*S𝔗^{J} וכל ‖ **27** [a] 2 Mss $\mathfrak{G}$ om cop ‖ [b] pc Mss $\mathfrak{G}$ בה.

47 הַבַּ֔יִת כָּל־יְמֵ֥י הִסְגִּ֖יר אֹתֹ֑ו יִטְמָ֕א עַד־הָעֶ֖רֶב׃ 47 וְהַשֹּׁכֵ֥ב בַּבַּ֖יִת יְכַבֵּ֥ס
48 אֶת־בְּגָדָ֑יו[a] וְהָאֹכֵ֥ל בַּבַּ֖יִת יְכַבֵּ֥ס אֶת־בְּגָדָֽיו׃[a] 48 וְאִם־בֹּ֣א יָבֹ֗א הַכֹּהֵן ל
וְרָאָה֙ וְהִנֵּ֣ה לֹא־פָשָׂ֔ה[a] הַנֶּ֖גַע בַּבַּ֑יִת אַחֲרֵ֤י הִטַּח֙ אֶת־הַבַּ֔יִת וְטָהֵ֥ר ג בעי׳. ב ול חס
הַכֹּהֵ֖ן אֶת־הַבַּ֣יִת כִּי־נִרְפָּ֥א הַנָּֽגַע׃ 49 וְלָקַ֣ח[b] לְחַטֵּ֣א אֶת־הַבַּ֔יִת שְׁתֵּ֥י ל
49
50 צִפֳּרִ֑ים[b] וְעֵ֣ץ אֶ֔רֶז וּשְׁנִ֥י תֹולַ֖עַת וְאֵזֹֽב׃ 50 וְשָׁחַ֥ט אֶת־הַצִּפֹּ֖ר הָאֶחָ֑ת
51 אֶל־כְּלִי־חֶ֕רֶשׂ עַל־מַ֖יִם חַיִּֽים׃ 51 וְלָקַ֞ח אֶת־עֵ֧ץ הָאֶ֣רֶז[a] וְאֶת־הָאֵזֹ֗ב ו35
וְאֶת־ שְׁנִ֤י הַתֹּולַעַת֙[a] וְאֶת־ הַצִּפֹּ֔ר הַחַיָּ֖ה וְטָבַ֣ל אֹתָ֑ם[b] בְּדַ֣ם הַצִּפֹּ֔ר ג36
52 הַשְּׁחוּטָ֖ה וּבַמַּ֣יִם הַחַיִּ֑ים וְהִזָּ֥ה אֶל־הַבַּ֖יִת שֶׁ֥בַע פְּעָמִֽים׃ 52 וְחִטֵּ֥א אֶת־ ב חד מל וחד חס. ל
הַבַּ֛יִת בְּדַ֥ם הַצִּפֹּ֖ור וּבַמַּ֣יִם הַחַיִּ֑ים וּבַצִּפֹּ֣ר הַחַיָּ֔ה וּבְעֵ֥ץ הָאֶ֖רֶז וּבָאֵזֹֽב׃[a] ט מל בתור. ל
53 וּבִשְׁנִ֣י הַתֹּולָ֑עַת׃[a] 53 וְשִׁלַּ֤ח אֶת־הַצִּפֹּר֙ הַחַיָּ֔ה אֶל־מִח֥וּץ לָעִ֖יר אֶל־ ט37 וכל צורת הבית דכות׳ ב מ ד
54 פְּנֵ֣י הַשָּׂדֶ֑ה וְכִפֶּ֥ר עַל־הַבַּ֖יִת וְטָהֵֽר׃ 54 זֹ֣את הַתֹּורָ֗ה לְכָל־נֶ֙גַע֙ הַצָּרַ֔עַת ז וכל מלכים וישעיה דכות׳ ב מ ד. ג38
55 וְלַנָּ֖תֶק׃ 55 וּלְצָרַ֥עַת הַבֶּ֖גֶד וְלַבָּֽיִת׃ 56 וְלַשְּׂאֵ֥ת וְלַסַּפַּ֖חַת וְלַבֶּהָֽרֶת׃ ל. יד פסוק בתור39. ל חד מן יד38 פסוק
56 בתור. ל. ל
57 לְהֹורֹ֥ת[a] בְּיֹ֖ום הַטֻּמְאָ֣ה וּבְיֹ֑ום הַטָּהֳרָ֔ה זֹ֥את תֹּורַ֖ת הַצָּרָֽעַת׃ ס ה חס
ס(יג) 15 1 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה וְאֶל־אַהֲרֹ֖ן לֵאמֹֽר׃ 2 דַּבְּר֣וּ[a] אֶל־ יא1. ג ר״פ בתור2
בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וַאֲמַרְתֶּ֣ם[a] אֲלֵהֶ֔ם אִ֣ישׁ אִ֔ישׁ[b] כִּֽי־יִהְיֶ֥ה זָ֖ב מִבְּשָׂרֹ֑ו זוֹבֹֽו ב
3 טָמֵ֥א הֽוּא׃ 3 וְזֹ֣את תִּהְיֶ֤ה[a] טֻמְאָתֹו֙ בְּזוֹבֹ֔ו רָ֚ר בְּשָׂרֹ֔ו אֶת־זוֹבֹ֖ו אֹ֣ו כה יו3 מנה ר״פ. ל
4 הֶחְתִּ֥ים בְּשָׂרֹ֖ו מִזּוֹבֹ֑ו[b] טֻמְאָתֹ֖ו הִֽוא׃ 4 כָּל־[a]הַמִּשְׁכָּ֣ב אֲשֶׁר־ יִשְׁכַּ֣ב ל
5 עָלָ֣יו הַזָּ֔ב יִטְמָ֖א וְכָל־הַכְּלִ֣י אֲשֶׁר־יֵשֵׁ֥ב עָלָ֖יו יִטְמָֽא׃ 5 וְאִ֣ישׁ אֲשֶׁר ב
6 יִגַּ֔ע בְּמִשְׁכָּבֹ֖ו יְכַבֵּ֣ס בְּגָדָ֑יו וְרָחַ֤ץ בַּמַּ֙יִם֙ וְטָמֵ֣א עַד־הָעָ֔רֶב׃ 6 וְהַיֹּשֵׁ֕ב ב
עַל־הַכְּלִ֖י אֲשֶׁר־יֵשֵׁ֣ב עָלָ֑יו הַזָּ֔ב יְכַבֵּ֣ס בְּגָדָ֔יו וְרָחַ֥ץ בַּמַּ֖יִם וְטָמֵ֥א עַד־ חצי הספר בפסוקים ג בתור
7 הָעָֽרֶב׃ 7 וְהַנֹּגֵ֕עַ בִּבְשַׂ֖ר הַזָּ֑ב יְכַבֵּ֣ס בְּגָדָ֔יו וְרָחַ֥ץ בַּמַּ֖יִם וְטָמֵ֥א עַד־
8 הָעָֽרֶב׃ 8 וְכִֽי־יָרֹ֥ק הַזָּ֛ב בַּטָּהֹ֖ור וְכִבֶּ֣ס[a] בְּגָדָ֑יו וְרָחַ֥ץ בַּמַּ֖יִם וְטָמֵ֥א ג ב חס וחד מל׳. ס8 ד מנה בעי׳ וכל במדבר דכות׳ ב מ ב
9 עַד־הָעָֽרֶב׃ 9 וְכָל־[a]הַמֶּרְכָּ֛ב אֲשֶׁר־יִרְכַּ֥ב עָלָ֖יו הַזָּ֥ב יִטְמָֽא׃[b] 10 וְכָל־
10
הַנֹּגֵ֕עַ בְּכֹ֖ל אֲשֶׁר־יִהְיֶ֣ה תַחְתָּ֑יו יִטְמָ֥א עַד־הָעֶ֖רֶב וְהַנֹּשֵׂ֣א אֹותָ֔ם יְכַבֵּ֥ס ל מל. לט מל בתור

35 Mm 739. 36 Mm 740. 37 Mm 3937. 38 Mm 738. 39 Mm 750. Cp 15 1 Mm 852. 2 Mm 719. 3 Mm 856. 4 Mm 751. 5 Mm 734.

47 a G + *καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας* || 48 a cf 44a || 49 a ɯ pl || b G* + *ζῶντα καθαρά* cf 4 || 51 a–a ɯG invers ut 49 || b GBA *αὐτό* = אתה || 52 a–a ɯ invers || 57 a pc Mss GS וּל׳ || Cp 15,2 a G sg || b–b G *ᾧ ἐὰν γένηται ῥύσις* || 3 a G *ὁ νόμος* cf 32 || b ɯG + טמא הוא כל־ימי־זוב בשרו או החתים בשרו מזובו || 4 a pc Mss S וְכָל || 8 a ɯGSCMs יכבס cf 11b || 9 a > C 1o, 2o ישכב || b G + *ἕως ἑσπέρας*.

29 הָאָשָׁם׃ 29 וְהַנּוֹתָר מִן־הַשֶּׁמֶן[a] אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ
ו20 הַמִּטַהֵר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה׃ 30 וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתֹּרִים 30
ד21 וכל לשון ארמי וכל ד״ה דכות׳ ב מ ז. ד ר״פ את את ואת22 אֹו מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה מֵאֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ׃ 31 [a]אֶת אֲשֶׁר־תַּשִּׂיג יָדוֹ[a] אֶת־ 31
ד23 . ה24 בטע בסיפ וחד מן ח בטע דין. ג הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וְכִפֶּר הַכֹּהֵן[b] עַל־
ל הַמִּטַהֵר לִפְנֵי יְהוָה׃ 32 זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נֶגַע צָרָעַת אֲשֶׁר לֹא־ 32
פ תַשִּׂיג יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ׃
ו25א ס״פ 33 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ 34 כִּי תָבֹאוּ אֶל־ ס״פ
אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לַאֲחֻזָּה וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ
ז ר״פ . ל . ב26 אֲחֻזַּתְכֶם׃ 35 וּבָא אֲשֶׁר־לֹו הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כְּנֶגַע נִרְאָה לִי 35
ג מסורק את את את בסיפ בַּבָּיִת׃ 36 וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּפִנּוּ אֶת־הַבַּיִת בְּטֶרֶם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאֹות 36
ב אֶת־הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחַר[a] כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאֹות
ל אֶת־הַבָּיִת׃ 37 וְרָאָה[a] אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבַּיִת שְׂקַעֲרוּרֹת 37
ל . ל . ד27 יְרַקְרַקֹּת אֹו אֲדַמְדַּמֹּת וּמַרְאֵיהֶן שָׁפֵל מִן־הַקִּיר׃ 38 וְיָצָא הַכֹּהֵן 38
מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת־הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים׃ 39 וְשָׁב 39
ג בעינ הַכֹּהֵן בַּיֹּום הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה[a] וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבָּיִת׃ 40 וְצִוָּה 40
ל . ה28 הַכֹּהֵן וְחִלְּצוּ אֶת־הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וְהִשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל־
ה29 . ל וחס מִחוּץ לָעִיר אֶל־מָקֹום טָמֵא׃ 41 וְאֶת־הַבַּיִת יַקְצַע[a] מִבַּיִת סָבִיב 41
ל וְשָׁפְכוּ אֶת־הֶעָפָר[b] אֲשֶׁר הִקְצוּ[bc] אֶל־מִחוּץ לָעִיר אֶל־מָקֹום טָמֵא׃
ד30 42 וְלָקְחוּ אֲבָנִים[a] אֲחֵרֹות[b] וְהֵבִיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעָפָר אַחֵר 42
ל קמ . ל31 יִקָּח[c] וְטָח אֶת־הַבָּיִת׃ 43 וְאִם־יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחַר[a] חִלַּץ[b] 43
ב . יז ר״פ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הִקְצוֹת[c] אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הִטֹּחַ׃ 44 וּבָא 44
ג בעינ הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה[a] הַנֶּגַע בַּבַּיִת צָרַעַת מַמְאֶרֶת[b] הִוא[c] בַּבַּיִת
ה מסורק את את ראת . ה32 . ד דקדמין לעצים33 . ב טָמֵא הוּא׃ 45 וְנָתַץ[a] אֶת־הַבַּיִת אֶת־אֲבָנָיו וְאֶת־עֵצָיו וְאֵת כָּל־עֲפַר 45
ב34 הַבָּיִת וְהוֹצִיא[b] אֶל־מִחוּץ לָעִיר אֶל־מָקֹום טָמֵא׃ 46 וְהַבָּא[c] אֶל־ 46

20 Mm 745. 21 Mm 665. 22 Mm 2599. 23 Mm 746. 24 Mm 747. 25 Mm 852. 26 Jer 31,3. 27 Mm 302. 28 Mm 640. 29 Mm 748. 30 Mm 749. 31 Mm 2172. 32 וחד ואת אבניו Sach 5,4. 33 Mm 4157. 34 2 Ch 23,7.

29 [a–a] 𝔐 בַּשֶּׁמֶן ‖ **31** [a–a] > 𝔊𝔖, dl (dttg) ‖ [b] > 𝔐 ‖ **36** [a] 𝔐 בְּרֵי cf 43[a] ‖ **37** [a] 𝔐𝔊[Mmin] 𝔗𝔈[J] הכהן ‖ **39** [a] 𝔊 + *τὴν οἰκίαν* ‖ **41** [a] 𝔐𝔊𝔖𝔗𝔈[J] pl ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c] 𝔐 הקיצו; l prb הִקְצִעוּ cf 𝔊[Mss]𝔖𝔗𝔈[J] et 43[c] ‖ **42** [a] 𝔊 + *ἀπεξυσμένους* ‖ [b] 𝔊[BA] *στερεούς*. ‖ [c] 𝔐𝔊 pl ‖ **43** [a] cf 36[a] ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔗𝔈[J]) *τὸ ἐξελεῖν* = חֵלֵץ, 𝔐 חִלְּצוּ ‖ [c] crrp; 𝔊(𝔖𝔗𝔈[J]) *τὸ ἀποξυσθῆναι* (ad inf cf הטוח), l הִקְצִיעַ cf 41[c] ‖ **44** [a] 𝔐 פרח, it 48[a] ‖ [b] cf 13,51[a] ‖ [c] > 𝔐 ‖ **45** [a] 𝔐𝔊𝔖𝔗𝔈[J] pl ‖ [b] 𝔐𝔊𝔖 pl.

13 אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃ 13 וְשָׁחַט אֶת־הַכֶּבֶשׂ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט[a]
אֶת־הַחַטָּאת וְאֶת־הָעֹלָה בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כַּחַטָּאת הָאָשָׁם[b] הוּא ג[9]
14 לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא׃ 14 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הָאָשָׁם וְנָתַן הַכֹּהֵן[a] ט[9] י[1]
עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטַהֵר הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלוֹ ח[11]. כה
15 הַיְמָנִית׃ 15 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלּוֹג הַשָּׁמֶן וְיָצַק עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית׃
16 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ
הַשְּׂמָאלִית וְהִזָּה מִן־הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ[a] שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה׃
17 וּמִיֶּתֶר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטַהֵר ל. ח[11]. כה
הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל[a] דַּם
18 הָאָשָׁם׃ 18 וְהַנּוֹתָר בַּשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּטַהֵר
19 וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה׃ 19 וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הַחַטָּאת וְכִפֶּר[a]
20 עַל־הַמִּטַהֵר מִטֻּמְאָתוֹ וְאַחַר יִשְׁחַט[a] אֶת־הָעֹלָה׃ 20 וְהֶעֱלָה הַכֹּהֵן ג
אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחָה[a] וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהֵר׃ ס כ[12]. ח[13] וכל הקטרת
21 וְאִם־דַּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אָשָׁם לִתְנוּפָה דכות׳ ב מ ג
לְכַפֵּר עָלָיו וְעִשָּׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בָּלוּל בַּשֶּׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שָׁמֶן׃ ל[14]. יב וכל דל ואביון
22 וּשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תַּשֵּׂג יָדוֹ וְהָיָה אֶחָד[a] חַטָּאת דכות׳. ל[15]. ל
23 וְהָאֶחָד[b] עֹלָה׃ 23 וְהֵבִיא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטָהֳרָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן ד[16]. ה מל וב חס[17]. ד
24 אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה׃ 24 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאָשָׁם ד[18]
25 וְאֶת־לֹג הַשָּׁמֶן וְהֵנִיף אֹתָם הַכֹּהֵן[a] תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃ 25 וְשָׁחַט אֶת־
כֶּבֶשׂ הָאָשָׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הָאָשָׁם וְנָתַן עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן־הַמִּטַהֵר ח[11]. כה
26 הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃ 26 וּמִן־הַשֶּׁמֶן ל
27 יִצֹק הַכֹּהֵן עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית׃ 27 [a]וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאֶצְבָּעוֹ
הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית[a] שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי
28 יְהוָה׃ 28 וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן | אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטַהֵר ח[11]. כה
הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מְקוֹם דַּם ג[19]

[8]Mm 2983. [9]Mm 4108. [10]Mm 831. [11]Mm 742. [12]Mm 1930. [13]Mm 4235. [14]וחד אם דל Ru 3,10. [15]וחד למשנת 1Ch 21,12. [16]Mm 745. [17]Mm 999. [18]Mm 743. [19]Mm 744.

13 [a] 𝔐𝔊 pl ‖ [b] Ms 𝔐 אָשָׁ֑ם ‖ **14** [a] pc Mss 𝔐𝔊[min] ‖ **16** [a] > 𝔐 ‖ **17** [a] 𝔊𝔖𝔗[J] + *τὸν τόπον* cf 28 ‖ **19** [a] 𝔊 + *ὁ ἱερεύς* ‖ **20** [a] 𝔐𝔊 + לפני יהוה ‖ **21** [a] 𝔊 *ἐλαίου μίαν* cf 10^{b-b} ‖ **22** [a] 𝔊(𝔖𝔗𝔗[J]) *ἡ μία* = הָאֶחָד ut 22bβ.31 ‖ [b] 𝔐𝔊[min] ואחד ‖ **24** [a] > 𝔠 Ms 𝔐𝔊𝔗[J] ‖ **27** [a–a] > 𝔠 (homtel).

ב[38] ב. ב פסוק מן מן מן

וְהִנֵּה֙ כָּהֵ֣ה הַנֶּ֔גַע אַחֲרֵ֖י הֻכְבַּ֑ס[a] אֹתֹ֔ו וְקָרַ֥ע[b] אֹתֹ֛ו מִן־הַבֶּ֖גֶד אֹ֥ו מִן־

ב[39] הָעֹ֑ור אֹ֥ו מִן־הַשְׁתִ֖י אֹ֥ו מִן־הָעֵֽרֶב׃ 57 וְאִם־תֵּרָאֶ֣ה עֹ֗וד בַּבֶּ֛גֶד אֹ֥ו 57

בַּשְׁתִ֖י אֹ֣ו בָעֵ֑רֶב אֹ֥ו בְּכָל־כְּלִי־עֹ֖ור פּוֹרַ֣חַת הִ֑וא בָּאֵ֣שׁ תִּשְׂרְפֶ֔נּוּ אֵ֥ת

ב[40] אֲשֶׁר־בֹּ֖ו הַנָּֽגַע׃ 58 וְהַבֶּ֣גֶד אֹ֣ו הַשְׁתִ֗י אֹ֤ו הָעֵ֙רֶב֙ אֹ֣ו כָּל־כְּלִ֣י הָעֹ֔ור 58

ג אֲשֶׁ֥ר תְּכַבֶּ֖ס וְסָ֣ר מֵהֶ֣ם הַנֶּ֑גַע וְכֻבַּ֥ס שֵׁנִ֖ית וְטָהֵֽר׃ 59 זֹ֣את תֹּורַ֔ת נֶ֥גַע־ 59

ל צָרַ֣עַת[a] בֶּ֣גֶד׀ הַצֶּ֣מֶר | אֹ֣ו הַפִּשְׁתִּ֗ים אֹ֚ו הַשְׁתִ֣י אֹ֔ו הָעֵ֖רֶב אֹ֣ו כָּל־כְּלִי־

עֹ֑ור[b] לְטַהֲרֹ֥ו אֹ֖ו לְטַמְּאֹֽו׃ פ ט1

סוף פרק **14** 1 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃ 2 זֹ֣את תִּֽהְיֶ֤ה תֹורַת֙ הַמְּצֹרָ֔ע

בְּיֹ֖ום טָהֳרָתֹ֑ו וְהוּבָ֖א אֶל־הַכֹּהֵֽן׃ 3 וְיָצָ֥א הַכֹּהֵ֖ן אֶל־מִחֻ֣וץ לַֽמַּחֲנֶ֑ה 3

ג[1] וְרָאָ֣ה הַכֹּהֵ֗ן וְהִנֵּ֤ה נִרְפָּא֙ נֶ֣גַע־הַצָּרַ֔עַת מִן־הַצָּרֹ֖וּעַ׃ 4 וְצִוָּ֣ה הַכֹּהֵ֗ן 4

וְלָקַח֩[a] לַֽמִּטַּהֵ֨ר שְׁתֵּֽי־צִפֳּרִ֜ים[b] חַיֹּ֧ות טְהֹרֹ֛ות[b] וְעֵ֥ץ אֶ֖רֶז וּשְׁנִ֣י תֹולַ֑עַת

ט מל בתור. ז[2] וְאֵזֹֽב׃ 5 וְצִוָּ֣ה הַכֹּהֵ֗ן וְשָׁחַ֤ט[a] אֶת־הַצִּפֹּור֙ הָאֶחָ֔ת אֶל־כְּלִ֥י חֶ֖רֶשׂ עַל־ 5

ל מַ֥יִם חַיִּֽים׃ 6 אֶת־[a]הַצִּפֹּ֣ר הַחַיָּ֗ה יִקַּ֤ח אֹתָהּ֙ וְאֶת־עֵ֣ץ הָאֶ֔רֶז[b] וְאֶת־ 6

לֵד מל בתור. ג[3] שְׁנִ֥י הַתֹּולַ֖עַת וְאֶת־הָאֵ֑זֹב וְטָבַ֞ל אֹותָ֣ם וְאֶת֗[ו] הַצִּפֹּ֛ר הַחַיָּ֖ה בְּדַ֣ם

ב חד מל וחד חס׳ ד וכל תלים דכות׳ ה[4] ב. ג הַצִּפֹּ֣ר[b] הַשְּׁחוּטָ֑ה עַ֚ל [c]הַמַּ֣יִם [c]הַחַיִּֽים׃ 7 וְהִזָּ֣ה עַל־[c]הַמִּטַּהֵ֗ר מִן־ 7

ו הַצָּרַ֣עַת שֶׁ֤בַע פְּעָמִים֙ וְטִהֲרֹ֔[a]ו וְשִׁלַּ֥ח אֶת־הַצִּפֹּ֖ר הַחַיָּ֑ה עַל־פְּנֵ֥י

ט[5] וכל במדבר דכות׳ ב מ ב הַשָּׂדֶ֖ה׃ 8 וְכִבֶּ֣ס הַמִּטַּהֵ֗ר אֶת־בְּגָדָ֛יו וְגִלַּ֥ח אֶת־כָּל־שְׂעָרֹ֖ו וְרָחַ֣ץ 8

ז מל בתור בַּמַּ֑יִם וְטָהֵ֔ר וְאַחַ֖ר יָבֹ֥וא אֶל־הַמַּחֲנֶ֑ה וְיָשַׁ֛ב מִחֻ֥וץ לְאָהֳלֹ֖ו שִׁבְעַ֥ת

ג יָמִֽים׃ 9 וְהָיָ֣ה׀ בַּיֹּ֣ום הַשְּׁבִיעִ֗י יְגַלַּ֤ח אֶת־כָּל־שְׂעָרֹו֙ אֶת־רֹאשֹׁ֣ו וְאֶת־ 9

ט[5] וכל במדבר דכות׳ ב מ ב זְקָנֹ֔ו וְאֵ֖ת גַּבֹּ֣ת עֵינָ֑יו וְאֶת־כָּל־שְׂעָרֹ֗ו יְגַלֵּ֛ח וְכִבֶּ֥ס אֶת־בְּגָדָ֖יו וְרָחַ֥ץ

אֶת־בְּשָׂרֹ֖ו בַּמַּ֣יִם וְטָהֵֽר׃ 10 וּבַיֹּ֣ום הַשְּׁמִינִ֗י יִקַּ֤ח שְׁנֵֽי־כְבָשִׂים֙ 10

תְּמִימִ֔ם[a] וְכִבְשָׂ֥ה אַחַ֛ת בַּת־שְׁנָתָ֖הּ תְּמִימָ֑ה וּשְׁלֹשָׁ֣ה עֶשְׂרֹנִ֗ים סֹ֚לֶת

ל מִנְחָ֣ה בְלוּלָ֔ה בַּשָּׁ֖מֶן וְלֹ֣ג [b]אֶחָ֑ד שָֽׁמֶן׃[b] 11 וְהֶעֱמִ֣יד הַכֹּהֵ֗ן הַמְטַהֵר֙ 11

ג ב מל וחד חס׳ אֶת־הָאִ֣ישׁ הַמִּטַּהֵ֔ר וְאֹתָ֖ם לִפְנֵ֣י יְהוָ֑ה פֶּ֖תַח אֹ֥הֶל מֹועֵֽד׃ 12 וְלָקַ֣ח 12

הַכֹּהֵ֗ן אֶת־הַכֶּ֙בֶשׂ֙ הָאֶ֔חָד וְהִקְרִ֥יב אֹתֹ֖ו לְאָשָׁ֑ם וְאֶת־[b]לֹ֣ג הַשָּׁ֔מֶן וְהֵנִ֥יף

[38]Mm 735. [39]Mm 736. [40]Mm 737. Cp 14 [1]Mm 738. [2]Mm 739. [3]Mm 740. [4]Mm 741. [5]Mm 880. [6]Mm 734. [7]Mm 2807.

56 [a] הכבסו 𝔪 ‖ [b] 𝔪 pl ‖ **59** [a] 𝔪 הצ׳ ‖ [b] 𝔪 הע׳ ‖ **Cp 14,4** [a] 𝔪𝔊S pl, it 5[a] ‖ [b–b] > 𝔖 ‖ **5** [a] cf 4[a] ‖ **6** [a] pc Mss 𝔪𝔊S𝔙 ואת ‖ [b] > 𝔖 ‖ [c–c] 𝔪 מ׳ ח׳ ‖ **7** [a] 𝔊 *καὶ καθαρὸς ἔσται* cf 8.9 ‖ **10** [a] 𝔪𝔊 + בני שנה ‖ [b–b] 𝔪𝔊 invers cf 21[a].

38 וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְעוֹר־בְּשָׂרָם בֶּהָרֹת בֶּהָרֹת לְבָנֹת׃ ד ב חס רב מל[23]
39 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה בְעוֹר־בְּשָׂרָם בֶּהָרֹת כֵּהוֹת לְבָנֹת בֹּהַק הוּא ד ב חס רב מל[23]. ל
40 פָּרַח בָּעוֹר טָהוֹר הוּא׃ ס 40 וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קֵרַח הוּא
41 טָהֹר הוּא׃ 41 וְאִם מִפְּאַת פָּנָיו [a]יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ[a] גִּבֵּחַ הוּא טָהוֹר הוּא׃
42 וְכִי־יִהְיֶה בַּקָּרַחַת[a] אוֹ בַגַּבַּחַת[a] נֶגַע לְבָן אַדַמְדֶּם צָרַעַת פֹּרַחַת ד[24]
43 הוּא בְּקָרְחָתוֹ אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ׃ 43 וְרָאָה אֹתוֹ[a] הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת־הַנֶּגַע ג. יד
לְבָנָה אַדַמְדֶּמֶת בְּקָרְחָתוֹ אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ כְּמַרְאֵה צָרַעַת עוֹר בָּשָׂר׃ ג
44 אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טַמֵּא יְטַמְּאֶנּוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ׃ ב[25]. יד. ב[26]
45 וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָּרוּעַ ל. ד[27]
ב חד מל וחד חס[28]
46 וְעַל־שָׂפָם יַעְטֶה[a] וְטָמֵא | טָמֵא יִקְרָא׃ 46 כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ יִטְמָא ד[29]
47 טָמֵא הוּא בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ׃ ס 47 וְהַבֶּגֶד כִּי־ ח[30]. ב[31]. ב[32]
48 יִהְיֶה בּוֹ נֶגַע צָרַעַת בְּבֶגֶד צֶמֶר אוֹ בְבֶגֶד פִּשְׁתִּים׃ 48 אוֹ בְשָׁתִי אוֹ ל
49 בְעֵרֶב לַפִּשְׁתִּים וְלַצָּמֶר אוֹ בְעוֹר אוֹ בְכָל־מְלֶאכֶת עוֹר׃ 49 וְהָיָה ל
הַנֶּגַע יְרַקְרַק | אוֹ אַדַמְדָּם בַּבֶּגֶד אוֹ בָעוֹר אוֹ־בַשְׁתִּי אוֹ־בָעֵרֶב אוֹ ל
50 בְּכָל־כְּלִי־עוֹר נֶגַע צָרַעַת הוּא וְהָרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן׃ 50 וְרָאָה הַכֹּהֵן ד. ל
51 אֶת־הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר[a] אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים׃ 51 וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי כִּי־פָשָׂה הַנֶּגַע בַּבֶּגֶד אוֹ־בַשְׁתִּי אוֹ־בָעֵרֶב אוֹ בָעוֹר לְכָל
אֲשֶׁר־יֵעָשֶׂה הָעוֹר לִמְלָאכָה צָרַעַת מַמְאֶרֶת[a] הַנֶּגַע טָמֵא הוּא׃ לג[33]. ל וכל יחזק דכוות[34]
52 וְשָׂרַף אֶת־הַבֶּגֶד אוֹ אֶת־הַשְׁתִּי | וְאוֹ אֶת־הָעֵרֶב בַּצֶּמֶר אוֹ בַפִּשְׁתִּים יו פסוק את את את. ל
אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ הַנֶּגַע כִּי צָרַעַת מַמְאֶרֶת[a] הִוא
בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃ 53 וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע[a] בַּבֶּגֶד אוֹ ד. ב בטע בעי
54 בַשְׁתִּי אוֹ בָעֵרֶב אוֹ בְכָל־כְּלִי־עוֹר׃ 54 וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְכִבְּסוּ אֵת אֲשֶׁר־
55 בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוּ[a] שִׁבְעַת־יָמִים שֵׁנִית׃ 55 וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרֵי | הֻכַּבֵּס ג[35]
אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא־הָפַךְ הַנֶּגַע אֶת־עֵינוֹ[a] וְהַנֶּגַע לֹא־פָשָׂה טָמֵא הוּא ט[36]. ל
56 בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפֶנּוּ פְּחֶתֶת הִוא בְּקָרַחְתּוֹ אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ׃ 56 וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן ל. ג. ב בטע בעי[37]

[23] Mm 222. [24] Mm 1147. [25] Lv 20,3. [26] 2 Ch 6,29. [27] Mm 3498. [28] Mm 599. [29] Mm 2703. [30] Mm 2544. [31] 1 S 20,25. [32] Mm 737. [33] Mm 210. [34] Cf Ez 15,3.4.5. [35] Mm 735. [36] Mm 3145. [37] Mp sub loco.

41 a–a > 𝔠 ‖ 42 a 𝔪𝔊𝔖𝔠Ms אֹתוֹ־ ‖ 43 a 𝔪 אתה ‖ 45 a 𝔪 יעטא ‖ 50 a 2 Mss 𝔊𝔖 + הַכֹּהֵן cf 54a ‖ 51 a 𝔪 ממראת, it 52a 14,44b ‖ 52 a cf 51a ‖ 53 a 𝔠 הנתק cf 32a ‖ 54 a pc Mss 𝔊𝔖𝔠 + הַכֹּהֵן cf 50a ‖ 55 a 𝔪 עיניו ut 5.37.

א כת י בתור׳ אֵינֶנָּה מִן־הָעֹור וְהִיא כֵּהָה וְהִסְגִּירֹו הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים׃ 22 וְאִם־ 22
ג ובעינ. ל פָּשֹׂה תִפְשֶׂה בָּעֹור וְטִמֵּא הַכֹּהֵן אֹתֹו נֶגַע הֻוא[a]׃ 23 וְאִם־תַּחְתֶּיהָ 23
ו. ד בפרש תַּעֲמֹד הַבַּהֶרֶת לֹא פָשְׂתָה צָרֶבֶת הַשְּׁחִין הֻוא וְטִהֲרֹו הַכֹּהֵן׃ ס
24 אֹו בָּשָׂר כִּי־יִהְיֶה בְעֹרֹו מִכְוַת־אֵשׁ וְהָיְתָה מִחְיַת הַמִּכְוָה בַּהֶרֶת 2
לְבָנָה אֲדַמְדֶּמֶת אֹו לְבָנָה׃ 25 וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נֶהְפַּךְ שֵׂעָר 25
כל חס ב מ ב[17] מל לָבָן בַּבַּהֶרֶת וּמַרְאֶהָ עָמֹק מִן־הָעֹור צָרַעַת הִוא בַּמִּכְוָה פָּרְחָה
ד דסמיכ וְטִמֵּא אֹתֹו הַכֹּהֵן נֶגַע צָרַעַת הִוא׃ 26 וְאִם | יִרְאֶנָּה[a] הַכֹּהֵן וְהִנֵּה 26
אֵין־[b]בַּבַּהֶרֶת[c] שֵׂעָר לָבָן וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה מִן־הָעֹור וְהִוא כֵּהָה וְהִסְגִּירֹו
ח[18] הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים׃ 27 וְרָאָהוּ[a] הַכֹּהֵן בַּיֹּום הַשְּׁבִיעִי אִם־פָּשֹׂה תִפְשֶׂה 27
ג ובעינ. ד דסמיכ בָּעֹור וְטִמֵּא הַכֹּהֵן אֹתֹו נֶגַע צָרַעַת הִוא[b]׃ 28 וְאִם־תַּחְתֶּיהָ תַּעֲמֹד[a] 28
יד. ו. ד בפרש הַבַּהֶרֶת לֹא־פָשְׂתָה בָעֹור וְהִוא כֵּהָה שְׂאֵת הַמִּכְוָה הִוא וְטִהֲרֹו
הַכֹּהֵן כִּי־צָרֶבֶת הַמִּכְוָה הִוא׃ ס 29 וְאִישׁ אֹו אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בֹּו נֶגַע ס״ט
לה[19]. כל חס ב מ ב[17] מל בְּרֹאשׁ אֹו בְזָקָן׃ 30 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה מַרְאֵהוּ עָמֹק 30
ד מִן־הָעֹור וּבֹו שֵׂעָר צָהֹב דָּק וְטִמֵּא אֹתֹו הַכֹּהֵן נֶתֶק הֻוא צָרַעַת
לז. ג[20]. ל הָרֹאשׁ אֹו הַזָּקָן הֻוא׃ 31 וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה 31
יז. ם אין אין כל חס ב מ ב[17] מל אֵין־[a]מַרְאֵהוּ עָמֹק מִן־הָעֹור וְשֵׂעָר שָׁחֹר אֵין בֹּו וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־
נֶגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים׃ 32 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע[a] בַּיֹּום הַשְּׁבִיעִי 32
פה. ז[21] וְהִנֵּה לֹא־פָשָׂה הַנֶּתֶק וְלֹא־הָיָה בֹּו שֵׂעָר צָהֹב וּמַרְאֵה הַנֶּתֶק אֵין
כל חס ב מ ב[17] מל. ל עָמֹק מִן־הָעֹור׃ 33 וְהִתְגַּלָּח[a] וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יְגַלֵּחַ וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן 33
אֶת־הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית׃ 34 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בַּיֹּום 34
ב. כל חס ב מ ב[17] מל הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־פָשָׂה הַנֶּתֶק בָּעֹור וּמַרְאֵהוּ אֵינֶנּוּ עָמֹק מִן־הָעֹור
ט[22] וכל במדבר רכוש ב מ ב וְטִהֲרֹו הַכֹּהֵן וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְטָהֵר׃ 35 וְאִם־פָּשֹׂה יִפְשֶׂה הַנֶּתֶק 35
ה[18] בָּעֹור אַחֲרֵי טָהֳרָתֹו׃ 36 וְרָאָהוּ[a] הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּתֶק בָּעֹור לֹא־ 36
ל. נא יְבַקֵּר הַכֹּהֵן לַשֵּׂעָר הַצָּהֹב טָמֵא הֻוא׃ 37 וְאִם־בְּעֵינָיו[a] עָמַד הַנֶּתֶק 37
ל. ו. ד בפרש וְשֵׂעָר שָׁחֹר[b] צָמַח־בֹּו נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהֹור הֻוא וְטִהֲרֹו הַכֹּהֵן׃ ס

[17] Cf Mm 3990. [18] Mm 728. [19] Mm 2840. [20] Mm 733. [21] Mm 539. [22] Mm 734.

22 [a] 𝔊 + ἐν τῷ ἕλκει ἐξήνθησεν (ex 20), it 27[b] || **26** [a] cf 21[a] || [b] > 𝔖 || [c] sic L, mlt Mss Edd בְּבַהֶרֶת || **27** [a] cf 3[a] || [b] cf 22[a] || **28** [a] > 𝔖 || **30** [a] 𝔐 היא || **31** [a] > 𝔖 || **32** [a] 𝔐 התנק cf 53[a] || **33** [a] mlt Mss 𝔊 maj || **36** [a] cf 3[a] || **37** [a] 1 נו–? cf 5[b] || [b] > 𝔖.

3 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשֵׂעָר בַּנֶּגַע הָפַךְ | לָבָן וּמַרְאֵה ל.ד
הַנֶּגַע עָמֹק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צָרַעַת הוּא[a] וְרָאָהוּ[a] הַכֹּהֵן וְטִמֵּא אֹתוֹ: כל חס ב מ ב׳ מל. ד. ה׳[5]
4 וְאִם־בַּהֶרֶת לְבָנָה הִוא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעָמֹק אֵין־מַרְאֶה מִן־הָעוֹר[a] כל חס ב מ ב׳ מל
וּשְׂעָרָהּ[b] לֹא־הָפַךְ לָבָן וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים: ל. ד זוגין[6]
5 וְרָאָהוּ[a] הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עָמַד בְּעֵינָיו[b] לֹא־פָשָׂה ה׳.נא
6 הַנֶּגַע בָּעוֹר וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית: 6 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ ג רבעיו
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֵׁנִית וְהִנֵּה כָהָה הַנֶּגַע וְלֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע בָּעוֹר וְטִהֲרוֹ ל.ד.ד בפרש
7 הַכֹּהֵן מִסְפַּחַת הִיא וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְטָהֵר: 7 וְאִם־פָּשֹׂה תִּפְשֶׂה סל כל במדבר דכות ב מ ב
הַמִּסְפַּחַת בָּעוֹר אַחֲרֵי הֵרָאֹתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטָהֳרָתוֹ וְנִרְאָה שֵׁנִית ל.ה[8]
8 אֶל־הַכֹּהֵן: 8 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָּשְׂתָה הַמִּסְפַּחַת בָּעוֹר וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן ד בעיו
9 צָרַעַת הִוא: פ 9 נֶגַע[a] צָרַעַת כִּי תִהְיֶה[b] בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל־ יא ר״פ וס״פ נ[9]. ד[10]
10 הַכֹּהֵן: 10 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת־לְבָנָה בָּעוֹר וְהִיא הָפְכָה שֵׂעָר יד. יא כת י בתור
11 לָבֶן וּמִחְיַת בָּשָׂר חַי בַּשְּׂאֵת: 11 צָרַעַת נוֹשֶׁנֶת הִוא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ ל.[11] ל
12 וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן לֹא יַסְגִּרֶנּוּ כִּי טָמֵא הוּא: 12 וְאִם־פָּרֹחַ תִּפְרַח הַצָּרַעַת ד בעיו. ל וחס. נ[12] ול מל
בָּעוֹר וְכִסְתָה הַצָּרַעַת אֵת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד־רַגְלָיו לְכָל־ ל.ל
13 מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן: 13 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְּתָה הַצָּרַעַת אֶת־כָּל־ ד.ג[13]
14 בְּשָׂרוֹ וְטִהַר אֶת־הַנָּגַע כֻּלּוֹ הָפַךְ לָבֶן טָהוֹר הוּא: 14 וּבְיוֹם הֵרָאוֹת ד[14]
15 בּוֹ בָּשָׂר חַי יִטְמָא: 15 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַבָּשָׂר הַחַי וְטִמְּאוֹ הַבָּשָׂר ד בעיו
16 הַחַי טָמֵא הוּא צָרַעַת הִוא[a]: 16 אוֹ כִי יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי וְנֶהְפַּךְ לְלָבֶן ד
17 וּבָא אֶל־הַכֹּהֵן: 17 וְרָאָהוּ[a] הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נֶהְפַּךְ הַנֶּגַע לְלָבֶן וְטִהַר ה׳
18 הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: פ 18 וּבָשָׂר כִּי־יִהְיֶה[a] בּוֹ־בְעֹרֵהּ[a] ח״[15]
19 שְׁחִין וְנִרְפָּא: 19 וְהָיָה בִּמְקוֹם הַשְּׁחִין שְׂאֵת לְבָנָה אוֹ בַהֶרֶת לְבָנָה יד
20 אַדְמְדֶמֶת וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן: 20 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה מַרְאֶהָ[a] שָׁפָל[b] ה״
מִן־הָעוֹר וּשְׂעָרָהּ[c] הָפַךְ לָבָן וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן נֶגַע־צָרַעַת הִוא בַּשְׁחִין ל. ד זוגין[16]. ד דסמ״ב. ד בעיו.
21 פָּרָחָה: 21 וְאִם | יִרְאֶנָּה[a] הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־בָּהּ שֵׂעָר לָבָן וּשְׁפָלָה

[3] Mm 539. [4] Cf Mm 3990. [5] Mm 728. [6] Mm 1940. [7] Mm 734. [8] Mm 732. [9] Mm 729. [10] Mm 730. [11] Mm 3750. [12] Mp sub loco. [13] Mm 754. [14] Mm 731. [15] Mm 527. [16] Q היא suppressi, cf Lv 6,18.22; Dt 13,16 et Mp sub loco.

Cp 13,3 [a] wG וראה, it 5[a].17[a].27[a].36[a] || **4** [a] G* + *αὐτῆς* || [b] Or TT׳ ה– cf G + *αὐτοῦ* || **5** [a] cf 3[a] || [b] G *ἐναντίον αὐτοῦ* cf עינו 55 || **9** [a] wGS וְ׳נ ut 18.29 etc || [b] C יהיה || **15** [a] wT היא || **17** [a] cf 3[a], it C || **18** [a–a] l c w בו vel c pc Mss GSV בערו (cf 24) || **20** [a] wG[58] הוּ– || [b] C עמק || [c] C pr לא || **21** [a] wG*S יראה, it 26[a].

עַל־אַרְבַּע עַד[c] כָּל־מַרְבֵּה רַגְלַיִם לְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ[d] עַל־הָאָרֶץ

ל.יב ס״פ[33] לֹא תְאַכְלוּם כִּי־שֶׁקֶץ הֵם: 43 אַל־תְּשַׁקְּצוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־ 43

ט[34] כת חס א ול בלוש.ג. ל.יא 44 הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ[d] וְלֹא תֻטַּמְּאוּ בָּהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם: 44 כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי[a] וְלֹא תְטַמְּאוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ: 45 כִּי | אֲנִי יְהוָה[a] 45.ל

ח חס בלוש[35] הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים

ג[36].ל[37] כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי[b]: 46 זֹאת תּוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכֹל נֶפֶשׁ 46

ג.ל[37] הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת בַּמָּיִם וּלְכָל־נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ: 47 לְהַבְדִּיל 47

ח חס.ל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֶּאֱכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא

ט[38] תֵאָכֵל: ס צא

12 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל[l] לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ[a] וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַּת ל סוף פרש

ל דְּוֹתָהּ תִּטְמָא: 3 וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל[a] בְּשַׂר עָרְלָתוֹ: 4 וּשְׁלֹשִׁים 3 4

ג.ל זקף קמ יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בִּדְמֵי טָהֳרָהּ בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגָּע וְאֶל־

יז׳ ח״ס וכל משלי דכות ב מ״ד הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ: 5 וְאִם־נְקֵבָה תֵלֵד 5

ל.יב וְטָמְאָה שְׁבֻעַיִם כְּנִדָּתָהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל־דְּמֵי

ג.ב ר״פ חד מל וחד חס.ל[3] טָהֳרָהּ: 6 וּבִמְלֹאת | יְמֵי טָהֳרָהּ לְבֵן אוֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ 6

לְעֹלָה וּבֶן־יוֹנָה אוֹ־תֹר לְחַטָּאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן:

ג.ב חד מל וחד חס.ל[3] 7 וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה וְכִפֶּר עָלֶיהָ[a] וְטָהֲרָה[b] מִמְּקֹר דָּמֶיהָ זֹאת תּוֹרַת 7

ו הַיֹּלֶדֶת לַזָּכָר אוֹ לַנְּקֵבָה: 8 וְאִם־לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שֶׂה וְלָקְחָה 8

ל שְׁתֵּי־תֹרִים אוֹ שְׁנֵי[a] בְּנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת וְכִפֶּר עָלֶיהָ

ל הַכֹּהֵן וְטָהֵרָה: פ

יא׳ **13** 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: 2 אָדָם כִּי־ 13

יד יִהְיֶה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ־סַפַּחַת אוֹ בַהֶרֶת וְהָיָה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ

ל.כה[2] לְנֶגַע צָרָעַת וְהוּבָא אֶל־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל־אַחַד מִבָּנָיו הַכֹּהֲנִים:

[33]Mm 294. [34]Mm 922. [35]Mm 725. [36]Mm 726. [37]Mm 766. [38]Mm 690. Cp 12 [1]Mp sub loco. [2]Mm 727. [3]Mm 1228. [4]Mm 670. [5]Mm 2303. Cp 13 [1]Mm 852. [2]Mm 187.

42/43 [c] > Ms ‖ [d–d] > 𝔊 (homtel) ‖ 44 [a] 𝔊 + *κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν* ‖ 45 [a] 𝔲𝔖 + אלהיכם ‖ [b] 𝔊* + *κύριος* ‖ Cp 12,2 [a] 𝔲𝔊 תַּזְרִיעַ ‖ 3 [a] 𝔲 + את ‖ 7 [a] Ms 𝔲𝔊𝔖 הכהן + 𝔗ʲ ut 8 ‖ [b] 𝔊 *καὶ καθαριεῖ αὐτήν* = וְטָהֲרָה ‖ 8 [a] 𝔗 לשני.

25 וְכָל־הַנֹּשֵׂא מִנִּבְלָתָם[a] יְכַבֵּס בְּגָדָיו[b] וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 26 לְכָל[a]-
הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֹׁסַעַת | אֵינֶנָּה[b] שֹׁסַעַת וְגֵרָה אֵינֶנָּה
27 מְעֻלָּה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם[c] יִטְמָא׃ 27 וְכֹל | הוֹלֵךְ עַל־
כַּפָּיו[a] בְּכָל־הַחַיָּה הַהֹלֶכֶת עַל־אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֹּגֵעַ
28 בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ 28 וְהַנֹּשֵׂא[a] אֶת־נִבְלָתָם[a] יְכַבֵּס בְּגָדָיו
29 וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם׃ ס 29 וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא
בַּשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהָעַכְבָּר[a] וְהַצָּב לְמִינֵהוּ[b]׃
30 וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְטָאָה וְהַחֹמֶט וְהַתְּנִשְׁמֶת׃ 31 אֵלֶּה הַטְּמֵאִים
לָכֶם בְּכָל[a]־הַשֶּׁרֶץ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃
32 וְכֹל אֲשֶׁר־יִפֹּל־עָלָיו מֵהֶם | בְּמֹתָם יִטְמָא מִכָּל־כְּלִי־עֵץ אוֹ בֶגֶד
אוֹ־עוֹר אוֹ שָׂק כָּל־כְּלִי אֲשֶׁר־יֵעָשֶׂה מְלָאכָה בָּהֶם בַּמַּיִם יוּבָא
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב וְטָהֵר׃ 33 וְכָל־כְּלִי־חֶרֶשׂ אֲשֶׁר־יִפֹּל מֵהֶם אֶל־
34 תּוֹכוֹ כָּל־אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִשְׁבְּרוּ׃ 34 מִכָּל־הָאֹכֶל אֲשֶׁר
יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מָיִם יִטְמָא וְכָל־מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל־
כְּלִי יִטְמָא׃ 35 וְכֹל אֲשֶׁר־יִפֹּל מִנִּבְלָתָם | עָלָיו יִטְמָא תַּנּוּר וְכִירַיִם
36 יֻתָּץ[a] טְמֵאִים הֵם וְטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם׃ 36 אַךְ מַעְיָן[a] וּבּוֹר מִקְוֵה־מָיִם
37 יִהְיֶה טָהוֹר וְנֹגֵעַ בִּנִבְלָתָם יִטְמָא׃ 37 וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עַל־כָּל־
38 זֶרַע זָרוּעַ אֲשֶׁר יִזָּרֵעַ טָהוֹר הוּא׃ 38 וְכִי יֻתַּן־מַיִם עַל־זֶרַע[a] וְנָפַל
39 מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם׃ ס 39 וְכִי יָמוּת מִן־הַבְּהֵמָה
אֲשֶׁר־הִוא[a] לָכֶם לְאָכְלָה הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃
40 וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב וְהַנֹּשֵׂא[a] אֶת־
נִבְלָתָהּ[a] יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 41 וְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ
42 עַל־הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל׃ 42 כֹּל[a] הוֹלֵךְ עַל־גָּחוֹן[b] וְכֹל | הוֹלֵךְ

נ[18] קמ ול בלימ . כז[19] מל ט[20] מנה בתור ג בסיפ וכל משלי וקהלת דכות׳ ב מ ה

ג ב חס וחד מל[21]

נג ר״פ

י״ו

ל . ל . ל . ב ול בסיפ[22].

ב חס[23]

ד קמ׳ וכל בשק אחת וסימ דכות׳[24] . לז[25] . כו[26] . ז[27]

ה[28]

ז מל בתור . ל

ל

ל . ל

ל[22] . ל

ל . ב בתור[29] . ז[30]

ב[31]

יא כת׳ י בתור

ה פסוק כל וכל כל . כז[19] מל ט[20] מנה בתור ג בסיפ וכל משלי וקהלת דכות׳ ב מ ה .

חצי אותיות בתור[32]

כז[19] מל ט[20] מנה בתור ג בסיפ וכל משלי וקהלת דכות׳ ב מ ה

[18] Mm 3909. [19] Mm 1788. [20] Mm 935. [21] Mm 241. [22] Mp sub loco. [23] Lv 11,24. [24] Mm 2484. [25] Mm 210. [26] Mm 591. [27] Mm 691. [28] Mm 945. [29] Dt 21,4. [30] Mm 723. [31] Mm 724. [32] Littera ר major est quam aliae litterae.

25 [a] 𝔠 pc Mss 𝔖 את־נ׳ ut 28.40 || [b] 𝔪 + ורחץ במים cf 40[b] || 26 [a] pc Mss 𝔊*𝔖 ול׳ || [b] > 𝔊 || [c] pc Mss 𝔊 בִּנְבֵלָתָם || 27 [a] 𝔠 נחן || 28 [a–a] 𝔪𝔊 מִנ׳ ut 25 || [b] > 𝔊* || 29 [a] 𝔪 –בור || 31 [a] 𝔪𝔊 מִכל || 32 [a] 𝔪 בָּוא, 𝔊 *βαφήσεται* || 35 [a] 𝔪𝔊𝔖𝔗𝔗[ʸ] pl || 36 [a] 𝔪 𝔊 מעין מים || 38 [a] 𝔪 הַז׳; 𝔊 pr *πᾶν* = כָּל־ || 39 [a] 𝔠 הוא || 40 [a–a] 𝔊 *ἀπὸ θνησιμαίων αὐτῶν* = מנבלתם ut 25 || [b] 𝔊* + *καὶ λούσεται ὕδατι* cf 25[b] || 42/43 [a] pc Mss 𝔊𝔖𝔗 וכל || [b] mlt Mss וּ maj.

וּמִמַּפְרִיסֵי הַפַּרְסָה[a] אֶת־הַגָּמָל כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הוּא וּפַרְסָה[b] אֵינֶנּוּ
מַפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם: 5 וְאֶת־הַשָּׁפָן כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הוּא וּפַרְסָה[b] 5
לֹא יַפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם: 6 [a]וְאֶת־הָאַרְנֶבֶת כִּי־מַעֲלַת גֵּרָה הִוא 6 ת ג כת ה וב בליש שם ברנש כת א[9]
וּפַרְסָה לֹא הִפְרִיסָה טְמֵאָה הִוא לָכֶם: 7 וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מַפְרִיס 7 ל
פַּרְסָה הוּא וְשֹׁסַע שֶׁסַע פַּרְסָה וְהוּא גֵּרָה לֹא־יִגָּר[a] טָמֵא הוּא לָכֶם: 8 ל.ל
מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ וּבִנִבְלָתָם לֹא תִגָּעוּ טְמֵאִים הֵם לָכֶם: 9 אֶת־[a] 8 9
זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמָּיִם כֹּל אֲשֶׁר־לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמַּיִם ה׳
בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים אֹתָם תֹּאכֵלוּ: 10 וְכֹל[a] אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת 10 ה׳
בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים מִכֹּל שֶׁרֶץ הַמַּיִם וּמִכֹּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמָּיִם ל.ל
שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם: 11 וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ וְאֶת־ 11 ל.ל
נִבְלָתָם תְּשַׁקֵּצוּ: 12 כֹּל[a] אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמָּיִם שֶׁקֶץ 12 ל.ל זוגין[a]
הוּא לָכֶם: 13 וְאֶת־אֵלֶּה תְּשַׁקְּצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ[a] שֶׁקֶץ 13 ל
הֵם אֶת־הַנָּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת הָעָזְנִיָּה: 14 וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאַיָּה 14 ל.ל
לְמִינָהּ: 15 [a]אֵת[b] כָּל־עֹרֵב לְמִינוֹ: 16 וְאֶת בַּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתַּחְמָס 15 16 ל״ט . ה׳[10] . כו׳ פסוק ואת ואת ואת ואת. ה׳[11] . ב
וְאֶת־הַשָּׁחַף[a] וְאֶת־הַנֵּץ לְמִינֵהוּ: 17 וְאֶת־הַכּוס וְאֶת־הַשָּׁלָךְ וְאֶת־ 17 יד . ל
הַיַּנְשׁוּף: 18 וְאֶת־הַתִּנְשֶׁמֶת וְאֶת־הַקָּאָת וְאֶת־הָרָחָם: 19 [a]וְאֶת 18 19 ל
הַחֲסִידָה[b] הָאֲנָפָה לְמִינָהּ וְאֶת־הַדּוכִיפַת[c] וְאֶת־הָעֲטַלֵּף: 20 כָּל[a] 20 ג . ל . ל
שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם: ס 21 אַךְ[a] אֶת־ 21 ל
זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־לְאֹ[b] כְּרָעַיִם ל״ו חד מן יו״[12] כת כן ק
מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְנַתֵּר בָּהֵן[c] עַל־הָאָרֶץ: 22 אֶת־אֵלֶּה מֵהֶם תֹּאכֵלוּ 22 יד . ה׳[13] פסוק את את ואת ואת
אֶת־הָאַרְבֶּה לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַסְּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחַרְגֹּל לְמִינֵהוּ וְאֶת־ ה׳[14] . ל . יד . ל . יד
הֶחָגָב לְמִינֵהוּ: 23 וְכֹל[a] שֶׁרֶץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שֶׁקֶץ 23 ב׳[15] . יד
הוּא לָכֶם: 24 וּלְאֵלֶּה תִּטַּמְּאוּ כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעָרֶב: 24 ג ר״פ[16] . ב חס[17]

[6]Mm 1405. [7]Mm 720. [8]Mm 2036. [9]Mm 721. [10]Mm 722. [11]Mm 768. [12]Mm 1795. [13]Mm 396. [14]Mm 640. [15]Qoh 12,5. [16]Mm 2803. [17]Lv 11,31.

4/5 [a] 𝔊 +. *καὶ ὀνυχιζόντων ὀνυχιστῆρας* (it 𝔊 Dt 14,7) cf 3 || [b–b] > 𝔈 (homtel) || **6** [a–a] > 𝔈 (homtel) || **7** [a] 𝔐 גור cf Dt 14,8 || **9** [a] Ms 𝔐𝔊𝔖 ואת || **10** [a] 𝔐 + במים cf 𝔊 || **12** [a] nonn Mss 𝔐𝔊𝔖 וכל || **13** [a] 𝔐 תאכלו || **15** [a] v 15 > 𝔊[B*A min], it Dt 14,14 || [b] mlt Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗[J] ואת || **16** [a] 𝔐𝔊 + לְמִינוֹ || **19** [a] 𝔊* pr *καὶ γλαῦκα* = והתחמס ut 16 Dt 14,15 || [b] 𝔊 + *καί*, ins frt || [c] 𝔐 הדגיפת || **20** [a] pc Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗[J] וכל || **21** [a] > 𝔈𝔊[Mss] || [b] 𝔈 Vrs לו || [c] mlt Mss 𝔐 בהם || **23** [a] pc Mss 𝔊* כל.

10 לְהַרְוֹתֵיכֶם׃ 10 וּלְהַבְדִּיל[a] בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל [b]וּבֵין הַטָּמֵא[b] וּבֵין
11 הַטָּהוֹר׃ 11 וּלְהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַחֻקִּים[a] אֲשֶׁר דִּבֶּר
12 יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה׃ פ 12 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה[a] אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל
אֶלְעָזָר וְאֶל־אִיתָמָר | בָּנָיו הַנּוֹתָרִים קְחוּ אֶת־הַמִּנְחָה הַנּוֹתֶרֶת מֵאִשֵּׁי
13 יְהוָה וְאִכְלוּהָ מַצּוֹת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא׃ 13 וַאֲכַלְתֶּם

אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדֹשׁ כִּי חָקְךָ וְחָק־בָּנֶיךָ הִוא מֵאִשֵּׁי יְהוָה כִּי־כֵן צִוֵּיתִי׃
14 14 וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת | שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹּאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר[a]
אַתָּה וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ[b] אִתָּךְ כִּי־חָקְךָ וְחָק־בָּנֶיךָ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵי
15 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 15 שׁוֹק הַתְּרוּמָה וַחֲזֵה הַתְּנוּפָה עַל אִשֵּׁי הַחֲלָבִים
יָבִיאוּ לְהָנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ וּלְבָנֶיךָ[a] אִתְּךָ לְחָק־עוֹלָם
16 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃[b] 16 וְאֵת | שְׂעִיר הַחַטָּאת דָּרֹשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה
וְהִנֵּה שָׂרַף וַיִּקְצֹף עַל־אֶלְעָזָר וְעַל־אִיתָמָר בְּנֵי אַהֲרֹן הַנּוֹתָרִם
17 לֵאמֹר׃ 17 מַדּוּעַ לֹא־אֲכַלְתֶּם אֶת־הַחַטָּאת[a] בְּמָקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ
קָדָשִׁים הִוא[b] וְאֹתָהּ | נָתַן לָכֶם[c] לָשֵׂאת אֶת־עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם
18 לִפְנֵי יְהוָה׃ 18 הֵן לֹא־הוּבָא אֶת־דָּמָהּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אָכוֹל
19 תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי[a]׃ 19 וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה הֵן
הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת־חַטָּאתָם וְאֶת־עֹלָתָם לִפְנֵי יְהוָה וַתִּקְרֶאנָה אֹתִי
כָּאֵלֶּה וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם הֲייטַב[a] בְּעֵינֵי יְהוָה׃ 20 וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה
וַיִּיטַב בְּעֵינָיו׃ פ

11 1 וַיְדַבֵּר[°] יְהוָה[°] אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם[a]׃ 2 דַּבְּרוּ
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ[a] מִכֹּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר
3 עַל־הָאָרֶץ׃ 3 כֹּל | מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע[a] פְּרָסֹת מַעֲלַת[b]
4 גֵּרָה בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ׃ 4 אַךְ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה

[12]Mm 714. [13]Mm 715. [14]Ex 35,34. [15]Mm 250. [16]Mm 2811. [17]Mm 122. [18]Mm 716. [19]Mm 747. [20]Mm 501. [21]Mm 60. [22]Mm 717. [23]Mm 718. Cp 11 [1]Mm 852. [2]Mm 719. [3]Mm 3964. [4]Mm 1405. [5]Mm 64.

10 [a] GS om cop ‖ [b–b] > C ‖ **11** [a] C הדברים ‖ **12** [a] C יהוה ‖ **14** [a] G *ἁγίῳ* cf 13.17 ‖ [b] G *καὶ ὁ οἶκός σου* ≈ וּבֵיתֶךָ ‖ **15** [a] ωG + וְלִבְנֹתֶיךָ ‖ [b] G + *τῷ Μωυσῆ* ‖ **17** [a] ga′ya eras ‖ [b–b] > C ‖ [c] G + *φαγεῖν* = לֶאֱכֹל ‖ **18** [a] SCMsC′V pass cf 8,31[c]; G *μοι συνέταξεν κύριος*; S + verba ex 8,31 ‖ **19** [a] G *μὴ ἀρεστόν*, l frt הַיֵּ֫ר ‖ Cp **11,1** [a] C להם; > GV ‖ **2** [a] > C ‖ **3** [a] pc Mss ωGS + שְׂתֵי ut Dt 14,6 ‖ [b] GSV pr cop.

12 a–a דבר חס וחד מל 13
14 a–a ב
15 a–a יו מל בתור
16 a–a ה דסמיכ בתור
17 a–a ד
18 a–a ג דגש
19 a–a ח בסוף
ש כת י וכל מאשי דכות
20 a–a ט. יו בתור
21 a–a ג ס״ם. ב.
חצי התורה בתיבות
ל. ל חס
ה דסמיכ בתור
כד. ב
22 a–a ה. י מל
23 a–a ב מנה בתור
ה
ד
ל. לג בתור
נא
1 a–a ג בסוף דמטע. יא.
ל. ג ר״ם בתור
3 a–a ת זוגין מחליפין
ה ג כת ה וב בליש שם בדגש כת א.
ו דגש

לה וְהַמְכַסֶּה וְהַכִּלְיֹת[a] וְיֹתֶרֶת הַכָּבֵד׃ 20 וַיָּשִׂימוּ[a] אֶת־הַחֲלָבִים עַל־ 20
הֶחָזוֹת וַיַּקְטֵר[b] הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחָה׃ 21 וְאֶת הֶחָזוֹת וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין 21
הֵנִיף אַהֲרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה[a] מֹשֶׁה[b]׃ 22 וַיִּשָּׂא 22
ידיר חד מן ה כת׳ ק חס. ב חס[14] אַהֲרֹן אֶת־יָדָו[a] אֶל־הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה
כט בתור וְהַשְּׁלָמִים׃ 23 וַיָּבֹא מֹשֶׁה[ ] וְאַהֲרֹן[ ] אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ 23
כ[15]. ל[16]. ג אֶת־[a]הָעָם וַיֵּרָא כְּבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם׃ 24 וַתֵּצֵא[ ] אֵשׁ מִלִּפְנֵי 24
ב יְהוָה וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיַּרְא[a] כָּל־הָעָם
ל וַיָּרֹנּוּ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם׃

הי׳ **10** 1 וַיִּקְחוּ בְנֵי־אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא[a] אִישׁ מַחְתָּתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֵן **10**
לה. יד בטע[2] אֵשׁ וַיָּשִׂימוּ עָלֶיהָ[b] קְטֹרֶת וַיַּקְרִבוּ לִפְנֵי יְהוָה[c] אֵשׁ זָרָה[c] אֲשֶׁר[ ] לֹא
ג. לט מל בתור צִוָּה[d] אֹתָם׃ 2 וַתֵּצֵא[ ] אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמֻתוּ לִפְנֵי 2
יְהוָה׃ 3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא[ ] אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה[ ] לֵאמֹר
ל. ל. ל בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם אִכָּבֵד
ב[a] וַיִּדֹּם אַהֲרֹן׃ 4 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־מִישָׁאֵל[a] וְאֶל אֶלְצָפָן[b] בְּנֵי עֻזִּיאֵל[c] 4
ה בחרי טעמ׳. ה[5] דֹּד אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קִרְבּוּ שְׂאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם מֵאֵת[ ] פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ
ב חד חס וחד מל[6] אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃ 5 וַיִּקְרְבוּ[a] וַיִּשְׂאֵם[ ] בְּכֻתָּנְתָּם אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה 5
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה׃ 6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־אֶלְעָזָר[a] וְאִיתָמָר[a] | 6
ו[7]. ב[8]. ל בְּנָיו[b] רָאשֵׁיכֶם אַל־תִּפְרָעוּ | וּבִגְדֵיכֶם לֹא תִפְרֹמוּ וְלֹא תָמֻתוּ וְעַל
כ[9] ד מנה בתורי וכל יחזק נקיבה ירמיה ויחזק דכות ב מ יח כָּל־הָעֵדָה יִקְצֹף וַאֲחֵיכֶם כָּל־בֵּית[ ] יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־הַשְּׂרֵפָה
ג אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה׃ 7 וּמִפֶּתַח[ ] אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶּן־תָּמֻתוּ כִּי־ 7
שֶׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה׃ פ
ב. ל. ר״פ 8 וַיְדַבֵּר[ ] יְהוָה[ ] אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ 9 יַיִן וְשֵׁכָר אַל־תֵּשְׁתְּ | אַתָּה | ס[11]
ד קמ וכל יחזק נקיבה ח ור״פ דכות[10]. ג[11] וּבָנֶיךָ[ ] אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד[a] וְלֹא תָמֻתוּ חֻקַּת עוֹלָם

[14]Mm 711. [15]Mm 1227. [16]Mm 712. Cp 10 [1]Mm 640. [2]Mm 3948. [3]Mm 3247. [4]Mm 2991. [5]Mm 713. [6]1 Ch 23,22. [7]Mm 1215. [8]Mm 3593. [9]Mm 953. [10]Mm 172. [11]Mm 920.

19 [a–a] 𝔊 *καὶ τὸ στέαρ τὸ κατακαλύπτον ἐπὶ τῆς κοιλίας καὶ τοὺς δύο νεφροὺς καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν* cf 4,9 || **20** [a] 𝔐𝔊𝔖 sg || [b] 𝔊 pl || **21** [a] mlt Mss 𝔐𝔊 + יְהוָה אֶת, prb sic l; 𝔖 pass || [b] > 𝔗 || **22** [a] 𝔐𝔊𝔖 על || **23** [a] 𝔊 + *πάντα* || **24** [a] 𝔐𝔗[J] pl || **Cp 10,1** [a] 𝔊 *καὶ Αβιουδ* || [b] 𝔐𝔖𝔗[Ms] עֲלֵיהֶן || [c–c] > 𝔗 || [d] 𝔊 + *κύριος*; 𝔙 pass || **4** [a] 𝔊* *Μισαδαι* || [b] 𝔐𝔊𝔖 אליצפן || [c] 𝔗 עוזאל, 𝔊[B] *Αζιηλ* || **5** [a] 𝔗 ויקריבו || **6** [a] 𝔐 ואל א׳ || [b] 𝔊(𝔖) + *τοὺς καταλελειμμένους* cf 12 || [c] 𝔐 לא || **9** [a] 𝔊 + *ἢ προσπορευομένων ὑμῶν πρὸς τὸ θυσιαστήριον.*

פרש 9 1 וַיְהִי֙ בַּיּ֣וֹם הַשְּׁמִינִ֔י קָרָ֣א מֹשֶׁ֔ה לְאַהֲרֹ֖ן וּלְבָנָ֑יו [a]וּלְזִקְנֵ֖י ל
2 יִשְׂרָאֵֽל[a]: 2 וַיֹּ֣אמֶר אֶל־אַהֲרֹ֗ן קַח־לְךָ֞ עֵ֤גֶל בֶּן־בָּקָר֙ לְחַטָּ֔את וְאַ֖יִל
3 לְעֹלָ֑ה תְּמִימִ֖ם וְהַקְרֵ֥ב לִפְנֵי־יְהוָֽה: 3 וְאֶל־בְּנֵ֥י[a] יִשְׂרָאֵל֮ תְּדַבֵּר֒ ל׳. ד[2]
לֵאמֹר֙ קְח֣וּ שְׂעִיר־עִזִּ֔ים לְחַטָּ֖את וְעֵ֣גֶל וָכֶ֑בֶשׂ בְּנֵי־שָׁנָ֥ה תְמִימִ֖ם
4 לְעֹלָֽה: 4 וְשׁ֣וֹר וָאַ֗יִל לִשְׁלָמִים֙ לִזְבֹּ֣חַ לִפְנֵ֣י יְהוָ֔ה וּמִנְחָ֖ה בְּלוּלָ֣ה ת
5 בַּשָּׁ֑מֶן כִּ֣י הַיּ֗וֹם יְהוָה֙ נִרְאָ֣ה[a] אֲלֵיכֶֽם: 5 וַיִּקְח֗וּ אֵ֚ת אֲשֶׁ֣ר צִוָּ֣ה מֹשֶׁ֔ה
6 אֶל־פְּנֵ֖י אֹ֣הֶל מוֹעֵ֑ד וַיִּקְרְב֣וּ כָל־הָעֵדָ֔ה וַיַּעַמְד֖וּ לִפְנֵ֥י יְהוָֽה: 6 וַיֹּ֣אמֶר ט׳[3] וכל צורת הבית דכות׳ ב מ ד
מֹשֶׁ֗ה זֶ֚ה הַדָּבָ֣ר אֲשֶׁר־צִוָּ֣ה יְהוָ֔ה תַּעֲשׂ֖וּ וֵיֵרָ֥א אֲלֵיכֶ֖ם כְּבוֹד־יְהוָֽה:
7 וַיֹּ֣אמֶר מֹשֶׁ֔ה אֶל־אַהֲרֹ֖ן קְרַ֣ב אֶל־הַמִּזְבֵּ֑חַ וַעֲשֵׂ֞ה [a]אֶת־חַטָּאתְךָ֣ ט׳. נ[5]
וְאֶת־עֹלָתֶ֗ךָ וְכַפֵּ֥ר בַּעַדְךָ֖ וּבְעַ֣ד הָעָ֑ם וַעֲשֵׂה֙[a] אֶת־קָרְבַּ֣ן הָעָ֔ם וְכַפֵּ֖ר ג׳. ד[6]
8 בַּעֲדָ֑ם כַּאֲשֶׁ֖ר צִוָּ֥ה יְהוָֽה: 8 וַיִּקְרַ֣ב אַהֲרֹ֗ן אֶל־הַמִּזְבֵּ֛חַ וַיִּשְׁחַ֥ט אֶת־ ג ס״פ. ה פת׳ ז. ט[4]
9 עֶגֶל֙ הַחַטָּ֔את [a]אֲשֶׁר־לֽוֹ׃ 9 וַיַּקְרִ֣בוּ בְנֵי֮ אַהֲרֹן֒ אֶת־הַדָּם֙ אֵלָ֔יו וַיִּטְבֹּ֥ל ט׳[4] חס׳ ב מנה בלוש
אֶצְבָּעֹ֖ו בַּדָּ֑ם וַיִּתֵּ֞ן עַל־קַרְנֹ֣ות הַמִּזְבֵּ֗חַ וְאֶת־הַדָּם֙ יָצַ֣ק אֶל־יְסֹ֔וד ד מל בחור[9]
10 הַמִּזְבֵּֽחַ: 10 וְאֶת־הַחֵ֙לֶב֙ וְאֶת־הַכְּלָיֹ֔ת וְאֶת־הַיֹּתֶ֖רֶת מִן־הַכָּבֵ֑ד מִן־ ה וכל ואת שתי הכליות דכות׳[10]
11 הַחַטָּ֔את הִקְטִ֖יר הַמִּזְבֵּ֑חָה כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ה יְהוָ֥ה אֶת־מֹשֶֽׁה: 11 וְאֶת־
12 הַבָּשָׂ֣ר וְאֶת־הָעֹ֔ור שָׂרַ֖ף בָּאֵ֑שׁ מִחוּץ֙ לַמַּחֲנֶֽה: 12 וַיִּשְׁחַ֕ט אֶת־הָעֹלָ֖ה
וַיִּמְצְא֣וּ בְנֵי֮ אַהֲרֹן֒ אֵלָ֔יו אֶת־הַדָּ֑ם וַיִּזְרְקֵ֥הוּ עַל־הַמִּזְבֵּ֖חַ סָבִֽיב׃ ב וחס
13 וְאֶת־הָעֹלָ֖ה הִמְצִ֣יאוּ אֵלָ֑יו לִנְתָחֶ֖יהָ וְאֶת־הָרֹ֥אשׁ וַיַּקְטֵ֖ר עַל־ ג׳[11]. ל. לז. ג בלוש[12]
14 הַמִּזְבֵּֽחַ: 14 וַיִּרְחַ֥ץ אֶת־הַקֶּ֖רֶב וְאֶת־הַכְּרָעָ֑יִם וַיְקַטֵּ֥ר עַל־הָעֹלָֽה
15 הַמִּזְבֵּֽחָה: 15 וַיַּקְרֵ֗ב אֶת קָרְבַּן֙ הָעָ֔ם וַיִּקַּ֗ח אֶת־שְׂעִ֛יר הַחַטָּ֥את אֲשֶׁר
16 לָעָ֖ם וַיִּשְׁחָטֵ֑הוּ וַיְחַטְּאֵ֖הוּ כָּרִאשֹׁ֥ון׃ 16 וַיַּקְרֵ֖ב אֶת־הָעֹלָ֑ה [a]וַיַּעֲשֶׂ֖הָ ל. ל. ב
17 כַּמִּשְׁפָּֽט׃ 17 וַיַּקְרֵב֙ אֶת־הַמִּנְחָ֔ה וַיְמַלֵּ֥א כַפֹּ֖ו[a] מִמֶּ֑נָּה וַיַּקְטֵ֖ר עַל־ ט. ג בלוש[12]
18 הַמִּזְבֵּ֥חַ מִלְבַּ֖ד עֹלַ֣ת הַבֹּֽקֶר׃ 18 וַיִּשְׁחַ֞ט אֶת־הַשֹּׁ֣ור וְאֶת־הָאַ֗יִל זֶ֚בַח ה׳[13]
הַשְּׁלָמִ֔ים אֲשֶׁ֖ר לָעָ֑ם וַיִּמְצְא֣וּ בְנֵי֮ אַהֲרֹן֒ אֶת־הַדָּם֙ אֵלָ֔יו וַיִּזְרְקֵ֖הוּ עַל־ ב וחס
19 הַמִּזְבֵּ֥חַ סָבִֽיב׃ 19 וְאֶת־הַחֲלָבִ֞ים מִן־הַשֹּׁ֣ור וּמִן־הָאַ֗יִל הָאַלְיָ֛ה

Cp 9 [1]Mm 847. [2]Mm 585. [3]Mm 3937. [4]Mm 583. [5]Mm 708. [6]Mm 709. [7]Mm 710. [8]Mm 667. [9]Mm 704. [10]Mm 669. [11]Mm 2983. [12]Mm 4235. [13]Mm 872.

Cp 9,1 [a–a] dl? cf 3[a] ‖ 3 [a] ωG זְקֵנֵי ‖ 4 [a] G(ŞCTC^{H}) *ὀφθήσεται* = נראה cf וירא 6 ‖ 7 [a–a] > C (homtel) ‖ [b] G *τοῦ οἴκου σου* cf 16,17 ‖ 8 [a–a] > G* ‖ 16 [a] C קרבן ‖ 17 [a] ωG כפיו.

ג קמ וחד־מן ז[15] בטע מרעיימין וחד מן נא[16] זוגין בטע . ח[17] . כה

23 וַיִּשְׁחָט[a] | וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמוֹ וַיִּתֵּן עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן־אַהֲרֹן הַיְמָנִית וְעַל־
בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית: 24 וַיַּקְרֵב[a] אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן
ח[17] . י וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תְּנוּךְ אָזְנָם הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן יָדָם הַיְמָנִית
וְעַל־בֹּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
ז פסוק את ואת ראת ראת ראת[19] 25 וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הָאַלְיָה וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב
וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־חֶלְבְּהֶן[a] וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין:
ל 26 וּמִסַּל הַמַּצּוֹת[a] אֲשֶׁר | לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חַלַּת מַצָּה אַחַת וְחַלַּת לֶחֶם
ב . פד לג מנה בתור 27 שֶׁמֶן אַחַת וְרָקִיק אֶחָד וַיָּשֶׂם עַל־הַחֲלָבִים וְעַל שׁוֹק הַיָּמִין: וַיִּתֵּן
אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיָּנֶף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי
יְהוָה: 28 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיַּקְטֵר[a] הַמִּזְבֵּחָה עַל־
יט . כ ; כא הָעֹלָה מִלְאֻים הֵם לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה הוּא לַיהוָה: 29 וַיִּקַּח מֹשֶׁה
יז אֶת־הֶחָזֶה וַיְנִיפֵהוּ תְנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים לְמֹשֶׁה הָיָה
לְמָנָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: 30 וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־
ב . כא ; כב הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּז עַל־אַהֲרֹן עַל־[a]בְּגָדָיו וְעַל־בָּנָיו וְעַל־
יח פסוק את את ראת . כג בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ [b]וַיְקַדֵּשׁ אֶת־אַהֲרֹן אֶת[c]־בְּגָדָיו וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בִּגְדֵי
ל בָנָיו אִתּוֹ: 31 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו בַּשְּׁלוּ אֶת־הַבָּשָׂר
ג פֶּתַח[a] אֹהֶל מוֹעֵד[b] וְשָׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בְּסַל הַמִּלֻּאִים
ה . ד וחס כַּאֲשֶׁר צִוֵּיתִי[c] לֵאמֹר אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ: 32 וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר
ז דגש[24] . ב וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ: 33 וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים
יד[25] עַד יוֹם מְלֹאת יְמֵי מִלֻּאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא אֶת־יֶדְכֶם[a]:
כ . יב חס למערב . ה[27] 34 כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַיּוֹם הַזֶּה צִוָּה יְהוָה לַעֲשֹׂת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: 35 וּפֶתַח
אֹהֶל מוֹעֵד[a] תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וָלַיְלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת
יז[29] מל ג[28] מנה בתור . ה[29] . יג חס האלה[30] יְהוָה וְלֹא תָמֻתוּ כִּי־כֵן צִוֵּיתִי[b]: 36 וַיַּעַשׂ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת כָּל־
כא[31] הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: ס צז

[15] Mm 705. [16] Mm 915. [17] Mm 742. [18] Mm 2135. [19] Mm 574. [20] Mm 575. [21] Mm 703. [22] Mm 567. [23] Mm 2895. [24] Mm 351. [25] Mm 706. [26] Mm 53. [27] Mm 2965. [28] Mm 314. [29] Mm 2811. [30] Mm 707. [31] Mm 1360.

23 [a] prb huc tr : cf 15[a] ‖ **24** [a] cf 14[a] ‖ **25** [a] cf 16[b] ‖ **26** [a] G τῆς τελειώσεως המלאים, ex 31 ‖ **28** [a] cf 14[a] ‖ **30** [a] mlt Mss ɯ Vrs 𝔗[J] ועל cf Ex 29,21 ‖ [b–b] > G[B*A] ‖ [c] mlt Mss ɯGST[Ms]𝔗[J] ואת ‖ **31** [a] G ἐν τῇ αὐλῇ → בַּחֲצַר ? ‖ [b] > 𝔖, it 35[a]; G + ἐν τόπῳ ἁγίῳ ‖ [c] GST pass, l prb צִוָּ֫ ut 35 10,13, cf 10,18[a] ‖ **33** [a] pc Mss ɯGS pl ‖ **35** [a] cf 31[b] ‖ [b] G ἐνετείλατό μοι κύριος ὁ θεός.

ל׳ חצי התורה בפסוק
ל . פר לג מנה בתור׳ וחד מן ב פסוק וישם וישם
לג פסוק את את את בפיס . פר לג מנה בתור׳

8 וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַאֹפֶד וַיְחַגֵּר אֹתוֹ בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד וַיֶּאְפַּד לוֹ בּוֹ׃ 8 וַיָּשֶׂם
9 עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל[a]־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּים׃ 9 וַיָּשֶׂם
אֹת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וַיָּשֶׂם[a] עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוּל פָּנָיו אֵת צִיץ
10 הַזָּהָב נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ 10 וַיִּקַּח מֹשֶׁה[a] אֶת־
שֶׁמֶן[a] הַמִּשְׁחָה [b]וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם[b]׃
11 וַיַּז מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ[a] וְאֶת־כָּל־ ב׳
12 כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ לְקַדְּשָׁם׃ 12 וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל ג׳
13 רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ׃ 13 וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן
וַיַּלְבִּשֵׁם כֻּתֳּנֹת[a] וַיַּחְגֹּר אֹתָם אַבְנֵט[a] וַיַּחֲבֹשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה ב׳ וחס . ב מל בלישׁ[b]
14 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ 14 וַיַּגֶּשׁ[a] אֶת פַּר הַחַטָּאת וַיִּסְמֹךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־ ה׳
15 יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פַּר הַחַטָּאת׃ 15 וַיִּשְׁחָט[a] וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת[b]־הַדָּם ג קמ׳ זוגין בטע
וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיְחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ [c]וְאֶת־ ד מל בתור׳
16 הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ[c] וַיְקַדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו׃ 16 וַיִּקַּח[a] אֶת־ ו׳
כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְלָיֹת
17 וְאֶת־חֶלְבֵּהֶן[b] וַיַּקְטֵר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחָה׃ 17 וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֹרוֹ וְאֶת־ ז׳
בְּשָׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
18 מֹשֶׁה׃ 18 וַיַּקְרֵב[a] אֵת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ[b] אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם ח׳
19 עַל־רֹאשׁ[c] הָאָיִל׃ 19 וַיִּשְׁחָט[a] וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ ג קמ׳
20 סָבִיב׃ 20 וְאֶת־הָאַיִל נִתַּח לְנִתָחָיו וַיַּקְטֵר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־ ח׳ . יב׳
21 הַנְּתָחִים וְאֶת־הַפָּדֶר׃ 21 [a]וְאֶת־הַקֶּרֶב[a] [b]וְאֶת־הַכְּרָעַיִם[b] רָחַץ בַּמָּיִם ט׳ . ג׳
22 וַיַּקְטֵר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאַיִל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הִוא לְרֵיחַ־נִיחֹחַ אִשֶּׁה יג׳ . יד׳
הוּא לַיהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ 22 וַיַּקְרֵב[a] אֶת־הָאַיִל הַשֵּׁנִי
אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ[b] אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאָיִל׃

[5]Mm 703. [6]Mp sub loco. [7]Mm 356. [8]Mm 915. [9]Mm 704. [10]Mm 745. [11]Mm 570. [12]Mm 872. [13]Mm 574. [14]Mm 575.

8 [a] 𝔐𝔊𝔖 על ‖ **9** [a] 𝔐 ויתן ‖ **10** [a–a] 𝔊 *ἀπὸ τοῦ ἐλαίου* = מִשׁ׳ ‖ [b–b] 𝔊 tr post 11 ‖ **11** [a] 𝔊 + *καὶ ἡγίασεν αὐτό* = ויקדשהו ut 15 ‖ **13** [a] 𝔐 Vrs pl ‖ **14** [a] 𝔊 + *Μωυσῆς*, it 16[a]. 18[a].19[a].22[a].24[a].28[a] ‖ **15** [a] > 𝔖; 𝔐 cj c 14, prb sic l cf 19[a].23[a] ‖ [b] 𝔊(𝔖𝔖[Ms]) *ἀπό*, l frt מִן ‖ [c–c] > 𝔖 (homtel) ‖ **16** [a] cf 14[a] ‖ [b] 𝔐 בִּיהן–, it 25[a] ‖ **18** [a] 𝔐 ויגש; cf 14[a] ‖ [b] 𝔐𝔊 sg ut 14, it 22[b] ‖ [c] > 𝔖 ‖ **19** [a] cf 14[a]; 𝔖 *wnksh mwšʾ* ← טֵהוּ מֹשֶׁה–; prb huc tr : cf 15[a] ‖ **21** [a–a] 𝔐 cj c 20 ‖ [b–b] 𝔐 והכ׳ ‖ **22** [a] cf 14[a] ‖ [b] cf 18[b].

הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיב[b] מִמֶּנָּה אִשֶּׁה[c] לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת
מֵעַמֶּיהָ: [26] וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לָעוֹף וְלַבְּהֵמָה: [26] ל״ב ל״ג ל״ד
[27] כָּל־נֶפֶשׁ[a] אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל־דָּם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ: ס [27] ל״ה
[28] וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: [29] דַּבֵּר[a] אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל[a] [28] ד בטע בסיפ[21]
לֵאמֹר הַמַּקְרִיב אֶת־זֶבַח שְׁלָמָיו לַיהוָה יָבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ לַיהוָה [29] ל״ו[22]
מִזֶּבַח שְׁלָמָיו: [30] יָדָיו תְּבִיאֶינָה אֶת אִשֵּׁי יְהוָה אֶת־הַחֵלֶב עַל־הֶחָזֶה [30] ומל . יג פסוק את את את
יְבִיאֶנּוּ אֶת[a] הֶחָזֶה[b] לְהָנִיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה: [31] וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן [31] טיפ . ט כת י וכל אשי דכות
אֶת־הַחֵלֶב הַמִּזְבֵּחָה וְהָיָה הֶחָזֶה לְאַהֲרֹן וְלִבָנָיו: [32] וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין [32]
תִּתְּנוּ תְרוּמָה לַכֹּהֵן[a] מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם: [33] הַמַּקְרִיב אֶת־דַּם הַשְּׁלָמִים [33] ה וכל ואת שתי הכליה
וְאֶת־הַחֵלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תִּהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמָנָה: [34] כִּי אֶת־חֲזֵה [34] דכות[23] . ו זוגין[24]
הַתְּנוּפָה[a] וְאֶת שׁוֹק הַתְּרוּמָה לָקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי ו
שַׁלְמֵיהֶם[b] וָאֶתֵּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחָק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי ל
יִשְׂרָאֵל: [35] זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאִשֵּׁי יְהוָה בְּיוֹם [35]
הַקְרִיב אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה: [36] אֲשֶׁר[a] צִוָּה יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם [36] ב[25]
מָשְׁחוֹ אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתָם: [37] זֹאת הַתּוֹרָה [37] ח[26] . ב[27] . ל[28]
לָעֹלָה לַמִּנְחָה[a] וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַמִּלּוּאִים וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים: ב מל בלישׁ
[38] אֲשֶׁר[a] צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינָי[b] בְּיוֹם צַוֹּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [38] יג פסוק את את בסיפ[29]
לְהַקְרִיבָם אֶת־קָרְבְּנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַּר סִינָי: ס ל . ל וכל ודבר דכות ב מ ב
8 [1] וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: [2] קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו סׄ[ה] יג ר״ם . ז פסוק את ואת ואת ואת ואת ואת[1]
אִתּוֹ וְאֶת הַבְּגָדִים וְאֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת פַּר הַחַטָּאת וְאֶת שְׁנֵי ל . ז . ב . ג
הָאֵילִים וְאֶת סַל הַמַּצּוֹת: [3] וְאֶת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל [3] ד[2] מל בתור וכל נביא דכות ב מ ג . ג
מוֹעֵד: [4] וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקָּהֶל[a] הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח [4] נ
אֹהֶל מוֹעֵד: [5] וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה [5]
לַעֲשׂוֹת: [6] וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחַץ אֹתָם בַּמָּיִם: [6]
[7] וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֻּתֹּנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בָּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְּעִיל [7] ג פסוק את את בסיפ

[18] Mm 673. [19] וחד לעוף Prv 26,2. [20] Mm 697. [21] Mm 696. [22] Mm 679. [23] Mm 669. [24] Mm 2036. [25] Mm 562. [26] Mm 698. [27] Mm 699. [28] Mm 700. [29] וחד בצותו Ez 10,6. Cp 8 [1] Mm 2135. [2] Mm 879. [3] Mm 701. [4] Mm 702.

25 [b] nonn Mss 𝔲[Mss]𝔗 pl || [c] 𝔗 קרבן || 27 [a] 𝔲 הַנֶּ || 29 [a–a] 𝔲G תדבר אל־ב׳ י׳ || ואל־ב׳ י׳ תדבר || 30 [a] mlt Mss 𝔊𝔗[ʸ] וְאֵת 𝔙 || [b] G τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος = יֹתֶרֶת הַכָּבֵד? || 32 [a] 𝔖 lmrj' = ליהוה || 34 [a] > 𝔗 || [b] pc Mss 𝔊𝔗[ʲ] יִכֶּם– || 36 [a] G καθά cf 38[a] || 37 [a] mlt Mss 𝔲G𝔖𝔗[Ms] וְלִ׳ || 38 [a] G ὃν τρόπον cf 36[a] || [b] > 𝔗 || Cp 8,4 [a] G καὶ ἐξεκκλησίασεν = וַיַּקְהֵל cf 3.

8 כֶּאָשָׁם תּוֹרָה אַחַת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְכַפֶּר־בּוֹ לוֹ יִהְיֶה׃ 8 וְהַכֹּהֵן
הַמַּקְרִיב אֶת־עֹלַת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב[a] לַכֹּהֵן[b] לוֹ יִהְיֶה׃ ב
9 וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתַּנּוּר וְכָל־נַעֲשָׂה בַמַּרְחֶשֶׁת וְעַל־מַחֲבַת[a] ר״פ וכל ל.ח קמ וכל חומש המגילות דכות ב מ ב. ג[a]
לַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ[b] תִּהְיֶה׃ 10 וְכָל־מִנְחָה בְלוּלָה־בַשֶּׁמֶן
וַחֲרֵבָה לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו׃ פ ל[b]. ב
11 וְזֹאת[a] תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יַקְרִיב[b] לַיהוָה׃ 12 אִם עַל־ כתי ו[a] מנה ר״פ. ז ר״פ בסיפ
תּוֹדָה יַקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיב | עַל־זֶבַח הַתּוֹדָה חַלֹּת מַצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן ג מל בסיפ
וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן וְסֹלֶת מֻרְבֶּכֶת[a] חַלֹּת בְּלוּלֹת[a] בַּשָּׁמֶן׃ ב
13 עַל־חַלֹּת לֶחֶם חָמֵץ יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ עַל־זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו׃
14 וְהִקְרִיב[a] מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל־קָרְבָּן[a] תְּרוּמָה לַיהוָה לַכֹּהֵן הַזֹּרֵק אֶת־ ת[11]. ל
15 דַּם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִהְיֶה׃ 15 וּבְשַׂר[a] זֶבַח תּוֹדָתוֹ שְׁלָמָיו[a] בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ ד
16 יֵאָכֵל לֹא־יַנִּיחַ[b] מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר׃ 16 וְאִם־נֶדֶר | אוֹ נְדָבָה זֶבַח קָרְבָּנוֹ
בְּיוֹם הַקְרִיבוֹ אֶת־זִבְחוֹ יֵאָכֵל וּמִמָּחֳרָת[a] וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ יֵאָכֵל[a]׃ ל. ג[12]
17 וְהַנּוֹתָר[a] מִבְּשַׂר הַזֶּבַח בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף׃ 18 וְאִם הֵאָכֹל[a]
יֵאָכֵל מִבְּשַׂר־זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא
19 יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא׃ 19 וְהַבָּשָׂר ג[13] ב מנה בפסוק
אֲשֶׁר־יִגַּע בְּכָל־טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף וְהַבָּשָׂר[a] כָּל־טָהוֹר ג[13] ב מנה בפסוק
20 יֹאכַל בָּשָׂר׃ 20 וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר ב. ג ר״פ[14]
21 לַיהוָה וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ׃ 21 וְנֶפֶשׁ כִּי־ ז רפז בסיפ[15]. ל וכל קריא שרץ טמא
תִגַּע בְּכָל־טָמֵא בְּטֻמְאַת אָדָם אוֹ | בִּבְהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בְּכָל־שֶׁקֶץ[a]
טָמֵא וְאָכַל מִבְּשַׂר־זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
מֵעַמֶּיהָ׃ פ
22 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 23 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר ד בטע בסיפ[16]
24 כָּל־חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז לֹא תֹאכֵלוּ׃ 24 וְחֵלֶב נְבֵלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה ד. ו. ל קמ
25 יֵעָשֶׂה לְכָל־מְלָאכָה וְאָכֹל לֹא תֹאכְלֻהוּ׃ 25 כִּי[a] כָּל־אֹכֵל חֵלֶב מִן־ ל[17]. ל וחס

[7] Mm 692. [8] Mm 693. [9] Mm 3935. [10] Mm 856. [11] Mm 694. [12] Mm 695. [13] Mm 1130. [14] Mm 680. [15] Mm 829. [16] Mm 696. [17] Mm 210.

8 [a] 𝔐 יקריבו ‖ [b] > 𝔊 ‖ [c] > 𝔖, it 9[b] ‖ **9** [a] 𝔐 𝔙 הַמ׳ ‖ [b] cf 8[c] ‖ **11** [a] 𝔊𝔖𝔙 om cop ‖ [b] 𝔐𝔊 pl ‖ **12** [a–a] > 𝔊 ‖ **14** [a–a] 𝔊 *ἓν ἀπὸ πάντων τῶν δώρων αὐτοῦ* ‖ **15** [a] 𝔊 + *αὐτῷ ἔσται* cf 14 ‖ [b] 𝔊 pl ‖ **16** [a–a] > 𝔊 ‖ **17** [a] 𝔈 + מזבח ‖ **18** [a] 𝔐 אָכֹל ‖ **19** [a] 𝔐 ה׳; > 𝔊𝔖𝔙 ‖ **21** [a] pc Ms 𝔐𝔖𝔗[Ms] שרץ ut 5,2 ‖ **25** [a] > 𝔊.

ל. ה דסמיכ בתור אֹתָהּ[a] מֵאִשֶּׁי[b] קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא[c] כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם: 11 כָּל־זָכָר[a] בִּבְנֵי 11
ה[15] אַהֲרֹן[a] יֹאכְלֶנָּה חָק־עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאִשֵּׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בָּהֶם
יִקְדָּשׁ: ס 12 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 13 זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן ס(ה)
ב חס וּבָנָיו אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ עֲשִׂרֹת הָאֵפָה סֹלֶת
ל. ל. ג[5]. מִנְחָה[a] תָּמִיד מַחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב[b]: 14 עַל־מַחֲבַת
ז[17]. ב. ל. ל. ב. ח וכל בַּשֶּׁמֶן תֵּעָשֶׂה מָרְבֶּכֶת תָּבִיאֶנָּה[a] חִפְתֵּי[b] מִנְחַת פִּתִּים תַּקְרִיב[c] רֵיחַ
ה[15] נִיחֹחַ לַיהוָה: 15 וְהַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ תַּחְתָּיו מִבָּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חָק־
ל. ל עוֹלָם לַיהוָה[a] כָּלִיל תָּקְטָר: 16 וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא
ט[18] תֵאָכֵל: ס 17 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 18 דַּבֵּר אֶל־ 17
18
ב אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת בִּמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחֵט
ב. ה דסמיכ בתור. הי״ט ר״ש מיחד[20] הָעֹלָה תִּשָּׁחֵט הַחַטָּאת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא: 19 הַכֹּהֵן
ל. יג חס[21]. ט[18] הַמְחַטְּאָ אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בְּמָקוֹם קָדֹשׁ תֵּאָכֵל בַּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד:
ב. ו ה[22] מנה בתור. ב 20 כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בִּבְשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וַאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל־הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה
יג חס[21]. ל עָלָיְהָ[a] תְּכֻבָּס[b] בְּמָקוֹם קָדֹשׁ: 21 וּכְלִי־חֶרֶשׂ אֲשֶׁר תְּבֻשַּׁל־בּוֹ יִשָּׁבֵר
ל. ל. ל וְאִם־בִּכְלִי נְחֹשֶׁת בֻּשְּׁלָה וּמֹרַק וְשֻׁטַּף בַּמָּיִם: 22 כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים
ה דסמיכ בתור[19]. ה[23]. ו ה[22] מנה בתור יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא: 23 וְכָל־חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא[a] מִדָּמָהּ
ט[18]. ו אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ס
כה יג[1] מנה ר״ס. ז[2] ג[3] מנה בתור 7 1 וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא: 2 בִּמְקוֹם אֲשֶׁר
ב יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָעֹלָה יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָאָשָׁם[a] וְאֶת־דָּמוֹ יִזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ
ג ר״ס ואת את ואת את[5]. ה וכל ואת שתי הכליות[6] סָבִיב: 3 וְאֶת כָּל־חֶלְבּוֹ יַקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶת[a] הָאַלְיָה וְאֶת־הַחֵלֶב
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב[b]: 4 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן
אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:
5 וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה אִשֶּׁה לַיהוָה אָשָׁם הוּא: 6 כָּל־זָכָר 5
6
ז[2] ו[3] מנה בתור בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ יֵאָכֵל קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא: 7 כַּחַטָּאת 7

[15] Mm 2476. [16] Mm 693. [17] Mm 546. [18] Mm 690. [19] Q היא suppressi, cf Lv 13,20, Dt 13,16 et Mp sub loco. [20] Mm 944. [21] Mm 783. [22] Mm 678. [23] Mm 691. Cp 7 [1] Mm 856. [2] Mm 4108. [3] Mm 831. [4] Mm 677. [5] Mm 2692. [6] Mm 669.

10 [a] G *αὐτοῖς* || [b] pc Mss ɯGU יהוה ‖ ut 11 || [c] C היא || **11** [a–a] G *τῶν ἱερέων* || **13** [a] ɯG לְמ׳ || [b] ɯ בֵּין הָעַרְבַּיִם || **14** [a] GU 3 sg || [b] crrp? prp תְּפַתְּנָה (a פתת) sec ‖ ɯ || [c] G *θυσίαν* || **15** [a] > G* || **20** [a] ɯ עָלָיו || [b] ɯGSCU יְכֻבַּס ‖ **22** [a] G + *κυρίου* || S || [c] G *θυσίαν* || **23** [a] ɯ יָבוֹא || Cp 7,2 [a] G + *ἔναντι κυρίου* || **3** [a] G pr cop cf 3,9[b] || [b] ɯG ins ואת כל הַחֵלֶב אשר על־הַקֶּרֶב.

22 בִּפְקֻדֹּ֥ון אֹו־בְּתְשֻׁומֶ֖ת יָ֑ד אֹ֥ו בְּגָזֵ֛ל אֹ֥ו עָשַׁ֖ק אֶת־עֲמִיתֹ֑ו׃ 22 אֹ֥ו מָצָ֖א
ל. ל[19]
אֲבֵדָ֥ה וְכִחֵ֛שׁ בָּ֖הּ וְנִשְׁבַּ֣ע עַל־שֶׁ֑קֶר עַל־אַחַ֥ת מִכֹּ֛ל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂ֥ה הָאָדָ֖ם
ל[20]. כּא פסוק על על רמילה חדה בניחה[21]. ב
לַחֲטֹ֥א בָהֶֽנָּה׃ 23 וְהָיָ֗ה כִּֽי־יֶחֱטָ֤א וְאָשֵׁם֙ וְהֵשִׁ֣יב אֶת־הַגְּזֵלָ֔ה אֲשֶׁ֥ר גָּזָ֖ל
ל[22]. יז פסוק את את את את. ג. ב מנה זקף קמ
אֹ֣ו אֶת־הָעֹ֑שֶׁק אֲשֶׁ֥ר עָשָׁ֖ק אֹ֥ו אֶת־הַפִּקָּדֹ֛ון אֲשֶׁ֥ר הָפְקַד־אִתֹּ֖ו אֹ֥ו אֶת־
ל זקף קמ. ב
הָאֲבֵדָ֖ה אֲשֶׁ֥ר מָצָֽא׃ 24 א֣וֹ[a] מִכֹּ֗ל[b] אֲשֶׁ֤ר־יִשָּׁבַע֙ עָלָ֣יו לַשֶּׁ֔קֶר וְשִׁלַּ֖ם
ג
אֹתֹ֑ו בְּרֹאשֹׁ֗ו וַחֲמִשְׁתָּיו֙[c] יֹסֵ֣ף עָלָ֔יו לַאֲשֶׁ֥ר ה֖וּא לֹ֑ו יִתְּנֶ֥נּוּ בְיֹ֖ום אַשְׁמָתֹֽו׃
יז. ל וקמ. ל. ב[23]. ל
25 וְאֶת־אֲשָׁמֹ֗ו יָבִ֤יא לַיהוָה֙ אַ֣יִל תָּמִ֔ים מִן־הַצֹּ֖אן בְּעֶרְכְּךָ֥ לְאָשָׁ֑ם
ל. יז[24]
26 אֶל־הַכֹּהֵֽן׃[a] 26 וְכִפֶּ֥ר עָלָ֖יו הַכֹּהֵ֑ן לִפְנֵ֣י יְהוָ֔ה וְנִסְלַ֖ח לֹ֥ו עַל־אַחַ֛ת
ב
מִכֹּ֥ל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂ֖ה לְאַשְׁמָ֥ה בָֽהּ׃ פ קיא
ב[25]

פרש 6 1 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃ 2 צַ֚ו אֶת־אַהֲרֹ֣ן וְאֶת־בָּנָ֔יו
כּא פסוק על על רמילה חדה בניחה[1]. ל
לֵאמֹ֑ר זֹ֣את תֹּורַ֣ת הָעֹלָ֗ה הִ֚וא הָעֹלָ֣ה עַל֮[c] מוֹקְדָ֣ה[a] עַל־הַמִּזְבֵּ֒חַ֒ כָּל־
ד בתור. ה. ב[2]
3 הַלַּ֣יְלָה֮ עַד־הַבֹּ֣קֶר֒ וְאֵ֣שׁ הַמִּזְבֵּ֗חַ תּוּקַ֥ד בֹּ֛ו׃[b] 3 וְלָבַ֥שׁ הַכֹּהֵ֛ן מִדֹּ֥ו[a] בַּד
וּמִכְנְסֵי־בַ֖ד יִלְבַּ֣שׁ[b] עַל־בְּשָׂרֹ֑ו וְהֵרִ֗ים אֶת־הַדֶּ֙שֶׁן֙ אֲשֶׁ֣ר תֹּאכַ֣ל הָאֵ֔שׁ
ל[3]
4 אֶת־הָעֹלָ֖ה עַל־[c]הַמִּזְבֵּ֑חַ וְשָׂמֹ֖ו אֵ֥צֶל הַמִּזְבֵּֽחַ׃ 4 וּפָשַׁ֥ט אֶת־בְּגָדָ֖יו
ל[4]
וְלָבַ֣שׁ בְּגָדִ֣ים אֲחֵרִ֔ים וְהוֹצִ֥יא אֶת־הַדֶּ֖שֶׁן אֶל־מִח֣וּץ לַמַּחֲנֶ֑ה אֶל־
5 מָקֹ֥ום טָה֖וֹר׃ 5 וְהָאֵ֕שׁ עַל־הַמִּזְבֵּ֖חַ תּוּקַ֣ד בֹּ֑ו לֹ֣א תִכְבֶּ֔ה וּבִעֵ֨ר[a] עָלֶ֜יהָ
ד. ג. ה. ל[4]. ב[5]
הַכֹּהֵ֣ן עֵצִ֗ים בַּבֹּ֤קֶר֙[b] בַּבֹּ֔קֶר וְעָרַ֥ךְ עָלֶ֖יהָ הָעֹלָ֑ה וְהִקְטִ֥יר עָלֶ֛יהָ חֶלְבֵּ֖י
ל[6]
6 הַשְּׁלָמִֽים׃ 6 אֵ֚שׁ תָּמִ֣יד תּוּקַ֔ד עַל־הַמִּזְבֵּ֖חַ לֹ֣א תִכְבֶּֽה׃[a] ס
ה. ל[7]
7 וְזֹ֣את[a] תֹּורַ֣ת הַמִּנְחָ֔ה הַקְרֵ֥ב[b] אֹתָ֖הּ בְּנֵ֣י־אַהֲרֹ֑ן לִפְנֵ֥י יְהוָ֖ה אֶל־פְּנֵ֥י
כּח יז[7] מנה ר״ש. ד[8]. ט[9] וכל צורת הבית דכות. ב מ ד
8 הַמִּזְבֵּֽחַ׃ 8 וְהֵרִ֨ים מִמֶּ֜נּוּ[a] בְּקֻמְצֹ֗ו מִסֹּ֛לֶת הַמִּנְחָ֖ה וּמִשַּׁמְנָ֑הּ וְאֵת֙ כָּל־
ו סביר ממנה[10]. ג[11]
הַלְּבֹנָ֣ה אֲשֶׁ֣ר עַל־הַמִּנְחָ֔ה וְהִקְטִ֥יר הַמִּזְבֵּ֖חָה[b] רֵ֣יחַ נִיחֹ֑חַ אַזְכָּרָתָ֖הּ
ג בלי״ש[12]. ח וכל אשה ריח ניחח דכות
9 לַיהוָֽה׃ 9 וְהַנּוֹתֶ֥רֶת מִמֶּ֖נָּה יֹאכְל֣וּ[a] אַהֲרֹ֑ן וּבָנָ֗יו מַצֹּ֤ות תֵּאָכֵל֙ בְּמָקֹ֣ום
ס[13]
10 קָדֹ֔שׁ בַּחֲצַ֥ר אֹ֖הֶל־מֹועֵ֥ד יֹאכְל֖וּהָ׃ 10 לֹ֣א תֵאָפֶ֑ה חֶ֣מְשׁ֥ חֶלְקָ֛ם נְתַתִּי
יג חס[14]

[19] וחד ובגזל Ps 62,11. [20] Mm 3471. [21] Mm 686. [22] Mm 909. [23] Qoh 2,21. [24] Mm 679. [25] 1Ch 21,3. Cp 6 [1] Mm 686. [2] S 20,8. [3] Mm 2842. [4] Mm 687. [5] Ex 22,4. [6] Mm 688. [7] Mm 856. [8] Mm 847. [9] Mm 3937. [10] Mm 2038. [11] Mm 689. [12] Mm 4235. [13] Mm 690. [14] Mm 783.

24 [a] > 𝔊 ‖ [b] 𝔪𝔘𝔖𝔗[J] + דָּבָר ‖ [c] mlt Mss 𝔪𝔖𝔗[MsJ] תו– cf 16; 𝔊[BA](𝔙) *καὶ τὸ πέμπτον* = ית־ ‖ **25** [a–a] > 𝔪𝔊 cf 15 ‖ **Cp 6,2** [a] mlt Mss מ min; 𝔪 ׳המ; 1 ה־ ‖ [b] 𝔊* + *οὐ σβεσθήσεται* cf 5.6 ‖ **3** [a] 𝔪𝔖𝔗[J] מִדֵּי ‖ [b] pc Mss יְהִי ut 16,4 ‖ [c] 𝔊 *ἀπό*; 𝔖 *d'l* = **4** [a] 𝔠 ונתן ‖ [b] > 𝔊* ‖ **6** [a] sic L, mlt Edd בה– ‖ **7** [a] Ms 𝔊𝔙 זאת ‖ [b] 𝔪 הקריבו; 𝔊(𝔗[J]𝔙) *ἣν προσάξουσιν* = אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ ‖ **8** [a] 𝔠𝔪𝔗[Ms] נָּה– ‖ [b] 𝔠 הזבח, 𝔪 הָ֫ח־; Ms 𝔪𝔊 + אשה ut 2,2 etc ‖ **9** [a] 𝔪𝔊 sg.

ג שְׂעִרַת עִזִּים לְחַטָּאת וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ[a]: 7 וְאִם־לֹא 7
ו תַגִּיעַ[a] יָדוֹ דֵּי שֶׂה וְהֵבִיא [b]אֶת־אֲשָׁמוֹ[b] אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ־שְׁנֵי
בְנֵי־יוֹנָה לַיהוָה[c] אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה: 8 וְהֵבִיא אֹתָם אֶל־ 8
ל[b]. י ג[?] מנה מל הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לַחַטָּאת[a] רִאשֹׁנָה וּמָלַק[b] אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוּל
ל[a] עָרְפּוֹ וְלֹא יַבְדִּיל: 9 וְהִזָּה מִדַּם הַחַטָּאת עַל־[a]קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנִּשְׁאָר 9
ל כת ה. ד[a]. ל[b] בַּדָּם יִמָּצֶה[a] אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הִוא[c]: 10 וְאֶת־הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה 10
כַּמִּשְׁפָּט וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: ס
11 וְאִם־לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ לִשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ לִשְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה וְהֵבִיא אֶת־ 11
ב חס קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת לְחַטָּאת לֹא־יָשִׂים[a] עָלֶיהָ שֶׁמֶן
ג[11]. ב ר״פ וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה כִּי חַטָּאת הִיא: 12 וֶהֱבִיאָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְקָמַץ 12
ב מל[12]. ט כת י וכל מאשי דכות הַכֹּהֵן [a]מְמָּנָּה מְלוֹא קֻמְצוֹ אֶת־אַזְכָּרָתָהּ[a] וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עַל אִשֵּׁי
יְהוָה חַטָּאת הִוא: 13 וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא 13
ל מֵאַחַת מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח לוֹ וְהָיְתָה[a] לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה[b]: ס
14 14
15 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 15 נֶפֶשׁ כִּי תִמְעֹל מַעַל וְחָטְאָה 15
בִּשְׁגָגָה מִקָּדְשֵׁי יְהוָה וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אַיִל תָּמִים מִן־הַצֹּאן
בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף־שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאָשָׁם: 16 וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן־ 16
ג[13]. מל וכל שם ברנש דכות ול בתור הַקֹּדֶשׁ יְשַׁלֵּם וְאֶת־חֲמִשְׁתּוֹ יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יְכַפֵּר
עָלָיו בְּאֵיל הָאָשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: פ 17 [a]וְאִם־נֶפֶשׁ כִּי 17
יא[14]. ו מנה בתור תֶחֱטָא[b] וְעָשְׂתָה אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְלֹא יָדָע וְאָשֵׁם
יז וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: 18 וְהֵבִיא אַיִל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ לְאָשָׁם אֶל־הַכֹּהֵן 18
ח בטע בסיפ[15]. ל וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגִגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגַג וְהוּא לֹא יָדָע וְנִסְלַח לוֹ:
ב חד חס וחד מל[16]. ב[17] 19 אָשָׁם הוּא[a] אָשֹׁם אָשַׁם לַיהוָה: פ 20 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה 19 20
ג[18] לֵאמֹר: 21 נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וּמָעֲלָה מַעַל בַּיהוָה וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ 21

[6] Mp sub loco. [7] Mm 682. [8] Mm 666. [9] Mm 573. [10] וחד את השני Gn 32,20. [11] Mm 683. [12] Mm 684. [13] Mm 3038א. [14] Mm 130. [15] Mm 747. [16] Mm 685. [17] Mm 863. [18] Mm 3471.

6 [a] ωG על ח׳ אשר חטא ונסלח לו cf 4,35; C ונסלח לו מח׳ || **7** [a] sic L, mlt Mss Edd לעלה || **8** [a] C את־חַטָּאתוֹ = S || [b–b] G *περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ* || [c] > S || **9** [a] ωG יצק || **10** [a] ωGS תשׁג–ע; ω || [b–b] G *περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ* = את־חַטָּאתוֹ || [c] ω C היא || **11** [a] ωGS יצק || **12** [a] sic L, mlt Mss Edd תה– || **13** [a] G(V) *τὸ δὲ καταλειφθὲν ἔσται* = וְהָיָה הַנּוֹתָר || [b] G *ὡς ἡ θυσία τῆς σεμιδάλεως* || **17** [a–a] G *καὶ ἡ ψυχὴ ἣ ἄν* || [b] V + *per ignorantiam* || **19** [a–a] > G || **20** [a] hic G^{Edd}V incip cp 6.

27 מֵחַטָּאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ׃ פ 27 וְאִם־נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִּשְׁגָגָה מֵעַם
28 הָאָרֶץ בַּעֲשֹׂתָהּ אַחַת מִמִּצְוֹת[a] יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁם׃ 28 אוֹ ל
הוֹדַע[a] אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה ב
29 נְקֵבָה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא׃ 29 וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת
30 [a]וְשָׁחַט[b] אֶת־הַחַטָּאת[a] בִּמְקוֹם הָעֹלָה׃ 30 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ ו ה[16] מנח בתור׳
בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל־
31 יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ[a]׃ 31 וְאֶת־כָּל־חֶלְבָּהּ יָסִיר כַּאֲשֶׁר הוּסַר[a] חֵלֶב מֵעַל ב[17]
זֶבַח הַשְּׁלָמִים[b] וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה [b]לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה[b] וְכִפֶּר יט[18]
32 עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ׃ פ 32 וְאִם־כֶּבֶשׂ[a] יָבִיא קָרְבָּנוֹ לְחַטָּאת יט[19]
33 נְקֵבָה תְּמִימָה יְבִיאֶנָּה׃ 33 וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וְשָׁחַט[a]
34 אֹתָהּ לְחַטָּאת בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט[a] אֶת־הָעֹלָה׃ 34 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם
הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ
35 אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׃ 35 וְאֶת־כָּל־חֶלְבָּהּ[a] יָסִיר כַּאֲשֶׁר יוּסַר[b] חֵלֶב־ כ[20]
הַכֶּשֶׂב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים[b] וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן [c]אֹתָם הַמִּזְבֵּחָה עַל אִשֵּׁי יְהוָה א. ד[21]. פ[22] בת׳ וכל מאשי דכות
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ׃ פ
ס[a] 5 1 וְנֶפֶשׁ כִּי־תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה וְהוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע ג ר״פ[1]. ל
2 אִם־לֹוֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ׃ 2 אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר[a] תִּגַּע בְּכָל־דָּבָר טָמֵא אוֹ לה מל ב[2] מנח בתור׳. יז
בְּנִבְלַת חַיָּה טְמֵאָה אוֹ בִּנְבֵלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בִּנְבֵלַת שֶׁרֶץ טָמֵא יא בטע לאחור. ב
3 וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא[c] וְאָשֵׁם[b]׃ 3 אוֹ כִי יִגַּע בְּטֻמְאַת אָדָם לְכֹל
4 טֻמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בָּהּ וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשֵׁם׃ 4 אוֹ נֶפֶשׁ כִּי
תִשָּׁבַע לְבַטֵּא בִשְׂפָתַיִם לְהָרַע ו אוֹ לְהֵיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יְבַטֵּא הָאָדָם ל. ו[3]. ל[4]
5 בִּשְׁבֻעָה וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא־יָדַע וְאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה׃ 5 [a]וְהָיָה כִּי־
6 [b]יֶאְשַׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה[a] וְהִתְוַדָּה[c] אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ׃ 6 וְהֵבִיא אֶת־ נ
אֲשָׁמוֹ לַיהוָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נְקֵבָה מִן־הַצֹּאן כִּשְׂבָּה אוֹ־ ח בטע בסיפ[5]. ל

[16]Mm 678. [17]Da 12,11. [18]Mm 574. [19]Mm 679. [20]וחד ישר Jes 26,1. [21]Mm 664. [22]Mp sub loco. Cp 5 [1]Mm 680. [2]Mm 681. [3]Mm 227. [4]וחד ויבטא Ps 106,33. [5]Mm 747.

27 [a] pc Mss 𝔐𝔊 מִכָּל־מִצוֹת ‖ 28 [a–a] cf 23[a–a] ‖ [b] 𝔐𝔊 + עָלָיהָ ‖ 29 [a–a] > 𝔖 (homtel) ‖ [b] cf 24[a] ‖ 30 [a] 𝔐 מזבח העלה ut 34 ‖ 31 [a] 𝔐 יסיר, it 35[b] ‖ [b–b] על אשי 𝔖 יהוה ‖ 32 [a] 𝔐 כִּשְׂבָּה ‖ 33 [a] cf 24[a] ‖ 35 [a] sic L, mlt Mss Edd הַבָּא– ‖ [b] cf 31[a] ‖ [c] > 𝔐 ‖ Cp 5,2 [a] pc Mss 𝔐𝔊 כִּי ‖ [b–b] > 𝔊* ‖ [c] 𝔖 ידע ut 3.4 ‖ 5 [a–a] > 𝔖𝔊*𝔙 (homtel?) ‖ [b] 𝔐 יחטא ‖ [c] 𝔊(𝔗[J]) + *τὴν ἁμαρτίαν* cf 𝔐.

ג.ב.ל עֹור הַפָּר וְאֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כְּרָעָיו וְקִרְבּוֹ וּפִרְשֹׁו׃
ד.ל 12 וְהוֹצִיא[a] אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקֹום טָהֹור אֶל־ 12
ל שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן וְשָׂרַף[a] אֹתֹו עַל־עֲצִים בָּאֵשׁ עַל־שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן יִשָּׂרֵף׃ פ
יא.ב.ד.a 13 וְאִם כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנֶעְלַם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקָּהָל וְעָשׂוּ אַחַת 13
ל.ב ומל מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁמוּ׃ 14 וְנֹודְעָה הַחַטָּאת 14
ד[e] אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקָּהָל פַּר[a] בֶּן־בָּקָר[b] לְחַטָּאת וְהֵבִיאוּ
ו[e] אֹתֹו לִפְנֵי[c] אֹהֶל מֹועֵד׃ 15 וְסָמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ 15
הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט[a] אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה׃ 16 וְהֵבִיא הַכֹּהֵן 16
הַמָּשִׁיחַ מִדַּם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מֹועֵד׃ 17 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעֹו מִן־ 17
ל הַדָּם וְהִזָּה[a] שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפָּרֹכֶת[b]׃ 18 וּמִן־הַדָּם 18
יִתֵּן[a] | עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ[b] אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מֹועֵד וְאֶת
כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסֹוד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מֹועֵד׃
19 וְאֶת כָּל־חֶלְבֹּו יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה׃ 20 וְעָשָׂה לַפָּר 19
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְפַר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לֹּו וְכִפֶּר עֲלֵהֶם[a] הַכֹּהֵן וְנִסְלַח 20
ל.יג חס בתור.11 לָהֶם׃ 21 וְהוֹצִיא[a] אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף[a] אֹתֹו[b] כַּאֲשֶׁר 21
סד.12 פת וכל חרי עשר דבות ב מ א.13 שָׂרַף[a] אֶת הַפָּר הָרִאשֹׁון חַטַּאת הַקָּהָל הוּא[c]׃ פ
22 אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהָיו אֲשֶׁר 22
ל לֹא־תֵעָשֶׂינָה[a] בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם׃ 23 אֹו[a] הֹודַע[a] אֵלָיו חַטָּאתֹו אֲשֶׁר חָטָא 23
ד.14 ג מנה בתור בָּהּ וְהֵבִיא אֶת־קָרְבָּנֹו שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים׃ 24 וְסָמַךְ יָדֹו עַל־ 24
רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשָׁחַט[a] אֹתֹו בִּמְקֹום אֲשֶׁר־יִשְׁחַט[b] אֶת־הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה
ד.15 חַטָּאת הִוא׃ 25 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעֹו וְנָתַן עַל־קַרְנֹת 25
ב.15 מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־[b]דָּמֹו יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסֹוד מִזְבַּח הָעֹלָה[a]׃ 26 וְאֶת־ 26
כָּל־חֶלְבֹּו יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה כְּחֶלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן

5 Mm 754. 6 Lv 1,9. 7 Ez 34,6. 8 Mm 866. 9 Mm 749. 10 Mm 671. 11 Mm 675. 12 Mm 676. 13 Mm 573. 14 Mm 3065. 15 Mm 677.

12 a ωG pl || 14 a S + ḥd = אֶחָד || b ωG + תָּמִים || c G παρὰ τὰς θύρας, V ad ostium || 15 a GS pl || 17 a pc Mss ω + מִן־הַדָּם cf C[J] || b Ms ωG פ׳ הקדש ut 6 || 18 a ωG + הכהן || b ωG מִזְבַּח קְטֹרֶת הַסַּמִּים || c > C || 20 a C עליהן || 21 a G pl || b C + מחוץ למחנה || c ω היא || 22 a C תשינה || 23 a–a G καὶ γνωσθῇ, S ʾn ʿtjdʿ || b C היא || 25 a–a > C (homtel) || b pc Mss G + כָּל. אם נודע

11 הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה׃ 11 וְהִקְטִירוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה לֶחֶם אִשֶּׁה לַיהוָה׃ פ
12 וְאִם עֵז קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה׃ 13 וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשָׁוֹ ג5
וְשָׁחַט[a] אֹתוֹ לִפְנֵי[b] אֹהֶל[c] מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן[c] אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ ד6
14 סָבִיב׃ 14 וְהִקְרִיב[a] מִמֶּנּוּ קָרְבָּנוֹ אִשֶּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה
15 אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב׃ 15 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת
וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד ג חס בתור
16 עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה׃ 16 וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה לֶחֶם אִשֶּׁה[a] לְרֵיחַ[a] ב. ב7. יז8
17 נִיחֹחַ[a] כָּל־חֵלֶב לַיהוָה׃ 17 חֻקַּת[a] עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם ד. ל ר״פ
כָּל־חֵלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכֵלוּ׃ פ ד. ד9

ס[ג] **4** 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר[a] נֶפֶשׁ כִּי־תֶחֱטָא[a] בִּשְׁגָגָה מִכֹּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה
3 וְעָשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה׃ 3 אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא לְאַשְׁמַת הָעָם ו. ז ר״ם בסיום. ב2
וְהִקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ[a] אֲשֶׁר חָטָא פַּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לְחַטָּאת[a] ח בטע בסיפ3
4 וְהֵבִיא אֶת־הַפָּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ יג פסוק את את בסיפ
5 עַל־רֹאשׁ הַפָּר[a] וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה׃ 5 וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ[a]
6 מִדַּם הַפָּר וְהֵבִיא אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד׃ 6 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת־[a]אֶצְבָּעוֹ
בַּדָּם וְהִזָּה מִן־הַדָּם שֶׁבַע פְּעָמִים[b] לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פְּנֵי[b] פָּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ׃ ל
7 וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנוֹת מִזְבַּח[a] קְטֹרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְהוָה ד מל בתור4
אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל־דַּם[b] הַפָּר יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה
8 אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ 8 וְאֶת־כָּל־חֵלֶב פַּר הַחַטָּאת[a] יָרִים מִמֶּנּוּ ו
אֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה עַל[b]־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב׃ ל
9 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר[a] עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־[a]הַכְּסָלִים
10 וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד עַל־הַכְּלָיוֹת יְסִירֶנָּה׃ 10 כַּאֲשֶׁר יוּרַם ג מל בתור. ל
11 מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן עַל מִזְבַּח הָעֹלָה׃ 11 וְאֶת־ נ

5Mm 670 6Mm 671. 7Mm 672. 8Mm 574. 9Mm 673. Cp 4 1Mm 2967. 2Mm 674. 3Mm 747. 4Mm 704.

13 [a] G pl || [b] G + *κυρίου παρὰ τὰς θύρας* cf 8[a] || [c] ωG + הכהנים || **14** [a] G *καὶ ἀνοίσει* = והקטיר || **16** [a] ωG + ליהוה || **Cp 4,2** [a] G + *ἔναντι κυρίου*, it 4[a] || **3** [a] GS suff 3 sg = תו– || **4** [a] cf 2[a] || **5** [a] ωG + אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת־יָדוֹ || **6** [a] > 𝔠 || [b] ωG-BA + בְּאֶצְבָּעוֹ || **7** [a] 𝔠 המ׳; 𝔠 + יהוה || [b] 𝔠ω הדם || **8** [a] > 𝔠 || [b] mlt Mss ωGS𝔠Mss𝔠J את || **9** [a–a] > 𝔠.

ג״ . יו״ט . ל
13 תַּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ׃ 13 וְכָל־ [a]

ל . ל
קָרְבַּן מִנְחָתֶךָ [a] בַּמֶּלַח תִּמְלָח [b] וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ [c]
מֵעַל מִנְחָתֶךָ [d] עַל כָּל־קָרְבָּנְךָ [a] תַּקְרִיב [b] מֶלַח׃ ס 14 וְאִם־ 14 [e]

ג . ל . ל
תַּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיהוָה אָבִיב קָלוּי בָּאֵשׁ גֶּרֶשׂ כַּרְמֶל [a] תַּקְרִיב
אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ׃ 15 וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשַׂמְתָּ עָלֶיהָ לְבֹנָה מִנְחָה 15 [13]

ל . ג״
הִוא [a]׃ 16 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אַזְכָּרָתָהּ מִגֹּרְשָׁהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל־ 16
לְבֹנָתָהּ אִשֶּׁה לַיהוָה׃ פ

ד
3 1 וְאִם־זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ [a] אִם מִן־הַבָּקָר הוּא מַקְרִיב אִם־ 3

ד׳ . ג מנה בתור
זָכָר אִם־נְקֵבָה תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה׃ 2 וְסָמַךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ 2

ל
קָרְבָּנוֹ וּשְׁחָטוֹ [a] פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם
עַל־הַמִּזְבֵּחַ [b] סָבִיב׃ 3 וְהִקְרִיב [a] מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשֶּׁה לַיהוָה אֶת־ 3
הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב׃ 4 וְאֵת 4

ג חס בתור
שְׁתֵּי הַכְלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְסָלִים וְאֶת־

ב מל בתור
הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד עַל־הַכְלָיוֹת יְסִירֶנָּה׃ 5 וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ [a] בְּנֵי־ 5
אַהֲרֹן [a] הַמִּזְבֵּחָה עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ [b] אִשֶּׁה

ב״ [2]
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃ פ 6 וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזֶבַח שְׁלָמִים 6

ז ר״פ בסיפ . ל . ו
לַיהוָה זָכָר אוֹ נְקֵבָה תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ׃ 7 אִם־כֶּשֶׂב [a] הוּא־מַקְרִיב 7
אֶת־קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה׃ 8 וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ 8

ד [3]
קָרְבָּנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי [a] אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן [b] אֶת־דָּמוֹ [c] עַל־
הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ 9 וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשֶּׁה לַיהוָה [a] חֶלְבּוֹ 9

ל . ה וכל ואת שתי הכליות דכות׳ [b]
הָאַלְיָה תְּמִימָה לְעֻמַּת הֶעָצֶה יְסִירֶנָּה וְאֶת־ [c] הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־
הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב׃ 10 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְלָיֹת וְאֶת־ 10

ג חס בתור
הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד עַל־

[9]Mm 668. [10]Mm 574. [11]Mm 747. [12]Mm 657. [13]Mp sub loco. [14]Mm 689. Cp 3 [1]Mm 3065. [2]Mp sub loco. [3]Mm 671. [4]Mm 669.

12 [a] G + *κυρίῳ*, it 14[a] 3,1[a] ‖ **13** [a] G 2 pl ‖ [b] G *ἁλισθήσεται* ‖ [c] G *κυρίου* ‖ [d] G *θυσιάσμάτων ὑμῶν* ← מנחתיכם ‖ [e] G* pr *κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν* ‖ **14** [a] cf 12[a] ‖ [b] G *τῶν πρωτογενημάτων* · הַבִּכּוּרִים ‖ **15** [a] C היא ‖ Cp 3,1 [a] cf 2,12[a] ‖ **2** [a] G[B] + *ἐναντίον κυρίου*, ex l ‖ [b] G + *τῶν ὁλοκαυτωμάτων* ‖ **3** [a] GV pl ‖ **5** [a–a] > V; G + *οἱ ἱερεῖς* ‖ **8** [a] G + *τὰς θύρας* it 8[b] ‖ [b] ωG* + אשר על־המזבח ut 1,8.12 ‖ **7** [a] pc Mss כֶּבֶשׂ ‖ **8** [a] G + *τὰς θύρας* ‖ **9** [a] cf 13[b]; S + *mrj' btr'' d* – יהוה פֶּתַח ‖ [b] G + *οἱ ἱερεῖς* cf 5[a–a] ‖ [c] ωG* הַדָּם ‖ [d] G* *τῷ θεῷ* ‖ [b] GV pr cop cf 7,3[a] 8,25 Ex 29,22 ‖ [c] mlt Mss ωCC[1] את.

וְהִזָּה יִרְתַּץ[a] בַּמַּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה ה ז׳ פת׳ וחד קמ׳[19]
14 עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: פ 14 וְאִם מִן־הָעוֹף עֹלָה
ד׳[20] וכל לשון ארמי וכל ד״ה דכות ב מ ז קָרְבָּנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתֹּרִים[a] אוֹ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה אֶת־קָרְבָּנוֹ:
15 וְהִקְרִיבוֹ הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה נ׳[21]. ט׳[22]
16 וּנְמִצָּה[a] דָּמוֹ עַל[b] קִיר הַמִּזְבֵּחַ: 16 וְהֵסִיר אֶת־מְרָאָתוֹ בְּנוֹצָתָהּ[a] ל כת ה. ל. ל
17 וְהִשְׁלִיךְ[b] אֹתָהּ[c] אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ קֵדְמָה אֶל־מְקוֹם הַדֶּשֶׁן: 17 וְשִׁסַּע ל
אֹתוֹ בִכְנָפָיו לֹא[a] יַבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה עַל־הָעֵצִים נ׳[23]
אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: ס

2 1 וְנֶפֶשׁ כִּי־תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַיהוָה סֹלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנוֹ וְיָצַק נ ר״פ׳
2 עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבֹנָה: 2 וֶהֱבִיאָהּ אֶל־[a]בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים[a] נ ר״פ
וְקָמַץ מִשָּׁם[b] מְלֹא קֻמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל־לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר ל. נ׳[2]
3 הַכֹּהֵן אֶת־אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: 3 וְהַנּוֹתֶרֶת
4 מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קָדָשִׁים[a] מֵאִשֵּׁי יְהוָה: ס 4 וְכִי
ל׳ חס בלישׁ׳[3] נ׳ מל בסיפ׳. ל׳ חס תַקְרֵב קָרְבַּן מִנְחָה מַאֲפֵה תַנּוּר סֹלֶת חַלֹּת[a] מַצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן
5 וּרְקִיקֵי מַצּוֹת[a] מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן: ס 5 וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחֲבַת ל. ב
6 קָרְבָּנֶךָ סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן מַצָּה תִהְיֶה: 6 פָּתֹּתָ[a] אֹתָהּ פִּתִּים וְיָצַקְתָּ ל
7 עָלֶיהָ שָׁמֶן מִנְחָה הִוא: ס 7 וְאִם־מִנְחַת[a] מַרְחֶשֶׁת קָרְבָּנֶךָ סֹלֶת
8 בַּשֶּׁמֶן תֵּעָשֶׂה: 8 וְהֵבֵאתָ[a] אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה[b] מֵאֵלֶּה לַיהוָה ל׳[4]. ל׳[5]
9 וְהִקְרִיבָהּ[c] אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: 9 וְהֵרִים הַכֹּהֵן מִן־ ל. ל. ט׳[6]
הַמִּנְחָה אֶת־אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:
10 וְהַנּוֹתֶרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קָדָשִׁים מֵאִשֵּׁי יְהוָה:
יג׳ מסרק כל כל וכל. ל׳[7]. ל׳[8] 11 כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא[a] תֵעָשֶׂה חָמֵץ כִּי כָל־שְׂאֹר
ב׳[9]. כח וְכָל־דְּבַשׁ לֹא־תַקְטִירוּ[b] מִמֶּנּוּ אִשֵּׁה לַיהוָה: 12 קָרְבַּן רֵאשִׁית

[19] Mm 662. [20] Mm 665. [21] Mm 670. [22] Mm 583. [23] Mm 666. Cp 2 [1] Mm 680. [2] Mm 689. [3] Mm 667. [4] Mm 546. [5] Mm 210. [6] Mm 583. [7] Mm 666. [8] 2 Ch 32,12.

13 [a] cf 6[a] ‖ **14** [a] Ś + *lmrj'* = ליהוה ‖ **15** [a] 𝔐 צא–; 𝔊 *καὶ στραγγιεῖ* et 𝔙 *decurrere faciet* = וּמָצָא cf 5,9[b] ‖ [b] 𝔐 אל cf 𝔊 *πρός* ‖ **16** [a] 1 c 𝔐Ś𝔗[J] תו–; prp ׳ואת־נ ‖ [b] 𝔗 והקטיר ‖ [c] 𝔐Ś𝔗[J] אתו ‖ **17** [a] nonn Mss 𝔐𝔊Ś𝔗[MsS]𝔗[J] ולא 𝔙 ‖ **Cp 2,1** [a] 𝔐𝔊 + מנחה ‖ **2** [a–a] Ś *khn' br 'hrwn* = הַכֹּהֵן בֶּן־אַ׳ ‖ [b] 𝔐𝔊 מִמֶּנָּה ‖ **3** [a] Ś + *hw* היא ut 6.15 ‖ **4** [a–a] > 𝔗 (homtel) ‖ **6** [a] 𝔊 *kai διαθρύψεις*, prp וּפַתּוֹת ‖ **7** [a] 𝔐 מנחה ‖ **8** [a] 𝔊 3 sg ‖ [b] 𝔊(𝔗) *ἂν ποιῇ* = יַעֲשֶׂה ‖ [c] l prb ׳והקר ‖ **11** [a] 𝔊 *ποιήσετε* = תַּעֲשׂוּ ‖ [b] pc Mss 𝔐𝔊𝔗[J] תקריבו.

1 1 וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה[a] אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר׃ ס(א)
2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן
לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה[a] מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבַּנְכֶם[b]׃
3 אִם־עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד יַקְרִיב אֹתוֹ לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְהוָה[a]׃ 4 וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה[a]
וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו׃ 5 וְשָׁחַט[a] אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ
בְּנֵי אַהֲרֹן[b] הַכֹּהֲנִים[c] אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב
אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ 6 וְהִפְשִׁיט[a] אֶת־הָעֹלָה וְנִתַּח[a] אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ׃
7 וְנָתְנוּ[a] בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן[b] אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ׃
8 וְעָרְכוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנְּתָחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפָּדֶר
עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר[b] עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר[b] עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃ 9 וְקִרְבּוֹ וּכְרָעָיו
יִרְחַץ[a] בַּמָּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן[b] אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה[c] אִשֵּׁה רֵיחַ־
נִיחוֹחַ לַיהוָה׃ ס 10 וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ[b] מִן־הַכְּשָׂבִים אוֹ
מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה[c] זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ[d]׃ 11 וְשָׁחַט[a] אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ
הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־
הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ 12 וְנִתַּח[a] אֹתוֹ לִנְתָחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פִּדְרֹו וְעָרַךְ
הַכֹּהֵן[b] אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃ 13 וְהַקֶּרֶב

Cp 1 [1]Mm 538. [2]Mm 660. [3]Mm 694. [4]Mm 422. [5]Mm 3874. [6]Mm 3065. [7]Mm 745. [8]Mp sub loco. [9]Mm 3746. [10]Mm 661. [11]Mm 44. [12]Lv 4,11. [13]Mm 662. [14]Mm 663. [15]Mm 220. [16]Mm 747. [17]Mm 845. [18]Mm 664.

Cp 1,1 [a] Ⅎ tr post ויקרא ‖ **2** [a] 𝔙 + *id est*; num huc tr ? ‖ [b] 𝔐𝔊Ⅎ קָרְבָּנְכֶם ‖ **3** [a] > 𝔏 ‖ **4** [a] Ⅎ *qwrbnh* = קָרְבָּנוֹ ‖ **5** [a] 𝔊 pl, it 11[a] ‖ [b] > 𝔏 ‖ [c–c] > 𝔏 ‖ **6** [a] 𝔐𝔊 pl, it 9[a]. 12[a].13[a] ‖ **7** [a–a] Ⅎ *khn' bnj 'hrwn* = הכהנים ב׳ א׳ cf 5.8.11 etc; > 𝔙 ‖ [b] pc Mss 𝔐𝔊Ⅎ𝔏[Ms] pl ut 5.8, prb sic l ‖ **8** [a] l c pc Mss 𝔐𝔊Ⅎ𝔏[Ms] ואת ‖ [b–b] > 𝔏 (homtel) ‖ **9** [a] cf 6[a] ‖ [b–b] 𝔊* pl ‖ [c] pc Mss (L sub rasura?) 𝔐𝔊 *(ἐστιν)* Ⅎ𝔏[J] + הוא ut 13.17 ‖ **10** [a] 𝔐 + עלה cf [c] ‖ [b] 𝔐𝔊 + ליהוה ut 14 ‖ [c] > 𝔐 ‖ [d] 𝔐 + 3 bα; 𝔊 + *καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ* cf 4a ‖ **11** [a] cf 5[a] ‖ **12** [a] cf 6[a] ‖ [b–b] 𝔐 ה׳ וְעָרַךְ; 𝔊𝔙 pl.

26 יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ס 26 וַיָּשֶׂם אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב פר לג מנה בתור׳
27 בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת׃ 27 וַיַּקְטֵר עָלָיו קְטֹרֶת סַמִּים[a] כַּאֲשֶׁר ד20
28 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ פ 28 וַיָּשֶׂם אֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח לַמִּשְׁכָּן׃ פר לג מנה בתור׳
29 וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה שָׂם[a] פֶּתַח מִשְׁכַּן אֹהֶל־מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו אֶת־ ג ר״פ ראה את ראה את 21
ט. ב פסוק דמטע 22. ב 23
30 הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ס 30 וַיָּשֶׂם ח 24. פר לג מנה בתור׳
אֶת־הַכִּיֹּר בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן שָׁמָּה מַיִם לְרָחְצָה׃ ד25
31 וְרָחֲצוּ[a] מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם׃ כט בתור׳. ג26
32 בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּבְקָרְבָתָם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ יִרְחָצוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ל. ט27
33 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ס 33 וַיָּקֶם אֶת־הֶחָצֵר סָבִיב לַמִּשְׁכָּן וְלַמִּזְבֵּחַ ג28. ג29
וַיִּתֵּן אֶת־מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר
34 וַיְכַל מֹשֶׁה אֶת־[a]הַמְּלָאכָה׃ פ 34 וַיְכַס הֶעָנָן אֶת־אֹהֶל
35 מוֹעֵד וּכְבוֹד יְהוָה מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃ 35 וְלֹא־יָכֹל מֹשֶׁה לָבוֹא ז ר״פ בסיפ
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד כִּי־שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן וּכְבוֹד יְהוָה מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃
36 וּבְהֵעָלוֹת הֶעָנָן מֵעַל הַמִּשְׁכָּן יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכֹל מַסְעֵיהֶם׃ ל רחס
37 וְאִם־לֹא יֵעָלֶה הֶעָנָן וְלֹא[a] יִסְעוּ עַד־יוֹם הֵעָלֹתוֹ׃ 38 כִּי ל. ד30
עֲנַן יְהוָה[a] עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְאֵשׁ תִּהְיֶה בַּלַּיְלָה בּוֹ[b] לְעֵינֵי כָל־בֵּית[c] יִשְׂרָאֵל כ 31 ף מנה בתור׳ וכל ירמיה ויחזק דכות ב מ יח
בְּכָל־מַסְעֵיהֶם׃ צג

סכום הפסוקים של ספר
אלף ומאתים ותשעה׃
ארט
וחציו אלהים לא תקלל[32]
וסדרים לג

[20] Mm 580. [21] Mm 2692. [22] Mm 4153. [23] Mm 656. [24] Mm 1930. [25] Mm 659. [26] Mm 851. [27] Mm 583. [28] Mm 1991. [29] Jo 2,17. [30] Mm 758. [31] Mm 953. [32] Ex 22,27, cf Mp sub loco.

27 [a] 𝔐 + לִפְנֵי יהוה ‖ 29 [a] 𝔐 + לִפְנֵי cf 𝔊 ‖ [b] ut 2[a] ‖ 31 [a] 𝔐 יִרְחֲץ ‖ 33 [a] 𝔐𝔊𝔙 + כל ‖ 37 [a] Ms 𝔊𝔖𝔙 לא ‖ 38 [a] > 𝔊* ‖ [b–b] 𝔐𝔊* invers ‖ [c] > 2 Mss 𝔊*.

ח מל בתור[2]. יד פסוק את את את את

הָעֵדֻת וְסַכֹּתָ עַל־הָאָרֹן אֶת־הַפָּרֹכֶת׃[a] 4 וְהֵבֵאתָ אֶת־הַשֻּׁלְחָן 4
וְעָרַכְתָּ אֶת־עֶרְכּוֹ וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמְּנֹרָה וְהַעֲלֵיתָ אֶת־נֵרֹתֶיהָ׃ 5 וְנָתַתָּה 5

ג[3]. ל וטעם באות ת. הי מל בסיפ[4]

אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב לִקְטֹרֶת לִפְנֵי אֲרֹן הָעֵדֻת וְשַׂמְתָּ אֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח

יב[5]

הי מל בסיפ[4]. ב[6]

לַמִּשְׁכָּן׃ 6 וְנָתַתָּה אֶת מִזְבַּח הָעֹלָה לִפְנֵי פֶּתַח מִשְׁכַּן[a] אֹהֶל־מוֹעֵד׃ 6
7 וְנָתַתָּ אֶת־הַכִּיֹּר בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁם מָיִם׃ 7

כט חס[7]. כט חס[7]. ז. ב

כט חס[7] 8 וְשַׂמְתָּ אֶת־הֶחָצֵר סָבִיב וְנָתַתָּ אֶת־מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר׃ 9 וְלָקַחְתָּ 8 9

יח פסוק את את ואת ואת

אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמָשַׁחְתָּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ
אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְהָיָה קֹדֶשׁ׃ 10 וּמָשַׁחְתָּ אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־ 10

ב

כָּל־כֵּלָיו וְקִדַּשְׁתָּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃ 11 וּמָשַׁחְתָּ 11
אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ׃ 12 וְהִקְרַבְתָּ אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו 12
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְרָחַצְתָּ אֹתָם בַּמָּיִם׃ 13 וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת־אַהֲרֹן 13

לפ[8]

אֶת בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְכִהֵן לִי׃ 14 וְאֶת־בָּנָיו 14
תַּקְרִיב וְהִלְבַּשְׁתָּ אֹתָם כֻּתֳּנֹת׃ 15 וּמָשַׁחְתָּ אֹתָם כַּאֲשֶׁר מָשַׁחְתָּ אֶת־ 15

ח חס בלישׁ[9]. ב בתור׃ לישנ

אֲבִיהֶם וְכִהֲנוּ לִי וְהָיְתָה לִהְיוֹת לָהֶם מְשָׁחָתָם לְכְהֻנַּת עוֹלָם לְדֹרֹתָם׃
16 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ כֵּן עָשָׂה׃ ס 17 וַיְהִי 16 17

סד. ג[10]. כ[11]

בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית[a] בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הוּקַם הַמִּשְׁכָּן׃ 18 וַיָּקֶם 18

פד לג מנה בתור

מֹשֶׁה אֶת־הַמִּשְׁכָּן וַיִּתֵּן אֶת־אֲדָנָיו וַיָּשֶׂם אֶת־קְרָשָׁיו וַיִּתֵּן אֶת־בְּרִיחָיו

כ[11]. ד מל[12]. פד לג מנה בתור. ב[13]

וַיָּקֶם אֶת־עַמּוּדָיו׃ 19 וַיִּפְרֹשׂ אֶת־הָאֹהֶל[a] עַל־הַמִּשְׁכָּן וַיָּשֶׂם אֶת־ 19
מִכְסֵה הָאֹהֶל עָלָיו מִלְמָעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ס

יח פסוק אל על על[14]. ב[15]. פד לג מנה בתור

20 וַיִּקַּח וַיִּתֵּן אֶת־הָעֵדֻת אֶל־הָאָרֹן וַיָּשֶׂם אֶת־הַבַּדִּים עַל־הָאָרֹן 20

נא[16] יח מנה בתור׃ וחד מן יח ר״ם. ג בלישׁ[17]

וַיִּתֵּן אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל־הָאָרֹן מִלְמָעְלָה׃ 21 וַיָּבֵא אֶת־הָאָרֹן אֶל־ 21

פד לג מנה בתור. ח[18]. כ[19]. ח מל בתור[2]

הַמִּשְׁכָּן וַיָּשֶׂם אֶת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ וַיָּסֶךְ עַל אֲרוֹן הָעֵדֻת כַּאֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ס 22 וַיִּתֵּן[a] אֶת־הַשֻּׁלְחָן בְּאֹהֶל מוֹעֵד עַל יֶרֶךְ 22

נג ח[19] מנה בתור. ל

הַמִּשְׁכָּן צָפֹנָה מִחוּץ לַפָּרֹכֶת׃ 23 וַיַּעֲרֹךְ עָלָיו עֶרֶךְ לֶחֶם לִפְנֵי יְהוָה

פד לג מנה בתור

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ס 24 וַיָּשֶׂם אֶת־הַמְּנֹרָה בְּאֹהֶל 24

כז

מוֹעֵד נֹכַח הַשֻּׁלְחָן עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן נֹגְבָּה׃ 25 וַיַּעַל הַנֵּרֹת לִפְנֵי 25

[2]Mm 556. [3]Mm 3562. [4]Mp sub loco. [5]Mm 853. [6]Mm 656. [7]Mm 657. [8]וחד כהן 1Ch 5,36. [9]Mm 725. [10]Mm 2666. [11]Mm 1991. [12]Mm 638. [13]Gn 8,13. [14]Mm 658. [15]Mm 542. [16]Mm 639. [17]Mm 938. [18]Mm 1764. [19]Mm 845.

3 [a] ɯ הַכַּפֹּרֶת || 6 [a] cf 2[a] || 17 [a] ɯG + לְצֵאתָם מִמִּצְרַיִם || 19 [a] G τὰς αὐλαίας = הַיְרִיעוֹת vel הַקְלָעִים || 22 [a] ɯ וַיָּשֶׂם cf G.

28 וְלִבְנָיו׃ 28 וְאֵת הַמִּצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְאֶת־פַּאֲרֵי הַמִּגְבָּעֹת שֵׁשׁ וְאֶת־מִכְנְסֵי בּ¹²
29 הַבָּד שֵׁשׁ מָשְׁזָר׃ 29 וְאֶת־הָאַבְנֵט שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת[a] וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת ל
30 שָׁנִי מַעֲשֵׂה רֹקֵם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ס 30 וַיַּעֲשׂוּ אֶת־
צִיץ נֵזֶר־הַקֹּדֶשׁ זָהָב טָהוֹר וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו מִכְתַּב פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ
31 לַיהוָה׃ 31 וַיִּתְּנוּ עָלָיו פְּתִיל תְּכֵלֶת לָתֵת עַל־הַמִּצְנֶפֶת מִלְמָעְלָה
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ס
32 וַתֵּכֻל כָּל־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל[a] כְּכֹל ל. כל אוריית חס
(לג) אֲשֶׁר[a] צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה[b] כֵּן עָשׂוּ׃ פ 33 וַיָּבִיאוּ[a] אֶת־הַמִּשְׁכָּן[a] לו
אֶל־מֹשֶׁה אֶת־הָאֹהֶל וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו קְרָסָיו קְרָשָׁיו בְּרִיחֹו וַעֲמֻדָיו ברייתיו ק חד מן ב¹³ חס בלייש
34 וַאֲדָנָיו׃ 34 וְאֶת־מִכְסֵה עֹרֹת הָאֵילִם הַמְאָדָּמִים וְאֶת מִכְסֵה עֹרֹת ל כת כן . ל
35 הַתְּחָשִׁים וְאֶת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ׃ 35 אֶת־אֲרֹן הָעֵדֻת וְאֶת־בַּדָּיו וְאֶת ב¹⁴ . ו ר״פ את ואת ואת¹⁵ . ב¹⁶ . ד¹⁷
36 הַכַּפֹּרֶת׃ 36 אֶת־הַשֻּׁלְחָן אֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת לֶחֶם הַפָּנִים׃ 37 אֶת־ ד ר״פ את את ואת¹⁵ . ב¹⁸ . ג¹⁹ . יח פסוק את את ואת ואת
37 הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה אֶת־נֵרֹתֶיהָ נֵרֹת הַמַּעֲרָכָה וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ וְאֶת ז
38 שֶׁמֶן הַמָּאוֹר׃ 38 וְאֶת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת קְטֹרֶת כּ פסוק ואת ואת ואת ואת . ס . ז
39 הַסַּמִּים וְאֶת מָסַךְ פֶּתַח הָאֹהֶל׃ 39 אֶת | מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־מִכְבַּר ב בתור
הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ אֶת־בַּדָּיו וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ׃
40 אֶת קַלְעֵי הֶחָצֵר אֶת־עַמֻּדֶיהָ וְאֶת־אַדְנֶיהָ וְאֶת־הַמָּסָךְ לְשַׁעַר ד
הֶחָצֵר אֶת־מֵיתָרָיו וְיִתְדֹתֶיהָ וְאֵת כָּל־כְּלֵי עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל כל אוריית חס . ה
41 מוֹעֵד׃ 41 אֶת־[a] בִּגְדֵי הַשָּׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ אֶת־[b] בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ ד ר״פ את את ואת¹⁵
42 לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן׃ 42 כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־ כ¹²
43 מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הָעֲבֹדָה׃ 43 וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת־
כָּל־הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה כֵּן עָשׂוּ וַיְבָרֶךְ ה בתור
אֹתָם מֹשֶׁה׃ פ
40 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 בְּיוֹם־הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן סד
3 בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ תָּקִים אֶת־מִשְׁכַּן[a] אֹהֶל מוֹעֵד׃ 3 וְשַׂמְתָּ שָׁם אֶת אֲרֹן בּג¹⁵

[12] Ez 44,18. [13] Mm 619. [14] Mm 654. [15] Mm 2599. [16] Mm 853. [17] Mm 620. [18] Mm 655. [19] Mm 621. [20] Mm 2895. Cp 40 [1] Mm 853.

29 [a] pc Mss ת׳ ‖ **32** [a–a] Ms ms כַּא׳ ‖ [b–b] > pc Mss ע ‖ **33** [a–a] G τὰς στολάς ‖ **35** [a] nonn Mss GSC[J] ואת ‖ **37** [a] CmsSC[MssJ] ואת ‖ **40** [a] C msSO ואת ‖ [b] ms ריקה ‖ **41** [a] CSO ואת ‖ [b] msSC[Mss] ואת ‖ **Cp 40,2** [a] ms המשכן, it 6ª.29ᵇ; > CG.

לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ פ 8 וַיַּעַשׂ[a] אֶת־ 8
חֹשֶׁן מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב כְּמַעֲשֵׂה אֵפֹד[b] זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃ 9 רָבוּעַ הָיָה כָּפוּל עָשׂוּ[a] אֶת־חֹשֶׁן זֶרֶת אָרְכּוֹ וְזֶרֶת 9
ג[3] רָחְבּוֹ כָּפוּל[b]׃ 10 וַיְמַלְאוּ־בוֹ אַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן טוּר אֹדֶם פִּטְדָה 10
ב. ג[4] וּבָרְקַת הַטּוּר הָאֶחָד׃ 11 וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נֹפֶךְ סַפִּיר וְיָהֲלֹם[a]׃ 12 וְהַטּוּר 11 12
ב הַשְּׁלִישִׁי לֶשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה׃ 13 וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תַּרְשִׁישׁ שֹׁהַם 13
ג. ב כת כן. ב חד מל וחד חס. ג חס בסיפ וְיָשְׁפֵּה מוּסַבֹּת מִשְׁבְּצוֹת זָהָב בְּמִלּוּאָתָם׃ 14 וְהָאֲבָנִים עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־ 14
ב יִשְׂרָאֵל֙ הֵנָּה שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עַל־שְׁמֹתָם פִּתּוּחֵי חֹתָם אִישׁ עַל־שְׁמוֹ
לִשְׁנֵים עָשָׂר שָׁבֶט׃ 15 וַיַּעֲשׂוּ עַל־הַחֹשֶׁן שַׁרְשְׁרֹת גַּבְלֹת מַעֲשֵׂה עֲבֹת 15
זָהָב טָהוֹר׃ 16 וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי מִשְׁבְּצוֹת זָהָב וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתְּנוּ אֶת־ 16
יד זוגין[5] שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃ 17 וַיִּתְּנוּ שְׁתֵּי עֲבֹתֹת[a] הַזָּהָב 17
ל. ך וכל ואת שתי הכלית דכוה[6] עַל־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת עַל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃ 18 וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת 18
ג ב חס וחד מל[7] נָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצֹת וַיִּתְּנֵם עַל־כִּתְפֹת הָאֵפֹד אֶל־מוּל פָּנָיו׃
לה 19 וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיָּשִׂימוּ עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן עַל־שְׂפָתוֹ 19
ח[8]. ב ב חס וחד מל[7] אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאֵפֹד בָּיְתָה׃ 20 וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתְּנֵם עַל־ 20
שְׁתֵּי כִתְפֹת הָאֵפֹד מִלְמַטָּה מִמּוּל פָּנָיו לְעֻמַּת מְחִבַּרְתּוֹ מִמַּעַל
ל לְחֹשֶׁב הָאֵפֹד׃ 21 וַיִּרְכְּסוּ אֶת־הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעֹתָיו אֶל־טַבְּעֹת הָאֵפֹד 21
ח חס בלוש[9]. ב בִּפְתִיל תְּכֵלֶת לִהְיֹת עַל־חֹשֶׁב הָאֵפֹד וְלֹא־יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפֹד
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃[a] 22 וַיַּעַשׂ[a] אֶת־[b]מְעִיל הָאֵפֹד[b] מַעֲשֵׂה 22
נ[10]. ב אָרֹג כְּלִיל תְּכֵלֶת׃ 23 וּפִי־הַמְּעִיל בְּתוֹכוֹ כְּפִי תַחְרָא שָׂפָה לְפִיו 23
ב חד מל וחד חס סָבִיב לֹא יִקָּרֵעַ׃ 24 וַיַּעֲשׂוּ עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל רִמֹּנֵי תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן 24
וְתוֹלַעַת שָׁנִי[a] מְשְׁזָר׃ 25 וַיַּעֲשׂוּ פַּעֲמֹנֵי זָהָב טָהוֹר וַיִּתְּנוּ אֶת־הַפַּעֲמֹנִים 25
בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים׃ 26 פַּעֲמֹן[a] 26
ט חס[11]. ט חס[11] וְרִמֹּן פַּעֲמֹן וְרִמֹּן עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב לְשָׁרֵת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
ל אֶת־מֹשֶׁה׃ ס 27 וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַכָּתְנֹת שֵׁשׁ מַעֲשֵׂה אֹרֶג לְאַהֲרֹן 27

[3]Mm 649. [4]Mm 650. [5]Mm 565. [6]Mm 124. [7]Mm 652. [8]Mm 651. [9]Mm 725. [10]Mm 566. [11]Mm 653.

8 [a] ut 2[a] ‖ [b] ωG׳ הָאֵ ‖ **9** [a] ω עָשָׂה ‖ [b] > ω ‖ **11** [a] sic L, mlt Mss Edd וְיָהָ׳ ‖ **17** [a] ω ע׳ ‖ **21** [a] ω + ויעשו את־הארים ואת־התמים כאשר צוה יהוה את־משה ‖ **22** [a] ut 2[a] ‖ [b–b] ω מְעִיל הָאֵפֹד ‖ **24** [a] pc Mss ωGSV + וְשֵׁשׁ ‖ **26** [a] ω + בָּהֶן cf GSV.

בֶּן־חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה ׀ עָשָׂה אֵת כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ל
23 וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב בֶּן־אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה־דָן חָרָשׁ וְחֹשֵׁב וְרֹקֵם בַּתְּכֵלֶת
24 וּבָאַרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת ׀ הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ׃ ס 24 כָּל־הַזָּהָב[a] הֶעָשׂוּי ו״ב15
לַמְלָאכָה בְּכָל מְלֶאכֶת ׀ הַקֹּדֶשׁ וַיְהִי ׀ זְהַב הַתְּנוּפָה תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים ב.ד
25 כִּכָּר וּשְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ 25 וְכֶסֶף פְּקוּדֵי
הָעֵדָה מְאַת כִּכָּר וְאֶלֶף ׀ וּשְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה ׀ וְשִׁבְעִים שֶׁקֶל[a] בְּשֶׁקֶל ג
26 הַקֹּדֶשׁ[a]׃ 26 בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכֹל הָעֹבֵר ב.ג
עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת
27 אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃ 27 וַיְהִי מְאַת כִּכַּר הַכֶּסֶף לָצֶקֶת
אֶת ׀ אַדְנֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אַדְנֵי הַפָּרֹכֶת מְאָה אֲדָנִים[a] לִמְאַת ׀ הַכִּכָּר ב.ב[16]
28 כִּכָּר לָאָדֶן׃ 28 וְאֶת־הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת ׀ וַחֲמִשָּׁה ׀ וְשִׁבְעִים עָשָׂה ל.ג[17].ב
29 וָוִים לָעַמּוּדִים וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וְחִשַּׁק אֹתָם׃ 29 וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה ב חד חס וחד מל. ג[18]
30 שִׁבְעִים כִּכָּר וְאַלְפַּיִם וְאַרְבַּע־מֵאוֹת שָׁקֶל׃ 30 וַיַּעַשׂ בָּהּ אֶת־אַדְנֵי ל.ב
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת ׀ מִזְבַּח ׀ הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ ט.ב בתור
31 וְאֶת כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ׃ 31 וְאֶת־אַדְנֵי הֶחָצֵר סָבִיב וְאֶת־אַדְנֵי שַׁעַר כנ בסוק ראת ראת ראת
הֶחָצֵר וְאֶת כָּל־יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־יִתְדֹת הֶחָצֵר סָבִיב׃
39 1 וּמִן־הַתְּכֵלֶת וְהָאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת ׀ הַשָּׁנִי עָשׂוּ בִגְדֵי־שְׂרָד א.ל
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ וַיַּעֲשׂוּ אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה
2 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ פ 2 וַיַּעַשׂ[a] אֶת־הָאֵפֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן
3 וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃ 3 וַיְרַקְּעוּ אֶת־פַּחֵי הַזָּהָב וְקִצְּצָ֫ם[a] פְּתִילִם ג
לַעֲשׂוֹת בְּתוֹךְ הַתְּכֵלֶת וּבְתוֹךְ הָאַרְגָּמָן וּבְתוֹךְ תּוֹלַעַת ׀ הַשָּׁנִי וּבְתוֹךְ ל״ת פסוק דמיין[1]. א.ל
4 הַשֵּׁשׁ מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב׃ 4 כְּתֹפֶת עֲשׂוּ־לוֹ חֹבְרֹת עַל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו חֻבָּר׃ קצותיו ב חד מן יא[2] כת תרי ו. ל
5 וְחֵשֶׁב אֲפָדָתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו מִמֶּנּוּ הוּא כְּמַעֲשֵׂהוּ זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן
6 וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ 6 וַיַּעֲשׂוּ[a]
אֶת־אַבְנֵי הַשֹּׁהַם מֻסַבֹּת מִשְׁבְּצֹת זָהָב מְפֻתָּחֹת פִּתּוּחֵי חוֹתָם עַל־
7 שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 7 וַיָּשֶׂם[a] אֹתָם עַל כִּתְפֹת הָאֵפֹד אַבְנֵי זִכָּרוֹן פר לג מנה בתור

[15]Ex 3,16. [16]Mm 4223. [17]Mm 646. [18]Mm 2897. Cp 39 [1]Mm 647 et Mm 3911. [2]Mm 648.

24 [a] ⅏ ג׳ ‖ 25 [a–a] > 𝔊 ‖ 27 [a] ג׳ א הָאֲ ‖ Cp 39,2 [a] ג שׁ֫ שֵׁשׁ ‖ 3 [a] ג𝔖𝔗𝔗[J] וְקִצַּצוּ ‖ 6 [a] 2 Mss 𝔙 שׂ֫ ‖ 7 [a] ג𝔖 וַיָּשִׂמוּ.

ב כת כן¹. ב² כְּלֵי֙ הַמִּזְבֵּ֔חַ אֶת־הַסְּיָרֹ֖ת וְאֶת־הַיָּעִ֑ים וְאֶת־הַמִּזְרָ֕ק אֶת[a]־הַמִּזְלָגֹ֖ת
ל³. ב וְאֶת־הַמַּחְתֹּ֑ת כָּל־כֵּלָ֖יו עָשָׂ֥ה נְחֹֽשֶׁת׃ 4 וַיַּ֣עַשׂ לַמִּזְבֵּ֗חַ מִכְבָּ֛ר מַעֲשֵׂ֥ה
4 רֶ֖שֶׁת נְחֹ֑שֶׁת תַּ֥חַת כַּרְכֻּ֛בּוֹ מִלְמַ֖טָּה עַד־חֶצְיֽוֹ׃ 5 וַיִּצֹ֕ק אַרְבַּ֖ע טַבָּעֹ֑ת
5 ל. ג בְּאַרְבַּ֛ע הַקְצָוֹ֥ת לְמִכְבַּ֖ר הַנְּחֹ֑שֶׁת בָּתִּ֣ים לַבַּדִּ֔ים׃ 6 וַיַּ֥עַשׂ אֶת־הַבַּדִּ֖ים
6 עֲצֵ֣י שִׁטִּ֑ים וַיְצַ֥ף אֹתָ֖ם נְחֹֽשֶׁת׃ 7 וַיָּבֵ֣א אֶת־הַבַּדִּ֗ים בַּטַּבָּעֹת֙ עַל
7 נא[4] יח מנה בתור וחד מן יח ר״ם כד. ב צַלְעֹ֣ת הַמִּזְבֵּ֔חַ לָשֵׂ֥את אֹתוֹ֖ בָּהֶ֑ם נָבוּב֙ לֻחֹ֣ת עָשָׂ֔ה אֹתֽוֹ׃ ס
נ[5] מל בתור וכל נביא׳ו דכות׳ ב מ. ד ב מל נב חס[6]. ב חד חס וחד מל[7] 8 וַיַּ֣עַשׂ֮ אֶת־הַכִּיּוֹר֒ נְחֹ֔שֶׁת וְאֶת־כַּנּ֖וֹ נְחֹ֑שֶׁת בְּמַרְאֹ֣ת הַצֹּבְאֹ֗ת אֲשֶׁ֥ר צָבְא֛וּ
8 יי פֶּ֥תַח אֹ֖הֶל מוֹעֵֽד׃ ס 9 וַיַּ֣עַשׂ אֶת־הֶחָצֵ֗ר לִפְאַ֤ת׀ נֶ֙גֶב֙ תֵּימָ֔נָה
9 ד מל[8] קַלְעֵ֤י הֶחָצֵר֙ שֵׁ֣שׁ מָשְׁזָ֔ר מֵאָ֖ה בָּאַמָּ֑ה[a]׃ 10 עַמּוּדֵיהֶ֣ם עֶשְׂרִ֔ים וְאַדְנֵיהֶ֖ם
10 יא חס[9] עֶשְׂרִ֣ים נְחֹ֑שֶׁת[a] וָוֵ֤י הָעַמֻּדִים֙ וַחֲשֻׁקֵיהֶ֔ם כָּ֖סֶף׃ 11 וְלִפְאַ֣ת צָפ֗וֹן מֵאָ֛ה
11 ד מל[8] בָּאַמָּ֖ה[a] עַמּוּדֵיהֶ֣ם עֶשְׂרִ֑ים וְאַדְנֵיהֶם֙ עֶשְׂרִ֣ים נְחֹ֔שֶׁת וָוֵ֥י הָעַמּוּדִ֖ים
ד מל[8] וַחֲשֻׁקֵיהֶ֥ם כָּֽסֶף׃ 12 וְלִפְאַת־יָ֗ם חֲמִשִּׁ֤ים קְלָעִים֙ בָּאַמָּ֔ה[a] עַמּוּדֵיהֶ֖ם
יא חס[9]. ב מל עֲשָׂרָ֑ה וְאַדְנֵיהֶם֙ עֲשָׂרָ֔ה וָוֵ֥י הָעַמֻּדִ֖ים וַחֲשֻׁקֵיהֶ֥ם כָּֽסֶף׃ 13 וְלִפְאַ֣ת
קֵ֔דְמָה מִזְרָחָ֖ה חֲמִשִּׁ֥ים אַמָּֽה׃ 14 קְלָעִ֤ים חֲמִשִּׁים֙ עֶשְׂרֵ֣ה אַמָּ֔ה אֶל־
ד מל[8] הַכָּתֵ֖ף עַמּוּדֵיהֶ֣ם שְׁלֹשָׁ֑ה וְאַדְנֵיהֶם֙ שְׁלֹשָׁ֔ה׃ 15 וְלַכָּתֵ֥ף הַשֵּׁנִ֖ית מִזֶּ֣ה
וּמִזֶּ֗ה לִשְׁעַר֙ הֶחָצֵ֔ר קְלָעִ֖ים חֲמֵ֣שׁ עֶשְׂרֵ֑ה אַמָּ֣ה עַמֻּדֵיהֶ֔ם שְׁלֹשָׁ֖ה
16 וְאַדְנֵיהֶ֥ם שְׁלֹשָֽׁה׃ 16 כָּל־קַלְעֵ֥י הֶחָצֵ֖ר סָבִ֑יב שֵׁ֥שׁ מָשְׁזָֽר׃ 17 וְהָאֲדָנִ֖ים
17 ב מנה בלוש. יג[11] לָעַמֻּדִים֙ נְחֹ֔שֶׁת[a] וָוֵ֤י הָעַמּוּדִים֙ וַחֲשֻׁקֵיהֶ֔ם[a] כֶּ֖סֶף וְצִפּ֣וּי רָאשֵׁיהֶ֑ם
ב חס[12] כֶּ֚סֶף וְהֵ֣ם מְחֻשָּׁקִ֔ים כֶּ֖סֶף כֹּ֣ל עַמֻּדֵ֣י הֶחָצֵֽר׃ 18 וּמָסַ֣ךְ שַׁ֣עַר הֶחָצֵ֗ר
מַעֲשֵׂ֛ה רֹקֵ֖ם תְּכֵ֣לֶת וְאַרְגָּמָ֑ן וְתוֹלַ֣עַת שָׁנִ֔י וְשֵׁ֥שׁ מָשְׁזָ֖ר וְעֶשְׂרִ֥ים
אַמָּ֛ה אֹ֥רֶךְ וְקוֹמָ֖ה בְּרֹ֣חַב חָמֵ֣שׁ אַמּ֑וֹת לְעֻמַּ֖ת קַלְעֵ֥י הֶחָצֵֽר׃
19 וְעַמֻּדֵיהֶ֣ם אַרְבָּעָ֔ה וַאדְנֵיהֶ֖ם אַרְבָּעָ֑ה נְחֹ֣שֶׁת וָוֵיהֶ֥ם כֶּ֛סֶף וְצִפּ֥וּי
19 ה״ו ב מנה בלוש יג[11]. ח ר״ם בסיף[13] רָאשֵׁיהֶ֖ם וַחֲשֻׁקֵיהֶ֥ם כָּֽסֶף׃ 20 וְכָל־הַיְתֵדֹ֣ת[a] לַמִּשְׁכָּ֗ן וְלֶחָצֵר֙[a] סָבִ֔יב
נְחֹֽשֶׁת׃ ס קנב
ה סטוק דמיין דאית בהון ב מילין חד קמ וחד סת[14]. ל 21 אֵ֚לֶּה פְּקוּדֵ֣י הַמִּשְׁכָּ֔ן מִשְׁכַּ֖ן הָעֵדֻ֑ת אֲשֶׁ֥ר פֻּקַּ֛ד עַל־פִּ֥י מֹשֶׁ֖ה ס(לג) פרש
כל אוריית חס. ל עֲבֹדַ֣ת הַלְוִיִּ֔ם בְּיַד֙ אִיתָמָ֔ר בֶּן־אַהֲרֹ֖ן הַכֹּהֵֽן׃ 22 וּבְצַלְאֵ֣ל בֶּן־אוּרִ֔י

Cp 38 [1] Mm 2196. [2] Mm 854. [3] Mm 959. [4] Mm 639. [5] Mm 582. [6] Mm 340. [7] Mm 1539. [8] Mm 643. [9] Mm 558. [10] Mm 644. [11] Mm 2897. [12] Nu 3,37. [13] Mm 645. [14] Mp sub loco.

3 [a] 𝔠 mlt Mss 𝔖𝔊[Mss]𝔗[J] ואת ‖ **9** [a] 𝔊 *ἐφ' ἑκατόν* = במאה ‖ **10** [a] > ע ‖ **11** [a] ut 9[a] ‖ **12** [a] pc Mss ע א׳ ‖ **17** [a–a] ע ויהם ‖ **20** [a–a] 𝔊 *τῆς αὐλῆς*.

14 עַל אַרְבַּע הַפֹּאֹת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו: 14 לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת הָיוּ ב וחס
15 הַטַּבָּעֹת בָּתִּים לַבַּדִּים לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן: 15 וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים כי. ג
16 עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן: 16 וַיַּעַשׂ [a]אֶת־ כב. יד מפזוק את את ואת ואת ואת
הַכֵּלִים ׀ אֲשֶׁר עַל־הַשֻּׁלְחָן[a] אֶת־קְעָרֹתָיו וְאֶת־כַּפֹּתָיו וְאֶת מְנַקִּיֹּתָיו
17 וְאֶת־הַקְּשָׂוֹת אֲשֶׁר יֻסַּךְ בָּהֶן[b] זָהָב טָהוֹר: פ 17 וַיַּעַשׂ אֶת־ ב. הי[5]
הַמְּנֹרָה זָהָב טָהוֹר מִקְשָׁה עָשָׂה אֶת־הַמְּנֹרָה [a]יְרֵכָהּ וְקָנָהּ[a] גְּבִיעֶיהָ
18 כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ מִמֶּנָּה הָיוּ: 18 וְשִׁשָּׁה קָנִים יֹצְאִים מִצִּדֶּיהָ שְׁלֹשָׁה ׀ כל אוריית חס
19 קְנֵי מְנֹרָה מִצִּדָּהּ הָאֶחָד וּשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה מִצִּדָּהּ הַשֵּׁנִי: 19 שְׁלֹשָׁה ד בח. י
גְּבִעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד כַּפְתֹּר וָפָרַח וּשְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים
בְּקָנֶה[a] אֶחָד[b] כַּפְתֹּר וָפָרַח כֵּן לְשִׁשֶּׁת הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִן־הַמְּנֹרָה: ג
20 וּבַמְּנֹרָה אַרְבָּעָה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ: 21 וְכַפְתֹּר ב
תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה וְכַפְתֹּר תַּחַת־
22 שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה לְשִׁשֶּׁת הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִמֶּנָּה[a]: 22 כַּפְתֹּרֵיהֶם ל
23 וְקָנֹתָם מִמֶּנָּה הָיוּ כֻּלָּהּ מִקְשָׁה אַחַת[a] זָהָב טָהוֹר: 23 וַיַּעַשׂ אֶת־נֵרֹתֶיהָ
24 שִׁבְעָה וּמַלְקָחֶיהָ וּמַחְתֹּתֶיהָ זָהָב טָהוֹר: 24 כִּכָּר[a] זָהָב טָהוֹר עָשָׂה
25 אֹתָהּ וְאֶת כָּל־כֵּלֶיהָ: פ 25 וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת עֲצֵי שִׁטִּים
אַמָּה אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ רָבוּעַ וְאַמְּתַיִם קֹמָתוֹ מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו:
26 וַיְצַף אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר אֶת־גַּגּוֹ וְאֶת־קִירֹתָיו סָבִיב וְאֶת־קַרְנֹתָיו ד. ה[6]
27 וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב: 27 וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב עָשָׂה־לוֹ ׀ מִתַּחַת לְזֵרוֹ ב
עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו עַל שְׁנֵי צִדָּיו לְבָתִּים לְבַדִּים לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶם: כר
28 וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב: 29 וַיַּעַשׂ אֶת־שֶׁמֶן ג
הַמִּשְׁחָה קֹדֶשׁ וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים טָהוֹר מַעֲשֵׂה רֹקֵחַ: פ

38 1 וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה עֲצֵי שִׁטִּים חָמֵשׁ אַמּוֹת אָרְכּוֹ[a]
2 וְחָמֵשׁ־אַמּוֹת רָחְבּוֹ[b] רָבוּעַ[c] וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת קֹמָתוֹ: 2 וַיַּעַשׂ קַרְנֹתָיו עַל
3 אַרְבַּע פִּנֹּתָיו מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו וַיְצַף אֹתוֹ נְחֹשֶׁת: 3 וַיַּעַשׂ אֶת־כָּל־

[4]Mp sub loco. [5]Mm 640. [6]Mm 298. [7]Ex 25,34. [8]Mm 641. [9]Mm 642.

16 [a–a] > 25,29 ‖ [b] שׁ בהם ‖ **17** [a–a] שׁ ירכיה קניה ‖ **19** [a] Ⓒ בַּק׳ cf שׁ ‖ [b] שׁ הָא׳ ‖ **21** [a] nonn Mss Ṡ מִן־הַמְּנֹרָה ‖ **22** [a] שׁ אֶחָד ‖ **24** [a] mlt Mss כִּכַּר ‖ **Cp 38,1** [a] שׁ אֹרֶךְ ‖ [b] שׁ רֹחַב ‖ [c] > pc Mss שׁ.

הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי[a] הַמִּשְׁכָּן לַיַּרְכָתַיִם יָמָּה׃
33 וַיַּעַשׂ אֶת־הַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן לִבְרֹחַ בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִן־הַקָּצֶה אֶל־ 33
ב. ל הַקָּצֶה׃ 34 וְאֶת־הַקְּרָשִׁים צִפָּה זָהָב וְאֶת־טַבְּעֹתָם עָשָׂה זָהָב בָּתִּים 34
לַבְּרִיחִם וַיְצַף אֶת־הַבְּרִיחִם זָהָב׃ 35 וַיַּעַשׂ [a]אֶת־הַפָּרֹכֶת 35
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב עָשָׂה אֹתָהּ[b]
ד מל בסיפ כְּרֻבִים׃ 36 וַיַּעַשׂ לָהּ אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב וְוֵיהֶם זָהָב 36
ג קמ וכל המסך דכות וַיִּצֹק לָהֶם אַרְבָּעָה אַדְנֵי־כָסֶף׃ 37 וַיַּעַשׂ מָסָךְ לְפֶתַח הָאֹהֶל תְּכֵלֶת 37
ל. ד מל וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה רֹקֵם׃ 38 וְאֶת־עַמּוּדָיו 38
חֲמִשָּׁה וְאֶת־וָוֵיהֶם וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וַחֲשֻׁקֵיהֶם זָהָב וְאַדְנֵיהֶם חֲמִשָּׁה
נְחֹשֶׁת׃ פ

37 1 וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל אֶת־הָאָרֹן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ וְאַמָּה
וָחֵצִי רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ׃ 2 וַיְצַפֵּהוּ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת
וּמִחוּץ וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב׃ 3 וַיִּצֹק לוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב עַל
אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת עַל־צַלְעוֹ הָאֶחָת וּשְׁתֵּי טַבָּעוֹת עַל־
ג. נא[1] יח מנה בתור וחד מן יח ר״ם צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית׃ 4 וַיַּעַשׂ בַּדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב׃ 5 וַיָּבֵא אֶת־ 4
5
כו הַבַּדִּים בַּטַּבָּעֹת עַל צַלְעֹת הָאָרֹן לָשֵׂאת אֶת־הָאָרֹן׃ 6 וַיַּעַשׂ 6
כַּפֹּרֶת זָהָב טָהוֹר אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכָּהּ[a] וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבָּהּ[b]׃ 7 וַיַּעַשׂ 7
שְׁנֵי כְרֻבִים זָהָב מִקְשָׁה עָשָׂה אֹתָם מִשְּׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת׃ 8 כְּרוּב־ 8
אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה וּכְרוּב־אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה מִן־הַכַּפֹּרֶת עָשָׂה אֶת־
קצותיו חד מן יא[2] כת תרי ו. ב הַכְּרֻבִים מִשְּׁנֵי קְצוֹתָו׃ 9 וַיִּהְיוּ[a] הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה 9
יד פסוק על אל אל[3]. ט. ב סֹכְכִים בִּכְנָפֵיהֶם עַל־הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם [b]אִישׁ אֶל־אָחִיו אֶל־הַכַּפֹּרֶת
הָיוּ פְּנֵי הַכְּרֻבִים׃ פ 10 וַיַּעַשׂ אֶת־הַשֻּׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם 10
אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ׃ 11 וַיְצַף אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר וַיַּעַשׂ 11
לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב׃ 12 וַיַּעַשׂ לוֹ מִסְגֶּרֶת טֹפַח סָבִיב וַיַּעַשׂ זֵר־זָהָב 12
לִמְסִגַּרְתּוֹ סָבִיב׃ 13 וַיִּצֹק לוֹ[a] אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתֵּן אֶת־הַטַּבָּעֹת 13

[23]Mm 637. [24]Mm 638. [25]Mm 2897. Cp 37 [1]Mm 639. [2]Mm 648. [3]Mm 4093.

32 [a] 𝔊 mlt Mss 𝔐𝔘[j] + עֲלֵי ut 26,27 ‖ 35 [a–a] 𝔐 פ ‖ [b] 𝔊 mlt Mss אתם ‖ Cp 37,5 [a] אֶחָד 𝔐 ‖ [b–b] 𝔐 𝔊 *αὐτὴν ἐν αὐτοῖς*, 𝔘 + בָּהֶם ‖ 6 [a] 𝔐 ארכו ‖ [b] 𝔐 רחבו ‖ 9 [a] 𝔊 𝔐𝔘 וְהָיוּ ‖ [b–b] 𝔐 אֶחָד ‖ 13 [a] > 𝔘.

12 חֲמִשִּׁים לְלָאֹת עָשָׂה בַּיְרִיעָה הָאֶחָת וַחֲמִשִּׁים לְלָאֹת עָשָׂה בִּקְצֵה ג קמ וכל אותנת וקף ס״ם דכות ב מ ב
הַיְרִיעָה אֲשֶׁר בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית מַקְבִּילֹת הַלְּלָאֹת אַחַת אֶל־אֶחָת:
13 וַיַּעַשׂ חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב וַיְחַבֵּר אֶת־הַיְרִעֹת אַחַת אֶל־אֲחֹתָהּ ב¹²
בַּקְרָסִים וַיְהִי הַמִּשְׁכָּן אֶחָד: ס 14 וַיַּעַשׂ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל כל ליש חס ו ב מ ה¹³
15 עַל־הַמִּשְׁכָּן עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת עָשָׂה אֹתָם: 15 אׇרֶךְ הַיְרִיעָה ד דמטע בטפ¹⁴
הָאַחַת שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְאַרְבַּע אַמּוֹת רֹחַב הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִדָּה ד¹⁵
16 אַחַת לְעַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת: 16 וַיְחַבֵּר אֶת־חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד
17 וְאֶת־שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד: 17 וַיַּעַשׂ לֻלָאֹת חֲמִשִּׁים עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה ל
הַקִּיצֹנָה בַּמַּחְבֶּרֶת וַחֲמִשִּׁים לְלָאֹת עָשָׂה עַל־שְׂפַת הַיְרִיעָה הַחֹבֶרֶת ו זוגין¹⁶
18 הַשֵּׁנִית: 18 וַיַּעַשׂ קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים לְחַבֵּר אֶת־הָאֹהֶל לִהְיֹת אֶחָד: ל. ח חס בלישׁ¹⁷
19 וַיַּעַשׂ מִכְסֶה לָאֹהֶל עֹרֹת אֵלִּים מְאָדָּמִים וּמִכְסֵה עֹרֹת תְּחָשִׁים ב. ו¹⁸
20 מִלְמָעְלָה: ס 20 וַיַּעַשׂ אֶת־הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים:
21 עֶשֶׂר אַמּוֹת אׇרֶךְ הַקָּרֶשׁ[a] וְאַמָּה[b] וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד: ל חס
22 שְׁתֵּי יָדֹת לַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד מְשֻׁלָּבֹת אַחַת אֶל־אֲחֹתָהּ כֵּן עָשָׂה לְכֹל ג חס
23 קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן: 23 וַיַּעַשׂ אֶת־הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֶשְׂרִים קְרָשִׁים[a]
24 לִפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה: 24 וְאַרְבָּעִים אַדְנֵי־כֶסֶף עָשָׂה תַּחַת עֶשְׂרִים יד
הַקְּרָשִׁים שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו וּשְׁנֵי אֲדָנִים
25 תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו: 25 וְלִצֶּלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית לִפְאַת ב¹⁹. יד
26 צָפוֹן עָשָׂה עֶשְׂרִים קְרָשִׁים: 26 וְאַרְבָּעִים אַדְנֵיהֶם כֶּסֶף שְׁנֵי אֲדָנִים
27 תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד: 27 וְלִירֲכְתֵי ב
28 הַמִּשְׁכָּן יָמָּה עָשָׂה שִׁשָּׁה קְרָשִׁים: 28 וּשְׁנֵי קְרָשִׁים עָשָׂה לְמִקְצֹעֹת ב
29 הַמִּשְׁכָּן בִּירֵכָתָיִם: 29 וְהָיוּ תוֹאֲמִם[a] מִלְמַטָּה וְיַחְדָּו[a] יִהְיוּ[b] תַּמִּים[c] אֶל־[d] ב. ג²⁰. ב²¹
30 רֹאשׁוֹ אֶל־הַטַּבַּעַת הָאֶחָת כֵּן עָשָׂה לִשְׁנֵיהֶם לִשְׁנֵי הַמִּקְצֹעֹת: 30 וְהָיוּ
שְׁמֹנָה קְרָשִׁים וְאַדְנֵיהֶם כֶּסֶף שִׁשָּׁה עָשָׂר אֲדָנִים שְׁנֵי אֲדָנִים שְׁנֵי
31 אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד: 31 וַיַּעַשׂ בְּרִיחֵי עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה ל
לְקַרְשֵׁי צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָת: 32 וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע־ ל. כב²²

[12] Mm 631. [13] Cf Mm 632. [14] Okhl 222. [15] Mm 551. [16] Mm 456. [17] Mm 725. [18] Mm 633. [19] Mp sub loco. [20] Mm 634. [21] Mm 635. [22] Mm 636.

15 [a] ut 10[b] || 18 [a] ga'ya eras || 21 [a] ש + הָאֶחָד || [b] ש א׳ || 23 [a] Ȼ קרש cf 26,18 || 29 [a] ש ׳ר || [b] L (sub rasura) mlt Mss שׂ֗ע֗פ֗ הָיוּ || [c] שׂ֗ע֗פ֗ תאמים || [d] 26,24 עַל.

יו׳.ג׳ וְכָל־אִישׁ חֲכַם־לֵב [a]אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה [a]חָכְמָה וּתְבוּנָה בָּהֵמָּה לָדַעַת
יב חס למערב. כל אוריית חס לַעֲשֹׂת אֶת־כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה׃
2 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־בְּצַלְאֵל וְאֶל־אָהֳלִיאָב וְאֶל כָּל־אִישׁ חֲכַם־ 2
ג לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה חָכְמָה בְּלִבּוֹ כֹּל אֲשֶׁר נְשָׂאוֹ לִבּוֹ לְקָרְבָה אֶל־
יב חס למערב. ב הַמְּלָאכָה לַעֲשֹׂת אֹתָהּ׃ 3 וַיִּקְחוּ מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה אֵת כָּל־הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר 3
כל אוריית חס. יב חס למערב הֵבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִמְלֶאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לַעֲשֹׂת אֹתָהּ וְהֵם הֵבִיאוּ
יג׳.ב אֵלָיו עוֹד נְדָבָה בַּבֹּקֶר׃ 4 וַיָּבֹאוּ כָּל־הַחֲכָמִים הָעֹשִׂים אֵת 4
ב.ח׳ כָּל־מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ אִישׁ־אִישׁ מִמְּלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־הֵמָּה עֹשִׂים׃
5 וַיֹּאמְרוּ[a] אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר מַרְבִּים הָעָם לְהָבִיא מִדֵּי הָעֲבֹדָה 5
יב חס למערב. ד לַמְּלָאכָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשֹׂת אֹתָהּ׃ 6 וַיְצַו מֹשֶׁה [a]וַיַּעֲבִירוּ קוֹל[a] 6
כב בְּמַחֲנֶה לֵאמֹר אִישׁ וְאִשָּׁה אַל־יַעֲשׂוּ־עוֹד מְלָאכָה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ
ג׳.ל׳.ג׳ וַיִּכָּלֵא[c] הָעָם מֵהָבִיא׃ 7 וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה דַיָּם לְכָל־הַמְּלָאכָה 7
ג׳ לַעֲשׂוֹת[a] אֹתָהּ וְהוֹתֵר[b]׃ ס
ג רכת׳ 8 וַיַּעֲשׂוּ כָּל־חֲכַם־[a]לֵב בְּעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה [b]אֶת־הַמִּשְׁכָּן[c] עֶשֶׂר 8
יְרִיעֹת שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי כְּרֻבִים מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב
ד דמסמ בסע׳. ה׳ עָשָׂה אֹתָם׃ 9 אׇרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים [c]בָּאַמָּה וְרׇחַב 9
אַרְבַּע בָּאַמָּה הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִדָּה אַחַת לְכָל־הַיְרִיעֹת׃ 10 [a]וַיְחַבֵּר 10
י אֶת־חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת אַחַת אֶל־אַחַת וְחָמֵשׁ יְרִיעֹת[b] חִבַּר אַחַת אֶל־
אֲחֹתָהּ׃ 11 וַיַּעַשׂ לֵלְאֹת תְּכֵלֶת עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִקָּצָה[a] 11
יז זוגין׳׳. ב מל בַּמַּחְבֶּרֶת כֵּן[b] עָשָׂה בִּשְׂפַת הַיְרִיעָה הַקִּיצוֹנָה בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית׃

Cp 36 [1]Mm 1520. [2]Mm 579. [3]Mm 688. [4]Mm 628. [5]Mm 1826. [6]Gn 8,2. [7]Mm 629. [8]Mm 630. [9]Okhl 222. [10]Mm 2960. [11]Mm 456.

Cp 36,1 [a–a] G ᾧ ἐδόθη ‖ 5 [a] 𝔪 וַיְדַבְּרוּ ‖ 6 [a–a] G καὶ ἐκήρυξεν, S wqrw krwz' = et proclamaverunt praecones ‖ [b] 𝔪 יעשה ‖ [c] 𝔪 ויכל ‖ 7 [a] ga'ya eras ‖ [b] G καὶ προσκατέλιπον ‖ 8 [a] 𝔪 S 𝔗 𝔙 חָכְמֵי ל׳ ‖ [b] G abhinc usque ad fin libri ordinem partim admodum abbreviatum et confusum praebet. Invenies 𝔐, quoad exstat, in G sub his numeris: 36,8[b]–9 = 37,1sq G; 36,35–38 = 37,3–6 G; 37,1–24 = 38,1–17 G; 37,29 = 38,25 G; 38,1–7 = 38,22–24 G; 38,8 = 38,26 G; 38,9–23 = 37,7–21 G; 38,20 = 38,21 G; 38,24–29 = 39,1–6 G; 38,30a = 39,7 G; 38,30b = 39,9 G; 38,31a = 39,8 G; 39,1 = 39,12 G; 39,1b–31 = 36,8a–31 G; 39,32b = 39,10 G; 39,33 = 39,13 G; 39,34 = 39,20 G; 39,35 = 39,14 G; 39,36 = 39,17 G; 39,37 = 39,16 G; 39,38 = 39,15 G; 39,40 = 39,19 G; 39,41 = 39,18 G; 39,42 = 39,22 G; 39,43 = 39,45 G; Cp 40 sine 30–32 = Cp 40 G; 40,30–32 = 38,27 G ‖ [c] 𝔪 + עָשׂוּ ‖ 10 [a] G om 10–34 ‖ [b] 𝔪 הַי׳ ‖ 11 [a] 𝔪 בְּקָ׳ ‖ [b] 𝔪 וְכֵן.

20 לִכְהֻן׃ 20 וַיֵּצְאוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה׃ 21 וַיָּבֹאוּ[a] כָּל־ ב
21 אִישׁ אֲשֶׁר־נְשָׂאוֹ לִבּוֹ וְכֹל[b] אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ הֵבִיאוּ אֶת־תְּרוּמַת ג
22 יְהוָה לִמְלֶאכֶת אֹהֶל מוֹעֵד וּלְכָל־עֲבֹדָתוֹ וּלְבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ׃ 22 וַיָּבֹאוּ[a]
הָאֲנָשִׁים עַל־הַנָּשִׁים כֹּל | נְדִיב לֵב הֵבִיאוּ חָח וָנֶזֶם וְטַבַּעַת[b] וְכוּמָז ל. ב
23 כָּל־כְּלִי[c] זָהָב וְכָל־אִישׁ[e] אֲשֶׁר הֵנִיף תְּנוּפַת זָהָב לַיהוָה׃ 23 וְכָל־ יח[16] וכל יוצר תפץ
אִישׁ אֲשֶׁר־נִמְצָא אִתּוֹ תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים וְעֹרֹת חמדה זכות ב מ א. יז[17]
24 אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים הֵבִיאוּ׃ 24 כֹּל[a]־מֵרִים תְּרוּמַת כֶּסֶף יח[18]. ת ר״ם בסיפ׳. יט[19]
וּנְחֹשֶׁת הֵבִיאוּ אֶת תְּרוּמַת יְהוָה וְכֹל אֲשֶׁר נִמְצָא אִתּוֹ עֲצֵי שִׁטִּים
25 [b]לְכָל־מְלֶאכֶת[b] הָעֲבֹדָה הֵבִיאוּ׃ 25 וְכָל־אִשָּׁה חַכְמַת־לֵב בְּיָדֶיהָ כא[21]. ח ר״ם בסיפ׳[22]. ג. ל. ג
טָוּוּ[a] וַיָּבִיאוּ מַטְוֶה אֶת־[b]הַתְּכֵלֶת וְאֶת־הָאַרְגָּמָן אֶת־[c]תּוֹלַעַת[c] הַשָּׁנִי
26 וְאֶת־הַשֵּׁשׁ׃ 26 וְכָל־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן אֹתָנָּה בְּחָכְמָה טָוּוּ אֶת־ ב. לו. ל. ל. ל. ו
27 הָעִזִּים׃ 27 וְהַנְּשִׂאִם הֵבִיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם וְאֶת אַבְנֵי הַמִּלֻּאִים ח[15] ר״ם בסיפ׳[19]. ל. ב חד מל וחד חס׳[23]. ל. ב חד מל וחד חס׳[24]. ב
28 לָאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן׃ 28 וְאֶת־הַבֹּשֶׁם וְאֶת־הַשֶּׁמֶן לְמָאוֹר וּלְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה ב חד מל וחד חס׳[25]
29 וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים׃ 29 כָּל־[a]אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר נָדַב [b]לִבָּם[b] אֹתָם לְהָבִיא ג ב מל וחד חס׳. ל
כִּי לְכָל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת בְּיַד־מֹשֶׁה הֵבִיאוּ בְנֵי־ כב
יִשְׂרָאֵל נְדָבָה לַיהוָה׃ פ
ס[ל] 30 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא יְהוָה בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל
31 בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה׃ 31 וַיְמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה ט. ח וכל שמואל דכות ב מ ה רוח יי
32 בְּתְבוּנָה[a] וּבְדַעַת וּבְכָל־מְלָאכָה׃ 32 וְלַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת[a] לַעֲשֹׂת[b] בַּזָּהָב ל. ה. ל. ג חס׳. יב חס למערב
33 וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת׃ 33 וּבַחֲרֶשֶׁת אֶבֶן לְמַלֹּאת וּבַחֲרֶשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת ב ר״ם. ו ב חס וד מל[27]. ב מ״ם
34 בְּכָל־מְלֶאכֶת מַחֲשָׁבֶת[a]׃ 34 וּלְהוֹרֹת נָתַן בִּלְבּוֹ הוּא וְאָהֳלִיאָב[a] בֶּן־ ב קמ׳. ב[28]
35 אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה־דָן׃ 35 מִלֵּא אֹתָם חָכְמַת־לֵב לַעֲשׂוֹת כָּל[a]־מְלֶאכֶת ו ול בלוש
חָרָשׁ | וְחֹשֵׁב וְרֹקֵם בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן בְּתוֹלַעַת[b] הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ וְאֹרֵג כט[29]. כת י וחד מן ח[30] קמ׳ קטן וכל דברים מלכים תרי עשר תלים קהלת עזרא ד״ה דכות. ב מ כב. ג חס
36 עֹשֵׂי כָּל־מְלָאכָה וְחֹשְׁבֵי מַחֲשָׁבֹת׃ 36 1 וְעָשָׂה בְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב

[16]Mm 2781. [17]Mm 622. [18]Mm 1520. [19]Mm 645. [20]Mm 623. [21]Mm 4050. [22]Mm 624. [23]Mm 625. [24]Mm 626. [25]Mm 1367. [26]Mm 1360. [27]Mm 4269. [28]Lv 10,11. [29]Mm 627. [30]Mm 475.

21 [a] ωGSCV ויביאו || [b] ωS + אִישׁ || 22 [a] ωGSCV ויביאו || [b] > pc Mss ω; pc Mss ω + עָגִיל; 2 Mss G + וְעָגִיל al ordine || [c] nonn Mss G[minS]C[J] וְכָל || [d] pc Mss כֹּלִי || [e] > ωG || [f] C תרומת || 24 [a] ωG* || [b–b] ω לִמְ׳ || [b–b] ω invers || [c] C אֹתָם || 25 [a] ω טוה || [b] C ואת || [c–c] C mlt Mss Vrs ואת || 29 [a] pc Mss ωG וְכָל || 31 [a] pc Mss ωGSCV וּבְ׳ || 32 [a] sic L, mlt Mss Edd מֻחָז || [b] pc Mss V וְל׳ || 33 [a] ω בּוֹת || – || 34 [a] cf 31,6[b] || 35 [a] mlt Mss בְּכָל || [b] C mlt Mss ωSCV וּבְ׳.

ג יִשְׂרָאֵל֙ אֶת־פְּנֵ֣י מֹשֶׁ֔ה כִּ֥י קָרַ֖ן עוֹר֙ פְּנֵ֣י מֹשֶׁ֑ה וְהֵשִׁ֤יב מֹשֶׁה֙ [a] אֶת־
ב הַמַּסְוֶ֔ה עַל־פָּנָ֖יו עַד־בֹּא֥וֹ לְדַבֵּ֖ר אִתּֽוֹ׃ ס קלט

35 1 וַיַּקְהֵ֣ל מֹשֶׁ֗ה אֶת־כָּל־עֲדַ֛ת בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל וַיֹּ֣אמֶר אֲלֵהֶ֑ם פרשה
ה׳. יב חס למערב. ז 2 אֵ֚לֶּה הַדְּבָרִ֔ים אֲשֶׁר־צִוָּ֥ה יְהוָ֖ה לַעֲשֹׂ֥ת אֹתָֽם׃ 2 שֵׁ֣שֶׁת יָמִ֗ים [a] תֵּעָשֶׂ֣ה
מְלָאכָ֔ה וּבַיּ֥וֹם הַשְּׁבִיעִ֖י יִהְיֶ֣ה לָכֶ֣ם קֹ֔דֶשׁ שַׁבַּ֥ת שַׁבָּת֖וֹן לַיהוָ֑ה כָּל־
ל. ג חס[3] הָעֹשֶׂ֥ה בּ֛וֹ מְלָאכָ֖ה יוּמָֽת׃ 3 לֹא־תְבַעֲר֥וּ [a] אֵ֛שׁ בְּכֹ֖ל מֹשְׁבֹתֵיכֶ֑ם בְּי֖וֹם 3
הַשַּׁבָּ֥ת׃ פ
ג 4 וַיֹּ֣אמֶר מֹשֶׁ֔ה אֶל־כָּל־עֲדַ֥ת בְּנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֖ל לֵאמֹ֑ר זֶ֚ה הַדָּבָ֔ר 4
ה׳ ר״פ[4] אֲשֶׁר־צִוָּ֥ה יְהוָ֖ה לֵאמֹֽר׃ 5 קְח֣וּ מֵאִתְּכֶ֔ם תְּרוּמָ֖ה לַיהוָ֑ה כֹּ֚ל נְדִ֣יב 5
ל[5]. ג לִבּ֔וֹ יְבִיאֶ֕הָ [a] אֶת תְּרוּמַ֖ת יְהוָ֑ה זָהָ֥ב וָכֶ֖סֶף וּנְחֹֽשֶׁת׃ 6 וּתְכֵ֣לֶת וְאַרְגָּמָ֔ן 6
וְתוֹלַ֖עַת שָׁנִ֑י וְשֵׁ֖שׁ וְעִזִּֽים׃ 7 וְעֹרֹ֤ת אֵילִם֙ מְאָדָּמִ֔ים וְעֹרֹ֖ת תְּחָשִׁ֑ים וַעֲצֵ֖י 7
ח זוגין מהליפין[6]. ג ב מל וחד חס. ח ר״פ בסיפ שִׁטִּֽים׃ [a] 8 וְשֶׁ֥מֶן לַמָּא֖וֹר וּבְשָׂמִ֑ים לְשֶׁ֣מֶן הַמִּשְׁחָ֔ה וְלִקְטֹ֖רֶת הַסַּמִּֽים׃ 8
ח זוגין מהליפין[6]. ג ב מל וחד חס. ח ר״פ בסיפ[7] 9 וְאַבְנֵי־שֹׁ֕הַם וְאַבְנֵ֖י מִלֻּאִ֑ים לָאֵפֹ֖ד וְלַחֹֽשֶׁן׃ 10 וְכָל־חַכְמֵי־לֵ֖ב בָּכֶ֑ם 9
10
ג רפ״ה[8] [a] יָבֹ֣אוּ וְיַעֲשׂ֔וּ אֵ֚ת כָּל־אֲשֶׁ֣ר צִוָּ֔ה יְהוָ֖ה׃ 11 אֶת־הַמִּשְׁכָּ֣ן אֶת־[a]אָהֳלֹ֗ו 11
ברייתא ק חד מן ב[9] חס בלישׁ וְאֶת־מִכְסֵ֔הוּ אֶת־קְרָסָ֖יו וְאֶת־קְרָשָׁ֑יו אֶת־בְּרִיחֹ֖ו אֶת־עַמֻּדָ֥יו וְאֶת־
ר״פ את ואת את ואת[10]. ז. ב 12 אַדְנָֽיו׃ אֶת־הָאָרֹ֖ן וְאֶת־בַּדָּ֑יו אֶת־הַכַּפֹּ֔רֶת וְאֵ֖ת [a] פָּרֹ֥כֶת הַמָּסָֽךְ׃ 12
ו׳[11]. ב[12]. י. כו פסוק ואת ואת ואת ואת. ל 13 אֶת־הַשֻּׁלְחָ֖ן וְאֶת־בַּדָּ֑יו וְאֶת־כָּל־כֵּלָ֖יו [a] וְאֶת־לֶ֥חֶם הַפָּנִֽים׃ 14 וְאֶת־ 13
14
ב. ז. ט 15 מְנֹרַ֥ת הַמָּא֖וֹר וְאֶת־[a]כֵּלֶ֑יהָ [b] וְאֶת־נֵרֹתֶ֔יהָ וְאֶת־שֶׁ֥מֶן הַמָּאֹֽור׃ 15 וְאֶת־
ו׳[11]. ז מִזְבַּ֥ח הַקְּטֹ֖רֶת וְאֶת־בַּדָּ֑יו וְאֶת־שֶׁ֣מֶן הַמִּשְׁחָ֔ה וְאֶת קְטֹ֥רֶת הַסַּמִּ֖ים
וְאֶת־מָסַ֥ךְ הַפֶּ֖תַח לְפֶ֥תַח הַמִּשְׁכָּֽן׃ 16 אֶת | מִזְבַּ֥ח הָעֹלָ֖ה וְאֶת־מִכְבַּ֣ר 16
הַנְּחֹ֑שֶׁת אֲשֶׁר־לֹ֣ו אֶת־[a]בַּדָּ֔יו וְאֶת־כָּל־כֵּלָ֖יו אֶת־הַכִּיֹּ֥ור וְאֶת־כַּנֹּֽו׃
ח פסוק את את ואת ואת 17 אֶת קַלְעֵ֣י הֶחָצֵ֔ר אֶת־עַמֻּדָ֖יו [a] וְאֶת־אַדְנֶ֑יהָ וְאֶת מָסַ֥ךְ שַׁ֖עַר הֶחָצֵֽר׃ 17
ו׳. ל. ו ר״פ ר״פ את ואת[14] 18 אֶת־יִתְדֹ֣ת הַמִּשְׁכָּ֔ן וְאֶת־יִתְדֹ֖ת הֶחָצֵ֑ר וְאֶת־מֵיתְרֵיהֶֽם׃ 19 אֶת־בִּגְדֵי 18
19
ז[15] הַשְּׂרָ֣ד לְשָׁרֵ֔ת לְכַפֵּ֖ר בַּקֹּ֑דֶשׁ אֶת־בִּגְדֵ֤י הַקֹּדֶשׁ֙ לְאַהֲרֹ֣ן הַכֹּהֵ֔ן וְאֶת־בִּגְדֵ֖י בָּנָ֑יו

Cp 35 [1]Mm 617. [2]Mm 546. [3]Mm 798. [4]Mm 3588. [5]Mm 3861. [6]Mm 3964. [7]Mm 645. [8]Mm 618. [9]Mm 619, Q^{Occ} addidi, Or sine Q, cf Mp sub loco. [10]Mm 2692. [11]Mm 620. [12]Mm 654. [13]Mm 621. [14]Mm 2599. [16]Mm 2895.

35 [a] > 𝔪 ‖ **Cp 35,2** [a] 𝔪 יעשה; 𝔊𝔖 leg תֵּעָ֫ cf 𝔙 ‖ **3** [a] 𝔪 תַּבְעִירוּ ‖ **5** [a] 𝔪𝔖𝔗𝔗^{J} יָבִיא cf 𝔊 ‖ **7** [a] sic L, mlt Mss Edd שטים ‖ **10** [a–a] 𝔪𝔊𝔙 וְעָשָׂה יָבוֹא ‖ **11** [a] 𝔠 nonn Mss ואת, it in 12sq. 16–19 ‖ **13** [a–a] > 𝔊 ‖ **14** [a] 𝔠𝔪𝔊 + כל ‖ [b–b] > 𝔪𝔊 ‖ **16** [a] 𝔠 יָהּ־. ואת ‖ **17** [a] pc Mss 𝔪 וְאֶת.

19 מִמִּצְרָיִם: 19 כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לִי [a]וְכָל־מִקְנְךָ[a] תִּזָּכָר[b] פֶּטֶר שׁוֹר ל
20 וָשֶׂה: 20 וּפֶטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה[a] וַעֲרַפְתּוֹ[b] כֹּל[c] ב ח. יז מ״ס. ב
21 בְּכוֹר[d] בָּנֶיךָ תִּפְדֶּה וְלֹא־יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם: 21 שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם ד 12
22 הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת בֶּחָרִישׁ[a] וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת: 22 וְחַג שָׁבֻעֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ[a] ב חס 13
23 בִּכּוּרֵי קְצִיר חִטִּים וְחַג הָאָסִיף תְּקוּפַת הַשָּׁנָה: 23 שָׁלֹשׁ פְּעָמִים ב חד חס וחד מל
24 בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי הָאָדֹן[a] יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: 24 כִּי־ יג 14. ב חס
אוֹרִישׁ גּוֹיִם[a] מִפָּנֶיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת־גְּבוּלֶךָ וְלֹא־יַחְמֹד אִישׁ אֶת־
אַרְצְךָ בַּעֲלֹתְךָ לֵרָאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה: ל. ג 15
25 לֹא־תִשְׁחַט עַל־חָמֵץ דַּם־זִבְחִי וְלֹא־יָלִין לַבֹּקֶר זֶבַח חַג הַפָּסַח: ג זוגין 16
26 רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי כה. יג 17
בַּחֲלֵב אִמּוֹ: פ

ס(כפ) 27 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כְּתָב־לְךָ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי עַל־ ב 18
28 פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּרַתִּי אִתְּךָ בְּרִית וְאֶת־יִשְׂרָאֵל: 28 וַיְהִי־שָׁם[a] יט בתור 19
עִם[b]־יְהוָה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא ב 20
29 שָׁתָה וַיִּכְתֹּב עַל־הַלֻּחֹת אֶת דִּבְרֵי הַבְּרִית עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים: 29 וַיְהִי ד. ל. ג. ל
בְּרֶדֶת מֹשֶׁה מֵהַר סִינַי וּשְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת בְּיַד־מֹשֶׁה[a] בְּרִדְתּוֹ מִן־ ג
30 הָהָר וּמֹשֶׁה לֹא־יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו בְּדַבְּרוֹ אִתּוֹ: 30 וַיַּרְא אַהֲרֹן
וְכָל־בְּנֵי[a] יִשְׂרָאֵל אֶת־מֹשֶׁה וְהִנֵּה[b] קָרַן עוֹר פָּנָיו וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו: ג. 21 ו
31 וַיִּקְרָא אֲלֵהֶם[c] מֹשֶׁה וַיָּשֻׁבוּ אֵלָיו אַהֲרֹן וְכָל־הַנְּשִׂאִים בָּעֵדָה וַיְדַבֵּר ג. ל
32 מֹשֶׁה אֲלֵהֶם: 32 [a]וְאַחֲרֵי־כֵן נִגְּשׁוּ[a] כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְצַוֵּם אֵת כָּל־אֲשֶׁר ד 22
33 דִּבֶּר יְהוָה אִתּוֹ בְּהַר סִינָי: 33 וַיְכַל מֹשֶׁה מִדַּבֵּר אִתָּם וַיִּתֵּן עַל־פָּנָיו ח 23. לז
34 מַסְוֶה: 34 וּבְבֹא מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה לְדַבֵּר אִתּוֹ יָסִיר אֶת־הַמַּסְוֶה עַד־ ד בלוש ב מל וב חס 24. ב
35 צֵאתוֹ וְיָצָא וְדִבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֶׁר יְצֻוֶּה[a]: 35 וְרָאוּ בְנֵי־ ל

12 Mm 1916. 13 Mm 1148. 14 Mm 150. 15 Mm 2209. 16 Mm 509. 17 Mm 1228. 18 Mm 614. 19 Mm 60. 20 Esr 10,6. 21 Mm 1436. 22 Mm 409. 23 Mm 615. 24 Mm 616.

19 [a–a] > 𝔊* ‖ [b] 𝔪[Mss] תזכיר crrp, 𝔊 *τὰ ἀρσενικά* cf 𝔙; > 𝔖; 𝔗(𝔗^{J}) + *tqdjš dkrjn* ‖ **20** [a] 𝔪𝔊*𝔖𝔙 תפדנו ‖ [b] 𝔊 *τιμὴν δώσεις* ‖ [c] 𝔗 mlt Mss 𝔪𝔗^{J} וְכֹל ‖ [d] 𝔪 + אָדָם בְּ ‖ **21** [a] 𝔊(𝔖𝔗) *τῷ σπόρῳ* ‖ **22** [a] 𝔊 *μοι* ‖ **23** [a] 𝔪 הָאָדֹן cf 23,17^{c} ‖ **24** [a] Ms + גְּדוֹלִים, 𝔪 + רַבִּים ‖ **28** [a] 𝔊 + *Μωυσῆς* ‖ [b] 𝔪𝔊 לִפְנֵי ‖ **29** [a–a] 𝔪𝔄 בְּיָדוֹ ‖ **30** [a] 𝔊* *οἱ πρεσβύτεροι* ‖ [b] 𝔗 כי cf 29 ‖ **32** [a] 𝔪𝔊𝔖𝔙 + אֵלָיו ‖ **34** [a] 𝔪𝔊 יְצֻוֵּהוּ, 𝔊 + *κύριος*.

ד[6] הַהֻוא׃ 4 וַיִּפְסֹל[a] שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וַיַּשְׁכֵּם מֹשֶׁה[b] בַּבֹּקֶר 4
ט״ו וכל אל הר הכרמל דכות[7] וַיַּעַל אֶל־הַר סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ[c] שְׁנֵי לֻחֹת
אֲבָנִים׃ 5 וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה׃ 5
ג 6 וַיַּעֲבֹר יְהוָה | עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא[a] יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ 6
ב. ל. לח. ל אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת׃ 7 נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה 7
ה וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה פֹּקֵד | עֲוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים וְעַל־בְּנֵי בָנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים
וְעַל־רִבֵּעִים׃ 8 וַיְמַהֵר מֹשֶׁה וַיִּקֹּד אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃ 9 וַיֹּאמֶר אִם־ 8
9
סו. קלד[8]. קלה[9] נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי[a] יֵלֵךְ־נָא אֲדֹנָי[b] בְּקִרְבֵּנוּ כִּי עַם־קְשֵׁה־
ל. ל עֹרֶף הُוא וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ[c] וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ׃ 10 וַיֹּאמֶר[a] הִנֵּה אָנֹכִי 10
ל חס כֹּרֵת[b] בְּרִית נֶגֶד כָּל־עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאֹת אֲשֶׁר לֹא־נִבְרְאוּ בְכָל־
ל. ג הָאָרֶץ וּבְכָל־הַגּוֹיִם וְרָאָה כָל־הָעָם אֲשֶׁר־אַתָּה בְקִרְבּוֹ אֶת־מַעֲשֵׂה
יְהוָה כִּי־נוֹרָא הُוא אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ׃ 11 שְׁמָר־לְךָ אֵת אֲשֶׁר אָנֹכִי 11
סימן מ׳ב׳ת׳פ׳ס מְצַוְּךָ הַיּוֹם הִנְנִי גֹרֵשׁ מִפָּנֶיךָ אֶת־[a]הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי[a] וְהַחִתִּי[b] וְהַפְּרִזִּי
י״ז מל בתור ב מנה בלישׁ ובסיפ וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי׃ 12 הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ אֲשֶׁר 12
ג. ג. ל. ל אַתָּה בָּא עָלֶיהָ[a] פֶּן־יִהְיֶה לְמוֹקֵשׁ בְּקִרְבֶּךָ׃ 13 כִּי אֶת־מִזְבְּחֹתָם 13
תִּתֹּצוּן וְאֶת־מַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּן וְאֶת־אֲשֵׁרָיו[a] תִּכְרֹתוּן[b]׃ 14 כִּי לֹא 14
ל תִּשְׁתַּחֲוֶה[a] לְאֵל[b] אַחֵר[a] כִּי יְהוָה קַנָּא שְׁמוֹ אֵל קַנָּא הُוא׃ 15 פֶּן־ 15
י״ז מל בתור ב מנה בלישׁ ובסיפ תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב[a] הָאָרֶץ וְזָנוּ | אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם וְזָבְחוּ לֵאלֹהֵיהֶם
ל וְקָרָא לְךָ וְאָכַלְתָּ מִזִּבְחוֹ׃ 16 וְלָקַחְתָּ מִבְּנֹתָיו לְבָנֶיךָ[a] וְזָנוּ בְנֹתָיו[b] 16
ח[10]. ח[11] אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן[c] וְהִזְנוּ אֶת־בָּנֶיךָ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן׃ 17 אֱלֹהֵי מַסֵּכָה 17
לֹא תַעֲשֶׂה־לָּךְ׃ 18 אֶת־חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת 18
ו רפ״ו[11] אֲשֶׁר[a] צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי[b] בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב יָצָאתָ

[6] Mm 611. [7] Mm 385. [8] Cf Okhl II, 151 et Mp sub loco. [9] Okhl 274. [10] Mm 612. [11] Mm 613.

4 [a] 𝔐𝔊[426]𝔘 + מֹשֶׁה ‖ [b] > 𝔐𝔙 ‖ [c] 𝔊 *Μωυσῆς* (𝔊[Mss] + *μεθ' ἑαυτοῦ*) ‖ **6** [a] > 𝔊* ‖ **9** [a] > 𝔊 ‖ [b] 𝔊* *ὁ κύριός μου* ‖ [c] 𝔗 mlt Mss נינו– ‖ **10** [a] 𝔊 + *κύριος πρὸς Μωυσῆν* cf 𝔙 ‖ [b] 𝔊-[A] + *σοι* ‖ **11** [a–a] 𝔐𝔖 invers ‖ [b] 𝔐 + וְהַגִּרְגָּשִׁי cf 𝔊 ‖ **12** [a] עליו 𝔐 ‖ **13** [a] Ms 𝔊𝔖𝔗[𝔍] ־הֶם cf 𝔐 ‖ [b] 𝔊 + *καὶ τὰ γλυπτὰ τῶν θεῶν αὐτῶν κατακαύσετε ἐν πυρί* cf Dt 7,5.25 12,3 ‖ **14** [a] 𝔊 pl ‖ **15** [a] 𝔊[BA^{c}15] + *πρὸς ἀλλοφύλους*, 𝔊[407] + *ἀλλοφύλοις* ‖ **16** [a] 𝔊(𝔖).+ *καὶ τῶν θυγατέρων σου δῶς τοῖς υἱοῖς αὐτῶν* ‖ [b] 𝔊 suff 2 sg, 𝔖 suff 2 pl ‖ [c–c] 𝔊 *καὶ ἐκπορνεύσωσιν* ‖ **18** [a] 𝔗 mlt Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗[Ms𝔍] כַּא׳ 𝔙 ‖ [b–b] 𝔐 בּוֹ.

אֶל־מֹשֶׁה ׀ פָּנִים ׀ אֶל־פָּנִים כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וְשָׁב אֶל־ 15 ה
הַמַּחֲנֶה וּמְשָׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ[a] מִתּוֹךְ הָאֹהֶל׃ ס 16 ז ב מנה בתור

12 וַיֹּאמֶר ׀ מֹשֶׁה ׀ אֶל־יְהוָה רְאֵה אַתָּה אֹמֵר אֵלַי הַעַל אֶת־הָעָם ה
הַזֶּה וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתַּנִי אֵת אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח עִמִּי וְאַתָּה אָמַרְתָּ יְדַעְתִּיךָ ב ומל 17
בְשֵׁם[a] וְגַם־מָצָאתָ חֵן בְּעֵינָי׃ 13 וְעַתָּה אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ כג פסוק וגם ובתר
תלת מלין 18. ו
[a]הוֹדִעֵנִי נָא אֶת־דְּרָכֶךָ[a] וְאֵדָעֲךָ לְמַעַן אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ וּרְאֵה כִּי ג ח 19. ו
14 עַמְּךָ הַגּוֹי הַזֶּה׃ 14 וַיֹּאמֶר[a] [b]פָּנַי יֵלֵכוּ[b] וַהֲנִחֹתִי לָךְ׃ 15 וַיֹּאמֶר אֵלָיו צא יט מנה ר״פ ו מנה
15 בתור. ב ח 20
16 אִם־אֵין [a]פָּנֶיךָ הֹלְכִים[a] אַל־תַּעֲלֵנוּ[b] מִזֶּה׃ 16 וּבְמָּה | יִוָּדַע אִפּוֹא כִּי־ ב מיתך וכל במה ובמה
דכות 21
מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמֶּךָ הֲלוֹא בְּלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ יט. יב מל בתור 22. ל
17 מִכֹּל־הָעָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ פ 17 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה גַּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶעֱשֶׂה כִּי־מָצָאתָ חֵן בְּעֵינַי
18 וָאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם[a]׃ 18 וַיֹּאמֶר [a]הַרְאֵנִי נָּא אֶת־כְּבֹדֶךָ[a]׃ 19 וַיֹּאמֶר [a]אֲנִי 19
ל. צא יט מנה ר״פ ו מנה בתור. ב ח 23
אַעֲבִיר כָּל־טוּבִי עַל־פָּנֶיךָ[a] וְקָרָאתִי בְשֵׁם[b] יְהוָה לְפָנֶיךָ וְחַנֹּתִי אֶת־ ג. ב ומל 24. נ 25
אֲשֶׁר אָחֹן וְרִחַמְתִּי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם׃ 20 וַיֹּאמֶר לֹא תוּכַל לִרְאֹת ל. ג ח 26. ב
21 אֶת־פָּנָי כִּי לֹא־יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי׃ 21 וַיֹּאמֶר יְהוָה הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי
22 וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר׃ 22 וְהָיָה בַּעֲבֹר כְּבֹדִי וְשַׂמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר ל. ל
23 וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ עַד־עָבְרִי׃ 23 וַהֲסִרֹתִי אֶת־כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת־אֲחֹרָי ל. ט 27. ט 27. ל
וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ׃ ס 28 ג

ס(כת) 34 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פְּסָל־לְךָ שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים יח פסוק אל על על 1
כָּרִאשֹׁנִים[a] וְכָתַבְתִּי עַל־הַלֻּחֹת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלֻּחֹת ד 2
2 הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ׃ 2 וֶהְיֵה נָכוֹן לַבֹּקֶר וְעָלִיתָ בַבֹּקֶר אֶל־הַר ב. יז וכל אל הר הכרמל
דכות 3
סִינַי וְנִצַּבְתָּ לִי שָׁם עַל־רֹאשׁ הָהָר׃ 3 וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם־אִישׁ ה. ב 5
אַל־יֵרָא בְּכָל־הָהָר גַּם[a]־הַצֹּאן וְהַבָּקָר אַל־יִרְעוּ אֶל־מוּל הָהָר

15 Mm 243. 16 Mm 3293. 17 Mm 3797. 18 Mm 1629. 19 Mm 605. 20 Mm 606. 21 Mm 607. 22 Mm 27. 23 Mm 3974. 24 Mm 2635. 25 Mm 3495. 26 Mm 608. 27 Mm 609. 28 Mm 610. Cp 34 1 Mm 658. 2 Mm 611. 3 Mm 385. 4 Mm 1680. 5 Mm 2608.

11 [a] ים ‖ **12** [a] G παρὰ πάντας ‖ **13** [a–a] G ἐμφάνισόν μοι σεαυτόν cf 18[a–a]; V ostende mihi faciem tuam ‖ **14** [a] G[Fc min] + αὐτῷ κύριος, S + mrj' lmwšy ‖ [b–b] G αὐτὸς προπορεύσομαί σου, S qdmj zl = לְפָנַי לֵךְ ‖ **15** [a–a] G αὐτὸς σὺ πορεύῃ (G[Mss] + μεθ' ἡμῶν cf S et 16) ‖ [b] G suff sg ‖ **17** [a] ut 12[a] ‖ **18** [a–a] G ἐμφάνισόν μοι σεαυτόν cf 13[a–a] ‖ **19** [a–a] G ἐγὼ παρελεύσομαι πρότερός σου τῇ δόξῃ μου ‖ [b] G ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ‖ **Cp 34,1** [a] G + καὶ ἀνάβηθι πρός με εἰς τὸ ὄρος (ex 24,12) ‖ **3** [a] 𝔐[Ms] וְגַם.

צא. ה בטע[31] חַטַּאתְכֶם׃ [31] וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אָנָּא[a] חָטָא הָעָם הַזֶּה 31

ז פסוק אם ואם[32] חַטָּאָה גְדֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב׃ [32] וְעַתָּה אִם־תִּשָּׂא חַטָּאתָם[a] 32

ל. ל[33] וְאִם־אַיִן מְחֵנִי נָא[b] מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ׃ [33] וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה 33

ל. ל. ל. ה[32] מִי אֲשֶׁר חָטָא־לִי אֶמְחֶנּוּ מִסִּפְרִי׃ [34] וְעַתָּה לֵךְ | נְחֵה אֶת־הָעָם אֶל[a] 34

ב[33]. ד דמט אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי ׀ לָךְ הִנֵּה מַלְאָכִי יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ וּבְיוֹם פָּקְדִי וּפָקַדְתִּי

יג חס בתור[34] עֲלֵיהֶם חַטָּאתָם׃ [35] וַיִּגֹּף יְהוָה אֶת־הָעָם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ[a] אֶת־הָעֵגֶל 35

אֲשֶׁר עָשָׂה אַהֲרֹן׃ ס

ו בתור[1] **33** [1] וַיְדַבֵּר ׀ יְהוָה ׀ אֶל־מֹשֶׁה לֵךְ עֲלֵה מִזֶּה אַתָּה וְהָעָם אֲשֶׁר 33

ג[1] הֶעֱלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק

וְלְיַעֲקֹב לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ אֶתְּנֶנָּה׃ [2] וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ מַלְאָךְ[a] וְגֵרַשְׁתִּי 2

סימן כ מ פ ס[2]. ו אֶת־הַכְּנַעֲנִי הָאֱמֹרִי[b] וְהַחִתִּי[c] וְהַפְּרִזִּי הַחִוִּי[d] וְהַיְבוּסִי׃ [3] אֶל[a]־אֶרֶץ 3

כו מלעיל זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ כִּי לֹא אֶעֱלֶה בְקִרְבְּךָ כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף אַתָּה פֶּן־

ל אֲכַלְךָ בַּדָּרֶךְ׃ [4] וַיִּשְׁמַע הָעָם אֶת־הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה וַיִּתְאַבָּלוּ וְלֹא־ 4

ו. ג[3]. יב בטע בסיפ[4] שָׁתוּ אִישׁ עֶדְיוֹ עָלָיו׃ [5] וַיֹּאמֶר ׀ יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל 5

ל אַתֶּם עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף רֶגַע אֶחָד אֶעֱלֶה בְקִרְבְּךָ וְכִלִּיתִיךָ וְעַתָּה

ג[5]. ג[6]. ל הוֹרֵד עֶדְיְךָ מֵעָלֶיךָ וְאֵדְעָה[a] מֶה אֶעֱשֶׂה לָּךְ׃ [6] וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל 6

ל מל אֶת־עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב׃

ז ר״פ[7] [7] ומֹשֶׁה יִקַּח אֶת־הָאֹהֶל וְנָטָה־לוֹ ׀ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן־ 7

הַמַּחֲנֶה וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה כָּל־מְבַקֵּשׁ יְהוָה יֵצֵא אֶל־אֹהֶל

ג בטע בסיפ[8]. ג[8] ג מל בתור[10] מוֹעֵד אֲשֶׁר מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃ [8] וְהָיָה כְּצֵאת מֹשֶׁה אֶל־הָאֹהֶל יָקוּמוּ 8

נ[11] כָּל־הָעָם וְנִצְּבוּ[a] אִישׁ פֶּתַח אָהֳלוֹ וְהִבִּיטוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה עַד־בֹּאוֹ

ח[12]. ג בטע בסיפ[9] ו חס[12]. ח[12] הָאֹהֱלָה׃ [9] וְהָיָה כְּבֹא מֹשֶׁה הָאֹהֱלָה יֵרֵד עַמּוּד הֶעָנָן וְעָמַד פֶּתַח 9

הָאֹהֶל וְדִבֶּר עִם־מֹשֶׁה׃ [10] וְרָאָה כָל־הָעָם אֶת־עַמּוּד הֶעָנָן עֹמֵד 10

יג[14] פֶּתַח הָאֹהֶל וְקָם כָּל־הָעָם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ[a] אִישׁ פֶּתַח אָהֳלוֹ׃ [11] וְדִבֶּר יְהוָה 11

[31] Mm 3160. [32] Mm 602. [33] Gn 28,15. [34] Mm 675 contra textum. Cp 33 [1] Mm 603. [2] Okhl 274. [3] Mm 2796. [4] Mm 439. [5] Mm 604. [6] Mm 961. [7] Mm 3363. [8] Mm 495. [9] Mm 1426. [10] Mm 1216. [11] Mm 3177. [12] Mm 111. [13] Mp sub loco. [14] Mm 441.

31 [a] ⅏ הִנֵּה, 𝔊 + *κύριε*, 𝔖 + *mrj' 'lh'* ‖ **32** [a] ⅏𝔊𝔘[1] + אָא ‖ [b] > ⅏𝔊𝔖𝔙 ‖ **34** [a] Ms 𝔊𝔘𝔘[1] + הַמָּקוֹם ‖ **35** [a] 𝔖(𝔗) *plhw* = ministraverunt cf 𝔙 *pro reatu* ‖ **Cp 33,2** [a] 𝔊 + suff 1 sg ‖ [b] nonn Mss ⅏𝔖𝔗[Mss]𝔙 וְה׳ ‖ [c] ⅏ + וְהַגִּרְגָּשִׁי cf 𝔊 ‖ [d] 𝔗 mlt Mss ⅏𝔊𝔖𝔗𝔙 וְה׳ ‖ **3** [a] 𝔊 pr *καὶ εἰσάξω* (𝔊[Mss] -*ξει*) *σε* cf 6,8; 𝔙 pr *et intres* ‖ **5** [a] 𝔊 *καὶ δείξω σοι* = וְאוֹדִיעֲךָ ‖ **8** [a] sic L, mlt Mss Edd וּ–.

16 מִשְּׁנֵי עִבְרֵיהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתֻבִים׃ 16 וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים ל.ל.ל
17 הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל־הַלֻּחֹת׃ 17 וַיִּשְׁמַע ה פסוק דמיין דאית בתרן ב מיליין חד קמ וחד פת . ל
יְהוֹשֻׁעַ אֶת־קוֹל הָעָם בְּרֵעֹה וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה קוֹל מִלְחָמָה בַּמַּחֲנֶה׃ ברעו חד מן יו כת ה בתור ול בליש ל
18 וַיֹּאמֶר אֵין קוֹל עַנּוֹת גְּבוּרָה א אין ראין ר״ס
וְאֵין קוֹל עַנּוֹת חֲלוּשָׁה
קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ׃ ב
19 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיַּרְא אֶת־הָעֶגֶל וּמְחֹלֹת וַיִּחַר־ ל
20 אַף מֹשֶׁה וַיַּשְׁלֵךְ מִיָּדָו אֶת־הַלֻּחֹת וַיְשַׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר׃ 20 וַיִּקַּח מיליין חד מן ה כת חס
אֶת־הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ וַיִּטְחַן עַד אֲשֶׁר־דַּק וַיִּזֹר עַל־פְּנֵי ל
21 הַמַּיִם וַיַּשְׁקְ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 21 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן מֶה־עָשָׂה
22 לְךָ הָעָם הַזֶּה כִּי־הֵבֵאתָ עָלָיו חֲטָאָה גְדֹלָה׃ 22 וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן אַל־ ה . ב
23 יִחַר אַף אֲדֹנִי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־הָעָם כִּי בָרָע הוּא׃ 23 וַיֹּאמְרוּ לִי
עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ כִּי־זֶה ו משֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ
24 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מֶה־הָיָה לוֹ׃ 24 וָאֹמַר לָהֶם לְמִי זָהָב כד
25 הִתְפָּרָקוּ וַיִּתְּנוּ־לִי וָאַשְׁלִכֵהוּ בָּאֵשׁ וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה׃ 25 וַיַּרְא מֹשֶׁה ל.ל
26 אֶת־הָעָם כִּי פָרֻעַ הוּא כִּי־פְרָעֹה אַהֲרֹן לְשִׁמְצָה בְּקָמֵיהֶם׃ 26 וַיַּעֲמֹד ב חד מל וחד חס . יו כת ה בתור . ל
מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לַיהוָה אֵלָי וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו כָּל־בְּנֵי יב
27 לֵוִי׃ 27 וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שִׂימוּ אִישׁ־חַרְבּוֹ כב ב ה חס בליש . דכות ב מ ה חס בליש . וכל ד״ה ועזרא כד ב מנה בתור . יו
עַל־יְרֵכוֹ עִבְרוּ וָשׁוּבוּ מִשַּׁעַר לָשַׁעַר בַּמַּחֲנֶה וְהִרְגוּ אִישׁ־אֶת־אָחִיו ג מל בתור . ל
וְאִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת־קְרֹבוֹ׃ 28 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־לֵוִי כִּדְבַר מֹשֶׁה ג חס
29 וַיִּפֹּל מִן־הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ׃ 29 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
מַלְאוּ יְדְכֶם הַיּוֹם לַיהוָה כִּי אִישׁ בִּבְנוֹ וּבְאָחִיו וְלָתֵת עֲלֵיכֶם ה
30 הַיּוֹם בְּרָכָה׃ 30 וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אַתֶּם ב
חֲטָאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה וְעַתָּה אֶעֱלֶה אֶל־יְהוָה אוּלַי אֲכַפְּרָה בְּעַד

[20] Mm 598, Q[oc] addidi, Or sine Q, cf Mp sub loco. [21] Mm 1269. [22] Mm 2421. [23] Mm 592. [24] Mm 599. [25] Mm 598. [26] Mm 11. [27] Mm 1087. [28] Mm 600. [29] Mm 601. [30] Gn 32,21.

17 [a] sic L, mlt Mss Edd נָה– || 18 [a] G[Fc min](ℓS) + *Μωυσῆς* || [b] G + *οἴνου* cf ℓ, frt exc vb || 19 [a] ms G וְאֶת־הַמ׳ || [b] msS𝔗𝔗[J] בְּתַחְתִּית || 22 [a–a] G *τὸ ὄρμημα* (= עֶבְרַת?) *τοῦ λαοῦ τούτου* || [b] ms פרוע cf 25 || 27 [a] msGS וְע׳ || 29 [a] G(𝔙) *ἐπληρώσατε* || [b] nonn Mss msGS𝔗𝔙 יְדֵיכֶם || [c] > GS𝔙 || [d] GS𝔙 om cop || 30 [a] G *τὸν θεόν* || [b] ms ך־.

32 1 וַיַּרְא הָעָם כִּי־בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן־הָהָר וַיִּקָּהֵל הָעָם 32
עַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם | עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ
כִּי־זֶה | מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מֶה־הָיָה
לוֹ: 2 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַהֲרֹן פָּרְקוּ נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשֵׁיכֶם 2
בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְהָבִיאוּ אֵלָי: 3 וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל־הָעָם אֶת־נִזְמֵי הַזָּהָב 3
אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם וַיָּבִיאוּ אֶל־אַהֲרֹן: 4 וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיָּצַר אֹתוֹ בַּחֶרֶט 4
וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: 5 וַיַּרְא אַהֲרֹן וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו וַיִּקְרָא אַהֲרֹן 5
וַיֹּאמַר חַג לַיהוָה מָחָר: 6 וַיַּשְׁכִּימוּ מִמָּחֳרָת וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיַּגְּשׁוּ 6
שְׁלָמִים וַיֵּשֶׁב הָעָם לֶאֱכֹל וְשָׁתוֹ וַיָּקֻמוּ לְצַחֵק: פ 7 וַיְדַבֵּר 7
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֶךְ־רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ אֲשֶׁר הֶעֱלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:
8 סָרוּ מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ־ 8
לוֹ וַיִּזְבְּחוּ־לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם: 9 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רָאִיתִי אֶת־הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עַם־ 9
קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא: 10 וְעַתָּה הַנִּיחָה לִּי וְיִחַר־אַפִּי בָהֶם וַאֲכַלֵּם 10
וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל: 11 וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר 11
לָמָּה יְהוָה יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכֹחַ
גָּדוֹל וּבְיָד חֲזָקָה: 12 לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם 12
לַהֲרֹג אֹתָם בֶּהָרִים וּלְכַלֹּתָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ
וְהִנָּחֵם עַל־הָרָעָה לְעַמֶּךָ: 13 זְכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל 13
עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲכֶם
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם
וְנָחֲלוּ לְעֹלָם: 14 וַיִּנָּחֶם יְהוָה עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ: פ 14
15 וַיִּפֶן וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר וּשְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת בְּיָדוֹ לֻחֹת כְּתֻבִים סׄ 15

Cp 32 [1]Jdc 5,28. [2]Jer 26,9. [3]Mm 567. [4]Mm 592. [5]Mm 593. [6]Mp sub loco. [7]Mm 1908, lect Mm frt inc. [8]Mm 1601. [9]Mm 594. [10]Jdc 16,26. [11]Mm 595. [12]Mm 541. [13]Mm 596. [14]Mm 597. [15]Mm 3354. [16]Mm 4137. [17]Mm 967. [18]Mm 310. [19]Mm 25.

Cp 32,5 [a] S leg וַיֵּרָא || 6 [a] G sg || [b] S + *wqrbw qwrbn'* || 7 [a–a] G *βάδιζε τὸ τάχος ἐντεῦθεν* cf Dt 9,12, S *ḥwt zl lk mk'* = רֵד לֵךְ־לְךָ מִזֶּה || 8 [a] Ms GV סָ֫ם || 9 [a] > G, add ex Dt 9,13? || 10 [a] wG[58] + add ex Dt 9,20 || 11 [a–a] ש לִ֫י יְיָ יַחַר, S *l' mrj' l' ntqp* = אַל יהוה אַל יִחַר || [b–b] wG[129]ℭS מִמִּי || [c–c] ש וּבְזַרְעֲךָ נְטוּיָה cf GS et 6,1 [b–b] Dt 9,29 || 13 [a] wG ב ולְיַעֲקֹב || [b] ש pr הרבה cf G || [c–c] G* *εἶπας δοῦναι αὐτοῖς* || [d] wG S וְנָחֲלוּהָ.

31 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 2 רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם
3 בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי[a] בֶּן־חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה: 3 וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים
4 בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה[a] וּבְדַעַת וּבְכָל־מְלָאכָה: 4 לַחְשֹׁב[a] מַחֲשָׁבֹת
5 לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת: 5 וּבַחֲרֶשֶׁת אֶבֶן לְמַלֹּאת[a] וּבַחֲרֶשֶׁת
6 עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל־מְלָאכָה: 6 וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי אִתּוֹ[a] אֶת אָהֳלִיאָב[b]
בֶּן־אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה־דָן וּבְלֵב כָּל־חֲכַם־לֵב נָתַתִּי חָכְמָה וְעָשׂוּ אֵת
7 כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתֶךָ: 7 אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הָאָרֹן לָעֵדֻת וְאֶת־הַכַּפֹּרֶת
8 אֲשֶׁר עָלָיו וְאֶת כָּל־כְּלֵי הָאֹהֶל: 8 וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן וְאֶת־כֵּלָיו וְאֶת־
9 הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ וְאֶת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת: 9 וְאֶת־מִזְבַּח
10 הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיּוֹר וְאֶת־כַּנּוֹ: 10 וְאֶת בִּגְדֵי הַשָּׂרָד[a]
11 וְאֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן[b]: 11 וְאֶת שֶׁמֶן
הַמִּשְׁחָה וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים לַקֹּדֶשׁ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוִּיתִךָ יַעֲשׂוּ: פ
12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 13 וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר אַךְ אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ כִּי אוֹת הִוא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם
לָדַעַת כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם[a]: 14 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ
הִוא לָכֶם מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָל־הָעֹשֶׂה בָהּ מְלָאכָה וְנִכְרְתָה
15 הַנֶּפֶשׁ הַהִוא[a] מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ: 15 שֵׁשֶׁת יָמִים יֵעָשֶׂה[a] מְלָאכָה וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת שַׁבָּתוֹן קֹדֶשׁ לַיהוָה כָּל־הָעֹשֶׂה מְלָאכָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת
16 מוֹת יוּמָת: 16 וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת[a] אֶת־הַשַּׁבָּת
17 לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: 17 בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־
שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ[a] וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ: ס
18 וַיִּתֵּן אֶל־מֹשֶׁה כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר אִתּוֹ בְּהַר סִינָי שְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת
לֻחֹת אֲבֶן כְּתֻבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים:

ס(נ) 1 ב״ש. ח וכל שמואל
ל[1] דכות׳ ב מ ה רוח יי
ה. ג חס
ב ר״ש. ו ב חס וד מל[2].
ב מ״ש
סו ר״ש
ל וחס
ג. 3^{a}. 4^{a}
ס. כו פסוק ואת ואת ואת ואת. ט
ג. 5^{a} מל בתורי וכל נבייא דכות׳ ב מ ב. 6^{a}
ו. 6^{a}. ז
ל. 7^{a}
ה
ו. ד
ז. 14^{a}
ז קל וכל אחנח וס״ש דכות׳[2]
ל. 15^{a}. 12^{1}
ל וכל מעמיה דכות׳. 15^{a}. 12^{1}
ז. ד
יח[12] חס י מנה בתור
יט[13]
ל
נ
ל

Cp 31 [1]Mm 3590. [2]Mm 4269. [3]Mm 589. [4]Mm 584. [5]Mm 582. [6]Mm 2895. [7]Mm 1933. [8]Mm 775. [9]Mm 590. [10]Mm 210. [11]Mm 591. [12]Mm 25. [13]Mm 3139.

Cp 31,2 [a] $\mathfrak{m}^{Mss}\mathfrak{m}^{T}$ חורי || **3** [a] nonn Mss ב׳ || [b] GV om cop || **4** [a] pc Mss $\mathfrak{m}\mathfrak{T}^{Ms}$ ולְ׳ || **5** [a] > ϹG || **6** [a] G *αὐτὸν καί* = אֹתוֹ וְ || [b] G *Ελιαβ*, S *'ljhb* || **8** [a] Ϲ mlt Mss $\mathfrak{m}$GS + כל cf 30,27[a] || **10** [a] pc Mss + לשרת בקדש cf 35,19 39,1; $\mathfrak{m}^{Mss}$ הַשָּׁרֵת cf GSϹ$\mathfrak{T}^{J}$ || [b] G (S) + *μοι* || **13** [a] Ϲ שם– || **14** [a–a] pc Mss S$\mathfrak{T}^{Ms}\mathfrak{T}^{J}$ מע׳ || **15** [a] G 2 sg et SV 2 pl act || **16** [a–a] G(V) *αὐτά* || **17** [a] G[426](S) + *καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς*.

ג בלישׁ וחד מן ג[17] מל רתור דכל נביא דכוית ב מ ב

ר[18] . כט ס[19] . ב כט ס[19] . ב

17 17 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 18 וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ 18
נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה
מָיִם׃ 19 וְרָחֲצוּ[a] אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם׃ 19

ט[20] 20 בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־ 20
הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה׃ 21 וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם[a] 21

ה[21] וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם׃ ס

22 22 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 23 וְאַתָּה קַח־לְךָ בְּשָׂמִים 23

ל מחליפין . ל רֹאשׁ מָר־דְּרוֹר חֲמֵשׁ מְאוֹת וְקִנְמָן־בֶּשֶׂם מַחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם

ל וּקְנֵה־בֹשֶׂם חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם׃ 24 וְקִדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ 24
וְשֶׁמֶן זַיִת הִין׃ 25 וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ רֹקַח מִרְקַחַת מַעֲשֵׂה 25
רֹקֵחַ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה׃ 26 וּמָשַׁחְתָּ בּוֹ אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת 26

יב[22] . ג . ג[23] אֲרוֹן הָעֵדֻת׃ 27 וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַמְּנֹרָה וְאֶת־[a] 27
כֵּלֶיהָ וְאֶת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃ 28 וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו 28

ס . כז פסוק ואת ואת ראה ואת . ט

ג וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ׃ 29 וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְהָיוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כָּל־הַנֹּגֵעַ 29
בָּהֶם יִקְדָּשׁ׃ 30 וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו תִּמְשֹׁחַ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם לְכַהֵן לִי׃ 30

ר[24] 31 וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי[a] 31

ל קמ . ל[25] לְדֹרֹתֵיכֶם׃ 32 עַל־בְּשַׂר אָדָם לֹא יִיסָךְ[a] וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כָּמֹהוּ 32

ל קֹדֶשׁ הוּא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם׃ 33 אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כָּמֹהוּ וַאֲשֶׁר יִתֵּן 33
מִמֶּנּוּ עַל־זָר וְנִכְרַת מֵעַמָּיו׃ ס 34 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־ 34

ל . ל . ל . ג[26] לְךָ סַמִּים נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה׃

ב מל[27] 35 וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ׃ 35

הי מל בסוף 36 וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר 36

ל[28] אִוָּעֵד[a] לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם׃ 37 וְהַקְּטֹרֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה 37[a]

ל בְּמַתְכֻּנְתָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לְךָ[b] לַיהוָה׃ 38 אִישׁ אֲשֶׁר־ 38

ר[29] . ל יַעֲשֶׂה כָמוֹהָ לְהָרִיחַ בָּהּ וְנִכְרַת מֵעַמָּיו׃ ס

17 Mm 582. 18 Mm 659. 19 Mm 657. 20 Mm 583. 21 Mm 2476. 22 Mm 853. 23 Mm 584. 24 Mm 585. 25 Mm 2981. 26 Mm 586. 27 Mm 587. 28 Mp sub loco. 29 Mm 588.

19 a ɯG יִרְחֲצוּ ‖ 21 a G + ὕδατι· ὅταν εἰσπορεύονται εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, νίψονται ὕδατι ‖ 27 a pc Mss ɯG + כל ‖ 31 a G ὑμῖν cf 37b ‖ 32 a ɯ יוסך cf G ‖ 36 a cf 29,42a–a ‖ 37 a S pl ‖ b ɯGCJ לָכֶם cf 31a.

46 לֵאלֹהִים׃ 46 וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ ח
מִצְרַיִם לְשָׁכְנִי בְתוֹכָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃ פ ל.ח

ס[כח] 30 1 [a]וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת עֲצֵי שִׁטִּים תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃ ל
2 אַמָּה אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ רָבוּעַ יִהְיֶה וְאַמָּתַיִם קֹמָתוֹ מִמֶּנּוּ קַרְנֹתָיו׃
3 וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר אֶת־גַּגּוֹ וְאֶת־קִירֹתָיו סָבִיב וְאֶת־קַרְנֹתָיו ד'.ד²
4 וְעָשִׂיתָ לּוֹ זֵר זָהָב סָבִיב׃ 4 וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה־לּוֹ | מִתַּחַת
לְזֵרֹו עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו תַּעֲשֶׂה עַל־שְׁנֵי צִדָּיו וְהָיָה [a]לְבָתִּים לְבַדִּים ב.ל
5 לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶמָּה׃ 5 וְעָשִׂיתָ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם כד.ג³
6 זָהָב׃ 6 וְנָתַתָּה אֹתוֹ לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדֻת [a]לִפְנֵי[b] הי מל בסיק.
הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת [a]אֲשֶׁר אִוָּעֵד[c] לְךָ שָׁמָּה׃ 7 וְהִקְטִיר עָלָיו ב חס.יב⁴
7 אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה[a]׃ ד'.יג'.ל
8 וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם[a] יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד ל²
לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם׃ 9 לֹא־תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה ב
10 וְנֶסֶךְ לֹא תִסְכּוּ עָלָיו׃ 10 וְכִפֶּר אַהֲרֹן עַל־קַרְנֹתָיו אַחַת בַּשָּׁנָה ב[a]
מִדַּם חַטַּאת הַכִּפֻּרִים אַחַת בַּשָּׁנָה יְכַפֶּר עָלָיו לְדֹרֹתֵיכֶם קֹדֶשׁ־ ז[a] פת וכל תרי עשר דכות ב מ א. ז[10] ר[11] מנה בתור
קָדָשִׁים הוּא לַיהוָה׃ פ קנ

פרש 11 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 12 כִּי תִשָּׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי־ י בטע ר"פ בתוי[12]
יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַיהוָה [a]בִּפְקֹד אֹתָם[a] וְלֹא ב ובפסוק
יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם׃ 13 זֶה | יִתְּנוּ כָּל־הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִּים ב ובפסוק. ג ר"פ בטע לגר[13]
מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ[a] עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל[b] מַחֲצִית[c] הַשֶּׁקֶל ה ג כת ה וכ בליש שם ברנש כת א[14]
תְּרוּמָה לַיהוָה׃ 14 כֹּל הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
15 יִתֵּן תְּרוּמַת יְהוָה׃ 15 הֶעָשִׁיר לֹא־יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט מִמַּחֲצִית יב וכל דל ואביון דכות ול בליש
16 הַשֶּׁקֶל לָתֵת אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם׃ 16 וְלָקַחְתָּ אֶת־
כֶּסֶף הַכִּפֻּרִים[a] מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַתָּ אֹתוֹ עַל־עֲבֹדַּת אֹהֶל מוֹעֵד כט חס[15]. כל אוריית חס
וְהָיָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם׃ פ ז[16]

Cp 30 [1]Mm 641. [2]Mm 642. [3]Mm 579. [4]Mm 853. [5]Mm 580. [6]Mm 688. [7]Mm 581. [8]Ex 29,40. [9]Mm 676. [10]Mm 4108. [11]Mm 831. [12]Mm 1151. [13]Mm 3714. [14]Mm 1405. [15]Mm 657. [16]Mp sub loco.

Cp 30,1 [a] 𝔐 tr 1—10 post 26,35 ‖ **4** [a] 𝔐𝔊𝔖𝔗^{Ms}𝔙 וְהָיוּ ‖ **6** [a–a] > mlt Mss 𝔐𝔊 ‖ [b] 𝔗 mlt Mss 𝔗^{Ms} וְלִ ‖ [c] cf 29,42 [a–a] ‖ **7** [a] 𝔐 נוּ–, 𝔊 *θυμιάσει ἐπ' αὐτοῦ* cf 7 ‖ **8** [a] sic L, mlt Mss Edd הַעֲר ‖ **12** [a–a] > 𝔊 ‖ **13** [a] 𝔐 + וְשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ ‖ [b] 𝔐 הוּא ‖ [c] > 𝔐 ‖ **16** [a] 𝔊 *τῆς εἰσφορᾶς* = הַתְּרוּמָה?

ל. ב חד קמ וחד פת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הוֹנַף וַאֲשֶׁר הוּרַם מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים מֵאֲשֶׁר לְאַהֲרֹן

ב¹⁹. ו 28 וּמֵאֲשֶׁר לִבָּנָיו׃ 28 וְהָיָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו לְחָק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

ד דמטע²⁰ כִּי תְרוּמָה הִוא וּתְרוּמָה יִהְיֶה מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיהֶם

ל 29 תְּרוּמָתָם לַיהוָה׃ 29 וּבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן יִהְיוּ לְבָנָיו

ל. ל 30 אַחֲרָיו לִמְשְׁחָה בָּהֶם וּלְמַלֵּא־בָם אֶת־יָדָם׃ 30 שִׁבְעַת יָמִים יְלַבָּשָׁם

הַכֹּהֵן תַּחְתָּיו מִבָּנָיו אֲשֶׁר יָבֹא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ׃ 31 וְאֶת

ל חס. יג חס²¹ 32 אֵיל הַמִּלֻּאִים תִּקַּח וּבִשַּׁלְתָּ אֶת־בְּשָׂרוֹ בְּמָקוֹם קָדֹשׁ׃ 32 וְאָכַל אַהֲרֹן

ג 33 וּבָנָיו אֶת־בְּשַׂר הָאַיִל וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסַּל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃

ל 33 וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כֻּפַּר בָּהֶם לְמַלֵּא אֶת־יָדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם וְזָר

ג²². יב ס״פ²³. ל 34 לֹא־יֹאכַל[a] כִּי־קֹדֶשׁ הֵם׃ 34 וְאִם־יוֹתִר מִבְּשַׂר הַמִּלֻּאִים וּמִן־הַלֶּחֶם

ד בתור עַד־הַבֹּקֶר וְשָׂרַפְתָּ אֶת־הַנּוֹתָר בָּאֵשׁ לֹא יֵאָכֵל כִּי־קֹדֶשׁ הוּא׃

ל ומל 35 וְעָשִׂיתָ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו כְּכֹה כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוִּיתִי אֹתָךְ שִׁבְעַת

ל. כ²⁴. ג²⁵ יָמִים תְּמַלֵּא יָדָם׃ 36 וּפַר חַטָּאת תַּעֲשֶׂה לַיּוֹם עַל־הַכִּפֻּרִים וְחִטָּאתָ

ל 37 עַל־הַמִּזְבֵּחַ בְּכַפֶּרְךָ עָלָיו וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ׃ 37 שִׁבְעַת יָמִים

ב. ג תְּכַפֵּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כָּל־

הַנֹּגֵעַ בַּמִּזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ׃ ס

כנ ר״ם. כ²⁴ 38 וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה עַל־הַמִּזְבֵּחַ כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁנַיִם לַיּוֹם[a]

ד²⁶ 39 תָּמִיד׃ 39 אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה

ה ג מל וכ חס²⁷. ד. ו רפ²⁸. ב ובכל שם אנש דכות. ל. ג²⁹ בֵּין הָעַרְבָּיִם׃ 40 וְעִשָּׂרֹן סֹלֶת בָּלוּל בִּשְׁמֶן כָּתִית רֶבַע הַהִין וְנֶסֶךְ

ד²⁶ רְבִעִית הַהִין יַיִן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד׃ 41 וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין

ל. יז³⁰ הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכָּהּ[a] תַּעֲשֶׂה־לָּהּ[b] לְרֵיחַ[c] נִיחֹחַ אִשֶּׁה

ד³¹ לַיהוָה׃ 42 עֹלַת תָּמִיד לְדֹרֹתֵיכֶם פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר

פסוק שמה שם³². מילין ר״פ ויבתר שמה³³. חד מל וחד חס³³ 42 [a]אִוָּעֵד לָכֶם[a] שָׁמָּה לְדַבֵּר אֵלֶיךָ שָׁם׃ 43 [a]וְנוֹעַדְתִּי שָׁמָּה[a] לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל

ד³⁵ 44 וְנִקְדַּשׁ[b] בִּכְבֹדִי׃ 44 וְקִדַּשְׁתִּי אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־אַהֲרֹן

וְאֶת־בָּנָיו אֲקַדֵּשׁ לְכַהֵן לִי׃ 45 וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיִיתִי לָהֶם

45

[19]Gn 31,1. [20]Mm 811. [21]Mm 783. [22]Mm 942. [23]Mm 294. [24]Mm 875. [25]Mm 2973. [26]Mm 576. [27]Mm 999. [28]Mm 577. [29]Ex 30,9. [30]Mm 574. [31]Mm 578. [32]Mm 2341. [33]Mm 544. [34]Mm 1123. [35]Mm 760.

28 [a] cf 21[a] ‖ **33** [a] G(V) + *ἀπ' αὐτῶν* (G[B] *-τοῦ*) ‖ **38** [a] ɯ + תָּמִיד עֹלַת, G + *ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον* ‖ **41** [a] ɯ כּוֹ– ‖ [b] ɯ לוֹ ‖ [c] ɯ ריח ‖ **42** [a–a] G *γνωσθήσομαί σοι* = אִוָּדַע לְךָ, it in 30,6.36 Nu 17,19 ‖ **43** [a–a] ɯ וְנִדְרַשְׁתִּי שָׁם, G *καὶ τάξομαι ἐκεῖ*, V *ibique praeciam* ‖ [b] GSTT[J] 1 sg.

הַכִּפֻּרִים וְנָתַתָּה עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּאֶצְבָּעֶךָ וְאֶת־כָּל־הַדָּם תִּשְׁפֹּךְ אֶל־ הי׳ מל בסיפ
13 יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׃ 13 וְלָקַחְתָּ אֶת־כָּל־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־ יוד׳ פסוק את את ואת ואת ואת
הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן
14 וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחָה׃ 14 וְאֶת־בְּשַׂר הַפָּר וְאֶת־עֹרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ תִּשְׂרֹף ב׳. ג׳
15 בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה חַטָּאת הוּא׃ 15 וְאֶת־הָאַיִל הָאֶחָד תִּקָּח וְסָמְכוּ ד׳. ה׳
16 אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאָיִל׃ 16 וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הָאַיִל
17 וְלָקַחְתָּ אֶת־דָּמוֹ וְזָרַקְתָּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ 17 וְאֶת־הָאַיִל תְּנַתֵּחַ ה׳. ל
לְנִתְחָיו וְרָחַצְתָּ קִרְבּוֹ וּכְרָעָיו וְנָתַתָּ עַל־נְתָחָיו וְעַל־רֹאשׁוֹ כט׳ חס׳. לב
18 וְהִקְטַרְתָּ אֶת־כָּל־הָאַיִל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא לַיהוָה רֵיחַ נִיחֹחַ ח וכל אשה ריח ניחח דכות׳. ג מל בתור
19 אִשֶּׁה לַיהוָה הוּא׃ 19 וְלָקַחְתָּ אֶת הָאַיִל הַשֵּׁנִי וְסָמַךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־ ל וכל קריא אשה הוא ליי
20 יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאָיִל׃ 20 וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הָאַיִל וְלָקַחְתָּ מִדָּמוֹ וְנָתַתָּה הי׳ מל בסיפ
עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן אַהֲרֹן וְעַל־תְּנוּךְ אָזֶן בָּנָיו הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן יָדָם כה׳. כח׳. כ״ג׳
הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית וְזָרַקְתָּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃
21 וְלָקַחְתָּ מִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וּמִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְהִזֵּיתָ עַל־ ל׳. ה׳
אַהֲרֹן וְעַל־בְּגָדָיו וְעַל־בָּנָיו וְעַל־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ וְקֹדַשׁ הוּא וּבְגָדָיו ל״ג׳. ד׳
22 וּבָנָיו וּבִגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ׃ 22 וְלָקַחְתָּ מִן־הָאַיִל הַחֵלֶב וְהָאַלְיָה וְאֶת־ ה וכל ואת שתי הכלית דכות׳
הַחֵלֶב | הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְאֶת | שְׁתֵּי הַכְלָיֹת
וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין כִּי אֵיל מִלֻּאִים הוּא׃
23 וְכִכַּר לֶחֶם אַחַת וַחַלַּת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרָקִיק אֶחָד מִסַּל הַמַּצּוֹת ב
24 אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה׃ 24 וְשַׂמְתָּ הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וְהֵנַפְתָּ
25 אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃ 25 וְלָקַחְתָּ אֹתָם מִיָּדָם וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחָה
26 עַל־הָעֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לִפְנֵי יְהוָה אִשֶּׁה הוּא לַיהוָה׃ 26 וְלָקַחְתָּ יז׳. ג׳ מל בתור. ג׳
אֶת־הֶחָזֶה מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן וְהֵנַפְתָּ אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי
27 יְהוָה וְהָיָה לְךָ לְמָנָה׃ 27 וְקִדַּשְׁתָּ אֶת | חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק

[8]Mm 2564. [9]Mm 572. [10]Mm 573. [11]Mm 872. [12]Mm 657. [13]Mm 742. [14]Mm 567. [15]Mp sub loco. [16]Mm 669. [17]Mm 574. [18]Mm 575.

16 [a–a] G*(V) *αὐτόν*, it in 20 ‖ **17** [a–a] G *σὺν τῇ κεφαλῇ* ‖ **18** [a] pc Mss GSTTʲ לְרׄ ‖ **20** [a] G(STʲV) + *τοῦ δεξιοῦ* (G praeterea + *καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς τοῦ δεξιοῦ*) ‖ **21** [a] 𝔐 tr post 28 ‖ [b–b] 𝔐 וְקִדַּשְׁתּוֹ וְאֶת־בָּ׳ וְאֶת־ב׳ ‖ **22** [a] 𝔐 אֶת־הָא׳ ‖ **25** [a] S + *ḥdj' mn dkr'* =הָחֲזֵה מִן הָאַיִל ‖ [b–b] G *καὶ ἀνοίσεις ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς ὁλοκαυτώσεως* ‖ [c–c] > 𝔐.

פְּתִיל תְּכֵלֶת וְהָיָה עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוּל פְּנֵי־הַמִּצְנֶפֶת יִהְיֶה׃
38 וְהָיָה עַל־מֵצַח אַהֲרֹן וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת־עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל־מַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל־מִצְחוֹ תָּמִיד לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי יְהוָה׃ 39 וְשִׁבַּצְתָּ הַכְּתֹנֶת שֵׁשׁ וְעָשִׂיתָ מִצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְאַבְנֵט תַּעֲשֶׂה מַעֲשֵׂה רֹקֵם׃ 40 וְלִבְנֵי אַהֲרֹן תַּעֲשֶׂה כֻתֳּנֹת וְעָשִׂיתָ[a] לָהֶם אַבְנֵטִים וּמִגְבָּעוֹת תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃ 41 וְהִלְבַּשְׁתָּ
ל.ב מל ול בלוש
אֹתָם[a] אֶת־אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וּמָשַׁחְתָּ אֹתָם וּמִלֵּאתָ אֶת־
ג ר״ש[28]. ל זקף קט וכל הבד דכות
יָדָם וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְכִהֲנוּ לִי׃ 42 וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי־בָד לְכַסּוֹת בְּשַׂר
ה[29]
עֶרְוָה מִמָּתְנַיִם וְעַד־יֵרֵכַיִם יִהְיוּ׃ 43 וְהָיוּ עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בָּנָיו בְּבֹאָם
ט[30]. ד. כ
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד אוֹ בְּגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא־יִשְׂאוּ
ת[31]
עָוֹן וָמֵתוּ חֻקַּת עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו׃ ס
כנ ר״פ. ד ר״פ. ב
29 1 וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְקַדֵּשׁ אֹתָם לְכַהֵן לִי לָקַח ס
ז בלוש. ד ר״פ[2]. ד חס
פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר וְאֵילִם שְׁנָיִם תְּמִימִם׃ 2 וְלֶחֶם מַצּוֹת וַחַלֹּת מַצֹּת
בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת[a] מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן[a] סֹלֶת חִטִּים תַּעֲשֶׂה
כט חס[3]. לט מל בתור. ג[4]
אֹתָם׃ 3 וְנָתַתָּ אוֹתָם עַל־סַל אֶחָד וְהִקְרַבְתָּ אֹתָם בַּסָּל וְאֶת־הַפָּר
ג
וְאֶת שְׁנֵי הָאֵילִם׃ 4 וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו תַּקְרִיב אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
כג פסוק את את ומילה חדה ביניה
מוֹעֵד וְרָחַצְתָּ אֹתָם בַּמָּיִם׃ 5 וְלָקַחְתָּ אֶת־הַבְּגָדִים וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת־
ל.ג
אַהֲרֹן אֶת־הַכֻּתֹּנֶת[a] וְאֵת[ס] מְעִיל הָאֵפֹד[b] וְאֶת[a]־הָאֵפֹד וְאֶת־הַחֹשֶׁן
ל[5]. לב. כט חס[6]
וְאָפַדְתָּ לוֹ בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד׃ 6 וְשַׂמְתָּ הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וְנָתַתָּ אֶת־
לב
נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ עַל־הַמִּצְנֶפֶת׃ 7 וְלָקַחְתָּ אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְיָצַקְתָּ עַל־
ב[8]
רֹאשׁוֹ וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ׃ 8 וְאֶת־בָּנָיו תַּקְרִיב וְהִלְבַּשְׁתָּם כָּתֳנֹת׃ 9 וְחָגַרְתָּ[9]
אֹתָם אַבְנֵט[a] אַהֲרֹן[a] וּבָנָיו[b] וְחָבַשְׁתָּ לָהֶם מִגְבָּעֹת וְהָיְתָה לָהֶם כְּהֻנָּה
יט
לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִלֵּאתָ יַד־אַהֲרֹן וְיַד־בָּנָיו׃ 10 וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַפָּר
ז
לִפְנֵי[a] אֹהֶל[ס] מוֹעֵד וְסָמַךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר׃
11 12 וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ 12 וְלָקַחְתָּ מִדַּם

25 חד ומצח Jer 3,3. 26 Mm 481. 27 Gn 37,32. 28 Mm 196. 29 Mm 567. 30 Mm 583. 31 Mm 3068. Cp 29 1 Mm 569. 2 Mm 349. 3 Mm 657. 4 Mm 570. 5 Mm 481. 6 Mm 571. 7 Mm 671.

40 a–a > 𝔊 ‖ Cp 29,2 a–a > 𝔐 ‖ 5 a–a 𝔐 וְחָגַרְתָּ אֹתוֹ אַבְנִיט וְהִלְבַּשְׁתָּ אֹתוֹ אֶת הַמְּעִיל ‖ 9 a 𝔐 Vrs טִים– ‖ b–b > 𝔊 ‖ 10 a 𝔊 ἐπὶ τὰς θύρας cf 11; 𝔐 + יהוה פֶּתַח.

19 וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לֶשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה: 20 וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תַּרְשִׁישׁ ג

ב בתרי לישנ[12]. ג. ב חד מל וחד חס

21 וְשֹׁהַם[a] מְשֻׁבָּצִים[b] זָהָב יִהְיוּ בְּמִלּוּאֹתָם[c]: 21 וְהָאֲבָנִים תִּהְיֶיןָ

ג חס בסיפ

עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עַל־שְׁמֹתָם פִּתּוּחֵי חוֹתָם אִישׁ

22 עַל־שְׁמוֹ תִּהְיֶיןָ לִשְׁנֵים עָשָׂר שָׁבֶט: 22 וְעָשִׂיתָ עַל־הַחֹשֶׁן [a]שַׁרְשֹׁת גַּבְלֻת[a]

ו בלוש[13]. ל

23 מַעֲשֵׂה עֲבֹת זָהָב טָהוֹר: 23 וְעָשִׂיתָ עַל־הַחֹשֶׁן[a] שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב

ז מל

24 וְנָתַתָּ אֶת־שְׁתֵּי[b] הַטַּבָּעוֹת עַל־שְׁנֵי[b] קְצוֹת הַחֹשֶׁן: 24 וְנָתַתָּה אֶת־שְׁתֵּי

ל"ט חס[14]. ז מל. הי מל בסיפ. יד זוגין[15]

25 עֲבֹתֹת הַזָּהָב עַל־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת אֶל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן: 25 וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת

ו וכל ואת שתי הכליה דכוה[16]

שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת תִּתֵּן עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצוֹת וְנָתַתָּה עַל־כִּתְפוֹת הָאֵפֹד

ג מל. הי מל בסיפ. ב מל בתור

26 אֶל־מוּל פָּנָיו: 26 וְעָשִׂיתָ שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב וְשַׂמְתָּ אֹתָם עַל־שְׁנֵי[a]

ז מל

27 קְצוֹת הַחֹשֶׁן עַל־שְׂפָתוֹ אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאֵפֹד בָּיְתָה: 27 וְעָשִׂיתָ

ח[17]

שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב וְנָתַתָּה אֹתָם עַל־שְׁתֵּי כִתְפוֹת הָאֵפֹד מִלְמַטָּה

ז מל. הי מל בסיפ. ב מל בתור

28 מִמּוּל פָּנָיו לְעֻמַּת מֶחְבַּרְתּוֹ מִמַּעַל לְחֵשֶׁב הָאֵפוֹד: 28 וְיִרְכְּסוּ אֶת־ ל

מטבעתיו ק

הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעֹתָו אֶל־טַבַּעַת הָאֵפֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת לִהְיוֹת עַל־חֵשֶׁב

29 הָאֵפֹד וְלֹא־יָזַח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד: 29 וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת־שְׁמוֹת בְּנֵי־ ז מל. ב. יז

יִשְׂרָאֵל בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט עַל־לִבּוֹ בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ לְזִכָּרֹן לִפְנֵי־יְהוָה

ז ג מנה חס בלוש

30 תָּמִיד: 30 וְנָתַתָּ[a] אֶל[b]־חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּים וְהָיוּ

כ"ט חס[14]. יח פסוק אל על[18]. ל

עַל־לֵב אַהֲרֹן בְּבֹאוֹ לִפְנֵי יְהוָה וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת־מִשְׁפַּט בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל יז

עַל־לִבּוֹ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: ס 31 וְעָשִׂיתָ אֶת־מְעִיל הָאֵפוֹד

31

כְּלִיל תְּכֵלֶת: 32 וְהָיָה פִּי־רֹאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ שָׂפָה יִהְיֶה לְפִיו סָבִיב

ג[19]

מַעֲשֵׂה אֹרֵג כְּפִי תַחְרָא יִהְיֶה־לּוֹ כְּלֹא יִקָּרֵעַ: 33 וְעָשִׂיתָ עַל־שׁוּלָיו

ב. י בתור

רִמֹּנֵי תְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי[a] עַל־שׁוּלָיו סָבִיב וּפַעֲמֹנֵי זָהָב

ב חד מל וחד מן ט[20] חס בלוש

בְּתוֹכָם סָבִיב: 34 פַּעֲמֹן זָהָב וְרִמֹּון פַּעֲמֹן זָהָב וְרִמֹּון עַל־שׁוּלֵי

35 הַמְּעִיל סָבִיב: 35 וְהָיָה עַל־אַהֲרֹן לְשָׁרֵת וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל־

ה[21]. ג. ב פתי וחד קמ[22]. ל מל בתור[23]

36 הַקֹּדֶשׁ לִפְנֵי יְהוָה וּבְצֵאתוֹ וְלֹא יָמוּת: ס 36 וְעָשִׂיתָ צִיץ זָהָב

נ[24]

37 טָהוֹר וּפִתַּחְתָּ עָלָיו פִּתּוּחֵי חֹתָם קֹדֶשׁ לַיהוָה: 37 וְשַׂמְתָּ אֹתוֹ עַל־

ג

[12] Mm 4117. [13] Mm 874. [14] Mm 657. [15] Mm 565. [16] Mm 124. [17] Mm 651. [18] Mm 658. [19] Mm 566. [20] Mm 653. [21] Mm 567. [22] Mm 568. [23] Mm 1669. [24] 2 Ch 23,7.

20 [a] mlt Mss ה־ ‖ [b] 𝔐 מוסבת מְשֻׁבָּצוֹת ‖ [c] 𝔊 *κατὰ στίχον αὐτῶν* = כְּטוּרָם ‖ **22** [a–a] 𝔐𝔊 שַׁרְשְׁרוֹת גְּבֻלוֹת ‖ **23** [a] 𝔐 + שְׁתֵּי מִשְׁבְּצוֹת זָהָב ו ‖ [b] > 𝔐 ‖ **26** [a] 𝔖 שתי ‖ **30** [a] וְשֵׁשׁ מָשָׁזָר + 𝔊 ‖ [b] 𝔐𝔊 עַל ‖ **33** [a] 𝔐 + וְעָשִׂיתָ אֶת־הָאֲרִים וְאֶת־הַתָּמִים pr

28 1 וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ אֶת־אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ מִתּוֹךְ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנוֹ־לִי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר בְּנֵי
אַהֲרֹן: 2 וְעָשִׂיתָ בִגְדֵי־קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת: 2
3 וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֶל־כָּל־חַכְמֵי־לֵב אֲשֶׁר מִלֵּאתִיו רוּחַ חָכְמָה וְעָשׂוּ 3
אֶת־בִּגְדֵי אַהֲרֹן לְקַדְּשׁוֹ לְכַהֲנוֹ־לִי: 4 וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ 4
חֹשֶׁן וְאֵפוֹד וּמְעִיל וּכְתֹנֶת תַּשְׁבֵּץ מִצְנֶפֶת וְאַבְנֵט וְעָשׂוּ בִגְדֵי־קֹדֶשׁ
לְאַהֲרֹן אָחִיךָ וּלְבָנָיו לְכַהֲנוֹ־לִי: 5 וְהֵם יִקְחוּ אֶת־הַזָּהָב וְאֶת־ 5
הַתְּכֵלֶת וְאֶת־הָאַרְגָּמָן וְאֶת־תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת־הַשֵּׁשׁ: פ 6 וְעָשׂוּ 6
אֶת־הָאֵפֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב:
7 שְׁתֵּי כְתֵפֹת חְבֻרֹת יִהְיֶה־לּוֹ אֶל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר: 8 וְחֶשֶׁב 7 8
אֲפֻדָּתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו כְּמַעֲשֵׂהוּ מִמֶּנּוּ יִהְיֶה זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת
שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר: 9 וְלָקַחְתָּ אֶת־שְׁתֵּי אַבְנֵי־שֹׁהַם וּפִתַּחְתָּ עֲלֵיהֶם 9
שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 10 שִׁשָּׁה מִשְׁמֹתָם עַל הָאֶבֶן הָאֶחָת וְאֶת־שְׁמוֹת 10
הַשִּׁשָּׁה הַנּוֹתָרִים עַל־הָאֶבֶן הַשֵּׁנִית כְּתוֹלְדֹתָם: 11 מַעֲשֵׂה חָרָשׁ אֶבֶן 11
פִּתּוּחֵי חֹתָם תְּפַתַּח אֶת־שְׁתֵּי הָאֲבָנִים עַל־שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֻסַבֹּת
מִשְׁבְּצוֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה אֹתָם: 12 וְשַׂמְתָּ אֶת־שְׁתֵּי הָאֲבָנִים עַל כִּתְפֹת 12
הָאֵפֹד אַבְנֵי זִכָּרֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת־שְׁמוֹתָם לִפְנֵי יְהוָה
עַל־שְׁתֵּי כְתֵפָיו לְזִכָּרֹן: ס 13 וְעָשִׂיתָ מִשְׁבְּצֹת זָהָב: 14 וּשְׁתֵּי 13 14
שַׁרְשְׁרֹת זָהָב טָהוֹר מִגְבָּלֹת תַּעֲשֶׂה אֹתָם מַעֲשֵׂה עֲבֹת וְנָתַתָּה אֶת־
שַׁרְשְׁרֹת הָעֲבֹתֹת עַל־הַמִּשְׁבְּצֹת: ס 15 וְעָשִׂיתָ חֹשֶׁן מִשְׁפָּט 15
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב כְּמַעֲשֵׂה אֵפֹד תַּעֲשֶׂנּוּ זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ: 16 רָבוּעַ יִהְיֶה כָּפוּל זֶרֶת אָרְכּוֹ וְזֶרֶת 16
רָחְבּוֹ: 17 וּמִלֵּאתָ בוֹ מִלֻּאַת אֶבֶן אַרְבָּעָה טוּרִים אָבֶן 17
פִּטְדָה וּבָרֶקֶת הַטּוּר הָאֶחָד: 18 וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נֹפֶךְ סַפִּיר וְיָהֲלֹם: 18

28 1 ב בטע ר״פ בתור . ד¹ | ג | ג² . ל³ | ג³ . ל³ ר״פ בתור וכל תלדות דכות ב מ ד . ל | ל . ג² | ג . ט ר״פ³ . ל⁶ | ו | ב בטע . ב | ג² . ל בתור | ל . ג חס בסיס | ג מל | ל . ל | ל . ל . ג³ | ל . ג חס בסיס | ג מל | ב מל בתור⁸ | ז ג מנה חס בלישׁ . יד פסוק בתור¹⁰ | ל . הי מל בסיס | ל | ל בתור . ב בטע

Cp 28 [1]Mm 847. [2]Mm 563. [3]Mm 2218. [4]Mm 267. [5]Mm 564. [6]Mm 1904. [7]Mm 2071. [8]Mm 2375. [9]Mm 905. [10]Mm 750. [11]Mm 650.

Cp 28,1 [a] 𝔐𝔊(vid)𝔖 ן־, it in 3sq || 3 [a] Ms 𝔐 חֲכַם || [b] 𝔊 *εἰς τὸ ἅγιον* || 5 [a] 𝔈 mlt Mss את || ל [a] 𝔈 על || [b] 𝔐 יח׳ cf 39,4 || 9 [a] 𝔊 + *λίθους* || [b] 𝔐 הן את –‖ 12 [a] 𝔐 + הָנָה cf 𝔊 || [b] 𝔊 pro suff *τῶν υἱῶν Ισραηλ* || [c] 𝔊 + *περὶ αὐτῶν* || 14 [a] > 𝔊𝔖𝔘 || [b] 𝔊 + *κατὰ τὰς παρωμίδας αὐτῶν ἐκ τῶν ἐμπροσθίων* || 15 [a] 𝔐𝔊 הָא׳ || 17 [a] > 𝔐 || [b] 𝔖(𝔗𝔗ʲ) *sdr' qdmj'* = הַטּוּר הָרִאשׁוֹן.

6 כַּרְכֹּב הַמִּזְבֵּחַ מִלְמָטָּה וְהָיְתָה הָרֶשֶׁת עַד חֲצִי הַמִּזְבֵּחַ׃ 6 וְעָשִׂיתָ

7 בַדִּים לַמִּזְבֵּחַ בַּדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם נְחֹשֶׁת׃ 7 וְהוּבָא אֶת־ נ

בַּדָּיו בַּטַּבָּעֹת וְהָיוּ הַבַּדִּים עַל־שְׁתֵּי צַלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּשְׂאֵת אֹתוֹ׃ ל

8 נְבוּב לֻחֹת תַּעֲשֵׂה אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר הֹרְאָה אֹתְךָ בָּהָר כֵּן יַעֲשׂוּ׃ ס ב

9 וְעָשִׂיתָ אֶת חֲצַר הַמִּשְׁכָּן לִפְאַת נֶגְבָּה־תֵּימָנָה קְלָעִים לֶחָצֵר שֵׁשׁ יד. ל²

10 מָשְׁזָר מֵאָה בָאַמָּה אָרֶךְ לַפֵּאָה הָאֶחָת׃ 10 וְעַמֻּדֵיו עֶשְׂרִים וַאֲדָנֵיהֶם לג

11 עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמֻּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף׃ 11 וְכֵן לִפְאַת צָפוֹן יא חס². יד

בָּאֹרֶךְ קְלָעִים מֵאָה אֹרֶךְ וְעַמֻּדָיו עֶשְׂרִים וַאֲדָנֵיהֶם עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת ר׳עמודיו ול כת כן ק

12 וָוֵי הָעַמֻּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף׃ 12 וְרֹחַב הֶחָצֵר לִפְאַת־יָם קְלָעִים יא חס². יד

13 חֲמִשִּׁים אַמָּה עַמֻּדֵיהֶם עֲשָׂרָה וַאֲדָנֵיהֶם עֲשָׂרָה׃ 13 וְרֹחַב הֶחָצֵר

14 לִפְאַת קֵדְמָה מִזְרָחָה חֲמִשִּׁים אַמָּה׃ 14 וַחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה קְלָעִים יד. ל ר״פ

15 לַכָּתֵף עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וַאֲדָנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃ 15 וְלַכָּתֵף הַשֵּׁנִית חֲמֵשׁ

16 עֶשְׂרֵה קְלָעֶים עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וַאֲדָנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃ 16 וּלְשַׁעַר הֶחָצֵר

מָסָךְ | עֶשְׂרִים אַמָּה תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה ג קמ וכל המסך דכות

17 רֹקֵם עַמֻּדֵיהֶם אַרְבָּעָה וַאֲדָנֵיהֶם אַרְבָּעָה׃ 17 כָּל־עַמּוּדֵי הֶחָצֵר ד מל בסיפ׳

18 סָבִיב מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף וָוֵיהֶם כֶּסֶף וַאֲדָנֵיהֶם נְחֹשֶׁת׃ 18 אֹרֶךְ הֶחָצֵר

מֵאָה בָאַמָּה וְרֹחַב | חֲמִשִּׁים בַּחֲמִשִּׁים וְקוֹמָה חָמֵשׁ אַמּוֹת שֵׁשׁ מָשְׁזָר ל חס

19 וַאֲדָנֵיהֶם נְחֹשֶׁת׃ 19 לְכָל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן בְּכָל עֲבֹדָתוֹ וְכָל־יִתְדֹתָיו ח פסוק וכל וכל ומילה חדה בינתי׳ ד

וְכָל־יִתְדֹת הֶחָצֵר נְחֹשֶׁת׃ ס צו 20 וְאַתָּה תְּצַוֶּה | אֶת־בְּנֵי כנ

21 בְּאֹהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן ב פסוק דמשע בתור׃

וּבָנָיו מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתָם מֵאֵת בְּנֵי ב׳

יִשְׂרָאֵל׃ ס

---

[2] Mm 552. [3] חד לְפֵאָה Neh 9,22. [4] Mm 558. [5] Mm 637. [6] Mm 559. [7] Mm 560. [8] Mm 1523. [9] Mm 561. [10] Mm 562.

---

7 [a] ɯGʂTʊ וְהֻבְאַת || 9 [a] 𝔏 + המשכן || 10 [a] G suff pl || [b–b] ɯ ויהים cf G *kai oi κρίκοι αὐτῶν* || 11 [a] > G || [b] ɯ בָּאַמָּה, G *πηχῶν μῆκος* || [c] ɯGTʲ דֵּיהֶם–, 𝔏 תימנה || 12 [a] ɯ + נְחֹשֶׁת, it in 14–16 || 14 [a] G + *τὸ ὕψος* cf 15 || 15 [a] sic L, mlt Mss Edd חָמֵשׁ || [b] ɯG + אַמָּה cf 14 || 16 [a] ut 14[a] || 17 [a] GS pr cop || 18 [a] G *ἐφ' ἑκατόν* = בְּמֵאָה || [b] ɯ בָּאַמָּה, G[58.75] + *πήχεων* || 19 [a] ɯ וְעָשִׂיתָ את כל, G *καὶ πᾶσα* || [b] G(S) *καὶ πάντα* || [c] 𝔏 תָּם– || [d–d] > G || [e] ɯG[min] + וְעָשִׂיתָ בְּגִדֵי תְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי לְשָׁרֵת בָּהֶם בַּקֹּדֶשׁ || 21 [a] ɯGS תֵּיכֹם–.

וּשְׁנֵי[b] אַדְנִים[c] תַּחַת הַקֶּרֶשׁ[c] הָאֶחָד׃ 26 וְעָשִׂיתָ בְרִיחִם עֲצֵי 26
שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי[c] צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן[c] הָאֶחָד׃ 27 וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם 27
לְקַרְשֵׁי צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן
לַיַּרְכָתַיִם יָמָּה׃ 28 וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבָּרַח מִן־הַקָּצֶה 28
אֶל־הַקָּצֶה׃ 29 וְאֶת־הַקְּרָשִׁים תְּצַפֶּה זָהָב וְאֶת־טַבְּעֹתֵיהֶם תַּעֲשֶׂה 29
זָהָב בָּתִּים לַבְּרִיחִם וְצִפִּיתָ אֶת־הַבְּרִיחִם זָהָב׃ 30 וַהֲקֵמֹתָ אֶת־ 30
הַמִּשְׁכָּן כְּמִשְׁפָּטוֹ אֲשֶׁר הָרְאִיתָ בָּהָר׃ ס 31 וְעָשִׂיתָ פָּרֹכֶת תְּכֵלֶת וְ֝ס
וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב יַעֲשֶׂה[a] אֹתָהּ כְּרֻבִים׃
32 וְנָתַתָּה אֹתָהּ עַל־אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שִׁטִּים מְצֻפִּים זָהָב וָוֵיהֶם זָהָב 32
עַל־אַרְבָּעָה אַדְנֵי־כָסֶף׃ 33 וְנָתַתָּה אֶת־הַפָּרֹכֶת תַּחַת[a] הַקְּרָסִים[b] 33
וְהֵבֵאתָ שָׁמָּה מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶת אֲרוֹן הָעֵדֻת וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת
לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים׃ 34 וְנָתַתָּ אֶת־הַכַּפֹּרֶת[a] עַל 34
אֲרוֹן הָעֵדֻת בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים׃ 35 וְשַׂמְתָּ אֶת־הַשֻּׁלְחָן מִחוּץ לַפָּרֹכֶת 35
וְאֶת־הַמְּנֹרָה נֹכַח הַשֻּׁלְחָן עַל צֶלַע[a] הַמִּשְׁכָּן תֵּימָנָה וְהַשֻּׁלְחָן תִּתֵּן
עַל־צֶלַע צָפוֹן[b]׃ 36 וְעָשִׂיתָ מָסָךְ לְפֶתַח הָאֹהֶל תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן 36
וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה רֹקֵם׃ 37 וְעָשִׂיתָ לַמָּסָךְ חֲמִשָּׁה 37
עַמּוּדֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב[a] וָוֵיהֶם זָהָב וְיָצַקְתָּ לָהֶם חֲמִשָּׁה
אַדְנֵי נְחֹשֶׁת׃ ס

27 1 וְעָשִׂיתָ[a] אֶת־הַמִּזְבֵּחַ[a] עֲצֵי שִׁטִּים חָמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ וְחָמֵשׁ 27
אַמּוֹת רֹחַב רָבוּעַ יִהְיֶה הַמִּזְבֵּחַ וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת קֹמָתוֹ׃ 2 וְעָשִׂיתָ קַרְנֹתָיו 2
עַל אַרְבַּע פִּנֹּתָיו מִמֶּנּוּ תִּהְיֶיןָ קַרְנֹתָיו וְצִפִּיתָ אֹתוֹ[a] נְחֹשֶׁת׃ 3 וְעָשִׂיתָ 3
[a]סִּירֹתָיו לְדַשְּׁנוֹ[a] וְיָעִוֹ וּמִזְרְקֹתָיו וּמִזְלְגֹתָיו וּמַחְתֹּתָיו לְכָל־כֵּלָיו
תַּעֲשֶׂה נְחֹשֶׁת׃ 4 וְעָשִׂיתָ לוֹ מִכְבָּר מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת נְחֹשֶׁת וְעָשִׂיתָ עַל־ 4
הָרֶשֶׁת[a] אַרְבַּע טַבְּעֹת נְחֹשֶׁת עַל אַרְבַּע קְצוֹתָיו׃ 5 וְנָתַתָּה אֹתָהּ[a] תַּחַת 5

[18]Mm 636. [19]Mm 554. [20]Mm 555. [21]Mm 637. [22]Mm 853. [23]Mm 556. [24]Mm 657. [25]Mm 557. [26]Mm 584. [27]חד לקקך Ps 105,39. Cp 27 [1]Mm 959.

25 [b] 𝔪 שְׁנֵי ‖ [c–c] 𝔪 לַק ‖ 31 [a] 𝔗 pc Mss 𝔖 תַּעֲ ‖ 33 [a] 𝔊 ἐπί = עַל ‖ [b] 𝔗𝔊 הַקְּרָשִׁים ‖ 34 [a] 𝔊 τῷ καταπετάσματι = הַפָּרֹכֶת ut 33 ‖ 35 [a] 𝔗𝔪 יֶרֶךְ ‖ [b] 𝔪 huc tr 30,1–10 ‖ 37 [a] 𝔪 + טָהוֹר ‖ Cp 27,1 [a–a] 𝔪𝔊 מזבח ‖ 2 [a] 𝔊 αὐτά ‖ 3 [a–a] 𝔊 στεφάνην τῷ θυσιαστηρίῳ cf Nu 4,13 ‖ [b] 𝔗𝔗ʲ כל, 𝔊*(𝔖) καὶ πάντα ‖ 4 [a] 𝔊 τῇ ἐσχάρᾳ = מִכְבָּד ‖ 5 [a] 𝔪 אתו, 𝔊(𝔙) αὐτούς.

8 עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ 8 אׇרֶךְ׀ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה ד דמטע בטע⁷.ד⁸
וְרׇחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִדָּה אַחַת לְעַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה
9 יְרִיעֹת׃ 9 וְחִבַּרְתָּ אֶת־חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד וְאֶת־שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד
10 וְכָפַלְתָּ אֶת־הַיְרִיעָה הַשִּׁשִּׁית אֶל־מוּל פְּנֵי הָאֹהֶל׃ 10 וְעָשִׂיתָ חֲמִשִּׁים ל וחס. ב בתור
לֻלָאֹת עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הָאֶחָת הַקִּיצֹנָה[a] בַּחֹבָרֶת[b] וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת ב⁹ וחד מן ¹⁰½ זוגין
11 עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הַחִבֶּרֶת הַשֵּׁנִית׃ 11 וְעָשִׂיתָ קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים
וְהֵבֵאתָ אֶת־הַקְּרָסִים בַּלֻּלָאֹת וְחִבַּרְתָּ אֶת־הָאֹהֶל[a] וְהָיָה אֶחָד׃
12 וְסֶרַחַ הָעֹדֵף בִּירִיעֹת הָאֹהֶל חֲצִי הַיְרִיעָה הָעֹדֶפֶת תִּסְרַח עַל׀ ל.ל.ל.ל.ב בלוש¹¹
13 אֲחֹרֵי הַמִּשְׁכָּן׃ 13 וְהָאַמָּה מִזֶּה וְהָאַמָּה מִזֶּה בָּעֹדֵף[a] בְּאֹרֶךְ יְרִיעֹת ¹²½
14 הָאֹהֶל יִהְיֶה סָרֻחַ עַל־צִדֵּי הַמִּשְׁכָּן מִזֶּה וּמִזֶּה לְכַסֹּתוֹ׃ 14 וְעָשִׂיתָ ל.ל חס
מִכְסֶה לָאֹהֶל עֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וּמִכְסֵה עֹרֹת תְּחָשִׁים מִלְמָעְלָה׃ ב.¹³ג
פ 15 וְעָשִׂיתָ אֶת־הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים׃ 16 עֶשֶׂר
17 אַמּוֹת אׇרֶךְ[a] הַקָּרֶשׁ[b] וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃ 17 שְׁתֵּי
יָדוֹת[a] לַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד מְשֻׁלָּבֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכֹל קַרְשֵׁי
18 הַמִּשְׁכָּן׃ 18 וְעָשִׂיתָ אֶת־הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֶשְׂרִים קֶרֶשׁ[a] לִפְאָת[b] נֶגְבָּה׃ יד.¹⁴ל.כז
19 תֵּימָנָה[b]׃ 19 וְאַרְבָּעִים אַדְנֵי־כֶסֶף תַּעֲשֶׂה תַּחַת עֶשְׂרִים הַקֶּרֶשׁ שְׁנֵי
אַדָנִים תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ ל¹⁵ב
20 הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו׃ 20 וְלִצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית לִפְאַת צָפוֹן עֶשְׂרִים ב.יד
21 קָרֶשׁ׃ 21 וְאַרְבָּעִים אַדְנֵיהֶם כֶּסֶף שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד
22 וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃ 22 וְלִירְכְּתֵי הַמִּשְׁכָּן יָמָּה תַּעֲשֶׂה ג
23 שִׁשָּׁה קְרָשִׁים׃ 23 וּשְׁנֵי קְרָשִׁים[a] תַּעֲשֶׂה לְמִקְצַעֹת[b] הַמִּשְׁכָּן בְּיַרְכָתָיִם׃ ב.יא רמז¹⁶
24 וְיִהְיוּ[a] תְּאֹמִים מִלְמַטָּה וְיַחְדָּו יִהְיוּ תַּמִּים[b] עַל־[c]רֹאשׁוֹ אֶל־הַטַּבַּעַת ב.¹⁷ג.לג
25 הָאֶחָת כֵּן יִהְיֶה[d] לִשְׁנֵיהֶם לִשְׁנֵי הַמִּקְצֹעֹת יִהְיוּ׃ 25 וְהָיוּ שְׁמֹנָה קְרָשִׁים
וְאַדְנֵיהֶם כֶּסֶף שִׁשָּׁה עָשָׂר אֲדָנִים שְׁנֵי אֲדָנִים[a] תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד[a]

⁷Okhl 222. ⁸Mm 551. ⁹Ex 26,4. ¹⁰Mm 456 ¹¹Ez 41,15. ¹²Mm 3642. ¹³Mm 633. ¹⁴Mm 552. ¹⁵Mm 553. ¹⁶Mm 417. ¹⁷Mm 634.

10 [a] 𝔖 החיצונה, 𝔊 *τῆς ἀνὰ μέσον* – הַתְּיכוֹנָה cf 36,33 ‖ [b] 𝔪 בַּמַּחְבָּרֶת ‖ **11** [a] 𝔊 *τὰς δέρρεις* cf 9 ‖ **13** [a] 𝔊 + *τῶν δέρρεων* ‖ **16** [a] 𝔊* *ποιήσεις* ‖ [b] 𝔪𝔊𝔖 + הָאֶחָד ‖ **17** [a] 𝔊 *ἀγκωνίσκους* ‖ **18** [a] pc Mss 𝔪𝔊𝔖𝔗𝔍 קְרָשִׁים, it in 19sq 36,23.25 ‖ [b–b] 𝔊 *πρὸς βορρᾶν* = צָפוֹנָה ut 35 ‖ **23** [a] 𝔗 אדנים ‖ [b] 1 לְמִקְצַעֹת cf 24 ‖ **24** [a] pc Mss 𝔪 Vrs וְהָיוּ ‖ [b] 𝔪𝔊𝔖𝔗𝔍 תְּאֹמִים ‖ [c] 𝔪 אֶל ‖ [d] 𝔊 *ποιήσεις* ‖ **25** [a–a] > 𝔪.

31 וְעָשִׂיתָ מְנֹרַת זָהָב טָהוֹר מִקְשָׁה תֵּעָשֶׂה[a] הַמְּנוֹרָה[b] יְרֵכָהּ וְקָנָהּ[b] 31
ז 18. ג מל בתור 19
כל אוריות חס
32 גְּבִיעֶיהָ כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ מִמֶּנָּה יִהְיוּ׃ 32 וְשִׁשָּׁה קָנִים יֹצְאִים מִצִּדֶּיהָ
ד כת י. ד כת י 32
שְׁלֹשָׁה | קְנֵי מְנֹרָה מִצִּדָּהּ הָאֶחָד וּשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה מִצִּדָּהּ הַשֵּׁנִי׃
33 שְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד כַּפְתֹּר וָפָרַח וּשְׁלֹשָׁה גְבִעִים 33
מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד כַּפְתֹּר וָפָרַח כֵּן[a] לְשִׁשֶּׁת הַקָּנִים הַיֹּצְאִים
ב 20. כל אוריות חס
מִן־הַמְּנֹרָה׃ 34 וּבַמְּנֹרָה אַרְבָּעָה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים[a] כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ׃ 34
35 וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנֵי[a] הַקָּנִים מִמֶּנָּה 35
וְכַפְתֹּר תַּחַת־שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה לְשִׁשְּׁתָּ[b] הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִן־הַמְּנֹרָה׃
36 כַּפְתֹּרֵיהֶם וּקְנֹתָם מִמֶּנָּה יִהְיוּ כֻּלָּהּ מִקְשָׁה אַחַת זָהָב טָהוֹר׃ 36
ל 37 וְעָשִׂיתָ אֶת־נֵרֹתֶיהָ שִׁבְעָה וְהֶעֱלָה[a] אֶת־נֵרֹתֶיהָ[b] וְהֵאִיר עַל־עֵבֶר 37
38 39 פָּנֶיהָ׃ 38 וּמַלְקְחֹתֶיהָ וּמַחְתֹּתֶיהָ זָהָב טָהוֹר[a]׃ 39 ככר זָהָב טָהוֹר
ג ר״פ 21. ל
יַעֲשֶׂה[a] אֹתָהּ אֶת[b] כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה׃ 40 וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם[a] 40
ל אֲשֶׁר־אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר׃ ס
ל 26 1 וְאֶת־הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעֹת שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן ס וכא
ב חס 1. ד ו מטע בטע 2 וְתוֹלַעַת שָׁנִי כְּרֻבִים מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ 2 אׇרֶךְ | הַיְרִיעָה
ד 3 הָאַחַת שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים[c] בָּאַמָּה וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה הַיְרִיעָה הָאֶחָת
מִדָּה אַחַת לְכָל־הַיְרִיעֹת׃ 3 חֲמֵשׁ[a] הַיְרִיעֹת תִּהְיֶיןָ חֻבָּרֹת[b] אִשָּׁה 3
אֶל־אֲחֹתָהּ[b] וְחָמֵשׁ יְרִיעֹת חֻבָּרֹת[b] אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ[b]׃ 4 וְעָשִׂיתָ לֻלְאֹת 4
ב 4. ה 5 תְּכֵלֶת עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הָאֶחָת[a] מִקָּצָה בְּחֶבֶּרֶת[a] וְכֵן[c] תַּעֲשֶׂה בִּשְׂפַת
ב מל. י זוגין 6 הַיְרִיעָה הַקִּיצוֹנָה בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית׃ 5 חֲמִשִּׁים לֻלְאֹת תַּעֲשֶׂה בִּיְרִיעָה 5
ג קמ וכל אתנח זקף
ורפ דכוות ב מ ב
הָאַחַת[b] וַחֲמִשִּׁים לֻלְאֹת תַּעֲשֶׂה בִּקְצֵה הַיְרִיעָה אֲשֶׁר בַּמַּחְבֶּרֶת
הַשֵּׁנִית מַקְבִּילֹת הַלֻּלְאֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ׃ 6 וְעָשִׂיתָ חֲמִשִּׁים קַרְסֵי 6
זָהָב וְחִבַּרְתָּ אֶת־הַיְרִיעֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ בַּקְּרָסִים וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן
אֶחָד׃ פ 7 וְעָשִׂיתָ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן עַשְׁתֵּי־ 7

18 Mm 546. 19 Mm 547. 20 Ex 37,20. 21 Mm 548. Cp 26 1 Mm 549. 2 Okhl 222. 3 Mm 2960. 4 Ex 26,10. 5 Mm 550. 6 Mm 456.

31 a mlt Mss ωGΘℭMsℭJ תַּעַ׳ || b–b ω ירכיה קניה || 33 a ωℭ + תעשה || 34 a > Ֆ; G + ἐν τῷ ἑνὶ καλαμίσκῳ cf 33 || 35 a G* 4 || b G(Ֆ) pr οὕτως cf 33 || 37 a ωGΘℭV || b pc Mss ωGΘℭMs תַּעַ׳ || b ω Vrs רו– || 38 a G + ποιήσεις || 39 a pc Mss ωGΘℭMs כִּכַּ׳ cf GV || Cp 26,3 a ωG וַחֲ׳ || b–b ω ωS ואת cf 37,24 || 40 a nonn Mss ℭMs כְּת׳ || b–b ω בַּקְצֵה בַּמַּחְבֶּרֶת, it in 5sq.17 cf 36,10.12sq.22 || 4 a–a ω אַחַת אֶל אַחַת.

12 וְעָשִׂיתָ עָלָיו[a] זַר זָהָב סָבִיב׃ 12 וְיָצַקְתָּ לּוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב וְנָתַתָּה
הי מל בסיפ
עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת עַל־צַלְעוֹ הָאֶחָת וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת עַל־
13 צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית׃ 13 וְעָשִׂיתָ בַדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב׃ 14 וְהֵבֵאתָ[a]
14 ג
אֶת־הַבַּדִּים בַּטַּבָּעֹת עַל צַלְעֹת הָאָרֹן לָשֵׂאת אֶת־הָאָרֹן בָּהֶם׃
כד
15 בְּטַבְּעֹת הָאָרֹן יִהְיוּ הַבַּדִּים לֹא יָסֻרוּ מִמֶּנּוּ׃ 16 וְנָתַתָּ אֶל־הָאָרֹן
ל חס׳. כת חס׳. ה בלוש׳. ב[9].
17 אֶת הָעֵדֻת אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ׃ 17 וְעָשִׂיתָ כַּפֹּרֶת זָהָב טָהוֹר אַמָּתַיִם
18 וָחֵצִי אָרְכָּהּ וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבָּהּ׃ 18 וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב מִקְשָׁה
כל אוריית חס וכל נביא ורכתיב מל ב מ יב[9]
19 תַּעֲשֶׂה אֹתָם מִשְׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת׃ 19 וַעֲשֵׂה[a] כְּרוּב אֶחָד מִקָּצָהּ
ג ר״ם[10]
מִזֶּה וּכְרוּב־אֶחָד מִקָּצָהּ מִזֶּה מִן־הַכַּפֹּרֶת תַּעֲשׂוּ[b] אֶת־הַכְּרֻבִים עַל־
20 שְׁנֵי קְצוֹתָיו׃ 20 וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים
יד פסוק על אל אל[11]. ט. ב
בְּכַנְפֵיהֶם עַל־הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל־אָחִיו אֶל־הַכַּפֹּרֶת יִהְיוּ פְּנֵי
כט חס[9]. ת בלוש[7]. לא
21 הַכְּרֻבִים׃ 21 וְנָתַתָּ אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל־הָאָרֹן מִלְמָעְלָה וְאֶל־הָאָרֹן
ב חד מל וחד חס[12]
22 תִּתֵּן אֶת־הָעֵדֻת[a] אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ[a]׃ 22 וְנוֹעַדְתִּי[a] לְךָ שָׁם וְדִבַּרְתִּי
יו בתור[13]. יג[14]
אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדֻת[b] אֵת[c]
יז מל בלוש[15]
כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אוֹתְךָ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ס

23 וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן[a] עֲצֵי שִׁטִּים[a] אַמָּתַיִם אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ וְאַמָּה
24 וָחֵצִי קֹמָתוֹ׃ 24 וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר[a] וְעָשִׂיתָ לּוֹ זֵר זָהָב סָבִיב׃
25 וְעָשִׂיתָ לּוֹ מִסְגֶּרֶת טֹפַח סָבִיב וְעָשִׂיתָ זֵר־זָהָב לְמִסְגַּרְתּוֹ סָבִיב׃
כט חס׳. ב וחס
26 וְעָשִׂיתָ לּוֹ[a] אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב וְנָתַתָּ אֶת־הַטַּבָּעֹת עַל אַרְבַּע הַפֵּאֹת
27 אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו׃ 27 לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶיןָ הַטַּבָּעֹת לְבָתִּים
28 לְבַדִּים לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן׃ 28 וְעָשִׂיתָ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ
כה
29 אֹתָם זָהָב וְנִשָּׂא[a]־בָם אֶת־הַשֻּׁלְחָן׃ 29 וְעָשִׂיתָ קְעָרֹתָיו וְכַפֹּתָיו וּקְשׂוֹתָיו
יג[16]
30 וּמְנַקִּיֹתָיו אֲשֶׁר יְסַךְ[a] בָּהֶן[b] זָהָב טָהוֹר תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ 30 וְנָתַתָּ עַל־
ב. יח[17]. כט חס[6]
לֶ
הַשֻּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים לְפָנַי תָּמִיד׃ ס

[6] Mm 657. [7] Mm 2775. [8] Mm 542. [9] Cf Mm 543. [10] Mm 196. [11] Mm 4093. [12] Mm 544. [13] Mm 60. [14] Mm 853. [15] Mm 541. [16] Mm 545. [17] Mm 640.

11 [a] pc Mss 𝔐𝔊𝔖𝔘[Ms] וֹל cf 30,3 || **14** [a] ga'ya eras || **19** [a] 𝔐𝔊 וְעָשׂוּ (𝔐 cj c 18) || [b] 𝔘 cod Hillel pc Mss 𝔐𝔘[Mss𝔗] תעשה cf 𝔊(𝔖) *καὶ ποιήσεις* || **21** [a–a] > 𝔐 || **22** [a] 𝔊 *καὶ γνωσθήσομαι* = וְנוֹדַעְתִּי || [b–b] 𝔊 *καὶ κατὰ πάντα* || [c] mlt Mss את || **23** [a–a] 𝔊* *χρυσίου καθαροῦ* cf 24 || **24** [a–a] > 𝔊* || **26** [a] > 𝔊*𝔙 || **28** [a] 𝔐𝔖𝔘𝔗[J] וְנָשְׂאוּ || **29** [a] 𝔐 יִסְכּוּ || [b] mlt Mss 𝔐 בהם.

כט בתור 9 וַיַּ֣עַל מֹשֶׁ֗ה וְאַהֲרֹן֙ נָדָ֣ב וַאֲבִיה֔וּא[a] וְשִׁבְעִ֖ים מִזִּקְנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ 10 וַיִּרְא֕וּ
כת[4] . ב חד פס וחד קמ[5] . ל 10 אֶת[a] אֱלֹהֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל וְתַחַ֣ת רַגְלָ֗יו כְּמַעֲשֵׂ֛ה לִבְנַ֥ת הַסַּפִּ֖יר וּכְעֶ֥צֶם
ל . ב . ג[6] הַשָּׁמַ֖יִם לָטֹהַֽר׃ 11 [a]וְאֶל־אֲצִילֵ֣י בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֗ל לֹ֤א שָׁלַח֙ יָדֹ֔ו וַיֶּחֱזוּ[b] אֶת־ 11
יב בטע בסיפ[7] הָאֱלֹהִ֑ים[a] וַיֹּאכְל֥וּ וַיִּשְׁתּֽוּ׃ ס 12 וַיֹּ֤אמֶר יְהוָה֙ אֶל־מֹשֶׁ֔ה עֲלֵ֥ה אֵלַ֖י 12
יג[8] . ל . ג[9] הָהָ֑רָה וֶהְיֵה־שָׁ֗ם וְאֶתְּנָ֣ה לְךָ֡ אֶת־לֻחֹת֩ הָאֶ֨בֶן וְהַתּוֹרָ֜ה[a] וְהַמִּצְוָ֗ה אֲשֶׁ֤ר
ל . יג וכל אל הר הכרמל דכות[10] כָּתַ֙בְתִּי֙ לְהוֹרֹתָ֔ם׃ 13 וַיָּ֥קָם מֹשֶׁ֖ה וִיהוֹשֻׁ֣עַ מְשָׁרְתֹ֑ו וַיַּ֥עַל[a] מֹשֶׁ֖ה[b] אֶל־ 13
ד . ל . ה בתור הַ֥ר הָאֱלֹהִֽים׃ 14 וְאֶל־הַזְּקֵנִ֣ים אָמַ֔ר שְׁבוּ־לָ֥נוּ בָזֶ֖ה עַ֣ד אֲשֶׁר־נָשׁ֣וּב 14
אֲלֵיכֶ֑ם וְהִנֵּ֤ה אַהֲרֹן֙ וְחוּר֙ עִמָּכֶ֔ם מִי־בַ֥עַל דְּבָרִ֖ים יִגַּ֥שׁ אֲלֵהֶֽם׃
ה ד חס וחד מל[11] 15 וַיַּ֥עַל מֹשֶׁ֖ה[a] אֶל־הָהָ֑ר וַיְכַ֥ס הֶעָנָ֖ן אֶת־הָהָֽר׃ 16 וַיִּשְׁכֹּ֤ן כְּבוֹד־יְהוָה֙[a] 15
16
ג . ב[12] עַל־הַ֣ר סִינָ֔י וַיְכַסֵּ֥הוּ הֶעָנָ֖ן שֵׁ֣שֶׁת יָמִ֑ים וַיִּקְרָ֤א[b] אֶל־מֹשֶׁה֙ בַּיֹּ֣ום
ז[13] . ל ה[14] הַשְּׁבִיעִ֔י מִתֹּ֖וךְ הֶעָנָֽן׃ 17 וּמַרְאֵ֣ה כְבוֹד־יְהוָ֗ה כְּאֵ֤שׁ אֹכֶ֙לֶת֙ בְּרֹ֣אשׁ 17
ג[15] הָהָ֔ר לְעֵינֵ֖י בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ 18 וַיָּבֹ֥א מֹשֶׁ֖ה בְּתֹ֣וךְ הֶעָנָ֑ן וַיַּ֥עַל אֶל־הָהָ֖ר 18
וַיְהִ֥י מֹשֶׁ֖ה[a] בָּהָ֑ר אַרְבָּעִ֥ים יֹ֖ום וְאַרְבָּעִ֥ים לָֽיְלָה׃ פ קיז
סוכ פרש 25 1 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃ 2 דַּבֵּר֙ אֶל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל
ו רפי[1] . ל וְיִקְח֥וּ־לִ֖י תְּרוּמָ֑ה מֵאֵ֤ת כָּל־אִישׁ֙ אֲשֶׁר֙ יִדְּבֶ֣נּוּ לִבּ֔וֹ תִּקְח֖וּ אֶת־תְּרוּמָתִֽי׃
כה יב[2] מנה ר״ם . ג 3 וְזֹ֥את הַתְּרוּמָ֖ה אֲשֶׁ֣ר תִּקְח֑וּ מֵאִתָּ֗ם זָהָ֛ב וָכֶ֥סֶף וּנְחֹֽשֶׁת׃ 4 וּתְכֵ֣לֶת 3
4
וְאַרְגָּמָ֗ן וְתוֹלַ֙עַת֙ שָׁנִ֔י וְשֵׁ֖שׁ וְעִזִּֽים׃ 5 וְעֹרֹ֤ת אֵילִם֙ מְאָדָּמִ֔ים וְעֹרֹ֖ת 5
ח זוגין מחליפין[3] . ג חד חס רב מל בסיפ תְּחָשִׁ֑ים וַעֲצֵ֥י שִׁטִּֽים׃ 6 שֶׁ֖מֶן לַמָּאֹ֑ר בְּשָׂמִ֣ים לְשֶׁ֣מֶן הַמִּשְׁחָ֔ה וְלִקְטֹ֖רֶת 6
ח זוגין מחליפין[3] . ג ב מל וחד חס הַסַּמִּֽים׃ 7 אַבְנֵי־שֹׁ֖הַם וְאַבְנֵ֣י מִלֻּאִ֑ים לָאֵפֹ֖ד וְלַחֹשֶֽׁן׃ 8 וְעָשׂ֥וּ[a] לִ֖י 7
8
יז מל בלית[4] מִקְדָּ֑שׁ וְשָׁכַנְתִּ֖י בְּתֹוכָֽם[b]׃ 9 כְּכֹ֣ל[a] אֲשֶׁ֗ר אֲנִי֙ מַרְאֶ֣ה אֹתְךָ֔[b] אֶת
ל . ב[5] תַּבְנִ֖ית הַמִּשְׁכָּ֑ן וְאֶת־תַּבְנִ֖ית כָּל־כֵּלָ֑יו וְכֵ֖ן תַּעֲשֽׂוּ[c]׃ ס
10 וְעָשׂ֥וּ[a] אֲרֹ֖ן עֲצֵ֣י שִׁטִּ֑ים אַמָּתַ֤יִם וָחֵצִי֙ אָרְכֹּ֔ו וְאַמָּ֥ה וָחֵצִ֖י רָחְבֹּ֑ו 10
ל בתור וְאַמָּ֥ה וָחֵצִ֖י קֹמָתֹֽו׃ 11 וְצִפִּ֥יתָ אֹתֹ֛ו זָהָ֥ב טָה֖וֹר מִבַּ֣יִת וּמִח֑וּץ תְּצַפֶּ֔נּוּ 11

[4]Mm 2364. [5]Mm 535. [6]Mm 3729. [7]Mm 439. [8]Mm 1100. [9]Mm 536. [10]Mm 385. [11]Mm 537. [12]Mm 538. [13]Mm 539. [14]Mm 2840. [15]Mm 540. Cp 25 [1]Mm 560. [2]Mm 856. [3]Mm 3964. [4]Mm 541. [5]Mm 1438.

9 [a] cf 1[a.a] || **10** [a] G *τὸν τόπον οὗ εἱστήκει ἐκεῖ* (> G[BO min]) cf 11[a–a] || **11** [a–a] G *καὶ τῶν ἐπιλέκτων τοῦ Ισραηλ οὐ διεφώνησεν οὐδὲ εἷς· καὶ ὤφθησαν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ θεοῦ* || [b] 𝔐[Mss] וַיֶּאֱחֶזוּ || **12** [a] 𝔐 הַ֫ || **13** [a] G pl || [b] > G || **15** [a] G* ⌐ *καὶ Ιησοῦς* cf 13 || **16** [a] G *τοῦ θεοῦ* || [b] G(Σ) + *κύριος* || **18** [a] G *ἐκεῖ* || Cp 25,8 [a] G 2 sg cf 10[a] || [b–b] G *καὶ ὀφθήσομαι ἐν ὑμῖν* || **9** [a] G pr *καὶ ποιήσεις μοι* (ex 8) || [b] 𝔐 + בָּהָר || [c] 𝔐 תעשֶׂה || **10** [a] 𝔐 ועשִׂית.

26 אֶת־לַחְמְךָ[d] וְאֶת־מֵימֶיךָ וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ[e]׃ 26 לֹא ׀ תִהְיֶה
ג 28 . ו זוגין 29
מְשַׁכֵּלָה וַעֲקָרָה בְּאַרְצֶךָ אֶת־מִסְפַּר יָמֶיךָ אֲמַלֵּא׃
ב . ג 30
27 אֶת־אֵימָתִי אֲשַׁלַּח לְפָנֶיךָ וְהַמֹּתִי אֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר תָּבֹא
ל מל . ט 31 . ל . יז 32 חס וכל משלי דכורת ב מ ד
28 בָּהֶם וְנָתַתִּי אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ אֵלֶיךָ עֹרֶף׃ 28 וְשָׁלַחְתִּי אֶת־הַצִּרְעָה
ג 33
29 לְפָנֶיךָ וְגֵרְשָׁה[a] אֶת־הַחִוִּי[b] אֶת[c]־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־הַחִתִּי מִלְּפָנֶיךָ׃ 29 לֹא
סימן ו ב ת 34 . י
אֲגָרְשֶׁנּוּ[a] מִפָּנֶיךָ בְּשָׁנָה אַחַת פֶּן־תִּהְיֶה הָאָרֶץ שְׁמָמָה וְרַבָּה עָלֶיךָ חַיַּת
ד 35
30 הַשָּׂדֶה׃ 30 מְעַט מְעַט אֲגָרְשֶׁנּוּ[a] מִפָּנֶיךָ עַד אֲשֶׁר תִּפְרֶה וְנָחַלְתָּ אֶת־
ל
31 הָאָרֶץ׃ 31 וְשַׁתִּי אֶת־גְּבֻלְךָ מִיַּם־סוּף וְעַד־יָם פְּלִשְׁתִּים וּמִמִּדְבָּר עַד־
ל 36 . ב ל 38 . ג ספרק ועד עד 37 .
32 הַנָּהָר כִּי ׀ אֶתֵּן בְּיֶדְכֶם אֶת[a] יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְגֵרַשְׁתָּמוֹ[b] מִפָּנֶיךָ׃ 32 לֹא[a]־
ל
33 תִכְרֹת לָהֶם וְלֵאלֹהֵיהֶם בְּרִית׃ 33 לֹא יֵשְׁבוּ בְּאַרְצְךָ פֶּן־יַחֲטִיאוּ
ל . כ 39 . ל
אֹתְךָ לִי כִּי תַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי־יִהְיֶה[a] לְךָ לְמוֹקֵשׁ׃ פ

24 1 וְאֶל־מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל־יְהוָה אַתָּה וְאַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא[a]
ל
2 וְשִׁבְעִים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם[b] מֵרָחֹק[c]׃ 2 וְנִגַּשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ
ז חס בתור 1
3 אֶל־יְהוָה[a] וְהֵם לֹא יִגְּשׁוּ וְהָעָם לֹא יַעֲלוּ עִמּוֹ׃ 3 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיְסַפֵּר
לָעָם[b] אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה[a] וְאֵת כָּל־הַמִּשְׁפָּטִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם קוֹל
ב
4 אֶחָד וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה[b]׃ 4 וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה
אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה וַיַּשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ תַּחַת הָהָר וּשְׁתֵּים
5 עֶשְׂרֵה מַצֵּבָה[a] לִשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ 5 וַיִּשְׁלַח אֶת־נַעֲרֵי בְּנֵי
6 יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַיהוָה[a] פָּרִים[b]׃ 6 וַיִּקַּח
ב
7 מֹשֶׁה חֲצִי הַדָּם וַיָּשֶׂם בָּאַגָּנֹת וַחֲצִי הַדָּם זָרַק עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃ 7 וַיִּקַּח
פד לג מנח בתור . ל וחס
סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיֹּאמְרוּ כֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה [a]נַעֲשֶׂה
לז
8 וְנִשְׁמָע[a]׃ 8 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּזְרֹק עַל־הָעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה דַם־
ג ב פת וחד קמ 2 . ה וכל עזרא דכורת 3
הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִמָּכֶם עַל כָּל־הַדְּבָרִים[a] הָאֵלֶּה׃
ח בטע

28 Mm 532. 29 Mm 2036. 30 Mm 3590. 31 Mm 425. 32 Mp sub loco. 33 Mm 1379. 34 Okhl 274. 35 Mm 533. 36 רחב שתי Ps 73,28. 37 Mm 3938. 38 Mm 1081. 39 Mm 534. Cp 24 1 Mp sub loco. 2 Mm 568. 3 Mm 1968.

25 d G* + καὶ τὸν οἶνόν σου || e G ἀφ' ὑμῶν cf S || 28 a GB 2 sg, GAmin S 1 sg || b G + καὶ τοὺς Ἀμορραίους || c C mlt Mss GMsCJ וְאֵת || 29 a GSCCJ suff pl || 30 a cf 29a || 31 a C nonn Mss CJ + כל || b ms תֵּם– cf GV || 32 a ga'ya eras || 33 a msGSCCJ יהי || Cp 24,1 a ms + אֶלָּעָזָר וְאִיתָמָר, it 9a || b G 3 pl || c G + τῷ κυρίῳ || 2 a G τὸν θεόν || b G μετ' αὐτῶν || 3 a G τοῦ θεοῦ || b G + καὶ ἀκουσόμεθα cf 7 || 4 a msG אֲבָנִים || 5 a G* τῷ θεῷ || b ms + בְּנֵי בָקָר || 7 a–a GFS invers || 8 a C הַמִּשְׁפָּטִים.

וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת־נֶפֶשׁ הַגֵּר כִּי־גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

ג ר״פ[9] 10 וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת־אַרְצֶךָ וְאָסַפְתָּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃ 11 וְהַשְּׁבִיעִת

ל. ל. ב חד חס וחד מל[10] . ב[11] תִּשְׁמְטֶנָּה וּנְטַשְׁתָּהּ וְאָכְלוּ אֶבְיֹנֵי עַמֶּךָ וְיִתְרָם תֹּאכַל חַיַּת הַשָּׂדֶה

כֵּן־תַּעֲשֶׂה לְכַרְמְךָ לְזֵיתֶךָ׃ 12 שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם

ל הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרֶךָ וְיִנָּפֵשׁ בֶּן־אֲמָתְךָ[a] וְהַגֵּר׃

ת[12] . ל. ך פסוק דאית בהון לא לא ומילה חדה ביניה[13] 13 וּבְכֹל[a] אֲשֶׁר־אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשָּׁמֵרוּ וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא

ב[14] . ט[15] תַזְכִּירוּ לֹא[b] יִשָּׁמַע עַל־פִּיךָ׃

14 שָׁלֹשׁ רְגָלִים תָּחֹג[a] לִי בַּשָּׁנָה׃ 15 אֶת־חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת

ו רפ״ו[16] יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי־בוֹ יָצָאתָ

ו[17] מִמִּצְרָיִם וְלֹא־יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם׃ 16 וְחַג הַקָּצִיר בִּכּוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ אֲשֶׁר

ב חד חס וחד מל תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה וְחַג הָאָסִף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאָסְפְּךָ אֶת־מַעֲשֶׂיךָ מִן־

ג[18] . יט[19] וכל צורת הבית דכות ב מ ח. ב חס הַשָּׂדֶה׃ 17 שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶל[a]־פְּנֵי[b] הָאָדֹן[c] |

ג זוגין[20] יְהוָה׃ 18 לֹא[a]־תִזְבַּח עַל־חָמֵץ דַּם־זִבְחִי וְלֹא־יָלִין חֵלֶב־חַגִּי עַד־

כח . יג[21] בֹּקֶר׃ 19 רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תְבַשֵּׁל

גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ[a]׃ ס

ל 20 הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ[a] לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ בַּדָּרֶךְ וְלַהֲבִיאֲךָ אֶל־ ס[ויש]

ל חס. מג. ל הַמָּקוֹם[b] אֲשֶׁר הֲכִנֹתִי׃ 21 הִשָּׁמֶר מִפָּנָיו וּשְׁמַע בְּקֹלוֹ אַל־תַּמֵּר[a] בּוֹ

לז . ס[22] כִּי לֹא יִשָּׂא לְפִשְׁעֲכֶם כִּי שְׁמִי בְקִרְבּוֹ׃ 22 כִּי אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמַע[a]

ל . ב[23] בְּקֹלוֹ[b] וְעָשִׂיתָ כֹּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר וְאָיַבְתִּי אֶת־אֹיְבֶיךָ וְצַרְתִּי אֶת־

סימן מת פ נ ו ס[24] צֹרְרֶיךָ׃ 23 כִּי־יֵלֵךְ מַלְאָכִי לְפָנֶיךָ וֶהֱבִיאֲךָ אֶל־הָאֱמֹרִי וְהַחִתִּי

ז. ל. לך פסוק לא ולא ולא[25] וְהַפְּרִזִּי וְהַכְּנַעֲנִי[a] הַחִוִּי[b] וְהַיְבוּסִי וְהִכְחַדְתִּיו[c]׃ 24 לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה

נ[26] לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם וְלֹא תַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיהֶם כִּי הָרֵס תֶּהָרְסֵם

נ[27] וְשַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבֹתֵיהֶם׃ 25 וַעֲבַדְתֶּם[a] אֵת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם[b] וּבֵרַךְ[c]

[9] Mm 4173 ב. [10] Mm 529. [11] Hi 22,20. [12] Mm 781. [13] Mm 2267. [14] Mm 530. [15] Mm 3112. [16] Mm 613. [17] Mm 1916. [18] Mm 150. [19] Mm 3937. [20] Mm 509. [21] Mm 1228. [22] Mp falsa, ms L cum ר erasum videtur contra Mm 1115. [23] Jes 29,3. [24] Okhl 274. [25] Mm 771. [26] Mm 531. [27] Mm 1538.

11 [a] pc Mss 𝔐𝔊𝔖𝔙 וּל׳ || **12** [a–a] 𝔐 עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ כָּמוֹךָ וְכָל בְּהֶמְתֶּךָ || **13** [a] 𝔐𝔊𝔖 וְכֹל || [b] 𝔖 mlt Mss 𝔐𝔊𝔗[Mss]𝔗[J]𝔙 וְלֹא cf 𝔖 || **14** [a] 𝔊𝔖𝔗[Ms]𝔗[J]𝔙 pl || **17** [a] 𝔐 את ut 34,23 || [b–b] 𝔊(𝔖𝔙) *κύριου τοῦ θεοῦ σου* || [c] 𝔐 ארון cf 34,23[a] || **18** [a] 𝔊* pr nonn vb ex 34,24 || **19** [a] 𝔐 + add || **20** [a] 𝔐𝔊𝔙 כִּי– ut 23 || [b] 𝔊(𝔖) *τὴν γῆν* || **21** [a] 𝔊 *ἀπείθει* = 𝔖 תֶּמֶר *tthr'* || **22** [a] 𝔐𝔊 עִז– || [b] 𝔐𝔊 לִי– || **23** [a] 𝔊 + *καὶ Γεργεσαῖον* cf 𝔐 || [b] mlt Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗[Ms]𝔙 וְה׳ || [c] Vrs suff pl || **25** [a] 𝔊 sg || [b] 𝔊 suff sg || [c] 𝔊𝔙 1 sg.

18 לֹ֥א תְחַיֶּֽה׃ ס 18 כָּל־שֹׁכֵ֖ב עִם־בְּהֵמָ֑ה מ֥וֹת יוּמָֽת׃ ס 19 זֹבֵ֛חַ ג. ל
19 לָֽאֱלֹהִ֖ים[a] יָחֳרָ֥ם[b] בִּלְתִּ֖י לַיהוָ֥ה לְבַדּֽוֹ׃ ג ב פת וחד קמ[19]

20 וְגֵ֛ר לֹא־תוֹנֶ֥ה[a] וְלֹ֣א תִלְחָצֶ֑נּוּ[b] כִּי־גֵרִ֥ים הֱיִיתֶ֖ם בְּאֶ֥רֶץ מִצְרָֽיִם׃

21 כָּל־אַלְמָנָ֥ה וְיָת֖וֹם לֹ֥א תְעַנּֽוּן׃ 22 אִם־עַנֵּ֥ה תְעַנֶּ֖ה[a] אֹת֑וֹ[b] כִּ֣י אִם־ ת[20]. ל. יב ר״פ אם אם[21].
צָעֹ֤ק יִצְעַק[c] אֵלַ֙י שָׁמֹ֣עַ אֶשְׁמַ֔ע צַעֲקָתֽוֹ[d]׃ 23 וְחָרָ֥ה אַפִּ֖י וְהָרַגְתִּ֣י אֶתְכֶ֑ם ל וחס. ה חס[23]. ב
(יח) בֶּחָ֙רֶב֙ וְהָי֣וּ נְשֵׁיכֶ֔ם אַלְמָנ֖וֹת וּבְנֵיכֶ֥ם יְתֹמִֽים׃ פ 24 אִם־כֶּ֣סֶף | ב חס
תַּלְוֶ֗ה אֶת־עַמִּי֙[a] אֶת־הֶֽעָנִ֣י עִמָּ֔ךְ לֹא־תִהְיֶ֥ה לוֹ֙ כְּנֹשֶׁ֔ה לֹא־תְשִׂימ֥וּן[c] בו פוסק את ואת ומגילה חדה בניניה. ל. ג[24]
25 עָלָ֖יו נֶֽשֶׁךְ׃ 25 אִם־חָבֹ֤ל תַּחְבֹּל֙ שַׂלְמַ֣ת[a] רֵעֶ֔ךָ עַד־בֹּ֥א הַשֶּׁ֖מֶשׁ תְּשִׁיבֶ֥נּוּ[b] ז[25] בתור וכל קריא דכות ב מ ו
26 לֽוֹ׃ 26 כִּ֣י הִ֤וא כְסוּתָה֙ לְבַדָּ֔הּ הִ֥וא שִׂמְלָתוֹ֖ לְעֹרֹ֑ו בַּמֶּ֥ה יִשְׁכָּ֖ב וְהָיָ֣ה כסותו חד מן יו[26] בת ה ק בתור ול בליש. ל זקף קמ
כִּֽי־יִצְעַ֤ק אֵלַי֙ וְשָׁמַעְתִּ֔י כִּ֥י־חַנּ֖וּן אָֽנִי׃ ס 27 אֱלֹהִ֥ים לֹא־תְקַלֵּ֖ל ל בתור. [חצי הספר בפסוקים][27]
28 וְנָשִׂ֥יא בְעַמְּךָ֖ לֹ֥א תָאֹֽר׃ 28 מְלֵאָתְךָ֥ וְדִמְעֲךָ֖ לֹ֣א תְאַחֵ֑ר בְּכ֥וֹר בָּנֶ֖יךָ ג[28]. ל. ד[29]
29 תִּתֶּן־לִֽי׃ 29 כֵּן־תַּעֲשֶׂ֣ה לְשֹׁרְךָ֔ לְצֹאנֶ֖ךָ[a] שִׁבְעַ֣ת יָמִ֑ים יִהְיֶ֤ה עִם־אִמּוֹ֙ ל חס
30 בַּיּ֣וֹם[b] הַשְּׁמִינִ֔י תִּתְּנ֖וֹ־לִֽי׃ 30 וְאַנְשֵׁי־קֹ֣דֶשׁ תִּהְיֻ֣ון לִ֔י וּבָשָׂ֥ר בַּשָּׂדֶ֖ה[a] ל[32]. יח[30] ד[31] מנה ר״פ.
טְרֵפָ֑ה לֹ֣א תֹאכֵ֔לוּ לַכֶּ֥לֶב[b] תַּשְׁלִכ֖וּן אֹתֽוֹ׃ ס ל. ל וחס

23 1 לֹ֣א תִשָּׂ֔א שֵׁמַ֖ע שָׁ֑וְא אַל־תָּ֤שֶׁת יָדְךָ֙ עִם־רָשָׁ֔ע לִהְיֹ֥ת עֵ֖ד ה[1]. ת חס בליש[2]
2 חָמָֽס׃ ס 2 לֹא־תִהְיֶ֣ה אַחֲרֵי־רַבִּ֔ים לְרָעֹ֑ת וְלֹא־תַעֲנֶ֣ה[a] עַל־רִ֔ב ד חס בליש[3]
עַ֖ל רַבִּ֥ים לְהַטֹּ֖ת[b] ה חס בליש[4]
3 לִנְטֹ֣ת אַחֲרֵ֣י רַבִּ֔ים לְהַטֹּ֖ת[b]׃ 3 וְדָ֙ל[a] לֹ֣א תֶהְדַּ֔ר בְּרִיבֽוֹ׃ ס ל חס. ל חס. ל. ד
4 כִּֽי־תִפְגַּ֞ע שׁ֤וֹר אֹיִבְךָ֙ אֽוֹ־חֲמֹר֔וֹ[a] תֹּעֶ֖ה הָשֵׁ֣ב תְּשִׁיבֶ֑נּוּ לֽוֹ׃ ס 5 כִּֽי־ ו בשע ר״פ בתור[4]. ג ב חס וחד מל
תִרְאֶ֞ה חֲמ֣וֹר שֹׂנַאֲךָ֗ רֹבֵץ֙ תַּחַ֣ת מַשָּׂאוֹ֔ וְחָדַ֖לְתָּ מֵעֲזֹ֣ב לֹ֑ו[a] עָזֹ֥ב תַּעֲזֹ֖ב[a] ב[5]. ג[6]. ל וחס
6 עִמֹּֽו׃ ס 6 לֹ֥א תַטֶּ֖ה מִשְׁפַּ֣ט אֶבְיֹנְךָ֑ בְּרִיבֽוֹ׃ 7 מִדְּבַ֥ר־שֶׁ֖קֶר תִּרְחָ֑ק ב חס[7]. ד. ו
7 וְנָקִ֥י וְצַדִּ֖יק אַל־תַּהֲרֹ֑ג כִּ֥י[a] לֹא־אַצְדִּ֖יק[b] רָשָֽׁע׃ 8 וְשֹׁ֣חַד לֹ֣א[a] תִקָּ֔ח ג[7]. ה[8]
9 כִּ֣י הַשֹּׁ֔חַד יְעַוֵּ֖ר[b] פִּקְחִ֑ים וִיסַלֵּ֖ף דִּבְרֵ֥י צַדִּיקִֽים׃ 9 וְגֵ֖ר לֹ֣א תִלְחָ֑ץ[a] ב. ל מל בתור

[19] a ⅏ 523. [20] Mm 524. [21] Mm 519. [22] Gn 31,50. [23] Mm 1115. [24] Mm 2697. [25] Mm 1213. [26] Mm 598. [27] Mp sub loco. [28] Mm 525. [29] Mm 526. [30] Mm 2952. [31] Mm 88. [32] Mm 527. Cp 23 [1] Mm 206. [2] Mm 725. [3] Mm 3480. [4] Mm 1151. [5] Mm 3643. [6] Mm 28. [7] Mp sub loco. [8] Mm 528.

19 [a] ⅏GA min + אֲחֵרִים, ins (hpgr)? || [b–b] > ⅏ || **20** [a] ⅏GSCTJ 2 pl || [b] ⅏SCTJ || **22** [a] ⅏GSCPV תענו cf G || [b] G(SCPV) αὐτούς || [c] GSV pl || [d] GSV suff pl; CP + *'rwm ḥnn wrḥmn 'nh 'mr mmrh djhwh* = יהוה כִּי חַנּוּן וְרַחוּם אֲנִי אָמַר || **24** [a–a] G* τῷ ἀδελφῷ || [b] Seb SCMsPV וְלֹא || [c] GSV sg || **25** [a] ⅏ שמלת || [b] ⅏ נָּה || **29** [a] ⅏GSCTJ וְלִ׳, G + *καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου* || [b] mlt Mss ⅏GSCMssTJ וּבְ׳ || **30** [a] > Vrs || [b] ⅏ הַשְּׁלֵךְ || Cp 23,2 [a–a] G *μετὰ πλήθους* || [b] G + *κρίσιν* || **3** [a] דל lapsus pro גָּדַל? cf Lv 19,15 || **4** [a] ut 21,35[a] || **5** [a–a] obscure, si non crrp; G *συνεγερεῖς αὐτό*, S *mšql šqwl*, V *sublevabis* || **7** [a] G *καί* || [b] G 2 sg || [c] G* + *ἕνεκεν δώρων* || **8** [a] ⅏ [b] nonn Mss ⅏GSCTJ + עֵינֵי cf Dt 16,19 Sir 20,29 || **9** [a] ⅏GSCTJ צוּ־.

37 כִּי[a] יִגְנֹב־אִישׁ שׁוֹר אוֹ־שֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם 37
22 תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע־צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה׃ 22 [1] אִם־בַּמַּחְתֶּרֶת יִמָּצֵא
2 הַגַּנָּב וְהֻכָּה[a] וָמֵת אֵין לוֹ דָּמִים׃ 2 אִם־זָרְחָה[a] הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו דָּמִים
3 לוֹ שַׁלֵּם אִם־אֵין לוֹ וְנִמְכַּר בִּגְנֵבָתוֹ׃ 3 אִם־הַמָּצֵא תִמָּצֵא
4 בְיָדוֹ הַגְּנֵבָה מִשּׁוֹר עַד־חֲמוֹר עַד־שֶׂה חַיִּים שְׁנָיִם[a] יְשַׁלֵּם׃ ס
4 כִּי[a] יַבְעֶר־אִישׁ שָׂדֶה אוֹ־כֶרֶם וְשִׁלַּח אֶת־בְּעִירָה וּבִעֵר בִּשְׂדֵה
5 אַחֵר[b] מֵיטַב[c] שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב[c] כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם׃ ס 5 כִּי־תֵצֵא אֵשׁ
6 וּמָצְאָה קֹצִים וְנֶאֻכַל גָּדִישׁ אוֹ הַקָּמָה אוֹ הַשָּׂדֶה שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעֵר
אֶת־הַבְּעֵרָה׃ ס 6 כִּי[a]־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ־כֵלִים
7 לִשְׁמֹר וְגֻנַּב[b] מִבֵּית הָאִישׁ אִם־יִמָּצֵא הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם׃ 7 אִם[a]־לֹא
8 יִמָּצֵא הַגַּנָּב וְנִקְרַב בַּעַל־הַבַּיִת אֶל־[ה]אֱלֹהִים[b] אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ
8 בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ׃ 8 עַל־כָּל־דְּבַר־פֶּשַׁע עַל־שׁוֹר עַל־[ה]חֲמוֹר עַל־שֶׂה
עַל־שַׂלְמָה[a] עַל־כָּל־אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי־הוּא זֶה עַד־[ה]אֱלֹהִים[b]
יָבֹא דְּבַר־שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן[c] אֱלֹהִים[d] יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ׃ ס
9 כִּי[a]־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ חֲמוֹר אוֹ־שׁוֹר אוֹ־שֶׂה וְכָל[b]־בְּהֵמָה לִשְׁמֹר 9
10 וּמֵת אוֹ־נִשְׁבַּר אוֹ־נִשְׁבָּה אֵין רֹאֶה׃ 10 שְׁבֻעַת יְהוָה תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם
11 אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ וְלָקַח בְּעָלָיו וְלֹא[c] יְשַׁלֵּם׃ 11 וְאִם־
12 גָּנֹב יִגָּנֵב מֵעִמּוֹ יְשַׁלֵּם לִבְעָלָיו׃ 12 אִם־טָרֹף יִטָּרֵף יְבִאֵהוּ[a] עֵד
13 הַטְּרֵפָה לֹא[c] יְשַׁלֵּם׃ פ 13 וְכִי־יִשְׁאַל אִישׁ מֵעִם רֵעֵהוּ[a] וְנִשְׁבַּר
14 אוֹ־מֵת[b] בְּעָלָיו אֵין־עִמּוֹ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם׃ 14 אִם־בְּעָלָיו עִמּוֹ לֹא יְשַׁלֵּם
15 אִם־שָׂכִיר הוּא בָּא בִּשְׂכָרוֹ׃ ס 15 וְכִי־יְפַתֶּה אִישׁ בְּתוּלָה אֲשֶׁר
16 לֹא־אֹרָשָׂה וְשָׁכַב עִמָּהּ מָהֹר יִמְהָרֶנָּה לּוֹ לְאִשָּׁה׃ 16 אִם־מָאֵן יְמָאֵן
17 אָבִיהָ לְתִתָּהּ לוֹ כֶּסֶף יִשְׁקֹל כְּמֹהַר הַבְּתוּלֹת׃ ס 17 מְכַשֵּׁפָה[a]

Cp 22 [1] Jer 2,34. [2] Mm 979. [3] Mm 519. [4] Mm 520. [5] Mm 598. [6] Lv 6,5. [7] Mm 3402. [8] Mm 3185. [9] Mm 3168. [10] Mm 1213. [11] Mm 1138. [12] Mm 93. [13] Mm 1833. [14] Mm 521. [15] Mm 522. [16] Ez 47,14. [17] וחד במהר 1S 18,25. [18] Mm 750.

37 [a] pc Mss 𝔐𝔊𝔖 וְכִי ‖ **Cp 22,1** [a] 𝔐 והכהו ‖ **2** [a] 𝔐 זרח ‖ **3** [a] 𝔐 pr אחד ‖ **4** [a] 2 Mss 𝔐𝔊𝔖 וְכִי ‖ [b] 𝔐(𝔊) + (𝔊 καταβοσκήσῃ = יִבְעֶר) שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם מִשְּׂדֵהוּ כִּתְבוּאָתֹה ‖ [c] 𝔖 (w)mn tb' = (וּ)מִטּוֹב ‖ **6** [a] pc Mss 𝔐𝔊𝔖 וְכִי ‖ [b] 𝔐 וְנִגְנַב ‖ **7** [a] nonn Mss 𝔐𝔊𝔖 וְאִם ‖ [b] 𝔊(𝔗𝔙) + καὶ ὁμεῖται ‖ **8** [a] 𝔐 שמלה ‖ [b] 𝔐 יהוה ‖ [c] 𝔐 נו־ ‖ [d] 𝔐 האֹ ‖ **9** [a] pc Mss 𝔐𝔊𝔖 וְכִי ‖ [b] 𝔐𝔊𝔖 אוֹ כל ‖ **12** [a] 𝔐 יביא ‖ [b] 𝔊 𝔗 (dupl) 𝔙 leg עַד ‖ [c] 𝔐𝔊𝔗𝔙 ולא ‖ **13** [a] 𝔊[19](𝔖) + κτῆνος, 𝔗 + *md'm*, 𝔙 + *quidquam horum*, exc vb? ‖ [b] 𝔊* + ἢ αἰχμάλωτον γένηται cf 9 ‖ **16** [a] nonn Mss 𝔐𝔊𝔖 וְאִם ‖ **17** [a] 𝔊 φαρμακούς cf 7,11; 𝔖𝔗𝔗 m (ח־?).

18 וְאִמְּתוֹ מֻוֹת יוּמָת׃ ס 18 וְכִי־יִרְיבֻן אֲנָשִׁים וְהִכָּה־אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ יא בפרש. ל

19 בְּאֶבֶן אוֹ בְאֶגְרֹף[a] וְלֹא יָמוּת וְנָפַל לְמִשְׁכָּב׃ 19 אִם־יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ יא בפרש. ל
בַּחוּץ עַל־מִשְׁעַנְתּוֹ וְנָקָה הַמַּכֶּה רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרַפֹּא יְרַפֵּא׃ ס

20 וְכִי־יַכֶּה אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ אוֹ אֶת־אֲמָתוֹ בַּשֵּׁבֶט[a] וּמֵת תַּחַת יָדוֹ[b] נָקֹם יא בפרש. ו
21 יִנָּקֵם׃ 21 אַךְ אִם־יוֹם אוֹ יוֹמַיִם יַעֲמֹד לֹא יֻקַּם[a] כִּי כַסְפּוֹ הוּא׃ ס ה ג מל וב חס
ג ב פת וחד קמ

22 וְכִי־יִנָּצוּ אֲנָשִׁים וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה[a] וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ[a] וְלֹא יִהְיֶה אָסוֹן יא בפרש. ב
עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ כַּאֲשֶׁר יָשִׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה וְנָתַן בִּפְלִלִים׃ 23 וְאִם־ א
23 אָסוֹן יִהְיֶה וְנָתַתָּה נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ׃ 24 עַיִן תַּחַת עַיִן שֵׁן תַּחַת שֵׁן יָד הכי מל בסיפ
25 תַּחַת יָד רֶגֶל תַּחַת רָגֶל׃ 25 כְּוִיָּה[a] תַּחַת כְּוִיָּה[a] פֶּצַע תַּחַת פָּצַע ב בפסוק. ב בפסוק
26 חַבּוּרָה תַּחַת חַבּוּרָה׃ ס 26 וְכִי־יַכֶּה אִישׁ אֶת־עֵין עַבְדּוֹ אוֹ־ ב בפסוק. ב בפסוק.
אֶת־עֵין אֲמָתוֹ וְשִׁחֲתָהּ לַחָפְשִׁי יְשַׁלְּחֶנּוּ תַּחַת עֵינוֹ׃ ס 27 וְאִם־ א בפרש
27 שֵׁן עַבְדּוֹ אוֹ־שֵׁן אֲמָתוֹ יַפִּיל לַחָפְשִׁי יְשַׁלְּחֶנּוּ תַּחַת שִׁנּוֹ׃ פ ו. ל כת כן
28 וְכִי־יִנַּח[a] שׁוֹר[b] אֶת־אִישׁ אוֹ אֶת־אִשָּׁה וָמֵת סָקוֹל יִסָּקֵל הַשּׁוֹר יא בפרש.
ב חד מל וחד חס
29 וְלֹא יֵאָכֵל אֶת־בְּשָׂרוֹ וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי׃ 29 וְאִם שׁוֹר נַגָּח הוּא מִתְּמֹל ב. ד חס
שִׁלְשֹׁם וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ[a] וְהֵמִית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשּׁוֹר ל
30 יִסָּקֵל וְגַם־בְּעָלָיו יוּמָת׃ 30 אִם־[a]כֹּפֶר יוּשַׁת עָלָיו וְנָתַן פִּדְיֹן נַפְשׁוֹ יא ס״ם. ב בפסוק.
ב חד מל וחד חס
31 כְּכֹל אֲשֶׁר־יוּשַׁת עָלָיו׃ 31 אוֹ־בֵן יִגָּח אוֹ־בַת יִגָּח כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה ב בפסוק. ב קמ בפסוק
ב קמ בפסוק
32 יֵעָשֶׂה לוֹ׃ 32 אִם־עֶבֶד יִגַּח הַשּׁוֹר אוֹ אָמָה כֶּסֶף שְׁלֹשִׁים שְׁקָלִים לו. ה
יִתֵּן לַאדֹנָיו וְהַשּׁוֹר יִסָּקֵל׃ ס 33 וְכִי־יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִי־יכְרֶה יא בפרש
34 אִישׁ בֹּר וְלֹא יְכַסֶּנּוּ וְנָפַל־שָׁמָּה שּׁוֹר אוֹ חֲמוֹר[a]׃ 34 בַּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵּם ל חס
35 כֶּסֶף יָשִׁיב לִבְעָלָיו וְהַמֵּת יִהְיֶה־לוֹ׃ ס 35 וְכִי־יִגַּף שׁוֹר־אִישׁ כה בליש. יא בפרש
אֶת־שׁוֹר רֵעֵהוּ[a] וָמֵת וּמָכְרוּ אֶת־הַשּׁוֹר הַחַי וְחָצוּ אֶת־כַּסְפּוֹ וְגַם יז פסוק את את את.
ל. כב. פסנק וגם ובתר
אֶת־הַמֵּת יֶחֱצוּן׃ 36 אוֹ נוֹדַע כִּי שׁוֹר נַגָּח הוּא מִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם וְלֹא תלת מילין[36]. ט
36 יִשְׁמְרֶנּוּ[a] בְּעָלָיו שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם שׁוֹר תַּחַת הַשּׁוֹר וְהַמֵּת יִהְיֶה־לוֹ׃ ס ל

18 Mm 1783. 19 Jes 58,4. 20 Mm 516. 21 Mm 517. 22 Mm 32. 23 Dt 25,11. 24 Mm 1281. 25 Mm 2737. 26 וחד פלילים Dt 32,31. 27 Mm 3145. 28 Mm 839. 29 Ex 13,3. 30 Mm 518. 31 Okhl 357. 32 Mm 3280. 33 Mm 210. 34 Mp sub loco. 35 Mm 1685. 36 Mm 1629.

18 [a–a] > 𝔪 ‖ **20** [a] > Ms 𝔪 ‖ [b–b] מוֹת יוּמָת 𝔪 ‖ **21** [a] יומת 𝔪 ‖ **22** [a–a] וְנָצָא 𝔪𝔊 ‖ **25** [a] מַכָּה 𝔪 ‖ **28** [a] נָכָה 𝔪 ‖ [b] 𝔪 + אוֹ כָל בְּהֵמָה (𝔪 in sq saepe בהמה pro שׁוֹר) ‖ **29** [a] 𝔊 *ἀφανίσῃ αὐτόν* = יַשְׁמִידֶנּוּ, it 36[a] ‖ **30** [a] pc Mss 𝔊𝔖𝔙 וְאִם ‖ **33** [a] ut 28[b] ‖ **35** [a] 𝔪 + אוֹ כָל בְּהֵמָתוֹ ‖ **36** [a] cf 29[a].

יְשָׂרָאֵל אַתֶּם רְאִיתֶם כִּי מִן־הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם׃ 23 לֹא תַעֲשׂוּן 23
אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם׃ 24 מִזְבַּח אֲדָמָה 24
תַּעֲשֶׂה־לִּי וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת־עֹלֹתֶיךָ וְאֶת־שְׁלָמֶיךָ [a]אֶת־צֹאנְךָ וְאֶת־
בְּקָרֶךָ [a]בְּכָל־הַמָּקוֹם [bc]אֲשֶׁר אַזְכִּיר [d]אֶת־שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ
וּבֵרַכְתִּיךָ׃ 25 וְאִם־מִזְבַּח אֲבָנִים תַּעֲשֶׂה־לִּי לֹא־תִבְנֶה אֶתְהֶן גָּזִית 25
כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ [a]עָלֶיהָ וַתְּחַלְלֶהָ׃ 26 וְלֹא־תַעֲלֶה בְמַעֲלֹת עַל־ 26
מִזְבְּחִי אֲשֶׁר לֹא־תִגָּלֶה עֶרְוָתְךָ עָלָיו׃ [a] פ ענ

21 1 וְאֵלֶּה [a]הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם׃ 2 כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד [a]וּבַשְּׁבִעִת יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם׃ 3 אִם־בְּגַפּוֹ [a]יָבֹא בְּגַפּוֹ יֵצֵא אִם־[b]בַּעַל אִשָּׁה הוּא וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ׃ 4 אִם־ [a]אֲדֹנָיו יִתֶּן־לוֹ אִשָּׁה וְיָלְדָה־לוֹ בָנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדֹנֶיהָ [b]וְהוּא יֵצֵא בְגַפּוֹ׃ 5 וְאִם־[a]אָמֹר יֹאמַר הָעֶבֶד אָהַבְתִּי 5
אֶת־אֲדֹנִי אֶת־אִשְׁתִּי וְאֶת־בָּנָי לֹא אֵצֵא חָפְשִׁי׃ 6 וְהִגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו 6
אֶל־[a]הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוֹ אֶל־הַדֶּלֶת אוֹ אֶל־הַמְּזוּזָה וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת־
אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וַעֲבָדוֹ לְעֹלָם׃ ס 7 וְכִי־יִמְכֹּר אִישׁ אֶת־בִּתּוֹ 7
לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים׃ 8 אִם־רָעָה [a]בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר־ 8
לֹא [b]יְעָדָהּ וְהֶפְדָּהּ לְעַם נָכְרִי לֹא־יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ בְּבִגְדוֹ־בָהּ׃
9 וְאִם־לִבְנוֹ יִיעָדֶנָּה כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה־לָּהּ׃ 10 אִם־ 9 10
[a]אַחֶרֶת יִקַּח־לּוֹ שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע׃ 11 וְאִם־שְׁלֹשׁ־אֵלֶּה לֹא 11
יַעֲשֶׂה לָהּ וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף׃ ס 12 מַכֵּה אִישׁ וָמֵת מוֹת 12
יוּמָת׃ 13 וַאֲשֶׁר [c]לֹא צָדָה וְהָאֱלֹהִים אִנָּה לְיָדוֹ וְשַׂמְתִּי [a]לְךָ מָקוֹם 13
אֲשֶׁר יָנוּס שָׁמָּה׃ ס 14 וְכִי־[a]יָזִד אִישׁ עַל־רֵעֵהוּ לְהָרְגוֹ בְעָרְמָה 14
מֵעִם מִזְבְּחִי תִּקָּחֶנּוּ לָמוּת׃ ס 15 וּמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת׃ 15
וְגֹנֵב אִישׁ וּמְכָרוֹ וְנִמְצָא בְיָדוֹ מוֹת יוּמָת׃ ס 17 וּמְקַלֵּל אָבִיו 16 17

---

18 Mm 393. 19 Mm 68. 20 Mm 512. 21 Mm 3285. 22 Mm 2708. 23 Mm 2410. 24 Mm 3647. Cp 21 1 Mm 267. 2 Mm 519. 3 וחד אם אמר 1S 20,21. 4 Mm 1487. 5 Mm 44. 6 Mm 3650. 7 Mm 25. 8 Mm 1426. 9 Mm 1795. 10 Mm 513. 11 Mm 666. 12 Mm 514. 13 Mm 3985. 14 Mm 145. 15 Mm 515. 16 Mm 1289. 17 Mm 2410.

18–18 מ || 19 ג בטע || 20 ג וכל משנה תורה דכות || 21 ל ר״ם בסיק וחד מן יו ר״ם ולא לא || 22 ח || 23 יו ר״ם בתור וכל תלדות דכות ב ב מ׳ ל || 1 ל חס . יב ר״ם אם אם || 2 ל . ג חס || 3 יב פסוק את את ואת ומילה חדה ביניהו . ב בפסוק || 4 כ . ב בפסוק . ל . ל . ל || 5 ל . ל . יח? חס י מנה בתור . יא בפרש || 6 ג . לג בתור || 7 לו חד מן יו כת כן . ק יב . ל . ל . יו . ב || 8 ל . ה || 9 10 ל . ל . ל . ל || 11 יב ר״ם . ח . יג . יו . ל || 12 יא בפרש . ב חד מל וחד חס . ה . יב . יח || 13 ו || 14 מ || 15 ל . ב חד ר״ם וחד ס״ם || 16 17

---

24 a–a מ מִצֹּ֥ר וּמֵֽב׳ || b–b מ בַּמ׳ || c ΘΣℭℭ^{P} om ה? || d Σ 2 sg, l תַּ֥ז׳? || 25 a–a מ || 3 a עַבְדְּךָ מΘΣΣ || 2 a א׳ עמ || Cp 21,1 a אֵלָיו מ || 4 a 2 Mss ΘΣΣ וְאִם || b יו־ מΘ*ΣΣ || c cf 3a || 5 a אִם מ || 6 a Θ pr τὸ κριτήριον; Σ(ℭℭ^{L}) dji' = judices || 8 a מ + היא, Σ snj' = שְׁנוּאָה || b Θ*ℭℭ ut Q לוֹ || 10 a nonn Mss מΘΣΣ וְאִם || 13 a Σ 3 sg. || 14 a ga'ya eras.

אֱלֹהֶ֑יךָ אֵ֣ל קַנָּ֗א[a] פֹּקֵ֨ד עֲוֹ֤ן אָבֹת֙ עַל־בָּנִ֔ים עַל־שִׁלֵּשִׁ֖ים וְעַל־רִבֵּעִ֥ים ב חס². ל³. ה
6 לְשֹׂנְאָ֑י: 6 וְעֹשֶׂ֤ה חֶ֙סֶד֙ לַאֲלָפִ֔ים לְאֹהֲבַ֖י וּלְשֹׁמְרֵ֥י מִצְוֹתָֽי: ס 7 לֹ֥א ד. ו
תִשָּׂ֛א אֶת־שֵׁ֥ם יְהוָ֖ה אֱלֹהֶ֑יךָ לַשָּׁ֔וְא כִּ֣י לֹ֤א יְנַקֶּה֙ יְהוָ֔ה אֵ֥ת אֲשֶׁר־יִשָּׂ֖א לי
8 אֶת־שְׁמ֥וֹ[a] לַשָּֽׁוְא: ס 8 זָכ֣וֹר[a] אֶת־י֔וֹם הַשַּׁבָּ֖ת לְקַדְּשֽׁוֹ[b]: 9 שֵׁ֣שֶׁת ל³ דחד מן ג² זוגין
9 יָמִ֔ים תַּעֲבֹ֖ד וְעָשִׂ֥יתָ כָּל־מְלַאכְתֶּֽךָ[a]: 10 וְי֣וֹם[a] הַשְּׁבִיעִ֗י שַׁבָּ֛ת | לַיהוָ֥ה
10 אֱלֹהֶ֖יךָ לֹֽא־תַעֲשֶׂ֣ה כָל־מְלָאכָ֡ה אַתָּ֣ה | וּבִנְךָ֣־וּבִתֶּ֡ךָ עַבְדְּךָ֣[c] וַאֲמָתְךָ֣[d] ל³
11 וּבְהֶמְתֶּ֗ךָ[e] וְגֵרְךָ֙[f] אֲשֶׁ֣ר בִּשְׁעָרֶ֔יךָ[g] 11 כִּ֣י שֵׁ֣שֶׁת־יָמִ֗ים עָשָׂ֤ה יְהוָה֙ אֶת־ ג²
הַשָּׁמַ֣יִם וְאֶת־הָאָ֔רֶץ אֶת־[a]הַיָּ֖ם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּ֑ם וַיָּ֣נַח בַּיּ֔וֹם הַשְּׁבִיעִ֑י ו
12 עַל־כֵּ֗ן בֵּרַ֤ךְ יְהוָה֙ אֶת־י֣וֹם הַשַּׁבָּ֔ת[b] וַיְקַדְּשֵׁ֖הוּ[c]: ס 12 כַּבֵּ֥ד אֶת־ יב
אָבִ֖יךָ וְאֶת־אִמֶּ֑ךָ לְמַ֙עַן֙[a] יַאֲרִכ֣וּן יָמֶ֔יךָ עַ֚ל הָאֲדָמָ֔ה[b] אֲשֶׁר־יְהוָ֥ה יג
13 אֱלֹהֶ֖יךָ נֹתֵ֥ן לָֽךְ: ס 13 לֹ֥א[a] תִרְצָ֖ח: ס 14 לֹ֥א תִנְאָ֑ף: ס ח[a] פסוק לא לא לא
וחד מן כב[b] פסוק דלית
14 לֹ֥א תִגְנֹ֖ב: ס 15 לֹ֣א־תַעֲנֶ֥ה בְרֵעֲךָ֖ עֵ֥ד שָֽׁקֶר[a]: ס 17 לֹ֥א בהרן לא ו ולא י. ל³. ל⁴
15 תַחְמֹ֣ד בֵּית[a] רֵעֶ֑ךָ לֹא־תַחְמֹ֣ד[b] אֵ֣שֶׁת[c] רֵעֶ֗ךָ[d] וְעַבְדּ֤וֹ[e] וַאֲמָתוֹ֙[e] וְשׁוֹר֣וֹ[e] ל³. ל
וַחֲמֹר֔וֹ[e] וְכֹ֖ל אֲשֶׁ֥ר לְרֵעֶֽךָ[g]: פ
16 18 וְכָל־הָעָ֗ם[a] רֹאִים֙ אֶת־הַקּוֹלֹ֣ת[b] וְאֶת־הַלַּפִּידִ֔ם וְאֵת֙ קוֹל ח ר״ם בסיפ¹¹. ל
17 הַשֹּׁפָ֔ר וְאֶת־הָהָ֖ר עָשֵׁ֣ן וַיַּ֑רְא[c] הָעָם֙ וַיָּנֻ֔עוּ וַיַּעַמְד֖וּ מֵֽרָחֹֽק: 19 וַיֹּאמְר֣וּ ל. ב וחס. ז חס בתור
אֶל־מֹשֶׁ֗ה[a] דַּבֵּר־אַתָּ֤ה עִמָּ֙נוּ֙ וְנִשְׁמָ֔עָה[a] וְאַל־יְדַבֵּ֥ר עִמָּ֛נוּ אֱלֹהִ֖ים[b] פֶּן־ לב
20 נָמֽוּת: 20 וַיֹּ֨אמֶר מֹשֶׁ֜ה אֶל־הָעָ֗ם אַל־תִּירָאוּ֙[a] כִּי֙ לְבַעֲב֣וּר נַסּ֔וֹת
אֶתְכֶ֖ם בָּ֣א הָאֱלֹהִ֑ים וּבַעֲב֗וּר תִּהְיֶ֤ה יִרְאָתוֹ֙ עַל־פְּנֵיכֶ֔ם לְבִלְתִּ֖י יד. ב¹⁵. ל
21 תֶּחֱטָֽאוּ: 21 וַיַּעֲמֹ֣ד הָעָ֔ם מֵרָחֹ֑ק וּמֹשֶׁ֗ה נִגַּ֛שׁ אֶל־הָעֲרָפֶ֥ל אֲשֶׁר־שָׁ֖ם[a] ט[16]. ז חס בתור. ב[17]
22 הָאֱלֹהִֽים: ס 22 וַיֹּ֤אמֶר יְהוָה֙ אֶל־מֹשֶׁ֔ה[a] כֹּ֥ה תֹאמַ֖ר[a] אֶל־בְּנֵ֥י

[2]Mm 444. [3]Mm 1082. [4]Mm 509. [5]Mm 3139. [6]Mm 510. [7]Mm 1089. [8]Mm 3132. [9]Mm 878. [10]Mm 1083.
[11]Mm 645. [12] חדד מַשְׁמָעָה 2 S 17,5. [13]Mm 511. [14] וחד בא אלהים 1S 4,7. [15]Mm 3497. [16]Mm 3197. [17]Mm 1739.

5 [a] Pap Nash קנוא ‖ **7** [a] Pap Nash שמה ‖ **8** [a] 𝔐 שמור ‖ [b] cf 3[b] ‖ **9** [a] cf 3[b] ‖ **10** [a] Pap Nash pc Mss 𝔊𝔙 ובניום ‖ [b] Pap Nash 𝔊𝔖𝔙 + בה ‖ [c] 𝔗 mlt Mss 𝔊[min]𝔖𝔗 ועׄ cf 𝔗[JP] ‖ [d] Pap Nash 𝔊 sec Dt 5,14 ‖ [e] 𝔐 ב׳; > 𝔗[J] ‖ [f–f] 𝔊 *ὁ παροικῶν ἐν σοί* ‖ [g] cf 3[b] ‖ **11** [a] mlt Mss 𝔊𝔖𝔗[Ms]𝔓𝔙 ואת ‖ [b] Pap Nash 𝔊𝔖 השביעי ‖ [c] Pap Nash שו– ‖ **12** [a] Pap Nash 𝔊 + ייטב לך ולמען ‖ [b] 𝔊 + *τῆς ἀγαθῆς* ‖ **13** [a] 𝔊* ordinat 14.15.13 et Pap Nash Philo (De Decalogo 12) Lc 18,20 Rm 13,9 ordinant 14.13.15 ‖ **16** [a] Pap Nash שוא ‖ **17** [a] 𝔊 hab [a] et [c] invers. it Pap Nash? cf Dt 5,21 ‖ [b] Pap Nash תתאוה את cf Dt ‖ [c] cf [a] ‖ [d] Pap Nash pc Mss 𝔐𝔊 + שָׂדֵהוּ ‖ [e] 𝔐 ע׳, ש׳ ‖ [f] 𝔊 + add sec Dt ‖ [g] 𝔐 + add ‖ **18** [a] 𝔐 Bo שמע ‖ [b–b] 𝔐 וראים את ה׳ et tr post השפר ‖ [c] 𝔐𝔊𝔖𝔗[JP]𝔓 וַיִּרְאוּ cf 20; 𝔗𝔐𝔊𝔗[JP] + כל ‖ **19** [a–a] 𝔐 amplius ‖ [b] 𝔐 הָא׳ cf 𝔊; 𝔙 *Dominus* ‖ **22** [a–a] 𝔐 לֵאמֹר דַּבֵּר.

ב חד מל וחד חס׳. תִּגַּע בּוֹ יָד כִּי־סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ־יָרֹה יִיָּרֶה אִם־בְּהֵמָה אִם־אִישׁ לֹא
יג כת ה בתור ול בלוש . טז כ
יחיה יחיה דכות׳ . ב יִחְיֶה a בִּמְשֹׁךְ הַיֹּבֵל[a] הֵמָּה[b] יַעֲלוּ בָהָר׃ 14 וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר אֶל־ 14
הָעָם וַיְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם וַיְכַבְּסוּ שִׂמְלֹתָם׃ 15 וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם הֱיוּ 15
נְכֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל־תִּגְּשׁוּ אֶל־אִשָּׁה׃ 16 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי 16
ת חס בלוש[18] . ד חס[19] . ב[20] . ד[21] . ל חס . ג[22] בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל־הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק
יב מל[23] מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה׃ 17 וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם 17
ה . ל לִקְרַאת הָאֱלֹהִים מִן־הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר׃ 18 וְהַר סִינַי 18
ל . ל עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְהוָה[a] בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן
כן[24] מל ט[25] מנה בתור וכל משלי וקהלת דכות׳ מ ה . ב . ג[26] וַיֶּחֱרַד כָּל־הָהָר[b] מְאֹד׃ 19 וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה 19
ז[27] . יד ספרק על אל אל[28] . ג יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל׃ 20 וַיֵּרֶד יְהוָה עַל־הַר סִינַי אֶל־רֹאשׁ 20
יז הָהָר וַיִּקְרָא יְהוָה לְמֹשֶׁה אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה׃ 21 וַיֹּאמֶר 21
יְהוָה[a] אֶל־מֹשֶׁה רֵד הָעֵד בָּעָם פֶּן־יֶהֶרְסוּ אֶל־יְהוָה[b] לִרְאוֹת וְנָפַל
יג ר״ם בתור מִמֶּנּוּ רָב׃ 22 וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגָּשִׁים אֶל־יְהוָה[a] יִתְקַדָּשׁוּ פֶּן־יִפְרָץ 22
ת[29] . ד חס . יז וכל אל הר הכרמל דכות׳[30] בָּהֶם יְהוָה׃ 23 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה[a] לֹא־יוּכַל הָעָם לַעֲלֹת אֶל־ 23
טו[31] וכל קריא דכות׳ ב מ יג . ל מל[32] . ב חד ר״ם וחד ס״ם[33] סִינָי כִּי־אַתָּה הַעֲדֹתָה בָּנוּ לֵאמֹר הַגְבֵּל אֶת־הָהָר וְקִדַּשְׁתּוֹ׃
ל 24 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה לֶךְ־רֵד וְעָלִיתָ אַתָּה וְאַהֲרֹן[a] עִמָּךְ וְהַכֹּהֲנִים 24
ד חס וְהָעָם אַל־יֶהֶרְסוּ לַעֲלֹת אֶל־יְהוָה[b] פֶּן־יִפְרָץ בָּם׃ 25 וַיֵּרֶד מֹשֶׁה[a] 25
אֶל־הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם׃ ס

ג . כה ז מנה בתור **20** 1 וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים[a] אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר׃ ס **20**

יב . ג 2 אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃ 2
3 3 לֹא יִהְיֶה־לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים[a] עַל־פָּנָי[ba]׃ 4 לֹא תַעֲשֶׂה־לְךָ פֶסֶל׀ 4
ל . ב וְכָל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם׀ מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתָּחַת וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם׀
יג מִתַּחַת לָאָרֶץ[a]׃ 5 לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי יְהוָה 5

15 Mm 598. 16 וחד ואם כל בהמה Lv 27,11. 17 Mm 107. 18 Mm 725. 19 Mm 1589. 20 Ps 18,15. 21 Mm 1342. 22 Mm 2696. 23 Mm 2194. 24 Mm 1788. 25 Mm 935. 26 Mm 507. 27 Mm 145. 28 Mm 4093. 29 Mp sub loco. 30 Mm 385. 31 Mm 230. 32 Mm 1713. 33 Mm 508. Cp 20 1 Mm 1082.

13 [a–a] G ὅταν αἱ φωναὶ καὶ αἱ σάλπιγγες καὶ ἡ νεφέλη ἀπέλθῃ ἀπὸ τοῦ ὄρους, S wm' dštqt qrn' = et cum tacuerit cornu ‖ [b] S šr' lkwn = licet vobis ‖ **18** [a] G τὸν θεόν ‖ [b] pc Mss G הָעָם cf 12[a] ‖ **21** [a] G ὁ θεός ‖ [b] cf [a] ‖ **22** [a] G κυρίῳ (> G[Amin]) τῷ θεῷ ‖ **23** [a] cf 21[a] ‖ **24** [a] Ms G[19]ȽSC[P] + אָחִיךָ ‖ [b] cf 21[a] ‖ [c] G + κύριος ‖ **25** [a] Ms ωC[JP] + מִן־הָהָר ‖ Cp **20,1** [a] G(V) κύριος ‖ **3** [a–a] G(ΣCC[JP]) πλὴν ἐμοῦ ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd : ‖ **4** [a] cf 3[b].

24 עָמֹד וְגַם כָּל־הָעָם הַזֶּה עַל־[a]מְקֹמוֹ יָבֹא בְשָׁלוֹם׃ 24 וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל
25 לְקוֹל חֹתְנוֹ וַיַּעַשׂ כֹּל אֲשֶׁר אָמָר׃ 25 וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אַנְשֵׁי־חַיִל מִכָּל־
יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֹתָם רָאשִׁים עַל־הָעָם שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי
26 חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת׃ 26 וְשָׁפְטוּ[a] אֶת־הָעָם בְּכָל־עֵת אֶת־הַדָּבָר
27 הַקָּשֶׁה יְבִיאֻן אֶל־מֹשֶׁה וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן יִשְׁפְּטוּ הֵם׃ 27 וַיְשַׁלַּח
מֹשֶׁה אֶת־חֹתְנוֹ וַיֵּלֶךְ לוֹ אֶל־אַרְצוֹ׃ פ

19 1 בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּיּוֹם
2 הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי׃ 2 וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינַי וַיַּחֲנוּ
3 בַּמִּדְבָּר וַיִּחַן־שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר׃ 3 וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל[a]־הָאֱלֹהִים
וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהוָה[b] מִן־הָהָר[c] לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתַגֵּיד
4 לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 4 אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם[a] וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם
5 עַל[b]־כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי׃ 5 וְעַתָּה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ
בְּקֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי וִהְיִיתֶם לִי[a] סְגֻלָּה מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לִי
(ס) 6 כָּל־הָאָרֶץ׃ 6 וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֵלֶּה
7 הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 7 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי
הָעָם[a] וַיָּשֶׂם לִפְנֵיהֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה׃
8 וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ כֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה[a] נַעֲשֶׂה וַיָּשֶׁב
9 מֹשֶׁה אֶת־דִּבְרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה׃ 9 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִנֵּה
אָנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעַב הֶעָנָן בַּעֲבוּר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרִי עִמָּךְ וְגַם־
10 בְּךָ יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם וַיַּגֶּד מֹשֶׁה אֶת־דִּבְרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה׃ 10 וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה[a] לֵךְ אֶל־הָעָם[a] וְקִדַּשְׁתָּם הַיּוֹם וּמָחָר וְכִבְּסוּ שִׂמְלֹתָם׃
11 וְהָיוּ נְכֹנִים לַיּוֹם[a] הַשְּׁלִשִׁי כִּי[b] בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי יֵרֵד יְהוָה לְעֵינֵי כָל־
12 הָעָם עַל־הַר סִינָי׃ 12 וְהִגְבַּלְתָּ אֶת־הָעָם[a] סָבִיב לֵאמֹר[b] הִשָּׁמְרוּ
13 לָכֶם עֲלוֹת[c] בָּהָר וּנְגֹעַ בְּקָצֵהוּ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהָר מוֹת יוּמָת׃ 13 לֹא־

[26] Mm 502. [27] Mm 23. [28] Mm 135. [29] Mm 1968. [30] Mm 2272. [31] Mm 294. [32] Mm 59. Cp 19 [1] Mm 791. [2] Mm 1028. [3] Mm 53. [4] Mm 3363. [5] Mp sub loco. [6] Mm 153. [7] Mm 503. [8] Mm 617. [9] Mm 1623. [10] Mm 439. [11] Mm 504. [12] Mm 505. [13] Mm 875. [14] Mm 506.

23 [a] ms ‖ אֶל **26** [a] ms ‖ וישפטו ‖ **Cp 19,3** [a] G + *τὸ ὄρος* ‖ [b] Ms G*Σ האלהים G^{min} + *ὁ θεός* ‖ [c] G$^{B\,311}$ *τοῦ οὐρανοῦ* ‖ **4** [a] mlt Mss 𝔗^{Ms} במ׳ ‖ [b] G(ΣC𝔗^{JP}) *ὡσεὶ ἐπί* ‖ **5** [a] G (𝔗^{P}) + *λαός* ‖ **8** [a] G *ὁ θεός* ‖ [b] cf [a] ‖ **10** [a–a] G *καταβὰς διαμάρτυραι τῷ λαῷ* cf 21 ‖ **12** [a] ms הָהָר cf 23 ‖ [b] ms ואל העם תאמר ‖ [c] C𝔗^{J} *mlmjsq* = מֵע׳.

ג. ל. ל חס. 6 יִשְׂרָאֵל אֶת[a] כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאָתַם בַּדָּרֶךְ וַיַּצִּלֵם יְהוָה׃ 9 וַיִּחַדa 9
יִתְרוֹ עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִצִּילוֹ מִיַּד
מִצְרָיִם׃ 10 וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם 10
כה ר״פ7 וּמִיַּד פַּרְעֹה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת־הָעָם מִתַּחַת יַד־מִצְרָיִם׃ 11 עַתָּה 11
ב[5]. ל יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה מִכָּל־הָאֱלֹהִים כִּי בַדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם[a]׃
ג[6] 12 וַיִּקַּח[a] יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה עֹלָה וּזְבָחִים לֵאלֹהִים וַיָּבֹא אַהֲרֹן[b] וְכֹל[ו] 12
ו וכל קהלת דכות[10] זִקְנֵי[b] יִשְׂרָאֵל לֶאֱכָל־לֶחֶם עִם־חֹתֵן מֹשֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים׃
13 וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לִשְׁפֹּט אֶת־הָעָם וַיַּעֲמֹד הָעָם עַל־מֹשֶׁה 13
יא מיחר מן[11] מִן־הַבֹּקֶר עַד[a]־הָעָרֶב׃ 14 וַיַּרְא חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל־אֲשֶׁר־הוּא עֹשֶׂה 14
לָעָם וַיֹּאמֶר מָה־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה לָעָם מַדּוּעַ אַתָּה
יז מל בתור. ג וכל אתנח וס״פ דכות[12]. נא מ״פ וכל ר״פ דכות ב מ ג. יו מיחר מן[11]. ב בתור יוֹשֵׁב לְבַדֶּךָ וְכָל־הָעָם נִצָּב עָלֶיךָ מִן־בֹּקֶר עַד[a]־עָרֶב׃ 15 וַיֹּאמֶר 15
משׁ ר״פ[13] ד[14] מנה בלישׁ מֹשֶׁה לְחֹתְנוֹ כִּי־יָבֹא אֵלַי הָעָם לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים׃ 16 כִּי־יִהְיֶה לָהֶם 16
ג ומל דָּבָר בָּא[a] אֵלַי וְשָׁפַטְתִּי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ וְהוֹדַעְתִּי אֶת־חֻקֵּי
ג[15] הָאֱלֹהִים וְאֶת־תּוֹרֹתָיו׃ 17 וַיֹּאמֶר חֹתֵן מֹשֶׁה אֵלָיו לֹא־טוֹב הַדָּבָר 17
ל. ל. ל פסוק בתור גם גמ ומילה חדה ביניה אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה׃ 18 נָבֹל תִּבֹּל גַּם־אַתָּה גַּם־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ 18
ל. בה ר״פ7. כל אוריית חס ב מ א מל[16] כִּי־כָבֵד מִמְּךָ הַדָּבָר לֹא־תוּכַל עֲשֹׂהוּ[a] לְבַדֶּךָ׃ 19 עַתָּה שְׁמַע בְּקֹלִי 19
ג[17]. לב אִיעָצְךָ וְיִהְיֶ אֱלֹהִים עִמָּךְ הֱיֵה אַתָּה לָעָם מ֫וּל הָאֱלֹהִים וְהֵבֵאתָ
כז בטע. כ. ב[18] ב חס וחד[19] מל. ה[20] אַתָּה אֶת־הַדְּבָרִים[a] אֶל־הָאֱלֹהִים׃ 20 וְהִזְהַרְתָּה אֶתְהֶם אֶת־הַחֻקִּים[a]
ל וְאֶת־הַתּוֹרֹת[b] וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת־הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָהּ וְאֶת־הַמַּעֲשֶׂה
ה[21]. ב[22] אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן׃ 21 וְאַתָּה תֶחֱזֶה[a] מִכָּל־הָעָם אַנְשֵׁי־חַיִל יִרְאֵי אֱלֹהִים
יג חס בתור[23] אַנְשֵׁי אֱמֶת שֹׂנְאֵי בָצַע וְשַׂמְתָּ עֲלֵהֶם שָׂרֵי[b] אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי
חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת׃ 22 וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם בְּכָל־עֵת וְהָיָה כָּל־הַדָּבָר
טו[24] הַגָּדֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן יִשְׁפְּטוּ־הֵם וְהָקֵל מֵעָלֶיךָ
א. כה[25]. ל וְנָשְׂאוּ אִתָּךְ׃ 23 אִם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה תַּעֲשֶׂה וְצִוְּךָ אֱלֹהִים וְיָכָלְתָּ

6 וחד יחד Hi 3,6. 7 Mm 1057. 8 Mm 4155. 9 Mm 366. 10 Mm 4077 א. 11 Okhl 196. 12 Mm 497. 13 Mm 4104. 14 Mm 498. 15 Mm 499. 16 Mm 153. 17 Mm 972. 18 Mm 2779. 19 Mm 1713. 20 Mm 234. 21 Mm 500. 22 Ps 66,16. 23 Mm 675. 24 Mm 501. 25 1S 25,30.

8 [a] 𝔖 pc Mss ואת 𝔊𝔖𝔗 ‖ **9** [a] 𝔊 *ἐξέστη δέ* ‖ **11** [a] lacuna ‖ **12** [a] 𝔖(𝔙) *wqrb* cf Gn 14,18 ‖ [b–b] 𝔐 ומו׳ ‖ **13** [a] mlt Mss 𝔐𝔖 ועד ‖ **14** [a] cf 13[a] ‖ **16** [a] 𝔊 *καὶ ἔλθωσι* ‖ [b] 𝔐 (חקי) הָאֱלֹהִים **18** [a] 𝔐 עֲשׂוֹתוֹ ‖ **19** [a] 𝔊𝔖𝔙[j] + suff 3 pl ‖ **20** [a] 𝔊 + *τοῦ θεοῦ* ‖ [b] 𝔐 + לְךָ ‖ [c] 𝔙 mlt Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗[MsS] ושרי ע; 𝔊 *τὸν νόμον αὐτοῦ* cf 16 ‖ [c] nonn Mss Vrs + אֲשֶׁר

8 וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם׃ 9 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה ג ושאר וילחם בישראל
אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר־לָנוּ[a] אֲנָשִׁים[b] וְצֵא הִלָּחֶם בַּעֲמָלֵק מָחָר אָנֹכִי[c] נִצָּב ב10
10 עַל־רֹאשׁ הַגִּבְעָה וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי׃ 10 וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר ג
אָמַר־לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֶם[a] בַּעֲמָלֵק וּמֹשֶׁה אַהֲרֹן[b] וְחוּר עָלוּ רֹאשׁ
11 הַגִּבְעָה׃ 11 וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ[a] וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ ג בטע בסיפ11
12 יָדוֹ[a] וְגָבַר עֲמָלֵק׃ 12 וְיְדֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים וַיִּקְחוּ־אֶבֶן וַיָּשִׂימוּ תַּחְתָּיו ד12.ל.לת
וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאַהֲרֹן וְחוּר תָּמְכוּ בְיָדָיו מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד וַיְהִי[a] ל
13 יָדָיו אֱמוּנָה עַד־בֹּא הַשָּׁמֶשׁ׃ 13 וַיְחַלֵּשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־עֲמָלֵק וְאֶת־עַמּוֹ[a] ל13.ו14
לְפִי־חָרֶב׃ פ
14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי יב בטע בסיפ15.ט.לת
15 יְהוֹשֻׁעַ כִּי־מָחֹה אֶמְחֶה אֶת־זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם׃ 15 וַיִּבֶן יו16 כת ה בתור ול בלימ.ב17
16 מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ[a] וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְהוָה נִסִּי׃ 16 וַיֹּאמֶר יח18.ב19
כִּי־[a] יָד עַל־[b]כֵּס יָהּ[b] מִלְחָמָה לַיהוָה בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר׃ פ קיו ה20 פסוק דאית בהון ה מולין מתאימין ל מנה פלג.ל

18 1 וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת[a] כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה ב [יח] פרש
אֱלֹהִים[a] לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי־הוֹצִיא יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם׃ יז.ו1
2 וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה אֶת־צִפֹּרָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה אַחַר שִׁלּוּחֶיהָ׃ 3 וְאֶת[a] ל.ג
שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שֵׁם הָאֶחָד גֵּרְשֹׁם כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה׃ ד בתור.ד2 וכל ד"ה דכות ב מ ב
4 וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר כִּי־אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וַיַּצִּלֵנִי מֵחֶרֶב פַּרְעֹה׃ יג ר"פ3.ג.ל
5 וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל־מֹשֶׁה אֶל־הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר־
6 הוּא חֹנֶה שָׁם הַר הָאֱלֹהִים׃ 6 וַיֹּאמֶר[a] אֶל־מֹשֶׁה אֲנִי[b] חֹתֶנְךָ יִתְרוֹ בָּא ב4.ד
7 אֵלֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיהָ עִמָּהּ׃ 7 וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לִקְרַאת חֹתְנוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ[a] ג
8 וַיִּשַּׁק־לוֹ וַיִּשְׁאֲלוּ אִישׁ־לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם וַיָּבֹאוּ[b] הָאֹהֱלָה׃ 8 וַיְסַפֵּר ח5
מֹשֶׁה לְחֹתְנוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְפַרְעֹה וּלְמִצְרַיִם עַל אוֹדֹת ל.ג חס

10Gn 27,3. 11Mm 495. 12Mm 496. 13וַיְחַלֵּשׁ חד Hi 14,10. 14Mm 461. 15Mm 439. 16Mm 598. 17Gn 6,7. 18Mm 183 et Mm 215. 19Jes 49,22. 20פלוגתא דרב נחמן, cf Mm 1890 et Mp sub loco. Cp 18 1Mm 967. 2Mm 3914. 3Mm 33. 4Ps 34,8. 5Mm 111.

9 [a] GSTMs suff 2 sg || [b] G* *ἀνδρας δυνατούς* cf 18,21.25 || [c] G pr *καὶ ἰδού* cf S ||
10 [a] G*(S) *καὶ ἐξελθὼν παρετάξατο* || [b] mlt Mss ωGSV וְאַ || 11 [a] ω Vrs יָדָיו || 12 [a] ωGSTCJ וַיְהִיו || 13 [a] ω + וַיַּכֵּם || 15 [a] G* + *κυρίῳ* || 16 [a] S *h'* ecce || [b–b] ωS כְּסָא, G *(ἐν χειρὶ) κρυφαίᾳ* = כְּסָיָה, V *solium Domini* = כְּסָיָה vel יָהּ כְּסָא || Cp 18,1 [a] יִתְרוֹ G || 6 [a] GS pass || [b] ωGS הִנֵּה || 7 [a] ω וישתחוו למשה || [b] ωGBMmin וַיָּבֹאהוּ (GAFmin suff pl).

ב . ב בטע

מִצְוֹתַי וְתוֹרֹתָי׃ 29 רְאוּ כִּי־יְהוָה נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת[a] עַל־כֵּן הוּא נֹתֵן 29
ה ג מל וב חס[19] . ה בתור . ג[20] לָכֶם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לֶחֶם יוֹמָיִם שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל־יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ
ת חס ג[21] מנה בתור . כ[22] ד מנה בתור וכל ירמיה ויחזק דכות ב מ יה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי׃[b] 30 וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי׃ 31 וַיִּקְרְאוּ בֵית[a]־ 30 31
ב[23] . ל[24] . ל . ל יִשְׂרָאֵל אֶת־שְׁמוֹ מָן וְהוּא כְּזֶרַע גַּד לָבָן וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחַת בִּדְבָשׁ׃
32 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה מְלֹא[a] הָעֹמֶר מִמֶּנּוּ[b] 32
לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם לְמַעַן | יִרְאוּ אֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר־הֶאֱכַלְתִּי אֶתְכֶם[c]
ג בַּמִּדְבָּר[d] בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם[d] מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 33 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־ 33
ל . ל[25] זקף פתי וכל חקה מדה שנה תורה וא ס פ דכות ב מ א . ב אַהֲרֹן קַח צִנְצֶנֶת[a] אַחַת וְתֵן־שָׁמָּה מְלֹא־הָעֹמֶר מָן וְהַנַּח[b] אֹתוֹ לִפְנֵי
ל וכל דיבור משה ב מ א[26] יְהוָה[c] לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם׃ 34 [a]כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיְנִיחֻהוּ 34
אַהֲרֹן לִפְנֵי הָעֵדֻת[a] לְמִשְׁמֶרֶת׃ 35 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת־הַמָּן 35
אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד־בֹּאָם אֶל־אֶרֶץ נוֹשָׁבֶת אֶת־הַמָּן אָכְלוּ עַד־בֹּאָם
ו . ל . ל כת כן בחיר אֶל־קְצֵה אֶרֶץ כְּנָעַן׃ 36 וְהָעֹמֶר עֲשִׂרִית הָאֵיפָה הוּא׃ ס 36

17 1 וַיִּסְעוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּדְבַּר־סִין לְמַסְעֵיהֶם עַל־ 17
ב מל . ב . ד חס פִּי יְהוָה וַיַּחֲנוּ בִרְפִידִים וְאֵין מַיִם לִשְׁתֹּת הָעָם׃ 2 וַיָּרֶב הָעָם עִם[a]־ 2
כב׳ וכל ד״ה ועזרא דכות ב מ ה חס בליש . ג מל[27] מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ תְּנוּ[b]־לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה וַיֹּאמֶר לָהֶם מֹשֶׁה מַה־תְּרִיבוּן
ה[3] עִמָּדִי מַה[c]־תְּנַסּוּן אֶת־יְהוָה׃ 3 וַיִּצְמָא שָׁם הָעָם לַמַּיִם וַיָּלֶן הָעָם עַל־ 3
ב מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָמִית אֹתִי[a] וְאֶת־בָּנַי[a]
ל וְאֶת־מִקְנָי[a] בַּצָּמָא׃ 4 וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר מָה אֶעֱשֶׂה לָעָם 4
ל . יב בטע בסיפ[4] הַזֶּה עוֹד מְעַט וְסָקְלֻנִי׃ 5 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲבֹר לִפְנֵי הָעָם 5
יג[5] . יז בתור[6] . ב[7] וְקַח אִתְּךָ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת־הַיְאֹר קַח[a] בְּיָדֶךָ
ג וְהָלָכְתָּ׃ 6 הִנְנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם | עַל־הַצּוּר[b] בְּחֹרֵב וְהִכִּיתָ בַּצּוּר 6
ז[8] וְיָצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם וְשָׁתָה הָעָם וַיַּעַשׂ כֵּן מֹשֶׁה לְעֵינֵי זִקְנֵי[a] יִשְׂרָאֵל׃
ל 7 וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם מַסָּה וּמְרִיבָה עַל־רִיב | בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נַסֹּתָם 7
ל . ז[9] אֶת־יְהוָה לֵאמֹר הֲיֵשׁ יְהוָה בְּקִרְבֵּנוּ אִם־אָיִן׃ ס

[19] Mm 517. [20] Mm 2089. [21] Mm 490. [22] Mm 953. [23] Mm 491. [24] Mm 2721. [25] Mm 492. [26] Nu 3,1. Cp 17 [1] Mm 11. [2] Mm 493. [3] Mm 494. [4] Mm 439. [5] Mm 936. [6] Mm 60. [7] Gn 38,18. [8] Mm 1281. [9] Mm 1798.

29 [a] G *τὴν ἡμέραν ταύτην* || [b] 𝔐G^{F*}𝔄 Orig^{lat} הַשַּׁבָּת || **31** [a] pc Mss GΣ𝔗^{Ms} בְּנֵי || **32** [a] 𝔐G𝔗 מִלְּאוֹ || [b] G *τοῦ μαν* = מָן sive מָן ut 33 || [c–c] G *ὃν ἐφάγετε ὑμεῖς* || [d–d] G *ὡς ἐξήγαγεν ὑμᾶς κύριος* || **33** [a] G *στάμνον χρυσοῦν*, 𝔙 *vas* || [b] 𝔐 והניח || [c] G *τοῦ θεοῦ* || **34** [a] num exc nonn vb? || [b] C𝔐𝔗^{J} את || [c] G$^{B\,29}$ *τοῦ θεοῦ* || Cp 17,2 [a] C

אַהֲרֹן אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּפְנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר וְהִנֵּה כְּבוֹד יְהוָה
11 נִרְאָה בֶּעָנָן: פ 11 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 12 שָׁמַעְתִּי
12 אֶת־תְּלֻנֹּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּבֵּר אֲלֵהֶם לֵאמֹר בֵּין הָעַרְבַּיִם תֹּאכְלוּ ל כת כן
13 בָּשָׂר וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ־לָחֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: 13 וַיְהִי ו. י. כד ס״פ
בָּעֶרֶב וַתַּעַל הַשְּׂלָו[a] וַתְּכַס אֶת־הַמַּחֲנֶה וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטָּל ו. ל וכל שם תרגום דכוות[11]
14 סָבִיב לַמַּחֲנֶה: 14 וַתַּעַל שִׁכְבַת הַטָּל וְהִנֵּה עַל־פְּנֵי הַמִּדְבָּר דַּק
15 מְחֻסְפָּס[a] דַּק כַּכְּפֹר עַל־הָאָרֶץ: 15 וַיִּרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ ל. ל וחס
אִישׁ אֶל־אָחִיו מָן הוּא כִּי לֹא יָדְעוּ מַה־הוּא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם הוּא
16 הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם לְאָכְלָה: 16 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה כו פסוק ראית בהגן א״ב
לִקְטוּ מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ ג
17 לַאֲשֶׁר בְּאָהֳלוֹ תִּקָּחוּ: 17 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ הַמַּרְבֶּה ל
18 וְהַמַּמְעִיט: 18 וַיָּמֹדוּ בָעֹמֶר וְלֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא ל וחס. ל
19 הֶחְסִיר אִישׁ לְפִי־אָכְלוֹ לָקָטוּ: 19 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אַל־
20 יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר: 20 וְלֹא־שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה וַיּוֹתִרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ ז מל בלישׁ[12]. ז. ר״ם בסיק. ב כת כן[13]
עַד־בֹּקֶר וַיָּרֻם תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם מֹשֶׁה: 21 וַיִּלְקְטֵהוּ ל. ל. יג חס בתור[14]
22 בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר אִישׁ כְּפִי[a] אָכְלוֹ וְחַם[b] הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמָס: 22 וַיְהִי | יג[15]. ג[16]. ב
בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה שְׁנֵי הָעֹמֶר לָאֶחָד וַיָּבֹאוּ כָּל־נְשִׂיאֵי כ
23 הָעֵדָה וַיַּגִּידוּ לְמֹשֶׁה: 23 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם[a] הוּא[b] אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה יז
שַׁבָּתוֹן שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לַיהוָה מָחָר אֵת אֲשֶׁר־תֹּאפּُו אֹפּُו וְאֵת אֲשֶׁר־ ל. ל. ל
תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ וְאֵת כָּל־הָעֹדֵף הַנִּיחוּ לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד־הַבֹּקֶר: ד בתור
24 וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ עַד־הַבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבְאִישׁ וְרִמָּה ד בתור. ב[17]
25 לֹא־הָיְתָה בּוֹ: 25 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם כִּי־שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוָה ל וחס
26 הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה: 26 שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטֻהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי ל חס
27 שַׁבָּת לֹא יִהְיֶה־בּוֹ: 27 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן־הָעָם לִלְקֹט וְלֹא נ[18]
[יח] מָצָאוּ: ס 28 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עַד־אָנָה מֵאַנְתֶּם לִשְׁמֹר

[11] Mp sub loco. [12] Mm 3767. [13] Mm 2064. [14] Mm 675. [15] Mm 688. [16] Mm 1863. [17] Hi 21,26. [18] Mm 488.

13 [a] ms השלוי, G ὀρτυγομήτρα, S *slwj* || **14** [a–a] G *ὡσεὶ κόριον λευκόν* = כְּגַד לָבָן cf 31 Nu 11,7; S *wmtqlp wqrjm* || **21** [a] C לִפְי || [b] ms וְחָמָה || **23** [a] pc Mss G^{-B}STⁱʸ + משֶׁה, G^{B} + *κύριος* || [b] G *τοῦτο τὸ ῥῆμά ἐστιν* cf 16.32.

ד חס׳. ב בתרי לישנ[32] וַיִּכְלוּ לִשְׁתֹּת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם עַל־כֵּן קָרָא־[a]שְׁמָהּ מָרָה׃
24 24 וַיִּלֹּנוּ[a] הָעָם עַל־מֹשֶׁה לֵאמֹר מַה־נִּשְׁתֶּה׃ 25 וַיִּצְעַק[a] אֶל־יְהוָה
25 ל וַיּוֹרֵהוּ[b] יְהוָה עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל־הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם שָׁם שָׂם
ג. יז שמיעה לקול[33]. ל 26 לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ׃ 26 וַיֹּאמֶר אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל[a] יְהוָה
נא. ל[34]. י פסוק כל כל ומילה חדה ביניה[35] אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל־חֻקָּיו
ל תכה סימן[36] כָּל־הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא־אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה
ל. ג 27 רֹפְאֶךָ׃ ס 27 וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וְשָׁם[a] שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מָיִם
ד וכל תלים דכות[37] וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ־שָׁם עַל־הַמָּיִם׃
16 1 וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם וַיָּבֹאוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־מִדְבַּר־סִין
16 ג אֲשֶׁר בֵּין־אֵילִם וּבֵין סִינָי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לְצֵאתָם
ויללנו[1] ק מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 2 וַיִּלֹּנוּ[a] כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־מֹשֶׁה וְעַל־
2 ל אַהֲרֹן בַּמִּדְבָּר׃ 3 וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי־יִתֵּן מוּתֵנוּ בְיַד־
ל. ל. ד[2] יְהוָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל־סִיר הַבָּשָׂר בְּאָכְלֵנוּ לֶחֶם לָשֹׂבַע
כִּי־הוֹצֵאתֶם אֹתָנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְהָמִית אֶת־כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה
[3] בָּרָעָב׃ ס 4 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם ס[3]
ל. ל מִן־הַשָּׁמַיִם וְיָצָא הָעָם וְלָקְטוּ דְבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ
ז ס״פ. ב[3] וכל ד״ה דכות[4] בְּתוֹרָתִי אִם־לֹא׃ 5 וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר־יָבִיאוּ וְהָיָה
ח בטע. ז[5]. טט בתור 5 מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר־יִלְקְטוּ יוֹם ׀ יוֹם׃ ס 6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה ׀ וְאַהֲרֹן אֶל־
6 כָּל[a]־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֶרֶב וִידַעְתֶּם כִּי יְהוָה הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
ל. ג[6] מִצְרָיִם׃ 7 וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם אֶת־כְּבוֹד יְהוָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת־תְּלֻנֹּתֵיכֶם
7 לא[7]. ג[8]. תלינו[9] ק עַל־יְהוָה וְנַחְנוּ[a] מָה כִּי תַלִּינוּ[b] עָלֵינוּ׃ 8 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּתֵת יְהוָה
8 נ לָכֶם בָּעֶרֶב בָּשָׂר לֶאֱכֹל וְלֶחֶם בַּבֹּקֶר לִשְׂבַּע בִּשְׁמֹעַ יְהוָה אֶת־
ב חס[10]. ג תְּלֻנֹּתֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם מַלִּינִם עָלָיו[a] וְנַחְנוּ[b] מָה לֹא־עָלֵינוּ תְּלֻנֹּתֵיכֶם
לא[7] כִּי עַל־יְהוָה׃ 9 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן אֱמֹר אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי
9 יִשְׂרָאֵל קִרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה[a] כִּי שָׁמַע אֶת תְּלֻנֹּתֵיכֶם׃ 10 וַיְהִי כְּדַבֶּר

3[a–a] Mm 480. 33 Mm 23. 34 Mm 481. 35 Mm 3316. 36 Mm 4166. 37 Mm 741. Cp 16 1 Mm 832. 2 Mm 482. 3 Mm 483. 4 Mm 501. 5 Mm 484. 6 Mm 485. 7 Mm 486. 8 Mm 487. 9 Mp sub loco. 10 Mp sub loco.

23 a–a G(S) *τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου Πικρία* cf 𝔙 || 24 a ωG 𝔗𝔙 || וַיָּלֶן 25 a ωG𝔗𝔙 || Cp 16.2 a מֹשֶׁה || b ωG𝔖𝔗𝔙 וַיַּרְאֵהוּ || 26 a ℭ בְּקוֹל || 27 a ωG[314] Philo ℭ𝔙 וּבְאֵילִים || 7 a ω וַאֲנַ֫חְנוּ, it 8b || b K תלונו. K וַיְלִינוּ, ω וילנו || 6 a G + *συναγωγήν* cf 1sq.9sq || b cf 7a || c G *τοῦ θεοῦ* || 9 a G *τοῦ θεοῦ*. ω תלנו || 8 a G *καθ' ἡμῶν* || b cf 7a || c G *τοῦ θεοῦ* || 9 a G *τοῦ θεοῦ*.

7 וּבְרֹ֣ב גְּאוֹנְךָ֗ תַּהֲרֹס֙ קָמֶ֔יךָ תְּשַׁלַּ֥ח חֲרֹנְךָ֖ יֹאכְלֵ֣מוֹ כַקַּ֑שׁ
8 וּבְר֣וּחַ אַפֶּ֔יךָ נֶ֥עֶרְמוּ מַ֖יִם נִצְּב֣וּ כְמוֹ־נֵ֑ד קָפְא֥וּ תְהֹמֹ֖ת בְּלֶב־ָֽיָם׃
9 אָמַ֣ר אוֹיֵ֔ב אֶרְדֹּ֥ף אַשִּׂ֖יג אֲחַלֵּ֣ק שָׁלָ֑ל תִּמְלָאֵ֣מוֹ נַפְשִׁ֔י אָרִ֥יק חַרְבִּ֖י תּוֹרִישֵׁ֥מוֹ יָדִֽי׃
10 נָשַׁ֥פְתָּ בְרוּחֲךָ֖ כִּסָּ֣מוֹ ָֽיָם צָֽלְל֥וּ כַעוֹפֶ֖רֶת בְּמַ֥יִם אַדִּירִֽים׃
11 מִֽי־כָמֹ֣כָה בָּאֵלִ֔ם יְהוָ֑ה מִ֣י כָמֹ֔כָה נֶאְדָּ֖ר בַּקֹּ֑דֶשׁ
נורָ֥א תְהִלֹּ֖ת עֹ֥שֵׂה פֶֽלֶא׃ 12 נָטִ֥יתָ יְמִינְךָ֖ תִּבְלָעֵ֥מוֹ אָֽרֶץ׃
13 נָחִ֥יתָ בְחַסְדְּךָ֖ עַם־זוּ גָּאָ֑לְתָּ נֵהַלְתָּ֥ בְעָזְּךָ֖ אֶל־נְוֵ֥ה קָדְשֶֽׁךָ׃
14 שָׁמְע֣וּ עַמִּ֔ים יִרְגָּזוּן֙ חִ֣יל אָחַ֔ז יֹשְׁבֵ֖י פְּלָֽשֶׁת׃
15 אָ֣ז נִבְהֲל֔וּ אַלּוּפֵ֖י אֱד֑וֹם אֵילֵ֣י מוֹאָ֔ב יֹאחֲזֵ֖מוֹ רָ֑עַד
נָמֹ֣גּוּ כָּל֔ יֹשְׁבֵ֖י כְּנָֽעַן׃
16 תִּפֹּ֣ל עֲלֵיהֶ֗ם אֵימָ֤תָה וָפַ֙חַד֙ בִּגְדֹ֣ל זְרוֹעֲךָ֔ יִדְּמ֥וּ כָאָ֖בֶן
עַד־יַעֲבֹ֣ר עַמְּךָ֔ יְהוָ֑ה עַד־יַעֲבֹ֖ר עַם־זוּ קָנִֽיתָ׃
17 תְּבִאֵ֣מוֹ וְתִטָּעֵ֔מוֹ בְּהַ֥ר נַחֲלָתְךָ֖ מָכ֣וֹן לְשִׁבְתְּךָ֑ פָּעַ֣לְתָּ יְהוָ֔ה
מִקְדָּ֥שׁ אֲדֹנָ֖י כּוֹנְנ֥וּ יָדֶֽיךָ׃ 18 יְהוָ֥ה | יִמְלֹ֖ךְ לְעֹלָ֥ם וָעֶֽד׃
19 כִּ֣י בָ֗א סוּס֙ פַּרְעֹ֤ה בְּרִכְבּוֹ֙ וּבְפָרָשָׁ֔יו בַּ֖יָּם וַיָּ֣שֶׁב יְהוָ֑ה עֲלֵהֶ֗ם אֶת־
מֵ֣י הַ֔יָּם וּבְנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל הָלְכ֥וּ בַיַּבָּשָׁ֖ה בְּת֥וֹךְ הַיָּֽם׃ פ
20 וַתִּקַּ֞ח מִרְיָ֤ם הַנְּבִיאָה֙ אֲחֹ֣ות אַהֲרֹ֔ן אֶת־הַתֹּ֖ף בְּיָדָ֑הּ וַתֵּצֶ֣אןָ
21 כָּל־הַנָּשִׁ֔ים אַחֲרֶ֖יהָ בְּתֻפִּ֥ים וּבְמָחֹלֹֽת׃ 21 וַתַּ֥עַן לָהֶ֖ם מִרְיָ֑ם
שִׁ֣ירוּ֔ לַיהוָ֖ה כִּי־גָאֹ֣ה גָּאָ֑ה סוּס֙ וְרֹכְבֹ֔ו רָמָ֥ה בַיָּֽם׃ ס
22 וַיַּסַּ֣ע מֹשֶׁ֗ה אֶת־יִשְׂרָאֵל֙ מִיַּ֣ם סּ֔וף וַיֵּצְא֖וּ אֶל־מִדְבַּר־שׁ֑וּר
23 וַיֵּלְכ֣וּ שְׁלֹשֶׁת־יָמִ֔ים בַּמִּדְבָּ֖ר וְלֹא־מָצְא֣וּ מָ֑יִם 23 וַיָּבֹ֣אוּ מָרָ֔תָה וְלֹא

ב 7 . ה 8 . ל . ב
ד
ל 9 . ב
ג ב חס וחד מל . ל
ד . ל
ל . ג ול בסים . ז ר פ 10
כ 11 מילין כח ה ב מנה בלוש . ב . כ 11 מילין כח ה ב מנה בלוש
ב 12 ח 13 קמ קטן וכל דברים מלכים תרי עשר תלים קהלת עזרא ד״ה דכות ב מ כב . ב
ב ר״פ 14 . ב 15 . ג . ג
ג ר״פ 16 . ג 17
ל
ד וחס 18
ל ומל 19 . ב 20
ג
ל . ל . ג 21
ל . א 22 מל וכל תלים דכות ב מ ה . יח 23 חס ו מנה בתור . ט 24
ו בשע ר״ש בתור 25 . כה . יג חס בתור 26
הי וכל ר״פ דכות 27
ה
ב 28
יג 29 כח ה בתור ב מנה בלוש . ב
ב בתרי לישב 31

7 Ps 74,23. 8 Mm 473. 9 Mm 471 ב. 10 Mm 753. 11 Mm 964. 12 Mm 474. 13 Mm 475. 14 Mm 3327. 15 Mm 3218. 16 Mm 3725. 17 Mm 3508. 18 Mm 2733. 19 Mm 476. 20 Mm 3511. 21 Mm 1917. 22 Mm 477. 23 Mm 25. 24 Mm 478. 25 Mm 1151. 26 Mm 675. 27 Mm 470. 28 Jdc 11,34. 29 Mm 598. 30 Mm 3493. 31 Mm 479.

9 a G ἐμπλήσω; S tbl' 'nwn ut 12 | 10 a 𝔐 נָשַׁבְתָּ || 11 a 𝔐 נֶאְדָּרִי, S hdjr = magnificus | b G ἐν ἁγίοις בַּקְּדֹשִׁים ? || 13 a 𝔐Ms𝔖J נָחִלְתָּ || 16 a 𝔐 אֵימָה || 17 a S + suff 2 sg | b 𝔖 mlt Mss 𝔐 יהוה || c–c S tqnjhj b'jdjk – תְּכוֹנֵן בְּיָ֫ ? || 21 a G𝔖ע תְּכוֹנֵן 1 pl || b cf 1c || 22 a 𝔐 וַיּוֹצִאֵהוּ cf G.

מִצְרַיִם וַיָּנֻסוּ אַחֲרֵיהֶם כָּל סוּס פַּרְעֹה רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו אֶל־תּוֹךְ הַיָּם׃

ב. ד[21] 24 וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר וַיַּשְׁקֵף יְהוָה אֶל[a]־מַחֲנֵה מִצְרַיִם בְּעַמּוּד אֵשׁ 24

ב[22]. ל חס. ל 25 וְעָנָן וַיְהֻמֵּם אֵת מַחֲנֵה מִצְרָיִם׃ 25 וַיָּסַר[a] אֵת אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו וַיְנַהֲגֵהוּ

ל וחס. יג סביר. ל בִּכְבֵדֻת וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי יְהוָה נִלְחָם לָהֶם

בְּמִצְרַיִם[b] פ 26 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְטֵה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם 26

ח[23] וְיָשֻׁבוּ הַמַּיִם עַל־מִצְרַיִם עַל־רִכְבּוֹ וְעַל־פָּרָשָׁיו׃ 27 וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־ 27

ב. ל יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ וּמִצְרַיִם נָסִים[a] לִקְרָאתוֹ

ל[24] וַיְנַעֵר יְהוָה אֶת־מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם׃ 28 וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם וַיְכַסּוּ אֶת־ 28

הָרֶכֶב וְאֶת־הַפָּרָשִׁים לְכֹל חֵיל פַּרְעֹה הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם לֹא־

ב ס״פ נִשְׁאַר בָּהֶם עַד־אֶחָד׃ 29 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם 29

ג[25] חס בתור׳ וכל מלכים דכות׳ ב מ. ב חס וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם[a] 30 וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא 30

ד אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת

הַיָּם׃ 31 וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם 31

נ[26]. ב[27] וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־יְהוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה[a] וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ׃ פ

הי וכל ר״פ דכות׳ 15 1 אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה[a] 15

ג וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר

יו[2] כת ה בתור׳ ב מנה בלי״ש. ב אָשִׁירָה[b] לַיהוָה כִּי־נָאֹה[c] גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם׃

ג קני 2 עָזִּי וְזִמְרָת[a] יָהּ[b] וַיְהִי־לִי[c] לִישׁוּעָה

ל. ל וחס׳ זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ[d] אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ׃

ו. ר[4] 3 יְהוָה אִישׁ[a] מִלְחָמָה[b] יְהוָה שְׁמוֹ׃ | בְּיַם־סוּף׃

ד ג מל וחד חס[5]. ב. ל 4 מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ[a]

ל. ג 5 תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ[a] יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אָבֶן׃

ל. ד דגש׳ 6 יְמִינְךָ יְהוָה נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב׃

[21] Mm 186. [22] Jdc 4,15. [23] Mm 2668. [24] וחד ונער׳ Ps 136,15. [25] Mm 469. [26] Mm 3376. [27] Nu 21,5. Cp 15 [1] Mm 470. [2] Mm 598. [3] Mm 471 א. [4] Mp sub loco. [5] Mm 472. [6] Mm 3246.

24 [a] ⅏G* עַל ‖ **25** [a] ⅏GS וַיֹּאסֶר ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd : ‖ **27** [a] 𝔐 נֹסְעִים ‖ **29** [a] sic L, mlt Mss Edd : ‖ **31** [a] G τῷ θεῷ ‖ **Cp 15,1** [a] G* τῷ θεῷ ‖ [b] 𝔐 אשרו, Vrs 1 pl ‖ [c] 𝔐 גוי, it 2𝔏[b] ‖ **2** [a] pc Mss 𝔐𝔙 יתי–, G καὶ σκεπαστής · וסתרתי cf Dt 32,38 ‖ [b] – G ‖ [c] S lh` ‖ [d] G(SV) καὶ δοξάσω αὐτόν ‖ **3** [a] 𝔐S גִּבּוֹר, G συντρίβων ‖ [b] 𝔐 בָּמִי, תכסיומו; G pl, S wqrbtn' = et bellator ‖ **4** [a] G-B82(S) κατεπόντισεν טָבַע ‖ **5** [a] C יכסמו 𝔐 cf G ἐκάλυψεν αὐτούς.

פַּרְעֹה֙ מֶ֣לֶךְ מִצְרַ֔יִם וַיִּרְדְּפ֞וּ אַחֲרֵ֣י בְּנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙ וּבְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל יֹצְאִ֖ים ח¹⁸ וכל ר״פ דכות⁸
9 בְּיָ֣ד רָמָ֑ה׃ 9 וַיִּרְדְּפ֨וּ מִצְרַ֜יִם אַחֲרֵיהֶ֗ם וַיַּשִּׂיגוּ֙ אוֹתָ֣ם חֹנִ֔ים עַל־הַיָּ֖ם ג⁹. לפ מל בתור
כָּל־סוּס֙ רֶ֣כֶב[a] פַּרְעֹ֔ה וּפָרָשָׁ֖יו וְחֵילֹ֑ו עַל־פִּ֣י הַחִירֹ֔ת[b] לִפְנֵ֖י בַּ֥עַל
10 צְפֹ֑ן׃ 10 וּפַרְעֹ֖ה הִקְרִ֑יב וַיִּשְׂא֨וּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֜ל אֶת־עֵינֵיהֶ֗ם[a] וְהִנֵּ֤ה ב חס בתור. ג ב מגה בתור. מג
מִצְרַ֙יִם֙ נֹסֵ֣עַ[b] אַחֲרֵיהֶ֔ם וַיִּירְא֥וּ מְאֹ֖ד וַיִּצְעֲק֣וּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֑ל אֶל־יְהוָֽה׃ ז¹⁰
11 וַיֹּ֣אמְר֔וּ אֶל־מֹשֶׁ֖ה הֲמִבְּלִ֣י אֵין־קְבָרִ֗ים בְּמִצְרַ֙יִם֙ לְקַחְתָּ֣נוּ לָמ֔וּת ג בטע ר״ם. ז¹¹
12 בַּמִּדְבָּ֑ר מַה־זֹּ֣את עָשִׂ֤יתָ לָּ֙נוּ֙ לְהֹוצִיאֵ֣נוּ מִמִּצְרָ֔יִם׃ 12 הֲלֹא־זֶ֥ה הַדָּבָ֛ר
אֲשֶׁר֩ דִּבַּ֨רְנוּ אֵלֶ֜יךָ בְּמִצְרַ֗יִם לֵאמֹר֙ חֲדַ֣ל מִמֶּ֔נּוּ וְנַעַבְדָ֥ה אֶת־מִצְרָ֖יִם
13 כִּ֥י טֹ֛וב לָ֥נוּ עֲבֹ֖ד אֶת־מִצְרַ֑יִם מִמֻּתֵ֥נוּ בַמִּדְבָּֽר׃ 13 וַיֹּ֨אמֶר מֹשֶׁ֜ה אֶל־ ל וחס
הָעָ֗ם אַל־תִּירָא֙ו֙ הִתְיַצְּב֔וּ[a] וּרְא֕וּ אֶת־יְשׁוּעַ֥ת יְהוָ֖ה[b] אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂ֣ה לָכֶ֑ם כִּ֣י ח¹²
הַיּ֗וֹם כִּ֣י אֲשֶׁ֤ר[c] רְאִיתֶם֙ אֶת־מִצְרַ֣יִם הַיֹּ֔ום לֹ֥א תֹסִ֛יפוּ לִרְאֹתָ֥ם עֹ֖וד ל
14 עַד־עֹולָֽם׃ 14 יְהוָ֥ה יִלָּחֵ֖ם לָכֶ֑ם וְאַתֶּ֖ם תַּחֲרִישֽׁוּן׃ ס ב¹³ חד מל וחד מן ז¹⁴ חס בלי״ש
ס(ג)ב 15 וַיֹּ֥אמֶר[a] יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֑ה מַה־תִּצְעַ֥ק אֵלַ֖י דַּבֵּ֥ר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵ֖ל
16 וְיִסָּֽעוּ׃ 16 וְאַתָּ֞ה הָרֵ֣ם אֶת־מַטְּךָ֗ וּנְטֵ֤ה אֶת־יָדְךָ֙ עַל־הַיָּ֔ם וּבְקָעֵ֖הוּ ל. ג
17 וְיָבֹ֥אוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֛ל בְּתֹ֥וךְ הַיָּ֖ם בַּיַּבָּשָֽׁה׃ 17 וַאֲנִ֗י הִנְנִ֤י מְחַזֵּק֙ אֶת־לֵ֣ב ז רפ״ו¹⁵. סז ר״פ
מִצְרַ֔יִם וְיָבֹ֖אוּ אַחֲרֵיהֶ֑ם וְאִכָּבְדָ֣ה בְפַרְעֹ֗ה וּבְכָל־חֵילֹו֙ בְּרִכְבֹּ֔ו ז רפ״ו¹⁵. ב
18 וּבְפָרָשָׁ֖יו׃ 18 וְיָדְע֥וּ[a] מִצְרַ֖יִם כִּי־אֲנִ֣י יְהוָ֑ה בְּהִכָּבְדִ֥י בְפַרְעֹ֛ה בְּרִכְבֹּ֥ו ל
19 וּבְפָרָשָֽׁיו׃ 19 וַיִּסַּ֗ע מַלְאַךְ֙ הָאֱלֹהִ֔ים הַהֹלֵ֖ךְ לִפְנֵ֣י מַחֲנֵ֣ה יִשְׂרָאֵ֑ל ח
וַיֵּ֣לֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶ֔ם וַיִּסַּ֗ע עַמֻּ֛ד הֶֽעָנָ֖ן מִפְּנֵיהֶ֑ם וַיַּעֲמֹ֖ד מֵאַחֲרֵיהֶֽם׃
20 וַיָּבֹ֞א בֵּין֙ מַחֲנֵ֣ה מִצְרַ֔יִם וּבֵין֙ מַחֲנֵ֣ה יִשְׂרָאֵ֔ל וַיְהִ֥י הֶעָנָ֖ן[a] וְהַחֹ֣שֶׁךְ[b] ל
21 וַיָּ֣אֶר אֶת־הַלָּ֑יְלָה[a] וְלֹא־קָרַ֥ב זֶ֛ה[c] אֶל־זֶ֖ה כָּל־הַלָּֽיְלָה׃ 21 וַיֵּ֤ט מֹשֶׁה֙ ב בתרי לישנ¹⁶. ל. ג¹⁷
אֶת־יָדֹ֔ו עַל־הַיָּ֑ם וַיֹּולֶךְ֩ יְהוָ֨ה ׀ אֶת־הַיָּ֜ם בְּרוּחַ֣ קָדִ֗ים עַזָּה֙ כָּל־הַלַּ֣יְלָה ד ג חס וחד מל¹⁸. ג¹⁹
22 וַיָּ֤שֶׂם אֶת־הַיָּם֙ לֶחָרָבָ֔ה וַיִּבָּקְע֖וּ הַמָּֽיִם׃ 22 וַיָּבֹ֧אוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֛ל בְּתֹ֥וךְ פר לג מגה בתור. כ²⁰
23 הַיָּ֖ם בַּיַּבָּשָׁ֑ה וְהַמַּ֥יִם לָהֶ֛ם חֹמָ֖ה מִימִינָ֥ם וּמִשְּׂמֹאלָֽם׃ 23 וַיִּרְדְּפ֥וּ ב חס

[8] Mm 470. [9] Mm 462. [10] Mm 402. [11] Mm 2043. [12] Mm 463. [13] Mm 464. [14] Lectio L unica lectio plena, cf Mp sub loco. [15] Mm 465. [16] Mm 466. [17] Mm 467. [18] Mm 468. [19] Ps 48,8. [20] Mp sub loco.

9 [a] crrp? cf 23 ‖ [b] cf 2^a ‖ **10** [a] ⅏ + ויראו cf 𝔊 ‖ [b] ⅏ נסעים cf 𝔊𝔖𝔗𝔗^{J}; > 𝔓 ‖ **13** [a] sic L, mlt Mss Edd צ– ‖ [b] 𝔊* *τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ* ‖ [c] 𝔠 pc Mss ⅏𝔊𝔖𝔗^{Ms}𝔗^{J} כאׄ ‖ **15** [a] 𝔖 pr *wšlj mwšʾ qdm mrjʾ* = וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יהוה ‖ **18** [a] ⅏𝔊 + כל ‖ **20** [a–a] crrp; 𝔊 *καὶ ἐγένετο σκότος καὶ γνόφος καὶ διῆλθεν ἡ νύξ*; cf periphrasin Jos 24,7 ‖ [b] 𝔓 *tenebrosa*, 𝔖 + *klh llj'* = כָּל־הַלַּיְלָה ‖ [c] 𝔖 + *lbnj 'jsr'jl*.

מִבֵּית עַבָדִים׃ 15 וַיְהִי כִּי־הִקְשָׁה פַּרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וַיַּהֲרֹג יְהוָה כָּל־ 15
בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְכֹר אָדָם וְעַד־בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל־כֵּן אֲנִי
זֹבֵחַ לַיהוָה כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם הַזְּכָרִים וְכָל־בְּכוֹר בָּנַי אֶפְדֶּה׃ 16 וְהָיָה 16
לְאוֹת עַל־יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בְחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה
מִמִּצְרָיִם׃ ס קו

17 וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת־הָעָם וְלֹא־נָחָם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פרשׁ 17
פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא כִּי | אָמַר אֱלֹהִים פֶּן־יִנָּחֵם הָעָם בִּרְאֹתָם
מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרַיְמָה׃ 18 וַיַּסֵּב אֱלֹהִים | אֶת־הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר 18
יַם־סוּף וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 19 וַיִּקַּח מֹשֶׁה 19
אֶת־עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהַעֲלִיתֶם אֶת־עַצְמֹתַי מִזֶּה אִתְּכֶם׃
כב בתור 20 וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת וַיַּחֲנוּ בְאֵתָם בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר׃ 21 וַיהוָה הֹלֵךְ 20 21
ל וחס׳ 20 לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר
ז 21 ב מנה בתור לָהֶם לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה׃ 22 לֹא־יָמִישׁ עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד 22
הָאֵשׁ לָיְלָה לִפְנֵי הָעָם׃ פ

14 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 2
ח 1 . ב חס בתור וְיָשֻׁבוּ וְיַחֲנוּ לִפְנֵי פִּי הַחִירֹת בֵּין מִגְדֹּל וּבֵין הַיָּם לִפְנֵי בַּעַל צְפֹן
ב 2 . ל וחס נֹכַח תַּחֲנוּ עַל־הַיָּם׃ 3 וְאָמַר פַּרְעֹה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל נְבֻכִים הֵם בָּאָרֶץ 3
ב 3 סָגַר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר׃ 4 וְחִזַּקְתִּי אֶת־לֵב־פַּרְעֹה וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם 4
ג וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה וּבְכָל־חֵילוֹ וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ־
כד 4 . ב 5 כֵן׃ 5 וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיֵּהָפֵךְ לְבַב פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו 5
ל אֶל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ מַה־זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי־שִׁלַּחְנוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעָבְדֵנוּ׃
ל 6 . ז 6 6 וַיֶּאְסֹר אֶת־רִכְבּוֹ וְאֶת־עַמּוֹ לָקָח עִמּוֹ׃ 7 וַיִּקַּח שֵׁשׁ־מֵאוֹת רֶכֶב 7
ל חס בָּחוּר וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם וְשָׁלִשִׁם עַל־כֻּלּוֹ׃ 8 וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־לֵב 8

[12] Mm 964. [13] Mm 456. [14] Mm 19. [15] Mm 1403. [16] Mm 459. [17] Mm 84. [18] Mm 388. [19] Mm 3723. [20] Mm 3230. [21] Mm 3293. **Cp 14** [1] Mm 2668. [2] Ez 46,9. [3] Mm 460. [4] Mm 2228. [5] Mm 2437. [6] וחד ואת רכבו Jdc 4,7. [7] Mm 461.

15 [a] 𝔔 + אדם בבני ‖ **16** [a] ut 9; 𝔔 + לכה ‖ [b] 𝔔𝔲 ידיך ‖ [c] 𝔲𝔊𝔖 –אֲךָ ‖ **18** [a] 𝔲^{Mss} ‖ **20** [a] 𝔲𝔊^{426}𝔄 Syh מישׁ–, 𝔊 *πέμπτη δὲ γενεά* ‖ **19** [a] 𝔲𝔊$^{-B*75}$ + יוֹסֵף ‖ [b] 𝔊 *κύριος* ‖ **20** [a] 𝔲𝔊^{426}𝔄 Syh ֵש

49 וְכָל־עָרֵל לֹא־יֹאכַל בּוֹ׃ 49 תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָאֶזְרָח וְלַגֵּר הַגָּר
50 בְּתוֹכְכֶם׃ 50 וַיַּעֲשׂוּ כָּל־[a]בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה יב בתור׳
51 וְאֶת־[b]אַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ׃ ס 51 וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא יְהוָה
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־צִבְאֹתָם׃ פ

ס[א] **13** 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 קַדֶּשׁ־לִי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר ל
כָּל־רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא׃
3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם זָכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם[a]
מִמִּצְרַיִם[b] מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא׳ זוגין׳. ב 2
4 יֵאָכֵל חָמֵץ׃ 4 הַיּוֹם[a] אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב׃ 5 וְהָיָה כִּי־יְבִיאֲךָ 4
5 יְהוָה[a] אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי[b] וְהָאֱמֹרִי[c] וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר סימן כ ת מ ו ס[3] d
נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֵת לָךְ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ וְעָבַדְתָּ אֶת־הָעֲבֹדָה 5
6 הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה׃ 6 שִׁבְעַת[a] יָמִים תֹּאכַל[b] מַצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חַג ד חס
7 לַיהוָה׃ 7 מַצּוֹת[c] יֵאָכֵל[a] אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא[b]־יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ ג׳. ח[5]. ג[6]
8 וְלֹא־יֵרָאֶה[d] לְךָ שְׂאֹר[c] בְּכָל־גְּבֻלֶךָ׃ 8 וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא ג[6]
9 לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם׃ 9 וְהָיָה[a] לְךָ 6
לְאוֹת עַל־יָדֶךָ[b] וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְהוָה בְּפִיךָ ל[7]
10 כִּי בְיָד חֲזָקָה הוֹצִאֲךָ יְהוָה מִמִּצְרָיִם׃ 10 וְשָׁמַרְתָּ[a] אֶת־הַחֻקָּה הַזֹּאת י׳ זוגין ול בעין. ב חס
11 לְמוֹעֲדָהּ מִיָּמִים יָמִימָה׃ ס 11 וְהָיָה כִּי־יְבִאֲךָ יְהוָה[a] אֶל־אֶרֶץ ל. ה[8]. ל חס
12 הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וְלַאֲבֹתֶיךָ וְנָתָנָהּ לָךְ׃ 12 וְהַעֲבַרְתָּ כָל־ יד פסוק לך לך[9] 7
פֶּטֶר־רֶחֶם לַיהוָה וְכָל־פֶּטֶר | שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים[a]
13 לַיהוָה׃ 13 וְכָל־פֶּטֶר[a] חֲמֹר[b] תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם־[c]לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ[c] ר״ם וכל ונ״ם וכל ונדר כזין ח[10] ר״ם בסיפ. ד חס בתורה[11]. יז מ״פ. ב
14 וְכָל־[c]בְּכוֹר אָדָם בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה׃ 14 [a]וְהָיָה כִּי־[a]יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר ד
יְ זוגין׳ לֵאמֹר מַה־זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם

Cp 13 [1] Mm 456. [2] Ex 21,28. [3] Okhl 274. [4] Mm 994. [5] Mm 4051. [6] Mm 150. [7] ודר וזכרון Neh 2,20. [8] Mm 457. [9] Mm 1860. [10] Mm 645. [11] Mm 458.

50 [a] > 𝔊𝔊* ‖ [b] 𝔊𝔊 om את ‖ **Cp 13,3** [a] 𝔐𝔊𝔖𝔙 + בוֹ ‖ [b] 𝔐𝔊𝔖 מִמִּצְרַיִם מ׳ ‖ **4** [a] 𝔐 cj c 3 ‖ **5** [a] pc Mss 𝔐𝔊𝔗[J] + אֱלֹהֶיךָ ‖ [b] pc Mss 𝔐 ה׳ ‖ [c] 𝔐 + והפרזי והגרגשי cf 𝔊𝔖 | [d] 𝔊𝔖 נַאֲ ‖ **6** [a] 𝔐𝔊 שֶׁשֶׁת ‖ [b] 𝔊(𝔖) ἐδεσθε ‖ **7** [a] 𝔊𝔖 2 pl ‖ [b] pc Mss 𝔊𝔙 לא ‖ [c–c] > 𝔖 ‖ [d] 𝔊 ἔσται = יִהְיֶה ‖ **9** [a] 𝔐 וְהָיוּ ‖ [b] 𝔐 ידיך ‖ **10** [a] 𝔊 2 pl ‖ **11** [a] 2 Mss 𝔐𝔊 + אֱלֹהֶיךָ ‖ **12** [a] 𝔊(𝔗𝔖𝔙) + ἁγιάσεις · תַּקְדִּישׁ cf 34,19[b] ‖ **13** [a] 𝔊(𝔗[Ms]𝔗[J]) + μήτραν cf 2.12.15 34,19; 𝔖 *bwkr' dkr' pth rḥm'* = primogenitum masculum aperiens vulvam ‖ [b] 𝔖 *db'jr'* = בְּהֵמָה ‖ [c] 𝔐 תפדנו ‖ **14** [a–a] 𝔊𝔖 וְכִי.

יו מ״ס אין אין . יז גְּדֹלָה בְּמִצְרַיִם[b] כִּי־אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין־שָׁם מֵת׃ 31 וַיִּקְרָא[a] לְמֹשֶׁה 31
ב[24] . ל פסוק בתור גם גם ומילה חדה ביניה׃ וְלְאַהֲרֹן לַיְלָה וַיֹּאמֶר[b] קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי גַּם־אַתֶּם גַּם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
ד[25] ר״פ בתור וחד מן יב פסוק גם גם וּלְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה כְּדַבֶּרְכֶם׃ 32 גַּם־צֹאנְכֶם גַּם־בְּקַרְכֶם קְחוּ 32
ג . ח וכל עזרא דכות[26] כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם וָלֵכוּ וּבֵרַכְתֶּם גַּם־אֹתִי׃ 33 וַתֶּחֱזַק מִצְרַיִם עַל־ 33
ג[27] . ל[28] הָעָם לְמַהֵר לְשַׁלְּחָם מִן־הָאָרֶץ כִּי אָמְרוּ כֻּלָּנוּ מֵתִים׃ 34 וַיִּשָּׂא 34
ב[29] הָעָם אֶת־בְּצֵקוֹ טֶרֶם יֶחְמָץ מִשְׁאֲרֹתָם צְרֻרֹת בְּשִׂמְלֹתָם עַל־
שִׁכְמָם׃ 35 וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיִּשְׁאֲלוּ מִמִּצְרַיִם כְּלֵי־ 35
כב בתור . לג בתור כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂמָלֹת׃ 36 וַיהוָה נָתַן אֶת־חֵן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם 36
ל . ל[30] וַיַּשְׁאִלוּם וַיְנַצְּלוּ אֶת־מִצְרָיִם׃ פ 37 וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס 37
ב[31] . יג ר״פ בתור . ב[32] סֻכֹּתָה כְּשֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף׃ 38 וְגַם־עֶרֶב 38
לז . ב[33] . ל רַב עָלָה אִתָּם וְצֹאן וּבָקָר מִקְנֶה[a] כָּבֵד מְאֹד׃ 39 וַיֹּאפוּ אֶת־הַבָּצֵק 39
יז מ״ם לא ולא לא[34] . ל אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי־גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם[a]
ל וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם־צֵדָה לֹא־עָשׂוּ לָהֶם׃ 40 וּמוֹשַׁב בְּנֵי 40
יִשְׂרָאֵל[a] אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרָיִם[b] שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה׃
יב 41 וַיְהִי מִקְצֵץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה 41
ג[35] . ב וחס יָצְאוּ כָּל־צִבְאוֹת יְהוָה מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 42 לֵיל[a] שִׁמֻּרִים הוּא לַיהוָה 42
ב וחס לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא־הַלַּיְלָה הַזֶּה לַיהוָה שִׁמֻּרִים לְכָל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם׃ פ
ל[36] . כט בתור[36] 43 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן[a] זֹאת חֻקַּת הַפָּסַח כָּל־בֶּן־ 43
ח ר״פ בסרג[37] . ל ומל נֵכָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ׃ 44 וְכָל־עֶבֶד אִישׁ מִקְנַת־כֶּסֶף[a] וּמַלְתָּה אֹתוֹ אָז 44
ו[38] יֹאכַל בּוֹ׃ 45 תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל־בּוֹ׃ 46 בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל 45
46
ל בתור לֹא־תוֹצִיא[a] מִן־הַבַּיִת מִן־הַבָּשָׂר חוּצָה וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ־בוֹ׃
יא . יז בתור[39] 47 כָּל־עֲדַת[a] יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ׃ 48 וְכִי־יָגוּר אִתְּךָ[a] גֵּר וְעָשָׂה פֶּסַח 47
48
ד . ה וחס[40] . ד ג קמ וחד פת[41] לַיהוָה הִמּוֹל לוֹ כָּל־זְכָר וְאָז יִקְרַב לַעֲשֹׂתוֹ וְהָיָה כְּאֶזְרַח הָאָרֶץ

[24]Gn 19,14. [25]Mm 52. [26]Mm 1968. [27]Mm 450. [28]Mm 115. [29]Mm 451. [30]Mm 452. [31]Mm 248. [32]Mm 453. [33]Mm 2074. [34]Mm 1613. [35]Mm 454. [36]Mp sub loco. [37]Mm 645. [38]Mm 3067. [39]Mm 60. [40]Mm 305. [41]Mm 455.

30 [b] Ms G בְּכָל־אֶרֶץ מ׳, Ms S בְּאֶרֶץ מ׳ ‖ 31 [a] Ms GSʿ + פרעה ‖ [b] G(S) + αὐτοῖς ‖ 38 [a] pc Mss GSCʲ בְּאֶרֶץ כְּנַעַן וּבְאֶרֶץ מ׳ cf G ‖ 39 [a-a] ωGSʿ גֻּרְשׁוּם מ׳ ‖ 40 [a] ωGMᵛʳ ‖ [b] ω וַאֲבֹתָם ‖ 42 [a] ωG לֵילָה (cj c 41) ‖ 43 [a] nonn Mss ωSCCʲ וְאֶל־אַ׳ cf 3ᵃ ‖ 44 [a] ω Vrs כַּסְפּוֹ ‖ 46 [a] ω Vrs אוֹ־ ‖ 47 [a] pc Mss GSʿ + בְּנֵי cf 3ᵃ ‖ 48 [a] pc Mss ω אִתְּכֶם Vrs.

ד14 . לו15 הַשְׁבִּיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלָאכָה לֹא־יֵעָשֶׂה בָהֶם אַךְ
17 אֲשֶׁר יֵאָכֵל[a] לְכָל־נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם: 17 וּשְׁמַרְתֶּם[ל] אֶת־
ל15 . ל הַמַּצּוֹת[a] כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת־צִבְאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
ל מל בתור וּשְׁמַרְתֶּם[b] אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם: 18 בָּרִאשֹׁן בְּאַרְבָּעָה[ל]
ח16 ב מנה חס עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מַצֹּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים לַחֹדֶשׁ[ל]
ד . ד חס . ד בָּעֶרֶב: 19 שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם כִּי | כָּל־אֹכֵל
19 מַחְמֶצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעֲדַת[ל] יִשְׂרָאֵל בַּגֵּר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ:
א ב מנה בליש ול בסים . ל . ל 20 כָּל־מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ בְּכֹל[ל] מוֹשְׁבֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ מַצּוֹת: פ
21 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל־זִקְנֵי[a] יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם[b] מְשְׁכוּ וּקְחוּ[bc]
ל 22 לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפָּסַח: 22 וְלִקַּחְתֶּם[a] אֲגֻדַּת אֵזוֹב
ב17 . ו . ג מל בתור18 וּטְבַלְתֶּם[ל] בַּדָּם[b] אֲשֶׁר־בַּסָּף[b] וְהִגַּעְתֶּם אֶל־הַמַּשְׁקוֹף וְאֶל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת
ל . ג . ל מִן־הַדָּם אֲשֶׁר בַּסָּף וְאַתֶּם לֹא[c] תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח־בֵּיתוֹ עַד־בֹּקֶר:
ל זקף קמ 23 וְעָבַר[ל] יְהוָה לִנְגֹּף אֶת־מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת־הַדָּם עַל־הַמַּשְׁקוֹף וְעַל
ל . ל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת וּפָסַח יְהוָה עַל־הַפֶּתַח וְלֹא[ל] יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל־
ג19 . ט חס20 בָּתֵּיכֶם לִנְגֹּף: 24 וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה לְחָק־לְךָ וּלְבָנֶיךָ עַד־
25 עוֹלָם: 25 וְהָיָה כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה לָכֶם כַּאֲשֶׁר
26 דִּבֶּר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת[a]: 26 וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם
27 בְּנֵיכֶם מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם: 27 וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח־פֶּסַח הוּא לַיהוָה
ל אֲשֶׁר[ל] פָּסַח עַל־בָּתֵּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת־מִצְרַיִם וְאֶת־
28 בָּתֵּינוּ הִצִּיל וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ[a]: 28 וַיֵּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל[ל] כַּאֲשֶׁר
ס(ל) ל בטי בתור . ג21 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה[ל] וְאַהֲרֹן[a] כֵּן עָשׂוּ: ס 29 וַיְהִי | בַּחֲצִי[ל] הַלַּיְלָה
כב בתור וַיהוָה[ל] הִכָּה כָל־בְּכוֹר[ל] בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם[ל] מִבְּכֹר פַּרְעֹה[ל] הַיֹּשֵׁב עַל־
ה זוגין בבית22 . ד כִּסְאוֹ[a] עַד בְּכוֹר הַשִּׁבְי אֲשֶׁר בְּבֵית[ל] הַבּוֹר וְכֹל[ל] בְּכוֹר בְּהֵמָה:
ח פסוק וכל וכל ומילה חדה ביניה . ו23 30 וַיָּקָם פַּרְעֹה לַיְלָה הוּא[a] וְכָל־עֲבָדָיו וְכָל־מִצְרַיִם וַתְּהִי צְעָקָה

14 Mm 591. 15 Mm 210. 16 Mm 2909. 17 Mm 4263. 18 Mm 447. 19 Mm 683. 20 Mm 355. 21 Mm 448. 22 Mm 3761. 23 Mm 449.

16 a G(T^{Ms}) ποιηθήσεται || 17 a ωG המצוה || b G καὶ ποιήσετε || 21 a G*(ΞΥ) + υἱῶν || b–b S b'gl sbw = celeriter sumite || c ω קחו || 22 a C + לכם || b–b S d'mr' = (בדם) הַשֶּׂה || c ω אל || 25 a ω + בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה || 27 a sic L, mlt Mss Edd וי– || 28 a > G^{BA} || 29 a ωG$^{AM min}$ S ועד || 30 a > G*V.

מִצְרָיִם׃ 10 וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ אֶת־כָּל־הַמֹּפְתִים הָאֵלֶּה לִפְנֵי פַּרְעֹה 10
וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־לֵב פַּרְעֹה וְלֹא־שִׁלַּח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹ׃ פ

12 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר׃ 12:1

2 הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃ 2

3 דַּבְּרוּ אֶל־כָּל־עֲדַת[a] יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בֶּעָשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם 3

4 אִישׁ שֶׂה לְבֵית־אָבֹת שֶׂה לַבָּיִת׃ 4 וְאִם־יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיֹת מִשֶּׂה
וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל־בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת[a] נְפָשֹׁת אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ
תָּכְסוּ עַל־הַשֶּׂה׃ 5 שֶׂה תָמִים זָכָר בֶּן־שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם מִן־הַכְּבָשִׂים[a] 5
וּמִן־הָעִזִּים תִּקָּחוּ׃ 6 וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם 6
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת[a] יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם׃
7 וְלָקְחוּ מִן־הַדָּם וְנָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת וְעַל־הַמַּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים 7
אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם׃ 8 וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צְלִי־אֵשׁ 8
וּמַצּוֹת עַל־מְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ׃ 9 אַל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל 9
בַּמָּיִם כִּי אִם־צְלִי־אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל־כְּרָעָיו וְעַל־קִרְבּוֹ׃ 10 וְלֹא־תוֹתִירוּ 10
מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר[a] וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ׃ 11 וְכָכָה 11
תֹּאכְלוּ אֹתוֹ מָתְנֵיכֶם חֲגֻרִים נַעֲלֵיכֶם[a] בְּרַגְלֵיכֶם וּמַקֵּלְכֶם[b] בְּיֶדְכֶם
וַאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּחִפָּזוֹן פֶּסַח הוּא לַיהוָה׃ 12 וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ־מִצְרַיִם 12
בַּלַּיְלָה הַזֶּה וְהִכֵּיתִי כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה
וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה׃ 13 וְהָיָה הַדָּם לָכֶם 13
לְאֹת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם
וְלֹא־יִהְיֶה בָכֶם נֶגֶף לְמַשְׁחִית בְּהַכֹּתִי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 14 וְהָיָה הַיּוֹם 14
הַזֶּה לָכֶם לְזִכָּרוֹן וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם
תָּחָגֻּהוּ׃ 15 שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ 15
שְׂאֹר[a] מִבָּתֵּיכֶם כִּי כָּל־אֹכֵל חָמֵץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל
מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד־יוֹם הַשְּׁבִעִי׃ 16 וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם 16

[13]Mm 3363. [14]Mm 442. Cp 12 [1]Mm 443. [2]Mm 719. [3]Mm 560. [4]Mm 444. [5]Neh 9,32. [6]Gn 19,3. [7]1S 2,15. [8]Neh 5,13. [9]Mm 445. [10]Mm 446. [11]Mp sub loco. [12]Mm 490. [13]Mm 877.

Cp 12,3 [a] mlt Mss ωGΣT^{Ms}Y + בְּנֵי cf 6[a].47[a] ‖ 4 [a] ω סוֹת – ‖ 5 [a] ω הכשבים ‖ 6 [a] > ЄY; ωGΣY + בני cf 3[a] ‖ 7 [a] C שָׁם ‖ 10 [a] G + *καὶ ὀστοῦν οὐ συντρίψεται ἀπ' αὐτοῦ* ‖ 11 [a] GΣY pr cop ‖ [b] ω Vrs pl ‖ 15 [a] sic L, mlt Mss Edd שאר.

24 הָיָה אֹור בְּמוֹשְׁבֹתָם׃ 24 וַיִּקְרָא פַרְעֹה אֶל־מֹשֶׁה[a] וַיֹּאמֶר לְכוּ עִבְדוּ
25 אֶת־יְהוָה[b] רַק צֹאנְכֶם וּבְקַרְכֶם יֻצָּג גַּם־טַפְּכֶם יֵלֵךְ עִמָּכֶם׃ 25 וַיֹּאמֶר ל
מֹשֶׁה גַּם־אַתָּה תִתֵּן בְּיָדֵנוּ[a] וְזִבְחִים וְעֹלוֹת וְעָשִׂינוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ כז בטע. ב[20]. ט
26 וְגַם־מִקְנֵנוּ יֵלֵךְ עִמָּנוּ לֹא תִשָּׁאֵר פַּרְסָה כִּי מִמֶּנּוּ נִקַּח לַעֲבֹד אֶת־ יג ר״ם בתור. ל
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ לֹא־נֵדַע מַה־נַּעֲבֹד אֶת־יְהוָה עַד־בֹּאֵנוּ שָׁמָּה׃ ב[21]. ל
27 וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־לֵב פַּרְעֹה וְלֹא אָבָה לְשַׁלְּחָם׃ 28 וַיֹּאמֶר־לֹו ב[22]. צ
פַּרְעֹה לֵךְ[a] מֵעָלַי הִשָּׁמֶר לְךָ אַל[b]־תֹּסֶף רְאֹות פָּנַי כִּי בְיֹום רְאֹתְךָ פָּנַי ל וחס
29 תָּמוּת׃ 29 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֵּן דִּבַּרְתָּ לֹא־אֹסֵף עֹוד רְאֹות פָּנֶיךָ׃ פ יש ג מנה חס

ס[ט] **11** 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֹוד נֶגַע אֶחָד אָבִיא עַל־פַּרְעֹה יב בטע בסיפ׳. ה ג מנה בלוש
וְעַל־מִצְרַיִם אַחֲרֵי[a]־כֵן יְשַׁלַּח[b] אֶתְכֶם מזה כְּשַׁלְּחוֹ[c] אֶתְכֶם[d] כָּלֶה גָּרֵשׁ יְגָרֵשׁ יב[2]. ל. ג[3]
2 אֶתְכֶם[d] מִזֶּה׃ 2 דַּבֶּר־נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וְיִשְׁאֲלוּ אִישׁ | מֵאֵת רֵעֵהוּ וְאִשָּׁה לז. ל. כב
3 מֵאֵת רְעוּתָהּ כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב׃ 3 וַיִּתֵּן יְהוָה[a] אֶת־חֵן הָעָם[b] ה
בְּעֵינֵי מִצְרָיִם[c] גַּם | הָאִישׁ מֹשֶׁה גָּדֹול מְאֹד בְּאֶרֶץ[d] מִצְרַיִם בְּעֵינֵי לג בתור. לג בתור
4 עַבְדֵי־פַרְעֹה וּבְעֵינֵי הָעָם׃ ס 4 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר יְהוָה ו
5 כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יֹוצֵא בְּתֹוךְ מִצְרָיִם׃ 5 וּמֵת כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ ל וחס. ל[4]. ט[5]מל ג מנה באור וכל תלים דכות׳ ב מ א. ב[6]
מִצְרַיִם מִבְּכֹר פַּרְעֹה הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאֹו עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר ב מל
מִצְרַיִם וְכָל־בְּכֹור בְּהֵמָה׃ 6 וְהָיְתָה צְעָקָה גְּדֹלָה[a] בְּכָל־ ד. יח
7 אֶרֶץ מִצְרָיִם[a] אֲשֶׁר כָּמֹהוּ[b] לֹא נִהְיְתָה וְכָמֹהוּ[b] לֹא תֹסֵף׃ 7 וּלְכֹל יג. ד ר״פ. ב
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יֶחֱרַץ־כֶּלֶב לְשֹׁנֹו לְמֵאִישׁ וְעַד־בְּהֵמָה לְמַעַן תֵּדְעוּן[a] ל. ג[2]. ד[a]
8 אֲשֶׁר יַפְלֶה[b] יְהוָה בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃ 8 וְיָרְדוּ כָל־עֲבָדֶיךָ ל. ט[2]
אֵלֶּה אֵלַי וְהִשְׁתַּחֲווּ[a]־לִי לֵאמֹר צֵא אַתָּה וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־בְּרַגְלֶיךָ ז[10]. נא[11] מ״פ וכל ר״פ דכות ב מ ג
9 וְאַחֲרֵי־כֵן אֵצֵא וַיֵּצֵא מֵעִם־פַּרְעֹה בְּחֳרִי־אָף׃ ס 9 וַיֹּאמֶר יְהוָה ו[12]. ה
אֶל־מֹשֶׁה לֹא־יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פַּרְעֹה לְמַעַן רְבוֹת מֹופְתַי בְּאֶרֶץ ב מל

[20] 2 R 10,24. [21] Mm 4206. [22] Mm 115. Cp 11 [1] Mm 439. [2] Mm 440. [3] Mm 137. [4] וחד ואני יוצא Da 10,20. [5] Mm 1268. [6] Mm 1111. [7] Mm 4193. [8] Mm 1255. [9] Mm 3140. [10] Mm 441. [11] Mp sub loco. [12] Mm 1643.

24 [a] 2 Ms 𝔊𝔙 | [b] Ms 𝔊𝔖 אֱלֹהֵיכֶם | **25** [a] mlt Mss בידינו, 𝔊(𝔙) ἡμῖν || **28** [a] 𝔐𝔖 | לֵךְ || [b] sic L, mlt Mss Edd אַל | **Cp 11,1** [a] nonn Mss 𝔊𝔖𝔗[Y] וְאֹ׳ 𝔙 || [b] 𝔖 1 sg | [c] 𝔖 suff 1 sg | [d–d] 𝔖 *klkwn pwqw lkwn* כְּלְכֶם צְאוּ לָכֶם || **2** [a] Ms 𝔐𝔊 + ושמלות cf 3,22 12,35 || **3** [a–a] 𝔐 נָתַתִּי || [b] 𝔐 + הַזֶּה, 𝔊(𝔙) τῷ λαῷ αὐτοῦ || [c] 𝔐𝔊 + | [d] pc Mss 𝔊 בְּעֵינֵי || **5** [a–a] 𝔐𝔊 ועד בכור כל || **6** [a] pc Mss והשאלום (ex 12,36) | 𝔐 בְּמִ׳; 𝔖 om כל || [b] 𝔐 מוֹהָ– || **7** [a] 𝔐𝔊 תֵּדַע || [b] 𝔐 יפלא || **8** [a] sic L, mlt Mss Edd –וּ; 𝔐 וְיִשְׁ׳ cf 𝔊.

ג חד מל וחד חס׳ ל חס׳ ל חס׳ מֹשֶׁה בְּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ נֵלֵךְ בְּבָנֵינוּ וּבִבְנוֹתֵינוּ בְּצֹאנֵנוּ וּבִבְקָרֵנוּ נֵלֵךְ

ד 7. ט 8 כִּי חַג־יְהוָה לָנוּ: 10 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יְהִי כֵן יְהוָה עִמָּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח 10

ט 11 אֶתְכֶם וְאֶת־טַפְּכֶם רְאוּ כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם: 11 a לֹא כֵן לְכוּ־נָא 11

ה 10 הַגְּבָרִים וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה כִּי אֹתָהּ אַתֶּם מְבַקְשִׁים וַיְגָרֶשׁ b אֹתָם מֵאֵת׃

יב בטע בסיפ׳ 11. יח פסרק אל על על 12. יז חס אח׳ פְּנֵי פַרְעֹה: פ 12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְטֵה יָדְךָ עַל־אֶרֶץ

ז רפ׳ 13. ה. ה מִצְרַיִם בָּאַרְבֶּה וְיַעַל עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וְיֹאכַל אֶת־כָּל־עֵשֶׂב הָאָרֶץ

a אֵת כָּל a־אֲשֶׁר הִשְׁאִיר הַבָּרָד: 13 וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־מַטֵּהוּ b a־עַל־אֶרֶץ 13

כב בתור מִצְרַיִם b וַיהוָה נִהֵג רוּחַ קָדִים בָּאָרֶץ כָּל־הַיּוֹם הַהוּא וְכָל־הַלָּיְלָה

ב 14 הַבֹּקֶר הָיָה וְרוּחַ הַקָּדִים נָשָׂא c אֶת־הָאַרְבֶּה: 14 וַיַּעַל הָאַרְבֶּה עַל

ו 15. ד דקדים אחריו כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיָּנַח בְּכֹל גְּבוּל מִצְרָיִם כָּבֵד מְאֹד לְפָנָיו לֹא־הָיָה

כֵּן אַרְבֶּה כָּמֹהוּ וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה־כֵּן: 15 וַיְכַס אֶת־עֵין כָּל־הָאָרֶץ

ל 16. ה וַתֶּחְשַׁךְ a הָאָרֶץ וַיֹּאכַל אֶת־כָּל־עֵשֶׂב הָאָרֶץ וְאֵת כָּל־פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר

ה 17. ב 18. יח הוֹתִיר הַבָּרָד וְלֹא־נוֹתַר כָּל־יֶרֶק בָּעֵץ וּבְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּכָל־אֶרֶץ

יז מִצְרָיִם: 16 וַיְמַהֵר פַּרְעֹה לִקְרֹא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר חָטָאתִי 16

לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלָכֶם: 17 וְעַתָּה שָׂא a נָא חַטָּאתִי אַךְ הַפַּעַם 17

ג. ל וְהַעְתִּירוּ b לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְיָסֵר מֵעָלַי רַק אֶת־הַמָּוֶת הַזֶּה: 18 וַיֵּצֵא a 18

ד ב ר״פ וב מ״פ 19 מֵעִם פַּרְעֹה וַיֶּעְתַּר אֶל־יְהוָה b: 19 וַיַּהֲפֹךְ יְהוָה רוּחַ־יָם חָזָק מְאֹד

ל. ל. ל וַיִּשָּׂא אֶת־הָאַרְבֶּה וַיִּתְקָעֵהוּ יָמָּה סוּף לֹא נִשְׁאַר אַרְבֶּה אֶחָד בְּכֹל

גְּבוּל מִצְרָיִם: 20 וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח אֶת־בְּנֵי 20

יִשְׂרָאֵל: פ

יב בטע בסיפ׳ 11. יח פסרק אל על על 12. יז חס אח׳ לב 21 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְטֵה d יָדְךָ עַל־הַשָּׁמַיִם וְיִהְיֶה חֹשֶׁךְ עַל־

ל אֶרֶץ מִצְרָיִם וְמָשׁ חֹשֶׁךְ: 22 וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַשָּׁמָיִם וַיְהִי

יח חֹשֶׁךְ־אֲפֵלָה a בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים: 23 לֹא רָאוּ אִישׁ 23

ב אֶת־אָחִיו וְלֹא־קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו שְׁלֹשֶׁת יָמִים וּלְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

7 Mm 435. 8 Mm 425. 9 Mm 436. 10 Mm 713. 11 Mm 439. 12 Mm 658. 13 Mm 437. 14 Mm 438 et Mm 2845. 15 Mm 510. 16 וחד תחשך Qoh 12,2. 17 Mm 989. 18 Thr 5,13. 19 Mm 180.

11 a–a ‖ לָכֵן ‖ b ‖ שׁוּ־ GS ‖ **12** a–a ‖ ואת כל פרי העץ G ‖ **13** a ‖ יָדוֹ G19.130 ‖ **14** (ex 12) ‖ b–b G εἰς τὸν οὐρανόν cf 21sq ‖ c ‖ נָשְׂאָה ‖ **15** a G(V) καὶ ἐφθάρη ‖ **17** a ‖ שְׂאוּ GS ‖ b ‖ ה׳ ‖ **18** a nonn Mss GSV + מֹשֶׁה ‖ b G* τὸν θεόν ‖ **22** a G + θύελλα (ex Dt 4,11 5,[19]22).

כְּצֵאתִי֙ אֶת־הָעִ֔יר אֶפְרֹ֥שׂ אֶת־כַּפַּ֖י אֶל־יְהוָ֑ה הַקֹּלוֹת[a] יֶחְדָּלוּן ל.1 כת כן. ל
30 וְהַבָּרָ֖ד[b] לֹ֣א יִהְיֶה־עֹ֑וד לְמַ֗עַן תֵּדַ֛ע כִּ֥י לַיהוָ֖ה הָאָֽרֶץ׃ 30 וְאַתָּ֥ה ל
31 וַעֲבָדֶ֖יךָ יָדַ֑עְתִּי כִּ֣י טֶ֔רֶם תִּירְאֻ֥ון מִפְּנֵ֖י יְהוָ֥ה[a] אֱלֹהִֽים[b]׃ 31 וְהַפִּשְׁתָּ֥ה ב28.ג28 מנח בתור. ב
32 וְהַשְּׂעֹרָ֖ה נֻכָּ֑תָה כִּ֣י הַשִּׂבֹּ֥לֶת אָבִ֖יב וְהַפִּשְׁתָּ֥ה גִבְעֹֽל׃ 32 וְהַחִטָּ֥ה ג.ב.ל.ל
33 וְהַכֻּסֶּ֖מֶת לֹ֣א נֻכּ֑וּ כִּ֖י אֲפִלֹ֥ת הֵֽנָּה׃ 33 וַיֵּצֵ֣א מֹשֶׁ֗ה מֵעִם֙ פַּרְעֹ֔ה אֶת־ ל.ל.ל
הָעִ֔יר וַיִּפְרֹ֥שׂ כַּפָּ֖יו אֶל־יְהוָ֑ה וַיַּחְדְּל֤וּ הַקֹּלוֹת֙ וְהַבָּרָ֔ד וּמָטָ֖ר[a] לֹא־נִתַּ֥ךְ ב30.ל כת כן. ג31
34 אָ֥רְצָה׃ 34 וַיַּ֤רְא פַּרְעֹה֙ כִּי־חָדַ֣ל הַמָּטָ֔ר וְהַבָּרָ֖ד וְהַקֹּלֹ֑ת וַיֹּ֣סֶף ד חס. כי
35 לַחֲטֹ֔א וַיַּכְבֵּ֥ד לִבּ֖וֹ הוּא֙ וַעֲבָדָ֔יו׃ 35 וַיֶּחֱזַ֥ק לֵב־פַּרְעֹ֖ה וְלֹ֣א שִׁלַּ֑ח ב. ה32
אֶת־בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל כַּאֲשֶׁ֣ר דִּבֶּ֔ר יְהוָ֖ה בְּיַד־מֹשֶׁ֑ה׃ פ קכא

ס[ח] פרש ד 10 1 וַיֹּ֤אמֶר יְהוָה֙ אֶל־מֹשֶׁ֔ה בֹּ֖א אֶל־פַּרְעֹ֑ה כִּ֣י־אֲנִ֗י הִכְבַּ֤דְתִּי
2 אֶת־לִבּ֙וֹ֙ וְאֶת־לֵ֣ב עֲבָדָ֔יו לְמַ֙עַן֙ שִׁתִ֣י[a] אֹתֹתַ֔י אֵ֖לֶּה בְּקִרְבּ֑וֹ׃ 2 וּלְמַ֨עַן ל.ג1. ט מיחד ב2
מנח ר״פ
תְּסַפֵּ֞ר[b] בְּאָזְנֵ֣י בִנְךָ֗ וּבֶן־בִּנְךָ֮[a] אֵ֣ת אֲשֶׁ֣ר הִתְעַלַּ֔לְתִּי בְּמִצְרַ֖יִם וְאֶת־ לה. ל
3 אֹתֹתַ֑י אֲשֶׁ֥ר שַׂ֛מְתִּי בָּ֖ם וְיִדַּעְתֶּ֥ם כִּי־אֲנִ֖י יְהוָֽה׃[b] 3 וַיָּבֹ֤א מֹשֶׁה֙[c] וְאַהֲרֹ֔ן כט בתור
אֶל־פַּרְעֹ֖ה וַיֹּאמְר֣וּ אֵלָ֔יו כֹּ֥ה־אָמַ֖ר יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֣י הָעִבְרִ֑ים עַד־מָתַ֞י ה[3]
4 מָאַ֣נְתָּ֗ לֵעָנֹת֙ מִפָּנַ֔י שַׁלַּ֥ח עַמִּ֖י וְיַעַבְדֻֽנִי׃ 4 כִּ֣י אִם־מָאֵ֗ן אַתָּה֙ לְשַׁלֵּ֣חַ ל. ל וחס. ז
5 אֶת־עַמִּ֔י הִנְנִ֥י מֵבִ֛יא[a] מָחָ֥ר אַרְבֶּ֖ה בִּגְבֻלֶֽךָ׃ 5 וְכִסָּ֗ה אֶת־עֵ֚ין הָאָ֔רֶץ יז פסוק את את את את
וְלֹא־[b]יוּכַ֥ל לִרְאֹ֖ת אֶת־הָאָ֑רֶץ וְאָכַ֗ל אֵ֚ת֣ יֶ֣תֶר הַפְּלֵטָ֔ה הַנִּשְׁאֶ֥רֶת לָכֶ֖ם ד״ה. ג חס[5]. ב. ג חס[6]
6 מִן־הַבָּרָ֑ד וְאָכַל֙ אֶת־כָּל־[a]הָעֵ֣ץ הַצֹּמֵ֔חַ לָכֶ֖ם מִן־הַשָּׂדֶֽה׃ 6 וּמָלְא֣וּ ל. ג בתור
בָתֶּ֗יךָ וּבָתֵּי֙ כָּל־עֲבָדֶ֔יךָ וּבָתֵּ֖י כָּל־מִצְרַ֑יִם אֲשֶׁ֥ר לֹא־רָא֛וּ אֲבֹתֶ֥יךָ
וַאֲבֹ֖ות אֲבֹתֶ֣יךָ מִיֹּ֤ום הֱיוֹתָם֙ עַל־[a]הָאֲדָמָ֔ה עַ֖ד הַיֹּ֣ום הַזֶּ֑ה וַיִּפֶן֙[b] וַיֵּצֵ֣א[b]
7 מֵעִ֔ם פַּרְעֹ֖ה׃ 7 וַיֹּאמְר֣וּ עַבְדֵ֣י פַרְעֹ֗ה אֵלָיו֙ עַד־מָתַ֣י יִהְיֶ֤ה זֶה֙ לָ֣נוּ
לְמוֹקֵ֔שׁ שַׁלַּ֥ח אֶת־הָאֲנָשִׁ֖ים וְיַעַבְדוּ֙ אֶת־יְהוָ֣ה אֱלֹהֵיהֶ֑ם הֲטֶ֣רֶם תֵּדַ֔ע
8 כִּ֥י אָבְדָ֖ה מִצְרָֽיִם׃ 8 וַיּוּשַׁ֞ב אֶת־מֹשֶׁ֤ה וְאֶת־אַהֲרֹן֙ אֶל־פַּרְעֹ֔ה וַיֹּ֥אמֶר ל
9 אֲלֵהֶ֖ם לְכ֣וּ עִבְדוּ֑ אֶת־יְהוָ֣ה אֱלֹהֵיכֶ֔ם מִי֙ וָמִ֔י הַהֹלְכִֽים׃ 9 וַיֹּ֣אמֶר ל

[28]Dt 1,29. [29]Mm 3083. [30]Gn 11,8. [31]Mm 431. [32]Mm 432. Cp 10 [1]Mm 433. [2]Mm 1113. [3]Mm 427. [4]Mm 2268. [5]Mm 608. [6]Mm 434.

29 [a] ωGO׳ וְהָ ‖ [b] G + *καὶ ὁ ὑετός* cf 33[a] ‖ **30** [a] > G[Bmin] ‖ [b] > G[AMmin]T[Ms]; T[P] + suff 1 pl ‖ **33** [a] ωG׳ וְהַמ ‖ **Cp 10,1** [a] G *ἐξῆς ἐπέλθῃ* ‖ [b] G *ἐπ' αὐτούς*, STT[J] suff pl ‖ **2** [a–a] G *διηγήσασθε εἰς τὰ ὦτα τῶν τέκνων ὑμῶν καὶ τοῖς τέκνοις τῶν τέκνων ὑμῶν* ‖ [b] ω + אֱלֹהֵיכֶם ‖ **4** [a] G + *ταύτην τὴν ὥραν* cf 9,18 ‖ **5** [a] ω + עשב הארץ ואת כל פרי ‖ **6** [a] C + פְּנֵי ‖ [b] S pl.

13 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וְהִתְיַצֵּב לִפְנֵי פַרְעֹה 13
ח[8] וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים שַׁלַּח אֶת־עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי׃
ב[9].ל 14 כִּי | בַּפַּעַם הַזֹּאת אֲנִי שֹׁלֵחַ אֶת־כָּל־מַגֵּפֹתַי אֶל[a]־לִבֶּךָ וּ[b]בַעֲבָדֶיךָ 14
ד וּבְעַמֶּךָ[b] בַּעֲבוּר תֵּדַע כִּי אֵין כָּמֹנִי בְּכָל־הָאָרֶץ׃ 15 כִּי עַתָּה שָׁלַחְתִּי׀ 1.
ל. יז מל בלישׁ[10]. ה ר״פ וכל איוב דכות כ מ נ״ן אֶת־יָדִי וָאַךְ[a] אוֹתְךָ וְאֶת־עַמְּךָ בַּדֶּבֶר וַתִּכָּחֵד מִן־הָאָרֶץ׃ 16 וְאוּלָם 16
בַּעֲבוּר זֹאת הָעֱמַדְתִּיךָ בַּעֲבוּר הַרְאֹתְךָ אֶת־כֹּחִי וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי ב חד מל וחד חס[12]. ט מיחד
בְּכָל־הָאָרֶץ׃ 17 עוֹדְךָ מִסְתּוֹלֵל בְּעַמִּי לְבִלְתִּי שַׁלְּחָם׃ 18 הִנֵּנִי 17
מַמְטִיר כָּעֵת מָחָר בָּרָד כָּבֵד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמֹהוּ בְּמִצְרַיִם 18
ח ג[13] מנה בתור. ל. ל מִן־הַיּוֹם[a] הַוָּסְדָה וְעַד־עָתָּה׃ 19 וְעַתָּה שְׁלַח הָעֵז אֶת־מִקְנְךָ וְאֶת 19
ב[14] כָּל־אֲשֶׁר לְךָ בַּשָּׂדֶה וְכָל־הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־יִמָּצֵא בַשָּׂדֶה וְלֹא׀
יט[15].נ חס בתור[16]. יא[17]. ב[18] יֵאָסֵף הַבַּיְתָה וְיָרַד עֲלֵהֶם הַבָּרָד וְמֵתוּ׃ 20 הַיָּרֵא אֶת־דְּבַר יְהוָה 20
ל. יב ר״פ. ח[19] מֵעֲבָדֵי פַרְעֹה הֵנִיס אֶת־עֲבָדָיו וְאֶת־מִקְנֵהוּ אֶל־הַבָּתִּים׃ 21 וַאֲשֶׁר 21
לֹא־שָׂם לִבּוֹ אֶל[a]־דְּבַר יְהוָה וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲבָדָיו וְאֶת־מִקְנֵהוּ בַּשָּׂדֶה׃
יב בטע בסיפ[20]. לב פ 22 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה[a] נְטֵה אֶת־יָדְךָ עַל־הַשָּׁמַיִם וְיִהְיֶ 22
יא. ד[21] בָרָד בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל־עֵשֶׂב
כב בתור הַשָּׂדֶה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 23 וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־מַטֵּהוּ[a] עַל־הַשָּׁמָיִם וַיהוָה 23
ד חס[22].ל[23] נָתַן קֹלֹת וּבָרָד וַתְּהַלֶּךְ אֵשׁ אַרְצָה וַיַּמְטֵר יְהוָה בָּרָד עַל־אֶרֶץ
ב[24] מִצְרָיִם׃ 24 וַיְהִי בָרָד[a] וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת בְּתוֹךְ הַבָּרָד כְּבֵד מְאֹד 24
יח אֲשֶׁר לֹא־הָיְתָה כָמֹהוּ[b] בְּכָל־אֶרֶץ[b] מִצְרַיִם מֵאָז הָיְתָה לְגוֹי׃ 25 וַיַּךְ 25
יח הַבָּרָד בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם אֵת כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה
ל. ל וְאֵת כָּל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה הִכָּה הַבָּרָד וְאֵת־כָּל־עֵץ הַשָּׂדֶה שִׁבֵּר׃ 26 רַק 26
בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר־שָׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה בָּרָד׃ 27 וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה 27
יז. ל וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם חָטָאתִי הַפָּעַם יְהוָה הַצַּדִּיק
ל. יא[25]. ד חס בלישׁ[26] וַאֲנִי וְעַמִּי הָרְשָׁעִים׃ 28 הַעְתִּירוּ[a] אֶל־יְהוָה וְרַב מִהְיוֹת קֹלֹת אֱלֹהִים 28
ב. ד בלישׁ[27] וּבָרָד[b] וַאֲשַׁלְּחָה[c] אִתְּכֶם וְלֹא תֹסִפוּן לַעֲמֹד׃ 29 וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֹשֶׁה 29

[8] Mm 427. [9] Mm 428. [10] Mm 541. [11] Cf Hi 2,5; 5,8; 13,3. [12] Mm 2956. [13] Mp sub loco. [14] Mm 429. [15] Mm 1557. [16] Mm 675. [17] Mm 3068. [18] Mm 1172. [19] Mm 3985. [20] Mm 439. [21] Mm 15. [22] Mm 1589. [23] וחד תהלך Ps 73,9. [24] Ez 1,4. [25] Mm 725. [26] Mm 1589. [27] Mm 430.

14 [a] ש עַל ‖ [b-b] G *καὶ τῶν θεραπόντων σου καὶ τοῦ λαοῦ σου* ‖ 15 [a] ש וַאַכֶּה cf G ‖ 18 [a–a] ש למיום ‖ 21 [a] ש עַל ‖ 22 [a] sic L, mlt Mss Edd מֹשֶׁה ‖ 23 [a] G *τὴν χεῖρα* ‖ 24 [a] ש G הַבּ׳ ‖ [b–b] ש G במצרים ‖ 28 [a] G* + *οὖν περὶ ἐμοῦ* cf 8,4[a].24 ‖ [b] G-A* + *καὶ πῦρ* ‖ [c] C ואשלח.

מִפַּרְעֹה[b] מֵעֲבָדָיו[c] וּמֵעַמּוֹ[c] מָחָר רַק אַל־יָסֵף[d] פַּרְעֹה הָתֵל לְבִלְתִּי
26 שַׁלַּח אֶת־הָעָם לְזִבְּחַ לַיהוָה: 26 וַיֵּצֵא מֹשֶׁה מֵעִם פַּרְעֹה וַיֶּעְתַּר ד ב ר״פ וב מ״פ[20]
27 אֶל־יְהוָה[a]: 27 וַיַּעַשׂ יְהוָה כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיָּסַר הֶעָרֹב מִפַּרְעֹה מֵעֲבָדָיו[a]
28 וּמֵעַמּוֹ לֹא נִשְׁאַר אֶחָד: 28 וַיַּכְבֵּד פַּרְעֹה אֶת־לִבּוֹ גַּם בַּפַּעַם הַזֹּאת ג
וְלֹא שִׁלַּח אֶת־הָעָם: פ

9 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פַּרְעֹה וְדִבַּרְתָּ[a] אֵלָיו כֹּה־ ד׳
2 אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי[c] הָעִבְרִים שַׁלַּח אֶת־עַמִּי וְיַעַבְדֵנִי: 2 כִּי אִם־מָאֵן ה[2]
3 אַתָּה לְשַׁלֵּחַ וְעוֹדְךָ מַחֲזִיק בָּם: 3 הִנֵּה יַד־יְהוָה הוֹיָה[a] בְּמִקְנְךָ אֲשֶׁר ל
בַּשָּׂדֶה בַּסּוּסִים בַּחֲמֹרִים[b] בַּגְּמַלִּים[b] בַּבָּקָר וּבַצֹּאן דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד:
4 4 וְהִפְלָה[b] יְהוָה[a] בֵּין מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל וּבֵין מִקְנֵה מִצְרָיִם וְלֹא יָמ֣וּת ב חד כת א וחד כת ה
5 מִכָּל־לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּבָר: 5 וַיָּשֶׂם יְהוָה מוֹעֵד לֵאמֹר מָחָר יַעֲשֶׂה[c] ל . סד לג מנה בתור . יא חס את
6 יְהוָה[c] הַדָּבָר הַזֶּה בָּאָרֶץ: 6 וַיַּעַשׂ יְהוָה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מִמָּחֳרָת
7 וַיָּמָת כָּל מִקְנֵה מִצְרָיִם וּמִמִּקְנֵה בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־מֵת אֶחָד: 7 וַיִּשְׁלַח[a] ל
פַּרְעֹה וְהִנֵּה לֹא־מֵת מִמִּקְנֵה[b] יִשְׂרָאֵל עַד־אֶחָד וַיִּכְבַּד לֵב פַּרְעֹה ל[3]
וְלֹא שִׁלַּח אֶת־הָעָם: פ

8 וַיֹּאמֶר יְהוָה[c] אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן קְחוּ לָכֶם מְלֹא חָפְנֵיכֶם ד בטע בסיפ[4] . ה
9 פִּיחַ[c] כִּבְשָׁן וְזָרְקוֹ מֹשֶׁה הַשָּׁמָיְמָה לְעֵינֵי פַרְעֹה[a]: 9 וְהָיָה לְאָבָק עַל ל וחד מן ז[5] זוגין . יא[6]
כָּל־אֶרֶץ מִצְרָיִם וְהָיָה עַל־הָאָדָם[c] וְעַל־הַבְּהֵמָה לִשְׁחִין [a]פֹּרֵחַ ז[7]
10 אֲבַעְבֻּעֹת[a] בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם: 10 וַיִּקְחוּ אֶת־פִּיחַ[c] הַכִּבְשָׁן וַיַּעַמְדוּ ב . יח . ל וחד מן ז[8] זוגין
לִפְנֵי פַרְעֹה וַיִּזְרֹק אֹתוֹ מֹשֶׁה הַשָּׁמָיְמָה וַיְהִי שְׁחִין אֲבַעְבֻּעֹת פֹּרֵחַ[a] יא[9] . ב
11 בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה: 11 וְלֹא־יָכְלוּ הַחַרְטֻמִּים לַעֲמֹד לִפְנֵי מֹשֶׁה מִפְּנֵי ז ר״פ בסיפ
12 הַשְּׁחִין כִּי־הָיָה הַשְּׁחִין בַּחַרְטֻמִּם[a] וּבְכָל־[b]מִצְרָיִם: 12 וַיְחַזֵּק יְהוָה ב חס ר בליש
אֶת־לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה: ס

[20]Mm 180. Cp 9 [1]Mm 426. [2]Mm 427. [3]Mp sub loco. [4]Mm 395. [5]Mm 565. [6]Mm 1071. [7]Mm 15.

25 [b] **G*** *ἀπὸ σοῦ* || [c] **G*** suff 2 sg || [d] **G** 2 sg || **26** [a] cf 25[a] || **27** [a] 𝔐𝔊𝔖𝔗[J]𝔘 ומ׳ 𝔙 || **Cp 9, 1** [a] 2 Mss 𝔐 ואמרת ut 7,26 || **3** [a] 𝔐 היה || [b] 𝔐𝔊𝔖𝔘 וב׳ 𝔙 || **4** [a–a] **G** *καὶ παραδοξάσω ἐγώ*; **G*** + *ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ* || [b] 𝔐 לא– || **5** [a] 𝔖𝔗[J] + את || **7** [a] **G** *ἰδὼν δέ* || [b] 𝔐 𝔊𝔖𝔗[MsJ] + בני || **8** [a] **G** + *καὶ ἐναντίον τῶν θεραπόντων αὐτοῦ* || **9** [a–a] **G**(𝔘) *φλυκτίδες ἀναζέουσαι* cf 10; 𝔖 *dnwph' dsgj*; **G** + *ἔν τε τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν καί* cf 8,12[c] 9,10 || **10** [a] 𝔖 *wprḥ* · · וַיִּפְרַח || **11** [a] sic L, mlt Mss Edd בחַר׳ || [b] 2 Mss 𝔊𝔘 + אֶרֶץ.

ל חס[10]. יח

13 אֶת־עֵפֶר הָאָרֶץ וְתִהְיֶה לְכִנָּם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 13 [a]וַיַּעֲשׂוּ־כֵן

ג וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ בְּמַטֵּהוּ וַיַּךְ אֶת־עֲפַר הָאָרֶץ וַתְּהִי הַכִּנָּם[b] בָּאָדָם

יח וּבַבְּהֵמָה כָּל־עֲפַר הָאָרֶץ הָיָה כִנִּים בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 14 וַיַּעֲשׂוּ־ 14

ג. ג[11]. ב כֵּן הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם[a] לְהוֹצִיא אֶת־הַכִּנִּים וְלֹא יָכָלוּ וַתְּהִי הַכִּנָּם[b]

ב חס׳ בלוש[12] בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה׃ 15 וַיֹּאמְרוּ הַחַרְטֻמִּם אֶל־פַּרְעֹה אֶצְבַּע אֱלֹהִים 15

תי[13] הִוא וַיֶּחֱזַק לֵב־פַּרְעֹה וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ ס

יג בטע בסיק[14] 16 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וְהִתְיַצֵּב לִפְנֵי פַרְעֹה סׄ[15]

ט[15] מל ג מנה באור וכל תלים דכות ב מ א. ב הִנֵּה[a] יוֹצֵא הַמָּיְמָה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה שַׁלַּח עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי[b]׃

ז. ל. ג 17 כִּי אִם־אֵינְךָ מְשַׁלֵּחַ אֶת־עַמִּי הִנְנִי מַשְׁלִיחַ בְּךָ וּבַעֲבָדֶיךָ וּבְעַמְּךָ 17

ג בתור וּבְבָתֶּיךָ[a] אֶת־הֶעָרֹב וּמָלְאוּ בָּתֵּי מִצְרַיִם אֶת־הֶעָרֹב וְגַם הָאֲדָמָה

ל אֲשֶׁר־הֵם עָלֶיהָ׃ 18 וְהִפְלֵיתִי בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־אֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר עַמִּי 18

עֹמֵד עָלֶיהָ לְבִלְתִּי הֱיוֹת־שָׁם עָרֹב לְמַעַן תֵּדַע כִּי אֲנִי יְהוָה בְּקֶרֶב

ג ב מל וחד חס[16]. ה[17]. ג חס הָאָרֶץ׃ 19 וְשַׂמְתִּי פְדֻת[a] בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ לְמָחָר יִהְיֶה [b]הָאֹת הַזֶּה׃ 19

ב[18] ד סביר ובבית 20 וַיַּעַשׂ יְהוָה כֵּן וַיָּבֹא[a] עָרֹב כָּבֵד[b] בֵּיתָה[c] פַּרְעֹה וּבֵית עַבָדָיו 20

ה וּבְכָל־[d]אֶרֶץ מִצְרַיִם תִּשָּׁחֵת[e] הָאָרֶץ מִפְּנֵי הֶעָרֹב׃ 21 וַיִּקְרָא פַּרְעֹה 21

[a]אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר לְכוּ זִבְחוּ לֵאלֹהֵיכֶם בָּאָרֶץ׃ 22 וַיֹּאמֶר 22

ט מֹשֶׁה לֹא נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּי תוֹעֲבַת מִצְרַיִם נִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ הֵן

ל וחס נִזְבַּח אֶת־תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם לְעֵינֵיהֶם וְלֹא[a] יִסְקְלֻנוּ׃ 23 דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת 23

ט יָמִים נֵלֵךְ בַּמִּדְבָּר וְזָבַחְנוּ[a] לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר יֹאמַר אֵלֵינוּ׃

טי[19] 24 וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אָנֹכִי אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וּזְבַחְתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם 24

בַּמִּדְבָּר רַק הַרְחֵק לֹא־תַרְחִיקוּ לָלֶכֶת הַעְתִּירוּ[a] בַּעֲדִי[b]׃ 25 וַיֹּאמֶר 25

ט[15] מל ג מנה באור וכל תלים דכות ב מ א מֹשֶׁה הִנֵּה אָנֹכִי יוֹצֵא מֵעִמָּךְ וְהַעְתַּרְתִּי אֶל־יְהוָה[a] וְסָר הֶעָרֹב

[10]Mp sub loco. [11]Mm 423. [12]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [13]Mm 432. [14]Mm 439. [15]Mm 1268. [16]Mm 424. [17]Mm 420. [18]Mm 350. [19]Mm 425.

12 [b] ו יהי ‖ [c] G σκνῖφες (= לְכִנִּים) *ἔν τε τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν καί* cf 8,13sq 9,10 et 9,9[a–a] ‖ **13** [a–a] > G* ‖ [b] ו G הַכִּנִּים ‖ [c] pc Mss S וְכָל cf G ‖ **14** [a] cf 7,22[a] ‖ [b] cf 13[b] ‖ **16** [a] ו G* + הוא cf 7,15[a] ‖ [b] G + *ἐν τῇ ἐρήμῳ* cf 5,1 7,16 8,24 ‖ **17** [a] G suff 2 pl; S T[J] sg ‖ **19** [a] G(S) *διαστολήν*, l פְּלָת ‖ [b–b] G* *τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς* ‖ **20** [a] S T[Ms](T[J]) *w'jtj* – ויבא ‖ [b] ו + מאד cf V ‖ [c] GV pl ‖ [d] ו בכל ‖ [e] ו GS T' וַתַּ׳ ‖ **21** [a–a] pc Mss ו לְמ׳ ‖ **22** [a] > GS ‖ **23** [a] ו וְנִזְבַּח cf Vrs ‖ **24** [a] ו GS T' ‖ **25** [a] G + *περὶ κύριον* cf 4 9,28 ‖ [b] G + οὐν, S T[Mss] + 'p ‖ [a] G *τὸν θεόν*, it 26[a].

26 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פַּרְעֹה וְאָמַרְתָּ[a] אֵלָיו כֹּה אָמַר
27 יְהוָה שַׁלַּח אֶת־עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי׃ 27 וְאִם־מָאֵן אַתָּה לְשַׁלֵּחַ הִנֵּה אָנֹכִי ב
28 נֹגֵף אֶת־כָּל־גְּבוּלְךָ בַּצְפַרְדְּעִים׃ 28 וְשָׁרַץ הַיְאֹר[a] צְפַרְדְּעִים וְעָלוּ ג[19] וכ בליש
וּבָאוּ בְּבֵיתֶךָ[a] וּ[b]בַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ[b] וְעַל־[c]מִטָּתֶךָ וּבְבֵית[c] עֲבָדֶיךָ
29 וּבְעַמֶּךָ[d] וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרֹתֶיךָ׃ 29 וּבְכָה[a] וּבְעַמְּךָ וּבְכָל־עֲבָדֶיךָ[a] ל ומל . כ[20] מלין כת ה ס״ת ג מנה בליש . ג
8 יַעֲלוּ הַצְפַרְדְּעִים׃ **8** 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה[b] אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן נְטֵה ד בטע בסיפ[1]
אֶת־יָדְךָ בְּמַטֶּךָ עַל־הַנְּהָרֹת עַל[a]־הַיְאֹרִים וְעַל־הָאֲגַמִּים וְהַעַל אֶת־ ד חס[2] . ב . ל . ב
2 הַצְפַרְדְּעִים עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 2 וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ עַל מֵימֵי מִצְרָיִם
3 וַתַּעַל הַצְפַרְדֵּעַ וַתְּכַס אֶת־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 3 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן הַחַרְטֻמִּים[a]
4 בְּלָטֵיהֶם[b] וַיַּעֲלוּ אֶת־הַצְפַרְדְּעִים עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 4 וַיִּקְרָא פַרְעֹה ג . ב
לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר הַעְתִּירוּ[a] אֶל־יְהוָה וְיָסֵר הַצְפַרְדְּעִים מִמֶּנִּי י[1] . ג . נז וכל חלים דכורת ב מ יא
5 וּמֵעַמָּי וַאֲשַׁלְּחָה אֶת־הָעָם וְיִזְבְּחוּ לַיהוָה׃ 5 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְפַרְעֹה ב . ב
הִתְפָּאֵר עָלַי לְמָתַי ׀ אַעְתִּיר לְךָ וְלַעֲבָדֶיךָ וּלְעַמְּךָ לְהַכְרִית ל . ל . ג[3]
6 הַצְפַרְדְּעִים[a] מִמְּךָ[b] וּמִבָּתֶּיךָ[c] רַק בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה[d]׃ 6 וַיֹּאמֶר לְמָחָר ב . ה[4]
7 וַיֹּאמֶר כִּדְבָרְךָ לְמַעַן תֵּדַע כִּי־אֵין[a] כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ[a]׃ 7 וְסָרוּ ו[5]
הַצְפַרְדְּעִים מִמְּךָ וּמִבָּתֶּיךָ[a] וּמֵעֲבָדֶיךָ וּמֵעַמֶּךָ רַק בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה׃ ל . ב
8 וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מֵעִם פַּרְעֹה וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה עַל־דְּבַר כט בחור
9 הַצְפַרְדְּעִים אֲשֶׁר־שָׂם לְפַרְעֹה׃ 9 וַיַּעַשׂ יְהוָה כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיָּמֻתוּ
10 הַצְפַרְדְּעִים מִן־הַבָּתִּים מִן[a]־הַחֲצֵרֹת וּמִן־הַשָּׂדֹת׃ 10 וַיִּצְבְּרוּ אֹתָם ך פסוק מן מן ומן[6] . ל . ד חס בחור[7] . ל[8]
11 חֳמָרִם חֳמָרִם וַתִּבְאַשׁ הָאָרֶץ׃ 11 וַיַּרְא פַּרְעֹה כִּי הָיְתָה הָרְוָחָה ג . ג . ל
וְהַכְבֵּד[a] אֶת־לִבּוֹ וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ ס
12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן נְטֵה אֶת־מַטְּךָ[a] וְהַךְ ו בטע בסיפ[1] . ב[9]

[19]Mm 1205. [20]Mm 964. Cp 8 [1]Mm 395. [2]Mp sub loco. [3]Mm 419. [4]Mm 420. [5]Mm 421. [6]Mm 422. [7]Mm 1026. [8] ותצברו Gn 41,35. [9]Ez 21,19.

26 [a] 𝔐 וְדִבַּרְתָּ || **28** [a] 𝔊 pl || [b–b] 𝔐𝔊 בֵּיתֶךָ –וּבְחַדְרֵי || [c c] 𝔐𝔊 מִטָּתֶיךָ וּבְבָתֵּי || [d] 𝔊 om ב || **29** [a–a] 𝔊 invers et sine כֹּל, 𝔖 *wbklh ʾmk* || [b] 𝔐 + add וּבְכָל־עַמְּךָ || **Cp 8,1** [a] mlt Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗[Ms]𝔙 וְעַל || **3** [a] sic L, mlt Mss Edd הַחַר || [b] cf 7,22[a] || **4** [a] 𝔊* + *περὶ ἐμοῦ* cf 8,24 9,28[a] || **5** [a] sic L, mlt Mss Edd קְצִ || [b] 𝔊 + *καὶ ἀπὸ τοῦ λαοῦ σου καί* cf 7 || [c] 𝔐𝔙 + וּמֵעֲבָדֶיךָ וּמֵעַמְּךָ || [d–d] > 𝔖 || **6** [a–a] 𝔊 *ἄλλος πλὴν κυρίου* || **7** [a] 𝔊 suff 2 pl + *καὶ ἐκ τῶν ἐπαύλεων* cf 9 || **9** [a] mlt Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗[Mss]𝔗[J]𝔙 ומן || **11** [a] 𝔐 וַיַּכְבֵּד cf Vrs || **12** [a] 𝔐 בְּיַד מַטֵּה cf 𝔊.

ח בלוש[3]. כט בתור וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי־פַרְעֹה יְהִי[b] לְתַנִּין׃ 10 וַיָּבֹא מֹשֶׁה ׀ וְאַהֲרֹן אֶל[a]־פַּרְעֹה 10
וַיַּעֲשׂוּ[b] כֵּן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיַּשְׁלֵךְ אַהֲרֹן אֶת־מַטֵּהוּ לִפְנֵי פַרְעֹה
ל. ח בלוש[3]. ב[4] וְלִפְנֵי עֲבָדָיו וַיְהִי לְתַנִּין׃ 11 וַיִּקְרָא גַּם־פַּרְעֹה לַחֲכָמִים וְלַמְכַשְּׁפִים 11
ד[5] מל וכל כתיב דכות ב מ א וַיַּעֲשׂוּ גַם־הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם בְּלַהֲטֵיהֶם כֵּן׃ 12 וַיַּשְׁלִיכוּ אִישׁ מַטֵּהוּ 12
ג חס בתור[6]. ב חד חס וחד מל. הי[7] וַיִּהְיוּ לְתַנִּינִם וַיִּבְלַע מַטֵּה־אַהֲרֹן אֶת־מַטֹּתָם׃ 13 וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה 13
וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ פ
14 14 וַיֹּאמֶר[a] יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כָּבֵד לֵב פַּרְעֹה מֵאֵן לְשַׁלַּח הָעָם׃
ב[8] 15 לֵךְ אֶל־פַּרְעֹה בַּבֹּקֶר הִנֵּה[a] יֹצֵא הַמָּיְמָה וְנִצַּבְתָּ לִקְרָאתוֹ עַל־ 15
שְׂפַת הַיְא�Ö וְהַמַּטֶּה אֲשֶׁר־נֶהְפַּךְ לְנָחָשׁ תִּקַּח בְּיָדֶךָ׃ 16 וְאָמַרְתָּ אֵלָיו 16
ה[9] יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים שְׁלָחַנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר שַׁלַּח אֶת־עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי
ל ס״פ בַּמִּדְבָּר וְהִנֵּה לֹא־שָׁמַעְתָּ עַד־כֹּה׃ 17 כֹּה אָמַר יְהוָה בְּזֹאת תֵּדַע כִּי 17
ח[10]. ד וכל תלים דכות[11] אֲנִי יְהוָה הִנֵּה אָנֹכִי מַכֶּה ׀ בַּמַּטֶּה אֲשֶׁר־בְּיָדִי עַל־הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיְאֹר
ג. ב וְנֶהְפְּכוּ לְדָם׃ 18 וְהַדָּגָה אֲשֶׁר־בַּיְאֹר תָּמוּת וּבָאַשׁ הַיְאֹר וְנלְאוּ 18
יב בטע בסיפ[12] מִצְרַיִם לִשְׁתּוֹת מַיִם מִן־הַיְאֹר[a]׃ ס 19 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה 19
יג חס את. ד חס[13] אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן קַח מַטְּךָ וּנְטֵה יָדְךָ עַל־מֵימֵי מִצְרַיִם עַל[a]־נַהֲרֹתָם ׀
יא רפ[14] עַל[b]־יְאֹרֵיהֶם וְעַל־אַגְמֵיהֶם וְעַל כָּל־מִקְוֵה מֵימֵיהֶם וְיִהְיוּ־דָם[c] וְהָיָה
יח. כט בתור דָם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבָעֵצִים וּבָאֲבָנִים׃ 20 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן 20
ח דגש[15] כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיָּרֶם בַּמַּטֶּה[a] וַיַּךְ אֶת־הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיְאֹר לְעֵינֵי
ד[15]. ב פַּרְעֹה וּלְעֵינֵי עֲבָדָיו וַיֵּהָפְכוּ כָּל־הַמַּיִם אֲשֶׁר־בַּיְאֹר לְדָם׃ 21 וְהַדָּגָה 21
אֲשֶׁר־בַּיְאֹר מֵתָה וַיִּבְאַשׁ הַיְאֹר וְלֹא־יָכְלוּ מִצְרַיִם לִשְׁתּוֹת מַיִם מִן־
יח הַיְאֹר וַיְהִי הַדָּם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 22 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם 22
ג. הי[7] בְּלָטֵיהֶם[a] וַיֶּחֱזַק לֵב־פַּרְעֹה וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃
ד קמ[16]. נ[17] 23 וַיִּפֶן פַּרְעֹה וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ וְלֹא־שָׁת לִבּוֹ גַּם־לָזֹאת׃ 24 וַיַּחְפְּרוּ 23 24
ד חס כָּל־מִצְרַיִם סְבִיבֹת הַיְאֹר מַיִם לִשְׁתּוֹת כִּי לֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מִמֵּימֵי
ו[18] הַיְאֹר׃ 25 וַיִּמָּלְאוּ[a] שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת־יְהוָה אֶת־הַיְאֹר׃ פ 25

[3]Mm 413. [4]Mm 414. [5]Mm 415. [6]Mm 8. [7]Mm 432. [8]Mp sub loco. [9]Mm 427. [10]Mm 416. [11]Mm 741. [12]Mm 439. [13]Mm 417. [14]Mm 1573. [15]Mm 977. [16]Mm 3014. [17]Mm 418. [18]Mm 1907.

9 [b] ωGΣ𝔗 ויהי cf 10 ‖ 10 [a] ωG לפני cf 9 ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd ויעשו ‖ 14 [a] cf 8[a] ‖ 15 [a] ωG + הוא ‖ 18 [a] ω + add בְּמַטֵּהוּ ‖ 19 [a] GV pr cop ‖ [b] mlt Mss ωGΣ𝔗V ועל ‖ [c–c] ω וְיִהְיוּ הָדָם. ‖ 20 [a] ωG cf Σ בְּמַטֵּהוּ ‖ 22 [a] ω בְּלַהֲטֵיהֶם, it 8,3[a].14[a] ‖ 25 [a] ω Vrs וַיִּהְיוּ הָדָם

21 וּבְנֵי יִצְהָר קֹרַח וְנֶפֶג וְזִכְרִי׃ 22 וּבְנֵי עֻזִּיאֵל מִישָׁאֵל[a] וְאֶלְצָפָן[b] ל
23 וְסִתְרִי׃ 23 וַיִּקַּח אַהֲרֹן אֶת־אֱלִישֶׁבַע בַּת־עַמִּינָדָב אֲחוֹת נַחְשׁוֹן לוֹ ל. ד ספרק דמיין את את ואת את ואת[11]. ל
לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־נָדָב וְאֶת־אֲבִיהוּא אֶת[a]־אֶלְעָזָר וְאֶת־אִיתָמָר׃
24 וּבְנֵי קֹרַח אַסִּיר[a] וְאֶלְקָנָה וַאֲבִיאָסָף[b] אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הַקָּרְחִי׃ כל קריא מל ב מ א. יז[13] מפק א[12]
25 וְאֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן לָקַח־לוֹ מִבְּנוֹת פּוּטִיאֵל לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ ל
26 אֶת־פִּינְחָס אֵלֶּה רָאשֵׁי אֲבוֹת הַלְוִיִּם[a] לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ 26 הוּא אַהֲרֹן עה ה צדיקים בחד ליש[13]. ב בתור
וּמֹשֶׁה אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם הוֹצִיאוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם ג[14]
27 עַל־צִבְאֹתָם׃ 27 הֵם הַמְדַבְּרִים אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְהוֹצִיא
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם[a] הוּא[b] מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃ ה צדיקים בחד ליש. ל. כט בתור
28 וַיְהִי בְּיוֹם דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ פ 29 וַיְדַבֵּר ל
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר אֲנִי יְהוָה דַּבֵּר אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם אֵת
30 כָּל־אֲשֶׁר אֲנִי דֹבֵר אֵלֶיךָ׃ 30 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה הֵן אֲנִי עֲרַל ג[15] ד. ה[16]
7 שְׂפָתַיִם וְאֵיךְ יִשְׁמַע[a] אֵלַי פַּרְעֹה׃ פ 7 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
2 רְאֵה נְתַתִּיךָ אֱלֹהִים לְפַרְעֹה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ יִהְיֶה נְבִיאֶךָ׃ 2 אַתָּה יא ר״פ ד מנה בתור
תְדַבֵּר אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּךָּ וְאַהֲרֹן אָחִיךָ יְדַבֵּר אֶל־פַּרְעֹה וְשִׁלַּח[a]
3 אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹ׃ 3 וַאֲנִי אַקְשֶׁה אֶת־לֵב פַּרְעֹה וְהִרְבֵּיתִי סו ר״פ
4 אֶת־אֹתֹתַי וְאֶת־מוֹפְתַי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 4 וְלֹא־יִשְׁמַע אֲלֵכֶם פַּרְעֹה ב. מל. ז ר״פ בסיג. ד[1]. ו חס בתור
וְנָתַתִּי אֶת־יָדִי בְּמִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת־צִבְאֹתַי אֶת־עַמִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל ל וחס
5 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם[a] בִּשְׁפָטִים[b] גְּדֹלִים׃ 5 וְיָדְעוּ[a] מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה
בְּנָטֹתִי אֶת־יָדִי עַל־מִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת־[b]בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם׃
6 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתָם כֵּן עָשׂוּ׃ 7 וּמֹשֶׁה בֶּן־ כט בתור. ז ר״פ[2]
שְׁמֹנִים שָׁנָה וְאַהֲרֹן בֶּן־שָׁלֹשׁ וּשְׁמֹנִים שָׁנָה בְּדַבְּרָם אֶל־פַּרְעֹה׃ פ
ס(נ) 8 וַיֹּאמֶר[a] יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ 9 כִּי יְדַבֵּר אֲלֵכֶם ה. ו חס בתור
פַּרְעֹה לֵאמֹר תְּנוּ לָכֶם[a] מוֹפֵת וְאָמַרְתָּ אֶל־אַהֲרֹן קַח אֶת־מַטֶּךָ

[11] Mm 2468. [12] Mm 411. [13] Mm 3908. [14] Mm 2145. [15] Jer 38,20. [16] Mm 412. Cp 7 [1] Mm 1179. [2] Mm 3363.

22 [a] > G*Ⅽ || [b] ɯ(G)S ואליצ׳ cf Nu 3,30 al || 23 [a] mlt Mss GSV ואת || 24 [a] ɯ מאֶרץ אסור || [b] ɯ ואביסף cf 1 Ch 6,8.22 9,19 || 25 [a] ɯ הלוי || 27 [a] pc Mss ɯG*S מ׳ || [b–b] G invers || 30 [a–a] ɯ Vrs ישמעני ut 12 || Cp 7,2 [a] Ⅽ וישלח || 4 [a–a] Ⅽ מִמִּ׳ || [b] ɯ במִשְׁפְּ׳ || 5 [a] ɯG + כל || [b] ɯ + עַמִּי || 8 [a] ɯ וַיְדַבֵּר, it 14[a] || 9 [a] G ἡμῖν, S lj; ɯG + אוֹת אוֹ.

ד חד חס וג מל[1] . יג ר״פ בתור׳
אֶ֣רֶץ מִגְרֵיהֶ֑ם אֲשֶׁ֥ר־גָּרוּ־בָ֖הּ׃ 5 וְגַם֙ | אֲנִ֣י שָׁמַ֔עְתִּי אֶת־נַאֲקַ֥ת[a] בְּנֵי 5
ל וחס . ב ר״פ בתור׳
יִשְׂרָאֵ֖ל אֲשֶׁ֣ר מִצְרַ֑יִם מַעֲבִדִ֣ים אֹתָ֔ם וָאֶזְכֹּ֖ר[b] אֶת־בְּרִיתִֽי׃ 6 לָכֵ֗ן[a] 6
ב חד חס וחד מל
אֱמֹ֙ר לִבְנֵ֣י־יִשְׂרָאֵ֔ל אֲנִ֖י יְהוָ֑ה וְהוֹצֵאתִ֨י אֶתְכֶ֜ם מִתַּ֣חַת סִבְלֹ֣ת מִצְרַ֗יִם
ג[2] מל בתור׳ וכל בנ״ך דכות׳ ב מ ג
וְהִצַּלְתִּ֥י אֶתְכֶ֛ם מֵעֲבֹדָתָ֖ם וְגָאַלְתִּ֥י אֶתְכֶ֛ם בִּזְרֹ֥עַ נְטוּיָ֖ה וּבִשְׁפָטִ֣ים
גְּדֹלִֽים׃ 7 וְלָקַחְתִּ֤י אֶתְכֶם֙ לִ֣י לְעָ֔ם וְהָיִ֥יתִי לָכֶ֖ם לֵֽאלֹהִ֑ים וִֽידַעְתֶּ֗ם 7
ו . ב חד מל וחד חס
כִּ֣י ׀ אֲנִ֣י יְהוָ֔ה אֱלֹהֵיכֶ֛ם הַמּוֹצִ֥יא אֶתְכֶ֖ם מִתַּ֣חַת סִבְלֹ֥ות מִצְרָֽיִם׃
יט
וְהֵבֵ֤אתִי אֶתְכֶם֙ אֶל־הָאָ֔רֶץ אֲשֶׁ֥ר נָשָׂ֖אתִי אֶת־יָדִ֑י לָתֵ֤ת אֹתָהּ֙ 8
ב בתור׳[2]
לְאַבְרָהָ֣ם לְיִצְחָ֔ק וְלַיַּעֲקֹ֖ב וְנָתַתִּ֥י אֹתָ֛הּ לָכֶ֖ם מוֹרָשָׁ֑ה אֲנִ֖י יְהוָֽה׃
יא זוגין דמטע בטע׳ . ל
וַיְדַבֵּ֥ר מֹשֶׁ֖ה כֵּ֣ן אֶל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל וְלֹ֤א שָֽׁמְעוּ֙ אֶל־מֹשֶׁ֔ה מִקֹּ֥צֶר ר֖וּחַ 9
10
ל וּמֵעֲבֹדָ֥ה קָשָֽׁה׃ פ 10 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃ 11 בֹּ֣א 11
לָ דַבֵּ֞ר אֶל־פַּרְעֹ֣ה מֶֽלֶךְ־מִצְרַ֗יִם וִֽישַׁלַּ֞ח אֶת־בְּנֵ֤י־יִשְׂרָאֵל֙ מֵאַרְצֹֽו׃
יא זוגין דמטע בטע׳
וַיְדַבֵּ֥ר מֹשֶׁ֛ה לִפְנֵ֥י יְהוָ֖ה לֵאמֹ֑ר הֵ֚ן בְּנֵ֣י־יִשְׂרָאֵל֔ לֹ֥א שָׁמְע֖וּ אֵלָ֑י 12
ל . ד בטע בסיפ׳ . יא[2]
וְאֵ֣יךְ יִשְׁמָעֵ֤נִי פַרְעֹה֙ וַאֲנִ֣י עֲרַ֣ל שְׂפָתָ֔יִם׃ פ 13 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה 13
ד[a] אֶל־מֹשֶׁ֣ה וְאֶל־אַהֲרֹ֑ן וַיְצַוֵּ֣ם[a] אֶל־בְּנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙ וְאֶל־[a]פַּרְעֹ֣ה מֶֽלֶךְ
מִצְרַ֔יִם לְהֹוצִ֥יא אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵ֖ל מֵאֶ֥רֶץ מִצְרָֽיִם׃ ס
עה . ו חס בתור׳
14 אֵ֖לֶּה[a] רָאשֵׁ֣י בֵית־אֲבֹתָ֑ם בְּנֵ֤י רְאוּבֵן֙ בְּכֹ֣ר יִשְׂרָאֵ֔ל חֲנֹ֥ךְ וּפַלּ֖וּא 14
חֶצְרֹ֥ון וְכַרְמִ֑י אֵ֖לֶּה מִשְׁפְּחֹ֥ת רְאוּבֵֽן׃ 15 וּבְנֵ֣י שִׁמְעֹ֔ון יְמוּאֵ֥ל[a] וְיָמִ֖ין 15
ב חס וְאֹהַ֣ד וְיָכִ֑ין וְצֹ֖חַר[b] וְשָׁא֥ול בֶּן־הַֽכְּנַעֲנִ֖ית אֵ֣לֶּה מִשְׁפְּחֹ֥ת שִׁמְעֹֽון׃
ו בתור׳[2] . ב חס בתור׳ . ב
16 וְאֵ֖לֶּה שְׁמֹ֣ות בְּנֵי־לֵ֑וִי לְתֹלְדֹתָ֔ם גֵּרְשֹׁ֥ון וּקְהָ֖ת וּמְרָרִ֑י וּשְׁנֵ֥י חַיֵּ֖י לֵוִ֥י 16
שֶׁ֣בַע וּשְׁלֹשִׁ֔ים וּמְאַ֥ת שָׁנָֽה׃ 17 בְּנֵי֙[a] גֵּרְשֹׁ֔ון[b] לִבְנִ֥י וְשִׁמְעִ֖י לְמִשְׁפְּחֹתָֽם׃ 17
ה מסוק דמיין[10] 18 וּבְנֵ֣י קְהָ֔ת עַמְרָ֥ם וְיִצְהָ֖ר וְחֶבְרֹ֑ון[a] וְעֻזִּיאֵ֣ל וּשְׁנֵ֥י חַיֵּ֖י קְהָ֑ת שָׁלֹ֥שׁ[b] 18
וְשִׁלֹּשִׁ֔ים וּמְאַ֥ת שָׁנָֽה׃ 19 וּבְנֵ֣י מְרָרִ֔י מַחְלִ֖י וּמוּשִׁ֑י אֵ֚לֶּה מִשְׁפְּחֹ֣ת הַלֵּוִ֔י 19
ב חס בתור׳ לְתֹלְדֹתָֽם׃ 20 וַיִּקַּ֣ח עַמְרָ֔ם אֶת־יוֹכֶ֖בֶד דֹּדָתֹ֣ו[a] לֹ֑ו לְאִשָּׁ֗ה וַתֵּ֤לֶד לֹו֙ 20
ג אֶת־אַהֲרֹ֣ן וְאֶת־מֹשֶׁ֔ה[b] וּשְׁנֵ֥י חַיֵּ֖י עַמְרָ֑ם שֶׁ֥בַע[c] וּשְׁלֹשִׁ֔ים וּמְאַ֥ת שָׁנָֽה׃

Cp 6 [1]Mm 2859. [2]Mm 408. [3]Mm 1238 ב. [4]Mm 794. [5]Mm 59. [6]Mp sub loco. [7]Mm 852. [8]Mm 409. [9]Mm 410. [10]Okhl 288.

5 [a] 𝔪 נקאת ‖ [b] 𝔪 וָאֶזְכְּרָה ‖ **6** [a] 𝔊 *βάδιζε* לְכָה vel לֶךְ־נָא (cf Gn 37,14) ‖ **13** [a–a] 𝔊* om ‖ **14** [a] 𝔪𝔊𝔖 וְאִ׳ בְּנֵי׳ ר׳ן ‖ **15** [a] 𝔊[B] *Ιεμιηλ* ‖ [b] 𝔪 וצהר, 𝔊 *καὶ Σααρ* ‖ **17** [a] 𝔪𝔖 וּבְנֵי; 𝔊 pr *καὶ οὗτοι* ‖ [b] 𝔊* *Γέδσων* ‖ **18** [a] 𝔪𝔊 ח׳ ‖ [b] > 𝔊 ‖ **20** [a] 𝔊 *θυγατέρα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ* ‖ [b] Ms 𝔪𝔊 ואת־מִרְיָם אֲחֹתָם cf 𝔖 et Nu 26,59 ‖ [c] 𝔪𝔊[Amin]𝔏 שָׁשׁ, 𝔊[Bmin] 2.

וְשִׁטְרֵיהֶ֥ו וַיֹּאמְר֖וּ[b] אֶל־הָעָ֑ם לֵאמֹ֗ר כֹּ֚ה אָמַ֣ר פַּרְעֹ֔ה אֵינֶ֥נִּי נֹתֵ֖ן לָכֶ֥ם
11 תֶּֽבֶן׃ 11 אַתֶּ֞ם לְכ֣וּ קְח֤וּ לָכֶם֙ תֶּ֔בֶן מֵאֲשֶׁ֖ר תִּמְצָ֑אוּ כִּ֣י אֵ֥ין נִגְרָ֖ע ד ר״פ
12 מֵֽעֲבֹדַתְכֶ֥ם דָּבָֽר׃ 12 וַיָּ֤פֶץ הָעָם֙ בְּכָל־אֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם לְקֹשֵׁ֖שׁ קַ֥שׁ ג. יח. ל וחס
13 לַתֶּֽבֶן׃ 13 וְהַנֹּגְשִׂ֖ים אָצִ֣ים[a] לֵאמֹ֑ר כַּלּ֤וּ מַעֲשֵׂיכֶם֙ דְּבַר־י֣וֹם בְּיוֹמ֔וֹ ב[13]. ל. ל פת
14 כַּאֲשֶׁ֖ר בִּהְיֹ֣ות הַתֶּ֑בֶן׃ 14 וַיֻּכּ֞וּ שִׁטְרֵ֣י בְנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙ אֲשֶׁר־שָׂ֣מוּ עֲלֵהֶ֔ם ל. יג חס בתור[14]
נֹגְשֵׂ֥י פַרְעֹ֖ה לֵאמֹ֑ר מַדּ֛וּעַ לֹא֩ כִלִּיתֶ֨ם חָקְכֶ֜ם לִלְבֹּ֤ן כְּתְמֹ֙ול שִׁלְשֹׁ֔ם [15]
15 גַּם־תְּמ֖ול[a] גַּם־הַיֹּֽום׃ 15 וַיָּבֹ֗אוּ שִׁטְרֵי֙ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וַיִּצְעֲק֖וּ אֶל־פַּרְעֹ֑ה ד מסורק בתור גם גם ומילה חדה ביניה. ד. ב[15]. ז[17].
16 לֵאמֹ֗ר לָמָ֤ה תַעֲשֶׂה֙ כֹּ֣ה לַעֲבָדֶ֔יךָ׃ 16 תֶּ֥בֶן אֵ֛ין נִתָּ֥ן לַעֲבָדֶ֖יךָ וּלְבֵנִ֣ים יד בטע[16]. כא[19] ד[20] מנח קמ
17 אֹמְרִ֣ים לָ֔נוּ עֲשׂ֖וּ וְהִנֵּ֣ה עֲבָדֶ֑יךָ מִכִּ֖ים וְחַטָּאת[a] עַמֶּֽךָ׃ 17 וַיֹּ֣אמֶר[a] ל וחס
נִרְפִּ֣ים אַתֶּ֔ם נִרְפִּ֖ים עַל־כֵּ֣ן אַתֶּ֣ם אֹמְרִ֔ים נֵלְכָ֥ה נִזְבְּחָ֖ה לַיהוָֽה[b]׃ ג. ג. ז זורגין[21]
18 וְעַתָּה֙ לְכ֣וּ עִבְד֔וּ וְתֶ֥בֶן לֹא־יִנָּתֵ֖ן לָכֶ֑ם וְתֹ֥כֶן לְבֵנִ֖ים[a] תִּתֵּֽנוּ[b]׃ ב וחס ובתרי לישנ[22]. ג. ג
19 וַיִּרְא֣וּ שִׁטְרֵֽי־בְנֵי־יִשְׂרָאֵל֮ אֹתָם֒ בְּרָ֣ע לֵאמֹ֔ר לֹא־תִגְרְעוּ֙[a] מִלִּבְנֵיכֶ֔ם ה[23]. ל
20 דְּבַר־יֹ֖ום בְּיֹומֹֽו׃ 20 וַיִּפְגְּעוּ֙ אֶת־מֹשֶׁ֣ה וְאֶת־אַהֲרֹ֔ן נִצָּבִ֖ים לִקְרָאתָֽם
21 בְּצֵאתָ֖ם מֵאֵ֥ת פַּרְעֹֽה׃ 21 וַיֹּאמְר֣וּ אֲלֵהֶ֔ם יֵרֶ֥א[a] יְהוָ֛ה עֲלֵיכֶ֖ם וְיִשְׁפֹּ֑ט ב. ה[24]. ד[25]. ל רפי
אֲשֶׁ֣ר הִבְאַשְׁתֶּ֗ם אֶת־רֵיחֵ֙נוּ֙ בְּעֵינֵ֣י פַרְעֹ֔ה וּבְעֵינֵ֖י עֲבָדָ֑יו לָתֵ֥ת־חֶ֖רֶב לג בתור. ח זורגין[23]. ו
22 בְּיָדָ֥ם[b] לַהֲרָגֵֽנוּ׃ 22 וַיָּ֥שָׁב מֹשֶׁ֖ה אֶל־יְהוָ֑ה וַיֹּאמַ֗ר[a] אֲדֹנָי֙ לָמָ֣ה הֲרֵעֹ֔תָה צא. ג[26] ול[27] מל ס״ח בליש
לָעָ֥ם הַזֶּ֖ה[b] שְׁלַחְתָּֽנִי׃ 23 וּמֵאָז֩ בָּאתִי֙ אֶל־פַּרְעֹ֜ה לְדַבֵּ֤ר ל
6 בְּשִׁמְךָ֙ הֵרַ֣ע לָעָ֣ם הַזֶּ֔ה וְהַצֵּ֥ל לֹא־הִצַּ֖לְתָּ אֶת־עַמֶּֽךָ׃ 6 1 וַיֹּ֥אמֶר ד[28]. ב
יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֑ה עַתָּ֣ה[a] תִּרְאֶ֔ה אֲשֶׁ֥ר אֶֽעֱשֶׂ֖ה לְפַרְעֹ֑ה כִּ֣י בְיָ֤ד חֲזָקָה֙ ב
יְשַׁלְּחֵ֔ם וּ֠בְיָד חֲזָקָ֞ה[b] יְגָרְשֵׁ֥ם מֵאַרְצֹֽו׃ ס קכד
סֵ֫ן[n] פרש
2 וַיְדַבֵּ֥ר אֱלֹהִ֖ים[a] אֶל־מֹשֶׁ֑ה וַיֹּ֥אמֶר אֵלָ֖יו אֲנִ֥י יְהוָֽה׃ 3 וָאֵרָ֗א אֶל־ ג. ל
אַבְרָהָם֙ אֶל־יִצְחָ֣ק וְאֶל־יַעֲקֹ֔ב בְּאֵ֖ל שַׁדָּ֑י[b] וּשְׁמִ֣י יְהוָ֔ה לֹ֥א נֹודַ֖עְתִּי[c] ל. ל
4 לָהֶֽם׃ 4 וְגַם֙ הֲקִמֹ֣תִי אֶת־בְּרִיתִ֔י אִתָּ֖ם לָתֵ֣ת לָהֶ֑ם אֶת־אֶ֥רֶץ כְּנַ֛עַן אֶת יג ר״פ בתור. ג בטע. לז

[13] Mm 2585. [14] Mm 675. [15] Mm 401. [16] Mm 1642. [17] Mm 402. [18] Mm 3948. [19] Mm 2838. [20] Mm 403. [21] Mm 3268. [22] Mm 4024. [23] Mp sub loco. [24] Mm 404. [25] Mm 405. [26] Mm 406. [27] Mm 1713. [28] Mm 407.

10 [b] 𝔐 וַיְדַבְּרוּ ‖ **13** [a] 𝔊 *κατέσπευδον αὐτούς* ‖ [b] 𝔐 Vrs + נָתַן לָכֶם ‖ **14** [a–a] > 𝔊 ‖ **16** [a] 𝔊(𝔖) *ἀδικήσεις οὖν* ‖ **17** [a] 𝔖 + *lhwn pr'wn* ‖ [b] 𝔊(𝔗) *τῷ θεῷ ἡμῶν* ‖ **18** [a] 𝔐 הַלְּ ‖ **21** [a] 𝔐 יִרְאֶה ‖ [b] 𝔐 בידו cf 𝔊𝔙 ‖ **22** [a] [b] sic L, mlt Mss Edd תתנו ‖ **19** [a] 𝔐 יִגְרַע ‖ [b–b] 𝔊 + *δέομαι* = בי ut 4,10.13 ‖ [b] mlt Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗[Mss𝔗′] וְלִ ‖ Cp 6,1 [a] 𝔐 אתה ‖ **3** [a] 𝔐𝔊 𝔊(𝔖) *καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ* ‖ 2 [a] 𝔐𝔊[ming𝔖] Just 𝔖𝔙 יהוה, 𝔗 אלהים (bis) ‖ [b–b] 𝔊 *θεὸς ὢν αὐτῶν*, 𝔖 *b'jlšdj 'lh'* ‖ [c] 𝔊(𝔖𝔗𝔙) *ἐδήλωσα*.

ל. 33ג. 32ג צֹר וַתִּכְרֹת אֶת־עָרְלַת בְּנָהּ וַתַּגַּע לְרַגְלָיו וַתֹּאמֶר [a]כִּי חֲתַן־דָּמִים
ל. 34ג אַתָּה לִי[a]: 26 וַיִּרֶף מִמֶּנּוּ[a] אָז אָמְרָה [b]חֲתַן דָּמִים לַמּוֹלֹת[b]: פ 26
ל. 36ג. 35ג 27 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵךְ לִקְרַאת מֹשֶׁה הַמִּדְבָּרָה וַיֵּלֶךְ 27
נ וַיִּפְגְּשֵׁהוּ בְּהַר הָאֱלֹהִים וַיִּשַּׁק־לוֹ: 28 וַיַּגֶּד מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן אֵת כָּל־ 28
ל. 37ג. כט בתור דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ וְאֵת כָּל־הָאֹתֹת אֲשֶׁר צִוָּהוּ[a]: 29 וַיֵּלֶךְ[a] מֹשֶׁה 29
ל. 38ג. לג חס האלה. 39ג וְאַהֲרֹן וַיַּאַסְפוּ אֶת־כָּל־זִקְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: 30 וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֵת כָּל־ 30
ב בתור הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאֹתֹת לְעֵינֵי הָעָם:
ב. 41ג. לא פסוק כי וכי. 42ג 31 וַיַּאֲמֶן[a] הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ[b] כִּי־פָקַד יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה 31
אֶת־עָנְיָם וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ[c]:
כט בתור. כד ב מנה בתור[1] 5 1 וְאַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה כֹּה־אָמַר יְהוָה 5
ג בטע. ב אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שַׁלַּח אֶת־עַמִּי וְיָחֹגּוּ לִי בַּמִּדְבָּר: 2 וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה מִי 2
יְהוָה[a] אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקֹלוֹ לְשַׁלַּח אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַעְתִּי אֶת־יְהוָה
ט[1]. ה[2] וְגַם אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלֵּחַ: 3 וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי[a] הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ 3
ט נֵלְכָה נָּא דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְנִזְבְּחָה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ[b] פֶּן־
ל. כט בתור[1] יִפְגָּעֵנוּ בַּדֶּבֶר אוֹ בֶחָרֶב: 4 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם לָמָּה מֹשֶׁה 4
ל ומל. ג בטע וְאַהֲרֹן תַּפְרִיעוּ[a] אֶת־הָעָם מִמַּעֲשָׂיו לְכוּ לְסִבְלֹתֵיכֶם: 5 וַיֹּאמֶר 5
נ פַּרְעֹה הֵן־רַבִּים עַתָּה עַם[a] הָאָרֶץ וְהִשְׁבַּתֶּם אוֹתָם מִסִּבְלֹתָם: 6 וַיְצַו 6
פַּרְעֹה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־הַנֹּגְשִׂים בָּעָם וְאֶת־שֹׁטְרָיו לֵאמֹר: 7 לֹא 7
תֹאסִפוּן[a] לָתֵת תֶּבֶן לָעָם לִלְבֹּן הַלְּבֵנִים כִּתְמֹול שִׁלְשֹׁם הֵם יֵלְכוּ
ל. ג[5]. ב[7] וְקֹשְׁשׁוּ[b] לָהֶם תֶּבֶן: 8 וְאֶת־מַתְכֹּנֶת הַלְּבֵנִים אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים תְּמֹול 8
נ שִׁלְשֹׁם תָּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם לֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ כִּי־נִרְפִּים הֵם עַל־כֵּן הֵם
ב וחס[6]. ג זוגין[9]. ב פת. ה[10] צֹעֲקִים לֵאמֹר נֵלְכָה נִזְבְּחָה[a] לֵאלֹהֵינוּ: 9 תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה עַל־ 9
ג רפ[11]. ב[12] הָאֲנָשִׁים וְיַעֲשׂוּ[a]־בָהּ וְאַל[b]־יִשְׁעוּ בִּדְבָרֵי־שָׁקֶר: 10 וַיֵּצְאוּ[a] נֹגְשֵׂי הָעָם 10

32Mm 396. 33Mm 397. 34Mp sub loco. 35Mm 398. 36Mm 757. 37Mm 1623. 38Mm 399. 39Mm 707. 40Nu 15,22. 41 1S 27,12. 42Mm 2059. Cp 5 1Mp sub loco. 2Mm 427. 3Mm 430. 4Mm 898. 5Mm 400. 6Mm 401. 7Ru 2,11. 8Gn 4,10. 9Mm 3268. 10Mm 2347. 11Mm 618. 12Mm 1848.

25 [a–a] G alit ‖ **26** [a] ms מִמֶּנָּה ‖ [b–b] G alit ‖ **28** [a] SC^{J} + *lm'bd* = לַעֲשׂוֹת ‖ **29** [a] msS כוּ– ‖ **31** [a] msS מנו– ‖ [b] G *kaì ἐχάρη* = וַיִּשְׂמְחוּ ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd וי– ‖ Cp 5,2 [a] G *ἔστιν* = הוא; G^{A} + *θεός*; G$^{Fc\,min}$ + *κύριος* ‖ **3** [a] S pr *mrj'* ‖ [b–b] G* om ‖ **8** [a] nonn יהוה ‖ **4** [a] ms מעם ‖ **5** [a] msS תפרידו ‖ [b] msGCC^{L} ויל׳ ע׳ Mss GC^{Ms} ונ׳ ע׳ ‖ **7** [a] ms תוסיפון ‖ [b] וְשָׁעוּ ms ‖ **9** [a] l c msGS ‖ [b] ms וְלֹא ‖ **10** [a] G *κατέσπευδον δὲ αὐτούς*, l frt וַיֵּאָצוּ cf 13.

יִשְׁמְעוּן לְקֹלֶךָ וְלָקַחְתָּ מִמִּימֵי הַיְאֹר וְשָׁפַכְתָּ הַיַּבָּשָׁה וְהָיוּ הַמַּיִם
10 אֲשֶׁר תִּקַּח מִן־הַיְאֹר וְהָיוּ[a] לְדָם בַּיַּבָּשֶׁת׃ 10 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה
ל. ה
בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי גַּם מִתְּמוֹל גַּם מִשִּׁלְשֹׁם גַּם מֵאָז דַּבֶּרְךָ[a]
11 אֶל־עַבְדֶּךָ כִּי כְבַד־פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן אָנֹכִי׃ 11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו מִי
שָׂם פֶּה לָאָדָם אוֹ מִי יָשׂוּם[a] אִלֵּם אוֹ חֵרֵשׁ אוֹ פִקֵּחַ אוֹ עִוֵּר הֲלֹא
12 אָנֹכִי יְהוָה׃[b] 12 וְעַתָּה לֵךְ וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ וְהוֹרֵיתִיךָ אֲשֶׁר
יב. ל ומל[20]
13 תְּדַבֵּר׃ 13 וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי שְׁלַח־נָא בְּיַד־תִּשְׁלָח׃ 14 וַיִּחַר־
14 ח[19]
אַף יְהוָה בְּמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲלֹא אַהֲרֹן אָחִיךָ הַלֵּוִי יָדַעְתִּי כִּי־דַבֵּר
יְדַבֵּר הוּא וְגַם הִנֵּה־הוּא יֹצֵא לִקְרָאתֶךָ וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ[a]׃
ד[21]. ב[22]
15 וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו וְשַׂמְתָּ אֶת־הַדְּבָרִים בְּפִיו וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ
ד[23]
16 וְעִם־פִּיהוּ וְהוֹרֵיתִי אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן׃ 16 וְדִבֶּר־הוּא לְךָ אֶל־
כב. ב. יד[24]
17 הָעָם וְהָיָה הוּא יִהְיֶה־לְּךָ לְפֶה וְאַתָּה תִּהְיֶה־לּוֹ לֵאלֹהִים׃ 17 וְאֶת־ ל
הַמַּטֶּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדֶךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־בּוֹ אֶת־הָאֹתֹת׃ פ
18 [ס] וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיָּשָׁב[a] אֶל־יֶתֶר חֹתְנוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלְכָה נָּא וְאָשׁוּבָה
כה[25]
אֶל־אַחַי אֲשֶׁר־בְּמִצְרַיִם וְאֶרְאֶה הַעוֹדָם חַיִּים וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ לְמֹשֶׁה
ד[26]. יט
19 לֵךְ לְשָׁלוֹם׃ 19 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְיָן לֵךְ שֻׁב מִצְרָיִם[a] כִּי־
ב חס
20 מֵתוּ כָּל־הָאֲנָשִׁים הַמְבַקְשִׁים אֶת־נַפְשֶׁךָ׃ 20 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־אִשְׁתּוֹ
וְאֶת־בָּנָיו וַיַּרְכִּבֵם עַל־הַחֲמֹר וַיָּשָׁב אַרְצָה מִצְרָיִם וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־
ל וחס. ד חס בתור[27]. ל
21 מַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ׃ 21 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּלֶכְתְּךָ לָשׁוּב
ב. ד בסע בסיפ[28]
מִצְרַיְמָה רְאֵה כָּל־הַמֹּפְתִים אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְיָדֶךָ וַעֲשִׂיתָם לִפְנֵי פַרְעֹה
כה[29]. ט[30]
22 וַאֲנִי אַחֲזֵק אֶת־לִבּוֹ וְלֹא יְשַׁלַּח אֶת־הָעָם׃ 22 וְאָמַרְתָּ אֶל־פַּרְעֹה כֹּה
יג[31]
23 אָמַר יְהוָה בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל׃ 23 וָאֹמַר אֵלֶיךָ שַׁלַּח אֶת־בְּנִי[a] וַיַּעַבְדֵנִי ל
וַתְּמָאֵן לְשַׁלְּחוֹ הִנֵּה אָנֹכִי הֹרֵג אֶת־בִּנְךָ בְּכֹרֶךָ׃ ב וחס
24 [a] וַיְהִי בַּדֶּרֶךְ בַּמָּלוֹן וַיִּפְגְּשֵׁהוּ יְהוָה[b] וַיְבַקֵּשׁ הֲמִיתוֹ׃ 25 וַתִּקַּח צִפֹּרָה ב. ג

[12] Mm 1060. [13] Mm 23. [14] Mm 392. [15] Mm 1571. [16] Mm 3615. [17] Mm 439. [18] Mm 1931. [19] Mm 391. [20] וחד הריתיך Prv 4,11. [21] Mm 2072. [22] Mm 3375. [23] Mm 426. [24] Mm 393. [25] Mm 2618 et Mm 3211. [26] Mm 394. [27] Mm 458. [28] Mm 395. [29] Mm 84. [30] וחד עשיתם Neh 9,31. [31] Mm 440.

9 [a] ⅏𝔖𝔊[Ms] יְהִי ‖ **10** [a] sic L, mlt Mss Edd הָ– ‖ **11** [a] ⅏ יֹשֵׂם ‖ [b] 𝔊[Bmin] *ὁ θεός*, 𝔊[Mss] *κύριος ὁ θεός* ‖ **14** [a] ⅏ בִּלְבָבוֹ ‖ **18** [a] Ms ⅏𝔖𝔗[J] יִתְרוֹ, 𝔊 *Ιοθορ* ‖ **19** [a] pc Mss ⅏ מָה– ‖ **23** [a] 𝔊 *τὸν λαόν μου* cf 5,1 ‖ **24** [a] 𝔖 ⊦ *mwšʾ* ‖ [b] 𝔊*(𝔗[J]) *ἄγγελος κυρίου*; 𝔊[Mss] *ἄγγελος* cf 3,2; α′ *ὁ θεός*.

יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נִרְאָה אֵלַי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב לֵאמֹר ב 21. ג 22
פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם וְאֶת־הֶעָשׂוּי לָכֶם בְּמִצְרָיִם: 17 וָאֹמַר אַעֲלֶה 17 ה וחס 23. ב 24. ח פת 25
אֶתְכֶם מֵעֳנִי מִצְרַיִם אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי סימן כ ת מ פ ס 26
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֶל־אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ: 18 וְשָׁמְעוּ לְקֹלֶךָ וּבָאתָ ב בתור. יז שמיעה לקול 27. ב חס. ז בטע 28
אַתָּה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַאֲמַרְתֶּם אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי
הָעִבְרִיִּים נִקְרָה עָלֵינוּ וְעַתָּה נֵלְכָה־נָּא דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר ל. ל כת ה
וְנִזְבְּחָה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ: 19 וַאֲנִי יָדַעְתִּי כִּי לֹא־יִתֵּן אֶתְכֶם מֶלֶךְ ט. סז ר״פ 19
מִצְרַיִם לַהֲלֹךְ וְלֹא בְּיָד חֲזָקָה: 20 וְשָׁלַחְתִּי אֶת־יָדִי וְהִכֵּיתִי אֶת־ ד וחס 29. י 20
מִצְרַיִם בְּכֹל נִפְלְאֹתַי אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה בְּקִרְבּוֹ וְאַחֲרֵי־כֵן יְשַׁלַּח אֶתְכֶם: ל חס. יג 30
21 וְנָתַתִּי אֶת־חֵן הָעָם הַזֶּה בְּעֵינֵי מִצְרָיִם וְהָיָה כִּי תֵלֵכוּן לֹא תֵלְכוּ 21 לג בתור. ב 31
ל. ל
רֵיקָם: 22 וְשָׁאֲלָה אִשָּׁה מִשְּׁכֶנְתָּהּ וּמִגָּרַת בֵּיתָהּ כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב 22 א. ל
ל. ל
וּשְׂמָלֹת וְשַׂמְתֶּם עַל־בְּנֵיכֶם וְעַל־בְּנֹתֵיכֶם וְנִצַּלְתֶּם אֶת־מִצְרָיִם:

4 1 וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהֵן לֹא־יַאֲמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְקֹלִי כִּי יֹאמְרוּ 4 ה¹. יז מ״ם לא ולא לא ב. ד². כל אוריית חס ב מ א מל ⁴
לֹא־נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהוָה: 2 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה מַזֶּה בְיָדֶךָ וַיֹּאמֶר 2 ל. מה זה חד מן ה⁵ כת ק מלה חדה וקר תרי
מַטֶּה: 3 וַיֹּאמֶר הַשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ וַיָּנָס ב מל. ב מל 3
מֹשֶׁה מִפָּנָיו: 4 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה שְׁלַח יָדְךָ וֶאֱחֹז בִּזְנָבוֹ וַיִּשְׁלַח 4 נג. ב⁶. ל
יָדוֹ וַיַּחֲזֶק בּוֹ וַיְהִי לְמַטֶּה בְּכַפּוֹ: 5 לְמַעַן יַאֲמִינוּ כִּי־נִרְאָה אֵלֶיךָ ל בטע? 5
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: ד
6 וַיֹּאמֶר יְהוָה לוֹ עוֹד הָבֵא־נָא יָדְךָ בְּחֵיקֶךָ וַיָּבֵא יָדוֹ בְּחֵיקוֹ 6 ג ב חס. ל. ל וחד מל ⁹. נא ¹⁰. יח מנה בתור
וַיּוֹצִאָהּ וְהִנֵּה יָדוֹ מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג: 7 וַיֹּאמֶר הָשֵׁב יָדְךָ אֶל־חֵיקֶךָ ב חס 7
וַיָּשֶׁב יָדוֹ אֶל־חֵיקוֹ וַיּוֹצִאָהּ מֵחֵיקוֹ וְהִנֵּה־שָׁבָה כִּבְשָׂרוֹ: 8 וְהָיָה כה. ב חס. ל. ל 8
אִם־לֹא יַאֲמִינוּ לָךְ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקֹל הָאֹת הָרִאשׁוֹן וְהֶאֱמִינוּ לְקֹל ד³. י שמיעה לקול ¹¹. ב חס ובפסוק. ג חס ב מנה בפסוק. סד. ב חס ובפסוק
הָאֹת הָאַחֲרוֹן: 9 וְהָיָה אִם־לֹא יַאֲמִינוּ גַּם לִשְׁנֵי הָאֹתוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא ג חס ב מנה בפסוק. ב מל בתור

21 Mm 2123. 22 Mm 247. 23 Mm 388. 24 Ex 38,24. 25 Mm 389. 26 Okhl 274. 27 Mm 23. 28 Mm 50. 29 Mm 3547. 30 Mm 440. 31 Jes 52,12. Cp 4 1 Mm 3791. 2 Mm 1613. 3 Mm 390. 4 Mm 153. 5 Mm 214. 6 2 S 2,21. 7 Mp sub loco. 8 Mm 1218. 9 Mm 322. 10 Mm 639. 11 Mm 23.

16 b–b 𝔊 καὶ θεὸς Ισαακ καὶ θεὸς Ιακωβ cf 𝔙 || c 𝔐𝔖 וי || 17 a 𝔊* 3sg || b 𝔐 ה׳ || c cf 8c || 18 a 2 Mss 𝔊𝔙 וְאָמַרְתָּ || b 𝔐𝔊𝔗𝔗𝔍ʸ נקרא ut 5,3 || c > 𝔐𝔊𝔙 || 19 a 𝔐 הלוא; 𝔊(𝔙) ἐὰν μή, l לֹא? || 22 a–a 𝔐 וְשָׁאַל אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רְעוּתָהּ || Cp 4,1 a 𝔊* ὁ θεός, τί ἐρῶ πρὸς αὐτούς cf 3,13 || 2 a 𝔐 מַה זֶּה || 5 a > 𝔊* || b ut 3,6 b || 6 a pc Mss 𝔐𝔊 + מֵחֵיקוֹ cf 7 || b > 𝔊* || 7 a 𝔖 + lh mrj'.

4 הַנַּעַר לְמֹדוּעַ לֹא־יִבְעַר הַסְּנֶה׃ 4 וַיַּרְא יְהוָה[a] כִּי סָר לִרְאוֹת ד בתור
וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים[b] מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃ ד שמואתא מחימין[7]. ז בתור
5 וַיֹּאמֶר אַל־תִּקְרַב הֲלֹם שַׁל־נְעָלֶיךָ[a] מֵעַל רַגְלֶיךָ[b] כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יא
6 אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת־קֹדֶשׁ הוּא׃ 6 וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֱלֹהֵי אָבִיךָ[a] ו מל. ל[8]
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי[b] יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא ב[9]
7 מֵהַבִּיט אֶל־הָאֱלֹהִים׃ 7 וַיֹּאמֶר יְהוָה רָאֹה רָאִיתִי אֶת־עֳנִי עַמִּי אֲשֶׁר כ. ד ב כת ה וב כת ו[10]
בְּמִצְרָיִם וְאֶת־צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נֹגְשָׂיו כִּי יָדַעְתִּי אֶת־מַכְאֹבָיו[a]׃
8 וְאֵרֵד[a] לְהַצִּילוֹ | מִיַּד מִצְרִים וּלְהַעֲלֹתוֹ מִן־הָאָרֶץ הַהִוא אֶל־אֶרֶץ ל
טוֹבָה וּרְחָבָה אֶל־אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ אֶל־מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי[b] סימן ב ת מ פ ו ס[11]
9 וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי[c] וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי׃ 9 וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
בָּאָה אֵלָי וְגַם־רָאִיתִי אֶת־הַלַּחַץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם׃
10 וְעַתָּה לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֶל־פַּרְעֹה וְהוֹצֵא[a] אֶת־עַמִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל ל[12]
מִמִּצְרָיִם׃ 11 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים מִי אָנֹכִי כִּי אֵלֵךְ אֶל־פַּרְעֹה כ. ג[13]. לא פסוק
וְכִי אוֹצִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם׃ 12 וַיֹּאמֶר[a] כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ כי וכי[14]
וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת כִּי אָנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־הָעָם מִמִּצְרַיִם ג
13 תַּעַבְדוּן אֶת־הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה׃ 13 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־ ד[2]. ב מנה בלשון ארמי. ד[15]. כ
הָאֱלֹהִים הִנֵּה אָנֹכִי בָא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם וְאָמְרוּ־לִי מַה־שְּׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵהֶם׃ ו[16] מל וכ[17] בתור וכל יהושע מלכים וירמיה יחזק וכתיב דכות ב מ ח. ב. ב[18]
14 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה[a] וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר כה[19]. ל
לִבְנֵי[b] יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה[c] שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם׃ 15 וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים
אֶל־מֹשֶׁה כֹּה־תֹאמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי
אַבְרָהָם אֱלֹהֵי[a] יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם זֶה־שְּׁמִי לְעֹלָם יח[20] חס ו מנה בתור
16 וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר׃ 16 לֵךְ וְאָסַפְתָּ[b] אֶת־זִקְנֵי[a] יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם

[7] Mp sub loco. [8] Mm 3147. [9] Hi 3,10. [10] Mm 192. [11] Okhl 274. [12] Mm 802. [13] Mm 386. [14] Mm 2059. [15] Mm 1342. [16] Mm 1586. [17] Mm 387. [18] Jos 7,8. [19] Mm 5. [20] Mm 25.

4 [a] 𝔪 אלהים || [b] G *κύριος*; > 𝔙 || **5** [a] mlt Mss 𝔪[Mss]GV נַעַלְךָ || [b] 𝔖 mlt Mss 𝔪[Mss] רַגְלֶיךָ || **6** [a] 𝔪G[58.72] et Act 7,32 Just אֲבֹתֶיךָ || [b] pc Mss 𝔪G ואלהי cf 15[a].16[b] 4,5[b] || **7** [a] 𝔪V בו–, GSTT[J] suff pl || **8** [a] 𝔪 וְאַרְדָּה || [b] nonn Mss 𝔪G[106] ה׳ || [c] 𝔪G + והגרגשי, it 17[c] || **10** [a] 𝔪GV אֹתָ– || **12** [a] G* + *ὁ θεὸς* (G[min] *κύριος*) *Μωυσεῖ λέγων*, S + *lh 'lh'* cf 𝔙 || **14** [a–a] G *ἐγώ εἰμι ὁ ὤν* || [b] mlt Mss 𝔪 אֶל־ב׳ || [c] G *ὁ ὤν* || **15** [a] 𝔪G בְּנֵי. + ואלהי || **16** [a] 𝔪G*S || [b] 𝔪 וָדַר

אִישׁ־עִבְרִי מֵאֶחָיו׃ 12 וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ וַיַּךְ אֶת־ 12
לי2 הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחֹול׃ 13 וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי־אֲנָשִׁים עִבְרִים 13
ג.1 פסוק וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ׃ 14 וַיֹּאמֶר מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר 14
יג2 וְשֹׁפֵט[a] עָלֵינוּ הַלְהָרְג�Ö אַתָּה אֹמֵר כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ[b] אֶת־הַמִּצְרִי וַיִּירָא
צא.יח1 מֹשֶׁה וַיֹּאמַר אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר׃ 15 וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה[c] אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה 15
וַיְבַקֵּשׁ לַהֲרֹג אֶת־מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַרְעֹה[a] וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ־
לי.ג17.ה ד חס וחד מל18 מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל־הַבְּאֵר׃ 16 וּלְכֹהֵן מִדְיָן שֶׁבַע בָּנוֹת וַתָּבֹאנָה וַתְּדַלֶּנָה 16
לי.יט1 וַתְּמַלֶּאנָה[10] אֶת־הָרְהָטִים לְהַשְׁקוֹת[a] צֹאן אֲבִיהֶן׃ 17 וַיָּבֹאוּ הָרֹעִים 17
לי.ל.ה ד חס וחד מל18 וַיְגָרְשׁוּם וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיֹּשִׁעָן וַיַּשְׁק אֶת־צֹאנָם׃ 18 וַתָּבֹאנָה אֶל־רְעוּאֵל 18
יט10.ל אֲבִיהֶן וַיֹּאמֶר מַדּוּעַ מְהַרְתֶּן בֹּא הַיּוֹם׃ 19 וַתֹּאמַרְן אִישׁ מִצְרִי 19
יט20 כת ה בתור ול בלישׁ הִצִּילָנוּ מִיַּד הָרֹעִים וְגַם־דָּלֹה דָלָה לָנוּ וַיַּשְׁק אֶת־הַצֹּאן׃ 20 וַיֹּאמֶר 20
ה21 ול בתור.ל.ל.ה אֶל־בְּנֹתָיו וְאַיּוֹ לָמָּה זֶּה עֲזַבְתֶּן אֶת־הָאִישׁ קִרְאֶן לוֹ וְיֹאכַל לָחֶם׃
ד.יז 21 וַיּוֹאֶל מֹשֶׁה לָשֶׁבֶת אֶת־הָאִישׁ וַיִּתֵּן אֶת־צִפֹּרָה בִתּוֹ לְמֹשֶׁה[a]׃ 21
ד22 מגה דמטע. 22 וַתֵּלֶד[a] בֵּן וַיִּקְרָא[b] אֶת־שְׁמוֹ גֵּרְשֹׁם[c] כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ 22
ד23 וכל ד״ה דכות ב מ ב נָכְרִיָּה[d]׃ פ 23 וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם 23
לי.כ וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן־הָעֲבֹדָה וַיִּזְעָקוּ וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל־הָאֱלֹהִים
ד מִן־הָעֲבֹדָה׃ 24 וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר ׀ אֱלֹהִים[b] אֶת־ 24
ב בתור וכל מעשה בראשית דכות בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם אֶת[a]־יִצְחָק וְאֶת־יַעֲקֹב׃ 25 וַיַּרְא ׀ אֱלֹהִים אֶת־ 25
[a]בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [b]וַיֵּדַע אֱלֹהִים[b]׃ ס
ז ר״פ1.ה2 3 1 וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת־צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנוֹ כֹּהֵן מִדְיָן וַיִּנְהַג אֶת־ ס
יז3 וכל אל הר הכרמל דכות.ד.ל.כ2 הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא אֶל־הַר ׀ הָאֱלֹהִים[a] חֹרֵבָה׃ 2 וַיֵּרָא מַלְאַךְ 2
יְהוָה אֵלָיו בְּלַבַּת[a]־אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ
ל5.ה6 וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל׃ 3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אָסֻרָה־נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־הַמַּרְאֶה 3

12 Mp sub loco. 13 Mm 3452. 14 Dt 10,22. 15 Mm 1590. 16 Mm 1941. 17 Mm 384. 18 Mm 301. 19 Mm 1043. 20 Mm 598. 21 Mm 3106. 22 Mm 280. 23 Mm 3914. Cp 3 1 Mm 3363. 2 Mm 1657. 3 Mm 385. 4 Mm 1227. 5 Mp sub loco. 6 Mm 394.

14 a 𝔐 וּלְשֹׁ֫ ׀ b G(SV) et Act 7,28 Jub 47,12 + ἐχθές = אֶתְמוֹל ‖ c G(V) εἰ οὕτως = הֲכֵן? ‖ 15 a–a S w'zl l'r'' = וַיֵּלֶךְ אֶל־א׳ cf G ‖ 16 a 𝔐𝔗 + את ‖ 21 a 𝔐G + לְאִשָּׁה cf SV ‖ 22 a–a G pr ἐν γαστρὶ δὲ λαβοῦσα = וַתַּהַר ‖ b pc Mss וַתִּק׳ ‖ c S (Orig) gršwn ‖ d GSV + add sec 18,4 ‖ 24 a pc Mss 𝔐GST^{J} ואת ‖ 25 a num exc vb? cf 𝔗(𝔗^{J}) + ś'bwd' = עֲנִי ‖ b–b G καὶ ἐγνώσθη αὐτοῖς = וַיִּוָּדַע אֲלֵיהֶם, frt recte ‖ Cp 3,1 a > G* ‖ 2 a 𝔐 בלהבת.

הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶן מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַתְּחַיֶּיןָ אֶת־ ב. ה״ת ד מל וחד חס׳ 17 ; 18
18 הַיְלָדִים: 18 וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־מִצְרַיִם[a] לַמְיַלְּדֹת וַיֹּאמֶר לָהֶן מַדּוּעַ יד 18
19 עֲשִׂיתֶן[b] הַדָּבָר הַזֶּה וַתְּחַיֶּיןָ אֶת־הַיְלָדִים: 19 וַתֹּאמַרְןָ הַמְיַלְּדֹת אֶל־ ב. לא חס את. ב
פַּרְעֹה כִּי לָא כַנָּשִׁים הַמִּצְרִיֹּת הָעִבְרִיֹּת כִּי־חָיָוֹת הֵנָּה בְּטֶרֶם תָּבֹוא ג׳ 19. ל
20 אֲלֵהֶן הַמְיַלֶּדֶת וְיָלָדוּ: 20 וַיֵּיטֶב אֱלֹהִים לַמְיַלְּדֹת[a] וַיִּרֶב[b] הָעָם ה ד מל וחד חס׳ 17. ל
21 וַיַּעַצְמוּ מְאֹד: 21 וַיְהִי כִּי־יָרְאוּ הַמְיַלְּדֹת אֶת־הָאֱלֹהִים וַיַּעַשׂ[a] לָהֶם
22 בָּתִּים: 22 וַיְצַו[a] פַּרְעֹה לְכָל־עַמּוֹ לֵאמֹר כָּל־הַבֵּן הַיִּלּוֹד[a] הַיְאֹרָה ב. ב׳ 20
תַּשְׁלִיכֻהוּ[b] וְכָל־הַבַּת תְּחַיּוּן: ס ד פת. ל

[סa] 2 1 וַיֵּלֶךְ[a] אִישׁ מִבֵּית לֵוִי וַיִּקַּח[b] אֶת־בַּת־לֵוִי: 2 וַתַּהַר הָאִשָּׁה ג׳ 1
3 וַתֵּלֶד בֵּן וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי־טֹוב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים: 3 וְלֹא־ ל. ד״ה ד״ת בסוס ; 2
יָכְלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ[a] וַתִּקַּח־לוֹ[a] תֵּבַת גֹּמֶא וַתַּחְמְרָה בַחֵמָר וּבַזָּפֶת ל ומל. ג׳ 3
4 וַתָּשֶׂם בָּהּ אֶת־הַיֶּלֶד וַתָּשֶׂם בַּסּוּף עַל־שְׂפַת הַיְאֹר: 4 וַתֵּתַצַּב[a] אֲחֹתֹו ל
5 מֵרָחֹק לְדֵעָה מַה־יֵּעָשֶׂה[a] לֹו: 5 וַתֵּרֶד בַּת־פַּרְעֹה לִרְחֹץ עַל־הַיְאֹר ז חס בתור. לו׳ 4. ה
וְנַעֲרֹתֶיהָ הֹלְכֹת עַל־יַד הַיְאֹר וַתֵּרֶא אֶת־הַתֵּבָה בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח ל חס
6 אֶת־אֲמָתָהּ וַתִּקָּחֶהָ[a] 6 וַתִּפְתַּח[a] וַתִּרְאֵהוּ[b] אֶת־הַיֶּלֶד וְהִנֵּה־נַעַר בֹּכֶה[c] ל. ל. ו׳
7 וַתַּחְמֹל עָלָיו[a] וַתֹּאמֶר מִיַּלְדֵי הָעִבְרִים זֶה: 7 וַתֹּאמֶר אֲחֹתוֹ אֶל־בַּת־
פַּרְעֹה הַאֵלֵךְ וְקָרָאתִי לָךְ אִשָּׁה מֵינֶקֶת מִן הָעִבְרִיֹּת וְתֵינֶק לָךְ אֶת־ ג׳ 6. ל
8 הַיָּלֶד: 8 וַתֹּאמֶר־לָהּ בַּת־פַּרְעֹה לְכִי וַתֵּלֶךְ הָעַלְמָה וַתִּקְרָא אֶת־ ג ב מנה בתור
9 אֵם הַיָּלֶד: 9 וַתֹּאמֶר לָהּ בַּת־פַּרְעֹה הֵילִיכִי[a] אֶת־הַיֶּלֶד הַזֶּה ז בתור[2]
וְהֵינִקֵהוּ לִי וַאֲנִי אֶתֵּן אֶת־שְׂכָרֵךְ וַתִּקַּח הָאִשָּׁה[b] הַיֶּלֶד וַתְּנִיקֵהוּ[c]: כ״
10 וַיִּגְדַּל[a] הַיֶּלֶד וַתְּבִאֵהוּ לְבַת־פַּרְעֹה וַיְהִי־לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ ב חס׳ 9. ב׳ 10. ט
מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן־הַמַּיִם מְשִׁתִּהוּ: 11 וַיְהִי | בַּיָּמִים הָהֵם ל וחס
וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל־אֶחָיו וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם וַיַּרְא אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה ה׳ 11

16 Mm 2512. 17 Mm 1048. 18 Mm 190. 19 Mm 2275. 20 Mm 376. Cp 2 1 Mm 377. 2 Mm 378. 3 Mm 379. 4 Mm 210. 5 Mm 1813. 6 Mm 380. 7 Mm 381. 8 Lv 20,3. 9 Mm 382. 10 Mm 383. 11 Mm 416.

18 [a–a] 𝔐 פרעה ‖ [b] 𝔐^{Ms} + את ‖ **20** [a] 𝔖 + *mtl d'bd ptgm' hn'* ‖ [b] 𝔐𝔖^{AL}𝔗^{J} ויִרְבּוּ ‖ **21** [a] 𝔊 pl cf 𝔗^{J} *wqnw … wbn'* (dupl) ‖ **22** [a] 𝔐𝔊𝔖𝔗^{J} + לָעִבְרִים ‖ [b] 𝔐 כון – ‖ **Cp 2,1** [a] desunt frt nom propria cf 6,20 ‖ [b–b] 𝔊 *τῶν θυγατέρων* ‖ **3** [a] 𝔐𝔊 + אִמּוֹ ‖ **4** [a] 𝔐 ותתיצב ‖ **5** [a] sic L, mlt Mss Edd : **6** [a] 𝔐 –ָהּ ‖ [b] 𝔐𝔖𝔗^{J} ותֵּרֶא cf 𝔊𝔙 ‖ [c] 𝔊(𝔙) + *ἐν τῇ θίβει* ‖ [d] 𝔐𝔊 + בת פרעה ‖ **9** [a] 𝔖 הליכי = הליכי (sic 𝔗^{Ms}𝔗^{J})? 𝔊(𝔙) *διατήρησόν μοι*, 𝔖(𝔗) *h' lkj* = en tibi ‖ [b] 𝔐𝔖𝔗^{Ms}𝔗^{J} + את ‖ [c] 𝔐^{Mss} ותֵּינִיקֵהוּ ‖ **10** [a] sic L, mlt Mss Edd ויג׳ ‖ [b] 𝔐 אל בת.

1 1 וְאֵ֨לֶּה[a] שְׁמ֜וֹת בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל הַבָּאִים֙ מִצְרַ֣יְמָה אֵ֔ת יַעֲקֹ֖ב[b] אִ֥ישׁ[s] וּבֵית֖וֹ בָּֽאוּ׃ 2 רְאוּבֵ֥ן[a] שִׁמְעוֹן֙[a] לֵוִ֣י[a] וִיהוּדָֽה׃[b] 3 יִשָּׂשכָ֥ר[a] זְבוּלֻ֖ן[b] וּבִנְיָמִֽן׃[c] 4 דָּ֥ן וְנַפְתָּלִ֖י גָּ֥ד וְאָשֵֽׁר׃[a] 5 וַיְהִ֣י[a] כָל־נֶ֣פֶשׁ[b] יֹצְאֵ֣י יֶֽרֶךְ־ יַעֲקֹ֑ב[b] שִׁבְעִ֥ים[c] נָ֖פֶשׁ[d] וְיוֹסֵ֥ף[d] הָיָ֖ה בְּמִצְרָֽיִם׃[d] 6 וַיָּ֥מָת יוֹסֵ֖ף וְכָל־ אֶחָ֑יו וְכֹ֖ל הַדּ֥וֹר הַהֽוּא׃ 7 וּבְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל פָּר֤וּ וַיִּשְׁרְצ֨וּ וַיִּרְבּ֜וּ וַיַּעַצְמ֤וּ בִמְאֹד֙ מְאֹ֔ד וַתִּמָּלֵ֥א הָאָ֖רֶץ אֹתָֽם׃ פ 8 וַיָּ֥קָם מֶֽלֶךְ־ חָדָ֖שׁ עַל־ מִצְרָ֑יִם אֲשֶׁ֥ר לֹא־ יָדַ֖ע אֶת־ יוֹסֵֽף׃ 9 וַיֹּ֣אמֶר אֶל־ עַמּ֗וֹ הִנֵּ֤ה עַם֙ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל רַ֥ב וְעָצ֖וּם מִמֶּֽנּוּ׃ 10 הָבָ֣ה[a] נִתְחַכְּמָ֣ה לּ֔וֹ[b] פֶּן־ יִרְבֶּ֔ה[c] וְהָיָ֗ה כִּי־ תִקְרֶ֙אנָה[d] מִלְחָמָ֔ה וְנוֹסַ֥ף[c] גַּם־ הוּא֙[c] עַל־ שֹׂנְאֵ֔ינוּ וְנִלְחַ֥ם[c]־ בָּ֖נוּ וְעָלָ֣ה[c] מִן־ הָאָֽרֶץ׃ 11 וַיָּשִׂ֤מוּ[a] עָלָיו֙[b] שָׂרֵ֣י מִסִּ֔ים לְמַ֥עַן עַנֹּתֹ֖ו[b] בְּסִבְלֹתָ֑ם וַיִּבֶן֩ עָרֵ֨י מִסְכְּנ֜וֹת[c] לְפַרְעֹ֗ה אֶת־ פִּתֹ֙ם֙ וְאֶת־ רַעַמְסֵֽס׃[d] 12 וְכַאֲשֶׁ֥ר[a] יְעַנּ֖וּ אֹתֹ֑ו[a] כֵּ֥ן יִרְבֶּ֖ה[b] וְכֵ֥ן יִפְרֹ֛ץ[c] וַיָּקֻ֥צוּ[d] מִפְּנֵ֖י בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ 13 וַיַּעֲבִ֧דוּ מִצְרַ֛יִם אֶת־ בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל בְּפָֽרֶךְ׃ 14 וַיְמָרְרוּ֙ אֶת־ חַיֵּיהֶ֔ם בַּעֲבֹדָ֥ה קָשָׁ֖ה בְּחֹ֑מֶר וּבִלְבֵנִ֔ים וּבְכָל־ עֲבֹדָ֖ה בַּשָּׂדֶ֑ה אֵ֚ת כָּל־ עֲבֹדָתָ֔ם אֲשֶׁר־ עָבְד֥וּ בָהֶ֖ם בְּפָֽרֶךְ׃ 15 וַיֹּ֣אמֶר[a] מֶ֣לֶךְ מִצְרַ֔יִם לַמְיַלְּדֹ֖ת הָעִבְרִיֹּ֑ת אֲשֶׁ֤ר שֵׁם֙ הָאַחַ֣ת שִׁפְרָ֔ה וְשֵׁ֖ם הַשֵּׁנִ֥ית פּוּעָֽה׃ 16 וַיֹּ֗אמֶר בְּיַלֶּדְכֶן֙ אֶת־ הָעִבְרִיֹּ֔ות[a] וּרְאִיתֶ֖ן עַל־ הָאָבְנָ֑יִם[a] אִם־ בֵּ֥ן הוּא֙ וַהֲמִתֶּ֣ן אֹת֔וֹ וְאִם־ בַּ֥ת הִ֖יא וָחָֽיָה׃[b] 17 וַתִּירֶ֤אן הַמְיַלְּדֹת֙ אֶת־ בֵּן הוא וַהֲמִתֶּן אֹתוֹ וְאִם־בַּת הִיא וָחָיָה׃[b] 17 וַתִּירֶאן הַמְיַלְּדֹת֙ אֶת־

Cp 1 [1]Mm 84. [2]Mm 3090. [3]Mm 750. [4]Mm 334. [5]Mm 1858. [6]Mp sub loco. [7]וחד ישרצו Gn 1,20. [8]Mm 109. [9]Mm 372. [10]Mm 3601. [11]Mm 373. [12]Mm 374. [13]Mm 2933. [14]Mm 375. [15]Mm 934.

Cp 1,1 [a] GV om cop ‖ [b] G + *τῷ πατρὶ αὐτῶν* ‖ **2** [a–a] ms וְשִׁ֫ ולִ֫ ‖ [b] G om cop ‖ **3** [a] ms ו֫ ‖ [b] ms וז׳ ‖ [c] sic L, mlt Mss Edd וב׳ ‖ **4** [a] G huc tr 5[d–d] ‖ **5** [a] ms וַיִּהְיוּ cf Vrs ‖ [b–b] G *ἐξ Ιακωβ* ‖ [c] G 75 ut Gn 46,27 ‖ [d–d] cf 4[a] ‖ **10** [a] Vrs pl ‖ [b] GSTTʲ suff pl ‖ [c–c] STTʲ pl cf G ‖ [d] ms Vrs אֲנִי־ ‖ **11** [a] G*V sg ‖ [b] Vrs suff pl ‖ [c] G *ὀχυράς* ‖ [d] G + *καὶ Ων, ἥ ἐστιν Ἡλιούπολις* cf Jer 43,13 ‖ **12** [a] Vrs suff pl ‖ [b] ms יפרה; GSV pl ‖ [c] GSV pl; G + *σφόδρα σφόδρα* ‖ [d] G(TTʲV) + *οἱ Αἰγύπτιοι* ‖ **16** [a–a] G(V) *καὶ ὥσιν πρὸς τῷ τίκτειν* ‖ [b] ms וחיתה.

כְּנַעַן וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בִּמְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם אֶת־
14 הַשָּׂדֶה לַאֲחֻזַּת־קֶבֶר מֵאֵת עֶפְרֹן הַחִתִּי עַל־פְּנֵי מַמְרֵא׃ 14 וַיָּשָׁב ד חס[7]
יוֹסֵף מִצְרַיְמָה הוּא וְאֶחָיו וְכָל־הָעֹלִים אִתּוֹ לִקְבֹּר אֶת־אָבִיו [a]אַחֲרֵי כח[8]
15 קָבְרוֹ אֶת־אָבִיו׃ 15 וַיִּרְאוּ[a] אֲחֵי־יוֹסֵף כִּי־מֵת אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ ב[9]
לוּ יִשְׂטְמֵנוּ יוֹסֵף וְהָשֵׁב יָשֵׁב לָנוּ אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר גָּמַלְנוּ אֹתוֹ׃ כב[10]. ד. כד בליש[11]. ל
16 וַיְצַוּוּ[a] אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר אָבִיךָ צִוָּה לִפְנֵי מוֹתוֹ לֵאמֹר׃ 17 כֹּה־ ד ג מל וחד חס[12]. ז[13]
תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף אָנָּא שָׂא נָא פֶּשַׁע אַחֶיךָ וְחַטָּאתָם כִּי־רָעָה גְמָלוּךָ ח. ל
וְעַתָּה שָׂא נָא לְפֶשַׁע עַבְדֵי אֱלֹהֵי אָבִיךָ וַיֵּבְךְּ יוֹסֵף בְּדַבְּרָם אֵלָיו׃
18 וְגַם־[a]אֶחָיו וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ הִנֶּנּוּ לְךָ לַעֲבָדִים׃ 19 וַיֹּ֣אמֶר ג דגש[14]
20 אֲלֵהֶם יוֹסֵף אַל־תִּירָאוּ כִּי הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנִי׃ 20 וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי [a]ג[15]
רָעָה אֱלֹהִים[a] חֲשָׁבָהּ לְטֹבָה לְמַעַן עֲשֹׂה כַּיּוֹם הַזֶּה לְהַחֲיֹת עַם־רָב׃ ב חס[16]. ד[17]. ב
21 וְעַתָּה אַל־תִּירָאוּ אָנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת־טַפְּכֶם וַיְנַחֵם אוֹתָם ב[18]. לט מל בתור
22 וַיְדַבֵּר עַל־לִבָּם׃ 22 וַיֵּשֶׁב יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם הוּא וּבֵית אָבִיו וַיְחִי
23 יוֹסֵף מֵאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים׃ 23 וַיַּרְא יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם בְּנֵי[a] שִׁלֵּשִׁים גַּם בְּנֵי ה
24 מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה יֻלְּדוּ [b]עַל־בִּרְכֵּי יוֹסֵף׃ 24 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו ה וחס
אָנֹכִי מֵת וֵאלֹהִים פָּקֹד יִפְקֹד אֶתְכֶם וְהֶעֱלָה אֶתְכֶם מִן־הָאָרֶץ הַזֹּאת ה[19]. ה וחס[20]
25 אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃ 25 וַיַּשְׁבַּע יוֹסֵף ד בסיק[21]. ד[22]
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהַעֲלִתֶם אֶת־ ה וחס[20]. ל חס
26 עַצְמֹתַי מִזֶּה׃[a] 26 וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן־מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים וַיַּחַנְטוּ אֹתוֹ וַיִּישֶׂם[a] ה חס בליש[23]. ב. ל ומל[24].
בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם׃ פד[24]

סכום הפסוקים של ספר
אלף וחמש מאות
ושלשים וארבעה׃
אך לד[24]
וחציו ועל־חרבך[25]
וסדרים מה

[7] Mm 365. [8] Mm 84. [9] Mm 1965. [10] Mm 1444. [11] Mm 1685. [12] Mm 368. [13] Mm 369. [14] Mm 327. [15] Mm 370. [16] Mm 1222. [17] Mm 3631. [18] 2 S 12, 24. [19] Mm 371. [20] Mm 388. [21] Mm 79. [22] Mm 1273. [23] Mm 3723. [24] Mp sub loco. [25] Gn 27, 40, cf Mp sub loco.

14 [a–a] > 𝔊*, dl? ‖ **15** [a] 𝔙(𝔖) *timentes* = leg יָרֵ֫ו ‖ **16** [a] 𝔊(𝔖) *καὶ παρεγένοντο* cf 18, prp ‖ **18** [a] prp וַיָּבֹאוּ ‖ **20** [a] 𝔐 Vrs וְהָאֵ֫ ‖ **23** [a] 𝔐𝔊𝔖𝔗𝔗^{J} בָּנִים ‖ [b] בימי 𝔐 ‖ **25** [a] nonn Mss 𝔐 Vrs + אִתְּכֶם ‖ **26** [a] 1 c 𝔐 וַיִּישַׂם.

כה 28 כָּל־אֵ֔לֶּה שִׁבְטֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל שְׁנֵ֣ים עָשָׂ֑ר וְזֹ֣את אֲשֶׁר־דִּבֶּ֤ר לָהֶם֙ אֲבִיהֶ֔ם

ה בתור . לס מל בתור . יב . לס מל בתור 29 וַיְבָ֣רֶךְ אֹתָ֗ם אִ֚ישׁ אֲשֶׁ֣ר[a] כִּבִרְכָת֔וֹ בֵּרַ֖ךְ אֹתָֽם׃ 29 וַיְצַ֣ו אוֹתָ֔ם וַיֹּ֥אמֶר

ג ב פת וחד קמ . ו 29 אֲלֵהֶ֗ם אֲנִי֙ נֶאֱסָ֣ף אֶל־[a]עַמִּ֔י קִבְר֥וּ אֹתִ֖י אֶל־[b]אֲבֹתָ֑י אֶל־הַמְּעָרָ֞ה אֲשֶׁר 30

בְּשְׂדֵ֤ה עֶפְרוֹן֙ הַחִתִּ֔י׃ 30 בַּמְּעָרָ֞ה אֲשֶׁ֣ר בִּשְׂדֵ֤ה הַמַּכְפֵּלָה֙ אֲשֶׁ֣ר עַל־

ד חס 30 פְּנֵ֣י מַמְרֵ֔א בְּאֶ֖רֶץ כְּנָ֑עַן אֲשֶׁ֣ר קָנָ֤ה אַבְרָהָם֙ אֶת־הַשָּׂדֶ֔ה מֵאֵ֥ת עֶפְרֹ֖ן

ה ר״פ 31 . ל הַחִתִּ֥י לַאֲחֻזַּת־קָֽבֶר׃ 31 שָׁ֣מָּה קָבְר֗וּ אֶת־אַבְרָהָם֙ וְאֶת־שָׂרָ֣ה אִשְׁתּ֔וֹ שָׁ֣מָּה

ל . ח קָבְר֗וּ אֶת־יִצְחָק֙ וְאֶת־רִבְקָ֣ה אִשְׁתּ֔וֹ וְשָׁ֥מָּה קָבַ֖רְתִּי אֶת־לֵאָֽה׃

ו בתור 32 מִקְנֵ֥ה הַשָּׂדֶ֖ה וְהַמְּעָרָ֣ה אֲשֶׁר־בּ֑וֹ מֵאֵ֥ת בְּנֵי־חֵֽת׃ 33 וַיְכַל֙ יַעֲקֹ֣ב לְצַוֹּ֔ת 32 33

ד בתור . כ ה מנה בתור 32 ז ה מלעיל וב מלרע אֶת־בָּנָ֑יו וַיֶּאֱסֹ֤ף רַגְלָיו֙ אֶל־הַמִּטָּ֔ה וַיִּגְוַ֖ע וַיֵּאָ֥סֶף אֶל־עַמָּֽיו׃

50 1 וַיִּפֹּ֤ל יוֹסֵף֙ עַל־פְּנֵ֣י אָבִ֔יו וַיֵּ֥בְךְּ עָלָ֖יו וַיִּשַּׁק־לֽוֹ׃ 2 וַיְצַ֨ו יוֹסֵ֜ף 50

יז . ל פסוק את את את . ב אֶת־עֲבָדָ֗יו אֶת־הָרֹפְאִים֙ לַחֲנֹ֣ט אֶת־אָבִ֔יו וַיַּחַנְט֖וּ הָרֹפְאִ֑ים אֶת־

3 יִשְׂרָאֵֽל׃ 3 וַיִּמְלְא֣וּ לוֹ֮ אַרְבָּעִים֒ י֗וֹם כִּ֤י כֵן֙ יִמְלְא֣וּ יְמֵי֔ הַחֲנֻטִ֑ים וַיִּבְכּ֤וּ

4 אֹתוֹ֙ מִצְרַ֔יִם שִׁבְעִ֥ים י֖וֹם׃ 4 וַיַּעַבְר֣וּ יְמֵי֮ בְכִיתוֹ֒ וַיְדַבֵּ֣ר יוֹסֵף֮ אֶל־בֵּ֣ית

יח . לז פַּרְעֹה֒ לֵאמֹ֗ר אִם־נָ֤א מָצָ֙אתִי֙ חֵ֣ן בְּעֵינֵיכֶ֔ם דַּבְּר֥וּ נָ֛א בְּאָזְנֵ֥י פַרְעֹ֖ה

ל״ו . ל ומל 5 לֵאמֹֽר׃ 5 אָבִ֞י הִשְׁבִּיעַ֣נִי[a] לֵאמֹ֗ר הִנֵּ֤ה אָנֹכִי֙ מֵ֔ת בְּקִבְרִ֥י אֲשֶׁר־כָּרִ֖יתִי

לִ֑י בְּאֶ֣רֶץ כְּנַ֔עַן שָׁמָ֥ה תִקְבְּרֵ֖נִי וְעַתָּ֣ה אֶֽעֱלֶה־נָּ֗א וְאֶקְבְּרָה֙ אֶת־אָבִ֔י[b]

6 וְאָשׁוּבָֽה׃ 6 וַיֹּ֥אמֶר פַּרְעֹ֖ה עֲלֵ֑ה וְקְבֹ֗ר אֶת־אָבִיךָ֙ כַּאֲשֶׁ֣ר הִשְׁבִּיעֶֽךָ׃

7 7 וַיַּ֣עַל יוֹסֵף֮ לִקְבֹּר֒ אֶת־אָבִ֔יו וַיַּֽעֲל֥וּ אִתּ֖וֹ כָּל־עַבְדֵ֣י פַרְעֹ֑ה זִקְנֵ֣י בֵיתוֹ֩

נ״ב . ח ר״ס בסיפ . יב 2 וְכֹ֨ל׀ זִקְנֵ֣י אֶֽרֶץ־מִצְרָ֗יִם׃ 8 וְכֹל֙ בֵּ֣ית יוֹסֵ֔ף וְאֶחָ֖יו וּבֵ֣ית אָבִ֑יו רַ֚ק טַפָּ֣ם 8

ו פסוק בתור גם גם ומילה חדה ביניהו וְצֹאנָ֥ם וּבְקָרָ֖ם עָזְב֥וּ בְאֶֽרֶץ־גֹּֽשֶׁן׃ 9 וַיַּ֤עַל עִמּוֹ֙ גַּם־רֶ֣כֶב גַּם־פָּרָשִׁ֔ים וַיְהִי֙ 9

הַמַּחֲנֶ֔ה כָּבֵ֥ד מְאֹֽד׃ 10 וַיָּבֹ֗אוּ עַד־גֹּ֙רֶן֙ הָאָ֔טָד אֲשֶׁ֥ר בְּעֵבֶ֖ר הַיַּרְדֵּ֑ן 10

וַיִּסְפְּדוּ־שָׁ֣ם מִסְפֵּ֤ד גָּדוֹל֙ וְכָבֵ֣ד מְאֹ֔ד וַיַּ֥עַשׂ לְאָבִ֖יו אֵ֥בֶל שִׁבְעַ֖ת יָמִֽים׃

יז מל בתור נ מנה בסיפ 11 וַיַּ֣רְא יוֹשֵׁ֣ב הָאָ֔רֶץ הַֽכְּנַעֲנִ֖י אֶת־הָאֵ֑בֶל בְּגֹ֣רֶן הָאָ֔טָד וַיֹּ֣אמְר֔וּ אֵ֥בֶל־ 11

כָּבֵ֖ד זֶ֣ה לְמִצְרָ֑יִם עַל־כֵּ֛ן קָרָ֥א שְׁמָ֖הּ[a] אָבֵ֥ל מִצְרַ֛יִם אֲשֶׁ֥ר בְּעֵבֶ֖ר

נ״ב . מג . ח 12 הַיַּרְדֵּֽן׃ 12 וַיַּֽעֲשׂ֥וּ בָנָ֛יו לוֹ֖ כֵּ֥ן כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּֽם׃ 13 וַיִּשְׂא֣וּ אֹת֗וֹ בָּנָיו֙ אַרְצָ֣ה 12 13

[29] Mm 364. [30] Mm 365. [31] Mm 2922. [32] Mm 4234. Cp 50 [1] וחד השביעני Thr 3,15. [2] Mm 366. [3] Mm 1447. [4] Mm 160. [5] Mm 367. [6] Mm 77.

28 [a] > pc Mss 𝔊𝔖; l prb אִישׁ ‖ 29 [a] l עַמַּי cf 33 ‖ [b] l עִם? ‖ Cp 50,5 [a] 𝔐𝔊^{Aal} + אֶבֶל. [b] 𝔊(𝔗) *Πένθος* = לפני מותו, ex 16 ‖ [b] 𝔐 ‖ כאשר השביעני ‖ 11 [a] 𝔐𝔖 שְׁמוֹ

15 וַיַּ֣רְא מְנֻחָ֔ה כִּ֥י טֹ֖ב[a] וְאֶת־הָאָ֣רֶץ כִּי־נָעֲמָ֑ה
וַיֵּ֤ט שִׁכְמוֹ֙ לִסְבֹּ֔ל וַיְהִ֥י לְמַס־עֹבֵֽד׃ ס

16 דָּ֥ן יָדִ֖ין עַמּ֑וֹ כְּאַחַ֥ד שִׁבְטֵ֖י יִשְׂרָאֵֽל׃

17 יְהִי־דָ֤ן נָחָשׁ֙ עֲלֵי־דֶ֔רֶךְ שְׁפִיפֹ֖ן עֲלֵי־אֹ֑רַח
הַנֹּשֵׁךְ֙ עִקְבֵי־סוּס֔ וַיִּפֹּ֥ל רֹכְבֹ֖ו אָחֽוֹר׃

18 לִֽישׁוּעָתְךָ֖ קִוִּ֥יתִי יְהוָֽה׃

19 גָּ֖ד גְּדוּד֣ יְגוּדֶ֑נּוּ וְה֥וּא יָגֻ֖ד[a] עָקֵֽב׃ ס

20 מֵאָשֵׁר[a] שְׁמֵנָה֙[b] לַחְמ֔וֹ וְהוּא֙ יִתֵּ֣ן מַעֲדַנֵּי־מֶֽלֶךְ׃ ס

21 נַפְתָּלִ֖י אַיָּלָ֣ה[a] שְׁלֻחָ֑ה הַנֹּתֵ֥ן[b] אִמְרֵי־[c]שָֽׁפֶר׃ ס

22 [a]בֶּן־פֹּרָ֖ת[a] יוֹסֵ֑ף [b]בֶּן־פֹּרָ֖ת[b] עֲלֵי־עָ֔יִן
בָּנ֥וֹת[c] צָעֲדָ֖ה עָלֵי־שֽׁוּר׃

23 וַיְמָרְרֻ֥הוּ וָרֹ֖בּוּ[a] וַיִּשְׂטְמֻ֥הוּ בַעֲלֵי חִצִּֽים׃

24 [a]וַתֵּ֤שֶׁב בְּאֵיתָן֙ קַשְׁתּ֔וֹ [b]וַיָּפֹ֖זּוּ זְרֹעֵ֣י יָדָ֑יו
מִידֵ֣י אֲבִיר־יַעֲקֹ֔ב [c]מִשָּׁ֖ם רֹעֶ֥ה אֶ֖בֶן יִשְׂרָאֵֽל׃

25 מֵאֵ֥ל אָבִ֖יךָ וְיַעְזְרֶ֑ךָּ וְאֵ֥ת[a] שַׁדַּ֖י וִיבָרְכֶ֔ךָּ
בִּרְכֹ֤ת שָׁמַ֙יִם֙ מֵעָ֔ל בִּרְכֹ֥ת תְּה֖וֹם רֹבֶ֣צֶת תָּ֑חַת
בִּרְכֹ֥ת שָׁדַ֖יִם וָרָֽחַם׃

26 בִּרְכֹ֤ת אָבִ֙יךָ֙ גָּבְר֣וּ עַל־בִּרְכֹ֔ת [a]הוֹרַ֖י עַד־[a]
תַּאֲוַ֣ת גִּבְעֹ֑ת עוֹלָ֔ם
תִּֽהְיֶ֙ינָה֙[b] לְרֹ֣אשׁ יוֹסֵ֔ף וּלְקָדְקֹ֖ד נְזִ֥יר אֶחָֽיו׃ פ

27 [מה]ס בִּנְיָמִ֖ין זְאֵ֣ב יִטְרָ֑ף בַּבֹּ֥קֶר יֹאכַל־עַ֖ד
וְלָעֶ֥רֶב יְחַלֵּ֖ק שָׁלָֽל׃

---

15 Mm 360. 16 Mm 2574. 17 Mm 1937 et cf Mp 2 Ch 8,8. 18 Mm 361. 19 Mm 750. 20 Hab 3,16. 21 Mm 240. 22 Mm 140. 23 Mm 363 et Mm 3839. 24 Mm 362. 25 Mm 1425. 26 Mm 1318. 27 Mm 262. 28 Mm 2337.

15 [a] l טוֹבָה? ‖ 19/20 [a–a] l עֲקֵבָם: אשר cf ΘΣΥ ‖ [b] ω שמן ‖ 21 [a] G *στάλεχος*, prp בֶּן־פָּרָה ‖ [b–b] prp ? ‖ [c] l בָּנוֹת? ‖ 22 [a–a] dl? ‖ [b–b] prp נְתָנָה? ‖ [c] prp אִמְרֵי cf G ‖ 23 [a] l וַיָּרֹבּוּ vel frt c ωG וַיְרִיבֻהוּ ‖ 24 [a] G *καὶ συνετρίβη*, l prb וַתִּשָּׁבֵר ‖ [b–b] l וַיָּפֻזּוּ ‖ [c–c] prp מִשָּׁם עֹזֵר (cf Σ) מַשְׁמֵר אבן vel גִּידֵי זְרֹעָיו? cf ΘΣ ‖ 26 [a–a] G *ὀρέων μονίμων*, l הָרֵרֵי עַד et frt ins עַל־ ante תאות ‖ [b] l תִּ֫הְיֶ֥ינָה.

ד חס בלוש 15. ה וכל את השניים ואת הארץ דכות
ג 17
יב 18
ל
יד פסוק כתור 19
ב 20. ג ס״פ
ג פסוק דמיין
ג ב מל וחד חס 21
ב ובפסוק. ב ובפסוק
ל. ל. ל
יב 22. ל
ו רפ 23. ג 24. ו רפ 23. ג
ו רפ 23. ל 25
ו רפ 23. ו רפ 23. ד זוגין חד עד וחד על 26
ג
כד
יז מל 27. ב בלשין ביזה 28

ד¹.²ז וכל משחתיך למלך דכות ב מ א

2 הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ אֶל־יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם׃

ב בטע. כד מלעיל. ג[a]

3 רְאוּבֵן בְּכֹרִי אַתָּה כֹחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי
יֶתֶר שְׂאֵת[a] וְיֶתֶר עָז׃

יד. ז קמ למערב[a]

ל. ל

4 פַּחַז[a] כַּמַּיִם אַל־תּוֹתַר[b] כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ
אָז חִלַּלְתָּ יְצוּעִי עָלָה[c]׃ פ

ל

5 שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים כְּלֵי[a] חָמָס מְכֵרֹתֵיהֶם[b]׃

ל. יז חס וכל משלי דכות ב מ ד. ל. ב[a]

6 בְּסֹדָם אַל־תָּבֹא נַפְשִׁי בִּקְהָלָם אַל־תֵּחַד[a] כְּבֹדִי[b]
כִּי בְאַפָּם הָרְגוּ אִישׁ וּבְרִצֹנָם עִקְּרוּ־שׁוֹר׃

ד חס בליש וכל לרצנכם דכות[a]

ז[a] קמ למערב ב מנח בזקף. ל

7 אָרוּר אַפָּם כִּי עָז וְעֶבְרָתָם כִּי קָשָׁתָה
אַחַלְּקֵם בְּיַעֲקֹב וַאֲפִיצֵם בְּיִשְׂרָאֵל׃ ס

ל. ב

ד ר״פ[a]. ל[a]

8 יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ
יִשְׁתַּחֲוּוּ[a] לְךָ בְּנֵי אָבִיךָ׃

ב[a]

9 גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה מִטֶּרֶף בְּנִי עָלִיתָ
כָּרַע רָבַץ כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ׃

ב ר״פ בסיפ

10 לֹא־יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו[a]
עַד כִּי־יָבֹא שִׁילֹה[b] וְלוֹ יִקְּהַת עַמִּים׃

שילו. ל ק

ל. עירי חד מן ויו[10] כת ה בתור ול בליש ק

11 אֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה וְלַשֹּׂרֵקָה בְּנִי אֲתֹנוֹ
כִּבֵּס בַּיַּיִן לְבֻשׁוֹ וּבְדַם־עֲנָבִים סוּתֹה[a]׃

ב. ג חס. חד מן ויו[10] כת ה בתור ול בליש ק

ל. נח. ב[11]

12 חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיָּיִן וּלְבֶן־שִׁנַּיִם מֵחָלָב׃ פ

ל חס[12]

13 זְבוּלֻן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֹּן[a] וְהוּא לְחוֹף[b] אֳנִיֹּות
וְיַרְכָתוֹ עַל־צִידֹן׃ ס

ל

ד חס בתור[13]. ג. ג[14]. ב

14 יִשָּׂשכָר חֲמֹר גָּרֶם[a] רֹבֵץ בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם׃

Cp 49 [1]Mm 2381. [2]Mm 1021. [3]Mm 1157. [4]Mm 3655. [5]Jes 14,20. [6]Mm 3874. [7]Mm 3997. [8]Mm 2971. [9]Ps 66,4. [10]Mm 598. [11]Hi 35,8. [12]Mp contra textum, cf Mp sub loco. [13]Mm 458. [14]Mm 28.

Cp 49,3 [a] prp שְׂאֵת (vel שְׂאֵת?) || 4 [a] ɯGSC פָּחַזְתָּ, frt l || [b] S *tpwš*, prp תְּוָתֵר || [c] G (SCT[J]) *ἀνέβης* || 5 [a] ɯG כְּלוֹ || [b] prp מְכֹרֹתֵיהֶם cf Jes 19,8 Hab 1,15 || 6 [a] ɯG *(ἐρεί-σαι)* יחר || [b] G leg כִּבְדִי || 8 [a] sic L, mlt Mss Edd וּ– || 10 [a] ɯ דגליו || [b] mlt Mss ɯ[Mss] שלה; G[LOal] *ᾧ ἀπόκειται*, prp שָׁלָה (שָׁלוֹ) cf SC; al prp מְשִׁלֹה vel שְׁאִילָה || 11 [a] ɯ[Mss] כסותו || 13 [a] prp יִזְבֹּל || [b] prp חֹבֶל vel חֶלֶף || [c] Seb nonn Mss Vrs עַד || 14 [a] ɯ גרים.

13 בִּרְכָּיו וַיַּשְׁתֵּחוּ[a] לָאָפָיו[b] אָרְצָה׃ 13 וַיִּקַּח יוֹסֵף אֶת־שְׁנֵיהֶם אֶת־אֶפְרַיִם ג15
בִּימִינוֹ מִשְׂמֹאל יִשְׂרָאֵל וְאֶת־מְנַשֶּׁה בִּשְׂמֹאלוֹ מִימִין יִשְׂרָאֵל וַיַּגֶּשׁ[a] ד חס . ב16 . ה17
14 אֵלָיו׃ 14 וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת־[a]יְמִינוֹ וַיָּשֶׁת עַל־רֹאשׁ אֶפְרַיִם וְהוּא ו18
הַצָּעִיר וְאֶת־שְׂמֹאלוֹ עַל־רֹאשׁ מְנַשֶּׁה שִׂכֵּל אֶת־יָדָיו כִּי מְנַשֶּׁה ל
15 הַבְּכוֹר׃ 15 וַיְבָרֶךְ [a]אֶת־יוֹסֵף וַיֹּאמַר ד19 מל בתור וכל נ״ך דכות ב מ א . צא
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְּכוּ אֲבֹתַי לְפָנָיו אַבְרָהָם וְיִצְחָק ה
הָאֱלֹהִים הָרֹעֶה אֹתִי מֵעוֹדִי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה׃
16 הַמַּלְאָךְ[a] הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל־רָע יְבָרֵךְ אֶת־הַנְּעָרִים ה״ר״ם מיחד20
וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק ב21 . ה
וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ ל
17 וַיַּרְא יוֹסֵף כִּי־יָשִׁית אָבִיו יַד־יְמִינוֹ עַל־רֹאשׁ אֶפְרַיִם וַיֵּרַע בְּעֵינָיו ז ומל22 . נא
וַיִּתְמֹךְ יַד־אָבִיו לְהָסִיר אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ־אֶפְרַיִם עַל־רֹאשׁ מְנַשֶּׁה׃
18 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אָבִיו לֹא־כֵן אָבִי כִּי־זֶה הַבְּכֹר שִׂם יְמִינְךָ עַל־ יט23 . כד
19 רֹאשׁוֹ׃ 19 וַיְמָאֵן אָבִיו וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי בְנִי יָדַעְתִּי גַּם־הוּא יִהְיֶה־לְעָם
וְגַם־הוּא יִגְדָּל וְאוּלָם אָחִיו הַקָּטֹן יִגְדַּל מִמֶּנּוּ וְזַרְעוֹ יִהְיֶה מְלֹא־ כ24 . ז25
20 הַגּוֹיִם׃ 20 וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר נ מל26
בְּךָ[a] יְבָרֵךְ[b] יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
יְשִׂמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה[c] ב חס
21 וַיָּשֶׂם אֶת־אֶפְרַיִם לִפְנֵי מְנַשֶּׁה׃ 21 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף פד לג מנה בתורי
הִנֵּה אָנֹכִי מֵת וְהָיָה אֱלֹהִים עִמָּכֶם וְהֵשִׁיב אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם׃ ב27
22 וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שְׁכֶם אַחַד[a] עַל־אַחֶיךָ אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי סה ר״ם . ב . נה28 . ל
בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי׃ פ ל29

ס(מ) **49** 1 וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל־בָּנָיו וַיֹּאמֶר
הֵאָסְפוּ וְאַגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר־יִקָּרֵא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃ ו

15 Mm 963. 16 Mm 1473. 17 Mm 356. 18 Mm 3666. 19 Mm 1146. 20 Mm 944. 21 Mm 1806. 22 Mm 2737. 23 Mm 436. 24 Mm 357. 25 Mm 970. 26 Mm 358. 27 Mm 359. 28 Mm 187. 29 והד בקשתי Ps 44,7.

12 a Ms ωGSℭP חַוּ– ‖ b 1 לוֹ? cf GS et 42,6 ‖ 13 a G(SV) + αὐτούς, ins אֹתָם cf 10 ‖ 14 a ωG + יד cf 17 ‖ 15 a–a G αὐτούς ‖ 16 a ω המלך ‖ 20 a G(ℭP) ἐν ὑμῖν ‖ b GS pass = יְבֹרַךְ vel potius יִתְבָּרֵךְ ‖ c prp מ׳ ומ׳ ‖ 22 a ωMss אחת.

28 וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְהִי[a] יְמֵי־יַעֲקֹב פרש
שְׁנֵי חַיָּיו שֶׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמְאַת שָׁנָה: 29 וַיִּקְרְבוּ יְמֵי־יִשְׂרָאֵל 29
לָמוּת וַיִּקְרָא | לִבְנוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ
שִׂים־נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־נָא תִקְבְּרֵנִי
בְּמִצְרָיִם: 30 וְשָׁכַבְתִּי עִם־אֲבֹתַי וּנְשָׂאתַנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתָּנִי בְּקִבְרָתָם[a] 30
וַיֹּאמַר אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה כִדְבָרֶךָ[b]: 31 וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה לִּי וַיִּשָּׁבַע לוֹ 31
וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל־רֹאשׁ הַמִּטָּה[a]: פ

48 1 וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר[a] לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ ס(מנ)
חֹלֶה וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת־מְנַשֶּׁה וְאֶת־אֶפְרַיִם[b]: 2 וַיַּגֶּד 2
לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר[a] הִנֵּה בִנְךָ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל־
הַמִּטָּה: 3 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־יוֹסֵף אֵל שַׁדַּי נִרְאָה־אֵלַי בְּלוּז בְּאֶרֶץ 3
כְּנָעַן וַיְבָרֶךְ אֹתִי: 4 וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנְנִי מַפְרְךָ וְהִרְבִּיתִךָ וּנְתַתִּיךָ לִקְהַל 4
עַמִּים וְנָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲחֻזַּת עוֹלָם: 5 וְעַתָּה 5
שְׁנֵי־בָנֶיךָ הַנּוֹלָדִים לְךָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־בֹּאִי אֵלֶיךָ מִצְרַיְמָה לִי־
הֶם אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ־לִי: 6 וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר־ 6
הוֹלַדְתָּ אַחֲרֵיהֶם לְךָ יִהְיוּ עַל שֵׁם אֲחֵיהֶם יִקָּרְאוּ בְנַחֲלָתָם: 7 וַאֲנִי | 7
בְּבֹאִי מִפַּדָּן[a] מֵתָה עָלַי רָחֵל[b] בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בַּדֶּרֶךְ בְּעוֹד כִּבְרַת־אֶרֶץ
לָבֹא אֶפְרָתָה וָאֶקְבְּרֶהָ שָׁם בְּדֶרֶךְ אֶפְרָת[c] הִוא בֵּית לָחֶם: 8 וַיַּרְא 8
יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי־אֵלֶּה[a]: 9 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אָבִיו בָּנַי 9
הֵם אֲשֶׁר־נָתַן־לִי אֱלֹהִים בָּזֶה וַיֹּאמֶר קָחֶם־נָא אֵלַי וַאֲבָרְכֵם: 10 וְעֵינֵי 10
יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזֹּקֶן לֹא יוּכַל לִרְאוֹת וַיַּגֵּשׁ אֹתָם אֵלָיו וַיִּשַּׁק לָהֶם
וַיְחַבֵּק לָהֶם: 11 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף רְאֹה[a] פָּנֶיךָ לֹא פִלָּלְתִּי 11
וְהִנֵּה הֶרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם אֶת־זַרְעֶךָ: 12 וַיּוֹצֵא יוֹסֵף אֹתָם מֵעִם 12

28 [a] 1 c Seb pc Mss ωΣ𝔊𝔗^{J} וַיִּהְיוּ ‖ **30** [a] 1 תִּי–? cf 50,5 ‖ [b] mlt Mss רִיךְ– ‖ **31** [a] G(Σ) *τῆς ῥάβδου αὐτοῦ* = הַמַּטֶּה cf Hbr 11,21 ‖ **Cp 48,1** [a] G(Σ𝔊^{JN}) *καὶ ἀπηγγέλη*, l frt וַיֻּגַּד ‖ [b] G + *ἦλθεν πρὸς Ιακωβ* ‖ **2** [a–a] l וַיֹּאמֶר לְיַעֲקֹב וַיַּגֵּד? cf G ‖ **7** [a] ωGΣ + אֲרָם ‖ [b] ins c ωG אֶפְרָתָה? ‖ [c] ω תה– ‖ **8** [a] ωG + לְךָ cf 𝔊^{J} ‖ **11** [a] l רְאוֹת?

28 Mm 353. 27 Mm 1874. 28 וחד כי נשאתני Ps 102,11. Cp 48 1 Mm 154. 2 Mm 1635. 3 Mm 4195. 4 Mm 354. 5 Mm 84. 6 Mm 4258. 7 Mm 355. 8 1 Ch 2,19. 9 Mm 3452. 10 Mm 3286. 11 וחד אברכם Nu 6,27. 12 Mm 356. 13 Mm 598. 14 Mm 2194.

הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ כְּנַעַן בַּשֶּׁבֶר אֲשֶׁר־הֵם שֹׁבְרִים וַיָּבֹא
15 יוֹסֵף אֶת־הַכֶּסֶף בֵּיתָה פַּרְעֹה׃ 15 וַיִּתֹּם הַכֶּסֶף מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
וּמֵאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ כָל־מִצְרַיִם אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר הָבָה־לָנוּ לֶחֶם
16 וְלָמָּה נָמוּת נֶגְדֶּךָ כִּי אָפֵס כָּסֶף׃ 16 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הָבוּ מִקְנֵיכֶם וְאֶתְּנָה
17 לָכֶם בְּמִקְנֵיכֶם אִם־אָפֵס כָּסֶף׃ 17 וַיָּבִיאוּ אֶת־מִקְנֵיהֶם אֶל־יוֹסֵף
וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף לֶחֶם בַּסּוּסִים וּבְמִקְנֵה הַצֹּאן וּבְמִקְנֵה הַבָּקָר וּבַחֲמֹרִים
18 וַיְנַהֲלֵם בַּלֶּחֶם בְּכָל־מִקְנֵהֶם בַּשָּׁנָה הַהִוא׃ 18 וַתִּתֹּם הַשָּׁנָה הַהִוא
וַיָּבֹאוּ אֵלָיו בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא נְכַחֵד מֵאֲדֹנִי כִּי אִם־תַּם
הַכֶּסֶף וּמִקְנֵה הַבְּהֵמָה אֶל־אֲדֹנִי לֹא נִשָּׁאֵר לִפְנֵי אֲדֹנִי בִּלְתִּי אִם־
19 גְּוִיָּתֵנוּ וְאַדְמָתֵנוּ׃ 19 לָמָּה נָמוּת לְעֵינֶיךָ גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם אַדְמָתֵנוּ קְנֵה־
אֹתָנוּ וְאֶת־אַדְמָתֵנוּ בַּלָּחֶם וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְאַדְמָתֵנוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה
20 וְתֶן־זֶרַע וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת וְהָאֲדָמָה לֹא תֵשָׁם׃ 20 וַיִּקֶן יוֹסֵף אֶת־כָּל־
אַדְמַת מִצְרַיִם לְפַרְעֹה כִּי־מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ שָׂדֵהוּ כִּי־חָזַק עֲלֵהֶם
21 הָרָעָב וַתְּהִי הָאָרֶץ לְפַרְעֹה׃ 21 וְאֶת־הָעָם הֶעֱבִיר אֹתוֹ לֶעָרִים
22 מִקְצֵה גְבוּל־מִצְרַיִם וְעַד־קָצֵהוּ׃ 22 רַק אַדְמַת הַכֹּהֲנִים לֹא קָנָה כִּי
חֹק לַכֹּהֲנִים מֵאֵת פַּרְעֹה וְאָכְלוּ אֶת־חֻקָּם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פַּרְעֹה עַל־
23 כֵּן לֹא מָכְרוּ אֶת־אַדְמָתָם׃ 23 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־הָעָם הֵן קָנִיתִי אֶתְכֶם
הַיּוֹם וְאֶת־אַדְמַתְכֶם לְפַרְעֹה הֵא־לָכֶם זֶרַע וּזְרַעְתֶּם אֶת־הָאֲדָמָה׃
24 וְהָיָה בַּתְּבוּאֹת וּנְתַתֶּם חֲמִישִׁת לְפַרְעֹה וְאַרְבַּע הַיָּדֹת יִהְיֶה
לָכֶם לְזֶרַע הַשָּׂדֶה וּלְאָכְלְכֶם וְלַאֲשֶׁר בְּבָתֵּיכֶם וְלֶאֱכֹל לְטַפְּכֶם׃
25 25 וַיֹּאמְרוּ הֶחֱיִתָנוּ נִמְצָא־חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי וְהָיינוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה׃
26 וַיָּשֶׂם אֹתָהּ יוֹסֵף לְחֹק עַד־הַיּוֹם הַזֶּה עַל־אַדְמַת מִצְרַיִם לְפַרְעֹה
27 לַחֲמֻשׁ רַק אַדְמַת הַכֹּהֲנִים לְבַדָּם לֹא הָיְתָה לְפַרְעֹה׃ 27 וַיֵּשֶׁב
יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד׃ פ

[10] Mm 3981. [11] Mm 639. [12] Mm 350. [13] Mm 1698. [14] Mm 4247. [15] Mm 351. [16] 1 R 7,22. [17] Mm 188. [18] Mm 352. [19] Mm 2817. [20] Mm 311. [21] Mm 675. [22] Mm 1055. [23] Mm 3805. [24] Mm 1240. [25] Mm 828.

15 [a] l c ⅏𝔖𝔗 הַכֹּ׳ ‖ **16** [a] ins c ⅏𝔊𝔗[J] לֶחֶם ‖ [b] cf 15[a] ‖ **18** [a] ins בָּא? ‖ **21** [a–a] l c ⅏𝔊 הֶעֱבִיד אתו לַעֲבָדִים cf ע ‖ **24** [a] prp מֵהַתְּבוּאוֹת vel תַּ׳ cf 𝔊 ‖ [b] l frt וְלֶאֱכֹל לְטַפְּכֶם ‖ [c–c] > 𝔊*, add לְחַמֵּשׁ לפ׳ l ἀποπεμπτοῦν τῷ Φαραω ‖ **26** [a–a] 𝔊 ἀποπεμπτοῦν τῷ Φαραω, l לְחַמֵּשׁ לפ׳

ח ר״ם בְּאֶרֶץ־כְּנָעַן בָּאוּ אֵלָי׃ 32 וְהָאֲנָשִׁים֙ רֹעֵ֣י צֹ֔אן כִּי־אַנְשֵׁ֥י מִקְנֶ֖ה הָי֑וּ 32
וְצֹאנָ֥ם וּבְקָרָ֛ם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶ֖ם הֵבִיאוּ׃ 33 וְהָיָ֗ה כִּֽי־יִקְרָ֤א לָכֶם֙ 33
פַּרְעֹ֔ה וְאָמַ֖ר מַה־מַּעֲשֵׂיכֶֽם׃ 34 וַאֲמַרְתֶּ֗ם אַנְשֵׁ֤י מִקְנֶה֙ הָי֣וּ עֲבָדֶ֔יךָ 34
מִנְּעוּרֵ֖ינוּ וְעַד־עַתָּ֣ה גַּם־אֲנַ֔חְנוּ גַּם־אֲבֹתֵ֑ינוּ בַּעֲב֣וּר תֵּשְׁב֗וּ בְּאֶ֙רֶץ֙ גֹּ֔שֶׁן
כִּ֥י תוֹעֲבַ֖ת מִצְרַ֥יִם כָּל־רֹעֵֽה׃ צֹ֑אן 47 1 וַיָּבֹ֣א יוֹסֵ֔ף וַיַּגֶּד 47
לְפַרְעֹ֖ה וַיֹּאמֶ֑ר אָבִ֤י וְאַחַי֙ וְצֹאנָ֣ם וּבְקָרָ֔ם וְכָל־אֲשֶׁ֥ר לָהֶ֖ם בָּ֣אוּ מֵאֶ֣רֶץ
כְּנָ֑עַן וְהִנָּ֥ם בְּאֶֽרֶץ־גֹּֽשֶׁן׃ 2 וּמִקְצֵ֣ה אֶחָ֔יו לָקַ֖ח חֲמִשָּׁ֣ה אֲנָשִׁ֑ים וַיַּצִּגֵ֖ם 2
לִפְנֵ֥י פַּרְעֹֽה׃ 3 וַיֹּ֥אמֶר פַּרְעֹ֖ה אֶל־אֶחָ֑יו מַה־מַּעֲשֵׂיכֶ֗ם וַיֹּאמְר֛וּ אֶל־ 3
פַּרְעֹ֥ה רֹעֵֽה׃ צֹ֖אן עֲבָדֶ֑יךָ גַּם־אֲנַ֥חְנוּ גַּם־אֲבוֹתֵֽינוּ׃ 4 וַיֹּאמְר֣וּ אֶל־ 4
פַּרְעֹ֗ה לָגוּר֙ בָּאָ֣רֶץ בָּ֔אנוּ כִּֽי־אֵ֥ין מִרְעֶ֛ה לַצֹּ֥אן אֲשֶׁר֙ לַעֲבָדֶ֔יךָ כִּי־
כָבֵ֥ד הָרָעָ֖ב בְּאֶ֣רֶץ כְּנָ֑עַן וְעַתָּ֗ה יֵשְׁב֤וּ נָא֙ עֲבָדֶ֔יךָ בְּאֶ֖רֶץ גֹּֽשֶׁן׃ 5 וַיֹּ֥אמֶר 5
פַּרְעֹ֖ה אֶל־יוֹסֵ֣ף לֵאמֹ֑ר אָבִ֤יךָ וְאַחֶ֙יךָ֙ בָּ֣אוּ אֵלֶ֔יךָ׃ 6 אֶ֥רֶץ מִצְרַ֖יִם 6
לְפָנֶ֣יךָ הִ֑וא בְּמֵיטַ֤ב הָאָ֙רֶץ֙ הוֹשֵׁ֣ב אֶת־אָבִ֔יךָ וְאֶת־אַחֶ֖יךָ יֵשְׁב֣וּ בְּאֶֽרֶץ
גֹּ֑שֶׁן וְאִם־יָדַ֣עְתָּ֔ וְיֶשׁ־בָּ֥ם אַנְשֵׁי־חַ֖יִל וְשַׂמְתָּ֣ם שָׂרֵ֔י מִקְנֶ֖ה עַל־אֲשֶׁר־לִֽי׃ 7
וַיָּבֵ֣א יוֹסֵ֔ף אֶת־יַעֲקֹ֖ב אָבִ֑יו וַיַּעֲמִדֵ֖הוּ לִפְנֵ֥י פַּרְעֹ֛ה וַיְבָ֥רֶךְ יַעֲקֹ֖ב אֶת־ 7
פַּרְעֹֽה׃ 8 וַיֹּ֥אמֶר פַּרְעֹ֖ה אֶל־יַעֲקֹ֑ב כַּמָּ֥ה יְמֵ֖י שְׁנֵ֣י חַיֶּֽיךָ׃ 9 וַיֹּ֣אמֶר 8 9
יַעֲקֹב֮ אֶל־פַּרְעֹה֒ יְמֵ֣י שְׁנֵ֤י מְגוּרַי֙ שְׁלֹשִׁ֣ים וּמְאַ֣ת שָׁנָ֔ה מְעַ֥ט וְרָעִ֖ים הָי֣וּ
יְמֵ֣י שְׁנֵ֣י חַיַּ֑י וְלֹ֣א הִשִּׂ֗יגוּ אֶת־יְמֵי֙ שְׁנֵ֣י חַיֵּ֔י אֲבֹתַ֖י בִּימֵ֥י מְגוּרֵיהֶֽם׃ 10 וַיְבָ֥רֶךְ 10
יַעֲקֹב֙ אֶת־פַּרְעֹ֔ה וַיֵּצֵ֖א מִלִּפְנֵ֥י פַּרְעֹֽה׃ 11 וַיּוֹשֶׁב֙ יוֹסֵ֣ף אֶת־אָבִ֔יו וְאֶת־ 11
אֶחָ֖יו וַיִּתֶּן־לָהֶ֣ם אֲחֻזָּ֔ה בְּאֶ֖רֶץ מִצְרַ֑יִם בְּמֵיטַ֤ב הָאָ֙רֶץ֙ בְּאֶ֣רֶץ רַעְמְסֵ֔ס
כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ה פַּרְעֹֽה׃ 12 וַיְכַלְכֵּ֤ל יוֹסֵף֙ אֶת־אָבִ֔יו וְאֶת־אֶחָ֖יו וְאֶת־כָּל־ 12
בֵּ֣ית אָבִ֑יו לֶ֖חֶם לְפִ֥י הַטָּֽף׃
וְלֶ֥חֶם אֵין֙ בְּכָל־הָאָ֔רֶץ כִּֽי־כָבֵ֥ד הָרָעָ֖ב מְאֹ֑ד וַתֵּלַ֤ה אֶ֙רֶץ֙ 13 13
מִצְרַ֣יִם וְאֶ֔רֶץ כְּנַ֖עַן מִפְּנֵ֥י הָרָעָֽב׃ 14 וַיְלַקֵּ֣ט יוֹסֵ֗ף אֶת־כָּל־הַכֶּ֙סֶף֙ 14

[22]Mm 2467. Cp 47 [1]Mm 346. [2]Mm 534. [3]Dt 10,2. [4]Mm 639. [5]Mm 347. [6]Mm 2859. [7]Mm 2152. [8]Mm 348. [9]Mm 349.

34 [a] l c mlt Mss ms רֹעֵי cf ֗𝔖𝔘𝔗[1] ‖ Cp 47,2 [a] frt ins c ms עִמּוֹ ‖ 3 [a] msG אֲחֵי יוֹסֵף ‖ [b] cf 46,34[a] ‖ 𝔖 [a] huc c G tr 6 b; postea sec G ins וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם אֶל־יוֹסֵף יַעֲקֹב וּבָנָיו וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר ‖ 6 [a–a] cf 5[a] ‖ [b] ms הִישֵׁב ‖ 13 [a] ms ותלא cf 19,11, G ἐξέλιπεν δέ.

ג ומל[22] . ו פסוק בתור ומילה הדה ביניה
ד כת ה
ל . ל וחס
ד כת ה . ו פסוק בתור גם גם ומילה חדה ביניה . ח׳ כל וכל י ש ת דכות ב מ א
כ בטע . כ[2] . ג בטע
יג ר״ם
ב . כ[1]
ל . ב[1]
נא׳ יח כינה בתור ורחד מן יח ר״ם . ב וחס
ב . ד הר חס וג מל[9]
ל[2] . ה[1]
ל . ט . ט
ד ר״ם[9] . ל
ל בתור

13 בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיִּהְיוּ בְנֵי־פֶרֶץ חֶצְרוֹן וְחָמוּל[a]׃ 13 וּבְנֵי יִשָּׂשכָר[a] תּוֹלָע ל
14 וּפֻוָּה[b] וְיוֹב[c] וְשִׁמְרוֹן׃ 14 וּבְנֵי זְבוּלֻן סֶרֶד וְאֵלוֹן וְיַחְלְאֵל׃ 15 אֵלֶּה ו
ל וחס׳[10]. ט[11] כת כן וכל כתיב דכות ב מ א
בְּנֵי לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב בְּפַדַּן אֲרָם וְאֶת דִּינָה בִתּוֹ כָּל־נֶפֶשׁ ל
16 בָּנָיו וּבְנוֹתָיו שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ׃ 16 וּבְנֵי גָד צִפְיוֹן[a] וְחַגִּי שׁוּנִי[b] וְאֶצְבֹּן[c] עֵרִי
ג מל[12]. ל. ל חס[13]
17 וַאֲרוֹדִי וְאַרְאֵלִי׃ 17 וּבְנֵי אָשֵׁר יִמְנָה וְיִשְׁוָה וְיִשְׁוִי[a] וּבְרִיעָה וְשֶׂרַח
18 אֲחֹתָם וּבְנֵי בְרִיעָה חֶבֶר וּמַלְכִּיאֵל׃ 18 אֵלֶּה בְּנֵי זִלְפָּה אֲשֶׁר־נָתַן
19 לָבָן לְלֵאָה בִתּוֹ וַתֵּלֶד אֶת־אֵלֶּה לְיַעֲקֹב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה נָפֶשׁ׃ 19 בְּנֵי
20 רָחֵל אֵשֶׁת יַעֲקֹב יוֹסֵף וּבִנְיָמִן׃ 20 וַיִּוָּלֶד לְיוֹסֵף בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר
ג[14]. ח
יָלְדָה־לּוֹ אָסְנַת בַּת־פּוֹטִי פֶרַע כֹּהֵן אֹן אֶת־מְנַשֶּׁה וְאֶת־אֶפְרָיִם׃
ג כת תרתין מילין. ב חס׳. ב
21 וּבְנֵי בִנְיָמִן בֶּלַע וָבֶכֶר וְאַשְׁבֵּל[a] גֵּרָא וְנַעֲמָן [b]אֵחִי וָרֹאשׁ מֻפִּים
ל. ב בתרי לישנ[15]
22 וְחֻפִּים[b] וָאָרְדּ[c]׃ 22 אֵלֶּה בְנֵי רָחֵל אֲשֶׁר יֻלַּד[a] לְיַעֲקֹב כָּל־נֶפֶשׁ
23
24 אַרְבָּעָה עָשָׂר׃ 23 וּבְנֵי[a] דָן חֻשִׁים[b]׃ 24 וּבְנֵי נַפְתָּלִי יַחְצְאֵל וְגוּנִי וְיֵצֶר
יד פסוק בתור[16]. ל. ב בתרי לישנ. ל
25 וְשַׁלֻּם[a]׃ 25 אֵלֶּה בְנֵי בִלְהָה אֲשֶׁר־נָתַן לָבָן לְרָחֵל בִּתּוֹ וַתֵּלֶד אֶת־
26 אֵלֶּה לְיַעֲקֹב כָּל־נֶפֶשׁ שִׁבְעָה׃ 26 כָּל־[c]הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה
ד בתור. ג בטע[17]. כח[18]
27 יֹצְאֵי יְרֵכוֹ מִלְבַד נְשֵׁי בְנֵי־יַעֲקֹב כָּל־נֶפֶשׁ שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ׃ 27 וּבְנֵי יוֹסֵף ל
ד בתור. ג בטע[17]
אֲשֶׁר־יֻלַּד[a]־לוֹ בְּמִצְרַיִם נֶפֶשׁ שְׁנָיִם כָּל־[c]הַנֶּפֶשׁ לְבֵית־יַעֲקֹב הַבָּאָה
כח[18]. ג[19]
מִצְרַיְמָה שִׁבְעִים׃ ס[מג] פ 28 וְאֶת־יְהוּדָה שָׁלַח לְפָנָיו אֶל־יוֹסֵף
29 לְהוֹרֹת[a] לְפָנָיו גֹּשְׁנָה וַיָּבֹאוּ[b] אַרְצָה גֹּשֶׁן׃ 29 וַיֶּאְסֹר יוֹסֵף מֶרְכַּבְתּוֹ ב
וַיַּעַל לִקְרַאת־יִשְׂרָאֵל אָבִיו גֹּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל־צַוְּארָיו וַיֵּבְךְּ ב. כ[20]
30 עַל־צַוָּארָיו עוֹד׃ 30 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף אָמוּתָה הַפָּעַם אַחֲרֵי ל
31 רְאוֹתִי אֶת־פָּנֶיךָ כִּי עוֹדְךָ חָי׃ 31 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו וְאֶל־בֵּית
אָבִיו אֶעֱלֶה וְאַגִּידָה לְפַרְעֹה וְאֹמְרָה אֵלָיו אַחַי וּבֵית־אָבִי אֲשֶׁר ל[21]

[10] Mm 331. [11] Mm 218 contra textum. [12] Mm 3941. [13] L ו erasum, והד אצבון 1 Ch 7,7. [14] Mm 342. [15] Mm 343. [16] Mm 750. [17] Mm 344. [18] Mm 84. [19] Mm 345. [20] Mm 1227. [21] והד אומרה Ps 42,10.

12 [a] ⅏ וַחֲמוּאֵל ‖ **13** [a] sic L, mlt Mss יָשׁ׳ ‖ [b] ⅏ ופוּאָה cf 1 Ch 7,1 ‖ [c] 1 וְיָשׁוּב cf 𝔊 et Nu 26,24 1 Ch 7,1 ‖ **16** [a] 𝔊 + פַּסְעָץ cf Nu 26,15 ‖ [b] pc Mss ⅏ וְשׁ׳ ‖ [c] frt 1 c ⅏ וצבעון ‖ **17** [a] 1 prb וישׁוֹ ‖ **21** [a] 𝔊 + *ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Βαλα* cf 1 Ch 8,3, ins וַיִּהְיוּ בְנֵי בָלַע ‖ [b–b] וַאֲחִירָם וְשׁוּפָם וְחוּפָם 1 cf Nu 26,38sq ‖ [c] 1 Ch 8,3 אַדָּר Nu 26,17 אֶרֹד ‖ **22** [a] 1 c mlt Mss ⅏ יָלְדָה ‖ **23** [a] Seb וּבֶן ‖ [b] 𝔊 *Ασομ* = חֹשִׁם; frt 1 sec Nu 26,42 שׁוּחָם ‖ **24** [a] 𝔐 et 1 Ch 7,13 וְשַׁלּוּם ‖ **27** [a] cf 35,26[a] ‖ **28** [a] ⅏ לְהַרְאוֹת, 𝔊 *συναντῆσαι αὐτῷ* = לְהִקָּרוֹת cf 𝔙 ‖ [b] ⅏𝔙א –.

22 וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף עֲגָלוֹת עַל־פִּי פַּרְעֹה וַיִּתֵּן לָהֶם צֵדָה לַדָּרֶךְ׃ 22 לְכֻלָּם
לב[23]. ג כת כן[24]. ל. ב חס דחס[24] נָתַן לָאִישׁ חֲלִפוֹת שְׂמָלֹת וּלְבִנְיָמִן נָתַן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְחָמֵשׁ חֲלִפֹת
ג[25]. ל. ח. יט בלית[26] שְׂמָלֹת׃ 23 וּלְאָבִיו שָׁלַח כְּזֹאת עֲשָׂרָה חֲמֹרִים נֹשְׂאִים מִטּוּב מִצְרָיִם
ב. ג[27]. כב[28] וְעֶשֶׂר אֲתֹנֹת נֹשְׂאֹת בָּר וְלֶחֶם וּמָזוֹן לְאָבִיו לַדָּרֶךְ׃ 24 וַיְשַׁלַּח אֶת־
אֶחָיו וַיֵּלֵכוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַל־תִּרְגְּזוּ[a] בַּדָּרֶךְ׃ 25 וַיַּעֲלוּ מִמִּצְרַיִם
ה דמטע. ד[29] חס וכל שפטים ושמואל דכות ב מ ב וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה[a] כְּנַעַן אֶל־יַעֲקֹב אֲבִיהֶם׃ 26 וַיַּגִּדוּ לוֹ לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף
ל. יח. ל חַי וְכִי־הוּא מֹשֵׁל בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם וַיָּפָג לִבּוֹ כִּי לֹא־הֶאֱמִין לָהֶם׃
27 וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו אֵת כָּל־דִּבְרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם וַיַּרְא אֶת־
כד. ל עֲגָלוֹת אֲשֶׁר־שָׁלַח יוֹסֵף לָשֵׂאת אֹתוֹ וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם׃
28 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד־יוֹסֵף בְּנִי חַי אֵלְכָה וְאֶרְאֶנּוּ בְּטֶרֶם אָמוּת׃ 28
ד[1]. ל **46** 1 וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וַיָּבֹא בְּאֵרָה שָׁבַע וַיִּזְבַּח
כה[2]. ד ב מל וב חס[3] זְבָחִים לֵאלֹהֵי אָבִיו יִצְחָק׃ 2 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמַרְאֹת[a] 2
ד[4] ומתאחא מתאימין. ז בתור הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃ 3 וַיֹּאמֶר אָנֹכִי הָאֵל אֱלֹהֵי 3
ל. כח[5] אָבִיךָ אַל־תִּירָא מֵרְדָה מִצְרַיְמָה כִּי־לְגוֹי גָּדוֹל אֲשִׂימְךָ שָׁם׃ 4 אָנֹכִי 4
יב בתור. כה[6]. ל. ז ומל[8] גּ כת ד[7]. ל אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אֲעַלְךָ גַּם־עָלֹה וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל־
מג עֵינֶיךָ׃ 5 וַיָּקָם יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יַעֲקֹב 5
כד אֲבִיהֶם וְאֶת־טַפָּם וְאֶת־נְשֵׁיהֶם בָּעֲגָלוֹת אֲשֶׁר־שָׁלַח פַּרְעֹה לָשֵׂאת
אֹתוֹ׃ 6 וַיִּקְחוּ אֶת־מִקְנֵיהֶם וְאֶת־רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן 6
כח[5]. ל וַיָּבֹאוּ מִצְרַיְמָה יַעֲקֹב וְכָל־זַרְעוֹ אִתּוֹ׃ 7 בָּנָיו וּבְנֵי בָנָיו אִתּוֹ בְּנֹתָיו 7
כח[5]. י בתור וּבְנוֹת בָּנָיו וְכָל־זַרְעוֹ הֵבִיא אִתּוֹ מִצְרַיְמָה׃ ס 8 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת
כח[5]. ו חס בתור[9] בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיְמָה יַעֲקֹב וּבָנָיו בְּכֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן׃ 9 וּבְנֵי 9
ל רְאוּבֵן חֲנוֹךְ וּפַלּוּא וְחֶצְרוֹן[a] וְכַרְמִי׃ 10 וּבְנֵי שִׁמְעוֹן יְמוּאֵל וְיָמִין 10
ב חס. ל וְאֹהַד[a] וְיָכִין וְצֹחַר[b] וְשָׁאוּל בֶּן־הַכְּנַעֲנִית׃ 11 וּבְנֵי לֵוִי גֵּרְשׁוֹן קְהָת[a] 11
ל. ל וּמְרָרִי׃ 12 וּבְנֵי יְהוּדָה עֵר וְאוֹנָן וְשֵׁלָה וָפֶרֶץ וָזָרַח וַיָּמָת עֵר וְאוֹנָן 12

[23] Mm 319. [24] Mm 336. [25] Mm 337. [26] Mm 335. [27] Mm 338. [28] Mm 59. [29] Mm 195. [30] Mm 2025. Cp 46 [1] Mm 339. [2] Mm 5. [3] Mm 340. [4] Mp sub loco. [5] Mm 84. [6] Mm 341. [7] Mm 1858. [8] Mm 2737. [9] Mm 410.*

24 [a] 𝔐 תתרגזו ‖ **25** [a] Seb nonn Mss 𝔐 אַרְצָה ‖ **Cp 46,2** [a] Vrs sg, l frt אַת– ‖ **9** [a] mlt Mss 𝔐 חֹ׳ ‖ **10** [a] > Nu 26,12 et 1 Ch 4,24 ‖ [b] 𝔐 וצהר, Nu 26,13 et 1 Ch 4,24 וְזֶרַח ‖ **11** [a] mlt Mss 𝔖𝔗ʲ וק׳.

3 וַיִּשְׁמַע[a] בֵּית פַּרְעֹה׃ 4 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו אֲנִי יוֹסֵף הַעוֹד אָבִי
4 חַי וְלֹא־יָכְלוּ אֶחָיו לַעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהֲלוּ מִפָּנָיו׃ 5 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־ cc
אֶחָיו גְּשׁוּ־נָא אֵלַי וַיִּגָּשׁוּ וַיֹּאמֶר אֲנִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם אֲשֶׁר־מְכַרְתֶּם אֹתִי
5 מִצְרָיְמָה׃ 6 וְעַתָּה אַל־תֵּעָצְבוּ וְאַל־יִחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי־מְכַרְתֶּם אֹתִי כח׳. ד בכתיב. ב. --
הֵנָּה כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם׃ 7 כִּי־זֶה שְׁנָתַיִם הָרָעָב
7 בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְעוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין־חָרִישׁ וְקָצִיר׃ 8 וַיְשַׁלְּחֵנִי כג. ב[2]. ג
אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם לָשׂוּם לָכֶם שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ וּלְהַחֲיוֹת לָכֶם לִפְלֵיטָה[a] ה׳
8 גְּדֹלָה׃ 9 וְעַתָּה לֹא־אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הֵנָּה כִּי הָאֱלֹהִים וַיְשִׂמֵנִי ז׳
9 לְאָב לְפַרְעֹה וּלְאָדוֹן לְכָל־בֵּיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 10 מַהֲרוּ[b] ה. יח. ד׳
וַעֲלוּ אֶל־אָבִי וַאֲמַרְתֶּם אֵלָיו כֹּה אָמַר בִּנְךָ יוֹסֵף שָׂמַנִי אֱלֹהִים לְאָדוֹן ח׳
10 לְכָל־מִצְרָיִם רְדָה אֵלַי אַל־תַּעֲמֹד׃ 11 וְיָשַׁבְתָּ בְאֶרֶץ־גֹּשֶׁן[a] וְהָיִיתָ ב׳
קָרוֹב אֵלַי אַתָּה וּבָנֶיךָ וּבְנֵי בָנֶיךָ וְצֹאנְךָ וּבְקָרְךָ וְכָל־אֲשֶׁר־לָךְ׃
11 12 וְכִלְכַּלְתִּי אֹתְךָ שָׁם כִּי־עוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים רָעָב פֶּן־תִּוָּרֵשׁ[a] אַתָּה ב״מ׳. כ׳[11]
12 וּבֵיתְךָ וְכָל־אֲשֶׁר־לָךְ׃ 13 וְהִנֵּה עֵינֵיכֶם רֹאוֹת וְעֵינֵי אָחִי בִנְיָמִן כִּי־ יג. ג. יז בלש[12]
13 פִי הַמְדַבֵּר אֲלֵיכֶם׃ 14 וְהִגַּדְתֶּם לְאָבִי אֶת־כָּל־כְּבוֹדִי בְּמִצְרַיִם וְאֵת ד״מ׳. ל מל בתור
14 כָּל־אֲשֶׁר רְאִיתֶם וּמִהַרְתֶּם וְהוֹרַדְתֶּם אֶת־אָבִי הֵנָּה׃ 15 וַיִּפֹּל עַל־ ב
15 צַוְּארֵי בִנְיָמִן־אָחִיו וַיֵּבְךְּ וּבִנְיָמִן בָּכָה עַל־צַוָּארָיו׃ 16 וַיְנַשֵּׁק לְכָל־ פ וכל יהודה ויוסף
16 אֶחָיו וַיֵּבְךְּ עֲלֵיהֶם וְאַחֲרֵי כֵן דִּבְּרוּ אֶחָיו אִתּוֹ׃ 17 וְהַקֹּל נִשְׁמַע כתיב[13] יג חס בתור[15]. ב״[14]
בֵּית פַּרְעֹה לֵאמֹר בָּאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיֵּיטַב בְּעֵינֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי עֲבָדָיו׃ לג בתור. ה
17 18 וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף אֱמֹר אֶל־אַחֶיךָ זֹאת עֲשׂוּ טַעֲנוּ אֶת־ ה
18 בְּעִירְכֶם וּלְכוּ־בֹאוּ אַרְצָה כְּנָעַן׃ 19 וְקֹחוּ אֶת־אֲבִיכֶם וְאֶת־בָּתֵּיכֶם ח״ה׳
וּבֹאוּ אֵלָי וְאֶתְּנָה לָכֶם אֶת־טוּב אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאִכְלוּ אֶת־חֵלֶב הָאָרֶץ׃ ב[18]. יט בלש[19]. ל״[15]
19 20 וְאַתָּה צֻוֵּיתָה[a] זֹאת עֲשׂוּ קְחוּ־לָכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עֲגָלוֹת לְטַפְּכֶם ל
20 וְלִנְשֵׁיכֶם וּנְשָׂאתֶם אֶת־אֲבִיכֶם וּבָאתֶם׃ 21 וְעֵינְכֶם אַל־תָּחֹס עַל־ ב[21]. ב חס[22]
21 כְּלֵיכֶם כִּי־טוּב כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם לָכֶם הוּא׃ 22 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יט בלש[17]

[3] Mm 84. [4] Mm 3160. [5] Gn 8,22. [6] Mm 2068. [7] Mm 1580. [8] Mm 332. [9] Ez 32,19. [10] Mm 1823. [11] Prv 20,13. [12] Mm 262. [13] Mm 333. [14] Mm 334. [15] Mm 675 contra textum. [16] Mm 3894. [17] Mm 77. [18] Mm 3926. [19] Mm 335. [20] וחד ואת חלב Lv 16,25. [21] Am 5,26. [22] Mm 2804.

Cp 45,2 [a] GS pass, l וַיִּשְׁמַע? ‖ **6** [a] sic L, mlt Mss Edd צֵ׳– ‖ **7** [a] l c ωG פ׳ ‖ **10** [a] G *Γεσεμ Ἀραβίας* cf Neh 6,1 ‖ **11** [a] l תּוּרַשׁ (a ורוש)? ‖ **19** [a] l צַוֵּה אֹתָם? cf GV.

17 לַאדֹנִי גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם אֲשֶׁר־נִמְצָא הַגָּבִיעַ בְּיָדוֹ׃ 17 וַיֹּאמֶר חָלִילָה לִּי
מֵעֲשׂוֹת זֹאת הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא הַגָּבִיעַ בְּיָדוֹ הוּא יִהְיֶה־לִּי עָבֶד וְאַתֶּם
סוף פרש עֲלוּ לְשָׁלוֹם אֶל־אֲבִיכֶם׃ פ קמו 18 וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמַר
בִּי אֲדֹנִי יְדַבֶּר־נָא עַבְדְּךָ דָבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי וְאַל־יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ
כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה׃ 19 אֲדֹנִי שָׁאַל אֶת־עֲבָדָיו לֵאמֹר הֲיֵשׁ־לָכֶם אָב 19
אוֹ־אָח׃ 20 וַנֹּאמֶר אֶל־אֲדֹנִי יֶשׁ־לָנוּ אָב זָקֵן וְיֶלֶד זְקֻנִים קָטָן וְאָחִיו 20
מֵת וַיִּוָּתֵר הוּא לְבַדּוֹ לְאִמּוֹ וְאָבִיו אֲהֵבוֹ׃ 21 וַתֹּאמֶר אֶל־עֲבָדֶיךָ 21
הוֹרִדֻהוּ אֵלַי וְאָשִׂימָה עֵינִי עָלָיו׃ 22 וַנֹּאמֶר אֶל־אֲדֹנִי לֹא־יוּכַל הַנַּעַר 22
לַעֲזֹב אֶת־אָבִיו וְעָזַב אֶת־אָבִיו וָמֵת׃ 23 וַתֹּאמֶר אֶל־עֲבָדֶיךָ אִם־לֹא 23
יֵרֵד אֲחִיכֶם הַקָּטָן אִתְּכֶם לֹא תֹסִפוּן לִרְאוֹת פָּנָי׃ 24 וַיְהִי כִּי עָלִינוּ 24
אֶל־עַבְדְּךָ אָבִי[a] וַנַּגֶּד־לוֹ אֵת דִּבְרֵי אֲדֹנִי׃ 25 וַיֹּאמֶר אָבִינוּ שֻׁבוּ שִׁבְרוּ־ 25
לָנוּ מְעַט־אֹכֶל׃ 26 וַנֹּאמֶר לֹא נוּכַל לָרֶדֶת אִם־יֵשׁ אָחִינוּ הַקָּטָן אִתָּנוּ 26
וְיָרַדְנוּ כִּי־לֹא נוּכַל לִרְאוֹת פְּנֵי הָאִישׁ וְאָחִינוּ הַקָּטָן אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ׃
27 וַיֹּאמֶר עַבְדְּךָ אָבִי אֲלֵינוּ אַתֶּם יְדַעְתֶּם כִּי שְׁנַיִם יָלְדָה־לִּי אִשְׁתִּי׃ 27
28 וַיֵּצֵא הָאֶחָד מֵאִתִּי וָאֹמַר אָךְ טָרֹף טֹרַף וְלֹא רְאִיתִיו עַד־הֵנָּה׃ 28
29 וּלְקַחְתֶּם גַּם־אֶת־זֶה מֵעִם פָּנַי וְקָרָהוּ אָסוֹן וְהוֹרַדְתֶּם אֶת־שֵׂיבָתִי 29
בְּרָעָה שְׁאֹלָה׃ 30 וְעַתָּה כְּבֹאִי אֶל־עַבְדְּךָ אָבִי וְהַנַּעַר אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ 30
וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְנַפְשׁוֹ׃ 31 וְהָיָה כִרְאוֹתוֹ כִּי־אֵין הַנַּעַר[a] וָמֵת וְהוֹרִידוּ 31
עַבְדֶיךָ אֶת־שֵׂיבַת עַבְדְּךָ אָבִינוּ בְּיָגוֹן שְׁאֹלָה׃ 32 כִּי עַבְדְּךָ עָרַב אֶת־ 32
הַנַּעַר מֵעִם אָבִי[a] לֵאמֹר אִם־לֹא אֲבִיאֶנּוּ אֵלֶיךָ וְחָטָאתִי לְאָבִי כָּל־
הַיָּמִים׃ 33 וְעַתָּה יֵשֶׁב־נָא עַבְדְּךָ תַּחַת הַנַּעַר עֶבֶד לַאדֹנִי וְהַנַּעַר יַעַל 33
עִם־אֶחָיו׃ 34 כִּי־אֵיךְ אֶעֱלֶה אֶל־אָבִי וְהַנַּעַר אֵינֶנּוּ אִתִּי פֶּן אֶרְאֶה 34
בָּרָע אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת־אָבִי׃ 45 1 וְלֹא־יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק 45
לְכָל הַנִּצָּבִים עָלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָל־אִישׁ מֵעָלָי וְלֹא־עָמַד אִישׁ
אִתּוֹ בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו׃ 2 וַיִּתֵּן אֶת־קֹלוֹ בִּבְכִי וַיִּשְׁמְעוּ מִצְרַיִם 2

11 Mm 328. 12 Gn 4,23. 13 Okhl 70. 14 Mm 3056. 15 Mm 329. 16 Mm 2501. 17 Mm 430. 18 Mm 916. 19 Mm 2088. 20 וחד יצא אחד 2 R 4,39. 21 Mm 330. 22 Mm 331. 23 Mm 2191 contra textum. Cp 45 1 Mm 1363. 2 Mp sub loco.

24 a 2 Mss ωGS אבינו || 31 a ins c ωG אָתָנוּ || 32 a ω אבינו.

32 וַיְשָׂאוּ֩ לוֹ֙ לִבַדּ֜וֹ וְלָהֶ֗ם לְבַדָּם֙ וְלַמִּצְרִ֔ים הָאֹכְלִ֥ים אִתּ֖וֹ לְבַדָּ֑ם כִּ֣י לה. ח[39]. ל
לֹ֤א יוּכְלוּן֙ הַמִּצְרִ֔ים לֶאֱכָ֥ל אֶת־הָעִבְרִ֖ים לֶ֑חֶם כִּי־תוֹעֵבָ֥ה הִ֛וא ב. ה ד מינה בתור
33 לְמִצְרָ֖יִם[a] כָּל־צֹ֥אן׃ 33 וַיֹּשְׁבוּ֙ לְפָנָ֔יו הַבְּכֹר֙ כִּבְכֹרָת֔וֹ וְהַצָּעִ֖יר כִּצְעָרָתֹ֑ו וַיִּתְמְהוּ֙ ל. ל. ל
34 הָאֲנָשִׁ֔ים אִ֖ישׁ אֶל־רֵעֵ֑הוּ׃ 34 וַיִּשָּׂ֨א מַשְׂאֹ֤ת מֵאֵת֙ פָּנָ֔יו אֲלֵהֶ֖ם וַתֵּ֣רֶב ב חד מל וחד חס. ב[40]
מַשְׂאֵ֣את בִּנְיָמִ֔ן מִמַּשְׂאֹ֖את כָּל־חֲמִשָּׁ֣ה יָדֹ֑ות וַיִּשְׁתּ֥וּ וַיִּשְׁכְּר֖וּ עִמֹּֽו׃ ו[41]. ל
44 1 וַיְצַ֞ו אֶת־אֲשֶׁ֣ר עַל־בֵּיתֹ֗ו לֵאמֹר֙ מַלֵּ֣א אֶת־אַמְתְּחֹ֣ת הָאֲנָשִׁ֔ים אֹ֖כֶל ח[1]. ת[2]
כַּאֲשֶׁ֣ר יוּכְלוּן֮ שְׂאֵת֣ אֹ֔כֶל וְשִׂ֥ים כֶּֽסֶף־אִ֖ישׁ בְּפִ֥י אַמְתַּחְתֹּֽו׃ 2 וְאֶת־גְּבִיעִ֣י ב. יד. ט
גְּבִ֣יעַ הַכֶּ֔סֶף תָּשִׂ֖ים בְּפִ֣י אַמְתַּחַ֣ת הַקָּטֹ֑ן וְאֶת כֶּ֣סֶף שִׁבְרֹ֗ו וַיַּ֙עַשׂ֙ כִּדְבַ֣ר ב[1]
3 יֹוסֵ֔ף אֲשֶׁ֖ר דִּבֶּֽר׃ 3 הַבֹּ֣קֶר אֹ֔ור וְהָאֲנָשִׁ֖ים שֻׁלְּח֣וּ הֵ֑מָּה וַחֲמֹרֵיהֶֽם׃ ל
4 הֵ֣ם יָצְא֔וּ אֶת־הָעִ֖יר לֹ֣א הִרְחִיקֹ֑ו וְיֹוסֵ֣ף אָמַ֗ר לַאֲשֶׁ֤ר עַל־בֵּיתֹו֙ קוּם יד. ח[1]
רְדֹ֣ף אַחֲרֵ֣י הָאֲנָשִׁ֔ים וְהִשַּׂגְתָּ֖ם וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֑ם לָמָ֥ה שִׁלַּ֖מְתֶּם רָעָ֥ה תַּ֖חַת ל
5 טֹובָֽה׃ 5 הֲלֹ֣וא[a] זֶ֣ה[b] אֲשֶׁר־יִשְׁתֶּ֤ה אֲדֹנִי֙ בֹּ֔ו וְה֥וּא נַחֵ֖שׁ יְנַחֵ֣שׁ בֹּ֑ו הֲרֵעֹתֶ֖ם יד מל בתור[5]
6 7 אֲשֶׁ֥ר עֲשִׂיתֶֽם׃ 6 וַיַּשֶּׂג֣ וַיְדַבֵּ֔ר אֲלֵהֶ֖ם אֶת־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֑לֶּה׃ 7 וַיֹּ֨אמְרוּ֙ ה חס ול בלישׁ
אֵלָ֔יו לָמָ֥ה יְדַבֵּ֖ר אֲדֹנִ֑י כַּדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה חָלִ֥ילָה לַעֲבָדֶ֖יךָ מֵעֲשֹׂ֥ות
8 כַּדָּבָ֖ר הַזֶּֽה׃ 8 הֵ֣ן כֶּ֤סֶף[a] אֲשֶׁר־מָצָ֙אנוּ֙ בְּפִ֣י אַמְתְּחֹתֵ֔ינוּ הֱשִׁיבֹ֥נוּ אֵלֶ֖יךָ ל
9 מֵאֶ֣רֶץ כְּנָ֑עַן וְאֵ֨יךְ נִגְנֹ֤ב מִבֵּית֙ אֲדֹנֶ֔יךָ כֶּ֖סֶף אֹ֥ו זָהָֽב׃ 9 אֲשֶׁר֩ יִמָּצֵ֨א אִתּ֜וֹ
10 מֵעֲבָדֶ֗יךָ וָמֵת֙[a] וְגַם־אֲנַ֣חְנוּ נִהְיֶ֔ה לַאדֹנִ֖י לַעֲבָדִֽים׃ 10 וַיֹּ֣אמֶר גַּם־עַתָּ֔ה ל
כִּדְבָרֵיכֶ֖ם כֵּן־הֽוּא אֲשֶׁ֥ר יִמָּצֵ֛א אִתֹּ֖ו יִהְיֶה־לִּ֣י עָ֑בֶד וְאַתֶּ֖ם תִּהְי֥וּ נְקִיִּֽם׃ ג[9]. ב זקף קמ
11 וַיְמַהֲר֗וּ וַיֹּורִ֛דוּ אִ֥ישׁ אֶת־אַמְתַּחְתֹּ֖ו אַרְצָ֑ה וַיִּפְתְּח֖וּ אִ֥ישׁ אַמְתַּחְתֹּֽו׃ ב חס. ב
12 וַיְחַפֵּ֣שׂ בַּגָּדֹ֔ול הֵחֵ֖ל וּבַקָּטֹ֣ן כִּלָּ֑ה וַיִּמָּצֵ֥א הַגָּבִ֛יעַ בְּאַמְתַּ֥חַת בִּנְיָמִֽן׃ ג. ל. ז[7]
13 וַיִּקְרְעוּ֙ שִׂמְלֹתָ֔ם וַיַּעֲמֹ֥ס אִ֖ישׁ עַל־חֲמֹרֹ֑ו וַיָּשֻׁ֖בוּ הָעִֽירָה׃ 14 וַיָּבֹ֤א ט[8]
יְהוּדָה֙ וְאֶחָ֣יו בֵּיתָ֔ה יֹוסֵ֖ף וְהוּא֙ עֹודֶ֣נּוּ שָׁ֔ם וַיִּפְּלוּ֥ לְפָנָ֖יו אָ֥רְצָה׃
15 וַיֹּ֨אמֶר֙ לָהֶ֔ם יֹוסֵ֖ף מֶ֣ה־הַמַּעֲשֶׂ֣ה הַזֶּ֔ה אֲשֶׁ֥ר עֲשִׂיתֶ֖ם הֲלֹ֣וא יְדַעְתֶּ֑ם כב[8] וכל ד״ה ועזרא דכות׳ ב מ ה חס בלישׁ. יב מל בתור[3]
16 כִּ֣י נַחֵ֔שׁ יְנַחֵ֖שׁ אִ֣ישׁ אֲשֶׁ֣ר כָּמֹ֑נִי׃ 16 וַיֹּ֣אמֶר יְהוּדָ֗ה מַה־נֹּאמַר֙ לַאדֹנִ֔י ל
מַה־נְּדַבֵּ֖ר וּמַה־נִּצְטַדָּ֑ק הָאֱלֹהִ֗ים[b] מָצָ֛א אֶת־עֲוֹ֥ן עֲבָדֶ֖יךָ הִנֶּ֥נּוּ עֲבָדִ֛ים ל. ג דגש[10]

[39]Mm 1053. [40]1 R 5,10. [41]Mm 326. Cp 44 [1]Mm 321. [2]Mm 211. [3]Jdc 7,15. [4]Mm 1858. [5]Mm 27. [6]Mm 2694. [7]Mm 3765. [8]Mm 1972. [9]Mm 11. [10]Mm 327.

32 [a] frt l למצרים ‖ **Cp 44,5** [a] 𝔊 pr *ἵνα τί ἐκλέψατέ μου τὸ κόνδυ τὸ ἀργυροῦν* cf 𝔖𝔙 ‖ [b] 𝔊^{P} ; *kljd*᾽ = הַגְּבִיעַ ‖ **8** [a] l c 𝔐𝔊𝔖𝔗𝔗^{J} הַכֶּ֙סֶף cf 43,21.22 ‖ **9** [a] 𝔐 יומת ‖ **16** [a] 𝔐 Vrs ומה ‖ [b] 𝔐𝔊 וה׳.

15 וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת־הַמִּנְחָה הַזֹּאת וּמִשְׁנֶה[a] כֶּסֶף לָקְחוּ בְיָדָם וְאֶת־ 15
16 בִּנְיָמִן וַיָּקֻמוּ וַיֵּרְדוּ מִצְרַיִם וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי יוֹסֵף: 16 וַיַּרְא יוֹסֵף [a]אֹתָם
אֶת[a]־בִּנְיָמִין[20] וַיֹּאמֶר[21] לַאֲשֶׁר עַל־בֵּיתוֹ הָבֵא אֶת־הָאֲנָשִׁים הַבַּיְתָה וּטְבֹחַ
טֶבַח וְהָכֵן כִּי אִתִּי יֹאכְלוּ הָאֲנָשִׁים בַּצָּהֳרָיִם: 17 וַיַּעַשׂ הָאִישׁ כַּאֲשֶׁר 1
אָמַר יוֹסֵף וַיָּבֵא הָאִישׁ[a] אֶת־הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף: 18 וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים 18
כִּי הוּבְאוּ בֵּית יוֹסֵף וַיֹּאמְרוּ עַל־דִּבְרַ הַכֶּסֶף הַשָּׁב[a] בְּאַמְתְּחֹתֵינוּ
בַּתְּחִלָּה אֲנַחְנוּ מוּבָאִים לְהִתְגֹּלֵל עָלֵינוּ וּלְהִתְנַפֵּל עָלֵינוּ וְלָקַחַת
אֹתָנוּ לַעֲבָדִים וְאֶת־חֲמֹרֵינוּ: 19 וַיִּגְּשׁוּ אֶל־הָאִישׁ אֲשֶׁר עַל־בֵּית יוֹסֵף 19
וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו פֶּתַח הַבָּיִת: 20 וַיֹּאמְרוּ בִּי אֲדֹנִי יָרֹד יָרַדְנוּ בַּתְּחִלָּה 20
לִשְׁבָּר־אֹכֶל: 21 וַיְהִי כִּי־בָאנוּ אֶל־הַמָּלוֹן וַנִּפְתְּחָה אֶת־אַמְתְּחֹתֵינוּ 21
וְהִנֵּה כֶסֶף־אִישׁ בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ כַּסְפֵּנוּ בְּמִשְׁקָלוֹ וַנָּשֶׁב אֹתוֹ בְיָדֵנוּ:
22 וְכֶסֶף אַחֵר הוֹרַדְנוּ[a] בְיָדֵנוּ לִשְׁבָּר־אֹכֶל לֹא יָדַעְנוּ מִי־שָׂם כַּסְפֵּנוּ 22
בְּאַמְתְּחֹתֵינוּ: 23 וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם לָכֶם אַל־תִּירָאוּ אֱלֹהֵיכֶם וֵאלֹהֵי
אֲבִיכֶם[a] נָתַן לָכֶם מַטְמוֹן בְּאַמְתְּחֹתֵיכֶם כַּסְפְּכֶם בָּא אֵלָי וַיּוֹצֵא 23
אֵלֵהֶם אֶת־שִׁמְעוֹן: 24 וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת־הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף וַיִּתֵּן־ 24
מַיִם וַיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם וַיִּתֵּן מִסְפּוֹא לַחֲמֹרֵיהֶם: 25 וַיָּכִינוּ אֶת־הַמִּנְחָה 25
עַד־בּוֹא יוֹסֵף בַּצָּהֳרָיִם כִּי שָׁמְעוּ כִּי־שָׁם יֹאכְלוּ[a] לָחֶם: 26 וַיָּבֹא 26
יוֹסֵף הַבַּיְתָה וַיָּבִיאוּ[a] לוֹ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר־בְּיָדָם הַבַּיְתָה[b] וַיִּשְׁתַּחֲווּ־
לוֹ אָרְצָה: 27 וַיִּשְׁאַל לָהֶם לְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם אֲבִיכֶם הַזָּקֵן אֲשֶׁר
אֲמַרְתֶּם הַעוֹדֶנּוּ חָי: 28 וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם לְעַבְדְּךָ לְאָבִינוּ עוֹדֶנּוּ חָי[a] 28
וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ[b]: 29 וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־בִּנְיָמִין אָחִיו בֶּן־אִמּוֹ וַיֹּאמֶר 29
הֲזֶה אֲחִיכֶם הַקָּטֹן אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם[a] אֵלָי וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יָחְנְךָ בְּנִי:
30 וַיְמַהֵר יוֹסֵף כִּי־נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל[a]־אָחִיו וַיְבַקֵּשׁ לִבְכּוֹת וַיָּבֹא 30
הַחַדְרָה וַיֵּבְךְּ שָׁמָּה: 31 וַיִּרְחַץ פָּנָיו וַיֵּצֵא וַיִּתְאַפַּק וַיֹּאמֶר שִׂימוּ לָחֶם: 31

ב. יט[19]
ר. לז
יז מל[20] . יח[21] . יט[22] . כ[23] וחד מל[23] . יט[23] . ל
יב
נא[24] יח מנה בתורי
ל. ג ומל[25] . ל. ד רפ[26]
יג[27] וכל מלכים ישעיה וירמיה דכות ב מ לא
יד[28]
ה בטע בסיפ[29] . ל
ל
כב
יב מל[30] . ב[31]
נא[24] יח מנה בתור וחד מן יח מנה ר״פ
כג[32] מל וכל שמואל וכתיב דכות ב מ ה. יב
יט[33] . לז וחד מן ד מילין דגש א ב[34] מנה בלישׁ . כט[35]
רישתחוו . ה. יז מל[36] . ק
ז פסוק ראמר ראמר[37]
ד[35] . צא . ב[36]
ג[37]
יח ס״פ . ב[38] . יז

[19] Mm 312. [20] Mm 262. [21] Mm 321. [22] Mm 322. [23] Mm 1557. [24] Mm 639. [25] Mm 323. [26] Mm 216. [27] Mm 324, [28] Mm 328. [29] Mm 71. [30] Mm 2194. [31] Mm 1510. [32] Mm 169. [33] Mm 3916. [34] Mm 3452. [35] Mm 325. [36] Mm 2320. [37] Mm 1889. [38] Mm 3762.

15 [a] mlt Mss ה— ‖ **16** [a–a] ωG וְאֵת אֹתָם ‖ **17** [a] > G*Σ, dl? ‖ **18** [a] המושב ω ‖ **22** [a] ω לקחנו ‖ **23** [a] 2 Mss G אֲבִיכֶם ‖ **25** [a] G sg, l ל—? ‖ **26** [a] sic וַיּוֹ, [b] · יו, frt dl ‖ [c] frt ins c pc Mss ωG אַפַּיִם cf 42,6 ‖ **28** [a] ωG + וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ הָאִישׁ הַהוּא לֵאלֹהִים ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd חוו— ‖ **29** [a] G + ἀγαγεῖν = לְהָבִיא ‖ **30** [a] ωG עַל.

צְרֹר־כַּסְפּוֹ בְשַׂקּוֹ וַיִּרְאוּ אֶת־צְרֹרוֹת כַּסְפֵיהֶם הֵמָּה וַאֲבִיהֶם וַיִּירָאוּ׃ [31] ל׳ .ל׳³¹

36 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אֹתִי שִׁכַּלְתֶּם יוֹסֵף אֵינֶנּוּ וְשִׁמְעוֹן אֵינֶנּוּ ד׳³³

37 וְאֶת־בִּנְיָמִן תִּקָּחוּ עָלַי הָיוּ כֻלָּנָה׃ 37 וַיֹּאמֶר רְאוּבֵן אֶל־אָבִיו לֵאמֹר ד׳³³. נ׳³⁴

אֶת־שְׁנֵי בָנַי תָּמִית אִם־לֹא אֲבִיאֶנּוּ אֵלֶיךָ תְּנָה אֹתוֹ עַל־יָדִי וַאֲנִי ב

38 אֲשִׁיבֶנּוּ אֵלֶיךָ׃ 38 וַיֹּאמֶר לֹא־יֵרֵד בְּנִי עִמָּכֶם כִּי־אָחִיו מֵת וְהוּא

לְבַדּוֹ נִשְׁאָר וּקְרָאָהוּ אָסוֹן בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ־בָהּ וְהוֹרַדְתֶּם אֶת־ ל מפק א³⁵

43 שֵׂיבָתִי בְּיָגוֹן שְׁאוֹלָה׃ **43** 1 וְהָרָעָב כָּבֵד בָּאָרֶץ׃ 2 וַיְהִי ל׳ ול מל בתור; ל׳ פסוק בתור

כַּאֲשֶׁר כִּלּוּ לֶאֱכֹל אֶת־הַשֶּׁבֶר אֲשֶׁר הֵבִיאוּ מִמִּצְרַיִם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם ל׳ מל בתור²

3 אֲבִיהֶם שֻׁבוּ שִׁבְרוּ־לָנוּ מְעַט־אֹכֶל׃ 3 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוּדָה לֵאמֹר כל אוריית חס ב מ ג מל

הָעֵד הֵעִד בָּנוּ הָאִישׁ לֵאמֹר לֹא־תִרְאוּ פָנַי בִּלְתִּי אֲחִיכֶם אִתְּכֶם׃ ל חס³

4 אִם־יֶשְׁךָ מְשַׁלֵּחַ אֶת־אָחִינוּ אִתָּנוּ נֵרְדָה וְנִשְׁבְּרָה לְךָ אֹכֶל׃ 5 וְאִם־ ל׳ .ג׳⁴. ג ר״ש בסיפ⁵

אֵינְךָ מְשַׁלֵּחַ לֹא נֵרֵד כִּי־הָאִישׁ אָמַר אֵלֵינוּ לֹא־תִרְאוּ פָנַי בִּלְתִּי ו

6 אֲחִיכֶם אִתְּכֶם׃ 6 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לָמָּה הֲרֵעֹתֶם לִי לְהַגִּיד לָאִישׁ ל׳⁶

7 הַעוֹד לָכֶם אָח׃ 7 וַיֹּאמְרוּ שָׁאֹל שָׁאַל־הָאִישׁ לָנוּ וּלְמוֹלַדְתֵּנוּ לֵאמֹר ל׳⁷

הַעוֹד אֲבִיכֶם חַי הֲיֵשׁ לָכֶם אָח וַנַּגֶּד־[a]לוֹ עַל־פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה ל׳⁸

8 הֲיָדוֹעַ נֵדַע כִּי יֹאמַר הוֹרִידוּ אֶת־אֲחִיכֶם׃ 8 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל־ ג׳. ז׳⁹ וכל משתחיין למלך דכות׳ ב מ א

9 יִשְׂרָאֵל אָבִיו שִׁלְחָה הַנַּעַר אִתִּי וְנָקוּמָה וְנֵלֵכָה וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת גַּם־ י׳¹⁰. ו׳¹¹. ב׳ פסוק בתור גם גם

אֲנַחְנוּ גַם־אַתָּה גַּם־טַפֵּנוּ׃ 9 אָנֹכִי אֶעֶרְבֶנּוּ מִיָּדִי תְּבַקְשֶׁנּוּ אִם־לֹא

10 הֲבִיאֹתִיו אֵלֶיךָ וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחָטָאתִי לְךָ כָּל־הַיָּמִים׃ 10 כִּי ד׳. ד׳

11 לוּלֵא הִתְמַהְמָהְנוּ כִּי־עַתָּה שַׁבְנוּ זֶה פַּעֲמָיִם׃ 11 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם ד כת א¹². ל³

יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם אִם־כֵּן [b]אֵפוֹא זֹאת עֲשׂוּ קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ בִּכְלֵיכֶם

וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מִנְחָה מְעַט צֳרִי וּמְעַט דְּבַשׁ נְכֹאת וָלֹט בָּטְנִים וּשְׁקֵדִים׃ ל׳⁶. ב׳. ב

12 וְכֶסֶף מִשְׁנֶה קְחוּ בְיֶדְכֶם וְאֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּשָׁב בְּפִי אַמְתְּחֹתֵיכֶם ד׳¹³. ב׳¹⁴

תָּשִׁיבוּ בְיֶדְכֶם אוּלַי מִשְׁגֶּה הוּא׃ 13 וְאֶת־אֲחִיכֶם קְחוּ וְקוּמוּ שׁוּבוּ[a] ל. ג מל בתור¹⁵

ס(ג) אֶל־הָאִישׁ׃ 14 וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים לִפְנֵי הָאִישׁ וְשִׁלַּח לָכֶם ב׳¹⁶. ב

אֶת־אֲחִיכֶם אַחֵר[a] וְאֶת־בִּנְיָמִן וַאֲנִי כַּאֲשֶׁר שָׁכֹלְתִּי שָׁכָלְתִּי׃ ד׳¹⁷. ז״ן מל¹⁸

[31] Mm 451. [32] Mm 4258. [33] Mm 312. [34] Prv 31,29. [35] Mm 331. Cp 43 [1] Mm 750. [2] Mm 250. [3] Mp sub loco. [4] Mm 318. [5] Mm 162. [6] Mm 319. [7] Mm 1829. [8] Mm 614. [9] Mm 1021. [10] Mm 2915. [11] Mm 3078. [12] Mm 1714. [13] Mm 320. [14] Mm 864. [15] Mm 1087. [16] Gn 28,3. [17] Mm 312. [18] Mm 262.

Cp 43,7 [a] sic L, mlt Mss Edd נַ׳ || 13 [a] pc Mss ⅏S וְשׁ׳ || 14 [a] ⅏G הָאֶחָד cf 42,19.

יָמִים׃ 18 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עֲשׂוּ וִחְיוּ אֶת־ס(לק)
ל הָאֱלֹהִים אֲנִי יָרֵא׃ 19 אִם־כֵּנִים אַתֶּם אֲחִיכֶם ׀ אֶחָד[a] יֵאָסֵר בְּבֵית 19
ג[13] מִשְׁמַרְכֶם וְאַתֶּם לְכוּ הָבִיאוּ שֶׁבֶר רַעְבוֹן בָּתֵּיכֶם׃ 20 וְאֶת־אֲחִיכֶם 20
ו . ל . ז מל ג[14] מנה בתור . ו בטע ר״פ[15] הַקָּטֹן תָּבִיאוּ אֵלַי וְיֶאֱמְנוּ דִבְרֵיכֶם וְלֹא תָמֻתוּ וַיַּעֲשׂוּ־כֵן׃ 21 וַיֹּאמְרוּ 21
יח פסוק אל על על[16] . ל[17] אִישׁ אֶל־אָחִיו אֲבָל ׀ אֲשֵׁמִים ׀ אֲנַחְנוּ עַל־אָחִינוּ[a] אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת[a] נַפְשׁוֹ
בְּהִתְחַנְּנוֹ אֵלֵינוּ וְלֹא שָׁמָעְנוּ עַל־כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ[b] הַצָּרָה הַזֹּאת׃ 22 וַיַּעַן 22
יב מל בתור[18] רְאוּבֵן אֹתָם לֵאמֹר הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם ׀ לֵאמֹר אַל־תֶּחֶטְאוּ בַיֶּלֶד
כג פסוק וגם ובחר תלת מ״לין[19] . ט ר״פ[20] וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְגַם־דָּמוֹ הִנֵּה נִדְרָשׁ׃ 23 וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי שֹׁמֵעַ יוֹסֵף כִּי 23
ל . ב[21] וכל שמואל דכות ב מ א הַמֵּלִיץ בֵּינֹתָם׃ 24 וַיִּסֹּב מֵעֲלֵיהֶם וַיֵּבְךְּ וַיָּשָׁב אֲלֵהֶם וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם 24
ל וכל כפתוי דשמשון דכות וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת־שִׁמְעוֹן וַיֶּאֱסֹר אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם׃ 25 וַיְצַו יוֹסֵף וַיְמַלְאוּ[a] 25
ל . ח[22] אֶת־כְּלֵיהֶם בָּר ׀ וְלְהָשִׁיב כַּסְפֵּיהֶם ׀ אִישׁ אֶל־שַׂקּוֹ וְלָתֵת לָהֶם צֵדָה
מג לַדָּרֶךְ וַיַּעַשׂ[b] לָהֶם כֵּן׃ 26 וַיִּשְׂאוּ אֶת־שִׁבְרָם עַל־חֲמֹרֵיהֶם וַיֵּלְכוּ 26
מִשָּׁם׃ 27 וַיִּפְתַּח הָאֶחָד אֶת־שַׂקּוֹ[a] לָתֵת מִסְפּוֹא לַחֲמֹרוֹ בַּמָּלוֹן וַיַּרְא 27
ה[23] אֶת־כַּסְפּוֹ וְהִנֵּה־הוּא בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ׃ 28 וַיֹּאמֶר אֶל־אֶחָיו הוּשַׁב 28
כַּסְפִּי וְגַם הִנֵּה[a] בְּאַמְתַּחְתִּי וַיֵּצֵא לִבָּם וַיֶּחֶרְדוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו לֵאמֹר
ב . ח[24] מַה־זֹּאת עָשָׂה ׀ אֱלֹהִים לָנוּ׃ 29 וַיָּבֹאוּ אֶל־יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אַרְצָה ׀ 29
ב חד מל וחד חס[25] . ב ר״פ[26] . ד[27] כְּנַעַן וַיַּגִּידוּ לוֹ אֵת כָּל־הַקֹּרֹת אֹתָם לֵאמֹר׃ 30 דְּבֶר הָאִישׁ אֲדֹנֵי 30
הָאָרֶץ אִתָּנוּ קָשׁוֹת וַיִּתֵּן אֹתָנוּ[a] כְּמְרַגְּלִים אֶת־הָאָרֶץ׃ 31 וַנֹּאמֶר אֵלָיו 31
כֵּנִים אֲנַחְנוּ לֹא הָיִינוּ מְרַגְּלִים׃ 32 שְׁנֵים־עָשָׂר[a] אֲנַחְנוּ אַחִים[a] בְּנֵי אָבִינוּ 32
הָאֶחָד אֵינֶנּוּ וְהַקָּטֹן הַיּוֹם אֶת־אָבִינוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃ 33 וַיֹּאמֶר אֵלֵינוּ 33
ד[27] . ל הָאִישׁ אֲדֹנֵי הָאָרֶץ בְּזֹאת אֵדַע כִּי כֵנִים אַתֶּם אֲחֵיכֶם ׀ הָאֶחָד הַנִּיחוּ
ג . ו[28] אִתִּי וְאֶת־רַעְבוֹן בָּתֵּיכֶם קְחוּ וָלֵכוּ׃ 34 וְהָבִיאוּ אֶת־אֲחִיכֶם הַקָּטֹן 34
ב[29] אֵלָי וְאֵדְעָה כִּי לֹא מְרַגְּלִים אַתֶּם כִּי כֵנִים אַתֶּם אֶת־[a]אֲחִיכֶם אֶתֵּן
ה וכל את השמים ואת הארץ דכות[30] . ל לָכֶם וְאֶת־הָאָרֶץ תִּסְחָרוּ׃ 35 וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שַׂקֵּיהֶם וְהִנֵּה־אִישׁ

[13] Mm 313. [14] Mm 314. [15] Mm 76. [16] Mm 658. [17] וחד ואשמים Esr 10,19. [18] Mm 27. [19] Mm 1629. [20] Mm 564. [21] Mm 4083. [22] Mm 601. [23] Mm 315. [24] Mm 77. [25] Mm 316. [26] Mm 317. [27] Mm 291. [28] Mm 593. [29] Mm 961. [30] Mm 2574.

19 [a] ⅏ הא׳. ‖ **21** [a] ⅏ בצ׳ ‖ [b] ⅏ עלינו ‖ **25** [a] prp לְמַלֵּא ‖ [b] prb l וַיַּעֲשׂוּ cf 𝔖𝔙 ‖ **27** [a] l אַמְתַּחְתּוֹ cf 𝔊 et 28 43,12 ‖ **28** [a] ⅏𝔊𝔖𝔗 + הוּא ‖ **30** [a] 𝔊 + *ἐν φυλακῇ* cf 40,3 41,10 42,17, ins בְּמִשְׁמָר? ‖ **32** [a–a] ⅏𝔊𝔖^{W} invers ‖ **33** [a] 𝔊(𝔖𝔗) + *ἀγορασμόν* cf 19, ins שֶׁבֶר ‖ **34** [a] l וְאֵת cf 𝔊𝔖𝔗^{Ms}𝔙.

פַּרְעֹה לַלֶּחֶם וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה לְכָל־מִצְרַיִם לְכוּ אֶל־יוֹסֵף אֲשֶׁר־יֹאמַר ת43
56 לָכֶם תַּעֲשׂוּ׃ 56 וְהָרָעָב הָיָה עַל כָּל־פְּנֵי הָאָרֶץ וַיִּפְתַּח יוֹסֵף אֶת־כָּל־ ת44
57 אֲשֶׁר בָּהֶם[a] וַיִּשְׁבֹּר[b] לְמִצְרַיִם וַיֶּחֱזַק הָרָעָב בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 57 וְכָל־ ת45. ת״ר בסיע. ת46
הָאָרֶץ[a] בָּאוּ מִצְרַיְמָה לִשְׁבֹּר אֶל־יוֹסֵף כִּי־חָזַק הָרָעָב בְּכָל־הָאָרֶץ׃ כת47. ת48

42 1 וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֶשׁ־שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה
2 תִתְרָאוּ[a]׃ 2 וַיֹּאמֶר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי כִּי יֶשׁ־שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם רְדוּ שָׁמָּה וְ יו
3 וְשִׁבְרוּ־לָנוּ מִשָּׁם וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת׃ 3 וַיֵּרְדוּ אֲחֵי־יוֹסֵף עֲשָׂרָה לִשְׁבֹּר
4 בָּר מִמִּצְרָיִם[a]׃ 4 וְאֶת־בִּנְיָמִין[a] אֲחִי יוֹסֵף לֹא־שָׁלַח יַעֲקֹב אֶת־אֶחָיו ת2. יז מל3
5 כִּי אָמַר פֶּן־יִקְרָאֶנּוּ אָסוֹן׃ 5 וַיָּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִשְׁבֹּר בְּתוֹךְ הַבָּאִים
6 כִּי־הָיָה הָרָעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃ 6 וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט עַל־הָאָרֶץ הוּא[a] יג5 מנה ר״פ
הַמַּשְׁבִּיר לְכָל־עַם הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ אַפַּיִם אָרְצָה׃
7 וַיַּרְא יוֹסֵף אֶת־אֶחָיו וַיַּכִּרֵם וַיִּתְנַכֵּר אֲלֵיהֶם וַיְדַבֵּר אִתָּם קָשׁוֹת ל חס. ל
8 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֵאַיִן בָּאתֶם וַיֹּאמְרוּ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן לִשְׁבָּר־אֹכֶל׃ 8 וַיַּכֵּר יז מל בתור6. לז
9 יוֹסֵף אֶת־אֶחָיו וְהֵם לֹא הִכִּרֻהוּ׃ 9 וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֹמוֹת אֲשֶׁר ל7. ב חד חס וחד מל. ב חס
חָלַם לָהֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מְרַגְּלִים אַתֶּם לִרְאוֹת אֶת־עֶרְוַת הָאָרֶץ
10 בָּאתֶם׃ 10 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לֹא אֲדֹנִי וַעֲבָדֶיךָ[a] בָּאוּ לִשְׁבָּר־אֹכֶל׃
11 כֻּלָּנוּ בְּנֵי אִישׁ־אֶחָד נֶחְנָו[a] כֵּנִים אֲנַחְנוּ לֹא־הָיוּ עֲבָדֶיךָ מְרַגְּלִים׃ ג ב פת וחד קמ8
12 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לֹא כִּי־עֶרְוַת הָאָרֶץ בָּאתֶם לִרְאוֹת׃ 13 וַיֹּאמְרוּ
שְׁנֵים עָשָׂר[a] עֲבָדֶיךָ אַחִים אֲנַחְנוּ[b] בְּנֵי אִישׁ־אֶחָד[b] בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְהִנֵּה
14 הַקָּטֹן אֶת־אָבִינוּ הַיּוֹם וְהָאֶחָד אֵינֶנּוּ׃ 14 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הוּא[a] ת9
15 אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֲלֵכֶם לֵאמֹר מְרַגְּלִים אַתֶּם׃ 15 בְּזֹאת תִּבָּחֲנוּ חֵי פַּרְעֹה ו חס בתור
16 אִם־תֵּצְאוּ מִזֶּה כִּי אִם־בְּבֹא אֲחִיכֶם הַקָּטֹן הֵנָּה׃ 16 שִׁלְחוּ מִכֶּם אֶחָד ט מל10
וְיִקַּח אֶת־אֲחִיכֶם וְאַתֶּם הֵאָסְרוּ וְיִבָּחֲנוּ דִּבְרֵיכֶם הֲאֶמֶת אִתְּכֶם וְאִם־ ל. ל. ל11. יז מ״פ
17 לֹא חֵי פַּרְעֹה כִּי מְרַגְּלִים אַתֶּם׃ 17 וַיֶּאֱסֹף אֹתָם אֶל־מִשְׁמָר שְׁלֹשֶׁת כ ה מנה בתור12. ל

43 Mm 3073. 44 Mm 2928. 45 Mm 432. 46 Mm 310. 47 Mm 84. 48 Mm 311. Cp 42 1 Mm 471 ב. 2 Mm 312. 3 Mm 262. 4 Mm 1858. 5 Mm 308. 6 Mm 250. 7 וחד ולא הכירהו Hi 2,12. 8 Mm 1024. 9 Mm 743. 10 Mm 2069. 11 Mm 2346. 12 Mm 4234.

56 [a–a] 𝔐 + בר; prb l אֲצֻרוֹת בַּר cf 𝔊𝔖 || [b] l וַיִּשְׁבֹּר cf 𝔐[Mss] et 42,6 || 57 [a] l c 𝔐𝔊 **Cp 42,1** [a] 𝔊 ῥαθυμεῖτε, prp תִּתְאַחֲרוּ; 𝔖(𝕮[1]) *tdḥlwn* = תִּירָאוּ || **3** [a] mlt Mss הָאֲרָצוֹת || **4** [a] l c 𝔐𝔖𝕮[1]? וְהוּא? || **6** [a] l c 𝔐[Mss]𝔊𝔖 ע׳ בְּמִצ׳ 𝔙 || **10** [a] 𝔐[Mss]𝔊𝔖 אנ׳ 𝔐 || **11** [a] l עַבְדֵיךָ || **13** [a] l שנים עשר [b–b] > 𝔊* || **14** [a] ins הַדָּבָר ut 41,28?

לג בתור . ל . ל בְּעֵינֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי כָּל־עֲבָדָיו׃ 38 וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־עֲבָדָיו הֲנִמְצָא סלה
ה . ח וכל שמואל דכות ב כ״ה רבה יא״ 32 כָזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ׃ 39 וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף אַחֲרֵי
יג מל בלוש 34 . ד . יא ר״ם ד מנה בתור הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתְךָ אֶת־כָּל־זֹאת אֵין־נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ׃ 40 אַתָּה
ל . ב חד קמ והד פת 35 תִּהְיֶה עַל־בֵּיתִי וְעַל־פִּיךָ יִשַּׁק[a] כָּל־עַמִּי רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמֶּךָּ׃
41 וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף רְאֵה נְתַתִּי אֹתְךָ עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 41
42 וַיָּסַר פַּרְעֹה אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל־יַד יוֹסֵף וַיַּלְבֵּשׁ 42
פר לג מנה בתור . ל וחס . ה 36 אֹתוֹ בִּגְדֵי־שֵׁשׁ וַיָּשֶׂם רְבִד הַזָּהָב[a] עַל־צַוָּארוֹ׃ 43 וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ
ל . ז 37 וחד מן ז 33 מל בלוש בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר־לוֹ וַיִּקְרְאוּ[a] לְפָנָיו אַבְרֵךְ׃ וְנָתוֹן אֹתוֹ עַל כָּל־
אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 44 וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף אֲנִי פַרְעֹה וּבִלְעָדֶיךָ לֹא־
ל . יח יָרִים אִישׁ אֶת־יָדוֹ וְאֶת־רַגְלוֹ בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 45 וַיִּקְרָא פַרְעֹה
ל . ל . ג כת תרתין מילין . ב חס שֵׁם־יוֹסֵף צָפְנַת פַּעְנֵחַ[a] וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת־אָסְנַת בַּת־פּוֹטִי פֶרַע כֹּהֵן אֹן
לא 39 מנה ר״פ לְאִשָּׁה וַיֵּצֵא יוֹסֵף עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 46 וְיוֹסֵף בֶּן־שְׁלֹשִׁים שָׁנָה
בְּעָמְדוֹ לִפְנֵי פַרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרָיִם וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלִּפְנֵי פַרְעֹה וַיַּעֲבֹר[a]
יח . ל בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 47 וַתַּעַשׂ הָאָרֶץ בְּשֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע לְקֳמָצִים׃ 47
48 וַיִּקְבֹּץ אֶת־כָּל־אֹכֶל | שֶׁבַע[a] שָׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ[a] בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּתֵּן־ 48
אֹכֶל בֶּעָרִים אֹכֶל שְׂדֵה־הָעִיר אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיהָ נָתַן בְּתוֹכָהּ׃ 49 וַיִּצְבֹּר
יוֹסֵף בָּר כְּחוֹל הַיָּם הַרְבֵּה מְאֹד עַד כִּי־חָדַל לִסְפֹּר כִּי־אֵין מִסְפָּר׃
ב 40 50 וּלְיוֹסֵף יֻלַּד[a] שְׁנֵי בָנִים בְּטֶרֶם תָּבוֹא שְׁנַת הָרָעָב אֲשֶׁר יָלְדָה־לוֹ
ג כת תרתין מילין . ג מל . ל 41 כל בתור וכל נ״ך דכות ב כ״ א אָסְנַת בַּת־פּוֹטִי פֶרַע כֹּהֵן אֹן׃ 51 וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת־שֵׁם הַבְּכוֹר
ל . ט . ד 42 מְנַשֶּׁה כִּי־נַשַּׁנִי[a] אֱלֹהִים אֶת־כָּל־עֲמָלִי וְאֵת כָּל־בֵּית אָבִי׃ 52 וְאֵת
ל שֵׁם הַשֵּׁנִי קָרָא אֶפְרַיִם כִּי־הִפְרַנִי אֱלֹהִים בְּאֶרֶץ עָנְיִי׃ 53 וַתִּכְלֶינָה
ל שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע אֲשֶׁר הָיָה[a] בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 54 וַתָּחֵלְנָה שֶׁבַע שְׁנֵי
ל כל בתור . ה הָרָעָב לָבוֹא כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיְהִי רָעָב בְּכָל־הָאֲרָצוֹת וּבְכָל־אֶרֶץ
מִצְרַיִם הָיָה לָחֶם׃ 55 וַתִּרְעַב כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּצְעַק הָעָם אֶל־ 55

33 Mp sub loco. 34 Mm 541. 35 Prv 24,26. 36 Mm 2613. 37 Mm 307. 38 Mm 1858. 39 Mm 308. 40 Dt 33,13. 41 Mm 1146. 42 Mm 309.

40 [a] prp יִשָּׁק; G ὑπακούσεται, prp יִשְׁמַע; S nsh djn' – יִשָּׁפֵט ‖ 42 [a] ⅏ זהב ‖ 43 [a] pc Mss ⅏GS א– ‖ [b] α′ γονατίζειν V ut … genuflecterent ‖ 45 [a] [a] G Ψονθομφανηχ ‖ פצנת פ׳ 46 [a] sic L, mlt Mss Edd וַיַּעֲבֹר ‖ 48 [a] [a] 1 c ⅏G הַשֶּׂ׳ אשר הָיָה הַשָּׂבָע cf 34.47.53 ‖ 50 [a] ⅏ Vrs יָלְדוּ ‖ 51 [a] 1 נְשַׁנַּנִי? ‖ 53 [a] nonn Mss ⅏ הָיוּ.

20 מִצְרַ֑יִם לָרָֽעַ׃ 20 וַתֹּאכַ֣לְנָה֮ הַפָּרוֹת֒ [a] הָרַקּוֹת֙ וְהָרָע֣וֹת אֶת־ שֶׁ֣בַע

ל ג מל וחד חס[14]

21 הַפָּרוֹת֙ הָרִאשֹׁנ֣וֹת הַבְּרִיא֔וֹת׃ 21 וַתָּבֹ֖אנָה אֶל־קִרְבֶּנָ֑ה וְלֹ֣א נוֹדַ֔ע כִּי־

ו ול בתור . ה ד חס וחד מל[15] . ב ובפסוק

22 בָ֣אוּ אֶל־קִרְבָּנָ֗ה וּמַרְאֵיהֶן֙ רַ֣ע כַּאֲשֶׁ֣ר בַּתְּחִלָּ֔ה וָאִיקָֽץ׃ 22 וָאֵ֣רֶא [a]

ב ובפסוק . ד[16] . ט[17] וכל אמירה יצר לשון עשייה ועין דכות ב מ ז

23 בַּחֲלֹמִ֔י וְהִנֵּ֕ה ׀ שֶׁ֥בַע שִׁבֳּלִ֖ים עֹלֹ֑ת בְּקָנֶ֣ה אֶחָ֔ד מְלֵאֹ֖ת וְטֹבֹ֥ת׃ 23 וְהִנֵּ֨ה

ג[18]

שֶׁ֣בַע שִׁבֳּלִ֗ים צְנֻמ֛וֹת דַּקּ֥וֹת שְׁדֻפ֖וֹת [a] קְדִמ֣וֹת צֹמְח֑וֹת אַחֲרֵיהֶֽם׃ [b]

ל. ל[19] ם בעינ וכל קריא דכות. ב מ א[20] ן

24 וַתִּבְלַ֥עְנָ֛ה הַשִּׁבֳּלִ֖ים [a] הַדַּקּ֑וֹת אֶת־ שֶׁ֣בַע הַשִּׁבֳּלִ֣ים [a] הַטֹּבוֹת֒ וָאֹמַ֣ר אֶל־

ל חס

25 הַחַרְטֻמִּ֗ים וְאֵ֥ין מַגִּ֛יד לִ֖י׃ 25 וַיֹּ֤אמֶר יוֹסֵף֙ אֶל־פַּרְעֹ֔ה חֲל֥וֹם פַּרְעֹ֖ה

ל[21]

26 אֶחָ֣ד ה֑וּא אֵ֚ת אֲשֶׁ֣ר הָאֱלֹהִ֔ים עֹשֶׂ֖ה הִגִּ֥יד לְפַרְעֹֽה׃ 26 שֶׁ֣בַע פָּרֹ֔ת

ל ר״ש בתור וחד מן ח פסוק מן ד מילין דמיין ותלת משני . ל חס

הַטֹּבֹ֣ת שֶׁ֣בַע שָׁנִ֑ים הֵ֚נָּה וְשֶׁ֣בַע הַשִּׁבֳּלִ֣ים הַטֹּבֹ֔ת שֶׁ֣בַע שָׁנִ֖ים הֵ֥נָּה חֲלֹֽום׃

ד חס[19] . ד חס[19]

27 אֶחָ֣ד הֽוּא׃ 27 וְשֶׁ֣בַע הַפָּר֣וֹת [a] הָרַקּ֗וֹת וְהָרָע֣וֹת הָעֹלֹת֮ אַחֲרֵיהֶן֒ שֶׁ֣בַע

ג[22] ב מל וחד חס וחד מן ד חס בלישׁ

שָׁנִ֣ים הֵ֔נָּה וְשֶׁ֣בַע הַשִּׁבֳּלִ֥ים [b] הָרֵקוֹת֙ [c] שְׁדֻפ֣וֹת [d] הַקָּדִ֔ים יִהְי֖וּ שֶׁ֣בַע שְׁנֵ֥י

ל. ל

28 רָעָֽב׃ 28 הַדָּבָ֣ר אֲשֶׁר־ דִּבַּ֔רְתִּי אֶל־פַּרְעֹ֑ה אֲשֶׁ֥ר הָאֱלֹהִ֖ים עָשָׂ֥ה

29 הֵרְאָ֖ה אֶת־פַּרְעֹֽה׃ 29 הִנֵּ֣ה שֶׁ֣בַע שָׁנִ֔ים בָּאֹ֖ות שָׂבָ֣ע גָּד֑וֹל בְּכָל־אֶ֥רֶץ [e]

ז ר״ש בתור[22] . ל. ב[23] . יח

30 מִצְרָ֔יִם׃ 30 וְקָמ֥וּ שֶׁ֣בַע שְׁנֵי־ רָעָ֗ב אַחֲרֵיהֶן֙ וְנִשְׁכַּ֣ח כָּל־ הַשָּׂבָ֔ע בְּאֶ֖רֶץ

31 מִצְרָ֑יִם וְכִלָּ֥ה הָרָעָ֖ב אֶת־הָאָֽרֶץ׃ 31 וְלֹא־ יִוָּדַ֥ע הַשָּׂבָ֖ע בָּאָ֑רֶץ מִפְּנֵ֣י

י[24] ג[25] מנה בתור

32 הָרָעָ֣ב הַה֔וּא אַחֲרֵי־ כֵ֖ן כִּי־ כָבֵ֣ד [a] הִ֑וא מְאֹֽד׃ 32 וְעַל֙ הִשָּׁנ֣וֹת הַחֲלֹ֔ום

ל

אֶל־פַּרְעֹ֖ה פַּעֲמָ֑יִם כִּי־ נָכ֥וֹן הַדָּבָ֛ר מֵעִ֥ם הָאֱלֹהִ֖ים וּמְמַהֵ֣ר הָאֱלֹהִ֔ים

ב[26]. ל

33 לַעֲשֹׂתֽוֹ׃ 33 וְעַתָּ֡ה יֵרֶא֩ פַּרְעֹ֨ה אִ֜ישׁ נָבֹ֣ון וְחָכָ֗ם וְיָשִׁ֥תֵהוּ֙ עַל־ אֶ֣רֶץ

ה וחס[27] . ה[28] . ד . ל

34 מִצְרָֽיִם׃ 34 יַעֲשֶׂ֣ה [a] פַרְעֹ֗ה וְיַפְקֵ֤ד פְּקִדִים֙ עַל־ הָאָ֔רֶץ וְחִמֵּ֥שׁ [b] אֶת־

ב. ד ב מל וב חס[29]. ל

35 אֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם בְּשֶׁ֥בַע שְׁנֵ֖י הַשָּׂבָֽע׃ 35 וְיִקְבְּצ֗וּ אֶת־כָּל־ אֹ֙כֶל֙ הַשָּׁנִ֣ים

ב[30]

הַטֹּבֹ֣ת הַבָּאֹ֔ת הָאֵ֑לֶּה וְיִצְבְּרוּ־ בָ֤ר תַּחַת֙ יַד־פַּרְעֹ֔ה [a] אֹ֖כֶל בֶּעָרִ֥ים

ל[31]

36 וְשָׁמָֽרוּ׃ 36 וְהָיָ֤ה הָאֹ֙כֶל֙ לְפִקָּד֣וֹן לָאָ֔רֶץ לְשֶׁ֥בַע שְׁנֵ֖י הָרָעָ֑ב אֲשֶׁ֥ר תִּהְיֶ֖ינָה

ו כמ[32]

37 בְּאֶ֣רֶץ מִצְרָ֔יִם וְלֹא־ תִכָּרֵ֥ת הָאָ֖רֶץ בָּרָעָֽב׃ 37 וַיִּיטַ֥ב הַדָּבָ֖ר

ל

[14] Mm 303. [15] Mm 301. [16] Mm 302. [17] Mm 824. [18] Mm 298. [19] Mp sub loco. [20] Cf Gn 41,6. [21] וחד אין מגיד Jes 41,26. [22] Mm 165. [23] Prv 3,10. [24] Mm 1385. [25] Mm 304. [26] Mm 4179. [27] Mm 305. [28] Mm 404. [29] Mm 306. [30] Est 2,3. [31] וחד ויצברו Ex 8,10. [32] Mm 3053.

20 [a] 𝔖(𝔗) *mhjlt'* = הַדַּקּוֹת cf 𝔊 ‖ **22** [a] frt pr וְאִישַׁן שְׁנִית cf 𝔊𝔖𝔙^{Mss} et 5 ‖ **23** [a] l c nonn Mss וּשׁ cf 𝔬 ‖ [b] 𝔗 mlt Mss 𝔬𝔗^{JP} הֵן– ‖ **24** [a] sic L, mlt Mss Edd הַשְּׁ ‖ **26** [a] l c 𝔬𝔊 פַּ֫רְעֹה ‖ [b] cf 24[a] ‖ [c] l c 𝔬𝔊𝔖𝔗^{J} הַדַּקּוֹת ‖ [d] cf 23[a] ‖ **27** [a] 𝔊(𝔖) *ai λεπταί* – הדקות ‖ [b] cf 24[a] ‖ [c] l c 𝔬𝔊𝔖𝔗 הַדַּקּוֹת ‖ [d] cf 23[a] ‖ **31** [a] l יְכַבֵּד (hpgr)? | **34** [a] 𝔬 ויעש cf 𝔊𝔖 ‖ [b] 𝔊 *καὶ ἀποπεμπτωσάτωσαν*, prp וְיַחְמֵשׁ ‖ **35** [a] ins וְיִתְּנוּ? cf 48.

יב. ג ב מנה בתור

41 1 וַיְהִי֙ מִקֵּ֣ץ שְׁנָתַ֔יִם יָמִ֑ים וּפַרְעֹ֖ה חֹלֵ֥ם וְהִנֵּ֖ה עֹמֵ֥ד עַל־ סלוג׳ פרשה

יד זוגיין[1]. ל מל הַיְאֹֽר׃ 2 וְהִנֵּ֣ה מִן־הַיְאֹ֗ר עֹלֹת֙ שֶׁ֣בַע פָּר֔וֹת יְפ֥וֹת מַרְאֶ֖ה וּבְרִיאֹ֣ת בָּשָׂ֑ר

ב. ב. ג כת כן בתור[2] וַתִּרְעֶ֖ינָה בָּאָֽחוּ׃ 3 וְהִנֵּ֨ה שֶׁ֤בַע פָּרוֹת֙ אֲחֵרוֹת֙ עֹל֣וֹת אַחֲרֵיהֶ֔ן מִן־ 3

ל הַיְאֹ֖ר רָעוֹת֙ מַרְאֶ֔ה וְדַקּ֖וֹת בָּשָׂ֑ר[a] וַתַּעֲמֹ֨דְנָה֙ אֵצֶ֣ל הַפָּר֔וֹת עַל־שְׂפַ֖ת

ל חס. יד זוגיין[1] הַיְאֹֽר׃ 4 וַתֹּאכַ֜לְנָה הַפָּר֧וֹת רָע֛וֹת מַרְאֶ֖ה וְדַקֹּ֣ת[a] הַבָּשָׂ֑ר אֵ֚ת שֶׁ֣בַע 4

ב זקף חד פת ותד קמ[3] הַפָּר֣וֹת יְפֹ֔ת הַמַּרְאֶ֖ה וְהַבְּרִיאֹ֑ת וַיִּיקַ֥ץ פַּרְעֹֽה׃ 5 וַיִּישָׁ֖ן וַיַּחֲלֹ֥ם שֵׁנִֽית׃

ג כת כן בתור[2]. ג מל[4] וְהִנֵּ֣ה שֶׁ֤בַע שִׁבֳּלִים֙ עֹל֣וֹת בְּקָנֶ֔ה אֶחָ֖ד בְּרִיא֥וֹת וְטֹבוֹת׃ 6 וְהִנֵּ֣ה שֶׁ֤בַע 6

ל כת כו. ל מל שִׁבֳּלִים֙ דַּקּ֣וֹת וּשְׁדוּפ֔וֹת קָדִ֖ים צְמִחֹ֣ות אַחֲרֵיהֶֽן׃ 7 וַתִּבְלַ֥עְנָה הַשִּׁבֳּלִ֖ים 7

ג מל הַדַּקּ֑וֹת אֵ֚ת שֶׁ֣בַע הַשִּׁבֳּלִ֔ים הַבְּרִיאֹ֖ת וְהַמְלֵאֹ֑ות וַיִּיקַ֥ץ פַּרְעֹ֖ה וְהִנֵּ֥ה

ב חֲלֽוֹם׃ 8 וַיְהִ֤י בַבֹּ֨קֶר֙ וַתִּפָּ֣עֶם רוּח֔וֹ וַיִּשְׁלַ֞ח וַיִּקְרָ֣א אֶת־כָּל־חַרְטֻמֵּ֤י 8

ל ומל מִצְרַ֙יִם֙ וְאֶת־כָּל־חֲכָמֶ֔יהָ וַיְסַפֵּ֥ר פַּרְעֹ֛ה לָהֶ֖ם אֶת־חֲלֹמ֑וֹ[a] וְאֵין־פּוֹתֵ֥ר

לט מל בתור אוֹתָ֖ם[b] לְפַרְעֹֽה׃ 9 וַיְדַבֵּ֣ר שַׂר֮ הַמַּשְׁקִים֒ אֶת־[a]פַּרְעֹ֣ה לֵאמֹ֔ר אֶת־

ב ר״פ[5]. ל״ו. ג פת[7] חֲטָאַ֖י אֲנִ֥י מַזְכִּ֖יר הַיּֽוֹם׃ 10 פַּרְעֹ֣ה קָצַ֣ף עַל־עֲבָדָ֔יו וַיִּתֵּ֥ן אֹתִ֛י[a] בְּמִשְׁמַ֖ר

ל. ג[8] בֵּ֣ית שַׂר־הַטַּבָּחִ֑ים אֹתִ֥י וְאֶת־שַׂ֖ר הָאֹפִֽים׃ 11 וַנַּחַלְמָ֥ה חֲלוֹם֙ בְּלַ֣יְלָ֔ה

ב[9]. ה ר״פ[10] אֲנִ֖י וְה֑וּא אִ֛ישׁ כְּפִתְר֥וֹן חֲלֹמ֖וֹ חָלָֽמְנוּ׃ 12 וְשָׁ֣ם אִתָּ֗נוּ נַ֚עַר עִבְרִ֣י 12

ל עֶ֔בֶד לְשַׂר֙ הַטַּבָּחִ֔ים וַנְּסַפֶּר־לּ֖וֹ וַיִּפְתָּר־לָ֑נוּ אֶת־חֲלֹמֹתֵ֖ינוּ אִ֥ישׁ כַּחֲלֹמֹ֖ו

ד ב קמ וב פת. כ בטע ר״פ[11]. ד ב קמ וב פת. ל פָּתָֽר׃ 13 וַיְהִ֕י כַּאֲשֶׁ֥ר פָּתַר־לָ֖נוּ כֵּ֣ן הָיָ֑ה אֹתִ֥י[a] הֵשִׁ֖יב עַל־כַּנִּ֑י וְאֹתֹ֖ו

ל תָּלָֽה׃ 14 וַיִּשְׁלַ֤ח פַּרְעֹה֙ וַיִּקְרָ֣א אֶת־יוֹסֵ֔ף וַיְרִיצֻ֖הוּ מִן־הַבּ֑וֹר וַיְגַלַּ֣ח[a]

וַיְחַלֵּ֣ף שִׂמְלֹתָ֔יו וַיָּבֹ֖א אֶל־פַּרְעֹֽה׃ 15 וַיֹּ֤אמֶר פַּרְעֹה֙ אֶל־יוֹסֵ֔ף חֲלֹ֖ום

ב[12] חָלַ֣מְתִּי וּפֹתֵ֣ר אֵ֔ין אֹתֹ֑ו וַאֲנִ֞י שָׁמַ֣עְתִּי עָלֶ֗יךָ לֵאמֹר֙ תִּשְׁמַ֣ע חֲלוֹם֔ לִפְתֹּ֖ר

אֹתֹֽו׃ 16 וַיַּ֥עַן יוֹסֵ֖ף אֶת־פַּרְעֹ֣ה לֵאמֹ֑ר [a]בִּלְעָדָ֔י אֱלֹהִ֖ים יַעֲנֶ֥ה[a] אֶת־

ג, ג שְׁלֹ֥ום פַּרְעֹֽה׃ 17 וַיְדַבֵּ֥ר פַּרְעֹ֖ה אֶל־יוֹסֵ֑ף בַּחֲלֹמִ֗י הִנְנִ֤י עֹמֵד֙ עַל־

ג מל שְׂפַ֣ת הַיְאֹֽר׃ 18 וְהִנֵּ֣ה מִן־הַיְאֹ֗ר עֹלֹת֙ שֶׁ֣בַע פָּר֔וֹת בְּרִיא֥וֹת בָּשָׂ֖ר וִיפַ֥ת

ב. ב. ג כת כן בתור[2] תֹּ֑אַר וַתִּרְעֶ֖ינָה בָּאָֽחוּ׃ 19 וְהִנֵּ֨ה שֶׁ֤בַע־פָּרוֹת֙ אֲחֵרוֹת֙ עֹל֣וֹת אַחֲרֵיהֶ֔ן

ג. ל. ד ול[13] בתור. יח דַּלּ֥וֹת וְרָעֹ֛ות תֹּ֖אַר מְאֹ֑ד וְרַקֹּ֣ות[a] בָּשָׂ֗ר לֹֽא־רָאִ֤יתִי כָהֵנָּה֙ בְּכָל־אֶ֣רֶץ

Cp 41 [1]Mm 565. [2]Mm 297. [3]Mm 1949. [4]Mm 298. [5]Mm 1935. [6]Mm 2675. [7]Mm 292. [8]Mm 3975. [9]Mm 1998. [10]Mm 299. [11]Mm 1017. [12]Cf Da 12,8 et Mp sub loco. [13]Mm 300.

Cp 41, 3 [a] l c-pc Mss 𝔐 ורקות cf 19.20.27 ‖ **4** [a] ut 3[a] ‖ **8** [a] 𝔐 חלמיו ‖ [b] 𝔊 *αὐτό*, l אותו cf 15 ‖ **9** [a] l c 𝔐𝔊 אֶל ‖ **10** [a] l c 𝔐𝔙[P] אֹתָם ‖ **13** [a] frt ins פַּרְעֹה ‖ **14** [a] l ונגלח? ‖ **16** [a–a] 𝔐𝔊 בִּלְעָדַי אלהים לא יַעֲנֶה ‖ **19** [a] mlt Mss 𝔊𝔖𝔗𝔙[JP] ורקות.

6 וְהָאֹפֶה אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם אֲשֶׁר אֲסוּרִים בְּבֵית הַסֹּהַר׃ 6 וַיָּבֹא
7 אֲלֵיהֶם יוֹסֵף בַּבֹּקֶר וַיַּרְא אֹתָם וְהִנָּם זֹעֲפִים׃ 7 וַיִּשְׁאַל אֶת־סְרִיסֵי יו מל בתור5. ב וחס
פַרְעֹה אֲשֶׁר אִתּוֹ בְמִשְׁמַר בֵּית אֲדֹנָיו לֵאמֹר מַדּוּעַ פְּנֵיכֶם רָעִים ג פת6
8 הַיּוֹם׃ 8 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלוֹם חָלַמְנוּ וּפֹתֵר אֵין אֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
9 יוֹסֵף הֲלֹוא לֵאלֹהִים פִּתְרֹנִים סַפְּרוּ־נָא לִי׃ 9 וַיְסַפֵּר שַׂר־הַמַּשְׁקִים יב מל בתור7. ג8
10 אֶת־חֲלֹמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה־גֶפֶן לְפָנָי׃ 10 וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה ח. ב מל
שָׂרִגִם וְהִיא כְּפַרְחַתּ֯ עָלְתָה ׀ נִצָּהּ֯ב הִבְשִׁילוּ אַשְׁכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים׃ ל. ל. ל. ל. ל
11 וְכוֹס פַּרְעֹה בְּיָדִי וָאֶקַּח אֶת־הָעֲנָבִים וָאֶשְׂחַט אֹתָם אֶל־כּוֹס פַּרְעֹה ל. ל
12 וָאֶתֵּן אֶת־הַכּוֹס עַל־כַּף ׀ פַּרְעֹה׃ 12 וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף זֶה פִּתְרֹנוֹ שְׁלֹשֶׁת ב
13 הַשָּׂרִגִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם׃ 13 בְּעוֹד ׀ שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פַרְעֹה אֶת־ ל. יב ס״פ9. לז
רֹאשֶׁךָ וְהֵשִׁיבְךָ עַל־כַּנֶּךָ וְנָתַתָּ כוֹס־פַּרְעֹה בְּיָדוֹ כַּמִּשְׁפָּט הָרִאשׁוֹן ד10. ל11. ל. כט חס12.
סר
14 אֲשֶׁר הָיִיתָ מַשְׁקֵהוּ׃ 14 כִּי֯א אִם־זְכַרְתַּנִי אִתְּךָ כַּאֲשֶׁר יִיטַב לָךְ וְעָשִׂיתָ־ ל13. יז בתור14
15 נָּא עִמָּדִי חֶסֶד וְהִזְכַּרְתַּנִי אֶל־פַּרְעֹה וְהוֹצֵאתַנִי מִן־הַבַּיִת הַזֶּה׃ 15 כִּי־ ל. ב15
גֻנֹּב גֻּנַּבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים וְגַם־פֹּה לֹא־עָשִׂיתִי מְאוּמָה כִּי־שָׂמוּ אֹתִי ל. ל
16 בַּבּוֹר׃ 16 וַיַּרְא שַׂר־הָאֹפִים כִּי טוֹב פָּתָר וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹסֵף ד ב קמ וב פת
17 אַף־אֲנִי בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סַלֵּי חֹרִי עַל־רֹאשִׁי׃ 17 וּבַסַּל הָעֶלְיוֹן ב מל. כו. ל
מִכֹּל מַאֲכַל פַּרְעֹה מַעֲשֵׂה אֹפֶה וְהָעוֹף אֹכֵל אֹתָם מִן־הַסַּל מֵעַל ד פת16. ג17
18 רֹאשִׁי׃ 18 וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה פִּתְרֹנוֹ שְׁלֹשֶׁת הַסַּלִּים שְׁלֹשֶׁת יָמִים כו
19 הֵם׃ 19 בְּעוֹד ׀ שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פַרְעֹה אֶת־רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ֯ וְתָלָה יב ס״פ9. לז
20 אוֹתְךָ עַל־עֵץ וְאָכַל הָעוֹף אֶת־בְּשָׂרְךָ מֵעָלֶיךָ׃ 20 וַיְהִי ׀ בַּיּוֹם יו מל בלוש18
הַשְּׁלִשִׁי יוֹם הִלֶּדֶת אֶת־פַּרְעֹה וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה לְכָל־עֲבָדָיו וַיִּשָּׂא אֶת־ ג
21 רֹאשׁ ׀ שַׂר הַמַּשְׁקִים וְאֶת־רֹאשׁ שַׂר הָאֹפִים בְּתוֹךְ עֲבָדָיו׃ 21 וַיָּשֶׁב ב. כה
22 אֶת־שַׂר הַמַּשְׁקִים עַל־מַשְׁקֵהוּ וַיִּתֵּן הַכּוֹס עַל־כַּף ׀ פַּרְעֹה׃ 22 וְאֶת ב
23 שַׂר הָאֹפִים תָּלָה כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָהֶם יוֹסֵף׃ 23 וְלֹא־זָכַר שַׂר־הַמַּשְׁקִים ד ב קמ וב פת. ג19
אֶת־יוֹסֵף וַיִּשְׁכָּחֵהוּ׃ ס קינ ל

Mm 250. Mm 292. Mm 27. Mm 293. Mm 294. Mm 2047. דת וְזָכַרְתָּ Dt 28,68. Mm 657. וחד וזכרתני 1 S 1,11. Mm 60. Mm 295. Mm 3544. Mm 726. Mm 541. Mm 296.

10 a prb l כְּפָרְחָה; prp כְּמַפְרַחַת ‖ b l frt הַ֯ (collectivum) vel נִצָּתָה ‖ 14 a prp אַךְ ‖ 19 a > 2Mss, dl (gl).

11 לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ[a] וַיְהִי כְּהַיּוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ 11
12 וְאֵין אִישׁ מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת שָׁם בַּבָּיִת׃ 12 וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בִּבְגָדוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָה 12
13 עִמִּי וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנָס וַיֵּצֵא[a] הַחוּצָה׃ 13 וַיְהִי כִּרְאוֹתָהּ כִּי־עָזַב 13
14 בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנָס[a] הַחוּצָה׃ 14 וַתִּקְרָא לְאַנְשֵׁי בֵיתָהּ וַתֹּאמֶר[ס] לָהֶם 14
לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא לָנוּ אִישׁ עִבְרִי לְצַחֵק בָּנוּ בָּא אֵלַי לִשְׁכַּב עִמִּי
15 וָאֶקְרָא בְקוֹל גָּדוֹל׃ 15 וַיְהִי כְשָׁמְעוֹ כִּי־הֲרִימֹתִי קוֹלִי וָאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב 15
16 בִּגְדוֹ אֶצְלִי[a] וַיָּנָס וַיֵּצֵא[b] הַחוּצָה׃ 16 וַתַּנַּח בִּגְדוֹ אֶצְלָהּ עַד־בּוֹא אֲדֹנָיו 16
17 אֶל־בֵּיתוֹ׃ 17 וַתְּדַבֵּר אֵלָיו כַּדִּבְרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר בָּא־אֵלַי הָעֶבֶד
18 הָעִבְרִי אֲשֶׁר־הֵבֵאתָ לָּנוּ לְצַחֵק בִּי׃ 18 וַיְהִי כַּהֲרִימִי קוֹלִי וָאֶקְרָא
19 וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ אֶצְלִי וַיָּנָס[a] הַחוּצָה׃ 19 וַיְהִי כְּשֹׁמַע אֲדֹנָיו אֶת־דִּבְרֵי
אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר דִּבְּרָה אֵלָיו לֵאמֹר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה עָשָׂה[a] לִי עַבְדֶּךָ
20 וַיִּחַר אַפּוֹ׃ 20 וַיִּקַּח אֲדֹנֵי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיִּתְּנֵהוּ אֶל־בֵּית הַסֹּהַר מְקוֹם
אסירי ק 21 אֲשֶׁר־אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי־שָׁם בְּבֵית הַסֹּהַר׃ 21 וַיְהִי יְהוָה
ל. לג בתור 22 אֶת־יוֹסֵף וַיֵּט אֵלָיו חֶסֶד וַיִּתֵּן חִנּוֹ בְּעֵינֵי שַׂר בֵּית־הַסֹּהַר׃ 22 וַיִּתֵּן שַׂר
ל חס ו תנינ 23 בֵּית־הַסֹּהַר בְּיַד־יוֹסֵף אֵת כָּל־הָאֲסִירִם[ס] אֲשֶׁר בְּבֵית הַסֹּהַר וְאֵת
24 כָּל־אֲשֶׁר עֹשִׂים שָׁם הוּא הָיָה עֹשֶׂה׃ 23 אֵין[ו] שַׂר בֵּית־הַסֹּהַר רֹאֶה
25 אֶת־כָּל־מְאוּמָה בְּיָדוֹ בַּאֲשֶׁר יְהוָה אִתּוֹ וַאֲשֶׁר־הוּא עֹשֶׂה יְהוָה
מַצְלִיחַ׃ ס

40 1 וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָטְאוּ מַשְׁקֵה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם סו(ו)ן
ט פת ב² מנה בלישׁ וְהָאֹפֶה לַאדֹנֵיהֶם לְמֶלֶךְ מִצְרָיִם׃ 2 וַיִּקְצֹף פַּרְעֹה עַל שְׁנֵי סָרִיסָיו
ב. ג פת³ 3 עַל שַׂר הַמַּשְׁקִים וְעַל שַׂר הָאוֹפִים׃ 3 וַיִּתֵּן אֹתָם בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר
4 הַטַּבָּחִים[a] אֶל־בֵּית הַסֹּהַר מְקוֹם אֲשֶׁר יוֹסֵף אָסוּר שָׁם׃ 4 וַיִּפְקֹד שַׂר
לז 5 הַטַּבָּחִים אֶת־יוֹסֵף אִתָּם וַיְשָׁרֶת אֹתָם וַיִּהְיוּ יָמִים בְּמִשְׁמָר[a]׃ 5 וַיַּחַלְמוּ
נ 5 חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלַיְלָה אֶחָד אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ הַמַּשְׁקֶה

15 Mm 288. 16 Mm 1557. 17 Mm 289. 18 Mm 290. 19 Mm 4261. 20 Mm 3718. 21 Mm 169. 22 Mm 291. 23 Mm 3310. 24 וחד ואין שר Ho 3,4. 25 Mm 2386. Cp 40 1 Mm 3117. 2 Mm 3059. 3 Mm 292. 4 Mm 3975.

10 a–a > G^{106}K, dupl? ‖ 12 a > pc Mss ‖ 13 a nonn Mss ɯG + וַיֵּצֵא ut 12.15 cf 18a ‖ 15 a ɯ בידי cf 12 ‖ b cf 12a ‖ 18 a pc Mss GS + וַיֵּצֵא cf 13a ‖ 19 a sic L, mlt Mss Edd ה̇ ‖ 22 a ɯ האסורים cf 20 ‖ Cp 40,3 a sic L, mlt Mss Edd הט׳ ‖ 4 a l frt בַּמִּ׳.

לֵאמֹר֙ זֶ֣נְתָה תָּמָ֔ר כַּלָּתֶ֖ךָ וְגַם֙ הִנֵּ֣ה הָרָ֔ה לִזְנוּנִ֑ים וַיֹּ֤אמֶר יְהוּדָה֙ הוֹצִיאֻ֔הָ ל. ג²¹
25 וְתִשָּׂרֵ֖ף: 25 הִ֣וא מוֹצֵ֔את וְהִ֣יא שָׁלְחָ֔ה אֶל־חָמִ֖יהָ לֵאמֹ֑ר לְאִישׁ֙ אֲשֶׁר־ ל. ג ר״ס²² . ל²³ . יא כת׳ בתור
אֵ֤לֶּה לּוֹ֙ אָנֹכִ֣י הָרָ֔ה וַתֹּ֕אמֶר הַכֶּר־נָ֗א לְמִי֙ הַֽחֹתֶ֣מֶת וְהַפְּתִילִ֔ים וְ ב. ל ומל
26 וְהַמַּטֶּ֖ה הָאֵֽלֶּה: 26 וַיַּ֤כֶּר יְהוּדָה֙ וַיֹּ֔אמֶר צָדְקָ֥ה מִמֶּ֖נִּי כִּי־עַל־כֵּ֣ן לֹא־ ל. נז וכל חלים דכות
נְתַתִּ֑יהָ לְשֵׁלָ֖ה בְּנִ֥י וְלֹא־יָסַ֛ף עוֹד֙ לְדַעְתָּ֖הּ: 27 וַיְהִ֣י בְּעֵ֣ת לִדְתָּ֔הּ וְהִנֵּ֥ה ה²⁴
28 תְאוֹמִ֖ים בִּבְטְנָֽהּ: 28 וַיְהִ֣י בְלִדְתָּ֔הּ וַיִּתֵּ֥ן יָ֖ד וַתִּקַּ֣ח הַמְיַלֶּ֑דֶת וַתִּקְשֹׁ֣ר ל מפק א²⁵
29 עַל־יָד֗וֹ שָׁנִי֙ לֵאמֹ֔ר זֶ֖ה יָצָ֣א רִאשֹׁנָ֑ה: 29 וַיְהִ֗י | כְּמֵשִׁ֤יב[a] יָדוֹ֙ וְהִנֵּ֣ה יָצָ֔א ,
30 אָחִ֑יו וַתֹּ֣אמֶר מַה־פָּרַ֥צְתָּ עָלֶ֖יךָ[b] פָּ֣רֶץ וַיִּקְרָ֥א[c] שְׁמ֖וֹ פָּֽרֶץ: 30 וְאַחַ֥ר ה²⁶
יָצָ֛א אָחִ֖יו אֲשֶׁ֣ר עַל־יָד֑וֹ הַשָּׁנִ֔י וַיִּקְרָ֥א[a] שְׁמ֖וֹ זָֽרַח: ס ה²⁷

ס(ולא) **39** 1 וְיוֹסֵ֗ף הוּרַ֙ד מִצְרַ֔יְמָה וַיִּקְנֵ֥הוּ פּוֹטִיפַ֛ר סְרִ֥יס פַּרְעֹ֖ה שַׂ֣ר הַטַּבָּחִ֑ים ג²⁷ ג² מנה ר״ס . ב³ . כת׳
2 אִ֣ישׁ מִצְרִ֔י מִיַּ֖ד הַיִּשְׁמְעֵאלִ֥ים אֲשֶׁ֛ר הוֹרְד֥וּהוּ שָֽׁמָּה: 2 וַיְהִ֤י יְהוָה֙ ב ורפ . יח ס״פ
3 אֶת־יוֹסֵ֔ף וַיְהִ֖י אִ֣ישׁ מַצְלִ֑יחַ וַיְהִ֗י בְּבֵית֙ אֲדֹנָ֔יו הַמִּצְרִֽי: 3 וַיַּ֣רְא אֲדֹנָ֔יו
4 כִּֽי־יְהוָ֥ה אִתּ֖וֹ וְכֹל֙[a] אֲשֶׁר־הֽוּא עֹשֶׂ֔ה יְהוָ֖ה מַצְלִ֥יחַ בְּיָדֽוֹ: 4 וַיִּמְצָ֤א יוֹסֵף֙
חֵ֣ן בְּעֵינָ֔יו וַיְשָׁ֥רֶת אֹת֖וֹ עַל־בֵּיתֹ֑ו וְכָל־[a]יֶשׁ־לוֹ֙ נָתַ֣ן בְּיָדֽוֹ: נא. ד⁵ חס ול בלוש . ח⁶
5 וַיְהִ֗י מֵאָז֙ הִפְקִ֣יד אֹת֔וֹ בְּבֵיתוֹ֖ וְעַל֙ כָּל־אֲשֶׁ֣ר יֶשׁ־לֹ֔ו וַיְבָ֣רֶךְ יְהוָ֔ה אֶת־ ה בטע בסים⁷
בֵּ֥ית הַמִּצְרִ֖י בִּגְלַ֣ל יוֹסֵ֑ף וַיְהִ֣י בִרְכַּ֤ת יְהוָה֙ בְּכָל־אֲשֶׁ֣ר יֶשׁ־לֹ֔ו בַּבַּ֖יִת
6 וּבַשָּׂדֶֽה: 6 וַיַּעֲזֹ֣ב כָּל־אֲשֶׁר־לֹו֮ בְּיַד־יוֹסֵף֒ וְלֹא־יָדַ֤ע אִתּוֹ֙ מְאוּמָ֔ה כִּ֚י יא⁸ ו מנה בתורי
אִם־הַלֶּ֖חֶם אֲשֶׁר־ה֣וּא אוֹכֵ֑ל וַיְהִ֤י יוֹסֵף֙ יְפֵה־תֹ֣אַר וִיפֵ֔ה ד מל⁹
7 מַרְאֶֽה: 7 וַיְהִ֣י אַחַ֔ר הַדְּבָרִ֖ים הָאֵ֑לֶּה וַתִּשָּׂ֤א אֵֽשֶׁת־אֲדֹנָיו֙ אֶת־עֵינֶ֔יהָ
8 אֶל־יוֹסֵ֖ף וַתֹּ֥אמֶר שִׁכְבָ֖ה עִמִּֽי: 8 וַיְמָאֵ֗ן | וַיֹּ֙אמֶר֙ אֶל־אֵ֣שֶׁת אֲדֹנָ֔יו הֵ֚ן ז בטע מרעימין¹⁰
9 אֲדֹנִ֔י לֹא־יָדַ֥ע אִתִּ֖י מַה־[a]בַּבָּ֑יִת וְכֹל֙ אֲשֶׁר־יֶשׁ־לֹ֔ו נָתַ֥ן בְּיָדִֽי: 9 אֵינֶ֥נּוּ
גָד֛וֹל בַּבַּ֥יִת הַזֶּ֖ה מִמֶּ֑נִּי וְלֹא־חָשַׂ֤ךְ מִמֶּ֙נִּי֙ מְאוּמָ֔ה כִּ֥י אִם־אוֹתָ֖ךְ בַּאֲשֶׁ֣ר נז וכל חלים דכות ב מ״א . ל. ז¹¹ . נז וכל חלים דכות ב מ״א . ל. ז¹² . נז מל בלשון נקיבה¹³ . תי¹⁴ . ו. ד
אַתְּ־אִשְׁתּ֑וֹ וְאֵיךְ֙ אֶֽעֱשֶׂ֣ה הָרָעָ֤ה הַגְּדֹלָה֙ הַזֹּ֣את וְחָטָ֔אתִי לֵאלֹהִֽים:
10 וַיְהִ֣י כְדַבְּרָ֤הּ אֶל־יוֹסֵף֙ י֣וֹם ׀ יֹ֔ום וְלֹא־שָׁמַ֥ע אֵלֶ֖יהָ לִשְׁכַּ֣ב אֶצְלָ֑הּ ל. ז¹⁴ . ז ה מת רב קמ

[21] Mm 286. [22] Mm 2809. [23] וחד מצאת 2 S 18,22. [24] Mm 1084. [25] Mm 331. [26] Mm 183 et Mm 215. Cp 39 [1] Mm 1858. [2] Mm 308. [3] Jes 14,11. [4] Mm 84. [5] Mm 2672. [6] Mm 321. [7] Mm 71. [8] Mm 130. [9] Mm 3271. [10] Mm 705. [11] Mm 1676. [12] Mm 287. [13] Mm 2386. [14] Mm 484.

25 [a] l prb לְאִישׁ ‖ [b–b] l הַחֹתֶם וְהַפְּתִיל cf wGSC[MssJII]P et 18 ‖ 26 [a] sic L, mlt Mss Edd ה– ‖ 29 [a] l seu frt כַּאֲשֶׁר הֵשִׁיב cf כְּמוֹ הֵשִׁיב 19,15 ‖ [b] ש עלינו ‖ [c] pc Mss wSC[J] וַתִּקַּח ‖ 30 [a] cf 29[a] ‖ Cp 39,4 [a] prb ins c C pc Mss w(GSCC[JP?]) אשר ut 5 ‖ 8 [a] w G מאומה cf 6 ‖ [b] wGS בְּבֵיתוֹ.

בְּכֹורֹו וְשֵׁמָהּ תָּמָר׃ 7 וַיְהִי֙ עֵ֣ר בְּכֹ֣ור יְהוּדָ֔ה רַ֖ע בְּעֵינֵ֣י יְהוָ֑ה וַיְמִתֵ֖הוּ יְהוָֽה׃ 8 וַיֹּ֤אמֶר יְהוּדָה֙ לְאוֹנָ֔ן בֹּ֖א אֶל־אֵ֣שֶׁת אָחִ֑יךָ וְיַבֵּ֤ם אֹתָהּ֙ וְהָקֵ֣ם זֶ֔רַע לְאָחִ֖יךָ׃ 9 וַיֵּ֣דַע אוֹנָ֔ן כִּ֥י לֹ֖א לֹ֣ו יִהְיֶ֣ה הַזֶּ֑רַע וְהָיָ֗ה אִם־בָּ֤א אֶל־ אֵשֶׁת֙ אָחִ֔יו וְשִׁחֵ֥ת אַ֖רְצָה לְבִלְתִּ֥י נְתָן־זֶ֖רַע לְאָחִֽיו׃ 10 וַיֵּ֥רַע בְּעֵינֵ֖י 10 יְהוָ֑ה אֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֛ה וַיָּ֥מֶת גַּם־אֹתֹֽו׃ 11 וַיֹּ֤אמֶר יְהוּדָה֙ לְתָמָ֣ר כַּלָּתֹ֔ו שְׁבִ֥י 11 אַלְמָנָ֖ה בֵּ֣ית־אָבִ֑יךְ עַד־יִגְדַּל֙ שֵׁלָ֣ה בְנִ֔י כִּ֥י אָמַ֖ר פֶּן־יָמ֣וּת גַּם־הֽוּא כְּאֶחָ֔יו וַתֵּ֥לֶךְ תָּמָ֖ר וַתֵּ֥שֶׁב בֵּ֖ית אָבִֽיהָ׃ 12 וַיִּרְבּ֣וּ הַיָּמִ֔ים וַתָּ֖מָת 12 בַּת־שׁ֣וּעַ אֵ֣שֶׁת־יְהוּדָ֑ה וַיִּנָּ֣חֶם יְהוּדָ֗ה וַיַּ֤עַל עַל־[a]גֹּזְזֵי֙ צֹאנֹ֔ו הֽוּא וְחִירָ֥ה רֵעֵ֖הוּ הָעֲדֻלָּמִ֑י תִּמְנָתָֽה׃ 13 וַיֻּגַּ֥ד לְתָמָ֖ר לֵאמֹ֑ר הִנֵּ֤ה חָמִיךְ֙ עֹלֶ֣ה 13 תִּמְנָ֔תָה לָגֹ֖ז צֹאנֹֽו׃ 14 וַתָּ֣סַר֮ בִּגְדֵ֣י אַלְמְנוּתָהּ֒ מֵעָלֶ֔יהָ וַתְּכַ֥ס [a]בַּצָּעִ֖יף 14 וַתִּתְעַלָּ֑ף וַתֵּ֣שֶׁב [b]בְּפֶ֤תַח עֵינַ֙יִם֙[b] [c]אֲשֶׁ֣ר עַל־דֶּ֣רֶךְ[c] תִּמְנָ֔תָה כִּ֥י רָאָ֖תָה כִּי־ גָדַ֣ל שֵׁלָ֑ה וְהִ֣וא לֹא־נִתְּנָ֥ה לֹ֖ו לְאִשָּׁ֥ה׃ 15 וַיִּרְאֶ֣הָ יְהוּדָ֔ה וַיַּחְשְׁבֶ֖הָ לִזֹּנָ֑ה 15 כִּ֥י כִסְּתָ֖ה פָּנֶֽיהָ׃ 16 וַיֵּ֤ט אֵלֶ֙יהָ֙ אֶל־הַדֶּ֔רֶךְ וַיֹּ֣אמֶר הָבָה־נָ֔א אָבֹ֖וא אֵלַ֑יִךְ 16 כִּ֣י לֹ֤א יָדַע֙ כִּ֣י כַלָּתֹ֣ו הִ֔וא וַתֹּ֕אמֶר מַה־תִּתֶּן־[a]לִ֖י כִּ֥י תָבֹ֖וא אֵלָֽי׃ 17 וַיֹּ֕אמֶר אָנֹכִ֥י אֶשְׁלַ֛ח גְּדִי־עִזִּ֖ים מִן־הַצֹּ֑אן וַתֹּ֕אמֶר אִם־תִּתֵּ֥ן עֵרָבֹ֖ון 17 עַ֥ד שָׁלְחֵֽךְ׃ 18 וַיֹּ֕אמֶר מָ֥ה הָעֵרָבֹ֖ון אֲשֶׁ֣ר אֶתֶּן־[a]לָ֑ךְ וַתֹּ֕אמֶר חֹתָמְךָ֥ 18 וּפְתִילֶ֖ךָ וּמַטְּךָ֣ אֲשֶׁר־בְּיָדֶ֑ךָ וַיִּתֵּן־לָ֙הּ֙[a] וַיָּבֹ֣א אֵלֶ֔יהָ וַתַּ֥הַר לֹֽו׃ 19 וַתָּ֖קָם 19 וַתֵּ֣לֶךְ וַתָּ֗סַר צְעִיפָהּ֙ מֵעָלֶ֔יהָ וַתִּלְבַּ֖שׁ בִּגְדֵ֥י אַלְמְנוּתָֽהּ׃ 20 וַיִּשְׁלַ֤ח 20 יְהוּדָה֙ אֶת־גְּדִ֣י הָעִזִּ֔ים בְּיַ֖ד רֵעֵ֣הוּ הֶעֲדֻלָּמִ֑י לָקַחַת֙ הָעֵרָבֹ֔ון מִיַּ֖ד הָאִשָּׁ֑ה וְלֹ֥א מְצָאָֽהּ׃ 21 וַיִּשְׁאַ֞ל אֶת־אַנְשֵׁ֣י מְקֹמָ֗הּ[a] לֵאמֹר֙ אַיֵּ֣ה הַקְּדֵשָׁ֔ה הִ֥וא 21 [b]בָּעֵינַ֖יִם[c] [d]עַל־הַדָּ֑רֶךְ[d] וַיֹּאמְר֗וּ לֹא־הָיְתָ֥ה בָזֶ֛ה קְדֵשָֽׁה׃ 22 וַיָּ֣שָׁב֮ אֶל־ יְהוּדָה֒ וַיֹּאמֶר֙ לֹ֣א מְצָאתִ֔יהָ וְגַם֙ אַנְשֵׁ֣י הַמָּקֹ֔ום אָמְר֕וּ לֹא־הָיְתָ֥ה בָזֶ֖ה קְדֵשָֽׁה׃ 23 וַיֹּ֤אמֶר יְהוּדָה֙ תִּקַּח־[a]לָ֔הּ פֶּן־נִהְיֶ֖ה לָבֻ֑ז הִנֵּ֤ה שָׁלַ֙חְתִּי֙ הַגְּדִ֣י 23 הַזֶּ֔ה וְאַתָּ֖ה לֹ֥א מְצָאתָֽהּ׃ 24 וַיְהִי֙ | כִּמְשֹׁ֣לֹשׁ[a] חֳדָשִׁ֔ים וַיֻּגַּ֥ד לִיהוּדָ֖ה 24

[5]Mm 281. [6]Mp sub loco. [7]Cf Mm 2137. [8]Mm 3644 et Mp sub loco. [9]Mm 282. [10]ודאו בא Lv 14,48. [11]Mm 283. [12]Mm 140. [13]Mm 2228. [14]Mm 3032. [15]Jes 1,21. [16]Mm 425. [17]Mm 284. [18]Ex 17,5. [19]Mm 285. [20]Mm 3605.

9 [a] sic L, mlt Mss Edd לֹא ‖ **12** [a] l אֶל? ‖ **14** [a] l c ⅏𝔖𝔗 וַתִּתְכַּס ‖ [b–b] > 𝔖𝔙 cf Jub 41,14 ‖ [c–c] 𝔖(𝔙) *bplšt 'wrḥt' db'wrḥ'*, prp על־ראש ד/ cf 𝔗𝔗ʲ ‖ **16** [a] sic L, mlt Mss Edd ל sine dageš ‖ **18** [a] ut 16[a] ‖ [b] ut 16[a] ‖ **21** [a] l c ⅏𝔊𝔖𝔗[P] המקום ut 22? ‖ [b] ⅏ Edd ההיא ‖ [c] > 𝔖𝔙 cf 14[b–b] ‖ [d–d] 𝔖(𝔗[P]) *djtb' bplšt 'wrḥt'* = 𝔙 *quae sedebat in bivio* cf 14[c–c] ‖ **24** [a] prb l c ⅏ שְׁלֹשֶׁת–.

ג מל[5]. ט. לג בתור[6]. כל חס ב מ ח[7] מל
ו[8] דגש ב מנה בסיפ. ח[9]. ל קב[10]
לג בתור
ה[11]
ל. יב[12]
כה[13]
ל. יב[12]. כח. ה זכל על הדרך דכות[14]
ג. ל. ג. ב[15]
ד. ב. כט
ט[16]
יא בטע[17]. ט
ל ב[18]
ל. ג יחד מן ב בתור בלוש
יט[19]
ל
כ[20]
ל. ל. כה[13]

23 אֹתוֹ מְעָדָם לַהֲשִׁיבוֹ אֶל־אָבִיו: 23 וַיְהִי כְּאֲשֶׁר־בָּא יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו
וַיַּפְשִׁיטוּ אֶת־יוֹסֵף [a]אֶת־כָּתָּנְתּוֹ[a] אֶת־כְּתֹנֶת הַפַּסִּים אֲשֶׁר עָלָיו: ג.22
24 וַיִּקָּחֻהוּ וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ הַבֹּרָה וְהַבֹּר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם: 25 וַיֵּשְׁבוּ ב וחס23. ל. ב24. ב25
לֶאֱכָל־לָחֶם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה אֹרְחַת יִשְׁמְעֵאלִים בָּאָה מג. ל וחס. יא26 בטע וכל מלכים ויחוק דכות ב מ ב
מִגִּלְעָד וּגְמַלֵּיהֶם נֹשְׂאִים נְכֹאת וּצְרִי וָלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרָיְמָה: ב. ח. ב ובתרי לישע27. ב. ל ומל. ל ומל. כח28
26 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל־אֶחָיו מַה־בֶּצַע כִּי נַהֲרֹג אֶת־אָחִינוּ וְכִסִּינוּ אֶת־
27 דָּמוֹ: 27 לְכוּ וְנִמְכְּרֶנּוּ לַיִּשְׁמְעֵאלִים[a] וְיָדֵנוּ אַל־תְּהִי־בוֹ כִּי־אָחִינוּ
28 בְּשָׂרֵנוּ[b] הוּא וַיִּשְׁמְעוּ אֶחָיו: 28 וַיַּעַבְרוּ אֲנָשִׁים מִדְיָנִים סֹחֲרִים וַיִּמְשְׁכוּ ב29
וַיַּעֲלוּ אֶת־יוֹסֵף מִן־הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת־יוֹסֵף לַיִּשְׁמְעֵאלִים בְּעֶשְׂרִים
29 כֶּסֶף וַיָּבִיאוּ אֶת־יוֹסֵף מִצְרָיְמָה: 29 וַיָּשָׁב רְאוּבֵן אֶל־הַבּוֹר וְהִנֵּה לו. כח28
30 אֵין־יוֹסֵף בַּבּוֹר וַיִּקָּרַע אֶת־בְּגָדָיו: 30 וַיָּשָׁב אֶל־אֶחָיו וַיֹּאמֶר הַיֶּלֶד צא
31 אֵינֶנּוּ וַאֲנִי אָנָה אָנִי־בָא: 31 וַיִּקְחוּ אֶת־כְּתֹנֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים
32 וַיִּטְבְּלוּ אֶת־הַכְּתֹנֶת בַּדָּם: 32 וַיְשַׁלְּחוּ אֶת־כְּתֹנֶת הַפַּסִּים וַיָּבִיאוּ[a] אֶל־ לו
אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת מָצָאנוּ הַכֶּר־נָא הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ הִוא אִם־לֹא: ב. ב30. ז ס״ם
33 וַיַּכִּירָהּ וַיֹּאמֶר כְּתֹנֶת בְּנִי[a] חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ טָרֹף טֹרַף יוֹסֵף: ל. ד. ג
34 וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שִׂמְלֹתָיו וַיָּשֶׂם שַׂק בְּמָתְנָיו וַיִּתְאַבֶּל עַל־בְּנוֹ יָמִים פר לג מנה בתור
35 רַבִּים: 35 וַיָּקֻמוּ כָל־בָּנָיו וְכָל־בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ וַיְמָאֵן לְהִתְנַחֵם וַיֹּאמֶר
36 כִּי־אֵרֵד אֶל־בְּנִי אָבֵל שְׁאֹלָה וַיִּבְךְּ אֹתוֹ אָבִיו: 36 וְהַמְּדָנִים[a] מָכְרוּ ל. ד. ל
אֹתוֹ אֶל־מִצְרַיִם לְפוֹטִיפַר סְרִיס פַּרְעֹה שַׂר הַטַּבָּחִים: ס ב

ס(לח) 38 1 וַיְהִי בָּעֵת הַהִוא וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אֶחָיו וַיֵּט עַד־[a]אִישׁ ג1
2 עֲדֻלָּמִי וּשְׁמוֹ חִירָה: 2 וַיַּרְא־שָׁם יְהוּדָה בַּת־אִישׁ כְּנַעֲנִי וּשְׁמוֹ[a] שׁוּעַ ב2
3 וַיִּקָּחֶהָ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ: 3 וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא[a] אֶת־שְׁמוֹ עֵר: 4 וַתַּהַר ג וב4 מנה דמטע
4 וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אוֹנָן: 5 וַתֹּסֶף עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא[a] ד[a] וכל ויקרא שמו דכות ב מ ו. ד[a] וכל ויקרא שמו דכות ב מ ו
5 אֶת־שְׁמוֹ שֵׁלָה וְהָיָה[a] בְכְזִיב[b] בְּלִדְתָּהּ אֹתוֹ: 6 וַיִּקַּח יְהוּדָה אִשָּׁה לְעֵר ל

22 2 S 15,32. 23 Mm 277. 24 Jer 41,9. 25 Mm 278. 26 Mm 279. 27 Mm 4121. 28 Mm 84. 29 Jer 38,13. 30 Ex 28,39. Cp 38 1 Mm 1947. 2 Mm 3180. 3 Mm 280. 4 Mm 215.

23 [a–a] > GS || 27 [a] G + *τούτοις* || [b] l c ωGSʹ וּבְ || 32 [a] prp וַיָּבִאוּ || 33 [a] ωGS 𝔗ʲ יהא + 𝔗ᵖ + *jwsp hj` d'* = יוֹסֵף הִיא || 36 [a] l frt וַהַמְּדָנִים cf 28 || Cp 38,1 [a] l אֶל? || 2 [a] G suff f cf 6; l וּשְׁמָהּ בַּת־? cf 12 || 3 [a] l c nonn Mss ωʹ𝔗ʲ וַתִּקְ cf 4.5 || 5 [a] G *αὐτὴ δὲ ἦν*, l וְהִיא || [b] ω בכזבה cf 1 Ch 4,22.

בֶּן־זְקֻנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה[a] לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים׃ 4 וַיִּרְאוּ אֶחָיו כִּי־אֹתוֹ אָהַב 4
אֲבִיהֶם מִכָּל־אֶחָיו[a] וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ[b] לְשָׁלֹם׃ 5 וַיַּחֲלֹם 5
יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגֶּד לְאֶחָיו וַיּוֹסִפוּ[a] עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ[a]׃ 6 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם 6
שִׁמְעוּ־נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתִּי׃ 7 וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֻלְמִים 7
בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם־נִצָּבָה וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם
וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי׃ 8 וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו הֲמָלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם־ 8
מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ עַל־חֲלֹמֹתָיו וְעַל־דְּבָרָיו׃
9 וַיַּחֲלֹם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיְסַפֵּר אֹתוֹ[a] לְאֶחָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חָלַמְתִּי 9
חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי׃ 10
10 וַיְסַפֵּר אֶל־אָבִיו וְאֶל־אֶחָיו[a] וַיִּגְעַר־בּוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוֹם
הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתָּ הֲבוֹא נָבוֹא אֲנִי וְאִמְּךָ וְאַחֶיךָ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אָרְצָה׃ 11
11 וַיְקַנְאוּ־בוֹ אֶחָיו וְאָבִיו שָׁמַר אֶת־הַדָּבָר׃ 12 וַיֵּלְכוּ אֶחָיו 12
לִרְעוֹת אֶת־צֹאן[a] אֲבִיהֶם בִּשְׁכֶם׃ 13 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף הֲלֹוא 13
אַחֶיךָ רֹעִים בִּשְׁכֶם לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּנִי׃ 14 וַיֹּאמֶר 14
לוֹ לֶךְ־נָא רְאֵה אֶת־שְׁלוֹם אַחֶיךָ וְאֶת־שְׁלוֹם הַצֹּאן וַהֲשִׁבֵנִי דָּבָר
וַיִּשְׁלָחֵהוּ מֵעֵמֶק חֶבְרוֹן וַיָּבֹא שְׁכֶמָה׃ 15 וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תֹעֶה 15
בַּשָּׂדֶה וַיִּשְׁאָלֵהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מָה־תְּבַקֵּשׁ׃ 16 וַיֹּאמֶר אֶת־אַחַי אָנֹכִי 16
מְבַקֵּשׁ הַגִּידָה־נָּא לִי אֵיפֹה הֵם רֹעִים׃ 17 וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נָסְעוּ מִזֶּה כִּי 17
שָׁמַעְתִּי[a] אֹמְרִים נֵלְכָה דֹתָיְנָה וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף אַחַר אֶחָיו וַיִּמְצָאֵם בְּדֹתָן׃
18 וַיִּרְאוּ אֹתוֹ מֵרָחֹק וּבְטֶרֶם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לַהֲמִיתוֹ׃ 18
19 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו הִנֵּה בַּעַל הַחֲלֹמוֹת הַלָּזֶה בָּא׃ 20 וְעַתָּה 19 20
לְכוּ וְנַהַרְגֵהוּ וְנַשְׁלִכֵהוּ בְּאַחַד הַבֹּרוֹת וְאָמַרְנוּ חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ
וְנִרְאֶה מַה־יִּהְיוּ חֲלֹמֹתָיו׃ 21 וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן[a] וַיַּצִּלֵהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר 21
לֹא נַכֶּנּוּ נָפֶשׁ׃ 22 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רְאוּבֵן אַל־תִּשְׁפְּכוּ־דָם הַשְׁלִיכוּ 22
אֹתוֹ אֶל־הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר וְיָד אַל־תִּשְׁלְחוּ־בוֹ לְמַעַן הַצִּיל

6 Okhl 70. 7 Mm 1078. 8 Mm 1614. 9 Mm 250. 10 Mm 952. 11 Mm 272. 12 Mm 187. 13 Mm 3056. 14 Mm 27. 15 Mm 300. 16 Mm 273. 17 Mm 274. 18 Mm 1750. 19 Mm 275. 20 Mm 276. 21 Mp sub loco.

Cp 37,3 a ω ויעש, l frt וַיַּעֲשֶׂה ‖ 4 a l c 𝔖 pc Mss ωG בָּנָיו ‖ b G λαλεῖν αὐτῷ, l לְ(דַבֵּר לוֹ)? ‖ 5 a -a ~ G*, prb dl ‖ 9 a G + τῷ πατρὶ αὐτοῦ καί, frt ins וְלְאָבִיו ‖ 10 a a ~ G*, dl? ‖ 12 a dl? cf punct extr ‖ 17 a l c ωMssG𝔖P שְׁמַעְתִּים ‖ 21 a prp יהודה cf 26.

בְּנֵי־צִבְעוֹן וְאַיָּה[a] וַעֲנָה הוּא עֲנָה אֲשֶׁר מָצָא אֶת־הַיֵּמִם[b] בַּמִּדְבָּר
25 בְּרֵעֹתוֹ אֶת־הַחֲמֹרִים לְצִבְעוֹן אָבִיו: 25 וְאֵלֶּה בְּנֵי־עֲנָה דִּישֹׁן
26 וַאֲהָלִיבָמָה בַּת־עֲנָה: 26 וְאֵלֶּה בְּנֵי דִישֹׁן[a] חֶמְדָּן וְאֶשְׁבָּן וְיִתְרָן וּכְרָן:
27 אֵלֶּה בְּנֵי־אֵצֶר בִּלְהָן[a] וְזַעֲוָן[b] וַעֲקָן[c]: 28 אֵלֶּה בְּנֵי־דִישָׁן עוּץ וַאֲרָן:
29 אֵלֶּה אַלּוּפֵי הַחֹרִי אַלּוּף לוֹטָן אַלּוּף שׁוֹבָל אַלּוּף צִבְעוֹן אַלּוּף
30 עֲנָה: 30 אַלּוּף דִּישֹׁן אַלּוּף אֵצֶר אַלּוּף דִּישָׁן אֵלֶּה אַלּוּפֵי הַחֹרִי
31 לְאַלֻּפֵיהֶם[a] בְּאֶרֶץ שֵׂעִיר: פ 31 וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ
32 בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלָךְ־מֶלֶךְ [a]לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל[a]: 32 וַיִּמְלֹךְ בֶּאֱדוֹם
33 בֶּלַע בֶּן־בְּעוֹר וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה: 33 וַיָּמָת בֶּלַע וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹבָב
34 בֶּן־זֶרַח מִבָּצְרָה: 34 וַיָּמָת יוֹבָב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו חֻשָׁם מֵאֶרֶץ הַתֵּימָנִי:
35 וַיָּמָת חֻשָׁם וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַד בֶּן־בְּדַד הַמַּכֶּה אֶת־מִדְיָן בִּשְׂדֵה
36 מוֹאָב וְשֵׁם עִירוֹ עֲוִית: 36 וַיָּמָת הֲדַד וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שַׂמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה:
37 וַיָּמָת שַׂמְלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שָׁאוּל מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר: 38 וַיָּמָת שָׁאוּל
39 וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בַּעַל חָנָן בֶּן־עַכְבּוֹר: 39 וַיָּמָת בַּעַל חָנָן בֶּן־עַכְבּוֹר
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר[a] וְשֵׁם עִירוֹ פָּעִו וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת־מַטְרֵד
40 בַּת־מֵי־זָהָב: 40 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת אַלּוּפֵי עֵשָׂו לְמִשְׁפְּחֹתָם
41 לִמְקֹמֹתָם בִּשְׁמֹתָם אַלּוּף תִּמְנָע אַלּוּף עַלְוָה אַלּוּף יְתֵת[a]: 41 אַלּוּף
42 אָהֳלִיבָמָה אַלּוּף אֵלָה אַלּוּף פִּינֹן: 42 אַלּוּף קְנַז אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף
43 מִבְצָר: 43 אַלּוּף מַגְדִּיאֵל אַלּוּף עִירָם אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱדוֹם לְמוֹשְׁבֹתָם[a]
בְּאֶרֶץ אֲחֻזָּתָם הוּא עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם: פ קנז[22]

סוכ פרש 37 1 וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: 2 אֵלֶּה

תֹּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן־שְׁבַע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רֹעֶה אֶת־אֶחָיו בַּצֹּאן
וְהוּא נַעַר אֶת־בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־
3 דִּבָּתָם רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם: 3 וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־בָּנָיו כִּי־

11 וחד איה ועגה 1 Ch 1,40. 12 Nu 6,5. 13 Mm 267. 14 Mm 984. 15 Mm 4007. 16 Mm 268. 17 Mm 269. 18 Mm 270. 19 Mm 4008. 20 Neh 12,27. 21 Mm 3024. 22 Summa sec Or, sed vere 153 vv, cf Mp sub loco. Cp 37 1 Ez 21,17. 2 Mm 48. 3 Mm 271. 4 Mm 639. 5 Mm 1078.

24 a l c pc Mss 𝔐 Vrs איה cf 1 Ch 1,40 || b prp הַמַּיִם cf 𝔖 || 26 a l c 𝔐𝔖 דישׁון? cf 1 Ch 1,41 || 27 a 𝔐Mss בלעם || b 𝔐 וועז || c 1 Ch 1,42 יעקן || 30 a l לְאַלֻּף || 31 a–a 2 Mss 𝔊 בְּיִשְׂ || b–b prp מִמִּי || c 𝔊(𝔖) υἱοῦ, l frt בֵּן || 40 a 𝔊Mss Ιεθερ, l frt יֶתֶר || 43 a 𝔐 למשפחתם.

ל 11 . ג 12 חס ול בלוש
ל . ד 13 ר״פ בתורי וכל תלדות דכות ב מ ד . ג 14 . ד בתורי
ד 13 ר״פ בתורי וכל תלדות דכות ב מ ד . ג 14 . ל . ג
ד בתורי
ה חס בלוש . ד 31 ר״פ בתורי וכל תלדות דכות ב מ ד
ג 32
ד 34 ב חס וב מל 17
ד ב חס וב מל 17
ב
ה
ל שם אנש . ו פסוק ושם ושם . ל . ד 38 . ב
ב בתרי מילין 19 . ו בתורי
ב חד מל וחד חס 20 . ג 21
ב . ל חס
ב 1 . ד ר״פ 2
ג כה כן . יב פסוק את את ואת את
ג 3 . ג 4 יח מנה בתורי
לג . ד 5

יעוש חד מן ג׳ כת כן ק בלישׁ

5 וְאָהֳלִיבָמָה֙ יָלְדָ֔ה אֶת־יעוּשׁ[a] וְאֶת־יַעְלָ֖ם וְאֶת־קֹ֣רַח אֵ֑לֶּה בְּנֵ֥י עֵשָׂ֛ו 5

ה חס׳ . ז פסוק את ואת ואת ואת ואת ואת[b]

6 אֲשֶׁ֥ר יֻלַּד־ל֖וֹ בְּאֶ֣רֶץ כְּנָ֑עַן וַיֵּ֣לֶךְ עֵשָׂ֗ו אֶת־נָשָׁ֤יו וְאֶת־בָּנָיו֙ וְאֶת־ 6

ל מל בתור

בְּנֹתָ֔יו וְאֵ֖ת כָּל־נַפְשׁ֣וֹת בֵּית֑וֹ וְאֶת־מִקְנֵ֣הוּ וְאֶת־כָּל־בְּהֶמְתּ֗וֹ וְאֵת֙ כָּל־ קִנְיָנ֔וֹ אֲשֶׁ֥ר רָכַ֖שׁ בְּאֶ֣רֶץ כְּנָ֑עַן וַיֵּ֣לֶךְ [a]אֶל־אֶ֔רֶץ[b] מִפְּנֵ֖י יַעֲקֹ֥ב אָחִֽיו׃

לג קמ״ז . ד חד חס וג מל׳

7 כִּֽי־הָיָ֤ה רְכוּשָׁם֙ רָ֣ב מִשֶּׁ֔בֶת יַחְדָּ֑ו וְלֹא֩ יָכְלָ֨ה אֶ֜רֶץ מְגוּרֵיהֶ֗ם 7

כו

לְשֵׂ֣את אוֹתָ֔ם מִפְּנֵ֖י מִקְנֵיהֶֽם׃ 8 וַיֵּ֥שֶׁב עֵשָׂ֖ו בְּהַ֣ר שֵׂעִ֑יר עֵשָׂ֖ו הֽוּא 8

ג כת כן . ה׳

אֱדֽוֹם׃ 9 וְאֵ֗לֶּה תּוֹלְדֹ֛ת עֵשָׂ֥ו אֲבִ֖י אֱד֥וֹם בְּהַ֖ר שֵׂעִֽיר׃ 10 אֵ֚לֶּה[a] 9 10

שְׁמ֣וֹת בְּנֵי־עֵשָׂ֔ו אֱלִיפַ֖ז בֶּן־עָדָ֣ה אֵ֣שֶׁת עֵשָׂ֑ו רְעוּאֵ֖ל[b] בֶּן־בָּשְׂמַ֥ת[c] אֵ֖שֶׁת 11 עֵשָֽׂו׃ 11 וַיִּהְי֥וּ בְנֵֽי־אֱלִיפַ֖ז תֵּימָ֣ן אוֹמָ֑ר צְפ֥וֹ וְנַעְתָּ֖ם וּקְנַֽז׃ 12 וְתִמְנַ֥ע 12

הָיְתָ֛ה פִּילֶ֥גֶשׁ לֶאֱלִיפַ֖ז בֶּן־עֵשָׂ֑ו וַתֵּ֣לֶד לֶאֱלִיפַ֗ז אֶת־עֲמָלֵ֛ק אֵ֥לֶּה בְּנֵ֖י

יז[g] ר״פ בתור וכל תלדות דכות ב מ ד . יג׳ . לב[g]

עָדָ֥ה אֵ֖שֶׁת עֵשָֽׂו׃ 13 וְאֵ֗לֶּה[a] בְּנֵ֥י רְעוּאֵ֛ל נַחַ֥ת וָזֶ֖רַח שַׁמָּ֣ה וּמִזָּ֑ה אֵ֚לֶּה[a] הָי֣וּ 13

יז[g] ר״פ בתור וכל תלדות דכות ב מ ד . ב[g]

בְּנֵ֣י בָשְׂמַ֔ת[b] אֵ֖שֶׁת עֵשָֽׂו׃ 14 וְאֵ֗לֶּה הָי֛וּ בְּנֵ֥י אָהֳלִיבָמָ֖ה בַּת־עֲנָ֣ה בַת־[a] 14

יעוש חד מן ג׳ כת כן ק בלישׁ

צִבְע֑וֹן אֵ֥שֶׁת עֵשָׂ֖ו וַתֵּ֣לֶד לְעֵשָׂ֔ו אֶת־יְע֥וּשׁ[b] וְאֶת־יַעְלָ֖ם וְאֶת־קֹֽרַח׃

15 אַלּוּפֵ֖י בְּנֵי־עֵשָׂ֑ו בְּנֵ֣י אֱלִיפַ֗ז בְּכֹר֙ עֵשָׂ֔ו אַלּ֥וּף תֵּימָ֖ן אַלּ֣וּף 15

יז[g] ר״פ בתיר וכל תלדות דכות ב מ ד . יג[g]

אוֹמָ֑ר אַלּ֥וּף צְפ֖וֹ אַלּ֥וּף קְנַֽז׃ 16 [a]אַלּ֥וּף קֹ֛רַח[a] אַלּ֥וּף גַּעְתָּ֖ם אַלּ֣וּף 16

עֲמָלֵ֑ק אֵ֚לֶּה אַלּוּפֵ֣י אֱלִיפַ֔ז בְּאֶ֖רֶץ אֱד֑וֹם אֵ֚לֶּה בְּנֵ֣י עָדָ֔ה 17 וְאֵ֗לֶּה[a] בְּנֵ֛י 17

יז[g] ר״פ בתור וכל תלדות דכות ב מ ד . יג[g]

רְעוּאֵ֥ל בֶּן־עֵשָׂ֖ו אַלּ֣וּף נַחַ֑ת אַלּ֣וּף זֶ֔רַח אַלּ֥וּף שַׁמָּ֖ה אַלּ֣וּף מִזָּ֑ה אֵ֚לֶּה

יז[g] ר״פ בתור וכל תלדות דכות ב מ ד . יג[g]

אַלּוּפֵ֣י רְעוּאֵ֔ל בְּאֶ֖רֶץ אֱד֑וֹם אֵ֚לֶּה בְּנֵ֣י בָשְׂמַ֔ת[a] אֵ֖שֶׁת עֵשָֽׂו׃ 18 וְאֵ֗לֶּה[a] 18

בְּנֵ֣י אָהֳלִיבָמָ֔ה אֵ֖שֶׁת עֵשָׂ֑ו אַלּ֣וּף יְע֔וּשׁ אַלּ֥וּף יַעְלָ֖ם אַלּ֣וּף קֹֽרַח אֵ֚לֶּה

אַלּוּפֵ֣י אָהֳלִיבָמָ֔ה בַּת־עֲנָ֖ה אֵ֥שֶׁת עֵשָֽׂו׃ 19 אֵ֚לֶּה בְּנֵי־עֵשָׂ֔ו וְאֵ֖לֶּה 19

אַלּוּפֵיהֶ֑ם הֽוּא־אֱד֗וֹם׃ ס 20 אֵ֚לֶּה[a] בְּנֵי־שֵׂעִ֣יר הַחֹרִ֔י יֹשְׁבֵ֖י הָאָֽרֶץ 20

ד בתור בלישׁ

לוֹטָ֥ן וְשׁוֹבָ֖ל וְצִבְעֽוֹן׃ וַעֲנָֽה׃ 21 וְדִשֹׁ֥ן וְאֵצֶ֖ר וְדִישָׁ֑ן אֵ֚לֶּה אַלּוּפֵ֣י הַחֹרִ֔י 21

לי

בְּנֵ֥י שֵׂעִ֖יר בְּאֶ֥רֶץ אֱדֽוֹם׃ 22 וַיִּהְי֥וּ בְנֵי־לוֹטָ֖ן חֹרִ֣י וְהֵימָ֑ם וַאֲח֥וֹת לוֹטָ֖ן 22

יז[g] ר״פ בתור וכל תלדות דכות ב מ ד . יג׳ . ל׳ .

תִּמְנָֽע׃ 23 וְאֵ֗לֶּה[a] בְּנֵ֛י שׁוֹבָ֖ל עַלְוָ֣ן וּמָנַ֑חַת וְעֵיבָ֖ל שְׁפ֥וֹ וְאוֹנָֽם׃ 24 וְאֵ֗לֶּה[a] 23 24

יז[g] ר״פ בתור וכל תלדות דכות ב מ ד . יג[g]

וחד נחת זרח[g]

Cp 36 [1]Mm 263. [2]Mm 2135. [3]Mm 264. [4]Mm 2859. [5]Mm 265. [6]Mm 267. [7]Mm 984. [8] [9]Mm 266. [10]וחד והומם 1 Ch 1,39. 1 Ch 1,37.

5 [a–a] 𝔪 Vrs ut Q, sic l cf 18 1 Ch 1,35 ‖ 6 [a–a] 𝔊 מֵאֶ֖רֶץ כְּנָ֑עַן ‖ [b] ins sec 𝔖 שַׂעִיר; 𝔗𝔗[J] + 'whrj = אַחֶרֶת ‖ 10 [a] pc Mss 𝔪𝔊𝔖𝔙 וְאֵ֣ת ‖ [b] 1 רוּ׳ cf Vrs ‖ [c] cf 3[a] ‖ 13 [a] sic L, mlt Mss Edd אֶלֶּה ‖ [b] cf 3[a] ‖ 14 [a] cf 2[a] ‖ [b] cf 5[a] ‖ 16 [a–a] > 𝔪 ‖ 17 [a] cf 3[a] ‖ 20 [a] 2 Mss 𝔪𝔊𝔖 וְאֵ֣ת.

14 מֵעָלָיו אֱלֹהִים [a]בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־דִּבֶּר אִתּוֹ[a]׃ 14 וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה
[a]בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־דִּבֶּר אִתּוֹ[a] מַצֶּבֶת אֶבֶן וַיַּסֶּךְ עָלֶיהָ נֶסֶךְ וַיִּצֹק עָלֶיהָ ג[18]
15 שָׁמֶן׃ 15 וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶת־שֵׁם הַמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ שָׁם אֱלֹהִים
16 בֵּית־אֵל׃ 16 וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל וַיְהִי־עוֹד כִּבְרַת־הָאָרֶץ לָבוֹא ג בסע . ג
17 אֶפְרָתָה וַתֵּלֶד רָחֵל וַתָּקָשׁ[a] בְּלִדְתָּהּ׃ 17 וַיְהִי בְהַקְשֹׁתָהּ בְּלִדְתָּהּ ג בסיפ . ל . ל
18 וַתֹּאמֶר לָהּ הַמְיַלֶּדֶת אַל־תִּירְאִי כִּי־גַם־זֶה לָךְ בֵּן׃ 18 וַיְהִי בְּצֵאת ה מילין מתא׳ממין[18] . ה בסע בסיפ[20]
19 נַפְשָׁהּ כִּי מֵתָה[a] וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶן־אוֹנִי וְאָבִיו קָרָא־לוֹ בִנְיָמִין׃ 19 וַתָּמָת ט . ט[21] . יז מל[22]
20 רָחֵל וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה[a] הִוא בֵּית לָחֶם׃ 20 וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה ג בסיפ
21 עַל־קְבֻרָתָהּ הִוא מַצֶּבֶת קִבְרַת־רָחֵל עַד־הַיּוֹם׃ 21 וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל ג וחס בלישׁ[23] . ט מיחד
22 וַיֵּט אָהֳלָה מִהֲלְאָה לְמִגְדַּל־עֵדֶר׃ 22 וַיְהִי בִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ הַהִוא אתליו חך מן ך כתי ה ק בלישׁ[24] . ך
וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן [a]וַיִּשְׁכַּב אֶת־בִּלְהָה פִּילֶגֶשׁ אָבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל[ba] פ
23 וַיִּהְיוּ בְנֵי־יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר׃ 23 בְּנֵי לֵאָה בְּכוֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן ת[25]
24 וְלֵוִי וִיהוּדָה וְיִשָּׂשכָר וּזְבוּלֻן׃ 24 בְּנֵי[a] רָחֵל יוֹסֵף וּבִנְיָמִן׃ 25 וּבְנֵי ט[26] כת כן וכל כתיב דכות׳ ב מ א . ל
25 בִלְהָה שִׁפְחַת רָחֵל דָּן וְנַפְתָּלִי׃ 26 וּבְנֵי זִלְפָּה שִׁפְחַת לֵאָה גָּד וְאָשֵׁר ל
26 אֵלֶּה בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר יֻלַּד־[a]לוֹ בְּפַדַּן אָרָם׃ 27 וַיָּבֹא יַעֲקֹב אֶל־יִצְחָק
27 אָבִיו מַמְרֵא[a] קִרְיַת הָאַרְבַּע[a] הִוא חֶבְרוֹן אֲשֶׁר־גָּר־שָׁם אַבְרָהָם ב . ד
28 וְיִצְחָק׃ 28 וַיִּהְיוּ יְמֵי יִצְחָק מְאַת שָׁנָה וּשְׁמֹנִים שָׁנָה׃ 29 וַיִּגְוַע יִצְחָק ה . ג[27]
29 וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל־עַמָּיו זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עֵשָׂו וְיַעֲקֹב ז מלרע . ל[28] . ג[29] . ג[29] . ג[29]
בָּנָיו׃ פ

36 1 וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם׃ 2 עֵשָׂו לָקַח אֶת־נָשָׁיו ג כת כן . ל ר״פ
מִבְּנוֹת כְּנָעַן אֶת־עָדָה בַּת־אֵילוֹן הַחִתִּי וְאֶת־אָהֳלִיבָמָה בַּת־עֲנָה ל מל בתור
3 בַּת[a]־צִבְעוֹן הַחִוִּי[b]׃ 3 וְאֶת־בָּשְׂמַת[a] בַּת־יִשְׁמָעֵאל אֲחוֹת נְבָיוֹת׃
4 וַתֵּלֶד עָדָה לְעֵשָׂו אֶת־אֱלִיפַז וּבָשְׂמַת[a] יָלְדָה אֶת־רְעוּאֵל׃

[18] Mm 261. [19] Mm 1890. [20] Mm 71. [21] Mm 3056. [22] Mm 262. [23] Mm 2921. [24] Mm 83; Q addidi, cf Gn 9,21; 12,8; 13,3 et Mp sub loco. [25] Mm 4258. [26] Mm 218 contra textum. [27] Mm 78. [28] Mm 3481. [29] Mm 247.

13 [a–a] > 𝔙, cf 14 ‖ **14** [a–a] prb add cf 13 ‖ **16** [a] l מִתָּה cf 19 ‖ **18** [a] l וַתִּקְשׁ vel וַתֵּקָשׁ? ‖ **19** [a] pc Mss 𝔖𝔗𝔗[J] אֶפְרָת ‖ **20** [a] 𝔊[Mss](𝔘𝔙) + *ταύτης* cf 𝔖 et 26,33 ‖ **22** [a–a] sic (c acc dupl) 𝔘𝔦; l : יִשְׂרָאֵל ... אֲבִיו ... ‖ [b] 𝔊 + *καὶ πονηρὸν ἐφάνη ἐναντίον αὐτοῦ* cf interv in 𝔘𝔦 et 38,10 ‖ **24** [a] l c Ms 𝔲𝔊𝔖 וּבְנֵי ut 25.26 ‖ **26** [a] l c pc Mss 𝔲𝔖𝔗𝔗[J] יָלְדוּ ‖ **27** [a–a] prp קִרְיָתָה אַרְבַּע ‖ **Cp 36,2** [a] l c 𝔲𝔊𝔖 בֶּן ‖ [b] l הַחֹרִי cf 20 ‖ **3** [a] 𝔲 מחלת cf 28,9 ‖ **4** [a] cf 3[a].

אֲשֶׁר טִמְּאוּ אֲחוֹתָם׃ 28 אֶת־צֹאנָם וְאֶת־בְּקָרָם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם[b] וְאֵת 28
אֲשֶׁר־בָּעִיר וְאֵת־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה לָקָחוּ׃ 29 וְאֶת־כָּל־חֵילָם וְאֶת־כָּל־ 29
טַפָּם וְאֶת־נְשֵׁיהֶם[a] שָׁבּוּ וַיָּבֹזּוּ וְאֵת[ab] כָּל־אֲשֶׁר בַּבָּיִת[c]׃ 30 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב 30
אֶל־שִׁמְעוֹן וְאֶל־לֵוִי עֲכַרְתֶּם אֹתִי לְהַבְאִישֵׁנִי בְּיוֹשֵׁב הָאָרֶץ בַּכְּנַעֲנִי
וּבַפְּרִזִּי וַאֲנִי מְתֵי מִסְפָּר וְנֶאֶסְפוּ עָלַי וְהִכּוּנִי וְנִשְׁמַדְתִּי אֲנִי וּבֵיתִי׃
31 וַיֹּאמְרוּ הֲכְזוֹנָה[a] יַעֲשֶׂה אֶת־אֲחוֹתֵנוּ׃ פ 31

35 1 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־יַעֲקֹב קוּם עֲלֵה[a] בֵּית־אֵל וְשֶׁב־שָׁם 35
וַעֲשֵׂה־שָׁם מִזְבֵּחַ לָאֵל הַנִּרְאָה אֵלֶיךָ בְּבָרְחֲךָ[b] מִפְּנֵי עֵשָׂו אָחִיךָ׃

ב בסיפ׳[4] . יא וכל ד״ה דכות׳ . ב חס׳[5]
ב בתור׳ ב מנה׳ חס . ל . ג[6]
ג חס[10] . יו[11]
ד חס[12] . ל . כ[13]
ה . ד . ל . ל
ל . ד ג חס וחד מל[24]
כה[1]
יא[2] . ג[3]
ב[4] . יא וכל ד״ה דכות׳ . ב חס׳[5]
ב בתור׳ ב מנה׳ חס . ל . ג[6]
יא
ח
ב חד ר״ם וחד ס״ם[7] . ל . ב מל[8]
ו[9]
נא[2] מ״ם וכל ר״ם דכות׳
ב מ ג . יא וכל ד״ה דכות׳
ב . ג
ג חס[10] . יו[11]
ד . ל . כ[13]
כא[13]
י
ל[14] . ל
ל[15] . ד[16] . ה וכל את השמים ואת הארץ דכות׳[17]
ל

2 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־בֵּיתוֹ וְאֶל כָּל־אֲשֶׁר עִמּוֹ הָסִרוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר 2
אֲשֶׁר בְּתֹכְכֶם וְהִטַּהֲרוּ וְהַחֲלִיפוּ שִׂמְלֹתֵיכֶם׃ 3 וְנָקוּמָה וְנַעֲלֶה בֵּית־ 3
אֵל וְאֶעֱשֶׂה־שָּׁם מִזְבֵּחַ לָאֵל הָעֹנֶה אֹתִי בְּיוֹם צָרָתִי וַיְהִי עִמָּדִי בַּדֶּרֶךְ
אֲשֶׁר הָלָכְתִּי׃ 4 וַיִּתְּנוּ אֶל־יַעֲקֹב אֵת כָּל־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּיָדָם 4
וְאֶת־הַנְּזָמִים אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּטְמֹן אֹתָם יַעֲקֹב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר עִם־
שְׁכֶם[a]׃ 5 וַיִּסָּעוּ וַיְהִי חִתַּת אֱלֹהִים עַל־הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיהֶם וְלֹא 5
רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב׃ 6 וַיָּבֹא יַעֲקֹב לוּזָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן הִוא 6
בֵּית־אֵל הִוא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ׃ 7 וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם 7
אֵל[a] בֵּית־אֵל כִּי שָׁם נִגְלוּ[b] אֵלָיו הָאֱלֹהִים בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אָחִיו׃ 8 וַתָּמָת 8
דְּבֹרָה מֵינֶקֶת רִבְקָה וַתִּקָּבֵר מִתַּחַת לְבֵית־אֵל תַּחַת הָאַלּוֹן וַיִּקְרָא
שְׁמוֹ אַלּוֹן בָּכוּת׃ פ 9 וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל־יַעֲקֹב עוֹד בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן סוֹ[14]
אֵרָם וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ׃ 10 וַיֹּאמֶר־לוֹ אֱלֹהִים שִׁמְךָ יַעֲקֹב לֹא־יִקָּרֵא שִׁמְךָ 10
עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל׃
11 וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים אֲנִי אֵל שַׁדָּי פְּרֵה וּרְבֵה גּוֹי וּקְהַל גּוֹיִם יִהְיֶה 11
מִמֶּךָּ וּמְלָכִים מֵחֲלָצֶיךָ יֵצֵאוּ׃ 12 וְאֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְרָהָם 12
וּלְיִצְחָק לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֶתֵּן אֶת־הָאָרֶץ׃ 13 וַיַּעַל 13

[2] Mm 2881. [3] Mm 1929. [4] Mm 251. Cp 35 [1] Mm 5. [2] Mp sub loco. [3] Mm 82. [4] Mm 254. [5] Mm 255. [6] Mm 3078. [7] Mm 256. [8] Mm 257 contra textum. [9] Mm 258. [10] Mm 259. [11] Mm 183 et Mm 215. [12] Mm 1227. [13] Mm 17. [14] וחד פדה Ps 25,22. [15] Mm 260. [16] Mm 105. [17] Mm 2574.

28 [a] prb l c pc Mss 𝔲𝔊𝔖 ואת ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd הֶם– ‖ **29** [a–a] prb l c 𝔲𝔖 שבו ו׳ ‖ [b] > 2 Mss ‖ [c] 𝔖 *bqrjt'* cf 𝔊 (dupl), l frt בָּעִיר ‖ **31** [a] mlt Mss 𝔉 maj ‖ **Cp 35,1** [a] את 𝔊 + *εἰς τὸν τόπον* cf 7.15 ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd בִּבְרחֵךָ ‖ **4** [a] 𝔊 + *καὶ ἀπώλεσεν αὐτὰ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας* cf 20 ‖ **7** [a] > 𝔊*𝔖𝔙 ‖ [b] 𝔲𝔊𝔖𝔗𝔙 נגלה.

10 אֹתָ֑נוּ[a] בְּנֹתֵיכֶם֙ תִּתְּנוּ־לָ֔נוּ וְאֶת־בְּנֹתֵ֖ינוּ תִּקְח֥וּ לָכֶֽם׃ 10 וְאִתָּ֖נוּ תֵּשֵׁ֑בוּ
11 וְהָאָ֗רֶץ תִּהְיֶ֤ה לִפְנֵיכֶם֙ שְׁבוּ֙ וְסִחֲרוּ֣הָ וְהֵאָחֲזוּ־[a] בָ֔הּ׃ 11 וַיֹּ֧אמֶר שְׁכֶ֛ם ה בתור׳ . ב׳
אֶל־אֲבִיהָ֖[a] וְאֶל־אַחֶ֑יהָ אֶמְצָא־חֵ֥ן בְּעֵינֵיכֶ֖ם וַאֲשֶׁ֥ר תֹּאמְר֛וּ אֵלַ֖י אֶתֵּֽן׃ יח
12 הַרְבּ֤וּ עָלַי֙ מְאֹ֣ד מֹ֔הַר וּמַתָּ֖ן[a] וְאֶתְּנָ֑ה כַּאֲשֶׁ֤ר תֹּאמְרוּ֙ אֵלַ֔י וּתְנ֥וּ־לִ֖י בַּת֥ . ל . ל
13 אֶת־הַנַּ֖עַר[b] לְאִשָּֽׁה׃ 13 וַיַּעֲנ֣וּ בְנֵי־יַעֲקֹ֗ב אֶת־שְׁכֶם֙ וְאֶת־חֲמ֣וֹר אָבִ֔יו ט
14 [a]בְּמִרְמָ֑ה וַיְדַבְּר֣וּ[a] אֲשֶׁ֔ר טִמֵּ֖א אֶת דִּינָ֥ה אֲחֹתָֽם׃ 14 וַיֹּ֣אמְר֔וּ אֲלֵהֶ֖ם לֹ֣א ג . יז מל בתור׳
נוּכַ֑ל לַעֲשׂ֤וֹת ׀ הַדָּבָר֙ הַזֶּ֔ה לָתֵ֥ת אֶת־אֲחֹתֵ֖נוּ לְאִ֥ישׁ אֲשֶׁר־לוֹ֙ עָרְלָ֔ה כִּי־ יא׳ חס את .
15 חֶרְפָּ֥ה הִ֖וא לָֽנוּ׃ 15 אַךְ־בְּזֹ֣את נֵא֗וֹת לָכֶם֙ אִם־תִּהְי֣וּ כָמֹ֔נוּ לְהִמּ֥וֹל לָכֶ֖ם כָּל־ ד ג חס וחד מל׳[11]
16 זָכָֽר׃ 16 וְנָתַ֤נּוּ אֶת־בְּנֹתֵ֙ינוּ֙ לָכֶ֔ם וְאֶת־בְּנֹתֵיכֶ֖ם נִקַּח־לָ֑נוּ וְיָשַׁ֥בְנוּ ל׳[13]
17 אִתְּכֶ֖ם וְהָיִ֥ינוּ לְעַ֖ם אֶחָֽד׃ 17 וְאִם־לֹ֨א תִשְׁמְע֜וּ אֵלֵ֗ינוּ לְהִמּ֛וֹל וְלָקַ֥חְנוּ ג ר״פ בסיפ׳[14]
18 אֶת־בִּתֵּ֖נוּ וְהָלָֽכְנוּ׃ 18 וַיִּיטְב֤וּ דִבְרֵיהֶם֙ בְּעֵינֵ֣י חֲמ֔וֹר וּבְעֵינֵ֖י שְׁכֶ֥ם ל . ל . לג בתור׳ . י׳
19 [a]בֶּן־חֲמ֑וֹר[a]׃ 19 וְלֹא־אֵחַ֣ר הַנַּ֔עַר לַעֲשׂ֖וֹת ׀ הַדָּבָ֣ר כִּי֩ חָפֵ֨ץ בְּבַת־יַעֲקֹ֜ב ל . יא חס את . ב׳[15]
20 וְה֣וּא נִכְבָּ֔ד מִכֹּ֖ל בֵּ֥ית אָבִֽיו׃ 20 וַיָּבֹ֣א חֲמ֣וֹר וּשְׁכֶ֣ם בְּנ֔וֹ אֶל־
21 שַׁ֣עַר עִירָ֑ם וַיְדַבְּר֣וּ אֶל־אַנְשֵׁ֔י עִירָ֖ם לֵאמֹ֥ר׃ 21 הָאֲנָשִׁ֤ים הָאֵלֶּה֙ הי׳ ר״פ מיחד[16]
שְׁלֵמִ֣ים הֵ֔ם אִתָּ֖נוּ וְיֵשְׁב֣וּ[a] בָּאָ֑רֶץ וְיִסְתַּחֲר֣וּ אֹתָ֔הּ וְהָאָ֕רֶץ הִנֵּ֥ה רַחֲבַת־ ב . ד׳[17] . ל
יָדַ֖יִם לִפְנֵיהֶ֑ם אֶת־בְּנֹתָ֤ם נִקַּח־לָ֙נוּ֙ לְנָשִׁ֔ים וְאֶת־בְּנֹתֵ֖ינוּ נִתֵּ֥ן לָהֶֽם׃ יד . ל׳[18]
22 אַךְ־בְּזֹ֣את יֵאֹ֤תוּ לָ֙נוּ֙ הָאֲנָשִׁ֔ים לָשֶׁ֖בֶת אִתָּ֑נוּ לִהְיוֹת֙ לְעַ֣ם אֶחָ֔ד בְּהִמּ֖וֹל ל
23 לָ֙נוּ֙ כָּל־זָכָ֔ר כַּאֲשֶׁ֥ר הֵ֖ם נִמֹּלִֽים׃ 23 מִקְנֵיהֶ֤ם וְקִנְיָנָם֙ וְכָל־בְּהֶמְתָּ֔ם ד חס בלית
24 הֲלְא֥וֹ לָ֙נוּ֙ הֵ֔ם אַךְ־נֵא֥וֹתָה לָהֶ֖ם וְיֵשְׁב֣וּ אִתָּֽנוּ׃ 24 וַיִּשְׁמְע֣וּ אֶל־חֲמ֔וֹר יב מל בתור׳[19] . ל . ד׳[17]
וְאֶל־שְׁכֶ֖ם בְּנ֑וֹ כָּל־יֹצְאֵ֖י שַׁ֥עַר עִירֹ֛ו וַיִּמֹּלוּ֙ כָּל־זָכָ֔ר כָּל־יֹצְאֵ֖י שַׁ֥עַר ל
25 עִירֹֽו׃ 25 וַיְהִ֣י ׀ בַּיּ֣וֹם הַשְּׁלִישִׁ֗י בִּהְיוֹתָ֙ם֙ כֹּאֲבִ֔ים וַיִּקְח֣וּ שְׁנֵֽי־בְנֵי־יַעֲקֹ֗ב ל
שִׁמְעוֹן֙ וְלֵוִ֣י אֲחֵ֣י דִינָ֔ה אִ֥ישׁ חַרְבּ֖וֹ וַיָּבֹ֣אוּ עַל־הָעִ֑יר בֶּ֣טַח וַיַּהַרְג֖וּ כָּל־ יח׳[20] וכל וגנותי דכות ב מ״א
26 זָכָֽר׃ 26 וְאֶת־חֲמ֥וֹר וְאֶת־שְׁכֶ֖ם בְּנ֑וֹ הָרְג֣וּ לְפִי־חָ֔רֶב וַיִּקְח֣וּ אֶת־דִּינָ֔ה ב
27 מִבֵּ֥ית שְׁכֶ֖ם וַיֵּצֵֽאוּ׃ 27 בְּנֵ֣י[a] יַעֲקֹ֔ב בָּ֖אוּ עַל־הַחֲלָלִ֑ים[b] וַיָּבֹ֖זּוּ הָעִ֥יר ל׳[21] . ל ר״פ

[7] Jos 22,19. [8] Mm 3061. [9] Q perpetuum; archetypus Gn contra archetypum Dt, cf Dt 22,15 sqq et Mp sub loco. [10] Mm 250. [11] Mm 251. [12] Mm 252. [13] Mm 3739. [14] Mm 162. [15] Thr 2,5. [16] Mm 944. [17] Mm 253. [18] Mm 1442. [19] Mm 27. [20] Mm 1174. [21] Mm 98.

9 [a] S(ℭℭ^{JP}) *'mn*, l אִתָּנוּ ‖ 10 [a] ms ואחזו ‖ 11 [a] sic L, mlt Mss Edd הָ– ‖ 12 [a] > G*, frt add ‖ [b] cf 24,14[a] ‖ 13 [a–a] S invers, recte? ‖ 18 [a–a] msS בְּנוֹ ‖ 21 [a] msG ?, l? ‖ 27 [a] prb l c Ms msGS וּבְנֵי ‖ [b] prp הַחֲלָלִים.

נָא אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלָקַחְתָּ מִנְחָתִי מִיָּדִי כִּי עַל־כֵּן רָאִיתִי ס 33
פָנֶיךָ כִּרְאֹת פְּנֵי אֱלֹהִים וְתִרְצֵנִי׃ 11 קַח־נָא אֶת־בִּרְכָתִי אֲשֶׁר הֻבָּאת[a] 11 ב הס׳. ב. ל. ו הס.
לְךָ כִּי־חַנָּנִי אֱלֹהִים וְכִי יֶשׁ־לִי כֹּל וַיִּפְצַר־בּוֹ וַיִּקָּח׃ 12 וַיֹּאמֶר נִסְעָה יב ר״ש. ג. ל. ו הס.
וְנֵלֵכָה וְאֵלְכָה לְנֶגְדֶּךָ׃ 13 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנִי יֹדֵעַ כִּי־הַיְלָדִים רַכִּים 13 לא פסוק כי וכי׳. ל. ד.
וְהַצֹּאן וְהַבָּקָר עָלוֹת עָלָי וּדְפָקוּם[a] יוֹם אֶחָד וָמֵתוּ כָּל־הַצֹּאן׃ 14 יָעְבָר־נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה 14 ב
אֲשֶׁר־לְפָנַי וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים עַד אֲשֶׁר־אָבֹא אֶל־אֲדֹנִי שֵׂעִירָה׃ 15 ד הס. ג
וַיֹּאמֶר עֶשָׂו אַצִּיגָה־נָּא עִמְּךָ מִן־הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה 15 ל. יב בתור
אֶמְצָא[a] חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי׃ 16 וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ שֵׂעִירָה׃ 16 לג בתור. ג
וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת עַל־כֵּן קָרָא 17 יד[13]. ב
שֵׁם־הַמָּקוֹם סֻכּוֹת׃ ס 18 וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם[a] עִיר שְׁכֶם אֲשֶׁר[לא] ס ב בית בתור
בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם וַיִּחַן אֶת־פְּנֵי הָעִיר׃ 19 וַיִּקֶן אֶת־ ד ג מנה ר״פ
חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר נָטָה־שָׁם אָהֳלוֹ מִיַּד בְּנֵי־חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם בְּמֵאָה ה
קְשִׂיטָה׃ 20 וַיַּצֵּב־שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא־לוֹ[a] אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ ס 20 יג[1]. כה[11]

34 1 וַתֵּצֵא דִינָה בַּת־לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לִרְאוֹת בִּבְנוֹת 34 ב
הָאָרֶץ׃ 2 וַיַּרְא אֹתָהּ שְׁכֶם בֶּן־חֲמוֹר הַחִוִּי נְשִׂיא הָאָרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ 2
וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ[a] וַיְעַנֶּהָ׃ 3 וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַּת־יַעֲקֹב וַיֶּאֱהַב אֶת־ 3
הַנַּעֲרָ[a] וַיְדַבֵּר עַל־לֵב הַנַּעֲרָ׃ 4 וַיֹּאמֶר שְׁכֶם אֶל־חֲמוֹר אָבִיו לֵאמֹר 4 ג. ג ס
קַח־לִי אֶת־הַיַּלְדָּה הַזֹּאת לְאִשָּׁה׃ 5 וְיַעֲקֹב שָׁמַע כִּי טִמֵּא אֶת־דִּינָה 5 ל. ד
בִּתּוֹ וּבָנָיו הָיוּ אֶת־מִקְנֵהוּ בַּשָּׂדֶה וְהֶחֱרַשׁ[a] יַעֲקֹב עַד־בֹּאָם׃ 6 וַיֵּצֵא 6 ל הס ג מנה בלישן
חֲמוֹר אֲבִי־שְׁכֶם אֶל־יַעֲקֹב לְדַבֵּר אִתּוֹ׃ 7 וּבְנֵי יַעֲקֹב בָּאוּ מִן־הַשָּׂדֶה 7 ל
כְּשָׁמְעָם וַיִּתְעַצְּבוּ הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר לָהֶם מְאֹד כִּי־נְבָלָה עָשָׂה בְיִשְׂרָאֵל
לִשְׁכַּב אֶת־בַּת־יַעֲקֹב וְכֵן לֹא[a] יֵעָשֶׂה׃ 8 וַיְדַבֵּר חֲמוֹר אִתָּם לֵאמֹר 8 ז ה פת ו ב קמ. לז[6]. לז
שְׁכֶם בְּנִי חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ בְּבִתְּכֶם תְּנוּ נָא אֹתָהּ לוֹ לְאִשָּׁה׃ 9 וְהִתְחַתְּנוּ 9 ל

[6]Mm 168. [7]Mm 244. [8]Mm 2059. [9]Mm 3353. [10]Mm 245. [11]Mm 3068. [12]Mm 246. [13]Mm 247. [14]Mm 248. [15]Mm 249. [16]Mm 2364. Cp 34 [1]Jdc 14,3. [2]2 S 13,14. [3]Q perpetuum; archetypus Gn contra archetypum Dt, cf Dt 22,15 sqq et Mp sub loco. [4]Mm 247. [5]Mp sub loco. [6]Mm 210.

11 [a] 𝔐 Vrs הֻבָּאתִי, frt l ‖ **13** [a] frt l c 𝔐[Mss] Vrs וּדְפָקָתִים ‖ **15** [a] pr אִם? ‖ **18** [a] 𝔐 שלום ‖ **20**[a–a] prp לָהּ ... מַצֵּבָה ‖ Cp **34,2** [a] 𝔊(𝔖𝔘) *μετ' αὐτῆς*, l אֹתָהּ ‖ **3** [a] cf 24.14[a] ‖ **5** [a] 𝔐[Mss] וחרישׁ (pro וַיַּחֲרִישׁ?) ‖ **7** [a–a] 𝔊[L] *καὶ εἶπον οὐχ οὕτως*, l וַיֹּאמְרוּ כן לא?

23 וַיָּקָם ׀ בַּלַּיְלָה ה֣וּא[a] וַיִּקַּח֩ אֶת־שְׁתֵּ֨י נָשָׁ֜יו וְאֶת־שְׁתֵּ֣י שִׁפְחֹתָ֗יו
24 וְאֶת־אַחַ֤ד עָשָׂר֙ יְלָדָ֔יו וַיַּעֲבֹ֕ר אֵ֖ת מַעֲבַ֣ר יַבֹּ֑ק[b] 24 וַיִּקָּחֵ֗ם וַיַּעֲבִרֵם֙
25 אֶת־הַנָּ֔חַל וַיַּעֲבֵ֖ר אֶת־[a]אֲשֶׁר־לֽוֹ׃[b] 25 וַיִּוָּתֵ֥ר יַעֲקֹ֖ב לְבַדּ֑וֹ וַיֵּאָבֵ֥ק אִ֛ישׁ
26 עִמּ֖וֹ עַ֥ד עֲלֽוֹת הַשָּׁ֖חַר׃ 26 וַיַּ֣רְא כִּ֣י לֹ֣א יָכֹ֔ל לוֹ֙ וַיִּגַּ֣ע בְּכַף־יְרֵכ֔וֹ וַתֵּ֣קַע
27 כַּף־יֶ֥רֶךְ יַעֲקֹ֖ב בְּהֵאָבְקֽוֹ עִמּֽוֹ׃ 27 וַיֹּ֖אמֶר שַׁלְּחֵ֑נִי כִּ֥י עָלָ֖ה הַשָּׁ֑חַר
28 וַיֹּ֣אמֶר֮ לֹ֣א אֲשַׁלֵּחֲךָ֒ כִּ֣י אִם־בֵּרַכְתָּ֔נִי׃ 28 וַיֹּ֥אמֶר אֵלָ֖יו מַה־שְּׁמֶ֑ךָ
29 וַיֹּ֥אמֶר יַעֲקֹֽב׃ 29 וַיֹּ֣אמֶר לֹֽא־יַעֲקֹ֗ב יֵאָמֵ֥ר ע֛וֹד שִׁמְךָ֖ כִּ֣י אִם־יִשְׂרָאֵ֑ל
30 כִּֽי־שָׂרִ֙יתָ֙ עִם־אֱלֹהִ֣ים וְעִם־אֲנָשִׁ֔ים וַתּוּכָֽל׃ 30 וַיִּשְׁאַ֥ל יַעֲקֹ֖ב וַיֹּ֣אמֶר
הַגִּ֣ידָה־נָּ֣א שְׁמֶ֔ךָ וַיֹּ֖אמֶר לָמָ֣ה זֶּ֑ה תִּשְׁאַ֣ל לִשְׁמִ֔י וַיְבָ֥רֶךְ אֹת֖וֹ שָֽׁם׃
31 וַיִּקְרָ֤א יַעֲקֹב֙ שֵׁ֣ם הַמָּק֔וֹם פְּנִיאֵ֖ל[a] כִּֽי־רָאִ֣יתִי אֱלֹהִ֔ים פָּנִ֖ים אֶל־
32 פָּנִ֑ים וַתִּנָּצֵ֖ל נַפְשִֽׁי׃ 32 וַיִּזְרַח־לוֹ֙ הַשֶּׁ֔מֶשׁ כַּאֲשֶׁ֥ר עָבַ֖ר אֶת־פְּנוּאֵ֑ל
ח
33 וְה֣וּא צֹלֵ֔עַ עַ֖ל יְרֵכֽוֹ׃ 33 עַל־כֵּ֞ן לֹא־יֹאכְל֣וּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֗ל אֶת־גִּ֤יד
הַנָּשֶׁה֙ אֲשֶׁ֣ר עַל־כַּף־הַיָּרֵ֔ךְ עַ֖ד הַיּ֣וֹם הַזֶּ֑ה כִּ֣י נָגַ֗ע בְּכַף־יֶ֥רֶךְ יַעֲקֹ֛ב
בְּגִ֥יד הַנָּשֶֽׁה׃

33 1 וַיִּשָּׂ֤א יַעֲקֹב֙ עֵינָ֔יו וַיַּ֕רְא וְהִנֵּ֥ה עֵשָׂ֖ו בָּ֑א וְעִמּ֣וֹ אַרְבַּ֣ע מֵא֣וֹת
אִ֔ישׁ וַיַּ֣חַץ אֶת־הַיְלָדִ֗ים עַל־לֵאָה֙ וְעַל־רָחֵ֔ל וְעַ֖ל שְׁתֵּ֥י הַשִּׁפְחֹֽת׃
2 וַיָּ֣שֶׂם אֶת־הַשִּׁפְחוֹת֮ וְאֶת־יַלְדֵיהֶן֒ רִאשֹׁנָ֔ה וְאֶת־לֵאָ֥ה וְיַלְדֶ֖יהָ אַחֲרֹנִ֑ים[a]
3 וְאֶת־רָחֵ֥ל וְאֶת־יוֹסֵ֖ף אַחֲרֹנִֽים׃ 3 וְה֣וּא עָבַ֣ר לִפְנֵיהֶ֔ם וַיִּשְׁתַּ֥חוּ אַ֖רְצָה
שֶׁ֣בַע פְּעָמִ֑ים עַד־גִּשְׁתּ֖וֹ עַד־אָחִֽיו׃ 4 וַיָּ֤רָץ עֵשָׂו֙ לִקְרָאתוֹ֔ וַיְחַבְּקֵ֖הוּ
5 וַיִּפֹּ֣ל עַל־צַוָּארָ֑ו[a] וַיִּשָּׁקֵ֖הוּ[b] וַיִּבְכּ֔וּ׃ 5 וַיִּשָּׂ֤א אֶת־עֵינָיו֙ וַיַּ֣רְא אֶת־הַנָּשִׁ֔ים
וְאֶת־הַיְלָדִ֖ים וַיֹּ֣אמֶר מִי־אֵ֣לֶּה לָּ֑ךְ וַיֹּ֣אמֶר הַיְלָדִ֗ים אֲשֶׁ֨ר חָנַ֥ן אֱלֹהִ֛ים
6 7 אֶת־עַבְדֶּֽךָ׃ 6 וַתִּגַּ֨שְׁנָ֜ה הַשִּׁפְחוֹת֮ הֵנָּה֒ וְיַלְדֵיהֶן֙ וַתִּשְׁתַּחֲוֶ֔ין׃ 7 וַתִּגַּ֥שׁ גַּם־
8 לֵאָ֖ה וְיַלְדֶ֑יהָ וַיִּשְׁתַּחֲוּ֔וּ וְאַחַ֕ר נִגַּ֥שׁ יוֹסֵ֖ף וְרָחֵ֑ל[a] וַיִּשְׁתַּחֲוּֽוּ׃ 8 וַיֹּ֣אמֶר מִֽי
לְךָ֞ כָּל־הַמַּחֲנֶ֣ה הַזֶּ֗ה אֲשֶׁ֤ר פָּגָ֙שְׁתִּי֙ וַיֹּ֣אמֶר לִמְצֹא־חֵ֔ן בְּעֵינֵ֖י אֲדֹנִֽי׃
9 וַיֹּ֣אמֶר עֵשָׂ֔ו יֶשׁ־לִ֥י רָ֖ב אָחִ֑י יְהִ֥י לְךָ֖ אֲשֶׁר־לָֽךְ׃ 10 וַיֹּ֣אמֶר יַעֲקֹ֔ב אַל־

---

24 Mm 217. 25 Mm 124. 26 Mm 187. 27 Mm 3559. 28 Ps 78,13. 29 Mm 57. 30 Mm 242. 31 Mm 839. 32 Mm 243. 33 Mm 3781. Cp 33 1 Mm 3915. 2 Mm 237. 3 Q addidi, cf Gn 45,14 et Mp sub loco. 4 Mm 3452. 5 Mm 1860.

23 [a] 1 c Seb ת הַהוּא ut 14.22 ‖ [b] ת הִי ‖ 24 [a] Ms ת Vrs + כָּל־, ins ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd לוֹ ‖ 31 [a] ת σ′ Sym פנואל ‖ Cp 33,2 [a] 1 אַחֲרֵיהֶם? ‖ 4 [a] Q^{Mss} ריו– K רו– ‖ [b] frt add cf punct extr ‖ [c] 1 וַיִּבְכּוּ ‖ 7 [a–a] GS invers cf 2.

ד. ית פסוק את ראת ראת את. ו וכל ראת שתי הכלית דכות[25]
ל. כה[26]. ג[27]. ב חד מל וחד חס[28]
ט[29]. ל
ו. ד. ל וכל יחזק דכות
ל. ג[30]. ל. ג
ל כת כן[31]. ה[32]
ח
ל. ט בטע ה[33] מנה ר״ם
ח בטע[1]
ל. ג[2]. ל. ל
פד לג מנה בתור. ו. ל
ל. ל. לג ר״ם ג מנה בתור
ציאריו[3]. ו נקוד בתור. ל פסוק את את ראת את
יב פסוק את את ראת את
ל. ו פסוק ויאמר ויאמר[4]. צא. ל
ב
ה
ל. לג בתור
יד פסוק לך לך[5]

צֹאן[a] וּבָקָר וְאֲתֹנֹת וְגמלים לשני להקות: 8 וַיֹּאמֶר אִם־יָבֹא עֵשָׂו אֶל־הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ[a] 9
לְשֹׁנֵא מַחֲנוֹת: 9 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם 10
וְאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק יְהוָה הָאֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֵיטִיבָה
עִמָּךְ: 10 קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכֹּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־עַבְדֶּךָ 11
כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת:
11 הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי־יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן־יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם 12
עַל־בָּנִים: 12 וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְשַׂמְתִּי אֶת־זַרְעֲךָ כְּחול 13
הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפֵר מֵרֹב: 13 וַיָּלֶן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיִּקַּח מִן־הַבָּא 14
בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו: 14 עִזִּים מָאתַיִם וּתְיָשִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים 15
מָאתַיִם וְאֵילִים עֶשְׂרִים: 15 גְּמַלִּים מֵינִיקוֹת וּבְנֵיהֶם[a] שְׁלֹשִׁים פָּרוֹת 16
אַרְבָּעִים וּפָרִים עֲשָׂרָה אֲתֹנֹת עֶשְׂרִים וַעְיָרִם[b] עֲשָׂרָה: 17 וַיִּתֵּן בְּיַד־ 17
עֲבָדָיו עֵדֶר עֵדֶר לְבַדּוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו עִבְרוּ לְפָנַי וְרֶוַח תָּשִׂימוּ
בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר: 18 וַיְצַו אֶת־הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר כִּי יִפְגָּשְׁךָ[a] עֵשָׂו אָחִי 18
וְשָׁאֲלְךָ[b] לֵאמֹר לְמִי־אַתָּה וְאָנָה תֵלֵךְ וּלְמִי אֵלֶּה לְפָנֶיךָ: 19 וְאָמַרְתָּ 19
לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב מִנְחָה הִוא שְׁלוּחָה לַאדֹנִי לְעֵשָׂו וְהִנֵּה גַם־הוּא
אַחֲרֵינוּ: 20 וַיְצַו גַּם אֶת־הַשֵּׁנִי גַּם אֶת־הַשְּׁלִישִׁי גַּם אֵת כָּל־הַהֹלְכִים 20
אַחֲרֵי הָעֲדָרִים לֵאמֹר כַּדָּבָר הַזֶּה תְּדַבְּרוּן אֶל־עֵשָׂו בְּמֹצַאֲכֶם אֹתוֹ:
21 וַאֲמַרְתֶּם גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב[a] אַחֲרֵינוּ כִּי־אָמַר אֲכַפְּרָה פָנָיו 21
בַּמִּנְחָה הַהֹלֶכֶת לְפָנָי וְאַחֲרֵי־כֵן אֶרְאֶה פָּנָיו אוּלַי יִשָּׂא פָנָי: 22 וַתַּעֲבֹר 22
הַמִּנְחָה עַל־פָּנָיו וְהוּא לָן בַּלַּיְלָה הַהוּא בַּמַּחֲנֶה:

[8] Mm 1590. [9] Mm 1767. [10] Mm 237. [11] Mm 1225. [12] Mp sub loco. [13] Mm 381. [14] Mm 1005. [15] Mm 4197. [16] Mm 879. [17] Mm 238. [18] וחד רוח Est 4,14. [19] Mm 239. [20] Mm 240. [21] וחד ואת השני Lv 5,10. [22] Ex 32,30. [23] Mm 241.

6 [a] l c 2 Mss Vrs וְצֹ׳ || **8** [a] > 𝔊*, dl? || **9** [a] 𝔐 האחד || **16** [a] l הֵן–? || [b] sic L, mlt Mss Edd וְשֹׁ׳ || **18** [a] sic L, al יָ֫– (גָ֫–) c raphe || [b] sic L, mlt Mss Edd וְשֹׁ׳ || **21** [a] frt ins c 𝔐𝔊𝔖𝔗[J] אָבָא.

כל אוריות כי עתה ב מ ט[30] יִצְחָק הָיָה לִי כִּי ׀ עַתָּה רִיקָם שִׁלַּחְתָּנִי אֶת־עָנְיִי וְאֶת־יְגִיעַ כַּפַּי רָאָה
43 אֱלֹהִים וַיּוֹכַח אָמֶשׁ׃ 43 וַיַּעַן לָבָן וַיֹּאמֶר אֶל־יַעֲקֹב הַבָּנוֹת בְּנֹתַי ל
וְהַבָּנִים בָּנַי וְהַצֹּאן צֹאנִי וְכֹל אֲשֶׁר־אַתָּה רֹאֶה לִי־הוּא וְלִבְנֹתַי מָה־ נ[40] . ב וכל יחזק דכות
44 אֶעֱשֶׂה לָאֵלֶּה הַיּוֹם אוֹ לִבְנֵיהֶן אֲשֶׁר יָלָדוּ׃ 44 וְעַתָּה לְכָה נִכְרְתָה[a] ה[41] . נ בליש . ל ומל[42]
45 בְרִית אֲנִי וָאָתָּה[b] וְהָיָה לְעֵד[c] בֵּינִי וּבֵינֶךָ׃ 45 וַיִּקַּח יַעֲקֹב אֶבֶן וַיְרִימֵהָ נ ב קמ וחד פת[43] . ל
46 מַצֵּבָה׃ 46 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב[a] לְאֶחָיו לִקְטוּ אֲבָנִים וַיִּקְחוּ[b] אֲבָנִים וַיַּעֲשׂוּ גָּל ל
47 וַיֹּאכְלוּ שָׁם עַל־הַגָּל׃ 47 וַיִּקְרָא־לוֹ לָבָן יְגַר שָׂהֲדוּתָא וְיַעֲקֹב קָרָא ל . ל . יג[44]
48 לוֹ גַּלְעֵד׃ 48 וַיֹּאמֶר לָבָן הַגַּל הַזֶּה עֵד בֵּינִי וּבֵינְךָ הַיּוֹם עַל־כֵּן קָרָא־ ס[45]
49 שְׁמוֹ גַּלְעֵד׃ 49 וְהַמִּצְפָּה[a] אֲשֶׁר אָמַר יִצֶף יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ כִּי נִסָּתֵר ל
50 אִישׁ מֵרֵעֵהוּ׃ 50 אִם־תְּעַנֶּה אֶת־בְּנֹתַי וְאִם־תִּקַּח נָשִׁים עַל־בְּנֹתָי אֵין ב[46] . ל
51 אִישׁ עִמָּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים עֵד בֵּינִי וּבֵינֶךָ׃ 51 וַיֹּאמֶר לָבָן לְיַעֲקֹב הִנֵּה ו ב[47]
52 הַגַּל הַזֶּה וְהִנֵּה הַמַּצֵּבָה[a] אֲשֶׁר יָרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ׃ 52 עֵד הַגַּל הַזֶּה ל[48]
וְעֵדָה הַמַּצֵּבָה אִם־אֲנִי לֹא־אֶעֱבָר אֵלֶיךָ[b] אֶת־הַגַּל הַזֶּה וְאִם־אַתָּה ז פסוק בתוך אם ואם . ל
53 לֹא[a]־תַעֲבֹר אֵלַי אֶת־הַגַּל הַזֶּה וְאֶת־הַמַּצֵּבָה הַזֹּאת לְרָעָה׃ 53 אֱלֹהֵי נ פסוק דמיין[49]
אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי נָחוֹר יִשְׁפְּטוּ[a] בֵּינֵינוּ[b] אֱלֹהֵי אֲבִיהֶם[b] וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב
54 בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק׃ 54 וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח בָּהָר וַיִּקְרָא לְאֶחָיו לֶאֱכָל־
32 לֶחֶם וַיֹּאכְלוּ לֶחֶם וַיָּלִינוּ בָהָר׃ **32** 1 וַיַּשְׁכֵּם לָבָן בַּבֹּקֶר וַיְנַשֵּׁק
2 לִבְנָיו וְלִבְנֹתָיו וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב לָבָן לִמְקֹמוֹ׃ 2 [a]וְיַעֲקֹב ג מל[1] . ה[2] . יז[3]
3 הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ־בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים׃ 3 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם ב בסיס . נ[4]
מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא מָחֲנָיִם׃ פ קמה
סדר פרש[ה] 4 וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל־עֵשָׂו אָחִיו אַרְצָה ׀ שֵׂעִיר ל
5 שְׂדֵה אֱדוֹם׃ 5 וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לַאדֹנִי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר ט[5]
6 עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם־לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר עַד־עָתָּה׃ 6 וַיְהִי־לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר נ[6] . ל[7]

[38] Cf Mm 230 כי אתה ט. [40] Mm 231. [41] Mm 232. [42] Mp sub loco. [43] Mm 233. [44] Mm 247. [45] K[Or] unum verbum, K[Qcc] duo verba גל־עד; cf N et Mp sub loco. [46] Ex 22,22. [47] Ps 84,10. [48] וחד וירימיה Jos 18,6. [49] Mm 3356 et Mm 3838. **Cp 32** [1] Mm 3941. [2] Mm 234. [3] Mm 247. [4] Mm 2685. [5] Mm 235. [6] Ps 120,5. [7] Mm 236.

44 [a] mlt Mss $\mathfrak{C}^{J}$ וְנִ׳ || [b] prp ins נַעֲשֶׂה גַּל vel pro [c–c] l הִנֵּה אֵין אִישׁ עִמָּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים עֵד (cf 50aγb) cf $\mathfrak{G}$ || [c–c] cf [b] || **46** [a] $\mathfrak{L}$ *Laban*, recte? || [b] $\mathfrak{G}$ *καὶ συνέλεξαν* = וַיִּלְקְטוּ || **49** [a] ms צבה–, sed cf יצף || **51** [a] sic L, mlt Mss Ed הַמִּ׳ || **52** [a] dl? || [b–b] > $\mathfrak{G}$* || **53** [a] ms $\mathfrak{G}$ ישפט || [b–b] > 2 Mss $\mathfrak{G}$* || **Cp 32,2** [a] $\mathfrak{BS}^{W}\mathfrak{CV}$ hic incip cp.

אֶת־יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב תָּקַע אֶת־אָהֳלוֹ בָּהָר[a] וְלָבָן תָּקַע אֶת־אֶחָיו[b] בְּהַר
26 הַגִּלְעָד׃ 26 וַיֹּאמֶר לָבָן לְיַעֲקֹב מֶה עָשִׂיתָ וַתִּגְנֹב אֶת־לִבִּי וַתְּנַהֵג
27 אֶת־בְּנֹתַי כִּשְׁבִיוֹת חָרֶב׃ 27 לָמָּה נַחְבֵּאתָ לִבְרֹחַ וַתִּגְנֹב אֹתִי וְלֹא־
28 הִגַּדְתָּ לִי וָאֲשַׁלְּחֲךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁרִים בְּתֹף וּבְכִנּוֹר׃ 28 וְלֹא נְשַׁקְתַּנִי
29 לְנַשֵּׁק לְבָנַי וְלִבְנֹתָי עַתָּה הִסְכַּלְתָּ עֲשָׂו[a]׃ 29 יֶשׁ־לְאֵל יָדִי לַעֲשׂוֹת
30 עִמָּכֶם[a] רָע וֵאלֹהֵי אֲבִיכֶם[b] אֶמֶשׁ אָמַר אֵלַי לֵאמֹר הִשָּׁמֶר לְךָ מִדַּבֵּר
31 עִם־יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד־רָע׃ 30 וְעַתָּה הָלוֹךְ הָלַכְתָּ כִּי־נִכְסֹף נִכְסַפְתָּה
לְבֵית אָבִיךָ לָמָּה[a] גָנַבְתָּ אֶת־אֱלֹהָי׃ 31 וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלָבָן [a]כִּי
32 יָרֵאתִי[a] כִּי אָמַרְתִּי פֶּן־תִּגְזֹל אֶת־בְּנוֹתֶיךָ מֵעִמִּי׃ 32 עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא
אֶת־אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחְיֶה נֶגֶד אַחֵינוּ הַכֶּר־לְךָ מָה עִמָּדִי וְקַח־לָךְ וְלֹא־
33 יָדַע יַעֲקֹב כִּי רָחֵל גְּנָבַתַם׃ 33 וַיָּבֹא לָבָן[a] בְּאֹהֶל יַעֲקֹב וּבְאֹהֶל לֵאָה
וּבְאֹהֶל שְׁתֵּי הָאֲמָהֹת וְלֹא מָצָא וַיֵּצֵא מֵאֹהֶל לֵאָה וַיָּבֹא בְּאֹהֶל רָחֵל׃
34 34 וְרָחֵל לָקְחָה אֶת־הַתְּרָפִים וַתְּשִׂמֵם בְּכַר הַגָּמָל וַתֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם
35 וַיְמַשֵּׁשׁ לָבָן אֶת־כָּל־הָאֹהֶל וְלֹא מָצָא׃ 35 וַתֹּאמֶר אֶל־אָבִיהָ אַל־
יִחַר בְּעֵינֵי אֲדֹנִי כִּי לוֹא אוּכַל לָקוּם מִפָּנֶיךָ כִּי־דֶרֶךְ נָשִׁים לִי וַיְחַפֵּשׂ[a]
36 וְלֹא מָצָא אֶת־הַתְּרָפִים׃ 36 וַיִּחַר לְיַעֲקֹב וַיָּרֶב בְּלָבָן וַיַּעַן יַעֲקֹב
37 וַיֹּאמֶר לְלָבָן מַה־פִּשְׁעִי מַה[a] חַטָּאתִי כִּי דָלַקְתָּ אַחֲרָי׃ 37 כִּי־מִשַּׁשְׁתָּ
כָּל־כֵּלַי מַה־מָּצָאתָ מִכֹּל כְּלֵי־בֵיתֶךָ שִׂים כֹּה נֶגֶד אַחַי וְאַחֶיךָ
38 וְיוֹכִיחוּ בֵּין שְׁנֵינוּ׃ 38 זֶה עֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי עִמָּךְ רְחֵלֶיךָ וְעִזֶּיךָ לֹא
39 שִׁכֵּלוּ וְאֵילֵי צֹאנְךָ לֹא אָכָלְתִּי׃ 39 טְרֵפָה לֹא־הֵבֵאתִי אֵלֶיךָ אָנֹכִי
40 אֲחַטֶּנָּה מִיָּדִי תְּבַקְשֶׁנָּה גְּנֻבְתִּי יוֹם וּגְנֻבְתִּי לָיְלָה׃ 40 הָיִיתִי בַיּוֹם אֲכָלַנִי
41 חֹרֶב וְקֶרַח בַּלָּיְלָה וַתִּדַּד שְׁנָתִי מֵעֵינָי׃ 41 זֶה־לִּי עֶשְׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתֶךָ
עָבַדְתִּיךָ אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה בִּשְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּצֹאנֶךָ וַתַּחֲלֵף
42 אֶת־מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים׃ 42 לוּלֵי אֱלֹהֵי אָבִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וּפַחַד

[22] Mm 247. [23] Mm 3631. [24] Mm 615. [25] Mm 1408. [26] Mm 228. [27] Mm 107. [28] Mm 1860. [29] Mm 592. [30] Mm 936. [31] Mm 130. [32] Mm 660. [33] Mm 140. [34] Mm 681. [35] Mm 229. [36] תד אַלְלַי Neh 5,14. [37] Mm 2446. [38] Ps 31,12.

25 [a] prp בְּהַר הַמִּצְפֶּה cf 49 || [b] l וְאֶהֳלוֹ || 28 [a] עשות || 29 [a] frt l c 𝔐 G עִמְּךָ || [b] frt l c Ms 𝔐 GCP בְּ- || 30 [a] frt l וְלִ cf G^A𝔙 || 31 [a–a] > G*, add? || 33 [a] ins c 𝔐G לָבָן || 35 [a] 𝔐Mss ויחבש; G + *Λαβαν ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ*, frt ins וַיְחַפֵּשׂ? (𝔐Mss ויחבש) || 36 [a] frt l c cod Jericho mlt Mss 𝔐GSCMsCJV ומה.

6 עִמָּדִי׃ 6 וְאַתֶּנָּה יָדַעְתֶּן כִּי בְכָל־כֹּחִי עָבַדְתִּי אֶת־אֲבִיכֶן׃ 7 וַאֲבִיכֶן
7 הֵתַל בִּי וְהֶחֱלִף[a] אֶת־מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים וְלֹא־נְתָנוֹ אֱלֹהִים[b] לְהָרַע
8 עִמָּדִי׃ 8 אִם־כֹּה יֹאמַר נְקֻדִּים יִהְיֶה שְׂכָרֶךָ וְיָלְדוּ כָל־הַצֹּאן נְקֻדִּים
9 וְאִם־כֹּה יֹאמַר עֲקֻדִּים יִהְיֶה שְׂכָרֶךָ וְיָלְדוּ כָל־הַצֹּאן עֲקֻדִּים׃ 9 וַיַּצֵּל[ס]
10 אֱלֹהִים[a] אֶת־מִקְנֵה אֲבִיכֶם[b] וַיִּתֶּן־לִי׃ 10 וַיְהִי בְּעֵת יַחֵם הַצֹּאן וָאֶשָּׂא
עֵינַי וָאֵרֶא בַּחֲלוֹם וְהִנֵּה הָעַתֻּדִים הָעֹלִים עַל־הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים
11 וּבְרֻדִּים׃ 11 וַיֹּאמֶר אֵלַי מַלְאַךְ[ס] הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם יַעֲקֹב וָאֹמַר הִנֵּנִי׃
12 12 וַיֹּאמֶר שָׂא־נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה כָּל־הָעַתֻּדִים הָעֹלִים עַל־הַצֹּאן
עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים כִּי רָאִיתִי אֵת כָּל־אֲשֶׁר לָבָן עֹשֶׂה לָךְ׃
13 13 אָנֹכִי הָאֵל[a] בֵּית־אֵל אֲשֶׁר מָשַׁחְתָּ שָׁם מַצֵּבָה אֲשֶׁר[b] נָדַרְתָּ לִי שָׁם
14 עַתָּה קוּם צֵא מִן־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְשׁוּב אֶל־אֶרֶץ מוֹלַדְתֶּךָ׃ 14 וַתַּעַן
15 רָחֵל וְלֵאָה וַתֹּאמַרְנָה לוֹ הַעוֹד לָנוּ חֵלֶק וְנַחֲלָה בְּבֵית אָבִינוּ׃ 15 הֲלֹוא
16 נָכְרִיּוֹת נֶחְשַׁבְנוּ לוֹ כִּי מְכָרָנוּ וַיֹּאכַל גַּם־אָכוֹל אֶת־כַּסְפֵּנוּ׃ 16 כִּי כָל־
הָעֹשֶׁר אֲשֶׁר הִצִּיל אֱלֹהִים[a] מֵאָבִינוּ לָנוּ הוּא וּלְבָנֵינוּ וְעַתָּה כֹּל[ק] אֲשֶׁר
17 אָמַר אֱלֹהִים אֵלֶיךָ עֲשֵׂה׃ 17 וַיָּקָם יַעֲקֹב וַיִּשָּׂא אֶת־בָּנָיו[a] וְאֶת־נָשָׁיו[b]
18 עַל־הַגְּמַלִּים׃ 18 וַיִּנְהַג אֶת־כָּל־מִקְנֵהוּ וְאֶת־כָּל־רְכֻשׁוֹ[a] אֲשֶׁר רָכָשׁ
[b]מִקְנֵה קִנְיָנוֹ[ab] אֲשֶׁר רָכָשׁ בְּפַדַּן אֲרָם לָבוֹא אֶל־יִצְחָק אָבִיו אַרְצָה[ס]
19 כְּנָעַן׃ 19 וְלָבָן הָלַךְ לִגְזֹז אֶת־צֹאנוֹ וַתִּגְנֹב רָחֵל אֶת־הַתְּרָפִים אֲשֶׁר
20 לְאָבִיהָ׃ 20 וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת־לֵב לָבָן הָאֲרַמִּי עַל־[a]בְּלִי הַגִּיד לוֹ כִּי
21 בֹרֵחַ הוּא׃ 21 וַיִּבְרַח הוּא וְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וַיָּקָם וַיַּעֲבֹר אֶת־הַנָּהָר וַיָּשֶׂם
22 אֶת־פָּנָיו הַר הַגִּלְעָד׃ 22 וַיֻּגַּד לְלָבָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב׃
23 23 וַיִּקַּח אֶת־אֶחָיו עִמּוֹ וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו דֶּרֶךְ[ס] שִׁבְעַת יָמִים וַיִּדְבַּק אֹתוֹ
24 בְּהַר הַגִּלְעָד׃ 24 וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־לָבָן הָאֲרַמִּי בַּחֲלֹם הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר
25 לוֹ הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תְּדַבֵּר עִם־יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד־רָע׃ 25 וַיַּשֵּׂג לָבָן

7 Mm 2930. 8 Ez 16,45. 9 Mm 1397. 10 Mm 227. 11 Mp sub loco. 12 Mm 1466. 13 Mm 27. 14 Mm 718. 15 Dt 29,28. 16 Mm 19. 17 Mm 1657. 18 Mm 77. 19 Mm 3514. 20 Mm 2228. 21 Mm 2048.

7 a ga'ya eras, frt l c 𝔐 וַיַּחֲלֵף cf 41 || b 𝔐 יהוה || 9 a ut 7b || b 𝔊C2 mlt Mss 𝔐 –כן || 13 a 𝔊 (𝔊JP) + *ὁ ὀφθείς σοι ἐν*, prb ins בְּ הַנִּרְאֶה אֵלַיִךְ || b l c pc Mss 𝔐𝔊 ואי cf 𝔊P || 16 a 𝔐 יהוה || 17 a.b 𝔐𝔊 invers || 18 a–a > 𝔊*S, homark || b–b 𝔗(𝔗J) *gjtwhj wqnjnjh* = מקנהו וקי׳ || 20 a ins אֲשֶׁר?

ל כת ם בלשון נקיבה
ח. ז בתור
ג. ל. ב[s]
ב. ד. ח[s]. ו[10]
ל
ל כת ם בלשון נקיבה
ח. ז בתור
ל[11]
ל מל בתור. ב[12]
יב מל בתור[13]
ג. י מל ב[14] מנה בתור
ב[15]
ו[16]. ד בתור[11]
ח[17]. ה פסוק דמיין אית בהון ב מילין חד פח וחד קמ וז בליש
ח[18]
ג
ב[19]. ו בתור
פד לג מנה בתור
כד[20]
ב[21]. ל
ב חס
ל

ל. ל 32 אֶֽעֱבֹ֣ר בְּכָל־צֹאנְךָ֣ הַיּ֗וֹם הָסֵ֨ר מִשָּׁ֜ם כָּל־שֶׂ֤ה | [a]נָקֹד֙ וְטָלוּא֙ וְכָל־שֶׂ֣ה[a]־ 32
ז בליש[20]. ד חוּם֙ בַּכְּשָׂבִ֔ים וְטָלוּא֙ וְנָקֹ֖ד בָּעִזִּ֑ים וְהָיָ֥ה שְׂכָרִֽי׃ 33 וְעָנְתָ֥ה־בִּ֛י צִדְקָתִ֖י 33
ב[21] בְּי֣וֹם ׀ מָחָ֗ר כִּֽי־תָבֹ֤וא[a] עַל־שְׂכָרִי֙ לְפָנֶ֔יךָ כֹּ֚ל אֲשֶׁר־אֵינֶ֣נּוּ נָקֹ֔ד וְטָל֥וּא
ז בליש[20]. כג[22] בָּעִזִּ֖ים וְחוּם֙ בַּכְּשָׂבִ֔ים גָּנ֥וּב הוּא֙ אִתִּ֔י׃ 34 וַיֹּ֥אמֶר לָבָ֖ן הֵ֣ן לוּ֑ יְהִ֖י 34
יג חס כִּדְבָרֶֽךָ׃ 35 וַיָּ֣סַר בַּיּ֣וֹם ׀ הַה֗וּא אֶת־הַתְּיָשִׁ֤ים הָעֲקֻדִּים֙[a] וְהַטְּלָאִ֔ים וְאֵ֖ת 35
יג פסוק כל כל וכל. ל. ז בליש[20] כָּל־הָעִזִּ֣ים הַנְּקֻדּ֔וֹת וְהַטְּלָאֹ֖ת כָּל אֲשֶׁר־לָבָ֣ן בּ֑וֹ וְכָל־חוּם֙ בַּכְּשָׂבִ֔ים
פר לג מנה בתור. יד[23] וַיִּתֵּ֖ן בְּיַד־בָּנָֽיו׃ 36 וַיָּ֣שֶׂם ׀ דֶּ֣רֶךְ שְׁלֹ֣שֶׁת יָמִ֗ים בֵּינ֛וֹ[a] וּבֵ֥ין יַעֲקֹ֖ב וְיַעֲקֹ֣ב 36
ג ב חס וחד מל. ג ב פת וחד קמ[24] רֹעֶ֥ה אֶת־צֹ֖אן לָבָ֥ן הַנּוֹתָֽרֶת׃ 37 וַיִּקַּ֤ח־לוֹ֙ יַעֲקֹ֣ב מַקַּ֔ל לִבְנֶ֥ה לָ֖ח וְלוּ֑ז 37
הי[25]. ל. ד ב מל וב חס[26] וְעֹרְמ֣וֹן וַיְפַצֵּ֔ל בָּהֶ֖ן פְּצָלֹ֑ות לִבְנֹ֖ות מַחְשֹׂ֥ף הַלָּבָ֖ן אֲשֶׁ֥ר עַל־הַמַּקְלֹֽות׃
ב[27]. ל חס 38 וַיַּצֵּ֗ג אֶת־הַמַּקְלוֹת֙ אֲשֶׁ֣ר פִּצֵּ֔ל בָּרָהָטִ֖ים בְּשִׁקְתֹ֣ות[a] הַמַּ֑יִם אֲשֶׁ֥ר תָּבֹ֛אנָה 38
ב חד חס וחד מל[28] הַצֹּ֖אן לִשְׁתֹּ֣ות לְנֹ֑כַח הַצֹּ֖אן וַיֵּחַ֥מְנָה בְּבֹאָֽן׃ 39 וַיֵּחַ֥מוּ הַצֹּ֖אן 39
ל חס. ז ול בליש[20] אֶל־הַמַּקְלוֹת֙ וַתֵּלַ֣דְןָ הַצֹּ֔אן עֲקֻדִּ֥ים נְקֻדִּ֖ים וּטְלָאִֽים׃ 40 וְהַכְּשָׂבִ֖ים 40
ב. ז[29] הִפְרִ֣יד יַעֲקֹ֔ב וַיִּתֵּ֥ן פְּנֵ֖י הַצֹּ֑אן אֶל־[a]עָקֹ֣ד וְכָל־חוּם֮ בְּצֹאן֒ לָבָ֔ן וַיָּ֥שֶׁת־
ל. ל לָ֖ו עֲדָרִ֑ים לְבַדּ֔וֹ וְלֹ֥א שָׁתָ֖ם עַל־[b]°צֹ֥אן לָבָֽן׃ 41 וְהָיָ֗ה בְּכָל־[a]יַחֵם֙ הַצֹּ֣אן
ל. ח[30] הַמְקֻשָּׁר֔וֹת וְשָׂ֥ם יַעֲקֹ֖ב אֶת־הַמַּקְלוֹת֑ לְעֵינֵ֣י הַצֹּ֔אן בָּרָהָטִ֖ים לְיַחֲמֵ֥נָה
ב[31]. ב חד חס וחד מל[32] בַּמַּקְלֽוֹת׃ 42 וּבְהַעֲטִ֥יף הַצֹּ֖אן לֹ֣א יָשִׂ֑ים וְהָיָ֤ה[a] הָעֲטֻפִים֙ לְלָבָ֔ן
ו וְהַקְּשָׂרִ֖ים לְיַעֲקֹֽב׃ 43 וַיִּפְרֹ֥ץ הָאִ֛ישׁ מְאֹ֖ד ׀ מְאֹ֑ד וַיְהִי־לוֹ֙ צֹ֣אן רַבּ֔וֹת
וּשְׁפָחוֹת֙ וַעֲבָדִ֔ים וּגְמַלִּ֖ים וַחֲמֹרִֽים׃

31 1 וַיִּשְׁמַ֗ע אֶת־דִּבְרֵי֙ בְּנֵי־לָבָ֣ן לֵאמֹ֔ר לָקַ֥ח יַעֲקֹ֖ב אֵ֣ת כָּל־ 31
ב חס אֲשֶׁ֣ר לְאָבִ֑ינוּ וּמֵאֲשֶׁ֣ר לְאָבִ֔ינוּ עָשָׂ֖ה אֵ֥ת כָּל־הַכָּבֹ֖ד הַזֶּֽה׃ 2 וַיַּ֥רְא 2
ג[2]. ב מל בתור[1] יַעֲקֹ֖ב אֶת־פְּנֵ֣י לָבָ֑ן וְהִנֵּ֥ה אֵינֶ֖נּוּ[a] עִמּ֣וֹ כִּתְמ֔וֹל שִׁלְשֹֽׁום׃ 3 וַיֹּ֥אמֶר יְהוָ֖ה סׄ(כס) 3
ג מל. ל אֶל־יַעֲקֹ֑ב שׁ֣וּב אֶל־אֶ֧רֶץ אֲבוֹתֶ֛יךָ וּלְמוֹלַדְתֶּ֖ךָ וְאֶֽהְיֶ֥ה עִמָּֽךְ׃ 4 וַיִּשְׁלַ֤ח 4
ל. ל. יז[5] יַעֲקֹב֙ וַיִּקְרָ֣א לְרָחֵ֔ל וּלְלֵאָ֖ה הַשָּׂדֶ֑ה אֶל־צֹאנֹֽו׃ 5 וַיֹּ֣אמֶר לָהֶ֗ן רֹאֶ֤ה
אָנֹכִי֙ אֶת־פְּנֵ֣י אֲבִיכֶ֔ן כִּֽי־אֵינֶ֥נּוּ[a] אֵלַ֖י כִּתְמ֣וֹל שִׁלְשֹׁ֑ום וֵאלֹהֵ֤י אָבִי֙ הָיָ֣ה
ז[3] יחד מן ד[6] חס בליש

[20]Mm 220. [21]Prv 27,1. [22]Mm 1444. [23]Mm 247. [24]Mm 221. [25]Mm 640. [26]Mm 222. [27]Jdc 8,27. [28]Mm 223. [29]Mm 3666. [30]Mm 224. [31]1 S 17,43. [32]Mm 225. Cp 31 [1]Ex 29,27. [2]Mm 226. [3]Mm 401. [4]Mm 1164. [5]Mm 190. [6]Mm 518.

32 a–a > 𝔊. || 33 a frt l c 𝔐 יבוא; 𝔗P *yjl* = אבוא || 35 a 𝔊 τοὺς ῥαντούς = הַנְּקֻדִּים || 36 a 𝔐 בינם || 38 a 𝔐 בהשקות || 40 a prb ins כָּל- || b Seb עִם cf 32.33 || 41 a frt ins עֵת cf 𝔊𝔖𝔗𝔗J et 31,10 || 42 a 2Mss 𝔐 והיו || Cp 31,2.5 a 𝔐 אינם.

11 וַתֹּאמֶר לֵאָה בְּגָדٍ[a] וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ גָּד׃ 12 וַתֵּלֶד זִלְפָּה שִׁפְחַת
13 לֵאָה בֵּן שֵׁנִי לְיַעֲקֹב׃ 13 וַתֹּאמֶר לֵאָה בְּאָשְׁרַי[a] כִּי אִשְּׁרוּנִי[b] בָּנוֹת
14 וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אָשֵׁר׃ 14 וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר־חִטִּים וַיִּמְצָא
דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה וַיָּבֵא אֹתָם אֶל־לֵאָה אִמּוֹ וַתֹּאמֶר רָחֵל אֶל־לֵאָה
15 תְּנִי־נָא לִי מִדּוּדָאֵי בְנֵךְ׃ 15 וַתֹּאמֶר לָהּ[a] הַמְעַט קַחְתֵּךְ אֶת־אִישִׁי
וְלָקַחַתְּ[b] גַּם אֶת־דּוּדָאֵי בְנִי וַתֹּאמֶר רָחֵל לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה תַּחַת
16 דּוּדָאֵי בְנֵךְ׃ 16 וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן־הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ
וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא כִּי שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךְ בְּדוּדָאֵי בְנִי וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה׃
17 הוּא[a]׃ 17 וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶל־לֵאָה וַתַּהַר וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֵּן חֲמִישִׁי׃
18 וַתֹּאמֶר לֵאָה נָתַן אֱלֹהִים שְׂכָרִי אֲשֶׁר־נָתַתִּי שִׁפְחָתִי לְאִישִׁי וַתִּקְרָא
19 שְׁמוֹ יִשָּׂשכָר׃ 19 וַתַּהַר עוֹד לֵאָה וַתֵּלֶד בֵּן־שִׁשִּׁי לְיַעֲקֹב׃ 20 וַתֹּאמֶר
לֵאָה זְבָדַנִי אֱלֹהִים זֵבֶד טוֹב הַפַּעַם יִזְבְּלֵנִי אִישִׁי כִּי־יָלַדְתִּי לוֹ
21 שִׁשָּׁה בָנִים וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ זְבֻלוּן׃ 21 וְאַחַר יָלְדָה בַּת וַתִּקְרָא אֶת־
שְׁמָהּ דִּינָה׃ 22 וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־רָחֵל וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח
23 אֶת־רַחְמָהּ׃ 23 וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר אָסַף אֱלֹהִים אֶת־חֶרְפָּתִי׃
24 וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יוֹסֵף לֵאמֹר יֹסֵף יְהוָה לִי בֵּן אַחֵר׃ 25 וַיְהִי
כְּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת־יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־לָבָן שַׁלְּחֵנִי וְאֵלְכָה
26 אֶל־מְקוֹמִי וְלְאַרְצִי׃ 26 תְּנָה אֶת־נָשַׁי וְאֶת־יְלָדַי אֲשֶׁר עָבַדְתִּי אֹתְךָ
27 בָּהֶן וְאֵלֵכָה כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־עֲבֹדָתִי אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ׃ 27 וַיֹּאמֶר
אֵלָיו לָבָן אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ נִחַשְׁתִּי וַיְבָרְכֵנִי יְהוָה בִּגְלָלֶךָ׃
28 וַיֹּאמֶר נָקְבָה שְׂכָרְךָ עָלַי וְאֶתֵּנָה׃ 29 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת
30 אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ וְאֵת אֲשֶׁר־הָיָה מִקְנְךָ אִתִּי׃ 30 כִּי מְעַט אֲשֶׁר־הָיָה לְךָ
לְפָנַי וַיִּפְרֹץ לָרֹב וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֹתְךָ לְרַגְלִי וְעַתָּה מָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם־
31 אָנֹכִי לְבֵיתִי׃ 31 וַיֹּאמֶר מָה אֶתֶּן־לָךְ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא־תִתֶּן־לִי
מְאוּמָה אִם־תַּעֲשֶׂה־לִּי הַדָּבָר הַזֶּה אָשׁוּבָה אֶרְעֶה צֹאנְךָ אֶשְׁמֹר[a]׃

[1] Mm 214. [2] Mm 215. [3] Mm 639. [4] Mm 1776. [5] Mm 216. [6] Mm 217. [7] Mm 218. [8] Mm 640. [9] Mm 219. [10] Mm 230. [11] Gn 15,1. [12] Ps 51,18. [13] Mm 3533. [14] Ps 119,105. [15] Mp sub loco.

11 [a] $\mathfrak{S}\mathfrak{T}^{\text{J JII P}}$ ut Q, prb l c K $\mathfrak{G}\mathfrak{V}$ בָּגְדָ ‖ **13** [a] $\mathfrak{T}(\mathfrak{T}^{\text{J}})$ *tšbh' hwt lj* = בָּא אֲשֶׁרִי? ‖ [b] l יְאַשְּׁרוּנִי? ‖ **15** [a] $\mathfrak{G}$ *Λεια*, l frt לֵאָה; $\mathfrak{S}$ + *lj'* ‖ [b] l וְלָקַחַתְּ? ‖ **16** [a] Seb שׁ ההוא ‖ **19** [a] sic L, mlt Mss Edd לִי ‖ **31** [a] dl?

בא גד חד מן חי[5] כת מילה ק חדה וקר׳ תרי׳. [6]ג וכל ויקרא שמו דכות ב מ׳ ו

ל. ל

[6]ג וכל ויקרא שמו דכות ב מ׳ ו

ל. נא[7] יח מנח בתור׳

ל. ח[8]

ד רפי[9]

ל. ט. ד[10]

ל. ט. ח[8]

[6]ג וכל ויקרא שמו דכות ב מ׳ ו. [11]ט כת בן וכל כתיב דכות ב מ׳ א

ד

ג

[6]ג וכל ויקרא שמו דכות ב מ׳ ו

ל

[12]ז. ב[13]. ט[14] וכל קריא דכות ב מ׳ ב

ט. ל

צא יט מנח ר״פ ו מנח בתור׳. ב[15]

ח[17] ב[18] מנח בלוש וכל מנין איש רגלי דכות

ט[19]

יא חט את

ב16 עָשֹׂית לִי הֲלֹא בְרָחֵל עָבַדְתִּי עִמָּךְ וְלָמָּה רִמִּיתָנִי׃ 26 וַיֹּאמֶר לָבָן לֹא־ 26
ל17.ה18 יֵעָשֶׂה כֵן בִּמְקוֹמֵנוּ לָתֵת הַצָּעִירָה לִפְנֵי הַבְּכִירָה׃ 27 מַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת 27
ג19 וְנִתְּנָה[a] לְךָ גַּם־אֶת־זֹאת בַּעֲבֹדָה אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עִמָּדִי עוֹד שֶׁבַע־שָׁנִים
ט אֲחֵרוֹת׃ 28 וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב כֵּן וַיְמַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת־רָחֵל בִּתּוֹ 28
ל לוֹ[a] לְאִשָּׁה׃ 29 וַיִּתֵּן לָבָן לְרָחֵל בִּתּוֹ אֶת־בִּלְהָה שִׁפְחָתוֹ לָהּ לְשִׁפְחָה׃ 29
ל 30 וַיָּבֹא גַּם אֶל־רָחֵל וַיֶּאֱהַב גַּם[a]־אֶת־רָחֵל מִלֵּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד 30
ד בתור שֶׁבַע־שָׁנִים אֲחֵרוֹת׃ 31 וַיַּ֣רְא יְהוָה כִּי־שְׂנוּאָה לֵאָה וַיִּפְתַּח אֶת־ ס(וכו׳)
ה.ט רַחְמָהּ וְרָחֵל עֲקָרָה׃ 32 וַתַּהַר לֵאָה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי 32
ל.ח20 אָמְרָה כִּי־רָאָה יְהוָה בְּעָנְיִי כִּי עַתָּה יֶאֱהָבֵנִי אִישִׁי׃ 33 וַתַּהַר עוֹד 33
וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר כִּי־שָׁמַע יְהוָה כִּי־שְׂנוּאָה אָנֹכִי וַיִּתֶּן־לִי גַּם־אֶת־זֶה
ט.ל וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן׃ 34 וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר עַתָּה הַפַּעַם 34
ח20 אִישִׁי אֵלַי כִּי־יָלַדְתִּי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים[a] עַל־כֵּן קָרָא[a]־שְׁמוֹ לֵוִי׃
ל.ג 35 וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת־יְהוָה עַל־כֵּן קָרְאָה 35
שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת׃ **30** 1 וַתֵּרֶא רָחֵל כִּי לֹא יָלְדָה לְיַעֲקֹב **30**
ל בטע וַתְּקַנֵּא רָחֵל בַּאֲחֹתָהּ וַתֹּאמֶר אֶל־יַעֲקֹב הָבָה־לִּי בָנִים וְאִם־אֵין מֵתָה
נ 2 אָנֹכִי׃ 2 וַיִּחַר־אַף יַעֲקֹב בְּרָחֵל וַיֹּאמֶר הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנֹכִי אֲשֶׁר־ 2
ל מָנַע מִמֵּךְ פְּרִי־בָטֶן׃ 3 וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמָתִי בִלְהָה בֹּא אֵלֶיהָ וְתֵלֶד 3
ל עַל־בִּרְכַּי וְאִבָּנֶה גַּם־אָנֹכִי מִמֶּנָּה׃ 4 וַתִּתֶּן־לוֹ אֶת־בִּלְהָה שִׁפְחָתָהּ 4
5 6 לְאִשָּׁה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ יַעֲקֹב׃ 5 וַתַּהַר בִּלְהָה וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֵּן׃ 6 וַתֹּאמֶר
כל אורית חס ב מ א מל1.ג רָחֵל דָּנַנִי אֱלֹהִים וְגַם שָׁמַע בְּקֹלִי וַיִּתֶּן־לִי בֵּן עַל־כֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ דָּן׃
7 8 7 וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בִּלְהָה שִׁפְחַת רָחֵל בֵּן שֵׁנִי לְיַעֲקֹב׃ 8 וַתֹּאמֶר
ל.ל.ג3.ט רָחֵל נַפְתּוּלֵי אֱלֹהִים נִפְתַּלְתִּי עִם־אֲחֹתִי גַּם[a]־יָכֹלְתִּי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ
ד1 נַפְתָּלִי׃ 9 וַתֵּרֶא לֵאָה כִּי עָמְדָה מִלֶּדֶת וַתִּקַּח אֶת־זִלְפָּה שִׁפְחָתָהּ
וַתִּתֵּן אֹתָהּ לְיַעֲקֹב לְאִשָּׁה׃ 10 וַתֵּלֶד[a] זִלְפָּה שִׁפְחַת לֵאָה לְיַעֲקֹב בֵּן׃ 10

[16]Mm 1691. [17]Mm 210. [18]Mm 211. [19]Mm 212. [20]Mm 1776. Cp 30 [1]Mm 370. [2]Mm 153. [3]Mm 213. [4]Mm 3690.

27 [a] 𝔐𝔊𝔖𝔗^{Pv} וְאֶתֵּן ‖ **28** [a] > 𝔖 nonn Mss 𝔖^{JP}, dl? ‖ **30** [a] dl cf 𝔊 ‖ **34** [a–a] 𝔗^{P} *wqr't jt* = וַתִּקְרָא אֶת ‖ [b] prb I (וַ)קָרְאָ cf 𝔐𝔊$^{-AS}$ ‖ **Cp 30,8** [a] nonn Mss 𝔐𝔗$^{Mss\,P}$ וְגַם ‖ **10** [a] 𝔊 pr *εἰσῆλθεν δὲ πρὸς αὐτὴν Ιακωβ.*

כָּל־הָעֲדָרִים[a] וְגָלְלוּ אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקוּ אֶת־הַצֹּאן ב
4 וְהֵשִׁיבוּ אֶת־הָאֶבֶן עַל־פִּי הַבְּאֵר לִמְקֹמָהּ׃ 4 וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחַי ב בתורי בלישׁ.
5 מֵאַיִן אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מֵחָרָן אֲנָחְנוּ׃ 5 וַיֹּאמֶר לָהֶם הֲיְדַעְתֶּם אֶת־לָבָן ב כב[2] וכל ד״ה ועזרא דכות׳ ב מ ה חס בלישׁ
6 בֶּן־נָחוֹר וַיֹּאמְרוּ יָדָעְנוּ׃ 6 וַיֹּאמֶר לָהֶם הֲשָׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם וְהִנֵּה ב כב[3] וכל ד״ה ועזרא דכות׳ ב מ ה חס בלישׁ. ג׳
7 רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם־הַצֹּאן׃ 7 וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא־עֵת הֵאָסֵף
8 הַמִּקְנֶה הַשְׁקוּ הַצֹּאן וּלְכוּ רְעוּ׃ 8 וַיֹּאמְרוּ לֹא נוּכַל עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ ל. ג בטע ר״פ
כָּל־הָעֲדָרִים[a] וְגָלְלוּ אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקִינוּ הַצֹּאן׃ ב
9 עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרָחֵל | בָּאָה עִם־הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאָבִיהָ כִּי רֹעָה ה. ג ב מלרע וחד מלעיל[6]
10 הִוא׃ 10 וַיְהִי כְּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת־רָחֵל בַּת־לָבָן אֲחִי אִמּוֹ וְאֶת־ ל
צֹאן לָבָן אֲחִי אִמּוֹ וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיָּגֶל אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיַּשְׁקְ ב ורבתרי לישנ
11 אֶת־צֹאן לָבָן אֲחִי אִמּוֹ׃ 11 וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וַיִּשָּׂא אֶת־קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ׃
12 וַיַּגֶּד יַעֲקֹב לְרָחֵל כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא וְכִי בֶן־רִבְקָה הוּא וַתָּרָץ וַתַּג�ֶּד לא פסוק כי וכי[7]. ב פסוק דמטע הוא הרוא
13 לְאָבִיהָ׃ 13 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ לָבָן אֶת־שֵׁמַע יַעֲקֹב בֶּן־אֲחֹתוֹ וַיָּרָץ לִקְרָאתוֹ ה[8]
וַיְחַבֵּק־לוֹ וַיְנַשֵּׁק־לוֹ וַיְבִיאֵהוּ אֶל־בֵּיתוֹ וַיְסַפֵּר לְלָבָן אֵת כָּל־ ה[9] מל וכל כתיב דכות׳ ב מ א. כה ז מנה בתור
14 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ 14 וַיֹּאמֶר לוֹ לָבָן אַךְ עַצְמִי וּבְשָׂרִי אָתָּה וַיֵּשֶׁב
15 עִמּוֹ חֹדֶשׁ יָמִים׃ 15 וַיֹּאמֶר לָבָן לְיַעֲקֹב הֲכִי־אָחִי אַתָּה וַעֲבַדְתָּנִי חִנָּם ה[10]. כו מלעיל. ל
16 הַגִּידָה לִּי מַה־מַּשְׂכֻּרְתֶּךָ׃ 16 וּלְלָבָן שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לֵאָה וְשֵׁם ל. ל
17 הַקְּטַנָּה רָחֵל׃ 17 וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת וְרָחֵל הָיְתָה יְפַת־תֹּאַר וִיפַת ו[11] ג מנה ר״פ. ב ומל. ה
18 מַרְאֶה׃ 18 וַיֶּאֱהַב יַעֲקֹב אֶת־רָחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל
19 בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה׃ 19 וַיֹּאמֶר לָבָן טוֹב תִּתִּי אֹתָהּ לָךְ מִתִּתִּי אֹתָהּ לְאִישׁ ג[12]
20 אַחֵר שְׁבָה עִמָּדִי׃ 20 וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרָחֵל שֶׁבַע שָׁנִים וַיִּהְיוּ בְעֵינָיו ג[13]
21 כְּיָמִים אֲחָדִים בְּאַהֲבָתוֹ אֹתָהּ׃ 21 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־לָבָן הָבָה אֶת־ ד[14]
22 אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמָי וְאָבוֹאָה אֵלֶיהָ׃ 22 וַיֶּאֱסֹף לָבָן אֶת־כָּל־אַנְשֵׁי ג בתורי. ד[13]. כ ה מנה בתור[14]
23 הַמָּקוֹם וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה׃ 23 וַיְהִי בָּעֶרֶב וַיִּקַּח אֶת־לֵאָה בִתּוֹ וַיָּבֵא אֹתָהּ ג[15] יח מנה בתור
24 אֵלָיו וַיָּבֹא אֵלֶיהָ׃ 24 וַיִּתֵּן לָבָן לָהּ אֶת־זִלְפָּה שִׁפְחָתוֹ לְלֵאָה בִתּוֹ
25 שִׁפְחָה[a]׃ 25 וַיְהִי בַבֹּקֶר וְהִנֵּה־הִוא לֵאָה וַיֹּאמֶר[a] אֶל־לָבָן מַה־זֹּאת ל

[3] Mm 11. [4] Mm 1499. [5] Mm 279. [6] Mm 205. [7] Mm 2059. [8] Mm 206. [9] Mm 1618. [10] Mm 207. [11] Mm 1432. [12] Mm 208. [13] Mm 209. [14] Mm 4234. [15] Mm 639.

3 [a] 𝔐𝔊[56-129]𝔄 הָרֹעִים, prb l ‖ **8** [a] 𝔐𝔊 הָרֹעִים cf 3[a], prb l ‖ **24** [a] l c 𝔖 pc Mss 𝔐𝔗[JP] וְלִלְשׁ׳ ‖ **25** [a] 𝔊 + *Ιακωβ*, ins יַעֲקֹב?

ד יַעֲקֹב אֶל־אָבִיו וְאֶל־אִמּוֹ וַיֵּלֶךְ פַּדֶּנָה אֲרָם׃ 8 וַיַּרְא עֵשָׂו כִּי רָעוֹת 8
לג בתור בְּנוֹת כְּנָעַן בְּעֵינֵי יִצְחָק אָבִיו׃ 9 וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו אֶל־יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח 9
ד׳.ל אֶת־מָחֲלַת[a] | בַּת־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־אַבְרָהָם אֲחֹת נְבָיוֹת עַל־נָשָׁיו לוֹ
ב לְאִשָּׁה׃ ס קו 10 וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה׃ (נוסח פרש)
פר׳ לג מנה בתור 11 וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי־בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם 11
ח.ג[a] מְרַאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא׃ 12 וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה 12
ו[a].יא[10].ב בסיפ וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ׃
ד[11].צא.ב 13 וְהִנֵּה יְהוָה נִצָּב עָלָיו וַיֹּאמַר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי 13
יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ׃ 14 וְהָיָה 14
נג ח[12] מנה בתור ח[13] מנה בלית. כז זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפֹנָה וָנֶגְבָּה וְנִבְרְכוּ בְךָ
ג[14].ה[15].ג.ג[16] כָּל־מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה וּבְזַרְעֶךָ[a]׃ 15 וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל
ג[17].ו[18] אֲשֶׁר־תֵּלֵךְ וַהֲשִׁבֹתִיךָ אֶל־הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר
ג[19].יא[20] אִם־עָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לָךְ׃ 16 וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן
ל[21].יג[22].ב מנה ר״ם. צא יֵשׁ יְהוָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי׃ 17 וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה־נּוֹרָא
ח הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם־בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם׃ 18 וַיַּשְׁכֵּם
ח.פר׳ לג מנה בתור יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת־הָאֶבֶן אֲשֶׁר־שָׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיָּשֶׂם אֹתָהּ מַצֵּבָה
ז.כג[23] וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל־רֹאשָׁהּ׃ 19 וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית־אֵל
ג זוגין[24].ב.כה[25].ג[26] וְאוּלָם לוּז שֵׁם־הָעִיר לָרִאשֹׁנָה׃ 20 וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם־
כז[27].ל.בג[28] מל ט[29] מנה בתור וכל משלי וקהלת דכות ב מ ה יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן־לִי
ב[30].ב מלרע[27].ו[31] לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ׃ 21 וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל־בֵּית אָבִי וְהָיָה יְהוָה
ה לִי לֵאלֹהִים׃ 22 וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים
כ.ל וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן־לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ׃

29 1 וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי־קֶדֶם׃ 2 וַיַּרְא וְהִנֵּה 29
בְּאֵר בַּשָּׂדֶה וְהִנֵּה־שָׁם שְׁלֹשָׁה עֶדְרֵי־צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ כִּי מִן־הַבְּאֵר
ג׳.ד.י מילין ר״ם ובתר שמה[2] הַהִוא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְהָאֶבֶן[a] גְּדֹלָה עַל־פִּי הַבְּאֵר׃ 3 וְנֶאֶסְפוּ־שָׁמָּה

[7]Mm 203. [8]Mm 1449. [9]Mm 3498. [10]Mm 1071. [11]Mm 2013. [12]Mm 845. [13]Mm 1325. [14]Mm 81. [15]Mm 1377. [16]Mm 204. [17]Mm 2167. [18]Mm 24. [19]Ex 32,34. [20]Mm 1941. [21]Mm 1626. [22]Mm 1590. [23]Nu 11,34. [24]Mm 509. [25]Mm 1505. [26]Mm 1474. [27]Mp sub loco. [28]Mm 1788. [29]Mm 935. [30]Lv 21,10. [31]Mm 2154. Cp 29 [1]Mm 3370. [2]Mm 1123.

9 [a] S *bsmt* cf 𝔗[J] et 36,3 ‖ 14 [a] frt add cf 12,3 18,18 ‖ Cp 29,2 [a] 𝔐𝔗[P]𝔄 וא׳, prb l.

38 אֵפוֹא מָה אֶעֱשֶׂה בְנִי׃ 38 וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל־אָבִיו הַבְרָכָה אַחַת הִוא־ ל
39 לְךָ אָבִי בָּרְכֵנִי גַם־אֲנִי אָבִי[a] וַיִּשָּׂא עֵשָׂו קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ׃ 39 וַיַּעַן יִצְחָק ל בטע ר״פ[1]
אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו

הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעָל׃ ג.[33]
40 וְעַל־חַרְבְּךָ תִחְיֶה וְאֶת־אָחִיךָ תַּעֲבֹד חצי הספר בפסוקים[32]
וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד[a] וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ׃ ל.[34]
41 וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת־יַעֲקֹב עַל־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלִבּוֹ יִקְרְבוּ יְמֵי אֵבֶל אָבִי וְאַהַרְגָה אֶת־יַעֲקֹב אָחִי׃ 42 וַיֻּגַּד לְרִבְקָה ד[35] . אמירה פלוני בלבו
אֶת־דִּבְרֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְיַעֲקֹב בְּנָהּ הַקָּטָן וַתֹּאמֶר ל[36] . כד[37]
אֵלָיו הִנֵּה עֵשָׂו אָחִיךָ מִתְנַחֵם לְךָ לְהָרְגֶךָ׃ 43 וְעַתָּה בְנִי שְׁמַע בְּקֹלִי ה קמ וכל אתנח וס״פ דכות[38]
וְקוּם בְּרַח־לְךָ אֶל־לָבָן אָחִי חָרָנָה׃ 44 וְיָשַׁבְתָּ עִמּוֹ יָמִים אֲחָדִים עַד ג[39] . כל אוריית חס
אֲשֶׁר־תָּשׁוּב חֲמַת אָחִיךָ׃ 45 עַד־שׁוּב אַף־אָחִיךָ מִמְּךָ וְשָׁכַח אֵת אֲשֶׁר־ ב מ א מל[40]
עָשִׂיתָ לוֹ וְשָׁלַחְתִּי וּלְקַחְתִּיךָ מִשָּׁם לָמָּה אֶשְׁכַּל גַּם־שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד׃ ד . ד[41]
46 וַתֹּאמֶר רִבְקָה אֶל־יִצְחָק קַצְתִּי בְחַיַּי מִפְּנֵי בְּנוֹת חֵת אִם־ ל
לֹקֵחַ יַעֲקֹב אִשָּׁה מִבְּנוֹת־חֵת כָּאֵלֶּה מִבְּנוֹת[a] הָאָרֶץ לָמָּה לִי חַיִּים׃ ח[42]

28 1 וַיִּקְרָא יִצְחָק אֶל־יַעֲקֹב וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ וַיְצַוֵּהוּ וַיֹּאמֶר לוֹ לֹא־תִקַּח ו בתיר
2 אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן׃ 2 קוּם לֵךְ פַּדֶּנָה אֲרָם בֵּיתָה בְתוּאֵל אֲבִי אִמֶּךָ ט ר״פ[1] . ד
3 וְקַח־לְךָ מִשָּׁם אִשָּׁה מִבְּנוֹת לָבָן אֲחִי אִמֶּךָ׃ 3 וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אֹתְךָ יג[43] . ב[3]
4 וְיַפְרְךָ וְיַרְבֶּךָ וְהָיִיתָ לִקְהַל עַמִּים׃ 4 וְיִתֶּן־לְךָ אֶת־בִּרְכַּת אַבְרָהָם[a] ל. ל. ב. יג[4]
לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ לְרִשְׁתְּךָ אֶת־אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ אֲשֶׁר־נָתַן אֱלֹהִים[b]
5 לְאַבְרָהָם׃ 5 וַיְשַׁלַּח[a] יִצְחָק אֶת־יַעֲקֹב וַיֵּלֶךְ פַּדֶּנָה אֲרָם אֶל־לָבָן ד
6 בֶּן־בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי אֲחִי רִבְקָה אֵם יַעֲקֹב וְעֵשָׂו׃ 6 וַיַּרְא עֵשָׂו כִּי־ ז בתור[7]
בֵרַךְ יִצְחָק אֶת־יַעֲקֹב[a] וְשִׁלַּח[a] אֹתוֹ פַּדֶּנָה אֲרָם לָקַחַת־לוֹ מִשָּׁם אִשָּׁה יב . ד
7 בְּבָרְכוֹ אֹתוֹ וַיְצַו עָלָיו לֵאמֹר לֹא־תִקַּח אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן׃ 7 וַיִּשְׁמַע ל. ב[5]

[32] Mp sub loco. [33] Mm 362. [34] Mm 481. [35] Mm 4126. [36] Mm 1874. [37] Mm 2228. [38] Mm 3741. [39] Mm 199. [40] Mm 153. [41] Mm 208. [42] Mm 200. [43] Mm 201. Cp 28 [1] Mm 1995. [2] Mm 936. [3] Gn 43,14. [4] Mm 157. [5] Mm 381. [6] Mm 202.

38 [a] G · *κατανυχθέντος δὲ Isaak* ‖ **40** [a] ω תאדר (־ תֵּאָדֵר?) G(L) *καθέλῃς* = תּוֹרִיד; prp תַּאֲרִיךְ (scil יָמִים) vel תְּמָרוֹד ‖ **46** [a–a] · G*, frt add ‖ **Cp 28,4** [a] Ms ωG^{A} + אֲבִיךָ G^{rel} + *τοῦ πατρός μου* ‖ [b] ω יהוה ‖ **5** [a] Or וַיַּשְׁלַח ‖ **6** [a] 1 וּשְׁלַח?

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי׃ 21 וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־יַעֲקֹב גְּשָׁה־נָּא וַאֲמֻשְׁךָ בְּנִי 21 ל
הַאַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו אִם־לֹא׃ 22 וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל־יִצְחָק אָבִיו וַיְמֻשֵׁהוּ 22 ד״ז ס״פ ד15
וַיֹּאמֶר הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו׃ 23 וְלֹא הִכִּירוֹ כִּי־הָיוּ יָדָיו 23 ל חס
כִּידֵי עֵשָׂו אָחִיו שְׂעִרֹת וַיְבָרְכֵהוּ׃ 24 וַיֹּאמֶר אַתָּה[a] זֶה בְּנִי עֵשָׂו וַיֹּאמֶר 24
אָנִי׃ 25 וַיֹּאמֶר הַגִּשָׁה לִּי וְאֹכְלָה מִצֵּיד בְּנִי לְמַעַן תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי וַיַּגֶּשׁ־ 25 ג חס בלישׁ . ה16 ול בלישׁ
לוֹ וַיֹּאכַל וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתְּ׃ 26 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִצְחָק אָבִיו גְּשָׁה־נָּא 26 נא17 יח מנה בתור . יד בטע18
וּשְׁקָה־לִּי בְנִי׃ 27 וַיִּגַּשׁ וַיַּשֶׁק־לוֹ וַיָּרַח אֶת־רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר 27 ב
רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה[a] אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ יְהוָה׃ ב . ד19
28 וְיִתֶּן־לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ סלוף יג20 . ב . ל
וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ׃ ג חס21
29 יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲווּ[a] לְךָ לְאֻמִּים ריש׳תחוו חד מן ז בלישׁ
הֱוֵה גְבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲווּ[b] לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ ק
אֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרֲכֶיךָ בָּרוּךְ׃ ב חד כת ה וחד כת א . ז
30 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כִּלָּה יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת־יַעֲקֹב וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב 30 ט22 . ז ג מל וד חס23
מֵאֵת פְּנֵי יִצְחָק אָבִיו וְעֵשָׂו אָחִיו בָּא מִצֵּידוֹ׃ 31 וַיַּעַשׂ גַּם־הוּא מַטְעַמִּים 31 ה24
וַיָּבֵא לְאָבִיו וַיֹּאמֶר לְאָבִיו יָקֻם אָבִי וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ בַּעֲבוּר נא17 יח מנה בתור . ל חס . ה . ב חס
תְּבָרֲכַנִי נַפְשֶׁךָ׃ 32 וַיֹּאמֶר לוֹ יִצְחָק אָבִיו מִי־אַתָּה וַיֹּאמֶר אֲנִי בִנְךָ 32
בְכֹרְךָ עֵשָׂו׃ 33 וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְדֹלָה עַד־מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי־אֵפוֹא 33
הוּא הַצָּד־צַיִד וַיָּבֵא לִי וָאֹכַל מִכֹּל[a] בְּטֶרֶם תָּבוֹא וָאֲבָרְכֵהוּ גַּם־ נא17 יח מנה בתור . ב חד כמ רחד פת25
בָּרוּךְ יִהְיֶה׃ 34 כִּשְׁמֹעַ[a] עֵשָׂו אֶת־דִּבְרֵי אָבִיו וַיִּצְעַק צְעָקָה גְּדֹלָה 34
וּמָרָה עַד־מְאֹד וַיֹּאמֶר לְאָבִיו בָּרְכֵנִי גַם־אֲנִי אָבִי׃ 35 וַיֹּאמֶר בָּא 35
אָחִיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בִּרְכָתֶךָ׃ 36 וַיֹּאמֶר הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב 36 ג25 . ז פסוק ויאמר ויאמר27 . ה28
וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם אֶת־בְּכֹרָתִי לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי וַיֹּאמֶר ה פסוק דמירין אית בהון ב מילין חד פת וחד כמ ב29 זקף קמ . ג30 . צא
הֲלֹא־אָצַלְתָּ לִּי בְּרָכָה׃ 37 וַיַּעַן יִצְחָק וַיֹּאמֶר לְעֵשָׂו הֵן גְּבִיר שַׂמְתִּיו 37 ל
לָךְ וְאֶת־כָּל־אֶחָיו נָתַתִּי לוֹ לַעֲבָדִים וְדָגָן וְתִירֹשׁ סְמַכְתִּיו וּלְכָה ג חס31 . ל . ד31 מל וכל לשון הליכה דכות ב מ ג

16 Mm 198. 17 Mm 356. 18 Mm 639. 19 Mm 3948. 20 Mm 4126. 21 Mm 157. 22 Mm 2631. 23 Mm 969. 24 Mm 1037. 25 Mm 713. 26 Jes 51,2. 27 Ps 3,9. 28 Mm 3452. 29 Mm 207. 30 Ez 18,17. 31 Mm 244. 32 Mm 2214.

24 a ⅏ הא׳ ‖ **27** a ⅏ 𝔊ᴹˢˢ + מָלֵא ‖ **29** a ⅏ ut Q וו– ‖ b sic L, mlt Mss Edd וו– ‖ **31** a > 𝔊ᵐⁱⁿ, frt dl ‖ **33** a l אָכֹל? ‖ b l c ⅏S וְגַם ‖ **34** a frt pr c ⅏𝔊 וַיְהִי.

אִשָּׁה אֶת־יְהוּדִית בַּת־בְּאֵרִי הַחִתִּי וְאֶת־בָּשְׂמַת בַּת־אֵילֹן הַחִתִּי׃ [a] ז. ב[27]

35 וַתִּהְיֶיןָ מֹרַת רוּחַ לְיִצְחָק וּלְרִבְקָה׃ ס

ס(כו) 27 1 וַיְהִי כִּי־זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת וַיִּקְרָא אֶת־עֵשָׂו | ל. ל חס

2 בְּנוֹ הַגָּדֹל וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּנִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּנִי׃ 3 וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא ז בתור

3 זָקַנְתִּי לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי׃ 3 וְעַתָּה שָׂא־נָא כֵלֶיךָ תֶּלְיְךָ[a] וְקַשְׁתֶּךָ ל. ב בליש

4 וְצֵא הַשָּׂדֶה וְצוּדָה לִי צֵידָה׃ 4 וַעֲשֵׂה־לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי ב[1]. צ[ק] ג ר״פ[2]

5 וְהָבִיאָה[a] לִי וְאֹכְלָה בַּעֲבוּר תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי בְּטֶרֶם אָמוּת׃ 5 וְרִבְקָה ל[3]. ג

שֹׁמַעַת בְּדַבֵּר יִצְחָק אֶל־עֵשָׂו בְּנוֹ וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו הַשָּׂדֶה לָצוּד צַיִד לְהָבִיא[a]׃ ח[4]. ב[5]. ל

6 וְרִבְקָה אָמְרָה אֶל־יַעֲקֹב בְּנָהּ לֵאמֹר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי אֶת־אָבִיךָ מְדַבֵּר נ

7 אֶל־עֵשָׂו אָחִיךָ לֵאמֹר׃ 7 הָבִיאָה לִי צַיִד וַעֲשֵׂה־לִי מַטְעַמִּים וְאֹכְלָה נ[3]

8 וַאֲבָרֶכְכָה לִפְנֵי יְהוָה לִפְנֵי מוֹתִי׃ 8 וְעַתָּה בְנִי שְׁמַע בְּקֹלִי לַאֲשֶׁר אָנֹכִי ב חד מל וחד חס[6]. כל אורית חס ב מ מל[7]. ב

9 מְצַוָּה אֹתָךְ׃ 9 לֶךְ־נָא אֶל־הַצֹּאן וְקַח־לִי מִשָּׁם שְׁנֵי גְדָיֵי עִזִּים טֹבִים ל. ל. נ[8]. ה חס

10 וְאֶעֱשֶׂה אֹתָם מַטְעַמִּים לְאָבִיךָ כַּאֲשֶׁר אָהֵב׃ 10 וְהֵבֵאתָ לְאָבִיךָ ט[9]

11 וְאָכָל בַּעֲבֻר אֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ לִפְנֵי מוֹתוֹ׃ 11 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־רִבְקָה ב חס

12 אִמּוֹ הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִר וְאָנֹכִי אִישׁ חָלָק׃ 12 אוּלַי יְמֻשֵּׁנִי אָבִי ל וחס. ג[10]

13 וְהָיִיתִי בְעֵינָיו כִּמְתַעְתֵּעַ וְהֵבֵאתִי עָלַי קְלָלָה וְלֹא בְרָכָה׃ 13 וַתֹּאמֶר נא

14 לוֹ אִמּוֹ עָלַי קִלְלָתְךָ בְּנִי אַךְ שְׁמַע בְּקֹלִי וְלֵךְ קַח־לִי׃ 14 וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח כל אורית חס ב מ מל[7]. יא[11]

15 וַיָּבֵא לְאִמּוֹ וַתַּעַשׂ אִמּוֹ מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהֵב אָבִיו׃ 15 וַתִּקַּח רִבְקָה נא[12] יח מנה בתור. ט[9]

אֶת־בִּגְדֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל הַחֲמֻדֹת אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבָּיִת וַתַּלְבֵּשׁ אֶת־ ל וחס[13]

16 יַעֲקֹב בְּנָהּ הַקָּטֹן׃ 16 וְאֵת עֹרֹת גְּדָיֵי הָעִזִּים הִלְבִּישָׁה עַל־יָדָיו וְעַל ל ימל

17 חֶלְקַת צַוָּארָיו[a]׃ 17 וַתִּתֵּן אֶת־הַמַּטְעַמִּים וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר עָשְׂתָה ג. ח[14]

18 בְּיַד יַעֲקֹב בְּנָהּ׃ 18 וַיָּבֹא אֶל־אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנֻּנִי מִי ב דגש

19 אַתָּה בְנִי׃ 19 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־אָבִיו אָנֹכִי עֵשָׂו בְּכֹרֶךָ עָשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר ב וחס

דִּבַּרְתָּ אֵלָי קוּם־נָא שְׁבָה וְאָכְלָה מִצֵּידִי בַּעֲבוּר תְּבָרְכַנִי נַפְשֶׁךָ׃

20 וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־בְּנוֹ מַה־זֶּה מִהַרְתָּ לִמְצֹא בְנִי וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרָה ל. ל

[27] Ho 1,1. [28] Mm 167. Cp 27 [1] Ex 17,9. [2] Mm 196. [3] Mm 3060. [4] Mm 114. [5] Prv 23,16. [6] Mp sub loco. [7] Mm 153. [8] Mm 936. [9] Mm 3212. [10] Mm 3648. [11] Mm 1500. [12] Mm 639. [13] Mm 3918. [14] Mm 197.

34 [a] frt l c 𝔐 𝔊*𝔖 חֲרוֹי ‖ Cp 27,3 [a] 𝔐 תליתך ‖ [b] K צֵידָה? ‖ **4** [a] 𝔐 והבאת ‖ **5** [a] 𝔊 *τῷ πατρὶ αὐτοῦ*, l (לְאָבִיו (לְאָבִיהָ ‖ **16** [a] 𝔐 רו–.

15 רַבָּה וַיְקַנְאוּ אֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים׃ 15 וְכָל־הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ עַבְדֵי אָבִיו
ב. ה ר״פ בסיפ
16 בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו סִתְמֻום פְּלִשְׁתִּים וַיְמַלְאוּם עָפָר׃ 16 וַיֹּאמֶר
ל ומל. ב13
17 אֲבִימֶלֶךְ אֶל־יִצְחָק לֵךְ מֵעִמָּנוּ כִּי־עָצַמְתָּ מִמֶּנּוּ מְאֹד׃ 17 וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם
18 יִצְחָק וַיַּחַן בְּנַחַל־גְּרָר וַיֵּשֶׁב שָׁם׃ 18 וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר ׀ אֶת־בְּאֵרֹת
הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי[a] אַבְרָהָם אָבִיו וַיְסַתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים אַחֲרֵי מוֹת
יד14. ט מל בתור15. יד14 19 אַבְרָהָם וַיִּקְרָא לָהֶן שֵׁמוֹת כַּשֵּׁמֹת אֲשֶׁר־קָרָא לָהֶן אָבִיו׃ 19 וַיַּחְפְּרוּ
עַבְדֵי־יִצְחָק בַּנָּחַל וַיִּמְצְאוּ־שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים׃ 20 וַיָּרִיבוּ רֹעֵי גְרָר
ל. ל 20 עִם־רֹעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמָּיִם וַיִּקְרָא שֵׁם־הַבְּאֵר עֵשֶׂק כִּי הִתְעַשְּׂקוּ
ב. ג16. כ ובתרי לישנ 21 עִמּוֹ׃ 21 וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת וַיָּרִיבוּ גַּם עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שִׁמָהּ שִׂטְנָה׃
ב. ג16 22 וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ
ל 22 רְחֹבוֹת וַיֹּאמֶר כִּי־עַתָּה הִרְחִיב יְהוָה לָנוּ וּפָרִינוּ בָּאָרֶץ׃ 23 וַיַּעַל
כ17 23 מִשָּׁם בְּאֵר שָׁבַע׃ 24 וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר אָנֹכִי
ל. יו בתור18 24 אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ אַל־תִּירָא כִּי־אִתְּךָ אָנֹכִי וּבֵרַכְתִּיךָ וְהִרְבֵּיתִי
אֶת־זַרְעֲךָ בַּעֲבוּר אַבְרָהָם עַבְדִּי׃ 25 וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא בְּשֵׁם
ב מנוקדין בתלת19 25 יְהוָה וַיֵּט שָׁם אָהֳלוֹ וַיִּכְרוּ־שָׁם עַבְדֵי־יִצְחָק בְּאֵר׃ 26 וַאֲבִימֶלֶךְ
ל שום ברנש. ג 26 הָלַךְ אֵלָיו מִגְּרָר וַאֲחֻזַּת מֵרֵעֵהוּ וּפִיכֹל שַׂר־צְבָאוֹ׃ 27 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
ל ומל20 27 יִצְחָק מַדּוּעַ בָּאתֶם אֵלַי וְאַתֶּם שְׂנֵאתֶם אֹתִי וַתְּשַׁלְּחוּנִי מֵאִתְּכֶם׃
ד ב כת ה וב כת ו21. ג ב מל וחד חס 28 וַיֹּאמְרוּ רָאֹה רָאִינוּ כִּי־הָיָה יְהוָה עִמָּךְ וַנֹּאמֶר תְּהִי נָא אָלָה בֵּינוֹתֵינוּ
ל ומל20. ד22 29 בֵּינֵינוּ[a] וּבֵינֶךָ וְנִכְרְתָה בְרִית עִמָּךְ׃ 29 אִם־תַּעֲשֶׂה[a] עִמָּנוּ רָעָה כַּאֲשֶׁר
ל. יב בתור. ל. ג23 29 לֹא נְגַעֲנוּךָ וְכַאֲשֶׁר עָשִׂינוּ עִמְּךָ רַק־טוֹב וַנְּשַׁלְּחֲךָ בְּשָׁלוֹם[b] אַתָּה עַתָּה[b]
ב24 30 בְּרוּךְ יְהוָה׃ 30 וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ׃ 31 וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר
30
31
ט25. ב 32 וַיִּשָּׁבְעוּ אִישׁ לְאָחִיו[a] וַיְשַׁלְּחֵם יִצְחָק וַיֵּלְכוּ מֵאִתּוֹ בְּשָׁלוֹם׃ 32 וַיְהִי ׀
ד26 חס וכל שפטים ושמואל דכות ב מ ב מל 32 בַּיּוֹם הַהוּא וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי יִצְחָק וַיַּגִּדוּ לוֹ עַל־אֹדוֹת הַבְּאֵר אֲשֶׁר חָפָרוּ
ל שם באר 33 וַיֹּאמְרוּ לוֹ[a] מָצָאנוּ מָיִם׃ 33 וַיִּקְרָא אֹתָהּ שִׁבְעָה עַל־כֵּן שֵׁם־הָעִיר
34 בְּאֵר שֶׁבַע עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ ס 34 וַיְהִי עֵשָׂו בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּקַּח

13 Mm 189. 14 Mm 190. 15 Mm 834. 16 Mm 191. 17 Mm 1227. 18 Mm 60. 19 1 Ch 15,1. 20 Mp sub loco.
21 Mm 192. 22 Mm 193. 23 Mm 194. 24 Gn 24,31. 25 Mm 2192. 26 Mm 195.

18 a prb l c ⅏GV עַבְדֵי cf 15.19.25 et S𝔗J ‖ 28 a > Vrs, dl? ‖ 29 a sic L, mlt Mss Edd ‖ b–b ⅏G invers (G pr καί) ‖ 31 a ⅏G לְרֵעֵהוּ ‖ 32 a G οὐχ.

60 וְאֶת־זַרְעוֹ אַבְרָהָם וְאֶת־אֲנָשָׁיו׃ 60 וַיְבָרְכוּ אֶת־רִבְקָה[a] וַיֹּאמְרוּ לָהּ
ל.ב.57 58 אֲחֹתֵנוּ אַתְּ הֲיִי לְאַלְפֵי רְבָבָה
ד ג חס וחד מל 59.ד וְיִירַשׁ זַרְעֵךְ אֶת שַׁעַר שֹׂנְאָיו[b]׃
ל.ב.60 60
61 וַתָּקָם רִבְקָה וְנַעֲרֹתֶיהָ וַתִּרְכַּבְנָה עַל־הַגְּמַלִּים וַתֵּלַכְנָה אַחֲרֵי
62 הָאִישׁ וַיִּקַּח הָעֶבֶד אֶת־רִבְקָה וַיֵּלֶךְ׃ 62 וְיִצְחָק בָּא מִבּוֹא[a] בְּאֵר לַחַי
ו.ד.ה.1 61 רֹאִי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב׃ 63 וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת
ו.1 מל בתור ג 63 מנה בסים. ל עָרֶב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה גְמַלִּים בָּאִים׃ 64 וַתִּשָּׂא רִבְקָה אֶת־עֵינֶיהָ
ב בחור. ה 64 65 וַתֵּרֶא אֶת־יִצְחָק וַתִּפֹּל[a] מֵעַל הַגָּמָל׃ 65 וַתֹּאמֶר אֶל־הָעֶבֶד מִי־
הָאִישׁ הַלָּזֶה הַהֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה לִקְרָאתֵנוּ וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד הוּא אֲדֹנִי וַתִּקַּח ב
66 הַצָּעִיף וַתִּתְכָּס׃ 66 וַיְסַפֵּר הָעֶבֶד לְיִצְחָק אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
ל.ג חס האלה 64 67 עָשָׂה׃ 67 וַיְבִאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה[a] שָׂרָה אִמּוֹ[a] וַיִּקַּח אֶת־רִבְקָה וַתְּהִי־
ב ב חס רב מל 65.ה 66 לוֹ לְאִשָּׁה וַיֶּאֱהָבֶהָ וַיִּנָּחֶם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ[b]׃ פ
ב.ב
ס[כב] 25 1 וַיֹּסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה׃ 2 וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־ כי
3 זִמְרָן וְאֶת־יָקְשָׁן וְאֶת־מְדָן וְאֶת־מִדְיָן וְאֶת־יִשְׁבָּק וְאֶת־שׁוּחַ׃ 3 וְיָקְשָׁן ל
יָלַד אֶת־שְׁבָא וְאֶת־דְּדָן וְהָיוּ אַשּׁוּרִם וּלְטוּשִׁים וּלְאֻמִּים[a]׃
ל.ל.ל
4 וּבְנֵי מִדְיָן עֵיפָה וְעֵפֶר וַחֲנֹךְ וַאֲבִידָע וְאֶלְדָּעָה כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי
ב חד מל וחד מן ג חס בלוש. ב 5 קְטוּרָה׃ 5 וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ לְיִצְחָק׃ 6 וְלִבְנֵי
6 הַפִּילַגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנֹת וַיְשַׁלְּחֵם מֵעַל יִצְחָק
ב מל ול בתור 2. ב חס 4 בְּנוֹ בְּעוֹדֶנּוּ חַי קֵדְמָה אֶל־אֶרֶץ קֶדֶם׃ 7 וְאֵלֶּה יְמֵי שְׁנֵי־חַיֵּי אַבְרָהָם
יו"ד ר"ש בתור וכל תלדות דכות ב מ ד אֲשֶׁר־חָי מֵאַת שָׁנָה וְשִׁבְעִים שָׁנָה וְחָמֵשׁ שָׁנִים׃ 8 וַיִּגְוַע וַיָּמָת אַבְרָהָם
8 בְּשֵׂיבָה טוֹבָה זָקֵן וְשָׂבֵעַ[a] וַיֵּאָסֶף אֶל־עַמָּיו׃ 9 וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ יִצְחָק
כל לוש כת כן. ד 9 ז ה מלעיל רפ מלרע וְיִשְׁמָעֵאל בָּנָיו אֶל־מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֶל־שְׂדֵה עֶפְרֹן בֶּן־צֹחַר הַחִתִּי
ב.ד חס[a] 10 אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מַמְרֵא׃ 10 הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר־קָנָה אַבְרָהָם מֵאֵת בְּנֵי־חֵת
ו בתור שָׁמָּה קֻבַּר אַבְרָהָם וְשָׂרָה אִשְׁתּוֹ׃ 11 וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ
ל.ג.ד.ג 11

57 Mm 1799. 58 Mm 1664. 59 Mm 251. 60 Mm 151. 61 Mm 175. 62 Mm 2286. 63 Mm 160. 64 Mm 707. 65 Mm 3861. 66 Mm 111. Cp 25 1 Mm 176. 2 Mp sub loco. 3 Mm 177. 4 Mm 2192. 5 Mm 267. 6 Mm 178. 7 Mm 3626. 8 Mm 365.

60 a Ms ΘΞ : אֲחֹתָם, ex 59 || b ℭ 2 Mss 𝔐 איביו ‖ 62 a 𝔐 במדבר Θ διὰ τῆς ἐρήμου, l מִדְבַּר ? ‖ 64 a prp וַתִּפֶּן ‖ 67 a–a prb add (cf האהלה) ‖ b prb l מוֹת אָבִיו ‖ Cp 25,3 a–a 1 Ch 1,33, frt add ‖ 5 a 𝔐ΘΞ בְּנוֹ, frt ins ‖ 8 a l c pc Mss 𝔐ΘΞℭ^Ms וּשְׂבַע יָמִים.

תִּנָּקֶה֙ מֵאָלָ֣תִי כִּי֩ תָבֹ֨וא אֶל־מִשְׁפַּחְתִּ֜י וְאִם־לֹ֣א יִתְּנ֗וּ לָךְ֙ וְהָיִ֣ית נָקִ֔י
מֵאָלָתִי׃ 42 וָאָבֹ֨א הַיּ֜וֹם אֶל־הָעַ֗יִן וָאֹמַ֡ר יְהוָה֩ אֱלֹהֵ֨י אֲדֹנִ֜י אַבְרָהָ֗ם
אִם־יֶשְׁךָ־נָ֥א מַצְלִ֛יחַ דַּרְכִּ֖י אֲשֶׁ֣ר אָנֹכִ֣י הֹלֵ֣ךְ עָלֶ֑יהָ׃ 43 הִנֵּ֣ה אָנֹכִ֣י נִצָּ֔ב
עַל־עֵ֖ין הַמָּ֑יִם וְהָיָ֞ה הָעַלְמָ֣ה הַיֹּצֵ֗את לִשְׁאֹ֤ב וְאָמַרְתִּי֙ אֵלֶ֣יהָ הַשְׁקִינִי־
נָ֥א מְעַט־מַ֛יִם מִכַּדֵּ֖ךְ׃ 44 וְאָמְרָ֤ה אֵלַי֙ גַּם־אַתָּ֣ה שְׁתֵ֔ה וְגַ֥ם לִגְמַלֶּ֖יךָ
אֶשְׁאַ֕ב הִ֣וא הָאִשָּׁ֔ה אֲשֶׁ֥ר הֹכִ֛יחַ יְהוָ֖ה לְבֶ֣ן־אֲדֹנִֽי׃ 45 אֲנִי֙ טֶ֣רֶם אֲכַלֶּ֔ה
לְדַבֵּ֖ר אֶל־לִבִּ֑י וְהִנֵּ֣ה רִבְקָ֗ה יֹצֵאת֙ וְכַדָּ֣הּ עַל־שִׁכְמָ֔הּ וַתֵּ֖רֶד הָעֲיָנָ֑ה
וַתִּשְׁאָ֕ב וָאֹמַ֖ר אֵלֶ֥יהָ הַשְׁקִינִי־נָֽא׃ 46 וַתְּמַהֵ֣ר וַתּ֗וֹרֶד כַּדָּהּ֙ מֵעָלֶ֔יהָ
וַתֹּ֣אמֶר שְׁתֵּ֔ה וְגַ֥ם גְּמַלֶּ֖יךָ אַשְׁקֶ֑ה וָאֶשְׁתְּ֖ וְגַ֥ם הַגְּמַלִּ֛ים הִשְׁקָֽתָה׃
47 וָאֶשְׁאַ֣ל אֹתָ֔הּ וָאֹמַ֕ר בַּת־מִ֥י אָ֖תְּ וַתֹּ֑אמֶר בַּת־בְּתוּאֵ֤ל בֶּן־נָחוֹר֙ אֲשֶׁ֣ר
יָלְדָ֣ה לֹ֔ו מִלְכָּ֖ה וְאָשֵׂ֣ם הַנֶּ֑זֶם עַל־אַפָּ֔הּ וְהַצְמִידִ֖ים עַל־יָדֶֽיהָ׃ 48 וָאֶקֹּ֕ד
וָאֶשְׁתַּחֲוֶ֖ה לַיהוָ֑ה וָאֲבָרֵ֞ךְ אֶת־יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֣י אֲדֹנִ֔י אַבְרָהָ֖ם אֲשֶׁ֣ר הִנְחַנִ֑י
בְּרֶ֣רֶךְ אֱמֶ֔ת לָקַ֥חַת אֶת־בַּת־אֲחִ֖י אֲדֹנִ֥י לִבְנֹֽו׃ 49 וְעַתָּ֗ה אִם־יֶשְׁכֶם֙
עֹשִׂ֣ים חֶ֤סֶד וֶאֱמֶת֙ אֶת־אֲדֹנִ֔י הַגִּ֥ידוּ לִ֖י וְאִם־לֹ֑א הַגִּ֣ידוּ לִ֔י וְאֶפְנֶ֖ה עַל־
יָמִ֥ין אֹו־עַל־שְׂמֹֽאל׃ 50 וַיַּ֥עַן לָבָ֖ן וּבְתוּאֵ֑ל וַיֹּאמְר֕וּ מֵיְהוָ֥ה יָצָ֖א
הַדָּבָ֣ר לֹא־נוּכַ֤ל דַּבֵּר֙ אֵלֶ֣יךָ רַ֔ע אֹו־טֹֽוב׃ 51 הִנֵּ֥ה רִבְקָ֖ה לְפָנֶ֑יךָ קַ֣ח
וָלֵ֔ךְ וּתְהִ֥י אִשְׁתְּ֖ לְבֶן־אֲדֹנֶ֑יךָ כַּאֲשֶׁ֥ר דִּבֶּ֖ר יְהוָֽה׃ 52 וַיְהִ֗י כַּאֲשֶׁ֨ר שָׁמַ֜ע
עֶ֣בֶד אַבְרָהָ֗ם אֶת־דִּבְרֵיהֶם֙ וַיִּשְׁתַּ֣חוּ אַ֔רְצָה לַיהוָֽה׃ 53 וַיֹּוצֵ֣א הָעֶ֗בֶד
כְּלֵי־כֶ֤סֶף וּכְלֵי֙ זָהָ֔ב וּבְגָדִ֖ים וַיִּתֵּ֑ן לְרִבְקָ֗ה וּמִגְדָּנֹת֙ נָתַ֣ן לְאָחִ֔יהָ
וּלְאִמָּ֖הּ׃ 54 וַיֹּאכְל֥וּ וַיִּשְׁתּ֖וּ הוּא֙ וְהָאֲנָשִׁ֣ים אֲשֶׁר־עִמֹּ֔ו וַיָּלִ֖ינוּ וַיָּקוּמ֣וּ
בַבֹּ֑קֶר וַיֹּ֣אמֶר שַׁלְּחֻ֔נִי לַאדֹנִֽי׃ 55 וַיֹּ֣אמֶר אָחִ֤יהָ וְאִמָּהּ֙ תֵּ֣שֶׁב הַנַּעֲרָ֔ אִתָּ֖נוּ יָמִ֣ים׀ אֹו֣ עָשֹׂ֑ור אַחַ֖ר תֵּלֵֽךְ׃ 56 וַיֹּ֥אמֶר אֲלֵהֶ֖ם אַל־תְּאַחֲרוּ֙ אֹתִ֔י
וַיהוָ֣ה הִצְלִ֔יחַ דַּרְכִּ֖י שַׁלְּחוּנִ֑י וְאֵלְכָ֥ה לַאדֹנִֽי׃ 57 וַיֹּאמְר֗וּ נִקְרָ֤א לַנַּעֲרָה֙
וְנִשְׁאֲלָ֖ה אֶת־פִּ֥יהָ׃ 58 וַיִּקְרְא֤וּ לְרִבְקָה֙ וַיֹּאמְרוּ֙ אֵלֶ֔יהָ הֲתֵלְכִ֖י עִם־
הָאִ֣ישׁ הַזֶּ֑ה וַתֹּ֖אמֶר אֵלֵֽךְ׃ 59 וַיְשַׁלְּח֗וּ אֶת־רִבְקָה֙ אֲחֹתָ֔ם וְאֶת־מֵנִקְתָּ֖הּ

43 Mm 165. 44 Mp sub loco. 45 Mm 3001. 46 Mm 3466. 47 Mm 1634. 48 Mm 1918. 49 Mm 2528. 50 Mm 4149. Da 9,23. 51 Mm 824. 52 Mm 173. 53 Mm 174. 54 Mm 2194. 55 Mm 4249. 56 Mm 1663.

45 a ms מְעַט מַיִם מִכַּדֵּךְ cf 𝔊min || 49 a l אֶל? || 50 a prp וּבִיתוֹ (cf 28) vel וְאִמּוֹ (cf 55) || 55 a cf 14a || b pr חֹדֶשׁ? sic 𝔖 et 29,14; 𝔐 ‖ או חדש || c nonn Mss 𝔐 Vrs וְאִ׳ || 56 a frt l c 𝔐 אֶל־אִ׳ || 57 a cf 14a.

22 יְהוָה דַּרְכִּוֹ אִם־לְֹא׃ 22 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כִּלּוּ הַגְּמַלִּים לִשְׁתּוֹת וַיִּקַּח ז ס״פ
הָאִישׁ נֶזֶם זָהָב בֶּקַע מִשְׁקָלוֹ[a] וּשְׁנֵי צְמִידִים עַל־יָדֶיהָ עֲשָׂרָה זָהָב ב[25]
23 מִשְׁקָלָם׃ 23 וַיֹּאמֶר בַּת־מִי אַתְּ הַגִּידִי נָא לִי הֲיֶשׁ בֵּית־אָבִיךְ מָקוֹם
24 לָנוּ לָלִין׃ 24 וַתֹּאמֶר אֵלָיו בַּת־בְּתוּאֵל אָנֹכִי בֶּן־מִלְכָּה אֲשֶׁר יָלְדָה ל כת כן[26]
25 לְנָחוֹר׃ 25 וַתֹּאמֶר אֵלָיו גַּם־תֶּבֶן גַּם־מִסְפּוֹא רַב עִמָּנוּ גַּם־מָקוֹם י[29] פסוק גם גם גם
26 לָלִין׃ 26 וַיִּקֹּד הָאִישׁ וַיִּשְׁתַּחוּ לַיהוָה׃ 27 וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי
27 אֲדֹנִי אַבְרָהָם אֲשֶׁר ׀ לֹא־עָזַב חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ מֵעִם אֲדֹנִי אָנֹכִי[a] בַּדֶּרֶךְ׃ ל בתור[27]
28 נָתַנִי יְהוָה בֵּית אֲחֵי[b] אֲדֹנִי׃ 28 וַתָּרָץ הַנַּעֲרָ[a] וַתַּגֶּד לְבֵית ׀ אִמָּהּ ב[28]
29 כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ 29 וּלְרִבְקָה אָח וּשְׁמוֹ לָבָן[a] וַיָּרָץ לָבָן אֶל־הָאִישׁ ב חד ר״פ וחד ס״פ[29]
30 הַחוּצָה אֶל־הָעָיִן׃ 30 וַיְהִי ׀ כִּרְאֹת[a] אֶת־הַנֶּזֶם וְאֶת־הַצְּמִדִים עַל־ י[30]. ב. ב חס[31]. ל וחס
יְדֵי אֲחֹתוֹ וּכְשָׁמְעוֹ אֶת־דִּבְרֵי רִבְקָה אֲחֹתוֹ לֵאמֹר כֹּה־דִבֶּר אֵלַי
31 הָאִישׁ וַיָּבֹא אֶל־הָאִישׁ וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־הַגְּמַלִּים עַל־הָעָיִן׃ 31 וַיֹּאמֶר ב
בּוֹא בְרוּךְ יְהוָה לָמָּה תַעֲמֹד בַּחוּץ וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת וּמָקוֹם לַגְּמַלִּים׃ י[32] מל וכל שמואל
32 וַיָּבֵא הָאִישׁ הַבַּיְתָה וַיְפַתַּח הַגְּמַלִּים וַיִּתֵּן תֶּבֶן וּמִסְפּוֹא לַגְּמַלִּים וכתיב דכות ב מ ה. ב[33]. ב[34]
33 וּמַיִם לִרְחֹץ רַגְלָיו וְרַגְלֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ 33 וַיְשִׂמ֫[a] לְפָנָיו לֶאֱכֹל י[35]. ב[36]. ל
ויושם[37] ק
וַיֹּאמֶר לֹא אֹכַל עַד אִם־דִּבַּרְתִּי דְבָרָי וַיֹּאמֶר[b] דַּבֵּר׃ 34 וַיֹּאמֶר עֶבֶד צא י״ט מנח ר״פ
אַבְרָהָם אָנֹכִי׃ 35 וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אֲדֹנִי מְאֹד וַיִּגְדָּל וַיִּתֶּן־לוֹ צֹאן ד מנה בתור
36 וּבָקָר וְכֶסֶף וְזָהָב וַעֲבָדִם וּשְׁפָחֹת וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים׃ 36 וַתֵּלֶד שָׂרָה כנ בתור. י״ד
אֶשֶׁת אֲדֹנִי בֵּן לַאדֹנִי אַחֲרֵי זִקְנָתָהּ[a] וַיִּתֶּן־לוֹ[b] אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ׃ ד פסוק ראית בהרן ח מילרן בסיב ו[38]. ב[39]. ל חס
37 וַיַּשְׁבִּעֵנִי אֲדֹנִי לֵאמֹר לֹא־תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר ל חס
38 אָנֹכִי יֹשֵׁב בְּאַרְצוֹ׃ 38 אִם־לֹא[a] אֶל־בֵּית־אָבִי תֵּלֵךְ וְאֶל־מִשְׁפַּחְתִּי ת[40]. ח[41] ר״פ וכל איוב דכות ב מ ב
39 וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי׃ 39 וָאֹמַר אֶל־אֲדֹנִי אֻלַי לֹא־תֵלֵךְ הָאִשָּׁה אַחֲרָי׃ ל וחס
40 וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנָיו יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ אִתָּךְ ד קמ וכל יחזק נקיבה
41 וְהִצְלִיחַ דַּרְכֶּךָ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי מִמִּשְׁפַּחְתִּי וּמִבֵּית אָבִי׃ 41 אָז אחנח וס״פ דכות[42]

[25] Mp sub loco. [26] Mm 839. [27] Mm 3665. [28] Ru 1,8. [29] Mm 167. [30] Mm 290. [31] Mm 168. [32] Mm 169. [33] Gn 26,29. [34] Mm 3523. [35] Mm 1557. [36] Mm 170. [37] Mm 832. [38] Mm 4156. [39] Mm 171. [40] Mm 4084. [41] Mm 3185. [42] Mm 172.

22 [a] ins c 𝔐 הָאָדָם עַל־אַפָּהּ cf 47 ‖ 27 [a] l כִּי? cf 𝔖 ‖ [b] l frt אֲחִי cf Vrs et 48 ‖ 28 [a] cf 14[a] ‖ 29 [a–a] frt tr post 30a ‖ 30 [a] 𝔐 כראותו ‖ 33 [a] 𝔊(𝔖[Mss]) καὶ παρέθηκεν = וַיָּשֶׂם ‖ [b] 𝔐𝔊𝔖 רוֹ־ ‖ 36 [a] l תֹּה־? cf 𝔐𝔊 et 21,2 ‖ [b] sic L, mlt Mss Edd לוֹ ‖ 38 [a–a] frt l כִּי אִם 𝔐.

ד בסיפ׳ 7 5 וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָעֶבֶד אוּלַי לֹא־תֹאבֶה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרַי אֶל־ 5
הָאָרֶץ הַזֹּאת הֲהָשֵׁב אָשִׁיב אֶת־בִּנְךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יָצָאתָ מִשָּׁם:
ל. ד בסיפ׳ 7
6 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תָּשִׁיב אֶת־בְּנִי שָׁמָּה: 7 יְהוָה | 6
ש״ת ס״פ. פ״פ 8 5
אֱלֹהֵי [a]הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לָקָחַנִי [b]מִבֵּית אָבִי וּמֵאֶרֶץ מוֹלַדְתִּי [b]וַאֲשֶׁר ז׳ 10 ב׳ 11
דִּבֶּר־לִי וַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע־לִי לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת הוּא
ג ר״פ בסיפ׳ 12 יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ לְפָנֶיךָ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי מִשָּׁם: 8 וְאִם־לֹא תֹאבֶה
ל וחס׳. ד 13 הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ וְנִקֵּיתָ מִשְּׁבֻעָתִי זֹאת רַק אֶת־בְּנִי לֹא תָשֵׁב [a]
ש״ת ס״פ. פ״פ לג מנה בתור 9 שָּׁמָּה: 9 וַיָּשֶׂם הָעֶבֶד אֶת־יָדוֹ תַּחַת יֶרֶךְ אַבְרָהָם אֲדֹנָיו וַיִּשָּׁבַע לוֹ
10 עַל־הַדָּבָר הַזֶּה: 10 וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמַלִּים מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו
ב׳ 14. ש בלישׁ 15 וַיֵּלֶךְ [a]וְכָל־[b]טוּב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־אֲרַם נַהֲרַיִם אֶל־עִיר
ל 11 נָחוֹר: 11 וַיַּבְרֶךְ הַגְמַלִּים מִחוּץ לָעִיר אֶל־[a]בְּאֵר הַמַּיִם לְעֵת עֶרֶב
צא ל״ט מנה ר״פ ל מנה בתור וחד מן 16 בטע מרעיכין. ל 12 לְעֵת צֵאת הַשֹּׁאֲבֹת: 12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם הַקְרֶה־נָא
ז ר״פ בתור 17 13 לְפָנַי הַיּוֹם וַעֲשֵׂה־חֶסֶד עִם אֲדֹנִי אַבְרָהָם: 13 הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב עַל־עֵין
ל חס׳. ס 18 14 הַמָּיִם וּבְנוֹת אַנְשֵׁי הָעִיר יֹצְאֹת לִשְׁאֹב מָיִם: 14 וְהָיָה הַנַּעֲרָ [a]אֲשֶׁר אֹמַר
ח 19. ב 20 אֵלֶיהָ הַטִּי־נָא כַדֵּךְ וְאֶשְׁתֶּה וְאָמְרָה שְׁתֵה וְגַם־גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה אֹתָהּ
ל חס׳ 21. ג 22 הֹכַחְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק וּבָהּ אֵדַע כִּי־עָשִׂיתָ חֶסֶד עִם־אֲדֹנִי: 15 וַיְהִי־
ב. ל יחס 23 הוּא טֶרֶם כִּלָּה [a]לְדַבֵּר [b]וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת אֲשֶׁר יָלְדָה לִבְתּוּאֵל בֶּן־
16 מִלְכָּה אֵשֶׁת נָחוֹר אֲחִי אַבְרָהָם וְכַדָּהּ עַל־שִׁכְמָהּ: 16 וְהַנַּעֲרָ [a]טֹבַת
ב׳ 23. נ 24 מַרְאֶה מְאֹד בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ וַתֵּרֶד הָעַיְנָה וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ
ל 17 וַתָּעַל: 17 וַיָּרָץ הָעֶבֶד לִקְרָאתָהּ וַיֹּאמֶר הַגְמִיאִינִי נָא מְעַט־מַיִם
ג ב חס וחד מל 24 18 מִכַּדֵּךְ: 18 וַתֹּאמֶר שְׁתֵּה אֲדֹנִי וַתְּמַהֵר וַתֹּרֶד כַּדָּהּ עַל־יָדָהּ וַתַּשְׁקֵהוּ:
ב. ל זקף קמ. ב. ד חס 19 18
ל. ל. ל 20 19 וַתְּכַל לְהַשְׁקֹתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב עַד אִם־כִּלּוּ לִשְׁתֹּת:
ל. ל. ל 21 20 וַתְּמַהֵר וַתְּעַר [a]כַּדָּהּ אֶל־הַשֹּׁקֶת וַתָּרָץ עוֹד אֶל־הַבְּאֵר לִשְׁאֹב
ל. ל 21 וַתִּשְׁאַב לְכָל־גְּמַלָּיו: 21 וְהָאִישׁ מִשְׁתָּאֶה [a]לָהּ מַחֲרִישׁ לָדַעַת הַהִצְלִיחַ

7 Mm 79. 8 Mm 161. 9 Mm 3880. 10 Mm 1698. 11 Jer 9,11. 12 Mm 162. 13 Mm 163. 14 Mm 164. 15 Mm 335. 16 Mm 705. 17 Mm 165. 18 Q perpetuum; archetypus Gn contra archetypum Dt, cf Dt 22,15sqq et Mp sub loco. 19 Mm 3001. 20 Mp sub loco. 21 Mm 3466. 22 Mm 166. 23 1 R 1,4. 24 Mm 1634.

7 a–a > cod Sev; prb ins וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ ut 3, it G || b–b cod Sev מְבֵיתִי וּמֵאַרְצִי || 8 a ש תשיב || 10 a > G, prb dl || b Ś(V) *wmn kl*, prb וּמִכֹּל || 11 a ש על || 14 a ש ut Q, K הַנַּעַר? || 15 a l frt יְכַלֶּה cf 45 || b שGV + אֶל־לִבּוֹ cf 45 || 16 a cf 14a || 20 a ש ותורד cf 18 || 21 a l משתאה?

7 מִקִּבֶּר מֵתֶךָ׃ 7 וַיָּקָם אַבְרָהָם וַיִּשְׁתַּחוּ לְעַם־הָאָרֶץ לִבְנֵי־חֵת׃ ד. י בתור׳
8 וַיְדַבֵּר אִתָּם לֵאמֹר אִם־יֵשׁ אֶת־נַפְשְׁכֶם לִקְבֹּר אֶת־מֵתִי מִלְּפָנַי לז. ל. יב
9 שְׁמָעוּנִי וּפִגְעוּ־לִי בְּעֶפְרֹן בֶּן־צֹחַר׃[a] 9 וְיִתֶּן־לִי אֶת־מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה ל וכל ד״ה דכות׳. יג׳
אֲשֶׁר־לוֹ אֲשֶׁר בִּקְצֵה שָׂדֵהוּ בְּכֶסֶף מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִי בְּתוֹכְכֶם לַאֲחֻזַּת־ הי׳. יב בתור׳
קָבֶר׃ 10 וְעֶפְרֹן יֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי־חֵת וַיַּעַן עֶפְרֹן הַחִתִּי אֶת־אַבְרָהָם י בתור בתי מנה בפסוק
11 בְּאָזְנֵי בְנֵי־חֵת לְכֹל[a] בָּאֵי שַׁעַר־עִירוֹ לֵאמֹר׃ 11 לֹא[a]־אֲדֹנִי שְׁמָעֵנִי לז. י בתור ב מנה בפסוק. ב ר״פ בסיפ. ד זוגין[5]. ג
הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר־בּוֹ לְךָ נְתַתִּיהָ לְעֵינֵי בְנֵי־עַמִּי נְתַתִּיהָ
12 לָךְ קְבֹר מֵתֶךָ׃ 12 וַיִּשְׁתַּחוּ אַבְרָהָם לִפְנֵי עַם הָאָרֶץ׃ 13 וַיְדַבֵּר אֶל־ ד
עֶפְרֹן בְּאָזְנֵי עַם־הָאָרֶץ לֵאמֹר אַךְ אִם־אַתָּה לוּ[a] שְׁמָעֵנִי נָתַתִּי כֶּסֶף לז. כב[7]. ג
14 הַשָּׂדֶה קַח מִמֶּנִּי וְאֶקְבְּרָה אֶת־מֵתִי שָׁמָּה׃ 14 וַיַּעַן עֶפְרֹן אֶת־ נז וכל תלים דכות׳ ב מ״א. יח ס״ם
אַבְרָהָם[a] לֵאמֹר לוֹ׃[a] 15 אֲדֹנִי שְׁמָעֵנִי אֶרֶץ אַרְבַּע מֵאֹת שֶׁקֶל־כֶּסֶף ד זוגין[6]. ג. ג חס בסיפ[8]
16 בֵּינִי וּבֵינְךָ מַה־הִוא וְאֶת־מֵתְךָ קְבֹר׃ 16 וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל־עֶפְרֹן ד[a]
וַיִּשְׁק�ל אַבְרָהָם לְעֶפְרֹן אֶת־הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּאָזְנֵי בְנֵי־חֵת אַרְבַּע ד חס[10]. לז. י בתור׳
17 מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֹבֵר לַסֹּחֵר׃ 17 וַיָּקָם | שְׂדֵה עֶפְרוֹן אֲשֶׁר ל
בְּמַכְפֵּלָה אֲשֶׁר לִפְנֵי[a] מַמְרֵא הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר־בּוֹ וְכָל־הָעֵץ
18 אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר בְּכָל־גְּבֻלוֹ סָבִיב׃[b] 18 לְאַבְרָהָם לְמִקְנָה לְעֵינֵי ת חס. ל בסיפ וכל ירמיה דכות׳ ב מ״א[11]
19 בְנֵי־חֵת בְּכֹל[a] בָּאֵי שַׁעַר־עִירוֹ׃ 19 וְאַחֲרֵי־כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת־ י בתור
שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֶל־מְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה[a] עַל־פְּנֵי מַמְרֵא הִוא חֶבְרוֹן
20 בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃ 20 וַיָּקָם הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר־בּוֹ לְאַבְרָהָם לַאֲחֻזַּת־
קֶבֶר מֵאֵת בְּנֵי־חֵת׃ ס י בתור׳

24 [ס] 1 וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אַבְרָהָם בַּכֹּל׃ ד[1]. נכ בתור. יב. ז דגש[2]
2 וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ הַמֹּשֵׁל בְּכָל־אֲשֶׁר־לוֹ שִׂים־נָא נא. ד
3 יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי׃ 3 וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּיהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ ל. ו
אֲשֶׁר לֹא־תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ׃ ה[3]. יז מל בתור ג[6] מנה בסיפ
4 כִּי[a] אֶל־אַרְצִי וְאֶל־מוֹלַדְתִּי תֵּלֵךְ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי לְיִצְחָק׃

[3] Mp sub loco. [4] Mm 157. [5] Mm 158. [6] Mm 1940. [7] Mm 1444. [8] Mm 35. [9] Mm 908. [10] Mm 365. [11] Jer 9,9. Cp 24 [1] Mm 159. [2] Mm 104. [3] Ps 133,2. [4] Mm 3880. [5] Mm 4084. [6] Mm 160.

8 [a] ש + החתי || **10** [a] l frt בְּכל ut 18 || **11** [a] l frt לֹא cf 𝔗 et 5[a–a] || **13** [a] שׂ 𝔊𝔗[J] לי || **14** [a–a] ut 5[a–a] cf 11[a] || **17** [a] pc Mss ש על־פני ut 19 25,9 || [b] dl : || **18** [a] mlt Mss 𝔗[Ms𝔗J] לכל ut 10 || **19** [a] mlt Mss 𝔊𝔗[Ms𝔗J] + אֲשֶׁר || **Cp 24,4** [a] 𝔖 Seb mlt Mss ש כי־אם.

ל 13. עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־אַיִל אַחַר[a] נֶאֱחַז[b] בַּסְּבָךְ בְּקַרְנָיו וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח
כל אורית חס ב מ א 14. אֶת־הָאַיִל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ: 14 וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם־הַמָּקוֹם
ג 15. 16. הַהוּא יְהוָה | יִרְאֶה[a] אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר[b] יְהוָה יֵרָאֶה[c]:
ב 17. 15 וַיִּקְרָא מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־אַבְרָהָם שֵׁנִית מִן־הַשָּׁמָיִם: 16 וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ
ב בתור 18. ג 19. אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידֶךָ: 17 כִּי־בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲךָ
ב וב״ת ל״ישנ 20. ג חס. ל 21. כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת הַיָּם וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ אֶת שַׁעַר
כל אורית מל 22. כל אורית חס ב מ א מל 23. אֹיְבָיו: 18 וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקֹלִי:
ל 19. 19 וַיָּשָׁב אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל־בְּאֵר שָׁבַע וַיֵּשֶׁב
20. אַבְרָהָם בִּבְאֵר שָׁבַע: פ
ג 24. כ 25. 20 וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֻּגַּד לְאַבְרָהָם לֵאמֹר הִנֵּה יָלְדָה
ו ר״פ את ואת 26. מִלְכָּה גַּם־הִוא בָּנִים לְנָחוֹר אָחִיךָ: 21 אֶת־עוּץ בְּכֹרוֹ וְאֵת־בּוּז אָחִיו
ג 27. ל. ל. ל 28. 22 וְאֶת־קְמוּאֵל[a] אֲבִי אֲרָם: 22 וְאֶת־כֶּשֶׂד וְאֶת־חֲזוֹ וְאֶת־פִּלְדָּשׁ וְאֶת־
23 יִדְלָף וְאֶת בְּתוּאֵל: 23 [a]וּבְתוּאֵל יָלַד[b] אֶת־רִבְקָה[a] שְׁמֹנָה אֵלֶּה יָלְדָה
ב ר״פ 29. מִלְכָּה לְנָחוֹר אֲחִי אַבְרָהָם: 24 וּפִילַגְשׁוֹ[a] וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וַתֵּלֶד גַּם־
ל שם אנש הוּא אֶת־טֶבַח וְאֶת־גַּחַם וְאֶת־תַּחַשׁ וְאֶת־מַעֲכָה: ס קמז

23 1 וַיִּהְיוּ[a] חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים [b]שְׁנֵי פר״
חַיֵּי שָׂרָה[b]: 2 וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע[a] הִוא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן
ל בתור. ל. ל 3. וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ: 3 וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי
י בתור. ג ר״פ 4. מֵתוֹ וַיְדַבֵּר אֶל־בְּנֵי־חֵת לֵאמֹר: 4 גֵּר־וְתוֹשָׁב אָנֹכִי עִמָּכֶם תְּנוּ לִי
ל. יב. י בתור 5. אֲחֻזַּת־קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה[a] מֵתִי מִלְּפָנָי: 5 וַיַּעֲנוּ בְנֵי־חֵת אֶת־
ל. ל 6. אַבְרָהָם [a]לֵאמֹר לוֹ[b]: 6 שְׁמָעֵנוּ | אֲדֹנִי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ
ל ומל. ד. ג. ב 7. בְּמִבְחַר קְבָרֵינוּ קְבֹר אֶת־מֵתֶךָ אִישׁ מִמֶּנּוּ אֶת־קִבְרוֹ לֹא־יִכְלֶה מִמְּךָ

[13] Mp sub loco. [14] Nu 28,27, cf Mp sub loco. [15] Mm 149. [16] Mm 150. [17] Mm 2573. [18] Nu 14,28. [19] Mm 22. [20] Mm 3526. [21] Mm 151. [22] Mm 152. [23] Mm 153. [24] Mm 154. [25] Mm 2228. [26] Mm 2599. [27] Mm 155. [28] Qoh 10,18. [29] Mm 156. Cp 23 [1] Mm 2283. [2] Prv 22,8.

13 [a] l c mlt Mss 𝔲𝔊𝔖𝔗$^{Ms\,J}$ אֶחָד || [b] pc Mss Edd זָ֫ cf 𝔊𝔖 || **14** [a] prp יֵרָאֶה sed cf [c] || [b] 𝔊$^{53.75}$(𝔖𝔗𝔍^{Mss}) → τούτῳ |. [c] prp יֵרָאֶה cf 𝔖𝔙 sed cf [a] | **16** [a] prb l c 𝔲𝔊𝔖𝔙 יחידך מִמֶּנִּי || **21** [a–a] frt add || **23** [a–a] frt add | [b] 𝔲 הוליד || **24** [a] prp לוֹ לִגְשׁ –|| **Cp 23,1** [a] ins שְׁנֵי cf [b–b] et 47,28 || [b–b] > 𝔊𝔙, dl || **2** [a] 𝔲 + אל עמק 𝔊 + ἥ ἐστιν ἐν τῷ κοιλώματι = אֲשֶׁר בָּעֵמֶק? || **4** [a] Ms 𝔲 𝔗^{J} + אֶת־ || **5** [a–a] l לאמר: לו || [b] 𝔲𝔊 לֹא cf 11.

31 מְיַדֵּי בַּעֲבוּר תִּהְיֶה־לִּי לְעֵדָה כִּי חָפַרְתִּי אֶת־הַבְּאֵר הַזֹּאת: 31 עַל־ ג26
32 כֵּן קָרָא לַמָּקוֹם הַהוּא בְּאֵר שֶׁבַע כִּי שָׁם נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם: 32 וַיִּכְרְתוּ
בְּרִית בִּבְאֵר שָׁבַע וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ[a] וּפִיכֹל שַׂר־צְבָאוֹ וַיָּשֻׁבוּ אֶל־אֶרֶץ ג
33 פְּלִשְׁתִּים: 33 וַיִּטַּע[a] אֶשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע וַיִּקְרָא־שָׁם בְּשֵׁם יְהוָה אֵל ׃ל
34 עוֹלָם[b]: 34 וַיָּגָר אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים: פ

ג[ט] 22 1 וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת־אַבְרָהָם ג1. ד כת שא רב כת סה
2 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם[a] וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: 2 וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־בִּנְךָ אֶת־ ז בתור
יְחִידְךָ אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ אֶת־יִצְחָק וְלֶךְ־לְךָ אֶל־אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה[a] וְהַעֲלֵהוּ יא2. ב חד מל וחד חס3
3 שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ: 3 וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם כה4
בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֶת יִצְחָק בְּנוֹ ל
וַיְבַקַּע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים: ל
4 בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הַמָּקוֹם מֵרָחֹק: ז חס בתור
5 וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו שְׁבוּ־לָכֶם פֹּה עִם־הַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר ה בתור
6 נֵלְכָה עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם: 6 וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־עֲצֵי ו5
הָעֹלָה וַיָּשֶׂם עַל־יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת־הָאֵשׁ וְאֶת־הַמַּאֲכֶלֶת פָּד לג6. מנה בתור.
7 וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: 7 וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי ב פסוק דאית בהון
ד ויאמר8
8 וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי בְנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה: 8 וַיֹּאמֶר ב דגש
אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֶה־לּוֹ הַשֶּׂה לְעֹלָה בְּנִי וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו:
9 וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם אֶת־ ל
הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ וַיָּשֶׂם אֹתוֹ עַל־ ל וחס. פד לג מנה בתור
10 הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לָעֵצִים: 10 וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת־יָדוֹ וַיִּקַּח אֶת־ ו
11 הַמַּאֲכֶלֶת לִשְׁחֹט אֶת־בְּנוֹ: 11 וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם ג7. ב חד חס וחד מל9
12 וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: 12 וַיֹּאמֶר אַל־תִּשְׁלַח יָדְךָ ד10 שמואתא מתאימין וחד מן ב10 בלוש. ז בתור8
אֶל[a]־הַנַּעַר וְאַל־תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה[b] כִּי | עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים ב1. ד12
אַתָּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ מִמֶּנִּי: 13 וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־ כו מלעיל. ג. כו פסוק את את ומילה חדה ביניה. נז וכל תלים דכות. ב מ יא

26 Mm 144. Cp 22 1 Mm 145. 2 Mm 1500. 3 Mm 146. 4 Mm 187. 5 Mm 2714. 6 Mp sub loco. 7 Mm 1511. 8 Mm 2019. 9 Mm 147. 10 Mm 148. 11 Mm 2687. 12 Mm 3450.

32 a cf 22a || 33 a prb ins c 𝔐𝔊𝔖𝔙 אַבְרָהָם || b 𝔐Mss הָעֹ || Cp 22,1 a prb ins c 2 Mss 𝔊𝔙Mss אַבְרָהָם || 2 a 𝔐 המוראה 𝔐T hjzjth, σ′(υ) τῆς ὀπτασίας = הַמַּרְאָה cf 𝔗, 𝔖 'mwrj' = הָאֱמֹרִי || 12 a 𝔐𝔊𝔙 עַל || b sic L, mlt Mss Edd מְאוּמָה—.

13 אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקֹלָהּ כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע׃ 13 וְגַם אֶת־בֶּן־
14 הָאָמָה לְגוֹי[a] אֲשִׂימֶנּוּ כִּי זַרְעֲךָ הוּא׃ 14 וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם | בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח־
לֶחֶם וְחֵמַת מַיִם וַיִּתֵּן אֶל־הָגָר[a] שָׂם עַל־שִׁכְמָהּ [b]וְאֶת־הַיֶּלֶד[b] וַיְשַׁלְּחֶהָ
15 וַתֵּלֶךְ וַתֵּתַע בְּמִדְבַּר בְּאֵר שָׁבַע׃ 15 וַיִּכְלוּ הַמַּיִם מִן־הַחֵמֶת וַתַּשְׁלֵךְ
16 אֶת־הַיֶּלֶד תַּחַת אַחַד הַשִּׂיחִם׃ 16 וַתֵּלֶךְ וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנֶּגֶד הַרְחֵק
כְּמִטַּחֲוֵי קֶשֶׁת כִּי אָמְרָה אַל־אֶרְאֶה בְּמוֹת הַיֶּלֶד וַתֵּשֶׁב מִנֶּגֶד [a]וַתִּשָּׂא
17 אֶת־קֹלָהּ וַתֵּבְךְּ[a]׃ 17 וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־קוֹל הַנַּעַר וַיִּקְרָא מַלְאַךְ
אֱלֹהִים | אֶל־הָגָר מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ מַה־לָּךְ הָגָר אַל־תִּירְאִי כִּי־
18 שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל־[a]קוֹל הַנַּעַר בַּאֲשֶׁר הוּא־שָׁם׃ 18 קוּמִי שְׂאִי אֶת־
19 הַנַּעַר וְהַחֲזִיקִי אֶת־יָדֵךְ בּוֹ כִּי־לְגוֹי גָּדוֹל אֲשִׂימֶנּוּ׃ 19 וַיִּפְקַח אֱלֹהִים
אֶת־עֵינֶיהָ וַתֵּרֶא בְּאֵר מָיִם וַתֵּלֶךְ וַתְּמַלֵּא אֶת־הַחֵמֶת מַיִם וַתַּשְׁקְ אֶת־
הַנָּעַר׃ 20 וַיְהִי אֱלֹהִים אֶת־הַנַּעַר וַיִּגְדָּל וַיֵּשֶׁב בַּמִּדְבָּר וַיְהִי [a]רֹבֶה
קַשָּׁת[a]׃ 21 וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר פָּארָן וַתִּקַּח־לוֹ אִמּוֹ אִשָּׁה מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 21
פ 22 וַיְהִי בָּעֵת הַהִוא וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ[a] וּפִיכֹל שַׂר־צְבָאוֹ
אֶל־אַבְרָהָם לֵאמֹר אֱלֹהִים עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר־אַתָּה עֹשֶׂה׃ 23 וְעַתָּה
הִשָּׁבְעָה לִּי בֵאלֹהִים הֵנָּה אִם־תִּשְׁקֹר לִי וּלְנִינִי וּלְנֶכְדִּי כַּחֶסֶד אֲשֶׁר־
עָשִׂיתִי עִמָּךְ תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי וְעִם־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־גַּרְתָּה בָהּ׃ 24 וַיֹּאמֶר
אַבְרָהָם אָנֹכִי אִשָּׁבֵעַ׃ 25 וְהוֹכַח[a] אַבְרָהָם אֶת־אֲבִימֶלֶךְ עַל־אֹדוֹת
בְּאֵר הַמַּיִם אֲשֶׁר גָּזְלוּ עַבְדֵי אֲבִימֶלֶךְ׃ 26 וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ לֹא יָדַעְתִּי
מִי עָשָׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְגַם־אַתָּה לֹא־הִגַּדְתָּ לִּי וְגַם אָנֹכִי לֹא
שָׁמַעְתִּי בִלְתִּי הַיּוֹם׃ 27 וַיִּקַּח אַבְרָהָם צֹאן וּבָקָר וַיִּתֵּן לַאֲבִימֶלֶךְ
וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית׃ 28 וַיַּצֵּב אַבְרָהָם אֶת־שֶׁבַע כִּבְשֹׂת הַצֹּאן
לְבַדָּהֶן׃ 29 וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל־אַבְרָהָם מָה הֵנָּה שֶׁבַע כְּבָשֹׂת[a]
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הִצַּבְתָּ לְבַדָּנָה[b]׃ 30 וַיֹּאמֶר כִּי אֶת־שֶׁבַע כְּבָשֹׂת[a] תִּקַּח

[11] Mm 17. [12] וחד מתע Prv 7,25. [13] Mm 139. [14] Mm 187. [15] Mm 140. [16] Mm 3308. [17] Mm 2386. [18] Mm 3732. [19] Mm 1947. [20] Mm 141. [21] Mp sub loco. [22] Mm 3466. [23] Mm 142. [24] Mm 143. [25] Ps 74,17.

13 [a] 𝔐𝔊𝔖𝔜 + גָּדוֹל, ins ‖ **14** [a] huc tr [b–b] cf 𝔊[19.314]𝔖 ‖ [b–b] cf [a] ‖ **16** [a–a] l prb וַיִּשָּׂא אֶת־קֹלָהּ ef 𝔊 ‖ **17** [a] mlt Mss 𝔐𝔗[J] אֶת ‖ **20** [a–a] l רֹבֵה קֶשֶׁת? cf 𝔐𝔊𝔖𝔗[J] יוֹכֵחַ ‖ **22** [a] 𝔊 *καὶ Οχοζαθ ὁ νυμφαγωγὸς αὐτοῦ*, ex 26,26? ‖ **25** [a] 𝔐 ויוכיח, l frt וַיּוֹכַח ‖ **29** [a] l c 𝔐 הכבשות ‖ [b] 𝔐 לבדהן ut 28 ‖ **30** [a] cf 29[a].

כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין־יִרְאַת אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה וַהֲרָגֻנִי עַל־דְּבַר ג⁹. ב חד מל וחד חס
12 אִשְׁתִּי: 12 וְגַם־אָמְנָה[a] אֲחֹתִי בַת־אָבִי הִוא אַךְ לֹא בַת־אִמִּי וַתְּהִי־לִי יג ר״פ בתור. ב¹⁰
13 לְאִשָּׁה: 13 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִתְעוּ[a] אֹתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי[b] וָאֹמַר לָהּ זֶה ה בטע בסיפ¹¹
חַסְדֵּךְ אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עִמָּדִי אֶל כָּל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָבוֹא שָׁמָּה אִמְרִי־לִי ב¹². ב בסיפ¹³
14 אָחִי הוּא: 14 וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ[a] צֹאן וּבָקָר וַעֲבָדִים וּשְׁפָחֹת וַיִּתֵּן
15 לְאַבְרָהָם וַיָּשֶׁב לוֹ אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ: 15 וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ הִנֵּה אַרְצִי כה
16 לְפָנֶיךָ בַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ שֵׁב: 16 וּלְשָׂרָה אָמַר הִנֵּה נָתַתִּי אֶלֶף כֶּסֶף ט דגש¹⁴. ט״ס. ב¹⁵. ג¹⁶
לְאָחִיךְ הִנֵּה הוּא־לָךְ כְּסוּת עֵינַיִם לְכֹל[a] אֲשֶׁר אִתָּךְ [b]וְאֵת כֹּל וְנֹכָחַת[b]: ל ובסיפ. כח. ל
17 וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת־אֲבִימֶלֶךְ וְאֶת־ כ. ב¹⁷
18 אִשְׁתּוֹ וְאַמְהֹתָיו וַיֵּלֵדוּ: 18 כִּי־עָצֹר עָצַר יְהוָה בְּעַד כָּל־רֶחֶם לְבֵית ל. ל
אֲבִימֶלֶךְ עַל־דְּבַר שָׂרָה אֵשֶׁת אַבְרָהָם: ס

ס(ית) **21** 1 וַיהוָה פָּקַד אֶת־שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר נכ בתור. ג¹
2 דִּבֵּר: 2 וַתַּהַר וַתֵּלֶד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֵּן לִזְקֻנָיו לַמּוֹעֵד אֲשֶׁר[a]־דִּבֶּר ב וחס
3 אֹתוֹ אֱלֹהִים: 3 וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת־שֵׁם־בְּנוֹ הַנּוֹלַד־לוֹ אֲשֶׁר־יָלְדָה־ עי״ר פי׳ וכל יחזק דכות²
4 לוֹ שָׂרָה יִצְחָק: 4 וַיָּמָל אַבְרָהָם[c] אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ בֶּן־שְׁמֹנַת יָמִים כל אורית חס וכל קריא דכות. ב מ א⁴
5 כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים: 5 וְאַבְרָהָם בֶּן־מְאַת שָׁנָה בְּהִוָּלֶד לוֹ אֶת ג⁵
6 יִצְחָק בְּנוֹ: 6 וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים כָּל־הַשֹּׁמֵעַ יִצְחַק־ ל וחס. יא⁶. ל
7 לִי: 7 וַתֹּאמֶר מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם הֵינִיקָה בָנִים שָׂרָה כִּי־יָלַדְתִּי[a] בֵּן ב חד מל וחד חס
8 לִזְקֻנָיו: 8 וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתֶּה גָּדוֹל בְּיוֹם ב וחס. ל. ב⁷
9 הִגָּמֵל אֶת־יִצְחָק: 9 וַתֵּרֶא שָׂרָה אֶת־בֶּן־הָגָר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר־יָלְדָה
10 לְאַבְרָהָם מְצַחֵק[a]: 10 וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גָּרֵשׁ[a] הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת־ ג⁸. ב⁹
11 בְּנָהּ כִּי לֹא יִירַשׁ בֶּן־הָאָמָה הַזֹּאת עִם־בְּנִי עִם־יִצְחָק: 11 וַיֵּרַע
12 הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אודֹת בְּנוֹ: 12 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־ לג בתור. ג חס. כח¹⁰
אַבְרָהָם אַל־יֵרַע בְּעֵינֶיךָ עַל־הַנַּעַר וְעַל־אֲמָתֶךָ כֹּל[a] אֲשֶׁר תֹּאמַר סו. ל

⁹Mm 134. ¹⁰Mm 1277. ¹¹Mm 71. ¹²Ru 3,10. ¹³Mm 254. ¹⁴Mm 2625. ¹⁵Gn 18,14. ¹⁶Mm 1809. ¹⁷2 Ch 30,20. Cp 21 ¹Mm 135. ²Mm 136. ³Mm 1989. ⁴1 Ch 29,7. ⁵Mm 51. ⁶Mm 3286. ⁷Est 2,18. ⁸Mm 137. ⁹Mm 138. ¹⁰Mm 5.

12 [a] 𝔪 אמנם ‖ **13** [a] 𝔪 התעה ‖ [b–b] 𝔪 ומארץ מולדתי cf 12,1 ‖ **14** [a] 𝔪𝔊 + אלף ‖ **16** [a] 𝔪 𝔐ˢʸ𝔊 ולו׳ ‖ [b–b] prp ואת נכחו נכחת (= et apud hos omnes iustificata es) vel ואת כלו נכחת (= et tu in omnibus his rebus iustificata es) ‖ **Cp 21,2** [a] 2 Mss 𝔊 כאו׳, ex 1? ‖ **7** [a] 𝔪𝔗ʲ + לו ‖ **9** [a] 𝔊 + μετὰ Ισαακ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ‖ **10** [a] 𝔪𝔗ʲ + את.

יא[49] ו מנה בתור . ב חד חס וחד מל וחד מן ו נקוד בתור

34 וַתַּשְׁכֵּב אֶת־אָבִיהָ וְלֹא־יָדַע בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ׃ 34 וַיְהִי מִמָּחֳרָת
וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל־הַצְּעִירָה הֵן־שָׁכַבְתִּי אֶמֶשׁ אֶת־אָבִי[a] נַשְׁקֶנּוּ יַיִן

ד ג חס וחד מל[50] . ג[51] 35 גַּם־הַלַּיְלָה וּבֹאִי שִׁכְבִי עִמּוֹ וּנְחַיֶּה מֵאָבִינוּ זָרַע׃ 35 וַתַּשְׁקֶיןָ גַּם
ז[54] . יא[49] ו מנה בתור בַּלַּיְלָה הַהוּא אֶת־אֲבִיהֶן יָיִן וַתָּקָם הַצְּעִירָה וַתִּשְׁכַּב עִמּוֹ וְלֹא־יָדַע

ל חס . ל 3כ 37 בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ׃ 36 וַתַּהֲרֶיןָ שְׁתֵּי בְנוֹת־לוֹט מֵאֲבִיהֶן׃ 37 וַתֵּלֶד

ט . ט מיחד הַבְּכִירָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב[a] הוּא אֲבִי־מוֹאָב עַד־הַיּוֹם׃

ט 38 וְהַצְּעִירָה גַּם־הִוא יָלְדָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ[a] בֶּן־עַמִּי הוּא אֲבִי בְנֵי־ 38ס

ט מיחד עַמּוֹן עַד־הַיּוֹם׃ ס

ל **20** 1 וַיִּסַּע מִשָּׁם אַבְרָהָם אַרְצָה הַנֶּגֶב וַיֵּשֶׁב בֵּין־קָדֵשׁ וּבֵין שׁוּר ס

וַיָּגָר בִּגְרָר׃ 2 וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֲחֹתִי הִוא וַיִּשְׁלַח 2
אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ גְּרָר וַיִּקַּח אֶת־שָׂרָה׃ 3 וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־אֲבִימֶלֶךְ 3

ב חס . ג[3] . ל בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנְּךָ־מֵת עַל־[a]הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־לָקַחְתָּ וְהִוא
ב[1] . ל . צא . ל בְּעֻלַת־בָּעַל׃ 4 וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי[a] הֲגוֹי[b] גַּם־ 4

ה[2] . יא כת י בתור צַדִּיק תַּהֲרֹג׃ 5 הֲלֹא הוּא אָמַר־לִי אֲחֹתִי הִוא [a]וְהִיא־גַם־הִוא[ab] 5
אָמְרָה אָחִי הוּא בְּתֹם־לְבָבִי וּבְנִקְיֹן כַּפַּי עָשִׂיתִי זֹאת׃ 6 וַיֹּאמֶר אֵלָיו 6

ל וחס הָאֱלֹהִים בַּחֲלֹם גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי בְתֹם־לְבָבְךָ עָשִׂיתָ זֹּאת וָאֶחְשָׂךְ

ב חס . ג[3] . ל גַּם־אָנֹכִי אוֹתְךָ מֵחֲטוֹ־לִי עַל־כֵּן לֹא־נְתַתִּיךָ לִנְגֹּעַ אֵלֶיהָ׃ 7 וְעַתָּה 7
יז מל בלוש[1] . ג[5] חד כת טוא חד מן ט[6] כת טוא חס וחד מן כת טוא . ג ב חס וחד מל[7]

נ[a] . ג הָשֵׁב אֵשֶׁת־הָאִישׁ כִּי־נָבִיא הוּא וְיִתְפַּלֵּל בַּעַדְךָ וֶחְיֵה וְאִם־אֵינְךָ
מֵשִׁיב דַּע כִּי־מוֹת תָּמוּת אַתָּה וְכָל־אֲשֶׁר־לָךְ׃ 8 וַיַּשְׁכֵּם אֲבִימֶלֶךְ 8

כה ז מנה בתור . ח בַּבֹּקֶר וַיִּקְרָא לְכָל־עֲבָדָיו וַיְדַבֵּר אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאָזְנֵיהֶם
וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד׃ 9 וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מֶה־ 9

ל [a]עָשִׂיתָ לָּנוּ[a] וּמֶה־חָטָאתִי לָךְ כִּי־הֵבֵאתָ עָלַי וְעַל־מַמְלַכְתִּי חֲטָאָה
גְדֹלָה מַעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא־יֵעָשׂוּ עָשִׂיתָ עִמָּדִי׃ 10 וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל־ 10
אַבְרָהָם [a]מָה רָאִיתָ[a] כִּי עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ 11 וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם[a] 11

[49]Mm 130. [50]Mm 2383. [51]Mm 129. [52]Mm 1043. Cp 20 [1]Mm 1183. [2]Mm 4139. [3]Mm 131. [4]Mm 541. [5]Mm 132. [6]Mm 922. [7]Mm 133. [8]Mm 3317.

34 [a] 𝔊 suff 1 pl, 1 אבינו? ‖ **37** [a] 𝔊 + *λέγουσα Ἐκ τοῦ πατρός μου*, ins לֵאמֹר מֵאָבִי? ‖ **38** [a] 𝔊(𝔙) + *Ἀμμαν*, $\mathfrak{G}^{Mss}$ + *Αμμαν λέγουσα* – עַמּוֹן לֵאמֹר ‖ **Cp 20,3** [a] 𝔐 + אדות cf 21,11.25, ins ‖ **4** [a] nonn Mss יהוה ‖ [b–b] 𝔊 *ἔθνος ἀγνοοῦν καί*; prp הֲגַם (הגוי dttg) ‖ **5** [a–a] 𝔊(𝔖𝔙) *καὶ αὐτή*, 1 frt וגם היא ‖ [b] > 2Mss 𝔐 ‖ **9** [a–a] 𝔖 *'bdt lk*, prp עשיתי לְךָ ‖ **10** [a–a] prp מָה יָּרַאתָ cf 26,7 ‖ **11** [a] 𝔐 + כי יראתי.

וַיַּחֲזִקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבְיַד־אִשְׁתּוֹ וּבְיַד שְׁתֵּי בְנֹתָיו בְּחֶמְלַת יְהוָה עָלָיו וַיּ
17 וַיֹּצִאֻהוּ וַיַּנִּחֻהוּ מִחוּץ לָעִיר׃ 17 וַיְהִי כְהוֹצִיאָם אֹתָם הַחוּצָה וַיֹּאמֶר[a]
הִמָּלֵט עַל־נַפְשֶׁךָ אַל־תַּבֵּיט אַחֲרֶיךָ וְאַל־תַּעֲמֹד בְּכָל־הַכִּכָּר הָהָרָה
18 הִמָּלֵט פֶּן־תִּסָּפֶה׃ 18 וַיֹּאמֶר לוֹט אֲלֵהֶם[a] אַל־נָא אֲדֹנָי׃ 19 הִנֵּה־נָא
מָצָא עַבְדְּךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֵּל חַסְדְּךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי לְהַחֲיוֹת
אֶת־נַפְשִׁי וְאָנֹכִי לֹא אוּכַל לְהִמָּלֵט הָהָרָה פֶּן־תִּדְבָּקַנִי הָרָעָה וָמַתִּי׃
20 הִנֵּה־נָא הָעִיר הַזֹּאת קְרֹבָה לָנוּס שָׁמָּה [a]וְהִיא מִצְעָר[a] אִמָּלְטָה נָּא
21 שָׁמָּה הֲלֹא מִצְעָר הִוא וּתְחִי נַפְשִׁי׃ 21 וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נָשָׂאתִי פָנֶיךָ
22 גַּם לַדָּבָר הַזֶּה לְבִלְתִּי הָפְכִּי אֶת־הָעִיר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ 22 מַהֵר הִמָּלֵט
שָׁמָּה כִּי לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת דָּבָר עַד־בֹּאֲךָ שָׁמָּה עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם־
23 הָעִיר צוֹעַר׃ 23 הַשֶּׁמֶשׁ יָצָא[a] עַל־הָאָרֶץ וְלוֹט בָּא צֹעַרָה׃ 24 [a]וַיהוָה
הִמְטִיר עַל־סְדֹם וְעַל־עֲמֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ מֵאֵת יְהוָה [b]מִן־הַשָּׁמָיִם׃
25 וַיַּהֲפֹךְ אֶת־הֶעָרִים הָאֵל[a] וְאֶת כָּל־הַכִּכָּר וְאֵת כָּל־יֹשְׁבֵי הֶעָרִים
26 וְצֶמַח הָאֲדָמָה׃ 26 וַתַּבֵּט אִשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו[a] וַתְּהִי נְצִיב מֶלַח׃ 27 וַיַּשְׁכֵּם
28 אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר[a] אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־עָמַד שָׁם אֶת־פְּנֵי יְהוָה׃ 28 וַיַּשְׁקֵף
עַל־פְּנֵי סְדֹם וַעֲמֹרָה וְעַל־[a]כָּל־פְּנֵי[a] אֶרֶץ הַכִּכָּר וַיַּרְא וְהִנֵּה עָלָה
קִיטֹר הָאָרֶץ כְּקִיטֹר הַכִּבְשָׁן׃
29 וַיְהִי בְּשַׁחֵת[a] אֱלֹהִים אֶת־עָרֵי הַכִּכָּר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־
אַבְרָהָם וַיְשַׁלַּח אֶת־לוֹט מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה בַּהֲפֹךְ אֶת־הֶעָרִים אֲשֶׁר־
30 יָשַׁב בָּהֶן לוֹט׃ 30 וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וַיֵּשֶׁב בָּהָר וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו עִמּוֹ כִּי
31 יָרֵא לָשֶׁבֶת בְּצוֹעַר וַיֵּשֶׁב בַּמְּעָרָה הוּא וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו׃ 31 וַתֹּאמֶר
הַבְּכִירָה אֶל־הַצְּעִירָה אָבִינוּ זָקֵן וְאִישׁ אֵין בָּאָרֶץ לָבוֹא עָלֵינוּ כְּדֶרֶךְ
32 כָּל־הָאָרֶץ׃ 32 לְכָה[a] נַשְׁקֶה אֶת־אָבִינוּ יַיִן וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ וּנְחַיֶּה
33 מֵאָבִינוּ זָרַע׃ 33 וַתַּשְׁקֶיןָ אֶת־אֲבִיהֶן יַיִן בַּלַּיְלָה הִוא[a] וַתָּבֹא הַבְּכִירָה

27 Mp sub loco. 28 Mm 290. 29 Mm 125. 30 Mm 3081. 31 Mm 1100. 32 Mm 165. 33 Mm 126. 34 Mm 127. 35 Mm 3567. 36 Mm 3043. 37 Mm 119. 38 Mm 2139. 39 Mm 186. 40 Mm 2928. 41 וחד בקיטור Ps 119,83. 42 Mm 59. 43 Mm 87. 44 Mm 640. 45 Mm 128. 46 Mm 129. 47 Mm 1043. 48 Mm 217.

17 [a] ⅏ʿ pl ‖ **18** [a] prp אֲלֵיהֶן ‖ [b] prp יְ— ‖ **20** [a–a] gl? ‖ **23** [a] l c Seb 𝔐[Mss] יָצְאָה? cf 15,17 ‖ **24** [a] frt tr huc 26 ‖ [b–b] add? ‖ **25** [a] l (ה)הָאֵל cf 8[a] ‖ **26** [a] prp יְ— ‖ **27** [a] בהשחית 𝔐 ‖ ins וַיֵּלֶךְ? ‖ **28** [a–a] pc Mss 𝔐𝔊[Ca1]𝔖𝔗[Ms] invers, sic l et dl c Ms ארץ? ‖ **29** [a] הַהוּא 𝔐. **30** [a] 𝔐𝔊[Mss] + עִמּוֹ ‖ **32** [a] l c 𝔐 לְכִי? ‖ **33** [a] prb l c Seb 𝔐

ג. ד

19 1 וַיָּבֹאוּ [a] שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים [a] סְדֹמָה בָּעֶרֶב וְלוֹט יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־[ס]

ל

סְדֹם וַיַּרְא־לוֹט וַיָּקָם לִקְרָאתָם וַיִּשְׁתַּחוּ אַפַּיִם אָרְצָה: 2 וַיֹּאמֶר הִנֶּה

ל. ב. ג׳

נָא־אֲדֹנַי סוּרוּ נָא אֶל־בֵּית עַבְדְּכֶם וְלִינוּ וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁכַּמְתֶּם

ב בטע[2]. ג[1] דגש ב מנה בסיס. ד[4]. ד

וַהֲלַכְתֶּם [a] לְדַרְכְּכֶם וַיֹּאמְרוּ לֹּא כִּי בָרְחוֹב נָלִין: 3 וַיִּפְצַר־בָּם מְאֹד

ב[5]

וַיָּסֻרוּ אֵלָיו וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וּמַצּוֹת אָפָה וַיֹּאכֵלוּ:

ג[6]. יח[7]. ד וכל מלכים וישעיה דכות ב מ ד

4 טֶרֶם [a] יִשְׁכָּבוּ וְאַנְשֵׁי הָעִיר [a] אַנְשֵׁי סְדֹם [a] נָסַבּוּ עַל־הַבַּיִת מִנַּעַר וְעַד־

ב[8]

זָקֵן כָּל־הָעָם מִקָּצֶה: 5 וַיִּקְרְאוּ אֶל־לוֹט וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַיֵּה הָאֲנָשִׁים [a]

ל. ו

אֲשֶׁר־בָּאוּ אֵלֶיךָ הַלָּיְלָה הוֹצִיאֵם אֵלֵינוּ וְנֵדָעָה אֹתָם: 6 וַיֵּצֵא אֲלֵהֶם

ל צא יט מנה ר״ם [9] מנה בתור

לוֹט הַפֶּתְחָה וְהַדֶּלֶת סָגַר [a] אַחֲרָיו: 7 וַיֹּאמַר אַל־נָא אַחַי תָּרֵעוּ:

ז ר״ם [9] יט בתור. ב

8 הִנֶּה־נָא לִי שְׁתֵּי בָנוֹת אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ אִישׁ אוֹצִיאָה־נָּא אֹתָהֶן אֲלֵיכֶם

יד[10]. יח. לד[11]. ג

ח לשון חול[12]

וַעֲשׂוּ לָהֶן כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם רַק לָאֲנָשִׁים הָאֵל [a] אַל־תַּעֲשׂוּ דָבָר כִּי־עַל־

ל. ט

כֵּן בָּאוּ בְּצֵל קֹרָתִי: 9 וַיֹּאמְרוּ | גֶּשׁ־הָלְאָה וַיֹּאמְרוּ [a] הָאֶחָד בָּא־לָגוּר

ל ומל. ג[13]. ח בתור

וַיִּשְׁפֹּט שָׁפוֹט עָתָּה נָרַע לְךָ מֵהֶם וַיִּפְצְרוּ בָאִישׁ בְּלוֹט מְאֹד וַיִּגְּשׁוּ

ל בתור[14]. לז[15]

יז מל בתו[16]

לִשְׁבֹּר הַדֶּלֶת: 10 וַיִּשְׁלְחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת־יָדָם וַיָּבִיאוּ אֶת־לוֹט אֲלֵיהֶם

יט[16]. ל. ב. ל

1 הַבַּיְתָה וְאֶת־הַדֶּלֶת סָגָרוּ: 11 וְאֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־פֶּתַח הַבַּיִת הִכּוּ

ג[17]. ל

2 בַּסַּנְוֵרִים מִקָּטָן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּלְאוּ לִמְצֹא הַפָּתַח: 12 וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים [a]

יד חס[18]. ג[19]

אֶל־לוֹט עֲדֹ מִי־לְךָ פֹּה חָתָן וּבָנֶיךָ [b] וּבְנֹתֶיךָ וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ בָּעִיר

ח[20]. ח

הוֹצֵא מִן־הַמָּקוֹם [c]: 13 כִּי־מַשְׁחִתִים אֲנַחְנוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־

ג[21]. ל

4 גָדְלָה צַעֲקָתָם אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַיִּשְׁלָחֵנוּ יְהוָה לְשַׁחֲתָהּ [a]: 14 וַיֵּצֵא לוֹט

ג חס[22]. ב[23]

וַיְדַבֵּר | אֶל־חֲתָנָיו | לֹקְחֵי בְנֹתָיו וַיֹּאמֶר קוּמוּ צְאוּ מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־

ל. לג בתור. ב[24]

5 מַשְׁחִית יְהוָה אֶת־הָעִיר וַיְהִי כִמְצַחֵק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו: 15 וּכְמוֹ

ל. ז

הַשַּׁחַר עָלָה וַיָּאִיצוּ הַמַּלְאָכִים [a] בְּלוֹט לֵאמֹר קוּם קַח אֶת־אִשְׁתְּךָ

ו וכל ואת שתי הבלות דכות[25]. ב חד מל וחד חס. ז בטע מרעימין[26]

6 וְאֶת־שְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ הַנִּמְצָאֹת [b] פֶּן־תִּסָּפֶה בַּעֲוֹן הָעִיר: 16 וַיִּתְמַהְמָהּ |

Cp 19 [1]Mm 118. [2]Mm 1569. [3]Mm 3644. [4]Mm 2426. [5]Ex 12,8. [6]Mm 3503. [7]Mm 2952. [8]Jer 51,31. [9]Mm 165. [10]Mm 190. [11]Mm 1551. [12]Mm 119. [13]Mm 120. [14]Mm 1702. [15]Mm 250. [16]Mm 1557. [17]Mm 121. [18]Mm 62. [19]Mm 122. [20]Mm 802. [21]Mm 123. [22]Mm 1729. [23]Ex 12,31. [24]Jes 41,25. [25]Mm 24. [26]Mm 705.

Cp **19,1** [a–a] prp הָאֲנָשִׁים cf 12.16 || 2 [a] sic L, mlt Mss Edd וְהַ || 4 [a–a] frt gl || 5 [a] sic L, ℒ* mlt Mss Edd הָאֲנָשִׁים || 6 [a] 1 הָאֵל cf 𝔖 Seb (האלה) || 8 [a] סגרו 𝔖 || 9 [a] > 𝔊 || 12 [a] 𝔖 המלאכים cf 1 || [b] mlt Mss 𝔖 ב׳ || [c] 𝔖𝔊S + הזה ut 13.14 || 13 [a] 𝔖 להשחיתה; 𝔗 suff 3 pl, 1 תָּם–? || 15 [a] prp האנשים cf 1[a–a] || [b] 𝔊 + *καὶ ἔξελθε*, prb ins וְצֵא vel לְךָ).

כל אורית מל[17]. ו פסוק למעלן למטן[18]. ד בתורי.[19]

19 כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃ 19 כִּי יְדַעְתִּיו[a] לְמַעַן[b] אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בֵּיתוֹ
אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְהוָה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט[c] לְמַעַן הָבִיא יְהוָה ג. ח קמ[20]
20 עַל־אַבְרָהָם אֵת אֲשֶׁר־דִּבֶּר עָלָיו׃ 20 וַיֹּאמֶר יְהוָה זַעֲקַת[a] סְדֹם ל. ג
21 וְעֲמֹרָה כִּי־רָבָּה וְחַטָּאתָם כִּי כָבְדָה מְאֹד׃ 21 אֵרְדָה־נָּא וְאֶרְאֶה ה[21]
22 הַכִּצַעֲקָתָהּ[a] הַבָּאָה[b] אֵלַי עָשׂוּ כָלָה[c] וְאִם־לֹא אֵדָעָה׃ 22 וַיִּפְנוּ מִשָּׁם ל. ג בטע[22]. יז מ״ם. ל
23 הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ סְדֹמָה [a]וְאַבְרָהָם עוֹדֶנּוּ עֹמֵד לִפְנֵי יְהוָה׃[a] 23 וַיִּגַּשׁ ג
24 אַבְרָהָם וַיֹּאמַר הַאַף תִּסְפֶּה צַדִּיק עִם־רָשָׁע׃ 24 אוּלַי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צא. ג
צַדִּיקִם בְּתוֹךְ הָעִיר הַאַף תִּסְפֶּה וְלֹא־תִשָּׂא לַמָּקוֹם לְמַעַן חֲמִשִּׁים צַדִּיקִם ג. ג[23]
25 אֲשֶׁר בְּקִרְבָּהּ׃[a] 25 חָלִלָה לְךָ מֵעֲשֹׂת | כַּדָּבָר הַזֶּה לְהָמִית ו[24]. חס ב מנה בפסוק. יד פסוק לך לך[25]. ב חס[26]
צַדִּיק עִם־רָשָׁע וְהָיָה כַצַּדִּיק כָּרָשָׁע חָלִלָה לָךְ הַשֹּׁפֵט כָּל־הָאָרֶץ ל. ג חס ב מנה בפסוק. ל
26 לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט׃ 26 וַיֹּאמֶר יְהוָה אִם־אֶמְצָא בִסְדֹם חֲמִשִּׁים צַדִּיקִם
27 בְּתוֹךְ הָעִיר וְנָשָׂאתִי לְכָל־הַמָּקוֹם בַּעֲבוּרָם׃ 27 וַיַּעַן אַבְרָהָם וַיֹּאמַר צא
28 הִנֵּה־נָא הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר אֶל־אֲדֹנָי[a] וְאָנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר׃ 28 אוּלַי ב. קלא[27]. ב[28]
יַחְסְרוּן חֲמִשִּׁים הַצַּדִּיקִם חֲמִשָּׁה הֲתַשְׁחִית בַּחֲמִשָּׁה אֶת־כָּל־הָעִיר ל. ו[24]
29 וַיֹּאמֶר לֹא אַשְׁחִית אִם־אֶמְצָא שָׁם אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃ 29 וַיֹּסֶף עוֹד כו
לְדַבֵּר אֵלָיו וַיֹּאמֶר אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם אַרְבָּעִים וַיֹּאמֶר לֹא אֶעֱשֶׂה[a] צא ואחד מן ג[29] פסוק ראמר ראמר. ל
30 בַּעֲבוּר הָאַרְבָּעִים׃ 30 וַיֹּאמֶר אַל־נָא יִחַר לַאדֹנָי וַאֲדַבֵּרָה אוּלַי ל[30]. ו כת א[31]. ד[32]
יִמָּצְאוּן שָׁם שְׁלֹשִׁים וַיֹּאמֶר לֹא אֶעֱשֶׂה[a] אִם־אֶמְצָא שָׁם שְׁלֹשִׁים׃ ו
31 וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר אֶל־אֲדֹנָי[a] אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם עֶשְׂרִים ב. ד[27]
32 וַיֹּאמֶר לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֶשְׂרִים׃ 32 וַיֹּאמֶר אַל־נָא יִחַר לַאדֹנָי ג[33]. ו כת א[31]
וַאֲדַבְּרָה אַךְ־הַפַּעַם אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה וַיֹּאמֶר לֹא אַשְׁחִית ו
33 בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה׃ 33 וַיֵּלֶךְ יְהוָה כַּאֲשֶׁר כִּלָּה לְדַבֵּר אֶל־אַבְרָהָם ג[34]
וְאַבְרָהָם שָׁב לִמְקֹמוֹ׃

[17] Mm 152. [18] Mm 2707. [19] Mm 1827. [20] Mm 1092. [21] Mm 394. [22] Mm 344. [23] Mm 773. [24] Mm 3421. [25] Mm 1860. [26] Mm 711. [27] Cf Okhl II, 151 et Mp sub loco. [28] Mm 3566. [29] Mm 3452. [30] Mm 116. [31] Mm 2305. [32] Mm 1232. [33] Mm 117. [34] Neh 11,1.

19 [a] ‖ [b] G(Ⱥ) *ὅτι* ‖ **20** [a] צע׳ ‖ **21** [a] l c cod Sev GTA —תָּם? ‖ **22** [a–a] Tiq soph, lect orig ויהוה ... אברהם ‖ [b] l prb הבאָה ‖ [c] l (כְּלָם)? ‖ **24** [a] l בה–? ‖ **27** [a] 𝔏[3] mlt Mss יהוה ‖ **29** [a] ‖ אַשְׁחִית cf Ⱥ *(percutiam)* et 28.31.32 ‖ **30** [a] ‖ cf 29[a] ‖ **31** [a] nonn Mss יהוה.

שָׁנָה בְּהִמֹּלוֹ אֶת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃ 26 בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אַבְרָהָם 26
וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ׃ 27 וְכָל־אַנְשֵׁי בֵיתוֹ יְלִיד בָּיִת וּמִקְנַת־כֶּסֶף מֵאֵת בֶּן־ 27
נֵכָר נִמְּלוּ אִתּוֹ׃ פ קנו

כי 18 1 וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּאֵלֹנֵי[a] מַמְרֵא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח־הָאֹהֶל ס״ת פרק
ד חס׳ ה כְּחֹם הַיּוֹם׃ 2 וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו וַיַּרְא 2
צא יט מנה ב״ם ו מנה בתור׳. קלף[3] מִנֶּגֶד לוֹ וַיָּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה׃ 3 וַיֹּאמַר אֲדֹנָי אִם־נָא 3
סו. ג׳ ב קמ׳ וחד׳ פת מָצָאתִי חֵן[a] בְּעֵינֶיךָ אַל־נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדֶּךָ׃ 4 יֻקַּח־נָא מְעַט־ 4
ב. ל. ל מַיִם וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשָּׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ׃ 5 וְאֶקְחָה פַת־לֶחֶם וְסַעֲדוּ 5
ג׳. ל לִבְּכֶם[a] אַחַר תַּעֲבֹרוּ כִּי־עַל־כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל־עַבְדְּכֶם וַיֹּאמְרוּ כֵּן
ה׳ תַּעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ 6 וַיְמַהֵר אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה אֶל־שָׂרָה וַיֹּאמֶר 6
ל. ל מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים קֶמַח סֹלֶת[a] לוּשִׁי וַעֲשִׂי עֻגוֹת׃ 7 וְאֶל־הַבָּקָר רָץ 7
ה׳ אַבְרָהָם וַיִּקַּח בֶּן־בָּקָר רַךְ וָטוֹב וַיִּתֵּן אֶל־הַנַּעַר וַיְמַהֵר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ׃
ג׳. ד 8 וַיִּקַּח חֶמְאָה וְחָלָב וּבֶן־הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וְהוּא־עֹמֵד 8
י נקוד בתור עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכֵלוּ׃ 9 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו[a] אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ וַיֹּאמֶר 9
י׳. ל הִנֵּה בָאֹהֶל׃ 10 וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וְהִנֵּה־בֵן לְשָׂרָה 10
ג. ה׳. יא אִשְׁתֶּךָ וְשָׂרָה שֹׁמַעַת פֶּתַח הָאֹהֶל וְהִוא[a] אַחֲרָיו׃ 11 וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה
ג׳. ל זְקֵנִים בָּאִים בַּיָּמִים חָדַל לִהְיוֹת לְשָׂרָה[a] אֹרַח כַּנָּשִׁים׃ 12 וַתִּצְחַק 12
ל. ל שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרֵי בְלֹתִי הָיְתָה־לִּי עֶדְנָה וַאדֹנִי זָקֵן׃
13 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַבְרָהָם לָמָּה זֶּה צָחֲקָה שָׂרָה לֵאמֹר הַאַף אֱמְנָם 13
אֵלֵד וְאָנִי זָקַנְתִּי׃ 14 הֲיִפָּלֵא מֵיהוָה דָּבָר לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת 14
ב״ת. ל חַיָּה וּלְשָׂרָה בֵּן׃ 15 וַתְּכַחֵשׁ שָׂרָה לֵאמֹר לֹא צָחַקְתִּי כִּי יָרֵאָה וַיֹּאמֶר 15
לֹא[a] כִּי צָחָקְתְּ׃ 16 וַיָּקֻמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיַּשְׁקִפוּ עַל־פְּנֵי סְדֹם 16
ג״ת. כב בתור. ג׳. יז ב וכל הכלילות דכות וְאַבְרָהָם הֹלֵךְ עִמָּם לְשַׁלְּחָם׃ 17 וַיהוָה אָמָר הֲמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם[a] 17
ו זוגין אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה׃ 18 וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם וְנִבְרְכוּ בוֹ 18

[20]Mm 106. Cp 18 [1]Mm 1227. [2]Mm 2271. [3]Cf Okhl II, 151 et Mp sub loco. [4]Mm 110. [5]Mm 4202. [6]Mm 2450. [7]Mm 111. [8]Mm 4026. [9]Mm 112. [10]Mm 113. [11]Mm 114. [12]Mm 2275. [13]Gn 20,16. [14]Mm 115. [15]Mm 135. [16]Mm 2036.

Cp 18,1 [a] cf 13,18[a] ‖ **3** [a–a] 𝔐 עבדכם ... תעברו בעיניכם ‖ **5** [a] pc Mss 𝔐𝔊𝔖𝔗[J] כִּא׳ נָשִׁים prp וְא׳ ‖ **6** [a] > 𝔊, dupl ‖ **9** [a] frt l לוֹ ‖ **10** [a] 𝔐 והיא cf 𝔊, l וְהִוא? ‖ **11** [a–a] prp cf 31,35 ‖ **15** [a] 𝔐 לה ‖ **17** [a] 𝔐𝔗[J] + אֶת־.

9 לַאֲחֻזַּת עוֹלָם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים׃ 9 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם ל. כה[10]
10 וְאַתָּה אֶת־בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אַתָּה וְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם׃ 10 זֹאת ן מסרק ואתה אתה[11]. כג בטע
בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ הִמּוֹל לָכֶם
12 כָּל־זָכָר׃ 11 וְנִמַלְתֶּם אֵת בְּשַׂר עָרְלַתְכֶם וְהָיָה[a] לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי ל
12 וּבֵינֵיכֶם׃ 12 וּבֶן־שְׁמֹנַת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם יְלִיד ל ר״ם. כל אוריית חס רכל הריא דכיות ב ב א[12]
13 בָּיִת וּמִקְנַת־כֶּסֶף מִכֹּל בֶּן־נֵכָר אֲשֶׁר לֹא מִזַּרְעֲךָ הוּא׃ 13 הָמוֹל[i] ד חס[13]
יִמּוֹל יְלִיד בֵּיתְךָ וּמִקְנַת כַּסְפֶּךָ וְהָיְתָה בְרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם לִבְרִית
14 עוֹלָם׃ 14 וְעָרֵל זָכָר אֲשֶׁר לֹא־יִמּוֹל אֶת־בְּשַׂר עָרְלָתוֹ[a] וְנִכְרְתָה
15 הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ אֶת־בְּרִיתִי הֵפָר׃ ס 15 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים כ. כה[10]
אֶל־אַבְרָהָם שָׂרַי אִשְׁתְּךָ לֹא־תִקְרָא אֶת־שְׁמָהּ שָׂרָי כִּי שָׂרָה שְׁמָהּ׃ ז
16 וּבֵרַכְתִּי אֹתָהּ וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לְךָ בֵּן וּבֵרַכְתִּיהָ וְהָיְתָה[a] לְגוֹיִם ב בתור
17 מַלְכֵי[b] עַמִּים מִמֶּנָּה יִהְיוּ׃ 17 וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל־פָּנָיו וַיִּצְחָק וַיֹּאמֶר[c] ל. אמירה פלוני
בְּלִבּוֹ הַלְבֶן מֵאָה־שָׁנָה יִוָּלֵד[a] וְאִם־שָׂרָה הֲבַת־[b]תִּשְׁעִים שָׁנָה תֵּלֵד׃ ח בלבו ר׳
18 וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־הָאֱלֹהִים לוּ[b] יִשְׁמָעֵאל[a] יִחְיֶה לְפָנֶיךָ׃ כ. נצ[14]. יח וכל חרי יחיה דכיות[15]
19 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבָל שָׂרָה אִשְׁתְּךָ יֹלֶדֶת לְךָ בֵּן וְקָרָאתָ אֶת־שְׁמוֹ כה[16]. ז. ב. ריחס
יִצְחָק וַהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתּוֹ לִבְרִית עוֹלָם[a] לְזַרְעוֹ[b] אַחֲרָיו׃ ח
20 וְלִישְׁמָעֵאל[a] שְׁמַעְתִּיךָ הִנֵּה ו בֵּרַכְתִּי אֹתוֹ וְהִפְרֵיתִי אֹתוֹ וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ ב[17]. ט. ג. ב על יחד חס[17]
21 אֹתוֹ בִּמְאֹד מְאֹד שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂאִם יוֹלִיד וּנְתַתִּיו לְגוֹי גָּדוֹל׃ 21 וְאֶת־[a] ל[17]. ד חס כתור בת בי[18].
בְּרִיתִי אָקִים אֶת־יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלֵד לְךָ שָׂרָה לַמּוֹעֵד הַזֶּה בַּשָּׁנָה
22 הָאַחֶרֶת׃ 22 וַיְכַל לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם׃
23 וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ וְאֵת כָּל־יְלִידֵי בֵיתוֹ וְאֵת כָּל־ יח פסוק את ואת יאת את
מִקְנַת כַּסְפּוֹ כָּל־זָכָר בְּאַנְשֵׁי בֵּית אַבְרָהָם וַיָּמָל אֶת־בְּשַׂר עָרְלָתָם ד
24 בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ אֱלֹהִים׃ 24 וְאַבְרָהָם בֶּן־תִּשְׁעִים
25 וָתֵשַׁע שָׁנָה[a] בְּהִמֹּלוֹ[b] בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃ 25 וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ בֶּן־שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה

[10] Mm 5. [11] Cf Mm 4158 et Okhl 297. [12] 1 Ch 29,7. [13] Mm 106. [14] Mm 1444. [15] Mm 107. [16] 2 Ch 23,1. [17] Mm 108. [18] Mm 109. [19] Mm 1367.

11 [a] 2 Mss 𝔐 וְהָיְתָה ‖ 14 [a] 𝔐G + בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי cf Lv 12,3 ‖ 16 [a–a] 1 וברכתיו והיה cf GΣ𝔗 [b–b] 1 c mlt Mss G𝔗[1] ומ׳ [c] 1 ממנו cf GΣ𝔗 ‖ 17 [a] 𝔐 אוליד [b–b] dl ? שרה הַ ? ‖ 18 [a–a] G Ισμαηλ οὗτος — ? יה׳ [b] 𝔐 לוי 19 [a] G[c min] + εἶναι αὐτῷ θεός, ex 7 [b] 1 c C[4] mlt Mss 𝔐GΣ וי׳ ‖ 24 [a] Ms 𝔐 שנים ‖ [b] 𝔐 + את.

שָׂרַי וַתִּבְרַח מִפָּנֶיהָ׃ 7 וַיִּמְצָאָהּ מַלְאַךְ יְהוָה עַל־עֵין הַמַּיִם בַּמִּדְבָּר 7
עַל־הָעַיִן בְּדֶרֶךְ שׁוּר׃ 8 וַיֹּאמַר הָגָר שִׁפְחַת שָׂרַי אֵי־מִזֶּה בָאת וְאָנָה 8
תֵּלֵכִי וַתֹּאמֶר מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹרַחַת׃ 9 וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ 9
יְהוָה שׁוּבִי אֶל־גְּבִרְתֵּךְ וְהִתְעַנִּי תַּחַת יָדֶיהָ׃ 10 וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ 10
יְהוָה הַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֵךְ וְלֹא יִסָּפֵר מֵרֹב׃ 11 וַיֹּאמֶר לָהּ 11
מַלְאַךְ יְהוָה

הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ[a] בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל 12
כִּי־שָׁמַע יְהוָה אֶל־עָנְיֵךְ׃
12 וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם יָדוֹ בַכֹּל וְיַד כֹּל בּוֹ
וְעַל־פְּנֵי כָל־אֶחָיו יִשְׁכֹּן׃
13 וַתִּקְרָא שֵׁם־יְהוָה הַדֹּבֵר אֵלֶיהָ אַתָּה אֵל רָאִי[a] כִּי אָמְרָה הֲגַם 13
[b]הֲלֹם רָאִיתִי[b] אַחֲרֵי רֹאִי[c]׃ 14 עַל־כֵּן קָרָא לַבְּאֵר בְּאֵר לַחַי רֹאִי[a] 14
הִנֵּה[b] בֵין־קָדֵשׁ וּבֵין בָּרֶד׃ 15 וַתֵּלֶד הָגָר לְאַבְרָם בֵּן וַיִּקְרָא אַבְרָם 15
שֵׁם־בְּנוֹ אֲשֶׁר־יָלְדָה הָגָר יִשְׁמָעֵאל׃ 16 וְאַבְרָם בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה וְשֵׁשׁ 16
שָׁנִים בְּלֶדֶת־הָגָר אֶת־יִשְׁמָעֵאל לְאַבְרָם׃ ס

17 1 וַיְהִי אַבְרָם בֶּן־תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־ס 1
אַבְרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי־אֵל שַׁדָּי הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה[a] תָּמִים׃ 2 וְאֶתְּנָה 2
בְרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְאַרְבֶּה אוֹתְךָ בִּמְאֹד מְאֹד׃ 3 וַיִּפֹּל אַבְרָם עַל־ 3
פָּנָיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר׃ 4 אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתָּךְ וְהָיִיתָ לְאַב 4
הֲמוֹן גּוֹיִם׃ 5 וְלֹא־יִקָּרֵא עוֹד אֶת־שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם 5
כִּי אַב־הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ׃ 6 וְהִפְרֵתִי אֹתְךָ בִּמְאֹד מְאֹד וּנְתַתִּיךָ לְגוֹיִם 6
וּמְלָכִים מִמְּךָ יֵצֵאוּ׃ 7 וַהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעֲךָ 7
אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם לִבְרִית עוֹלָם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ׃
8 וְנָתַתִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֵת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ אֵת כָּל־אֶרֶץ כְּנַעַן 8

ב. צא יט מנה ר״פ ו׳ מנה בתור. לא ג מנה בתור. בי
ב10 לי
ב11. לי
ג13. ד חס12
לג ר״פ ג מנה בתור. ו ה מנה כת א וחד כת ה14. ז דגש15. חי
ל 1 כי
יא. 1. 1
ל 1 כי
ל. יז מל בלש2. 3ג
ל 1 כי
ב5. כא6
לי. ג ב מל וחד חס7. 3ב בתור
ל8. 1ט
ל 1 כי

9Ru 2,12. 10Jer 4,29. 11Mm 22. 12Mm 1480. 13Mm 1231. 14Mm 3560. 15Mm 104. 16Mm 1989. Cp 17 1Mm 1227. 2Mm 541. 3Mm 109. 4Mm 959. 5Mm 2563. 6Mm 17. 7Mm 108. 8Mm 260. 9Mm 105.

11 [a] forma mixta ex וְיָלַדְתְּ et וְיָלַדְתְּ? cf ad Jdc 13,5 ‖ **13** [a] 𝔐 ראה 𝔊(𝔙) *ὁ ἐπιδών με* = רֹאִי ‖ [b–b] prp אֱלֹהִים ר׳ וָאֶחְיֶ ‖ [c] 𝔐 ראה 𝔊 *ὀφθέντα μοι* ‖ **14** [a] 𝔐[Mss] ראה 𝔊 *εἶδον* = רָאִיתִי ‖ [b] 𝔊[J] + *hj'*, frt ins הִיא ‖ **Cp 17,1** [a] 𝔐 והוי cf 12,2[a] ‖ **5** [a] > nonn Mss 𝔐.

8 לִרְשָׁתָהּ׃ 8 וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי ׀ יְהוִה בַּמָּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה׃ 9 וַיֹּאמֶר
9 אֵלָיו קְחָה לִי עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת וְאַיִל מְשֻׁלָּשׁ וְתֹר וְגוֹזָל׃
10 וַיִּקַּח־לוֹ אֶת־כָּל־אֵלֶּה וַיְבַתֵּר אֹתָם בַּתָּוֶךְ וַיִּתֵּן אִישׁ־בִּתְרוֹ לִקְרַאת
11 רֵעֵהוּ וְאֶת־הַצִּפֹּר[a] לֹא בָתָר׃ 11 וַיֵּרֶד הָעַיִט עַל־הַפְּגָרִים וַיָּשֶׁב
12 אֹתָם אַבְרָם׃ 12 וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לָבוֹא וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל־אַבְרָם וְהִנֵּה
13 אֵימָה חֲשֵׁכָה[a] גְדֹלָה נֹפֶלֶת עָלָיו׃ 13 וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יָדֹעַ תֵּדַע כִּי־
ג גֵר ׀ יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם וְעִנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת
14 שָׁנָה׃ 14 וְגַם אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי־כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ
15 גָּדוֹל׃ 15 וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל־אֲבֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם תִּקָּבֵר בְּשֵׂיבָה טוֹבָה׃
16 וְדוֹר רְבִיעִי יָשׁוּבוּ הֵנָּה כִּי לֹא־שָׁלֵם עֲוֹן הָאֱמֹרִי עַד־הֵנָּה׃ 17 וַיְהִי
הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה וַעֲלָטָה הָיָה וְהִנֵּה תַנּוּר עָשָׁן וְלַפִּיד אֵשׁ אֲשֶׁר עָבַר בֵּין
18 הַגְּזָרִים הָאֵלֶּה׃ 18 בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת יְהוָה אֶת־אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר
לְזַרְעֲךָ נָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת מִנְּהַר[a] מִצְרַיִם עַד־הַנָּהָר הַגָּדֹל
19 נְהַר־פְּרָת[b]׃ 19 אֶת־הַקֵּינִי וְאֶת־הַקְנִזִּי וְאֶת־הַקַּדְמֹנִי׃ 20 וְאֶת־הַחִתִּי
21 וְאֶת־הַפְּרִזִּי וְאֶת־הָרְפָאִים׃ 21 וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־
הַגִּרְגָּשִׁי[a] וְאֶת־הַיְבוּסִי׃ ס
(יג) 16 1 וְשָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם לֹא יָלְדָה לוֹ וְלָהּ שִׁפְחָה מִצְרִית וּשְׁמָהּ
2 הָגָר׃ 2 וַתֹּאמֶר שָׂרַי אֶל־אַבְרָם הִנֵּה־נָא עֲצָרַנִי יְהוָה מִלֶּדֶת בֹּא־נָא
3 אֶל־שִׁפְחָתִי אוּלַי אִבָּנֶה מִמֶּנָּה[a] וַיִּשְׁמַע אַבְרָם לְקוֹל שָׂרָי׃ 3 וַתִּקַּח
שָׂרַי אֵשֶׁת־אַבְרָם אֶת־הָגָר הַמִּצְרִית שִׁפְחָתָהּ מִקֵּץ עֶשֶׂר שָׁנִים
לְשֶׁבֶת אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַתִּתֵּן אֹתָהּ לְאַבְרָם אִישָׁהּ לוֹ לְאִשָּׁה׃
4 וַיָּבֹא אֶל־הָגָר וַתַּהַר וַתֵּרֶא כִּי הָרָתָה וַתֵּקַל גְּבִרְתָּהּ בְּעֵינֶיהָ׃
5 וַתֹּאמֶר שָׂרַי אֶל־אַבְרָם חֲמָסִי עָלֶיךָ אָנֹכִי נָתַתִּי שִׁפְחָתִי בְּחֵיקֶךָ
6 וַתֵּרֶא כִּי הָרָתָה וָאֵקַל בְּעֵינֶיהָ יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶיךָ[a]׃ 6 וַיֹּאמֶר
אַבְרָם אֶל־שָׂרַי הִנֵּה שִׁפְחָתֵךְ בְּיָדֵךְ עֲשִׂי־לָהּ הַטּוֹב בְּעֵינָיִךְ וַתְּעַנֶּהָ

10 Mp sub loco. 11 Mm 95. 12 Mm 96. 13 Mm 97. 14 Mm 740. 15 Jes 18,6. 16 Mm 2575. 17 Mm 98. 18 Mm 4158. 19 Mm 99. 20 Mm 178. 21 Qoh 1,4. 22 Esr 8,31. 23 Mm 2599. 24 Mm 100. 25 Mm 1381. 26 Mm 101. Cp 16 1 Mm 102. 2 Mm 103. 3 Mm 23. 4 Nu 21,15. 5 Mm 1506. 6 Mm 2065. 7 Jer 51,35. 8 Mp sub loco.

10 a sic L, mlt Mss Edd הצ׳ || 12 a gl? || 18 a prp מִנַּחַל || b–b frt add || 21 a ωG + וְאֶת־הַחִוִּי, ins || Cp 16,2 a sic L, mlt Mss Edd מִמֶּ׳ || 5 a l c ω ובינך cf punct extr.

צא ׳ט מנה ר״ם ׳י10 מנה בתור׳. ח11 ד מנה בתור׳. ח קמ12. ל

ב. כ. ל בסיפ

ל. ה13. ל

ל14. י10. ד ב15 קמ רב פת. ל

ל

ב

ל

ל

ל

ל

ל

ל

ב

ב

ל

ל

ל

ל

ל

ל

ל

ב

ב

ל

ל

ל

ל

ל

ל

ל

14 וַאֲחֵי עָנֵר[b] הֵם בַּעֲלֵי בְרִית־אַבְרָם׃ 14 וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו
וַיָּרֶק[a] אֶת־חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנָה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּרְדֹּף עַד־
דָּן׃ 15 וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם ׀ לַיְלָה הוּא וַעֲבָדָיו וַיַּכֵּם וַיִּרְדְּפֵם עַד־חוֹבָה 15
אֲשֶׁר מִשְּׂמֹאל לְדַמָּשֶׂק׃ 16 וַיָּשֶׁב אֶת כָּל־הָרְכֻשׁ וְגַם אֶת־לוֹט אָחִיו 16
וּרְכֻשׁוֹ הֵשִׁיב וְגַם אֶת־הַנָּשִׁים וְאֶת־הָעָם׃ 17 וַיֵּצֵא מֶלֶךְ־סְדֹם 17
לִקְרָאתוֹ אַחֲרֵי שׁוּבוֹ מֵהַכּוֹת אֶת־כְּדָרְלָעֹמֶר[a] וְאֶת־הַמְּלָכִים אֲשֶׁר
אִתּוֹ אֶל־עֵמֶק שָׁוֵה הִוא עֵמֶק הַמֶּלֶךְ׃ 18 וּמַלְכִּי־צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם 18
הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן׃ 19 וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר 19
בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן אֲשֶׁר־מִגֵּן צָרֶיךָ בְּיָדֶךָ 20 20
וַיִּתֶּן־לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל׃ 21 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־סְדֹם אֶל־אַבְרָם תֶּן־לִי הַנֶּפֶשׁ 21
וְהָרְכֻשׁ קַח־לָךְ׃ 22 וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל־מֶלֶךְ סְדֹם הֲרִימֹתִי יָדִי אֶל־ 22
יְהוָה[a] אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ 23 אִם־מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ־נַעַל 23
וְאִם־אֶקַּח מִכָּל־אֲשֶׁר־לָךְ וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הֶעֱשַׁרְתִּי אֶת־אַבְרָם׃
בִּלְעָדַי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים וְחֵלֶק הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי 24
עָנֵר אֶשְׁכֹּל וּמַמְרֵא הֵם יִקְחוּ חֶלְקָם׃ ס

15 1 אַחַר ׀ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה סלוכ
לֵאמֹר אַל־תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה[a] מְאֹד׃ 2 וַיֹּאמֶר
אַבְרָם אֲדֹנָי יֱהוִה מַה־תִּתֶּן־לִי וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי וּבֶן־מֶשֶׁק בֵּיתִי
הוּא דַּמֶּשֶׂק[a] אֱלִיעֶזֶר׃ 3 וַיֹּאמֶר אַבְרָם הֵן לִי לֹא נָתַתָּה זָרַע וְהִנֵּה
בֶן־בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי׃ 4 וְהִנֵּה דְבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה
כִּי־אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ הוּא יִירָשֶׁךָ׃ 5 וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר
הַבֶּט־נָא הַשָּׁמַיְמָה וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים אִם־תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ
כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ׃ 6 וְהֶאֱמִן בַּיהוָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לּוֹ צְדָקָה׃ 7 וַיֹּאמֶר אֵלָיו
אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּר[a] כַּשְׂדִּים לָתֶת לְךָ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת

[10]Mm 93. [11]Mm 2732. [12]Mm 1055. [13]Mm 94. [14]Mm 1850. [15]Mm 3318. [16]Jes 5,27. [17]Mm 92.
Cp 15 [1]Gn 30,28. [2]Mm 95. [3]Mm 1788. [4]Mm 935. [5]Mm 2012. [6]Mm 1039. [7]Mm 2194. [8]Mm 290.
[9]Mm 1071.

13 [b] עֲנֵרם, 1Q Gen Ap *rnm*, 𝔊 *Auvar* ‖ **14** [a] l c 𝔐 וַיָּדֶק, sic frt 𝔊 *(ἠριθμησεν)* ‖ **17** [a–a] 1.4.5.9 unum verbum כְּדָרְלָעֹמֶר– [b] 𝔐 השוה ‖ **22** [a] ⁊ 𝔊 ⁊ 1Q Gen Ap ‖ **Cp 15,1** [a] l c 𝔐 אַבְרֹה ‖ **2** [a–a] prb gl aram ad בן־משק ‖ **7** [a] ut 11,31[d].

17 עֶפֶר הָאָרֶץ גַּם־זַרְעֲךָ יִמָּנֶה׃ 17 קוּם הִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ לְאָרְכָּהּ ט ר״פ[18]
18 וּלְרָחְבָּהּ כִּי לְךָ אֶתְּנֶנָּה׃ 18 וַיֶּאֱהַל אַבְרָם וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב בְּאֵלֹנֵי[a] מַמְרֵא ל.ב
אֲשֶׁר בְּחֶבְרוֹן וַיִּבֶן־שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה׃ פ

סוגיא 14 1 וַיְהִי[a] בִּימֵי אַמְרָפֶל מֶלֶךְ־שִׁנְעָר[b] אַרְיוֹךְ מֶלֶךְ אֶלָסָר[c] הי׳. ת זוגין מחליפין[2]
2 כְּדָרְלָעֹמֶר מֶלֶךְ עֵילָם[de] וְתִדְעָל מֶלֶךְ גּוֹיִם[f]׃ 2 עָשׂוּ מִלְחָמָה אֶת־ ב. ל ר״פ[3]
בֶּרַע מֶלֶךְ סְדֹם וְאֶת־בִּרְשַׁע מֶלֶךְ עֲמֹרָה שִׁנְאָב | מֶלֶךְ אַדְמָה ל
3 וְשֶׁמְאֵבֶר[a] מֶלֶךְ צְבֹיִים וּמֶלֶךְ בֶּלַע הִיא־צֹעַר׃ 3 כָּל־אֵלֶּה חָבְרוּ צבים׳. יא כת׳ י בתור
4 אֶל־עֶמֶק הַשִּׂדִּים הַוא יָם הַמֶּלַח׃ 4 שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה עָבְדוּ אֶת־
5 כְּדָרְלָעֹמֶר וּשְׁלֹשׁ[a]־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָרָדוּ׃ 5 וּבְאַרְבַּע[a] עֶשְׂרֵה שָׁנָה בָּא ב. ה ב מנה בלישׁ[5]
כְדָרְלָעֹמֶר וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיַּכּוּ אֶת־רְפָאִים[a] בְּעַשְׁתְּרֹת קַרְנָיִם
6 וְאֶת־הַזּוּזִים[b] בְּהָם[c] וְאֶת הָאֵימִים בְּשָׁוֵה קִרְיָתָיִם׃ 6 וְאֶת־הַחֹרִי ל.ל.ב מל
7 בְּהָרָרָם[a] שֵׂעִיר עַד אֵיל פָּארָן אֲשֶׁר עַל־הַמִּדְבָּר׃ 7 וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ ל.ל
אֶל־עֵין מִשְׁפָּט הִוא קָדֵשׁ וַיַּכּוּ אֶת־כָּל־שְׂדֵה הָעֲמָלֵקִי וְגַם[b] אֶת־ ב.[7] ב.[7] ט
8 הָאֱמֹרִי הַיֹּשֵׁב בְּחַצְצֹן תָּמָר׃ 8 וַיֵּצֵא מֶלֶךְ־סְדֹם וּמֶלֶךְ עֲמֹרָה וּמֶלֶךְ ב חד מל וחד חס[8]
אַדְמָה וּמֶלֶךְ צְבֹיִים וּמֶלֶךְ בֶּלַע הִוא־צֹעַר וַיַּעַרְכוּ אִתָּם מִלְחָמָה צבים. לז
9 בְּעֵמֶק הַשִּׂדִּים׃ 9 אֶת כְּדָרְלָעֹמֶר מֶלֶךְ עֵילָם[a] וְתִדְעָל[b] מֶלֶךְ גּוֹיִם[b] ב
וְאַמְרָפֶל[b] מֶלֶךְ שִׁנְעָר[c] וְאַרְיוֹךְ מֶלֶךְ אֶלָסָר[d] אַרְבָּעָה מְלָכִים אֶת־ ח[2] זוגין מחליפין ול בלישׁ. ל
10 הַחֲמִשָּׁה׃ 10 וְעֵמֶק הַשִּׂדִּים[a] בְּאֵרֹת בְּאֵרֹת[b] חֵמָר וַיָּנֻסוּ מֶלֶךְ־סְדֹם ל.ב.ב.ל
11 וַעֲמֹרָה[b] וַיִּפְּלוּ־שָׁמָּה וְהַנִּשְׁאָרִים הָרָה[c] נָסוּ׃ 11 וַיִּקְחוּ אֶת־כָּל־רְכֻשׁ ל
12 סְדֹם וַעֲמֹרָה וְאֶת־כָּל־אָכְלָם וַיֵּלֵכוּ׃ 12 וַיִּקְחוּ אֶת־לוֹט וְאֶת־רְכֻשׁוֹ
13 [a]בֶּן־אָחִי אַבְרָם[a] וַיֵּלֵכוּ וְהוּא יֹשֵׁב בִּסְדֹם׃ 13 וַיָּבֹא הַפָּלִיט
וַיַּגֶּד לְאַבְרָם הָעִבְרִי וְהוּא שֹׁכֵן בְּאֵלֹנֵי[a] מַמְרֵא הָאֱמֹרִי אֲחִי אֶשְׁכֹּל[b] ה חס[9]

[1]18 Mm 1995. Cp 14 [1]Mm 91. [2]Mm 3964. [3]Mm 978. [4]Cf Mp sub loco, Gn 10,19; 14,8 et Dt 29,22. [5]Mp sub loco. [6]Jos 15,7. [7]Mm 1751. [8]Mm 4204. [9]Mm 92.

18 [a] G(ΞV) *παρὰ τὴν δρῦν*, l באלון (sec 12,6)? cf 14,13 18,1 Dt 11,30 (𝔄̈ semper pl, GΞV sg) ‖ **Cp 14,1** [a–a] V *factum est autem in illo tempore, ut* 1Q GenAp *qdmt jwmj' 'ln 'th* ‖ [b] 𝔗[J] *pwnṭws* 1Q GenAp *bbl* ‖ [c] σ′(𝔙) *Πόντου* ‖ [d–d] 1Q GenAp tr post [a–a] ‖ [e] σ′ *Σκυθῶν* ‖ [f] σ′ *Παμφυλίας* Ś *glj'* ‖ **2** [a] 𝔪[Mss] בד– ‖ **4** [a] l c 𝔪ΞT[J] 1Q GenAp וּבְשׁ ‖ **5** [a] l c 𝔪 הָר ‖ [b] 1Q GenAp *zwzmj'* σ′ *Ζοιζομμειν* זַמְזֻמִּים cf Dt 2,20 ‖ [c] 𝔪[Mss] Hier בחם G(ΞV) *ἅμα αὐτοῖς* בָּהֶם 1Q GenAp *b'mn* ‖ **6** [a] l c 𝔪 Vrs בהררי ‖ **9** [a] cf 1[e] ‖ [b] cf 1[f] ‖ [c] cf 1[b] ‖ [d] cf 1[c] ‖ **10** [a] sic L, mlt Mss Edd הַשׂ ‖ [b] l c Ms 𝔪GΞ ע׳ וּמֶלֶךְ ‖ [c] 𝔪 ההרה ‖ **12** [a–a] add ‖ **13** [a] cf 13,18[a].

יג נְגָעִים גְּדֹלִים[a] וְאֶת־בֵּיתוֹ[b] עַל־דִּבַר שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם׃ 18 וַיִּקְרָא 18
פַּרְעֹה לְאַבְרָם וַיֹּאמֶר מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי לָמָּה לֹא־הִגַּדְתָּ לִּי כִּי
ז״ו . ג ר״פ ז״ז אִשְׁתְּךָ הִוא׃ 19 לָמָּה אָמַרְתָּ אֲחֹתִי הִוא וָאֶקַּח אֹתָהּ לִי לְאִשָּׁה וְעַתָּה 19
ז . ה״ח . ב״י הִנֵּה אִשְׁתְּךָ[a] קַח וָלֵךְ׃ 20 וַיְצַו עָלָיו פַּרְעֹה אֲנָשִׁים וַיְשַׁלְּחוּ אֹתוֹ וְאֶת־ 20
אִשְׁתּוֹ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ[a]׃

ד **13** 1 וַיַּעַל[?] אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ **13**

כ הַנֶּגְבָּה׃ 2 וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בַּמִּקְנֶה בַּכֶּסֶף וּבַזָּהָב׃ 3 וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו 2 3
ג פסוק ועד עד ז . ה . ב מיחד . ק אחד מן ד כת ה בלוש מִנֶּגֶב וְעַד־בֵּית־אֵל עַד־הַמָּקוֹם[?] אֲשֶׁר־הָיָה שָׁם אָהֳלֹה בַּתְּחִלָּה בֵּין
כב בֵּית־אֵל וּבֵין הָעָי׃ 4 אֶל־מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־עָשָׂה שָׁם בְּרִאשֹׁנָה 4
יג ר״ם בתור . ל וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם יְהוָה׃ 5 וְגַם־לְלוֹט הַהֹלֵךְ אֶת־אַבְרָם הָיָה 5
ג ור״פ צֹאן וּבָקָר וְאֹהָלִים׃ 6 וְלֹא־נָשָׂא[a] אֹתָם הָאָרֶץ לָשֶׁבֶת יַחְדָּו כִּי־הָיָה 6
לג קמ״ר רְכוּשָׁם רָב וְלֹא יָכְלוּ לָשֶׁבֶת יַחְדָּו׃ 7 וַיְהִי־רִיב בֵּין רֹעֵי מִקְנֵה־ 7
אַבְרָם וּבֵין רֹעֵי מִקְנֵה־לוֹט וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי אָז יֹשֵׁב[a] בָּאָרֶץ׃
ג פסוק ביני ובינך ובין ובין . ב״פ 8 וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל־לוֹט אַל־נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶיךָ וּבֵין רֹעָי 8
וּבֵין רֹעֶיךָ כִּי־אֲנָשִׁים אַחִים אֲנָחְנוּ׃ 9 הֲלֹא כָל־הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ הִפָּרֶד 9
ז פסוק בתור אם ואם . ל . ל נָא מֵעָלָי אִם־הַשְּׂמֹאל וְאִימְנָה וְאִם־הַיָּמִין וְאַשְׂמְאִילָה׃ 10 וַיִּשָּׂא־לוֹט 10
אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־כָּל־כִּכַּר הַיַּרְדֵּן כִּי כֻלָּהּ[a] מַשְׁקֶה לִפְנֵי׀ שַׁחֵת
ז . ב׳ . ה״ח . ו מל יְהוָה אֶת־סְדֹם וְאֶת־עֲמֹרָה כְּגַן־יְהוָה כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בֹּאֲכָה צֹעַר׃
11 וַיִּבְחַר־לוֹ לוֹט אֵת כָּל־כִּכַּר הַיַּרְדֵּן וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם וַיִּפָּרְדוּ אִישׁ 11
ב ר״פ . ה״ו . ד . ה״י מֵעַל אָחִיו׃ 12 אַבְרָם יָשַׁב בְּאֶרֶץ־כְּנָעַן וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַכִּכָּר 12
ג . י״ח ז״ל מנה ר״ם וַיֶּאֱהַל עַד־סְדֹם׃ 13 וְאַנְשֵׁי סְדֹם רָעִים וְחַטָּאִים לַיהוָה מְאֹד׃ 13
כב בתור וַיהוָה אָמַר אֶל־אַבְרָם אַחֲרֵי הִפָּרֶד־לוֹט מֵעִמּוֹ שָׂא נָא עֵינֶיךָ 14
נג ח״י מנה בתור . כז״ל . ג״ם וּרְאֵה מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אַתָּה שָׁם צָפֹנָה וָנֶגְבָּה וָקֵדְמָה וָיָמָּה׃ 15 כִּי 15
יד אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה רֹאֶה לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֲךָ עַד־עוֹלָם׃
ה״ו 16 וְשַׂמְתִּי אֶת־זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ אֲשֶׁר׀ אִם־יוּכַל אִישׁ לִמְנוֹת אֶת־ 16

15 Mm 1827. 16 Mp sub loco. 17 Mm 3209. 18 Mm 173. 19 Mm 202. Cp 13 1 Mm 3938. 2 Mm 83; cf Gn 9,21; 12,8; 35,21 et Mp sub loco. 3 Mm 1743. 4 Mm 4136. 5 Mm 264. 6 Ez 34,8. 7 Jes 51,3. 8 Mm 1114. 9 Mm 86. 10 Mm 87. 11 Mm 2952. 12 Mm 88. 13 Mm 2210. 14 Mm 845. 15 Mp sub loco. 16 Mm 89. 17 Mm 90.

17 [a] G + *καὶ πονηροῖς* ‖ [b–b] prb add cf 20,17 ‖ **19** [a] G + *ἐναντίον σου* לְפָנֶיךָ ‖ **20** [a] wG + וְלוֹט עִמּוֹ ‖ **Cp 13,6** [a] l c ms נָשְׂאָה ‖ **7** [a] ms ישבים ‖ **10** [a] ms כלו.

אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן וַיָּבֹאוּ עַד־חָרָן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: 32 וַיִּהְיוּ יְמֵי־תֶרַח חָמֵשׁ שָׁנִים וּמָאתַיִם שָׁנָה וַיָּמָת תֶּרַח בְּחָרָן: ס

12 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַבְרָם לֶךְ־לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית

2 אָבִיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ: 2 וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ

3 וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ וֶהְיֵה בְּרָכָה: 3 וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר

4 וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה: 4 וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו

יְהוָה וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט וְאַבְרָם בֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה בְּצֵאתוֹ

5 מֵחָרָן: 5 וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת־שָׂרַי אִשְׁתּוֹ וְאֶת־לוֹט בֶּן־אָחִיו וְאֶת־כָּל־

רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ וְאֶת־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־עָשׂוּ בְחָרָן וַיֵּצְאוּ לָלֶכֶת אַרְצָה

6 כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אַרְצָה כְּנָעַן: 6 וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכֶם עַד

7 אֵלוֹן מוֹרֶה וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ: 7 וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־אַבְרָם וַיֹּאמֶר

לְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה הַנִּרְאֶה אֵלָיו:

8 וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם הָהָרָה מִקֶּדֶם לְבֵית־אֵל וַיֵּט אָהֳלָה בֵּית־אֵל מִיָּם וְהָעַי

מִקֶּדֶם וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה: 9 וַיִּסַּע אַבְרָם

הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה: פ

10 וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה לָגוּר שָׁם כִּי־כָבֵד

11 הָרָעָב בָּאָרֶץ: 11 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבוֹא מִצְרָיְמָה וַיֹּאמֶר אֶל־

12 שָׂרַי אִשְׁתּוֹ הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת־מַרְאֶה אָתְּ: 12 וְהָיָה כִּי־

יִרְאוּ אֹתָךְ הַמִּצְרִים וְאָמְרוּ אִשְׁתּוֹ זֹאת וְהָרְגוּ אֹתִי וְאֹתָךְ יְחַיּוּ:

13 אִמְרִי־נָא אֲחֹתִי אָתְּ לְמַעַן יִיטַב־לִי בַעֲבוּרֵךְ וְחָיְתָה נַפְשִׁי בִּגְלָלֵךְ:

14 וַיְהִי כְּבוֹא אַבְרָם מִצְרַיְמָה וַיִּרְאוּ הַמִּצְרִים אֶת־הָאִשָּׁה כִּי יָפָה

15 הִוא מְאֹד: 15 וַיִּרְאוּ אֹתָהּ שָׂרֵי פַּרְעֹה וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ אֶל־פַּרְעֹה וַתֻּקַּח

16 הָאִשָּׁה בֵּית פַּרְעֹה: 16 וּלְאַבְרָם הֵיטִיב בַּעֲבוּרָהּ וַיְהִי־לוֹ צֹאן־וּבָקָר

17 וַחֲמֹרִים וַעֲבָדִים וּשְׁפָחֹת וַאֲתֹנֹת וּגְמַלִּים: 17 וַיְנַגַּע יְהוָה | אֶת־פַּרְעֹה

---

27 Mm 77. 28 Mm 78. Cp 12 1 Mm 79. 2 Mm 80. 3 Mm 81. 4 Mm 77. 5 Mm 1227. 6 Mm 82. 7 Mm 1100. 8 Mm 83; Q addidi, cf Gn 9,21; 13,3; 35,21 et Mp sub loco. 9 Mm 3660. 10 Mm 84. 11 Ho 14,8. 12 Mm 3585. 13 Mm 85. 14 2 R 15,5.

31 d 𝔊 ἐκ τῆς χώρας cf 28a ‖ 32 a a 𝔪 145, cf 11,26(70) 12,4(75) Act 7,4 *(μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ)* ‖ Cp 12,2 a 𝔪 והי cf 17,1a; prp וְהָיָה ‖ 3 a 1 c 𝔖 pc Mss 𝔪𝔊 מקנה ומקללך יעז ‖ 6 a 𝔊 εἰς τὸ μῆκος αὐτῆς cf 13,17 . 11 a 𝔪 אתי ‖ 16 a 𝔪 . b 𝔪 huc tr וחמרים.

שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־שָׁלַח[b]׃ 13 וַיְחִי אַרְפַּכְשַׁד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שֶׁלַח[a] 13
שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת[b] שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת[c]׃ ס 14 וְשֶׁלַח׀ 14 ל
חַי שְׁלֹשִׁים[a] שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־עֵבֶר׃ 15 וַיְחִי־שֶׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־ 15 ז בטע[21]
עֵבֶר [a]שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת[a] שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת[b]׃ ס
וַיְחִי־עֵבֶר [a]אַרְבַּע וּשְׁלֹשִׁים[a] שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־פָּלֶג׃ 17 וַיְחִי־עֵבֶר 16 ה בטע[22]. ל בטע בתור[23]
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־פֶּלֶג [a]שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת[a] שָׁנָה וַיּוֹלֶד 17 ל קמ. ז בטע[21]
בָּנִים וּבָנוֹת[b]׃ ס 18 וַיְחִי־פֶלֶג שְׁלֹשִׁים[a] שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־רְעוּ׃ 18
וַיְחִי־פֶלֶג אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־רְעוּ [a]תְּשַׁע שָׁנִים וּמָאתַיִם[a] שָׁנָה וַיּוֹלֶד 19 ז בטע[21]
בָּנִים וּבָנוֹת[b]׃ ס 20 וַיְחִי רְעוּ [a]שְׁתַּיִם וּשְׁלֹשִׁים[a] שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־ 20 ה בטע[24]
שְׂרוּג׃ 21 וַיְחִי רְעוּ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שְׂרוּג [a]שֶׁבַע שָׁנִים וּמָאתַיִם[a] שָׁנָה 21
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת[b]׃ ס 22 וַיְחִי שְׂרוּג [a]שְׁלֹשִׁים[a] שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־ 22 ג בטע[25]
נָחוֹר׃ 23 וַיְחִי שְׂרוּג אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־נָחוֹר מָאתַיִם[a] שָׁנָה וַיּוֹלֶד 23
בָּנִים וּבָנוֹת[b]׃ ס 24 וַיְחִי נָחוֹר [a]תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים[a] שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־ 24 ה בטע[24]
תָּרַח׃ 25 וַיְחִי נָחוֹר אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־תָּרַח [a]תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּמְאַת[a] 25
שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת[b]׃ ס 26 וַיְחִי־תֶרַח שִׁבְעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד 26 י סטוק את את ואת ומילה חדה ביניהן[26]
אֶת־אַבְרָם אֶת־נָחוֹר וְאֶת־הָרָן׃
27 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת תֶּרַח תֶּרַח הוֹלִיד אֶת־אַבְרָם אֶת־נָחוֹר וְאֶת־ 27 י ב סטוק את את ואת את
הָרָן וְהָרָן הוֹלִיד אֶת־לוֹט׃ 28 וַיָּמָת הָרָן עַל־פְּנֵי תֶּרַח אָבִיו בְּאֶרֶץ 28 ל
מוֹלַדְתּוֹ בְּאוּר[a] כַּשְ�dִּים׃ 29 וַיִּקַּח אַבְרָם וְנָחוֹר לָהֶם נָשִׁים שֵׁם אֵשֶׁת־ 29
אַבְרָם שָׂרָי וְשֵׁם אֵשֶׁת־נָחוֹר מִלְכָּה בַּת־הָרָן אֲבִי־מִלְכָּה וַאֲבִי יִסְכָּה׃ ל וקף קמ. ל
30 וַתְּהִי שָׂרַי עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלָד[a]׃ 31 וַיִּקַּח תֶּרַח אֶת־אַבְרָם בְּנוֹ 30 ל
וְאֶת־לוֹט בֶּן־הָרָן בֶּן־בְּנוֹ וְאֶת־שָׂרַי כַּלָּתוֹ[a] אֵשֶׁת אַבְרָם בְּנוֹ[b] וַיֵּצְאוּ[c] 31 ג. ל

[21] Mm 37. [22] Mm 36. [23] Mp sub loco. [24] Mm 38. [25] Mm 39. [26] Mm 44.

12 [b] G *Kaivav* ‖ **13** [a] cf 12[b] ‖ [b–b] 𝔪 303 G 430 ‖ [c] cf 11[a]; G + *καὶ ἔζησεν Καιναν ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν Σαλα. καὶ ἔζησεν Καιναν μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Σαλα ἔτη τριακόσια τριάκοντα καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ ἀπέθανεν* ‖ **14** [a] 𝔪G 130. ‖ **15** [a–a] 𝔪 303 G 330 ‖ [b] cf 11[a] ‖ **16** [a–a] 𝔪G 134 ‖ **17** [a–a] 𝔪 270 G 370 ‖ [b] cf 11[a] ‖ **18** [a] 𝔪G 130 ‖ **19** [a–a] 𝔪 109 ‖ [b] cf 11[a] ‖ **20** [a–a] 𝔪G 132 ‖ **21** [a–a] 𝔪 107 ‖ [b] cf 11[a] ‖ **22** [a] 𝔪G 130 ‖ **23** [a] 𝔪 100 ‖ [b] cf 11[a] ‖ **24** [a–a] 𝔪G 79 ‖ **25** [a–a] 𝔪 69 G 129 ‖ [b] cf 11[a] ‖ **28** [a] G *ἐν τῇ χώρᾳ* = בְּאֶרֶץ cf 31[d] 15,7[a] Neh 9,7 ‖ **30** [a] 𝔪 ילד ‖ **31** [a] 𝔪 [b] cf 11[a] ‖ [b] 𝔪 ונחור בניו ‖ [c] 𝔖[W] sg, l א֗– vel c 𝔪G𝔙 וַיֵּצֵא אִתָּם (pro וַיֵּצְאוּ).

24 וְאַרְפַּכְשַׁד יָלַד[a] אֶת־שֶׁלַח וְשֶׁלַח יָלַד אֶת־עֵבֶר: 25 וּלְעֵבֶר יֻלַּד[a] ה ג מנה ר״ם[17]. ב ורר״פ
שְׁנֵי בָנִים שֵׁם ׀ הָאֶחָד פֶּלֶג כִּי בְיָמָיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשֵׁם אָחִיו יָקְטָן: ד בתור. ב
26 וְיָקְטָן יָלַד אֶת־אַלְמוֹדָד וְאֶת־שֶׁלֶף וְאֶת־חֲצַרְמָוֶת וְאֶת־יָרַח: ב ומל. ב ומל
27 וְאֶת־הֲדוֹרָם וְאֶת־אוּזָל[a] וְאֶת־דִּקְלָה: 28 וְאֶת־עוֹבָל[a] וְאֶת־ ד. ב. ל
29 אֲבִימָאֵל וְאֶת־שְׁבָא: 29 וְאֶת־אוֹפִר וְאֶת־חֲוִילָה וְאֶת־יוֹבָב כָּל־אֵלֶּה ב. ב חד חס וחד מל[18]
30 בְּנֵי יָקְטָן: 30 וַיְהִי מוֹשָׁבָם מִמֵּשָׁא בְּאֲכָה סְפָרָה הַר הַקֶּדֶם: ל. ו מל. ל
31 אֵלֶּה בְנֵי־שֵׁם לְמִשְׁפְּחֹתָם לִלְשֹׁנֹתָם בְּאַרְצֹתָם לְגוֹיֵהֶם: 32 אֵלֶּה
מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־נֹחַ לְתוֹלְדֹתָם בְּגוֹיֵהֶם וּמֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ[a] הַגּוֹיִם בָּאָרֶץ ג[19]
אַחַר הַמַּבּוּל: פ

ס[ט] **11** 1 וַיְהִי כָל־הָאָרֶץ שָׂפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֲחָדִים[a]: 2 וַיְהִי בְּנָסְעָם ב. ד[2]. ב[4]
3 מִקֶּדֶם וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: 3 וַיֹּאמְרוּ[a] אִישׁ אֶל־ ו בטע ר״ם[5]
רֵעֵהוּ הָבָה נִלְבְּנָה לְבֵנִים וְנִשְׂרְפָה לִשְׂרֵפָה וַתְּהִי לָהֶם הַלְּבֵנָה לְאָבֶן ג. ב[3]. ב[6]
4 וְהַחֵמָר הָיָה לָהֶם לַחֹמָר: 4 וַיֹּאמְרוּ[a] הָבָה ׀ נִבְנֶה־לָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל ב[7]. ו בטע ר״ם[5]. ז[8]
5 וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה־לָּנוּ שֵׁם פֶּן־נָפוּץ עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ: 5 וַיֵּרֶד ד[9]. ב[10]
6 יְהוָה לִרְאֹת אֶת־הָעִיר וְאֶת־הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם: 6 וַיֹּאמֶר ג חס[11]. ל. ו וכל קהלת דכות
יְהוָה הֶן עַם אֶחָד וְשָׂפָה אַחַת לְכֻלָּם וְזֶה הַחִלָּם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא־ ל. ל. ל[12]
7 יִבָּצֵר מֵהֶם כֹּל אֲשֶׁר יָזְמוּ לַעֲשׂוֹת: 7 הָבָה נֵרְדָה וְנָבְלָה שָׁם שְׂפָתָם ל. ג[13]. ל[14]
8 אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׂפַת רֵעֵהוּ: 8 וַיָּפֶץ יְהוָה אֹתָם מִשָּׁם עַל־פְּנֵי ג
כָּל־הָאָרֶץ וַיַּחְדְּלוּ לִבְנֹת[a] הָעִיר[b]: 9 עַל־כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל כִּי־ ב[15]. ל חס
שָׁם בָּלַל יְהוָה שְׂפַת כָּל־הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הֱפִיצָם יְהוָה עַל־פְּנֵי כָּל־ ל. ח[16]
הָאָרֶץ: פ
10 אֵלֶּה תוֹלְדֹת שֵׁם בֶּן־מְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־אַרְפַּכְשַׁד שְׁנָתַיִם ד ר״פ[17]. ב[18]
11 אַחַר הַמַּבּוּל: 11 וַיְחִי־שֵׁם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־אַרְפַּכְשַׁד חֲמֵשׁ מֵאוֹת ז בטע[19]. ל זקף קמ
12 שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת[a]: ס 12 וְאַרְפַּכְשַׁד חַי [a]חֲמֵשׁ וּשְׁלֹשִׁים[a] ה ג מנה ר״ם[20]

[17] Mm 4004. [18] Mp sub loco. [19] Mm 67. Cp 11 [1] Mm 74. [2] Mm 208. [3] Mm 75. [4] Mm 76. [5] Mp sub loco. [6] Mm 1675. [7] Mm 3531. [8] Mm 1330. [9] Mm 3498. [10] Jer 22,28. [11] Mm 608. [12] וחד ולא יכצר Hi 42,2, cf Mp sub loco. [13] Mm 318. [14] Mm 49. [15] Ex 9,33. [16] Mm 1349. [17] Mm 48. [18] Mm 1736. [19] Mm 37. [20] Mm 4004.

24 [a] G + *τὸν Καιναν, καὶ Καιναν ἐγέννησεν* || **25** [a] ⅏ ילדו || **27** [a] ⅏ איזל G *Αἰζηλ* || **28** [a] ⅏ et 1 Ch 1,22 עיבל || **31** [a] 1 בְּנֵי cf 5.32 || **32** [a] ⅏G + אֵיֶּה cf 5 || **Cp 11,1** [a] G + *πᾶσιν* = וַיְהִי כָל־יְמֵי שֵׁם שֵׁשׁ sec 4.5 || **11** [a] ⅏ + את־המגדל ואת ⅏G || [b] ⅏G + לִבְלֹם || **8** [a] ⅏G + את לְכֻלָּם || **12** [a–a] ⅏G 135. מְאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת, sim 13[c].15[b].17[b].19[b].21[b].23[b].25[b]; G + *καὶ ἀπέθανεν*

28 וַיְחִי־נֹחַ אַחַר הַמַּבּוּל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה׃ 29 וַיִּהְיוּ כָּל־ 28 29
יְמֵי־נֹחַ תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וַיָּמֹת׃ ס

ל בתור׳. ה׳ ל בסיף וכל קריא דכות׳ ב מ א׳²

10 1 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת בְּנֵי־נֹחַ שֵׁם חָם[a] וָיֶפֶת וַיִּוָּלְדוּ לָהֶם בָּנִים אַחַר 10 1
הַמַּבּוּל׃ 2 בְּנֵי יֶפֶת גֹּמֶר וּמָגוֹג וּמָדַי וְיָוָן וְתֻבַל וּמֶשֶׁךְ[a] וְתִירָס׃ 2

ל כת ר׳². ב חד חס וחד מל. ג³

3 וּבְנֵי גֹמֶר אַשְׁכְּנַז[a] וְרִיפַת וְתֹגַרְמָה׃ 4 וּבְנֵי יָוָן אֱלִישָׁה[a] וְתַרְשִׁישׁ 3 4
כִּתִּים וְדֹדָנִים[b]׃ 5 מֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ אִיֵּי הַגּוֹיִם[a] בְּאַרְצֹתָם אִישׁ לִלְשֹׁנוֹ 5
לְמִשְׁפְּחֹתָם בְּגוֹיֵהֶם׃ 6 וּבְנֵי חָם כּוּשׁ וּמִצְרַיִם וּפוּט וּכְנָעַן׃ 6

ב׳ חד כת א וחד כת ה. ג׳ ב כת ה וחד כת א. ב וכת א׳²

7 וּבְנֵי כוּשׁ סְבָא וַחֲוִילָה וְסַבְתָּה וְרַעְמָה וְסַבְתְּכָא וּבְנֵי רַעְמָה שְׁבָא 7
וּדְדָן׃ 8 וְכוּשׁ יָלַד[a] אֶת־נִמְרֹד הוּא הֵחֵל לִהְיוֹת גִּבֹּר בָּאָרֶץ׃ 9 הוּא־ 8 9

ג חס בתור׳

ג חס בתור׳. ג⁶. ל מל בתור׳

הָיָה גִבֹּר־צַיִד לִפְנֵי יְהוָה עַל־כֵּן יֵאָמַר כְּנִמְרֹד גִּבּוֹר צַיִד לִפְנֵי יְהוָה׃

כת. ל⁷

10 וַתְּהִי רֵאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ בָּבֶל וְאֶרֶךְ וְאַכַּד וְכַלְנֵה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר׃ 10
11 מִן־הָאָרֶץ הַהִוא יָצָא אַשּׁוּר וַיִּבֶן אֶת־נִינְוֵה וְאֶת־רְחֹבֹת עִיר וְאֶת־ 11
כָּלַח׃ 12 וְאֶת־רֶסֶן בֵּין נִינְוֵה וּבֵין כָּלַח הִוא הָעִיר הַגְּדֹלָה׃ 13 וּמִצְרַיִם 12 13

ב בטע

יָלַד אֶת־לוּדִים וְאֶת־עֲנָמִים[a] וְאֶת־לְהָבִים וְאֶת־נַפְתֻּחִים[b]׃ 14 וְאֶת־ 14

ג. ב

פַּתְרֻסִים וְאֶת־כַּסְלֻחִים [a]אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים[a] וְאֶת־כַּפְתֹּרִים׃

ב עיניו דמיון⁹. ב. ד

15 וּכְנַעַן יָלַד ׀ אֶת־צִידֹן בְּכֹרוֹ וְאֶת־חֵת׃ 16 וְאֶת־הַיְבוּסִי 15 16
ס

ד¹⁰. ב. ג

וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת הַגִּרְגָּשִׁי׃ 17 וְאֶת־הַחִוִּי וְאֶת־הָעַרְקִי וְאֶת־הַסִּינִי׃ 17

ב. ל מל בתור׳ וחד מן נא¹¹

18 וְאֶת־הָאַרְוָדִי ׀ וְאֶת־הַצְּמָרִי ׀ וְאֶת־הַחֲמָתִי וְאַחַר נָפֹצוּ מִשְׁפְּחוֹת 18
הַכְּנַעֲנִי׃ 19 וַיְהִי גְּבוּל הַכְּנַעֲנִי[a] מִצִּידֹן בֹּאֲכָה גְרָרָה עַד־עַזָּה בֹּאֲכָה 19

ה בטע בסיף¹². ו מל. ו מל

סְדֹמָה וַעֲמֹרָה וַאַדְמָה וּצְבֹיִם עַד־לָשַׁע[ab]׃ 20 אֵלֶּה בְנֵי־חָם 20

ג. ל כת כן לשערב¹³. ל

לְמִשְׁפְּחֹתָם לִלְשֹׁנֹתָם בְּאַרְצֹתָם בְּגוֹיֵהֶם׃ ס 21 וּלְשֵׁם יֻלַּד גַּם־ 21

ד¹⁴

חֹ מל בתור¹⁵

הוּא אֲבִי כָל־בְּנֵי־עֵבֶר אֲחִי יֶפֶת הַגָּדוֹל׃ 22 בְּנֵי שֵׁם עֵילָם וְאַשּׁוּר 22

ה¹⁶. ל

וְאַרְפַּכְשַׁד וְלוּד וְאָרָם׃ 23 וּבְנֵי אֲרָם עוּץ[a] וְחוּל[b] וְגֶתֶר וָמָשׁ[c]׃ 23

Cp 10 ¹Mm 1717. ²Mp sub loco. ³Mm 69. ⁴Mm 70. ⁵וחד פוט וכנען 1 Ch 1,8. ⁶Mm 956. ⁷וחד כלני Am 6,2. ⁸Mm 2980. ⁹Mm 4003. ¹⁰Mm 1381. ¹¹Mm 3361. ¹²Mm 71. ¹³K^or sine Q^or וצבוים, cf Mp sub loco et Gn 14,2.8 et Dt 29,22. ¹⁴Mm 72. ¹⁵Mm 73. ¹⁶Mm 4004.

Cp 10,1 [a-a] 𝔊²′mlt Mss 𝔖𝔗^Ms וחם ‖ **2** [a] 𝔐^Mss ומושך 𝔊 *kai Mosoch* ‖ **3** [a] l אשכוז *(Ašguza Σκύθαι)*? ‖ **4** [a] 𝔐 om ה ‖ [b] l c Ms (pc Mss vid) 𝔐𝔊 et 1 Ch 1,7 ורד׳; prp וְדָנִים *(Danuna Δαναοί)* ‖ **5** [a] 𝔐 ins אלה בני יפת cf 20.31 ‖ **8** [a] 𝔐 הוליד ‖ **13** [a] 𝔐 עינ׳ 𝔊 *Ενεμετιμ (Aiv-)* ‖ [b] prp פְּתְמִים ‖ **14** [a-a] prb gl ad כפתרים ‖ **19** [a-a] 𝔐 מִגְּהַר מְצָרִים עַד הַנָּהָר הַגָּדוֹל נְהַר פְּרָת וְעַד הַיָּם הָאַחֲרוֹן ‖ [b] l בָּלַע? cf 14,2 ‖ **23** [a] 𝔐^Ms חוץ ‖ [b] 𝔐 ‖ [c] 𝔐 ומשא ‖ וחויל.

7 וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ שִׁרְצוּ[a] בָאָרֶץ וּרְבוּ[b]־בָהּ׃ ס ל

8 וַיֹּאמֶר ׀ אֱלֹהִים אֶל־נֹחַ וְאֶל־בָּנָיו אִתּוֹ לֵאמֹר׃ 9 וַאֲנִי הִנְנִי מֵקִים כה[9]. ט[1] ר״פ
10 אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְאֶת־זַרְעֲכֶם אַחֲרֵיכֶם׃ 10 וְאֵת כָּל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה ל[7]
אֲשֶׁר אִתְּכֶם בָּעוֹף ׀ בַּבְּהֵמָה[a] וְּבְכָל־חַיַּת ׀ הָאָרֶץ אִתְּכֶם מִכֹּל ׀ יֹצְאֵי ל. ו דגש[3]. ו בלוש[3]
11 הַתֵּבָה [b]לְכֹל חַיַּת הָאָרֶץ[b]׃ 11 וַהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְלֹא־יִכָּרֵת ו בלוש[3]. ו[10]
כָּל־בָּשָׂר עוֹד מִמֵּי הַמַּבּוּל וְלֹא־יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל לְשַׁחֵת[a] הָאָרֶץ׃ בי[11]. ב
12 וַיֹּאמֶר ׀ אֱלֹהִים זֹאת אוֹת־הַבְּרִית אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כה[8]
13 כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם לְדֹרֹת עוֹלָם׃ 13 אֶת־קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן ל וחס. ל[12]
14 וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ׃ 14 וְהָיָה בְּעַנְנִי עָנָן עַל־הָאָרֶץ ל
15 וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן׃ 15 וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין ד ור״פ
כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל־בָּשָׂר וְלֹא־יִהְיֶה עוֹד הַמַּיִם לְמַבּוּל לְשַׁחֵת[a] כָּל־ ל[13]
16 בָּשָׂר׃ 16 וְהָיְתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם בֵּין ל ומל
17 אֱלֹהִים וּבֵין כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל־בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ׃ 17 וַיֹּאמֶר ׀ כה[6]
אֱלֹהִים אֶל־נֹחַ זֹאת אוֹת־הַבְּרִית אֲשֶׁר הֲקִמֹתִי בֵּינִי וּבֵין כָּל־בָּשָׂר ג בטע
אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ׃ פ

ס[m] 18 וַיִּהְיוּ בְנֵי־נֹחַ הַיֹּצְאִים ׀ מִן־הַתֵּבָה שֵׁם וְחָם וָיֶפֶת וְחָם הוּא אֲבִי כְנָעַן׃
19 שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה בְּנֵי־נֹחַ וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָּל־הָאָרֶץ׃ 20 וַיָּחֶל נֹחַ נ[14]. ל. ט[15]
21 אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם׃ 21 וַיֵּשְׁתְּ מִן־הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ ג. ל
22 אָהֳלֹה׃ 22 וַיַּרְא חָם אֲבִי כְנַעַן אֶת עֶרְוַת אָבִיו[a] וַיַּגֶּד לִשְׁנֵי־אֶחָיו אהלו ק חד מן ד כת ה בלוש[16]
23 בַּחוּץ׃ 23 וַיִּקַּח ׀ שֵׁם וָיֶפֶת אֶת־הַשִּׂמְלָה וַיָּשִׂימוּ עַל־שְׁכֶם שְׁנֵיהֶם וַיֵּלְכוּ ב. לה
אֲחֹרַנִּית וַיְכַסּוּ אֶת עֶרְוַת אֲבִיהֶם וּפְנֵיהֶם אֲחֹרַנִּית וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא ז. ט. ו. ג
24 רָאוּ׃ 24 וַיִּיקַץ נֹחַ מִיֵּינוֹ וַיֵּדַע אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה־לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן׃ 25 וַיֹּאמֶר ל. ל
25 26
אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו׃ 26 וַיֹּאמֶר
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי שֵׁם וִיהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ׃ ג בטע[17]. לב
27 יַפְתְּ אֱלֹהִים לְיֶפֶת וְיִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי־שֵׁם וִיהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ׃ ל. ל. לב

[5] Mm 10. [6] Mm 5. [7] וחד את זרעכם Ex 32,13. [8] Mm 64. [9] Mm 9. [10] Mm 65. [11] Mm 66. [12] וחד וקשתי Hi 29,20. [13] וחד י לעבול Ps 29,10. [14] Mm 67. [15] Mm 4056. [16] Mm 83; Q addidi cf Gn 12,8; 13,3; 35,21 et Mp sub loco· [17] Mm 68.

7 [a] pc Mss 𝔐 Vrs ׳ש וְ ‖ [b] וּרְדוּ cf 1,28 ‖ 10 [a] 𝔖𝔐𝔊𝔖𝔗[Mss JP] ׳בְּנֵ ‖ [b–b] > 𝔊*, frt dl ‖ 11 [a] 𝔐 להשחית ‖ 15 [a] cf 11[a] ‖ 22 [a] 𝔊 + *καὶ ἐξελθών* = וַיֵּצֵא.

ל. ל. ה[12] יָסְפָּה שׁוּב־אֵלָיו עוֹד׃ 13 וַיְהִי בְּאַחַת ׀ וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת שָׁנָה[a] בָּרִאשׁוֹן 13
ב[13] בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ חָרְבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ וַיָּסַר נֹחַ אֶת־מִכְסֵה הַתֵּבָה
ת ר״פ וַיַּרְא וְהִנֵּה חָרְבוּ פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ 14 וּבַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּשִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם 14
ג. ל לַחֹדֶשׁ יָבְשָׁה הָאָרֶץ׃ ס 15 וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל־נֹחַ לֵאמֹר׃ 16 צֵא מִן־ 15 16
ג הַתֵּבָה אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ וּבָנֶיךָ וּנְשֵׁי־בָנֶיךָ אִתָּךְ׃ 17 כָּל־[a]הַחַיָּה אֲשֶׁר־ 17
יו בתור[14] אִתְּךָ מִכָּל־בָּשָׂר בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ
היצא. י בסע[15] הוֹצֵא אִתָּךְ וְשָׁרְצוּ בָאָרֶץ וּפָרוּ וְרָבוּ עַל־הָאָרֶץ׃ 18 וַיֵּצֵא נֹחַ וּבָנָיו 18
ד פסוק כל כל וכל כל[16] וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי־בָנָיו אִתּוֹ׃ 19 כָּל־[a]הַחַיָּה כָּל־הָרֶמֶשׂ וְכָל־הָעוֹף כֹּל 19
ב מל. ב חד מל וחד חס[17] רוֹמֵשׂ[b] עַל־הָאָרֶץ לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם יָצְאוּ מִן־הַתֵּבָה׃ 20 וַיִּבֶן נֹחַ 20
מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקַּח מִכֹּל | הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכֹּל הָעוֹף הַטָּהֹר וַיַּעַל
ב. ת וכל אשה ריח ניחוח דכורת. ל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ׃ 21 וַיָּרַח יְהוָה ׀ אֶת־רֵיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־לִבּוֹ 21
יט ג מנה חס. ב לֹא־אֹסִף לְקַלֵּל עוֹד אֶת־הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם כִּי יֵצֶר לֵב־הָאָדָם
ג חד מל וב חס[18]. ד[19]. יט ג מנה חס רַע מִנְּעָרָיו וְלֹא־אֹסִף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת־כָּל־חַי כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי׃
יד חס[20]. ב[21] 22 עֹד כָּל־יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר וְקֹר וָחֹם
ל בתור. ל בתור וְקַיִץ וָחֹרֶף וְיוֹם וָלָיְלָה לֹא יִשְׁבֹּתוּ׃
ג. בב׳ וכל ד״ה ועזרא דכורת. ב מה חס בלישׁ. ד 9 1 וַיְבָרֶךְ ׀ אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֶת־בָּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ 9
ב. ל. י בלישׁ[2] אֶת־הָאָרֶץ׃ 2 וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל־חַיַּת ׀ הָאָרֶץ[a] וְעַל כָּל־ 2
ב[3] עוֹף הַשָּׁמַיִם בְּכֹל[b] אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה וּבְכָל־דְּגֵי הַיָּם בְּיֶדְכֶם נִתָּנוּ׃
3 כָּל־רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא־חַי לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה כִּירָק עֵשֶׂב נָתַתִּי לָכֶם 3
4 5 אֶת־כֹּל׃ 4 אַךְ־בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ דָמוֹ[a] לֹא תֹאכֵלוּ׃ 5 וְאַךְ אֶת־דִּמְכֶם
ל לְנַפְשֹׁתֵיכֶם אֶדְרֹשׁ מִיַּד כָּל־חַיָּה אֶדְרְשֶׁנּוּ וּמִיַּד ׀ הָאָדָם מִיַּד אִישׁ
אָחִיו[a] אֶדְרֹשׁ אֶת־נֶפֶשׁ הָאָדָם׃
6 שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ
כִּי בְצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת־הָאָדָם׃

[12] Mm 2909. [13] Ex 40,19. [14] Mm 60. [15] Mm 3661. [16] Mm 2102. [17] Mm 1343. [18] Mm 2720. [19] Mm 2175. [20] Mm 62. [21] Gn 45,6 cum dageš. Cp 9 [1] Mm 11. [2] Mm 9. [3] Ez 47,11. [4] Mm 63.

13 [a] G + ἐν τῇ ζωῇ τοῦ Νωε cf 7,11 ‖ **17** [a] wGS וְכָל ‖ **19** [a] 1 c 2 Mss wGSע ‖ [b–b] G καὶ πάντα τὰ κτήνη καὶ πᾶν πετεινὸν καὶ πᾶν ἑρπετὸν κινούμενον cf 1; 1 וְכָל־הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל־ ins, וְכָל־הָעוֹף וְכֹל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ ‖ Cp 9,2 [a] G^{Mss} + καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς κτήνεσι, ‖ **4** [a] prb gl ad בנ׳ ‖ **5** [a] C pc Mss wSCᵖᵘ וא׳ ע. ‖ [b] 2 Mss w^{Mss} ובכל הַבְּהֵמָה

18 הַתֵּבָה וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ׃ 18 וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל־הָאָרֶץ ל
19 וַתֵּלֶךְ הַתֵּבָה עַל־פְּנֵי הַמָּיִם׃ 19 וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל־הָאָרֶץ ו
20 וַיְכֻסּוּ כָּל־הֶהָרִים הַגְּבֹהִים אֲשֶׁר־תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם׃ 20 חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה ב. ל[15]
21 אַמָּה מִלְמַעְלָה גָּבְרוּ הַמָּיִם וַיְכֻסּוּ הֶהָרִים׃ 21 וַיִּגְוַע כָּל־בָּשָׂר ז הָרֹמֵשׂ ב
עַל־הָאָרֶץ בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבַחַיָּה וּבְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ
22 וְכֹל הָאָדָם׃ 22 כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת־רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה ג
23 מֵתוּ׃ 23 וַיִּמַּח אֶת־כָּל־הַיְקוּם ׀ אֲשֶׁר ׀ עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד־ ל. ג[16]. ד[17]. ב פסוק
בְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמָּחוּ מִן־הָאָרֶץ וַיִּשָּׁאֶר אַךְ־נֹחַ ל. ל עד עד ועד[18]
24 וַאֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה׃ 24 וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם עַל־הָאָרֶץ חֲמִשִּׁים וּמְאַת יוֹם׃ ל
ס(ו) 8 1 וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֵת כָּל־חַיָּתוֹ וְאֶת־כָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר ד
2 אִתּוֹ בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל־הָאָרֶץ וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם׃ 2 וַיִּסָּכְרוּ ט[2]. ל. ל
3 מַעְיְנֹת תְּהוֹם וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמָיִם וַיִּכָּלֵא הַגֶּשֶׁם מִן־הַשָּׁמָיִם׃ 3 וַיָּשֻׁבוּ ב
הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ הָלוֹךְ וָשׁוֹב וַיַּחְסְרוּ הַמַּיִם מִקְצֵה חֲמִשִּׁים וּמְאַת ג ומל
4 יוֹם׃ 4 וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה־עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל ב
5 הָרֵי אֲרָרָט׃ 5 וְהַמַּיִם הָיוֹ הָלוֹךְ וְחָסוֹר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בָּעֲשִׂירִי ד. ל. ל
6 בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רָאשֵׁי הֶהָרִים׃ 6 וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח ד. פתה. ה[1]. יב
7 נֹחַ אֶת־חַלּוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה׃ 7 וַיְשַׁלַּח אֶת־הָעֹרֵב וַיֵּצֵא יָצוֹא כב[3]. ז ג מל ד חס[7]
8 וָשׁוֹב עַד־יְבֹשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ׃ 8 וַיְשַׁלַּח אֶת־הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ ג ומל[4]. כב[6]
9 לִרְאוֹת הֲקַלּוּ הַמַּיִם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ 9 וְלֹא־מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ ל. כל מל
לְכַף־רַגְלָהּ וַתָּשָׁב אֵלָיו אֶל־הַתֵּבָה כִּי־מַיִם עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ ג[11] ב מנה בליש. ז פסוק אל על אל
10 וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֶהָ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו אֶל־הַתֵּבָה׃ 10 וַיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת נא[8] יח מנה בתורי. ט[10]
11 יָמִים אֲחֵרִים וַיֹּסֶף שַׁלַּח אֶת־הַיּוֹנָה מִן־הַתֵּבָה׃ 11 וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה כי. ב חס בתורי
לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה עֲלֵה־זַיִת טָרָף בְּפִיהָ וַיֵּדַע נֹחַ כִּי־קַלּוּ הַמַּיִם מֵעַל ב כח ה. ב קמ[11]. ה ד מנה בטע
12 הָאָרֶץ׃ 12 וַיִּיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים וַיְשַׁלַּח אֶת־הַיּוֹנָה וְלֹא־ ל[10]. כב[6]

16 חד הרים הגבהים Ps 104,18. 16 Mm 55. 17 Mm 849. 18 Mm 56. Cp 8 1 Mp sub loco. 2 Mm 57. 3 Ex 36,6. 4 Mm 58. 5 Nu 11,26. 6 Mm 59. 7 Mm 1037. 8 Mm 1677. 9 Mm 639. 10 Mm 4056. 11 Mm 3010.

20 a G(Σ) ⊣ *τὰ ὑψηλά*, ins frt הַגְּבֹהִים ‖ **22** a ≻ GIV ‖ **23** a l חָ֫ (ni)? ‖ b sic L, mlt Mss Edd וי ‖ **Cp 8,2** a ‖ ויכל ‖ **3** a–a ‖ מִקֵּץ חֲ, l מִקֵּץ הַח׳ ‖ **7** a G ⊣ *τοῦ ἰδεῖν εἰ κεκόπακεν τὸ ὕδωρ* cf 8 ‖ **8** a pr וַיְחַל נֹחַ שִׁבְעַת יָמִים ‖ **10.12** a prb l וַיְחַל.

21 וְאַתָּה קַח־לְךָ מִכָּל־מַאֲכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְאָסַפְתָּ אֵלֶיךָ וְהָיָה לְךָ 21
ח 25 ג. 26 וְלָהֶם לְאָכְלָה׃ 22 וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים כֵּן עָשָׂה׃ ס 22
ל 7 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה[a] לְנֹחַ בֹּא־אַתָּה וְכָל־בֵּיתְךָ אֶל־הַתֵּבָה כִּי־אֹתְךָ 7
ל. ב מל 2 רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה׃ 2 מִכֹּל | הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקַּח־לְךָ ?
ה׳ שִׁבְעָה שִׁבְעָה[a] אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ[a] וּמִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהֹרָה הִוא שְׁנַיִם[b]
ד ר״ם בתור 2 [a]אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ[a]׃ 3 גַּם מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם[a] שִׁבְעָה שִׁבְעָה זָכָר וּנְקֵבָה לְחַיּוֹת 3
ל 4 זֶרַע עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ׃ 4 כִּי לְיָמִים עוֹד שִׁבְעָה אָנֹכִי מַמְטִיר עַל־ 4
ג ומל 3. ג׳ הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וּמָחִיתִי אֶת־כָּל־הַיְקוּם אֲשֶׁר
ה׳ עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ 5 וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּהוּ יְהוָה׃ 5
ג ר״ם. ל 6 7 6 וְנֹחַ בֶּן־שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְהַמַּבּוּל הָיָה מַיִם[a] עַל־הָאָרֶץ׃ 7 וַיָּבֹא נֹחַ
ג׳ ר״ם בתור וכל נביא דכנית ב מ ה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי־בָנָיו אִתּוֹ אֶל־הַתֵּבָה מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל׃ 8 מִן־ 8
ב מל. ה׳ הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינֶנָּה טְהֹרָה וּמִן־הָעוֹף וְכֹל[a]
ל. ג אֲשֶׁר־רֹמֵשׂ עַל־הָאֲדָמָה׃ 9 שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל־נֹחַ אֶל־הַתֵּבָה זָכָר 9
ל[a]. ח ב[a] מנה בליש וּנְקֵבָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים[a] אֶת־נֹחַ׃ 10 וַיְהִי לִשְׁבַעַת הַיָּמִים וּמֵי 10
ג׳ הַמַּבּוּל הָיוּ עַל־הָאָרֶץ׃ 11 בִּשְׁנַת שֵׁשׁ[a]־מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי־נֹחַ בַּחֹדֶשׁ 11
י״ו הַשֵּׁנִי בְּשִׁבְעָה־עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל־מַעְיְנוֹת תְּהוֹם
ג׳ רַבָּה וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ׃ 12 וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם 12
ל. ב׳ וְאַרְבָּעִים לָיְלָה׃ 13 בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא נֹחַ וְשֵׁם־וְחָם וָיֶפֶת בְּנֵי־נֹחַ 13
י״ו. יט ר״ם וְאֵשֶׁת נֹחַ וּשְׁלֹשֶׁת נְשֵׁי־בָנָיו אִתָּם[a] אֶל־הַתֵּבָה׃ 14 הֵמָּה וְכָל־הַחַיָּה 14
יו לְמִינָהּ וְכָל־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ לְמִינֵהוּ
יו. ב. ט מל בתור וְכָל־הָעוֹף לְמִינֵהוּ[a] כֹּל[a] צִפּוֹר כָּל־כָּנָף[a]׃ 15 וַיָּבֹאוּ אֶל־נֹחַ אֶל־ 15
ג. ב הַתֵּבָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִכָּל־הַבָּשָׂר אֲשֶׁר־בּוֹ רוּחַ חַיִּים׃ 16 וְהַבָּאִים זָכָר 16
ג׳[a]. ב בתור וּנְקֵבָה מִכָּל־בָּשָׂר בָּאוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים וַיִּסְגֹּר יְהוָה בַּעֲדוֹ׃
מג 17 וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם[a] עַל־הָאָרֶץ וַיִּרְבּוּ הַמַּיִם וַיִּשְׂאוּ אֶת־ 17

35 Mm 1053. 26 Mm 51. Cp 7 1 Mm 1140. 2 Mm 52. 3 Mm 2177. 4 Mm 55. 5 Mm 1623. 6 Mm 47. 7 Mm 2980. 8 Mp sub loco. 9 Mm 4051. 10 Mm 3878. 11 Mm 53. 12 Mm 54. 13 Mm 1497. 14 Mm 51.

Cp 7,1 [a] 2 Mss ms S אֱלֹהִים, G + *ὁ θεός* || 2 [a–a] ms Vrs זָכָר וּנְקֵבָה || [b] frt ins c ms G S V מִן־הַבְּהֵמָה וּמִן־הָעוֹף || 3 [a] ins c ms G הַטְּהוֹרָה || 6 [a] > G, cf 6,17 || 8 [a] l c ms G S V וּמִכֹּל || 9 [a] Ms ms V^Mss יהוה || 11 [a] l c ms שֵׁשׁ || 13 [a] G S U G^J suff sg, l אִתּוֹ || 14 [a–a] > G, dl || 17 [a] G + *καὶ τεσσαράκοντα νύκτας* cf 7,12, ins וְאַרְבָּעִים לָיְלָה?

4 הַנְּפִלִ֗ים הָי֤וּ בָאָ֙רֶץ֙ בַּיָּמִ֣ים הָהֵ֔ם וְגַ֖ם אַחֲרֵי־כֵ֑ן אֲשֶׁ֣ר יָבֹ֗אוּ בְּנֵי֙ הָאֱלֹהִ֣ים אֶל־בְּנ֣וֹת הָאָדָ֔ם וְיָלְד֥וּ לָהֶ֖ם הַגִּבֹּרִ֣ים אֲשֶׁר־מֵעוֹלָ֑ם אַנְשֵׁ֖י הַשֵּֽׁם׃ פ

5 וַיַּ֣רְא יְהוָ֔ה כִּ֥י רַבָּ֖ה רָעַ֣ת הָאָדָ֑ם בָּאָ֔רֶץ וְכָל־יֵ֣צֶר֙ מַחְשְׁבֹ֣ת לִבּ֔וֹ

6 רַ֥ק רַ֖ע כָּל־הַיּֽוֹם׃ 6 וַיִּנָּ֤חֶם יְהוָה֙ כִּֽי־עָשָׂ֣ה אֶת־הָאָדָ֔ם בָּאָ֑רֶץ וַיִּתְעַצֵּ֖ב

7 אֶל־לִבּֽוֹ׃ 7 וַיֹּ֣אמֶר יְהוָ֗ה אֶמְחֶ֤ה אֶת־הָאָדָם֙ אֲשֶׁר־בָּרָ֣אתִי מֵעַ֣ל פְּנֵי֮

הָאֲדָמָה֒ מֵאָדָ֣ם עַד־בְּהֵמָ֗ה עַד־רֶ֙מֶשׂ֙ וְעַד־עֹ֣וף הַשָּׁמַ֔יִם כִּ֥י נִחַ֖מְתִּי כִּ֥י

עֲשִׂיתֶֽם׃ 8 וְנֹ֖חַ מָצָ֣א חֵ֑ן בְּעֵינֵ֖י יְהוָֽה׃ פ קמו 9 אֵ֚לֶּה תּוֹלְד֣וֹת נֹ֔חַ

10 נֹ֥חַ אִ֖ישׁ צַדִּ֣יק תָּמִ֑ים הָיָ֥ה בְדֹרֹתָ֖יו אֶת־הָאֱלֹהִ֥ים הִתְהַלֶּךְ־נֹֽחַ׃ 10 וַיּ֥וֹלֶד

11 נֹ֖חַ שְׁלֹשָׁ֣ה בָנִ֑ים אֶת־שֵׁ֥ם אֶת־חָ֖ם וְאֶת־יָֽפֶת׃ 11 וַתִּשָּׁחֵ֥ת הָאָ֖רֶץ לִפְנֵ֣י

12 הָאֱלֹהִ֑ים וַתִּמָּלֵ֥א הָאָ֖רֶץ חָמָֽס׃ 12 וַיַּ֤רְא אֱלֹהִים֙ אֶת־הָאָ֔רֶץ וְהִנֵּ֖ה

נִשְׁחָתָ֑ה כִּֽי־הִשְׁחִ֣ית כָּל־בָּשָׂ֔ר אֶת־דַּרְכּ֖וֹ עַל־הָאָֽרֶץ׃ ס

13 וַיֹּ֣אמֶר אֱלֹהִים֮ לְנֹחַ֒ קֵ֣ץ כָּל־בָּשָׂר֮ בָּ֣א לְפָנַ֒י כִּֽי־מָלְאָ֤ה הָאָ֙רֶץ֙ חָמָ֔ס

14 מְפִנֵיהֶ֑ם וְהִנְנִ֖י מַשְׁחִיתָ֥ם אֶת־הָאָֽרֶץ׃ 14 עֲשֵׂ֣ה לְךָ֗ תֵּבַ֛ת עֲצֵי־גֹ֖פֶר

15 קִנִּ֣ים תַּעֲשֶׂ֔ה אֶת־הַתֵּבָ֑ה וְכָפַרְתָּ֥ אֹתָ֛הּ מִבַּ֥ית וּמִח֖וּץ בַּכֹּֽפֶר׃ 15 וְזֶ֖ה

אֲשֶׁ֥ר תַּעֲשֶׂ֖ה אֹתָ֑הּ שְׁלֹ֤שׁ מֵאוֹת֙ אַמָּ֣ה אֹ֔רֶךְ הַתֵּבָ֖ה חֲמִשִּׁ֣ים אַמָּ֑ה רָחְבָּ֖הּ

16 וּשְׁלֹשִׁ֥ים אַמָּ֖ה קוֹמָתָֽהּ׃ 16 צֹ֣הַר֮ תַּעֲשֶׂ֣ה לַתֵּבָה֒ וְאֶל־אַמָּ֣ה תְכַלֶּ֔נָּה

מִלְמַ֖עְלָה וּפֶ֥תַח הַתֵּבָ֖ה בְּצִדָּ֑הּ תַּחְתִּיִּ֥ם שְׁנִיִּ֖ם וּשְׁלִשִׁ֥ים תַּעֲשֶֽׂהָ׃ 17 וַאֲנִ֗י הִנְנִי֙ מֵבִ֣יא אֶת־הַמַּבּ֣וּל מַ֔יִם עַל־הָאָ֖רֶץ לְשַׁחֵ֣ת כָּל־בָּשָׂ֗ר

18 אֲשֶׁר־בּוֹ֙ רוּחַ֙ חַיִּ֔ים מִתַּ֖חַת הַשָּׁמָ֑יִם כֹּ֥ל אֲשֶׁר־בָּאָ֖רֶץ יִגְוָֽע׃ 18 וַהֲקִמֹתִ֖י

אֶת־בְּרִיתִ֑י אִתָּךְ֙ וּבָ֣אתָ אֶל־הַתֵּבָ֔ה אַתָּ֖ה וּבָנֶ֥יךָ וְאִשְׁתְּךָ֛ וּנְשֵׁ֥י בָנֶ֖יךָ

19 אִתָּֽךְ׃ 19 וּמִכָּל־הֶ֣חָי מִכָּל־בָּשָׂר֮ שְׁנַיִם֒ מִכֹּ֤ל תָּבִיא֙ אֶל־הַתֵּבָ֔ה

20 לְהַחֲיֹ֥ת אִתָּ֖ךְ זָכָ֣ר וּנְקֵבָ֑ה יִהְיֽוּ׃ 20 מֵהָע֤וֹף לְמִינֵ֙הוּ֙ וּמִן־הַבְּהֵמָ֣ה

לְמִינָ֔הּ מִכֹּ֖ל רֶ֣מֶשׂ הָאֲדָמָ֑ה לְמִינֵ֕הוּ שְׁנַיִם֙ מִכֹּ֣ל יָבֹ֔אוּ אֵלֶ֖יךָ לְהַחֲיֽוֹת׃

ג ב חס וחד מל

ד 5. 1. 6a

ל

ד בתורי. ב

ד 8a. ב פסוק עד עד ועד 9

ב ויחס 10. ג ר״ם 11. לג בתורי. ד ר״ם 12.

ב 13

יב פסוק את את ואת ומילה חדה ביניהם 14. ל. ו וכל קהלת דכות 15

ב בתורי וכל מעשה בראשית דכות 16

כח 17

ג. ל 18. ל. ל

ל דגש. ל. ל. נג ר״ם

ב ומל. ל. ל. ל

ה 19. ל. ל. 20. ב 21. ל

סו ר״ם

ז בטע 22. ל

ב ר״ם 23. יג 24

ב. יד

יד. ל

5 Mm 3449. 6 Mm 2820. 7 Ex 17,14. 8 Mm 849. 9 Mm 56. 10 Mm 46. 11 Mm 47. 12 Mm 48. 13 Mm 3478. 14 Mm 44. 15 Mm 4077 א. 16 Mp sub loco. 17 Mm 5. 18 Mm 49. 19 Mm 2965. 20 זחד ושנים Nu 2, 16, cf Mp sub loco. 21 Mm 844. 22 Mm 50. 23 Mm 4141. 24 Mm 1228.

4 a יוולידו 𝔲 ‖ 10 a nonn Mss 𝔲^{Mss} ואת ‖ 13 a 𝔊 pr *καί*; 𝔲^{T} *mn*, l מֵאֵת? ‖ 14 a ins קנים cf Philo ‖ b huc tr 16^{c-c} ‖ 15 a huc tr 16^{a-a} ‖ 16 a–a cf 15^{a} ‖ b sic L, mlt Mss Edd לְ– ‖ c–c cf 14^{b} ‖ 17 a–a > 𝔖 ‖ b prb gl ad המבול ‖ c 𝔲 להשחית ‖ 19 a 𝔲 החיה ‖ b 𝔲𝔊 ומ׳ ‖ c 𝔲 הבשר ‖ d 𝔊 (𝔖) + *δύο*, ins שְׁנַיִם ‖ e 𝔲 והיה (cj c 20) ‖ 20 a frt l c nonn Mss 𝔲𝔊𝔖𝔗^{Ms}𝔗^{Ed} ע ומכל ‖ b ut 19^{d}.

ה בטע ג מנה בעינ׳ 15 וַיְחִי מַהֲלַלְאֵל חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־יָרֶד׃ 16 וַיְחִי
כל קריא חס ו ב מ ד׳ מַהֲלַלְאֵל אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־יֶרֶד שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ 17 וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי מַהֲלַלְאֵל חָמֵשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה
ה בטע שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃ ס 18 וַיְחִי־יֶרֶד שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה
ז בטע וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־חֲנוֹךְ׃ 19 וַיְחִי־יֶרֶד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־חֲנוֹךְ
שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ 20 וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי־יֶרֶד שְׁתַּיִם
ה בטע ג מנה בעינ׳ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃ פ 21 וַיְחִי חֲנוֹךְ חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁים
ם שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־מְתוּשֶׁלַח׃ 22 וַיִּתְהַלֶּךְ חֲנוֹךְ אֶת־הָאֱלֹהִים אַחֲרֵי
ב׳ הוֹלִידוֹ אֶת־מְתוּשֶׁלַח שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ 23 וַיְהִי
נ כָּל־יְמֵי חֲנוֹךְ חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה׃ 24 וַיִּתְהַלֶּךְ חֲנוֹךְ
יב . ה בטע ג מנה בעינ׳ אֶת־הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי־לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים׃ פ 25 וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח
שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־לָמֶךְ׃ 26 וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח
יג מל וכל ד״ה דכות׳ ב מ א אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד
בָּנִים וּבָנוֹת׃ 27 וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי מְתוּשֶׁלַח תֵּשַׁע וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּתְשַׁע
ה בטע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃ פ 28 וַיְחִי־לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמְאַת
יד . ה בתרי טעמי ל . ל חס שָׁנָה וַיּוֹלֶד בֵּן׃ 29 וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ
ו מל . ל . ז בטע וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ מִן־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֵרְרָהּ יְהוָה׃ 30 וַיְחִי־לֶמֶךְ אַחֲרֵי
ג חס בסיפ הוֹלִידוֹ אֶת־נֹחַ חָמֵשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים
נ וּבָנוֹת׃ 31 וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי־לֶמֶךְ שֶׁבַע וְשִׁבְעִים שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה
ה בטע . ה פסוק דאית בהון ה מילין מתאימין . ו פסוק את ואת ומילה חדה ביניה וַיָּמֹת׃ ס 32 וַיְהִי־נֹחַ בֶּן־חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד נֹחַ אֶת־שֵׁם אֶת־
חָם וְאֶת־יָפֶת׃

ה חס **6** 1 וַיְהִי כִּי־הֵחֵל הָאָדָם לָרֹב עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת יֻלְּדוּ לָהֶם׃ **6**
ד׳ . ז חס 2 וַיִּרְאוּ בְנֵי־הָאֱלֹהִים אֶת־בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים
ג קמ׳ . ל׳ . יח׳ חס מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ׃ 3 וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם בְּשַׁגַּם
ו מנה בתור׳ שׁינו־

[8] Mm 38. [9] Mm 41. [10] Mm 36. [11] Mm 37. [12] Mm 42. [13] Mm 43. [14] Mp sub loco. [15] Mm 2991 contra textum, acc invers. [16] Mm 35. [17] Mm 1890. [18] Mm 44. Cp 6 [1] Mm 3449. [2] Mm 45. [3] חדר ויידון Neh 3,7. [4] Mm 25.

18 [a–a] > Ms 𝔪 ‖ **19** [a–a] 𝔪 785 ‖ **20** [a–a] 𝔪 847 ‖ **22** [a] 𝔊[min](𝔙[Mss]) + *καὶ ἔζησεν Ενοχ* = וַיְחִי חֲ׳ ‖ **23** [a] 1 c mlt Mss 𝔪 וַיְהִי cf 5.8.11.31 ‖ **25** [a–a] 𝔪 67 𝔊[A*𝔏] 167 ‖ [b–b] > pc Mss ‖ **26** [a–a] 𝔪 653 𝔊[A*𝔏] 802 ‖ **27** [a–a] 𝔪 720 ‖ **28** [a–a] 𝔪 53 ‖ **29** [a] mlt Mss 𝔪𝔊𝔖𝔙 ‖ **30** [a–a] 𝔪 600 ‖ **31** [a] 1 ויהי cf 23[a] ‖ [b–b] 𝔪 653 ‖ **32** [a] nonn Mss 𝔪[Mss]𝔖𝔗[J] ואת ‖

Cp 6,3 [a] mlt Mss Edd בָּם cf 𝔊(𝔖𝔗𝔙) *διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας*.

20 וַתֵּלֶד עָדָה אֶת־יָבָל הוּא הָיָה אֲבִי יֹשֵׁב [a]אֹהֶל וּמִקְנֶה: 21 וְשֵׁם ל.ג[19]. יג ר״פ[19]
22 אָחִיו יוּבָל הוּא הָיָה אֲבִי כָּל־תֹּפֵשׂ כִּנּוֹר וְעוּגָב: 22 וְצִלָּה גַם־הִוא ל חס[20]. ב חד מל וחד
יָלְדָה אֶת־תּוּבַל קַיִן [a]לטֵשׁ כָּל־חֹרֵשׁ[ab] נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל וַאֲחוֹת תּוּבַל־ ו פת[21]. ו פת[21]
23 קַיִן נַעֲמָה: 23 וַיֹּאמֶר לֶמֶךְ לְנָשָׁיו

עָדָה וְצִלָּה שְׁמַעַן קוֹלִי נְשֵׁי לֶמֶךְ הַאְזֵנָּה אִמְרָתִי ל.ב[22]
כִּי אִישׁ הָרַגְתִּי לְפִצְעִי וְיֶלֶד לְחַבֻּרָתִי: ל.ב[23]. ל וחס
24 כִּי שִׁבְעָתַיִם יֻקַּם־קָיִן וְלֶמֶךְ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה: ו[24]. ג ב פת וחד קמ[25]

25 וַיֵּדַע [a]עוֹד אָדָם אֶת־אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא[b] אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת [c]כִּי [d]שָׁת־ [26] וכל ויקרא שמו דכות ב מו׳. ד קמ[27]
26 לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל כִּי הָרָגוֹ קָיִן: 26 וּלְשֵׁת גַּם־הוּא יֻלַּד־ יא[28]. ל. ל
בֵּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אֱנוֹשׁ [a]אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יְהוָה: פ ו. ל

ס[ו] 5 [1] זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם בִּדְמוּת אֱלֹהִים ו. ל
2 עָשָׂה אֹתוֹ: 2 זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָם אָדָם ל. ה בתור
3 בְּיוֹם הִבָּרְאָם: ס 3 וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד [a] ל
4 [b]בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת: 4 וַיִּהְיוּ יְמֵי־אָדָם אֲחֲרֵי [b] ל. ו. ג
5 הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁת שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: 5 וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי כל קריא חס ב מ ג מל בנביא[2]. ג חס בסיפ[3]
6 אָדָם אֲשֶׁר־חַי תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיָּמֹת: ס 6 וַיְחִי־ ה בטע[4]
7 שֵׁת חָמֵשׁ שָׁנִים וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־אֱנוֹשׁ: 7 וַיְחִי־שֵׁת אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ ז בטע[5]
8 אֶת־אֱנוֹשׁ שֶׁבַע שָׁנִים וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: 8 וַיִּהְיוּ
9 כָּל־יְמֵי־שֵׁת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת: ס 9 וַיְחִי ג בטע[6]
10 אֱנוֹשׁ תִּשְׁעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־קֵינָן: 10 וַיְחִי אֱנוֹשׁ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־
11 קֵינָן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: 11 וַיִּהְיוּ כל קריא בטע ב מא[7]
12 כָּל־יְמֵי אֱנוֹשׁ חָמֵשׁ שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת: ס 12 וַיְחִי ג בטע[6]
13 קֵינָן שִׁבְעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־מַהֲלַלְאֵל: 13 וַיְחִי קֵינָן אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ
אֶת־מַהֲלַלְאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:
14 וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי קֵינָן עֶשֶׂר שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת: ס

[18] Mm 1019. [19] Mm 33. [20] Mm 3447. [21] Mm 3277. [22] Mm 2327. [23] Gn 44,20. [24] Mm 31. [25] Mm 32. [26] Mm 215. [27] Mm 3014. [28] Mm 3286. Cp 5 [1] Mm 78. [2] Mm 34. [3] Mm 35. [4] Mm 36. [5] Mm 37. [6] Mm 39. [7] Mm 40.

20 [a–a] prp מ׳ אָהֳלֵי cf 𝔊 et 2Ch 14,14 ‖ **22** [a–a] 𝔗(𝔗^{J}) *hw' hwh rbhwn dkl djd'j 'bjdt*, l frt אֲבִי כָל־לֹטֵשׁ ‖ [b] add? ‖ **25** [a] l הָא׳ ‖ [b] ש ויק׳ ‖ [c] 𝔊(𝔙) + *λέγουσα* = לֵאמֹר ‖ [d] 𝔗𝔚^{J} + *'mrt* = אָמְרָה (cf 16,13 29,32) ‖ **26** [a–a] 𝔊 *οὗτος ἤλπισεν* (הוֹחִל); 𝔙 *iste coepit*, l frt הֵזֶה הֵחֵל ‖ **Cp 5,3** [a] ins בֵּן ‖ [b–b] l c mlt Mss בְּצ׳ כְּד׳ cf 1,26.

4 1 וְהָאָדָם יָדַע אֶת־חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת־קַיִן וַתֹּאמֶר 4
קָנִיתִי אִישׁ [a]אֶת־יְהוָה: 2 וַתֹּסֶף לָלֶדֶת אֶת־אָחִיו אֶת־הָבֶל וַיְהִי־הֶבֶל
רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה: 3 וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי
הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה: 4 וְהֶבֶל הֵבִיא גַם־הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ
וּמֵחֶלְבֵהֶן [a]וַיַּשַׁע יְהוָה אֶל־הֶבֶל וְאֶל־מִנְחָתוֹ: 5 וְאֶל־קַיִן וְאֶל־מִנְחָתוֹ
לֹא שָׁעָה וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָנָיו: 6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־קָיִן לָמָּה
חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ: 7 הֲלוֹא אִם־תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא
תֵיטִיב [a]לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ [b]וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל־בּוֹ:
8 וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־הֶבֶל אָחִיו [a]וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיָּקָם קַיִן אֶל־הֶבֶל
אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ: 9 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־קַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ וַיֹּאמֶר לֹא
יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי: 10 וַיֹּאמֶר מֶה עָשִׂיתָ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים
אֵלַי מִן־הָאֲדָמָה: 11 וְעַתָּה אָרוּר אָתָּה מִן־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת־
פִּיהָ לָקַחַת אֶת־דְּמֵי אָחִיךָ מִיָּדֶךָ: 12 כִּי תַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה לֹא־
תֹסֵף תֵּת־כֹּחָהּ לָךְ נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ: 13 וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־יְהוָה
גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשֹׂא: 14 הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ
אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ וְהָיָה כָּל־מֹצְאִי יַהַרְגֵנִי: 15 וַיֹּאמֶר לוֹ
יְהוָה לָכֵן [a]כָּל־הֹרֵג קַיִן שִׁבְעָתַיִם יֻקָּם וַיָּשֶׂם יְהוָה לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי
הַכּוֹת־אֹתוֹ כָּל־מֹצְאוֹ: 16 וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ־נוֹד
קִדְמַת־עֵדֶן:
17 וַיֵּדַע קַיִן אֶת־אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת־חֲנוֹךְ וַיְהִי בֹּנֶה [a]עִיר 17
וַיִּקְרָא שֵׁם הָעִיר כְּשֵׁם [b]בְּנוֹ חֲנוֹךְ: 18 וַיִּוָּלֶד לַחֲנוֹךְ אֶת־עִירָד וְעִירָד 18
יָלַד אֶת־מְחוּיָאֵל וּמְחוּיָאֵל [a]יָלַד אֶת־מְתוּשָׁאֵל וּמְתוּשָׁאֵל יָלַד אֶת־
לֶמֶךְ: 19 וַיִּקַּח־לוֹ לֶמֶךְ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם הָאַחַת עָדָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית צִלָּה: 19

Cp 4 [1]Mp sub loco. [2]Mm 512. [3]Mm 1992. [4]Mm 639. [5]Mm 26. [6]Mm 27. [7]Mm 28. [8]Mm 29. [9]Ex 5,8. [10]Mm 30. [11]Mm 3538. [12]Mm 4073. [13]Mm 31. [14]Mm 32. [15]Mm 1357. [16]Mm 342. [17]1S 1,2.

Cp 4,1 [a–a] G διὰ τοῦ θεοῦ ‖ **4** [a] C[3] 𝔐 ביהן –; frt 1 בֶּהן – cf 1,21[a] ‖ **7** [a–a] G διέλης, ἥμαρτες; ἡσύχασον = לַתַּת חָטָאת רֹבֵץ ‖ [b–b] orig prb תשוקתו ואתה תמשלי בו ואליך, gl ad 3,16 ‖ **8** [a] mlt Mss Edd hic interv; frt ins c 𝔐GSA גַּלְכָה הַשָּׂדֶה cf C[111] ‖ **15** [a] G σ′θ′ (SV) οὐχ οὕτως = לֹא כֵן ‖ **17** [a] nonn Mss בֹּנֶה ‖ [b] pc Mss G בְּשֵׁם ‖ **18** [a] sic 𝔐L, l c C מְחִויָאֵל.

ל 4 1 וְהָאָדָם יָדַע אֶת־חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת־קַיִן וַתֹּאמֶר 4
ת. כְּנִ פסוק את את רמילה חדה ביניהו
קָנִיתִי אִישׁ [a]אֶת־יְהוָה: 2 וַתֹּסֶף לָלֶדֶת אֶת־אָחִיו אֶת־הָבֶל וַיְהִי־הֶבֶל
ך כתי ה. ב. יא. יב. ג׳ג. נא׳ יח מנה בתור
רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה: 3 וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי
ג׳ ול שם אנש. ב וכת כן בליש
הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה: 4 וְהֶבֶל הֵבִיא גַם־הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ
ל. ל
וּמֵחֶלְבֵהֶן [a]וַיַּשַׁע יְהוָה אֶל־הֶבֶל וְאֶל־מִנְחָתוֹ: 5 וְאֶל־קַיִן וְאֶל־מִנְחָתוֹ
ל
לֹא שָׁעָה וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָנָיו: 6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־קָיִן לָמָּה
ב. יב מל בתור[6]. ז פסוק בתור אם ואם. יד. יז מ״ם
חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ: 7 הֲלוֹא אִם־תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא
ג׳ ג ומל[8]. ג מל ב מנה בליש
תֵיטִיב [a]לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ [b]וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל־בּוֹ:
ל 8 וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־הֶבֶל אָחִיו [a]וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיָּקָם קַיִן אֶל־הֶבֶל
לא ג מנה בתור[1]
אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ: 9 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־קַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ וַיֹּאמֶר לֹא
ל רפי. יב. ב וחס[9]
יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי: 10 וַיֹּאמֶר מֶה עָשִׂיתָ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים
ב
אֵלַי מִן־הָאֲדָמָה: 11 וְעַתָּה אָרוּר אָתָּה מִן־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת־
יב׳
פִּיהָ לָקַחַת אֶת־דְּמֵי אָחִיךָ מִיָּדֶךָ: 12 כִּי תַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה לֹא־
ג[10]. ב[11]
תֹסֵף תֵּת־כֹּחָהּ לָךְ נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ: 13 וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־יְהוָה
ל. ל וחס. ל
גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשֹׂא: 14 הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ
ב. ב וחס. ד[12] ב מנה בטע
אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ וְהָיָה כָּל־מֹצְאִי יַהַרְגֵנִי: 15 וַיֹּאמֶר לוֹ
ג[13] ב פת וחד קמ[14]. פד לג מנה בתור
יְהוָה לָכֵן [a]כָּל־הֹרֵג קַיִן שִׁבְעָתַיִם יֻקָּם וַיָּשֶׂם יְהוָה לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי
ל. ל מל
הַכּוֹת־אֹתוֹ כָּל־מֹצְאוֹ: 16 וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ־נוֹד
16 קִדְמַת־עֵדֶן:
17 וַיֵּדַע קַיִן אֶת־אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת־חֲנוֹךְ וַיְהִי בֹּנֶה [a]עִיר 17
ד[15]. ג[16]. יג פסוק את את את. ל. ל
וַיִּקְרָא שֵׁם הָעִיר כְּשֵׁם [b]בְּנוֹ חֲנוֹךְ: 18 וַיִּוָּלֶד לַחֲנוֹךְ אֶת־עִירָד וְעִירָד 18
ל. ל. ל
יָלַד אֶת־מְחוּיָאֵל וּמְחוּיָאֵל [a]יָלַד אֶת־מְתוּשָׁאֵל וּמְתוּשָׁאֵל יָלַד אֶת־
ב[17]. ל
לֶמֶךְ: 19 וַיִּקַּח־לוֹ לֶמֶךְ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם הָאַחַת עָדָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית צִלָּה: 19

14 עָשִׂית וַתֹּאמֶר֙ הָֽאִשָּׁה֙ הַנָּחָ֣שׁ הִשִּׁיאַ֔נִי וָאֹכֵ֑ל׃ 14 וַיֹּאמֶר֙ יְהוָ֣ה אֱלֹהִ֔ים ל. ד בעינ׳
אֶל־הַנָּחָ֖שׁ

כִּ֣י עָשִׂ֣יתָ זֹּ֗את אָר֤וּר אַתָּה֙ [a]מִכָּל־הַבְּהֵמָ֣ה וּמִכֹּ֔ל[a] חַיַּ֖ת הַשָּׂדֶ֑ה
עַל־גְּחֹנְךָ֣ תֵלֵ֔ךְ וְעָפָ֥ר תֹּאכַ֖ל כָּל־יְמֵ֥י חַיֶּֽיךָ׃ ל וחס
15 וְאֵיבָ֣ה׀ אָשִׁ֣ית בֵּֽינְךָ֣ וּבֵ֣ין הָֽאִשָּׁ֔ה וּבֵ֥ין זַרְעֲךָ֖ וּבֵ֣ין זַרְעָ֑הּ ל. ל
הֽוּא־יְשׁוּפְךָ֥ רֹ֔אשׁ וְאַתָּ֖ה תְּשׁוּפֶ֥נּוּ עָקֵֽב׃ ס ל. ל. ג ס״פ
16 אֶל־[a]הָֽאִשָּׁה֙ אָמַ֔ר ל ר״פ
הַרְבָּ֥ה אַרְבֶּ֖ה עִצְּבוֹנֵ֑ךְ וְהֵרֹנֵ֑ךְ [b]בְּעֶ֣צֶב[c] תֵּלְדִ֣י בָנִ֔ים ג״ר
וְאֶל־[d]אִישֵׁךְ֙ תְּשׁ֣וּקָתֵ֔ךְ וְה֥וּא יִמְשָׁל־בָּ֖ךְ׃ ס ל. ג מל ול בלוש
17 וּלְאָדָ֣ם[a] אָמַ֔ר כִּֽי־שָׁמַעְתָּ֖ לְקֹ֣ול אִשְׁתֶּ֑ךָ וַתֹּ֣אכַל מִן־הָעֵ֗ץ אֲשֶׁ֨ר ג. יז שמיעה לקול[15]
צִוִּיתִ֜יךָ לֵאמֹ֤ר לֹֽא־תֹאכַל֙ מִמֶּ֔נּוּ ב מל בתור
אֲרוּרָ֥ה הָֽאֲדָמָ֖ה בַּֽעֲבוּרֶ֑ךָ
בְּעִצָּבוֹן֙ תֹּאכְלֶ֣נָּה[b] כֹּ֔ל יְמֵ֖י חַיֶּֽיךָ׃ ל. ב[16]
18 וְקֹ֥וץ וְדַרְדַּ֖ר תַּצְמִ֣יחַ לָ֑ךְ וְאָכַלְתָּ֖ אֶת־עֵ֥שֶׂב הַשָּׂדֶֽה׃ ג ומל[17]. ל. ב[18]
19 בְּזֵ֥עַת אַפֶּ֖יךָ תֹּאכַ֣ל לֶ֑חֶם ל
עַ֚ד שׁוּבְךָ֣ אֶל־הָֽאֲדָמָ֔ה כִּ֥י מִמֶּ֖נָּה לֻקָּ֑חְתָּ ל. [19]ל
כִּֽי־עָפָ֥ר אַתָּ֖ה וְאֶל־עָפָ֥ר תָּשֽׁוּב׃ כו מלעיל. ב
20 וַיִּקְרָ֤א הָֽאָדָם֙ שֵׁ֣ם אִשְׁתּ֔וֹ חַוָּ֑ה כִּ֥י הִ֛וא הָיְתָ֖ה אֵ֥ם כָּל־חָֽי׃ 21 וַיַּ֧עַשׂ ג. ז בתור[20]. ב ס״פ[21]
ס (ג) יְהוָ֥ה אֱלֹהִ֛ים לְאָדָ֥ם[a] וּלְאִשְׁתֹּ֖ו כָּתְנֹ֣ות עֹ֑ור וַיַּלְבִּשֵׁ֔ם׃ פ 22 וַיֹּ֣אמֶר׀ ב מל[22]. ב וחס. ד בעינ׳
יְהוָ֣ה אֱלֹהִ֗ים הֵ֚ן הָֽאָדָם֙ הָיָ֣ה כְאַחַ֔ד מִמֶּ֖נּוּ לָדַ֣עַת טֹ֑וב וָרָ֔ע וְעַתָּ֗ה׀ פֶּן־ יג[23]
23 יִשְׁלַ֤ח יָדֹו֙ וְלָקַ֣ח גַּם֮ מֵעֵ֣ץ הַחַיִּים֒ וְאָכַ֣ל וָחַ֔י לְעֹלָ֑ם׃ 23 וַיְשַׁלְּחֵ֖הוּ יְהוָ֣ה יח[24] חס י מנה בתור. ד
אֱלֹהִ֔ים מִגַּ֖ן עֵ֣דֶן לַֽעֲבֹ֔ד אֶת־הָֽאֲדָמָ֖ה אֲשֶׁ֥ר לֻקַּ֖ח מִשָּֽׁם׃ 24 וַיְגָ֖רֶשׁ אֶת־ כ״ב[25]. יב ספרוס את את ראת את
הָֽאָדָ֑ם וַיַּשְׁכֵּ֣ן[a] מִקֶּ֗דֶם לְגַן־עֵ֙דֶן֙ אֶת־הַכְּרֻבִ֔ים וְאֵ֖ת לַ֣הַט הַחֶ֣רֶב ב. כל אוריית חס[26]. ל
הַמִּתְהַפֶּ֑כֶת לִשְׁמֹ֖ר אֶת־דֶּ֥רֶךְ עֵ֖ץ הַחַיִּֽים׃ ס ל

[14] Mm 22. [15] Mm 23. [16] Mm 2783. [17] Mm 4020 [18] Ho 10,8. [19] Mm 24. [20] Mm 381. [21] Mm 3433. [22] Mp sub loco. [23] Mm 361. [24] Mm 25. [25] Mm 1496. [26] Mm 543.

14 [a–a] מכל־הבהמה ו frt add ‖ **16** [a] l c ɯ𝔊𝔖𝔙 וְאֶל ‖ [b] frt l c ɯ וְהֶרְיוֹנֵךְ; 𝔊 *καὶ τὸν στεναγμόν σου* = וְהֶגְיוֹנֵךְ ‖ [c] ɯ בעצבון ‖ [d–d] cf 4,7[b–b] ‖ **17** [a] l וְלָאִ׳ ‖ [b] l תַּעַבְדֶנָּה ‖ **21** [a] cf 17[a] ‖ **24** [a] 𝔊 + *αὐτόν* = אֹתוֹ ‖ [b] 𝔊 + *καὶ ἔταξεν* = וַיְשַׁכֵּן.

ג לְכָל־הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף[a] הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל חַיַּת הַשָּׂדֶה וּלְאָדָם[b] לֹא־מָצָא
עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ׃ 21 וַיַּפֶּל[ו] יְהוָה אֱלֹהִים | תַּרְדֵּמָה עַל־הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח 21
אַחַת[ל] מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה׃ 22 וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הַצֵּלָע 22
אֲשֶׁר־לָקַח מִן־הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבִאֶהָ אֶל־הָאָדָם׃ 23 וַיֹּאמֶר[ס] הָאָדָם 23
זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי.
לְזֹאת[ל] יִקָּרֵא אִשָּׁה[a] כִּי מֵאִישׁ[a] לֻקְחָה־זֹּאת׃
24 עַל־כֵּן[ן] יַעֲזָב־אִישׁ אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ[a] לְבָשָׂר 24
אֶחָד׃ 25 וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים[a] הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבּשָׁשׁוּ׃ 25

ג 3 1 וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל[ו] חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר[ס] עָשָׂה[ס] יְהוָה[ס] אֱלֹהִים 3
וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה אַף[a] כִּי־אָמַר[ס] אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן׃
2 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־הַנָּחָשׁ מִפְרִי[a] עֵץ[b]־הַגָּן נֹאכֵל׃ 3 וּמִפְּרִי הָעֵץ[a] 2 3
אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הַגָּן אָמַר[ס] אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן־ 3
תְּמֻתוּן׃ 4 וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל־הָאִשָּׁה לֹא־מוֹת תְּמֻתוּן׃ 5 כִּי יֹדֵעַ[ס] 4 5
אֱלֹהִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יֹדְעֵי
טוֹב וָרָע׃ 6 וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב[ו] הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה־הוּא 6
לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד הָעֵץ[a] לְהַשְׂכִּיל וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם־לְאִישָׁהּ
עִמָּהּ וַיֹּאכַל[b]׃ 7 וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם וַיִּתְפְּרוּ 7
עֲלֵה[a] תְאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת׃ 8 וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהִים 8
מִתְהַלֵּךְ[ל] בַּגָּן לְרוּחַ[ס] הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי[ס] יְהוָה[ס] אֱלֹהִים
בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן׃ 9 וַיִּקְרָא[ס] יְהוָה[ס] אֱלֹהִים אֶל־הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה׃ 9
10 וַיֹּאמֶר אֶת־קֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַגָּן וָאִירָא[a] כִּי־עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא׃ 10
11 וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד[ל] לְךָ כִּי עֵירֹם אָתָּה הֲמִן־הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבִלְתִּי 11
אֲכָל־מִמֶּנּוּ אָכָלְתָּ׃ 12 וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא 12
נָתְנָה־לִּי מִן־הָעֵץ וָאֹכֵל׃ 13 וַיֹּאמֶר[ס] יְהוָה[ס] אֱלֹהִים לָאִשָּׁה מַה־זֹּאת 13

[30] Mm 16. [31] Mm 15. [32] Mm 3861. [33] Mm 527. [34] Mm 17. [35] Mm 18. Cp 3 [1] Mp sub loco. [2] Mm 19. [3] Mm 3184. [4] Mm 20. [5] Mm 21. [6] Mm 2059. [7] Mm 3598. [8] Mm 3174. [9] Mm 3083. [10] Mm 3541. [11] Mm 1571. [12] Mm 949. [13] Mm 867.

20 [a] l c nonn Mss 𝔊𝔖𝔗𝔜 עוֹף וּלְכָל־ ‖ [b] l וְלָאָ ‖ 23 [a] 𝔐𝔊𝔗 שֶׁה– ‖ 24 [a] 𝔊(𝔖𝔗𝔜) + *oi dúo* = שְׁנֵיהֶם cf 𝔐 ‖ 25 [a] L ו min ‖ Cp 3,1 [a] l הַאַף? ‖ 2 [a] $𝔊^{A}$ *ἀπὸ παντός* ‖ [b] 𝔖 *'jln' … klhwn* = כָּל־עֵץ ‖ 3 [a] 𝔐 + הזה ‖ 6 [a] > 𝔊𝔙 ‖ [b] 𝔐𝔊 כֹּלוּ– ‖ 7 [a] nonn Mss 𝔐 𝔊𝔗𝔖𝔜 עֲלֵי ‖ 10 [a] 𝔖 *whzjt* = וָאֵרָא.

2 וַיְכַל ׀ אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי[a] מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם ל. ב חס[2]
3 הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: 3 וַיְבָרֶךְ ׀ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם ב. ג
הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא ׀ אֱלֹהִים ב. ג בתור[3]
סנ(ג) לַעֲשׂוֹת: פ 4 אֵלֶּה[a] ׀ תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם[b] ד ר״פ[4]. ב מל. ל
5 בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְהוָה אֱלֹהִים[c] אֶרֶץ וְשָׁמָיִם[c]: 5 וְכֹל ׀ שִׂיחַ הַשָּׂדֶה ד[5]. ג[6] ר״פ וכל ופ אות׳ וחד מן ה ר״פ בסיפ׳ וחד מן י ר״פ וכל ומ״פ וכל. ה
טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכָל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה ל
6 אֱלֹהִים עַל־הָאָרֶץ וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה: 6 וְאֵד יַעֲלֶה מִן־ ט. ל זקף פת[7]. ב חד חס וחד מל
7 הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת־כָּל־פְּנֵי־הָאֲדָמָה: 7 וַיִּיצֶר ׀ יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־ חד מל[8]
הָאָדָם עָפָר[a] מִן־הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ[b] ג[9]. ב חד חס וחד מל
8 חַיָּה: 8 וַיִּטַּע יְהוָה אֱלֹהִים גַּן־בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר ל. ל
9 יָצָר: 9 וַיַּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים[a] מִן־הָאֲדָמָה כָּל־עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב ג. פרי לג מנח בתור
לְמַאֲכָל וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע: 10 וְנָהָר[a] יֹצֵא ל. ל[10]. ב[11]. ב[12]. יח[13]
11 מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים: 11 שֵׁם ל. ד[14]. ב דמטע[15]
הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֵת כָּל־אֶרֶץ הַחֲוִילָה[a] אֲשֶׁר־שָׁם הַזָּהָב: ח[16]. ב[17]. ג. ד בתור
12 וְזהַב הָאָרֶץ הַהִוא טוֹב[a] שָׁם הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם: 13 וְשֵׁם־הַנָּהָר יא זוגין בטע[18]. ב חס[19]
ל ובטע[20]. ב. יג ר״ם[21]
14 הַשֵּׁנִי גִּיחוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֵת כָּל־אֶרֶץ כּוּשׁ: 14 וְשֵׁם הַנָּהָר הַשְּׁלִישִׁי יז מל יג חס. יא זוגין בטע[18]. יג ר״ם[21]
חִדֶּקֶל הוּא הַהֹלֵךְ קִדְמַת אַשּׁוּר וְהַנָּהָר הָרְבִיעִי הוּא פְּרָת: ל[22]
15 וַיִּקַּח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְּגַן־עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ: ב וחס[23]. ל. ל
16 וַיְצַו יְהוָה אֱלֹהִים עַל־הָאָדָם לֵאמֹר מִכֹּל עֵץ־הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל: ג וכל על האדם ועל הבהמה דכות[24]. יג[25]
17 וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת ל[26]
18 תָּמוּת: 18 וַיֹּאמֶר ׀ יְהוָה אֱלֹהִים לֹא־טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה־ ד בעינ[27]
19 לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ: 19 וַיִּצֶר ׀ יְהוָה אֱלֹהִים[a] מִן־הָאֲדָמָה[b] כָּל־חַיַּת הַשָּׂדֶה ב חד חס וחד מל[27]. יג מסוק כל כל וכל
וְאֵת כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל־הָאָדָם לִרְאוֹת מַה־יִּקְרָא־לוֹ וְכֹל נא[28] יח מנח בתור. ל
20 אֲשֶׁר יִקְרָא־לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ[c] חַיָּה הִוא שְׁמוֹ: 20 וַיִּקְרָא ׀ הָאָדָם שֵׁמוֹת ג. ט מל בתור[29]

[2] Mm 14. [3] Mm 3. [4] Mm 48. [5] Mm 2360. [6] Okhl 316. [7] Mm 3699. [8] וחד לאדו׳ Hi 36,27. [9] Mm 3048. [10] וחד וצמח Ez 17,6. [11] Prv 21,20. [12] Mm 2878. [13] Mm 1088. [14] Mm 2273. [15] Mm 3227. [16] Mm 1349. [17] Prv 19,4. [18] Mm 915. [19] Mm 3684. [20] Mm 3843. [21] Mm 33. [22] וחד חִדֶּקֶל Da 10,4. [23] Mm 1964. [24] Mm 15. [25] Mm 787. [26] וחד אֲכָלְךָ Lv 25,37. [27] Mp sub loco. [28] Mm 639. [29] Mm 834.

Cp 2,2 [a] ⅏𝔖 הַשִּׁשִּׁי ‖ **4** [a] 𝔊 *αὕτη ἡ βίβλος* cf 5,1 ‖ [b] frt l בְּבָרְאָם אֱלֹהִים ‖ [c–c] ⅏𝔖 ‖ **11** [a] ⅏[Mss] ח׳ ‖ **12** [a] Ms ⅏ + מאד ‖ **18** [a] sic L, mlt Mss Edd ה־ ‖ שָׁמַיִם וָאָרֶץ ‖ **19** [a] ⅏𝔊 + עוד ‖ [b] ins c ⅏ אֶת ‖ [c–c] frt add.

24 הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת־הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֶת
הַכּוֹכָבִים׃ 17 וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ׃ 17
18 וְלִמְשֹׁל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיַּרְא אֱלֹהִים 18
19 כִּי־טוֹב׃ 19 וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי׃ פ 20 וַיֹּאמֶר 19
20 אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל־הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי
21 רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם׃ 21 וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל־נֶפֶשׁ 21
הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל־עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ
וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ 22 וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ 22
23 וּמִלְאוּ אֶת־הַמַּיִם בַּיַּמִּים וְהָעוֹף יִרֶב בָּאָרֶץ׃ 23 וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר
24 יוֹם חֲמִישִׁי׃ פ 24 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ
25 בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ־אֶרֶץ לְמִינָהּ וַיְהִי־כֵן׃ 25 וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־חַיַּת
הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת כָּל־רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ
וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ 26 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ 26
כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָאָרֶץ
וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ׃ 27 וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם 27
בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם׃ 28 וַיְבָרֶךְ 28
אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ
וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל־הָאָרֶץ׃
29 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת־כָּל־עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע אֲשֶׁר עַל־ 29
פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וְאֶת־כָּל־הָעֵץ אֲשֶׁר־בּוֹ פְרִי־עֵץ זֹרֵעַ זָרַע לָכֶם יִהְיֶה
לְאָכְלָה׃ 30 וּלְכָל־חַיַּת הָאָרֶץ וּלְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל 30
רוֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת־כָּל־יֶרֶק עֵשֶׂב לְאָכְלָה וַיְהִי־כֵן׃
31 וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה־טוֹב מְאֹד וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־ 31
בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי׃ פ 2 1 וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם׃ 2

24 Mm 3428. 25 Mm 2309. 26 Mm 714. 27 Mm 5. 28 Mm 7. 29 ורח וישרצו Ex 1,7. 30 Mm 686. 31 Mm 8. 32 Mp sub loco. 33 Mm 720. 34 Mm 726. 35 Mm 1431. 36 Mm 9. 37 Mm 2543. 38 Mm 10. 39 Mm 11. 40 Lv 23,40. d Cp 2 1 Mm 13.

20 a G + *kai egenetho houtos*, ins ויהי־כן cf 6a ‖ 21 a ms ניהם– cf GV; frt l נְהָם– cf 4,4a ‖ 26 a ms כ׳ cf GV ‖ b S ~ *hjwt'*, ins חַיַּת ‖ 27 a > G*, frt dl ‖ 28 a G + *kai pantōn tōn ktēnōn kai pasēs tēs gēs*; S + *wbb'jr'*, ins ובבהמה cf 26 ‖ b ms החיה ‖ 30 a nonn Mss G ואת; prb pr נָתַתִּי cf 9,3.

(ס א) **1** 1 בְּרֵאשִׁית[a] בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ׃ 2 וְהָאָרֶץ
ה ג׳ ר״פ וב׳ מ״ס. ג בתור׳ ג׳. ו׳ ול׳ בלוש. ח ר״פ׳
הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי
ז׳. ב׳. ב. ח ב׳ מנח בלוש וכל שמואל דכות ב מ ה רוח יי. ל
3 הַמָּיִם׃ 3 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי־אוֹר׃ 4 וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־
4 כה[10]. ל
5 הָאוֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ׃ 5 וַיִּקְרָא
11 ג
אֱלֹהִים ׀ לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
12 ז. 13 ו. 14 ב מנח ס״פ בתור׳
6 אֶחָד׃ פ 6 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל
13 ג 15 ג מנח בטע בעינ׳ לב
7 בֵּין מַיִם לָמָיִם[a]׃ 7 וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר
ל. 16 ג. 11 ג
8 מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ[a] וַיְהִי־כֵן׃ 8 וַיִּקְרָא
17 ב. ו בעינ׳
אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי׃ פ
ל
9 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מָקוֹם[a] אֶחָד וְתֵרָאֶה
כה[10]. ל. 18. ג. 19. ל
10 הַיַּבָּשָׁה וַיְהִי־כֵן׃ 10 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים ׀ לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמָּיִם
ו בעינ׳. 20. ל
11 קָרָא יַמִּים וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ 11 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ
כה[10]. ל
דֶּשֶׁא עֵשֶׂב[a] מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ[b] פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ[c] אֲשֶׁר זַרְעוֹ־בוֹ
ב. ב. ו. 21
12 עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן׃ 12 וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ
ו בעינ׳. ג ב מל וחד חס. 22. ב. ו. 23
13 וְעֵץ עֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ־בוֹ לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ 13 וַיְהִי־
יד. ג ר״פ
14 עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי׃ פ 14 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת
כה[10]. ב חס
בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלָּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים
ב חד מל וחד חס
15 וּלְיָמִים וְשָׁנִים׃ 15 וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ
23 ב
16 וַיְהִי־כֵן׃ 16 וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת־הַמָּאוֹר
ו בעינ׳. 18. יח פסוק את את ואת ואת. ב חס. ל

Cp 1 1 Mm 1. 2 Mm 2. 3 Mm 3. 4 Mm 3139. 5 Mp sub loco. 6 Mm 4. 7 Jer 4,23, cf Mp sub loco. 8 Hi 38,19. 9 2 Ch 24,20. 10 Mm 5. 11 Mm 6. 12 Mm 3105. 13 חד לחשך Hi 28,3. 14 Mm 200. 15 Mm 7. 16 Mm 1431. 17 Mm 2773. 18 Mm 3700. 19 Mm 736. 20 חד לַיַּבָּשָׁה Ps 66,6. 21 Mm 722. 22 Mm 2645. 23 Qoh 6,3.

Cp 1, 1 [a] Orig Βρησιθ vel Βαρησηθ *(-σεθ)*, Samar *bārášit* ‖ **6** [a] huc tr 7[a–a] cf 𝔊 et 9.11.15.20.24.30 ‖ **7** [a–a] cf 6[a]; ins וירא אלהים כי־טוב cf 4.10.12.18.21.31 et 8 (𝔊) ‖ **9** [a] 𝔊 *συναγωγήν* = מִקְוֵה cf מקוה המים 10 ‖ [b] 𝔊 + *καὶ συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν καὶ ὤφθη ἡ ξηρά* = נִקְווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מְקוֹמָם וַתֵּרָא הַיַּבָּשָׁה ‖ **11** [a–a] 𝔊𝔘 cj עשב דשא c ‖ [b] l c pc Mss 𝔐𝔊𝔖𝔙 ועץ cf 12 ‖ [c] prb dl cf 12.

INDEX LIBRORUM BIBLICORUM

GENESIS	בראשית	1
EXODUS	שמות	86
LEVITICUS	ויקרא	158
NUMERI	במדבר	209
DEUTERONOMIUM	דברים	283
JOSUA	יהושע	354
JUDICES	שפטים	399
SAMUEL	שמואל	443
REGES	מלכים	557
JESAIA	ישעיהר	675
JEREMIA	ירמיהר	780
EZECHIEL	יחזקאל	896
HOSEA	הושע	991
JOEL	יואל	1009
AMOS	עמוס	1015
OBADIA	עבדיה	1028
JONA	יונה	1031
MICHA	מיכה	1034
NAHUM	נחום	1044
HABAKUK	חבקוק	1049
ZEPHANIA	צפניה	1054
HAGGAI	חגי	1060
SACHARIA	זכריה	1063
MALEACHI	מלאכי	1081
PSALMI	תהלים	1087
IOB	איוב	1227
PROVERBIA	משלי	1275
RUTH	רות	1320
CANTICUM	שיר השירים	1325
ECCLESIASTES	קהלת	1336
THRENI	איכה	1354
ESTHER	אסתר	1367
DANIEL	דניאל	1381
ESRA	עזרא	1411
NEHEMIA	נחמיה	1430
CHRONICA	דברי הימים	1459

Sigla / Siglen

Signs / Zeichen

\+ – *it adds, they add* / er fügt/sie fügen hinzu

\> – *is wanting in, is absent in* / fehlt in

* – *the form of the word is a probable conjecture* / das betreffende Wort ist durch Konjektur erschlossen

Manuscripts and Versions / Handschriften und Übersetzungen

α′ – *Aquila's Greek translation of the Old Testament* / Aquilas griechische Übersetzung des Alten Testaments

𝔄 – *The Arabic version of the Old Testament* / Arabische Übersetzung des Alten Testaments

C – *The Cairo Codex of the Hebrew Prophets* / Kairoer Prophetenkodex

𝔊 – *A reading of one or several Hebrew manuscripts from the Cairo Geniza* / Lesart einer oder mehrerer hebräischer Handschriften aus der Kairoer Geniza

Ed, Edd – *One or several editions of the Hebrew Old Testament* / Eine bzw. mehrere Ausgaben des hebräischen Alten Testaments

𝔊 – *The Greek version of the Old Testament (Septuagint)* / Griechische Übersetzung des Alten Testaments (Septuaginta)

K – *The Ketib* / Ketib

L – *The Leningrad Codex of the Hebrew Old Testament* / Codex Leningradensis

𝔐 – *The Masoretic text of the Old Testament* / Masoretischer Text des Alten Testaments

Ms, Mss – *One or several medieval manuscripts of the Hebrew Old Testament* / Eine bzw. mehrere Handschriften des hebräischen Alten Testaments

Occ – *An Occidental reading* / Lesart der Masoreten des Westens

Or – *An Oriental reading* / Lesart der Masoreten des Ostens

Q – *The Qere* / Qere

𝔔 – *A reading of one or several Hebrew manuscripts from Qumran* / Lesart einer oder mehrerer hebräischer Handschriften aus Qumran

𝔰 – *The Samaritan Pentateuch* / Samaritanischer Pentateuch

$𝔰^{T}$ – *The Samaritan Targum of the Pentateuch* / Samaritanisches Pentateuchtargum

σ′ – *Symmachus' Greek translation of the Old Testament* / Symmachus' griechische Übersetzung des Alten Testaments

𝔖 – *The Syriac version of the Old Testament* / Syrische Übersetzung des Alten Testaments (Peschitta)

𝔗 – *The Targum(s)* / Targum(s)

θ′ – *Theodotion's Greek translation of the Old Testament* / Theodotions griechische Übersetzung des Alten Testaments

𝔙 – *The Vulgate* / Vulgata

Books of the Old Testament / Bücher des Alten Testaments

Gn Ex Lv Nu Dt
Jos Jdc 1 S 2 S 1 R 2 R
Jes Jer Ez Hos Jo Am Ob Jon Mi Na Hab Zeph Hag Sach Mal
Ps Hi Prv Ru Cant Qoh Thr Da Esr Neh 1 Ch 2 Ch

Apocryphal Deuterocanonicals and Pseudepigrapha / Apokryphen/Deuterokanonische Schriften und Pseudepigraphen

Est apokr 1 Makk Sir Jub

Books of the New Testament / Bücher des Neuen Testaments

Mt Mc Lc J Act
Rm 1 Ko 2 Ko G E Ph Kol 1 Th 2 Th 1 T 2 T Tt Phm Hbr Jc 1 P 2 P 1 J 2 J 3 J Jd
Apc

For all other symbols, consult Sigla et Compendia *in the* Prolegomena *to* Biblia Hebraica Stuttgartensia. / Für alle übrigen Siglen siehe die *Sigla et Compendia* in den *Prolegomena* der *Biblia Hebraica Stuttgartensia.*

tibi – *to you* / dir Dt 6,3[d]
titulus – *title* / Titel, Überschrift Prv 22,17[b–b]
tonitrus – *thunder* / Donner Jes 33,3[a]
tot(us, a, um) – *the whole* / ganz Dt 9,1[a]
tradit – *it renders, translates* / er übersetzt Dt 5,6[a]
traditio – *tradition* / Überlieferung Jes 52,14[c]
transcendere – *to transcend* / überschreiten, übertreten Hi 39,8[a]
transcriptio, onis – *transcription, transliteration* / Umschrift 2Ch 22,1[a]
transl(atio) – *translation* / Übersetzung Hab 3,2[a]
tr(anspone) – *transpose* / stelle um Gn 1,6[a]
tu – *you* / du Gn 20,16[b–b]
tum – *then, in that case* / dann Lv 17,4[d–d]
tumultuati sunt – *they have made a tumult* / sie haben gelärmt Da 6,16[b]
tumultuose – *tumultuously* / lärmend Da 6,7[a]
tunc – *then* / dann Jo 2,9[a]
turma, ae – *division* / Abteilung 1Ch 27,4[b b]
tuus, a, um – *your* / dein Ps 17,15[b]
txt; textus – *text* / Text Dt 33,2[c]

U

ubi – *where* / wo Esr 8,16[c c]
ubique – *everywhere* / überall Nu 2,6[a]
ug(ariticus, a, um; e) – *(in) Ugaritic* / ugaritisch Dt 1,44[b]
ulciscendo – *when I take vengeance* / wenn ich mich räche Hos 9,12[a]
ultima – *last* / letzte Nu 36,11[a]
ululatus – *howling, wailing* / Geschrei Jer 4,31[b]
umbra, ae – *shadow* / Schatten Ps 31,21[c]
una c(um) – *together with* / zusammen mit 1R 9,16[a]
unde – *wherefore* / weshalb Ez 28,13[c–c]
unus, a, um – *one* / einer Da 11,7[b–b]
urbs, urbis – *town, city* / Stadt Jer 39,3[b–b]
urentes – *burning* / feurige Nu 21,6[a]
usque ad – *(right) up to* / bis zu Ex 36,8[b]
ut – *as; so that* / wie; damit Gn 6,20[a] ; Hi 19,29[a]
uter, tris – *leather bottle* / lederner Schlauch Ps 33,7[a]
utrumque – *both, each* / beide Na 1,10/11[c–c]

V

vadum, i – *ford* / Furt Nu 21,11[a]
valde – *very much* / sehr Da 3,31[a]
vallis, is – *valley* / Tal Ps 84,7[b]
var(ia; varia lectio) – *variant; variant reading* / Variante 1R 7,18[d–d]
vasa – *vessels* / Gefäße Hi 21,24[a]
vb; verbum, i; verba, orum – *word(s)* / Wort; Wörter, Worte Ex 2,25[a]
vel – *or* / oder Gn 1,1[a]
venenum – *poison* / Gift Jer 11,19[b]
venerunt, veniet – *they have come, it will come* / sie sind gekommen, er wird kommen Da 6,7[a]
verba – *words* / Wörter Lv 10,18[a]
verbatim – *literally* / wörtlich Jos 16,10[a]
verberatio – *chastisement* / Prügel Hi 36,18[b]
verbotenus – *literally* / wortwörtlich Nu 10,11[a]
verb(um) – *verb* / Verb 1S 1,6[a]
vere – *verily, indeed* / wahrhaftig Hi 6,13[a]
veritas, atis – *truth* / Wahrheit Ps 7,12[a]
vers(io, onis) – *version, translation* / Übersetzung Esr 2,48[a]
v(ersus, us) – *verse* / Vers Lv 24,4[a]
versus, uum – *verses* / Verse Jer 19,2[a a]
vertit – *it translates* / er übersetzt Dt 8,13[a]
vertunt – *they translate, they change* / sie übersetzen, sie verkehren Nu 12,1[b–b]; Jer 5,10[b–b]
vestimenta, orum – *garments* / Kleidungsstücke Da 3,21[a a]
vestis – *garment* / Kleid 2R 23,7[b]
vetus – *old* / alt Nu 28,7[b]
vexant – *they torment* / sie quälen Hi 6,4[a]
via – *way* / Weg Ps 2,11/12[c]
vide, videns – *see, seeing* / siehe, sehend Jer 38,28[a]; Hi 10,15[a]
vid(entur, etur) – *they seem, it seems* / sie scheinen, es scheint Gn 10,4[b]
vindemiator – *Vindemiator (astronomy)* / Vindemiator (Astronomie) Am 5,9[e]
vindex – *liberator* / Erlöser Ps 4,2[b]
vinum – *wine* / Wein Nu 28,7[b]
vita, ae – *life* / Leben Ps 143,10[c]
vivum – *alive* / lebendig 2Ch 33,11[a]
vix – *hardly, scarcely* / kaum Hos 6,5[d]
vobis – *to you* / euch Ex 19,13[b]
vocales – *vowels* / Vokale 1Ch 11,22[b]
vocativus – *vocative* / Vokativ Ps 113,1[a]
vos – *yourselves* / euch 2Ch 35,3[b]
vox – *word* / Wort 2S 8,7[b]
vrb; verbum – *verb* / Verb Jdc 5,14[a]
vulva – *womb* / Mutterleib Ex 13,13[a]
vv; versus, uum – *verses* / Verse 1R 2,46[a]

sal – *salt* / Salz Esr 4,14[a]
salus, utis – *salvation* / Heil Ps 22,2[b–b]
sam(aritanus, a, um) – *Samaritan* / samaritanisch Jos 17,7[b]
sanctificate – *sanctify, make holy* / heiligt 2Ch 35,3[b]
satiabor – *I will be sated* / ich werde mich sättigen Ps 16,11[a]
satiatus – *sated* / gesättigt Hi 10,15[a]
saxetum, i – *rocky area* / felsige Gegend Nu 20,19[a]
saxum – *rock* / Fels Hi 39,8[a]
scandendum – *to be read aloud* / zu skandieren Jo 2,9[a]
sciatis – *you know* / ihr wißt Hi 19,29[a]
scil(icet) – *namely* / nämlich Gn 27,40[a]
scribendum – *to be written* / zu schreiben Prv 22,17[b–b]
scriptor, oris – *writer, scribe* / Schreiber Hi 26,12[a]
se – *himself, itself* / sich Jer 33,13[a–a]
sec(undum) – *according to* / gemäß Jer 4,20[a]
secundus, a, um – *second* / zweiter Ez 8,3[d–d]
sed – *but* / aber Gn 22,14[a]
semel – *once, a single time* / einmal Jos 2,1[e]
semper – *always* / immer Gn 13,18[a]
senior – *elder* / älter 1S 19,20[b]
sensus, us – *meaning* / Sinn, Bedeutung Jer 10,5[a–a]
sententia – *opinion* / Meinung Jes 44,28[a]
septies – *seven times* / siebenmal Jos 2,1[e]
sepulchrum – *sepulcher, grave* / Grab Jes 53,9[c]
sepultura – *burial* / Begräbnis 2Ch 26,23[b]
sequitur – *it follows* / er folgt 2Ch 25,23[a–a]
sera – *bar (for fastening doors)* / Riegel 1Ch 12,16[b]
serpens – *snake* / Schlange Jer 46,22[a–a]
seu – *or* / oder Gn 38,29[a]
sexta, ae – sixth / sechste 2S 24,15[b–b]
sg; singularis – *singular* / Singular Gn 7,13[a]
si – *if* / wenn Ex 23,5[a–a]
sic – *so, thus* / so Gn 21,18[a]
silex – *flint* / Feuerstein Jer 18,14[b]
sim(ilis, e) – *similar* / ähnlich Gn 11,11[a]
simillima – *very similar* / sehr ähnlich 1Ch 28,20[b]
sine – *without* / ohne Gn 26,1[a]
sive – *or* / oder Ex 16,32[b]
sol(um) – *only* / nur Nu 16,24[a–a]
solus – *alone, only* / allein Dt 32,50[b]
sordes – *dirt, filth* / Schmutz Prv 10,20[b]
soror – *sister* / Schwester 1Ch 2,25[b]
sors – *lot* / Los Prv 12,9[a]
sperabunt, sperate – *they will hope, hope* / sie werden hoffen, hofft Ps 52,8[b–b]
spes, ei – *hope* / Hoffnung Ps 55,23[a]
splendor, oris – *splendor, brilliance* / Glanz Jer 23,5[b]
sq; sequens – *following* / folgend Ex 8,12[c]
sqq; sequentes – *following* / folgende Nu 3,12[b]
statim – *immediately* / sogleich, unmittelbar Hi 18,8[a]
stat(us) – *state* / Status 1S 12,23[b]
stella crinita – *comet* / Komet Nu 24,17[c]
stercilinium – *dunghill* / Misthaufen Na 1,14[c–c]
stich(us) – *stich* / Stichus, Vers Jdc 5,11[c]
stillare – *to drop, to drip* / tropfen lassen Hi 36,27[a–a]
stropha – *strophe* / Strophe Na 1,4[b]
studium – *zeal* / Eifer Prv 19,2[b]
sub – *under, beneath* / unter Ex 36,8[b]
subj(ectum) – *subject* / Subjekt 1S 20,33[b]
subsellia – *seats* / Sitze 2Ch 9,11[a]
subst(antivum) – *substantive, noun* / Substantiv 2S 19,43[b]
suff(ixum) – *suffix* / Suffix Gn 7,13[a]
sum – *I am* / ich bin Ps 88,9[b]
sumite – *take* / nehmt Ex 12,21[b–b]
summarium, ii – *summary* / Inhaltsangabe Da 5,25[a]
sunt – *they are* / sie sind Mi 1,10[a]
super – *above* / über Ps 56,3[c–c]
superesse – *to be left* / übrig sein Na 3,14[b]
supervacaneus – *needless, superfluous* / überflüssig, unnötig Da 10,13[a–a]
supra – *above* / oberhalb Jes 54,13[a]
suspensum – *raised* / hängend Jdc 18,30[a]
suus, a, um – *his* / sein Ps 33,17[a]
syr(iacus, a, um; e) – *(in) Syriac* / syrisch Jer 10,5[a–a]

T

tacuerit, tacui – *it was silent, I have been silent* / er hat/ich habe geschwiegen Ex 19,13[a–a]
talpa – *mole* / Maulwurf Ps 58,9[b]
tantum – *only* / nur Nu 8,16[a–a]
tarditas – *tardiness, slowness* / Verzögerung Prv 29,11[a]
taurus – *Taurus (astronomy)* / Taurus (Astronomie) Am 5,9[c]
te – *you* / dich, a te – *from you* / von dir Ps 16,2/3[b–b]
technicus – *technical* / technisch, Fach- Ez 41,6[c]
tegere – *to cover* / bedecken Hi 23,9[a]
tegimen – *covering, cover* / Bedeckung, Decke Na 2,4[a–a]
teg(i)mentum, i – *covering, cover* / Bedeckung, Decke Hi 23,9[a]
templum, i – *temple* / Tempel 2Ch 7,9[a]
ter – *thrice* / dreimal Jo 1,15[a]
terminus – *term* / Terminus, Ausdruck Ez 41,6[c]
terra – *land* / Land Nu 22,5[c]
tertius, ii – *third* / dritter Ez 40,7/8/9[b]
testiculati – *having their testicles* / mit Hoden Jer 5,8[b]
testis, is – *witness* / Zeuge Lv 18,11[a]
tetragrammaton – *Tetragrammaton* / Tetragramm 2S 2,27[a]
textor – *weaver* / Weber Jes 19,10[a]
textus – *text* / Text Mi 5,4[b–b]
threnus, i – *lamentation* / Leichenklagelied Ez 32,18[c]

plur(es, a) – *many* / mehrere Jos 19,47[c]
poetica – *poetic* / poetisch Hi 37,12[c]
populus, i – *people* / Volk Jer 33,13[a–a]
porta – *gate* / Tor Da 8,2[c–c]
possessio – *possession* / Besitz Hi 15,29[a]
post – *after* / nach Gn 14,1[d–d]
postea – *thereafter* / nachher Gn 47,5[a]
postquam – *after* / nachdem Cant 4,6[a]
potens, entis – *mighty* / mächtig Dt 32,15[f]
potius – *rather, preferably* / vielmehr Gn 48,20[b]
praebent, praebet – *they present, it presents* / sie bieten, sie bietet Ex 36,8[b]
praecedens – *preceding* / vorhergehend Mal 2,15[c]
praecones – *heralds* / Herolde Ex 36,6[a–a]
praedicabit – *he will praise* / er wird preisen Ps 22,9[a]
pr(aemitte, mittendum, mittit, mittunt) – *put before, to be put before, it puts before, they put before* / schicke voraus, vorauszuschicken, er schickt voraus, sie schicken voraus Gn 1,30[a]
praepos(itio, onis) – *preposition* / Präposition 2S 3,27[c]
praeter – *except* / außer Nu 22,22[c]
praeterea – *besides* / außerdem Ex 29,20[a]
prb; probabiliter – *probably* / wahrscheinlich Jer 2,16[b]
primogenitum – *first-born* / Erstgeburt Ex 13,13[a]
primus, a, um – *first* / erster 1Ch 7,15[c]
princeps, ipis – *chief* / Fürst Nu 24,17[e]
pro – *for, instead of* / für, anstelle Gn 11,31[c]
probavit – *he has tested, he has tried* / er hat geprüft Jes 66,16[b]
proclamaverunt – *they have cried out* / sie haben ausgerufen Ex 36,6[a–a]
procurrens – *jutting out* / vorragend Hi 39,8[a]
pron(omen) – *pronoun* / Pronomen, Fürwort 1S 1,17[a]
propago, inis – *shoot* / Ableger Ps 80,16[a]
proprius, a, um – *proper* / eigen Ex 2,1[a]
propter – *because of* / wegen Nu 5,26[b–b]
propterea – *therefore* / deswegen Da 7,15[a–a]
prosperitas, atis – *prosperity* / Wohlergehen Hi 20,20[a–a]
protectio, onis – *protection* / Schutz Ps 42,5[a–a]
prp; propositum – *it has been proposed* / es ist vorgeschlagen worden Jes 26,11[a]
prs; personalis, e – *personal* / Personal-, persönlich 1S 1,17[a]
ps(almus, i) – *psalm* / Psalm Ps 115,12[a]
pt; participium – *participle* / Partizip 1S 14,26[a]
pudicitia, ae – *decency* / Schamhaftigkeit Nu 31,18[a]
pulchra – *beautiful* / schön Nu 12,1[a]
pulvis, eris – *dust* / Staub Nu 23,10[c–c]
punct(um, i; a) – *point(s)* / Punkt(e) Gn 16,5[a]
pun(icus, a, um) – *Punic* / punisch Da 7,17[a]
purus – *pure* / rein Prv 26,28[b]

Q

quam – *than* / als Hi 4,19[a]
quamvis – *although* / obwohl Dt 29,4[c–c]
quasi – *as if, just as* / wie Jer 5,26[a–a]
quattuor – *four* / vier Ez 5,12[a]
qui, quae, quod; qui, quae, quae – *who, which* / der, die, das; die Nu 13,7[a–a]
quoad – *as to, as far as* / soweit, hinsichtlich 1Ch 27,4[b–b]
quocum – *with whom* / mit dem Hi 16,20[a–a]
quoties – *how often* / wie oft Hi 7,4[b]

R

radius – *beam, ray* / Strahl Jer 23,5[b]
rasura – *erasure* / Rasur Ex 36,29[b]
reatus – *fault* / Schuld Ex 32,35[a]
rebellaverunt – *they have rebelled* / sie haben sich aufgelehnt Nu 31,16[b–b]
recte – *correctly* / richtig Gn 31,46[a]
rectius – *more correct* / richtiger Jer 4,20[a]
rectus, a, um – *correct* / richtig Ez 32,6[a]
redii – *I have returned* / ich bin zurückgekehrt Da 4,33[d]
redime – *redeem* / erlöse Ps 12,8[b]
regalis – *royal, regal* / königlich Hi 12,18[a]
regens – *transitive; subject* / transitiv; Subjekt Ez 43,7[a]; Hi 31,18[a]
regulariter – *regularly* / regelmäßig Da 5,27[a]
relat(ivum) – *relative* / relativ 1S 14,21[a]
rel(iqui, ae, a) – *remaining* / die übrigen Jdc 14,2[a]
reliquum, i – *rest* / Rest Jes 9,6[a]
removeris – *you have removed* / du hast entfernt Ps 22,2[b–b]
repens – *creeping* / kriechend Jer 46,22[a–a]
repetitus, a, um – *repeated* / wiederholt Nu 25,8[a–a]
res, rerum – *things* / Dinge Gn 20,16[b–b]
restare – *to stand firm* / fortdauern Prv 11,7[f]
rete – *net* / Netz Jer 5,26[a–a]
retento – *retained* / unter Beibehaltung von Jer 18,14[b]
rex, regis – *king* / König Jos 15,9[a–a]
robur – *strength* / Stärke Jes 54,8[a]
Romani, orum – *Romans* / Römer Nu 24,24[b–b]
rufi – *reddish* / rötliche Sach 6,6[a–a]
rursus – *again* / wieder Jer 31,19[a]

S

saepe – *often* / oft Ex 21,28[b]
saepius – *more often* / öfter Jos 10,24[c]
saginati – *fattened* / gemästet Ps 37,20[a–a]
sagitta, ae – *arrow* / Pfeil Ps 64,4[a]
sagittarius – *bowman* / Bogenschütze Prv 26,10[b]

navis – *ship* / Schiff Jes 2,16[a]
ne – *lest* / damit nicht Ps 60,6[c]
necavi – *I have slain* / ich habe getötet Neh 13,25[a]
nectunt – *they weave* / sie weben Jer 5,26[a–a]
nefarii – *nefarious, impious* / gottlose Ps 119,23[a]
neglecto – *without regard to* / ohne Rücksicht auf Da 3,17[a]
neohb; neohebraicus, a, um – *modern Hebrew* / neuhebräisch Hi 18,3[a]
nequaquam – *not at all* / keineswegs Da 9,13[a]
neutrum – *neuter* / Neutrum Hi 31,11[a]
niger – *black* / schwarz Hi 3,5[a]
nil – *nothing* / nichts Jer 5,24[c]
nisi – *unless, but* / wenn nicht, als Jer 5,24[c]
nobiles – *highborn, superior* / Edle Jes 43,14[a]
noluerit – *he is unwilling* / er wollte nicht 1Ch 28,7[a–a]
nom(en, inis) – *name* / Name Jos 15,25[a]
non – *not* / nicht Ex 23,5[a–a]
nona, ae – *ninth* / neunte Esr 9,4[b–b]
nonn(ulli, ae, a) – *some, several* / einige Gn 1,30[a]
nostrum – *our* / unser Esr 4,14[a]
nota – *note* / Bemerkung 2S 11,1[a]
notum – *known* / bekannt Hi 33,27[a]
novum – *new* / neu Ps 115,12[a]
nubes – *cloud(s)* / Wolke(n) Nu 23,20[c–c]
nullus, ius – *not any* / keiner, ohne Hi 10,22[b–b]
num – *interrogative particle* / Fragepartikel Ex 2,25[a]
numerus, i – *number* / Zahl Ex 36,8[b]
nunc – *now* / jetzt Hi 9,6[a]
nuntius, ii – *messenger* / Bote Nu 22,18[a]

O

obducti, orum – *covered* / bedeckt Ps 68,31[b]
ob(elus, i) – *obelus* / Obelus Dt 4,22[a]
obiectum – *object* / Gegenstand Hi 17,6[a]
oblitus est – *he has forgotten* / er hat vergessen Jes 44,9[a]
obscure – *darkly* / dunkel Ex 23,5[a–a]
observatio – *observation* / Wahrnehmung Qoh 3,17[a]
obsistere – *to resist, to oppose* / sich widersetzen Hi 38,11[a–a]
obturare – *to block up* / verstopfer Hi 18,3[a]
offerebat – *he brought before* / er brachte dar 1R 13,33[b–b]
omisso – *with omission of* / unter Auslassung von Est 9,29[a–a]
om(ittit, unt) – *it omits, they omit* / er läßt/sie lassen aus Gn 10,4[a]
omnis, e – *all, every* / jeder, alle Hi 10,8[a–a]
operati sunt – *they have worked* / sie haben gearbeitet Ps 73,7[b]
operuerunt – *they have covered* / sie haben bedeckt Ps 55,5[a]
oppositum – *opposite* / entgegengesetzt Da 4,5[a]
opt(ima) – *the best ones* / die besten Ez 16,47[a]
oratio, onis – *prayer* / Gebet Da 3,23[a]
ordinant, at – *they arrange, it arranges* / sie haben/er hat die Reihenfolge Ex 20,13[a]
ordo, inis – *order* / Ordnung, Reihenfolge Nu 36,11[a]
orig(inalis) – *original* / ursprünglich Gn 18,22[a–a]
orig(inaliter) – *originally* / ursprünglich Gn 4,7[b–b]
ortus, a, um – *arisen* / entstanden Ez 40,14[a]

P

paenituit me – *I have repented* / es hat mich gereut Jer 31,19[a]
paenultima – *the paenultimate (syllable)* / vorletzte (Silbe) Lv 18,28[a]
papyrus, i – *papyrus* / Papyrus Da 3,6[c]
par(allelismus, i) – *parallelism* / Parallelismus Dt 33,13[b]
pars, tis – *part* / Teil Ps 35,3[a]
particula, ae – *particle* / Partikel 1S 2,27[a]
partim – *partly, in part* / teilweise Ex 36,8[b]
partitivum – *partitive* / partitiv Da 11,7[b–b]
pascuum, i – *pasture* / Weide Jer 6,2[a–a]
passim – *here and there* / da und dort Jer 2,33[b]
pass(ivum) – *passive* / Passiv Gn 45,2[a]
patronymicum – *patronymic* / Nennung des Vaters Nu 13,7[a–a]
paululum – *a little bit, trifle* / ein klein wenig Jes 57.17[b]
paulum – *a little, somewhat* / ein wenig Jer 49,34[a]
pavor – *fear* / Furcht Ps 55,5[a]
pc; pauci, ae, a – *a few* / wenige Gn 1,11[b]
pellis, is – *skin, hide* / Fell, Haut Neh 3,15[d]
perdiderunt – *they have destroyed* / sie haben zugrunde gerichtet Ps 35,12[a]
perduces – *you will bring through* / du wirst geleiten Ps 49,20[a]
perfectus – *perfect* / vollkommen Hi 10,8[a]
periphrasis, eos – *circumlocution* / Umschreibung Ex 14,20[a–a]
permlt; permulti, ae, a – *very many* / sehr viele 1S 2,10[c]
pertinens, pertinet – *belonging to, it belongs to* / gehörend, er gehört Neh 13,28[a]
perturbatus, i – *disturbed, disordered* / in Unordnung gebracht Dt 26,17[a]
pessum data – *destroyed* / zugrunde gerichtet Na 3,11[b]
petent – *they will ask, they will desire* / sie werden fragen Ps 18,42[b–b]
pf; perfectum – *perfect* / Perfect Lv 18,28[a]
phoneticum – *phonetic* / phonetisch Hi 36,27[b]
pinguis – *fat* / fett Hi 33,25[a]
plaga – *blow, stroke* / Schlag Ps 39,11[a]
plerumque – *generally* / meistens Dt 31,16[c]
pl(uralis) – *plural* / Plural Gn 13,18[a]

judaicus, a, um – *Jewish* / jüdisch Jer 46,2[a]
judices – *judges* / Richter Ex 21,6[a]

K

kopt(icus, a, um; e) – *(in) Coptic* / koptisch Jes 19,10[a]

L

laceravi – *I have torn to pieces* / ich habe zerrissen Hi 19,20[b]
lacuna – *lacuna* / Lücke Ex 18,11[a]
laetantur – *they rejoice* / sie freuen sich Ps 126,1[b]
lamentationes, um – *lamentations* / Wehklagen Jes 43,14[c]
lapsus – *error* / Fehler, lapsus calami – *slip of the pen (scribal error)* / Schreibfehler Ex 23,3[a]
laquei, orum – *snares, traps* / Fallstricke, Schlingen Ps 35,7[b–b]
largum – *plentiful* / freigebig Prv 13,23[a]
latitudo – *breadth, width* / Breite 2Ch 3,4[a]
lect(io) – *reading* / Lesart Gn 18,22[a–a]
lector, oris – *reader* / Leser Jer 2,31[a–a]
legatur – *let it be read* / er wird gelesen 1Ch 27,17[b]
l(ege, egendum) – *read, to be read* / lies, zu lesen Gn 1,11[b]
leg(ere, it, unt) – *to read, it reads, they read* / lesen, er liest, sie lesen Nu 28,7[b]
legiones – *legions* / Legionen Nu 24,24[a]
legisse, legit – *to have read, it has read* / gelesen haben, er hat gelesen Jer 5,24[c]
liber, bri – *book* / Buch Da 1,1[a]
libera – *free (adj.)* / frei Jer 34,5[b]
libera – *release, free (verb)* / befreie Ps 12,8[b]
libere – *freely* / frei Dt 5,6[a]
licet – *it is permitted* / es ist erlaubt Ex 19,13[b]
lignum, i – *wood* / Holz Jes 40,20[a]
locus, i – *place* / Stelle Nu 13,7[a–a]
locusta – *locust* / Heuschrecke Jes 51,6[a–a]
longitudo – *length* / Länge 2Ch 6,13[b–b]
luna crescens – *new moon* / zunehmender Mond Jes 14,12[a]
luxa – *put out of joint* / verrenke Nu 25,4[c]

M

magi – *magicians* / Magier Jes 2,6[a]
magnificus – *magnificent* / herrlich Ex 15,11[a]
maiestas – *majesty* / Hoheit Nu 23,21[d]
maj(or, ōris) – *larger* / größer Gn 34,31[a]
male – *badly* / schlecht Da 4,19[a]
maledicta – *abused* / verflucht Jer 31,22[b–b]
malum – *evil* / Böses Ps 10,6/7[a–a]
mandatum – *order* / Befehl Ps 17,4[b]
mansuetus – *mild, gentle* / mild Jo 4,1
manus, us – *hand* / Hand Ps 68,32[c–c]
marg – *in the margin* / am Rand Lv 25,22[a]
marg(inalis) – *marginal* / marginal 2S 11,1[a]
margo, marginis – *margin* / Rand Hi 9,6[a]
m(asculinum) – *masculine* / maskulin Nu 34,6[c]
masculum – *male* / männlich Ex 13,13[a]
mavis – *you prefer* / du ziehst vor Prv 13,4[a]
m cs; metri causā – *on account of the metre* / wegen des Metrums Dt 32,9[c]
me – *me* / mich, a me – *from me* / von mir Jer 31,19[a]; Ps 22,2[b-b]
mediator – *mediator, intercessor* / Mittler Hi 16,20[a a]
meditatur – *he thinks upon* / er sinnt auf Ps 10,6/7[a a]
melior – *better* / besser 1R 7,18[d–d]
melius – *better* / besser Dt 32,18[b]
mendacium – *lie* / Lüge Ps 139,24[a]
mendax – *lying* / lügnerisch Ps 15,3[a]
mendosus – *incorrect* / fehlerhaft Esr 1,11[a–a]
mensa – *table* / Tisch 2S 9,11[c]
mensis, is – *month* / Monat Jos 5,10[b]
meritum – *reward* / Verdienst Ps 119,56[a]
Messias, ae – *Messiah* / Messias Nu 24,17[e]
metatheticum – *postpositive* / metathetisch Jos 10,24[e]
metropolis, eos – *capital* / Hauptstadt Nu 22,39[b–b]
metrum – *metre* / Metrum Na 3,17[b–b]
meus, a, um – *my* / mein Jer 31,19[a]
ministerium – *service* / Dienst Ps 26,8[b]
ministraverunt – *they have served* / sie haben gedient Ex 32,35[a]
min(or) – *smaller* / kleiner Gn 2,25[a]
misit – *he has sent* / er hat gesandt 1R 5,15[c]
mixtus, a, um – *mixed* / gemischt Ez 9,8[b]
mlt; multi, ae, a – *many* / viele Gn 2,18[a]
momordi – *I have bitten* / ich habe gebissen Hi 19,20[b]
mors, tis – *death* / Tod Jer 11,19[b]
morus – *mulberry tree* / Maulbeerbaum Jes 40,20[a]
mtr – metrum, i – *metre* / Metrum Ez 31,5[a–a]
mugire – *to low, to bellow* / brüllen Jer 31,39[d]
mulier – *wife, woman* / Frau Lv 18,21[b]
munus – *gift, bribe* / Geschenk 1R 13,13[b–b]
murus – *wall* / Mauer Ps 122,3[c]
mutanda, atum, atur – *to be changed, changed, it is changed* / zu ändern, geändert, er wird geändert Esr 1,9[b]
mutilatus, a, um – *mutilated* / verderbt Mi 1,10[a]

N

Nabataeenses – *Nabataean* / nabatäisch Da 4,13[a]
nab(ataeus, a, um; e) – *(in) Nabataean* / nabatäisch Dt 33,3[a a]
narratum – *told* / erzählt 1R 11,19[a]

gl(ossa) – *gloss* / Glosse Gn 4,7[b–b]
glossator – *glossator* / Glossator Jer 48,6[b]
graece – *in Greek* / griechisch 1 Ch 27,33[a]

H

hab(ent, et) – *they have, they esteem; it has* / sie haben, sie halten; er hat Ex 20,17[a]
habita – *inhabit, live* / wohne Ps 11,1[b]
habitaculum – *dwelling* / Wohnung Ps 46,5[b]
hasta, ae – *spear, lance* / Speer, Lanze Ps 35,3[a]
hebr(aicus, a, um; e) – *(in) Hebrew* / hebräisch Dt 17,9[a–a]
hemist(ichus) – *hemistich* / Halbstichus, Halbvers Jes 9,5[c]
hic, haec, hoc; hi, hae, haec – *this; these* / dieser, diese, dieses; diese Ps 147,8[a]
hic – *here* / hier Gn 4,8[a]
hinc – *hence* / (von) hier Hos 5,15[b]
homark – *homoiarkton* / Homoiarkton Gn 31,18[a–a]
homines – *men* / Menschen Nu 24,17[h]
homtel – *homoioteleuton* / Homoioteleuton Lv 1,8[b–b]
honor – *honor* / Ehre Prv 5,9[b]
hora, ae – *hour* / Stunde Esr 9,4[b–b]
hostes – *enemies* / Feinde Ps 9,7[b]
hpgr – *by haplography* / durch Haplographie Gn 41,31[a]
hpleg – *hapax legomenon* / hapax legomenon Jdc 3,23[a]
huc – *hither* / hierher Gn 1,6[a]
humilis – *simple* / einfach Hi 12,18[a]

I

iam – *already* / schon Dt 33,2[c]
ibi – *there* / dort 2 Ch 5,10[b]
ibidem – *in the same place* / ebendort Jer 39,8[a]
id(em) – *the same* / dasselbe Nu 1,9[a]
idem, eadem, idem – *the same* / derselbe 1 R 8,16[b]
ignis – *fire* / Feuer Hi 18,15[a–a]
imbres – *showers of rain* / Regengüsse Na 1,12[a a]
immergite – *immerse* / versenkt Jer 51,12[a–a]
impar – *unequal* / ungleich 2 S 17,8[b]
imp(erativus) – *imperative* / Imperativ Dt 2,4[b b]
imperia – *empires* / Reiche Ps 47,10[c]
impetus – *assault, attack* / Ansturm Jes 14,31[b]
impf – *imperfect* / Imperfekt 1 S 2,28[a]
improbabiliter – *improbably* / unwahrscheinlich 2 S 18,14[b]
impudice – *shamelessly* / unzüchtig Nu 16,1[a]
in – *in, into* / in Gn 20,16[b–b]
incendere – *to set fire to* / anzünden Nu 21,14[b]
in(certus, a, um) – *uncertain, doubtful* / unsicher Lv 21,4[a]
incip(it, iunt) – *it begins, they begin* / er fängt an, sie fangen an Gn 32,2[a]
incolae – *inhabitants* / Einwohner 1 Ch 2,55[a]
inde – *thence* / von dort Da 3,31[a]
index – *proof* / Beweis, Hinweis Jer 29,24[a–a]
inf(initivus) – *infinitive* / Infinitiv Lv 14,43[c]
infirmitas – *infirmity, weakness* / Krankheit Mi 6,14[c]
infodi – *I have dug in* / ich habe vergraben Neh 13,25[b]
iniquus – *unjust* / ungerecht Ps 36,2[b–b]
init(ium) – *beginning* / Anfang Nu 17,2/3[e–e]
iniuste – *unjustly* / ungerecht Nu 31,16[b b]
inscriptio, onis – *inscription* / Inschrift Ps 119,130[a]
ins(ere, erit) – *insert, it inserts* / füge ein, er fügt ein Gn 1,7[a a]
inserti, orum – *inserted* / eingefügte Jer 39,13[a]
insolite – *unusually* / ungewöhnlich Da 4,27[a]
intenta – *intended* / beabsichtigt Ez 48,2-7[a–a]
inter – *between, among* / zwischen Nu 22,5[c]
interpretatio – *interpretation* / Deutung Jer 46,2[a]
interrogativum – *interrogative* / Interrogativ Dt 20,19[b]
interv(allum) – *interval* / Zwischenraum Gn 4,8[a]
intransitivum – *intransitive* / intransitiv Da 9,1[a]
introducens, entis – *introductory* / einleitend Da 3,23[a]
inundationes – *inundations* / Überschwemmungen Na 1,12[a–a]
inusitatum – *unusual* / ungebräuchlich Da 1,2[a]
invenies – *you will find* / du findest Ex 36,8[b]
invers – *in inverse order* / in umgekehrter Reihenfolge Gn 19,28[a–a]
inverte – *invert* / stelle um Ps 34,16[a]
ipsi – *themselves* / selbst Jer 15,11[b]
ira, ae – *anger, wrath* / Zorn Ps 7,14[a]
irrepsit – *it crept in* / er hat sich eingeschlichen Da 9,3[a]
irritator – *he who irritates* / der zum Zorn reizt Ps 15,4[b]
is, ea, id; ii, eae, ea – *he, she, it; they* / er, sie, es; sie Jer 51,12[a–a]
it(em) – *likewise* / desgleichen Ex 3,8[c]
iter – *way* / Weg Jes 60,4[a]
iterum – *again* / wieder Da 6,2[a]
iudicium – *judgement* / Gericht Hi 19,29[a]
iuravi – *I have taken an oath* / ich habe geschworen 2 Ch 7,18[a]
iustificata – *justified* / gerechtfertigt Gn 20,16[b–b]
iuvenes, um – *young men* / Jünglinge Da 3,23[a]

J

jdaram; Judaeo-aramaicus, a, um – *Jewish-Aramaic* / jüdisch-aramäisch Da 4,12[a]

dupl(um, i) – *doublet* / Dublette Gn 18,6[a]
durus – *hard* / hart Jer 17,9[a]
dux, ducis – *leader* / Führer 1 Ch 27,4[b–b]
dysenteria – *dysentery* / Darmkrankheit, Ruhr Mi 6,14[c]

E

e, ex – *out of, from* / aus Gn 16,11[a]
ecce – *behold* / siehe Ex 17,16[a]
egerunt, egit – *they have acted, he has acted* / sie haben, er hat gehandelt Nu 16,1[a]
egredientur – *they will march out* / sie werden ausmarschieren Nu 24,24[a]
eiciendum – *to be dislocated* / herauszuwerfen Prv 22,17[b–b]
elationes – *elevations* / Erhebungen Hi 36,29[b]
electi, orum – *chosen* / erwählte Nu 31,5[a]
elige – *choose* / erwähle Ps 37,37[b]
emendatus – *emended* / emendiert Sach 5,6[a–a]
emissarius – *emissary* / Sendbote Jes 39,1[b]
emphaticum – *emphatic* / emphatisch Hi 11,11[a]
en – *behold* / siehe Ex 2,9[a]
encliticum – *enclitic* / enklitisch Jdc 3,2[b]
energicus, a, um – *energic* / energicus Jdc 5,26[a]
eques, itis – *rider* / Reiter Ps 33,17[a]
equi – *horses* / Pferde Sach 6,6[a–a]
eras(um) – *erased* / ausradiert 2 S 10,16[a]
erat – *it was* / er war Nu 27,11[d]
erimus – *we will be* / wir werden sein Ps 20,8[b]
error, oris – *error* / Irrtum Hi 4,18[a]
es, esse, est – *you are, to be, he, she, it is* / du bist, sein, er ist Gn 20,16[b–b]
et; et … et – *and; both … and* / und; sowohl … als auch Gn 1,6[a]; Jer 43,13[a–a]
etc; et cetera – *and so forth* / und so weiter Lv 1,7[a–a]
etiam – *also* / auch Dt 30,16[c]
etsi – *although* / obwohl 1 Ch 28,7[a–a]
euphemismus – *euphemism* / Euphemismus Hi 1,5[a]
exaltati – *raised* / erhöht Ps 56,3[c–c]
exarescere – *to dry up* / austrocknen Hi 5,3[a]
exaudivisti – *you have heard* / du hast erhört Ps 38,16[a–a]
exc; exciderunt, excidisse, excidit – *they have dropped out, to have dropped out, it has dropped out* / sie sind ausgefallen, ausgefallen sein, er ist ausgefallen Ex 2,25[a]
excepto – *except* / ausgenommen Dt 14,12[a]
excipit – *it continues* / er folgt auf Hos 2,19[a]
excitantes, excitaverunt – *causing, they have caused* / verursachend, sie haben verursacht Ps 140,3[b]
exegesis, eos – *exegesis* / Exegese Dt 32,1[a]
exemplum, i – *example* / Beispiel 1 S 15,4[a]
exercitus – *army* / Heer 2 R 25,11[b–b]
explicitum – *explained* / explizit 2 S 13,39[a]
expone – *make known* / mache bekannt Nu 25,4[c]
exstat – *it exists* / er ist vorhanden Ex 36,8[b]
exsultare – *to exult* / frohlocken Hi 31,29[a]
extendere – *to extend, to strecht out* / ausstrecken Ps 68,32[c–c]
extr(aordinarius, a, um) – *extraordinary* / außerordentlich Gn 16,5[a]

F

facilior – *easier* / leichter Jos 11,2[a]
false – *falsely* / fälschlich Jos 1,1[c]
falso – *falsely* / fälschlich Nu 25,8[a–a]
falsum – *false* / falsch Jer 21,13[d]
fecit – *he has made* / er hat gemacht Ps 105,20[a–a]
f(emininus, a, um) – *feminine* / feminin Gn 38,2[a]
fem(ininus, a, um) – *feminine* / feminin Jes 49,15[a]
fere – *nearly, almost* / fast Jos 16,10[a]
fides – *loyalty* / Treue Ps 17,15[b]
fiducia – *trust, confidence* / Vertrauen Ps 84,6[c]
filius, ii – *son* / Sohn 1 Ch 7,15[c]
finire – *to end* / beenden Hi 27,8[a]
fin(is, is) – *end* / Ende Ex 36,8[b]
finit(um) – *finite* / finit Jes 46,1[a]
firmus – *firm, strong* / fest Jes 44,12[c].
flagitium – *crime* / Schandtat Ps 36,2[b–b]
fluvius, ii – *river* / Fluß, Strom Hi 20,28[b]
follis – *pair of bellows* / Blasebalg Prv 26,21[a]
fontes – *sources* / Quellen Hi 28,11[a–a]
forma – *form* / Form Gn 16,11[a]
fortis, e – *strong* / stark Ps 20,8[b]
fortitudo – *strength* / Stärke Nu 23,22[c]
fossa – *ditch, trench* / Graben Da 9,25[c]
fovea, ae – *pit* / Grube Ps 17,14[e]
fragmentum – *fragment* / Fragment Sach 7,7[a]
franges – *you will break* / du wirst zerschmettern Ps 18,41[a–a]
frater, tris – *brother* / Bruder Hi 20,20[a–a]
fremitus – *roaring* / Lärm Hi 4,14[a]
frequentavit – *he has frequented* / er hat häufig besucht Jes 44,9[b]
frt; fortasse – *perhaps* / vielleicht Gn 1,21[a]
fugiant – *they flee* / sie fliehen Ps 60,6[c]
fui, fuit – *I have been, he has been* / ich bin/er ist gewesen Da 10,13[a–a]
fulge – *shine forth* / blitze Ps 35,3[a]
furor – *fury, rage* /Wut Ps 81,16[b]

G

gemma – *jewel* / Edelstein Prv 26,8[b]
generatim – *generally* / im allgemeinen Nu 7,19[a]-23[a]
genitor – *begetter, father* / Erzeuger, Vater 1 Ch 8,7[b]
genus – *kind* /Art Jes 40,20[a]
gladius, ii – *sword* / Schwert Ps 17,13[a]
gloria – *glory* / Ruhm Ps 8,3[a]

conjg; conjungendum – *to be connected* / zu verbinden Neh 12,25[b]
conservatus, i – *preserved* / erhalten Da 7,11[a]
consilia – *counsels* / Ratschläge Prv 31,3[c]
constituit – *he has appointed* / er hat eingesetzt 1Ch 26,1[b]
constructio, onis – *construction* / Konstruktion Hi 31,11[c-c]
consuetudo, inis – *habit* / Gewohnheit 2S 2,27[a]
contaminatum – *contaminated* / kontaminiert Jos 8,33[c]
contemptores – *despisers, contemners* / Verächter Sach 9,1[c-c]
contendo – *I contend, I dispute* / ich streite Hi 16,20[a-a]
contentio, onis – *contest, fight* / Streit Ps 55,19[c]
contextus, us – *context* / Kontext Da 7,11[a-a]
continent – *they contain* / sie enthalten Prv 25,20[a-a]
continuantur, continuatur – *they are joined, it is joined* / sie schließen sich an, er schließt sich an Jer 19,2[a-a]
contra – *against* / gegen Nu 31,16[b-b]
contrarium – *contrary* / Gegenteil Nu 12,1[b-b]
conventus, us – *meeting, assembly* / Zusammen-, Übereinkunft Da 6,7[a]
conversatio, onis – *conversation* / Verkehr, Umgang
copiae, arum – *military forces* / Truppen Da 11,6[b]
cop(ula, ae) – *copula* / Kopula Ex 1,1[a]
coram – *in the presence of* / vor Ps 18,41[a-a]
cornu – *horn* / Horn Ex 19,13[a-a]
correctio – *correction* / Korrektur Hi 1,5[a]
corr(ectus, a, um) – *corrected* / korrigiert 2Ch 16,5[a-a]
corrigens – *correcting* / korrigierend Ez 43,11[d-d]
corruptum – *corrupt* / verderbt 1Ch 27,4[b-b]
cp; caput, itis – *chapter* / Kapitel Gn 32,2[a]
crrp; corruptus, a, um – *corrupt* / verderbt Ex 14,9[a]
crudeles – *cruel* / grausame Nu 21,6[a]
cs; causā – *on account of* / wegen, um ... willen Jer 4,8[a]
cstr; constructus – *construct* / constructus Ps 75,7[d]
c(um) – *with* / mit Gn 1,11[a-a]
cum – *when* / als Ex 19,13[a-a]
curat – *he takes care of* / er kümmert sich um Hi 20,20[a-a]
curculio – *weevil* / Kornwurm Jes 41,14[a]
cursus – *running* / Lauf Hi 4,20[a]
custodia – *watch* / Wache Na 2,2[c]
custos, odis – *keeper, watchman* / Wächter Ps 141,3[a]

D

dare, dat – *to give, it gives* / geben, er gibt Dt 6,3[d]
de – *from, by reason of* / wegen Nu 31,18[a]
dedisti – *you have given* / du hast gegeben Ps 8,2[a-a]
deest – *it is missing* / er fehlt Nu 13,7[a-a]
defatigare – *to fatigue, to tire* / ermüden Prv 6,3[c]
deficiens, entis – *missing* / fehlend Esr 10,36[a]
deficient – *they will fail* / sie werden abfallen Da 12,4[a]
deformare – *to deform* / entstellen Prv 28,12[b]
deliciae, arum – *delight* / Wonne Jer 6,2[a-a]
delirium – *silliness* / Irresein Ps 31,19[a]
deminutio – *diminution, decrease* / Verminderung Hag 2,19[a]
deprecari – *to deprecate, to pray against* / durch Bitten abwehren Jes 47,11[b]
descendant – *let them descend* / sie sollen herabsteigen Ps 31,18[a]
descriptio, onis – *description* / Beschreibung Ez 40,7/8/9[b]
desiderare – *to desire* / verlangen Dt 33,21[a]
desideratus – *missed* / vermißt 2Ch 21,20[b-b]
designat – *it designates* / er bezeichnet Dan 1,1[a]
desiit – *it left off, it ceased* / er hat aufgehört Hos 7,16[b-b]
destinatus – *destined* / bestimmt Hi 15,22[a]
desunt – *they are missing* / sie fehlen Ex 2,1[a]
detentus – *detained* / gefangen Ps 88,9[b]
detrahere – *to take off* / abziehen Neh 3,15[d]
deus – *god* / Gott Ps 4,2[b]
dicteria, iorum – *witticisms* / sarkastische Witzworte Hi 17,6[a]
dies – *day* / Tag Sach 1,1[a]
differt – *it differs* / es ist verschieden Da 3,31[a]
dilecta – *loved* / geliebt Jer 49,4[b]
direxit – *he has led* / er hat gewiesen Jes 60,4[a]
distinctius – *more distinctly* / klarer 1Ch 10,7[a]
diu – *a long while* / lange Ps 35,15[a]
divinum – *divine* / göttlich Dt 33,27[e]
divisit – *he has separated* / er hat geteilt Nu 16,1[a]
divulgavit – *he has divulged* / er hat verbreitet Hi 33,27[a]
dl; dele, delendus, a, um – *delete, to be deleted* / streiche, zu streichen Gn 1,11[c]
doce – *teach* / lehre Ps 119,29[a]
doctrina, ae – *instruction* / Lehre Prv 22,18[a]
domicilium – *dwelling* / Wohnung 1Ch 4,41[b]
domina, ae – *lady, mistress* / Herrin Jer 31,22[b-b]
dominabuntur – *they will rule* / sie werden herrschen Ob 20[a-a]
dominus – *lord* / Herr Nu 31,16[b-b]
domus – *house* / Haus Ps 46,5[b]
dttg; dittographice – *by dittography* / durch Dittographie Gn 20,4[b-b]
du(alis) – *dual* / Dual Dt 2,7[c]
dub(ius, a, um) – *doubtfull* / zweifelhaft Nu 18,29[b-b]
ducunt – *they derive* / sie leiten ab Jer 44,10[a]
duodecies – *twelve times* / zwölfmal Jos 10,24[e]
dupl(ex, icis) – *double* / doppelt Gn 35,22[a-a]

alter, a, um – *another, the other* / anderer, zweiter Hi 16,20[a–a]
alterutrum – *either, one of two* / eins von beiden 1 R 5,14[b]
altus – *high* / hoch Jes 11,11[a]
amicus – *friend* / Freund Jes 44,28[a]
amplius – *more* / mehr Ex 20,19[a–a]
an – *or* / oder Ez 1,8[b–b]
angeli, orum – *angels* / Engel Ps 89,7[a]
angulus, i – *angle, corner* / Ecke Ez 8,3[c]
anhelare – *to pant* / lechzen Dt 33,21[a]
animadversio – *notice* / Wahrnehmung Hi 4,20[a]
animalia – *animals* / Tiere Ps 50,11[b]
annus – *year* / Jahr Nu 20,1[a]
ante – *before* / vor Gn 49,26[a–a]
antea – *before this* / vorher Jdc 2,16[a]
aperiens – *opening* / öffnend Ex 13,13[a]
aperte – *openly* / offenbar Ps 12,6[d–d]
apertio – *opening* / Eröffnung Hab 2,3[a]
apertus – *open* /geöffnet Nu 24,3[b]
apud – *at, with* / bei Jdc 20,27[a–a]
aquae, arum – *waters* / Wasser Jer 51,12[a–a]
aquosi – *abounding in water* / wasserreich Jer 31,40[d]
arab(icus, a um; e) – *(in) Arabic* / arabisch Nu 16,1[a]
aram(aicus, a, um; e) – *(in) Aramaic* / aramäisch Gn 15,2[a–a]
aranea – *cobweb* / Spinngewebe Ps 90,9[d]
arbor, oris – *tree* / Baum Jes 44,4[a]
art(iculus) – *article* / Artikel Est 2,14[a]
ascensus, us – *ascent* / Aufgang 2 Ch 9,4[c]
asseritur – *is joined* / wird angereiht Jer 25,14[a]
assimilatum – *assimilated* / assimiliert Da 4,14[b]
ast(eriscus, i) – *asterisk* / Asterisk Dt 4,21[c]
at – *but* / aber Da 2,5[a]
Atbaš – *device in which a word is spelled by substitution of the last letter of the alphabet for the first, the next to the last for the second, etc.; hence the name aleph-taw-beth-shin* / Methode, nach der ein Wort so geschrieben wird, daß dabei jeweils der erste Buchstabe des Alphabets durch den letzten, der zweite durch den vorletzten usw. ersetzt wird Jer 25,25[a]
attulit – *he has brought* / er hat gebracht Jes 61,6[a]
auctus – *augmented* / erweitert Hab 3,2[a]
aucupes – *fowlers* / Vogelfänger Jer 5,26[aa]
audacia – *courage* / Kühnheit Da 3,29[a]
auster, tri – *south* / Süden Ps 107,3[c]
aut; aut … aut – *or, either … or* / oder; entweder … oder Nu 15,28[a]; 15,29[a]
auxiliator – *helper* / Helfer Ps 62,8[b]
aversio, onis – *turning away* / Abwendung, Ablehnung Jer 31,19[a]
aves, ium – *birds* / Vögel Dt 14,12[a]

B

bab(ylonicus, a, um) – *Babylonian* / babylonisch Jes 52,14[c]
bellator – *warrior* / Krieger Ex 15,3[b]
bene – *well* / gut 2 Ch 4,2[a–a]
benedixit – *he has blessed* / er hat gesegnet 1 R 5,15[c]
bestia – *beast* / Tier Hos 9,13[a–a]
bis – *twice* / zweimal Ex 6,2[a]
bonum – *good* / gut 2 Ch 3,6[a]
boves – *oxen, bulls* / Rinder 1 Ch 18,8[g]
brachium – *arm* / Arm Jes 63,5[c]
brevis – *short* / kurz Hi 8,14[b]
brevius – *shorter* / kürzer Dt 29,14[a]

C

campus, i – *field* / Feld Jer 31,40[d]
canticum – *song* / Lied Da 3,23[a]
capella – *Capella (astronomy)* / Capella (Astronomie) Am 5,9[d]
capillus, i – *hair of the head* / Haar Jes 57,9[b]
captivitas – *captivity* / Gefangenschaft Thr 1,20[a–a]
castella – *castles, citadels* / Kastelle 2 S 20,14[a]
castigatio – *punishment* / Strafe Hi 36,18[b]
catena, ae – *chain, fetters* / Kette Ps 66,11[b]
cave – *beware of* / hüte dich Hi 36,18[a]
cecidit – *it has fallen* / er ist gefallen Ps 55,5[a]
celeriter – *quickly* / schnell Ex 12,21[b–b]
celerius – *quicker* / schneller Hi 4,19[a]
cet(eri, ae, a) – *the others, the rest* / andere, übrige 1 S 1,15[a]
cf; confer – *compare* / vergleiche Gn 1,6[a]
cj; conjunge, conjungit, conjungunt – *connect, it connects, they connect* / verbinde, er verbindet, sie verbinden Gn 1,11[a–a]
clandestina – *hidden* / geheim 2 R 11,6[b]
clemens – *merciful* / mild Jes 9,16[a]
codd; codices – *codices, ancient manuscripts* / Kodizes Lv 18,11[a]
cod(ex) – *codex, ancient manuscript* / Kodex Gn 18,21[a]
cogitare, cogitaverunt – *to consider, they have considered* / erwägen, sie haben erwogen Hi 21,27[a]
collectivum – *collective* / kollektiv Gn 40,10[b]
collocabit – *he will place* / er wird aufstellen Da 11,39[a]
commeatus, us – *provisions* / Proviant Jes 61,6[a]
commutatum, commutavit – *changed, it has exchanged* / geändert, er hat geändert 2 Ch 25,23[a–a]
compl(ures) – *several* / mehrere Mal 2,15[c]
compone – *arrange* / stelle zusammen Jer 40,1[a]
concretum – *concrete* / Konkretum Jer 7,32[a]
confisus est – *he has trusted in* / er hat vertraut Prv 18,10[a]
confusus, a, um – *confused* / verworren Ex 36,8[b]

An English and German Key

to the Latin Words and Abbreviations and the Symbols of

Englischer und deutscher Schlüssel

zu den lateinischen Wörtern und Abkürzungen sowie zu den wichtigsten Siglen der

Biblia Hebraica Stuttgartensia

by/von

Prof. Dr. Hans Peter Rüger, Tübingen

A

a, ab – *from* / von Nu 32,32[c]
abbreviatio, onis – *abbreviation* / Abkürzung Jos 15,49[a]
abbreviatum - *abbreviated* / abgekürzt Ex 36,8[b]
aberratio oculi – *visual error* / Abirren des Auges Nu 9,23[a-a]
abhinc – *hence* / von hier an Ex 36,8[b]
abiit – *he has departed* / er verschied 2Ch 21,20[b-b]
abs(olutus) – *absolute* / absolutus Nu 8,12[a]
abstractum, i – *abstract* / Abstraktum Jer 7,32[a]
absumuntur – *they are ruined* / sie werden vernichtet Ps 37,20[a a]
abundantia – *abundance* / Überfluß Ps 7,16[a]
abundavit – *he has abounded* / er hat Überfluß gehabt Jes 57,9[a]
ac - *and, and besides; as* / und, und doch; wie Lv 16,10[a], 2S 10,6[b]
acc(entus, us) – *accent* / Akzent Gn 35,22[a a]
acc(usativus) – *accusative* / Akkusativ Lv 27,31[a]
accusavit – *he has accused* / er hat angeklagt Jes 41,27[b]
act(ivum) – *active* / Aktiv Ex 31,15[a]
acuta, ae – *acute, accented* / betont Lv 18,28[a]
ad – *to* / zu Gn 4,7[b-b]
adde - *add* / füge hinzu Nu 24,24[g-g]
addit – *it adds* / er fügt hinzu Neh 9,10[a]
add(itamentum, i) – *addition* /Hinzufügung 2Ch 12,11[a]
add(itum) – *added* / hinzugefügt Gn 2,19[c-c]
addunt – *they add* / sie fügen hinzu Jos 22,34[b]
adjunget – *it will join* / er wird anschließen Jer 33,13[a-a]
admodum – *very* /sehr Ex 36,8[b]
adverbialis – *adverbial* / adverbiell Da 11,7[c]
aeg(yptiacus, a, um; e) – *(in) Egyptian* / ägyptisch Jos 15,9[a-a]
aeneus, a, um – *brazen* / ehern 1Ch 18,8[g]
aequalitas – *equality* / Gleichheit Ez 48,2-7[a-a]
aequavit – *he has compared* / er hat verglichen Jer 48,6[b]
aes – *copper, bronze* / Erz Jdc 5,14[d]
aeth(iopicus, a, um; e) – *(in) Ethiopic* / äthiopisch 1S 19,20[b]
aeva – *generations* / Generationen Ps 90,5[a]
afflictans, antis – *vexing* / bedrängend Jer 46,16[e]
agnus – *lamb* / Lamm Jes 5,17[b]
agri, orum – *fields* / Felder Jer 39,10[a]
akk(adicus, a, um; e) – *(in) Akkadian* / akkadisch Jos 13,3[a]
alias – *elsewhere* / anderswo 2R 14,29[a]
alibi – *elsewhere* / anderswo 2S 2,7[b]
aliena - *another's, foreign* / fremd Lv 18,21[b]
aliqui – *some* / einige Lv 18,11[a]
aliquot – *some* / einige 2S 17,8[b]
alit(er) – *otherwise* / anders Ex 4,25[a-a]
al(ius, a, ud; ii, ae, a) – *other(s)* / andere(r) Gn 32,18[a]
altare, is – *altar* / Altar Jos 22,34[b]

שמיעה לקול Gn 3,17, audire vocem significans

שמשון Gn 42,24, Simson

שנאה Jes 14,21, odium, inimicitia

שפטים liber Judicum

תגרייא Hi 40,30, mercatores

תהלים, משלי, קהלת = תרי עשר, דברי הימים Ps 1,6, libri XII Prophetarum, Chronicorum, Proverbiorum, Qohelet

תורה = תורֹ Pentateuchus (hebr)

תיבותא verbum

תלויות Jdc 18,30, suspensae (de litteris suspensis)

תלים, תהלים liber Psalmorum

תלת Gn 26,25, tres, Segol

מנוקדין בתלת Gn 26,25, punctati Segol vocali

תנופה = תנופֹ Jes 33,20, agitatio sacrificiorum coram Deo

תנינא = תנינֹ secundus

תרגום Targum, lingua targumica

תרי, תרין, תרתי, תרתין = תרֹי duo, -ae

תרי טעמי 2R 17,13, duo accentus

תרי לישני Ex 5,18, duae significationes

כת מילה חדה וקרו תרי Gn 30,11, scriptum uno verbo, sed lectum duobus

כת תרי ו Ex 37,8, scriptum duabus litteris Waw

תרי עשר liber XII prophetarum

רבי פינחס Ps 144,13, Rabbi Pinḥas

רבים Nu 13,22, multi, pluralis

רבתי Nu 27,5, magnus (de litteris majusculis)

גן רבתי Nu 27,5, littera Nun majuscula

צדה רבתי Dt 32,4, littera Ṣade majuscula

ר״פ = ראש פסוק, ריש initium versus, פסוקא, ראשי פסוקין, רישי פסוקין initia versuum

רפי = רפי, רפין Rafe

ר״ת = ראש תיבותא initium verbi

שאה procella

שאר Ex 17,8, ceterum, ceteri

שבט Nu 2,14, gens

שינה Jer 51,39, somnus

שיר השירים liber Cantici

שלש = שלשה tres

שלש ספרים tres libri, i. e. Ps, Hi, Prv

שם nomen

שם איש Jes 6,6, nomen mulieris

שם אנש Ex 29,40, nomen hominis

שם באר Gn 26,33, nomen putei

שם ברנש Ex 30,13, nomen hominis

שם קריה Jos 15,24, nomen urbis

שם תרגום Ex 16,13, vox targumica

שמואל liber Samuelis

שמואתא מתאימין Gn 22,11, nomina dupliciter ponentes

עזרא libri Esrae et Nehemiae

עינ, עינין, עינינן = Gn 10,15, res

עלייה Ex 32,4, nomen verbi

ענן Jer 10,13, vapores, nubes

פלגין = פלגֹ Ez 10,13, sunt qui aliter legant quidam

פלוני Gn 17,17, loci quibus scriptum est אמירה פלוני בלבו ויאמר בלבו vel similiter

פסוק, פסוקֹ = פסוק, פסוקין versus

פסיקֹ, פסיקתא Esr 6,9, signum Paseq

פרשֹ = פרשה Ex 21,7, Paraša, una de 54 pericopis Pentateuchi

פשטין פתֹ Ps 22,1, indicat syllabam accentu Pašṭa ornatam Pataḥ vocali pronuntiandam esse

פתֹ = פתח Pataḥ vocalis

פתֹ קטן Hi 21,18, Segol

צדה רבתי Dt 32,4, littera Ṣade majuscula

צורת הבית Ez 40,7, descriptio templi

קֹ = קרי Qere, legendum (opponitur Ketib textus)

קדמֹ = קדמא Nu 35,15, primus

כספא דקדים Da 2,35, indicat vocem כספא praecedere vocem דהבא

דקדמין לעצים Lv 14,45, indicat vocem אבן praecedere vocem עץ

קדש Ps 61,8, sacrum

קהלת liber Qohelet

קלדֹ Gn 18,3, numerus 134

קמֹ = קמץ Qameṣ vocalis

קמֹ קטן Ex 15,11, Ṣere

קרֹ = קרי כתֹ Qere, legendum (opponitur notae marginalis)

קריא sacra scriptura

וכל קריא חלוף Ru 4,9, et omnis scriptura permutato ordine

קריבה למיתה Gn 47,29, appropinquatio ad mortem

קריה urbs

ראש תיבותא initium verbi

ראש תרי עשר initium libri duodecim prophetarum

היבוסי העמני המאבי populorum

המצרי והאמרי indicatur

צֹפֹקֹ סימן = מצותיו ומשפטיו וחקתיו Dt 8,11, nota qua series trium verborum indicatur

קֹפֹצֹ סימן Dt 11,1

קֹצֹפֹ סימן = חקיו ומצותיו ומשפטיו Dt 26,17; 1R 2,3, nota qua series trium verborum indicatur

צֹקֹפֹ סימן Dt 30,16; 1R 8,58

סימן בֹּוֹ מֹיֹם Nu 29,33, nota qua indicatur secundo (v 19) et sexto die (v 31) ונסכיהם atque ונסכיה pro ונסכה, septimo (v 33) כמשפטם pro כמשפט scriptum esse litterasque מֹיֹם aquae libationem significare

סימן מֹוֹחֹמֹוֹ = מחלה Nu 26,33, nota qua series quinque filiarum ונעה חגלה ומלכה ותרצה Ṣelofḥad indicatur

סימן מֹנֹוֹוֹוֹ Nu 27,1

סימן מֹתֹוֹוֹוֹ Nu 36,11

סימן מֹוֹחֹמֹוֹ Jos 17,3

סימן = תֹכֹהֹ notae quibus orthographia תורה: כל in Pentateucho (Ex 15,26) כל מחלה המחלה et in libris Regum (1R 8,37) מלכים: כל מחלה Chronicorumque דברי הימים: וכל (2Ch 6,28) indicatur מחלה

liber = סיפרא

סיפ מוגה = סיפרי מוגה Qoh 7,23, libri manuscripti emendati

סכום summa

סמיכ = סמיך, סמיכין Lv 6,10, innixus, -i; conjunctus, -i

סמיכ לזרקא Gn 37,22, conjunctus cum Zarqa

ס״פ = סוף פסוק, סופי פסוקין finis versus, fines versuum

ס״ת = סוף תיבותא, סופי תיבותא Gn 32,15, finis verbi, fines verborum

מחלפֿ = מתחלפין Dt 8,11; discrepantes (accentuatione, ordine etc.)

נא indicat hanc vocem eodem modo occurrere iis locis ubi cum נא coniuncta est

נביאֵ = נביאים Prophetae

נון רבתי Nu 27,5, littera Nun majuscula

נונין זעירין Jes 44,14, litterae Nun minusculae

נ״ך = נביאים וכתובים Prophetae et Hagiographa

נסיבין Nu 35,15 instructi

נסיבֿ ו = נסיבין ו Gn 24,35, instructi ו copulativo

נקודֹ = נקודות Gn 16,5, puncta extraordinaria

נקיבה Gn 31,9, femininum

סביר = סביר, סבירין suspicandum est

סימן nota, signum

סימן כתמפוס = הכנעני והחתי והאמרי והפרזי והחוי והיבוסי Ex 3,8.17, nota qua series sex populorum indicatur

סימן כתמפוס Ex 13,5

סימן מתפכוס Ex 23,23

סימן וכתֹ Ex 23,28

סימן כמתפוס Ex 33,2

סימן מכתפוס Ex 34,11

סימן תסמכ Nu 13,29

סימן תמכפוס Dt 20,17; Jos 9,1; 12,8

סימן כמתפסו Jos 11,3

סימן כתמפוס Jdc 3,5

סימן מתפוס 1R 9,20

סימן תמפוס 2Ch 8,7

סימן תגמכפוס = החתי והגרגשי והאמרי והכנעני והפרזי והחוי והיבוסי Dt 7,1, nota qua series septem populorum indicatur

סימן כתופגמס Jos 3,10

סימן מפכתגוס Jos 24,11

סימן כתמסגֹ Neh 9,8

סימן כתפסעאצמ = לכנעני החתי הפרזי Esr 9,1, nota qua series octo

מחליפֿ = מחליפין sunt qui aliter legant

מטעֵ = מטעין in errorem inducentes

מטעֵ בטעֵ in errorem inducentes accentu

מיחדֹ = מיחדין peculiares (indicat insolitum usum verbi vel conjunctionis verborum)

מילה, מילין verbum, verba

ומילה (חדה) ביניה et (unum) verbum inter eos

מל = מלא plene scriptum

ומלֹ et plene quidem scriptum

מלכים liber Regum

מלעיל a superiore parte (indicat accentum in paenultima syllaba poni)

מלרע ab inferiore parte (indicat accentum in ultima syllaba poni)

מנהֹ = מנהון ab iis

מנוקד, מנוקדין 1Ch 27,1, punctatus, punctati

מנוקדין בתלת Gn 26,25, punctati Segol vocali

מנין Gn 30,30, numerus

מנין איש רגלי Gn 30,30, numerus peditum, militum

מסכינו Dt 1,21, paupertas

מערבֹ = מערבאי Occidentales Palaestinae

מ״ס = מצע פסוק medium versus

מפקֹ = מפיק, מפקין Mappiq (indicat litteram ita pronuntiandam esse ut auribus percipiatur)

מפקֹ א, מפקֹ ה Gn 38,27, indicat litteram א, ה ita pronuntiandam esse ut auribus percipiatur

מצעא, מיצעא medium

מקף Gn 30,19, linea Maqqef

מרעימין accentu Šalšelet instruentes

משלי liber Proverbiorum

משנה תורה Ex 20,24, liber Deuteronomii

משני Gn 41,26, differentes

משנין בטעֵ Ps 55,24, differentes accentu

מ״ת = מצע תיבותא 1S 18,1, medium verbi

מתאימין Gn 22,11, dupliciter ponentes

ד שמואתא מתאימין Ex 3,4, quater nomina dupliciter ponentes

Ex 20,13, in quibus non exstat דלית בהון
accentus Legarmeh לגרמיה = לגרמ׳
lingua, -ae; significatio, -ones (aram) לישׁ, לישנ = לישן, לישנין
Ex 5,18, duae significationes תרי לישנ = תרי לישנין
Zeph 1,1, secundum Masoram magnam לפי מ״ג = לפי מסורה גדולה
Zeph 1,1, secundum Masoram parvam לפי מ״ק = לפי מסורה קטנה
lingua, significatio (hebr) לשון
Jdc 7,24, edere significans לשון אכילה
Jer 39,7, leonem significans לשון אריה
in lingua aramaica, aramaice לשון ארמי
Jer 17,27, intrare significans לשון ביאה
Jes 33,23, praedam significans לשון ביזה
2S 1,24, plorare significans לשון בכיה
paupertatem significans לשון דל
Gn 27,37, ire significans לשון הליכה
masculinum לשון זכר
Gn 26,4, profanum significans לשון חול
Jes 30,22, rem obscenam significans לשון טנוף
Dt 1,21, paupertatem significans לשון מסכינו
Gn 31,9, femininum לשון נקיבה
Ex 32,4, ascendere significans לשון עלייה
Jer 10,13, vapores, nubes significans לשון ענן
Ps 61,8, in lingua sacra, hebraice לשון קדש
Nu 13,22, pluralis לשון רבים
Jes 14,21, inimicitiam significans לשון שנאה
Hi 40,30, mercatores significans לשון תגרייא
in lingua targumica, aramaice לשון תרגום
2R 1,2, Ma'arikh vel Meteg מאריך
liber Esther מגלה
Lv 7,9, Megilloth מגלות
Orientales Babyloniae מדינ = מדינחאי
Da 4,9, permutato ordine מוקדם ומאוחר

Jes 17,3, medium librorum prophetarum (secundum versus) חצי הנביאים
medium libri secundum versus חצי הספר בפסוקים
Lv 8,8, dimidium Pentateuchi secundum versus חצי התורה בפסוק
Lv 10,16, dimidium Pentateuchi secundum verba חצי התורה בתיבות
Jes 30,22, inquinatio טנוף
accentus טעמ = טעם, טעמין טע׳
Hi 5,27, hoc accentu (ornatus) בזה הטע
Lv 14,31, hoc accentu (ornatus) בטע דין
Lv 5,2, accentu praepositivo (ornatus) בטע לאחור
liber Josuae יהושע
liber Ezechiel יחזק = יחזקאל
Tetragrammaton יי
liber Jeremiae ירמיה
liber Jesaiae ישעיה
Jos, Jdc, Ps יש׳ת = יהושע, שפטים, תלים
superfluus, paragogicus יתיר
Jos 10,24, paragogicus in fine verbi יתיר ס״ת = יתיר סוף תיבותא
sicut id, ea כות = כותיה, כותיהון
numerus 30 (non ל) כ׳
Jer 33,26, cognomen Isaac כינוי ליצחק
omnis, omnes כל
Dt 28,32, nomen verbi כלה כלייה
sic כן
sic scriptum כן כת׳, כת׳ כן
Gn 32,12, in omni Pentateucho sic scriptum כל תורה כת׳ כן
Gn 42,24, vinctio Simsonis; pericopam vinctionis Simsonis (Jdc 15,12) indicat כפתוי דשמשון
Ketib, scriptum כת׳ = כתיב
scriptum littera א, littera ה כת׳ א, כת׳ ה
Hagiographa כת׳ = כתיבין
nota dativi ל
non exstat (indicat hoc verbum vel hanc conjunctionem verborum non occurrere nisi hoc loco) ל׳ = לית

et, et ... quidem ו
liber Leviticus ויקרא
hic זה
Hi 5,27, cum hoc בזה
paria, conjunctio verborum זוגין
masculinum זכר
parvi (de litteris minusculis) זעירין
Jes 44,14, litterae Nun minusculae נונין זעירין
Zaqef, זָ֫קֵף = זקף אתנח וסוף פסוק Atnaḥ et finis versus
indicat syllabam accentu Zaqef ornatam Pataḥ vocali pronuntiandam esse זקף פתֿ
indicat syllabam accentu Zaqef ornatam Qameṣ vocali pronuntiandam esse זקף קמֿ
Zarqa vel Ṣinnor et Ṣinnorit זרקא
Gn 37,22, conjunctus cum Zarqa סמיכ לזרקא
unus, -a; semel חד, חדה
unus ex חד מן
Gn 26,4, profanum חול
Pentateuchus חומש
Lv 7,9, quinque Megilloth, i.e. Ru, Cant, Qoh, Thr, Est חומש המגילות
Jer 49,28, Hatef חטף
Ru 4,9, discrepantia, contrarium; permutato modo, permutato ordine חלוף
defective scriptum חסֿ = חסר
et defective quidem scriptum וחסֿ
indicat notam accusativi desiderari חסֿ את
1R 14,16, indicat nomen בן נבט desiderari חסֿ בן נבט
Gn 45,22, verbum bis defective scriptum חסֿ דחסֿ
Gn 24,66, indicat verbum האלה desiderari חסֿ האלה
dimidium, medium חצי
Lv 11,42, dimidium litterarum in Pentateucho חצי אותיות בתור

est, exstat אית
est in eis אית בהון
sunt in eis omnes alphabeti litterae אית בהון א״ב
mulier אית = איתתא
Jdc 7,24, nomen verbi אכל אכילה
nomen verbi אמר אמירה
homo אנש
Jer 39,7, leo אריה
aramaicus ארמי
nota accusativi את
accentus Atnaḥ אתנחֿ = אתנחתא
in ב
in eis בהון
puteus באר
Jer 17,27, nomen verbi בוא ביאה
Jes 33,23, praeda ביזה
inter eos ביניהֿ = ביניהון
2S 1,24, nomen verbi בכה בכיה
praeter בֿמ = בר מן
Ps 31,12, masoretae Tiberienses ex genere Ben Ašer בן אשר
Jes 44,20, masoretae Tiberienses ex genere Ben Naftali בן נפתלי
liber Genesis בראשית
homo ברנש
post בתר
Nu 35,15, postremus בתרֿ = בתרא
Ga'ja געיא
Gereš גריש
particula relativa ד
Dageš דגשׁ = דיגשא
Gn 43,26, א Dageš ornant דגשׁ א
liber Chronicorum ד״ה = דברי הימים
Ex 16,34, omnes loci quibus scriptum est: וידבר יהוה אל משה vel similiter דבור משה
Lv 14,31, hic דין
pauper דל
Gn 41,26, similes דמיין
numerus 15 (non יהֿ, neque יוֿ) הי
Gn 27,37, nomen verbi הלך הליכה

verb	verbum (quod a grammaticis vocatur), verba etc	>	plus quam, deest in
		*	textus (forma) coniectura probabilis, velut in Jes 5,30[b] prp בָּעֲרִיסֶיהָ (* עֲ׳ i. e. nubes)
vid	vide(n)tur etc		
+	addit, -unt etc	(𝔊)(𝔖) etc	𝔊, 𝔖 etc secundum rem

qal ni pi pu hit hi ho – pf impf fut imp inf pt act pass – m f(em) – sg pl du – (stat) abs (stat) cstr – gen dat acc abl – suff

Gn Ex Lv Nu Dt Jos Jdc 1S 2S 1R 2R Jes Jer Ez Hos Jo Am Ob Jon Mi Na Hab Zeph Hag Sach Mal Ps Hi Prv Ru Cant Qoh Thr Est Da Esr Neh 1Ch 2Ch Sir Jub
Mt Mc Lc J Act Rm 1Ko 2Ko G E Ph Kol 1Th 2Th 1T 2T Tt Phm Hbr Jc 1P 2P 1J 2J 3J Jd Apc

II. Apparatus masorae

B	editio Bombergiana Iacobi ben Chajjim, Venetiis 1524/5
C	codex prophetarum Cairensis
G	editio C. D. Ginsburgii, The Old Testament, vol. I–IV 1908–1926
L	codex Leningradensis B 19[A]
N	interpretatio masoretica Salomonis Jedidja Norzi, מנחת ש״י, Mantuae 1742
Okhl	interpretatio Okhla we-okhla ex codicibus Halensi et Parisino
P	codex Parisinus Hebraicus bibliothecae nationalis 15
Mm	Masora magna
Mp	Masora parva
reliqua sigla	vide I. Apparatus criticus

INDEX SIGLORUM ET ABBREVIATIONUM MASORAE PARVAE

Masorae verba quibus praefixa ב, ד, ו, ל antecedunt, alphabetico ordine sub iis litteris enumerantur quae praefixa sequuntur.

litterae אות = אותיות	alphabetum א״ב = אלפא ביתא
Jdc 18,30, litterae suspensae אות תלויות	א ב ג . . ו . . . י litterae hebraicae puncto non ornatae consonantes indicant
Ps 25,7, indicat vocem זכר־ bis in Psalmis occurrere praeter eos locos ubi coniuncta est cum uno de his tribus verbis	א ב ג . . ו . . . י litterae hebraicae puncto ornatae numeros indicant
liber Job איוב	Ps 119,115, nomen divinum Tetragrammaton אדכרה
Gn 30,30, pedes, miles איש רגלי	Pentateuchus (aram) אורי, אוריתא = אוריתא

acc	accentus etc
add	additum etc; addit, -unt etc
aeg	Aegyptiacum, -e etc
aeth	Aethiopicum, -e etc
akk	Accadicum, -e etc
al	alii, etc
alit	aliter
arab	Arabicum, -e etc
aram	Aramaicum, -e etc
art	articulus etc
ass	Assyriacum, -e etc
ast	asteriscus etc
bab	Babylonicum, -e etc
c	cum
cet	ceteri etc
cf	confer(endum) etc
cj	conjunge(ndum) etc; conjungit, -unt etc
cod(d)	codex, -ices etc
cop	copula etc
cp	caput etc
crrp	corruptum etc
dl	dele(ndum) etc; delet, -ent etc
dttg	dittographice
dub	dubium
dupl	dupliciter, duplum
etc	et cetera
exc	excidit, -erunt etc
extr	extraordinarius etc
fin	finis etc
frt	fortasse
gl	glossa(tum) etc
hab	habet, -ent etc
hebr	Hebraicum, -e etc
hemist	hemistichus etc
homark	homoiarkton
homtel	homoioteleuton
hpgr	haplographice
hpleg	hapax legomenon
id	idem etc
inc	incertus etc
incip	incipit, -iunt etc
init	initium etc
ins	insere(ndum) etc; inserit, -unt etc
interv	intervallum etc
invers	inverso ordine
it	item
jdaram	Iudaeo-aramaicum, -e etc
kopt	Copticum, -e etc
l	lege(ndum) etc
lect	lectio etc
leg	legit, -unt etc
maj	major etc
marg	marginalis, -e etc, in margine
m cs	metri causa
min	minor etc
mlt	multi etc
mtr	metrum etc
neohb	Neohebraicum, -e etc
nom	nomen etc
nonn	nonnulli etc
ob	obelus etc
om	omittit, -unt etc
omn	omnes etc
orig	originalis, -e etc; originaliter
p	partim; pars etc
par	parallelismus etc
pc	pauci etc
plur	plures etc
pr	praemittit, -unt etc; praemitte(ndum) etc
prb	probabiliter
prp	propositum etc; proponit, -unt etc
punct	punctum etc; punctatio etc
pun	Punicum, -e etc
raph	raphatum, non dagessatum
rel	reliqui etc
scl	scilicet
sec	secundum
sim	similis etc
sol	solus etc
sq(q)	sequens, -ntes etc
stich	stichus etc
syr	Syriacum, -e etc
tot	fotus etc
tr	transpone(ndum) etc; transponit, -unt etc
ug	Ugariticum, -e etc
v	versus etc
var	varius etc; varia lectio
vb	verbum etc

$\mathfrak{S}^{D}$	codex Londini British Museum Add. 14.442 et codex Wadi Natrun (continent 1S 1,1–2,19; 17,57–20,34 et 1S 3,1–15,28); saec. VI–VII
$\mathfrak{S}^{L}$	versio Syriaca secundum S. Lee, Pentateuchus Syriace, 1821
$\mathfrak{S}^{M}$	editio Mausiliensis 1891 (1951)
$\mathfrak{S}^{Mss}$	codices manuscripti versionis Syriacae
$\mathfrak{S}^{U}$	editio Urmiensis 1852 (1954)
$\mathfrak{S}^{W}$	versio Syriaca secundum polyglottam Londinensem B. Waltonii, voll. I–III 1654 sqq
$\mathfrak{S}^{Jac\,edess}$	fragmenta nonnulla versionis Syriacae Jacobi Edesseni secundum M. H. Gottstein, Neue Syrohexaplafragmente, Biblica 37 (1956) p. 175–183 (continent 1S 7,5–12; 20,11–23. 35–42; 2S 7,1–17; 21,1–7; 23,13–17)
$\mathfrak{S}^{Bar\,Hebr}$	lectiones nonnullae ex Barhebraei Scholiis ed. Sprengling-Graham, vol. I (Chicago 1931)
Sa	versio Sahidica
Samar	pronuntiatio Samaritana secundum P. Kahle, The Cairo Geniza 1959, appendix II p. 318
Seb	Sebir
Sor	codd. Kenn. et de Rossi Soraei
Syh	Syrohexaplaris, i.e. versio Syriaca textus Graeci ex recensione Origenis
$\mathfrak{T}$	Targum secundum A. Sperber, The Bible in Aramaic, voll. I–III 1959–1962, vel secundum P. de Lagarde, Hagiographa Chaldaice 1873
$\mathfrak{T}^{Ms(s)\,Ed(d)}$	codex manuscriptus (codices manuscripti) vel editio (editiones) secundum apparatum criticum Sperberi
$\mathfrak{T}^{Buxt}$	editio Buxtorf, Basiliae 1618–1619
$\mathfrak{T}^{ed\,princ}$	editio princeps, Leiriae 1494
$\mathfrak{T}^{f}$	codex Reuchlinianus (qui olim $\mathfrak{T}^{L}$ dicebatur) secundum apparatum criticum Sperberi
$\mathfrak{T}^{J}$	Targum Pseudo-Jonathae secundum M. Ginsburger, Pseudo-Jonathan 1903
$\mathfrak{T}^{J\,II}$	Targum Hierosolymitanum secundum M. Ginsburger, Das Fragmententhargum 1899
$\mathfrak{T}^{P}$	Targum Palaestinum secundum P. Kahle, Masoreten des Westens II 1930, p. 1*–13*.1–65 et A. Díez Macho, Nuevos fragmentos del Targum palestinense, Sefarad 15, 1955, p. 31–39
Tert	Tertullianus
Tiq soph	Tiqqun sopherim
Tyc	Tyconius
$\mathfrak{V}$	versio Latina vulgata (secundum Biblia Sacra iuxta Latinam Vulgatam versionem ad codicum fidem cura et studio monachorum Abbatiae Pont. S. Hieronymi in Urbe O. S. B. edita 1926 sqq, vel, ubi haec editio deest, secundum M. Hetzenauer, Biblia Sacra Vulgatae editionis 1922)
$\mathfrak{V}^{Ms(s)\,Ed(d)}$	codex manuscriptus (codices manuscripti) vel editio (editiones) secundum apparatum criticum editionis monachorum S. Benedicti
$\mathfrak{V}^{Ken\,69\,etc}$	varia lectio codicis manuscripti Hebraici 69 etc secundum B. Kennicott
$\mathfrak{V}^{P}$	varia lectio codicis Petropolitani anni 916
$\mathfrak{V}^{S}$	varia lectio secundum H. Strack, Grammatik des Biblisch-Aramäischen ^{6}1921
Vrs	versiones omnes vel plurimae

1/2 S: Mss = codices manuscripti Hebraici secundum B. Kennicott, Vetus Testamentum Hebraicum (Oxonii 1776) sive secundum J. B. de Rossi, Variae lectiones V. T. librorum vol. II (Parmae 1785) et additionem vol. IV (Parmae 1788) p. 227–229 et eiusdem Scholia Critica in V. T. libros (Parmae 1798) p. 38–42. Fragmenta ex Geniza Cairensi, hodie Cantabrigiae (bibl. universitatis: Taylor-Schechter Collection, Westminster College), Oxonii, Parisii, Londini adservata, perlustrata atque comparata sunt quoad consonantes attinet. Variae lectiones horum Mss numero Kennicottianorum et de Rossianorum additae sunt

pc Mss pauci i. e. 3–10 (1/2 S: 3–6) codices manuscripti

nonn Mss nonnulli i. e. 11–20 (1/2 S: 7–15) codices manuscripti

mlt Mss multi i. e. plus quam 20 (1/2 S: 16–60) codices manuscripti

permlt Mss 1/2 S: permulti i. e. plus quam 60 Mss

Mur codices manuscripti Hebraici nuper in *wādi murabba'āt* reperti secundum Discoveries in the Judaean Desert II 1960

Naft ben Naftali

Occ Occidentales

Or Orientales

Orig Origenes

Pes R Pesiqta rabbati, vide cit(t)

Q Qere

Q^{Mss}, K^{Mss} 1/2 S: Qere et Ketīb in BHK et/aut in Biblia Hebraica ed. N. H. Snaith, Londini 1958, sed non in omnibus codd Kenn. et de Rossi

$Ms(s)^{Q}$, $Ms(s)^{K}$ 1/2 S: Qere et Ketīb non in BHK et/aut in Biblia Hebraica ed. N. H. Snaith, sed in codd Kenn. et de Rossi

Q^{Occ} Qere apud Occidentales

Q^{Or} Qere apud Orientales

𝔔 libri manuscripti Hebraici nuper prope *chirbet qumrān* reperti secundum Discoveries in the Judaean Desert I sqq 1960 sqq

1/2 S: fragmenta in deserto prope *chirbet qumrān* reperta secundum ed. D. Barthélemy - J. T. Milik, Oxonii 1955 (1 Q) et F. M. Cross Jr., BASOR 132, 1953 et JBL 74, 1955 et secundum reproductiones fragmentorum (4 Q Sam[a])

$𝔔^{a}$ 1 Q Is[a] secundum The Dead Sea Scrolls of St. Mark's Monastery. Vol. I 1950

$𝔔^{b}$ 1 Q Is[b] secundum The Dead Sea Scrolls of the Hebrew University 1955

1 Q Gen Ap 1 Q Genesis Apokryphon secundum Y. Yadin, N. Avigad, A Genesis Apocryphon. A Scroll from the Wilderness of Judaea 1956

1 Q M 1 Q Milhāmā secundum The Dead Sea Scrolls of the Hebrew University 1955

4 Q Ps^{b} Ps 91–118 secundum The Catholic Biblical Quarterly 26, 1964, p. 313–322

𝔖 versio Syriaca consensu testium $𝔖^{A}$ et $𝔖^{W}$ constituta

1/2 S: versio Syriaca consentientibus codicibus et editionibus $𝔖^{ABCD\,Jac\,edess\,Bar\,Hebr}$

$𝔖^{A}$ codex Ambrosianus, editus ab A. M. Ceriani 1876 sqq

$𝔖^{B}$ codex Londini British Museum Add. 14.431 (hiant 1 S 1,26–2,9; 2 S 11,11–20); saec. VI

$𝔖^{C}$ codex Leningradensis Bibl. publ. N. S. no. 2 (hiant 1 S 4,21–6,1; 16,8–17,6); saec. V

Ga	Psalterium Gallicanum
Gn R	Genesis rabba, vide cit(t)
Hier	Hieronymus; in Psalmis: Psalterium iuxta Hebraeos
Hill	codex Hillel
jJeb	Jerušalmi Jebamot, vide cit(t)
Jos Ant	Antiquitates Flavii Josephi
Just	Justinus
K	Ketib
K^{Mss}	vide Q^{Mss}
K^{Occ}	Ketib apud Occidentales
K^{Or}	Ketib apud Orientales
𝔎	versio Coptica
L	codex Leningradensis B 19^{A}
L^{*}	codicis L prima manus
𝔏	vetus versio Latina (secundum P. Sabatier, Bibliorum Sacrorum latinae versiones antiquae 1739 sqq, vel secundum Vetus Latina. Die Reste der altlateinischen Bibel nach Petrus Sabatier neu gesammelt und herausgegeben von der Erzabtei Beuron [ed. P. Bonifatius Fischer], Beuron 1949 sqq); sigla secundum editionem Beuronensem, pars I (Freiburg 1949)
$𝔏^{91}$	codex Legionensis; vide R. Weber in Miscellaneae G. Mercati pars I (Romae 1946)
$𝔏^{93}$	replica codex Legionensis; sec. editionem C. Vercellone vol. II (Romae 1864)
$𝔏^{94}$	marginalia incunabilis 54 (Venetia 1478)
$𝔏^{115}$	Napoli codex lat. 1 (priusquam Vindob. 17) secundum transcriptionem B. Fischer, nondum editam
$𝔏^{116}$	fragmenta Quedlinburgensia et Magdeburgensia, secundum editionem H. Degering-A. Boeckler (Berolini 1932)
$𝔏^{117}$	fragmenta Vindobonensia, secundum editionem M. Haupt (Vindobonae 1877)
$𝔏^{CY}$	Cyprianus, Testimonia secundum editionem G. Hartel (Vindobonae 1868)
$𝔏^{G}$	codex Parisinus Latinus bibliothecae nationalis 11947
$𝔏^{gl}$	glossarium; D. de Bruyne, Fragments d'anciennes versions latines tirés d'un glossaire biblique, in Archivum Latinitatis Medii Aevi, vol. III Parisi 1927 p. 113–120
$𝔏^{Lg}$	margo codicis Legionensis
$𝔏^{R}$	textus Latinus codicis Veronensis
$𝔏^{S}$	textus Latinus fragmentorum Sangallensium
$𝔏^{TE}$	Tertullianus, Adversus Marcionem secundum editionem E. Kroymann (1906)
𝔐	textus masoreticus
Mm	masora magna
Mp	masora parva
Ms(s)	codex manuscriptus Hebraicus (codices manuscripti Hebraici) secundum B. Kennicott, Vetus Testamentum Hebraicum, voll. I. II (Oxonii 1776. 1780), et J. B. de Rossi, Variae Lectiones V. T. librorum, voll. I–IV (Parmae 1784 sqq) et eiusdem Scholia Critica in V. T. libros (1798), generatim inclusis codicibus, qui prima, exclusis illis, qui secunda manu lectionem tuentur et C. D. Ginsburg, The Old Testament, voll. I–IV (London 1908–1926)

dum V. Aptowitzer, Das Schriftwort in der rabbinischen Literatur, Prolegomena (Vindobonae 1906); pars II (1908); pars III (1911)

Cyr Cyrillus

Ed(d) editio(nes) textus Hebraici secundum Kennicott, de Rossi et Ginsburg cf Ms(s)

Eus Eusebius Pamphili Caesareensis

Eus Onom Onomasticon Eusebii Pamphili Caesareensis

𝔊 versio LXX interpretum Graeca (secundum Septuaginta. Vetus Testamentum Graecum auctoritate Societatis Litterarum Gottingensis editum 1931 sqq., vel, ubi haec editio deest, secundum Septuaginta. Edidit A. Rahlfs 1935)

1/2 S: versio LXX interpretum Graeca consentientibus omnibus (fere) codicibus editionis A. E. Brooke - M. McLean, The Old Testament in Greek II/1 (Cantabrigiae 1927)

$\mathfrak{G}^{\text{[nullo signo adiecto]}}$ omnes vel gravissimi codices

$\mathfrak{G}^{*}$ textus Graecus originalis

$\mathfrak{G}^{A}$ codex Alexandrinus

$\mathfrak{G}^{B}$ codex Vaticanus

$\mathfrak{G}^{C}$ codex Ephraemi Syri rescriptus

$\mathfrak{G}^{C}$ textus Graecus in genere Catenarum traditus

$\mathfrak{G}^{F}$ codex Ambrosianus

$\mathfrak{G}^{L}$ textus Graecus ex recensione Luciani

$\mathfrak{G}^{LI}$ textus Graecus ex recensione sublucianica prima

$\mathfrak{G}^{LIII}$ textus Graecus ex recensione sublucianica secunda

$\mathfrak{G}^{Lp}$ $\mathfrak{G}^{L}$ partim

$\mathfrak{G}^{maj}$ codices majusculis scripti

$\mathfrak{G}^{min}$ codices minusculis scripti

$\mathfrak{G}^{M}$ codex Coislinianus

$\mathfrak{G}^{Ms(s)}$ codex (codices) versionis Graecae

$\mathfrak{G}^{N}$ codex Basiliano-Vaticanus jungendus cum codice Veneto

$\mathfrak{G}^{O}$ textus Graecus ex recensione Origenis

$\mathfrak{G}^{Op}$ $\mathfrak{G}^{O}$ partim

$\mathfrak{G}^{Q}$ codex Marchalianus

$\mathfrak{G}^{R}$ codex Veronensis

$\mathfrak{G}^{S}$ codex Sinaiticus

$\mathfrak{G}^{U}$ papyrus Londiniensis Musei Britannici 37

$\mathfrak{G}^{V}$ codex Venetus

$\mathfrak{G}^{W}$ fragmentum 1 S 18,8–25 continens, saec. IV, secundum H. Hunger, Ein neues Septuaginta-Fragment ..., Anzeiger d. Österr. Akad. d. Wiss. Phil.-hist. Kl., 93 (1956) p. 188–199

$\mathfrak{G}^{22.26\ etc}$ codices minusculis scripti in A. Rahlfs, Verzeichnis der griechischen Handschriften des Alten Testaments, MSU vol. II 1914, numeris 22.26 etc signati

$\mathfrak{G}^{B^{a}}$ etc codicis Vaticani etc prima manus

$\mathfrak{G}^{-S}$ etc textus Graecus excepto codice Sinaitico etc

$\mathfrak{G}^{Q^{c}}$ etc codicis Marchaliani etc correctio

$\mathfrak{G}^{Q^{mg}}$ etc codicis Marchaliani etc lectio marginalis

$\mathfrak{G}^{S1.2.3}$ codicis Sinaitici primus, secundus, tertius corrector

SIGLA ET COMPENDIA APPARATUUM

I. Apparatus criticus

Litterulae $^{a.b\ etc}$, sive adest sive deest linea maqqef, semper ad id verbum solum referendae sunt, quod in textu ante eas positum est. Cum annotatio critica ad duo aut plura verba spectat, ea verba iisdem litterulis circumcluduntur, velut in Jes 2,2, ubi invenies: אליו כל־^{b} הגוים^{b}. Cum una litterula ante primum verbum cuiusvis versus posita est, annotatio critica ad totum versum pertinet, velut in Jes 40,7, ubi reperies: יבשׁ^{a}.

Verba Hebraica, quae *in apparatu critico* afferuntur, punctatione compleri non solent, nisi punctatio in apparatu differt a punctatione consonantium in textum receptarum. Crebro autem eae verborum partes, quae nulla re differunt, notis compendiariis ita designantur, ut lineola transversa (–) primam partem, apostrophus sive cuneolus (′) extremam partem verbi significet. Exempla sunt: ad Jes 2,8^{a} וֶה– pro יִשְׁתַּחֲוֶה, ad Jes 5,18^{a} כְּח′ pro כְּחַבְלֵי.

𝔐	Pentateuchi textus Hebraeo-Samaritanus secundum A. von Gall, Der hebräische Pentateuch der Samaritaner 1914–1918
$\mathfrak{M}^{Ms(s)}$	codex manuscriptus (codices manuscripti) secundum apparatum criticum Galli
$\mathfrak{M}^{T}$	Targum Samaritanum
$\mathfrak{M}^{W}$	Pentateuchi textus Hebraeo-Samaritanus secundum polyglottam Londinensem B. Waltonii, vol. I 1654
α′	Aquila
ε′	Quinta, quae dicitur, Origenis
θ′	Theodotion
ο εβρ′	ὁ Ἑβραῖος Origenis
οι γ′	οἱ τρεῖς (ἑρμηνευταί)
οι λ′	οἱ λοιποί (ἑρμηνευταί)
σ′	Symmachus
𝔄	versio Arabica
𝔄	versio Aethiopica
Ambr	Ambrosius
Arm	versio Armenica
𝔅	editio Bombergiana Iacobi ben Chajjim, Venetiis 1524/5
Bo	versio Bohairica
C	codex prophetarum Cairensis
𝔠	fragmentum codicis Hebraici in geniza Cairensi repertum
$\mathfrak{C}^{2.3\ etc}$	duo (tria etc) fragmenta codicum Hebraicorum, in geniza Cairensi reperta
cit(t)	loci laudati in litteratura rabbinica et in litteratura judaica mediaevali secun-

editione adhibentur. Eas quoque una scripsi ratione, quamquam in codice, quae aliunde sunt sumptae, aliter scribuntur, quod, qui Mp ascripsit, accepta fidelissime servavit. Praeterea hoc indice notas ex ordine litterarum dispositas Hebraice solvi, reddidi Latine, quae lectoribus usui fore spero. Idem index optimus est magister Mm, unde omnes eius notae sunt ductae.

Restat, ut gratias agam omnibus, quorum societate atque auxilio haec masorae editio perfici potuit. Atque primis gratia debetur N. G. Weil, uxori carissimae, S. Sagot et A.-M. Guény, feminis doctissimis, G. Jobin, socio omnium vetustissimo. Hi omnes in Collegio ad memoriam codicum librorumque investigandam instuto, quae est pars Instituti Francogallici investigationibus doctorum promovendis, rebus biblicis atque masoreticis operam dant et iam plus decem annos se totus huic editioni dedunt. Neque mihi praetereundi sunt editores BHS eorumque adiutores Tubingenses, Societas Biblica Virtembergensis, praeclara huius editionis curatrix, Societas denique Germanica studiis provehendis, cuius beneficio haec editio, quamquam id magni sumptus fuit, typis exscribi potuit.

Scripsi Nancei annis 1967 et 1977 GERHARDUS E. WEIL

In circellis observanda sunt haec:

a) Unum verbum biblicum una nota Mp distinctum est. Ad hanc notam qui spectat circellus, is super medium verbum positus est vel, si quae typorum difficultas obstitit, ita, ut medium verbum quam proxime accedat. Nota Mp inspicienda in margine exscripta et puncto interposito a sequenti nota divisa est.

b) Unum verbum biblicum pluribus notis Mp distinctum est, quae aliquotiens aliae ad alias res spectant. Etiam de his notis uno admoneberis circello, qui super medium verbum positus est; notae ipsae uno omnes finiuntur puncto. Ut autem syntaxis earum magis esset perspicua – nam variis e fontibus sunt haustae –, ubi potui, vav copulativum inserui. Quod si fieri non potuit, velut in Ez 14,15, ubi ad illud לוּ notandum fuit כֹּב וו ר״פ, i. e. vicies bis et sexies in versu ineunte, scribere malui כֹּב ו מנה ר״פ, i. e. vicies bis et ex his (subaudi: locis) sexies in versu ineunte. Si denique ne illo quidem מנהון, i. e. ex his (locis), uti potui, quod aliae notae ad alias eiusdem verbi res spectabant, scripsi וחד מן, i. e. et unum ex his. Exemplum est nota ad illud לֹא in Ez 29,11, ubi ita scripsi: ה׳ ר״פ בסיפ וחד מן ו פסוק לא לא ולא, i. e. quinquies in libro in versu ineunte, et unum ex his sex versibus cum לא לא ולא.

c) Duo vel plura verba biblica continua una nota Mp distincta sunt. Quod cum ita est, super singulorum verborum intervalla singuli sunt positi circelli, atque id ita, ut paribus, si possint, spatiis a verbis distent. Exempla praebent Gn 2,18 vel Jes 1,20.

d) Complura verba biblica continua aptis secundum litteram c circellis instructa sunt, sed duo vel plura ex iis, quod per se ipsa sunt notabilia, alio loco nota Mp distincta sunt. Hanc alteram notam, ubi defuit, in margine supplevi et puncto interposito a priore divisi. Initium autem verborum biblicorum, ad quae nota posterior referenda est, altero designatur circello inter primum et secundum verba interposito; finis eorum idem esse solet atque totius locutionis. Exempli gratia affero illud נְאֻם֯ אֲדֹנָי֯֯ יְהוִה֯ צְבָאוֹת in Jes 3,15, cui in Mp ascriptum est ד׳ הי׳, i. e. quater. quinquies decies, qua annotatione significatur verba continua quater, sed illud אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת quinquies decies occurrere.

Invenies igitur circellum tribus modis positum:
aut super verba singula: vide litteram a vel b;
aut inter verba duo vel plura: vide litteram c;
aut praeter alterum circellum inter verba duo: vide litteram d.

In hac praefatione disputari non potest de orationis genere, ad quod Mp revocare studui. De hac re in tertio agetur volumine editionis Mm. Tamen etiam hoc loco dico praeter vocabula copulativa, quae supra in circellis explicandis sub littera b commemoravi, a me nihil esse additum. Semper enim eam notarum formam secutus sum, quae in Mp vel in Mm codicis L prima occurrit, vel si plures eiusdem notae formae exstiterunt, eam, quae plurimis locis occurrit. Vocabulis autem copulativis, velut מנהון vel וחד, quae etiam in aliis annotationibus masoreticis reperiuntur, utendum mihi fuit, ut et tabulas Mm et notas Mp apte possem coniungere. Quae quod antea numquam erant coniunctae neque ad unam rationem redactae, annotatio masoretica marginalis et mutila et sibi dissentanea facta erat. Cui rei remedium afferre studui.

Invenies denique indicem locutionum notarumque masoreticarum, quae in hac

annotata est. Haec annotatio saepe eo loco, quo prior nota spectat, in codice deest. Itaque notam idoneam semper supplevi, locum, quo spectat, addidi, verba Hebraica, quo nota pertinet, ne nimis premerem margines, in apparatu masoretico collocavi. Cuius rei exempla sunt Jes 1,1, ubi memoratur 2Ch 32,32, vel Jes 28,4, cuius loci ibi, quo est referendus, i. e. in Hos 9,10, in codice mentio non fit.

b) Nota marginalis בְּ, i. e. bis, in codice ascriptione totius loci respondentis distincta est. In hac quoque re notam, ubi defuit, supplevi, sed utroque loco nisi in apparatu masoretico numeros librorum versuum capitum more hodierno ascribens, quo nota spectaret, non significavi. Exemplo sit Jes 1,3, ubi in codice ad notam marginalem בְּ, i. e. bis, adiectum est illud באין אלפים[12], quo admoneris de Prv 14,4. Ibi in margine de verbo biblico אֲבוּס nihil ascriptum invenitur praeter illud בְּ, i. e. bis, verbo ipso ex Jes 1,3 non allato. Tamen in apparatu masoretico, ut aequalis esset annotatio, a me illud Jes 1,3 additum est.

c) Mp vel Mm discrepat a verbo biblico. Quod cum ita est, numerus indicatorius monet, ut inspiciatur apparatus, quo ad condicionem textus masoretici explicandam et loci respondentes codicis L et lectiones codicum masoreticorum praestantissimorum conferuntur, velut codicis Musei Britannici Or 4445, codicis prophetarum Cairensis sive C, codicis Parisini Hebraici bibliothecae nationalis 15 sive P. Praeterea inspexi nobilissimas editiones masoreticas, velut posteriora biblia rabbinorum Danielis Bomberg (Venetiis 1524/25), editionem Christiani D. Ginsburg (Londinii 1908–26), interpretationes masoreticas velut illam מנחת ש״י Salomonis Jedidja Norzi (Mantuae 1742) vel opus viri docti R. Gordis, The Biblical Text in the Making (Philadelphiae 1937), etiamsi in apparatu masoretico non nominantur. Nam ex interpretationibus masoreticis nulla notatur nisi, ubi res postulat, illa Okhla we-Okhla aut secundum codicem Parisinum, editum a Frensdorffio[13], aut secundum codicem qui servatur Haliae Saxonum, quem edit Ferdinandus Díaz-Esteban[14]. Exemplum est illud Okhl 196 ad Da 6,28.

d) Numerus indicatorius spectat ad annotationem, quae est Mp sub loco. Quali annotatione admoneberis Mp BHS, quod a me correcta sit, a nota codicis L differre vel difficultatem quandam inde nasci, quod in codice tabula Mm, quae respondeat Mp, desit. Omnes hae notae in tertio volumine editionis Mm explicabuntur.

3. Nota Mp pendet a Mm.

a) Numerus indicatorius spectat ad notam apparatus masoretici, qua plerumque nihil affertur nisi numerus tabulae Mm inspiciendae. Quam tabulam, unde nota Mp ducta est, in primo volumine editionis Mm eodem signatam numero invenies.

b) Unum verbum biblicum pluribus notis marginalibus distinctum est. Quod cum ita est, singulae notae singulis numeris indicatoriis instructae esse solent. Nam, si notae Mp inde ortae sunt, quod tabula quaedam universa coniuncta est cum tabula, quae ad unum spectat librum vel unam partem bibliorum, tales reperiuntur notae, qualis est גּ[2] מל בּ[3] מנה בתור ad בְּמוֹעֲדוֹ in Nu 9,2, ubi numerus indicatorius 2 referendus est ad Mm 3003, numerus indicatorius 3 ad Mm 3727.

12 Cf. BHK ad loc.
13 Das Buch Ochlah W'ochlah (Masora), Hannoverae 1864.
14 Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Madriti.

infra verba biblica inveniuntur et primo volumine editionis Mm ex eo ordine sunt typis exscriptae, quo in libris biblicis exsistunt. Tamen nulla tabula nisi eo loco, quo primo occurrit, respecta est, quod primo volumine omnes tabulae vel aliae res iteratae, etiamsi rebus notabilibus discrepant, neglectae sunt. Tabulas autem receptas continuis numeris ab 1 ad 4271 signavi; idem ergo numerus 4271 summam omnium tabularum editarum indicat, exceptis iteratis, quae secundo volumine et edentur et annotationibus illustrabuntur, sed indice quodam etiam in fine voluminis primi commemorantur, ut appareat, quid quaque contineatur. Tabulas autem non secundum ordinem litterarum Hebraicarum, id quod P. Kahle in animo habuerat, disposui, sed ex locis, quibus in codice reperiuntur, quod nulla re melius perspicitur, quae deinceps in codicem L confluxerint, neque ulla re Mm cum Mp facilius coniungitur. Tamen tabulae etiam in litteras facile digeri poterunt, quod in fine voluminis secundi index radicum verborum, qui complectetur numeros tabularum, adicietur. Tabulas vero editionis Mm numeris distinctas cum notis Mp in marginibus BHS ascriptis eo coniunxi, quod omnes notas idoneas indicio tabulae Mm inspiciendae instruxi. Nam omnibus notis, quibus respondent tabulae, numeros indicatorios adiunxi, qui paulo supra lineam sunt elati et ad suum ducunt apparatum. Hic novus BHS apparatus, in continuos per singula capita numeros discriptus et iisdem litteris quibus Mp expressus, inter verba biblica et apparatum criticum interpositus est. Ibi plerumque affertur numerus tabulae Mm inspiciendae, velut Mm 350, nonnumquam etiam notae, quae ad futura volumina editionis Mm spectant vel, ubi opus est, monent masoram et verba biblica re quadam graviore inter se differre. Hac ratione primo effectum est, ut a verbis biblicis per Mp ad Mm facile pervenias, facile indidem redeas.

In numeris indicatoriis haec exsistere possunt:

1. Nota Mp numero indicatorio caret. Quod cum ita est, nota neque pendet a Mm neque difficultatem vel rei vel formae habet. Tamen etiam hae notae tertio volumine editionis Mm accurate explicabuntur, quo volumine Mp BHS, quae a Mm codicis L non pendet, amplissima annotatione illustrabitur. Disputabitur autem de his notis eo loco, quo primo quaeque exsistit. Ibi invenies et tabulam maiorem, unde nota, de qua agetur, ducta est, et nomina codicum, quibus haec tabula continetur. Nam praeter eas notas, quibus nihil indicatur nisi verborum qualitates, velut כל אורית חס, i. e. in tota thora defective, ad עֲבֹדַת in Nu 4,47 vel כל סיפ מל, i. e. in toto libro plene, ad וּשְׁמוֹנָה in 1Ch 12,25, etiam ea Mp, quae ad verborum spectat quantitates, i. e. significat, quotiens quodque verbum occurrat, semper a tabula Mm ducta est, etiamsi haec tabula codice L non continetur. Praeterea explicationes tertii voluminis editionis Mm ad ea pertinebunt verba biblica, quae a nulla quidem masora neque magna neque parva pendent, sed aliqua re notabili vel eminent vel a verbis biblicis codicis L vel a textu, qui dicitur receptus, differunt. Cum autem verba biblica ex ordine librorum capitum versuum tractentur, perspici poterit, qualis sit singulis locis condicio et verborum traditorum et masorae universae.

2. Nota Mp a Mm non pendet, sed numero indicatorio instructa est. Quod cum ita est, res in unum ex his cadit:

a) Nota marginalis לְ, i. e. semel, in codice significatione alterius verbi distincta est, quod ipsum eadem nota marginali instructum et in quo differentia notabilior

rent, supplerentur. Hac in re signis criticis, quae in libris ad usum doctorum destinatis adhiberi solent, uti nolui, ne annotatio marginalis nimis premeretur. Quod autem ex centenis notis septuagenae fere aut numquam aut ex parte tantum in uno vel altero libro biblico suppletae erant, compositione maiorum codicum biblicorum effectum erat[6]. Codices enim masoretici maiores, qualis est codex L, non ex uno atque eodem libro descripti, sed aliae eorum partes ex aliis sumptae sunt exemplaribus, quae a libris erant ducta, quorum in marginibus magistri in discipulorum usum notas ascripserant. Quae haustae erant ex explicationibus, quae non ex communibus stirpibus ortae, sed nonnumquam etiam a disciplinis scribarum vel masoretarum contraria defendentibus erant profectae[7]. Ut autem utraque masora apte edi posset, hac ratione fuit utendum, ut annotatio marginalis Mp cum uberrimis tabulis Mm certis quibusdam indicibus coniungeretur. Itaque constitui maiorem partem explicationum masoreticarum codicis L, quae intra BHS recipi non posset, eodem tempore compluribus voluminibus separatis edere, quae inscriberentur Massorah Gedolah et Romae publicarentur[8]. Hac via procedens in BHS marginibus annotationem plenam, renovatam, perspicuam, ad unam rationem redactam, sed totam positam in notis Mp codicis L edere potui. Dico autem hanc annotationem ob eam rem ad unam rationem redactam, quod omnibus locis eadem iisdem designantur; ob eam rem plenam, quod omnibus locis, quibus exspectabis, notam invenies, si in Mp codicis L uno quidem loco legitur. Ab hac ratione eo tantum discessi, quod non supplevi eas notas marginales, quae plus centies occurrunt, velut in illo אדני, cui in Mp ascriptum est קלד, i. e. centies tricies quater (subaudi: in libris biblicis)[9], vel in illo ראש, cui in Mp ascriptum est קג, i. e. centies quinquagies (in libris biblicis)[10], vel in illo בעיני, cui in Mp ascriptum est קלט, i. e. centies tricies novies (in libris biblicis)[11]. Sed etiam harum notarum tabulae plenae tertio volumine editionis Mm proponentur. His omnibus supplementis annotatio marginalis tribus fere partibus maior facta est quam antea, ut collatis BHK facile cognoscas.

His notis tabulas adde Mm, quae in omnibus paginis totius codicis L et supra et

[6] Cf. G. E. Weil, La formation du commentaire de la Mm marginale dans les grands codex bibliques. Etude comparée des listes de Dt 28,17 à 34,12 dans les manuscrits *A* et *L*, RHT 1 (1971), p. 1–48.

[7] Exempli causa cf. in verbis biblicis illud כדרלעמר, quod Gn 14,1.4.5.9 uno, sed Gn 14,17 duobus scribitur verbis (כדר־לעמר). In Mp cf. notas de אהלה in Gn 9,21; 12,8; 13,3; 35,21, quibus e notis ea, quae spectat ad Gn 13,3, una constabat ex Qere, ceterae, ut apparet ex Mm 83, scriptae erant ד כת ה. De differentiis inter Mp duorum librorum, etiamsi ad unum spectat verbum, cf. illud הנער et in Gn 24,14 et in Dt 22,15. De differentiis inter verba biblica et Mm et Mp cf. illud סביבתיהם in Gn 35,5 cum Mm 257 vel Ps 9,1 et 48,15, ubi עלמות uno loco uno, altero loco duobus scribitur verbis utraque discrepante nota masoretica.

[8] G. E. Weil, Massorah Gedolah iuxta codicem Leningradensem B 19a, Vol. I: Catalogi, Pontificium Institutum Biblicum, Romae 1971. Secundo volumine continebuntur palaeographicae et philologae explicationes tabularum Mm, tertio illustratio Mp, cui quidem non respondeat Mm, quarto Masora finalis sive Mf et elementa masorae universae, quibus exponendis usum codicum masoreticorum ante saeculum tertium decimum conscriptorum faciliorem me redditurum spero.

[9] Cf. Gn 18,3; Ex 34,9; 1 R 3,10; Ps 38,16.

[10] Cf. Ps 137,6 et Neh 11,17.

[11] Cf. Dt 31,29.

II

R. Kittel anno 1929, quo anno mortem obiit, in praefatione primi fasciculi tertiae editionis Bibliorum Hebraicorum scripsit, quod codex Leningradensis fundamentum textus masoretici electum esset, etiam masoram et maiorem et minorem primo doctis posse proponi. In animo enim habebat totam quidem masoram, sed unius codicis L et theologis et omnibus doctis aperire, cum masoram minorem, quam nos appellamus parvam sive Mp[1], in marginibus ipsorum librorum biblicorum ascriberet, maiorem, quam nos vocamus magnam sive Mm[2], ex litterarum ordine dispositam et pleno indice locutionum notarumque masoreticarum ornatam ut supplementum altero opere proponeret. Quod praeter omnium exspectationem nisi ex parte perfectum non est. Nam tertia BHK editio, anno 1937 confecta, de masora nihil continuit nisi parvam codicis L neque eam critice tractatam, sed ex codice quasi lucis ope transcriptam. Nam P. Kahle, quamquam in praefatione monuit annotationem marginalem multis locis falsam, mutilam neque sibi consentaneam esse, tamen in praesentia satis habuit talem edere Mp, qualis in codice esset scripta, etiamsi gravissima quaeque uncis adhibitis correxit[3]. Itaque, cum Mp tam inconstanter esset reddita, editione eius nihil fere effectum est; nam, quamquam notae et mutilae et difficiles ad intellegendum erant, nemo eas ad unam redigere rationem, ut aditus esset facilior[4], conatus erat. Masora vero magna dubium non est quin ideo numquam sit edita, quod dominatione nazistarum P. Kahle et amici eius illis ante bellum maximum annis multa adversa paterentur, adiutores aut dissiparentur aut in latebras compellerentur, P. Kahle ipse in exilium ire cogeretur.

His rebus adductus P. Kahle, cum supremos aetatis annos Oxonii degeret, moderatoribus novae editionis Bibliorum Hebraicorum suasit, ut ad masoram et magnam et parvam edendam me asciscerent. Ii benigne concesserunt, ut ad masoram publicandam, quam rem unus totam susceperam, novam ingrederer viam. Qua quid sim consecutus, hac proponitur editione, qua idem fere efficere conatus sum, quod unus antea Jacobus ben Chajjim bibliis illis rabbinicis Bombergianis, quae anno 1525 edita sunt.

Nam notae Mp, quibus id plerumque significatur, quotiens vocabula formae locutiones quaedam in libris biblicis reperiantur, cum multis ante saeculis a masoretis in marginibus codicum ascriberentur, satis certae duces fuerunt lectoribus, quippe qui biblia bene novissent. Sed, ut hac aetate usui essent, ratio fuit invenienda, qua fieri posset, ut a verbis biblicis per Mp ad tabulas Mm, quibus omnes loci comparandi continerentur, et tute et facile pervenires. Ad eam rem consequendam providendum fuit, ut unaquaeque nota et erroribus vacaret et suo loco esset ascripta, sed etiam eae notae, quae numquam essent suppletae[5], ex eo loco, quo primo occurre-

[1] מסורה קטנה.
[2] מסורה גדולה.
[3] Cf. BHK, Mp ad Gn 1,16–28.
[4] Saeculo etiam sexto decimo Elias Levita in versibus, quibus praefatus est eum librum, quem inscripsit Massoret ha-Massoret (Venetiis 1536), questus est orationem masoretarum intellegi non posse, quod tam esset pressa, ut non minus occulta esset quam verba libri obsignati (וקצור לשונה. אשר הוא סתום. כדברי הספר החתום).
[5] Cf. G. E. Weil, La nouvelle édition de la Massorah (BHK IV) et l'histoire de la Massorah, SVT 9 (1962), p. 43–67, et Massorah, REJ 131 (1972), p. 5–102.

antea ascriptam, sed totam emendatam et iis constitutam rationibus, quas P. Kahle, cum a G. E. Weil consultus esset, et ipse comprobaverat. Masora autem maior vel, ut nunc placet, magna separato volumine iam edita est, quod communi cura Societatis Biblicae Virtembergensis, quae sedem habet Stuttgartiae, et Pontificii Instituti Biblici Romani, id quod iucundum est horum temporum signum, anno 1971 publicatum est. Hoc volumen inscribitur Massorah Gedolah (Masora Magna), volumen primum, idemque BHS, volumen posterius. Etiam in priore BHS volumine apparatus superior, qui tantisdem typis quantis masora marginalis exscriptus est, ad masoram magnam sive Mm spectat. Sed de his rebus posteriore parte praefationis accuratius disputabitur.

4. Apparatus Criticus. Cum alia, tum apparatus criticus in infima quaque pagina collocatus totus est novus, ut eo ipso apparet, quod plurimi libri ab aliis atque antea sunt curati. Statim autem conspicias apparatum iam non dubia ratione in varias lectiones notasque levioris momenti (ut Kitteli ipsius utamur verbis) et veras textus mutationes quaeque alia gravioris essent momenti divisum esse. Id quoque brevi cognosces, eos, qui singulos libros curaverunt, ea, quae nova accesserunt, pro viribus adhibuisse, e memoria librorum biblicorum diligentius investigata de via ac ratione ineunda non nihil addidicisse, in locis vel coniectura sanandis vel e veterum versionibus restituendis cautos se praebuisse, quibus rebus editionem utiliorem esse factam speramus. Gratis autem animis commemoramus J. Ziegler, professorem Virceburgensem, virum versionis LXX interpretum peritissimum, et H. P. Rüger, professorem Tubingensem, virum rerum targumicarum in primis gnarum, plurimorum librorum apparatus recognovisse et suas emendationes omnibus liberaliter permisisse. Iis vero, qui singulis libris operam dederunt, quorum complures vita iam cesserunt, primam omnium deberi gratiam nemo est quin sciat. Eorum nonnulli ea, quae curanda susceperunt, ante complures annos in commune contulerunt neque additamentorum molestias recusaverunt. Optima autem studiorum societate coniuncti erant cum iis, qui Tubingae editoribus assistebant. Itaque et iis ex omnium sententiis nominatim gratias agimus, cum Manfriedo Dietrich (1960–62), Siegharto Kappus (1961–63), Guernero Fuß (1964–66), Ursulae G. Mantel-Richter (1966–67), tum Diethero Kellermann (1962–64 et 1967–75).

Reliquum est, ut editores, qui hoc munus anno 1954 ab A. Alt et O. Eißfeldt accepimus et Ioannem P. Rüger adiutorem semper promptum habuimus, non modo grato adducti officio, sed animi secuti voluntatem Societati Germanicae studiis provehendis gratias agamus quam maximas. Quae et variis difficultatibus pecuniariis etiam atque etiam occurrit et pecunias non parvas ad opus typis exscribendum concessit.

Extrema verba sint eadem, quibus R. Kittel anno 1929 suam conclusit praefationem. Ibi enim: Ne sic quidem, inquit, Biblia Hebraica futuras emendationes vitabunt; nam notum est illud: dies diem docet. Inveniant, opto, toto orbe aequos iudices maximeque lectores dignos magnitudine materiae.

Scripsimus Tubingae et Monasterii annis 1967 et 1977

Carolus Elliger, Guilelmus Rudolph

In animo habueramus binos vel ternos in anno fasciculos novae editionis ab anno 1967 in publicum emittere, sed id, quod praeparatio masorae longioris erat temporis quam exspectaveramus, perficere non potuimus. Tamen liber Jesu Sirach, quem adiectum iri promiseramus, brevi tempore separato edetur fasciculo.

In ordine librorum bibliocorum BHS, ut etiam BHK, a codice eo tantum distant, quod Chronicorum libri prior et posterior in totius operis fine positi sunt.

A BHK haec potissimum differunt:

1. Formae Litterarum. Quod non modo vetera litterarum exemplaria bombis Lipsiae deleta, sed novae editionis typi machina erant componendi, pro pulcherrimis litteris Hebraicis, quae ad Kitteli ipsius mandata in BHK excusae erant, novae et, quae ad typothesiam horum annorum magis essent accommodatae, substituendae fuerunt. Quod ita factum esse speramus, ut usu probarentur. Nam, quod non omnes iudicio oculorum satisfaciunt, machinarum fit partim rationibus, quibus postulatur, ut omnes consonantium formae aut quadrato aut semiquadrato includi possint neque superiores vel inferiores vocalium atque accentuum series impediant, quae separatim typis mandantur. Itaque innumerabilia paene temptanda fuerunt, qua in re Societas Biblica Virtembergensis multum et temporis et pecuniae in litteras identidem excudendas aliasque eius generis res insumere non dubitavit, antequam ea, quae inventa erant, luce digna sunt visa. Pro eximio autem eius rei studio cum multis, tum Carolo Häußler, typothetae sollertissimo, gratiam et laudem debemus.

2. Textus Biblicus. Orationem biblicam omnibus locis talem esse reddendam censuimus, qualis novissima manu codicis L litteris esset mandata. Itaque ne ea quidem correximus, quae mera librariorum menda Kittel appellaverat; in dubiis autem verbis quam simus secuti rationem, exemplo notae criticae ad Jes 2,15a ascriptae illustratur. Praeterea neque silluq, qui aliquotiens, neque meteg, quod saepe deest, addidimus, praesertim cum etiam in codice ipso meteg modo in sinistra, modo in dextra vocalis parte scriptum sit, sed etiam silluq nonnumquam a dextra vocalis parte occurrat. Contra, ut etiam Kittel, raphe omnibus fere locis neglexeimus, id quod summae typorum difficultates ipsae hortabantur. Item contra codicis exemplum ad incisiones significandas et ב et ב retinuimus, quae, ut antea, minoribus litteris exscriptae sunt. Ad conferenda autem BHS cum codice Leningradensi praesto fuit imago illius libri in minimam pelliculam lucis ope contracta, unde Tubingae alia specimina confecta sunt. Ex iis codex, ne quid observationem fugeret, pluribus inspectionibus collatus est, id quod assiduis debetur laboribus et H. P. Rügeri, professoris Tubingensis, qui totum codicem saepius perscrutatus est, et eorum, qui Tubingae editoribus assistebant, qui aut singuli singulas partes aut totum quidem codicem, sed ad propositas quasdam rationes excusserunt. Praefectis autem Bibliothecae Publicae Communis Leningradensis, quae appellatur a Saltikov Schtschedrin, pro imagine codicis maximas gratias agimus; quam imaginem conficere difficillimum fuit, quod integumenta libri solvenda fuerunt. De his rebus auctore O. Eißfeldt K. Aland anno 1957 in urbem Leningrad profectus cum procuratoribus bibliothecae egit.

3. Masora. Hic solvere denique possumus, quod Kittel pollicitus erat, fore ut tota codicis L masora proponeretur. Id ingenti debemus studio unius Gerhardi E. Weil, professoris Nanceiensis, qui idem de hac operis parte solus praestat. Atque invenies masoram, quam minorem Kittel, nos parvam appellamus, in marginibus ut

10 años a la presente edición. No es de olvidarse tampoco a los editores de la BHS, a los miembros de la redacción de Tubinga, a la Württembergische Bibelanstalt, que tomó a su cuidado esta edición, así como a la Deutsche Forschungsgemeinschaft, que ha hecho posible la costosa impresión.

Nancy, 1967/77 GÉRARD E. WEIL

PRAEFATIO EDITIONIS QUINTAE

Scopus huius novae recensionis cui Hans Peter Rüger felicis memoriae viam stravit tantummodo emendatio est errorum in textum, massoram, apparatum alterum irreptorum. Loca quae corrupta vel viderant vel praesumpserant multi collegae indicavere. Eis hic propterea gratiae referuntur. In textu ipso deinde loca a manuscripto Firkowitch, Petropoli in Bibliotheca Salticov-Shtshedrin sub sigillo B 19^{A} (sive L) asservato, discrepantia emendata sunt. Huic fini nova collatio textus cum novis tabulis manuscripti phototypice expressis inservivit. (Emendationes aliquas notulae quaedam in secundo apparatu comitantur.) Nonnisi corruptiones manifestae massorae a G. Weil editae et apparatus alterius emendatae sunt dum nil aliud omnino hac in editione mutatur.

Verumtamen clavis abbreviationum in apparatu critico his in Bibliis adhibitarum addita est, opera Hans Peter Rüger elaborata ut ianua istius apparatus quam maxime pateret.

Dabam Friburgi Helv., 1997 ADRIAN SCHENKER

PRAEFATIO EDITIONIS PRIMAE

I

Kitteli Biblia Hebraica post quadraginta annos in novam formam denuo redacta doctis proponuntur. Sed, cum apparatus criticus, ut alia omittamus, totus esset novus, praecavendum fuit, ne, si pro teste citaretur, cum priorum editionum apparatu confunderetur. Itaque inscriptionem operis ita immutare constituimus, ut statim esset perspicuum, utrum vetus designaretur editio an nova. Indice autem Bibliorum Hebraicorum Stuttgartensium et id efficere et servare nominis coniunctionem nobis visi sumus. Rogamus igitur, ut nova editio litteris BHS a Bibliis Hebraicis Kittelianis sive BHK benigne distinguatur.

Argumentis comprobandum non putamus codicem Leningradensem B 19^{A} (L) etiam nunc esse idoneum editionis bibliorum Hebraicorum fundamentum, quacumque ratione ad exemplaria Ben Ascheri accedat. De hac re quomodo P. Kahle ipse iudicaverit, nunc ex eo cognoscas libro, quem de genisa Cairensi anglice conscripsit (The Cairo Geniza, Oxonii ^{2}1959), quem edidit germanice R. Meyer (Die Kairoer Genisa, Berolinii 1962). Nam, utcumque ea res se habet, codex L est etiam nunc, ut Kitteli repetamus verba, vetustissimus liber eorum, qui certo anno scripti tota continent biblia Hebraica.

ocurre) cinco veces en el libro al comienzo del versículo, y éste es uno de seis versículos en que aparece לא לא ולא».

c) *Dos o más* palabras consecutivas van provistas de *una* nota de la Mp. Entonces, hasta donde ha sido posible, se ha colocado un *circellus* exactamente arriba y a la mitad, entre palabra y palabra de aquellas de las que se trata. Por ejemplo en Gn. 2.18 e Is. 1.20.

d) Un grupo de *muchas* palabras va provisto de los *circelli* requeridos conforme a lo indicado en c), pero *dos o más palabros dentro de dicho grupo* forman una locución de más importancia que lleva nota en otra parte de la Mp. En tal caso, la segunda nota se añade en el margen dondequiera que falte, y se separa de la primera con un punto. El comienzo del trozo accesorio del texto se marca por medio de un *circellus adicional*, colocado entre las primeras dos palabras de él. Por ejemplo, Is. 3.15: נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת, que en la Mp lleva las dos notas ד. יְהוִה. Así se quiere decir que la locución entera ocurre ד, «cuatro veces», en tanto que la frase אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת ocurre יְהוִה, «15 veces».

Así pues, son tres las posiciones del *circellus* que se pueden hallar:

1) Un *circellus sobre* una palabra. (Casos a o b.)

2) Un *circellus entre* dos palabras. (Caso c.)

3) Un *circellus adicional* que se añade a otro que va *entre* dos palabras. (Caso d.)

Nada se dirá en este prefacio en cuanto a la forma de lenguaje en que he tratado de normalizar la Mp. De este problema se hablará en el tercer volumen de mi *Massorah Gedolah*. El lector ha de saber, sin embargo, que, fuera de los términos que sirven de enlace y se mencionan en la pág. XXXIV, bajo b), nada he introducido por mi propia cuenta. Me he apoyado constantemente en la primera forma que ocurre en la Mp o la Mm del manuscrito L, o cuando en éste se oponen entre sí muchas formas, he optado por aquella que ocurre con mayor frecuencia. Los términos que sirven de enlace, como מנהון o וחד, que uno puede, por lo demás, hallar en los comentarios de la masora, he tenido que elegirlos por la necesidad de relacionar entre sí, en materia de estilo, las listas de la Mm y las notas de la Mp. Esta relación y normalización no se habían intentado hasta aquí, lo cual hacía que el comentario masorético marginal quedara mal organizado e incompleto, condición que es la que he querido cambiar.

El lector hallará al final un índice de los términos y abreviaturas de la masora que se emplean en la presente edición. He unificado la grafía que en L varía según el modelo de donde se toman las notas, porque el autor de la Mp se apegó fielmente a la forma tal como la encontraba. Espero que este índice alfabético y la traducción respectiva presten un buen servicio a quienes se sirvan de ellos. Ese índice constituye a la vez una excelente introducción al uso de la Mm, a la cual se aplican todos y cada uno de esos términos.

Para concluir debo dar gracias a todos cuantos me han ayudado a llevar a cabo esta tarea y que han participado en la nueva edición de la masora. Mis agradecimientos en primer término a mi esposa Ninette G. Weil y a las señoritas S. Sagot y A.-M. Guény, así como a mi más antiguo colaborador, G. Jobin, todos ellos de la Sección Bíblica y Masorética del Instituto de Investigación e Historia de los Textos (CNRS), que se consagraron exclusivamente y con tanta atención durante más de

los comentarios masoréticos como el מנחת ש״י de Salomón Yedidiáh Norzi, Mantua, 1742, y la obra *The Biblical Text in the Making*, de R. Gordis, Philadelphia, 1937. Estos últimos, sin embargo, no se citan expresamente en el aparato de concordancias. Solamente, cuando ha sido necesario, se han dado expresamente las referencias a los comentarios de la *Okhla we-Okhla* según el manuscrito de París editado por Frensdorff[12], y según el manuscrito de Halle, que edita Fernando Díaz-Esteban[13] (por ejemplo, «Okhl 196» en Da 6.28).

d) El número índice se refiere a una nota que reza como sigue: «Mp sub loco». Con ello indica la nota que en mi Mp se ha efectuado una corrección en relación con la nota de L, o que se origina una dificultad por el hecho de que en el manuscrito citado falta la lista correspondiente de la Mm. Estos casos se tratan de modo completo en el tercer volumen de mi *Massorah Gedolah*.

3. La nota de la Mp depende de la Mm.

a) El número índice se refiere entonces a una nota del aparato de concordancias, la cual, por regla general, sólo se relaciona con una lista de la Mm. El lector hallará en el primer volumen de mi *Massorah Gedolah*, bajo el número que se da en el aparato, mención de la lista de la cual depende la nota de la Mp.

b) A una palabra se dedica todo un grupo de notas marginales. La regla, entonces, es que cada elemento particular del grupo va provisto de su propio número índice. Cuando una nota de la Mp es resultado de la combinación de una lista general con una lista que se refiere solamente a un libro o a un pasaje de la Biblia, dicha nota se hallará, por ejemplo, como מנה בתורֿ 3 מל בֿ 2 גֿ, para בְּמוֹעֲדוֹ, en Nm. 9.2, en que 2 remite a la Mm 3003 y 3 a la Mm 3727.

Tocante al uso del *circellus* (pequeño signo en forma de círculo, pl. *circelli*) se aplican las reglas siguientes:

a) *Una* palabra del texto va provista de *una* sola nota de la Mp. Entonces el *circellus* que remite a dicha nota se coloca *sobre* la palabra, a la mitad de ella (o cuando para esto último existe alguna dificultad técnica de tipografía, tan a la mitad como sea posible). La nota correspondiente de la Mp se imprime en el margen y se separa de la siguiente nota, cuando la hay, por medio de un punto.

b) *Una* palabra del texto va provista de un *grupo* de notas de la Mp, que se refieren a cuestiones en parte diferentes. Para este grupo la referencia se indica también con *un solo circellus* colocado *sobre* la palabra, y el límite final del grupo de notas va marcado con un punto. Para hacer más clara la sintaxis del grupo, ya que sus elementos proceden de varias fuentes, he añadido, en cuanto ha sido posible, una simple *vav* copulativa entre esos elementos. Donde tal cosa no ha sido posible – como en Ez. 14.15, donde la nota que corresponde a לוֹ debría ser כֹּבֿ וֹ ר״פ: «22 veces y seis al comienzo del versículo» –, he preferido escribir כֹּבֿ וֹ מנה ר״פ: «22 veces, de las que seis van al comienzo del versículo». Por último, cuando tampoco no ha sido posible la aplicación de la voz מנהון: «del cual», he usado la fórmula וחד מן: «un caso entre . . .» Así, por ejemplo, en Ez. 29,11 la nota para לֹא asume la siguiente forma ה ר״פ בסיפ וחד מן ו פסוק לא לא ולא, que significa «(לֹא

12 *Das Buch Ochlah W'ochlah (Massora)*, Hannover, 1864.

13 Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Madrid.

Con respecto a los números índices pueden ocurrir varios casos:

1. La nota de la Mp no lleva ningún número índice. Se trata entonces de una nota independiente de las de la Mm y que ningún problema presenta en la forma o en el contenido. Esa nota se tratará ampliamente, sin embargo, en el tercer volumen de mi *Massorah Gedolah*, que está por completo dedicado a un comentario de la Mp de la BHS, en cuanto ella es independiente de la Mm del manuscrito L. En ese comentario dedico todo un artículo al primer caso que ocurre de una nota de la Mp, independiente de la Mm de dicho manuscrito. El lector hallará ahí la lista completa de la cual proviene la nota respectiva, así como una mención de las fuentes manuscritas en que es de hallarse dicha lista. Hay notas puramente cualitativas, como כל אורית חס – siempre en lectura defectiva en la Toráh –, que se refiere a עֲבֹדַת, en Nm. 4.47, o כל סיפ מל, referente a וּשְׁמוּרָה, en 1Cr. 12.25, siempre en lectura plena en dicho libro. Fuera de ellas, también la Mp de tipo cuantitativo, es decir, la que indica la frecuencia con que ocurre una cierta locución, tiene siempre su fuente en una lista de la Mm, aunque ésta no figure en nuestro manuscrito. El comentario que ofrezco en el tercer volumen de mi *Massorah Gedolah* cubre, como habrá de notarse, las palabras del texto bíblico independientes de la Mp o de la Mm, cualesquiera fueren las particularidades o importantes diferencias que presenten en comparación con el texto del manuscrito L o con el llamado *Textus receptus*. Como el texto del citado comentario va siguiendo el mismo orden en que ocurren las palabras del texto bíblico por libro, capítulo y versículo, el lector puede en todo momento verificar el estado del texto y los datos generales de la masora.

2. La nota de la Mp es independiente de la Mm, pero a pesar de eso lleva un número índice. Aquí existe exclusivamente uno de los siguientes casos:

a) Una nota marginal ל – *japax* – va acompañada en L de la referencia a una palabra que a su vez lleva la misma nota marginal, y en que se advierte una notable discrepancia. Esas breves indicaciones faltan a menudo en el pasaje correspondiente. De manera regular he suplido en el margen la indicación del caso, añadido el dato pertinente y puesto en el aparato la nota correspondiente. Por ejemplo, Is. 1.1, nota 1, que remite a 2Cr. 32.32, o Is. 28.4, nota 4, en que falta en L la nota que corresponde al pasaje paralelo de Os. 9.10.

b) Una nota marginal ב – *dos veces* – va acompañada en L de la cita de un paralelo. También en este caso he suplido la referencia correspondiente donde ésta falta, y en ambos casos he puesto en el aparato la nota respectiva, pero simplemente en forma de referencia al paralelo. Por ejemplo, Is. 1.3, nota 4, donde L ofrece después de בּ todavía באין אלפים (cf. BHK), que se refiere a Pr. 14.14; falta ahí, con respecto a אָבוּס la cita correspondiente de Is. 1.3, pero ésta se suple en mi aparato.

c) La Mp o la Mm contradice una palabra del texto. El número índice remite entonces a una nota del aparato que informa al lector sobre el estado del texto por comparación con las referencias paralelas del manuscrito L y con las lecturas respectivas de los siguientes manuscritos masoréticos clásicos: Códice Or 4445 del Museo Británico, Códice Cairense de los Profetas (C) y Manuscrito 15 de la Biblioteca Nacional de París (P). He utilizado además las ediciones masoréticas más importantes, como la segunda Biblia Rabínica de Daniel Bomberg, Venecia, 1524-25, y la edición de Christian D. Ginsburg, Londres, 1908-26, e igualmente

De esta manera podía yo editar, al margen de las páginas de la BHS, un comentario completo, renovado, normalizado e inteligible, que se basara exclusivamente en el conjunto de indicaciones de la Mp del manuscrito L. Por «normalizado» quiero decir simplemente que el comentario procure emplear siempre las mismas expresiones, así como abreviaturas uniformes, y por «completo», que dondequiera que era de esperarse, pero falta por alguna causa, la indicación de la Mp, en vista de hallarse en pasajes paralelos, el comentario lleve la indicación correspondiente. La única excepción a esa regla es que no he insertado las notas marginales respectivas cuando indican una ocurrencia de más de 100 veces, como en los casos ראש, אדני y בעיני, que en la Mp se anotan respectivamente como קלד, *134 veces*[9], קנ, *150 veces*[10] y קלט, *139 veces*[11]. De estos casos excepcionales doy, sin embargo, la lista completa en el tercer volumen de mi *Massorah Gedolah*. Todas estas adiciones han triplicado la extensión original del comentario marginal, como lo demuestra la comparación de nuestra edición con el de la BHK.

Las listas de la Mm que se encuentran sobre y bajo el margen de cada folio del texto bíblico del manuscrito L, se imprimen en el primer volumen de la *Massorah Gedolah* en el orden en que aparecen sucesivamente, por capítulo y versículo, en los libros bíblicos. Y a la verdad sólo se ha tomado en cuenta la primera vez que una lista ocurre, en tanto que las duplicaciones y ulteriores repeticiones se han pasado por alto en el primer volumen, aun cuando se trate de las que ofrecen notables diferencias. Las listas llevan numeración continua del 1 al 4271. Esta última cifra representa, pues, el total de listas de la Mm editadas por mí, aparte de las repeticiones, las cuales deberán publicarse y comentarse en un segundo volumen, pero cuyo contenido se indica ya en forma de índice al final del primer volumen. En cuanto al orden de aparición de las listas, he abandonado el alfabético previsto por el profesor Kahle y he adoptado un sistema que, más que cualquier otro, permite discernir los varios estratos que han tenido parte en la formación del manuscrito L. Fácilmente se puede recuperar el orden alfabético, gracias a un índice de raíces que lleva referencias a los números de las listas; esto constituirá la conclusión del segundo volumen de mi *Massorah Gedolah*. Las series de listas así numeradas en mi edición de la Mm se correlacionan finalmente con las notas de la Mp que van al margen de la BHS, de modo que cada nota que viene a consideración está dotada de una referencia a la lista correspondiente. Esto se ha hecho proveyendo a cada una de dichas notas de un número índice sobrepuesto, el cual se refiere a un aparato especial. En el nuevo aparato crítico de la BHS, esto se inserta entre el texto bíblico y el aparato propiamente dicho, con una numeración sucesiva para cada capítulo y con el mismo tipo de letra que la Mp. Contiene, por regla general, los números que corresponden a las listas de la Mm (por ejemplo, Mm 350), y ocasionalmente también referencias a tomos siguientes de mi masora, así como observaciones sobre importantes diferencias entre la masora y el texto. Así por primera vez se le facilita al lector ir del texto a la Mm, pasando por la Mp, y viceversa.

[9] Gn. 18.3; Ex. 34.9; 1 R. 3.10 y Sal. 38.16.
[10] Sal. 137.6 y Neh. 11.17.
[11] Dt. 31.29.

presenta, segunda en su género después de la de Jacob Ben Jáyyim en la Biblia Rabínica de 1524–25, llamada Bombergiana II.

Cuando hace siglos los masoretas pusieron al margen de las columnas del manuscrito sus anotaciones, en su mayoría referentes al número de veces que ocurren los vocablos, formas y modismos – es decir, la Mp –, esas indicaciones eran suficientes para el lector que poseyera un conocimiento sólido del texto bíblico. Pero en nuestros tiempos, para hacer posible su aprovechamiento, era menester hallar un sistema que permitiera, con facilidad y sin trabajo, pasar de la Mp con seguridad a las listas de la Mm, en que se expone completo el material comparativo. Importaba, en primer lugar, asegurarse de que cada indicación estuviera correcta y situada en su debido lugar, para de ese modo poder insertar, tomando como base la primera vez que un término ocurre, las indicaciones que antes no se habían insertado jamás.[5] A más de eso, había que renunciar al empleo de muchos de los signos que comúnmente requiere una edición científica, a fin de no sobrecargar innecesariamente el comentario marginal. El hecho de que aproximadamente el 70 por ciento de las indicaciones nunca, o sólo parcialmente, se insertan en uno u otro de los libros, se basa en la forma que asume la redacción de los grandes manuscritos bíblicos.[6] Estos grandes manuscritos masoréticos del género de L han sido compuestos y copiados partiendo de modelos parciales, ellos mismos derivados de copias de textos o de maestros antiguos que elaboraron notas marginales para uso de sus escuelas. Esas notas proceden a su vez de unos u otros comentarios independientes, los cuales se originan con frecuencia en una u otra de escuelas opuestas de escribas o de masoretas.[7] Para el desarrollo de una forma editorial adecuada para ambas clases de masora, he debido fijarme un sistema de llamadas que permita ligar el comentario marginal de la Mp con las extensas listas de la Mm. Por tal motivo se decidió que sería preciso editar la mayor parte del comentario masorético del manuscrito L, que no pudo hallar entrada en la BHS, en una serie de volúmenes por separado que se publicasen en Roma bajo el título de מסורה גדולה.[8]

[5] Cf. G. E. Weil, *La nouvelle édition de la Massorah (BHK IV) et l'histoire de la Massorah*, en el *Congress Volume*, Bonn, 1962, SVT 9 (1962), págs. 43–67, y *Massorah*, REJ 131 (1972), págs. 5–102.

[6] Cf. G. E. Weil, *La formation du commentaire de la Mm marginale dans les grands codex bibliques*. Etude comparée des listes de Dt. 28.17 à 34.12 dans les manuscrits *A* et *L*, RHT 1 (1971), págs. 1–48.

[7] Para las palabras del texto cf. כדרלעמר en Gn. 14.1,4,5,9, donde se escribe con una sola palabra, con Gn. 14.17, donde aparece escrito con dos (כדר־לעמר). Para la Mp cf. la nota sobre אהלה en Gn. 9.21; 12.8; 13.3 y 35.21, textos de los que solamente la nota sobre Gn. 13.3 da de suyo el Q *(qerê)* mientras que las notas restantes se ciñen en su redacción a Mm 83: ד כת ה. En cuanto a las divergencias entre la Mp de dos libros, en relación con una y la misma palabra, cf. הנער en Gn. 24.14 y en Dt. 22.15. Y por lo que toca a las que ocurren entre el texto, la Mm y la Mp, cf. סביבתיהם en Gn. 35.5 con Mm 257, o Sal. 9.1 con 48.15, donde en el primer caso se escribe עלמות como una palabra, y en el segundo con dos, y las respectivas notas masoréticas se contradicen.

[8] G. E. Weil, *Massorah Gedolah iuxta codicem Leningradensem* B19a, Vol. I Catalogi, Pontificium Institutum Biblicum, Roma, 1971. El segundo volumen se consagra a un comentario paleográfico y filológico de las listas de la Mm, el tercero a la Mp que no tiene ninguna Mm análoga, y el cuarto a la *Masora finalis* (Mf) y a una introducción general a la masora como aportación respecto al uso de los manuscritos masoréticos hasta el siglo 12.

diversas urgencias financieras, no menos que por el suministro de considerables subsidios para sufragar los excesivos costos de la impresión.

Las palabras con que R. Kittel finalizó su prefacio en 1929, pueden muy bien servir también aquí de conclusión: «Aun así, la *Biblia hebraica* no puede quedar exenta de pagar su tributo al *dies diem docet* («un día enseña al otro día», Sal. 19.2). Ojalá dondequiera encuentre críticos justos, pero sobre todo lectores dignos de la grandeza del asunto».

Tubinga, Münster, 1967/77 KARL ELLIGER, WILHELM RUDOLPH

II

Rudolf Kittel, en el prefacio al primer fascículo de la tercera edición de la BHK, datado en 1929, año de su fallecimiento, anunciaba que el tomar como base para el texto masorético el manuscrito L de 1009 o 1008 A. D., hacía posible presentar al mismo tiempo «al mundo erudito, por primera vez, la masora misma, tanto la grande como la pequeña, bajo una nueva forma». El editor proyectaba colocar la *Masora parva*[1] (Mp) al margen y al lado del texto, y ofrecer la *Masora magna*[2] (Mm) en orden alfabético al final de toda la obra, juntamente con un índice exacto de los términos y abreviaturas de la masora. Contra lo que se esperaba, este plan debió realizarse sólo en parte. La tercera edición de la BHK, completada en 1937, ofreció únicamente la Mp del manuscrito L, y por cierto en una reproducción no crítica. La totalidad de las apostillas marginales disponibles se imprimió, por decirlo así, como una mera copia fotográfica. Paul Kahle, sin embargo, llamó la atención en su prefacio a los numerosos errores, inconsecuencias y defectuosas indicaciones que dicho comentario marginal contenía. Para lo restante, se limitó a editar la Mp tal como aparece en el manuscrito, aun cuando señalando entre corchetes unas cuantas correcciones en los casos más serios.[3] No obstante, la disparidad en la presentación de la Mp rebajó el valor de ese comentario, que por esa razón debió quedar incompleto y de difícil comprensión. Hubo que renunciar además, por eso mismo, acualquiera tentativa de normalización que pudiera hacerlo un poco menos esotérico.[4] En lo que concierne a la edición de la Mm, sin duda la suerte personal que el profesor Kahle y su círculo tuvieron que soportar en los años treintas, la dispersión y desaparición de sus colaboradores y el propio exilio de él, fueron sin duda la causa de que esa parte del plan original nunca se llevara a cabo.

En los diez años ultimos de su vida en Oxford, el profesor Kahle propuso a los dos editores de la nueva edición de la BH mi colaboración para la publicación de la Mm y la Mp. Me permitieron la libertad de desarrollar un método completamente nuevo en la edición de la masora. El resultado es la tentativa que aquí se

[1] מסורה קטנה.
[2] מסורה גדולה.
[3] Cf. en la BHK la Mp sobre Gn. 1.16–28.
[4] Ya en el siglo 16 señalaba Elías Levita en el prefacio de su *Massoret ha-Massoret* (Venecia, 1536) las palabras casi ininteligibles de la masora, porque por su concisión resultan tan arcanas como las palabras de un libro sellado (וקצור לשונה. אשר הוא סתום. כדברי הספר החתום).

3. Masora. Al fin hemos podido cumplir aquí la promesa hecha por Kittel de presentar la masora completa del manuscrito L. Esto lo debemos exclusivamente a la inmensa labor del profesor Gérard E. Weil, de Nancy, de quien es también la sola responsabilidad por esta parte de la edición. El lector hallará la masora pequeña *(masora parva)* impresa en el margen, como anteriormente, pero completamente rehecha, en acuerdo con los principios que G. E. Weil pudo todavía discutir con P. Kahle y que fueron de la plena aprobación de éste. La masora grande *(masora magna)* ha aparecido en un volumen por separado, el cual, logrando una loable marca en cuanto al tiempo, ha sido publicado conjuntamente por la Württembergische Bibelanstalt (Sociedad Bíblica) de Stuttgart y el Instituto Bíblico Pontificio, de Roma, bajo el título de Massorah Gedolah (Masora magna), tomo I, y a la vez como tomo II de la BHS. En el presente tomo I de la BHS se inserta, en la parte superior del aparato crítico, un registro impreso en tipo de igual tamaño que el de la pequeña masora que va en el margen. Las referencias de él remiten a la masora grande (Mm). Para más pormenores véase la sección II del presente Prefacio.

4. Aparato crítico. También el aparato crítico que se halla al pie de cada página aparece rehecho por completo. Esto se debe, desde luego, al hecho de que ha habido un cambio de la mayoría de los colaboradores encargados de prepararlo. Pero además – y es lo que más salta a la vista – porque hemos abandonado la discutible distinción que se hacía en el anterior aparato entre las «simples variantes y menos importantes informaciones», por un lado, y «los verdaderos cambios textuales y otras más importantes indicaciones», por el otro. Hasta donde ha sido posible, los colaboradores han aprovechado el material acumulado en el intervalo entre la anterior y la presente edición, han mejorado su método gracias a los progresos de la investigación en la historia del texto, y asimismo han ejercido considerable restricción en conjeturas y retraducciones derivadas de las versiones antiguas. Se advertirán desde luego estas ventajas y es de esperarse que ello redundará en una mayor utilidad de la obra. Es muy debido mencionar con agradecimiento que los profesores J. Ziegler, de Wursburgo, y H. P. Rüger, de Tubinga, como consultores en cuestiones de la Septuaginta y del Targum respectivamente, han puesto a nuestra disposición sus recomendaciones, después de haber sometido a un examen crítico la mayoría de las colaboraciones para el aparato. No es necesario recalcar que son los colaboradores mismos, muchos de los cuales no viven ya, quienes merecen nuestra mayor gratitud. En algunos casos, habiendo entregado a Tubinga sus colaboraciones hace años, no se ahorraron el trabajo de suministrar constantemente las adiciones necesarias. La cooperación con el comité editorial de Tubinga ha sido en verdad excelente. Hemos de expresar también nuestros especiales agradecimientos, en todo sentido, a los redactores asociados, doctor Manfried Dietrich (1960–62), Sieghart Kappus (1961 63), doctor Werner Fuss (1964 66), señora Ursel G. Mantel-Richter (1966 67) y especialmente el doctor Diether Kellermann (1962–64, 67 75).

Finalmente, los editores, cuyo trabajo asumieron en 1954 de manos de A. Alt y O. Eissfeldt, y que en esa labor han hallado en H. P. Rüger un colaborador asiduo y siempre bien dispuesto, consideran no sólo un grato deber sino una franca necesidad expresar sus más rendidas gracias a la Deutsche Forschungsgemeinschaft (Sociedad Alemana de Investigaciones) por su constante y renovado auxilio ante

En cuanto al ordenamiento de los libros bíblicos, la BHS, lo mismo que la BHK, se aparta del manuscrito L solamente en que los dos libros de Crónicas figuran al final.

Las novedades más importantes que ofrece la BHS en comparación con la BHK son las siguientes:

1. Tipo de letra. Las antiguas matrices del tipo empleado en la BHK se perdieron cuando Leipzig fue bombardado. Aquellos hermosos caracteres hebraicos habían sido fabricados conforme a las particulares especificaciones dadas por Kittel mismo. No sólo esa pérdida sino además los cambios ocurridos en el procedimiento de composición a máquina, obligaron a sustituir aquel tipo con uno nuevo que respondiera a las necesidades de la técnica moderna. Esperamos haber hallado un sustituto adecuado. Algunas formas de letra pueden no resultar por completo satisfactorias. De conformidad con la índole de las máquinas es necesario que las consonantes se ajusten precisamente a un cuadrado o una mitad de cuadrado. A más de eso, es menester tomar en consideración los signos de las vocales y de los acentos que van, unos sobre las consonantes y otros debajo de ellas, formando líneas que tienen que componerse cada una por sí misma. Se ha requerido una serie casi interminable de experimentos en ese sentido, y la Sociedad Bíblica de Württemberg ha hecho un dispendio considerable de tiempo y de dinero, sin escatimarlos, a fin de ensayar una y otra vez el nuevo patrón que era necesario, hasta que por fin estimamos que podíamos ya poner ante el público el resultado. Es debido expresar, de modo especial, nuestra gratitud y reconocimiento al tipógrafo encargado de la composición, señor Karl Häussler, por su desempeño verdaderamente infatigable.

2. Texto. En cuanto al texto, hemos estimado propio reproducirlo fielmente tal como lo ofrece en su forma final el manuscrito L. Por consiguiente se ha renunciado a la «corrección de los errores patentes de los copistas». Un ejemplo de cómo hemos procedido en casos dudosos es la nota 15ª del aparato crítico del cap. 2 de Isaías. Hemos dejado de añadir el *siluq* cuando falta, como sucede a veces, y en especial, el *méteg*, que a menudo no aparece, sobre todo porque en el propio manuscrito este último signo se halla unas veces a la izquierda y otras a la derecha de la vocal; asimismo el *siluq* está colocado ocasionalmente a la derecha. Por otra parte, como se había hecho hasta ahora, el signo *rafé* se ha omitido casi sin excepción, pues de otro modo habrían surgido insuperables dificultades técnicas. Igualmente, y apartándonos en ello del manuscrito, hemos retenido la inserción de los signos פ y ס para indicar la subdivisión en párrafos, imprimiéndolos precisamente como antes con un tipo de letra más pequeño. Para el cotejo de la BHS con el Códice Leningradense hemos tenido a nuestra disposición una micropelícula del original, de la cual se sacaron fotografías en Tubinga. Esta vez debemos la tarea de colación, efectuada multitud de veces por entero, a manera de control, al abnegado trabajo del profesor H. P. Rüger, así como a los varios ayudantes editoriales, que se ocuparon en el cotejo por secciones o desde puntos de vista determinados. Nos sentimos muy obligados a la dirección de la Biblioteca Pública Nacional Saltikov Chedrín de Leningrado, por la preparación de la micropelícula, que fue de particular dificultad debido a que fue necesario desencuadernar el manuscrito. Las indispensables negociaciones en Leningrado fueron llevadas a cabo en 1957 por el profesor K. Aland, a iniciativa del profesor O. Eissfeldt.

PREFACIO A LA QUINTA EDICIÓN

La presente revisión fue preparada por Hans Peter Rüger (†) y se limita únicamente a eliminar los errores del texto, del segundo aparato crítico y de la masora. Numerosos colegas nos han señalado errores auténticos o supuestos. Quisieramos aquí agradecerles a todos.

En el texto solo han sido corregidas las divergencias con el manuscrito Firkovitch, San Petersburgo, Biblioteca Saltikow-Shtshedrin B 19^{A} (L). El manuscrito fue consultado de nuevo sobre la base de nuevas fotografías (estas correcciones han necesitado algunas anotaciones poco numerosas en el segundo aparato crítico).

En la masora editada por G. Weil y en el segundo aparato crítico solo las faltas evidentes han sido corregidas; hemos renunciado a cualquier otro tipo de modificación.

En cambio, el glosario de las abreviaciones latinas, utilizadas en el aparato crítico de esta Biblia, es nuevo. Es la obra de Hans Peter Rüger y quiere dar gran acceso a este aparato.

Friburgo, Suiza, 1997 ADRIAN SCHENKER

PREFACIO A LA PRIMERA EDICIÓN

I

La Biblia Hebraica de Kittel, al cabo de 40 años, aparece otra vez ante el mundo erudito bajo una nueva forma. Especialmente su aparato crítico se ha rehecho por completo, y por tanto es menester evitar toda posible confusión de él con el aparato de las anteriores ediciones. Con ese fin hemos decidido cambiar el título de la obra misma, para que enseguida pueda discernirse si se trata de una de las antiguas ediciones o de la nueva. Nos ha parecido que la designación de ésta como *Biblia Hebraica Stuttgartensia* garantiza y a la vez preserva la continuidad con su antecesora. Suplicaríamos, pues, que la presente edición se cite como la BHS para distinguirla de la BHK.

No se necesita justificar en modo alguno, puesto que siempre ha sido y todavía es lo más razonable, que se tome como base de una edición de la Biblia hebraica el manuscrito de Leningrado B19^{A} (L), cualquiera que sea el concepto que se tenga en cuanto a su relación con el texto de Ben Asher. Tocante a la opinión de P. Kahle mismo a ese respecto, habrá que consultar al presente su obra *The Cairo Geniza*, Oxford, ^{2}1959. De cualquier modo, L sigue siendo «el más antiguo manuscrito cuya fecha se conoce de la Biblia hebraica completa».

El plan original de sacar para la nueva edición de 2 a 3 fascículos anuales, comenzando en 1967, no ha podido mantenerse. La elaboración de la masora ha exigido mucho más tiempo del que se esperaba. El prometido suplemento con el texto de Jesús Ben Sirá (o Sirac) aparecerá en breve como un fascículo especial.

Il ne sera rien dit dans cette Introduction à propos de la forme de la langue dans laquelle nous avons tenté de normaliser la Mp, ce problème est évoqué dans le troisième volume de notre *Mâssorah Gedolah*. Il faut cependant que le lecteur sache qu'en dehors des termes de liaison que nous avons évoqués page XXVI (b) nous n'avons rien apporté, ni créé, de notre propre initiative. Nous nous sommes toujours appuyés soit sur la première forme rencontrée dans la Mp ou dans la Mm de L, soit sur l'expression dont la forme était la plus représentée quand plusieurs formes d'une même note s'opposaient dans le manuscrit. Les termes de liaison, comme מנהון ou וחד, que l'on trouve par ailleurs dans les commentaires de la Massorah, nous ont été imposés par le croisement des listes de Mm ou des notes de Mp, croisement et normalisation qui n'avaient jamais été tentés avant nous, ce qui faisait du commentaire massorétique marginal un commentaire disparate et incomplet auquel nous avons songé à remédier.

Le lecteur trouvera enfin un répertoire des termes massorétiques et des abréviations employés dans notre édition. Nous avons unifié l'écriture qui suit dans L l'archétype d'où elle est tirée parce que l'auteur de la Mp s'en est tenu à la forme originelle. Nous espérons que ce répertoire alphabétique, avec la clef immédiate des abréviations et leur traduction, rendra service à ceux qui l'utiliseront. Il constitue en même temps une excellente introduction à l'usage de la Mm à laquelle chacun de ces termes réfère.

Il me faut maintenant me tourner vers tous ceux qui m'ont permis de mener à bien cette tâche et les remercier d'avoir pris part à la nouvelle édition de la Massorah. Mes remerciements vont particulièrement à mon épouse Mme N. G. Weil, Mlles S. Sagot et A.-M. Guény et mon plus ancien collaborateur, G. Jobin, appartenant tous à la Section Biblique et Massorétique de l'Institut de Recherche et d'Histoire des Textes (C. N. R. S.), qui se sont consacrés depuis plus de dix années exclusivement à cette édition. Il ne faut pas oublier non plus les éditeurs de la BHS et les membres de la Rédaction de Tubingue et, enfin, la Württembergische Bibelanstalt qui a pris cette édition sous sa responsabilité et la Deutsche Forschungsgemeinschaft qui a rendu possible cette coûteuse impression.

Nancy, 1967/77

GÉRARD E. WEIL

notre *Massorah Gedolah* sous le numéro d'ordre, donné dans l'apparat, la liste dont est issue la note de Mp.

b) un groupe de notes marginales est consacré à un mot; dans la majorité des cas chaque élément de ce groupe est pourvu de son chiffre indice. On trouvera par exemple, lorsque la note de Mp résulte de la combinaison d'une liste générale et d'une liste limitée à un livre ou à une partie de la Bible, sous Num 9,2 בְּמוֹעֲדוֹ noté en Mp: מל בּ[3] מנה בתור[2], où [2] réfère à la Mm 3003 et [3] à la Mm 3727.

Pour les circelli, nous avons établi les règles suivantes:

a) *Un* mot du texte est pourvu d'*une* note de Mp. Le circellus qui renvoie à cette note est placé au milieu *au-dessus* du mot ou, s'il y a difficulté technique d'impression, le plus au milieu possible. La note correspondante de la Mp est imprimée dans la marge et séparée par un point de la suivante.

b) *Un* mot du texte est pourvu d'un *groupe* de notes de Mp portant sur des sujets partiellement différents. Pour ce groupe il n'y a qu'*un* circellus au milieu *au-dessus* du mot; un point marque la fin du groupe. Pour rendre la syntaxe des groupes plus claire leurs éléments venant de sources différentes nous n'avons pas ajouté un simple *waw* copulatif entre les éléments, cela s'est trop souvent avéré impossible, ainsi לוֹ de Ez 14,15 aurait été noté כּבּ וֹ ר״פ – *vingt-deux occurrences et six en début de verset* –, nous avons préféré écrire כּבּ ו מנה ר״פ – *vingt-deux occurrences dont six [cas sont] en début de verset* –. Dans certains cas, nous n'avons pu utiliser l'expression מנהון – *dont* – parce que les notes de la Mp affectant le même mot sont de nature différente, nous avons alors utilisé l'expression וחד מן qui signifie *et par ailleurs fait partie de la liste* . . . –. C'est ainsi que pour לֹא de Ez 29,11, on trouve la note ה׳ ר״פ בסיפ וחד מן ו פסוק לא לא ולא – *l'expression* לא *existe cinq fois en début de verset dans ce livre et par ailleurs elle fait partie de la liste des six versets qui présentent la succession [des trois expressions]* לא לא ולא *avec cette orthographe]* –.

c) Une expression composée de *deux* ou *plusieurs* mots est pourvue d'*une* note de Mp. Un circellus est alors mis exactement ou le plus exactement possible au milieu *entre* tous les mots entrant en considération. Exemples: Gn 2,18 et Jes 1,20.

d) Un groupe de *plusieurs* mots est pourvu des circelli nécessaires comme nous l'indiquons sous c), mais deux ou plusieurs mots à l'intérieur de ce groupe forment une autre expression remarquable qui est par ailleurs notée dans la Mp. Cette deuxième note est introduite dans la marge partout où elle manque et est séparée de la première par un point. Un circellus *supplémentaire entre* les deux premiers mots signale l'endroit où commence la note s'appliquant à l'expression intermédiaire qui, en général, se poursuit jusqu'au bout de l'expression. Exemple: Jes 3,15: נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת noté en Mp ד׳ הי׳ – *l'expression entière existe quatre fois* – alors que l'expression אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת seule – *[existe] quinze fois* –.

On trouve donc trois positions pour les circelli:

1) un circellus *au-dessus* du mot (cas a ou b),
2) un circellus *entre* deux mots (cas c),
3) un circellus *supplémentaire* s'ajoutant *entre* deux mots à une suite de circelli existant dans une série (cas d).

dant dotée d'un chiffre indice. On se trouve alors exclusivement devant un des cas suivants:

a) une note marginale ל – *hapax* – est accompagnée dans le manuscrit d'une référence à un mot qui, de son côté, est pourvu d'une note marginale ל et pour lequel une divergence remarquable est notée par la Massorah. Ces références hébraïques brèves manquent souvent sous la référence correspondante. Nous avons régulièrement complété par une note de Mp à l'endroit correspondant, puis ajouté l'indication de la référence au livre, chapitre et verset et introduit les éléments du verset en hébreu, servant de référence en Mp, dans l'apparat concordanciel lui-même pour éviter de surcharger les marges. Exemple: Jes 1,1 qui réfère à 2Chr 32,32 ou encore Jes 28,4 où la note correspondante manquait sous Hos 9,10 dans L à l'endroit de la référence de la Mp.

b) une note marginale בּ est accompagnée en marge de L d'une brève référence en hébreu au cas parallèle. Ici aussi, nous avons rajouté la référence là où la note marginale manquait. Dans les deux cas, nous avons seulement donné dans l'apparat l'indication moderne de la référence au livre, au chapitre et au verset. Ainsi, pour Jes 1,3 le scribe de L a ajouté, en marge, à la note massorétique בּ – *deux fois* –, l'expression באין אלפים[12] qui renvoie à Prv 14,4. Sous cette dernière référence, on trouvera dans la marge, à propos de l'expression אָבוּס du texte, la seule note בּ – *deux fois* – sans citation renvoyant directement à Jes 1,3 alors que dans notre apparat, nous avons ajouté par souci d'équilibre l'indication chiffrée Jes 1,3.

c) La Mp ou la Mm est en contradiction avec un mot du texte. Le chiffre indice de la Mp renvoie à une note de l'apparat qui renseigne le lecteur sur la situation du TM par comparaison avec les références parallèles de L, les leçons des manuscrits massorétiques classiques comme le Codex Or 4445 du British Museum, le Codex des Prophètes du Caire (C), le manuscrit nº 15 de la Bibliothèque Nationale de Paris (P). Nous avons aussi utilisé les éditions massorétiques les plus importantes comme la Bible Rabbinique de Bomberg II, Venise 1524–25 et l'édition de Christian D. Ginsburg, Londres 1908–26 et, enfin, les commentaires massorétiques tel le מנחת ש"י de Shelomoh Yedidyah Norzi, Mantoue 1742 et R. Gordis *The Biblical Text in the Making*, Philadelphie 1937, qui ne sont pas cités explicitement dans notre apparat concordanciel. Seules les références aux commentaires de la *Okhlah we-Okhlah* selon le manuscrit de Paris, édité par Frensdorff[13] et selon le manuscrit de Halle, qu'édite Fernando Díaz-Esteban[14], ont été expressément données par nous chaque fois que cela était nécessaire. Exemple: Da 6,28 «Okhl 196».

d) le chiffre indice réfère à une note qui a pour termes: «*cf Mp sub loco*». La note indique que dans notre Mp a été opérée une correction par rapport à la note donnée par L ou qu'une difficulté trouve son origine dans le fait que la liste correspondante manque dans la Mm de L. Ces cas sont exposés complètement dans le troisième volume de notre édition de la *Massorah Gedolah*.

3. La note de la Mp dépend de la Mm.

a) le chiffre indice réfère à un article de l'apparat concordanciel qui, en principe, ne réfère qu'à une liste de la Mm. Le lecteur trouvera dans le premier volume de

[12] Cf. BHK sub loco.
[13] *Das Buch Ochlah W'ochlah (Massora)*, Hannovre, 1864.
[14] Consejo Superior de Investigaciones Cientificas, Madrid.

4271, ce dernier chiffre représente le nombre total de listes de la Mm éditées par nous, indépendamment des répétitions qui seront publiées et commentées dans le second volume mais dont un répertoire expose déjà l'étendue en fin du premier volume. Pour l'édition des listes, nous avons abandonné l'ordre alphabétique initialement prévu par le Professeur Kahle et choisi la numérotation dans l'ordre d'apparition des listes, cette présentation, plus que toute autre, permet de faire apparaître les strates de formation du manuscrit L et, de plus, elle sert parfaitement notre système de concordances. L'ordre alphabétique était facile à retrouver, par la suite, grâce à un répertoire des racines qui renvoie, en fin du second volume, aux numéros des listes. Chacune des listes ainsi identifiée par son numéro d'ordre dans notre édition de la Mm a été finalement mise en relation, par un apparat concordanciel, avec les notes de la Mp marginale de la BHS de telle sorte que chaque note entrant en considération est reliée par un indice à la liste correspondante. Nous avons muni chacune des notes qui devait être citée d'un indice numérique surélevé qui réfère à un apparat particulier. Ce nouvel apparat de la BHS est doté de chiffres successifs qui se renouvellent à chaque chapitre dans le même corps typographique que la Mp, il a été imprimé entre le texte biblique et l'apparat critique textuel. Il contient en règle générale les numéros des listes correspondantes de la Mm (tel Mm 350 par exemple), occasionnellement aussi des références aux volumes suivants de notre édition de la Massorah et quelques brèves remarques indispensables quand des divergences importantes surviennent entre la Massorah et le texte. Par la méthode suivie dans notre édition, nous avons rendu possible au lecteur, pour la première fois, le passage du texte à la Mm par la Mp et viceversa.

En ce qui concerne les chiffres indices, plusieurs cas peuvent se produire:

1. La note de Mp n'a pas de chiffre indice, il s'agit alors d'une note indépendante de la Mm qui ne pose aucun problème de forme ou de fond. La note sera cependant explicitée dans le troisième volume de notre *Massorah Gedolah* qui est consacré à un commentaire exhaustif de la Mp de la BHS, pour autant qu'elle est indépendante de la Mm de L. Dans le commentaire, nous consacrons un article complet à la première apparition d'une note de Mp indépendante de la Mm dans L, le lecteur y trouvera la liste complète dont est issue la note marginale avec la mention des sources manuscrites où elle a été retrouvée. En dehors des notes purement qualitatives telles que עֲבֹדַת de Num 4,47 notée כל אוריית חס – *toujours avec une leçon défective dans la Torah* – ou וּשְׁמוֹנָה de 1Chr 12,25 notée כל סיפ מל – *toujours avec une leçon pleine dans ce livre* –, une Mp de type quantitatif, c'est-à-dire indiquant le nombre d'occurrences d'une expression, trouve toujours sa source dans une liste de Mm même si celle-ci ne figure pas dans notre manuscrit. Il faut encore noter que le commentaire que nous donnons dans le troisième volume de notre *Massorah Gedolah* porte aussi sur des mots du texte biblique indépendants de toute Mp ou Mm dans la mesure où ils présentent des particularités ou des divergences importantes avec des expressions dans le texte de L ou avec le *Textus Receptus* proprement dit. Le texte de ce commentaire suivant l'ordre successif des mots du texte de la Bible selon l'ordre des livres, des chapitres et des versets, le lecteur intéressé peut vérifier à chaque moment l'état du texte et les données générales de la Massorah.

2. La note de Mp est indépendante de la Mm mais la note marginale est cepen-

sorétiques, tel le B19[A], ont été composés et copiés à partir d'archétypes partiels issus eux-mêmes de copies de textes où des maîtres anciens avaient reporté dans les marges, pour l'usage scolaire, des notes qu'ils tenaient de commentaires indépendants provenant quelquefois d'écoles scribales ou massorétiques en opposition[7]. Pour établir la forme de l'édition des deux niveaux de la Massorah, il nous a fallu décider d'un système d'indices qui permît de lier le commentaire marginal de la Mp aux listes développées dans la Mm. C'est pourquoi il a été décidé que la plus grande partie du commentaire massorétique, selon le manuscrit B19[A] de Léningrad, qui ne pouvait entrer dans le cadre de la BHS, serait éditée en même temps dans une série de volumes séparés publiés à Rome sous le titre מסורה גדולה[8]. En procédant de cette façon, nous pouvions éditer, dans les marges de la BHS, un commentaire complet, renouvelé, normalisé et intelligible qui s'appuyait exclusivement sur l'ensemble des notes de la Mp du manuscrit de L. Par *normalisé* nous entendons simplement que le commentaire se limite tout le long du texte à user d'expressions uniformes et d'abréviations toujours semblables à elles-mêmes, et par *complet* nous entendons seulement signaler au lecteur que celui-ci trouvera toujours une note, sous toutes les occurrences parallèles, là où elle est attendue, si elle est déjà apparue au moins une fois dans la Mp en marge du manuscrit L. Seule exception à cette règle, nous n'avons pas reporté les notes marginales qui dépassaient cent occurrences, telles celles de אדני notée en Mp קלד – *134 fois dans la Bible* –[9]; ראש notée en Mp קנ – *150 fois [dans la Bible]* –[10]; בעיני notée en Mp קלט – *139 fois [dans la Bible]* –[11] dont nous donnerons les listes complètes dans le troisième volume de notre *Massorah Gedolah*. L'ensemble de ces reports a pratiquement multiplié par trois l'étendue initiale du commentaire marginal, comme le montre la comparaison directe de notre édition avec le texte de la BHK[3].

Les listes de la Mm, qui se trouvent inscrites en haut et en bas de chaque folio du texte biblique tout au long du manuscrit L, ont été imprimées dans le premier volume de la *Massorah Gedolah* dans l'ordre successif de leur apparition dans les livres, chapitres et versets de la Bible. A la vérité, seule la première apparition d'une liste a été prise en compte alors que les doublets et les répétitions, même ceux accusant des différences notables, ont été laissés de côté dans le premier volume. Les listes ont été numérotées d'un bout à l'autre du premier volume de 01 à

[7] Pour les mots du texte כדרלעמר écrit en un mot sous Gn 14,1.4.5.9 et כדר־לעמר en deux mots sous Gn 14,17. Pour la *Mp cf.* אהלה: Gn 9,21; 12,8; 13,3 et 35,21, dont seul Gn 13,3 présentait un קרי dans la marge, les autres cas étant notés ד כת ה selon la *Mm* 83. Pour des divergences entre la Mp de deux livres à propos du même mot *cf.* הנער sous Gn 24,14 et Dt 22,15. Pour des divergences entre le TM, la *Mm* et la *Mp cf.* סביבתיהם sous Gn 35,5, *Mm* 257; et autre exemple sous Ps 9,1 et 48,5 où עלמות est écrit dans le premier cas en un mot et dans le second cas en deux mots, alors que deux notes massorétiques sont en opposition.

[8] G. E. Weil, *Massorah Gedolah iuxta codicem Leningradensem B19a*. Vol. I Catalogi, Pontificium Institutum Biblicum, Rome, 1971 [XXVII + 463 + 69 pp]. Le volume II est consacré au *Commentaire paléographique et philologique des listes de la Mm*; le volume III est consacré à la *Mp qui n'a pas de Mm correspondante* et le volume IV à la *Massorah finalis* (Mf) et à une *Introduction générale à la Massorah. Contribution à l'utilisation des manuscrits massorétiques jusqu'au XIIe siècle.*

[9] Gn 18,3; Ex 34,9; 1 R 3,10; Ps 38,16.

[10] Ps 137,6 et Neh 11,17.

[11] Dt 31,29.

notices marginales fut imprimé un peu comme une photographie des notes du manuscrit bien que Paul Kahle ait attiré l'attention des lecteurs, dans son Introduction, sur les nombreuses erreurs, inconséquences et indications incomplètes que contenait le commentaire marginal. Pour le reste, il se limitait à éditer la Mp comme elle se présentait dans le manuscrit, si même il avait commencé, à titre d'exemple, à corriger avec des crochets les cas les plus criants[3]. La présentation particulièrement disparate de la Mp rendait sans effet l'édition du commentaire qui demeurait incomplet et, pour cela, difficilement compréhensible, sans qu'aucune tentative de normalisation ait été conduite en vue de le rendre moins ésotérique[4]. En ce qui concerne l'édition de la Mm, les malheurs personnels dont le Professeur Kahle et son entourage eurent à souffrir à l'époque nazie, dans la décennie qui précéda la seconde guerre mondiale, la dispersion et la disparition de ses collaborateurs, son propre exil, furent les raisons pour lesquelles cette importante partie de l'ancien plan ne fut jamais réalisée.

Dans la dernière décade de sa vie à Oxford, le Professeur Kahle proposa notre collaboration pour l'édition de la Mm et de la Mp aux deux éditeurs de la nouvelle édition de la BH. Ceux-ci nous laissèrent la liberté d'établir une méthode complètement nouvelle pour éditer la Massorah dont nous avons reçu, seul, entièrement la charge. Le résultat en est la tentative présente, seconde de son espèce, après celle de Ya'aqob ben Ḥayyim ibn Adoniyah dans sa *Biblia Rabbinica* de 1525, dite *Bombergiana II*.

Lorsqu'il y a des siècles, les massorètes inscrivirent sous forme tachygraphique la Mp – dont la plus grande partie du commentaire propose des indications sur le nombre d'occurrences de mots, de formes ou d'expressions – dans les marges des colonnes des manuscrits, ces notes étaient suffisantes pour les lecteurs de l'époque qui possédaient une connaissance cursive et orale du texte de la Bible. Cependant, pour rendre l'usage de ce commentaire possible de notre temps il était nécessaire de trouver un système qui permît d'aller sans peine et avec sécurité, à travers la Mp, depuis chacun des mots du Texte jusqu'aux listes de la Mm qui développent les références précises de l'ensemble du matériel de comparaison. Cela signifie qu'il a fallu tout d'abord nous assurer que chaque note était correcte et à sa place, puis reporter, sur la base de la première apparition, celles qui n'avaient jamais été reportées[5], sans que pour autant le commentaire marginal fût surchargé à l'impression par un grand nombre de signes critiques exigés pour une édition scientifique. Le fait qu'environ 70% des notes n'avaient jamais été reportées ou avaient été reportées seulement en partie dans un livre ou dans un autre, trouve son fondement dans le mode de rédaction des grands manuscrits de la Bible[6]. Ces grands manuscrits mas-

[3] Cf. BHK Mp Gn 1,16 à 28.

[4] Déjà au XVIe siècle, Elie Lévita écrivait dans la IIe Introduction rimée à son *Massoret ha-Massoret* (Venise 1538) que la langue de la Massorah était incompréhensible du fait de sa concision aussi secrète que les paroles d'un livre scellé (וקצור לשונה. אשר הוא סתום. כדברי הספר החתום).

[5] Cf. G. E. Weil, *La nouvelle édition de la Massorah (BHK IV) et l'histoire de la Massorah. Congress Volume Bonn* 1962, *Suppl. to Vetus Testamentum* IX, Leyde, 1962, pp. 43-67; ainsi que la *Massorah*, *REJ*, CXXXI, Paris, 1972, pp. 5–102.

[6] Cf. G. E. Weil, *La formation du commentaire de la Mm marginale dans les grands codex bibliques. Etude comparée des listes de Dt. 28,17 à 34,12 dans les manuscrits A* et *L*, *in: Revue d'Histoire des Textes* I, Paris, 1971, pp. 1 à 48.

des conjectures et des retraductions faites à partir des anciennes versions. Nous espérons que ces caractéristiques contribueront à rendre l'ouvrage plus utile. C'est avec reconnaissance que nous mentionnons ici les noms des Professeurs J. Ziegler, de Würzburg, conseiller pour les questions relatives à la Septante, et H. P. Rüger, de Tübingen, conseiller pour les questions relatives au Targum; en effet, après avoir examiné attentivement la plupart des apparats critiques, ils nous ont fait profiter sans réserve de leurs suggestions. Enfin il n'est pas nécessaire de souligner que ceux qui méritent notre plus profonde gratitude sont les collaborateurs eux-mêmes, dont plusieurs sont malheureusement décédés. Certains, qui avaient livré leur contribution depuis un bon nombres d'années déjà, n'ont pas épargné leur peine pour tenir constamment à jour leur dossier par les adjonctions nécessaires. La collaboration avec l'équipe de rédaction à Tübingen fut excellente; notre vive reconnaissance va donc aussi aux assistants de rédaction, MM. Manfried Dietrich, 1960–62, Sieghart Kappus, 1961–63, Werner Fuss, 1964–66, Mme Ursel G. Mantel-Richter, 1966–67, et tout particulièrement M. Diether Kellermann, 1962–64, 1967–75.

Pour terminer, les éditeurs qui, en 1954, ont repris le travail des mains d'A. Alt et d'O. Eissfeldt, et qui ont trouvé en H. P. Rüger un collaborateur toujours dévoué, considèrent que c'est non seulement un agréable devoir, mais surtout un besoin impérieux d'adresser leurs remerciements les plus chaleureux à la Deutsche Forschungsgemeinschaft. Celle-ci a toujours apporté son aide dans les moments de difficultés financières, surtout par l'octroi de considérables subventions destinées à couvrir les frais d'impression.

Pour conclure ces lignes, nous ne pouvons faire mieux que de reprendre les mots par lesquels R. Kittel concluait en 1929 sa Préface: «Même ainsi la Biblia Hebraica ne saurait échapper à cette nécessité que rappelle l'adage latin *dies diem docet*. Puisse-t-elle trouver partout des critiques équitables, mais surtout des lecteurs dignes de la grandeur du sujet.»

Tübingen, Münster, 1967/77 KARL ELLIGER, WILHELM RUDOLPH

II

Dans l'Introduction au premier cahier de la 3ème édition de la BHK, Rudolf Kittel annonçait en 1929, année de sa mort, qu'en prenant le manuscrit de la Bible de Léningrad de 1009 ou 1008 comme base du texte massorétique, «il mettait, pour la première fois, à la disposition du monde savant, la Massorah elle-même». L'éditeur projetait d'offrir aux lecteurs, aux théologiens ou aux savants, toute la Massorah du seul manuscrit B19[A], en éditant la *Massorah Parva*[1] [Mp] dans les marges à côté du texte lui-même et la *Massorah Magna*[2] [Mm] imprimée en ordre alphabétique, en complément, dans un second ouvrage accompagné d'un répertoire exact des termes massorétiques et des abréviations. Contre toute attente, ce plan ne devait se réaliser qu'en partie et la Massorah de la 3ème édition de la BHK, achevée en 1937, ne présentait qu'une édition *in extenso* de la Mp du manuscrit L, à dire vrai une reproduction sans aucun caractère critique. L'ensemble des

[1] מסורה קטנה.
[2] מסורה גדולה.

2. Texte: Nous avons considéré que nous devions reproduire le texte exactement comme il nous est parvenu sous sa forme définitive dans le manuscrit L. Nous avons ainsi renoncé à corriger ce que l'on appelle généralement «des erreurs manifestes de copie»; la note 15[a] dans l'apparat critique d'Es 2 est un exemple de la façon dont nous avons procédé dans les cas douteux. Nous avons également renoncé à ajouter le Silluq, qui manque parfois, et spécialement le Meteg, qui manque souvent, surtout parce dans le reste du manuscrit, le Meteg est placé tantôt à gauche, tantôt à droite de la voyelle, et que le Silluq aussi est occasionnellement placé à droite. Par contre nous avons omis presque sans exception le signe Rafé, car autrement nous aurions été confrontés avec des difficultés techniques insurmontables. Nous avons continué d'imprimer les signes ֑ et ׀ (en caractères plus petits) pour indiquer la subdivision en paragraphes, malgré leur absence dans le manuscrit L. Grâce à un microfilm du Codex Leningradensis, duquel des photographies furent tirées à Tübingen, on a pu comparer le texte de la BHS à celui de L. Le travail de collation, exécuté à plusieurs reprises à titre de contrôle, a été accompli cette fois avec beaucoup de dévouement par le Professeur H. P. Rüger et plusieurs assistants de rédaction. Le Professeur Rüger a lui-même collationné plusieurs fois le tout, tandis que les assistants travaillaient sur des sections ou contrôlaient l'ensemble sous certains angles. Nous avons une grande dette de reconnaissance à l'égard de la direction de la Bibliothèque nationale publique Saltikov Chtchedrine, à Léningrad, qui a microfilmé le manuscrit, tâche d'autant plus délicate qu'il fallait défaire la reliure du codex. C'est sur l'initiative du Professeur O. Eissfeldt que le Professeur K. Aland a conduit en 1957 les négotiations nécessaires à Léningrad.

3. Massorah: Voici enfin réalisée la promesse faite par Kittel, de fournir la Massorah complète du manuscrit L. Nous devons ce résultat exclusivement à l'immense travail du Professeur Gérard E. Weil, de Nancy, qui, seul aussi, porte la responsabilité de cette partie de l'édition. Le lecteur trouvera la petite Massorah imprimée comme auparavant dans la marge, mais complètement revue selon des principes dont le Professeur Weil a encore pu s'entretenir avec P. Kahle, et sur lesquels ce dernier était pleinement d'accord. La grande Massorah a paru en 1971, en un volume séparé; elle a été publiée, réjouissant signe des temps, en co-édition par la Württembergische Bibelanstalt de Stuttgart et l'Institut Biblique Pontifical de Rome, sous le titre Massorah Gedolah (Masora magna), Volume I, et en même temps comme Volume II de la BHS. Dans le présent Volume I de la BHS, le registre supérieur de l'apparat, imprimé dans le même corps que la petite Massorah marginale, renvoie à la grande Massorah (Mm). Pour de plus amples détails, le lecteur voudra bien se reporter à la seconde partie de cette Préface.

4. Apparat Critique: L'apparat critique figurant au bas de chaque page présente une refonte complète, due en premier lieu au fait que la plupart des collaborateurs ont changé. Ce qui frappe dès l'abord, c'est que nous avons abandonné la distinction contestable entre «simples variantes et informations de moindre importance» d'une part, et «modifications textuelles réelles et autres questions importantes» d'autre part. Le lecteur ne tardera pas à remarquer aussi que les collaborateurs ont tenu compte dans la mesure du possible du matériel accumulé depuis la précédente édition, qu'ils ont amélioré leur méthode, grâce aux progrès de la recherche en matière d'histoire du texte, et enfin qu'ils ont eu une attitude des plus réservées à l'égard

PRÉFACE À LA PREMIÈRE ÉDITION

I

Après 40 ans de service, la Biblia Hebraica de Kittel fait une nouvelle apparition dans le monde savant sous une forme rajeunie. Comme l'apparat critique en particulier a été fondamentalement révisé, il fallait éviter toute confusion possible dans les références entre la présente édition et les précédentes. C'est pourquoi nous avons décidé de modifier le titre de l'ouvrage, de telle sorte que l'on puisse discerner immédiatement s'il est question d'une ancienne édition ou de la nouvelle. Il nous est apparu que le titre «Biblia Hebraica Stuttgartensia» permettait de marquer tout à la fois la différence et la continuité par rapport à l'oeuvre de Kittel. Nous serions donc reconnaissants que l'on veuille bien citer la nouvelle édition par le sigle BHS pour la distinguer de la BHK.

Il n'est pas nécessaire de justifier le choix, toujours et encore raisonnable, du manuscrit de Léningrad B19^A (L) comme base d'une édition de la bible hébraïque, quoi que l'on puisse penser par ailleurs du rapport existant entre ce texte et celui de Ben-Asher. En ce qui concerne l'opinion personnelle de P. Kahle, il faut consulter maintenant son livre *The Cairo Geniza*, Oxford 1959^2 (adaptation allemande de R. Meyer, *Die Kairoer Genisa*, Berlin 1962). De toute manière L est encore «le plus ancien manuscrit daté de la bible hébraïque complète».

En 1967, le plan initial de publication prévoyait la parution de 2 à 3 fascicules par an. Ce rythme n'a pas pu être tenu, car la préparation de la massore a exigé beaucoup plus de temps que prévu. Le texte annoncé du Siracide paraîtra prochainement sous forme d'un fascicule complémentaire.

En ce qui concerne l'ordre des livres bibliques, la BHS (tout comme la BHK) ne diffère du manuscrit L que par la place attribuée aux deux livres des Chroniques, qui figurent à la fin de l'ouvrage.

La BHS se distingue de la BHK essentiellement sur les 4 points suivants:

1. Ecriture: Lors du bombardement de Leipzig, les matrices originales du texte de la BHK ont été perdues. De plus la technique actuelle de composition à la machine nous a obligés à renoncer aux beaux caractères hébreux de la BHK, qui avaient été préparés selon les indications personnelles de Kittel, pour les remplacer par de nouveaux caractères qui répondent aux exigences techniques modernes. Nous espérons avoir trouvé quelque chose de valable. Certaines formes de lettre peuvent ne pas être absolument satisfaisantes. Pour une part cela est dû aux caractéristiques des machines, qui contraignent à n'utiliser que des consonnes qui s'inscrivent dans un carré ou dans un demi carré; pour une autre part cela vient de ce qu'il fallait tenir compte de l'emplacement des voyelles et des accents, au-dessus et au-dessous de la ligne des consonnes, chacune de ces lignes devant être composée pour elle-même. Il a fallu faire un nombre incalculable d'essais, et la Württembergische Bibelanstalt n'a pas craint de consacrer un temps considérable et beaucoup d'argent à l'élaboration, par exemple, de nouveaux caractères qui s'avéraient nécessaires, jusqu'au moment où nous avons estimé pouvoir présenter publiquement le résultat de nos efforts. Nous tenons à exprimer ici notre profonde reconnaissance à M. Karl Häussler, typographe, qui, de manière infatigable, a su payer de sa personne.

This foreword is not the place to discuss the terminology we have used in editing the Mp; its full treatment is reserved for our *Massorah Gedolah*, vol. III. The reader should know, however, that except for the connective terms mentioned on page XVII under Rule (b), we have neither invented nor added anything new. We have always used the first form that occurs in the Mp or the Mm of L, or when the same note is found in several different forms, we have chosen the form that occurs most frequently. Such connective terms as מגהון or וחד, which are found elsewhere in commentaries of the Masora, were made necessary by our attempt to coordinate the lists of the Mm with the notes of the Mp – an attempt at coordination and integration never before undertaken, which explains the unevenness and defective condition of the Masoretic marginalia which challenged our efforts.

Finally, the reader will find an index of the Masoretic terms and abbreviations used in this edition. We have standardized the spelling, which varies in L according to the exemplar from which its notes were derived, because the author of the Mp preserved faithfully the forms he found in his sources. We hope that this alphabetical index, with a key to the abbreviations and their translations, will be of service to those who use it. It also serves as a good introduction to the use of the Mm, for which the terms are all relevant.

In conclusion, I desire to thank all those who have made it possible for me to accomplish this work, and who have participated in preparing the new edition of the Masora. My thanks are due above all to my wife, Ninette G. Weil, to Miss S. Sagot and Miss A.-M. Guény, and to my oldest colleague, Mr. G. Jobin, all of whom are members of the Biblical and Masoretic Section of the Institute of Textual Research and History (C. N. R. S.), and who have devoted themselves exclusively to this edition for more than a decade. Nor should we forget the editors of the BHS, the editorial staff at Tübingen, or the Württemberg Bible Society, which assumed the responsibility for this edition, and the German Research Council, which has made possible the costly printing process.

Nancy, 1967/77 GÉRARD E. WEIL

PRÉFACE À LA CINQUIÈME ÉDITION

La présente révision fut préparée par le regretté Hans Peter Rüger. Elle se borne à l'élimination d'erreurs dans le texte, dans le 2e apparat et dans la massore. De nombreux collègues ont signalé des erreurs réelles ou supposées. Qu'ils soient ici tous remerciés. Dans le texte, seules les divergences avec le manuscrit Firkovitch, Saint-Pétersbourg, Bibliothèque Saltikow-Shtshedrin B 19^{A} (L) furent corrigées. Le ms fut consulté derechef sur la base de nouvelles photographies. (Ces corrections ont occasionné quelques rares notes dans le 2e apparat.) Dans la massore établie par G. Weil et dans le 2e apparat, seules des fautes évidentes furent corrigées; on a renoncé à toute autre intervention.

En revanche, le glossaire des abréviations latines employées dans l'apparat critique de cette Bible est nouveau. Il est l'œuvre de Hans Peter Rüger et veut rendre l'accès à cet apparat aussi large que possible.

Fribourg, Suisse, 1997 ADRIAN SCHENKER

due to the absence of a related list in the Mm of L. These instances are discussed fully in our *Massorah Gedolah*, vol. III.

3. The note of the Mp is dependent on the Mm.

(a) The index number refers to a note in the concordant apparatus which usually designates a list contained in the Mm. The reader will find the list from which the Mp is derived in our *Massorah Gedolah*, vol. I, under the number indicated in the concordant apparatus.

(b) When a single word in the text is qualified by a group of marginal notes, each note in the group has its own index number; the Mp note may derive from the combination of a general list with a limited list based on a single book or section of the Bible, e. g., Nu 9,2 בְּמוֹעֲדוֹ has the Mp note ג2 מל ב3 מנה בתור, where note 2 refers to Mm 3003, and note 3 to Mm 3727.

The textual referent of the Mp is indicated by a raised circle in accordance with the following rules.

(a) When a *single* word in the text has a *single* note in the Mp, the circle which refers to this note is placed over the word as close to its center as the limitations of printing permit. The related note of the Mp is printed in the margin, separated by a period from a following note.

(b) When a *single* word in the text has a *group* of notes in the Mp, each note bearing on some different aspect, the whole group of notes is referred to by a *single* circle over the center of the word, and the whole group is distinguished from any following note by a period. For reasons of clarity we have not always connected the separate notes within a group (which are derived from different sources) with a simple *waw copulativum*: too often this would have been impossible, as at Ez 14,15, where לוֹ would have been noted in the Mp כְּבָ וֹ ר״פ «22 times, and 6 times at the beginning of a verse» – we have preferred the form כְּבָ וֹ מנה ר״פ «22 times, 6 of which are at the beginning of a verse.» When מנהון «of which» is inappropriate we have used וחד מן «and also one of ...», as at Ez 29,11, where לֹא has the note in the Mp ה ר״פ בסיפ וחד מן וֹ פסוק לא לא ולא «5 times in the book at the beginning of a verse, and also one of the 6 verses with לא לא ולא.»

(c) When a phrase of *two or more* consecutive words has a *single* note in the Mp, a raised circle is placed as nearly as possible between each of the words in the phrase, e. g., Gn 2,18 and Is 1,20.

(d) When a group of *several* words is marked with circles according to Rule (c), and two or more words within this group form an expression which is the subject of a note elsewhere in the Mp, a note for this subgroup is supplied consistently in the margin wherever it is lacking; it is separated from the first note by a period, and the subgroup in the text (which usually extends to the end of the group) is marked by an additional circle between its first two words; e. g., Is 3,15 נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת has two notes in the Mp: ד . הֹ׳ «the whole expression occurs 4 times; אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת occurs alone 15 times.»

The raised circle, then, may be found in three positions:

1. a single circle *over* one word: Rules (a) and (b),
2. a single circle *between* two or more words: Rule (c),
3. an *additional* circle *between* two words: Rule (d).

plena in this book» at 1Ch 12,25 וּשְׁמוֹנָה, the Mp also includes quantitative notes, i. e., statistics on the frequency of expressions which derive from a list in the Mm, even if the particular list is not found in L. It should also be observed that the commentary in our *Massorah Gedolah*, vol. III, includes words of the Biblical text itself where they show any peculiarities or differences from the text of L, or from the so-called Textus Receptus, even when these are not noticed in the Mp and the Mm. The text of this commentary follows the word order of the Biblical text by book, chapter, and verse, so that the interested reader may at all times verify the state of the text and the general contribution of the Masora.

2. When a note in the Mp has an index number, but is independent of the Mm, one of the following conditions is indicated.

(a) The marginal note לְ «once» is found in L together with a reference to a word elsewhere which is itself qualified by the marginal note לְ, and a significant difference between the two words is indicated by the Massorah. The Hebrew references are often lacking in the corresponding passage. We have regularly supplied the lack in the Mp for the corresponding passage, giving the reference by book, chapter, and verse, together with the Hebrew word in question, in the concordant apparatus to avoid crowding the margin, e. g., Iś 1,1, referring to 2Ch 32,32, or again, Is 28,4, where the corresponding note in the Mp for the parallel in Ho 9,10 is lacking in L.

(b) The marginal note בְּ «twice» is found in the margin of L, together with a reference in Hebrew to a parallel passage. Here again, when a corresponding note is lacking at the parallel passage, we have supplied the reference in both places, simply indicating the parallel reference in the concordant apparatus in modern terms. Thus at Is 1,3, L follows the note בְּ with באין אלפים (cf. BHK), alluding to Pr 14,4; in Proverbs the Mp has only the note בְּ against אֲבוּס in the text, but with no corresponding reference to Is 1,3. In both instances we have supplied the appropriate references in the concordant apparatus.

(c) The Mp or the Mm contradicts a word in the text. The index number of the Mp refers to the concordant apparatus where the position of the MT is described by a comparison with the readings of L, and of such classical MT manuscripts as British Museum Ms. Or. 4445, the Cairo Prophets Codex (C), and Paris Bibliothèque Nationale Ms. 15 (P). We have also compared the most important editions of the MT, such as the Second Rabbinic Bible of Daniel Bomberg (Venice, 1524–1525) and the edition of Christian D. Ginsberg (London, 1908–1926), as well as Masoretic commentaries such as the מנחת ש״י of Shelomo Yedidya Norzi (Mantua, 1742) and R. Gordis, *The Biblical Text in the Making* (Philadelphia, 1937), although we have not cited the latter explicitly in the concordant apparatus. Only references to the commentaries of the *Okhla we-Okhla* following the Paris manuscript edited by Frensdorff[12] and the Halle manuscript edited by Fernando Díaz-Esteban[13] are cited when necessary (e. g. Da 6,28 «Okhl 196»).

(d) The index number refers to a note which reads «Mp sub loco». The note indicates that we have corrected an error in the Mp of L, or that the difficulty is

[12] *Das Buch Ochlah W'ochlah (Massora)*, Hannover, 1864.
[13] Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Madrid.

passages, the reader will always find a corresponding note in the margin of BHS at each of the parallel passages where it should be expected. The only exception to this rule is that we have not supplied marginal notes when the number of parallels exceeds 100, e. g., אדני (Mp: קלד = 134 times),[9] ראש (Mp: קנ = 150 times),[10] בעיני (Mp: קלט = 139 times)[11]. The complete lists for these exceptions are given in our *Massorah Gedolah*, vol. III. A comparison with BHK will show that adding these notes has nearly trebled the size of the marginal apparatus.

The lists of the Mm, which are found in the upper and lower margins on each page of Biblical text throughout L, are given in *Massorah Gedolah*, vol. I, in their order of appearance in the Bible by book, chapter, and verse. Only the first appearance of each list is recorded in this first volume, omitting all doublets and other repetitions, even when they are marked by significant differences. The lists are numbered in sequence from 1 to 4271, which is the total number of lists published in our first volume of the Mm, not counting the variant lists which are summarized in an appendix to vol. I, and which will be published with full commentary in vol. II. I have not followed the alphabetical order proposed by Professor Kahle for editing the lists, but adopted enumeration in the order of the lists' appearance, because this method demonstrates more clearly than any other the various stages in the development of the manuscript L, and further, it is ideally adapted to our cross reference system. The alphabetical order may be recovered easily from the index of roots at the end of vol. II, based on the numbered lists. Each of these numbered lists in our edition of the Mm has ultimately been correlated with the notes of the Mp in the margin of BHS by a concordant apparatus, where each note is referred to its related list. This is indicated by a raised index number for each note, indicating an entry in the concordant apparatus. This new apparatus in the BHS is inserted between the Biblical text and the critical textual apparatus, and is numbered in sequence by chapter in the same type face as the Mp. As a rule it contains the numbers of the pertinent lists in the Mm (e. g., Mm 350), also including at times references to further volumes in our edition of the Masora, and brief notes when necessary on significant differences between the Masora and the text. The method followed in this edition permits the reader now for the first time to go from the text through the Mp to the Mm and back.

The index numbers are used to represent a variety of situations.

1. When the note in the Mp has no index number, the note is independent of the Mm, and poses no special problem of form or content. The note will be discussed in our *Massorah Gedolah*, vol. III, which is an exhaustive commentary on the Mp of the BHS where it is independent of the Mm found in L. In this commentary a full article is devoted to the first appearance of each note in the Mp which is independent of L. Each article gives the reader the complete lists of passages from which the particular note is derived, and indicates the manuscript sources in which the list is found. Apart from the purely qualitative notes, such as כל אורית חס «always *(scriptiq) defectiva* in the Thorah» at Nu 4,47 עֲבֹדַת, or כל סיפ מל «always *(scriptio)*

[9] Gn 18,3; Ex 34,9; 1 R 3,10; Ps 38,16.
[10] Ps 137,6 and Neh 11,17.
[11] Dt 31,29.

Through the centuries the Masoretes had developed the Mp as a shorthand reference system in the margins of manuscripts, mainly as a record of frequency statistics for words, forms, and phrases. These concise notes were adequate for the readers of the time, who were intimately familiar with the Biblical text. But to make this system useful for our own time, some procedure had to be devised that would make it possible to proceed with ease and accuracy from the words of the text through the Mp to the lists of the Mm, which relate the individual notes to their context of comparative data. This meant first of all ascertaining that every note was both correct and in its proper place, and then supplying from each note's first appearance all the references which until now had not been entered,[5] yet without crowding the margins with sigla characteristic of scientific editions. The fact that about 70% of this data had never been indicated, or at most had been indicated only partially in one book or another, is due to the manner in which the larger Biblical manuscripts were composed.[6] The great Masoretic manuscripts, such as L, were composed by transcribing texts from individual manuscripts of different parts of the Bible. These manuscripts were themselves copied from manuscripts which earlier teachers had prepared for the use of their students by adding marginal notes derived from a variety of commentaries, often representing rival schools of scribes and Masoretes.[7] To establish a format that would relate and integrate both forms of the Masora, a system of cross references was required that would permit a direct connection between the marginal notes of the Mp and the full lists of the Mm. And since the greater part of the Masoretic notes (the Mm) of the Leningrad manuscript could not be included in the format of BHS, it was decided to edit them separately in a series of supplementary volumes to be published in Rome under the title *Massorah Gedolah*.[8] This procedure would make it possible to provide in the margin of BHS a complete, revised, integrated, and intelligible apparatus, based exclusively on the notes in the Mp of Codex L. By «integrated» is meant simply that the terminology and abbreviations of the notes have been made consistent throughout, and by «complete», that if a note is found in L at any one of a series of parallel

[5] Cf. G. E. Weil, «La nouvelle édition de la Massorah (BHK IV) et l'histoire de la Massorah,» in *Congress Volume, Bonn, 1962, Supplements to Vetus Testamentum* IX, Leiden, 1962, pp. 43–67; also «Massorah,» *REJ*, CXXXI, Paris, 1972, pp. 5–102.

[6] Cf. G. E. Weil, «La formation du commentaire de la Mm marginale dans les grands codex bibliques. Etude comparée des listes de Dt 28,17 à 34,12 dans les manuscrits A et L,» in *Revue d'Histoire des Textes*, I, Paris, 1971, pp. 1–48.

[7] For words in the text, cf. כדרלעמר written as a single word at Gn 14,1.4.5.9 and כדר־לעמר written as two words at Gn 14,17. For the Mp, cf. אהלה Gn 9,21; 12,8; 13, 3; and 35,21, where only Gn 13,3 has a קרי in the margin, while the other instances are noted ד כת ה following Mm 83. For differences between the Mp of two different books on the same word, cf. הנער at Gn 24,14 and Dt 22,15. For differences between the MT, the Mm, and the Mp, cf. סביבתיהם at Gn 35,5, Mm 257; and another example at Ps 9,1 and 48,15, where עלמות is written in the first instance as a single word and in the second as two words, and the Massoretic notes in both instances stand in disagreement.

[8] G. E. Weil, *Massorah Gedolah iuxta codicem Leningradensem B19a*. Vol. I *Catalogi*, Pontificium Institutum Biblicum, Rome, 1971, XXVII + 463 + 69 pp. Vol. II is devoted to a paleographic and philological commentary on the lists of the Mm, vol. III treats the Mp which has no related Mm, and vol. IV discusses the Final Masora (Mf) and contains a general introduction to the Masora and an essay on the use of Masoretic manuscripts up to the 12th century.

respectful thanks to the German Research Council (Deutsche Forschungsgemeinschaft) for their ever ready assistance in many financial difficulties, not least for a considerable grant to cover the expense of printing.

The sentences with which R. Kittel concluded his foreword in 1929 may again be appropriate here. «Even so the *Biblia Hebraica* will remain subject to the saying ‹One day instructs another›. May it find everywhere fair critics, but especially readers worthy of the greatness of the subject!»

Tübingen, Münster, 1967/77 KARL ELLIGER, WILHELM RUDOLPH

II

In the foreword to the first fascicle ot the third edition of BHK, written in 1929, the year of his death, Kittel announced that taking the Leningrad manuscript (L), dated 1009 or 1008 A. D., as the basis for the Masoretic text, «has also made it possible to present to the learned world for the first time the Masora itself, the large and the small, in a new form.» The editor planned to offer his readers the complete Masora of the manuscript L, placing the *Masora parva* (Mp)[1] in the outer margin beside the text, and supplementing it with the *Masora magna* (Mm)[2] arranged in alphabetical order together with a detailed index of Masoretic terms and abbreviations in a separate volume. These plans, however, were only partially fulfilled. The third edition of BHK, published in 1937, gave only the Mp of the manuscript L in full, and even this was done quite uncritically. Although Paul Kahle commented in his foreword on the numerous errors, inconsistencies, and defective references in the manuscript, all the marginal notes of L were reproduced with almost photographic fidelity. He edited the Mp with meticulous dependence on the manuscript, correcting only its worst errors – in square brackets.[3] The unevenness of this presentation of the Mp only lessened the usefulness of the apparatus, leaving it incomplete and difficult to understand, with no attempt to integrate it and make it less mysterious.[4] As for editing the Mm, the personal misfortunes suffered by Professor Kahle and his group in the 1930's, the dispersion and disappearance of his colleagues, and his own exile, made it impossible for this important part of the original plan to be realized.

While at Oxford during the last decade of his life, Professor Kahle proposed to both editors of the new BHS that I collaborate with them on the preparation of the Mm and Mp. They permitted me the freedom to develop a completely new method for editing the Masora. The result was the present attempt, for which I bear the full responsibility – the second of its kind following that of Yakob ben Hayyim ibn Adoniya in the Rabbinic Bible of 1525, known as the second Bomberg edition.

[1] מסורה קטנה.
[2] מסורה גדולה.
[3] Cf. BHK, Mp, Gn 1,16–28.
[4] As early as the 16th century Elias Levita wrote in the second rhymed introduction to his *Massoreth Hamassoreth* (Venice, 1538) that the language of the Masora was unintelligible, the very conciseness of its style making it as secret as the words of a sealed book (וקצור לשונה. אשר הוא סתום. כדברי הספר החתום).

paragraph divisions, and as before in a smaller type size. A microfilm of Codex Leningradensis, from which photographic copies were prepared in Tübingen, was available for comparison with BHS. For the collation and repeated checking of this manuscript we are indebted to the devoted work of Professor Hans Peter Rüger, who himself examined the whole several times, as well as to several editorial assistants, who worked on parts of the manuscript or examined it from particular perspectives. Our special thanks are due the directors of the Leningrad Saltikov Tschedrin State Public Library for the preparation of the microfilm, a peculiarly difficult operation which required undoing the binding of the manuscript. The necessary negotiations in Leningrad were accomplished in 1957 by Professor K. Aland, on the initiative of Professor O. Eissfeldt.

3. Masora. We can here at last fulfil Kittel's promise to present the Masora of Codex L in its entirety. For this we are indebted to the immense labors of Professor Gérard E. Weil of Nancy, who bears the sole responsibility for this part of the present edition. The reader will find the small Masora printed as before in the margin, but completely reedited on the basis of principles which G. E. Weil was able to discuss with P. Kahle, and which met with his full approval. The large Masora has been printed separately, and it is a welcome sign of the times that it was published jointly in 1971 by the Württemberg Bible Society, Stuttgart, and the Pontifical Biblical Institute, Rome, both as Massorah Gedolah (Masora magna), vol. I, and as BHS, vol. II. In the present BHS, vol. I, the first apparatus, printed in the same size type as the Masora in the margin, relates to the large Masora (Mm). Further details are given in the second part of this foreword.

4. Apparatus. The critical apparatus in the lower margin of each page represents a complete revision, reflecting more than simply changes in the editorial staff. Most striking is the abandonment of the questionable distinction between «slight variants and less important items of information» on the one hand, and «real textual changes and other more significant matter» on the other. The reader will notice that the contributors have evaluated the material which has accumulated since the last edition, profiting methodologically from advances in the study of textual history, and exercising considerable restraint in conjectures and retranslations from the ancient versions. It is hoped that these characteristics will contribute to a greater usefulness for the work. We must acknowledge with gratitude the generosity of Professor J. Ziegler of Würzburg and Professor H. P. Rüger of Tübingen, who served as consultants on the Septuagint and the Targum traditions respectively, offering their recommendations after thorough examination of the available evidence. It is hardly necessary to stress that our deepest thanks are due the contributors, some of whom are no longer with us. Some who made their contributions several years ago have spared no pains in continuing to provide information. The cooperation of the editorial staff in Tübingen was excellent. Special thanks are due these editorial assistants as well: Dr. Manfried Dietrich (1960–1962), Sieghart Kappus (1961–1963), Dr. Werner Fuss (1964–1966), Mrs. Ursel Mantel-Richter (1966–1967), and especially Dr. Diether Kellermann (1962–1964, 1967–1975).

In conclusion the editors, who inherited their work from A. Alt and O. Eissfeldt in 1954, and who have always found in H. P. Rüger a devoted helper in this work, confess it not only a pleasant duty, but also a moral obligation, to express our most

FOREWORD TO THE FIRST EDITION

I

After forty years Kittel's *Biblia Hebraica* once again makes its appearance before the learned world in a new form. The critical apparatus in particular has been thoroughly revised, and to guard against its confusion with the apparatus of earlier editions, especially in scholarly references, we decided to modify the name of the work in such a way as to make it quite apparent whether one of the earlier editions or the new one was intended. The name *Biblia Hebraica Stuttgartensia* promised to guarantee this, while also preserving a continuity with Kittel's work. We therefore suggest that the new edition be cited as BHS, as distinguished from BHK.

There is no need to defend the use of the Leningrad Codex B19^A (L) as the basis for an edition of the Hebrew Bible, whatever one may think of its relationship to the Ben Asher text. P. Kahle's own views on the matter may be consulted in his book *The Cairo Geniza* (Oxford, 1959, 2nd edition). In any event, L is still «the oldest dated manuscript of the complete Hebrew Bible.»

Problems encountered in the preparation of the Masora made it impossible to adhere to the original schedule of issuing two or three fascicles a year beginning in 1967. The promised fascicle on Sirach will soon appear as a supplementary volume.

The BHS, following the BHK, deviates from the order of the Biblical books in L only in placing 1,2Chronicles at the end.

The most important differences between BHS and BHK are the following:

1. Type Face. Not only the loss of the original molds in the bombing of Leipzig, but especially conversion to machine composition has made it necessary to replace the beautiful Hebrew type face of BHK, prepared to Kittel's own specifications, with a new face, adapted to the limitations of machine composition. We hope we have found a workable replacement. Not all the letters are equally satisfactory, partly because machine composition requires the consonantal signs to fit within either squares or half-squares, and partly because of the rows of vowel and accent signs above and below the consonants, each of which is set individually. Countless experiments were necessary, and the Württemberg Bible Society was unstinting in its support with both time and funds for new cuttings, etc., which were constantly necessary, before we felt the results met the standards required for publication. Special recognition and gratitude are due the indefatigable compositor, Mr. Karl Häussler, for his devoted labors.

2. Text. We have thought it best to reproduce the text of the latest hand of L with close fidelity. We have accordingly refrained from «removing obvious scribal errors;» how we have dealt with doubtful examples may be seen in the critical apparatus to Is 2,15, note a. The addition of Silluq, which is occasionally lacking, and particularly of Metheg, which is often omitted, has been discontinued, particularly as in L itself Metheg is found both to the left and to the right of the vowel pointing, and Silluq may also appear to the right. In contrast, Raphe has been almost consistently omitted as before; otherwise there would have been almost insuperable technical difficulties. Similarly we differ from L by introducing ם and ס to indicate

oder Mm der Handschrift L vorkommende Form gestützt oder, wenn mehrere Formen ein und derselben Notiz in der Handschrift einander widersprachen, diejenige gewählt, die am häufigsten vorkam. Die der Verbindung dienenden Termini wie מנהון oder וחד, die man auch sonst in den Kommentaren der Masora trifft, mußte ich wählen, um die Listen der Mm und die Notizen der Mp stilistisch miteinander verknüpfen zu können. Diese Verknüpfung und Normalisierung waren nie zuvor versucht worden. Dadurch war aus dem masoretischen Randkommentar ein unausgeglichener und unvollständiger Kommentar geworden. Diesen Zustand wollte ich ändern.

Der Leser findet schließlich ein Verzeichnis der in dieser Ausgabe gebrauchten masoretischen Termini und Abkürzungen. Ich habe die Schreibung vereinheitlicht, die in L je nach der Vorlage, der die Notizen entnommen sind, schwankt, weil der Verfasser der Mp treu an der vorgefundenen Form festgehalten hat. Ich hoffe, daß dieses alphabetische Verzeichnis und seine Übersetzung denen, die es benutzen, seinen Dienst tut. Es stellt zugleich eine gute Einführung in den Gebrauch der Mm dar, auf die sich jeder dieser Termini bezieht.

Zum Schluß habe ich all denen zu danken, die es mir ermöglicht haben, diese Aufgabe durchzuführen, und die an der neuen Masora-Ausgabe beteiligt waren. Mein Dank geht in erster Linie an meine Frau Ninette G. Weil, an Frl. S. Sagot und Frl. A.-M. Guény sowie an meinen ältesten Mitarbeiter Herrn G. Jobin, die alle der Section Biblique et Massorétique de l'Institut de Recherche et d'Histoire des Textes (C. N. R. S.) angehören und sich seit mehr als zehn Jahren ausschließlich dieser Edition gewidmet haben. Nicht zu vergessen sind auch die Herausgeber der BHS, die Redaktion in Tübingen, die Württembergische Bibelanstalt, die diese Ausgabe in ihre Obhut genommen, sowie die Deutsche Forschungsgemeinschaft, die den kostspieligen Druck ermöglicht hat.

Nancy, 1967/77 GÉRARD E. WEIL

FOREWORD TO THE FIFTH EDITION

The present revision was prepared by the late Hans Peter Rüger. It limits itself to the correction of errors in the text, the second apparatus, and the Masora. Gratitude is here expressed to the many colleagues who have indicated possible errors. In the text, only the differences from the Firkovitch manuscript B 19^{A} (L) at the Saltikow-Shtshedrin Library in St Petersburg were corrected. The manuscript was consulted again on the basis of new photographs. (These corrections have occasioned a few notes in the second apparatus.) In the Masora as established by G. Weil and in the second apparatus only obvious errors were corrected. No other intervention was undertaken.

On the other hand, the glossary of Latin abbreviations used in the critical apparatus of this Bible is new. It was established by Hans Peter Rüger and is intended to allow for the widest possible use of this apparatus.

Fribourg, Switzerland, 1997 ADRIAN SCHENKER

eine Notiz der Mp sich aus der Kombination einer generellen Liste mit einer Liste ergibt, die sich nur auf ein Buch oder auf einen Bibelteil bezieht, findet man Notizen wie ג[2] מל ב[3] מנה בתור zu בְּמוֹעֲדוֹ Nu 9,2, wo [2] sich auf Mm 3003 und [3] sich auf Mm 3727 bezieht.

Hinsichtlich der Circelli gelten folgende Regeln:

a) *Ein* Wort des Textes ist mit *einer* Notiz der Mp versehen. Der Circellus, der auf diese Notiz hinweist, ist mitten *über* das Wort gesetzt (oder, wenn eine drucktechnische Schwierigkeit bestand, so weit in die Mitte wie möglich). Die entsprechende Notiz der Mp ist am Rande gedruckt und durch einen Punkt von der folgenden getrennt.

b) *Ein* Wort des Textes ist mit einer *Gruppe* von Notizen der Mp versehen, die sich auf teilweise verschiedene Gegenstände beziehen. Auch auf diese Gruppe verweist nur *ein* Circellus mitten *über* dem Wort; ein Punkt markiert das Ende der Gruppe. Um die Syntax der Gruppen – ihre Elemente stammen aus verschiedenen Quellen – klarer zu gestalten, habe ich, soweit das möglich war, ein einfaches waw copulativum zwischen diesen Elementen eingefügt. War das nicht möglich wie Ez 14,15, wo zu לוֹ hätte notiert werden müssen כב וו ר״פ «22mal und 6mal am Anfang des Verses», habe ich vorgezogen zu schreiben כב ו מנה ר״פ «22mal, 6mal davon am Anfang des Verses». Wenn schließlich auch die Verwendung des Ausdrucks מנהון «davon» nicht in Frage kam, habe ich formuliert וחד מן «und zwar ein Fall von den ...» So ist z. B. Ez 29,11 die Notiz zu לֹא folgendermaßen gestaltet: ה ר״פ בסיפ וחד מן ו פסוק לא לא ולא «5mal im Buch am Anfang des Verses, und zwar einer von den 6 Versen mit לא לא ולא».

c) *Zwei oder mehr* aufeinanderfolgende Wörter sind mit *einer* Notiz der Mp versehen. Dann ist (möglichst) genau oben in die Mitte *zwischen* allen in Betracht kommenden Wörtern je ein Circellus gesetzt. Beispiele: Gn 2,18 und Jes 1,20.

d) Eine Gruppe von *mehreren* Wörtern ist mit den nach c) erforderlichen Circelli versehen; aber *zwei oder mehr Wörter innerhalb dieser Gruppe* bilden einen weiteren bemerkenswerten Ausdruck, der anderswo in der Mp mit einer Notiz versehen ist. Diese zweite Notiz ist überall da, wo sie fehlte, am Rand nachgetragen und durch einen Punkt von der ersten getrennt. Der Beginn des zugehörigen Textstücks ist durch einen *zusätzlichen* Circellus *zwischen* dessen beiden ersten Wörtern markiert. Beispiel: Jes 3,15 נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת, das in der Mp mit den beiden Notizen אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת aber ד. הי versehen ist, der ganze Ausdruck kommt ד «4mal», aber הי «15mal» vor.

Es sind also drei Stellungen des Circellus anzutreffen:

1. ein Circellus *über* einem Wort (Fall a oder b),
2. ein Circellus *zwischen* zwei Wörtern (Fall c),
3. ein Circellus *zusätzlich* zu einem anderen *zwischen* zwei Wörtern (Fall d).

In diesem Vorwort wird nichts gesagt über die Form der Sprache, in der ich die Mp zu normalisieren versucht habe. Dieses Problem wird im dritten Band meiner *Massorah Gedolah* angesprochen werden. Der Leser sollte jedoch wissen, daß ich außer den der Verbindung dienenden Termini, die auf S. IXf. unter b) erwähnt sind, von mir aus nichts hinzugefügt habe. Ich habe mich stets auf die erste in der Mp

Leser jederzeit den Zustand des Textes und die allgemeinen Angaben der Masora verifizieren.

2. Die Notiz der Mp ist von der Mm unabhängig, hat aber trotzdem eine Indexzahl. Hier liegt ausschließlich einer der folgenden Fälle vor:

a) Eine Randnotiz ל «hapax» ist in L von dem Hinweis auf ein Wort begleitet, das seinerseits mit der Randnotiz ל versehen und bei dem eine bemerkenswerte Abweichung notiert ist. Diese kurzen Hinweise fehlen oft an der Bezugsstelle. Ich habe regelmäßig den Bezugsfall ergänzt, die Stellenangabe hinzugefügt und die Begleitnotiz im Apparat untergebracht. Beispiele: Jes 1,1 Anm. 1, wo auf 2Ch 32,32 verwiesen wird, oder Jes 28,4 Anm. 4, wo die entsprechende Notiz an der Bezugstelle Hos 9,10 fehlte.

b) Eine Randnotiz בּ «2mal» ist in L vom Zitat der Parallelstelle begleitet. Auch hier habe ich ergänzt, wo die Entsprechung fehlte, und beidemal die Begleitnotiz im Apparat untergebracht, und zwar einfach in Form der Stellenangabe. Beispiel: Jes 1,3 Anm. 4, wo L hinter בּ noch באין אלפים bietet (vgl. BHK), was auf Prv 14,4 hinweist, wo bei אֲבוּס das entsprechende Zitat aus Jes 1,3 fehlte, in meinem Apparat aber «Jes 1,3» ergänzt ist.

c) Mp oder Mm steht im Widerspruch zu einem Wort des Textes. Die Indexzahl verweist auf eine Anmerkung des Apparats, die den Leser über die Textlage unterrichtet durch den Vergleich mit Parallelstellen der Handschrift L und mit den betreffenden Lesarten folgender klassischer masoretischer Handschriften: Codex Or 4445 des Britischen Museums, Kairoer Prophetenkodex (C) und Handschrift 15 der Nationalbibliothek in Paris (P). Außerdem habe ich die wichtigsten masoretischen Ausgaben benutzt wie die zweite Rabbinerbibel von Daniel Bomberg, Venedig 1524/5 und die Ausgabe von Christian D. Ginsburg, London 1908–1926 sowie masoretische Kommentare wie die מנחת ש״י des Salomo Jedidja Norzi, Mantua 1742 und R. Gordis, The Biblical Text in the Making, Philadelphia 1937. Letztere werden jedoch nicht ausdrücklich im konkordanziellen Apparat angeführt. Nur die Hinweise auf die Kommentare der Okhla we-Okhla nach der Handschrift von Paris, die von Frensdorff[12] herausgegeben worden ist, und nach der Handschrift von Halle, die Fernando Díaz-Esteban[13] herausgibt, werden soweit notwendig gegeben (z. B. «Okhl 196» zu Da 6,28).

d) Die Indexzahl bezieht sich auf eine Anmerkung, die folgendermaßen lautet: «Mp sub loco». Die Anmerkung weist darauf hin, daß in meiner Mp im Vergleich mit der Notiz in L eine Korrektur vorgenommen worden ist oder daß eine Schwierigkeit ihren Ursprung in der Tatsache hat, daß die entsprechende Liste der Mm in L fehlt. Diese Fälle werden vollständig im dritten Band meiner *Massorah Gedolah* behandelt.

3. Die Notiz der Mp ist von der Mm abhängig.

a) Die Indexzahl bezieht sich dann auf eine Anmerkung des konkordanziellen Apparats, die in der Regel nur auf eine Liste der Mm hinweist. Der Leser findet im ersten Band meiner *Massorah Gedolah* unter der im Apparat genannten Zahl die Liste, von der die Notiz der Mp abhängt.

b) Einem Wort ist eine Gruppe von Randnotizen gewidmet. In der Regel ist dann jedes einzelne Element dieser Gruppe mit seiner Indexzahl versehen. Wenn

[12] Das Buch Ochlah W'ochlah (Masora), Hannover 1864.

[13] Consejo Superior de Investigaciones Cientificas, Madrid.

Reihenfolge gedruckt, in der sie nach Kapitel und Vers der biblischen Bücher erscheinen. Und zwar ist nur das erste Vorkommen einer Liste aufgenommen, während Dubletten und anderweitige Wiederholungen, selbst wenn sie bemerkenswerte Unterschiede im einzelnen aufweisen, im ersten Band beiseitegeblieben sind. Die Listen sind fortlaufend von 1–4271 numeriert. Die Zahl 4271 stellt also die Gesamtzahl der von mir edierten Listen der Mm dar unabhängig von den Wiederholungen, die im zweiten Band publiziert und kommentiert werden sollen, auf deren Inhalt aber bereits ein Register am Ende des ersten Bandes hinweist. Ich habe die von Prof. Kahle vorgesehene alphabetische Ordnung aufgegeben und die Numerierung in der Reihenfolge des Auftretens der Listen vorgezogen, weil sie mehr als jede andere die Schichten erkennen läßt, die am Zustandekommen der Handschrift L beteiligt sind. Die alphabetische Ordnung ist leicht zu gewinnen durch ein Wurzelregister, das auf die Nummern der Listen verweist; es wird den Schluß des zweiten Bandes bilden. Die so numerierte Listenfolge meiner Ausgabe der Mm ist schließlich zu den Notizen der Mp am Rande der BHS in der Weise in Beziehung gesetzt, daß jede der in Betracht kommenden Notizen mit einem Verweis auf die zugehörige Liste ausgestattet ist. Das ist so geschehen, daß jede dieser Notizen mit einer hochgestellten Indexzahl versehen ist, die auf einen besonderen Apparat verweist. Dieser in BHS neue Apparat mit kapitelweise durchgezählten Ziffern ist in der gleichen Schrift wie die Mp zwischen dem Bibeltext und dem textkritischen Apparat eingeschoben. Er enthält in aller Regel die Nummern der entsprechenden Listen der Mm (z. B. Mm 350), gelegentlich auch Hinweise auf weitere Bände meiner Masora-Ausgabe und Bemerkungen über bedeutsame Unterschiede zwischen Masora und Text. Dem Leser ist es so zum erstenmal ermöglicht, vom Text über die Mp zur Mm zu gehen und umgekehrt.

Hinsichtlich der Indexzahlen können mehrere Fälle eintreten:

1. Die Notiz der Mp hat keine Indexzahl. Es handelt sich dann um eine Notiz, die von der Mm unabhängig ist und kein formales oder inhaltliches Problem bietet. Diese Notiz wird jedoch im dritten Band meiner *Massorah Gedolah* ausführlich behandelt werden, der einem Kommentar der Mp der BHS gewidmet ist, soweit diese unabhängig ist von der Mm der Handschrift L. In diesem Kommentar widme ich dem jeweils ersten Vorkommen einer Notiz der Mp, die von der Mm der Handschrift L unabhängig ist, einen Artikel. Der Leser wird dort die vollständige Liste finden, auf der die betreffende Randnotiz beruht, und eine Erwähnung der handschriftlichen Quellen, in denen diese Liste zu finden ist. Außer den rein qualitativen Notizen wie כל אורית חס׳ «in der ganzen Thora defektiv» zu עֲבֹדַת Nu 4,47 oder כל סיפ׳ מל «im ganzen Buch plene» zu וּשְׁמוֹנָה 1Ch 12,25 hat auch die Mp vom quantitativen Typ, d. h. diejenige, welche die Häufigkeit des Vorkommens eines Ausdrucks angibt, ihre Quelle immer in einer Liste der Mm, auch wenn diese in unserer Handschrift nicht vorkommt. Der Kommentar, den ich im dritten Band meiner *Massorah Gedolah* gebe, bezieht sich darüber hinaus auch auf die Worte des Bibeltextes, die zwar von jeder Mp oder Mm unabhängig sind, aber irgendwelche Besonderheiten oder wichtige Unterschiede im Vergleich mit dem Text der Handschrift L oder mit dem sog. *textus receptus* aufweisen. Da der Text dieses Kommentars die Worte des Bibeltextes in der Reihenfolge der Bücher, Kapitel und Verse untersucht, kann der

oder doch nur teilweise in dem einen oder anderen Buch nachgetragen worden sind, ist in der Redaktionsweise der großen Bibelhandschriften begründet[6]. Diese großen masoretischen Handschriften nach Art von L sind aus Teilvorlagen zusammengestellt und abgeschrieben worden, die selbst auf Abschriften von Texten zurückgehen, an deren Rändern Lehrer zum Gebrauch für ihre Schüler Notizen gemacht hatten. Diese Notizen stammten aus voneinander unabhängigen Kommentaren, die manchmal aus einander widersprechenden Schreiber- und Masoretenschulen kamen[7]. Bei der Entwicklung der für die beiden Arten der Masora angemessenen Editionsform habe ich mich auf ein System von Verweisen festlegen müssen, das es erlaubte, den Randkommentar der Mp mit den ausführlichen Listen der Mm zu verbinden. So habe ich mich entschieden, den größten Teil des masoretischen Kommentars der Handschrift L, der nicht in die BHS Eingang finden konnte, in einer Reihe von Bänden zu edieren, die gleichzeitig unter dem Titel מסורה גדולה in Rom publiziert werden würden[8]. Auf diese Weise konnte ich einerseits am Rande der Seiten der BHS einen vervollständigten, erneuerten, normalisierten und verständlichen Kommentar edieren, der ausschließlich auf den Notizen der Mp von L beruht. «Normalisiert» heißt nur: er bemüht sich um gleiche Ausdrucksweise und einheitliche Abkürzungen; und «vervollständigt» meint nur: er trägt überall die zugehörige Notiz nach, wo sie nach der Mp von L zu erwarten wäre, aber aus irgendeinem Grunde fehlt. Einzige Ausnahme von dieser Regel ist, daß ich die Randnotizen, die über 100 Vorkommen hinausgehen, nicht nachgetragen habe, so bei אדני, ראש und בעיני, die in der Mp mit den Notizen קלד «134mal»[9], קנ «150mal»[10] bzw. קלט «139mal»[11] versehen sind. Für diese Ausnahmefälle gebe ich jedoch im dritten Band meiner *Massorah Gedolah* die vollständigen Listen. Alle diese Nachträge haben den ursprünglichen Umfang des Randkommentars praktisch verdreifacht, wie der Vergleich mit dem in BHK zeigt.

Die Listen der Mm, die sich am oberen und unteren Rand jeder Seite des Bibeltextes der Handschrift L finden, sind im ersten Band der *Massorah Gedolah* in der

[6] Vgl. G. E. Weil, La formation du commentaire de la Mm marginale dans les grands codex bibliques. Etude comparée des listes de Dt. 28,17 à 34,12 dans les manuscrits *A* et *L*, RHT 1 (1971), S. 1–48.

[7] Für Wörter des Textes vgl. כדרלעמר, das Gn 14,1.4.5.9 in einem und Gn 14,17 in zwei Wörtern (כדר־לעמר) geschrieben ist. Für die Mp vgl. die Notizen zu אהלה in Gn 9,21; 12,8; 13,3 und 35,21, von denen nur die zu Gn 13,3 aus dem Qere bestand, während die übrigen gemäß Mm 83 ד כת ה lauteten. Für die Unterschiede zwischen der Mp zweier Bücher in ihrem Verhältnis zu ein und demselben Wort vgl. הנער in Gn 24,14 und Dt 22,15. Für die Unterschiede zwischen dem Text, der Mm und der Mp vgl. סביבתיהם in Gn 35,5 mit Mm 257 oder Ps 9,1 und 48,15, wo עלמות im ersten Fall in einem, im zweiten in zwei Wörtern geschrieben ist und die beiden masoretischen Notizen dazu im Widerspruch stehen.

[8] G. E. Weil, Massorah Gedolah iuxta codicem Leningradensem B19a, Vol. I Catalogi, Pontificium Institutum Biblicum, Rom 1971. Der zweite Band ist einem paläographischen und philologischen Kommentar der Listen der Mm gewidmet, der dritte der Mp, die keine ihr entsprechende Mm hat, und der vierte der Masora finalis (Mf) und einer allgemeinen Einführung in die Masora als Beitrag zur Benutzung der masoretischen Handschriften bis zum 12. Jahrhundert.

[9] Gn 18,3; Ex 34,9; 1 R 3,10 und Ps 38,16.

[10] Ps 137,6 und Neh 11,17.

[11] Dt 31,29.

zugleich ermögliche, «auch der gelehrten Welt zum erstenmal die Masora selbst, die große und die kleine, in neuer Gestalt vorzulegen». Der Herausgeber plante, die *Masora parva*[1] (Mp) an den Rändern neben dem Text und die *Masora magna*[2] (Mm) in alphabetischer Ordnung zusammen mit einem genauen Verzeichnis der masoretischen Termini und Abkürzungen am Schluß des gesamten Werkes darzubieten. Wider Erwarten sollte dieser Plan nur zu einem Teil Verwirklichung finden. Die 1937 abgeschlossene dritte Auflage der BHK bot lediglich die Mp der Handschrift L, und zwar in einer unkritischen Wiedergabe. Das Ganze der vorhandenen Randnotizen wurde gleichsam als Photographie abgedruckt. Paul Kahle wies jedoch in seinem Vorwort auf die zahlreichen Irrtümer, Inkonsequenzen und unvollständigen Angaben hin, die dieser Randkommentar enthält. Im übrigen beschränkte er sich darauf, die Mp so, wie sie sich in der Handschrift darbot, zu edieren, wenn auch – in eckigen Klammern – mit einigen Korrekturen für die schlimmsten Fälle[3]. Die Unausgeglichenheit in der Darbietung der Mp minderte jedoch den Wert dieses Kommentars, der unvollständig und deshalb schwer verständlich bleiben mußte, weil man darauf verzichtet hatte, ihn durch den Versuch einer Normalisation weniger esoterisch[4] zu machen. Was die Ausgabe der Mm betrifft, so waren zweifellos die persönlichen Schicksale, die Prof. Kahle und sein Kreis in den Dreißigerjahren zu erleiden hatten, die Zerstreuung und das Verschwinden seiner Mitarbeiter, sein eigenes Exil, der Grund dafür, daß dieses Stück des alten Plans niemals verwirklicht wurde.

Im letzten Jahrzehnt seines Lebens in Oxford schlug Prof. Kahle den beiden Herausgebern der Neubearbeitung der BH meine Mitarbeit bei der Veröffentlichung der Mm und der Mp vor. Sie ließen mir die Freiheit, eine völlig neue Methode in der Edition der Masora zu entwickeln. Das Ergebnis ist der hier vorgelegte Versuch, nach dem von Jakob ben Chajjim in der Rabbinerbibel von 1524/5, der sog. Bombergiana, unternommenen der zweite seiner Art.

Als vor Jahrhunderten die Masoreten ihre meist in Zahlenangaben über das Vorkommen der Wörter, Formen und Wendungen bestehenden Notizen, die Mp, an den Rand der Handschriftenkolumnen setzten, da waren diese Notizen ausreichend für die Leser, die eine gediegene Kenntnis des Bibeltextes besaßen. Um aber in unserer Zeit ihre Benutzung zu ermöglichen, war es nötig, ein System zu erfinden, das es erlaubte, über die Mp mühelos und sicher zu den Listen der Mm zu gelangen, die das gesamte Vergleichsmaterial ausbreiten. Das bedeutete, zunächst einmal sicherzustellen, daß jede Notiz korrekt und an ihrem Platz war, und sodann auf Grund ihres jeweils ersten Vorkommens die Notizen nachzutragen, die niemals nachgetragen worden waren[5]. Dabei wurde auf die Verwendung der bei wissenschaftlichen Editionen üblichen kritischen Zeichen verzichtet, um den Randkommentar nicht unnötig zu überladen. Die Tatsache, daß ungefähr 70% niemals

[1] מסורה קטנה.

[2] מסורה גדולה.

[3] Vgl. in BHK die Mp zu Gn 1,16–28.

[4] Schon im 16. Jahrhundert bezeichnete Elias Levita im gereimten Vorwort seiner *Massoret ha-Massoret* (Venedig 1536) die Sprache der Masora als unverständlich, weil sie in ihrer Bündigkeit so geheim sei wie die Worte eines versiegelten Buches (וקצור לשונה. אשר הוא סתום. כדברי ספר החתום).

[5] Vgl. G. E. Weil, La nouvelle édition de la Massorah (BHK IV) et l'histoire de la Massorah, SVT 9 (1962), S. 43–67 und Massorah, REJ 131 (1972), S. 5–102.

den hatten. Die große Masora ist in einem besonderen Bande erschienen, der, ein erfreuliches Zeichen der Zeit, im Gemeinschaftsverlag Württembergische Bibelanstalt Stuttgart – Päpstliches Bibelinstitut Rom als Massorah Gedolah (Masora magna) Band I und zugleich als Band II der BHS 1971 herausgekommen ist. In Band I der BHS verweist der obere, in gleicher Schriftgröße mit der Randmasora gehaltene Apparat auf die große Masora (Mm). Für die Einzelheiten darf auf Teil II dieses Vorwortes verwiesen werden.

4. Apparat. Auch der am Ende jeder Seite gebotene kritische Apparat stellt eine völlige Neubearbeitung dar, wie sich schon daraus ergibt, daß die meisten Bearbeiter gewechselt haben. Am meisten fällt ins Auge, daß wir die fragwürdige Teilung in «bloße Varianten und minder wichtige Mitteilungen» einerseits und «die wirklichen Textänderungen und das sonst Bedeutsamere» andererseits fallen gelassen haben. Daß die Bearbeiter nach Möglichkeit das inzwischen angefallene Material verwertet, aus den Fortschritten der textgeschichtlichen Forschung methodisch gelernt, auch in Konjekturen und Rückübersetzungen aus den Versionen erhebliche Zurückhaltung geübt haben, wird der Benutzer bald merken und trägt hoffentlich zur erhöhten Brauchbarkeit des Werkes bei. Mit Dank erwähnt werden muß, daß als Fachberater für Septuagintafragen Prof. J. Ziegler, Würzburg, und für Targumfragen Prof. H. P. Rüger, Tübingen, ihre Vorschläge großzügig zur Verfügung gestellt haben, nachdem sie die allermeisten Apparate einer kritischen Durchsicht unterzogen hatten. Daß die Bearbeiter selbst, von denen mancher schon nicht mehr unter den Lebenden weilt, den ersten Dank verdienen, braucht nicht betont zu werden. Sie haben ihre Beiträge z. T. schon vor Jahren geleistet und sich die Mühe nicht verdrießen lassen, immer wieder Nachträge zu liefern. Die Zusammenarbeit mit der Tübinger Redaktion war ausgezeichnet. Es ist in aller Sinn, wenn auch diesen Redaktionsassistenten (Dr. Manfried Dietrich 1960–62, Sieghart Kappus 1961–63, Dr. Werner Fuß 1964–66, Frau Ursel G. Mantel-Richter 1966–67 und vor allem Dr. Diether Kellermann 1962–64, 67–75) ein besonderer Dank gesagt wird.

Zum Schluß ist es den Herausgebern, die ihre Arbeit im Jahre 1954 von A. Alt und O. Eißfeldt übernommen und die in dieser Arbeit in H. P. Rüger einen stets einsatzbereiten Helfer gefunden haben, nicht nur eine angenehme Pflicht, sondern auch ein ehrliches Bedürfnis, der Deutschen Forschungsgemeinschaft für immer neue Aushilfe in mannigfachen finanziellen Nöten, nicht zuletzt für die Gewährung namhafter Druckkostenzuschüsse, ergebensten Dank zu sagen.

Die Sätze, mit denen R. Kittel sein Vorwort im Jahre 1929 schloß, mögen auch hier den Abschluß bilden. «Auch so wird es der BH. nicht erspart bleiben, dem *dies diem docet* ihren Tribut zu entrichten. Möge sie überall billige Beurteiler, vor allem aber der Größe des Stoffes würdige Leser finden.»

Tübingen, Münster, 1967/77 Karl Elliger, Wilhelm Rudolph

II

In dem aus seinem Todesjahr datierenden Vorwort zum ersten Heft der dritten Auflage der BHK kündigte Rudolf Kittel an, daß die Zugrundelegung der aus dem Jahre 1009 oder 1008 stammenden Handschrift L für den masoretischen Text es

zubringen, hat sich nicht einhalten lassen, da die Ausarbeitung der Masora unerwartet viel Zeit in Anspruch nahm. Die versprochene Beilage des Jesus Sirach wird in Kürze als Sonderheft erscheinen.

In der Anordnung der biblischen Bücher weicht die BHS wie schon die BHK von der Handschrift L nur insofern ab, als 1/2 Ch an das Ende gestellt ist.

Die wichtigsten Veränderungen gegenüber der BHK sind folgende:

1. Schrift. Nicht nur der Verlust der alten Matrizen bei der Bombardierung Leipzigs, sondern vor allem die Umstellung auf Maschinensatz zwang dazu, die schöne, nach R. Kittels eigenen Angaben gefertigte hebräische Schrift der BHK durch eine neue, den modernen technischen Bedürfnissen entsprechende zu ersetzen. Wir hoffen, einen brauchbaren Ersatz gefunden zu haben. Daß nicht alle Formen befriedigen, liegt z. T. daran, daß die Konsonantenzeichen bei der Eigenart der Maschinen alle in ein Quadrat bzw. halbes Quadrat hineinpassen müssen und daß sie überdies Rücksicht zu nehmen haben auf die obere und untere Vokal- und Akzentreihe, die jede für sich gesetzt werden. Es hat einer schier endlosen Reihe von Experimenten bedurft und die Bibelanstalt hat einen erheblichen Aufwand an Zeit und Geld für immer wieder nötige Neuschnitte usw. nicht gescheut, bis wir meinten, mit dem Ergebnis vor die Öffentlichkeit treten zu können. Insbesondere gebührt für seinen wirklich unermüdlichen Einsatz dem Setzer, Herrn Karl Häußler, Dank und Anerkennung.

2. Text. Wir haben es für richtig gehalten, den Text konsequent so wiederzugeben, wie ihn die letzte Hand von L bietet. Es ist also verzichtet auf die «Beseitigung offenbarer Schreibfehler»; wie wir in zweifelhaften Fällen verfahren sind, zeigt als Beispiel die Anmerkung 15[a] im Apparat zu Jes 2. Auch die Hinzufügung eines gelegentlich fehlenden Silluq und vor allem eines oft nicht vorhandenen Meteg ist unterblieben, zumal schon die Handschrift selbst letzteres Zeichen bald links, bald rechts vom Vokal, auch Silluq gelegentlich rechts setzt. Dagegen ist wie bisher fast ausnahmslos das Zeichen Raphe fortgelassen, was unüberwindliche technische Schwierigkeiten ohnehin geboten. Ebenso ist, abweichend von der Handschrift, die Einfügung der פ und ס zur Andeutung der Sinnabschnitte beibehalten, und zwar wie bisher in kleinerer Schrift. Für den Vergleich der BHS mit dem Codex Leningradensis stand ein Mikrofilm des Originals zur Verfügung, von dem in Tübingen Abzüge angefertigt wurden. Die zur Kontrolle mehrfach durchgeführte Kollation wird diesmal der hingebungsvollen Arbeit von Prof. H. P. Rüger verdankt, der sie mehrmals ganz, sowie den verschiedenen Redaktionsassistenten, die sie jeweils in Teilen oder unter bestimmten Gesichtspunkten besorgten. Der Leitung der Staatlichen Öffentlichen Bibliothek Saltikow Schtschedrin in Leningrad sind wir zu besonderem Dank verpflichtet für die Herstellung des Mikrofilms, die deshalb besonders schwierig war, weil der Einband der Handschrift aufgelöst werden mußte. Die notwendigen Verhandlungen in Leningrad führte 1957 Prof. K. Aland auf die Initiative von Prof. O. Eißfeldt.

3. Masora. Hier können wir endlich Kittels Versprechen einlösen, die Masora der Handschrift L vollständig vorzulegen. Wir verdanken das ausschließlich der immensen Arbeit von Prof. Gérard E. Weil in Nancy, der für diesen Teil auch die alleinige Verantwortung trägt. Die kleine Masora findet der Leser wie bisher am Rande gedruckt, aber völlig neu bearbeitet, und zwar nach Grundsätzen, die G. E. Weil anfänglich noch mit P. Kahle besprechen konnte und die dessen volle Zustimmung gefun-

PROLEGOMENA

VORWORT ZUR FÜNFTEN AUFLAGE

Die vorliegende Revision ist vom leider viel zu früh von uns gegangenen Hans Peter Rüger vorbereitet worden. Sie beschränkt sich auf die Eliminierung von Fehlern im Text, im 2. Apparat und in der Masora. Viele Kollegen haben echte oder vermeintliche Irrtümer signalisiert. Ihnen sei dafür gedankt. Im Text wurden nur Abweichungen von der Handschrift Firkowitsch, Petersburg, Bibliothek Saltikow-Schtschedrin B 19^{A} (L) aufgrund eines erneuten Vergleichs mit neuen Fotografien der Hs ausgemerzt. (Gelegentlich machten diese Korrekturen einen Eintrag im 2. Apparat nötig.) In der von G. Weil erstellten Masora und im 2. Apparat wurden bloß offensichtliche Fehler entfernt; auf weitere Eingriffe wurde verzichtet.

Neu ist in dieser Ausgabe jedoch der Schlüssel zu den lateinischen Abkürzungen des textkritischen Apparates. Er wurde von Hans Peter Rüger verfasst, um diesen Apparat so zugänglich wie möglich zu machen.

Freiburg, Schweiz, 1997 ADRIAN SCHENKER

VORWORT ZUR ERSTEN AUFLAGE

I

Kittels Biblia Hebraica tritt nach 40 Jahren abermals in neuer Gestalt vor die gelehrte Welt. Da insbesondere ihr Apparat völlig neu bearbeitet ist und bei Verweisen einer Verwechslung mit dem Apparat der früheren Auflagen vorgebeugt werden mußte, haben wir uns entschlossen, den Namen des Werkes so abzuändern, daß sofort erkennbar wird, ob eine der alten Auflagen oder die neue gemeint ist. Die Bezeichnung «Stuttgarter Biblia Hebraica» schien uns das zu gewährleisten und zugleich die Kontinuität zu wahren. Wir bitten, die neue Auflage als BHS im Unterschied zu BHK zitieren zu wollen.

Es bedarf keiner Begründung, daß es immer noch sinnvoll ist, die Leningrader Handschrift B 19^{A} (L) zur Grundlage einer Ausgabe der hebräischen Bibel zu machen, ganz gleich, wie man über deren Verhältnis zum Ben-Ascher-Text denkt. Was P. Kahles eigene Meinung betrifft, so wäre jetzt sein Werk The Cairo Geniza, Oxford ^{2}1959 (deutsche Bearbeitung von R. Meyer, Die Kairoer Genisa, Berlin 1962) zu vergleichen. Auf jeden Fall ist L immer noch «die älteste datierte Handschrift der vollständigen hebräischen Bibel».

Der ursprüngliche Plan, von der neuen Auflage ab 1967 jährlich 2–3 Hefte heraus-

PRAEPARAVERUNT

LIBRUM GENESEOS O. Eißfeldt (1969)
LIBROS EXODI ET LEVITICI G. Quell (1973)
LIBRUM NUMERORUM W. Rudolph (1972)
LIBRUM DEUTERONOMII J. Hempel (1972)
LIBROS JOSUAE ET JUDICUM R. Meyer (1972)
LIBRUM SAMUELIS P. A. H. de Boer (1976)
LIBRUM REGUM A. Jepsen (1974)
LIBRUM JESAIAE D. Winton Thomas (1968)
LIBRUM JEREMIAE W. Rudolph (1970)
LIBRUM EZECHIELIS K. Elliger (1971)
LIBRUM XII PROPHETARUM K. Elliger (1970)
LIBRUM PSALMORUM H. Bardtke (1969)
LIBRUM IOB G. Gerlemann (1974)
LIBRUM PROVERBIORUM J. Fichtner (1974)
LIBRUM RUTH Th. H. Robinson (1975)
LIBROS CANTICI CANTICORUM ET ECCLESIASTES
F. Horst (1975)
LIBRUM THRENORUM Th. H. Robinson (1975)
LIBRUM ESTHER F. Maass (1975)
LIBRUM DANIELIS W. Baumgartner (1976)
LIBROS ESRAE ET NEHEMIAE W. Rudolph (1976)
LIBRUM CHRONICORUM W. Rudolph (1975)

Biblia Hebraica Stuttgartensia
Fünfte, verbesserte Auflage 1997
Studienausgabe
Gedruckt mit Unterstützung der Deutschen Forschungsgemeinschaft
© 1967/77 Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart
Gesamtherstellung C. H. Beck, Nördlingen
Alle Rechte vorbehalten · Printed in Germany
ISBN 3-438-05222-9

תורה נביאים וכתובים

BIBLIA HEBRAICA STUTTGARTENSIA

quae antea cooperantibus
A. Alt, O. Eißfeldt, P. Kahle ediderat
R. Kittel

EDITIO FUNDITUS RENOVATA

adjuvantibus H. Bardtke, W. Baumgartner, P. A. H. de Boer,
O. Eißfeldt, J. Fichtner, G. Gerleman, J. Hempel, F. Horst, A. Jepsen,
F. Maass, R. Meyer, G. Quell, Th. H. Robinson, D. W. Thomas

cooperantibus H. P. Rüger et J. Ziegler
ediderunt
K. ELLIGER ET W. RUDOLPH

Textum Masoreticum curavit H. P. Rüger
MASORAM ELABORAVIT G. E. WEIL

Editio quinta emendata
opera
A. Schenker

DEUTSCHE BIBELGESELLSCHAFT

THE ANCIENT NEAR EAST
in Old Testament Times
Scale 1 : 15 300 000
0 100 200 300
Kilometre
0 100 200
Miles
under 0 m
0 - 200 m
200 - 500 m
500 - 1000 m
1000 - 2000 m
2000 - 3000 m
over 3000 m
under 0 feet
0 - 656 feet
656 - 1640 feet
1640 - 3280 feet
3280 - 6560 feet
6560 - 9840 feet
over 9840 feet
Delphi
Athens
Sardis
Ephesus
Javan
Rhodes
Cnossus
Crete, Caphtor
Cyprus, Elishah, Kittim
Tiras
Lud
Togarmah
Gomer
Meshech
Tubal?
Meshech?
Tubal? Meshech?
Halys
Khattushash
Urartu, Ararat
Ashkenaz?
Lake Van
Arpachshad?
Lake Urmiah
Eden
Carchemish
Harran
Gozan
Arpad
Mesopotamia
Paddan-aram
Habor
Great Zab
Assyria
Nineveh
Calah
Madai
Media
Kasion
Orontes
Ugarit
Hadrach
Qarqar
Tiphsah
Rezeph
Asshur
Little Zab
Ecbatana, Achmetha
Hamath
Arvad
Kadesh
Riblah
Tadmor, Palmyra
Mari
Euphrates
Tigris
Kerkha
Elam
Gebal, Byblos
Sidon
Tyre
Damascus
Accad?
Babylonia
Cuthah
Babel, Babylon
Shinar
Sumer
Susa
Persia
Persepolis
Megiddo
Edrei
Bashan
Ammon
Jetur
Joppa
Jerusalem
Gaza
Kedar
Arabia
Erech
Larsa
Ur
Chaldea
Baal-zephon?
Kasion
Libya
Put
Zoan
Rameses
Goshen
Migdol?
Pithom
Succoth
Wilderness of Shur
River of Egypt
Amalek
Moab
Hazazon-tamar?
Bozrah
Punon
Kadesh-barnea
Wilderness of Zin
Memphis, Noph
On, Heliopolis
Nebaioth
Maon
Ezion-geber
Elath
Dumah
Midian
Paran
Sinai
Horeb
Massa?, Mesha?
Egypt
Nile
Tell el-Amarna, Akhetaton
Pathros
RED SEA
Tema
Dedan
No-amon, Thebes
WEST SEA, GREAT SEA

THE JOURNEYS OF THE APOSTLE PAUL
Scale 1: 13 200 000
0 100 200 300
Kilometre
0 75 150
Miles
First Journey
Second Journey
Third Journey
Journey to Rome
under 0 m
0- 200 m
200- 500 m
500-1000 m
1000-2000 m
2000-3000 m
over 3000 m
under 0 feet
0- 656 feet
656-1640 feet
1640-3280 feet
3280-6560 feet
6560-9840 feet
over 9840 feet
Rome
Three Taverns
Forum of Appius
Puteoli
Tyrrhenian Sea
Rhegium
Sicily
Syracuse
Malta
Adriatic Sea
Illyricum
Dalmatia
Macedonia
Nicopolis
Philippi
Neapolis
Thessalonica
Amphipolis
Apollonia
Beroea
Thracia
Samothrace
Troas
Assos
Adramyttium
Lesbos
Mitylene
Pergamum
Thyatira
Sardis
Philadelphia
Chios
Smyrna
Ephesus
Athens
Corinth
Cenchreae
Samos
Trogyllium
Miletus
Patmos
Cos
Cnidus
Rhodes
Crete
Phoenix
Lasea
Fair Havens
Salmone?
Cauda
Mediterranean Sea
Cyrene
Syrtis
Libya
Black Sea
Sinope
Pontus
Bithynia
Galatia
Ancyra
Tavium
Armenia
Pessinus
Cappadocia
Lycaonia
Antioch
Iconium
Lystra
Derbe
Tarsus
Hierapolis
Laodicea
Colossae?
Pisidia
Pamphylia
Attalia
Perga
Lycia
Patara
Myra
Cilicia
Seleucia
Antioch
Euphrates
Nicopolis
Palmyra
Salamis
Cyprus
Pappos
Phoenicia
Damascus
Sidon
Tyre
Ptolemais
Sea of Galilee
Caesarea
Antipatris
Jerusalem
Dead Sea
Petra
Alexandria
Sais
Heliopolis
Memphis
Nile
Egypt

5250